

"Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 1 сәуірдегі № 123 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 4 сәуірде № 27396 болып тіркелді.

БҰЙЫРАМЫН:

1. "Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8424 болып тіркелген) мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

1-тармақ мынадай мазмұндағы 15), 16) және 17) тармақшамен толықтырылсын:

15) осы бұйрыққа 638-713 қосымшаларға сәйкес ерекше білім беруге қажеттілігі бар білім алушыларға арналған жаңартылған мазмұн бойынша негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары бекітілсін;

16) осы бұйрыққа 714 қосымшаға сәйкес жаңартылған мазмұн бойынша негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары;

17) осы бұйрыққа 715-730 қосымшаларға сәйкес ерекше білім беруге қажеттілігі бар білім алушыларға арналған жаңартылған мазмұн бойынша бастауыш білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары бекітілсін;

осы бұйрыққа 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91 және 92 қосымшаларға сәйкес 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730 қосымшалармен толықтырылсын.

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Мектепке дейінгі және орта білім беру комитеті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрық мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметті Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Заң департаментіне ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Білім және ғылым вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғаш ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының

Білім және ғылым министрі

А. Аймағамбетов

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

1-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

638-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушылардың . Бағдарлама мақсаты – білім алушылардың ғылыми-жаратылыстанушылық білімдерін, ұғымдарын, табиғат пен қоғамның өзара байланысы мен заңдылықтары туралы біртұтас түсініктерін қалыптастыру, күнделікті өмірде кездесетін табиғи болмыстар мен процестерді болжау, сипаттау және түсіндіру үшін алған білімдерін қолдана білу біліктілігін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) әлемнің заманауи ғылыми-жаратылыстанушылық көрінісі мен жаратылыстану ғылымында қолданылатын әдістер жөнінде, және де ғылым, техника және технологиялардың дамуына ықпал ететін жаратылыстанудың ең маңызды идеялары мен жетістіктері жөнінде білімдер негізін қалыптастыру;

2) қоршаған әлемдегі болмыстарды түсіндіру үшін, бұқаралық ақпарат құралдарынан, интернет желісінен, ғылыми және ғылыми әдебиеттерден алынатын ғылыми-жаратылыстанушылық және өмірлік мағызы бар ақпараттарды қабылдау үшін, алған білімдерін қолдана білуін қалыптастыру;

3) қарапайым зерттеулер жүргізу, құбылыстарды талдау, ғылыми-жаратылыстанушылық ақпаратты қабылдау және түсіндіру барысында зияткерлік, шығармашылық және сыни ойлау қабілетін дамыту;

4) күнделікті өмірде тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін ғылыми-жаратылыстанушылық білімдерді пайдалану біліктерін дамыту.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) сөйлеу мәдениетін дамыту, білімді функционалды қолдану, қарым-қатынастың әртүрлі тәсілдері, мәселелерді шешу және шешім қабылдау;

2) естімейтін білім алушыларды арнайы оқытуды сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту;

3) жеке қасиеттерін дамыту (өз бетінше жұмыс істеуге және топта жұмыс істеуге қажетті жауапкершілік, табандылық, бастамашылдық, шыдамдылық және төзімділік).

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Естімейтін білім алушыларды оқыту процесінде бірқатар ерекшеліктерді ескеру қажет:

1) әр оқушының естіп қабылдау деңгейінің әртүрлілігін;

2) ең қарапайым ойлау операцияларының басымдылығын;

3) механикалық жадының басымдылығын;

4) сөздік қорының шектеулілігін, айтылым бұзылыстарының кемшілігі, белсенді сөздік қорынан енжар сөздік қорының басымдылығын.

6. Естімейтін білім алушыларды жаратылыстануды оқытудың негізгі қағидалары: қол жетімділік, жеке тұлғалық, көрнекілік және коммуникативтілік.

7. Оқытудың қол жетімділігі-бұл материалдың қол жетімділігі және оны білім алушылардың түсінуі, оңтайлы жеткізумен ғылыми тұжырымдамаларды ұсыну, мәтіндерді қажетті иллюстрациялар мен дидактикалық материалдармен қамтамасыз ету.

8. Жеке тұлғалық-бұл естімейтін оқушының оқу процесін дараландыру, тұлғаның үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуы, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және жаратылыстану сабақтарында жеке тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоционалды-еріктік саланы, психикалық процестерді түзету.

9. Көрнекілік оқушылардың танымдық тәжірибесін байыту, абстрактілі ұғымдарды меңгеру үшін қажет нақты өмірде затты немесе құбылысты сезімдік қабылдау негізінде білім, білік және дағдыларды қалыптастыру қажеттілігінен көрінеді: заттар, іс-әрекеттерді көрсету.

10. Жаратылыстануды оқытудағы коммуникативті қағида қарым-қатынас құралы ретінде тілді меңгеруден тұрады және білім алушыларды әртүрлі тілдік жағдайда еркін жүруге үйретуге арналған.

11. Осы қағидаттарды іске асыру үшін:

1) қоршаған әлеммен танысу арқылы естімейтін білім алушылардың ауызша, диалогтық және жазбаша сөйлеуін дамыту;

2) сабақтарда барлық психикалық процестердің дамуына ықпал ететін әдістер мен тәсілдерді қолдану;

3) материалды оқу кезінде үздіксіз қайталау дидактикалық қағидасын сақтану;

4) жаңа материал мен терминологияны түсіндіруде көмекші құрал ретінде дактильді және ымдау тілі қолданылады.

12. Бағдарламаны іске асыру процесінде арнайы жабдықтар мен оқытудың қосалқы құралдары, ақпараттық – коммуникативтік технологиялар пайдаланылады:

1) интерактивті және проекциялық жабдықтар (проектор, интерактивті тақта);

2) оқытудың арнайы техникалық және компенсаторлық құралдары (алдыңғы оқу қызметін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық, айтылу экраны, жеке есту аппараттары, мультимедиялық компьютерлік сыныбы);

3) интернет желісінің ақпараттық-білім беру ресурстарына шексіз қол жеткізу.

3-тарау. "Жаратылыстану" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. "Жаратылыстану" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

14. Оқу пәнінің мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі;

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі;

3) "Заттар және материалдар" бөлімі;

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі;

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі;

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі;

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі.

15. "Ғылым әлемі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) ғылымның рөлі;

2) зерттеу сұрағы;

3) зерттеуді жоспарлау;

4) деректерді жинау және жазу;

5) деректерді талдау;

6) қорытынды және талқылау.

16. "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) макро- және микроәлем;

2) жер туралы жалпы мағлұматтар;

3) жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері;

4) жердегі тіршілік;

5) жер бетін бейнелеу тәсілдері;

6) материктер мен мұхиттар;

7) халық географиясы.

17. "Заттар және материалдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттардың құрылысы мен қасиеттері;
- 2) заттардың жіктелуі;
- 3) заттардың пайда болуы және заттарды алу.

18. "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) өлі табиғаттағы үдерістер;
- 2) тірі табиғаттағы үдерістер.

19. "Энергия және қозғалыс" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) энергия түрлері мен көздері;
- 2) қозғалыс.

20. "Экология және тұрақты даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) экожүйелер;
- 2) тірі ағзалардың саналуандылығы;
- 3) табиғатты қорғау.

21. "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әлемді өзгерткен жаңалықтар;
- 2) болашақ жаңалықтары.

22. 5-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінің базалық мазмұны:

- 1) "Ғылым әлемі" бөлімі: ғылымның адам өміріндегі рөлі; зерттеу мәселесін тұжырымдай білу және жоспар құру; зерттеу жүргізуге арналған жабдық; зерттеу кезінде ақпаратты талдау; зерттеу қорытындысын рәсімдеу;
- 2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: микро-және макроәлем; Жер ғаламшарының пайда болуы және оның құрылымы; Жер ғаламшарындағы өмірдің пайда болуы; түсірілім және жергілікті жердің жоспары; түсірілім түрлері және оларды жасай білу; жергілікті жердің жоспарын оқып, оны суреттей білу; Азимут және оны жоспар бойынша табу; картаның пайда болу тарихы; алғашқы географиялық зерттеулер; Жердегі нәсіл; ұлтаралық топтардың айырмашылығы және олардың ортақтығы;
- 3) "Заттар және материалдар" бөлімі: денелер мен заттар; заттардың жай-күйі мен қасиеттері; табиғат құбылыстары мен олардың ерекшеліктері; таза заттар мен қоспалар және оларды өндіру және бөлу білігі; ерітінділер;
- 4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі: табиғаттағы заттардың айналымы, ауа-райы, газ түзілуі; тірі және өлі табиғаттың себептері мен салдары; тірі организмдердің қасиеттері; микроскоппен жұмыс істеу ережесі, уақытша препараттарды дайындау; фотосинтез және оның қасиеттері;
- 5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі: энергия түрлері; термометр көмегімен температураны өлшеу; жылу оқшаулау; энергияның өзара әрекеттесуі; жансыз және тірі табиғаттың қозғалысы: қозғалыс себептері;
- 6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі: экожүйені анықтау; экожүйенің түрлері және оның жұмыс істеу факторлары; тірі организмдердің алуан түрлілігі; табиғатты қорғау; өңірдің экологиялық мәселелері; Қазақстанның Қызыл кітабы;
- 7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі: ғылыми жаңалықтардың алуан түрлілігі.

23. 6-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі: Жаратылыстану ғылымдарының өзара байланысын; жаратылыстану ғылымдарын зерттеу объектілері; зерттеудегі тәуелді және тәуелсіз айнымалылар; зерттеу ережелері; зерттеу жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасы; зерттеу жүргізу кезіндегі өлшем бірліктері; зерттеу қорытындыларын ресімдеу тәсілдері;

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: микро-және макроәлемнің айырмашылықтары мен объектілері және оларды ажырата білу; Жердің қасиеттері мен ондағы болып жатқан құбылыстар мен процестер; жердің сфералары мен қабықтары; жердің пайда болу гипотезалары; карта және оның түрлері; шартты белгілер бойынша карталарды оқу; оны есептеудің масштабы мен тәсілдері; географиялық координаттар; параллель және меридиан; градусық тор; уақыт туралы түсінік; белдеу уақытының ерекшеліктері; материктер мен мұхиттар; материктер мен мұхиттардың физикалық-географиялық жағдайы; халықты зерттейтін ғылым;

3) "Заттар мен материалдар" бөлімі: атомдар мен молекулалар; қарапайым және күрделі заттар; атом құрылысы; заттардың қайнау температурасы мен балқу температурасының қасиеттері; органикалық және бейорганикалық заттар және олардың ерекшеліктері; орта және оның түрлері (қышқыл, сілтілі, бейтарап) және әмбебап индикатордың көмегімен ортаны анықтай білу; бейтараптандыру процесі; табиғи және жасанды материалдар, олардың артықшылықтары мен кемшіліктері; тұрмыстық химия өнімдері және оларды тұрмыста пайдалану; тұрмыстық химияны пайдалану ережелері; пайдалы қазбалар және олардың; пайдалы қазбаларды өндіру және олардың қоршаған ортаға әсері;

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі: өлі табиғат процестерін модельдеу; табиғаттағы заттардың химиялық түрленуі; жасуша құрылысы; организмдердің қоректенуі және қоректік заттардың тасымалдануын модельдеу; организмдердің бөліну өнімдері;

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі: энергия көздері; энергия алу тәсілдері; қатты денелердің, сұйықтықтар мен газдардың қысымы; адам қаңқасының құрылысы; бұлшық еттердің құрылысы;

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі: экожүйе компоненттерінің өзара байланысы; экожүйенің өзгеру себептері; энергияның ауысуы; жергілікті экожүйедегі тірі организмдердің алуан түрлілігі; өз өңірінің экожүйесінің проблемалары және проблемаларды шешу жолдары;

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі: жаңалықтардың мәні: қазақстандық ғалымдардың жаңалықтары; зерттеу бағыттары.
4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

24. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді.

25. Әр сыныпқа бөлімдер бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1 Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның қызметтерін адам іс-әрекетінің түрі ретінде анықтау	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымын зерттеу нысандарын атау
1.2 Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 зерттеу сұрағы мен болжамды тұжырымдау;	6.1.2.1 тәуелді, тәуелсіз және тәуелсіз айнымалыларды анықтау;
1.3 Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құрастыру;	6.1.3.1 жоспар бойынша зерттеу жүргізу;
	5.1.3.2 зерттеу жүргізу кезіндегі техника қауіпсіздігі ережелерін тұжырымдау;	6.1.3.2 қауіпсіз жұмыс жүргізу жағдайларын анықтау
1.4 Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 нысандар параметрлерін өлшем бірліктермен анықтау;	6.1.4.1 Халықаралық бірліктермен өлшем бірліктерін пайдалану
	5.1.4.2 бақылаулар мен өлшеу деректерін тіркеу	
1.5 Деректерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулер кезіндегі арифметикалық орташа шаманы есептеу және тенденцияларын анықтау	6.1.5.1 алынған деректерді талдау түрде көрсету

1.6. Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша қорытынды тұжырымдау	6.1.6.1 алынған қорытынды формада көрсету;

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
2.1 Макро және микроәлем	5.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарын ажырата білу және мысалдар келтіру	6.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарының параметрлерін білу
2.2 Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 Жер ғаламшарының пайда болуын түсіндіру;	6.2.2.1 Жер бетіндегі бақылау нәтижелерін түсіндіру және үдерістер мен құбылыстарды сипаттау
	5.2.2.2 Жердің құрылысы мен құрамын атау	6.2.2.2 Жердің қасиеттерін таныу
2.3 Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 Жер қабықта-ры және олардың құрамдас бөліктерін сипаттау	6.2.3.1 Жердің сыртқы қабығын сипаттау және өзара байланысын түсіндіру
2.4 Жердегі тіршілік	5.2.4.1 Жерде тіршіліктің пайда болуын сипаттау;	6.2.4.1 Жердегі тіршіліктің пайда болуы туралы ғылыми болжамдар
	5.2.4.2 тіршілік ету үшін қажетті жағдайларын анықтау	6.2.4.2 адамның Жердегі тіршілікке қазіргі жағдайларын бағалау
2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "план" және "шартты белгілер" ұғымдарын түсіндіру;	6.2.5.1 географиялық картаның белгілерді жіктеу;
	5.2.5.2 шартты белгілерді қолданып, жергілікті жердің планын оқу;	6.2.5.2 шартты белгілерді пайдаланып географиялық карталарды оқу
	5.2.5.3 бір тәсіл бойынша жергілікті жердің түсірілімін жасау;	6.2.5.3 масштабты пайдаланып арақашықтықты есептеу;
	5.2.5.4 рәсімдеу талаптарына сай жергілікті жердің қарапайым жоспарларын сызу	6.2.5.4 географиялық координаттарды анықтау;
		6.2.5.5 сағаттық белдеулерді пайдаланып, уақытты анықтау
2.6 Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 материктер мен дүние бөліктерін игеру және зерттеу тарихын сипаттау;	6.2.6.1 жоспар бойынша материктер мен мұхиттар олардың физикалық-географиялық сипаттарының табиғат ерекшеліктерін анықтау;
	5.2.6.2 мұхиттарды зерттеу тарихын	

	сипаттау	6.2.6.2 жоспар бойынша мұ табиғатының ерекшеліктер
2.7 Халық географиясы	5.2.7.1 дүниежүзі халқының нәсілдік құрамын және негізгі нәсілдер мен нәсілдерлік топтардың таралу аймақтарын анықтау; 5.2.7.2 нәсілдік белгілердің қалыптасу факторларын анықтау; 5.2.7.3 нәсілдер теңдігін дәлелдеу	6.2.7.1 халықтың қоныстан заңдылықтарын анықтау; 6.2.7.2 халық тығыздығының көрсеткіштеріне баға беру; 6.2.7.3 дүниежүзіндегі халық тығыздығының жоғары және төмен аймақтарын анықтап, себебін

3) "Заттар және материалдар" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 бөлшектердің сұйық және газ тектес заттарда таралуын түсіндіру; 5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес түсіндіру; 5.3.1.3 заттардың қасиеттерін: тығыздығын, аққыштығын, жылу және электр-өткізгіштігін, созылмалығын, иілімділігін сипаттау; 5.3.1.4 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату	6.3.1.1 атомдар мен молекулалар және күрделі заттарды ажырату; 6.3.1.2 атомның негізгі бөлшектерін және олардың орналасуын сипаттау; 6.3.1.3 заттардың қасиеттерін (қайнау температураларын) ажырату;
3.2 Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 қоспалардан таза заттарды ажырату; 5.3.2.2 қоспалардың түрлерін сипаттау және бөлу әдістерін ұсыну; 5.3.2.3 құрамы белгілі ерітінді дайындау; 5.3.2.4 еріген заттың массалық үлесін анықтау; 5.3.2.5 заттарды ерігіштігі бойынша,	6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық заттарға жіктеу; 6.3.2.2 тірі және өлі табиғаттағы қышқылдық, сілтілік және нейтралды орталарды ажырату және әртүрлі индикатор көмегімен орталарды анықтау; 6.3.2.3 бейтараптану үдерісін анықтау;

	металдар және бейметалдарға жіктеу	
3.3 Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 табиғатта түзілген және жасанды жолмен алынған заттарға мысалдар келтіру; 5.3.3.2 зертханалық жағдайда заттарды бөліп ала алу	6.3.3.1 табиғи және жасанды материалдардың артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау; 6.3.3.2 тұрмыстық химия өнімдерін қолдану саласын және олардың қолдану ережелерін түсіндіру; 6.3.3.3 Қазақстандағы пайдалы қазбалардың кен орындары мен қолдану салаларын анықтау; 6.3.3.4 Қазақстандағы пайдалы қазбаларды өндеудің ірі орталықтары мен атау және көрсету; 6.3.3.5 пайдалы қазбалардың өңделінуінің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
4.1 Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 өлі табиғатта болатын үдерістерді атау (табиғатта заттардың айналымы, тау түзілу, үгілу, климаттық үдерістер); 5.4.1.2 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарын түсіндіру	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістерді модельдеу (тау заттардың табиғаттағы айналымын түсіндіру) 6.4.1.2 табиғаттағы заттардың айналымын түсіндіру
4.2 Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 тірі ағзалардың ортақ қасиеттерін сипаттау; 5.4.2.2 тірі ағзалардың құрылымдық деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану; 5.4.2.4 уақытша микропрепарат дайындау; 5.4.2.5 фотосинтез үдерісін түсіндіру;	6.4.2.1 жасуша компоненттерін сипаттау; 6.4.2.2 тірі ағзаларға тән үдерістерді түсіндіру; 6.4.2.3 ағзалардың қоректенуін ажырату 6.4.2.4 толыққанды тамақтану ережелерін құру; 6.4.2.5 азық-түлік өнімдерін түсіндіру

		органикалық заттардың бо
		6.4.2.6 ағзалардағы қоректіі тасымалдануын зерттеу;
		6.4.2.7 тыныс алғанда және шығарғандағы ауа құрамын айырмашылықты зерттеу;
	5.4.2.6 өсімдіктерде пигменттердің болуын зерттеу;	6.4.2.8 ағзадағы бөлініп шы атау;
	5.4.2.7 фотосинтездің жүруі үшін қажетті жағдайларды зерттеу	6.4.2.9 тірі ағзалардағы тітір жауап беру реакциясын зер

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
5.1 Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергия түрлерін ажырату; 5.5.1.2 температура мен жылу энергиясын ажырату; 5.5.1.3 термометрді пайдалана отырып температураны өлшеу; 5.5.1.4 ғимараттарда жылу оқшаулағыштарын пайдаланудың практикалық әдістерін түсіндіру; 5.5.1.5 жылулық ұлғаюды сипаттау; 5.5.1.6 энергияның өзара айналымына мысалдар келтіру	6.5.1.1 энергия көздерін ата 6.5.1.2 энергияны шығарумен жұтылуымен байланысты және мысалдар келтіру; 6.5.1.3 электр энергиясының 6.5.1.4 электр энергиясының есептеу; 6.5.1.5 энергияны алудың б ұсынау
5.2 Қозғалыс	5.5.2.1 тірі және өлі табиғатта қозғалыстың маңыздылығына мысалдар келтіру және түсіндіру; 5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың қаңқа түрлерінің ерекшеліктерін зерттеу; 5.5.2.3 денелер қозғалысының себебін анықтау	6.5.2.1 қозғалыстың салыстырмалылығына мы және түсіндіру; 6.5.2.2 қатты денелер, сұйы газдардың қысымдарын а 6.5.2.3 адам қаңқасының қ сипаттау;

		6.5.2.4 бұлшық еттің құрылымын сипаттау;
		6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қысымның ролін мысалдар келтіру;
		6.5.2.6 атмосфералық қысымның өзгеруі және оның мәнін түсіндіру

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
6.1. Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдас бөліктерін анықтау; 5.6.1.2 экожүйе түрлерін жіктеу; 5.6.1.3 экожүйеге экологиялық факторлардың ықпал етуін түсіндіру; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру	6.6.1.1 экожүйе құрамдас бөліктері мен өзара байланысын графикалық жолмен көрсету және түсіндіру; 6.6.1.2 экожүйелердің ауысуын түсіндіру; 6.6.1.3 экологиялық пирамидалар мен заттардың ауысуын түсіндіру
6.2 Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 ағзаларды тірі табиғат дүниесіне жіктеу; 5.6.2.2 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау	6.6.2.1 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін анықтау үшін ағзалардың ерекшеліктерін қолдану; 6.6.2.2 жергілікті экожүйелердегі ағзалардың алуан түрлілігін сипаттау
6.3 Табиғатты қорғау	5.6.3.1 ҚР экологиялық мәселелерін атау; 5.6.3.2 өз аймағының экологиялық мәселелерін зерттеу; 5.6.3.3 Қазақстан Республикасы Қызыл кітабының маңыздылығын анықтау	6.6.3.1 өз аймағындағы кейбір экологиялық мәселелердің талдау; 6.6.3.2 экологиялық мәселелерді шешу жолдарын ұсыну

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары

	5 -сынып	6-сынып
7.1 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру	6.7.1.1 әлемді өзгерткен жаңалықтарға мысалдар келтіру 6.7.1.2 қазақстандық ғылымдар жаратылыстану ғылымдарына қосқан үлесін талқылау
7.2 Болашақ жаңалықтары	5.7. 2.1. болашақ ғылыми зерттеулер үшін идеялар ұсыну	6.7. 2.1. ғылыми зерттеулер болашақтағы дамуына бол

26. Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

27. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

5-6-сыныптарына арналған

"Жаратылыстану" оқу

пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына қосылған

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Бағдарламаның бөлімшелері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

5.1 Ғылым әлемі	Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның қызметтің әрекетінің түрі ретінде анықталады
	Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 мұғалімнің көмегімен зерттеу сұрағы мен болжамды тұжырымдау
	Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 мұғалімнің көмегімен жоспарын құрастыру;
		5.1.3.2 мұғалімнің көмегімен жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін
	Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 нысандар параметрлері бірліктермен анықтау;
		5.1.4.2 өз бетінше және мұғалімнің көмегімен бақылаулар мен деректерін тіркеу
5.2 Адам. Жер. Ғалам	Деректерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулер арифметикалық орташа шама есептейді және тенденциялар
	Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша қорытынды тұжырымдау;
		5.1.6.2 есту қабілетін стационарды дыбыс күшейткіш аппаратуры көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөйлеу материалын
	Макро- және микроәлем	5.2.1.1 өзбетінше және мұғалімнің көмегімен макро- және микро- нысандарын ажырата білу келтіру
	Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 - Жер ғаламшарының түсіндіру
		5.2.2.2 - Жердің құрылысы мен атау
		5.2.2.3 тақырып бойынша қысқартылаушы сұрақтар қою
		5.2.2.3 оқылған материал негізін қорытындылау

	Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 Жер қабықтарын және олардың құрамдас бөліктерін сипаттау; 5.2.3.2 стационарлық және динамикалық күшейткіш аппаратураның қызметіне қатысты есту-көру материалын қабылдау
	Жердегі тіршілік	5.2.4.1 Жерде тіршіліктің пайдаланылуын сипаттау; 5.2.4.2 мұғалімнің көмегімен жердегі тіршілік қажетті жағдайларды анықтау; 5.2.4.3 стационарлық және динамикалық күшейткіш аппаратураның қызметіне қатысты есту-көру материалын қабылдау
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "жоспар" және "шарттық белгілер" ұғымдарын түсіндіру; 5.2.5.2 шартты белгілерді қолданып жергілікті жердің планын оқу; 5.2.5.3 мұғалімнің көмегімен жергілікті жердің топографиясын бойынша жергілікті жердің топографиясын жасау (көз мөлшермен түсіру, масштабтау, түсіру, бағдарлық түсіру); 5.2.5.4 мұғалімнің көмегімен жергілікті жердің талаптарына сай жергілікті жердің топографиясын қарапайым пландарын сызу
	Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 материктер мен дүниежүзінің мұхиттарын игеру және зерттеу тарихын білу; 5.2.6.2 мұхиттарды зерттеу тарихын білу, сипаттау; 5.2.6.3 есту қабілетін стационарлық және динамикалық күшейткіш аппаратураның қызметіне қатысты есту-көру көрнекі сөйлеу материалын қабылдау
	Халық географиясы	5.2.7.1 мұғалімнің көмегімен халықтың нәсілдік құрамын білу, нәсілдер мен нәсілдер арасындағы таралу аймақтарын анықтау;

		5.2.7.2 нәсілдік белгілердің к факторларын түсіндіру; 5.2.7.3 нәсілдер теңдігін дәлелдеу; 5.2.7.4 оқылған материал негізінде қорын байыту
2-тоқсан		
5.3 Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 мұғалімнің көмегімен сұйық және газтекес заттардың құрылысын түсіндіру; 5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық және газ текес күйіндегі құрылымын бөлшектеу теориясына сәйкес түсіндіру; 5.3.1.3 мұғалімнің көмегімен заттардың қасиеттерін: тығыздығын, атомдық салмағын, жылу және электрөткізгіштігін, сөзінше сөзінше созылғыштығын, иілімділігін түсіндіру; 5.3.1.4 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату 5.3.1.5 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 қоспалар мен таза заттарды ажырату; 5.3.2.2 мұғалімнің көмегімен заттардың түрлерін сипаттайды және бөлшектеу ұсыну; 5.3.2.3 құрамы белгілі ерітінділерді ажырату; 5.3.2.4 заттарды ерігіштігі, мөлдірлігі бейметалдар бойынша жіктеу; 5.3.2.5 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 кейбір табиғатта түзілу жолдарын жасанды жолмен алынған заттарды мысалдар келтіру; 5.3.3.2 есту қабілетін стационарлық дыбыс күшейткіш аппаратурымен зерттеу;

		көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөйлеу материалы
3-тоқсан		
5.4 Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 өлі табиғатта болатын атау (табиғатта заттардың а түзілу, үгілу, климаттық үд 5.4.1.2 есту қабілетін стаци дыбыс күшейткіш аппарату көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын
	Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 тірі ағзалардың орта сипаттау; 5.4.2.2 өзбетінше және мұға көмегімен микроскоппен ж ережелерін қолдану; 5.4.2.3 мұғалімнің көмегіме микропрепарат дайындау 5.4.2.4 фотосинтез үдерісін 5.4.2.5 өсімдіктерде пигмен зерттеу; 5.4.2.6 есту қабілетін стаци дыбыс күшейткіш аппарату көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын
5.5 Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 мұғалімнің көмегіме түрлерін ажырату; 5.5.1.2 мұғалімнің көмегіме мен жылу энергиясын ажы 5.5.1.3 мұғалімнің көмегіме пайдалана отырып темпер 5.5.1.4 ғимараттарда жылу оқшаулағыштарын пайдал практикалық әдістерін түсі 5.5.1.5 есту қабілетін стаци дыбыс күшейткіш аппарату көмегімен оқу іс-әрекетіне

		көрнекі сөздік материалын
	Қозғалыс	5.5.2.1 - тірі және өлі табиғат қозғалыстың маңыздылығын келтіреді және түсіндіру; 5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың түрлерінің ерекшеліктерін зерттеу; 5.5.2.3 денелер қозғалысын анықтау; 5.5.2.4 есту қабілетін стационарды дыбыс күшейткіш аппаратурының көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын
4-тоқсан		
5.6 Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдағы анықтау; 5.6.1.2 экожүйе түрлерін жіктеу; 5.6.1.3 экологиялық факторлар экожүйе қызметіне ықпалын талдау; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру 5.6.1.5 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 мұғалімнің көмегімен табиғат дүниелеріне жіктеу; 5.6.2.2 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау; 5.6.2.3 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Табиғатты қорғау	5.6.3.1 Қазақстан Республикасындағы экологиялық мәселелерін талдау; 5.6.3.2 мұғалімнің көмегімен табиғат аймағының экологиялық мәселелерін зерттеу; 5.6.3.3 Қазақстан Республикасындағы табиғатты қорғау мәселелерін талдау;

		Қызыл кітабының маңызды анықтау
5.7 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылым жаңалықтарға мысалдар келтіру; 5.7.1.2 есту қабілетін стационарлы дыбыс күшейткіш аппаратураның көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын пайдалану;
	Болашақтың ашылуы	5.7.2.1 ғылымдағы болашақ идеялар ұсыну;

1) 6-сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Бағдарламаның бөлімшелері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
6.1 Ғылым әлемі	Ғылымның рөлі	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымын зерттеу нысандарын тізіп алу;
	Зерттеу сұрағы	6.1.2.1 мұғалімнің көмегімен тәуелсіз және бақыланатын айнымалыларды анықтау;
		6.1.2.2 есту қабілетін стационарлы дыбыс күшейткіш аппаратураның көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын пайдалану;
	Зерттеуді жоспарлау	6.1.3.1 жоспар бойынша зерттеу жүргізу; 6.1.3.2 қауіпсіз жұмыс жүргізу жағдайларын анықтау; 6.1.3.3 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Деректерді жинау және жазу	6.1.4.1 Халықаралық бірліктерді өлшем бірліктерін пайдалану; 6.1.4.2 оқылған материал негізінде қорын байыту

	Деректерді талдау	6.1.5.1 алынған деректерді түрде көрсету; 6.1.5.2 оқылған материал н қорын байыту
	Қорытынды және талқылау	6.1.6.1 алынған қортындыл формада көрсету; 6.1.6.2 есту қабілетін стаци дыбыс күшейткіш аппарату көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын
6.2 Ғалам. Жер. Адам	Макро- және микроәлем	6.2.1.1 макро- және микроә нысандарының параметрл атау
	Жер туралы жалпы мағлұматтар	6.2.2.1 Жердің қасиеттерін т 6.2.2.2 оқылған материал н қорын байыту
	Жер өрістері және олардың құрамдас бөліктері	6.2.3.1 Жер қабықтарының байланыс тәсілдерін түсінд 6.2.3.2 есту қабілетін стаци дыбыс күшейткіш аппарату көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын
	Жердегі тіршілік	6.2.4.1 Жердегі тіршіліктің п туралы ғылыми болжамдар 6.2.4.2 есту қабілетін стаци дыбыс күшейткіш аппарату көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	6.2.5.1 географиялық карта белгілерді өзбетінше жіктеу 6.2.5.2 шартты белгілерді па географиялық карталарды 6.2.5.3 мұғалімнің көмегіме пайдаланып, арақашықты 6.2.5.4 мұғалімнің көмегіме координаттарды анықтау;

		6.2.5.5 сағаттық белдеулер пайдаланып, уақытты анықтау; 6.2.5.6 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Материктер мен мұхиттар	6.2.6.1 жоспар бойынша материктер мен мұхиттардың физикалық-географиялық аймақтарының табиғат ерекшеліктерін анықтау; 6.2.6.2 өзбетінше және мұғалімнің көмегімен жоспар бойынша материктер мен мұхиттар табиғатының ерекшеліктерін анықтау;
	Халық географиясы	6.2.7.1 халықтың қоныстану аймақтарын анықтау; 6.2.7.2 халық тығыздығының көрсеткіштеріне баға беру; 6.2.7.3 есту қабілетін стенофониямен күшейткіш аппаратураның көмегімен оқу іс-әрекетіне қатысу; көрнекі сөздік материалын пайдалану;
2-тоқсан		
6.3 Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	6.3.1.1 атом мен молекулалардың құрылысын қарапайым және күрделі заттарға білу; 6.3.1.2 заттың қасиеттерін оқу және қайнау температурасын анықтау; 6.3.1.3 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Заттардың жіктелуі	6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық заттар күйіне жіктеу; 6.3.2.2 тірі және өлі табиғаттағы сілтілі және бейтарап ортаны және әмбебап индикатор қолдану; ортаны анықтау; 6.3.2.3 мұғалімнің көмегімен бейтараптандыру үдерісін таныту;

		6.3.2.4 есту қабілетін стаци дыбыс күшейткіш аппарату көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын
	Заттардың пайда болуы мен оларға қол жеткізу	6.3.3.1 өзбетінше және мұға көмегімен жасанды және т материалдардың артықшы кемшіліктерін анықтау; 6.3.3.2 тұрмыстық химия өн қолдану саласын және ола қолдану ережелерін түсінд 6.3.3.3 өзбетінше және мұға көмегімен Қазақстандағы қазбалардың орындарын ж салаларын анықтау; 6.3.3.4 пайдалы қазбалард өңделінуінің қоршаған орта түсіндіру; 6.3.3.5 оқылған материал н қорын байыту
3-тоқсан		
6.4 Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	Өлі табиғаттағы үдерістер	6.4.1.1 мұғалімнің көмегіме табиғаттағы болып жатқан модельдеу (таудың жасалу үдерістері, табиғатта заттар айналымы); 6.4.1.2 табиғаттағы заттард айналымы туралы түсінігін 6.4.1.3 есту қабілетін стаци дыбыс күшейткіш аппарату көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын
	Тірі табиғаттағы үдерістер	6.4.2.1 жасуша компонентте 6.4.2.2 мұғалімнің көмегіме тән үдерістерді түсіндіру; 6.4.2.3 ағзалардың қоректе ажырату;

		6.4.2.4 мұғалімнің көмегімен тамақтану рационын құру; 6.4.2.5 ағзалардағы қоректік тасымалдануын модельдеу 6.4.2.6 ағзадан бөлініп шығатын заттарды атау; 6.4.2.7 тыныс алғанда және шығарғандағы ауа құрамын айырмашылықты зерттеу; 6.4.2.8 тірі ағзалардың тітіркену жауап беру реакциясын зерттеу; 6.4.2.9 есту қабілетін стационарлы дыбыс күшейткіш аппаратурының көмегімен оқу іс-әрекетіне қолдану және көрнекі сөздік материалын пайдалану
6.5 Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көздері	6.5.1.1 мұғалімнің көмегімен энергия көздерін атау; 6.5.1.2 энергияны шығарумен жұтылуымен байланысты үлгілер туралы түсініктерінің болуы; 6.5.1.3 электр энергиясының түрлерін атау; 6.5.1.4 электр энергиясының жұтылуын есептеу; 6.5.1.5 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Қозғалыс	6.5.2.1 мұғалімнің көмегімен қозғалыс салыстырмалылығына мысалдар келтіріп және түсіндіру; 6.5.2.2 мұғалімнің көмегімен денелер, сұйықтар мен газдар қысымдарын айыра білу; 6.5.2.3 адам қаңқасының құрылысын сипаттау; 6.5.2.4 бұлшық еттің құрылысын сипаттау; 6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қысымның ролін

		мысалдар келтіру; 6.5.2.6 мұғалімнің көмегімен құралдарды қолдана отырып атмосфералық қысымды өлшеу; 6.5.2.7 есту қабілетін стационарлы дыбыс күшейткіш аппаратурының көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын қолдану;
4-тоқсан		
6.6 Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	6.6.1.1 мұғалімнің көмегімен құрамдас бөліктерінің өзара байланысын график түрінде көрсету және талдау; 6.6.1.2 экожүйе ауысымдарының себептерін түсіндіру; 6.6.1.3 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	6.6.2.1 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін анықтау үшін ағзалардың ерекшеліктерін қолдану; 6.6.2.2 жергілікті экожүйелерде ағзалардың алуан түрлілігінің маңызын талдау; 6.6.2.3 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Табиғатты қорғау	6.6.3.1 өзінің аймағындағы экологиялық мәселелердің шешімін талдау; 6.6.3.2 есту қабілетін стационарлы дыбыс күшейткіш аппаратурының көмегімен оқу іс-әрекетіне көрнекі сөздік материалын қолдану;
6.7 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	Әлемді өзгертетін жаңалықтар	6.7.1.1 мұғалімнің көмегімен өзгерткен жаңалықтардың маңызын талқылау; 6.7.1.2 қазақстандық ғалымдардың жаратылыстану ғылымдарына қосқан үлесін талқылау

	Болашақ жаңалықтары	6.7.2.1 ғылыми зерттеулерді бағыттарының болашақта болжам жасау; Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі 2022 жылғы 1 сәуірде № 123 бұйрығына 2-қосымша Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі 2013 жылғы 3 сәуірде № 115 бұйрығына 639-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) 7-10 сыныптарына арналған "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Негізгі орта білім беру деңгейінің есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) 7-10 сыныптарына арналған "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (төменде – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5 баптың 6) тармағына сәйкес құрастырылған.

2. Бағдарлама мақсаты – әлемнің географиялық бейнесін, географиялық ойлауды, өмірлік жағдайлар тәжірибесінде география тілі мен әдістерін білу мен қоладануды қамтитын, географиялық мәдениетті қалыптастыру және дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) табиғи және антропогендік нысандарды, құбылыстар мен процестерді қамтитын әлемнің географиялық бейнесін ашу, қоршаған әлемнің аумақтық ерікшеліктері, олардың объективтік сипаты және адам өміріндегі маңыздылығы туралы түсініктерді қалыптастыру;

2) табиғат пен қоғамның өзара байланысына және осы байланыстың кеңістіктік ерекшеліктеріне білім алушылардың ғылыми көзқарасын дамыту;

3) табиғатты қорғау мен оны тиімді пайдаланудың, қоғамдық өндірістің әлеуметтік-экономикалық және жаратылыстану-ғылыми негіздерін ашу;

4) оқушылардың географиялық зерттеу дағдылары мен әдістерін меңгеруіне ықпал ету;

5) география ғылымының терминдері мен түсініктерін меңгеруге жағдай жасау;

6) кеңістіктік ойлау және картографиялық дағдыларын қалыптастыру;

7) күнделікті өмірде, практикада географиялық білімдерді қолдану дағдыларын қалыптастыру.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) сөйлеу тілі мәдениетін, білімді функционалды қолдануды және түрлі коммуникация тәсілдерін дамыту;

2) естімейтін білім алушылардың арнайы білім беруін сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту;

3) тұлғалық қабілеттерін дамыту (топта және жеке жұмыс жасауда қажетті жауапкершілік, табандылық, шыдамдылық және төзімділік)

4) ойлау процестерін, назарын, есте сақтау қабілетін дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. 7 – 10 сыныптарда "География" курсы оқу барысында, естімейтін оқушылар географиялық нысандар және құбылыстар туралы кеңейтілген білім алады, картамен географиялық жұмыс жасау тәсілдерін практикада қолдануға үйренеді, табиғат және қоғам арасындағы байланысты анықтай алады.

6. Естімейтін оқушыларға білім беруде бірқатар ерекшеліктерді ескеру керек:

1) әр оқушының естіп қабылдау деңгейінің әртүрлілігін;

2) ең қарапайым ойлау операцияларының басымдылығын;

3) механикалық жадының басымдылығын;

4) сөздік қорының шектеулілігін, айтылым бұзылыстарын, белсенді сөздік қорынан енжар сөздік қорының басымдылығын.

7. Естімейтін оқушыларды географияны оқытудың негізгі қағидалары: қол жетімділік, жеке тұлғалық тәсіл, көрнекілік және коммуникативтілік.

8. Оқытудың қол жетімділігі - материалдың қол жетімділігі және оны білім алушылардың түсінуі, ғылыми тұжырымдамаларды оңтайлы жеткізе ұсыну, мәтіндерді қажетті иллюстрациялар мен дидактикалық материалдармен қамтамасыз ету.

9. Жеке тұлғалық тәсіл – білім алушылар тұлғасының үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуы, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және биология сабақтарында жеке тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоционалды-еріктік саласын, психикалық процестерін түзеу.

10. Көрнекілік қағидасы - оқушылардың танымдық тәжірибесін байыту, абстрактылық ұғымдарды меңгерту үшін нақты өмірдегі затты немесе құбылысты сезіну арқылы қабылдау негізінде білім, білік және дағдыларын қалыптастыру қажеттілігінен көрініс алады.

11. Пәнді оқытудағы коммуникативтік тәсіл - қарым-қатынас құралы ретінде тілді меңгеруден тұрады және білім алушыларды әртүрлі тілдік жағдайда еркін бағдарлауға үйретеді.

12. Осы қағидаларды жүзеге асыру үшін қажет:

1) қоршаған әлеммен таныстыру арқылы естімейтін білім алушылардың ауызша, жазбаша, диалогтік сөйлеу дағдыларын дамыту;

2) сабақ барысында барлық психикалық процестерді дамыуға ықпал ететін әдіс-тәсілдерді қолдану;

3) дидактикалық қағидаларды ұстану: материалды қайталау, материалдың рұқсат етілген көлемі;

4) жаңа материалды және терминологияны түсіндіру барысында қосымша құрал ретінде дактильді және ымдау тілі қолданылады.

13. Бағдарламаны жүзеге асыру процесінде арнайы құрал-жабдықтар және оқытудың көмекші құралдары, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар пайдаланылады:

1) интерактивтік және проекциялық жабдықтар (проектор, интерактивті тақта);

2) оқытудың арнайы техникалық және компенсаторлық құралдары (фронталды оқыту іс-әрекетін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс күшейткіш құралдар, сөйлеу экраны, жеке есту аппараттары, мультимедиялық компьютерлік сынып);

3) Ғаламтор желісіндегі ақпараттық-білім беру ресурстарына шектеусіз қолжетімділік.

3-тарау. "География" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "География" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылына 68 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылына 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылына 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылына 68 сағатты құрайды;

15. Оқу пәнінің мазмұны 6 бөлімді қамтиды:

- 1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі;
- 2) "Картография және географиялық дерекқор" бөлімі;
- 3) "Физикалық география" бөлімі;
- 4) "Әлеуметтік география" бөлімі;
- 5) "Экономикалық география" бөлімі;
- 6) "Елтану және саяси география негіздері".

16. "Географиялық зерттеу әдістері" келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) зерттеу және зерттеушілер.

17. "Картография және географиялық дерекқор" келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) географиялық карталар;
- 2) географиялық дерекқор.

18. "Физикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) литосфера;
- 2) атмосфера;
- 3) гидросфера;
- 4) биосфера;
- 5) табиғи-аумақтық кешендер.

19. "Әлеуметтік география" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) тұрғындар географиясы.

20. "Экономикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) табиғи ресурстар;

2) әлеуметтік-экономикалық ресурстар;

3) дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы;

4) дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері.

21. "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) дүниежүзі елдері.

22. 7-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі: зерттеу және зерттеушілер. Географияны зерттеу нысандары. География ғылымының дамуы. Географиялық дерек көздері. Географиялық тәжірибелер. Далалық зерттеу әдістері. Географияда графикалық әдістердің қолданылуы;

2) "Картография және географиялық дерекқор" бөлімі: географиялық карталар. Географиялық картосхемаларды қолдану. Географиялық номенклатура. Географиялық дерекқор. Географиялық деректерді ұйымдастыру;

3) "Физикалық география": литосфера. Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы. Жердің тектоникалық құрылысы. Литосфераның тектоникалық қозғалыстары. Литосфералық катаклизмдер. Атмосфера. Атмосфера және оның құрамдас бөліктері. Ауа райы және метеорологиялық элементтер. Атмосфералық қолайсыз құбылыстар. Гидросфера. Гидросфера және оның құрамдас бөліктері. Су ресурстарының маңыздылығы. Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы. Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері. Мұхит суларының

қозғалыстары. Мұхиттармен байланысты апаттар. Дүниежүзілік мұхиттың проблемалары. Биосфера. Биосфера және оның құрамдас бөліктері. Топырақ, оның құрамы мен құрылымы. Қазақстанның топырақ түрлері. Топырақтың экологиялық проблемалары. Табиғи-аумақтық кешендер. Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы. Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері;

4) "Әлеуметтік география" бөлімі: халық географиясы. Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары. Дүниежүзі халқының діни құрамы. Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары. Ұлтаралық және дінаралық келісім;

5) "Экономикалық география" бөлімі: табиғи ресурстар. Табиғи ресурстардың жіктелуі. Табиғи ресурстарды игерумен байланысты мәселелер. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Көлік инфрақұрылымы. Әлеуметтік инфрақұрылым. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлім: дүниежүзі елдері. Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы. Дүниежүзі елдерінің географиялық және экономикалық-географиялық жағдайы.

23. 8-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі: зерттеу және зерттеушілер. География ғылымының салалары. Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері. Географиялық деректерді өңдеу және талдау, географиялық модельдер. Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары;

2) "Картография және географиялық дерекқор" бөлімі: географиялық карталар. Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттау элементтері. Тақырыптық карталарды оқу. Тақырыптық географиялық номенклатура. Географиялық дерекқор. Географиялық дерекқорын құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі;

3) "Физикалық география" бөлімі: литосфера. Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары. Жер бедерінің жіктелуі Материктер мен

мұхиттардың ірі орографиялық объектілері. Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі Пайдалы қазбалардың Тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты таралуы. Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері. Тау жыныстарының жасын анықтау. Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте. Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Атмосфера. Климат қалыптастырушы факторлар. Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы. Климаттық белдеулер. Материктердің климаттық ерекшеліктері. Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Адам әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері. Гидросфера. Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы. Құрлық суларының шаруашылық маңызы. Өзен аңғарының құрылысы. Өзендердің гидрологиялық режимі. Көлдер мен мұздықтар. Құрлық суларының экологиялық проблемалары. Су апаттары. Биосфера. Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер. Материктердің табиғи зоналары. Мұхиттардың тіршілік дүниесі. Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау. Табиғи-аумақтық кешендер. Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы. Географиялық қабықтың заңдылықтары;

4) "Әлеуметтік география" бөлімі: халық географиясы. Халық санағы. Ұдайы өсудің түрлері. Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай. Демографиялық проблемалар. Демографиялық саясат;

5) "Экономикалық география" бөлімі: табиғи ресурстар. Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау. Дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуеті. Табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы, орталықтары және дайын өнім түрлері. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші, өңдеуші және қызмет салалары. Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру түрлері. Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары. Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлім: дүние жүзі елдері. Дүниежүзінің саяси картасы. Елдердің саяси типологиясы. Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер. Дүние жүзі елдерінің саяси-

географиялық жағдайы. Саяси интеграция. Қазақстанның саяси-интеграциялық үдерістердегі мүдделері, бағыттары және бастамалары.

24. 9-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістер" бөлімі: зерттеу және зерттеушілер. Қазақстандық географтардың зерттеулері. География ғылымы зерттеулерінің қазіргі заманғы өзекті проблемалары;

2) "Картография және географиялық дерекқор" бөлімі: Географиялық карталар. Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері. Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері. Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері. Геоақпараттық жүйе технологияларын қолдану аясы;

3) "Физикалық география" бөлімі: литосфера. Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы. Қазақстанның басты орографиялық нысандары. Қазақ оронимдері Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары. Атмосфера. Қазақстанның климатын түзуші факторлар. Қазақстанның климаттық жағдайы. Қазақстанның климаттық ресурстары. Гидросфера. Қазақстанның ішкі суларының түрлері. Қазақ гидронимдері. Биосфера. Қазақстан Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері. Табиғи-аумақтық кешендер. Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары. Қазақтың табиғи хоронимдері;

4) "Әлеуметтік география" бөлімі: халық географиясы. Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы. Дүниежүзі халқының көші-қоны. Қазақстандағы халықтың көші-қоны. Көші-қон саясаты. Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы. Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты. Елді мекендердің жіктелуі. Елді мекендердің функционалды зоналары;

5) "Экономикалық география" бөлімі: табиғи ресурстар. Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуеті. Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары және дайын өнім түрлері. Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері. Тұрақты даму. Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар. Әлеуметтік-экономикалық

ресурстар. Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары. Адам әлеуеті даму индексінің көрсеткіштері Қазақстанда адамдық капиталды дамыту;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі: дүниежүзі елдері. Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы. Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары.

25. 10-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық білім мазмұны:

Қазақстан географиясы.

1) "Географиялық зерттеу әдістері": географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Қазақтың халықтық географиялық терминдері. Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары:

2) "Физикалық география": литосфера. Минералды ресурстарды өндіру және өңдеу орталықтары. Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру. Минералды ресурстарды игерумен байланысты мәселелер. Атмосфера. Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар. Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Гидросфера. Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру. Су ресурстарының экологиялық маселелері. Қазақстанның ішкі суларының геосаяси мәселелері. Биосфера. Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы. Ноосфераның қалыптасуы. Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі. Табиғи-аумақтық кешендер. Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары. Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы). Табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар. Антропогендік ландшафтарды жақсарту жолдары;

3) "Әлеуметтік география" бөлімі: халық географиясы. Қазақстандағы ойконимдер. Қазақстандағы елді мекендердің проблемалары. Урбандалу үдерісі. Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға беру;

4) "Экономикалық география" бөлімі: Қазақстанның индустриялы-

инновациялық даму бағыттары. Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы. Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Қазақстан шаруашылығының салалары. Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері. Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі. Халықаралық экономикалық қатынас түрлері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері. Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны. Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны;

5) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі: Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы. Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер. Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 "7" – сынып, "2.1" бөлім, бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

27. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа күтілетін нәтижелер:

1) "Географиялық зерттеу әдістері":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Зерттеулер және зерттеушілер	7.1.1.1 географияның зерттеу нысандарын анықтайды;	8.1.1.1 география ғылымының салаларға бөлінуін графикалық түрде көрсетіп	9.1.1.1 география ғылымының дамуына үлес қосқан қазақстандықтардың зерттеулері	10.1.1.1 география ғылымының дамуына үлес қосқан қазақстандықтардың зерттеулері

	7.1.1.2 саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына қосқан үлесін сипаттап, баға береді; 7.1.1.3 географиялық дерек көздермен жұмыс істейді: карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар; 7.1.1.4 географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтайды; 7.1.1.5 географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтай-ды, өңдейді, талдайды; 7.1.1.6 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады: сызба, диаграмма, профиль, кесте 7.1.1.7 географиялық нысандар, құбылыстар және үрдістердің қасиеттерін графикалық түрде: сызба, диаграмма, профиль, график түрінде көрсету; 7.1.1.8 оқылған материал негізінде сөздік қорды байытады	түсіндіреді; 8.1.1.2 география ғылымы салаларын-дағы маңызды зерттеулерді анықтайды; 8.1.1.3 далалық, картографиялық, теориялық географиялық зерттеу әдістерінің мәнін түсіндіріп, қолданады; 8.1.1.4 сандық және сапалық деректер географиялық деректерді өңдеп, талдайды; 8.1.1.5 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді; 8.1.1.6 зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады	туралы баяндайды; 9.1.1.2 география ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемаларын анықтайды	анықтауд 10.1.1.2 қ ұлттық ге терминде мағынасы 10.1.1.3 з нәтижелер академия ұсынады

2) "Картография және географиялық дерекқор" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 тақырып бойынша картосхемалар жасай алады; 7.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді	8.2.1.1 тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элемент-терді құрастырады: профиль, диаграмма график, кесте; 8.2.1.2 географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолданумен тақырыптық карталарды оқиды; 8.2.1.3 географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді	9.2.1.1 маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды; 9.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді	
2.2 Географиялық дерекқорлар	7.2.2.1 географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді 7.2.2.2 оқыған материал негізінде сөздік қорын байыту	8.2.2.1 ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып, географиялық дерекқорын құрастырады	9.2.2.1 жерді қашықтықтан зерделеудің әдістерін сипаттау негізінде, маңыздылығы мен ерекшеліктерін түсіндіреді; 9.2.2.2 аруашылық пен ғылым салаларында геоақпараттық технологияларын қолданудың маңыздылығын сипаттайды	

3) "Физикалық география" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

3.1 Литосфера		8.3.1.1 жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтарын зерттейді;		
		8.3.1.2 жер бедері түрлерін жіктейді;		
		8.3.1.3 жер бедері түрлерін жоспар бойынша сипаттайды;		
	7.3.1.1 литосфераның құрылысы мен заттық құрамын анықтайды;	8.3.1.4 материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді салыстырады;	9.3.1.1 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде Қазақстанның жер бедерінің геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын анықтайды;	10.3.1.1 Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және басты орындары картадан сипаттайды;
	7.3.1.2 жердің тектоникалық құрылымы мен литосфералық плиталардың орналасуын картадан көрсетеді және сипаттайды;	8.3.1.5 тау жыныстары мен минералдарды түрлі белгілері бойынша жіктейді;		
	7.3.1.3 жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарын талдайды: дрейф, коллизия, субдукция, спрединг;	8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына талдау жасайды;		
	7.3.1.4 литосфералық катаклизмдердің себептері мен салдарын түсіндіреді;	8.3.1.7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтайды;		
	7.3.1.5 жергілікті компонент негізінде литосфералық катаклизмі кезіндегі тәртіп ережелерін түсіндіреді	8.3.1.8 тау жыныстарының жасын анықтау әдістерін түсіндіреді;		
		8.3.1.9 геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кестені талдап, жер қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдері мен геологиялық оқиғаларды ажырата алады;		
		8.3.1.10 жергілікті компонентті қосымша		
			9.3.1.2 басты орографиялық нысандарды сипаттайды;	10.3.1.2 Қазақстанның минералды ресурстарын
			9.3.1.3 қазақ оронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді;	10.3.1.3 минералды ресурстардың байланыс проблемаларын топтастыру жолдары
			9.3.1.4 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын анықтайды	

		қамту негізінде жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді		
3.2 Атмосфера	7.3.2.1 атмосфераның құрамын сипаттайды; 7.3.2.2 атмосфераның құрылысы мен қабаттарының ерекшеліктерін графикалық түрде бейнелеп, түсіндіреді; 7.3.2.3 "ауа райы" ұғымын түсіндіреді 7.3.2.4 жеке метеорологиялық элементтер негізінде оларды зерттеу маңыздылығын түсіндіреді: температура, қысым, жел, бұлт, жауын-шашын, ылғал; 7.3.2.5 метеорологиялық құралдарды пайдалана отырып жеке метеорологиялық элементтерді өлшейді және тіркейді: температура, қысым, жел, бұлт, жауын-шашын, ылғалдылық; 7.3.2.6 жергілікті жер мүмкіндігі бойынша температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық метеорологиялық элементтерінің көрсеткіштері бойынша синоптикалық графикалық материалдарды жасайды	8.3.2.1 климат қалыптастырушы факторларды талдайды; 8.3.2.2 талдау негізінде атмосфераның ғаламдық циркуляциясын түсіндіреді; 8.3.2.3 климаттық белдеулерді талдайды; 8.3.2.4 әр материкте орналасқан ұқсас климаттық белдеулерді салыстырады; 8.3.2.5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді; 8.3.2.6 адамзат әрекетінің атмосфера мен климатқа тигізетін кері әсерін топтастырып, шешу жолдарын ұсынады	9.3.2.1 Қазақстан климатын қалыптастырушы факторларды талдайды; 9.3.2.2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдайды; 9.3.2.3 Қазақстан ның климаттық ресурстарын бағалайды	10.3.2.1 Қазақстан атмосфераның және қауіпсіздік құбылыс қалыптасу аумақтарын көрсетіп, шараларын ұсынады; 10.3.2.2 жергілікті компонентті қамту негізінде халқының атмосфераның климаттық құбылысына номиналдық ерекшеліктерін анықтайды

	7.3.2.7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қолайсыз атмосфералық құбылыстарды талдай отырып, сақтану шараларын ұсынады			
3.3 Гидросфера	7.3.3.1 гидросфера және оның құрамдас бөліктерін сипаттайды; 7.3.3.2 су ресурстарының маңыздылығын түсіндіреді; 7.3.3.3 дүниежүзілік мұхиттың құрамын, географиялық жағдайын сипаттайды; 7.3.3.4 мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша сипаттайды; 7.3.3.5 мұхит суының қасиеттері-не әсер ететін факторларды анықтайды; 7.3.3.6 мұхит суының қозғалыстарын жіктеп, түсіндіреді; 7.3.3.7 мұхиттар және теңіздермен байланысты апаттарды топтастырып, сақтану шараларын ұсынады; 7.3.3.8 Дүниежүзілік мұхит мәселелерін топтастырып, шешу жолдарын ұсынады 7.3.3.9 оқыған материалдарының негізінде сөздік қорын байыту	8.3.3.1 құрлық суларының қалыптасу жолдарын анықтайды; 8.3.3.2 құрлық суларының негізгі түрлерінің шаруа-шылық маңызын түсіндіреді; 8.3.3.3 өзен аңғарының құрылысын түсіндіреді; 8.3.3.4 қазақстан- дық компонентті қосымша қамту негізінде өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіреді; 8.3.3.5 көлдер мен мұздықтарды жоспар бойынша сипаттайды; 8.3.3.6 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде құрлық суларының экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады; 8.3.3.7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су апаттарының алдын алу шараларын ұсынады	9.3.3.1 Қазақстанның ішкі суларын топтастырады, көрсеткіштерін талдайды және сипаттайды:өзендер мен көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң, жерасты сулары 9.3.3.2 қазақ гидронимдері және топтастыру негізінде олардың мағынасын түсіндіреді	10.3.3.1 Қ су ресурстарының қалық ба 10.3.3.2 ж компонентті қамту негізінде ресурстар экология. проблема шешу жол ұсынады 10.3.3.3 Қ су ресурс геосаяси проблема шешу жол ұсынады қ өзендер теңізінің

3.4 Биосфера	7.3.4.1 биосфера ның құрамын, құрылымын, шекаралары мен қасиеттерін анықтайды;	8.3.4.1 табиғат зоналары мен биіктік белдеулерінің қалыптасуын түсіндіреді;		
	7.3.4.2 топырақ құрамын, түрлерін анықтап, құрылымын графикалық түрде көрсетеді;	8.3.4.2 жоспар бойынша табиғат зоналарын сипаттайды;	9.3.4.1 Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне салыстырмалы талдау жасайды;	10.3.4 табиғат қатысты табиғи хос жиктеп, м түсіндіреді.
	7.3.4.3 Қазақстанда топырақ түрлерінің таралуын анықтайды;	8.3.4.3 әр материкте орналасқан ұқсас табиғат зоналар мен биіктік белдеулерді салыстырады	9.3.4.2 қорықтар, қорықшалар, ұлттық саябақтар ерекше қорғалатын аумақтарының құрылу мақсатын түсіндіреді;	10.3.4.2 не қалыптас зерттейді
	7.3.4.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде топырақ ресурстарына баға береді;	8.3.4.4 мұхиттағы тіршілік дүниесінің таралуын анықтайды;	9.3.4.3 Қазақстанның табиғи мұрасына баға береді	10.3.4.3 Қ ноосфера қосқан өз бағалайд
	7.3.4.5 топырақтардың экологиялық мәселелерін топтастырып, шешу жолдарын ұсынады	8.3.4.5 өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін дәлелдейді және қорғау жолдарын ұсынады		
3.5 Табиғи- аумақтық кешендер	7.3.5.1 географиялық қабық, материктер мен мұхиттар, зоналар және белдеулер, ландшафт табиғи-аумақтық кешендерінің қалыптасуын түсіндіреді;	8.3.5.1 географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын графикалық түрде көрсетіп, түсіндіреді;	9.3.5.1 Қазақстанның ірі табиғи кешендерін жоспар бойынша сипаттайды;	10.3.5.1 ж компонент антропог факторла кешендер зерттейді
	7.3.5.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде түрлі деңгейдегі табиғи кешендерді жоспар бойынша сипаттайды	8.3.5.2 географиялық қабық заңдылықтарының маңыздылығын түсіндіреді	9.3.5.2 қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді	10.3.5.2 а ландшафт жақсарту ұсынады мелиорат ландшафт

4) "Әлеуметтік география" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаты			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

4.1 Халық географиясы	7.4.1.1 дүниежүзі халықтарының этнолингвистикалық жіктелінуін түсіндіреді;	8.4.1.1 халық санын анықтау әдістерін түсіндіреді;	9.4.1.1 Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамын анықтайды;	
	7.4.1.2 дүние жүзі халқының діни құрамы мен діндердің таралу аймақ-тарын анықтайды;	8.4.1.2 дүниежүзі елдерін халықтың ұдайы өсу түрі бойынша жіктейді;	9.4.1.2 дүниежүзі халқы миграцияларының басты бағыттарын, себеп-салдарын түсіндіреді;	
	7.4.1.3 халықтың этникалық және діни құрамына байланысты дүниежүзінің тарихи-мәдени/өркениеттік аймақтарының алыптасуын түсіндіреді;	8.4.1.3 елдердің демографиялық жағдайын талдап, басты демогра-фиялық көрсеткіштерін есептейді:халық саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы өсім, жас-жыныстық көрсеткіштер, ұлттық және діни құрам;	9.4.1.3 Қазақстандағы көші-қон үдерістерді талдап, басты бағыттарын анықтайды;	
	7.4.1.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ұлтаралық және дінаралық келісімнің қажетті-лігін дәлелдейді және қалыптастыру жолдарын ұсынады	8.4.1.4 елдердің демографиялық көрсеткіштерін графикалық түрде ұсынып, түсіндіреді;	9.4.1.4 көші-қон саясатының өзіндік үлгісін ұсынады;	10.4.1.1 Қойконим, ойконим, мағынасы
		8.4.1.5 дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалары бойынша жіктейді;	9.4.1.5 қазақстандық көрсеткіштерді басқа елдердің көрсеткіштерімен салыстыру негізінде еңбек ресурстарының сандық, сапалық құрамына баға береді;	10.4.1.2 Қелді мекен, елді мекен, проблема, шешу жолы, ұсынады
		8.4.1.6 "демогра-фиялық саясат" ұғымын түсіндіре отырып дүниежүзінің жекелеген елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады	9.4.1.6 Қазақстанның демографиялық жағдайын талдап, демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады;	10.4.1.3 урбанизация, үдерісінің салдарын, арқылы б, проблема, жолдары
			9.4.1.7 Қазақстандағы елді мекендерді жіктейді;	10.4.1.4 Қурандал, урбандал, береді
			9.4.1.8 елді мекендердің түрлері мен функционалды зоналарын сипаттайды	

5) "Экономикалық география":

5 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			

	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Табиғи ресурстар	7.5.1.1 табиғи ресурстарды жіктейді; 7.5.1.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстардың таралу заңдылық-тарын талдайды 7.5.1.3 табиғи ресурстардың шоғырлануын картада көрсетеді; 7.5.1.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды талдап, шешу жолдарын ұсынад.	8.5.1.1 табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалайды; 8.5.1.2 дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстық әлеуетін бағалайды; 8.5.1.3 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттай отырып, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды	9.5.1.1 Қазақстан ның табиғи- ресурстық әлеуетін бағалайды; 9.5.1.2 Қазақстанда жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттап, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды; 9.5.1.3 табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлерін топтастырады	10.5.1.1 түрлері мен бағыттары 10.5.1.2 Қазақстанда табиғатты жекелеген мәселелерді шешу жолдарын ұсынады 10.5.1.3 жекелеген компонентті табиғатты пайдаланумен байланысты жүргізеді
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	7.5.2.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде көлік инфрақұрылым элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді; 7.5.2.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылымы- ның элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді	8.5.2.1 Қазақстандық құрлымдарды қосымша қамту арқылы инфрақұрылымның экономикалық элементтерінің маңыздылығын бағалайды және соның негізінде оларды сипаттайды	9.5.2.1 ғылыми-техникалық үрдісін және бағытын талдайды; 9.5.2.2 Қазақстандық құрлымдарды қосымша қамту арқылы амазат капиталының даму көрсеткіштерін анықтайды және сол арқылы мемлекеттерді салыстырады	10.5.2.1 Қазақстанда индустриялық инновация бағыттары негізінде жасайды 10.5.2.2 Қазақстанда индустриялық инновация бағыттары талдау негізінде дамыту жолдарын құрастырады 10.5.2.3 Қазақстанда аймақтар индустриялық инновация бағыттары негізінде, байланысты мәселелерді шешу жолдарын ұсынады
5.3 Дүниежүзілік	7.5.3.1 ауыл	8.5.3.1 өндіруші және	9.5.3.1 Қазақстан	10.5.3.1 Қазақстан

шаруашылық тың салалық және аумақтық құрылымы	шаруашылық, өнеркәсіп шаруашылық салаларын жіктеу арқылы маңыздылығын түсіндіреді	өңдеуші, қызмет саласы шаруашылық түрлерін жіктейді; 8.5.3.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын ұйымдастыру түрлерін сипаттайды; 8.5.3.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналастыру факторларын талдайды; 8.5.3.4 дүниежүзі шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды	шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды; 9.5.3.2 Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салаларын анықтап, мамандануын түсіндіреді	шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды; 10.5.3.2 Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салаларын анықтап, мамандануын түсіндіреді
5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері			9.5.4.1 дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілерін сипаттайды; 9.5.4.2 халықаралық географиялық еңбек бөлінісінің мәнін анықтайды; 9.5.4.3 халықаралық экономикалық қатынас түрлерін жіктеп, сипаттайды; 9.5.4.4 дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіш-терін сипаттайды: жалпы ішкі өнім, жалпы ұлттық өнім оның ішінде жан басына шаққанда;	10.5.4.1 дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілерін сипаттайды; 10.5.4.2 халықаралық географиялық еңбек бөлінісінің мәнін анықтайды; 10.5.4.3 халықаралық экономикалық қатынас түрлерін жіктеп, сипаттайды; 10.5.4.4 дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіш-терін сипаттайды: жалпы ішкі өнім, жалпы ұлттық өнім оның ішінде жан басына шаққанда;

			9.5.4.5 дүниежүзілік шаруашылықтың модельдері мен аумақтық құрылымын талдайды;	10.5.4.5 дүниежүзілік шаруашылықтың модельдері мен аумақтық құрылымын талдайды;
			9.5.4.6 дүниежүзілік шаруашылықтың даму тенденцияларын талдайды;	10.5.4.6 дүниежүзілік шаруашылықтың даму тенденцияларын талдайды;
			9.5.4.7 Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орнын анықтайды;	10.5.4.7 Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орнын анықтайды;
			9.5.4.8 Қазақстан-ның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын, орнын анықтайды	10.5.4.8 Қазақстан-ның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын, орнын анықтайды

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Дүние жүзі елдері	7.6.1.1 Қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді географиялық орнына байланысты топтастырады; 7.6.1.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша сипаттайды; 7.6.1.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді	8.6.1.1 саяси картаның басты нысандарын сипаттайды; 8.6.1.2 елдерді басқару формасы және мемлекеттік құрылымы бойынша топтастырады; 8.6.1.3 саяси картаның сандық және сапалық өзгерістерін талдайды; 8.6.1.4 елдердің саяси-географиялық жағдайына баға береді;	9.6.1.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырады; 9.6.1.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде халықаралық ұйымдарды деңгейі және мақсаты бойынша топтастырады	10.6.1.1 Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық географиялық жағдайын бағалай береді 10.6.1.2 Қазақстан Республикасының саяси-экономикалық жағдайын бағалай береді 10.6.1.3 Қазақстан Республикасының

	экономикалық-географиялық орнына байланысты топтастырады;			
	7.6.1.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайын жоспар бойынша сипаттайды;			
	7.6.1.5 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайына баға береді;	8.6.1.5 саяси интеграцияның қажеттілігі мен мақсаттарын түсіндіреді;		
	7.6.1.6 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайын жақсарту жөнінде ұсыныс жасайды	8.6.1.6 Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын талдайды		елтану ак дайында

28. Осы оқу бағдарламасы есту қабілеті зақымдалған (естімейтін)білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптары үшін "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Бөлімдер және тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің

7 – 10 - сыныптарына ар

"География" оқу пәні

жаңартылған мазмұн

Негізгі орта білім беру деңгейінің есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) 7-10 сыныптарына арналған "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша Ұзақ мерзімді жоспар

1) 7- сынып

1-кесте

Бөлімше	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім . Географияны зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	Географиялық зерттеу нысандары	7.1.1.1 географияның зерттеу нысандарын анықтайды
	География ғылымының дамуы	7.1.1.2 саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына үлесін сипаттап, баға береді
	Географиялық дерек көздері	7.1.1.3 географиялық дереккөздермен жұмыс істеудің әдістерін сурет, мәтін, фотосуреттер, географиялық материалдар; 7.1.1.4 стационарлы және динамикалық күшейткіш аппараттар көмегімен географиялық әрекетіне жататын сөйлеу тілі мен естіп-көруі арқылы қабылдайды
	Географиялық тәжірибелер.	7.1.1.5 географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтайды
	Далалық зерттеулер әдістері	7.1.1.6 географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтайды, өңдейді
	Географияда графикалық әдістердің қолданылуы	7.1.1.7 географиялық нысандардың құбылыстардың және үдерістерін ерекшеліктерін графикалық әдістермен алады: диаграмма, профиль, карта

		7.1.1.8 оқылған материалда сөздік қорын байытады
2-бөлім. Картография және географиялық дерекқор		
2.1 Географиялық карталар	Географиялық картосхемаларды қолдану	7.2.1.1 тақырып бойынша картосхемаларды жасай алу
	Географиялық номенклатура	7.2.1.2 географиялық номенклатураның нысандарын картадан көрсету
2.2 Географиялық дерекқорлар	Географиялық деректерді ұйымдастыру	7.2.2.1 географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсету 7.2.2.2 оқылған материалда сөздік қорын байытады
3-бөлім. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы	7.3.1.1 литосфераның құрылысы мен заттық құрамын анықтайды
	Жердің тектоникалық құрылысы	7.3.1.2 мұғалімнің көмегімен жердің тектоникалық құрылымын сипаттайды
	Литосфераның тектоникалық қозғалыстары	7.3.1.3 жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарын талдайды: тектоникалық қозғалыстардың түрлері: коллизия, субдукция, спрединг
	Литосфералық катаклизмдер	7.3.1.4 литосфералық катаклизмдердің себеп-салдарын, таралуын талдайды 7.3.1.5 оқылған материалда сөздік қорын байытады
2-тоқсан		
3-бөлім. Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Атмосфера және оның құрамдас бөліктері	7.3.2.1 атмосфераның құрамын сипаттайды; 7.3.2.2 атмосфераның құрылысын қабаттарының ерекшеліктерімен сипаттайды; географиялық түрде бейнелейді
	Ауа райы және метеорологиялық элементтер	7.3.2.3 "ауа райы" ұғымын танытады 7.3.2.4 жеке метеорологиялық элементтерді сипаттайды

		негізінде оларды зерттеу маңызыдылығын түсіндіреді температура,қысым, жел, бұшақ, шашын, ылғал; 7.3.2.5 метрологиялық құралдар пайдалана отырып жеке метеорологиялық элементтерді өлшейді және температура, қысым, жел, бұшақ, шашын, ылғал
	Қолайсыз атмосфералық құбылыстар	7.3.2.6 өзінің елді мекеніндегі компоненттердің қолайсыз атмосфералық құбылыстар 7.3.2.7 оқылған материалдағы сөздік қорын байытады
3.3 Гидросфера	Гидросфера және оның негізгі бөліктері	7.3.3.1 гидросфераны және бөліктерін сипаттайды
	Су ресурстарының маңыздылығы	7.3.3.2 су ресурстарының маңыздылығын түсіндіреді
	Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы	7.3.3.3 Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайын сипаттайды 7.3.3.4 мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша
	Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері	7.3.3.5 мұғалім көмегімен мұхит қасиеттеріне әсер ететін факторлар анықтайды
	Мұхит суларының қозғалыстары	7.3.3.6 мұхит суының қозғалыстарын жіктеп, түсіндіреді
	Мұхиттармен байланысты апаттар	7.3.3.7 мұхиттар мен теңіздің байланысты апаттарды танытады
	Дүниежүзілік мұхиттың проблемалары	7.3.3.8 Дүниежүзілік мұхиттың проблемаларын анықтайды; 7.3.3.9 оқылған материалдағы сөздік қорын байытады
3-тоқсан		
3.4 Биосфера	Биосфера және оның құрамдас бөліктері	7.3.4.1 биосфераның құрамын, шекараларын

		анықтайды
	Топырақ және оның құрамы мен құрылымы	7.3.4.2 топырақ типін және анықтайды
	Қазақстанның топырақ түрлері	7.3.4.3 Қазақстанда топырақ таралуын анықтайды; 7.3.4.4 өз жергілікті мекенін құрылымын анықтайды; 7.3.4.5 оқылған материалда сөздік қойын байытады
	Топырақтың экологиялық проблемалары	7.3.4.5 топырақтардың экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу ұсынады
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы	7.3.5.1 географиялық қабық және материктер, зоналар және белдеулер, ландшафтар табиғи кешендерінің қалыптасуы
	Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері	7.3.5.2 өз жергілікті аймақта табиғи-аумақтық кешендер
4-бөлім. Әлеуметтік география		
4.1 Тұрғындар географиясы	Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары	7.4.1.1 дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтарын жіктеп, түсіндіреді
	Дүниежүзі халқының діни құрамы	7.4.1.2 дүние жүзі халқының діни құрамы мен діндердің таралу аймақтарын анықтайды
	Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары	7.4.1.3 халықтың этникалық құрамына байланысты дүниежүзі тарихи-мәдени/ өркениеттік аймақтарының қалыптасуы
	Ұлтаралық және дінаралық келісім	7.4.1.4 қазақстандық компетентті қосымша қамту негізінде ұлтаралық келісімнің қажетті дәлелдейді
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстардың жіктелуі.	7.5.1.1 табиғи ресурстардың жіктелуі

		7.5.1.2 жергілікті компонент қамту негізінде табиғи ресурстар таралу заңдылықтарын талдау
	Табиғи ресурстарды игерумен байланысты мәселелер	7.5.1.3 табиғи ресурстардың таралу картасында көрсетеді 7.5.1.4 жергілікті компонент қамту негізінде табиғи ресурстарды игерумен байланысты мәселелерді талдап, шешу жолдарын ұсынады
4-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Көлік инфрақұрылымы	7.5.2.1 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде көлік инфрақұрылымының элементтерін сипаттап, маңыздылығын анықтайды
	Әлеуметтік инфрақұрылым	7.5.2.2 қазақстандық компаниялар қосымша қамта отырып әлеуметтік инфрақұрылым элементтерін маңыздылығын сипаттау негізінде бағалайды
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп	7.5.3.1 ауыл шаруашылық, өнеркәсіп шаруашылық салаларын жер маңыздылығын түсіндіреді
6. Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы	7.6.1.1 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде елдерінің географиялық орнына байланысты топтастырады; 7.6.1.2 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде елдерінің географиялық орнын жоспарлап сипаттайды
	Елдердің экономикалық географиялық жағдайы	7.6.1.3 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде елдерінің экономикалық-географиялық байланысты топтастырады 7.6.1.4 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде елдерінің

		экономикалық-географиялық жоспар бойынша сипаттай 7.6.1.5 қазақстандық компания қосымша қамту негізінде экономикалық-географиялық баға береді; 7.6.1.6 қазақстандық компания қосымша қамту негізінде экономикалық-географиялық жағдайын жөнінде ұсыныс жасайды
1. Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	7.1.1.3 географиялық дерек жұмыс істейді: карта, сурет, фотосуреттер, графикалық 7.1.1.6 географиялық нысан құбылыстардың және үдерістер ерекшеліктерін графикалық алады: кесте, сызба, диаграмма, график
2. Картография және географиялық дерекқор	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады 7.2.1.2 географиялық номенклатуралық нысандарын картадан көрсетеді
	2.2 Географиялық дерекқор	7.2.2.1 географиялық нысан топтастырып кесте түрінде

2) 8 сынып

2-кесте

Бөлімше	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	География ғылымының салалары	8.1.1.1 география ғылымының бөлінуін графикалық түрде түсіндіреді; 8.1.1.2 география ғылымы салаларының маңызды зерттеулерді анықтайды

	Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері	8.1.1.3 далалық, картографиялық зерттеу теориялық географиялық зерттеу әдістерінің мәнін түсіндіріп
	Географиялық деректерді өңдеу және талдау	8.1.1.4 сандық және сапалық географиялық деректерді өңдеу
	Географиялық модельдер	8.1.1.5 географиялық нысан құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдармен немесе түрлі техникаларда жасау ерекшеліктері мен қасиеттері
	Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары	8.1.1.6 зерттеу нәтижелерін ұсынады
2 -бөлім. Картография және географиялық дерекқор		
2.1 Географиялық карталар	Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттайтын элементтер	8.2.1.1 тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтер құрастырады: профиль, диаграмма
	Тақырыптық карталарды оқу	8.2.1.2 географиялық шарттарды карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып тақырыптық карталарды оқу
	Тақырыптық географиялық номенклатура	8.2.1.3 географиялық номенклатураны нысандарын кескін картада
2.2 Географиялық дерекқор	Географиялық дерекқорн құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі	8.2.2.1 ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып географиялық дерекқорын құрастыру
3-бөлім. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары	8.3.1.1 жер бедерінің қалыптасу таралу заңдылықтарын зерттеу
	Жер бедерінің жіктелуі	8.3.1.2 жер бедері түрлерін жіктеу 8.3.1.3 жер бедері түрлерін жіктеу бойынша сипаттайды
	Материктер мен мұхиттардың ірі орографиялық объектілері	8.3.1.4 материктер мен мұхиттар орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді салыстырады
	Тау жыныстары мен минералдардың	8.3.1.5 тау жыныстары мен минералдардың

	қалыптасуы	жолдарын анықтайды;
	Құрлық суларының шаруашылық маңыздылығы	8.3.3.2 құрлық суларының н түрлерінің шаруашылық ма түсіндіреді
	Өзен аңғарының құрылысы	8.3.3.3 өзен аңғарының құры түсіндіреді ;
	Өзендердің гидрологиялық режимі	8.3.3.4 қазақстандық компо қосымша қамту негізінде өз гидрологиялық режимін түс
	Көлдер мен мұздықтар	8.3.3.5 көлдер мен мұздықтар бойынша сипаттайды
	Құрлық суларының экологиялық проблемалары	8.3.3.6 жергілікті компонентті қамту негізінде құрлық сула экологиялық проблемалары шешу жолдарын ұсынады
	Су апаттары	8.3.3.7 жергілікті компонентті қамту негізінде су апаттары шараларын ұсынады
3-тоқсан		
3-бөлім. Физикалық география		
3.4 Биосфера	Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер.	8.3.4.1 табиғат зоналары мен белдеулерінің қалыптасуын
	Материктердің табиғи зоналары	8.3.4.2 табиғат зоналарын ж бойынша сипаттайды
		8.3.4.3 әр материкте орналас табиғат зоналар мен биіктік салыстырады
	Мұхиттарда тіршілік дүниесі	8.3.4.4 мұхиттағы тіршілік дү таралуын анықтайды
	Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау	8.3.4.5 өсімдік әлемі мен жа дүниесін қорғау қажеттілігін және қорғау жолдарын ұсын
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы.	8.3.5.1 географиялық қабық мен құрылысын графикалық көрсетіп, түсіндіреді

	Географиялық қабықтың заңдылықтары	8.3.5.2 географиялық қабықтың заңдылықтарының маңызын түсіндіреді
4-бөлім. Әлеуметтік география		
4.1 Тұрғындар географиясы	Халық санағы	8.4.1.1 халық санының анықталуын түсіндіреді
	Халықтың көбейю типтері	8.4.1.2 дүниежүзі елдерін халық өсу түрі бойынша жіктейді
	Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай	8.4.1.3 елдердің демографиялық жағдайын талдап, демографиялық көрсеткіштерін есептейді: халық саны, туу коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы жыныстық көрсеткіштер, ұлт-этникалық құрамы, діни құрам;
	Демографиялық мәселелер	8.4.1.4 елдердің демографиялық көрсеткіштерін графикалық түрде түсіндіреді
	Демографиялық саясат	8.4.1.6 "демографиялық саясат" түсіндіре отырып жекелеген елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін
5-Бөлім. Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау	8.5.1.1 табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалайды
	Дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық потенциалы	8.5.1.2 жекелеген дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық потенциалын бағалайды
	Табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы, орталықтары және дайын өнім түрлері	8.5.1.3 жергілікті компоненттерді қамту негізінде жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттай отырып, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды

5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары	8.5.2.1 қазақстандық комп қосымша қамту негізінде э инфрақұрылымның элеме сипаттап, маңыздылығына
4-тоқсан		
6-бөлім. Елтану және саяси география негіздері		
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші және өңдеуші және қызмет салалары	8.5.3.1 өндіруші және өңдеу саласы шаруашылық түрлері
	Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру формалары	8.5.3.2 қазақстандық комп қосымша қамту негізінде ауылшаруашылық және өн өндірісін, қызмет саласын түрлерін сипаттайды
	Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары	8.5.3.3 қазақстандық комп қосымша қамту негізінде а шаруашылық және өнеркә қызмет саласын орналаст факторларын талдайды
	Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау	8.5.3.4 дүниежүзі шаруашы салаларын жоспар бойынш
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүниежүзінің саяси картасы	8.6.1.1 саяси картаның баст сипаттайды
	Елдердің саяси типологиясы	8.6.1.2 елдерді басқару фор мемлекеттік құрылымы бо топтастырады
	Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер	8.6.1.3 саяси картаның санд сапалық өзгерістерін талда
	Елдердің саяси-географиялық жағдайы	8.6.1.4 елдердің саяси-геогр жағдайына баға береді
	Саяси интеграция.	8.6.1.5 саяси интеграцияны мен мақсаттарын түсіндіре
	Қазақстанның саяси-интеграциялық үдерістердегі мүдделері, бағыттары және бастамалары	8.6.1.6 Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мақсаттарын талдайды

3) 9 сынып

3-кесте

Бөлімшелер	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	Қазақстандық географтардың зерттеулері	9.1.1.1 география ғылымының үлес қосқан қазақстандық зерттеулері туралы баяндайды
	География ғылымының заманауи өзекті зерттеу проблемалары	9.1.1.2 география ғылымының заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
2-бөлім. Картография және географиялық дерекқор		
2.1 Географиялық карталар	Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері	9.2.1.1 маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталарда барысында сипаттайды
	Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері	9.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
2.2 Географиялық дерекқор	Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері	9.2.2.1 Жерді қашықтықтан зерттеу әдістерін сипаттау негізінде маңыздылығы мен ерекшелігін түсіндіреді
	Геоақпараттық жүйелер технологияларын қолдану аясы	9.2.2.2 шаруашылық пен ғылым салаларында геоақпарат технологияларын қолдану маңыздылығын сипаттайды
3-бөлім 3.Физикалық география		
3.1 Литосфера	Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы	9.3.1.1 жергілікті компоненттерді қамту негізінде Қазақстанның тектоникалық құрылымын сипаттайды
	Қазақстанның басты орографиялық нысандары	9.3.1.2 басты орографиялық нысандарды сипаттайды
	Қазақ оронимдері	9.3.1.3 қазақ оронимдерін мағынасымен түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде жазып береді

	Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары	9.3.1.4 Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары
2-тоқсан		
3-бөлім. Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Қазақстанның климатын түзуші факторлар	9.3.2.1 Қазақстан климатын түзуші факторларды талдайды
	Қазақстанның климаттық жағдайы	9.3.2.2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдайды
	Қазақстанның климаттық ресурстары	9.3.2.3 Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалайды
3.3 Гидросфера	Қазақстанның ішкі суларының түрлері	9.3.3.1 Қазақстанның ішкі су ресурстарын топтастырады, көрсеткіште бағалайды және сипаттайды: өзендер, көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң, жер асты сулары
	Қазақ гидронимдері	9.3.3.2 қазақ гидронимдерінің мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілге аударып береді
3.4 Биосфера	Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері	9.3.4.1 Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне сәйкесінше талдау жасайды
	Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері	9.3.4.2 қорықтар, қорықшалар, саябақтар ерекше қорғалатын аумақтарының құрылу мақсатын түсіндіреді
	Қазақстанның табиғи мұрасы	9.3.4.3 Қазақстанның табиғи мұрасын баға береді
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары	9.3.5.1 Қазақстанның ірі табиғи-аумақтық кешендерін жоспар бойынша талдайды
	Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы)	9.3.5.2 қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіріп транслитерациясын үш тілге аударып береді
3-тоқсан		
4-бөлім .Әлеуметтік география		
4.1 Тұрғындар географиясы	Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы	9.4.1.1 Қазақстан халқының құрамын талдайды

	құрамы.	діни құрамын анықтайды
	Дүниежүзі халқының көші-қоны	9.4.1.2 дүниежүзі халқы көші-қон басты бағыттарын, себеп-салдарын түсіндіреді
	Қазақстандағы халықтың миграциясы.	9.4.1.3 Қазақстандағы көші-қон талдау негізінде басты бағыттарын анықтайды
	Көші-қон саясат	9.4.1.4 көші-қон саясатының маңызын ұсынады;
	Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы	9.4.1.5 қазақстандық көрсеткіштермен елдердің көрсеткіштерімен салыстырып негізінде еңбек ресурстарының сапалық құрамына баға береді
	Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты	9.4.1.6 Қазақстанның демографиялық жағдайын талдап, демографиялық саясаттың өзіндік моделін құрастырады
	Елді мекендердің жіктелуі	9.4.1.7 Қазақстандағы елді мекендерді жіктейді
	Елді мекендердің функционалды зоналары	9.4.1.8 елді мекендердің түрлерін функционалды зоналарын белгілейді
5-бөлім. Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Қазақстанның табиғи-ресурстық потенциалы	9.5.1.1Қазақстанның табиғи ресурстарын әлеуетін бағалайды;
	Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары мен дамып отырған өнім түрлері	9.5.1.2Қазақстанда жекелеген ресурстарды өңдеу технологияларын сипаттап, орталықтары мен дамып отырған түрлерін атайды;
	Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері	9.5.1.3табиғатты пайдалану үлгілерін түрлерін топтастырады;
4-тоқсан		
5-бөлім. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары	9.5.2.1 ғылыми-техникалық революция үдерісін, даму бағыттарын анықтайды
	Адам әлеуеті даму индексінің көрсеткіштері	9.5.2.2 қазақстандық композиттік индекстер қосымша қамту негізінде анықтайды

		даму индексі көрсеткіштер елдерді салыстырады
	Қазақстанда адамдық капиталды дамыту	9.5.2.3 Қазақстанда адам к сапасын арттыру жөнінде ү әзірлейді
6-бөлім. Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы	9.6.1.1 қазақстандық комп қосымша қамту негізінде е экономикалық даму деңгейі топтастырады
	Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары	9.6.1.2 қазақстандық комп қосымша қамту негізінде х ұйымдарды деңгейі және м бойынша топтастырады

4) 10-сынып

4-кесте

Бөлімшелер	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
1-бөлім. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	Географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	10.1.1.1 география ғылымы заманғы өзекті проблемал анықтайды
	Қазақтың халықтық географиялық терминдері	10.1.1.2 қазақ халқының ха географиялық терминдерін түсіндіреді
	Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары	10.1.1.3 зерттеу нәтижелері академиялық формада ұсы
3-бөлім. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Минералды ресурстарды өндіру және өңдеу орталықтары	10.3.1.1 Қазақстанның мин ресурстарын өндіру және ө орталықтарын картадан кө сипаттайды
	Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру	10.3.1.2 Қазақстанның мин ресурстарына баға береді

	Минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемалар	10.3.1.3 минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды топтастырып, шешу жолдарын ұсынады
2-тоқсан		
3-бөлім.Физикалық география		
3.2Атмосфера	Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар	10.3.2.1 Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуын, таралу аумағын көрсетіп, сақтану шараларын ұсынады
	Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	10.3.2.2 жергілікті компоненттерді қамту негізінде қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды
3.3Гидросфера	Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру	10.3.3.1 Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға береді
	Су ресурстарының экологиялық проблемалары	10.3.3.2 жергілікті компоненттерді қамту негізінде су ресурстарының экологиялық проблемаларын шешу жолдарын ұсынады
	Қазақстанның ішкі суларының геосаяси мәселелері	10.3.3.3 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын шешу жолдарын ұсынады: трансграничные өзендер, Каспий теңізінің мәселелері
3.4Биосфера	Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы	10.3.4.1 тақырыпқа қатысты табиғи хоронимдерін жіктеп, түсіндіреді және транслитерация тілде ұсынады
	Ноосфераның қалыптасуы	10.3.4.2 ноосфераның қалыптасу шарттарын зерттейді
	Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі.	10.3.4.3 Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан өзіндік үлесін бағалайды
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар	10.3.5.1 жергілікті компоненттерді антропогендік факторлардың әсеріне кешендеріне әсерін зерттейді

	Антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдары	10.3.5.2 антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдарын ұсынады, рекультивация, мелиорация, дизайн
3-тоқсан		
4-бөлім .Әлеуметтік география		
4.1Тұрғындар географиясы	Қазақстандағы ойконимдер	10.4.1.1Қазақстандағы ойконимдерді жіктеп, мағынасын түсіндіріп, транскрипциясын үш тілде жазып ұсынады
	Қазақстанда елді мекендердің мәселелер	10.4.1.2 Қазақстанның елді мекендерінің проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады
	Урбандалу үдерісі	10.4.1.3 урбандалу үдерісінің салдарын түсіндіру арқылы проблемалардың шешу жолдарын ұсынады
	Қазақстанда урбандалу үдерісіне баға беру	10.4.1.4 Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға береді
5-бөлім .Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Тұрақты даму	10.5.1.1 тұрақты дамудың бағыттарын сипаттайды
	Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар	10.5.1.2 Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемаларын анықтап, шешу жолдарын ұсынады
		10.5.1.3 жергілікті компоненттерді табиғатты пайдалануға байланысты зерттеу жүргізеді
4-тоқсан		
5-бөлім. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары	10.5.2.1 Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттарын болжам жасайды
	Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы	10.5.2.2 Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымының жағдайын дамыту жөнінде ұсыныстар

	Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі	10.5.2.3 Қазақстан аймақта инфрақұрылымын талдап, проблемаларды шешу жол
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Қазақстан шаруашылығының салалары	10.5.3.1 Қазақстан шаруашы салаларын жоспар бойынш
	Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы	10.5.3.2 Қазақстанның экон аудандарының шаруашылы анықтап, мамандануын тү
5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері	Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері	10.5.4.1 дүниежүзілік шаруа субъектілерін сипаттайды
	Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі	10.5.4.2 халықаралық геогр бөлінісінің мәнін анықтайд
	Халықаралық экономикалық қатынастар түрлері	10.5.4.3 халықаралық экон қатынас түрлерін жіктеп, с
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы	10.5.4.4 дүниежүзілік шаруа даму көрсеткіштерін сипат ішкі өнім, жалпы ұлттық өн жан басына шаққанда
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы	10.5.4.5 дүниежүзілік шаруа модельдері мен аумақтық талдайды
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері	10.5.4.6 дүниежүзілік шаруа даму үрдістерін талдайды
	Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны	10.5.4.7 Қазақстанның дүни шаруашылықтағы орнын а
	Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны	10.5.4.8 Қазақстанның халы экономикалық интеграция мен мақсаттарын, орнын а
6-бөлім .Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы	10.6.1.1 Қазақстан Республ әлеуметтік, экономикалық географиялық жағдайына н береді
	Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер	10.6.1.2 Қазақстандағы сая хоронимдерді жіктеп, мағы түсіндіреді және транслите

		тілде ұсынады;
	Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары	10.6.1.3 Қазақстан Республикасының кешенді географиялық ақпараттық мақсатты аудиториялар үшін

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

3-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

640-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – білім алушылардың органикалық дүниенің көптүрлілігі, оның заңдылықтары мен үдерістері туралы биологиялық білім негіздерін, адам оның ажырамас бөлігі ретіндегі саналы түсінігін қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) жер бетіндегі барлық тірі ағзалардың құндылығын түсіну үшін өмірдің

құрылымды-функционалды және генетикалық негіздері туралы, тірі табиғат ағзаларының көбеюі мен дамуы, экожүйелер, биоалуантүрлілік, эволюция туралы білім жүйесін қалыптастыру;

2) биология бойынша терминологиялық сөздікті кеңейту;

3) экологиялық этика нормалары мен ережелерін, табиғатқа жауапкершілікпен қарауды қалыптастыру;

4) генетикалық сауаттылықты қалыптастыру - салауатты өмір салты негіздерін, адамның психикалық, денелік және рухани денсаулығын сақтау.

4. Түзету – дамытушылық міндеттер:

1) есту арқылы қабылдауын қалыптастыру;

2) естімейтін білім алушылардың практикалық іс-әрекетте биологиялық білімдерін қолдануға қабілетті тұлғасын дамыту;

3) сөйлеу мәдениетін, қарым-қатынастың әртүрлі тәсілдерін, білімді функционалды қолдануды, проблемаларды шешуді және шешім қабылдауды дамыту;

4) естімейтін білім алушылардың арнайы білім беруін сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Естімейтін білім алушыларды оқыту процесінде бірқатар ерекшеліктерді ескеру қажет:

1) білім алушының есту қабілетінің болмауы немесе нашар естуі;

2) неғұрлым қарапайым ойлау операцияларының басымдылығы (талдау және синтез);

3) ойлау қисындылығы мен тиянақтылығы деңгейінің төмендеуі;

4) абстрактылы-талдамалы ойлау формаларына көшудің қиындықтары;

5) механикалық жадының абстрактылы-талдамалы жадынан, жанама жадынан тікелей есте сақтауының басым болуы; қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді жады көлемінің төмендеуі, еріксіз есте сақтау қабілетінің айтарлықтай төмендеуі;

6) сөйлеу тілінің дамуында - сөздік қорының, әсіресе белсенді қорының шектеулігі, сөйлеу тілінің грамматикалық құрылымын игерудің баяулауы, айтылымның бұзылуы, жазбаша сөйлеу тілін меңгерудегі қиындықтар.

6. Естімейтін білім алушыларды оқытудың негізгі қағидалары: қол жетімділік, тұлғалы- бағдарлық тәсіл, көрнекілік және коммуникативтілік.

7. Оқытудың қол жетімділігі - материалдың қол жетімділігі және оны білім алушылардың түсінуі, ғылыми тұжырымдамаларды оңтайлы жеткізе ұсыну, мәтіндерді қажетті иллюстрациялар мен дидактикалық материалдармен қамтамасыз ету.

8. Тұлғалы-бағдарлық тәсіл – білім алушылар тұлғасының үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуы, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және биология сабақтарында жеке тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоционалды-еріктік саласын, психикалық процестерін түзеу.

9. Көрнекілік қағидасы - оқушылардың танымдық тәжірибесін байыту, абстрактылық ұғымдарды меңгерту үшін нақты өмірдегі затты немесе құбылысты сезіну арқылы қабылдау негізінде білім, білік және дағдыларын қалыптастыру қажеттілігінен көрініс алады.

10. "Биология" пәнін оқытудағы коммуникативтік тәсіл - қарым-қатынас құралы ретінде тілді меңгеруден тұрады және білім алушыларды әртүрлі тілдік жағдайда еркін бағдарлауға үйретеді.

11. Осы қағидаларды жүзеге асыру үшін қажет:

1) танымдық іс-әрекетпен тығыз байланыста қоршаған әлем туралы білімді кеңейту негізінде естімейтін білім алушылардың ауызша, жазбаша, диалогтік сөйлеу дағдыларын дамыту;

2) биологияны оқыту процесінде логикалық ойлауды дамытуға, сөйлеу ортасын құруға, өзіндік жұмысты ұйымдастыруға ықпал ететін жаңа формаларды, әдістерді, құралдарды қолдану;

3) ымдау және дактильді сөйлеу тілі естімейтін білім алушыларға таныс емес жаңа терминологияны түсіндіру жағдайларында көмекші құрал ретінде қолданылады;

4) естімейтін білім алушыларға биологияны оқыту процесінде дидактикалық ережелерді сақтау қажет: оқытылатын материалдың аз мөлшері, қайталануы, бақылау және жаңа тақырыпқа біртіндеп енгізу, өткен материалды өзектілендіру;

5) биологияның басқа пәндермен пәнаралық байланысы, оның ішінде инвариативті және түзету компоненттері, білім беру технологиялары ортасында негізгі білім мен дағдыларды қамтамасыз етеді.

12. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (бұдан әрі - АКТ) пайдалану:

1) ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолданудағы құзыреттілік базалық АКТ-дағдылары негізінде құрылады және жұмыс, бос уақыт және коммуникация үшін технологияларды дұрыс және шығармашылық тұрғыда қолдануды қамтиды;

2) мультимедиялық ресурстары мен бұқаралық ақпарат құралдарының АКТ-рын, интерактивті тақталар мен компьютерлерді қолдану биология бойынша оқу процесін жаңғыртуға және жандандыруға ықпал етеді, есту қабілетін оңтайлы түзетуге қол жеткізуде компенсаторлық механизмдерді белсендетеді;

3) ақпаратты іздеу, өңдеу және алмасу үшін Интернет-ресурстарды пайдалану қажет;

4) АКТ-ны қолдану арқылы білім алушы өз қызметін дербес ұйымдастыра алады.

13. Бағдарламаны жүзеге асыру үшін сыныптар келесідей жабдықтармен жабдықталады:

1) фронталды оқу қызметіне арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық;

2) мультимедиялық компьютерлік сынып;

3) жеке есту аппараттары, сөйлеу экраны.

14. Кітап қорының сақталуын қамтамасыз ететін оқу залдарымен және кітап қоймаларымен жабдықталған жұмыс аймақтары, медиатекасы бар ақпараттық-кітапханалық қоры.

3-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Биология" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты

4) 10-сыныпта - аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

16. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі;

2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі;

3) "Ағзалар және қоршаған орта" бөлімі;

4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі;

17. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;
- 2) қоректену;
- 3) заттардың тасымалдануы;
- 4) тыныс алу;
- 5) бөліп шығару;
- 6) қозғалыс;
- 7) үйлесім және реттелу.

18. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көбею;
- 2) жасушалық айналым;
- 3) өсу және даму;
- 4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;
- 5) эволюциялық даму мен селекция негіздері.

19. "Ағза және қоршаған орта" бөлімі келесідей бөлімшелерден тұрады:

- 1) Биосфера, экожүйе, популяция;
- 2) Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

20. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) молекулярлық биология және биохимия;

- 2) жасушалық биология;
- 3) микробиология және биотехнология;
- 4) биофизика.

21. 7-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Биологияға кіріспе" бөлімшесі: биология пәні. Биологияның мақсаттары мен міндеттері Тірі организмдердің жалпы белгілері; Тірі организмдердің табиғаттағы және адам өміріндегі рөлі;

2) "Экожүйе" бөлімшесі: тірі әлемнің тіршілік ету ортасы. Қоршаған ортаның факторлары. Өлі табиғат факторлары. Биотикалық факторлар. Азық-түлік тізбегі және азық-түлік желілері. Экожүйе. Тірі және өлі табиғаттың өзара байланысы. Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері;

3) "Тірі ағзаларды топтастыру" бөлімшесі: Өсімдіктерді топтастыру. Жануарларды топтастыру;

4) "Жасуша биологиясы. Су және органикалық заттар" бөлімшесі: Үлкейту құралдары. Олармен жұмыс істеу ережелері. "Пияз қабығының микропрепаратын дайындау" зертханалық жұмысы Өсімдік жасушасының құрылысы. Жануарлар жасушасының құрылымы. Жасушаның тіршілік әрекеті. Су – тірі ағзаның тіршілік ету негізі. Тірі ағзаның тіршілік әрекеті үшін микро және макро бөлшектердің рөлі. Азық-түлік өнімдеріндегі органикалық құрамы Өсімдік өміріндегі тыңайтқыштардың рөлі;

5) "Заттардың тасымалдануы" бөлімшесі: Тірі ағзалардағы қоректік заттарды тасымалдауы Сабақтың ішкі құрылымы Жануарлардың тасымалдау жүйесі;

6) "Тірі ағзалардың қоректенуі" бөлімшесі: Жапырақтың сыртқы және ішкі құрылымы. Фотосинтез, күн сәулесі мен хлорофиллдің осы процестегі рөлі. Өсімдіктердің минералды қоректену өзегі ретінде тамырдың сыртқы және ішкі құрылымы;

7) "Тыныс алу" бөлімшесі: Өсімдіктердің тыныс алуы. Оттегіні сіңіру,

көмір қышқыл газ және су бөлу. Тірі ағзалардың тыныс алу түрлері. Омыртқасыз жануарлардың тыныс алуы. Омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері. Тірі ағзалардың тыныс алу органдарының олардың тіршілік әрекеті процесіндегі рөлі;

8) "Бөліп шығару" бөлімшесі: Өсімдіктердің бөліну мүшелері. Омыртқасыз жануарлардың бөліп шығару мүшелері. Омыртқалы жануарлардың бөліп шығару мүшелері. Тірі организмдердің тіршілік әрекеті процесінде олардың бөліп шығару мүшелерінің рөлі;

9) "Қозғалыс" бөлімшесі: Тірі ағза қозғалысының рөлі. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері Омыртқалы жануардың қозғалу мүшелері. Омыртқасыз жануардың қозғалу мүшелері;

10) "Үйлесім және реттелу" бөлімшесі: Омыртқасыз жануарлардың жүйке жүйесінің жалпы құрылуы. Омыртқалы жануарлардың жүйке жүйесінің жалпы құрылысы. Бүкіл ағзаны реттеудегі жүйке жүйесінің рөлі;

11) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары" бөлімшесі: Ағзаның тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілері. Тұқым қуалаушы-лық пен өзгергіштіктің негізгі ұғымдары;

12) "Көбейю" бөлімшесі: Тірі ағза үшін көбейю үрдісінің рөлі. Көбейюдің негізгі әдістері. Жасушалардың тіршілік етуі. Жасушаның өсуі мен бөлінуі. Жасушаның бөліну процесінде хромосомалардың рөлі;

13) "Өсу және даму" бөлімшесі: Тірі ағзаның өсуі мен даму үрдісі. Өсімдіктердің жеке даму кезеңдері. Жануарлардың жеке даму кезеңдері;

14) "Микробиология және биотехнология" бөлімшелер: Бактериялардың құрылуы мен тіршілік әрекет үрдісі мен құрылуы. Вирустың құрылуы мен тіршілік әрекеті үрдісі мен құрылуы.

22. 8-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Экожүйелер". Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің

экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)". Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру". Экологиялық сукцессиялар: Бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы. Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор. Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері. Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары. Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері;

2) "Тірі ағзаларды топтастыру". Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер. Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды топтастырудың маңызы. Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер. Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану;

3) "Жасушалық биология". Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға;

4) "Су және органикалық заттар". Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі рөлі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс: "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу". Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор,). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы);

5) "Заттардың тасымалдануы". Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі. Сабақ және

тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс: "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс: "Тамыр аймақтарын зерттеу". Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері. Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар;

6) "Тірі ағзалардың қоректенуі". Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы. Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс: "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу";

7) "Тыныс алу". Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тынысалу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/ қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар. Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы мысалында. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу". Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу: "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алу жүйесі мүшелерін салыстыру". Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс алу жолдарының құрылысы мен газ алмасу мүшелері. Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау);

8) "Бөліп шығару". Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері. Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу". Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру;

9) "Қозғалыс". Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер

тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі. Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау;

10) "Үйлесім және реттелу". Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді. Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері. Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары. Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс: "Тізе рефлексі". Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлексдер. Шартты рефлексдердің сөнуі. Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі. Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері. Жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері;

11) "Тұқымқуалау мен өзгергіштік". Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) рөлі. Жүре пайда болған және тұқым қуалайтын белгілер. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) жайлы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу". Әртүрлі ағза түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны;

12) "Көбею". Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы. Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен,

көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері". Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы;

13) "Өсу және даму". Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс: "Жылдық сақинаны санау". Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Модельдеу "Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру";

14) "Микробиология және биотехнология". Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс: "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары. Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс: "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу". Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс: "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу". Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.

23. 9-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Жасушалық биология". Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль. Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшық ет, жүйке. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс: "Жануарлар ұлпаларын жіктеу";

2) "Молекулярлық биология". Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық.

Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұнық пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз. Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері;

3) "Тірі ағзалардың көптүрлілігі". Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, муктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашық тұқымдылар және жабық тұқымдылар. Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар. Зертханалық жұмыс: "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу". Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Көрсетілім "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау";

4) "Қоректену". Жауын құртының, сиырдың және адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру. Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның ас қорыту жолдарының құрылысы. Ас қорыту бездері. Ас қорыту мүшелерінің қызметі. Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу. Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери-бери ауруы, С авитаминоздағы қырқұлақ, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс: "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау";

5) "Заттардың тасымалдануы". Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы. Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық. "Әртүрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу" зертханалық жұмысы Қан

жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру. Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т- және В-лимфоциттердің әрекет етуі. Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес (ұшық). Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу. Қан топтары. Қан құю. Резус-фактор. Агглютинация. Резус-конфликт. Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қан тамырларының құрылысы мен қызметі. Қан тамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі. Зертханалық жұмыс: "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу". Жүрек - қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау;

6) "Тыныс алу". Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы. Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі. Тыныс алудың минуттық көлемі. Әртүрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тыныс алу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс: "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу";

7) "Бөліп шығару". Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліп шығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері). Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі. Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері). Белгілері мен алдын алу шаралары;

8) "Қозғалыс". Адам қаңқасының құрылысы. Тірек – қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі. Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс: "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Көрсетілім "Сүйектің химиялық құрамы". Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы. Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі. Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс: "Бұлшық ет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшық еттерін жіктеу. Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары;

9) "Биофизика". Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшық еттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер;

10) "Үйлесім және реттелу". Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс: "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу". Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу" (құлақтың есту қабілетін анықтау). Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс: "Соқыр дақты анықтау, түстердің араласуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі". "Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар. Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция). Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар) Зертханалық жұмыс: "Тері сезімталдығын зерттеу". Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің рөлі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі;

11) "Көбею". Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы. Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею. Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит. Ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі;

12) "Өсу және даму". Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрюла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференциалануы. Органогенез;

13) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс. Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері. Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары. Қазақстан аумағында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер;

14) "Биосфера, экожүйе, популяция". Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру". Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары). "Жыртқыш-жеміс" қарым-қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі. Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі;

15) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Адамның табиғаттағы рөлі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры. Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары.

24. 10-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Жасушалық биология". Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи

аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері. Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу";

2) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе". Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс: "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті жердің) анықтау". Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы. Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі;

3) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері;

4) "Қоректену". Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару. Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс: "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу". Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу";

5) "Заттар тасымалы". Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуды. Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс: "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс: "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің

ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (сірқабық (кутикула) мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері". Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық;

6) "Тыныс алу". Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері. Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері;

7) "Бөліп шығару". Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері. Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина. Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары. Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы;

8) "Үйлесім және реттелу". Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу". Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу". Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер. Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі. Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі. Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық

жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу";

9) "Қозғалыс". Бұлшық еттің жұмысы. Көрсетілім "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Бұлшық ет қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс: "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу";

10) "Молекулярлық биология". Дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) молекулярлық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлылығы. Модельдеу "Дезоксирибонуклеин қышқы (ДНҚ) молекуласын құру";

11) "Жасушалық цикл". Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G₁, S және G₂. Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу". Митоз. Митоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Митоз кезеңдерін зерттеу";

12) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Г.Мендель анықтаған белгілердің тұқым қуалаушылық заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі. Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы. Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм. Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор. Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру". Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары;

13) "Микробиология және биотехнология". Биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауыл шаруашылығында). Инсулин өндірісі;

14) "Көбею". Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу". Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу. Менструалдық цикл. Менструалдық циклдағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы. Контрацепция түрлері, олардың қолданылуы мен маңызы. Жыныстық жолмен берілетін аурулар: Жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары;

15) "Өсу және даму". Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы. Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері;

16) "Эволюциялық даму". Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы. Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түрішілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)". "Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері. Жердегі тіршіліктің пайда болу кезеңдері.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 "7" – сынып, "2.1" бөлім, бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

26. Бөлімдер бойынша әр сынып бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Биологияға кіріспе	7.1.1.1 биология пәнінің мақсатын және міндетін білу; 7.1.1.2 тірі организмнің белігерін атау; 7.1.1.3 табиғаттағы және адам өміріндегі организмдердің рөлін сипаттау			
1.2 Тірі ағзалардың көптүрлілігі	7.1.2.1 тірі ағзаларды жүйелеу принципін және оның негізгі категорияларын білу	8.1.2.1 жүйелеудің маңызын түсіндіру; 8.1.2.2 жүйеленуде тірі ағзалардың орнын анықтау; 8.1.2.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының айырмашылық белгілерін сипаттау; 8.1.2.4 жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану	9.1.2.1 балдырлар мүктәрізділер, қырықжапырақ тәріздестер, ашықтұ-қымдылар және жабықтұқымдылар мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау; 9.1.2.2 саңырауқұлақтардың ерекшелік белгілерін сипаттау; 9.1.2.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарын негізгі белгілеріне қарай ажырату, 9.1.2.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше белгілері бойынша тану	10.1.2.1 әр сипаттау, номенклатура қолдану; 10.1.2.2 өсімдік, жануарлар ерекшеліктері бойынша (анықтау)
1.3 Қоректену	7.1.3.1 жапырақтың сыртқы және ішкі құрылымын білу; 7.1.3.2 фотосинтез процесін өсімдіктерді қоректенудің негізгі әдісі	8.1.3.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау және құрылысы мен оның қызметі арасындағы өзара байланысты сипаттау;	9.1.3.1 омыртқасыз-дар, күйіс қайыратын жануарлар мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру; 9.1.3.2 әртүрлі типті	10.1.3.1 асқорыту жүйесінің үдерістері 10.1.3.2 асқорыту жүйесінің үдерісінд заттар мен

	ретінде түсіндіру; 7.1.3.3 өсімдіктердің минералды қоректену өзегі ретінде тамырдың құрылымы мен қызметін білу	8.1.3.2 фотосинтез үдерісі үшін қажетті жағдайларды зерттеу	тістердің құрылысы мен қызметтері арасындағы байланысын және тісті күту ережелерін сипаттау; 9.1.3.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 9.1.3.4 ас қорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану белгілерін анықтау; 9.1.3.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 9.1.3.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түліктер тізімін жасау; 9.1.2.9 азық-түлік құрамындағы С дәруменін анықтау	ферменттер арасында орнату; 10.1.3.3 ф белсенді ететін әр жағдайла (темпера 10.1.3.4 өт майлард эмульгац үдерісін э
1.4 Заттардың тасымалдануы	7.1.4.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалдануын түсіндіру; 7.1.4.2 заттарды тасымалдауға қатысатын мүшесі ретінде өсімдіктер сабағының құрылымын білу; 7.1.4.3 жануарлардың тасымалдау жүйелерін зерттеу	8.1.4.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру; 8.1.4.2 өсімдіктерде заттардың тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу; 8.1.4.3 сабақ пен тамырдың ішкі құрылысын зерттеу; 8.1.4.4 сабақ және тамырдың құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысын сипаттау; 8.1.4.5 ксилема мен	9.1.4.1 қан құрамы мен қызметін сипаттау; 9.1.3.2 дайын микропрепараттар арқылы әртүрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу; 9.1.4.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау; 9.1.4.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру; 9.1.4.5 лимфа жүйелерін	10.1.4.1 а пасивті салыстыр 10.1.4.2 ө транспир мәнін түс 10.1.4.3 тр үрдісіне а және сыр факторла 10.1.4.4 с факторла флоэмад тасымалд

			және қан, ұлпалық сұйықтық пен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау; 9.1.4.6 аурулардың алдын алуындағы вакцинацияның ролін бағалау; 9.1.4.9 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру; 9.1.4.9 жануарлардың жүрегінің құрылысы мен қантамыр жүйелерінің маңызын сипаттау; 9.1.4.10 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты орнату; 9.1.4.10 жануарлардың қантамырлар жүйесінің түрлерін сипаттау; 9.1.4.11 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу; 9.1.4.12 қантамыр жүйесі мүшелерінің ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау	
1.5 Тыныс алу	7.1.5.1 өсімдіктердің тыныс алу мүшелерін білу; 7.1.5.2 тірі ағзалардың тыныс алу түрлерін анықтау; 7.1.5.3 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс	8.1.5.1 тірі ағзалар үшін тыныс алудың маңызын сипаттау; 8.1.5.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату; 8.1.5.3 өсімдіктердің тыныс алу үдерісін зерттеу;	9.1.5.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау; 9.1.5.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру; 9.1.5.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты	10.1.5.1 тыныс алу реакциясының химиялық пайдалануы және анаэробты тыныс алу 10.1.5.2 бұл және аэробты тыныс алу арасындағы

	алуының құрылуын білу; 7.1.5.4 адамның тыныс алу мүшелерін білу; 7.1.5.5 тірі ағзалардың тыныс алу органдарының олардың тіршілік әрекеті процесіндегі рөлін түсіндіру	8.1.5.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерінің құрылуын салыстыру; 8.1.5.5 адамның тыныс алу мүшелері құрылысының ерекшеліктерін танып білу; 8.1.5.6 тыныс алу мүшелерінің ауыруларының себептері мен олардың алдын алу жолдарын түсіндіру	жағдайдағы және дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін анықтау	қарастыр
1.6 Бөліп шығару	7.1.6.1 өсімдіктердің бөліну мүшелерін білу; 7.1.6.2 омыртқасыздар мен омыртқалылардың бөліп шығару мүшелерін білу; 7.1.6.3 тірі организмдердің тіршілік әрекеті процесінде олардың бөліп шығару мүшелерінің рөлін түсіндіру	8.1.6.1 ағзалар тіршілігіндегі бөлінудің мәнін түсіндіру; 8.1.6.2 өсімдіктердегі бөлінудің ерекшеліктерін зерттеу; 8.1.6.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру	9.1.6.1 адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 9.1.6.2 бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу; 9.1.6.3 терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау; 9.1.6.4 тері ауруларын және оның алдын алу шараларын түсіндіру	10.1.6.1 не құрылыс сипаттау; 10.1.6.2 ф несептің үдерістер 10.1.6.3 б жұмысын факторла 10.1.6.4 з жүйесі, б ауруларын шаралар 10.1.6.5 әр ағзалард ортасы м алмасула өнімдері байланы
1.7 Қозғалыс	7.1.7.1 тірі ағза қозғалысының рөлін түсіндіру; 7.1.7.2 өсімдіктердің қозғалу тәсілдерін зерттеу; 7.1.7.3 Омыртқалы және	8.1.7.1 өсімдіктердің қозғалу себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау (тропизмдер, таксистер); 8.1.7.2 жарықтың өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсерін түсіндіру;	9.1.7.1 тірек-қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау; 9.1.7.2 сүйектің химиялық құрамын, макро және микроскопиялық құрылысын зерттеу;	10.1.7.1 қ еттерінің жұмыс кү күшке тә зерттеу; 10.1.7.2 б жиырылу бұлшықе

	омыртқасыз жануардың қозғалу мүшелерін білу	8.1.7.3 өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау; 8.1.7.4 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру	9.1.7.3 сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру; 9.1.7.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы мен олардың қызметтері арасындағы байланысты орнату; 9.1.7.5 бұлшық ет ұлпасының қызметтері түрлері мен олардың қызметтерін сипаттау; 9.1.7.6 адам бұлшық еттерінің құрылысы мен бұлшықет топтарын оқып тану; 9.1.7.7 гиподинамия салдарын атау; 9.1.7.9 сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау	тәуелділігі
1.8 Үйлесім және реттелу	7.1.8.1 омыртқасыз жануарлардың жүйке жүйесінің жалпы құрылымын білу; 7.1.8.2 омыртқалы жануарлардың жүйке жүйесі құрылымының жоспарын білу; 7.1.8.3 бүкіл ағзаны реттеудегі жүйке жүйесінің ролін түсіндіру	8.1.8.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру; 8.1.8.2 орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін атау; 8.1.8.3 жүйке жасушасының құрылымдық бөліктерін анықтау 8.1.8.4 орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін салыстыру; 8.1.8.5 рефлекстік доғаны зерттеу;	9.1.8.1 көруді қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережелерін сипаттау; 9.1.8.2 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту мүшелерінің гигиенасы ережелерін сипаттау; 9.1.8.3 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметін сәйкестендіру; 9.1.8.4 эндокикринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін анықтау;	10.1.8.1 жасушасының құрылысы арасындағы орнату; 10.1.8.2 жүйке мен оның бөліктерінің талдау; 10.1.8.3 жүйке импульсін туындауы сипаттау; 10.1.8.4 нерв реттелуінің түсіндіру; 10.1.8.5 д

		8.1.8.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру; 8.1.8.9 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау; 8.1.8.9 ағзаның тіршілік әрекетін қалпына келтіру және тынығуы үшін ұйқының маңызын түсіндіру; 8.1.8.10 жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принциптерін сипаттау; 8.1.8.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, шылым және есірткілік заттардың әсерін түсіндіру	9.1.8.5 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру; 9.1.8.6 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды атау; 9.1.8.9 терінің сезімталдығын зерттеу; 9.1.8.9 жылықанды жануарлардың дене температураны сақтаудағы терінің ролін сипаттау	ортасыны тұрақтыл механизм 10.1.8.6 ө өсуі мен д ететін зат әрекетін т

2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Көбею	7.2.1.1 тірі ағза үшін көбейю үрдісінің рөлін түсіндіру; 7.2.1.2 көбейудің негізгі әдістерін білу	8.2.1.1 өсімдіктердің жыныссыз және жынысты көбеюін сипаттау; 8.2.1.2 өсімдіктердің өсімді көбею тәсілдерін салыстыру; 8.2.1.3 айқас тозаңдану мен өздігінен тозаңданудың салыстырмалы артықшылықтарын сипаттау;	9.2.1.1 жануарлардың көбею тәсілдерін салыстыру; 9.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалында жынысты (гаметофит) және жыныссыз (спорофит) ұрпақтарының ерекшеліктерін түсіндіру; 9.2.1.3 ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік	10.2.1.1 а жүйесінің сипаттау; 10.2.1.2 а аналық ж жасушал құрылыс зерттеу; 10.2.1.3 ж жетілу ке реттік жы белгілерд сипаттау;

		8.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі қосарлы ұрықтанудың маңызын сипаттау	циклінің ерекшеліктерін түсіндіру	10.2.1.4 м цикл мен прогестер маңызын 10.2.1.5 контраце маңызын түсіндіру; 10.2.1.6 ж жолмен т аурулард мен алды шаралар
2.2. Жасушалық айналым	7.2.2.1 жасушалардың бөліну үрдісін білу; 7.2.2.2 жасушаның бөліну процесінде хромосомалардың рөлін және олардың маңыздылығын түсіндіру	8.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын салыстыру; 8.2.2.2 сомалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар сандарын атау	9.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен дамуы үшін митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру	10.2.2.1 ж айналым кезеңінде үдерістер 10.2.2.2 м кезеңдер 10.2.2.3 м кезеңдер 10.2.2.4 м үдерісін с
2.3 Өсу және даму	7.2.3.1 тірі ағзаның өсуі мен даму үрдісін білу; 7.2.3.2 өсімдіктер мен жануарлардың жеке даму кезеңдерін зерттеу	8.2.3.1 ағзадардың өсу мен даму үдерістерін сипаттау; 8.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсу үдерісін зерттеу; 8.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардың онтогенез кезеңдерін ажырату; 8.2.3.4 жануарлардың онтогенезіндегі тура және түрленіп даму типтерін салыстыру	9.2.3.1 эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау; 9.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасқан мүшелер мен ұлпалар дифференциасын сипаттау	10.2.3.1 ұр дамуынд плацента түсіндіру; 10.2.3.2 ұ эмбрион салыстыр 10.2.3.3 ад дамуына алкоголь есірткілер салдары
2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылық-тары	7.2.4.1 ағзаның тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерін	8.2.4.1 адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым	9.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің	10.2.4.1 п дамуыме қалыптас

				Мендель рөлін бағалау;
				10.2.4.2 мутациялардың будандасу, цитологиялық тұжырым, моногибрис будандасуы шығару;
				10.2.4.3 дигибрид будандасу, цитологиялық негіздерін және есептеу;
		қуаламайтын белгілерді зерттеу;	эволюциядағы рөлін дәйектеу;	10.2.4.4 тегі толымсыз доминантты салыстыру;
	білу;	8.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштікке мысал келтіру;	9.2.4.2 ағзалар селекциясы үшін қолдан сұрыптаудың маңызын сипаттау;	10.2.4.5 тегі шағылыс маңыздылығы;
7.2.4.2 негізгі ұғымдарды түсіндіру: тұқым, ДНК, хромосома;		8.2.4.3 белгілерді анықтаудағы гендердің рөлін түсіндіру;	9.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегінің орталықтарын оқып білу;	10.2.4.6 жер анықтау тегі сипаттау;
		8.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНК-ның маңызын түсіндіру	9.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері мен үй жануарлары қолтұқымын сипаттау	10.2.4.9 жер анықтау тегі хромосом түсіндіру;
				10.2.4.9 ағза тобының тұқымқуалау қан топтастыру механизмі;
				10.2.4.10 ағза генетикасы негізгі әдістері;
				10.2.4.11 мутациясызбасын;
				10.2.4.12 өсімдіктегі арттыру үйреністері;

				ауылшаруа технологияларын қолданылуы
2.5 Селекция негіздері және эволюциялық даму				10.2.5.1 К. Ламарктың негізгі идеяларын оқып зеріктену; 10.2.5.2 эволюция теориясының ілімінің қалыптасуы, Дарвин еңбегінің рөлін түсіну; 10.2.5.3 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 10.2.5.4 абиогенез және бейімделу теориясының табиғи сұрылу рөлін сипаттау; 10.2.5.5 түрлену заңдары мен кіндік сипаттау; 10.2.5.6 түрлену үдерісін таныту; 10.2.5.9 Жердегі тіршіліктің негізгі кезеңдерін білу

3) "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Биосфера, экожүйе, популяция	7.3.1.1 "тіршілік ету ортасы" ұғымының анықтамасын білу"; 7.3.1.2. қоршаған орта	8.3.1.1 жергілікті жер экожүйесі қоршаған орта факторларының тірі ағзаларының тіршілік әрекеті мен таралуына	9.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау; 9.3.1.2 су және құрлық	10.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциалды, сигмоидтық қисық сызығын

	факторларын білу; 7.3.1.3 табиғи тамақ тізбектері мен тамақ желілерінің құрамын түсіндіру	әсерін зерттеу; 8.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру; 8.3.1.3 қоректік тізбекті және қоректік торларды құру; 8.3.1.4 экологиялық сукцессия үдерісін сипаттау	экожүйелерін салыстыру; 9.3.1.3 популяцияның негізгі қасиеттерін және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 9.3.1.4 ағзалардың түрлі тірі қалу тәсілдерін зерттеу; 9.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін орнату; 9.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 9.3.1.9 тірі ағзалардың қоршаған ортаның өзгермелі жағдайларына бейімделу механизмдерін түсіндіру	графиктер 10.3.1.2 экосистеманың ағымын есептеу; 10.3.1.3 экосистеманың биомасса пирамидасын салыстыру 10.3.1.4 ағзалардың айналымын табиғатта құру
3.2 Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	7.3.2.1 "экожүйе" ұғымын түсіндіру"; 7.3.2.2 адамның табиғатқа әсерін сипаттау; 7.3.2.3 Қазақстанның табиғи аймағын зерттеу; 7.3.2.4 тірі ағзаларды қоғаудағы Қызыл кітаптың рөлін түсіндіру	8.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау; 8.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің шаруашылық салаларынан мысалдар келтіру; 8.3.2.3 Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өсімдіктері мен жануарларын сипаттау; 8.3.2.4 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жергілікті өңірдің жануарлары мен	9.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтаудың және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу; 9.3.2.2 Дүниежүзілік тұқым қорының маңызын бағалау; 9.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру	10.3.2.1 популяцияның қазбалары қайта өндіріс қоршаған орта түсіндіру; 10.3.2.2 популяцияның пайдалану қоршаған орта адам денсаулығын түсіндіру; 10.3.2.3 жергілікті экосистеманың ағзаларға түсіндіру; 10.3.2.4 ортаға бұзылуы мен салдарын

4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Молекулярлық биология мен биохимия	7.4.1.1 су-ағзаның тіршілігі етудің негі екенін түсіндіру; 7.4.1.2 тірі ағзаның тіршілік әрекеті үшін микро және макро бөлшектерді білу; 7.4.1.3 азық-түлік өнімдеріндегі органикалық құрамды зерттеу; 7.4.1.4 өсімдік өміріндегі тыңайтқыштардың рөлін түсіндіру	8.4.1.1 судың қасиеті мен тірі ағзалар тіршілігі үшін маңызын сипаттау; 8.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро-және макроэлементтердің ролін сипаттау; 8.4.1.3 азық-түліктер құрамындағы нәруыз, май, көмірсулардың бар болуын дәлелдеу; 8.4.1.4 минералды тыңайтқыштардағы азот, калий және фосфордың өсімдіктер үшін маңызын зерделеу	9.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау; 9.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтерін сипаттау; 9.4.1.3 нәруыздардың қасиеттері мен биологиялық қызметтерін сипаттау	10.4.1.1 фәзіл әрекет етуді оқып тану 10.4.1.2 дезоксирибоза қышқыл молекулаларының қышқылды құрылымы 10.4.1.3 дезоксирибоза қышқыл құрылымын қағидалау үлгілеу
4.2 Жасушалық биология	7.4.2.1 үлкейту аспаптарының құрылымын, олармен жұмыс істеу ережесін білу; 7.4.2.2 микропрепараттар дайындауды және олармен жұмыс істеуді білу; 7.4.2.3 өсімдіктер мен жануарлар жасушаларының құрылуын білу; 7.4.2.4 жасушаның химиялық құрылымын зерттеу ;	8.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "мүше", "мүшелер жүйесі" ұғымдарын түсіндіру; 8.4.2.2 жануарлар және өсімдіктер жасушаларын ажырату	9.4.2.1 өсімдік және жануар ұлпаларын жіктеу; 9.4.2.2 прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын салыстыру	10.4.2.1 өсімдік және жануарлар жасушаларының құрылымын қызметін 10.4.2.2 микрофотография қолданылуы жасушалардың көбейтуді

	7.4.2.5 Жасушаның тіршілік әрекетін түсіндіру			
4.3 Микробиология және биотехнология	7.4.3.1 бактериялардың құрылуы мен тіршілік әрекетін білу; 7.4.3.2 вирустың тіршілік әрекетінің үдерісін мен құрылуын білу	8.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау; 8.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу; 8.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер мен залалсыздандыру өнімдерінің қолданылуын сипаттау; 8.4.3.4 вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру	9.4.3.1 қарапайымдылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустармен туындайтын аурулардың ерекшеліктері мен алдын алу шараларын сипаттау	10.4.3.1 и... мысалын... биотехно... үдерістің... сызбасын... 10.4.3.2 б... өндірілет... мысал ке...
4.4 Биофизика			9.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу	10.4.4.1 т... электрлі... зерттеу; 10.4.4.2 "и... -компьют... технологи... ерекшелі...

27. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптары үшін "Биология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Бөлімдер және тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің

7-10-сыныптарына арн

"Биология" оқу пәнін

жаңартылған

мазмұндағы Үлгілік

бағдарламасына

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Биологияға кіріспе	Биология пәні. Биологияның мақсаттары мен міндеттері	7.1.1.1 биология пәнінің мақсаттарын міндетін білу
	Тірі организмдердің жалпы белгілері	7.1.1.2 тірі организмнің белгілерін білу
	Тірі организмдердің табиғаттағы және адам өміріндегі рөлі	7.1.1.3 табиғаттағы және адам өміріндегі тірі организмдердің рөлін сипаттау
Экожүйелер	Тірі әлемнің тіршілік ету ортасы.	7.3.1.1 "тіршілік ету ортасы" анықтамасын білу
	Қоршаған ортаның факторлары. Өлі табиғат факторлары	7.3.1.2 қоршаған орта факторларын білу
	Биотикалық факторлар. Азық-түлік тізбегі және азық-түлік желілері	7.3.1.3 табиғи тамақ тізбектері мен желілерінің құрамын түсіндіру
	Экожүйе. Тірі және өлі табиғаттың өзара байланысы	7.3.2.1 "экожүйе" ұғымын түсіндіру
	Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	7.3.2.2 адамның табиғатқа әсерін түсіндіру
	Қазақстанның табиғи аймағы	7.3.2.3 Қазақстанның табиғи аймағын зерттеу
	Қазақстандағы тірі ағзаларды қорғаудағы Қызыл кітаптың рөлі	7.3.2.4 тірі ағзаларды қорғаудағы кітаптың рөлін түсіндіру

Тірі ағзаларды топтастыру	Өсімдіктерді топтастыру. Жануарларды топтастыру	7.1.2.1 тірі ағзаларды жүйелі және оның негізгі категориялар
Жасуша биологиясы. Су және органикалық заттар	Үлкейту құралдары. Олармен жұмыс істеу ережелері	7.4.2.1 үлкейту аспаптарын құрылымын, олармен жұмыс ережесін білу
	"Пияз қабығының микропрепаратын дайындау" зертханалық жұмысы	7.4.2.2 микропрепараттар дайындау және олармен жұмыс істеу
	Өсімдік жасушасының құрылысы. Жануарлар жасушасының құрылымы	7.4.2.3 өсімдіктер мен жануарлар жасушаларының құрылысын
	Жасушаның химиялық құрамы	7.4.2.4 жасушаның химиялық құрамын зерттеу
	Жасушаның тіршілік әрекеті	7.4.2.5 жасушаның тіршілік әрекетін түсіндіру
	Су – тірі ағзаның тіршілік ету негізі	7.4.1.1 су-ағзаның тіршілігі өмір сүруіне негіз екенін түсіндіру
	Тірі ағзаның тіршілік әрекеті үшін микро және макро бөлшектердің рөлі	7.4.1.2 тірі ағзаның тіршілік әрекеті үшін микро және макро бөлшектердің рөлін
	Азық-түлік өнімдеріндегі органикалық құрамы	7.4.1.3 азық-түлік өнімдеріндегі органикалық құрамды зерттеу
	Өсімдік өміріндегі тыңайтқыштардың рөлі	7.4.1.4 өсімдік өміріндегі тыңайтқыштардың рөлін түсіндіру
2-тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Тірі ағзалардағы қоректік заттарды тасымалдауы	7.1.4.1 тірі ағзалардағы қоректік заттарды тасымалдануын түсіндіру
	Сабақтың ішкі құрылымы	7.1.4.2 заттарды тасымалдау мүшесі ретінде өсімдіктер сабағының құрылымын білу
	Жануарлардың тасымалдау жүйесі	7.1.4.3 жануарлардың тасымалдау жүйелерін зерттеу
Тірі ағзалардың қоректенуі	Жапырақтың сыртқы және ішкі құрылымы	7.1.3.1 жапырақтың сыртқы және ішкі құрылымын білу
	Фотосинтез, күн сәулесі мен хлорофиллдің осы процестегі рөлі.	7.1.3.2 фотосинтез процесін жүзеге асыру қоректенудің негізгі әдісі ретінде

	Өсімдіктердің минералды қоректену өзегі ретінде тамырдың сыртқы және ішкі құрылымы	7.1.3.3 өсімдіктердің минералды қоректену өзегі ретінде тамырдың құрылымын білу
Тыныс алу	. Өсімдіктердің тыныс алуы. Оттегіні сіңіру, көмір қышқыл газ және су бөлу	7.1.5.1 өсімдіктердің тыныс алуын білу
	Тірі ағзалардың тыныс алу түрлері	7.1.5.2 тірі ағзалардың тыныс алуын анықтау
	Омыртқасыз жануарлардың тыныс алуы. Омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері	7.1.5.3 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алуын білу
	Адамның тыныс алу мүшелері.	7.1.5.4 адамның тыныс алу мүшелерін білу
	Тірі ағзалардың тыныс алу органдарының олардың тіршілік әрекеті процесіндегі рөлі	7.1.5.5 тірі ағзалардың тыныс алу органдарының олардың тіршілік әрекеті процесіндегі рөлін түсіндіру
3-тоқсан		
Бөліп шығару	Өсімдіктердің бөліну мүшелері	7.1.6.1 өсімдіктердің бөліну мүшелерін білу
	Омыртқасыз жануарлардың бөліп шығару мүшелері.	7.1.6.2 омыртқасыздар мен омыртқалылардың бөліну мүшелерін білу
	Омыртқалы жануарлардың бөліп шығару мүшелері	
	Тірі организмдердің тіршілік әрекеті процесінде олардың бөліп шығару мүшелерінің рөлі	7.1.6.3 тірі организмдердің тіршілік әрекеті процесінде олардың бөліп шығару мүшелерінің рөлін түсіндіру
Қозғалыс	Тірі ағза қозғалысының рөлі	7.1.7.1 тірі ағза қозғалысының рөлін түсіндіру
	Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері	7.1.7.2 өсімдіктердің қозғалу тәсілдерін зерттеу
	Омыртқалы жануардың қозғалу мүшелері. Омыртқасыз жануардың қозғалу мүшелері	7.1.7.3 Омыртқалы және омыртқасыз жануардың қозғалу мүшелерін білу
Үйлесім және реттелу	Омыртқасыз жануарлардың жүйке жүйесінің жалпы құрылуы	7.1.8.1 омыртқасыз жануарлардың жүйесінің жалпы құрылуын білу
	Омыртқалы жануарлардың жүйке жүйесінің жалпы құрылуы	7.1.8.2 омыртқалы жануарлардың жүйесі құрылымының жоспарлау
	Бүкіл ағзаны реттеудегі жүйке жүйесінің	7.1.8.3 бүкіл ағзаны реттеудегі жүйке жүйесінің

	рөлі	жүйесінің рөлін түсіндіру
4-тоқсан		
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Ағзаның тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілері	7.2.4.1 ағзаның тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілері
	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің негізгі ұғымдары	7.2.4.2 негізгі ұғымдарды түсіндіру ДНК, хромосома
Көбею. Өсу және даму	Тірі ағза үшін көбею үрдісінің рөлі	7.2.1.1 тірі ағза үшін көбею үрдісін түсіндіру
	Көбеюдің негізгі әдістері	7.2.1.2 көбеюдің негізгі әдістерін түсіндіру
	Жасушалардың тіршілік етуі. Жасушаның өсуі мен бөлінуі.	7.2.2.1 жасушалардың бөлінуін түсіндіру
	Жасушаның бөліну процесінде хромосомалардың рөлі	7.2.2.2 жасушаның бөліну процесінде хромосомалардың рөлін және маңыздылығын түсіндіру
	Тірі ағзаның өсуі мен даму үрдісі	7.2.3.1 тірі ағзаның өсуі мен даму үрдісін білу
	Өсімдіктердің жеке даму кезеңдері. Жануарлардың жеке даму кезеңдері	7.2.3.2 өсімдіктер мен жануарлардың даму кезеңдерін зерттеу
Микробиология және биотехнология	Бактериялардың құрылуы мен тіршілік әрекеті үрдісі мен құрылуы	7.4.3.1 бактериялардың құрылуы мен тіршілік әрекетін білу
	Вирустың құрылуы мен тіршілік әрекеті үрдісі мен құрылуы	7.4.3.2 вирустың тіршілік әрекетін және үрдісін мен құрылуын білу

2) 8 сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8.1 Экожүйелер	Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)"	8.3.1.1 жергілікті жер экожүйесінде орта факторларының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу

	Қоректік тізбектер және қоректік торлар.	8.3.1.2 табиғи қоректік тізбектер мен қоректік торларды салыстыру;
	Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру"	8.3.1.3 қоректік тізбектер және қоректік торларды құрастыру
	Экологиялық сукцессиялар: Бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы	8.3.1.4 экологиялық сукцессияларды сипаттау
	Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор	8.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау
	Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері	8.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсерін адам тіршілігінің салаларымен келтіру
	Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары	8.3.2.3 Қазақстан Республикасында ерекше қорғалатын табиғи аумақтар мен өсімдіктері мен жануарлары
	Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері	8.3.2.4 жергілікті өңірдің Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері мен мысал келтіру
Тірі ағзаларды топтастыру	Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер. Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы	8.1.1.1 жүйелеудің маңызы 8.1.1.2 жүйелеуде тірі ағзаларды топтастыру анықтау
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер	8.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысындағы ерекшеліктерін сипаттау
	Дихотомиялық әдіс.	8.1.1.4 - жекелеген ағзаларды дихотомиялық кілттерді қолдану
	Дихотомиялық кілттерді қолдану	
Жасушалық биология Су және органикалық заттар	Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға	8.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "мүше" жүйесі" ұғымдарын түсіндіру 8.4.2.2 өсімдіктер және жануарлар жасушаларын ажырату

	Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі ролі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы	8.4.1.1 судың қасиеті мен тіршілік маңызын сипаттау; 8.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро- және макроэлементтердің маңызын сипаттау
	Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу"	8.4.1.3 азық – түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын дәлелдеу
	Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы).	8.4.1.4 минералды тыңайтқыштардың азот, калий және фосфордың тапшылығы үшін маңызын зерделеу
2-тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі	8.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік заттар тасымалының маңызын түсіндіру; 8.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалдануына қатысатын мүшелерді қамтамасыз ететін мүшелерді анықтау
	Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары.	8.1.3.3 тамыр және сабақтың ішкі құрылысын зерттеу;
	Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс "Тамыр аймақтарын зерттеу"	8.1.3.4 тамыр және сабақтың ішкі құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты сипаттау
	Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері	8.1.3.5 Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтерін анықтау
	Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар	8.1.3.6 жануарларда заттардың тасымалдануына қатысатын мүшелерді таныстыру

Тірі ағзалардың қоректенуі	Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы	8.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау, құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланыс
	Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу"	8.1.2.2 фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу
Тыныс алу	Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты.	8.1.4.1 тірі ағзалардағы тыныс алу маңызын сипаттау;
	Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар	8.1.4.2 анаэробты және аэробты типтерін ажырату
	Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тынысалуы мысалында	8.1.4.3 өсімдіктердегі тыныс алу
	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалуын зерттеу"	
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүше-лері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алу жүйесі мүшелерін салыстыру"	8.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру
	Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс алу жолдарының құрылысы мен газалмасу мүшелері	8.1.4.5 адамның тыныс алу жолдарының құрылыс ерекшеліктерін таныту
3-тоқсан	Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау)	8.1.4.6 тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдарын түсіндіру
Бөліп шығару	Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару	8.1.5.1 ағзалардың тіршілік етуіне бөліп шығарудың маңыздылығы

	өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері	
	Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу"	8.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп ерекшеліктерін зерттеу
	Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру	8.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру
Қозғалыс	Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі	8.1.6.1 өсімдіктердің қозғалыс түрлерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау (тропизмдер, таксисмдер, геотаксис); 8.1.6.2 жарықтың өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсерін түсіндіру; 8.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизмді сипаттау
	Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау	8.1.6.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың қозғалыс мүшелері мен қозғалу тәсілдерін салыстыру
Үйлесім және реттелу	Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді	8.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру
	Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері	8.1.7.2 жүйке жүйесінің құрамы мен қызметін анықтау; 8.1.7.3 жүйке жүйесінің құрамы мен қызметін анықтау
	Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары	8.1.7.4 орталық жүйке жүйесінің құрылысы мен қызметтерін анықтау
	Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі.	8.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу
	Зертханалық жұмыс "Тізе рефлексі"	
	Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты:	8.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын зерттеу

	шартсыз және шартты рефлексдер. Шартты рефлексдердің сөнуі	табиғатын түсіндіру
	Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі	8.1.7.7 вегетативті жүйке жұмысының қызметін сипаттау
	Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілікКүн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері.	8.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін қалпына келуіне және тыныс-тіршілігінің ұйқының маңызын түсіндіру 8.1.7.9 жақсы психикалық қызығушылық сақтаудың принциптерін сипаттау
	Жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері	8.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсерін түсіндіру
4-тоқсан		
Тұқымқуалау мен өзгергіштік	Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен ДНҚ рөлі.	8.2.4.1 адам ағзасындағы белгілердің тұқымқуалайтын және тұқымқуаламайтын белгілерді зерттеу
	Жүре пайда болған және тұқымқуалайтын белгілер.. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ДНҚ жайлы түсінік.	8.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштіктің мысал келтіру 8.2.4.3 белгілерді анықтаудың генетикалық рөлін түсіндіру;
	Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу"	8.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат дезоксирибонуклеотидтер (ДНҚ) рөлін түсіндіру
	Әртүрлі ағзалар түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны	8.2.2.1 әртүрлі ағзалардағы хромосомалардың санын сипаттау 8.2.2.2 соматикалық және жыныс хромосомаларындағы хромосомалардың санын атау
Көбею. Өсу және даму	Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы	8.2.1.1 өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюін сипаттау

	Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері"	8.2.1.2 өсімдіктердің өсімді тәсілдерін салыстыру
	Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы	8.2.1.3 өздігінен және айқас салыстырмалы артықшыл сипаттау; 8.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі ұрықтанудың маңызын сипаттау;
	Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар	8.2.3.1 ағзалардың өсу және үдерістерін сипаттау; 8.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып өсу үдерістерін зерттеу
	Зертханалық жұмыс "Жылдық сақинаны санау"	8.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдерін ажырату 8.2.3.4 жануарлардағы тура онтогенез типтерін салыстыру
Микробиология және биотехнология	Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру" Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары	8.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау
	Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу"	8.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісіндегі бактериялардың маңызын зерттеу

	Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу"	8.4.3.3 антибиотиктер, анти- залалсыздандыру өнімдер қолданылуын сипаттау
	Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері	8.4.3.4 вирустардың тіршілік формасы екендігін түсіндір

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль	9.4.2.2 прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы
	Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшықет, жүйке. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс "Жануарлар ұлпаларын жіктеу"	9.4.2.1 өсімдіктер мен жануарлар ұлпаларын классификациялау
Молекулярлық биология және биохимия	Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық	9.4.1.1 биологиялық мысалдармен пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау
	Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұның пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі.	9.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің құрылымы мен биологиялық қызметін сипаттау

	Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз	
	Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері	9.4.1.3 нәруыздардың биологиялық құрылымы мен қызметі
Тірі ағзалардың көп түрлілігі	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар	9.1.1.1 балдырлар, мүктер, мүктәріздестер, ашық және жабық тұқымдылардың мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау
	Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар	9.1.1.2 саңырауқұлақтардың белгілерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу"	9.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктерді негізгі белгілерімен ажырату
	Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Көрсетілім "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау"	9.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекшеліктері бойынша тану
Асқорыту жолы мен асқорыту мүшелерінің құрылымы мен қызметі	Жауын құртының, сиырдың және адамның асқорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру	9.1.2.1 омыртқасыз, күйіс құрты және жануарлар мен адамның асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру
	Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы.	9.1.2.2 тістердің құрылысы, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы мен қызметтері арасындағы өзгерістер және тісті күту ережелерін сипаттау
	Адамның асқорыту жолдарының құрылысы. Асқорыту бездері. Асқорыту мүшелерінің қызметі	9.1.2.3 адамның ас қорыту жолдарының құрылысы мен қызметтері мен өзара байланысты түсіндіру
	Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары.	9.1.2.4 асқорыту жолы ауруларының себептерін және астан уланудың алдын алу шараларын сипаттау

	Ішек құрт ауруларының алдын алу	
	Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери – бери ауруы, С авитаминоздағы қыркұлақ, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау"	9.1.2.5 адам ағзасындағы д маңыздылығын сипаттау; 9.1.2.6 құрамында дәрумен маңызды мөлшері бар азы жасау
Микробиология және биотехнология	Жұқпалы аурулар және олардың алдын-алу шаралары: амебалық дизентерия, кеш ауру, тырысқақ, дифтерия, лейшмания, герпес	9.4.3.1 қарапайымдылар, б саңырауқұлақтар, вирустар туындайтын аурулардың ер мен алдын алу шараларын
2-тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы.	9.1.3.5 лимфа жүйесін және сұйықтығы мен лимфа ара байланысты сипаттау
	Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық	9.1.3.1 қан құрамы мен қыз
	Зертханалық жұмыс "Әр түрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу". Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру	9.1.3.2 дайын микропрепар әр түрлі ағзалардың қан жа құрылыс ерекшеліктерін з
	Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т-және В- лимфоциттердің әрекет етуі	9.1.3.3 лейкоциттердің түрл қызметтерін сипаттау 9.1.3.4 гуморальдық және ж иммунитетті салыстыру
	Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу	9.1.3.6 аурудың алдын алуд вакцинацияның рөлін баға

	Қан топтары. Қан құю. Резус – фактор. Агглютинация. Резус – конфликт	9.1.3.7 агглютинация және механизмдерін түсіндіру
	Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қантамырларының құрылысы мен қызметі	9.1.3.9. жануарлар жүрегінің мен қантамырлар жүйелерін сипаттау; 9.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қан арасындағы байланысты о
	Қантамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі	9.1.3.10 жануарлардың қан жүйесі түрлерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу"	9.1.3.11 дене жаттығуларының жұмысына әсерін зерттеу
	Жүрек-қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау, т.б.	9.1.3.12 қантамыр жүйесі ауру себептері мен ауру белгілері
Тыныс алу	Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы	9.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау
	Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі	9.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру
	Тыныс алудың минуттық көлемі. Әр түрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тынысалу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері.	9.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайда дененің физикалық жүктемемен тыныс алудың минуттық көлемі
	Зертханалық жұмыс "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу"	

Бөліп шығару	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліпшығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және милы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері)	9.1.5.1 адамның зәр шығару мүшелерінің құрылысы мен сипаттау; 9.1.5.2 бүйректің құрылымды танып білу
	Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі	9.1.5.3 терінің құрылысы мен шығарудағы маңызын жән
	Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері,). Белгілері мен алдын алу шаралары	9.1.5.4 тері ауруларының ал шараларын түсіндіру
Қозғалыс	Адам қаңқасының құрылысы. Тірек-қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі	9.1.6.1 тірек-қимыл жүйесін сипаттау
	Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Көрсетілім "Сүйектің химиялық құрамы"	9.1.6.2 сүйектің химиялық және микроскопиялық құр
	Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы	9.1.6.3 сүйектердің байланыс салыстыру
	Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі	9.1.6.4 буынның әр түрлі типі құрылысы және олардың к арасында байланыс орнату
	Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс "Бұлшықет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшықеттерін жіктеу	9.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының олардың қызметтерін сипа 9.1.6.6 адам бұлшық еттері мен бұлшықет топтарын о
	Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары	9.1.6.7 гиподинамия салдар 9.1.6.9 сымбаттың бұзылуы жалпақтабандылықтың па себептерін анықтау

Биофизика	Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшықеттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер	9.4.4.1 тік жүруге байланысты қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу
Үйлесім және реттелу	Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу"	9.1.7.1 көруді қабылдаудың ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасын сипаттау
	Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу". (құлақтың есту қабілетін анықтау)	9.1.7.2 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту гигиенасын ережелерін сипаттау
	Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Соқыр дақты анықтау, түстердің аралсуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі"	9.1.7.3 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметтерін сипаттау
	"Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар	9.1.7.5 эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін сипаттау 9.1.7.6 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру
	Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция)	9.1.7.7 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар
	Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицептор-лар). Зертханалық жұмыс "Тері сезімталдығын зерттеу"	9.1.7.9 терінің сезімталдығын сипаттау
	Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің ролі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі	9.1.7.9 жылықанды жануарлардың температураны сақтаудағы ролін сипаттау

4 тоқсан		
Көбею	Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы	9.2.2.1 тірі ағзалардың тіршілік циклі митоз бен мейоздың маңызы
	Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею	9.2.1.1 жануарлардың көбею формаларын салыстыру
	Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит	9.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалдарында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының тіршілік циклін түсіндіру
	Ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі	9.2.1.3 ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру
Өсу және даму	Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрюла, нейрула.	9.2.3.1 эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау
	Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез	9.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақтарының қалыптасатын ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануын сипаттау
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы рөлі. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс	9.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы рөлін дәйектеу
	Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері	9.2.4.2 ағзалар селекциясының маңызын сипаттау
	Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары	9.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегін орталықтарын оқып білу 9.2.4.4 мәдени өсімдіктер іріктеме және үй жануарлары қолтұқымын сипаттау
Биосфера, экожүйе, популяция	Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері.	9.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау
	Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру"	9.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру

	Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары). "Жыртқыш-жемтік" қарымқатынас түрі. Популяция санының өзгеруі	9.3.1.3 популяцияның негізгі және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 9.3.1.4 ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдерін сипаттау; 9.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарымқатынасын мысалында популяция санының өзгеруіне себептерін анықтау
	Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарымқатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі	9.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 9.3.1.7 тірі ағзалардың қоршаған орта жағдайларына бейімделуінің механизмдерін түсіндіру
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Адамның табиғаттағы ролі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры	9.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтау және қолдауды қажеттіліктерін негіздеу; 9.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау
	Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары	9.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемаларының себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері	10.4.2.1 өсімдік және жануарлар жасушаларының негізгі бөліктері мен құрылысы мен қызметін таныту

Тірі ағзалардың көптүрлілігі. Биосфера және экожүйе	Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті регионның) анықтау"	10.1.1.1 әр түрлі түрлерді сипаттау бинарлы номенклатураны 10.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін ерекшелік белгілеу және танып білу (анықтағыш бойынша)
	Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері	10.3.1.2 энергия ағымының энергия есептеу; 10.3.1.1 анализировать диаграммы экспоненциальных и сигмальных кривых роста популяций; 10.3.1.3 энергия, биомасса и биомасса пирамидаларын салыстыру
	Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі	10.3.1.4 азот пен көміртектің айналымының сызбасын келтіру
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері	10.3.2.1 Пайдалы қазбаларды өндірудің қайта өңдеудің қоршаған ортаға түсіндіру
	Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері	10.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін түсіндіру
	Жылыжай эффектісі және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері	10.3.2.3 парниктік эффектінің әсерін түсіндіру; 10.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру
Қоректену	Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару	10.1.2.1 адамның асқорыту жүйесінің үдерістерді сипаттау; 10.1.2.2 ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен сарымен ферменттердің арасындағы өзара орнату
	Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу"	10.4.1.1 ферменттер механизмі; 10.1.2.3 ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу

	Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу"	10.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін
Заттар тасымалы	Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуды	10.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру
	Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (кутикула мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері"	10.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру; 10.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу
	Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық	10.1.3.4 сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсерін зерттеу
2-тоқсан		
Тыныс алу	Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері	10.1.4.1 тыныс алу реакцияларын химиялық теңдеуін пайдаланып анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін салыстыру
	Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері	10.1.4.2 бұлшықет қажуы және анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру
Бөліп шығару	Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері	10.1.5.1 нефронның құрылысы және қызметін сипаттау; 10.1.5.2 филтрация және кері филтрация үдерістерін сипаттау
	Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және	10.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау

	инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина т.б.)	
	Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары	10.1.5.4 бүйрек және зәр шығару ауруларының алдын алу және түсіндіру
	Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы	10.1.5.5 әртүрлі ағзалардың зат алмасу ортасы мен зат алмасудың нәтижелері арасындағы байланысты о
Үйлесім және реттелу	Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу"	10.1.7.1 жүйке жасушасының құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату; 10.1.7.2 жүйке ұлпалары мен нервтердің құрылымдық бөліктерінің қызметін талдау
	Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу"	10.1.7.3 жүйке импульсінің таралу өтуін сипаттау
	Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер	10.4.4.1 тірі ағзалардағы электрлік үдерістерді зерттеу
	Тынысалу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі	10.1.7.4 нейрогуморалды реттелу механизмін түсіндіру
	Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі	10.4.4.2 "компьютер-ми" интерфейстің технологиясының ерекшеліктерін білу
	Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері	10.1.7.5 ағзаның ішкі ортасын тұрақтылығын ұстаудағы гомеостаз сақтаудың механизмін түсіндіру
	Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші.	10.1.7.6 өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші

	Зертханалық жұмыс "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу"	әсер ететін заттардың әрекетін
Қозғалыс	Бұлшық еттің жұмысы. Көрсетілім "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі.Бұлшықет қозғалысын реттеу" Зертханалық жұмыс "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу"	10.1.6.1 қол бұлшық еттерінің жұмыс күшін және күшке тәуелділігін зерттеу; 10.1.6.2 бұлшық еттің жиырылуы мен бұлшықет жұмысының тәуелділігін зерттеу
3-тоқсан		
Молекулярлық биология	Дезоксирибонуклеин қышқылының молекулярлық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлылығы. Модельдеу "Дезоксирибонуклеин қышқылы" молекуласын құру"	10.4.1.2 дезоксирибонуклеин қышқылының молекуласының құрылымын және биологиялық функцияларын зерттеу 10.4.1.3 дезоксирибонуклеин қышқылының құрылымдық негізінде үлгілеу
Жасушалық цикл	Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G1, S және G2	10.2.2.1 жасуша айналымы кезіндегі жүретін үдерістер
	Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу"	10.2.2.2 митоздың кезеңдерін зерттеу
	Мейоз. Мейоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру.	10.2.2.3 мейоз кезеңдерін салыстыру
	Модельдеу "Мейоза кезеңдерін зерттеу"	10.2.2.4 митоз және мейоз салыстыру
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Мендель ашқан белгілердің тұқымқуалау заңдылықтары. Тұқымқуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі	10.2.4.1 генетиканың дамуы мен қалыптасуындағы Г.Мендель зерттеулерінің рөлін бағалау
	Тұқымқуалаушылық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гаметалар тазалығы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы	10.2.4.2 моногибридті будандастыру цитологиялық негіздерін дәлелдеу есептер шығару; 10.2.4.3 дигибридті будандастыру цитологиялық негіздерін дәлелдеу есептер шығару
	Аллельді гендердің әрекеттесуі:	10.2.4.4 толық және толымсыз

	толықжәне толымсыз. Доминантты-лық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ғымы мен оның практикалық маңызы	доминанттылықты салыстыр 10.2.4.5 талдаушы будандас маңыздылығын бағалау
	Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм	10.2.4.6 жынысты анықтау сипаттау; 10.2.4.7 жынысты анықтау хромосомалардың рөлін түсіндіріп сызба жасау
	Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор	10.2.4.8 адамның қан тобын тұқымқуалауын және қан танымау анықтау механизмін түсіндіріп
	Адам генетикасы. Адамның тұқым-қуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық аурулары-ның алдын алу. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру"	10.2.4.10 адам генетикасын негізгі әдістерін сипаттау; 10.2.4.10 шежіре сызбасын
	Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауыл шаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары	10.2.4.12 мәдени өсімдіктер арттыру үшін заманауи ауыл технологияларды қолданып
Микробиология және биотехнология	Биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауылшаруашылықта). Инсулин өндірісі	10.4.3.1 инсулин өндіру мысалында биотехнологиялық үдерістің сызбасын сипаттау; 10.4.3.2 приводить примеры өндіру мысалында биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасын
4-тоқсан		
Көбею	Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі	10.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу"	10.2.1.2 аталық және аналық гаметалардың құрылысын сипаттау
	Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу	10.2.1.3 жыныстық жетілу кезеңін екінші реттік жыныстық белгілері дамуды сипаттау
	Менструалдық цикл мен экстроген және	10.2.1.4 менструалдық цикл

	прогестеронның маңызын сипаттау	және прогестеронның маңызын
	Контрацепция түрлері және олардың қолданылуы мен маңызы	10.2.1.5 контрацепцияның маңызын түрлерін түсіндіру
	Жыныстық жолмен берілетін аурулар: жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары	10.2.1.6 жыныстық жолмен берілетін аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру
Өсу және даму	Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы	10.2.3.1 ұрықтың дамуында плацентаның маңызын түсіндіру 10.2.3.2 эмбрион мен ұрықтың дамуын салыстыру
	Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері	10.2.3.3 адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілердің әсерінің салдарын түсіндіру
Эволюциялық даму	Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері	10.2.5.7 Жердегі тіршіліктің пайда болуының негізгі кезеңдерін оқып білу
	Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы	10.2.5.1 К.Линней мен Ж.Б. Ламарк теорияларының негізгі қағидаларын зерттеу; 10.2.5.2 Эволюция ілімінің қалыптасуындағы. Ч.Дарвин теориясының ролін түсіндіру
	Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутация-лық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түршілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімдел-гіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)"	10.2.5.3 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 10.2.5.4 ағзалардың бейімделушілік сұрыпталудың ролін сипаттау
	"Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері	10.2.5.5 түрдің құрылымы мен түр критерийлерін сипаттау; 10.2.5.6 түр түзілу үдерісін таныстыру

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

4-қосымша

Қазақстан Республик

Білім және ғылым мин

2013 жылғы 3 сәуір

№ 115 бұйрығына

641-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Негізгі орта білім беру деңгейінің есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) 7-10 сыныптарына арналған "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (төменде – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5 баптың 6) тармағына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – есту қабілеті зақымдалған оқушыларды физикалық білімдердің негізін меңгеруін, тиімді әлеуметтенуге бағытталған сөздік коммуникациясын, әлемге қарасты эмоционалдық-танымдық көзқарасын, мәдени-білімдік танымын кеңейту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) білім алушылардың әлемнің қазіргі заманғы физикалық бейнесінің негізінде жатқан іргелі физикалық заңдар мен қағидаттар, табиғатты ғылыми танудың әдістері туралы білімдерін меңгеру;

2) сапалық және есептеу тапсырмаларын құрастыру және шешу біліктерін қалыптастыру;

3) тәжірибелік есептерді шығару барысында физикалық формулаларды таңдау, алынған нәтижелерді бағалау және оның дұрыстығын дәлелдеу

біліктерін қалыптастыру;

4) оқушыларда физикалық тәжірибелер мен зерттеулерді жүзеге асыру дағдыларын қалыптастыру;

5) физиканы оқыту барысында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды меңгерту.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) коммуникативтік дағдыларын дамыту: ақпаратты нақты және сауатты жеткізу, мақалалар мен электронды құралдарды қоса отырып, түрлі дерек көздердің ақпараттарын пайдалану, ауызша сөйлеуге байланысты вариативті синтаксистік құрлымдарды меңгеру;

2) жеке және топтық жұмысқа қатысты тұлғалық жеке қабілеттерін дамыту;

3) оқу және зерттеу әрекетіне жауапкершілік тәрбиелеу;
2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Естімейтін оқушыларды оқыту барысында олардың психофизикалық, естіп сөйлеу, танымдық ерекшеліктеріне және жеке білім беру қажеттіліктерін ескеру қажет: тұжырымдамалық ойлау жеткілікті түрде дамымаған, мәтін есептерді талдау қиынға соғады, қате есептеу, кейбір түсініктерді қате түсіну және басқа да ойлау, сөйлеу тілі ерекшеліктері.

6. Естімейтін оқушыларды оқытудағы негізгі қағидалары:

1) оқытудағы қолжетімділік – оқушыларға ғылыми әдістерге жақын оқыту әдістерін пайдалануда материалдың қолжетімділігі және түсінікті болуы: бақылау, лабораториялық зерттеу, мәселелік жағдаяттарды туғызу, мәтіндерді қажетті иллюстративті және дидактикалық материалдармен қамту;

2) жекелік тәсіл – есту қабілеті зақымдалған оқушының білім алу үрдісін жекелендіру, тұлғаны жан-жақты дамыту және үйлесімділікті қалыптастыру, физика сабақтарында тұлғаның әлеуметтік маңызды

қасиеттерін тәрбиелеу, шығармашылық қабілеттерін толықтай ашу және эмоционалды-ерік сферасын, психикалық үрдістерін түзету болып табылады;

3) көрнекілік қағидасы – оқушылардың абстрактылы түсініктерін қалыптастыруға, танымдық тәжірибені байытуға қажетті: суреттер, сызбалар, белгілер арқылы заттар мен іс-әрекеттерді демонстрациялау, шынай өмірдегі заттар немесе құбылыстарды сезімталдықпен қабылдау негізінде білім, біліктілік, дағдыларды қалыптастыру қажетілігімен сипатталады;

4) "Физика" пәнін оқыту барысында коммуникативті тәсіл – қарым-қатынас құралы ретінде сөйлеу тілін меңгеру және оқушыларды түрлі тілдік жағдайларда бағдарлауға үйретуге бағытталған.

7. Оқу процесіне түрлі әдістерді, тәсілдерді және формаларды еңгізу физика пәні бойынша дайындық деңгейін көтеруге, логикалық ойлауын және белсенді сөйлеу тілін дамытуға, өз бетінше жұмыс жасауды ұйымдастырудағы біліктіліктері мен дағдыларының дамуына ықпал етеді. Қамтамасыз ету маңызды:

1) оқытудың түзетушілік бағыты: (естіп қабылдауын дамыту, жеке жағдаяттарда ым-ишара тілін пайдалану, сөздікпен жұмыс);

2) арнайы әдістемелік тәсілдерді таңдау;

3) сөйлеу тілін физикалық терминдермен байыту;

4) дыбыс күшейткіш аппараттары мен арнайы ақпараттық қолдау бағдарламаларын пайдалану .

8. Сабақ жоспарын құрастыру барысында қалыптастырылатын түсінік немесе біліктіліктің сипатын ескеру , оқушылардың әр кезеңдегі нақты білім деңгейін ескеру және бағдарламаны меңгеруін қадағалауды болжау қажет.

9. Әр сабақтың міндетті элементтері - тақырыпты атау, мақсат қою, сабақ жоспарын жазу және атау, негізгі түсініктерді ажырату және оларды

меңгеру әдістері, іс-әрекет түрлерін атау және материалды меңгеруін тексеру тәсілдері, сөздікпен жұмыс.

10. Физика сабағы әрдайым алдыңғы тақырып бойынша білімдерін өзектендіруден басталады: оқушылар өтілген тақырып бойынша түсініктерді, ережелерді, тұжырымдамаларды естеріне түсіреді немесе тапсырмалар мен жаттығуларды орындайды. Жаңа тақырыппен таныстыруды терминдерді еңгізуден бастаған жөн. Сабақ сонында оқылған материалды бекітуге мүмкіндік беретін сұрақтар, тәжірибелік немесе теориялық сұрақтар ұсынылады.

11. Білім беруді ұйымдастыру барысында жұмысты шағын топтарда, жұппен жүргізу тәжірибесін енгізу, конференциялар, практикумдар өткізу қажет.

12. "Физика" пәні бойынша оқыту бағдарламасын жүзеге асыру үшін ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, арнайы құрал-жабдықтар және білім берудің қосалқы құралдыры қолданылады:

1) интерактивтік және проекциялық құралдар (проектор, интерактивті тақта);

2) білім берудің арнайы техникалық және компенсаторлық құралдары (фронталды оқыту іс-әрекетін қамтамасыз етуге арналған стационарлы дыбыс күшейткіш құралдар, ауызша сөйлеу экраны, жеке есту аппараттары, мультимедиялық компьютерлік сыныптар);

3) Интернет желісіндегі ақпараттық-білім беру ресурсына шектеусіз қолжетімділік.

13. Физика сабақтарында есту-сөйлеу тілін оңалтуды сапалы қамтамасыз ету үшін стационарлы және дыбыс күшейткіш аппараттар көмегімен білім алушылардың естіп-көріп қабылдауы арқылы сөйлеу тілін дамыту бойынша жұмстар жүргізіледі; ауызша сөйлеу дағдылары жетілдіріледі.

14. Физикаға практикалық оқыту әдістерімен қатар тұжырымдамаларды, формулалар мен түсініктерді ашатын, арнайы

терминалогияны қолдана отырып құбылыстарды анықтайтын, теориялық-тәжірибелік әдістер де қолданылады.

15. Оқулықтар, кестелер, анықтамалық материалдар, сонымен қатар естімейтін оқушылардың қосымша дерек көздерін пайдалануы, өз жазбаларын рәсімдеуі (конспектілерді) жұмыс уақыттың басым бөлігін алады.

16. Ымдау және дактильдік сөйлеу тілі сабақ барысында немесе сабақтан тыс уақытта естімейтін оқушыларға қандайда бір түсініктерді ұғындыру қиынға түскен уақытта қосалқы көмекші құрал ретінде пайдаланылады.

17. Естімейтін оқушыларды физикаға оқыту барысында арнайы дидактикалық ережелерді ұстану қажет: материалды дұрыс мөлшерлеу, материалдың қайталануын қамтамасыз ету, жаң-жақты бақылау, жаңа тақырыпқа біртіндеп кіру, білімді меңгерудің индуктивті жолдары мен дидуктивті жолдарының үйлесуі.

3-тарау. "Физика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

18. "Физика" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылына 68 сағатты;
- 2) 8 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылына 68 сағатты;
- 3) 9 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылына 68 сағатты;
- 4) 10 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылына 68 сағатты құрайды;

19. Оқу пәнінің мазмұны 8 бөлімді қамтиды:

- 1) "Физикалық шамалар мен өлшемдер" бөлімі;
- 2) "Механика" бөлімі;
- 3) "Жылу физикасы" бөлімі;

- 4) "Электр және магнетизмы" бөлімі;
- 5) "Геометриялық оптика" бөлімі;
- 6) "Кванттық физика элементтері" бөлімі;
- 7) "Астрономия негіздері" бөлімі;
- 8) "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі.

20. "Физикалық шамалар мен өлшемдер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) физика – табиғат туралы ғылым;
- 2) физикалық шамалар;
- 3) физикалық өлшемдер.

21. "Механика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) кинематика негіздері;
- 2) динамика негіздері;
- 3) сақталу заңдары;
- 4) статика;
- 5) тербелістер мен толқындар.

22. "Жылу физикасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) молекулярлық-кинетикалық теория негіздері;
- 2) термодинамика негіздері.

23. "Электр және магнетизмы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) электростатика негіздері;
- 2) электр тогы;
- 3) магнит өрісі;
- 4) электромагниттік тербелістер мен толқындар.

24. "Геометриялық оптика" бөлімі "Геометриялық оптика заңдары" бөлімшесін қамтиды.

25. "Кванттық физика элементтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) атом мен атом ядросының құрылысы;
- 2) радиоактивтілік;
- 3) элементар бөлшектер.

26. "Астрономия негіздері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жер және Ғарыш;
- 2) астрофизика элементтері.

27. "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" "Физиканың дүниетанымдық мәні" бөлімшесін қамтиды.

28. 7-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Физика – табиғат туралы ғылым". Физика – табиғат туралы ғылым, табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері;

2) "Физикалық шамалар мен өлшемдер". Халықаралық бірліктер жүйесі; скаляр және векторлық физикалық шамалар; өлшемдер мен есептеулердің дәлдігі; үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу;

№ 1 зертханалық жұмыс: кішкентай денелердің өлшемін анықтау;

№ 2 зертханалық жұмыс: физикалық шамаларды өлшеу;

тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; аспап шкаласындағы бөліктің құнын анықтау;

3) "Механикалық қозғалыс". Механикалық қозғалыс және оның сипаттамалары; санақ жүйесі; қозғалыстың салыстырмалылығы; түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар; жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу; әртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктері;

тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; координатаның уақытқа тәуелділік графигін зерттеу;

4) "Тығыздық". Масса және денелердің массасын өлшеу; дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу; заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі; тығыздықты есептеу;

№ 3 зертханалық жұмыс: сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау; тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; электрондық және иіндік таразыларды қолданып, әр түрлі денелердің массасын анықтау;

5) "Денелердің өзара әрекеттесуі". Инерция құбылысы; күш; тартылыс құбылысы және ауырлық күші; салмақ; деформация; серпімділік күші, Гук заңы; үйкеліс күші; үйкеліс әрекетін техникада ескеру; бір түзу бойымен денеге әсер еткен күштерді қосу; № 4 зертханалық жұмыс: серпімді деформацияларды зерделеу № 5 зертханалық жұмыс: сырғанау үйкеліс күшін зерттеу; тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; динамометр көмегімен өлшеу; ауырлық күшін зерттеу; түрлі денелердің созылуын зерттеу;

6) "Қатты денелер, сұйықтар және газдардағы қысым". Газдардың, сұйықтардың және қатты денелердің молекулярлық құрылымы; қатты денелердегі қысым; сұйықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы;

қатынас ыдыстар; гидравликалық машиналар; атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу; манометрлер, сорғылар; кері итеруші күш; № 6 зертханалық жұмыс: Архимед заңын зерделеу; № 7 зертханалық жұмыс: дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау; тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; кез-келген пішінді қатынас ыдыстардағы бірдей және әртүрлі сұйықтардың беттерінің орналасуын зерттеу; атмосфералық қысымның бар екендігін зерттеу; "Жұмыс және қуат". Механикалық жұмыс; қуат. тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; жұмыстың мәнін график бойынша анықтау; ауырлық күші мен үйкеліс күшінің жұмысын салыстыру; транспорт түрлерінің қуатын бағалау;

7) "Энергия". Кинетикалық энергия; потенциалдық энергия; энергияның сақталуы және басқа түрге айналуы; тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; үстел теннисіне арналған шариктің тебілу биіктігін анықтау;

8) "Жай механизмдер". Жай механизмдер; дененің массалық центрі; иіндіктің тепе-теңдік шарты; пайдалы әрекет коэффициенті; № 8 зертханалық жұмыс: Жазық фигураның массалар центрін анықтау; № 9 зертханалық жұмыс: иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; № 10 зертханалық жұмыс: көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау; тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; түсірілген күштің айналу осіне дейінгі қашықтыққа тәуелділігін зерттеу;

9) "Жер және Ғарыш". Аспан денелері туралы ғылым; Күн жүйесі; Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл);

10) 7- сыныптың "Физика" курсы қайталау.

29. 8-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) 7- сыныптың "Физика" курсы қайталау;

2) "Жылулық құбылыстар". Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия; температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары; ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері; жылуөткізгіштік, конвекция,

сәуле шығару; табиғаттағы және техникадағы жылу берілу; жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі; жылу мөлшері, заттың меншікті жылу сыйымдылығы; отынның энергиясы; отынның меншікті жану жылуы; жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және басқа түрге айналу заңы; №1 зертханалық жұмыс: әртүрлі температурадағы суларды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру; тәжірибелік жұмыс: денені қыздыру үшін қажетті немесе оны суытқанда бөлінетін жылу мөлшерін есептеу; заттың меншікті жылу сыйымдылығын анықтау; заттың агрегаттық күйлері өзгерген кездегі жылу мөлшерін есептеу; жылу мөлшерінің дене массасына тәуелділігін зерттеу; жылу мөлшерінің қыздыру температурасына тәуелділігін зерттеу; әртүрлі отынның жану тиімділігін бағалау;

3) "Заттың агрегаттық күйлері". Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы; булану және конденсация; қаныққан және қанықпаған булар; қайнау, меншікті булану жылуы; қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау; №2 зертханалық жұмыс: мұздың меншікті балқу жылуын анықтау; тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; заттың фазалық ауысу графигін зерттеу; мұздың балқу температурасын зерттеу; булану жылдамдығының әртүрлі факторларға тәуелділігін зерттеу;

4) "Термодинамика негіздері". Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы; жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы; жылу қозғалтқыштары; жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті; Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер;

тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; ішкі энергияның механикалық энергияға айналуын зерттеу; жылулық тепе-теңдік орныққандағы энергияның сақталу заңын зерттеу;

5) "Электростатика негіздері". Денелердің электрленуі, электр заряды; өткізгіштер мен диэлектриктер; электр зарядының сақталу заңы; қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі; Кулон заңы, элементар электр заряды; электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі; электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор; тәжірибелік

жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; бір-бірінен қандай-да бір арақашықтықта орналасқан және жіңішке жіпке ілінген екі бірдей ауа шарының әрекеттесуін зерттеу; электроскопты жасау;

6) "Тұрақты электр тогы". Электр тогы, электр тогы көздері; электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу; тізбек бөлігі үшін Ом заңы; өткізгіштің электр кедергісі; өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат; өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу; электр тогының жұмысы мен қуаты; электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы; металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі; асқын өткізгіштік; электрқыздырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар; электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы); №3 зертханалық жұмыс: электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу; №4 зертханалық жұмыс: тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу; №5 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу; №6 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу; №7 зертханалық жұмыс: электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; тізбектегі ток күшін өлшеу; тізбек бөліндегі кернеуді өлшеу; өткізгіш кедергісінің материал тегіне тәуелділігі; қыздыру шамының қуаты мен жұмысын өлшеу; тізбектей қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу; параллель қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу;

7) "Электромагниттік құбылыстар". Тұрақты магниттер, магнит өрісі; тогы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі; тогы бар шарғының магнит өрісі; электромагниттер және оларды қолдану; магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш; электр өлшеуіш құралдар; электромагниттік индукция, генераторлар; №8 зертханалық жұмыс: тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу; №9 зертханалық жұмыс: электромагнитті құрастыру және оның әсерін сынау; тәжірибелік жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; су компасын (құбылнамасын) жасау; магнит өрісінің түрлі материалдар арқылы өтуін зерттеу; түрлі тиындардың магниттік қасиеттерін зерттеу; үйкеліс арқылы магниттеу; магниттің қасиетіне температураның әсері;

8) 8 сыныптың "Физика" курсы қайталау.

30. 9-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) 8 сыныптың "Физика" курсы қайталау;

2) "Жарық құбылыстары". Жарықтың түзу сызықты таралу заңы; жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар; сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу; жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу; линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы; линзаның көмегімен кескін алу; көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері; оптикалық аспаптар; №10 зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау;

№11 зертханалық жұмыс: жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; қарапайым перископты жасау; калейдоскопты жасау; жазық айнадағы кескінді зерттеу; ойыс айнаға түскен және шағылған стандартты сәулелердің жүрісі; жинағыш және шашыратқыш линзадағы негізгі сәулелердің жүрісі; көз бен фотоаппараттың оптикалық жүйелерін салыстыру;

3) "Кинематика негіздері". Механикалық қозғалыс; векторлар және оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріне түсірілген проекциялары; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру; дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі; қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы; сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар; центрге тартқыш үдеу; №1 зертханалық жұмыс: теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау; №2 зертханалық жұмыс: горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; қозғалыстың салыстырмалылығы; денелердің қозғалысын сипаттау тәсілдері ;

4) "Динамика негіздері". Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері; механикадағы күштер; Ньютонның екінші заңы, масса; Ньютонның үшінші заңы; Бүкіләлемдік тартылыс заңы; дененің салмағы, салмақсыздық; денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы; Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы;

тәжірибелік жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, күшті өлшеудің практикалық тәсілдері, жердің ауырлық өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу, дененің еркін түсу үдеуін өлшеу;

5) "Сақталу заңдары". Дене импульсі және күш импульсі; импульстің сақталу заңы; реактивті қозғалыс; механикалық жұмыс және энергия; энергияның сақталу және айналу заңы;

тәжірибелік жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; дененің кинетикалық энергиясының өзгеруіне қатысты күштің жұмысын салыстыру; денелердің соқтығысуы кезіндегі импульстің сақталу заңын зерттеу;

6) "Тербелістер мен толқындар". Тербелмелі қозғалыс; тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі; тербелмелі қозғалыстың теңдеуі; математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері; еркін және еріксіз тербелістер, резонанс; еркін электромагниттік тербелістер; толқындық қозғалыс; дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық; электромагниттік толқындар; электромагниттік толқындар шкаласы; лабораторная работа №3 зертханалық жұмыс: математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау; №4 зертханалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; әр түрлі маятниктер тербелісінің периодын есептеу; еркін және еріксіз тербелістерді зерттеу; толқындардың сипаттамасын зерттеу; ұялы телефонның жұмыс істеу принципі; аналогті сигналдың берілуі; Морзе әліппесі;

7) 9 сыныптың "Физика" курсы қайталау.

31. 10-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) 9 сыныптың "Физика" курсы қайталау

2) "Астрономия негіздері". Жұлдызды аспан; аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі; әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт; Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары; Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау;

3) "Атом құрылысы, атомдық құбылыстар". Жылулық сәуле шығару; жарық кванттары туралы Планк гипотезасы; фотоэффект құбылысы; рентген сәулелері; радиоактивтілік; радиоактивті сәулеленудің табиғаты; Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы.

4) "Атом ядросы". Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер; массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы; ядролық реакциялар, радиоактивті ыдырау заңы; ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция; ядролық реактор; термоядролық реакциялар; радиоизотоптар, радиациядан қорғану; элементар бөлшектер;

5) "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі". Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы; экологиялық мәдениет;

6) зертханалық тәжірибе;

7) 7-10 сыныптың "Физика" курсын қайталау.

4-тарау. Оқыту мақсатының жүйесі

32. Бағдарламадағы білім беру мақсаттары кодтардан тұрады. Бағдарламадағы бірінші сан сыныпты білдіреді, екінші және үшінші сандар – бөлім және бөлімше, төртінші сан берілген бөлімшедегі ретік санды көрсетеді.. Мысалы, 7.2.1.4 кодында "7" – сынып, "2.1" – бөлім және бөлімше, "4" – білім беру мақсатының нөмірі.

33. Бөлімдер бойынша әр сынып бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Физикалық шамалар мен өлшемдер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысалдар келтіру; 7.1.1. табиғатты			

	зерттеудің ғылыми әдістерін білу			
1.2 Физикалық шамалар	7.1.2.1 Физикалық шамалар және олардың өлшем бірліктерін Халықаралық бірліктер жүйесінде білу; 7.1.2.2 скаляр және векторлық физикалық шамаларды ажырату және мысалдар келтіру; 7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану, санды стандартты түрде жазу			
1.3 Физикалық өлшемдер	7.1.3.1 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу; 7.1.3.2 кішкентай денелердің өлшемін қатарлау әдісі арқылы анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде техникалық қауіпсіздікті сақтау	8.1.3.1 эксперимент-тен деректерін жинақтау, талдау және өлшеу және қателіктерін ескеріп жазу; 8.1.3.2 определять факторы, влияющие на проведение эксперимента; 8.1.3.3 физика кабинетінде техникалық қауіпсіздікті сақтау	9.1.3.1 алған нәтижені түсіндіру және қорытынды жасау 9.1.3.2 анализировать факторы, влияющие на результат эксперимента, 9.1.3.3 физика кабинетінде техникалық қауіпсіздікті сақтау	10.1.3.1 алған нәтижені түсіндіру және қорытынды жасау 10.1.3.2 анализировать факторы, влияющие на результат эксперимента, 10.1.3.3 физика кабинетінде техникалық қауіпсіздікті сақтау

2) "Механика" бөлімі:

2-кесте

	Оқыту мақсаттары			
Бөлімшелер	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Кинематика негіздері	7.2.1.1 келесі терминдердің		9.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі,	

	физикалық мағынасын түсіндіру - материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру; 7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру; 7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты қозғалысты және бірқалыпсыз қозғалысты ажырата білу; 7.2.1.4 қозғалыстағы дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу; 7.2.1.5 s -тің t-ға тәуелділік графигін тұрғызуда координата осьтерінде және кестелерде өлшем бірліктерін дұрыс белгілеу; 7.2.1.6 дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен келесі жағдайларды анықтау: дененің тыныштық күйін, тұрақты жылдамдықпен қозғалысын; 7.2.1.7 бірқалыпты қозғалған дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау		механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарының мағынасын түсіндіру, жылдамдықтарды қосу және орын ауыстыру теоремаларын қолдану; 9.2.1.2 векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту; 9.2.1.3 вектордың координаталар остеріне проекцияларын анықтау, векторларды құраушыларға жіктеу; 9.2.1.4 уақытқа тәуелділік графиктерінен орын ауыстыру, жылдамдық, үдеуді анықтау; 9.2.1.5 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және үдеу формулаларын есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.6 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координата мен орын ауыстыру теңдеулерін есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.7 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін эксперименттік жолмен анықтау; 9.2.1.8 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың және жылдамдықтың уақытқа тәуелділік графиктерін тұрғызу және оларды түсіндіру;	

			9.2.1.9 еркін түсуді сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдану; 9.2.1.10 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын сипаттау; 9.2.1.11 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау; 9.2.1.12 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу; 9.2.1.13 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамаларды пайдалана сипаттау; 9.2.1.14 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыратын өрнекті есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.15 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда қолдану	
2.2 Динамика негіздері	7.2.2.1 инерция құбылысын түсіндіру және мысалдар келтіру; 7.2.2.2 күнделікті өмірден		9.2.2.1 инерция, инерттілік және инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіндіру;	

	күштердің әрекет етуіне мысалдар келтіру; 7.2.2.3 пластикалық және серпімді деформацияларды ажырату, мысалдар келтіру; 7.2.2.4 серпімділік күшінің серіппенің ұзаруына тәуелділік графигінен қатаңдық коэффициентін анықтау; 7.2.2.5 Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу; 7.2.2.6 тыныштық, домалау және сырғанау үйкелістерін сипаттау; 7.2.2.7 үйкеліс күшінің пайдасы мен зиянына мысалдар келтіру; 7.2.2.8 күштерді берілген масштабта графикалық түрде көрсету; 7.2.2.9 денеге бір түзудің бойымен әрекет ететін күштердің тең әрекетті күшінің модулі мен бағытын анықтау; 7.2.2.10 масса, салмақ және ауырлық күші ұғымдарын ажырату; 7.2.2.11 электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу; 7.2.2.12 әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін		9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.3 ауырлық күші табиғатын, ауырлық күшінің, серпімділік күшінің, үйкеліс күшінің табиғатын түсіндіру; 9.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.6 бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.7 ғарыш аппараттардың орбиталарын салыстыру; 9.2.2.8 тартылыс өрісіндегі дененің қозғалысын сипаттайтын шамаларды анықтау ; 9.2.2.9 бірінші ғарыштық жылдамдықтың формуласын есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.10 үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау; 9.2.2.11 салмақсыз-дық күйді түсіндіру

	өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді(мензурка) қолдану; 7.2.2.13 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.2.14 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау; 7.2.2.15 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану			
2.3 Сақталу заңдары	7.2.3.1 механикалық жұмыс деген физикалық ұғымның мағынасын түсіндіру; 7.2.3.2 различать два вида механической энергии 7.2.3.3 кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану; 7.2.3.4 жоғары көтерілген дене үшін потенциалдық энергиясының және серпімді дененің формуласын қолдану; 7.2.3.5 энергияның түрленуіне мысалдар келтіру; 7.2.3.6 механикалық энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану; 7.2.3.7 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.8 механикалық		9.2.3.1 дене импульсі мен күш импульсін ажырату; 9.2.3.2 импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру; 9.2.3.4 Байқоныр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық маңыздылығына баға беру; 9.2.3.5 механикалық жұмысты аналитикалық және графиктік тәсілмен анықтау; 9.2.3.6 жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру; 9.2.3.7 энергияның сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда	10.2.3.1 те үрдісінде сақтау за тұжырым есеп шығ пайдалан

	жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану		қолдану	
2.4 Статика	7.2.4.1 "Механиканың алтын ережесін" тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру; 7.2.4.2 күш моменті ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.4.3 жазық фигураның массалық центрін тәжірибеде анықтау; 7.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттер ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 7.2.4.5 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау 7.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әсер коэффициентін тәжірибеде анықтау			
2.5 Тербелістер мен толқындар				10.2.5.1 ер тербелістер келтіру; 10.2.5.2 тә амплитуд жiілікті а 10.2.5.3 ф қолданы жiілік, ци анықтау; 10.2.5.4 те процесте

				сақталу э 10.2.5.5 га тербеліст графикте координ жылдамд үдеудің т білу; 10.2.5.6 әр тербелме тербеліст себептері 10.2.5.7 м тербелісі әртүрлі п тәуелділігі 10.2.5.8 м маятник формулас үдеуін аң 10.2.5.9 п квадраты ұзындығы графикін талдау; 10.2.5.10 е амплитуд мәжбүрлі жиілігіне график бо сипаттау; 10.2.5.11 р құбылыс 10.2.5.12 т жылдамд және тол формула шығаруда 10.2.5.13 н бойлық т салыстыр

				10.2.5.14 үлгісі бойынша толқындардың жылдамдығын экспериментальды анықтау;
				10.2.5.15 дүмбі пайда болуының шарттары;
				10.2.5.16 дүмбі сипаттамасын толқындардың және амплитудасын сәйкестендіру;
				10.2.5.17 ретінде пайда болуы атау және қолданылуы мысалдармен;
				10.2.5.18 «дүмбі» пайда болуы және оның әдістерін;
				10.2.5.19 техникада пен инфрақызыл қолдануға келтіру

3) "Жылу физикасы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Молекулярлық-кинетикалық теория негіздері	7.3.1.1 заттардың молекулярлық құрылысы негізінде, газдардың сұйықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау;	8.3.1.1 молекулярлық-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау;		
	7.3.1.2 қысымның	8.3.1.2 температураның		

	физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау; 7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дененің қысымының формуласын қолдану; 7.3.1.4 газ қысымын молекулярлық құрылым негізінде түсіндіру; 7.3.1.5 сұйықтықтағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану; 7.3.1.6 қатынас ыдыстардың қолданылуына мысалдар келтіру; 7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.8 гидравликалық машиналарды қолдану кезіндегі күштен ұтысты есептеу; 7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін түсіндіру; 7.3.1.10 манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу;	мәндерін әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу ; 8.3.1.3 температураны өлшеуді жылулық ұлғаю негізінде сипаттау; 8.3.1.4 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айнауды сипаттау; 8.3.1.5 молекула-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау;		

	7.3.1.12 сұйықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру; 7.3.1.13 есептер шығару кезінде Архимед заңын қолдану; 7.3.1.14 дененің сұйықта жүзу шарттарын зерттеу			
3.2 Термодинамика негіздері		8.3.2.1 дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін сипаттау; 8.3.2.2 жылу берілудің түрлерін салыстыру; 8.3.2.3 техникада және тұрмыста жылу берілу түрлерінің қолданылуына мысалдар келтіру; 8.3.2.4 әртүрлі температураға тірі ағзалардың бейімделуі, мысалдар келтіру; 8.3.2.5 жылу алмасу процесі кезінде алған немесе берген жылу мөлшерін анықтау; 8.3.2.6 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын түсіндіру; 8.3.2.7 отынның жануы кезінде бөлінген кезде жылу мөлшерін анықтау формуласын пайдалану; 8.3.2.8 жылу құбылыстарындағы энергияның сақталу және айналу заңын зерттеу;		

		8.3.2.9 есеп шығару кезінде жылулық тепе-теңдік теңдеуін есептер шығаруда қолдану; 8.3.2.10 балқу, кристалдану кезіндегі жұтылатын/бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын есептер шығаруду; 8.3.2.11 заттың балқу және қатаю процесі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.12 эксперимент көмегімен мұздың меншікті балқу жылуын анықтау; 8.3.2.13 булану және конденсациялану кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.14 су буының мысалында қанығу күйін сипаттау; 8.3.2.15 меншікті булану жылуын анықтау; 8.3.2.16 қайнау температурасының сыртқы қысымға тәуелділігін түсіндіру; 8.3.2.17 термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру; 8.3.2.18 термодинамиканың екінші заңының		

4) "Электр және магнетизм" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Электростатика негіздері		8.4.1.1 электр зарядын сипаттау; 8.4.1.2 үйкеліс арқылы денені электрлендіру және индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсерлеріне мысалдар келтіру; 8.4.1.4 электр зарядының сақталу заңын түсіндіру; 8.4.1.5 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану; 8.4.1.6 электр өрісі және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.7 біртекті электростатикалық өрістегі зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.8 электр өрісін күш сызықтар арқылы графиктік кескіндеу; 8.4.1.9 потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.10 конденсатор-		

		лардың құрылысын және қолданылуын сипаттау		
4.2 Электр тогы	7.3.1.2 физика кабинетінде техникалық қауіпсіздікті білу және сақтау	8.4.2.1 электр тогының пайда болып және қолдану жағдайын түсіндіру 8.4.2.2 электр схемасын графикалық бейнелеуде электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану; 8.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді өлшеу; 8.4.2.5 тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру; 8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңын есептер шығаруда қолдану; 8.4.2.7 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіну; 8.4.2.8 есеп шығарғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формуласын қолдану; 8.4.2.9 өткізгіштерді тізбектей жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау;	9.3.1.2 физика кабинетіндегі техникалық қауіпсіздікті білу және сақтау	10.3.1.2 физика кабинетіндегі техникалық қауіпсіздікті білу және сақтау

		8.4.2.10 өткізгіштерді параллель жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау; 8.4.2.11 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеу; 8.4.2.12 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу; 8.4.2.13 Джоуль-Ленц заңын есептер шығару үшін қолдану; 8.4.2.14 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; 8.4.2.15 кВтсағ өлшем бірлігін қолданып, электр энергиясының құнын практикалық есептеулермен алу 8.4.2.16 металл өткізгіштердегі электр тогын және оның кедергісінің температураға тәуелділігін сипаттау; 8.4.2.17 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру; 8.4.2.18 сұйықтардағы электр тогын сипаттау	

4.2 Электр тогы	7.3.1.2 физика кабинетінде техникалық қауіпсіздікті білу және сақтау		9.3.1.2 физика кабинетіндегі техникалық қауіпсіздікті білу және сақтау	10.3.1.2 физика кабинетіндегі техникалық қауіпсіздікті білу және сақтау
4.3 Магнит өрісі	7.4.3.1 физика кабинетінде техникалық қауіпсіздікті білу және сақтау	8.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттау және магнит өрісін күш сызықтары арқылы графикалық бейнелеу; 8.4.3.2 магнит өрісінің қасиеттерін түсіндіру; 8.4.3.3 тогы бар тұзу өткізгіштің және соленоидтің айналасында магнит өрісі сызықтарының бағытын анықтау; 8.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру; 8.4.3.5 магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсерін сипаттау; 8.4.3.6 электр қозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмыс істеуін түсіндіру; 8.4.3.7 электро магниттік индукция құбылысын сипаттау; 8.4.3.8 Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру	9.4.3.1 физика кабинетінде техникалық қауіпсіздікті білу және сақтау	10.4.3.1 физика кабинетінде техникалық қауіпсіздікті білу және сақтау
4.4 Электромагниттік тербелістер мен толқындар				10.4.4.1 электромагниттік контурдағы электромагниттік тербелістер мен толқындар сипаттау;

				10.4.4.2 м толқында электромагниттік толқындардың ұқсастығын айырмашылығын салыстыру 10.4.4.3 электромагниттік шкаласындағы әртүрлі дүние толқындарының қолданылуына мысалдар келтіру 10.5.4.4 шашыранды арқылы өтетін дисперсияны сипаттау

5) "Геометриялық оптика" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Геометриялық оптика заңдары			9.5.1.1 Күннің және Айдың тұтылуын графикалық бейнелеу; 9.5.1.2 эксперимент арқылы түсу және шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау; 9.5.1.3 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру және түсіндіру; 9.5.1.4 жазық айнада дененің кескінін алу және оны сипаттау; 9.5.1.5 дененің кескінін	

6) "Кванттық физика элементтері" бөлімі:

кесте 6

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Атом мен атом ядросының құрылысы				10.6.1.1 с энергиян температуратәуелділігі 10.6.1.2 П формулас шығаруда 10.6.1.3 ф құбылыс және фот құбылыс пайдалан мысалда 10.6.1.4 ф Эйнштей есептер қолдану; 10.6.1.5 р электром сәулелер түрлері 10.6.1.6 р қолдану келтіру; 10.6.1.7 а шашырау Резерфор сипаттау; 10.6.1.8 я күштерді сипаттау 10.6.1.9 а

				масса ақ 10.6.1.10 ядросын энергияс есептер қолдану; 10.6.1.11 реакция шешуде массалы сақталу
6.2 Радиоактивтілік				10.6.2.1 а сәулелен мен қаси түсіндіру; 10.6.2.2 р ыдырауд ықтимал түсіндіру; 10.6.2.3 р ыдырау з шығаруда 10.6.2.4 т реакциял шарттары 10.6.2.5 я реакторд принципі 10.6.2.6 я реакторд принципі 10.6.2.7 р изотоптар қолдануд мысалда 10.6.2.8 р қорғану ә сипаттау;
6.3 Элементар бөлшектер				10.6.3.1 э бөлшекте

7) "Астрономия негіздері" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
7.1 Жер және Ғарыш	7.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру; 7.7.1.2 Күн жүйесінің нысандарын жүйелеу; 7.7.1.3 жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуын және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру			
7.2 Астрофизика элементтері			9.2.1.1 абсолюттік және көрінерлік жұлдыздық шамаларды ажырату; 9.7.2.2 жұлдыздыр-дың жарқырауына әсер ететін факторларды атау; 9.7.2.3 аспан сферасының негізгі элементтерін атау; 9.7.2.4 жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың аспан координатасын анықтау; 9.7.2.5 әртүрлі ендіктегі жұлдыздардың шарықтау айырмашылығын түсіндіру; 9.7.2.6 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты	

8) "Астрономия негіздері" бөлімі:

8-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
8.1 Физиканың дүниетанымдық мәні				10.8.1.1 адамның дүниетанымдық көзқарасын қалыптастыру және астрономияның дамуының түсіндіру; 10.8.1.2 жердегі технологиялардың қоршаған ортаға артықшылығын қауіптілігіне

34. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

35. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің

деңгейінің

7 – 10 - сыныптарына арналған

"Физика" оқу пәнінен

жаңартылған мазмұн

Үлгілік оқу бағдарламасы

қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) 7-10 сыныптарына

арналған "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып :

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7.1 Физика – табиғат туралы ғылым	Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарды мысалдар келтіру
	Табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері	7.1.1.2 табиғатты зерттеудің әдістерін айту
7.1 Физикалық шамалар мен өлшемдер	Халықаралық бірліктер жүйесі	7.1.2.1 физикалық шамаларды өлшем бірліктерімен сәйкестендіру
	Скаляр және векторлық физикалық шамалар	7.1.2.2 скаляр және векторлық шамалар ажырату және мысалдар келтіру
	Өлшемдер мен есептеулердің дәлдігі.	7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды кезде еселік және үлестік көрсеткіштерімен білу және қолдану санды сәйкестендіру түрде жазу;
	Үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу .	7.1.3.1 дененің ұзындығын, температурасын және уақыт аралығын өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу.
	№1 зертханалық жұмыс. "Кішкентай денелердің өлшемін анықтау"	7.1.3.2 кішкентай денелердің қатарлау әдісі арқылы анықтау
7.1 Механикалық қозғалыс	№2-зертханалық жұмыс. "Физикалық шамаларды өлшеу"	7.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Механикалық қозғалыс және оның сипаттамасы	7.2.1.1 келесі терминдердің мағынасын түсіндіру - материалдық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың тәрізділігі, траектория, жол, суреттеу
	Санақ жүйесі	7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру
	Қозғалыстың салыстырмалылығы	7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстың сипаттамасы
	Түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз	

	Жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу	7.2.1.4 қозғалыстағы дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу
	Әртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктері	7.2.1.5 s-тің t-ға тәуелділік графигін тұрғызуда координаталар сәйкес кестелерде өлшем бірлікте белгілеу; 7.2.1.6 дененің орын ауыстыру уақытқа тәуелділік графигін жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйінен қозғалысқа өтуі; (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалыс; 7.2.1.7 бірқалыпты қозғалыстың орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау
2-тоқсан		
7.2 Тығыздық	Масса және денелердің массасын өлшеу	7.2.2.11 электронды, серіппемен, таразылардың көмегімен денелердің массасын өлшеу
	Дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу	7.2.2.12 әртүрлі пішіндегі қатты денелер немесе сұйықтың көлемін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) пайдалану
	Заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі. №3 зертханалық жұмыс. "Сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау"	7.2.2.13 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.2.14 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау 7.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Тығыздықты есептеу	7.2.2.15 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану
7.2 Денелердің өзара әрекеттесуі	Инерция құбылысы	7.2.2.1 инерция құбылысын мысалдар келтіру
	Күш	7.2.2.2 күнделікті өмірден келетін күштің әрекет етуіне мысалдар келтіру
	Тартылыс құбылысы және ауырлық күші.	7.2.2.10 масса, салмақ және ауырлық күші

	Салмақ	ұғымдарын ажырату
	№4 зертханалық жұмыс. "Серпімді деформацияларды зерделеу"	7.2.2.4 серпімділік күшінің сипаттамасын және оның ұзаруына тәуелділік графигі бойынша коэффициентін анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Деформация	7.2.2.3 пластикалық және серпімді деформацияларды ажырату және келтіру
	Серпімділік күші, Гук заңы	7.2.2.5 Гук заңының формуласымен серпімділік күшін есептеу
	Үйкеліс күші. Үйкеліс әрекетін техникада ескеру	7.2.2.6 тыныштық, домалау үйкелістерін сипаттау;
	№5 зертханалық жұмыс. "Сырғанау үйкеліс күшін зерттеу"	7.2.2.7 үйкеліс күшінің пайдаланылуына мысалдар келтіру
	Бір түзу бойымен денеге әрекет еткен күштерді қосу	7.2.2.8 күштерді берілген масштаб бойынша графикалық түрде көрсету;
		7.2.2.9 денеге әсер ететін жүйелер бойынша бағытталған күштердің әрекетті күшінің модулі мен бағытын анықтау
3-тоқсан		
7.3 Қысым	Газдардың сұйықтар және қатты денелердің молекулярлық құрылымы	7.3.1.1 заттардың молекулярлық құрылысы негізінде, газдар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау
	Қатты денелердегі қысым	7.3.1.2 қысымның физикалық түсіндіру және өзгерту әдістері; 7.3.1.3 есептер шығаруда қысымның формуласын пайдалану
	Қатынас ыдыстар	7.3.1.4 газ қысымын молекулярлық құрылым негізінде түсіндіру; 7.3.1.5 - сұйықтардағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару есептер шығаруда қолдану

	Қатынас ыдыстар	7.3.1.6 қатынас ыдыстардың мысалдар келтіру
	Гидравликалық машиналар	7.3.1.7 гидравликалық машинаның жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.8 гидравликалық машинаның қолдану кезіндегі күштен ұтыс
	Атмосфералық қысым. Атмосфералық қысымды өлшеу	7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және өлшеу әдістерін ұсыну
	Манометрлер. Сорғылар	7.3.1.10 манометр мен сорғының жұмыс істеу принципін сипаттау
	№ 6 зертханалық жұмыс. "Архимед заңын зерделеу"	7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу; физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау;
	Кері итеруші күш	7.3.1.12 сұйықтар мен газдардың итеруші күштің табиғатын таныту; 7.3.1.13 есептер шығаруда Архимед заңының қолдану
	№ 7 зертханалық жұмыс. "Дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау"	7.3.1.14 дененің сұйықта жүзуін зерттеу; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздікті сақтау;
7.3 Жұмыс және қуат	Механикалық жұмыс Қуат	7.2.3.1 механикалық жұмыстың физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.7 - қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.8 - механикалық жұмыстың формулаларын есептер шығаруда қолдану
4-тоқсан		
7.4 Энергия	Кинетикалық энергия. Потенциалдық энергия	7.2.3.2 механикалық энергияны ажырату;

		7.2.3.3 кинетикалық энергия есептер шығаруда қолдану;
	Энергияның сақталуы және айналуы	7.2.3.4 жоғары көтерілген дененің потенциалдық энергияның дененің формуласын қолдану; 7.2.3.5 энергияның түрленуін келтіру; 7.2.3.6 механикалық энергияның заңын есептер шығаруда қолдану;
7.4 Күш моменті	Жай механизмдер	7.2.4.1 "Механиканың алтын ережелерін" тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуы мысалдар келтіру; 7.2.4.2 күш моменті ұғымын мағынасын түсіндіру
	Дененің массалық центрі №8 зертханалық жұмыс. "Жазық фигураның массалар центрін анықтау"	7.2.4.3 жазық фигураның массалар центрін тәжірибеде анықтау
	№9 зертханалық жұмыс. "Иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау"	7.2.4.5 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде кезекті ережелерін сақтау
	Иіндіктің тепе-теңдік шарты	7.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған дененің күш моменттер ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану;
	Пайдалы әрекет коэффициенті. №10 зертханалық жұмыс. "Көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау"	7.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін тәжірибеде анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде кезекті ережелеін сақтау
7.4 Жер және Ғарыш	Аспан денелері туралы ғылым	7.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру;
	Күн жүйесі	7.7.1.2 Күн жүйесінің нысандары
	Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл)	7.7.1.3 - жыл мезгілдерінің ерекшеліктері

		байланысты ауысуы және к ұзақтығын түсіндіру

7- сыныптың "Физика" курсын қайталау

2) 8-сынып :

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7 сынып физика курсын қайталау		
8.1 Жылулық құбылыстар	Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия	8.3.1.1 молекула-кинетикал негізгі қағидаларын дәлелд мысалдар келтіру және тәж сипаттау
	Температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары	8.3.1.3 Температураны өлш ұлғаю негізінде сипаттау; 8.3.1.2 температураны әр тү (Цельсий, Кельвин) бойын
	Ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері	8.3.2.1 дененің ішкі энергия тәсілдерін сипаттау
	Жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару	8.3.2.2 жылу берілудің түрл
	Табиғаттағы және техникадағы жылу берілу	8.3.2.3 техникада және тұрм беру түрлерінің қолданылу келтіру
	Жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі	8.3.2.4 әр түрлі температура ағзалардың бейімделуіне м келтіру
	Жылу мөлшері.	8.3.2.5 жылу алмасу процес немесе берген жылу мөлш
	Заттың меншікті жылу сыйымдылығы	8.3.2.6 заттың меншікті жы сыйымдылығының мағына
	Отынның энергиясы.	8.3.2.7 отынның жануы кезі жылу мөлшерін есептеп ан
	Отынның меншікті жану жылуы	

	№ 1 зертханалық жұмыс. "Температуралары әр түрлі суды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру"	8.3.2.8 жылу құбылыстарын энергияның сақталу және зерттеу; 8.1.3.2 тәжірибені жүргізуге факторларды анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және айналу заңы	8.3.2.9 жылулық тепе-теңдік есептер шығаруда қолдану
2-тоқсан		
8.1 Заттың агрегаттық күйлері	Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы	8.3.1.4 молекула-кинетикалық негізінде қатты күйден сұйық айнаруды сипаттау; 8.3.2.10 балқу/кристалдану жұтылатын/бөлінетін жылу формуласын есептер шығару 8.3.2.11 заттың балқу және кезіндегі температураның тәуелділік графигін талдау
	№ 2 зертханалық жұмыс. "Мұздың меншікті балқу жылуын анықтау"	8.3.2.12 эксперимент көмегімен меншікті балқу жылуын анықтау 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Булану және конденсация. Қаныққан және қанықпаған булар	8.3.1.5 молекула-кинетикалық негізінде заттың сұйық күйі және кері айналуын сипаттау 8.3.2.13 заттың булану және үдерісі кезіндегі температураның тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.14 су буының мысалымен қанығу күйін сипаттау
	Кипение, удельная теплота парообразования. Зависимость температуры кипения от внешнего давления	8.3.2.15 определять количество теплоты при парообразовании; 8.3.2.16 объяснять зависимость температуры кипения от внешнего давления

8.2 Термодинамика негіздері	Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы	8.3.2.17 термодинамиканың заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы	8.3.2.18 термодинамиканың заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу қозғалтқыштары	8.3.2.22 жылу қозғалтқыштар энергияның түрленуін сипаттау 8.3.2.20 іштен жану қозғалтқыш турбинасының жұмыс істеу сипаттау
	Жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті	8.3.2.19 жылу қозғалтқыштың әрекет коэффициентін анықтау 8.3.2.21 жылу қозғалтқыштар жолдарын ұсыну
	Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер	8.3.2.23 жылу машиналарын ортаның экологиясына әсерін бағалау
8.2 Электростатика негіздері	Денелердің электрленуі, электр заряды, өткізгіштер мен диэлектриктер	8.4.1.1 электр зарядын сипаттау 8.4.1.2 үйкеліс арқылы дене және индукция құбылысын сипаттау 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс мысалдар келтіру
	Электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды электрический заряд	8.4.1.4 электр зарядының сақталу заңын түсіндіру; 8.4.1.5 Кулон заңын есептер шығару қолдану
	Электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі	8.4.1.6 электр өрісі және оның сипаттамасы ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 8.4.1.7 біртекті электростатиктік зарядқа әсер етуші күшті есептеу 8.4.1.8 электр өрісін күш сызықтарымен кескіндеу
	Электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор	8.4.1.9 потенциалдар айырымының потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру;

		8.4.1.10 конденсаторлардың және қолданылуын сипаттау
3-тоқсан		
8.3 Тұрақты электр тогы	Электр тогы, электр тогы көздері	8.4.2.1 электр тогы ұғымын тогының пайда болу шарттау
	Электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу	8.4.2.2 электр схемасын граф бейнелеуде электр тізбегі э шартты белгілерін қолдану 8.4.2.3 кернеудің физикалы оның өлшем бірлігін түсінд
	№ 3 зертханалық жұмыс. "Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу"	8.4.2.4 электр тізбегіндегі то кернеуді анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	№ 4 зертханалық жұмыс. "Тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу"	8.4.2.5 тұрақты температура өткізгіштің вольт-амперлік графикалық түрде бейнеле түсіндіру; 8.1.3.1 эксперименттен дер тау, талдау және өлшеу жән ескеріп жазу; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздікті сақтау
	Тізбек бөлігі үшін Ом заңы	8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом шығаруда қолдану
	Өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат	8.4.2.7 кедергінің физикалы оның өлшем бірлігін түсінд 8.4.2.8 есеп шығарғанда өтк меншікті кедергісін формул
	№ 5 зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу"	8.4.2.9 өткізгіштерді тізбект заңдылықтарын эксперим 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	№ 6 зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді	8.4.2.10 өткізгіштерді парал

	параллель қосуды зерделеу"	жалғаудың заңдылықтары арқылы анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу	8.4.2.11 өткізгіштерді тізбек параллель жалғауда тізбек заңын қолданып, электр ті есептеулер жүргізу
	Электр тогының жұмысы мен қуаты	8.4.2.12 жұмыс және қуат ф есептер шығаруда қолдану
	Электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы	8.4.2.13 Джоуль-Ленц заңы шығару үшін қолдану;
	№ 7 зертханалық жұмыс. "Электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау"	8.4.2.14эксперимент көмегі тогының жұмысы мен қуат 8.4.2.15 кВт сағ өлшем бірлі электр энергиясының құны жүзінде анықтау; 8.1.3.3физика кабинетінде ережелерін сақтау
4-тоқсан		
8.4 Тұрақты электр тогы	Металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік	8.4.2.16 металл өткізгіштерд тогын және оның кедергісін температураға тәуелділігін
	Электрқыздырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар	8.4.2.17 қысқа тұйықталуды себептерін және алдын алу түсіндіру
	Электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы)	8.4.2.18 сұйықтардағы элект сипаттау
8.4 Электромагниттік құбылыстар	Тұрақты магниттер, магнит өрісі. № 8 зертханалық жұмыс. "Тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу"	8.4.3.1 магниттердің негізгі сипаттама беру және магни сызықтары арқылы бейне 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	8.4.3.5 магнит өрісінің тогы әсерін сипаттау;

		8.4.3.6 электрқозғалтқыштың өлшеуіш құралдардың жұмыс принципін түсіндіру
	№ 9 зертханалық жұмыс. "Электрмагнитті құрастыру және оның әсерін сынау"	8.4.3.4 жолақ магнит пен сол магнит өрістерін салыстыру; 8.1.3.3 физика кабинетінде кережелерін сақтау
	Магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	8.4.3.5 магнит өрісінің тогы бөлігі әсерін сипаттау; 8.4.3.6 электрқозғалтқыштың өлшеуіш құралдардың жұмыс принципін түсіндіру
	Электромагниттік индукция, генераторлар	8.4.3.7 электромагниттік индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.3.8 Қазақстанда және дүниежүзі бойынша электр энергиясын өндірудің келтіру
8-сыныптың физика курсын қайталау		

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8-сыныптың физика курсын қайталау		
9.1 Жарық құбылыстары	Жарықтың түзу сызықты таралу заңы	9.5.1.1 Күннің және Айдың тарауының графикалық бейнелеу
	Жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар	9.5.1.2 эксперимент арқылы шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау;
		9.5.1.3 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру түсіндіру;
		9.5.1.4 жазық айнада дененің кескінін анықтау

	Сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу	9.5.1.5 дененің кескінін алу айнада сәуленің жолын салу
	Жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу	9.5.1.6 жазық параллель пл сәуленің жолын салу;
		9.5.1.7 жарықтың сыну заңы есептер шығару;
		9.5.1.8 тәжірибеге сүйене с ішкі шағылу құбылысын тү
	№ 10 зертханалық жұмыс. "Шынының сыну көрсеткішін анықтау"	9.5.1.9 экспериментте шын көрсеткішін анықтау;
		9.5.1.10 сыну көрсеткішінің мәнін кестелік мәндермен және эксперимент нәтиже
	Линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы. Линзаның көмегімен кескін алу	9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
2-тоқсан	Линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы. Линзаның көмегімен кескін алу	9.5.1.11 жұқа линза формул шығару үшін қолдану;
		9.5.1.12 линзаның сызықты формуласын сандық және есептер шығару үшін қолда
	№ 11 зертханалық жұмыс. "Жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау"	9.5.1.13 жұқа линзада сәул салу және кескінге сипатта
		9.5.1.14 жұқа линзаның фо қашықтығын және оптика анықтау;
9.2 Кинематика негіздері	Көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері	9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Оптикалық аспаптар	9.5.1.15 көздің алыстан көр жақыннан көргіштігін түзет
		9.5.1.16 қарапайым оптика құралдарды (перископ, Об камерасы) құрастыру
9.2 Кинематика негіздері	Механикалық қозғалыс	9.2.1.1 Материялық нүкте, с механикалық қозғалысты

		салыстырмалылығы ұғым, мағынасын түсіндіру, жылдамдық қосу және орын ауыстыру т. қолдану
	Векторлар және оларға амалдар қолдану.	9.2.1.2 векторларды қосу, аз скалярға көбейту;
	Вектордың координаталар осьтеріндегі проекциялары	9.2.1.3 вектордың координаталар проекциясын анықтау, вектор құраушыларға жіктеу
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу	9.2.1.4 уақыттан тәуелділік орын ауыстыруды, жылдамдық анықтау;
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.5 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық формулаларын есептер шығару; 9.2.1.6 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координаталар ауыстыру теңдеулерін есептеу қолдану
	№ 1 зертханалық жұмыс. "Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау"	9.2.1.7 теңүдемелі қозғалыс дененің үдеуін эксперимент анықтау; 9.1.3.1 алынған нәтижелерді қорытынды шығару; 9.1.3.2 эксперименттің нәтижелерін ететін факторларды талдау ментті жүргізуді жақсарту ж. ұсыну; 9.2.1.8 теңүдемелі қозғалыс ауыстырудың және жылдамдық уақытқа тәуелділік графиктерін және оларды түсіндіру 9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі	9.2.1.9 еркін түсуді сипаттау теңайнымалы қозғалысты кинематикалық теңдеулер

	№ 2 зертханалық жұмыс. "Горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу"	9.2.1.10 -теңайнымалы және қозғалыстың кинематикалық қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс сипаттау; 9.2.1.11 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау; 9.2.1.12 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу; 9.1.3.3 физика кабинетінде кезектесу ережелерін сақтау
	Қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы	9.2.1.13 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызу; бұрыштық шамалар арқылы
	Сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар	9.2.1.14- сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыру есептер шығаруда қолдану
	Центрге тартқыш үдеу	9.2.1.15 центрге тартқыш үдеу есептер шығаруда қолдану

3-тоқсан

9.3 Астрономия негіздері	Жұлдызды аспан	9.7.2.1 абсолюттік және көрініс жұлдыздық шамаларды ажырату 9.7.2.2 жұлдыздың жарық ететін факторларды атау
	Аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі	9.7.2.3 аспан сферасының негізгі элементтерін атау; 9.7.2.4 жұлдызды аспанның картасынан жұлдыздардың координатасын анықтау
	Әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт	9.7.2.5 әртүрлі ендіктегі жұлдыздардың шарықтау айырмашылығын 9.7.2.6 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру
	Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары	9.7.2.7 Кеплер заңдарының денелерінің қозғалысын түсіндіру

	Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау	9.7.2.8 Күн жүйесіндегі денелер ара қашықтығын немесе өлшем бірліктерін үшін параллакс әдісін қолдану
9.3 Динамика негіздері	Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері	9.2.2.1 инерция, инерттілік және инерциялық санақ жүйесі туралы мағынасын түсіндіру; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңының тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Механикадағы күштер	9.2.2.3 ауырлық күші, серпінді және үйкеліс күші табиғаты
	Ньютонның екінші заңы, масса	9.2.2.2 Ньютонның екінші заңының тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Ньютонның үшінші заңы	9.2.2.5 -Ньютонның үшінші заңының тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Бүкіләлемдік тартылыс заңы	9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңының тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Дененің салмағы, салмақсыздық	9.2.2.10 үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау; 9.2.2.11 салмақсыздық күйі
	Денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы.	9.2.2.9 бірінші ғарыштық жылдамдық формуласын есептер шығару
	Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы	9.2.2.7 ғарыш аппараттардың қозғалысын салыстыру; 9.2.2.8 тартылыс өрісіндегі денелердің қозғалысын сипаттайтын заңдарды анықтау
4-тоқсан		
9.4 Сақталу заңдары	Дене импульсі және күш импульсі	9.2.3.1 дене импульсі мен күш импульсін ажырату
	Импульстің сақталу заңы.	9.2.3.2 импульстің сақталу заңы

	Реактивті қозғалыс	тұжырымдау және есептер қолдану; 9.2.3.3 табиғаттағы және тех реактивті қозғалысқа мыс 9.2.3.4 Байқоңыр ғарыш айл аймақтық және халықарал маңыздылығына баға беру
	Механикалық жұмыс және энергия	9.2.3.5 механикалық жұмыс аналитикалық және граф тәсілдермен анықтау; 9.2.3.6 - жұмыс пен энергия байланысын түсіндіру
	Энергияның сақталу және айналу заңы	9.2.3.7 энергияның сақталу тұжырымдау және есептер қолдану

9-сыныптың физика курсын қайталау

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

9-сыныптың физика курсын қайталау

10.1 Тербелістер мен толқындар	Колебательное движение	10.2.5.1 еркін және еріксіз т мысалдар келтіру; 10.2.5.2 эксперименттік әді амплитуда, период, жиілікт 10.2.5.3 формулаларды қол жиілік, циклдік жиілікті аны
	Тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі. Тербелмелі қозғалыстың теңдеуі	10.2.5.4 тербелмелі процест сақталу заңын сипаттау; 10.2.5.5 гармониялық тербе графиктері бойынша коорд жылдамдықтың және үдеу

		жаза білу 10.2.3.1 тербелістер кезінде сақтау заңын тұжырымдау шығарғанда қолдану
	Математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері	10.2.5.6 әртүрлі тербелмелі тербелістің пайда болу себептерін түсіндіру; 10.2.5.7 маятниктер тербелістерінің әртүрлі параметрлерге тәуелділігін зерттеу
	№ 3 зертханалық жұмыс. "Математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау"	10.2.5.8 математикалық маятниктің периодының формуласына тәуелділігін үдеуін анықтау; 10.2.5.9 период квадратының ұзындығына тәуелділік графигі бойынша талдау; 10.1.3.1 алған нәтижені түсініктемесімен қорытынды жасау 10.1.3.2 тәжірибе нәтижесін факторларды сараптау 10.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Еркін және еріксіз тербелістер, резонанс	10.2.5.10 еріксіз тербеліс амплитудасын мәжбүрлеуші күштің жиілігіне график бойынша сипаттау; 10.2.5.11 резонанс құбылысы
	Еркін электромагниттік тербелістер	10.4.4.1 тербелмелі контурдың электромагниттік тербелістері
	Толқындық қозғалыс	10.2.5.12 толқын жылдамдығы және толқын ұзындығы формуласын есеп шығаруда қолдану; 10.2.5.13 көлденең және бойлық толқындарды салыстыру
	№4 зертханалық жұмыс. "Беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау"	10.2.5.14 су бетіндегі толқын жылдамдығын экспериментальді анықтау

		10.1.3..3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
	Дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық	10.2.5.15 дыбыстың пайда болу таралу шарттарын атау; 10.2.5.16 дыбыс сипаттамалары, толқындарының жиілігі және амплитудасымен сәйкестендіру; 10.2.5.17 резонанстың пайда болу шарттарын атау және оның мысалдар келтіру; 10.2.5.18 жаңғырықтың пайда болу табиғатын және оны қолдану сипаттау; 10.2.5.19 табиғатта және техникада ультрадыбыс пен инфрадыбыс қолдануға мысалдар келтіру;
	Электромагниттік толқындар Электромагниттік толқындар шкаласы	10.4.4.2 механикалық толқындар, электромагниттік толқындар ұқсастығы мен айырмашылығын салыстыру; 10.4.4.3 электромагниттік толқындар шкаласын сипаттау және әртүрлі диапазондағы толқындардың қолданылуына мысалдар келтіру; 10.4.4.4 шыны призма арқылы жарықтың дисперсиясына сипаттама беру
2-тоқсан		
10.2 Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар	Жылулық сәуле шығару	10.6.1.1 жылулық сәуле шығару энергиясының температурасына сипаттау
	Жарық кванттары туралы Планк гипотезасы	10.6.1.2 Планк формуласын шығаруда қолдану
	Фотоэффект құбылысы	10.6.1.3 фотоэффект құбылысы және фотоэффект құбылысы техникада пайдаланылуын келтіру;

		10.6.1.4 фотоэффект үшін Эйнштейн формуласын есептер шығару
	Рентген сәулелері	10.6.1.5 рентген сәулесін электромагниттік сәулелердің басқа түрлерімен салыстыру 10.6.1.6 - рентген сәулесін қолдану мысалдар келтіру
	Радиоактивтілік. Радиоактивті сәулеленудің табиғаты	10.6.2.1 а, б және g - сәулелерінің табиғаты мен қасиеттерін түсіндіру
	Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы	10.6.1.7 а-бөлшегінің шашынуы Резерфорд тәжірибесін сипаттау
3-тоқсан		
10.3 Атом ядросы	Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер. Массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы	10.6.1.8 ядролық күштердің сипаттау; 10.6.1.9 атом ядросының массасын анықтау; 10.6.1.10 атом ядросының байланыс энергиясы формуласын есептеу қолдану
	Ядролық реакциялар. Радиоактивті ыдырау заңы	10.6.1.11 ядролық реакцияның энергия шешуде зарядтық және массаның сақталу заңын қолдану 10.6.2.2 радиоактивті ыдырау заңының ықтималдық сипатын түсіндіру 10.6.2.3 радиоактивті ыдырау заңының шығаруда қолдану
	Ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция. Ядролық реакторлар	10.6.2.4 тізбекті ядролық реакцияның өту шарттарын сипаттау; 10.6.2.5 ядролық реактордың жұмыс принципін сипаттау
	Термоядролық реакциялар. Радиоизотоптар, радиациядан қорғану	10.6.2.6 ядролық ыдырау мен синтезді салыстыру; 10.6.2.7 радиоактивті изотоптардың қолданудың мысалдарын келтіру

		10.6.2.8 радиациядан қорғану сипаттау
	Элементар бөлшектер	10. 6.3.1 элементарды бөлшектер
10.3 Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі	Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы	10.8.1.1 адамның дүниетанымын көзқарасының қалыптасуы және астрономияның дамуы түсіндіру
	Экологиялық мәдениет	10.8.1.2 жаңа технологиялар ортаға ықпалының артықшылығын қауіптілігін бағалау
4-тоқсан		
Физпрактикум		
7-9 сыныптар аралығында физика курсы қайталау		

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

5-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына 642-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (әрі қарай – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – заттардың қасиеттері, оның құрамы мен құрылымының байланысын түсіндіретін заттар мен олардың өзгеруі, заңдар мен теориялары туралы оқушыларда жүйелі білім қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) маңызды фактілерді, түсініктерді, химиялық заңдар мен теорияларды, естімейтін білім алушыларға қол жетімді дүниетанымдық сипаттамаларды жалпылау бойынша білім қалыптастыру;

2) күнделікті өмірде химиялық құбылыстарды бақылау және түсіндіру қабілеттерін дамыту;

3) қарапайым химиялық тәжірибелерді орындау кезінде және күнделікті өмірде қолданылатын заттармен қауіпсіз жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру;

4) күнделікті өмірде және жұмыс барысында естімейтін білім алушыларды тұлғалық дамыту, оларды интеллектуалды және адамгершілік тұрғыдан жетілдіру, гуманистік қатынастар мен үйлесімді экологиялық мінез-құлықты қалыптастыру;

5) химияның гуманистік бағытын, оның адамзат алдында тұрған негізгі экономикалық және экологиялық мәселелерді шешуде рөлінің өсуін және оның әлемнің ғылымына қосқан үлесін ашу;

6) тұрмыстық жағдайда алынған заттар мен материалдарды, ауыл шаруашылығында және өндірісте қауіпсіз пайдалану, күнделікті өмірде практикалық мәселелерді шешу, адамның денсаулығы мен қоршаған ортаға зиянды құбылыстардың алдын алу үшін алынған білімдер мен дағдыларды қолдану.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) білімді функционалды қолдану, қарым-қатынастың әр түрлі әдістері, мәселелерді шешу және шешім қабылдау, сөйлеу мәдениетін дамыту;

2) жеке қасиеттерін дамыту (өз бетінше және топта жұмыс істеуге қажет жауапкершілік, табандылық, бастамашылдық, шыдамдылық пен төзімділік);

3) дыбысты дұрыс айту және сөйлеу дағдыларын жетілдіру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Естімейтін білім алушылар ғылым негіздерін меңгеруде ерекше қиындықтарға тап болады. Аталған санаттағы оқушыларға білім беруде оқу материалын ерекше елестетуімен ерекшеленетін формасын ұсыну қажет.

6. Естімейтін оқушыларға химияны оқыту жалпы және арнайы білім беру ұстанымына негізделген:

1) оқу іс-әрекетіндегі дағдыларды қалыптастыру, өзін-өзі бақылау қажеттілігі және оны жүзеге асыра білу;

2) оқу іс-әрекетін даралау, мұғалімнің білім, білік деңгейін үнемі ескеруі, әрқайсысының ойлауы мен сөйлеуін дамыту;

3) проблемалық оқыту элементтерін қолдану;

4) көрнекіліктің жеткілікті деңгейін қамтамасыз ету, атап айтқанда ақпараттық технологияларды тарту арқылы;

5) оқу материалының коммуникативтілігін қамтамасыз ету, оқушылардың белсенді сөйлеуін дамыту.

7. Естімейтін оқушыларды оқытуда білім алушылардың психофизиологиялық, есту-сөйлеу және танымдық қабілеттерінің ерекшеліктерін ескеру қажет. Бұл оқытудың түзету бағыты, естімейтін оқушылармен арнайы қатынас құралы мен сурдоаударманы қолдану, арнайы әдістемелік тәсілдерді таңдауды туындатады.

8. Практикалық дағдылар мен біліктіліктерге: есептеу, өлшеу, бейнелеу; интеллектуалдыға - салыстыру, абстракциялау, жалпылау қабілетін жатқызуға болады.

9. Сабаққа дайындалу және оқу материалын беру кезінде қалыптасатын ұғымның немесе шеберліктің сипатын ескеру қажет, оқушылардың әр кезеңде алған білімдерінің нақты деңгейін ескеру, бағдарламаның игерілуін бақылау қажет.

10. Білім алушыларды оқытуда әр сабақтың міндетті элементтері тақырыптың атауы, мақсат қою, хабарлама және сабақ жоспарын жазу, негізгі түсініктер мен оларды зерттеу әдістерін көрсете отырып, оқушылардың іс-әрекет түрлері мен материалдың игерілуін тексеру жолдары көрсетілген.

11. Естімейтіндердің сөйлеу тілін дамыту және байыту бойынша жұмыс сабақтың қажетті компоненті болып табылады.

12. Теориялық материалды меңгеру өткен тақырып бойынша білімдерін өзектеуден басталады. Оқушылар 5-10 минутта өткен тақырыптар бойынша негізгі анықтамалар, түсініктерді естеріне түсіреді. Содан кейін жедел сауалнама жүргізіледі (формасы басқаша болуы мүмкін). Ұзақ мерзімді есте сақтау қабілеті нашар дамыған естімейтін білім алушылар үшін бұл кезең қажет. Жаңа тақырыппен танысу терминдерді енгізуден басталуы керек. Термин тақтаға жазылып, дактильмен көрсетіледі, содан кейін мұғалім оның мағынасын түсіндіреді және оқушылармен бірге (және мүмкіндігінше сурдоаудармашының қатысуымен) осы терминнің мағынасына сәйкес келетін ым-ишараны таңдайды немесе ойлап табады. Әрі қарай мұғалім тақырыптың негізгі мазмұнын компьютерлік презентация арқылы ұсынады.

13. Компьютерді пайдалану материалдың қысқаша мазмұнын диаграммалар, графиктер, суреттермен және жақсы қабылдау үшін әр түрлі арнайы эффектілермен ұсынуға мүмкіндік береді. Мұндай қайталау біртекті мәтінді қабылдаудан гөрі бейнелі қабылдауы әлдеқайда тиімді болатын естімейтін білім алушылар үшін білім беру процесінің маңызды элементі болып табылады. Сабақ соңында білім алушыларға бекітуге арналған сұрақтар мен жаттығулар ұсынылады.

14. Естімейтін білім алушылардың көпшілігі танымдық іс-әрекеттің негізін құрайтын жалпы логикалық әдістер мен әрекеттерді меңгере

бермейді, сондықтан білім алушылар оқу материалын игеру процесінде ойлаудың арнайы әдістеріне сирек жүгінеді, ереже бойынша олар оның кейбір көлемін тиісті түсінбей есте сақтайды.

15. Жалпы зияткерлік дағдыларды қалыптастыру қызметі (талдау, салыстыру, түсініктерге анықтама беру, материалды жүйелеу, дәлелдеу және т.б.) келесі компоненттерді қамтиды: ойлай әрекеті тәсілдерінің мәнін ашу, әр нақты жағдайда тәсілдің мағынасын нақтылау, оны практикалық қолдану. Сабақ барысында тапсырмалар алуда (маңызды және елеусіз белгілерді атау және мұғалімнің сабақта айтатын мазмұны туралы түсінікке анықтама беру; материалды жүйелеу; сабақ барысында немесе соңында жіктеу кестесін құрастыру және т.б.), студенттер интеллектуалды қызметке белсенді қатысады. Бұл тұрақты функционалды жағдайды сақтап білімді нақты меңгеруге мүмкіндік береді.

16. Жалпы зияткерлік дағдыларды қалыптастыру бойынша жұмыстың ерекшелігі - ол арнайы уақыт бөлуді қажет етпейді, бірақ бағдарлама сұрақтарын қарастырумен үйлеседі. Әр дамыту жаттығуы сабаққа негізделіп енгізіледі. Логикалық ойлау бір жастағы оқушылардың әр тобында әр түрлі қалыптасатындығын ескере отырып, естімейтін оқушылардың логикалық ойлауын жүйелі, дәйекті түрде дамыту қажет.

17. Естімейтін оқушылардың оқу іс-әрекетін дараландыру олардың танымдық әрекетінде, психофизикалық (оның ішінде есту қабілеті), эмоционалды-ерік және интеллектуалды күштерді жұмылдыру қабілетінде көрінетін жеке ерекшеліктерін ескеру негізінде жүзеге асырылады; дидактикалық және ұйымдастырушылық құралдарды қолдану. Түрлі дидактикалық және ұйымдастыру құралдарын қолдану тұрғысынан бұл білім беру мен дағдылардың қалыптасуының әр кезеңінде соңғы нәтижеге бақылау жасауда (өзін-өзі бақылауда) оқу мақсаттары мен нақты міндеттер мен іс-әрекет әдістерін дұрыс үйлестіруде көрінеді.

18. Естімейтін оқушылардың оқу әрекетін жекелендіру сабақта ұжымдық, топтық және жұптық жұмыстармен үйлеседі.

19. Ақпараттық технологиялар мұғалімнің құралдарының көлемін кеңейтеді, дамытушылық және түзету мәселелерін шешуге қажетті, бірақ дәстүрлі түрде қолданылатын құралдарды қолдану арқылы жасалмайтын

оқыту жағдайларын жасауға көмектеседі.

20. Химия сабақтарында материалды оқып үйрену кезінде, жаңа қарапайым дағдылар мен біліктілікке машықтануда, материалды игеру сапасын диагностикалау үшін, өздігінен оқу, өзін-өзі жетілдіру кезінде әртүрлі бағдарламалық жасақтаманы қолдануға болады.

21. Интерактивті сабақтар - бұл нашар еститін оқушыларға сабақ беруде қолданылатын ұйымдастырушылық формалардың бірі. Мұндай сабақтарға дайындық оқу материалының мазмұнын сезімдік қабылдаудың әртүрлілігі мен түсіну, есте сақтау және қолдану қабілеттері арасындағы табиғи байланысты көрсететін ойлаудың абстрактылығын айқындылықпен ұштастыру принципіне негізделген. Графиканы қолдану бұл міндетті жеңілдетеді.

22. Компьютерлік оқыту құралдары мүмкіндік береді:

а) зерттелген объектіні көзге елестету;

б) ойлаудың белгілі бір түрін дамыту (мысалы, көрнекі-бейнелі, теориялық);

в) кері байланысты орнату, қателіктерді диагностикалау (экранда тиісті ескертулерді ұсынуды) оқу әрекеті мен бағалау нәтижелері бойынша бақылауды жүзеге асыру;

г) оқу әрекеті мәдениетін, ақпараттық мәдениетін қалыптастыру.

23. Көрнекілік пен проблемалық сұрақтарды тұжырымдаудың үйлесуі естімейтін оқушылардың танымдық белсенділігін арттырудың, логикалық ойлауды дамытудың тиімді әдісі.

3-тарау. "Химия" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

24. "Химия" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

25. Оқу пәнінің мазмұны бес бөлімді қамтиды:

1) Заттардың бөлшектері;

2) Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;

3) Химиядағы энергетика;

4) Химия және қоршаған орта;

5) Химия және өмір.

26. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) атомдар, иондар және молекулар;

2) атомның құрамы мен құрылысы;

3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы;

4) химиялық байланыстардың түрлері.

27. "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі;

2) химиялық реакциялардың жіктелуі;

3) зат массасының сақталу заңы;

4) металдардың электрохимиялық кернеу қатары.

28. "Химиядағы энергетика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;
- 2) химиялық реакциялардың жылдамдығы;
- 3) химиялық тепе-теңдік;
- 4) қышқылдар мен негіздер теориясы.

29. "Химия және қоршаған орта" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттардың жіктелуі;
- 2) Жер химиясы;
- 3) көміртек және оның қосылыстары химиясы.

30. "Химия және өмір" бөлімі бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды: 1) биохимия.

31. 7-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химия пәні". Таза заттар және қоспалар. Химия – заттар туралы жаратылыстану ғылымдарының бір саласы, химияның дамуы мен маңызы; химия кабинетіндегі және зертханасындағы қауіпсіздік техникасының ережелері; таза заттар және олардың физикалық қасиеттері, біртекті және әртекті қоспалар, заттарды тазарту және бөлу тәсілдері; жәй және күрделі заттар; элемент және химиялық қосылыстар. № 1 практикалық жұмыс "Техника қауіпсіздігі ережелері және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу". № 1 зертханалық тәжірибе "Заттарды және олардың қосылыстарын салыстыру". №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту";

2) "Заттар күйінің өзгеруі". Физикалық және химиялық құбылыстар; химиялық реакция; заттың агрегаттық күйлері; қатты, сұйық, бөлшектердің кинетикалық теориясына сәйкес газтәріздес заттардың

құрылымы; заттардың салқындау, қыздыру және булану үдерістері. № 3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерттеу". № 4 зертханалық тәжірибе "Аспирин немесе салолдың салқындау үдерісін зерттеу". № 5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу". №1 бақылау жұмысы;

3) "Атомдар. Молекулалар. Заттар". Атомдар мен молекулалар; атомдар мен молекулалардың айырмашылығы; химиялық элементтер; химиялық элементтердің символдары; элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; жай және күрделі заттар; атомның құрамы мен құрылысы; ядро, протон, нейтрон, электрон; изотоптар; элементті аталуы және фундаменталды бөлшектерінің саны бойынша сипаттау;

4) "Ауа. Жану реакциясы". Ауа және оның құрамы; атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызы; жану үдерісі; заттың жану шарттары; тез тұтанатын, жанатын және жанбайтын заттар; отын, оттек, тұтану көзі; тұтану температурасы; металдар мен бейметалдардың жануы; жану реакциясының өнімдері. № 6 зертханалық тәжірибе "Балауыз шамның жануы". № 2 практикалық жұмыс/Көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттегінде жануын салыстыру". № 2 бақылау жұмысы;

5) "Химиялық реакциялар". Табиғи қышқылдар мен сілтілер; "қышқылдық" және "сабынды" қасиеттері; индикаторлар, әмбебап индикатор, рН шкала метилоранж, лакмус, фенолфталеин; индикаторлардың түрлі орталардағы түстерінің өзгеруі; қышқылдар мен сілтілер; антацидті заттар; бейтараптану реакциясы; сұйылтылған қышқылдар; қышқылдардың қолданылу аймақтары; қышқылдармен жұмыс жүргізу ережелері; сұйылтылған қышқылдардың түрлі металдармен әрекеттесуі; сутекке сапалық реакция; карбонаттар; сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі; көмірқышқыл газына сапалық реакция. № 7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, негіздік ортасын анықтау". № 8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы". № 9 зертханалық тәжірибе "Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен реакциясы". № 10 зертханалық жұмыс "Сутекке сапалық реакция". № 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция";

6) "Химиялық элементтердің периодтық кестесі". Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы; И. Дүберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің элементтерді жіктеуі; периодтық заң; периодтық кестенің құрылымы; периодтық кестенің құрылу принципі; атом нөмірі; ядро заряды; атомдағы элементтер бөлшектер;

7) "Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формулалар". Изотоптар қоспасы, табиғи изотоптар; салыстырмалы атомдық масса; салыстырмалы молекулалық/формулалық масса; химиялық формула; химиялық элементтердің валенттілігі, бинарлы қосылыстардың формулаларын құрастыру; қосылыстардағы атомдардың қатынастары. Есептеуге берілген есептер: салыстырмалы молекулалық массаны есептеу. № 3 бақылау жұмысы;

8) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Қоректік заттар; адам ағзасындағы химиялық элементтер (O, C, H, N, Ca, P, K); химиялық элементтердің тірі және өлі табиғаттағы таралуы; адам ағзасындағы микро-, макроэлементтердің биологиялық рөлі; тыныс алу үдерісі, тамақтану теңгерімі. № 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау". № 11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу үдерісін зерттеу".

32. 8-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Геологиялық химиялық қосылыстар". Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар, табиғи ресурстар; кен орны; кен; кеннің құрамы; минералдар; табиғи ресурстарды өндіру; металдарды алу; Қазақстанның пайдалы қазбалары; минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері. № 4 бақылау жұмысы;

2) "Атомдардағы электрондардың қозғалысы". Атомдардағы электрондардың орналасуы; энергетикалық деңгейлер; s және p орбитальдарының пішіндері; электрондық конфигурация; электрондық графикалық формула; ион; иондардың түзілуі; "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формулаларын құрастыру. №1 зертханалық тәжірибе "Атомдардың модельдерін жасау";

3) "Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері".

Химиялық формула; химиялық реакция теңдеулері; заттардың массасының сақталу заңы; химиялық реакциялардың типтері: бірігу, ажырау, алмастыру, алмасу; табиғаттағы, химиялық реакциялар тірі организмдер мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар. № 1 көрсетілім "Заттардың массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе". № 2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың массасының қатынасы". Есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша химиялық бірігудегі элементтің массалық үлесін есептеу; элементтердің массалық үлестері бойынша заттың қарапайым формуласын анықтау;

4) "Металдардың химиялық белсенділігі". Металдардың тотығуы; металдардың жемірілуі; металдардың сумен әрекеттесуі; металдардың қышқыл ерітінділерімен, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуі; металдардың белсенділік қатары; металдардың белсенділігін салыстыру. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі". № 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітіндісімен әрекеттесуі". № 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру". № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру". № 1 бақылау жұмысы;

5) "Заттың мөлшері". Заттың мөлшері; моль; Авогадро саны; заттың молярлық массасы. Есептеуге берілген есептер: жәй және күрделі заттардың салыстырмалы молярлық массасын есептеу; химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу; заттың белгілі мөлшеріндегі атомдардың (молекулалардың) сандарын есептеу;

6) "Стехиометриялық есептеулер". Химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша есептер шығару; молярлық көлем; газдардың салыстырмалы тығыздығы; көлемдік қатынастар заңы; қалыпты және стандартты жағдайлар. Есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу; заттың берілген массасы немесе заттың мөлшері бойынша атомдар мен молекулалардың сандарын есептеу; химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін (газдың) және зат мөлшерін есептеу; қалыпты жағдайлардағы газдың көлемін, газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу; оттегі және ауа бойынша газдардың салыстырмалы тығыздықтарын есептеу; заттың

мөлшері, молярлық масса, газдың молярлық көлемі, Авогадро заңы ұғымдарын пайдаланып формулалар бойынша есептеулер жасау; химиялық реакциялар кезіндегі газдардың көлемдік қатынастары түсініктерін қолданып есептеулер жасау;

7) "Химиялық реакциялардағы энергиямен танысу". Отынның жануы және энергияның бөлінуі; көміртекті отынның жануы кезінде көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілуі мүмкіндігі; жылыжайлық эффектiсiнiң себептерi және шешу жолдары; экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар; әртүрлі отындардың потенциалы; қоршаған ортаға әсері; кинетикалық бөлшектер теориясы тұрғысынан энергия өзгерісі; реакцияның жылу эффектiсi; термохимиялық теңдеулер. № 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар". Есептеуге берілген есептер: реакциялардың термохимиялық теңдеулері бойынша реакцияның жылу эффектiсiн есептеу;

8) "Сутек. Оттек және озон". Сутек – химиялық элемент және жәй зат, сутектің изотоптары (протий, дейтерий және тритий); сутектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы; оттек – химиялық элемент және жәй зат, оттектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы; сутектің және оттектің бинарлы қосылыстары; табиғатта таралуы; оттектің аллотропиялық түрөзгерісі, озон; сутек пен оттекті алу; Жер бетіндегі озон қабатының маңызы. № 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ажырауы". № 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу". № 3 практикалық жұмыс "Сутектің перексидінен оттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу". Есептеуге берілген есептер: реакцияға қатысатын немесе реакция нәтижесінде түзілген өнімнің белгілі массасы, заттың мөлшері немесе көлемі бойынша заттың массасын, заттың мөлшерін, (газдың) көлемін есептеу. № 2 бақылау жұмысы;

9) "Химиялық элементтердің периодтық жүйесі". Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы, периодтың, топтың, атом нөмірінің физикалық мәні; химиялық элементтердің атомдарының кейбір қасиеттері мен сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі; периодтық жүйедегі орыны бойынша элементтің сипатталуы; химиялық элементтердің табиғи тектестері; сілтілік металдардың, галогендердің, инертті газдардың тектестері; металдар мен бейметалдар; периодтық кестеде орналасуына байланысты химиялық элементтің қасиеттері;

10) "Химиялық байланыс түрлері". Химиялық элементтердің электртерістілігі, атомдар арасындағы химиялық байланыстар табиғатының бірлігі, ковалентті полярлық және полярлық емес байланыс, иондық байланыс, заттың аморфты және кристалдық күйлері, кристалл торларының типтері, заттардың қасиеттерінің оның құрылысына тәуелділігі;

11) "Ерітінділер және ерігіштік". Заттардың суда еруі, заттардың судағы ерігіштігі бойынша жіктелуі; ерітінділер; еріген заттың массалық үлесі, молярлық концентрация, қатты заттардың, сұйықтардың және газдардың суда ерігіштігі, кристаллогидраттар; ерітінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі рөлі; заттарды ерігіштігіне температураның әсері. № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу". № 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері". № 5 практикалық жұмыс "Берілген пайыздық және молярлық концентрациялы ерітінділерді дайындау". Есептеуге берілген есептер: заттардың судағы ерігіштігін есептеу; тығыздығы мен көлемі бойынша ерітіндінің массасын анықтау, еріген заттың және еріткіштің массасын, еріген заттың массалық үлесін есептеу; ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу. № 3 бақылау жұмысы.

12) "Көміртек және оның қосылыстары". Көміртектің жалпы сипаттамасы; табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуы; көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері; көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолдану аймағы; көміртектің қасиеттері; көміртектің оксидтері және олардың қасиеттері; тірі ағзаларға иіс газының физиологиялық әсері; көміртектің табиғаттағы айналымы. №6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". №7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттері зерттеу". Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу; ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу.

33. 9-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары". Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс; қышқылдар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы; негіздер: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы; тұздар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы; бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс. № 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің химиялық қасиеттерін зерттеу". № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың химиялық қасиеттерін зерттеу". № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің химиялық қасиеттерін зерттеу". № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы". Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу; ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу;

2) "Су". Судың құрамы, қасиеттері және қолданылуы, табиғаттағы су, су – табиғи әмбебап еріткіш, сулы ерітінділер және жүзгіндер, судың бірегей қасиеттері және оның өмір үшін маңызы; судың табиғаттағы айналымы; судың ластану себептері; судың кермектігі және оны жою тәсілдері; судың және сулы ерітінділердің табиғаттағы, өндірістің түрлі салаларындағы және ауыл шаруашылығындағы маңызы; суды тазарту әдістері; ауыз суын тазарту, Қазақстан Республикасындағы ауыз су мәселесі, су бассейнін ластанудан қорғау, Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелері; сусыз мыс (II) сульфатының көмегімен суды анықтау әдісі. № 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау". Есептеуге берілген есептер: еріген заттың массалық үлесін, еріткіштің, еріген заттың массасын есептеу. № 4 бақылау жұмысы;

3) "Электролиттік диссоциация". Электролиттер және бейэлектролиттер, С.Аррениустың электролиттік диссоциациялану теориясының негізгі қағидалары, электролиттік диссоциациялану механизмі; ерітінділердің немесе заттың балқымаларының электр өткізгіштігінің химиялық

байланыс түріне тәуелділігі; күшті және әлсіз электролиттер, диссоциациялану дәрежесі, қышқыл, сілті және тұздардың судағы ерітінділерінде электролиттік диссоциациялануы, көпнегізді қышқылдардың, қышқылдық және негіздік тұздардың диссоциациялануы, ион алмасу реакциялары және олардың жүру жағдайлары; электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз және тұз ерітінділерінің химиялық қасиеттері; тұздар гидролизі. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полярлық байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы". № 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН -ын анықтау". № 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары". № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі". Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың мөлшерін, массасын, реакция өнімінің көлемін есептеу; диссоциациялану дәрежесін есептеу;

4) "Бейорганикалық заттарға сапалық талдау". Катиондарға сапалық реакциялар; жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау; аниондардың сапалық реакциялары; бейорганикалық қосылыстардың құрамын сапалық талдау. № 3 зертханалық тәжірибе жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} катиондарын анықтау". № 4 зертханалық тәжірибе " Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарына сапалық реакциялар". № 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl^- , Br^- , I^- , PO_4^{3-} , SO_4^{2-} , CO_3^{2-} , NO_3^- , SiO_3^{2-} аниондарын анықтау". № 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстарды сапалық талдау". Есептеуге берілген есептер: егер әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілсе химиялық теңдеулер бойынша есептеу;

5) "Химиялық реакциялардың жылдамдығы". Химиялық реакциялардың жылдамдығы; химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар; бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан реакция жылдамдығы; катализаторлар; ингибиторлар; катализаторлар мен ингибиторлардың реакция жылдамдығына әсері. № 2 көрсетілім "Түрлі химиялық реакциялардың жылдамдығы". № 6 зертханалық тәжірибе "Концентрацияның температурасы мен бөлшектер көлемінің реакция жылдамдығына әсері". № 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері";

6) "Қайтымды реакциялар". Химиялық тепе-теңдік; тепе-теңдік динамикалық үдеріс ретінде; химиялық тепе-теңдіктің ығысуы; Ле-Шателье-Браун принципі; химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлардың өзгерісінің әсері; бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан химиялық тепе-теңдік. № 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар". № 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы;

7) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Химиялық элементтердің тотығу дәрежелері, қосылыстардың формулалары бойынша химиялық элементтердің тотығу дәрежелерін анықтау, тотықтырғыш және тотықсыздандырғыш туралы түсінік, тотығу-тотықсыздану реакциялары; электрондық баланс әдісі;

8) "Металдар мен қорытпалар". Металдардың жалпы сипаттамасы; металдық байланыс пен металдық кристалдық тор; темір мен мыстың физикалық және химиялық қасиеттері; металдардың тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін көрсетуі; темір қорытпалары және олардың қолданылуы; металлургия туралы түсінік, шойын мен болат өндірісі; Қазақстанда металлургияның дамуы, металдар мен олардың қорытпаларын алу, Қазақстандағы металдар және оның қосылыстарының маңызды кен орындары; металдарды өндіру үдерістері, қоршаған ортаға әсері; металдарды алу. № 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық торы модельдері". № 5 көрсетілім "Металдар және қорытпалар". Есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі бір массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда реакция теңдеуі бойынша заттың массасын есептеу; өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу.

34. 10-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) 1 (I), 2 (II) және 3 (III) топтар элементтері және олардың қосылыстары. 1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары; атомдары құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттері; сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы; 2 (II)-топ элементтері және олардың қосылыстары; 1 (I)-ші және 2 (II)-топ металдарының жалпы қасиеттері; кальций оксиді мен

гидроксидінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы; 3 (III)-топ элементтері; алюминий және оның қосылыстары; алюминийдің қосылыстары мен қорытпаларынның қолдану аймағы; алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің екідайлы қасиеттері. № 6 көрсетілім "Натрийдің, кальцийдің сумен әрекеттесуі". № 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі". № 7 көрсетілім "Алюминий мен оның қорытпалары". № 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі". № 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару. Есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болғанда, заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын реакция теңдеуі бойынша есептеу; өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу; өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу. № 2 бақылау жұмысы;

2) 7 (VII), 6 (VI), 5 (V), 4 (IV) - топтарының элементтері және олардың қосылыстары. (VII) топ элементтері, галогендер; байланыс түрі және кристалдық тор типі; топтағы галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары; хлор; хлордың химиялық қасиеттері: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі; хлорсутек қышқылының құрамы қасиеттері мен қолданылуы; 6 (VI)-топ элементтері, күкірт, күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттері, күкірттің негізгі қосылыстары және олардың физикалық және химиялық қасиеттері; қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсері; күкірт қышқылы, күкірт қышқылы және оның тұздарының жалпы және ерекше қасиеттері, қасиеттері мен қолданылуы; 5 (V)-топ элементтері: азот, азоттың қасиеттері және табиғаттағы азот айналымы; аммиак, аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы; аммиак өндірісі; (Габер синтезі): азот қышқылы; азот қышқылының қасиеттері; азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері; фосфор және оның қосылыстары; фосфорды аллотропиялық түрлендіру; фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары; фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттері; минералды тыңайтқыштар, олардың Қазақстанда өндірілуі және оларды тиімді қолдану; азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсері; 14 (IV) - топ элементтері; кремний және оның қосылыстары; кремнийдің

қолданылу аймағы және оның жартылай өткізгіш ретінде маңызы; сұйық кристалдар, кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор типі; кремний мен оның қосылыстарының химиялық қасиеттері; Қазақстандағы силикат өнеркәсібі; № 8 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері". № 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу". № 10 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделін дайындау". № 11 зертханалық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделін дайындау". № 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". № 12 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері". № 9 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар". № 10 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торларының модельдері". Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша есептеу, бірі зат бастапқы заттардан артық берілген есептер; егер реакция өнімінің практикалық шығымының массалық үлесі белгілі болса, химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу; құрамындағы қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы бойынша реакция өнімінің массасын есептеу;

3) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Адам ағзасының химиялық құрамы; макроэлементтер және микроэлементтер, олардың маңызы; адам ағзасының құрамына кіретін элементтер және олардың маңызы: (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); Қазақстан тұрғындарының теңгерімді тамақтану рационы; ағзадағы кейбір элементтерді анықтау; ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы көздері, ауыр металдардың ағзаларға әсері. № 13 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау". № 14 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау". № 3 бақылау жұмысы.

4) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық химия – көміртек қосылыстарының химиясы, А.М. Бутлеровтың органикалық қосылыстардың құрылыс теориясының негізгі қағидалары; органикалық заттардың ерекшеліктері; органикалық қосылыстардың жіктелуі; функционалдық топ түсінігі; органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары; органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары; органикалық қосылыстардың номенклатурасы; органикалық қосылыстардың изомериясы; № 11 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин,

этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері". № 12 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілдерінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері". № 13 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері". Есептеуге берілген есептер: элементтердің массалық үлесі және салыстырмалы тығыздығы бойынша газтәрізді заттардың молекулалық формулаларын табу.

5) "Көмірсутектер. Отын". Көмірсутектердің жіктелуі, номенклатурасы және изомериясы, қаныққан көмірсутектер, алкан, метан, қанықпаған көмірсутектер, алкендер, этилен, алкиндер, ацетилен; арендер, бензол; көмірсутектер арасындағы генетикалық байланыс, көмірсутектердің табиғи көздері, көмірсутекті отындар; табиғи газдың, мұнайдың, көмірдің Қазақстандағы кен орындары, оларды өндіру және өңдеу; көмірсутектерді өндіру, өңдеу және қолданудағы экологиялық мәселелер, көмірсутектерді экономиканың түрлі салаларында және тұрмыста пайдалану; альтернативті отын түрлері; мұнай, мұнай фракциялары және шикі мұнай өнімдерінің қолдану аймағы. № 14 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі". № 15 көрсетілім "Отын түрлері". № 16 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері". Есептеуге берілген есептер: реакция өнімінің массасы немесе көлемі және белгілі заттың салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттың формуласын анықтау;

6) "Оттекті және азотты органикалық қосылыстар". Оттекті органикалық қосылыстардың жіктелуі және номенклатурасы, метанол, этанол, спирттердің улылығы және этил спиртінің адам организміне зиянды әсері, оттекті органикалық қосылыстардың өкілдері; этандиол, пропантиол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза, крахмал, целлюлозаның қолданылуы; карбон қышқылдары, күрделі эфирлер мен майлар, сабын, синтетикалық жуғыш заттар, синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсері; көмірсулар, нәруыздар, аминқышқылдары; биологиялық маңызды органикалық қосылыстар, Қазақстанның тамақ өнеркәсібі. № 15 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу". № 16 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы". Есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда, реакция теңдеуі бойынша органикалық заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу; өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырылғандағы

заттың шығымы массасын есептеу; метан, бутан, этанолдың жану реакция теңдеуі бойынша оттектің, ауаның көлемдерін есептеу. № 4 бақылау жұмысы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

35. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.2. кодында "9" - сынып, "2.1" - бөлімше, "2" - оқыту мақсатының реттік саны.

36. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Тірі организмдердің көп түрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Атомдар, иондар және молекулалар	7.1.1.1 "Химия" ғылымының негізін оқытатынын білу;			
	7.1.1.2 химиялық зертханада және кабинетінде жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін білу және түсіну;	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде – мольді және Авогадро санын білу;		
	7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу;	8.1.1.2 формула бойынша заттың массасын, зат мөлшерін, құрылымдық бөлшектер санын есептей алу		
	7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу;			

	7.1.1.5 салқындау үдерісін зерделеу, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру; 7.1.1.6 судың қайнау үдерісін зерделеу, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру			
1.2 Атом құрамы мен құрылысы	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын білу; 7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және белгілі атом түрі екенін білу; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу алу; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу; 7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын білу; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (р+, n0, e-) мен атом ядросының құрамын білу; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін			

	білу; 7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаның анықтамасын білу; 7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосылыстардың формулаларын дұрыс құра білу; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/ формулалық массасын есептеу			
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы		8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіну; 8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіну;		

		8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін атау; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды-графикалық формулаларын жазу; 8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіну; 8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формуласын құрастыру		
1.4 Химиялық байланыстардың түрлері		8.1.4.1 электртерістілік ұғымына сүйеніп ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 8.1.4.2 иондық байланыстың түзілуін сипаттау және иондық қосылыстардың қасиеттерін болжау; 8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру; 9.1.4.3 құйма ұғымын анықтау және оның артықшылықтарын түсіндіру; 9.1.4.4 шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру	10.1.4.1 газ молекулаларының электрондық қасиеттерін кристалдық тор мен байланысты анықтау; 10.1.4.1 қышқыл диоксиді, карбиді, байланыс кристалдық тор сипаттау

2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі	7.2.1.1 И.Дүберейнер, Дж.Ньюлендс, Д.И.Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін салыстыру; 7.2.1.3 периодтық кестенің кестенің құрылымын сипаттау: топтар және периодтар	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірінің физикалық мәнін түсіндіру; 8.2.1.2 бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде электрондар санының бірдей болатындығын түсіну; 8.2.1.3 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру; 8.2.1.4 периодтық жүйедегі орны бойынша элементті сипаттау; 8.2.1.5 химиялық қасиеттері ұқсас элемент-тердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің табиғи ұяластарын атау және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру; 8.2.1.7 химиялық элементтің периодтық кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау		10.2.1.1 сілтілік металдардың қасиеттері, атомдарының құрылымын түсіндіру; 10.2.1.2 сілтілік металдар мен гидроксидтерінің негізгі қасиеттерін сипаттай отырып теңдеулер жазу; 10.2.1.3 1 топтағы металдардың жалпы қасиеттерін салыстырып теңдеулер жазу; 10.2.1.4 қалық оксидтер, гидроксидтерінің қасиеттерін қолданып теңдеулер жазу; 10.2.1.5 алкалий металдарының қасиеттері, атомның негізінде оның қорықатын қолдану ережелерін атаңыз; 10.2.1.6 алкалий металдарының оксидтері, гидроксидтері, амфотерінің қасиеттерін қолданып теңдеулер жазу; 10.2.1.7 қалық күрделі зерттеулер (II), 13 (III), 14 (IV), 15 (V), 16 (VI), 17 (VII), 18 (VIII) топтарындағы элементтердің қасиеттерін қолданып теңдеулер жазу;

				металдар әрекеттес эксперим жоспарла 10.2.1.8 тс галогенде өзгеру те болжау; 10.2.1.9 хл химиялы сипаттау; сүтегімен галогенде әрекеттес 10.2.1.10 х қышқыл химиялы зерттеу ж саласын 10.2.1.11 элементт сипаттам 10.2.1.12 н аллотроп физикалы салыстыр күкірттің қасиеттер реакция т құру; 10.2.1.13 (с күкірт окс физикалы химиялы салыстыр диоксиді физиолог түсіндіру; 10.2.1.14 н қышқыл тұздары физикалы химиялы зерттеу;

				10.2.1.15 т айналым қасиеттер 10.2.1.16 а алынуын және қол түсіндіру; 10.2.1.17 а ерітіндісі ерітіндісі әрекеттес аммиакті газ тәрізд оның еріт қасиеттер 10.2.1.18 а қышқыл реакциял теңдеуле 10.2.1.19 а қышқыл азот қыш қасиеттер 10.2.1.20 а және концентр азот қыш металдар әрекеттес сипаттап теңдеуле 10.2.1.21 н термиялы ерекшелі теңдеуле 10.2.1.22 а аллотроп модифик салыстыр 10.2.1.23 а оның қоо Жалпы хи

				қасиеттер 10.2.1.24 н қолданы. оның жар ретіндегі түсіндіру; 10.2.1.25 н оның қос негізгі хи қасиеттер реакция т
2.2 Химиялық реакциялардың жіктелуі	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу және сутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру; 7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру	8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу; 8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау	9.2.2.1 реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру; 9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакциялары-ның жүру себептерін түсіндіру; 9.2.2.3 тотығу дәрежесі ұғымының мәнін түсіндіру және оны заттың формуласы бойынша анықтау; 9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты екенін және бір мезгілде жүретіндігін түсіну; 9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну; 9.2.2.6 тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану – электронды қосып алу деп түсіну; 9.2.2.7 электрондық баланс әдісімен тотығу-	

			тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін қою	
2.3 Зат массасының сақталу заңы		8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару; 8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын атау; 8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу; 8.2.3.6 Авогадро заңын айту және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану; 8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу;	9.2.3.1 зат массасының сақталу заңына сәйкес реакция теңдеулерін құру; 9.2.3.2 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару;	10.2.3.1 ре... шығуын т... мүмкінім 10.2.3.2 э... салыстыр... тығызды... массалы... бойынша... заттың м... формулас

		8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану		
2.4 Металдардың электро-химиялық кернеу қатары		8.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 8.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды зерттеу; 8.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын зерттеу; 8.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру; 8.2.4.6 металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу		

3) "Химиядағы энергетика" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Экзотермиялық және эндотермиялық	7.3.1.1 ауа құрамын айту;	8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі		

реакциялар	7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну; 7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін айту; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттекте ауаға қарағанда жақсырақ жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін білу	көбінесе оксидтер екенін және құрамында көміртегі бар отын оттекте жанғанда, көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 парниктік эффектiнiң себептерiн түсiндiру және шешу жолдарын ұсыну; 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін білу; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіну; 8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру		
3.2 Химиялық реакциялардың жылдамдығы			9.3.2.1 реакция жылдамдығы ұғымын түсіндіру; 9.3.2.2 реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды анықтау және оны бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру; 9.3.2.3 катализатордың реагенттен айырмашылығын және олардың реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру;	

			9.3.2.4 реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру	
3.3 Химиялық тепе-теңдік			9.3.3.1 тепе-теңдікті динамикалық үдеріс ретінде сипаттау; 9.3.3.2 Ле-Шателье-Браун принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.3 химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлар өзгерісінің әсерін түсіну және ажырату; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңдікті бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру	10.3.3.1 ағ... өндірісінің... сипаттау;
3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы	7.3.4.1 кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттер белгілері болуы мүмкін екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортада түстерінің өзгеруін атау; 7.3.4.3 рН шкаланың негізінде әмбебап индикаторды қолданып, сілтілер мен қышқылдарды анықтау; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды" қолдану мысалында	8.3.4.1 заттарды олардың судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 8.3.4.2 заттар ерітінділерінің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру; 8.3.4.3 заттың ерігіштігіне температура әсерін түсіндіру; 8.3.4.4 буландыру техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу, алынған нәтижелерді анықтамалық мәндермен салыстыру; 8.3.4.5 еріген заттың	9.3.4.1 оксидтердің жіктелуін және қасиеттерін атау, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.2 қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін атау, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.3 негіздердің жіктелуі мен қасиеттерін атау, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.4 тұздарды алудың әртүрлі әдістерін білу,	

4) "Химия және қоршаған орта" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Заттардың жіктелуі	7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде түсіну; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу; 7.4.1.3 элемент (жай зат) қоспа және қосылыс түсініктерін ажырата алу; 7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамын дағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдана алу; 7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін атау; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау		9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын айту және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру; 9.4.1.3 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру; 9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу; 9.4.1.5 ерітінділердің қышқылдылығы мен сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құрастыру; 9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру және оларды ажырату;	

			диссоциациялану дәрежесін анықтай білу; 9.4.1.8 Li^+, Na^+, K^+, Ca^{2+}, Sr^{2+}, Ba^{2+}, Cu^{2+} металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялу реакциясын жүргізу және сипаттау; 9.4.1.9 Fe^{2+}, Fe^{3+}, Cu^{2+} катиондарына сапалық реакция жүргізу; 9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап, нәтижесін сипаттау; 9.4.1.11 белгісіз заттардағы катион мен аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын құру және оны практикада жүзеге асыру	
4.2 Жер химиясы	7.4.2.1 жер қыртысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну; 7.4.2.2 кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосылыстардың кендерге жататынын түсіну; 7.4.2.3 металды алу үшін кенді өңдеу үдерісін сипаттау; 7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай	8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолдануын зерттеу; 8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін атау; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу; 8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру;	9.4.2.1 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру; 9.4.2.2 табиғаттағы су айналымын түсіндіру; 9.4.2.3 судың ластану қауіптілігін және салдарын анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру; 9.4.2.4 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру;	10.4.2.1 қандай да бір жаңбырлы болу себебі экологияға әсерін түсіреді; 10.4.2.2 фтордың қосылыстары Қазақстанда қандай орындарда кездеседі; 10.4.2.3 мыс қосылыстарының табиғатта таралуы, олардың жіктелуін және құрамын анықтау, қоректік қосылыстарды атау; 10.4.2.4 азот қосылыстарының табиғатта таралуы, олардың жіктелуін және құрамын анықтау, қоректік қосылыстарды атау;

	екендігін және олардың кен орындарын атау; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру	8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру	9.4.2.5 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін айту; 9.4.2.6 табиғаттағы және тірі ағзалар қызметі мен адамның тіршілігіндегі жүретін химиялық реакцияларды сипаттау	тыңайтқыш қоршаған түсіндіру;
4.3 Көміртек және оның қосылыстары		8.4.3.1 көміртек неліктен көптеген қосылыстарында төрт байланыс түзетінін түсіндіру; 8.4.3.2 табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуын сипаттау; 8.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 8.4.3.4 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 8.4.3.5 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру; 8.4.3.6 көмірқышқыл газын алу, оны анықтау және қасиеттерін зерттеу 8.4.3.7 көмірқышқыл газын алу, оның бар екенін дәлелдеу, қасиеттерін дәлелдеу;		10.4.3.1 ортаңқы қосылыс көп түрлі себептері; 10.4.3.2 көмір және олардың туындылар, спирттер, карбон қышқыл, аминқышқыл жіктелуін; 10.4.3.3 функционал топ түсінігі класс қосылыс химиялы анықтай түсіндіру; 10.4.3.4 гомология және гом айырмашылық; 10.4.3.5 ортаңқы қосылыс кластары алкендер, арендер, альдегид, қышқыл, аминқышқыл IUPAC нөмір қолдану; 10.4.3.6 көмір қышқыл құрылым изомерлер формула құрастыру

				изомерия білу; 10.4.3.7 алканың химиялы сипаттау реакция т дәлелдеу 10.4.3.8 еркін үшін алканың хлорлауд бұл еріткі қатуіптілік түсіндіру; 10.4.3.9 қанық ұғымын сипаттау 10.4.3.10 эфир мысалын химиялы (жану, гидратация) сапалық оқып үйрену реакция т дәлелдеу 10.4.3.11 полимер мысалын реакция механизм полимер құрылым ерекшелігі 10.4.3.12 полимер ыдырау мұқият ұзақтық түсіну жәді қоршаған пластик материал көбеюінің 10.4.3.13 эфир мысалын химиялы (жану, гидратация)
		8.4.3.8 табиғаттағы көмірсутегі айналымын түсіндіру		

				гидратац сапалық оқып үйр реакция т дәлелдеу 10.4.3.14 с алынуы, т қолданы. 10.4.3.15 н көміртек қосылыс ретінде п мүмкін е және аль түрлерін олардың артықшы кемшілік 10.4.3.16 н көмірдің, табиғи га орындар оларды ө қоршаған түсіндіру; 10.4.3.17 н фракциял шикі мұн өнімдерін аймақтар 10.4.3.18 с органика. жіктелуін 10.4.3.19 с жіктелуін этанолдь қолданы. этанолдь және қас түсіндіру; 10.4.3.20 н этанолдь ағзасына физиолог

				түсіндіру;
				10.4.3.21 с мен глиц физикалы мен қолд
				10.4.3.22 н қышқыл, құрамын қышқыл химиялы мен қолд сипаттау;
				10.4.3.23 н мен майл ерекшелі майлард түсіндіру;
				10.4.3.24 с алынуы м қолданы.
				10.4.3.25 с жуғыш за қоршаған түсіндіру;
				10.4.3.26 н жіктелуін маңызы н түсіндіру;
				10.4.3.27 н аминқыш арасынд байланы түсіндіру;
				10.4.3.28 н денатура реакцияс
				10.4.3.29 н биология мен қызм

5) "Химия және өмір" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
5.1 Биохимия	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды анықтау; 7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca, P, K) атау; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін түсіндіру			10.5.1.1 көмірсулардың заттардың жиынтығын анықтай отырып, крахмал, майлар; 10.5.1.2 ағзаның құрамындағы элементтерді (Ca, P, K) оқып, денсаулыққа маңызын; 10.5.1.3 адам ағзасындағы және темірдің түсіндіру; 10.5.1.4 тағам өнімдерін көміртектендіру; 10.5.1.5 ағзаның металдарының көздері ағзаға өсіріледі.

37. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

38. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті зақымдалған

(естімейтіндер) біл

алушыларға арналған

орта білім беру деңгейін

сыныптары үшін "Хим

пәнінен жаңартылған

мазмұндағы Үлгілік

бағдарламасына қосы

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша Ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
7.1 Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар	Химия пәні.	7.1.1.1 химия ғылымының негізгі бағыттарын білу;
	№1 практикалық жұмыс	7.1.1.2 химиялық лабораториялық кабинетте жұмыс жүргізу кәсіптік қауіпсіздік техникасы ережелерін білу;
	"Қауіпсіздік техникасының ережелерімен және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"	7.4.1.1 элементті (жай зат) (атомдардың жиынтығы ретінде) білу;
	Элемент, қоспа және қосылыс.	7.4.1.2 таза заттар атомдары мен молекулалардың бір түріне білу;
	№1 зертханалық тәжірибе "Заттар қоспалары мен олардың қосылыстарын салыстыру"	7.4.1.3 элемент(жай зат), қосылыс түсініктерін ажырату;
		7.4.1.4 қосылыстардың жанама элементтердің физикалық және химиялық қасиеттері туралы алған білімдерін қолдана білу;

	Қоспаларды бөлу әдістері. №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту"	7.4.1.5 қоспалардың түрлерін бөлу әдістерін атау; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізгі тәжірибені жоспарлау және орындау
7.1 Заттардың агрегаттық күйінің өзгеруі	Физикалық және химиялық құбылыстар. №3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілері"	7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату
	Заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін айту және бөлшек кинетикалық теориясы тұрғысынан сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіру
	Салқындау үдерісі № 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау үдерісін зерттеу"	7.1.1.5 - салқындау үдерісін салқындау қисығын салу және талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру
	Қыздыру үдерісі №5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу"	7.1.1.6 - судың қайнау үдерісін қыздыру қисығын салу және бөлшектердің кинетикалық теориясына пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру
2 тоқсан		
7.2 Атомдар Молекулалар Заттар	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 - атомдар мен молекулалардың айырмашылығын айту
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.2 - әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және атом түрі екенін білу; 7.1.2.3 элементтерді металл және бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.4 заттарды құрамына кіретін және күрделіге жіктеу
	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.5 протон, электрон, нейтрон және олардың атомдағы орналасуы, массасын зарядын айту; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің

		құрылысы (р+, n0, e-) мен а құрамын білу; 7.1.2.7 изотоп түсінігін айту
7.2 Ауа. Жану реакциясы	Ауа. Ауаның құрамы №6 зертханалық тәжірибе "Балауыз шамның жануы"	7.3.1.1 ауа құрамын айту; 7.3.1.2 заттардың жану кезі құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны қорғаудың маңызын түсіну
	Жану үдерісі № 2 практикалық жұмыс/көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттеkte жануын салыстыру"	7.3.1.4 затты жағуға қажетті және жану реакциясының 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғы жанбайтын заттарға мысал 7.3.1.6 заттардың таза отте жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейме жануы кезінде оксидтер тү
3 тоқсан		
7.3 Химиялық реакциялар	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар. №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, сілтілік ортасын анықтау". №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"	7.3.4.1 "қышқылдық" және қасиеттер кейбір табиғи қы сілтілердің белгілері болуы екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикатор метилоранж, лакмус, фено. және олардың әртүрлі орта өзгеруін айту; 7.3.4.3 рН шкаласы негізінд индикаторды қолданып, сі қышқылдарды анықтау; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды мысалында қышқылдарды бейтараптануын түсіну
	Сұйылтылған қыш-қылдардың металдар- мен әрекеттесуі. №9 зертханалық тәжірибе "Мырыш-тың	7.2.2.1 - сұйылтылған қышк қолдану аяларын және ола жасау ережелерін атау;

	сұйылтылған тұз қышқылымен әрекеттесуі". №10 зертханалық тәжірибе "Сутекке сапалық реакция"	7.2.2.2 - сұйылтылған қышқыл әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу және сутек газының реакциясын жүзеге асыру
	Сұйылтылған қыш-қылдардың карбонаттармен әрекеттесуі. № 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция"	7.2.2.3 - кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және газының сапалық реакциясын асыру
7.3 Химиялық элементтердің периодтық кестесі	Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы	7.2.1.1 - И. Дүберейнер, Дж. Д.И. Менделеевтің еңбектерінде мысалында элементтердің салыстыру
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 - периодтық кестенің құрылымын сипаттау: топтар мен периодтар
7.7 Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формула	Салыстырмалы атомдық масса	7.1.2.8 - Жердегі элементтердің бөлігі планеталардың қалыптасуында пайда болған изотоптар қолданыста кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 - табиғи изотоптардың салыстырмалы атомдық массасын және бөлшек сан болатындығын 7.1.2.10 - салыстырмалы атомдық массаның анықтамасын анықтау
	Валенттілік. Химиялық формулалар. Қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық массасын есептеу	7.1.2.11 - элементтердің ата-аналық валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық сандарын қолдана отырып, биэлементтердің қосылыстардың формулаларын анықтау 7.1.2.12 - химиялық қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/ формулалық массасын есептеу
4 тоқсан		
7.4 Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Тағам құрамындағы қоректік заттар. № 4 практикалық жұмыс "Тағам"	7.5.1.1 -тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп таныту

	құрамындағы қоректік заттарды анықтау"	7.5.1.2 -тағамдық өнімдердің крахмал, (көмірсулар), майларды анықтау
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер. Тыныс алу үдерісі. №11 зертханалық тәжірибе	7.5.1.3 -адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca,
	"Тыныс алу үдерісін зерттеу"	7.5.1.4 -тыныс алу үдерісін т
7.4 Геологиялық химиялық қосылыстар	Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар. Кен құрамы	7.4.2.1 - Жер қыртысында кен пайдалы химиялық қосылыстарды түсіну;
		7.4.2.2 - кейбір минералдардың табиғи қосылыстардың кен жататынын білу;
		7.4.2.3 - металды алу үшін кен үдерісін сипаттау
	Қазақстанның пайдалы қазбалары Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	7.4.2.4 - Қазақстан қандай пайдалы және табиғи ресурстармен және олардың кен орындары 7.4.2.5 - табиғи ресурстардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру

2) 8 сынып:

2 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
8.1 Атомдағы электрондардың қозғалысы	Атомда электрондардың таралуы	8.1.3.1 - атомда электрондар арақашықтығы артқан сай энергетикалық деңгейлер таралатынын түсіну
	Энергетикалық деңгейлер.	8.1.3.2 - әрбір электрон қаба электрон саны нақты макс аспайтынын түсіну;
	№ 1 зертханалық тәжірибе "Атомдар модельдерін жасау"	8.1.3.3 - s және p орбиталда атау; 8.1.3.4 - алғашқы 20 химиял

		электрондық конфигурация; электронды-графикалық ф
	Иондардың түзілуі	8.1.3.5 -атомдар электронда немесе жоғалта алатынын нәтижесінде иондар түзіле
	Қосылыстар формуласын құрастыру	8.1.3.6 -"нольдік қосынды" ә қосылыстардың формулас
8.1 Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.1 - заттар құрамындағ элементтердің массалық ү элементтердің массалық ү заттардың формуласын шы
	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Зат массасының сақталу заңы. № 1 көрсетілім "Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе".	8.2.3.2 - әрекеттесетін затта эксперименттік жолмен ан 8.2.3.3 - реакцияға қатысаты түзілетін заттардың форму отырып, химиялық реакция теңдеулерін құру;
	№ 2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың қатынасы"	8.2.3.4 - заттар массасының атау
	Химиялық реакция типтері	8.2.2.1 -бастапқы және түзі саны мен құрамы бойынш реакцияларды жіктеу
	Табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар	8.2.2.2-табиғаттағы және тір адам тіршілігіндегі химиял реакцияларды сипаттау;
8.1 Металдар белсенділігін салыстыру	Металдардың оттеппен және сумен әрекеттесуі. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың салқын және ыстық сумен әрекеттесуі"	8.2.4.1 - кейбір металдар ба қараған-да тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 - белсенді металдар сумен, ыстық су немесе бу әрекеттесуін сипаттау;
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен әрекеттесуі.	8.2.4.3 - металдар коррозия әсер ететін жағдайларды з
	№ 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуі"	8.2.4.4 -қышқыл ерітінділер металдардың реакциялары 8.2.4.5 -металдардың қышқ әрекеттесуінің реакция тең

		құрастыру
	Металдардың тұз ерітінді-лерімен реакциялары. № 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру"	8.2.4.6 - металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары. № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру"	8.2.4.7 - эксперимент нәтижесін талдау, металдардың белсенділік қатарын жасау және оны анықтама мәліметтерімен сәйкестендіру; 8.2.4.8 - металдардың белсенділік қатары қолданып металдардың табиғаттағы орынбасу реакцияларының мүмкіндігін болжау
2 тоқсан		
8.2 Зат мөлшері	Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны. Заттардың молярлық массасы	8.1.1.1 - зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде – мольді білу және қолдану; 8.1.1.2 - қосылыстың молярлық массасын есептеу
	Масса, молярлық масса және зат мөлшері арасындағы байланыс	8.1.1.3 -масса, зат мөлшері мен молярлық масса арасындағы байланысты құрылымдық бөлшектер саны арқылы есептеу
8.2 Стехиометриялық есептеулер	Химиялық реакция теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.5 - химиялық реакция теңдеулері бойынша заттың массасын есептеу
	Авогадро заңы.Молярлық көлем	8.2.3.6 - Авогадро заңын айтқызып, газдар қалыпты және стандартты жағдайдағы молярлық көлемін есептеуде мольді қолдану
	Газдардың салыстырмалы тығыздығы. Көлемдік қатынас заңы	8.2.3.7 - газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздығы бойынша есептеу; 8.2.3.8 - газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығару, газдардың көлемдік қатынасын есептеу қолдану
8.2 Химиялық реакциядағы энергиямен	Отынның жануы және энергияның бөлінуі	8.3.1.1 - заттың жану реакциясы

танысу		көбінесе оксид екенін және көміртегі бар отын оттекте және көмірқышқыл газы, иіс газ және көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 - парниктік эффекттің түсіндіру және шешу жолдары
	Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар. № 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"	8.3.1.3 - экзотермиялық реакция бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін түсіндіру; 8.3.1.4 - әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсер ету сипатын түсіндіру
	Термохимиялық реакциялар	8.3.1.5 - энергия өзгерісін бөліп кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру
8.2 Сутек. Оттек және озон	Сутек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы. № 2 практикалық жұмыс "Сутек алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.1 - сутекті алу және оның қолданылуын зерттеу
	Оттек, алынуы, қасиеттері, қолданылуы. № 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ыдырауы". № 3 практикалық жұмыс "Оттекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.2 - ауа құрамындағы жанып кететін сындағы оттектің пайыздығын айту; 8.4.2.3 - оттекті алу және оның қолданылуын зерттеу
	Оттек және озон	8.4.2.4 - оттектің аллотропиялық өзгеріс-терінің құрамы мен салыстыру; 8.4.2.5 - Жер бетіндегі озонның маңызын түсіндіру
3 тоқсан		
8.3 Химиялық элементтер-дің периодтық жүйесі	Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы	8.2.1.1 - топ, период, атом нөмірі физикалық мәнін түсіндіру
	Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі	8.2.1.2 - бір топтағы элементтер электрондық деңгейінде өзгеру санының бірдей болатындығын түсіндіру; 8.2.1.3 - топтар мен периодтар

		элементтер қасиеттерінің за өзгеретінін түсіндіру
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	8.2.1.4 - периодтық жүйедегі бойынша химиялық элемен
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	8.2.1.5 - химиялық қасиеттер элемент-тердің бір топқа жа дәлелдеу; 8.2.1.6 - химиялық элементт ұяластарын айту және сілтіл галогендер, инертті элемент ұяластарына мысалдар кел
	Металдар және бейметалдар	9.2.1.7 - химиялық элементт кестеде орналасуына сай қа болжау
8.3 Химиялық байланыс түрлері	Электртерістілік. Ковалентті байланыс	8.1.4.1 - электртерістілік ұғы атомдар арасындағы ковале байланыстың түзілуін түсін
	Иондық байланыс	8.1.4.2 - иондық байланысты механизмін сипаттау және и қосылыстардың қасиеттері
	Кристалдық тор түрлері, байланыс типтері және заттардың қасиеттері арасындағы өзара байланыс	8.1.4.3 - заттар қасиеттерінің тор типтеріне тәуелділігін тү
8.3 Ерітінділер және ерігіштік	Заттардың суда еруі.	8.3.4.1 - заттарды судағы ері бойынша жіктеу;
	№ 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"	8.3.4.2 - ерітінділердің табиға күнделікті өмірдегі маңызы
	Заттардың ерігіштігі.	8.3.4.3 - заттың ерігіштігіне температураның әсерін түсі
	№ 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"	8.3.4.4 - буландыру техникас отырып, заттың 100 г судағы есептеу, алынған нәтижелер анықтамалық мәндермен с
	Еріген заттың массалық үлесі	8.3.4.5 - еріген заттың масса ерітіндінің белгілі массасы б заттың массасын есептеу
	Ерітіндідегі заттардың молярлық	8.3.4.6 - ерітіндідегі заттың м

	концентрациясы. № 5 практикалық жұмыс "Пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау"	концентрациясын есептеу
4 тоқсан		
8.4 Бейорганикалық қосылыстар-дың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Оксидтер. № 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.1 - оксидтердің жіктелуін білу, олардың химиялық сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.2 - қышқылдардың жіктелуін білу және түсіну, олардың қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.3 - негіздердің жіктелуін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	9.3.4.4 - тұздарды алудың әдістерін білу, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру 9.3.4.5 - тұздардың қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыс	9.3.4.6-бейорганикалық қосылыстар негізгі кластары арасындағы генетикалық байланысты зерттеу
8.4 Көміртек және оның қосылыстары	Көміртектің жалпы сипаттамасы	8.4.3.1 - көміртек негізінен қосылыс-тарында төрт байланыс түсіндіру; 8.4.3.2 - табиғатта көміртек қосылыстарының таралуы
	Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері	8.4.3.3 - көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын салыстыру; 8.4.3.4 - көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қасиеттерін салыстыру;

		өзгерістерінің қолданылу а
	Көміртектің қасиеттері.	8.4.3.5 - көміртектің физикал химиялық қасиеттерін зер
	№ 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері".	8.4.3.6 - көміртек жанған кез диоксиді мен көміртек мон түзілу жағдайларын сипатт ағзаларға иіс газының физ әсерін түсіндіру;
	Көміртектің оксидтері.	8.4.3.7 - көмірқышқыл газы анықтау және қасиеттерін
	№ 7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу"	8.4.3.8 - көміртектің табиғат айналымын құру және түсі

3) 9 сынып:

3 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
9.1 Бейоргани-калық қосылыстар-дың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Оксидтер. № 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.1 - оксидтердің жіктелу қасиеттерін білу, олардың х қасиеттерін сипаттайтын р теңдеулерін құрастыру
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.2 - қышқылдардың жі қасиеттерін білу және түсін химиялық қасиеттерін сип реакция теңдеулерін құрас
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.3 - негіздердің жіктелу қасиеттерін білу және түсін химиялық қасиеттерін сип реакция теңдеулерін құрас
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	9.3.4.4 - тұздарды алудың ә білу, сәйкес реакция теңдеу құрастыру
		9.3.4.5 - тұздардың қасиетт білу және түсіну, олардың х қасиеттерін сипаттайтын р

		теңдеулерін құрастыру
	Бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыс	9.3.4.6-бейорганикалық қосылыстар арасындағы негізгі кластары арасындағы байланысты зерттеу
9.2 Су	Табиғаттағы су	9.4.2.1 - судың табиғатта кездесуін таралғандығын, бірегей қасиеттерін оның өмір үшін маңызын таныстыру; 9.4.2.2 - судың табиғаттағы қолданылуын түсіндіру
	Судың ластану себептері. Судың кермектігі. № 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"	9.4.2.3 - судың ластануының себептерін анықтау, суды тазарту тәсілдерін түсіндіру; 9.4.2.4 - судың "кермектігін" анықтау оны жою тәсілдерін түсіндіру; 9.4.2.5 - суды сусыз мыс (II) тұздарымен қолданып анықтау тәсілін түсіндіру
2 тоқсан		
9.3 Электролит-тік диссоциация	Электролиттер мен бейэлектролиттер. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"	9.4.1.1 - электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамаларын және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 - заттардың ерітінділердегі балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріндегі екендігін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы	9.4.1.3 - электролиттік диссоциациялану теориясының негізгі қағидалары; 9.4.1.4 - иондық және ковалентті байланысы бар заттардың диссоциациялану механизмдерін түсіндіру
	Қышқыл, негіз, тұздардың электролиттік диссоциациясы. № 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН-ын анықтау"	9.4.1.5 - ерітіндінің қышқылдығын сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 - қышқыл, сілті, орташа қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құрастыру

	Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер	9.4.1.7 - күшті және әлсіз электролиттер мысал келтіру және олардың диссоциациялану дәрежесін
	№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"	9.2.2.1 - алмасу реакция теориясы, молекулалық және иондық теорияны құрастыру; 9.2.2.2 - ион алмасу реакцияларын себептерін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері	9.3.4.1 - қышқылдар, еритінділер, негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакциялар теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.2 - қышқылдар және негіздер тұздардың химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу және қорытынды жасау
	Тұздар гидролизі. № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"	9.3.4.3 - орта тұз ерітіндісінің гидролизін тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 - орта тұз гидролизін молекулалық және иондық теорияны құрастыру; 9.3.4.5 - орта тұз ерітіндісінің гидролизін ортасын болжау
9.4 Бейорганика-лық қосылыстар-дың сапалық талдауы	Катиондарға сапалық реакциялар. № 3 зертханалық тәжірибе "Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ катиондарын жалын түсінің боялуы бойынша анықтау".	9.4.1.8 - Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ металл катиондарын анықтау, түсінің боялу реакциясын жасау, сипаттау; 9.4.1.9 - Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарын анықтау үшін сапалық реакциялар
	№ 4 зертханалық тәжірибе "Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарына сапалық реакциялар"	
	Аниондардың сапалық реакциялары. № 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl-, Br-, I-, PO43-, SO42-, CO32-, NO3-, SiO32- аниондарын анықтау"	9.4.1.10 - хлорид-, бромид-, йодид-, карбонат-, фосфат-, нитрат-аниондарына сапалық реакциялар тәжірибе жүзінде жүргізу және реакцияларын бақылап нәтижелерін сипаттау

	№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстар құрамының сапалық талдауы"	9.4.1.11 - белгісіз заттардағы аниондарды анықтау тәжірибесін жоспарын құру және оны пайдаланып жүзеге асыру
	Есептер шығару "Әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер"	9.2.3.1 - әрекеттесуші заттардың артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу
3 тоқсан		
9.5 Химиялық реакция жылдамдығы	Химиялық реакциялар-дың жылдамдығы. Химиялық реакциялар жылдамдығына әсер ететін факторлар. № 2 көрсетілім "Әртүрлі реакциялар жылдамдығы". № 6 зертханалық тәжірибе "Реакция жылдамдығына температура, концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсері"	9.3.2.1 - реакция жылдамдығын түсіндіру; 9.3.2.2 - реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды анықтау бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан түсіндіру
	Катализаторлар. Ингибиторлар. № 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері"	9.3.2.3 - катализатордың реакция айырмашылығын және реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 - реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру
9.6 Қайтымды реакциялар	Қайтымды және қайтымсыз химиялық реакциялар. Химиялық тепе-теңдік № 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар". № 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы"	9.3.3.1 - қайтымды және қайтымсыз реакцияларды біл; 9.3.3.2 - тепе-теңдікті динамикалық ретінде сипаттау және Ле-Шателье принципі бойынша химиялық теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.3 - химиялық тепе-теңдік химиялық реакция жылдамдығына жағдайлар өзгерісінің әсерін ажырату; 9.3.3.4 - химиялық тепе-теңдік бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан түсіндіру
9.7	Тотығу дәрежесі.	9.2.2.3 - тотығу дәрежесін табу

Тотығу-тотықсыздану реакциялары	Тотығу және тотықсыздану	білу және қолдану; 9.2.2.4 - тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты және бір мезгілде жүретіндігі
	Тотығу-тотықсыздану реакциялары	9.2.2.5 - тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесіне жүретін реакциялар ретінде 9.2.2.6 - тотығу процесін элементтер ал тотықсыздану-электрондық баланс деп түсіну
	Электрондық баланс әдісі	9.2.2.7 - электрондық балансты тотығу-тотықсыздану реакциялары коэффициенттерін қою
4 тоқсан		
9.8 Металдар мен құймалар	Металдардың жалпы сипаттамасы.	9.1.4.1 - металдық байланысты металдық кристалдық тор теориясы білімдерін қолданып металдың қасиетін түсіндіре алу;
	№ 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық тор модельдері"	9.1.4.2 - металдарға тән физикалық химиялық қасиеттерді сипаттау метал атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиетін түсіндіру
	Металдар құймалары.	9.1.4.3 - құйма ұғымын және оның артықшылықтарын білу; 9.1.4.4 - шойын мен болаттың қасиеттерін салыстыру;
	№ 5 көрсетілім "Металдар және құймалар"	9.4.2.5 - Қазақстандағы металдар орындарын атау және олардың үдерістерін, қоршаған ортаға түсіндіру
	Металдарды алу	9.4.2.6 - кеннен металды алу сипаттау
	Есептер шығару "Реакция теңдеуі бойынша қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда зат массасын есептеу"	9.2.3.2 - қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың белгілі жағдайда реакция теңдеуі зат массасын есептеу

4) 10 сынып:

4 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
10.1 1 (I), 2 (II) және 3 (III) топ элементтері және олардың қосылыстары	1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары. № 6 көрсетілім "Натрийдің сумен әрекеттесуі"	10.2.1.1 - атом құрылысы негізінде металдардың жалпы қасиеттерін сипаттау; 10.2.1.2 - сілтілік металдардың сумен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеуін құрастыру
	2 (II)-топ металдары және олардың қосылыс-тары. № 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"	10.2.1.3 - 1 (I)-ші және 2 (II) -ші топ металдарының жалпы қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеуін құрастыру; 10.2.1.4 - кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттерін түсіндіру және қолданылуы
	3 (III)-топ металдары. Алюминий және оның қосылыстары. № 7 көрсетілім "Алюминий мен оның құймалары". № 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"	10.2.1.5 - атом құрылысы негізінде алюминийдің қасиеттерін сипаттау маңызды қосылыстары мен құймаларының қолдану аясы; 10.2.1.6 - алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу
	№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	10.2.1.7 - 1 (I), 2 (II), 3 (III) – топ металдарының жай және қосылыстары заттармен әрекеттесуіне байланысты тәжірибені жоспарлау және жүзеге асыру
10.2 7 (VII), 6 (VI), 5 (V), 4 (IV) - топ элементтері және олардың қосылыстары	Галогендер	10.1.4.1 - галоген молекулаларының электрондық формулалары мен кристалдық тор түрі мен типін анықтау; 10.2.1.8 - топта галогендер қасиеттері өзгеру заңдылықтарын болжау
	Хлор	10.2.1.9 - хлордың химиялық қасиеттерін сипаттау: металдармен, сумен, галогенидтермен әрекеттесуі

	Хлорсутек қышқылы. № 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.10 - хлорсутек қышқылының химиялық қасиеттерін зерттеу қолдану аясын білу
	6 (VI)-топ элементтері. Күкірт. № 7 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"	10.2.1.11 - 6 (VI)-топ элементтерінің қасиетін сипаттау; 10.2.1.12 - күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттерін салыстыру және күкірттің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құрастыру
	Күкірттің қосылыстары	10.2.1.13 - күкірттің (IV) және (VI) оксидтерінің физикалық және химиялық қасиеттерін салыстыру және диоксидінің физиологиялық әсерін түсіндіру; 10.4.2.1 - қышқылдық жаңбыр болу себебі мен экологияға әсерін түсіндіру;
	Күкірт қышқылы және оның тұздары. № 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.14 - күкірт қышқылы және оның тұздарының физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу
	Есеп шығару. Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/ көлемдік үлестеріне есептеулер"	10.2.3.1 - теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымын есептеу
2 тоқсан		
	Азот. № 11 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделі"	10.2.1.15 - азоттың қасиеттері табиғаттағы азот айналымы
	Аммиак. № 12 зертхана-лық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделі"	10.1.4.3 - аммиактың молекулалық электрондық және құрылымдық формуласын түсіндіру

	Аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы. № 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". Аммиак өндірісі	10.2.1.16 - аммиакты ты алу мен қолданылуын түсіндіру 10.2.1.17 - аммиакты аммон ерітіндісі мен сілті ерітіндісі жолымен алуды білу және аммиак пен оның ерітіндісі зерттеу; 10.3.3.1 - аммиак өндірісінің сипаттау
	Азот қышқылы. № 13 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"	10.1.4.4 - азот қышқылының формулаларын білу және арасындағы химиялық бай түзілуін түсіндіру; 10.2.1.18 - азоттан азот қыш реакция теңдеуін құрастыру 10.2.1.19 - азот қышқылының қышқылдар-мен жалпы ор зерттеу
	Азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері	10.2.1.20 - сұйылтылған жә азот қышқылының металм әрекеттесуінің ерекшелігін реакция теңдеулерін құрас 10.2.1.21 - нитраттың терми айрылуының ерекшелігін т реакция теңдеулерін құрас
	Фосфор және оның қосылыстары	10.2.1.22 - фосфордың алло өзгерістерін салыстыру; 10.4.2.2 - фосфор қосылыст Қазақстандағы кен орында 10.2.1.23 - фосфор және он қосылыстарының жалпы х қасиеттерін түсіндіру
	Минералды тыңайтқыштар. № 8 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"	10.4.2.3 - минералды тыңай жікте-луін және олардың қ қоректік элементтерді атау 10.4.2.4 - азот және фосфор тыңайтқыштарының қорш

		әсерін түсіндіру
	Кремний және оның қосылыстары. № 9 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торының модельдері"	10.2.1.24 - кремнийдің қолданылуы және оның жартылай өткізгіш қолданылуын түсіндіру; 10.1.4.2 кремний, оның диоксиді мен карбиді-дегі химиялық байланыс және кристалдық тор түрін түсіндіру 10.2.1.25 - кремний мен оның қосылыстарының негізгі химиялық қасиеттерін сипаттау және теңдеулерін құрастыру
10.3	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макроэлементтер, микроэлементтер және олардың маңызы	10.5.1.1 - адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, Mg, Fe); 10.5.1.2 - Қазақстанның тұрғындарының типтік тамақтану рационын және теңгерімді тамақтану рационын құрастыру
Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Ағзадағы кейбір элементтерді анықтау. № 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау". № 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"	10.5.1.3 - адам ағзасындағы темірдің ролін түсіндіру; 10.5.1.4 - тамақ өнімдерінің көміртекті анықтау
	Ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы	10.5.1.5 - қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін және олардың ағзаларға әсерін түсіндіру
3 тоқсан		
10.4 Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың ерекшеліктері Органикалық қосылыстардың жіктелуі. № 10 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері"	10.4.3.1 - органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің себебін түсіндіру 10.4.3.2 - көмірсутектердің жалпы сипаты туындылары: спирттер, альдегидтер, карбон қышқылдары, көмірсутек аминқышқылдарының жіктелуі 10.4.3.3 - функционалдық топтардың берілген класс қосылысының физикалық қасиеттерін анықтайтын топтар

		түсіндіру
	Органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары. № 11 көрсетілім Алкандардың алғашқы бес өкілінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"	10.4.3.4 - гомолог ұғымын және айырмашылықты білу
	Органикалық қосылыстардың номенклатурасы	10.4.3.5 - органикалық қосылыстардың негізгі кластары: алкандар, алкиндер, арендер, спирттер, карбон қышқылдары, аминдер үшін IUPAC номенклатурасы
	Органикалық қосылыстардың изомериясы. № 12 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"	10.4.3.6 - изомерия құбылысы, көмірсутектер құрылымдық изомерлерінің формулалары
	Есеп шығару "Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық бойынша газтекес заттардың молекулалық формуласын табу"	10.2.3.2 - газтекес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы тығыздық элементтердің массалық үлестерімен анықтау
10.5 Көмірсутек-тер. Отын	Алкандар	10.4.3.7 - алкандардың химиялық қасиеттерін сипаттау және теңдеулерімен дәлелдеу; 10.4.3.8 - еріткіштерді алу үшін хлорлаудың маңызы мен бөлінетін еріткіштердің қауіптілік дәрежесі
	Алкандар.	10.4.3.9 - қанықпағандық үлестерін сипаттау; 10.4.3.10 - этен мысалында органикалық химия-лық қасиеттерін (жарылу, гидратация, галогендеу, салыстырмалы реакциялар) оқып үйрену, лабораториялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу
	№ 13 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіру"	10.4.3.11 - полиэтилен мысалында полимерлену реакциясының механизмін және полимерлердің құрылымдық ерекшеліктерін түсіндіру; 10.4.3.12 - пластиктің ыдырауының ұзақтық мәселесін түсінудің маңызын қоршаған ортада пластик материалдардың көбеюінің

	Алкиндер	10.4.3.13 - этин мысалында химия-лық қасиеттерін (жа гидратация, галогендеу, са реакциялар) оқып үйрену, реакция теңдеулерімен дәл
	Ароматты көмірсутектер. Бензол	10.4.3.14 - бензолдың алын және қолданылуын сипатт
	Көмірсутекті отындар. № 14 көрсетілім "Отын түрлері"	10.4.3.15 - құрамында көмір қосылыстар-дың отын реті мүмкін екендігін білу және отын түрлерін зерттеу, олар артықшылықтары мен кем 10.4.3.16 - Қазақстандағы к мұнайдың, табиғи газдың н атау және оларды өндірудін ортаға әсерін түсіндіру
	Мұнай. № 15 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"	10.4.3.17 - мұнай фракцияла мұнайды айдау өнімдерінің аймақтарын атау
4 тоқсан		
10.6 Оттекті және азотты органикалық қосылыстар	Оттекті органикалық заттар. Спирттер	10.4.3.18 - оттекті органикал жіктелуін білу; 10.4.3.19 - спирттердің жікте мен этанолдың қолданылу алынуын білу және қасиет 10.4.3.20 - метанол мен этан ағзасына физиологиялық ә 10.4.3.21 - этиленгликоль м физикалық қасиеттері мен білу
	Карбон қышқылдары. № 16 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"	10.4.3.22 - карбон қышқылд құрамын білу және сірке қ химиялық қасиеттері мен н сипаттау
	Күрделі эфирлер мен майлар	10.4.3.23 - күрделі эфирлер майлардың ерек-шеліктері майлардың қызметін түсін

	Сабын мен синтетикалық жуғыш заттар	10.4.3.24 - сабынның алыну жолдарын білу; 10.4.3.25 - синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Көмірсулар	10.4.3.26 - көмірсулардың жасалу жолдарын, биологиялық маңызы мен түсіндіру
	Амин қышқылдары. Нәруыздар. № 17 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы"	10.4.3.27 - нәруыздағы амин қышқылдары арасында пептидтік байланыстардың түсіндіру; 10.4.3.28 - нәруыз денатурациясының реакциясын зерттеу; 10.4.3.29 - нәруыздың биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

6-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына 643-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған негізгі орта білім беру деңгейінің (естімейтін) 5-9-сынып оқушыларына арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған негізгі орта білім беру деңгейінің (естімейтін) 5-9-сынып оқушыларына арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – естімейтін білім алушылардың бойына тарихи сана, қазақстандық патриотизм, өз елінің тарихы мен мәдениетіне құрмет, өз ата-бабаларының жетістіктеріне деген мақтаныш сезімін қалыптастыру, ұлттық және жалпы адами құндылықтарды дарыту, зерттеушілік, ойлау, коммуникативтік дағдыларды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) Қазақстан аумағындағы ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі қоғамның әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері мен ерекшеліктері туралы білім жүйесін қалыптастыру;

2) Қазақстанның тарихи дамуы барысында қалыптасқан ұлттық құндылықтар жүйесі туралы білім беру;

3) Қазақстанның тарихи дамуының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен процестердің мәні туралы түсінік қалыптастыру;

4) заманауи саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдану;

5) тарихи оқиғаларды меңгеру арқылы танымдық қызығушылығын арттыру.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық жеткізу, командада жұмыс істеу, жарияланым мен электронды құралдарды қосқанда, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қолдану.

2) оқу материалын меңгерту кезінде ойлау, есте сақтау, зейін үдерістерін дамыту;

3) естімейтін білім алушылардың арнайы білім беруін сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Естімейтін балаларды оқыту кезінде психикалық және дене, есту және сөйлеу, танымдық ерекшеліктерін ескеру керек.

6. Естімейтін оқушыларға тарихты оқытудың негізгі қағидалары:

1) Тұлғалы- бағдарлық тәсіл – тарих сабақтарында білім алушылар тұлғасының үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және жеке тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоционалды-еріктік саласын, психикалық процестерін түзеу;

2) Көрнекілік қағидасы - оқушылардың танымдық тәжірибесін байыту, абстрактылық ұғымдарды меңгерту үшін нақты өмірдегі затты немесе құбылысты сезіну арқылы қабылдау негізінде білім, білік және дағдыларын қалыптастыру қажеттілігінен көрініс алады;

3) "Қазақстан тарихы" пәнін оқытудағы коммуникативтік тәсіл - қарым-қатынас құралы ретінде тілді меңгеруден тұрады және білім алушыларды әртүрлі тілдік жағдайда еркін бағдарлауға үйретеді.

7. Осы қағидаларды жүзеге асыру үшін қажет:

1) тарихи білімін кеңейту негізінде естімейтін оқушылардың ауызша сөйлеу тілі мен байланыстыра сөйлеу тілін дамыту;

2) тарих пәнін оқыту кезінде есту арқылы қабылдауын, ойлау үдерістерін, зейінін дамытуға бағытталған әдістер мен тәсілдерді қолдану;

3) оқу материалын түсіндіру және жаңа терминологияны меңгеру кезінде қосымша құрал болып ымдау және дактильді сөйлеу тілі табылады.

8. Қазақстан тарихы сабағында ақпараттық-коммуникативтік технологияларды (АКТ) қолдану:

1) ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолданудағы құзыреттілік базалық АКТ-дағдылары негізінде құрылады және жұмыс, бос

уақыт және коммуникация үшін технологияларды дұрыс және шығармашылық тұрғыда қолдануды қамтиды;

2) мультимедиялық ресурстары мен бұқаралық ақпарат құралдарының АКТ-рын, интерактивті тақталар мен компьютерлерді қолдану биология бойынша оқу процесін жаңғыртуға және жандандыруға ықпал етеді, есту қабілетін оңтайлы түзетуге қол жеткізуде компенсаторлық механизмдерді белсендетеді;

3) ақпаратты іздеу, өңдеу және алмасу үшін Интернет-ресурстарын пайдалану қажет.

9. Бағдарламаны жүзеге асыру үшін сыныптар келесідей құралдармен жабдықталады:

1) фронталды оқу іс-әрекетін қамтамасыздандыру үшін стационарлы дыбыс күшейткіш құрылғылармен (әр сыныпқа), сөйлеу экранымен;

2) жеке есту аппараттарымен;

3) барлық білім алушылар үшін оқу жылына арналған бағдарламаға сәйкес оқу құралдарымен.

3-тарау. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

10. "Қазақстан тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

5) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

6) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды

11. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы";
- 2) "Мәдениеттің дамуы";
- 3) "Мемлекеттің дамуы";
- 4) "Қазақстанның экономикалық дамуы";

12. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) этникалық қатынастар;
- 2) әлеуметтік қатынастар.

13. "Мәдениеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дүниетаным және дін;
- 2) өнер және әдебиет;
- 3) білім және ғылым.

14. "Мемлекеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мемлекеттің ішкі саясаты;
- 2) мемлекеттің сыртқы саясаты.

15. "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шаруашылық;
- 2) өндірістік қатынастар және сауда.

16. "Қазақстан тарихы" пәні бойынша тарихи ойлау дағдыларын қалыптастыру және оқу мақсаттарын тиімді жүзеге асыру келесідей тарихи концептілерге (түсініктерге) негізделеді:

- 1) өзгеріс пен сабақтастық;
- 2) себеп пен салдар;
- 3) дәлел;
- 4) ұқсастық пен айырмашылық;
- 5) маңыздылық.

17. 5-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі. Тас дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстанда алғашқы адамның пайда болуы, әлеуметтік ұйымдасудың алғашқы формалары. Ежелгі адамдардың кәсібі (аң аулау мен терімшілік). Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Екіншілік пен мал шаруашылығының қалыптасуы. Ботай мәдениеті. Қола дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстан аумағындағы мыс пен қалайы металдарының кен орындары. Андрон мәдениеті. Қола дәуірі кезіндегі шаруашылық пен қоғамдық құрылыс. Беғазы-Дәндібай мәдениеті. Ә.Марғұлан және басқа да Қазақстанның ежелгі дәуірін зерттеушілері;

2) ежелгі көшпелілердің өмірі. Темір дәуірінің ерекшеліктері. Қазақстанның ежелгі металлургиясы. Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Алғашқы көшпелілердің өмір сүруді қамтамасыз ету жүйесі. Көшпелілердің жылжымалы баспанасы. Алғашқы көшпелілердің дүниетанымы.

3) сақтар. Қазақстан аумағындағы сақ тайпалары. Сақтар тарихы жайлы деректер. Сақтардың саяси тарихы. Қоғамдық құрылысы. Шаруашылығы мен тұрмысы. Материалдық және рухани мәдениеті. "Аңдық стиль". Есік олжасы – "Алтын адам". Шілікті алқабының патша қорғандары. Берел қорымы. Бесшатыр қорғандары. Тасмола мәдениеті.

18. 6-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) үйсіндер мен қаңлылар. Үйсіндер. Үйсіндер туралы жазба деректер. Қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Үйсіндердің қоғамдық құрылысы. Қаңлылар. Қаңлылар тарихына қатысты қытай және парсы деректері. Қаңлылардың қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Үйсіндердің, қаңлылардың археологиялық ескерткіштері.

2) ғұндар (хунну). Қытай деректеріндегі ғұндардың ерте тарихы. Мөде шаньюй-ғұн мемлекетінің негізін салушы. Ғұндардың саяси тарихы мен мемлекеттік құрылысы. Халықтардың ұлы қоныс аударуы (ғұндардың Батысқа жылжуы). Аттила және оның жорықтары. Ғұндардың шаруашылығы мен қоғамдық құрылысы. Ғұндар дәуіріндегі мәдениеттің дамуы.

3) сарматтар. Сарматтардың ежелгі замандағы саяси оқиғаларға қатысуы. Сарматтардың қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Сарматтардың қоғамдық құрылысы. Сарматтардың археологиялық ескерткіштері. Мәдениеті.

4) ежелгі Қазақстан тарихына шолу. Қазақстан аумағындағы ежелгі адамдардың антропологиялық бет-әлпеті. Ежелгі Қазақстан тарихының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен үдерістері. Ежелгі Қазақстанның мәдени мұрасы.

19. 7-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) VI - IX ғасырдағы Қазақстан. Ортағасырлық Қазақстан тарихының кезеңделуі. Ұлы Түрік қағанатының құрылуы. Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер: Батыс Түрік қағанаты, Түргеш қағанаты, Қарлұқ қағанаты, Оғыз мемлекеті, Қимақ қағанаты. Атлаш шайқасының тарихи маңызы. Түркі мемлекеттерінің қоғамдық-саяси құрылысы. Түркілердің әскери өнері. Шаруашылығы. Сауда және қала мәдениетінің дамуы;

2) X ғасыр- XIII ғасырдың басындағы Қазақстан. Қарахан мемлекеті. Қазақстан аумағына исламның тарала басталуы. Найман, керейіт, жалайырлар. Қыпшақ хандығы. "Дешті Қыпшақ" түсінігі. Шаруашылығы: көшпелі, отырықшы. Сауда. Қала мәдениеті. Ұлы Жібек жолының тарихи маңызы. Түркі мәдениетінің әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі. Түркі әлемінің көрнекті ойшылдары.

3) XIII - XV ғасырлардың бірінші жартысындағы Қазақстан. Шыңғыс ханның жаулаушылық соғыстары. Отырар қорғанысы. Моңғол империясының құрылуы. Алтын Орда. Ақ Орда. Моғолстан мемлекеті. Әмір Темір жорықтары. Ноғай Ордасы. Әбілқайыр хандығы. XIII - XV ғасырлардың бірінші жартысындағы мемлекеттердің қоғамдық-саяси құрылысы. Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстан туралы. Шаруашылық. Сауданың дамуы. Мәдениет.

4) Қазақ халқының қалыптасуы. Қазақстан – Ұлы Дала мұрагері: тарихи және этникалық сабақтастық. "Қазақ" этнонимі. Қазақ халқының біртұтас халық болып қалыптасу үдерісінің аяқталуы;

5) біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы. Қазақ ұлттық мемлекетінің құрылу алғышарттары. Қазақ хандығының құрылуы (аумағы, халықтың этникалық құрамы). Мемлекеттің негізін салушылар – Жәнібек пен Керей. М.Х. Дулатидің "Тарихи Рашиди" еңбегі – Қазақ хандығының алғашқы тарихы жөніндегі құнды дерек. Қазақ хандығы қалыптасуының алғашқы жылдарындағы ішкі және сыртқы саясаты. Біртұтас қазақ мемлекеті қалыптасуының тарихи маңызы;

6) Қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы. Қасым хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының нығаюы. Хақназар хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының одан әрі нығаюы және саяси өркендеуі. Тәуекел ханның ішкі және сыртқы саясаты. Есім ханның ішкі және сыртқы саясаты. Жәңгір хан. Орбұлақ шайқасы. Тауке ханның билігі. "Жеті жарғы". Қазақтың ұлы билері. Қазақ хандығының мемлекеттік-әкімшілік құрылымы. Қазақ қоғамының әлеуметтік стратификациясы;

7) XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет. Қазақ халқының мәдениеті: материалдық, рухани мәдениет. Әдебиет пен өнер: ақын-

жыраулар, халық әншілері мен композиторлардың шығармашылығы, музыкалық өнер. Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы: мал шаруашылығы, егіншілік.

20. 8-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) XVIII ғасырдың басындағы Қазақстан: сыртқы және ішкі саяси жағдай. Жоңғар мемлекеті. Қазақ-жоңғар соғыстары. "Ақтабан шұбырынды, алқакөл сұлама" заманы. Қарақұм мен Ордабасыдағы құрылтайлар – қазақ жасағының құрылуы. Аңырақай шайқасы. Отан қорғаушы батырлар. XVIII ғасырдың 30-40 жылдарындағы қазақ-жоңғар соғыстары;

2) XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақ хандығы. XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қатынастары. XVIII ғасырдың басындағы Ресей империясы назарындағы Қазақстан (саяси және экономикалық мақсаттар, әскери-барлау экспедициялары, алғашқы әскери бекіністердің салынуы). Кіші жүз ханы Әбілқайырдың Ресей бодандығын қабылдауы: себептері мен мақсаттары. XVIII ғасырдың 30-50-жылдарындағы Қазақстандағы Ресей империясының саясаты. XVIII ғасырдың 40-жылдарындағы Қазақстандағы ішкі саяси жағдайдың асқынуы. Абылай хан тұсындағы Қазақ хандығы: ішкі және сыртқы саясаты;

3) XVIII ғасырдағы Қазақстан мәдениеті. XVIII ғасыр ақын-жырауларының шығармашылығы. XVIII ғасыр тарихы бойынша қазақ деректері. Қазақтардың қолданбалы өнері;

4) отарлау және ұлт-азаттық күрес. Ресей империясының отаршылдық саясаты: мақсаттары мен әдістері. Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, қозғалыстың қозғаушы күші, кезеңдері мен барысы, нәтижелері). 1822-1824 жылдардағы патша реформалары (Кіші және Орта жүздегі хандық биліктің жойылуы). 1836-1838 жылдардағы Бөкей ордасындағы қазақтардың көтерілісі (себептері, негізгі кезеңдері мен шайқастары). XIX ғасырдың бірінші жартысындағы қазақ халқының ұлт-азаттық қозғалыстары (Жоламан Тіленшіұлы, Саржан Касымов бастаған көтеріліс). Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, мақсаттары мен қозғаушы күштері, негізгі кезеңдері). Кенесары

Қасымұлы: тұлға және саясаткер. Жанхожа Нұрмұхамедұлы және Есет Көтібарұлы бастаған ұлт-азаттық көтеріліс (себептері, көтеріліс барысы). Ресей империясының Қазақстанның оңтүстік аймақтарын қосып алуы. XVIII ғасырдың соңы – XIX ғасырдағы Қазақстандағы ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихи маңызы;

5) Қазақстан Ресей империясының құрамында. XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы патшалық реформалар. 1867-1868 жылдардағы реформалар. Қазақстандағы патшалық Ресейдің аграрлық және қоныстандыру саясаты. 1860-1870 жылдардағы ұлт-азаттық күрес (себептері мен көтеріліс барысы). XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Капиталистік қатынастардың ене бастауы. XIX ғасырдың 80-90 - жылдарындағы әкімшілік-аумақтық реформалар: мазмұны мен салдарлары. Сауда қатынастарының дамуы. Жетісу аумағына ұйғырлар мен дүнгендердің қоныс аударуы. Дәстүрлі қазақ қоғамының трансформациясы. XIX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамдық-саяси ойлардың дамуы;

6) XIX ғасыр - XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті. XIX ғасырдағы Қазақстандағы ағарту ісі мен ғылымның дамуы. Бөкей ордасының ханы Жәңгірдің ағартушылық қызметі. Қазақстанның ғылыми зерттелуі (П. Семенов-Тянь-Шанский, Г.Н.Потанин, В.В. Радлов, М. Шорманов, М. Бабаджанов, А.Диваев). Зайырлы және діни білім беру мекемелері. Жадиттік және білім берудегі жаңашылдық. Шоқан Уәлиханов – ұлы қазақ ғалымы. Ыбырай Алтынсарин – ағартушы, жаңашыл-педагог, қоғам қайраткері. Абай Құнанбайұлы – ұлы ойшыл, қазақ жазба әдебиетінің негізін салушы. Қазақ музыкалық мәдениетінің дамуы (Құрманғазы Сағырбайұлы, Тәттімбет Қазанғапұлы, Дәулеткерей Шығайұлы). Әйгілі суретшілер шығармашылығындағы ұлттық контекст. Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпеев және Халидтің тарихи еңбектері.

21. 9-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) XX ғасырдың басындағы Қазақстан. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. XX ғасырдың басындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Столыпиннің аграрлық реформасы

және шаруалардың Қазақстанға жаппай қоныс аударуы. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуы. Сауданың дамуы. 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс. Қазақ ұлттық зиялылар қауымы және оның XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси үдерістерге әсері. Ұлттық баспаның дамуы ("Қазақ" газеті, "Айқап" журналы). 1917 жылғы революциялар. "Алаш" партиясының құрылуы. "Алаш-Орда" үкіметі. Қазақ халқының саяси көшбасшылары (Ә. Бөкейхан, А. Байтұрсынов, М. Дулатов, Б. Қаратаев, М. Тынышпаев, М. Шоқаев). XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының ғылыми еңбектері;

2) Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы. Қазақстандағы Кеңес үкіметінің орнығуы. "Үш Жүз" қазақ социалистік партиясы. Азамат соғысы жылдарындағы (1918-1920 жылдар) Қазақстандағы соғыс қимылдары. Кеңес билігі органдарының "Алаш-Орда" үкіметі, Қоқан автономиясымен қарым-қатынасы. "Әскери коммунизм саясаты". 1921 жылғы жұт және аштық. Қазақ Автономиялы Кеңестік Социалистік Республикасының құрылуы. Қазақ АКСР-ы аумағының қалыптасуы. Қазақ жерлерінің біртұтастығын қалпына келтірудегі қазақ зиялыларының рөлі. Қазақстандағы Жаңа экономикалық саясат (1921-1925 жылдар). XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясаты. Кеңес үкіметінің діни саясаты;

3) Қазақстан тоталитарлық жүйенің нығаюы кезеңінде. Қазақстандағы социалистік индустрияландыру (мәні мен ерекшеліктері). "Кіші Қазан" (мазмұны және жүзеге асырылуы). Бай шаруашылықтарының тәркіленуі. Ауыл шаруашылығындағы күштеп ұжымдастыру саясаты. Қазақстандағы күштеп ұжымдастыру саясатының экономикалық салдарлары. 1931-1933 жылдардағы аштық - XX ғасырдағы қазақстандық қасірет. Қазақстандағы ұжымдастырудың демографиялық салдарлары. Ұжымдастыруды жүзеге асырудың әдістеріне қатысты ұлттық зиялылардың ("Бесеудің хаты") қоғамдық-саяси көзқарасы мен қатынасы. 1920-1930 жылдардағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. Сталиндік репрессиялар. Қазақстан аумағындағы кеңестік "еңбек түзеу" концентрациялық лагерлері (Степлаг, Карлаг, АЛЖИР және тағы басқалар);

4) Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым. Халыққа білім беру (жалпыға бірдей міндетті сауат ашу, орта білім, қазақ жазуының араб тілінен латын тіліне көшуі, орыс графикасына негізделген жаңа әліпбиге

көшу). А.Байтұрсынов – "ұлт ұстазы". Жоғары оқу орындарының ашылуы. КСРО Ғылым Академиясының Қазақ филиалы. Қ.Сәтбаевтың Қазақстан ғылымын дамытудағы рөлі. Қазақстандық ғалымдар мен олардың ғылыми жетістіктері. Әдебиеттің дамуы (Ж.Аймауытов, М.Жұмабаев, Б.Майлин, І.Жансүгіров, С.Сейфуллин, С.Мұқанов, Ғ.Мүсірепов, Ғ.Мұстафин шығармашылығы). Театр, кино, бейнелеу өнері және оның қайраткерлері. Мәдениет саласындағы кеңестік идеология. Социалистік шынайлық;

5) Қазақстан Ұлы Отан соғысы соғыс жылдарында. Ұлы Отан соғысының басталуы. Қазақстандағы мобилизация және қазақстандық әскери бөлімдердің құрылуы. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы жылдарындағы ерлігі мен тағдыры. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Қазақстандықтар – Кеңес Одағының батырлары. Б.Момышұлы – аңызға айналған тұлға. Қазақстан – майдан арсеналы. КСРО халықтарының Қазақстанға депортациялануы. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы мәдениет. Ғылымның дамуы. Әдебиет жетістіктері (М.Әуезов, Ж.Жабаев, Д.Снегин, И. Шухов және тағы басқалар). Өнердің дамуы (театр, кино).

22. 10-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар). Соғыстан кейінгі жылдардағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер. Пайдалы қазбаларды өңдеу және өнеркәсіптің дамуы. Ауыл шаруашылығының дамуы. Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенінің қалыптасуы (Қазақстандағы ядролық полигон). Соғыстан кейінгі жылдардағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері. "Бекмаханов ісі";

2) Қазақстан "Жылымық" кезеңінде (1954-1964 жылдар). Қазақстанда "Хрущевтік кезеңдегі" өнеркәсіптің дамуы. Тың және тыңайған жерлерді игеру (тың игерудің экономикалық, экологиялық және демографиялық салдарлары). Қазақстандағы әскери-өнеркәсіптік кешен ("Байқоңыр" ғарыш айлағы). "Жылымық кезеңі". 1954-1965 жылдардағы республикадағы қоғамдық-саяси өмір;

3) Қазақстан "Тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар). 1965-1985-жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы.

Экономиканың шикізаттық бағыты. Урбанизация. 1970-1980 жылдардағы ауыл шаруашылығындағы дағдарыс. 1965-1985 жылдардағы қоғамдық-саяси өмір. 1979 жылғы Целиноградтағы оқиғалар. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы басшыларының қызметі (Ж.Шаяхметов, Д.Қонаев, Ж.Тәшенов).

4) Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985-жылдар.). Білім беру саласындағы мемлекеттік саясат. Жалпыға бірдей міндетті орта білім. Қазақ тілінің жағдайы. Ғылымның дамуы. Әдебиеттің дамуы (Ә.Нұрпейісов, Б.Момышұлы, І.Есенберлин, О.Сүлейменов, М.Шаханов). Өнер (театр, кино);

5) Қазақстан Қайта құру кезеңінде (1986-1991 - жылдар). "Қайта құру" жылдарындағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер: мақсаттары, проблемалары мен қарама-қайшылықтары. Қазақстандағы 1986 жылғы желтоқсан оқиғалары (себептері, барысы мен салдарлары). 1986 жылғы желтоқсан оқиғаларының қатысушыларына қатысты жазалау шаралары. "Қазақ КСР-ның мемлекеттік егемендігі туралы Декларация" (1990 жылғы қазан). Кеңестік саяси жүйенің дағдарысы (1991 жылғы "Тамыз бүлігі"). КСРО-ның ыдырауы. Қазақстандағы қоғамдық-саяси қозғалыстар. Семей ядролық полигонының жабылуы. "Қазақ КСР-ның тілдер туралы Заңының" қабылдануы;

6) Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 - 1997 жылдар). "Мемлекеттік тәуелсіздік туралы" Конституциялық заңының қабылдануының тарихи маңызы. Н.Ә.Назарбаев – Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті. Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси институттарының қалыптасуы. Нарықтық экономикаға көшудегі қиыншылықтар. Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық үдерістер. 1995 жылғы Конституцияның қабылдануы;

7) Қазақстан Республикасының өрлеуі (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін). Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді басым мақсаттары мен стратегиялары. "Қазақстан – 2030" стратегиясының қабылдануы. Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы беделінің өсуі. Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдармен қарым-қатынасы. Қазақстанның ЕҚЫҰ және ИЫҰ-на төрағалық етуі. Әлемдік экономикалық байланыстар жүйесіндегі Қазақстан. Мемлекеттің

экономикалық және әлеуметтік жағдайы. Астана – Қазақстан Республикасының жаңа астанасы. "Қазақстан-2050" стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты."5 институтционалды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлттық жоспары – қазіргі заманның сын-тегеуріндеріне жауап. Ұлт көшбасшысы – Н.Ә.Назарбаевтың тәуелсіз мемлекетті құрудағы және дамытудағы рөлі;

8) қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін). Білім және ғылым саласындағы мемлекеттік саясат. "Болашақ" мемлекеттік бағдарламасы. Инновациялық ғылыми-білім беру мекемелерінің құрылуы. Этносаралық және дінаралық келісімнің қазақстандық моделі. Қазақстан халқы Ассамблеясы. Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті жаңғырту және сақтап қалу мәселелері. Қазіргі кездегі өнер мен әдебиеттің даму тенденциялары. "Мәдени мұра" мемлекеттік бағдарламасы. "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық біріктіруші идеясы. 4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

23. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 "7" – сынып, "2.1" бөлім, бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

24. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа күтілетін нәтижелер:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
Кезеңдер	5-сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын – VIII ғасыр б.э.д.	VIII ғ. б.э.д.- V ғасыр	VI ғ- XVII ғ	XVIII ғ -XIX ғ	XX ғасырдың I жартысы	XX ғасырдың II жартысы
1.1 Этникалық қатынастар	5.1.1.1 алғашқы адамдардың антропологиясы	6.1.1.2 Ежелгі Қазақстан адамдарының	7.1.1.1 түркі тілдес тайпаларды атап, олардың	8.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы кезіндегі	9.1.1.1 демографиялық өзгерістердің	10.1.1.1

	гиялық белгілерін сипаттау; 5.1.1.2 Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпатын анықтау; 5.1.1.3 адам эволюциясының кезеңдерін білу атау	антропологиялық тұрпатын анықтау; 6.1.1.3 Ғұн дардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан көрсету	аумақтық орналасуын картада көрсету; 7.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы Қазақстан аумағында құрылған мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 7.1.1.3 қазақ халқының қалыптасуындағы негізгі кезеңдерді анықтау; 7.1.1.4 "қазақ" этнонимінің мағынасын түсіндіру	демографиялық өзгерістерді және миграциялық процестерді түсіндіру; 8.1.1.2 Ресей империясының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарын талдау	себептері мен салдарын анықтау	
1.2 Әлеуметтік қатынас тар	5.1.2.1 алғашқы адамдардың тұрмыс-тіршілігін сипаттау; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру	6.1.2.1 дала тайпаларының тұрмыс-тіршілігін сипаттау; 6.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру	7.1.2.1 қазақ хандығындағы әлеуметтік топтардың ролін анықтау; 7.1.2.2 ерте түрік мемлекеттерінің әлеуметтік-әкісшілік құрылымын анықтау;	8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді өткен тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау; 8.1.2.2 қазақ зиялыларының қалыптасуының маңыздылығын түсіндіру	9.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін анықтау; 9.1.2.2 соғыс жылдарындағы халықтың әлеуметтік жағдайын анықтау	

2) "Мәдениеттің дамуы" бөлімі

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

Кезеңдер	5- сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын – VIII ғасыр б.э.д.	VIII ғ. б.э.д.- V ғасыр	VI ғ- XVII ғ	XVIII ғ -XIX ғ	XX ғасырдың I жартысы	XX ж. бүг.
2.1 Дүние таным және дін	5.2.1.1 алғашқы адамдардың наным- сенімдерін сипаттау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетаны- мын сипаттау	6.2.1.1 дала тайпалардың дүниетанымын сипаттау; 6.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетаны- мын сипаттау	7.2.1.1 түркілердің дүниетанымдық ерекшеліктерін түсіндіруді үйрету; 7.2.1.2 ислам дінінің қоғамдық өмірге ықпалын анықтау	8.2.1.1 салт - дәстүрлер мен әдет-ғұрыптар дың құндылықтары мен маңыздылығын анықтау; 8.2.1.2 отаршылдық саясаттың ұлттық құндылықтарға кері әсерін талдау	9.2.1.1 мемлекет тің діни саясаты ның мақсаты мен салдарын анықтау	10 де ағ ұй әр 10 Қа Ас ны эт ке тұ ны ы 10 Ел ид м ба
2.2 Өнер және әдебиет	5.2.2.1 археология лық ескерткіш терді сипаттау; 5.2.2.2 археология- лық деректерге сүйене отырып, Андронов мәдениетінің белгілерін анықтау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.4 Есік обасынан табылған "Алтын адам"	6.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 6.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттай білу; 6.2.2.6 көшпенділердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіну; 6.2.2.7 тарихи дерекөздерді білу, атау	7.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлардың тарихи дереккөзі ретіндегі маңыздылығын айқындау; 7.2.2.2 ортағасырлық сәулет өнері ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 7.2.2.3 көшпенділердің әскери өнер жетістіктерін сипаттау; 7.2.2.4 түркі кезеңіндегі	8.2.2.1 халық ауыз әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау; 8.2.2.2 А. Құнанбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі рөлін айқындау; 8.2.2.3 ұлттық музыкалық аспаптардың қолдану ерекшеліктерін сипаттау;	9.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау және қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру; 9.2.2.2 Ахмет Байтұрсыновты қазақ тіл білімінің негізін салушы, қоғам қайраткері ретінде бағалау; 9.2.2.3 өнер мен әдебиеттегі өзгеріс- терді анықтау; 9.2.2.4 Ә. Қашау- баев пен	10 әд ту қ өм бе ан 10 Әу ш ң әд ор 10 әд те ай 10 құ ж

	археологиялық олжасының ерекшелік- терін анықтау; 5.2.2.5 Ә.Марғұланды ғалым-археолог ретінде айқындау; 5.2.2.6 Қазақстан тарихын зерттеген ғыламдарын атау; 5.2.2.7 тарихи дерекөздерді білу, атау		қоғамды бейнелеуде Махмұд Қашғари, Жүсіп Баласағұн және Ахмет Яссауи еңбектерінің тарихи құндылығын айту; 7.2.2.5 қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау	8.2.2.4 қолданбалы өнердің жетістіктерін бағалау	Қажымұқан Мұңайтпас ұлының қазақ халқын әлемге танытудағы рөліне баға беру; 9.2.2.5 соғыс жылдарындағы өнер мен әдебиеттің халық рухын көтерудегі маңызын бағалау;	
2.3 Білім және ғылым	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу	6.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын атау	7.2.3.1 көне түркі жазуының тарихи маңызын түсіндіру; 7.2.3.2 Әл-Фарабидің және басқа да ғалымдардың ортағасырлық ғылымның дамуына қосқан үлесін анықтау; 7.2.3.3 "Кодекс Куманикус" сөздігінің халықаралық байланыстардағы рөлін анықтау; 7.2.3.4 Мұхаммед Хайдар Дулатидің "Тарихи-Рашиди" еңбегінің тарихи маңызын түсіндіру	8.2.3.1 Ш.Уәлихановтың ғылыми мұрасының тарихи құндылығын анықтау; 8.2.3.2 XIX ғ. екінші жартысындағы білім беру мен ағарту ісінің даму ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.3.3 Ы.Алтынсарин нің ағарту саласына қосқан үлесін бағалау; 8.2.3.4 Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпейұлы, Қ.Халид еңбектерінің тарихи дерек ретіндегі маңызын айқындау	9.2.3.1 ұлттық баспасөздің қоғамдық-саяси сананы оятудағы рөлін түсіндіру; 9.2.3.2 кеңес дәуіріндегі қазақ тілінің ахуалын анықтау; 9.2.3.3 XX ғ. бірінші жартысындағы білім мен ғылым саласындағы өзгерістерді талдау; 9.2.3.4 Қаныш Сәтбаевтың Қазақстан өнеркәсібі мен ғылымын дамытудағы рөліне баға беру	

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5- сынып	6- сынып	7- сынып	8- сынып	9- сынып	10- сынып
Кезеңдер	5- сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын – VIII ғасыр б.э.д.	VIII ғ. б.э.д.- V ғасыр	VI ғ- XVII ғ	XVIII ғ -XIX ғ	XX ғасырдың I жартысы	XX ғасырдың II жартысы
3.1 Мемлекеттің ішкі саясаты	5.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру	6.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 6.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру	7.3.1.1 Түрік қағанатының құрылуының тарихи маңызын түсіндіру; 7.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы түрік мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіру; 7.3.1.3 ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтай отырып, VI-IX ғасырлардағы түрік мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіру; 7.3.1.4 Қарахан мемлекетіндегі жер иелену ерекшеліктерін түсіндіру; 7.3.1.5 Отырарды	8.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықты жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырудағы рөлін түсіндіру; 8.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 8.3.1.3 уметь Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау; 8.3.1.4 Патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 8.3.1.5 қазақ халықының	9.3.1.1 қазақ зиялыларының Ресей империясының Мемлекеттік Думасындағы ызыметінанықтау; 9.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерді анықтау; 9.3.1.3 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңызын анықтау және тұлғалардың рөліне баға беру; 9.3.1.4 "Алаш" партиясының ұлттық мемлекеттілікті жаңғырту саясатын анықтау; 9.3.1.5 Ә.	10.3.1.1 Қазақстан Республикасының Конституциясының негізгі мазмұнын анықтау; 10.3.1.2 Қазақстан Республикасының Президентінің қызметін анықтау; 10.3.1.3 Қазақстан Республикасының Парламентінің құрылымын анықтау; 10.3.1.4 Қазақстан Республикасының Жоғарғы сотының құрылымын анықтау; 10.3.1.5 Қазақстан Республикасының Әкімшілік-аумақтық құрылымын анықтау;

			қорғаудағы қала халқының ерлігін сипаттау; 7.3.1.6 картаны қолда нып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдерістерді түсіндіру; 7.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және жанама себептерін анықтау ; 7.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау; 7.3.1.9 Қазақ хандығы құрылуының тарихи маңызын анықтау; 7.3.1.10 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау; 7.3.1.11 қоғамдық-саяси өмірдегі сұлтан, би, батыр, жыраулардың қызметтерін сипаттау	отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 8.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру	Бөкейханның саяси көшбасшылық қызметіне баға беру; 9.3.1.6 Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығын анықтау; 9.3.1.7 XX ғасырдың 20–30 -жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының салдарын түсіндіру	ба 10 Қа тә ж ал қа ан қа 10 Қа ж та тү 10 Қа қа да 10 м м ст та 10 м қа су Ел Н ре 10 А Қа өр н ай
3.2 Мемлекеттің сыртқы саясаты	5.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің	6.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің	7.3.2.1 түркі тілдес тайпалардың миграциялық	8.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығын а қарсы күресте танылған хандар	9.3.2.1 дықтардың Екінші дүние-жүзілік	10 ға ж әс

			үдерісін түсіндіру;			
			7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтау;			
			7.3.2.3 Атлах шайқасының тарихи маңызын талдау;			
			7.3.2.4 қыпшақтар-дың Еуразия тарихындағы орнын анықтау;			
			7.3.2.5 Қазақстан аумағында XIII - XV ғасырларда құрылған мемлекеттер-дің сыртқы саясатын түсіндіру;	мен батырлардың рөлін түсіндіру;		
	халықаралық сахнадағы орнын анықтау;	халықаралық сахнадағы орнын анықтау;	7.3.2.6 Қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау;	8.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау;	соғысының жеңісіне қосқан үлесін бағалау	
	5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестік	6.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестік	7.3.2.7 Орбұлақ шайқасындағы қазақ жасағының әскери өнердегі шеберлігі мен ерлігін бағалау	8.3.2.3 Абылай ханның дипломатиялық шеберлігі мен саясатын бағалау	9.3.2.2 Б.Момыш ұлының батырлық, тұлғалық қасиетін айқындау;	
	тердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау	көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау				

4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6- сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

Кезеңдер	шамамен 1 миллион жыл бұрын VIII б.з. дейін	VIII б.з.дейін V ғасыр	VI ғасыр– XVII ғ	XVIII ғасыр XIX ғасыр	XX ғасырдың I жартысы	XXI ғасырдың I жартысы
4.1 Шаруашылық	5.4.1.1 ежелгі адамдардың алғашқы кәсібін сипаттау; 5.4.1.2 ежелгі адамдардың тұрғын үйін сипаттау	6.4.1.1 ежелгі адамдардың алғашқы кәсібін сипаттау; 6.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншілік- тің қалыпта суын түсіндіру	7.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау; 7.4.1.2 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау; 7.4.1.3 XIII-XV ғасырдағы мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін анықтау	8.4.1.1 жоңғар шапқыншылығының қазақ халқының шаруашылығына тигізген зардаптарын анықтау; 8.4.1.2 отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау	9.4.1.1 называть жаңа экономикалық саясаттың нәтижесінде орын алған өзгерістерді талдау; 9.4.1.2 күштеп ұжымдастыру саясатының ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын талдау	10.4.1.1 называть жаңа экономикалық саясаттың нәтижесінде орын алған өзгерістерді талдау; 10.4.1.2 күштеп ұжымдастыру саясатының ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын талдау
4.2 Өндіріс тік қатынастар және сауда	5.4.2.1 еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау; 5.4.2.2 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салала рына тигіз ген ықпалын түсіндіру	6.4.2.1 описывать еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау; 6.4.2.2 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салала рына тигіз ген ықпалын түсіндіру;	7.4.2.1 Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына әсерін түсіндіру; 7.4.2.2 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы орнын анықтау; 7.4.2.3 Ұлы Жібек	8.4.2.1 капиталистік қатынастардың Қазақстан экономикасына ықпалын түсіндіру; 8.4.2.2 сауда қатынастарына жәрмеңкелердің әкелген өзгерістерін анықтау	9.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен кемшіліктерін; 9.4.2.2 Қазақстан экономикасының соғыс жағдайына бейімделгендігін дәлелдеу	10.4.2.1 называть основные тенденции развития Казахстана в 21 веке; 10.4.2.2 называть основные тенденции развития Казахстана в 21 веке

		6.4.2.3 Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру;				Қазақстан тарихы
		6.4.2.4 тайпалардың негізгі қолөнерін сипаттау	жолының негізгі бағыттары мен түрік аймақтарын атау			10-сынып

25. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) 5-9-сынып оқушыларына арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде оқытылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

26. Бөлімдер және тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін)

(естімейтін)

негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сынып оқушыларына арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының 1-қосымша

негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сынып оқушыларына арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының 1-қосымша

негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сынып оқушыларына арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының 1-қосымша

"Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының 1-қосымша

жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының 1-қосымша

Үлгілік оқу бағдарламасының 1-қосымша

1-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) негізгі орта білім беру деңгейінің есту бұзылысы бар (естімейтін) 5-9-сынып оқушыларына арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша Ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу пәнінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

		1-тоқсан	
Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі	Кіріспе сабақ		
	Зерттеу сұрағы: Қазақстанның ежелгі тарихында не оқытылады ?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.1.1 Ежелгі Қазақ тарихына жалпы
	Қазақстанның ежелгі тарихы пәні не оқытады?		
	Зерттеу сұрағы: Қазақстан тарихын не үшін оқу керек?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.6 Қазақстан зерттеген ғалым
	Тарихи дереккөздер		
	Зерттеу сұрағы: Тарихты меңгеруге қандай дереккөздер көмектеседі?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.7 тарихи дерек білу және атау
	Қазақстан тарихын зерттейтін Қазақстан ғалымдары		
	Зерттеу сұрағы: Қазақстан тарихы қандай кезеңдерге бөлінеді?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.6 Қазақстан зерттейтін Қазақ ғалымдарымен
	А.Х. Марғұлан – Қазақстан зерттеушісі		
	Зерттеу сұрағы: А. Х. Марғұлан ашқан ірі жаңалық?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.5 Ә.Марғұлан Қазақстан археология дамуына қосқан айқындау
	Адамның пайда болуы		
	Зерттеу сұрағы: Адамдар маймылдан жаратылғанын ғалымдар қалай дәлелдеді?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.1.3 адам эволюция кезеңдерін атау
	Ақылды адам	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.1.1 алғашқы антропологиялық

	Зерттеу сұрағы: Ақылды адам неандертальцтан айырмашылығы қандай?		сипаттау; 5.1.2.1 алғашқы адамның тұрмыс-тіршілігін
	Палеолит – ежелгі тас ғасыры Зерттеу сұрағы: Палеолит неге ежелгі тас ғасыры деп аталады?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 5.2 Мәдениеттің дамуы 5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.2.3.1 қазақстан ғалымдардың ар жаңалықтарын а 5.2.2.1 археология ескерткіштерді с 5.1.2.1 ежелгі адам мен кәсібін сипат 5.4.2.1 еңбек құра қару түрлерін сип
	Мұздақ кезеңі Зерттеу сұрағы: Ежелгі адамның басты кәсібін айт?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.1.2.1 ежелгі адам мен тұрмысын с 5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
	Қазақстандағы алғашқы адам Зерттеу сұрағы : Қазақстандағы ежелгі адамның алғашқы тұрақтарын атап бер?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.1.1.2 ежелгі Қазақ алғашқы адамда антропологиялы анықтау 5.1.2.1 ежелгі адам мен тұрмысын с 5.4.2.1 еңбек құра сипаттау
	Адам қоғамының қалыптасуы Зерттеу сұрағы: Ежелгі адамдардың кішігірім топ құруына несебеп болды?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.2.2 әлеуметтік ерекшелігін түсін 5.1.2.1 ежелгі адам мен тұрмысын с
	Адам қоғамының қалыптасуы Зерттеу сұрағы: Алғашқы қауымның, тайпаның ежелгі адамнан айырмашылығы неде?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.2.2 әлеуметтік ерекшелігін түсін 5.1.2.1 ежелгі адам мен тұрмысын с

2-тоқсан		
Палеолит кезіндегі алғашқы адамдардың кәсібі		
Зерттеу сұрағы:	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
Неге адамдардың ежелгі кәсібі иелену сипатында болды?		
Аңшылық тәсілдері		
Зерттеу сұрағы:	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
Аңшылық тәсілдері неге өзгерді?		
Мезолит – ортатас ғасыры (12-5-е мың б.э.д.)		5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
Зерттеу сұрағы:	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.2.1 еңбек құрылымын сипаттау
Мезолит кезеңіндегі алғашқы адамның жаңалығын атаңдар?		
Мезолит тайпаларының қоғамдық ұйымы		
Зерттеу сұрағы:	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.2.2 әлеуметтік ерекшелігін түсініктейді
Мезолит пен неолит дәуірлерінде алғашқы адамдардың кәсібі қалай өзгерді ?	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
Неолит – жаңатас ғасыры (5-3-е тыс. до н.э.)		5.1.1.1 алғашқы антропологиялық сипаттау;
Зерттеу сұрағы:	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	
Алғашқы неолит адамдары қай типке жатады?	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
Неолит революциясы		
Зерттеу сұрағы:	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
Неге неолит кезеңіндегі өзгерістер "неолит		

	революциясы" деп аталады?		
	Неолит дәуірлерінде алғашқы адамдар өміріндегі өзгерістер Зерттеу сұрағы: Ежелгі халықтар пайда болған аймақтарды атап бер?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.1.1 алғашқы антропологиялық сипаттау
	Ежелгі халықтардың шаруашылығы Зерттеу сұрағы : Қазіргі Қазақстан территориясында қандай тайпалар өмір сүрді ?	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
	Энеолит Қазақстан территориясында Зерттеу сұрағы: Энеолит кезеңінің басты жетістіктерін атап бер?	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау 5.4.2.1 еңбек құралдарын сипаттау
	Халықтардың қоныс аударуы Исследовательский вопрос: Қазіргі Қазақстан территориясында өмір сүрген тайпаларды атаңдар?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау 5.4.2.1 еңбек құралдарын сипаттау; 5.1.2.1 ежелгі адам мен тұрмысын сипаттау
	Қола дәуірі (2-1-е мың б.з.д.) Зерттеу сұрағы: Қола дәуірінде еңбек құралдарын неден жасады?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.1.1.1 алғашқы антропологиялық сипаттау; 5.1.2.1 ежелгі адам мен тұрмысын сипаттау 5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
	Андронов мәдениеті Зерттеу сұрағы:	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.2 археологиялық деректерге сүйенген андронов және дүлдүл мәдениеті

	Ғалымдар андронов мәдениетін қалай анықтайды?	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	белгілерін анық 5.2.2.5 Ә.Марғұла Қазақстан археологиялық дамуына қосқан айқындау; 5.1.2.1 ежелгі адам мен тұрмысын сипаттау; 5.4.2.1 еңбек құрылымын сипаттау; 5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
	Ағаш кесу мәдениеті	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.2.1 ежелгі адам мен тұрмысын сипаттау;
	Зерттеу сұрағы:	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.2.1 еңбек құрылымын сипаттау;
	Қола дәуіріндегі ағаш кесу мәдениетінде адамдар өмірінде қандай өзгерістер орын алды?	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
3-тоқсан			
Ерте темір дәуірі	Ерте темір дәуіріндегі тайпалар шаруашылығы		
	Зерттеу сұрағы:	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.2.1 ежелгі адам мен тұрмысын сипаттау;
	Ерте темір дәуірінде тайпалардың қоныстары қалай құрылды?		
	Ерте темір дәуірінде тайпалардың кәсібі	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі адам кәсібін сипаттау
	Зерттеу сұрағы:		5.4.1.2 ежелгі адам мен тұрмысын сипаттау
	Қола дәуіріндегі тайпалардың негізгі кәсібін атап бер?		
	Тау-кен металлургиясы		
	Зерттеу сұрағы:	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.2.2 металл өндіріс жетілуінің шаруашылық салаларына тигізген өзгерістерін түсіндіру
	Қазақстан жері қандай кен орындарына бай?		

	Ерте темір дәуіріндегі тайпалардың діни көзқарастары Зерттеу сұрағы: Неге қола дәуірінде адамдарды жатыр күйінде жерлеген?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.1.1 алғашқы наным-сенімде 5.2.1.2 ежелгі тап дүниетанымын
	Ата-баба култі Зерттеу сұрағы: Неге қола дәуіріндегі адамдарда ата-баба культі пайда болды?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.1.1 алғашқы наным-сенімде 5.2.1.2 ежелгі тап дүниетанымын
	Діни дүниетанымындағы өзгерістер Зерттеу сұрағы: Құрбан шалу рәсімі неге қажет болды?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.1.1 алғашқы наным-сенімде 5.2.1.2 ежелгі тап дүниетанымын
	Дәуірдің негізгі сипаттамасы Зерттеу сұрағы: Ерте темір дәуіріндегі шаруашылықтың жаңа түрін атап бер?	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі ад кәсібін сипаттау
	Жаңа шаруашылықтың пайда болу шарттары Зерттеу сұрағы: Неге мал шаруашылығы дами бастады?	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі ад кәсібін сипаттау
	Бақташылық типтері Зерттеу сұрағы: Неге бақташылық әлеуметтік теңсіздіктің пайда болу себебі?	5.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	5.4.1.1 ежелгі ад кәсібін сипаттау
	Сақтар жазба деректері	5.1 Әлеуметтік қатынастардың	5.1.1.1 алғашқы

	бойынша		
	Зерттеу сұрағы: Сақтардың сыртқы тұрпатын зерттеген қай ғалым?	дамуы	антропологиялық сипаттау
	Дала малшылары туралы жазба деректер		
	Зерттеу сұрағы: Қандай дереккөздер сақтар туралы мәлімет береді?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.7 жазба дерек және атау
	Сақтардың жаулау алу жорықтары		
	Зерттеу сұрағы: Неге сақ тайпалары ежелгі мемлекеттердің күшті армиясын жеңе алмады?	5.3 Мәдениеттің дамуы	5.3.2.1 Қазақстан ерте көшпелілер халықаралық сипаттау
	Дала тайпаларының қоныстануы мен бірігуі		
	Зерттеу сұрағы: Сақтардың сыртқы тұрпаты қай түрге жатады?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.1.1 алғашқы антропологиялық сипаттау
	Сақ тайпаларының қоныстануы		
	Зерттеу сұрағы: Сақ тайпаларының негізгі топтарын атап бер?	5.3 Мәдениеттің дамуы	5.3.1.1 картадан одақтардың орнын көрсету
4 – тоқсан	Қоғамдық құрамы		
	Зерттеу сұрағы: Сақ қоғамы қандай таптарға бөлінді?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.1.2.2 әлеуметтік ерекшелігін түсінік
	Шығыс және Солтүстік Қазақстан малшылары	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау

	Зерттеу сұрағы: Неге аргипеевтерді "алтын күзететін қасқырлар" деп атады?		
	Алтай обаларының құрылымы Зерттеу сұрағы: Шығыс Қазақстандағы сақ обаларының ерекшеліктерін атап бер?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.1 археология ескерткіштерді с
	Солтүстік Қазақстан сақтары Зерттеу сұрақтары: Солтүстік Қазақстандағы сақ обаларының ерекшеліктерін атап бер?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.1 археология ескерткіштерді с
	Оңтүстік Қазақстан обалары Зерттеу сұрағы: Бесшатыр обасы қайда орналасқан?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.1 археология ескерткіштерді с
	Есік обасы Зерттеу сұрағы: Есік обасынан табылған "Алтын адам" кім болды?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.3.1 қазақстан ғалымдардың а жаңалықтарын 5.2.2.4 Есік обасы "Алтын адам" ар олжасының ере түсіндіру; 5.2.1.2 ежелгі та дүниетанымын
	Орталық Қазақстан сақтары. Тасмола мәдениеті Зерттеу сұрағы: Тасмола мәдениет обасының ерекшелігін ата?	5.2 Мәдениеттің дамуы	5.2.2.1 археология ескерткіштерді с

	Савроматтар және массагеттер. Жазба деректері Зерттеу сұрағы: Массагеттер туралы кім жазды?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 5.2 Мәдениеттің дамуы 5.3 Мемлекеттің дамуы	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді суреттеу; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін суреттеу; 5.3.1.1 картадан одақтардың орнын көрсету;
	Савромат мәдениеті Зерттеу сұрағы: Савромат қоғамында әйелдерге қандай қатынас болды?	5.2 Мәдениеттің дамуы 5.3 Мемлекеттің дамуы	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді суреттеу; 5.3.1.1 картадан одақтардың орнын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылымын түсіндіру;
	Массагеттер жазба деректері бойынша Зерттеу сұрағы: Массагеттер мәдениетінің -рлеуі туралы не айтады?	5.2 Мәдениеттің дамуы 5.3 Мемлекеттің дамуы	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді суреттеу; 5.3.1.1 картадан одақтардың орнын көрсету;
	Ежелгі адамдар өміріне саяхат	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін суреттеу; 5.1.2.1 ежелгі адамдардың өмірі мен тұрмысын суреттеу;

2) 6-сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің	Оқу пәнінің мазмұны	Оқыту мақсатта

	мазмұны		
Ежелгі көшпелілер өмірі	Қазақстан территориясында мал шаруашылығының пайда болуы Зерттеу сұрағы: Қазақстан тұрғындары үшін көшпелі мал шаруашылығы неліктен шаруашылықтың негізгі түріне айналды?	6.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	6.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуын түсіндіреді
	Номадизмдегі (көшпенділік) реттеу үдерісі номадизме Зерттеу сұрағы: Мал жаюды реттеу қалай болды?	6.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	6.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуын түсіндіреді
	Дала тайпаларының шаруашылығы Зерттеу сұрағы: Неге мал шаруашылығымен барлық сақтар айналыса алмады?	6.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	6.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуын түсіндіреді
	Жазғы-күзгі шаруашылық маусымы Зерттеу сұрағы: Көшпелілер баспанасының ерекшелігі неде?	6.2 Мәдениеттің дамуы 6.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	6.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін 6.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуын түсіндіреді
	Дала малшы тайпаларының қолөнері мен саудасы Зерттеу сұрағы: Көбіне қандай қолөнері мен кәсіптер дамыды? Айырбастау мен сауданың пайда болуы Зерттеу сұрағы:	6.2 Мәдениеттің дамуы 6.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	6.4.2.4 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер сипаттау; 6.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін 6.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын 6.2.2.6 көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуын түсіндіреді

	Халықаралық сауда жолы не үшін құрылды?		өркениетке қос
	Дала тайпаларының қоғамдық құрылымы	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	6.1.2.2 дала тайп әлеуметтік топт ерекшеліктерін
	Зерттеу сұрағы: "ратайштар" деп дала қоғамында кімді атады?		
	Діни дүниетаным мен мифология	6.2 Мәдениеттің дамуы	6.2.1.1 алғашқы наным-сенімде 6.2.1.2 ежелгі та дүниетанымын
	Зерттеу сұрағы: Сақтардың қай мифологиясында күнді бейнеледі?		
2-тоқсан			
Үйсіндер мен қаңлылар	Үйсіндердің тарихы мен шаруашылығы	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	6.3.1.1 картадан одақтардың орн көрсету; 6.3.1.2 ежелгі ме бірлестіктердің түсіндіру ;
	Зерттеу сұрағы?		
	Үйсіндер территориясын ата?	6.3. Мемлекеттің дамуы	6.1.2.2 дала тайп әлеуметтік топт ерекшеліктерін
	Үйсіндер шаруашылығы	6.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	6.4.1.2 көшпелі м шаруашылығы м қалыптасуын тү
	Зерттеу сұрағы?		
	Үйсіндер кәсібін атап бер?		
Қол өнер мен сауда	6.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	6.4.2.4 ежелгі та қолданбалы өн сипаттау	
Зерттеу сұрағы?			
Үйсіндердің қолөнерін ата?			
	Үйсіндердің материалдық мәдениеті	6.2 Мәдениеттің дамуы	6.2.2.1 археологи ескерткіштерді с

	Зерттеу сұрағы: Үйсіндер обасы қайда орналасқан?		
	Қоныстануы Зерттеу сұрағы: Неше тұрғын үй ауыл болып саналды?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	6.1.2.1 дала тайп өмірі мен тұрмы
	Қаңлылар Зерттеу сұрағы: Қаңлылардың жазба деректерін атап бер?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.2 Мәдениеттің дамуы	6.2.2.7 тарихи де 6.1.1.2 Қазақста адамдардың ан белгілерін сипа
	Қаңлылардың материалдық мәдениеті Зерттеу сұрағы: Зах арнасы не үшін қазылды?	6.3 Мемлекеттің дамуы 6.4. Қазақстанның экономикалық дамуы	6.4.1.2 көшпелі м шаруашылығы м қалыптасуын тү 6.4.2.3 Ұлы Жіб пайда болуын тү 6.3.1.2 ежелгі ме бірлестіктердің түсіндіру
3-тоқсан			
Сарматтар	Сарматтар жазба және археологиялық деректер бойынша Зерттеу сұрағы: алан-сарматтардың біріккен мемлекеті қашан құрылды?	6.2 Мәдениеттің дамуы 6.3 Мемлекеттің дамуы	6.2.2.7 тарихи де 6.3.1.1 картада т одақтардың орн көрсету; 6.3.1.2 ежелгі ме бірлестіктердің түсіндіру; 6.3.2.2 Қазақста алғашқы мемле бірлестіктердің қарым-қатынас

	Сарматтардың жерлеу рәсімі		
	Зерттеу сұрағы: Сарматтардың тарихи ескерткіштерін ата?	6.2 Мәдениеттің дамуы	6.2.2.1 археология ескерткіштерді с
	Сарматтардың жерлеудегі заттары	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	6.2.2.3 ежелгі тайп қолданбалы өн ерекшеліктерін
	Зерттеу сұрағы: Неге әйелдерді қарумен жерледі?	6.2 Мәдениеттің дамуы	6.1.2.2 дала тайп әлеуметтік топта ерекшеліктерін
	Сарматтардың қоғамдық құрылымы мен шаруашылығы	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	6.1.2.2 дала тайп әлеуметтік топта ерекшеліктерін
	Зерттеу сұрағы: Филиппов обасы несімен танымал?	6.2 Мәдениеттің дамуы	6.2.2.3 ежелгі тайп қолданбалы өн ерекшеліктерін
Ғұндар	Сарматтардың шаруашылығы мен тұрмысы		6.4.1.2 көшпелі м шаруашылығы м қалыптасуын тү
	Зерттеу сұрағы: Сармат тайпалары ұстаған малдың негізгі түрлерін ата?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	6.1.2.1 дала тайп өмірі мен тұрмы
	Ғұндар жазба дерекетрі бойынша	6.2 Мәдениеттің дамуы	6.3.1.1 картадан одақтардың орн көрсету;
	Зерттеу сұрағы: Ғұн тайпаларын сипаттаған ежелгі авторлар кім?	6.3 Мемлекеттің дамуы	6.2.2.7 тарихи де 6.3.1.2 ежелгі ме бірлестіктердің түсіндіру
	Мөде шаньюя билігі		
	Зерттеу сұрағы: Неге Мөде шаньюй "Ұлы" деп атаған?	6.3 Мемлекеттің дамуы	6.3.2.2 Қазақста алғашқы мемле бірлестіктердің қарым-қатынас
	Қытай мен ғұндар арасындағы қатынас	6.3 Мемлекеттің дамуы	6.3.2.2 Қазақста алғашқы мемле

	Зерттеу сұрағы: Неге Қытай әскерлері ғұндарды жеңе алмады?		бірлестіктердің қарым-қатынасы
	Ғұндар мемлекетінің құлдырауы Зерттеу сұрағы: Ғұн мемлекетінің құлдырау себебін ата?	6.3 Мемлекеттің дамуы	6.3.1.3 алғашқы мемлекеттердің сипаттау; 6.3.2.2 Қазақстан алғашқы мемлекет бірлестіктердің қарым-қатынасы
	Ғұндардың шаруашылығы, қоғамдық және мемлекеттік құрылымы Зерттеу сұрағы: Ғұндардың негізгі кәсібін ата?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.4. Қазақстанның экономикалық дамуы	6.4.1.2 көшпелі шаруашылығы мен қалыптасуын түсіндіреді; 6.1.2.1 дала тайпа өмірі мен тұрмысы
	Қоғамдық және мемлекеттік құрылым Зерттеу сұрағы: Бтіктің үлестік-иерархиялық ауысуы қалай болады?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	6.1.2.2 дала тайпа әлеуметтік топтар ерекшеліктерін
	Халықтардың Ұлы қоңыс аударуы Зерттеу сұрағы: "Ұлы қоңыс аударуға" не себеп болды?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.3 Мемлекеттің дамуы	6.1.1.3 ғұндардың бағыттарын тарихи көрсету; 6.3.2.2 Қазақстан алғашқы мемлекет бірлестіктердің қарым-қатынасы
	Еуропаға қоңыс аудару Зерттеу сұрағы: Батыста ғұндар қандай тайпалармен соғысты?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.3 Мемлекеттің дамуы	6.1.1.3 ғұндардың бағыттарын тарихи көрсету; 6.3.2.2 Қазақстан алғашқы мемлекет бірлестіктердің қарым-қатынасы
	4-тоқсан		

	Аттила қызметі Зерттеу сұрағы: Аттила соғысқан мемлекеттерді атап бер.	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.3 Мемлекеттің дамуы	6.1.1.3 ғұндардың бағыттарын тарихи көрсету; 6.3.2.2 Қазақстан алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің қарым-қатынасы
	Еуразия тарихында ғұндардың орны Зерттеу сұрақтары: Ғұндардың әскери жорықтарының тарихи мәнін неде?	6.3 Мемлекеттің дамуы	6.3.2.2 Қазақстан алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің қарым-қатынасы
Ежелгі Қазақстан тарихына шолу	Ежелгі тайпалар мәдениеті Зерттеу сұрағы: Тайпалар бірлестіктері не үшін құрылды?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.2 Мәдениеттің дамуы	6.1.2.2 дала тайпаларының топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.1.1 дала тайпаларының наным-сенімдері 6.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымы
	"Аң стилі" Зерттеу сұрағы: "Аң стилі" қай мыңжылдықта пайда болды?	6.2 Мәдениеттің дамуы	6.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін
	Полихромді стилі Зерттеу сұрағы: Дала тайпаларында полихромді стилі қай ғасырда дамыды?	6.2 Мәдениеттің дамуы	6.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін
	Ежелгі керуен жолдары Зерттеу сұрағы: Азияның ежелгі сауда жолдары	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	6.1.1.3 сауда жолдарының бағыттарын тарихи көрсету

	қандай?		
	Ежелгі Қазақстанға саяхат	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	6.1.1.2 ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық ерекшеліктерін анықтау; 6.4.1.1 ежелгі адамдардың сипаттау; 6.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен қалыптасуын түсіндіру; 6.4.2.1 еңбек құрылымдары мен қару түрлерін сипаттау; 6.4.2.3 Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру

3) 7-сынып

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу пәнінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Түрік кезеңіндегі Қазақстан тарихы (VI - XIII ғ.).	Кіріспе сабақ		
Қазақстан IV – IX ғ.	Зерттеу сұрағы: Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихы нені оқытады?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	7.1.1. Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихының шолу
Ежелгі түрік дәуірінің мәдениет тарихы (VI-IX ғ.)			7.1.1.1 түркі тілдік елдерді атап, картадан олардың аумақтық орналасуын
Xғ – ортасында XIIIғ басындғы Қазақстан.	Түрік (552-603ғ.)		7.3.2.1 түркі тілдік елдердің миграциясын түсіндіру
Қазақстан аумағындағы Ұлы Жібек жолы	Зерттеу сұрағы:	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау;
X-XIII ғ. басындағықазақстанның мәдениеті	VI ғ Түрік қағанаты қандай басқа ірі мемлекеттермен байланыс орнатты?	7.3 Мемлекеттің дамуы	
XIII-XV ғғ.			7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының

Қазақстан. XIII–XV ғ бірінші жартысында Қазақстанның саяси тарихы			әкімшілдік құрылымын анықтау; 7.3.1.1 Түрік қағанатының құрылуының таарихын анықтау
	Батыстүркі (603-704ж.) және Шығыстүрік (682-744ж.) қағанаттары Зерттеу сұрағы: Батыстүрік қағанатының негізін қанша тайпа құрады?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.1.1.1 түркі тілдік тайпалар атап, картадан саяси аумақтық орналасуын анықтау; 7.3.1.2 VI-IX ғасырдағы мемлекеттердің ерекшеліктерін анықтау; 7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау; 7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау
	Түргеш қағанаты (704-756 ж.) Зерттеу сұрағы: Атлах шайқасы кезінде түргештер кіммен одақтастық құрды?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.1.1.1 түркі тілдік тайпалар атап, картадан саяси аумақтық орналасуын анықтау; 7.3.1.2 VI-IX ғасырдағы мемлекеттердің ерекшеліктерін анықтау; 7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау; 7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау; 7.3.2.3 Атлах шайқасының тарихи маңызын анықтау;
	Қарлұқ қағанаты (756-940 ж.) Зерттеу сұрағы:	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.1.1.1 түркі тілдік тайпалар атап, картадан саяси аумақтық орналасуын анықтау;

	Қай жылдары қарлұқ жабығы Ұлы Даласындағы жоғарғы атақ- қағанды қабылдады?		7.3.1.2 VI-IX ғасыр мемлекеттердің ерекшеліктерін 7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау; 7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау
	Оғыз мемлекеті (IX – ортасы XI ғ.) Зерттеу сұрағы: Оғыздар қай мемлекетпен одақ құрып Хазар қағанатын талқандады?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.1.1.1 түркі тілдес халықтардың атап, картадан саяси аумақтық орналасуы 7.3.1.2 VI-IX ғасыр мемлекеттердің ерекшеліктерін 7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау; 7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау
	Қимақ қағанаты (IX – XI ғ.) Зерттеу сұрағы: Қимақ патшасы туралы жазған араб ғалымын ата?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы 7.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	7.1.1.1 түркі тілдес халықтардың атап, картадан саяси аумақтық орналасуы 7.3.1.2 VI-IX ғасыр мемлекеттердің ерекшеліктерін 7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау; 7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау; 7.4.2.1 Ұлы Жібек

			қала мәдениетінің әсерін анықтау
Түрік шаруашылығы VI –IX ғ. Зерттеу сұрағы: Түріктердің негізгі кәсібін ата?	7.4 Қазақстанның экономикалық дамуы 7.2 Мәдениеттің дамуы	7.4.1.2 көшпелі шаруашылық өнеркешеліктерін - түрік кәсібін ата 7.2.1.1 түркілердің дүниетанымдық ерекшеліктерін	
Қала мәдениетінің қалыптасуы Зерттеу сұрағы: Ерте ортағасырлық қалалар негізінен қайда орналасты ?	7.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	7.4.2.1 Ұлы Жібек жолы қала мәдениетінің әсерін анықтау; 7.4.1.1 көшпелі отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстардың	
Ежелгі түрік кезеңінің жазбалары Зерттеу сұрағы: Түріктер жазбасының пайда болудың қайнар көзі неде?	7.2 Мәдениеттің дамуы	7.2.3.1 көне түрік жазбаларының маңызын түсіндіру	
Ежелгі түріктердің діні Зерттеу сұрағы: Неге Қазақстан аумағында ерте бірнеше діни ағымдар пайда болды?	7.2 Мәдениеттің дамуы	7.2.1.1 түркілердің дүниетанымдық ерекшеліктерін	
Қарахан мемлекеті Зерттеу сұрағы: Исламды қабылдау себебін ата?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.1.1.1 түркі тілдік мемлекеттерін атап, картадан олардың аумақтық орналасуын көрсету 7.3.1.4 тарихи ұғымдар қолданып, Қарахан мемлекетіндегі ерекшеліктерін атау 7.3.1.3 X ғасыр - XI ғасыр басындағы мемлекеттің даму ерекшеліктерін	

			олардың ұқсастығын айырмашылықтау; 7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау; 7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау
	Қарақытай мемлекеті (1128-1212жж.) Зерттеу сұрағы: Қарақытай мемлекетінде патша тегінің әйелдері қандай құқыққа ие болды?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.1.1.1 түркі тілдес халықтар атап, картадан саяси аумақтық орналасуы; 7.3.1.3 X ғасыр - XIII ғ. басындағы мемлекеттің даму ерекшеліктері олардың ұқсастығын айырмашылықтау; 7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау; 7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау
	2-тоқсан		
	Наймандар, керейіттер және жалайырлар (XII – XIII ғ. басы) Наймандар, керейіттер және жалайырлар: Найман және керей мемлекетінің құрылуына не себепші болды?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.1.1.1 түркі тілдес халықтар атап, картадан саяси аумақтық орналасуы; 7.3.1.3 X ғасыр - XIII ғ. басындағы мемлекеттің даму ерекшеліктері олардың ұқсастығын айырмашылықтау; 7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау; 7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау

			қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау
Қыпшақ хандығы (XI – XIII ғ. басы)	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	7.1.1.1 түркі тілдес атап, картадан сартау аумақтық орналасуы	7.1.1.1 түркі тілдес атап, картадан сартау аумақтық орналасуы
Наймандар, керейіттер және жалайырлар:	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.3 X ғасыр - басындағы мемлекеттің даму ерекшеліктері олардың ұқсастықтары айырмашылықтары	7.3.1.3 X ғасыр - басындағы мемлекеттің даму ерекшеліктері олардың ұқсастықтары айырмашылықтары
Не себепті Еуразия даласы "Дешті Қыпшақ" деп аталды?		7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау;	7.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізін анықтау;
		7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау;	7.1.2.2 ерте түрік қағанаттарының әкімшілдік құрылымын анықтау;
		7.3.2.4 қыпшақтардың тарихындағы орны	7.3.2.4 қыпшақтардың тарихындағы орны
Ұлы Жібек жолының пайда болу тарихы	7.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	7.4.2.2 Ұлы Жібек қала мәдениетінің әсерін анықтау;	7.4.2.2 Ұлы Жібек қала мәдениетінің әсерін анықтау;
Зерттеу сұрағы:		7.4.1.1 көшпелі отырықшылар арасында өзара экономикалық байланыстардың	7.4.1.1 көшпелі отырықшылар арасында өзара экономикалық байланыстардың
Қазақстан аумағындағы сауда ерекшеліктерін ата?			
Ұлы Жібек жолының түрік аймағы	7.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	7.4.2.3 Ұлы Жібек түрік аймағының бағыттары мен атау	7.4.2.3 Ұлы Жібек түрік аймағының бағыттары мен атау
Зерттеу сұрағы:			
Қазақстан аумағында Ұлы Жібек жолы трассасының неше бағыты болды?			
Ұлы Жібек жолының тарихи мәні	7.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	7.4.2.1 Ұлы Жібек қала мәдениетінің әсерін анықтау;	7.4.2.1 Ұлы Жібек қала мәдениетінің әсерін анықтау;
Зерттеу сұрағы:		7.4.1.1 выявлять	7.4.1.1 выявлять

	Неге ұлы Жібек жолы қалалардың пайда болуына әкелді?		мен отырықшылар арасында өзара экономикалық байланыстардың дамуы
	(X- XIII ғ. басы) қалалардың дамуы Зерттеу сұрағы: X –XIII ғ. басындағы қала құрылысының ерекшеліктері	7.2 Мәдениеттің дамуы	7.2.2.2 ортағасырлық ескерткіштерінің ерекшеліктерін
	(X –XIII ғ. басындағы) қала сәулеті Зерттеу сұрағы: Как благоустроивали средневековые города Казахстана?	7.2 Мәдениеттің дамуы	7.2.2.2 ортағасырлық ескерткіштерінің ерекшеліктерін
	Сауда мен егіншіліктің дамуы Зерттеу сұрағы: X -XIII ғ. күміс тиындар қалай аталды?	7.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	7.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасында өзара экономикалық байланыстардың дамуы
	Қолөнер. Көшпелілердің материалдық мәдениеті Зерттеу сұрағы: Көшпенділердің ең ежелгі қолөнер кәсібін ата?	7.2 Мәдениеттің дамуы	7.2.2.5 көшпелілердің қолданбалы өнерін сипаттау
	Рухани мәдениет. Исламның таралуы Зерттеу сұрағы: Түріктер исламның қандай қасиеттерін қабылдады?	7.2 Мәдениеттің дамуы	7.2.1.2 ислам дінінің өмірге ықпалын
	IX – XIIIғ.басындағы ғылым және әдебиет Зерттеу сұрағы: Неге IX-XIII ғ. ғылым мен	7.2 Мәдениеттің дамуы	7.2.3.2 Әл-Фараби басқа да ғалымдардың ортағасырлық ғылым дамуына қосқан анықтау;

	әдебиет қарқынды дамыды?		7.2.2.4 түркі кезеңінің қоғамды бейнелесуінде М.Қашғари, Ж.Б.А.Яссауи еңбектерінің құндылығын түсіндіру
	Өзара әрекеттесу және мәдениетті өзара байыту		7.2.3.3 "Кодекс Кассандры" сөздігінің халықаралық байланыстардағы анықтау
	Зерттеу сұрағы	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.2.1 тарихи өкіметтің өзара байланыстары арқылы түркі тілді тайпалардың мәнін түсіндіру
	Территорияның еуропалық бөлігінде жаңа этностар қалай пайда болды?		
	3-тоқсан		
	Қазақстан аумағындағы моңғол шапқыншылығы		7.2.2.3 көшпелі өнері жетістіктері
	Зерттеу сұрағы:	7.2 Мәдениеттің дамуы	7.3.1.6 картаның XV ғасырлардағы мемлекеттердегі үдерістерді түсіндіру
	Шыңғысханға басқыншылық жорықтары не үшін қажет болды?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.5 Отырардың қала халқының сипаттау; 7.3.1.8 Қазақстан мемлекеттердің жүйесінің ерекшеліктерін анықтау
	Қазақстан моңғол империясының құрамында		7.3.1.6 картаның XV ғасырлардағы мемлекеттердегі үдерістерді түсіндіру
	Зерттеу сұрағы:	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.8 Қазақстан мемлекеттердің жүйесінің ерекшеліктерін анықтау
	Қай ханның тұсында Алтын Орда өркендеу биігіне жетеді?		

	Шығыс Дешт-Қыпшақтың саяси жекешеленуі. Ақ Орда Зерттеу сұрағы: Қай ханның тұсында Ақ Орда Алтын ордадан жекешелене бастады?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.6 картаны к... XV ғасырлардағ... мемлекеттерде... үдерістерді түсіні 7.3.1.7 ортағасыр... мемлекеттердің... негізгі және жан... анықтау
	Моғолстан (XIV ғ ортасы–XVI ғ басы) Зерттеу сұрағы: Кім Моғолстанның құрылуы туралы нақты мәлімет береді?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.6 картаны к... XV ғасырлардағ... мемлекеттерде... үдерістерді түсіні 7.3.1.8 Қазақста... мемлекеттердің... жүйесінің ерекш... анықта
	Темір мен темурид мемлекеті Зерттеу сұрағы: Темір – әмірідің билеудегі үш қағидасы?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.6 картаны к... XV ғасырлардағ... мемлекеттерде... үдерістерді түсіні 7.3.1.8 Қазақста... мемлекеттердің... жүйесінің ерекш... анықтау
	Абылқайыр хандығы (1428 – 1468 жж.) Зерттеу сұрағы: Абылқайыр хандығында бүліктің және алауыздықтың себебі неде	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.6 картаны к... XV ғасырлардағ... мемлекеттерде... үдерістерді түсіні 7.1.1.2 XIII-XV ғас... мемлекеттердің... құрылымын ани... 7.3.2.5 тарихи ок... өзара байланыс... Қазақстан аума... ғасырларда құр... мемлекеттердің... саясатын түсінд...
	Ноғай Ордасы. Сібір хандығы Зерттеу сұрағы:	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.6 картаны к... XV ғасырлардағ... мемлекеттерде... үдерістерді түсіні

	Ноғай Ордасының және Сібір хандығының даму ерекшеліктерін ата?		7.1.1.2 XIII-XV ғасыр мемлекеттердің құрылымын анықтау 7.3.2.5 тарихи оқиғалар өзара байланысы Қазақстан аумағында 18-19 ғасырларда құрылған мемлекеттердің саясатын түсіндіру
XIII –XV ғ бірінші жартысындағы мемлекеттердің саяси құрылымы, экономика мен мәдениеті	XIII-XV ғ. бірінші жартысындағы мемлекеттердің саяси және қоғамдық құрылымы. Зерттеу сұрағы: Шыңғысхан ұрпақтары қандай болды?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	7.1.1.2 XIII-XV ғасыр мемлекеттердің құрылымын анықтау
	XIII-XV ғ. бірінші жартысындағы мемлекеттің экономикасы Зерттеу сұрағы: бірыңғай жан-басылық алым-салық енгізген қай хан?	7.2 Мәдениеттің дамуы 7.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	7.4.1.3 XIII-XV ғасыр мемлекеттердің дамуын анықтау 7.2.2.2 ортағасыр өнері ескерткіш ерекшеліктерін 7.4.1.2 көшпелі шаруашылық өнер ерекшеліктерін
	XIII-XV ғ. бірінші жартысындағы рухани мәдениеттің дамуы Зерттеу сұрағы: "Махаббат-наме" қыпшақ поэмасы не туралы?	7.2 Мәдениеттің дамуы	7.2.1.2 ислам діні өмірге ықпалын 7.2.3.1 көне түркі маңызын түсіндіру
XV-XVIII ғ қазақ хандығы Қазақ хандығының құрылуы мен нығаюы	Қазақ халқының этногенез тарихы Зерттеу сұрағы: Қазақ халқының негізгі қалыптасу кезеңдерін ата?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	7.1.1.3 ежелгі және ортағасырлар тарихи оқиғалары арасында орнату арқылы қалыптасуының кезеңдерді анықтау 7.1.1.4 "қазақ" этнонимінің мағынасын түсіндіру

	Қазақ хандығының құрылуы Зерттеу сұрағы: Қазақ хандығының құрылу ерекшеліктерін ата?	7.2 Мәдениеттің дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.9 қазақ хан құрылуының та анықтау 7.2.3.4 - М.Х.Дула Рашиди" еңбегін маңыздылығын 7.3.1.10 қазақ ха мемлекетті нығ анықтау
4-тоқсан			
	Қазақ жерлерінің бірігуі Зерттеу сұрағы: неге Мухаммад Шайбани қазақ хандығына қарсы жорықтар жасады?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.2.6 қазақ хан сыртқы саясаты 7.3.1.10 қазақ ха мемлекетті нығ анықтау
	Қасым ханның ішкі және сыртқы саясаты (1511-1518 ж.) Зерттеу сұрағы: Мемлекетті нығайтудағы Қасым ханның ролін түсіндір?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.10 қазақ ха мемлекетті нығ анықтау; 7.3.2.6 қазақ хан сыртқы саясаты
	Хақназардың Қазақ хандығының тұтастығын қалпына келтіру Зерттеу сұрағы: Хақназар хан кіммен "сертті одақ" құрды?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.10 қазақ ха мемлекетті нығ анықтау; 7.3.2.6 қазақ хан сыртқы саясаты
	Тәуекел ханның билеуі. XVI ғ.аяғында қазақ хандығының күшеюі Зерттеу сұрағы: Тәуекел ханның сыртқы саясатының негізгі бағыттарын ата?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.10 қазақ ха мемлекетті нығ анықтау; 7.3.2.6 қазақ хан сыртқы саясаты

	Казахское ханство в начале XVII в. басындағы Қазақ хандығы Есім хан (1598 – 1628ж.) Зерттеу сұрағы: Неге Есім ханның билігі кезінде қос өкімет орнатылды?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.10 қазақ хан мемлекетті нығайту анықтау; 7.3.2.6 қазақ хан сыртқы саясаты
	Жәңгір хан тұсындағы қазақ-жоңғар қарсылығы (1629-1652 ж.) Зерттеу сұрағы: Жоңғар басқыншылығының себептері неде?	7.2 Мәдениеттің дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.2.2.3 көшпелі өнері жетістіктері 7.3.2.7 Орбұлақ қазақ жасағының өнердегі шеберлігі бағалау;
	Тәуке тұсындағы Қазақ хандығы (1680-1715/18) Зерттеу сұрағы: Неге тәуке ханның билігін мемлекеттің "алтын ғасыры" деп атайды?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.10 қазақ хан мемлекетті нығайту анықтау; 7.3.2.6 қазақ хан сыртқы саясаты
	Қайталау-қорытынды сабақ		
XV-XVII ғ. Қазақ хандығының әлеуметтік –экономикалық және мәдени дамуы	Қазақ хандығының әлеуметтік құрылымы Зерттеу сұрағы: Көшпенді Дала таптарын ата?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.3 Мемлекеттің дамуы	7.1.2.1 Қазақ хан әлеуметтік топтарын анықтау; 7.3.1.11 қоғамдық өмірдегі сұлтан, жыраулардың қасиетін сипаттау
	XVI-XVIIғ. Қазақ хандығының саяси және құқықтық құрылымы Зерттеу сұрағы: Қазақ хандығы әскерінің қалыптасу ерекшелігі неде?	7.3 Мемлекеттің дамуы	7.3.1.11 қоғамдық өмірдегі сұлтан, жыраулардың қасиетін сипаттау
	XV-XVII ғ.қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы		7.4.1.2 көшпелі шаруашылық өнер ерекшеліктерін

	Зерттеу сұрағы: Көшпенді шаруашылықтың ерекшелігі неде?		
	XV-XVII ғ. қазақтардың рухани және материалдық мәдениеті Зерттеу сұрағы: Қазқа өміріндегі жыраудың ролін анықтау	7.2 Мәдениеттің дамуы	7.2.2.1 күй, аңыз, эпостық жырлар, дереккөзі ретінде маңыздылығын 7.2.2.5 көшпелі қолданбалы өнесті сипаттау

4) 8-сынып

4-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақмерзімді жоспар мазмұны	Оқу пәнінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Қазақ-жоңғар соғыстары	Жоңғар басқыншылығына қарсы Отан соғысының басталуы Зерттеу сұрағы: Қазақстан аумағына жоңғарлардың басқыншылық жорықтарының себептері неде?	8.1 Әлеуметтік қатынастарды дамыту 8.2 Мәдениетті дамыту 8.3 Мемлекеттің дамуы 8.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	8.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы кезіндегі демографиялық өзгерістерді және процестерді түсіндіру 8.2.2.1 халық ауыз әдебиеті, музыка өнері туралы тарихи дереккөздердің құндылығын бағалау 8.3.1.2 Қазақ хандығының саяси жағдайын таныту 8.4.1.1 жоңғар шапқыншылығын халқының шаруашылығына тигізген зардаптарды таныту
	Біртұтас халық жасағының ұйымдастырылуы "Годы Великого бедствия" "Ақтабан шұбырынды" Зерттеу сұрағы: Неліктен Ордабасы ел бірлігінің нышаны болды?	8.3 Мемлекеттің дамуы	8.3.1.2 Қазақ хандығының саяси жағдайын таныту 8.3.1.1 Қарақұм қырандарының жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырылуына баға беру

	Қазақ-жоңғар шайқастары Зерттеу сұрағы: Неліктен Аңырақай шайқасы қазақ-жоңғар соғысындағы түбегейлі бетбұрыс деп саналады?	8.3 Мемлекеттің дамуы	8.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығы күресте танылған батырлардың ролы
XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы	XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қарым-қатынастары Зерттеу сұрағы: Неліктен Ресей Қазақстанды Азияға шығудың "кілті мен қақпасы" деп санады?	8.3 Мемлекеттің дамуы	8.3.1.2 Қазақ хандығының саяси жағдайы 8.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	Қазақ хандығының Ресей империясына қосылуының басталауы Зерттеу сұрағы: Әбілқайыр ханның Анна Иоанновна патшайымға жазған хатының себептері мен салдарлары қандай болды?	8.3 Мемлекеттің дамуы	8.3.1.2 Қазақ хандығының саяси жағдайы 8.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	Абылай ханның ішкі және сыртқы саясаты Зерттеу сұрағы: Абылайханның ішкі саясаты неге бағытталды?	8.3 Мемлекеттің дамуы	8.3.1.2 Қазақ хандығының саяси жағдайы 8.3.2.3 Абылай ханның ішкі және сыртқы саясаты
2-тоқсан			
XVIII ғасырдағы Қазақстанның мәдениеті	XVIII ғасырдағы халық ауыз әдебиеті Зерттеу сұрағы:	8.2 Мәдениеттің дамуы	8.2.2.1 халық ауыз музыка өнері туралы тарихи дереккөздердің құндылығын бағалау
	XVIII ғасырда ақын-жыраулар шығармаларында тарихи оқиғалар қалай көрініс тапты?		8.2.1.1 салт-дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылығын бағалау
	XVIII ғасырдағы қазақтардың материалдық мәдениеті	8.2 Мәдениеттің дамуы	8.2.2.4 қолданбалы өнер жетістіктерін бағалау

	Зерттеу сұрағы: Қазақтың ұлттық қолданбалы өнерінің бірегейлігі неде?		
Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XVIII ғасырдағы Қазақстандағы казак-әскери отаршылдығы Зерттеу сұрағы: Казак әскерлерінің негізгі қызметі неде болды?	8.3 Мәдениеттің дамуы	8.3.1.3 Ресей империясының отарлық саясатының салдарын анықтау
	1783-1797 ж. Сырым Датұлы басшылығында ұлт-азаттық қозғалыс Зерттеу сұрағы: Сырым Датұлы Хан кеңесі алдына қандай талап қойды?	8.3 Мәдениеттің дамуы	8.3.1.5 халықтың отаршылдыққа азаттық күресін салдарын анықтау 8.3.1.6 ұлт-азаттық басшыларының
	1822-1824 жылдардағы патша реформалары Зерттеу сұрағы: Неліктен XX ғасырдың 20-шы жылдарында Қазақстанда әкімшілік реформалар жүргізілді?	8.3 Мемлекеттің дамуы 8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	8.3.1.4 Патша үкіметінің реформаларының әкімшілік-аумақ өзгерістерді түсіну 8.1.2.1 дәстүрлі қоғамындағы өзгеріс өткен тарихи кезең салыстыру арқы
	1836-1838 жылдардағы Бөкей Ордасындағы қазақтардың көтерілісі Зерттеу сұрағы: Исатай Тайманұлы мен Махамбет Өтемісұлын қандай күрес түрлерін қолданды?	8.3 Мемлекеттің дамуы	8.3.1.5 определяющие қазақ халықын отаршылдыққа азаттық күресін салдарын анықтау 8.3.1.6 ұлт-азаттық басшыларының беру
	Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс Зерттеу сұрағы: Кенесары хан бастаған ұлт-азаттық күрес неліктен жалпы ұлттық сипатқа ие болды?	8.3 Мемлекеттің дамуы	8.3.1.5 қазақ халықын отаршылдыққа азаттық күресін салдарын анықтау 8.3.1.6 ұлт-азаттық басшыларының беру

Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XIX ғасырдың 40-60 жылдарындағы қазақтардың ортаазиялық мемлекеттерімен қарым-қатынастары Зерттеу сұрағы: Сырдария қазақтарының ірі көтерілістерін атап бер?	8.3 Мемлекеттің дамуы	8.3.1.5 халықтың отаршылдыққа азаттық күресін салдарын анық 8.3.1.6 ұлт-азатт басшыларынын
	Қазақстанның Ресей империясына қосылуының аяқталуы Зерттеу сұрағы: Қазақстанның оңтүстік аймақтарының Ресей империясына қосылуының ерекшеліктері қандай?	8.3 Мемлекеттің дамуы	8.3.1.2 Қазақ хан саяси жағдайын 8.3.2.2 Қазақ хан сыртқы саясаты нәтижелерін аны
Қазақстан Ресей империясының құрамында	XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы әкімшілік-аумақтық реформалар Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы әкімшілік-аумақтық реформалардың мақсатын айт?	8.3 Мемлекеттің дамуы 8.1. Әлеуметтік қатынастардың дамуы	8.3.1.3 Ресей им отарлық саясаты салдарын анық 8.3.1.4 Патша үкі реформалары н әкімшілік-аумақ өзгерістерді түсі 8.1.2.1 дәстүрлі н қоғамындағы өз өткен тарихи ке салыстыру арқы
	Қазақтардың 1860-1870 жылдардағы азаттық күресі Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдың екінші жартысындағы халық көтерілістерінің себебі неде?	8.3 Мемлекеттің дамуы	8.3.1.5 дәстүрлі н қоғамындағы өз өткен тарихи ке салыстыру арқы
	Қазақстандағы жаппай шаруа отаршылдық Зерттеу сұрағы:	8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 8.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	8.4.1.2 отарлау с қазақтардың дә шаруашылығын әсерін талдау;

	Патша өкіметінің қоныстандыру саясаты қазақ қоғамының өмірін қалай өзгертті?		8.1.1.2 Ресей империясының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарларын түсіндіру; 8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістер мен өткен тарихи кезеңдерді салыстыру арқылы
	Развитие капиталистических отношений в Казахстане Исследовательский вопрос: Как начиналось промышленное развитие Казахстана?	8.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	8.4.2.1 капиталистік дамуының Қазақстан экономикасына әсерін анықтау
	Развитие ярмарочной торговли Исследовательский вопрос: Почему в Казахстане стала развиваться ярмарочная торговля?	8.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	8.4.2.2 сауда қатынастары мен жәрмеңкелердің дамуы мен өзгерістерін анықтау
	Казахское общество во второй половине XIX века Исследовательский вопрос: Кто стал добиваться равноправия для казахского народа в составе Российской империи?	8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 8.2 Мәдениеттің дамуы	8.2.1.2 ұлттық қауымдастық отаршылдық саясатының әсерін түсіндіру; 8.1.2.2 қазақ зиялы қауымының қалыптасуының маңыздылығын
4-тоқсан			
XIX ғасыр -XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті	XIX ғасырдағы мәдениеттің дамуы Зерттеу сұрағы: Неге XIX ғасыр қазақ халқының дәстүрлі музыка өнерінің гүлденген дәуірі деп саналады?	8.2 Мәдениеттің дамуы	8.2.1.1 салт-дәстүр, ғұрыптардың құрылымы мен маңыздылығын 8.2.2.1 халық ауыз әдебиеті, музыка өнері туралы тарихи дереккөздерді қарастыру, құндылығын бағалау 8.2.2.3 ұлттық музыка аспаптардың құрылымы мен дамуы

			ерекшеліктерін
XIX ғасырдағы білім беру мен ағарту ісі			
Зерттеу сұрағы: XIX ғасырда Қазақстанда оқу-ағартушылық мекемелер қандай түрде дамыды?	8.2 Мәдениеттің дамуы		8.2.3.2 XIX ғасыр жартысындағы ағарту ісінің даму ерекшеліктерін
Шоқан Уәлиханов – алғашқы қазақ ғалымы			
Зерттеу сұрағы: Ш. Уәлиханов қандай үлес қосты?	8.2 Мәдениеттің дамуы		8.2.3.1 Шоқан Уәлиханов ғылыми зерттеу құндылығын анықтау
Ы. Алтынсарин – жаңашыл педагог			
Зерттеу сұрағы: Ы. Алтынсариннің іс-әрекеттерін атап бер?	8.2 Мәдениеттің дамуы		8.2.3.3 Ыбырай Алтынсарин ағарту саласына қосқан бағалау
Абай Құнанбаев – ұлы ақын, ойшыл			
Зерттеу сұрағы: Абай Құнанбаев әр адам үшін ең маңызды не деп есептеді?	8.2 Мәдениеттің дамуы		8.2.2.2 Абай Құнанбаев ақын, ойшыл, қаламгер ретіндегі қызметі
XIX ғасырдың соңы – XX ғасырдың басындағы Қазақтардың ауызша тарихи дәстүрлерінің дамуы.			
Зерттеу сұрағы: Ш.Құдайбердіұлы, М.Көпейұлы, Қ.Халид еңбектерінің тарихи құндылығы неде?	8.2 Мәдениеттің дамуы		8.2.3.4 Шәкәрім Қасымов, Мәшһүр Жүсіп Кенжетай, Қ.Халид еңбектерінің дерек ретіндегі маңызын анықтау

5) 9-сынып

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу пәнінің мазмұны	Оқыту мақсатта
1-тоқсан			
XX ғасырдың басындағы Қазақстан	Қазақстанның XX ғасырдың басындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайы Зерттеу сұрағы: Не себепті А.Байтұрсынов: "Қазақ ұлтының өмір сүруінің өзі проблемаға айналды", - деп санады?	9.3 Мемлекеттің дамуы	9.3.1.1 қазақ зиялылары Ресей империясының Мемлекеттік Думасына қызметіне баға берді; 9.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы саяси процестер
	Қазақстандағы 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс Зерттеу сұрағы: 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс неліктен бүкілхалықтық сипат алды?	9.3 Мемлекеттің дамуы	9.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы саяси процестер 9.3.1.3 1916 жылғы көтерілістің тарихи анықтау және тәртібі рөліне баға беру
	1917 жылғы ақпан буржуазиялық-демократиялық революциясы және оның Қазақстанға әсері Зерттеу сұрағы: Зерттеу сұрағы: Қазақстанда 1917 жылы саяси белсенділіктің артуы қандай оқиғалардан көрініс тапты?	9.3 Мемлекеттің дамуы	9.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы саяси процестер
	"Алаш" қозғалысы және қазақ ұлттық идеясы Зерттеу сұрағы: "Алаш" партиясының мақсаты қандай болды?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.2 мәдениеттің дамуы 9.3 Мәдениеттің дамуы	9.1.2.1 қазақ зиялылары қоғамдағы рөлі талдау; 9.3.1.4 "Алаш" партиясының ұлттық мемлекеттің жаңғыртудағы саяси анықтау; 9.2.3.1 ұлттық бағдары қоғамдық-саяси өмірде оятаудағы рөліне

	XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының көрнекті өкілдері Зерттеу сұрағы: Қазақ зиялылары ұлттық мүдделерді қалайша қорғады?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.2 Мәдениеттің дамуы 9.3 Мемлекеттің дамуы	9.1.2.1 қазақ зиялы қоғамдағы рөлі талдау; 9.2.2.1 қазақ зиялы шығармашылығын талдау және қорытынды тигізген әсеріне 9.3.1.5 Әлихан Бөкейхан саяси көшбасшылығын қызметіне баға
2-тоқсан			
Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы	Қазан революциясы және Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы Зерттеу сұрағы: Неге кеңестік билік қалаларда тез орнықты?	9.3 Мемлекеттің дамуы	9.3.1.2 XX ғасырда Қазақстандағы саяси процестер
	Қазақстандағы ұлттық автономиялар Зерттеу сұрағы: Алаш Орда үкіметі мен Түркістан (Қоқан) автономиясының идеялары неліктен жүзеге аспады?	9.1. Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.3 Мемлекеттің дамуы	9.3.1.6 Қазақстандағы ұлттық автономияның маңыздылығын 9.1.2.1 қазақ зиялы қоғамдағы рөлі талдау
	Қазақстан азаматтық қарсыластық жылдарында (1917-1920 жылдар). Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы азаматтық соғыстың ерекшелігі неде?	9.3 Мемлекеттің дамуы	9.3.1.2 XX ғасырда Қазақстандағы саяси процестер
	"Әскери коммунизм" саясаты Зерттеу сұрағы: "әскери коммунизм" саясатының салдары қандай?	9.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	9.4.1.2 Азаматтық кезеңіндегі экономиканың дамуы саясаттың тиімділігі

	Қырғыз (Қазақ) АКСР-нің құрылуы Зерттеу сұрағы: Қазақ Автономиялық Кеңестік Республикасы құрылуының тарихи маңызы неде?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	9.1.1.2 Қырғыз а Республикасын кезеңдерін аны
	Әскери коммунизм саясатынан Жаңа экономикалық саясатқа көшу Зерттеу сұрағы: Жаңа экономикалық саясаттың мәні неде?	9.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	9.4.1.1 жаңа экон саясаттың нәти алған өзгерістер
3-тоқсан			
Қазақстан тоталитарлық жүйе кезеңінде	Қазақстандағы 1920-1930 жылдардағы индустрияландыру Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы индустрияландырудың ерекшелігі неде?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	9.4.2.1 Қазақста индустриялан д жетістіктері мен анықтау; 9.1.1.1 демограф өзгерістердің се салдарын анық
	Қазақстандағы ұжымдастыру Зерттеу сұрағы: Неліктен ұжымдастыру саясаты "ұлы нәубетке" әкеліп соқтырды?	9.4 Қазақстанның экономикалық дамуы 9.3 мемлекеттің дамуы	9.4.1.2 күштеп ұ саясатының ау шаруашылығын зардап тарын та 9.3.1.7 XX ғасыр жылдарындағы әкімшіл жүйе са зардаптарын та
	1920-1930 жылдардағы саяси репрессиялар Зерттеу сұрағы: Сталиндік режим не себепті зиялыларға "халық жауы" деген айып тақты?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.3 Мемлекеттің дамуы	9.3.1.7 XX ғасыр жылдарындағы әкімшіл жүйе са зардаптарын та 9.1.2.1 қазақ зия қоғамдағы рөлі талдау
	Ахмет Байтұрсынов – "ұлт	9.2 Мәдениеттің дамуы	9.2.2.2 Ахмет Бай

мәдениеті: білім мен ғылым	ұстазы". Зерттеу сұрағы: Ахмет Байтұрсыновтың ғылыми мұрасы қандай		қазақ тіл білімін салушы, қоғам мұрасы ретінде бағалау
	XX ғ. 20-30 жылдарындағы білім беру жүйесі мен ғылым. Зерттеу сұрағы: Білім мен ғылым саласының қандай жетістіктері мен кемшіліктері болды?	9.2 Мәдениеттің дамуы	9.2.3.2 кеңес дәуірі тілінің ахуалын 9.2.3.3 XX ғасырдың жартысындағы ғылым саласының өзгерістерді талдау
	Қ.Сәтбаев – жан-жақты ғалым Зерттеу сұрағы: Қ.Сәтбаевтің қызмет бағыттарын атап бер?	9.2 Мәдениеттің дамуы	9.2.3.4 Қаныш Сәтбаев Қазақстан өнер ғылымын дамытуға баға беру
4-тоқсан			
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: әдебиет пен өнер	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ әдебиетінің дамуы Исследовательский вопрос: Қазақ әдебиетінде социалистік реализм қалай көрініс тапты?	9.2 Мәдениеттің дамуы	9.2.2.1 определяя наследие казахской интеллигенции, влияние на общественное сознание
	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ өнерінің дамуы Зерттеу сұрағы: Қазақ өнерінің жаңа белеске көтерілуі неден байқалды?	9.2 Мәдениеттің дамуы	9.2.2.4 Әміре Қашағұлы Қажымұқан Мұңайтпасов қазақ халқын әдебиет танытудағы рөл 9.2.2.1 қазақ зиялы шығармашылығын талдау және қорытынды тигізген әсеріне 9.2.2.3 өнер мен мәдениеттің өзгерістерді анықтау
Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы Зерттеу сұрағы: Қандай қазақстандық Ұлы Отан	9.3 Мемлекеттің дамуы	9.3.2.1 қазақстандық Ұлы Отан соғысына қосқан үлесін бағалау 9.3.2.2 Бауыржан Момышұлының

	соғысының батырлары халық есінде сақталды?		тұлғалық қасиеттері
	Қазақстан – майдан арсеналы Зерттеу сұрағы: "Бәрі майдан үшін, бәрі Жеңіс үшін!" ұраны қалай жүзеге асты?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.4 Экономикалық даму	9.4.2.2 Қазақстан экономикасының жағдайларына бейімделгендігі 9.1.2.2 соғыс жылдары халықтың әлеуметтік анықтау
	Қазақстанға КСРО халықтарының депортациясы Зерттеу сұрағы: Қазақстан аумағына қай халықтар депортацияланды?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	9.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептерін салдарын анықтау
	Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақ КСР мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Соғыс жылдарындағы Қазақстанның мәдени жетістіктері қандай болды?	9.2 Мәдениеттің дамуы	9.2.2.5 соғыс жылдары өнер мен әдебиет рухын көтерудегі бағалау

6) 10-сынып

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу пәнінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар)	Соғыстан кейінгі Қазақ КСР-нің әлеуметтік-экономикалық дамуы Зерттеу сұрағы: Соғыстан кейін қазақстандықтардың өмірі қалай өзгерді?	10.1 Әлеуметтік қатынастар дамуы 10.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	10.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептерін байланысын талдау қорытынды жасау 10.4.1.1 Кеңес үкіметі ауыл шаруашылығын алған өзгерістер 10.4.2.1 өнеркәсіптің дамуы анықтап, қорытынды жасау

	Қазақстандағы әскери-өнеркәсіп кешені. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақстан ядролық сынақтар алаңына айналды?	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.1 қоғамдық ерекшеліктерін 10.3.2.1 XX ғасыр жартысындағы өнеркәсіп кешені Қазақстанға тиген зардаптарын анықтап, қорытынды жасау;
	Сталиндік идеологияның Қазақстандағы қоғамдық-саяси өмірге әсері. Зерттеу сұрағы: Неліктен тарихшы Ермұхан Бекмаханов 25 жылға бас бостандығынан айырылды?	10.2 Мәдениеттің дамуы 10.3 Мемлекеттің дамуы	10.2.3.1 Е.Бекмахановтың Қазақстан тарихына қосқан үлесін бағалау; 10.3.1.1 қоғамдық ерекшеліктерін анықтау;
Қазақстан "жылымық" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	"Жылымық" кезеңіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуы Зерттеу сұрағы: "Жылымық кезеңі" қоғамға қандай өзгеріс әкелді?	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.1 қоғамдық ерекшеліктерін анықтау;
	Тың игеру жылдарындағы Қазақстан. Зерттеу сұрағы: Тың және тыңайған жерлерді игеру саясаты Қазақстанға қалай әсер етті?	10.1 Әлеуметтік қатынастар дамуы 10.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	10.1.1.1 демографиялық өзгерістер туралы анықтау; 10.4.1.1 Кеңес үкіметі ауыл шаруашылығына алған өзгерістерін анықтау;
	Қазақ КСР экономикасының шикізатқа бағытталуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның табиғи ресурстарын игеруде ұлттық мүдде қаншалықты ескерілді?	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.2.1 XX ғасыр жартысындағы өнеркәсіп кешені Қазақстанға тиген зардаптарын анықтау; 10.3.1.1 қоғамдық ерекшеліктерін өзіндік интерпретациямен анықтау;
2-тоқсан			
Қазақстан "тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар)	1965-1985 жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы	10.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	10.4.2.1 өнеркәсіп анықтап, қорытынды жасау; 10.4.1.1 Кеңес үкіметі

	Зерттеу сұрағы: Не себепті 1965-1985 жылдар "тоқырау" кезеңі деп аталды?		ауыл шаруашылығындағы өзгерістерді талдап, алған өзгерістерді
	XX ғ. 60-80 жылдарындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуындағы қарама-қайшылықтар Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ұлттық мүдделерді қорғау қалай жүзеге асырылды?	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.1 қоғамдық ерекшеліктерін талдау; 10.3.1.4 әміршіл-әкімшілік саясатқа қарсы халықтың наразылықтары; 10.3.1.2 қоғамдық қайраткерлердің мүддені қорғаудағы ролін беру
	"Тоқырау" жылдарындағы демографиялық процестер Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы урбандалу процесіне қандай факторлар әсер етті?	10.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	10.1.1.1 демографиялық өзгерістер туралы ақпарат жасау; 10.1.1.2 қазіргі демографиялық өзгерістерге баға беру
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985 жылдар)	XX ғасырдың екінші жартысындағы білім беру жүйесінің дамуы Зерттеу сұрағы: Кеңестік білім беру саласындағы реформалар қандай мақсат көздеді?	10.2 Мәдениеттің дамуы	10.2.3.2 білім мен мәдениет саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы қазақстандық ғалымдардың ғылымды дамытудағы жетістіктері. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ғылымның қай салалары көбірек дамыды?	10.2 Мәдениеттің дамуы	10.2.3.2 білім мен мәдениет саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы әдебиет пен өнердің дамуы Зерттеу сұрағы: Кеңестік идеология қазақ мәдениетінің	10.2 Мәдениеттің дамуы	10.2.2.1 кеңестік саясат пен өнер туындыларының қоғамдық өмірді дамытуға анықтау; 10.2.2.2 М.Әуезов

	дамуына қалай әсер етті?		шығармаларын әдебиетіндегі ор
3-тоқсан			
Қазақстан қайта құру кезеңінде (1986-1991 жылдар)	Қазақстан на Қазақстан "Қайта құрудың" бастапқы кезеңінде	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.1 қоғамды ерекшеліктерін
	Зерттеу сұрағы: КСРО-ның ыдырауы: заңдылық па әлде кездейсоқтық па?	10.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	10.4.1.2 Кеңес үкіметінің орын алған әлеуметтік экономикалық анықтау
	Қазақстандағы 1986 жылғы Желтоқсан оқиғалары	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.5 1986 жылғы оқиғасының тарихи маңыздылығын
	Зерттеу сұрағы: 1986 жылғы Желтоқсан оқиғаларының сипаты қандай болды?		10.3.1.4 әміршілік саясатқа қарсы наразылықтарын талдау
	"Қайта құру" жылдарындағы Қазақстандағы демократиялық процестер	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.1 қоғамды ерекшеліктерін
Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 – 1996 жылдар)	Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің жариялануы	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.6 Қазақстан тәуелсіздік жолын алғашқы қадам қорытындылау;
	Зерттеу сұрағы: "Қазақстан Республикасының тәуелсіздік туралы" Конституциялық Заңының тарихи маңызы қандай?		10.3.1.7 Қазақстан тәуелсіздігінің тарихи маңызы
	Н.Ә. Назарбаев - Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.10 Тәуелсіздік қалыптасуында Назарбаевтың р
	Зерттеу сұрағы: Саяси көшбасшының мемлекет тарихының бетбұрысты кезеңдеріндегі рөлі қандай болды?		

Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы мемлекеттілікті қалыптастырудағы іс-шаралар Зерттеу сұрағы: 1995 жылғы жаңа Конституцияны қабылдаудың тарихи маңызы неде?	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.8 Тәуелсіз қоғамдық – саяси талдау; 10.3.1.6 Қазақстанның тәуелсіздік жолының алғашқы қадамдарын қорытындылау; 10.3.1.3 Қазақстан Республикасының мемлекеттің түрлері кепілі ретінде ба	
Қазақстан – халықаралық құқық субъектісі Зерттеу сұрағы: Қазақстанның халықаралық қауымдастыққа кірігуі қалай жүзеге асты?	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.2.2 Қазақстан Республикасының халықаралық ар танылуына баға 10.3.2.3 Қазақстанның аймақтық және ұйымдарымен ба талдау	
Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы Қазақстанның экономикалық даму Зерттеу сұрағы: Неліктен нарықтық экономикаға көшу барысында қиыншылықтар?	10.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	10.4.1.3 Қазақстан Республикасының жекешелендіру экономикаға ық 10.4.2.2 нарықтық экономиканың қатынастарға әс 10.4.2.3 Қазақстанның экономикаға кір	
Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы әлеуметтік-демографиялық процестердің ерекшеліктері неде?	10.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 10.3 Мемлекеттің дамуы	10.1.1.3 Қазақстанның стратегиясында демографиялық бағыттарын тал 10.1.1.2 қазіргі кезде демографиялық баға беру; 10.1.2.1 қазіргі кезде Қазақстан халқының әлеуметтік жағд статистикалық негізінде;	

			10.3.2.4 қазақ диаспораларын Отанымен байланыстыру маңыздылығын
4-тоқсан			
Қазақстан Республикасының дамуы (1997 жылдан бастап қазіргі заманға дейін)	Қазақстан - 2030" Стратегиясы – мемлекет дамуындағы жаңа кезең Зерттеу сұрағы: "Қазақстан - 2030" Стратегиясын қабылдау қажеттілігі неден туындады?	10.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.9 ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияны анықтау; 10.1.1.3 Қазақстан стратегиясында демографиялық бағыттарын түсіні
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап экономикалық дамуы Зерттеу сұрағы: Қазақстан Республикасының ХХІ ғасырдағы экономикалық дамуының негізгі бағыттары қандай?	10.4 Қазақстанның экономикалық дамуы	10.4.2.2 нарықтық экономиканың қатынастарға әсері 10.4.1.4 аграрлы модернизациялар талдау; 10.4.2.4 сыртқы экономикаға әсері
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап әлеуметтік дамуы Зерттеу сұрағы: Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы қалай өзгерді?	10.1 Әлеуметтік қатынастар дамуы	10.1.2.1 объяснение положения населения Казахстана на основе статистических
	Халықаралық қатынастар жүйесіндегі Қазақстан Зерттеу сұрағы: Қазақстанның жаңа әлемдегі орны қандай?	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.2.3 Қазақстан аймақтық және ұйымдарымен байланысты талдау; 10.3.2.2 Қазақстан Республикасының халықаралық артықшылығына баға
	Астана – Тәуелсіз Қазақстанның астанасы Зерттеу сұрағы: Астананы көшіру нәтижесінен ұтымды	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.11 Астана Қазақстанның өрлеу нышаны ретінде

	стратегиялық шешім болып табылды?		
	Қазақстан – 2050" стратегиялары Зерттеу сұрағы: "Қазақстан – 2050" Стратегиясы қандай жаңа саяси бағытты белгіледі?	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.9 ұзақ мері мемлекеттік стр анықтау
	Қазіргі кездегі Қазақстанның дамуындағы басым бағыттары Зерттеу сұрағы: "5 институтционал ды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлт жоспары неліктен қабылданды?	10.3 Мемлекеттің дамуы	10.3.1.9 ұзақ мері мемлекеттік стр анықтау
Қазіргі Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін)	Тәуелсіздік жылдарындағы білім мен ғылымның дамуы Зерттеу сұрағы: Жаһандану жағдайындағы қазақстандық білім мен ғылымның даму тенденциялары қандай?	10.2 Мәдениеттің дамуы	10.2.3.2 білім ме саласындағы м саясатын анықт
	Тәуелсіз Қазақстан мәдениеттің дамуы Зерттеу сұрағы: Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті дамыту мен сақтау жолдары қандай?	10.2 Мәдениеттің дамуы	10.2.2.3 қазіргі к әдебиеттің даму тенденциялары 10.2.2.4 ұлттық құндылықтарды бағытталған ме бағдарламалард негіздеу ("Мәден бағдарламасы)
	Діннің қазіргі Қазақстан қоғамындағы рөлі Зерттеу сұрағы: Қазақстан қоғамында зайырлы мемлекет және діни сенім бостандығы ұстанымдары қалай үйлесім табуда?	10.2 Мәдениеттің дамуы	10.2.1.1 дәстүрлі деструктивті дін ұйымдардың іс-түсіндіру; 10.2.1.2 Қазақст Ассамблеясыны этносаралық ке тұрақтылықты н ықпалын бағала

	"Мәңгілік Ел" ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: "Мәңгілік Ел": идеясының біріктірушілік рөлі неде	10.2 Мәдениеттің дамуы	10.2.1.3 "Мәңгілік Ел" ұлттық идеясының жалпыұлттық идеясының маңыздылығын 10.2.1.2 Қазақстан Республикасының Ассамблеясының этносаралық кеңестің тұрақтылықтың негізін қалыптастырушықпалын бағалау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

7-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына 644-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу бағдарламасының мақсаты – есту бұзылыстары бар білім алушылардың бойында тарихи оқиғаларды саналы түсіну, толеранттылық, өз елі және басқа елдердің тарихы мен мәдениетіне құрмет қалыптастыру, ғасырлар бойы қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтарды дарыту және зерттеушілік, ойлау, қоғамға кірігуге қажетті коммуникативті

дағдыларды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) есту бұзылысы бар білім алушыларда адамзат өркениетінің ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері және түрлі халықтардың тарихи даму жолының ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

2) әлемнің тарихи дамуы барысында қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтар жүйесі туралы білім беру;

3) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін дүниежүзі тарихы контекстінде сын тұрғысынан талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру мен дамыту;

4) тарихи сауаттылық қалыптастыру – тарихи кезеңдерде бағдарлай білу біліктілігін, халықтардың салт-дәстүрлерін білу.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) ауызша сөйлеу тілін есту және көру арқылы қабылдауын қалыптастыру;

2) сөйлеу мәдениетін, өз ойын ауызша және жазбаша түрде жеткізу біліктілігін дамыту;

3) тарихи фактілерді өмірлік жағдаяттарда қолдана алатын тұлға дамыту;

4) естімейтін оқушыға сапалы жеке арнайы оқытуды кеңейту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Естімейтін оқушыларды оқыту үдерісінде, оқытудың негізгі қағидаларын ескеру керек: қолжетімділік, сараланған және жеке тұлғаға бағытталған тәсілдеме, көрнекілік және қарым-қатынас.

6. Оқытудың қолжетімділік қағидасы оқу материалының түсінуге

қолжетімді болуын, тарихи ұғымдарды оңтайлы жеткізуді, мәтіндерді қажетті иллюстрациялармен және дидактикалық материалмен қамтамасыз етуді қарастырады.

7. Сараланған тәсілдеме оқушылардың материалды қабылдау деңгейін ескереді:

- 1) жоғарғы деңгей – оқушылар өздігінен материалды меңгере алады;
- 2) орташа деңгей – оқушылар кейде педагогтың көмегін қажет етеді;
- 3) төменгі деңгей – оқушылар үнемі педагогтың көмегін қажет етеді.

8. Тұлғаға бағытталған тәсілдеме тұлғаны үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, тұлғаның шығармашылық қабілеттерін толық ашу және әлеуметтік маңызды тұлға қасиеттерін тәрбиелеу.

9. Көрнекілік қағидасы білім, біліктілік пен дағдыларды шынайы өмірдегі заттарды, құбылыстарды көру арқылы қабылдау қажеттілігін қарастырады. Бұл оқушылардың танымдық тәжірибесін байытуға, абстрактілі ұғымдарды меңгеруге қажет.

10. "Дүниежүзі тарихы" пәнін оқытудағы коммуникативті тәсілдеме сөйлеу тілін қатынас құралы ретінде меңгеруді және білім алушыларды түрлі тілдік жағдаяттарда еркін бағдарлай білуді қарастырады.

11. "Дүниежүзі тарихы" пәнінде барлық қағидаларды жүзеге асыру үшін:

1) тарихи оқиғалар туралы білімдерін кеңейту негізінде естімейтін оқушылардың ауызша, жазбаша, диалогтік сөйлеу тілін таным іс-әрекетімен байланыстыра отырып дамыту;

2) дүниежүзі тарихын меңгерту үдерісінде логикалық ойлауды дамытуға ықпалдасатын жаңа формаларды, әдістерді, құралдарды қолдану, сөйлеу ортасын құру, өзіндік жұмысты ұйымдастыру;

3) естімейтін оқушыларға таныс емес жаңа терминологияны түсіндіру кезінде жест және дактиль тілдерін қосымша құрал ретінде пайдалану;

5) естімейтін оқушыларға дүниежүзі тарихын оқыту үдерісінде дидактикалық ережелерді сақтау: меңгерілетін материалдың аз көлемі, өткен материалды қайталау, белсендірту;

6) естімейтін оқушыларға әлеуметтік ортаға бейімделуге көмектесетін неғұрлым сапалы білім алуға мүмкіндік беру.

12. Оқу бағдарламасы базалық тарихи ойлау дағдыларын: тарихи деректердің интерпретациясы, уақыт пен кеңістікте бағдарлану, тарихи талдау және түсіндіруді қалыптастыруға бағытталған.

13. "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша тарихи ойлау дағдыларын қалыптастыру және оқу мақсаттарын тиімді жүзеге асыру төмендегі тарихи концептілерге (түсініктер) негізделеді:

1) өзгеріс пен сабақтастық;

2) себеп пен салдар;

3) дәлел;

4) ұқсастық пен айырмашылық;

5) маңыздылық.

14. Тарихи концептілер негізінде оқытудың күтілетін нәтижелері:

1) өзгеріс пен сабақтастық бойынша білім алушылар: сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды уақыт пен кеңістікте талдайды және бағалайды; сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды ұзақ уақыт бойы ауқымды тарихи процестер мен тақырыптарға дейін біріктіреді; тарихи оқиғалар мен процестердің белгілі бір уақыт межесінде жүйеленуі мен ұйымдасуының негізін (критерийлер) түсіндіреді;

2) себеп және салдар бойынша білім алушылар: бір немесе бірнеше себептердің және/немесе ықпалдардың өзара әрекеттесуін талдайды және бағалайды; ұқсастықтарды, себеп-салдарды, өзара байланысты

көрсете отырып тарихи себептілікті түсінеді;

3) дәлел: тарихи айғақтарды талдау және бағалау негізінде дәйекті қорытынды жасайды;

4) ұқсастық пен айырмашылық" бойынша білім алушылар: белгілі бір жерде, белгіленген бір уақыт кезеңінде немесе бір қоғамның ішіндегі өзара байланысқан тарихи оқиғаларды салыстырады;

5) маңыздылық" бойынша білім алушылар: қоғамның дамуы үшін тарихи оқиғаның, құбылыстың, процестің маңыздылығын анықтайды.

15. Дүниежүзі тарихы сабағында ақпараттық-коммуникативті технологияларды (АКТ) қолдану:

1) ақпараттық-коммуникативті технологияларды қолдану құзыреттілігі АКТ-дағдылар негізінде құрылады және жұмыс немесе тынығу үшін технологияларды дұрыс әрі шығармашыл қолдануды қарастырады;

2) АКТ мультимедия ресурстарын және ақпараттық бұқаралық құралдарды, интерактивті тақта мен компьютерді "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша оқу үдерісін модернизациялауға және белсендіртуге, естуін түзетуді оңтайландыруға септігін тигізеді;

3) ақпаратты іздеу, өңдеу және ауысу үшін Интернет-ресурстарын пайдалану қажет.

16. Бағдарламаны жүзеге асыру үшін сыныптар келесі құралдармен жабдықталады:

1) фронтальді оқу іс-әрекетін қамтамасыздандыру үшін стационарлы дыбыс күшейткіш құрылғылар;

2) мультимедиялық компьютердік сынып;

3) жеке есту аппараттары, дыбыс айту экраны.

3-тарау. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

17. "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

18. Оқу пәнінің білім мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі;
- 2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі;
- 3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі;
- 4) "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі.

19. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әлеуметтік құрылымдар;
- 2) әлеуметтік өзара әрекеттестік.

20. "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дін;
- 2) өнер;

3) философиялық жүйелер;

4) ғылым.

21. "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі;

2) империялар, соғыстар, көтерілістер мен революциялар.

22. "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік;

2) экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері.

23. 5-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен малшыларға дейін. Адамның пайда болуы туралы теориялар. Адамдардың алғашқы бірлестік формалары: адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа және олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтары. Ежелгі адамдардың өмір салты. Иемденуші және өндіруші шаруашылық түрлері (терімшілік, аңшылық, балық аулау, мал шаруашылығы, егіншілік, металл өңдеу, айырбас сауда). "Неолиттік төңкеріс" ұғымы. Ежелгі діни наным-сенімдер. Алғашқы қауымдық өнердің түсінігі және түрлері.

2) өзен алқаптарының өркениеттері. Алдыңғы Азия мен солтүстік-шығыс Африканың табиғи жағдайлары. Месопотамия тарихының ежелгі кезеңі: Шумер және Аккад мемлекеттері. Ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесі мен өнері.

3) ежелгі Египет тарихы. Табиғи жағдайлары. Египеттегі мемлекеттің пайда болуы. Пирамидалар құрылысының дәуірі. Ежелгі Египеттің әлеуметтік құрылымы, экономика, діни наным-сенімдер мен ғылыми білімдері.

4) қос дөңгелекті арбалар мен империялар. "Империя" түсінігі. Ежелгі замандағы әскери өнер: соғыс арбалары мен атты әскердің пайда болуы. Жаулаушылық соғыстар мен империялар шекараларының өзгеруі. Таяу және Орта Шығыс империялары. Орталық Азияның ежелгі мемлекеттері. Әлеуметтік ұйымдасу, шаруашылығы мен мәдениеті.

5) ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы. Табиғи жағдайлары. Үндістанда мемлекеттің қалыптасуы. Ежелгі Үндістандағы индуизм мен буддизм. Ежелгі Үндістанның әлеуметтік құрылымы (касталық жүйе). Шаруашылығы. Мәдениеті мен ғылыми білімдердің дамуы.

24. 6-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) ежелгі Қытай. Табиғи жағдайлары. Ежелгі Қытай мемлекетінің қалыптасуы. Конфуций және Лао Цзы ілімдері. Ежелгі Қытайдың саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Ежелгі Қытайдың мәдениеті.

2) ежелгі Грекия. Ежелгі Грекияның географиялық жағдайы. Грекияның ежелгі өркениеттері. Грекиялық қала-мемлекеттер. Афина мемлекеті. Ежелгі Спарта. Ежелгі Грекияның саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Грек-парсы соғыстары. Александр Македонский империясы.

3) ежелгі Грекия мәдениеті. Ежелгі Грекияның тарихшылары мен философтары. Ежелгі Грекиядағы білім мен ғылым. Ежелгі Грекияның мәдениеті (күнделікті өмірі мен мерекелері, Олимпиада ойындары, діни наным-сенімдер, аңыздар мен мифтер, театр, сәулет және мүсін өнері).

4) Рим империясының гүлденуі. Апеннин түбегінің табиғи-географиялық ерекшеліктері. Ежелгі Римнің саяси және қоғамдық құрылысы (патшалық басқару және республика кезеңі тұсында). Римнің жаулаушылық соғыстары. Рим империясы. Рим империясындағы басқару жүйесі мен әлеуметтік ұйымдасу. Спартак бастаған құлдар көтерілісі. Шаруашылығы мен тұрмысы. Мәдениет. Империя дағдарысы.

5) дәуірлер тоғысындағы Рим. Христиандықтың пайда болуы. Рим империясындағы алғашқы христиандар. Мемлекеттік басқару жүйесі. Ұлы

Константиннің діни реформасы. Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы: жазу, әлемнің ғылыми бейнесі, ежелгі Римдегі техниканың дамуы.

25. 7-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Рим империясының құлауы. Тарихтағы "орта ғасыр" түсінігі. Орта ғасырлар тарихының хронологиялық шеңбері мен кезеңдері. Халықтардың ұлы қоныс аудару және Батыс Рим империясының құлауы. Византия империясы. Византия мен Түрік қағанатының дипломатиялық қарым-қатынастары. Киев Русінің құрылуы. Киев Русінде христиандықтың қабылдануы;

2) феодализм. "Феодализм" түсінігі. Феодалдық шаруашылық түрінің ерекшеліктері. Феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымы. Ортағасырлық қалалар мен өнердің даму ерекшеліктері;

3) ислам тарихы. Ислам дінінің пайда болуы. 610 және 1258 жылдар аралығындағы ислам тарихындағы басты оқиғалар. Араб халифаты. Мұсылман әлемі мәдениетінің дамуы;

4) крест жорықтары. Крест жорықтарының (1-4 крест жорықтары) себептері, барысы мен салдарлары. Крест жорықтарынан кейінгі христиандық Еуропа мен мұсылман әлемі;

5) моңғолдар. Шыңғыс хан. Моңғол империясының құрылуы. Моңғолдардың әскери өнері. Еуразия этносаяси картасының қалыптасуына моңғол шапқыншылықтарының әсері;

6) XIV ғасырдағы - XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам. "Қара індет". Франция мен Англиядағы шаруалар көтерілісі. Феодалдық соғыстар (Жүз жылдық соғыс, Ал қызыл және Ақ раушандар соғысы) және Еуропадағы бір орталықтанған мемлекеттердің қалыптасуы. Жанна д'Арк;

7) Батыс пен Шығыстағы абсолютизм. Феодалдық мемлекеттің даму кезеңдері. Батыс пен Шығыс мемлекеттеріндегі абсолютизмнің ерекшеліктері (Франция, Ресей, Англия, Қытай, Жапония, Осман империясы). "Парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Бояр Думасы"

ұғымдары;

8) сауда, қолөнер және әлемді игеру. Ұлы Жібек жолы. Халықаралық сауда мен саяхаттар. Қытайдағы Мин әулетіндегі теңіз саяхаттары (Чжен Хе басшылығымен). XV ғасырдың соңы - XVI ғасырдың басындағы Ұлы географиялық ашулар мен олардың салдарлары. XV ғасырдағы Америка халықтары. Алғашқы отарлық империялар (Португалия, Испания);

9) қайта өрлеу дәуірі. Батыс Еуропадағы қайта өрлеу дәуірінің мәдениеті. Гуманистер идеялары. Шығыстың ортағасырлық мәдениеті;

10) реформация. Реформация себептері мен оның Еуропа елдеріндегі таралуы. Мартин Лютер наразылығының тарихи маңызы;

11) ғылыми революция. Әлемнің қазіргі ғылыми бейнесінің негізін қалаушылар және олардың ізбасарлары (Николай Коперник, Галилео Галилей, Джордано Бруно).

26. 8-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) тарихтағы "Жаңа заман" түсінігі. Жаңа заман кезеңдері. Дәстүрлі өркениет дағдарысы және Англияда XVII ғасырда жаңа қоғамның пайда болуы. Өнеркәсіп төңкерісі және оның әлемді өзгертудегі ықпалы. Мануфактура, фабрикалардың пайда болуы және жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы. Өнеркәсіп төңкерісі: мәні, маңызы. Феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа өту. Индустриалды қоғам әлеуметтік құрылымының ерекшеліктері. XVII ғасырдағы ағылшын буржуазиялық революциясы.

2) XVIII ғасырдағы Үндістан, Парсы мемлекеті және Ұлыбритания. Британ отарлық империясының құрылуы. Ұлы Моғолдар империясының дағдарысы мен күйреуі. Еуропалық мемлекеттердің Ост-Үнді компаниясы. XVII ғасырдағы Иранның әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Ресей мен Англияның Ирандағы ықпал ету аймағы үшін бәсекелестігі.

3) ағартушылық идеяларының таралуы. Ағартушылық кезеңінің қайраткерлері. Еуропа мен Солтүстік Америкадағы революциялық идеялардың таралуындағы ағартушылық идеялардың рөлі.

4) француз революциясының көрінісі. Француз абсолютизмнің дағдарысы. Француз буржуазиялық революциясы. Ағартушылық идеялардың қоғамдық санаға әсері. Ағартушылық пен революция кезеңіндегі Франция мәдениеті. Республикалық құрылыстың құрылуы мен ерекшеліктері. Наполеон Бонапарттың ішкі және сыртқы саясаты. Францияның жаулаушылық соғыстары. Құрлықтық блокада. Наполеонның Ресейге басып кіруі. Антифранцуздық коалициялар. Наполеон империясының күйреуі.

5 Ресей және) Осман империясы. Осман империясының саяси және әлеуметтік-экономикалық даму ерекшеліктері. Танзимат реформасы: мақсаттары мен нәтижелері. XVIII ғасырдың II - жартысындағы Осман империясының әлсіреуі: ішкі және сыртқы саясат.

6) XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Әлеуметтік-экономикалық даму. Ресей самодержавиясының ерекшеліктері. Ресейдегі азаттық қозғалыстың үш кезеңі. Декабристер көтерілісі. II Александр императордың реформалары. Халықшылдардың қозғалысы. Ресейдегі марксизмнің таралуы және В.И. Лениннің революциялық қызметінің басталуы.

7) XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері. Цин династиясының оқшаулану саясаты мен еуропалықтардың сауда, дипломатиялық миссиялары. Апиын соғыстары: себептері мен салдарлары. Ихэтуандар көтерілісі ("боксерлер" көтерілісі). Еуропалық мемлекеттердің Қытайды "ықпал ету аймақтарына" бөлуі. Жартылай отар Қытайдың әлеуметтік-экономикалық жағдайы.

8) революциялық идеялардың XIX ғасырда Еуропаға таралуы. Мемлекеттердің саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайы (Германия, Италия). Либералдық және демократиялық қозғалыс. Марксизмнің қалыптасуы мен таралуы. Еуропадағы 1848 жылғы буржуазиялық революциялар. Франко-Пруссия соғысы және Германияның бірігуі. Италияның бірігуі.

9) XIX ғасырдағы Үндістандағы еуропалықтардың үстемдігі. 1857-1859 жылдардағы Үндістандағы ұлт-азаттық көтеріліс (сипайлар көтерілісі).

Үндістанды басқарудағы өзгерістер. Үнді Ұлттық Конгресі және Мұсылмандар Лигасының азаттық үшін қозғалыстары.

10) Америка Құрама Штаттарының күшеюі. Солтүстік Америкадағы ағылшын отарлары. Отарлардың әлеуметтік-экономикалық дамуы. Трансатлантикалық құл саудасы. Тәуелсіздік үшін күрес және Америка Құрама Штаттарының құрылуы. "Тәуелсіздік декларациясы". Америка Құрама Штаттарының "Айқын болашақ" идеясы. Өнеркәсіптік және әлеуметтік-экономикалық дамуы. "Монро доктринасы". Қиыр шығыстық саясат. Еуропалықтардың "Жапонияны ашуы". 1861-1865 жылдардағы азамат соғысы. Америка Құрама Штаттарындағы құлдықтың жойылуы.

11) суретшілер мен жазушылардың көзқарастарымен XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу. XIX ғасырдағы өнер және оның бағыттары. Әдебиет пен өнер. Өнердегі әлеуметтік әділетсіздіктің суреттелуі (Э. Золя, А.Н.Радищев, А. Құнанбаев, Ч. Диккенс, Ф. М. Достоевский).

12) Ғылыми ойдың дамуы. XIX ғасырдың ғылыми жаңалықтары (Ч. Дарвин, Г.Мендель).

27. 9-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) XX ғасырдың басындағы әлем. XX ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуі және мемлекеттердің саяси құрылымы. Индустриалды қоғамнан ақпараттық қоғамға дейін. Ғылыми-техникалық прогресс. Өнер стильдерінің әлеуметтік себептілігі (модерн, символизм, реализм, авангардизм).

2) Бірінші дүниежүзілік соғыс. XX ғасырдың басына қарай жетекші капиталистік мемлекеттер арасындағы қарама-қайшылықтар. Бірінші дүниежүзілік соғыстың қысқа мерзімді себептері. 1914-1918 жылдардағы негізгі соғыс қимылдары. Соғыс жылдарындағы әскери стратегиялардың, ғылым мен техниканың дамуы. Германия мен оның одақтастарының жеңілуі. Компьен бітімі. Соғыстың салдарлары.

3) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем. Париж бітім конференциясы. Әлемнің саяси картасының өзгеруі. Империялардың

ыдырауы. Ұлттар Лигасының құрылуы. Мандаттық жүйе. Вашингтон конференциясы. Версаль-Вашингтон жүйесінің қарама-қайшылығы мен әлсіздігі. Қоғамдық-саяси ағымдардың дамуы (әлеуметтік либерализм, консерватизм, марксизм, социал-демократия). Осман империясында сұлтан билігінің жойылуы және шетел интервенттеріне қарсы күресі. Мұстафа Кемалдың (Ататүрік) тарихи рөлі. Түркия – зайырлы мемлекет.

4) 1917 жылғы Ресейдегі революциялар. Ресей империясындағы 1917 жылғы революциялық оқиғалар. Саяси күштердің күресі. Большевиктердің билік басына келуі. Кеңес үкіметінің алғашқы декреттері. Еңбекшілер құқығы туралы Декларация. Азамат соғысы және шетел интервенциясы. "Әскери коммунизм" саясатынан жаңа экономикалық саясатқа көшу. Кеңестік Социалистік Республикалар Одағының құрылуы. Әміршіл-әкімшіл жүйенің қалыптаса бастауы.

5) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Қытай. Гоминьданның қызметі. Азамат соғысы. Сунь Ятсен – Қытайдың уақытша президенті. Чан Кайши үкіметінің саясаты. Жапонияның Қытайға қарсы агрессиясы және біртұтас майдан мәселесі.

6) Ұлы дағдарыстың себептері мен салдарлары. "Тұрақсыздық" кезеңіндегі Америка Құрама Штатының экономикалық және саяси дамуы. Дүниежүзілік экономикалық дағдарыс және оның салдарлары.

7) Франклин Делано Рузвельттің "Жаңа бағыты". Соғысаралық кезеңдегі Америка Құрама Штатының сыртқы саясаты.

8) тоталитарлық режимдер: Шығыс. И.В.Сталин және Кеңестік Социалистік Республикалар Одағындағы тоталитаризм. Индустрияландыру. Ұжымдастыру. Кеңестік қоғамның әлеуметтік құрылымы. Социалистік реализм. 1937-1938 жылдардағы жаппай саяси репрессиялар. ГУЛАГ жүйесі. XX ғасырдың 30-жылының соңындағы Кеңес үкіметінің сыртқы саясаты. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапония. "Танака меморандумы" және басқыншылық саясат. "Антикоминтерндік пакт" пен "Үштік пакт". Жапонияның Қытайдағы және оңтүстік-шығыс Азия елдеріндегі басқыншылық саясаты.

9) тоталитарлық режимдер: Батыс. Соғыстан кейінгі Италия. Фашистік

ұйымның пайда болуы. Фашистердің билікке келуі. Фашизмге қарсы демократиялық күштердің күресі. "Маттеотти дағдарысы". Б.Муссолини үкіметінің ішкі және сыртқы саясаты.

10) Германия. 1918-1919 жылдардағы революциялық үдерістер. Веймар республикасы. Соғыс салдарлары, экономикалық және саяси дағдарыстар. Фашистік партия мен ұлтшылдардың билікке келуі. Тоталитарлық режимнің орнығуы. Ұлтшылдар партиясының әлеуметтік-экономикалық саясаты. Үшінші Рейхтің жүргізген сыртқы басқыншылық саясаты.

11) соғыстан кейінгі Франция. Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның Франциядағы салдарлары. Франциядағы фашизмнің жеңілу себептері. Халықтық майданның қалыптасуы.

12) соғысаралық кезеңдегі Испания. Буржуазиялық-демократиялық революция. Халықтық майданның жеңісі. Азамат соғысы және 1936-1939 жылдардағы фашистік интервенция. Ф. Франко диктатурасының орнауы.

13) Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары. Екінші дүниежүзілік соғыстың басталуының ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді себептері. Германияның Батыс Еуропа елдерін басып алуы. Балқан түбегі, Солтүстік Африкадағы соғыс қимылдары. Басып алынған аумақтарда орнатылған фашистік "Жаңа тәртіп". Холокост. "Барбаросса" жоспары. Фашистік Германияға қарсы кеңес халқының Ұлы Отан соғысы. Жапонияның Перл-Харборға шабуылы және Америка Құрама Штатының соғысқа кірісуі. Антифашистік коалиция. Ленд-лиз заңының қабылдануы. Соғыс барысындағы түбегейлі бетбұрыс. "Үлкен үштік" кездесуі және "екінші майдан" ашу мәселесі. Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен салдарлары.

14) отарсыздану үдерісінің басталуы. Әлемдік отарлау жүйесінің дағдарысы мен күйреуі. Британдық Үндістанды бөлу және екі мемлекеттің (доминионның) қалыптасуы. Тәуелсіз Үндістанның жариялануы. "Неру бағыты". Махатма Ганди, Индира Ганди және олардың Үндістанның тәуелсіздігін нығайтудағы күресі.

15) XX ғасырдың бірінші жартысындағы дін және мәдениет. Ғылым мен

мәдениеттің негізгі даму бағыттары. XX ғасырдың бірінші жартысындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Қоғамдағы дін рөлінің өзгеруі ("секуляризация", "ұждан бостандығы", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін" ұғымдары).

28. 10-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы. Африка жылы. Франциядағы отарлық мәселенің шиеленісуі. "Қырғи қабақ соғыстан" кейінгі әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық үдерістер. Әлемдік "социалистік лагерьдің" қалыптасуы. "Қырғи қабақ соғыстың" басталуы. Трумэн доктринасы. Маршалл жоспары. Әскери-саяси одақтар НАТО және ВШҰ қарсылығы. 1948-1949 жылдардағы және 1961 жылғы Берлин дағдарысы.

2) халықаралық ұйымдардың қалыптасуы. Біріккен Ұлттар Ұйымының құрылуы мен қызметі. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. XX ғасырдың екінші жартысындағы халықаралық мәселелерді реттеудің жолдары. Еуропалық интеграция (Еуроодақ, Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы).

3) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы. Екінші дүниежүзілік соғыстың экономикалық салдарлары. 50-60 жылдардағы "экономикалық ғажайып". Батыс Еуропа мен Америка Құрама Штатындағы "мемлекеттік әл-ауқаттылық" негізінің қалыптасуы. 1950-1960 жылдардағы жапондық және оңтүстік корейлық "экономикалық ғажайыптың" себептері.

4) КСРО-дағы соғыстан кейінгі қалпына келу және әкімшіл-әміршіл жүйенің нығаюы. "Хрущев жылымығы". Кеңестік экономиканы реформалаудың сәтсіздікке ұшырау себептері. "Тоқырау" кезеңі (1960 жылдың II жартысы – 1980 жылдың соңы).

5) қос кеңістікті әлем. Қарулану жолындағы жарыс. "Қырғи қабақ соғыстың" негізгі оқиғалары: бірінші "қырғи қабақ соғыс" (1948-1962 жылдар) және екінші "қырғи қабақ соғыс" (1979-1985 жылдар).

6) аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдардың рөлі. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі араб мемлекеттерінің негізгі даму тенденциялары. Араб-израиль қайшылығы мен Палестина мәселесі. Халықаралық шиеленістерді реттеудегі Біріккен Ұлттар Ұйымының қызметі.

7) XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамның дамуы. "Араб көктемі": себептері мен салдарлары. Халықаралық қатынастар жүйесіндегі тәуелсіз Қазақстанның орны.

8) бүгінгі қоғамдағы дін. Қазіргі әлемдегі діннің рөлі. Дәстүрлі және деструктивті діни ұйымдар. Аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарлары (Таяу Шығыстағы шиеленіс (араб-израиль соғыстары), Ольстер дағдарысы). Астанада өтетін әлемдік және дәстүрлі діндер съезі.

9) бүгінгі әлемдегі лаңкестік қаупі. Халықаралық лаңкестік және экстремизм. Аса ірі лаңкестік әрекеттер.

10) қазіргі әлемнің жаһандануы. Жаһандану үдерісінің мәні. Жаһандану жағдайындағы әлемдік мәдениеттің дамуы.

11) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім, технология. Қазіргі кездегі ғылымның негізгі даму бағыттары. Ғылым мен мәдениеттің негізгі даму бағыттары. XX ғасырдың екінші жартысы – XXI ғасырдың басындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Ғылыми-техникалық революция - ғылыми-техникалық прогресстің жаңа кезеңі. Дамушы елдердің мәдени-техникалық даму ерекшеліктері мен заңдылықтары.

12) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы мәдениет. Мәдениеттің негізгі даму бағыттары. Қазіргі кездегі ақпараттық қоғам. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтаудағы ЮНЕСКО-ның қызметі.
4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

29. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше

ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

30. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Кезеңдер	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын -3 мың ж.б.з.д. Египет, Месопотамия, Парсы, Бактрия, Кушан хандығы, Эфталит мемлекеті, Ежелгі Үндістан	3 мың ж.б.з.д. -V ғасыр. Ежелгі Қытай, Ежелгі Грекия, Ежелгі Рим	V ғасыр -XVII ғасыр ортасы. Франция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы -XIX ғасыр Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы, Жапония	XIX ғасырдың екінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы, Жапония
1.1 Әлеуметтік құрылымдар	5.1.1.1 түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру 5.1.1.2 тобыры, ру, қауым, тайпа секілді алғашқы бірлестік формаларын атау	6.1.1.1. құл иелену мемлекеттердің әлеуметтік құрылымын анықтау 6.1.1.2 қоғамның бай және кедей таптарына бөліну себептері	7.1.1.1 феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымын сипаттау 7.1.1.2 феодалдар мен шаруалардың өзара қатынасын түсіну және сипаттау	8.1.1.3 Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония)	9.1.1.1 әлеуметтік құрылымның өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау	10.1.1.1 капитализмнің дамуы және оның әлемдік экономикаға әсерін сипаттау
1.2 Әлеуметтік өзара әрекеттестік	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау;	6.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау;	7.1.2.1 үстемдік етушілер мен бағыныштылардың (феодалдар мен шаруалар)	8.1.2.1 қоғамдық қатынастар жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау ;	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл	10.1.2.1 капитализмнің дамуы және оның әлемдік экономикаға әсерін сипаттау

		6.1.2.2 ежелгі дүниедегі құлдықтың ерекшеліктерін анықтау;				үн м ай ры
	5.1.2.2 ежелгі дүниедегі құлдықтың ерекшеліктерін анықтау	6.1.2.3 қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін Үндістандағы "касталық жүйе" ұғымын атау	сипаттау;	8.1.2.2 трансатлантикалық құлдықтың ерекшеліктерін анықтау	идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралуықпалын анықтау;	10 ж д м і х с ү ә ф а 10 ж пр ба қа әл өз ба м әл ин

2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

2-кесте

бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10
Кезеңдер	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын -3 мың ж б.з.д. Египет, Месопотамия, Парсы, Бактрия, Кушан хандығы, Эфталит мемлекеті, Ежелгі Үндістан	3 мың ж б.з.д.-V ғасыр. Ежелгі Қытай, Ежелгі Грекия, Ежелгі Рим	V ғасыр XVII ғасыр ортасы. Франция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы - XIX ғасыр Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы, Жапония	X ек X Ф Ге Ұл А Үн ж Ко

2.1 Дін	5.2.1.1 негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадатхана, абыз, қасиетті жазбалар, пұт) атау; 5.2.1.2 тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді атау; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуына діндердің ықпалын сипаттау	6.2.1.1 Қытай, Ежелгі Грекия, рим империясының негізгі діни нанымдарын атау; 6.2.1.2 әлемге христиан дінінің таралу себебін анықтау; 6.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуына діндердің ықпалын сипаттау	7.2.1.1 адамның дүниетанымы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлін анықтау; 7.2.1.2 "гуманизм", "реформация", "про тестантизм", "лютеранство", "кальвинизм", "контрреформация", "кезуиттер ордені" ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.3 исламның пайда болу ерекшеліктерін атау	8.2.1.1 қоғамда дін рөлінің шектелуіне байланысты адамдар өмірінде орын алған өзгерістерді анықтау; 8.2.1.2 миссионерліктің міндеттерін анықтау;	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыра отырып, мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау; 9.2.1.2 "секуляризация" "ұждан бостандығы", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін" ұғымдарын түсіндіру;	10 ө д д үй әр 10 қ м тү ин у бі па 10 ад өр ж қ ты эл де ан
2.2 Өнер	5.2.2.1 ежелгі адамдардың тұрмыс салтын сипаттау үшін "алғашқы қауымдық өнер" ұғымын білу; 5.2.2.2 Ежелгі Египеттің ғибадатханалары мен пирамидаларын сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне сипаттама беру;	6.2.2.2 Ежелгі Қытай, Ежелгі Грекия, Ежелгі Рим ғибадатханаларын сипаттау; 6.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне сипаттама беру	7.2.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын орнату арқылы діндердің әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау; 7.2.2.2 өнердің (сәулет, сурет өнері) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау 7.2.2.3 қайта өрлеу дәуірінің мәдениетін (бейнелеу, мүсін өнері) сипаттау;	8.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) анықтау;	9.2.2.1 XIX - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм); 9.2.2.2 XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау;	10 өн қа қа да ы 10 ға ж ға ба бұ м қ да ы 10 ан қ ж ке ш

			7.2.2.4 Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін анықтау			ли тү қа та
2.3 Философиялық жүйелер	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарын таныстыру	6.2.3.1 Шығыс ойшылдары жетістіктерінің маңызын түсіндіру; 7.2.3.2 гуманистік идеялардың орта ғасырлық мәдениеттің дамуына ықпалын сипаттау; 6.2.3.3 Киев Русі мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау;	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау; 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау; 8.2.3.3 Карл Маркстың көзқарастарын және марксизмнің қоғамдық өмірге ықпалын түсіндіру	8.2.3.1 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарын тарихи кезеңді сипаттау үшін қолдану	9.2.3.2 адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық құқық қорғау ұйымдарының қызметіне ықпалын бағалау	10 ф ке та 10 ж ж ұл қ са м сі
2.4 Ғылым	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын	6.2.4.1 ежелгі қоғамның жазуын сипаттау; 6.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау;	7.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін түсіндіру; 7.2.4.2 жаратылыстану ғылымдарының келешектегі дамуы үшін кейінгі орта ғасырлар кезеңінде Жердің құрылысы туралы жасалған ғылыми жаңалықтардың	8.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастықты көрсету арқылы, адам мен қоғам өміріндегі ғылыми жаңалықтардың маңызын талдау;	9.2.4.1 әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы Кейнс теориясының рөлін сипаттау; 9.2.4.2 тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы, ғылымның әлем мемлекеттерінің	10 те ре әл эк са ба 10 өр да ар ж м ш м м қ

					әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау;	
	сипаттау;		маңыздылығын анықтау;		9.2.4.3 Бірінші дүниежүзілік соғыс оқиғаларының барысына түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегияларының рөлін бағалау	ж 10 ж (г м ан те на р, ф да ы
	5.2.4.3 ежелгі өркениеттің алғашқы ғылыми білімдерін атау;		7.2.4.3 Ұлы географиялық жаңалықтардың адамдардың әлем туралы түсінігіне ықпалын анықтау			

3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Кезеңдер	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын -3 мың ж б.з.д. Египет, Месопотамия, Парсы, Бактрия, Кушан хандығы, Эфталит мемлекеті, Ежелгі Үндістан	3 мың ж б.з.д. - V ғасыр. Ежелгі Қытай, Ежелгі Грекия, Ежелгі Рим	V ғасыр XVII ғасыр ортасы. Франция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы -XIX ғасыр Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы, Жапония	XIX ғасырдың екінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы, Жапония
3.1 Мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау; 5.3.1.2 ежелгі өркениеттердің	6.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау; 6.3.1.2 ежелгі өркениеттердің	7.3.1.1 "ерте, орта, кейінгі орта ғасырлар" хронологиялық шегін білу және уақыт сызығында белгілеу;	8.3.1.1 республикалық құрылым ерекшеліктерін анықтау; 8.3.1.2 Америка Құрама Штатының батыс	9.3.1.1 қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия)	10.3.1.1 "Мәдениет" ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия)

	ірі өзендерін, қалаларын, астаналарын картадан табу; 5.3.1.3 алғашқы ежелгі өркениеттің пайда болу себептерін, датасын, танымал билеушілердің астанасы атау;	ірі өзендерін, қалаларын, астаналарын картадан табу; 6.3.1.3 Афина мемлекетінде демократияның пайда болуын түсіндіру;	7.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы монархия формаларын (сословиелік-өкілдік және шексіз билік) ажырату; 7.3.1.3 феодалдық мемлекеттің даму кезеңдерін сипаттау; 7.3.1.4 феодалдық соғыстар мен орталықтандырылған мемлекеттердің құрылуы арасында байланыс орнату; 7.3.1.5 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі ел билеушілерінің қызметін салыстыру; 7.3.1.6 басқару формасына сипаттама беру үшін "парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Боярлар Думасы" ұғымдарын түсіндіру; 7.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттің территориясын картадан табу	бағытындағы экспансия саясатын сипаттау; 8.3.1.3 тарихи оқиғаны түсіндіру үшін "басыбайлы құқық", "декабристер", "халықшылдар", "жеке террор", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану; 8.3.1.4 әртүрлі елдердің бір уақыт кезеңіндегі тарихи оқиғаларын салыстыру арқылы ұлттық мемлекеттердің (Италия, Германия) қалыптасу маңызын анықтау; 8.3.1.5 "жаңа заман", "абсолютизм", индустриальді өркениет", "капиталисттік қатынас" ұғымдарын түсіндіру; 8.3.1.6 VIII-XIX ғғ мемлекеттердің әлеуметтік-саяси даму ерекшеліктерін сипаттау;	қоғамның өміріне ықпалын талдау; 9.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалып тасу алғы шарттары мен тарихын түсіндіру; 9.3.1.3 дүниежүзілік экономикалық дағдарырыстан шығудың түрлі жолдарын түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия);	10 м ж м рі кс қ ұ и д қ ж (Ж ад Д Еу Қ ы Үй Еу Га Ха со 10 м та за ан 10 та ба
3.2 Империя лар,	5.3.2.1 ежелгі	6.3.2.1 ежелгі	7.3.2.1 Рим	8.3.2.1 Батыс	9.3.2.1 Бірінші	10

соғыстар, көтерілістер және революциялар			империясының ыдырау себептерін анықтау және жіктеу;	Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау ;	дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау;	от
			7.3.2.2 кейінгі орта ғасыр кезеңіндегі антифеодалдық көтеріліс тердің себептері мен салдарын анықтау;	8.3.2.2 XVIII–XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау;	9.3.2.2 империялардың ыдырау себептерін тұжырымдау (Австро – Венгрия, Ресей, Осман империясы);	ж
			7.3.2.3 Византияның ішкі саясатын сипаттап, оның ұзақ өмір сүруінің себептерін анықтау;	8.3.2.3 отаршылдық экспансияның салдарларын талдау арқылы XIX ғасырдағы әлемнің саяси картасындағы негізгі өзгерістерді анықтау;	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарларын талдау	ж
		заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін "империя" ұғымын білу және пайдалану;	7.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қарым-қатынасының мысалында қарастырып, сипаттау;	8.3.2.4 басқыншылық соғыстардың әлемдік саясаттың өзгеруіне ықпалын бағалау	9.3.2.4 Ұлттар Лигасының қызметі мен Версаль-Вашингтон жүйесін талдау және бағалау;	се
	заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін "империя" ұғымын білу және пайдалану;	6.3.2.2 басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін түсіндіру;	7.3.2.5 ортағасырлық шапқыншылықта р кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау;	(Наполеон соғыстары мысалында);	9.3.2.5 – XX ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуін және мемлекеттердің саяси құрылымын сипаттау;	са
	5.3.2.2 басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін түсіндіру	6.3.2.3 Ежелгі Римдегі Спартак көтерілісін сипаттау, себептерін анықтау	7.3.2.6 картада оқиғаларды даму динамикасында белгілей отырып, 1-4 жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-	8.3.2.5 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "ұлтшылдық" ұғымдарын қолдану;	9.3.2.6. XIX ғ аяғы – XX ғ басында халықаралық қатынастар ерекшеліктерін сипаттау;	та
					9.3.2.7 "ескі және Ұлы державалар",	фа

		салдарларын анықтау;			
		7.3.2.7 "отаршылдық саясат" ұғымын түсіндіру (Испания және Португалияның жаулап алуының мысалында);	8.3.2.6 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау	"әлемдіқайта құру", ұғымдарын түсіндіру	ж ә к ө т ж
		7.3.2.8 халықтардың ұлы қоңыс аудару себептерін анықтау			

4) "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9сынып	10
Кезеңдер	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын -3 мың ж б.з.д. Египет, Месопотамия, Парсы, Бактрия, Кушан хандығы, Эфталит мемлекеті, Ежелгі Үндістан	3 мың ж б.з.д.-V ғасыр. Ежелгі Қытай, Ежелгі Грекия, Ежелгі Рим	V ғасыр XVII ғасыр ортасы. Франция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы - XIX ғасыр Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы, Жапония	X ек Х ға Ге Ұл ни Үн ж К

4.1 Шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік	5.4.1.1 кәсіп және шаруашылық түрлерін (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, мал шаруашылығы, металл өңдеу, айырбас сауда) сипаттау; 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" ұғымын түсіндіру; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау; 5.4.1.4 оттың пайда болуына және адамның үйлі болуына климаттың өзгеруінің ықпалы;	6.4.1.3 ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау	7.4.1.1 қолөнер мен сауданың рөлін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 7.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлін түсіндіру	8.4.1.1 себеп-салдарды анықтау арқылы Еуропадағы феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа (мануфактура, фабрика) өту процесін түсіндіру; 8.4.1.2 Англияның әлемдік жетекші держава ретінде қалыптасуындағы өнеркәсіп төңкерісінің рөлін сипаттау; 8.4.1.3 АҚШ-дағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 8.4.1.4 "экспорт", "импорт", "экспансия", "отарлау", "фактория" ұғымдарын қолдану арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру	9.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейер өндірісі, стандарттау) мемлекеттердің шаруашылық жүйесінің дамуына ықпалын анықтау; 9.4.1.2 индустриялық қоғамның даму процесін түсіндіру үшін "модернизация" ұғымын пайдалану; 9.4.1.3 тарихи оқиғаларды талдау үшін "бағалы қағаздар нарығы", "акция", "алыпсатарлық", "қор биржасы", "несие", "банкрот", "инфляция" ұғымдарын пайдалану; 9.4.1.4 индустриялық қоғам қайшылықтарының (өндіру мен тұтыну теңгерімі) шиеленісу себептерін анықтау; 9.4.1.5 1930 жылдардағы құрылымдық экономикалық

						10 ға ж ж ты са
						10 "и "д "с ұғ па от ға ж м эк дә ин ци
					дағдарыстың нәтижесінде АҚШ пен Жапонияның экономикасында орын алған өзгерістердің себептерін анықтау	10 ж ж эк ин м
						10 са ба та со ш ж дә қз қз ан
						10 -ш м қз эк дә ет ф та

4.1 Шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік	5.4.1.1 кәсіп және шаруашылық түрлерін (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, мал шаруашылығы, металл өңдеу, айырбас сауда) сипаттау; 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" ұғымын түсіндіру; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау; 5.4.1.4 оттың пайда болуына және адамның үйлі болуына климаттың өзгеруінің ықпалы;	6.4.1.3 ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау	7.4.1.1 қолөнер мен сауданың рөлін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 7.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлін түсіндіру	8.4.1.1 себеп-салдарды анықтау арқылы Еуропадағы феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа (мануфактура, фабрика) өту процесін түсіндіру; 8.4.1.2 Англияның әлемдік жетекші держава ретінде қалыптасуындағы өнеркәсіп төңкерісінің рөлін сипаттау; 8.4.1.3 АҚШ-дағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 8.4.1.4 "экспорт", "импорт", "экспансия", "отарлау", "фактория" ұғымдарын қолдану арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру		
4.2 Экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері	5.4.2.1 экономикалық ілгерілеуді түсіну үшін шаруашылықтың иемденуші және өндіруші түрлерін салыстыру	6.4.2.1 экономикалық ілгерілеуді түсіну үшін шаруашылықтың иемденуші және өндіруші түрлерін салыстыру	7.4.2.1 феодалдық шаруашылықтың ерекшеліктерін сипаттау	8.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау; 8.4.2.2 қоғамның индустрияға дейінгі және	9.4.2.1 "жоспарлы экономика", "нарықтық экономика" ұғымдарын қолдана отырып, XX ғасырдың бірінші жартысындағы капитализм мен социализмнің	10-жылдары экономикалық дамуының ерекшеліктерін анықтау

			индустриялық даму кезеңдерінің айырмашылығын анықтау	экономикалық жүйелерін салыстыру	ре ан ба

31. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

32. Бөлімдер мен ондағы тақырыптарды меңгерту сағаттарын мұғалім бөледі.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің 7-10 сыныптары үшін
"Дүниежүзі тарихы" пәнінен

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарламасы

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 класс

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:	Ұзақ мерзімді жоспар
1-тоқсан			
	Терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен мал	5.1 "Әлеуметтік қатынастардың дамуы"	5.1.1.1 түрлі теориялар адамның пайда болуы

Ежелгі қоғам тарихы	өсірушілерге дейін Зерттеу сұрағы: 1. Алғашқы адам қалай пайда болды? 2. Адамзаттың алғашқы бірлестіктерін айт?	5.2 "Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі" 5.3 "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі" 5.4 "Экономикалық қатынастардың дамуы" 5.5 "Түзету жұмысы"	түсіндіру; 5.1.1.2 адамдар қауым, тайпа се бірлестік форма олардың ұқсаст айырмашылық
	Ежелгі адамдар өмірі Зерттеу сұрағы: 1. неге адамдар иемденуші шаруашылықпен айналыса бастады? 2. Адамтарды от пен тұрғын үй іздеуге не итермеледі?	5.4 Экономикалық қатынастардың дамуы 5.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	5.4.1.1 кәсіп жән түрлерін (терімш балық аулау, егі шаруашылығы, айырбас сауда) 5.4.1.4 от пен ад тұрғын үйінің па климаттың өзге 5.2.2.1 ежелгі ад тұрмыс салтын "алғашқы қауым ұғымын пайдал 5.2.1.2 тотемизм фетишизм, маги ежелгі діни нан білу;
	Өндірістік шаруашылықтың түрлері Зерттеу сұрағы: 1. Еңбек құралдарының жетілдіруге не себеп болды? 2. Неліктен адамдар егіншілікпен және мал шаруашылығымен айналыса бастады?	5.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	5.4.1.1 кәсіп жән түрлерін (егінш шаруашылығы, сипаттау; 5.4.1.2 "неолитті ұғымын түсіндір ашу; 5.4.2.1 экономик ілгерілеуді түсін шаруашылықты және өндіруші т салыстыру;
2-тоқсан			

	Ежелгі қоғам мәдениеті Зерттеу сұрағы: 1. Неге ежелгі сенім-нанымдар пайда болды? 2. Ласко и Тамғалы үңгіріндегі тас суреттері нені бейнелейді?	5.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	5.2.1.2 тотемизм, фетишизм, магический ежелгі діни нанымдар білу; 5.2.4.1 ежелгі дүниесі сипаттама беру; 5.2.2.3 ежелгі дүниесі сипаттама беру;
Өзен алқаптары өркениеттері	Месопотамия тарихының ежелгі кезеңі Зерттеу сұрағы: 1. Неліктен ежелгі өркениеттер өзен алқаптарында дамыды? 2. неге ежелгі өркениеттер басқа мемлекеттерді басып алғысы келді?	5.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	5.3.1.2 ежелгі өркениеттер аймағын, ірі қалалар астаналарды қалыптастыру; 5.3.1.3 ежелгі алқаптар өркениеттің пайда болу себептерін, билеушілерін атаңдар?
	Ежелгі өркениеттің шаруашылық жүйесі мен өнері Зерттеу сұрағы: 1. Оңтүстік екісудің және Ассирия мемлекеттерінің шаруашылығының негізгі түрлерін атаңдар? 2. Екісу жерінде өнердің қай түрі дамыды?	5.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 5.4 Экономикалық қатынастардың дамуы 5.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	5.3.1.1 ежелгі мемлекет саяси құрылымдары сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениет шаруашылық жүйесі сипаттау; 5.2.4.1 ежелгі дүниесі сипаттама беру; 5.2.2.3 ежелгі дүниесі сипаттама беру;
3-тоқсан			
Ежелгі Египет	Египтте мемлекеттің пайда болуы Зерттеу сұрағы: 1. Неліктен Египет "қара жер" деп аталған? 2. Ортақтасқан Египет мемлекетінің қалыптасу кезеңдерін атаңдар?	5.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 5.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 5.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	5.3.1.2 ежелгі өркениет аймағын, ірі қалалар астаналарды қалыптастыру; 5.3.1.3 ежелгі алқаптар өркениеттің пайда болу себептерін, мерзін билеушілерін атаңдар? 5.2.4.2 ғылымда (арифметика, геометрия)

			астрономия, мед болып, дамуына іс-әрекет пен әле өзгерістердің ық сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өрк шаруашылық жү
	Пирамидаларды құру дәуірі Зерттеу сұрағы: 1.Египет тұрғындарының бай халқын атаңдар? 2. Ежелгі Египет пирамидалары қалай салынды?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 5.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 5.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	5.3.1.1 ежелгі мем саяси құрылым сипаттау; 5.1.2.1 ежелгі қоғ әлеуметтік ұйым сипаттау; 5.2.2.2 Ежелгі Егип ғибадатханалары пирамидаларын 5.2.1.2 тотемизм, фетишизм, магия ежелгі діни нань білу;
	Ежелгі Египеттің экономикалық және қоғамдық құралымы Зерттеу сұрағы: 1. Египеттіктердің үй жануарларын атап бер? 2. неге египеттіктер мол астық өсірді? 3. Ежелгі Египеттегі пирамидаларды, ғибадатханаларды, сарайларды неден жасады?	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 5.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 5.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	5.4.1.3 ежелгі өрк шаруашылық жү 5.1.2.1 ежелгі қоғ әлеуметтік ұйым сипаттау; 5.2.1.3 ежелгі қоғ дамуындағы дін сипаттау; 5.1.2.2 ежелгі дүн құлдықтың ерек анықтау;
	Египеттіктердің діни сенім-нанымдары мен ғылыми білімдері Зерттеу сұрағы: 1. Египет Құдайларының ерекшеліктерін ата?	5.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	5.2.1.2 ежелгі діни нанымдарды біл 5.2.1.1 негізгі діни (Құдай, ғибадатх қасиетті жазбала түсіндіру

	2. Ежелгі Египетте ауруларды қалай емдеді?		5.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуындағы діннің сипаттау; 5.2.4.1 ежелгі қоғамның жазуын сипаттау; 5.2.4.3 ежелгі өрлеуінің алғашқы ғылым атау;
4-тоқсан			
Қос дөңгелекті арбалар және империялар	Ежелгі дәуірдің әскери өнері Зерттеу сұрағы: 1. Ежелгі империялардың әскери қарулану түрлерін атап бер?	5.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	5.3.2.1 ежелгі заман тарихындағы мемлекет қатынастарды танып білу "империя" ұғымын пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық пен империяла болуы мемлекет шекараларын қозғалтқан өзгертерткенін танып білу
	Оңтүстік-Батыс Азия империялары Зерттеу сұрағы: 1. Дарий I өз империясында қандай жаңалықтар еңгізді? 2. Оңтүстік-Батыс Азияда қандай діндер таралды?	5.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 5.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	5.3.1.2 ежелгі өрлеу аймағын, ірі қалалар астаналарды қарастыру; 5.3.2.1 ежелгі заман тарихындағы мемлекет қатынастарды танып білу "империя" ұғымын пайдалану; 5.3.1.1 ежелгі мемлекет саяси құрылымын сипаттау; 5.3.2.2 басқыншылық пен империяла болуы мемлекет шекараларын қозғалтқан өзгертерткенін танып білу 5.2.1.2 ежелгі діннің нанымдарды білу
	Орта Азияның ежелгі мемлекеттері	5.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	5.3.1.2 картадан өркениеттің аймақтарын қалаларды және

	Зерттеу сұрағы: 1. Александр Македонскийге қарсы күресті кім басқарды? 2. Орта азия мемлекеттерін атап бер?	5.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 5.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	көрсету; 5.3.2.2 басқынш мен империяла болуы мемлеке шекараларын қ өзгергерткенін т 5.1.2.1 ежелгі қо әлеуметтік ұйым сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өр шаруашылық ж

2) 6 сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:	Ұзақ мерзімді жоспар
1-тоқсан			
Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің триумфі	Индостанда мемлекеттерді құру Зерттеу сұрағы: 1. Үндістанның қандай өсімдіктерібүкіл әлемге тарады? 2. Қай мемлекет өзіне көрші аймақтардыңбарлығын бағындырды?	6.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 6.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	6.3.1.2 картадан өркениеттің аймақтарын және қалаларды жән көрсету; 6.3.1.1 ежелгі мемлекеттің саяси құрылымын ерекшеліктерін 6.4.1.3Ежелгі өр шаруашылық ж
	Ежелгі Үндістандағы индуизм және буддизм Зерттеу сұрағы: Неге Үндістанда буддизм тарала бастады?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.1.2.3 қоғамның құрылымын түсіндіру "касталық жүйе" қолдану; 6.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуына діндердің ролін сипаттау;
	ЕжелгіҮндістанның қоғамдық құрылымы мен шаруашылығы	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	6.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйым сипаттау;

	Зерттеу сұрағы: 1. Үндістандағы қоғамның бөліну ерекшеліктерін айт? 2. Неге Үндістан мемлекетінің шаруашылығы қарқынды дамыды?	6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 6.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	6.1.1.1. құлиелену мемлекеттердің құрылымын атау; 6.1.1.2 қоғамның кедей болып бөлу атау; 6.2.1.3 ежелгі қоғам дамуына діндер сипаттау; 6.4.1.3 ежелгі өрлеу шаруашылық жүйе
	Ежелгі Үндістандағы мәдениет пен ғылыми білімнің дамуы Зерттеу сұрағы: Ежелгі Үндістанда ғылыми білімдер қаншалықты дамыды?	6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.2.4.2 ғылымда (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) болып, дамуына іс-әрекет пен әлеуметтік өзгерістердің ықпалы 6.2.4.1 ежелгі қоғам сипаттау; 6.2.2.2 Ежелгі Қытай Грекия, Рим империясына ғибадатханалар
2-тоқсан			
Ежелгі Қытай	Ежелгі Қытай мемлекетінің құрылуы Зерттеу сұрағы: 1. Ежелгі Қытайдағы ең алғашқы мемлекетті айт? 2. Ежелгі Қытайдың ойшылдары нені үйретті?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 6.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	6.3.1.2 картадан өркениеттің аймақтарын қалаларды және көрсету; 6.3.1.1 ежелгі мемлекет саяси құрылымын ерекшеліктерін 6.1.1.2 қоғамның кедей болып бөлу атау 6.2.3.1 ежелгі философия көзқарастарына түсіндірме беру;

	Ежелгі Қытайдың шаруашылығы, қоғамдық-саяси құрылымы		
	Зерттеу сұрағы: 1. Ежелгі Қыдайдың ауылшаруашылығы мен қолөнерінің ерекшеліктерін айт? 2. Неге Қытайда ірі жериеленушілер пайда болды?	6.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 6.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	6.4.1.3 ежелгі өр шаруашылық ж 6.3.1.1 ежелгі ме саяси құрылым ерекшеліктерін
3-тоқсан	Ежелгі Қытай мәдениеті		
	Зерттеу сұрағы: 1. Ежелгі Қытайдың қандай ғылыми жаңалықтары бүгінгі күнге дейін жетті?	6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.2.4.2 ғылымда (арифметика, ге астрономия, ме болып, дамуына іс-әрекет пен әл өзгерістердің ык 6.2.4.1 ежелгі қо сипаттау;
Ежелгі Грекия	Ежелгі Грекия өркениетінің алғашқы бастауы	6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.3.1.2 картадан өркениеттің айм қалаларды жән көрсету;
	Зерттеу сұрағы: Ежелгі Грекия өркениеті бастауын қайдан алады?	6.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	6.2.2.3 ежелгі дү сипаттама беру;
	Ежелгі Грекиядағы қала-мемлекеттер		
	Зерттеу сұрағы: 1. VIII – VI ғғ. б. д. д. Ежелгі Грекиядағы қолөнер ерекшелігі? 2. Ежелгі Спарта Афинадан несімен ерекшеленді?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	6.3.1.2 картадан өркениеттің айм қалаларды жән көрсету; 6.3.1.1 ежелгі ме саяси құрылым ерекшеліктерін 6.3.1.3 Афина ме демократиянын түсіндіру; 6.1.2.1 ежелгі қо әлеуметтік ұйым сипаттау;

	Ежелгі Грекиядағы қоғамдық-саяси құрылым мен шаруашылық Зерттеу сұрағы: 1. Ежелгі Грекия шаруашылығында қандай өзгерістер болды? 2. Ежелгі Грекия қоғамында майда дербес өндірушілер қоғамда кім болып табылды?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 6.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	6.4.1.3 ежелгі өркешаруашылық жүйесі 6.3.1.1 ежелгі мемлекеттік саяси құрылымдарының ерекшеліктерін сипаттау; 6.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасу сипаттау; 6.1.1.2 қоғамның кедей болып бөлінуге ұмтылуына себеп атау 6.1.2.2 ежелгі дүниетан құлдықтың ерекшелігін анықтау;
	Александр Македонский мемлекеті Зерттеу сұрағы: Неліктен Александр Македонский скифтерді бағындыра алмады?	6.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	6.3.2.1 ежелгі заман тарихындағы мемлекеттік қатынастарды түсіндіру "империя" ұғымын пайдалану; 6.3.2.2 басқыншылық және империялардың болуы мемлекеттер шекараларын қалыптастыруға өзгергерткенін түсіндіру
3-бөлім Ежелгі Грекия мәдениеті	Ежелгі Грекияның тарихшылары мен философтары Зерттеу сұрағы: Ежелгі Грек философтары мінсіз қоғамды қалай елестетті?	6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.2.3.1 ежелгі философия көзқарастарына түсіндірме беру;
	Ежелгі Грекия мәдениеті Зерттеу сұрағы: Ежелгі Грекия өнері қандай болды?	6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.2.2.3 ежелгі дүниетан сипаттама беру; 6.2.2.2 Ежелгі Қытай Грекия, Рим империяларына ғибадатханаларының тарихы
	Ежелгі Грекия білім беру және ғылым	6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.2.4.2 ғылымдар (арифметика, геометрия)

	Зерттеу сұрағы: Ежелгі Грекияның гимназия, лицей, академиялары нені үйретті?		астрономия, ме... болып, дамуына... іс-әрекет пен әл... өзгерістердің ык... 6.2.4.1 ежелгі қо... дамуындағы жа... сипаттау;
4-тоқсан			
Рим империясының гүлденуі	Ежелгі Римнің саяси және қоғамдық құрылымы Зерттеу сұрағы: Рим ежелгі дүниенің ең қуатты империясына қалай айналды?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	6.3.2.1 ежелгі за... тарихындағы ме... қатынастарды т... "империя" ұғым... пайдалану; 6.3.1.1 ежелгі ме... саяси құрылым... ерекшеліктерін 6.3.2.2 басқынш... мен империяла... болуы мемлекет... шекараларын қ... өзгергерткенін т... 6.1.2.2 ежелгі дү... құлдықтың ере... анықтау;
	Рим империясы Зерттеу сұрағы: Ежелгі Рим мәдениеті Зерттеу сұрағы: Ежелгі римдік қоғамның дамуы мәдениет арқылы қалай айқындалады?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.1.2.1 ежелгі қо... әлеуметтік ұйым... сипаттау; 6.1.1.2 қоғамның... кедей болып бө... атау; 6.2.2.3 ежелгі дү... сипаттама беру; 6.1.2.2 ежелгі дү... құлдықтың ере... анықтау; 6.2.2.3 ежелгі дү... сипаттама беру; 6.2.3.1 ежелгі фи...

			көзқарастарына түсіндірме беру;
			6.2.1.3 ежелгі қоғам дамуына діндер сипаттау;
Дәуірлер төғысындағы Рим	Спартактың көтерілісі ежелгі Римдегі құлдықты қалай сипаттайды?	6.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 6.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	6.1.2.2 ежелгі дүниенің құлдықтың ерекшелігін анықтау; 6.3.2.3 Ежелгі Римді көтерілісін сипаттау анықтау;
	Христиандықтың туындауы Зерттеу сұрағы: Христиандық неге тарала бастады?	6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.2.1.3 ежелгі қоғам дамуына діндер сипаттау; 6.2.1.2 называть распространение по всему миру; 6.2.1.1 негізгі діндер (Құдай, ғибадатхана, қасиетті жазбалар) түсіндіру;
	Рим империясының алғашқы христиандары Зерттеу сұрағы: Христиан дінінің ерекшелігін айт?	6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.2.1.3 ежелгі қоғам дамуына діндер сипаттау; 6.2.1.2 бүкіл әлемді дінінің таралу сипаттау; 6.2.2.2 Ежелгі Қытай, Грекия, Рим империясы ғибадатханалары
	Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы Зерттеу сұрағы: Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы қандай?	6.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	6.2.4.1 ежелгі қоғам дамуындағы жаңашылдықтар сипаттау; 6.2.2.3 ежелгі дүниенің сипаттама беру; 6.2.4.2 ғылымдағы жаңашылдықтар (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) болып, дамуына

			іс-әрекет пен әл өзгерістердің ык

3) 7 сынып

3-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу пәнінің мазмұны		Оқыту ма Оқышы бі
			1-тоқсан	
Рим империясының құлауы	Тарихтағы "орта ғасыр" түсінігі. Орта ғасыр тарихының хронологиялық шектері мен кезеңдері Зерттеу сұрағы: Феодалдық қатынас деген не?	7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі		7.3.1.1 "ер орта ғасыр хронология білу және сызығын
	Халықтардың Ұлы қоңысаударуы. Батыс рим империясының құрдырауы Зерттеу сұрағы: Неліктен Батыс Рим империясы құлады?	7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі		7.3.2.8 хал қоныс ау атау 7.3.2.1 Ри империяе құлдырау анықтау;
	Византия империясы Зерттеу сұрағы: Неліктен Византия түрік қағаны Истемиге елші жіберді?	7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі		7.3.1.7 орт мемлекеттер территория көрсету; 7.3.2.3 Ви саясатын ұзақ өмір себептері 7.3.2.4 Ви диплома саясатын елдермен қатынасы

			мысалын сипаттау;
	Киев Русі. Христиандықты қабылдауы Зерттеу сұрағы: Княгиня Ольганың Константинопольге сапары Киев Русін қалай өзгертті?	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.3.1.7 орт мемлеке территори көрсету; 7.2.1.1 дін дүниетан әлеуметт ықпалы; 7.2.3.3 Ки мәдениет ерекшелі
Феодализм	"феодализм" түсінігі. Феодалдық типтегі шаруашылық жүргізу ерекшелігі Зерттеу сұрағы: Феодализмнің негізгі ерекшеліктерін айт?	7.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 7.4 Экономикалық қатынастардың	7.4.2.1 эко қатынаст формалар арқылы с шаруашы ерекшелі 7.4.1.1 қо сауданы отырып, с қалалард ерекшелі 7.1.1.1 фе қоғамның құрылым 7.1.1.2 фе қоғамның құрылым
	Феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымы Зерттеу сұрағы: Феодалдық қоғам қалай ұйымдасқан?	7.1 "Әлеуметтік қатынастардың дамуы	7.1.1.1 фе қоғамның құрылым 7.1.2.1 үст мен бағы (феодалд шаруалар қатынасы
	Ортағасырлық қоғамды қаланың сәулеті мен өнерінің даму ерекшелігі	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 7.4 Экономикалық қатынастардың	7.4.1.1 қо сауданы отырып, с

	Зерттеу сұрағы: Қалалардың пайда болуына не ықпал етті?		қалалардың ерекшелігі 7.2.2.2 өнер-сурет өнері қоғамдағы ықпалын
	2-тоқсан		
Ислам тарихы	Исламның пайда болуы. Араб халифаты. Исламның тарихында 610 - 1258 жылдар аралығында қандай басты оқиғалар орын алды Зерттеу сұрағы: Неге ислам идеясы араб тайпалары арасында тарады?	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.3.1.7 орта мемлекеттер территориялар көрсету; 7.2.1.3 ислам болу ерекшелігі 7.3.1.3 феодальды мемлекеттер кезеңдері 7.2.1.1 дін дүниетан әлеуметтік ықпалы; 7.3.2.5 орта шапқыншы кезіндегі қатынастар ерекшелігі
	Мусылман әлемінде мәдениеттің дамуы Зерттеу сұрағы: Неліктен VIII-XII ғасырды ислам мәдениетінің "алтын ғасыры" деп атайды?	7.2 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	7.2.2.1 дін мәдениеті ықпалын 7.2.2.4 шығыс ортағасыр етекшелігі 7.2.3.1 Шығыс ойшылдар жетістікте бағалау;
	Крест жорықтарының себептері, барысы мен салдары	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 7.3 Экономикалық қатынастардың	7.3.2.6 каролингтік оқиғалар динамикасы белгілей

	Зерттеу сұрағы: Крест жорығының себептерін айт?		жорықтар крест жорығының себеп-салдарын анықтау; 7.2.1.1 адамзат дүниетанымының қоғамдық рөлінің ықпалын анықтау;
	Христиандық Еуропа мен мұсылман әлемі Зерттеу сұрағы: Крест жорықтары христиандық Еуропа мен мұсылман әлемін қалай өзгертті?	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.3.2.6 картаның оқиғалар динамикасын белгілей отырып жорықтар крест жорығының себеп-салдарын анықтау; 7.2.2.1 тарихи оқиғалардың байланыстылығы арқылы дүниежүзі әлемдік мәдениеттің ықпалын анықтау;
Моңғолдар	Шыңғысхан. Моңғол империясының құрылуы Зерттеу сұрағы: Моңғолдар әлемдік империяны қалай құрды?	7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.3.1.7 ортағасырлық шапқыншылық кезіндегі халықаралық қатынастар ерекшеліктерін анықтау; 7.3.2.5 ортағасырлық шапқыншылық кезіндегі халықаралық қатынастар ерекшеліктерін анықтау; 7.3.1.3 феодалдық мемлекеттің кезеңдерін анықтау;
	Моңғол жорықтарының еуразия этносаяси картасының қалыптасуына ықпалы Зерттеу сұрағы: Моңғолдардың	5.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.3.1.7 картаның ортағасырлық мемлекеттер территорияларын анықтау; 7.3.2.5 феодалдық мемлекеттің соғыстар мен дипломатия орталықтарын анықтау;

	жорықтары Еуразияның саяси картасын қалай өзгертті?		мемлекеттің құрылуы мен байланысы
3-тоқсан			
XIV ғасыр- XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам	"Қара індет". Франциядағы және Англиядағы шаруалар көтерілісі Зерттеу сұрағы: "Қара індет" не себепті жылдам таралды?	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 7.3 Развитие и взаимодействие политических систем 5.4 Экономикалық қатынастардың	7.3.2.2 англ. көтерілістері мен маңызы 7.2.4.1 адам қоршаған орта білімнің ролі
	Феодалные войны. Столетняя война. Война Алой и Белой роз Исследовательский вопрос: Назови причины феодальных войн?	7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.3.1.4 феод. соғыстар орталықт. мемлекеттің құрылуы мен байланысы
	Образование централизованных государств в Европе Исследовательский вопрос: Как образовались централизованные государства в Европе?	7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.3.1.4 феод. соғыстар орталықт. мемлекеттің құрылуы мен байланысы
Абсолютизм: Батыс пен Шығыс	Феодал мемлекеттерінің даму кезеңдері. Зерттеу сұрағы: Англия, Франция,Ресей абсолюттік монархияның құрылу ерекшеліктері?	7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.3.1.3 феод. мемлекеттің кезеңдері 7.3.1.2 Батыс Шығыстағы формалар (сослови. және шек. ажырату); 7.3.1.6 "патшалық штаттар",

			"Боярлар ұғымдары"
	Шығыс елдеріндегі абсолютизм ерекшеліктері: Қытай, Жапония, Осман империясы Зерттеу сұрағы: Моңғолдардың шапқыншылығы Қытайда абсолюттік монархияның құрылуына қалай ықпал етті?	7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.3.1.2 Батыс Шығыста формалар (сослови және шек ажырату); 7.3.1.5 саяси ерекшелік үшін әртүрлі билеушілер салыстырылады
	Зерттеу сұрағы: Осман империясы қандай мемлекеттерді басып алды?	7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.3.1.2 Батыс Шығыста формалар (сослови және шек ажырату); 7.3.1.5 саяси ерекшелік үшін әртүрлі билеушілер салыстырылады
Сауда, қолөнер және әлемді игеру	Ұлы Жібек жолы. Халықаралық сауда мен саяхат. Қытайдағы Мин династиясының теңіз саяхаттары Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолының маңызын айт?	7.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	7.4.1.2 ортағасырлық халықаралық саяхаттар түсіндіру;
	XV- XVI ғғ Ұлы географиялық жаңалық ашу және олардың салдары Зерттеу сұрағы: Ұлы географиялық жаңалық ашу нәтижесінен	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	7.4.1.2 ортағасырлық халықаралық саяхаттар түсіндіру;
		7.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	7.2.4.3 карталар ғасырлар бойы саяхатшылар бағыт-бағдар

	мүмкін болды?		белгілей география ашылула адамдар туралы тұрғыпалын
	XV ғ америка халықтары. Алғашқы отарлау империялары (Португалия және Испания) Зерттеу сұрағы: Ұлы географиялық ашулар әлемді қалай өзгертті?	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі 7.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	7.2.4.3 қар ғасырлар саяхатшы бағыт-бағ белгілей география ашылула адамдар туралы тұрғыпалын 7.3.2.7"ота саясат" ұн (Испания Португали алуының
4-тоқсан			
Қайта өрлеу дәуірі	Батыс еуропадағы қайта өрлеу дәуір мәдениеті Зерттеу сұрағы: Қайта өрлеу дәуірі өнердің дамуын қалай өзгертті?	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	7.2.2.3 Қа дәуірінің сипаттау;
	Гуманистер идеясы Зерттеу сұрағы: Батыс Еуропа гуманистері нені армандады?	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	7.2.3.2 гум идеялард ғасырлық дамуына анықтау;
	Шығыстың ортағасырлық мәдениеті Херттеу сұрағы: Шығыстағы Ренессанс әлемдік мәдениетті	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	7.2.2.4 Шы ортағасыр мәдениет ерекшелі 7.2.3.1 Шы ойшылда жетістікте

	қалай байытты?		бағалау;
Реформация	Реформация себептері. Мартин Лютердің наразылығының тарихи маңызы Зерттеу сұрағы: Мартин Лютердің наразылығы Еуропаны қалай өзгертті?	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	7.2.1.1 адам дүниетан қоғамдың рөлінің өз анықтау; 7.2.1.2 тар процесте контексті "реформа" "протеста" "лютеран" "кальвин" реформационді "ордені" ұғ түсіндіру;
Ғылыми революция	Әлемнің қазіргі ғылыми суретінің негізін қалаушылар және олардың ізбасарлары Зерттеу сұрағы: Жердің Күнді айналатынын қай ғалым дәлелдеді?	7.2 Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеттесуі	7.2.4.2 жа ғылымда келешект кейінгі ор кезеңінде құрылыс жасалған жаңалық маңызды 7.2.4.1 адам қоршаған білімнің р

4) 8 сынып

4-кесте

Ұзақмерзімді жоспар	Ұзақмерзімді жоспар мазмұны	Оқу пәнінің мазмұны	Оқу мақсаттары Оқушы білуі тиіс
		1-тоқсан	
Өнеркәсіп төңкерісі және оның әлемді өзгертудегі ықпалы	"Жаңа заман" түсінігі және оның ерекшелігі Зерттеу сұрағы:	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.1.5 "жаңа заман" "абсолютизм", "иерархия", "әкімшілік", "капитализм", "өркениет", "капитализм" қатынастар;

	Жаңа заманның негізгі ерекшеліктерін айт?		
	XVII ғ Англиядағы буржуазиялық революция. Зерттеу сұрағы: XVII ғасырдың ортасындағы Ағылшын революциясы қандай маңызға ие болды?	8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.2.1 Батыс Еуропаның Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революцияның себептерін 8.1.1.1 "капитал" "жұмысшы табы" ұғымдарын қоғамдық-әлеуметтік құрылым түсіндіру үшін қолдану 8.1.2.1 қоғамдық-саяси жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтай білу
	Өнеркәсіп төңкерісі және индустриальді қоғамның әлеуметтік құрылымы Зерттеу сұрағы: Неге Англияда өнеркәсіп төңкерісі басталды?	8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 8.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	8.1.1.2 мануфактуралық фабрикалардың пайда болуы мен жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы арасындағы байланысты анықтау; 8.4.1.1 себеп-салдар арқылы Еуропадағы феодалдық құрылымның капиталистік шаруашылыққа (мануфактура, фабрика) өту процесін түсіндіру 8.4.1.2 Англияның жетекші державына қалыптасуындағы төңкерісінің рөлі 8.4.2.2 қоғамның дамуының дейінгі және индустриальді даму кезеңдерін айырмашылығы
XVIII ғасырдағы Үндістан және Ұлыбритания. Отарлық империялардың құрылуы	Ұлы Моңғол империясының тоқырауы мен құлдырауы. XVII – XVIII ғ Үндістан. Зерттеу сұрағы: Қай мемлекет Үндістан билігіне келді?	8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.2.2.1 использование исторических произведений и интерпретации событий; 8.1.1.3 Еуропалық державалардың экспансиясы кезіндегі мемлекеттерінің

			құрылымындағы ерекшеліктерді (Қытай, Үндістан)
	Еуропалық державалардың отарлық саясаты мен Шығыс мемлекеттері Зерттеу сұрағы: Британдықтар саудагерлерден Үндістанның билеушілеріне қалай айналды?	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	8.3.2. еуропалық экспансияның дәстүрлі қоғамдық палыны сипат 8.4.1.4 "экспорт", "экспансия", "от" "фактория" ұғым арқылы, тауар-а қатынастарының түсіндіру;
Ағартушылық идеяларының таралуы. АҚШ тәуелсіздігі және құрылуы үшін соғыс	Ағартушылық дәуірдің тұлғалары. Еуропада және Солтүстік Америкада революциялық идеялардың таралуына ағартудың рөлі Зерттеу сұрағы: Еуропалық билеушілердің қайсысының "ағартушылық" ұстанымы басым болды?	8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.2.1.1 қоғамда д шектелуіне байл адамдар өмірінд өзгерістерді аны 8.2.3.2 Ағартушы идеяларының қ дамуға ықпалы
	Солтүстік Америкадағы Британдық отаршылдықтың әлеуметтік-экономикалық дамуы. АҚШтың тәуелсіздігі мен құрылуы үшін соғыс Зерттеу сұрағы: Солтүстік Америкада капиталистік қатынастың даму ерекшеліктерін атау?	8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.2.1 Батыс Еур Солтүстік Амери буржуазиялық р дың себептерін 8.2.3.2 Саяси жү мен өзара әреке 8.3.1.1 республи құрылымның ер анықтау;
2-тоқсан			
Француз буржуазиялық революциясы ның XVIII ғ. Наполеон Бонапарт дәуіріндегі Францияның шапқыншылық соғыстары	Абсолютизм тоқырауы мен Француз революциясының басталуы Зерттеу сұрағы:	8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.2.1 Батыс Еур Солтүстік Амери буржуазиялық р дың себептерін 8.1.1.1 "капитал"

	1789-1799 жылдар аралығында Францияда қандай өзгерістер орын алды?		"жұмысшы табы" ұғымдарын қоғамдық-әлеуметтік құрылым жақты түсіндіру
	XVIII ғ. Француз революциясының негізгі кезеңдері Зерттеу сұрағы: Француз революциясының негізгі нәтижесін қандай?	8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.1.2.1 қоғамдың жүйесіндегі буржуазия рөлін анықтау; 8.2.2.1 тарихи оқиғаның интерпретациялау туындыларын пайдалану; 8.2.2.2 өнердегі неоклассицизм мен ағымдардың (неоклассицизм, импрессионизм) анықтау; 8.3.1.1 республикалық құрылымның ерекшеліктерін анықтау;
	Наполеон Бонапарт дәуіріндегі Францияның шапқыншылық соғыстары Зерттеу сұрағы: Наполеон империясы қалай құрылды және оның құлдырау себептері неде болды?	8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.2.2.1 тарихи оқиғаның интерпретациялау туындыларын пайдалану; 8.3.2.4 империалдық соғыстардың әлемдік саясаттың өзгерісін бағалау (Наполеон мысалында);
XIX ғасырдағы империялар және олардың бақталастығы	Ресей империясының құрылуы және оның саясаты Зерттеу сұрағы: Ресейдегі қайтақұруды кім бастады?	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	8.3.2.2 XVIII-XIX ғ. ортасындағы халықаралық қатынастардағы сипаттау; 8.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму процесінің ерекшеліктерін салыстыру;
	XIX ғ. Иранның жағдайы. Ирандағы ағылшын-орыс бақталастығы Зерттеу сұрағы:	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	8.4.2. түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму процесінің ерекшеліктерін салыстыру; 8.3.2.2 XVIII-XIX ғ. ортасындағы халықаралық қатынастардағы

	Неліктен Ресей мен Ұлыбритания Иранға ықпал етуге бәсекелес болды?		сипаттау; 8.3.1.6 XVIII-XIX ғ. мемлекеттердің саяси дамуын с
	Осман империясындағы тоқыраудың күшеюі Танзимат реформалары Зерттеу сұрағы: Осман империясын сақтап қалуға Танзимат саясаты көмегін тигізді ме?	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	8.4.2.1 түрлі мем өнеркәсіптік да процесінің ерек салыстыру; 8.3.2.2 XVIII-XIX ғ. ортасындағы ха қатынастардағы сипаттау; 8.3.1.6 XVIII-XIX ғ. мемлекеттердің саяси дамуын с
	Қырым соғысы себептері мен салдары Зерттеу сұрағы: Қырым соғысының себептері мен салдары қандай болды?	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.2.4 басқынш соғыстардың әл саясаттың өзгер бағалау;
3-тоқсан			
XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері	Цин империясының оқшаулану саясаты. "Апиын соғысы" Зерттеу сұрағы: Неге Англия Қытайға қарсы"апиын соғысын бастады?	5.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.2.2 XVIII-XIX ғ. ортасындағы ха қатынастардағы сипаттау;
	XIX ғ соңындағы Қытай. Ихэтуаней көтерілісі Зерттеу сұрағы: Неліктен Апиын соғысы осы күнге дейін қытай халқының есінде?	8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	8.3.2.6 еуропалы экспансияның I дәстүрлі қоғамд ықпалын сипат 8.4.1.4 "экспорт", "экспансия", "от "фактория" ұғым арқылы, тауар-а қатынастарынь түсіндіру;

			8.1.1.3 Еуропалық державалардың экспансиясы кеңіюі мемлекеттерінің Үндістан, Жапон құрылымындағы ерекшеліктерді 8.2.1.2 миссионерлік міндеттерін анықтау;
Революциялық идеялардың XIX ғасырдағы Еуропаға әсері	XIX ғ еуропа елдері. Еуропадағы 1848 ж. буржуазиялық революциялар және жаңа идеялардың қалыптасуы Зерттеу сұрағы: 1848 ж революциялар Еуропада не өзгертті?	8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.2.1 Батыс Еуропаның Солтүстік Америкаға буржуазиялық революцияның себептерін 8.1.2.1 қоғамдық-саяси жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау;
	Франция-Пруссия соғысы. Германияның бірігуі. Италияның бірігуі Зерттеу сұрағы: Италия мен Германияның бірігу жолдарын айт?	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.1.4 әртүрлі елдердің уақыт кезеңіндегі оқиғаларын салыстырғыш ұлттық мемлекеттер (Италия, Германия) маңызын анықтау;
XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы	XIX ғ ресейдің дамуы. Ресей самодержавиясының тоқырауы Зерттеу сұрағы: Негізінен Ресей экономикалық қатынас тұрғысынан батыс Еуропадан артта қалды?	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	8.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік дамуы процесінің ерекшеліктерін салыстыру; 8.3.1.6 XVIII-XIX ғғ. мемлекеттердің саяси дамуын саралау;
	Жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың пайда болуы Зерттеу сұрағы: XVIII -XIX ғ қоғамдық-саяси негізгі қозғалыстарды айт?	8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.2.3.1 Ресейдегі саяси ағымдардың (халықшылдық) пайда болу себептері 8.3.1.3 тарихи оқиғалар үшін "басыбайлы", "декабристер", "халықшылдық"

			"жеке террор", "п диктатурасы" ұғ қолдану; 8.2.3.3 К. Маркст көзқарастарын марксизмнің қс ықпалын түсінд
XIX ғасырдағы Үндістан мен Үндіқытайда	Үндістандағы сипай көтерілісі Зерттеу сұрағы: Сипайлардың көтерілісі Үндістан өмірін өзгертуге қалай ықпал етті?	8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.2.6 еуропалы экспансияның і дәстүрлі қоғамд ықпалын сипат 8.1.1.3 Еуропалы державалардың экспансиясы ке мемлекеттерінің Үндістан, Жапон құрылымындағ ерекшеліктерді
ғы еуропалық үстемдік	Үндістанды билеудегі өзгерістер. Үндістан Ұлттық конгрестің құрылуы Зерттеу сұрағы: Үндістандық ИНК халқының өмірінде не өзгерді ?	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.2.6 еуропалы экспансияның і дәстүрлі қоғамд ықпалын сипат
	Әлемді отарлауға бөлудің аяқталуы. Әскери-саяси блоктардың құрылуы Зерттеу сұрағы: Әлемдік отарлау жүйесі қала қалыптасты?	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.2.3 отаршыл экспансияның с талдау арқылы әлемнің саяси к негізгі өзгерістер
4-тоқсан			
Америка Құрама Штаттарының күшеюі. "Жапонияның ашылуы" Алысшығыс саясаты	XIX ғ бірінші жартысында әлеуметтік-экономикалық даму. "Монро доктринасы" Зерттеу сұрағы:	8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.3.1.2 АҚШ-тың бағытындағы эк саясатын сипат 8.3.1.6 XVIII-XIX ғ мемлекеттерді

	Қандай территориялар АҚШқа қосылды?		саяси даму ерекшеліктерін
	АҚШ 1861-1865 ж Азаматтық соғыс. Реконструкция кезеңі Зерттеу сұрағы: АҚШ-тағы құлдық қалай жойылды?	8.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	8.1.2.2 трансатлантикалық құлдықтың ерекшеліктерін анықтау;
	Жапонияның дамуы еуропа елдерінің алысшығыс саясаты және Жапонияның ашылуы Зерттеу сұрағы: Неге Жапония жаулап алу соғысын бастады?	8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	8.4.1.3 АҚШ-ғы кәсіптік монополиялардың ерекшеліктерін 8.4.2.1 түрлі мемлекеттік өнеркәсіптік даму процесінің ерекшеліктерін анықтау; 8.3.2.6 еуропалық экспансияның ішкі дәстүрлі қоғамдық қатынастарын сипаттау 8.4.2.2 қоғамның дамуындағы ішкі және сыртқы даму кезеңдерін анықтау 8.2.1.2 миссионерлік міндеттерін анықтау
Суретшілер мен жазушылардың көзқарасымен XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу	XIX ғ өнер және оның бағыттары. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдағы өнер мен әдебиет әлеуметтік әділетсіздікті қалай суреттейді?	8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.2.2.2 өнердегі нәтижелер мен ағымдардың ерекшеліктерін (неоклассицизм, импрессионизм) анықтау; 8.2.2.1 тарихи өнердің интерпретацияларын анықтау
	XIX ғ әдебиетіндегі әлеуметтік әділетсіздік идеялары. Зерттеу сұрағы: XIX ғ реалист-жазушылардың негізгі идеяларын айт.?	8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 8.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.2.2.1 тарихи өнердің интерпретацияларын анықтау 8.3.2.5 тарихи өнердің түсіндіру үшін "л" "консерватизм",

			"марксизм", "ұл ұғымдарын қол
Ғылыми ойдың дамуы	Батыс ғалымдары мен ойшылдарының ғылыми жаңалықтары Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдағы қай ғылыми жаңалықтың адамдар өміріне ықпалы зор болды?	8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.2.4.1 өзгерістер сабақтастықты адам мен қоғам ғылыми жаңалық маңызын талда 8.2.1.1 қоғамда д шектелуіне байл адамдар өмірінд өзгерістерді аны
	Шығыс елдерінің ғылымы мен мәдениеті Зерттеу сұрағы: Шығыс мәдениетінің негізгі ерекшеліктерін айт?	8.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	8.2.4.1 өзгерістер сабақтастықты адам мен қоғам ғылыми жаңалық маңызын анық

5) 9-сынып

5-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу пәнінің мазмұны	Оқыт Білім
		1-тоқсан	
XX ғасырдың басындағы әлем	Кіріспе Зерттеу сұрағы: XX ғ басында әлем картасы қандай болды?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.3.2. басы аума және мемл саяси сипа
	Зерттеу сұрағы: Жаңа технологиялар мен ғылыми ашулардың нәтижесінде XX ғасырдың басында	9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 9.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	9.2.4. оқиға себеп нәтиж маңы тұжы арқы әлем мемл

	қандай өзгерістер орын алды?		әлеуметтік-экономикалық даму бағалары 9.4.1. басындағы техникалық революция жетістіктері (конвенциялар, стандарттар, мемлекеттік шаруашылық жүйелер, ықпалы) 9.4.1.1. индустриалды қоғам процестері үшін "модельдер" ұғымы
	Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдың аяғы - XX ғасырдың басында өнер қалайша өзгерді?	9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.2.2. - XX ғасырдың басындағы негізгі сипаттары (модельдер, символдар, реалитет, авангард) 9.2.2.1. бірінші дүниежүзілік соғыс бұқаралық мәдениет (кинематограф, радиотрансляция, руханилық)
Бірінші дүниежүзілік соғыс	XIX ғ соңында – XX ғ басындағы халықаралық қатынастар. Зерттеу студиясы:	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.3.2. - XX ғасырдың халықаралық қатынастары сипаттары 9.3.2.1.

	Неге Италия мен Германия агрессивті халықаралық саясатты таңдады?		"жаңа" держава "қайта" "отарлау" ұғымды білу;
	Бірінші дүниежүзілік соғыс а		9.3.2.1
	Зерттеу сұрағы:	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	дүниежүзілік соғыстың алғышартына себептерді анықтайды
	Бірінші дүниежүзілік соғыстың себебі қандай?		
	Зерттеу сұрағы:		9.2.4.3
	Бірінші дүниежүзілік соғыстың негізгі шайқастары қандай?	9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	дүниежүзілік соғыстың оқиғаларына барып, нәтижелерін түсіндіріп отырып, ғылым мен техниканың соғыс стратегияларына рөлін анықтайды
Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем	Зерттеу сұрағы:		9.3.2.2
	Бірінші дүниежүзілік соғыс әлем картасын қалай өзгертті?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	картада өзгерістер сипаттап, империализм (Австрия, Ресей, Осман) ыдырай түсуде
	Қайталау-қорытындылау сабағы		әскери қалыптасуына себептерді анықтайды. Бірінші дүниежүзілік соғыстың қорытындыларын қайталайды
	Зерттеу сұрағы:	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.3.2.4 Лиганың

	Неліктен Ұлттар Лигасы Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемде бейбітшілікті сақтай алмады?			мен Е Ваши талд
			2-тоқсан	
	Зерттеу сұрағы: Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін батыстық қоғам қалай өзгерді?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі		9.3.1. саяси (әлеу либе әлеум консе марк демо қоғам ықпа
1917 жылғы Ресейдегі революция	Зерттеу сұрағы: Ресейдегі самодержавие не себепті жойылды?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі		9.3.1. саяси (әлеу либе әлеум консе марк демо қоғам ықпа
	Зерттеу сұрағы: Большевиктер Уақытша үкіметтің билігін қалай жойды?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы		9.1.1. құры өзгер соци револ әсері
	Зерттеу сұрағы: Неліктен қоғам "қызылдар" мен "ақтарға" қақ жарылды?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы		9.1.1. құры өзгер соци револ әсері
	Зерттеу сұрағы: 1917-1924 жылдарда Ресей қаншалықты өзгерді?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі		9.1.1. құры өзгер соци револ

			әсері 9.2.1. ... взаим... госуд... рели... сравн... особе... истор... пери...
Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері	Зерттеу сұрағы: Неліктен Мұстафа Кемалді "Ататүрік" деп атады?	9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.2.1. ... кезең... ерекі... салы... мемл... өзара... сипа...
	Зерттеу сұрағы: Сунь Ятсеннің үш қағидаты Қытайды қалайша өзгертті?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.3.1. ... саяси... (әлеу... либер... әлеум... конс... марк... демо... қоғам... ықпа...
	Зерттеу сұрағы: Азия елдерінде ұлттық сана-сезімінің өсуіне қандай идеялар әсер етті?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.3.1. ... саяси... (әлеу... либер... әлеум... конс... марк... демо... қоғам... ықпа...
		3-тоқсан	
Ұлы дағдарыстың себептері мен салдарлары	Зерттеу сұрағы: Неліктен АҚШ-та 1920-шы жылдарды "гүлдену кезеңі" деп атайды?	9.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	9.4.1. ... инду... қоғам... проц... үшін... "мод... ұғым...

			9.4.1. басы техни револ жетіс (конв станд мемл шару жүйе ықпа
	Зерттеу сұрағы: Уолл-стриттің күйреу себептері мен салдары?	9.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	9.4.1. оқиға үшін қағаз "акци "алып "қор "неси "банк "инф ұғым пайд 9.4.1. проц оқиға салы инду қоғам қайш (өнді теңге себеп
	Зерттеу сұрағы: Әлем елдері Ұлы дағдарыстан қалай шықты?	9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 9.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	9.2.4. мемл әлеум экон даму кейн теори сипа 9.4.1. жыл құры экон дағд

			нәтижесін пен Ұлы экономиканы орынды өзгерістер себебі 9.3.1.1. Ұлы экономиканы дағдарыста шығу жолдары (АҚШ, Германия)
Тоталитарлық режимдер: Шығыс	Зерттеу сұрағы:	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	9.1.1.1. Ұлы қоғамда байланыс әлеуметтік топта (жұмыс шаруашылығы зиялы мәртебесін өзгерістер
	Сталиннің билігі тұсында КСРО қалай дамыды?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 9.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	9.4.2. Ұлы экономиканы "нарықтық" экономиканы ұғымдары отырып бірінші жарты капитализм социализм экономиканы жүйесін салыстыру
	Зерттеу сұрағы: "Адамның	9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.2.2. Ұлы - XX ғ. басы

	жандүниесінің инженерлері": Сталин өнерді халыққа ықпал ету үшін қалай пайдаланды?		негіз сипа (мод симв реал аван 9.2.2. бірін бұқар мәде (кине ради рухан ықпа
	Зерттеу сұрағы: "Танака меморандумы" қаншалықты қауіпті болды?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 9.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	9.1.2. бірін бұқар мәде (кине ради рухан ықпа 9.3.1. әмір жүйе режи қалы алғы тари 9.4.1. жыл құры экон дағда нәтих пен У экон орын өзгер себер
Тоталитарлық режимдер: Батыс	Зерттеу сұрағы: Неліктен фашизм Италия мен Германияда өрбіді?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.1.2. әлеум өмірі өзгер реак идео

			(фашизм, тоталитаризм, нацизм, шовинизм, ұлтшылдық, ықпалы) 9.3.1.2. Әміршілік жүйе, режим, қалыптасу, алғышарттар, тарихы
	Зерттеу сұрағы: Нацистердің саясаты Германия тұрғындарына қандай әсерін тигізді?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.1.2.1. Әлеуметтік өмірін өзгеріс, реакци, идеялар (фашизм, тоталитаризм, нацизм, шовинизм, ұлтшылдық, ықпалы) 9.3.1.2. Әміршілік жүйе, режим, қалыптасу, алғышарттар, тарихы
	Зерттеу сұрағы: Неліктен "Халық майданы" Францияда билікке ие болды, ал Испанияда жеңіліс тапты?	9.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.1.2.1. Әлеуметтік өмірін өзгеріс, реакци, идеол (фашизм, тоталитаризм, нацизм, шовинизм, ұлтшылдық, ықпалы) 9.3.1.1. Саяси

			(әлеу либе әлеу консе марк демо қоғам ықпа
		4-тоқсан	
Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары	Зерттеу сұрағы: Екінші дүниежүзілік соғыс қашан және неліктен басталды? (1941 жылдың маусымына дейін)?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.3.2. дүни соғы себе мен талд
	Зерттеу сұрағы: "Барбаросса" жоспары неліктен күйреді?	9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.2.4. оқиғ түсін отыр ғылы техн соғы страт релін
	Зерттеу сұрағы: Кеңес Одағының фашистік Германияға қарсы соғысы неліктен Ұлы Отан соғысы деп аталды?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.3.2. дүни соғы себе мен талд
	Зерттеу сұрағы: Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен сабақтары қандай болды?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.3.1. саяс (әлеу либе әлеу консе марк демо қоғам ықпа 9.3.2.

			анал прич посл миро
Отарсыздандыру үдерісінің жаңа кезеңі	Зерттеу сұрағы: Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі отарлардың жағдайы қандай болды?	9.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.3.2. дүни соғы себе мен талд
	Зерттеу сұрағы: Неліктеп Үндістанда тәуелсіздікке жету жолдары туралы түрлі қозқарастар қалыптасты?	9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.2.1. кезе ереки салы мемл өзара сипа
XX ғасырдың бірінші жартысындағы дін және мәдениет	Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың бірінші жартысында әлем айтарлықтай зайырлы болды ма?	9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.2.1. кезе ереки салы мемл өзара сипа 9.2.1. "секу "ұжд "зайы мемл "мем ұғым
	Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың бірінші жартысында ғылым мен мәдениет қалай дамыды?	9.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	9.2.4. оқиғ себе нәти маңы тұжы арқы әлем мемл әлеул экон даму бағал

			9.2.2. бірінші бұқаралық мәдениет (кинематография, радиотрансляция, руханилық па...
			9.2.3. "прагматизм" "экзистенциализм" ұғымы кезеңі үшін

6) 10 -сынып

6-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу пәнінің мазмұны	Оқыту Білім
	1-тоқсан		
XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы	Зерттеу сұрағы: Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемнің саяси картасы қалай өзгерді?	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.3.2 екінші әлемдік карта өзгеріс тұжырым бағал 10.3.2 соғыс әлемін интернационал және децентрализация процесі айқында 10.3.2 жүйе себеп салды
	Зерттеу сұрағы:	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара	10.3.2

	Биполярлық әлемдік жүйе қалай қалыптасты?	әрекеттесуі	соғыс түсін тарих талда 10.3.2 факті карта отыр саяси және қарс сипа 10.3.2 екінш әлем карта өзгер тұжы бағал
	Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысындағы отарсыздандыру процесі неліктен күшейді?	10.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.1.1 изме соци струк отказ соци пути 10.3.1 закон истор разви 10.3.2 анал прич посл расп коло систе
Раздел 1 Халықаралық ұйымдардың қалыптасуы	Зерттеу сұрағы: Неліктен Біріккен Ұлттар Ұйымы Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясын жариялады?	10.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.2.3 құқы идея қазір құқы ұйым қызм бағал

			10.3.1 Азия мемл конс құқы идео. қалы жолд (Жал адам Декл ЕҚЫҰ Гаага Халы
	Зерттеу сұрағы: БҰҰ Халықаралық Сотының қызметі қандай?	10.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.2.3 құқы идея. қазір құқы ұйым қызм сипа 10.3.1 Азия мемл конс құқы идео. қалы жолд (Жал адам Декл ЕҚЫҰ Гаага Халы
	Зерттеу сұрағы: Халықаралық құқық қорғау ұйымдары қаншалықты тиімді?	10.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.2.3 құқы идея. қазір құқы ұйым қызм бағал 10.3.1 Азия

			мемлеке конститу құқық идеоло қалыпт жолда (Жалпы адам Деклар ЕҚЫҰ, Гаагад Халық
XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы	Зерттеу сұрағы: Неліктен XX ғасырдың екінші жартысында "әл-ауқатты мемлекеттер" экономикалық дағдарысқа ұшырады?	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 10.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	10.3.1. мемле ұғымы жж. әл салад өзгері сипат қолда 10.4.1. 70-жы жұмы себеп талда 10.4.1. "дағда "стагн ұғымд пайда XX ғас жарты мемле эконо дамуы
		Түзету жұмысы	сабак ұйым, тақыр матер және арқыл және жаңғы үзіліс сөйле аяғын екпінд

			аппа жеке көме
			датар оқиға себеп сақта тұжы
	2-тоқсан		
	Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың 60-70- жылдарында КСРО қандай экономикалық қиыншылықтарға тап болды?	10.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	10.4.1 "дағд "стап ұғым пайд XX ға жарт мемл экон даму 10.4.1 салд байл талд соци шару жүйе даму қайш анык 10.4.2 экон жүйе тиім интер және 10.4.2 экон жүйе тиім интер және 10.4.1 Шығ
	Зерттеу сұрағы: "Азиялық серпіліс" неліктен мүмкін болды?	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 10.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	

			мемл қарқ экон даму ететін факт айқы 10.3.1 тарих анық
Қос кеңістікті әлем	Зерттеу сұрағы: 1946-1963 жылдар аралығындағы "қырғи-қабақ соғысының" ерекшеліктері қандай?	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.3.2 соғыс түсін тарих талд 10.3.2 факті карта отыр саяси және қарс сипа 10.3.1 тарих бағал
	Зерттеу сұрағы: 1979-1985 жылдар аралығындағы "қырғи-қабақ соғысының" ерешеліктері қандай?	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.3.2 факті карта отыр саяси және қарс сипа 10.3.2 шиел себеп салд тұжы 10.3.1 тарих бағал
	Зерттеу сұрағы:	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара	10.3.2

	Саманта Смиттің КСРО-ға сапары неге мүмкін болды?	әрекеттесуі	соғыс әлем интер және дези проц айқы 10.3.1 тарих бағал
	Зерттеу сұрағы: Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуының себептері қандай болды?	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.3.2 соғыс әлем интер және дези проц айқы 10.3.1 мемл тарих заңд анық
	Зерттеу сұрағы: Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуымен әлемдегі қауіпсіздік артты ма?	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.3.2 соғыс әлем интер және дези проц айқы 10.3.2 екінш әлем карта өзгер тұжы бағал 10.3.2 шиел себеп салд тұжы
		3-тоқсан	

Аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдар	Зерттеу сұрағы: БҰҰ Таяу Шығыстағы дағдарысты шешудің қандай бейбіт жолдарын ұсынады?	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.3.2 шиеленіс себептерін салдарлар тұжырымдау 10.3.2 халықаралық шиеленіс реттеу қызметі
	Зерттеу сұрақтары: "Араб көктемінің" себептері мен салдары қандай?	10.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.3.2 шиеленіс себептерін салдарлар тұжырымдау 10.3.2 халықаралық шиеленіс реттеу қызметі 10.1.2 санақ кезеңі қалыптасуы бұқаралық құрал рөлін
XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамның дамуы	Зерттеу сұрағы: Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлем елдерінің әлеуметтік құрылысы қалай өзгерді?	10.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.1.1 даму тарту әлеуметтік құрылым өзгеріс 10.1.2 Шығыс мемлекеттері әлеуметтік құрылым ұқсастық айырмашылығы және мобилизация

			10.3.1 мемл тарих заңд анык
	Зерттеу сұрағы: 1949 жылы коммунистік партияның билікке келу нәтижесінде Қытайда әлеуметтік құрылыс қалай өзгерді?	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі 10.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	10.4.1 салд байл талд соци шару жүйе даму қайш анык 10.3.1 мемл тарих заңд анык 10.3.1 тарих бағал
	Зерттеу сұрағы: Неліктен әлем елдерінің әлеуметтік даму деңгейі әртүрлі?	10.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.1.2 шығ мемл әлеум құры ұқса айыр н аны 10.1.2 жете даму мемл халы деңге ететі анык 10.3.1 мемл ұғым жылд әлеум

			жолд қалы әлем рөлін
Бүгінгі әлемдегі лаңкестік қаупі	Зерттеу сұрағы: Адамзат үшін лаңкестік неліктен қауіпті?	10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.3.2 кезд халы лаңк экстр пробл талд 10.3.2 шиел себеп салд тұжы
	Зерттеу сұрағы: Қазіргі әлемде діни фундаментализм қаншалықты қауіпті?	10.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.2.1 өмірі және діни әреке 10.2.1 қоғам мәсе және интер үшін білім пайд
		4-тоқсан	
Қазіргі әлемнің жаһандануы	Зерттеу сұрағы: Жаһанданудың негізгі ерекшеліктері қандай?	10.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы	10.1.2 тарих бағы отыр проц байл әлем өзгер мигр әлеум интер бақы 10.1.2

			санал қалы бұқар құрал рөлін
	Зерттеу сұрағы: Жаһандану саясат пен әлемдік экономиканың дамуына қаншалықты ықпал етеді?	10.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 10.4 Экономикалық қатынастардың дамуы	10.1.2 проц байл әлем өзгер (еңбе әлеум инте 10.4.1 жағд экон инте маңы 10.4.2 пости қоғам экон ресур ақпа анык
	Зерттеу сұрағы: Жаһандану заманында ұлттық біртектілікті қалай сақтауға болады?	10.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.2.3 жағд мәде құнд сақта маңы дәле 10.2.2 екінш ғасыр басы бұқар мәде қоғам даму бағал
XX ғасырдың екінші жартысындағы- XXI ғасырдың басындағы ғылым,	Зерттеу сұрағы: Әлемдік ғылымның дамуында Байқоңыр ғарыш айлағының маңызы қандай?	10.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.2.4 техни револ әлеум

білім, технология			эколог салд 10.2.4 мәсе шешу білім турал жаса
	Зерттеу сұрағы: Ғылым қазіргі адамдардың өмірін қалай өзгертті?	10.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.2.4 мәсе шешу білім турал жаса 10.2.4 техн револ әлеум эколог салд 10.2.4 жаңа (гене микр ақпа техно техно ядро қоғам ықпа
	Зерттеу сұрағы: Неліктен білім адамның бәсекеге қабілеттілігінің факторы болып табылады?	10.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.2.4 мәсе шешу білім турал жаса
XX ғасырдың екінші жартысындағы- XXI ғасырдың басындағы мәдениет	Зерттеу сұрағы: XX ғасырдағы мәдени қайраткерлерінің адамзаттың рухани дамуына қандай әсері болды?	10.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі 10.3 Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.2.2 өнер қайр қоғам ықпа және қызм дүни конте

			баға 10.2.2 қоғам жағд көрке шыға жаңа қалы сипа 10.2.3 фило көзқ қазір өмірг бағал обще жизн 10.3.1 тарих бағал
	Зерттеу сұрағы: Қоғамның рухани дамуына бұқаралық мәдениеттің әсері қандай?	10.1 Әлеуметтік қатынастардың дамуы 10.2 Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі	10.2.2 екінш ғасыр басы бұқар мәде қоғам даму бағал 10.1.2 сана қалы бұқар құрал релін

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

8-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – құқық туралы базалық білімдерді оқыту, құқықтық тұрғыдан сауатты азаматты тәрбиелеу, естімейтін білім алушылардың бойына құқықтық мәдениетті сіңіру, мемлекеттік заңдар мен қоғамның нормаларын құрметтеу, өз азаматтық құқықтар мен міндеттерін жүзеге асыру үшін білім мен дағдыларды қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) Қазақстандық құқық салаларының негізгі түсініктері мен мазмұны туралы білімдерді қалыптастыру;

2) естімейтін білім алушыларда іргелі құқықтық және әлеуметтік құндылықтар жүйесі: адам құқықтары, демократия, азаматтық қоғам, заңдылық пен құқықтық тәртіп туралы білімдерін қалыптастыру;

3) құқықтық мемлекеттің белгілері мен ерекшеліктері туралы түсінік қалыптастыру;

4) оқу және практикалық әрекет барысында құқықтық ақпаратты іздеу және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

5) заңмен реттелетін мінез-құлық пен іс-әрекеттің тиісті формаларын

таңдау кезінде құқықтық білім мен дағдыларды пайдалану қабілеттерін қалыптастыру және дамыту;

6) түзету және дамыту міндеттерін жүзеге асыруға қажетті тиімді әрекет түрлерін (жіктеу, эксперимент, болжау) модельдеу.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) проблемаларды шешу және шешім қабылдау барысында сыни ойлауын дамыту;

2) естімейтін білім алушыларға арнайы білім беруді сапалы дараландыру мүмкіндігін кеңейту;

3) жеке қасиеттерді дамыту (жеке және ұжымдық жұмыс үшін де қажетті тәуелсіздік, жауапкершілік, бастамашылдық, табандылық, шыдамдылық және төзімділік);

4) дыбысты дұрыс айту және сөйлеу дағдыларын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. "Құқық негіздері" пәнін оқыту процесінде білім алушылар талдау, жинақтау, жіктеу, салыстыру, себеп-салдарлық байланыстар мен заңдылықтарды орнатуды, құқық саласындағы білімді игеруді үйренеді.

6. "Құқық негіздері" пәнінің түзету бағыты ауызекі және байланыстырып сөйлеу, есту қабылдауын дамыту, ойлау қабілеттерін дамыту бойынша жұмыс жалғасады; дұрыс айту дағдылары жетіледі.

7. Пәнге оқыту тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, сараланған, қарым-қатынас және ақпараттық коммуникациялық технологиялар тәсілдері негізінде жүзеге асырылады.

8. Тұлғаға бағытталған тәсіл естімейтін білім алушылардың дамуы мен өзін-өзі дамытуға, зейін, ойлау, есте сақтау бойынша белсенді жұмыспен өтелетін, жеке ерекшеліктерін, қызығушылықтары мен қабілеттерін ескере отырып, тұлғаны қалыптастыруға бағытталған.

9. Сараланған тәсіл білім алушылардың беретін материалды қабылдау, ақпаратты өңдеу, ақыл-ой, белсенділік, сөйлеу тілі, есте сақтау және ойлау ерекшеліктерін ескере отырып, екі топқа бөлуге мүмкіндік береді:

1) білім алушылар материалды өздігінен игереді, үйренгендерін тәжірибеге ауыстыра алады;

2) білім алушылар материалды толық қабылдай алмайды, мұғалімнің көмегін, жеке ықпал етуді қажет етеді.

10. Қарым-қатынас тәсілі "Құқық негіздері" пәнін оқыту білім алушыларды қарым-қатынас құралы ретінде тілді меңгеруге және әртүрлі тілдік жағдайларда еркін бағдарлауға үйретеді.

11. "Құқық негіздерін" оқытудағы әлеуметтік-бейімдеуге бағдар "әлеуметтік шығындарды" азайтуды қамтамасыз етеді, естімейтін білім алушылардың өміріне дайын болуға және әлеуметтік құзыреттіліктің әр түрлі құрылымдарын қалыптастыруға бағытталған.

12. "Құқық негіздері" бағдарламасына практикалық жаттығулар өткізу, бейнероликтер көрсету, тиісті органдарға экскурсиялар ұйымдастыру енгізілген, бұл пәнге деген қызығушылықты мақсатты түрде дамытуға, сонымен қатар есте сақтауды, ойлау мен сөйлеуді тиімді түрде түзетуге мүмкіндік береді.

13. Оқытудың тиімді шарттары:

1) естімейтін білім алушылардың ауызша, жазбаша және диалогтық сөйлеу тілін дамыту;

2) естімейтін білім алушылардың құзыреттілігі мен психикалық мүмкіндіктерін дамытуға ықпал ететін әдістер мен тәсілдерді қолдану;

3) оқытудың барлық дидактикалық қағидасын сақтау өте маңызды: қол жетімділік, циклдік, деректілік, өткен материалдың өзектілігі;

4) жаңа терминологияны үйрену кезінде көмекші құрал - саусақпен және ыммен сөйлеу болып табылады.

14. Бағдарламаны іске асыру процесінде мектепті ақпараттық-коммуникациялық технологиялармен жабдықтауды көздейтін арнайы жабдықтар мен оқу құралдары қолданылады:

1) интерактивті және проекциялық жабдық (проектор, интерактивті тақта);

2) арнайы техникалық және компенсаторлық оқу құралдары (фронтальды білім беру қызметін қамтамасыз ететін стационарлық дыбыс күшейтетін жабдық, айтылым экраны, жеке есту аппараттары, мультимедиялық компьютерлік сынып);

3) Интернет жүйесінің ақпараттық және білім беру ресурстарына шектеусіз қол жетімділік.

3-тарау. "Құқық негіздері" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Құқық негіздері" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 9-сынып – аптасына 1 сағатты, оқу жылында – 34 сағатты;

2) 10-сынып – аптасына 1 сағатты, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

16. Бағдарлама 7 бөлімді қамтиды:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі;

2) "Конституциялық құқық" бөлімі;

3) "Азаматтық құқық" бөлімі;

4) "Еңбек құқығы" бөлімі;

5) "Отбасы құқығы" бөлімі;

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі;

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі.

17. "Құқық және мемлекет" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) құқық түсінігі;
- 2) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам.

18. "Конституциялық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары;
- 2) мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі.

19. "Азаматтық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) азаматтық құқық түсінігі;
- 2) меншік құқығы;
- 3) азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік;
- 4) тұтынушылар құқығын қорғау.

20. "Еңбек құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) еңбек құқығы түсінігі;
- 2) еңбек жағдайлары;
- 3) еңбекті қорғау;
- 4) еңбек шарты.

21. "Отбасы құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) отбасы құқығының түсінігі;
- 2) некені қию және тоқтату жолдары;

3) отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;

4) отбасының қоғамдағы маңыздылығы.

22. "Әкімшілік құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) әкімшілік құқық түсінігі;

2) әкімшілік құқық бұзушылық;

3) әкімшілік жауапкершілік;

4) әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу.

23. "Қылмыстық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) қылмыстық құқық түсінігі;

2) қылмыстық құқық бұзушылық түсінігі;

3) қылмыстық жауапкершілік түсінігі;

4) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар;

5) жазалау және гуманизм мәселесі.

24. 9-сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі: құқық түсінігі. Құқық түсінігі және оның белгілері. Құқықтың басқа әлеуметтік нормалардан айырмашылығы: мораль, діни нормалар, дәстүрлер, корпоротивтік нормалар.

2) "Конституциялық құқық" бөлімі: мемлекеттік биліктің конституциялық жүйесі. Мемлекеттік биліктің жоғарғы органдары қызметінің негізгі бағыттары. Мемлекеттік биліктің өкілетті органдары.

3) "Азаматтық құқық" бөлімі: азаматтық құқық түсінігі. Тараптардың теңдігіне негізделген меншік қатынастары. Жеке мүліктік емес қатынастар: өмір, денсаулық, ар-намыс, қадір-қасиет

4) "Еңбек құқығы" бөлімі: еңбек құқығы түсінігі. Еңбек бостандығының конституциялық кепілдіктері.

5) "Отбасы құқығы" бөлімі: неке және отбасы құқығы туралы түсінік. Отбасы мен неке (ерлі-зайыптылық) туралы түсінік. Некені қию және тоқтату жолдары. Некеге тұрудың (ерлі-зайыптылық) шарттары мен кедергілері. Некені тоқтату мен бұзу.

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі: әкімшілік құқық түсінгі. Басқарушылық құқық. Әкімшілік құқық бұзушылық.

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі: қылмыстық құқық түсінігі. Қылмыстық мінез-құлық және оның жазасы.

25. 10-сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі: меншік құқығы. Қазақстан Республикасындағы меншік түрлері. Меншік құқығын алу мен тоқтатудың негізгі жолдары. Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекеттің түсінігі мен белгілері. Құқықтық мемлекеттің қызметіндегі азаматтық қоғам институттарының маңызы мен рөлі.

2) "Конституциялық құқық" бөлімі: адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары. Конституциялық жүйенің негіздері. Конституциялық құқық, адамның және азаматтың бостандықтары мен міндеттері.

3) "Азаматтық құқық" бөлімі: азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік. Міндеттемені орындамағаны үшін мүліктік жауапкершілік. Міндеттемені қамтамасыз ету әдістері.

4) "Еңбек құқығы" бөлімі: еңбек жағдайлары. Жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттері. Еңбекті қорғау. Еңбек дауларын шешу жолдары. Кәмелетке толмағандардың еңбегін құқықтық реттеу. Еңбек шарты. Еңбек шартының мазмұны.

5) "Отбасы құқығы" бөлімі: отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері. Отбасының қоғамдағы маңызы. Отбасылық қатынастарды мемлекеттік қолдау және қорғау. Бала құқығы.

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі: әкімшілік жауапкершілік. Әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілері. Әкімшілік жазалардың түрлері және оларды қолдану тәртібі. Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу.

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі: қылмыстық жауапкершілік. Заңсыз әрекеттер үшін қылмыстық жауапкершілік және олар үшін жаза түрлері. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың субъектілері. Қылмыс туралы түсінік. Қылмыстардың белгілері мен түрлері. Қылмыстың объекті, субъекті, объективтік және субъективтік жағы.

8) "Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңы" бөлімі: жалпы ереже. Мүгедектерді әлеуметтік қорғау Мүгедектердің құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы. Мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.4. кодында "9" - сынып, "2.1" - бөлім мен бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

27. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа күтілетін нәтижелер:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
1.1 Құқық түсінігі	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар жүйесінде құқықтың ұғымы мен рөлін түсіндіру	10.1.1.1 құқықтық нормала білу және құқықтың негізгі

	9.2.1.2 Қазақстан Республикасы Конституциясы негізінде адамның және азаматтың конституциялық құқығын, еркіндік және міндеттерін анықтау	атай білу
1.2 Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	9.1.2.1 құқықтық мемлекеттің ерекшелігі мен маңызын анықтау	10.1.2.1 азаматтық қоғам институттарының ролі мен анықтай білу

2) "Конституциялық құқық" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
2.1 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	9.2.1.1 конституциялық құрылыс негіздерін түсіндіру	10.2.1.1 Қазақстан Республ Конституциясының негізін, және азаматтың конституц құқықтары, бостандықтар міндеттерін анықтау;
2.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	9.2.2.1 Конституция негізінде мемлекеттік органдардың қызметтерін анықтау және салыстыру	10.2.2.1 сайлаудың мемлек органдарды құрудағы маң анықтай білу

3) "Азаматтық құқық" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
3.1 Азаматтық құқық түсінігі	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғымы мен қағидаларын түсіндіру	10.3.1.1 азаматтардың азам құқықтарын анықтау және білу; 10.3.1.2 баланың мемлекет құқығын түсіндіре білу
3.2 Меншік құқығы	9.3.2.1 меншік түрлерін анықтау; 9.3.2.2 меншік құқығына ие болудың және тоқтатылудың жолдарын, құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы анықтау	10.3.2.1. меншік түрлерін ат 10.3.2.2 мысал келтіре отыр құқығын алу және тоқтату бетінше түсіндіре білу;

		10.3.2.3 баланың меншік құқығын білу
3.3 Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	9.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік түсінігін анықтау	10.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдау және жауапкершілікті анықтау
3.4 Тұтынушылар құқығын қорғау	9.3.4.1 тұтынушылар құқығын қорғау анықтамасын түсіндіру	10.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын анықтау; 10.3.4.2 балаларға арналып мемлекеттік минималды әлеуметтік стандарттарды атау

4) "Еңбек құқығы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
4.1 Еңбек құқығы түсінігі	9.4.1.1 еңбек құқығы туралы жалпы түсініктің болуы	10. 4.1.1 еңбек құқықтарының олардың мағынасын түсіндіру
4.2 Еңбек жағдайлары	9.4.2.1 еңбек жағдайлары туралы жалпы түсініктің болуы 9.4.2.2 құқықтық жағдайларды сараптай отырып, жұмыс беруші мен жұмыскердің құқықтары мен міндеттерін атау	10.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сүйене отырып, еңбек жағдайларын анықтау; 10.4.2.2 жұмыс беруші мен жұмыскердің құқықтары мен міндеттерін атау; 10.4.2.3 мүгедек баланы жұмыс орнына саласындағы мемлекеттік стандарттар туралы жалпы түсініктің болуы
4.3 Еңбекті қорғау	9.4.3.1 еңбекті қорғау туралы жалпы түсініктің болуы	10.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтықтарды атау; 10.4.3.2 нормативтік құқықтық актілерге сүйене отырып, еңбек даулы жолдарын ұсыну
4.4 Еңбек шарты	9.4.4.1 еңбек шарты туралы жалпы түсініктің болуы	10.4.4.1 құқықтық жағдайлардың байланысты еңбек шартын түсіндіру

5) "Отбасы құқығы" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
5.1 Неке және отбасы құқығы түсінігі	9.5.1.1 "неке" және "отбасы" ұғымдары туралы жалпы түсініктің болуы	10.5.1.1 баланың өмір сүруге отбасында тәрбиеленуге құқығы
5.2 Некені қию және тоқтату жолдары	9.5.2.1 неке қию және бұзу шарттарын атау	10.5.2.1 отбасындағы баланың құқықтарын туралы жалпы түсініктің болуы
5.3. Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін атау	10.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін атау; 10.5.3.2 құқықтық актілерге қол қойып, отырып, балалардың қоғамдағы отбасындағы құқықтарын
5.4 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	9.5.4.1 отбасының қоғамдағы рөлі туралы жалпы түсініктің болуы	10.5.4.1 отбасының қоғамдағы маңыздылығын бағалай білу

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
6.1 Әкімшілік құқық түсінгі	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғымын түсіндіру	10.6.1.1 әкімшілік құқықтың мысал келтіріп айту
6.2 Әкімшілік жауапкершілік	9.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілерін атау	10.6.2.1 құқықтық жағдайлар отырып, әкімшілік жауапкершілік түрлері мен оларды қолдану түсіндіру
6.3 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	9.6.3.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу ұғымға анықтама бере білу	10.6.3.1 әкімшілік-құқықтық мағынасын түсіндіру

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
7.1 Қылмыстық құқық түсінігі	9.7.1.1 қылмыстық құқық ұғымын түсіндіре білу	10.7.1.1 қылмыстық құқық анықтама беру
7.2 Қылмыс ұғымы	9.7.2.1 қылмыстың белгілері мен түрлерін ажырату	10.7.2.1 мысал арқылы қылмыстың белгілері мен түрлерін анықтау
7.3 Қылмыстық жауапкершілік	9.7.3.1 қылмыстық жауапкершілік ұғымына анықтама бере білу	10.7.3.1 құқықтық жағдайларды танып отырып, қылмыстық жауапкершілік жаза түрлерін анықтау; 10.7.3.2 сыбайлас жемқорлық құқықтық актілерді анықтау
7.4 Жазалау және гуманизм мәселесі	9.7.4.1 жаза түсінігін анықтау	10.7.4.1 қылмыстық заңдар принципін түсіндіру

8) "Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңы" бөлімі:

8-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
8.1 Мүгедектік құқығы. Жалпы ережелер	9.8.1.1 Қазақстан Республикасында мүгедектердің құқықтарын атау	10.8.1.1 Қазақстан Республикасында мүгедектердің құқықтарын атау
8.2 Мүгедектерді әлеуметтік қорғау	9.8.2.1 мүгедектерді әлеуметтік қорғау қажеттілігін түсіндіру	10.8.2.1 Қазақстан Республикасында мүгедектерді қорғау саласында мемлекеттік саясаттың маңыздылығын атау
8.3 Мүгедектердің құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы	9.8.3.1 мүгедектердің құқықтарын және мүгедектерді әлеуметтік қорғаудың қажеттілігін атау	10.8.3.1 мүгедектердің құқықтарын және мүгедектерді әлеуметтік қорғаудың қажеттілігін атау

8.4 Мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары	9.8.4.1 мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтарын атау	10.8.4.1.1 еңбек қатынастары саласындағы құқықтар 10.8.4.1.2 берушінің әлеуметтік міндеттері

28. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің

деңгейінің

9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

бағдарламасына қосымша

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша Ұзақ мерзімді жоспар

1) 9 сынып

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан		
9.1 Құқық түсінігі	Заң дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді? Қоғам өміріндегі құқықтың рөлі қандай?	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар құқықтың ұғымы мен рөлін 9.1.2.1 зайырлы мемлекет ер маңыздылығын анықтай бі
9.1 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасының адамы мен азаматының құқықтары мен міндеттері қандай? Қазақстан Республикасының азаматы кім бола алады?	9.2.1.2 Қазақстан Республик Конституциясының негізінд және азаматтың конституци құқықтары, бостандықтары міндеттерін анықтау
	Неліктен Қазақстан өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет деп жариялайды? Құқықтық мемлекеттің маңызды принципін атаңыз?	9.2.1.1 конституциялық құры негіздерін түсіндіру
9.1 Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқық қоғамдық қатынастарды қалай реттейді?	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғы қағидаларын түсіндіру 9.3.3.1 азаматтық құқықта м және жауапкершілік түсінікт
9.8 Мүгедектердің құқығы. Жалпы ережелер.	Мүгедектердің қандай құқықтарын білесіз?	9.8.1.1 Қазақстан Республик мүгедектер құқықтарын ата
9.8 Мүгедектердің құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы.	Мүгедектерді мемлекеттік әлеуметтік қорғау не үшін қажет?	9.8.2.1 мүгедектерді әлеумет қажеттілігін түсіндіре білу; 9.8.3.1 мүгедектердің құқық мүгедектерді әлеуметтік қор қажеттілігін атау
2-тоқсан		
9.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылымы	Мемлекеттік органдардың қызметі қандай? Мемлекеттік органдарды ата. Сайлаудың мемлекеттік органдарды құрудағы рөлі мен маңызы қандай?	9.2.2.1 Қазақстан Республик Конституциясының негізгі е басшылыққа ала отырып, м органдардың функцияларын және салыстыру
	Сайлаудың мемлекеттік органдарды құрудағы рөлі мен маңызы қандай?	9.2.2.2 сайлаудың мемлекет құрудағы маңызы мен рөлін

	Үкіметтік сайлау не үшін қажет?	
3-тоқсан		
9.3 Азаматтық құқық	Азаматтық құқықтар қай жерде кездеседі?	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғамы мен қағидаларын түсіндіру
9.3 Меншік құқығы	Қалай меншік иесі болуға болады? Жеке меншіктің пайда болуына не себеп болады?	9.3.2.1 меншік түрлерін атау; 9.3.2.2 меншік құқығына ие болу тәртіпін тоқтатылудың жолдарын, кінә жағдаяттарды талдау арқылы анықтау; 9.3.4.1 тұтынушылар құқығын анықтамасын түсіндіру
9.4 Еңбек құқығы түсінігі	Қазақстан Республикасы Конституциясының 24-бабы нені жариялайды? Еңбек бостандығы құқығы нені білдіреді?	9.4.1.1 еңбек құқығы туралы түсініктің болуы 9.4.3.1 еңбекті қорғау туралы түсініктердің болуы
9.4 Еңбек жағдайлары	Еңбек жағдайларын заңнамамен қалай реттейді? Қызметкер қандай құқықтарға ие?	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының еңбек кодексіне сүйене отырып, еңбек жағдайларын анықтау; 9.4.2.2 құқықтық жағдайлар арқылы жұмыс беруші мен қызметкер құқықтары мен міндеттері; 9.4.4.1 еңбек шарты туралы түсініктердің болуы;
9.8 Мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары.	Мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтарын ата	9.8.4.1 мүгедектердің еңбек қатынастарындағы құқықтары
9.5 Неке және отбасы құқығы түсінігі	Отбасы заңмен қалай қорғалады? Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттері қандай?	9.5.1.1 "неке" және "отбасы" түсіндіру 9.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін атау; 9.5.4.1 қоғамдағы отбасы рөлін жалпы түсінік болуы
9.5 Некені қию және тоқтату жолдары	Некеге тұру шарттары қандай??	9.5.2.1 некені қию және тоқтату шарттарын атау
	4-тоқсан	

9.6 Әкімшілік құқық түсінігі	Әкімшілік құқық қандай қоғамдық қатынастарды реттейді? Әкімшілік жауапкершіліктің ерекшеліктері қандай?	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғымы 9.6.2.1 әкімшілік құқық бұзу түрлері мен белгілерін атау 9.6.3.1 әкімшілік құқық бұзу алдын алу түсінігін анықтау
9.7 Қылмыстық құқық түсінігі	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан айырмашылығы неде? Қылмыстық құқықтың құрылымдық бөліктері қандай?	9.7.1.1 қылмыстық құқық ұғымын түсіндіре білу 9.7.3.1 қылмыстық жауапкершілік анықтай білу;
9.7 Қылмыс ұғымы	Қандай әрекет қылмыс болып саналады? Қылмыстық құқық бұзушылықтың қандай түрлері бар?	9.7.2.1 қылмыстың белгілерін ажырата білуге үйрету 9.7.4.1 жаза түсінігін анықтау
2) 10- сынып		
2-кесте		
Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1- тоқсан		
10.1 Құқық және мемлекет	Әлеуметтік нормалардың түрлері қандай? Құқықтың қандай функциялары негізгі болып табылады?	10.1.1.1 құқықтық нормалар және құқықтың негізгі функциялары
10.1 Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет принциптері нені анықтайды? Азаматтық қоғам құрылымындағы негізгі топтарды көрсетіңіз?	10.2.1.1 Қазақстан Республикасы Конституциясы негізінде азаматтың конституциялық құқықтарын анықтай білу; 10.1.2.1 азаматтық қоғам институттарының ролі мен міндеттерін анықтау
10.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	Президенттің өкілеттіктері қандай? ҚР Парламентінің жұмысының қажеттілігін дәлелдеңіз?	10.2.2.1 сайлаудың мемлекеттік органдарды құрудағы маңызын анықтау
	Сайлау жүйесі неліктен құрылды?	10.2.2.1 сайлаудың мемлекеттік органдарды құрудағы маңызын анықтау

	2-тоқсан	
10.3 Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқықтың субъектілері қандай? Азаматтық құқық қандай қатынастарды реттейді? Неліктен балалар мемлекеттік көмекке құқылы?	10.3.1.1 азаматтардың азаматтық құқықтарын анықтау және қорғау жолдарын анықтау; 10.3.1.2 баланың мемлекеттік құқығын түсіндіру
10.8 Мүгедектердің құқығы. Жалпы ережелер	Мүгедектерді әлеуметтік қорғау деп нені атайды?	10.8.1.1 Қазақстан Республикасының мүгедектердің құқықтарын қорғау және түсіндіру
10.8 Мүгедектерді әлеуметтік қорғау	Мүгедектерді әлеуметтік қорғау принциптері қандай?	10.8.2.1 Қазақстан Республикасының мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласындағы мемлекеттік қорғау маңыздылығын түсіндіру
10.8 Мүгедектердің құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы	Мемлекеттік органдардың мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласындағы құзыретінің негізгі бағыттары қандай?	10.8.3.1 мүгедектердің құқықтарын және атау, үкіметтің мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласын түсіндіру
10.3 Меншік құқығы	Меншіктің қандай түрлері бар? Баланың меншік құқығы қандай?	10. 3.2.1. меншік түрлерін атау; 10.3.2.2 мысал келтіре отырып меншік құқығын алу және тоқтату жолдарын бетінше түсіндіру; 10.3.2.3 баланың меншік құқығын қорғау жолдарын анықтау;
10.3. Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	Міндеттемелерді орындаудың қандай тәсілдерін білдіңіз?	10.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдауға және жауапкершілікті анықтау
10.3 Тұтынушылар құқығын қорғау	Неліктен тұтынушының құқығын қорғау керек?	10.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын анықтау; 10.3.4.2 балаларға арналып мемлекеттік минималды әлеуметтік стандарттарды атау
3-тоқсан		
10.4 Еңбек құқығы түсінігі	Еңбек заңнамасы мен еңбек құқық бұзушылықтарының арасындағы айырмашылықтар қандай?	10.4.1.1 еңбек құқықтарын қорғау жолдарын олардың мағынасын түсіндіру
10.4 Еңбек жағдайлары	Еңбек жағдайлары неге тікелей әсер етеді?	10.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сүйене отырып

		жағдайларын анықтау; 10.4.2.2 жұмыс беруші мен құқықтары мен міндеттері
10.4 Тұтынушылар құқығын қорғау	Біз тұтынушы ретінде өз құқығымызды білеміз бе?	10.4.2.3 мүгедек баланы жұмыс саласындағы мемлекеттік қолдау туралы жалпы түсініктің болуы 10.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын ұсыну
10.4 Еңбекті қорғау	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	10.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық жағдайларын анықтау; 10.4.3.2 нормативтік құқықтық актілерге сүйене отырып, еңбек дауларын шешу жолдарын ұсыну
10.4 Еңбек шарты	Еңбек шарты бойынша қандай құқықтар мен міндеттер туындайды?	10.4.4.1 құқықтық жағдайлардың байланысты еңбек шартының негізін аша білу
10.8 Мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары.	Мүгедектерді кәсіптік оқалту туралы не білесіз?	10.8.4.1.1 мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтарын түсіндіру; 10.8.4.1.2 жұмыс берушінің әлеуметтік қорғаудағы міндеттерін түсіндіру
10.5 Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	Отбасы мүшелерінің құқықтық жағдайы қандай? Баланың құқықтары қалай қорғалады?	10.5.1.1 баланың отбасындағы тәрбиеленуін түсіндіру; 10.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін атау; 10.5.3.2 құқықтық актілерге сүйене отырып, балалардың қоғамдағы отбасындағы құқықтарын қорғау
10.5 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік рөлі қандай?	10.5.2.1 отбасындағы бала мен баланың жалпы түсінік болуы 10.5.4.1 отбасының қоғамдағы маңыздылығын бағалай білу
	4-тоқсан	

10.6 Әкімшілік құқық	Неліктен әкімшілік құқықтың нормалары жасалады?	10.6.1.1 әкімшілік құқықты айту; 10.6.2.1 құқықтық жағдайлы отырып, әкімшілік жауапкершілік түрлері мен оларды қолдану түсіндіру
10.6 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік-құқықтық нормалардың қажеттілігі неде?	10.6.3.1 әкімшілік-құқықтық мағынасын түсіндіру
10.7 Қылмыстық құқық	Қылмыстық құқық неліктен бар?	10.7.1.1 қылмыстық құқық анықтама беру; 10.7.2.1 мысал ретінде қылмыс мен түрлерін анықтау
10.7. Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде? Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың субъектісі кім?	10.7.3.1 құқықтық жағдайлы отырып, қылмыстық жауапкершілік жаза түрлерін анықтау; 10.7.3.2 сыбайлас жемқорлық құқықтық актілерді анықтау
10.7 Жазалау және гуманизм мәселесі	Гуманизм принципі қылмыстық құқықта қажет пе?	10.7.4.1 қылмыстық заңдар принципін бағалау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

9-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

646-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – есту қабілеті зақымдалған білім алушылар арасында өнер және еңбек технологиялары туралы білімді қалыптастыру, өнер саласындағы практикалық дағдыларды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) қоршаған әлемдегі дизайн мен технологияны, өнерді саналы қабылдауды қалыптастыру, білімін дамыту;

2) Қазақстан мен әлем халықтарының көркем және мәдени мұраларын зерттеу;

3) шығармашылық идеяларды дизайн мен өнердің айшықты құралдары арқылы жеткізу, технологиялық дағдыларын дамыту;

4) зерттеу барысында нысандарды көркем түрлендіру, талдау, құру, білім алушылардың шығармашылық және сыни ойлауын дамыту;

5) білім беру әрекетінің барлық түрлерінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану тәжірибесін игеру (зерттеу, идеяларды шығармашылықпен жүзеге асыру, жұмыстарды ұсыну);

6) әртүрлі ресурстар мен ақпарат көздерін зерттеу және пайдалану, олардың жұмыс нәтижелері үшін маңыздылығын түсіну;

7) эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбие және адамгершілік-рухани құндылықтарды қалыптастыру;

8) уақытты, материалдың қасиеттерін және басқа факторларды анықтай және ескере отырып, өз әрекетін өз бетінше жоспарлау қабілетін

дамыту;

9) білім беру мақсаттарына жету үшін бірлескен іс-шараларды ұйымдастыруда тәжірибе жинау (жеке, жұптық және топтық жұмыс).

4. Түзету – дамытушылық міндеттер:

1) білімді функционалды қолдану, қарым-қатынастың әр түрлі әдістері, мәселелерді шешу және шешім қабылдау, сөйлеу дағдыларын жетілдіру және дұрыс дыбыс айту, сөйлеу мәдениетін дамыту;

2) естімейтін білім алушылардың арнайы оқытуын сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту;

3) жеке қасиеттерін дамыту (жауапкершілік, табандылық, бастамашылдық, шыдамдылық, ұқыптылық).

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. "Көркем еңбек" пәнін 5-6 сыныптарда оқу кезінде естімейтін білім алушылар материалдар және нысандарды көркемдік өңдеу дағдыларын, үй шаруасын жүргізу дағдылары, техника және технологияларды қолдануды үйренеді.

6. Бағдарламада теориялық және практикалық тапсырмалар мен жаттығулар ескерілген (шығармашылық жобаларды орындау, бұйым дайындамасы).

7. Жалпы орта білім беру жүйесіндегі "Көркем еңбек" пәнінің ерекшелігі - өнердің әр түрін оқып үйрену, өнер арқылы идеяларды білдіру, әмбебап (күнделікті) және арнайы (пәндік) білімдер мен дағдыларды игеру.

8. Естімейтін білім алушыларды оқыту процесінде бірқатар ерекшеліктерді ескеру қажет:

1) әр білім алушының естіп қабылдауы әртүрлі: қалдық естіп қабылдау немесе жоқ болуы;

2) ең қарапайым ойлау операцияларының басымдылығы;

3) механикалық есте сақтаудың басымдылығы;

4) дыбыс айтудың бұзылысы, белсенді сөздік қорына қарағанды енжар сөзік қордың басымдылығы, сөздік қордың таяздығы.

9. Бағдарлама бойынша естімейтін білім алушыларды оқытудың негізгі принциптері: қол жетімділік, тұлғаға бағытталған, көрнекілік және қарым-қатынас.

10. Оқытудағы қол жетімділік материалдың қол жетімділігі мен білім алушылардың түсінуінен, дайын өнімді шығаруда практикалық әрекеттерді орындай білуінен тұрады.

11. Тұлғаға бағытталған тәсіл - естімейтін білім алушылардың оқу үдерісін дараландыру, тұлғаны үйлесімді қалыптастыру мен жан-жақты дамыту, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және жеке тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоционалды-ерік сферасын, психикалық процестерді дамытудан тұрады.

12. Бағдарламаны жүзеге асыруда қарым-қатынас тәсілі - сөйлеу тілін қарым-қатынас құралы ретінде игеру және білім алушылардың әртүрлі тілдік жағдаяттарда еркін бағдарлауы, арнайы терминологияны білуге және қолдануға үйретуге арналған.

13. Осы қағидаларды жүзеге асыру үшін қажет:

1) барлық сөйлеу тілінің дағдыларын дамыту;

2) естімейтін білім алушылардың барлық психикалық процестерінің дамуына ықпал ететін әдістер мен тәсілдерді қолдану;

3) дактильді және ымдау сөйлеу тілі жаңа материалды түсіндіруде көмекші құрал ретінде қолданылады;

4) вариативті және инвариантты компоненттермен пәнаралық байланысты қамтамасыз ету.

14. Оқу бағдарламасын іске асыру барысында ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, арнайы жабдықтар мен оқу-әдістемелік құралдар қолданылады:

1) интерактивті және проекциялық жабдықтар (проектор, интерактивті тақта);

2) арнайы техникалық және компенсаторлық оқу құралдары (фронтальды оқу іс-әрекетіне арналған дыбысты күшейтетін стационарлық құрал, айтылым экраны, жеке есту құралдары, мультимедиялық компьютерлік сынып);

3) интернет желісіне ақпараттық және білім беру ресурстарына шектеусіз қол жетімділік;

4) интерактивті шығармашылық шеберханалары.

3-тарау. "Көркем еңбек" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Көркем еңбек" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

16. Бағдарламаның мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) "Көрнекі өнер" бөлімі;

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі;

3) "Дизайн және технология" бөлімі;

4) "Үй мәдениеті" бөлімі;

5) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі.

18. "Көрнекі өнер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) классикалық және заманауи өнер;
- 2) қазақстандық суретшілердің шығармашылығы;
- 3) бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары;
- 4) сандық өнер (фотосуреттер, анимация, медиа құралдары);
- 5) бейнелеу (көрнекі) өнерінің айрықша құралдары;
- 7) көркем материалдармен және техникалармен тәжірибе жүргізу.

17. "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) Қазақстандық және басқа да халықтардың сәндік-қолданбалы өнерінің негізгі түрлері мен ерекшеліктері;

2) сәндік-қолданбалы өнер материалдары, құралдары және технологиялары;

3) ұлттық ою-өрнек;

4) интерьерді сәндік безендіру.

18. "Дизайн және технология" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

(ұлдар):

1) негізгі құрылымдық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

3) материалдарды әр түрлі тәсілдермен өңдеу;

4) әр түрлі материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны;

5) ұлттық тұрмыстық бұйымдарды жасау технологиясы;

6) әлемдік және қазақ сәулет өнері ескерткіштері;

7) пішіндеу;

8) интерьер дизайны;

9) робототехника, көлік құралдарын модельдеу.

19. "Дизайн және технология" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды (қыздар):

1) негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

3) тоқыма материалдарын әртүрлі тәсілдермен өңдеу;

4) тоқыма материалдарынан жасалған бұйымдардың дизайны;

5) сән индустриясы, стилі мен имиджі, ұлттық киім элементтерін жасау технологиясы.

20. "Үй мәдениеті" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды (ұлдар):

1) үй экологиясы;

2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл шаруашылығы, ландшафтық дизайн негіздері;

3) электр энергиясының көздері, электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу туралы жалпы ақпарат;

4) жөндеу-тұрмыстық жұмыстар, интерьерді ұйымдастыру және орналастыру.

21. "Үй мәдениеті" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды (қыздар):

1) жеке гигиена, үй экологиясы;

2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл шаруашылығы, ландшафтық дизайн негіздері;

3) киімді күту және сақтау.

22. "Тамақтану мәдениеті" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дұрыс тамақтану негіздері;

2) үстел басында өзін-өзі ұстау ережелері, дастархан жайу;

3) тамақ дайындау технологиясы;

4) әлемдік тағамдар.

23. 5-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) "Көрнекі өнер" бөлімі: Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары. Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт. Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы. Өндірістік пейзаж. Қаланың әсем көрінісі. Сызықтық перспектива. Пластикалық формалар өнері. Мүсін. Шығармашылық жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру.

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі: Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі пішіндер мен ерекшеліктер. Қазақстанның қолданбалы өнері. Сәндік-қолданбалы өнерге арналған материалдармен және құралдармен танысу. Әр түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйым. Әр түрлі материалдардан сәндік бұйымдар жасау. Тоқыма өнері. Тоқу түрлері. Көркем тоқуға арналған материалдармен және құралдармен танысу. Бұйым тоқу. Көрмені ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі: құрылымдық материалдар.

Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу. Құрылымдық материалдарды өңдеуге арналған қол құралдары мен қондырғылар. Көркем кесу. Идеяларды дамыту. Көркем кесуге арналған материалдарды таңдау және дайындау. Сыртқы және ішкі контур бойымен қисық сызықты бұйымдарды көркемдік кесу. Сымнан бұйымдарды модельдеу. Эскиздерді әзірлеу (тізбектер, жануарлардың фигуралары). Материалды дайындау. Бұйым жасау (тізбектер, басқатырғыштар, жануарлардың мүсіншелері). Әр түрлі материалдарды қолдана отырып музыкалық (ұрмалы-шу) аспаптардың дизайны. Музыкалық (ұрмалы шу) аспап жасау. Жұмыс презентациясы.

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі: дұрыс тамақтану негіздері. Мәзірді құрастыру.

5) "Үй мәдениеті" бөлімі: электр энергиясының көздері туралы жалпы ақпарат. Электротехникалық арматура. Электр энергиясының әртүрлі көздерімен (аккумулятор, гальваникалық элементтер) тәжірибелер. Тұрмыстық жөндеу жұмыстары. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыс.

24. 6-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) "Көрнекі өнер" бөлімі: Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портрет жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан портрет). Портреттегі түс. Портретті орындау техникасы. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент. Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластикалық анимация, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс). Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстандыру. Жұмыс презентациясы.

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі: Қазақ халқының зергерлік бұйымдарымен танысу. Зергерлік бұйымдардың эскизін әзірлеу. Зергерлік бұйымдарды жасауға арналған материалдар мен құралдарды таңдау. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары. Табиғи материалдардан жасалған бұйымдардың эскизін әзірлеу. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Көрмені ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі: Қол электр аспаптары мен жабдықтары. Практикалық жұмыстар. Құрама бөлшектерден роботтарды әзірлеу. Роботтардың пайда болу тарихы және түрлері (өзіндік зерттеу). Роботты құру үшін эскиз жасау. Роботты жасау үшін материалдарды дайындау. Роботты құру. Роботтың жылжымалы бөліктерін құру бойынша эксперимент жасау. РКөлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәліметтер (өз бетінше зерттеу). Көлік құралының моделін әзірлеу. Эскиз. Материалдарды таңдау. Көлік құралының моделін жасау. Модельдің жекелеген бөліктерін жасау. Модельді құрастыру және өңдеу. Жұмыс презентациясы.

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі: қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелері.

5) "Үй мәдениеті" бөлімі: Электр жүйелерінің шартты белгілерімен танысу. Электр тізбектері. Батареямен жұмыс жасайтын шамдар жасау. Қолмен жұмыс жасайтын электр құралдарын қолданатын тұрмыстық жөндеу жұмыстары. Сәндік-гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар.

25. 5-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар):

1) "Көрнекі өнер" бөлімі. Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары. Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт. Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы. Өндірістік пейзаж. Қаланың әсем көрінісі. Сызықтық перспектива. Пластикалық формалар өнері. Мүсін. Шығармашылық жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру.

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі. Ою-өрнектің түрлері. Қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизациясы және мотивтері). Көркем кесте. Кесте түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Эскизді әзірлеу. Көркем кестемен бұйымды безендіру. Тоқыма өнері. Тоқудың түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Бұйым тоқу. Көрмені ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі. Тоқыма материалдарының жіктелуі және сипаттамалары. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу. Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдықтар, құралдар мен құрылғылар. Тігін бұйымдарының классификациясы. Идеядан өнімге дейін (тігін бұйымы). Дизайн, киімді пішіндеу (қағаз, мата). Костюм жасау (мини-манекен немесе қуыршақ үшін). Тоқыма мозайка техникасын қолдана отырып тігін бұйымдарының дизайны (пэчворк, квиллинг, құрақ). Идеяларды дамыту. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыс реттілігі. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру.

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі. Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзірді құрастыру. Ас үй жабдықтары. Ас әзірлеуге арналған ыдыс, құралдар мен керек-жарақтар. Ас әзірлеу құралдары мен құрылғыларының мүмкіндіктерін зерттеу. Бутербродтар мен сусындар жасау технологиясы. Көкөністер мен жемістерден салаттар дайындау технологиясы.

5) "Үй мәдениеті" бөлімі. Жеке гигиена, жеке күтім. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыс.

26. 6-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар).

1) "Көрнекі өнер" бөлімі. Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портрет жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан портрет). Портреттегі түс. Портретті орындау техникасы. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент. Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластикалық анимация, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс). Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстау. Жұмыс презентациясы.

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі. Тоқыма өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқу техникасы мен тәсілдері. Өнімнің эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау. Ілмекпен әр түрлі бұйымдарды тоқу (майлық, қол сөмкесі, ұялы телефонның қабы). Тоқу. Тоқыма біздері, олардың түрлері. Тоқу техникасы мен тәсілдері. Өнімнің эскизін әзірлеу. Тоқыма біздерімен

әр түрлі бұйымдарды тоқу (бөкебай, орамал, ұялы телефонның қабы). Жұмыс презентациясы. Көрмені ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі. Тоқыма материалдарынан бұйым жасау (авторлық қуыршақ, дамытушы ойыншық). Идеяларды дамыту. Эскиз. Әр түрлі тоқыма материалдарының текстуралары мен түстерін зерттеу. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау. Бұйым жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу. Үй тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, ас үй ыдыстары). Идеяларды дамыту. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыс реттілігі. Бұйымды жасау. Бөлшектерді қиып алу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу. Бұйымды безендіру. Жұмыс презентациясы.

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі. қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелері. Жартылай фабрикаттардан тамақ дайындау технологиясы. Жылдам пісіру технологиясы. Десерттерді дайындау технологиясы.

5) "Үй мәдениеті" бөлімі. Гигиеналық ережелер. Үй-жайларды дымқыл және химиялық тазалау. Киім мен аяқ киімді күту, сақтау. Сәндік гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар.

27. "Көркем еңбек" оқу бағдарламасының 5-6 сыныптардағы мазмұны одан әрі әлеуметтену үшін қажетті шығармашылық іс-әрекет процесінде базалық білім мен практикалық дағдыларды қалыптастыруға бағытталған оқыту мақсаттары жүйесінің үш бөліміне бағынады.

28. "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қоршаған әлем туралы білім мен түсінік;
- 2) тарихты, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну;
- 3) ақпарат көздерімен жұмыс;
- 4) шығармашылық процесті жоспарлау;

5) дизайнды өңдеу тапсырмаларымен жұмыс жасау;

6) материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс техникасы.

29. "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) шығармашылық идеялардың көркем көрінісі;

2) құралдар мен жабдықтар;

3) құру технологиялары;

4) тамақтану мәдениеті;

5) үй мәдениеті;

6) еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

30. "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) шығармашылық жұмыстардың презентациясы;

2) идеяларды талдау және бағалау;

3) әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау;

4) жұмысты бейімдеу және жетілдіру.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

32. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа күтілетін нәтижелер:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі:

1- кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5–сынып	6-сынып
1.1 Қоршаған әлем туралы білім мен түсінік	5.1.1.1 ұлдар/қыздар қоршаған әлемнің ассоциативті мағыналары мен көрнекі сипаттамаларын зерттеу	6.1.1.1 ұлдар/қыздар қоршаған әлемдегі объектінің визуалды сипаттамаларын білімдері мен түсініктерін к
1.2 Тарихты, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	5.1.2.1 ұлдар/қыздар қазақтың ұлттық және әлемдік мәдениеттің көркемдік, қолөнер туындылары мен дизайнының ерекшеліктерін зерттеу және анықтау	6.1.2.1 ұлдар/қыздар қазақтың ұлттық және әлемдік мәдениетінің көркемдік, қолөнер дизайн жұмыстарының ерекшеліктерін туралы білімдері мен түсініктерін к
1.3 Зерттеу көздері	5.1.3.1 ұлдар/қыздар шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс	6.1.3.1 ұлдар/қыздар мұғалімнің көмегімен зерттеу мен шығармашылық идеяларды дамыту үшін ақпарат көздерін өз бетінше және пайдалану
1.4 Шығармашылық процесті жоспарлау	5.1.4.1 ұлдар/қыздар шығармашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтайтын жоспар құру	6.1.4.1 ұлдар/қыздар әрекеттердің кезектілігін анықтау жоспарлау; 6.1.4.2 ұлдар/қыздар жоба әрекеті үшін материалдарды анықтау

1.5	5.1.5.1	6.1.5.1
	ұлдар/қыздар	ұлдар/қыздар
Дизайнды өңдеу тапсырмаларымен жұмыс жасау (эскиз)	композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, қарапайым объектілердің дизайнын дамыту бойынша тапсырмаларды орындау	композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, түрлі объектілердің дизайнын дамыту бойынша тапсырмаларды орындау
	5.1.5.2	6.1.5.2
	ұлдар/қыздар	ұлдар/қыздар
	шығармашылық идеяларды жүзеге асыру үшін нобайлар мен эскиздер жасау	шығармашылық идеяларды жүзеге асыру үшін эскиздер жасау
1.6	5.1.6.1	6.1.6.1
	ұлдар	ұлдар
	ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтай отырып, материалдардың жалпы қасиеттері мен құрылымын білу;	материалдардың физикалық және механикалық қасиеттерін және олардың құрылымын анықтау және сипаттау;
	5.1.6.2	6.1.6.2
	ұлдар/қыздар	ұлдар/қыздар
	қасиеттері мен мақсаттарын анықтай отырып, заманауи және дәстүрлі емес материалдарды тану;	заманауи және дәстүрлі емес материалдарды тану және қолдану тиімділігін анықтау
Материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс техникасы	5.1.6.3	6.1.6.3
	қыздар	қыздар
	тоқыма материалдары мен бұйымдарының жіктелуін білу және сипаттау;	тоқыма материалдары мен бұйымдарының қасиеттерін және құрылымын білу және анықтау
	5.1.6.4	6.1.6.4
	ұлдар/қыздар	ұлдар/қыздар
	көркем материалдарды, таңдалған құралдардың қасиетін ескеріп, техникаларды қолдану және эксперимент жасау	материалдардың қасиеттерін практикалық жұмыс дағдыларын білетіндігін көрсете отырып жасау және техниканы, көрсетілген материалдарды қолдану

2) "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркем көрінісі	5.2.1.1 ұлдар/қыздар идеялар мен сезімдерді жеткізу үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын өнер құралдарын қолдану	6.2.1.1 ұлдар/қыздар қоршаған әлемнің көрнекі және айқын өнер құралдары таңдап, қолдана отырып, өз сезімдеріні жеткізу
2.2 Құралдар мен жабдықтар	5.2.2.1 ұлдар табиғи және жасанды, құрылымдық материалдарды өңдеуге арналған қол құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау және пайдалану; 5.2.2.2 ұлдар ағаш өңдеу/слесарлық жұмыс үстелінің құрылғысын және қызметін түсіндіру; 5.2.2.1 қыздар тігін машинасының құрылғысын, жіптерді бұрау тәсілдерін, тігістерді білу және сипаттау; 5.2.2.2 қыздар киімді дымқыл-жылумен өңдеуге арналған жабдықты білу, сипаттау және қолдану	6.2.2.1 ұлдар қозғалыстың берілу және қолмен жұмыс жасайтын құралдарының құрылғысын және анықтау, оларды құрылым табиғи және жасанды материалдарға өңдеуге қолдану; 6.2.2.1 қыздар тігін машиналарын білу және қолдану; 6.2.2.2 қыздар киімдерді дымқыл-жылумен өңдеу режимдерін білу, сипаттау және практикада қолдану
2.3 Құру технологиялары	5.2.3.1 ұлдар таңбалау мен өлшеулер негізінде бұйымды жасауға арналған	6.2.3.1 ұлдар таңбалау мен өлшеулер негізінде бұйымды жасауға арналған

	материалдарды қол құралдарымен өңдеу;	материалдарды электрлік құралдарымен өңдеу;
	5.2.3.2	6.2.3.2
	ұлдар түрлі материалдардан қарапайым бұйым жасау;	ұлдар ажыратылатын және қосылыстарды пайдаланып бөлшектерден бұйымдар жасау;
	5.2.3.1	6.2.3.1
	қыздар тігістерді қолдана отырып, тоқыма материалдарын қол құралдарымен және тігін машинасында кесу және өңдеу;	қыздар тоқыма материалдарын қол құралдарымен және тігін машинасында тігін және жиек тігістерін қолдана отырып, пішу және өңдеу жасау;
	5.2.3.2	6.2.3.2
	қыздар	қыздар
	әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдардан қарапайым бұйымдар жасау;	әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдар мен конструкцияларды қолдана отырып, жеке бұйымдар жасау;
	5.2.3.3	6.2.3.3
	ұлдар/қыздар	ұлдар/қыздар
2.4 Тамақтану мәдениеті	шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау процесінде қазақтың ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану	шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау процесінде қазақтың мәдениетінің элементтерін қолдану
	5.2.4.1	6.2.4.1
	ұлдар/ қыздар	ұлдар/ қыздар
	дұрыс және теңдестірілген тамақтану ережелерін білу және сипаттау;	қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетіндегі тамақтану және қоғамдық тамақтану үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелерін білу және сипаттау және салыстыру;
	5.2.4.2	6.2.4.2
	ұлдар/ қыздар	ұлдар/ қыздар
	- дұрыс және теңдестірілген тамақтану мәзірін құру;	түрлі іс-шараларға дастархан бейнелеу және безендіру дағдылары мен білімдерін қолдану
	5.2.4.3	

	қыздар тамақ дайындауға арналған құралдардың, жабдықтардың және құрылғылардың мүмкіндіктерін тексеру және анықтау; 5.2.4.4 қыздар салқын тағамдар мен сусындар дайындау технологиясын білу және қолдану	6.2.4.3 қыздар тағамдар мен десерттерді дайындау технологиясын білу және қолдану; 6.2.4.4 қыздар әр түрлі тағамдарды дайындау, азық-түліктер мен керек-жарақтарды анықтау және таңдау
	5.2.5.1 ұлдар/қыздар өсімдік шаруашылығы мен жеміс-көкөніс мәдениетінің негізгі бағыттарын білу және сипаттау; 5.2.5.2 ұлдар/қыздар өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстарды жасау; 5.2.5.3 ұлдар электр энергиясының шыңу көздері туралы айту; 5.2.5.4 ұлдар электр монтаж құралдары мен электртехникалық арматуралардың қарапайым қызметін тізіп айту; 5.2.5.5 ұлдар	6.2.5.1 ұлдар/қыздар декоративті гүл дақылдарының өсірілу технологиясын білу және сипаттау; 6.2.5.2 ұлдар/қыздар сәндік көгалдандыру мен гүлдіктерді көктемгі жұмыстарды орындау; 6.2.5.3 ұлдар электр схемасының шартты графикалық белгіленуін білу және сипаттау; 6.2.5.4 ұлдар қарапайым электр тізбектерді жинау және ажырату; 6.2.5.5 ұлдар қарапайым схемалар бойынша жинау;

2.5

Үй мәдениеті

	электр тізбектерін қарапайым схема бойынша жинау және жасау 5.2.5.6 ұлдар интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстар орындау; 5.2.5.3 қыздар жеке гигиена ережелерін білу және сипаттау, тері мен шаштың әртүрлі түрлерін анықтау; 5.2.5.4 қыздар шектеулі қолдаумен өзін-өзі күтуге арналған іс-әрекеттер мен өнімдерді таңдау және пайдалану	6.2.5.6 ұлдар интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстар жасау және жұмыс жасайтын құралдар мен құрылғыларды пайдалану және жою бойынша жөндеу жұмыстарын орындау; 6.2.5.3 қыздар үйге, құралдарға және тазалау құралдарына қойылатын талаптарды білу және сипаттау; 6.2.5.4 қыздар тазалау құралдары мен құралдарды саймандарды таңдау және пайдалану; 6.2.5.5 қыздар маусымдық киім мен аяқ киімді сақтау ережелерін білу және
2.6 Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелерін сақтау	5.2.6.1 ұлдар/қыздар қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 5.2.6.2 ұлдар /қыздар қол құралдарымен қауіпсіз жұмыс жасауды және жұмыс гигиенасын білу	6.2.6.1 ұлдар/қыздар қауіпсіздік техникасын сақтау және материалдар мен құралдарды оның маңыздылығын түсіндіру; 6.2.6.2 ұлдар /қыздар қолмен жұмыс жасайтын құралдарымен, жабдықтармен жұмыс істеуді және еңбек гигиенасы ережелерін түсіндіру

3) "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау"
бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстардың презентациясы	5.3.1.1 ұлдар /қыздар дайын жұмысты таныстыру (көрме)	6.3.1.1 ұлдар /қыздар дайын жұмыстарды мектеп аудиториясына ұсыну (көрме)
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	5.3.2.1 ұлдар /қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмыстарында және басқалардың жұмыстарында көрсетілген идеялар мен тақырыптарды сипаттау	6.3.2.1 ұлдар /қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмыстарында және басқалардың жұмыстарында көрсетілген идеялар мен тақырыптарды салыстыру
3.3 Әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау	5.3.3.1 ұлдар /қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және басқалардың жұмысын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді сипаттау	6.3.3.1 ұлдар /қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және басқалардың жұмысын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді салыстыру
3.4 Жұмысты бейімдеу және жетілдіру	5.3.4.1 ұлдар /қыздар өзінің және басқаның жұмысын жетілдіру үшін бейімдеу бойынша ұсыныс жасау және сынды қабылдау	6.3.4.1 ұлдар /қыздар өзінің және басқаның жұмысын жетілдіру үшін бейімдеу бойынша ұсыныс жасау және сынды қабылдау

33. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем " пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына

сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

34. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

5-6 -сыныптары үшін "Көркем

еңбек" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік оқу

бағдарламасына

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтіндер) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып (ұлдар)

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекі өнер	Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениеттің көркемдік, қолдану туындылары мен дизайны ерекшеліктерін зерттеу және 5.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат жұмыс жасау (соның ішінде коммуникациялық технологияларды пайдалану); 5.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмыстарында басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмыстарын идеялар мен тақырыптарды

		5.3.3.1 пәндік терминологияны меңгеріп отырып, өзінің және басқаларының жұмыстарын (суретшілер, қолөнершілер) жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді (тәсілдер) сипаттау; 5.3.1.2 стационарлық және көше-күшейтетін жабдықтың көмегімен беру қызметіне қатысты есеп беру сөйлеу материалын қабылдау;
	Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт	5.1.5.2 шығармашылық идеялар асыру үшін нобайлар мен эскиздерді жасау; 5.1.6.4 көркем материалдарды құралдардың қасиетін ескере отырып техникаларды қолдану және жасау; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдерді үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және айқын құралдарын қолдану; 5.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану
	Пейзаж.	5.1.1.1 қоршаған әлемнің арасындағы мағыналары мен көрнекі сипаттарын зерттеу және анықтау (құралдардың құрылымы, пропорциясы);
	Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы	5.2.1.1 идеялар мен сезімдерді үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және айқын құралдарын қолдану
	Өндірістік пейзаж. Қаланың әсем көрінісі.	5.1.1.1 қоршаған әлемнің арасындағы мағыналары мен көрнекі сипаттарын зерттеу және анықтау (құралдардың құрылымы, пропорциясы);
	Сызықтық перспектива	5.2.1.1 идеялар мен сезімдерді үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және айқын құралдарын қолдану

	Пластикалық формалар өнері. Мүсін	5.1.1.1 қоршаған әлемнің асырмалары мен көрнекі сипаттарын зерттеу және анықтау (құралдардың құрылымы, пропорциясы); 5.2.1.1 идеялар мен сезімдерді өнер үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын қолдану құралдарын қолдану; 5.3.3.1 пәндік терминологияны қолданып отырып, өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қолдану әдістер мен тәсілдерді (тәсілдер) сипаттау
	Шығармашылық жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру	5.1.5.2 шығармашылық идеяларды асыру үшін нобайлар мен эскиздер жасау; 5.1.6.4 көркем материалдардың құралдардың қасиетін ескеріп техникаларды қолдану және жасау; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдерді өнер үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын қолдану құралдарын қолдану; 5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастырып таныстыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі пішіндер мен ерекшеліктер. Қазақстанның қолданбалы өнері	5.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениеттің көркемдік, қолданбалы туындылары мен дизайнының ерекшеліктерін зерттеу және жасау; 5.1.2.2 оқылған материал негізінде қорын байыту.
	Материалдар және құралдармен танысу	5.2.2.1 құрылымдық, табиғи және жасанды материалдарды ескеріп арналған қол құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау пайдалану
	Әр түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйым. Идеяларды талқылау және	5.1.5.2 шығармашылық идеяларды асыру үшін нобайлар мен эскиздер жасау;

	дамыту. Эскиз	
	Әр түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйым. Бұйым жасау	5.2.3.2 әртүрлі конструкция және жасанды материалдар қарапайым бұйымдар жасау
		5.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды, олармен мақсаттарын анықтай
		5.2.6.1 қауіпсіздік техникасы отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылығы және көрсету
	Тоқыма өнері. Тоқу түрлері. Көркем тоқуға арналған материалдармен және құралдармен танысу	5.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды, олармен мақсаттарын анықтай
		5.1.5.2 шығармашылық идея асыру үшін нобайлар мен э
	Бұйым тоқу	5.2.3.2 әртүрлі конструкция және жасанды материалдар қарапайым бұйымдар жасау
		5.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элемент қолдану
		5.2.6.1 қауіпсіздік техникасы отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылығы және көрсету
		5.2.6.2 стационарлық және күшейтетін жабдықтың көме беру қызметіне қатысты ес сөйлеу материалын қабыл
Жұмыс көрмесі	5.3.1.1 дайын жұмысты жал таныстыру	

3-тоқсан

Дизайн және технология	Құрылымдық материалдар. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.1 құрылымдық, табиғи және жасанды материалдардың қасиеттері мен құрылымы, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтай отырып зерттеу; 5.1.6.2 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Құрылымдық материалдарды өңдеуге арналған жабдықтар, қол құралдары мен құрылғылар	5.2.2.2 ағаш өңдеу/слесарлық жұмыс үстелінің құрылғысын және құралдарын түсіндіру; 5.2.2.1 құрылымдық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеуге арналған қол құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау және пайдалану; 5.2.6.2 қол құралдарымен және жасауды және жұмыс гигиенасын қамтамасыз ету (жұмыс орны мен құралдарын ұйымдастыру және тазарту, киімде жұмыс істеу)
	Көркем кесу. Идеяларды дамыту. Материалды таңдау және дайындау	5.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып қарапайым объектілердің дамуын дамыту бойынша тапсырманы орындау және басқаларды бағалау сүйене отырып (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) 5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар мен эскиздер 5.1.4.1 шығармашылық жұмыс кезеңдерін анықтайтын жобалау 5.1.4.2 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Сыртқы және ішкі контур бойымен қисық сызықты бұйымдарды көркемдік кесу	5.2.3.1 таңбалау мен өлшеу. Бұйымды жасауға арналған материалдарды қол құралдармен 5.2.3.2 әртүрлі конструкциялар және жасанды материалдарды қарапайым бұйымдар жасау

		5.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен жұмыс жасап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету оның маңыздылығын және көрсету
	Сымнан бұйымдарды модельдеу. Эскиздерді әзірлеу (тізбектер, жануарлардың фигуралары). Материалды дайындау. Бұйым жасау (тізбектер, басқатырғыштар, жануарлардың мүсіншелері). Материалды таңдау. Құралдар мен қондырғылар	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар мен эскиздер 5.1.5.3 оқылған материал негізінде қорын байыту
	Бұйым жасау (тізбектер, басқатырғыштар, жануарлардың мүсіншелері)	5.2.3.1 таңбалау мен өлшеу. Бұйымды жасауға арналған материалдарды қол құралдармен 5.2.3.2 әртүрлі конструкциялар және жасанды материалдармен қарапайым бұйымдар жасау 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен жұмыс жасап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету
	Әр түрлі материалдарды қолдана отырып музыкалық (ұрмалы-шу) аспаптардың дизайны. Музыкалық (ұрмалы шу) аспап жасау	5.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып қарапайым объектілердің дамуы бойынша тапсырманы орындау және басқалардың сүйене отырып (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) 5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар мен эскиздер
	Әр түрлі материалдарды қолдана отырып музыкалық (ұрмалы-шу) аспаптардың дизайны. Музыкалық аспап жасау	5.2.3.1 таңбалау мен өлшеу. Бұйымды жасауға арналған материалдарды қол құралдармен 5.2.3.2 әртүрлі конструкциялар және жасанды материалдармен қарапайым бұйымдар жасау 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен жұмыс жасап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету;

		5.3.4.1 өзінің және басқаның жұмысін жетілдіру үшін бейімдеу болуы жасау және сынды қабылдау
	Жұмыс көрмесі	5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастыру таныстыру
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзірді құрастыру	5.2.4.1 дұрыс және теңдестірілген тамақтану ережелерін білу 5.2.4.2 дұрыс және теңдестірілген тамақтану мәзірін құру; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты жұмыс жасау (соның ішінде коммуникациялық технологияларды пайдалану)
Үй мәдениеті	Электр энергиясының көздері туралы жалпы ақпарат. Электротехникалық арматура. Электр энергиясының әртүрлі көздерімен тәжірибелер	5.2.5.3 электр энергиясының көздері туралы айту; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты жұмыс жасау (соның ішінде коммуникациялық технологияларды пайдалану); 5.2.5.4 электр монтаж құралдары, электротехникалық арматура, қарапайым қызметін тізіп 5.2.5.5 тұрақты ток көздерін пайдаланып отырып қарапайым бұйымдар
	Тұрмыстық жөндеу жұмыстары	5.2.5.6 интерьерді ұйымдастыру практикалық жұмыстар және құралдарын пайдаланып, жөндеу жұмыстарына қажетті операцияларын орындау
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыс	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығының негізгі мәдениетінің негізгі бағыттарын білу және сипаттау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстарды жасау

		5.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен жұмыс жасап отырып, материалдар мен құралдарды дұрыс қолдану, оның маңыздылығын түсіндіру және көрсету

2) 6 -сынып (ұлдар)

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекі өнер	Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1 шығармашылық идеяны жасау және дамыту үшін ақпараттың көзін табу және пайдалану 6.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының ерекшеліктері туралы білімдері мен түсініктері
	Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портрет жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан портрет)	6.2.1.1 қоршаған әлемнің көркемдік элементтерін және өз ойларын сезімдерін жеткізу үшін айқын құралдарын анықтау, таңдау 6.1.6.4 материалдардың қолдану практикалық жұмыс дағдыларын білетіндігін көрсете отырып, портрет жасау және техниканы, көрнекі материалдарды қолдану; 6.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды тану және қалай тиімді өңдеуге және қолдану болатындығын анықтау
	Портреттегі түс. Орындау техникасы	6.1.1.1 қоршаған әлем объектілерін көрнекі сипаттамаларын (көлемі, пішіні, құрылымы, пропорциялар) түсінуін өзінің және басқаларының тәжірибесі негізінде көрсету 6.2.1.1 қоршаған әлемнің көркемдік элементтерін және өз ойларын сезімдерін жеткізу үшін айқын құралдарын анықтау, таңдау

	Заманауи портрет. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент	6.3.2.1 пәндік терминологияны меңгеріп, өз жұмыстарында қолданып отырып, өз жұмыстарында басқалардың жұмыстарының идеялар мен тақырыптарды қолданып отырып; (суретшілер, қолөнершілер) 6.2.1.1 қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өз ойларын сезімдерін жеткізу үшін айқын құралдарын анықтау, таңдау
	Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластикалық анимация, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс)	6.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының ерекшелік туралы білімдері мен түсінік
	Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстау	6.1.4.1 уақытты және басқару ескере отырып, әрекеттерді анықтау және жоспарлау; 6.2.1.1 қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын анықтап, таңдау отырып, өз идеялары мен сезімдерін жеткізу; 6.3.4.1 өзінің және басқаның жетілдіру үшін бейімдеу болып негізделген ұсыныс жасау қабылдау
	Жұмыс презентациясы	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақ халқының зергерлік бұйымдарымен танысу	6.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының ерекшелік туралы білімдері мен түсінік
	Зергерлік бұйымдардың эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау	6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техниканы мен сызбалар жасау; 6.1.6.4 материалдардың қолдану практикалық жұмыс дағдысын білетіндігін көрсете отырып жасау және техниканы, көрнекі материалдарды қолдану

	Бұйым жасау. Бұйымды безендіру	6.2.3.2 ажыратылатын және қосылыстарды пайдаланып бөлшектерден бұйымдар жасау; 6.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылығы және көрсету
	Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары	6.1.1.1 қоршаған әлем объектілерін көрнекі сипаттамаларын (көрнекі пішіні, құрылымы, пропорцияларын) түсінуін өзінің және басқаларының тәжірибесі негізінде көрсету 6.1.6.1 құрылымдық, табиғи және жасанды материалдардың механикалық және технологиялық қасиеттерін және олардың анықтау және сипаттау
	Табиғи материалдардан жасалған бұйымдардың эскизін әзірлеу	6.1.5.2 шығармашылық идеялар асыру үшін эскиздер, техниканы мен сызбалар жасау
	Бұйым жасау. Бұйымды безендіру	6.1.6.4 материалдардың қолдану практикалық жұмыс дағдыларын білетіндігін көрсете отырып жасау және техниканы, көрнекі материалдарды қолдану; 6.2.1.1 қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын сипаттарын құралдарын анықтап, таңдап отырып, өз идеялары мен оларды жеткізу
	Жұмыс презентациясы. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Қол электр аспаптары мен жабдықтары. Практикалық жұмыстар	6.2.2.1 қозғалыс беру механизмдерін қолмен жұмыс жасайтын құралдары құрылғысын сипаттау

		анықтау, оларды құрылым және жасанды материалдардан қолдану; 6.2.6.2 қолмен жұмыс жасау құралдарымен, жабдықтармен жұмыс істеуді және еңбек гигиенасы ережелерін түсіндіру (жұмыс орны мен құралдармен ұйымдастыру және тазарту киімде жұмыс)
	Құрама бөлшектерден роботтарды әзірлеу. Роботтардың шығу тарихы және түрлері	6.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат бөлінше таңдау және пайдалану 6.3.3.1 өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қолданатын әдістер мен тәсілдерді (технологиялар) пәндік терминологияны қолданып салыстыру
	Роботты құру. Эскиз. Материалдарды таңдау	6.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, объектілердің дизайнын дамыта тапсырмаларды өз тәжірибесіне негізделе орындау; 6.1.6.1 құрылымдық, табиғаттағы жасанды материалдардың механикалық және технологиялық қасиеттерін және олардың қолдану анықтау және сипаттау; 6.1.4.1 уақытты және басқару ескере отырып, әрекеттерді анықтау және жоспарлау
	Роботты құру. Роботтың жылжымалы бөліктерін құру бойынша эксперимент жасау	6.2.3.1 таңбалау мен өлшеу. Бұйымды жасауға арналған материалдарды электрлік құралдарымен өңдеу; 6.2.3.2 ажыратылатын және қосылыстарды пайдаланып бөлшектерден бұйымдар жасау

		6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтап отырып, материалдар мен құралдарды дұрыс қолдану, оның маңыздылығын түсіндіріп және көрсету
	Көлік түрлері туралы жалпы мәліметтер	6.1.3.1 шығармашылық идеяны дамыту және дамыту үшін ақпараттың көп бөлігін таңдау және пайдалану
	Көлік құралының моделін әзірлеу. Эскиз. Материалдарды таңдау	6.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, объектілердің дизайнын дамыту; тапсырмаларды өз тәжірибесіне негіздеп орындау; 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Көлік құралдарын жасау. Модельдің жекелеген бөліктерін жасау. Модельді құрастыру және өңдеу	6.2.3.1 таңбалау мен өлшеу. Бұйымды жасауға арналған материалдарды электрлік құралдарымен өңдеу; 6.2.3.2 ажыратылатын және қосылыстарды пайдалану. Бөлшектерден бұйымдар жасау
	Жұмыс презентациясы. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелері	6.2.4.1 қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық орындарында үстел үстінде ережелерін сипаттау және 6.2.4.2 түрлі іс-шараларға арнап безендіру және дастархан мәдениеті білімі мен практикалық дағдыларды көрсету
Үй мәдениеті	Электр жүйелерінің шартты белгілерімен танысу.	6.2.5.3 электр тізбегі элементтері әдеттегі графикалық белгілермен анықтау және жүргізу;
	Электр тізбектері	6.2.5.4 қарапайым электр тізбегін есептей білу және ажырату

	Батареямен жұмыс жасайтын шамдар жасау	6.2.5.5 электр тізбектерін қауіпсіздік техникасы бойынша жинау және көрсету
	Қолмен жұмыс жасайтын электр құралдарын қолданатын тұрмыстық жөндеу жұмыстары	6.2.5.6 интерьерді ұйымдасу практикалық жұмыстар жасау жұмыс жасайтын электр құралдарды пайдаланып, қауіпсіздік техникасы бойынша операциялар орындау; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасы бойынша отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығы және көрсету
	Сәндік гүл мәдениеттері. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар	6.2.5.1 декоративті және гүл өсіру технологиясын білу және қолдану; 6.2.5.2 сәндік көгалдандыру бойынша көктемгі жұмыстар (топырақты өңдеу, зиянкестерді бақылау және отырғызу); 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасы бойынша отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығы және көрсету

3) 5-сынып (қыздар)

3 -кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекі өнер	Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениеттің көркемдік, қолдану маңызын танытуындағы туындылары мен дизайны ерекшеліктерін зерттеу және бағалау; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты жұмыс жасау (соның ішінде коммуникациялық технологияларды пайдалану); 5.3.2.1 пәндік терминологияны білу және қолдану отырып, өз жұмыстарында

		басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмыстарын идеялар мен тақырыптарды 5.3.3.1 пәндік терминология отырып, өзіңіздің және бас (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қ әдістер мен тәсілдерді сипа
	Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт	5.1.5.2 шығармашылық идея асыру үшін нобайлар мен э 5.1.6.4 көркем материалдар құралдардың қасиетін еск техникаларды қолдану жән жасау; 5.2.1.1 идеялар мен сезімд үшін қоршаған әлемнің көр элементтерін және айқын құралдарын қолдану; 5.2.3.4 шығармашылық жұм бұйымдар жасау процесінд ұлттық мәдениетінің элем қолдану
	Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы	5.1.1.1 қоршаған әлемнің ас мағыналары мен көрнекі с зерттеу және анықтау (құра құрылымы, пропорциясы); 5.2.1.1 идеялар мен сезімд үшін қоршаған әлемнің көр элементтерін және айқын құралдарын қолдану
	Өндірістік пейзаж. Қаланың әсем көрінісі. Сызықтық перспектива	5.1.1.1 қоршаған әлемнің ас мағыналары мен көрнекі с зерттеу және анықтау (құра құрылымы, пропорциясы); 5.2.1.1 идеялар мен сезімд үшін қоршаған әлемнің көр элементтерін және айқын құралдарын қолдану
	Пластикалық формалар өнері. Мүсін	5.1.1.1 қоршаған әлемнің ас мағыналары мен көрнекі с зерттеу және анықтау (құра

		құрылымы, пропорциясы); 5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын қолдану; 5.3.3.1 пәндік терминология отырып, өзіңіздің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді сипаттау;
	Шығармашылық жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру	5.1.5.2 шығармашылық идеяларды асыру үшін нобайлар мен эскиздерді қолдану; 5.1.6.4 көркем материалдардың құралдардың қасиетін ескеріп, техникаларды қолдану және жасау; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын қолдану; 5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастырып таныстыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Ою-өрнектің түрлері. Қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизациясы және мотивтері)	5.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениеттің көркемдік, қолданбалы туындылары мен дизайнының ерекшеліктерін зерттеу және
	Көркем кесте. Кесте түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Эскизді әзірлеу.	5.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениеттің көркемдік, қолданбалы туындылары мен дизайнының ерекшеліктерін зерттеу және 5.1.5.2 шығармашылық идеяларды асыру үшін нобайлар мен эскиздерді қолдану;
	Көркем кестемен бұйымды безендіру	5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын қолдану; 5.2.3.3 шығармашылық жұмысты

		бұйымдар жасау процесінд ұлттық мәдениетінің элем қолдану; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникас отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылы және көрсету
	Тоқыма өнері. Тоқудың түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу	5.1.6.2 бірқатар заманауи ж емес материалдарды, олар мен мақсаттарын анықтай 5.1.5.2 шығармашылық иде асыру үшін нобайлар мен э 5.1.4.1 шығармашылық жүл кезеңдерін анықтайтын жо
	Бұйым тоқу	5.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, таб жасанды) материалдардан бұйымдар жасау; 5.2.3.4 шығармашылық жүл бұйымдар жасау процесінд ұлттық мәдениетінің элем қолдану; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникас отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылы және көрсету
	Жұмыс көрмесі	5.3.1.1 дайын жұмысты жа таныстыру (көрме)
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Тоқыма материалдарының жіктелуі және сипаттамалары. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.3 тоқыма материалдар бұйымдарының жіктелуін б сипаттау
	Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдықтар, құралдар мен құрылғылар	5.2.2.1 тігін машинасының жіптерді бұрау тәсілдерін, т және сипаттау; 5.2.2.2 тігін бұйымдарын ды -жылумен өңдеуге арналға (үтіккі) білу, сипаттау және

		5.2.6.2 қол құралдарымен к жасауды және жұмыс гиги (жұмыс орны мен құралда ұйымдастыру және тазарту киімде жұмыс істеу)
	Тігін бұйымдарының классификациясы. Идеядан өнімге дейін (тігін бұйымы)	5.1.6.3 тоқыма материалдар бұйымдарының жіктелуін б сипаттау
	Дизайн, киімді пішіндеу (қағаз, мата). Костюм жасау (мини-манекен немесе қуыршақ үшін)	5.1.5.1 композицияның нег заңдылықтарын сақтай от қарапайым объектілердің д дамыту бойынша тапсырм орындау және басқаларды сүйене отырып (суретшілер қолөнершілер, дизайнерле 5.2.3.1 тігістерді қолдана от материалдарын қол құрал, тігін машинасында кесу жә 5.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, таб жасанды) материалдардан бұйымдар жасау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникас отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылы және көрсету
	Тоқыма мозайка техникасын қолдана отырып тігін бұйымдарының дизайны (пэчворк, квиллинг, құрақ). Идеяларды дамыту. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыс реттілігі	5.1.5.1 композицияның нег заңдылықтарын сақтай от қарапайым объектілердің д дамыту бойынша тапсырм орындау және басқаларды сүйене отырып (суретшілер қолөнершілер, дизайнерле 5.1.4.1 шығармашылық жұп кезеңдерін анықтайтын жо
	Бұйым жасау. Бұйымды безендіру	5.2.3.1 тігістерді қолдана от материалдарын қол құрал, тігін машинасында кесу жә 5.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, таб жасанды) материалдардан бұйымдар жасау;

		5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету
	Жұмыс презентациясы	5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастырып таныстыру; 5.3.4.1 өзінің және басқаның жұмыс жетілдіру үшін бейімдеу болуын жасау және сынды қабылдау
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзірді құрастыру	5.2.4.1 дұрыс және теңдестірілген тамақтану ережелерін білу; 5.2.4.2 дұрыс және теңдестірілген тамақтану мәзірін құру; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты жұмыс жасау
	Ас үй жабдықтары. Ас әзірлеуге арналған ыдыс, құралдар мен керек-жарақтар. Ас әзірлеу құралдары мен құрылғыларының мүмкіндіктерін зерттеу	5.2.4.3 тамақ дайындауға арналған құралдардың, жабдықтардың құрылғылардың мүмкіндіктерін және анықтау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету; 5.2.6.2 қол құралдарымен жұмыс жасауды және жұмыс гигиенасын білу(жұмыс орны мен құралдарды ұйымдастыру және тазарту, киімде жұмыс істеу)
	Бутербродтар мен сусындар жасау технологиясы	5.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты жұмыс жасау; 5.2.4.4 салқын тағамдар мен

		дайындау технологиясын б қолдану; 5.3.1.1 дайын жұмысты жал таныстыру
	Көкөністер мен жемістерден салаттар дайындау технологиясы	5.2.4.4 салқын тағамдар ме дайындау технологиясын б қолдану; 5.3.4.1 өзінің және басқаны жетілдіру үшін бейімдеу бо жасау және сынды қабылд 5.3.1.1 дайын жұмысты жал таныстыру
Үй мәдениеті	Жеке гигиена, жеке күтім	5.2.5.3 жеке гигиена ережел сипаттау, тері мен шаштың түрлерін анықтау; 5.2.5.4 шектеулі қолдаумен арналған іс-әрекеттер мен таңдау және пайдалану
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыс	5.2.5.1 өсімдік шаруашылы көкөніс мәдениетінің негізгі білу және сипаттау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылы көктемгі жұмыстарды жаса 5.2.6.1 қауіпсіздік техникас отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылы және көрсету

4) 6-сынып (қыздар)

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекі өнер	Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат бетінше таңдау және пайда

		6.1.2.1 қазақтың ұлттық жә мәдениетінің көркемдік, қс дизайн жұмыстарының ер туралы білімдері мен түсіні
	Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портрет жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан портрет)	6.2.1.1 қоршаған әлемнің ке элементтерін және айқын құралдарын анықтап, таңд отырып, өз идеялары мен с жеткізу; 6.1.6.4 материалдардың қа практикалық жұмыс дағды білетіндігін көрсете отырып жасау және техниканы, көр материалдарды қолдану; 6.1.6.2 бірқатар заманауи ж емес материалдарды тану қалай тиімді өңдеуге және болатындығын анықтау;
	Портреттегі түс. Орындау техникасы	6.1.1.1 қоршаған әлем объе көрнекі сипаттамаларын (к пішіні, құрылымы, пропор түсінуін өзінің және басқал тәжірибесі негізінде көрсет 6.2.1.1 қоршаған әлемнің ке элементтерін және өз ойла сезімдерін жеткізу үшін ай құралдарын анықтау, таңд
	Заманауи портрет. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент	6.3.2.1 пәндік терминология отырып, өз жұмыстарында басқалардың жұмыстарын идеялар мен тақырыптард (суретшілер, қолөнершілер 6.2.1.1 қоршаған әлемнің ке элементтерін және өз ойла сезімдерін жеткізу үшін ай құралдарын анықтау, таңд
	Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластикалық анимация, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс)	6.1.2.1 қазақтың ұлттық жә мәдениетінің көркемдік, қс дизайн жұмыстарының ер туралы білімдері мен түсіні
	Сценарийді әзірлеу.	6.1.4.1 уақытты және басқа ескере отырып, әрекеттерд

	Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстау	анықтау және жоспарлау; 6.2.1.1 қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өз ойларын сезімдерін жеткізу үшін айқын құралдарын анықтау, таңдау қолдану; 6.3.4.1 өзінің және басқаның жетілдіру үшін бейімдеу болуы негізделген ұсыныс жасау қабылдау
	Жұмыс презентациясы	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну (көрсету)
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Тоқыма өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқу техникасы мен тәсілдері. Өнімнің эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау	6.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының ерекшелік туралы білімдері мен түсініктерін 6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техникалар мен сызбалар жасау; 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Ілмекпен әр түрлі бұйымдарды тоқу (майлық, қол сөмкесі, ұялы телефонның қабы)	6.1.6.4 материалдардың қолдану практикалық жұмыс дағдыларын білетіндігін көрсете отырып жасау және техниканы, көрсету материалдарды қолдану; 6.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын білетіндігін көрсете отырып, материалдар мен техникаларды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету
	Бізбен тоқу. Тоқыма біздің түрлері. Тоқу техникасы мен тәсілдері. Өнімнің эскизін әзірлеу	6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техникалар мен сызбалар жасау;

		6.1.4.2 материалдық шығын анықтау (сандық көрсеткіш)
	Бізбен тоқу (бөкебай, орамал, ұялы телефонның қабы)	6.1.6.4 материалдардың қа практикалық жұмыс дағды білетіндігін көрсете отырып жасау және техниканы, көр материалдарды қолдану; 6.2.3.3 шығармашылық жұ бұйымдар жасау процесінд ұлттық мәдениетінің элем қолдану; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникас отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылы және көрсету
	Жұмыс презентациясы. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну (көрм 6.3.4.1 өзінің және басқаны жетілдіру үшін бейімдеу бол негізделген ұсыныс жасау қабылдау
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Тоқыма материалдарынан бұйым жасау (авторлық қуыршақ, дамытушы ойыншық). Идеяларды дамыту. Эскиз	6.1.5.1 композицияның нег заңдылықтарын сақтай от объектілердің дизайнын да тапсырмаларды өз тәжіриб негізделе орындау; 6.1.5.2 шығармашылық иде асыру үшін эскиздер, техни мен сызбалар жасау
	Әр түрлі тоқыма материалдарының текстуралары мен түстерін зерттеу. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау	6.1.6.3 тоқыма материалдар бұйымдарының қасиеттері құрылымын зерттеу және а 6.1.6.2 бірқатар заманауи ж емес материалдарды тану қалай тиімді өңдеуге және болатындығын анықтау; 6.2.2.1 тігін машиналарын б

	Өнімді құру. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу	6.2.2.2 киімдерді дымқыл-жылы режимдерін білу, сипаттау және практикада қолдану; 6.2.3.1 тоқыма материалдарды құралдарымен және тігін машинасымен тігін және жиек тігістерін қолдану, пішу және өңдеу жасау; 6.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдар мен конструкцияларды қолдану және бұйым жасау; 6.2.6.2 қолмен жұмыс жасау, құралдарымен, жабдықтармен жұмыс істеуді және еңбек нормативтерін білу және түсіндіру, орны мен құралдарды ұйымдастыру, тазарту, арнайы киімде жұмыс істеу;
	Үй тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, ас үй ыдыстары). Идеяларды дамыту. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыс реттілігі	6.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, объектілердің дизайнын дамыту, өз тәжірибесі мен біліміне негізделген тапсырмаларды орындау; 6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техниканы мен сызбалар жасау; 6.1.4.1 уақытты және басқа ресурстарды ескере отырып, әрекеттерді анықтау және жоспарлау; 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш);
	Бұйымды жасау. Бөлшектерді қиып алу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу. Бұйымды безендіру	6.2.2.2 киімдерді дымқыл-жылы режимдерін білу, сипаттау және практикада қолдану; 6.2.3.1 тоқыма материалдарды құралдарымен және тігін машинасымен тігін және жиек тігістерін қолдану, пішу және өңдеу жасау; 6.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдар мен конструкцияларды қолдану және бұйым жасау;

		бұйым жасау; 6.2.6.2 қолмен жұмыс жасау құралдарымен, жабдықтармен жұмыс істеуді және еңбек ережелерін білу және түсіндіру орны мен құралдарды ұйымдастыру, арнайы киімде жұмыс тазарту;
	Жұмыс презентациясы. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну (көрсету); 6.3.3.1 өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді (технологиялар) пәндік терминологияны қолданып салыстыру
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелері	6.2.4.1 қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелерін сипаттау және түсіндіру; 6.2.4.2 түрлі іс-шараларға араласу, безендіру және дастархан жасау, білімі мен практикалық дағдыларын көрсету
	Жартылай фабрикаттардан тамақ дайындау технологиясы	6.2.4.3 тағамдар мен десерттер дайындау технологиясын білу және қолдану; 6.2.4.4 әр түрлі тағамдарды арналған азық-түліктерді, керек-жарақтарды анықтау және таңдау
	Тағамды жылдам пісіру технологиясы	6.2.4.3 тағамдар мен десерттер дайындау технологиясын білу және қолдану; 6.2.4.4 әр түрлі тағамдарды арналған азық-түліктерді, керек-жарақтарды анықтау және таңдау
	Десерттерді дайындау технологиясы	6.2.4.3 тағамдар мен десерттер дайындау технологиясын білу және қолдану

		қолдану ; 6.2.4.4 әр түрлі тағамдарды арналған өнімдерді, құрал-жабдықтарды анықтау; 6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну (көрсету)
Үй мәдениеті	Гигиеналық ережелер. Үй-жайларды дымқыл және құрғақ тазалау	6.2.5.3 үйге, құралдарға және құралдарына қойылатын талаптарды білу және сипаттау; 6.2.5.4 шектеулі қолдау кезінде құралдары мен құрал-саймандарды таңдау және пайдалану
	Киім мен аяқ киімді күту, сақтау	6.2.5.5 шектеулі қолдау кезінде маусымдық киім мен аяқ киімді сақтау ережелерін білу және қолдану
	Сәндік-гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар	6.2.5.1 декоративті және гүлді өсіру технологиясын білу және қолдану; 6.2.5.2 сәндік көгалдандыру бойынша көктемгі жұмыстарды (топырақты өңдеу, зиян-кестілерді себу және отырғызу); 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

10-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 – сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 – сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6 - тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты - есту қабілеті бұзылған білім алушыларда өнер және еңбек технологиялары саласында білім қалыптастыру, өнер саласында практикалық дағдыларды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) білімді дамыту, қоршаған әлемде өнерді, дизайн мен технологияны саналы қабылдауды қалыптастыру;

2) Қазақстан және әлем халықтарының көркем-мәдени мұрасын зерделеу;

3) технологиялық дағдыларды, шығармашылық идеяларды өнер мен дизайнның мәнерлі құралдарымен беру дағдыларын дамыту;

4) объектілерді зерттеу, құру, талдау, көркемдік трансформациялау процесінде білім алушылардың шығармашылық және сыни ойлауын дамыту;

5) оқу қызметінің барлық түрлерінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану тәжірибесін меңгеру (зерттеу, идеяларды шығармашылықпен іске асыру, жұмыстарды таныстыру);

6) әртүрлі ресурстар мен ақпарат көздерін олардың жұмыс нәтижелері үшін маңызын түсіне отырып зерттеу және қолдану;

7) эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбие беру және адамгершілік-рухани құндылықтарды қалыптастыру.

8) уақытты, материалдардың қасиеттерін және басқа факторларды анықтай және ескере отырып, өз қызметін өз бетінше жоспарлау қабілетін дамыту;

9) оқу міндеттеріне қол жеткізу үшін бірлескен қызметті ұйымдастыру тәжірибесін алу (жеке, жұптық және топтық жұмыс).

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөйлеу мәдениетін дамыту, білімді функционалдық қолдану, коммуникацияның әртүрлі тәсілдері, проблемаларды шешу және шешімдер қабылдау, сөйлеу дағдыларын және дыбысты дұрыс айтуды жетілдіру;

2) есту қабілеті зақымданған білім алушыларды арнайы оқытуды сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту;

3) жеке қасиеттерді дамыту (жауапкершілік, табандылық, бастамашылық, шыдамдылық, ұқыптылық)

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. "Технология" пәнін оқыту кезінде есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушылар шығармашылық туралы кеңейтілген білім алады, әрекет өнімдерін тәжірибеде қолдана білуге, мүмкіндікті жүзеге асыра білуге үйренеді.

6. Курсты меңгеру үшін теориялық және практикалық тапсырмалар мен жаттығулар (шығармашылық жоба жасау, бұйымдарға арналған дайындамалар) бөлінеді.

7. Бағдарлама шығармашылық жобаларды орындауды, қажетті заттарды жасауды, қызмет өнімдерін көрсетуді, олардың шығармашылық қабілеттерін жүзеге асыруды, тақырыпқа деген қызығушылықты дамытуды, сонымен қатар есте сақтау, ойлау, қозғалыс белсенділігі мен сөйлеуді тиімді түзетуді қамтиды.

8. Оқу процесінде бірқатар ерекшеліктерді ескеру қажет:

1) әрбір білім алушының есту қабілетінің болмауы немесе қалдығы әртүрлі;

2) қарапайым психикалық операциялардың басым болуы;

3) механикалық есте сақтаудың басым болуы;

4) сөздік қорын шектеу, айтылу ақаулары, пассивті сөздіктің белсендіден басым болуы.

9. Бағдарлама бойынша есту қабілеті бұзылған білім алушыларды оқытудың негізгі қағидаттары: қолжетімділік, жеке жұмыс жасау, тиімділік және коммуникативтілік.

10. Оқытудағы қолжетімділік материалдың қолжетімділігінен және оны білім алушылардың түсінуінен тұрады, дайын өнімді дайындаумен практикалық іс-әрекеттерді орындай білу қабілеті.

11. Есту қабілеті бұзылған оқушымен жеке жұмыс жасау - оқу процесін дараландыру, жеке тұлғаны үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоционалды-ерік күшін, психикалық процестерді дамытумен бекітіледі.

12. Оқытудағы коммуникативті тәсіл қарым-қатынас құралы ретінде тілді меңгеруден тұрады және оқушыларды әртүрлі тілдік жағдайларда еркін әрекет ете білуге, арнайы терминологияны білуге және қолдануға үйретуге арналған.

13. Осы қағидаттарды іске асыру үшін:

1) сөйлеудің барлық түрлерінің дағдыларын дамыту;

2) есту қабілеті зақымданған білім алушылардың психикалық процестерінің дамуына ықпал ететін әдістер мен тәсілдерді теория мен практикада қолдану;

3) жаңа материалды түсіндіруде көмекші құрал ретінде дактильді және ымдау тілі қолданылады;

4) вариативті және инвариативті компоненттер заттарымен пәнаралық байланысты қамтамасыз ету.

14. Оқу бағдарламасын жүзеге асыру процесінде мектепті ақпараттық – коммуникациялық технологиялармен жабдықтауды көздейтін арнайы жабдықтармен оқытудағы көмекші құралдар қолданылады:

1) интерактивті және проекциялық жабдықтар (проектор, интерактивті тақта);

2) оқытудың арнайы техникалық және компенсаторлық құралдары (фронтальды оқу қызметін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық, айтылу экраны, жеке есту аппараттары, мультимедиялық компьютерлік сынып);

3) интернет желісінің ақпараттық-білім беру ресурстарына шектеусіз қол жеткізу;

4) интерактивті шығармашылық шеберханалар.

2-тарау. "Технология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Технология" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7 – сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 8 – сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

3) 9 – сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

4) 10 – сыныпта-аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

16. Бағдарлама мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) "Бейнелеу өнері" бөлімі;

2) "Сәндік-қолданбалы шығармашылық" бөлімі;

3) "Дизайн және технология" бөлімі;

4) "Үй мәдениеті" бөлімі;

5) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі.

17. "Бейнелеу өнері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) классикалық және заманауи өнер.

2) қазақстандық суретшілердің шығармашылығы;

3) бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары;

4) сәндік өнер (фотография, анимация, медиа құралдар);

5) бейнелеу (бейнелеу) өнерінің мәнерлі құралдары;

7) көркем материалдармен және техникалармен тәжірибе жасау.

18. "Сәндік-қолданбалы шығармашылық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) Сәндік-қолданбалы өнердің негізгі нысандары мен ерекшеліктері, Қазақстан мен басқа халықтардың қолданбалы өнері;

2) Сәндік-қолданбалы өнер материалдары, құралдары мен технологиялары;

3) ұлттық ою-өрнек;

4) интерьерді декоративтік безендіру.өөөөө;

19. "Дизайн және технология" (ұлдар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) негізгі конструкциялық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

3) материалдарды әртүрлі тәсілдермен өңдеу;

4) әр түрлі материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны;

5) ұлттық тұрмыстық заттарды дайындау технологиясы;

6) әлемдік және қазақстандық сәулет ескерткіштері;

7) макеттеу;

8) интерьер дизайны;

9) робототехника, көлік құралдарын модельдеу.

20. "Дизайн және технология" (қыздар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

3) тоқыма материалдарын әртүрлі тәсілдермен өңдеу;

4) тоқыма материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны;

5) сән индустриясы, стиль және бейне, ұлттық киім элементтерін жасау технологиясы.

21. "Үй мәдениеті" (ұлдар) бөлімінің мазмұны мыналарды қамтиды:

1) тұрғын үй экологиясы;

2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері;

3) электр энергиясының көздері туралы жалпы мәліметтер, электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;

4) тұрмыстық-жөндеу жұмыстары, интерьерді ұйымдастыру және жоспарлау.

22. "Үй мәдениеті" (қыздар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жеке гигиена, тұрғын үй экологиясы;

2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері;

3) киімді күту және сақтау.

23. "Тамақтану мәдениеті" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дұрыс тамақтану негіздері;

2) дастарқан басында өзін-өзі ұстау ережелері, дастарқан дайындау ;

3) тағам дайындау технологиясы;

4) әлем халықтарының тағамдары.

24. 7-сыныпқа арналған "Технология" (ұлдар) оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Бейнелеу өнері" бөлімі: заманауи техникалар және өнердегі ғылымның жетістіктері. Табиғаттың шағын суреттері. Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, инсталляция және т.б.). Қазақстанның заманауи суретшілері. Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген практикалық (шығармашылық) жұмыс (2D немесе 3D форматында). Көрменің презентациясы және оны ұйымдастыру.

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі: пирография өнерімен танысу. Көркемдік күйдіру әдістері мен техникасы. Эскизді орындау. Материалды таңдау және дайындау. Бұйымдарды көркем күйдіру. Безендіру. Көрменің

презентациясы және оны ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі: ағашты өңдеуге арналған жабдық. Ағашты механикалық өңдеу кезінде жұмысты ұйымдастыру. Ағаштан жасалған бұйымдарды жасау. Бұйымдардың дизайны. Материалды таңдау және дайындау. Бұйымдарды жасау. Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Бұйымдарды безендіру (декарирование). Көрмені ұйымдастыру.

4) "Үй мәдениеті" бөлімі: ауыл шаруашылығы өндірісіндегі заманауи техника мен жабдықтар. Электр арматурасын және тұрмыстық аспаптарды жөндеу. Тұрғын үй экологиясы. Үйдегі микроклимат.

25. 8-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі: Мозаика өнері. Мозаика түрлері мен әдістері. Эскиз және материалды таңдау. Мозаикалық панноларға негіз дайындау. Мозаикалық панноларды орындау. Көркем безендіру және жұмыстарды таныстыру.

2) "Дизайн және технология" бөлімі: қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу. Ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) жасау материалдары мен техникаларын зерттеу. Идеяны талқылау және эскизді әзірлеу (торсық, дөңгелек үстел). Жұмыс процесін жоспарлау. Материалдарды өңдеу. Бұйымдар жасау. Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі: үстел ойындары. Пайда болу тарихы. Үстел ойынының тұжырымдамасы. Үстел ойындарын әзірлеу. Графикалық құжаттама. Үстел ойынының бөлшектерін жасау. Көркем безендіру. Ойынды тестілеу. Сауалнама және ақпарат жинау. Жұмыстың презентациясы.

4) "Үй мәдениеті" бөлімі: агротехнологияны дамытудағы ғылымның рөлі (өз бетімен зерттеу). Электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау. Үй-жайларды жөндеуге арналған заманауи материалдар мен құралдар (практикалық жұмыс).

26. 9-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі: заманауи интерьерлердегі сәндік бұйым. Сәндік интерьер заттарын (шам, сәндік сағаттар) жасау әдістері мен техникаларын зерттеу. Идеяны талқылау және дамыту және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау. Сәндік интерьер заттарын жасау. Жұмыстың презентациясы.

2) "Дизайн және технология" бөлімі: сәулет жауһарлары. Қазіргі сәулет. Қазақстан сәулеті (тарих және қазіргі заман). Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (Имитациялық немесе өз идеялары). Сәулет объектісінің макетін жасау үшін материалдарды таңдау және анықтау. Сәулет объектісінің (үй, ғимарат) макетін дайындау.

3) "Дизайн және технология" бөлімі: Жиһаз және интерьер заттарын өндіру. Белгілі бір интерьерге арналған затты жасау (көрме залына арналған модульдік креслолар, балаларға арналған жиһаз, сәндік шамдар). Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды дайындау. Графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік. Бұйымдар жасау. Әрлеу. Жұмыстың презентациясы.

4) "Үй мәдениеті" бөлімі: интерьердегі, экстерьердегі ландшафт элементтері. Шығармашылық идеяларды визуализациялау. Интерьердегі жарықтандыру. Табиғи және жасанды жарықтандыру. Жарықтандыру жобасын әзірлеу. Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік).

27. 10-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі: заманауи интерьерлердегі сәндік бұйым. Декоративтік интерьер заттарын (салпыншақтар, фоторамкалар, құмыралар) дайындау тәсілдері мен техникаларын зерделеу. Идеяны талқылау және дамыту және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау. Сәндік интерьер заттарын жасау. Жұмыстың презентациясы.

2) "Дизайн және технология" бөлімі: сәулет жауһарлары. Қазіргі сәулет. Қазақстан сәулеті (тарих және қазіргі заман) шет елдер. Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (Имитациялық немесе өз идеялары). Сәулет объектісінің макетін жасау үшін материалдарды таңдау және анықтау. Сәулет объектісінің макетін дайындау (саябақ, спорт орталығы).

3) "Дизайн және технология" бөлімі: Жиһаз және интерьер заттарын өндіру. Белгілі бір интерьерге арналған затты жасау (пуфтар, комодтар, шкафтар). Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды дайындау. Графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік. Бұйымдар жасау. Әрлеу. Жұмыстың презентациясы.

28. 7-сыныптың "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар).

1) "Бейнелеу өнері" бөлімі. Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері. Табиғаттың шағын суреттері. Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, орнату). Қазақстанның заманауи суретшілері. Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген практикалық (шығармашылық) жұмыс (2D немесе 3D форматында). Көрменің презентациясы және оны ұйымдастыру.

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі. Көркем сурет (батик, гжель, хохлома). Әшекейлеу түрлері. Кескіндеме әдістері мен әдістері. Көркем сурет материалдары мен жабдықтары. Көркем сурет үшін эскиз жасау. Көркем сурет салуға арналған материалдар мен құралдарды дайындау. Көркем сурет салу. Декорлау. Безендіру. Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі. Тігін бұйымдарын (киім, аксессуарлар, зергерлік бұйымдар) түрлендіру (түрлендіру) және безендіру. Трансформация идеяларын әзірлеу. Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Жинақ жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды өңдеу. Бұйымдарды декорлау. Жұмыстың презентациясы (сән көрсетілімі).

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі. Қазақтың ұлттық тағамдары. Әлем халықтарының тағамдары (өз бетімен зерттеу). Әлем халықтарының

тағамдары. Практикалық жұмыс (суши, пицца, көже).

5) "Үй мәдениеті" бөлімі. Тұрмыстық техниканы таңдау. Тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері. Өсімдік безендіру және интерьер элементі ретінде.

29. 8-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар).

1) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі. Қазақ қолданбалы өнері (ши тоқу, киіз басу) халық шығармашылығының түрлері. Материалдар мен жабдықтар. Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау. Шығармашылық жұмысты орындау. Декорлау. Безендіру. Жұмыстың презентациясы. Көрмені ұйымдастыру.

2) "Дизайн және технология" бөлімі. Қазақтың ұлттық киімдері. Этностиль. Ою-өрнек және оның стилизациясы. Этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім, кеудеше). Этностильде бұйым жасау (бас киім, кеудеше). Декорирование. Жұмыстың презентациясы.

3) "Дизайн және технология" бөлімі. Ұлттық пішімге негізделген киім үлгісінің дизайны (тұтас пішілген жең). Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалдарды, құрал-саймандар мен жабдықтарды дайындау. Ұлттық пішім негізінде өнімді жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Бұйымдарды декорлау.

4) "Үй мәдениеті" бөлімі. Интерьерге арналған сәндік бұйымдар (2D, 3D форматында). Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Интерьерге арналған сәндік 2D, 3D өнімдерін жасау. Өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі. Медицинадағы өсімдіктер, фитотерапия және косметология.

30. 9-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар).

1) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі. Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы. Қазақ кілемдері. Алаша. Кілем тоқу. Гобелен. Қазіргі кілемдер. Сапалы кілем жасауға арналған құрал жабдықтар және материалдар. Бұйымның

эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау. Шығармашылық жұмысты орындау. Декорлау. Безендіру. Жұмыстың презентациясы. Көрмені ұйымдастыру.

2) "Дизайн және технология" бөлімі. Сәннің заманауи стильдері (өз бетімен зерттеу). "Тұлға мен сән үйлесімі" эксперименті. Өз имиджін құру. Идеяларды әзірлеу. Макияж, шаш, аксессуарлар арқылы жеке кескін жасау. Өзіңіздің имиджіңіз үшін киім-кешек, аксессуарлар жиынтығын жасау эксперименті. Жұмыстың презентациясы (сән көрсетілімі).

3) "Дизайн және технология" бөлімі. Қарапайым геометриялық пішіндердің "Fast cloth" сәнді киімінің дизайны (пончо, кейп, туника). Киім мен аксессуарлардың заманауи өндірісі. Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Бұйымдар жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмыстың презентациясы (сән көрсетілімі).

4) "Үй мәдениеті" бөлімі. Интерьердегі, сыртқы көріністегі ландшафт элементтері. Шығармашылық идеяларды визуализациялау (эскиз). Материалдар мен жабдықтарды (құрал-саймандарды) дайындау. Мерекелерге арналған интерьер дизайны. Шығармашылық идеяларды визуализациялау (эскиз). Материалдар мен жабдықтарды (құрал-саймандарды) дайындау. Шығармашылық идеяларды жүзеге асыру.

31. 10-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар).

1) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі. Мереке күндеріне арналған киім үлгілері (қыз ұзату, той). Бұйымдардың эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау. Шығармашылық жұмысты орындау. Декорлау. Безендіру. Жұмыстың презентациясы. Көрмені ұйымдастыру.

2) "Дизайн және технология" бөлімі. Сәннің заманауи стильдері (өз бетімен зерттеу). Өзіңіздің және сыныптасыңыздың бейнесін жасау. Идеяларды әзірлеу. Макияж, шаш, аксессуарлар арқылы жеке кескін жасау. Өз имиджінің киім-кешек, аксессуарлар жиынтығын жасау эксперименті. Жұмыстың презентациясы.

3) "Дизайн және технология" бөлімі. Қарапайым геометриялық пішіндердің "Fast cloth" сәнді киімінің дизайны (пончо, кейп, туника). Киім мен аксессуарлардың заманауи өндірісі. Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Бұйымдар жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және Бұйымды өңдеу. Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмыстың презентациясы (сән көрсетілімі).

4) "Үй мәдениеті" бөлімі. Интерьердегі, сыртқы көріністегі ландшафт элементтері. Шығармашылық идеяларды визуализациялау (эскиз). Материалдар мен жабдықтарды (құрал-саймандарды) дайындау. Мерекелерге арналған интерьер дизайны. Шығармашылық идеяларды визуализациялау (эскиз). Материалдар мен жабдықтарды (құрал-саймандарды) дайындау. Шығармашылық идеяларды жүзеге асыру.

32. "Технология" оқу пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны шығармашылық қызмет процесінде негізгі білім мен практикалық дағдыларды қалыптастыруға бағытталған оқыту мақсаттары жүйесінің үш бөліміне бағынады.

33. "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қоршаған әлемді білу және түсіну;
- 2) тарих, мәдениет және дәстүрлерді білу және түсіну;
- 3) ақпарат көздерімен жұмыс істеу;
- 4) шығармашылық қызмет процесін жоспарлау;
- 5) дизайн әзірлеу бойынша тапсырмалармен жұмыс;
- 6) материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс техникасы.

34. "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:

- 1) шығармашылық идеялардың көркем көрінісі;
- 2) құралдар мен жабдықтар;
- 3) құру технологиясы;
- 4) тамақтану мәдениеті;
- 5) үй мәдениеті;
- 6) қауіпсіздік техникасы мен еңбек гигиенасы қағидаларын сақтау.

35. "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық жұмыстардың презентациясы;
- 2) идеяларды талдау және бағалау;
- 3) әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау;
- 4) жұмысты бейімдеу және жетілдіру.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

36. Бағдарламада оқыту мақсаттары әр сыныпқа кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы: 7.2.1.4 кодында "7" – сынып, "2.1" – бөлім және кіші бөлім, "4" – оқу мақсатының нөмірленуі.

37. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары			

	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10 - сынып
1.1 Қоршаған әлемді білу және түсіну	7.1.1.1 Ұлдар/ Қыздар Қоршаған әлем элементтерінің визуалды сипаттамаларын білу	8.1.1.1 Ұлдар/ Қыздар көрнекі құралдарды ажырату қоршаған әлем элементтерінің сипаттау	9.1.1.1 Ұлдар/ Қыздар визуалды анықтау қоршаған әлем элементтерінің сипаттау	10.1.1.1 Ұлдар/ Қыздар көрнекі тәсілдерді қоршаған әлем элементтерінің сипаттау
1.2 Тарих, мәдениет және дәстүрлерді білу және түсіну	7.1.2.1 Ұлдар/ Қыздар тарихи және мәдени шығу тегі өнер, қолөнер және дизайн ерекшеліктерін өз бетінше зерттеу және сипаттау	8.1.2.1 Ұлдар/ Қыздар әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін түсіну	9.1.2.1 Ұлдар/ Қыздар әр түрлі тарихи және мәдени шығу тегі бар өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі стильдерді, материалдар мен тәсілдерді салыстыру	10.1.2.1 Ұлдар/ Қыздар әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін түсіну
1.3 Зерттеу көздері	7.1.3.1 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың ішінен ең қолайлысын тандау	8.1.3.1 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін өздігінен таңдалған әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану	9.1.3.1 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерін мақсатты және нәтижелі пайдалану	10.1.3.1 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерін мақсатты және нәтижелі пайдалану
1.4 Шығармашылық қызмет процесін жоспарлау	7.1.4.1 Ұлдар/ Қыздар алынған білім мен тәжірибені қолдана отырып, болашақ	8.1.4.1 Ұлдар/ Қыздар алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің болашақ	9.1.4.1 Ұлдар/ Қыздар жұмысты орындаудың дәйектілігі мен ұтымды әдісін анықтай отырып,	10.1.4.1 Ұлдар/ Қыздар жұмысты орындаудың дәйектілігі мен ұтымды әдісін анықтай отырып,

	әрекеттеріңізді анықтай отырып, шығармашылық белсенділікті жоспарлау; 7.1.4.2 Ұлдар/ Қыздар бұйымның материалдық шығындары мен өзіндік құнын анықтау	іс-әрекетін егжей-тегжейлі сипаттай отырып, шығармашылық іс-әрекетті жоспарлау; 8.1.4.2 Ұлдар/ Қыздар зерттеулер негізінде халықтың өнім түрлеріне қажеттілігін анықтау	шығармашылық әрекетті жоспарлау; 9.1.4.2 Ұлдар/ Қыздар пайданы анықтау үшін әртүрлі тауарлардың нарықтарын талдау	шығарма жоспарлау 10.1.4.2 Ұлдар/ Қыздар пайданы әртүрлі тауарлардың нарықтарын талдау
1.5 Дизайн (эскиз) әзірлеу бойынша тапсырмалармен жұмыс)	7.1.5.1 Ұлдар/ Қыздар сәйкес объектінің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау және эстетикалық талаптарға сәйкес; 7.1.5.2 Ұлдар/ Қыздар әр түрлі графикалық құралдарды қолдана отырып, эскиздерді орындау және өнімді жасау үшін графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу	8.1.5.1 Ұлдар/ Қыздар функционалдық талаптарға сәйкес келетін объектінің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2 Ұлдар/ Қыздар бұйымды жасаудың кезектілігі мен ұтымды тәсілдерін анықтай отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу	9.1.5.1 Ұлдар/ Қыздар күрделі объектілердің, бейнелер мен пішіндердің дизайнын әзірлеу үшін білімді қорытындылау; 9.1.5.2 Ұлдар/ Қыздар графиканың әртүрлі құралдарын пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу	10.1.5.1 Ұлдар/ Қыздар күрделі объектілердің, бейнелер мен пішіндердің дизайнын әзірлеу үшін білімді қорытындылау; 10.1.5.2 Ұлдар/ Қыздар өздігінен мұғалімнің графикалық құралдарды қолдана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс техникасы	7.1.6.1 Ұлдар жобаланатын объектілерді дайындау кезінде материалдардың	8.1.6.1 Ұлдар анықтау және негіздеу ванна жобаланған	9.1.6.1 Ұлдар жобаланатын объектінің қасиеттері мен мақсатын ескере	10.1.6.1 Ұлдар өз бетінше негізді таңдау

				техникалар мен экология. пайдалану сипаттамаларын отырып, өңдеу мақсаты мен тәсілдерін
	физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін анықтау және салыстыру;	объектінің қасиеттері мен мақсатын ескере отырып, материалдарды, өңдеу және өңдеу әдістерін таңдайды;	отырып, материалдарды, оларды өңдеу және өңдеу тәсілдерін анықтау және негізді таңдау;	10.1.6.2
7.1.6.2			9.1.6.2	Ұлдар/ Қыздар
Ұлдар/ Қыздар		8.1.6.2	Ұлдар/ Қыздар	ұсынуға меншікті бұйымды және өңдеу материалдарын пайдалану шешімдері мен тәсілдерін
бірқатар материалдарды тану және оларды қалай тиімді біріктіруге, өңдеуге және қолдануға болатындығын анықтау;	өнімді дайындау және әрлеу үшін заманауи және дәстүрлі емес материалдарды өз бетінше таңдау;		бұйымды дайындау және өңдеу процесінде материалдарды пайдаланудағы шешімдер мен тәсілдерін қолдану;	10.1.6.3
7.1.6.3		8.1.6.3	9.1.6.3	Қыздар
Қыздар		Қыздар	трикотаж, тоқыма емес маталарды өз бетінше зерттеу, анықтау және бағалау;	трикотаж, жаймала және жасанды мен үлбір зерттеу, анықтау, бағалау, фурнитура мен әрлеу материалдарының жіктелуін және сипаттамасын анықтау, сипаттау және салыстыру;
		табиғи және жасанды былғары мен үлбірдің түрлері мен қасиеттерін зерттеу, анықтау және салыстыру;	9.1.6.4	10.1.6.4
7.1.6.4		8.1.6.4	Ұлдар/ Қыздар	Ұлдар/ Қыздар
Ұлдар/ Қыздар		Ұлдар/ Қыздар	шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде бірқатар әдістер мен көркем материалдарды қолдану бойынша жеке шешімдерді ұсыну	шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде бірқатар әдістер мен көркем материалдарды қолдану бойынша жеке шешімдерді ұсыну

2) "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі;

2-кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10 - сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркемдік көрінісі	7.2.1.1 Ұлдар/ Қыздар қоршаған әлемнің көрнекі элементтері мен экспрессивті құралдарды анықтау, таңдау және пайдалану, күрделі шығармашылық идеяларды жеткізу үшін әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің экспрессивті құралдарын анықтау, таңдау және пайдалану	8.2.1.1 Ұлдар/ Қыздар өздігінен немесе мұғалімнің көмегімен күрделі шығармашылық идеяларды жеткізу үшін экспрессивті өнер құралдарын анықтау, таңдау және қолдану	9.2.1.1 Ұлдар/ Қыздар мазмұнды және түпнұсқа туындыларды жасау үшін экспрессивті өнер құралдарын дербес қолдану	10.2.1.1 Ұлдар/ Қыздар мазмұнды түпнұсқа жасау үшін экспрессивті құралдарды анықтау және қолдану
2.2 Құрал-саймандар мен жабдықтар	7.2.2.1 Ұлдар қазіргі заманғы технологиялық машиналардың құрылымы мен жұмыс принципін сипаттау және оларға құрылымдық өңдеу операцияларын орындау;	8.2.2.1 Ұлдар қазіргі заманғы технологиялық машиналарда конструкциялық материалдарды өңдеу бойынша күрделі операцияларды орындау	9.2.2.1 Ұлдар өзіңіз немесе мұғалімнің көмегімен материалдарды өңдеуге арналған заманауи технологиялық машиналарды анықтау, таңдау және қолдану; 9.2.2.2 Ұлдар / Қыздар кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістерді білу және түсіну	10.2.2.1 Ұлдар материалдарды өңдеуге арналған заманауи машиналарды анықтау және қолдану; 10.2.2.2 Ұлдар / Қыздар кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістерді білу және түсіну

	7.2.2.1 Қыздар тігін машинасының жұмысындағы ақауларды анықтау және жою; 7.2.2.2 Қыздар - тігін бұйымдарын ылғалды-жылумен өңдеуге арналған айлабұйымдарды анықтау, таңдау және қолдану	8.2.2.1 Қыздар тігін машиналарына арналған құрылғыларды таңдау және қолдану (саңылаулы ілмектерді өңдеу, сыдырма ілгегін жалғау үшін)	9.2.2.1 Қыздар заманауи тігін жабдықтарын білу және тігін машинасын қолдану; 9.2.2.3 Қыздар өз бетінше немесе мұғалімнің көмегімен тігін машиналарында (кесте, аппликация) күрделі операцияларды оқып, орындау)	10.2.2.1 Қыздар заманауи жабдықтарды тігін машинасын қолдану; 10.2.2.3 Қыздар т тігін машиналарын таңдау, аппликация күрделі операцияларды өз бетінше орындай;
2.3 Жасау технологиясы	7.2.3.1 Ұлдар функционалдық және эстетикалық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикалық өңдеуді және өнімді әрлеуді жүзеге асыру; 7.2.3.2 Ұлдар технологиялық құжаттама бойынша күрделі бұйымдарды дайындау нақтылық және дәлдік	8.2.3.1 әр түрлі құралдар мен жабдықтарды қолдана отырып, материалдарды өңдеу және өңдеу әдістерін анықтау және қолдану; 8.2.3.2 Ұлдар - дербес әзірленген технологиялық құжаттама бойынша күрделі бұйымдар жасау	9.2.3.1 Ұлдар өнімді дайындау процесінде материалдарды өңдеу мен әрлеудің оңтайлы әдістерін анықтау, таңдау және қолдану; 9.2.3.2 Ұлдар түрлі техниканы, конструкцияларды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі бұйымдарды жасау	10.2.3.1 Ұлдар өнімді дайындау процесінде материалдарды өңдеу мен әрлеудің оңтайлы әдістерін анықтау, таңдау және қолдану; 10.2.3.2 Ұлдар өз технологиясы бойынша құжаттама бойынша әртүрлі конструкцияларды заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі бұйымдарды жасау
	7.2.3.1 Қыздар	8.2.3.1 Қыздар	9.2.3.1 Қыздар	10.2.3.1 Қыздар

	заманауи тоқыма және әрлеу материалдары мен түрлі конструкцияларды қолдана отырып, технологиялық құжаттамаға сәйкес тігін машинасында бұйымдар жасау	анықтау және қолдану қол құралдары мен тігін жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалана отырып, тоқыма материалдарын өңдеу және өңдеу әдістері; 8.2.3.2 Қыздар дербес әзірленген технологиялық құжаттама бойынша бұйымдар жасау	өнімді дайындау процесінде Материалдарды өңдеу әдістерін анықтау, таңдау және қолдану; 9.2.3.2 Қыздар дербестік пен сенімділікті көрсете отырып, әртүрлі техниканы, конструкцияларды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, бірегей бұйымдар жасау	Өнімді дайындау процесінде Материалдарды өңдеу әдістерін анықтау, таңдау және қолдану; 10.2.3.2 Қыздар дербестік пен сенімділікті көрсете отырып, әртүрлі техниканы, конструкцияларды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, бірегей бұйымдар жасау
	7.2.3.4 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау процесінде Қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану	8.2.3.3 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау процесінде Қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану	9.2.3.3 Ұлдар/ Қыздар Қыздар шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау процесінде Қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану	9.2.3.3 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау процесінде Қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану
2.4 Тамақтану мәдениеті	7.2.4.1 Қыздар әлемнің әртүрлі халықтарының тағамдарының ерекшеліктерін сипаттау; 7.2.4.2 Қыздар ұлттық тағамдар мен	8.2.4.1 Қыздар әлемнің әртүрлі халықтарының тағамдарының ерекшеліктерін сипаттау және салыстыру; 8.2.4.2 Қыздар	9.2.4.1 Қыздар әлемнің әртүрлі халықтарының тағамдарының ерекшеліктерін талдау, сипаттау және салыстыру; 9.2.4.2 Қыздар	10.2.4.1 Қыздар әлемнің әртүрлі халықтарының тағамдарының ерекшеліктерін сипаттау және салыстыру; 10.2.4.2 Қыздар

		ұлттық тағамдар мен әлемнің басқа халықтарының тағамдарын зерттеу және дайындау;	ұлттық тағамдар мен әлемнің басқа халықтарының тағамдарын зерттеу және дайындау;	ұлттық тағамдар мен әлемнің басқа халықтарының тағамдарын зерттеу және дайындау;
	әлемнің басқа халықтарының тағамдарын зерттеу және дайындау	8.2.4.3 Қыздар әртүрлі тағамдарды дайындауға арналған өнімдерді, құралдарды, жабдықтарды таңдауға қатысты өздігімен және негізді шешім қабылдау	9.2.4.3 Қыздар әртүрлі тағамдарды дайындауға арналған өнімдерді, құралдарды, жабдықтарды таңдауда өздігімен шешім қабылдау	10.2.4.3 Қыздар әртүрлі тағамдарды дайындауға арналған өнімдерді, жабдықтарды таңдауда өздігімен шешім қабылдау
2.5 Үй мәдениеті	7.2.5.2 Ұлдар тұрмыстық аспаптарды қарапайым жөндеумен танысу	8.2.5.2 Ұлдар электр жабдықтары мен тұрмыстық техниканың пайдалануда, эргономикалық және эстетикалық қасиеттерін салыстыру және бағалау	9.2.5.2 Ұлдар жарықтандырудың әртүрлі түрлері мен түрлерінің сипаттамаларын анықтау	10.2.5.2 Ұлдар жарықтандырудың әртүрлі түрлерінің сипаттамаларын анықтау
	7.2.5.3 Ұлдар электро ақаулар тізбектерін табу	8.2.5.2 Ұлдар есептеу үшін бақылау-өлшегіш құралдарын таңдау және қолдану	9.2.6.2 Ұлдар функционалдық, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып, интерьерде жарықтандыруды ұйымдастыру бойынша шығармашылық шешімдерді әзірлеу	10.2.6.2 Ұлдар функционалдық, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып, интерьерде жарықтандыруды ұйымдастыру бойынша шығармашылық шешімдерді әзірлеу
	7.2.5.5 Ұлдар интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстарды орындау	8.2.5.3 Ұлдар тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде ақауларды жоюдың	9.2.5.3 Ұлдар/ Қыздар интерьерді	10.2.5.3 Ұлдар/ Қыздар интерьерді

		ұтымды тәсілдерін табу;		
	барысында жарықтандыру, желдету және жылу жүйесіне қойылатын нормалар мен талаптарды зерделеу және сақтау	8.2.5.4 Ұлдар тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде материалдарды, жабдықтар мен құралдарды зерделеу, таңдау және қолдану	ұйымдастыру, жоспарлау және безендіру бойынша практикалық жұмыстарды орындау үшін әртүрлі салалардағы білімді қорытындылау	ұйымдас және безендіру практика жұмыстары үшін әртүрлі салалардағы білімді қорытындылау
	7.2.5.2 Қыздар тұрмыстық техниканы пайдалану, эстетикалық және экологиялық қасиеттерді бағалай отырып, мақсаты мен әрекет принципі бойынша жіктеу;	8.2.5.3 Қыздар тұрмыстық техниканы пайдалану және күту ережелерін зерделеу және сипаттау	9.2.5.3 Қыздар интерьерге арналған сәндік бұйымдар туралы білімдерін кеңейту	10.2.5.3 Қыздар материалдарды пайдалану техникасымен анықтай отырып, және талаптарды келетін и арналған бұйымдар
2.6 Қауіпсіздік техникасы мен еңбек гигиенасы ережелерін сақтау	7.2.6.1 Ұлдар/ Қыздар қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 7.2.6.2 Ұлдар / Қыздар заманауи технологиялық машиналарда қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін білу және түсіндіру	8.2.6.1 Ұлдар/ Қыздар қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 8.2.6.2 Ұлдар / Қыздар құралдармен және жабдықтармен қауіпсіз жұмыс бойынша жадынама құрастыру	9.2.6.1 Ұлдар/ Қыздар қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 9.2.6.2 Ұлдар / Қыздар жұмыстың белгілі бір түрлеріне және дайындалған бұйымдарға қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулықтар жасау	10.2.6.1 Ұлдар/ Қыздар к техникасымен анықтай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 10.2.6.2 Ұлдар / Қыздар белгілі бір түрлеріне және дайындалған бұйымдарға қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулықтар жасау

3) "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау"

бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10 - сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстардың презентациясы	7.3.1.1 Ұлдар / Қыздар дайын жұмысты кең аудиторияға таныстыру (көрме, сән көрсетілімі)	8.3.1.1 Ұлдар / Қыздар онлайн платформаларда кең аудиторияға дайын жұмыстың презентациясын ұйымдастыру	9.3.1.1 Ұлдар / Қыздар медиа құралдар мен онлайн платформаларды қолдана отырып, белгілі бір аудиторияға дайын жұмыстың презентациясын дербес және мұғалімнің көмегімен ұйымдастыру	10.3.1.1 Ұлдар / Қыздар медиа құралдар мен онлайн платформаларды қолдана отырып, белгілі бір аудиторияға дайын жұмыстың презентациясын дербес және мұғалімнің көмегімен ұйымдастыру
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	7.3.2.1 Ұлдар / Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс тапқан идеялар мен тақырыптарды талқылау және бағалау	8.3.2.1 Ұлдар / Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс тапқан идеялар мен тақырыптарды талдау және бағалау үшін критерийлерді қолдану	9.3.2.1 Ұлдар / Қыздар өз шығармаларындағы тарихи, әлеуметтік және мәдени контекстерді талдау және бағалау	10.3.2.1 Ұлдар / Қыздар өз шығармаларындағы тарихи, әлеуметтік және мәдени контекстерді талдау және бағалау
3.3 Әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау	7.3.3.1 Ұлдар / Қыздар пәндік терминологияны пайдалана отырып, өз жұмысын және басқалардың жұмысын жасау үшін пайдаланылған әдістер мен тәсілдерді талқылау және бағалау	8.3.3.1 Ұлдар / Қыздар пайдаланылған әдістердің және жасалған өнімнің сапасын талдау және бағалау үшін критерийлерді қолдану	9.3.3.1 Ұлдар / Қыздар өнімнің сапасын және өнімнің сыртқы түрін анықтайтын негізгі факторларды дәлелдеу және бағалау	10.3.3.1 Ұлдар / Қыздар өнімнің сапасын және өнімнің сыртқы түрін анықтайтын негізгі факторларды дәлелдеу және бағалау
3.4	7.3.4.1	8.3.4.1	9.3.4.1	10.3.4.1

	Ұлдар / Қыздар	Ұлдар / Қыздар	Ұлдар / Қыздар	Ұлдар / Қыздар
Жұмысты бейімдеу және жетілдіру	пайдаланылған идеяларды салыстыру негізінде өз жұмысын және басқалардың жұмысын бейімдеу, жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау	пайдаланылған идеялар мен тәсілдерді талдау мен бағалауға негізделі отырып, өз жұмысын және басқалардың жұмысын бейімдеу, жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау	Өз бетінше немесе мұғалімнің көмегімен негізделген бағалауды және өз жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз пайымдауын ұсыну	өз жұмысын және басқалардың жұмысын бағалау мен маңыздылығын өз бетінше бағалау көзқарасы

38. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

39. Бөлім мен тақырыптарды зерттеуге сағаттарды бөлу мұғалімнің қалауы бойынша беріледі.

Негізгі орта білім беру деңгейінің

деңгейінің

7-10 - сыныптары үшін

"Технология" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарламасының

қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 - сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып (ұлдар)

1 – кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары

1- тоқсан

Көрнекілік өнер	Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері. Табиғаттың шағын суреттері	7.1.1.1 қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін (композиция, фактура, пропорция) әртүрлі стильдерде және бағыттарда түсіну
		7.2.1.1 күрделі шығармашылық идеялар мен сезімдерді жеткізу үшін әлемнің көрнекі элементтерін өнердің мәнерлі құралдарымен анықтау, таңдау және пайдалану
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп - арт, инсталляция). Өздігінен зерттеу	7.3.2.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмысында идеялар мен тақырыптарды және бағалау
		7.3.3.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өз жұмысын және басқалардың (суретшілер, қолөнершілер) жұмысын жасау үшін пайдалану әдістер мен тәсілдерді (техникалар) талқылау және бағалау
	Қазақстанның қазіргі суретшілері	7.1.2.1 әр түрлі тарихи және заманауи өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін бетінше зерделеу және анықтау
		7.1.3.1 шығармашылық идеяларды жеткізу және дамыту үшін олардың қолдайтын қолдайлысын таңдап (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану)
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген практикалық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі (қазіргі) техникалар мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру
		7.1.6.2 бірқатар заманауи жетілдірілген емес материалдарды танып-біліп шығармашылық жұмыстарда оларды қалай тиімді біріктіріп және пайдалануға болатынын

		7.2.1.1 күрделі шығармашылық жасау мен сезімдерді жеткізу үшін әлемнің көрнекі элементтерін өнердің мәнерлі құралдарымен анықтау, таңдау және пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты көрсету және таныстыру (көрме, сән көрмесі)
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Пирография өнерімен танысу. Көркем күйдіру әдістері мен техникасы	7.1.2.1 әр түрлі тарихи және заманауи өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін бетінше зерттеу және анықтау
	Эскизді орындау. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.2 әр түрлі графика құралдарын пайдалана отырып, бұйымдарды эскиздер орындау және графика технологиялық құжаттама жасау
	Көркем күйдіру бұйымдар. Безендіру	7.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі (қазіргі) техникалар мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру
		7.2.3.1 функционалдық және эстетикалық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикалық және бұйымды әрлеуді орындау
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесін ұлттық мәдениетінің элементтерімен пайдалану
		7.2.6.1 қауіпсіздік техникасын пайдаланып, оның маңыздылығын және көрсете отырып, материалдарды пайдалану
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Ағаш өңдеуге арналған жабдық	7.2.2.1 қазіргі заманғы технологиялардың машиналардың құрылысы мен принципін сипаттау және конструкциялық, табиғи және материалдарды өңдеу бойынша операцияларды орындау

	Ағашты механикалық өңдеу кезіндегі жұмысты ұйымдастыру	7.2.6.2 заманауи технология машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білу және түсіндіру
		7.1.6.1 жобаланатын объекті дайындау кезінде конструкция және жасанды материалдардың физикалық, механикалық, технологиялық қасиеттерін салыстыру
	Ағаштан жасалған бұйымдарды жасау.Бұйымдар дизайні. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.1 функционалдық (техникалық, эстетикалық талаптарға сәйкес) объектінің дизайнын әзірлеу және тапсырмаларды орындау; 7.1.5.2 әр түрлі графика құралдарын пайдалана отырып, бұйымдардың эскиздер орындау және графикалық технологиялық құжаттама әзірлеу; 7.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің кәсіби әрекетін айқындай отырып, шығармашылық шешімін ұсына отырып, шығармашылық қызметті жоспарлау; 7.1.4.2 бұйымның материалдарын таңдау, шығындары мен өзіндік құны
	Бұйымдар жасау.Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Бұйымдарды декорлау.	7.2.3.1 функционалдық және эстетикалық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикалық және бұйымды әрлеуді орындау; 7.2.3.2 бірізділік пен дәлдікпен орындай отырып, технологиялық құралдар бойынша күрделі бұйымдарды жасау; 7.3.4.1 пайдаланылған идеяларды салыстыру негізінде өз жұмыс басқалардың жұмысын бағалай жетілдіру бойынша сыни ұстаным
	Көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты көрме таныстыру (көрме, сән көрмесі)
4 - тоқсан		
Үй мәдениеті	Заманауи техника және жабдықтар	7.2.5.1 ауыл шаруашылығындағы заманауи техникалар мен жабдықтар

	ауыл шаруашылығы өндірісінде	сипаттау, жіктеу және бағалау 7.1.3.1 шығармашылық идеяларды және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың қолайлысын таңдау
	Электр арматурасын және тұрмыстық аспаптарды жөндеу	7.2.5.2 электротехникалық, тұрмыстық аспаптарды қарап жөндеуді орындау; 7.2.5.3 электр тізбектерінде жұмыс табу; 7.2.5.4 есептеулерді орындау және өлшеу аспаптарын таңдау және пайдалану
	Тұрғын үй экологиясы. Үйдегі Микроклимат	7.1.3.1 шығармашылық идеяларды және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың қолайлысын таңдау; 7.2.5.5 интерьерді ұйымдастыру, практикалық жұмыстарды орындау процесінде жарықтандыру (жасап жасанды), желдетуге және ыңғайлы қойылатын нормалар мен талаптарды зерделеу және сақтау 7.3.1.1 дайын жұмысты келесі таныстыру (көрме, сән көрсету)

2) 8 - сынып (ұлдар)

2 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Мозаика өнері. Мозаика түрлері мен әдістері	8.3.2.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмысында идеялар мен тақырыптарды бағалау үшін критерийлерді

		8.3.3.1 пайдаланылған әдіс және жасалған өнімнің (шын жұмыстың) сапасын талдау үшін критерийлерді қолдану
	Эскиз және материалды таңдау. Мозаикалық панельдерге негіз дайындау	8.1.5.2 әр түрлі графика құралдарын қолдана отырып, бұйымдың жүйелілігі мен ұтымды тәсілін анықтай отырып, графикалық технологиялық құжаттаманы жасау
	Мозаикалық панельді орындау	8.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі техниканы көркем материалдарды өз бетінше анықтау, таңдау және біріктіру 8.2.1.1 күрделі шығармашылық жұмыс мен сезімдерді жеткізу үшін мәнерлі құралдарын өз бетінше таңдау және пайдалану
	Көркем безендіру және жұмыстарды таныстыру	8.3.1.1 онлайн платформаларды кең аудитория үшін дайын презентациясын ұйымдастыру
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін таныту
	Ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) дайындау материалдары мен техникаларын зерделеу)	8.1.6.1 конструкциялық, табиғи жасанды материалдарды жасау қасиеттері мен Жобаланатын мақсатын ескере отырып, өңдеу тәсілдерін анықтау және таңдау
	Идеяны талқылау және эскизді әзірлеу.	8.1.5.1 функционалдық (техникалық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес) объектінің дизайнын әзірлеу тапсырмаларды орындау
	Жұмысты жоспарлау	8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің қызығушылықтары мен әрекеттерін егжей-тегжейлі жоспарлау отырып, шығармашылық қызығушылықтарын жоспарлау
	Материалдарды өңдеу. Жасау бұйымдар	8.2.2.1 қазіргі заманғы технологияларды пайдалану

		машиналарда Конструкция материалдарды өңдеу бойынша операцияларды орындау 8.2.3.1 қол, механикалық құрал-жабдықтарды қолдана отырып, бұйымның функционалдық, эстетикалық сапасын жақсарту, материалдарды өңдеу және әдістерін анықтау және қолдану 8.2.3.2 өз бетінше әзірленген технологиялық құжаттама күрделі (кешенді, фасонды) жасау; 8.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану 8.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, оның маңыздылығы және көрсете отырып, материал құралдарды пайдалану
		8.3.1.1 дайын жұмыстың таныстырылымын онлайн платформаларда (онлайн форум, әлеуметтік желілер) неғұрлым аудитория үшін ұйымдастыру
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	
	3- тоқсан	
	Дизайн және технология	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін 8.1.4.2 зерттеулер негізінде түрлеріне қажеттілігін анықтау 8.1.5.1 объект дизайнын әзірлеу тапсырмаларды орындау. (техникалық), эстетикалық, эргономикалық және экология талаптарға сәйкес келетін 8.1.5.2 графиканың әртүрлі қолдана отырып, бұйымды кезектілігі мен ұтымды тәсіл анықтай отырып, графикалық

		технологиялық құжаттамалар
	Үстел ойынының бөлшектерін жасау. Көркем безендіру	8.1.6.2 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес материалдарды қалай тиімді болатынын түсіне отырып, таңдау 8.2.3.1 қол, механикалық құрал-жабдықтарды қолдана отырып, бұйымның функционалдық және эстетикалық сапасын жақсарту, материалдарды өңдеу және әдістерін анықтау және қолдану
	Ойынды тестілеу. Сауалнама жүргізу және ақпарат жинау	8.3.4.1 пайдаланылған идеяларды тәсілдерді талдау, бағалау және жұмысын және басқаларды бейімдеу, жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау
	Жұмыстардың презентациясы	8.3.1.1 дайын жұмыстың презентациясын онлайн платформаларда (онлайн форумдар, әлеуметтік желілер) кең аудитория үшін ұйымдастыру
4- тоқсан		
Үй мәдениеті	Агротехнологияның дамуындағы ғылымның рөлі (өз бетімен зерттеу)	8.2.5.1 ауыл шаруашылығын дамытудың ғылыми тәсілдерін және бағалау
		8.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін (оның ішінде ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана отырып таңдалған әртүрлі ақпарат пайдалану)
	Электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау	8.2.5.2 электр жабдықтары мен техниканы пайдалану, әртүрлі және эстетикалық қасиеттерін және бағалау
		8.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін дербес таңдалған ақпарат көздерін пайдалану
	Үй-жайларды жөндеуге арналған заманауи материалдар, жабдықтар мен құралдар (практикалық жұмыс)	8.2.5.3 тұрмыстағы жөндеу кезінде ақауларды жоюдың тәсілдерін табу;

		8.2.5.4 тұрмыстағы жөндеу кезінде заманауи материал жабдықтар мен құралдарды (электр) зерттеу, таңдау және пайдалану; 8.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, оның маңыздылығы және көрсете отырып, материалдарды пайдалану; 8.2.6.2 құралдармен және жабдықтармен қауіпсіз жұмыс бойынша жасау қарастыру

3) 9 - сынып (ұлдар)

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары
1- тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазіргі интерьердегі сәндік өнім	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер туындыларындағы әр стильдерді, материалдар м салыстыру, олардың қоғам қарастыру
	Декоративтік интерьер заттарын (шамдар, декоративтік сағаттар) жасау тәсілдері мен техникаларын зерделеу)	9.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін бастапқы қайталама ақпарат көздер және нәтижелі пайдалану (ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана
	Идеяны талқылау, дамыту және эскизді әзірлеу.	9.1.4.1 жұмысты орындауды мен ұтымды (оңтайлы) тәсіл отырып, шығармашылық қ жоспарлау
	Жұмысты жоспарлау	9.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған б қорытындылау
	Сәндік интерьер заттарын жасау	9.2.1.1 мазмұнды және біре туындыларды жасау үшін е құралдарын өз бетінше, се

		9.1.6.2 Бұйымды дайындау процесінде заманауи және материалдарды пайдалану (бірегей) шешімдері мен тәсілдерін 9.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану
	Презентация	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) отырып, белгілі бір аудиторға жұмыстың презентациясын ұйымдастыру) 9.3.4.1 өз жұмысының мақсаты мен маңыздылығына негізделген және өз көзқарасын дербес
2- тоқсан		
Дизайн және технология	Сәулет өнерінің жауһарлары. Қазіргі сәулет. Қазақстан сәулеті (тарих және қазіргі заман)	9.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді талдау; 9.3.3.1 өнімнің сапасын және сыртқы келбетін анықтайтын факторларды (эстетика, функционал, экономика) талқылау және
	Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (Имитациялық немесе өз идеялары)	9.1.5.1 күрделі объектілердің мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бақылау қорытындылау; 9.1.5.2 графиканың әртүрлі (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) пайдалана отырып, график технологиялық құжаттама
	Сәулет объектісінің макетін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау	9.1.6.2 Бұйымды дайындау процесінде заманауи және материалдарды пайдалану (бірегей) шешімдері мен тәсілдерін

		9.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар техник және көркем материалдарды қолданып, өзіндік (бірегей) шешімдерді табу;
	Шығармашылық жұмыс. Сәулет объектісінің макеті	9.2.3.1 өнімді дайындау процесінде Материалдарды өңдеу мен қолдану оңтайлы тәсілдерін анықтау және қолдану; 9.2.3.2 дербестік пен сенімділікпен отырып, әртүрлі техниканың әртүрлі түрлері мен заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі бұйымдар жасау
	Жұмыстарды таныстыру	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) пайдаланып, белгілі бір аудиторияға жұмыстың презентациясын ұйымдастыру) 9.3.2.1 өз жұмыстарындағы өзіндік басқалардың жұмыстарымен салыстырып, әлеуметтік және мәдени мәнін талдау және бағалау
3 - тоқсан		
Дизайн және технология	Жиһаз және интерьер заттарын өндіру	9.2.2.2 әртүрлі кәсіпорындағы өнімдер және технологиялық үдерістерді таныту; 9.1.4.2 пайданы анықтау үшін тауарлардың өткізу нарықтарын
	Белгілі бір интерьерге арналған затты жасау (көрме залына арналған модульдік креслолар, балаларға арналған жиһаз, сәндік шамдар).	9.1.5.1 күрделі объектілерді жасау мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бағыт қорытындылау;
	Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды таңдау	9.1.6.1 Жобаланатын объектінің техникалық, экологиялық және пайдалану сипаттамаларын анықтап отырып, конструкциялық, технологиялық жасанды материалдарды жасау және өңдеу тәсілдерін дербестікпен
	Графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік	9.1.5.2 графиканың әртүрлі түрлерін (оның ішінде ақпараттық-техникалық)

		коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып, график және технологиялық құжаттаманы жасау)
	Бұйымдарды жасау. Өңдеу	9.2.2.1 материалдарды өңдеу құралдар мен заманауи техникаларды өз бетінше анықтау және қолдану; 9.2.3.1 өнімді дайындау процесін. Материалдарды өңдеу мен өңтайлы тәсілдерін анықтау және қолдану; 9.2.3.2 дербестік пен сенімділікті отырып, әртүрлі техниканың түрлері мен заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі бұйымдар жасау 9.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, оның маңыздылығын және көрсете отырып, материалдарды пайдалану; 9.2.6.2 белгілі бір жұмыс түрін дайындалған бұйымдарға техникасы бойынша нұсқау құрастыру
	Жұмыстарды таныстыру	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) отырып, белгілі бір аудиторға жұмыстың презентациясын ұйымдастыру)
4 - тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі/экстерьердегі ландшафт элементтері	9.1.5.1 күрделі объектілердің интерьер мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бағыт қорытындылау; 9.2.5.1 ландшафтық дизайн стильдерін, заманауи бағыт элементтерін анықтау және 9.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін бастапқы

		қайталама ақпарат көздер және нәтижелі пайдалану
	Шығармашылық идеяларды визуализациялау	9.1.5.2 графиканың әртүрлі (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялық құжаттамаларды пайдалана отырып, график технологиялық құжаттамалар жасау) ; 9.3.4.1 өз жұмысының және жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өзіндік пайымдау
	Интерьердегі жарықтандыру. Жасанды және жасанды жарықтандыру. Интерьердегі жарықтандыру жобасын әзірлеу (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	9.2.5.2 жарықтандырудың әр түрлі типтері мен типтерінің сипаттамаларын және сипатта; 9.2.6.2 функционалдық, эргономикалық және эстетикалық талаптарды қанағаттандырып, интерьерде жарықтандыру ұйымдастыру бойынша шешімдерді әзірлеу; 9.1.5.2 графиканың түрлі құрылымдарын пайдалана отырып, график технологиялық құжаттамалар жасау
	Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	9.1.4.1 жұмысты орындаудың әртүрлі типтері мен ұтымды (оңтайлы) тәсілдерін таңдап отырып, шығармашылық жоспарлау; 9.1.5.2 графиканың түрлі құрылымдарын пайдалана отырып, график технологиялық құжаттамалар жасау; 9.2.5.3 интерьерді (тұрғын, қоғамдық, өндірістік) ұйымдастыру, жоспарлау жобасын әзірлеу бойынша практикалық жұмысты орындау үшін әртүрлі салалар білімдерін қорытындылау)

3) 10 - сынып (ұлдар)

4 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Оқу мақсаттары
1 - тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Заманауи интерьердегі сәндік өнім	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және тектегі өнер, қолөнер және д туындыларындағы әр түрлі материалдар мен тәсілдерд
	Декоративтік интерьер заттарын (шам, декоративтік сағаттар) жасау тәсілдері мен техникаларын зерделеу)	10.1.3.1 шығармашылық иде зерттеу және дамыту үшін б қайталама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану (с ақпараттық-коммуникациял технологияларды қолдана о
	Идеяны талқылау, дамыту және эскизді әзірлеу.	10.1.4.1 жұмысты орындауды мен ұтымды (оңтайлы) тәсіл отырып, шығармашылық қ жоспарлау
	Жұмысты жоспарлау	10.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бі қорытындылау
	Сәндік интерьер заттарын жасау	10.2.1.1 мазмұнды және біре туындыларды жасау үшін өн құралдарын өз бетінше, сен
		10.1.6.2 Бұйымды дайындау процесінде заманауи және д материалдарды пайдалануд (бірегей) шешімдері мен тәс
		10.2.3.3 шығармашылық жұ бұйымдарды жасау процесі ұлттық мәдениетінің элеме пайдалану
	Презентация	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнерол форумдар, әлеуметтік желіл отырып, белгілі бір аудитори жұмыстың презентациясын ұйымдастыру)
		10.3.4.1 өз жұмысының жән жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше

		өзіндік пайымдау
2 - тоқсан		
Дизайн және технология	Сәулет өнерінің жауһарлары. Қазіргі сәулет. Қазақстан сәулеті (тарих және қазіргі заман)	10.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді талдау; 10.3.3.1 өнімнің сапасын және сыртқы келбетін анықтайтын факторларды (эстетика, функционал, экономика) талқылау және
	Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (Имитациялық немесе өз идеялары)	10.1.5.1 күрделі объектілердің мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бақыра қорытындылау; 10.1.5.2 графиканың әртүрлі (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) пайдалана отырып, график технологиялық құжаттама
	Сәулет объектісінің макетін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау	10.1.6.2 Бұйымды дайындау процесінде заманауи және материалдарды пайдалану (бірегей) шешімдері мен тәсілдерін анықтау 10.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар техникалық және көркем материалдарды қолдана отырып, өзіндік (бірегей) шешімдерді
	Шығармашылық жұмыс. Сәулет объектісінің макеті	10.2.3.1 өнімді дайындау процесінде Материалдарды өңдеу мен тәсілдерін оңтайлы тәсілдерін анықтау қолдану 10.2.3.2 дербестік пен сенімділікпен отырып, әртүрлі техниканың түрлерін және заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі бұйымдарды жасау
	Жұмыстардың презентациялары	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) пайдалана отырып, белгілі бір аудитор

		жұмыстың презентациясын ұйымдастыру)
		10.3.2.1 өз жұмыстарындағы басқалардың жұмыстарын әлеуметтік және мәдени мұраларды талдау және бағалау
3- тоқсан		
Дизайн және технология	Жиһаз және интерьер заттарын өндіру	10.2.2.2 әртүрлі кәсіпорындардағы және технологиялық үдерістерді түсіну; 10.1.4.2 пайданы анықтау үдерістерін тауарлардың өткізу нарықта
	Белгілі бір интерьерге арналған затты жасау (көрме залына арналған модульдік креслолар, балаларға арналған жиһаз, сәндік шамдар).	10.1.5.1 күрделі объектілерді жасау мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бағалау қорытындылау; 10.1.6.1 Жобаланатын объектінің техникалық, экологиялық және пайдалану сипаттамаларын отырып, конструкциялық, технологиялық жасанды материалдарды жасау және өңдеу тәсілдерін дербестікпен
	Графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік	10.1.5.2 графиканың әртүрлі пайдалану (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларға пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттама жасау)
	Бұйымдар жасау.Өңдеу	10.2.2.1 материалдарды өңдеу құралдар мен заманауи технологияларды машиналарды өз бетінше анықтау және қолдану; 10.2.3.1 өнімді дайындау процесін Материалдарды өңдеу мен жасау оңтайлы тәсілдерін анықтау және қолдану; 10.2.3.2 дербестік пен сенімділікті отырып, әртүрлі техниканың әртүрлерін және заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі бұйымдарды жасау

		10.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен жұмыс жасап отырып, оның маңыздылығын түсіндіріп және көрсете отырып, материалдарды пайдалану; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс түрін орындайтын дайындалған бұйымдарға қолданылатын техникасы бойынша нұсқаулармен жұмыс жасау;
	Жұмыстардың таныстырылымы	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) пайдаланып отырып, белгілі бір аудиторға жұмыстың презентациясын жасау (жұмыстың ұйымдастыру)
4 - тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі/экстерьердегі ландшафт элементтері	10.1.5.1 күрделі объектілердің архитектуралық және пішіндердің дизайнын жасау және әртүрлі салалардан алған бағыттарды қорытындылау; 10.2.5.1 ландшафтық дизайнның стилдерін, заманауи бағыттарды және элементтерін анықтау және жасау; 10.1.3.1 шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін қолданылатын қайталама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану
	Шығармашылық идеяларды визуализациялау	10.1.5.2 графиканың әртүрлі түрлерін (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттамаларын жасау) ; 10.3.4.1 өз жұмысының және жасау жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше анықтау және өзіндік пайымдау
	Интерьердегі жарықтандыру. Жасанды және жасанды жарықтандыру. Интерьердегі жарықтандыру жобасын әзірлеу (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	10.2.5.2 жарықтандырудың түрлерін және типтерінің сипаттамаларын және сипаттау; 10.2.6.2 функционалдық, эстетикалық және эстетикалық талаптарды

		отырып, интерьерде жарық пен ыстық-суықты ұйымдастыру бойынша шығармашылық шешімдерді әзірлеу; 10.1.5.2 графиканың түрлі қолданылуына пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттама жасау
	Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	10.1.4.1 жұмысты орындаудың тиімді мен ұтымды (оңтайлы) тәсілдерін таңдап отырып, шығармашылық жоспарлау; 10.1.5.2 графиканың түрлі қолданылуына пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттама жасау; 10.2.5.3 интерьерді (тұрғын, қоғамдық, өндірістік) ұйымдастыру, жоспарлау жөніндегі практикалық жұмысты орындау үшін әртүрлі салалардағы білімдерін қорытындылау)

3) 7 - сынып (қыздар)

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары
1 - тоқсан		
Көрнекілік өнер	Заманауи техника және өнердегі ғылымның жетістіктері. Табиғаттың шағын суреттері	7.1.1.1 қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін (композиция, фактура, пропорция) әртүрлі стильдерде және бағыттарда түсіну
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, қондырғы). Өздігінен зерттеу	7.2.1.1 күрделі шығармашылық және сезімдерді жеткізу үшін әлемнің көрнекі элементтерін өнердің мәнерлі құралдарымен анықтау, таңдау және пайдалану 7.3.2.1 пәндік терминологияны пайдаланып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмыстарын

		тапқан идеялар мен тақыр талқылау және бағалау
		7.3.3.1 пәндік терминология отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер жұмыстарын жасау үшін пә әдістер мен тәсілдерді (техн талқылау және бағалау
	Қазақстанның қазіргі суретшілері	7.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелі бетінше зерттеу және анық 7.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін олардың қолайлысын таңдап (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана әртүрлі ақпарат көздерін п
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген практикалық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.4 шығармашылық жұп жасау кезінде әртүрлі (қазі техникалар мен көркем ма анықтау, таңдау және бірікт 7.1.6.2 бірқатар заманауи ж емес материалдарды таны шығармашылық жұмыстар оларды қалай тиімді бірікті және пайдалануға болатын 7.2.1.1 күрделі шығармашы мен сезімдерді жеткізу үші әлемнің көрнекі элементте өнердің мәнерлі құралдары анықтау, таңдау және пайд
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты кен таныстыру (көрме, сән көрс
2 - тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Көркем сурет (батик, гжель, хохлома). Әшекейлеу түрлері. Кескіндеме әдістері мен әдістері. Материалдар мен жабдықтар	7.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелі бетінше зерттеу және анық 7.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін олардың

		технологиялық құжаттамалар
	Материалдар мен жабдықтарды дайындау	7.2.2.1 тігін машинасының жабдықтарын анықтау және жабдықтау; 7.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды таныстыру және қалай тиімді біріктіруге, өңдеу және пайдалануға болатынын анықтау; 7.1.6.3 фурнитура мен әрлеу материалдары мен бұйымдардың сыныптамасы мен сипаттамасын анықтау, сипаттау және салыстыру;
	Жинақ жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды өңдеу. Бұйымдарды декорлау	7.2.3.1 тігін машинасында эскиздерді тоқыма және әрлеу материалдарымен түрлі конструкцияларды қосып, технологиялық құжаттамалармен бұйымдар дайындау; 7.2.2.2 тігін бұйымдарын ылғал жылумен өңдеуге арналған құрылғыларды анықтау, таңдау және қолдану; 7.1.4.2 бұйымның материалдарын шығындары мен өзіндік құнын есептеу; 7.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану
	Жұмысты таныстыру	7.3.1.1 дайын жұмысты кенесімен таныстыру (көрме, сән көрсетілуі); 7.3.4.1 пайдаланылған идеяларды салыстыру негізінде өз жұмысқа басқалардың жұмысын белгілеу және жетілдіру бойынша сыни ұстанымды қолдану
4 - тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақтың ұлттық тағамдары	7.2.4.2 әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен тағамдарды дайындау технологиясын зерттеу және қолдану

	Әлем халықтарының тағамдары (өз бетімен зерттеу)	7.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін олардың қолайлысын таңдап (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану); 7.2.4.1-әртүрлі халықтардың танымал аспаздарының тағам ерекшеліктерін сипаттау және бағалау;
	Әлем халықтарының тағамдары. Практикалық жұмыс (суши, пицца, көже)	7.2.4.2 әлемнің басқа халықтар ұлттық тағамдары мен тағам дайындау технологиясын зерттеу қолдану; 7.2.4.3 әртүрлі тағамдарды дайындау арналған өнімдерді, құрал-жабдықтарды таңдауға қатынасу және негізді шешім қабылдау;
Үй мәдениеті	Тұрмыстық техниканы таңдау. Тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері	7.2.5.2 тұрмыстық техниканың эстетикалық және экологиялық қасиеттерін бағалай отырып, мақсаты мен әрекет ету принципін бойынша жіктеу; 7.2.5.3 тұрмыстық техниканың және күту ережелерін зерделеу, сипаттау; 7.2.6.2-заманауи технологиялар машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білу және түсіндіру;
	Өсімдік безендіру ретінде, интерьер элементі ретінде	7.2.5.1 декорация және интерьер безендіру үшін әр түрлі өсімдік эстетикалық қасиеттерін сипаттау және қолдану; 7.3.3.1-пәндік терминологияны пайдаланып, өз жұмысын және оның (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін пайдаланатын әдістер мен тәсілдерді (техника) талқылау және бағалау

3) 8 - сынып (қыздар)

6 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары
1 - тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақ қолданбалы өнері (ши току, киіз басу). Халық шығармашылығының түрлері. Материалдар мен жабдықтар	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелігі; 8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін дербес тақырыптар ақпарат көздерін пайдалану
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	8.1.5.2 графиканың әртүрлі қолдана отырып, бұйымды кезектілігі мен ұтымды тәсіл анықтай отырып, графикалық технологиялық құжаттама; 8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің бұйымдарын әрекеттерін егжей-тегжейлі тексеріп отырып, шығармашылық қол жоспарлау
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декорлау. Безендіру	8.2.1.1 күрделі шығармашылық бұйымдар мен сезімдерді жеткізу үшін мәнерлі құралдарын өз бетінше таңдау және пайдалану; 8.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі техникалық көркем материалдарды өз бетінше анықтау, таңдау және біріктіру; 8.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.3.2.1 пәндік терминологияны меңгеріп отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмыстарын талдап тапқан идеялар мен тақырыптар жүргізу және бағалау үшін пайдалану; 8.2.6.1 қауіпсіздік техникасын

		отырып, оның маңыздылығын және көрсете отырып, материалдарды пайдалану
	Жұмыстың презентациясы. Көрмені ұйымдастыру	8.3.1.1 дайын жұмыстың таныстырылымын онлайн платформаларда (онлайн форум, әлеуметтік желілер) неғұрлым аудитория үшін ұйымдастыру
2 - тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақтың ұлттық киімдері. Этностиль. Ою-өрнек және оның стилизациясы	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін
	Этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім, кеудеше)	8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін дербес тақырып ақпарат көздерін пайдалану; 8.1.5.1 функционалдық (техникалық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес) объектінің дизайнын әзірлеу; тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2 графиканың әртүрлі қолдана отырып, бұйымды кезектілігі мен ұтымды тәсіл анықтай отырып, графикалық технологиялық құжаттама
	Этностильде бұйым жасау (бас киім, кеудеше). Декорлау. Безендіру	8.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.2.3.1-қол құралдары мен жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалану; тоқыма материалдарын өңдеудің ұтымды әдістерін қолдану; 8.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи, жасанды) материалдар мен конструкцияларды қолдану; өздігінен әзірленген технология бойынша құжаттама бойынша күрделі жасау;

		8.3.4.1 пайдаланылған идеяларды тәсілдерді талдау мен бағалау отырып, өз жұмысын және жұмысын бейімдеу, жетілдіру сыни ұсыныстар жасау; 8.2.6.1 қауіпсіздік техникасы отырып, оның маңыздылығы және көрсете отырып, материалдарды пайдалану
	Жұмыстардың презентациялары	8.3.1.1 дайын жұмыстың таныстырылымын онлайн платформаларда (онлайн форум, әлеуметтік желілер) неғұрлым аудитория үшін ұйымдастыру
3- тоқсан		
Дизайн және технология	Халық пішімінің негізінде киім үлгісінің дизайны (бүтін пішілген жең)	8.1.4.2 зерттеулер негізінде түрлеріне қажеттілігін анықтау 8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін дербес тақырып ақпарат көздерін пайдалану
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз	8.1.5.1 функционалдық (технологиялық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес) объектінің дизайнын әзірлеу, тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2 графикалық және текстік құжаттаманы әзірлеу. анықтау кейін-довательность және тәсілдері, бұйымдарды пайдалану отырып, әр түрлі құралдар
	Материалдарды, құрал-саймандар мен жабдықтарды дайындау	8.2.2.1 тігін машиналарына құрылғыларды таңдау және (ойылған ілмектерді өңдеу, ілгегін жалғау) ; 8.1.6.3 табиғи және жасанды үлбірдің түрлері мен қасиеттерін анықтау және салыстыру; 8.2.6.2 құралдармен және жабдықтармен қауіпсіз жұмыс бойынша жабдықтау құрастыру

	Ұлттық пішін негізінде өнімді жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және Бұйымды өңдеу. Ою-өрнек элементтерімен безендіру	8.2.3.1 қол құралдары мен жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалана отырып, тоқыма материалдарын өңдеудің ұтымды әдістерін қолдану; 8.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдар мен конструкцияларды қолданып, әзірленген технологиялық бойынша күрделі бұйымдар жасау; 8.3.3.1 пайдаланылған әдістерді және жасалған өнімнің (шығармашылық жұмыстың) сапасын талдау үшін критерийлерді қолдану;
	Жұмыстың презентациясы	8.3.1.1 дайын жұмыстың таныстырылымын онлайн платформаларда (онлайн форум, әлеуметтік желілер) неғұрлым аудитория үшін ұйымдастыру
4 - тоқсан		
Үй мәдениеті	Үй мәдениеті интерьерге арналған сәндік бұйымдар (2D / 3D форматта). Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау	8.1.6.2 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес материалдарды қалай тиімді қолданатынын түсіне отырып, таңдау; 8.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі техниканы көркем материалдарды өзінше анықтау, таңдау және біріктіру
	Интерьерге арналған сәндік 2D/3D өнімдерін жасау	8.2.5.3 материалдар мен техниканы бетінше анықтай және таңдап, эстетикалық және техникалық сәйкес келетін интерьерге бұйымдар жасау; 8.3.4.1 пайдаланылған идеяларды тәсілдерді талдау, бағалау және жұмысын және басқаларды бейімдеу, жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау; 8.2.6.1 қауіпсіздік техникасын қолданып, оның маңыздылығын

		және көрсете отырып, материалдарды пайдалану
	Өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі	8.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін дербес тақырыптар ақпарат көздерін пайдалану 8.2.5.1 ауыл шаруашылығы дамытудағы ғылыми тәсілдер және бағалау
	Медицинадағы, фитотерапиядағы және косметологиядағы өсімдіктер	8.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін дербес тақырыптар ақпарат көздерін пайдалану 8.2.5.2 медицинада, фитотерапияда, косметологияда өсімдіктер зерттеу, талқылау және бағалау

3) 9 - сынып (қыздар)

7- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары
1- тоқсан		
Сәндік - қолданбалы шығармашылық	Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы. Қазақ кілемдері. Алаша. Кілем тоқу. Гобелен. Қазіргі кілемдер	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер туындыларындағы әр стильдерді, материалдармен салыстыру, талдау, олардың әсерін қарастыру; 9.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін бастапқы қайталама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану; 9.2.2.2 әртүрлі кәсіпорында және технологиялық үдерістерді түсіну
	Кілем сапасына арналған материалдар мен жабдықтар	9.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар техникалық көркем материалдарды қолдану өзіндік (бірегей) шешімдерді таңдау
	Бұйымның эскизін әзірлеу.	9.1.5.1 күрделі объектілерді және пішіндердің дизайнын жасау

	Материалдар мен құралдарды дайындау	әртүрлі салалардан алған б... қорытындылау; 9.1.4.1 шығармашылық қыз... жоспарлау. жұмыстың дәй... ұтымды (оңтайлы) әдісін а...
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декорлау. Безендіру	9.2.1.1 мазмұнды және біре... туындыларды жасау үшін е... құралдарын өз бетінше, се... пайдалану; 9.2.3.3 шығармашылық жұм... бұйымдарды жасау процес... ұлттық мәдениетінің элем... пайдалану; 9.2.6.1 қауіпсіздік техникас... отырып, оның маңыздылы... және көрсете отырып, мате... құралдарды пайдалану
	Жұмыстардың презентациялары. Көрмені ұйымдастыру	9.3.1.1 медиа құралдар мен... платформаларды (бейнеро... форумдар, әлеуметтік желі... отырып, белгілі бір аудитор... жұмыстың тұсаукесерін де... ұйымдастыру) 9.3.2.1 өз жұмыстарындағы... басқалардың жұмыстарын... әлеуметтік және мәдени м... талдау және бағалау
2 - тоқсан		
Дизайн және технология	Сәннің заманауи стильдері (өз бетімен зерттеу)	9.1.2.1 сравнивать, анализи... различные стили, материа... произведениях искусства, ... дизайна различного истор... культурного происхождени... 9.1.3.1 целенаправленно и... использовать первичные и... источники информации дл... и развития творческих иде...
	"Тұлға мен сән үйлесімі" эксперименті. Өз имиджін құру. Идеяларды әзірлеу	9.1.5.1 күрделі объектілерді... мен пішіндердің дизайнын... әртүрлі салалардан алған б... қорытындылау

	Макияж, шаш, аксессуарлар арқылы жеке кескін жасау	9.1.6.2 Бұйымды дайындау процесінде заманауи және материалдарды пайдалану (бірегей) шешімдері мен тәсілдерін анықтау және бағалау;
	Киім жиынтығын жасау эксперименті/ өз имиджіне арналған аксессуарлар	9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндері мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бұйымдарды қорытындылау; 9.1.6.3 трикотаж, тоқылмағандар және басқа да заманауи, дизайн материалдарды өз бетінше анықтау және бағалау; 9.2.3.1 өнімді дайындау процесінде материалдарды өңдеудің оңтайлы тәсілдерін анықтау, таңдау; 9.3.4.1 өз жұмысының және өнімнің жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өзіндік пайымдау
	Жұмыстың презентациясы	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) отырып, белгілі бір аудиторға жұмыстың тұсаукесерін деңгейлеп ұйымдастыру)
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Қарапайым геометриялық пішіндердің (пончо, кейп, туника) "Fastcloth" сәнді киімінің дизайны (немесе сән журналынан). Киім мен аксессуарлардың заманауи өндірісі	9.1.2.1 әртүрлі тарихи және заманауи өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді талдау; 9.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін бастапқы қайталама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану; 9.2.2.2 әртүрлі кәсіпорындағы және технологиялық үдерістерді түсіну
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз.	9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндері мен пішіндердің дизайнын

	Материалдар мен жабдықтарды дайындау	әртүрлі салалардан алған білімді қорытындылау; 9.1.5.2 графиканың түрлі құралдарымен пайдалана отырып, графика технологиялық құжаттамамен жасау
	Жасау бұйымдар. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және Бұйымды өңдеу	9.2.2.1 заманауи тігін жабдықтарын және сыпыру тігін машинасын пайдалану; 9.2.2.3 тігін машиналарында (компьютерлік аппликация) күрделі операцияларды зерттеу және орындау); 9.2.3.1 өнімді дайындау процесінде материалдарды өңдеудің ондатарлық тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану; 9.2.3.2 дербестік пен сенімділікпен отырып, әртүрлі техникалар, конструкцияларды және заманауи материалдарды пайдалана күрделі, бірегей бұйымдарды жасау; 9.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, оның маңыздылығын және көрсете отырып, материал құралдарды пайдалану; 9.2.6.2 белгілі бір жұмыс түрін дайындайтын бұйымдарға қолдану техникасы бойынша нұсқау құрастыру
	Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмыстың презентациясы	9.1.4.2 пайданы анықтау үшін тауарлардың өткізу нарықтағы қолданылуын; 9.3.4.1 өз жұмысының және компаниясының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өзіндік пайымдау; 9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнерол, форумдар, әлеуметтік желілер) отырып, белгілі бір аудиторияға жұмыстың тұсаукесерін дербестікпен ұйымдастыру)

Үй мәдениеті	Интерьердегі ландшафт элементтері/ экстерьер	9.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған б қорытындылау; 9.2.5.1 ландшафтық дизайн стильдерін, заманауи бағы элементтерін анықтау жән 9.1.3.1 шығармашылық иде және дамыту үшін бастапқ қайталама ақпарат көздер және нәтижелі пайдалану
	Шығармашылық идеяларды визуализациялау	9.1.5.2 графиканың түрлі құ пайдалана отырып, график технологиялық құжаттама жасау; 9.3.4.1 өз жұмысының жән жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өзіндік пайымдау
	Мерекеге интерьерді безендіру	9.1.5.2 графиканың түрлі құ пайдалана отырып, график технологиялық құжаттама жасау; 9.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған б қорытындылау; 9.2.5.3 интерьерді (тұрғын, к ұйымдастыру, жоспарлау ж бойынша практикалық жұ орындау үшін әртүрлі сала білімдерін қорытындылау) 9.3.3.1 өнімнің сапасын жән сыртқы келбетін анықтайт факторларды (эстетика, фу экономика) пайымдау жән

3) 10 - сынып(қыздар)

8- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары
1 - тоқсан		
Сәндік - қолданбалы шығармашылық	Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы. Қазақ кілемдері. Алаша. Кілем тоқу. Гобелен. Қазіргі кілемдер	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және тектегі өнер туындыларында стильдерді, материалдар м салыстыру, талдау, оларды әсерін қарастыру; 10.1.3.1 шығармашылық идея зерттеу және дамыту үшін қайталама ақпарат көздер және нәтижелі пайдалану; 10.2.2.2 әртүрлі кәсіпорынд және технологиялық үдеріс түсіну
	Материалдар мен жабдықтар. Кілем сапасы	10.1.6.4 шығармашылық жұ жасау кезінде бірқатар техн көркем материалдарды қол өзіндік (бірегей) шешімдер,
	Дайындау эскизін әзірлеу.	10.1.5.1 күрделі объектілерд мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған б қорытындылау;
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декорлау. Безендіру	10.2.1.1 мазмұнды және бір туындыларды жасау үшін е құралдарын өз бетінше, се пайдалану; 10.2.3.3 шығармашылық жұ бұйымдарды жасау процес ұлттық мәдениетінің элем пайдалану; 10.2.6.1 қауіпсіздік техника отырып, оның маңыздылы және көрсете отырып, мате құралдарды пайдалану
	Жұмыстардың презентациялары. Көрмені ұйымдастыру	10.3.1.1 медиа құралдар ме платформаларды (бейнеро форумдар, әлеуметтік желі отырып, белгілі бір аудитор жұмыстың тұсаукесерін де ұйымдастыру)

		10.3.2.1 өз жұмыстарындағы басқалардың жұмыстарындағы әлеуметтік және мәдени мәтін талдау және бағалау
2 - тоқсан		
Дизайн және технология	Сәннің заманауи стильдері (өз бетімен зерттеу)	10.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді талдау; 10.1.3.1 шығармашылық идеяны зерттеу және дамыту үшін бағалама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану
	"Тұлға мен сән үйлесімі" эксперименті. Өз имиджін құру. Идеяларды әзірлеу	10.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған білім қорытындылау
	Макияж, шаш, аксессуарлар арқылы жеке кескін жасау	10.1.6.2 Бұйымды дайындау процесінде заманауи және материалдарды пайдалануды (бірегей) шешімдері мен тәсілдерін
	Киім жиынтығын жасау эксперименті/ өз имиджіне арналған аксессуарлар	10.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған білім қорытындылау; 10.1.6.3 трикотаж, тоқылмағанды жаймаларды және басқа дәстүрлі материалдарды өзіндік зерттеу, анықтау және бағалау 10.2.3.1 өнімді дайындау процесінде материалдарды өңдеудің он тәсілдерін анықтау, таңдау және бағалау 10.3.4.1 өз жұмысының және жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өзіндік пайымдау
	Жұмыстың презентациясы	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнерол, форумдар, әлеуметтік желілер)

		отырып, белгілі бір аудитор жұмыстың тұсаукесерін де ұйымдастыру)
3 - тоқсан		
Дизайн және технология	Қарапайым геометриялық пішіндердің (пончо, кейп, туника) "Fastcloth" сәнді киімінің дизайны (немесе сән журналынан). Киім мен аксессуарлардың заманауи өндірісі	10.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді талдау; 10.1.3.1 шығармашылық идеяны зерттеу және дамыту үшін қайталама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану; 10.2.2.2 әртүрлі кәсіпорындар және технологиялық үдерістерді түсіну
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз.	10.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бақылау қорытындылау;
	Материалдар мен жабдықтарды дайындау	10.1.5.2 графиканың түрлі қолданылуына отырып, графиканың технологиялық құжаттамаға жасау
	Бұйымдар жасау.	10.2.2.1 заманауи тігін жабдықтар және сыпыру тігін машиналарын пайдалану;
	Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу	10.2.2.3 тігін машиналарын, (аппликация) күрделі операцияларды зерттеу және орындау); 10.2.3.1 өнімді дайындау процесінде материалдарды өңдеудің оңтайлы тәсілдерін анықтау, таңдау 10.2.3.2 дербестік пен сенімділікті отырып, әртүрлі техникалар мен конструкцияларды және заманауи материалдарды пайдалануға күрделі, бірегей бұйымдарды жасау 10.2.6.1 қауіпсіздік техникаларын отырып, оның маңыздылығын және көрсете отырып, материалдарды

		құралдарды пайдалану; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс түрін дайындайтын бұйымдарға техникасы бойынша нұсқаулар;
	Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмыстың презентациясы	10.1.4.2 пайданы анықтау үлгілерін тауарлардың өткізу нарығында қолдану; 10.3.4.1 өз жұмысының және өнімдерінің мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше анықтау және өзіндік пайымдау; 10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) пайдаланып, белгілі бір аудиторға жұмыстың тұсаукесерін деңгейлендіріп ұйымдастыру)
4 - тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі ландшафт элементтері/экстерьер	10.1.5.1 күрделі объектілердің интерьер мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бағытта қорытындылау; 10.2.5.1 ландшафтық дизайн стилдерін, заманауи бағыттарды элементтерін анықтау және бағалау; 9.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін бастапқы кезеңде қайталама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану
	Шығармашылық идеяларды визуализациялау	10.1.5.2 графиканың түрлі қолдану пайдалана отырып, график технологиялық құжаттаманы жасау; 10.3.4.1 өз жұмысының және өнімдерінің мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше анықтау және өзіндік пайымдау
	Мерекеге интерьерді безендіру	10.1.5.2 графиканың түрлі қолдану пайдалана отырып, график технологиялық құжаттаманы жасау;

		10.1.5.1 күрделі объектілерді жобалау мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған білімдерін қорытындылау; 10.2.5.3 интерьерді (тұрғын, ҰҚА) ұйымдастыру, жоспарлау және орындау бойынша практикалық жұмыс орындау үшін әртүрлі салалардан білімдерін қорытындылау) 10.3.3.1 өнімнің сапасын жақсарту, сыртқы келбетін анықтайтын факторларды (эстетика, функционал, экономика) пайымдау және

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

11-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына 648-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - білім алушылардың табиғат заңдылықтары, табиғат пен қоғамның өзара байланысы, біртұтастығы туралы

жаратылыстану-ғылыми білімдерін, ұғымдарын, түсініктерді қалыптастыру, алған білімдерін күнделікті өмірде кездесетін табиғат құбылыстары мен үдерістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үшін қолдану білігін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) әлемнің қазіргі заманғы жаратылыстану ғылымы тұрғысынан қалыптасқан бейнесі мен жаратылыстану ғылымдарының әдістері туралы білім негіздерін қалыптастыру; жаратылыстанудың техника мен технология дамуына елеулі ықпал еткен маңызды идеяларымен, жетістіктерімен таныстыру;

2) табиғат құбылыстарын бақылау, оларды салыстыру, ауызша сипаттама құрастыру, бақылаулар мен эксперименттік жұмыстардың нәтижелерін сөйлеу барысында қолдануны игеру;

3) өз өлкесінің табиғаты туралы білімді қалыптастыру;

4) адамның табиғат қорғау іс-әрекеті туралы алғашқы мәліметтерді хабарлау, табиғатты құрметтеуді қалыптастыру;

5) табиғи объектілер мен құбылыстарды талдауға, салыстыруға, себеп-салдар қатынастарын түсіну;

6) күнделікті өмірде тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін жаратылыстану-ғылыми білімдерін қолдана алу дағдыларын дамыту.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) тірі табиғаттаға ағзаларды бақылау процесінде танымдық қызығушылықтарды, интеллектуалды және шығармашылық қабілеттерді дамыту;

2) сөйлеу мотивациясының, белсенділігінің арттыруы;

3) дыбыс айтуының және есту қабылдауының дамуы,

4) сөздік қорын кеңейту, байланыстырып сөйлеу тілін дамыту және өзс сөйлеуін өзін-өзі бақылау; ауызша және логикалық ойлауды дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. "Жаратылыстану" пәнін оқыту білім берудің түзетушілік-дамытушылық және әлеуметтік-бейімделушілік бағдарлары және келесі заманауи тәсілдер негізінде жүзеге асырылады: ойын арқылы оқыту, дифференциалды, іс-әрекеттік, коммуникативті, тұлғалық-бағдарланған, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану.

6. Оқытудың түзетушілік-дамытушылық бағыты оқушылардың білім алудағы ерекше қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін іске асыратын оқу іс-әрекетінің арнайы әдістері мен тәсілдерімен қамтамасыз етіледі.

7. Оқытудың әлеуметтік бейімделушілік бағыты жеке тұлғаның әлеуметтік дұрыстығын жеңуді немесе төмендетуді көздейді; студенттердің қоғамдық өмірге қатысу үшін қажетті мінез-құлық және өмірлік дағдыларды дамыту бойынша арнайы жұмыстарды қарастырады.

8. Жаратылыстану пәнін оқыту әдісі ретінде ойын формаларын пайдалану іс-әрекеттің топтық формаларын ұйымдастыруға бағытталған және танымдық қызығушылықтарды жандандыруға, оқушылардың шығармашылық қиялын дамытуға ықпал етеді, білім алушылар топтың басқа мүшелерінің пікірлерін құрметтеуге, қорытынды нәтижелерді болжауға, іс-әрекеттерді өз бетінше жоспарлауға, өз мақсаттарына жету әдістерін анықтауға үйренеді.

10. Дифференциалды тәсіл білім алушылардың ерекшеліктерін ескеру мақсатында әр түрлі топтарға арналған әр түрлі оқыту жағдайларын жасауды талап етеді, арнайы дайындалған оқу құралдары мен саралау іс-әрекетінің әдістерін қолдана отырып, оқушылардың әр түрлі топтарының оқу іс-әрекетін ұйымдастыруды қамтиды.

11. Іс-әрекеттік тәсіл оқушыларды әр түрлі іс-әрекет түрлеріне тарту түрінде жүзеге асырылады, оқу процесінде мұғалімнің басшылығымен заттық-практикалық, ізденіс іс-әрекеті кең қолданылады, бұл оқу

материалын түсінуге жағдай жасайды, заттық-практикалық іс-әрекет білім алушылардың өмірлік тәжірибесінің жетіспеушілігін өтейтін, жаратылыстану білімдерін, біліктерін мен дағдыларын игере отырып, жоғары психикалық функциялардың (қабылдау, сөйлеу, ойлау) сенсомоторлық негіздерін дамытуға мүмкіндік береді.

12. Оқытудың коммуникативті тәсілі ақпаратты қабылдау, беру және жөнелтуден, ауызша өзара әрекеттесу процесінде білім, білік және дағдылармен алмасудан тұрады; коммуникативті тәсілді нәтижесі - бұл тіл мен сөйлеу нормаларының жүйесін дұрыс қолдана отырып, қарым-қатынастың басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесу процесінде тіл арқылы қарым-қатынас жасау қабілетін дамуы.

13. Тұлғалық-бағдарланған тәсілдің мақсаты - білім беру процесін дараландыру, оқушының жеке басының үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуы, оның психикалық және дене дамуының жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мінез-құлық мотивтерін ескере отырып, оның шығармашылық күштерін толық ашу, әлеуетті мүмкіндіктерді ескеру.

14. Білім алушылардың ақпараттық-коммуникативтік құзыреттіліктерін қалыптастыру мақсатында сабаққа әр түрлі ақпарат көздерінен, оның ішінде инновациялық коммуникациялық технологиялармен байланысты (оқу машиналары, мультимедиялық презентациялар, сөздіктер, анықтамалықтар, бұқаралық ақпарат құралдары, интернет, компьютер) ақпаратпен жұмыс жасаудың түрлі тәсілдері қолданылады.

3-тарау. "Жаратылыстану" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Жаратылыстану" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды

16. Оқу пәнінің мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

- 1) "Ғылым әлемі" бөлімі;
- 2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі;

- 3) "Заттар және материалдар" бөлімі;
- 4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі;
- 5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі;
- 6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі;
- 7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі.

17. "Ғылым әлемі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ғылымның рөлі;
- 2) зерттеу мәселесі;
- 3) зерттеуді жоспарлау;
- 4) деректерді жинау және жазу;
- 5) деректерді талдау;
- 6) қорытынды және талқылау.

18. "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) макро- және микроәлем;
- 2) жер туралы жалпы мағлұматтар;
- 3) жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері;
- 4) жердегі тіршілік;
- 5) жер бетін бейнелеу тәсілдері;
- 6) материктер мен мұхиттар;

7) халық географиясы.

19. "Заттар және материалдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттардың құрылысы мен қасиеттері;
- 2) заттардың жіктелуі;
- 3) заттардың пайда болуы және заттарды алу.

20. "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) өлі табиғаттағы үдерістер;
- 2) тірі табиғаттағы үдерістер.

21. "Энергия және қозғалыс" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) энергия түрлері мен көздері;
- 2) қозғалыс.

22. "Экология және тұрақты даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) экожүйелер;
- 2) тірі ағзалардың саналуандылығы;
- 3) табиғатты қорғау.

23. "Әлемді өзгертетін ашылулар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әлемді өзгерткен жаңалықтар;

2) болашақ жаңалықтары.

24. 5-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі: ғылымның адам өміріндегі рөлі; зерттеу мәселесін тұжырымдай білу және жоспар құру; зерттеу жүргізуге арналған жабдық; зерттеу кезінде ақпаратты талдау; зерттеу қорытындысын рәсімдеу;

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: микро-және макроәлем; Жер ғаламшарының пайда болуы және оның құрылымы; Жердің құрылымы мен құрамы, Жердің ішкі қабықтары мен сыртқы қабықтары, жер бетіндегі тіршіліктің пайда болуы туралы гипотезалар, жер бетіндегі тіршіліктің пайда болуын қамтамасыз ететін факторлар, "жердің жоспары" ұғымы, карталардағы шартты белгілер, шартты белгілердің мағынасы, рельеф жоспарын түсіру, құрлықтарды игеру және зерттеу тарихы, Географиялық зерттеушілер, игеру тарихы, құрлықтарды, әлем бөліктері мен мұхиттарды зерттеу, қазіргі әлем картасы,, нәсілдік белгілердің қалыптасу факторлары, нәсілдердің теңдігі

3) "Заттар және материалдар" бөлімі: диффузия, Сұйықтықтар мен газдардағы диффузия, қатты, сұйық, газ тәрізді заттардың құрылымы, заттардың әртүрлі күйіндегі заттардың қозғалысы, әртүрлі заттардың қасиеттері: түсі, иісі, балқу температурасы, қайнау, ерігіштігі, жылтырлығы, аққыштығы, физикалық және химиялық құбылыстар, таза заттар мен қоспалар, қоспаның түрлері, қоспаның компоненттері, ерітінділер, ерітіндідегі заттың массалық үлесі, заттардың ерігіштігі: еритін және ерімейтін заттар, металдар мен бейметалдар, табиғи және жасанды талшықтар, зертханалық зерттеулер;

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі: өлі табиғаттағы процестер, өлі табиғаттағы процестер (табиғаттағы заттардың айналымы, ауа-райының өзгеруі, тау түзілуі, Климаттық процестер), тірі және өлі организмдердің қасиеттері, тірі организмдердің ұйымдастырылу деңгейлері, микроскоп, микроскоппен жұмыс істеу ережелері, уақытша микропрепараттар, фотосинтез процесінің мәні, өсімдік пигменттері, фотосинтез шарттары,

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі: энергия түрлері, температура және жылу энергиясы, ғимараттардағы жылу оқшаулау әдістері, жылу кеңеюі, энергияның өзара ауысуы, тірі және жансыз табиғаттағы механикалық қозғалыстар, Жануарлар қаңқаларының әртүрлі, тірек-қимыл аппаратының функциялары, дене қозғалысының себептері;

6) экожүйенің құрамдас бөліктері экожүйелердің түрлері, экожүйелердің жұмыс істеуіне әсер ететін экологиялық факторлар, экожүйелердің сыныптамасы, Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары, өңірдің экологиялық проблемалары, Қазақстанның Қызыл кітабының маңызы;

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі: ғылыми жаңалықтардың алуан түрлілігі. ғылыми жаңалықтар, Қазақстандағы ғылыми жаңалықтар.

25. 6-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі: жаратылыстану ғылымдарының зерттеу объектілері, өзгермелі тәуелді және тәуелсіз, бақыланатын, зерттеу жоспары, ережелері, шарттары, Бірліктердің Халықаралық жүйесі, зерттеу қорытындыларының графикалық көрінісі;

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: микро-және макроәлемнің айырмашылықтары мен объектілері және оларды ажырата білу; Жердің қасиеттері мен ондағы болып жатқан құбылыстар мен процестер; жердің сфералары мен қабықтары; жердің пайда болу гипотезалары; карта және оның түрлері; шартты белгілер бойынша карталарды оқу; оны есептеудің масштабы мен тәсілдері; географиялық координаттар; параллель және меридиан; градусық тор; уақыт туралы түсінік; белдеу уақытының ерекшеліктері; материктер мен мұхиттар; материктер мен мұхиттардың физикалық - географиялық жағдайы; халықты зерттейтін ғылым;

3) "Заттар мен материалдар" бөлімі: атомдар мен молекулалар; қарапайым және күрделі заттар; атом құрылысы; заттардың қайнау температурасы мен балқу температурасының қасиеттері; органикалық және бейорганикалық заттар және олардың ерекшеліктері; орта және оның түрлері (қышқыл, сілтілі, бейтарап) және әмбебап индикатордың көмегімен ортаны анықтай білу; бейтараптандыру процесі; Қазақстан

жеріндегі табиғи және жасанды материалдар, олардың артықшылықтары мен кемшіліктері; тұрмыстық химия өнімдері және оларды тұрмыста пайдалану; тұрмыстық химияны пайдалану ережелері; пайдалы қазбалар және пайдалы қазбаларды өндіру және олардың қоршаған ортаға әсері;

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі: тірі және өлі табиғаттағы процестерді модельдеу, химиялық қайта құру түрлері, жасушалардың негізгі компоненттері, органоидтардың функциялары, тірі организмдерге тән процестер, диета, организмдердің қоректену түрлері, тірі организмдерге қоректік заттарды тасымалдау, тыныс алудың мәні, деммен жұту және дем шығару құрамы, ағзаның шығарылатын өнімдері, тітіркену және тітіркену;

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі: энергия көздері, балама энергия көздері, энергия алмасу процесі, энергияны шығару және сіңіру, электр энергиясының бірлігі, электр энергиясын есептеу, тұтынылған электр энергиясының бағасы, қозғалыстардың салыстырмалылығы, қатты денелердің, Сұйықтықтар мен газдардың қысымы, адам қаңқасының құрылымы, бұлшықет құрылымы, қысымның тірі организмдерге әсері, атмосфералық қысым, атмосфералық және қан қысымын өлшеу әдістері;

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі: экожүйе компоненттерінің өзара байланысы; экожүйенің өзгеру себептері; энергияның ауысуы; жергілікті экожүйедегі тірі организмдердің алуан түрлілігі; өз өңірінің экожүйесінің проблемалары және проблемаларды шешу жолдары;

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі: Күнделікті өмірге өзгерістер енгізген қазақстандық ғылыми жобалар, ұлы жаңалықтар, болашақтың даму болжамдары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4: "5" – сынып, "2.1" бөлім, бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

27. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1. Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның адам іс әрекетінің түрі ретінде қызметтерін анықтау	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымын зерттеу нысандарын атау
1.2. Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 зерттеу сұрағы мен болжамды тұжырымдау	6.1.2.1 тәуелді, тәуелсіз және тәуелді айнымалыларды анықтау
1.3. Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құрастыру; 5.1.3.2 қолжетімді зерттеу әдістерін түсіндіру; 5.1.3.3 зерттеу жүргізу кезінде техникалық қауіпсіздік ережелерін ұстану	6.1.3.1 жоспар бойынша қарастырылған зерттеу жұмысын жүргізу; 6.1.3.2 қауіпсіз жұмыс жүргізу шарттарын анықтау
1.4 Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 - нысандар параметрлерін өлшем бірліктермен анықтау; 5.1.4.2 - зерттеу үшін қолданылатын аспаптар, құрылғыларды атау	6.1.4.1 - Халықаралық бірліктермен өлшем бірліктерін пайдалану
1.5 Деректерді талдау	5.1.5.1 өлшемдердің түрлерін атау және олардың мағынасын түсіндіру	6.1.5.1 - алынған деректерді түрде көрсету
1.6 Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу мәселесі бойынша тұжырым жасау	6.1.6.1 тұжырымдарды әр түрлі тәсілмен ұсыну

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
2.1 Макро- және микроәлем	5.2.1.1 макро және микроәлем объектілерін ажырату және мысалдар келтіру	6.2.1.1 макро және микроәлем объектілерінің параметрлерін анықтау
2.2 Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 Жер планетасының пайда болуын	6.2.2.1 Жерде байқалатын географиялық өзгерістер

	түсіндіру; 5.2.2.2 Жердің құрылымы мен құрамын атау	құбылыстарды түсіндіру; 6.2.2.2 Жердің құрылымы мен құрамын атау
2.3 Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 Жер шарларын және олардың компоненттерін атау	6.2.3.1 Жердің сыртқы қабықтарын атау; 6.2.3.2 Жердің сыртқы қабықтарының өзара әрекеттесуін анықтау
2.4 Жердегі тіршілік	5.2.4.1 Жердегі тіршіліктің пайда болуын атау; 5.2.4.2 тіршілік ету шарттарын анықтау	6.2.4.1 Жердегі тіршіліктің пайда болуына гипотезаларын салыстыру; 6.2.4.2 адамның Жердегі қандай жағдайларын бағалау
2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "жоспар" және "шартты белгілер" ұғымдарын түсіндіру; 5.2.5.2 кәдімгі белгілерді қолдана отырып, аудан жоспарларын оқу; 5.2.5.3 жер бедеріне қарапайым түсірістерді бір әдіспен жүргізу; 5.2.5.4 жоспар құру ережелеріне сәйкес ауданның қарапайым жоспарларын құру	6.2.5.1 географиялық картаның белгілерді жіктеуді; 6.2.5.2 әдеттегі белгілерді қолдана отырып, географиялық карталарды оқу; 6.2.5.3 масштабты пайдалана отырып, қашықтықты есептеу; 6.2.5.4 географиялық координаттарды анықтау; 6.2.5.5 уақыт белдеулерінің маңызын пайдаланып уақытты анықтау
2.6 Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 Жердің материктері мен мұхиттарын атау; 5.2.6.2 картада Жердің материктері мен мұхиттарын көрсету; 5.2.6.3 құрлықтар мен әлем бөліктерінің дамуы мен зерттелуі туралы әңгімелеу; 5.2.6.4 мұхитты игеру тарихын сипаттайды	6.2.6.1 жоспар бойынша материктер мен мұхиттардың физикалық-географиялық сипаттарының табиғатының ерекшеліктерін анықтау; 6.2.6.2 жоспар бойынша мұхиттардың табиғатының ерекшеліктерін анықтау
2.6 Халық географиясы.	5.2.7.1 әлем халқының нәсілдік құрамын және негізгі нәсілдер мен нәсілдерлік топтардың таралу аймақтарын анықтау; 5.2.7.2 әлемнің түрлі халықтарының нәсілдік айырмашылықтарын атау; 5.2.7.3 нәсілдік теңдікті түсіну	6.2.7.1 халықтың таралу заңдылықтарын анықтау; 6.2.7.2 халық тығыздығының көрсеткіштерін бағалау; 6.2.7.3 халықтың тығыздығының төмен аймақтарды анықтау; себептерін түсіндіру

3) "Заттар және материалдар" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 бөлшектердің сұйық және газтекес заттарда таралуын түсіндіру; 5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес түсіндіру; 5.3.1.3 заттардың қасиеттерін: тығыздығын, аққыштығын, жылу және электрөткізгіштігін, созылмалығын, иілімділігін сипаттау; 5.3.1.4 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата білу	6.3.1.1 атомдар мен молекулалардың құрылысын және күрделі заттарды ажырата білу; 6.3.1.2 атомның негізгі бөлшектерін және олардың орналасуын сипаттау; 6.3.1.3 заттардың қасиеттерін (жылу, электр, магниттік қасиеттерін) қайнау температураларын) білу;
3.2 Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 табиғатта кездесетін заттардың түрлерін атау; 5.3.2.2 таза заттар мен қоспаларды ажырата білу; 5.3.2.3 қоспалардың түрлерін сипаттау және бөлу жолдарын ұсыну; 5.3.2.4 заттарды ерігіштігі бойынша, металдар және бейметалдарға жіктеу	6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық заттарға жіктеу; 6.3.2.2 тірі және өлі табиғаттағы заттардың қышқылдық, сілтілік және нейтралды орталарды ажырату; 6.3.2.3 бейтараптану үдерісін білу;
3.3 Заттардың пайда болуы және заттарды алу	5.3.3.1 табиғаттағы белгілі бір заттардың және жасанды жолмен алынған заттардың пайда болуына мысалдар келтіру; 5.3.3.2 зертханалық жағдайда заттарды бөліп алуды түсіндіру	6.3.3.1 табиғи және жасанды заттардың материалдардың артықшылықтары мен кемшіліктерін салыстыру; 6.3.3.2 тұрмыстық химия өнімдерін қолдану аймақтарын атау және қауіпсіз пайдалану ережелерін білу; 6.3.3.3 Қазақстандағы пайдаланылатын қазбалардың ірі кен орындарын және оларды қолдану салаларын білу; 6.3.3.4 картадан Қазақстандағы қазбаларды өндіру мен өңдеу орындарын білу;

		орындарын көрсету; 6.3.3.5 пайдалы қазбалардың өңделінуінің қоршаған ортаға түсіндіру

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
4.1 Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 тірі және өлі табиғаттың айырмашылықтарын айту; 5.4.1.2 өлі табиғатта болатын үдерістерді түсіну (табиғатта заттардың айналымы, тау түзілу, үгілу, климаттық үдерістер); 5.4.1.3 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарын атау	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістерді атау (тау түзілу, үгілу, климаттық үдерістер); 6.4.1.2 табиғаттағы заттардың айналымын түсіну
4.2 Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 тірі ағзалардың қасиеттерін сипаттау; 5.4.2.2 тірі ағзалардың ұйымдасу деңгейлерін түсіну; 5.4.2.3 микроскоптың құрылымын сипаттау; 5.4.2.4 микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану; 5.4.2.5 фотосинтез процесін түсіндіру; 5.4.2.6 өсімдіктерде әртүрлі пигменттердің болуын зерттеу; 5.4.2.7 фотосинтездің пайда болуының қажетті жағдайларын атау	6.4.2.1 жасушаның негізгі қасиеттерін атау; 6.4.2.2 тірі ағзаларға тән процестерді атау; 6.4.2.3 ағзалардың қоректенуін ажырату; 6.4.2.4 дұрыс тамақтанудың маңызын құрастыру; 6.4.2.5 тірі ағзалардағы қоректену тасымалдануын модельдеу; 6.4.2.6 тыныс алғанда және шығарғандағы ауа құрамын айырмашылықты түсіну; 6.4.2.7 ағзалардан бөлінетін заттарды атау; 6.4.2.8 тірі ағзалардағы тітіркену жауап беру реакциясын түсіндіру

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
5.1 Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергияның негізгі түрлерін атау; 5.5.1.2 энергияның баламалы түрлерін атау; 5.5.1.3 температура мен жылу энергиясын ажырату; 5.5.1.4 температураны термометрмен өлшеу; 5.5.1.5 ғимараттардағы жылу оқшаулаудың практикалық әдістерін қолдануды түсіндіру; 5.5.1.6 жылулық ұлғаюды сипаттау; 5.5.1.7 энергияның өзара айналымына мысалдар келтіру	6.5.1.1 энергия көздерін анықтау; 6.5.1.2 энергияның бөлінуімен жұтылуымен өтетін үдерістерді келтіру; 6.5.1.3 электр энергиясының түрлерін атау; 6.5.1.4 электр энергиясының есептеу; 6.5.1.5 баламалы энергия көздерін атау;
5.2 Қозғалыс	5.5.2.1 тірі және өлі табиғаттағы қозғалыстың маңыздылығын түсіндіру және мысалдар келтіру; 5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың қаңқа түрлерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 5.5.2.3 денелердің қозғалу себептерін атау	6.5.2.1 қозғалыстың салыстырмалы түсіндіру және мысалдар келтіру; 6.5.2.2 қатты, сұйық және газ күйіндегі қысымын ажырату; 6.5.2.3 адам қаңқасының құрылымын сипаттау; 6.5.2.4 бұлшық еттердің құрылымын сипаттау; 6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қысымды мысалдар келтіру; 6.5.2.6 арнайы аспаптардың атмосфералық және артериялық қысымды өлшеу және қорғау мақсатын анықтау;

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
6.1. Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдас бөліктерін атау; 5.6.1.2 экожүйе түрлерін атау; 5.6.1.3 экожүйеге экологиялық факторлардың ықпалын түсіну; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді ажырату	6.6.1.1 экожүйе құрамдас бөліктері мен өзара байланысын түсіну; 6.6.1.2 экожүйелердің ауысуын түсіндіру; 6.6.1.3 экологиялық пирамида мен заттардың ауысуын анықтау
6.2 Тірі ағзалардың саналуандылығы	5.6.2.1 ағзаларды тірі табиғат дүниесіне жіктеу; 5.6.2.2 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды салыстыру	6.6.2.1 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін анықтау үшін ағзалардың ерекшеліктерін анықтау; 6.6.2.2 жергілікті экожүйелердегі ағзалардың алуан түрлілігі
6.3 Табиғатты қорғау	5.6.3.1 Қазақстан Республикасының басты экологиялық мәселелерін атау; 5.6.3.2 өз аймағының экологиялық мәселелерін атау; 5.6.3.3 Қазақстан Республикасы Қызыл кітабының маңыздылығын түсіну	6.6.3.1 өз аймағындағы кейбір экологиялық мәселелердің талқылау; 6.6.3.2 экологиялық мәселелерді шешу жолдарын ұсыну

7) "Әлемді өзгертетін ашылулар" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
7.1 Әлемді өзгерткен жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру	6.7.1.1 әлемді өзгерткен жаңалықтардың маңызын түсіндіру; 6.7.1.2 қазақстандық ғалымдардың жаратылыстану ғылымдарына қосқан үлестерін білу
7.2 Болашақ жаңалықтары	5.7.1.2 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарды сипаттау;	6.7.1.3 әлемді өзгерткен нанотехнологиялар туралы

	5.7.1.3 болашақ ғылыми зерттеулер үшін идеялар ұсыну	6.7.1.4 ғылыми зерттеулер б болашақтағы дамуына бол

28. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің 5-6 сыныптар

"Жаратылыстану" пән

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып:

кесте 1

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1.Ғылым әлемі	Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның адам іс әр ретінде қызметтерін анықт
	Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 зерттеу сұрағы мен б тұжырымдау

	Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құру; 5.1.3.2 қолжетімді зерттеу әдістерін түсіндіру; 5.1.3.3 зерттеу жүргізу кезінде қауіпсіздігі ережелерін ұстау;
	Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 - нысандар параметрлерін бірліктермен анықтау; 5.1.4.2 - зерттеу үшін қолданатын аспаптар, құрылғыларды анықтау;
	Деректерді талдау	5.1.5.1 өлшемдердің түрлерін және олардың мағынасын түсіндіру;
	Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу мәселесі бойынша тұжырым жасау
2. Адам. Жер. Ғалам	Макро- және микроәлем	5.2.1.1 макро және микроәлем объектілерін ажырату және сипаттау
	Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 Жер планетасының құрылымын түсіндіру; 5.2.2.2 Жердің құрылымы мен сипаттау
	Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 Жер шарларын және компоненттерін сипаттау
	Жердегі тіршілік	5.2.4.1 Жердегі тіршіліктің пайда болуын түсіндіру; 5.2.4.2 тіршілік ету шарттарын анықтау
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "жоспар" және "шарттық" ұғымдарын түсіндіру; 5.2.5.2 кәдімгі белгілерді қою және аудан жоспарларын оқу; 5.2.5.3 жер бедеріне қарапайым жоспар түсірістерді бір әдіспен жүргізу 5.2.5.4 жоспар құру ережелерін және ауданның қарапайым жоспарын

	Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 Жердің материктері мен мұхиттарын атау; 5.2.6.2 картада Жердің материктер мен мұхиттарын көрсету; 5.2.6.3 құрлықтар мен әлемнің дамуы мен зерттелуі туралы; 5.2.6.4 мұхитты игеру тарихы;
	Халық географиясы	5.2.7.1 әлем халқының нәсілдер және негізгі нәсілдер мен нәсіл топтардың таралу аймақтарын; 5.2.7.2 әлемнің түрлі халықтардың нәсілдік айырмашылықтарын; 5.2.7.3 нәсілдік теңдікті түсіндіру;
2 тоқсан		
3. Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 бөлшектердің сұйық және газ заттарда таралуын түсіндіру; 5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшек теориясына сәйкес түсіндіру; 5.3.1.3 заттардың қасиеттерінің тығыздығын, аққыштығын, электрөткізгіштігін, созылмалық иілімділігін сипаттау; 5.3.1.4 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату
	Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 табиғатта кездесетін заттар түрлерін атау; 5.3.2.2 таза заттар мен қоспаларды ажырату; 5.3.2.3 қоспалардың түрлерін атау және бөлу жолдарын ұсыну; 5.3.2.4 заттарды ерігіштігі бойынша металдар және бейметалдарға жіктеу;
	Заттардың пайда болуы және заттарды алу	5.3.3.1 табиғаттағы белгілі бір заттардың пайда болуы және заттарды алу

		және жасанды жолмен алынатын заттардың пайда болуына талпыныс келтіру; 5.3.3.2 зертханалық жағдайда заттарды бөліп алуды түсіндіру
3 тоқсан		
4. Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 тірі және өлі табиғаттағы үдерістер айырмашылықтарын айту; 5.4.1.2 өлі табиғатта болатын процестерді сипаттау (табиғатта заттардың қозғалысуы, тау түзілу, үгілу, климаттық өзгерістер); 5.4.1.3 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарын түсіндіру
	Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 тірі ағзалардың қасиеттерін сипаттау; 5.4.2.2 тірі ағзалардың ұйым-сүйектік деңгейлерін түсінуге қабілеттілігін; 5.4.2.3 микроскоптың құрылымын сипаттау; 5.4.2.4 микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану; 5.4.2.5 фотосинтез процесін түсіндіру; 5.4.2.6 өсімдіктерде әртүрлі процестердің болуын зерттеу; 5.4.2.7 фотосинтездің пайда болуына қажетті жағдайларын сипаттау
5. Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергияның негізгі түрлерін; 5.5.1.2 энергияның баламалы түрлерін; 5.5.1.3 температура мен жылу энергиясын ажырату; 5.5.1.4 температураны термометрмен өлшеу; 5.5.1.5 ғимараттардағы жылу энергиясының пайдаланылуы

		практикалық әдістерін қолданып түсіндіру; 5.5.1.6 жылулық ұлғаюды таныту; 5.5.1.7 энергияның өзара айырмашылығын мысалдар келтіру
	Қозғалыс	5.5.2.1 тірі және өлі табиғаттағы қозғалыстың маңыздылығын және мысалдар келтіру; 5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың тіршілік түрлерінің ерекшеліктерін сипаттау; 5.5.2.3 денелердің қозғалуы
4 тоқсан		
6. Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдағы организмдер атау; 5.6.1.2 экожүйе түрлерін атау; 5.6.1.3 экожүйеге экологиялық факторлардың ықпалын түсіндіру; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелер айырмашылығын атау
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 ағзаларды тірі табиғатта жіктеу; 5.6.2.2 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды атау
	Табиғатты қорғау	5.6.3.1 Қазақстан Республикасындағы экологиялық мәселелерін атау; 5.6.3.2 өз аймағының экологиялық мәселелерін атау; 5.6.3.3 Қазақстан Республикасындағы табиғатты қорғау кітабының маңыздылығын атау;
7. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылым жаңалықтарға мысалдар келтіру;
	Болашақ жаңылықтары	5.7.1.2 әлемді өзгерткен ғылым жаңалықтарды сипаттау;

		5.7.1.3 болашақ ғылыми зерттеу идеялар ұсыну

2) 6 сынып:

кесте 2

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1. Ғылым әлемі	Ғылымның рөлі	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымын зерттеу нысандарын атау
	Зерттеу сұрағы	6.1.2.1 тәуелді, тәуелсіз және айнымалыларды анықтау
	Зерттеуді жоспарлау	6.1.3.1 жоспар бойынша қаржы зерттеу жұмысын жүргізу;
		6.1.3.2 қауіпсіз жұмыс жүргізу шарттарын анықтау
	Деректерді жинау және жазу	6.1.4.1 Халықаралық бірліктерді өлшем бірліктерін пайдалану
	Деректерді талдау	6.1.5.1 алынған деректерді түрде көрсету
	Қорытынды және талқылау	6.1.6.1 тұжырымдарды әр түрде ұсыну
2. Адам. Жер. Ғалам	Макро- және микроәлем	6.2.1.1 макро және микроәлем объектілерінің параметрлерін
	Жер туралы жалпы мағлұматтар	6.2.2.1 Жерде байқалатын географиялық құбылыстарды түсіндіру;
		6.2.2.2 Жердің қасиеттерін сипаттау
	Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	6.2.3.1 Жердің сыртқы қабығын өзара әрекеттесуін анықтау
	Жердегі тіршілік	6.2.4.1 Жердегі тіршіліктің пайда болу гипотезаларын салыстыру;
		6.2.4.2 адамның Жердегі қандай жағдайларын бағалау
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	6.2.5.1 географиялық картаны

		белгілерді жіктеуді; 6.2.5.2 әдеттегі белгілерді қолданып географиялық карталарды жасау; 6.2.5.3 масштабты пайдаланып қашықтықты есептеу; 6.2.5.4 географиялық координаттарды анықтау; 6.2.5.5 уақыт белдеулерінің пайдаланып уақытты анықтау;
	Материктер мен мұхиттар	6.2.6.1 жоспар бойынша материктер мен мұхиттардың физикалық-географиялық сипаттарының табиғатының ерекшеліктерін түсіну; 6.2.6.2 жоспар бойынша мұхиттардың табиғатының ерекшеліктерін түсіну;
	Халық географиясы	6.2.7.1 халықтың таралу заңдылықтарын анықтау; 6.2.7.2 халық тығыздығының көрсеткіштерін бағалау; 6.2.7.3 халықтың тығыздығының төмен аймақтарды анықтау себептерін түсіндіру
2 тоқсан		
3. Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	6.3.1.1 атомдар мен молекулалардың құрылысы және күрделі заттарды ажырату; 6.3.1.2 атомның негізгі бөлшектері олардың орналасуын сипаттау; 6.3.1.3 заттардың қасиеттері мен қайнау температураларын анықтау;
	Заттардың жіктелуі	6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық заттарға жіктеу; 6.3.2.2 тірі және өлі табиғаттағы қышқылдық, сілтілік және тұздық орталарды ажырату;

		6.3.2.3 бейтараптану үдерісі
	Заттардың пайда болуы және заттарды алу	6.3.3.1 табиғи және жасанды материалдардың артықшылықтарын және кемшіліктерін түсіндіру; 6.3.3.2 тұрмыстық химия өнімдерін қолдану аймақтарын атау және қауіпсіз пайдалану ережелерін түсіндіру; 6.3.3.3 Қазақстандағы пайдаланылатын қазбалардың ірі кен орындарын және оларды қолдану салаларын атау; 6.3.3.4 картадан Қазақстандағы қазбаларды өндіру мен өңдеу орындарын көрсету; 6.3.3.5 пайдалы қазбалардың өңделінуінің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
3 тоқсан		
4. Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	Өлі табиғаттағы үдерістер	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болып жататын үдерістерді сипаттау (тау түзілістері, заттардың табиғаттағы айналымы); 6.4.1.2 табиғаттағы заттардың айналымын сипаттау
	Тірі табиғаттағы үдерістер	6.4.2.1 жасушаның негізгі қасиеттерін атау; 6.4.2.2 тірі ағзаларға тән процестерді сипаттау; 6.4.2.3 ағзалардың қоректенуін ажырату; 6.4.2.4 дұрыс тамақтанудың маңызын құрастыру; 6.4.2.5 тірі ағзалардағы қоректің тасымалдануын модельдеу; 6.4.2.6 тыныс алғанда және шығарғандағы ауа құрамының айырмашылықты атау;

		6.4.2.7 ағзалардан бөлінетін 6.4.2.8 тірі ағзалардағы тітір жауап беру реакциясын сип
5. Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көздері	6.5.1.1 энергия көздерін ата 6.5.1.2 энергияның бөлінуім жұтылуымен өтетін үдеріст келтіру; 6.5.1.3 электр энергиясыны 6.5.1.4 электр энергиясыны есептеу; 6.5.1.5 баламалы энергия к
	Қозғалыс	6.5.2.1 қозғалыстың салыс түсіндіру және мысалдар к 6.5.2.2 қатты, сұйық және п қысымын ажырату; 6.5.2.3 адам қаңқасының қ сипаттау; 6.5.2.4 бұлшық еттердің құр сипаттау; 6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қыс мысалдар келтіру; 6.5.2.6 арнайы аспаптардың атмосфералық және артери қысымды өлшеу және қор
4 тоқсан		
6. Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	6.6.1.1 экожүйе құрамдас б өзара байланысын түсіндір 6.6.1.2 экожүйелердің ауыс атау; 6.6.1.3 экологиялық пирами мен заттардың ауысуын си
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	6.6.2.1 өсімдіктер мен жану түрлерін анықтау үшін ағза

		ерекшеліктерін атау; 6.6.2.2 жергілікті экожүйеле ағзалардың алуан түрін атау;
	Табиғатты қорғау	6.6.3.1 өз аймағындағы кей экологиялық мәселелердің атау; 6.6.3.2 экологиялық мәселе жолдарын ұсыну
7. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	Әлемді өзгертетін жаңалықтар	6.7.1.1 әлемді өзгерткен жа маңызын түсіндіру; 6.7.1.2 қазақстандық ғалым жаратылыстану ғылымдар қосқан үлестерін түсіндіру
	Болашақ жаңылықтары	6.7.1.3 әлемді өзгерткен нанотехнологиялар туралы 6.7.1.4 ғылыми зерттеулер б болашақтағы дамуына бол

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

12-қосымша

Қазақстан Республик

Білім және ғылым Мини

2013 жылғы 3 сәуір

№ 115 бұйрығына

649-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – Жер табиғаты туралы білім, оның алуан түрінің себептері, оның тұрғындары мен шаруашылығы, Қазақстан табиғатының әртүрлілігі мен тұтастығы туралы білімді меңгерту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) дүниежүзінің ғылыми бейнесінің компоненті ретінде географиялық білім жүйесін қалыптастыру;

2) табиғи және антропогендік нысандарды, құбылыстар мен процестерді қамтитын дүниежүзінің географиялық бейнесін ашу, қоршаған дүниежүзінің аумақтық айырмашылықтары, олардың объективті сипаты мен адам өмірі үшін маңызы туралы түсінік қалыптастыру;

3) оқушылардың бойында табиғат пен қоғам арасындағы өзара байланыстарға, осы байланыстардың кеңістіктік ерекшеліктеріне ғылыми көзқарастарды қалыптастыру;

4) қоғамдық өндірістің, табиғатты қорғау мен табиғатты тиімді пайдаланудың ғылыми-жаратылыстанушылық, әлеуметтік-экономикалық негіздерін ашу;

5) география пәнін оқуға деген қызығушылығын дамыту және қалыптастыру;

6) географиялық ғылымның ұғымдары мен терминдерін игеруге ықпал ету;

7) кеңістіктік ойлау мен картографиялық дағдыларды қалыптастыру;

8) географиялық білімді тәжірибеде, күнделікті өмірде қолдану дағдыларын дамыту.

4. Түзету – дамытушылық міндеттер:

1) нашар еститін білім алушылардың сөйлеу тілі тәжірибесіне жаңа географиялық терминдер мен ұғымдарды енгізу арқылы белсенді және белсенді емес географиялық сөздік қорын кеңейту;

2) сөйлеу тілін есту арқылы қабылдау қабілетін қалыптастыру және нашар еститіндердің ауызша сөйлеу тілін қайталап айту қабілетін дамыту;

3) ауызша сөйлеу тілінің ырғақты-интонациялық құрылымын қабылдау мен қайталап айту және дыбыс айтуды түзету жұмысында есту қабілетін пайдалануға үйрету;

4) географиядан оқыған мәтінді түсіну және мазмұндап беру біліктілігін қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Бағдарлама нашар еститін және кейіннен естімей қалған білім алушылардың танымдық уәждемесі мен оқу қабілеттерін дамыту арқылы ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып жеке тұлғасын қалыптастырады.

6. "География" пәніне оқыту түзету-дамыту бағыттылығы, кешенді, коммуникативтік, тұлғалы-бағыттық және іс-әрекеттік қағидалар негізінде жүзеге асырылады.

7. География пәнін оқытудың түзете-дамыту бағыты оқу іс-әрекетінің арнайы әдістері мен тәсілдерінде көрініс алады:

1) экраннан тыс жерде жұмыс істеу;

2) оқулық мәтіндеріндегі сөйлемдер құрылымын жеңілдету;

3) ақпаратты қысқарту арқылы оқып жатқан материал көлемін азайту;

4) атлас картасы мен мәтін параграфы негізінде көмекші сызбаларды құрастыру;

5) көрнекі құралдарды қолдану: кестелер, сызбалар, карталар.

8. Кешенді тәсіл - бір-бірін толықтыратын, байытатын және тұтастай сапалы қызметін қамтамасыз ететін, құрама бөліктердің (құбылыстардың немесе процестің) жиынтығын білдіреді.

9. Коммуникативтік тәсіл – сөйлеу тілінің айтылу жағын түзету мен қалыптастырудың арнайы жұмысынан тұрады; сөйлеу тілін коммуникативтік жағдайлардың барлық спектрінде қолдану білігін меңгеру(сұрақ қою, өз ойын жеткізу, ойын талқылау), топтық әңгіме жүргізу мазмұнын толықтыру және нақтылау мақсатында дауыс мәнерін, екіпінін және қарапайым ым-ишараны қолдану.

10. Тұлғалы-бағыттық тәсіл - оқу процесін даралау, білім алушының жеке басын үйлесімді қалыптастыру және жан - жақты дамыту, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және сабақта жеке тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеумен сипатталады.

11. Сабақтағы іс-әрекет тәсіл - практикалық білік пен дағдыларды дамытуда және түзетуде жүзеге асырылады, мұнда ақпараттық, іздеу, зерттеу, талдау мен жинақтау, болжау оқытудың ең тиімді әдістері болып табылады, бұлар игерілген материалды бірнеше рет бекітуден және оны автоматтандырылған дағдылар деңгейіне дейін игеруден тұрады.

12. Есту қабілеті зақымдалған білім алушылар географиялық материалды оқу кезінде қосымша арнайы көмекті қажет етеді:

1) қоршаған орта туралы ойларын, іс-әрекетті, терминалогиялық аппараты саралау, ретке келтіру, түсінуде;

2) өз мүмкіндіктері мен шектеулерін түсінуде, қарым-қатынасқа түсу қабілетінде және туындайтын қиындықтарды шешуде;

3) тәжірибелік жұмыстарды орындау үшін уақытты ұзарту.

13. Есту қабілеті зақымдалған білім алушыларға қолданатын жетекші әдістер: бақылау, практикалық іс-әрекетін сөзбен жетектеу , олардың

негізінде нысандарға немесе табиғат құбылыстарға сипаттама беру, білім алушылардың мұғалімнің басшылығымен табиғаттағы тәжірибелік еңбегі және табиғатты қорғау қызметі.

14. Оқу барысында біріктіру әдісінің орны зор, өйткені ол әртүрлі құбылыстарды жергілікті оқшаулап қараудан өзара байланыстырылған кешенді зерделеуге көшуде мүмкіндік береді, жеке тұлғаның эмоционалдық дамуына және шығармашылық ойлауын қалыптастыруға ықпал ететін ғылыми білімді, әдебиетті, музыканы, сурет өнерін тарту арқылы әлемді барлық қырынан көрсетуге жол береді.

15. Бағдарлама "Географияның" "Математика", "Физика", "Химия" және "Биология" пәндерімен пәнаралық байланысын ескереді.

16. Білім беру, дамыту және түзету міндеттерін табысты орындау үшін география мұғалімінің кабинетінде болуы қажет:

1) оқулықтар жиынтығы;

2) географиялық карталар жиынтығы;

3) географиялық атаулар мен терминдер сөздігі (тақырыптар бойынша);

4) фотоальбомдар;

5) нашар еститін оқушыларға арналған дидактикалық материалдар (көп деңгейлі тапсырмалар, тесттер, жұмыс дәптерлері);

6) үстел үстінде ойнайтын географиялық ойындар;

7) көрнекі құралдар: суреттер, муляждар, модельдер;

8) коллекциялар (пайдалы қазбалар, гербарийлер);

9) түрлі құрылғылар;

10) оқытудың техникалық құралдары.

3-тарау. "География" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "География" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

17. Оқу пәнінің мазмұны 6 бөлімді қамтиды:

1) "Географиялық зерттеу әдістері";

2) "Картография және географиялық дерекқор";

3) "Физикалық география";

4) "Әлеуметтік география";

5) "Экономикалық география";

6) "Елтану және саяси география негіздері".

18. "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) зерттеу және зерттеушілер.

19. "Картография және географиялық дерекқор" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) географиялық карталар;

2) географиялық деректер базасы.

20. "Физикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Литосфера;
- 2) Атмосфера;
- 3) Гидросфера;
- 4) Биосфера;
- 5) Табиғи-аумақтық кешендер.

21. "Әлеуметтік география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Халықтар географиясы.

22. "Экономикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) табиғи ресурстар;
- 2) әлеуметтік-экономикалық ресурстар;
- 3) дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы;
- 4) дүниежүзілік шаруашылықтың даму процестері мен көрсеткіштері

23. "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дүниежүзі елдері.

24. 7-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) географиялық зерттеу әдістері: Зерттеу және зерттеушілер. Географияны зерттеу негіздері. Географиялық ашылулар тарихы. География ғылымының дамуы. Географиялық деректер көздері. Географиялық тәжірибелер. Далалық зерттеу әдістері;

2) картография және географиялық дерекқор: Географиялық карталар. Алғашқы пайда болған карталар тарихы. Картография анықтамасы. Географиялық карталардың түрлері. Географиялық номенклатура. Географиялық дерекқор. Географиялық деректерді ұйымдастыру. Карталардың мәні

3) физикалық география: Литосфера. Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы. Жердің тектоникалық құрылысы. Литосфераның тектоникалық қозғалыстары. Литосфералық апаттар. Атмосфера. Атмосфера құрылысы мен заттық құрамы. Ауа райы және метеорологиялық элементтер. Атмосфералық қолайсыз құбылыстар. Гидросфера. Гидросфера және оның құрамдас бөліктері. Су ресурстарының маңыздылығы. Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы. Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері. Мұхит суларының қозғалыстары. Мұхиттармен байланысты апаттар. Дүниежүзілік мұхиттың мәселелері. Биосфера. Биосфера және оның құрамдас бөліктері. Топырақ, оның құрамы мен құрылымы. Қазақстанның топырақ түрлері. Топырақтың экологиялық мәселелері. Табиғи-аумақтық кешендер. Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы. Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері;

4) әлеуметтік география: Халық географиясы. Демография. Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары. Дүниежүзі халқының діни құрамы. Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары.

5) экономикалық география: Экономикалық географияны зерттеудің пәні. Табиғи ресурстар. Табиғи ресурстардың жіктелуі. Табиғи ресурстарды игерумен байланысты мәселелер. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Көлік инфрақұрылымы. Әлеуметтік инфрақұрылым. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп.

6) елтану және саяси география негіздері: дүниежүзі елдері. Дүниежүзі елдерінің саяси картасы. Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы. Дүниежүзі елдерінің географиялық және экономикалық-географиялық жағдайы.

25. 8-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) географиялық зерттеу әдістері: Зерттеу және зерттеушілер. География ғылымының салалары. Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері. Географиялық деректерді өңдеу және талдау. Географиялық модельдер. Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары.

2) картография және географиялық деректер базасы: Географиялық карталар. Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттау элементтері. Тақырыптық карталарды оқу. Тақырыптық географиялық номенклатура. Географиялық деректер базасы. Географиялық дерекқорын құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі.

3) физикалық география: Литосфера. Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары. Жер бедерінің жіктелуі. Материктер мен мұхиттардың ірі орографиялық объектілері. Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі. Пайдалы қазбалардың Тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты таралуы. Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері. Тау жыныстарының жасын анықтау. Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте. Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Атмосфера. Климат қалыптастырушы факторлар. Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы. Климаттық белдеулер. Материктердің климаттық ерекшеліктері. Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Адам әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері. Гидросфера. Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы. Құрлық суларының шаруашылық маңызы. Өзен аңғарының құрылысы. Өзендердің гидрологиялық режимі. Көлдер мен мұздықтар. Құрлық суларының экологиялық мәселелері. Су апаттары. Биосфера. Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер. Материктердің табиғи зоналары. Мұхиттардың тіршілік дүниесі. Өсімдік дүниежүзі мен жануарлар дүниесін қорғау. Табиғи-аумақтық кешендер. Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы. Географиялық қабықтың заңдылықтары.

4) әлеуметтік география: Халық географиясы. Халық санағы. Ұдайы өсудің түрлері. Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай. Демографиялық мәселелер. Демографиялық саясат.

5) экономикалық география: Табиғи ресурстар. Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау. Дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуеті. Табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы, орталықтары және дайын өнім түрлері. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші, өңдеуші және қызмет салалары. Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру түрлері. Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары. Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау.

6) елтану және саяси география негіздері: Дүние жүзі елдері. Дүниежүзінің саяси картасы. Елдердің саяси типологиясы. Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер. Дүние жүзі елдерінің саяси-географиялық жағдайы. Саяси интеграция. Қазақстанның саяси-интеграциялық үдерістердегі мүдделері, бағыттары және бастамалары.

26. 9-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

Қазақстан Географиясы

1) географиялық зерттеу әдістері: зерттеулер және зерттеушілер. Қазақстандағы географияның даму тарихы. Ежелгі гректердің, римдіктердің еңбектеріндегі Қазақстан туралы географиялық мәліметтер және орта ғасырлардағы Қазақстан туралы зерттеу. Қазақ географтарының зерттеулері. Географиялық объектілер мен құбылыстар номинациясының ерекшеліктері. Қазақтың халықтық географиялық терминдері;

2) Картография және географиялық дерекқор: Географиялық карталар. Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері. Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері. Географиялық дерекқор. Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері. Геоақпараттық жүйе технологияларын қолдану аясы.

3) Физикалық география: Литосфера. Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы. Қазақстан

рельефінің негізгі ерекшеліктері. Қазақстанның басты орографиялық нысандары. Қазақ оронимдері. Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары. Минералды ресурстарды өндіру және өңдеу орталықтары. Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру. Минералды ресурстарды игерумен байланысты мәселелер. Атмосфера. Қазақстанның климатын түзуші факторлар. Қазақстанның климаттық жағдайы. Қазақстанның климаттық ресурстары. Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар. Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Гидросфера. Қазақстанның ішкі суларының түрлері. Қазақ гидронимдері. Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру. Су ресурстарының экологиялық мәселелері. Қазақстанның ішкі суларының геосаяси мәселелері. Биосфера. Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері. Қазақстанның табиғи мұрасы. Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы. Ноосфераның қалыптасуы. Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі. Табиғи-аумақтық кешендер. Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары. Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы). Табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар.

4) Әлеуметтік география: Халық географиясы. Қазақстан халқының саны. Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы. Дүниежүзі халқының көші-қоны. Қазақстандағы халықтың көші-қоны. Жұмыс күшінің сандық және сапалық құрамы. Қазақстандағы демографиялық жағдай және демографиялық саясат. Елді мекендердің жіктелуі. Қазақстандағы ойконимдер. Қазақстандағы елді мекендердің мәселелері. Урбанизация процесі. Қазақстандағы урбанизация процесін бағалау;

5) Экономикалық география: Табиғи ресурстар. Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуеті. Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары және дайын өнім түрлері. Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері. Тұрақты даму. Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты мәселелер. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Ғылыми-техникалық революцияның процесі мен бағыттары. Қазақстандағы адами капиталды дамыту. Қазақстандағы индустриалды-инновациялық даму бағыттары. Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы. Қазақстан аймақтарындағы инфрақұрылымның даму

деңгейі. Қазақстан экономикасының салалары. Қазақстанның экономикалық аудандарының экономика салалары және мамандануы. Дүниежүзілік экономиканың даму тенденциялары мен көрсеткіштері. Дүниежүзілік экономиканың субъектілері. Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі. Қазақстанның дүниежүзілік экономикадағы орны. Халықаралық экономикалық интеграциядағы Қазақстанның мүдделері, мақсаттары және орны;

6) Елтану және саяси география негіздері: дүниежүзі елдері. Дүниежүзінің саяси картасында Қазақстанның қалыптасу тарихы. Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары. Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық және саяси-географиялық жағдайы. Қазақстандағы саяси және әкімшілік хоронимдер. Қазақстан Республикасы туралы күрделі географиялық ақпаратты ұсыну нысандары.

27. 10-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) географиялық зерттеу әдістері: Зерттеулер және зерттеушілер. Географиялық зерттеу нысандары. Географияда графикалық әдістерді қолдану. География ғылымындағы қазіргі заманғы өзекті мәселелер;

2) картография және географиялық дерекқор: географиялық карталар. Жоспар мен географиялық картаның айырмашылығы. Мазмұны мен масштабы бойынша карталарды жіктеу. Карта масштабы (сызықтық, сандық). Географиялық картаның шартты белгілері. Географиялық схемалық карталарды қолдану;

3) физикалық география: Литосфера. Жердің геологиялық тарихы. Литосфера және оның даму заңдылықтары. Жер бедері және оның даму заңдылықтары. Литосфералық тақталардың заманауи ілімі. Атмосфера. Жердегі тіршілік үшін атмосфераның маңызы. Атмосфераның құрылымы мен құрамы, оның қасиеттері. Атмосфералық айналым. Ауа райы, климат және олардың жіктелуі. Гидросфера. Гидросфера, оны құрайтын бөліктер. Дүниежүзілік су айналымы. Дүниежүзілік мұхит және оның бөліктері (теңіздер, шығанақтар, бұғаздар). Мұхит адамның қызметінде. Мұхиттың ластану мәселелері. Биосфера. Биосфера туралы түсінік, оның құрамы, құрылымы. Жердегі тірі организмдердің алуан түрлілігі, олардың таралуы. Организмдердің Жер қабығына әсері. Ноосфера туралы түсінік.

Географиялық қабық, табиғи кешендер мен компоненттер. Географиялық белдеулер мен табиғи аймақтар. Табиғатты қорғау туралы заңдар мен халықаралық шарттар;

4) әлеуметтік география: Дүниежүзі халқының саны мен көбеюі. Халықтың жас және жыныстық құрылымы, еңбек ресурстары. Халықтың тығыздығы, халықтың орналасу ерекшеліктері және көші-қон. Дүниежүзідегі халықтың және діндердің нәсілдік, тілдік, этникалық құрамы. Елді мекен түрлері және урбанизация. Халықтың көбею түрлері: демографиялық дағдарыс, халықтың жарылуы. Этносаралық және конфессияаралық келісім;

5) экономикалық география: Табиғи ресурстар. Табиғат пен қоғамның өзара байланысы, табиғи ресурстардың жіктелуі. Дүниежүзінің табиғи ресурстары, отын-энергетикалық, кенді және бейметалл. Дүниежүзідегі табиғи ресурстардың басқа түрлері. Ақпараттық ресурстар. Дүниежүзілік экономика салаларының орналасу факторлары, кибернетика ғылымы. Дүниежүзілік экономиканың қалыптасуы, негізгі даму кезеңдері. Шаруашылықты ұйымдастыру түрлері, аумақтық айырмашылықтар және джүниежүзілік шаруашылықтың негізгі орталықтары. Халықаралық экономикалық қатынастардың түрлері. Дүниежүзі елдерінің экономикалық көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың аумақтық құрылымы;

6) саяси география негіздерімен аймақтану: тарихи-географиялық аймақтар және дүниежүзінің саяси картасы. Экономикалық даму деңгейі бойынша дүниежүзі елдерін топтастыру (экономикалық дамыған елдер, дамушы елдер, экономикасы өтпелі елдер). Дүние жүзі елдерінің, тәуелсіз мемлекеттер мен тәуелді территориялардың мемлекеттік және әкімшілік-аумақтық құрылымының нысандары. Қазіргі джүниежүзі елдерінің типологиясының әртүрлілігі. Дүниежүзілік өркениеттер, геосаясат, геосаяси жағдайы, саяси география туралы түсініктер.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

28. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

29. Оқыту мақсаттарының жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	7.1.1.1 география терминінің анықтамасы және география пәнінің негіздері; 7.1.1.2 географиялық ашылулардың тарихын атау; 7.1.1.3 саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына қосқан үлесін атау; 7.1.1.4 географиялық ақпарат көздерімен: карталармен, сызбалармен, мәтіндермен, фотосуреттермен, графикалық материалдармен жұмыс істей білу; 7.1.1.5 географиялық нысандардың қасиеттерін анықтау; 7.1.1.6 далалық географиялық зерттеу әдістерін қолдану; 7.1.1.7 географиялық объектілердің, құбылыстар мен процестердің қасиеттерін графикалық	8.1.1.1 география ғылымы қандай салаларға бөліндігін түсіндіру; 8.1.1.2 география ғылымы саласындағы маңызды зерттеулерді атау; 8.1.1.3 географиялық зерттеулердің далалық, картографиялық және теориялық әдістерінің мәнін және оларды қолдануды түсіну; 8.1.1.4 сандық және сапалық географиялық деректерді ажырату; 8.1.1.5 географиялық нысандардың, құбылыстар мен процестердің модельдерін құру және олардың ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіру; 8.1.1.6 зерттеу нәтижелерін әртүрлі формада ұсыну	9.1.1.1 Қазақстандағы географияның даму тарихын білу; 9.1.1.2 Ежелгі және орта ғасырлардағы Қазақстандағы географиялық мәліметтерді білу; 9.1.1.3 географиялық ғылымның дамуына үлес қосқан қазақстандықтардың зерттеулері туралы түсініктің болу; 9.1.1.4 география ғылымын зерттеудің заманауи өзекті мәселелерін анықтай алу; 9.1.1.5 географиялық нысандар мен құбылыстардың ерекшеліктерін түсіну; 9.1.1.6 қазақ халқының халықтық географиялық терминдерінің мағынасын білу	10.1.1.1 Географиялық зерттеу нәтижелерін атай алу; 10.1.1.2 географиялық нысандардың құбылыстар мен процестерін қасиеттерін графикалық көрсету: сандық диаграммалармен кесте 10.1.1.3 географиялық ғылымның заманауи мәселелерін

2) "Картография және географиялық дерекқор" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 алғашқы карталардың шығу тарихын айту; 7.2.1.2 тақырып бойынша картосхемаларды орындау; 7.2.1.3 катра түрлерін ажырату; 7.3.1.4 картада географиялық номенклатура нысандарын көрсете алу	8.2.1.1 тақырыптық картаның мазмұнын айту; 8.2.1.2 шартты белгілерді қолдану негізінде тақырыптық карталарды оқу; 8.2.1.3 контурлық картада географиялық номенклатура нысандарын атау	9.2.1.1 картадан маңызды географиялық нысандарды, процестер мен құбылыстарды түсіну; 9.2.1.2 картада географиялық номенклатура нысандарын көрсету	10.2.1.1 жердегі географиялық арасындағы айырмашылықтарды ажырату; 10.2.1.2 картаның құрастырылуы мен қолдануы; 10.2.1.3 картаның құрастырылуы мен белгілерді ажырату.
2.2 Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 кестелерде географиялық нысандарды көрсету және топтастыру	8.2.2.1 ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып, географиялық деректер базасын құру	9.2.2.1 Жерді қашықтықтан зондау әдістерін, олардың маңызы мен ерекшеліктерін түсіндіру; 9.2.2.2 экономика және ғылым салаларында геоақпараттық технологияларды қолданудың маңыздылығын білу	10.2.2.1 географиялық карталардың жұмыс жасауы

3) "Физикалық география" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Литосфера	7.3.1.1 литосфераның құрылымы мен	8.3.1.1	9.3.1.1 Қазақстанның геологиялық тарихы мен	10.3.1.1 жердегі геологиялық

		рельеф пішіндерін анықтау; 8.3.1.2 рельефтің пішінін анықтай білу; 8.3.1.3 жоспар бойынша бедер пішіндерін жасау; 8.3.1.4 әр түрлі материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді салыстыру; 8.3.1.5 жыныстарының минералдардан ажырата тау; 8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуын талдау; 8.3.1.7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтау; 8.3.1.8 тау жыныстарының жасын анықтау әдістерін білу; 8.3.1.9 жер қыртысының	тектоникалық құрылымын білу; 9.3.1.2 Қазақстандағы рельефтің негізгі түрлерін атау; 9.3.1.3 негізгі орографиялық белгілерді атау және олардың мағынасын түсіндіру; 9.3.1.4 қазақ оронимдерінің топтастырылуын түсіну және олардың мағынасын түсіндіру; 9.3.1.5 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын білу; 9.3.1.6 картада Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру мен өңдеудің негізгі орталықтарын көрсету; 9.3.1.7 Қазақстанның пайдалы қазбаларын баға беру; 9.3.1.8 минералдық ресурстарды игеруге байланысты мәселелерді түсіну және оларды шешу жолдарын ұсыну	түсіндіру; 10.3.1.2 л дамуы ту болуы; 10 жер бедері пішіндері 10.3.1.4 л зерттеуде әдістерді
	материалдық құрамын атау; 7.3.1.2 картада жердің тектоникалық құрылымын және литосфералық плиталардың орналасуын көрсету; 7.3.1.3 терминдердің мағынасын түсіну: дрейф, коллизия, субдукция, спрединг; 7.3.1.4 литосфералық апаттардың себептері мен салдарын, таралуын атау; 7.3.1.5 литосферадағы литосфералық апатта өзін өзі ұстау ережелерін атау			

		қалыптасуы мен тіршіліктің дамуындағы геологиялық хронологияның және геохронологиялық кестенің маңыздылығын түсіну; 8.3.1.10 рельефтің адамзаттың өмірі мен шаруашылық қызметіне әсерін бағалай алу		
3.2 Атмосфера	7.3.2.1 атмосфераның құрамын білу; 7.3.2.2 атмосфера қабаттарының құрылымы мен ерекшеліктерін атау; 7.3.2.3 ауа-райы " түсінігін түсіну"; 7.3.2.4 жеке метеорологиялық элементтердің сипаттамаларын атау оларды зерттеудің маңыздылығын түсіну: температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық; 7.3.2.5 метеорологтың көмегімен өлшеу жекелеген метеорологиялық элементтерді өлшеу: температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық;	8.3.2.1 знать определение термина "климат"; 8.3.2.2 климат түзуші факторларды анықтау; 8.3.2.3 атмосфераның Ғаламдық айналымын білу; 8.3.2.4 картада Климаттық белдеулерді көрсете білу; 8.3.2.5 әр түрлі континенттерде орналасқан ұқсас Климаттық белдеулерді салыстыра алу; 8.3.2.6 климаттың адамзаттың өмірі мен экономикалық қызметіне әсерін түсіну; 8.3.2.7 адам қызметінің атмосфера мен	9.3.2.1 Қазақстан климатының ерекшеліктерін сипаттау; 9.3.2.2 Қазақстанның климат түзуші факторларын атау; 9.3.2.3 Қазақстанның климаттық жағдайын білу; 9.3.2.4 Қазақстанның климаттық ресурстарын білу; 9.3.2.5 қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстардың қалыптасуы мен таралу аумағын картада көрсете білу; 9.3.2.6 Қазақстанның атмосфералық және климаттық құбылыстарының ерекшеліктерін білу	10.3.2.1 ат Жердегі е маңызды түсіндіру; 10.3.2.2 ат құрылым атау; 10.3.2.3 ат айналым заңдылығы 10.3.2.4 ауа-райы құбылыс алу

	7.3.2.6 жекелеген метеорологиялық элементтер: температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық көрсеткіштерінің негізінде күрделі емес графикалық синоптикалық материалдар жасай алу; 7.3.2.7 қолайсыз атмосфералық құбылыстарды білу және қорғаныс жолдарын білу	климатқа теріс әсерін білу және мысалдар келтіре алу		
3.3 Гидросфера	7.3.3.1 гидросфераның құрамдас бөліктерін атау; 7.3.3.2 су ресурстарының маңыздылығын түсіндіру; 7.3.3.3 кейбір дүниежүзілік мұхиттың құрамы мен географиялық атауын білу; 7.3.3.4 мұхиттар мен олардың құрамдас бөліктерін білу; 7.3.3.5 мұхит суының қасиеттеріне әсер ететін факторларды анықтау; 7.3.3.6 мұхит суларының қозғалысын түсіндіру; 7.3.3.7	8.3.3.1 құрлық суларының қалыптасуын түсіну; 8.3.3.2 құрлық суларының негізгі түрлерінің экономикалық маңыздылығын түсіну; 8.3.3.3 өзен аңғарының құрылысын білу; 8.3.3.4 өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіру; 8.3.3.5 "көлдер" және "мұздықтар" ұғымдарының анықтамасын білу; 8.3.3.6 құрлық суларының экологиялық мәселелерін шешу жолдарын ұсыну;	9.3.3.1 "өзен", "көл", "мұздықтар", "мәңгі тоң", "жер асты сулары" ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 9.3.3.2 Қазақстанның ішкі суларының атауларын анықтау: өзендер, көлдер мен мұздықтар; 9.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру; 9.3.3.4 Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелерін айту; 9.3.3.5 Қазақстанның су ресурстарының мәселелері және шешу жолдарын ұсыну және атау	10.3.3.1 гидрологиялық құрылым түсіндіру; 10.3.3.2 дүниежүзілік айналым; 10.3.3.3 мұхит бөліктерінің көрсеткіштерін бағалау; 10.3.3.4 аймақтық мұхитпен түсіндіру; 10.3.3.5 теңіз мұхиттарын қорғау тәсілдерін келтіре алу

	мұхит және теңіз суларымен байланысты қауіптерді түсіну; 7.3.3.8 мұхиттардың мәселелерін білу және оларды шешу жолдарын ұсына білу	8.3.3.7 судағы табиғи апаттарды атау		
3.4 Биосфера	7.3.4.1 биосфераның құрамын, құрылымын, шекаралары мен қасиеттерін атау; 7.3.4.2 топырақтың түрлері мен құрамын айту; 7.3.4.3 картада Қазақстанда топырақ түрлерінің таралуын көрсету; 7.3.4.4 топырақ ресурстары туралы түсініктерінің болуы; 7.3.4.5 топырақтың экологиялық мәселелерін анықтау және оларды шешу жолдарын ұсыну	8.3.4.1 "табиғи аймақтар" мен "биіктік белдеулерінің" мағынасын түсіну"; 8.3.4.2 картадан табиғи аймақтарды табу; 8.3.4.3 әртүрлі континенттерде орналасқан ұқсас табиғи аймақтар мен биіктік белдеулерін салыстыру; 8.3.4.4 өсімдіктер мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігі туралы түсіну	9.3.4.1 Қазақстанның табиғи аймақтары мен биіктік белдеулерін атау; 9.3.4.2 ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың маңыздылығын түсіну: қорықтар, қорықтар, ұлттық парктер; 9.3.4.3 Қазақстанның табиғи мұрасын білу; 9.3.4.4 Қазақстанның табиғи аудандары туралы түсінікке ие болу; 9.3.4.5 ноосфера терминінің анықтамасын беру және ол нені зерттейтінін білу; 9.3.4.6 Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесін түсіндіру	10.3.4.1 биосфераның құрылымын, шекаралары мен қасиеттерін түсіндіру; 10.3.4.2 биосферадағы организмдердің байланысы; 10.3.4.3 ортаңғы жер қабығын түсіндіру; 10.3.4.4 ноосфера мағынасы
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	7.3.5.1 табиғи-аумақтық кешендердің: географиялық қабықтың, континенттер мен мұхиттардың, белдеулер мен белдеулердің, ландшафттардың қалыптасуын түсіндіру; 7.3.5.2	8.3.5.1 географиялық қабықтың құрамы мен құрылымын түсіндіре алу; 8.3.5.2 географиялық қабық үлгілерінің мағынасын түсіну	9.3.5.1 Қазақстанның ірі табиғи-аймақтық кешендерін бөле алу; 9.3.5.2 Қазақстанның табиғи-аумақтық кешендерінің маңыздылығын түсіндіру; 9.3.5.3 антропогендік ландшафт туралы түсінікке ие болу;	10.3.5.1 Жерге географиялық қабықша және олардың мағынасы 10.3.5.2 географиялық аймақтар анықталуы және олардың орналасуы 10.3.5.4 табиғи-аумақтық кешендердің компоненттері және олардың қорғаудың маңызы

	табиғи-аумақтық кешендердің түрлерін атау		9.3.5.4 мелиорация, мелиорация, ландшафттық дизайн ұғымдарды түсіну	заңдылығы

4) "Әлеуметтік география" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Халық географиясы	7.4.1.1 халық географиясы нені зерттейтінін түсіну және "демография" терминіне анықтама беру"; 7.4.1.2 этнос, дін ұғымдарын айту және анықтау; 7.4.1.3 дүниежүзі халықтарының этнолингвистикалық жіктелуін білу; 7.4.1.4 дүниежүзі халқының діни құрамын және діндердің таралуын түсіну; 7.4.1.5 халықтың этникалық және діни құрамына байланысты дүниежүзінің тарихи-мәдени / өркениетті аймақтарының қалыптасуын түсіндіру; 7.4.1.6 картада халқы ең көп елдерді көрсету	8.4.1.1 популяция санын анықтауға арналған әдістерді атау; 8.4.1.2 халықтың көбею түрі бойынша дүниежүзі елдерін жіктей алу; 8.4.1.3 құнарлылық, өлім, табиғи және механикалық өсу, көші-қон, ұлт терминдерін түсіну және анықтама беру; 8.4.1.4 елдердің демографиялық көрсеткіштерін кесте түрде көрсете білу; 8.4.1.5 дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалар бойынша ажырата алу; 8.4.1.6 "халық саясаты" анықтамасын түсіну	9.4.1.1 Қазақстан халқының санын айту; 9.4.1.2 Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамын білу; 9.4.1.3 Қазақстан халқының көші-қон бағыттарын, себеп салдарын айту; 9.4.1.4 картадан Қазақстан халқының көші-қонының негізгі бағыттарын көрсету; 9.4.1.5 Қазақстанның жұмыс күшінің сандық және сапалық құрамын бөлуге; 9.4.1.6 Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясатын ажырата білу; 9.4.1.7 елді мекен ұғымының мазмұнын түсіндіру және оның түрлерін білу; 9.4.1.8 ойконимдер терминнің мағынасын	10.4.1.1 дүниежүзі халқының санын және құрамын айту; 10.4.1.2 халқының өсу және жыныс құрылымын білу; 10.4.1.3 дүниежүзі халқының тығыздығын елдерді анықтау; 10.4.1.4 дүниежүзі халқының миграция бағыттарын мен салдарын білу; 10.4.1.5 жергілікті халықтар атау және теңдігін түсіндіру; 10.4.1.6 елдердің түрлері мен тұрғындары артуының айту; 10.4.1.7 демографиялық жағдайы мен демографиялық саясатын ажырата білу;

			атау; 9.4.1.9 елді мекендерге байланысты мәселелерді ды сипаттау; 9.4.1.10 урбанизация сөзінің мағынасын түсіну; 9.4.1.11 Қазақстандағы қала халқының өсіп келе жатқан рөлін түсіндіру	ұғымдарды түсіндіру 10.4.1.8 ұл-қыздың конфессияларға келісімнің түсіну

5) "Экономикалық география" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Табиғи ресурстар	7.5.1.1 табиғи ресурстар ұғымын сипаттау; 7.5.1.2 табиғи ресурстардың таралу заңдылықтарын түсіну; 7.5.1.3 картада табиғи ресурстардың шоғырланған жерлерін көрсету; 7.5.1.4 табиғи ресурстарды игеруге байланысты мәселелерді ды түсіндіру	8.5.1.1 табиғи ресурстарға экономикалық және экологиялық баға беру; 8.5.1.2 дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуетін бағалау; 8.5.1.3 өндірілген және өңделген өнімді түсіну	9.5.1.1 Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуетін атау; 9.5.1.2 Қазақстандағы дайын өнімнің орталықтары мен түрлерін атау; 9.5.1.3 картадағы мұнай өнімдерін қайта өңдеу орталықтарын көрсету; 9.5.1.4 табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлерін топтастыру; 9.5.1.5 Қазақстандағы табиғатты пайдалану мәселелерін түсіну және оларды шешу жолдарын ұсына білу	10.5.1.1 негізгі экономикалық түсініктер 10.5.1.2 дүниежүзінің табиғи ресурстарын сипаттау 10.5.1.3 отын-энергия және метал-ресурстар айырмашылығын анықтау; 10.5.1.4 дүниежүзінің табиғи ресурстарын сипаттау және олардың қауіпсіздігін анықтау
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	7.5.2.1 көлік түрлерін білу және олардың халық	8.5.2.1 экономикалық инфрақұрылым	9.5.2.1 әлеуметтік және экономикалық ресурстар туралы түсініктің болуы;	10.5.2.1 әлеуметтік және экономикалық ресурстардың қажеттілігі

	шаруашылығындағы маңызын айту; 7.5.2.2 әлеуметтік инфрақұрылымның маңыздылығын түсіндіру	маңыздылығын нақтылау	9.5.2.2 ғылыми-техникалық революцияның анықтамасы мен бағытын түсіндіру; 9.5.2.3 Қазақстандағы адами капиталдың негізгі қасиеттерін білу; 9.5.2.4 индустрия және инновация ұғымдарын сипаттай білу; 9.5.2.5 Қазақстанның индустриалды-инновациялық дамуының бағыттарын түсіну; 9.5.2.6 "инфрақұрылым" терминінің анықтамасын беру 9.5.2.7 аймақтар бойынша Қазақстандағы инфрақұрылымның дамуын салыстыру	10.5.2.2 еңбек ресурстарының беру ресурстары ерекшеліктерін
5.3 Дүниежүзілік экономиканың салалық және аумақтық құрылымы	7.5.3.1 экономикалық салалардың: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіптің маңыздылығын түсіну	8.5.3.1 шаруашылық салалары: өндіруші және өңдеуші салалар, қызмет көрсету саласын атау; 8.5.3.2 ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет көрсету саласын ұйымдастыру нысандарын сипаттау; 8.5.3.3 ауылшаруашылық және өнеркәсіптік өндірістің, қызметтердің орналасу факторларын атау; 8.5.3.4 дүниежүзілік	9.5.3.1 Қазақстан экономикасының салаларын түсіндіру; 9.5.3.2 экономикалық салалар бойынша Қазақстан өнеркәсібінің таралуын атау; 9.5.3.3 жекелеген аумақтарды мамандандыру бойынша салалардың орналасуын картадан көрсету	10.5.3.1 дүниежүзілік экономиканың секторлардың орналасуы анықтау; 10.5.3.2 "құрылым" ғылымы зерттейтіні 10.5.3.3 дүниежүзілік экономиканың қалыптасу заңдылығын түсіндіру, мен құрамы 10.5.3.4 әлемдік ұйымдасу айырмашылығын дүниежүзілік шаруашылық

		экономика салаларын атау		орталықт
5.4 Дүниежүзілік шаруашылық даму көрсеткіштері және тенденциялары	7.5.4.1 дүниежүзі шаруашылық туралы түсінікке ие болу; 7.5.4.2 дүниежүзілік шаруашылық даму кезеңдерін атау; 7.5.4.3 дүниежүзілік шаруа құрылымын түсіну	8.5.4.1 дүниежүзілік экономикада болып жатқан заңдылықтар мен процестерге сипаттама беру; 8.5.4.2 дүниежүзілік экономиканың, жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың даму тенденцияларын анықтау	9.5.4.1 дүниежүзілік экономика субъектілерін түсіндіру; 9.5.4.2 халықаралық географиялық еңбек бөлінісінің маңыздылығын түсіну; 9.5.4.3 Қазақстанның дүниежүзілік экономикадағы орнын атау; 9.5.4.4 интеграциялау терминнің анықтамасын айту; 9.5.4.5 халықаралық экономикалық интеграциядағы Қазақстанның мүдделерін, мақсаттарын және орнын түсіну	10.5.4.1 халықара экономик қатынаста атау; 10.5.4.2 ж жалпы ұл ұғымдар 10.5.4.3 д шаруашы территория құрылым

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі:

9-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Дүниежүзі елдері	7.6.1.1 елдерді географиялық орналасуына қарай жіктеу; 7.6.1.2 картадан елдердің географиялық орналасуын түсіндіре білу; 7.6.1.3 экономикалық және географиялық	8.6.1.1 саяси картаның негізгі нысандарын атау; 8.6.1.2 дүниежүзі елдерін ажырату және басқару мен мемлекеттік құрылым нысаны бойынша кесте құру;	9.6.1.1 дүниежүзінің саяси картасында Қазақстанның қалыптасу тарихына сипаттама беру; 9.6.1.2 деңгейі мен мақсаты бойынша халықаралық ұйымдарды топтастыру; 9.6.1.3 картадан	10.6.1.1 ж аймақтар елдерді к 10.6.1.2 ел экономик деңгейі б айырмаш айту; 10.6.1.3 са жұмыс ж

орналасуы бойынша елдердің жіктелуін түсіну;	8.6.1.3 саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістерді салыстыру;		талдау;
7.6.1.4 жоспар бойынша елдердің экономикалық-географиялық жағдайын сипаттау;	8.6.1.4 картада дүниежүзі елдерінің шекараларын көрсету;	Қазақстанның географиялық орнын түсіндіру;	10.6.1.4 тәуелді ел арасында айырмашылық түсініп, өз территориясы картадан
7.6.1.5 елдердің географиялық, экономикалық және географиялық жағдайын бағалау;	8.6.1.5 саяси интеграцияның қажеттілігі мен мақсаттарын түсіну;	9.6.1.4 Қазақстанның экономикалық аудандарын білу және оларды картадан көрсете білу;	10.6.1.5 әлемдік экономика мен деңгей елдердің анықтау;
7.6.1.6 картадан алыптар мен ергежейлі елдерді көрсету;	8.6.1.6 Қазақстанның саяси интеграциядағы бағыттарын, мүдделері мен мақсаттарын айту	9.6.1.5 Қазақстан Республикасы туралы елдік ақпаратты түсіну	10.6.1.6 географиялық сипаттамаларды картадан геосаяси көрсете б

30. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

31. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті зақымдалған

(нашар еститін, естімейтін)

білім алушыларға арналған

негізгі орта білім беру

деңгейінің 7-10 сыныптары

"География" пәніне

жаңартылған мазмұн

Үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған(нашар еститін, естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Бөлімшелер	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	Географиялық зерттеу объектілері	7.1.1.1 география терминінің және география пәнінің негізгі ұғымдарын білу;
	География ғылымының дамуы	7.1.1.2 географиялық ашылған тарихын айту;
		7.1.1.3 саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына үлесін айту
	Географиялық мәліметтер көзі	7.1.1.4 географиялық ақпарат карталармен, сызбалармен, фотосуреттермен, графикалық материалдармен жұмыс істеу
	Географиялық тәжірибелер	7.1.1.5 географиялық нысан қасиеттерін анықтау
	Далалық зерттеу әдістері	7.1.1.6 далалық географиялық әдістерін қолдану
	Географияда графикалық әдістерді қолдану	7.1.1.7 географиялық объектілерді құбылыстар мен процестерді графикалық түрде көрсету: диаграмма, профиль, кесте

2. Картография және географиялық дерекқор

2.1 Географиялық карталар	Географиялық карталарды қолдану	7.2.1.1 алғашқы карталардың тарихын айту; 7.2.1.2 тақырып бойынша картосхемаларды орындау; 7.2.1.3 карталардың түрлері
	Географиялық номенклатура	7.3.1.4 картада географиялық номенклатура нысандарын
2.2 Географиялық мәліметтер базасы	Географиялық мәліметтерді ұйымдастыру	7.2.2.1 кестелерде географиялық нысандарды көрсету және

3. Физикалық география

3.1 Литосфера	Литосфераның құрылымы және материалдық құрамы	7.3.1.1 литосфераның құрылымын және материалдық құрамын атау
	Жердің тектоникалық құрылымы	7.3.1.2 картада жердің тектоникалық құрылымын және литосфералық плиталардың орналасуын
	Литосфераның тектоникалық қозғалыстары	7.3.1.3 литосфералық апаттың себептері мен салдарын, та
	Литосфераның тектоникалық қозғалыстары	7.3.1.4 понимать причины и распространение литосферных катаклизмов; 7.3.1.5 литосферадағы литосфералық апатта өзін өзі ұстау ережелері

2-тоқсан

3. Физикалық география

3.2 Атмосфера	Атмосфера және оны құрайтын бөліктер	7.3.2.1 атмосфераның құрылымын және қабаттарын атау; 7.3.2.2 атмосфера қабаттарының құрылымы мен ерекшеліктерін
	Ауа-райы және метеорологиялық элементтер	7.3.2.3 ауа-райы "түсінігін түсіндіру; 7.3.2.4 жеке метеорологиялық элементтердің сипаттамаларын және оларды зерттеудің маңыздылығын; температура, қысым, жел, ылд

		жауын-шашын, ылғалдылық 7.3.2.5 метеоролог құралдарының көмегімен жекелеген метеологиялық өлшеу: температура, қысым, бұлттылық, жауын-шашын 7.3.2.6 жекелеген метеоролог элементтер: температура, қысым, бұлттылық, жауын-шашын көрсеткіштерінің негізінде метеорологиялық графикалық синоптикалық жасау
	Қолайсыз атмосфералық құбылыстар	7.3.2.7 қолайсыз атмосфералық құбылыстарды білу және қорғаныс жолдарын айту
3. Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Гидросфера және оның компоненттері	7.3.3.1 гидросфераны және оның бөліктерін айту
	Су ресурстарының маңызы	7.3.3.2 су ресурстарының маңызын түсіндіру
	Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы	7.3.3.3 Дүниежүзі мұхитының географиялық орналасуын 7.3.3.4 мұхиттар мен олардың бөліктерін атау
	Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері	7.3.3.5 мұхит суының қасиеттерін ететін факторларды анықтау
	Мұхиттағы сулардың қозғалысы	7.3.3.6 мұхит суларының қозғалысын түсіндіру
	Мұхиттағы апаттар	7.3.3.7 мұхит және теңіз суларымен байланысты қауіптерді түсіндіру
	Дүниежүзілік мұхит мәселелері	7.3.3.8 мұхиттардың мәселелерін оларды шешу жолдарын ұсыну
3-тоқсан		
3. Физикалық география		

3.4 Биосфера	Биосфера және оны құрайтын бөліктер	7.3.4.1 биосфера құрамын, қ шекаралары мен қасиеттері
	Топырақ, олардың құрамы мен құрылымы	7.3.4.2 топырақ түрлері мен
	Қазақстандағы топырақ түрлері	7.3.4.3 картада Қазақстанда түрлерінің таралуын көрсету 7.3.4.4 топырақ ресурстары т түсініктерінің болуы
	Топырақтың экологиялық проблемалары	7.3.4.5 топырақтың экология мәселелерін білу және олар жолдарын ұсыну
3. Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы	7.3.5.1 табиғи-аумақтық кеш географиялық қабықтың, ко мен мұхиттардың, белдеуле белдеулердің, ландшафттар қалыптасуын түсіндіру
	Табиғи-территориялық кешендердің түрлері	7.3.5.2 табиғи-аумақтық кеш түрлерін айту
4. Әлеуметтік география		
4.1 Тұрғындар географиясы	Демография	7.4.1.1 халық географиясы н зерттейтінін түсіну және "де терминіне анықтама беру
	Тілдік отбасылар мен дүниежүзі халықтарының топтары	7.4.1.2 этнос, дін ұғымдарын анықтау; 7.4.1.3 дүниежүзі халықтары этнолингвистикалық жіктел
	Дүниежүзі халқының діни құрамы	7.4.1.4 дүниежүзі халқының және діндердің таралуын тү
	Дүниежүзінің тарихи және мәдени аймақтары	7.4.1.5 халықтың этникалық құрамына байланысты дүни тарихи-мәдени/өркениетті а қалыптасуын түсіндіру; 7.4.1.6 картада халқы ең көп көрсету
4-тоқсан		

5. Экономикалық география		
5.1 Табиғат ресурстары	Табиғи ресурстардың жіктелуі	7.5.1.1 Табиғи ресурстар ұғымы 7.5.1.2 табиғи ресурстардың табиғи заңдылықтарын түсіну; 7.5.1.3 картада табиғи ресурстардың шоғырланған жерлерін көрсету
	Табиғи ресурстарды игеруге байланысты мәселелер	7.5.1.4 табиғи ресурстарды игеру мен байланысты мәселелерді түсіндіру
5. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Көлік инфрақұрылымы	7.5.2.1 көлік түрлерін білу және халық шаруашылығындағы ролін
	Әлеуметтік инфрақұрылым	7.5.2.2 әлеуметтік инфрақұрылымның маңыздылығын түсіндіру
5.3 Салалық және аумақтық дүниежүзілік экономиканың құрылымы	Дүниежүзілік экономиканың салалары: ауыл шаруашылығы және өнеркәсіп	7.5.3.1 экономикалық салалардың шаруашылығы мен өнеркәсібінің маңыздылығын түсіну және жіктеу
5.4 Дүниежүзі шаруашылығының даму көрсеткіштері және тенденциялары	Дүниежүзі шаруашылығы түсінігі және кезеңдері	7.5.4.1 дүниежүзі шаруашылығын түсінік;
		7.5.4.2 дүниежүзі шаруашылығының кезеңдерін атау; 7.5.4.3 дүниежүзі шаруашылығының құрылымын атау
6. Ел географиясы саяси география негіздерімен		
6.1 Дүниежүзі елдері	Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы	7.6.1.1 елдерді географиялық жағдайы қарай жіктеу; 7.6.1.2 картадан елдердің географиялық орналасуын түсіндіру
	Дүниежүзі елдерінің экономикалық-географиялық жағдайы	7.6.1.3 экономикалық және географиялық орналасуы бойынша елдерді жіктеу; 7.6.1.4 жоспар бойынша елдердің экономикалық-географиялық жағдайын сипаттау;

	7.6.1.5 елдердің географиялық, экономикалық және географиялық жағдайын бағалау; 7.6.1.6 картадан алыптар мен елдерді көрсету; 7.6.1.7 тәуелсіз және тәуелді сөздерінің мағынасын түсіні

2) 8-сынып:

2-кесте

Бөлімшелер	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	География салалары	8.1.1.1 география ғылымы к салаларға бөліндігін айту; 8.1.1.2 география ғылымы с маңызды зерттеулерді білу
	Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері	8.1.1.3 географиялық зертте далалық, картографиялық теориялық әдістерінің мәні қолдануды түсіну
	Географиялық мәліметтерді өңдеу және талдау	8.1.1.4 сандық және сапалы географиялық деректерді а
	Географиялық модельдер	8.1.1.5 географиялық нысан құбылыстар мен процестер модельдерін құру және олар ерекшеліктері мен қасиетт
	Зерттеу нәтижелерін ұсыну формалары	8.1.1.6 зерттеу нәтижелерін формада ұсыну
2. Картография және географиялық дерекқор		
2.1	Тақырыптық карталар және олардың қосымша сипаттамаларының элементтері	8.2.1.1 тақырыптық картаны айту
Географиялық карталар	Оқу карталары	8.2.1.2 шартты белгілерді қо

		тақырыптық карталарды о
	Тақырып бойынша номенклатурасы	8.2.1.3 контурлық картада п номенклатура нысандарын
2.2 Географиялық мәліметтер базасы	Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың географиялық мәліметтер базасын құрудағы рөлі	8.2.2.1 ақпараттық-комму технологияларды қолдана географиялық деректер баз
3. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары	8.3.1.1 рельеф пішіндерін а
	жер бедерінің жіктелуі	8.3.1.2 рельефтің пішінін жі
		8.3.1.3 жоспар бойынша бед
	Материктер мен мұхиттардағы үлкен орографиялық ерекшеліктер	8.3.1.4 әр түрлі материктер орналасқан ұқсас орографи бірліктерді салыстыру
	Тау жыныстары мен минералдардың синификациясы	8.3.1.5 жыныстарының мин ажырату
	Минералдарды жыныстар мен минералдардың пайда болу заңдылықтарына байланысты таралуы	8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптас заңдылықтарына байланы қазбалардың таралуын тал
	Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері	8.3.1.7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттер
	Тау жыныстарының жасын анықтау	8.3.1.8 тау жыныстарының әдістерін айту
	Геологиялық хронология және геохронологиялық кесте	8.3.1.9 жер қыртысының қа тіршіліктің дамуындағы ге хронологияның және геохр кестенің маңыздылығын т
	Рельефтің адамзаттың өмірі мен шаруашылық қызметіне әсері	8.3.1.10 рельефтің адамзатт шаруашылық қызметіне әс
3. Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Климаттық факторлар	8.3.2.1 "климат" термині аны
		8.3.2.2 климат түзуші факто

	Атмосфераның ғаламдық айналымы	8.3.2.3 атмосфераның ғаламдық айналымын түсіндіру
	Климаттық белдеулер	8.3.2.4 картада Климаттық белдеулерді көрсете білу
	Материктерде климатының ерекшеліктері	8.3.2.5 әр түрлі континенттерде климаттың орналасқан ұқсас Климаттық белдеулерін салыстыру
	Климаттың адамзаттың өмірі мен экономикалық қызметіне әсері	8.3.2.6 климаттың адамзаттың өмірі мен экономикалық қызметіне әсерін айту
	Адам қызметінің атмосфераға кері әсері	8.3.2.7 адам қызметінің атмосфераға кері әсерін айту, мысалдар келтіру
2-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы	8.3.3.1 құрлық суларының түрлерін түсіндіру
	Құрлық суларының экономикалық мәні	8.3.3.2 құрлық суларының түрлерінің экономикалық мәнін түсінуге
	Өзен аңғарының құрылымы	8.3.3.3 өзен аңғарының құрылымын түсіндіру
	Өзендердің гидрологиялық режимі	8.3.3.4 өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіру
	Көлдер мен мұздықтар	8.3.3.5 "көлдер" және "мұздықтар" ұғымдарының анықтамасын түсіндіру
	Құрлық суларының экологиялық проблемалары	8.3.3.6 құрлық суларының экологиялық проблемаларын шешу жолдарын айту
	Су апаттары	8.3.3.7 судағы табиғи апаттарды түсіндіру
3. Физикалық география		
3.4 Биосфера	Табиғи белдеулер және биік белдеулер	8.3.4.1 "табиғи аймақтар" мен "биік белдеулерінің" мағынасын түсіндіру
	Материктердің табиғи аймақтары	8.3.4.2 картадан табиғи аймақтарды көрсете білу
	Мұхиттардың органикалық дүниежүзі	8.3.4.3 әртүрлі континенттерде мұхиттардың органикалық дүниежүзі

		ұқсас табиғи аймақтар мен белдеулерін салыстыру
	Өсімдіктер мен жануарлар дүниесін қорғау	8.3.4.4 өсімдіктер мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігі туралы түсінік
3-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.5 Табиғи-аймақтық кешендер Табиғи-аймақтық кешендер	Географиялық қабықтың құрылымы мен құрамы	8.3.5.1 географиялық қабықтың құрылымын түсіндіру
	Географиялық қабықтың заңдылықтары	8.3.5.2 географиялық қабықтың заңдылығын түсіну
4. Әлеуметтік география		
4.1 Тұрғындар географиясы	Халық санағы	8.4.1.1 популяция санын анықтау және арналған әдістерді атау
	Көбею түрлері	8.4.1.2 халықтың көбею түрлерін және дүниежүзі елдерін жіктеу
	Демографиялық көрсеткіштер және демографиялық жағдай	8.4.1.3 құнарлылық, өлім, табиғат механикалық өсу, көші-қон, демографиялық терминдерін түсіну және анықтау
		8.4.1.4 елдердің демографиялық көрсеткіштерін кесте түрде келтіру
	Демографиялық мәселелер	8.4.1.5 дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалар бойынша ажырату
	Демографиялық саясат	8.4.1.6 "халық саясаты" анықтау және түсіну
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғат ресурстары	Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық бағалау	8.5.1.1 табиғи ресурстарға экономикалық және экологиялық бағалау
	Дүниежүзілік аймақтардың табиғи-ресурстық әлеуеті	8.5.1.2 дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи-ресурстық бағалау
	Табиғи ресурстарды өңдеу орталықтары мен технологиясы, дайын өнім түрлері	8.5.1.3 өндірілген және өңделген табиғи ресурстарды түсіну
4-тоқсан		

5. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары	8.5.2.1 экономикалық инфрақұрылымның маңыздылығын нақтылау
5.3 Салалық және аумақтық	Дүниежүзілік экономиканың салалық құрамы: өндіруші, өңдеуші салалар, қызмет көрсету	8.5.3.1 шаруашылық салалары және өңдеуші салалар, қызмет көрсету саласын айту
	Ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісі мен қызметтерін ұйымдастыру формалары	8.5.3.2 ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет көрсету саласын ұйымдастыру нысандарын айту
	Ауыл шаруашылығының, өнеркәсіптің және қызметтердің орналасу факторлары	8.5.3.3 ауылшаруашылық және өнеркәсіптік өндірістің, қызмет көрсету орналасу факторларын айту
	Дүниежүзілік шаруашылығы салаларының сипаттамалары	8.5.3.4 дүниежүзілік экономика салаларын айту
5.4 Дүниежүзі шаруасының даму көрсеткіштері және тенденциялары	Дүниежүзілік экономиканың даму көрсеткіштері	8.5.4.1 дүниежүзі шаруашылығының алған заңдылықтар мен үрдістерін сипаттау; 8.5.4.2 дүниежүзі шаруашылығының кезеңдерін атау;
6. Ел географиясы саяси география негіздерімен		
6.1 Дүниежүзі елдері	Дүниежүзінің саяси картасы	8.6.1.1 саяси картаның негізгі елдерін атау
	Елдердің саяси типологиясы	8.6.1.2 дүниежүзі елдерін әлемдік басқару мен мемлекеттік құрылымдарының нысаны бойынша кесте құрастыру
	Дүниежүзінің саяси картасындағы сандық және сапалық өзгерістер	8.6.1.3 саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістерді түсіндіру
	Дүниежүзі елдерінің саяси-географиялық жағдайы	8.6.1.4 картада дүниежүзі елдерінің шекараларын көрсету
	Саяси интеграция	8.6.1.5 саяси интеграцияның түрлері мен мақсаттарын түсіндіру
	Саяси интеграция процестеріндегі Қазақстанның мүдделері, бағыттары мен бастамалары	8.6.1.6 Қазақстанның саяси интеграциядағы бағыттарын атау мен мақсаттарын атау

3) 9-сынып:

3-кесте

Бөлімшелер	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1 -тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	Қазақстандағы географияның даму тарихы	9.1.1.1 Қазақстандағы география тарихын айту
	Ежелгі гректердің, римдіктердің еңбектеріндегі Қазақстан туралы географиялық мәліметтер және орта ғасырлардағы Қазақстанды зерттеу	9.1.1.2 Ежелгі және орта ғасырдағы Қазақстандағы географиялық мәліметтерді айту
	Қазақ географтарының зерттеулері	9.1.1.3 географиялық ғылымға үлес қосқан қазақстандық зерттеулері туралы түсініктің
	География ғылымын зерттеудегі қазіргі заманғы өзекті мәселелер	9.1.1.4 география ғылымын зерттеудегі заманауи өзекті мәселелері
	Географиялық объектілер мен құбылыстар номинациясының ерекшеліктері	9.1.1.5 географиялық нысандар мен құбылыстардың ерекшеліктері
	Қазақтың халықтық географиялық терминдері	9.1.1.6 қазақ халқының халықтық географиялық терминдерінің
2. Картография и Географиялық мәліметтер базасы		
2.1 Географиялық карталар	Географиялық объектілерді, құбылыстар мен процестерді картада бейнелеу әдістері	9.2.1.1 картадан маңызды географиялық нысандарды, процестер мен құбылыстарды түсіну
	Географиялық номенклатура объектілерін көрсету әдістері	9.2.1.2 картада географиялық номенклатура нысандарын
2.2 Географиялық мәліметтер базасы	Жерді қашықтықтан зондау әдістері	9.2.2.1 Жерді қашықтықтан зондау әдістерін, олардың маңызын және ерекшеліктерін түсіндіру
	Геоақпараттық жүйенің технологияларын қолдану салалары	9.2.2.2 экономика және ғылым салаларында геоақпараттық технологияларды қолданудың маңыздылығын түсіндіру

3. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Қазақстан территориясының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы	9.3.1.1 Қазақстанның геологиялық тарихы мен тектоникалық құрылымы
	Қазақстанның негізгі орографиялық объектілері	9.3.1.2 Қазақстандағы рельефтің түрлерін айту; 9.3.1.3 негізгі орографиялық объектілер және олардың мағынасын түсіндіру
	Қазақша оронимдер	9.3.1.4 қазақ оронимдерінің мағынасын топтастырылуын түсіну және олардың мағынасын түсіндіру
	Қазақстандағы минералды ресурстардың таралу заңдылықтары	9.3.1.5 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын айту
	Минералды шикізатты өндіру және өңдеу орталықтары	9.3.1.6 картада Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру мен өңдеу орталықтарын көрсету
	Қазақстандағы минералды ресурстарды бағалау	9.3.1.7 Қазақстанның пайдаланылатын қазбаларын баға беру
	Минералдық ресурстарды игеруге байланысты мәселелер	9.3.1.8 минералдық ресурстарды игеру мен байланысты мәселелерді танып-білу және оларды шешу жолдарын ұсыну
2-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Қазақстандағы климат қалыптастырушы факторлар	9.3.2.1 Қазақстан климатының ерекшеліктерін сипаттау; 9.3.2.2 Қазақстанның климаттық факторларын атау
	Қазақстанның климаттық жағдайы	9.3.2.3 Қазақстанның климаттық жағдайын айту
	Қазақстанның климаттық ресурстары	9.3.2.4 Қазақстанның климаттық ресурстарын білу
	Қазақстандағы қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар	9.3.2.5 қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстардың таралуы мен қалыптасуы мен таралу аумағын білу

		көрсету
	Қазақ халқының атмосфералық-климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9.3.2.6 Қазақстанның атмосфералық-климаттық құбылыстарын ерекшеліктерін айту
3. Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Қазақстандағы ішкі сулардың түрлері	9.3.3.1 "өзен", "көл", "мұздық", "жер асты сулары" ұғымдарының мағынасын айту, түсіндіру
	Қазақ гидронимдері	9.3.3.2 Қазақстанның ішкі су атауларын анықтау: өзендер, мұздықтар
	Қазақстандағы су ресурстарын экономикалық бағалау	9.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарын экономикалық баға беру
	Су ресурстарының экологиялық проблемалары	9.3.3.4 Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелерін
	Қазақстанның ішкі суларының геосаяси мәселелері	9.3.3.5 Қазақстанның су ресурстарының мәселелері және шешу жолдары және атау
3-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.4 Биосфера	Қазақстандағы табиғи аймақтар мен биік белдеулер	9.3.4.1 Қазақстанның табиғи аймақтар мен биіктік белдеулерін атау
	Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері	9.3.4.2 ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың маңыздылығын айту: қорықтар, қорықтар, ұлттық парктар
	Қазақстанның табиғи мұрасы	9.3.4.3 Қазақстанның табиғи мұрасы
	Табиғи горонимдердің маңызы (ерекше қорғалатын табиғи аумақтар)	9.3.4.4 Қазақстанның табиғи аумақтары туралы түсінікті айту
	Ноосфераның түзілуі	9.3.4.5 ноосфера терминінің мағынасын беру және ол нені зерттейтінін айту
	Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі	9.3.4.6 Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесін түсіндіру
3. Физикалық география		

3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аймақтары	9.3.5.1 Қазақстанның ірі табиғи кешендерін бөлу
	Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аймақтардың атаулары)	9.3.5.2 Қазақстанның табиғи кешендерінің маңыздылығын
	Антропогендік факторлардың табиғи кешендерге әсері	9.3.5.3 антропогендік ландшафттың түсінікке ие болу және атау
	Антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдары	9.3.5.4 мелиорация, мелиорациялық ландшафттық дизайн ұғымы
4. Әлеуметтік география		
4.1 Тұрғындар географиясы	Қазақстан халқы	9.4.1.1 Қазақстан халқының
	Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы	9.4.1.2 Қазақстан халқының діни құрамын айту
	Қазақстандағы халықтың көші-қоны	9.4.1.3 Қазақстан халқының бағыттарын, себептері мен
		9.4.1.4 Қазақстан халқының қон бағыттарын картадан к
	Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы	9.4.1.5 Қазақстанның жұмыс сандық және сапалық құр
	Қазақстандағы демографиялық жағдай және демографиялық саясат	9.4.1.6 Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық айырмашылығын айту
	Елді мекендерді синификациялау	9.4.1.7 елді мекен ұғымының түсіндіру және оның түрлері
	Қазақстандағы ойконимдер	9.4.1.8 ойконимдер терминін айту;
	Қазақстандағы елді мекендердің мәселелері	9.4.1.9 елді мекендерге байланысты мәселелерді айту және сип
	Урбанизация процесі	9.4.1.10 урбанизация сөзінің айту және түсіндіру
	Қазақстандағы урбанизация процесін бағалау	9.4.1.11 Қазақстандағы қалалар өсіп келе жатқан рөлін түсі
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғат ресурстары	Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуеті	9.5.1.1 Қазақстанның табиғи

		әлеуетін айту
	Қазақстандағы табиғи ресурстардың жекелеген түрлеріне және дайын өнім түрлеріне арналған технологиялар мен өңдеу орталықтары	9.5.1.2 Қазақстандағы дайын өнім орталықтары мен түрлерін анықтау 9.5.1.3 картадағы мұнай өнімдерінің өңдеу орталықтарын көрсету
	Табиғатты пайдаланудың түрлері мен түрлері	9.5.1.4 табиғатты пайдалану түрлерін топтастыру
	Қазақстандағы экологиялық менеджментпен байланысты проблемалар	9.5.1.5 Қазақстандағы табиғи ресурстарды пайдалану мәселелерін түсіндіру оларды шешу жолдарын ұсыну
4-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	9.5.2.1 әлеуметтік және экономикалық ресурстарды атау
	Ғылыми-техникалық революцияның процесі мен бағыттары	9.5.2.2 ғылыми-техникалық революцияның анықтамасы мен бағытын айту
	Қазақстандағы адами капиталды дамыту	9.5.2.3 Қазақстандағы адами капиталдың негізгі қасиеттерін түсіндіру
	Қазақстандағы индустриалды-инновациялық даму бағыттары	9.5.2.4 индустрия және инновациялық даму ұғымдарын сипаттау
	Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы	9.5.2.5 "инфрақұрылым" терминін анықтамасын түсіну
	Қазақстан аймақтарындағы инфрақұрылымның даму деңгейі	9.5.2.6 Қазақстанның инфрақұрылымның дамуының бағыттарын түсіну
5. Экономикалық география		
5.3 Дүниежүзілік экономиканың салалық және аумақтық құрылымы	Қазақстан экономикасының салалары	9.5.3.1 Қазақстан экономикасының салаларын түсіндіру; 9.5.3.2 экономикалық салалардың Қазақстан өнеркәсібінің тарихы
	Экономика салалары және Қазақстанның экономикалық аудандарының мамандануы	9.5.3.3 жекелеген аумақтардың мамандандыру бойынша салалық орналасуын картадан көрсету

5. Экономикалық география		
5.4 Дүниежүзілік экономиканың даму тенденциялары мен көрсеткіштері	Дүниежүзілік экономиканың субъектілері	9.5.4.1 дүниежүзілік экономиканың субъектілерін түсіндіру
	Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі	9.5.4.2 халықаралық географиялық еңбек бөлінісінің маңыздылығын түсіндіру
	Қазақстанның дүниежүзілік экономикадағы орны	9.5.4.3 дүниежүзілік шаруашылықтағы Қазақстанның орнын айту
	Қазақстанның мүдделері, мақсаттары және халықаралық экономикалық интеграциядағы орны	9.5.4.4 интеграциялау терминін анықтамасын айту; 9.5.4.5 халықаралық экономикалық интеграциядағы Қазақстанның мүдделерін, мақсаттарын түсіндіру
6. Ел географиясы саяси география негіздерімен		
6.1 Дүниежүзі елдері	Әлемнің саяси картасында Қазақстанның қалыптасу тарихы	9.6.1.1 дүниежүзінің саяси картасында Қазақстанның қалыптасу тарихын сипаттау
	Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен міндеттері	9.6.1.2 деңгейі мен мақсаты бойынша халықаралық ұйымдарды сипаттау
	Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық және саяси-географиялық жағдайы	9.6.1.3 картадан Қазақстанның географиялық орнын түсіндіру
	Қазақстандағы саяси және әкімшілік хоронимдер	9.6.1.4 Қазақстанның экономикалық аудандарын білу және оларды сипаттау
	Қазақстан Республикасы туралы күрделі географиялық ақпаратты ұсыну нысандары	9.6.1.5 Қазақстан республикасы туралы ақпаратты түсіндіру

4) 10-сынып:

4-кесте

Бөлімшелер	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Методы географических исследований		

1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	Географиялық зерттеу объектілері	10.1.1.1 Географияны зерттеу атау
	Географияда графикалық әдістерді қолдану	10.1.1.2 географиялық нысан құбылыстар мен процестер қазіргі графикалық түрде к диаграмма, график
	География ғылымын зерттеудегі қазіргі заманғы өзекті мәселелер	10.1.1.3 география ғылымын заманауи өзекті мәселелер
2. Картография и Географиялық мәліметтер базасы		
2.1 Географиялық карталар	Жоспар мен географиялық картаның айырмашылығы	10.2.1.1 жоспар мен география арасындағы айырмашылығы
	Карталарды мазмұны мен масштабы бойынша синификациялау	10.2.1.2 карталарды құрасты масштабты қолдану
	Географиялық картаның шартты белгілері	10.2.1.3 карта түрлерін құра шартты белгілердің айырмашылығы
2.2 Географиялық дерекқор	Қолдану географиялық карталары	10.2.2.1 географиялық карта схемасымен жұмыс жасау
3. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Жердің геологиялық тарихы	10.3.1.1 жердің геологиялық тарихын түсіндіру
	Литосфера және оның даму заңдылықтары	10.3.1.2 литосфераның даму заңдылықтарын түсіндіру
	Жер бедері және оның даму заңдылықтары	10.3.1.3 картада Жердің негізгі бедерін көрсету
	Литосфералық тақталардың заманауи ілімі	10.3.1.4 литосфераны зерттеу әдістерді айту
2-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Атмосфераның Жердегі тіршілік үшін маңызы	10.3.2.1 атмосфераның Жердегі тіршілік үшін маңыздылығын түсіндіру
	Атмосфераның құрылымы мен құрамы, оның қасиеттері	10.3.2.2 атмосфераның құрылымын айту

	Атмосфералық айналым	10.3.2.3 атмосфералық айналым заңдылықтары туралы айту
	Ауа-райы, климат және олардың ұлдары	10.3.2.4 ауа-райы мен климат құбылыстарды түсіндіру
3. Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Гидросфера, оны құрайтын бөліктер	10.3.3.1 гидросфераның құрылымын түсіндіру
	Дүниежүзілік су айналымы	10.3.3.2 дүниежүзілік су айналымын түсіндіру
	Дүниежүзілік мұхит және оның бөліктері	10.3.3.3 мұхиттардың бөліктері туралы түсіндіру (картада көрсету (теңіздер, шельф, бұғаздар))
	Мұхит адамға қызмет етуде	10.3.3.4 адамның мұхитпен қарым-қатынасы туралы түсіндіру
	Мұхиттың ластану проблемалары	10.3.3.5 теңіздер мен мұхиттар суларын қорғау туралы мәселелер
3. Физикалық география		
3.4 Биосфера	Биосфера туралы түсінік, оның құрамы, құрылымы	10.3.4.1 Биосфера ұғымын, оның құрылымы мен құрамын түсіндіру
	Жердегі тірі организмдердің алуан түрлілігі, олардың таралуы	10.3.4.2 Биосферадағы организмдер өзара байланысы туралы түсіндіру
	Организмдердің Жер қабығына әсері	10.3.4.3 организмдердің жер бетіне әсері туралы түсіну
	Ноосфера туралы түсінік	10.3.4.4 ноосфераның мағынасы туралы түсіндіру
3-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Географиялық қабық, табиғи кешендер мен компоненттер	10.3.5.1 Жердің географиялық қабықшаларын атау және олардың мағынасын түсіну
	Географиялық белдеулер мен табиғи аймақтар	10.3.5.2 географиялық аймақтардың табиғи аймақтардың орналасуы туралы түсіндіру

	Табиғатты қорғау туралы заңдар мен халықаралық келісімдер	10.3.5.4 табиғи компоненттер негізгі заңдылықтарын айту
4. Әлеуметтік география		
4.1 Халықтың географиясы	Дүние жүзі халқының саны және көбеюі	10.4.1.1 дүниежүзі халқы және өзгеруі туралы түсінікті айту
	Халықтың жас және жыныстық құрылымы, еңбек ресурстары	10.4.1.2 халықтың жас және құрылымын түсіндіру
	Халықтың тығыздығы, халықтың орналасу ерекшеліктері және көші-қон	10.4.1.3 дүниежүзідегі халқы орналасқан елдерді атау;
		10.4.1.4 дүниежүзі халқының миграциясының бағыттары мен салдарын айту
	Дүниежүзіндегі халықтың және діндердің нәсілдік, тілдік, этникалық құрамы	10.4.1.4 жер бетіндегі халықтың нәсілдерін атау және олардың түсіну
	Елді мекен түрлері және урбанизация	10.4.1.5 елді мекендердің түрлері тұрғындарының рөлінің артуына себептерін айту
	Халықтың көбею түрлері: демографиялық дағдарыс, халықтың жарылуы	10.4.1.6 демографиялық дағдарыс, демографиялық жарылуы түсіндіру
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғат ресурстары	Табиғат пен қоғамның өзара байланысы, табиғи ресурстардың жіктелуі	10.5.1.1 негізгі экономикалық ресурстарды атау
		10.5.2.2 еңбек және білім беру ерекшелігін түсіну
	Табиғат дүниежүзінің ресурстары, отын-энергетикалық, кенді және рудалы емес	10.5.1.2 дүниежүзінің табиғи ресурстары сипаттама беру;
		10.5.1.3 отын-энергетика, кенді және рудалы емес ресурстар арасындағы айырмашылықтарды анықтау
	Дүниежүзідегі табиғи ресурстардың басқа түрлері	10.5.1.4 дүниежүзінің табиғи ресурстары сипаттай және қауіпсіздік деңгейін

		анықтай алу
4-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Ақпараттық ресурстар	10.5.2.1 ақпараттық ресурстардың пайдалану қажеттілігін түсіндіру; 10.5.2.2 еңбек және білім ресурстарының ерекшеліктерін түсіну
5.3 Салалық және аумақтық	Дүниежүзілік экономика салаларының орналасу факторлары, ғылым кибернетикасы	10.5.3.1 дүниежүзілік экономика жетекші секторларының орналасу факторларын анықтау; 10.5.3.2 "кибернетика" ғылымын зерттейтінін айту
	Дүниежүзілік экономиканың қалыптасуы, негізгі даму кезеңдері	10.5.3.3. дүниежүзілік шаруашылықтың қалыптасу заңдылықтарын, құрылымы мен құрамын баяндау
	Шаруашылықты ұйымдастыру түрлері, аумақтық айырмашылықтар және дүниежүзілік шаруашылықтың негізгі орталықтары	10.5.2.5 экономиканы ұйымдастыру түрлерін, айырмашылықтарын, дүниежүзілік экономиканың негізгі орталықтарын атау
5. Экономикалық география		
5.4 Дүниежүзілік экономиканың даму тенденциялары мен көрсеткіштері	Халықаралық экономикалық қатынастардың түрлері	10.5.4.1 халықаралық экономикалық қатынастардың түрлерін анықтау
	Дүниежүзілік экономикалық көрсеткіштер	10.5.4.2 жалпы ішкі өнім, жалаң ішкі өнім ұғымдарын түсіндіру
	Дүниежүзілік шаруашылықтың аумақтық құрылымы	10.5.4.3 дүниежүзілік шаруашылықтың территориялық құрылымын анықтау
6. Ел географиясы саяси география негіздерімен		
6.1 Дүниежүзі елдері	Тарихи-географиялық аймақтар және Дүниежүзінің саяси картасы	10.6.1.1 жекелеген аймақтардың елдерді көрсету
	Экономикалық даму деңгейі бойынша Дүниежүзі елдерін топтастыру	10.6.1.2 елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша айырмашылықтарын анықтау
	Дүниежүзі елдерінің, тәуелсіз мемлекеттер мен тәуелді	10.6.1.3 саяси картамен жұмыс істеу

	территориялардың мемлекеттік және әкімшілік-аумақтық құрылымының нысандары	10.6.1.4 тәуелсіз және тәуелді арасындағы айырмашылық территорияларын картадан
	Қазіргі дүниежүзі елдерінің типологиясының әртүрлілігі	10.6.1.5 әлеуметтік-экономикалық типі мен деңгейі ұқсас елдерді топтастыру
	Дүниежүзілік өркениеттер, геосаясат, геосаяси жағдай, саяси география туралы түсініктер	10.6.1.6 геосаясатқа сипаттама картадан елдердің геосаяси көрсету

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

13-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

650-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – биологиялық білім, білік, дағдылардың біртұтас жүйесін қалыптастыру, органикалық дүниенің көптүрлілігі, ондағы болып жатқан заңдылықтар мен процестерді зерделеу, осы білімін күнделікті өмірде практикалық қолдану мен пайдалануды үйрету.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) биологияны оқыту процесінде тәжірибелер арқылы танымдық әрекетті жандандыру;

2) жер бетіндегі барлық тірі ағзалардың құндылығын түсіну үшін өмірдің құрылымды-функционалды және генетикалық негіздері туралы, тірі табиғаттың негізгі патшалықтары ағзаларының көбеюі мен дамуы, экожүйе, биоалуантүрлілік, эволюция туралы білім жүйесін асыру;

3) экологиялық этика нормалары мен ережелерін, табиғатқа жауапкершілікпен қарауын қалыптастыру;

4) генетикалық сауаттылықты қалыптастыру - салауатты өмір салты негіздері, психикалық, тән және моральдық денсаулық сақтау;

5) оқушылардың тұлғалық қасиеттерін дамыту, биологиялық білімдерін практикада қолдануға ұмтылуға тәрбиелеу, медицина, ауыл шаруашылығы, биотехнология, экологиялық менеджмент және қоршаған ортаны қорғау саласындағы практикалық іс-шараларға қатысу.

6) практикалық міндеттерді шешу және алынған нәтижелерді бағалау кезіндегі әдістерді таңдау үшін білім алушылардың логикалық және сыни тұрғыдан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін дамыту.

4. Түзету – дамытушылық міндеттер:

1) ауызша-логикалық ойлауды дамыту;

2) білім алушылардың есту қабілетін дамыту және үйлесімді ауызша және жазбаша сөйлеу тілін қалыптастыру, материалды жеке тәжірибесінен алынған мысалдармен баяндай білу, есту қабілетінің сақталған мүмкіндіктерін кеңейту;

3) білім алушылардың өз бетінше сөйлеу тіліндегі биологиялық терминдерді қолдану білігін қалыптастыру;

4) жаңа лексикалық бірліктерді енгізу есебінен сөздік қорын байыту, бұрыннан белгілі сөздердің мағынасын нақтылау және тереңдету мен жаңа сөздерді түсіндіру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Биологияны зерттей отырып, студенттер синтездеуге, талдауға, жіктеуге, салыстыруға, себеп-салдарлық байланыстар мен органикалық әлемнің заңдылықтарын орнатуға үйренеді, қоршаған әлемнің әртүрлі объектілері мен құбылыстарын сипаттау үшін негізгі биологиялық терминдер үйренеді, білім мен іс-әрекет әдістерін меңгереді, бұл оқу білігінің негізін құрайды.

6. Оқыту тұлғалы-бағыттық, іс-әрекеттік, сараланған, коммуникативті және ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

7. Тұлғалы-бағыттық тәсіл оқу процесін даралауды, оқушының жеке тұлғасын үйлесімді қалыптастыру мен жан-жақты дамытуды, биология сабақтарында шығармашылық қабілеттерін толық ашуды және тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеуді, есту арқылы қабылдауын, эмоциялық-ерік аясын, психикалық процестерді түзетуді қамтиды.

8. Биология сабақтарында іс-әрекеттік және сараланған тәсілдер практикалық біліктер мен дағдыларды дамыту мен түзетуде жүзеге асырылады, мұнда оқытудың ең тиімді әдістері ақпараттық, іздеу, зерттеу, талдау және синтез әдісі, болжау, ойын формаларын қолдану, оқыту әдісі ретінде оқушылардың танымдық қызығушылықтарын арттыруға ықпал етеді.

9. Сараланған тәсіл қамтиды:

1) сыныптарды білім алушының құлақ мүкістігінің дәрежесін және соған ілеспелі жасқа сай даму ерекшеліктерін ескере отырып қалыптастыру;

2) білім алушылардың ақыл-ой және сөйлеу тілі дамуының ерекшеліктерін; есту бұзылысының дәрежесін; танымдық әрекетінің ерекшеліктерін ескеру;

3) оқыту мазмұны базалық білім мен біліктердің әртүрлі деңгейде меңгерілуін бағамдайды;

4) бірінші топтың оқушылары материалды толық меңгере алады, екінші топқа меңгеру үшін мұғалімнің түсіндірмесі мен жаттығуларды бақылай отырып орындау қажет болады, үшінші топқа тапсырмалар мен көмекші деректер берілген жеке карточкалар қажет.

10. Коммуникативті тәсіл жұпта немесе топта жұмыс жасау кезінде мұғалім мен білім алушылар арасындағы вербальды және бейвербалды өзара әрекеттесу процесінде білім, білік және дағдылармен алмасуды білдіреді.

11. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану:

1) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдаланудағы құзыреттілік базалық акт дағдыларының негізінде құрылады және жұмыс, бос уақыт пен коммуникацияға арналған технологияларды дұрыс және шығармашылықпен қолдануды қамтиды;

2) мультимедиялық ресурстар мен бұқаралық ақпарат құралдарының акт, интерактивті тақта мен компьютерлерді пайдалану оқу процесін жаңғыртуға және белсенділендіруге, сондай-ақ педагог пен білім алушылар арасындағы ынтымақтастық пен қарым-қатынасқа ықпал етеді;

3) ақпаратты іздеу және онымен алмасу үшін интернет-ресурстарды, ұялы байланысты пайдалануға болады;

4) кейбір білім алушылар өз қызметін АКТ пайдалана отырып ұйымдастыра алады.

12. Есту қабілетін түзету үшін дыбыстық әлемді қабылдау мүмкіндіктерін дамыту бойынша жаттығулар қолданылады – сөйлеу тілінен және сөйлеуден тыс шыққан дыбыстарды есту арқылы қабылдауды, ауызша сөйлеу тілін есту-көру арқылы қабылдауды, оның дыбыстау тарапын, өз есту қабілетін күнделікті өмірде пайдалану, есту аппараттарын дұрыс қолдану, олардың жай-күйін қадағалау, ыңғайсыздық

туындаған жағдайда жедел түрде көмекке жүгіну біліктерін қалыптастыру.

13. Білім беру бағдарламасын меңгеру мерзімдерін ұлғайту; арнайы құрылған педагогикалық есту-сөйлеу ортасы жағдайында ауызша сөйлеу тіліне үйрету бойынша арнайы жұмыс; оқу-танымдық процесінде бұзылған функциялардың орнын толтыру құралы ретінде сөйлеу тілін белсенді пайдалану, сөйлеу бұзылыстарын түзету бойынша арнайы жұмысты жүзеге асыру.

14. Биологияны оқытудың міндетті нәтижелерін жоспарлау мәліметтерді талдау, ақпараттың шынайылығына дәлел келтіре алу, сөз, график, таңбалар түрінде көрнекі ақпарат ұсыну сияқты ақпаратпен жұмыс істеу дағдыларын дамытуды қамтиды.

15. Биология сабақтарын жоспарлау және ұйымдастыру кезінде теориялық материал модельдеу, практикалық мәселелерді шешу, тест тапсырмаларын орындау процесінде ұғыну мен меңгеруді қамтитыны ескеріледі.

16. Биология пәнін оқыту химия, физика, жаратылыстану, география, математика, экология сияқты ғылымдармен пәнаралық байланыстарды кеңінен қолдануды қамтиды.

17. Оқу процесін ұйымдастыру тиімділігінің маңызды шарты оқу жабдықтары мен көрнекі құралдарды барынша пайдалану болып табылады.

18. Оқытудың техникалық құралдары: аудиториялық қабырға тақтасы, жүйелік блок, монитор, микрофон-телефон гарнитурасы, акустикалық жүйе, проектор, интерактивті тақта, электрондық плакаттар, электрондық оқулықтар, биология бойынша эксперименттерге арналған оқу-бағдарламалық кешен.

19. Гербарийлер, коллекциялар және микропрепараттар:

1) гербарийлер: "Өсімдіктер морфологиясы", "Дәрілік өсімдіктер", "Өсімдіктер систематикасы", "Мәдени өсімдіктер", "Балдырлар. Саңырауқұлақтар. Қыналар";

2) коллекциялар: "Көбелектер", "Қоңыздар", "Әртүрлі өсімдіктердің тұқымдары, бүрлері, ағаштар мен бұталардың жемістері", "Минералды тыңайтқыштар", "Топырақ және оның құрамы", "Толық түрленіп дамитын жәндіктердің дамуы", "Шала түрленіп дамитын жәндіктердің дамуы", "Моллюскалардың бақалшақтары", "Тірі организмдердің өзгергіштік түрлері", "Пайдалы қазбалар", "Зиянкес жәндіктер";

3) микропрепараттар жиынтықтары: ботаника бойынша, анатомия бойынша, зоология бойынша, жалпы биология бойынша;

4) көлемді модельдер: қырыққабаттың, алма ағашының, бұршақтың, картоптың гүлі; бауыр, көз, ми, бүйрек, жүрек, құлақ, адамның бас сүйегі;

5) зертханалық, практикалық жұмыстар мен демонстрацияларға арналған химиялық ыдыс жиынтығы; зертханалық, практикалық жұмыстар мен демонстрацияларға арналған химиялық реактивтер жиынтығы; зертханалық штативтер, жарық микроскопы, қол лупасы;

6) муляждар: жапырақтың құрылысы; тамырдың құрылысы; саңырауқұлақтардың, жемістер мен көкөністердің муляждары; балықтың, құстың, бауырымен жорғалаушының, сүтқоректілердің қаңқалары.

20. Баспа құралдары:

1) биолог-ғалымдар – портреттер;

2) өсімдіктер биологиясы бойынша кестелер мен транспаранттар – 7-10 сыныптар;

3) жалпы биология бойынша кестелер мен транспаранттар – 10 сынып;

4) жануарлар биологиясы бойынша кестелер мен транспаранттар – 7-10 сыныптар;

5) адам биологиясы бойынша кестелер мен транспаранттар – 7-10 сыныптар;

6) биология бойынша макеттер мен барельеф кестелері – 7-10 сынып;

7) сыныптар бойынша биологиялық терминдер жиынтығы (сөздік жұмыс)

7-10 сыныптар;

8) 7-10 сынып тақырыптары бойынша "Өсімдіктер морфологиясы", "Өсімдіктер систематикасы" DVD дискілері;

21. Органикалық әлемнің эволюциясы, экологиясы, систематикасы бойынша стендтер.

3-тарау. "Биология" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. "Биология" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

23. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі;

2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі;

3) "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі;

4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі.

24. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;

2) қоректену;

3) заттардың тасымалдануы;

4) тыныс алу;

5) бөліп шығару;

6) қозғалыс;

7) үйлесім және реттелу.

25. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) көбею;

2) жасушалық айналым;

3) өсу және даму;

4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;

5) эволюциялық даму мен селекция негіздері.

26. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) биосфера, экожүйе, популяция;

2) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

27. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) молекулалық биология мен биохимия;

2) жасушалық биология;

3) микробиология және биотехнология;

4) биофизика.

28. 7-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Биосфера және экожүйелер". Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық), биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)". Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру". Экологиялық сукцессиялар: бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы;

2) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор. Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері. Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары. Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері;

3) "Тірі ағзаларды жүйелеу". Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер. Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы. Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер. Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану;

4) "Жасушалық биология". Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға;

5) "Су және органикалық заттар". Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі,

температураны сақтау мен реттеудегі рөлі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс: "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу". Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор,). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы).

6) "Тірі ағзалардың қоректенуі". Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы. Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс: "Фотосинтез процесіне қажетті жағдайларды зерттеу".

7) "Заттардың тасымалдануы". Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі. Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс: "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс: "Тамыр аймақтарын зерттеу". Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері. Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар;

8) "Тыныс алу". Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тынысалу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/ қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар. Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы мысалында. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу". Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу: "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алу жүйесі мүшелерін салыстыру". Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс алу жолдарының құрылысы мен газ

алмасу мүшелері. Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары: өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау;

9) "Бөліп шығару". Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері. Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу". Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру;

10) "Қозғалыс". Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі. Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау;

11) "Үйлесім және реттелу". Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді. Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері. Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары. Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс: "Тізе рефлексі". Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлексдер. Шартты рефлексдердің сөнуі. Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі. Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері. Жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері.

29. 8-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Тұқымқуалау мен өзгергіштік". Адамда белгілердің тұқым қуалауындағы гендердің рөлі. Жүре пайда болған және тұқым қуалайтын белгілер. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) жайлы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу". Әртүрлі ағза түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны;

2) "Көбею". Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы. Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері". Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы;

3) "Өсу және даму". Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс: "Жылдық сақинаны санау". Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру;

4) "Микробиология және биотехнология". Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс: "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары. Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс: "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу". Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс: "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу". Вирустар. Жасушасыз

құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері;

5) "Жасушалық биология". Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль. Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшық ет, жүйке. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс: "Жануарлар ұлпаларын жіктеу";

6) "Молекулалық биология". Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық. Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұнық пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз. Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері;

7) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі". Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашық тұқымдылар және жабық тұқымдылар. Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар. Зертханалық жұмыс: "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу". Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау";

8) "Қоректену". Жауын құртының, сиырдың және адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру. Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның ас қорыту жолдарының құрылысы. Ас қорыту бездері. Ас қорыту мүшелерінің қызметі. Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының

алдын алу. Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери-бери ауруы, С авитаминоздағы қырқұлақ, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс: "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау";

9) "Заттардың тасымалдануы". Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы. Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық;

10) "Әртүрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу" зертханалық жұмысы Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру. Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В- лимфоциттердің әрекет етуі. Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес (ұшық). Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу. Қан топтары. Қан құю. Резус-фактор. Агглютинация. Резус-конфликт. Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қан тамырларының құрылысы мен қызметі. Қан тамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі. Зертханалық жұмыс: "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу". Жүрек - қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау.

30. 9-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Тыныс алу". Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы. Тыныс алу

және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі. Тыныс алудың минуттық көлемі. Әртүрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тыныс алу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс: "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу";

2) "Бөліп шығару". Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліп шығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және милы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері). Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі. Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері). Белгілері мен алдын алу шаралары;

3) "Қозғалыс". Адам қаңқасының құрылысы. Тірек-қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі. Сүйектің макро- және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс: "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы". Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы. Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі. Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс: "Бұлшық ет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшық еттерін жіктеу. Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары;

4) "Биофизика". Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшық еттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер;

5) "Үйлесім және реттелу". Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс:

"Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу". Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу" (құлақтың есту қабілетін анықтау). Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс: "Соқыр дақты анықтау, түстердің аралсуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі". "Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар. Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция). Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар) Зертханалық жұмыс: "Тері сезімталдығын зерттеу". Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің рөлі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі;

6) "Көбею". Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы. Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею. Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит. Ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі;

7) "Өсу және даму". Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрουла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез;

8) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс. Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері. Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары. Қазақстан аумағында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер;

9) "Биосфера, экожүйе, популяция". Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру". Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары). "Жыртқыш-жеміт" қарым-

қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі. Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі;

10) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Адамның табиғаттағы рөлі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры. Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары;

11) "Жасушалық биология". Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері. Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу";

12) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе". Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс: "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті жердің) анықтау". Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы. Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі.

31. 10-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері;

2) "Қоректену". Ыдырау процесі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару. Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс: "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу". Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу";

3) "Заттар тасымалы". Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуды. Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс: "Транспирация процесі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс: "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (сірқабық (кутикула) мен лептесіктер) транспирация процесіне әсері". Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық;

4) "Тыныс алу". Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу процестерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері. Аэробты, анаэробты тынысалу процестерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері;

5) "Бөліп шығару". Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері. Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина. Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары. Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық

заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы;

6) "Үйлесім және реттелу". Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу". Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу". Тірі ағзалардағы электрлік процестер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер. Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі. Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі. Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу";

7) "Қозғалыс". Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Бұлшық ет қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс: "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу";

8) "Молекулалық биология және биохимия". Дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) молекулалық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлылығы. Модельдеу "Дезоксирибонуклеин қышқы (ДНҚ) молекуласын құру";

9) "Жасушалық цикл". Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G₁, S және G₂. Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу". Митоз. Митоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Митоз кезеңдерін зерттеу";

10) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Г. Мендель анықтаған белгілердің тұқым қуалаушылық заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі. Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі.

Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы. Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм. Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор. Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру". Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары;

11) "Микробиология және биотехнология". Биотехнологиялық процестің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауыл шаруашылығында). Инсулин өндірісі;

12) "Көбею". Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу". Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу. Менструалдық цикл. Менструалдық циклдағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы. Контрацепция түрлері, олардың қолданылуы мен маңызы. Жыныстық жолмен берілетін аурулар: Жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары;

13) "Өсу және даму". Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы. Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері;

14) "Эволюциялық даму". Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы. Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық процестегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түрішілік, түраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті

табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)". "Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері;

15) Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

33. Оқыту мақсаттарының жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Тірі ағзалардың көптүрлілігі	7.1.1.1 жүйелеудің маңызын түсіндіру; 7.1.1.2 жүйеленуде тірі ағзалардың орнын анықтау; 7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының айырмашылық белгілерін сипаттау; 7.1.1.4 жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану	8.1.1.1 балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақ тәріздестер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау; 8.1.1.2 саңырауқұлақтардың ерекшелік белгілерін сипаттау 8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарын негізгі белгілеріне қарай ажырату; 8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше	9.1.1.1 әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлы номенклатураны қолдану; 9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін ерекшелік белгілері бойынша танып білу (анықтағыш бойынша)	

		белгілері бойынша тану		
1.2 Қоректену	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау және құрылысы мен оның қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 7.1.2.2 фотосинтез процесі үшін қажетті жағдайларды зерттеу	8.1.2.1 омыртқасыздар, күйіс қайыратын жануарлар мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру; 8.1.2.2 әртүрлі типті тістердің құрылысы мен қызметтері арасындағы байланысын және тісті күту ережелерін сипаттау; 8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 8.1.2.4 ас қорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану белгілерін анықтау; 8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түліктер тізімін жасау; 8.1.2.7 азық-түлік құрамындағы С дәруменін анықтау	9.1.2.1 адамның асқорыту жолдарындағы процестерді сипаттау; 9.1.2.2 ас қорыту процесіндегі органикалық заттар мен сәйкес ферменттердің арасындағы байланысты орнату	10.1.2.1 асқорыту процестері 10.1.2.2 асқорыту процесін, органикалық заттар сәйкес ферменттер арасындағы байланысты орнату; 10.1.2.3 ферменттердің әрекеттерін сипаттау 10.1.2.4 ферменттердің белсенділігін (температура жағдайла) зерттеу 10.1.2.5 асқорыту ферменттерінің майлардың асқорыту процесін
1.3 Заттардың тасымалдануы	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік	8.1.3.1 қан құрамы мен	9.1.3.1 активті және пассивті	10.1.3.1 өсімдіктердің транспирометр мәнін түсіндіру

		қызметін сипаттау;		
		8.1.3.2		
	заттардың тасымалының маңызын түсіндіру;	дайын микропрепараттар арқылы әртүрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу;		
	7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу;	8.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау;		
	7.1.3.3 сабақ пен тамырдың ішкі құрылысын зерттеу;	8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру;	тасымалдарды салыстыру;	
	7.1.3.4 сабақ және тамырдың құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысын сипаттау;	8.1.3.5 лимфа жүйелерін және қан, ұлпалық сұйықтық пен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау;	9.1.3.2 сыртқы факторлардың флоэма арқылы заттардың тасымалдануына әсерін зерттеу	10.1.3.2 ішкі және факторлар транспир зерттеу
	7.1.3.5 ксилема мен флоэма элементтерінің құрылысын салыстыру;	8.1.3.6 аурулардың алдын алуындағы вакцинацияның ролін бағалау;		
	7.1.3.6 жануарларда заттар тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу	8.1.3.7 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру;		
		8.1.3.8 жануарлардың жүрегінің құрылысы мен қантамыр жүйелерінің маңызын сипаттау;		
		8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы		

		байланысты орнату; 8.1.3.10 ануарлардың қантамырлар жүйесінің түрлерін сипаттау; 8.1.3.11 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу; 8.1.3.12 қантамыр жүйесі мүшелерінің ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау		
1.4 Тыныс алу	7.1.4.1 тірі ағзалар үшін тыныс алудың маңызын сипаттау; 7.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату; 7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алу процесін зерттеу; 7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру; 7.1.4.5 адамның тыныс алу мүшелері құрылысының ерекшеліктерін танып білу; 7.1.4.6 тыныс алу мүшелерінің ауыруларының себептері мен олардың алдын алу жолдарын түсіндіру	8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау; 8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру; 8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы және дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін анықтау	9.1.4.1 аэробты тыныс алу мен анаэробты тыныс алу арасындағы айырмашылықты түсіну; 9.1.4.2 глюкозаның ыдырау түрі мен жасушада алынатын энергия мөлшері арасындағы байланысты анықтау	9.1.4.1 тыныс алудың реакциясы, химиялық және физикалық пайдалану, анаэробты тыныс алу 9.1.4.2 бұлжытқы және аэробты тыныс алу арасындағы байланысты қарастыру

1.5 Бөліп шығару	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік әрекетіндегі бөліп шығарудың маңызын сипаттау; 7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін зерттеу; 7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру	8.1.5.1 адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 8.1.5.2 бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу; 8.1.5.3 терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау; 8.1.5.4 тері ауруларын және оның алдын алу шараларын түсіндіру	9.1.5.1 нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау; 9.1.5.2 фильтрация және несептің түзілуі процестерін сипаттау; 9.1.5.3 үйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау 9.1.5.4 зәр шығару жүйесі, бүйрек ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру	10.1.5.1 әр ағзалардың ортасы м алмасула өнімдері байланыс
1.6 Қозғалыс	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалу себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау (тропизмдер, таксистер); 7.1.6.2 жарықтың өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау; 7.1.6.4 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру	8.1.6.1 адам қаңқасының құрылысын білу; 8.1.6.2 сүйектердің құрылысы мен химиялық құрамын білу; 8.1.6.3 буындардың құрылысы мен қызметін білу; 8.1.6.4 сымбаттың бұзылуының себебін түсіну	9.1.6.1 тірек-қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау; 9.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын, макро және микроскопиялық құрылысын зерттеу; 9.1.6.3 сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру; 9.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы мен олардың қызметтері арасындағы байланысты орнату; 9.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының қызметтері түрлері мен олардың қызметтерін сипаттау;	10.1.6.1 қол бұлш максима күшін жә төзімділігі 10.1.6.2 бұлшықет жиырылу бұлшықет тәуелділігі

			9.1.6.6 адам бұлшық еттерінің құрылысы мен бұлшықет топтарын оқып тану; 9.1.6.7 гиподинамия салдарын атау; 9.1.6.8 сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау	
1.7 Үйлесім және реттелу	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру; 7.1.7.2 жүйке жүйесінің қызметі мен құрылымдық компонентерін атау; 7.1.7.3 жүйке жасушасының құрылымдық бөліктерін анықтау 7.1.7.4 орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін салыстыру; 7.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу; 7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру; 7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау; 7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін	8.1.7.1 көру мүшелерінің құрылысын білу; 8.1.7.2 көру гигиенасының маңыздылығын түсіну; 8.1.7.3 есту органының құрылысын білу; 8.1.7.4 есту гигиенасының маңыздылығын түсіну; 8.1.7.5 эндокриндік бездердің қызметін, олармен байланысты ауруларды білу	9.1.7.1 көруді қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережелерін сипаттау; 9.1.7.2 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту мүшелерінің гигиенасы ережелерін сипаттау; 9.1.7.3 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметін сәйкестендіру; 9.1.7.4 эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін анықтау; 9.1.7.5 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру; 9.1.7.6 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды атау; 9.1.7.7	10.1.7.1 жүйке жүйесінің құрылысы мен арасындағы орнату; 10.1.7.2 жүйке жүйесінің құрылысы мен арасындағы орнату; 10.1.7.3 жүйке жүйесінің құрылысы мен арасындағы орнату; 10.1.7.4 жүйке жүйесінің құрылысы мен арасындағы орнату; 10.1.7.5 жүйке жүйесінің құрылысы мен арасындағы орнату; 10.1.7.6 жүйке жүйесінің құрылысы мен арасындағы орнату;

2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Көбею	7.2.1.1 өсімдіктер мен жануарлардың көбею тәсілдерін білу	8.2.1.1 өсімдіктердің жыныссыз және жынысты көбеюін сипаттау; 8.2.1.2 өсімдіктердің өсімді көбею тәсілдерін салыстыру; 8.2.1.3 айқас тозаңдану мен өздігінен тозаңданудың салыстырмалы артықшылықтарын сипаттау; 8.2.1.4 гүл өсімдіктерінің қосарлы ұрықтануының мағынасын сипаттау	9.2.1.1 жануарлардың көбею тәсілдерін салыстыру; 9.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының ерекшеліктерін түсіндіру; 9.2.1.3 ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру	10.2.1.1 а жүйесінің сипаттау; 10.2.1.2 а аналық ж жасушал құрылыс зерттеу; 10.2.1.3 ж жетілу ке реттік жы белгілерд сипаттау; 10.2.1.4 м цикл мен прогестер маңызын 10.2.1.5 к ның маң түрлерін 10.2.1.6 ж жолмен т аурулард мен алды шаралар
2.2 Жасушалық айналым	7.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын салыстыру; 7.2.2.2	8.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен дамуы үшін митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру	9.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын салыстыру; 9.2.2.2 сомалық және жыныс	10.2.2.1 ж айналым кезеңінде процесте 10.2.2.2 м кезеңдер 10.2.2.3

	сомалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар сандарын атау		жасушаларындағы хромосомалар сандарын ажырату; 9.2.2.3 хромосома және хроматин ұғымдарының айырмашылығын білу	мейоз кесіп сипаттау; 10.2.2.4 митоз белгілерін сипаттау
2.3 Өсу және даму	7.2.3.1 ағздардың өсу мен даму процестерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсу процесін зерттеу; 7.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардың онтогенез кезеңдерін ажырату	8.2.3.1 ағздардың өсу мен даму процестерін салыстыру; 8.2.3.2 жәндіктердің өсу және даму процестерін зерттеу; 8.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардың онтогенез кезеңдерін зерделеу; 8.2.3.4 жануарлардың онтогенезіндегі тура және түрленіп даму типтерін салыстыру	9.2.3.1 эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау; 9.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасқан мүшелер мен ұлпалар дифференциасын сипаттау	10.2.3.1 ұрық және плацента түсіндіру; 10.2.3.2 ұрық пен дамуын сипаттау; 10.2.3.3 адам ұрық дамуына алкоголь есірткілер салдарының әсерін
2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылық-тары	7.2.4.1 тұқымқуалаушылық, өзгергіштік, ДНҚ ұғымдарын білу; 7.2.4.2 ДНҚ маңызы мен қызметін түсіну; 7.2.4.3 ген, хромосома түсініктерін білу; 7.2.4.4 тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді, мутациялар мен модификацияларды білу 7.2.4.5 соматикалық және жыныс	8.2.4.1 адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу; 8.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштікке мысал келтіру; 8.2.4.3 белгілерді анықтаудағы гендердің рөлін түсіндіру; 8.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНК-ның маңызын түсіндіру	9.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы рөлін дәйектеу; 9.2.4.2 ағзалар селекциясы үшін қолдан сұрыптаудың маңызын сипаттау; 9.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегінің орталықтарын оқып білу; 9.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері	10.2.4.1 генетикалық заңдарды сипаттау; 10.2.4.2 мутациялардың будандасу, цитологиялық тұжырым, моногибрис будандасу, шығару; 10.2.4.3 дигибрид будандасу, цитология негіздерін және есеу; 10.2.4.4 толықты са

				10.2.4.5 табиғи және жасушалардың шағылысуының маңыздылығын түсіндіру; 10.2.4.6 жасушалардың анықтау және сипаттау; 10.2.4.7 жасушалардың анықтау және сипаттау; хромосомалардың түсіндіру; 10.2.4.8 адам және жануарлардың тобының анықтау және сипаттау; уын және анықтау және сипаттау; түсіндіру; 10.2.4.9 адам және жануарлардың генетикасының негізгі әдістерін түсіндіру; 10.2.4.10 адам және жануарлардың сызбасын түсіндіру; 10.2.4.11 адам және жануарлардың өсімдіктегі ролін түсіндіру; арттыру үлгісін түсіндіру; ауылшаруашылығындағы технологиялардың қолданылуы.
2.5 Эволюциялық даму мен селекция негіздері	7.2.5.1 жыныссыз және жыныстық көбеюдің биологиялық маңызын білу; 7.2.5.2 белгілерді анықтаудағы гендердің ролін білу	8.2.5.1 түр ұғымын білу; 8.2.5.2 табиғи сұрыптауды, жасанды сұрыптауды түсіну; 8.2.5.3 Ч.Дарвиннің саяхаты туралы білу	9.2.5.1. түрлердің пайда болу жағдайларын түсіну; 9.2.5.2 эволюция ұғымын, эволюцияның қозғаушы күштерін білу; 9.2.5.3 табиғи сұрыптау мен жасанды сұрыптауды ажырату және мысалдар келтіру	9.2.5.1 К.Л. Ж.Б.Ламамардың негізгі қағидаларын оқып зеріңдету; 9.2.5.2 эволюция ілімінің қалыптасуы; Ч.Дарвиннің ролін түсіндіру; 9.2.5.3 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 9.2.5.4 ағзаның бейімделуі.

				табиғи сұ рөлін сип
				9.2.5.5 тү мен крит сипаттау;
				9.2.5.6 тү процесін
				9.2.5.7 Же дамуыны кезеңдер

3) "Ағзалар мен қоршаған орта" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Биосфера, экожүйе, популяция	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесі қоршаған орта факторларының тірі ағзаларының тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу; 7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру; 7.3.1.3 қоректік тізбекті және қоректік торларды құру; 7.3.1.4 экологиялық сукцессия процесін сипаттау	8.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау; 8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру; 8.3.1.3 популяцияның негізгі қасиеттерін және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау	9.3.1.1 ағзалардың түрлі тірі қалу тәсілдерін зерттеу; 9.3.1.2 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін орнату; 9.3.1.3 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 9.3.1.4 тірі ағзалардың қоршаған ортаның өзгермелі жағдай-ларына бейімделу механизмдерін түсіндіру	10.3.1.1 по өсімінің экспонен сигмоидт қисық сы графиктер 10.3.1.2 эн ағымыны есептеу; 10.3.1.3 эн биомасса пирамид салыстыр 10.3.1.4 азот пен айналым табиғатта құру
3.2 Адам қызметінің	7.3.2.1 адам мен экожүйе	8.3.2.1 адамның табиғаттағы	9.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтаудың және қолдауды	10.3.2.1 па қазбалар қайта өнд

қоршаған ортаға әсері	арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау;			
	7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің шаруашылық салаларынан мысалдар келтіру;			қоршаған түсіндіру;
	7.3.2.3 Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өсімдіктері мен жануарларын сипаттау;		қажеттіктің себептерін негіздеу;	10.3.2.2 пайдалану қоршаған адам ден түсіндіру;
	7.3.2.4 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жергілікті өңірдің жануарлары мен өсімдіктеріне мысал келтіру	рөлін түсіну; 8.3.2.2 Қазақстанның экологиялық мәселелерін білу мен түсіну және оларды шешу жолдарын ұсыну	9.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау; 9.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру	10.3.2.3 ж эффектісі ағзаларға түсіндіру; 10.3.2.4 оз бұзылуы мен салд

4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Молекулалық биология мен биохимия	7.4.1.1 судың қасиеті мен тірі ағзалар тіршілігі үшін маңызын сипаттау;	8.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау;	9.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау;	10.4.1.1 ф әрекет ет сипаттау;
	7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро- және макроэлементтердің ролін сипаттау;	8.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтерін сипаттау;	9.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтерін сипаттау;	10.4.1.2 дезоксир қышқыл молекула шиыршы құрылым
	7.4.1.3 азық-түліктер	8.4.1.3 нәруыздардың қасиеттері мен биологиялық	9.4.1.3 нәруыздардың қасиеттері мен биологиялық	10.4.1.3 дезоксир қышқыл молекула құрылым

	құрамындағы нәруыз, май, көмірсулардың бар болуын дәлелдеу; 7.4.1.4 минералды тыңайтқыштардағы азот, калий және фосфордың өсімдіктер үшін маңызын зерделеу	қызметтерін сипаттау; 8.4.1.4 азық-түліктер құрамындағы нәруыз, май, көмірсулардың бар болуын дәлелдеу;	қызметтерін сипаттау; 9.4.1.4 өсімдіктерге арналған минералды тыңайтқыштардағы азоттың, калийдің және фосфордың маңызын дәлелдеу	қағидала үлгілеу; 10.4.1.4 нәруыз молекулалары
4.2 Жасушалық биология	7.4.2.1 жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі құрылысын білу; 7.4.2.2 жануарлар және өсімдіктер жасушаларын ажырату	8.4.2.1 өсімдік және жануар ұлпаларын жіктеу; 8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын салыстыру	9.4.2.1 жасуша органоидтарының қызметін түсіндіру; 9.4.2.2 жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу	10.4.2.1 өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөлшектерін құрылысы мен түсіндіру; 10.4.2.2 прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын салыстыру есептеу
4.3 Микробиология және биотехнология	7.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау; 7.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу; 7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер мен залалсыздандыру өнімдерінің қолданылуын сипаттау; 7.4.3.4 вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру	8.4.3.1 қарапайымдылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустармен туындайтын аурулардың ерекшеліктері мен алдын алу шараларын сипаттау	9.4.3.1 қойларды клондау әдісін зерделеу; 9.4.3.2 дәрі-дәрмектер мен басқа да өнімдерді алу үшін биотехнологияның маңызын түсіну	10.4.3.1 иркіт және мысалы биотехнология процестің сызбасын 10.4.3.2 биотехнология өндірілетін мысал келтіру
4.4 Биофизика	7.4.4.1 буынаяқтылардың, құрттардың, моллюскалардың қозғалысын зерделеу	8.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу	9.4.4.1 негізгі бұлшық еттердің, қол қимылдарының жұмысын зерттеу; 9.4.4.2 статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық	10.4.4.1 тірі ағзалардың процестері 10.4.4.2 "қозғалыс" интерфейстері технология ерекшелігі

			еттердің шаршау процесін сипаттау	

34. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті зақымдалған

(нашар еститін, кейін естімей

қалған) білім алушыларға

арналған негізгі орта білім

деңгейінің 7-10 сыныптары

үшін "Биология" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

Үлгілік оқу бағдарламасының

қосымшасына сәйкес

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

3.1 Биосфера және экожүйелер	Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)"	7.3.1.1 қоршаған орта факторларын сипаттау; 7.3.1.2 жергілікті жер экожүйесінде орта факторларының тірі ағзалар тіршілік әрекеті мен таралуын зерттеу
	Қоректік тізбектер және қоректік торлар.	7.3.1.3 табиғи қоректік тізбектер мен қоректік торларды салыстыру;
	Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру"	7.3.1.4 қоректік тізбектер және қоректік торларды құрастыру
	Экологиялық сукцессиялар: Бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы	7.3.1.5 экологиялық сукцессияларды сипаттау
	3.2 Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	
	Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау
	Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері	7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсерін адам тіршілігінің салаларымен келтіру
	Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары	7.3.2.3 Қазақстан Республикасында ерекше қорғалатын табиғи аймақтар мен өсімдіктері мен жануарларын сипаттау
	Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері	7.3.2.4 жергілікті өңірдің Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктерін мысал келтіру
1.1 Тірі ағзаларды жүйелеу	Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер. Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы	7.1.1.1 жүйелеудің маңызын анықтау 7.1.1.2 жүйелеуде тірі ағзалардың анықтау
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер. ТЖБ-1	7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысын анықтау ерекшеліктерін сипаттау
2-тоқсан		

	Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану.	7.1.1.4 жекелеген ағзаларға дихотомиялық кілттерді қо
4.2 Жасушалық биология	Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға	7.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "мү жүйесі" ұғымдарын түсіндір 7.4.2.2 өсімдіктер және жан жасушаларын ажырату
4.1 Су және органикалық заттар	Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі ролі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы	7.4.1.1 судың қасиеті мен тіршілік маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро- және макроэлементтердің сипаттау
	Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу"	7.4.1.3 азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын дәлелдеу
	Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы). ТЖБ-1	7.4.1.4 минералды тыңайтқыштардың азот, калий және фосфордың тапшылығы үшін маңызын танып білу
1.3 Заттардың тасымалдануы	Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндір 7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалдануына қатысатын мүшелерді қамтамасыз ететін мүшелер
3-тоқсан		
	Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма,	7.1.3.3 тамыр және сабақтың ішкі құрылысын зерттеу; 7.1.3.4 тамыр және сабақтың өсуі мен қызметі арасындағы байланысты сипаттау

	ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс "Тамыр аймақтарын зерттеу"	
	Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері	7.1.3.5 флоэма мен ксилема элементтерін құрылысын с
	Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар	7.1.3.6 жануарларда заттар қатысатын мүшелерді таны
1.2 Тірі ағзалардың қоректенуі	Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау, құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланыс
	Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс "Фотосинтез процесіне қажетті жағдайларды зерттеу"	7.1.2.2 фотосинтез процесін жағдайларды зерттеу
1.4 Тыныс алу	Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты.	7.1.4.1 тірі ағзалардағы тыныс алу маңызын сипаттау;
	Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар	7.1.4.2 анаэробты және аэробты типтерін ажырату
	Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тынысалуы мысалында.	7.1.4.3 өсімдіктердегі тыныс алу
	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалуын зерттеу"	
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тынысалу жүйесі мүшелерін салыстыру"	7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру
	Тынысалу мүшелері. Адамның тынысалу жолдарының құрылысы мен газалмасу	7.1.4.5 адамның тыныс алу жолдарының құрылыс ерекшеліктерін таны

	мүшелері	
	Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау). ТЖБ-3	7.1.4.6 тыныс алу мүшелері ауруларының себептері мен жолдарын түсіндіру
4-тоқсан		
1.5 Бөліп шығару	Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік бөліп шығарудың маңызды
	Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу"	7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп ерекшеліктерін зерттеу
	Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру	7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру
1.6 Қозғалыс	Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалыс түсіндіріп, қозғалыстың маңызын танып-сипаттау (тропизмдер, таксис-тер); 7.1.6.2 жарықтың өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизмді танып-сипаттау
	Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау	7.1.6.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың қозғалыс мүшелерінің құрылысын салыстыру
1.7 Үйлесім және реттелу	Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру
	Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері	7.1.7.2 жүйке жүйесінің құрам бөліктерінің құрылымдық компоненттерін анықтау 7.1.7.3 жүйке жүйесінің қызметін анықтау
	Жүйке жүйесінің орталық және шеткі	7.1.7.4 орталық жүйке жүйесінің құрылысын салыстыру

	бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары	құрылысы мен қызметтері
	Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс "Тізе рефлексі"	7.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу
	Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлекстер. Шартты рефлекстердің сөнуі	7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру
	Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі	7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау
	Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері	7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін реттеу қалпына келуіне және тыныс алу ұйқының маңызын түсіндіру 7.1.7.9 жақсы психикалық және физикалық сақтаудың принциптерін сипаттау
	Жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері. ТЖБ-4	7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсерін түсіндіру

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
2.4 Тұқымқуалау мен өзгергіштік	Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен ДНҚ рөлі. Жүре пайда болған және тұқымқуалайтын белгілер. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ДНҚ жайлы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу"	8.2.4.1 адам ағзасындағы тұқымқуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу 8.2.4.2 үздік және үздіксіз еркіндік мысал келтіру; 8.2.4.3 белгілерді анықтаудың генетикалық рөлін түсіндіру; 8.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат дезоксирибонуклеотидтер (ДНҚ) рөлін түсіндіру

	Әртүрлі ағзалар түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны	8.2.5.5 әртүрлі ағзалардағы хромосомалардың санын с 8.2.4.6 соматикалық және хромосомаларындағы хромосомалардың санын атау
2.1 Көбею	Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы	8.2.1.1 өсімдіктердің жыныс және жыныссыз көбеюін сипаттау
	Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері"	8.2.1.2 өсімдіктердің өсімдік тәсілдерін салыстыру
	Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы	8.2.1.3 өздігінен және айқас ұрықтануды салыстырмалы артықшылықтарын сипаттау; 8.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі ұрықтанудың маңызын сипаттау
2.3 Өсу және даму	Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс "Жылдық сақинаны санау"	8.2.3.1 ағзалардың өсу және даму процестерін сипаттау; 8.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып өсу процестерін зерттеу
	Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Модельдеу "Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру"	8.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдерін ажырату 8.2.3.4 жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтерін салыстыру
4.3 Микробиология және биотехнология	Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы.	8.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау

	Зертханалық жұмыс "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру"	
	Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары	
	Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы.	8.4.3.2 ірімшік және йогурт өнімдері
	Зертханалық жұмыс "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу"	
	Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу"	8.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер, залалсыздандыру өнімдерін қолданылуын сипаттау
	Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері	8.4.3.4 вирустардың тіршілік формасы екендігін түсіндіру
2-тоқсан		
4.2 Жасушалық биология	Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль	8.4.2.1 прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы
	Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшықет, жүйке.	8.4.2.2 өсімдіктер мен жануарлар ұлпаларын жіктеу
	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс "Жануарлар ұлпаларын жіктеу"	
4.1 Молекулярлық биология	Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық	8.4.1.1 биологиялық мысалдармен пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау

	Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұның пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз	8.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің құрылымы мен биологиялық сипаттау
	Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері	8.4.1.3 нәруыздардың биологиялық құрылымы мен қызметі
1.1 Тірі ағзалардың көп түрлілігі	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар	8.1.1.1. балдырлар, мүктер, қырықжапырақ тәріздестер, жабықтұқымдылар мысалы өсімдіктердің ерекшеліктері
	Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар	8.1.1.2 саңырауқұлақтардың белгілерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу"	8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктерді негізгі белгілерімен ажырату
	Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама.	8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекшелік бойынша тану
	Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау"	
3-тоқсан		
1.2 Қоректену	Жауын құртының, сиырдың және адамның асқорыту жүйесінің құрылысы	8.1.2.1 омыртқасыз (жауын құртының) және омыртқалы (сиыр) жануарлар асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру
	Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру	
	Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы.	8.1.2.2 тістердің құрылысы, қызметтері мен қызметтері арасындағы өзгерістер және тісті күту ережелерін

	Адамның асқорыту жолдарының құрылысы. Асқорыту бездері. Асқорыту мүшелерінің қызметі	8.1.2.3 адамның ас қорыту жолдарының құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысты анықтау
	Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу	8.1.2.4 асқорыту жолы ауруларының себептерін және астан уланудың алдын алу шараларын сипаттау
	Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери – бери ауруы, С авитаминоздағы қыркұлақ, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау"	8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түлікті жасау; 8.1.2.7 азық-түлік құрамынан дәруменін анықтау
1.3 Заттардың тасымалдануы	Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы	8.1.3.5 лимфа жүйесін және оның сұйықтығы мен лимфа ағаруының байланысты сипаттау
	Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық	8.1.3.1 қан құрамы мен қызметі
	Зертханалық жұмыс "Әр түрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу". Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру	8.1.3.2 дайын микропрепараттармен әр түрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу
4 тоқсан		
	Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес	8.1.3.4 қарапайымдылар, саңырауқұлақтар, бактериялар, вирустар қоздыратынмен тамақтану аурулардың ерекшеліктерін анықтау алдын алу шараларын сипаттау
	Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және	8.1.3.5 аурудың алдын алудың профилактикасы вакцинацияның рөлін бағалау

	оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу	
	Қан топтары. Қан құю. Резус – фактор. Агглютинация. Резус – конфликт	8.1.3.6 агглютинация және механизмдерін түсіндіру
	Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қантамырларының құрылысы мен қызметі	8.1.3.7 жануарлар жүрегінің қантамырлар жүйелерінің сипаттау; 8.1.3.8 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қан арасындағы байланысты о
	Қантамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі	8.1.3.9 жануарлардың қантамырлар түрлерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу"	8.1.3.10 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу
	Жүрек-қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау, т.б.	8.1.3.11 қантамыр жүйесі ауруларының себептері мен ауру белгілері

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.4 Тыныс алу	Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы.	9.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау
	Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс	9.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру

	шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі.	
	Тыныс алудың минуттық көлемі. Әр түрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тынысалу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу"	9.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайда дененің физикалық жүктемемен тыныс алудың минуттық көлемін
1.5 Бөліп шығару	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліпшығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және милы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері)	9.1.5.1 адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметін сипаттау; 9.1.5.2 бүйректің құрылымдарын танып білу
	Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі	9.1.5.3 терінің құрылысы мен қызметін шығарудағы маңызын сипаттау
	Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері,). Белгілері мен алдын алу шаралары	9.1.5.4 тері ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру
1.6 Қозғалыс	Адам қаңқасының құрылысы. Тірек-қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі	9.1.6.1 тірек-қимыл жүйесін сипаттау
	Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы.	
	Зертханалық жұмыс "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы"	9.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын және микроскопиялық құрылысын зерттеу
	Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы	9.1.6.3 сүйектердің байланысын салыстыру
	Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі	9.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы және олардың қызметі арасында байланыс орнату
2-тоқсан		
	Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең	9.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының құрылысы мен олардың қызметтерін сипаттау

	жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс "Бұлшықет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшықеттерін жіктеу	9.1.6.6 адам бұлшық еттері мен бұлшықет топтарын о
	Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары	9.1.6.7 гиподинамия салдар 9.1.6.8 сымбаттың бұзылуы жалпақтабандылықтың па себептерін анықтау
4.4 Биофизика	Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшықеттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер	9.4.4.1 тік жүруге байланыс қозғалуының биомеханика ерекшеліктерін зерттеу 9.4.4.2 статикалық және ди жұмыс барысында бұлшық шаршау үрдісін сипаттау
1.7 Үйлесім және реттелу	Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу"	9.1.7.1 көруді қабылдаудың зерттеу және көру гигиенас сипаттау
	Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу". (құлақтың есту қабілетін анықтау)	9.1.7.2 дыбысты қабылдау зерттеу және есту гигиенас ережелерін сипаттау
	Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Соқыр дақты анықтау, түстердің аралсуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі"	9.1.7.3 көру және есту рецеп құрылымы мен қызметтер
	"Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар	9.1.7.4 эндокринді, экзокри бездердің орналасқан жер 9.1.7.5 бездердің негізгі қыз түсіндіру
	Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция)	9.1.7.6 эндкриндік бездер қ бұзылуынан туындаған ауру

	Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицептор-лар). Зертханалық жұмыс "Тері сезімталдығын зерттеу"	9.1.7.7 терінің сезімталдығы
	Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің ролі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі	9.1.7.8 жылықанды жануар температураны сақтаудағы сипаттау
3-тоқсан		
2.1 Көбею	Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы	9.2.2.1 тірі ағзалардың тіршілік митоз бен мейоздың маңызы
	Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею	9.2.1.1 жануарлардың көбею салыстыру
	Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит	9.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалдарында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының түсіндіру
	Ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі	9.2.1.3 ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру
2.3 Өсу және даму	Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрюла, нейрула.	9.2.3.1 эмбрионалдық даму сипаттау
	Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез	9.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақтардың қалыптасатын ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануын сипаттау
2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс	9.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызын дәйектеу
	Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері	9.2.4.2 ағзалар селекциясының маңызын сипаттау
	Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары	9.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегін анықтау орталықтарын оқып білу

	Қазақстан территориясында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер	9.2.4.4 маңызды мәдени өсірілетін өсімдіктер мен үй жануарларының қолтұқымын сипаттау
3.1 Биосфера, экожүйе, популяция	Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері.	9.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын
	Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру"	9.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру
	Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және Г стратегиялары).	9.3.1.3 популяцияның негізгі және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 9.3.1.4 ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдерін
	"Жыртқыш-жеміс" қарымқатынас түрі. Популяция санының өзгеруі	9.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарымқатынасының мысалында популяция санының өзгеруіне себептерін анықтау
	Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарымқатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі	9.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 9.3.1.7 тірі ағзалардың қоршаған орта жағдайларына бейімделуінің механизмдерін түсіндіру
3.2 Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Адамның табиғаттағы ролі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры	9.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтау және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу; 9.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау
	Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары	9.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру
4-тоқсан		

4.2 Жасушалық биология	Жасушаның негізгі компонент-терінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері	9.4.2.1 өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөлшектері мен құрылысы мен қызметін талдау
	Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу"	9.4.2.2 микрофотографияны пайдаланып жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу
1.1 Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе	Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті регионның) анықтау"	9.1.1.1 әр түрлі түрлерді сипаттау бинарлы номенклатураны пайдалану 9.1.1.2 - Өсімдіктер мен жануарлар түрлерін ерекшелік белгілеу танып білу (анықтағыш бойынша)
	Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы	9.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциалдық және сигмоидтық үлгілерінің қисық сызықтағы графиктерін талдау
	Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері	9.3.1.2 энергия ағымының тасымалы есептеу; 9.3.1.3 энергия, биомасса және биомасса пирамидаларын салыстыру
	Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі	9.3.1.4 азот пен көміртектің айналымының сызбасын келтіру

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

3.2 Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері	10.3.2.1 Пайдалы қазбалар қайта өңдеудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері.	10.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін түсіндіру
	Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері	10.3.2.3 парниктік эффектінің әсерін түсіндіру; 10.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру
1.2 Қоректену	Ыдырау процесі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару	10.1.2.1 адамның асқорыту процестерді сипаттау; 10.1.2.2 ас қорыту процесіндегі органикалық заттар мен сәлсіз ферменттердің арасындағы өзара әрекеттесу орнату
	Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу"	10.1.2.3 ферменттердің әрекет ету механизмін сипаттау
	Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу"	10.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы процесін зерттеу
1.3 Заттар тасымалы	Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалыуы	10.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру
	Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс "Транспирация процесі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (кутикула мен лептесіктер) транспирация процесіне әсері"	10.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация процесінің мәнін түсіндіру; 10.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу

	Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық	10.1.3.4 сыртқы факторлардың арқылы заттардың тасымалына әсерін зерттеу
1.4 Тыныс алу	Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс алу процестерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері	10.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдаланып анаэробты және аэробты тыныс алу салыстыру
	Аэробты, анаэробты тыныс алу процестерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тыныс алуға физикалық жүктемелердің әсері	10.1.4.2 бұлшықет қажуы және анаэробты тыныс алу процестері арасындағы байланысты қарастыру
2-тоқсан		
1.5 Бөліп шығару	Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері	10.1.5.1 нефронның құрылысы және қызметін сипаттау; 10.1.5.2 филтрация және реабсорбцияның түрлерін сипаттау
	Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар(кариес, іріңді ангина т.б.)	10.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау
	Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары	10.1.5.4 бүйрек және зәр шығару жүйесі ауруларының алдын алу және емдеу тәсілдерін түсіндіру
	Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы	10.1.5.5 әртүрлі ағзалардың зат алмасу ортасы мен зат алмасудың соңғы өнімдері арасындағы байланысты оқыту
1.7 Үйлесім және реттелу	Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар.	10.1.7.1 жүйке жасушасының құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату; 10.1.7.2 жүйке ұлпалары мен нерв жасушаларының қызметі

	Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу"	құрылымдық бөліктерінің талдау
	Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу"	10.1.7.3 жүйке импульсінің өтуін сипаттау
	Тірі ағзалардағы электрлік процестер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер	10.4.4.1 тірі ағзалардағы электрлік процестерді зерттеу
	Тынысалу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі	10.1.7.4 нейрогуморальдық реттелу механизмін түсіндіру
	Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі	10.4.4.2 "компьютер-ми" интерфейсі технологиясының ерекшеліктері білу
	Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері	10.1.7.5 ағзаның ішкі ортасын тұрақтылығын ұстаудағы гомеостаз сақтаудың механизмін түсіндіру
	Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу"	10.1.7.6 өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші әсер ететін заттардың әрекетін зерттеу
3-тоқсан		
1.6 Қозғалыс	Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Бұлшықет қозғалысын реттеу" Зертханалық жұмыс "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу"	10.1.6.1 қол бұлшық еттерінің жұмыс күшін және күшке тартылуын зерттеу; 10.1.6.2 бұлшық еттің жиырмалық бұлшықет жұмысының тәуелділігін зерттеу
4.1 Молекулярлық биология	Дезоксирибонуклеин қышқылының молекулярлық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлығы.	10.4.1.1 дезоксирибонуклеин қышқылының молекуласының биологиялық маңызын, жиырмалық құрылымын сипаттау

	Модельдеу "Дезоксирибонуклеин қышқылы" молекуласын құру"	10.4.1.2 дезоксирибонуклеин қышқылының құрылымды негізінде үлгілеу
2.2 Жасушалық цикл	Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G1, S және G2	10.2.2.1 жасуша айналымы кезіндегі жүретін процестер
	Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу"	10.2.2.2 митоздың кезеңдері
	Митоз. Митоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру.	10.2.2.3 мейоз кезеңдерін салыстыру
	Модельдеу "Митоз кезеңдерін зерттеу"	10.2.2.4 митоз және мейоз салыстыру
2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Мендель ашқан белгілердің тұқымқуалау заңдылықтары Тұқымқуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі	10.2.4.1 генетиканың дамуы қалыптасуындағы Мендель рөлін бағалау
	Тұқымқуалаушылық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гаметалар тазалығы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы	10.2.4.2 моногибридті будандастыру цитологиялық негіздерін дәлелдеу есептер шығару; 10.2.4.3 дигибридті будандастыру цитологиялық негіздерін дәлелдеу есептер шығару
	Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы	10.2.4.4 толық және толымсыз доминанттылықты салыстыру 10.2.4.5 талдаушы будандастыру маңыздылығын бағалау
	Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм	10.2.4.6 жынысты анықтау сипаттау; 10.2.4.7 жынысты анықтау хромосомалардың рөлін түсіндіру сызба жасау
	Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор	10.2.4.8 адамның қан тобын тұқымқуалауын және қан танымау анықтау механизмін түсіндіру
	Адам генетикасы. Адамның тұқым-қуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Модельдеу "Адамның генеалогиялық	10.2.4.9 адам генетикасын зерттеу негізгі әдістерін сипаттау; 10.2.4.10 шежіре сызбасын

	шежіре ағашын құру"	
	Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауыл шаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары	10.2.4.11 мәдени өсімдіктер арттыру үшін заманауи ауыл технологияларды қолданы
4-тоқсан		
4.3 Микробиология және биотехнология	Биотехнологиялық процестін жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауылшаруашылықта). Инсулин өндірісі	10.4.3.1 инсулин өндіру мысалы биотехнологиялық процестін сызбасын сипаттау; 10.4.3.2 биотехнологияда өнімдерге мысал келтіру
2.1 Көбею	Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі	10.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу"	10.2.1.2 аталық және аналық гаметалардың құрылысын сипаттау
	Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу	10.2.1.3 жыныстық жетілу кезеңдері мен екінші реттік жыныстық белгілері дамуды сипаттау
	Менструалдық цикл: менструалдық циклындағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы	10.2.1.4 менструалдық циклдың фазалары және прогестеронның маңызы
	Контрацепция түрлері және олардың қолданылуы мен маңызы	10.2.1.5 контрацепцияның түрлерін түсіндіру
	Жыныстық жолмен берілетін аурулар: жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары	10.2.1.6 жыныстық жолмен берілетін аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру
2.3 Өсу және даму	Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы	10.2.3.1 ұрықтың дамуында плацентаның маңызын түсіндіру 10.2.3.2 эмбрион мен ұрықтың дамуы салыстыру
	Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері	10.2.3.3 адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілердің әсерінің салдарын түсіндіру

2.5 Эволюциялық даму	Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері	10.2.5.1 жердегі тіршіліктің пайда болуының негізгі кезеңдерін түсіндіру
	Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы	10.2.5.2 К. Линней мен Ж.Б. Ламарк еңбектерінің негізгі қағидаларын түсіндіру; 10.2.5.3 Эволюция ілімінің қалыптасуындағы. Ч.Дарвин ролін түсіндіру
	Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық процестегі өзгергіштіктің (мутация-лық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түршілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімдел-гіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)"	10.2.5.4 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 10.2.5.5 ағзалардың бейімделушілік сұрыпталудың ролін сипаттау
	"Түр" ұғымының анықтамасы. Түр-дің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері	10.2.5.6 түрдің құрылымы мен критерийлерін сипаттау; 10.2.5.7 түр түзілу процесін сипаттау

Қазақстан Республикасының

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

14-қосымша

Қазақстан Республикасының

Білім және ғылым министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына 651-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары

үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты: әлемнің физикалық бейнесі туралы түсінік қалыптастыру үшін оның негізгі заңдылықтарын меңгеру, табиғат туралы ғылыми білім жүйесін, табиғат объектілері мен құбылыстарының алуан түрлілігі, өркениеттің одан әрі дамуында ғылым жетістіктерін ұтымды пайдалану мүмкіндігін түсіну үшін, процестер заңдылықтары мен физика заңдары туралы.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) білім алушыларды ғылыми таным әдісімен және табиғат объектілері мен құбылыстарын зерттеу әдістерімен таныстыру;

2) құбылыстарды сипаттайтын механикалық, жылу, электромагниттік және кванттық құбылыстар, физикалық шамалар туралы білімді меңгеру;

3) өмірлік тәжірибеде кеңінен қолданылатын өлшеу құралдарын пайдалана отырып, оқушылардың табиғи құбылыстарды бақылау, зертханалық жұмыстар, тәжірибелер мен эксперименттік зерттеулер жүргізу біліктерін, дағдыларын қалыптастыру;

4) табиғи құбылыс, эмпирикалық анықталған факт, проблема, болжам, теориялық қорытынды, эксперименттік тексеру нәтижесі сияқты жалпы ғылыми ұғымдарды меңгеру;

5) адамның тұрмыстық, өндірістік және мәдени қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін, ғылыми деректердің расталмаған ақпараттан айырмашылықтары мен ғылымның құндылығын түсіну.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) білім алушыларда негізгі ойлау операцияларын дамыту (талдау, жинақтау, салыстыру, жалпылау);

2) ойлау тәсілдерін қалыптастыру (бастапқы деректерді талдау, іс-

әрекетті жоспарлау, кезең-кезеңмен және қорытынды өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру);

3) сөйлеу тілін дамыту, түсіндіріп айту кезінде тиісті терминологияны қолдана білу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. "Физика" пәнін оқыту қарым-қатынас, тұлғаға бағыттылық және іс-әрекеттік тәсілдер қағидалары негізінде жүзеге асырылады.

6. Физиканы оқу процесінде қарым-қатынас тәсілі білім алушылардың тапсырманы орындау барысында сұрақ жауап құрастыра білуді, амалдарды орындаудың дұрыс немесе қателігін дәлелдеу, есеп шығарудың кезеңдерін негіздеуді болжайды.

арқылы жүзеге асып, келесідей сөйлеу дағдылары қалыптасады: білім алушылар физикалық терминдер мен ұғымдарды қолдана отырып, пікірлерін айтуды, тапсырманы орындау кезінде сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдауды, орындалған әрекеттің дұрыстығы мен қатесін дәлелдеуді үйренеді, оқу тапсырмаларын шешу кезеңдерін негіздейді.

7. Физиканы оқытудағы тұлғаға бағытталған тәсіл білім алушылардың танымдық іс-әрекетінің ішкі құрылымына негізделуді көздейді: тапсырмаларды қалай шешу керектігін білу, шығармашылық жұмыстарды орындау, өз жұмысының дұрыстығын тексеру, оны түзету және ол үшін қандай ақыл-ой операцияларын жасау керектігін білу.

8. Физика сабақтарындағы әрекеттік тәсіл келесі жолдармен жүзеге асырылады:

1) оқушыларды ойын, пікірталас-бағалау, зерттеу және рефлексиялық әрекеттерге тарту;

2) сабақтардағы өмірлік жағдайларды талдау және модельдеу.

9. Бағдарлама белгілі бір өмірлік мәліметтерге негізделген көптеген физикалық ұғымдарды игеруді қамтамасыз етеді, бұл ғылым мен практика арасындағы байланысты дұрыс түсінуге ықпал етеді.

10. Физиканы меңгеру ойлау, есте сақтауды, зейінді, байқампаздықты дамытуға ықпал етеді, есту қабілеті нашар және кейіннен естімей қалған білім алушылардың логикалық ойлауын дамытуға, олардың ойларын дәл, анық және дұрыс жеткізе білуге үйрету үшін алғышарттар болып табылады.

11. Бағдарлама тілдік материалдың синтаксистік семантикасын дамытуға, ұғымдарды анықтау тәсілдерін арнайы зерделеуге, әртүрлі құбылыстардың, себептіліктің, негізгі заңдардың, ережелердің, гипотетикалық пайымдаулардың өзара байланысын белгілеуге қатысты сөйлеу мәлімдемелерінің өзгергіштігін дамытуға бағытталған, бұл күнделікті пайымдар деңгейінен ғылыми ұғымдар деңгейіне өту мүмкіндігін қамтамасыз етеді, білім алушыларда ғылыми дүниетаным негіздерін қалыптастыру, бағдарламалық мәліметтерді өңдеу кезінде коммуникативтік бағыттылықты күшейту, ауызша материалды қабылдау тәсілдерін дамыту, оның ауызша және жазбаша жеткізу сапасын дамытады.

12. Демонстрациялық тәжірибелер жүйесі білім алушыларға физикалық шамаларды өлшеу принциптерін түсінуді, өлшеу әдістері мен әдістерін, сондай-ақ қателіктерді талдау әдістерін меңгеруді қамтамасыз етеді.

13. Физиканы меңгеруде бірнеше заңдылықтар қолданылатын есептер ерекше мәнге ие; әдетте, есептерді шешу, алдымен жалпы түрде және бірнеше заңдарды қолдануды қажет ететін есепті шешуде жүзеге асырылады, мұғалім есептерді шешудің үлгісін көрсетеді және үйде шешу үшін ұқсас тапсырмалар ұсынады.

14. Оқытудың техникалық құралдары:

1) деректерді жазуға, көрсетуге және талдауға арналған оқу бағдарламалық қамтамасыз ету, гальванометрлік датчик, схемаларды құрастыруға арналған электронды панель, айнымалы кернеу датчигі, қос диапазонды күш датчигі, цифрлік тұрақты ток қуат көзі, жарық датчигі, датчиктерді орайтын қамтама;

2) Физика пәні бойынша тәжірибе жүргізу үшін 7-9 сыныптарға арналған

экрандық-дыбыстық құралдар, электрондық плакаттар, электрондық оқулықтар, оқу-бағдарламалық кешен;

3) физикалық эксперименттерді модельдеудің 3D бағдарламасы, зертханалық керек-жарақтар;

4) көрсету амперметрі, барометр-анероид, көрсету ваттметрі, электрондық таразы, көрсету вольтметрі, бір полюсті ажыратқыш, U-тәрізді көрсету магниті, жолақты көрсету магниті;

5) электр схемаларын жасауға арналған жиынтық, 5 шардан тұратын штативі бар маятниктердің жиынтығы, практикумға арналған конденсаторлар жиынтығы, жартылай өткізгіштер жиынтығы (диодтар), жартылай өткізгіштер жиынтығы (транзисторлар мен тиристорлар), сым резисторларының жиынтығы, механика бойынша жүктер жиынтығы, калориметриялық денелер жиынтығы, тең көлемдегі денелер жиынтығы, чемодандағы зертхана "Жылу құбылыстары" демонстрациялық жиынтығы;

6) магнит өрісінде раманың айналуын көрсетуге арналған аспап, өткізгіштің кедергісінің оның ұзындығына, қимасына және материалына тәуелділігін көрсетуге арналған аспап;

7) кестелер: "Электромагниттік толқындар шкаласы" кестесі; "Бірліктердің Халықаралық жүйесі" кестесі, "Қауіпсіздік техникасы ережелері" кестесі;

8) компьютерлік түзету-дамыту ойындары мен бағдарламалар жиынтығы.

3-тарау. "Физика" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Физика" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

3) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

4) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

16. Бағдарлама 8 бөлімді қамтиды:

- 1) "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі;
- 2) "Механика" бөлімі;
- 3) "Жылу физикасы" бөлімі;
- 4) "Электр және магнетизм" бөлімі;
- 5) "Геометриялық оптика" бөлімі;
- 6) "Кванттық физика элементтері" бөлімі;
- 7) "Астрономия негіздері" бөлімі;
- 8) "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімше.

17. "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) физика – табиғат туралы ғылым;
- 2) физикалық шамалар;
- 3) физикалық өлшеулер.

18. "Механика" бөлімі бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) кинематика негіздері;
- 2) динамика негіздері;
- 3) сақталу заңдары;
- 4) статика;

5) тербелістер мен толқындар.

19. "Жылу физикасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) молекулалы-кинетикалық теория негіздері;

2) термодинамика негіздері.

20. "Электр және магнетизм" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) электростатика негіздері;

2) электр тогы;

3) магнит өрісі;

4) электромагниттік толқындар және тербеліс.

21. "Геометриялық оптика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) геометриялық оптика заңдары.

22. "Кванттық физика элементтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) атом мен атом ядросының құрылысы;

2) радиоактивтілік;

3) элементар бөлшектер.

9. "Астрономия негіздері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) Жер және Ғарыш;

2) астрофизика элементтері.

23. "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі келесідей бөлімшені қамтиды:

1) физиканың дүниетанымдық мән.

24. 7 сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Физика – табиғат туралы ғылым". Физика – табиғат туралы ғылым; табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері.

2) "Физикалық шамалар мен өлшеулер". Халықаралық бірліктер жүйесі; скаляр және векторлық физикалық шамалар; өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі; үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу. Зертханалық жұмыс: № 1 зертханалық жұмыс: кішкентай денелердің өлшемін анықтау; № 2- зертханалық жұмыс: физикалық шамаларды өлшеу; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; аспап шкаласындағы бөліктің құнын анықтау.

3) "Механикалық қозғалыс". Механикалық қозғалыс және оның сипаттамалары; санақ жүйесі; механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы; түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар; жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу; әртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктік көрінісі. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; координатаның уақытқа тәуелділік графигін зерттеу;

4) "Тығыздық". Масса және денелердің массасын өлшеу; дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу; заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі; тығыздықты есептеу; № 3 зертханалық жұмыс: сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; электрондық және иіндік таразыларды қолданып, әр түрлі денелердің массасын анықтау; мензуркадағы сұйықтық көлемін анықтау;

5) "Денелердің өзара әрекеттесуі". Инерция құбылысы; күш; тартылыс құбылысы және ауырлық күші; салмақ; деформация; серпімділік күші, Гук заңы; үйкеліс күші; үйкеліс әрекетін техникада ескеру; бір түзу бойымен денеге әсер еткен күштерді қосу. № 4 зертханалық жұмыс: серпімді

деформацияларды зерделеу; № 5 зертханалық жұмыс: сырғанау үйкеліс күшін зерттеу; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; динамометр көмегімен өлшеу; ауырлық күшін зерттеу; түрлі денелердің созылуын зерттеу.

6) "Қатты денелер, сұйықтар және газдардағы қысым". Газдардың, сұйықтардың және қатты денелердің молекулалық құрылымы; қатты денелердегі қысым; сұйықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы; қатынас ыдыстар; гидравликалық машиналар; атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу; манометрлер, сорғылар; кері итеруші күш. № 6 зертханалық жұмыс: Архимед заңын зерделеу; № 7 зертханалық жұмыс: дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; кез-келген пішінді қатынас ыдыстардағы бірдей және әртүрлі сұйықтардың беттерінің орналасуын зерттеу; атмосфералық қысымның бар екендігін зерттеу.

7) "Жұмыс және қуат". Механикалық жұмыс; қуат. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; жұмыстың мәнін график бойынша анықтау; ауырлық күші мен үйкеліс күшінің жұмысын салыстыру; транспорт түрлерінің қуатын бағалау.

8) "Энергия". Кинетикалық энергия; потенциалдық энергия; энергияның сақталуы және басқа түрге айналуы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; үстел теннисіне арналған шариктің тебілу биіктігін анықтау;

9) "Жай механизмдер". Жай механизмдер; дененің массалық центрі; иіндіктің тепе-теңдік шарты; пайдалы әрекет коэффициенті. № 8 зертханалық жұмыс: Жазық фигураның массалар центрін анықтау; № 9 зертханалық жұмыс: иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; № 10 зертханалық жұмыс: көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; түсірілген күштің айналу осіне дейінгі қашықтыққа тәуелділігін зерттеу;

10) "Жер және Ғарыш". Аспан денелері туралы ғылым; Күн жүйесі; Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл).

25. 8 сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Жылулық құбылыстар". Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия; температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары; ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері; жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару; табиғаттағы және техникадағы жылу берілу; жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі; жылу мөлшері, заттың меншікті жылу сыйымдылығы; отынның энергиясы; отынның меншікті жану жылуы; жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және басқа түрге айналу заңы. №1 зертханалық жұмыс: әртүрлі температурадағы суларды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру; Практикалық жұмыстар: денені қыздыру үшін қажетті немесе оны суытқанда бөлінетін жылу мөлшерін есептеу; заттың меншікті жылу сыйымдылығын анықтау; заттың агрегаттық күйлері өзгерген кездегі жылу мөлшерін есептеу; заттың меншікті жылу сыйымдылығын анықтау; жылу мөлшерінің дене массасына тәуелділігін зерттеу; жылу мөлшерінің қыздыру температурасына тәуелділігін зерттеу; әртүрлі отынның жану тиімділігін бағалау;

2) "Заттың агрегаттық күйлері". Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы; булану және конденсация; қаныққан және қанықпаған булар; қайнау, меншікті булану жылуы; қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау. №2 зертханалық жұмыс: мұздың меншікті балқу жылуын анықтау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; заттың фазалық ауысу графигін зерттеу; мұздың балқу температурасын зерттеу; булану жылдамдығының әртүрлі факторларға тәуелділігін зерттеу;

3) "Термодинамика негіздері". Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы; жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы; жылу қозғалтқыштары; жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті; жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; ішкі энергияның механикалық энергияға айналуын зерттеу; жылулық тепе-теңдік орныққандағы энергияның сақталу заңын зерттеу;

4) "Электростатика негіздері". Денелердің электрленуі, электр заряды; өткізгіштер мен диэлектриктер; электр зарядының сақталу заңы; қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі; Кулон заңы, элементар электр заряды; электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі; электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; бір-бірінен қандай-да бір арақашықтықта орналасқан және жіңішке жіпке ілінген екі бірдей ауа шарының әрекеттесуін зерттеу; электроскопты жасау;

5) "Тұрақты электр тогы. Электр тогы, электр тогы көздері; электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу; тізбек бөлігі үшін Ом заңы; өткізгіштің электр кедергісі; өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат; өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу; электр тогының жұмысы мен қуаты; электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы; металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік; электрқызырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар; электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы). №3 зертханалық жұмыс: электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу; №4 зертханалық жұмыс: тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу; №5 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу; №6 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу; №7 зертханалық жұмыс: электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; тізбектегі ток күшін өлшеу; тізбек бөліндегі кернеуді өлшеу; өткізгіш кедергісінің материал тегіне тәуелділігі; қыздыру шамының қуаты мен жұмысын өлшеу; тізбектей қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу; параллель қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу;

6) "Электромагниттік құбылыстар". Тұрақты магниттер, магнит өрісі; тогы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі; тогы бар шарғының магнит өрісі; электромагниттер және оларды қолдану; магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш; электр өлшеуіш құралдар; электромагниттік индукция, генераторлар. №8 зертханалық жұмыс: тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу; №9 зертханалық жұмыс: электромагнитті құрастыру және оның әсерін сынау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; су компасын (құбылнамасын) жасау; магнит өрісінің түрлі материалдар

арқылы өтуін зеттеу; түрлі тиындардың магниттік қасиеттерін зерттеу; үйкеліс арқылы магниттеу; магниттің қасиетіне температураның әсері;

7) "Жарық құбылыстары". Жарықтың түзу сызықты таралу заңы; жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар; сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу; жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу; линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы; линзаның көмегімен кескін алу; көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері; оптикалық аспаптар. №10 зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау; №11 зертханалық жұмыс: жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; қарапайым перископты жасау; калейдоскопты жасау; жазық айнадағы кескінді зерттеу; ойыс айнаға түскен және шағылған стандартты сәулелердің жүрісі; жинағыш және шашыратқыш линзадағы негізгі сәулелердің жүрісі; көз бен фотоаппараттың оптикалық жүйелерін салыстыру;

26. 9 сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Кинематика негіздері". Механикалық қозғалыс; векторлар және оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріне түсірілген проекциялары; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру; дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі; қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы; сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар; центрге тартқыш үдеу. №1 зертханалық жұмыс: теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау; №2 зертханалық жұмыс: горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; денелердің қозғалысын сипаттау тәсілдері; қозғалыстың салыстырмалылығы;

2) "Астрономия негіздері". Жұлдызды аспан; аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі; әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт; Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары; Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау;

3) "Динамика негіздері". Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері; механикадағы күштер; Ньютонның екінші заңы, масса; Ньютонның үшінші заңы; Бүкіләлемдік тартылыс заңы; дененің салмағы, салмақсыздық; денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы; Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; күшті өлшеудің практикалық тәсілдері; жердің ауырлық өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу; дененің еркін түсу үдеуін өлшеу;

4) "Сақталу заңдары". Дене импульсі және күш импульсі; импульстің сақталу заңы; реактивті қозғалыс; механикалық жұмыс және энергия; энергияның сақталу және айналу заңы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; дененің кинетикалық энергиясының өзгеруіне қатысты күштің жұмысын салыстыру; денелердің соқтығысуы кезіндегі импульстің сақталу заңын зерттеу;

5) "Тербелістер және толқындар". Тербелмелі қозғалыс; тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі; тербелмелі қозғалыстың теңдеуі; математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері; еркін және еріксіз тербелістер, резонанс; еркін электромагниттік тербелістер; толқындық қозғалыс; дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс; жаңғырық; электромагниттік толқындар; электромагниттік толқындар шкаласы. №3 зертханалық жұмыс: математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау; №4 зертханалық жұмыс: беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; әр түрлі маятниктер тербелісінің периоды есептеу; еркін және еріксіз тербелістерді зерттеу; толқындардың сипаттамасын зерттеу; ұялы телефонның жұмыс істеу принципі; аналогті сигналдың берілуі; Морзе әліппесі;

6) "Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар". Жылулық сәуле шығару; жарық кванттары туралы Планк гипотезасы; фотоэффект құбылысы; рентген сәулелері; радиоактивтілік; радиоактивті сәулеленудің табиғаты; Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару;

7) "Атом ядросы. Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер; массалар

ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы; ядролық реакциялар, радиоактивті ыдырау заңы; ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция; ядролық реактор; термоядролық реакциялар; радиоизотоптар, радиациядан қорғану; элементар бөлшектер. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; радиоактивті элементтердің жартылай ыдырау периодын есептеу;

8) "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі". Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы; экологиялық мәдениет.

27. 10 сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) кинематика. Классикалық механиканың қолданылу шектері. Маңызды кинематикалық сипаттамалар - орын ауыстыру, жылдамдық, үдеу. Денелер мен қозғалыстардың негізгі модельдері. № 1 зертханалық жұмыс: дененің шеңбер бойымен қозғалысын анықтау;

2) динамика. Денелердің өзара әрекеттесуі. Бүкіләлемдік тартылыс заңы, Гук заңы, үйкеліс күші. Инерциялық санақ жүйелері, Ньютонның механика заңы. № 2 зертханалық жұмыс: "Серіппенің қатаңдық коэффициентін өлшеу"; № 3 зертханалық жұмыс: "Сырғанау үйкеліс күш коэффициентін өлшеу". № 4 зертханалық жұмыс: "Горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу";

3) механика. Механикалық қозғалыс және оның сипаттамасы. Механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы. Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс. Галилейдің салыстырмалылық принципі. Бүкіләлемдік тартылыс және динамика заңдары. Классикалық механика заңдарының болжамды күші. Аспан денелерінің қозғалысын түсіндіру және ғарыштық зерттеулерді дамыту үшін механика заңдарын қолдану. Классикалық механика заңдарының қолданылу шектері. № 1 зертханалық жұмыс: "Ауырлық күші мен серпімділік әсерінен дененің шеңбер бойымен қозғалысын анықтау". № 2 зертханалық жұмыс: "Ауырлық күші мен серпімділік әсерінен дене қозғалысы кезінде механикалық энергияны сақтау";

4) механикалық сақталу заңдары. Материялық нүкте импульсі мен жүйесі. Импульстің сақталуы және айналуы. Аспан денелерінің

қозғалысын түсіндіру және ғарыштық зерттеулерді дамыту үшін механика заңдарын қолдану. Денелер жүйесінің механикалық энергиясы. Механикалық энергияның сақталу заңы. Күш жұмысы. №5 зертханалық жұмыс: "Механикалық энергияның сақталу заңын зерттеу";

5) статика. Материалдық нүкте мен қатты дененің тепе-теңдігі. Тепе-теңдік шарттары. Күш моменті. № 6 зертханалық жұмыс: "Бірнеше күштердің әсерінен дененің тепе-теңдігін зерттеу";

6) молекулалық физика. Зат құрылымының атомдық гипотезасының пайда болуы және оның эксперименттік дәлелдері. Абсолютті температура зат бөлшектерінің жылу қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының өлшемі ретінде. Идеал газ моделі. Газ қысымы. Идеал газ күйінің теңдеуі. Сұйықтар мен қатты заттардың құрылысы мен қасиеттері. Тәртіп пен хаос. Табиғат процестерінің қайтымсыздығы. Жылу қозғалтқыштары және қоршаған ортаны қорғау. № 3 Зертханалық жұмыс: "Гей-Люссак заңын зерттеу";

7) молекула-кинетикалық теория. Зат құрылымының молекулалық-кинетикалық теориясы (МКТ) және оның эксперименттік дәлелдері. Абсолютті температура зат бөлшектерінің жылу қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының өлшемі ретінде. Идеал газ моделі. Газ қысымы. Идеал газ күйінің теңдеуі. Менделеев-Клапейрон теңдеуі. Изопроцестер. Заттың агрегаттық күйі. № 7 зертханалық жұмыс: "Гей-Люссак заңын зертханалық тексеру";

8) электродинамика. Элементар электр заряды. Электр зарядының сақталу заңы. Кулон Заңы. Электр өрісі. Электр тогы. Толық тізбек үшін Ом заңы. Токтың магнит өрісі. Магнит өрісінің қозғалатын зарядталған бөлшектерге әсері. Электромагниттік индукция құбылысы. Электр және магнит өрістерінің өзара байланысы. Еркін электромагниттік тербелістер. Электромагниттік өріс. №4 зертханалық жұмыс: "Өткізгіштердің тізбекті және параллель қосылуын зерттеу". № 5 зертханалық жұмыс: "ЭҚК және ток көзінің ішкі кедергісін өлшеу";

9) Термодинамика негіздері. Ішкі энергия. Жұмыс және жылу өткізу ішкі энергияны өзгерту әдісі ретінде. Термодинамиканың бірінші заңы. Жылу процестерінің қайтымсыздығы. Жылу машиналарының жұмыс істеу

принциптері;

10) Электростатика. Электр өрісі. Кулон Заңы. Электростатикалық өрістің кернеулігі мен потенциалы. Өткізгіштер, жартылай өткізгіштер және диэлектриктер. Конденсатор;

11) Тұрақты электр тогы заңдары. Тұрақты электр тогы. Электрқозғаушы күші. Толық тізбек үшін Ом заңы. № 8 зертханалық жұмыс: "Өткізгіштердің тізбекті және параллель қосылуын зерттеу". № 9 зертханалық жұмыс: "ЭҚК және ток көзінің ішкі кедергісін өлшеу";

12) Әртүрлі ортадағы электр тогы. Өткізгіштердегі, электролиттердегі, жартылай өткізгіштердегі, газдардағы және вакуумдағы электр тогы. 4 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

28. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" – сынып, "2.1" – екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

29. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысал келтіру; 7.1.1.2 табиғатты зерттеудің әдістерін атау			10.1.1.1 классика механика қолданы. 10.1.1.2 маңызды кинемати сипаттам

				ауыстыру үдеуді біл
1.2 Физикалық шамалар	7.1.2.1 физикалық шамаларды олардың Халықаралық жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіруді меңгеру 7.1.2.2 скаляр және векторлық физикалық шамаларды ажырату және мысалдар келтіру 7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану;		9.1.2.4 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және үдеу формулаларын есептер шығаруда қолдану	10.1.2.1 денелерінің қозғалыс модельдері 10.1.2.2 физикалық білу
1.3 Физикалық өлшеулер	7.1.3.1 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу; 7.1.3.2 кішкентай денелердің өлшемін қатарлау әдісі арқылы анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау			

2) "Механика" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Кинематика негіздері	7.2.1.1 келесі терминдердің физикалық мағынасын түсіндіру: материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру;		9.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарының мағынасын түсіндіру, жылдамдықтарды қосу және орын ауыстыру теоремаларын қолдану;	
	7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру		9.2.1.2 векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту;	
	7.2.1.3 түзу сызықты бір қалыпты қозғалыс пен бірқалыпсыз қозғалысты ажырату;		9.2.1.3 вектордың координаталар осіне проекциясын табу, векторды құраушыларға жіктеу;	
	7.2.1.4 s-тің t-ға тәуелділік графигін тұрғызуда координата осьтерінде және кестелерде өлшем бірліктерін белгілеу;		9.2.1.4 уақыттан тәуелділік графиктерінен орын ауыстыруды, жылдамдықты, үдеуді табу;	
	7.2.1.5 дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен келесі жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйін, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалысын;		9.2.1.5 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және үдеу формулаларын есептер шығаруда қолдану;	

	7.2.1.6 бірқалыпты қозғалған дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау	9.2.1.6 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координата мен орын ауыстыру теңдеулерін есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.7 теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін эксперименттік жолмен анықтау; 9.2.1.8 теңүдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың және жылдамдықты уақытқа тәуелділік графиктерін құру және оларды түсіндіру; 9.2.1.9 еркін түсуді сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдану; 9.2.1.10 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, көлденең лақтырған дененің қозғалысын сипаттау; 9.2.1.11 көлденең лақтырған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау;	

			9.2.1.12 көлденең лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу 9.2.1.13 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамалар арқылы сипаттау; 9.2.1.14 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыратын өрнекті есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.15 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда қолдану	
2.2 Динамика негіздері	7.2.2.1 инерция құбылысын айту және мысалдар келтіру; 7.2.2.2 күнделікті өмірден күштердің әрекет етуіне мысалдар келтіру 7.2.2.3 серпімділік күшінің серіппенің ұзаруына тәуелділік графигінен қатаңдық коэффициентін анықтау;		9.2.2.1 инерция, инерттілік және инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.3 ауырлық күші, серпімділік күші, және үйкеліс күші табиғатын	10.2.2.1 күштер мен қосуды бі 10.2.2.2 Ньютонның екінші, үч заңын тұ 10.2.2.3 бүкіләлем заңын тұ 10.2.2.4 қатты де

	7.2.2.4 Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу; 7.2.2.5 тыныштық, домалау және сырғанау үйкелістерін көрсету; 7.2.2.6 үйкеліс күшінің пайдасы мен зиянына мысалдар келтіру; 7.2.2.7 күштерді берілген масштабта графикалық түрде көрсету; 7.2.2.8 әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) қолдану; 7.2.2.9 тығыздықтың физикалық мағынасын айту; 7.2.2.10 сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау; 7.2.2.11 тығыздықтың		түсіндіру; 9.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.7 ғарыш аппараттардың орбиталарын салыстыру; 9.2.2.8 тартылыс өрісіндегі дененің қозғалысын сипаттайтын шамаларды анықтау; 9.2.2.9 бірінші ғарыштық жылдамдықтың формуласын есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.10 үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау; 9.2.2.11	материял теңдігін т 10.2.2.5 тепе-теңд айту. Күш 10.2.2.6 гравитац дененің к түсіндіру;

	формуласын есептер шығаруда қолдану;		салмақсыздық күйді айту	
2.3 Сақталу заңдары	7.2.3.1 энергияның сақталу заңын тұжырымдау, оны есептерді шешуде қолдану; 7.2.3.2 энергияның сақталуы және айналуы; 7.2.3.3 кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану; 7.2.3.4 жоғары көтерілген дене үшін потенциалдық энергиясының және серпімді дененің формуласын қолдану; 7.2.3.5 энергияның түрленуіне мысалдар келтіру; 7.2.3.6 1механикалық қуаттың сақталу заңын есептер шығаруда қолдану;		9.2.3.1 "дене импульсі" мен "күш импульсін" ажырату; 9.2.3.2 импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру; 29.2.3.4 3Байқоңыр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық маңыздылығына бағалау; 9.2.3.5 механикалық жұмысты аналитикалық және графиктік тәсілдермен анықтау; 9.2.3.6 жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру; 9.2.3.7 қуаттың сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану	10.2.3.1 энергиян заңын ес қолдану;
2.4	7.2.4.1			10.2.4.1

Статика	"механиканың алтын ережесін" тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру; 7.2.4.2 "күш моменті" ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.4.3 жазық фигураның массалық центрін тәжірибеде анықтау; 7.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттер ережесін есептер шығаруда қолдану; 7.2.4.5 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; 47.2.4.6 5көлбеу жазықтықтың пайдалы әсер коэффициентін тәжірибеде анықтау;			табиғатта техникада қозғалыс келтіру; 610.2.4.2 7Байқоңы айлағын және хал маңызды 8
2.5 Тербелістер мен толқындар			9.2.5.1 еркін және еріксіз тербелістерге мысалдар келтіру; 9.2.5.2 эксперименттік әдіспен амплитуда, период,	

3) "Жылу физикасы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1. Молекулалы- кинетикалық теория негіздері	7.3.1.1 заттардың молекулалық құрылысы негізінде, газдардың сұйықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау;	8.3.1.1 молекулалы-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау		10.3.1.1 молекулалық теория негізінде, сұйық күйі және кері сипаттау;
	7.3.1.2 қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау;	8.3.1.2 температураның мәндерін әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу;		10.3.1.2 температура мәндерін (Цельсий бойынша)
	7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дененің қысымының формуласын қолдану;	8.3.1.3 температураны өлшеуді жылулық ұлғаю негізінде сипаттау;		10.3.1.3 қайнау температурасы сыртқы қысымға тәуелділігі
	7.3.1.4 газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру;	8.3.1.4 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айналуы сипаттау		10.3.1.4 молекулалық кинетика негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және көрсету;
	7.3.1.5 сұйықтықтағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану;			10.3.1.5 молекулалық теория негізінде, сұйық күйі және кері көрсету
3.2	7.3.2.1	8.3.2.1		10.3.2.1

Термодинамика негіздері		термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру;		балқу және кезіндегі температуралық уақытқа тәуелділігінің графигін салу;
		8.3.2.2		10.3.2.2
		термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру;		термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру;
		8.3.2.3		10.3.2.3
		жылу қозғалтқыштарындағы энергияның түрленуін сипаттау;		дененің ішкі энергиясының өзгерту тәсілдерін анықтау;
		8.3.2.4		10.3.2.4
	сұйық және қатты заттардың тығыздығын анықтау;	іштен жану қозғалтқышының, бу турбинасының жұмыс істеу принципін түсіну және сипаттау;		су буының негізінде көрсету;
	7.3.2.2	8.3.2.5		10.3.2.5
	дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау;	жылу қозғалтқышының пайдалы әрекет коэффициентін анықтау;		меншікті жылу анықтау;
	7.3.2.3	8.3.2.6		10.3.2.6
	мұздың меншікті балқу жылуын тәжірибеде анықтау;	жылу қозғалтқыштарын жетілдіру жолдарын ұсыну		термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру;

4) "Электр және магнетизм" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1	7.4.1.1	8.4.1.1		
Электростатика негіздері	электр зарядының	электр зарядын сипаттау;		

		8.4.1.2 электрленудің оң және теріс әсерлеріне мысалдар келтіру 8.4.1.4 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану; 8.4.1.5 потенциалдар айырымының және потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.6 конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау		
	сақталу заңын түсіндіру; 7.4.1.2 үйкеліс арқылы денені электрлендіру процесінің мағынасын түсіндіру			
4.2	7.4.2.1 электр тогының жұмысы мен қуаты формулаларын есептер шығаруда қолдану; 7.4.2.2 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; 7.4.2.3 кВтсағ өлшем бірлігін қолданып, электр энергиясының құнын практикалық есептеулермен алу; 7.4.2.4 сұйықтардағы электр тогының табиғатын	8.4.2.1 электр тогы ұғымын және электр тогының пайда болу шарттарын түсіндіру; 8.4.2.2 кернеудің физикалық мағынасын (потенциал айырмасы), оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.3 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді анықтау; 8.4.2.4 тізбек бөлігі үшін Ом заңын есептер шығаруда қолдану;		10.4.2.1 Электр тогы үшін Ом заңын, электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді анықтау; 10.4.2.2 тізбек бөлігі үшін Ом заңын есептер шығаруда қолдану; 10.4.2.3 кедергінің физикалық мағынасын, өлшем бірлігін түсіндіру; 10.4.2.4 есеп шығаруда өткізгіштіктің кедергісіне

	түсіндіру	8.4.2.5 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіну; 8.4.2.6 есеп шығарғанда өткізгіштің меншікті кедергісінің формуласын қолдану; 8.4.2.7 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу; 8.4.2.8 Джоуль-Ленц заңын есептер шығару үшін қолдану; 8.4.2.9 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру		қолдану; 10.4.2.5 электр тогы мен қуаттың формуласын шығаруда; 10.4.2.6 Джоуль-Ленц заңын есептер шығару үшін қолдану; 10.4.2.7 экспериментальдік электр тогы мен қуаттың формуласын шығаруда; 10.4.2.8 сұйықтар мен газдардың тогының түсіндіру
4.3	Магнит өрісі	8.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттау және магнит өрісін күш сызықтары арқылы графикалық бейнелеу; 8.4.3.2 магнит өрісінің сипаттамаларын түсіндіру;		10.4.3.1 тогы бар және сол және солға айналдырылу өрісі сызықтарының бағытын 10.4.3.2 жолақ магнит және соленоидтің өрістерін

		8.4.3.3 магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсерін сипаттау; 8.4.3.4 электр қозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмыс істеу принципін айту		10.4.3.3 электро м индукция түсіндіру
4.4 Электро магниттік толқындар және тербеліс				

5) "Геометриялық оптика" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Геометриялық оптика заңдары		8.5.1.1 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру және түсіндіру; 8.5.1.2 жазық айнада дененің кескінін салу және оны сипаттау 8.5.1.3 жазық параллель пластинада сәуленің жолын салу; 8.5.1.4		

6) "Кванттық физика элементтері" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Атом мен атом ядросының құрылысы			9.6.1.1 Планк формуласын есептер шығаруда қолдану; 9.6.1.2 фотоэффект құбылысын сипаттау және фотоэффект құбылысының техникада пайдаланылуына мысалдар келтіру; 9.6.1.3 фотоэффект үшін Эйнштейн формуласын есептер шығаруда қолдану; 9.6.1.4 Ядролық күштердің қасиеттерін сипаттау; 9.6.1.5 Атом ядросының байланыс энергиясы формуласын есептер шығаруда қолдану	
6.2 Радиоактивтілік			9.6.2.1 a, b және g сәулеленудің табиғаты	

			мен қасиеттерін айту; 9.6.2.2 радиоактивті ыдыраудың ықтималдық сипатын түсіндіру; 139.6.2.3 14радиоактивті ыдырау заңын есептер шығаруда қолдану; 159.6.2.4 16тізбекті ядролық реакциялардың өту шарттарын көрсету; 9.6.2.5 ядролық реактордың жұмыс істеу принципін көрсету	
6.3 Элементар бөлшектер				

7) "Астрономия негіздері" бөлімі:

7-кесте

	Оқыту мақсаттары			
Бөлімшелер	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
7.1 Жер және Ғарыш	177.7.1.1 18геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру; 197.7.1.2 20Күн жүйесінің нысандарын жүйелеу;	8.7.1.1 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айнаруды көрсету; 8.7.1.2 балқу/кристалдану кезіндегі жұтылатын/	9.7.1.1 жұлдыздырдың жарқырауына әсер ететін факторларды көрсету; 9.7.1.2 аспан сферасының негізгі элементтерін атау;	

		217.7.1.3 22жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуын және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру	бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын есептер шығаруға қолдану; 8.7.1.3 заттың балқу және қатаю үдерісі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графикін талдау	9.7.1.3 жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың аспан координатасын анықтау; 9.7.1.4 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру; 9.7.1.5 Кеплер заңдарының негізінде аспан денелерінің қозғалысын түсіндіру	
7.2 Астро-физика элементтері	23				

1) "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі:

8-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
8.1 Физиканың дүниетанымдық мәні	7.8.1.1 физика және астрономияның дүниетанымдық маңызын білу		9.8.1.1 адамның дүниетанымдық көзқарасының қалыптасуына физика және астрономияның дамуының ықпалын айту	.

29. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

30. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру бағдарламасы

деңгейінің 7-10 сыныптары

"Физика" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің/ тақырыптық мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
Физика – табиғат туралы ғылым	Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарды сипаттау және келтіру;
	Табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері	7.1.1.2 табиғатты зерттеудің ғылыми әдістерін қолдану;
Физикалық шамалар мен өлшеулер	Халықаралық бірліктер жүйесі	7.1.2.1 физикалық шамаларды сипаттау және Халықаралық жүйесіндегі бірліктерімен сәйкестендіру;
	Скаляр және векторлық физикалық шамалар	7.1.2.2 скаляр және векторлық физикалық шамалар ажырату және мысалдармен жұмыс істеу;
	Өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі.	7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды есептеу кезде еселік және үлестік қолдану және білу және қолдану, санды қолдану;
	Үлкен және кіші сандарды ықшамдап	

	жазу. №1 зертханалық жұмыс. "Кішкентай денелердің өлшемін анықтау" №2-зертханалық жұмыс. "Физикалық шамаларды өлшеу"	түрде жазу; 7.1.3.1 дененің ұзындығын, температурасын және уақыт өлшеу нәтижелерін аспаптық қателіктерін есепке ала отырып; 7.1.3.2 кішкентай денелердің қатарлау әдісі арқылы анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін сақтау
Механикалық қозғалыс	Механикалық қозғалыс және оның сипаттамасы Санақ жүйесі	7.2.1.1 келесі терминдердің мағынасын түсіндіру: материя, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, с
	Қозғалыстың салыстырмалылығы	7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысал
	Жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу	7.2.1.3 қозғалыстағы дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу
	Әртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктері	7.2.1.4 s -тің t -ға тәуелділік графигін координаталар осьтерінде жасау және кестелерде өлшем бірліктерін белгілеу; 7.2.1.5 дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигін жасау және жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйі; (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалыс; 7.2.1.6 бірқалыпты қозғалыстың орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау
2 – тоқсан		
Денелердің өзара әрекеттесуі	Инерция құбылысы	7.2.2.1 инерция құбылысын танып, мысалдар келтіру
	Күш	7.2.2.2 күнделікті өмірден келетін қозғалыс әрекет етуіне мысалдар келтіру
	№4 зертханалық жұмыс. "Серпімді	7.2.2.3 серпімділік күшінің қозғалыс

	деформацияларды зерделеу"	ұзаруына тәуелділік графигі коэффициентін анықтау
	Серпімділік күші, Гук заңы	7.2.2.4 Гук заңының формуласы серпімділік күшін есептеу
	Үйкеліс күші. Үйкеліс әрекетін техникада ескеру №5 зертханалық жұмыс. "Сырғанау үйкеліс күшін зерттеу"	7.2.2.5 тыныштық, домалау үйкелістерін көрсету; 7.2.2.6 үйкеліс күшінің пайд зиянына мысалдар келтіру
	Бір түзу бойымен денеге әрекет еткен күштерді қосу	7.2.2.7 күштерді берілген ма графикалық түрде көрсету; 7.2.2.8 салмақ пен ауырлық әртүрлі пішіндегі қатты ден сұйықтың көлемін өлшеу ү цилиндрді (мензурка) қолд 7.2.2.9 тығыздықтың физик мағынасын түсіндіру; 7.2.2.10 сұйықтар мен қатт тығыздығын тәжірибе арқы 7.2.2.11 тығыздықтың форм есептер шығаруда қолдану
3 – тоқсан		
Қысым	Газдардың сұйықтар және қатты денелердің молекулалық құрылымы	7.3.1.1 заттардың молекула негізінде, газдардың сұйы денелердің құрылымын си
	Қатты денелердегі қысым	7.3.1.2 қысымның физикал түсіндіру және өзгерту әдіс 7.3.1.3 есептер шығаруда қа қысымының формуласын
	Сұйықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы	7.3.1.4 газ қысымын молек құрылым негізінде түсіндір 7.3.1.5 сұйықтардағы гидро қысымның формуласын ш есептер шығаруда қолдану

		7.3.2.1 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау; 7.3.2.2 дененің сұйықта жүзуін анықтау; 7.3.2.3 мұздың меншікті балқу жылуы тәжірибеде анықтау; 7.4.1.1 энергияның сақталу заңын түсіндіру; 7.4.1.2 үйкеліс арқылы денелердің электрлендіру процесінің мәнін түсіндіру
Электр тогы	Электр тогы	7.4.2.1 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану; 7.4.2.2 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; 7.4.2.3 кВт сағ өлшем бірлігімен электр энергиясының құнын есептеу; 7.4.2.4 сұйықтардағы электр тогының табиғатын түсіндіру
4 – тоқсан		
Энергия	Кинетикалық энергия. Потенциалдық энергия	7.2.3.1 энергияның сақталу заңын тұжырымдау, оны есептер шығаруда қолдану; 7.2.3.2 механикалық энергияның ажыратуы; 7.2.3.3 кинетикалық энергияның есептер шығаруда қолдануы; 7.2.3.4 жоғары көтерілген дененің потенциалдық энергиясының дененің формуласын қолдануы;
	Энергияның сақталуы және айналуы	7.2.3.5 энергияның түрлену заңын келтіру; 7.2.3.6 механикалық энергияның заңын есептер шығаруда қолдануы;

Күш моменті	Жай механизмдер	7.2.4.1 "Механиканың алтын ережелері" тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру; 7.2.4.2 күш мезеті ұғымының мағынасын түсіндіру
	Дененің массалық центрі №8 зертханалық жұмыс. "Жазық фигураның массалар центрін анықтау"	7.2.4.3 жазық фигураның массалар центрін тәжірибеде анықтау
	№9 зертханалық жұмыс. "Иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау"	7.2.4.4 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; 7.2.4.5 тепе-теңдікте тұрған дененің күш моменттер ережесін түсіндіру және есептер шығаруда қолдану
	Пайдалы әрекет коэффициенті. №10 зертханалық жұмыс. "Көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау"	7.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін тәжірибеде анықтау
Жер және Ғарыш	Аспан денелері туралы ғылым	7.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру
	Күн жүйесі	7.7.1.2 күн жүйесінің нысанын сипаттау
	Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл)	7.7.1.3 жыл мезгілдерінің ерекшеліктерін байланысты ауысуы және күн ұзақтығын түсіндіру

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің/тақырыптық мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
Жылу құбылыстары	Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия	8.3.1.1 молекула-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдеу, мысалдар келтіру және тәжірибеде анықтау

		сипаттау
	Температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары	8.3.1.2 температураны әр түрлі (Цельсий, Кельвин) бойынша 8.3.1.3 температураны өлшеу әдістерін ұлғаю негізінде сипаттау;
	Ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері	8.3.1.4 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа айналуы сипаттау
	Жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару	8.3.2.1 термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру 8.3.2.2 термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру
	Табиғаттағы және техникадағы жылу берілу	8.3.2.3 жылу қозғалтқыштардың жұмыс істеуі энергияның түрленуін сипаттау
	Жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі	8.3.2.4 іштен жану қозғалтқыштарының турбинасының жұмыс істеуін сипаттау;
	Жылу мөлшері. Заттың меншікті жылу сыйымдылығы	8.3.2.5 жылу қозғалтқыштарының жұмыс істеуі әрекет коэффициентін анықтау
	Отынның энергиясы Отынның меншікті жану жылуы	8.3.2.6 жылу қозғалтқыштарының жұмыс істеуі жолдарын ұсыну
Заттың агрегаттық күйлері	Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы	8.7.1.1 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа айналуы көрсету; 8.7.1.2 балқу/кристалдану күйіне жұтылатын/бөлінетін жылу мөлшерін формуласын есептер шығару
	№ 2 зертханалық жұмыс. "Мұздың меншікті балқу жылуын анықтау"	8.7.1.3 балқу және кристалдану температураларының уақытқа тәуелділігін талдау;
2 – тоқсан		
Термодинамика негіздері	Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы	8.3.2.1 термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру

	Жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы	8.3.2.2 термодинамиканың заңының мағынасын түсін
	Жылу қозғалтқыштары	8.3.2.3 жылу қозғалтқышта энергияның түрленуін сипа 8.3.2.4 іштен жану қозғалтқыш турбинасының жұмыс істеу сипаттау
	Жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті	8.3.2.5 жылу қозғалтқышын әрекет коэффициентін аны 8.3.2.6 жылу қозғалтқыштар жолдарын ұсыну
Электростатика негіздері	Денелердің электрленуі, электр заряды, өткізгіштер мен диэлектриктер	8.4.1.1 электр зарядын сипа 8.4.1.2 электрленудің оң және теріс мысалдар келтіру
	Электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды	8.4.1.4 Кулон заңын есептер қолдану 8.4.1.5 потенциалдар айырымы, потенциалдың физикалық түсіндіру; 8.4.1.6 конденсаторлардың және қолданылуын сипатта
3- тоқсан		
Тұрақты электр тогы	Электр тогы, электр тогы көздері	8.4.2.1 электр тогы ұғымын, тогының пайда болу шартта
	Электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу	8.4.2.2 кернеудің физикалық (потенциал айырмасы), оның бірлігін түсіндіру; 8.4.2.3 электр тізбегіндегі ток кернеуді анықтау;
	№ 3 зертханалық жұмыс. "Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу"	8.4.2.6 есеп шығарғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формул 8.4.2.7 өткізгіштерді тізбекте параллель жалғауда тізбек заңын қолданып, электр тізбегі есептеулер жүргізу

	Электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы	8.4.2.8 Джоуль-Ленц заңын үшін қолдану;
	Өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу	8.4.2.4 тізбек бөлігі үшін Ом шығаруда қолдану; 8.4.2.5 кедергінің физикалық оның өлшем бірлігін түсіну;
	Өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат	8.4.2.9 қысқа тұйықталуды себептерін және алдын алу түсіндіру
Электромагниттік құбылыстар	Тұрақты магниттер, магнит өрісі. № 8 зертханалық жұмыс. "Тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу"	8.4.3.1 магниттердің негізгі сипаттама беру және магнит сызықтары арқылы бейнелу
	Тогы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі. Тогы бар шарғының магнит өрісі	8.4.3.2 магнит өрісінің қасиетін түсіндіру;
	Магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	8.4.3.3 магнит өрісінің тогы әсерін сипаттау; 8.4.3.4 электрқозғалтқыштың өлшеуіш құралдардың жұмысін түсіндіру
4 – тоқсан		
Жарық құбылыстары	Жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар	8.5.1.1 айналық және шашылану шағылудың мысалдарын келтіру түсіндіру; 8.5.1.2 жазық айнада дененің және оны сипаттау
	Сферические зеркала, построение изображения в сферическом зеркале Сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу	8.5.1.3 айнада сәуленің жолын кескін алу
	Жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу	8.5.1.4 жарықтың сыну заңын есептер шығару;
	Линзалар, линзаның оптикалық күші,	8.5.1.5 жұқа линза формуласын

	жұқа линзаның формуласы.	шығару үшін қолдану;
	Линзаның көмегімен кескін алу	
	№ 11 зертханалық жұмыс. "Жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау"	8.5.1.6 жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық қашықтығын анықтау;

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің/ тақырыптық мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
Кинематика негіздері	Механикалық қозғалыс	9.2.1.1 материялық нүкте, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымы, мағынасын түсіндіру, жылдамдық қосу және орын ауыстыру тәсілдерін қолдану
	Векторлар және оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріндегі проекциялары	9.2.1.2 векторларды қосу, аз векторға скалярға көбейту; 9.2.1.3 вектордың координаталар проекциясын анықтау, векторлар құраушыларға жіктеу
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу	9.2.1.4 уақыттан тәуелділік орын ауыстыруды, жылдамдықты анықтау;
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.5 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық формулаларын есептер шығару; 9.2.1.6 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координаталар ауыстыру теңдеулерін есептер шығару қолдану
	№ 1 зертханалық жұмыс. "Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау"	9.2.1.7 тең үдемелі қозғалыс дененің үдеуін анықтау; 9.2.1.8 теңүдемелі қозғалыс орын ауыстырудың және жылдамдықтың анықтау

		уақытқа тәуелділік графикті және түсіндіру
	Дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі	9.2.1.9 еркін түсуді сипаттау теңайнымалы қозғалысты кинематикалық теңдеулер
	№ 2 зертханалық жұмыс. "Горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу"	9.2.1.10 теңайнымалы және қозғалыстың кинематикалық қолдана отырып, көлденең дененің қозғалысын сипаттау 9.2.1.11 көлденең лақтырылған қозғалыс жылдамдығын анықтау 9.2.1.12 көлденең лақтырылған қозғалыс траекториясын сипаттау
	Қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы	9.2.1.13 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сипаттау бұрыштық шамалар арқылы
	Сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар	9.2.1.14 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыру есептер шығаруда қолдану
	Центрге тартқыш үдеу	9.2.1.15 центрге тартқыш үдеу есептер шығаруда қолдану
Астрономия негіздері	Жұлдызды аспан	9.7.1.1 жұлдыздың жарық ететін факторларды көрсету
	Аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі	9.7.1.2 аспан сферасының негізгі элементтерін атау; 9.7.1.3 жұлдызды аспанның картасынан жұлдыздардың координатасын анықтау
	Әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт	9.7.1.4 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру
	Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары	9.7.1.5 Кеплер заңдарының денелерінің қозғалысын түсіндіру
2-тоқсан		
Динамика негіздері	Ньютонның бірінші заңы, инерциялық	9.2.2.1 инерция, инерттілік

	санақ жүйелері	инерциялық санақ жүйесі мағынасын айту; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңы тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Механикадағы күштер	9.2.2.3 ауырлық күші, серпінділік және үйкеліс күші табиғаты
	Ньютонның екінші заңы, масса	9.2.2.4 Ньютонның екінші заңы тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Ньютонның үшінші заңы	9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңы тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Бүкіләлемдік тартылыс заңы	9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Дененің салмағы, салмақсыздық	9.2.2.11 салмақсыздық күйі
	Денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы. Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы	9.2.2.7 ғарыш аппараттардың салыстыру; 9.2.2.8 тартылыс өрісіндегі денелердің қозғалысын сипаттайтын заңдар анықтау 9.2.2.9 бірінші ғарыштық жылдамдық формуласын есептер шығару
3-тоқсан		
Сақталу заңдары	Дене импульсі және күш импульсі	9.2.3.1 "дене импульсі" мен күш импульсін" ажырату
	Импульстің сақталу заңы. Реактивті қозғалыс	9.2.3.2 импульстің сақталу заңы тұжырымдау және есептер шығару қолдану; 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар 9.2.3.4 Байқоңыр ғарыш аймағындағы аймақтық және халықаралық маңыздылығына баға беру

	Механикалық жұмыс және энергия	9.2.3.5 механикалық жұмыс және энергияны аналитикалық және графикалық тәсілдермен анықтау; 9.2.3.6 жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру
	Энергияның сақталу және айналу заңы	9.2.3.7 энергияның сақталу тұжырымдау және есептер қолдану
Тербелістер және толқындар	Тербелмелі қозғалыс	9.2.5.1 еркін және еріксіз тербелістер мысалдар келтіру; 9.2.5.2 эксперименттік әдістермен период, жиілікті анықтау;
	Тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі. Тербелмелі қозғалыстың теңдеуі	9.2.5.3 тербелмелі процестер энергия сақталуын көрсету;
	Математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері	9.2.5.4 әртүрлі тербелмелі жүйелер тербелістің пайда болу себептерін түсіндіру;
	Еркін және еріксіз тербелістер, резонанс	9.2.5.5 резонанс құбылысы
	Толқындық қозғалыс	9.2.5.6 толқын жылдамдығы, толқын ұзындығы формуласы шығаруда қолдану; 9.2.5.7 көлденең және бойлық толқындарды салыстыру
	Дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық	9.2.5.8 дыбыстың пайда болу шарттарын атау; 9.2.5.9 табиғатта және техникада ультрадыбыс пен инфрадыбыс қолдануға мысалдар келтіру
4-тоқсан		
Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар	Жарық кванттары туралы Планк гипотезасы	9.6.1.1 Планк формуласын есептеу шығаруда қолдану
	Фотоэффект құбылысы	9.6.1.2 фотоэффект құбылысы және фотоэффект құбылысы

		техникада пайдаланылуын келтіру; 9.6.1.3 фотоэффект үшін Эйнштейн формуласын есептер шығару
	Радиоактивтілік. Радиоактивті сәулеленудің табиғаты	9.6.2.1 α , β және γ - сәулелер мен қасиеттерін түсіндіру
Атом ядросы	Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер. Массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы	9.6.1.4 ядролық күштердің қасиеттерін сипаттау; 9.6.1.5 атом ядросының байланыс энергиясы формуласын есептер шығару қолдану
	Ядролық реакциялар. Радиоактивті ыдырау заңы	9.6.2.2 радиоактивті ыдырау заңының математикалық сипатын түсіндіру; 9.6.2.3 радиоактивті ыдырау заңының экспериментальді шығаруда қолдану
	Ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция. Ядролық реакторлар	9.6.2.4 тізбекті ядролық реакцияның шарттарын сипаттау; 9.6.2.5 ядролық реактордың жұмыс принципі сипаттау
	Элементар бөлшектер	9.6.3.1 элементар бөлшектер
Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі	Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы	9.8.1.1 адамның дүниетанымының көзқарасының қалыптасуы және астрономияның дамуы туралы түсіндіру;

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің/ тақырыптық мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
Механика	Ньютон механика заңдары және оны қолдану шектері. Нүкте мен дененің қозғалысы.	10.1.1.1 классикалық механика заңдарын қолданылу шегін білу;

	Нүктенің кеңістіктегі орны.	
	Кіріс диагностикалық тест сынағы	
	Векторлық шамалар.	10.1.2.1 денелер мен қозғалыс негізгі модельдерін көрсету
	Вектордың осьтеріне түсірілген проекциялары	10.1.2.2 физикалық өлшеулер
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық.	10.1.1.2 маңызды кинематикалық сипаттамалар - орын ауыстыру жылдамдық, үдеуді білу
	Түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі теңдеулер	
Динамика негіздері	Инерциялық санақ жүйесі. Ньютонның бірінші заңы. Күш. Ньютонның екінші заңы. Масса және күш бірліктері	10.2.2.2 Ньютонның бірінші заңы, механика заңын тұжырымдау
2 – тоқсан		
Динамика негіздері	Үйкеліс күші	10.2.2.1 күштер мен күштер
	Күш жұмысы. Қуат. Энергия.	10.2.2.5 тепе-теңдік шарттар, моменті.
	Кинетикалық энергия және оның айналуы	
	Ауырлық күш жұмысы. Серпімділік күш жұмысы	10.2.2.6 гравитациялық өріс, қозғалысын білу;
	Потенциалдық энергия	
	Денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы	10.2.2.4 қатты дене мен материя тепе-теңдігін білу
3 – тоқсан		
Сақталу заңдары	Механикалық энергияның сақталу заңдары	10.2.3.1 энергияның сақталу заңы, есептер шығаруда қолдану
	Тақырып бойынша есептер шығару: "Сақталу заңдары"	10.2.4.1 табиғаттағы және техникада реактивті қозғалысқа мысалдар 10.2.4.2 Байқоңыр ғарыш айырымы, аймақтық және халықаралық

		маңыздылығына баға беру
Молекулалық физика МКТ-ғы идеал газ. Газдардың МКТ негізгі теңдеу	МКТ-ғы идеал газ. Газдардың МКТ негізгі теңдеу	10.3.1.1 молекула-кинетика негізінде заттың сұйық күйі және кері айналуын сипаттау
	Температура. Аралық диагностикалық тест	10.3.1.2 температураның мақсат шкала (Цельсий, Кельвин) өрнектеу; 10.3.1.3 қайнау температурасының қысымға тәуелділігін түсіндіру
	Идеал газ күйінің теңдеуі	10.3.1.4 молекулалық кинетика теориясының негізгі қағидалары дәлелдейтін мысалдар келтіріп тәжірибені сипаттау
	Тақырып бойынша сынақ: "МКТ негізгі теңдеу". Газдардағы изопроцестер.	10.3.1.5 молекула-кинетика негізінде заттың сұйық күйі және кері айналуын сипаттау
4 – тоқсан		
Термодинамика	Кристалл және аморф денелер.	10.3.2.1 балқу және кристалдану температураларының уақытқа тәуелділігін графигін талдау;
	Термодинамика іргелі физикалық теория ретінде. Дененің ішкі энергиясы	10.3.2.2 термодинамиканың заңының мағынасын түсіндіру
	Термодинамикалық жұмыс. Жұмыс және ішкі энергиясының формуласын есептер шығаруда қолдану	10.3.2.3 дененің ішкі энергиясының тәсілдерін сипаттау; 10.3.2.6 термодинамиканың заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу мөлшері. Тақырып бойынша есептер шығару: "Жылу мөлшері".	10.3.2.4 су буының мысалымен қанығу күйін сипаттау; 10.3.2.5 меншікті булану жылуы
Электродинамика негіздері	Электр заряды және элементар бөлшектер. Электр зарядының сақталу заңы	10.4.1.1 электр зарядын сипаттау

	Кулон заңы.	10.4.2.1 электр тоғы, тізбек заңын түсіндіру, электр тізбек күші мен кернеуді анықтау
	Тақырып бойынша есептер шығару: "Кулон заңы"	
	Электростатикалық өрістегі өткізгіштер мен диэлектриктер.	10.4.2.2 тізбек бөлігі үшін Ом есептер шығаруда қолдану
	Электростатикалық өрістегі зарядталған дененің потенциалдық энергиясы.	10.4.2.3 кедергінің физикал оның өлшем бірлігін түсінді
	Потенциал электр қозғаушы күші ЭҚК. Толық тізбек үшін Ом заңы.	10.4.2.4 есеп шығаруғанда е меншікті кедергісін формул
	Тұрақты электр тогының жұмысы мен қуаты	10.4.2.5 электр тогының жұ қуаты формулаларын есеп қолдану;
	Потенциал.	10.4.2.6 Джоуль-Ленц заңы шығару үшін қолдану;
	Электростатикалық өріс кернеулігі мен кернеудің байланысы.	10.4.2.7 эксперимент көмег тогының жұмысы мен қуат
	Тақырып бойынша есептер шығару: "Тұрақты электр тогы заңы", бақылау жұмысына дайындық	10.4.2.8 сұйықтардағы элект сипаттау
	Вакуумдегі электр тогы.	
	Сұйықтардағы электр тогы.	10.4.3.1 тогы бар түзу өткізгі соленоидтің айналасында сызықтарының бағытын а
	Электролиз заңы.	
	Электролиздің қолданылуы	10.4.3.2 жолақ магнит пен с магнит өрістерін салыстыр
	№5 БЖБ	10.4.3.3 электро магниттік и құбылысын түсіндіру
	"Әртүрлі ортадағы электр тогы" бөлімі бойынша жиынтық бағалау	
	Қайталау	

Қазақстан Республикас

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

15-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Химия" пәнінен есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – білім алушылардың дүниетанымын дамыту, әлемнің біртұтас ғылыми бейнесін қалыптастыру, танымдық қабілеттерін: есте сақтауын, зейінін, қиялын, зердесін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) заттар мен олардың айналымы, заттар қасиеттерінің, олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін түсіндіретін заңдар мен теориялар туралы білім жүйесін қалыптастыру;

2) заттар және химиялық реакциялар туралы білімін өмірде пайдалану біліктерін дамыту;

3) логикалық ойлау негіздерін, химиялық терминдерді қолдана отырып диалог жүргізуді және өз ойын жеткізе білуді меңгеру;

4) алынған ақпаратты талдауға, синтездеуге, бағалауға, түсіндіруге бағытталған ойлау дағдыларын дамыту;

5) іздене, таныса, зерттей отырып оқу, алынған ақпаратты өңдеу дағдыларын дамыту;

6) заттардың құрамы, атомдар мен молекулалар құрылымы, химиялық реакция барысында заттардың қасиеттерінің өзгеруі туралы білім алушылардың түсінігін қалыптастыру;

7) химиялық реакциялар кезіндегі зат массасы мен энергия сақталу заңдарын қолдана алу;

8) химиялық реакцияларды жүргізу ережелерімен, өмір мен қоршаған орта қауіпсіздігі үшін техника қауіпсіздігі ережелерін сақтаумен таныстыру;

9) эксперименттерді жоспарлаудың ғылыми әдістерін пайдалану;

10) химиялық процестерді түсіндіру, ұғыну және болжау үшін химияның басты заңдылықтарын бағалау және қолдану үшін олармен таныстыру;

11) практикалық міндеттерді шешудің сәйкес әдістерін таңдау, алынған нәтижелерді бағалау және олардың сенімділігін нақтылау үшін нашар етитін білім алушылардың логикалық және сыни тұрғыдан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін дамыту;

12) химияны оқыту үдерісінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану дағдыларын дамыту.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) нашар еститіндердің сөйлеу тәжірибесін ұйымдастыру және олардың белсенді сөздік қорына жаңа химиялық ұғымдар мен терминдерді енгізу арқылы белсенді және енжар сөздігін кеңейту;

2) сөйлеу тілін өздігінен бақылау, сөйлеу тілінің белсенділігін дамыту, сөйлеу тілінің грамматикалық және фонетикалық құрылымын түзету, сабақта оқушылардың тілдік қарым-қатынасы үшін жағдай жасау, олардың сөйлеу тәжірибесін кеңейту;

3) қалдықтық есту қабілетін дамыту, оны ауызша және жазбаша

байланыстырып сөйлеуін дамыту үшін пайдалана алу;

4) күнделікті өмірде сөйлеу тілін қолдану қажеттілігін қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Химияны зерттей отырып, білім алушылар талдау, синтездеу, жіктеу, салыстыру, себеп-салдарлық байланыстар мен заңдылықтарды анықтауды үйренеді, қоршаған әлемдегі заттар мен құбылыстарды сипаттау үшін химиялық терминдерді игереді, эксперименттер жүргізеді, іс-әрекеттің жоспары мен тәсілдерін құрастырады.

6. Оқыту жеке тұлғаға бағытталған, сараланған, коммуникативтік, түзету-дамытушылық, әлеуметтік-бейімдеуші және ақпараттық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

7. Тұлғаға бағытталған тәсілге оқушының жеке басын үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, химия сабақтарында оның жеке ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін толық ашу, пәнге деген қызығушылығын дамыту, оның белсенді өмірлік ұстанымын қалыптастыру жатады.

8. Іс-әрекеттік тәсілге білім алушылардың білімді дайын түрде алмай, өздігінен табуы жатады, химия сабақтарында ол практикалық дағдыларды игеру мен дамыту барысында жүзеге асырылады, мұнда оқытудың ең тиімді әдістері іздеу, зерттеу, болжау, талдау және жинақтау әдісі болып табылады, игерілетін материалды бірнеше рет бекітуден тұрады.

9. Коммуникативтік тәсіл білім алушылар мен педагог арасындағы вербальды және бейвербальды өзара әрекеттесу үдерісінде, сабақта жұптық және топтық жұмыс істеу кезінде білім, білік және дағдылармен алмасуды білдіреді.

10. Дифференцияланған тәсіл оқыту үдерісінде күрделілік деңгейі, танымдық қызығушылықтары, мұғалімнің көмегінің сипаты бойынша ерекшеленетін арнайы таңдалған және құрастырылған сараланған тапсырмаларды қолдануға негізделген, ол шағын топтық оқытуды қамтиды, сонда үш түрлі топша ажыратылады:

1) оқушылардың бірінші топшасы оқу материалын өз бетінше игере алады;

2) оқушылардың екінші топшасы материалды игере алады, бірақ мұғалімнің кішкене көмегімен, оны орындау кезінде аздаған дәлсіздіктер болуы мүмкін;

3) үшінші топшаның оқушылары материалды ішінара игереді, оны өз бетінше орындай алмайды және олар үшін түзету тапсырмалары мен көмекші кеңестер жазылған карточкалар жасалады.

11. Мультимедиялық ресурстар мен бұқаралық ақпарат құралдарын, интерактивті тақталар мен компьютерлерді пайдалану оқу процесін жаңғыртуға және жандандыруға, сондай-ақ білім алушы мен мұғалім арасындағы ынтымақтастық пен қарым-қатынасқа ықпал етеді.

12. Түзету-дамыту жұмысы шығармашылық әлеуеттің, танымдық мотивтердің өсуін, танымдық іс-әрекеттегі құрдастарымен және ересектермен өзара әрекеттесу формаларын байытуды қамтамасыз ететін білім беру үдерісінің мазмұны, ұйымдастырылуы, әр түрлі ұйымдастырушылық формаларында және нашар еститін, кейін естімей қалған әрбір білім алушының жеке дамуында көрініс табады.

13. Есту қабілетін түзету үшін дыбысталатын әлемді қабылдау мүмкіндіктерін қалыптастыру мен дамыту бойынша жүргізілетін жұмыстың арнайы әдістері қолданылады – тілдік емес дыбыстар мен сөйлеу тілінің дыбыстарын есту арқылы қабылдау, ауызша сөйлеу тілін, оның айтылу тарапын есту мен көру арқылы қабылдау, өзінің есту қабілетін күнделікті өмірде пайдалану білігін қалыптастыру, дыбыс күшейткіш аппаратураны дұрыс пайдалану, оның жай-күйін бақылап тұру, ыңғайсыздық туындаған жағдайда жедел түрде көмек сұрау.

14. Нашар еститіндердің материалды жақсы игеруі үшін оқулық мәтіндерінің құрылымын жеңілдетуге, зерттелетін материалдың көлемін азайтуға, көрнекі құралдарды, кестелерді, схемаларды, бейнематериалдарды арнайы іріктеуге, тест тапсырмаларына арналған сұрақтарды, тірек жазбаларды, сөздер жазылған тақтайшаларды жасауға

болады.

15. Химияны оқытудың міндетті нәтижелерін жоспарлау мәліметтерді талдау сияқты ақпаратпен жұмыс істеу дағдыларын дамыту, ақпараттың шынайылығына дәлел келтіре білу, сөз, графика, таңбалар түріндегі визуальды ақпаратты ұсынуды қамтиды.

16. Сабақтарды жоспарлау және ұйымдастыру кезінде теориялық материал модельдеу үдерісіндегі түсіну мен игеруді, практикалық мәселелерді шешуді қамтитынын, олар химияны оқытудың мақсаты да, құралы да екендігін есте ұстау қажет.

17. Химия пәнін оқыту биология, физика, жаратылыстану, география, математика, экология сияқты ғылымдармен пәнаралық байланыстарды кеңінен қолдануды қамтиды.

18. Химия бойынша көрнекі құралдарға қойылатын талаптар:

1) демонстрациялық модельдер: химиялық байланыстардың құрылу модельдері; молекулалардың шар-білікті модельдерін модельдеуге арналған жиынтық; электрондық бұлттар мен химиялық байланыстардың модельдері; оқушылар мен мұғалімдер үшін органикалық және бейорганикалық молекулалардың модельдері; р және d бұлттары мен химиялық байланыстардың модельдері; кристалдық торлардың модельдері: алмаз, графит, темір, су, мыс, магний, көмірқышқыл газы, натрий хлориді.

2) коллекциялар: алюминий, тас көмір және оны қайта өңдеу өнімдері, металдар, минералдар мен тау жыныстары, мұнай және оны қайта өңдеу өнімдері, шыны және шыныдан жасалған бұйымдар, шойын және болат, отын;

3) ұсынылатын жабдық: химия бойынша эксперименттерге арналған цифрлық интерактивті зертхана, зертханалық, практикалық жұмыстар мен демонстрацияларға арналған химиялық ыдыс жиынтығы, зертханалық, практикалық жұмыстар мен демонстрацияларға арналған химиялық реактивтер жиынтығы, зертханалық штативтер;

4) баспа құралдары: ғалым химиктер – портреттер, бейорганикалық химия бойынша кестелер мен транспаранттар – 7 – 9 сыныптар (және оларға қосымша үлестірме материал), органикалық химия бойынша кестелер мен транспаранттар – 10 сынып (және оларға қосымша үлестірме материал), "Қышқылдардың, негіздердің және тұздардың суда ерігіштігі" және "Д.И.Менделеевтің химиялық элементтер периодтық жүйесі", "Анықтамалық материалдар 1-4 бөлім" (үлестірме материал) кестелері, нұсқалар бойынша өзіндік және бақылау жұмыстарын жүргізуге арналған материалдар – 7-10 сыныптар;

5) сыныптар бойынша химиялық терминдер жиынтығы (сөздік жұмыс) 7-10 сыныптар;

6) 7-10 сынып тақырыптары бойынша "Демонстрациялық тәжірибелер" DVD дискілері;

7) "Қышқылдардың, негіздердің және тұздардың суда ерігіштігінің кестесі" және "Д.И.Менделеевтің химиялық элементтер периодтық жүйесі" стендтері.

3-тарау. "Химия" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

19. "Химия" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

20. Оқу пәнінің мазмұны бес бөлімді қамтиды:

1) Заттардың бөлшектері;

2) Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;

3) Химиядағы энергетика;

4) Химия және қоршаған орта;

5) Химия және өмір.

21. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) атомдар, иондар және молекулар;

2) атомның құрамы мен құрылысы;

3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы;

4) химиялық байланыстардың түрлері.

22. "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі;

2) химиялық реакциялардың жіктелуі;

3) зат массасының сақталу заңы;

4) металдардың электрохимиялық кернеу қатары.

23. "Химиядағы энергетика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;

2) химиялық реакциялардың жылдамдығы;

3) химиялық тепе-теңдік;

4) қышқылдар мен негіздер теориясы.

24. "Химия және қоршаған орта" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) заттардың жіктелуі;

2) Жер химиясы;

3) көміртек және оның қосылыстары химиясы.

25. "Химия және өмір" бөлімі бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды: 1) биохимия.

26. 7-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химия пәні". Таза заттар және қоспалар. Химия – заттар туралы жаратылыстану ғылымдарының бір саласы, химияның дамуы мен маңызы; химия кабинетіндегі және зертханасындағы қауіпсіздік техникасының ережелері; таза заттар және олардың физикалық қасиеттері, біртекті және әртекті қоспалар, заттарды тазарту және бөлу тәсілдері; жәй және күрделі заттар; элемент және химиялық қосылыстар. № 1 практикалық жұмыс "Техника қауіпсіздігі ережелері және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу". № 1 зертханалық тәжірибе "Заттарды және олардың қосылыстарын салыстыру". №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту";

2) "Заттар күйінің өзгеруі". Физикалық және химиялық құбылыстар; химиялық реакция; заттың агрегаттық күйлері; қатты, сұйық, бөлшектердің кинетикалық теориясына сәйкес газтәріздес заттардың құрылымы; заттардың салқындау, қыздыру және булану үдерістері. № 3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерттеу". № 4 зертханалық тәжірибе "Аспирин немесе салолдың салқындау үдерісін зерттеу". № 5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу". №1 бақылау жұмысы;

3) "Атомдар. Молекулалар. Заттар". Атомдар мен молекулалар; атомдар мен молекулалардың айырмашылығы; химиялық элементтер; химиялық элементтердің символдары; элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; жай және күрделі заттар; атомның құрамы мен құрылысы; ядро, протон, нейтрон, электрон; изотоптар; элементті аталуы және фундаменталды бөлшектерінің саны бойынша сипаттау;

4) "Ауа. Жану реакциясы". Ауа және оның құрамы; атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызы; жану үдерісі; заттың жану шарттары; тез тұтанатын, жанатын және жанбайтын заттар; отын, оттеқ, тұтану көзі; тұтану температурасы; металдар мен бейметалдардың жануы; жану реакциясының өнімдері. № 6 зертханалық тәжірибе "Балауыз шамның жануы". № 2 практикалық жұмыс/Көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттегінде жануын салыстыру". № 2 бақылау жұмысы;

5) "Химиялық реакциялар". Табиғи қышқылдар мен сілтілер; "қышқылдық" және "сабынды" қасиеттері; индикаторлар, әмбебап индикатор, рН шкала метилоранж, лакмус, фенолфталеин; индикаторлардың түрлі орталардағы түстерінің өзгеруі; қышқылдар мен сілтілер; антацидті заттар; бейтараптану реакциясы; сұйылтылған қышқылдар; қышқылдардың қолданылу аймақтары; қышқылдармен жұмыс жүргізу ережелері; сұйылтылған қышқылдардың түрлі металдармен әрекеттесуі; сутекке сапалық реакция; карбонаттар; сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі; көмірқышқыл газына сапалық реакция. № 7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, негіздік ортасын анықтау". № 8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы". № 9 зертханалық тәжірибе "Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен реакциясы". № 10 зертханалық жұмыс "Сутекке сапалық реакция". № 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция";

6) "Химиялық элементтердің периодтық кестесі". Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы; И. Дүберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің элементтерді жіктеуі; периодтық заң; периодтық кестенің құрылымы; периодтық кестенің құрылу принципі; атом нөмірі; ядро заряды; атомдағы элементер бөлшектер;

7) "Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формулалар". Изотоптар қоспасы, табиғи изотоптар; салыстырмалы атомдық масса; салыстырмалы молекулалық/формулалық масса; химиялық формула; химиялық элементтердің валенттілігі, бинарлы қосылыстардың формулаларын құрастыру; қосылыстардағы атомдардың қатынастары. Есептеуге берілген есептер: салыстырмалы молекулалық массаны есептеу.

№ 3 бақылау жұмысы;

8) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Қоректік заттар; адам ағзасындағы химиялық элементтер (O, C, H, N, Ca, P, K); химиялық элементтердің тірі және өлі табиғаттағы таралуы; адам ағзасындағы микро-, макроэлементтердің биологиялық рөлі; тыныс алу үдерісі, тамақтану теңгерімі. № 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау". № 11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу үдерісін зерттеу".

27. 8-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Геологиялық химиялық қосылыстар". Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар, табиғи ресурстар; кен орны; кен; кеннің құрамы; минералдар; табиғи ресурстарды өндіру; металдарды алу; Қазақстанның пайдалы қазбалары; минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері. № 4 бақылау жұмысы;

2) "Атомдардағы электрондардың қозғалысы". Атомдардағы электрондардың орналасуы; энергетикалық деңгейлер; s және p орбитальдарының пішіндері; электрондық конфигурация; электронды-графикалық формула; ион; иондардың түзілуі; "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формулаларын құрастыру. №1 зертханалық тәжірибе "Атомдардың модельдерін жасау";

3) "Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері". Химиялық формула; химиялық реакция теңдеулері; заттардың массасының сақталу заңы; химиялық реакциялардың типтері: бірігу, ажырау, алмастыру, алмасу; табиғаттағы, химиялық реакциялар тірі организмдер мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар. № 1 көрсетілім "Заттардың массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе". № 2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың массасының қатынасы". Есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша химиялық бірігудегі элементтің массалық үлесін есептеу; элементтердің массалық үлестері бойынша заттың қарапайым формуласын анықтау;

4) "Металдардың химиялық белсенділігі". Металдардың тотығуы; металдардың жемірілуі; металдардың сумен әрекеттесуі; металдардың

қышқыл ерітінділерімен, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуі; металдардың белсенділік қатары; металдардың белсенділігін салыстыру. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі". № 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітіндісімен әрекеттесуі". № 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру". № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру". № 1 бақылау жұмысы;

5) "Заттың мөлшері". Заттың мөлшері; моль; Авогадро саны; заттың молярлық массасы. Есептеуге берілген есептер: жәй және күрделі заттардың салыстырмалы молярлық массасын есептеу; химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу; заттың белгілі мөлшеріндегі атомдардың (молекулалардың) сандарын есептеу;

6) "Стехиометриялық есептеулер". Химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша есептер шығару; молярлық көлем; газдардың салыстырмалы тығыздығы; көлемдік қатынастар заңы; қалыпты және стандартты жағдайлар. Есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу; заттың берілген массасы немесе заттың мөлшері бойынша атомдар мен молекулалардың сандарын есептеу; химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін (газдың) және зат мөлшерін есептеу; қалыпты жағдайлардағы газдың көлемін, газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу; оттегі және ауа бойынша газдардың салыстырмалы тығыздықтарын есептеу; заттың мөлшері, молярлық масса, газдың молярлық көлемі, Авогадро заңы ұғымдарын пайдаланып формулалар бойынша есептеулер жасау; химиялық реакциялар кезіндегі газдардың көлемдік қатынастары түсініктерін қолданып есептеулер жасау;

7) "Химиялық реакциялардағы энергиямен танысу". Отынның жануы және энергияның бөлінуі; көміртекті отынның жануы кезінде көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілуі мүмкіндігі; жылыжайлық эффектсінің себептері және шешу жолдары; экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар; әртүрлі отындардың потенциалы; қоршаған ортаға әсері; кинетикалық бөлшектер теориясы тұрғысынан энергия өзгерісі; реакцияның жылу эффектсі; термохимиялық теңдеулер. № 4

зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар". Есептеуге берілген есептер: реакциялардың термохимиялық теңдеулері бойынша реакцияның жылу эффектін есептеу;

8) "Сутек. Оттек және озон". Сутек – химиялық элемент және жәй зат, сутектің изотоптары (протий, дейтерий және тритий); сутектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы; оттек – химиялық элемент және жәй зат, оттектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы; сутектің және оттектің бинарлы қосылыстары; табиғатта таралуы; оттектің аллотропиялық түрөзгерісі, озон; сутек пен оттекті алу; Жер бетіндегі озон қабатының маңызы. № 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ажырауы". № 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу". № 3 практикалық жұмыс "Сутектің пероксидінен оттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу". Есептеуге берілген есептер: реакцияға қатысатын немесе реакция нәтижесінде түзілген өнімнің белгілі массасы, заттың мөлшері немесе көлемі бойынша заттың массасын, заттың мөлшерін, (газдың) көлемін есептеу. № 2 бақылау жұмысы;

9) "Химиялық элементтердің периодтық жүйесі". Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы, периодтың, топтың, атом нөмірінің физикалық мәні; химиялық элементтердің атомдарының кейбір қасиеттері мен сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі; периодтық жүйедегі орыны бойынша элементтің сипатталуы; химиялық элементтердің табиғи тектестері; сілтілік металдардың, галогендердің, инертті газдардың тектестері; металдар мен бейметалдар; периодтық кестеде орналасуына байланысты химиялық элементтің қасиеттері;

10) "Химиялық байланыс түрлері". Химиялық элементтердің электртерістілігі, атомдар арасындағы химиялық байланыстар табиғатының бірлігі, ковалентті полярлық және полярлық емес байланыс, иондық байланыс, заттың аморфты және кристалдық күйлері, кристалл торларының типтері, заттардың қасиеттерінің оның құрылысына тәуелділігі;

11) "Ерітінділер және ерігіштік". Заттардың суда еруі, заттардың судағы ерігіштігі бойынша жіктелуі; ерітінділер; еріген заттың массалық үлесі, молярлық концентрация, қатты заттардың, сұйықтардың және газдардың суда ерігіштігі, кристаллогидраттар; ерітінділердің табиғаттағы және

күнделікті өмірдегі рөлі; заттарды ерігіштігіне температураның әсері. № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу". № 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері". № 5 практикалық жұмыс "Берілген пайыздық және молярлық концентрациялы ерітінділерді дайындау". Есептеуге берілген есептер: заттардың судағы ерігіштігін есептеу; тығыздығы мен көлемі бойынша ерітіндінің массасын анықтау, еріген заттың және еріткіштің массасын, еріген заттың массалық үлесін есептеу; ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу. № 3 бақылау жұмысы.

12) "Көміртек және оның қосылыстары". Көміртектің жалпы сипаттамасы; табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуы; көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері; көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолдану аймағы; көміртектің қасиеттері; көміртектің оксидтері және олардың қасиеттері; тірі ағзаларға иіс газының физиологиялық әсері; көміртектің табиғаттағы айналымы. №6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". №7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттері зерттеу". Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу; ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу.

28. 9-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары". Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс; қышқылдар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы; негіздер: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы; тұздар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы; бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс. № 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің химиялық қасиеттерін зерттеу". № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың химиялық қасиеттерін зерттеу". № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің химиялық қасиеттерін зерттеу". № 9

зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы". Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу; ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу;

2) "Су". Судың құрамы, қасиеттері және қолданылуы, табиғаттағы су, су – табиғи әмбебап еріткіш, сулы ерітінділер және жүзгіндер, судың бірегей қасиеттері және оның өмір үшін маңызы; судың табиғаттағы айналымы; судың ластану себептері; судың кермектігі және оны жою тәсілдері; судың және сулы ерітінділердің табиғаттағы, өндірістің түрлі салаларындағы және ауыл шаруашылығындағы маңызы; суды тазарту әдістері; ауыз суын тазарту, Қазақстан Республикасындағы ауыз су мәселесі, су бассейнін ластанудан қорғау, Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелері; сусыз мыс (II) сульфатының көмегімен суды анықтау әдісі. № 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау". Есептеуге берілген есептер: еріген заттың массалық үлесін, еріткіштің, еріген заттың массасын есептеу. № 4 бақылау жұмысы;

3) "Электролиттік диссоциация". Электролиттер және бейэлектролиттер, С.Аррениустың электролиттік диссоциациялану теориясының негізгі қағидалары, электролиттік диссоциациялану механизмі; ерітінділердің немесе заттың балқымаларының электр өткізгіштігінің химиялық байланыс түріне тәуелділігі; күшті және әлсіз электролиттер, диссоциациялану дәрежесі, қышқыл, сілті және тұздардың судағы ерітінділерінде электролиттік диссоциациялануы, көпнегізді қышқылдардың, қышқылдық және негіздік тұздардың диссоциациялануы, ион алмасу реакциялары және олардың жүру жағдайлары; электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз және тұз ерітінділерінің химиялық қасиеттері; тұздар гидролизі. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полярлық байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы". № 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН -ын анықтау". № 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары". № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі". Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың

мөлшерін, массасын, реакция өнімінің көлемін есептеу; диссоциациялану дәрежесін есептеу;

4) "Бейорганикалық заттарға сапалық талдау". Катиондарға сапалық реакциялар; жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау; аниондардың сапалық реакциялары; бейорганикалық қосылыстардың құрамын сапалық талдау. № 3 зертханалық тәжірибе жалын түсінің боялуы бойынша " Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} катиондарын анықтау". № 4 зертханалық тәжірибе " Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарына сапалық реакциялар". № 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl^- , Br^- , I^- , PO_4^{3-} , SO_4^{2-} , CO_3^{2-} , NO_3^- , SiO_3^{2-} аниондарын анықтау". № 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстарды сапалық талдау". Есептеуге берілген есептер: егер әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілсе химиялық теңдеулер бойынша есептеу;

5) "Химиялық реакциялардың жылдамдығы". Химиялық реакциялардың жылдамдығы; химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар; бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан реакция жылдамдығы; катализаторлар; ингибиторлар; катализаторлар мен ингибиторлардың реакция жылдамдығына әсері. № 2 көрсетілім "Түрлі химиялық реакциялардың жылдамдығы". № 6 зертханалық тәжірибе "Концентрацияның температурасы мен бөлшектер көлемінің реакция жылдамдығына әсері". № 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері";

6) "Қайтымды реакциялар". Химиялық тепе-теңдік; тепе-теңдік динамикалық үдеріс ретінде; химиялық тепе-теңдіктің ығысуы; Ле-Шателье-Браун принципі; химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлардың өзгерісінің әсері; бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан химиялық тепе-теңдік. № 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар". № 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы;

7) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Химиялық элементтердің тотығу дәрежелері, қосылыстардың формулалары бойынша химиялық элементтердің тотығу дәрежелерін анықтау, тотықтырғыш және тотықсыздандырғыш туралы түсінік, тотығу-тотықсыздану реакциялары;

электрондық баланс әдісі;

8) "Металдар мен қорытпалар". Металдардың жалпы сипаттамасы; металдық байланыс пен металдық кристалдық тор; темір мен мыстың физикалық және химиялық қасиеттері; металдардың тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін көрсетуі; темір қорытпалары және олардың қолданылуы; металлургия туралы түсінік, шойын мен болат өндірісі; Қазақстанда металлургияның дамуы, металдар мен олардың қорытпаларын алу, Қазақстандағы металдар және оның қосылыстарының маңызды кен орындары; металдарды өндіру үдерістері, қоршаған ортаға әсері; металдарды алу. № 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық торы модельдері". № 5 көрсетілім "Металдар және қорытпалар". Есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі бір массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда реакция теңдеуі бойынша заттың массасын есептеу; өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу.

29. 10-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) 1 (I), 2 (II) және 3 (III) топтар элементтері және олардың қосылыстары. 1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары; атомдары құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттері; сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы; 2 (II)-топ элементтері және олардың қосылыстары; 1 (I)-ші және 2 (II)-топ металдарының жалпы қасиеттері; кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы; 3 (III)-топ элементтері; алюминий және оның қосылыстары; алюминийдің қосылыстары мен қорытпаларының қолдану аймағы; алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің екідайлы қасиеттері. № 6 көрсетілім "Натрийдің, кальцийдің сумен әрекеттесуі". № 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі". № 7 көрсетілім "Алюминий мен оның қорытпалары". № 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі". № 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару. Есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болғанда, заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын реакция теңдеуі бойынша есептеу; өндірістік және

экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу; өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу. № 2 бақылау жұмысы;

2) 7 (VII), 6 (VI), 5 (V), 4 (IV) - топтарының элементтері және олардың қосылыстары. (VII) топ элементтері, галогендер; байланыс түрі және кристалдық тор типі; топтағы галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары; хлор; хлордың химиялық қасиеттері: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі; хлорсутек қышқылының құрамы қасиеттері мен қолданылуы; 6 (VI)-топ элементтері, күкірт, күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттері, күкірттің негізгі қосылыстары және олардың физикалық және химиялық қасиеттері; қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсері; күкірт қышқылы, күкірт қышқылы және оның тұздарының жалпы және ерекше қасиеттері, қасиеттері мен қолданылуы; 5 (V)-топ элементтері: азот, азоттың қасиеттері және табиғаттағы азот айналымы; аммиак, аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы; аммиак өндірісі; (Габер синтезі): азот қышқылы; азот қышқылының қасиеттері; азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері; фосфор және оның қосылыстары; фосфорды аллотропиялық түрлендіру; фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары; фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттері; минералды тыңайтқыштар, олардың Қазақстанда өндірілуі және оларды тиімді қолдану; азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсері; 14 (IV) - топ элементтері; кремний және оның қосылыстары; кремнийдің қолданылу аймағы және оның жартылай өткізгіш ретінде маңызы; сұйық кристалдар, кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор типі; кремний мен оның қосылыстарының химиялық қасиеттері; Қазақстандағы силикат өнеркәсібі; № 8 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері". № 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу". № 10 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделін дайындау". № 11 зертханалық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделін дайындау". № 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". № 12 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері". № 9 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар". № 10 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний

диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торларының модельдері". Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша есептеу, бірі зат бастапқы заттардан артық берілген есептер; егер реакция өнімінің практикалық шығымының массалық үлесі белгілі болса, химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу; құрамындағы қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы бойынша реакция өнімінің массасын есептеу;

3) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Адам ағзасының химиялық құрамы; макроэлементтер және микроэлементтер, олардың маңызы; адам ағзасының құрамына кіретін элементтер және олардың маңызы: (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); Қазақстан тұрғындарының теңгерімді тамақтану рационы; ағзадағы кейбір элементтерді анықтау; ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы көздері, ауыр металдардың ағзаларға әсері. № 13 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау". № 14 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау". № 3 бақылау жұмысы.

4) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық химия – көміртек қосылыстарының химиясы, А.М. Бутлеровтың органикалық қосылыстардың құрылыс теориясының негізгі қағидалары; органикалық заттардың ерекшеліктері; органикалық қосылыстардың жіктелуі; функционалдық топ түсінігі; органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары; органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары; органикалық қосылыстардың номенклатурасы; органикалық қосылыстардың изомериясы; № 11 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері". № 12 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілдерінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері". № 13 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері". Есептеуге берілген есептер: элементтердің массалық үлесі және салыстырмалы тығыздығы бойынша газтәрізді заттардың молекулалық формулаларын табу.

5) "Көмірсутектер. Отын". Көмірсутектердің жіктелуі, номенклатурасы және изомериясы, қаныққан көмірсутектер, алкан, метан, қанықпаған көмірсутектер, алкендер, этилен, алкиндер, ацетилен; арендер, бензол; көмірсутектер арасындағы генетикалық байланыс, көмірсутектердің табиғи көздері, көмірсутекті отындар; табиғи газдың, мұнайдың, көмірдің

Қазақстандағы кен орындары, оларды өндіру және өңдеу; көмірсутектерді өндіру, өңдеу және қолданудағы экологиялық мәселелер, көмірсутектерді экономиканың түрлі салаларында және тұрмыста пайдалану; альтернативті отын түрлері; мұнай, мұнай фракциялары және шикі мұнай өнімдерінің қолдану аймағы. № 14 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі". № 15 көрсетілім "Отын түрлері". № 16 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері". Есептеуге берілген есептер: реакция өнімінің массасы немесе көлемі және белгілі заттың салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттың формуласын анықтау;

6) "Оттекті және азотты органикалық қосылыстар". Оттекті органикалық қосылыстардың жіктелуі және номенклатурасы, метанол, этанол, спирттердің улылығы және этил спиртінің адам организміне зиянды әсері, оттекті органикалық қосылыстардың өкілдері; этандиол, пропантриол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза, крахмал, целлюлозаның қолданылуы; карбон қышқылдары, күрделі эфирлер мен майлар, сабын, синтетикалық жуғыш заттар, синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсері; көмірсулар, нәруыздар, аминқышқылдары; биологиялық маңызды органикалық қосылыстар, Қазақстанның тамақ өнеркәсібі. № 15 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу". № 16 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы". Есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда, реакция теңдеуі бойынша органикалық заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу; өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу; метан, бутан, этанолдың жану реакция теңдеуі бойынша оттектің, ауаның көлемдерін есептеу. № 4 бақылау жұмысы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

30. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.2. кодында "9" - сынып, "2.1" - бөлімше, "2" - оқыту мақсатының реттік саны.

31. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Тірі организмдердің көп түрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Атомдар, иондар және молекулалар	7.1.1.1 "Химия" ғылымының негізін оқытатынын білу; 7.1.1.2 химиялық зертханада және кабинетінде жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін білу және түсіну; 7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу; 7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу; 7.1.1.5 салқындау үдерісін зерделеу, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру; 7.1.1.6 судың қайнау үдерісін зерделеу, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде – мольді және Авогадро санын білу; 8.1.1.2 формула бойынша заттың массасын, зат мөлшерін, құрылымдық бөлшектер санын есептей алу		

	пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру			
1.2 Атом құрамы мен құрылысы	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын білу; 7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және белгілі атом түрі екенін білу; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктей алу; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу; 7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын білу; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (p, n, e^-) мен атом ядросының құрамын білу; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін білу; 7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну;			

	7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаның анықтамасын білу; 7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосылыстардың формулаларын дұрыс құра білу; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/ формулалық массасын есептеу			
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы		8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіну; 8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіну; 8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін атау; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды-графикалық формулаларын жазу; 8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын және		

		осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіну; 8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формуласын құрастыру		
1.4 Химиялық байланыстардың түрлері		8.1.4.1 электртерістілік ұғымына сүйеніп ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 8.1.4.2 иондық байланыстың түзілуін сипаттау және иондық қосылыстардың қасиеттерін болжау; 8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру; 9.1.4.3 құйма ұғымын анықтау және оның артықшылықтарын түсіндіру; 9.1.4.4 шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру	10.1.4.1 газ молекулаларының электрондарын құрамы мен байланыс анықтау; 10.1.4.1 қышқыл диоксиді, карбидін, байланыс кристалдық сипаттау

2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі	7.2.1.1 И.Дүберейнер, Дж.Ньюлендс, Д.И.Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін салыстыру; 7.2.1.3 периодтық	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірінің физикалық мәнін түсіндіру; 8.2.1.2 бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде электрондар санының		10.2.1.1 сипат металдар қасиеттер атомдары құрылым түсіндіру; 10.2.1.2 сипат

				металдар мен гидр негізгі қасипаттай теңдеуле
				10.2.1.3 1 топтағы м жалпы қ салыстыр теңдеуле
		бірдей болатындығын түсіну;		10.2.1.4 к оксидтер гидроксид қасиеттер қолданы
		8.2.1.3 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру;		10.2.1.5 ал қасиеттер атомның негізінде оның қор қолдану атаңыз;
	кестенің кестенің құрылымын сипаттау: топтар және периодтар	8.2.1.4 периодтық жүйедегі орны бойынша элементті сипаттау;		10.2.1.6 ал оның оксид гидроксид амфотери қасиеттер
		8.2.1.5 химиялық қасиеттері ұқсас элемент-тердің бір топқа жататындығын дәлелдеу;		10.2.1.7 қ күрделі з (II), 13 (II) металдар әрекеттес эксперим жоспарла
		8.2.1.6 химиялық элементтердің табиғи ұяластарын атау және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру;		10.2.1.8 то галогенде өзгеру те болжау;
		8.2.1.7 химиялық элементтің периодтық кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау		10.2.1.9 хл химиялы сипаттау: сутегімен галогенде әрекеттес

				10.2.1.10 ж қышқыл химиялы зерттеу ж саласын
				10.2.1.11 т элементт сипаттам
				10.2.1.12 н аллотроп физикалы салыстыр күкірттің қасиеттер реакция т құру;
				10.2.1.13 (с күкірт окс физикалы химиялы салыстыр диоксиді физиолог түсіндіру;
				10.2.1.14 н қышқыл тұздары физикалы химиялы зерттеу;
				10.2.1.15 т айналым қасиеттер
				10.2.1.16 а алынуын және қол түсіндіру;
				10.2.1.17 а ерітіндісі ерітіндісі әрекеттес аммиакті газ тәрізд

				оның ерітіндісінің қасиеттері 10.2.1.18 азот қышқылының реакцияларының теңдеулері 10.2.1.19 азот қышқылының азот қышқылының қасиеттері 10.2.1.20 азот қышқылының және азот қышқылының металдармен әрекеттесуінің сипаттауы теңдеулері 10.2.1.21 азот қышқылының термиялық ыдырауының ерекшеліктері теңдеулері 10.2.1.22 азот қышқылының аллотропиялық модификациясы салыстырмалы 10.2.1.23 азот қышқылының қосындысы Жалпы химиялық қасиеттері 10.2.1.24 азот қышқылының қолданылуы, оның жаратылуы ретіндегі түсіндіру 10.2.1.25 азот қышқылының қосындысы негізгі химиялық қасиеттері реакция теңдеулері
2.2 Химиялық реакциялардың жіктелуі	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану	8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны	9.2.2.1 реакция теңдеулерін	

	аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу және сутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру; 7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру	мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу; 8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау	молекулалық және иондық түрде құру; 9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакцияларының жүру себептерін түсіндіру; 9.2.2.3 тотығу дәрежесі ұғымының мәнін түсіндіру және оны заттың формуласы бойынша анықтау; 9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты екенін және бір мезгілде жүретіндігін түсіну; 9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну; 9.2.2.6 тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану – электронды қосып алу деп түсіну; 9.2.2.7 электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін қою	
2.3 Зат массасының сақталу заңы		8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару; 8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен	9.2.3.1 зат массасының сақталу заңына сәйкес реакция теңдеулерін құру; 9.2.3.2 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың	10.2.3.1 р... шығуын т... мүмкін... 10.2.3.2 э... салыстыр... тығызды... массалы... бойынша... заттың м... формулас...

		анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын атау; 8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу; 8.2.3.6 Авогадро заңын айту және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану; 8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану	формуласын шығару;	
2.4 Металдардың электро-химиялық кернеу қатары		8.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе		

3) "Химиядағы энергетика" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар	7.3.1.1 ауа құрамын айту; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну; 7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін айту; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттеkte ауаға қарағанда жақсырақ жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін білу	8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксидтер екенін және құрамында көміртегі бар отын оттеkte жанғанда, көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 парниктік эффектiнiң себептерiн түсiндiру және шешу жолдарын ұсыну; 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін білу; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіну; 8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру		
3.2 Химиялық реакциялардың жылдамдығы			9.3.2.1 реакция жылдамдығы ұғымын түсіндіру; 9.3.2.2 реакция жылдамдығына әсер	

			ететін факторларды анықтау және оны бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру; 9.3.2.3 катализатордың реагенттен айырмашылығын және олардың реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру	
3.3 Химиялық тепе-теңдік			9.3.3.1 тепе-теңдікті динамикалық үдеріс ретінде сипаттау; 9.3.3.2 Ле-Шателье-Браун принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.3 химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлар өзгерісінің әсерін түсіну және ажырату; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңдікті бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру	10.3.3.1 ағ... өндірісінің... сипаттау;
3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы	7.3.4.1 кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттер белгілері болуы мүмкін екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус,	8.3.4.1 заттарды олардың судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 8.3.4.2 заттар ерітінділерінің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру; 8.3.4.3 заттың ерігіштігіне	9.3.4.1 оксидтердің жіктелуін және қасиеттерін атау, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.2 қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін атау, олардың химиялық	

4) "Химия және қоршаған орта" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Заттардың жіктелуі	7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде түсіну; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу; 7.4.1.3 элемент (жай зат) қоспа және қосылыс түсініктерін ажырата алу; 7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамын дағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдана алу; 7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін атау; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау		9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын айту және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру; 9.4.1.3 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру; 9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу; 9.4.1.5 ерітінділердің қышқылдылығы мен сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құрастыру; 9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру және оларды ажырату;	

			диссоциациялану дәрежесін анықтай білу; 9.4.1.8 Li^+, Na^+, K^+, Ca^{2+}, Sr^{2+}, Ba^{2+}, Cu^{2+} металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялу реакциясын жүргізу және сипаттау; 9.4.1.9 Fe^{2+}, Fe^{3+}, Cu^{2+} катиондарына сапалық реакция жүргізу; 9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап, нәтижесін сипаттау; 9.4.1.11 белгісіз заттардағы катион мен аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын құру және оны практикада жүзеге асыру	
4.2 Жер химиясы	7.4.2.1 жер қыртысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну; 7.4.2.2 кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосылыстардың кендерге жататынын түсіну; 7.4.2.3 металды алу үшін кенді өңдеу үдерісін сипаттау; 7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай	8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолдануын зерттеу; 8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін атау; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу; 8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру;	9.4.2.1 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру; 9.4.2.2 табиғаттағы су айналымын түсіндіру; 9.4.2.3 судың ластану қауіптілігін және салдарын анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру; 9.4.2.4 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру;	10.4.2.1 қандай да бір жаңбырлы болу себебі экологияға әсерін түсіреді; 10.4.2.2 фтордың қосылыстары Қазақстанда қандай орындарда кездеседі; 10.4.2.3 мыс қосылыстарының табиғатта таралуы, олардың жіктелуін және құрамын анықтау, қоректік қосылыстарды атау; 10.4.2.4 азот қосылыстарының табиғатта таралуы, олардың жіктелуін және құрамын анықтау, қоректік қосылыстарды атау;

	екендігін және олардың кен орындарын атау; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру	8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру	9.4.2.5 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін айту; 9.4.2.6 табиғаттағы және тірі ағзалар қызметі мен адамның тіршілігіндегі жүретін химиялық реакцияларды сипаттау	тыңайтқыш қоршаған түсіндіру;
4.3 Көміртек және оның қосылыстары		8.4.3.1 көміртек неліктен көптеген қосылыстарында төрт байланыс түзетінін түсіндіру; 8.4.3.2 табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуын сипаттау; 8.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 8.4.3.4 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 8.4.3.5 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру; 8.4.3.6 көмірқышқыл газын алу, оны анықтау және қасиеттерін зерттеу 8.4.3.7 көмірқышқыл газын алу, оның бар екенін дәлелдеу, қасиеттерін дәлелдеу;		10.4.3.1 ортаңқы қосылыс көп түрлі себептері; 10.4.3.2 көмір және олардың туындылар, спирттер, карбон қышқыл, аминқышқыл жіктелуін; 10.4.3.3 функционал топ түсінігі класс қосылыс химиялы анықтай түсіндіру; 10.4.3.4 гомология және гом айырмашылық; 10.4.3.5 ортаңқы қосылыс кластары алкендер, арендер, альдегид, қышқыл, аминқышқыл IUPAC нomen қолдану; 10.4.3.6 көмір құрылым изомерлер формула құрастыру

				изомерия білу; 10.4.3.7 алканың химиялы сипаттау реакция т дәлелдеу 10.4.3.8 еркін үшін алканың хлорлаудың бұл еріткіш қатуіптілік түсіндіру; 10.4.3.9 қаныққан ұғымын сипаттау 10.4.3.10 эфир мысалын химиялы (жану, гидратация) сапалық оқып үйрену реакция т дәлелдеу 10.4.3.11 полимер мысалын полимер реакция механизм полимер құрылым ерекшелігі 10.4.3.12 полимер ыдырау мұқият ұзақтық түсіну жөнінде қоршаған пластик материал көбеюінің 10.4.3.13 эфир мысалын химиялы (жану, гидратация)
		8.4.3.8 табиғаттағы көмірсутегі айналымын түсіндіру		

				гидратац сапалық оқып үйр реакция т дәлелдеу 10.4.3.14 с алынуы, т қолданы. 10.4.3.15 н көміртек қосылыс ретінде п мүмкін е және аль түрлерін олардың артықшы кемшілік 10.4.3.16 н көмірдің, табиғи га орындар оларды ө қоршаған түсіндіру; 10.4.3.17 н фракциял шикі мұн өнімдерін аймақтар 10.4.3.18 с органика. жіктелуін 10.4.3.19 с жіктелуін этанолдь қолданы. этанолдь және қас түсіндіру; 10.4.3.20 н этанолдь ағзасына физиолог

				түсіндіру;
				10.4.3.21 с мен глиц физикалы мен қолд
				10.4.3.22 н қышқыл, құрамын қышқыл химиялы мен қолд сипаттау;
				10.4.3.23 н мен майл ерекшелі майлард түсіндіру;
				10.4.3.24 с алынуы м қолданы.
				10.4.3.25 с жуғыш за қоршаған түсіндіру;
				10.4.3.26 н жіктелуін маңызы түсіндіру;
				10.4.3.27 н аминқыш арасынд байланы түсіндіру;
				10.4.3.28 н денатура реакцияс
				10.4.3.29 н биология мен қызм

5) "Химия және өмір" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
5.1 Биохимия	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды анықтау; 7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca, P, K) атау; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін түсіндіру			10.5.1.1 көмірсулардың заттардың жиынтығын анықтай отырып, крахмал, майлар; 10.5.1.2 ағзаның құрамындағы элементтерді (Ca, P, K) оқып, денсаулыққа маңызын; 10.5.1.3 адам ағзасындағы және темірдің түсіндіру; 10.5.1.4 тағам өнімдерін көміртектендіру; 10.5.1.5 ағзаның металдарының көздері ағзаға өсіріледі.

32. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

33. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті зақымда

(нашар еститін, кейін е

қалған) білім алушыл

арналған негізгі орта біл

деңгейінің 7-10 сыныпта

"Химия" пәнінен жаңар

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
7.1 Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар	Химия пәні.	
	№1 практикалық жұмыс "Қауіпсіздік техникасының ережелерімен және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"	7.1.1.1 химия ғылымының нені оқытатынын білу; 7.1.1.2 химиялық лабораторияда және кабинетте ж кезіндегі қауіпсіздік техникасы ережелерін орынд
	Элемент, қоспа және қосылыс. №1 зертханалық тәжірибе "Заттар қоспалары мен олардың қосылыстарын салыстыру"	7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жи ретінде түсіну; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулал түрінен түзілетінін білу; 7.4.1.3 элемент(жай зат), қоспа және қосылыс түс ажырата алу; 7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физии

		қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамы емес заттарды ажыратуға қолдана алу
	Қоспаларды бөлу әдістері. №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту"	7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау және өткізу
7.1 Заттардың агрегаттық күйінің өзгеруі	Физикалық және химиялық құбылыстар. №3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілері"	 7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстардың негіздерін
	Заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін айтудың маңызын, бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіру
	Салқындау үдерісі № 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау үдерісін зерттеу"	7.1.1.5 - салқындау үдерісін зерделеу, салқындау күйін және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясы бақылауларын түсіндіру
	Қыздыру үдерісі №5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу"	7.1.1.6 - судың қайнау үдерісін зерделеу, қыздыру күйін және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясы пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру
2 тоқсан		
7.2 Атомдар Молекулалар Заттар	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 - атомдар мен молекулалардың айырмашылығын
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.2 - әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленуі және белгілі атом түрі екенін білу; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға бөлу; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделі заттар
	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың орналасу тәртібін, массасын зарядын айту; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (рентгендік атом ядросының құрамын білу); 7.1.2.7 изотоп түсінігін айту
7.2 Ауа. Жану реакциясы	Ауа. Ауаның құрамы	7.3.1.1 ауа құрамын айту;
	№6 зертханалық тәжірибе	7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына өзгерістер

	"Балауыз шамның жануы"	жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғауды түсіну
	Жану үдерісі	7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жағдайлардың реакциясының өнімдерін атау;
	№ 2 практикалық жұмыс/ көрсетілім	7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттардың мысалдар келтіру;
	"Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттеkte жануын салыстыру"	7.3.1.6 заттардың таза оттеkte жақсырақ жанатынын түсіндіру; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезіндегі өзгерістерді түзілетіндігін білу
3 тоқсан		
7.3 Химиялық реакциялар	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар. №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, сілтілік ортасын анықтау". №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"	7.3.4.1 "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттерін табиғи қышқылдар мен сілтілердің белгілері болуы екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортадағы түрлерін өзгеруін айту; 7.3.4.3 рН шкаласы негізінде әмбебап индикатордың сілтілер мен қышқылдарды анықтау; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды" қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіну
	Сұйылтылған қыш-қылдардың металдар-мен әрекеттесуі. №9 зертханалық тәжірибе "Мырыш-тың сұйылтылған тұз қышқылымен әрекеттесуі". №10 зертханалық тәжірибе "Сутекке сапалық реакция"	7.2.2.1 - сұйылтылған қышқылдардың қолдану аясында олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 - сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу жәнесутек газының сапалық жүзеге асыру
	Сұйылтылған қыш-қылдардың карбонат-тармен әрекеттесуі. № 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция"	7.2.2.3 - кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының реакциясын жүзеге асыру

7.3 Химиялық элементтердің периодтық кестесі	Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы	7.2.1.1 - И. Дүберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеев еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 - периодтық кестенің құрылымын сипаттау периодтар
7.7 Салыс-тырмалы атомдық масса және қарапайым формула	Салыстырмалы атомдық масса	7.1.2.8 - Жердегі элементтердің басым бөлігі планета қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспалар кездесетіндігін түсіну;
		7.1.2.9 - табиғи изотоптары бар химиялық элементтер атомдық массалары бөлшек сан болатындығын т
	Валенттілік. Химиялық формулалар. Қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық массасын есептеу	7.1.2.10 - салыстырмалы атомдық массаның анық 7.1.2.11 - элементтердің атауларын, валенттілікті ж қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдан биэлементті химиялық қосылыстардың формула. 7.1.2.12 - химиялық қосылыстың формуласы бойы салыстырмалы молекулалық/ формулалық масс
4 тоқсан		
7.4 Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Тағам құрамындағы қоректік заттар.	7.5.1.1 -тағам өнімдерін химиялық заттардың жиы түсіну;
	№ 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"	7.5.1.2 -тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, кра (көмірсулар), нәруыз, майларды анықтау
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер. Тыныс алу үдерісі.	7.5.1.3 -адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H атау;
	№11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу үдерісін зерттеу"	7.5.1.4 -тыныс алу үдерісін түсіндіру
7.4 Геологиялық химиялық қосылыстар	Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар. Кен құрамы	7.4.2.1 - Жер қыртысында көптеген пайдалы химия қосылыстар барын түсіну;
		7.4.2.2 - кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қ кендерге жататынын білу;
		7.4.2.3 - металды алу үшін кенді өңдеу үдерісін сип

	Қазақстанның пайдалы қазбалары	7.4.2.4 - Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын
	Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	7.4.2.5 - табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру

2) 8 сынып:

2 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
8.1 Атомдағы электрондардың қозғалысы	Атомда электрондардың таралуы	8.1.3.1 - атомда электрондардың таралуы арақашықтығы артқан сайын энергетикалық деңгейлер артады, таралатынын түсіну
	Энергетикалық деңгейлер. № 1 зертханалық тәжірибе "Атомдар модельдерін жасау"	8.1.3.2 - әрбір электрон қабағында электрон саны нақты максимумға жетпейтіндігін түсіндіру; 8.1.3.3 - s және p орбиталдарының энергиясына атау; 8.1.3.4 - алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясы мен электронды-графикалық формуласын жазу
	Иондардың түзілуі	8.1.3.5 - атомдар электрондарын жоғалта алатынын және нәтижесінде иондар түзілетіндігін түсіндіру
	Қосылыстар формуласын құрастыру	8.1.3.6 - "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формуласын жазу
8.1 Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.1 - заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін есептеу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару
	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Зат массасының сақталу заңы. № 1 көрсетілім "Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе". № 2 зертханалық тәжірибе "Эрекеттесуші"	8.2.3.2 - әрекеттесетін заттардың эксперименттік жолмен анықталуы; 8.2.3.3 - реакцияға қатысатын заттардың түзілетін заттардың формуласын жазу, отырып, химиялық реакция

	заттардың қатынасы"	теңдеулерін құру; 8.2.3.4 - заттар массасының атау
	Химиялық реакция типтері	8.2.2.1 -бастапқы және түзіл саны мен құрамы бойынша реакцияларды жіктеу
	Табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар	8.2.2.2-табиғаттағы және тір адам тіршілігіндегі химиялы реакцияларды сипаттау;
8.1 Металдар белсенділігін салыстыру	Металдардың оттеппен және сумен әрекеттесуі. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың салқын және ыстық сумен әрекеттесуі"	8.2.4.1 - кейбір металдар ба қараған-да тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 - белсенді металдар сумен, ыстық су немесе бу әрекеттесуін сипаттау; 8.2.4.3 - металдар коррозия әсер ететін жағдайларды з
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен әрекеттесуі. № 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуі"	8.2.4.4 -қышқыл ерітінділер металдардың реакциялары 8.2.4.5 -металдардың қышк әрекеттесуінің реакция теңд құрастыру
	Металдардың тұз ерітінді-лерімен реакциялары. № 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру"	8.2.4.6 - металдардың тұз е әрекеттесуінің жоспарын ж жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары. № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру"	8.2.4.7 - эксперимент нәтиж металдардың белсенділік к және оны анықтама мәлім сәйкестендіру; 8.2.4.8 - металдардың белсе қолданып металдардың та орынбасу реакцияларының мүмкіндігін болжау
2 тоқсан		
8.2	Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны.	8.1.1.1 - зат мөлшерінің өлш

Зат мөлшері	Заттардың молярлық массасы	ретінде – мольді білу және санын білу; 8.1.1.2 - қосылыстың моляр есептеу
	Масса, молярлық масса және зат мөлшері арасындағы байланыс	8.1.1.3 -масса, зат мөлшері құрылымдық бөлшектер с
8.2 Стехиометриялық есептеулер	Химиялық реакция теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.5 - химиялық реакция бойынша заттың массасын есептеу
	Авогадро заңы.Молярлық көлем	8.2.3.6 - Авогадро заңын айт қалыпты және стандартты газдар көлемін есептеуде м көлемді қолдану
	Газдардың салыстырмалы тығыздығы.	8.2.3.7 - газдардың салысты тығыздығын және заттың м массасын салыстырмалы бойынша есептеу;
	Көлемдік қатынас заңы	8.2.3.8 - газдардың қатысуы реакциялар бойынша есеп газдардың көлемдік қатын қолдану
8.2 Химиялық реакциядағы энергиямен танысу	Отынның жануы және энергияның бөлінуі	8.3.1.1 - заттың жану реакци көбінесе оксид екенін және көміртегі бар отын оттекте көмірқышқыл газы, иіс газ көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 - парниктік эффектті түсіндіру және шешу жолда
	Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар.	8.3.1.3 - экзотермиялық реак бөле жүретінін, ал эндотерм реакциялар жылу сіңіре жү
	№ 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"	8.3.1.4 - әртүрлі жанғыш зат қоршаған ортаға әсер ету са
	Термохимиялық реакциялар	8.3.1.5 -энергия өзгерісін бө кинетикалық теориясы тұр түсіндіру
8.2	Сутек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы.	8.4.2.1 - сутекті алу және он мен қолданылуын зерттеу

Сутек. Оттек және озон	№ 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін тану"	
	Оттек, алынуы, қасиеттері, қолданылуы.	8.4.2.2 - ауа құрамындағы жер бетіндегі оттектің пайыздығын айту;
	№ 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ыдырауы".	8.4.2.3 - оттекті алу және оның қолданылуын зерттеу
	№ 3 практикалық жұмыс "Оттекті алу және оның қасиеттерін тану"	
	Оттек және озон	8.4.2.4 - оттектің аллотропиялық өзгеріс-терінің құрамы мен салыстыру; 8.4.2.5 - Жер бетіндегі озонның маңызын түсіндіру
3 тоқсан		
8.3 Химиялық элементтер-дің периодтық жүйесі	Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы	8.2.1.1 - топ, период, атом нөмірі физикалық мәнін түсіндіру
	Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі	8.2.1.2 - бір топтағы элементтер электрондық деңгейінде өзгеру санының бірдей болатындығы 8.2.1.3 - топтар мен периодтық жүйедегі элементтер қасиеттерінің өзгеретінін түсіндіру
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	8.2.1.4 - периодтық жүйедегі элементтер бойынша химиялық элементтер
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	8.2.1.5 - химиялық қасиеттер бойынша элементтердің бір топқа жатқызылуы дәлелдеу; 8.2.1.6 - химиялық элементтердің ұяластарын айту және сілті металдар, галогендер, инертті элементтер, ұяластарына мысалдар келтіру
	Металдар және бейметалдар	9.2.1.7 - химиялық элементтердің кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау
8.3	Электртерістілік. Ковалентті байланыс	8.1.4.1 - электртерістілік ұғымын атомдар арасындағы ковалентті байланыс

Химиялық байланыс түрлері		байланыстың түзілуін түсін
	Иондық байланыс	8.1.4.2 - иондық байланыстың механизмін сипаттау және қосылыстардың қасиеттер
	Кристалдық тор түрлері, байланыс типтері және заттардың қасиеттері арасындағы өзара байланыс	8.1.4.3 - заттар қасиеттерінің тор типтеріне тәуелділігін т
8.3 Ерітінділер және ерігіштік	Заттардың суда еруі.	8.3.4.1 - заттарды судағы еру бойынша жіктеу;
	№ 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"	8.3.4.2 - ерітінділердің табиғ күнделікті өмірдегі маңызы
	Заттардың ерігіштігі.	8.3.4.3 - заттың ерігіштігіне температураның әсерін түс
	№ 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"	8.3.4.4 - буландыру техникасы отырып, заттың 100 г судағы есептеу, алынған нәтижелер анықтамалық мәндермен
	Еріген заттың массалық үлесі	8.3.4.5 - еріген заттың массасы ерітіндінің белгілі массасын заттың массасын есептеу
	Ерітіндідегі заттардың молярлық концентрациясы. № 5 практикалық жұмыс "Пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау"	8.3.4.6 - ерітіндідегі заттың концентрациясын есептеу
4 тоқсан		
8.4 Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Оксидтер. № 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.1 - оксидтердің жіктелуін терін білу, олардың химиялық сипаттайтын реакция теңдеуін құрастыру
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.2 - қышқылдардың жіктелуін терін білу және түсіну, олардың қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің	9.3.4.3 - негіздердің жіктелуін қасиеттерін білу және түсіндіру химиялық қасиеттерін сип

	қасиеттерін зерттеу"	реакция теңдеулерін құрас
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	9.3.4.4 - тұздарды алудың әдісін білу, сәйкес реакция теңдеуін құрастыру 9.3.4.5 - тұздардың қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыс	9.3.4.6-бейорганикалық қосылыстар негізгі кластары арасындағы байланысты зерттеу
8.4 Көміртек және оның қосылыстары	Көміртектің жалпы сипаттамасы	8.4.3.1 - көміртек неліктен қосылыс-таранда төрт байланыс түсіндіру; 8.4.3.2 - табиғатта көміртек қосылыстарының таралуы
	Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері	8.4.3.3 - көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 8.4.3.4 - көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу а
	Көміртектің қасиеттері. № 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". Көміртектің оксидтері. № 7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу"	8.4.3.5 -көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу 8.4.3.6 - көміртек жанған кездегі диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау, ағзаларға иіс газының физикалық әсерін түсіндіру; 8.4.3.7 - көмірқышқыл газын анықтау және қасиеттерін зерттеу 8.4.3.8 - көміртектің табиғаттағы айналымын құру және түсіндіру

3) 9 сынып:

3 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

1 тоқсан		
9.1	Оксидтер. № 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.1 - оксидтердің жіктелуін, қасиеттерін білу, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.2 - қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіндіру, химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.3 - негіздердің жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіндіру, химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	9.3.4.4 - тұздарды алудың әдістерін білу, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру 9.3.4.5 - тұздардың қасиеттерін білу және түсіндіру, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыс	9.3.4.6-бейорганикалық қосылыстар негізгі кластары арасындағы генетикалық байланысты зерттеу
9.2 Су	Табиғаттағы су	9.4.2.1 - судың табиғатта кездесу таралғандығын, бірегей қасиеттерінің өмір үшін маңызын түсіндіру 9.4.2.2 - судың табиғаттағы ластануын түсіндіру
	Судың ластану себептері. Судың кермектігі. № 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"	9.4.2.3 - судың ластануының себептерін анықтау, суды тазарту түсіндіру; 9.4.2.4 - судың "кермектігін" жою тәсілдерін түсіндіру 9.4.2.5 - суды сусыз мыс (II) қолданып анықтау тәсілін білу
2 тоқсан		

9.3 Электролит-тік диссоциация	Электролиттер мен бейэлектролиттер. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"	9.4.1.1 - электролиттер мен бейэлектролиттердің анық және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 - заттардың ерітінділ балқымаларының электрө химиялық байланыс түрін екендігін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы	9.4.1.3 - электролиттік диссо теориясының негізгі қағиды 9.4.1.4 - иондық және ковал байланысы бар заттардың диссоциациялану механиз
	Қышқыл, негіз, тұздардың электролиттік диссоциациясы. № 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН-ын анықтау"	9.4.1.5 - ерітіндінің қышқыл сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 - қышқыл, сілті, орта қышқылдық тұздардың э диссоциациялану теңдеуле
	Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер	9.4.1.7 - күшті және әлсіз эл мысал келтіру және олард диссоциациялану дәрежес
	№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"	9.2.2.1 - алмасу реакция те молекулалық және ионды құрастыру; 9.2.2.2 - ион алмасу реакция себептерін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері	9.3.4.1 - қышқылдар, еритін негіздер, орта тұздардың х қасиеттерін көрсететін ре теңдеулерін молекулалық түрде құрастыру; 9.3.4.2 - қышқылдар және н тұздар-дың химиялық қас тәжірибе жүзінде зерттеу ж қорытынды жасау
	Тұздар гидролизі. № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"	9.3.4.3 - орта тұз ерітіндісін тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 - орта тұз гидролизін молекулалық және ионды

		құрастыру; 9.3.4.5 - орта тұз ерітіндісінің ортасын болжау
9.4 Бейорганика-лық қосылыстар-дың сапалық талдауы	Катиондарға сапалық реакциялар. № 3 зертханалық тәжірибе "Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ катиондарын жалын түсінің боялуы бойынша анықтау". № 4 зертханалық тәжірибе "Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарына сапалық реакциялар"	9.4.1.8 - Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+ металл катиондарын анықтау түсінің боялу реакциясын жасау сипаттау; 9.4.1.9 - Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарын анықтау үшін сапалық реакциялар
	Аниондардың сапалық реакциялары. № 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl-, Br-, I-, PO43-, SO42-, CO32-, NO3-, SiO32- аниондарын анықтау"	9.4.1.10 - хлорид-, бромид-, йодид-, карбонат-, фосфат-, нитрат-аниондарына сапалық реакциялар тәжірибе жүзінде жүргізу және реакцияларын бақылап нәтижелерін сипаттау
	№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстар құрамының сапалық талдауы"	9.4.1.11 - белгісіз заттардағы аниондарды анықтау тәжірибесін жоспарын құру және оны практика жүзеге асыру
	Есептер шығару "Әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер"	9.2.3.1 - әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу
3 тоқсан		
9.5 Химиялық реакция жылдамдығы	Химиялық реакциялар-дың жылдамдығы.	
	Химиялық реакциялар жылдамдығына әсер ететін факторлар. № 2 көрсетілім "Әртүрлі реакциялар жылдамдығы".	9.3.2.1 - реакция жылдамдығын түсіндіру; 9.3.2.2 - реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды анықтау және бөлшектердің кинетикалық заңдары тұрғысынан түсіндіру
	№ 6 зертханалық тәжірибе "Реакция жылдамдығына температура, концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсері"	
	Катализаторлар. Ингибиторлар. № 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері"	9.3.2.3 - катализатордың реакция жылдамдығын айырмашылығын және реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 - реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды анықтау

		ингибитордың әсерін түсіндіру
9.6 Қайтымды реакциялар	Қайтымды және қайтым-сыз химиялық реакция-лар. Химиялық тепе-теңдік № 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар". № 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы"	9.3.3.1 - қайтымды және қайтымсыз реакция-ларды біл; 9.3.3.2 - тепе-теңдікті динамикалық ретінде сипаттау және Ле-Шателье принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.3 - химиялық тепе-теңдік кезінде химиялық реакция жылдамдығының жағдайлар өзгерісінің әсерін болжау ажырату; 9.3.3.4 - химиялық тепе-теңдік кезінде бөлшектердің кинетикалық заңдарының тұрғысынан түсіндіру
9.7 Тотығу-тотықсыздану реакциялары	Тотығу дәрежесі. Тотығу және тотықсыздану Тотығу-тотықсыздану реакциялары Электрондық баланс әдісі	9.2.2.3 - тотығу дәрежесін табу және қолдану; 9.2.2.4 - тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты және бір мезгілде жүретіндігін біл; 9.2.2.5 - тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі бойынша жүретін реакциялар ретінде біл; 9.2.2.6 - тотығу процесін электрондық баланс деп түсіну 9.2.2.7 - электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларын коэффициенттерін қою
4 тоқсан		
9.8 Металдар мен құймалар	Металдардың жалпы сипаттамасы. № 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық тор модельдері"	9.1.4.1 - металдық байланыстың металдық кристалдық тор моделін білімдерін қолданып металдың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 - металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау метал атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиетін біл түсіндіру

	Металдар құймалары. № 5 көрсетілім "Металдар және құймалар"	9.1.4.3 - құйма ұғымын және оның артықшылықтарын білу; 9.1.4.4 - шойын мен болаттың қасиеттерін салыстыру; 9.4.2.5 - Қазақстандағы металдардың орындарын атау және олардың үдерістерін, қоршаған ортаға түсіндіру
	Металдарды алу	9.4.2.6 - кеннен металды алу сипаттау
	Есептер шығару "Реакция теңдеуі бойынша қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда зат массасын есептеу"	9.2.3.2 - қоспаның белгілі бір үлесін құрайтын, басқа заттың белгілі жағдайда реакция теңд. зат массасын есептеу

4) 10 сынып:

4 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
10.1	1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары. № 6 көрсетілім "Натрийдің сумен әрекеттесуі"	10.2.1.1 - атом құрылысы негізінде металдардың жалпы қасиеттерін сипаттау; 10.2.1.2 - сілтілік металдардың сумен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеуін құрастыру
1 (I), 2 (II) және 3 (III) топ элементтері және олардың қосылыстары	2 (II)-топ металдары және олардың қосылыс-тары. № 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"	10.2.1.3 - 1 (I)- ші және 2 (II) - топ металдарының жалпы қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеуін құрастыру; 10.2.1.4 - кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттерін түсіндіру және қолданылуы
	3 (III)-топ металдары. Алюминий және оның қосылыстары. № 7 көрсетілім "Алюминий мен оның құймалары".	10.2.1.5 - атом құрылысы негізінде алюминийдің қасиеттерін салыстыру маңызды қосылыстары мен құймаларының қолдану аясын

	№ 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"	10.2.1.6 - алюминий, оның с, гидроксидінің екідайлы қа зерттеу
	№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	10.2.1.7 - 1 (I), 2 (II), 3 (III) –т металдарының жай және к заттармен әрекеттесуіне ба тәжірибені жоспарлау және
10.2 7 (VII), 6 (VI), 5 (VI), 4 (IV) - топ элементтері және олардың қосылыстары	Галогендер	10.1.4.1 - галоген молекулал электрондық формулалары және кристалдық тор түрі м типін анықтау; 10.2.1.8 - топта галогендер к өзгеру заңдылықтарын бол
	Хлор	10.2.1.9 - хлордың химиялы сипаттау: металдармен, су галогенидтермен әрекеттес
	Хлорсутек қышқылы. № 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.10 - хлорсутек қышқы химиялық қасиеттерін зер қолдану аясын білу
	6 (VI)-топ элементтері. Күкірт. № 7 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"	10.2.1.11 - 6 (VI)-топ элемент қасиетін сипаттау; 10.2.1.12 - күкірттің аллотро өзгеріс-терінің физикалық салыстыру және күкірттің х қасиеттерін көрсететін реал теңдеулерін құрастыру
	Күкірттің қосылыстары	10.2.1.13 - күкірттің (IV) және оксидтерінің физикалық ж қасиеттерін салыс-тыру және диоксидінің физиологияль түсіндіру; 10.4.2.1 - қышқылдық жаң болу себебі мен экологияға түсіндіру;
	Күкірт қышқылы және оның тұздары. № 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған	10.2.1.14 - күкірт қышқылы оның тұздарының физикал химиялық қасиеттерін зер

	күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"	
	Есеп шығару. Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/ көлемдік үлестеріне есептеулер"	10.2.3.1 - теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымын есептеу
2 тоқсан		
	Азот. № 11 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделі"	10.2.1.15 - азоттың қасиеттері мен табиғаттағы азот айналымы
	Аммиак. № 12 зертхана-лық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделі"	10.1.4.3 - аммиактың молекулалық электрондық және құрылымдық формуласын түсіндіру
	Аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы. № 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". Аммиак өндірісі	10.2.1.16 - аммиакты алу жолдары мен қолданылуын түсіндіру 10.2.1.17 - аммиакты аммоний ерітіндісі мен сілті ерітіндісімен жолымен алуды білу және аммиак пен оның ерітіндісін зерттеу; 10.3.3.1 - аммиак өндірісінің сипаттау
	Азот қышқылы. № 13 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"	10.1.4.4 - азот қышқылының формулаларын білу және арасындағы химиялық байланысты түзілуін түсіндіру; 10.2.1.18 - азоттан азот қышқылына реакция теңдеуін құрастыру 10.2.1.19 - азот қышқылының қышқылдармен жалпы ортақ қасиеттерін зерттеу
	Азот қышқылы мен нитраттардың өзінше тән қасиеттері	10.2.1.20 - сұйылтылған және азот қышқылының металмен әрекеттесуінің ерекшелігін зерттеу реакция теңдеулерін құрастыру 10.2.1.21 - нитраттың термиялық ыдырауының ерекшелігін зерттеу реакция теңдеулерін құрастыру

	Фосфор және оның қосылыстары	10.2.1.22 - фосфордың аллотропиялық өзгерістерін салыстыру; 10.4.2.2 - фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындарындағы таралуы; 10.2.1.23 - фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттерін түсіндіру
	Минералды тыңайтқыштар. № 8 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"	10.4.2.3 - минералды тыңайтқыштардың жікте-луін және олардың құрамындағы қоректік элементтерді атау 10.4.2.4 - азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
10.3	Кремний және оның қосылыстары. № 9 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торының модельдері"	10.2.1.24 - кремнийдің қолдануы және оның жартылай өткізгіш қолданылуын түсіндіру; 10.1.4.2 кремний, оның диоксиді, карбиді-дегі химиялық байланыс және кристалдық тор түрін сипаттау 10.2.1.25 - кремний мен оның қосылыстарының негізгі химиялық қасиеттерін сипаттау және реттеу теңдеулерін құрастыру
	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макроэлементтер, микроэлементтер және олардың маңызы	10.5.1.1 - адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, N, P, Mg, Fe); 10.5.1.2 - Қазақстанның тұрғындарының типтік тамақтану рационын құрамындағы теңгерімді тамақтану рацион
Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Ағзадағы кейбір элементтерді анықтау. № 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау". № 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"	10.5.1.3 - адам ағзасындағы темірдің ролін түсіндіру; 10.5.1.4 - тамақ өнімдерінің көміртекті анықтау

	Ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы	10.5.1.5 - қоршаған ортаның металдармен ластану көздері мен олардың ағзаларға әсерін т
3 тоқсан		
10.4 Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың ерекшеліктері	10.4.3.1 - органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің себебін түсінік
	Органикалық қосылыстардың жіктелуі. № 10 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері"	10.4.3.2 - көмірсутектердің жүйелі туындылары: спирттер, альдегидтер, карбон қышқылдары, көмірқышқыл аминқышқылдарының жіктелуі 10.4.3.3 - функционалдық топтар берілген класс қосылысының қасиеттерін анықтайтын топтар түсіндіру
	Органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары. № 11 көрсетілім Алкандардың алғашқы бес өкілінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"	10.4.3.4 - гомолог ұғымын және айырмашылықты білу
	Органикалық қосылыстардың номенклатурасы	10.4.3.5 - органикалық қосылыстар негізгі кластары: алкандар, алкиндер, арендер, спирттер, карбон қышқылдары, аминдер үшін IUPAC номенклатурасы
	Органикалық қосылыстардың изомериясы. № 12 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"	10.4.3.6 - изомерия құбылысы, көмірсутектер құрылымдық изомерлерінің формулалары
	Есеп шығару "Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық бойынша газтекес заттардың молекулалық формуласын табу"	10.2.3.2 - газтекес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы тығыздық элементтердің массалық үлестерімен анықтау
10.5 Көмірсутек-тер. Отын	Алкандар	10.4.3.7 - алкандардың химиялық қасиеттерін сипаттау және теңдеулерімен дәлелдеу; 10.4.3.8 - еріткіштерді алу үшін хлорлаудың маңызы мен бөлінетін еріткіштердің қауіптілік дәрежесі

	Алкендер. № 13 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"	10.4.3.9 - қанықпағандық ұ... сипаттау; 10.4.3.10 - этен мысалында химия-лық қасиеттерін (жа гидратация, галогендеу, сап реакциялар) оқып үйрену, реакция теңдеулерімен дәл
	Алкиндер	10.4.3.11 - полиэтилен мыс полимерлену реакциясыны мен полимерлердің құрыл ерекшеліктерін түсіндіру; 10.4.3.12 - пластиктің ыдыр ұзақтық мәселесін түсіну қоршаған ортада пластик материалдардың көбеюінің
	Ароматты көмірсутектер. Бензол	10.4.3.13 - этин мысалында химия-лық қасиеттерін (жа гидратация, галогендеу, сап реакциялар) оқып үйрену, реакция теңдеулерімен дәл
	Көмірсутекті отындар. № 14 көрсетілім "Отын түрлері"	10.4.3.14 - бензолдың алын және қолданылуын сипатт 10.4.3.15 - құрамында көмір қосылыстар-дың отын реті мүмкін екендігін білу және отын түрлерін зерттеу, олар артықшылықтары мен кем
	Мұнай. № 15 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"	10.4.3.16 - Қазақстандағы мұнайдың, табиғи газдың н атау және оларды өндірудің ортаға әсерін түсіндіру 10.4.3.17 - мұнай фракцияла мұнайды айдау өнімдерінің аймақтарын атау
4 тоқсан		
10.6 Оттекті және азотты органикалық	Оттекті органикалық заттар. Спирттер	10.4.3.18 - оттекті органикал жіктелуін білу;

қосылыстар		10.4.3.19 - спирттердің жіктеуі мен этанолдың қолданылу алынуын білу және қасиеттері 10.4.3.20 - метанол мен этанол ағзасына физиологиялық әсері 10.4.3.21 - этиленгликоль мен физикалық қасиеттері мен білу
	Карбон қышқылдары. № 16 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"	10.4.3.22 - карбон қышқылдарының құрамын білу және сірке қышқылының химиялық қасиеттері мен сипаттау
	Күрделі эфирлер мен майлар	10.4.3.23 - күрделі эфирлер мен майлардың ерекшеліктері мен майлардың қызметін түсіндіру
	Сабын мен синтетикалық жуғыш заттар	10.4.3.24 - сабынның алынуы мен қолданылуын білу; 10.4.3.25 - синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Көмірсулар	10.4.3.26 - көмірсулардың жіктелуі мен биологиялық маңызы мен түсіндіру
	Амин қышқылдары. Нәруыздар. № 17 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы"	10.4.3.27 - нәруыздағы а-амин қышқылдары арасында пептидтік байланыстың түсіндіру; 10.4.3.28 - нәруыз денатурациясының реакциясын зерттеу; 10.4.3.29 - нәруыздың биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

16-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптар үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптар үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5 – бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты ежелгі дәуірден бастап қазіргі заманға дейінгі Қазақстандағы тарихи оқиғалар туралы, ата-бабалар жинақтаған әлеуметтік, рухани, адамгершілік тәжірибе туралы білімдерді қалыптастыру болып табылады.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) Қазақстан аумағындағы ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі қоғамның әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері мен ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

2) Мәңгілік Ел" жалпыұлттық біріктіруші идеясын жүзеге асыруы қазіргі қоғамның демократикалық құндылықтары рухында, адамдар мен халықтар арасындағы толеранттылық және бейбітшіліктік, өзара түсіністік идеяларына сәйкес өз еліне құрмет жасау, тұлғаларды патриотизм рухында тәрбиелеуде көрінеді.

3) білім алушыларда Қазақстан аумағындағы әртүрлі тарихи дәуірлердегі адамдардың өмірі, тұрмысы және іс-әрекеттері туралы түсініктерді қалыптастыру;

4) білім алушыларда тарихи оқиғалар мен құбылыстар арасындағы себеп-салдарлық байланыс түсінігін қалыптастыру;

5) оқулық мәтінімен, тарихи құжаттармен, карталармен және иллюстрациялармен өз бетінше жұмыс істеу біліктілігін қалыптастыру;

6) сабақтарда және қарапайым өмірде қоғам дамуының негізгі тарихи ұғымдарын, терминдері мен заңдылықтарын пайдалану біліктілігі мен дағдыларын қалыптастыру;

7) дербестік, жауапкершіліктік, бастамашылдық, табандылық, шыдамдылық және төзімділік сияқты тұлғалық қасиеттерді дамыту.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөйлеу тәжірибесін ұйымдастыру және жаңа тарихи ұғымдар мен терминдерді олардың белсенді сөйлеу қорына енгізу арқылы есту қабілеті нашар балалардың белсенді және енжар тарихи сөздігін кеңейту;

2) оқушылардың есту қабілетін дамыту; сабақта оқушылардың сөйлеу қарым-қатынасы үшін жағдай жасау, олардың сөйлеу тәжірибесін кеңейту;

3) оқушылардың тарих бойынша оқылатын мәтіндерді түсіну және қайталау дағдыларын қалыптастыру.

2-тарау. Оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тұғырлары

5. Есту қабілеті зақымдалған білім алушылардың тарихи оқу материалдарды меңгерудегі қиындықтары олардың сөйлеу тілінің ерекшеліктеріне, зиятының ірекеттері (саралау, біріктіру, салыстыру, жалпылау, себеп салдар байланысы) есте сақтау және еске түсіру қиындығымен байланысты. Оқушыларға тарихи фактілерді механикалық есте сақтау тән.

6. "Қазақстан тарихы" пәнін оқыту ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану, дифференциалды, тұлғаға-бағытталған, іс-әрекеттік, құндылықты-бағдарлау тұғырлар және әлеуметтік-бейімдеу мен түзету-дамытушылық қағидаларының негізінде жезеге асырылады.

7. Нашар еститін және кейін естімей қалған оқушыларға Қазақстан тарихын оқытудың түзете-дамытушылық бағыты оқу іс-әрекетінің арнайы әдістері мен тәсілдерімен қамтамасыз етіледі:

- 1) оқулық мәтіндеріндегі сөйлем құрылымын жеңілдету;
- 2) оқитын материалдың көлемін қысқарту;
- 3) көрнекі құралдарды, кестелерді, схемаларды арнайы іріктеу;
- 4) тақырыптар бойынша бейімделген бейне материалдарды пайдалану;
- 5) тест тапсырмалары үшін бейімделген сұрақтар қолдану, БЖБ, ТЖБ;
- 6) тақырыптар бойынша тірек конспектілер құрастыру;
- 7) Тарихи күндермен, уақыт сызығымен, карталармен жұмыс істеуге үйрету;
- 8) сабақтарда сөздері мен экраны бар тақтайшаларды қолдану;
- 9) тарих сабақтарында денсаулық сақтау технологияларын қолдану.

8. Оқытудың әлеуметтік-бейімдеуші бағыт білім алушылардың мінез-құлық нормалары мен қағидаларын, өмірлік дағдыларын, қажетті тарихи білімдері мен іскерліктерін игеру бойынша жұмысты көздейді, оларды кейіннен практикалық іс-әрекетте және күнделікті өмірде пайдаланатын болады.

9. Дифференциалды тұғыр оқыту үдерісінде күрделілік деңгейі, танымдық қызығушылықтары, тапсырмалар саны, мұғалімнің көмегінің сипаты бойынша ерекшеленетін арнайы таңдалған және сараланған тапсырмаларды қолдануға негізделген;

10. Тұлғаға бағытталған тұғыр оқушының тұлғасын үйлесімді және жан-жақты дамуына, оның жеке ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, шығармашылық күштері мен қабілеттерін толық ашуға; оның белсенді азаматтық ұстанымын қалыптастыруға бағытталған.

11. Іс-әрекеттік тұғыр бағытында білім алушы білімді дайын түрде алмайды, оның танымдық қызығушылығын белсендіру, алған білімі мен дағдыларын қалыптастырып оны іс жүзінде қолдануы арқылы білімді өзі ізденіп алуына түйінделеді.

12. Құндылыққа бағдарланған тұғыр "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына және негізгі жалпыадамзаттық құндылықтарды: патриотизмді, азаматтық жауапкершілікті, құрмет пен мейірімділікті, төзімділік пен толеранттылықты, белсенді өмірлік ұстанымды дарытуға негізделген.

13. Тарих сабақтарында білім алушылардың ақпараттық-коммуникативтік құзыреттіліктерін қалыптастыру мақсатында ақпарат беру және алу, білім алмасу үшін: өз ойларын ауызша және жазбаша түрде анық жеткізе білу, командада жұмыс істеу, әртүрлі дереккөздерден (кітаптар, интернет, онлайн сабақтар, смартфондар, электрондық оқулықтар) алынған ақпаратпен жұмыс істеу.

14. Тарих сабақтарын ұйымдастыру және өткізу кезінде педагог оқытудың жалпы және арнайы тәсілдері мен әдістерін қолданады:

1) экран және терминдері бар табличкалар көмегімен есту зейінін және қабылдауды үнемі түзету мен дамыту;

2) оқытудың сөздік, ойын, көрнекілік, ішінара-іздеу практикалық әдістері арқылы танымдық белсенділік пен танымдық қызығушылықтарды дамыту, кеңістіктік пен уақытша түсініктерді дамыту, көрнекі-бейнелі ойлауды және есте сақтауды дамыту;

3) өзіндік жұмыс, жұпта, топта жұмыс істеу кезінде әлеуметтік құзіреттіліктерді белсендіру, эмоционалды-ерік аймақтарын және жағымды тұлғалық қасиеттерді қалыптастыру.

15. Тарих бойынша білімді, іскерлікті және дағдыны бақылау әдістері: бөлімнің соңындағы тест тапсырмалары, тоқсанның аяғында практикалық жұмыстарды орындау, тарихи және контурлық карталармен жұмыс, мәтіндік материалмен жұмыс, интернетте ақпаратты өз бетінше табу, оны ұғыну және түсіну хронологиялық диктанттар, үй тапсырмасын орындау

болып табылады.

16. Бағалау кезінде мыналар ескеріледі: материалдың күрделілігі, білімді қолданудың өзіндік және шығармашылық тәсілі, мемлекеттік және мектеп оқу бағдарламаларында талап етілетін құзыреттерге қатысты алған білімдерінің, іскерліктері мен дағдыларының деңгейі, жауаптың дұрыстығы мен толықтығы, Тарихи терминдерді, фактілерді, құбылыстарды түсіну дәрежесі, жауапты дұрыс құру, практикалық жұмыстарды орындау барысындағы ұқыптылық, жауаптарда жіберілген қателердің болуы мен сипаты, есту және сөйлеу қабілетінің даму ерекшеліктері мен бұзылу дәрежесі.

17. Тарихи ойлау дағдыларын қалыптастыру, сондай-ақ "Қазақстан тарихы" пәні бойынша оқытудың мақсаттары мен міндеттерін тиімді іске асуы тарихи тұжырымдамалар (ұғымдар) негізінде жүзеге асырылады:

- 1) өзгеріс және сабақтастық;
- 2) себеп пен салдар;
- 3) дәлел;
- 4) ұқсастық және айырмашылық;
- 5) маңыздылығы;
- 6) өңдеу

18. Оқу үдерісін ұйымдастыру тиімділігінің шарты оқу жабдықтарын, көрнекі құралдарды және ОТҚ барынша пайдалану болып табылады:

- 1) тақырыптар бойынша анықтамалары мен терминдері бар табличкалар жиынтығы;
- 2) Қазақстан тарихы бойынша карталар, атластар жиынтығы;
- 3) Қазақстан тарихы кезеңдері мен плакаттар жинағы;

4) тақырыптар бойынша үлестірме материалдар;

5) суреттелген тарихи энциклопедиялар, басқа анықтамалық әдебиеттер;

6) Көрнекі құралдар: макеттер, муляждар, заттардың көшірмелері, бюсттер, тарихи қайраткерлердің портреттері, фотоальбомдар, оқу тарихи суреттері, Тарих бойынша оқу альбомдары;

7) нашар еститін оқушылар үшін әзірленген әдістемелік материалдар жиынтығы (БЖБ және ТЖБ бойынша тестілік, әртүрлі деңгейлік тапсырмалар, жұмыс дәптерлері, тарихи тақырып бойынша дидактикалық үстел ойындары);

8) жинақтаудағы интерактивті және проекциялық жабдық: проектор, интерактивті тақта немесе экран, жинақтаудағы компьютер: жүйелік блок, монитор, Web-камера, МФУ, электрондық оқулықтар
3-тарау. "Қазақстан Тарихы" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

19. "Қазақстан тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды

20. Бағдарлама 4 бөлімді қамтиды:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі;

2) "Мәдениеттің дамуы" бөлімі;

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі;

4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі.

21. Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) этникалық қатынастар;

2) әлеуметтік қатынастар;

22. "Мәдениеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дүниетаным мен дін;

2) өнер мен әдебиет;

3) білім және ғылым..

23. "Мемлекеттің дамуы" бөлімі бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) мемлекеттің ішкі саясаты;

2) мемлекеттің сыртқы саясаты

24. "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) шаруашылық;

2) өндірістік қатынастар және сауда.

25. 5-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) ежелгі Қазақстан тарихы нені оқытады. Тарих туралы түсінік, тарихты зерделеу не үшін қажет. Тарихи ғылымдар (археология, этнография, антропология, нумизматика, геральдика). Тарихид дереккөздер. Тарихи

дерекөздердің түрлері (ауызшаа, жазбаша және археологиялық). Тарихи уақыт туралы түсінік: ғасыр (жүзжылдық), мыңжылдық, тарихи дәуір, біздің дәуірімізге дейін, біздің дәуір, "уақыт сызығы". Тарихи жыл санау. Өткен, қазіргі және болашақ туралы ұғымдар. Тарихи карталар және глобус. Мемлекеттердің шекаралары туралы түсінік. Қазақстан тарихы – дүние жүзі тарихының құрамдас бөлігі, Қазақстан тарихының кезеңдері (ежелгі, орта ғасырлардағы, жаңа және қазіргі заманғы тарих);

2) Қазақстанның ежелгі тұрғындарының өмірі: тас дәуіріндегі Қазақстан: ежелгі адамның пайда болуы. Адамның пайда болуы туралы теориялар, Қазақстан аумағындағы ежелгі адамдар. Ежелгі Қазақстанның кезеңделуі. Палеолит - ежелгі тас дәуірі. Әлеуметтік ұйымның бастапқы нысандары. Ежелгі адамдар тұрмысы (аң аулау және терімшілік). Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Көне еңбек құралдар. Адамдар тобыры, табиғат, ауа-райы, мұз басу. Мезолит - орта тас дәуірі, жылыну, мұздықтардың шегінуі, ұсақ тез жүгіретін аңдарды аулау үшін садақ пен жебенің және бумерангтың ойлап табылуы, жеке аңшылық, жаңа еңбек құраладырының пайда болуы. Неолит - жаңа тас дәуірі, микролиттік мәдениет, мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуы. Энеолит - мыс тас дәуірі. Қола дәуірі: Қазақстан аумағындағы мыс және қалайы кен орындары. Қола дәуіріндегі андронов мәдениеті, шаруашылығы және қоғамдық құрылысы;

3) ежелгі көшпенділердің өмірі. Темір дәуірінің ерекшеліктері. Қазақстанның ежелгі металлургиясы. Көшпелі мал шаруашылығының пайда болуы. Көшпелілердің жылжымалы тұрғын үйі. Ерте көшпенділердің дүниетанымы;

4) сақтар. Қазақстан аумағындағы сақ тайпалары. Сақтар тарихы туралы деректер. Сақтардың саяси тарихы. Қоғамдық құрылысы. Шаруашылығы және тұрмысы. Материалдық және рухани мәдениет. "Аңдық стиль". Есік олжасы - "Алтын адам". Шілікті алқабының патша қорғандары. Берел қорымы. Бесшатыр обалары. Тасмола мәдениеті;

5) үйсіндер мен қаңлылар. Үйсіндер. Үйсіндер туралы жазбаша деректер. Үйсіндердің қоныстанған жерлері, шаруашылығы мен тұрмысы. Үйсіндердің қоғамдық құрылысы. Қаңлылар. Қаңлылар тарихы туралы қытай және иран жазбалары. Қаңлылардың қоныстанған жерлері,

шаруашылығы мен тұрмысы. Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Үйсіндер мен қаңлылардың археологиялық ескерткіштері;

6) сарматтар. Сарматтардың ежелгі саяси оқиғаларға қатысуы. Сарматтардың қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Сарматтардың қоғамдық жүйесі. Сарматтардың археологиялық ескерткіштері. Мәдениеті;

7) ғұндар (хунны). Ежелгі ғұндар тарихы қытай деректерінде. Мөде шаньюй - Ғұн мемлекетінің негізін салушы. Ғұндардың саяси тарихы мен мемлекеттік құрылысы. Халықтардың ұлы қоныс аударуы (ғұндардың батысқа қоныс аударуы). Аттила және оның жорықтары. Ғұндардың шаруашылығы мен қоғамдық құрылысы. Ғұндар дәуіріндегі мәдениеттің дамуы;

8)) Ежелгі Қазақстан тарихына шолу. Қазақстан аумағындағы ежелгі адамдардың антропологиялық бет-әлпеті. Ежелгі Қазақстан тарихының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен үдерістері. Ежелгі Қазақстанның мәдени мұрасы;

26. 6-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) VI - IX ғасырдағы Қазақстан. Ортағасырлық Қазақстан тарихының кезеңделуі. Ұлы Түрік қағанатының құрылуы. Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер: Батыс Түрік қағанаты, Түргеш қағанаты, Қарлұқ қағанаты, Оғыз мемлекеті, Қимақ қағанаты. Атлах шайқасының тарихи маңызы. Түркі мемлекеттерінің қоғамдық-саяси құрылысы. Түркілердің әскери өнері. Шаруашылығы. Сауда және қала мәдениетінің дамуы;

2) X ғасыр- XIII ғасырдың басындағы Қазақстан. Қарахан мемлекеті. Қазақстан аумағына исламның тарала басталуы. Найман, керейіт, жалайырлар. Қыпшақ хандығы. "Дешті Қыпшақ" түсінігі. Шаруашылығы: көшпелі, отырықшы. Сауда. Қала мәдениеті. Ұлы Жібек жолының тарихи маңызы. Түркі мәдениетінің әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі. Түркі әлемінің көрнекті ойшылдары;

3) XIII - XV ғасырлардың бірінші жартысындағы Қазақстан. Шыңғыс ханның жаулаушылық соғыстары. Отырар қорғанысы. Моңғол

империясының құрылуы. Алтын Орда. Ақ Орда. Моғолстан мемлекеті. Әмір Темір жорықтары. Ноғай Ордасы. Әбілқайыр хандығы. XIII - XV ғасырлардың бірінші жартысындағы мемлекеттердің қоғамдық-саяси құрылысы. Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстан туралы. Шаруашылық. Сауданың дамуы. Мәдениет;

4) Қазақ халқының қалыптасуы. Қазақстан – Ұлы Дала мұрагері: тарихи және этникалық сабақтастық. "Қазақ" этнонимі. Қазақ халқының біртұтас халық болып қалыптасу үдерісінің аяқталуы;

5) біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы. Қазақ ұлттық мемлекетінің құрылу алғышарттары. Қазақ хандығының құрылуы (аумағы, халықтың этникалық құрамы). Мемлекеттің негізін салушылар – Жәнібек пен Керей. Қазақ хандығы қалыптасуының алғашқы жылдарындағы ішкі және сыртқы саясаты. Біртұтас қазақ мемлекеті қалыптасуының тарихи маңызы;

6) Қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы. Қасым хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының нығаюы. Хақназар хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының одан әрі нығаюы және саяси өркендеуі. Тәуекел ханның ішкі және сыртқы саясаты. Есім ханның ішкі және сыртқы саясаты. Жәңгір хан. Орбұлақ шайқасы. Тауке ханның билігі. "Жеті жарғы". Қазақтың ұлы билері. Қазақ хандығының мемлекеттік-әкімшілік құрылымы. Қазақ қоғамының әлеуметтік құрылымы;

27. 7-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет. Қазақ халқының мәдениеті: материалдық, рухани мәдениет. Әдебиет пен өнер: ақын-жыраулар, халық әншілері мен композиторлардың шығармашылығы, музыкалық өнер. Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы: мал шаруашылығы, егіншілік;

2) XVIII ғасырдың басындағы Қазақстан: сыртқы және ішкі саяси жағдай. Жоңғар мемлекеті. Қазақ-жоңғар соғыстары. "Ақтабан шұбырынды, алқакөл сұлама" заманы. Қарақұм мен Ордабасыдағы құрылтайлар – қазақ жасағының құрылуы. Аңырақай шайқасы. Отан қорғаушы батырлар. XVIII ғасырдың 30-40 жылдарындағы қазақ-жоңғар

соғыстары;

3) XVIII ғасырдағы Қазақстан мәдениеті. XVIII ғасыр ақын-жырауларының шығармашылығы. XVIII ғасыр тарихы бойынша қазақ деректері. Қазақтардың қолданбалы өнері;

4) XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақ хандығы. XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қатынастары. XVIII ғасырдың басындағы Ресей империясы назарындағы Қазақстан (саяси және экономикалық мақсаттар, әскери-барлау экспедициялары, алғашқы әскери бекіністердің салынуы). Кіші жүз ханы Әбілқайырдың Ресей бодандығын қабылдауы: себептері мен мақсаттары. Абылай хан тұсындағы Қазақ хандығы: ішкі және сыртқы саясаты;

5) XVIII ғасырдағы Қазақстан мәдениеті. XVIII ғасыр ақын-жырауларының шығармашылығы. XVIII ғасыр тарихы бойынша қазақ деректері. Қазақтардың қолданбалы өнері;

6) Отарлау және ұлт-азаттық күрес. Ресей империясының отаршылдық саясаты: мақсаттары мен әдістері. Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, қозғалыстың қозғаушы күші, кезеңдері мен барысы, нәтижелері). 1822-1824 жылдардағы патша реформалары (Кіші және Орта жүздегі хандық биліктің жойылуы). 1836-1838 жылдардағы Бөкей ордасындағы қазақтардың көтерілісі (себептері, негізгі кезеңдері мен шайқастары). XIX ғасырдың бірінші жартысындағы қазақ халқының ұлт-азаттық қозғалыстары (Жоламан Тіленшіұлы, Саржан Қасымов бастаған көтеріліс). Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, мақсаттары мен қозғаушы күштері, негізгі кезеңдері). Кенесары Қасымұлы: тұлға және саясаткер. Жанхожа Нұрмұхамедұлы және Есет Көтібарұлы бастаған ұлт-азаттық көтеріліс (себептері, көтеріліс барысы). Ресей империясының Қазақстанның оңтүстік аймақтарын қосып алуы. XVIII ғасырдың соңы – XIX ғасырдағы Қазақстандағы ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихи маңызы;

7) XIX ғасырдағы Қазақстанның мәдениеті. XIX ғасырдағы Қазақстандағы ағарту ісі мен ғылымның дамуы. Бөкей ордасының ханы Жәңгірдің ағартушылық қызметі. Қазақстанның ғылыми зерттелуі (П. Семенов-Тянь-Шанский, Г.Н.Потанин, В.В. Радлов, М. Шорманов, М.

Бабаджанов, А.Диваев). Зайырлы және діни білім беру мекемелері. Жадиттік және білім берудегі жаңашылдық. Шоқан Уәлиханов – ұлы қазақ ғалымы. Ыбырай Алтынсарин – ағартушы, жаңашыл-педагог, қоғам қайраткері. Абай Құнанбайұлы – ұлы ойшыл, қазақ жазба әдебиетінің негізін салушы. Қазақ музыкалық мәдениетінің дамуы (Құрманғазы Сағырбайұлы, Тәттімбет Қазанғапұлы, Дәулеткерей Шығайұлы). Әйгілі суретшілер шығармашылығындағы ұлттық контекст;

8) Қазақстан Ресей империясының құрамында. Капиталистік қатынастардың ене бастауы. Сауда қатынастарының дамуы. XIX ғасырдың басындағы қазақ қоғамында орын алған өзгерістер;

28. 8-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстан Ресей империясының құрамында. XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы патшалық реформалар. 1867-1868 жылдардағы реформалар. Қазақстандағы патшалық Ресейдің аграрлық және қоныстандыру саясаты. 1860-1870 жылдардағы ұлт-азаттық күрес (себептері мен көтеріліс барысы). XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. XIX ғасырдың 80-90 - жылдарындағы әкімшілік-аумақтық реформалар: мазмұны мен салдарлары. Столыпіннің аграрлық реформасы және шаруалардың Қазақстанға жаппай қоныс аударуы. Жетісу аумағына ұйғырлар мен дүнгендердің қоныс аударуы. Дәстүрлі қазақ қоғамының трансформациясы. XIX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамдық-саяси ойлардың дамуы;

2) XX ғасырдың басындағы Қазақстан. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. XX ғасырдың басындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуы. Сауданың дамуы. 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс. Қазақ ұлттық зиялылар қауымы және оның XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси үдерістерге әсері. Ұлттық баспаның дамуы ("Қазақ" газеті, "Айқап" журналы). 1917 жылғы революциялар. "Алаш" партиясының құрылуы. "Алаш - Орда" үкіметі. Қазақ халқының саяси көшбасшылары (Ә. Бөкейхан, А. Байтұрсынов, М. Дулатов, Б. Қаратаев, М. Тынышпаев, М. Шоқаев). XX ғасырдың басындағы мәдениеттің дамуы. Әдебиет пен музыка өнерінің дамуы;

3) Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы. "Үш Жүз" қазақ социалистік партиясы. Азамат соғысы жылдарындағы (1918-1920 жылдар) Қазақстандағы соғыс қимылдары. Кеңес билігі органдарының "Алаш-Орда" үкіметі, Қоқан автономиясымен қарым-қатынасы. "Әскери коммунизм саясаты". 1921 жылғы жұт және аштық. Қазақ Автономиялы Кеңестік Социалистік Республикасының құрылуы. Қазақ АКСР-ы аумағының қалыптасуы. Қазақ жерлерінің біртұтастығын қалпына келтірудегі қазақ зиялыларының рөлі. Қазақстандағы Жаңа экономикалық саясат (1921-1925 жылдар). XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясаты. Кеңес үкіметінің діни саясаты;

4) Қазақстан тоталитарлық жүйенің нығаюы кезеңінде. Қазақстандағы социалистік индустрияландыру (мәні мен ерекшеліктері). "Кіші Қазан" (мазмұны және жүзеге асырылуы). Бай шаруашылықтарының тәркіленуі. Ауыл шаруашылығындағы күштеп ұжымдастыру саясаты. Қазақстандағы күштеп ұжымдастыру саясатының экономикалық салдарлары. 1931-1933 жылдардағы аштық - XX ғасырдағы қазақстандық қасірет. Қазақстандағы ұжымдастырудың демографиялық салдарлары. Ұжымдастыруды жүзеге асырудың әдістеріне қатысты ұлттық зиялылардың ("Бесеудің хаты") қоғамдық-саяси көзқарасы мен қатынасы. 1920-1930 жылдардағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. Сталиндік репрессиялар. Қазақстан аумағындағы кеңестік "еңбек түзеу" концентрациялық лагерлері (Степлаг, Карлаг, Алжир және тағы басқалар);

5) Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым . Халыққа білім беру (ересектер арасындағы сауатсыздықты жою, орта білім, қазақ жазуының араб тілінен латын тіліне көшуі, орыс графикасына негізделген жаңа әліпбиге көшу). А.Байтұрсынов – "ұлт ұстазы". Жоғары оқу орындарының ашылуы. КСРО Ғылым Академиясының Қазақ филиалы. Қ.Сәтбаевтың Қазақстан ғылымын дамытудағы рөлі. Қазақстандық ғалымдар мен олардың ғылыми жетістіктері. Әдебиеттің дамуы (Ж.Аймауытов, М.Жұмабаев, Б.Майлин, І. Жансүгіров, С.Сейфуллин, С.Мұқанов, Ғ.Мүсірепов, Ғ.Мұстафин шығармашылығы). Театр, кино, бейнелеу өнері және оның қайраткерлері.

29. 9-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстан Ұлы Отан соғысы соғыс жылдарында. Ұлы Отан соғысының басталуы. Ұлы Отан соғысының негізгі кезеңдері. Қазақстандағы мобилизация және қазақстандық әскери бөлімдердің құрылуы. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы жылдарындағы ерлігі мен тағдыры. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Қазақстандықтар – Кеңес Одағының батырлары. Б.Момышұлы – аңызға айналған тұлға. Қазақстан – майдан арсеналы. КСРО халықтарының Қазақстанға депортациялануы. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы мәдениет. Ғылымның дамуы. Әдебиеттегі жетістіктер (М.Әуезов, Ж.Жабаев, Д.Снегин, И. Шухов және тағы басқалар). Өнердің дамуы (театр, кино);

2) Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар). Соғыстан кейінгі жылдардағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер. Пайдалы қазбаларды өңдеу және өнеркәсіптің дамуы. Ауыл шаруашылығының дамуы. Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенінің қалыптасуы (Қазақстандағы ядролық полигон). Соғыстан кейінгі жылдардағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері. "Бекмаханов ісі";

3) Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985-жылдар.). Білім беру саласындағы мемлекеттік саясат. Жалпыға бірдей міндетті орта білім. Қазақ тілінің жағдайы. Ғылымның дамуы. Әдебиеттің дамуы (Ә.Нұрпейісов, Б.Момышұлы, І.Есенберлин, О.Сүлейменов, М.Шаханов). Өнер (театр, кино);

4) Қазақстан "Жылымық" кезеңінде (1954-1964 жылдар). Қазақстанда "Хрущевтік кезеңдегі" өнеркәсіптің дамуы. Тың және тыңайған жерлерді игеру (тың игерудің экономикалық, экологиялық және демографиялық салдарлары). Қазақстандағы әскери-өнеркәсіптік кешен ("Байқоңыр" ғарыш айлағы). "Жылымық кезеңі". 1954-1965 жылдардағы республикадағы қоғамдық-саяси өмір;

5) Қазақстан "Тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар). 1965-1985-жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Экономиканың шикізаттық бағыты. Урбанизация. 1970-1980 жылдардағы ауыл шаруашылығындағы дағдарыс. 1965-1985 жылдардағы қоғамдық-саяси өмір. 1979 жылғы Целиноградтағы оқиғалар. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы басшыларының қызметі (Ж.Шаяхметов,

Д.Қонаев, Ж.Тәшенов);

30. 10-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстан Қайта құру кезеңінде (1986-1991 - жылдар). "Қайта құру" жылдарындағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер: мақсаттары, проблемалары мен қарама-қайшылықтары. Қазақстандағы 1986 жылғы желтоқсан оқиғалары (себептері, барысы мен салдарлары). 1986 жылғы желтоқсан оқиғаларының қатысушыларына қатысты жазалау шаралары. "Қазақ КСР-ның мемлекеттік егемендігі туралы Декларация" (1990 жылғы қазан). Кеңестік саяси жүйенің дағдарысы (1991 жылғы "Тамыз бүлігі"). КСРО-ның ыдырауы. Қазақстандағы қоғамдық-саяси қозғалыстар. Семей ядролық полигонының жабылуы. "Қазақ КСР-ның тілдер туралы Заңының" қабылдануы;

2) Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 - 1997 жылдар). "Мемлекеттік тәуелсіздік туралы" Конституциялық заңының қабылдануының тарихи маңызы. Н.Ә.Назарбаев – Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті. Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси институттарының қалыптасуы. Нарықтық экономикаға көшудегі қиыншылықтар. Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық үдерістер. 1995 жылғы Конституцияның қабылдануы;

3) Қазақстан Республикасының өрлеуі (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін). Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді басым мақсаттары мен стратегиялары. "Қазақстан – 2030" стратегиясының қабылдануы. Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы беделінің өсуі. Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдармен қарым-қатынасы. Қазақстанның ЕҚЫҰ және ИЫҰ-на төрағалық етуі. Әлемдік экономикалық байланыстар жүйесіндегі Қазақстан. Мемлекеттің экономикалық және әлеуметтік жағдайы. Астана – Қазақстан Республикасының жаңа астанасы. "Қазақстан-2050" стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. "5 институтционалды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлттық жоспары – қазіргі заманның сын-тегеуріндеріне жауап. Ұлт көшбасшысы – Н.Ә.Назарбаевтың тәуелсіз мемлекетті құрудағы және дамытудағы рөлі;

4) Қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін). Білім және ғылым саласындағы мемлекеттік саясат. "Болашақ" мемлекеттік бағдарламасы. Инновациялық ғылыми-білім беру мекемелерінің құрылуы. Этносаралық және дінаралық келісімнің қазақстандық моделі. Қазақстан халқы Ассамблеясы. Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті жаңғырту және сақтап қалу мәселелері. Қазіргі кездегі өнер мен әдебиеттің даму тенденциялары. "Мәдени мұра" мемлекеттік бағдарламасы. "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық біріктіруші идеясы.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Оқыту мақсаттарының жүйесі кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

32. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Этникалық қатынастар	5.1.1.1 тарих нені зерттейтінін білу, Тарихи дереккөздердің негізгі түрлерін ажырату;	6.1.1.1 түркі тілдес тайпаларды атап, олардың аумақтық орналасуын картада көрсету	7.1.1.1 Қазақ хандығының этноәлеуметтік құрылымын білу;	8.1.1.1 Ресей империясының қоныс аудару саясатының себептері мен салдарын білу және түсіну;	9.1.1.1 Ұлы Отан соғысы кезіндегі демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау;	10.1.1.1 Қазақстанның Демократиялық саясатының дамуы
	5.1.1.2 тарихи ғылымдар туралы алғашқы түсініктерді қалыптастыру;	6.1.1.2 Қазақстан аумағындағы орта ғасырлар тарихының негізгі кезеңдері мен хронологиялық шеңберін білу;	7.1.1.2 жоңғар шапқыншылығы кезеңіндегі демографиялық өзгерістер мен көші-қон үдерістерін білу	8.1.1.2 Қазақстанда Кеңес өкіметін орнатудың реттілігі мен ерекшеліктерін білу;	9.1.1.2 XX ғасырдың екінші жартысындағы демографиялық және этникалық өзгерістер туралы дәлелді қорытынды жасай білу;	10.1.1.2 Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы кезеңдерін саралай білу
	5.1.1.3 Тарихи уақыт туралы түсінік: ғасыр (жүзжылдық), мыңжылдық,	6.1.1.3 "түркі" этнонимінің пайда болу		8.1.1.3 Ресей империясының		

	тарихи дәуір, біздің дәуірімізге дейін, біздің дәуір, "уақыт сызығы" 5.1.1.4 картамен жұмыс істеуге баулу, кеңістіктерді ажырата білу, құрлықтарды көрсете білу; 5.1.1.5 дүниежүзі тарихы мен ежелгі Қазақстан тарихының қандай кезеңдерге бөлінетіндігін және олардың хронологиялық шеңберін ажырата білу; 5.1.1.6 Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпатын анықтау	тарихы мен уақыты туралы білу; 6.1.1.4 түркі кезеңіндегі мемлекеттердің этникалық құрылымын білу, түркі мемлекеттерінің аумағын көрсете білу; 6.1.1.5. моңғол кезеңіндегі мемлекеттердің этно-әлеуметтік құрылымын анықтау; 6.1.1.6 ежелгі және ортағасырлар тарихының оқиғалары арасында байланыс орнату арқылы қазақ халқының қалыптасуындағы негізгі кезеңдерді анықтау 6.1.1.7 "қазақ" этнонимінің мағынасын түсіндіру 6.1.1.8 XIII-XV ғасырлардағы Қазақстан аумағында құрылған мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау		Мемлекеттік Думасындағы қазақ зиялылары өкілдерінің қызметін бағалау; 8.1.1.4 Ресей империясының қоныс аудару саясатының себептері мен салдарын білу; 8.1.1.5 қазақ зиялыларын қалыптастырудың маңыздылығын түсіндіру	9.1.1.3 соғыстан кейінгі жылдардағы этноәлеуметтік өзгерістерді талдау; 9.1.1.4 XX ғасырдың 60-жылдарындағы Қазақ КСР-інің дамуындағы ұлттық саясат себептері мен салдарын білу және анықтау	10-дәуір тарихы бағалау орта мектеп ан 10-дәуір Қазақстан тарихындағы саясат бағалау 10-дәуір Қазақстан тарихындағы кеңестік білім жүйесі
1.2 Әлеуметтік қатынастар	5.1.2.1 ежелгі адамдардың алғашқы	6.1.2.1 орта ғасырларда қоғам қандай	7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамындағы	8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамы мен әкімшілік	9.1.2.1 Ұлы Отан соғысы жылдарындағы	10-дәуір Қазақстан тарихындағы саясат бағалау

			өзгерістерді алдыңғы кезеңдермен салыстыру негізінде анықтау;		Қазақстан халқының өміріндегі қиындықтарды сипаттау;	
	бірлестіктерін білу (табын, Ру, рулық қауым, тайпа);	әлеуметтік топтарға бөлінгенін білу;	7.1.2.2 қазақ зиялыларын қалыптастырудың маңыздылығын түсіндіру;	басқарудағы өзгерістерді анықтау;	9.1.2.2 соғыс жылдарындағы халықтың әлеуметтік жағдайын анықтау;	не Қа
	5.1.2.2 ежелгі тайпаларда мүлктік теңсіздіктің пайда болу себептерін түсіну;	6.1.2.2 түркі мемлекеттерінің қоғамдық-саяси құрылымын анықтау;	7.1.2.3 қазақ қоғамы қандай әлеуметтік топтарға бөлінгенін білу және олардың қоғамдағы рөлін анықтау;	8.1.2.2 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау;	9.1.2.3 "отандық, кеңес халқы, Кеңес Армиясы, оккупация, блокада, майдан арсеналы"	ха әл ж 10 и
	5.1.2.3 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру;	6.1.2.3 моңғол кезеңіндегі әлеуметтік топтардың рөлі мен орнын анықтау;	7.1.2.4 XVIII-XIX ғасырлардағы Қазақ хандығындағы әртүрлі әлеуметтік топтардың өмірі мен тұрмысының ерекшеліктерін сипаттау	8.1.2.3 революциялық өзгерістер жылдарындағы әртүрлі әлеуметтік топтардың рөлін білу;	ұғымдарының анықтамаларын білу;	ре сү та ке си
	5.1.2.4 ежелгі Қазақстандағы тайпалардың қоғамдық құрылымын сипаттай білу	6.1.2.4 "Жеті жарғының" пайда болу себептерін және оның негізгі ережелерін білу;			9.1.2.4 XX ғасырдың екінші жартысында Қазақстанның әлеуметтік құрылымында қандай өзгерістер болғанын білу	10 ст де не Қа ха әл ж
	5.1.2.3	6.1.2.5 Қазақ хандығындағы әлеуметтік топтардың рөлін анықтау		8.1.2.4 Қазақстан аумағындағы көтерілістердің қозғаушы күштерін білу		

2) "Мәдениеттің дамуы" бөлімі:

2-кесте:

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10

2.1 Дүниетаным мен дін	5.2.1.1 Адамның пайда болуының негізгі теорияларын (құдайлық, эволюциялық) білу; 5.2.1.2 алғашқы адамдардың наным-сенімдерін сипаттау; 5.2.1.3 - ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау;	6.2.1.1 түркілердің дүниетаным-дық ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.1.2 түркі мемлекеттері аумағындағы діндердің әртүрлі болуының себептерін білу; 6.2.1.3 ислам дінінің түркілердің қоғамдық өміріне ықпалын анықтау; 6.2.1.4 тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын сипаттауда "Ұлы Дала Елі" ұғымын қолдану	7.2.1.1 салт - дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтары мен маңыздылығын анықтау; 7.2.1.2 отаршылдық саясаттың ұлттық құндылықтарға кері әсерін талдау;	8.2.1.1 мемлекеттің діни саясатының мақсаты мен салдарын анықтау; 8.2.1.2 отаршылдық саясаттың ұлттық құндылықтарға кері әсерін талдау; 8.2.1.3 Ш. Құдайбердиев пен Ж. Көпеевтің қазақ әдебиетінің дамуына қосқан үлесіне баға беру	9.2.1.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ қоғамының қоғамдық өміріне діннің әсері туралы түсінігін қалыптастыру; 9.2.1.2 Қазақстан халықтарының негізгі мерекелерін білу	10 ж. де ағ. ұй. әр. та. 10 Қ. А. ді. эт. ке. тү. ны. ы. 10 Ел. ид. м. ба.
2.2 Өнер мен әдебиет	5.2.2.1 Ежелгі Қазақстанның археологиялық ескерткіштерін, жартастағы суреттерін сипаттау; 5.2.2.2 археологиялық дереккөздерге сүйене отырып, андронов және беғазы-дәндібай мәдениеттерінің белгілерін анықтау; 5.2.2.3 Есік қорғанынан табылған "Алтын адам" археологиялық олжасының ерекшеліктерін	6.2.2.1 көшпенділердің әскери өнердегі жетістіктерін білу; 6.2.2.2 ерте ортағасырлық сәулет ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.2.3 көшпенділердің әскери өнердегі жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.4 көшпенділердің қолданбалы өнерінің жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.5 тарихи деректер	7.2.2.1 Тарихи деректер ретінде күйлер, аңыздар, шежірелер мен эпостардың маңыздылығын анықтау; 7.2.2.2 музыканттардың, ақындардың, күйшілердің шығармашылығы туралы білу және ұлттық музыкалық аспаптарды сипаттай білу; 7.2.2.3 Тарихи деректер ретінде халық фольклоры мен	8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау, оның қоғамдық санаға әсерін бағалау; 8.2.2.2 А. Байтұрсыновтың Қазақ тіл білімінің негізін қалаушы және қоғам қайраткері ретіндегі іс-әрекетін білу; 8.2.2.3 XX ғасырдың бірінші ширегіндегі өнер мен әдебиеттегі өзгерістерді сипаттау; 8.2.2.4	9.2.2.1 соғыс кезінде халықтың рухын көтеруде өнер мен әдебиеттің маңыздылығын бағалау; 9.2.2.2 кеңес әдебиетінде және өнер туындыларында әлеуметтік өмірдің қалай көрінетінін талдаңыз; 9.2.2.3 қазақ жазушылары мен ақындарының әлем әдебиетіндегі шығармаларының	10 за. м. да. те. ан. ұл. құ. ж. ба. м. ба. ң. не. м. ба. 10 қ. бі. м. қ. са.

	білу; 5.2.2.4 Ә. Марғұланнның Қазақстан археологиясының дамуына қосқан үлесін анықтау; 5.2.2.5 Көшпенділердің әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі туралы білу; 5.2.2.6 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнерінің ерекшеліктерін сипаттау	ретінде күйлер, аңыз, шежіре және эпостың маңыздылығын түсіну	музыкалық шығармалардың маңыздылығын бағалау; 7.2.2.4 қазақтардың ауызша халық шығармашылығының ерекшеліктерін білу; 7.2.2.5 қолданбалы өнердің жетістіктерін білу; 7.2.2.6 А. Құнанбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі іс-әрекетін бағалау	XX ғасырдың басында қолданбалы өнер мен сәулет өнерінің даму ерекшеліктерін білу; 8.2.2.5 Кеңестік Қазақстанның театр өнері қалай дамығанын білу	маңыздылығын бағалау; 9.2.2.4 кеңес заманында музыка, театр, кино өнерінің даму ерекшеліктерін білу	ре бі
2.3 Білім және ғылым	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу	6.2.3.1 көне түркі жазуының тарихи маңызын түсіндіру; 6.2.3.2 ортағасырлық ғылымның дамуына Әл-Фарабидің және басқа да ғалымдардың қосқан үлесін анықтау; 6.2.3.3 "Кодекс куманикус" сөздігінің халықаралық қатынастардағы рөлін анықтау; 6.2.3.4 түркі кезеңінің қоғамын сипаттау үшін М.	7.2.3.1 Ш. Уәлиханов ғылыми мұрасының тарихи маңызын анықтау; 7.2.3.2 XIX ғасырдың екінші жартысындағы білім беру мен ағартушылықтың даму ерекшеліктерін түсіндіру; 7.2.3.3 Ы.Алтынсариннің ағартушылықты дамытуға қосқан үлесін баға беру; 7.2.3.4 қазақ халқы мен Қазақстан аумағын зерттеу	8.2.3.1 қоғамдық-саяси сананы оятудағы ұлттық баспасөздің рөліне баға беру; 8.2.3.2 кеңестік кезеңдегі қазақ тілінің жағдайын анықтау; 8.2.3.3 XX ғасырдың 1 жартысындағы ғылымдар мен білім беру саласындағы өзгерістерді талдау; 8.2.3.4 қазақстандық өнеркәсіп пен ғылымды дамытудағы Қ. Сәтбаевтың рөлін	9.2.3.1 эвакуацияланған ғылыми және жоғары оқу орындарының Қазақстандағы білім беруді дамытуға әсері туралы білу; 9.2.3.2 мемлекеттің білім және ғылым саласындағы саясатын бағалау; 9.2.3.3 Е. Бекмахановтың Қазақстанның тарихи ғылымының дамуына қосқан үлесін анықтау;	10 тә ж бі са м са 10 тә ж ж ғы са м са 10 тә ж ж сп м ж ту

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Мемлекеттің ішкі саясаты	5.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің қалыптасуын түсіндіру; 5.3.1.3. темір дәуіріндегі алғашқы тайпалық бірлестіктердің қоғамдық құрылысы туралы білу;	6.3.1.1 Түркі қағанатының қалыптасуының тарихи маңызын түсіну; 6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.3.1.3 Хғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.3.1.4 тарихи ұғымдарды қолданып, Қарахан мемлекетіндегі жер иелену ерекшеліктерін түсіндіру; 6.3.1.5 Отырарды қорғаудағы қала халқының ерлігін	7.3.1.1 XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайы қандай болғанын білу; 7.3.1.2 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықты жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырудағы рөліне баға беру; 7.3.1.3 халықтың қайғы-қасіреті және "Ұлы апат" жылдарының салдары туралы білу; 7.3.1.4 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.5 Патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді	8.3.1.1 Ресей империясының отаршылдық саясатының себептері мен салдарын білу; 8.3.1.2 - Патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 8.3.1.3 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістерге баға беру; 8.3.1.4 қазақ халқының отаршылдық саясатқа қарсы ұлт-азаттық күресінің себептері мен салдарын білу; 8.3.1.5 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңызын анықтау және тұлғалардың	9.3.1.1 қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысындағы жеңіске қосқан үлесін бағалау; 9.3.1.2 Б. Момышұлының батырлық, тұлғалық қасиетін айқындау; 9.3.1.3 28 панфиловшылардың ерлігі туралы айту; 9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру; 9.3.1.5 әміршіл-әкімшілік саясатқа қарсы халықтық наразылық көріністерін салыстыра білу; 9.3.1.6 ұлттық мүдделерді қорғаудағы қоғамдық-саяси қайраткерлердің	10.3.1.1 қазақ аяқ-қол өнері туралы білу; 10.3.1.2 ән-көпестің тарихы мен бағытын білу; 10.3.1.3 Қазақстандағы тәуелсіздік алғашқы қазақ аяқ-қол өнері туралы білу; 10.3.1.4 Қазақстандағы тәуелсіздік алғашқы қазақ аяқ-қол өнері туралы білу;

		сипаттау; 6.3.1.6 картаны қолданып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдерістерді түсіндіру; 6.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және жанама себептерін анықтау; 6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау; 6.3.1.9 Қазақ хандығы құрылуының тарихи маңызын анықтау; 6.3.1.10 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.1.11 қоғамдық-саяси өмірдегі сұлтан, би, батыр, жыраулардың қызметтерін сипаттау;	түсіндіру; 7.3.1.6 халықтың отаршылдық саясатына қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.7 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру; 7.3.1.8. XIX ғасырдағы Қазақстанның ішкі жағдайын білу;	рөліне баға беру; 8.3.1.6 "Алаш" партиясының ұлттық мемлекеттілікті жаңғырту саясатын талдау 8.3.1.7 Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығына баға беру; 8.3.1.8 XX ғасырдың 20-30 -жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау	рөлін бағалау;	10 Қа На тә м Қа ы 10 Қа Ре ң Қа м тұ да ре 10 Қа қс да ж 10 м м ст та 10 Ас Қа өр си ан
3.2 Мемлекеттің сыртқы саясаты	5.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау;	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы түркі тілдес тайпалардың миграциялық	7.3.2.1 XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін білу;	8.3.2.1 Қазақстанның азамат соғысы және шетелдік әскери интервенция жылдарына қатысуын	9.3.2.1 Екінші дүниежүзілік соғыс қарсаңында әлемнің дамыған елдері арасындағы қайшылықтарды	10 Қа Ре ң са та бе

		үдерісін түсіндіру;				
		6.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтау;	7.3.2.2 Жоңғар шапқыншылығына қарсы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру;			
		6.3.2.3 Атлах шайқасының тарихи маңызын талдау;	7.3.2.3 жоңғар шапқыншылығы жылдарындағы шайқастардың тарихи маңызы туралы білу;			
		6.3.2.4 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау;	7.3.2.4 Кіші және Орта жүз қазақтарының Ресей бодандығын қабылдауының мақсатын, барысын және себептерін білу;		ң өршу себептерін білу;	
	5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау	6.3.2.5 тарихи оқиғалардың өзара байланысын анықтап, Қазақстан аумағында XIII - XV ғасырларда құрылған мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру;	7.3.2.5 Абылай ханның ішкі және сыртқы саясатын бағалау;		9.3.2.2 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын білу;	
	5.3.2.3. темір дәуіріндегі тайпалар жүргізген соғыстардың себептері мен салдарын білу;	6.3.2.6 Қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау;	7.3.2.6 Абылай ханның Қазақ хандығын нығайтудағы рөлін бағалау;	бағалау;	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың нәтижелерін және олардың соғыстан кейінгі әлемнің құрылымына қалай әсер еткенін білу;	10 Қа ай ха үй ба та
	5.3.2.4 Тарихи картада ғұндардың қоныс аудару бағыттарын көрсете білу;	6.3.2.7 Орбұлақ шайқасындағы қазақ жасағының әскери өнердегі шеберлігі мен ерлігін бағалау	7.3.2.7 Қазақстанның оңтүстік өңірлеріне қатысты Ресей мен Англияның мақсаттарын білу	8.3.2.2 Б. Момышұлының жеке тұлғалық және батырлық қасиеттерін анықтау	9.3.2.4 қазақ диаспорасының тарихи Отанымен байланысының маңыздылығын анықтау	10 ди ң О ба м ай

4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Шаруашылық	5.4.1.1 ежелгі адамның алғашқы кәсібін сипаттау; 5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру; 5.4.1.3 темір дәуіріндегі тайпалардың негізгі кәсібін білу және сипаттау	6.4.1.1 көшпенділер мен отырықшы халықтың арасындағы экономикалық өзара байланысты анықтау; 6.4.1.2 ерте орта ғасырлардағы негізгі кәсіптерді білу және сипаттау; 6.4.1.3 көшпенділердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау; 6.4.1.4 ортағасырлық қаланың құрылымын білу; 6.4.1.5 қазақ жүздерінің шығу тегі мен тарихи маңызын анықтау	7.4.1.1 жоңғар шапқыншылығын ың қазақ халқының шаруашылығын тигізген зардаптарын анықтау; 7.4.1.2 отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау; 7.4.1.3 XVIII-XIX ғасырлардағы қазақтардың шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау	8.4.1.1 отарлық саясаттың қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін түсіну; 8.4.1.1 Қазақстандағы "әскери коммунизм" саясатының негізгі ерекшеліктерін білу; 8.4.1.2 Қазақстандағы 1921-1923 жылдардағы ашаршылықтың себептері мен салдарын білу; 8.4.1.3 жаңа экономикалық саясат нәтижесінде болған экономикадағы негізгі өзгерістерді білу және түсіну; 8.4.1.4 күштеп ұжымдастырудың ауыл шаруашылығына тигізген әсерінің салдарын талдау	9.4.1.1 соғысқа дейінгі кезеңде Қазақстан экономикасының қалай дамығанын білу және түсіну; 9.4.1.2 кеңес дәуірінде ауыл шаруашылығында а орын алған өзгерістерді бағалау; 9.4.1.3 кеңестік кезеңнің әлеуметтік-экономикалық мәселелерін талдау; 9.4.1.4 аграрлық сектордағы жаңғырту бағыттарын талдау; 9.4.1.5 ғарышты игеру жылдарындағы ғылым мен техниканың жетістіктері мен проблемаларын білу;	10 сынып Қазақ жерінде ортағасырлық экономикалық мәселелерін талдау; 10 сынып Қазақ Ресей ғылым және шаруашылығының дамуы; 10 сынып семинарлық тапсырма
4.2	5.4.2.1 ежелгі адамдардың	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының қала	7.4.2.1 капиталистік	8.4.2.1 Қазақстандағы	9.4.2.1 XX ғасырдың екінші	10 сынып экономикалық

					жартысындағы өнеркәсіптің жағдайын анықтау және қорытынды жасау;	
					9.4.2.2 Қазақстан экономикасы әскери мақсатта қайта құрылғанын көрсете білу;	
					9.4.2.3 XX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенін құрудың мәселелері мен салдарын білу;	өн қа әс
	еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау;		қатынастардың азақстан экономикасына ықпалын анықтау ;	индустрияландырудың жетістіктері мен кемшіліктерін талдау	9.4.2.4 Қазақстанның әлемдік экономикаға интеграциясын талдау;	10 Қа әл эк кі
	5.4.2.2 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салаларына тигізген ықпалын түсіндіру;	мәдениетінің дамуына әсерін анықтау;	7.4.2.2 сауда қатынастарына жәрмеңкелердің әкелген өзгерістерін анықтау	Қазақстан экономикасы әскери мақсатта қайта құрылғанын дәлелдеу	9.4.2.5 сыртқы сауданың экономикаға әсерін зерттеу	10 са эк әс
Өндірістік қатынастар және сауда	5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру	6.4.2.2 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы орнын анықтау				

33. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сынып оқушыларына арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

34. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің 5-10-сыныптар

арналған "Қазақстан тарихы"

оқу пәнінен жаңартылған

мазмұндағы Типтік

оқу бағдарламасын

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптар үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1 бөлім Тарих ғылымы нені зерттейді?	Тарих дегеніміз не ?	5.1.1.1 тарих нені зерттейтін дереккөздердің негізгі түрлері
	Тарихи дереккөздердің түрлері	5.1.1.1 тарих нені зерттейтін дереккөздердің негізгі түрлері Тарихи дереккөздердің негізгі түрлерін ажырату.
	Тарихи ғылымдар	5.1.1.2 тарих ғылымдары туралы түсініктерге ие болу
	Тарихи уақыт туралы түсінік (дәуір, кезең, жыл, ғасыр, мыңжылдық)	5.1.1.3 "уақыт сызығы", "б. з. б. дәуір", дәуір, кезең туралы танысу
	Тарихтағы жылдар есебі. Уақыт таспасы	5.1.1.3 "уақыт сызығы", "б. з. б. дәуір", дәуір, кезең туралы танысу
	Тарихи карталар және глобус	5.1.1.4 карта бойынша жұмыс жасау жер бетінің тұстарын анықтау құрлықтарды көрсету
	Қазақстан тарихы – дүние жүзі тарихының құрамдас бөлігі	5.1.1.5 дүниежүзі тарихы мен Қазақстан тарихының қандарын бөлінетіндігін және олардың

		хронологиялық шеңберін аж
2-бөлім Қазақстанның ежелгі тұрғындарының өмірі	Қазақстан аумағындағы ежелгі адамдар	5.1.1.6 Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпат
	Адамның пайда болуы туралы теориялар	5.2.1.1 Адамның пайда болу теорияларын (құдайлық, эволюциялық);
	Ежелгі Қазақстан тарихының кезеңделуі	5.1.1.5 дүниежүзі тарихы мен Қазақстан тарихының қанды бөлінетіндігін және олардың хронологиялық шеңберін аж
	Палеолит - ежелгі тас дәуірі. ежелгі адамдардың алғашқы бірлестіктері.	5.1.1.5 дүниежүзі тарихы мен Қазақстан тарихының қанды бөлінетіндігін және олардың хронологиялық шеңберін аж 5.1.2.1 ежелгі адамдардың алғашқы бірлестіктерін білу (табын, ру, қауым, тайпа);
	Ежелгі адамдардың кәсібін	5.4.1.1 ежелгі адамның алғашқы кәсібін сипаттау
	Ежелгі адамдардың еңбек құралдары	5.4.2.1 ежелгі адамдардың еңбек құралдары мен қару түрлері
	Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Алғашқы баспаналар	5.2.2.1 Ежелгі Қазақстанның археологиялық ескерткіштерін суреттерін сипаттау; 5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтар
	Ауа-райының өзгеруі. Мұз басу дәуірі	5.2.2.1 Ежелгі Қазақстанның археологиялық ескерткіштерін суреттерін сипаттау; 5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтар
	Палеолит дәуірінің жетістіктері	5.2.2.1 Ежелгі Қазақстанның археологиялық ескерткіштерін суреттерін сипаттау; 5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтар

2-тоқсан

2-бөлім Қазақстанның ежелгі тұрғындарының өмірі	Мезолит - орта тас дәуірі. Дәуірдің сипаттамасы және кезеңделуі	5.1.1.5 5 дүниежүзі тарихы мен Қазақстан тарихының қанды бөлінетіндігін және олардың хронологиялық шеңберін а
	Шаруашылықтағы өзгерістер және еңбек құралдарын жетілдіру	5.4.1.1 ежелгі адамның алғашқы сипаттау 5.4.2.1 ежелгі адамдардың қолданылатын құралдары мен қару түрлері
	Неолит - жаңа тас дәуірі. Неолиттік революция	5.4.1.1 ежелгі адамның алғашқы сипаттау; 5.4.2.1 ежелгі адамдардың қолданылатын құралдары мен қару түрлері
	Мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуы	5.4.1.1 ежелгі адамның алғашқы сипаттау;
	Ежелгі адамдардың неолиттік тұрақтары	5.2.2.1 Ежелгі Қазақстанның археологиялық ескерткіштерін суреттерін білу және сипаттау 5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын
	Энеолит-мыс тас дәуірі. Бірінші металл-адам ашқан	5.4.2.2 алғашқы металдың қолданылуы металлургияның адам шаруашылығына әсері туралы білу
	Қазақстан аумағындағы қола дәуірі	5.4.2.2 алғашқы металдың қолданылуы металлургияның адам шаруашылығына әсері туралы білу
	Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері	5.2.2.2 археологиялық деректерге сүйене отырып, андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттерінің сипаттарын анықтау; 5.2.2.4 Ә. Марғұланның Қазақстанның археологиясының дамуына қосқан үлесін анықтау
	Ежелгі адамдардың сенімдері	5.2.1.2 алғашқы адамдардың сенімдері білу;

		5.2.2.1 Ежелгі Қазақстанның археологиялық ескерткіштерін суреттерін сипаттау
	Ежелгі адамдардың өнері мен кескіндемесі	5.2.2.1 Ежелгі Қазақстанның археологиялық ескерткіштерін суреттерін сипаттау
3- бөлім Ежелгі көшпенділердің өмірі	Қазақстан аумағында темірді игерілуі. Қазақстан аумағындағы тайпалық одақтар	5.4.2.2 алғашқы металдың металлургияның адам шаруашылығына әсері туралы білу; 5.1.2.2 тайпаларда мүлктің пайда болу себептерін түсіндіру
	Көшпелі мал шаруашылығының пайда болуы	5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығының егіншіліктің қалыптасуы қалыптасуына болғанын білу; 5.2.2.5 - Көшпенділердің әлеуметтік өркениеттің дамуына қосқан үлесін білу
	Ежелгі көшпенділердің материалдық мәдениеті	5.2.2.6 ежелгі тайпалардың өнерінің ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.5 Көшпенділердің әлеуметтік өркениеттің дамуына қосқан үлесін білу
	Көшпелілердің жылжымалы тұрғын үйі	5.2.2.6 ежелгі тайпалардың өнерінің ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.5 Көшпенділердің әлеуметтік өркениеттің дамуына қосқан үлесін білу
	Ежелгі көшпенділердің дүниетанымы	5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау;
3-ші тоқсан		
4 - бөлім Сақтар.	Сақтар туралы тарихи мәліметтер. Сақ тайпаларының қоныстануы	5.3.1.1 картада тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылымның қалыптасуын түсіндіру
	Сақтардың қоғамдық құрылысы	5.1.2.3 әлеуметтік топтардың құрылысын ерекшеліктерін түсіндіру;

		5.1.2.2 тайпаларда мүліктік пайда болу себептерін түсіндіру; 5.3.1.3 темір ғасырындағы аңшы-сипаттау тайпалар бірлестіктердің құрылысы туралы білу
	Сақтардың шаруашылығы мен тұрмысы	5.4.1.3 темір дәуіріндегі тайпалар негізгі кәсібін сипаттау; 5.1.2.3 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.1.2.2 тайпаларда мүліктік пайда болу себептерін түсіндіру;
	Алтын адам "Археологиялық олжасы"	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын сипаттау; 5.2.2.3 Есік қорғанынан табылған "Алтын адам" археологиялық олжаның ерекшеліктерін анықтау
	Шілікті және Бесшатыр патша қорғандары	5.2.2.1 археологиялық ескерістерді сипаттау; 5.1.2.3 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың сипаттау
	Берел қорғандары	5.2.2.1 археологиялық ескерістерді сипаттау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың сипаттау; 5.2.2.6 ежелгі тайпалардың өнерінің ерекшеліктерін сипаттау
	Тасмола археологиялық мәдениеті	5.2.2.1 археологиялық ескерістерді сипаттау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың сипаттау
	Сақ патшайымы Томирис	5.3.2.1 Қазақстанның ерте кезеңі халықаралық аренадағы орны

		5.3.1.3. темір ғасырындағы аймақтың тайпалық бірлестіктердің құрылысы туралы білу
	Шырактың Ерлігі	5.3.2.1 Қазақстанның ерте темір дәуіріндегі халықаралық аренадағы орындары
	Сақтардың Александр Македонскийдің әскеріне қарсы күресі	5.3.2.1 Қазақстанның ерте темір дәуіріндегі халықаралық аренадағы орындары 5.3.2.3 темір дәуіріндегі тайпалардың соғыстардың себептері мен нәтижелері
5 - бөлім Үйсіндер мен қаңлылар	Үйсіндер туралы жазбаша деректер	5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылымның қалыптасуын түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы мемлекеттік бірлестіктердің елдермен өзара қарым-қатынастары айқындау
	Қазақстан аумағында үйсіндерді қоныстандыру орындары	5.3.1.1 картада тайпалық орындары орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылымның қалыптасуын түсіндіру
	Үйсіндердің қоғамдық құрылымы	5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.1.2.2 тайпаларда мүлктік пайда болу себептерін түсіндіру; 5.3.1.3 темір ғасырындағы аймақтың тайпалар бірлестіктердің құрылысы туралы білу
	Үйсіндердің шаруашылығы мен тұрмысы	5.4.1.3 темір дәуіріндегі тайпалардың негізгі кәсібін білу және сипаттау; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.1.2.2 тайпаларда мүлктік пайда болу себептерін түсіндіру
	Үйсіндердің материалдық мәдениеті	5.2.2.6 ежелгі тайпалардың өнерінің ерекшеліктерін сипаттау

		5.2.2.5 көшпенділердің әлеуметтік өркениеттің дамуына қосқан үлесін білу; 5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының тарихын түсіндіру
	Үйсіндердің рухани мәдениеті	5.2.2.5 көшпенділердің әлеуметтік өркениеттің дамуына қосқан үлесін білу; 5.2.1.3 ежелгі тайпалардың тарихын сипаттай білу
	Қаңлылар туралы жазбаша деректер	5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылымның қалыптасуын түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы мемлекеттік бірлестіктердің тарихы мен елдермен өзара қарым-қатынасын айқындау
	Қазақстан аумағында қаңлылардың қоныстандыру орындары	5.3.1.1 картада тайпалық орындардың орналасуын көрсете білу; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылымның қалыптасуын түсіндіру
	Қаңлылардың қоғамдық құрылымы	5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.1.2.2 тайпаларда мүлктік қатынастар пайда болу себептерін түсіндіру; 5.3.1.3 темір ғасырындағы әлеуметтік тайпалық бірлестіктердің құрылымы туралы білу
	Қаңлылардың шаруашылығы мен тұрмысы	5.4.1.3 темір дәуіріндегі тайпалардың негізгі кәсібін білу және сипаттау 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.1.2.2 тайпаларда мүлктік қатынастар пайда болу себептерін түсіндіру
	Қаңлылардың қалалық мәдениетін дамыту	5.2.2.5 Көшпенділердің әлеуметтік өркениеттің дамуына қосқан үлесін білу;

		5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының түсіндіру; 5.3.2.2 алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің өзара қарым-қатынасын анықтау
	Қанлылардың материалдық мәдениеті	5.2.2.6 ежелгі тайпалардың өнерінің ерекшеліктерін сипаттай білу; 5.2.2.5 көшпенділердің әлеуметтік өркениеттің дамуына қосқан үлесін білу; 5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының түсіндіру
	Қанлылардың рухани мәдениеті	5.2.2.6 көшпенділердің әлеуметтік өркениеттің дамуына қосқан үлесін білу; 5.2.1.3 ежелгі тайпалардың сипаттай білу
4-ші тоқсан		
6 - бөлім Сарматтар	Сарматтар туралы жазбаша деректер	5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің қалыптасуын түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен өзара қарым-қатынасын айқындау
	Қазақстан аумағында сарматтардың қоныстандыру орындары	5.3.1.1 рулық одақтар одақтарының орналасуын картада көрсету 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің қалыптасуын түсіндіру
	Сарматтардың қоғамдық құрылысы	5.1.2.3 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.1.2.2 тайпаларда мүлкілік пайда болу себептерін түсіндіру 5.3.1.3 темір дәуіріндегі алғашқы мемлекеттік бірлестіктерінің қоғамдық құрылысы туралы білу

7- бөлім Ғұндар	Сарматтардың шаруашылығы мен тұрмысы	5.4.1.3 темір дәуіріндегі тайпалардың негізгі кәсібін сипаттау; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.1.2.2 тайпаларда мүліктік пайда болу себептерін түсіндіру;
	Сарматтардың материалдық мәдениеті	5.2.2.6 ежелгі тайпалардың өнерінің ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.5 көшпенділердің әлеуметтік өркениеттің дамуына қосқан үлесін білу
	Сарматтардың рухани мәдениеті	5.2.2.5 көшпенділердің әлеуметтік өркениеттің дамуына қосқан үлесін білу; 5.2.1.3 ежелгі тайпалардың сипаттай білу
	Ғұндар туралы жазба деректер	5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылымның қалыптасуын түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен өзара қарым-қатынасын айқындау
	Ғұн тайпаларының қоныстану орындары	5.3.1.1 тайпалық одақтардың карталарда көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылымның қалыптасуын түсіндіру
	Ғұн тайпаларының бірігуі. Мөде Билігі	5.3.1.1 тайпалық одақтардың карталарда көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылымның қалыптасуын түсіндіру
7- бөлім Ғұндар	Ғұн тайпаларының қоғамдық құрылысы	5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.1.2.2 тайпаларда мүліктік пайда болу себептерін түсіндіру;

		5.3.1.3 темір ғасырындағы а тайпалар бірлестіктерінің қ құрылысы туралы білу
	Ғұн тайпаларының шаруашылығы мен тұрмысы	5.4.1.3 темір дәуіріндегі тайп негізгі кәсібін сипаттау; 5.1.2.2 әлеуметтік топтарды ерекшеліктерін түсіндіру; 5.1.2.2 тайпаларда мүліктік пайда болу себептерін түсін
	Ғұндардың көрші мемлекеттермен қарым- қатынасы. Ұлы қытай қабырғасының құрылысы	5.3.2.2 Қазақстан аумағынд мемлекеттік бірлестіктерді елдермен өзара қарым-қат айқындау
	Ғұндардың батысқа қоныс аударуы	5.3.2.4 тарихи картада ғұнд аудару бағыттарын көрсету
	Аттила және оның жаулап алу жорықтары	5.3.2.4 тарихи картада ғұнд аудару бағыттарын көрсету 5.3.2.2 Қазақстан аумағынд мемлекеттік бірлестіктерді елдермен өзара қарым-қат айқындау
	Ежелгі Қазақстан халқының антропологиялық келбеті	5.1.1.6 Ежелгі Қазақстанны адамдарының антропологи
8-бөлім Қазақстанның ежелгі тарихына шолу	Ежелгі Қазақстанға саяхат. Ежелгі Қазақстан тарихы бойынша жалпылама сабақ	5.4.1.3 темір дәуіріндегі тайп негізгі кәсібін сипаттау; 5.1.2.2 әлеуметтік топтарды ерекшеліктерін түсіндіру; 5.1.1.6 Ежелгі Қазақстанны адамдарының антропологи

2) 6 сынып:

2 - кесте

Бөлім ұзақ мерзімді жоспар	Ұзақ мерзімді жоспардың тақырыбы, мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

1 бөлім VI-IX ғасырлардағы Қазақстан	Орта ғасырлар тарихы негізін зерттейді	6.1.1.2 Қазақстан аумағындағы орта ғасырлар тарихының негізгі кезеңдерін және хронологиясын білу
	Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы түркі мемлекеттерінің даму ерекшеліктері мен олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау 6.1.2.1 орта ғасырларда қоғамдық-әлеуметтік топтарға бөлінгендігі
	Түрік қағанатының құрылуы	6.3.1.1 Түркі қағанатының құрылуының тарихи маңыздылығын түсіндіру 6.1.1.3 "түркі" этнонимінің пайда болу тарихы мен уақыты туралы білу
	Түркі қағанатының ішкі және сыртқы саясаты	6.3.2.2 ерте түркі мемлекеттерінің саясатының бағыттарын анықтау
	Батыс түрік және Шығыс Түрік қағанатының құрылуы	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы түркі мемлекеттерінің даму ерекшеліктері мен олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау 6.3.2.2 ерте түркі мемлекеттерінің саясатының бағыттарын анықтау
	Ежелгі түркілердің жазуы	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы түркі мемлекеттерінің даму ерекшеліктері мен олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау 6.2.3.1 көне түркі жазуының түсіндіру
	Түрік қағанатының құрылуы	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы түркі мемлекеттерінің даму ерекшеліктері мен олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау 6.1.1.4 түркі кезеңіндегі мемлекеттік-этникалық құрылымын білу мемлекеттерінің аумағын кезеңдерін білу 6.3.2.2 ерте түркі мемлекеттерінің саясатының бағыттарын анықтау

		саясатының бағыттарын ай
	Атлах шайқасы.	6.3.2.3 Атлах шайқасының та маңыздылығын түсіну; 6.2.2.3 көшпенділердің әскер жетістіктерін сипаттау
	Қарлұқ қағанаты	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы тү мемлекеттерінің даму ерек олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықта 6.1.1.4 түркі кезеңіндегі мем этникалық құрылымын білу мемлекеттерінің аумағын ке
	Оғыз мемлекеті	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы м даму ерекшеліктерін түсінді ұқсастықтары мен айырма анықтау; 6.1.1.4 түркі кезеңіндегі мем этникалық құрылымын білу мемлекеттерінің аумағын ке
	Оғыздардың мемлекеттік құрылысы	6.3.2.2 ерте түркі мемлекетте саясатының бағыттарын ай
	Қимақ қағанаты.	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының мәдениетінің дамуына әсер 6.4.1.1 көшпелілер мен отыр арасындағы өзара экономия байланыстарды анықтау
	Түрктердің қалалық мәдениетті дамыту	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының мәдениетінің дамуына әсер 6.4.1.1 көшпенділер мен оты арасындағы экономикалық байланысты анықтау
	Ерте орта ғасырдағы түріктер шаруашылығы	6.4.1.2 ерте орта ғасырдағы н сабақтарды сипаттау
	Көне түркі кезеңінің жазуы	6.2.3.1 көне түркі жазуының түсіндіру
	Ежелгі түркі дәуіріндегі діндер	6.2.1.1 түркілердің дүниетан

		ерекшеліктерін түсіндіру. 6.2.1.2 түркі мемлекеттері а діндердің алуан түрлілігінің
2-ші тоқсан		
2 бөлім Қазақстан X - XIII ғасырдың басында	Түркі әлемінің қалыптасуының басталуы	6.3.2.1 тарихи оқиғалар ара байланысты анықтай отыр тайпалардың көші-қон про түсіндіру; 6.1.1.1 түркі тайпаларын ата олардың аумақтық орнала
	X - XIII ғғ. басындағы Қазақстан аумағындағы саяси үдерістер	6.3.1.3 X - XIII ғасырлардағы мемлекеттерінің даму ерек олардың ұқсастықтары ме айырмашылықтарын анык 6.3.1.7ортағасырлық мемле ыдырауының негізгі және е себептерін анықтау
	Қарахан Мемлекеті	6.3.1.3 X - XIII ғасырлардағы мемлекеттерінің даму ерек олардың ұқсастықтары ме айырмашылықтарын анык 6.2.1.3 исламның қоғамдың анықтау
	Қарахан мемлекетінің әлеуметтік-саяси құрылымы	6.3.1.4 тарихи ұғымдарды п отырып, Қарахан мемлекет иелену ерекшеліктерін түсі
	Қарахан мемлекеті	6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырды мемлекеттердің даму ерек түсіндіріп, олардың ұқсаст айырмашылықтарын анык 6.3.1.7ортағасырлық мемле ыдырауының негізгі және к себептерін анықтау
	Наймандар, керейіттер және жалайырлар.	6.1.1.1 түркі тайпаларын ата олардың аумақтық орнала 6.3.1.3 X - XIII ғасырлардағы мемлекеттерінің даму ерек

		олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау
	Қыпшақ хандығы	6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырда мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтарын айырмашылықтарын анықтау 6.2.1.4 "Ұлы дала" ұғымын танып, мен үдерістерді сипаттау үлгісін
	Қыпшақ хандығының сыртқы саясаты	6.3.2.4 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау 6.2.2.1 көшпенділердің әскери жетістіктерін сипаттау
	Ұлы Жібек жолының пайда болуы.	6.4.2.2 халықаралық қатынастар дамытудағы Ұлы Жібек жолының ролін анықтау; 6.4.1.1 көшпенділер мен отырақтар арасындағы экономикалық байланысты анықтау
	Ұлы Жібек Жолының Халықаралық қатынастарды дамытудағы ролі	6.4.2.2 халықаралық қатынастар дамытудағы Ұлы Жібек жолының ролін анықтау
	Ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына Ұлы Жібек жолының ықпалы.	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.4.1.1 көшпенділер мен отырақтар арасындағы экономикалық байланысты анықтау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет ескерткіштерінің ерекшеліктерін анықтау
3 бөлім X-XIII ғасырлардағы Қазақстан мәдениеті	X-XIII ғасырлардағы қалалардың дамуы	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет ескерткіштерінің ерекшеліктерін анықтау 6.4.1.4 ортағасырлық қаланың білу
	X–XIII ғасырларда экономиканың дамуы	6.4.1.3 көшпенділердің шаруашылығының ерекшеліктерін анықтау

	Материалдық мәдениет және қолөнерді дамыту	6.2.2.4 көшпенділердің қолөнердегі жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет ескерткіштерінің ерекшеліктерін анықтау;
	Түркілердің рухани мәдениеті және исламның таралуы	6.2.1.3 исламның қоғамдық өміріне анықтау; 6.2.1.1 түркілердің дүниетанымын ерекшеліктерін түсіндіру
	IX - XIII ғғ. ғылым мен мәдениетті дамыту	6.2.3.2 әл-Фараби мен басқа да ғалымдардың ортағасырлық дамуына қосқан үлесін анықтау; 6.2.3.4 түркі кезеңінің қоғамы үшін М. Қашқари, Ю. Баласағұн, Яссауи еңбектерінің тарихи маңыздылығын түсіндіру; 6.2.3.3 халықаралық қатынастар орнатудағы "Кодекс кумани" рөлін анықтау

3-ші тоқсан

4 бөлім XIII - XV ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақстан	Моңғол империясының құрылуы	6.2.2.1 көшпенділердің әскери жетістіктерін білу; 6.3.1.6 картаны пайдалана отырып ортағасырлардағы мемлекеттер процестерді түсіндіру; 6.1.1.5 моңғол кезеңіндегі мемлекеттік құрылымын этноәлеуметтік құрылымын
	Қазақстандағы моңғол шапқыншылығы.	6.3.1.6 картаны қолданып ортағасырлардағы мемлекеттер процестерді түсіндіру; 6.3.1.5 Отырарды қорғаудағы халқының ерлігін сипаттау; 6.1.2.3 моңғол кезеңіндегі әлеуметтік топтардың рөлі мен орнын
	Моңғол шапқыншылықтарының салдары.	6.1.1.8 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын

		құрылымын анықтау; 6.1.2.3 моңғол кезеңіндегі ә... топтардың рөлі мен орнын 6.3.1.8 Қазақстан аумағынд... мемлекеттердің басқару ж... ерекшеліктерін анықтау
	Қазақстан аумағында ұлыстардың құрылуы	6.3.1.6 картаны пайдалана... ғасырлардағы мемлекеттер... процестерді түсіндіру; 6.1.1.8 XIII-XV ғасырларда м... этноәлеуметтік құрылымы
	Монғолдардан кейінгі XIV-XV ғасырлардағы мемлекеттердің дамуы	6.3.1.7 ортағасырлық мемл... ыдырауының негізгі және е... себептерін анықтау; 6.3.1.8 Қазақстан аумағынд... мемлекеттердің басқару ж... ерекшеліктерін анықтау
	Ақ Орда	6.3.1.6 картаны пайдалана... ғасырлардағы мемлекеттер... процестерді п түсіндіру; 6.1.1.8 XIII-XV ғасырларда м... этноәлеуметтік құрылымы
	Ақ Орданың қоғамдық-саяси құрылымы	6.3.2.5 Қазақстан аумағынд... ғасырларда құрылған мем... сыртқы саясатын түсіндіру 6.3.1.8 Қазақстан аумағынд... мемлекеттердің басқару ж... ерекшеліктерін анықтау
	Моғолстан.	6.3.1.6 картаны пайдалана... ғасырлардағы мемлекеттер... процестерді түсіндіру; 6.1.1.8 XIII-XV ғасырларда м... этноәлеуметтік құрылымы
	Моғолстанның қоғамдық құрылымы.	6.3.2. XIII - XV ғасырларда Қ... аумағында құрылған мемл... сыртқы саясатын түсіндіру

		6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау
	Әмір Темір Мемлекеті	6.3.2.5 Қазақстан аумағындағы ғасырларда құрылған мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру
		6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау
	Әбілқайыр хандығы	6.3.1.6 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси процестерді картаны пайдалана отырып түсіндіру;
		6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау
	Әбілхайыр хандығының ыдырауы	6.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және қосымша себептерін анықтау
	Ноғай Ордасы және Сібір хандығы	6.3.1.6 картаны пайдалана отырып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің процестерді түсіндіру;
		6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау;
	XIII-XV ғасырлардағы Қазақстан мәдениеті	6.2.2.5 Тарихи деректер ретінде аңыз, шежіре және эпостың маңыздылығын түсіну;
		6.4.1.3 көшпенділердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау; 6.2.2.4 көшпенділердің қолөнердегі жетістіктерін сипаттау
	XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің қоғамдық және саяси құрылымы	6.3.1.6 картаны пайдалана отырып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің процестерді түсіндіру; 6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау

5 бөлім	Қазақ халқының қалыптасу кезеңдері	6.1.1.6 ежелгі және орта ғасыр тарихи оқиғалар арасында орната отырып, қазақ халқының қалыптасуының негізгі кезеңдерін анықтау; 6.1.1.7 "Қазақ" этнонимінің түсіндіру"
	Қазақ халқының қалыптасуы	6.1.1.6 ежелгі және орта ғасыр тарихи оқиғалар арасында орната отырып, қазақ халқының қалыптасуының негізгі кезеңдерін анықтау; 6.1.1.7 "Қазақ" этнонимінің түсіндіру"
6 бөлім	Қазақ хандығының құрылу алғышарттары	6.3.1.9 Қазақ хандығы құрылуының маңызын анықтау; 6.2.3.5 М. Х. Дулати " Тарихи еңбегінің маңыздылығын таныту; 6.3.1.10 мемлекетті нығайту хандарының рөлін анықтау
	Біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы	6.3.1.9 Қазақ хандығы құрылуының маңызын анықтау; 6.2.3.5 М. Х. Дулати " Тарихи еңбегінің маңыздылығын таныту; 6.3.1.10 мемлекетті нығайту хандарының рөлін анықтау
4-ші тоқсан		
7 бөлім	XV ғасырдың аяғы - XVI ғасырдың басындағы қазақ жерлерінің бірігуі	6.3.1.10 мемлекетті нығайту хандарының рөлін анықтау; 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын білу және түсіну
	XVI-XVII ғасырларда Қазақ хандығының дамуы	6.3.1.10 мемлекетті нығайту хандарының рөлін анықтау; 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын білу және түсіну
	Қасым хан тұсында Қазақ хандығының нығаюы	

	Хақназар хан билігі тұсындағы Қазақ хандығы	6.3.1.10 мемлекетті нығайту хандарының рөлін анықтау 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын талдау
	Хақназар хан кезіндегі Қазақ хандығының сыртқы саясаты	6.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын талдау
	Тауекел ханның билігі	6.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын білу және түсіну
	Тәуекел хан тұсындағы Қазақ хандығының оңтүстік шекараларының нығаюы	6.3.1.10 мемлекетті нығайту хандарының рөлін анықтау 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын білу және түсіну
	Есім хан тұсындағы Қазақ хандығы	6.3.1.10 мемлекетті нығайту хандарының рөлін анықтау 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын білу және түсіну
	Есім хан билігі кезіндегі Қазақ хандығы бірлігінің нығаюы.	6.3.1.10 мемлекетті нығайту хандарының рөлін анықтау 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын білу және түсіну
	Жәңгір ханның билігі	6.3.1.10 мемлекетті нығайту хандарының рөлін анықтау 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын білу және түсіну
	Жәңгір хан тұсындағы қазақ-жоңғар қақтығысы	6.2.2.3 көшпенділердің әскери жетістіктерін сипаттау; 6.3.2.7 Орбұлақ шайқасында әскерінің әскери тактикасын бағалау
	Тәуке Ханның билігі	6.3.1.10 мемлекетті нығайту

		хандарының рөлін анықтау; 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын білу және түсін
	Тәуке хан тұсындағы қазақтардың қоғамдық-құқықтық жүйесі	6.1.2.5 Қазақ хандығындағы топтардың рөлін анықтау; 6.3.1.11 сұлтандардың, бил батырлардың, жыраулардың қоғамдық-саяси өміріндегі сипаттау
	Қазақ хандығының әлеуметтік құрылымы	6.1.2.5 Қазақ хандығындағы топтардың рөлін анықтау; 6.3.1.11 сұлтандардың, бил батырлардың, жыраулардың қоғамдық-саяси өміріндегі сипаттау
	XVI-XVII ғасырлардағы Қазақ хандығының саяси құрылымы.	6.3.1.8 Қазақстан аумағында мемлекеттердің басқару жүйесі ерекшеліктерін анықтау
	Қазақстанда жүздердің құрылуы	6.4.1.5 қазақ жүздерінің шығу тарихи маңызын анықтау; 6.3.1.11 сұлтандардың, бил батырлардың, жыраулардың қоғамдық-саяси өміріндегі сипаттау
	"Жеті Жарғы" заңдар жинағының мәні	6.1.2.4 "Жеті жарғының" пайда болу себептерін және оның негізгі білу

3) 7 сынып:

3- кесте

Бөлім ұзақ мерзімді жоспар	Ұзақ мерзімді жоспардың тақырыбы, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім XVI-XVII ғасырлардағы Экономика және мәдениет	XVI-XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениеті	7.2.2.1 Тарихи деректер ретінде аңыздар, шежірелер мен э

		маңыздылығын анықтау
	XVI-XVII ғасырлардағы қазақтардың материалдық мәдениеті. Қалаларды дамыту	7.2.2.5 қолданбалы өнердің білу
	Қазақтың дәстүрлі шаруашылығы	7.4.1.3 XVIII-XIX ғғ. қазақтар шаруашылық өмірінің ерек анықтау.
	Қазақтардың дәстүрлері мен тұрмысы	7.2.2.5 қолданбалы өнердің білу; 7.4.1.3 XVIII-XIX ғғ. қазақтар шаруашылық өмірінің ерек анықтау.
	XVI-XVII ғасырлардағы әдебиеттің дамуы	7.2.2.1 Тарихи деректер реті аңыздар, шежірелер мен әң маңыздылығын анықтау
2-бөлім Қазақ-жоңғар соғыстары	XVIII ғасырдың басындағы Қазақ хандығының ішкі жағдайы.	7.3.1.1 XVIII ғасырдың бірін жартысындағы Қазақ ханд саяси жағдайы қандай бол 7.1.1.1 Қазақ хандығының з құрылымын білу
	XVIII ғасырдың басындағы Қазақ хандығының сыртқы жағдайы.	7.3.2.1 XVIII ғасырдың бірін жартысындағы Қазақ ханд сыртқы саясатының нәтиж
	Жоңғар басқыншылығына қарсы Отан соғысының басталуы.	7.1.1.2 жоңғар шапқыншыл демографиялық өзгерістер, миграциялық процестерді 7.4.1.1 жоңғар шапқыншыл халқының шаруашылығын зардаптарын анықтау 7.3.2.2 Жоңғар шапқыншыл күрестегі хандар мен батыр түсіну және түсіндіру
	Біртұтас халық жасағының ұйымдастырылуы.	7.1.1.2 жоңғар шапқыншыл демографиялық өзгерістер, миграциялық процестерді 7.3.1.2 Қарақұм және Ордаб құрылтайларының халықт

		басқыншылығына қарсы ж маңызын айқындау
	"Ақтабан шұбырынды, алқакөл сұлама"	7.3.1.3 халықтың қайғы-қас нәубет" жылдарының салд 7.2.2.3 тарихи деректер реті фольклоры мен музыкалы шығармаларының құндыл
	Қазақ-жоңғар шайқастары.	7.3.2.3 жоңғар шапқыншыл жылдарындағы шайқастар маңызы туралы білу; 7.3.2.2 Жоңғар шапқыншыл күресте танылған хандар м батырлардың рөлін түсінді
	Жоңғар шапқыншылығына қарсы күресте танылған хандар мен батырлар, билер	7.3.2.2 Жоңғар шапқыншыл күресте танылған хандар м батырлардың рөлін түсінді 7.4.1.1 қазақтардың шаруа Жоңғар шапқыншылығыны анықтау
3- бөлім XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы	XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қарым-қатынастарының тарихы	7.3.1.1 XVIII ғасырдың бірін жартысындағы Қазақ ханд саяси жағдайы қандай бол 7.3.2.1 XVIII ғасырдың бірін жартысындағы Қазақ ханд сыртқы саясатының нәтиж
	Қазақ хандығының Ресей империясына қосылуының басталауы	7.3.1.1 XVIII ғасырдың бірін жартысындағы Қазақ ханд саяси жағдайы қандай бол 7.3.2.1 XVIII ғасырдың бірін жартысындағы Қазақ ханд сыртқы саясатының нәтиж
	Әбілхайырдың Ресей бодандығын қабылдауы	7.3.2.4 Кіші және Орта жүз к Ресей бодандығын қабылд мақсатын, барысын және с
2-тоқсан		
3- бөлім	XVIII ғасырдың 30-50 жылдарындағы Қазақстандағы Ресей империясының	7.3.2.4 Кіші және Орта жүз к Ресей бодандығын қабылд

XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы	саясаты	мақсатын, барысын және с 7.3.1.1 XVIII ғасырдың бірін жартысындағы Қазақ ханд саяси жағдайы қандай бол 7.3.2.1 XVIII ғасырдың бірін жартысындағы Қазақ ханд сыртқы саясатының нәтиж
	XVIII ғасырдың 40-жылдарындағы Қазақстандағы ішкі саяси жағдайы	7.3.2.4 Кіші және Орта жүз к Ресей бодандығын қабылд мақсатын, барысын және с 7.3.1.1 XVIII ғасырдың бірін жартысындағы Қазақ ханд саяси жағдайы қандай бол 7.3.2.1 XVIII ғасырдың бірін жартысындағы Қазақ ханд сыртқы саясатының нәтиж
	Абылай ханның қалыптасуы	7.3.2.4 Кіші және Орта жүз к Ресей бодандығын қабылд мақсатын, барысын және с
	Абылай ханның ішкі және сыртқы саясаты	7.3.2.5 Абылай ханның ішкі саясатын бағалау; 7.3.2.4 Кіші және Орта жүз к Ресей бодандығын қабылд мақсатын, барысын және с
	Абылай хан және біртұтас Қазақ хандығының нығаюы	7.3.2.6 Абылай ханның Қаза нығайтудағы рөлін бағалау; 7.3.2.5 Абылай ханның ішкі саясатын бағалау
XVIII ғасырдағы Қазақстанның мәдениеті	XVIII ғасырдағы халық ауыз әдебиеті.	7.2.2.3 халық ауыз әдебиеті өнері туындыларының тари ретінде құндылығын бағал 7.2.2.4 қазақтардың ауызш шығармашылығының ерек
	Дәстүрлі рухани мәдениет	7.2.1.1 салт - дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылықтар маңыздылығын білу

	XVIII ғасырдағы қазақтардың материалдық мәдениеті	7.2.2.5 қолданбалы өнердің бағалау
	Қазақ халқының ұлттық киімдері	7.2.2.5 қолданбалы өнердің білу
5-бөлім Отарлау және ұлт-азаттық күрес	Ресей империясының Қазақстанды отарлауы	7.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдары
	XVIII ғасырдағы Қазақстандағы казак-әскери отаршылдығы.	7.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдары анықтау
	XVIII ғасырдағы Қазақстандағы казак-әскери отаршылдығы.	7.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдары анықтау
	Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс.	7.3.1.6 қазақ халқының отар саясатына қарсы ұлт-азаттық себеп-салдарын, мақсаттар
	Көтерілістің себептері мен қозғаушы күші. Кезеңдері мен барысы. Нәтижелері мен маңызы.	7.3.1.7 - ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөлін бағалау
3- тоқсан		
5-бөлім Отарлау және ұлт-азаттық күрес	1822-1824 жылдардағы реформалар.	7.3.1.5 Патша үкіметі реформаның нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамының өзгерістерді алдыңғы кезеңмен салыстыру негізінде анықтау
	1822 ж. Орта жүздегі хандық биліктің жойылуы	7.3.1.5 Патша үкіметі реформаның нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамының өзгерістерді алдыңғы кезеңмен салыстыру негізінде анықтау
	1824 ж. Кіші жүздегі хандық биліктің жойылуы	7.3.1.5 Патша үкіметі реформаның нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамының өзгерістерді алдыңғы кезеңмен салыстыру негізінде анықтау

	XIX ғасырдың бірінші жартысындағы қазақ халқының ұлт-азаттық қозғалыстары. Жоламан Тіленшіұлының бастаған көтерілісі	7.3.1.6 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау; 7.3.1.7 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
	XIX ғасырдың бірінші жартысындағы қазақ халқының ұлт-азаттық қозғалысы. 1825-1836 жылдардағы көтеріліс	7.3.1.6 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау; 7.3.1.7 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
	1836-1838 жылдардағы Бөкей Ордасындағы қазақтардың көтерілісі Көтерілістің себептері мен қозғаушы күштері. Көтерілістің кезеңдері мен барысы. Көтерілістің қорытындылары мен тарихи маңызы	7.3.1.6 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау; 7.3.1.7 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
	Кенесары Қасымұлының басшылығымен болған ұлт-азаттық қозғалыс. Себептер мен қозғаушы күштер. Көтерілістің кезеңдері мен қозғаушы күштері. Нәтижелері мен маңызы	7.3.1.6 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау; 7.3.1.7 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
	Қазақтардың Орта Азия хандықтарының шапқыншылығына қарсы көтерілістері. Жанқожа Нұрмұхамедов Көтерілісі	7.3.1.6 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау; 7.3.1.7 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
	Қазақтардың Орта Азия хандықтарының шапқыншылығына қарсы көтерілістері. Есет Көтібаровтың Көтерілісі	7.3.1.6 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау; 7.3.1.7 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
	Қазақстанның оңтүстік өңірлерінің Ресей империясына қосылуы	7.3.2.7 Қазақстанның оңтүстік өңірлерінің Ресей мен Англияға қатысты мақсаттарын білу; 7.3.1.8. XIX ғасырдағы Қазақстан жағдайын білу

	Қазақстанның Ресей империясына қосылуының аяқталуы	7.3.2.7 Қазақстанның оңтүстігімен қатысты Ресей мен Англия арасындағы мақсаттарын білу; 7.3.1.8. XIX ғасырдағы Қазақстан жағдайын білу
6-бөлім XIX ғасыр -XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті	XIX ғасырдағы мәдениеттің дамуы	7.2.1.1 салт-дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылықтарын анықтау; 7.2.2.3 Тарихи деректер ретінде фольклоры мен музыкалық шығармалардың құндылығын анықтау; 7.2.2.4 ұлттық музыкалық аспаптардың ерекшеліктерін сипаттау
	Рухани мәдениет пен отбасылық дәстүрлердің ерекшеліктері	7.2.1.1 салт-дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылықтарын анықтау;
	Қазақтың ұлттық ойындары	7.2.1.1 салт-дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылықтарын анықтау;
	XIX ғасырдағы халық ауыз әдебиеті	7.2.2.1 Тарихи деректер ретінде аңыздар, шежірелер мен эпостың маңыздылығын анықтау; 7.2.2.4 қазақ халқының ауыз әдебиетінің шығармашылығының ерекшеліктерін сипаттау
4-тоқсан		
6-бөлім XIX ғасыр -XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті	Халық ауыз әдебиетінің көрнекті өкілдері	7.2.2.1 Тарихи деректер ретінде аңыздар, шежірелер мен эпостың маңыздылығын анықтау; 7.2.2.4 қазақ халқының ауыз әдебиетінің шығармашылығының ерекшеліктерін сипаттау
	XIX ғасырдағы Қазақстанның музыкалық өнері	7.2.2.2 музыканттардың, ақын-күйшілердің шығармашылығын анықтау және ұлттық музыкалық аспаптардың ерекшеліктерін сипаттау
	Қазақ халқының ұлттық музыкалық аспаптары	7.2.2.2 музыканттардың, ақын-күйшілердің шығармашылығын анықтау

		және ұлттық музыкалық аспаптар
	XIX ғасырдағы білім беру мен ағарту ісі.	7.2.3.2 XIX ғасырдың екінші білім беру мен ағарту ісінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Жәңгір ханның ағартушылық қызметі	7.2.3.2 XIX ғасырдың екінші білім беру мен ағарту ісінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Ы. Алтынсарин – жаңашыл -педагог.	7.2.3.3 Ы. Алтынсариннің ағарту дамытуға қосқан үлесін ба
	XIX ғасырдағы Қазақстанды зерттеу мен ғылыми зерттеуді дамыту	7.2.3.4 қазақ халқы мен Қа аумағын зерттеу бойынша т зерттеулер туралы білу;
	Шоқан Уәлиханов – алғашқы қазақ ғалымы	7.2.3.1 Ш. Уәлиханов ғылым тарихи маңызын анықтау;
	Қазақ жазба әдебиетінің дамуы	7.2.3.2 XIX ғасырдың екінші білім беру мен ағартушылық ерекшеліктерін түсіндіру;
	Абай Құнанбаев – ұлы ойшыл	7.2.2.6 Абай Құнанбаевтың қоғам қайраткері ретіндегі беру
	XIX ғасырдың соңы – XX ғасырдың басындағы Қазақтардың ауызша тарихи дәстүрлерінің дамуы.	7.2.3.5 Шәкәрім Құдайберді Жүсіп Көпейұлы, Қ.Халид е тарихи дерек ретіндегі маң
	Қазақтың дәстүрлі шаруашылығы	7.4.1.2 отарлау саясатының дәстүрлі шаруашылығына талдау; 7.4.1.3 XVIII-XIX ғасырларда қазақтардың шаруашылық ерекшеліктерін анықтау
	Қазақстанда сауда-саттық қарым- қатынастарының дамуы	7.4.2.2 сауда қатынастарын жәрмеңкелердің әкелген ө анықтау
	XIX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ қоғамы	7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғам өзгерістерді өткен тарихи к салыстыру арқылы анықта

		7.1.2.3 қазақ қоғамы қанда топтарға бөлінгенін білу және қоғамдағы рөлін анықтау;
		7.1.2.4 XVIII-XIX ғасырларда хандығындағы әртүрлі әлеу топтардың өмірі мен тұрмы ерекшеліктерін сипаттау
	XIX ғасырдың басындағы қазақ қоғамындағы өзгерістер	7.2.1.2 отаршылдық саясат құндылықтардың дамуына әсерін талдау; 7.1.2.2 қазақ зиялы қауымы қалыптасуының маңызды.
	Қазақстанда капиталистік қарым-қатынастардың дамуы	7.4.2.1 капиталистік қатына дамуының Қазақстанның ықпалын анықтау

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақмерзімді жоспардың бөлімі		Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттар
1-тоқсан			
1-бөлім Қазақстан Ресей империясы ның құрамында	XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы әкімшілік-аумақтық реформалар.	8.3.1.1 Ресей империясының отарлық саясатының салдарын анықтау;	
	Реформалардың алғышарттары. Негізгі ережелер. Реформаның мәні.	8.3.1.2 патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамы мен әкімшілік басқару өзгерістерді анықтау;	
	Қазақтардың 1860-1870 жылдардағы азаттық күресі.	8.1.1.4 Ресей империясының қоныстандыру саясат себептері мен салдарын талдау;	
	Қазақстанды жаппай шаруалардың отарлауы. Шаруалардың Ресейден қоныс аударуы. Шаруалардың дәстүрлі шаруашылығындағы өзгерістер	8.3.1.4 қазақ халықының отаршылдыққа қарсы ұлт күресінің себеп-салдарын анықтау 8.4.1.1 отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау; 8.1.1.1 Ресей империясының қоныстандыру саясат себептері мен салдарын талдау;	

		8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамы мен әкімшілік басқару өзгерістерді анықтау;
	Ұйғырлар мен дүнгендердің Жетісуға қоныс аударуы	8.4.1.1 отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау; 8.1.1.4 Ресей империясының қоныстандыру саясат себептері мен салдарын талдау; 8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамы мен әкімшілік басқару өзгерістерді анықтау;
	Қазақ ауылының әкімшілік басқаруындағы өзгерістер	8.4.1.1 отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау; 8.1.1.1 Ресей империясының қоныстандыру саясат себептері мен салдарын талдау; 8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамы мен әкімшілік басқару өзгерістерді анықтау;
2-бөлім XX ғасырдың басындағы Қазақстан	Қазіргі замандағы Қазақстанның ішкі және сыртқы жағдайы	8.3.1.1 Ресей империясының қоңыс аудару саясат салдарын бағалау; 8.3.1.3 XX ғасыр басындағы Қазақстандағы қоғамдық процестерге баға беру
	Қазақстанның XX ғасырдың басындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайы.	8.1.1.3 қазақ зиялыларының Ресей империясының Думасындағы қызметіне баға беру; 8.3.1.3 XX ғасыр басындағы Қазақстандағы қоғамдық процестерге баға беру; 8.1.1.5 қазақ зиялы қауымының қалыптасуының маңыздылығын түсіндіру
	Қазақстан Бірінші дүниежүзілік соғыс жылдарында	8.3.1.1 Ресей империясының отаршылдық саясат себептері мен салдарын білу; 8.3.1.3 XX ғасыр басындағы Қазақстандағы қоғамдық процестерге баға беру
	Соғыс жылдарындағы қарапайым халықтың жағдайы және ереуіл қозғалысының өсуі	8.3.1.1 Ресей империясының отаршылдық саясат себептері мен салдарын білу; 8.3.1.3 XX ғасыр басындағы Қазақстандағы қоғамдық процестерге баға беру
	Қазақстандағы 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс. Көтерілістің	8.3.1.3 XX ғасыр басындағы Қазақстандағы қоғамдық процестерге баға беру

	себептері, себебі және басталуы. Көтерілістің екі орталығы және оның барысы. Көтерілістің нәтижелері мен маңызы	8.3.1.5 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарих анықтау және тұлғалардың рөліне баға беру
2-тоқсан		
3-бөлім XX ғасырдың басындағы Қазақстан	Патша үкіметінің 1916 жылғы көтеріліске қатысушыларға қарсы жазалау шаралары	8.3.1.5 1916 жылғы көтерілістің тарих анықтау және тұлғалардың рөліне баға беру
	Рейсейдегі 1917 жылғы ақпан буржуазиялық-демократиялық революциясы және оның Қазақстанға әсері.	8.3.1.3 XX ғасыр Қазақстандағы саяси процестер 8.1.2.3 революция өзгерістер жылдары әртүрлі әлеуметтік рөлін білу
	Қазақ ұлттық зиялыларының қалыптасуы және оның көзқарастары	8.1.1.5 қазақ зиялы қауымының қалыптасуының маңыздылығын 8.3.1.3 XX ғасыр Қазақстандағы саяси процестер
	"Алаш" қозғалысы және қазақ ұлттық идеясы.	8.1.2.2 қазақ зиялы қауымының қоғамдағы рөлі талдау; 8.3.1.6 "Алаш" партиясының ұлттық мемлекеттің жаңғыртудағы саяси процестер 8.2.3.1 ұлттық мемлекеттің баспасөздің қозғалысы сананы оятудағы
	"Алаш" партиясының құрылуы және қызметі	8.3.1.3 XX ғасыр Қазақстандағы саяси процестер 8.1.1.5 қазақ зиялы қауымының қалыптасуының маңыздылығын

	XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының көрнекті өкілдері. А.Байтұрсынов. Ә.Бөкейханов	8.2.3.1 ұлттық мемлекеттік баспасөздің қоғамдағы рөлі мен сананы оятудағы рөлі; 8.1.2.2 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен міндетін талдау; 8.2.2.2 А. Байтұрсыновтың қазақ лингвистикасының негізін қалаушы және қайраткері ретіндегі рөлін баға беру; 8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық қызығаруын талдау, оның қоғамға әсерін бағалау
4-бөлім Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы	Қазақстан 1917 жылғы Қазан төңкерісі қарсаңында	8.3.1.3 XX ғасыр басындағы Қазақстандағы кезеңдегі саяси процестер
	Қазақстанда Кеңес өкіметінің орнауы	8.1.1.2 Қазақстанда Кеңес өкіметін орнатудың негізгі ерекшеліктері 8.1.2.3 революцияның өзгерістер жылдарындағы әртүрлі әлеуметтік топтардың рөлін білу
	Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуының ерекшеліктері	8.1.1.2 Қазақстанда Кеңес өкіметін орнатудың негізгі ерекшеліктері
	Әскери коммунизм саясаты	8.4.1.1 Қазақстанда "коммунизм" саясатының ерекшеліктерін білу
	Қазақстан азаматтық соғысы және шетелдік әскери интервенция жылдарында	8.3.2.1 Қазақстанда азаматтық соғысы және шетелдік интервенция жылдарындағы рөлін бағалау
	XX ғасырдың 30-жылдарындағы Қазақстандағы ашаршылық	8.4.1.2 Қазақстанда ашаршылық жылдардағы ашаршылық себептері мен салдары

4-бөлім Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы	Қазақстандағы ұлттық автономиялар.	8.3.1.7 Қазақстандағы ұлттық автономиялардың маңыздылығын талдау 8.1.2.2 қазақ зиялы қауымының қоғамдағы рөлі талдау
	Түркістан Автономиясының құрылуы	8.3.1.7 Қазақстандағы ұлттық автономиялардың маңыздылығын талдау 8.1.2.2 қазақ зиялы қауымының қоғамдағы рөлі талдау
	Алаш Орда үкіметінің құрылуы	8.3.1.7 Қазақстандағы ұлттық автономиялардың маңыздылығын талдау 8.1.2.2 қазақ зиялы қауымының қоғамдағы рөлі талдау
	Қырғыз (Қазақ) АКСР-нің құрылуы	8.3.1.7 Қазақстандағы ұлттық автономиялардың маңыздылығын талдау 8.1.2.2 қазақ зиялы қауымының қоғамдағы рөлі талдау
5-бөлім XX ғасырдың басындағы бірінші жарытсындағы Қазақстан мәдениетінің дамуы	XX ғасырдың бірінші ширегіндегі Қазақстан мәдениеті	8.2.2.3 XX ғасырдың бірінші ширегіндегі өнер мен әдебиеттегі өзгерістерді сипаттау
	Қазақ әдебиетінің дамуына зиялы қауымның қосқан үлесі	8.2.3.1 ұлттық мәдениеттің дамуына зиялы қауымның қосқан үлесін талдау 8.2.2.3 XX ғасырдың бірінші ширегіндегі өнер мен әдебиеттегі өзгерістерді сипаттау
	Әдебиеттегі философиялық және этикалық бағыт	8.2.1.3 Ш. Құдайбердіұлының философиялық және этикалық бағыттарын талдау 8.2.1.3 Ш. Құдайбердіұлының философиялық және этикалық бағыттарын талдау

	Қазақстанның музыкалық өнері	8.2.2.3 XX ғасырда ширегіндегі өнер әдебиеттегі өзгешілік сипаттау
	Қазақстандағы бейнелеу өнерінің дамуы	8.2.2.3 XX ғасырда ширегіндегі өнер әдебиеттегі өзгешілік сипаттау
	Қолданбалы өнерді дамуы	8.2.2.4 XX ғасырда қолданбалы өнерінің даму ерекшеліктері білу
	Қазақстандағы сәулет өнерінің дамуы	8.2.2.4 XX ғасырда жылдардағы әмбебап жүйе саясатының талдау;
6-бөлім	Қазақстан тоталитарлық жүйе кезеңінде Әскери коммунизм саясатынан Жаңа экономикалық саясатқа көшу Жаңа экономикалық саясаттың негізгі белгілері 1920-1930 жылдары Қазақстанда индустрияландыру қажеттілігі Қазақстандағы индустрияландырудың ерекшеліктері	8.3.1.7 XX ғасырда жылдардағы әмбебап жүйе саясатының талдау;
		8.4.1.3 деректер салыстыру арқылы экономикалық нәтижесінде ортаңғы өзгерістерді талдау;
		8.3.1.7 XX ғасырда жылдардағы әмбебап жүйе саясатының талдау;
		8.4.1.3 деректер салыстыру арқылы экономикалық нәтижесінде ортаңғы өзгерістерді талдау;
		8.4.2.1 Қазақстанда индустрияландыру жетістіктері мен ерекшеліктері талдау
		8.4.2.1 Қазақстанда индустрияландыру жетістіктері мен ерекшеліктері талдау

		талдау
	Қазақстанның шикізат базасына айналуы	8.4.2.1 Қазақста индустриялан д жетістіктері мен талдау
	Индустрияландырудың қорытындысы	8.4.2.1 Қазақста индустриялан д жетістіктері мен талдау
	Қ. Сатпаевтың іс-әрекеті	8.4.2.1 Қазақста индустриялан д жетістіктері мен талдау 8.2.3.4 Қазақста пен ғылымды д Сәтбаевтың рөл
	Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуы	8.4.2.1 Қазақста индустриялан д жетістіктері мен талдау
4-тоқсан		
6-бөлім Қазақстан тоталитарлық жүйе кезеңінде	Қазақстандағы ұжымдастыру. Ұжымдастырудың себептері мен кезеңдері. Голощекиннің "Кіші Қазан" төңкерісі. 1930-1933 жылдардағы ашаршылық. Ұжымдастырудың қорытындылары мен салдары.	8.4.1.4 күштеп ұжымдастыруды шаруашылығын талдау; 8.3.1.8 XX ғасырда жылдардағы әм жүйе саясатын талдау;
	1929-1930 жылдардағы шаруалар көтерілістері.	8.4.1.4 күштеп ұжымдастыруды шаруашылығын талдау; 8.3.1.8 XX ғасырда жылдардағы әм жүйе саясатын талдау;
	Авторитарлық билік пен КОКП диктатының күшеюі	8.3.1.8 XX ғасырда жылдардағы әм жүйе саясатын

		талдау; 8.1.2.2 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі талдау
	1920-1930 жылдардағы саяси репрессиялар.	8.3.1.8 XX ғасырдағы -жылдардағы әмбебап жүйе саясатының талдау 8.1.2.2 қазақ зиялыларының қызметін талдау
	Қазақстан аумағында концлагерлер желісін құру	8.3.1.8 XX ғасырдағы -жылдардағы әмбебап жүйе саясатының талдау 8.1.2.2 қазақ зиялыларының қызметін талдау
7- Бөлім Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым	Ахмет Байтұрсынов – "ұлт ұстазы".	8.2.2.2 А. Байтұрсыновтың Қазақ тіл білімін дамытуға қалаушы және нағыз қайраткері ретінде білу
	XX ғ. 20-30 жылдарындағы білім беру жүйесі мен ғылым.	8.2.3.2 кеңестік мәдениетінің жағдайы 8.2.3.3 XX ғасырдағы жартысындағы білім беру саласы өзгерістерді талдау
	Қазақстандағы білім берудің дамуы. Бірінші жоғары оқу орындарының ашылуы	8.2.3.3 XX ғасырдағы жартысындағы білім беру саласы өзгерістерді талдау
	Халықтың сауатсыздығын жою	8.2.3.3 XX ғасырдағы жартысындағы білім беру саласы өзгерістерді талдау
	Кино өнерінің дамуы	8.2.3.3 XX ғасырдағы жартысындағы білім беру саласы өзгерістерді талдау
	Театр өнерінің дамуы	8.2.2.5 Кеңестік театр өнері қалау

	білу

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
1-бөлім Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	Екінші дүниежүзілік соғыс қарсаңындағы әлемдегі және КСРО-дағы қоғамдық-саяси жағдай	9.3.2.1 Екінші дүниежүзілік қарсаңында әлемнің даму арасындағы қайшылықтар себептерін білу
	Соғыс қарсаңындағы Қазақстан экономикасының дамуы	9.4.1.1 соғыс қарсаңындағы экономикасының дамуы ту
	Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен басталуы	9.3.2.2 Екінші дүниежүзілік себептерін, сипатын және с
	Ұлы Отан соғысының басталуы. Германияның Қазақстанға қатысты жоспарлары	9.1.2.1 Ұлы Отан соғысы жы Қазақстан халқының өмірі қиындықтарды сипаттау; 9.1.2.3 "Отан, кеңес халқы, Н оккупация, блокада, майда ұғымдарының анықтамала
	Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы	9.3.1.1 Қазақстандықтардь соғысындағы Жеңіске қоск бағалау; 9.3.1.2 Б. Момышұлының ба жеке қасиеттерін анықтау
	Қазақстандық жауынгерлердің Кеңес Одағының Батырлары атануы	9.3.1.1 Қазақстандықтардь соғысындағы Жеңіске қоск бағалау; 9.3.1.3 28-панфиловшылар ерлігі туралы білу
	Қазақстан-майдан арсеналы	9.4.2.2 Қазақстан экономик жағдайында қайта құрылға білу;

		9.1.2.2 соғыс жылдарындағы әлеуметтік жағдайын анықтау
	Өнеркәсіптік кәсіпорындарды және адамдарды Қазақстанға эвакуациялау	9.3.1.1 Қазақстандықтардың соғысындағы Жеңіске қосқан бағалау; 9.1.2.2 соғыс жылдарындағы әлеуметтік жағдайын анықтау 9.1.2.3 "Отан, кеңес халқы, Кеңес оккупация, блокада, майдан ұғымдарының анықтамалары
	1941-1945 жылдардағы Ұлы Отан соғысы жылдарында ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіпті дамуы	9.1.2.1 Ұлы Отан соғысы жылдары Қазақстан халқының өмірін қиындықтарды сипаттау; 9.3.1.1 Қазақстандықтардың соғысындағы Жеңіске қосқан бағалау
	КСРО халықтарының Қазақстанға депортациясы	9.1.1.1 Ұлы Отан соғысы кезінде демографиялық өзгерістердің мен салдарын анықтау
	Екінші дүниежүзілік соғыстың аяқталуы	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың нәтижелерін және олардың кейінгі бейбіт өмірге көшуін
2-бөлім 1941-1945 жж Қазақстан мәдениеті	Ұлы Отан соғысы кезіндегі Қазақ КСР мәдениеті. Әдебиет	9.2.2.1 соғыс кезінде халықтың көтерудегі өнер мен әдебиет бағалау
	Ұлы Отан соғысы кезіндегі Қазақ КСР мәдениеті. Өнер	9.2.2.1 соғыс кезінде халықтың көтерудегі өнер мен әдебиет бағалау
	Ұлы Отан соғысы кезіндегі Қазақ КСР мәдениеті. Кино мен театрдың дамуы	9.2.2.1 соғыс кезінде халықтың көтерудегі өнер мен әдебиет бағалау
	Ұлы Отан соғысы кезіндегі Қазақ КСР мәдениеті. Білім беруді дамыту	9.2.3.1 эвакуацияның ғылыми жоғары оқу орындарының Кеңес білім беруді дамытуға әсері
	Эвакуацияның ғылыми, мәдени мекемелердің Ұлы Отан соғысы кезіндегі Қазақ КСР мәдениетіне әсері	9.2.2.1 соғыс кезінде халықтың көтерудегі өнер мен әдебиет бағалау;

		9.2.3.1 эвакуацияланған жорықтарының Қазақстанда дамытуға әсері туралы білу
2-тоқсан		
3-бөлім Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар)	Ұлы Отан Соғысының Салдары	9.1.1.2 XX екінші жартысында демографиялық және этникалық өзгерістер туралы дәлелді жасау
	Соғыстан кейінгі жылдардағы Қазақ КСР-нің әлеуметтік-экономикалық дамуы	9.4.1.2 кеңес заманында ауыл шаруашылығында орын алған бағалау; 9.4.2.1 соғыстан кейінгі жылдары өнеркәсіптің жай-күйін анықтау қорытынды жасай білу
	Өнеркәсіпті бейбіт өнім шығаруға ауыстыру	9.4.2.1 соғыстан кейінгі жылдары өнеркәсіптің жай-күйін анықтау қорытынды жасай білу
	Қазақстандағы әскери-өнеркәсіп кешені	9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысында қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру; 9.4.2.2 XX ғасырдың екінші жартысында Қазақстанның әскери-өнеркәсіп кешенді құрудың проблемаларын салдарын білу
	Сталиндік идеологияның Қазақстандағы қоғамдық-саяси өмірге әсері	9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысында қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру; 9.2.3.3 Е. Бекмахановтың Қазақ тарих ғылымының дамуына бағалау
	Коммунистік идеологияның үстемдігі, соғыстан кейінгі репрессия	9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысында қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру
	Коммунистік идеологияның үстемдігі, соғыстан кейінгі репрессия	9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысында қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру

4 бөлім Қазақстан "Хрущев жылымығы" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	"Жылымық" кезеңіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуы	9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысында Қазақстанның қоғамдық-саяси өмірдің еркіндігі туралы түсіндіру; 9.1.2.4 Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық құрылымында XX ғасырдың екінші жартысында қандай өзгерістер болды білу
	КОКП XX съезі және " Сталиннің жеке басына табыну"	9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысында Қазақстанның қоғамдық-саяси өмірдің еркіндігі туралы түсіндіру
	Тың игеру жылдарындағы Қазақстан. Тыңайған жерлерді есептеу және игеру	9.1.1.2 XX екінші жартысында демографиялық және этникалық өзгерістер туралы дәлелді мәліметтер жасау; 9.4.1.2 кеңес заманында ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістер бағалау; 9.4.1.4 аграрлық сектордағы өзгерістер бағыттарын талдау
	Қазақ КСР экономикасының шикізатқа бағытталуы	9.4.2.2 XX ғасырдың екінші жартысында Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенін құрудың проблемаларын салдарын білу
3-тоқсан		
Раздел 5 Қазақстан "Хрущев жылымығы" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	Семей ядролық полигоны	9.4.2.2 XX ғасырдың екінші жартысында Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенін құрудың проблемаларын салдарын білу
	Ғарышты игеру	9.4.2.2 XX ғасырдың екінші жартысында Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенін құрудың проблемаларын салдарын білу; 9.4.1.5 ғарышты игеру жылдарындағы ғылым мен техниканың жеңілістері
	Ғылыми-техникалық прогресс және оның Қазақстан экономикасына әсері	9.4.2.2 XX ғасырдың екінші жартысында Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенін құрудың проблемаларын салдарын білу;

		9.4.1.5 ғарышты игеру жылдарында ғылым мен техниканың жеңістерін білу проблемаларын білу
6-бөлім Қазақстан "тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар)	1965-1985 жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы	9.4.1.1 кеңес заманында ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерді бағалау; 9.4.2.1 XX ғасырдың екінші жартысында өнеркәсіптің жай-күйін анықтау және қорытынды жасау; 9.1.2.4 XX ғасырдың екінші жартысында Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық құрылымындағы өзгерістер
	Экономикалық реформалардың енгізілуі және нәтижелері	9.4.1.1 кеңес заманында ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерді бағалау; 9.4.2.1 XX ғасырдың екінші жартысында өнеркәсіптің жай-күйін анықтау және қорытынды жасау
	Экономиканың тоқырауы	9.4.1.1-кеңес заманында ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерді бағалау; 9.4.2.1 XX ғасырдың екінші жартысында өнеркәсіптің жай-күйін анықтау және қорытынды жасау
	Ауыл шаруашылығын көтеруге бағытталған іс-шаралар	9.4.1.1 Кеңестік кезеңде ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерді бағалау
	И. Н. Худенконың шаруашылық жүргізудің жаңа тетіктерін енгізу	9.4.1.1 Кеңестік кезеңде ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерді бағалау
	Азық-түлік бағдарламасы	9.4.1.1 Кеңестік кезеңде ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерді бағалау
	20 ғасырдың 60-80-жылдарындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси өмірінің дамуындағы қарама-айшылықтар	9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысында қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру; 9.3.1.5 әкімшіл-әміршіл саяси жүйенің дамуы

		халықтық наразылық көрінісін салыстыру; 9.3.1.6 ұлттық мүдделерді наразылық көрінісін қоғамдық-саяси қайраткерлер бағалау
	20 ғасырдың 60-80-жылдарындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси өмірінің дамуындағы қарама-айшылықтар	9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру; 9.3.1.5 әкімшіл-әміршіл саяси жүйенің халықтық наразылық көрінісін салыстырлу; 9.3.1.6 ұлттық мүдделерді наразылық көрінісін қоғамдық-саяси қайраткерлер бағалау
	Биліктің қазақстандық оппозицияға қарсы күресі	9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру; 9.3.1.5 әкімшіл-әміршіл саяси жүйенің халықтық наразылық көрінісін салыстыру; 9.3.1.6 ұлттық мүдделерді наразылық көрінісін қоғамдық-саяси қайраткерлер бағалау
	1979 жылы Целиноградтағы оқиғалар	9.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру; 9.3.1.5 әкімшіл-әміршіл саяси жүйенің халықтық наразылық көрінісін салыстыру; 9.3.1.6 ұлттық мүдделерді наразылық көрінісін қоғамдық-саяси қайраткерлер бағалау
	Дағдарыс қарсаңындағы әлеуметтік-экономикалық жағдай. Ұлттық саясат.	9.1.1.2 XX екінші жартысындағы демографиялық және этникалық өзгерістер туралы дәлелді мәліметтер жасай білу; 9.1.1.4 XX ғасырдың 60-жылдарындағы ҚазКСР дамуына арналған

		саясаттың себептері мен салдарын анықтау және анықтау
	Тоқырау жылдарындағы демографиялық процестер	9.1.1.2 XX екінші жартысындағы демографиялық және этникалық өзгерістер туралы дәлелді мәлімет жасай білу; 9.1.1.4 XX ғасырдың 60-жылдарындағы ҚазКСР дамуына арналған саясаттың себептері мен салдарын анықтау
	Қазақстандағы урбандалу процесі	9.1.1.2 XX екінші жартысындағы демографиялық және этникалық өзгерістер туралы дәлелді мәлімет жасау; 9.1.1.4 XX ғасырдың 60-жылдарындағы ҚазКСР дамуына арналған саясаттың себептері мен салдарын анықтау 9.1.2.4 XX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстанның әлеуметтік дамуы
	"Қырғи қабақ" соғыстағы КСРО мен Қазақстанның орны	9.4.2.2 XX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенін құрудың проблемаларын салдарын білу
4 -тоқсан		
7-бөлім 1946-1985 жылдардағы Қазақстандағы мәдени өмір	Білім беруді дамуы	9.2.3.2 - Білім және ғылым саласындағы мемлекеттің саясатын бағалау
	Ғылымның дамуы	9.2.3.2 - Білім және ғылым саласындағы мемлекеттің саясатын бағалау
	Идеологияның мәдениетке теріс әсері	9.2.1.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ қоғамының өміріне деген теріс түсіну
	1940-1950 жылдары мәдениет саласындағы қудалау.	9.3.1.5 әкімшіл- әміршіл саясаттың халықтық наразылық көрінісін салыстыру
	"Жылымық" кезеңіндегі оқиғалар	9.3.1.5 әкімшіл- әміршіл саясаттың халықтық наразылық көрінісін салыстыру

	Соғыстан кейінгі жылдары қазақ тілінің дамуы	9.2.3.4 кеңестік кезеңдегі қазақ тілінің дамуындағы мемлекет саясаты мен кемшіліктерін білу
	Қазақ әдебиеті	9.2.2.2 қоғамдық өмір бейнесі мен әдебиеті және өнер туындылары 9.2.2.3 әлемдік әдебиеттегі жазушылары мен ақындар шығармаларының маңыздылығы
	XX ғасырдың екінші жартысындағы атақты қазақ жазушылары мен ақындары	9.2.2.2 қоғамдық өмір бейнесі мен әдебиеті және өнер туындылары
	Қазақ кино өнері	9.2.2.4 кеңес заманында музыка және кино өнерінің даму ерекшеліктері
	Қазақ қолданбалы өнері	9.2.2.4 кеңес заманында музыка және кино өнерінің даму ерекшеліктері
	XX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы діни саясат	9.2.1.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ қоғамының қоғамдық өмірі мен діннің әсерін түсіну
	Қазақ музыка өнері	9.2.2.4 кеңес заманында музыка және кино өнерінің даму ерекшеліктері
	XX ғасырдағы қазақ музыканттары	9.2.2.4 кеңес заманында музыка және кино өнерінің даму ерекшеліктері
	1946-1985 жылдардағы Қазақстанның ғылым, мәдениет және өнердегі жетістіктері	9.2.2.4 кеңестік кезеңдегі музыка және кино өнерінің даму ерекшеліктері 9.2.2.3 әлемдік әдебиеттегі жазушылары мен ақындар шығармаларының маңыздылығы

6) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
1-бөлім	КСРО-да қайта құрудың басталуы	10.3.1.1 XX ғасырдың соңындағы қазақ тілінің дамуы

Қазақстан Қайта құру жылдары (1986-1991 жылдар)		қоғамдық-саяси өмірдің ер түсіндіру; 10.4.1.1 қайта құру жылдар алған әлеуметтік-экономика проблемаларды талдау
	Қазақстан "қайта құрудың" алғашқы кезеңінде	10.4.1.1 қайта құру жылдар алған әлеуметтік-экономика проблемаларды талдау
	Республикадағы қоғамдық-саяси жағдай	10.3.1.1 XX ғасырдың соңы қоғамдық-саяси өмірдің ер түсіндіру
	Қазақ КСР-нің басшысы – Д. А. Қонаев	10.3.1.1 XX ғасырдың соңы қоғамдық-саяси өмірдің ер түсіндіру
	Қазақстандағы 1986 Жылғы Желтоқсан оқиғасының себептері, оқиғалардың хронологиясы және олардың мәні	10.3.1.3 1986 жылғы желтоқсан оқиғаларының тарихи маңызы бағалау; 10.3.1.2 әкімшіл-әміршіл саяси халықтық наразылық көріністерін салыстыру және талдау
	"Қайта құру" жылдарындағы Қазақстандағы демократиялық үдерістер	10.3.1.1 XX ғасырдың аяғын саяси өмірдің ерекшеліктері
	Кеңес қоғамының дағдарысы. Жаңартудың қажеттілігі	10.3.1.1 XX ғасырдың аяғын саяси өмірдің ерекшеліктері
	Ел өміріндегі демократиялық өзгерістер	10.3.1.1 XX ғасырдың аяғын саяси өмірдің ерекшеліктері
	Республикада саяси партиялар, қозғалыстар, қоғамдық ұйымдардың құрылуы.	10.3.1.1 XX ғасырдың аяғын саяси өмірдің ерекшеліктері
	"Мемлекеттік егемендік туралы Декларацияның" қабылдануы	10.3.1.4 Қазақстанның Тәуелсіздігі алғаннан кейінгі алғашқы кезеңін анықтау
	90-шы жылдардағы экономикалық даму	10.4.1.1 қайта құру жылдар алған әлеуметтік-экономика проблемаларды талдау; 10.4.1.2 жекешелендіру процесін Қазақстан Республикасында

		экономикасына әсерін тал,
	Республика экономикасындағы өзгерістер	10.4.1.2 жекешелендіру про Қазақстан Республикасын экономикасына әсерін тал, 10.4.2.1 нарықтық экономии өндірістік қатынастарға әсе
2-тоқсан		
2-бөлім Жаңғыруы кезеңіндегі Қазақстан мемлекеттілігі (1991-1996 жылдар)	Қоғамның демократиялық қайта құрылуы. КСРО-дағы ТЖМК	10.3.1.4 Қазақстанның Тәуелсіздігі туралы жариялаудың тарихи маңызын анықтау; 10.3.1.5 Тарихи сабақтастық отырып, Қазақстан тәуелсіздігі жариялаудың тарихи маңызын түсіндіру
	КОКП қызметін тоқтата тұру	10.3.1.1 XX ғасырдың аяғын саяси өмірдің ерекшеліктер
	КСРО-ның ыдырауы. Беловеж келісімі.	10.3.1.1 XX ғасырдың аяғын саяси өмірдің ерекшеліктер
	ТМД-ның құрылуы	10.3.1.1 XX ғасырдың аяғын саяси өмірдің ерекшеліктер
	Н.А.Назарбаевтің Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентін сайлануы.	10.3.1.6 тәуелсіз мемлекетті қалыптастырудағы Елбасы Н.Назарбаевтың рөлін баға.
	ҚазССР атауын ҚР-да өзгерту	10.3.1.4 Қазақстанның Тәуелсіздігі туралы жариялаудың тарихи маңызын анықтау; 10.3.1.5 Тарихи сабақтастық отырып, Қазақстан тәуелсіздігі жариялаудың тарихи маңызын түсіндіру
	ҚР Мемлекеттік тәуелсіздігін жариялауы	10.3.1.4 Қазақстанның Тәуелсіздігі туралы жариялаудың тарихи маңызын анықтау; 10.3.1.5 Тарихи сабақтастық отырып, Қазақстан тәуелсіздігі жариялаудың тарихи маңызын түсіндіру

	Тәуелсіз Қазақстанның алғашқы Конституциясы. 1995 жылғы жаңа Конституцияны қабылдаудың тарихи маңызы	10.3.1.7 Қазақстан Республ Конституциясын мемлекет дамуының кепілі ретінде ба
	Қазақстанның қоғамдық-саяси өмірі	10.3.1.8 Тәуелсіз Қазақстан саяси дамуын талдау;
	ҚР-да көппартиялық жүйені дамуы	10.3.1.8 Тәуелсіз Қазақстан саяси дамуын талдау
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы мемлекеттік құрылыс	10.3.1.8 Тәуелсіз Қазақстан саяси дамуын талдау; 10.3.1.6 Қазақстанның Тәуе алғаннан кейінгі алғашқы н анықтау
	ҚР Мемлекеттік рәміздері мен ҚР валютасын қабылдау.	10.3.1.6 Қазақстанның Тәуе алғаннан кейінгі алғашқы н анықтау
	Кәсіби Парламентті қалыптастыру.	10.3.1.6 Қазақстанның Тәуе алғаннан кейінгі алғашқы н анықтау
	Жаңа саяси жүйенің белгілері	10.3.1.6 Қазақстанның Тәуе алғаннан кейінгі алғашқы н анықтау
3-тоқсан		
2-бөлім Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 – 1996 жылдар)	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы Қазақстанның экономикалық дамуы	10.4.1.2 жекешелендіру про Қазақстан Республикасын экономикасына әсерін тал, 10.4.2.1 нарықтық экономи өндірістік қатынастарға әсе 10.4.2.2 Қазақстанның әлеп экономикаға интеграциясь
	Нарықтық экономикаға көшудегі қиындықтар	10.4.1.2 жекешелендіру про Қазақстан Республикасын экономикасына әсерін тал, 10.4.2.1 нарықтық экономи өндірістік қатынастарға әсе

		10.4.2.2 Қазақстанның әлеуметтік экономикаға интеграциясы
	Қазақстандағы жекешелендіру	10.4.1.2 жекешелендіру процесін Қазақстан Республикасын экономикасына әсерін талдау;
		10.4.2.1 нарықтық экономиканы өндірістік қатынастарға әсерін талдау;
		10.4.2.2 Қазақстанның әлеуметтік экономикаға интеграциясы
	Ауыл шаруашылығын нарықтық қатынастарға қайта құру	10.4.1.2 жекешелендіру процесін Қазақстан Республикасын экономикасына әсерін талдау;
		10.4.2.1 нарықтық экономиканы өндірістік қатынастарға әсерін талдау;
		10.4.2.2 Қазақстанның әлеуметтік экономикаға интеграциясы
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер	10.1.1.1 Қазақстанның даму стратегиясына сәйкес демографиялық саясатты талдау;
		10.1.1.2 алдыңғы тарихи кезеңдерде сабақтастықты орната отырып демографиялық процестер
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік саясаттағы өзгерістер	10.1.2.1 статистикалық деректерді Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайын талдау;
		10.1.1.3 қазақ диаспорасын Отанымен байланыс орнату маңыздылығын анықтау;
	Тәуелсіз Қазақстанның халықаралық жағдайы	10.1.1.4 Қазақстанның демографиялық саясаты және стратегиялық бағыттарын атау
		10.3.2.1 Қазақстан Республикасы халықаралық аренада танылуы
		10.3.2.2 Қазақстанның өңірлік халықаралық ұйымдармен қатынасын талдау

3-бөлім Тәуелсіз Қазақстан Республикасының дамуы (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін)	"Қазақстан-2030" Стратегиясы-ел дамуындағы жаңа кезең	10.3.1.9 ұзақ мерзімді мемл стратегияларды талдау; 10.1.1.1 Қазақстанның Дам стратегиясына сәйкес дем саясатты талдау
	Президенттің Қазақстан халқына Жолдауы	10.3.1.9 ұзақ мерзімді мемл стратегияларды талдау
	1997 жылдан бастап Қазақстанның экономикалық дамуы	10.4.2.1 нарықтық экономи өндірістік қатынастарға өсе 10.4.1.3 аграрлық секторда бағыттарын талдау; 10.4.2.3 сыртқы сауданың э әсерін зерттеу
	XXI ғасырда ҚР-да өнеркәсіптің дамуы	10.4.2.1 нарықтық экономи өндірістік қатынастарға өсе
	XXI ғасырдағы Қазақстанның ауыл шаруашылығын дамуы.	10.4.1.3 аграрлық секторда бағыттарын талдау
	1997 жылдан бастап Қазақстанның әлеуметтік дамуы	10.1.2.1 статистикалық дер Қазақстан халқының әлеум жағдайын талдау
	Үкіметтің халықты әлеуметтік қолдау жөніндегі бағдарламалары	10.1.2.1 статистикалық дер Қазақстан халқының әлеум жағдайын талдау
	Қазақстан Халықаралық қатынастар жүйесінде	10.3.2.1 Қазақстан Республ халықаралық аренада таны 10.3.2.2 Қазақстанның өңір халықаралық ұйымдармен қатынасын талдау
	Қазақстанның Халықаралық ұйымдарға қатысуы	10.3.2.1 Қазақстан Республ халықаралық аренада таны 10.3.2.2 Қазақстанның өңір халықаралық ұйымдармен қатынасын талдау
	Астананы көшіру	10.3.1.10 Астананы жаңа Қа өркендеуінің символы ретін

	Қазақстан-2050 "Стратегиясы"	10.3.1.9 ұзақ мерзімді мемл стратегияларды талдау
	Қазіргі кезеңдегі Қазақстан дамуының басым бағыттары	10.3.1.9 ұзақ мерзімді мемл стратегияларды талдау
4-тоқсан		
4-бөлім Қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін)	Білім беруді дамыту және Тәуелсіздік жылдары	10.2.3.1 тәуелсіздік жылдар беру саласындағы мемлек бағалау
	Тәуелсіздік жылдарындағы ғылымның дамуы	10.2.3.2 тәуелсіздік жылдар саласының жетістіктерін бі
	Қазақстанның тәуелсіздік жылдарындағы театры мен кино өнері	10.2.2.1 қазіргі заманғы өне әдебиеттің даму үрдістерін
		10.2.2.2 ұлттық құндылықт жаңғыртуға бағытталған ме бағдарламалардың қажетт ("Мәдени мұра" бағдарлама
	Тәуелсіз Қазақстан мәдениетін дамыту	10.2.2.1 қазіргі заманғы өне әдебиеттің даму үрдістерін
		10.2.2.2 ұлттық құндылықт жаңғыртуға бағытталған ме бағдарламалардың қажетт ("Мәдени мұра" бағдарлама
	Спортты дамыту және қазақстандық спортшылардың жетістіктері	10.2.3.3 тәуелсіздік жылдар спортты дамыту және спор жетістіктер туралы білу
	Қазіргі қазақстандық қоғамдағы діннің рөлі. Қазіргі Қазақстанның діни ұйымдары	10.2.1.1 дәстүрлі және дест ағымдар мен ұйымдардың және түсіну;
		10.2.1.2 конфессияаралық, келісім мен ішкі тұрақтылы нығайтудағы Қазақстан хал Ассамблеясының рөлін ба
	Қазақстан халқы Ассамблеясы және оның рөлі	10.2.1.2 конфессияаралық, келісім мен ішкі тұрақтылы нығайтудағы Қазақстан хал Ассамблеясының рөлін ба

	Қазақстан-ұлтаралық татулық пен келісім елі	10.2.1.2 конфессияаралық, келісім мен ішкі тұрақтылығын нығайтудағы Қазақстан халық ассамблеясының рөлін бағалау
	Бұқаралық ақпарат құралдары, баспалар және олардың мемлекет өміріндегі рөлі.	10.2.2.3 БАҚ пен қоғамдық мемлекеттің қоғамдық және мәдениет рөлі мен әсерін білу және таныту
	Қоғамдық бірлестіктер	10.2.2.3 БАҚ пен қоғамдық мемлекеттің қоғамдық және мәдениет рөлі мен әсерін білу және таныту
	Ұлттық идея "Мәңгілік Ел"	10.2.1.3 "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясының маңыздылығын түсіндіру
	Ұлттық идея "Мәңгілік Ел"	10.2.1.3 "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясының маңыздылығын түсіндіру
	Қазақстанның тарихи даму қорытындылары	10.1.1.5 тәуелсіз Қазақстанның кезеңдегі тарихи дамуының қорытындылары туралы қорытынды

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

17-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

654 -қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған)

білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - дүниежүзі тарихның маңызды оқиғалары мен үдерістері туралы білімдердің ажырамас жүйесін олардың хронологиялық дәйектілігі бойынша қалыптастыру; тарих туралы ғылыми түсініктің қалыптасуын қамтамасыз ету, тарихи ойлауды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) адамзат қоғамының ежелгі дәуірден бүгінгі күнге дейінгі дамуының негізгі кезеңдері туралы білімді қалыптастыру;

2) қоғам дамуының негізгі тарихи тұжырымдамалары мен заңдылықтарын, маңызды фактілерді, атаулар, оқиғаларды, ежелгі дәуірден бүгінгі күнге дейінгі өркениеттің дамуы туралы мәліметтерді түсіну және білімді пайдалану дағдыларын қалыптастыру;

3) әлемнің тарихи дамуы барысында қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтар жүйесі туралы білім беру;

4) тұлғаның шығармашылық, рухани мүмкіндіктерін, оның зияткерлігін және әр түрлі елдердің тарихына деген құрмет сезімін тәрбиелеп дамыту;

5) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени үдерістерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

6) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, соның ішінде, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қоса алғанда, басылымдар мен электронды құралдарды қолдану.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) нашар еститіндердің белсенді және енжар сөздігін кеңейту және қалыптастыру, жаңа тарихи ұғымдар мен терминдерді олардың белсенді сөйлеу қорына енгізу;

2) білім алушылардың есту қабілетін, үйлесімді ауызша және жазбаша сөйлеуін дамыту;

3) сабақта оқушылардың сөйлеу қарым-қатынасы үшін жағдай жасау, олардың сөйлеу тәжірибесін кеңейту;

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Есту қабілеті зақымдалған балалардың тарихты оқытудағы қиындықтары олардың психофизикалық дамуымен байланысты, есту қабілетінің зақымдалуынан басқа, талдау және біріктіру үрдістері бұзылады, ауызша есте сақтаудың дамуында кідіріс бар, материалды мағыналы түсіну және есте сақтау қиын, жауаптар мәтіннің жеңілдетілген және механикалық көбеюімен сипатталады, ойларды жалпылама түрде білдіру қабілеті жеткіліксіз дамыған, есту қабілеті нашар адамдар құбылыстар мен оқиғалардың логикалық байланысын орнатуда қиындыққа тап болады.

6. Бағдарлама есту қабілеті нашар және кейін естімей қалған балалардың даму ерекшеліктерін ескере отырып жасалған және есту қабілеті мен сөйлеуді дамытуға, тарихи идеяларды нақтылауға, визуалды-бейнелі ойлауды жетілдіруге, өзін-өзі бақылау әдістерін қалыптастыруға бағытталған арнайы формаларды, әдістер мен оқыту құралдарын қолдануды қамтиды.

7. Бағдарлама негізіне іс-әрекеттік, дифференциалды, коммуникативтік, тұлғаға бағытталған, құндылыққа бағытталған тұғырлар еңгізілген.

8. Тарих сабақтарындағы іс-әрекеттік тұғыр білім алушылардың танымдық уәжін, білуге деген ынтасын, жаңа бір нәрсені ашуға деген ұмтылысын, оқушы білімді дайын күйінде емес, АКТ-ны қолдана отырып, оқулықпен жұмыс істеу кезінде, жұптық жұмыста, топта жұмыс істеу, презентацияларды дайындау, өз пікірін білдіру қабілетін дамытудан тұрады;

9. Дифференциалды тұғыр жеке ерекшеліктерді (есту қабілетінің төмен, ақыл-ой, сөйлеу тілінің даму деңгейі), әр оқушының мүмкіндіктері мен қабілеттерін ескере отырып, оқушылардың әртүрлі топтары үшін оқу үдерісінің мамандануын, күрделілік деңгейі, танымдық қызығушылықтары, мұғалім тарапынан көмек сипаты бойынша ерекшеленетін сараланған тапсырмаларды қолдануды білдіреді.

10. Есту қабілеті зақымдалған балаларды оқытудағы коммуникативтік тұғыр, ақпаратты беру және хабарлау, оқыту және тәрбиелеу үдерісінде білім, дағды және шеберлікпен алмасу үшін қолданады және диалог жүргізу, жұпта жұмыс істеу, одан әрі әлеуметтену қабілетін қалыптастырады;

11. Тұлғаға бағытталған тұғырдың мақсаты білім алушының тұлғасын үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, оның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оның шығармашылық күштері мен қабілеттерін ашу, оның азаматтық ұстанымын қалыптастыру, тарихи оқиғаларға өз пікірін білдіруге және білдіруге қабілетті адамды тәрбиелеу болып табылады;

12. Құндылыққа бағдарланған тұғыр білім алушылардың бойында патриотизмді, толеранттылықты, рухани-адамгершілік, әлеуметтік, отбасылық және басқа да құндылықтарды дамыту сияқты құндылықтық бағдарлар жүйесін қалыптастыруда айқындалады.

13. Тарихты оқыту түзете-дамытушылық және әлеуметтік-бейімдеушілік бағытының қағидалары негізінде жүзеге асырылады.

14. Нашар еститін және кейін естімей қалған оқушыларға тарихты оқытудың түзете-дамытушылық бағыты арнайы білім берудің ұйымдастырушылық формалары мен ұйымдастыруы мазмұнында бейнеленіп, оқу іс-әрекетінің арнайы әдістері мен тәсілдерімен қамтамасыз етіледі:

1) көрнекі құралдарды, кестелерді, схемаларды арнайы іріктеу;

2) тақырыптар бойынша бейімделген бейне материалдарды пайдалану;

3) зерделенетін материал көлемін қысқарту;

4) тест тапсырмалары үшін нақтыланған сұрақтарды құрастыру.

5) тақырыптар бойынша тірек конспектілерді құрастыру;

6) Тарихи күндермен, уақыт сызығымен, карталармен жұмыс істеуге үйрету;

15. Оқытудың әлеуметтік-бейімделетін бағыты білім алушылардың мінез-құлық нормалары мен қағидаларын, өмірлік дағдыларын, қажетті тарихи білімдері мен іскерліктерін игеру бойынша жұмысты көздейді, оларды кейіннен ол практикалық іс-әрекетте және күнделікті өмірде пайдаланатын болады.

16. Білім алушылардың ақпараттық-коммуникативтік құзыреттіліктерін қалыптастыру мақсатында тарих сабақтарында әр түрлі дереккөздерден ақпаратпен жұмыс істеудің әртүрлі түрлері енгізіледі: электрондық оқулықтар, бұқаралық ақпарат құралдары, интернет, онлайн сабақтар, смартфондар.

17. Сабақты ұйымдастыру және өткізу кезінде педагог жалпы және арнайы тәсілдер мен әдістерді қолданады:

1) экран көмегімен есту зейінін және қабылдауды тұрақты түзету және дамыту;

2) танымдық белсенділікті және танымдық қызығушылықтарды дамыту, кеңістіктік және уақытша түсініктерді дамыту, көрнекі-бейнелі ойлауды дамыту, оқытудың ауызша, ойын, көрнекі, ішінара-іздеу, практикалық әдістері арқылы есте сақтауды дамыту;

3) әлеуметтік құзыреттерді жандандыру, өзіндік жұмыс, жұпта, топта жұмыс істеу кезінде эмоционалды-ерік аймағын және тұлғаның жағымды қасиеттерін қалыптастыру.

18. Тарих бойынша білімді, іскерлікті және дағдыны бақылау әдістері: бөлімнің соңындағы тест тапсырмалары, тоқсанның аяғында практикалық

жұмыстарды орындау, тарихи және контурлық карталармен жұмыс, мәтіндік материалмен жұмыс, интернетте ақпаратты өз бетінше табу, оны ұғыну және түсіну болып табылады.

19. Тарих бойынша білімді, іскерлікті және дағдыны бақылау әдістері: бөлімнің соңындағы тест тапсырмалары, тоқсанның аяғында практикалық жұмыстарды орындау, тарихи және контурлық карталармен жұмыс, мәтіндік материалмен жұмыс, интернетте ақпаратты өз бетінше табу, оны ұғыну және түсіну болып табылады.

20. Тарих сабақтарында қолданатын материалдар:

1) тақырыптар бойынша анықтамалары мен терминдері бар кестелер жиынтығы;

2) дүниежүзілік тарих бойынша карталар, атластар жиынтығы;

3) дүниежүзілік тарихтың плакаттары мен кезеңдері;

4) тақырыптар бойынша үлестірме материалдар;

5) иллюстрацияланған Тарихи энциклопедиялар, басқа анықтамалық әдебиеттер;

6) бейнелеу көрнекі құралдары: макеттер, муляждар, заттардың көшірмелері, бюсттер, тарихи қайраткерлердің портреттері, фотоальбомдар, оқу Тарихи суреттері, Тарих бойынша оқу альбомдары;

7) нашар еститін балалар үшін әзірленген әдістемелік материалдар жиынтығы (БЖБ және ТЖБ бойынша тестілік, түрлі деңгейлік тапсырмалар, жұмыс дәптерлері, тарихи тақырып бойынша дидактикалық үстел ойындары)

8) жинақтаудағы интерактивті және проекциялық жабдық: проектор, интерактивті тақта немесе экран, жинақтаудағы компьютер: жүйелік блок, монитор, көпфункционалды құрылғы.

3-тарау. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.
- 6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

22. Оқу пәнінің білім мазмұны төрт бөлімді қамтиды:

- 1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы";
- 2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі";
- 3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі";
- 4) "Экономикалық қатынастардың дамуы".

23. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әлеуметтік құрылымдар;
- 2) әлеуметтік өзара әрекеттестік.

24. "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дін;
- 2) өнер;

3) философиялық жүйелер;

4) ғылым.

25. "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі.

2) империялар, соғыстар, көтерілістер мен революциялар.

26. "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік.

2) экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері.

27. 5-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) ежелгі дүние тарихы нені зерттейді? Дүние жүзі тарихының кезеңдері. Тарихи карта және глобус. Тарихи жыл санау;

2) терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен малшыларға дейін. Адамның пайда болуы туралы теориялар. Адамдардың алғашқы бірлестік формалары: адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа және олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтары. Ежелгі адамдардың өмір салты. Иемденуші және өндіруші шаруашылық түрлері (терімшілік, аңшылық, балық аулау, мал шаруашылығы, егіншілік, металл өңдеу, айырбас сауда). "Неолиттік төңкеріс" ұғымы. Ежелгі діни наным-сенімдер. Алғашқы қауымдық өнердің түсінігі және түрлері;

3) өзен алқаптарының өркениеттері. Алдыңғы Азия мен солтүстік-шығыс Африканың табиғи жағдайлары. Месопотамия тарихының ежелгі кезеңі: Шумер және Аккад мемлекеттері. Ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесі мен өнері;

4) ежелгі Египет тарихы. Табиғи жағдайлары. Египеттегі мемлекеттің

пайда болуы. Пирамидалар құрылысының дәуірі. Ежелгі Египеттің әлеуметтік құрылымы, экономика, діни наным-сенімдер мен ғылыми білімдері;

5) қос дөңгелекті арбалар мен империялар. "Империя" түсінігі. Ежелгі замандағы әскери өнер: соғыс арбалары мен атты әскердің пайда болуы. Жаулаушылық соғыстар мен империялар шекараларының өзгеруі. Таяу және Орта Шығыс империялары. Орталық Азияның ежелгі мемлекеттері. Әлеуметтік ұйымдасу, шаруашылығы мен мәдениеті;

6) Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы. Табиғи жағдайлары. Үндістанда мемлекеттің қалыптасуы. Ежелгі Үндістандағы индуизм мен буддизм. Ежелгі Үндістанның әлеуметтік құрылымы (касталық жүйе). Шаруашылығы. Мәдениеті мен ғылыми білімдердің дамуы;

7) Ежелгі Қытай. Табиғи жағдайлары. Ежелгі Қытай мемлекетінің қалыптасуы. Конфуций және Лао Цзы ілімдері. Ежелгі Қытайдың саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Ежелгі Қытайдың мәдениеті;

8) Ежелгі Грекия. Ежелгі Грекияның географиялық жағдайы. Грекияның ежелгі өркениеттері. Грекиялық қала-мемлекеттер. Афина мемлекеті. Ежелгі Спарта. Ежелгі Грекияның саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Грек-парсы соғыстары. Александр Македонский империясы;

9) Ежелгі Грекия мәдениеті. Ежелгі Грекияның тарихшылары мен философтары. Ежелгі Грекиядағы білім мен ғылым. Ежелгі Грекияның мәдениеті (күнделікті өмірі мен мерекелері, Олимпиада ойындары, діни наным-сенімдер, аңыздар мен мифтер, театр, сәулет және мүсін өнері);

10) Рим империясының гүлденуі. Апеннин түбегінің табиғи-географиялық ерекшеліктері. Ежелгі Римнің саяси және қоғамдық құрылысы (патшалық басқару және республика кезеңі тұсында). Римнің жаулаушылық соғыстары. Рим империясы. Рим империясындағы басқару жүйесі мен әлеуметтік ұйымдасу. Спартак бастаған құлдар көтерілісі. Шаруашылығы мен тұрмысы. Мәдениет. Империя дағдарысы.

11) ежелгі әлемнің мәдени мұрасы: жазу, әлемнің ғылыми суреті, ежелгі

дәуірдегі техниканың дамуы.

28. 6-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) христиандықтың пайда болуы. Рим империясындағы алғашқы христиандар. Мемлекеттік басқару жүйесі. Ұлы Константиннің діни реформасы;

2) Рим империясының құлауы. Тарихтағы "орта ғасыр" түсінігі. Орта ғасырлар тарихының хронологиялық шеңбері мен кезеңдері. Халықтардың ұлы қоныс аудару және Батыс Рим империясының құлауы. Франктер. Киев Русының қалыптасуы. Киев Русының христиан дінін қабылдауы;

3) феодализм. "Феодализм" түсінігі. Феодалдық шаруашылық түрінің ерекшеліктері. Феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымы. Ортағасырлық қалалар мен өнердің даму ерекшеліктері;

4) ислам тарихы. Ислам дінінің пайда болуы. 610 және 1258 жылдар аралығындағы ислам тарихындағы басты оқиғалар. Араб халифаты. Мұсылман әлемі мәдениетінің дамуы;

5) крест жорықтары. Крест жорықтарының (1-4 крест жорықтары) себептері, барысы мен салдарлары. Крест жорықтарынан кейінгі христиандық Еуропа мен мұсылман әлемі;

6) моңғолдар. Шыңғыс хан. Моңғол империясының құрылуы. Моңғолдардың әскери өнері. Еуразия этносаяси картасының қалыптасуына моңғол шапқыншылықтарының әсері;

7) XIV ғасырдағы - XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам. Франция мен Англиядағы шаруалар көтерілісі. Феодалдық соғыстар (Жүз жылдық соғыс, Ал қызыл және Ақ раушандар соғысы) және Еуропадағы бір орталықтанған мемлекеттердің қалыптасуы. Жанна д'Арк;

8) Батыс пен Шығыстағы абсолютизм. Абсолютизмнің Англия, Франция, Ресейде дамуы. Романовтардың билік құрған кезеңі. I Петр. Батыс пен

Шығыстағы абсолютизмнің ерекшеліктері. Абсолютизмнің Жапония мен Қытайда дамуы. Осман империясының дамуы "Парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Бояр Думасы" ұғымдары;

9) сауда, қолөнер және әлемді игеру. Ұлы Жібек жолы. Халықаралық сауда мен саяхаттар. XV ғасырдың соңы - XVI ғасырдың басындағы Ұлы географиялық ашулар мен олардың салдарлары. XV ғасырдағы Америка халықтары. Алғашқы отарлық империялар (Португалия, Испания);

10) реформация. Реформация себептері мен оның Еуропа елдеріндегі таралуы. Мартин Лютер наразылығының тарихи маңызы;

11) Қайта өрлеу дәуірі. Батыс Еуропадағы қайта өрлеу дәуірінің мәдениеті. Гуманистер идеялары. Шығыстың ортағасырлық мәдениеті;

12) ғылыми революция. Әлемнің қазіргі ғылыми бейнесінің негізін қалаушылар және олардың ізбасарлары (Николай Коперник, Галилео Галилей, Джордано Бруно).

29. 7-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) тарихтағы "Жаңа заман" түсінігі. Жаңа заман кезеңдері. XVII ғасырдағы ағылшын буржуазиялық революциясы. Өнеркәсіп төңкерісі және оның әлемді өзгертудегі ықпалы. Мануфактура, фабрикалардың пайда болуы және жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы. Өнеркәсіп төңкерісі: мәні, маңызы. Феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа өту. Индустриалды қоғам әлеуметтік құрылымының ерекшеліктері;

2) XVIII ғасырдағы Үндістан және Ұлыбритания. Британ отарлық империясының құрылуы. Ұлы Моғолдар империясының дағдарысы мен күйреуі. Еуропалық мемлекетердің отаршылдық саясаты;

3) ағартушылық идеяларының таралуы. Ағартушылық кезеңінің қайраткерлері. Еуропа мен Солтүстік Америкадағы революциялық идеялардың таралуындағы ағартушылық идеялардың рөлі. АҚШ тәуелсіздігі үшін соғысы;

4) француз буржуазиялық революциясы. Француз революциясының негізгі кезеңдері. Республикалық жүйенің қалыптасуы және ерекшеліктері. Наполеон Бонапарттың ішкі және сыртқы саясаты. Францияны жаулап алған соғыстар. Құрлықтық блокада. Наполеонның Ресейге басып кіруі. Францияға қарсы коалициялар. Наполеон империясының күйреуі;

5) Ресей империясының қалыптасуы және оның саясаты. I Петрдің билігі. Солтүстік соғыс. II Екатеринаның билігі. Ресей мен Иран. Ирандағы ағылшын-орыс бәсекелестігі. Осман империясы бейбіт және соғыс уақытында. Осман империясының саяси және әлеуметтік-экономикалық дамуының ерекшеліктері. Танзимат реформалары: мақсаттары мен нәтижелері. XVIII ғасырдың екінші жартысындағы Осман империясының әлсіреуі: ішкі және сыртқы саясат. Қырым соғысы және оның маңызы;

6) XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері. Цин династиясының оқшаулану саясаты мен еуропалықтардың сауда, дипломатиялық миссиялары. Апиын соғыстары: себептері мен салдарлары. Ихэтуандар көтерілісі ("боксерлер" көтерілісі). Еуропалық мемлекеттердің Қытайды "ықпал ету аймақтарына" бөлуі. Жартылай отар Қытайдың әлеуметтік-экономикалық жағдайы;

7) XIX ғасырдағы Еуропада революциялық идеялардың таралуы. Елдердің саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайы (Германия, Италия). Либералды және демократиялық қозғалыс. Марксизмнің пайда болуы және таралуы. Еуропадағы 1848 жылғы буржуазиялық революциялар. Франко-Пруссия соғысы және Германияның бірігуі. Италия Бірлестігі;

8) революциялық идеялардың XIX ғасырда Еуропаға таралуы. Мемлекеттердің саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайы (Германия, Италия). Либералдық және демократиялық қозғалыс. Марксизмнің қалыптасуы мен таралуы. Еуропадағы 1848 жылғы буржуазиялық революциялар. Франко-Пруссия соғысы және Германияның бірігуі. Италияның бірігуі;

9) XIX ғасырдағы Үндістандағы еуропалықтардың үстемдігі. 1857-1859 жылдардағы Үндістандағы ұлт-азаттық көтеріліс (сипайлар көтерілісі). Үндістанды басқарудағы өзгерістер. Үнді Ұлттық Конгресі және

Мұсылмандар Лигасының азаттық үшін қозғалыстары;

10) Америка Құрама Штаттарының күшеюі. Солтүстік Америкадағы Британия отарлары. Отарлардың әлеуметтік-экономикалық дамуы. Трансатлантикалық құл саудасы. Тәуелсіздік үшін күрес және Америка Құрама Штаттарының құрылуы. "Тәуелсіздік декларациясы". Америка Құрама Штаттарының "Айқын болашақ" идеясы. Қиыр шығыстық саясат. Еуропалықтардың "Жапонияны ашуы". 1861-1865 жылдардағы азамат соғысы. Америка Құрама Штаттарындағы құлдықтың жойылуы

30. 8-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) суретшілер мен жазушылардың көзқарастарымен ХІХ ғасырдағы өзгерістерге шолу. ХІХ ғасырдағы өнер және оның бағыттары. Әдебиет пен өнер. Өнердегі әлеуметтік әділетсіздіктің суреттелуі (Э. Золя, А.Н.Радищев, А.Құнанбаев, Ч. Диккенс, Ф. М. Достоевский). Ғылыми ойдың дамуы. ХІХ ғасырдың ғылыми жаңалықтары (Ч. Дарвин, Г.Мендель). Ғылым мен өнердің Шығыста дамуы;

2) ХХ ғасырдың басындағы әлем. ХХ ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуі және мемлекеттердің саяси құрылымы. Индустриалды қоғамнан ақпараттық қоғамға дейін. Ғылыми-техникалық прогресс;

3) бірінші дүниежүзілік соғыс. ХХ ғасырдың басына қарай жетекші капиталистік мемлекеттер арасындағы қарама-қайшылықтар. Бірінші дүниежүзілік соғыстың қысқа мерзімді себептері. 1914-1918 жылдардағы негізгі соғыс қимылдары. Соғыс жылдарындағы әскери стратегиялардың, ғылым мен техниканың дамуы. Германия мен оның одақтастарының жеңілуі. Компьен бітімі. Соғыстың салдарлары;

4) бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем. Париж бітім конференциясы. Әлемнің саяси картасының өзгеруі. Империялардың ыдырауы. Ұлттар Лигасының құрылуы. Мандаттық жүйе. Вашингтон конференциясы;

5) 1917 жылғы Ресейдегі революциялар. Ресей империясындағы 1917 жылғы революциялық оқиғалар. Азамат соғысы және шетел интервенциясы. "Әскери коммунизм" саясатынан жаңа экономикалық

саясатқа көшу. Кеңестік Социалистік Республикалар Одағының құрылуы. Әміршіл-әкімшіл жүйенің қалыптаса бастауы;

6) бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері. Осман империясында сұлтан билігінің жойылуы және шетел интервенттеріне қарсы күресі. Мұстафа Кемалдың (Ататүрік) тарихи рөлі. Түркия – зайырлы мемлекет. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Қытай. Гоминьданның қызметі. Сунь Ятсен – Қытайдың уақытша президенті;

7) ұлы дағдарыстың себептері мен салдарлары. "Тұрақсыздық" кезеңіндегі Америка Құрама Штатының экономикалық және саяси дамуы. Дүниежүзілік экономикалық дағдарыс және оның салдарлары. Франклин Делано Рузвельттің "Жаңа бағыты". Соғысаралық кезеңдегі Америка Құрама Штатының сыртқы саясаты;

8) бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Ұлыбританияның дамуы. Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның Ұлыбританияға тигізген салдары. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Францияның дамуы. Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның Францияға тигізген салдары. Франциядағы фашизмнің жеңілуінің себептері;

9) тоталитарлық режимдер: Шығыс. И.В. Сталин және Кеңестік Социалистік Республикалар Одағындағы тоталитаризм. Индустрияландыру. Ұжымдастыру. Кеңестік қоғамның әлеуметтік құрылымы. Социалистік реализм. 1937-1938 жылдардағы жаппай саяси репрессиялар. ГУЛАГ жүйесі. XX ғасырдың 30-жылының соңындағы Кеңес үкіметінің сыртқы саясаты. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапония. "Танака меморандумы" және басқыншылық саясат. "Антикоминтерндік пакт" пен "Үштік пакт". Жапонияның Қытайдағы және оңтүстік-шығыс Азия елдеріндегі басқыншылық саясаты;

10) тоталитарлық режимдер: Батыс. Германия. 1918-1919 жылдардағы революциялық процестер. Веймар республика. Соғыстың салдары, экономикалық және саяси дағдарыс. Фашистік партия және тоталитарлық режимнің құрылуы. Соғыстан кейінгі Италия. Фашистік ұйымның пайда болуы. Фашистердің билікке келуі. Демократиялық күштердің фашизмге қарсы күресі. "Маттеотти Дағдарысы". Б. Муссолини Үкіметінің ішкі және сыртқы саясаты. Испания ф. Франко диктатурасын орнату.

31. 9-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық:

1) XX ғасырдың бірінші жартысындағы дін және мәдениет. Ғылым мен мәдениеттің негізгі даму бағыттары. XX ғасырдың бірінші жартысындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Қоғамдағы дін рөлінің өзгеруі ("секуляризация", "ұждан бостандығы", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін" ұғымдары);

2) екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары. Екінші дүниежүзілік соғысқа дейінгі халықаралық қатынастар. Екінші дүниежүзілік соғыстың басталуы. Германияның Батыс Еуропа елдерін оккупациялауды бастауы. Солтүстік Африкадағы, Балқандағы әскери операциялар. Басып алынған аумақтардағы "жаңа тәртіп". Холокост. Ұлы Отан соғысының басталуы. Барбаросса Жоспары. Кеңес халқының фашистік Германияға қарсы Ұлы Отан соғысы. Ұлы Отан соғысының негізгі шайқастары. Жапонияның Перл-Харборға шабуылы және АҚШ соғысына кіруі. соғыс кезіндегі сынық. "Үлкен үштік" және "екінші майданның" ашылу мәселесі. Екінші дүниежүзілік соғыстың нәтижелері мен салдары;

3) отарсыздану үдерісінің басталуы. Әлемдік отарлық жүйенің дағдарысы мен құлдырауы. Азия елдерінің дамуы. Үндістанның тәуелсіздігін жариялауы. "Неру бағыты". М. Ганди, И. Ганди және олардың Үндістан тәуелсіздігін нығайту үшін күресі; екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Африка елдерінің дамуы. Араб елдерінің дамуы;

4) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы. XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы. Қырғи қабақ соғыс аяқталғаннан кейінгі әлемдегі интеграциялануы және оның ыдырау процестері. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін Ұлыбритания, Франция, АҚШ және Германияның дамуы. Әлемдік "социалистік лагерьдің" құрылуы. КСРО-ның дамуы. "Қырғи қабақ соғыстың" басталуы. Труман Доктринасы. Маршалл Жоспары. НАТО әскери-саяси блоктарының қарама-қайшылығы (Солтүстік Атлантикалық әскери блок) және АТС (Варшава Пактінің ұйымы). 1948-1949 және 1961 жылдардағы Берлин дағдарысы;

5) халықаралық ұйымдардың қалыптасуы. Нюрнберг трибуналы.

Біріккен Ұлттар Ұйымын құру және оның қызметі. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. XX ғасырдың екінші жартысындағы халықаралық проблемаларды шешу жолдары. Еуропалық интеграция (ЕО, ЕҚЫҰ);

6) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы. Екінші дүниежүзілік соғыстың экономикалық салдарлары. 50-60 жылдардағы "экономикалық ғажайып". Батыс Еуропа мен Америка Құрама Штатындағы "мемлекеттік әл-ауқаттылық" негізінің қалыптасуы. 1950-1960 жылдардағы жапондық және оңтүстік корейлық "экономикалық ғажайыптың" себептері. XX ғасырдың 70-80 жылдарындағы Англияның дамуы. М. Тэтчердің Билігі. Францияның 70-80 жылдардағы дамуы. Бесінші республика. Артық өндіріс дағдарысы. КСРО-дағы соғыстан кейінгі қалпына келу және әкімшіл-әміршіл жүйенің нығаюы. "Хрущев жылымығы". Кеңестік экономиканы реформалаудың сәтсіздікке ұшырау себептері. "Тоқырау" кезеңі (1960 жылдың II жартысы – 1980 жылдың соңы).

32. 10-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) азия елдерінде XX ғасырдың екінші жартысындағы XXI ғасырдың басындағы әлемдік экономиканың дамуы. Екінші дүниежүзілік соғыстың экономикалық салдары. Неліктен "азиялық серпіліс" мүмкін болды? XX ғасырдың екінші жартысындағы "экономикалық ғажайып". Жапония, Үндістан, Қытайдың дамуы. Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің "экономикалық кереметі" Сингапур, Гонконг, Тайвань, Малайзия. Парсы шығанағы елдерінің дамуы. Азия елдерінің әлемдік экономикадағы рөлі;

2) XXI ғасырдың екінші жартысындағы дамыған мемлекеттердегі әлемдік экономиканың дамуы. Қайта құру және дамуы. КСРО ыдырағаннан кейінгі Балтық елдері. Ресей Тәуелсіздік кезеңінде. Б.Н. Ельциннің билігі. Ресей дағдарыс жылдарында. В.В. Путин билігі кезіндегі Ресей. Қазіргі кезеңдегі Ресей. XX ғасырдың 90-жылдарындағы Германияның бірігуі. Социалистік лагерь елдерінің дамуы. 90-00-жылдардағы Барқыт революциялары. Еуропалық Одақтың Құрылуы. Экономикалық және саяси даму. Бұл күндері ЕО. Скандинавия елдері. АҚШ және Канада;

3) биполяр әлемі. Жаппай қарулану. "Қырғи-қабақ соғыстың" негізгі оқиғалары. Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуы. XX ғасырдың аяғы мен XXI ғасырдың басындағы Азия мен Африка елдерінің дамуы. Қазіргі әлемдегі үшінші әлем елдері. Саяси құрылым және экономикалық даму. "Араб көктемі": әлемдік саясаттың себептері мен салдары. Қазіргі кезеңдегі жетекші әлемдік державалардың қарама-қайшылығы. Көпполярлы әлемдік тәртіптің қалыптасуы;

4) бүгінгі қоғамдағы дін. Қазіргі әлемдегі діннің рөлі. Дәстүрлі және деструктивті діни ұйымдар. Аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарлары (Таяу Шығыстағы шиеленіс (араб-израиль соғыстары));

5) бүгінгі әлемдегі лаңкестік қаупі. Халықаралық лаңкестік және экстремизм. Аса ірі лаңкестік әрекеттер;

6) қазіргі әлемнің жаһандануы. Жаһандану үдерісінің мәні. Жаһандану жағдайындағы әлемдік мәдениеттің дамуы;

7) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім, технология. Қазіргі кездегі ғылымның негізгі даму бағыттары. Ғылым мен мәдениеттің негізгі даму бағыттары. XX ғасырдың екінші жартысы – XXI ғасырдың басындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Ғылыми-техникалық революция - ғылыми-техникалық прогресстің жаңа кезеңі. Дамушы елдердің мәдени-техникалық даму ерекшеліктері мен заңдылықтары. XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы мәдениет. Мәдениеттің негізгі даму бағыттары. Қазіргі кездегі ақпараттық қоғам. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтаудағы ЮНЕСКО-ның қызметі.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

33. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

34. Оқыту бөлімдері бойынша күтілетін нәтижелер:

1- бөлім. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы":

1) кесте.

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Әлеуметтік құрылымдар	5.1.1.1 түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру; 5.1.1.2 адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа секілді алғашқы бірлестік формаларын және олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын түсіндіру	6.1.1.1 феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымын сипаттау; 6.1.1.2 орта ғасырдағы адамдардың өмірі мен тіршілігін сипаттай білу; 6.1.1.3. Зерте, орта, соңғы орта ғасырлардың хронологиялық шеңберін білу және оларды уақыт кестесінде белгілеу	7.1.1.1 -"капитал", "буржуазия", "жұмысшы табы" \пролетариат\ұғымдарын қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін қолдану; 7.1.1.2 мануфактура, фабрикалардың пайда болуы мен жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы арасындағы байланысты анықтау; 7.1.1.3 Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония); 7.1.1.4. Атланттық құлдықтың ерекшеліктерін анықтау	8.1.1.1 Ақпан және Қазан төңкерістері Ресейдің одан әрі дамуына және қоғамының әлеуметтік құрылымының өзгеруіне қалай әсер еткенін түсіну; 8.1.1.2 социалистік қоғамның дамуына байланысты әлеуметтік топтардың (жұмысшы табы, шаруалар, зиялылар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау	9.1.1.1 "Жеке тұлғаға табыну", "жылымық", "тың", "ғарыш", "командалық-әкімшілік жүйе" ұғымдарын түсіну және пайдалана білу 9.1.1.2 КСРО дағдарысының себептері мен әлеуметтік салдарын білу; 9.1.1.3 әлемдік отарлық жүйенің ыдырауы кезеңіндегі Азия елдерінің (Қытай, Үндістан, Жапония) әлеуметтік құрылымының ерекшеліктерін анықтау	10.1.1.1. Ақпан және Қазан төңкерістері Ресейдің одан әрі дамуына және қоғамының әлеуметтік құрылымының өзгеруіне қалай әсер еткенін түсіну; 10.1.1.2. Социалистік қоғамның дамуына байланысты әлеуметтік топтардың (жұмысшы табы, шаруалар, зиялылар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау

1.2Әлеуметтік өзара әрекеттестік			7.1.2.1 әлеуметтік қатынастар жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау;			10 жж. ел әл-қу, ай рд
			7.1.2.2 әр түрлі әлеуметтік топтардың әлеуметтік байланыстары, қарым-қатынастары және өзара әрекеттестігі туралы түсіну;			10 жж. да ел сү әс ф ан
	5.1.2. 1ежелгі қоғамның әлеуметтік құрылымын сипаттай білу;	6.1.2.1 ерте орта ғасырдағы халықтардың дамуына "ұлы қоныс аударудың" әсерін көрсету;	7.1.2.3 капиталистік қоғамдағы әлеуметтік топтардың рөлі туралы түсіну;	8.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралуықпалын талдау;	9.1.2.1 батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтап, әлеуметтік тігінен және көлденеңінен мобильділікке мысал келтіру;	10 та да м сл м қ ж пр ке әл ин ба әл өз қа
	5.1.2.2 Ежелгі әлемдегі құлдықтың қандай ерекшеліктері бар екенін білу;	6.1.2.2 үстемдік етушілер мен бағыныштылардың (феодалдар мен шаруалардың) өзара қатынасын сипаттау;	7.1.2.4 Ресей билеушілерінің негізінде тарихи тұлғаның рөлін түсіну;	8.1.2.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "крепостнойлық құқық", "декабристер", "популистер", "жеке террор", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану	9.1.2.2 Ұлы Отан соғысы жылдарындағы халық өмірінің қиындықтарын сипаттай білу;	10 бұ ак қ қ са қа ы
	5.1.2.3 құлдық қоғамдағы әлеуметтік топтардың рөлі туралы білу;	6.1.2.3 орта ғасырдағы әлеуметтік қақтығыстар туралы түсіну;	7.1.2.5 тарихи оқиғаны түсіндіру үшін "крепостнойлық құқық", "декабристер", "популистер", "жеке террор", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану	8.1.2.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "ұлтшылдық" ұғымдарын қолдана білу	9.1.2.3 "патриот, кеңес халқы, кеңес армиясы, басып алу, блокада" ұғымдарының анықтамаларын білу	10 бұ ак қ қ са қа ы

2). "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары

	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Дін	5.2.1.1 негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадатхана, абыз, қасиетті жазбалар, пұт) түсіндіру; 5.2.1.2 тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді білу; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуына діндердің ықпалын сипаттау	6.2.1.1 христиандықтың, исламның пайда болуы және діндердің ортағасырлық қоғамдағы мемлекеттердің дамуына әсері туралы түсіну; 6.2.1.2 тарихи процестер контекстінде "гуманизм", "реформа ция", "про тестантизм", лютеранство", "кальвинизм", "контрреформация", "кезуиттер ордені" ұғымдарын түсіндіру; 6.2.1.3 адамның дүниетанымы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлінің өзгеру себептерін анықтау	7.2.1.1 қоғамда дін рөлінің шектелуіне байланысты адамдар өмірінде орын алған өзгерістерді анықтау; 7.2.1.2 Шығыс пен батыстағы қоғам өміріндегі діннің міндеттерін анықтау	8.2.1.1 діннің қоғамдағы рөлін шектеуге байланысты адамдардың өміріндегі өзгерістерді анықтау; 8.2.1.2 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыра отырып, мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау	9.2.1.1 мемлекет пен діннің қарым-қатынасын сипаттай білу, тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін анықтау және салыстыру; 9.2.1.2 "секуляризация" "ұждан бостандығы", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін" ұғымдарын түсіндіру	10.2.1.1 мемлекет пен діннің қарым-қатынасын сипаттай білу, тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін анықтау және салыстыру; 10.2.1.2 "секуляризация" "ұждан бостандығы", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін" ұғымдарын түсіндіру
2.2 Өнер	5.2.2.1 ежелгі адамдардың тұрмыс салтын сипаттау үшін "алғашқы қауымдық өнер" ұғымын білу; 5.2.2.2 Ежелгі Египеттің ғибадатханалары мен пирамидаларын сипаттау;	6.2.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын орнату арқылы діндердің әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау; 6.2.2.2 антикалық мәдениетпен байланыс орнату	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды сипаттау үшін өнер туындыларын пайдалану	8.2.2.1 тарихи оқиғаларды сипаттау үшін өнер туындыларын пайдалану; 8.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм,	9.2.2.1 соғыс жылдарындағы қоғамның рухани дамуына мәдениеттің әсерін бағалау; 9.2.2.2 XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кино, радио) қоғамның рухани	10.2.2.1 соғыс жылдарындағы қоғамның рухани дамуына мәдениеттің әсерін бағалау; 10.2.2.2 XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кино, радио) қоғамның рухани

	5.2.2.3 Ежелгі әлем өнерінің жетістіктерін сипаттай білу	арқылы Қайта өрлеу дәуірінің мәдениетін (бейнелеу, мүсін өнері) сипаттау); 6.2.2.3 гуманистік идеялардың мәдениеттің дамуына әсерін анықтау; 6.2.2.4Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.2.5өнердің (сәулет, сурет өнері) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау		реализм) анықтау; 8.2.2.3 XIX - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі ағымдарды сипаттау (модернизм,символизм, реализм,авангардизм); 8.2.2.4 XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау	дамуына әсерін түсіну	
2.3. Философиялық жүйелер	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым түсіндірме беру; 5.2.3.2 ежелгі қоғамның дамуындағы ежелгі философтардың рөлін түсіну	6.2.3.1 Шығыс ойшылдары жетістіктерінің маңызын түсіндіру; 6.2.3.2 Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау; 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау	8.2.3.1 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарын тарихи кезеңді сипаттау үшін қолдану; 8.2.3.2 кейнсианизмнің әлем елдерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін түсіну	9.2.3.1 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарын тарихи кезеңді сипаттау үшін қолдану; 9.2.3.2 адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық құқық қорғау ұйымдарының қызметіне ықпалын бағалау	10 ж. ж. ұл қ. са м. да 10 ж. қ. и. қа. ха. қ. ұй. қ. ы
2.4. Ғылым	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың пайда болуының маңыздылығын	6.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастықты ескере отырып, адам мен қоғам өміріндегі	7.2.4.1 жаңа заманның ғылыми жаңалықтары қоғамды өзгертуі туралы білу	8.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастықты ескере отырып, адам мен қоғам өміріндегі	9.2.4.1 әскери ғылым мен техниканың, әскери стратегияның, әлемдік	10 те. ре. әл. эн. са

		ҒЫЛЫМИ жаңалықтардың маңыздылығын білу; 6.2.4.2 жаратылыстану ғылымдарының келешектегі дамуы үшін кейінгі орта ғасырлар кезеңінде Жердің құрылысы туралы жасалған ғылыми жаңалықтардың маңыздылығын анықтау;		ҒЫЛЫМИ жаңалықтардың маңыздылығын түсіну; 8.2.4.2 тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы, ғылымның әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау;		
	түсіну; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау	6.2.4.3 картадан XV-XVI ғасырдағы саяхатшылардың негізгі бағыт-бағдарларын белгілей отырып, Ұлы географиялық жаңалықтардың адамдардың әлем туралы түсінігіне ықпалын анықтау		8.2.4.3 Бірінші дүниежүзілік соғыс оқиғаларының барысы мен нәтижелеріне түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегияларының рөлін бағалау	соғыстардағы рөлі қандай екенін білу және түсіну; 9.2.4.2 XX ғасырдың бірінші жартысындағы елдердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы Ғылым мен ғылыми жаңалықтардың рөлін бағалау	

3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

3- кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау;	6.3.1.1 феодалдық мемлекеттің даму кезеңдерін және феодалдық соғыстар мен орталықтандырылған	7.3.1.1 қазіргі заманның хронологиялық шеңберін және оны периодтауды түсіну;	8.3.1.1 қазіргі заманның хронологиялық шеңберін және оны периодтауды түсіну;	9.3.1.1 1960-1980 жылдардағы әлеуметтік саладағы өзгерістерді сипаттайтын "әлеуметтік мемлекет"	10.3.1.1 1980-2000 жылдардағы әлеуметтік саладағы өзгерістерді сипаттайтын "әлеуметтік мемлекет"

	5.3.1.2 Афина мемлекетінде демократияның пайда болуын түсіндіру; 5.3.1.3 ежелгі Римдегі саяси құрылым мен басқарудың ерекшеліктерімен танысу	мемлекеттердің құрылуы арасындағы байланысты білу; 6.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы монархия формаларын (сословиелік-өкілдік және шексіз билік) ажырату; 6.3.1.3 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әртүрлі елдердің билеушілерінің қызметін салыстыру; 6.3.1.4 басқару формасына сипаттама беру үшін "парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Боярлар Думасы" ұғымдарын түсіндіру	7.3.1.2 республикалық басқару құрылымының ерекшеліктерін анықтау; 7.3.1.3 Америка Құрама Штатының батыс бағытындағы экспансия саясатын сипаттау; 7.3.1.4 басқару формасына сипаттама беру үшін "парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Боярлар Думасы" ұғымдарын түсіндіру; 7.3.1.5 әртүрлі елдердің бір уақыт кезеңіндегі тарихи оқиғаларын салыстыру арқылы ұлттық мемлекеттердің (Италия, Германия) қалыптасу маңызын анықтау	8.3.1.2 қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау; 8.3.1.3 тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалып тасу алғы шарттары мен тарихын түсіндіру; 8.3.1.4 фактілерді, процестер мен оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың түрлі жолдарын түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия)	ұғымын түсіндіре білу; 9.3.1.2 Еуропа мен Азияның жетекші елдерінде конституциялық-құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Еуропалық парламент, Гаагадағы Халықаралық сот) талдау; 9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау	10 м ж ел ко құ и д қ ж құ ж д Еу па Га Ха со 10 м та за а 10 та ба 10 д ел ке ба се
3.2 Империя лар, соғыстар, көтеріліс тер және революциялар	5.3.2.1 ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін "империя" ұғымын білу және пайдалану; 5.3.2.2 басқыншы	6.3.2.1 Рим империясының ыдырау себептерін анықтау және жіктеу; 6.3.2.2 Византияның ішкі саясатын сипаттап, оның	7.3.2.1 Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау; 7.3.2.2 проследить	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау; 8.3.2.2 әлемнің саяси картасындағы өзгеріс терді	9.3.2.1 отарлық жүйенің ыдырауының себептері мен салдарын білу және түсіну; 9.3.2.2 "қырғи қабақ соғыстан" кейін әлемдегі интеграциялық	10 қ ке и ж д қ ай 10 құ

			изменение характера международных отношений;		және дезинтеграциялық процестерді айқындау;	
		ұзақ өмір сүруінің себептерін анықтау және жіктеу;	7.3.2.3 отаршылдық экспансияның салдарларын талдау арқылы XIX ғасырдағы әлемнің саяси картасындағы негізгі өзгерістерді анықтау;	сипаттау арқылы империялардың (Австро – Венгрия, Ресей, Осман империясы) ыдырау себептерін тұжырымдау;	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарларын талдау ;	
		6.3.2.3 кейінгі орта ғасыр кезеңіндегі антифеодалдық көтеріліс тердің себептері мен салдарын анықтау;	7.3.2.4 басқыншылық соғыстардың әлемдік саясаттың өзгеруіне ықпалын бағалау (Наполеон соғыстары мысалында);	8.3.2.3 XIX ғасырдағы әлемнің саяси картасындағы негізгі өзгерістерді анықтау, отаршылдық экспансияның салдарын талдау	9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік соғыстың нәтижелерін және олардың соғыстан кейінгі әлемдік тәртіпке әсерін анықтау.	
		6.3.2.4 ортағасырлық шапқыншылықта р кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау;	7.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау;	8.3.2.4 Ұлттар Лигасының қызметі мен Версаль-Вашингтон жүйесін талдау және бағалау;	9.3.2.5 нацистік қылмыскерлерге қатысты халықаралық әскери соттың қызметі мен нәтижелерін білу;	
		6.3.2.5 картада оқиғаларды даму динамикасында белгілей отырып, 1-4 жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарларын анықтау;	7.3.2.6 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "ұлтшылдық" ұғымдарын қолдану	8.3.2.5 XX ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуін және мемлекеттердің саяси құрылымын сипаттау	9.3.2.6 XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді тұжырымдау және бағалау;	
	лық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін түсіндіру;	5.3.2.3 Ежелгі Римдегі Спартак көтерілісін сипаттау, себептерін анықтау			9.3.2.7 тарихи фактілер мен картаға сүйене отырып, әскери-саяси одақтар НАТО және БШҰ-ның қарсылығын сипаттау	

4) "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік	5.4.1.1 кәсіп және шаруашылық түрлерін (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, мал шаруашылығы, металл өңдеу, айырбас сауда) сипаттау); 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" ұғымын түсіндіру, оның мәнін ашу; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау; 5.4.1.4 Ұлы Жібек Жолының Халықаралық сауданы дамытудағы рөлін анықтау	6.4.1.1 қолөнер мен сауданың рөлін анықтайтын ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлін түсіндіру; 6.4.1.3 "ішкі және сыртқы сауда" ұғымдарының анықтамаларын білу	7.4.1.1 себеп-салдарды анықтау арқылы Еуропадағы феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа (мануфактура, фабрика) өту процесін түсіндіру; 7.4.1.2 Англияның әлемдік жетекші держава ретінде қалыптасуындағы өнеркәсіп төңкерісінің рөлін сипаттау; 7.4.1.3 АҚШ-дағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 7.4.1.4 "экспорт", "импорт", "экспансия", "отарлау", "фактория" ұғымдарын қолдану арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру	8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейер өндірісі, стандарттау) мемлекеттердің шаруашылық жүйесінің дамуына ықпалын бағалау; 8.4.1.2 индустриялық қоғамның даму процесін түсіндіру үшін "модернизация" ұғымын пайдалану; 8.4.1.3 тарихи оқиғаларды талдау үшін "бағалы қағаздар нарығы", "акция", "алыпсатарлық", "қор биржасы", "несие", "банкроттық", "инфляция" ұғымдарын пайдалану; 8.4.1.4 фактілерді, процестерді, оқиғаларды салыстыра отырып, индустриялық қоғам қайшылықтарын	9.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдарындағы жұмыссыздықтың себеп-салдарын талдау; 9.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "стагнация" ұғымдарын пайдалана отырып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын интерпретациялау; 9.4.1.3 "аграрлық, индустриялық, постиндустриалды қоғам, жаңғырту" ұғымдарын түсіндіре білу; 9.4.1.4 Екінші дүниежүзілік соғыс қарсаңында әлемнің дамыған елдері арасындағы қайшылықтардың өршу себептерін білу	10.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдарындағы жұмыссыздықтың себеп-салдарын талдау; 10.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "стагнация" ұғымдарын пайдалана отырып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын интерпретациялау; 10.4.1.3 "аграрлық, индустриялық, постиндустриалды қоғам, жаңғырту" ұғымдарын түсіндіре білу; 10.4.1.4 Екінші дүниежүзілік соғыс қарсаңында әлемнің дамыған елдері арасындағы қайшылықтардың өршу себептерін білу

				ың (өндіру мен тұтыну теңгерімі) шиеленісу себептерін анықтау;		
				8.4.1.51930 жылдардағы құрылымдық экономикалық дағдарыстың нәтижесінде АҚШ пен Жапонияның экономикасында орын алған өзгерістердің себептерін анықтау		өс ет ф ан
4.2 Экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері	5.4.2.1 экономикалық ілгері леуді түсіну үшін шаруашылықтың иемденуші және өндіруші түрлерін салыстыру	6.4.2.1 экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіру арқылы феодалдық шаруашылықтың ерекшеліктерін сипаттау;	7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау; 7.4.2.2 қоғамның индустрияға дейінгі және индустриялық даму кезеңдерінің айырмашылығын анықтау	8.4.2.1 "жоспарлы экономика", "нарықтық экономика" ұғымдарын қолдана отырып, XX ғасырдың бірінші жартысындағы капитализм мен социализмнің экономикалық жүйелерін салыстыру	9.4.2.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы капитализм мен социализмнің экономикалық жүйелерін "жоспарлы экономика", "нарықтық экономика" ұғымдарын қолдана отырып салыстыра білу	10 м эк ж ти 10 2г д ба эк ре ак ба 10 3х ж эк ин м

35. Бағдарлама негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

36. Тоқсандық сағаттарды бөлімдер бойынша бөлу мұғалімнің қалауы бойынша өзгереді.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

5-10-сыныптарына арналған

"Дүниежүзі тарихы"

пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

1-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасысын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
Терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен мал өсірушілерге дейін	Ежелгі әлем тарихы нені зерттейді? Алғашқы адамдардың пайда болуы	5.1.1.1 Ежелгі әлем тарихын анықтау және адамның шығу тегі теориялар негізінде түсіндіру
	Адамдарды біріктірудің алғашқы формалары	5.1.1.2 адамдарды біріктірудің формалары, адамдар табының қауымдастық, тайпа, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтары
	Алғашқы адамдардың өмірі мен қызметі	5.4.1.1 кәсіп және шаруашылық (терімшілік, аңшылық, балықшылық, егіншілік, мал шаруашылығы, өңдеу, айырбас сауда) сипаты 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" түсіндіру, оның мәнін ашу; 5.4.2.1 экономикалық ілгері үшін шаруашылықтың иемденуі

		өндіруші түрлерін салысты
	Алғашқы адамдардың мәдениеті	5.2.2.1 ежелгі адамдардың сипаттау үшін "қарабайыр өнерін білдіретінін білу; 5.2.1.2 ежелгі діни нанымдардың түсініктер: тотемизм, анимизм, сиқыр туралы білу
Өзен алқаптары өркениеттері	Ежелгі Қосөзен мемлекеті	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	Қосөзен мемлекетінің шаруашылығы мен мәдениеті	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау; 5.2.4.1 ежелгі қоғамның даму жазудың пайда болуының 5.2.2.3 Ежелгі әлем өнерінің сипаттай білу
Ежелгі Египет	Египетте мемлекеттің пайда болуы	5.1.2.3 құл иеленуші қоғам топтардың рөлі туралы білу 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) болып, дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістерді сипаттау;
	Пирамида құрылысы дәуірі	5.2.2.2Ежелгі Египет ғибадатханаларын пирамидаларын сипаттау; 5.2.1.1 негізгі діни ұғымдар (Құдай, ғибадатхана, діни құрбандық)
2-тоқсан		
Ежелгі Египет	Ежелгі Египеттің әлеуметтік құрылымы	5.1.2.3 құл иеленуші қоғам топтардың рөлі туралы білу 5.1.2.2 ежелгі әлемдегі құлдар ерекшеліктерін білу.
	Ежелгі Египет шаруашылығы	5.4.1.3Ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттай білу
	Ежелгі Египеттің мәдениеті мен діні	5.2.1.1 негізгі діни ұғымдар

		(Құдай, ғибадатхана, абыз, 5.2.2.3 Ежелгі әлем өнерінің сипаттай білу; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуы болып, дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістердің сипаттау;
4-бөлім Қос дөңгелекті арбалар және империялар	Ежелгі дәуірдің әскери өнері	5.3.2.2 жаулап алу соғыстары империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын өзгерткенін түсіндіру; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдастырылуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттай білу
	Оңтүстік-Батыс Азияның ежелгі империялары	5.3.2.2 жаулап алу соғыстары империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын өзгеруін білу; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдастырылуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттай білу
	Орталық Азияның ежелгі мемлекеттері	5.3.2.2жаулап алу соғыстары империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын өзгеруін білу; 5.1.2.1ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдастырылуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттай білу
5-бөлім Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің триумфі	Үндістанда мемлекеттің құрылуы	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктерін білу; 5.3.2.2 жаулап алу соғыстары империялардың пайда болуы

		мемлекеттердің шекаралары өзгерткенін түсіндіре білу
	Ежелгі Үндістандағы Индуизм және Буддизм	5.1.2.4 Үндістандағы қоғамның құрылымын түсіндіру үшін "жүйесі" ұғымы туралы түсіндіру; 5.2.1.3 діннің ежелгі қоғамның әсерін сипаттай білу; 5.2.1.1 негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадатхана, абыз, т.б.)
3-тоқсан		
Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің триумфі	Ежелгі Үндістандағы қоғамдық құрылыс пен шаруашылық	5.1.2.4 Үндістандағы қоғамның құрылымын түсіндіру үшін "жүйесі" ұғымы туралы түсіндіру; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау; 5.2.4.2 ғылымдардың пайда болуына шаруашылық қызметінің әлеуметтік өзгерістердің әсерін (арифметика, геометрия, астрономия, медицина)
	Ежелгі Үндістандағы ғылыми білім мен мәдениеттің дамуы	5.2.4.2 ғылымдардың пайда болуына шаруашылық қызметінің әлеуметтік өзгерістердің әсерін (арифметика, геометрия, астрономия, медицина); 5.2.2.3 Ежелгі әлем өнерінің дамуына сипаттай білу
Ежелгі Қытай	Ежелгі Қытайда мемлекеттің құрылуы	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктерін білу; 5.3.2.2 жаулап алу соғыстары империялардың пайда болуына мемлекеттердің шекаралары өзгерткенін түсіндіре білу; 5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастары туралы түсіндіру
	Ежелгі Қытайдың қоғамдық-саяси жүйесі	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік құрылымын

	мен шаруашылығы	ұйымдастырылуын сипаттау 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	Ежелгі Қытай Мәдениеті	5.2.2.3 Ежелгі әлем өнерін сипаттау 5.2.4.2 ғылымдардың пайда болуына шаруашылық қызметінің әлеуметтік өзгерістердің әсері (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) 5.4.1.4 халықаралық сауданың дамуы. Ұлы Жібек жолының ролін анықтау
Ежелгі Греция	Ежелгі Греция өркениеттің алғашқы ошақтары	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттай білу
	Грек қалалары-Афина және Спарта	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктерін білу; 5.3.1.2 Афины мемлекетінде демократияның пайда болуы мен дамуы білу
	Ежелгі Грецияның қоғамдық-саяси жүйесі және экономикасы	5.1.2.2 ежелгі әлемдегі құлдық ерекшеліктерін білу; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдастырылуын сипаттау 5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктерін білу; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	25. Александр Македонскийдің Империясы	5.3.2.1 мемлекеттердің ежелгі қатынастарын түсіндіру үшін ұғымын білу және түсіндіру; 5.3.2.2 жаулап алу соғыстары мен империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларын түсіндіру
	Ежелгі Грецияның тарихшылары мен	5.2.3.1 ежелгі философтардың

Ежелгі Греция Мәдениеті	философтары	көзқарастары туралы түсін 5.2.3.2 ежелгі қоғамның да философтардың рөлі турал
4-тоқсан		
Ежелгі Греция Мәдениеті	Ежелгі Грециядағы білім және ғылым	5.2.4.2 ғылымдардың пайд дамуына шаруашылық қыз әлеуметтік өзгерістердің өс (арифметика, геометрия, ас медицина); 5.2.4.1 ежелгі қоғамның да жазудың пайда болуының
	Ежелгі Греция Мәдениеті	5.2.2.3Ежелгі әлем өнерінің сипаттай білу
	Ежелгі гректердің діни сенімдері	5.2.1.1 негізгі діни ұғымдар (Құдай, ғибадатхана, абыз, 5.2.1.3-діннің ежелгі қоғамн әсерін сипаттай білу
Рим империясының гүлденуі	Патша және республикалық кезеңдегі Ежелгі Римнің саяси және әлеуметтік жүйесі	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттерд құрылымының ерекшелікт білу; 5.3.1.3 ежелгі Римдегі саяси басқару ерекшеліктерімен
	Рим империясы	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әле ұйымдастырылуын сипатт 5.3.2.1 мемлекеттердің ежел қатынастарын түсіндіру үш ұғымын білу және қолдану 5.3.2.2 жаулап алу соғыстар империялардың пайда бол мемлекеттердің шекаралар түсіндіру
	Спартак көтерілісі ежелгі Римдегі құлдықты қалай сипаттайды?	5.1.2.2 ежелгі әлемдегі құлд ерекшеліктерін білу; 5.3.2.3 ежелгі Римдегі Спарт сипаттап, оның себептерін

	Ежелгі Рим мәдениеті	5.2.2.3 Ежелгі әлем өнерінің сипаттай білу; 5.2.4.2 ғылымдардың пайда болуына (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) ЭКЖ қызмет пен әлеуметтік өзгерістерін сипаттай білу
Рим дәуірлердің басында	Ежелгі әлемнің мәдени мұрасы	5.2.2.3 Ежелгі әлем өнерінің сипаттай білу

2) 6 сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
Рим империясының құлауы	Орта ғасырлар ұғымы және кезеңділігі	6.1.1.3 ерте, орта, Соңғы орта ғасырлар хронологиялық шеңберін білу және оларды уақыт кестесінде білдіру
	Христиан дінінің пайда болуы кезіндегі Рим империясы.	6.2.1.1 христиан мен ислам дінінің болуы және діннің ортағасырлық мемлекеттерінің дамуына әсерін түсінуге; 6.2.2.1 әртүрлі тарихи оқиғалар арасындағы өзара байланысты отырып, діндердің әлемдік әсерін анықтай білу
	Батыс Рим империясының құлауы. Халықтардың ұлы қоныс аударуы	6.1.2.1 "Халықтардың ұлы қоныс аударуының" Орта ғасырдағы мемлекеттердің дамуына әсерін түсінуге; 6.3.2.1 Рим империясының құлауының себептерін білу және түсінуге
	Франк империясының құрылуы	6.1.2.1 "Халықтардың ұлы қоныс аударуының" Орта ғасырдағы халықтардың дамуына әсерін түсінуге; 6.3.2.1 Рим империясының құлауының себептерін білу және түсінуге

	Византия империясы	6.3.2.2 көршілес мемлекеттермен қатынасы мысалында Византизм және сыртқы саясатын сипаттау
	Киев Русінің құрылуы. Христиандықты қабылдау	6.2.1.1 христиан мен исламның болуы және діннің ортағасырдағы мемлекеттерінің дамуына әсерін түсінікке ие болу; 6.3.2.4 орта ғасыр кезеңіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау
Феодализм	Феодализмнің негізгі белгілері	6.4.2.1 экономикалық қатынастардың нысандарын түсіндіре отырып, шаруашылықтың феодалдық ерекшеліктерін сипаттау
	Феодалдық қоғамның дамуы	6.1.1.1 феодалдық қоғамның құрылымын сипаттай білу; 6.1.1.2 орта ғасырдағы адам мен тұрмысын сипаттай білу; 6.1.2.2 басқарушы және тәуелсіз (феодалдар мен шаруалар) байланысты түсіндіре білу; 6.1.2.3 орта ғасырлардағы әлеуметтік қатығыстар туралы түсінік
2-тоқсан		
Феодализм	Ортағасырлық қалалардың дамуы	6.4.1.1 қолөнер мен сауданың дамуы анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.2.5 қоғамдағы өзгерістердің дамуына әсерін анықтау (сәуір кескіндеме)
Ислам тарихы	Исламның пайда болуы	6.2.1.1 христиан мен исламның болуы және діннің ортағасырдағы мемлекеттерінің дамуына әсерін түсіну

	Ислам мәдениетінің "алтын ғасыры"	6.2.2.1 әртүрлі тарихи оқиға арасындағы өзара байланысты отырып, діндердің әлемдік әсерін анықтау; 6.2.3.1 Шығыс ойшылдарының жетістіктерінің мәнін түсіндіру
Крест жорықтары	Крест жорықтарының барысы мен салдары	6.3.2.51-4 жорық мысалында жорықтарының себептері мен білу және түсіну, оларды оқу картасында
	Крест жорықтарының маңызы мен әсері	6.2.2.1 әртүрлі тарихи оқиға арасындағы байланысты отырып, діндердің әлемдік мәдениетіне әсерін анықтау
Моңғолдар	Моңғол империясының қалыптасуы	6.3.2.4 ортағасырлық жаулап алу кезеңіндегі халықаралық қатынастар ерекшеліктерін анықтау
	Моңғол жаулап алуының мәні мен салдары	6.3.2.4 ортағасырлық жаулап алу кезеңіндегі халықаралық қатынастар ерекшеліктерін анықтау
XIV ғасыр - XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам	Еуропадағы шаруа көтерілістері	6.3.2.3 кейінгі орта ғасырдағы антифеодалды көтерілістер мен салдарын анықтаңыз
3-тоқсан		
XIV ғасыр - XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам	Еуропадағы феодалдық соғыстардағы Жанна д'Арк және жүз жылдық соғыстағы Францияның жеңісі	6.3.1.1 феодалдық мемлекеттер кезеңдерін және феодалдық орталықтандырылған мемлекеттің құрылуы арасындағы байланысты
	Еуропада орталықтандырылған мемлекеттердің құрылуы	6.3.1.1 феодалдық мемлекеттер кезеңдерін және феодалдық орталықтандырылған мемлекеттің құрылуы арасындағы байланысты
Батыс пен Шығыстағы Абсолютизм	Феодалдық мемлекеттердің даму кезеңдері	6.3.1.1 феодалдық мемлекеттер кезеңдерін және феодалдық орталықтандырылған мемлекеттің құрылуы арасындағы байланысты 6.3.1.2 батыс және Шығыс еуропалық монархия формаларын ажырату (сословиелік-өкілдік және абсолюттік)

		6.3.1.4 басқару формасын с "парламент", "жалпы Штатт "Кортес", "Бояр Дума" ұғымд білу
	Франция мен Англияда абсолютизмнің дамуы	6.3.1.2 Батыс және Шығыс е монархия формаларын ажы (сословиелік-өкілдік және 6.3.1.3-саяси биліктің ерекш анықтау үшін әртүрлі елдер билеушілерінің қызметін с
	Ресейдегі абсолютизмнің дамуы	6.3.1.2 Батыс және Шығыс е монархия формаларын ажы (сословиелік-өкілдік және 6.3.1.3 саяси биліктің ерекш анықтау үшін әртүрлі елдер билеушілерінің қызметін с
	Жапония мен Қытайдағы монархияның ерекшеліктері	6.3.1.2 Батыс және Шығыс е монархия формаларын ажы (сословиелік-өкілдік және 6.3.1.3 саяси биліктің ерекш анықтау үшін әртүрлі елдер билеушілерінің қызметін с
	Осман империясындағы монархияның ерекшеліктері	6.3.1.2 Батыс және Шығыс е монархия формаларын ажы (сословиелік-өкілдік және 6.3.1.3 саяси биліктің ерекш анықтау үшін әртүрлі елдер билеушілерінің қызметін с
Сауда, қолөнер және әлемді игеру	Ұлы Жібек жолы	6.4.1.2орта ғасырдағы халы мен саяхаттың рөлін түсінд
	Ұлы Географиялық Ашылулар	6.4.1.2 орта ғасырдағы халы мен саяхаттың рөлін түсінд 6.2.4.3 XV-XVI ғасырлардағы саяхатшылардың негізгі ба картада белгілей отырып, Ұ географиялық ашылуларды түсініктерге әсерін анықтау

	XV ғасырдағы американдық халықтар. Алғашқы отарлық жаулап алулар	6.2.4.3 XV-XVI ғасырлардағы саяхатшылардың негізгі бағамдары карталарда белгілей отырып, Ұлы географиялық ашылулардың түсініктерге әсерін анықтау; 6.3.2.6 "отарлау, колония, мәдениет" ұғымын түсіндіре білу (Испания, Португалияны жаулап алу м
4-тоқсан		
Қайта Өрлеу Дәуірі	Қайта Өрлеу Дәуірі	6.2.2.2 ежелгі мәдениетпен (өнері, мүсін) өзара байланысты отырып, қайта өрлеу дәуірін сипаттау; 6.2.2.3 гуманистер идеяларын ортағасырлық мәдениеттің әсерін сипаттау
	Гуманистік идеялардың ортағасырлық мәдениеттің дамуына әсері	6.2.3.2 гуманистер идеяларын ортағасырлық мәдениеттің әсерін анықтау
	Шығыстағы мәдениеттің дамуы	6.2.2.4 Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін
Ғылыми революция	Орта ғасырдағы ғылымның дамуы	6.2.4.2 жаратылыстану ғылымының дамуы үшін кейінгі орта ғасыр кезеңіндегі ғаламның құрылымын ғылыми жаңалықтардың мән-маңызын анықтау; 6.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастық белгілей отырып, адам және өміріндегі ғылыми жаңалықтарды білу
Реформалау	Еуропадағы Реформацияның себептері	6.2.1.2 "гуманизм", "реформация", "протестантизм", "лютерантизм", "кальвинизм" ұғымдары негізін түсіну; 6.2.1.3 адамның дүниетанымын қоғамдық өмірдегі діннің ролы мен себептерін білу
	Реформацияның мәні мен нәтижелері	6.2.1.2 "гуманизм", "реформация", "протестантизм", "лютерантизм"

		"кальвинизм" ұғымдары не түсіну; 6.2.1.3 адамның дүниетанып, қоғамдық өмірдегі діннің рөлін және себептерін білу

3) 7 сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
Өнеркәсіптік революция және оның әлемдегі өзгерістерге әсері	"Жаңа уақыт" кезеңі және оның ерекшеліктері	7.3.1.1 жаңа уақыттың хронологиялық шеңберін, кезеңділікті білу және уақыт кестесіне белгілей білу
	Ағылшын буржуазиялық революциясы. Периодизация және себептері	7.3.2.1 Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың төңкерістердің себептерін білу 7.1.1.1 қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін "капитал", "буржуазия", "жұмысшы табы/пролетариат" ұғымдарын қолдана отырып, түсіндіре білу
	Ағылшын буржуазиялық революциясы. Мәні мен нәтижелері	7.1.2.1 қоғамдық қатынастардағы буржуазияның рөлін анықтау 7.3.2.1 знать причины буржуазных революций в Западной Европе и Америке; 7.1.1.1 уметь объяснять понятия "буржуазия", "рабочий класс", используя их для объяснения структуры общества;
	Өнеркәсіптік төңкеріс	7.1.2.1 определять роль буржуазии в системе общественных отношений 7.1.1.2 мануфактуралардың және фабрикалардың пайда болуы, жалдамалы жұмысшылар пайдалануы, қалыптасуы арасында байлық бөлінуін білу;

		7.4.1.1 Еуропада (мануфактур) феодалдық шаруашылықта шаруашылыққа көшу процесі жатқанын білу; 7.4.1.2 Англияның жетекші әлеуметтік держава ретінде қалыптасуы мен өнеркәсіптік төңкерістің ролін білу
	Индустриялық қоғамның әлеуметтік құрылымы	7.1.1.1 қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін "капитал", "буржуазия", "жұмысшы табы/пролетариат" ұғымдары қолдана отырып, түсіндіре білу 7.1.2.1 қоғамдық қатынастардағы буржуазияның ролін анықтау
XVIII ғасырдағы Үндістан мен Ұлыбритания	Еуропалықтардың отарлауындағы Үндістан	7.1.1.3 Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы мен Азия елдерінің (Қытай, Үндістан, Жапония) әлеуметтік құрылымы мен ерекшеліктерін білу; 7.3.2.5 Еуропалық отарлық әлеуметтік Шығыстың дәстүрлі қоғамдық құрылымы туралы түсінікке ие болу; 7.4.1.4 "экспорт", "импорт", "экономический отарлау", "фактория" ұғымдары пайдалана отырып, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру
	Еуропа елдерінің Шығысты отарлау саясаты	7.1.1.3 Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы мен Азия елдерінің (Қытай, Үндістан, Жапония) әлеуметтік құрылымы мен ерекшеліктерін білу; 7.3.2.5 Еуропалық отарлық әлеуметтік Шығыстың дәстүрлі қоғамдық құрылымы туралы түсінікке ие болу; 7.4.1.4 "экспорт", "импорт", "экономический отарлау", "фактория" ұғымдары пайдалана отырып, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру
Ағарту идеяларын тарату	Ағарту идеяларын тарату	7.2.3.2 ағарту дәуірі идеялары мен қоғамдық дамуға әсері туралы

		болу; 7.2.1.2 Шығыс пен Батыста өміріндегі міндеттерін анықтау; 7.2.4.1 жаңа уақыттың ғылым, техника, өнер, өнеркәсіп, қоғамдық қалыптасуы туралы түсінікке ие болу
2-тоқсан		
Ағарту идеяларын тарату	Еуропа елдеріндегі ағарту дәуірі	7.2.1.1 қоғамда діннің рөлін анықтау, дін мен қоғам байланысты адамдардың өміріндегі өзгерістерді анықтау; 7.2.3.2 ағарту дәуірі идеяларын қоғамдық дамуға әсері туралы анықтау; 7.2.2.1 тарихи оқиғаларды сипаттау, өнер туындыларын пайдалану
	Солтүстік Американың әлеуметтік-экономикалық дамуы	7.3.2.1 Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық төңкерістердің себептерін білдіру 7.2.3.2 ағарту дәуірі идеяларын қоғамдық дамуға әсері білдіру
	Тәуелсіздік үшін күрес	7.3.2.1 Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық төңкерістердің себептерін білдіру 7.3.1.2 республикалық басқару құрылымының басты ерекшеліктерін анықтау
	АҚШ-тың қалыптасуы	7.3.1.2 республикалық басқару құрылымының басты ерекшеліктерін анықтау 7.4.1.3 АҚШ-тағы капитализм мен монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау
Француз революциясы	Француз буржуазиялық революциясы. Революцияның себептері мен басталуы	7.3.2.1 Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық төңкерістердің себептерін білдіру 7.1.1.1 қоғамның әлеуметтік топтарға толық түсіндіру үшін "капитализм", "буржуазия", "жұмысшы табы", "пролетариат" ұғымдарын таныту

		7.3.1.4 басқару формасын с "Парламент", "жалпы Штатт "кортес", "Бояр Думасы" ұғы түсіндіре білу
	Француз революциясының негізгі кезеңдері	7.3.2.1 Батыс Еуропа мен Со Америкадағы буржуазияль төңкерістердің себептерін б 7.1.1.1 қоғамның әлеуметті толық түсіндіру үшін "капи "буржуазия", "жұмысшы та пролетариат" ұғымдарын т
	Француз революциясының мәні	7.3.2.1 Батыс Еуропа мен Со Америкадағы буржуазияль төңкерістердің себептерін б 7.3.1.2 республикалық баск құрылымының басты ерек
	Наполеон империясы және жаулап алу соғыстары	7.3.2.4 басқыншылық соғы әлемдік саясаттың өзгеруін көрсету (Наполеон I жорық мысалында); 7.2.3.2 ағарту дәуірі идеялар қоғамдық дамуға әсерін тү
3-тоқсан		
XIX ғасырдағы империялар және олардың бәсекелестігі.	I Петр кезінде Ресей империясының құрылуы	7.3.2.2 халықаралық қатын сипатындағы өзгерістерді к 7.4.2.1 әр түрлі елдерде қоғ капиталистік сатысына кө ерекшеліктерін білу; 7.1.2.4 Ресей билеушілеріні тұлғаның тарихтағы рөлінін маңыздылығын түсіну
	Сарай төңкерістерінің дәуірі және Екатерина II-нің билігі	7.1.2.4 Ресей билеушілеріні тұлғаның тарихтағы рөлінін маңыздылығын түсіну; 7.4.2.1 әр түрлі елдерде қоғ капиталистік сатысына кө ерекшеліктерін білу

	Иранның дамуы. Ирандағы ағылшын-орыс бәсекелестігі	7.3.2.2 халықаралық қатынастар сипатындағы өзгерістерді сипаттау; 7.3.2.4 басқыншылық соғыстар мен әлемдік саясаттың өзгеруін талдау (Наполеон I жорықтары мен тәртіпін)
	Осман империясындағы дағдарыстың күшеюі және Танзимат реформасы	7.3.2.2 халықаралық қатынастар сипатындағы өзгерістерді сипаттау;
	Қырым соғысының себептері мен салдары	7.3.2.2 халықаралық қатынастар сипатындағы өзгерістерді сипаттау; 7.3.2.4 басқыншылық соғыстар мен әлемдік саясаттың өзгеруін талдау (Наполеон I жорықтары мен тәртіпін)
XIX ғасырдағы Қытай және еуропалық державалар	Қытайдың дамуы. "Жабық есік" саясаты.	7.3.2.5 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамдарын түсіну; 7.1.1.3-Еуропалық державалардың отарлық экспансиясы кезеңінде елдерінің (Қытай, Үндістан) әлеуметтік құрылымының өзгеруін анықтау
	Қытай және Апиын соғысы	7.3.2.5-Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамдарын түсіну; 7.4.1.4 "экспорт", "импорт", "отарлау", "фактория" ұғымдарын пайдалана отырып, тауар-ақша қатынастарының дамуын талдау; 7.1.1.3 Еуропалық державалардың отарлық экспансиясы кезеңінде елдерінің (Қытай, Үндістан) әлеуметтік құрылымының өзгеруін анықтау
XIX ғасырдағы Еуропаға революциялық идеялардың әсері	1848-1849 жылдардағы Еуропадағы төңкерістер	7.3.2.1 Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық төңкерістердің себептерін талдау; 7.1.2.1 қоғамдық қатынастардағы буржуазияның рөлін анықтау

		7.3.2.6 "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "утилитаризм" ұғымдарын түсіндіре білу
	Германияның бірігуі	7.3.1.5 әртүрлі елдердің тарихы мен сол уақыт кезеңінде салыстырмалы ұлттық мемлекеттердің (Италия, Германия) қалыптасуының анықтау; 7.3.2.6 "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "утилитаризм" ұғымдарын түсіндіре білу
	Италияның бірігуі	7.3.1.5 әртүрлі елдердің тарихы мен сол уақыт кезеңінде салыстырмалы ұлттық мемлекеттердің (Италия, Германия) қалыптасуының анықтау; 7.3.2.6 "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "утилитаризм" ұғымдарын түсіндіре білу
4-тоқсан		
XIX ғасырдағы Ресейдің қоғамдық-саяси ойдың дамуы	XIX ғасырдағы Ресейдің дамуы. Ресей автократиясының дағдарысы	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың пайда болу себептері (халықшылдық, либерализм) 7.1.2.5 тарихи оқиғаны түсіндіру: "крепостное право", "декабрь 1825 жылғы халықшылдар", "жеке терроризм", "пролетариат диктатурасы" пайдалану
	Декабристердің көтерілісі	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың пайда болу себептері (халықшылдық, либерализм) 7.1.2.5 тарихи оқиғаны түсіндіру: "крепостное право", "декабрь 1825 жылғы халықшылдар", "жеке терроризм", "пролетариат диктатурасы" пайдалану
XIX ғасырдағы Үндістан мен Үндіқытайдағы Еуропалық үстемдік	XIX ғасырдың басындағы Үндістанның дамуы	7.3.2.5 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамдық-саяси түсіну; 7.1.1.3 Еуропалық державалар

		отарлық экспансиясы кезе елдерінің (Қытай, Үндістан әлеуметтік құрылымының анықтау
	Әлемнің отарлық бөлінуінің аяқталуы.	7.3.2.5 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамд түсіну; 7.3.2.3 отарлық экспансиян талдай отырып, XIX ғасырд саяси картасындағы негізгі анықтай білу
Америка Құрама Штаттарының күшеюі	XIX ғасырдағы АҚШ-тың әлеуметтік- экономикалық дамуы. АҚШ-тағы азамат соғысының себептері мен салдары	7.4.1.3 АҚШ-тағы капиталис монополиялардың даму ер анықтай білу; 7.4.2.1 әр түрлі елдерде қоғ өнеркәсіптік сатысына көш ерекшеліктерін анықтау; 7.3.1.3 АҚШ-тың батыс бағы экспансия саясатын сипат
	АҚШ-тағы азамат соғысының себептері мен салдары	7.4.1.3 АҚШ-тағы капиталис монополиялардың даму ер анықтай білу; 7.4.2.1 әр түрлі елдерде қоғ өнеркәсіптік сатысына көш ерекшеліктерін анықтау; 7.3.1.3 АҚШ-тың батыс бағы экспансия саясатын сипат 7.1.1.4 трансатлантикалық ерекшеліктерін анықтау
	XIX ғасырдағы Жапонияның дамуы және еуропа елдеріне "Жапонияның ашылуы"	7.3.2.5 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамд түсіну; 7.4.2.2 қоғам дамуының ин дейінгі және индустриялық арасындағы айырмашылы анықтай білу

4) 8 сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
Суретшілер мен жазушылардың көзімен: XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу	XIX ғасырдағы өнер және оның бағыттары	8.2.2.2 өнердегі негізгі стилі ағымдардың белгілерін анықтау (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) 8.2.2.1 әртүрлі тарихи оқиғалар үшін өнер туындыларын пайдалану
	XIX ғасырдағы әдебиеттің дамуы	8.2.2.1 әртүрлі тарихи оқиғалар үшін өнер туындыларын пайдалану 8.1.2.2 тарихи оқиғаларды таныту "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "үлгі" ұғымдарын қолдана білу
Ғылыми ойдың дамуы	XIX ғасырдағы ғылымның дамуы және ғылыми жаңалықтар	8.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастық белгілей отырып, адам мен өміріндегі ғылыми жаңалықтардың маңызын түсіну; 8.2.1.1 қоғамдағы діннің рөлін анықтау, байланысты адамдардың өмірін өзгерістерді анықтау
	Шығыс елдерінде мәдениет пен ғылымның дамуы	8.2.2.1 әртүрлі тарихи оқиғалар үшін өнер туындыларын пайдалану 8.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастық белгілей отырып, адам мен өміріндегі ғылыми жаңалықтардың маңызын түсіну
XX ғасырдың басындағы әлем	"Жаңа заман" тарихының кезеңі және оның ерекшеліктері	8.3.1.1 жаңа заманның хронологиялық шеңберін, кезеңділігін білу, уақыт кестесінде белгілей білу
	XX ғасырдың басындағы әлем	8.3.2.5XX ғасырдың басындағы аумақтық бөлінуі мен елдердің құрылымын білу
	XX ғасырдың басындағы ғылыми-техникалық прогресс	8.2.4.2 тарихи оқиғалардың нәтижелерін, маңызын жиі пайдалану

		ғылымның әлем елдерінің экономикалық дамуындағы ролін түсінудің маңызын білу 8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция және өнердің дамуы (конвейерлік өндіріс, стандарттар, елдердің шаруашылық жүйесінің дамытудағы ролін түсінудің маңызын білу); 8.4.1.2 индустриялық қоғамның даму процесін түсіндіру үшін "жаңа" ұғымын пайдалана білу
	XX ғасырдың басындағы өнер мен мәдениеттің дамуы	8.2.2.3 XIX ғасыр - XX ғасырдың өнеріндегі негізгі ағымдардың дамуы (модернизм, символизм, рәсім, авангардизм); 8.2.2.4 XX ғасырдың бірінші жартысындағы қоғамның рухани дамуына мәдениеттің (кинематограф) талдау
2-тоқсан		
Бірінші дүниежүзілік соғыс	Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен басталуы	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың басталуы мен себептерін білу
	Бірінші дүниежүзілік соғыстың негізгі шайқастары мен нәтижелері	8.2.4.3 Әскери ғылым мен техниканың әскери стратегияның ролін білу, дүниежүзілік соғыстың негізгі шайқастарының барысы мен нәтижелерін білу
Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлемдік құрылым	8.3.2.2 Әлемнің саяси картасының өзгерістерді сипаттай отырып, империялардың (Австро-Венгрия, Осман империясы) ыдырауының себептерін білу және түсінудің маңызын білу
	Версаль-Вашингтон жүйесі	8.3.2.4 Ұлттар Лигасы мен Вашингтон келісім-шарттарының қызметін сипаттаңыз
Ресейдегі 1917 жылғы революция	Ресейдегі революциялық қозғалыс	8.3.1.2 Қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм және консерватизм, марксизм және демократия) қоғам өміріне болғанын түсінудің маңызын білу
	Ресейдегі Ақпан және Қазан төңкерістері	8.1.1.1 Ақпан және Қазан төңкерістері

		Ресейдің одан әрі дамуын және әлеуметтік құрылымынның түсіну
	Ресейдегі Азаматтық соғыс және оның нәтижелері. "Әскери коммунизм" саясаты	8.1.1.1Ақпан және Қазан төңірегі Ресейдің одан әрі дамуын және әлеуметтік құрылымынның түсіну
	1917-1924 жылдардағы Ресейдегі ҰЭП	8.1.1.1Ақпан және Қазан төңірегі Ресейдің одан әрі дамуын және әлеуметтік құрылымынның түсіну 8.2.1.2мемлекет пен діннің қатынасын сипаттау, тарихи ерекшеліктерін анықтау және
3-тоқсан		
Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Түркияның дамуы	8.2.1.2мемлекет пен діннің қатынасын сипаттау, тарихи ерекшеліктерін анықтау және
	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Қытайдың дамуы	8.3.1.2қоғамдық-саяси ағылшын (әлеуметтік либерализм және консерватизм, марксизм және демократия) қоғам өміріне болғанын түсіну
	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдерінің дамуы	8.3.1.2қоғамдық-саяси ағылшын (әлеуметтік либерализм және консерватизм, марксизм және демократия) қоғам өміріне болғанын түсіну
Ұлы Күйзелістің себептері мен салдары	Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның салдары	8.4.1.2 индустриялық қоғам процесін түсіндіру үшін "жаңа" ұғымын пайдалана білу; 8.4.1.1-техникалық революция жетістіктерінің (конвейерлі стандарттау) елдердің шаруашылық жүйесін дамытуға әсері қанша түсіну
	"Ұлы Күйзеліс" жылдары және АҚШ-тың дамуы	8.4.1.3 "бағалы қағаздар нарығы", "алыпсатарлық", "қор биржасы", "банкроттық", "инфляция" ұғымдарына түсіне және түсіндіре білу;

		8.4.1.4 индустриялық қоғам қайшылықтарының өршу с (өндіріс пен тұтыну арасында теңгерімсіздік) білу
	Ф.д. Рузвельттің "Жаңа курс". Әскери кезеңдегі АҚШ-тың сыртқы саясаты	8.2.3.2 кейнсианизмнің әлем әлеуметтік-экономикалық да рөлін түсіну; 8.4.1.5 1930 жылдардағы құр экономикалық дағдарыс нә АҚШ пен Жапония экономи өзгерістердің себептерін біл
		8.3.1.4 әлемдік экономикалы дағдарыстан шығудың әртүр (АҚШ, Франция, Германия) ф процестерді, оқиғаларды са отырып түсіндіру
	Ұлыбританияның Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі дамуы	8.2.3.2 кейнсианизмнің әлем әлеуметтік-экономикалық да рөлін түсіну; 8.3.1.4 әлемдік экономикалы дағдарыстан шығудың әртүр (АҚШ, Франция, Германия) ф процестерді, оқиғаларды са отырып түсіндіру
	Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның Ұлыбританиядағы салдары	8.3.1.4 әлемдік экономикалы дағдарыстан шығудың әртүр (АҚШ, Франция, Германия) ф процестерді, оқиғаларды са отырып түсіндіру; 8.4.1.4 индустриялық қоғам қайшылықтарының өршу с (өндіріс пен тұтыну арасында теңгерімсіздік) білу
	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Францияның дамуы	8.2.3.2 кейнсианизмнің әлем әлеуметтік-экономикалық да рөлін түсіну; 8.3.1.3 әлемдік экономикалы дағдарыстан шығудың әртүр (АҚШ, Франция, Германия) ф процестерді, оқиғаларды са отырып түсіндіру

	Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның Франциядағы салдары	8.3.1.3 әлемдік экономикалық дағдарыстан шығудың әртүрлі елдеріне (АҚШ, Франция, Германия) әсерлерін, оқиғаларды саралап отырып түсіндіру; 8.4.1.4 индустриялық қоғамның қайшылықтарының өршуі мен олардың (өндіріс пен тұтыну арасындағы) теңсіздік) білу;
4-тоқсан		
Шығыстағы тоталитарлық режимдер	КСРО-ның құрылуы және И.В.Сталин	8.1.1.2 социалистік қоғамның байланысты әлеуметтік топтар (жұмысшы табының, шаруалар, интеллигенцияның) мәртебесін өзгертуі; 8.3.1.3 тоталитаризмнің қалыптасуының алғышарттарын
	Индустрияландыру. КСРО-дағы ұжымдастыру. Қоғамдағы әлеуметтік өзгерістер	8.1.1.2 социалистік қоғамның байланысты әлеуметтік топтар (жұмысшы табының, шаруалар, интеллигенцияның) мәртебесін өзгергенін білу; 8.4.2.1 XX ғасырдың бірінші жартысында капитализм мен социализм экономикалық жүйелерін "жүйелі экономика", "нарықтық экономика" ұғымдарын пайдалана отырып
	1937-1938 жылдардағы жаппай саяси қуғын-сүргін. XX ғасырдың 30-шы жылдарының аяғындағы Кеңес Үкіметінің сыртқы саясаты	8.3.1.3. тоталитаризмнің қалыптасуының алғышарттарын 8.1.2.1 реакциялық идеология таралуының қоғамның әлеуметтік өзгеруіне (фашизм, нәсілшілдік, шовинизм, нацизм) әсері қаншалықты болғанын түсіну
	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапонияның дамуы	8.1.2.1 реакциялық идеология таралуының қоғамның әлеуметтік өзгеруіне (фашизм, нәсілшілдік, шовинизм, нацизм) әсері қаншалықты болғанын түсіну; 8.3.1.3 тоталитаризмнің қалыптасуының алғышарттарын

		8.4.1.5 1930 жылдардағы құрылымдық экономикалық дағдарыс сипатын АҚШ пен Жапония экономикасында өзгерістердің себептері
Тоталитарлық режимдегі Батыс	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Германияның дамуы. Веймар республикасы	8.1.2.1 реакциялық идеология таралуының қоғамның әлеуметтік өзгеруіне (фашизм, нәсілшіл шовинизм, нацизм) әсері көрсетілетін болғанын түсіну; 8.3.1.3 тоталитаризмнің қалыптасуының алғышарттарын
	Германияда фашистердің билікке келуі	8.1.2.1 реакциялық идеология таралуының қоғамның әлеуметтік өзгеруіне (фашизм, нәсілшіл шовинизм, нацизм) әсері көрсетілетін болғанын түсіну; 8.3.1.3 тоталитаризмнің қалыптасуының алғышарттарын
	Италия мен Испаниядағы фашистердің билікке келуі	8.1.2.1 реакциялық идеология таралуының қоғамның әлеуметтік өзгеруіне (фашизм, нәсілшіл шовинизм, нацизм) әсері көрсетілетін болғанын түсіну; 8.3.1.2 қоғамдық-саяси ағымдар (әлеуметтік либерализм және консерватизм, марксизм және демократия) қоғам өміріне қатынасын сипаттай білу;

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
XX ғасырдың бірінші жартысындағы Дін және мәдениет	XX ғасырдың бірінші жартысындағы діннің әлемдегі таралуы	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің анықтау және салыстыра отырып, мемлекет пен діннің қатынасын сипаттай білу;

		9.2.1."зайырлылық","ар-ожд бостандығы","зайырлы мемлекет","мемлекеттік дін түсіндіре білу
	XX ғасырдың басында әлемде ғылым мен техниканың дамуы	9.2.4.2 XX ғасырдың бірінші елдердің әлеуметтік-эконом дамуындағы Ғылым мен ғы жаңалықтардың рөлін баға
	XX ғасырдың бірінші жартысындағы мәдениет пен өнердің әлемде дамуы	9.2.2.2 XX ғасырдың бірінші бұқаралық мәдениеттің (ки радио) қоғамның рухани да 9.2.3.1 "позитивизм", "прагм "реализм" ұғымдарын тари сипаттау үшін пайдалану
Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары	Екінші дүниежүзілік соғысқа дейінгі халықаралық қатынастар	9.4.1.4 Екінші дүниежүзілік қарсаңында әлемнің дамы арасындағы қайшылықтар себептерін білу
	Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен басталуы	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік себептерін, сипатын және с
	Ұлы Отан соғысының басталуы	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік себептерін, сипатын және с
		9.1.2.2 Ұлы Отан соғысы жы халықтың өміріндегі қиын сипаттай білу;
		9.1.2.3 "отандық, кеңес халк Армиясы, оккупация, блока ұғымдарының анықтамала
	Екінші дүниежүзілік және Ұлы Отан соғысы жылдарындағы негізгі шайқастар	9.2.4.1 әскери ғылым мен т әскери стратегияның, әлем соғыстардағы рөлін білу жа 9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік себептерін, сипатын және с
	Екінші дүниежүзілік соғыстың аяқталуы негізгі нәтижелер мен сабақтар	9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардын кейінгі тұрмыс-тіршілікке ә

Деколонизация процесінің жаңа кезеңі	Соғыстан кейінгі Дүниежүзілік отарлық жүйенің ыдырауы	9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардың кейінгі тұрмыс-тіршілікке ә 9.1.1.3 әлемдік отарлық жү кезеңінде Азия елдерінің (Үндістан, Жапония) әлеум құрылымының ерекшелікт
	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдерінің дамуы	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің анықтау және салыстыра мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттай білу; 9.1.1.3 әлемдік отарлық жү кезеңінде Азия (Қытай, Үнді Жапония) және Африка ел әлеуметтік құрылымының анықтау
	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Африка елдерінің дамуы	9.1.1.3 әлемдік отарлық жү кезеңінде Азия елдерінің (Үндістан, Жапония) әлеум құрылымының ерекшелікт 9.3.2.1 отарлық жүйенің ыд себептері мен салдарын бі
	Соғыстан кейінгі араб елдерінің дамуы	9.3.1.3 мемлекеттердің тари заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардың кейінгі тұрмыс-тіршілікке ә 9.3.2.1 отарлық жүйенің ыд себептері мен салдарын бі
XX ғасырдың 2-жартысындағы әлемнің саяси картасы	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем елдерінің дамуы. Әлемнің саяси картасындағы өзгерістер	9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардың кейінгі тұрмыс-тіршілікке ә 9.3.2.6 XX ғасырдың екінші әлемнің саяси картасында қорытындылау және бағал 9.3.2.1 отарлық жүйенің ыд себептері мен салдарын бі

	Соғыстан кейінгі Ұлыбританияның дамуы	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардың кейінгі тұрмыс-тіршілікке әсерін;
	Соғыстан кейінгі Францияның дамуы	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардың кейінгі тұрмыс-тіршілікке әсерін;
	Соғыстан кейінгі АҚШ-тың дамуы	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардың кейінгі тұрмыс-тіршілікке әсерін;
3-тоқсан		
XX ғасырдың 2-жартысындағы әлемнің саяси картасы	Соғыстан кейінгі Германияның дамуы	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардың кейінгі тұрмыс-тіршілікке әсерін;
	Соғыстан кейінгі социалистік лагерь елдерінің дамуы	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардың кейінгі тұрмыс-тіршілікке әсерін;
	Соғыстан кейінгі КСРО-ның дамуы	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардың кейінгі тұрмыс-тіршілікке әсерін;
	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапонияның дамуы.	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.4 Екінші дүниежүзілік нәтижелерін және олардың кейінгі тұрмыс-тіршілікке әсерін;

		кейінгі тұрмыс-тіршілікке ә
Халықаралық ұйымдардың құрылуы	НюрнбергТрибуналы	9.3.2.5 нацистік қылмыскер халықаралық әскери сотты нәтижелерін білу
	КСРО мен АҚШ арасындағы "қырғи қабақ соғысы"	9.3.2.2 "қырғи қабақ соғыс" тарихи оқиғалар әкелгенін
		9.3.2.7 тарихи фактілер мен сүйене отырып, НАТО мен саяси блоктарының қарам неде екенін білу;
		9.3.2.6 XX ғасырдың екінші әлемнің саяси картасында қорытындылау және бағал
		9.3.2.2 "қырғи қабақ соғыс" тарихи оқиғалар әкелгенін
		9.3.2.7 тарихи фактілер мен сүйене отырып, НАТО мен саяси блоктарының қарам неде екенін білу;
		9.3.2.6 XX ғасырдың екінші әлемнің саяси картасында қорытындылау және бағал
	Социалистік және капиталистік жүйелердің құрылуы.	9.1.2.1 батыс және шығыс е әлеуметтік құрылымның ұ мен айырмашылықтарын а
		9.3.2.7 тарихи фактілер мен сүйене отырып, НАТО мен саяси блоктарының қарам неде екенін білу;
		9.3.2.6 XX ғасырдың екінші әлемнің саяси картасында қорытындылау және бағал
		9.1.2.1 батыс және шығыс е әлеуметтік құрылымның ұ мен айырмашылықтарын а

	НАТО және ИО-ның құрылуы	9.3.2.7 тарихи фактілер мен сүйене отырып, НАТО мен саяси блоктарының қарам-қарсы екенін білу; 9.3.2.6 XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасында өзгерістер қорытындылау және бағалау;
	БҰҰ білімі және оның бейбітшілікті сақтаудағы рөлі	9.2.3.2 қазіргі заманғы халықаралық құқық қорғау ұйымдарының адам құқықтарын қорғау иелігіне әсерін бағалау; 9.3.1.2 Еуропа мен Азияның елдеріндегі конституциялық идеологияның қалыптасуы талдау (Адам құқықтарының бірдей декларациясы, Еуропа Гаагадағы Халықаралық соты)
	БҰҰ сотының функциялары	9.2.3.2 қазіргі заманғы халықаралық құқық қорғау ұйымдарының адам құқықтарын қорғау иелігіне әсерін бағалау; 9.3.1.2 Еуропа мен Азияның елдеріндегі конституциялық идеологияның қалыптасуы талдау (Адам құқықтарының бірдей декларациясы, Еуропа Гаагадағы Халықаралық соты)
4-тоқсан		
XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы	XX ғасырдың екінші жартысындағы "игілік мемлекеттеріндегі" экономикалық дағдарыс	9.3.1.1 1960 - 1980 жылдардағы саладағы өзгерістерді сипаттау ауқат жағдайы " ұғымын түсіндіру" 9.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдардағы дағдарыстың себептері мен нәтижелері 9.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "жұмыссыздық", "тоқырау" түсіну және пайдалану"
	50-60 жылдардағы ФҚА дамуы. "Неміс экономикалық кереметі". Эрхард Реформалары	9.3.1.1 1960 - 1980 жылдардағы саладағы өзгерістерді сипаттау ауқат жағдайы" ұғымын түсіндіру"

		9.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдардағы дағдарыстың себептері мен
		9.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "жұмыссыздық", "тоқырау" түсіну және пайдалану"
	XX ғасырдың 60-80 жылдарындағы АҚШ – тың дамуы. АҚШ саяси жүйесі	9.3.1.1 1960 - 1980 жылдардағы саладағы өзгерістерді сипаттауға "ауқат жағдайы" ұғымын түсіндіру
		9.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдардағы дағдарыстың себептері мен
		9.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "жұмыссыздық", "тоқырау" түсіну және пайдалану"
	XX ғасырдың 70-80 жылдарындағы Англияның дамуы. Басқарма М. Тэтчер	9.3.1.1 1960 - 1980 жылдардағы саладағы өзгерістерді сипаттауға "ауқат жағдайы" ұғымын түсіндіру
		9.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдардағы дағдарыстың себептері мен
		9.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "жұмыссыздық", "тоқырау" түсіну және пайдалану"
	Францияның 70-80 жылдардағы дамуы. Бесінші республика. Артық өндіріс дағдарысы	9.3.1.1 1960 - 1980 жылдардағы саладағы өзгерістерді сипаттауға "ауқат жағдайы" ұғымын түсіндіру
		9.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдардағы дағдарыстың себептері мен
		9.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "жұмыссыздық", "тоқырау" түсіну және пайдалану"
	"Жылымық"жылдарындағы КСРО-ның дамуы. Ғарышты игеру. Тың игеру	9.1.1.2 КСРО дағдарысының себептері мен әлеуметтік салдарын білу.
		9.1.1.1 "жеке тұлғаға табыну", "тың", "ғарыш", "командалық жүйе" ұғымдарын түсіну және пайдалану"
	Тоқырау жылдарында КСРО-ның дамуы	9.1.1.2 КСРО-дағы дағдарыстың себептері мен әлеуметтік салдарын білу.

		9.4.1.2 - "инфляция", "дағдарыс", "жұмыссыздық", "тоқырау" түсіну және пайдалану"

6) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
XX ғасырдың аяғы - XIX ғасырдың басындағы әлемдік экономиканың дамуы. Азия Елдері.	Неліктен "Азиялық серпіліс" мүмкін болды?	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің түсіндіру; 10.4.1.1 Азия елдерінің жедел экономикалық өсуіне ықпал еткен факторларды атау 10.3.1.1 соңғы уақыттағы әлемдік басқару ерекшеліктерін атау
	XX ғасырдың аяғы-XIX ғасырдың басындағы Жапонияның дамуы	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің түсіндіру; 10.4.1.2 Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің жедел экономикалық өсуіне негізгі факторларды атау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролін
	XIX ғасырдың басы - XX ғасырдың аяғындағы Қытайдың дамуы	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің түсіндіру; 10.4.1.2 Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің жедел экономикалық өсуіне негізгі факторларды анықтау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролін
	Сингапур, Гонконг, Тайвань, Малайзия сияқты Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің "экономикалық кереметі "	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің түсіндіру;

		10.4.1.2 Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің жедел экономикалық өсуіне негізгі факторларды анықтау 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлі
	XIX ғасырдың басы - XX ғасырдың аяғындағы Үндістанның дамуы	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің өзгерістерін түсіндіру; 10.4.1.2 Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің жедел экономикалық өсуіне негізгі факторларды анықтау 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлі
	XIX ғасырдың басы - XX ғасырдың аяғындағы Оңтүстік Кореяның дамуы	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің өзгерістерін түсіндіру; 10.4.1.2 Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің жедел экономикалық өсуіне негізгі факторларды анықтау 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлі
	XIX ғасырдың басы - XX ғасырдың аяғындағы Парсы шығанағы елдерінің дамуы	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің өзгерістерін білу; 10.4.1.3 Парсы шығанағы елдерінің экономикалық өсуіне ықпал ететін факторларды анықтау
	Азия елдерінің әлемдік экономикадағы рөлі	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің өзгерістерін түсіндіру; 10.4.1.1 Азия елдерінің жедел экономикалық өсуіне ықпал ететін факторларды анықтау
2-тоқсан		
XIX ғасырдың басы - XX ғасырдың аяғындағы әлемдік экономиканың дамуы. Еуропа және АҚШ елдері	Қайта құру кезеңіндегі КСРО-ның дамуы. КСРО-ның ыдырауы	10.4.1.4. себеп-салдар байланыстарын талдай отырып, социалистік жүйенің дамуына ықпал ететін факторларды анықтау; 10.3.2.2 "қайта құру", "жариялану"

		"барқыт төңкерістер", "путч" түсіну және қолдану; 10.3.2.1 "қырғи қабақ" соғыс кейін әлемдегі интеграция ыдырау процестерін бөліп к 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	КСРО ыдырағаннан кейін ТМД және Балтық елдерінің құрылуы мен дамуы	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттер экономикалық жүйелерінің білу; 10.1.1.1 социалистік даму жартуға байланысты әлеумет құрылымның өзгеруін аны 10.3.1.1 қазіргі заманғы әлем мемлекеттік құрылымның білу
	XX ғасырдың 90-шы жылдары және қазіргі кезеңдегі Ресейдің дамуы	10.3.2.1 қырғи қабақ соғыс кейін әлемдегі интеграция ыдырау процестерін бөліп к 10.4.2.1 түрлі мемлекеттер экономикалық жүйелерінің түсіндіру
	XX ғасырдың 90-жылдарындағы Германияның бірігуі. Біріккен Германияның дамуы	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттер экономикалық жүйелерінің түсіндіру; 10.4.1.5 XX ғасырдың аяғы - басындағы Еуропа мен АҚШ экономикалық өсуіне ықпал факторларды анықтау. 10.3.2.3 "Қырғи қабақ" соғыс кейін әлемдегі интеграция процестерін бөліп көрсету
	ЕО қалыптасуы және дамуы. Қазіргі кезеңдегі артықшылықтары мен қкөмшіліктері	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттер экономикалық жүйелерінің түсіндіру; 10.4.1.5 XX ғасырдың аяғы - басындағы Еуропа мен АҚШ экономикалық өсуіне ықпал факторларды анықтау.

	XX ғасырдың аяғынан XXI ғасырға дейін АҚШ пен Қанаданың дамуы	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің түсіндіру; 10.4.1.5 XX ғасырдың аяғы - басындағы Еуропа мен АҚШ экономикалық өсуіне ықпал факторларды анықтау.
	Социалистік лагерьдің құлдырауына дейін және одан кейінгі Еуропа елдерінің дамуы	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің түсіндіру; 10.1.2.1 Батыс және Шығыс әлеуметтік құрылымның үлгісі мен айырмашылықтарын анықтау; 10.1.1.1 социалистік даму жолы тартуға байланысты әлеуметтік құрылымның өзгеруін анықтау.
	Скандинавия елдерінің дамуы	10.4.2.1 әр түрлі мемлекеттердің экономикалық жүйелерінің түсіндіру; 10.4.1.5 XX ғасырдың аяғы - басында Еуропа мен АҚШ экономикалық өсуіне ықпал факторларды анықтау. 10.3.1.1 қазіргі заманғы әлемдік мемлекеттік құрылымның білу
3-тоқсан		
Биполярлық әлем	"Қырғи қабақ" соғыс аяқталғаннан кейін әлем қауіпсіз бола ма?	10.3.2.1 қырғи қабақ соғыс кейін әлемдегі интеграция және дезинтеграциялық процестерді көрсету; 10.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау
	Неліктен әлеуметтік даму деңгейі әртүрлі?	10.1.2.1 Батыс және Шығыс әлеуметтік құрылымның үлгісі мен айырмашылықтарын анықтау; 10.1.2.2 Әлемнің жетекші жүйелері

		елдеріндегі халықтың өмір анықтау
	Африка елдерінің дамуы. Қазіргі кезеңдегі Үшінші әлем елдері.	10.1.2.2 әлемнің жетекші жаңа елдері адамдарының өмір әсер ететін факторларды анықтау
	Жаңа ғасырдың басындағы Араб елдері. "Араб көктемінің" себептері мен салдары	10.3.2.5 жергілікті жанжалдар себептері мен салдарын қарастыру 10.3.2.6 халықаралық қақтығыстар реттеудегі БҰҰ қызметін бағалау
	БҰҰ Таяу Шығыс дағдарысын шешудің бейбіт жолдарын қарастыру	10.3.2.5 жергілікті жанжалдар себептері мен салдарын қарастыру 10.3.2.6 халықаралық қақтығыстар реттеудегі БҰҰ қызметін бағалау
	Әлемнің көпполярлы жүйесінің қалыптасуының маңызы мен салдары	10.3.2.1 қырғи қабақ соғыс кейін әлемдегі интеграциялық дезинтеграциялық процестің көрсету; 10.3.2.4 жергілікті қақтығыстар себептері мен салдарын білу 10.3.2.5 жергілікті жанжалдар себептері мен салдарын қарастыру
	Қазіргі кезеңдегі жетекші әлемдік державалардың қарама-қайшылығы	10.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 10.3.1.5 қазіргі кезеңдегі әлем елдері арасындағы бәсекелестік себептерін білу 10.3.1.1 қазіргі заманғы әлемді басқару ерекшеліктерін білу
Қазіргі қоғамдағы дін	Қазіргі қоғамдағы діннің рөлі	10.2.1.2 қазіргі заманғы қоғам мәселелерді түсіну үшін дін пайдалана білу; 10.2.1.3 тарихи процестің үздіксіз қадағалай отырып, адамзат өркениеттік жолдарын қалыптастыру әлемдік діндердің рөлін түсіндіру
	Қазіргі қоғамның мәселелері және	10.2.1.1 қоғам өміріндегі дәстүр

	деструктивті діни ұйымдардың әсері	деструктивті діни ұйымдардың әсерін баға беру; 10.2.1.2 қазіргі заманғы қоғамдағы мәселелерді түсіну үшін діни ұйымдар пайдалана білу
	Қазіргі әлемдегі халықаралық құқық қорғау ұйымдарының рөлі	10.2.3.2 қазіргі заманғы халықаралық құқық қорғау ұйымдарының адам құқықтарын қорғау иелігінің әсерін бағалау; 10.3.1.2 Еуропаның және Азия елдеріндегі конституциялық идеологияның қалыптасуы (адам құқықтарының жалпы декларациясы, Еуропарлам. Халықаралық сот)
4-тоқсан		
Қазіргі әлемдегі терроризм қаупі	Терроризм неге адамзатқа қауіп төндіреді?	10.3.2.7 қазіргі кезеңдегі халықаралық терроризм мен экстремизмді түсіну; 10.3.2.5-жергілікті қақтығыстың себептері мен салдарын қорғау
	Қазіргі әлемдегі діни фундаментализмнің қауіптілігі	10.2.1.1 қоғам өміріндегі деструктивті діни ұйымдардың әсерін баға беру; 10.2.1.2 қазіргі заманғы қоғамдағы мәселелерді түсіну үшін діни ұйымдар пайдалану
Қазіргі әлемнің жаһандануы	Жаһанданудың негізгі ерекшеліктері	10.1.2.3 қоғамның тарихи дамуының ықтимал сценарийін моделдеу; қазіргі әлемдегі жаһанданумен байланысты әлеуметтік өзгерістер (еңбек көші-қоны, әлеуметтік қайта құрамын бағалау); 10.1.2.4 қоғамдық сананың қалыптасуындағы бұқаралық құралдарының рөлін анықтау
	Жаһанданудың әлемдік экономика мен саясаттың дамуына әсері	10.1.2.3 қоғамның тарихи дамуының ықтимал сценарийін моделдеу; қазіргі әлемдегі жаһанданумен байланысты әлеуметтік өзгерістер

		(еңбек көші-қоны, әлеуметтік жағдайларды бағалау; 10.4.2.3 жаһандану жағдайындағы экономикалық интеграция бағалау; 10.4.2.2-постиндустриалды басты экономикалық ресурстардың ақпараттың рөлін бағалау
	Жаһандану жағдайындағы ұлттық бірегейлікті сақтау	10.2.3.1 жаһандану жағдайындағы мәдени құндылықтарды сақтау маңыздылығын түсіну; 10.2.2.1 XX ғасырдың екінші жартысында бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани әсерін түсіндіру
XX ғасырдың екінші жартысы-XXI ғасырдың басындағы ғылым, мәдениет және технология	Қазіргі әлемдегі ғылымның дамуы және оның адам өміріне әсері	10.2.4.2 қазіргі заманның жаңа мәселелерін шешу үшін ғылым білімнің мәнін түсіндіру; 10.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік-экологиялық салдарларын түсіндіру; 10.2.4.3 жаңа ғылыми жаңалықтар қоғамның дамуына әсерін (генетика, микробиология, технологиялар, нано-технологиялар, ядролық физика)
	Бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани дамуына әсері	10.2.2.1 XX ғасырдың екінші жартысында бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани әсерін түсіндіру; 10.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастырудағы бұқаралық құралдарының рөлін анықтау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9- 10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – құқық туралы базалық білімдерді оқыту, құқықтық тұрғыдан сауатты азаматты тәрбиелеу, білім алушылардың бойына құқықтық мәдениетті сіңіру, мемлекеттік заңдар мен қоғамның нормаларын құрметтеу, өз азаматтық құқықтары мен міндеттердің орындалуын жүзеге асыру үшін қажетті білім мен дағдыларды қалыптастыру, күнделікті мәселелерді заң жағынан дұрыс шешу дағдысын қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) ҚР қолданыстағы заңнама сәйкес құқықтық сауаттылықты құрайтын негізгі ұғымдар, ғылыми терминдер туралы жүйелік білімді қалыптастыру;

2) азаматтық, отансүйгіштікті, жауапкершілікті, этникалық және тұлғааралық қатынастарда толеранттылықты қалыптастыру;

3) мемлекет пен құқыққа дұрыс қатынасты қалыптастыру, адам құқықтары, демократия, азаматтық қоғам, заңдылық пен құқық тәртібі

тәрізді ең маңызды әлеуметтік құндылықтарды құрметтеуге дағдыландыру;

4) арнайы білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін алынған құқықтық білім мен дағдыларды күнделікті өмірде пайдалану қабілеттерін қалыптастыру және дамыту.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) белсенді және пассивті сөздік қорын кеңейту, сөйлеудің белсенді қорына құқық негіздері бойынша жаңа ұғымдар мен терминдерді бекіту;

2) білім алушылардың есту қабілетін, ауызша және жазбаша сөйлеу тілін дамыту;

3) сабақта оқушылардың сөйлеу қарым-қатынасына жағдай жасау, олардың сөйлеу практикасын кеңейту;

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Есту қабілеті бұзылған білім алушылардың құқық негіздерін оқытудағы қиындықтары негізгі ойлау процестерінің, сөйлеудің, бейнелі ойлаудың, есте сақтаудың бұзылуымен, материалды мағыналы түсіну мен есте сақтаудағы қиындықтармен байланысты.

6. Пәнді оқыту білім берудің коррекциялық-дамытушылық және әлеуметтік-бейімделушілік бағыттылық сақтау принциптерін ұстану, саралап оқыту, іс-әрекеттік, құндылыққа бағытталу, коммуникативті, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану сияқты заманауи тәсілдерді қолдану негізінде жүзеге асырылады.

7. Оқытудың түзету-дамытушылық бағыты арнайы білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу іс-әрекетінің арнайы әдістері мен тәсілдерімен қамтамасыз етіледі:

1) оқулықтағы мәтінді бейімдеу;

2) оқу материалының көлемін азайту.

3) кең көлемді жауапты талап етілмейтін сұрақтар құрастыру;

4) тақырып бойынша конспект құрастыру;

5) кестелермен, сызбалармен, көрнекі құралдармен, ҚР заңдарымен жұмыс істеуге үйрету;

6) БЖБ және ТЖБ үшін арнайы тест тапсырмаларын дайындау.

8. Оқытудың әлеуметтік-адаптивті бағыты студенттердің мінез-құлық нормалары мен ережелерін, қоғамның әлеуметтік өміріне қатысу үшін қажетті өмірлік дағдыларды дамытуды, жеке тұлғаны сәтті әлеуметтендіру үшін қажетті заңнамалар мен құқық негіздерін игеруді көздейді.

9. Саралап оқыту тәсілі оқу үдерісінде арнайы таңдалынған және құрастырылған сараланған тапсырмаларды қолдануға негізделген, тапсырмалар күрделілік деңгейі, танымдық қызығушылықтары, тапсырмалар көлемі, мұғалім көмегінің сипаты бойынша ерекшеленеді.

10. Оқытудың әс-әрекеттік тәсілінің мағынасы оқушының білім мен біліктіліктерді өзі игеріп алуынан, танымдық қызығушылық белсенділігінен, алған білімі мен дағдыларын өмірде пайдаланалуға жағдайды қамтамасыз ету, мүгедектердің құқықтарын білуінен тұрады.

11. Құндылыққа бағытталу тәсілі "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына негізделген, білім алушылардың бойына патриотизм, азаматтық белсенділік, сыйластық пен мейірімділік, ынтымақтастық пен төзімділік сияқты негізгі жалпыадамзаттық құндылықтарды сіңіру, құқық негіздері бойынша алған білімдерін күнделікті өмірде қолдану қажеттілігін түсігін бекітуді көздейді.

12. Есту қабілеті бұзылған балаларды оқытудағы коммуникативті тәсіл ақпарат беру және алу, білім мен білік алмасу, өз ойын жеткізе білу, өз пікірін білдіру үшін қажет.

13. Құқық негіздері сабақтарында білім алушылардың ақпараттық-коммуникативті құзыреттіліктерді қалыптастыру мақсатында түрлі

ақпарат көздерінен (Интернет, онлайн сабақтар, смартфондар, электронды оқулықтар) алынған ақпаратпен жұмыс істеудің әр түрлі түрлерін қолданады.

14. "Құқық негіздері" пәнін оқығанда, курстың практикалық бағытына көбірек назар аударыңыз:

1) рөлдік ойындар арқылы саналы түрде игеру және бекіту үшін оқу материалының бір бөлігін ұсыну;

2) практикалық тапсырмаларды көбірек орындау (стандартты бланкілерді толтыру, өтініштер, өтініштер, түбіртектер, өтініштер, хаттар жазу),

3) студенттердің өмірінен әртүрлі тақырыптық жағдайларды модельдеу, проблемалық мәселелерді шешуге байланысты тапсырмалар беру;

4) студенттерде қажетті әлеуметтік құзыреттіліктерді дамыту үшін құқық қорғау органдары мен әкімшілік органдардың өкілдерімен экскурсиялар мен сабақ-кеңестер ұйымдастырады.

15. Сабақта қолданылатын оқыту әдістері мен тәсілдеріне оқытудың белсенді де, репродуктивті әдістер жатады, олар: ауызша, көрнекі, практикалық, түсіндірмелі және иллюстрациялық, ойын, ақпарат пен дамытушылық, проблемалық іздеу тәрізді әдістер.

16. Бағдарламаны жүзеге асыру барысында ақпараттың негізгі көзі ретінде мәтінмен жұмыс жасауға көп көңіл бөлінеді, өйткені мәтін құқықтық ақпараттың негізгі көзі ретінде қарастырылады (ҚР заңдары, Конституция, еңбек, әкімшілік, қылмыстық кодекстер, мүгедектігі бар тұлғаларға қатысты заңнамалық құжаттар) жұмысты алған білімдерін игеру, есте сақтау және практикалық қолдануды дамытуға бағыттайды.

17. Білімді, білік пен дағдыларды бақылау әдістері ретінде ауызша сұрау, бағдармалық бөлім, тоқсан бойынша тест тапсырмалары, практикалық жұмыс, бейімделген мәтіндік материалмен жұмыс, үй тапсырмасын орындау, ҚР заңдары талдау жұмысы қолданылады.

18. Бағалау кезінде мыналарды ескереді: материалдың күрделілігін; білімді қолданудағы дербестікті, шығармашылықты; алынған білім, білік және дағды деңгейін; жауаптың дұрыстығы мен толықтығын; құқықтық терминдерді, фактілерді, құбылыстарды түсіну дәрежесін; сөйлеу тұжырымның сауаттылығын; практикалық жұмыс барысындағы ептілік пен ұқыптылықты; жауаптардағы жіберілген қателіктердің сипатын; сөйлеу тілінің даму ерекшеліктерін және есту қабілетінің бұзылу дәрежесін.

19. Оқу үдерісін ұйымдастырудың міндетті шарты - оқу жабдықтарын, көрнекі құралдарды және АКТ:

1) тақырыптары бойынша анықтамалар мен терминдер көрсетілген кестелер жиынтығы;

2) тақырыптар, оқулықтар бойынша үлестірме материалдар;

3) ҚР заңдарының жинақтары (Қазақстан Республикасының Конституциясы, еңбек кодексі, қылмыстық кодекс, әкімшілік кодекс, Бала құқықтары туралы конвенция, Білім туралы заң және басқалар);

4) бағалау жүргізуге арналған материалдар;

5) иллюстрацияланған энциклопедиялар мен қосымша анықтамалықтар;

6) техникалық құралдар (компьютер, теледидар, интерактивті тақта, мультимедиялық жабдық, электронды оқулықтар және т.б.).

20. Обязательным условием организации учебного процесса является использование учебного оборудования, наглядных пособий и ТСО, таких как:

1) набора табличек с определениями и терминами по темам;

2) раздаточных материалов по темам, учебников;

3) сборников законов РК (Конституция РК, трудовой кодекс, уголовный кодекс, административный кодекс, Конвенция о правах ребенка, Закон об

образовании и другие);

4) материалов для проведения разноуровневых оцениваний;

5) иллюстрированных энциклопедий и дополнительной справочной литературы;

6) технических средств (компьютер, телевизор, интерактивная доска, мультимедийное оборудование, электронные учебники и др.).

3-тарау. "Құқық негіздері" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

20. "Құқық негіздері" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 9 сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты;

2) 10-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

21. Бағдарлама 7 бөлімді қамтиды:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі;

2) "Конституциялық құқық" бөлімі;

3) "Азаматтық құқық" бөлімі;

4) "Еңбек құқығы" бөлімі;

5) "Отбасы құқығы" бөлімі;

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі;

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі.

22. "Құқық және мемлекет" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) құқық түсінігі;

2) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам.

23. "Конституциялық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары;
- 2) мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі.

24. "Азаматтық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) азаматтық құқық түсінігі;
- 2) меншік құқығы;
- 3) азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік;
- 4) тұтынушылар құқығын қорғау.

25. "Еңбек құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) еңбек құқығы түсінігі;
- 2) еңбек жағдайлары;
- 3) еңбекті қорғау;
- 4) еңбек шарты.

26. "Отбасы құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) отбасы құқығының түсінігі;
- 2) некені қию және тоқтату жолдары;
- 3) отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;
- 4) отбасының қоғамдағы маңыздылығы.

27. "Әкімшілік құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әкімшілік құқық түсінігі;
- 2) әкімшілік құқық бұзушылық;
- 3) әкімшілік жауапкершілік;
- 4) әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу.

28. "Қылмыстық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қылмыстық құқық түсінігі;
- 2) құқық бұзушылық түсінігі;
- 3) қылмыстық жауапкершілік;
- 4) жазалау және гуманизм мәселесі.

29. "Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мүгедектік құқығы. Жалпы ережелер;
- 2) мүгедектерді әлеуметтік қорғау;
- 3) мүгедектердің құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы;
- 4) мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары.

30. 9-сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі: құқық түсінігі. Құқық түсінігі және оның белгілері. Құқықтың басқа әлеуметтік нормалардан айырмашылығы: мораль, діни нормалар, дәстүрлер, корпоротивтік нормалар.

2) "Конституциялық құқық" бөлімі: мемлекеттік биліктің конституциялық жүйесі. Мемлекеттік биліктің жоғарғы органдары қызметінің негізгі бағыттары. Мемлекеттік биліктің өкілетті органдары.

3) "Азаматтық құқық" бөлімі: азаматтық құқық түсінігі. Тараптардың теңдігіне негізделген меншік қатынастары. Жеке мүліктік емес қатынастар: өмір, денсаулық, ар-намыс, қадір-қасиет

4) "Еңбек құқығы" бөлімі: еңбек құқығы түсінігі. Еңбек бостандығының конституциялық кепілдіктері.

5) "Отбасы құқығы" бөлімі: неке және отбасы құқығы туралы түсінік. Отбасы мен неке (ерлі-зайыптылық) туралы түсінік. Некені қию және тоқтату жолдары. Некеге тұрудың (ерлі-зайыптылық) шарттары мен кедергілері. Некені тоқтату мен бұзу.

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі: әкімшілік құқық түсінгі. Басқарушылық құқық. Әкімшілік құқық бұзушылық.

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі: қылмыстық құқық түсінігі. Қылмыстық мінез-құлық және оның жазасы.

31. 10-сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі: меншік құқығы. Қазақстан Республикасындағы меншік түрлері. Меншік құқығын алу мен тоқтатудың негізгі жолдары. Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекеттің түсінігі мен белгілері. Құқықтық мемлекеттің қызметіндегі азаматтық қоғам институттарының маңызы мен рөлі.

2) "Конституциялық құқық" бөлімі: адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары. Конституциялық жүйенің негіздері. Конституциялық құқық, адамның және азаматтың бостандықтары мен міндеттері.

3) "Азаматтық құқық" бөлімі: азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік. Міндеттемені орындамағаны үшін мүліктік жауапкершілік. Міндеттемені қамтамасыз ету әдістері.

4) "Еңбек құқығы" бөлімі: еңбек жағдайлары. Жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттері. Еңбекті қорғау. Еңбек дауларын шешу жолдары. Кәмелетке толмағандардың еңбегін құқықтық реттеу. Еңбек шарты. Еңбек шартының мазмұны.

5) "Отбасы құқығы" бөлімі: отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері. Отбасының қоғамдағы маңызы. Отбасылық қатынастарды мемлекеттік қолдау және қорғау. Бала құқығы.

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі: әкімшілік жауапкершілік. Әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілері. Әкімшілік жазалардың түрлері және оларды қолдану тәртібі. Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу.

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі: қылмыстық жауапкершілік. Заңсыз әрекеттер үшін қылмыстық жауаптылық және олар үшін жаза түрлері. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың субъектілері. Қылмыс туралы түсінік. Қылмыстардың белгілері мен түрлері. Қылмыстың объекті, субъекті, объективтік және субъективтік жағы.

8) "Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңы" бөлімі: жалпы ереже. Мүгедектерді әлеуметтік қорғау Мүгедектердің құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы. Мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.4. кодында "9" - сынып, "2.1" - бөлім мен бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

33. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары

	9 сынып	10 сынып
1.1 Құқық түсінігі	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар жүйесінде құқықтың ұғымы мен рөлін түсіндіру	10.1.1.1 құқықтық нормала білу және құқықтың негізгі атау
1.2 Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	9.1.2.1 құқықтық мемлекеттің ерекшелігі мен маңызын анықтау	10.1.2.1 азаматтық қоғам институттарының ролі мен анықтау

2) "Конституциялық құқық" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
2.1 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	9.2.1.1 конституциялық құрылыс негіздерін түсіндіру 9.2.1.2 Қазақстан Республикасы Конституциясын саралау негізінде адамның және азаматтың конституциялық құқықтары, бостандықтары мен міндеттерін анықтау	10.2.1.1 Қазақстан Республ Конституциясының негізін, және азаматтың конституц құқықтары, бостандықтары міндеттерін анықтау;
2.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	9.2.2.1 Қазақстан Республикасы Конституция негізінде мемлекеттік органдардың қызметтерін анықтау және салыстыру 9.2.2.2 мемлекеттік органдарды құрудағы сайлаудың маңызы мен рөлін анықтау	10.2.2.1 сайлаудың мемлек органдарды құрудағы маңы анықтау

3) "Азаматтық құқық" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
3.1 Азаматтық құқық түсінігі	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғымы мен қағидаларын түсіндіру	10.3.1.1 азаматтардың азам құқықтарын анықтау және 10.3.1.2 баланың мемлекет

		құқығын түсіндіру
3.2 Меншік құқығы	9.3.2.1 меншік түрлерін анықтау; 9.3.2.2 меншік құқығына ие болудың және тоқтатылудың жолдарын, құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы анықтау	10.3.2.1. меншік түрлерін анықтау; 10.3.2.2 мысал келтіре отырып меншік құқығын алу және тоқтату жолдарын бетінше түсіндіру; 10.3.2.3 баланың меншік құқығын білу
3.3 Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	9.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік түсінігін анықтау	10.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдау және жауапкершілікті анықтау
3.4 Тұтынушылар құқығын қорғау	9.3.4.1 тұтынушылар құқығын қорғау түсіндіру	10.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын анықтау; 10.3.4.2 балаларға арналып жасалған мемлекеттік минималды әлеуметтік стандарттарды атау

4) "Еңбек құқығы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
4.1 Еңбек құқығы түсінігі	9.4.1.1 еңбек құқығы туралы жалпы түсінікті түсіндіру	10.4.1.1 еңбек құқықтарын қорғау жолдарын олардың мағынасын түсіндіру
4.2 Еңбек жағдайлары	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі негізінде еңбек жағдайларын анықтау;	10.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сүйене отырып еңбек жағдайларын анықтау; 10.4.2.2 жұмыс беруші мен жұмыс істейтін құқықтары мен міндеттері; 10.4.2.3 мүгедектігі бара ады жұмыспен қамту саласында мемлекеттік кепілдіктер туралы түсініктің болуы
4.3 Еңбекті қорғау	9.4.3.1 еңбекті қорғау туралы жалпы түсініктің болуы	10.4.3.1 кәмелетке толмағандар еңбегіне қатысты құқықтық қорғау анықтау;

		10.4.3.2 нормативтік құқық сүйене отырып, еңбек даул жолдарын ұсыну
4.4 Еңбек шарты	9.4.4.1 еңбек шарты туралы жалпы түсініктің болуы 9.4.2.2 құқықтық жағдайларды сараптап жұмыс беруші мен жұмыскердің құқықтары мен міндеттерін түсіндіру	10.4.4.1 құқықтық жағдайл байланысты еңбек шартын ашу

5) "Отбасы құқығы" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
5.1 Неке және отбасы құқығы түсінігі	9.5.1.1 "неке" және "отбасы" ұғымдары туралы жалпы түсініктің болуы	10.5.1.1 баланың өмір сүруге отбасында тәрбиеленуге қ
5.2 Некені қию және тоқтату жолдары	9.5.2.1 некені қию және тоқтатылу шарттарын анықтау	
5.3. Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау	10.5.3.1 отбасы мүшелерінің мен міндеттерін анықтау; 10.5.3.2 құқықтық актілерг отырып, балалардың қоғам отбасындағы құқықтарын
5.4 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	9.5.4.1 отбасының қоғамдағы рөлі туралы жалпы түсініктің болуы	10.5.4.1 отбасының қоғамд маңыздылығын бағалау

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
6.1 Әкімшілік құқық түсінгі	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғымын түсіндіру	10.6.1.1 әкімшілік құқық тү
6.2	9.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың	10.6.2.1 құқықтық жағдайл

Әкімшілік жауапкершілік	түрлері мен белгілерін анықтау	отырып, әкімшілік жауапкершілік түрлері мен оларды қолдану түсіндіру
6.3 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	9.6.3.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу ұғымға анықтама беру	10.6.3.1 әкімшілік-құқықтық жауапкершіліктің мағынасын түсіндіру

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
7.1 Қылмыстық құқық түсінігі	9.7.1.1 қылмыстық құқық ұғымын түсіндіру	10.7.1.1 қылмыстық құқық түсіндіру
7.2 Қылмыс ұғымы	9.7.2.1 қылмыстың белгілері мен түрлерін ажырату	10.7.2.1 мысал арқылы қылмыстың белгілері мен түрлерін анықтау
7.3 Қылмыстық жауапкершілік	9.7.3.1 қылмыстық жауапкершілік ұғымына анықтама беру	10.7.3.1 құқықтық жағдайларда жауапкершілік отырып, қылмыстық жауапкершілік жаза түрлерін анықтау; 10.7.3.2 сыбайлас жемқорлық құқықтық актілерді анықтау
7.4 Жазалау және гуманизм мәселесі	9.7.4.1 жаза түсінігін анықтау	10.7.4.1 қылмыстық заңдар принципін түсіндіру

8) "Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңы" бөлімі:

8-кесте

8.1 Мүгедектік құқығы. Жалпы ережелер	9.8.1.1 Қазақстан Республикасында мүгедектердің құқықтары туралы жалпы түсініктің болуы	10.8.1.1 Қазақстан Республикасында мүгедектердің құқықтары туралы түсіндіру
8.2 Мүгедектерді әлеуметтік қорғау	9.8.2.1 мүгедектерді әлеуметтік қорғау қажеттілігін түсіндіру	10.8.2.1 Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау

		саласындағы мемлекеттік маңыздылығын түсіндіру
8.3 Мүгедектердің құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы	9.8.3.1 мүгедектердің құқықтарын және мүгедектерді әлеуметтік қорғаудың қажеттілігін атау	10.8.3.1 мүгедектердің құқықтарын және мүгедектерді әлеуметтік қорғаудың қажеттілігін атау
8.4 Мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары	9.8.4.1 мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары туралы жалпы түсініктің болуы	10.8.4.1 мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтарын атау 10.8.4.2 жұмыс берушінің міндеттерін және әлеуметтік қорғаудағы міндеттерін атау

34. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

Негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

"Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 9 сынып

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан		
Құқық түсінігі	Заң дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді? Қоғам өміріндегі құқықтың рөлі қандай?	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар құқықтың ұғымы мен рөлі
Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	құқықтық мемлекеттің негізгі идеялары маңызы неде?	9.1.2.1 құқықтық мемлекет мен маңызын анықтау;
Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасының адамы мен азаматының құқықтары мен міндеттері қандай?	9.2.1.2 Қазақстан Республикасының Конституциясының негізін, және азаматтың конституциялық құқықтары, бостандықтары мен міндеттерін анықтау
	Қазақстан Республикасының азаматы кім бола алады?	
	Неліктен Қазақстан өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет деп жариялайды? Құқықтық мемлекеттің маңызды принципін атаңыз?	9.2.1.1 конституциялық құрылым негіздерін түсіндіру
Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқық қоғамдық қатынастарды қалай реттейді?	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғымын қағидаларын түсіндіру
Азаматтық құқықтың міндеттемелері мен жауапкершілігі	Азаматтық құқықтық міндеттеме қандай жауапкершілік туындатады?	9.3.3.1 азаматтық құқықта мен жауапкершілік ұғымдары
Тұтынушылар құқығын қорғау	Тұтынушы ретінде біз өз құқығымызды білеміз бе?	9.3.4.1 тұтынушылар құқығын ұғымын түсіндіру;
Мүгедектердің құқығы. Жалпы ережелер.	Мүгедектердің қандай құқықтарын білесіз?	9.8.1.1 Қазақстан Республикасының мүгедектердің құқықтары туралы заңының тұжырымдамасы туралы жеті білу
Мүгедектердің құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы.	Мүгедектерді мемлекеттік әлеуметтік қорғау не үшін қажет?	9.8.2.1 мүгедектерді әлеуметтік қажеттілігін түсіндіру; 9.8.3.1 мүгедектердің құқықтарын мемлекеттік қажеттілігін атау
	2-тоқсан	
Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылымы	Мемлекеттік органдардың қызметі қандай?	9.2.2.1 Қазақстан Республикасының Конституциясының негізгі

	Мемлекеттік органдарды ата. Сайлаудың мемлекеттік органдарды құрудағы рөлі мен маңызы қандай?	басшылыққа ала отырып, мемлекеттік органдардың функцияларын және салыстыру;
	Сайлаудың мемлекеттік органдарды құрудағы рөлі мен маңызы қандай? Үкіметтік сайлау не үшін қажет?	9.2.2.2 сайлаудың мемлекеттік құрудағы маңызы мен рөлі
3-тоқсан		
Азаматтық құқық	Азаматтық құқықтар қай жерде кездеседі?	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғамы мен қағидаларын түсіндіру
Меншік құқығы	Қалай меншік иесі болуға болады?	9.3.2.1 меншік түрлерін анықтау
	Жеке меншіктің пайда болуына не себеп болады?	9.3.2.2 меншік құқығына ие болу тоқтатылудың жолдарын, не жағдаяттарды талдау арқылы
Еңбек құқығы түсінігі	Қазақстан Республикасы Конституциясының 24-бабы немі жариялайды?	9.4.1.1 еңбек құқығы туралы түсініктің болуы
	Еңбек бостандығы құқығы немі білдіреді?	
Еңбек жағдайлары	Еңбек жағдайларын заңнамамен қалай реттейді?	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының кодексіне сүйене отырып, еңбек жағдайларын анықтау;
	Қызметкер қандай құқықтарға ие?	9.4.2.2 құқықтық жағдайлар арқылы жұмыс беруші мен қызметкер құқықтары мен міндеттері
Мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары.	Мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтарын ата	9.8.4.1 мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары түсініктің болуы
Неке және отбасы құқығы түсінігі	Отбасы заңмен қалай қорғалады?	9.5.1.1 "неке" және "отбасы" түсінідіру
	Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттері қандай?	
Некені қию және тоқтату жолдары	Некеге тұру шарттары қандай??	9.5.2.1 некені қию және тоқтату шарттарын анықтау
Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	Отбасы мүшелерінің құқықтық мәртебесі қандай?	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
Қоғамдағы отбасының маңызы	Отбасының әлеуметтік мінә қандай?	9.5.4.1 қоғамдағы иметі об

		представления о роли семьи
	4- тоқсан	
Әкімшілік құқық түсінігі	Әкімшілік құқық қандай қоғамдық қатынастарды реттейді? Әкімшілік жауапкершіліктің ерекшеліктері қандай?	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғымы
Әкімшілік жауапкершілік	Әкімшілік жауапкершілік жағдайы қандай жағдайларда пайда болады?	9.6.2.1 әкімшілік жауапкершілік белгілерін анықтау
Әкімшілік құқықбұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік құқықтық ережелерінің қажеттілігі?	9.6.3.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу ұғымын анықтау
Қылмыстық құқық түсінігі	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан айырмашылығы неде? Қылмыстық құқықтың құрылымдық бөліктері қандай?	9.7.1.1 қылмыстық құқық ұғымын түсіндіре білу
Қылмыс ұғымы	Қандай әрекет қылмыс болып саналады? Қылмыстық құқық бұзушылықтың қандай түрлері бар?	9.7.2.1 қылмыстың белгілерін ажырата білуге үйрету
Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде?	9.7.3.1 қылмыстық жауапкершілікті анықтау
Жаза және адамгершілік мәселелері	Қылмыстық құқықта адамгершілік ұстанымы қажет пе?	9.7.4.1 жаза ұғымын анықтау

2) 10- сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1- тоқсан		
Құқық және мемлекет	Әлеуметтік нормалардың түрлері қандай? Құқықтың қандай функциялары негізгі болып табылады?	10.1.1.1 құқықтық нормалар және құқықтың негізгі функциялары
Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет принциптері нені анықтайды?	10.1.2.1 азаматтық қоғам институттарының ролі мен міндеттерін анықтау

	Азаматтық қоғам құрылымындағы негізгі топтарды көрсетіңіз?	
Адам және азамат құқығы мен еркіндігі	Қазақстан неліктен өзін жариялы, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет деп атайды?	10.2.1.1 Қазақстан Республикасы Конституциясы негізінде адамның азаматтың конституциялық еркіндігі және міндеттерін анықтау
Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	Президенттің өкілеттіктері қандай?	10.2.2.1 сайлаудың мемлекеттік органдарды құрудағы маңызын анықтау
	ҚР Парламентінің жұмысының қажеттілігін дәлелдеңіз?	10.2.2.1 сайлаудың мемлекеттік органдарды құрудағы маңызын анықтау
	Сайлау жүйесі неліктен құрылды?	10.2.2.1 сайлаудың мемлекеттік органдарды құрудағы маңызын анықтау
	2 -тоқсан	
Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқықтың субъектілері қандай?	10.3.1.1 азаматтардың азаматтық құқықтарын анықтау және білу
	Азаматтық құқық қандай қатынастарды реттейді? Неліктен балалар мемлекеттік көмекке құқылы?	10.3.1.2 баланың мемлекеттік құқығын түсіндіру
Мүгедектердің құқығы. Жалпы ережелер.	Мүгедектерді әлеуметтік қорғау деп нені атайды?	10.8.1.1 Қазақстан Республикасы мүгедектердің құқықтарын түсіндіру
Мүгедектерді әлеуметтік қорғау	Мүгедектерді әлеуметтік қорғау принциптері қандай?	10.8.2.1 Қазақстан Республикасы мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласындағы мемлекеттік маңыздылығын түсіндіру
Мүгедектердің құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы.	Мемлекеттік органдардың мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласындағы құзыретінің негізгі бағыттары қандай?	10.8.3.1 мүгедектердің құқықтарын үкіметтің мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласындағы құзыретін түсіндіру
Меншік құқығы	Меншіктің қандай түрлері бар?	10. 3.2.1. меншік түрлерін анықтау
	Баланың меншік құқығы қандай?	10.3.2.2 мысал келтіре отырып, меншік құқығын алу және тоқтату тәртібін бетінше түсіндіру; 10.3.2.3 баланың меншік құқығын анықтау
Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	Міндеттемелерді орындаудың қандай тәсілдерін білдіңіз?	10.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдауға және жауапкершілікті анықтау

Тұтынушылар құқығын қорғау	Неліктен тұтынушының құқығын қорғау керек?	10.3.4.1 тұтынушылардың құқығын қорғау жолдарын анықтау; 10.3.4.2 балаларға арналып мемлекеттік минималды әлеуметтік стандарттарды атау
3-тоқсан		
Еңбек құқығы түсінігі	Еңбек заңнамасы мен еңбек құқық бұзушылықтарының арасындағы айырмашылықтар қандай?	10.4.1.1 еңбек құқықтарын және олардың мағынасын
Еңбек жағдайлары	Еңбек жағдайлары неге тікелей әсер етеді?	10.4.2.1 Қазақстан Республ Еңбек кодексіне сүйене отыра жағдайларын анықтау; 10.4.2.2 жұмыс беруші мен еңбекшінің құқықтары мен міндеттері
Тұтынушылар құқығын қорғау	Біз тұтынушы ретінде өз құқығымызды білеміз бе?	10.4.2.3 мүгедектігі бар тұлғаларға қамту саласындағы мемлекеттік кепілдіктер туралы жалпы 10.3.4.1 тұтынушылардың құқығын қорғау жолдарын ұсыну
Еңбекті қорғау	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	10.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық жағдайларын анықтау; 10.4.3.2 нормативтік құқықтарға сүйене отырып, еңбек дауларын жолдарын ұсыну
Еңбек шарты	Еңбек шарты бойынша қандай құқықтар мен міндеттер туындайды?	10.4.4.1 құқықтық жағдайлармен байланысты еңбек шартын аша білу
Мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтары.	Мүгедектерді кәсіптік оңалту туралы не білесіз?	10.8.4.1 мүгедектердің еңбек қатынастары саласындағы құқықтарын 10.8.4.2 жұмыс берушінің міндеттері мен әлеуметтік қорғаудағы міндеттерін түсіндіру
Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	Отбасы мүшелерінің құқықтық жағдайы қандай?	10.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау;

	Баланың құқықтары қалай қорғалады?	10.5.3.2 құқықтық актілерге отырып, балалардың қоғам отбасындағы құқықтарын 10.5.1.1 баланың отбасында тәрбиелену құқығын түсіндіру
Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік рөлі қандай?	10.5.4.1 отбасының қоғамдағы маңыздылығын бағалау
	4-тоқсан	
Әкімшілік құқық	Неліктен әкімшілік құқықтың нормалары жасалады?	10.6.1.1 әкімшілік құқық түсінігі 10.6.2.1 құқықтық жағдайларды отырып, әкімшілік жауапкершілік түрлері мен оларды қолдану түсіндіру
Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік-құқықтық нормалардың қажеттілігі неде?	10.6.3.1 әкімшілік-құқықтық нормаларының мағынасын түсіндіру
Қылмыстық құқық	Қылмыстық құқық неліктен бар?	10.7.1.1 қылмыстық құқық анықтама беру;
Қылмыс түсінігі	Қылмыс деп қандай әрекетті атайды?	10.7.2.1 мысал келтіріп қылмыс белгісін анықтау;
Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде? Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың субъектісі кім?	10.7.3.1 құқықтық жағдайларды отырып, қылмыстық жауапкершілік жаза түрлерін анықтау; 10.7.3.2 сыбайлас жемқорлық құқықтық актілерді анықтау
Жазалау және гуманизм мәселесі	Гуманизм принципі қылмыстық құқықта қажет пе?	10.7.4.1 қылмыстық заңдардың принципін бағалау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

19-қосымша

Қазақстан Республикасы

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – өнер мен еңбек технологиялары саласындағы функционалдық сауаттылықты қалыптастыру, дизайн мен өнердің айшықты құралдары негізінде шығармашылық қатынаспен тұлғаны дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) тұлғаның қалыптасуы мен өзін-өзі көрсетуінің негізі ретінде есту қабілеті зақымдалған білім алушыларда кеңістіктік-бейнелік, шығармашылық ойлауды, рухани-адамгершілік мәдениетті қалыптастыру.

2) бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары, қазақтың халықтық қолөнері, әлем халықтарының сәндік-қолданбалы өнер туындылары, Қазақстан мен әлемнің мұражайлары мен сурет галереялары, ұлы суретшілер, мүсіншілер мен сәулетшілер, бейнелеу, декоративті-қолданбалы және халық шығармашылығының жеке туындылары туралы түсінік қалыптастыру;

3) шығармашылық жұмыстарды орындау үшін әртүрлі материалдармен және құралдармен жұмыс істеу дағдыларын игеру;

4) ұжымдық, топтық және жеке жұмыстарды қалыптастыру барысында

бақылау, елестету, қиял мен шығармашылық қабілеттерін, қолдың моторикасын дамыту;

5) шығармашылық жұмысты орындау үшін әр түрлі материалдар мен құралдарды өз бетінше қолдануды қалыптастыру, материалдардың қасиеттері мен жұмыс нәтижесінің арасындағы байланысты түсіну;

6) уақытты, материалдың қасиеттерін және басқа факторларды анықтай және ескере отырып, өз әрекетін өз бетінше жоспарлау қабілетін дамыту;

7) білім беру міндеттеріне жету үшін (жеке, жұптық және топтық жұмыс) бірлескен іс-шараларды ұйымдастыру маңыздылығын түсіну дағдысын қалыптастыру.

4. Түзету – дамытушылық міндеттер:

1) кеңістіктік бағдарлауы мен елестетулерін дамыту;

2) көрнекі-бейнелік және сөздік-логикалық ойлауды дамыту;

3) салыстыру және талдау қабілеттерін дамыту;

4) дұрыс және қауіпсіз жұмыс тәсілдерін үйрету;

5) ауызша байланыстырып сөйлеу тілін түзету және дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Бағдарлама көркем мәдениетке кірісудің тұтас жүйесі ретінде жасалған және бір негізде кеңістіктік (пластикалық) өнердің барлық негізгі түрлерін зерттеуді қамтиды: бейнелеу – сурет өнері, графика, мүсін; конструктивті - сәулет, дизайн; сәндік-қолданбалы өнердің әр түрлі түрлері, халықтық өнер.

6. "Көркем еңбек" пәнін оқыту, оқытудың түсіндірмелі-иллюстративтік тәсілі негізінде құрылады және есту қабілеті зақымдалған білім алушылардың біртұтас шығармашылық процесті бірнеше кезеңдерге бөлу қабілетін дамытуға бағытталған: материал жинау, ақпарат жинақтау,

аналогтарын зерттеу, идеялар мен ойларды іздеу, тапсырманы әзірлеу.

7. "Көркем еңбек" пәнін оқыту қамтиды:

1) материалды (металл, ағаш, тоқыма) өңдеудің қарапайым тәсілдерін үйрену;

2) технология туралы негізгі ақпаратты зерттеу;

3) әр түрлі жұмыс профильдерімен, оның ішінде өсімдік шаруашылығымен танысу.

8. Көркем еңбекті оқыту кезінде келесі оқыту тәсілдері қолданылады: саралық, коммуникативті, мәселелік, денсаулық сақтау, ынтымақтастық.

1) саралау әдісі сыныптағы әр оқушының оқуда сәттілігін қамтамасыз етуді және танымдық қызығушылығын арттыру үшін түрлі деңгейдегі және көлемдегі оқу тапсырмаларын қолдануды болжайды;

2) есту қабілетінде бұзылысы бар оқушыларды коммуникативті оқыту әдісі ақпарат беру, білім алмасу, оқу және тәрбие үрдісінде дағды мен икем қалыптастыру үшін қолданылады; сондай ақ, болашақта әлеуметтену үшін тілдесу, әңгімелесу, топта жұппен жұмыс істеу үшін қолданылады;

3) проблемалық оқыту білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін, олардың зияткерлік әлеуетін, танымдық мүмкіндіктерін дамыту мақсатында, білімді өз бетінше табуды үйретуге бағытталған;

4) денсаулық сақтау технологиялары: кабинетте бірсарынды, жағымсыз дыбыстардың, шулардың, тітіркендіргіштердің болмауы, әртүрлі көрнекі құралдарды, мультимедиялық кешендерді қолдану, сабақта сауықтыру сәттерін белсенді түрде жүзеге асыру: дене тәрбиесі, динамикалық үзілістер, релаксациялық минуттар, көзге арналған гимнастика.

9. Сабақтарда келесі оқыту әдістері қолданылады:

1) сөздік (ауызша баяндау, пікірлесу, әңгіме);

2) көрнекі (бейне және мультимедиялық материалдарды көрсету, иллюстрациялар, бақылау, мұғалімнің көрсету (орындау), үлгі бойынша жұмыс жасау);

3) практикалық (нұсқаулық карталарында, сызбаларда жұмысты орындау);

4) түсіндірмелі және иллюстрациялық (дайын ақпаратты қабылдау және меңгеру);

5) репродуктивті (білім алушылар алған білімдері мен іс-әрекет тәсілдерін игереді);

6) ішінара іздеу (балалардың ұжымдық ізденіске қатысуы, мұғаліммен бірлесіп алға қойған мәселені шешу);

7) зерттеу (білім алушылардың өзіндік шығармашылық жұмыстары).

10. 5-сыныпта оқыту декоративті-қолданбалы өнер туындыларының көркемдік-утилитарлық қызметтерінің бірлігі, бейнелі тілін дамыту және дәстүрлі халықтық, классикалық және қазіргі заманғы сәндік-қолданбалы өнердің әлеуметтік рөлін білу арқылы құрылады.

11. Оқу тапсырмалары гуашь, пастель, ермексаз, қағазбен жұмыс істеу дағдыларын одан әрі дамытуды көздейді.

12. 6-сыныпта оқыту білім жанрлық принцип арқылы құрылады, мұнда әр өнердің жанры өзінің тарихи дамуында қарастырылады, бұл кезде қабылдау мен жасаудың бірлігі принципі сақталады және бейнелеу түрлері, жанрларының бейнелік құрылымының ерекшелігіне сәйкес сурет, түс, форма, кеңістікті қолдану дағдылары мен практикалық тәжірибесі дәйекті түрде жинақталады.

13. Бағдарламаны жүзеге асыру пәнаралық байланысты кеңінен қолдануды көздейді: геометрия, химия, биология, физика, тарих.

14. Көрнекі құралдарға қойылатын талаптар:

1) сурет дәптері, акварельдер жиынтығы, акварель қылқаламы, түрлі-түсті қарындаштар жиынтығы, қылқаламдарға арналған стакан, гуаш бояуларының жиынтығы, қылқаламға арналған ұстағыш, қарындаштарға арналған стакан, бояулар араластыруға арналған ыдыс, балалар жұмысына арналған стенд, мольберт, түрлі-түсті қағаздар мен картон жиынтығы, модельдеу тақтасы, желім қарындаш, балаларға арналған қайшы, ермексаз, мата майлық;

2) қағаз бен картон жиынтығын өңдеуге арналған құралдар, маталар жиынтығын өңдеуге арналған құралдар, материалдар жиынтығын техникалық модельдеуге және өңдеуге арналған құралдар, материалдармен жұмыс жасауға арналған жиынтық, "Қазақтың ұлттық ою-өрнегі", балаларға арналған маркерлі магнитті тақта, қабырғаға арналған плакаттар;

3) жабдықталған жеке жұмыс орындары;

4) қауіпсіздік шаралары бойынша плакаттар жинағы;

5) аспаптар үшін электрленген стендтер;

6) жұмыс үлгілері бар стендтер;

7) барлық тақырыптар бойынша сөздік жұмысына арналған карточкалар жиынтығы;

8) орындалатын әрекеттердің барлық түрлеріне арналған плакаттар;

10) орындалатын әрекеттердің барлық түрлеріне арналған жарамды құралдар жиынтығы;

11) маркер-магниттік тақта.

3-тарау. "Көркем еңбек" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Көркем еңбек" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты құрайды;

16. Оқу бағдарламасының мазмұны оқу іс-әрекеті жүйесінің үш бөліміне бағынады, олар шығармашылық іс-әрекет процесінде негізгі білім мен практикалық дағдыларды қалыптастыруға бағытталған:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі;

2) "Шығармашылық идеяларды құрастыру" бөлімі;

3) "Шығармашылық жұмыстарды көрсету, сараптау және бағалау" бөлімі.

17. "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі зерттеу дағдылары мен шығармашылық қиялын дамытуға бағытталған, оның барысында білім алушылар қоршаған әлемді, түрлі материалдарды зерттейді, қазақ халқының және басқа халықтардың мәдениеті мен дәстүрлерін зерттейді, өзіндік шығармашылық идеяларын дамытады және келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) қоршаған әлем туралы білім және түсінік (көрнекі өнері);

2) тарихты, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну;

3) ақпарат көздерімен жұмыс;

4) шығармашылық қызмет процесін жоспарлау (сәндік-қолданбалы өнер);

5) дизайнды (дизайн және технология) дамытуға арналған тапсырмалармен жұмыс;

6) материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс техникасы.

18. "Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау" бөлімі қоршаған табиғи шындықты бейнелеудің практикалық дағдыларын дамытуға бағытталған, бұл процесте білім алушылар табиғи әртүрлі материалдармен тәжірибе жасайды, түрлі жұмыс әдістерін меңгереді, өз

қызметін жоспарлайды және келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық идеялардың көркем көрінісі;
- 2) құралдар мен жабдықтар;
- 3) құру технологиялары;
- 4) тамақтану мәдениеті;
- 5) үй мәдениеті;
- 6) еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

19. "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау" бөлімі қарым-қатынас және сөйлеу дағдыларын дамытуға бағытталған, оның шеңберінде олар өз жұмысын және басқалардың жұмысын ұсынады, түсіндіреді, бағалайды және келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық жұмыстардың көрсетілімі;
- 2) идеяларды талдау және бағалау;
- 3) әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау;
- 4) жұмысты бейімдеу және жетілдіру.

20. Оқу бағдарламасының мазмұны бес түрлі білім беру желісі бойынша материалды оқып-үйренуді қарастырады:

- 1) бейнелеу өнері;
- 2) сәндік-қолданбалы өнер;
- 3) дизайн және технология;
- 4) үй мәдениеті;

5) тамақтану мәдениеті.

21. "Бейнелеу өнері" бөлімінің мазмұны бөлімшелерден тұрады:

- 1) классикалық және заманауи өнер;
- 2) қазақстандық суретшілердің шығармашылығы;
- 3) бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары;
- 4) сандық өнер (фотография, анимация, медиақұралдар);
- 5) бейнелеу өнерінің экспрессивті құралдары;
- 6) көркемдік материалдар мен әдістермен тәжірибе жасау.

22. "Сәндік - қолданбалы шығармашылық" бөлімнің мазмұны:

1) сәндік - қолданбалы өнердің негізгі нысандары мен ерекшеліктері, Қазақстанның және басқа халықтардың қолданбалы өнері;

2) сәндік-қолданбалы өнердің материалдары, құралдары мен технологиялары;

3) ұлттық ою-өрнек;

4) бұйымдарды декоративті безендіруді.

23. "Дизайн және технология" бөлімінің мазмұны келесі бөлімшелерді қамтиды (ұлдар):

1) негізгі құрылымдық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) материалды өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

3) материалдарды әр түрлі тәсілдермен өңдеу;

- 4) түрлі материалдардан бұйымдардың дизайны;
- 5) ұлттық тұрмыстық бұйымдарды жасау технологиясы;
- 6) әлемдік және қазақстандық сәулет өнері ескерткіштері;
- 7) макеттеу;
- 8) интерьер дизайны;
- 9) робототехника, көлік құралдарын модельдеу.

24. "Дизайн және технология" бөлімшесінің мазмұны келесі бөлімшелерді қамтиды (қыздар):

- 1) негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;
- 2) тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;
- 3) тоқыма материалдарын әртүрлі тәсілдермен өңдеу;
- 4) тоқыма материалдарынан жасалған бұйымдардың дизайны;
- 5) сән индустриясы, стилі мен имиджі, ұлттық киім элементтерін жасау технологиясы.

25. "Үй мәдениеті" бөлімшесінің мазмұны келесі бөлімшелерді қамтиды (ұлдар):

- 1) тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік өсіру, декоративті гүл өсіру, ландшафты дизайн негіздері;
- 3) электр энергиясының көздері, электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу туралы жалпы ақпарат;
- 4) жөндеу және тұрмыстық жұмыстар, интерьерді ұйымдастыру және жоспарлау.

26. "Үй мәдениеті" бөлімшесінің мазмұны келесі бөлімшелерді қамтиды (қыздар):

- 1) жеке гигиена, тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік өсіру, декоративті гүл өсіру, ландшафты дизайн негіздері;
- 3) киімді күту және сақтау.

27. "Тамақтану мәдениеті" бөлімшесінің мазмұны қамтиды:

- 1) дұрыс тамақтану негіздері;
- 2) үстел басында өзін-өзі ұстау ережелері, дастархан жаю;
- 3) тамақ дайындау технологиясы;
- 4) әлемдік тағамдар.

28. 5-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) "Көрнекі өнер" бөлімі: Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары. Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт. Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы. Өндірістік пейзаж. Қаланың әсем көрінісі. Сызықтық перспектива. Пластикалық формалар өнері. Мүсін. Шығармашылық жұмыс жасау.

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі: Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі пішіндер мен ерекшеліктер. Қазақстанның қолданбалы өнері. Сәндік-қолданбалы өнерге арналған материалдармен және құралдармен танысу. Әр түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйым. Әр түрлі материалдардан сәндік бұйымдар жасау. Тоқыма өнері. Тоқу түрлері. Көркем тоқуға арналған материалдармен және құралдармен танысу. Бұйым тоқу. Көрмені ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі: құрылымдық материалдар. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу. Құрылымдық материалдарды өңдеуге арналған қол құралдары мен қондырғылар. Көркем кесу. Идеяларды дамыту. Көркем кесуге арналған материалдарды таңдау және дайындау. Сыртқы және ішкі контур бойымен қисық сызықты бұйымдарды көркемдік кесу. Сымнан бұйымдарды модельдеу. Эскиздерді әзірлеу (тізбектер, жануарлардың фигуралары). Материалды дайындау. Бұйым жасау (тізбектер, басқатырғыштар, жануарлардың мүсіншелері). Әр түрлі материалдарды қолдана отырып музыкалық (ұрмалы-шу) аспаптардың дизайны. Музыкалық (ұрмалы шу) аспап жасау. Жұмыс көсетілімі. Ағашты сүргілеу арқылы қолмен өңдеу. Ағашты бұрғылау арқылы қолмен өңдеу. Бөлшектерді шегелермен, бұрандалармен және желіммен біріктіру және қосу. Бұйымды өңдеу.

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі: дұрыс тамақтану негіздері. Мәзірді құрастыру.

5) "Үй мәдениеті" бөлімі: электр энергиясының көздері туралы жалпы ақпарат. Электротехникалық арматура. Электр энергиясының әртүрлі көздерімен (аккумулятор, гальваникалық элементтер) тәжірибелер. Тұрмыстық жөндеу жұмыстары. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыс.

29. 6-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) "Көрнекі өнер" бөлімі: Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портрет жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан портрет). Портреттегі түс. Портретті орындау техникасы. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент. Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластикалық анимация, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс). Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстандыру. Жұмыс көрсетілімі.

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі: Қазақ халқының зергерлік бұйымдарымен танысу. Зергерлік бұйымдардың эскизін әзірлеу. Зергерлік

бұйымдарды жасауға арналған материалдар мен құралдарды таңдау. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары. Табиғи материалдардан жасалған бұйымдардың эскизін әзірлеу. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Көрмені ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі: Қол электр аспаптары мен жабдықтары. Практикалық жұмыстар. Құрама бөлшектерден роботтарды әзірлеу. Роботтардың пайда болу тарихы және түрлері (өзіндік зерттеу). Роботты құру үшін эскиз жасау. Роботты жасау үшін материалдарды дайындау. Роботты құру. Роботтың жылжымалы бөліктерін құру бойынша эксперимент жасау. Көлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәліметтер (өз бетінше зерттеу). Көлік құралының моделін әзірлеу. Эскиз. Материалдарды таңдау. Көлік құралының моделін жасау. Модельдің жекелеген бөліктерін жасау. Модельді құрастыру және өңдеу. Жұмыс көрсетілімі. Дөңгелек ағаш бөлшектері. Практикалық жұмыс (ағашты: аралау, сүргілеу, өңдеу). Ағаштың қалыңдығын өлшейтін құрал. Практикалық жұмыс (ағаш, тақтайды сүргілеу, тегістеудің кезектілігі). Ағашты ою. Практикалық жұмыс (тақтадағы геометриялық ою-өрнекті қиып алу). Бұрғылау, бұрғылау құрылғысы, патрон, бұрғылау, диаметрлері.

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі: қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелері.

5) "Үй мәдениеті" бөлімі: Электр жүйелерінің шартты белгілерімен танысу. Электр тізбектері. Батареямен жұмыс жасайтын шамдар жасау. Қолмен жұмыс жасайтын электр құралдарын қолданатын тұрмыстық жөндеу жұмыстары. Сәндік-гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар.

30. 5-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар):

1) "Көрнекі өнер" бөлімі. Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары. Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт. Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы. Өндірістік пейзаж. Қаланың әсем көрінісі. Сызықтық перспектива. Пластикалық формалар өнері. Мүсін. Шығармашылық

жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру.

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі. Ою-өрнектің түрлері. Қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизациясы және мотивтері). Көркем кесте. Кесте түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Эскизді әзірлеу. Көркем кестемен бұйымды безендіру. Тоқыма өнері. Тоқудың түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Бұйым тоқу. Көрмені ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі. Тоқыма материалдарының жіктелуі және сипаттамалары. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу. Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдықтар, құралдар мен құрылғылар. Тігін бұйымдарының классификациясы. Идеядан өнімге дейін (тігін бұйымы). Дизайн, киімді пішіндеу (қағаз, мата). Костюм жасау (мини-манекен немесе қуыршақ үшін). Тоқыма мозайка техникасын қолдана отырып тігін бұйымдарының дизайны (пэчворк, квиллинг, құрақ). Идеяларды дамыту. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыс реттілігі. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Белінен дөңгелек ойылған алжапқыш. Қалталарды өңдеу және оларды негізгі бөлікке біріктіру.

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі. Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзірді құрастыру. Ас үй жабдықтары. Ас әзірлеуге арналған ыдыс, құралдар мен керек-жарақтар. Ас әзірлеу құралдары мен құрылғыларының мүмкіндіктерін зерттеу. Бутербродтар мен сусындар жасау технологиясы. Көкөністер мен жемістерден салаттар дайындау технологиясы.

5) "Үй мәдениеті" бөлімі. Жеке гигиена, жеке күтім. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыс.

31. 6-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар).

1) "Көрнекі өнер" бөлімі. Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портрет жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан портрет). Портреттегі түс. Портретті орындау техникасы. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент. Анимация. Қозғалмалы элементтер

(пластикалық анимация, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс). Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстау. Жұмыс көрсетілімі.

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі. Тоқыма өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқу техникасы мен тәсілдері. Өнімнің эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау. Ілмекпен әр түрлі бұйымдарды тоқу (майлық, қол сөмкесі, ұялы телефонның қабы). Тоқу. Тоқыма біздері, олардың түрлері. Тоқу техникасы мен тәсілдері. Өнімнің эскизін әзірлеу. Тоқыма біздерімен әр түрлі бұйымдарды тоқу (бөкебай, орамал, ұялы телефонның қабы). Жұмыс көрсетілімі. Көрмені ұйымдастыру.

3) "Дизайн және технология" бөлімі. Тоқыма материалдарынан бұйым жасау (авторлық қуыршақ, дамытушы ойыншық). Идеяларды дамыту. Эскиз. Әр түрлі тоқыма материалдарының текстуралары мен түстерін зерттеу. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау. Бұйым жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу. Үй тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, ас үй ыдыстары). Идеяларды дамыту. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыс реттілігі. Бұйымды жасау. Бөлшектерді қиып алу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу. Бұйымды безендіру. Жұмыс көрсетілімі. Ұйықтағанда киетін киім сызбасын жасау, пішу, тігу. Ұйықтағанда киетін киім тігу. Ұйықтағанда киетін киімнің пішінін дайындау.

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі. қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелері. Жартылай фабрикаттардан тамақ дайындау технологиясы. Жылдам пісіру технологиясы. Десерттерді дайындау технологиясы.

5) "Үй мәдениеті" бөлімі. Гигиеналық ережелер. Үй-жайларды дымқыл және химиялық тазалау. Киім мен аяқ киімді күту, сақтау. Сәндік гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Оқыту мақсаттары әр сыныпқа арналған бөлімдерге бөлінеді.

33. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық

белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4. кодында "5" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

34. Оқыту мақсаттарының жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1 Қоршаған әлем туралы білім мен түсінік	5.1.1.1 Ұлдар/Қыздар қоршаған әлемнің ассоциативті мағыналарын білу және түсіну	6.1.1.1 Ұлдар/Қыздар қоршаған әлемдегі объектілерді визуалды сипаттамалары мен білімдері мен түсініктерін к
1.2 Тарихты, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	5.1.2.1 Ұлдар/Қыздар қазақтың ұлттық және әлемдік мәдениеттің көркемдік, қолөнер туындылары мен дизайнының ерекшеліктерін атау	6.1.2.1 Ұлдар/Қыздар қазақтың ұлттық және әлемдік мәдениетінің көркемдік, қолөнер дизайн жұмыстарының ерекшеліктерін атау туралы білімдері мен түсініктерін к
1.3 Зерттеу көздері	5.1.3.1 Ұлдар/Қыздар шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу	6.1.3.1 Ұлдар/Қыздар зерттеу идеялары мен шығармашылық идеяларын дамыту үшін ақпарат көздері мен өз бетінше таңдау және пайдалану
1.4 Шығармашылық процесті жоспарлау	5.1.4.1 Ұлдар/Қыздар шығармашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтайтын жоспар құру	6.1.4.1 Ұлдар/Қыздар уақытты және басқа факторларды ескеріп отырып, әрекеттердің кезеңдерін жоспарлау 6.1.4.2 Ұлдар/Қыздар материалдық шығындарды ескеріп отырып, әрекеттердің кезеңдерін жоспарлау

		(сандық көрсеткіштер)
1.5 Дизайнды өңдеу тапсырмаларымен жұмыс жасау (эскиз)	5.1.5.1	6.1.5.1
	Ұлдар/Қыздар	Ұлдар/Қыздар
	композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, қарапайым объектілердің дизайнын дамыту бойынша тапсырмаларды орындау;	композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, түрлі объектілердің дизайнын дамыту бойынша тапсырмаларды орындау жасау;
	5.1.5.2	6.1.5.2
	Ұлдар/Қыздар	Ұлдар/Қыздар
	шығармашылық идеяларды жүзеге асыру үшін нобайлар мен эскиздер жасау	шығармашылық идеяларды жүзеге асыру үшін эскиздер, техникалық сызбалар жасай білу
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс техникасы	5.1.6.1	6.1.6.1
	Ұлдар	Ұлдар
	ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтай отырып, материалдардың жалпы қасиеттері мен құрылымын айту;	материалдардың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін және олардың қолдану анықтау және сипаттау;
	5.1.6.2	6.1.6.2
	Ұлдар/Қыздар	Ұлдар/Қыздар
	қасиеттері мен мақсаттарын анықтай отырып, заманауи және дәстүрлі емес материалдарды тану;	заманауи және дәстүрлі емес материалдарды тану және қолдану тиімділігін анықтау
	5.1.6.3	6.1.6.3
	Қыздар тоқыма материалдары мен бұйымдарының жіктелуін көрсету және сипаттау;	Қыздар тоқыма материалдары мен бұйымдарының қасиеттерін және құрылымын анықтау және сипаттау
	5.1.6.4	6.1.6.4
	Ұлдар/Қыздар көркем материалдарды, таңдалған құралдардың қасиетін ескеріп, техникаларды қолдану	Ұлдар/Қыздар материалдар қасиетін және жұмыс дағдыларын білетін отырып техникаларды, көркем материалдарды қолдану

2) "Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркем көрінісі	5.2.1.1 Ұлдар/Қыздар идеялар мен сезімдерді жеткізу үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын өнерқұралдарын қолдану	6.2.1.1 Ұлдар/Қыздар қоршаған әлемнің көрнекі және айқын өнерқұралдарымен қолдана отырып, өз идеяларын сезімдеріні жеткізу
2.2 Құралдар мен жабдықтар	5.2.2.1 Ұлдар табиғи және жасанды, құрылымдық материалдарды өңдеуге арналған қол құралдары мен жабдықтарын пайдалану; 5.2.2.2 Ұлдар ағаш өңдеу/слесарлық жұмыс үстелінің құрылғысын және қызметін түсіну және айтып беру; 5.2.2.1 Қыздар тігін машинасының құрылғысын, жіптерді бұрау тәсілдерін, тігістерді атау және сипаттау; 5.2.2.2 Қыздар киімді дымқыл-жылумен өңдеуге арналған жабдықты көрсету, сипаттау және қолдану	6.2.2.1 Ұлдар қозғалыстың берілу механизмін қолмен жұмыс жасайтын құралдарының құрылғысын және анықтау, оларды құрылым табиғи және жасанды материалдарға өңдеуге қолдану; 6.2.2.1 Қыздар тігін машиналарын білу және 6.2.2.2 Қыздар киімдерді дымқыл-жылумен өңдеу режимдерін көрсету, сипаттау оларды практикада қолдану
2.3	5.2.3.1	6.2.3.1

Құру технологиялары	Ұлдар	Ұлдар
	таңбалау мен өлшеулер негізінде бұйымды жасауға арналған материалдарды қол құралдарымен өңдеу;	таңбалау мен өлшеулер негізінде бұйымды жасауға арналған материалдарды электрлік құралдарымен өңдеу;
	5.2.3.2	6.2.3.2
	Ұлдар	Ұлдар
	түрлі материалдардан қарапайым бұйым жасау	ажыратылатын және бір бөлшектерден бұйымдар жасау
	5.2.3.3	6.2.3.3
	көлемі мен қалыңдығы бойынша аралау, үстел үстінде бұрғылау, қол бұрғысымен, қашаумен жұмыс жасау	ағаштың қалыңдығын өлшеу, дөңгелек арамен жұмыс істеу
		6.2.3.1
	5.2.3.1	Қыздар
	Қыздар	тоқыма материалдарын қол құралдарымен және тігін машинасымен тігін және жиек тігістерін қолмен пішу және өңдеу;
	тігістерді қолдана отырып, тоқыма материалдарын қол құралдарымен және тігін машинасында кесу және өңдеу;	6.2.3.2
	5.2.3.2	Қыздар
	Қыздар	әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдар мен конструкцияларды қолдана отырып, жеке бұйымдар жасау;
	әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдардан қарапайым бұйымдар жасау;	6.2.3.3
	5.2.3.3	машинаны, қолмен, үтіктеу машинасында кезінде қауіпсіз жұмыс ережелерін сақтау;
	киімнің бел және кеуде жақтарын біріктіріп машинамен тігу, қалтаны (жапсырма) өңдеу	6.2.3.4
		қиындыларды өңдеу;
		6.2.3.5

		киімнің бел және кеуде жағын біріктіріп машинамен тігу; 6.2.3.6 нұсқаулық - технологиялық картаны қолдану; 6.2.3.7 жұмыс жоспарын құру, талдау;
	5.2.3.4 Ұлдар/Қыздар шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау процесінде қазақтың ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану	6.2.3.8 Ұлдар/Қыздар шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау процесінде қазақтың ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану
2.4 Тамақтану мәдениеті	5.2.4.1 Ұлдар/ Қыздар дұрыс және теңдестірілген тамақтану ережелерін сипаттау;	6.2.4.1 Ұлдар/ Қыздар қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетіндегі тамақтану және қоғамдық тамақтану үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелерін сипаттау;
	5.2.4.2 Ұлдар/Қыздар дұрыс және теңдестірілген тамақтану мәзірін құру;	6.2.4.2 Ұлдар/ Қыздар түрлі іс-шараларға дастархан бейнесін безендіру дағдылары мен білімдерін қолдану;
	5.2.4.3 Қыздар тамақ дайындауға арналған құралдардың, жабдықтардың және құрылғылардың мүмкіндіктерін анықтау және айтып беру;	6.2.4.3 Қыздар тағамдар мен десерттерді тамақ дайындау технологиясын білімдерін қолдану ;
	5.2.4.4 Қыздар салқын тағамдар мен сусындар дайындау технологиясын қолдану	6.2.4.4 Қыздар әр түрлі тағамдарды дайындау

		азық-түліктер мен керек-жарақтарды анықтау және таңдау
2.5 Үй мәдениеті	5.2.5.1 Ұлдар/Қыздар өсімдік шаруашылығы мен жеміс-көкөніс мәдениетінің негізгі бағыттарын атау және сипаттау;	6.2.5.1 Ұлдар/Қыздар декоративті гүл дақылдарының өсірілу технологиясын білу және сипаттау;
	5.2.5.2 Ұлдар/Қыздар өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстарды жасау	6.2.5.2 Ұлдар/Қыздар сәндік көгалдандыру мен гүлдіктерді көктемгі жұмыстарды орындау
	5.2.5.3 Ұлдар электр энергиясының шыңу көздері туралы түсініктің болуы;	6.2.5.3 Ұлдар электр схемасының шартты белгілерін графикалық белгіленуін анықтау және жасау;
	5.2.5.4 Ұлдар электр монтаж құралдары мен электртехникалық арматуралардың қарапайым қызметін тізіп айту	6.2.5.4 Ұлдар қарапайым электр тізбектерін жинау және ажырату
	5.2.5.5 Ұлдар тұрақты ток көздерін қолдана отырып қарапайым бұйымдарды жинау және атау	6.2.5.5 Ұлдар электр тізбектерін қарапайым бұйымдар бойынша жинау және жасау
	5.2.5.6 Ұлдар интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстар және қолмен жұмыс жасайтын құралдар мен құрылғыларды пайдаланып, ақауларды жою бойынша жөндеу жұмыстарын құрастыру, орындау	6.2.5.6 Ұлдар интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстар және қолмен жұмыс жасайтын құралдар мен құрылғыларды пайдаланып, ақауларды жою жөндеу жұмыстарын құрастыру, орындау

	5.2.5.3	6.2.5.3
	Қыздар	Қыздар
	жеке гигиена ережелерін сипаттау, тері мен шаштың әртүрлі түрлерін анықтау;	үйге, құралдарға және тазалау құралдарына қойылатын талаптарды атау және сипаттау
	5.2.5.4	6.2.5.4
	Қыздар	Қыздар
	шектеулі қолдаумен өзін-өзі күтуге арналған іс-әрекеттер мен өнімдерді таңдау және пайдалану	тазалау құралдары мен құралдарды саймандарды таңдау және пайдалану
		6.2.5.5
		Қыздар
		маусымдық киім мен аяқ киімді сақтау ережелерін білу және қолдану
2.6 Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелерін сақтау	5.2.6.1	6.2.6.1
	Ұлдар/Қыздар	Ұлдар/Қыздар
	қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану;	қауіпсіздік техникасын сақтау, материалдар мен құралдарды оның маңыздылығын түсіну
	5.2.6.2	6.2.6.2
	Ұлдар /Қыздар	Ұлдар /Қыздар
	қол құралдарымен қауіпсіз жұмыс жасау және тазалық сақтау тәсілдерін ұстану	қолмен жұмыс жасайтын заттар мен құралдарымен, жабдықтармен жұмыс істеуді және тазалық сақтау тәсілдерін ұстану

3) "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау" бөлімі;

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып

3.1 Шығармашылық жұмыстардың көрсетілімі	5.3.1.1 Ұлдар/Қыздар сыныпқа дайын жұмысты таныстыру (көрме)	6.3.1.1 Ұлдар /Қыздар дайын жұмыстарды мектеп аудиториясына ұсыну (көрме)
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	5.3.2.1 Ұлдар /Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмыстарында және басқалардың жұмыстарында көрсетілген идеялар мен тақырыптарды анықтау және сипаттау	6.3.2.1 Ұлдар /Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмыстарында және басқалардың жұмыстарында көрсетілген идеялар мен тақырыптарды атау және сипаттау
3.3 Әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау	5.3.3.1 Ұлдар /Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және басқалардың жұмысын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді атау және сипаттау	6.3.3.1 Ұлдар /Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және басқалардың жұмысын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді атау және салыстыру
3.4 Жұмысты бейімдеу және жетілдіру	5.3.4.1 Ұлдар /Қыздар өзінің және басқаның жұмысын жетілдіру үшін бейімдеу бойынша ұсыныс жасау және сынды қабылдау	6.3.4.1 Ұлдар /Қыздар өзінің және басқаның жұмысын жетілдіру үшін бейімдеу бойынша ұсыныс жасау және сынды қабылдау

35. Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

36. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

5-6 -сыныптары үшін "К

еңбек" пәнінен жаңарт

мазмұндағы Үлгілік

бағдарламасына

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша Ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 -сынып (ұлдар)

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Көрнекі өнер	Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы.	5.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениеттің көркемдік, қолөнер туындылары мен дизайн ерекшеліктерін анықтау;
	Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат жұмыс жасау және есте сақтау ішінде ақпараттық-коммуникация технологияларды пайдалану; 5.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмыстарында басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмыстарын идеялар мен тақырыптарды
	Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт	5.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өзінің және басқалардың (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қолдану әдістер мен тәсілдерді (технология) сипаттау 5.1.5.2 шығармашылық идея асыру үшін нобайлар мен эскиздер 5.1.6.4 таңдалған құралдар

		қасиеттерін ескеріп, көркем материалдарды, техникаларды қолдану; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын білу және қолдану; 5.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану
	Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы	5.1.1.1 қоршаған әлемнің анықталатын мағыналары мен көрнекі сипаттарын анықтау; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын қолдану
	Өндірістік пейзаж. Қаланың әсем көрінісі. Сызықтық перспектива.	5.1.1.1 қоршаған әлемнің анықталатын мағыналары мен көрнекі сипаттарын анықтау; 5.2.1.1 өзінің идеялар мен сезімдік жеткізу үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын қолдану
	Пластикалық формалар өнері. Мүсін.	5.1.1.1 қоршаған әлемнің анықталатын мағыналары мен көрнекі сипаттарын анықтау; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын қолдану; 5.3.3.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қолданатын әдістер мен тәсілдерді (техникалар) сипаттау
	Шығармашылық жұмыс. Көрмені ұйымдастыру	5.1.5.2 шығармашылық идеяларды асыру үшін нобайлар мен эскиздерді қолдану 5.1.6.4 таңдалған құралдарды қолдану

		ескеріп, көркем материалдарды техникаларды;
		5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын қол құралдарын атау және қолдану
		5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастыру таныстыру
2-тоқсан		
1.2 Сәндік-қолданбалы өнер	Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі пішіндер мен ерекшеліктер. Қазақстанның қолданбалы өнері	5.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениеттің көркемдік, қолданбалы туындылары мен дизайнының ерекшеліктерін анықтау
	Материалдар және құралдармен танысу	5.2.2.1 құрылымдық, табиғи және жасанды материалдарды ерекшелігі арналған қол құралдары мен жабдықтарын пайдалану
	Әр түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйым. Идеяларды талқылау және дамыту. Эскиз	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар мен эскиз
	Әр түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйым. Бұйым жасау	5.2.3.2 әртүрлі конструкциялар және жасанды материалдарды қарапайым бұйымдар жасау 5.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды, олардың мен маңызын анықтау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен қолдану
	Тоқыма өнері. Тоқу түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу	5.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды, олардың мен маңызын анықтай отырып; 5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар мен эскиз
	Бұйым тоқу	5.2.3.2 әртүрлі конструкциялар және жасанды материалдарды қарапайым бұйымдар жасау

		5.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен қолдану
	Жұмыс көрмесі	5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастырып таныстыру
3-тоқсан		
1.3 Дизайн және технология	Құрылымдық материалдар. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.1 құрылымдық, табиғи жасанды материалдардың қасиеттері мен құрылымын ұқсастықтығы мен айырмашылығын
	Құрылымдық материалдарды өңдеуге арналған жабдықтар, қол құралдары мен құрылғылар	5.2.2.1 құрылымдық, табиғи жасанды материалдарды өңдеуге арналған қол құралдары мен жабдықтарды пайдалану; 5.2.2.2 ағаш ұстасы/слесарь құралдарының қолдануы мен құрылымын түсіндіру; 5.2.3.2 түрлі материалдарда бұйымдарды жасау
	Көркем кесу. Идеяларды дамыту. Материалды таңдау және дайындау	5.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, қарапайым объектілердің дамуы бойынша тапсырманы орындау және басқаларды сүйене отырып (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) 5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар мен эскиздер 5.1.4.1 шығармашылық жұмыс кезеңдерін анықтайтын жоспар
	Сыртқы және ішкі контур бойымен қисық сызықты бұйымдарды көркемдік кесу	5.2.3.1 таңбалау мен өлшеу. бұйымды жасауға арналған материалдарды қол құралдармен 5.2.3.2 әртүрлі конструкциялар

		және жасанды материалдармен жасау; қарапайым бұйымдар жасау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Сымнан бұйымдарды модельдеу. Эскиздерді әзірлеу (тізбектер, жануарлардың фигуралары). Материалды дайындау. Бұйым жасау (тізбектер, басқатырғыштар, жануарлардың мүсіншелері). Материалды таңдау. Құралдар мен қондырғылар	5.1.5.2 шығармашылық идеяны жасау асыру үшін нобайлар мен эскиздерді білу
	Бұйым жасау (тізбектер, басқатырғыштар, жануарлардың мүсіншелері)	5.2.3.1 таңбалау мен өлшеу. Бұйымды жасауға арналған материалдарды қол құралдармен қолдану; 5.2.3.2 әртүрлі конструкцияларды жасау және жасанды материалдармен жасау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету
	Әр түрлі материалдарды қолдана отырып музыкалық (ұрмалы-шу) аспаптарды жобалау	5.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып қарапайым объектілердің дамуы бойынша тапсырманы орындау; 5.1.5.2 шығармашылық идеяны жасау асыру үшін нобайлар мен эскиздерді білу
	Музыкалық аспап жасау	5.2.3.1 таңбалау мен өлшеу. Бұйымды жасауға арналған материалдарды қол құралдармен қолдану; 5.2.3.2 әртүрлі құрылымды жасау және жасанды материалдардан бұйымдар жасау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 5.3.4.1 өзінің және басқаның жетілдіру үшін бейімдеу бойынша

		жасау және сынды қабылдау
	Жұмыс көрмесі	5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастыру таныстыру
4-тоқсан		
3.4 Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзірді құрастыру	5.2.4.1 дұрыс және теңдестірілген тамақтану ережелерін сипаттау; 5.2.4.2 дұрыс және теңдестірілген тамақтану мәзірін құру; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны жасау және зерттеу үшін ақпарат жинау жұмыс жасау; 5.2.5.4 қарапайым электротехникалық арматура және электромонтаж құралдардың атау және қолдану түсіндіру;
3.5 Үй мәдениеті	Электр энергиясының көздері туралы жалпы ақпарат. Электротехникалық арматура. Электр энергиясының әртүрлі көздерімен тәжірибелер	5.2.5.3 электр энергиясының көздері туралы түсінік болуы; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны жасау және дамыту үшін ақпарат жинау жұмыс жасау; 5.2.5.4 электр монтаж құралдарының электротехникалық арматура қарапайым қызметін тізіп беру;
	Тұрмыстық жөндеу жұмыстары	5.2.5.6 интерьерді ұйымдастыру практикалық жұмыстар жасау және құралдарын пайдаланып, жөндеу жұмыс жасау және жоюға арналған қарапайым операцияларын орындау, құралдарын пайдалану
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыс	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығының негізгі көкөніс мәдениетінің негізгі бағыттарын білу және сипаттау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстарды жасау

		5.2.6.1 қауіпсіздік техникасы отырып, материалдар мен қолдану

2) 6 -сынып (ұлдар)

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Көрнекі өнер	Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат бетінше таңдау және пайдалану; 6.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының ерекшеліктері туралы білімдері мен түсініктерін қолдану;
	Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портрет жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан портрет)	6.1.6.4 материалдардың қолдану практикалық жұмыс дағдыларын білетіндігін көрсете отырып, техникаларды, көркем материалдарды қолдану; 6.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды тану, қалай тиімді өңдеуге және болатындығын анықтау
	Портреттегі түс. Орындау техникасы	6.1.1.1 қоршаған әлем объектілерін көрнекі сипаттамаларын білдіретіндігін көрсету; 6.2.1.1 қоршаған әлемнің көркемдік элементтерін және өз ойларын сезімдерін жеткізу үшін айқын құралдарын таңдау және қолдану;
	Заманауи портрет. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент	6.3.2.1 пәндік терминологияны қолданып, өз жұмыстарында

		басқалардың жұмыстарын идеялар мен тақырыптард (суретшілер, қолөнершілер 6.2.1.1 қоршаған әлемнің к элементтерін және өз ойла сезімдерін жеткізу үшін ай құралдарын таңдау және қ
	Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластикалық анимация, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс).	6.1.2.1 қазақтың ұлттық жә мәдениетінің көркемдік, қс дизайн жұмыстарының ер туралы білімдері мен түсіні
	Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстау	6.1.4.1 уақытты және басқа ескере отырып, әрекеттерд анықтау және жоспарлау; 6.2.1.1 қоршаған әлемнің к элементтерін және өз ойла сезімдерін жеткізу үшін ай құралдарын атау, таңдау ж 6.3.4.1 өзінің және басқаны жетілдіру үшін бейімдеу бо негізделген ұсыныс айту ж қабылдау
	Жұмыс көрсетілімі	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну және
2-тоқсан		
1.2 Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақ халқының зергерлік бұйымдарымен танысу	6.1.2.1 қазақтың ұлттық жә мәдениетінің көркемдік, қс дизайн жұмыстарының ер туралы білімдері мен түсіні
	Зергерлік бұйымдардың эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау	6.1.5.2 шығармашылық иде асыру үшін эскиздер, техни мен сызбалар жасау; 6.1.6.4 материалдардың қа практикалық жұмыс дағды білетіндігін көрсете отырып техникаларды, көркем мате қолдану
	Бұйым жасау. Бұйымды безендіру	6.2.3.2 ажыратылатын және қосылыстарды пайдаланы бөлшектерден бұйымдар ж

		6.2.3.8 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану, оның маңыздылығын және көрсету
	Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары	6.1.1.1 қоршаған әлем объектілерін көрнекі сипаттамаларын (көрінісін, пішіні, құрылымы, пропорцияларын) түсінуін өзінің және басқаларының тәжірибесі негізінде көрсету 6.1.6.1 құрылымдық, табиғи және жасанды материалдардың механикалық және технологиялық қасиеттерін және олардың анықтау және сипаттау
	Табиғи материалдардан жасалған бұйымдардың эскизін әзірлеу	6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техниканы және сызбалар жасау
	Бұйым жасау. Бұйымды безендіру	6.1.6.4 материалдардың қасиеттерін практикалық жұмыс дағдыларын білетіндігін көрсете отырып жасау және техниканы, көрнекі материалдарды қолдану; 6.2.1.1 қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өз ойларын сезімдерін жеткізу үшін айқын құралдарын анықтау, таңдау
	Жұмыс көрсетілімі. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну
3-тоқсан		
1.3 Дизайн және технология	Қол электр аспаптары мен жабдықтары. Практикалық жұмыстар	6.2.2.1 қозғалыс беру механизмдерін қолмен жұмыс жасайтын эскиздер құралдары құрылғысын сипаттау оларды құрылымдық, табиғи және жасанды материалдарды е 6.2.6.2 қолмен жұмыс жасау құралдарымен, жабдықтармен жұмыс істеуді және еңбек

		ережелерін білу және түсіндіру, орын мен құралдарды ұйымдастыру, тазарту, арнайы киімде жұмыс істеу
	Құрама бөлшектерден роботтарды әзірлеу. Роботтардың шығу тарихы және түрлері	6.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпараттың бетінше таңдау және пайдалану; 6.3.3.1 өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді (технологиялар) пәндік терминологияны қолданып салыстыру
	Роботты құру. Эскиз. Материалдарды таңдау	6.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, объектілердің дизайнын дамыта тапсырмаларды орындау; 6.1.6.1 құрылымдық, табиғи және жасанды материалдардың механикалық және технологиялық қасиеттерін және олардың қолдану аяу, анықтау және сипаттау; 6.1.4.1 уақытты және басқару ескере отырып, әрекеттерді анықтау және жоспарлау
	Роботты құру. Роботтың жылжымалы бөліктерін құру бойынша эксперимент жасау	6.2.3.1 таңбалау мен өлшеу, бұйымды жасауға арналған материалдарды электрлік құралдарымен өңдеу; 6.2.3.2 ажыратылатын және қосылыстарды пайдаланып бөлшектерден бұйымдар жасау; 6.2.3.1 қауіпсіздік шараларының маңыздылығын түсіне отырып материалдар мен құралдарды пайдалану; 6.2.3.2 ағаштың қалыңдығын дөңгелек арамен жұмыс істеу
	Көлік түрлері туралы жалпы мәліметтер	6.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпараттың бетінше таңдау және пайдалану
	Көлік құралының моделін әзірлеу. Эскиз.	6.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, объектілердің дизайнын дамыта тапсырмаларды орындау

	Материалдарды таңдау	заңдылықтарын сақтай отырып, объектілердің дизайнын дағдылап тапсырмаларды орындау; 6.1.4.2 материалдық шығындарды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Көлік құралдарын жасау. Модельдің жекелеген бөліктерін жасау. Модельді құрастыру және өңдеу	6.2.3.1 таңбалау мен өлшеу. Бұйымды жасауға арналған материалдарды электрлік құралдарымен өңдеу; 6.2.3.2 ажыратылатын және қосылыстарды пайдаланып бөлшектерден бұйымдар жасау
	Жұмыс көрсетілімі. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну
4-тоқсан		
3.4 Тамақтану мәдениеті	Қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелері	6.2.4.1 қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық орындарында үстел үстінде ережелерін сипаттау және 6.2.4.2 түрлі іс-шараларға арнап безендіру және дастархан мәдениеті білімі мен практикалық дағдылар көрсету
3.5 Үй мәдениеті	Электр жүйелерінің шартты белгілерімен танысу.	6.2.5.3 электр тізбегі элементтері әдеттегі графикалық белгілерін анықтау және жүргізу;
	Электр тізбектері	6.2.5.4 қарапайым электр тізбегін есептей білу және ажырату
	Батареямен жұмыс жасайтын шамдар жасау	6.2.5.5 электр тізбектерін қарқынды схема бойынша жинау және
	Қолмен жұмыс жасайтын электр құралдарын қолданатын тұрмыстық жөндеу жұмыстары	6.2.5.6 интерьерді ұйымдастыру практикалық жұмыстар және жұмыс жасайтын электр құралдарды пайдаланып, әрекет бойынша операциялар орындау 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен білу және қолдану, оның ма

		түсіну және көрсету
	Сәндік гүл мәдениеттері.	6.2.5.1 декоративті және гүл өсіру технологиясын білу ж
	Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар	6.2.5.2 сәндік көгалдандыру бойынша көктемгі жұмыстар 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасы отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылығы және көрсету

3) 5-сынып (қыздар)

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Көрнекі өнер	Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы.	5.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениеттің көркемдік, қол туындылары мен дизайны ерекшеліктерін атау және а 5.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат жұмыс жасай білу (соның і ақпараттық-коммуникация технологияларды пайдалан 5.3.2.1 пәндік терминология отырып, өз жұмыстарында басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмыстарын идеялар мен тақырыптарды қалыптастыру;
	Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.3.3.1 пәндік терминология отырып, өзінің және басқалар (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қол әдістер мен тәсілдерді (техника) сипаттауды құрастыру
	Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт	5.1.5.2 шығармашылық идея асыру үшін нобайлар мен эскиз көрсету;

		5.1.6.4 көркем материалдар құралдардың қасиетін ескеріп техникаларды қолдану және жасауды құрастыру; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын қолдана білу; 5.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану
	Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы	5.1.1.1 қоршаған әлемнің айналымы, мағыналары мен көрнекі сипаттарын атау; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын қолдануды түсіндіру
	Өндірістік пейзаж. Қаланың әсем көрінісі. Сызықтық перспектива	5.1.1.1 қоршаған әлемнің айналымы, мағыналары мен көрнекі сипаттарын атау; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын қолдана білу
	Пластикалық формалар өнері. Мүсін	5.1.1.1 қоршаған әлемнің айналымы, мағыналары мен көрнекі сипаттарын атау; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдік үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және айқын құралдарын қолдану, түсіндіру 5.3.3.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өзінің және басқарушының (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қолданатын әдістер мен тәсілдерді (техникалар) сипаттап көрсету
	Шығармашылық жұмыс.	5.1.5.2 шығармашылық идеялар

	Көрмені ұйымдастыру	асыру үшін нобайлар мен эскиздерді жасау және құрастыру; 5.1.6.4 көркем материалдармен және құралдардың қасиетін ескеріп, техникаларды қолдану және жасау, ашып көрсету; 5.2.1.1 идеялар мен сезімдерді өмір үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және айқын етіп құралдарын қолдана білу; 5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастырып таныстыру
2-тоқсан		
1.2 Сәндік-қолданбалы өнер	Ою-өрнектің түрлері. Қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизациясы және мотивтері)	5.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениеттің көркемдік, қолдану туындылары мен дизайнын ерекшеліктерін анықтау
	Көркем кесте. Кесте түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Эскизді әзірлеу.	5.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениеттің көркемдік, қолдану туындылары мен дизайнын ерекшеліктерін анықтау; 5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар мен эскиздерді жасау
	Көркем кестемен бұйымды безендіру	5.2.1.1 идеялар мен сезімдерді өмір үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және айқын етіп құралдарын қолдануды қауіпсіздік техникасымен жасау 5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдана білу; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен құралдарды қолдана білу, оның маңыздылығын және көрсету
	Тоқыма өнері. Тоқудың түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу	5.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды, олардың қолдану маңызын анықтай отырып

		5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар мен эскиздер жасауды ашу; 5.1.4.1 шығармашылық жұмыс кезеңдерін анықтайтын жоспар құрастыра білу
	Бұйым тоқу	5.2.3.2 әртүрлі (қонструкция және жасанды) материалдар қарапайым бұйымдар жасау процесінде қолдануды білу; 5.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдануды білу; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету
	Жұмыс көрмесі	5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастырып таныстыру (көрме)
3-тоқсан		
1.3 Дизайн және технология	Тоқыма материалдарының жіктелуі және сипаттамалары. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.3 тоқыма материалдардың жіктелуін сипаттау
	Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдықтар, құралдар мен құрылғылар	5.2.2.1 тігін машинасының негізгі жіптерді бұрау тәсілдерін, тегі және сипаттау; 5.2.2.2 тігін бұйымдарын дықтала жылумен өңдеуге арналған құралдарды пайдалану;
	Тігін бұйымдарының классификациясы. Идеядан өнімге дейін (тігін бұйымы)	5.1.6.3. тоқыма материалдардың жіктелуін сипаттау 5.2.3.2 киімнің бел және кеуде бөлігін біріктіріп машинамен тігу, кесу (жапсырма) өңдей білу

	Дизайн, киімді пішіндеу (қағаз, мата). Костюм жасау (мини-манекен немесе қуыршақ үшін)	5.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, қарапайым объектілердің дамуы бойынша тапсырманы орындау және басқаларды сүйене отырып (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) 5.2.3.1 тігістерді қолдана отырып, материалдарын қол құралдармен тігін машинасында кесу және жасау 5.2.3.2 әртүрлі (конструкция және жасанды) материалдармен қарапайым бұйымдар жасау 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен қолдана білу, оның маңызды және көрсету
	Тоқыма мозайка техникасын қолдана отырып тігін бұйымдарының дизайны (пэчворк, квиллинг, құрақ). Идеяларды дамыту. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыс реттілігі.	5.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, қарапайым объектілердің дамуы бойынша тапсырманы орындау және басқаларды сүйене отырып (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) 5.1.4.1 шығармашылық жұмыс кезеңдерін анықтайтын жоспар құрастыра білу
	Бұйым жасау. Бұйымды безендіру	5.2.3.1 тігістерді қолдана отырып, материалдарын қол құралдармен тігін машинасында кесу және жасау 5.2.3.2 әртүрлі (конструкция және жасанды) материалдармен қарапайым бұйымдар жасау 5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен қолдана білу, оның маңызды және көрсету

	Жұмыс көрсетілімі	5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастыра білу; 5.3.4.1 өзінің және басқаның жұмысін жетілдіру үшін бейімдеу болып жасау және сынды қабылдау
4-тоқсан		
3.4 Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзірді құрастыру	5.2.4.1 дұрыс және теңдестірілген тамақтану ережелеріне сәйкес тамақ құрастыру; 5.2.4.2 дұрыс және теңдестірілген тамақтану мәзірін құру; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты жұмыс жасай білу
	Ас үй жабдықтары. Ас әзірлеуге арналған ыдыс, құралдар мен керек-жарақтар. Ас әзірлеу құралдары мен құрылғыларының мүмкіндіктерін зерттеу	5.2.4.3 тамақ дайындауға арналған құралдардың, жабдықтардың құрылғылардың мүмкіндіктерін зерттеу 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылығы және көрсету; 5.2.6.2 қол құралдарымен жасауды және жұмыс гигиенасын білу(жұмыс орны мен құрал-жабдығын ұйымдастыру және тазарту киімде жұмыс істеу)
	Бутербродтар мен сусындар жасау технологиясы	5.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты жұмыс жасай білу; 5.2.4.4 салқын тағамдар мен дайындау технологиясын білу қолдану; 5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастыра білу
	Көкөністер мен жемістерден салаттар дайындау технологиясы.	5.2.4.4 салқын тағамдар мен дайындау технологиясын білу қолдану;

		5.3.4.1 өзінің және басқаның қызығушылығын жетілдіру үшін бейімдеу болуы; жасау және сынды қабылдау; 5.3.1.1 дайын жұмысты жалғастыруға таныстыра білу
3.5 Үй мәдениеті	Жеке гигиена, жеке күтім	5.2.5.3 жеке гигиена ережелерін сақтау, тері мен шаштың күтімін анықтау; 5.2.5.4 шектеулі қолдаумен арналған іс-әрекеттер мен қолдану таңдау және пайдалану
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыс.	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығының көкөніс мәдениетінің негізгі бағыттарын атау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстарды жасау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтау, отырып, материалдар мен қолдану, оның маңыздылығын түсіндіру және көрсету

4) 6 -сынып (қыздар)

4 -кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Көрнекі өнер	Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1 шығармашылық идеяны жетілдіру және дамыту үшін ақпараттың көзін бөлінше таңдау және пайдалану; 6.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының ерекшелік туралы білімдері мен түсініктерін
	Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портрет жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан портрет)	6.2.1.1 қоршаған әлемнің көркемдік элементтерін және өз ойларын сезімдерін жеткізу үшін айқын құралдарын анықтау, таңдау

		жетілдіру үшін бейімдеу бойынша негізделген ұсыныс жасау қабылдау
	Жұмыс көрсетілімі	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну (көрсету)
2-тоқсан		
1.2 Сәндік-қолданбалы өнер	Тоқыма өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқу техникасы мен тәсілдері. Өнімнің эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау	6.1.2.1 қазақтың ұлттық жәдігерлік мәдениетінің көркемдік, қолөнер дизайн жұмыстарының ерекшелік туралы білімдері мен түсініктерін қалыптастыру; 6.1.5.2 шығармашылық идеяны жасау үшін эскиздер, техникалар мен сызбалар жасау; 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Ілмекпен әр түрлі бұйымдарды тоқу (майлық, қол сөмкесі, ұялы телефонның қабы)	6.1.6.4 материалдардың қасиеттерін практикалық жұмыс дағдыларын білетіндігін көрсете отырып жасау және техниканы, көркем материалдарды қолдану; 6.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын қолданып отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету
	Бізбен тоқу. Тоқыма біздің түрлері. Тоқу техникасы мен тәсілдері. Өнімнің эскизін әзірлеу	6.1.5.2 шығармашылық идеяны жасау үшін эскиздер, техникалар мен сызбалар жасау; 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Бізбен тоқу (бөкебай, орамал, ұялы телефонның қабы)	6.1.6.4 материалдардың қасиеттерін практикалық жұмыс дағдыларын білетіндігін көрсете отырып техникаларды, көркем материалдарды қолдану;

		6.2.3.8 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығын және көрсету
	Жұмыс көрсетілімі. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну (көрсету); 6.3.4.1 өзінің және басқаның жұмыс жетілдіру үшін бейімдеу болуына негізделген ұсыныс жасау қабылдау
3-тоқсан		
1.3 Дизайн және технология	Тоқыма материалдарынан бұйым жасау (авторлық қуыршақ, дамытушы ойыншық). Идеяларды дамыту.Эскиз	6.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, объектілердің дизайнын дамыту, өз тәжірибесі мен біліміне негізделген тапсырмаларды орындау; 6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техниканың мен сызбалар жасау
	Әр түрлі тоқыма материалдарының текстуралары мен түстерін зерттеу. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау	6.1.6.2 тоқыма материалдарының бұйымдарының қасиеттерін зерттеу және анықтау; 6.1.6.3 тоқыма материалдарының бұйымдардың дың қасиеттерін оларды қалай тиімді өңдеу пайдалануға болатындығын анықтау; 6.2.2.1 тігін машиналарын пайдалану
	Өнімді құру. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу.	6.2.2.2 киімдерді дымқыл-жұмыртқалық режимдерін сипаттау және практикада қолдану; 6.2.3.1 тоқыма материалдарының құралдарымен және тігін машинамен тігін және жиек тігістерін қолдану пішу және өңдеу;

		6.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдар мен конструкцияларды қолданып бұйым жасау; 6.2.6.2 қолмен жұмыс жасау құралдарымен, жабдықтарын жұмыс істеу және еңбек гигиена ережелері тәсілдерін ұстану; 6.2.3.3 машинаны, қолмен, жұмыстарын орындау кезіндегі жұмыс ережелерін сақтау; 6.2.3.4 қиындыларды өңдеу; 6.2.3.5 киімнің бел және кеуде біріктіріп машинамен тігу; 6.2.3.6 нұсқаулық - технология картаны қолдану
	Үй тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, ас үй ыдыстары). Идеяларды дамыту. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыс реттілігі.	6.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып объектілердің дизайнын дамыту, өз тәжірибесі мен біліміне негізделген тапсырмаларды орындау; 6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техникалық мен сызбалар жасау; 6.1.4.1 уақытты және басқа ресурстарды ескере отырып, әрекеттерді анықтау және жоспарлау; 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Бұйымды жасау. Бөлшектерді қиып алу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу. Бұйымды безендіру	6.2.2.2 киімдерді дымқыл-жұмыртқалы режимдерін сипаттау және практикада қолдану; 6.2.3.1 тоқыма материалдарымен құралдарымен және тігін машинамен тігін және жиек тігістерін қолданып пішу және өңдеу; 6.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдар мен

		конструкцияларды қолдану бұйым жасау; 6.2.6.2 қолмен жұмыс жасау құралдарымен, жабдықтармен жұмыс істеуді және еңбек ережелер тәсілдерін ұстану
	Жұмыс көрсетілімі. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну (көрме) 6.3.3.1 өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін қолданатын әдістер мен тәсілдерді (технологиялар) пәндік терминологияны қолданып салыстыру
4-тоқсан		
3.4 Тамақтану мәдениеті	Қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелері	6.2.4.1 қазақ, әртүрлі халықтар мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелерін сипаттау және 6.2.4.2 түрлі іс-шараларға арналған безендіру және дастархан мәдениеті білімі мен практикалық дағдыларды көрсету
	Жартылай фабрикаттардан тамақ дайындау технологиясы	6.2.4.3 тағамдар мен десерттер дайындау технологиясын білімді қолдану; 6.2.4.4 әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған өнімдерді, құралдарды, керек-жарақтарды анықтау
	Тағамды жылдам пісіру технологиясы	6.2.4.3 тағамдар мен десерттер дайындау технологиясын білімді қолдану; 6.2.4.4 әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған өнімдерді, құралдарды, керек-жарақтарды анықтау
	Десерттерді дайындау технологиясы	6.2.4.3 тағамдар мен десерттер дайындау технологиясын білімді қолдану;

		6.2.4.4 әр түрлі тағамдарды арналған өнімдерді, құралдарды керек-жарақтарды анықтау; 6.3.1.1 дайын жұмыстарды аудиториясына ұсыну (көрсету)
3.5 Үй мәдениеті	Гигиеналық ережелер. Үй-жайларды дымқыл және құрғақ тазалау.	6.2.5.3 үйге, құралдарға және құралдарына қойылатын талаптарды сипаттау; 6.2.5.4 тазалау құралдары мен саймандарды таңдау және пайдалану
	Киім мен аяқ киімді күту, сақтау	6.2.5.5 шектеулі қолдау кезінде маусымдық киім мен аяқ киімді сақтау ережелерін ұстану
	Сәндік-гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар	6.2.5.1 декоративті және гүлді өсіру технологиясын сипаттау; 6.2.5.2 сәндік көгалдандыру бойынша көктемгі жұмыстар; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен құралдарды қолдану, оның маңыздылығы және көрсету

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

20-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

657-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған

1. Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – техника мен технология саласында оқушылардың заманауи өндірісінде алған білімі жүйесінің нәтижелілігіне бағытталған функционалдық сауаттылығын қамсыздандыру, сонымен қатар, технологиялық ойлау қабілетін, болмысқа деген шығармашылық көзқарасын дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) әр түрлі материалдар туралы білімнің қол жетімді әдістерін оқытуда және өңдеу тәсілдерін таңдау біліктілігі еңбектегі дербестікті дамытудағы еңбекке деген қызығушылықты ояту үшін еңбек дағдыларын қалыптастыру;

2) материалдарды пайдалану бойынша еңбек және технологиялық білімдер мен дағдыларды игерту;

3) мамандықтар әлемінде бағдарлау дағдыларын дамыту;

4) өз денсаулығын сақтау мен салауатты өмір салтын ұстанудағы жауапкершіліктің негізі болып табылатын дұрыс тамақтануды қалыптастыру;

5) құралдарды пайдалану және қауіпсіздік техника ережелерін меңгеру бойынша өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын игерту;

6) уақытты, материалдардың қасиеттерін және басқа факторларды анықтай және ескере отырып, өз жұмысын жоспарлау қабілетін дамыту;

7) білім беру мақсаттарына жету үшін бірлескен іс-шараларды ұйымдастыру тәжірибесін жинақтау (жеке, жұптық және топтық жұмыс).

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) декоративті-қолданбалы шығармашылық бойынша сабақтарда жұмыс істеу дағдылары мен іскерліктерін меңгерту;

2) арнайы құралдарды дұрыс қолдануға, дұрыс және қауіпсіз тәсілмен жұмыс істеуге үйрету;

3) салыстыру және талдау дағдыларын қалыптастыру;

4) байланыстырып ауызша сөйлеуді түзету және дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. "Технология" пәнін оқыту көрнекілік, қол жетімділік және оқытудың орындылығы қағидалары негізінде жүзеге асырылады.

6. Оқытудың қол жетімділігі мен орындылығы қағидасын іске асыруда оқыту үдерісінде белгілі бір талаптарды сақтау болып табылады:

1) оқытылатын материал мазмұны мен көлемі бойынша, ал практикалық тапсырмалар орындау әдістері бойынша білім алушылардың дайындық деңгейіне, олардың мүмкіндіктеріне және дене дамуына сәйкес келуі тиіс;

2) білім алушылардың жеке танымдық мүмкіндіктерін есепке алу, практикалық тапсырмаларды таңдауда саралау және қарапайымнан күрделіге, белгіліден белгісізге сияқты ережелерді сақтау керектігі.

7. Көрнекілік қағидасы білім алушылардың зерттелетін нысандары мен еңбек үрдістерін тікелей қабылдауы негізінде оқу материалын хабарлауды көздейді, ал көрнекілік ұғымы тек визуалды ғана емес, сонымен қатар есту және сенсорлық қабылдауды да білдіреді.

8. Бағдарлама көрнекі құралдардың әртүрлі түрлерін кеңінен қолдануды көздейді: бұйымдарды технологиялық өңдеу кезектілігі бейнеленген үлестірмелі материал, киімді модельдеу мен құрастыру негізінсіз оқылуы мүмкін емес табиғи нысандар мен техникалық сызбаларды имитациялау,

білім алушыларға электротехникалық бұйымдарын дайындау технологиясын түсіндіру, әр түрлі технологиялық үрдістердің кезеңдерін көрсету.

9. "Технология" пәнін оқу шеңберінде нашар еститін және кейіннен естімей қалған білім алушылар мамндықтар әлемімен танысады және білім алушылардың жалпы кәсіптік білім мен еңбек қызметіне ауысуының сабақтастығын қамтамасыз ете отырып, қоғамдық өндірістің әртүрлі салаларындағы жұмысқа бағдарланады.

10. Осы бағдарлама мазмұнының негізгі бөлігін материалдық, ақпараттық және әлеуметтік объектілерді зерделеуге, құруға және қайта құруға бағытталған білім алушылардың қызметі құрайды.

11. Сабақ уақытында білім алушылардың қызметі жеке және топтық нысанда ұйымдастырылады.

12. Мұғалімнің педагогикалық қолдауы тікелей басшылық, кеңес беру түрінде болады немесе кейіннен талдауды (рефлексияны) ұйымдастыра отырып, іс-әрекетті педагогикалық бақылауға түседі және оқытудың негізгі формасы студенттердің танымдық-шығармашылық қызметі болып табылады.

13. Бағдарламадағы Оқу материалы студенттердің тәуелсіздігін біртіндеп арттыруды көздейтін белгілі бір жүйеде орналасқан және сабақтың міндеттеріне байланысты мұғалім жаңа танымдық ақпаратты хабарлауға немесе оларды қайталауға, жаттығуларға, өзіндік практикалық жұмысқа әр түрлі уақыт бөледі.

14. "Технология" пәнін оқыту пәнаралық байланыстарды кеңінен қолдануды көздейді: алгебрамен, геометриямен, химиямен, биологиямен, физикамен, тарихпен.

15. Технология бойынша көрнекі құралдарға қойылатын талаптар:

1) матаны өңдеуге арналған құралдар, материалдармен жұмыс істеуге арналған жиынтық, материалдарды техникалық модельдеуге және өңдеуге арналған құралдар, 100 сантиметр металл сызғыш, еденде үтіктеу

тақтасы, тігін машинасы, 6-шы классты сызу құралдарының жиынтығы, қолмен тігу жұмыстарына арналған құралдар, кесте тігуге арналған құралдар мен құрылғылар;

2) білім алушының әмбебап жұмыс үстелі, әртүрлі ағаш өңдеуге арналған машина, тіреуіші бар электр кескіш, сымсыз бұрғылау машинасы, ағаш бұрғылау жиынтығы, металл бұрғылау жиынтығы, сырмақ, өлшегіші лентасы, материалдарды қисық сызықты аралауға арналған құрал, 30 сантиметрлік металл сызғышы, тойтармалы құрал;

3) қабырғаға ілінетін плакаттар, "Қазақ ұлттық ою-өрнек" плакаттары, "технологияны оқытудағы қауіпсіздік техникасы" жазылған плакаттар";

4) шығармашылық жұмыстарға арналған стенд;

5) үлестірме материалы;

6) көрнекі материалы.

3-тарау. "Технология" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Технология" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты құрайды.

17. Бағдарламаның мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар" бөлімі;

2) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы" бөлімі;

3) "Еңбек заттарын талдау және бағалау презентациясы" бөлімі.

18. "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар" бөлімі бөлімшелерді/қыздарды қамтиды;

1) материалтану (тоқыма жіптері, маталар және олардың қасиеттері)

2) машинатану;

3) тігін өндірісі;

4) тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережесі.

19. "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар" бөлімі бөлімшелерді (ер балаларға арналған) қамтиды:

1) Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер;

2) материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау.

20. "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы" бөлімі бөлімшелерді (қыз балаларға арналған) қамтиды:

1) құрастыру;

2) тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу;

3) практикалық жұмыстар;

4) ұлттық қолөнер;

5) жөндеу жұмыстарының түрлері.

21. "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы" бөлімі бөлімшелерді (ер балаларға арналған) қамтиды:

1) ағаш ұстасы технологиясы;

2) ағашты көркемдеп өңдеу;

- 3) ағаш жиһаз бұйымдары, жиһаз өндірісі;
- 4) ағашты өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы;
- 5) құрылыс өндірісі, ағаштың ұста жұмыстары;
- 6) еңбекті қорғау.

22. "Еңбек заттарын талдау және бағалау презентациясы" бөлімі бөлімшелерді (қыздарға/ер балаларға арналған) қамтиды:

- 1) еңбек нысандарын талдау және бағалау.

23. 7 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің негізгі мазмұны (қыз балаларға арналған):

1) "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар". Мақта және зығыр маталарының қасиеттері, мақта және зығыр маталарын анықтау, маталардың мақсаты. Жіптер туралы ақпарат, жіптерден маталар алу. Матаның үлестік, көлденең, алдыңғы, дұрыс емес, жиектерін анықтау. Тігін машинасының құрылғысы, жетек құрылғысы, машина инесі, орауыш. Жіптерді шпулькаға орау, жоғарғы және төменгі жіптерді, тігісті реттеуішті толтыру. Қол еңбегінің қарапайым құралдары, құрылғылар, станоктар және басқалар. Құрал-саймандар мен жабдықтарды орнату, баптау, жұмысқа дайындау, Құрал-саймандарды жөндеу, сақтау. Құрал мен жабдықтың қасиеттері-еңбек сапасы мен өнімділігі. Құралдар мен материалдарды пайдалану ережелері, тыйымдар мен шектеулер. Қауіпсіздік техникасы жөніндегі нұсқаулықтар (шеберханада өзін-өзі ұстау ережелері);

2) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы". Бұйымды дайындау үшін технологиялық операцияларды орындау кезектілігі; киімді жөндеу, жәй және көркемдеп тігу. Зығыр және тұрмыстық тігін бұйымдарында тік, қиғаш және дөңгеленген кесінділерді өңдеу, өлшеулерді алу, сызбаны құру. Майлықтар, жастықтар, сөмке. Жекелеген бөлшектер мен тораптарды өңдеу;

3) "Еңбек заттарын талдау және бағалау". Сыныпқа дайын жұмыстың презентациялау (көрме). Жұмыстарды жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдер. Пән терминологиясы. Бейімдеу, жұмыстарды жетілдіру бойынша сын пікірлер мен ұсыныстар.

24. 8 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің негізгі мазмұны (қыз балаларға арналған):

1) "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар". Жүн және жібек маталардың (табиғи және жасанды талшықтардан жасалған) құрылымы мен негізгі қасиеттері және оларды қолдану. Жіптерді толтыру, зигзаг тігісінің ені мен биіктігін реттеу. Тігін шеберханасында жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік ережелерін білу және орындау. Тігін машинасының ақауларын жою себептері мен қағидалары. Жұмыс орнын жабдықтауға қойылатын талаптар;

2) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы". Әйелдер киіміндегі әрлеу түрлері. Қиық бөлшектерінің атауы. Еңбек заттарын дайындау үшін технологиялық карталарды әзірлеу. Технологиялық карталар. Технологиялық карталарға қарап заттарды дайындау. Нұсқаулықтар. Оларды орындау шарттарын ескере отырып, әрекеттерді түзету. Үлгілер. Бұйымдарды пішу. Кесу, қос қиғаш кесу. Тігін бұйымдарын өңдеу түрлері (қатпарлар, жиектер). Бұйымдардан өлшеу алу. Өрнектер. Бұйымдардың сызбасы. Белден бастап алжапқышты тігу (белдікте төменгі кесілген дөңгелек алжапқышты жасаудың технологиялық реттілігі). Сызбаның құрылысы, дөңгелек кесіктері бар киім бұйымының үлгісін жасау және пішу (адам фигурасын өлшеу ережелері мен реттілігі, құруға арналған өлшемдер, бұйым бөлшектерінің атауы және контурлық кесіктер). Тігін бұйымдарындағы қалталарды өңдеу (қалталардың түрлері мен мақсаты, орындалу реті);

3) "Еңбек заттарын талдау және бағалау". Мұғалімнің сұрақтары бойынша немесе өз бетінше жасалған жұмыс туралы ауызша есеп беру. Жұмыста барысындағы ой-пікірлер мен тақырыптар. Жұмыстарды жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдер. Пән терминологиясы. Әрі қарай жұмысты жетілдіру, жұмысқа бейімдеу бойынша негізделген ұсыныстар мен сындарлы пікірлер.

25. 9 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің негізгі мазмұны (қыз балаларға арналған):

1) "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар". Синтетикалық талшықтардың қасиеттері. Синтетикалық аралас талшықтардан жасалған маталардың қасиеттері. Матаның негізі. Матаның алдыңғы және артқы жағы. Маховик дөңгелекшесі. Жіп орайтын шпулька. Жоғарғы және төменгі жіптерді толтыру, тігін машинасын іске қосу, жылдамдықты реттеу. Машина тігістері (басу табанын белгілі бір бұрыштарында көтеріп бұру арқылы түзу, қисық тігу) тігістің ұзындығы. Тігін шеберханасында жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы.

2) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы". Ұйықтауға арналған көйлек, белдемше, балалар пижамасының сызбасы. Бұйымдарды өлшеу. Ұйықтауға арналған көйлектің жағасын модельдеу. Машина тігістері: киім-кешек тігу, бұзу, жабық кесілген, ашық кесілген қиықты біріктіріп тігу, ашық және жабық кесілген жерін бүктеп тігу. Жиырылып тігілген жерлерін, қатпарларды, ілгектерді өңдеу. Матаны борлау және пішу, пішудің контурлық және бақылау сызықтарын матаға ауыстыру, пішу бөлшектерін өңдеу, қиықтарды жапсыру, жабық кесіндімен, жиектемемен немесе жиектемемен жікпен өңдеу, ылғалды-жылу арқылы өңдеуді орындау және дайын бұйымның сапасын анықтау; киімді қиықтармен, жамаулармен жөндеу;

3) "Еңбек заттарын талдау және бағалау". Жұмыста көрсетілген идеялар мен тақырыптар. Техникалық терминология. Бейімдеу, жұмыстарды жетілдіру бойынша сындарлы пікірлер мен негізделген ұсыныстар. Дайын жұмысты бүкіл сыныпқа таныстыру.

26. 10 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің негізгі мазмұны (қыз балаларға арналған):

1) "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар". Тоқыма емес материалдарды алу және олардың мақсаты. Тігін өнеркәсібінде тоқыма емес материалдарды қолдану. Түрлі құрылғылары бар машинада жұмыс істеу; жұмыс кезінде пайда болған ақауларды анықтау және жою; тігін машиналарын тазалау және майлау; Жұмыс орнын ұтымды ұйымдастыру. Матаны сыртқы түріне қарай анықтау, тігу және ылғалды-жылу арқылы

өңдеу кезінде маталардың қасиеттерін ескеріңіз. Еңбек қауіпсіздігі, ішкі тәртіп, электр және өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтау;

2) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы". Тұтас кесілген көйлек немесе жейде, белдемше үлгісінің негізінде кесілген көйлектің үлгісін жасау. Киім модельдерінің журналдарынан дайын үлгілерді қолдана отырып, әйелдерге арналған өнімдерінің үлгілерін жасау. Тігістерге рұқсат беруді ескере отырып, матаға үлгіні салу, бұйымның бөлшектерін кесу, бұйымдарды өлшеу, тігу реттілігін анықтау. Толық өлшемді сызбаларды салу;

3) "Еңбек заттарын талдау және бағалау". Берілген жоспар бойынша жасалған жұмыс туралы ауызша есеп. Жұмыстарды талдау және бағалау (артықшылықтары мен кемшіліктері). Сөйлеуде техникалық терминологияны қолдану.

27. 7 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің негізгі мазмұны (ер балаларға арналған):

1) "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар". Бақылау-өлшеу құралдары, шаблондар, құрылғылар және оларды қолдану және пайдалану ережелері: орындалатын жұмыстардың дәлдігін бақылау тәсілдері, ақаулықтардың алдын алу және оларды түзету, қол ағаш аспаптарын орнату және олармен жұмыс істеу ережелері, токарлық және бұрғылау станоктарында жұмыс істеу ережелері мен құрылғылары, қол электр құралдарының құрылысы мен пайдалану ережелері, материалдар мен электр энергиясын үнемді жұмсау тәсілдері, бұйымды көркемдеп әрлеуге арналған құралдар;

2) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы". Ағаш өндірісінде қолданылатын материалдар: ағаштың негізгі түрлері, қасиеттері мен ақаулары, негізгі ағаш операцияларының мәні мен мақсаты, белгілеуді, арамен кесуді, сүргілеуді, қашауды және кесуді, бұрғылауды орындау тәсілдері мен тәсілдері; қысқыштарды біріктіру мақсаты мен қолданылуы, оларды орындау тәсілдері мен жолдары, ұзындығы бойынша ағаш бөлшектері қосылыстарының түрлері (тоғысу), жиектер (топтастыру); бұрыштық (шеткі, ортаңғы), жәшікті қосылыстар мен оларды қолдану; алмалы-салмалы және ажыратылмайтын ағаш жалғамаларын

орындаудың тәсілдері мен тәсілдері; желімдердің түрлері, желім ерітінділерін дайындау және оларды қолдану. Ағаштың негізгі түрлерін (түсі, құрылымы, ылғалдылығы, беріктігі) зерттеу, ағаш ұсталарын жасау үшін ағаш таңдау, ағаш ұсталарын сәндік әрлеудің кейбір әдістерімен танысу, ағашты сақтау және кептіру әдістерін зерттеу, бөлшектерді жартылай тесілген (БҚ 4), жалған жалпақ шыбықпен бұрыштық қосылыс (БҚ 2), бұрыштық қорап қосылысы (БҚ 1, БҚ 2), ағаш ұстасын мөлдір емес әрлеу тәсілдерімен танысу. Конустық, цилиндрлік және беті фасондық бөлшектердің сызбаларын оқу және орындау;

3) "Еңбек заттарын талдау және бағалау". Дайын жұмысты сыныпқа көрсету (көрме). Жұмыстарды жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдер. Пән терминологиясы. Бейімдеу, жұмыстарды жетілдіру бойынша сындарлы пікірлер мен негізделген ұсыныстар.

28. 8 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің негізгі мазмұны (ер балаларға арналған):

1) "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар". Еңбек және өндірістік пән. Құралдарды және жұмысқа бейімдеуді дайындау. Бақылау-өлшеу құралдары, шаблондар, құрылғылар және оларды қолдану мен пайдалану ережелері: орындалатын жұмыстардың дәлдігі мен сапасын бақылау тәсілдері, ақаулықтардың алдын алу және оларды түзету, қол ұсталық құрал-саймандарды орнату және олармен жұмыс істеу қағидалары, токарлық және бұрғылау станогының құрылысы және жұмыс істеу қағидалары, материалдар мен электр энергиясын үнемді жұмсау, құрал-саймандарды, жабдықтар мен құрылғыларды ұқыпты пайдалану тәсілдері, жұмыс орнының ішкі еңбек қауіпсіздігі, өндірістік тазалық, электр және өрт қауіпсіздігі;

2) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы". Ағаш өндірісінде қолданылатын материалдар; ағаштың негізгі түрлері, қасиеттері мен кездесетін ақаулары; ағашпен жасалатын жұмыстың мәні мен мақсаты; белгілеуді, аралауды, сүргілеуді, қашауды және кескішпен кесуді, бұрғылауды орындау тәсілдері мен жолдары; қысқыштарды біріктіру мақсаты мен қолданылуы, оларды орындау тәсілдері мен жолдары; ағаш бөлшектердің ұзындығы бойынша біріктіру (тұтасу), жиектеу (топтастыру), бұрышы бойынша (шеткі, ортаңғы), оларды қолдану; алмалы-салмалы

және ажыратылмайтын ағаш жалғамаларын орындау тәсілдері мен жолдары; желімдердің түрлері, желім ерітінділерін дайындау тәсілдері және қолдану; бақылау-өлшеу құралдары, шаблондар, құрылғылар және оларды қолдану және пайдалану ережелері;

3) "Еңбек заттарын талдау және бағалау". Жұмыста көрсетілген идеялар мен тақырыптар. Жұмыстарды жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдер. Пән терминологиясы. Бейімдеу, жұмыстарды жетілдіру бойынша сындарлы пікірлер мен негізделген ұсыныстар.

29. 9 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің негізгі мазмұны (ер балаларға арналған):

1) "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар". Ағаш ұсталық жұмыстарды қол құралдарымен орындау; алмалы-салмалы және ажырамайтын қосылыстарды, қысқыштарды, бұрыштық, шеткі, ортаңғы және жәшікті байламдарды белгілеу және жинау, ұзындығы бойынша, жиегі бойынша жалғаулар, бөлшектерді біріктіру және желімдеу, ағаш бұйымдарын жинап құрастыру (желімдер мен арнайы құрылғылардың көмегімен), бақылау-өлшеу құралдары мен құрылғыларды пайдалану; дайындаманы ұтымды пішу, материалдар мен электр энергиясын үнемді жұмсау, жабдықты, құралдар мен құрылғыларды ұқыпты пайдалану; жұмыс орнын дайындау және ұтымды ұйымдастыру, еңбек қауіпсіздігі, өндірістік тазалықты, электр және өрт қауіпсіздігі мен табиғатты қорғау талаптарын сақтау;

2) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы". Өндірісте жасалған өнімдердің түрлерімен танысу, өнеркәсіптік технологияларды, жиһаз өндірісінің негізгі өнімдерін зерттеу, жиһазды жасаған материалдардың атауларымен және олардың технологиялық қасиеттерімен танысу. Ағаш өңдеу жұмыстарының түрлері. Бұйымдарды дайындау және құрастыру кезіндегі бригадалық еңбек бөлінісі ағаш жиһаз өндірісінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы. Ұсталық бұйымдарды көркем әрлеудің тәсілдері. Жиһаз өндірісін механикаландыру және автоматтандыру туралы ақпарат. Жиһаз жасау үрдісімен танысу. Линолеум төсеу әдістері;

3) "Еңбек заттарын талдау және бағалау". Жұмыста көрсетілген идеялар мен тақырыптар. Техникалық терминология. Бейімдеу, жұмыстарды

жетілдіру бойынша пікірлер мен ұсыныстар. Дайын жұмысты бүкіл сыныпқа таныстыру.

30. 10 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің негізгі мазмұны (ер балаларға арналған):

1) "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар". Ағаш ұстасының жұмысын және жұмыс орнын ұйымдастыру. Ағаш және станок жұмыстарын орындау. Ағаш бұйымдарының ақауларын анықтау және жөндеу.

2) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы". Ағаштың түрлері мен ақауларын оның сыртқы түріне қарай анықтау: шаблон мен сызба бойынша ағаш дайындамасын белгілеу, ағаш ұсталық құралды мақсатына қарай қолдану, оны баптау, бұйымды дайындау үрдісінде станок жабдығын пайдалану; ағаш ұсталық бұйымдардың дизайнын ескере отырып өңдеу, бұйым құнының қарапайым есептеулерін орындау, ағаш сүргілеу және белгілеу құралдарын жасау, қарапайым ағаш ұсталық – жиһаз бұйымын жасау, токарлық станоктың ішін қайрау, бекіту бұйымдары мен жиһаз фурнитурасының түрлерін тану. Қаптайтын беті бар күрделі емес жиһаз жасау, ағаш-жиһаз бұйымдарындағы ақауларды жою, материалдар мен электр энергиясын үнемді жұмсау;

3) "Еңбек заттарын талдау және бағалау". Берілген жоспар бойынша жасалған жұмыс туралы ауызша есеп. Жұмыстарды талдау және бағалау (артықшылықтары мен кемшіліктері). Сөйлеуде техникалық терминологияны қолдану.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

32. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі.

1) "Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар" бөлімі / қыздарға арналған:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, маталар және олардың қасиеттері)	7.1.1.1 өсімдік тектес талшықтар туралы түсініктің болуы: мақта және зығыр; 7.1.1.2 мақта-мата және зығыр талшықтарын көзбен және сипап ұстау арқылы анықтау; 7.1.1.3 мақта мен зығыр талшықтарына су мен жылудың әсерін білу	8.1.1.1 жануарлардың жүнінен жасалатын жіптер туралы білу: жүн, жібек 8.1.1.2 зертханалық-тәжірибелік зерттеу жолымен (сыртқы түрі, жанасуы, жану сипаты бойынша) жануарлардан алынатын талшықтардың (жүн, жібек) қасиеттерін анықтау); 8.1.1.3 жүн талшықтарының ұзындығын, бұралуын, жіңішкелігін, беріктігін анықтау	9.1.1.1 химиялық өндірістің: жасанды және синтетикалық талшықтар туралы түсініктің болуы; 9.1.1.2 жасанды талшықтардың (вискозды және ацетатты) қасиеттері туралы түсініктің болуы; 9.1.1.3 жасанды талшықтардың қасиеттерін іс жүзінде зертханалық жолмен анықтау	10.1.1.1 "Талшықтар" кестесімен арқылы талшықтар білімді жүйесі 10.1.1.2 жасанды синтетикалық талшықтар маталардың түрлері туралы білу; 10.1.1.3 синтетикалық талшықтар жіптерден алу үрдісі туралы түсініктің болуы
1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, негізгі механизмдері, тігін жабдықтарында жұмыс істеу тәсілдері)	7.1.2.1 тігін машиналарының түрлері мен жылдамдығын және оларда орындалатын жұмыстардың түрлері туралы жалпы түсініктің болуы; 7.1.2.2 машинасы құрылғысында және оның механизмдері (инерция механизмі, жіп тарқыш) түсіну; 7.1.2.3 төменгі және жоғарғы жіп орағышты толтыру	8.1.2.1 электр жетегі бар тұрмыстық тігін машинасының техникалық сипаттамаларын (құрылысы, түрлері, жылдамдығы, орындалатын жұмыс түрлері) білу; 8.1.2.2 электр жетегі бар тігін машинасында жұмыс істеу тәсілдерін орындау; 8.1.2.3 тігін машинасын реттеу механизмдерін ажырата білу; 8.1.2.4 астыңғы жіп орағыш жинағын бөлшектеу және жинау	9.1.2.1 22-А класты ПМЗ өнеркәсіптік тігін машинасының техникалық сипаттамасымен танысу (мақсаты, жылдамдығы, орындалатын операциялардың түрлері); 9.1.2.2 51-А класындағы ПМЗ -2 тігін машинасының техникалық сипаттамаларын білу; 9.1.2.3 өнеркәсіптік машинаның негізгі механизмдері (электр жетегі, инерция, жіп тартқыштың, жіп орағыш) туралы	10.1.2.1 автоматтық және жарық автоматтық тігін машина (ілмекті, талшықты) туралы түсініктің болуы 10.1.2.2 қолмен өнеркәсіптік машиналар фабрикасында немесе орындау орнына әкелу 10.1.2.3 шарттық механизмдері (тігін машина) арналған туралы түсініктің болуы

			түсініктің болуы	
1.3 тігін өндірісі (кәсіп түрлері, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	7.1.3.1 тігінші, пішуші мамандығы туралы білу; 7.1.3.2 киім-кешекті тігу кезінде пайдаланылатын фабрикалық тігістер туралы бастапқы түсініктің болуы; 7.1.3.3 тігін фабрикасында киімнің жаппай өндірісі, тігін өндірісі цехтары туралы жалпы түсініктің болуы	8.1.3.1 иіру және тоқу өндірісі, кәсіптері туралы жалпы түсініктің болуы; 8.1.3.2 тігу кезінде еңбек бөлінісі операциясы туралы түсініктің болуы; 8.1.3.3 фабрикалық тігісті киім тігуде қолдану	9.1.3.1 тігін өндірісінің жаппай мамандықтары туралы түсініктің болуы (пішуші, борлаушы, үтіктеуші); 9.1.3.2 төсекке арналған (киім) тігудің бригадалық әдісін меңгеру; 9.1.3.3 тігу сапасы және дайын өнімге қойылатын талаптар туралы түсініктің болуы	10.1.3.1 тігін жағдайына конструкция және оның туралы түсінік; 10.1.3.2 жабдықтың арналған модельдер және құрал-жабдықтың жалпы түсінік; 10.1.3.3 өндіріс және өндіріс жағдайына бұйымдар арналған тапсырма түсініктің болуы
1.4 тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	7.1.4.1 өлшеу және қол құралдарымен, тігін машинасымен, үтікпен қауіпсіз жұмыс істеу ережелері туралы түсініктің болуы; 7.1.4.2 тәжірибелік жұмысты орындау кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау	8.1.4.1 қол құралымен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау; 8.1.4.2 электр тігін машинасында жұмыс істеген кезде электр бу үтігімен жұмыс істеу ережелерін сақтау; 8.1.4.3 оқу шеберханасында өз жұмыс орнын ұйымдастыру	9.1.4.1 51-А класты ПМЗ-2 және 22-А класты ПМЗ өнеркәсіптік тігін машиналарында қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау; 9.1.4.2 ылғалды-жылумен өңдеу барысында үтікпен жұмыс істеудің қауіпсіз орындау тәсілдерін сақтау	10.1.4.1 арнайы машиналардың жұмыс тәсілдерін сақтау; 10.1.4.2 қол машиналарын орындау ақ бұйымдар ылғалды-жылумен өңдеу кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау

2) раздел ""Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар" бөлімі/ ер балаларға арналған:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	7.1.1.1 мұғалімнің көмегімен ағаш ұстаның ерекшеліктерін зерттеу	8.1.1.1 ағаш ұстасының маңызды ерекшеліктерін білу және түсіну;	9.1.1.1 әртүрлі халықтардың өзге де пікіріне, тарихы мен	10.1.1.1 Қол шаруашылығының сүректің болуы

	және анықтау; 7.1.1.2 "ағаш ұстасы" мамандығының ерекшеліктерін білу; 7.1.1.3 ағаш-жиһаз өндірісінің мамандықтарымен танысу; 7.1.1.4 өз сөзінде техникалық терминологияны қолдану және түсіну	8.1.1.2 ағаш және жиһаз өндірісінің негізгі мамандықтарын білу; 8.1.1.3 өз сөзінде ағаш ұсталық технологиялық операциялардың терминдері мен атауларын түсіну және қолдану; 8.1.1.4 жұмыс орнын өз бетінше ұйымдастыру	мәдениетіне құрметпен қарау; 9.1.1.2 ағаш ұстасының ерекшеліктерін өз бетінше зерттеуге және сипаттауға тырысу; 9.1.1.3 ағаш және жиһаз кәсіпорындарында еңбекті ұйымдастыру негіздері туралы түсініктің болуы; 9.1.1.4 өзінің жеке ерекшеліктерін кәсіби талаптармен байланыстыру	саласын 10.1.1.2 ағаш өндірісі кәсіби біліктілік сипаттамасы 10.1.1.3 Ағаш өндірісінде қолданылатын ресурстар технология түсініктің 10.1.1.4 өндірісін дайындау материал қасиеттер
1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	7.1.2.1 ағаштың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттері туралы түсініктің болуы; 7.1.2.2 бұйымдарды жасау үшін қолданылатын ағаш материалдарының атаулары мен қасиеттерін білу; 7.1.2.3 ағаш ақауларының негізгі түрлерін, оларды жою тәсілдерін білу; 7.1.2.4 бұрғылау құрылғысын, олардың түрлерін білу; 7.1.2.5 бұрғылау станогының құрылысы туралы түсініктің болуы; 7.1.2.6 аралау цехтарында бригадалық жұмыс әдістері түсініктің болуы	8.1.2.1 кескіш элементтері туралы түсініктің болуы; 8.1.2.2 ағаш талшықтарына қатысты кескіштің қозғалысына байланысты кесу түрлерін ажырату; 8.1.2.3 тапсырмада сызба, техникалық сурет бойынша бағдарлану; 8.1.2.4 топтық әңгімеде жұмысты жоспарлау; 8.1.2.5 ағаш ақаулары мен талшықтардың бағытын ескере отырып, материалды таңдай алу;	9.1.2.1 ағаш өңдеуде қолданылатын желімнің негізгі түрлерін, оның қасиеттерін білу; 9.1.2.2 желім жағуға арналған станоктар мен құрылғылар туралы түсініктің болуы; 9.1.2.3 фанерлеу үшін заттың бетін дайындауға талаптар қою. 9.1.2.4 фанерлеу үшін материалды кесу технологиясын сақтау. 9.1.2.5 ағаш бетін бояғыштармен, лактармен әрлеудің мақсатын білу	10.1.2.1 ағаш қасиеттерін білу, ылғал дәрежесін 10.1.2.2 ағаш созылу, иіс беріктігін түсініктің 10.1.2.3 ағаш мен жарам тән айырмашылық анықтай 10.1.2.4 ағаш класстар бөлу тура болу; 10.1.2.5 негізгі түрлерін

3) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы" бөлімі/ қыз балаларға арналған:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	7.2.1.1 сызықтардың "түзу" және "қисық", "дұрыс бұрыш" ұғымдарын, сызбаларды орындауға арналған сызықтарды: (тұтас - негізгі және штрихті – көмекші), тік және көлденең сызықтардың мақсатын ажырата алу ; 7.2.1.2 сызбаларды рәсімдеу; 7.2.1.3 берілген өлшемдер бойынша тік төртбұрыш сызу; 7.2.1.4 масштаб туралы түсінікке ие болыңыз	8.2.1.1 тігін бұйымындағы "бұрыш" ұғымын (тік, өткір, доғал) және оны қолдануды ажырату; 8.2.1.2 үлгі бойынша қалта бөлігін пішу 8.2.1.3 өлшемдерді алу және жазу; 8.3.1.4 белдігімен және кеудешесі бар алжапқыштың сызбасын салу; 8.2.1.5 бұйымның тақ және жұп бөлшектерін анықтау (алжапқыш)	9.2.1.1 пижама шалбарының және пижама жейделерінің сызбасын иық тігіссіз жасау; 9.2.1.2 белдемше тігу үшін өлшеулерді алу, тартпа ерітіндісін есептеу; 9.2.1.3 нұсқаулық бойынша сызбаны құрастыруды орындау; 9.2.1.4 етегі кең белдемшенің сызбасын сызу ("жарты күн", "күн" және "желбір" тәрізді)	10.2.1.1 келбеттің сызбасын салу 10.2.1.2 тігін жаға сызбаларды салуды орындау 10.2.1.3 үлгі бойынша сызбаларды салыстыру (бөлшектер бақылау мен сызба сипаттамалары) 10.2.1.4 сызба сандық бөлшектері кішірейтілетін білу
2.2 тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	7.2.2.1 жоғарыда аталған тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу технологиясын түсіну және оларды тігуді орындау; 7.2.2.2 көлденең және үлестік кесінділерді, әрлеу тігісін, бөлікті қайрауды және бүгуді, тігісті сөгуді орындау; 7.2.2.3 тігістің басында және соңында бекітуді орындау;	8.2.2.1 әрлеу түрі ретінде құрастыру туралы түсініктің болуы; 8.2.2.2 жинақтарды қалыптастыру үшін тігін машинасына үлгіге екі параллель тігіс салу (немесе қолмен); 8.2.2.3 әрлеу түрі ретінде жұмсақ қатпарлар туралы түсініктің болуы; 8.2.2.4 жұмсақ қатпарларға мата, шілтер, тігін мөлшерін матаны қию кезінде	9.2.2.1 жұпталған бөлшектердің қадамдары мен ортаңғы бөліктерін өңдеу; 9.2.2.2. бөлшектердің жоғарғы және төменгі бөліктерін бүктеп, жабық тігіс арқылы өңдеу; 9.2.2.3 белдемшенің бүйір тігісіне сыдырма тігу; 9.2.2.4 тік белдемшенің жоғарғы бөлігін бекітілген жерін белдікпен өңдеу;	10.2.2.1 оберткіш, юшки, волюта, складки, выполняемые вручную 10.2.2.2 жинақтардың тәсілдерін білу 10.2.2.3 жағасына жабу өңдеу ; 10.2.2.4 ілеспе белгілеу 10.2.2.5 түрлендіру орынын білу тігу

	7.2.2.4 тігістерді үтіктеп отыру	есептеу; 8.2.2.5 үлгіде жұмсақ үтіктелмеген бүктемелер жасау	9.2.2.5 тік белдемшенің етегін әртүрлі тәсілдермен өңдеу	
2.3 Тәжірибелік жұмыстар	7.2.3.1 бөлшектерді дайын өнімге қосу реті туралы түсініктің болуы; 7.2.3.2 қиылған бүйір жағын біріктіру; 7.2.3.3 өнімнің жоғарғы бөлігін бүгіп тігісіпен өңдеу	8.2.3.1 өнімнің үлгісі бойынша жұмысқа назар аударып, технологиялық карта тақырып негізінде тігін жұмыстарының реттілігін талқылау; 8.2.3.2 жинап, жұмсақ бүктемелер жасау; 8.2.3.3 жиырып тігу жерін белгілеп, орау арқылы немесе бірнеше рет қайталау арқылы жиырып тігу	9.2.3.1 мойын жағын қиғаш тігіспен өңдеу, жеңнің бөліктерін жабық кесіндімен қайырып тігу; 9.2.3.2 белдемшені киіп тұрып өлшемдерін алуға дайындау; 9.2.3.3 белдемшенің бүйір бөліктерін тегістеп, кескінін жинақтап өңдеу; 9.2.3.4 үлгіде қатпарларды өңдеуді орындау	10.2.3.1 киім бойынша жұмыстар; 10.2.3.2 өнім барысын; 10.2.3.3 бөлшек тазалау, т; 10.2.3.4 киім ақаулард
2.4 Ұлттық қолөнер	7.2.4.1 қолөнер тарихымен танысу; 7.2.4.2 қолөнер тарихымен танысуқазақтың ұлттық ою-өрнегінің төрт тобын ажырату және атау: геометриялық, космогониялық, зооморфтық және өсімдік тәріздес; 7.2.4.3 ою-өрнектің геометриялық түрлерін орындау	8.2.4.1 ұлттық ою-өрнектің зооморфтық тобы туралы түсініктің болуы; 8.2.4.2 қазақ ою-өрнектерінің, оның ішінде киімде қолданылатын ою-өрнектердің мағынасын меңгеру; 8.2.4.2 ою-өрнекті ("қошқар мүйіз", "ашатұяқ", "түйетабан") пайдалана отырып эскиз жасау және бұйым дайындау	9.2.4.1 қазақ ұлттық киімінің ерекшеліктері мен әрлеу түрлері туралы түсініктерінің болуы ; 9.2.4.2 тоқыма материалдардан киім және сәндік қолданбалы өнер бұйымдарын дайындау кезінде ұлттық ою-өрнекті қолдану; 9.2.4.3 киім тігуде қазақтың ұлттық киімі элементтерін қолдану	10.2.4.1 киім тұрмыстық кезінде әр техникада жасау ережелері туралы түсінік; 10.2.4.2 киім қамзол, бөксі, көркем бұйым орындау; 10.2.4.3 қазақ киімін (қазақ) тігу технологиясы мен меңгеру
2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	7.2.5.1 киімге күтім жасау ережелері туралы білу және оған ұқыпты қарау; 7.2.5.2 түймелердің түрлерін ажырату, түймелерді тігу әдісін таңдау;	8.2.5.1 киім эстетикасы туралы түсініктің болуы; 8.2.5.2 жамай алуды білу; 8.2.5.3 тігіс тігілген жерді анықтау және пішу;	9.2.5.1 тігін фурнитуралары туралы білу және оны қажеттілігі бойынша қолдану; 9.2.5.2 белдік бұйымдағы сыдырма ілгекті жөндеу (ауыстыру)	10.2.5.1 киім түрлі түрлі үстеме, т; 10.2.5.2 бұйым сипатына қарай зақымдану дәрежесін жөндеу т

	7.2.5.3 түймелерді тігу; 7.2.5.4 ілгек тігу	8.2.5.4 қиық матаны пішіп, тігу		10.2.5.3 ағаш түрінде жасау зигзаг тігістерін

4) "Еңбек бұйымын дайындау технологиясы" бөлімі /ер балаларға арналған:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	7.2.1.1 мұғалімнің көмегімен үлгі мен сурет бойынша тапсырмада бағдарлану; 7.2.1.2. 2,4-БҚ бұрыштық соңғы қосылыстарын орындаңыз; 7.2.1.3 сызғышты, квадратты пайдаланып қарындашпен белгілеп, бұрыштарды протектор арқылы бұрышты өлшеуіш құралының көмегімен белгілеу; 7.2.1.4 сүргілеу құралдарымен жұмыс істеу тәсілдерін меңгеру (сүргі, ара, жонғыш, сүргілеп жонғыш)	8.2.1.1 бұйымның бөлшектерін сызба, техникалық сурет, үлгі бойынша белгілеуді жүзеге асыру, таңбалау құралын өз бетінше таңдау; 8.2.1.2 сырлау құралының негізін ала отырып сүргілеу технологиясын елестету; 8.2.1.3 тік бұрыштың ішін жону үшін, егеумен тазалау тәсілдерін меңгеру	9.2.1.1 тор бойынша, өрнек шаблонны көмегімен белгілеп алу; 9.2.1.2 қатты ағаштарды сүргілеу және аралау тәсілдерін меңгеру; 9.2.1.3 контурлық және ішкі жиектерді кескішпен өңдеу, оларды дөңгелектеу; 9.2.1.3 штангенциркульмен өлшеуді және өлшемдерді бақылауды орындай білу	10.2.1.1 ағаш тәсілдерін (талшықты, көлденең және қиғаш) 10.2.1.2 әртүрлі тәсілдері бар ағаш кесу; 10.2.1.3 жасау қисық сызық тәсілдерін
2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	7.2.2.1 қарапайым геометриялық оюдың суретін белгілеу тәсілдерін меңгеру; 7.2.2.2 геометриялық өрнек кесу; 7.2.2.3 тегіс қисықты сызықты пішіндерден күрделі емес ою-өрнекті	8.2.2.1 қобдишаны жасау кезінде мозаиканы орындау технологиясын меңгеру; 8.2.2.2 геометриялық фигураларды рейсмус, компас, кескіш көмегімен кесу тәсілдерін меңгеру	9.2.2.1 ағашты көркем безендіруді орындау; 9.2.2.2 иметь понятие: маркетри, интарсия, инкрустация; 9.2.2.3	10.2.2.1 тегіс беттің шпательмен "конверт" түрінде қорық орындау; 10.2.2.2 қағаз, шпатель, синтетика және пла

	жасау; 7.2.2.4 бұйымдарды арнайы ағаш бояуымен, анилинді бояулармен, лакпен әрлеу		көркем әрлеуі бар бұйымдарды орындау (қобдиша, маркетри-сурет, панно-интарсия)	тәсілдері 10.2.2.3 ж безендіру (реңкін өз көшірмес жылтыра
2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	7.2.3.1 ернеуіне жалғаумен орындалған бүктемесі бар раманы жасау технологиясын меңгеру; 7.2.3.2 қатты ағаштан жасалған құралдарға арналған тұтқасын жасау технологиясын меңгеру; 7.2.3.3 ағаш және жиһаз бұйымдарының дизайны, оларды жасау технологиясы туралы түсініктің болуы; 7.2.3.4 жақтауларды, қалқандарды, жылжымалы және жылжымайтын элементтерді (құрастыру бірліктері) жасау технологиясын білу; 7.2.3.5 таңбалау құралдарын (шаршы, бұрышты өлшуге арналған сызғыш, малка) жасау техникасын білу	8.2.3.1 жөндеу әдістерін таңдап, жиһаз бөлшектерінің жеке бөліктері мен бетін қалпына келтіру; 8.2.3.2 жиһаздың әртүрлі түрлерін (үстелдер, шкафтар, сөрелер, орындық) жасау технологиясын меңгеру; 8.2.3.3 бұйымның мақсатын ескере отырып, дайын бөлшектерді лактармен, бояулармен әрлеуді орындау; 8.2.3.4 жиһаз фурнитурасы мен бекіткіштерді белгілеу және орнату;	9.2.3.1 жұмыс сапасын өз бетінше бақылай отырып, құрастыру сызбасы бойынша дайын бөлшектерден жиһаз құрастыруды орындау; 9.2.3.2 әр түрлі ағаштан жасалған жиһаз бұйымдарын дайындау технологиясын сақтау, содан кейін әрлеу; 9.2.3.3 секциялық жиһазды жасау, құрастыру және әрлеу. (шкафтар, стенкалар, сөрелер);	10.2.3.1 ж туралы тү 10.2.3.2 ж мақсаты, өндірістік бойынша 10.2.3.3 ағаш жән бұйымда құрылым шешімде 10.2.3.4 н салғышты арналған орындық конструктор техникал орындау; 10.2.3.5 ү сөресінің арналған эскизін ж бойынша жасау
2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	7.2.4.1 тесіп өтетін және өтпейтін тесіктерді бұрғылауды, станоктың контуры бойынша бұрғылауды жүзеге асыру; 7.2.4.2 ағашқа арналған токарлық станокта құрал тұтқаларын, шахмат	8.2.4.1 ағаш өңдеу станоктарында кескіш құралды бекіту тәсілдерін, олардың түрлерін білу; 8.2.4.2 электр бұрғылау, тесу, бұрандалы шегелерді бекіту және шешу жұмыстарының	9.2.4.1 кескіш және сүргілеу құралын қайрау, қайрау бұрышын білу; 9.2.4.2 алдын ала белгілеумен бұрғылау станогында бұрғылау технологиясын сақтау; 9.2.4.3 үлгіге қарай өзі	10.2.4.1 а кәсіпорны ерекшелі 10.2.4.2 ті және қис дайында өңдеуге ж пішуді ор тақтайша

	фигураларын жасау технологиясын меңгеру	технологиясын білу; 8.2.4.3 токарлық жұмыстарға арналған құралдарға баылау жүргізу және қайрау; 8.2.4.4 станокта құрал тұтқаларын, жиһаз аяқтарын жасау технологиясын сақтау	бақылай отырып профильді құралдарды ұштау технологиясын білу	фанерала 10.2.4.3 ағаш түрлерін 10.2.4.4 дайында бастапқы механика орындау; 10.2.4.5 тігін жолақтан сызықты
2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.1 ағашты жону жұмысын орындау	9.2.5.2 балта саптамасының дұрыстығын тексеру	9.2.5.1 бөренелер мен жолақтарды шаблон бойынша кесу арқылы жалғау; 9.2.5.2 тақталар мен жолақтарды қалқанға жинау; 9.2.5.3 құрылыс құралдары мен құрылғыларын жасау ; 9.2.5.4 шатыр және қаптау материалдарын үлгілер бойынша анықтау	10.2.5.1 бөренелер мен жолақтар бойынша кесу арқылы құрылыс жұмыстарының мазмұнын орынын ұйымдастыру қауіпсіздігін түсіну; 10.2.5.2 құрылыс жұмыстары (балтаны қондыру, барда түзу) 10.2.5.3 құрылыс конструкцияларын (қалыпта текесі, қорғасын) орындау
2.6 Еңбекті қорғау	7.2.6.1 шеберханадағы жұмыс қауіпсіздігінің ережелерін түсіну; 7.2.6.2 материалды қатарлап жинау және оны бөлшектеу кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау; 7.2.6.3 бояу жұмыстары кезінде	8.2.6.1 жарақаттанудың себептері мен сақтық шараларын және алдын алуды білу; 8.2.6.2 алғашқы өрт сөндіру құралдарын пайдалану ережелерін, өрт сөндіргіштердің құрылысы мен қолданылуын білу	9.2.6.1 жұмысшылардың негізгі құқықтары мен міндеттерін білу; 9.2.6.2 еңбек шартының мағынасын түсіну; 9.2.6.3 жұмыс уақытында және демалыс уақытында	10.2.6.1 құрылыс ағаш өңдеу еңбекті қорғау жұмысты ұйымдас 10.2.6.2 ағаш өңдеу кәсіпорны құрылыс

	желдету режимін сақтау; 7.2.6.4 электр қауіпсіздігінің негізгі ережелерін түсіну		бағдарлану; 9.2.6.4 еңбек тәртібі, еңбекті қорғау туралы түсініктің болуы	және құр цехтарын қауіпсізд ережелер 10.2.6.3 еңбек ги өндірістік және жұм жеке гиги негіздері

5) "Еңбек заттарын талдау және бағалау" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	7.3.1.1 ер/қыз балалар өз жұмыстарын және басқалардың жұмысын талдауға және бағалауға тырысады; 7.3.1.2 ер/қыз балалар жұмыста артықшылықтары мен кемшіліктерін атап өту; 7.3.1.3 ер/қыз балалар ауызша есеп беруде өтілген ұғымдарды қолдана отырып, атқарылған жұмысы туралы есеп береді	8.3.1.1 ер/қыз балалар мұғалімнің ішінара көмегімен өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру; 8.3.1.2 ер/қыз балалар жұмыс сапасын тексеру; 8.3.1.2 ер/қыз балалар жұмыс сапасын тексеру; 8.3.1.3 ер/қыз балалар техникалық терминологияны қолдануы; 8.3.1.4 ер/қыз балалар мұғалімнің сұрақтары бойынша немесе өз бетінше жасалған жұмыс туралы ауызша есеп береді;	9.3.1.1 ер/қыз балалар техникалық терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс табатын идеялар мен тақырыптарды сипаттау; 9.3.1.2 ер/қыз балалар сындарлы пікірлер қабылдап, өз жұмысын және басқалардың жұмысын жетілдіру, бейімдеу бойынша ұсыныстар жасау; 9.3.1.3 ер/қыз балалар дайын жұмысын бүкіл сыныпқа ұсыну	10.3.1.1 ер/қыз балалар өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру; 10.3.1.2 ер/қыз балалар бұйым ұл талдау; 10.3.1.3 ер/қыз балалар технологияны құру; 10.1.3.4 өз және бас жұмысын бағалауға жұмыста артықшы кемшілік

33. Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей

қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

34. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің

7-10-сыныптарына арн

"Технология" оқу пән

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7 сынып (қыз балалар):

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімшелері	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	7.1.1.1 өсімдік тектес талшықтардың түсініктің болуы: мақта және жібек; 7.1.1.2 мақта-мата және зығыр талшықтарын көзбен және сезіммен арқылы анықтау; 7.1.1.3 мақта мен зығыр талшықтары мен жылудың әсерін білу
	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің	7.1.2.1 тігін машиналарының жылдамдығын және олард

	негізгі механизмдері, тәсілдері)	жұмыстардың түрлері тура түсініктің болуы; 7.1.2.2 машинасы құрылғының оның механизмдері (инерциялық тарқыш) түсіну; 7.1.2.3 төменгі және жоғарғы толтыру
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	7.1.3.1 тігінші, пішуші маман білу; 7.1.3.2 киім-кешекті тігу кезеңі пайдаланылатын фабрикалар туралы бастапқы түсініктің болуы 7.1.3.3 тігін фабрикасында кәсіп өндірісі, тігін өндірісі цехтары жалпы түсініктің болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	7.1.4.1 өлшеу және қол құралдары тігін машинасымен, үтікпен жұмыс істеу ережелері туралы болуы; 7.1.4.2 тәжірибелік жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік ережелері
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	7.2.1.1 сызықтардың "түзу" "дұрыс бұрыш" ұғымдарын орындауға арналған сызықтар негізгі және штрихті – көмегімен көлденең сызықтардың маңызын ажырата алу ; 7.2.1.2 сызбаларды рәсімдеу 7.2.1.3 берілген өлшемдер бойынша төртбұрыш сызу; 7.2.1.4 масштаб туралы түсінік болыңыз
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	7.2.2.1 жоғарыда аталған тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу технологиясы және оларды тігуді орындау 7.2.2.2 көлденең және үлес

		әрлеу тігісін, бөлікті қайрау, тігісті сөгуді орындау; 7.2.2.3 тігістің басында және бекітуді орындау
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	7.2.3.1 бөлшектерді дайын ету туралы түсініктің болуы; 7.2.3.2 қиылған бүйір жағын өңдеу 7.2.3.3 өнімнің жоғарғы бөлігін тігісіпен өңдеу
	2.4 Ұлттық қолөнер	7.2.4.1 қолөнер тарихымен танысу 7.2.4.2 қолөнер тарихымен танысуқазақтың ұлттық орнамын ажырату және атау: пәлестік, космогониялық, зооморфтік тәріздес; 7.2.4.3 ою-өрнектің геометриялық формасын орындау
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	7.2.5.1 киімге күтім жасау ережелері туралы білу және оған ұқыптылық 7.2.5.2 түймелердің түрлерін ажырату және түймелерді тігу әдісін таңдау 7.2.5.3 түймелерді тігу
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	7.3.1.1 ер/қыз балалар өз жұмыстарын және басқалардың жұмыстарын бағалауға тырысады; 7.3.1.2 ер/қыз балалар жұмыстарының артықшылықтары мен кемшіліктерін өтеді; 7.3.1.3 ер/қыз балалар ауызша және жазбамен өтілген ұғымдарды қолдануға атқарылған жұмысы туралы
2 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	7.1.1.1 өсімдік тектес талшықтардың түсініктің болуы: мақта және

		7.1.1.2 мақта-мата және зығыр талшықтарын көзбен және арқылы анықтау; 7.1.1.3 мақта мен зығыр тал мен жылудың әсерін білу
	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің негізгі механизмдері, тәсілдері)	7.1.2.1 тігін машиналарының жылдамдығын және олардың жұмыстардың түрлері туралы түсініктің болуы; 7.1.2.2 машинасы құрылғының оның механизмдері (инерция тарқыш) түсіну; 7.1.2.3 төменгі және жоғарғы толтыру
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	7.1.3.1 тігінші, пішуші маман білу; 7.1.3.2 киім-кешекті тігу кезеңі пайдаланылатын фабрикалар туралы бастапқы түсініктің болуы; 7.1.3.3 тігін фабрикасында кәсіп өндірісі, тігін өндірісі цехтары туралы жалпы түсініктің болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	7.1.4.1 өлшеу және қол құралдары тігін машинасымен, үтікпен жұмыс істеу ережелері туралы болуы; 7.1.4.2 тәжірибелік жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік ережелері
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	7.2.1.1 сызықтардың "түзу" "дұрыс бұрыш" ұғымдарын орындауға арналған сызықтар негізгі және штрихті – көмегімен көлденең сызықтардың маңызы ажырата алу ; 7.2.1.2 сызбаларды рәсімдеу 7.2.1.3 берілген өлшемдер бойынша төртбұрыш сызу

	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	7.2.2.1 жоғарыда аталған тігіс бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу технологиясы және оларды тігуді орындау; 7.2.2.2 көлденең және үлестірілген әрлеу тігісін, бөлікті қайрауды тігісті сөгуді орындау; 7.2.2.3 тігістің басында және аяғында бекітуді орындау
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	7.2.3.1 бөлшектерді дайын өнімге біріктіру туралы түсініктің болуы; 7.2.3.2 қиылған бүйір жағын өңдеу; 7.2.3.3 өнімнің жоғарғы бөлігін тігісімен өңдеу
	2.4 Ұлттық қолөнер	7.2.4.1 қолөнер тарихымен танысу; 7.2.4.2 қолөнер тарихымен танысуқазақтың ұлттық ою-өрнегі тобын ажырату және атау: геометриялық, космогониялық, зооморфтық тәріздес; 7.2.4.3 ою-өрнектің геометриялық формаларын орындау
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	7.2.5.1 киімге күтім жасау ережелері туралы білу және оған ұқыптылық таныту; 7.2.5.2 түймелердің түрлерін ажырату және түймелерді тігу әдісін таңдау; 7.2.5.3 түймелерді тігу;
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	7.3.1.1 ер/қыз балалар өз жұмыстарын және басқалардың жұмыстарын бағалауға тырысады; 7.3.1.2 ер/қыз балалар жұмыстарының артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтай отырып, бағалай отырады; 7.3.1.3 ер/қыз балалар ауызша және жазбамен өтілген ұғымдарды қолданып, өздері атқарылған жұмысы туралы бағалай отырады.

3 тоқсан

1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	7.1.1.1 өсімдік тектес талшықтардың түсініктің болуы: мақта және жібек; 7.1.1.2 мақта-мата және жібек талшықтарын көзбен және талшықтар арқылы анықтау; 7.1.1.3 мақта мен жығыр талшықтар мен жылудың әсерін білу
	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің негізгі механизмдері, тәсілдері)	7.1.2.1 тігін машиналарының жұмыс жылдамдығын және олардың жұмыстардың түрлері туралы түсініктің болуы; 7.1.2.2 машинасы құрылғының оның механизмдері (инерциялық тарқыш) түсіну; 7.1.2.3 төменгі және жоғарғы жылдамдықтарды толтыру
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	7.1.3.1 тігінші, пішуші маманмен білу; 7.1.3.2 киім-кешекті тігу пайдаланылатын фабрикалар туралы бастапқы түсініктің болуы; 7.1.3.3 тігін фабрикасында кәсіптік өндірісі, тігін өндірісі цехтары туралы жалпы түсініктің болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	7.1.4.1 өлшеу және қол құралдарымен тігін машинасымен, үтікпен жұмыс істеу ережелері туралы білу; 7.1.4.2 тәжірибелік жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік ережелері
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	7.2.1.1 сызықтардың "түзу" және "дұрыс бұрыш" ұғымдарын орындауға арналған сызықтар негізгі және штрихті – көмегімен көлденең сызықтардың маңызын ажырата алу ; 7.2.1.2 сызбаларды рәсімдеу

		7.2.1.3 берілген өлшемдер бойынша төртбұрыш сызу
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	7.2.2.1 жоғарыда аталған тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу технологиясымен және оларды тігуді орындау; 7.2.2.2 көлденең және үлестірілген әрлеу тігісін, бөлікті қайрауды тігісті сөгуді орындау; 7.2.2.3 тігістің басында және аяғында бекітуді орындау
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	7.2.3.1 бөлшектерді дайын өнімге орнату туралы түсініктің болуы; 7.2.3.2 қиылған бүйір жағын өңдеу; 7.2.3.3 өнімнің жоғарғы бөлігін тігісімен өңдеу
	2.4 Ұлттық қолөнер	7.2.4.1 қолөнер тарихымен танысу; 7.2.4.2 қолөнер тарихымен танысуқазақтың ұлттық ою-өрнегі тобын ажырату және атау: геометриялық, космогониялық, зооморфтық тәріздес; 7.2.4.3 ою-өрнектің геометриялық формасын орындау
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	7.2.5.1 киімге күтім жасау ережелері туралы білу және оған ұқыптылық; 7.2.5.2 түймелердің түрлерін ажырату және түймелерді тігу әдісін таңдау; 7.2.5.3 түймелерді тігу
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	7.3.1.1 ер/қыз балалар өз жұмыстарын және басқалардың жұмыстарын бағалауға тырысады; 7.3.1.2 ер/қыз балалар жұмыстарының артықшылықтары мен кеміліктерін өтеді;

		7.3.1.3 ер/қыз балаларауыз өтілген ұғымдарды қолдан атқарылған жұмысы турал
4 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	7.1.1.1 өсімдік тектес талшы түсініктің болуы: мақта және 7.1.1.2 мақта-мата және зы талшықтарын көзбен және арқылы анықтау; 7.1.1.3 мақта мен зығыр тал мен жылудың әсерін білу
	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің негізгі механизмдері, тәсілдері)	7.1.2.1 тігін машиналарының жылдамдығын және олард жұмыстардың түрлері тура түсініктің болуы; 7.1.2.2 машинасы құрылғы оның механизмдері (ине м тарқыш) түсіну; 7.1.2.3 төменгі және жоғарғы толтыру
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	7.1.3.1 тігінші, пішуші маман білу; 7.1.3.2 киім-кешекті тігу кез пайдаланылатын фабрика туралы бастапқы түсініктің 7.1.3.3 тігін фабрикасында өндірісі, тігін өндірісі цехтар жалпы түсініктің болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	7.1.4.1 өлшеу және қол құрал тігін машинасымен, үтікпен жұмыс істеу ережелері тура болуы; 7.1.4.2 тәжірибелік жұмыс кезінде қауіпсіздік ережелері
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	7.2.1.1 сызықтардың "түзу" "дұрыс бұрыш" ұғымдарын

		орындауға арналған сызықтар негізгі және штрихті – көмегімен көлденең сызықтардың маңына ажырата алу ; 7.2.1.2 сызбаларды рәсімдеу 7.2.1.3 берілген өлшемдер бойынша төртбұрыш сызу
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	7.2.2.1 жоғарыда аталған тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу технологияларын және оларды тігуді орындау; 7.2.2.2 көлденең және үлесімен әрлеу тігісін, бөлікті қайрау, тігісті сөгуді орындау; 7.2.2.3 тігістің басында және аяғын бекітуді орындау
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	7.2.3.1 бөлшектерді дайын етіп туралы түсініктің болуы; 7.2.3.2 қиылған бүйір жағын өңдеу 7.2.3.3 өнімнің жоғарғы бөлігін тігісімен өңдеу
	2.4 Ұлттық қолөнер	7.2.4.1 қолөнер тарихымен танысу 7.2.4.2 қолөнер тарихымен танысуқазақтың ұлттық орнамент тобын ажырату және атау: пәлесті, космогониялық, зооморфтық тәріздес; 7.2.4.3 ою-өрнектің геометриялық орындау
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	7.2.5.1 киімге күтім жасау ережелері туралы білу және оған ұқыптылық 7.2.5.2 түймелердің түрлерін және түймелерді тігу әдісін таңдау 7.2.5.3 түймелерді тігу
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	7.3.1.1 ер/қыз балаларөз жөндеу

		және басқалардың жұмыс және бағалауға тырысады; 7.3.1.2 ер/қыз балалар жұмыс артықшылықтары мен кем өтеді; 7.3.1.3 ер/қыз балаларауыз өтілген ұғымдарды қолдан атқарылған жұмысы турал

2) 8 сынып (қыз балалар)

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімшелері	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	8.1.1.1 жануарлардың жүнін жіптер туралы білу: жүн, жіп 8.1.1.2 зертханалық-тәжіриб жолымен (сыртқы түрі, жан сипаты бойынша) жануарл алынатын талшықтардың қасиеттерін анықтау); 8.1.1.3 жүн талшықтарының бұралуын, жіңішкелігін, бер
	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің негізгі механизмдері, тәсілдері)	8.1.2.1 электр жетегі бар тұр машинасының техникалық сипаттамаларын (құрылыс жылдамдығы, орындалаты түрлері) білу; 8.1.2.2 электр жетегі бар тігі машинасында жұмыс істеу орындау; 8.1.2.3 тігін машинасын рет механизмдерін ажырата бі.
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	8.1.3.1 иіру және тоқу өндірі туралы жалпы түсініктің бо 8.1.3.2 тігу кезінде еңбек бө операциясы туралы түсінік

		8.1.3.3 фабрикалық тігісті киімді қолдану
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	8.1.4.1 қол құралымен қауіпсіз істеу ережелерін сақтау; 8.1.4.2 электр тігін машинасында істеген кезде электр бу үтігімен істеу ережелерін сақтау; 8.1.4.3 оқу шеберханасында орынды орнын ұйымдастыру
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	8.2.1.1 тігін бұйымындағы "өң" (тік, өткір, доғал) және оны ажырату; 8.2.1.2 үлгі бойынша қалта 8.2.1.3 өлшемдерді алу және
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	8.2.2.1 әрлеу түрі ретінде құю түсініктің болуы; 8.2.2.2 жинақтарды қалыптастыру тігін машинасына үлгіге екі салу (немесе қолмен); 8.2.2.3 әрлеу түрі ретінде жұмсақ қатпарлар туралы түсініктің болуы
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	8.2.3.1 өнімнің үлгісі бойынша назар аударып, технологияны тақырып негізінде тігін жұмыс реттілігін талқылау; 8.2.3.2 жинап, жұмсақ бүктелу 8.2.3.3 жиырып тігу жерін белгілеу арқылы немесе бірнеше рет арқылы жиырып тігу
	2.4 Ұлттық қолөнер	8.2.4.1 ұлттық ою-өрнектің тобы туралы түсініктің болуы; 8.2.4.2 қазақ ою-өрнектерін киімде қолданылатын ою-өрнегі мағынасын меңгеру;

		8.2.4.2 ою-өрнекті ("қошқар", "ашатұяқ", "түйетабан") пайдаланып эскиз жасау және бұйым даярлау;
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	8.2.5.1 киім эстетикасы туралы білу; 8.2.5.2 жамай алуды білу; 8.2.5.3 тігіс тігілген жерді анықтау және пішу; 8.2.5.4 қиық матаны пішіп, жасау;
Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	8.3.1.1 ер/қыз балалармұғалімнің көмегімен өзін-өзі бақылау және бағалау асыру; 8.3.1.2 ер/қыз балаларжұмысшының жұмыс тексеру; 8.3.1.3 ер/қыз балалартехникалық терминологияны қолдануы; 8.3.1.4 ер/қыз балалармұғалімнің сұрақтары бойынша немесе жасалған жұмыс туралы ауызша береді; 8.3.1.5 ер/қыз балалармұғалімнің сұрақтары бойынша және өнімдерін егжей-тегжейлі талдауы тырысады
2 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	8.1.1.1жануарлардың жүнін талдау және жіптер туралы білу: жүн, жіп; 8.1.1.2 зертханалық-тәжірибелік жолымен (сыртқы түрі, жануарлар сипаты бойынша) жануарлар алынатын талшықтардың қасиеттерін анықтау); 8.1.1.3 жүн талшықтарының құрылымын, бұралуын, жіңішкелігін, беріктігін
	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің	8.1.2.1электр жетегі бар тұрғын машинасының техникалық

	негізгі механизмдері, тәсілдері)	сипаттамаларын (құрылыс жылдамдығы, орындалатын түрлері) білу; 8.1.2.2 электр жетегі бар тігін машинасында жұмыс істеу орындау; 8.1.2.3 тігін машинасын реттеу механизмдерін ажырата білу; 8.1.2.4 астыңғы жіп орағыш бөлшектеу және жинау
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	8.1.3.1 иіру және тоқу өндірісі туралы жалпы түсініктің болуы; 8.1.3.2 тігу кезінде еңбек бөлшек операциясы туралы түсінік; 8.1.3.3 фабрикалық тігісті қолдану
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	8.1.4.1 қол құралымен қауіпсіз істеу ережелерін сақтау; 8.1.4.2 электр тігін машинасында істеген кезде электр бу үтігімен істеу ережелерін сақтау; 8.1.4.3 оқу шеберханасында орынды орнын ұйымдастыру
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	8.2.1.1 тігін бұйымындағы "бүйым" (тік, өткір, доғал) және оны ажырату; 8.2.1.2 үлгі бойынша қалта 8.2.1.3 өлшемдерді алу және
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	8.2.2.1 әрлеу түрі ретінде құрылым түсініктің болуы; 8.2.2.2 жинақтарды қалыптастыру тігін машинасына үлгіге екітес салу (немесе қолмен); 8.2.2.3 әрлеу түрі ретінде жұмыс қатпарлар туралы түсініктің болуы;

	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	8.2.3.1 өнімнің үлгісі бойынша назар аударып, технологияны тақырып негізінде тігін жұмыс реттілігін талқылау; 8.2.3.2 жинап, жұмсақ бүктелу; 8.2.3.3 жиырып тігу жерін белгілеу арқылы немесе бірнеше рет арқылы жиырып тігу
	2.4 Ұлттық қолөнер	8.2.4.1 ұлттық ою-өрнектің тобы туралы түсініктің болуы 8.2.4.2 қазақ ою-өрнектерін киімде қолданылатын ою-өрнек мағынасын меңгеру
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	8.2.5.1 киім эстетикасы туралы болуы; 8.2.5.2 жамай алуды білу; 8.2.5.3 тігіс тігілген жерді анықтау пішу
Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	8.3.1.1 ер/қыз балалармұғалім көмегімен өзін-өзі бақылау асыру; 8.3.1.2 ер/қыз балаларжұмыс тексеру; 8.3.1.3 ер/қыз балалартехника терминологияны қолдануы
3 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	8.1.1.1 жануарлардың жүнін жіптер туралы білу: жүн, жіп 8.1.1.2 зертханалық-тәжірибелік жолымен (сыртқы түрі, жануарлар сипаты бойынша) жануарлар алынатын талшықтардың қасиеттерін анықтау); 8.1.1.3 жүн талшықтарының бұралуын, жіңішкелігін, беріктігін

	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің негізгі механизмдері, тәсілдері)	8.1.2.1 электр жетегі бар тұрғын машинасының техникалық сипаттамаларын (құрылыс, жылдамдығы, орындалатын түрлері) білу; 8.1.2.2 электр жетегі бар тігін машинасында жұмыс істеу орындау; 8.1.2.3 тігін машинасын реттеу механизмдерін ажырата білу;
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	8.1.3.1 иіру және тоқу өндірісі туралы жалпы түсініктің болуы; 8.1.3.2 тігу кезінде еңбек бөлшектері операциясы туралы түсінік; 8.1.3.3 фабрикалық тігісті қолдану
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	8.1.4.1 қол құралымен қауіпсіз істеу ережелерін сақтау; 8.1.4.2 электр тігін машинасында істеген кезде электр бу үтігімен істеу ережелерін сақтау; 8.1.4.3 оқу шеберханасында орынды орнын ұйымдастыру
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	8.2.1.1 тігін бұйымындағы "өткір" (тік, өткір, доғал) және оны ажырату; 8.2.1.2 үлгі бойынша қалта 8.2.1.3 өлшемдерді алу және
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	8.2.2.1 әрлеу түрі ретінде құрылым түсініктің болуы; 8.2.2.2 жинақтарды қалыптастыру тігін машинасына үлгіге екітесін салу (немесе қолмен); 8.2.2.3 әрлеу түрі ретінде жұмыс қатпарлар туралы түсініктің болуы;

	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	8.2.3.1 өнімнің үлгісі бойынша назар аударып, технологияны тақырып негізінде тігін жұмыс реттілігін талқылау; 8.2.3.2 жинап, жұмсақ бүктелу; 8.2.3.3 жиырып тігу жерін белгілеу арқылы немесе бірнеше рет арқылы жиырып тігу
	2.4 Ұлттық қолөнер	8.2.4.1 ұлттық ою-өрнектің тобы туралы түсініктің болуы; 8.2.4.2 қазақ ою-өрнектерін киімде қолданылатын ою-өрнек мағынасын меңгеру; 8.2.4.2 составлять эскиз и изделие с использованием ("қошқар мүйіз", "ашатуяк",
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	8.2.5.1 киім эстетикасы туралы болуы; 8.2.5.2 жамай алуды білу; 8.2.5.3 тігіс тігілген жерді анықтау пішу
Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	8.3.1.1 ер/қыз балалармұға көмегімен өзін-өзі бақылау асыру; 8.3.1.2 ер/қыз балаларжұмыс тексеру; 8.3.1.3 ер/қыз балалартехника терминологияны қолдануы
4 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	8.1.1.1жануарлардың жүнін жіптер туралы білу: жүн, жіп 8.1.1.2 зертханалық-тәжірибелік жолымен (сыртқы түрі, жануарлар сипаты бойынша) жануарлар алынатын талшықтардың

		қасиеттерін анықтау); 8.1.1.3 жүн талшықтарының бұралуын, жіңішкелігін, бер
	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің негізгі механизмдері, тәсілдері)	8.1.2.1электр жетегі бар тұр машинасының техникалық сипаттамаларын (құрылыс жылдамдығы, орындалаты түрлері) білу; 8.1.2.2 электр жетегі бар тігі машинасында жұмыс істеу орындау; 8.1.2.3 тігін машинасын рет механизмдерін ажырата бі.
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	8.1.3.1 иіру және тоқу өндірі туралы жалпы түсініктің бо 8.1.3.2 тігу кезінде еңбек бө операциясы туралы түсінік 8.1.3.3 фабрикалық тігісті ки қолдану
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	8.1.4.1 қол құралымен қауіп істеу ережелерін сақтау; 8.1.4.2 электр тігін машина істеген кезде электр бу үтігі істеу ережелерін сақтау; 8.1.4.3 оқу шеберханасында орнын ұйымдастыру
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	8.2.1.1 тігін бұйымындағы "с (тік, өткір, доғал) және оны ажырату; 8.2.1.2 үлгі бойынша қалта 8.2.1.3 өлшемдерді алу жән
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	8.2.2.1 әрлеу түрі ретінде құ түсініктің болуы; 8.2.2.2 жинақтарды қалыпт тігін машинасына үлгіге екі

		салу (немесе қолмен); 8.2.2.3 әрлеу түрі ретінде жұмсақ бұтқа қатпарлар туралы түсініктігі;
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	8.2.3.1 өнімнің үлгісі бойынша өзіндік назар аударып, технологияны танып-тақырып негізінде тігін жұмыстарының реттілігін талқылау; 8.2.3.2 жинап, жұмсақ бүктелу; 8.2.3.3 жиырып тігу жерін белгілеу арқылы немесе бірнеше рет арқылы жиырып тігу
	2.4 Ұлттық қолөнер	8.2.4.1 ұлттық ою-өрнектің маңызы тобы туралы түсініктің болуы; 8.2.4.2 қазақ ою-өрнектерін киімде қолданылатын ою-өрнектерінің мағынасын меңгеру
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	8.2.5.1 киім эстетикасы туралы түсінік болуы; 8.2.5.2 жамай алуды білу; 8.2.5.3 тігіс тігілген жерді анықтау, пішу
Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	8.3.1.1 ер/қыз балалармұғалімнің көмегімен өзін-өзі бақылау, талдау, асыру; 8.3.1.2 ер/қыз балаларжұмыстарының тексеру; 8.3.1.3 ер/қыз балалартехникалық терминологияны қолдануы

3) 9 сынып (қыз балалар):

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		

1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	9.1.1.1 химиялық өндірістің синтетикалық талшықтар түсініктің болуы; 9.1.1.2 жасанды талшықтар және ацетатты) қасиеттері түсініктің болуы;; 9.1.1.3 жасанды талшықтар қасиеттерін іс жүзінде зерт жолмен анықтау
	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің негізгі механизмдері, тәсілдері)	9.1.2.1 22-А класты ПМЗ өне машинасының техникалық сипаттамасымен танысу (м жылдамдығы, орындалаты операциялардың түрлері); 9.1.2.2 знать технические х краеобметочной швейной м 51-А класса ПМЗ -2; 9.1.2.3 өнеркәсіптік машина механизмдері (электр жете тартқыштың, жіп орағыш) т түсініктің болу
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	9.1.3.1 Тігін өндірісінің жапп мамандықтары туралы түс (пішуші, борлаушы, үтіктеу 9.1.3.2 төсекке арналған (ки бригадалық әдісін меңгеру 9.1.3.3 тігу сапасы және дай қойылатын талаптар турал болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	9.1.4.1 51-А класты ПМЗ-2 ж класты ПМЗ өнеркәсіптік ті машиналарында қауіпсіз ж ережелерін сақтау; 9.1.4.2 ылғалды-жылумен е барысында үтікпен жұмыс қауіпсіз орындау тәсілдерін
	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	9.2.1.1 пижама шалбарының жейделерінің сызбасын и

2. Еңбек затын дайындау технологиясы		9.2.1.2 белдемше тігу үшін ет тартпа ерітіндісін есептеу; 9.2.1.3 нұсқаулық бойынша құрастыруды орындау
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	9.2.2.1 жұпталған бөлшектер қадамдары мен ортаңғы бөлшектерді өңдеу; 9.2.2.2. бөлшектердің жоғарғы бөліктерін бүктеп, жабық тігін өңдеу; 9.2.2.3 белдемшенің бүйір тораптарын тігу; 9.2.2.4 тік белдемшенің жоғарғы бөлігін бекітілген жерін белдікпен біріктіру; 9.2.2.5 тік белдемшенің етегін тегістеп, кескінін жинақтау
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	9.2.3.1 мойын жағын қиғаш кесу, жеңнің бөліктерін жабық кесіп қайырып тігу; 9.2.3.2 белдемшені киіп тұрған күйде алуға дайындау; 9.2.3.3 белдемшенің бүйір бөліктерін тегістеп, кескінін жинақтау
	2.4 Ұлттық қолөнер	9.2.4.1 қазақ ұлттық киімінің ерекшеліктері мен әрлеу түрлері туралы таныстыру болуы ; 9.2.4.2 тоқыма материалдарымен сәндік қолданбалы өнер бұйымдарын дайындау кезінде ұлттық стилді қолдану; 9.2.4.3 киім тігуде қазақтың ұлттық элементтерін қолдану
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	9.2.5.1 тігін фурнитураларын ауыстыру және оны қажеттілігі бойынша жөндеу; 9.2.5.2 белдік бұйымдағы сәндік элементтерін жөндеу (ауыстыру)

3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1. Еңбек заттарын талдау және бағалау	9.3.1.1 ер/қыз балалар техн терминологияны қолдана с жұмысында және басқала жұмысында көрініс табаты тақырыптарды сипаттау; 9.3.1.2 ер/қыз балалар сын қабылдап, өз жұмысын жә басқалардың жұмысын же бейімдеу бойынша ұсыныс 9.3.1.3 ер / қыз балалардын жұмысын бүкіл сыныпқа ұ
2 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	9.1.1.1 химиялық өндірістің синтетикалық талшықтар түсініктің болуы; 9.1.1.2 жасанды талшықтар және ацетатты) қасиеттері түсініктің болуы;; 9.1.1.3 жасанды талшықтар қасиеттерін іс жүзінде зерт жолмен анықтау
	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің негізгі механизмдері, тәсілдері)	9.1.2.1 22-А класты ПМЗ өне машинасының техникалык сипаттамасымен танысу (м жылдамдығы, орындалаты операциялардың түрлері); 9.1.2.2 знать технические ха краеобметочной швейной м 51-А класса ПМЗ -2; 9.1.2.3 өнеркәсіптік машина механизмдері (электр жете тартқыштың, жіп орағыш) т түсініктің болу
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	9.1.3.1 Тігін өндірісінің жапп мамандықтары туралы түс (пішуші, борлаушы, үтіктеу 9.1.3.2 төсекке арналған (ки

		бригадалық әдісін меңгеру
		9.1.3.3 тігу сапасы және дайындау қойылатын талаптар туралы болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	9.1.4.1 51-А класты ПМЗ-2 ж. класты ПМЗ өнеркәсіптік тігін машиналарында қауіпсіз жұмыс ережелерін сақтау; 9.1.4.2 ылғалды-жылумен ерітінді барысында үтікпен жұмыс істеу қауіпсіз орындау тәсілдерін
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	9.2.1.1 пижама шалбарының жейделерінің сызбасын иықпен
		9.2.1.2 белдемше тігу үшін ерітінді тартпа ерітіндісін есептеу;
		9.2.1.3 нұсқаулық бойынша құрастыруды орындау;
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	9.2.2.1 жұпталған бөлшектерді қадамдары мен ортаңғы бөлшектермен
		9.2.2.2. бөлшектердің жоғарғы бөліктерін бүктеп, жабық тігін өңдеу;
		9.2.2.3 белдемшенің бүйір тораптарын тігу
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	9.2.3.1 мойын жағын қиғаш кесу, жеңнің бөліктерін жабық кесу, қайырып тігу;
		9.2.3.2 белдемшені киіп тұрған алуға дайындау;
		9.2.3.3 белдемшенің бүйір бөліктерін тегістеп, кескінін жинақтау
	2.4 Ұлттық қолөнер	9.24.1 қазақ ұлттық киімінің түрлері мен әрлеу түрлері туралы танысу болуы ;
		9.2.4.2 тоқыма материалдарын сәндік қолданбалы өнер бұйымдары

		дайындау кезінде ұлттық с қолдану; 9.2.4.3 киім тігуде қазақтың элементтерін қолдану
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	9.2.5.1 тігін фурнитуралары және оны қажеттілігі бойынша 9.2.5.2 белдік бұйымдағы с жөндеу (ауыстыру)
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1. Еңбек заттарын талдау және бағалау	9.3.1.1 ер/қыз балалартехн терминологияны қолдана жұмысында және басқала жұмысында көрініс табаты тақырыптарды сипаттау ; 9.3.1.2 ер/қыз балалар сын қабылдап, өз жұмысын жә басқалардың жұмысын же бейімдеу бойынша ұсыныс 9.3.1.3 ер / қыз балалардың жұмысын бүкіл сыныпқа ұ
3 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	9.1.1.1 химиялық өндірістің синтетикалық талшықтар түсініктің болуы; 9.1.1.2 жасанды талшықтар және ацетатты) қасиеттері түсініктің болуы;; 9.1.1.3 жасанды талшықтар қасиеттерін іс жүзінде зерт жолмен анықтау
	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің негізгі механизмдері, тәсілдері)	9.1.2.1 22-А класты ПМЗ өне машинасының техникалық сипаттамасымен танысу (м жылдамдығы, орындалаты операциялардың түрлері); 9.1.2.2 знать технические ха краеобметочной швейной м 51-А класса ПМЗ -2;

		9.1.2.3 өнеркәсіптік машина механизмдері (электр жетекші тартқыштың, жіп орағыш) түсініктің болуы
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	9.1.3.1 Тігін өндірісінің жаппай мамандықтары туралы түсінік (пішуші, борлаушы, үтіктеуші) 9.1.3.2 төсекке арналған (киім) бригадалық әдісін меңгеру 9.1.3.3 тігу сапасы және дайындайтын талаптар туралы болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	9.1.4.1 51-А класты ПМЗ-2 ж. класты ПМЗ өнеркәсіптік тігін машиналарында қауіпсіз жұмыс ережелерін сақтау 9.1.4.2 ылғалды-жылумен ерітінді барысында үтікпен жұмыс істеу қауіпсіз орындау тәсілдерін
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	9.2.1.1 пижама шалбарының жейделерінің сызбасын иықтану 9.2.1.2 белдемше тігу үшін ерітінді тартпа ерітіндісін есептеу; 9.2.1.3 нұсқаулық бойынша құрастыруды орындау
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	9.2.2.1 жұпталған бөлшектерді қадамдары мен ортаңғы бөлшектерді 9.2.2.2. бөлшектердің жоғарғы бөліктерін бүктеп, жабық тігін өңдеу; 9.2.2.3 белдемшенің бүйір тараптарын тігу
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	9.2.3.1 мойын жағын қиғаш кесу, жеңнің бөліктерін жабық кесу, қайырып тігу; 9.2.3.2 белдемшені киіп тұру

		алуға дайындау; 9.2.3.3 белдемшенің бүйір бетін тегістеп, кескінін жинақтау
	2.4 Ұлттық қолөнер	9.24.1 қазақ ұлттық киімінің түрлері мен әрлеу түрлері туралы таныстыру болуы ; 9.2.4.2 тоқыма материалдарымен сәндік қолданбалы өнер бұйымдарын дайындау кезінде ұлттық стилді қолдану; 9.2.4.3 киім тігуде қазақтың киім элементтерін қолдану
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	9.2.5.1 тігін фурнитуралары және оны қажеттілігі бойынша жөндеу (ауыстыру) 9.2.5.2 белдік бұйымдағы сәндік жөндеу (ауыстыру)
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1. Еңбек заттарын талдау және бағалау	9.3.1.1 ер/қыз балалартехникалық терминологияны қолдана отырып жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс табатын тақырыптарды сипаттау ; 9.3.1.2 ер/қыз балалардың сыртқы қабылдап, өз жұмысын жасауға басқалардың жұмысын жасауға бейімдеу бойынша ұсыныстар; 9.3.1.3 ер / қыз балалардың жұмысын бүкіл сыныпқа ұсыну
4 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	9.1.1.1 химиялық өндірістің синтетикалық талшықтар талшықтың түсініктің болуы; 9.1.1.2 жасанды талшықтар және ацетатты) қасиеттері талшықтың түсініктің болуы;; 9.1.1.3 жасанды талшықтар қасиеттерін іс жүзінде зерттеу жолмен анықтау

	1.2. Машинатану (тігін машиналарының түрлері, тігін жабдығында жұмыс істеудің негізгі механизмдері, тәсілдері)	9.1.2.1 22-А класты ПМЗ өнеркәсіптік машинасының техникалық сипаттамасымен танысу (машинаның жылдамдығы, орындалатын операциялардың түрлері); 9.1.2.2 знать технические характеристики краеобметочной швейной машины класса ПМЗ -2; 9.1.2.3 өнеркәсіптік машиналардың механизмдері (электр жетек, тартқыштың, жіп орағыш) тәсілдерін түсініктің болу
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіптер, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	9.1.3.1 Тігін өндірісінің жаппай мамандықтары туралы түсінік (пішуші, борлаушы, үтіктеуші); 9.1.3.2 төсекке арналған (киім) бригадалық әдісін меңгеру; 9.1.3.3 тігу сапасы және дайындау қойылатын талаптар туралы болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	9.1.4.1 51-А класты ПМЗ-2 жана 22-А класты ПМЗ өнеркәсіптік тігін машиналарында қауіпсіз жұмыс ережелерін сақтау; 9.1.4.2 ылғалды-жылумен еңбек барысында үтікпен жұмыс істеу қауіпсіз орындау тәсілдерін
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	9.2.1.1 пижама шалбарының жейделерінің сызбасын иықпен 9.2.1.2 белдемше тігу үшін еңбек тартпа ерітіндісін есептеу; 9.2.1.3 нұсқаулық бойынша құрастыруды орындау
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	9.2.2.1 жұпталған бөлшектерді қадамдары мен ортаңғы бөлшектерді 9.2.2.2. бөлшектердің жоғарғы бөлшектерін бүктеп, жабық тігін

		өңдеу; 9.2.2.3 белдемшенің бүйір т тігу
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	9.2.3.1 мойын жағын қиғаш жеңнің бөліктерін жабық к қайырып тігу; 9.2.3.2 белдемшені киіп тұр алуға дайындау; 9.2.3.3 белдемшенің бүйір б тегістеп, кескінін жинақтап
	2.4 Ұлттық қолөнер	9.2.4.1 қазақ ұлттық киіміні мен әрлеу түрлері туралы т болуы ; 9.2.4.2 тоқыма материалдар сәндік қолданбалы өнер бұ дайындау кезінде ұлттық с қолдану; 9.2.4.3 киім тігуде қазақтың элементтерін қолдану
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	9.2.5.1 тігін фурнитуралары және оны қажеттілігі бойын 9.2.5.2 белдік бұйымдағы с жөндеу (ауыстыру)
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1. Еңбек заттарын талдау және бағалау	9.3.1.1 ер/қыз балалартехн терминологияны қолдана с жұмысында және басқала жұмысында көрініс табаты тақырыптарды сипаттау ; 9.3.1.2 ер/қыз балалар сын қабылдап, өз жұмысын жә басқалардың жұмысын же бейімдеу бойынша ұсыныс 9.3.1.3 ер / қыз балалардың жұмысын бүкіл сыныпқа ұ

4) 10 сынып (қыз балалар):

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімшелері	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	10.1.1.1 "тоқыма талшықтары" терминімен танысу арқылы тоқыма талшықтары туралы білімдерін қалыптастыру; 10.1.1.2 жасанды және синтетикалық талшықтардан жасалған материалдардың жаңа түрлері туралы түсініктерін қалыптастыру; 10.1.1.3 синтетикалық талшықтардың жібін жібтерден тоқыма жіп алу үшін қолдану туралы түсініктің болуы
	1.2 Машинатану (тігін машиналарының түрлері, негізгі механизмдері, тігін жабдықтарында жұмыс істеу тәсілдері)	10.1.2.1 автоматтандырылған тігін машиналарын жартылай автоматтандырылған тігін машиналары (ілмекті, түймелі) туралы түсінік болу; 10.1.2.2 қазіргі заманғы өнеркәсіптегі тігін машиналарын (тігін фабрикалары, тігін цехтары немесе орта-арнайы оқу орталықтары) туралы экскурсия; 10.1.2.3 шағын механизацияланған тігін машиналарына арналған құрылғылар) туралы түсінік болу;
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіп түрлері, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	10.1.3.1 тігін өндірісі жағдайында тігінші-конструктор мамандығы және тігінші-мастер функциялары туралы түсінік болу; 10.1.3.2 жаппай өндіріске арналған бұйымдардың модельдерін жасау және құрастыру туралы жалпы түсінік болу; 10.1.3.3 өндіріс нормасы және өндіріс жағдайында бұйымдардың өндіріс жоспарлы тапсырма туралы түсінік болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	10.1.4.1 арнайы тігін машиналарын қауіпсіз жұмыс тәсілдерін қолдану туралы түсінік болу; 10.1.4.2 қол және машина оқу орталықтарында орындау кезінде, сондай-ақ

		ылғалды-жылумен өңдеу к қауіпсіздік ережелерін сақ
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	10.2.1.1 көйлек негізінің сы 10.2.1.2 тірекке жең және ж салуды орындау; 10.2.1.3 үлгілер мен сызбал және салыстыру (бөлшекте бақылау белгілері, үлгі мен сипаттамасы)
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	10.2.2.1 желбір, волан, шағы жиырып тігу, мережканы ж 10.2.2.2 жеңді әртүрлі тәсіл 10.2.2.3 жағаны мойын жағ өңдеу ; 10.2.2.4 ілмектерді белгілеу
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	10.2.3.1 көйлек тігу бойынш жұмыстарды орындау; 10.23.2 еңбекке кәресу бары жоспарлай білу; 10.2.3.3 бөлшектерді тазала үтіктеу; 10.2.3.4 көйлек киіп, ақаула жою
	2.4 Ұлттық қолөнер	10.2.4.1 киім мен тұрмысты кезінде әртүрлі техникада б жасау ерекшеліктері туралы болуы; 10.2.4.2 киімнің (жилет, қам киімдер) көркем безендіріл 10.2.4.3 қазақтың ұлттық к бас киім) тігу технологиясы
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	10.2.5.1 қиықтардың әр түр (сәндік, үстеме, төсем) төсе 10.2.5.2 бұйымның сипатын

		зақымдану түрлері, тозу дәрежелері мен байланысты жөндеу түрлері; 10.2.5.3 аппликация түріндегі өрнектер үшін зигзаг тігістері мен ілмектің пайдалану
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	10.3.1.1 ер/қыз балалар өз жасаған еңбегін өзі бағалауының болуы; 10.3.1.2 ер/қыз балалар өз жасаған еңбегін үлгісін өз бетінше талдау; 10.3.1.3 ер/қыз балалар өз жасаған еңбегін өзін-өзі бағалауының болуы; 10.1.3.4 ер/қыз балалар өз жасаған еңбегін басқалардың жұмысын талдау және бағалауға тырысады, жұмыстағы артықшылықтары мен кемшіліктерін өту
2 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	10.1.1.1 "тоқыма талшықтары" терминімен кестесімен танысу арқылы тоқыма талшықтары туралы білімдерін қалыптастыру; 10.1.1.2 жасанды және синтетикалық талшықтардан жасалған материалдардың жаңа түрлері туралы түсініктерін қалыптастыру; 10.1.1.3 синтетикалық талшықтардан жасалған жібдерден тоқыма жіп алу тәсілдерін түсініктің болуы
	1.2 Машинатану (тігін машиналарының түрлері, негізгі механизмдері, тігін жабдықтарында жұмыс істеу тәсілдері))	10.1.2.1 автоматтандырылған жартылай автоматтандырылған тігін машиналары (ілмекті, түймелі, түймелісіз) туралы түсінік болуы; 10.1.2.2 қазіргі заманғы өнеркәсіптің тігін машиналарын (тігін фабрикалары, немесе орта-арнайы оқу орталықтары, экскурсия); 10.1.2.3 шағын механизацияланған тігін машиналарына арналған құрылғылар) туралы түсінік болуы

	1.3 Тігін өндірісі (кәсіп түрлері, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	10.1.3.1 тігін өндірісі жағдайы, конструктор мамандығы және функциялары туралы түсінік; 10.1.3.2 жаппай өндіріске арналған бұйымдардың модельдерін құрастыру туралы жалпы түсінік; 10.1.3.3 өндіріс нормасы және жағдайында бұйымдардың жоспарлы тапсырма туралы болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	10.1.4.1 арнайы тігін машинаны қауіпсіз жұмыс тәсілдерін қолдану; 10.1.4.2 қол және машина орындау кезінде, сондай-ақ ығалды-жылумен өңдеу кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	10.2.1.1 көйлек негізінің сызбаны құру; 10.2.1.2 тірекке жең және жалаң салуды орындау; 10.2.1.3 үлгілер мен сызбаларды және салыстыру (бөлшектерді бақылау белгілері, үлгі мен сипаттамасы)
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	10.2.2.1 желбір, волан, шағын жиырып тігу, мерезканы жасау; 10.2.2.2 жеңді әртүрлі тәсілдермен өңдеу; 10.2.2.3 жағаны мойын жағу және өңдеу ; 10.2.2.4 ілмектерді белгілеу
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	10.2.3.1 көйлек тігу бойынша жұмыстарды орындау; 10.2.3.2 еңбекке кәресу барын жоспарлай білу; 10.2.3.3 бөлшектерді тазалау және үтіктеу

	2.4 Ұлттық қолөнер	10.2.4.1 киім мен тұрмыстың кезінде әртүрлі техникада б жасау ерекшеліктері туралы болуы; 10.2.4.2 киімнің (жилет, қам киімдер) көркем безендіріл 10.2.4.3 қазақтың ұлттық к бас киім) тігу технологиясы
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	10.2.5.1 қиықтардың әр түр (сәндік, үстеме, төсем) төсе 10.2.5.2 бұйымның сипатын зақымдану түрлері, тозу дә байланысты жөндеу түрлер 10.2.5.3 аппликация түрінде үшін зигзаг тігістері мен ілм пайдалану
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	10.3.1.1 ер/қыз балалар өз ж өзі бағалауының болуы; 10.3.1.2 ер/қыз балалар өз үлгісін өз бетінше талдау; 10.3.1.3 ер/қыз балалар өз ж өзін-өзі бағалауының болуы
3 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	10.1.1.1 "тоқыма талшықтар кестесімен танысу арқылы талшықтары туралы білімд 10.1.1.2 жасанды және син талшықтардан жасалған м жаңа түрлері туралы түсіні 10.1.1.3 синтетикалық талш жіптерден тоқыма жіп алу түсініктің болуы
	1.2 Машинатану (тігін машиналарының түрлері, негізгі механизмдері, тігін жабдықтарында жұмыс істеу тәсілдері))	10.1.2.1 автоматтандырылғ жартылай автоматтандыры машиналары (іلمекті, түйм түсінік болу;

		10.1.2.2 қазіргі заманғы өне машиналарын (тігін фабрин немесе орта-арнайы оқу ор экскурсия); 10.1.2.3 шағын механизаци (тігін машиналарына арнал құрылғылар) туралы түсіні
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіп түрлері, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	10.1.3.1 тігін өндірісі жағдай конструктор мамандығы ж функциялары туралы түсіні 10.1.3.2 жаппай өндіріске ар бұйымдардың модельдерін құрастыру туралы жалпы т 10.1.3.3 өндіріс нормасы ж жағдайында бұйымдарды жоспарлы тапсырма турал болуы
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	10.1.4.1 арнайы тігін машин қауіпсіз жұмыс тәсілдерін 10.1.4.2 қол және машина о орындау кезінде, сондай-а ылғалды-жылумен өңдеу к қауіпсіздік ережелерін сақ
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	10.2.1.1 көйлек негізінің сы 10.2.1.2 тірекке жең және ж салуды орындау; 10.2.1.3 үлгілер мен сызбал және салыстыру (бөлшекте бақылау белгілері, үлгі мен сипаттамасы);
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	10.2.2.1 желбір, волан, шағы жиырып тігу, мерезканы ж 10.2.2.2 жеңді әртүрлі тәсілд 10.2.2.3 жағаны мойын жағ өңдеу
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	10.2.3.1 көйлек тігу бойынш жұмыстарды орындау;

		10.23.2 еңбекке кәрәсу барысын жоспарлай білу; 10.2.3.3 бөлшектерді тазалау, үтіктеу
	2.4 Ұлттық қолөнер	10.2.4.1 киім мен тұрмыстық бұйымдар кезінде әртүрлі техникада бұйым жасау ерекшеліктері туралы білім болуы; 10.2.4.2 киімнің (жилет, қамлет, киімдер) көркем безендірілуі; 10.2.4.3 қазақтың ұлттық киім (бас киім) тігу технологиясы
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	10.2.5.1 қиықтардың әр түрлерін (сәндік, үстеме, төсем) төсеп; 10.2.5.2 бұйымның сипатына қарай зақымдану түрлері, тозу дәрежесін байланысты жөндеу түрлерін; 10.2.5.3 аппликация түріндегі бұйым үшін зигзаг тігістері мен ілмекті пайдалану
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	10.3.1.1 ер/қыз балалар өз жасаған өзі бағалауының болуы; 10.3.1.2 ер/қыз балалар өз жасаған үлгісін өз бетінше талдау; 10.3.1.3 ер/қыз балалар өз жасаған өзін-өзі бағалауының болуы
4 тоқсан		
1. Материалтану. Құрал-саймандар мен жабдықтар	1.1 Материалтану (тоқыма талшықтары, Маталар және олардың қасиеттері)	10.1.1.1 "тоқыма талшықтар" термині кестесімен танысу арқылы тоқыма талшықтары туралы білімді; 10.1.1.2 жасанды және синтетикалық талшықтардан жасалған материал жаңа түрлері туралы түсінік; 10.1.1.3 синтетикалық талшықтарды жіптерден тоқыма жіп алу

		түсініктің болуы
	1.2 Машинатану (тігін машиналарының түрлері, негізгі механизмдері, тігін жабдықтарында жұмыс істеу тәсілдері))	10.1.2.1 автоматтандырылған жартылай автоматтандырылған машиналары (ілмекті, түймелік) туралы түсінік болуы; 10.1.2.2 қазіргі заманғы өнеркәсіп машиналарын (тігін фабрикалары немесе орта-арнайы оқу орталықтары экскурсия); 10.1.2.3 шағын механизация (тігін машиналарына арналған құрылғылар) туралы түсінік болуы;
	1.3 Тігін өндірісі (кәсіп түрлері, тігін бұйымдарының жаппай өндірісі, тігін фабрикасының негізгі цехтары туралы жалпы түсінік)	10.1.3.1 тігін өндірісі жағдайы, конструктор мамандығы және функциялары туралы түсінік болуы; 10.1.3.2 жаппай өндіріске арналған бұйымдардың модельдерін құрастыру туралы жалпы түсінік болуы; 10.1.3.3 өндіріс нормасы және жағдайында бұйымдардың жоспарлы тапсырма туралы түсінік болуы;
	1.4 Тігін шеберханасында және тігін өндірісінде қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	10.1.4.1 арнайы тігін машиналарын қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білетін болуы; 10.1.4.2 қол және машина оруды орындау кезінде, сондай-ақ қызылғалды-жылумен өңдеу кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтайтын болуы;
2. Еңбек затын дайындау технологиясы	2.1 Құрастыру (сызба құру, үлгілерін дайындау, пішу)	10.2.1.1 көйлек негізінің сызықтарын салу; 10.2.1.2 тірекке жең және жалаң салуды орындау; 10.2.1.3 үлгілер мен сызбаларды және салыстыру (бөлшектерді бақылау белгілері, үлгі мен сипаттамасы)
	2.2 Тігін бұйымдарының бөлшектері мен тораптарын өңдеу.	10.2.2.1 желбір, волан, шағын жиырып тігу, мерезканы жасау

		10.2.2.2 жеңді әртүрлі тәсілдерді қолдану; 10.2.2.3 жағаны мойын жағу, өңдеу
	2.3 Тәжірибелік жұмыстар	10.2.3.1 көйлек тігу бойынша жұмыстарды орындау; 10.2.3.2 еңбекке кәрәсу барын жоспарлай білу; 10.2.3.3 бөлшектерді тазалау, үтіктеу
	2.4 Ұлттық қолөнер	10.2.4.1 киім мен тұрмыстық бұйымдар кезінде әртүрлі техникада бұйым жасау ерекшеліктері туралы білу болуы; 10.2.4.2 киімнің (жилет, қамқор) киімдер) көркем безендірілуін
	2.5 Жөндеу жұмыстарының түрлері	10.2.5.1 қиықтардың әр түрлерін жөндеу (сәндік, үстеме, төсем) төсем жөндеу; 10.2.5.2 бұйымның сипатына қарай зақымдану түрлері, тозу дәрежесін байланысты жөндеу түрлерін таңдау; 10.2.5.3 аппликация түріндегі бұйым үшін зигзаг тігістері мен ілмекті пайдалану
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	10.3.1.1 ер/қыз балалар өз жасаған өзі бағалауының болуы; 10.3.1.2 ер/қыз балалар өз жасаған үлгісін өз бетінше талдау; 10.3.1.3 ер/қыз балалар өз жасаған өзін-өзі бағалауының болуы

5) 7 сынып: (ер балалар)

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		

1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	7.1.1.1 мұғалімнің көмегімен ерекшеліктерін зерттеу және танысу; 7.1.1.2 "ағаш ұстасы" мамандығының ерекшеліктерін білу; 7.1.1.3 ағаш-жиһаз өндірісін мамандықтарымен танысу; 7.1.1.4 өз сөзінде техникалық терминологияны қолдану және түсінікті болуы;
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	7.1.2.1 ағаштың физикалық және технологиялық қасиеттерін түсінікті болуы; 7.1.2.2 бұйымдарды жасау үшін қолданылатын ағаш материалдары мен қасиеттерін білу; 7.1.2.3 ағаш ақауларының негізін оларды жою тәсілдерін білу; 7.1.2.4 бұрғылау құрылғысының түрлерін білу
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	7.2.1.1 мұғалімнің көмегімен бойынша тапсырмада бағдарлану; 7.2.1.2. 2,4-БҚ бұрыштық сопақ қосылыстарын орындаңыз; 7.2.1.3 сызғышты, квадраттың қарындашпен белгілеп, бұрышты протектор арқылы бұрыштық құралының көмегімен белгілеу;
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	7.2.2.1 қарапайым геометриялық суретін белгілеу тәсілдерін білу; 7.2.2.2 геометриялық өрнектерді жасау; 7.2.2.3 тегіс қисықты сызықтар мен пішіндерден күрделі емес суреттер жасау; 7.2.2.4 бұйымдарды арнайы бояуымен, анилинді бояулармен өрлеу

	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	7.2.3.1 ернеуіне жалғаумен бүктемесі бар раманы жасау технологиясын меңгеру; 7.2.3.2 қатты ағаштан жасалған арналған тұтқасын жасау технологиясын меңгеру; 7.2.3.3 ағаш және жиһаз бұйымдарының дизайны, оларды жасау технологиясы туралы түсініктің болуы
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	7.2.4.1 тесіп өтетін және өтпес бұрғылауды, станоктың қондырғыларын бұрғылауды жүзеге асыру; 7.2.4.2 ағашқа арналған тоқу қүрал тұтқаларын, шахмат тақталарын жасау технологиясын меңгеру
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.1 ағашты жону жұмысы
	2.6 Еңбекті қорғау	7.2.6.1 шеберханадағы жұмыс қауіпсіздігінің ережелерін таныту 7.2.6.2 материалды қатарластыру оны бөлшектеу кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	7.3.1.1 ер/қыз балалар өз жұмыстарын және басқалардың жұмыстарын бағалауға тырысады; 7.3.1.2 ер/қыз балалар жұмыстарының артықшылықтары мен кемшіліктерін өтеді; 7.3.1.3 ер/қыз балалар ауызша және жазбамен өтілген ұғымдарды қолдануға атқарылған жұмысы туралы
2 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	7.1.1.1 мұғалімнің көмегімен ерекшеліктерін зерттеу және 7.1.1.2 "ағаш ұстасы" маманы ерекшеліктерін білу;

		7.1.1.3 ағаш-жиһаз өндірісін мамандықтарымен танысу 7.1.1.4 өз сөзінде техникалық терминологияны қолдану
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	7.1.2.1 ағаштың физикалық және технологиялық қасиеттерін түсініктің болуы; 7.1.2.2 бұйымдарды жасау үшін қолданылатын ағаш материалдары мен қасиеттерін білу 7.1.2.3 ағаш ақауларының негізін оларды жою тәсілдерін білу 7.1.2.4 бұрғылау құрылғысының түрлерін білу
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	7.2.1.1 мұғалімнің көмегімен бойынша тапсырмада бағдар 7.2.1.2. 2,4-БҚ бұрыштық соққы қосылыстарын орындаңыз 7.2.1.3 сызғышты, квадратты қарындашпен белгілеп, бұрышты протектор арқылы бұрыштық құралының көмегімен белгілеу 7.2.1.4 сүргілеу құралдарын тәсілдерін меңгеру (сүргі, арқан сүргілеп жонғыш)
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	7.2.2.1 қарапайым геометриялық суретін белгілеу тәсілдерін 7.2.2.2 геометриялық өрнек 7.2.2.3 тегіс қисықты сызық пішіндерден күрделі емес сурет жасау; 7.2.2.4 бұйымдарды арнайы бояуымен, анилинді бояулармен әрлеу
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	7.2.3.1 ернеуіне жалғаумен бүктемесі бар раманы жасау

		технологиясын меңгеру; 7.2.3.2 қатты ағаштан жасауға арналған тұтқасын жасау технологиясын меңгеру; 7.2.3.3 ағаш және жиһаз бұйымдарының дизайны, оларды жасау технологиясы туралы түсініктің болуы; 7.2.3.4 жақтауларды, қалқа, жылжымалы және жылжымайтын элементтерді (құрастыру білімі) технологиясын білу
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	7.2.4.1 тесіп өтетін және өтпес бұрғылауды, станоктың қондырғыларын бұрғылауды жүзеге асыру; 7.2.4.2 ағашқа арналған тоқу құрал тұтқаларын, шахмат тақталарын жасау технологиясын меңгеру
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.1 ағашты жону жұмысы
	2.6 Еңбекті қорғау	7.2.6.1 шеберханадағы жұмыс қауіпсіздігінің ережелерін түсіну 7.2.6.2 материалды қатарластыру оны бөлшектеу кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау; 7.2.6.3 бояу жұмыстары кезінде қауіпсіздік режимін сақтау; 7.2.6.4 электр қауіпсіздігінің ережелерін түсіну
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	7.3.1.1 ер/қыз балалар өз жұмыстары және басқалардың жұмыстарын бағалауға тырысады; 7.3.1.2 ер/қыз балалар жұмыстарының артықшылықтары мен кемшіліктерін өтеді; 7.3.1.3 ер/қыз балалар ауызша және жазбамен өтілген ұғымдарды қолданып, оларды атқарылған жұмысы туралы

1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	7.1.1.1 мұғалімнің көмегімен ерекшеліктерін зерттеу және ерекшеліктерін білу; 7.1.1.2 "ағаш ұстасы" мамандығының ерекшеліктерін білу; 7.1.1.3 ағаш-жиһаз өндірісін мамандықтарымен танысу
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	7.1.2.1 ағаштың физикалық және технологиялық қасиеттерін түсініктің болуы; 7.1.2.2 бұйымдарды жасау үшін қолданылатын ағаш материалдары мен қасиеттерін білу 7.1.2.3 ағаш ақауларының негізін оларды жою тәсілдерін білу 7.1.2.4 бұрғылау құрылғысының түрлерін білу
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	7.2.1.1 мұғалімнің көмегімен бойынша тапсырмада бағдану 7.2.1.2. 2,4-БҚ бұрыштық соқпақ қосылыстарын орындаңыз 7.2.1.3 сызғышты, квадраттың қарындашпен белгілеп, бұрышты протектор арқылы бұрыштық құралының көмегімен белгілеу 7.2.1.4 сүргілеу құралдарын тәсілдерін меңгеру (сүргі, арқан сүргілеп жонғыш)
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	7.2.2.1 қарапайым геометриялық суретін белгілеу тәсілдерін білу 7.2.2.2 геометриялық өрнектерді жасау 7.2.2.3 тегіс қисықты сызықтармен пішіндерден күрделі емес суреттер жасау; 7.2.2.4 бұйымдарды арнайы

		бояуымен, анилинді бояулар әрлеу
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	7.2.3.1 ернеуіне жалғаумен о бүктемесі бар раманы жасау технологиясын меңгеру; 7.2.3.2 қатты ағаштан жасал арналған тұтқасын жасау те меңгеру; 7.2.3.3 ағаш және жиһаз бұй дизайны, оларды жасау тех туралы түсініктің болуы; 7.2.3.4 жақтауларды, қалқан жылжымалы және жылжым элементтерді (құрастыру бір технологиясын білу
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	7.2.4.1 тесіп өтетін және өтпе бұрғылауды, станоктың кон бұрғылауды жүзеге асыру; 7.2.4.2 ағашқа арналған тока құрал тұтқаларын, шахмат о жасау технологиясын меңге
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.1 ағашты жону жұмысы
	2.6 Еңбекті қорғау	7.2.6.1 шеберханадағы жұмы қауіпсіздігінің ережелерін тү 7.2.6.2 материалды қатарла оны бөлшектеу кезінде қауіп ережелерін сақтау; 7.2.6.3 бояу жұмыстары кезі режимін сақтау; 7.2.6.4 электр қауіпсіздігінің ережелерін түсіну
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	7.3.1.1 ер/қыз балалар өз жұмы және басқалардың жұмысы және бағалауға тырысады; 7.3.1.2 ер/қыз балалар жұмы артықшылықтары мен кемі өтеді;

		7.3.1.3 ер/қыз балаларауыз өтілген ұғымдарды қолдану атқарылған жұмысы туралы
4 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	7.1.1.1 мұғалімнің көмегімен ерекшеліктерін зерттеу және 7.1.1.2 "ағаш ұстасы" маман ерекшеліктерін білу; 7.1.1.3 ағаш-жиһаз өндірісін мамандықтарымен танысу 7.1.1.4 өз сөзінде техникалық терминологияны қолдану
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	7.1.2.1 ағаштың физикалық және технологиялық қасиеттерін түсініктің болуы; 7.1.2.2 бұйымдарды жасауға қолданылатын ағаш материалдары мен қасиеттерін білу 7.1.2.3 ағаш ақауларының негізін оларды жою тәсілдерін білу 7.1.2.4 бұрғылау құрылғысының түрлерін білу
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	7.2.1.1 мұғалімнің көмегімен бойынша тапсырмада бағдану 7.2.1.2. 2,4-БҚ бұрыштық сопақ қосылыстарын орындаңыз 7.2.1.3 сызғышты, квадратты қарындашпен белгілеп, бұрышты протектор арқылы бұрыштық құралының көмегімен белгілеу 7.2.1.4 сүргілеу құралдарымен тәсілдерін меңгеру (сүргі, арқан сүргілеп жонғыш)
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	7.2.2.1 қарапайым геометриялық суретін белгілеу тәсілдерін

		7.2.2.2 геометриялық өрнек 7.2.2.3 тегіс қисықты сызық пішіндерден күрделі емес жасау; 7.2.2.4 бұйымдарды арнайы бояуымен, анилинді бояулармен өрлеу
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	7.2.3.1 ернеуіне жалғаумен бүктемесі бар раманы жасау технологиясын меңгеру; 7.2.3.2 қатты ағаштан жасалған арналған тұтқасын жасау технологиясын меңгеру; 7.2.3.3 ағаш және жиһаз бұйымдарының дизайны, оларды жасау технологиясы туралы түсініктің болуы; 7.2.3.4 жақтауларды, қалқа, жылжымалы және жылжымайтын элементтерді (құрастыру білімі) технологиясын білу
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	7.2.4.1 тесіп өтетін және өтпес бұрғылауды, станоктың қондырғыларын бұрғылауды жүзеге асыру; 7.2.4.2 ағашқа арналған тоқу құрал тұтқаларын, шахмат жасау технологиясын меңгеру
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.1 ағашты жону жұмысы
	2.6 Еңбекті қорғау	7.2.6.1 шеберханадағы жұмыс қауіпсіздігінің ережелерін түсіну 7.2.6.2 материалды қатарластыру оны бөлшектеу кезінде қауіпсіздігінің ережелерін сақтау; 7.2.6.3 бояу жұмыстары кезінде қауіпсіздігінің ережелерін сақтау; 7.2.6.4 электр қауіпсіздігінің ережелерін түсіну

3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	7.3.1.1 ер/қыз балалар өз жұмыстарын және басқалардың жұмыстарын талдау және бағалауға тырысады; 7.3.1.2 ер/қыз балалар жұмыстарының артықшылықтары мен кемшіліктерін өтеді; 7.3.1.3 ер/қыз балалар ауызша және жазбамен өтілген ұғымдарды қолданып, оларды атқарылған жұмысы туралы

6) 8 сынып (ер балалар):

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	8.1.1.1 ағаш ұстасының маңызын және ерекшеліктерін білу және таныу; 8.1.1.2 ағаш және жиһаз өндірісін мамандықтарын білу; 8.1.1.3 өз сөзінде ағаш ұста технологиялық операциялар, терминдері мен атауларын қолдану; 8.1.1.4 жұмыс орнын өз бетінше ұйымдастыру
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	8.1.2.1 кескіш элементтері туралы түсініктің болуы; 8.1.2.2 ағаш талшықтарына кескіштің қозғалысына байланысты түрлерін ажырату; 8.1.2.3 тапсырмада сызба, тасу сурет бойынша бағдарлану 8.1.2.4 топтық әңгімеде жұмыс жоспарлау;
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	8.2.1.1 бұйымның бөлшектері

		техникалық сурет, үлгі бойынша жасау, жүзеге асыру, таңбалау құралдарын пайдаланып, бетінше таңдау; 8.2.1.2 сырлау құралының негізгі параметрлерін отырып сүргілеу технологиясы; 8.2.1.3 тік бұрыштың ішін жасау, тазалау тәсілдерін білу; 8.2.1.4 араларды жұмысқа келтіру, білу, тістерді тегістеу, қайрау;
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	8.2.2.1 қобдишаны жасау кескіш, мозаиканы орындау технологиясы, меңгеру; 8.2.2.2 геометриялық фигураларды кескіш, компас, кескіш көмегімен кесу, меңгеру
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	8.2.3.1 жөндеу әдістерін таңдау, бөлшектерінің жеке бөліктерін қалпына келтіру; 8.2.3.2 жиһаздың әртүрлі түрлерін (үстелдер, шкафтар, сөрелер) жасау технологиясын меңгеру; 8.2.3.3 бұйымның мақсатын, отырып, дайын бөлшектерді бояулармен әрлеуді орындау; 8.2.3.4 жиһаз фурнитурасын бекіткіштерді белгілеу және
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	8.2.4.1 ағаш өңдеу станокта құралды бекіту тәсілдерін, түрлерін білу; 8.2.4.2 электр бұрғылау, тесік шегелерді бекіту және шешу жұмыстарының технологиясы; 8.2.4.3 токарлық жұмыстар құралдарға бағылау жүргізу; 8.2.4.4 станокта құрал тұтқыр аяқтарын жасау технологиясы

	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.2 балта саптамасының тексеру
	2.6 Еңбекті қорғау	8.2.6.1 жарақаттанудың себептерін сақтық шараларын және анықтау білу; 8.2.6.2 алғашқы өрт сөндіру пайдалану ережелерін, өрт қауіпін қорғау құрылысы мен қолданылу
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	8.3.1.1 ер/қыз балалармұғалімнің көмегімен өзін-өзі бақылау жасау асыру; 8.3.1.2 ер/қыз балаларжұмысшының тексеру; 8.3.1.3 ер/қыз балалартехникалық терминологияны қолдану; 8.3.1.4 ер/қыз балалармұғалімнің сұрақтары бойынша немесе жасалған жұмыс туралы анықтау береді; 8.3.1.5 ер/қыз балалармұғалімнің сұрақтары бойынша және өнімдерін егжей-тегжейлі талдау тырысады
2 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	8.1.1.1 ағаш ұстасының маңызын ерекшеліктерін білу және таныту; 8.1.1.2 ағаш және жиһаз өндіріс мамандықтарын білу; 8.1.1.3 өз сөзінде ағаш ұста технологиялық операциялардың терминдері мен атауларын білу қолдану; 8.1.1.4 жұмыс орнын өз бетінше ұйымдастыру
	1.2. Материалдарды, құралдар мен	8.1.2.1 кескіш элементтері таныту түсініктің болуы;

	жабдықтарды талдау	8.1.2.2 ағаш талшықтарына кескіштің қозғалысына байланысты түрлерін ажырату; 8.1.2.3 тапсырмада сызба, тескіш сурет бойынша бағдарлану 8.1.2.4 топтық әңгімеде жұмыс жоспарлау
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	8.2.1.1 бұйымның бөлшектеу техникалық сурет, үлгі бойынша жүзеге асыру, таңбалау құралын бетінше таңдау; 8.2.1.2 сырлау құралының негізін отырып сүргілеу технологиясы 8.2.1.3 тік бұрыштың ішін жасау егеумен тазалау тәсілдерін 8.2.1.4 араларды жұмысқа асыру білу, тістерді тегістеу, қайра
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	8.2.2.1 қобдишаны жасау кескіш мозаиканы орындау технологиясын меңгеру; 8.2.2.2 геометриялық фигураларды рейсмус, компас, кескіш кесу тәсілдерін меңгеру
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	8.2.3.1 жөндеу әдістерін таңдау бөлшектерінің жеке бөліктерін қалпына келтіру; 8.2.3.2 жиһаздың әртүрлі түрлерін (үстелдер, шкафтар, сөрелер) жасау технологиясын меңгеру 8.2.3.3 бұйымның мақсатын анықтап отырып, дайын бөлшектерді бояулармен әрлеуді орындау 8.2.3.4 жиһаз фурнитурасын бекіткіштерді белгілеу және 8.2.3.5 тораптардың тұтастығын ескере отырып, бұйымды бекіту және жөндеуге дайындауды

	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	8.2.4.1 ағаш өңдеу станокта құралды бекіту тәсілдерін, түрлерін білу; 8.2.4.2 электр бұрғылау, тесу шегелерді бекіту және шешу жұмыстарының технологиясы; 8.2.4.3 токарлық жұмыстар құралдарға баылау жүргізу; 8.2.4.4 станокта құрал тұтқыр аяқтарын жасау технологиясы;
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.2 балта саптамасының тексеру
	2.6 Еңбекті қорғау	8.2.6.1 жарақаттанудың себептерін сақтық шараларын және анықтау білу; 8.2.6.2 алғашқы өрт сөндіру пайдалану ережелерін, өрт сөндіру құрылысы мен қолданылуы;
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	8.3.1.1 ер/қыз балалармұғалімнің көмегімен өзін-өзі бақылау жасау асыру; 8.3.1.2 ер/қыз балаларжұмысшының тексеру; 8.3.1.3 ер/қыз балалартехникалық терминологияны қолдануы; 8.3.1.4 ер/қыз балалармұғалімнің сұрақтары бойынша немесе жасалған жұмыс туралы ауызша береді
3 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	8.1.1.1 ағаш ұстасының маңызы ерекшеліктерін білу және таныу; 8.1.1.2 ағаш және жиһаз өндіріс мамандықтарын білу; 8.1.1.3 өз сөзінде ағаш ұста

		технологиялық операциялар терминдері мен атауларын қолдану; 8.1.1.4 жұмыс орнын өз бет ұйымдастыру
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	8.1.2.1 кескіш элементтері т түсініктің болуы; 8.1.2.2 ағаш талшықтарына кескіштің қозғалысына бай түрлерін ажырату; 8.1.2.3 тапсырмада сызба, т сурет бойынша бағдарлану 8.1.2.4 топтық әңгімеде жұм жоспарлау
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	8.2.1.1 бұйымның бөлшекте техникалық сурет, үлгі бой жүзеге асыру, таңбалау құр бетінше таңдау; 8.2.1.2 сырлау құралының н отырып сүргілеу технологи 8.2.1.3 тік бұрыштың ішін ж егеумен тазалау тәсілдерін 8.2.1.4 араларды жұмысқа білу, тістерді тегістеу, қайра
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	8.2.2.1 қобдишаны жасау ке мозаиканы орындау технол меңгеру; 8.2.2.2 геометриялық фигур рейсмус, компас, кескіш ке тәсілдерін меңгеру
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	8.2.3.1 жөндеу әдістерін таң бөлшектерінің жеке бөлікте қалпына келтіру; 8.2.3.2 жиһаздың әртүрлі тү (үстелдер, шкафтар, сөреле жасау технологиясын меңг

		8.2.3.3 бұйымның мақсатын анықтап отырып, дайын бөлшектерді бояулармен әрлеуді орындау;
		8.2.3.4 жиһаз фурнитурасын бекіткіштерді белгілеу және бекіту;
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	8.2.4.1 ағаш өңдеу станокта құралды бекіту тәсілдерін, түрлерін білу; 8.2.4.2 электр бұрғылау, тесік шегелерді бекіту және шешу жұмыстарының технологиясы; 8.2.4.3 токарлық жұмыстар құралдарға баылау жүргізу; 8.2.4.4 станокта құрал тұтқыр аяқтарын жасау технологиясы;
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.2 балта саптамасының тексеру
	2.6 Еңбекті қорғау	8.2.6.1 жарақаттанудың себептерін сақтық шараларын және анықтау білу; 8.2.6.2 алғашқы өрт сөндіру пайдалану ережелерін, өрт құрылысы мен қолданылуы;
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	8.3.1.1 ер/қыз балалармұғалімнің көмегімен өзін-өзі бақылау жасау асыру; 8.3.1.2 ер/қыз балаларжұмысшының тексеру; 8.3.1.3 ер/қыз балалартехникалық терминологияны қолдануы; 8.3.1.4 ер/қыз балалармұғалімнің сұрақтары бойынша немесе жасалған жұмыс туралы ауызша береді
4 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	8.1.1.1 ағаш ұстасының маңызы

		ерекшеліктерін білу және т 8.1.1.2 ағаш және жиһаз өңд мамандықтарын білу; 8.1.1.3 өз сөзінде ағаш ұста технологиялық операцияла терминдері мен атауларын қолдану; 8.1.1.4 жұмыс орнын өз бет ұйымдастыру
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	8.1.2.1 кескіш элементтері т түсініктің болуы; 8.1.2.2 ағаш талшықтарына кескіштің қозғалысына бай түрлерін ажырату; 8.1.2.3 тапсырмада сызба, т сурет бойынша бағдарлану 8.1.2.4 топтық әңгімеде жұм жоспарлау
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	8.2.1.1 бұйымның бөлшекте техникалық сурет, үлгі бой жүзеге асыру, таңбалау құр бетінше таңдау; 8.2.1.2 сырлау құралының н отырып сүргілеу технологи 8.2.1.3 тік бұрыштың ішін ж егеумен тазалау тәсілдерін 8.2.1.4 араларды жұмысқа білу, тістерді тегістеу, қайра
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	8.2.2.1 қобдишаны жасау ке мозаиканы орындау технол меңгеру; 8.2.2.2 геометриялық фигур рейсмус, компас, кескіш ке тәсілдерін меңгеру
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	8.2.3.1 жөндеу әдістерін таң бөлшектерінің жеке бөлікте

		қалпына келтіру; 8.2.3.2 жиһаздың әртүрлі түрлерін жасау технологиясын меңгеру; 8.2.3.3 бұйымның мақсатын анықтап, дайын бөлшектерді біріктіріп, бояулармен әрлеуді орындау; 8.2.3.4 жиһаз фурнитурасын бекіткіштерді белгілеу және бекіту;
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	8.2.4.1 ағаш өңдеу станокта құралды бекіту тәсілдерін, түрлерін білу; 8.2.4.2 электр бұрғылау, тесіктерді бекіту және шешу жұмыстарының технологиясы; 8.2.4.3 токарлық жұмыстар құралдарға бағылау жүргізу; 8.2.4.4 станокта құрал тұтқыр аяқтарын жасау технологиясы;
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.2 балта саптамасының тексеру
	2.6 Еңбекті қорғау	8.2.6.1 жарақаттанудың себептерін сақтық шараларын және анықтау білу; 8.2.6.2 алғашқы өрт сөндіру пайдалану ережелерін, өрт құрылысы мен қолданылуы;
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	8.3.1.1 ер/қыз балалармұғалімнің көмегімен өзін-өзі бақылау асыру; 8.3.1.2 ер/қыз балаларжұмыс тексеру; 8.3.1.3 ер/қыз балалартехника терминологияны қолдануы; 8.3.1.4 ер/қыз балалар мұғалімнің сұрақтары бойынша немесе

		жасалған жұмыс туралы ау береді

7) 9 сынып (ер балалар):

7-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	9.1.1.1 әртүрлі халықтардың пікіріне, тарихы мен мәдени құрметпен қарау; 9.1.1.2 ағаш ұстасының ере бетінше зерттеуге және сип 9.1.1.3 ағаш және жиһаз кәсіпорындарында еңбектің негіздері туралы түсініктің 9.1.1.4 өзінің жеке ерекшел талаптармен байланыстыр
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	9.1.2.1 ағаш өңдеуде қолдан желімнің негізгі түрлерін, о қасиеттерін білу; 9.1.2.2 желім жағуға арналғ мен құрылғылар туралы тү 9.1.2.3 фанерлеу үшін затты дайындауға талаптар қою. 9.1.2.4 фанерлеу үшін матер технологиясын сақтау
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	9.2.1.1 тор бойынша, өрнек көмегімен белгілеп алу; 9.2.1.2 қатты ағаштарды сүр аралау тәсілдерін меңгеру; 9.2.1.3 контурлық және ішкі кескішпен өңдеу, оларды д 9.2.1.3 штангенциркульмен өлшемдерді бақылауды ор

	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	9.2.2.1 ағашты көркем безендіру; 9.2.2.2 маркетри, интарсия, ұғымдарын білу; 9.2.2.3 көркем әрлеуі бар бұйым орындау (қобдиша, маркетри, интарсия)
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	9.2.3.1 жұмыс сапасын өз бақылай отырып, құрастыру бойынша дайын бөлшектерді құрастыруды орындау; 9.2.3.2 әр түрлі ағаштан жасалған бұйымдарын дайындау технологиясын сақтау, содан кейін әрлеу; 9.2.3.3 секциялық жиһазды құрастыру және әрлеу. (шкар, стенкалар, сөрелер)
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	9.2.4.1 кескіш және сүргілеу машиналарын пайдаланып, қайрау, қайрау бұрышын білдіру; 9.2.4.2 алдын ала белгілеумен станогында бұрғылау технологиясын сақтау; 9.2.4.3 үлгіге қарай өзі бақылау профильді құралдарды ұшпен технологиясын білу; 9.2.4.4 токарлық станокта сәйкес бөлшектерді (үстелге, үстелге орындықтар) жону технологиясын білу;
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.1 бөренелер мен жолақтар бойынша кесу арқылы жалғастыру; 9.2.5.2 тақталар мен жолақтарды жинау; 9.2.5.3 құрылыс құралдарымен құрылғыларын жасау; 9.2.5.4 шатыр және қаптау материалын үлгілер бойынша анықтау

	2.6 Еңбекті қорғау	9.2.6.1 жұмысшылардың негізгі құқықтары мен міндеттері; 9.2.6.2 еңбек шартының маңызы; 9.2.6.3 жұмыс уақытында және жұмыс уақытында бағдарлану; 9.2.6.4 еңбек тәртібі, еңбектің түсініктің болуы
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	9.3.1.1 ер/қыз балалартехникалық терминологияны қолдана отырып жұмысында және басқалар жұмысында көрініс табатын тақырыптарды сипаттау ; 9.3.1.2 ер/қыз балалар сын, қабылдап, өз жұмысын және басқалардың жұмысын жеңіл бейімдеу бойынша ұсыныс; 9.3.1.3 ер / қыз балалардың жұмысын бүкіл сыныпқа ұсыну
2 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер 1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	9.1.1.1 әртүрлі халықтардың пікіріне, тарихы мен мәдени құрметпен қарау; 9.1.1.2 ағаш ұстасының ерекшелігін бетінше зерттеуге және сипаттау; 9.1.1.3 ағаш және жиһаз кәсіпорындарында еңбектің негіздері туралы түсініктің болуы; 9.1.1.4 өзінің жеке ерекшеліктерін талаптармен байланыстыру 9.1.2.1 ағаш өңдеуде қолданатын желімнің негізгі түрлерін, олардың қасиеттерін білу; 9.1.2.2 желім жағуға арналған материалдар мен құрылғылар туралы түсінік; 9.1.2.3 фанерлеу үшін заттың дайындауға талаптар қою.

		9.1.2.4 фанерлеу үшін матер технологиясын сақтау
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	9.2.1.1 тор бойынша, өрнек көмегімен белгілеп алу; 9.2.1.2 қатты ағаштарды сүр аралау тәсілдерін меңгеру; 9.2.1.3 контурлық және ішкі кескішпен өңдеу, оларды д 9.2.1.3 штангенциркульмен өлшемдерді бақылауды ор
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	9.2.2.1 ағашты көркем безе 9.2.2.2 маркетри, интарсия, ұғымдарын білу; 9.2.2.3 көркем әрлеуі бар бұ орындау (қобдиша, маркетри, интарсия)
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	9.2.3.1 жұмыс сапасын өз бақылай отырып, құрастыр бойынша дайын бөлшектер құрастыруды орындау; 9.2.3.2 әр түрлі ағаштан жас бұйымдарын дайындау тех сақтау, содан кейін әрлеу; 9.2.3.3 секциялық жиһазды құрастыру және әрлеу. (шка стенкалар, сөрелер);
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	9.2.4.1 кескіш және сүргілеу қайрау, қайрау бұрышын бі 9.2.4.2 алдын ала белгілеум станогында бұрғылау техно сақтау; 9.2.4.3 үлгіге қарай өзі бақы профильді құралдарды ұш технологиясын білу; 9.2.4.4 токарлық станокта с

		бөлшектерді (үстелге, үстел орындықтар) жону техноло
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.1 бөренелер мен жола бойынша кесу арқылы жал 9.2.5.2 тақталар мен жолақ жинау; 9.2.5.3 құрылыс құралдары құрылғыларын жасау; 9.2.5.4 шатыр және қаптау м үлгілер бойынша анықтау
	2.6 Еңбекті қорғау	9.2.6.1 жұмысшылардың не құқықтары мен міндеттері 9.2.6.2 еңбек шартының ма 9.2.6.3 жұмыс уақытында ж уақытында бағдарлану; 9.2.6.4 еңбек тәртібі, еңбекті түсініктің болуы
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	9.3.1.1 ер/қыз балалартехн терминологияны қолдана с жұмысында және басқала жұмысында көрініс табаты тақырыптарды сипаттау ; 9.3.1.2 ер/қыз балалар сын қабылдап, өз жұмысын жә басқалардың жұмысын же бейімдеу бойынша ұсыныс 9.3.1.3 ер / қыз балалардың жұмысын бүкіл сыныпқа ұ
3 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	9.1.1.1 әртүрлі халықтардың пікіріне, тарихы мен мәден құрметпен қарау; 9.1.1.2 ағаш ұстасының ере бетінше зерттеуге және сип 9.1.1.3 ағаш және жиһаз

		кәсіпорындарында еңбекті негіздері туралы түсініктің 9.1.1.4 өзінің жеке ерекшел талаптармен байланыстыр
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	9.1.2.1 ағаш өңдеуде қолдан желімнің негізгі түрлерін, о қасиеттерін білу; 9.1.2.2 желім жағуға арналғ мен құрылғылар туралы тү 9.1.2.3 фанерлеу үшін затты дайындауға талаптар қою. 9.1.2.4 фанерлеу үшін матер технологиясын сақтау
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	9.2.1.1 тор бойынша, өрнек көмегімен белгілеп алу; 9.2.1.2 қатты ағаштарды сұр аралау тәсілдерін меңгеру; 9.2.1.3 контурлық және ішкі кескішпен өңдеу, оларды д 9.2.1.3 штангенциркульмен өлшемдерді бақылауды ор
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	9.2.2.1 ағашты көркем безе 9.2.2.2 маркетри, интарсия, ұғымдарын білу; 9.2.2.3 көркем әрлеуі бар бұ орындау (қобдиша, маркетр интарсия)
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	9.2.3.1 жұмыс сапасын өз б бақылай отырып, құрастыр бойынша дайын бөлшектер құрастыруды орындау; 9.2.3.2 әр түрлі ағаштан жас бұйымдарын дайындау тех сақтау, содан кейін әрлеу; 9.2.3.3 секциялық жиһазды

		құрастыру және әрлеу. (шка стенкалар, сөрелер);
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	9.2.4.1 кескіш және сүргілеу қайрау, қайрау бұрышын біл 9.2.4.2 алдын ала белгілеу ме станогында бұрғылау технол сақтау; 9.2.4.3 үлгіге қарай өзі бақыл профильді құралдарды ұшт технологиясын білу; 9.2.4.4 токарлық станокта се бөлшектерді (үстелге, үстел орындықтар) жону техноло
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.1 бөренелер мен жолақ бойынша кесу арқылы жалғ 9.2.5.2 тақталар мен жолақт жинау; 9.2.5.3 құрылыс құралдары құрылғыларын жасау; 9.2.5.4 шатыр және қаптау м үлгілер бойынша анықтау
	2.6 Еңбекті қорғау	9.2.6.1 жұмысшылардың не құқықтары мен міндеттерін 9.2.6.2 еңбек шартының мағ 9.2.6.3 жұмыс уақытында ж уақытында бағдарлану; 9.2.6.4 еңбек тәртібі, еңбекті түсініктің болуы
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	9.3.1.1 ер/қыз балалартехн терминологияны қолдана о жұмысында және басқалар жұмысында көрініс табатын тақырыптарды сипаттау ; 9.3.1.2 ер/қыз балалар сынд қабылдап, өз жұмысын жән басқалардың жұмысын жет

		бейімдеу бойынша ұсыныс
		9.3.1.3 ер / қыз балалардың жұмысын бүкіл сыныпқа ұ
4 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	9.1.1.1 әртүрлі халықтардың пікіріне, тарихы мен мәдени құрметпен қарау;
		9.1.1.2 ағаш ұстасының ере бетінше зерттеуге және сип
		9.1.1.3 ағаш және жиһаз кәсіпорындарында еңбектің негіздері туралы түсініктің
		9.1.1.4 өзінің жеке ерекшел талаптармен байланыстыр
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	9.1.2.1 ағаш өңдеуде қолдан желімнің негізгі түрлерін, о қасиеттерін білу;
		9.1.2.2 желім жағуға арналғ мен құрылғылар туралы тү
		9.1.2.3 фанерлеу үшін затты дайындауға талаптар қою.
		9.1.2.4 фанерлеу үшін матер технологиясын сақтау
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	9.2.1.1 тор бойынша, өрнек көмегімен белгілеп алу;
		9.2.1.2 қатты ағаштарды сүр аралау тәсілдерін меңгеру;
		9.2.1.3 контурлық және ішкі кескішпен өңдеу, оларды д
		9.2.1.3 штангенциркульмен өлшемдерді бақылауды ор
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	9.2.2.1 ағашты көркем безе
		9.2.2.2 маркетри, интарсия, ұғымдарын білу;

		9.2.2.3 көркем әрлеуі бар бұйымдарды дайындау (қобдиша, маркетинг, интарсия)
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	9.2.3.1 жұмыс сапасын өз бақылай отырып, құрастыру бойынша дайын бөлшектерді құрастыруды орындау; 9.2.3.2 әр түрлі ағаштан жасалған бұйымдарын дайындау технологиясын сақтау, содан кейін әрлеу; 9.2.3.3 секциялық жиһазды құрастыру және әрлеу. (шкатулка, стенкалар, сөрелер)
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	9.2.4.1 кескіш және сүргілеу машиналарын пайдаланып, қайрау, қайрау бұрышын біріктіру; 9.2.4.2 алдын ала белгілеумен станогында бұрғылау технологиясын сақтау; 9.2.4.3 үлгіге қарай өзі бақылауға профилді құралдарды ұшырту технологиясын білу; 9.2.4.4 токарлық станокта сұйық бөлшектерді (үстелге, үстелге) орындықтар) жону технологиясын білу;
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	9.2.5.1 бөренелер мен жолақтар бойынша кесу арқылы жалғастыру; 9.2.5.2 тақталар мен жолақтарды жинау; 9.2.5.3 құрылыс құралдарын пайдаланып құрылғыларын жасау; 9.2.5.4 шатыр және қаптау материалдарын үлгілер бойынша анықтау
	2.6 Еңбекті қорғау	9.2.6.1 жұмысшылардың негізгі қауіпсіздік құқықтары мен міндеттері; 9.2.6.2 еңбек шартының маңызы

		9.2.6.3 жұмыс уақытында ж уақытында бағдарлану; 9.2.6.4 еңбек тәртібі, еңбекті түсініктің болуы
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	9.3.1.1 ер/қыз балалартехни терминологияны қолдана жұмысында және басқала жұмысында көрініс табаты тақырыптарды сипаттау ; 9.3.1.2 ер/қыз балалар сын қабылдап, өз жұмысын жә басқалардың жұмысын же бейімдеу бойынша ұсыныс 9.3.1.3 ер / қыз балалардын жұмысын бүкіл сыныпқа ұ

8) 10 сынып (ер балалар):

8-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	10.1.1.1 ҚР халық шаруашы сүректің қолданылу саласы 10.1.1.2 ағаш-жиһаз өндіріс біліктілік сипаттамаларын 10.1.1.3 ағаш өңдеу өндірісі қолданылатын ресурстард технологиялар туралы түсін 10.1.1.4 еңбек заттарын дай материалдардың қасиеттер
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	10.1.2.1 ағаштың негізгі қас ажырата білу, ылғалдылық анықтау; 10.1.2.2 ағаштың сығылу, со ығысу беріктігінің шегі тура болуы;

		10.1.2.3 ағаш ақауларын меңгеру, түрлеріне тән айырмашылықтарды анықтай алу; 10.1.2.4 ағаш түрлерін классификациялау топтарға бөлу туралы түсінік;
	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	10.2.1.1 ағашты әртүрлі тәсілдермен өңдеу (талшықтардың көлденеңі мен бойымен және қиғашынан); 10.2.1.2 әр түрлі пішінді тістелумен арамен кесу; 10.2.1.3 жұлымды және қиғашпен тәсілдерімен аралау
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	10.2.2.1 тегіс заттың беттің пішінін "конверт", "дойбы" түрінде кесу орындау; 10.2.2.2 қағаз, шайыр, синтеп және пластикпен қаптау тәсілдерін меңгеру; 10.2.2.3 жиһазды көркем бейнелеу орындау (реңкін өзгерту, көлеңкесін тегіс жылтырату)
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	10.2.3.1 жиһаз дизайны туралы түсінік болуы; 10.2.3.2 жиһазды мақсаты, қолдану мақсаты, өндірістік көрсеткіштері бойынша жіктеу; 10.2.3.3 ағаш және жиһаз бұйымдарын жасаудың құрылымдық шарттарын білу; 10.2.3.4 нәжістің, нан салғын, ас үйі арналған орындықтың, орындықтың конструкциясының техникалық сипаттамасын орындау
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	10.2.4.1 ағаш өңдеу кәсіпорнының ерекшеліктерін білу; 10.2.4.2 тік сызықты және қиспақ дайындамаларды өңдеуге арналған пішуді орындау, ағаш тақта, фанераларды пішу;

		10.2.4.3 ағашты кептіру түрлері; 10.2.4.4 дайындамаларды бағалау және соңғы механикалық өңдеуді;
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	10.2.5.1 бөренелер мен жолақтар бойынша ағашты кесу, жалғау құрылыстағы ағаш жинастырмаларының мазмұнын, жұмыс орнын ұйымдастыруды, қауіпсіздікті түсіну; 10.2.5.2 құралды жұмысқа дайындау (балтаны тұтқаға қондыру, кескі барда түзету); 10.2.5.3 құрылыс конструкцияларын (қалыптар, құрылыс текесі, т.б.) орындау
	2.6 Еңбекті қорғау	10.2.6.1 құрылыста, аралау және өңдеу кезінде еңбекті қорғау және жұмысты ұйымдастыруды таныту; 10.2.6.2 ағаш өңдеу кәсіпорнының құрылыстағы, машина және цехтарындағы еңбек қауіпсіздік ережелерін білу; 10.2.6.3 еңбек гигиенасының санитарияның және жұмыс гигиенасының негіздерін білу; 10.2.6.4 өндірістегі өрт қауіпсіздік талаптарын орындау
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	10.3.1.1 ер/қыз балалар өз жұмыс өзін-өзі бағалауының болуы; 10.3.1.2 ер/қыз балалар өз бағалау үлгісін өз бетінше талдау; 10.3.1.3 ер/қыз балалар өз жұмыс өзін-өзі бағалауының болуы; 10.1.3.4 ер/қыз балалар өз жұмыс басқалардың жұмысын талдау бағалауға тырысады, жұмыс артықшылықтары мен кемі...

		өту
2 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	10.1.1.1 ҚР халық шаруашылығының салалары мен сүректің қолданылу саласы; 10.1.1.2 ағаш-жиһаз өндірісінің негізгі біліктілік сипаттамаларын; 10.1.1.3 Ағаш өңдеу өндірісінің негізгі қолданылатын ресурстардың және технологиялар туралы түсінік; 10.1.1.4 еңбек заттарын дайындауға материалдардың қасиеттері;
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	10.1.2.1 ағаштың негізгі қасиеттерін ажырата білу, ылғалдылық, анықтау; 10.1.2.2 ағаштың сығылу, соғылу қабілеті, ығысу беріктігінің шегі туралы білу болуы; 10.1.2.3 ағаш ақауларын меңгеру, түрлеріне тән айырмашылықтарды анықтай алу; 10.1.2.4 ағаш түрлерін классификациялау топтарға бөлу туралы түсінік;
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	10.2.1.1 ағашты әртүрлі тәсілдермен өңдеу (талшықтардың көлденеңімен және қиғашынан); 10.2.1.2 әр түрлі пішінді тісті құралдармен арамен кесу; 10.2.1.3 жұлымды және қиғашпен тәсілдерімен аралау
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	10.2.2.1 тегіс заттың беттің кесуін "конверт", "дойбы" түрінде кесу орындау; 10.2.2.2 қағаз, шайыр, синтез және пластикпен қаптау тәсілдерін меңгеру;

		10.2.2.3 жиһазды көркем бейнелеуді орындау (реңкін өзгерту, көңілді тегіс жылтырату)
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	10.2.3.1 жиһаз дизайны туралы білетін болуы; 10.2.3.2 жиһазды мақсаты, өндірістік көрсеткіштері бойынша білетін болуы; 10.2.3.3 ағаш және жиһаз бұйымдарын жасаудың құрылымдық шарттарын білетін болуы; 10.2.3.4 нәжістің, нан салғын, ағаш арналған орындықтың, орындау конструкциясының техникалық орындау
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	10.2.4.1 ағаш өңдеу кәсіпорнының ерекшеліктерін білу; 10.2.4.2 тік сызықты және криволинейді дайындамаларды өңдеуге пиланың пішуді орындау, ағаш тақта, фанераларды пішу; 10.2.4.3 ағашты кептіру түрлерін білетін болуы; 10.2.4.4 дайындамаларды бейнелеу, соңғы механикалық өңдеу, бояу
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	10.2.5.1 бөренелер мен жолша шаблон бойынша ағашты кесу, жалғау құрылыстағы ағаш мазмұнын, жұмыс орнын ұйымдастыруды, қауіпсіздік түсіну; 10.2.5.2 құралды жұмысқа (балтаны тұтқаға қондыру, барда түзету); 10.2.5.3 құрылыс конструкцияларын (қалыптар, құрылыс текесі) орындау
	2.6 Еңбекті қорғау	10.2.6.1 құрылыста, аралау кезінде өңдеу кезінде еңбекті қорғау жұмысты ұйымдастыруды

		10.2.6.2 ағаш өңдеу кәсіпоры құрылыстағы, машина және цехтарындағы еңбек қауіпсіздік ережелерін білу; 10.2.6.3 еңбек гигиенасының санитарияның және жұмыс гигиенасының негіздерін білу; 10.2.6.4 өндірістегі өрт қауіпсіздік талаптарын орындау
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	10.3.1.1 ер/қыз балалар өзін-өзі бағалауының болуы; 10.3.1.2 ер/қыз балалар өзін-өзі бағалауының үлгісін өз бетінше талдау; 10.3.1.3 ер/қыз балалар өзін-өзі бағалауының болуы; 10.1.3.4 ер/қыз балалар өзін-өзі бағалауының басқалардың жұмысын талдау бағалауға тырысады, жұмыс артықшылықтары мен кемшіліктерін өту
3 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер 1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	10.1.1.1 ҚР халық шаруашылығының сүректің қолданылу саласы; 10.1.1.2 ағаш-жиһаз өндірісінің біліктілік сипаттамаларын; 10.1.1.3 Ағаш өңдеу өндірісінің қолданылатын ресурстардың технологиялар туралы түсінік; 10.1.1.4 еңбек заттарын дайындау материалдардың қасиеттерін; 10.1.2.1 ағаштың негізгі қасиеттерін ажырата білу, ылғалдылық анықтау; 10.1.2.2 ағаштың сығылу, соғылу ығысу беріктігінің шегі туралы білу;

		10.1.2.3 ағаш ақауларын ме түрлеріне тән айырмашылы анықтай алу; 10.1.2.4 ағаш түрлерін клас топтарға бөлу туралы түсіні
	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	10.2.1.1 ағашты әртүрлі тәсі (талшықтардың көлденеңі және қиғашынан); 10.2.1.2 әр түрлі пішінді тіст арамен кесу; 10.2.1.3 жұлымды және қи тәсілдерімен аралау
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	10.2.2.1 тегіс заттың беттін "конверт", "дойбы" түрінде к орындау; 10.2.2.2 қағаз, шайыр, синте және пластикпен қаптау та меңгеру; 10.2.2.3 жиһазды көркем бе орындау (реңкін өзгерту, кө тегіс жылтырату)
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	10.2.3.1 жиһаз дизайны тур болуы; 10.2.3.2 жиһазды мақсаты, өндірістік көрсеткіштері бой 10.2.3.3 ағаш және жиһаз бұ жасаудың құрылымдық ш 10.2.3.4 нәжістің, нан салғы арналған орындықтың, оры конструкциясының техника орындау
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	10.2.4.1 ағаш өңдеу кәсіпор ерекшеліктерін білу; 10.2.4.2 тік сызықты және к дайындамаларды өңдеуге пішуді орындау, ағаш тақта фанераларды пішу;

		10.2.4.3 ағашты кептіру түрлері; 10.2.4.4 дайындамаларды бағалау және соңғы механикалық өңдеуді;
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	10.2.5.1 бөренелер мен жолақтар бойынша ағашты кесу, жалғау құрылыстағы ағаш жинастырмаларының мазмұнын, жұмыс орнын ұйымдастыруды, қауіпсіздікті түсіну; 10.2.5.2 құралды жұмысқа дайындау (балтаны тұтқаға қондыру, кескі барда түзету); 10.2.5.3 құрылыс конструкцияларын (қалыптар, құрылыс текесі, т.б.) орындау
	2.6 Еңбекті қорғау	10.2.6.1 құрылыста, аралау және өңдеу кезінде еңбекті қорғау және жұмысты ұйымдастыруды таныту; 10.2.6.2 ағаш өңдеу кәсіпорны құрылыстағы, машина және цехтарындағы еңбек қауіпсіздік ережелерін білу; 10.2.6.3 еңбек гигиенасының санитарияның және жұмыс гигиенасының негіздерін білу; 10.2.6.4 өндірістегі өрт қауіпсіздік талаптарын орындау
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	10.3.1.1 ер/қыз балалар өз жұмыс өзін-өзі бағалауының болуы; 10.3.1.2 ер/қыз балалар өз бағалау үлгісін өз бетінше талдау; 10.3.1.3 ер/қыз балалар өз жұмыс өзін-өзі бағалауының болуы; 10.1.3.4 ер/қыз балалар өз жұмыс басқалардың жұмысын талдау бағалауға тырысады, жұмыс артықшылықтары мен кемі...

		өту
4 тоқсан		
1. Материалтану	1.1 Еңбек пәні туралы жалпы мәліметтер	10.1.1.1 ҚР халық шаруашылығының салалары мен сүректің қолданылу саласы; 10.1.1.2 ағаш-жиһаз өндірісінің негізгі біліктілік сипаттамаларын; 10.1.1.3 Ағаш өңдеу өндірісінің негізгі қолданылатын ресурстардың және технологиялар туралы түсінік; 10.1.1.4 еңбек заттарын дайындау материалдардың қасиеттерін;
	1.2. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды талдау	10.1.2.1 ағаштың негізгі қасиеттерін ажырата білу, ылғалдылықты анықтау; 10.1.2.2 ағаштың сығылу, соғылу қабілеті мен ығысу беріктігінің шегі туралы түсінік болуы; 10.1.2.3 ағаш ақауларын меншіктің түрлеріне тән айырмашылықтарын анықтай алу; 10.1.2.4 ағаш түрлерін классификациялау топтарға бөлу туралы түсінік; смазочных материалов
2. Еңбек бұйымын дайындау технологиясы	1.2 Ағаш ұстасы технологиясы	10.2.1.1 ағашты әртүрлі тәсілдермен өңдеу (талшықтардың көлденеңімен және қиғашынан); 10.2.1.2 әр түрлі пішінді тістелумен арамен кесу; 10.2.1.3 жұлымды және қиғашпен тәсілдерімен аралау
	2.2 Ағашты көркемдеп өңдеу.	10.2.2.1 тегіс заттың беттің пішінін "конверт", "дойбы" түрінде көрсету орындау; 10.2.2.2 қағаз, шайыр, синтез және пластикпен қаптау тәсілдерін

		меңгеру; 10.2.2.3 жиһазды көркем бейнелеу орындау (реңкін өзгерту, көлемін тегіс жылтырату)
	2.3 Ағаш және жиһаз бұйымдары. Жиһаз өндірісі	10.2.3.1 жиһаз дизайны туралы білетін болуы; 10.2.3.2 жиһазды мақсаты, өндірістік көрсеткіштері бойынша білетін болуы; 10.2.3.3 ағаш және жиһаз бұйымдарын жасаудың құрылымдық шарттарын білетін болуы; 10.2.3.4 нәжістің, нан салғын, ас үйге арналған орындықтың, орындықтың конструкциясының техникалық сипаттамасын орындау
	2.4 Ағаш өңдеу өндірісінің жалпы технологиясы	10.2.4.1 ағаш өңдеу кәсіпорнының ерекшеліктерін білу; 10.2.4.2 тік сызықты және қиспақ дайындамаларды өңдеуге қажетті пішуді орындау, ағаш тақта, фанераларды пішу; 10.2.4.3 ағашты кептіру түрлерін білетін болуы; 10.2.4.4 дайындамаларды бейнелеу соңғы механикалық өңдеу, бояу
	2.5 Құрылыс өндірісі. Ағаш өңдеу	10.2.5.1 бөренелер мен жолша шаблон бойынша ағашты кесу, жалғау құрылыстағы ағаш мазмұнын, жұмыс орнын, құрылыс ұйымдастыруды, қауіпсіздік ережелерін түсіну; 10.2.5.2 құралды жұмысқа дайындау (балтаны тұтқаға қондыру, барда түзету); 10.2.5.3 құрылыс конструкцияларын (қалыптар, құрылыс текесі) орындау
	2.6 Еңбекті қорғау	10.2.6.1 құрылыста, аралау жерінде өңдеу кезінде еңбекті қорғау

		жұмысты ұйымдастыруды 10.2.6.2 ағаш өңдеу кәсіпоры, құрылыстағы, машина және цехтарындағы еңбек қауіпсіздік ережелерін білу; 10.2.6.3 еңбек гигиенасының санитарияның және жұмыс гигиенасының негіздерін білу; 10.2.6.4 өндірістегі өрт қауіпсіздік талаптарын орындау
3. Еңбек заттарын талдау және бағалау	3.1 Еңбек заттарын талдау және бағалау	10.3.1.1 ер/қыз балалар өзін-өзі бағалауының болуы 10.3.1.2 ер/қыз балалар өзін-өзі бағалауының болуы, үлгісін өз бетінше талдау; 10.3.1.3 ер/қыз балалар өзін-өзі бағалауының болуы 10.1.3.4 ер/қыз балалар өзін-өзі бағалауының болуы, басқалардың жұмысын талдау, бағалауға тырысады, жұмыс артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтайды

35. Ескерту: тақырыптарды зерделеу кезектілігі мұғалімнің білім беру ұйымдарының мүмкіншіліктеріне сүйене отырып оқу-еңбек үрдісін қажетті өндірістік материалдарымен қамтамасыз етуін анықтайды

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

21-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты –білім алушылардың табиғат пен қоғамның өзара байланысын, тұжырымдамасын және заңдылықтарын тұтас түсіну білімін қалыптастыру, табиғат құбылыстары мен процестерін түсіндіру, сипаттау, болжау қабілеттерін ашу, алған білімдерін практикада қолдануын дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) ғылымның, техника мен технологияның дамуына әсер еткен жаратылыстану ғылымдарының соңғы идеяларымен және жетістіктерімен танысу; әлемнің заманауи бейнесі және жаратылыстану ғылымдарында қолданылатын әдістер туралы жаратылыстанубойынша білімдерін қалыптастыру;

2) бұқаралық ақпарат құралдарынан, интернет-ресурстардан, ғылыми және ғылыми-көпшілік әдебиеттерден алынған жаратылыстану ғылымы туралы ақпарат пен өмірлік мазмұнды қабылдау, қоршаған әлем құбылыстарын түсіндіру үшін алынған білімді қолдану дағдыларын меңгеру;

3) зияткерлік, шығармашылық, сын тұрғысынан ойлау қабілеттерін қарапайым зерттеулер, құбылыстарды талдау, жаратылыстану ғылымдық ақпаратты қабылдау және түсіндіру барысында дамыту;

4) денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау дағдыларын дамыту, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, жаратылыстану білімдерін

практикада қолдану.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) географиялық объектілердің рельефтік кескіндерін, контурлы суреттерді, карталарларды, глобусты зерттеу және тактильді қабылдау қабілеттерін дамыту;

2) сенсорлық функцияларды (түсті ажырату, көзбен өлшеу) және рельефтік үлгілермен жұмыс істеу кезінде ұсақ моторика дағдыларын дамыту;

3) мұғалімнің түсініктемесі кезінде затты сезіну барысында есту қабылдауын дамыту;

4) заттарды пішіні, өлшемі және кеңістікте орналасуы бойынша салыстыру қабілетін дамыту; заттарды модельдермен, макеттермен, рельефтік кескіндермен салыстыру;

5) есту, иіс сезу, қалдық көру арқылы тірі және жансыз табиғат объектілері мен заттардың белгілерін ажырата білу дағдыларын дамыту;

6) байланыстыра сөйлеу және материалды дәйекті түрде материалды кезектілікпен ұсыну мүмкіндігін дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Көрмейтін және нашар көретін балаларды оқыту келесі педагогикалық тәсілдерге негізделеді: құндылықты-бағытталған, тұлғаға бағытталған, саралап оқыту, іс-әрекеттік, коммуникативтік тәсілдер және ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану тәсілдері.

6. Құндылықты-бағытталған тәсіл сыныптан тыс жұмыстар мен экскурсиялар арқылы қоршаған ортаға құрметпен қарауға, өзара көмек пен бір-біріне деген құрмет сезімдерін, патриотизмді қалыптастыруға бағытталған.

7. Тұлғалық- бағытталған тәсіл оқу процесін ұйымдастырудың әр түрлі формалары мен әдістерін (жаттығулар, ақаулардың ерекшеліктерін ескеру,

дамытушы ойындар, әңгімелер, ойын жағдайлары) қолданумен дараландыруға бағытталған.

8. Іс-әрекеттік тәсілі мұғалімнің, оқушының және оның ата-анасының өзара іс-қимылын қамтиды, мұнда мұғалім оқушының іс-әрекетін үйлестіреді, оқушы өз іс-әрекетін дербес модельдейді, дағдылар мен біліктілік арқылы дамудың жақын аймағының стратегияларын анықтайды және ең тиімді мінез-құлық тактикасын таңдайды. Көру қабілеті бұзылған балаларға арналған маршруттарды дамыту бойынша практикалық сабаққа басымдылық беріледі.

9. Саралап оқыту тәсілі оқушылардың әртүрлі топтарын жас, психикалық және офтальмологиялық ерекшеліктерін ескере отырып оқытуға бағытталған, орындалу шарты күрделілігімен, танымдық қызығушылығымен ерекшеленетін тапсырмалар болып табылады.

10. Оқытудың көрнекі әдістерін қолдану кезінде саралап оқыту тәсілі келесі көрсеткіштер бойынша бірнеше бағытта жүзеге асырылады:

- 1) көру өткірлігі бойынша,
- 2) түстерді қабылдау ерекшеліктері бойынша,
- 3) қадағалау функцияларының сипаты және көзқарастарды бекіту,
- 4) көру өрісінің бұзылу дәрежесі, сыну ортасы бойынша.

11. Көрнекі материалды пайдаланудың негізгі шарты көру бұзылыстары бар оқушылардың танымдық іс-әрекет процесінде қолдану мүмкіндігі, дамуында екінші деңгейдегі ауытқуларды жеңу және алдын-алу үшін жұмыс істеу, оның түзету бағыты болып табылады.

12. Арнайы мектептегі көрнекі оқу құралдары тек білім беру функцияларын ғана емес, сонымен қатар тифлопедагогтар мен көру қабілетінде бұзылыстары бар оқушылар үшін оқу материалын қабылдауды ішінара көру, сақталған сенсорлық мүшелер және оны терең зерттеу арқылы қол жетімді ету.

13. Коммуникативтік тәсіл бұл ситуациялық хабардарлықты, ақпараттылықты, жұптық пен топтық жұмыс, рөлдік ойындар және оқушылардың бірлескен жобалары қолданылатын өзара әрекеттестіктің сипатын ескереді, оқу үрдісінде сөйлеу тілін қолданады.

14. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану білім беру мазмұнын өзгертуге ықпал етеді, бұл білім берудің тиімділігін арттырады; объектілердің, процестердің және құбылыстардың модельдерін интерактивті режимде (интерактивті модельдер, виртуалды зертханалар, жаратылыстану тәжірибелеріне арналған конструкторлар) зерттеуді қамтиды.

15. Жаратылыстану пәнін оқыту барысында келесі жалпы білім беретін және түзету пәндерімен байланыс жүзеге асырылады: "География", "Физика", "Биология", "Химия", "Қалдық көру және көріп қабылдау қабілетін қорғау және дамыту", "Кеңістікте бағдарлау", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау".

16. Көрмейтін және нашар көретін балаларға арналған сыныптарда келесі тифлотехникалық құралдар қарастырылған:

1) көрмейтін және нашар көретін балаларға білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыратын, рельефті-нүктелі түрінде шығарылған арнайы оқулықтар; бедерлі немесе бедерлі және түрлі-түсті реңктермен жасалған иллюстрациялық және графикалық материалдарды қамтиды;

2) "Дыбысталған" оқулықтар, фоникалық материалдар, дыбыстық жазба форматында цифрлық тасымалдағышта жазылған аудио оқулықтар DAISY (Дэйзи);

3) тақырыптық рельефтік-графикалық нұсқаулық;

4) рельефтік координаталық жазықтықтар, рельефтік географиялық және тарихи карталар;

5) рельефті сурет салуға арналған құралдар рисования: "Школьник" аспабы, "Н.А. Семевскийдің";

6) арнайы оқу құралдары: брайль құралдары, жазық жазу құралдары, грифелдер, қалың (брайль) қағаздан жасалған дәптерлер.

3-тарау. "Жаратылыстану" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

17. "Жаратылыстану" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 6-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

18. Бағдарламаның мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі;

2 "Адам, Жер, Әлем" бөлімі;

3 "Заттар мен материалдар" бөлімі;

4) "Тірі және жансыз табиғаттағы процестер" бөлімі;

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі;

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі;

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі.

19. "Ғылым әлемі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) ғылымның рөлі;

2) зерттеу мәселесі;

3) зерттеуді жоспарлау;

4) мәліметтерді жинау және тіркеу;

5) мәліметтерді талдау;

6) қорытынды және талқылау.

20. "Адам. Жер. Әлем" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) макро- және микроәлем;

2) жер туралы жалпы мәліметтер. Жер планетасының пайда болуы. Жердің құрылымы мен құрамы;

3) жер шарлары және оларды құрайтындар;

4) жердегі өмір;

5) жер бетін бейнелеу тәсілдері;

6) материктер мен мұхиттар;

7) халықтың географиясы.

21. "Заттар мен материалдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) заттардың құрылымы мен қасиеттері;

2) заттардың жіктелуі;

3) заттардың түзілуі және өндірісі.

22. "Тірі және жансыз табиғаттағы процестер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жансыз табиғаттағы процестер;

2) тірі табиғаттағы процестер.

23. "Энергия және қозғалыс" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) энергия түрлері мен көздері;

2) движение.

24. "Экология және тұрақты даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) экожүйелер. Экожүйенің компоненттері;

2) тірі организмдердің алуан түрлілігі;

3) табиғатты қорғау.

25. "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) әлемді өзгерткен жаңалықтар;

2) болашақты ашу.

26. 5- сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі: ғылымның адам өміріндегі рөлі; зерттеу мәселесін тұжырымдай білу және жоспар құру; зерттеу жүргізуге арналған жабдық; зерттеу кезінде ақпаратты талдау; зерттеу қорытындысын рәсімдеу;

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: микро-және макроәлем; Жер ғаламшарының пайда болуы және оның құрылымы; Жердің құрылымы мен құрамы, Жердің ішкі қабықтары мен сыртқы қабықтары, жер бетіндегі тіршіліктің пайда болуы туралы гипотезалар, жер бетіндегі тіршіліктің пайда болуын қамтамасыз ететін факторлар, "жердің жоспары" ұғымы, карталардағы шартты белгілер, шартты белгілердің мағынасы, рельеф жоспарын түсіру, құрлықтарды игеру және зерттеу тарихы, Географиялық зерттеушілер, игеру тарихы, құрлықтарды, әлем бөліктері мен мұхиттарды зерттеу, қазіргі әлем картасы,, нәсілдік белгілердің қалыптасу факторлары, нәсілдердің теңдігі;

3) "Заттар және материалдар" бөлімі: диффузия, Сұйықтықтар мен газдардағы диффузия, қатты, сұйық, газ тәрізді заттардың құрылымы,

заттардың әртүрлі күйіндегі заттардың қозғалысы, әртүрлі заттардың қасиеттері: түсі, иісі, балқу температурасы, қайнау, ерігіштігі, жылтырлығы, аққыштығы, физикалық және химиялық құбылыстар, таза заттар мен қоспалар, қоспаның түрлері, қоспаның компоненттері, ерітінділер, ерітіндідегі заттың массалық үлесі, заттардың ерігіштігі: еритін және ерімейтін заттар, металдар мен бейметалдар, табиғи және жасанды талшықтар, зертханалық зерттеулер;

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі: өлі табиғаттағы процестер, өлі табиғаттағы процестер (табиғаттағы заттардың айналымы, ауа-райының өзгеруі, тау түзілуі, Климаттық процестер), тірі және өлі организмдердің қасиеттері, тірі организмдердің ұйымдастырылу деңгейлері, микроскоп, микроскоппен жұмыс істеу ережелері, уақытша микропрепараттар, фотосинтез процесінің мәні, өсімдік пигменттері, фотосинтез шарттары, энергия түрлері, температура және жылу энергиясы, ғимараттардағы жылу оқшаулау әдістері, жылу кеңеюі, энергияның өзара ауысуы, тірі және жансыз табиғаттағы механикалық қозғалыстар, Жануарлар қаңқаларының әртүрлі, тірек-қимыл аппаратының функциялары, дене қозғалысының себептері;

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі: энергияның негізгі түрлері, энергияның баламалы түрлері. Температура және жылу энергиясы. Ғимараттарда жылу оқшаулаудың практикалық әдістерін қолдану. Жылу кеңеюі, Энергияның өзара алмасуы. Тірі және жансыз табиғаттағы қозғалыстың мәні. Жануарлар қаңқасының түрлері. Тірек-қимыл аппаратының функциялары, дене қозғалысының себептері;

6) "Экология және тұрақты даму":экожүйенің компоненттері, түрлері.экологиялық факторлар және олардың әсері. Табиғи және жасанды экожүйелер. Ағзалар жабайы табиғат патшалықтары. біржасушалы және көпжасушалы организмдер. Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары, олардың себептері. Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы.

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі: ғылыми жаңалықтардың алуан түрлілігі.ғылыми жаңалықтар, Қазақстандағы ғылыми жаңалықтар.

27. 6- сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі: жаратылыстану ғылымдарының зерттеу объектілері, өзгермелі тәуелді және тәуелсіз, бақыланатын, зерттеу жоспары, ережелері, шарттары, Бірліктердің Халықаралық жүйесі, зерттеу қорытындыларының графикалық көрінісі;

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: микро-және макроәлемнің айырмашылықтары мен объектілері және оларды ажырата білу; Жердің қасиеттері мен ондағы болып жатқан құбылыстар мен процестер; жердің сфералары мен қабықтары; жердің пайда болу гипотезалары; карта және оның түрлері; шартты белгілер бойынша карталарды оқу; оны есептеудің масштабы мен тәсілдері; географиялық координаттар; параллель және меридиан; градусық тор; уақыт туралы түсінік; белдеу уақытының ерекшеліктері; материктер мен мұхиттар; материктер мен мұхиттардың физикалық - географиялық жағдайы; халықты зерттейтін ғылым;

3) "Заттар мен материалдар" бөлімі: атомдар мен молекулалар; қарапайым және күрделі заттар; атом құрылысы; заттардың қайнау температурасы мен балқу температурасының қасиеттері; органикалық және бейорганикалық заттар және олардың ерекшеліктері; орта және оның түрлері (қышқыл, сілтілі, бейтарап) және әмбебап индикатордың көмегімен ортаны анықтай білу; бейтараптандыру процесі; Қазақстан жеріндегі табиғи және жасанды материалдар, олардың артықшылықтары мен кемшіліктері; тұрмыстық химия өнімдері және оларды тұрмыста пайдалану; тұрмыстық химияны пайдалану ережелері; пайдалы қазбалар және пайдалы қазбаларды өндіру және олардың қоршаған ортаға әсері;

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі: тірі және өлі табиғаттағы процестерді модельдеу, химиялық қайта құру түрлері, жасушалардың негізгі компоненттері, органоидтардың функциялары, тірі организмдерге тән процестер, диета, организмдердің қоректену түрлері, тірі организмдерге қоректік заттарды тасымалдау, тыныс алудың мәні, деммен жұту және дем шығару құрамы, ағзаның шығарылатын өнімдері, тітіркену және тітіркену;

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі: энергия көздері, балама энергия көздері, энергия алмасу процесі, энергияны шығару және сіңіру, электр энергиясының бірлігі, электр энергиясын есептеу, тұтынылған электр

энергиясының бағасы, қозғалыстардың салыстырмалылығы, қатты денелердің, Сұйықтықтар мен газдардың қысымы, адам қаңқасының құрылымы, бұлшықет құрылымы, қысымның тірі организмдерге әсері, атмосфералық қысым, атмосфералық және қан қысымын өлшеу әдістері;

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі: экожүйе компоненттерінің өзара байланысы; экожүйенің өзгеру себептері; энергияның ауысуы; жергілікті экожүйедегі тірі организмдердің алуан түрлілігі; өз өңірінің экожүйесінің проблемалары және проблемаларды шешу жолдары;

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі: Күнделікті өмірге өзгерістер енгізген қазақстандық ғылыми жобалар, ұлы жаңалықтар, болашақтың даму болжамдары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

28. Бағдарламада оқыту мақсаттары әр сыныпқа кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.1.2.4 кодында: "5" – сынып, "1.2" – бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

29. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа оқытудан күтілетін нәтижелер:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
1.1 Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның функцияларын адам әрекетінің түрі ретінде анықтау	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымын зерттеу нысандарын тізімдеу
1.2 Зерттеу мәселесі	5.1.2.1 зерттеу мәселесі мен болжамдарды тұжырымдау	6.1.2.1 тәуелсіз, тәуелді және тәуелді басқарылатын айнымалылар
1.3 Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құру, берілген зерттеу маршрутын ұсыну;	6.1.3.1 жоспарға сәйкес зерттеу берілген маршрут бойынша жүргізілетін бағдарлану;
	5.1.3.2 қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып, тұрғылықты жердің	6.1.3.2 қауіпсіз зерттеу жағдайы

	координаттарын анықтау	рельефтік картадан координаттарын анықтау бойынша физикалық-географиялық объектілерді табу
1.4 Мәліметтерді жинау және тіркеу	5.1.4.1 объектілердің параметрлерін өлшем бірліктерінде анықтау; 5.1.4.2 бақылау және өлшеу деректерін Брайль шрифтімен жазу	6.1.4.1 Брайль бойынша халықаралық бірліктер жүйесінде өлшем бірліктерді қолдану; 6.1.4.2 алынған мәліметтерді жүйелі түрде болжау
1.5 Мәліметтерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулердің арифметикалық ортасын есептеп, Брайль жүйесінде көрсету	6.1.5.1 зерттеу деректерін Брайль бойынша графикалық кестілермен талдау; 6.1.5.2 табиғи кешендердің құрылымын реттілігін жүйелеу
1.6 Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша тұжырым жасау	6.1.6.1 алынған мәліметтерді жүйелі түрде әр түрлі формаларда ұсыну

2) "Адам, Жер, Әлем" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
2.1 Макро – және микроәлем	5.2.1.1 макро және микролем нысандарын макеттері бойынша ажырату және мысалдар келтіру	6.2.1.1 макро және микролем объектілерінің параметрлерін анықтау және атау
2.2 Жер туралы жалпы мәліметтер	5.2.2.1 жер планетасының пайда болуын түсіндіру, бедер глобус бойынша пішінін анықтау;	6.2.2.1 жерде байқалатын табиғат құбылыстарды түсіндіру;
	5.2.2.2 жердің құрылымы мен құрамын атау	6.2.2.2 жердің қасиеттерін таныту
2.3 Жер шарлары және оларды құрайтындар	5.2.3.1 жер шарлары және оларды құрайтындарды сақталған анализаторларға сүйеніп сипаттау	6.2.3.1 жердің сыртқы қабырғасын және өзара әрекеттесу жолдарын таныту
2.4 Жердегі өмір	5.2.4.1 жердегі тіршіліктің пайда болуын сипаттау;	6.2.4.1 жердегі тіршіліктің пайда болуына гипотезаларын салыстыру;
	5.2.4.2 өмір сүру жағдайларын анықтау	6.2.4.2 адамның жердегі тіршілігіне қазіргі жағдайларын бағалау

2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "жоспар" және "шартты белгілер" ұғымдарын түсіндіру;	6.2.5.1 географиялық карталар мен белгілерді жіктей білу;
	5.2.5.2 Брайль жүйесі бойынша шартты таңбаларын пайдаланып тұрғылықты жердің жоспарларын оқу;	6.2.5.2 шартты белгілерді пайдаланып географиялық рельефтік картаны оқу;
	5.2.5.3 географиялық координаттар бойынша тұрғылықты жерде бағдарлай білу;	6.2.5.3 жер бедерінің физикалық объектілері арасындағы қашықтықтар қадамдармен есептеу;
	5.2.5.4 зерттелетін аймақтағы объектілердің орналасуын сипаттай білу	6.2.5.4 зерттеу аймағының географиялық координаттарын анықтау;
2.6 Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 материктер мен дүние бөліктерінің дамуы мен зерттелу тарихын сипаттау;	6.2.5.5 рельефті глобустағы объектілерді белдеулері бойынша уақытша белгілеу;
	5.2.6.2 мұхиттарды зерттеу тарихын сипаттау	6.2.6.1 материктер мен олардың физикалық-географиялық объектілері табиғатының ерекшеліктерін сипаттау арқылы анықтау және сипаттау
2.7 Халықтың географиясы	5.2.7.1 негізгі нәсілдер мен нәсілдер арасындағы топтардың орналасуы мен таралу аймақтары бойынша әлем халқының нәсілдік құрамын анықтау;	6.2.6.2 төменгі рельефтік мақалаларды оқып, мұхиттар табиғатының ерекшеліктерін анықтау және сипаттау
	5.2.7.2 нәсілдік сипаттамалардың қалыптасу факторларын анықтау;	6.2.7.1 тұрғындардың орналасуы мен заңдылықтарын анықтау;
	5.2.7.3 нәсілдік теңдіктің мағынасын түсіндіру	6.2.7.2 халық тығыздығының өзгеруін көрсеткіштерін бағалау;
		6.2.7.3 халықтың тығыздығының өзгеруін төмен аймақтарды рельефтік карталармен көрсету және себептерін түсіндіру

3) "Заттар мен материалдар" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
3.1 Заттардың құрылымы мен қасиеттері	5.3.1.1 бөлшектердің сұйықтар мен газдарда таралуын сақталған анализаторлар негізінде түсіндіру;	6.3.1.1 макеттер арқылы атомдар мен молекулаларды ажырату; заттардың құрылымын ажырата білу;
	5.3.1.2 қатты, сұйық және газ тәрізді	6.3.1.2 атомның іргелі бөлшектері

	заттардың құрылымын түсіну және түсіндіре білу; 5.3.1.3 заттың қасиеттерін сипаттай және ажырата білу: сұйықтық, тығыздық, жылу өткізгіштік, иілгіштік, икемділік; 5.3.1.4 табиғаттағы физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату және анықтау	олардың атомдағы орналасуы; 6.3.1.3 заттардың қасиеттерін ажырата білу: балқу және қайнау температуралары; 6.3.1.4 табиғаттағы құбылыстардың болу себебін түсіндіру
3.2 Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 иістер мен дәм сезу рецепторлары бойынша таза заттар мен қоспаларды ажырату; 5.3.2.2 қоспалардың түрлерін білу және сипаттау; оларды бөлудің жолдарын ұсыну; 5.3.2.3 белгілі бір құрамы бар сұйықтықтарды дайындау; 5.3.2.4 еріген заттың массалық үлесін есептеу; 5.3.2.5 заттарды ерігіштігі бойынша жіктеу, металдар мен бейметалдарды ажырату	6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық деп жіктеу; 6.3.2.2 тірі және жансыз табиғаттағы қышқылды сілтілі және бейсілтілі ажырата білу және әмбебап қолдануға көмегімен қоршаған ортаны зерттеу; 6.3.2.3 бейтараптандыру процесін түсіндіру
3.3 Заттардың түзілуі және өндірісі	5.3.3.1 табиғатта жасанды жолмен алынған белгілі бір заттардың түзілуіне мысалдар келтіру; 5.3.3.2 зертханалық жағдайда заттардың бөлінуін қауіпсіздің шарасын сақтау арқылы түсіндіру	6.3.3.1 табиғи және жасанды жолмен алынған материалдардың артықшылықтарын және кемшіліктерін анықтау; 6.3.3.2 тұрмыстық химия құралдарының қолдану аймақтарын және қауіпсіз пайдалану ережелерін түсіндіру; 6.3.3.3 рельефтік карта бойынша Қазақстандағы пайдалы қазбалардың орындары мен олардың қолдану аймақтарын анықтау; 6.3.3.4 Қазақстандағы үлкен қазбаларды өндіру және қолдану ошақтарын рельефті картада көрсету; 6.3.3.5 пайдалы қазбалардың өңдеудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру

4) "Тірі және жансыз табиғаттағы процестер" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
4.1 Жансыз табиғаттағы процестер	5.4.1.1 жансыз табиғатта болатын процестерді білу және атау (табиғаттағы заттар айналымы, ауа райының бұзылуы, тау құрылысы, климаттық процестер); 5.4.1.2 жансыз табиғатта болатын процестердің себептері мен салдарын түсіндіру	6.4.1.1 модельдерді қолданып жансыз табиғатта болып жатқан процестерді модельдеу (тау ауа райының өзгеруі, табиғаттағы заттар айналымы); 6.4.1.2 табиғаттағы заттардың өзгеруін түсіндіру
4.2 Тірі табиғаттағы процестер	5.4.2.1 тірі организмдердің қасиеттерін білу және сипаттау; 5.4.2.2 тірі организмдердің ұйымдасу деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 сақталған анализаторларға негізделген микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану; 5.4.2.4 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып уақытша микропрепараттар дайындау; 5.4.2.5 фотосинтез процесін түсіндіру; 5.4.2.6 өсімдіктерде әртүрлі пигменттердің болуын білу және зерттеу; 5.4.2.7 фотосинтез жүруі үшін қажетті жағдайлар жасау	6.4.2.1 жасушаның негізгі қасиеттерін анықтау; 6.4.2.2 тірі организмдерге тән қасиеттерін түсіндіру; 6.4.2.3 организмдердің қоректік қажетін ажырата білу; 6.4.2.4 тамақтанудың теңгерімділігін құрастыру; 6.4.2.5 тамақ өнімдерін сыныптап органикалық заттардың болуын анықтау; 6.4.2.6 тірі организмдердегі заттардың тасымалдану ролін түсіндіру және түсіндіру; 6.4.2.7 дем алатын және дем шығаратын ауаның құрамындағы айырмашылықтарды түсіну; 6.4.2.8 организмдерден бөлінетін өнімдерді атау; 6.4.2.9 тірі организмдердің тітіркендіргіштерге реакциясын зерттеу

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
5.1 Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергия түрлерін ажырата білу; 5.5.1.2 температура мен жылу энергиясын ажырата білу; 5.5.1.3 температураны электронды термометрмен өлшеу; 5.5.1.4 ғимараттарда жылу оқшаулау техникасын түсіндіру және қолдану; 5.5.1.5 жылудың таралуын сипаттау; 5.5.1.6 энергияның өзара айналымына мысал келтіру	6.5.1.1 энергия көздерін атау; 6.5.1.2 энергияның бөлінуімен жұтылуымен жүретін процестерді және мысалдар келтіру; 6.5.1.3 электр энергиясының таралуын сипаттау; 6.5.1.4 электр энергиясының өлшеуін есептеу; 6.5.1.5 баламалы энергия көздерін атау;
5.2 Қозғалыс	5.5.2.1 тірі және жансыз табиғаттағы қозғалыстың мәнін түсіндіру және мысалдар келтіру; 5.5.2.2 жануарлардың қаңқаларын модельдер арқылы әртүрлі ерекшеліктерін зерттеу; 5.5.2.3 денелердің қозғалу себептерін анықтау	6.5.2.1 қозғалыстың салыстырмалы түсіндіру және мысалдар келтіру; 6.5.2.2 қатты, сұйық және газ күйіндегі қысымын ажырату; күнделікті өмірдегі қысым айырмашылығын келтіру; 6.5.2.3 макет бойынша адам денесінің құрылымын сипаттау; 6.5.2.4 бұлшықеттердің құрылымын сипаттау; тері-бұлшықет сүйектерінің маңыздылығы туралы білу; 6.5.2.5 тірі организмдер үшін қозғалыс мәндеріне мысалдар келтіру; 6.5.2.6 тиісті құрылғылардың атмосфералық және артериялық қысымды өлшеу және қорғау.

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып

6.1 Экожүйе	5.6.1.1 экожүйенің компоненттерін анықтау және ажырату; 5.6.1.2 экожүйелердің түрлерін жіктеу; 5.6.1.3 экожүйелердің жұмысына экологиялық факторлардың әсерін түсіндіру; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру	6.6.1.1 Брайль жүйесіндегі байланысын түсіндіру және түрде көрсету; 6.6.1.2 экожүйелердің өзгерісін түсіндіру; 6.6.1.3 экологиялық пирамида энергия мен заттардың ауысуын
6.2 Тірі организмдердің алуан түрлілігі	5.6.2.1 организмдерді жабайы табиғат патшалығы бойынша жіктеу; 5.6.2.2 біржасушалы және көпжасушалы организмдерге сипаттама беру	6.6.2.1 өсімдіктер мен жануарлар анықтау үшін организмдер белгілерді қолдану; 6.6.2.2 жергілікті экожүйелерде организмдердің алуан турларын
6.3 Табиғатты қорғау	5.6.3.1 Қазақстан Республикасының экологиялық проблемаларын атау; 5.6.3.2 өз аймағыңыздағы экологиялық проблемалардың себептерін білу және түсіндіру; 5.6.3.3 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабының маңызын анықтау	6.6.3.1 өз аймағыңыздағы экологиялық проблемаларды талдау; 6.6.3.2 экологиялық проблемаларға шешімдерін ұсыну

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
7.1 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру	6.7.1.1 әлемді өзгерткен жаңалықтарға мысалдар келтіру; 6.7.1.2 жаратылыстану ғылымдарының дамуына қазақстандық ғалымдардың қосқан үлесін талқылау
7.2 Болашақты ашу	5.7.1.2 болашақтағы ғылыми зерттеулерге идеялар ұсыну	6.7.1.3 болашақтағы ғылыми зерттеулерге идеялар ұсыну

30. Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

31. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің 5-6 сыныптар

"Жаратылыстану

оқу пәнінен жаңарты

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына қосы

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Ғылым әлемі	1.1 Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның функцияларын, әрекетінің түрі ретінде анықтау
	1.2 Зерттеу мәселесі	5.1.2.1 зерттеу мәселесі мен зерттеу жоспарын құру, зерттеу маршрутын ұсыну;
	1.3 Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құру, зерттеу маршрутын ұсыну; 5.1.3.2 қауіпсіздік ережелерін оқып, тұрғылықты жерде

		координаттарын анықтау
	1.4 Мәліметтерді жинау және тіркеу	5.1.4.1 i объектілердің параметрлерін өлшем бірліктерінде анықтау; 5.1.4.2 бақылау және өлшеу нәтижелерін Брайль шрифтімен жазу
	1.5 Мәліметтерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулерді арифметикалық ортасын есептеу жүйесінде көрсету
	1.6 Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша жасау
2. Адам. Жер. Әлем	2.1 Макро- және микроәлем	5.2.1.1 макро және микроөлшемдері макеттері бойынша ажыратуға мысалдар келтіру
	2.2 Жер туралы жалпы мәліметтер	5.2.2.1 жер планетасының пішінін түсіндіру, бедер глобус бойынша пішінін анықтау;
		5.2.2.2 жердің құрылымы мен қозғалуы атау
	2.3 Жер шарлары және оларды құрайтындар	5.2.3.1 жер шарлары және оларды құрайтындарды сақталған объектілер анализаторларға сүйеніп сипаттау;
	2.4 Жердегі өмір	5.2.4.1 жердегі тіршіліктің пайда болу сипаттау;
		5.2.4.2 өмір сүру жағдайлар
	2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "жоспар" және "шарттық" ұғымдарын түсіндіру; 5.2.5.2 Брайль жүйесі бойынша таңбаларын пайдаланып тұрғылықты жердің жоспарын бейнелеу; 5.2.5.3 географиялық координаттар бойынша тұрғылықты жерді білу; 5.2.5.4 зерттелетін аймақта объектілердің орналасуын
	2.6 Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 материктер мен дүние

		дамуы мен зерттелу тарихы 5.2.6.2 мұхиттарды зерттеу тәсілдерін сипаттау
	2.7 Халықтың географиясы	5.2.7.1 негізгі нәсілдер мен топтардың орналасуы мен таралу аймақтары бойынша әлем халықтарының нәсілдік құрамын анықтау; 5.2.7.2 нәсілдік сипаттамалар мен қалыптасу факторларын анықтау; 5.2.7.3 нәсілдік теңдіктің мәнін түсіндіру
2-тоқсан		
3. Заттар мен материалдар	3.13 Заттардың құрылымы мен қасиеттері	5.3.1.1 бөлшектердің сұйық және газдарда таралуын сақталған заттардың анализаторлар негізінде түсіндіру; 5.3.1.2 қатты, сұйық және газ заттардың құрылымын түсіндіру; түсіндіре білу; 5.3.1.3 заттың қасиеттерін сипаттап ажырата білу: сұйықтық, тығыздық, өткізгіштік, иілгіштік, икемділік; 5.3.1.4 табиғаттағы физикалық және химиялық құбылыстарды анықтау
	3.2 Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 иістер мен дәм сезу рецепторлары бойынша таза заттар мен қоспаларды ажырату; 5.3.2.2 қоспалардың түрлерін ажырату; оларды бөлудің жолдарын ұсыну; 5.3.2.3 белгілі бір құрамы бар заттардың сұйықтықтарды дайындау; 5.3.2.4 еріген заттың массалық үлесін есептеу; 5.3.2.5 заттарды ерігіштігі бойынша металдар мен бейметалдарға жіктеу;

	3.3 Заттардың түзілуі және өндірісі	5.3.3.1 табиғатта жасанды жасалған белгілі бір заттардың мысалдар келтіру; 5.3.3.2 зертханалық жағдайда бөлінуін қауіпсіздің шарасы арқылы түсіндіру
3-тоқсан		
4. Тірі және жансыз табиғаттағы процестер	4.1 Жансыз табиғаттағы процестер	5.4.1.1 жансыз табиғатта болатын процестерді атау (табиғаттағы айналымы, ауа райының болуы, құрылысы, климаттық процестер); 5.4.1.2 жансыз табиғатта болатын процестердің себептері мен түсіндіру
	4.2 Тірі табиғаттағы процестер	5.4.2.1 тірі организмдердің сипаттау; 5.4.2.2 тірі организмдердің деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 сақталған анализатор негізделген микроскоппен ережелерін қолдану; 5.4.2.4 қауіпсіздік техникасы отырып уақытша микропрепарат дайындау; 5.4.2.5 фотосинтез процесін; 5.4.2.6 өсімдіктерде әртүрлі болуын зерттеу; 5.4.2.7 фотосинтез жүруі үшін жағдайлар жасау
5. Энергия және қозғалыс	5.1 Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергия түрлерін ажырату; 5.5.1.2 температура мен жылу ажырата білу; 5.5.1.3 температураны электр термометрмен өлшеу; 5.5.1.4 ғимараттарда жылу

		техникасын түсіндіру және 5.5.1.5 жылудың таралуын 5.5.1.6 энергияның өзара ай мысал келтіру
	5.2 Қозғалыс	5.5.2.1 тірі және жансыз таб қозғалыстың мәнін түсінді мысалдар келтіру; 5.5.2.2 жануарлардың қаңқ модельдер арқылы әртүрл зерттеу; 5.5.2.3 денелердің қозғалу анықтау
4-тоқсан		
6. Экология және тұрақты даму	6.1 Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің compone анықтау және ажырату; 5.6.1.2 экожүйелердің түрл 5.6.1.3 экожүйелердің жұм экологиялық факторларды түсіндіру; 5.6.1.4 табиғи және жасанд салыстыру
	6.2 Тірі организмдердің алуан түрлілігі	5.6.2.1 организмдерді жаб патшалығы бойынша жікте 5.6.2.2 біржасушалы және к организмдерге сипаттама
	6.3 Табиғатты қорғау	5.6.3.1 Қазақстан Республи экологиялық проблемалар 5.6.3.2 өз аймағыңыздағы э проблемалардың себептер 5.6.3.3 Қазақстан Республи Қызыл кітабының маңызы
7. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	7.1 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғыл жаңалықтарға мысалдар к

	7.2 Болашақты ашу	5.7.1.2 болашақтағы ғылым идеялар ұсыну

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақмерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Ғылым әлемі	1.1 Ғылымның рөлі	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымын зерттеу нысандарын тізімдеу
	1.2 Зерттеу мәселесі	6.1.2.1 тәуелсіз, тәуелді және басқарылатын айнымалылар
	1.3 Зерттеуді жоспарлау	6.1.3.1 жоспарға сәйкес зерттеу берілген маршрут бойынша бағдарлану;
		6.1.3.2 қауіпсіз зерттеу жағдайы рельефтік картадан координат бойынша физикалық-географиялық объектілерді табу
	1.4 Мәліметтерді жинау және тіркеу	6.1.4.1 Брайль бойынша халықаралық бірліктер жүйесінде өлшемдерді қолдану;
		6.1.4.2 алынған мәліметтерді болжау
2. Адам, Жер, Әлем	1.5 Мәліметтерді талдау	6.1.5.1 зерттеу деректерін Брайль бойынша графикалық кестедеу
		6.1.5.2 табиғи кешендердің реттілігін жүйелеу
	1.6 Қорытынды және талқылау	6.1.6.1 алынған мәліметтерді жүйесінде әр түрлі формада ұсыну
	2.1 Макро- және микроәлем	6.2.1.1 макро және микроөлшем объектілерінің параметрлерін және атау
	2.2 Жер туралы жалпы мәліметтер	6.2.2.1 жерде байқалатын процестерді құбылыстарды түсіндіру;

		6.2.2.2 жердің қасиеттерін т
	2.3 Жер шарлары және оларды құрайтындар	6.2.3.1 жердің сыртқы қабы өзара әрекеттесу жолдарын
	2.4 Жердегі өмір	6.2.4.1 жердегі тіршіліктің п гипотезаларын салыстыру; 6.2.4.2 адамның жердегі тір қазіргі жағдайларын бағала
	2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	6.2.5.1географиялық карта белгілерді жіктей білу; 6.2.5.2 шарттыі белгілерді п географиялық рельефтік ка 6.2.5.3 жер бедерінің физик объектілері арасындағы қа қадамдармен есептеу; 6.2.5.4 зерттеу аймағының п координаттарын анықтау; 6.2.5.5 рельефті глобустағы белдеулері бойынша уақыт
	2.6 Материктер мен мұхиттар	6.2.6.1 материктер мен олар физикалық-географиялық табиғатының ерекшеліктер арқылы анықтау және сип 6.2.6.2 төменгі рельефтік мо мұхиттар табиғатының ере анықтау және сипаттау
	2.7 Халықтың географиясы	6.2.7.1 тұрғындардың орнал заңдылықтарын анықтау; 6.2.7.2 халық тығыздығын көрсеткіштерін бағалау; 6.2.7.3 халықтың тығыздығ төмен аймақтарды рельеф көрсету және себептерін тү
2-тоқсан		
3. Заттар мен материалдар	3.1 Заттардың құрылымы мен қасиеттері	6.3.1.1 макеттер арқылы ат

		молекулаларды ажырату; з құрылымын ажырата білу; 6.3.1.2 атомның іргелі бөлш олардың атомдағы орнала 6.3.1.3 заттардың қасиеттер балқу және қайнау темпер 6.3.1.4 табиғаттағы құбылы болу себебін түсіндіру
	3.2 Заттардың жіктелуі	6.3.1.1 макеттер арқылы ато молекулаларды ажырату; з құрылымын ажырата білу; 6.3.1.2 атомның іргелі бөлш олардың атомдағы орнала 6.3.1.3 заттардың қасиеттер балқу және қайнау темпер 6.3.1.4 табиғаттағы құбылы болу себебін түсіндіру
	3.3 Заттардың түзілуі және өндірісі	6.3.3.1 табиғи және жасанд материалдардың артықшы кемшіліктерін анықтау; 6.3.3.2 тұрмыстық химия құ қолдану аймақтарын және қауіпсіз пайдалану ережел 6.3.3.3 рельефтік карта бойы Қазақстандағы пайдалы қ орындары мен олардың қо аймақтарын анықтау; 6.3.3.4 Қазақстандағы үлке қазбаларды өндіру және қа ошақтарын рельефті карта көрсету; 6.3.3.5 пайдалы қазбалард өңдеудің қоршаған ортаға ә
3-тоқсан		
4. Тірі және жансыз табиғаттағы процестер	4.1 Жансыз табиғаттағы процестер	6.4.1.1 модельдерді қолдан жансыз табиғатта болып ж

		процестерді модельдеу (тау райының өзгеруі, табиғаттағы айналымы); 6.4.1.2 табиғаттағы заттардың өзгеруін түсіндіру
	4.2 Тірі табиғаттағы процестер	6.4.2.1 жасушаның негізгі қол анықтау; 6.4.2.2 тірі организмдерге тән түсіндіру; 6.4.2.3 организмдердің қорек ажырата білу; 6.4.2.4 тамақтанудың теңгер құрастыру; 6.4.2.5 тамақ өнімдерін сына органикалық заттардың бол 6.4.2.6 тірі организмдердегі к заттардың тасымалдану рет және түсіндіру; 6.4.2.7 дем алатын және дем ауаның құрамындағы айыр түсіну; 6.4.2.8 организмдерден бөлі өнімдерді атау; 6.4.2.9 тірі организмдердің тітіркендіргіштерге реакция
5. Энергия және қозғалыс	5.1 Энергия түрлері мен көздері	6.5.1.1 энергия көздерін атау 6.5.1.2 энергияның бөлінуімен жұтылуымен жүретін проц және мысалдар келтіру; 6.5.1.3 электр энергиясының 6.5.1.4 электр энергиясының есептеу; 6.5.1.5 баламалы энергия кө
	5.2 Қозғалыс	6.5.2.1 қозғалыстың салысты

		түсіндіру және мысалдар к 6.5.2.2 қатты, сұйық және г қысымын ажырату; күндел қысым айырмашылығын к 6.5.2.3 макет бойынша адам құрылымын білу және сип 6.5.2.4бұлшықеттердің құры сипаттау; тері-бұлшықетсез маңыздылығы туралы білу 6.5.2.5 тірі организмдер үші мәндеріне мысалдар келті 6.5.2.6 тиісті құрылғыларды атмосфералық және артери қысымды өлшеу және қор
4-тоқсан		
6. Экология және тұрақты даму	6.1 Экожүйелер	6.6.1.1 Брайль жүйесіндеі э байланысын түсіндіру және түрде көрсету; 6.6.1.2экожүйелердің өзгер түсіндіру; 6.6.1.3 экологиялық пирами энергия мен заттардың ауы
	6.2 Тірі организмдердің алуан түрлілігі	6.6.2.1 өсімдіктер мен жану анықтау үшін организмдер белгілерді білу және қолда 6.6.2.2 жергілікті экожүйеле организмдердің алуан турл
	6.3 Табиғатты қорғау	6.6.3.1 өз аймағыңыздағы к экологиялық проблемалар талдау; 6.6.3.2 экологиялық пробле шешімдерін ұсыну
7. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	7.1 Әлемді өзгерткен жаңалықтар	6.7.1.1әлемді өзгерткен жан мағынасын талқылау; 6.7.1.2жаратылыстану ғылы

		дамуына қазақстандық ға қосқан үлесін талқылау
	7.2 Болашақты ашу	6.7.1.3болашақта ғылыми з даму бағыттарын болжау

Қазақстан Республика

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

22-қосымша

Қазақстан Республи

Білім және ғылым мин

2013 жылғы 3 сәуір

№ 115 бұйрығына

659-қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретінбілімалушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген

2. Бағдарламаның мақсаты – дүниенің географиялық бейнесін тұтас қабылдайтын, географиялық ойлау қабілеті дамыған, географияның әдістері мен тілін білетін және қолданатын, географиялық мәдениеті бар тұлға тәрбиелеу.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) танымдық қызығушылығы мен қоршаған ортаны бақылаукезіндегішығармашылық және интеллектуалдық қабілеттерін

дамыту, географиялық мәселелерді шешу, өз бетінше жаңа географиялық білім алу;

2) географиялық білімнің физикалық және әлеуметтік-экономикалық ерекшеліктерін түсіндіре білу үшін қолдану, әлеуметтік желілер мен ғылыми – көпшілік әдебиеттерден алынған ақпараттарды пайдаланудағысын меңгеру;

3) географиялық деректерді талдап және болжау үшін сыни тұрғыдан ойлау қабілетін дамыту;

4) географиялық білімді күнделікті өмірде, өз іс-тәжірибесінде пайдалану қабілетін қалыптастыру;

5) білім алушылардың бойында табиғат пен қоғам арасындағы байланыстарға, осы байланыстардың кеңістіктік ерекшеліктеріне ғылыми көзқарастарын дамыту.

4. Түзету-дамыту міндеттері:

1) карта, глобус, физико-географиялық нысандардың бедерлі бейнелерін сипап сезу арқылы тексере білу;

2) бедерлі нысандармен жұмыс істеу кезіндесенсорлық функцияларын (түсті ажырату, көзбен мөлшерлеу) және ұсақ моторикасын дамыту;

3) педагогтың түсініктемесі арқылы затты сипап сезу кезінде естіп қабылдауын дамыту;

4) заттардың пішіні, көлемі және кеңістікте орналасуын салыстыру, заттардың үлгілерімен, макеттермен, бедерлі бейнелерімен салыстыра білу қабілетін дамыту;

5) сезу, есту, иіс сезу, қалдық көру дағдылары арқылы жанды және жансыз табиғи нысандар пен заттардың белгілерін бөліп көрсету қабілетін дамыту;

6) сауатты, байланыстырып сөйлей алу, материалды дәлелдерімен

дәйекті түрде баяндай білу дағдысын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Көрмейтін және көру қабілеті бұзылған балаларды оқыту құндылыққа бағытталған, жеке тұлғаға бағытталған, әрекеттік, саралап оқыту тәсілі және коммуникативті тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

6. Құндылыққа бағытталған тәсіл әртүрлі табиғи жүйлер, әлеуметтік, ұлттық және ғаламдық мәселелер арасындағы қатынастардың үйлесімділігін түсінуге бағытталған.

7. Тұлғаға бағытталған тәсіл географиялық деректерді талдауға және өзін-өзі тануға қолайлы орта болып табылатын рефлексивті – бағалау әрекеті арқылы білім алушылардың әлеуетті мүмкіндіктерін ашуға ықпал етеді.

8. Әрекеттік тәсіл көру қабілеті бұзылған білім алушыларға теориялық білімдерін іс жүзінде қолдануға және оларға қажетті географиялық дағдыларды қалыптастыруға мүмкіндік беретін тапсырмалар жүйесі арқылы географиялық білімнің жоғары деңгейіне қол жеткізуге мүмкіндік береді.

9. Саралап оқыту тәсілі танымдық қызығушылығымен күрделілігі бойынша сараланған тапсырмалар беру шартын іске асыра отырып, білім алушылардың жастарын, психологиялық және офтольмологиялық ерекшеліктерін ескеріп әртүрлі топтарда білім алуына бағытталған.

10. Коммуникативті тәсілде оқу үрдісі кезінде ситуациялық жағдайлар, ақпараттану, жұптық жұмыстар, рөлдік ойындар мен бірлескен топтық жобалардасөйлеу тілін қолдану көзделген.

11. Ақпараттық-коммуникативтік технологиясын пайдалану білім беру мазмұнының өзгеруіне ықпал етеді, оқытудың тиімділігі артады, көру қабілеті бұзылған білім алушылардың АКТ пайдалану дағдысы дамиды, оқу үрдісіне қатысушылардың ауқымды жабдықтар мен технологияларды қолдана отырып өзара пікір алмасуларына ықпал етеді.

12. Оқыту процесінде география пәні аталған жалпы білім беретін және түзету пәндерімен байланысты оқытылады: "Жаратылыстану", "Физика", "Биология", "Химия", "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту", "Кеңістікті бағдарлау", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау".

13. География сабағында дидактикалық көрнекіліктерге көбірек мән беріледі (карталар, үлгілер, макеттер, сызбалар), бұл заттардың белгілерімен тек қана тері мен қозғалысарқылы емес, есту анализаторы арқылы да танысуына ықпал етеді. Әртүрлі нысандардың кішірейтілген үлгілерінің көмегімен білім алушылардың тікелей көріп қабылдай алмайтын табиғаттағы құбылыстар мен әрекеттерді көрсетуге болады (таулардың ұшар бастары, өткелдер, өзендердің аңғарлары, сарқырамалар, белсенді және сөніп қалған жанартаулар, қатпарлы және бос таулар т.б.).

14. Көрмейтін білім алушыларға визуалды түрде тұтас, сонымен бірге ірі географиялық нысандарды қабылдау қиынға соғады; теңіз, орман, таулар т.б. Мұндай жағдайларда көрнекі құрал ретінде әртүрлі үлгілер қолданылады, бұл оқушыларға кеңістік қатынастарды, қоршаған құбылыстардың өзара тәуелділігі мен динамикасын көрнекі түрде көрсетуге мүмкіндік береді.

15. Көрмейтін және нашар көретін оқушыларға сыныптарда келесі тифлотехникалық құралдар қарастырылған:

1) көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыратын, бедерлі немесе бедерлі, түсті иллюстрациялық – графикалық материалдары бар нүктелі-бедерлі шрифты жазылған арнайы оқулықтар;

2) "дыбысты" оқулықтар, фонетикалық материалдар, DAISY (Дэйзи) аудио форматында сандық медиада жазылған аудио оқулықтар;

3) тақырыптық бедерлі-графикалық нұсқаулықтар;

4) бедерлі координаталық жазықтықтар, бедерлі географиялық және тарихи карталар;

5) бедерлі сурет салу құралдары: "Школьник", "Н.А. Семевского" құралдары;

6) арнайы оқу құралдары: брайль құралы, қалыпты жазуға арналған құралдар, грифель, қалың (брайль) қағаздан жасалған дәптерлер.

3-тарау. "География" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "География" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

17. Бағдарлама мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі;
- 2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі;
- 3) "Физикалық география" бөлімі;
- 4) "Әлеуметтік география" бөлімі;
- 5) "Экономикалық география" бөлімі;
- 6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі.

18. "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі:

- 1) зерттеу және зерттеушілер бөлімшесінен тұрады.

19. "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) географиялық карталар;

2) географиялық деректер базасы.

20. "Физикалық география" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) литосфера;

2) атмосфера;

3) гидросфера;

4) биосфера;

5) табиғи-аумақтық кешендер.

21. "Әлеуметтік география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) халықтар географиясы.

22. "Экономикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) табиғи ресурстар;

2) әлеуметтік-экономикалық ресурстар;

3) дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы;

4) дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері;

23. "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дүниежүзі елдері бөлімшесін қамтиды.

24. 7-сыныпқа арналған "География" пәннің базалық мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі: зерттеу және зерттеушілер.

Географияны зерттеу нысандары. География ғылымының дамуы. Географиялық дерек көздері. Географиялық тәжірибелер. Далалық зерттеу әдістері. Географияда графикалық әдістердің қолданылуы;

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі: географиялық карталар. Географиялық картосхемаларды қолдану. Географиялық номенклатура. Географиялық деректер базасы. Географиялық деректерді ұйымдастыру;

3) "Физикалық география" бөлімі: литосфера. Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы. Жердің тектоникалық құрылысы. Литосфераның тектоникалық қозғалыстары. Литосфералық катаклизмдер. Атмосфера. Атмосфера және оның құрамдас бөліктері. Ауа райы және метеорологиялық элементтер. Атмосфералық қолайсыз құбылыстар. Гидросфера. Гидросфера және оның құрамдас бөліктері. Су ресурстарының маңыздылығы. Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы. Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері. Мұхит суларының қозғалыстары. Мұхиттармен байланысты апаттар. Дүниежүзілік мұхиттың проблемалары. Биосфера. Биосфера және оның құрамдас бөліктері. Топырақ, оның құрамы мен құрылымы. Қазақстанның топырақ түрлері. Топырақтың экологиялық проблемалары. Табиғи-аумақтық кешендер. Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы. Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері;

4) "Әлеуметтік география" бөлімі: халық географиясы. Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары. Дүниежүзі халқының діни құрамы. Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары. Ұлтаралық және дінаралық келісім;

5) "Экономикалық география" бөлімі: табиғи ресурстар. Табиғи ресурстардың жіктелуі. Табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемалар. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Көлік инфрақұрылымы. Әлеуметтік инфрақұрылым. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі: дүниежүзі елдері. Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы. Дүниежүзі елдерінің

географиялық және экономикалық-географиялық жағдайы.

25. 8-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

2) "Географиялық зерттеу әдістері": зерттеу және зерттеушілер. География ғылымының салалары. Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері. Географиялық деректерді өңдеу және талдау. Географиялық модельдер. Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары;

3) "Картография және географиялық деректер базасы": географиялық карталар. Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттау элементтері. Тақырыптық карталарды оқу. Тақырыптық географиялық номенклатура. Географиялық деректер базасы. Географиялық деректер базасын құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі;

4) "Физикалық география": литосфера. Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары. Жер бедерінің жіктелуі. Материктер мен мұхиттардың ірі орографиялық объектілері. Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі. Пайдалы қазбалардың Тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты таралуы. Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері. Тау жыныстарының жасын анықтау. Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте. Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Атмосфера. Климат қалыптастырушы факторлар. Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы. Климаттық белдеулер. Материктердің климаттық ерекшеліктері. Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Адам әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері. Гидросфера. Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы. Құрлық суларының шаруашылық маңызы. Өзен аңғарының құрылысы. Өзендердің гидрологиялық режимі. Көлдер мен мұздықтар. Құрлық суларының экологиялық проблемалары. Су апаттары. Биосфера. Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер. Материктердің табиғи зоналары. Мұхиттардың тіршілік дүниесі. Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау. Табиғи-аумақтық кешендер. Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы. Географиялық қабықтың заңдылықтары;

5) "Әлеуметтік география": халық географиясы. Халық санағы. Ұдайы

өсудің түрлері. Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай. Демографиялық проблемалар. Демографиялық саясат;

6) "Экономикалық география": табиғи ресурстар. Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау. Дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуеті. Табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы, орталықтары және дайын өнім түрлері. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші, өңдеуші және қызмет салалары. Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру түрлері. Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары. Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау;

7) "Елтану және саяси география негіздері": дүние жүзі елдері. Дүниежүзінің саяси картасы. Елдердің саяси типологиясы. Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер. Дүние жүзі елдерінің саяси-географиялық жағдайы. Саяси интеграция. Қазақстанның саяси-интеграциялық үдерістердегі мүдделері, бағыттары және бастамалары.

26. 9-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі: зерттеу және зерттеушілер. Қазақстандық географтардың зерттеулері. География ғылымы зерттеулерінің қазіргі заманғы өзекті проблемалары. Географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Қазақтың халықтық географиялық терминдері. Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары;

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі: географиялық карталар. Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері. Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері. Географиялық деректер базасы. Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері. Геоақпараттық жүйе технологияларын қолдану аясы;

3) "Физикалық география" бөлімі: литосфера. Қазақстан аумағының

геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы. Қазақстанның басты орографиялық нысандары. Қазақ оронимдері. Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары. Минералды ресурстарды өндіру және өңдеу орталықтары. Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру. Минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемалар. Атмосфера. Қазақстанның климатын түзуші факторлар. Қазақстанның климаттық жағдайы. Қазақстанның климаттық ресурстары. Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар. Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Гидросфера. Қазақстанның ішкі суларының түрлері. Қазақ гидронимдері. Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру. Су ресурстарының экологиялық проблемалары. Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары. Биосфера. Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері. Қазақстанның табиғи мұрасы. Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы. Ноосфераның қалыптасуы. Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі. Табиғи-аумақтық кешендер. Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары. Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы). Табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар. Антропогендік ландшафтарды жақсарту жолдары;

4) "Әлеуметтік география" бөлімі: халық географиясы. Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы. Дүниежүзі халқының көші-қоны. Қазақстандағы халықтың көші-қоны. Көші-қон саясаты. Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы. Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты. Елді мекендердің жіктелуі. Елді мекендердің функционалды зоналары. Қазақстандағы ойконимдер. Қазақстандағы елді мекендердің проблемалары. Урбандалу үдерісі. Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға беру;

5) "Экономикалық география" бөлімі: табиғи ресурстар. Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуеті. Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары және дайын өнім түрлері. Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері. Тұрақты даму. Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары. Адам әлеуеті даму индексінің көрсеткіштері. Қазақстанда адамдық капиталды

дамыту. Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары. Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы. Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Қазақстан шаруашылығының салалары. Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері. Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі. Халықаралық экономикалық қатынас түрлері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері. Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны. Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі: дүниежүзі елдері. Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы. Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары. Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы. Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер. Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары.

27. "География" пәнінің 10-сыныпқа арналған базалық білімінің мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі: зерттеу және зерттеушілер. Қазақстандық географтардың зерттеулері. География ғылымы зерттеулерінің қазіргі заманғы өзекті проблемалары. Географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Қазақтың халықтық географиялық терминдері. Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары;

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі: географиялық карталар. Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері. Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері. Географиялық деректер базасы. Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері. Геоақпараттық жүйе технологияларын қолдану аясы;

3) "Физикалық география" бөлімі: литосфера. Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы. Қазақстанның басты орографиялық нысандары. Қазақ оронимдері. Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары. Минералды ресурстарды өндіру және өңдеу орталықтары. Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру. Минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемалар. Атмосфера. Қазақстанның климатын түзуші факторлар. Қазақстанның климаттық жағдайы. Қазақстанның климаттық ресурстары. Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар. Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Гидросфера. Қазақстанның ішкі суларының түрлері. Қазақ гидронимдері. Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру. Су ресурстарының экологиялық проблемалары. Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары. Биосфера. Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері. Қазақстанның табиғи мұрасы. Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы. Ноосфераның қалыптасуы. Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі. Табиғи-аумақтық кешендер. Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары. Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы). Табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар. Антропогендік ландшафтарды жақсарту жолдары;

4) "Әлеуметтік география" бөлімі: халық географиясы. Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы. Дүниежүзі халқының көші-қоны. Қазақстандағы халықтың көші-қоны. Көші-қон саясаты. Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы. Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты. Елді мекендердің жіктелуі. Елді мекендердің функционалды зоналары. Қазақстандағы ойконимдер. Қазақстандағы елді мекендердің проблемалары. Урбандалу үдерісі. Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға беру;

5) "Экономикалық география" бөлімі: табиғи ресурстар. Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуеті. Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары және дайын өнім түрлері. Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері. Тұрақты даму. Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары. Адам

әлеуеті даму индексінің көрсеткіштері. Қазақстанда адамдық капиталды дамыту. Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары. Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы. Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Қазақстан шаруашылығының салалары. Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері. Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі. Халықаралық экономикалық қатынас түрлері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері. Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны. Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі: дүниежүзі елдері. Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы. Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары. Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы. Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер. Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

28. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.1.2.4. кодында "7" - сынып, "1.2" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

29. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа күтілетін нәтижелер:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі:

1- кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

1.1 Зерттеулер және зерттеушілер	7.1.1.1 географияның зерттеу нысандарын анықтау;	8.1.1.1 география ғылымының салаларға бөлінуін Брайль жүйесі бойынша графикалық түрде көрсету, түсіндіру;		
	7.1.1.2 саяхатшылар мен зерттеуші-лердің география ғылымының дамуына қосқан үлесін сипаттау, баға беру;	8.1.1.2 география ғылымы салаларындағы маңызды зерттеулерді анықтау және түсіндіру;		
	7.1.1.3 географиялық дерек көздермен жұмыс істеу: карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар;	8.1.1.3 көрмейтін және нашар көретін оқушыларға географиялық зерттеулердің далалық, картографиялық, теориялық әдістерінің мәнін түсіндіру;	9.1.1.1 география ғылымының дамуына үлес қосқан қазақстандықтардың зерттеулерінің маңыздылығын түсіну;	
	7.1.1.4 сақталған анализаторлар негізінде географиялық нысандардың қасиеттерін анықтау;	8.1.1.4 сандық және сапалық географиялық деректерді өңдеу, талдау;	9.1.1.2 география ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемаларын анықтау;	10.1.1.1 бөлім бойынша саяхатшы кестесін жасау;
	7.1.1.5 географиялық далалық зерттеу әдістерін қолдану, көрсеткіштерді тіркеу, жинақтау, өңдеу, талдау;	8.1.1.5 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан жасау, олардың ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіру;	9.1.1.3 географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтау;	10.1.1.2 Қазақстан географиясының дауын бо...
	7.1.1.6 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алу: Брайль жүйесі бойынша сызба, диаграмма, профиль, графиктер	8.1.1.6 зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсына білу	9.1.1.4 қазақ халқының халықтық географиялық терминдерінің мағынасын түсіндіру	10.1.1.3 қазақ географиясы мен құбылыстарының номинац...

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Географиялық	7. 2.1.1 схемалық	8.2.1.1	9.2.1.1	10 2.1.1

карталар	карталарға түсініктеме беру; 7. 2.1.2 бедерлі картадан географиялық номенклатуралық нысандарды көрсету	тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді құру: Брайль жүйесі бойынша профиль, диаграмма, кестелер;	маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды бедерлі карталардан түсіндіре отырып көрсету ;	географиялық нысандар аймақтар
		8.2.1.2 географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдануға негізделген тақырыптық бедерлі карталарды оқу;	9.2.1.2 бедерлі картадан географиялық номенклатуралық нысандарды көрсету	10. 2.1.2 бедерлі картадан географиялық номенклатуралық нысандар
		8.2.1.3 географиялық номенклатура нысандарын кескін картаға сала білу	9.2.1.3 бедерлі картадан физико-географиялық нысандарды анықтау;	10. 2.1.3 кескін картадан географиялық нысандар
			9.2.1.4 географиялық номенклатуралық нысандардың ендігі мен бойлығын анықтау	10. 2.1.4 физико-географиялық нысандары берілген географиялық координаттар анықтау
2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 географиялық нысандарды топтастыру және Брайль жүйесі бойынша кесте түрінде көрсету	8.2.2.1 ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастру	9.2.2.1 жерді қашықтықтан зерделеудің әдістерін сипаттау, маңыздылығы мен ерекшеліктерін түсіндіру; 9.2.2.2 шаруашылық пен ғылым салаларында геоақпараттық технологиялардың қолдануының маңыздылығын сипаттау	10. 2. 2.1 қашықтықтан зерделеудің әдістерін алынған деректерді сараптау; 10. 2. 2. ғылым салаларында геоақпараттық технологиялардың дамуын бақылау

3) "Физикалық география" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			

	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Литосфера	7.3.1.1 литосферның құрылысы мен заттық құрамын анықтау; 7.3.1.2 жердің тектоникалық құрылымы мен литосфералық плиталардың орналасуын бедерлі картадан көрсету; 7.3.1.3 жер қыртысының тектоникалық қозғалу процесін талдап түсіндіру: дрейф, коллизия, субдукция, спрединг; 7.3.1.4 сақталған анализаторлардың негізінде литосфералық катаклизмдердің себеп-салдары мен таралуын түсіндіру; 7.3.1.5 жергілікті компонент негізінде литосферадағы литосфералық катаклизмның қозғалысын пайдалану және түсіндіру	8.3.1.1 жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтарын зерттеу; 8.3.1.2 жер бедерінің түрлерін жіктеу; 8.3.1.3 жер бедері түрлерін жоспар бойынша сипаттау; 8.3.1.4 материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді салыстыру; 8.3.1.5 тау жыныстары мен минералдарды түрлі белгілері бойынша жіктеу; 8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына талдау жасау; 8.3.1.7 сипап сезу арқылы тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтау; 8.3.1.8 тау жыныстарының жасын анықтау әдістерін түсіндіру; 8.3.1.9 геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кестені талдау негізінде, жер қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдер мен геологиялық оқиғаларды атап көрсету; 8.3.1.10 жергілікті	9.3.1.1 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде Қазақстанның жер бедерінің геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын анықтау; 9.3.1.2 басты орографиялық нысандарды бедерлі картадан анықтау және сипаттау; 9.3.1.3 қазақ оронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіруі және транслитерациясын үш тілде ұсыну; 9.3.1.4 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылық-тарын анықтау; 9.3.1.5 Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын бедерлі картадан көрсету; 9.3.1.6 Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру; 9.3.1.7 минералды ресурстарды игеруге байланысты мәселелерді топтастыру	10.3.1.1 тау жыныстарының анықтауы 10.3.1. орографиялық нысандарының анықтауы 10.3.1. 3Қазақстанның минералды ресурстарының жіктеуі; 10.3.1. 4Қазақстанның минералды ресурстарының жетімділігі 10.3.1.5 минералды ресурстарының байланысты экологиялық мәселелерді жолдары

		компонентті қосымша қамту негізінде жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсерін анықтау және баға беру		
3.2 Атмосфера	7.3.2.1 атмосфераның құрамын сипаттау; 7.3.2.2 атмосфералық қабаттың құрылымы мен таралу заңдылықтарын түсіндіру; 7.3.2.3 "ауа райы" ұғымын түсіндіру; 7.3.2.4 жеке метеорологиялық элементтерді: қысым, жел, бұлт, жауын-шашын, ылғалдылықты олардың сипаттамаларына сүйене отырып зерттеудің маңыздылығын түсіндіру; 7.3.2.5 жеке метеорологиялық элементтерді: температура, қысым, бұлт, жауын – шашын, ылғалдылықты метеорологиялық құралдардың көмегімен өлшеп, тіркеу; 7.3.2.6 Брайль жүйесі бойынша жеке метеорологиялық элементтерді: температура, қысым, жел, бұлт, жауын – шашын, ылғалдылықтың жергілікті компоненттер негізінде графикалық	8.3.2.1 климат қалыптастырушы факторларды талдау; 8.3.2.2 талдау негізінде атмосфераның ғаламдық айналымын түсіндіру; 8.3.2.3 климаттық белдеулерді талдау; 8.3.2.4 әр материкте орналасқан ұқсас климаттық белдеулерді салыстыру; 8.3.2.5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға беру; 8.3.2.6 адамзат әрекетінің атмосфера мен климатқа тигізетін кері әсерін топтастыра білу және оны шешу жолдарын ұсыну	9.3.2.1 Қазақстан климатын қалыптастырушы факторларды анықтау; 9.3.2.2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдау; 9.3.2.3 Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалау; 9.3.2.4 бедерлі картадан атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуымен таралу аумақтарын көрсету; 9.3.2.5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтау	10.3.2.1 Қазақстан климатын қалыптастырушы факторларды анықтау; 10.3.2.2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдау; 10.3.2.3 Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалау; 10.3.2.4 бедерлі картадан атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуымен таралу аумақтарын көрсету; 10.3.2.5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтау

	синоптикалық материалдарын құрастыру; 7.3.2.7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қолайсыз атмосфералық құбылыстарды талдай отырып, сақтану шараларын ұсыну			
3.3 Гидросфера	7.3.3.1 гидросфера және оның құрамдас бөліктерін сипаттау; 7.3.3.2 су ресурстарының маңыздылығын түсіндіру; 7.3.3.3 дүниежүзілік мұхиттың құрамы мен географиялық жағдайын сипаттау; 7.3.3.4 мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша сипаттау; 7.3.3.5 мұхит суының қасиеттеріне әсер ететін факторларды анықтау; 7.3.3.6 мұхит суының қозғалыстарын жіктеу және түсіндіру; 7.3.3.7 мұхиттар мен теңіз суларына байланысты ақпаттарды топтастыру және сақтану шараларын ұсыну; 7.3.3.8 дүниежүзілік мұхиттардың мәселелерін топтастыру, оны шешу жолдарын ұсыну	8.3.3.1 құрлық суларының қалыптасу жолдарын анықтау; 8.3.3.2 құрлық суларының негізгі түрлерінің шаруашылық маңызын түсіндіру; 8.3.3.3 өзен аңғарының құрылысын түсіндіру; 8.3.3.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіру; 8.3.3.5 көлдер мен мұздықтарды жоспар бойынша сипаттау; 8.3.3.6 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде құрлық суларының экологиялық мәселелерін жіктеу, шешу жолдарын ұсыну; 8.3.3.7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су апаттарының алдын алу шараларын ұсыну	9.3.3.1 Қазақстанның ішкі сулары: өзендер мен көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң және жерасты суларының көрсеткішін жіктеу және сипаттау; 9.3.3.2 қазақ гидронимдерін жіктеу, мағынасын түсіндіру және транслитерациясын үш тілде ұсыну; 9.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру; 9.3.3.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су ресурстарының экологиялық мәселелерін талдау және шешу жолдарын ұсыну; 9.3.3.5 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жіктеу	10.3.3.1 Қазақстанның сулары: өзендер, мұздықтар, мәңгі тоң суларының талдау; 10.3.3.2 су ресурстарының гидросферасын нысандары; 10.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарының жағдайы; 10.3.3.4 Қазақстанның су ресурстарының мәселелерін талдау жолдарын ұсыну; транзитті өзендер, теңіздің
3.4 Биосфера	7.3.4.1 биосфераның құрамын, құрылымын,	8.3.4.1 табиғат зоналары мен биіктік	9.3.4.1 Қазақстанның табиғи зоналары мен	10.3.4.1 Қазақстанның табиғи биіктік бөліктері

ра	шекаралары мен қасиеттерін анықтау; 7.3.4. 2топырақтың құрамы ментүрлерін анықтау,Брайль жүйесі бойынша графикалық түрде көрсету; 7.3.4.3 бедерлі картадан Қазақстандағы топырақ түрлерінің таралуын анықтау; 7.3.4.4жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде топырақ ресурстарына баға беру; 7.3.4.5топырақтың экологиялық проблемаларын жіктеу, оны шешу жолдарын ұсыну	белдеулерінің қалыптасуын түсіндіру; 8.3.4.2 жоспар бойынша табиғат зоналарын сипаттау; 8.3.4.3 әр материкте орналасқан ұқсас табиғат зоналары мен биіктік белдеулерін салыстыру; 8.3.4.4 мұхиттағы тіршілік дүниесінің таралуын анықтау; 8.3.4.5 өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін дәлелдеу, оны қорғау жолдарын ұсыну	биіктік белдеулеріне салыстырмалы талдау жасау; 9.3.4.2 қорықтар, қорықшалар, ұлттық саябақтар мен ерекше қорғалатын аумақтардың құрылу мақсатын түсіндіру; 9.3.4.3 Қазақстанның табиғи мұрасына баға беру; 9.3.4.4қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеу,оның мағынасын түсіндіру және транслитерациясын үш тілде ұсыну; 9.3.4.5ноосфераның қалыптасу шарттарын зерттеу.	салыстырмалы талдау жасау; 10.3.4.2жоспар бойынша ерекше қорғалатын аумақтардың құрылу мақсатын түсіндіру; 10.3.4.3Қазақстанның табиғи мұрасына баға беру; 10.3.4.4Қазақстанның ноосфераның қалыптасу шарттарын зерттеу.
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	7.3.5.1 географиялық қабық, материктер мен мұхиттар, зоналар және белдеулер, ландшафт табиғи-аумақтық кешендерінің қалыптасуын түсіндіру; 7.3.5.2жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде түрлі деңгейдегі табиғи кешендерді жоспар бойынша сипаттау	8.3.5.1 географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын Брайль жүйесі бойынша графикалық түрде көрсету және түсіндіру; 8.3.5.2географиялық қабықтың заңдылығының маңыздылығын түсіндіру	9.3.5.1 Қазақстанның ірі табиғи кешендерін жоспар бойынша сипаттау; 9.3.5.2 қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеу,оның мағынасын түсіндіру және транслитерациясын үш тілде ұсыну; 9.3.5.3жергілікті компонент негізіндеантропогендік факторлардың табиғат кешендеріне әсерін зерттеу	10.3.5.1 Қазақстанның ірі табиғи-аумақтық кешендерін жоспар бойынша сипаттау; 10.3.5.2 аумақтық кешендердің ландшафт жолдарын зерттеу;реабилитация жерді қалпына келтіру (мелиорация) ландшафт

4) "Әлеуметтік география" бөлімі:

4- кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Халықтық география	7.4.1.1 дүниежүзі халықтарының этнолингвистикалық жіктелуін түсіндіру; 7.4.1.2 дүниежүзі халқының діни құрамы мен діндердің таралу аймақтарын анықтау; 7.4.1.3 халықтың этникалық және діни құрамына байланысты дүние-жүзінің тарихи-мәдени/өркениеттік аймақтарының қалыптасуын түсіндіру; 7.4.1.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ұлтаралық және дінаралық келісімнің қажеттілігін дәлелдеу және қалыптастыру жолдарын ұсыну	8.4.1.1 халық санын анықтау әдістерін түсіндіру; 8.4.1.2 дүниежүзі елдерін халықтың ұдайы өсу түрі бойынша жіктеу; 8.4.1.3 елдердің демографиялық жағдайын талдау негізінде басты демографиялық көрсеткіштерін есептеу: халық саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы өсім, жас-жыныстық көрсеткіштер, ұлттық және діни құрам; 8.4.1.4 елдердің демографиялық көрсеткіштерін Брайль жүйесі бойынша графикалық түрде ұсыну және түсіндіру; 8.4.1.5 дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалары бойынша жіктеу; 8.4.1.6 "демографиялық саясат" ұғымын түсіндіре отырып дүниежүзінің жекелеген елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсыну	9.4.1.1 Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамын анықтау; 9.4.1.2 дүниежүзі халқы миграцияларының басты бағыттарын, себеп-салдарын түсіндіру; 9.4.1.3 Қазақстандағы көші-қон үдерістерінің процестерін талдау негізінде басты бағыттарын анықтау; 9.4.1.4 көші-қон саясатының өзіндік үлгісін ұсыну; 9.4.1.5 Қазақстанның демографиялық ахуалын талдау негізінде демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсыну; 9.4.1.6 Қазақстандағы елді мекендерді жіктеу; 9.4.1.7 елді мекендердің түрлері мен функционалды аймақтарын сипаттау; 9.4.1.8 Қазақстандағы ойконимдерді жіктеу, мағынасын түсіндіру және транслитерациясын үш тілде ұсыну; 9.4.1.9 Қазақстандағы елді	10.4.1.1 Қазақстан халқының себептері 10.4.1.2 Әлемде тұрғында қонуына 10.4.1.3 Қазақстан көші – қон себепін а 10.4.1.4 қазақ көрсеткіш елдердің көрсеткіш салыстыр негізінде ресурстар сапалық беру; 10.4.1.5 Қазақ елді мекендерді координата анықтау; 10.4.1.6 Қазақ елді мекендерді шешу жо 10.4.1.7 Қазақстан урбандалу байланыс мәселелер жолдары

5) "Экономикалық география" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-ынып	10-сынып
5.1 Табиғи ресурстар	7.5.1.1 табиғи ресурстарды жіктеу; 7.5.1.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстардың таралу заңдылықтарын талдау; 7.5.1.3 табиғи ресурстардың шоғырлануын картада көрсету; 7.5.1.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды талдау және шешу жолдарын ұсыну	8.5.1.1 табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау; 8.5.1.2 дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстық әлеуетін бағалау; 8.5.1.3 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттай отырып, орталықтары мен дайын өнім түрлерін бедерлі картадан атау және көрсету	9.5.1.1 Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуетін бағалау; 9.5.1.2 әрүрлі табиғи өнім түрлерін өңдеу технологиясы мен сипаттамалары негізінде Қазақстандағы дайын өнім түрлері мен орталықтарын бедерлі картадан атау; 9.5.1.3 табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлерін топтастыру; 9.5.1.4 тұрақты дамудың белгілері мен бағыттарын сипаттау; 9.5.1.5 Қазақстанда табиғатты пайдалану мәселелерін анықтау; 9.5.1.6 жергілікті компонент негізінде табиғатты пайдалануға байланысты зерттеу жүргізу	10.5.1.1 Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуетін бағалау; 10.5.1.2 әрүрлі табиғи өнім түрлерін өңдеу технологиясы мен сипаттамалары негізінде Қазақстандағы дайын өнім түрлері мен орталықтарын бедерлі картадан атау; 10.5.1.3 Қазақстанда табиғатты пайдалану мәселелерін анықтау;
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	7.5.2.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде көлік инфрақұрылым элементтерін сипаттау, маңыздылығына баға беру; 7.5.2.2 қазақстандық	8.5.2.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде экономикалық инфрақұрылымның элементтерінің маңыздылығына баға бере білу	9.5.2.1 ғылыми-техникалық революция үдерісін, даму бағыттарын талдау; 9.5.2.2 адам капиталды дамыту индексінің көрсеткіштерін анықтау;	10.5.2.1 ғылыми-техникалық революция үдерісін, даму бағыттарын талдау; 10.5.2.2 адам капиталды дамыту индексінің көрсеткіштерін анықтау;

	компонентті қосымша қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылымының элементтерін сипаттау, маңыздылығына баға беру		9.5.2.3 Қазақстанда адами капиталдың сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу; 9.5.2.4 Қазақстанның индустриялық-инновациялық даму бағыттарына болжам жасау	салыстырмалы 10.5.2.3 Қазақстанда азаматтық капиталдың елдерімен салыстырмалы 10.5.2.4 Қазақстанның инновациялық даму инфрақұрылымына болжам
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	7.5.3.1 ауыл шаруашылық, өнеркәсіп шаруашылық салаларын жіктеу және маңыздылығын түсіндіру	8.5.3.1 шаруашылық түрлерін жіктеу: өндіруші және өңдеуші, қызмет көрсету саласы; 8.5.3.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын ұйымдастыру түрлерін сипаттау; 8.5.3.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналастыру факторларын талдау; 8.5.3.4 дүниежүзілік шаруашылық салаларын жоспар бойынша сипаттау	9.5.3.1 Қазақстанның шаруашылық салаларын жоспар бойынша сипаттау; 9.5.3.2 Қазақстан аймақтарының мамандандырылуын білу.	10.5.3.1 Қазақстанның шаруашылық салаларын жоспар бойынша сипаттау; 10.5.3.2 Қазақстанның аймақтарының мамандандырылуын білу.
5.4 Дүниежүзілік шаруашылық-тың даму үрдістері мен көрсеткіштері			9.5.4.1 дүниежүзілік шаруашылық субъектілерін сипаттау; 9.5.4.2 халықаралық географиялық еңбек бөлінісінің мәнін анықтау; 9.5.4.3 халықаралық	10.5.4.1 дүниежүзілік шаруашылық субъектілерін сипаттау; 10.5.4.2 халықаралық географиялық еңбек бөлінісінің мәнін анықтау; 10.5.4.3 халықаралық

			экономикалық қатынас түрлерін сипаттау; 9.5.4.4 дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштерін сипаттау: жалпы ішкі өнім, жалпы ұлттық өнім, оның ішінде жан басына шаққанда; 9.5.4.5 дүниежүзілік шаруашылық модельдері мен аумақтық құрылымын талдау; 9.5.4.6 дүниежүзілік шаруашылықтың дамуының негізгі үрдістерін анықтау; 9.5.4.7 Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орнын анықтау; 9.5.4.8 Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын, орнын анықтау	шаруашылықтың даму көрсеткіштерін салыстырмалы түрде бағалау; өнім, жалпы ұлттық өнім, оның ішінде жан басына шаққанда; 10.5.4.4 дүниежүзілік шаруашылықтың даму тенденцияларын анықтау; 10.5.4.5 Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орнын болжау

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі:

6-кесте

Бөлімше	Оқытудың мақсаты			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Дүниежүзі елдері	7.6.1.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді географиялық орнына байланысты топтастыру; 7.6.1.2 қазақстандық компонентті қосымша	8.6.1.1 саяси картаның басты нысандарын сипаттау; 8.6.1.2 дүниежүзі елдерін басқару нысаны мен мемлекеттік құрылымы бойынша жіктеу;	9.6.1.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді экономикалық даму деңгейі бойынша топтастыру;	10.6.1.1 мемлекеттің экономикалық даму деңгейі бойынша сипаттау; 10.6.1.2 халықаралық ұйымдарға мүшелік беру;

	қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша сипаттау;			
	7.6.1.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді экономикалық-географиялық орнына байланысты топтастыру;		9.6.1.2қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде	
	7.6.1.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайын жоспар бойынша сипаттау;		халықаралық ұйымдарды деңгейі менмақсаты бойынша топтастыру;	
	7.6.1.5қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық, экономикалық-географиялық жағдайына баға беру;	8.6.1.3 саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістерді талдау;	9.6.1.3 Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайына кешенді баға беру;	
	7.6.1.6қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық, экономикалық-географиялық жағдайын бағалау жәнеэкономикалық-географиялық жағдайын жақсарту жолдарын ұсыну	8.6.1.4елдердің саяси-географиялық жағдайына баға беру;	9.6.1.4 Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдерді жіктеу, мағынасын түсіндіру және транслитерациясын үш тілде ұсыну;	
		8.6.1.5саяси интеграцияның қажеттілігі мен мақсаттарын түсіндіру;	9.6.1.5 түрлі мақсатты аудиториялар үшінҚазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпараттардайындау	10.6.1.3Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық саяси-географиялық жағдайын
		8.6.1.6 Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын талдау		

30. Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

31. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің

еркіне қалдырылады

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптарына арналған "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік Бағдарламасына қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	7.1.1.1 географияның зерттеу әдістерін анықтау; 7.1.1.2 саяхатшылар мен зерттеушілер география ғылымының дамуына үлесін сипаттау, баға беру; 7.1.1.3 географиялық деректерді жинау жұмыс істеуі: карта, сурет, мультимедия, фотосуреттер, графикалық материал; 7.1.1.4 сақталған анализаторлармен географиялық нысандардың анықталуы; 7.1.1.5 географиялық далалық зерттеу әдістерін қолдану, көрсеткіштерді жинақтау, өңдеу, талдау; 7.1.1.6 географиялық нысандардың құбылыстардың және үдерістерін

		ерекшеліктерін графикалық түрде көрсету; алу: Брайль жүйесі бойынша жазу; диаграмма, профиль, график
2. Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7. 2.1.1 схемалық карталарды жасау; беру; 7. 2.1.2 географиялық нөмірленген нысандарды бедерлі картаға көрсету
	2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 географиялық нысандарды топтастырып кесте бойынша кесте түрінде көрсету
3. Физикалық география	3.1 Литосфера	7.3.1.1 литосфераның құрылымын анықтау; 7.3.1.2 жердің тектоникалық қозғалысы мен литосфералық плиталардың орналасуын бедерлі картаға көрсету; 7.3.1.3 жер қыртысының тектоникалық қозғалу процесін талдап түсіндіру; коллизия, субдукция, спрединг; 7.3.1.4 сақталған анализаторлар негізінде литосфералық қозғалыстың себеп-салдары мен таралуын анықтау; 7.3.1.5 жергілікті компоненттердің литосферадағы литосфералық қозғалысының катаклизмнің қозғалысының және түсіндіру
2-тоқсан		
3. Физикалық география	3.2 Атмосфера	7.3.2.1 атмосфераның құрылымын анықтау; 7.3.2.2 атмосфералық қабаттардың мен таралу заңдылықтарын анықтау; 7.3.2.3 "ауа райы" ұғымын түсіндіру; 7.3.2.4 жеке метеорологиялық элементтерді : қысым, жел, ылғалдылықты олардың сипаттамаларына сүйене отырып зерттеудің маңыздылығын анықтау; 7.3.2.5 жеке метеорологиялық

		элементтерді: температура жауын –шашын, ылғалдылық метеорологиялық құралдармен өлшеп, тіркеу; 7.3.2.6Брайль жүйесі бойынша жеке метеорологиялық элементтер: температура, қысым, жел, ылғалдылық, шашын, ылғалдылықтың жауын-шашын компоненттер негізінде графикалық, синоптикалық материалдарды жасау; 7.3.2.7жергілікті компоненттерді қамту негізінде қолайсыз аумақтардың құбылыстарды талдай отырып, шараларын ұсыну
	3.3 Гидросфера	7.3.3.1гидросфера және оның бөліктерін сипаттау; 7.3.3.2су ресурстарының маңызын түсіндіру; 7.3.3.3 дүниежүзілік мұхиттар мен географиялық жағдайы; 7.3.3.4мұхит және оның құрылымын бөліктерін жоспар бойынша; 7.3.3.5мұхит суының қасиеттерін ететін факторларды анықтау; 7.3.3.6мұхит суының қозғалысын жіктеу және түсіндіру; 7.3.3.7мұхиттар мен теңіз суының байланысты апаттарды тоқтату сақтану шараларын ұсыну; 7.3.3.8дүниежүзілік мұхиттар мен мәселелерін топтастыру, олардың жолдарын ұсыну
3-тоқсан		
3. Физикалық география	3.4Биосфера	7.3.4.1биосфераның құрамы мен құрылымын, шекараларын анықтау;

		7.3.4.2 топырақтың құрамын анықтау,Брайль жүйесі бойынша графикалық түрде көрсету; 7.3.4.3 бедерлі картадан Қазақстанның топырақ түрлерінің таралуын анықтау; 7.3.4.4 жергілікті компоненттерді қамту негізінде топырақ ресурстарын баға беру; 7.3.4.5 топырақтың экологиялық проблемаларын жіктеу, оны шешу жолдарын ұсыну
	3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	7.3.5.1 географиялық қабықтар мен мұхиттар, зоналар және ландшафт табиғи-аумақтың қалыптасуын түсіндіру; 7.3.5.2 жергілікті компоненттерді қамту негізінде түрлі деңгейдегі кешендерді жоспар бойынша
4. Әлеуметтік география	4.1 Халық географиясы	7.4.1.1 дүниежүзі халықтарының этнолингвистикалық жіктеуі; 7.4.1.2 дүниежүзі халқының таралуы мен діндердің таралу аймақтарын анықтау; 7.4.1.3 халықтың этникалық құрамына байланысты дүниежүзі тарихи-мәдени/өркениеттік аймақтарының қалыптасуын білу; 7.4.1.4 қазақстандық компонент қосымша қамту негізінде ұлт-дінаралық келісімнің қажетті дәлелдеу және қалыптастыру ұсыну
4-тоқсан		
5. Экономикалық география	5.1 Табиғи ресурстар	7.5.1.1 табиғи ресурстарды х 7.5.1.2 жергілікті компоненттерді қамту негізінде табиғи ресурстар таралу заңдылықтарын тал

		7.5.1.3табиғи ресурстардың картада көрсету; 7.5.1.4жергілікті компонент қамту негізіндеттабиғи ресурстармен байланысты проблемаларды талдау, шешу жолдарын ұсыну;
	5.2Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	7.5.2.1қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде кәсіпкерлік инфрақұрылым элементтерінің маңыздылығына баға беру; 7.5.2.2 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылымының элементтерін сипаттау, маңыздылығына баға беру;
	5.3Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	7.5.3.1ауыл шаруашылық, өнеркәсіп шаруашылық салаларын және аумақтарын маңыздылығын түсіндіру;
6. Елтану және саяси география негіздері	6.1Дүниежүзі елдері	7.6.1.1 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде елдерін географиялық орнына байланысты топтастыру; 7.6.1.2 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде елдерін географиялық орнын жоспар бойынша сипаттау; 7.6.1.3 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде елдерін экономикалық-географиялық жағдайына байланысты топтастыру; 7.6.1.4 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде елдерін экономикалық-географиялық жағдайына жоспар бойынша сипаттау; 7.6.1.5қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде елдерін географиялық, экономикалық жағдайына байланысты топтастыру; 7.6.1.6қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде елдерін географиялық, экономикалық жағдайына байланысты топтастыру;

		географиялық жағдайын ба экономикалық-географиял жақсарту жолдарын ұсыну

2) 8-сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	8.1.1.1 география ғылымының бөлінуін Брайль жүйесі бойынша графикалық түрде көрсетіп; 8.1.1.2 география ғылымы с маңызды зерттеулерді аны түсіндіру; 8.1.1.3 көрмейтін және нашар оқушыларға географиялық далалық, картографиялық, әдістерінің мәнін түсіндіру 8.1.1.4 сандық және сапалық деректерді өңдеу, талдау; 8.1.1.5 географиялық нысан құбылыстардың және үдер модельдерін түрлі материалдардың ерекшеліктері мен түсіндіру; 8.1.1.6 зерттеу нәтижелерін ұсына білу
2. Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 тақырыптық карталар сипаттайтын қосымша элемент құру: Брайль жүйесі бойынша диаграмма, кестелер; 8.2.1.2 географиялық шарттар карталарды сипаттайтын қ элементтерді қолдануға не тақырыптық бедерлі карта 8.2.1.3 географиялық номен

		нысандарын кескін картаға сала білу
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1ақпараттық-коммуни технологияларды қолдана географиялық деректер баз
3. Физикалық география	3.1 Литосфера	8.3.1.1жер бедерінің қалыпт таралу заңдылықтарын зер 8.3.1.2жер бедерінің түрлер 8.3.1.3 жер бедері түрлерін х бойынша сипаттау; 8.3.1.4 материктер мен мұх орналасқан ұқсас орограф бірліктерді салыстыру; 8.3.1.5 тау жыныстары мен түрлі белгілері бойынша жі 8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптас заңдылықтарына байланы қазбалардың таралуына та 8.3.1.7 сипап сезу арқылыт мен минералдардың қасиес 8.3.1.8 тау жыныстарының әдістерін түсіндіру; 8.3.1.9 геологиялық жылсап геохронологиялық кестені т негізінде, жер қыртысының тіршіліктің дамуындағы ірі геологиялық оқиғаларды а 8.3.1.10 жергілікті компонен қамту негізінде жер бедері тіршілігі мен шаруашылығы әсерін анықтау және баға беру
2-тоқсан		

3. Физикалық география	3.2 Атмосфера	8.3.2.1климат қалыптастыр факторларды талдау; 8.3.2.2 талдау негізінде атм ғаламдықайналымын түсіні 8.3.2.3 климаттық белдеуле 8.3.2.4әр материкте орнала климаттық белдеулерді са 8.3.2.5жергілікті компонент қамту негізінде климаттын тіршілігі мен шаруашылығы әсеріне баға беру; 8.3.2.6адамзат әрекетінің а климатқа тигізетін кері әсе білу және оны шешу жолда
	3.3 Гидросфера	8.3.3.1құрлық суларының к жолдарын анықтау; 8.3.3.2 құрлық суларының шаруашылық маңызын түс 8.3.3.3өзен аңғарының құры түсіндіру; 8.3.3.4қазақстандық компо қосымша қамту негізінде е гидрологиялық режимін тү 8.3.3.5көлдер мен мұздықт бойынша сипаттау; 8.3.3.6 жергілікті компонент қамту негізінде құрлық сул экологиялық мәселелерін жолдарын ұсыну; 8.3.3.7жергілікті компонент қамту негізіндесу апаттары шараларын ұсыну
3-тоқсан		
3. Физикалық география	3.4Биосфера	8.3.4.1табиғат зоналары ме белдеулерінің қалыптасуы

		8.3.4.2жоспар бойынша табиғат сипаттау; 8.3.4.3әр материкте орналасқан табиғат зоналары мен биіктіктерін салыстыру; 8.3.4.4мұхиттағы тіршілік дүниесі таралуын анықтау; 8.3.4.5өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін анықтау оны қорғау жолдарын ұсыну
	3.5Табиғи-аумақтық кешендер	8.3.5.1географиялық қабықшаның құрылысын Брайль жүйесінде графикалық түрде көрсету 8.3.5.2географиялық қабықшаның заңдылығының маңыздылығын анықтау
4. Әлеуметтік география	4.1 Халық географиясы	8.4.1.1халық санын анықтау, халықтың таралуын түсіндіру; 8.4.1.2дүниежүзі елдерін халық саны өсу түрі бойынша жіктеу; 8.4.1.3елдердің демографиялық жағдайын талдау негізінде басты демографиялық көрсеткіштерін есептеу:халық өсімі және өлім коэффициенттерін есептеу, механикалық өсім, жалпы өсім, табиғи жыныстық көрсеткіштер, ұлттардың діни құрам; 8.4.1.4елдердің демографиялық жағдайын көрсеткіштерін Брайль жүйесінде графикалық түрде ұсыну және талдау 8.4.1.5дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалары бойынша жіктеу 8.4.1.6"демографиялық саясат" түсінігін түсіндіре отырып дүниежүзі елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін құру
4-тоқсан		
5.Экономикалық география	5.1Табиғи ресурстар	8.5.1.1табиғи ресурстарды зерттеу

		және экологиялық тұрғыда
		8.5.1.2дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстарды бағалау;
		8.5.1.3жергілікті компоненттерді қамту негізінде жекелеген ресурстарды өңдеу технологияларын сипаттай отырып, орталық және дайын өнім түрлерін бедер және көрсету
	5.2Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	8.5.2.1қазақстандық компоненттер қосымша қамту негізінде экономикалық инфрақұрылымның элементтерін сипаттау, маңыздылығына
	5.3Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	8.5.3.1шаруашылық түрлерін өндіруші және өңдеуші, қызмет саласы; 8.5.3.2қазақстандық компоненттер қосымша қамту негізінде ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын түрлерін сипаттау; 8.5.3.3 қазақстандық компоненттер қосымша қамту негізінде ауылшаруашылық және өнеркәсіп қызмет саласын орналастыру факторларын талдау; 8.5.3.4дүниежүзілік шаруашылық салаларын жоспар бойынша
6. Елтану және саяси география негіздері	6.1Дүниежүзі елдері	8.6.1.1саяси картаның басты сипаттау; 8.6.1.2дүниежүзі елдерін бағалау мен мемлекеттік құрылымдарды жіктеу; 8.6.1.3саяси картадағы сандық сапалық өзгерістерді талдау; 8.6.1.4елдердің саяси-география жағдайына баға беру;

		8.6.1.5 саяси интеграцияны мен мақсаттарын түсіндіру
		8.6.1.6Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мақсаттарын талдау

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.1 география ғылымының үлес қосқан қазақстан-ды зерттеулерінің маңыздылығы; 9.1.1.2 география ғылымының заманғы өзекті зерттеу проблемаларын анықтау; 9.1.1.3 географиялық нысандардың құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтау; 9.1.1.4 қазақ халқының халықаралық географиялық терминдерін түсіндіру
2. Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1 маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды бедерлі картада түсіндіріп көрсету ; 9.2.1.2 бедерлі картадан географиялық номенклатуралық нысандарды анықтау ; 9.2.1.3 бедерлі картадан физикалық географиялық нысандарды анықтау ; 9.2.1.4 географиялық номенклатуралық нысандардың ендігі мен бөлігін анықтау
	2.2 Географиялық деректер базасы	9.2.2.1 жерді қашықтықтан

		әдістерін сипаттау, маңызды ерекшеліктерін түсіндіру; 9.2.2.2 шаруашылық пен ғылым салаларында геоақпараттық технологиялардың қолданудың маңыздылығын сипаттау
3. Физикалық география	3.1 Литосфера	9.3.1.1 жергілікті компоненттерді қамту негізінде Қазақстанның бедерінің геологиялық тарихы мен тектоникалық құрылымын сипаттау; 9.3.1.2 басты орографиялық бедерлі картадан анықтау; 9.3.1.3 қазақ оронимдерін жер мағынасын түсіндіруі және транслитерациясын үш тілге аудару; 9.3.1.4 Қазақстанның минерал ресурстарының таралу заңдылығын анықтау; 9.3.1.5 Қазақстанның минерал ресурстарын өндіру және өңдеу орталықтарын бедерлі картадан анықтау; 9.3.1.6 Қазақстанның минерал ресурстарына баға беру; 9.3.1.7 минералды ресурстардың байланысты проблемаларын анықтау
2-тоқсан		
3. Физикалық география	3.2 Атмосфера	9.3.2.1 Қазақстан климатының қалыптастырушы факторларын анықтау; 9.3.2.2 Қазақстанның климат жағдайын талдау; 9.3.2.3 Қазақстанның климат ресурстарын бағалау; 9.3.2.4 бедерлі картадан атмосфераның қолайсыз және қауіпті құбылыстарының қалыптасуымен таралу аумағын көрсету;

		9.3.2.5жергілікті компонент қамту негізінде қазақ халқы атмосфералық және климат құбылыстарды номинация ерекшеліктерін анықтау
	3.3Гидросфера	9.3.3.1Қазақстанныңішкі су мен көлдер, мұздықтар мен жерасты суларының көрсеткіш және сипаттау; 9.3.3.2қазақ гидронимдерін мағынасын түсіндіру және транслитерациясын үш тілде; 9.3.3.3Қазақстанның су ресурстары экономикалық баға беру; 9.3.3.4жергілікті компонент қамту негізіндесу ресурстары экологиялық мәселелерін жәнешешу жолдарын ұсын; 9.3.3.5Қазақстандағы су ресурстары геосаяси проблемаларын жәнешешу жолдарын ұсын;
3-тоқсан		
3. Физикалық география	3.4Биосфера	9.3.4.1Қазақстанның табиғи биіктік белдеулеріне салыстырмалы талдау жасау; 9.3.4.2қорықтар, қорықшалар, саябақтар мен ерекше қорғалатын аумақтардың құрылу мақсатын; 9.3.4.3Қазақстанның табиғи ресурстары баға беру; 9.3.4.4қазақтың табиғи хормәнін білдіретіндік жетіктеу,оның мағынасын түсіндіру және транслитерациясын үш тілде; 9.3.4.5 ноосфераның қалыптасуын зерттеу
	3.5Табиғи-аумақтық кешендер	9.3.5.1Қазақстанның ірі табиғи аумақтарын жоспар бойынша сипаттау; 9.3.5.2қазақтың табиғи хормәнін білдіретіндік жетіктеу,оның мағынасын түсіндіру және транслитерациясын үш тілде;

		жіктеу,оның мағынасын түсіндіру, транслитерациясын үш тілге аудару; 9.3.5.3жергілікті компоненттердің антропогендік факторлардың әсеріне кешендеріне әсерін зерттеу
4. Әлеуметтік география	4.1Халық географиясы	9.4.1.1 Қазақстан халқының этно-діниқұрамын анықтау; 9.4.1.2дүниежүзі халқы миграциясының басты бағыттарын, себеп-салдарын түсіндіру; 9.4.1.3Қазақстандағы көші-қон үдерістерінің процестерін талдау, басты бағыттарын анықтау; 9.4.1.4көші-қон саясатының маңызын ұсыну; 9.4.1.5Қазақстанның демографиялық жағдайы ахуалын талдау негізінде демографиялық саясаттың өзіндік моделін құру; 9.4.1.6 Қазақстандағы елді мекендерді жіктеу; 9.4.1.7 елді мекендердің түрлері мен функционалды аймақтарын анықтау; 9.4.1.8 Қазақстандағы ойкөздіктерді жіктеу, мағынасын түсіндіру, транслитерациясын үш тілге аудару; 9.4.1.9 Қазақстандағы елді мекендер проблемаларын анықтау; 9.4.1.10 Қазақстандағы урбанизацияның себеп-салдарын анықтау; 9.4.1.11 Қазақстандағы урбанизацияның үдерісіне баға беру
4-тоқсан		
5.Экономикалық география	5.1Табиғи ресурстар	9.5.1.1Қазақстанның табиғи ресурстарының әлеуетін бағалау;

		9.5.1.2 әрүрлі табиғи өнім түрлерінің технологиясы мен сипаттамалары негізінде Қазақстандағы өнім түрлері мен ортамен байланыстыру; бедерлі картадан атау; 9.5.1.3 табиғатты пайдалану түрлерін топтастыру; 9.5.1.4 тұрақты дамудың белгілерін бағыттарын сипаттау; 9.5.1.5 Қазақстанда табиғат ресурстарының мәселелерін анықтау; 9.5.1.6 жергілікті компоненттерді табиғатты пайдалануға байланысты зерттеу жүргізу
	5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	9.5.2.1 ғылыми-техникалық прогресінің, даму бағыттарын анықтау; 9.5.2.2 адам капиталды дамыту индексінің көрсеткіштерін анықтау; 9.5.2.3 Қазақстанда адам капиталының арттыру жөнінде ұсыныстар анықтау; 9.5.2.4 Қазақстанның индустриялық инновациялық даму бағыттарын анықтау жасау
	5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	9.5.3.1 Қазақстанның шаруашылық салаларын жоспар бойынша анықтау; 9.5.3.2 Қазақстан аумақтарының мамандандырылуы
	5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері	9.5.4.1 дүниежүзілік шаруашылық субъектілерін сипаттау; 9.5.4.2 халықаралық географиялық бөлінісінің мәнін анықтау; 9.5.4.3 халықаралық экономикалық қатынас түрлерін сипаттау; 9.5.4.4 дүниежүзілік шаруашылық даму көрсеткіштерін сипаттау

		жалпы ішкі өнім, жалпы ұланыс, жалпы өнімнің ішінде жан басына шаққандағы өнім; 9.5.4.5 дүниежүзілік шаруашылық қосымша қамту модельдері мен аумақтық деңгейдегі талдау; 9.5.4.6 дүниежүзілік шаруашылық қосымша дамуының негізгі үрдістері мен факторлары; 9.5.4.7 Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орнын анықтау; 9.5.4.8 Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы орнын анықтау мен мақсаттарын, орнын анықтау;
6. Елтану және саяси география негіздері	6.1 Дүниежүзі елдері	9.6.1.1 қазақстандық композициялық қосымша қамту негізінде халықаралық экономикалық даму деңгейін анықтау мен топтастыру; 9.6.1.2 қазақстандық композициялық қосымша қамту негізінде халықаралық ұйымдарды деңгейі мен мақсаттарын бойынша топтастыру; 9.6.1.3 Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, географиялық жағдайына негізделген беру; 9.6.1.4 Қазақстандағы саяси және экономикалық хоронимдерді жіктеу, мағынасын анықтау және транслитерациясын үйымдастыру; 9.6.1.5 түрлі мақсатты аудит және Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің географиялық ақпараттарды анықтау;

4) 10-сынып

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

1. Географиялық зерттеу әдістері	1.1Зерттеу және зерттеушілер	10.1.1.1 бедерлі карта бойынша қазақстандық саяхатшылар кестесын (маршрут) жасау; 10.1.1.2 Қазақстандағы география ғылымының дамуын болжау 10.1.1.3картадан географиялық нысан мен құбылыстардың номенклатурасын көрсету
2.Картография және географиялық деректер базасы	2.1Географиялық карталар	102.1.1географиялық нысан орналасу аймақтарын анықтау 10. 2.1.2географиялық номенклатурасын нысандарды бедерлі картаға көрсету 10. 2.1.3кескін картаға физикалық географиялық нысандарды көрсету 10. 2.1. 4 физико-географиялықнысандардың координаталар бойынша анықтау
	2.2Географиялық деректер базасы	10. 2. 2.1 қашықтықтан зерттеу алынған ақпараттарды саралау 10. 2. 2.2 ғылымдағы геоақпарат технологияның дамуын болжау
3. Физикалық география	3.1Литосфера	10.3.1.1 тау жыныстарының анықтау және талдау; 10.3.1.2 орографиялық нысандар координаталарын анықтау 10.3.1.3 Қазақстанның минерал ресурстарын жіктеу; 10.3.1. 4 Қазақстанның ресурстар жетімділігін анықтау; 10.3.1.5 минералды ресурстар байланысты экологиялық шешу жолдарын ұсыну
2-тоқсан		
3. Физикалық	3.2Атмосфера	10. 3.2.1 Қазақстанның климаты

география		қалыптастырушы факторлар 10.3.2.2 орташа климаттық к есептеу; 10.3.2.3 қолайсыз және қауіп атмосфералық жағдайларда шараларын ұсыну.
	3.3 Гидросфера	10.3.3.1 Қазақстанның ішкі с өзендер мен көлдер, мұзды тоң, жерасты суларының көр талдау; 10.3.3.2 рельефті картадан ги негізгі нысандарын анықтау 10.3.3.3 Қазақстандағы су ре жағдайын болжау; 10.3.3.4 Қазақстандағы су рес геосаяси мәселелерін шешу ұсыну; трансшекаралық өзе теңізінің мәртебесі
3-тоқсан		
3. Физикалық география	3.4 Биосфера	10.3.4.1 Қазақстанның биікт белдеулеріне салыстырмал жасау; 10.3.4.2 жоспар бойынша ер қорғалатын аумақтарға сип 10.3.4.3 Қазақстанның табиғ сақтаудың жолдарын ұсыну 10.3.4.4 Қазақстанның ноосф дамуына қосқан үлесін баға
4. Әлеуметтік география	4.1 Халық географиясы	10.4.1.1 Қазақстан халқыны аудару себептерін түсіндіру; 10.4.1.2 әлем тұрғындарыны қонуына талдау жасау; 10.4.1.3 Қазақстандағы көші себепін анықтау; 10.4.1.4 қазақстандық көрсе

		басқа елдердің көрсеткіштерін салыстыру негізінде еңбек сандық, сапалық құрамын 10.4.1.5Қазақстандағы елдің координаталарын анықтау 10.4.1.6Қазақстандағы елдің мәселелерін шешу жолдар 10.4.17Қазақстандағы урбан байланысты мәселелердің жолдарын ұсыну
4-тоқсан		
5.Экономикалық география	5.1Табиғи ресурстар	10.5.1.1 Қазақстанның табиғи байлықтарының әлеуетін б 10.5.1.2 әрүрлі табиғи өнім т технологиясы мен сипаттамаларынегізінде Қ дайын өнім түрлері мен ор бедерлі картадан көрсету; 10.5.1.3 Қазақстандағы таби пайдалануды шешужолдар
	5.2Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	10.5.2.1география ғылымын болжау; 10.5.2.2қазақстандық комп қосымша қамту негізінде а даму индексі көрсеткіштер 10.5.2.3Қазақстандағы адам сапасын әлем елдерімен с 10.5.2.4Қазақстанның инно инфрақұрылымын дамыту болжау.
	5.3Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық жәнеаумақтық құрылымы	10.5.3.1Қазақста ншаруашы салаларын жоспар бойын 10.5.3.2 Қазақстан аймақта мамандандырылуын түсін
	5.4Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері	10.5.4.1дүниежүзілік шаруа субъектілерінің таралу себе

		10.5.4.2 халықаралық экон қатынастарды талдау; 10.5.4.3 дүниежүзілік шаруа даму көрсеткіштерін салыс жалпы ішкі өнім, жалпы ұл оның ішінде жан басына ш 10.5.4.4 дүниежүзілік шаруашылықтың даму тенд талдау; 10.5.4.5 Қазақстанның дүни шаруашылықтағы орнын б
6. Елтану және саяси география негіздері	6.1 Дүниежүзі елдері	10.6.1.1 мемлекеттерді экон даму деңгейі бойынша сип 10.6.1.2 халықаралық ұйым сипаттама беру; 10.6.1.3 Қазақстан Республ әлеуметтік, экономикалық, географиялық жағдайына т

Қазақстан Республикас

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

23-қосымша

Қазақстан Республин

Білім және ғылым мин

2013 жылғы 3 сәуір

№ 115 бұйрығына

660-қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы типтік оқу бағдарламасы (бұдан әрі-Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабының 6) тармағына сәйкес әзірленді.

2. Бағдарламаның мақсаты оқушыларға органикалық дүниенің көптүрлілігі, ондағы болып жатқан құбылыстар мен үдерістердің заңдылықтары, сонымен қатар адам оның ажырамас бөлігі екендігі туралы білім мен түсінік жүйелерін қалыптастыру.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) жер бетіндегі барлық тірі ағзалардың құндылығын түсіну үшін өмірдің құрылымды-функционалды және генетикалық негіздері туралы, тірі табиғаттың негізгі патшалықтары ағзаларының көбеюі мен дамуы, экожүйе, биоалуантүрлілік, эволюция туралы білім жүйесін асыру;

2) экологиялық этиканың нормалары мен ережелері және тірі табиғатқа жауапкершілікпен қарау туралы білімді қалыптастыру;

3) білім алушылардың тұлғалық қасиеттерін қалыптастыру; биологиялық білімдерін тәжірибеде қолдана білу, медицина, ауыл шаруашылығы, биотехнология, табиғатты тиімді пайдалану және қоршаған ортаны қорғау салаларындағы тәжірибелерге атсалысу.

4) коммуникативтік дағдыларын дамыту; өзара бақылауды жүзеге асыру және серіктестікте қажет көмек көрсете білу;

5) биологияны оқу барысында ақпараттық-коммуникативтік технологияларды пайдалану дағдыларын дамыту;

4. Түзету-дамыту міндеттері:

1) күнделікті өмірде (социумдағы) биологиялық біліктіліктерін пайдалану дағдыларын қалыптастыру және дамыту;

2) "Биология" пәнін оқу барысында түсініктерді нақтылау және түзету;

3) заттардың, үлгілердің, контурлық бейнелер мен кестелердің бедерлі бейнелерін тексеру және қабылдаудың сипап-сезу дағдысын дамыту арқылы биологияны зерделеу процесінде танымдық қызметті жандандыру және түзету;

4) Брайль аспаптарымен жұмыс істеу кезінде сенсорлық функцияларды (түсті ажырату, көзбен мөлшерлеу) және ұсақ моториканы дамыту;

5) қалдық көру қабілетін қорғау және дамыту, офтальмологиялық-гигиеналық нормаларды қамтамасыз ету;

6) байланыстырып сөйлеуді дамыту, материалды ғылыми тілде жеткізе білу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Көру қабілеті бұзылған білім алушылардың білім алуын ұйымдастыру көру функцияларының бұзылуынан туындаған қалдық көру қабілетін қорғауға және дамуындағы кемшіліктерді түзетуге бағытталған.

6. Көру қабілеті бұзылған балаларды оқыту білім алуда ерекше қажеттіліктері бар оқушылардың ерекшеліктерін ескеретін педагогикалық тәсілдер негізінде жүзеге асырылады.

7. Іс-әрекеттік тәсіл жеке тұлғаның дамуына және оның белгілі бір биологиялық материалды зерттеу кезінде әртүрлі іс-әрекеттерді қолдана отырып (зерттеу, жобалау, ойын, мәселелік-іздеу), сыни ойлау қабілетіне ықпал етеді.

8. Биология сабақтарында жеке тұлғаға бағытталған тәсілді жүзеге асыру білім алушыларда алған біліктері мен дағдыларының негізінде білім жүйесін қалыптастырады және технологияларды қолдану арқылы шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал етеді: жобалық, модульдік оқыту және зертханалық жұмыстарды орындау кезінде проблемалық жағдайлар жасау.

9. Саралап оқыту тәсілі көру қабілеті бұзылған білім алушылардың

зерттеу жұмыстарында өсімдіктер мен жануарлар түрлерін жіктеуі, модельдер жасау және эксперимент қою жұмыстарымен айналысу барысында оқу материалын игерудің көлемі мен күрделілігін таңдауға мүмкіндіктері болатындай жеке қабілеттері, қызығушылықтары мен қажеттіліктері және көру өткірлігін ескере отырып топтарға бөлуді білдіреді.

10. Коммуникативтік тәсіл интерактивті оқыту арқылы білім алушылардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруға ықпал етеді, бұл барлық білім алушыларды таным процесіне тартуға ықпал етеді және пікірталаста өз көзқарасын дұрыс және дәлелді қорғауға, дәстүрлі емес сабақ түрлерін өткізу кезінде қарсы дәлелдерді ұсына білуге мүмкіндік береді.

11. Биология сабақтарында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану мұғалім мен оқушының қызметін қарқындатуға; пәнді оқыту сапасын арттыруға; көрнекілік қағидатын іске асыра отырып, биологиялық объектілердің маңызды жақтарын көрсетуге; зерттелетін нысандар мен табиғат құбылыстарының неғұрлым маңызды сипаттамаларын (оқу мақсаттары мен міндеттері тұрғысынан) алдыңғы қатарға шығаруға мүмкіндік береді.

12. "Биология" пәнін оқыту кезінде келесі оқу және түзету пәндерімен байланыс жүзеге асырылады: "Химия", "Физика", "Алгебра", "География", "Қалдық көру қабілетін қорғау және дамыту", "Кеңістіктік бағдарлау", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау".

13. Пәндік көріністерді кеңейтуде көрнекі құралдарға, дидактикалық материалдарға және оқушылардың нысандарды зерттеу, жалпылау, логикалық қорытынды жасау қабілетіне байланысты сараланған түрде қолданылатын арнайы техникалық құралдарға маңызды рөл беріледі:

1) бедерлі-нүктелі шрифтпен орындалған мәтіндік дидактикалық құралдар; жазықтықта бедерлеп орындалған, бірақ түстік безендірілуі бар, сипап-сезуге және көзбен қабылдауға есептелген иллюстрациялық-графикалық құралдар (жарық сезетін көзі көрмейтін және қалдық көру қабілеті сақталған балалар үшін); көзі көрмейтін балалардың жеке білім беру қажеттіліктеріне жауап беретін жеке дидактикалық материалдар мен

көрнекі құралдар;

2) табиғи объектілер, үлгілер, макеттер, муляждар, бедерлі сюжеттік суреттер, суреттер, кестелер, сызбалар;

3) нашар көретіндерге арналған стационарлық және портативті ұлғайтқыш құрылғылар;

4) компьютерлік тифлокешен: брайль дисплейі, брайль принтері, интерактивті тақта;

5) Брайль бойынша механикалық баспа машиналары;

6) аудио құралдар, бейне құралдар.

3-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Биология" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7 сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылына 68 сағатты;

2) 8 сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылына 68 сағатты;

3) 9 сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылына 68 сағатты;

4) 10 сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылына 68 сағатты құрайды.

15. Бағдарламаның мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Тірі ағзалардың алуан түрлілігі, құрылымы және функциялары" бөлімі;

2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі;

3) "Тірі ағзалар және қоршаған орта" бөлімі;

4) "Қолданбалы интеграцияланған ғылымдар" бөлімі.

16. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;

2) қоректену;

3) заттардың тасымалдануы;

4) тыныс алу;

5) бөліп шығару;

6) қозғалыс;

7) координация және реттелу.

17. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) көбею;

2) жасушалық айналым;

3) өсу және даму;

4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;

5) эволюциялық даму мен селекция негіздері.

18. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) биосфера, экожүйе, популяция;

2) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

19. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) молекулалық биология мен биохимия;

2) жасушалық биология;

3) микробиология және биотехнология;

4) биофизика.

20. 7-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Экожүйелер". Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)". Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру". Экологиялық сукцессиялар: бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы. Адам экожүйенің бір бөлігі ретінде. Антропогендік фактор. Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері. Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары. Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері;

2) "Тірі ағзаларды жүйелеу". Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер. Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы. Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер. Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану;

3) "Жасушалық биология". Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға;

4) "Су және органикалық заттар". Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі рөлі. Зертханалық жұмыс "Судың

тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс: "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу". Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор,). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы);

5) "Заттардың тасымалдануы". Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі. Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс: "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс: "Тамыр аймақтарын зерттеу". Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері. Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар;

6) "Тірі ағзалардың қоректенуі". Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші арнайы мүше ретінде. Судың булануы мен газдардың алмасуы. Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс: "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу";

7) "Тыныс алу". Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу энергия көзі ретінде. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысуымен/қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар. Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу". Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу: "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алу жүйесі мүшелерін салыстыру". Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс алу жолдарының құрылысы мен газ алмасу мүшелері. Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу

мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау);

8) "Бөліп шығару". Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері. Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу". Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру;

9) "Қозғалыс". Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі. Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыс;

10) "Координация және реттелу". Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді. Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері. Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары. Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс: "Тізе рефлексі". Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлексдер. Шартты рефлексдердің сөнуі. Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі. Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері. Жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері.

11) "Тұқым қуалаушылық және өзгергіштік". Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендердің рөлі. Алынған және тұқым қуалайтын белгілер.

Хромосомаларды ұйымдастыру. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ретінде ДНҚ туралы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасының тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерін зерттеу". Организмдердің әртүрлі түрлеріндегі хромосомалардың саны. Соматикалық және жыныстық жасушалар. Гаплоидті, диплоидті хромосомалардың жинағы.

21. 8-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Тұқым қуалаушылық және өзгергіштік". Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендердің рөлі. Алынған және тұқым қуалайтын белгілер. Хромосомаларды ұйымдастыру. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ретінде ДНҚ туралы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасының тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерін зерттеу". Организмдердің әртүрлі түрлеріндегі хромосомалардың саны. Соматикалық және жыныстық жасушалар. Гаплоидті, диплоидті хромосомалардың жинағы;

2) "Көбею". Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы. Өсімдіктердің вегетативті жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде вегетативті жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), ұлпаларымен көбею. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері". Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы;

3) "Өсу және даму". Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс: "Жылдық сақинаны санау". Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру;

4) "Микробиология және биотехнология". Бактериялардың

формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс: "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары. Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс: "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу". Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс: "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу". Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері;

5) "Жасушалық биология". Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль. Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшық ет, жүйке. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс: "Жануарлар ұлпаларын жіктеу";

6) "Молекулярлық биология". Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық. Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұнық пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз. Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері;

7) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі". Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау: балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашық тұқымдылар және жабық тұқымдылар". Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар. Зертханалық жұмыс: "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу". Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау";

8) "Қоректену". Жауын құртының, сиырдың және адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру. Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның ас қорыту жолдарының құрылысы. Ас қорыту бездері. Ас қорыту мүшелерінің қызметі. Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу. Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. Ақшам соқыр (А авитаминозда), бери-бери ауруы (В1 авитаминозда), қырқұлақ (С авитаминозда), мешел аурулары (Д авитаминозда). Зертханалық жұмыс: "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау";

9) "Заттардың тасымалдануы". Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы. Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық;

10) "Әртүрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу" зертханалық жұмысы. Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру. Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В- лимфоциттердің әрекет етуі. Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес (ұшық). Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу. Қан топтары. Қан құю. Резус-фактор. Агглютинация. Резус-конфликт. Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қан тамырларының құрылысы мен қызметі. Қан тамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі. Зертханалық жұмыс: "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу". Жүрек - қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру,

атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау;

11) "Тыныс алу". Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы. Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі. Тыныс алудың минуттық көлемі. Әртүрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тыныс алу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс: "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу";

12) "Бөліп шығару". Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліп шығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері). Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі. Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері). Белгілері мен алдын алу шаралары.

13) "Қозғалыс". Адам қаңқасының құрылысы. Тірек – қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі. Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс: "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы". Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы. Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі. Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс: "Бұлшық ет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшық еттерін жіктеу. Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары.

14) "Биофизика". Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа

құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшық еттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер.

15) "Координация және реттелу". Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс: "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу". Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу" (құлақтың есту қабілетін анықтау). Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс: "Соқыр дақты анықтау, түстердің аралсуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі". "Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар. Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция). Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар) Зертханалық жұмыс: "Тері сезімталдығын зерттеу". Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің рөлі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі.

22. 9-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Көбею". Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы. Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею. Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит. Ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі. "Өсу және даму". Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрюла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференциалануы. Органогенез;

2) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс. Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері. Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары. Қазақстан аумағында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер;

3) "Биосфера, экожүйе, популяция". Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру". Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары). "Жыртқыш-жеміс" қарым-қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі. Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі;

4) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Адамның табиғаттағы рөлі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры. Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары;

5) "Жасушалық биология". Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері. Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр). Модельдеу "Микросуреттерді пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу";

6) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе". Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс: "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті жердің) анықтау". Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы. Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі;

7) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Пестицидтердің

қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Жылыжай эффекті (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері;

8) "Қоректену". Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару. Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс: "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу". Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу":

9) "Заттар тасымалы". Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуды. Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс: "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс: "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (сірқабық (кутикула) мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері". Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық;

10) "Тыныс алу". Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері. Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері;

11) "Бөліп шығару". Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері. Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина. Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит,

цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары. Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы.

23. 10-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Координация және реттелу". Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу". Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу". Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер. Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі. Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі. Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу";

2) "Қозғалыс". Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Бұлшық ет қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс: "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу". "Молекулалық биология". Дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) молекулалық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлығы. Модельдеу "ДНҚ молекуласын құру";

3) "Жасушалық цикл". Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G₁, S және G₂. Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу". Митоз. Митоз фазалары;

4) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Г. Мендель анықтаған белгілердің тұқым қуалаушылық заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі. Тұқым

қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы. Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм. Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор. Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру". Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары;

5) "Микробиология және биотехнология". Биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауыл шаруашылығында). Инсулин өндірісі;

6) "Көбею". Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу". Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу. Менструалдық цикл. Менструалдық циклдағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы. Контрацепция түрлері, олардың қолданылуы мен маңызы. Жыныстық жолмен берілетін аурулар: Жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары;

7) "Өсу және даму". Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы. Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері;

8) "Эволюциялық даму". Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы. Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі.

Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түрішілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)". "Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері;

9) Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі.

24. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

26. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа оқытудан күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім "Тірі ағзалардың алуан түрлілігі, құрылымы және функциялары":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Тірі ағзалардың көптүрлілігі	7.1.1.1 жүйелеудің маңызын түсіндіру; 7.1.1.2 жүйеленуде тірі ағзалардың орнын анықтау; 7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының айырмашылық белгілерін сипаттау; 7.1.1.4 жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану	8.1.1.1 балдырлар мүктәрізділер, қырықжапырақ тәріздестер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау; 8.1.1.2 - саңырауқұлақтардың ерекшелік белгілерін сипаттау; 8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарын	9.1.1.1 әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлы номенклатураны қолдану; 9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін ерекшелік белгілері бойынша танып білу (анықтағыш бойынша)	

		негізгі белгілеріне қарай ажырату; 8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше белгілері бойынша тану		
1.2 Қоректену	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау және құрылысы мен оның қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 7.1.2.2 фотосинтез үдерісі үшін қажетті жағдайларды зерттеу	8.1.2.1 омыртқасыздар, күйіс қайыратын жануарлар мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру; 8.1.2.2 әр түрлі тістердің құрылымының олардың функцияларымен байланысын, стоматологиялық күтім ережелерін сипаттау; 8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 8.1.2.4 ас қорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану белгілерін анықтау; 8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түліктер тізімін жасау; 8.1.2.7 азық-түлік құрамындағы С дәруменін анықтау; 8.1.2.2 әртүрлі типті тістердің құрылысы мен	9.1.2.1 адамның асқорыту жолдарындағы үдерістерді толық сипаттау; 9.1.2.2 ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен сәйкес ферменттердің арасындағы байланысты орнату; 9.1.2.3 ферменттердің белсенділігіне әсер ететін әр түрлі жағдайларды (температура, рН) зерттеу; 9.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін зерттеу	

		қызметтері арасындағы байланысын және тісті күту ережелерін сипаттау; 8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 8.1.2.4 ас қорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану белгілерін анықтау; 8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түліктер тізімін жасау; 8.1.2.7 азық-түлік құрамындағы С дәруменін анықтау		
1.3 Заттар тасымалы	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру; 7.1.3.2 өсімдіктерде қоректік заттардың тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу; 7.1.3.3 сабақ пен тамырдың ішкі құрылысын зерттеу; 7.1.3.4 сабақ және тамырдың құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысын сипаттау; 7.1.3.5 ксилема мен флоэма элементтерінің	8.1.3.1 қан құрамы мен қызметін сипаттау; 8.1.3.2 дайын микропрепараттар арқылы әртүрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу; 8.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау; 8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру; 8.1.3.5 лимфа жүйелерін және қан, ұлпалық	9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру; 9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру; 9.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу; 9.1.3.4 флоэма арқылы заттардың тасымалдануына сыртқы факторлардың әсерін зерттеу	

		сұйықтық пен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау; 8.1.3.6 аурулардың алдын алуындағы вакцинацияның ролін бағалау; 8.1.3.7 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру; 8.1.3.8 жануарлардың жүрегінің құрылысы мен қантамыр жүйелерінің маңызын сипаттау; 7.1.3.6 жануарлар мен өсімдіктерде заттар тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу 8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты орнату; 8.1.3.10 жануарлардың қантамырлар жүйесінің түрлерін сипаттау; 8.1.3.11 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу; 8.1.3.12 қантамыр жүйесі мүшелерінің ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау		
1.4 Тыныс алу	7.1.4.1 тірі ағзалар үшін тыныс алудың маңызын сипаттау; 7.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату; 7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алу үдерісін сипаттау;	8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау; 8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру; 8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы және	9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдалана отырып, анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру, 9.1.4.2 бұлшықет қажуы және аэробты, анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру	

	7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерінің құрылымы; 7.1.4.5 адамның тыныс алу мүшелері құрылысының ерекшеліктерін танып білу (адам тыныс алу мүшелерінің макетін пайдалану); 7.1.4.6 тыныс алу мүшелері ауыруларының себептері мен олардың алдын алу жолдарын түсіндіру	дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін анықтау		
5. Бөліп шығару	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік әрекетіндегі бөліп шығарудың маңызын сипаттау; 7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін зерттеу; 7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру	8.1.5.1 адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 8.1.5.2 бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу; 8.1.5.3 терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау; 8.1.5.4 тері ауруларын және оның алдын алу шараларын түсіндіру	9.1.5.1 нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау; 9.1.5.2 фильтрация және несептің түзілуі үдерістерін сипаттау; 9.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау; 9.1.5.4 зәр шығару жүйесі, бүйрек ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру; 9.1.5.5 әртүрлі ағзалардың мекен ету ортасы мен зат алмасуларының соңғы өнімдері арасындағы байланысты орнату	
6. Қозғалыс	7.1.6.1 тірі ағзалардың қозғалу себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау (тропизмдер, таксистер); 7.1.6.2 жарықтың	8.1.6.1 тірек-қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау; 8.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын, макро және микроскопиялық		10.1.6.1 қозғалыс бұлшық еттерінің төзімділігі, максималды күшін зерттеу 10.1.6.2 бұлшық еттерінің

	өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау; 7.1.6.4 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру	құрылысын зерттеу; 8.1.6.3 сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру; 8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы мен олардың қызметтері арасындағы байланысты орнату; 8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының қызметтері түрлері мен олардың қызметтерін сипаттау; 8.1.6.6 адам бұлшық еттерінің құрылысы мен бұлшықет топтарын оқып тану; 8.1.6.7 гиподинамия салдарын атау; 8.1.6.8 сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау		жұмысын жиілігіне зерттеу;
7. Координа-ция және реттелу	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру; 7.1.7.2 жүйке жүйесінің қызметі мен құрылымдық компонентерін атау; 7.1.7.3 жүйке жасушасының құрылымдық бөліктерін анықтау 7.1.7.4 орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін салыстыру; 7.1.7.5 рефлекстік доғаны	8.1.7.1 көруді қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережелерін сипаттау; 8.1.7.2 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту мүшелерінің гигиенасы ережелерін сипаттау; 8.1.7.3 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметін сәйкестендіру; 8.1.7.4 эндокикринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан		10.1.7.1 жүйке құрылым арасындағы байланысты орнату; 10.1.7.2 жүйке қызметі мен құрылымдық бөлшектерін атау; 10.1.7.3 жүйке импульс беру және реттелу; 10.1.7.4 нейрогуморальді реттелу механизмдерін түсіндіру; 10.1.7.5 адреналин мен норадреналиннің қызметін сипаттау;

	зерттеу;			
	7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру;			
	7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау;	жерлерін анықтау;		
	7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін қалпына келтіру және тынығуы үшін ұйқының маңызын түсіндіру;	8.1.7.5 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру;		
	7.1.7.9 жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принциптерін сипаттау;	8.1.7.6 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды атау;		
	7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, шылым және есірткілік заттардың әсерін түсіндіру	8.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу;		тұрақтыл механизм
		8.1.7.8 жылықанды жануарлардың дене температураны сақтаудағы терінің ролін сипаттау		10.1.7.6 өс өсімдікте әсерін та

2) 2-бөлім"Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Көбею		8.2.1.1 өсімдіктердің жынысты жіне жыныссыз көбею тәсілдерін сипаттау;	9.2.1.1 жануарлардың көбею тәсілдерін салыстыру;	10.2.1.1 а жүйесінің сипаттау;
		8.2.1.2 өсімдіктердің вегетативті көбею тәсілдерін салыстыру;	9.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының ерекшеліктерін түсіндіру;	10.2.1.2 а аналық ж жасушал құрылыс зерттеу;
		8.2.1.3 айқас тозаңдану мен өздігінен тозаңданудың салыстырмалы	9.2.1.3 ашық тұқымды және жабық тұқымды	10.2.1.3 ж жетілу ке реттік жы

		артықшылықтарын сипаттау 8.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі айқас тозаңдану маңызын түсіндіру	өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру	белгілерді сипаттау; 10.2.1.4 м цикл мен прогестер маңызын 10.2.1.5 контраце маңызын түсіндіру; 10.2.1.6 ж жолмен т аурулард мен алды шаралары
2.2 Жасушалық айналым		8.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын салыстыру; 8.2.2.2 соматикалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар сандарын атау	9.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен дамуы үшін митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру	10.2.2.1 ж айналым кезеңінде үдерістер 10.2.2.2 м кезеңдер 10.2.2.3 м сипаттау; 10.2.2.4 м үдерісін с
2.3 Өсу және даму		8.2.3.1 ағзалардың өсу мен даму үдерістерін сипаттау; 8.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсу үдерісін зерттеу; 8.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардың онтогенез кезеңдерін ажырату; 8.2.3.4 жануарлардың онтогенезіндегі тура және түрленіп даму типтерін салыстыру	9.2.3.1 эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау; 9.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасқан мүшелер мен ұлпалар дифференциасын сипаттау	10.2.3.1 ұр дамуында плацента түсіндіру; 10.2.3.2 ұр эмбрионн салыстыр 10.2.3.3 ад дамуына алкоголь есірткілер салдарын

2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары				10.2.4.1 генетикалық дамудың заңдары мен Мендель заңдарының рөлін бағалау;
				10.2.4.2 мутация және будандасу, цитология және тұжырымды моногибрис будандасу шығару;
				10.2.4.3 дигибрид будандасу, цитология негіздерін және есептеу;
		8.2.4.1 адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу;	9.2.4.1 эволюциядағы тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің рөлін дәлелдеу;	10.2.4.4
		8.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштікке мысал келтіру;	9.2.4.2 организмдердің селекциясы үшін жасанды іріктеудің мәнін сипаттау;	толық және доминантты салыстыру
		8.2.4.3 белгілерді анықтаудағы гендердің рөлін түсіндіру;	9.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтарын білу;	10.2.4.5 табиғатта будандасу бағалау
		8.2.4.4хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНК-ның маңызын түсіндіру	9.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктердің сорттарын және үй жануарларының тұқымдарын сипаттау	10.2.4.6 жас анықтау және сипаттау;
				10.2.4.7 жас анықтаудың хромосомалық түсіндірме
				10.2.4.8 адамның тобын анықтау және мұрагерлік түсіндіру
				10.2.4.9 адамның генетикасының негізгі әдістері
				10.2.4.10 генетикалық ағашты құру

2.5 Эволюция-лық даму мен селекция негіздері				10.2.5.1Кл Ламарк е негізгі қа оқып зер
				10.2.5.2 эв ілімнің қалыптас Дарвин е релін түс
				10.2.5.3 эв қозғаушы сипаттау;
				10.2.5.4 ағ бейімдел табиғи сұ релін сип
				10.2.5.5 тү құрылым критерий
				10.2.5.6 тү үдерісін т
				10.2.5.7 Ж тіршілікті негізгі кез

3) 3-бөлім "Тірі ағзалар және қоршаған орта":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Биосфера, экожүйе, популяция	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесі қоршаған орта факторларының тірі ағзаларының тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу;		9.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау;	
	7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру;		9.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру;	
			9.3.1.3 популяцияның негізгі қасиеттерін және	

	7.3.1.3 қоректік тізбекті және қоректік торларды құру; 7.3.1.4 экологиялық сукцессия үдерісін сипаттау		құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 9.3.1.4 ағзалардың түрлі тірі қалу тәсілдерін зерттеу; 9.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін орнату; 9.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 9.3.1.7 тірі ағзалардың қоршаған ортаның өзгермелі жағдайларына бейімделу механизмдерін түсіндіру; 9.3.1.8 популяция өсімінің экспоненциалдық және сигмоидтік үлгілерінің қисық сызықтарының графиктерін талдау; 9.3.1.9 энергия ағымының тиімділігін есептеу; 9.3.1.10 энергия, биомасса және сандар пирамидаларын салыстыру; 9.3.1.11 азот пен көміртек айналымының табиғаттағы сызбасын құру	
3.2 Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау; 7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің		9.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтаудың және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу; 9.3.2.2 Дүниежүзілік	

4) 4-бөлім"Қолданбалы интеграцияланған ғылымдар":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Молекулалық биология мен биохимия	7.4.1.1 судың қасиеті мен тірі ағзалар тіршілігі үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро- және макроэлементтердің ролін сипаттау; 7.4.1.3 азық-түліктер құрамындағы нәруыз, май, көмірсулардың бар болуын дәлелдеу; 7.4.1.4 минералды тыңайтқыштардағы азот, калий және фосфордың өсімдіктер үшін маңызын білу	8.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау; 8.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтерін сипаттау; 8.4.1.3 нәруыздардың қасиеттері мен биологиялық қызметтерін сипаттау	9.4.1.1 ферменттердің әсер ету механизмін түсіндіру;	10.4.1.1 ферменттердің әрекет ету механизмін оқып тану 10.4.1.2 дезоксирибонуклеотидтің қос шикізат құрылымын 10.4.1.3 дезоксирибонуклеотидтің құрылымын қағидалармен үлгілеу
4.2 Жасушалық биология	7.4.2.1 жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі ұғымдарын түсіндіру; 7.4.2.2 жануарлар және өсімдіктер жасушаларын ажырату	8.4.2.1 өсімдік және жануар ұлпаларын жіктеу; 8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын салыстыру	9.4.2.1 өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөліктерінің құрылысы мен қызметін түсіндіру; 9.4.2.2 микросуретті қолданып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу	
4.3 Микробиология және биотехнология		8.4.3.1 протозоа, саңырауқұлақтар, бактериялар, вирустар тудыратын аурулардың ерекшеліктері және олардың алдын-алу шаралары	9.4.3.1 қарапайымдылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустармен туындайтын аурулардың ерекшеліктері мен алдын алу шараларын сипаттау	10.4.3.1 иммунитеттің мысалын биотехнология үдерістің сызбасын 10.4.3.2 биотехнология өндірілетін

		8.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу; 8.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер мен залалсыздандыру өнімдерінің қолданылуын сипаттау; 8.4.3.4 вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру		мысал ке
4.4 Биофизика		8.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін білу		10.4.4.1 ті электрлі зерттеу; 10.4.4.2"к интерфей технолог ерекшелі

26. Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

27. Бөлім мен тақырыптарды зерттеуге сағаттарды бөлу мұғалімнің қалауы бойынша беріледі.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің 7-10-сыныпт

арналған "Биология"

пәнінен жаңартылғ

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына қосы

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар / Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны /	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Экожүйелер	Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)"	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесінде орта факторларының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу;
	Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру"	7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектер мен қоректік торларды салыстыру; 7.3.1.3 қоректік тізбекті және қоректік торларды құру;
	Экологиялық сукцессиялар: бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы.	7.3.1.4 экологиялық сукцессиялардың сипаттауы
	Адам экожүйесінің бір бөлігі ретінде. Антропогендік фактор	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау
	Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері	7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсерін адам тіршілігінің шаруашылық қалыптасуына салаларынан мысалдар келтіру
	Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары	7.3.2.3 Қазақстан Республикасында ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өсімдіктері мен жануарлары
	Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері	7.3.2.4 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген өңірдің жануарлары мен өсімдіктерінің мысал келтіру
Тірі ағзаларды жүйелеу	Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер. Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен	7.1.1.1 жүйелеудің маңызы 7.1.1.2 жүйеленуде тірі ағзалардың анықтауы

	жануарларды жүйелеудің маңызы	
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер	7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысын айырмашылық белгілерін
	Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану	7.1.1.4 жекелеген ағзаларға дихотомиялық кілттерді қолдану
2-тоқсан		
Жасушалық биология Су және органикалық заттар	Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға	7.4.2.1 жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі ұғымдарын түсіндіру 7.4.2.2 жануарлар және өсімдіктер жасушаларын ажырату
	Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі ролі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы	7.4.1.1 судың қасиеті мен тіршілігі үшін маңызын сипаттау 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро- және макроэлементтерді сипаттау
	Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу"	7.4.1.3 азық-түліктер құрамындағы нәруыз, май, көмірсулардың бар болуын дәлелдеу
	Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы)	7.4.1.4 минералды тыңайтқыштардың азот, калий және фосфордың тапшылығы үшін маңызын білу
	Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректің тасымалының маңызын түсіндіру 7.1.3.2 өсімдіктерде қоректің тасымалына қатысатын мүшелерді білу

	Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары.	7.1.3.3 сабақ пен тамырдың құрылысын зерттеу
	Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс "Тамыр аймақтарын зерттеу"	7.1.3.4 сабақ және тамырдың мен қызметтерінің өзара байланысін сипаттау
	Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар.	7.1.3.5 ксилема мен флоэма элементтерінің құрылысын
	Жануарлардың қанайналым мүшелері: сақиналы құрттар, моллюскалар, буынаяқтылар мен омыртқалылардың	7.1.3.6 жануарлар мен өсімдіктер тасымалына қатысатын мүшелерін білу
Тірі ағзалардың қоректенуі	Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау және құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланысін түсіндіру
	Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу"	7.1.2.2 фотосинтез үдерісін үш жағдайларды зерттеу
3-тоқсан		
Тыныс алу	Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты.	7.1.4.1 тірі ағзалар үшін тыныс алу маңызын сипаттау
	Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысуымен/ қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар	7.1.4.2 анаэробты және аэробты типтерін ажырату
	Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы мысалында	7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алуын сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу"	
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері	7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін

	(бунақденелілердің демтүтік-тері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тынысалу жүйесі мүшелерін салыстыру"	құрылымы
	Тынысалу мүшелері. Адамның тынысалу жолдарының құрылысы мен газалмасу мүшелері	7.1.4.5 адамның тыныс алу құрылысының ерекшелікт (адам тыныс алу мүшелері пайдалану)
	Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау)	7.1.4.6 тыныс алу мүшелері себептері мен олардың алд жолдарын түсіндіру
Бөліп шығару	Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік бөліп шығарудың маңызын
	Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу"	7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп ерекшеліктерін зерттеу
	Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру	7.1.5.3 омыртқасыз және ом жануарлардың бөліп шығар құрылысын салыстыру
4-тоқсан		
Қозғалыс	Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі	7.1.6.1 тірі ағзалардың қозғ түсіндіріп, қозғалыстың ма сипаттау (тропизмдер, тако 7.1.6.2 жарықтың өсімдікте дамуына әсерін түсіндіру 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотоп сипаттау
	Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыстәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау	7.1.6.4 омыртқалы және ом жануарлардың қозғалыс м салыстыру
Координация және реттелу	Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру:	7.1.7.1 жануарлардың жүйк

	диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді.	типтерін салыстыру
	Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері	7.1.7.2 жүйке жүйесінің құрылымдық компонентері 7.1.7.3 жүйке жасушасының бөліктерін анықтау
	Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын.. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары	7.1.7.4 орталық жүйке жүйесінің құрылысы мен қызметін сипаттау
	Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс "Тізе рефлексі"	7.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу
	Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлексдер. Шартты рефлексдердің сөнуі	7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру
	Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі	7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау
	Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілікКүн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері	7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін келтіру және тынығуы үшін ұйқының маңызын түсіндіру 7.1.7.9 жақсы психикалық денсаулық сақтаудың принциптерін сипаттау
	Жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері	7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, шылым және есірткі заттардың әсерін түсіндіру

2) 8-сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Тақырыптары/ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Тұқым қуалаушылық және өзгергіштік	Адамда белгілердің тұқым қуалауында	8.2.4.1 адам ағзасындағы тұқым қуалаушылық

	гендердің рөлі. Алынған және тұқым қуалайтын белгілер. Хромосомаларды ұйымдастыру. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ретінде ДНҚ туралы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасының тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерін зерттеу"	қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу; 8.2.4.2 үздік және үздіксіз өсіну мысал келтіру; 8.2.4.3 белгілерді анықтаудың әдістерін рөлін түсіндіру; 8.2.4.4хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНҚ-ның маңызын
	Организмдердің әртүрлі түрлеріндегі хромосомалардың саны. Соматикалық және жыныстық жасушалар. Гаплоидті, диплоидті хромосомалардың жинағы	8.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын сипаттау; 8.2.2.2 сомалық және жыныстық жасушаларындағы хромосомалардың сандарын атау
Көбею. Өсу және даму	Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы	8.2.1.1өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбею тәсілдерін сипаттау
	Өсімдіктердің вегетативті жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде вегетативті жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), ұлпаларымен көбею. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері"	8.2.1.2 өсімдіктердің вегетативті жолмен көбею тәсілдерін салыстыру
	Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы	8.2.1.3 айқас тозаңдану мен өздігінен тозаңданудың салыстырмалық артықшылықтарын сипаттау; 8.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі айқас тозаңдану маңызын түсіндіру
	Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс: "Жылдық сақинаны санау".	8.2.3.1 ағзалардың өсу мен даму үдерістерін сипаттау; 8.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып өсу үдерісін зерттеу
	Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына	8.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдерін ажырату

	мысалдар. Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру	8.2.3.4 жануарлардың онтогенез және түрленіп даму типтерін
Микробиология және биотехнология	Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс: "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары	8.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау
	Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс: "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу"	8.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісіндегі бактериялардың маңызын сипаттау
	Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс: "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу"	8.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолданылуын сипаттау
	Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері	8.4.3.4 вирустардың тіршілік формасы екендігін түсіндіру
2-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль	8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын сипаттау
	Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшық ет, жүйке. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс: "Жануарлар ұлпаларын жіктеу"	8.4.2.1 өсімдік және жануарлар ұлпаларын жіктеу
Молекулалық биология	Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық	8.4.1.1 биологиялық мысалдармен мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау
	Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза,	8.4.1.2 көмірсулар мен липидтер

	сахароза, гликоген, крахмал, жасұның пен хитиннің маңызы және қызметтері.. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз	биологиялық қызметтерін
	Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері	8.4.1.3 нәруыздардың қасиеттері мен қызметтерін
Тірі ағзалардың көп түрлілігі	Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау: балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашық тұқымдылар және жабық тұқымдылар"	8.1.1.1 балдырлар мүктәрізділер, қырықжапырақ тәріздестелік ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар мысалы өсімдіктердің ерекшеліктері
	Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар	8.1.1.2 саңырауқұлақтардың белгілерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс: "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу". Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау"	8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарын негізінде қарай ажырату
	Буынаяқтылар типі. Хордат типі. Сыртқы белгілері бойынша салыстырмалы сипаттамалар. "Буынаяқтылар мен хордалылар кластарының айрықша белгілерін анықтау" демонстрациясы	8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекшеліктері бойынша тану
Қоректену	Жауын құртының, сиырдың және адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру	8.1.2.1 омыртқасыздар, құстар, жәндіктер мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру
	Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның ас қорыту жолдарының құрылысы. Ас қорыту бездері. Ас қорыту мүшелерінің қызметі	8.1.2.2 әр түрлі тістердің құрылысы мен олардың функцияларымен тіс ауысуы, стоматологиялық күтім ерекшеліктері сипаттау; 8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері мен өзара байланысты түсіндіру

	Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу	8.1.2.4 ас қорыту жолы ауру себептерін және астан улан анықтау
	Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. Ақшам соқыр (А авитаминозда), бери-бери ауруы (В1 авитаминозда), қырқұлақ (С авитаминозда), мешел аурулары (Д авитаминозда). Зертханалық жұмыс: "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау	8.1.2.5 адам ағзасындағы д маңыздылығын сипаттау; 8.1.2.6 құрамында дәрумен маңызды мөлшері бар азы тізімін жасау; 8.1.2.7 азық-түлік құрамын дәруменін анықтау
3-тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы	8.1.3.5 лимфа жүйелерін жа ұлпалық сұйықтық пен ли арасындағы өзара байланы
	Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық	8.1.3.1 қан құрамы мен қыз
	"Әртүрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу" зертханалық жұмысы. Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру	8.1.3.2 дайын микропрепар әртүрлі ағзалардың қан жа құрылыс ерекшеліктерін з
	Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В- лимфоциттердің әрекет етуі.	8.1.3.3 лейкоциттердің түрл қызметтерін сипаттау; 8.1.3.4 гуморальдық және ж иммунитетті салыстыру
	Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу	8.1.3.6 аурулардың алдын а вакцинацияның ролін баға

	Қан топтары. Қан құю. Резус-фактор. Агглютинация. Резус-конфликт	8.1.3.7 агглютинация және механизмдерін түсіндіру
	Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қан тамырларының құрылысы мен қызметі	8.1.3.8 жануарлардың жүрегі мен қантамыр жүйелерінің сипаттау; 8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қан арасындағы байланысты о
	Қан тамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі	8.1.3.10 жануарлардың қан жүйесінің түрлерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс: "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу"	8.1.3.11 дене жаттығуларының жұмысына әсерін зерттеу
	Жүрек - қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау	8.1.3.12 қантамыр жүйесі ауруларының себептері мен белгілерін сипаттау
Бөліп шығару	Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы	8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау
	Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі	8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру
	Тыныс алудың минуттық көлемі. Әртүрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тыныс алу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс: "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу"	8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы дененің физикалық жүктемемен тыныс алудың минуттық көлемін
Бөліп шығару	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп)	8.1.5.1 адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметі

	жолы) мен қызметі. Бөліп шығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және милы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері)	сипаттау; 8.1.5.2 бүйректің құрылымды танып білу
	Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі	8.1.5.3 терінің құрылысы мен шығарудағы маңызын сипаттау
	Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері). Белгілері мен алдын алу шаралары.	8.1.5.4 тері ауруларын және алдын алу шараларын түсіндіру
4-тоқсан		
Қозғалыс. Биофизика	Адам қаңқасының құрылысы. Тірек – қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі	8.1.6.1 тірек-қимыл жүйесін сипаттау
	Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс: "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы"	8.1.6.2 сүйектің химиялық және микроскопиялық құрылысын танып білу
	Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы	8.1.6.3 сүйектердің байланысын салыстыру
	Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі	8.1.6.4 буынның әр түрлі типтері мен олардың құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты оқыту
	Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс: "Бұлшық ет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшық еттерін жіктеу	8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының құрылысын танып білу түрлері мен олардың қызметін сипаттау 8.1.6.6 адам бұлшық еттерінің құрылысы мен бұлшықет-сүйектің байланысын танып білу
	Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары	8.1.6.7 гиподинамия салдарын танып білу 8.1.6.8 сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау
	Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшық еттің маңызы. Тік	8.4.4.1 тік жүруге байланысты адамның қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін білу

	жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер	
Координация және реттелу	Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс: "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу"	8.1.7.1 көруді қабылдау ережелерін зерттеу және көру гигиенасын сипаттау
	Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу" (құлақтың есту қабілетін анықтау)	8.1.7.2 дыбысты қабылдау ережелерін зерттеу және есту мүшелерінің гигиенасын сипаттау
	Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс: "Соқыр дақты анықтау, түстердің аралсуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі"	8.1.7.3 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметін сипаттау
	"Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар	8.1.7.4 эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуын анықтау; 8.1.7.5 бездердің негізгі қызметін түсіндіру
	Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция)	8.1.7.6 эндокриндік бездердің қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар
	Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар) Зертханалық жұмыс: "Тері сезімталдығын зерттеу"	8.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу
	Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің рөлі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі	8.1.7.8 жылықанды жануарлардың температураны сақтаудағы рөлін сипаттау

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырып/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны/	Оқыту мақсаттары.

1-тоқсан		
Көбею	Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы	9.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен митоз бен мейоздың маңызы
	Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею	9.2.1.1 жануарлардың көбеюін салыстыру
	Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит	9.2.1.3 ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік ерекшеліктерін түсіндіру
	Ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі	9.2.1.3 ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік ерекшеліктерін түсіндіру
Өсу және даму	Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрұла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференциалануы. Органогенез	9.2.3.1 эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау; 9.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақтардың қалыптасқан мүшелер мен мүшелердің дифференциасын сипаттау
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс	9.2.4.1 эволюциядағы тұқым қуалаушылық пен өзгергіштікті дәлелдеу
	Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері	9.2.4.2 организмдердің селекция жасанды іріктеудің мәнін сипаттау
	Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары	9.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының тұқым қуалаушылық заңдылықтарын түсіндіру
	Қазақстан аумағында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер	9.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының сорттарын және үй жануарларының тұқымдарын сипаттау
2-тоқсан		
Биосфера, экжүйе, популяция	Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру"	9.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау 9.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру

	Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары). "Жыртқыш-жемтік" қарым-қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі	9.3.1.3 популяцияның негізгі және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 9.3.1.4 ағзалардың түрлі тіршілік еруін зерттеу; 9.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасын мысалында популяция санының өзгеруіне себептерін орнату
	Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі	9.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау 9.3.1.7 тірі ағзалардың қоршаған ортаға өзгермелі жағдайларына бейімделуінің механизмдерін түсіндіру
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Адамның табиғаттағы рөлі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры	9.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтау және қолдауды қажеттіліктерін негіздеу; 9.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау
	Қазақстан Республикасының экологиялық мәселелері. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары.	9.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық мәселелердің себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру
Жасушалық биология	Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері	9.4.2.1 өсімдік және жануарлар жасушаларының негізгі бөліктері мен құрылысы мен қызметін таныту
	Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-нанометр). Модельдеу "Микросуреттерді пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу"	9.4.2.2 микросуретті қолданып сызықтық ұлғаюын есептеу
3-тоқсан		

Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе	Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс: "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті жердің) анықтау"	9.1.1.1 әртүрлі түрлерді сипаттау бинарлы номенклатураны қолдану; 9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін ерекшелік белгілерімен танып білу (анықтағыш бойынша)
	Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы	9.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау
	Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері	9.3.1.2 су және құрлық экожүйесін салыстыру; 9.3.1.3 популяцияның негізгі факторлары және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау
	Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі	9.3.1.11 азот пен көміртек айналымы табиғаттағы сызбасын құру
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері	9.3.2.4 пайдалы қазбалар өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері.	9.3.2.5 пестицидтердің пайдаланудың қоршаған ортаға денсаулығы әсерін түсіндіру
	Жылыжай эффекті (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері	9.3.2.6 жылыжай эффектісін ағзаларға әсерін түсіндіру; 9.3.2.7 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру
Қоректену	Асырау үдерісі. Асырау ферменттерінің әсері. Асыраудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару	9.1.2.1 адамның асырау үдерістерді толық сипаттау; 9.1.2.2 асырау үдерісіндегі заттар мен сәйкес ферменттер арасындағы байланысты орнату
	Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс: "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу"	9.4.1.1 ферменттердің әсер етуін түсіндіру; 9.1.2.3 ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) зерттеу;

	Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу"	9.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін
4-тоқсан		
Заттар тасымалы	Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуды	9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру
	Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс: "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс: "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (сірқабық (кутикула) мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері"	9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру; 9.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу
	Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық	9.1.3.4 флоэма арқылы заттардың тасымалдануына сыртқы факторлардың әсерін зерттеу
Тыныс алу	Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері	9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдаланып анаэробты және аэробты тыныс салу салыстыру
	Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері	9.1.4.2 бұлшықет қажуы және анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру
Бөліп шығару	Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері	9.1.5.1 нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау; 9.1.5.2 филтрация және кері филтрация үдерістерін сипаттау
	Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және	9.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау

	инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина	
	Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары	9.1.5.4 зәр шығару жүйесі, бүйрек ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру
	Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несепқышқылы	9.1.5.5 әртүрлі ағзалардың зат алмасу ортасы мен зат алмасулардың өнімдері арасындағы байланысты түсіндіру

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырып/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Координация және реттелу	Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйкеұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйкеұлпаларын зерттеу"	10.1.7.1 жүйке жүйесінің құрылымы мен қызметі арасындағы байланысты түсіндіру 10.1.7.2 жүйке ұлпаларының құрылымдық бөлшектерін сипаттау
	Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу"	10.1.7.3 жүйке импульстерінің таралуы және өтуін сипаттау
	Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер	10.4.4.1 тірі ағзалардағы электрлік үдерістерді зерттеу
	Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі	10.1.7.4 нейрогуморальдық реттелу механизмін түсіндіру

	Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі	10.4.4.2 "компьютер-ми-интерфейс" технологиясының ерекшеліктері
	Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері	10.1.7.5 ағзаның ішкі орта тұрақты сақтау механизмін түсіндіру
	Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу"	10.1.7.6 өсу заттарының өсімдік тіршілігіне әсерін талдау
2-тоқсан		
Қозғалыс	Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшықеттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Бұлшық ет қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс: "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу"	10.1.6.1 қол бұлшықетінің қажуының төзімділігін және максималды күшін зерттеу; 10.1.6.2 бұлшықет жұмысының жиілігіне байланысын зерттеу
Молекулалық биология	Дезоксирибонуклеинқышқылы (ДНҚ) молекулалық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлылығы. Модельдеу "ДНҚ молекуласын құру"	10.4.1.1 ферменттің әрекет ететін оқып тану; 10.4.1.3 дезоксирибонуклеинқышқылының құрылымды негізінде үлгілеу
Жасушалық цикл	Интерфаза. Интерфазакезеңдері: G1, S және G2.	10.2.2.1 жасушалық айналыс интерфаза кезеңіндегі жүрісін түсіндіру
	Митоз. Митоз фазасы. Зертханалық жұмыс: "Пияз омыртқасының жасушаларында митозды зерттеу"	10.2.2.2 митоздың кезеңдерін сипаттау
	Мейоз. Мейоз фазасы. Митоз мен мейозды салыстыру. Модельдеу "Мейоз фазаларын зерттеу"	10.2.2.3 мейоз кезеңдерін сипаттау 10.2.2.4 митоз бен мейоз үлгісін салыстыру
3-тоқсан		
Тұқымқуалаушылықпен өзгергіштік заңдылықтары	Г.Мендель анықтаған белгілердің тұқымқуалаушылық заңдылықтары. Тұқымқуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі.	10.2.4.1 генетиканың дамуы мен қалыптасуындағы Мендел заңының рөлін бағалау

	Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Басымдылық заңы. Ажырау заңы	10.2.4.2 моногибридті будандастыруда цитологиялық негіздерін танып білу және моногибридті будандастыру есептер шығару; 10.2.4.3 дигибридті будандастыруда цитологиялық негіздерін танып білу дәлелдеу және есептер шығару
	Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы	10.2.4.4 толық және толымсыз доминанттылықты салыстыру 10.2.4.5 талданатын будандастыру мәнін бағалау
	Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм	10.2.4.6 жынысты анықтау мен сипаттау; 10.2.4.7 жынысты анықтауда хромосомалардың рөлін түсіндіру сызба құру
	Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор	10.2.4.8 адамның тұқымқуалау қан топтарын анықтау механизмі түсіндіру
	Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру"	10.2.4.9 адам генетикасын зерттеу негізгі әдістерін сипаттау; 10.2.4.10 шежіре сызбасын құру
	Өнімділікті арттыратын заманауи ауылшаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауыл шаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары;	10.2.4.11 жергілікті аймақ негізгі өсімдіктердің шығымдылығын арттыру үшін қазіргі заманғы ауыл шаруашылық технологияларын пайдалану
	Биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауыл шаруашылығында). Инсулин өндірісі	10.4.3.1 инсулин өндіру мысалында биотехнологиялық үдерістің сызбасын сипаттау; 10.4.3.2 биотехнологияда өнімдерге мысал келтіру
Микробиологияжәнебиотехнология		
Көбею	Адамныңжынысжүйесініңқұрылымыменқызметі.	10.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау

	Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу"	10.2.1.2 аталық және аналық жасушаларының құрылысын зерттеу
	Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу	10.2.1.3 жыныстық жетілу кезінде екінші реттік жыныстық белгілерінің дамуын сипаттау
	Менструалдықцикл. Менструалдық циклдағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы	10.2.1.4 менструалдық циклдағы эстроген және прогестеронның маңызын
	Контрацепция түрлері, олардың қолданылуы мен маңызы	10.2.1.5 контрацепцияның маңызын түрлерін түсіндіру
	Жыныстық жолмен берілетін аурулар: Жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары	10.2.1.6 жыныстық жолмен берілетін аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру
4-тоқсан		
Өсу және даму	Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы.	10.2.3.1 ұрықтың дамуындағы плацентаның маңызын түсіндіру 10.2.3.2 ұрық пен эмбрионның салыстыру
	Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері;	10.2.3.3 адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткінің әсерінің салдарын түсіндіру
Эволюциялық даму	Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.	10.2.5.7 Жердегі тіршіліктің пайда болуының негізгі кезеңдерін оқып білу
	Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы	10.2.5.1 К. Линней мен Ж.Б. Ламарк теорияларының негізгі қағидаларын зерттеу; 10.2.5.2 эволюциялық ілімнің негізгі қағидалары мен Ч. Дарвин теориясының рөлін түсіндіру

	Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түрішілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)"	10.2.5.3 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 10.2.5.4 ағзалардың бейімделушілігін табиғи сұрыпталудың рөлін
	"Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері	10.2.5.5 түрдің құрылымы мен критерийлерін сипаттау; 10.2.5.6 түр түзілу үдерісін таныту; 10.2.5.7 Жер әлемде өмір сүру және даму кезеңдерін атау

Қазақстан Республикасының

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

24-қосымша

Қазақстан Республикасының

Білім және ғылым министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

661-қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1 тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы типтік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты -оқушылардың ғылыми көзқарасының негізін, бақылау қабілеттерін қалыптастыру, табиғат құбылыстарын талдау және таңдау арқылы өмірге қажетті практикалық есептердің шешімдерін таба білуге дағдыландыру.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) оқушылардың әлемнің қазіргі физикалық бейнесінің негізінде жатқан іргелі заңдылықтар мен принциптер туралы білімді, табиғатты танудың ғылыми әдістері туралы білімін қалыптастыру;

2) оқушылардың оқушылардың зияткерлік, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін дамытуға, физикалық экспериментті орындау және зерттеу жұмыстарын жүргізу дағдыларын дамыту;

3) оқу және зерттеу қызметіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

4) физикалық құбылыстардың биологиялық, химиялық және өзге де құбылыстармен өзара байланысын ашу;

5) табиғат ресурстарын пайдалануда және қоршаған ортаны қорғауда, адамды және қоғамды қауіпсіз өмір сүрумен қамтамасыз етуде меңгерген дағдыларды қолдану болып табылады.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) физика сабағында теориялық ойлау элементтерін қалыптастыру: түсініктер, пайымдар, ой қорытындысы, себеп-салдарлық байланыстырды орнату;

2) көріп қабылдауы мен қоршаған заттар мен құбылыстарды тануын, есту зейіні мен есте сақтауын дамыту;

3) әлемді тануда көру қалдығын пайдалану;

4) білім алушылардың іс-әрекеттің түрлі түрлерінде, тапсырмаларды

орындауда, көру мүмкіндігінің шектеулілігін есепке ала отырып, лабораториялық және практикалық жұмыстарды орындауда өз мүмкіндіктерін адекватты бағалау мүмкіндіктері;

5) қабылдау мен зерттеудің тактильді- сипап сезу тәсілдерін меңгеруі: заттардың рельефті бейнелерін, физикалық құрылғылардың, физикалық денелердің моделдерінің физикалық бейнелерін;

6) тәжірибелерді жүргізу барысында ұсақ қол моторикасын дамыту, аз кеңістікте бейімделуін жүзеге асыру;

7) әлемнің жалпы бейнесін меңгеруде фактілер мен құбылыстардың үйлесімділігін меңгеру үшін кеңістіктік-образдық түсініктерін, ойлауы мен қабылдауын, танымдық іс –әрекетін түзету;

8) өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын дамыту;

9) сөйлеу тілінің компенсаторлық функциясы негізінде тұлғалық қасиеттерін дамыту.

Тарау 2. Оқу үрдісін ұйымдастыруда педагогикалық тәсілдері

5. Көру қабілеті зақымдалған білім алушылар үшін "Физика" пәні бойынша оқу пәнін ұйымдастыруда келесі педагогикалық ықпал ету жолдары қолданылады: дифференциальды ықпал ету, әрекеттік ықпал ету, тұлғалық-бейімдеушілік ықпал ету, коммуникативті ықпал ету мен ақпараттық –коммуникативті технологияларды пайдалану.

6. Физика сабағында дифференциалды ықпал ету жолын пайдалану білім алушылардың жаңа материалды қабылдау темпін, психофизикалық дамуы мен офтальмологиялық аспектісін есепке ала отырып, жеке мүмкіндіктерін жүзеге асыруға мүмкіндік береді:

1) көрмейтіндер- көру өткірлігі 0 ден 0,04 қоса алғанда;

2) нашар көретіндер – көру өткірлігі 0,05 ден 0,2.

7. Сабақта әрекеттік ықпал ету жолын пайдалану оқыту нәтижелерінің диапазонын кеңейтуге мүмкіндік береді:

1) өз күштеріне деген білім алушылардың сенімділігін көтеру;

2) практикалық әрекетте интеллектісі мен шығармашылық қабілеттерін, білімдерді сапалы меңгеруін дамыту: физикалық моделдерді даярлау, тәжірибелер жүргізу, пайымдау мен ой қорытындысын жасау негізіндегі өзіндік шығармашылық жұмыста пайдалануы.

8. Тұлғалық бағытталған тәсілі жаңа білімдерді меңгеру барысында өзін өзі дамытуға, өзін айқындауға мүмкіндік беріп, "қолға қол", "үлгі бойынша жаса" тәрізді негізгі тәсілдер мен түрлі деңгейдегі тапсырмаларды қолдана отырып, практикалық әрекетте мұғалімнің дозаланға көмегі негізінде пәнге деген білім алушылардың қызығушылықтарын дамытуға бағытталған.

9. Коммуникативті тәсіл білім алушылардың сөйлеу тілін дамытуға, қалауы мен олардың шығармашылық ізденіс қабілетін дамытуға ықпал ететін жұптық және топтық жұмыста қарым-қатынасқа түсе алу қабілетін қалыптастыруға бағытталған.

10. Сабақта ақпараттық–коммуникативті технологияларды қолдану мультимедиялық файлдар, видеофрагменттер, видео дәрістерді пайдалану негізінде жүзеге асырылып, мұғалімге көрнекілік және жұмысты орындаудың жылдамдығы негізінде материалды үйретуге уақытты қысқаруға мүмкіндік беріп, танымдық,, моральды-адамгершілік, шығармашылық, коммуникативті, эстетикалық сияқты барлық тұлғалық мүмкіндіктерді жүзеге асыруға, білім алушылардың интеллектісін, ақапараттық мәдениетін дамытуға ықпал етеді.

11. Физиканы оқыту үрдісі келесі оқу пәндерімен байланысты жүзеге асырылады: математика, орыс тілі, география, химия, биология, тарих, еңбек,бейімделген дене шынықтыру, көріп қабылдау мен көру қалдығын дамыту, кеңістікте бағдарлау, әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау, сөйлеу тілін түзету.

12. Бағдарлама айтарлықтай бұзылыстарды түзету мен компенсациялау құралдарын және оптикалық құрылғылар мен тифло құрылғыларды, рельефті –графикалық құралдарды (көрмейтіндер үшін),

тегіс баспаларды (нашар көретіндер үшін) қолдануды қарастырады.

13. Көрмейтін білім алушыларға физиканы оқытқанда кеңінен сызбалар қолданады. Жоғары сыныптарда, көптеген нақты-бейнелі түсініктері бола тұра, түрлі көлік механизмдерін және физикалық құбылыстарды бейнелейтін сызба немесе сурет, шартты рельефті белгілермен толыққанды қолдана алады.

14. Контурлық рельефті сызбалар білім алушыларға станоктардың ішкі механизмдерінің күрделі құрылымдарын меңгеруге және кинематикалық түйіндердің өзара іс-әрекеттеріне ықпалдасуына көмектеседі; оқушыларға кеңістік ойлауды дамытуға и механизмдер әрекетінің физикалық-техникалық ұстанымдарының бірнеше түсініктерін қалыптастыруға ықпал ететін бірнеше есеп беруге болады.

15. Көрмейтін және нашар көретін білім алушылар үшін мектептегі физика кабинетінде келесі тифлотехникалық құралдар қарастырылады:

1) рельефті-нүктелік шрифтмен орындалған физика пәні бойынша мәтіндік дидактикалық құралдар;

2) көріп қабылдауға негізделген (көру қалдығы мен түс сезімталғыы бар көрмейтін білім алушылар үшін), түстік безендендірілуі бар және сипап сезу арқылы қабылдауға негізделген рельефті жазықтықта орындалған иллюстративті-графикалық құралда; көрметін білім алушылардың жеке ерекше білім қажеттіліктеріне жауап беретін дидактикалық материалдар мен көрнекі құралдар;

3) рельефті сызуға арналған құралдар мен құрылғылар ("Школьник" құралы, сызғыш, циркуль, тактильдi индикациясы бар транспортир);

4) тактильдi индикациясы бар өлшегіш физикалық құралдар;

5) оқытудың техникалық құралдары: компьютерлік тифло кешен, интернетке қолжетімді интербелсенді тақта, сканерлеу мен оқуға арналған "Книголюб" кешені, электронды ұлғайтқыш құралы бар "Книга", тифлоплеер мен диктофоны бар нашар көретін білім алушыларға арналған стационарлы және портативті ұлғайтқыш құралдар.

Тарау 3. "Физика" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Физика" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 8 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 10 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

17. Бағдарлама мазмұны 8 бөлімді қамтиды:

- 1) "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі;
- 2) "Механика" бөлімі;
- 3) "Жылу физикасы" бөлімі;
- 4) "Электр және магнетизм" бөлімі;
- 5) "Геометриялық оптика" бөлімі;
- 6) "Кванттық физика элементтері" бөлімі;
- 7) "Астрономия негіздері" бөлімі;
- 8) "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі.

18. "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) физика – табиғат туралы ғылым;
- 2) физикалық шамалар;

3) физикалық өлшеулер.

19. "Механика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) кинематика негіздері;

2) динамика негіздері;

3) сақталу заңдары;

4) статика;

5) тербелістер мен толқындар.

20. "Жылу физикасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) молекулалы-кинетикалық теория негіздері;

2) термодинамика негіздері.

21. "Электр және магнетизм" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) электростатика негіздері;

2) электр тогы;

3) магнит өрісі;

4) электромагниттік толқындар және тербеліс.

22. "Геометриялық оптика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) геометриялық оптика заңдары.

23. "Кванттық физика элементтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) атом мен атом ядросының құрылысы;

2) радиоактивтілік;

3) элементар бөлшектер.

24. "Астрономия негіздері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) Жер және Ғарыш;

2) астрофизика элементтері.

25. "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) физиканың дүниетанымдық мәні.

26. 7-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Физика – табиғат туралы ғылым". Физика – табиғат туралы ғылым, табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері;

2) "Физикалық шамалар мен өлшеулер". Халықаралық бірліктер жүйесі; скаляр және векторлық физикалық шамалар, өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі, үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу. Зерханалық жұмыс № 1: кішкентай денелердің өлшемін анықтау. Зерханалық жұмыс № 2: физикалық шамаларды өлшеу. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; аспап шкаласындағы бөліктің құнын анықтау;

3) "Механикалық қозғалыс". Механикалық қозғалыс және оның сипаттамалары, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар, жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу, әртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктері Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, координатаның уақытқа тәуелділік графигін зерттеу;

4) "Тығыздық". Масса және денелердің массасын өлшеу, дұрыс және

дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу, заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі, тығыздықты есептеу. Зертханалық жұмыс № 3: сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, электрондық және иіндік таразыларды қолданып, әр түрлі денелердің массасын анықтау;

5) "Денелердің өзара әрекеттесуі". Инерция құбылысы, күш, тартылыс құбылысы және ауырлық күші, салмақ, деформация, серпімділік күші, Гук заңы, үйкеліс күші, үйкеліс әрекетін техникада ескеру, бір түзу бойымен денеге әсер еткен күштерді қосу. Зертханалық жұмыс № 4: серпімді деформацияларды зерделеу. Зертханалық жұмыс №5: сырғанау үйкеліс күшін зерттеу. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, динамометр көмегімен өлшеу, ауырлық күшін зерттеу, түрлі денелердің созылуын зерттеу;

6) "Қатты денелер, сұйықтар және газдардағы қысым". Газдардың, сұйықтардың және қатты денелердің молекулалық құрылымы, қатты денелердегі қысым, сұйықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы, қатынас ыдыстар, гидравликалық машиналар, атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу, манометрлер, сорғылар, кері итеруші күш. Зертханалық жұмыс № 6: Архимед заңын зерделеу. Зертханалық жұмыс № 7: дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, кез-келген пішінді қатынас ыдыстардағы бірдей және әртүрлі сұйықтардың беттерінің орналасуын зерттеу, атмосфералық қысымның бар екендігін зерттеу.

7) "Жұмыс және қуат". Механикалық жұмыс, қуат. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, жұмыстың мәнін график бойынша анықтау, ауырлық күші мен үйкеліс күшінің жұмысын салыстыру, транспорт түрлерінің қуатын бағалау;

8) "Энергия". Кинетикалық энергия, потенциалдық энергия, энергияның сақталуы және басқа түрге айналуы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, үстел теннисіне арналған шариктің тебілу биіктігін анықтау.

9) "Жай механизмдер". Жай механизмдер, дененің массалық центрі, иіндіктің тепе-теңдік шарты, пайдалы әрекет коэффициенті. Зертханалық

жұмыс № 8: жазық фигураның массалар центрін анықтау. Зертханалық жұмыс № 9: иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау. Зертханалық жұмыс №10: көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, түсірілген күштің айналу осіне дейінгі қашықтыққа тәуелділігін зерттеу.

27. 8-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Жер және Ғарыш". Аспан денелері туралы ғылым, күн жүйесі, күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл);

2) "Жылулық құбылыстар". Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия, температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары, ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері, жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару, табиғаттағы және техникадағы жылу берілу, жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі, жылу мөлшері, заттың меншікті жылу сыйымдылығы, отынның энергиясы, отынның меншікті жану жылуы, жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және басқа түрге айналу заңы. Зертханалық жұмыс №1: әртүрлі температурадағы суларды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру. Практикалық жұмыстар: денені қыздыру үшін қажетті немесе оны суытқанда бөлінетін жылу мөлшерін есептеу, заттың меншікті жылу сыйымдылығын анықтау, заттың агрегаттық күйлері өзгерген кездегі жылу мөлшерін есептеу, жылу мөлшерінің дене массасына тәуелділігін зерттеу, жылу мөлшерінің қыздыру температурасына тәуелділігін зерттеу, әртүрлі отынның жану тиімділігін бағалау;

3) "Заттың агрегаттық күйлері". Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы, булану және конденсация, қаныққан және қанықпаған булар, қайнау, меншікті булану жылуы, қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау. Зертханалық жұмыс № 2: мұздың меншікті балқу жылуын анықтау. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, заттың фазалық ауысу графигін зерттеу, мұздың балқу температурасын зерттеу, булану жылдамдығының әртүрлі факторларға тәуелділігін зерттеу;

4) "Термодинамика негіздері". Термодинамиканың бірінші заңы, газдың

және будың жұмысы, жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы, жылу қозғалтқыштары, жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті, Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, ішкі энергияның механикалық энергияға айналуын зерттеу, жылулық тепе-теңдік орныққандағы энергияның сақталу заңын зерттеу;

5) "Электростатика негіздері". Денелердің электрленуі, электр заряды, өткізгіштер мен диэлектриктер, электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды, электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі, электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, бір-бірінен қандай-да бір арақашықтықта орналасқан және жіңішке жіпке ілінген екі бірдей ауа шарының әрекеттесуін зерттеу, электроскопты жасау;

6) "Тұрақты электр тогы. Электр тогы, электр тогы көздері, электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу, тізбек бөлігі үшін Ом заңы, өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат, өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу, электр тогының жұмысы мен қуаты, электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы, металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік, электрқызырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар, электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы). Зертханалық жұмыс № 3: "Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу". Зертханалық жұмыс №4: "Тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу". Зертханалық жұмыс №5: "Өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу". Зертханалық жұмыс №6: "Өткізгіштерді параллелді қосуды зерделеу". Зертханалық жұмыс №7: "Электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау". Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, тізбектегі ток күшін өлшеу, тізбек бөліндегі кернеуді өлшеу, өткізгіш кедергісінің материал тегіне тәуелділігі, қыздыру шамының қуаты мен жұмысын өлшеу, тізбектей қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу, параллель қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу;

7) "Электромагниттік құбылыстар". Тұрақты магниттер, магнит өрісі,

тогы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі, тогы бар шарғының магнит өрісі, электромагниттер және оларды қолдану; магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш; электр өлшеуіш құралдар, электромагниттік индукция, генераторлар. Зертханалық жұмыс № 8: "Тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу". Зертханалық жұмыс №9: "Электрмагнитті құрастыру және оның әсерін сынау". Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, су компасын (құбылнамасын) жасау, магнит өрісінің түрлі материалдар арқылы өтуін зеттеу, түрлі тиындардың магниттік қасиеттерін зерттеу, үйкеліс арқылы магниттеу, магниттің қасиетіне температураның әсері.

28. 9-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Жарық құбылыстары". Жарықтың түзу сызықты таралу заңы, жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар, сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу, жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу, линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы, линзаның көмегімен кескін алу, көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері, оптикалық аспаптар. Зертханалық жұмыс № 1: "Шынының сыну көрсеткішін анықтау. Зертханалық жұмыс №2: "Жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау". Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, қарапайым перископты жасау, калейдоскопты жасау, жазық айнадағы кескінді зерттеу, ойыс айнаға түскен және шағылған стандартты сәулелердің жүрісі, жинағыш және шашыратқыш линзадағы негізгі сәулелердің жүрісі, көз бен фотоаппараттың оптикалық жүйелерін салыстыру;

2) "Кинематика негіздері". Механикалық қозғалыс, векторлар және оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріне түсірілген проекциялары, түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу, түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру, дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі, қисықсызықты қозғалыс, материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы, сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар, центрге тартқыш үдеу. Зертханалық жұмыс №3: "Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау". Зертханалық жұмыс №4: горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын

зерделеу. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, қозғалыстың салыстырмалылығы, денелердің қозғалысын сипаттау тәсілдері;

3) "Астрономия негіздері". Жұлдызды аспан, аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі, әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт, Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары, Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау;

4) "Динамика негіздері". Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері, механикадағы күштер, Ньютонның екінші заңы, масса, Ньютонның үшінші заңы, Бүкіләлемдік тартылыс заңы, дененің салмағы, салмақсыздық, денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы, Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, күшті өлшеудің практикалық тәсілдері, жердің ауырлық өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу, дененің еркін түсу үдеуін өлшеу;

5) "Сақталу заңдары". Дене импульсі және күш импульсі, импульстің сақталу заңы, реактивті қозғалыс, механикалық жұмыс және энергия, энергияның сақталу және айналу заңы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, дененің кинетикалық энергиясының өзгеруіне қатысты күштің жұмысын салыстыру, денелердің соқтығысуы кезіндегі импульстің сақталу заңын зерттеу.

29. 10-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Тербелістер және толқындар". Тербелмелі қозғалыс, тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі, тербелмелі қозғалыстың теңдеуі, математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері, еркін және еріксіз тербелістер, резонанс, еркін электромагниттік тербелістер, толқындық қозғалыс, дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық, электромагниттік толқындар, электромагниттік толқындар шкаласы. Зертханалық жұмыс № 1: "Математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау". Зертханалық жұмыс №2: "Беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау". Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, әр түрлі маятниктер

тербелісінің периодын есептеу, еркін және еріксіз тербелістерді зерттеу, толқындардың сипаттамасын зерттеу, ұялы телефонның жұмыс істеу принципі, аналогті сигналдың берілуі, Морзе әліппесі;

2) "Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар". Жылулық сәуле шығару; жарық кванттары туралы Планк гипотезасы, фотоэффект құбылысы, рентген сәулелері, радиоактивтілік, радиоактивті сәулеленудің табиғаты, Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару;

3) "Атом ядросы. Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер, массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы, ядролық реакциялар, радиоактивті ыдырау заңы, ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция, ядролық реактор, термоядролық реакциялар, радиоизотоптар, радиациядан қорғану, элементар бөлшектер. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, радиоактивті элементтердің жартылай ыдырау периодын есептеу;

4) "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі". Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы, экологиялық мәдениет.

Тарау 4. Оқыту мақсаттарының жүйесі

30. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.1.2.4 кодында "7" – сынып, "1.2" – бөлімшесі, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

31. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа оқудың күтілетін нәтижелері:

1) "Физикалық шамалар" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқытудың мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысалдар			

	келтіру; 7.1.1.2 мұғалімнің көмегімен физикалық құбылыстарға бақылау жүргізу; тактильді индикациясы бар өлшегіш құралдардың бағытын атау; 7.1.1.3 табиғатты зерттеудің ғылыми әдістерін ажырату			
1.2 Физикалық шамалар	7.1.2.1 физикалық шамаларды олардың Халықаралық бірліктер жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіру және Брайль жүйесі бойынша олардың белгіленуін білу; 7.1.2.2 скаляр және векторлық шамаларды ажырату және мысалдар келтіру; 7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану, санды стандартты түрде Брайль жүйесі бойынша жазу	8.1.2.1 Халықаралық бірліктер жүйесі бойынша өлшем бірліктеріне өз бетінше бейімделе алуы	9.1.2.1 өлшем бірліктерін зертханалық және практикалық жұмыстарда қолдану	10.1.2.1 Менделеев сәйкес моль зарядты бірліктері
1.3 Физикалық өлшеулер	7.1.3.1 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу; 7.1.3.2 кішкентай денелердің өлшемін	8.1.3.1 эксперимент-тен деректерін жинақтау, талдау және өлшеу және қателіктерін ескеріп жазу; 8.1.3.2 тәжірибені жүргізуге әсер ететін факторларды анықтау, көріп - сипап сезу арқылы зерделеу дағдыларын қолдану;	9.1.3.1 алған нәтижені түсіндіру және қорытынды жасау; 9.1.3.2 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және көріп - сипап сезу арқылы зерделеу дағдыларын қолдану арқылы экспериментті	10.1.3.1 алған теоретикалық эксперимент нәтижелерін қорытынды жасау 10.1.3.2 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және көріп - сипап сезу арқылы зерделеу дағдыларын қолдану арқылы экспериментті

	қатарлау әдісі арқылы зертханалық жұмыстарды орындауда компенсаторлық мүмкіндіктерін қолдана отырып анықтау;		жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну;	
	7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	9.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	дағдылар арқылы жүргізуді жолдары

2) "Механика" бөлімі:

2 кесте

Бөлімшелер	Оқытудың мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Кинематиканың негіздері	7.2.1.1 сақтаулы анализаторларды қолдана отырып, келесі терминдердің физикалық мағынасын түсіндіру - материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру; 7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру; 7.2.1.3 есеп нүктесін есепке ала отырып, сызбанұсқа бойынша қозғалыстың қатыстығына есептер шығару: өзінен, жолдасынан, өзге заттардан; 7.2.1.4 түзу сызықты бірқалыпты қозғалысты және бірқалыпсыз		9.2.1.7 есептерді шығаруда тең үдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстыру мен координат теңдігін қолдану; 9.2.1.8 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін эксперименттік жолмен анықтау; 9.2.1.9 тактильді өлшеу құралдарын қолдана отырып, тең үдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың және жылдамдықтың уақытқа тәуелділік графиктерін тұрғызу және оларды түсіндіру; 9.2.1.10 еркін түсуді сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін Брайль жүйесі бойынша есеп	

	қозғалысты ажырата білу; 7.2.1.5 Брайль жүйесі бойынша қозғалыстағы дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу; 7.2.1.6 тактильді өлшеу құрылғыларын қолдана отырып, s -тің t-ға тәуелділік графигін тұрғызуда координата осьтерінде және кестелерде өлшем бірліктерін дұрыс белгілеу; 7.2.1.7 дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен келесі жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйін, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалысын, тәуелділіктің рельефті графигін оқу қабілеті; 7.2.1.8 бірқалыпты қозғалған дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау		шығаруда қолдану; 9.2.1.11 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын сипаттау; рельефті суретті көріп-сипап сезу дағдыларын қолдану мен аналогия бойынша сызу туғызу; 9.2.1.12 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау; 9.2.1.13 сақтаулы анализаторларды қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу; 9.2.1.14 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамалар арқылы сипаттау; 9.2.1.15 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыратын өрнекті есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.16 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда қолдану	
2.2	7.2.2.1 инерция құбылысын түсіндіру		9.2.2.1 инерция, инерттілік және	

Динамика негіздері	және мысалдар келтіру; 7.2.2.2 күнделікті өмірден күштердің әрекет етуіне мысалдар келтіру; сөздік сипаттау негізінде денелердің өзара әрекеттерін елестете алу; 7.2.2.3 қабылдаудың көріп –сипап сезу тәсілі арқылы пластикалық және серпімді деформацияларды ажырату, мысалдар келтіру 7.2.2.4 серпімділік күшінің серіппенің ұзаруына тәуелділік графигінен қатаңдық коэффициентін анықтау; тәуелділіктің рельефті графигіне оқу қабілеті; 7.2.2.5 Брайль жүйесі бойынша Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу; 7.2.2.6 қабылдаудың көру – тактильді негізінде тыныштық, домалау және сырғанау үйкелістерін сипаттау; 7.2.2.7 үйкеліс күшінің пайдасы мен зиянына мысалдар келтіру; 7.2.2.8 күштерді берілген масштабта графикалық түрде көрсету; 7.2.2.9 денеге бір түзудің бойымен әрекет ететін күштердің тең әрекетті күшін графикалық табу;		инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.3 көріп –сипап сезу дағдыларын қолдана отырып, ауырлық күші, серпімділік күші, және үйкеліс күші табиғатын түсіндіру; 9.2.2.4 Брайль жүйесі бойынша Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.5 Брайль жүйесі бойынша Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.6 бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны Брайль жүйесі бойынша есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.7 ғарыш аппараттардың орбиталарын салыстыру; 9.2.2.8 тартылыс өрісіндегі дененің қозғалысын сипаттайтын шамаларды анықтау; 9.2.2.9 бірінші ғарыштық жылдамдықтың формуласымен есептер

	7.2.2.10 салмақ және ауырлық күшін ажырату; 7.2.2.11 жұмысты орындау барысында компенсаторлы мүмкіндіктерді қолдана отырып, электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу; 7.2.2.12 көру қалдығын қолдана отырып, әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) қолдану; 7.2.2.13 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.2.14 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау; 7.2.2.15 есептерді шешу барысында Брайль жүйесі бойыншатығыздық кестесі емн жұмыс жасай алу, тығыздық формуласын қолдану		шығаруда қолдану; 9.2.2.10 үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау; 9.2.2.11 салмақсыздық күйді түсіндіру	
2.3Сақталу заңдары	7.2.3.1 механикалық жұмыс деген физикалық ұғымның мағынасын түсіндіру; 7.2.3.2 механикалық энергияның екі түрін ажырату; 7.2.3.3 кинетикалық энергия формуласын Брайль жүйесі бойынша есептер шығаруда		9.2.3.1 "дене импульсі" және "күш импульсін" түсініктерін ажырату; 9.2.3.2 импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.3.3 кеңістіктік -образдық ойлауды қолдана отырып,	

	қолдану; 7.2.3.4 жоғары көтерілген дене үшін потенциалдық энергиясының және серпімді дененің формуласын Брайль жүйесі бойынша есеп шығаруда қолдану; 7.2.3.5 энергияның түрленуіне мысалдар келтіру; 7.2.3.6 есептерді шығаруда механикалық энергияны сақтау заңын қолдану; 7.2.3.7 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.8 механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын Брайль жүйесі бойынша есептер шығаруда қолдану;		табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру 9.2.3.4 Байқоныр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық маңыздылығына баға беру; 9.2.3.5 механикалық жұмысты аналитикалық және графиктік тәсілмен анықтау; 9.2.3.6жұмыс пен энергияның өзара байланысын түсіндіру; 9.2.3.7 энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану; 9.2.3.8 сезімдік қабылдау негізінде көтеру мен түсіру кезіндегі күштің жағымды және жағымсыз жұмысын түсіндіру; 9.2.3.9 кеңістіктік -образдық ойлау дағдысын қолдана отырып, энергия мен ауырлық күші жұмысының өзара байланысын түсіндіру; 9.2.3.10 сезімдік қабылдау негізінде жұмыс пен серпімділіктің байланысын түсіндіру;	
2.4 Статика	7.2.4.1 "Механиканың алтын ережесін" тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына			

	мысалдар келтіру; 7.2.4.2 "күш моменті" ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру 7.2.4.3 сезімдік қабылдау негізінде жазық фигураның массалық центрін тәжірибеде анықтау; 7.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттер ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 7.2.4.5 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; 7.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әсер коэффициентін тәжірибеде анықтау 7.2.4.7 көлбеу жазықтықтың пайдалы әсер коэффициентін тәжірибеде анықтау			
2.5 Тербелістер мен толқындар				10.2.5.1 ертербелістер келтіру; 10.2.5.2 эксперименттер находить период, ч 10.2.5.3 ф қолданы

				жиілік, цинк анықтау; 10.2.5.4 те процесте сақталу э 10.2.5.5Бр бойынша тербеліс графиктер координата жылдамд үдеудің те білу; 10.2.5.6 э тербелме тербеліс себептері 10.2.5.7 м тербелісі әртүрлі па тәуелділігі 10.2.5.8 м маятник формулас үдеуін ан 10.2.5.9 п квадрат ұзындығы графикін талдау; 10.2.5.10 е амплитуда мәжбүрлі жиілігіне график бо сипаттау; 10.2.5.11 р құбылыс 10.2.5.12 жылдам және тол формула

				шығаруда; 10.2.5.13 н бойлық т салыстыр 10.2.5.14 с толқынд жылдамд эксперим анықтау; 10.2.5.15 ө негізінде пайда бол шарттары 10.2.5.16 д сипаттам толқынд және ампл сәйкестен 10.2.5.17 р пайда бол атау және қолданы мысалда 10.2.5.18 ж пайда бол табиғаты қолдану сипаттау; 10.2.5.19 т техникад пен инфра қолдану келтіру

3) тарау 3 "Жылу физикасы":

кесте 3

Бөлімшелер	Оқытудың мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып

3.1 Молекулалы-кинетикалық теория негіздері	7.3.1.1 заттардың молекулалық құрылысы негізінде, газдардың сұйықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау; 7.3.1.2 сезімдік қабылдау негізінде қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау; 7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дененің қысымының формуласын қолдану; 7.3.1.4 газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру; 7.3.1.5 сұйықтықтағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны Брайль жүйесі бойынша есептер шығаруда қолдану; 7.3.1.6 қатынас ыдыстардың қолданылуына мысалдар келтіру; 7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.8 гидравликалық машиналарды қолдану кезіндегі күштен ұтысты есептеу; 7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін ұсыну; 7.3.1.10 манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципін сипаттау;	8.3.1.1 молекулалы-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау; 8.3.1.2 температураның мәндерін әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу; 8.3.1.3 температураны өлшеуді жылулық ұлғаю негізінде сипаттау; 8.3.1.4 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айналуы сипаттау; 8.3.1.5 молекула-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау;		

	7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу; 7.3.1.12 сұйықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру; 7.3.1.13 Брайль жүйесі бойынша есептершығару кезінде Архимед заңын қолдану; 7.3.1.14 дененің сұйықта жүзу шарттарын зерттеу			
3.2Термодинамика негіздері		8.3.2.1 дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін сипаттау; 8.3.2.2 әртүрлі жылу берілудің түрлерін салыстыру, температуралық сезім мен фактурасын анықтау мақсатында әртүрлі заттарды зерделеу (ағаштан, металлдан, пластмассада, матадан, әйнектен және өзге материалдардан жасалынған заттар); 8.3.2.3 техникада және тұрмыста жылу берілу түрлерінің қолданылуына мысалдар келтіру; 8.3.2.4 әртүрлі температураға тірі ағзалардың бейімделуіне мысалдар келтіру; 8.3.2.5 жылу алмасу		

4) тарау 4 "Электр тоғы мен магнит өрісі":

кесте 4

Бөлімшелер	Цели обучения			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 класс
4.1 Электростатика негіздері		8.4.1.1 электр зарядын сипаттау; 8.4.1.2 үйкеліс арқылы денені электрлендіру және индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсерлеріне мысалдар келтіру; 8.4.1.4 электр зарядының сақталу заңын түсіндіру; 8.4.1.5 Брайль жүйесі бойынша есептер шығаруда Кулон заңын есептер шығаруда қолдану; 8.4.1.6 электр өрісі және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.7 біртекті электростатикалық өрістегі зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.8 сызықтардың бейнелерін зерделеудің тактильді сипат сезу тәсілін қолдану арқылы электр өрісін күш сызықтар арқылы графиктік кескіндеу;		

		8.4.1.9 потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.10 конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау;		
4.2 Электр тоғы		8.4.2.1 электр тоғы ұғымын және электр тогының пайда болу шарттарын түсіндіру; 8.4.2.2 электр схемасын графикалық бейнелеуде электр тізбегі элементтерінің шартты контурлы – рельефті белгілерін қолдану; 8.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын (түрлі мүмкіндігін), оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді анықтау; 8.4.2.5 тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру; 8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңын есептер шығаруда қолдану; 8.4.2.7 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіну; 8.4.2.8 есеп шығаруғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формуласын қолдану;		

		8.4.2.9 өткізгіштерді тізбектей жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау; электрлік сызбанұсқаның рельефті бейнесін құру; 8.4.2.10 өткізгіштерді параллель жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау, электрлік сызбанұсқаның рельефті бейнесін құру; 8.4.2.11 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу; 8.4.2.12 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу; 8.4.2.13 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану; 8.4.2.14 Джоуль-Ленц заңын есептер шығару үшін қолдану; 8.4.2.15 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; 8.4.2.16 кВтсағ өлшем бірлігін қолданып, электр энергиясының	

		құнын практикалық есептеулермен алу; 8.4.2.17 металл өткізгіштердегі электр тогының табиғаты және оның кедергісінің металлдағы температураға тәуелділігін сипаттау; 8.4.2.18 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру; 8.4.2.19 сұйықтардағы электр тогын сипаттау;		
4.3Магнит өрісі		8.4.3.1 сызық бейнелерін зерделеудің тактильді -сипап сезу тәсілдерін қолдана отырып, магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттама беру және магнит өрісін күш сызықтары арқылы графикалық бейнелеу; 8.4.3.2 магнит өрісінің сипаттамаларын түсіндіру; 8.4.3.3 сызық бейнелерін зерделеудің тактильді -сипап сезу тәсілдерін қолдана отырып, тогы бар түзу өткізгіштің және соленоидтің айналасында магнит өрісі сызықтарының бағытын анықтау; 8.4.3.4 сызық бейнелерін зерделеудің тактильді -сипап сезу тәсілдерін қолдана отырып, тогы бар түзу өткізгіштің және соленоидтің айналасында магнит		

		өрісі сызықтарының бағытын анықтау; 8.4.3.5 жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру; 8.4.3.6 магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсерін сипаттау; 8.4.3.7 электр қозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмысы мен құрылығысын түсіндіру; 8.4.3.8 электро магниттік индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.3.9 Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру;		
4.4 Электромагниттік толқындар және тербеліс				10.4.4.1 те контурдағы электромагниттік тербелісті сипаттау; 10.4.4.2 тү негізінде тоқтың п түсіндіру; 10.4.4.3 м толқындарының электромагниттік қасиеттерін; 10.4.4.4 ә толқындарының қолдану мысалдары; 10.4.4.5 ә

				арқылы с кезіндегі сипаттау

5) тарау "Геометриялық оптика":

кесте 5

Бөлімшелер	Оқытудың маақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 класс
5.1 Геометриялық оптиказаңдары			9.5.1.1 тактильді сызғышты қолдана отырып, Күннің және Айдың тұтылуын графикалық бейнелеу; 9.5.1.2 эксперимент арқылы түсу және шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау; 9.5.1.3 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру және түсіндіру; 9.5.1.4 жазық айнада дененің кескінін алу және оны сипаттау; 9.5.1.5 көріп -сипап сезу арқылы зерделеу дағыларын қолдана отырып, дененің кескінін алу үшін сфералық айнада сәуленің жолын салу және алынған кескінді сипаттау; 9.5.1.6 көріп -сипап сезу арқылы зерделеу дағыларын қолдана отырып, жазық параллель пластинада сәуленің жолын салу; 9.5.1.7 жарықтың сыну	

6) "Кванттық физиканың элементтері" бөлімі:

кесте 6

Бөлімшелер	Оқытудың мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
6.1 Атом мен атом ядросының құрылысы				10.6.1.1 сәттен өзгеретін энергияның температуралық тәуелділігі; 10.6.1.2 атомның зерделеу әдісінің мәнін білу, жұлдыру, жарқырау, кеңістікті ойлауды; 10.6.1.3 Планк формуласы есептер шығаруда; 10.6.1.4 фотонның құбылысы және фотонның құбылысы техникада пайдаланылуы мысалдары; 10.6.1.5 фотонның Эйнштейн есептерінде қолдануы; 10.6.1.6 рентгендік электромагниттік сәулелер түрлері мен қолдануы; 10.6.1.7 радиоактивдік қолдануы келтіру;

				10.6.1.8 а- шашырау Резерфор сипаттау;
				10.6.1.9 яд күштерді сипаттау;
				10.6.1.10 а ядросын ақауын а
				10.6.1.11 а ядросын энергияс есептер ш қолдану;
				10.6.1.12 я реакция шешуде з массалы сандарды заңын қо
6.2 Радиоактивтілік				10.6.1.13 Б бойынша элементт формулас реакциял ережелер
				10.6.2.1 а, сәулелен мен қаси түсіндіру;
				10.6.2.2 ра ыдырауд ықтимал түсіндіру;
				10.6.2.3 ра ыдырау з шығаруда
				10.6.2.4 ті реакциял шарттары

				10.6.2.5 ядролық реактордың принципі; 10.6.2.6 ядролық энергия мен ядролық энергияны салыстыру; 10.6.2.7 радиоактивті изотоптардың қолдануының мысалдары; 10.6.2.8 радиацияға қорғану әдістерін сипаттау
6.3 Элементар бөлшектер				10.6.3.1 элементар бөлшектер

7) тарау 7 "Астрономия негіздері":

кесте 7

Бөлімшелер	Оқытудың мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
7.1 Жер және Ғарыш		8.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру; 8.7.1.2 Күн жүйесінің нысандарын жүйелеу 8.7.1.3 жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуын және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру		
7.2 Астрофизикаэлементтері			9.7.2.1 абсолюттік және көрінерлік жұлдыздық шамаларды ажырату; 9.7.2.2 жұлдыздың жарқырауына әсер ететін факторларды атау;	

8) тарау 8 "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі"

кесте 8

Бөлімшелер	Оқытудың мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
8.1 Физиканың дүниетанымдық мәні				10.8.1.1 а дүниетан көзқарас қалыпта және астроном ң әсерін т 10.8.1.2 ж технолог қоршаған артықшы қауіптілігі

31. Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақмерзімді жоспарда әрбөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

32. Тоқсандағы бөлімдер және бөлім ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары

арналған "Физика" оқу пәні

жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарламасы

қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7 сынып:

кесте 1

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Физика –табиғат туралы ғылым	Физика –табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстар мысалдар келтіру
	Бақылаулар мен тәжірибелер	7.1.1.2 Мұғалімнің көмегімен құбылыстарға бақылау жүргізу, индикациясы бар өлшегіш бағытын атау
	Табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері	7.1.1.3 табиғатты зерттеудің әдістерін ажырату
Физикалық шамалар мен өлшеулер	Международная система единиц	7.1.2.1 физикалық шамалар Халықаралық бірліктер жүйесімен өлшем бірліктерімен сәйкестендіру, Брайль жүйесі бойынша олардың белгіленуін білу
	Скаляр және векторлық физикалық шамалар	7.1.2.2 скаляр және векторлық шамаларды ажырату және мысалдар келтіру
	Өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі	7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды кезде еселік және үлестік көрсеткіштерімен білу және қолдану, санды сәйкестендіру түрде Брайль жүйесі бойынша жазу
	Үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу	7.1.3.1 дененің ұзындығын, температурасын және уақыт аралығын өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу
	Зертханалық жұмыс №1 "Кішкентай денелердің өлшемін анықтау" Зертханалық жұмыс №2 "Физикалық шамаларды өлшеу"	7.1.3.2 кішкентай денелерді қатарлау әдісі арқылы зерттеу жұмыстарды орындауда қолданылатын мүмкіндіктерін қолдана отырып жазу 7.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
Механикалық қозғалыс	Механикалық қозғалыс және оның	7.2.1.1 сақтаулы анализатор

	сипаттамасы Санақ жүйесі	қолдана отырып, келесі терминдердің физикалық мағынасын түсіндіріңіз: механикалық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру
	Механикалық қозғалыстың қатыстығы	7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мыналарды жазыңыз: 7.2.1.3 есеп нүктесін есепке алу, сызбанұсқа бойынша қозғалыстың қатыстығына есептер шығару, жолдасынан, өзге заттарда
	Түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар	7.2.1.4 түзу сызықты бірқалыпты қозғалысты және бірқалыпсыз қозғалысты ажырата білу
	Жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу	7.2.1.5 Брайль жүйесі бойынша қозғалыстағы дененің жылдамдығын орташа жылдамдығын есептеу
	Әртүрлі механикалық қозғалыстардың графикалық түсініктері	7.2.1.6 тактильді өлшеу құралдарын қолдана отырып, s -тің t -ға тәуелділігін графигін тұрғызуда координаттар және кестелерде өлшем бірліктерін белгілеу 7.2.1.7 дененің орын ауыстыру уақытқа тәуелділік графигін жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйін, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалыстың тәуелділіктің релефті графигін 7.2.1.8 бірқалыпты қозғалыстың орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын
2-тоқсан		
Тығыздық	Масса және денелердің массасын өлшеу	7.2.2.11 жұмысты орындау, компенсаторлы мүмкіндіктерді пайдаланып, электронды, серіппелі таразылардың көмегімен денелердің массасын өлшеу
	Дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу	7.2.2.12 көру қалдығын қолданып, әртүрлі пішіндегі қатты денелердің сұйықтың көлемін өлшеу үйірмелі цилиндрді (мензурка) қолдану

	Заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі Зертханалық жұмыс №3 "Сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау"	7.2.2.13 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру 7.2.2.14 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау 7.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Тығыздықты есептеу	7.2.2.15 есептерді шешу барынша жүйесі бойыншатығыздықтың жұмыс жасай алу, тығыздықтың қолдану
Денелердің өзара әрекеттесуі	Инерция құбылысы	7.2.2.1 инерция құбылысын мысалдар келтіру
	Күш	7.2.2.2 күнделікті өмірден келетін әрекет етуіне мысалдар келтіріп, сипаттау негізінде денелердің әрекеттерін елестете алу
	Тартылыс құбылысы және ауырлық күші	7.2.2.10 салмақ және ауырлық күшін ажырату
	Салмақ	
	Деформация	7.2.2.3 қабылдаудың көрініс табу тәсілі арқылы пластикалық деформацияларды ажырату келтіру
	Зертханалық жұмыс №4 "Серпімді деформацияларды зерделеу"	7.2.2.4 серпімділік күшінің сипатын ұзартуға тәуелділік графигін сызу, коэффициентін анықтау; тәжірибе рельефті графигіне қабілетін 7.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Серпімділік күші, Гук заңы	7.2.2.5 Брайль жүйесі бойынша заңының формуласы бойынша күшін есептеу
	Үйкеліс күші. Үйкеліс әрекетін техникада ескеру Зертханалық жұмыс №5 "Сырғанау үйкеліс күшін зерттеу"	7.2.2.6 қабылдаудың көру – есту негізінде тыныштық, домалау, сырғанау үйкелістерін сипаттау 7.2.2.7 үйкеліс күшінің пайдалану зиянына мысалдар келтіру

	Бір түзу бойымен денеге әрекет еткен күштерді қосу	7.2.2.8 күштерді берілген маңғыс графикалық түрде көрсету 7.2.2.9 денеге бір түзудің болашақ ететін күштердің тең әрекетін графикалық табу
3-тоқсан		
Қысым	Газдардың сұйықтар және қатты денелердің молекулалық құрылымы	7.3.1.1 заттардың молекулалық негізінде, газдардың сұйық денелердің құрылымын сипаттау
	Қатты денелердегі қысым	7.3.1.2 сезімдік қабылдау нәтижесінде қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін табу 7.3.1.3 есептер шығаруда қысымның формуласын пайдалану
	Сұйықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы	7.3.1.4 газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру
	Сұйықтықтың гидростатикалық қысымы	7.3.1.5 сұйықтықтағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару. Брайль жүйесі бойынша есептерді қолдану
	Қатынас ыдыстар	7.3.1.6 қатынас ыдыстардың қолданылуына мысалдар келтіру
	Гидравликалық машина	7.3.1.7 гидравликалық машина жұмыс істеу принципін сипаттау 7.3.1.8 гидравликалық машина қолдану кезіндегі күштен үлесін табу
	Атмосфералық қысым. Атмосфералық қысымды өлшеу	7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және өлшеу әдістерін ұсыну
	Манометрлер. Сорғылар	7.3.1.10 манометр мен сорғы жұмыс істеу принципін сипаттау
	Зертханалық жұмыстар №6 "Архимед заңын зерделеу"	7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу
		7.1.3.3 физика кабинетінде

		ережелерін білу және сақтау
	Кері итеруші күш	7.3.1.12 сұйықтар мен газдар итеруші күштің табиғатын таныту
	Архимед Заңы	7.3.1.13 есептер шығару кезінде Архимед заңын қолдану
	Денелердің жүзк шарттары	7.3.1.14 дененің сұйықта жүзу шарттарын зерттеу
	Зертханалық жұмыстар №7 "Дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау"	7.1.3.3 физика кабинетінде зертханалық жұмыстар ережелерін білу және сақтау
4-тоқсан		
Жұмыс және қуат	Механикалық жұмыс Қуат	7.2.3.1 механикалық жұмыс, қуат, энергия физикалық ұғымның мағынасын түсіндіру; 7.2.3.7 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.8 механикалық жұмыс, қуат, энергия формулаларын Брайль жүйесі бойынша есептер шығаруда қолдану
Энергия	Кинетикалық энергия. Потенциалдық энергия	7.2.3.2 механикалық энергия түрлерін ажырату; 7.2.3.3 кинетикалық энергия, потенциалдық энергия Брайль жүйесі бойынша есептер шығаруда қолдану; 7.2.3.4 жоғары көтерілген дененің потенциалдық энергиясын, серпімді дененің формуласы бойынша есеп шығару
	Энергияның сақталуы және айналуы	7.2.3.5 энергияның түрленуін ажырату, келтіру; 7.2.3.6 есептерді шығаруда энергияның сақталу заңын қолдану
Күш моменті	Жай механизмдер	7.2.4.1 "Механиканың алтын ережелері" тұжырымдау және қарапайым жай механизмдердің қолданылуы, мысалдар келтіру; 7.2.4.2 "күш моменті" ұғымын түсіндіру

		физикалық мағынасын түсіндіру
	Дененің массалық центрі Зертханалық жұмыстар №8 "Жазық фигураның массалар центрін анықтау"	7.2.4.3 сезімдік қабылдау нәтижелерін фигураның массалық центрімен анықтау; 7.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған дененің күш моменттер ережесін түсіндіру және есептер шығаруда қолдану
	Зертханалық жұмыс №9 "Иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау"	7.2.4.5 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде оқу ережелерін білу және сақтау
	Иіндіктің тепе-теңдік шарты	7.2.4.6 тепе-теңдікте тұрған дененің күш моменттер ережесін түсіндіру және есептер шығаруда қолдану
	Пайдалы әрекет коэффициенті. Зертханалық жұмыс №10 "Көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау"	7.2.4.7 көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде оқу ережелерін білу және сақтау

2) 8 сынып:

кесте 2

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Ғарыш және Жер	Аспан денелері туралы ғылым	8.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру
	Күн жүйесі	8.7.1.2 Күн жүйесінің нысанын сипаттау
	Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл)	8.7.1.3 жыл мезгілдерінің ерекшеліктерін байланысты ауысуын және олардың ұзақтығын түсіндіру
Жылу құбылыстары	Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия	8.3.1.1 молекулалық кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіріп, тәжірибені сипаттау

	Температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары	8.3.1.3 температураны өлшеу тәсілдерін, оны өлшеу шкаласына ұлғаюнегізінде сипаттау; 8.3.1.2 температураның мәнін, оны өлшеу шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу
	Ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері	8.3.2.1 дененің ішкі энергиясының өзгеру тәсілдерін сипаттау
	Жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару	8.3.2.2 әртүрлі жылу берілу тәсілдерін салыстыру, температуралық фактурасын анықтау мақсатында заттарды зерделеу (ағаштан, металлдан, пластмассада, матадан, әйнектен және өзге материалдардан жасалған денелер)
	Табиғаттағы және техникадағы жылу берілу тәсілдері	8.3.2.3 техникада және тұрмыста жылу берілу түрлерінің қолданылуы, мысалдар келтіру
	Жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі	8.3.2.4 әртүрлі температураға тірі ағзалардың бейімделуіне мысалдар келтіру
	Жылу мөлшері, заттың меншікті жылу сыйымдылығы	8.3.2.5 жылу алмасу процесін немесе берген жылу мөлшерін есептеу; 8.3.2.6 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын анықтау
	Ішкі энергияны өлшеу барысындағы жылу мөлшерін есептеу	8.1.2.1 Халықаралық бірліктер жүйесі бойынша өлшем бірліктерін бейімделе алуы
	Отынның энергиясы, отынның меншікті жану жылуы	8.3.2.7 отынның жануы кезіндегі жылу мөлшерінің формуласымен жүйесі бойынша есеп шығару, қолдану
	Зертханалық жұмыс № 1 "Температуралары әр түрлі суды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру"	8.3.2.8 жылу құбылыстарын, энергияның сақталу және айналуын зерттеу; 8.1.3.3 физика кабинетінде қолданылатын ережелерін білу және сақтау
	Жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және айналу заңы	8.3.2.9 жылулық тепе-теңдік заңын теңдеуіне сәйкес шығаруда қолдану

2-тоқсан		
Заттың агрегаттық күйлері	Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы	8.3.1.4 молекула-кинетикал негізінде қатты күйден сұй айнаруды сипаттау
	Меншікті балқу жылуы	8.3.2.10 балқу/кристалдану жұтылатын/бөлінетін жылу формуласын есептер шыға Брайль жүйесі бойынша тұ кестесімен жұмыс жасай а
	Зертханалық жұмыс № 2 "Мұздың меншікті балқу жылуын анықтау"	8.3.2.11 заттың балқу және кезіндегі температураның тәуелділік графигін талдау, рельефті бейнесін оқу барь физикалық көлемдерді сәй
		8.3.2.12 эксперимент көмег меншікті балқу жылуын а
	Булану және конденсация	8.3.1.5 молекула-кинетикал негізінде заттың сұйық күй және кері айналуын сипатт 8.3.2.13 булану және конденсацияланукезіндегі температураның уақытқа т графигін талдау,тәуелділікт бейнесін оқудафизикалық сәйкестендіре алу
	Қаныққан және қанықпаған булар	8.3.2.14 сезімдік қабылдау буының мысалында қанығ
	Қайнау, меншікті булану жылуы. Қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау	8.3.2.15 меншікті булану жы 8.3.2.16 қайнау температура қысымға тәуелділігін түсін
Термодинамика негіздері	Термодинамиканың бірінші заңы	8.3.2.17 термодинамиканың біріншізаңының мағынасы
	Газдың және будың жұмысы	8.1.2.1 Халықаралық бірлік бойынша өлшем бірліктерін бейімделе алуы

	Необратимость тепловых процессов, второй закон термодинамики	8.3.2.18 термодинамиканың заңының мағынасын түсіндіру;
	Жылу қозғалтқыштары	8.3.2.20 іштен жану қозғалтқыштарының турбинасының және тоңазитқыш жұмыс істеу принципін түсіндіру; сипаттау 8.3.2.22 жылу қозғалтқыштарының энергияның түрленуін сипаттау
	Жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті	8.3.2.19 жылу қозғалтқыштарының әсер коэффициентін анықтау; 8.3.2.21 жылу қозғалтқыштарының жолдарын ұсыну
	Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер	8.3.2.23 жылу машиналарының ортаның экологиясына әсерін
3-тоқсан		
Электростатика негіздері	Электр заряды, денелердің электризациясы	8.4.1.1 электр зарядын сипаттау; 8.4.1.2 үйкеліс арқылы денелердің электрлендіру және индукцияны түсіндіру; 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсерлеріне мысалдар келтіру
	Электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды	8.4.1.4 электр зарядының сақталу заңын түсіндіру; 8.4.1.5 Брайль жүйесі бойынша сызбаларда Кулон заңын есептеу қолдану;
	Электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі	8.4.1.6 электр өрісі және оның сипаттамасы ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 8.4.1.7 біртекті электростатиктік зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.8 сызықтардың бейнесін зерделеудің тактильді сипаттамасын қолдану арқылы электр өріс сызықтар арқылы графиктер

	Электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы	8.4.1.9 потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.10 конденсаторлардың және қолданылуын сипаттау
	Конденсатор	8.4.1.11 конденсаторлардың және қолданылуын сипаттау
Тұрақты электр тогы	Электр тогы, электр тогы көздері	8.4.2.1 электр тогы ұғымын тогының пайда болу шарттау
	Электр тізбегі және оның құрамды бөліктері	8.4.2.2 электр схемасын графикалық түрде бейнелеуде электр тізбегі элементтерінің шартты контурлы – рельефтік қолдану
	Ток күші, кернеу	8.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасы (түрлі мүмкіндігін), оның өлшеуін түсіндіру
	Зертханалық жұмыс № 3 "Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу"	8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күшін кернеуді анықтау 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Зертханалық жұмыс № 4 "Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу"	8.4.2.5 тұрақты температурада өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру; 8.1.3.1 эксперимент-тен деректер жинақтау, талдау және өлшеу қателіктерін ескеріп жазу; 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Тізбек бөлігі үшін Ом заңы	8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңы шығаруда қолдану
	Өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат	8.4.2.7 кедергінің физикалық мағынасы оның өлшем бірлігін түсіну 8.4.2.8 есеп шығаруғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формуламен есептеу. Брайль жүйесі бойынша тұрақты электр физикалық өлшем кестесін

	жасауы
Зертханалық жұмыс № 5 "Өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу"	8.4.2.9 өткізгіштерді тізбектей қосудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау; электрлік сызбан жасау; рельефті бейнесін құру; 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
Зертханалық жұмыс № 6 Өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу	8.4.2.10 өткізгіштерді параллель жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау, электрлік сызбан жасау; сызбанұсқаның рельефті бейнесін құру; 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
Өткізгіштерді тізбектей қосу	8.4.2.11 өткізгіштерді тізбектей қосудың заңын қолданып, электр тізбегін жасау; есептеулер жүргізу
Өткізгіштерді параллель қосу	8.4.2.12 өткізгіштерді параллель жалғаудың заңын қолданып, электр тізбегін жасау; есептеулер жүргізу
Электр тогының жұмысы мен қуаты	8.4.2.13 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану
Электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы	8.4.2.14 Джоуль-Ленц заңын эксперимент арқылы шығару үшін қолдану
Зертханалық жұмыс № 7 "Электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау"	8.4.2.15 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; 8.4.2.16 кВтсағ өлшем бірлігімен электр энергиясының құнын есептеулермен алу; 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
Металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік	8.4.2.17 металл өткізгіштердегі электр тогының табиғаты және оның температураға тәуелділігін сипаттау
Электр қыздырғыш құралдар, қыздыру	8.4.2.18 қысқа тұйықталудың

	шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар	себептерін және алдын алу түсіндіру
	Электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы)	8.4.2.19сұйықтардағы электр сипаттау
4-тоқсан		
Электромагниттік құбылыстар	Тұрақты магниттер, магнит өрісі Зертханалық жұмыс № 8 "Тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу"	8.4.3.1 сызық бейнелерін зерттеу, тактильді -сипап сезу тәсілдерін отырып, магниттердің негізгі сипаттама беру және магниттік сызықтары арқылы графикалық 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Жердің магниттік өрісі	8.4.3.2 магнит өрісінің сипаттау түсіндіру
	Тоғы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі	8.4.3.3сызық бейнелерін зерттеу, тактильді -сипап сезу тәсілдерін отырып, тоғы бар түзу өткізгіш соленоидтің айналасында магниттік сызықтарының бағытын анықтау
	Тоғы бар шарғының магнит өрісі	8.4.3.4сызық бейнелерін зерттеу, тактильді -сипап сезу тәсілдерін отырып, тоғы бар түзу өткізгіш соленоидтің айналасында магниттік сызықтарының бағытын анықтау
	Электромагниттер және оларды қолдану Лабораториялық жұмыс № 9 "Электрмагнитті құрастыру және оның әсерін сынау"	8.4.3.5жолақ магнит пен соленоид магнит өрістерін салыстыру 8.1.3.3физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Магнит өрісінің тоғы бар өткізгішке әрекеті	8.4.3.6магнит өрісінің тоғы бар өткізгіш әсерін сипаттау
	Электроқозғалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	8.4.3.7электр қозғалтқыштың және өлшеуіш құралдардың жұмыс құрылығысын түсіндіру
	Электромагниттік индукция	8.4.3.8 электро магниттік индукция құбылысын түсіндіру
	Генератор	8.4.3.9 Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің

		келтіру

3) 9 сынып:

кесте 3

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жарық құбылыстары	Жарықтың түзу сызықты таралу заңы	9.5.1.1 тактильді сызғышты отырып, Күннің және Айдың графикалық бейнелеу
	Жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар	9.5.1.2 эксперимент арқылы шағылу бұрыштарының тәу анықтау; 9.5.1.3 айналық және шашы шағылудың мысалдарын к түсіндіру
	Жазық айна	9.5.1.4 жазық айнада денен және оны сипаттау
	Сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу	9.5.1.5 көріп -сипап сезу арқы дағыларын қолдана отыры кескінін алу үшін сфералык сәуленің жолын салу және кескінді сипаттау
	Жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу	9.5.1.6 көріп -сипап сезу арқы дағыларын қолдана отыры параллель пластинада сәу салу; 9.5.1.7 жарықтың сыну заң есептер шығару
	Толық ішкі шағылу	9.5.1.8 тәжірибеге сүйене от ішкі шағылу құбылысын тү
	Зертханалық жұмыс № 10 "Шынының сыну көрсеткішін анықтау"	9.5.1.9 экспериментте шыны көрсеткішін анықтау; 9.5.1.10 сыну көрсеткішінің мәнін кестелік мәндермен және эксперимент нәтиже

	Линзалар, линзаның оптикалық күші	9.5.1.12 линзаның сызықтық формуласына есептер шығару
	Линзаның көмегімен кескін алу	9.5.1.13 тактильді сызғышты пайдаланып, жұқа линзада сәулелердің салу және кескінге сипаттау
	Жұқа линзаның формуласы	9.5.1.11 жұқа линза формуласын шығару үшін қолдану
	Зертханалық жұмыс №11 "Жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау"	9.5.1.14 жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық анықтау; 9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері	9.5.1.15 көздің алыстан көргіштігін және жақыннан көргіштігін түзету
	Оптикалық аспаптар	9.5.1.16 қарапайым оптикалық құралдарды (перископ, Обсерватория камерасы) құрастыру
2-тоқсан		
Кинематика негіздері	Механикалық қозғалыс	9.2.1.1 сақтаулы анализатор пайдаланып, материялық нүкте мен механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарын мағынасын түсіндіру, жылдамдық қосу және орын ауыстыру тәсілдерін қолдану
	Векторлар және оларға амалдар қолдану	9.2.1.2 векторларды қосу, аз векторға скалярға көбейту
	Вектордың координаталар осьтеріндегі проекциялары	9.2.1.3 есептеу нүктесін есептеу пайдаланып, сызбанұсқа, сөздік бойынша есептер шығару (нүкте және қозғалмалы емес): (нүкте жолдасынан, өзге заттардың жылдамдығы мен орын ауыстыру анықтау; 9.2.1.4 вектордың координаталар проекцияларын анықтау, вектор құраушыларға жіктеу

	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу	9.2.1.5уақытқа тәуелділік графигін орын ауыстыру, жылдамдығын анықтау
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық	9.2.1.6түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдығын үдеу формулаларын Брайл бойынша есептер шығаруды
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі орын ауыстыру	9.2.1.7есептерді шығаруда теңайнымалы қозғалыс кезіндегі орын ауыстыру координат теңдігін қолдану
	Зертханалық жұмыс № 1 "Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау"	9.2.1.8тең үдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін экспериментальді анықтау;
		9.2.1.9тактильді өлшеу құралдарын қолдана отырып, тең үдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың жылдамдықтың уақытқа тәуелділік графигтерін тұрғызу және оларды тексеру
	Дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі	9.1.3.3физика кабинетінде мектеп ережелерін білу және сақтау
	Зертханалық жұмыс № 2 "Горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу"	9.2.1.10еркін түсуді сипаттау, теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулер жүйесі бойынша есеп шығару
		9.2.1.11теңайнымалы және теңүдемелі қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс сипаттау; рельефті суретті кинематикалық дағдыларын қолдану мен анықтау бойынша сызу тұғызу;
		9.2.1.12горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау
		9.2.1.13сақтаулы анализатор қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу;
		9.1.3.3физика кабинетінде мектеп ережелерін білу және сақтау

	Қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы	9.2.1.14дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сипаттау; бұрыштық шамалар арқылы
	Сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар	9.2.1.15сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыру; есептер шығаруда қолдану
	Центрге тартқыш үдеу	9.2.1.16 центрге тартқыш үдеуді есептер шығаруда қолдану
3-тоқсан		
Астрономия негіздері	Жұлдызды аспан	9.7.2.1абсолюттік және көрініс жұлдыздық шамаларды анықтау; 9.7.2.2 жұлдыздардың жарық ететін факторларды атау;
	Аспан сферасы	9.7.2.3 кеңістікке бейімделу; қолдана отырып, аспан сфераның негізгі элементтерін атау;
	Аспан координаталарының жүйесі	9.7.2.4 жұлдызды аспан картасын бейнелерді қабылдау мен зерттеу; көріп сипап сезу тәсілдерін қолданып, жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыз аспан координатасын анықтау;
	Әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы	9.7.2.5 әртүрлі ендіктегі жұлдыздардың шарықтау айырмашылығын анықтау;
	Жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт	9.7.2.6жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру;
	Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары	9.7.2.7Кеплер заңдарының физикалық денелерінің қозғалысын түсіндіру;
	Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау	9.7.2.8Күн жүйесіндегі денелердің ара қашықтығы мен өлшемдерін анықтау үшін параллакс әдісін қолдану
Динамика негіздері	Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері	9.2.2.1 инерция, инерттілік және инерциялық санақ жүйесі ұғымына мағынасын түсіндіру;
		9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану

	Механикадағы күштер	9.2.2.3 көріп – сипап сезу да қолдана отырып, ауырлық серпімділік күші, және үйке табиғатын түсіндіру
	Ньютонның екінші заңы	9.2.2.4Брайль жүйесі бойын екінші заңын тұжырымдау шығаруда қолдану
	Ньютонның үшінші заңы	9.2.2.5Брайль жүйесі бойын үшінші заңын тұжырымдау шығаруда қолдану
	Бүкіләлемдік тартылыс заңы	9.2.2.6бүкіләлемдік тартылы тұжырымдау және оныБрайль бойынша есептер шығаруд
	Дененің салмағы, салмақсыздық	9.2.2.10 үдеумен қозғалған салмағын анықтау 9.2.2.11салмақсыздық күй,
	Денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы.	9.2.2.9бірінші ғарыштық жы формуласынесептер
	Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы	9.2.2.7 ғарыш аппараттарды салыстыру; 9.2.2.8 тартылыс өрісіндегі д қозғалысын сипаттайтын н анықтау
4-тоқсан		
Сақталу заңдары	Дене импульсі және күш импульсі	9.2.3.1"дене импульсі" және импульсін" түсініктерін ажы
	Импульстің сақталу заңы.	9.2.3.2импульстің сақталу з тұжырымдау және есептер қолдану
	Реактивті қозғалыс	9.2.3.3кеңістіктік -образдық қолдана отырып, табиғатта техникадағы реактивті қозғ мысалдар келтіру
	Ғарыштық ракеталар	9.2.3.4Байқоныр ғарыш айл аймақтық және халықарал маңыздылығына баға беру

	Механикалық жұмыс	9.2.3.5механикалық жұмыс аналитикалық және графикалық анықтау 9.2.3.6жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру
	Жұмыс күші	9.2.3.8сезімдік қабылдау негізінде мен түсіру кезіндегі күштің жағымсыз жұмысын түсіндіру
	Ауырлық күшінің жұмысы	9.2.3.9кеңістіктік -образдық дағдысын қолдана отырып ауырлық күші жұмысының байланысын түсіндіру
	Серпімділік күштің жұмысы	9.2.3.10сезімдік қабылдау негізінде пен серпімділіктің байланысын
	Энергияның сақталу және айналу заңы	9.2.3.7энергияның сақталу шығаруда қолдану

4) 10 сынып:

кесте 4

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-ячетверть		
Тербелістер және толқындар	Тербелмелі қозғалыс	10.2.5.1 еркін және еріксіз т мысалдар келтіру
	Гармоникалық толқындар	10.2.5.2 экспериментально амплитуду, период, частоту 10.2.5.3 рассчитывать период,циклическую частоту формуле
	Тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі	10.2.5.4 тербелмелі процест сақталу заңын сипаттау
	Тербелмелі қозғалыстың теңдеуі	10.2.5.5 Брайль жүйесі бойы гармоникалық тербелістер, бойынша координатаның, жылдамдықтың және үдеуі

		жаза білу
	Тербелістер кезеңі	10.2.5.6 әртүрлі тербелмелі тербелістің пайда болу себебін анықтау;
	Математикалық маятниктердің тербелістері	10.2.5.7 маятниктер тербелістерінің әртүрлі параметрлерге тәуелділігін анықтау;
	Зертханалық жұмыс № 3 "Математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау"	10.2.5.8 математикалық маятниктің периодының формуласына қолданып, үдеуді анықтау; 10.2.5.9 период квадратының ұзындығына тәуелділік графигін салу және талдау; 10.1.3.1 алынған теоретикалық нәтижелерді экспериментальды нәтижелермен қорытынды жасау
	Еркін және еріксіз тербелістер, резонанс	10.2.5.10 еріксіз тербеліс амплитудасын мәжбүрлеуші күштің жиілігіне байланысты графигі бойынша сипаттау; 10.2.5.11 резонанс құбылысын анықтау
	Еркін электромагниттік тербелістер	10.4.4.1 тербелмелі контурдың электромагниттік тербелістерін сипаттау
	Еріксіз электромагниттік тербелістер	10.4.4.2 түсініктер негізінде электромагниттік толқының пайда болуын түсіндіру
2-тоқсан		
Тербелістер және толқындар	Толқындық қозғалыс	10.2.5.12 толқын жылдамдығын және толқын ұзындығын формуламен есеп шығаруда қолдану
	Поперечные и продольные волны	10.2.5.13 көлденең және бойлық толқындарды салыстыру
	Зертханалық жұмыс № 4 "Беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау"	10.2.5.14 су бетіндегі толқын жылдамдығын экспериментальды жолмен анықтау
	Дыбыс	10.2.5.15 естіп қабылдау негізінде дыбыстың пайда болу және таралу шарттарын атау

	Характеристики звука	10.2.5.16 дыбыс сипаттамаларының толқындарының жиілігі және амплитудасымен сәйкестендіру
	Акустикалық резонанс	10.2.5.17 резонанстың пайда болу шарттарын атау және оның мысалдар келтіру
	Жаңғырық	10.2.5.18 жаңғырықтың пайда болу табиғатын және оны қолдану сипаттау
	Ультрадыбыс	10.2.5.19 табиғатта және техникада ультрадыбыс пен инфрадыбыс қолдануға мысалдар келтіру
	Электромагниттік толқындар	10.4.4.3 механикалық толқындар мен электромагниттік толқындар қасиеттерін салыстыру
	Электромагниттік толқындардың модуляциясы мен толқындарды анықтау	10.1.3.2 эксперименттің нәтижесін ететін факторларды талдау және сипат сезу арқылы зерделену қолдану арқылы экспериментті жақсарту жолдарын ұсыну
	Радио байланыс	10.4.4.4 электромагниттік толқындар диапазонын қолдануды сипаттау мысалдар келтіру
	Жарықтың дисперсиясы	10.4.4.5 әйнек призма арқылы жарық шағылу кезіндегі жарық дисперсиясы сипаттау
	Электромагнитті толқындардың шкаласы	10.1.3.1 алынған теоретикалық және экспериментальды нәтижелер мен қорытынды жасау
3-тоқсан		
Атом құрылысы, атомдық құбылыстар	Жылулық сәуле шығару	10.6.1.1 сәулелік энергияның температураға тәуелділігін
	Абсолютті қара дене	10.6.1.2 аспан денелерін зерттеу бақылау әдісінің маңыздылығы жұлдыздардың жарқырауы мен кеңістіктік – образдық ойлау алуы

	Жарық кванттары туралы Планк гипотезасы	10.6.1.3Планкформуласын есептеу және шығарудақолдану
	Фотоны	10.6.1.2 аспан денелерін зерттеуде фотон бақылау әдісінің маңыздылығын түсіндіру; жұлдыздардың жарқырауы мен спектрін талдау; кеңістіктік – образдық ойлау қабілетін дағдыландыру; алуы
	Фотоэффект құбылысы	10.6.1.4 фотоэффект құбылысының сипаты және фотоэффект құбылысының эксперименттік техникада пайдаланылуын түсіндіру; келтіру
	Фотоэффектінің теңдігі	10.6.1.5 фотоэффект үшін Эйнштейнформуласын есептеу және қолдану
	Фотоэффектінің қолдануы	10.6.1.4 фотоэффект құбылысының сипаты және фотоэффект құбылысының эксперименттік техникада пайдаланылуын түсіндіру; келтіру
	Рентген сәулелері	10.6.1.6 рентген сәулесін электр зарядымен әрекеттестіріп, сәулелердің басқа түрлеріне айналуы; 10.6.1.7рентген сәулесін эксперименттік техникада қолдануға мысалдар келтіру
	Радиоактивтіліктің ашылуы	10.6.1.13 Брайль жүйесі бойынша химиялық элементтердің физикалық және ядролық реакциялардың жүйелерін білу; 10.1.2.1 Менделеев кестесін пайдаланып, элементтің көлемі мен зарядты өлшеу; қолдану
	Радиоактивті сәулеленудің табиғаты	10.6.2.1a, b және g - сәулелерінің табиғаты мен қасиеттерін түсіндіру
	Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы	10.6.1.8a-бөлшегінің шашырауы; Резерфорд тәжірибесін сипаттау
	Радиоактивтік айналу	10.6.1.13 Брайль жүйесі бойынша химиялық элементтердің физикалық және ядролық реакциялардың жүйелерін білу

	Ядролық күштер Ядролық өзара әрекеттесу	10.6.1.9 ядролық күштердің сипаттау
4-тоқсан		
Атом ядросы	Массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы	10.6.1.10 атом ядросының м анықтау 10.6.1.11 атом ядросының ба энергиясы формуласын ес қолдану
	Ядролық реакциялар	10.6.1.12 ядролық реакциян шешуде зарядтық және ма сандардың сақталу заңын 10.6.1.13 Брайль жүйесі бой химиялық элементтердің ф ядролық реакциялардың ж ережелерін білу; 10.6.2.2 радиоактивті ыдыр ықтималдық сипатын түсі
	Радиоактивті ыдырау заңы	10.6.2.3 радиоактивті ыдыра есептер шығаруда қолдану
	Ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция.	10.6.2.4 тізбекті ядролық ре өту шарттарын сипаттау
	Ядролы реактор	10.6.2.5 ядролық реакторды принципін сипаттау
	Термоядролық реакциялар	10.6.2.6 ядролық ыдырау м синтезді салыстыру;
	Радиоизотоптар	10.6.2.7 радиоактивті изотоп қолданудың мысалдарын
	Радиациядан қорғану	10.6.2.8 радиациядан қорға сипаттау
	Элементар бөлшектер	10.6.3.1 элементар бөлшект
Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі	Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы	10.8.1.1 адамның дүниетан көзқарасының қалыптасу және астрономияның даму түсіндіру

	Экологиялық мәдениет	10.8.1. Жаңа технологиялар ортаға әсерінің артықшылыққауіптілігін бағалау Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі 2022 жылғы 1 сәуірде № 123 бұйрығына 25-қосымша Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі 2013 жылғы 3 сәуірде № 115 бұйрығына 662-қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (әрі қарай – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – заттар мен олардың айналымы, заттар қасиеттерінің, олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін түсіндіретін заңдар мен теориялар туралы, негізгі ұғымдар мен химиялық символика туралы білімжүйесін қалыптастыру.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) Химия ғылымының негіздері, маңызды фактілері, ұғымдары, заңдары мен теориялары, химия ғылымының тілі, түсінерліктей дүниетанымдық жинақтау бойынша білім қалыптастыру;

2) химиялық құбылыстарды бақылау және түсіндіру, химиялық зертханада және күнделікті өмірде заттармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасы ережелерін сақтаудағыларын дамыту;

3) болашақ практикалық қызметінің ықтимал саласы ретінде пәнге деген қызығушылықты дамыту;

4) химияның гуманистік бағыттылығын, оның адамзат алдында тұрған басты мәселелерді шешудегі артып келе жатқан рөлін және әлемнің ғылыми бейнесіне қосқан үлесін ашу.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) химияны оқу процесінде танымдық қызметті жандандыру және түзету; білім алушылардың абстрактілі ойлауын, жалпы ғылыми әдістерді игеруін дамыту (бақылау, өлшеу, эксперимент, модельдеу));

2) химиялық заттардың құрылысын зерделеу кезінде заттық және кеңістіктік дұрыс түсініктерді қалыптастыру; заттық-кеңістіктік түсініктерді және көрнекі-бейнелі ойлауды дамытуға ықпал ететін бедерлі суреттерді, схемаларды оқу дағдыларын қалыптастыру;

3) заттардың құрамы мен құрылысы негізінде олардың химиялық қасиеттері туралы эксперименттік гипотезаларды ұсыну және тексеру дағдыларын дамыту;

4) көру, есту және сипап сезу арқылы қабылдауды, зейін қоюды, есте сақтауды, ойлау мен қиялды дамыту, көз мөлшері дағдыларын дамыту;

5) заттардың қасиеттерін, алу және тану тәсілдерін зерделеу бойынша жобаларды және оқу-зерттеу міндеттерін орындау кезінде зерттеу дағдыларын дамыту;

6) қалдықтық көру қабілетін қорғау және жұмысқа қажетті офтальмологиялық-гигиеналық нормаларды құру;

7) жаратылыстану-ғылыми дүниетанымын, оқуға саналы көзқарасын

қалыптастыру; басқа пәндермен пәнаралық байланыстарға негізделген ғылыми білімді практикалық қолдану дағдыларын қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Көру қабілеті бұзылған балаларды оқыту тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, дифференциалды, коммуникативті педагогикалық тәсілдер негізінде жүзеге асырылады.

6. Тұлғаға бағытталған тәсілді жүзеге асыру бір сынып ұжымында "орташа" оқушыға бағдарлана отырып емес, оқушылардың даралық, көру, танымдық мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, әрқайсысымен жұмыс істеуге мүмкіндік беретін психологиялық-педагогикалық жағдай жасауға ықпал етеді.

7. Іс-әрекеттік тәсіл кезінде нәтижелі әрекет үдерісінде жаңа білімді жасампаздықпен өз бетімен құру жүзеге асырылады, онда білім алушылар "химиялық реакция теңдеуі", "химиялық формула", "индекс", "коэффициент", "химиялық теңдеу" ұғымдарына сүйене отырып, бұрын алған білімдерін жүйелеп, жаңа ақпаратты тіректік білімімен байланыстыра алады, бұл танымдық мүмкіндіктерін дамытуға ықпал етеді.

8. Дифференцияланған тәсілде ақыл-ой қабілеттері мен орталық көру өткірлігін ескере отырып, әртүрлі деңгейлі тапсырмалар қолданылады, бұл білім алушыларға өз жетістіктерін көруге және мүмкіндіктерін шынайы бағалауға жағдай туғызады, пәнге деген қызығушылықты арттыруға, сабақта білім алушылардың психологиялық күйзелісін төмендетуге көмектеседі.

9. Коммуникативті тәсіл ықпал етеді:

1) мұғаліммен және құрдастарымен оқудағы ынтымақтастықты және бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыру іскерлігін қалыптастыруға; ұстанымдарды қиыстыру және мүдделерді ескеру негізінде ортақ шешім табуға және конфликттерді шешуге, өз пікірін тұжырымдап, дәлелдеуге және қорғауға;

2) эксперименттік есептерді шешу кезінде химиялық құбылыстар мен үдерістерді түсіндіре білуді қалыптастыру; себеп-салдарлық

байланыстарды өздігінен анықтауға.

10. Химия сабақтарында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану білім беру үдерісін қарқындатуға және презентациялар, жобалар өткізу кезінде сабақта жеке дара жағдай жасауға ықпал етеді, сондай-ақ бейне сабақтарда химиялық экспериментті бақылау, түсіндіру қабілетін дамытуға ықпал етеді.

11. Химияны оқыту процесінде келесі оқу және түзету пәндерімен байланыс жүзеге асырылады: "Орыс тілі", "Физика", "География", "Биология", "Алгебра", "Технология", "Қалдық көру және көру арқылы қабылдауын қорғау және дамыту", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау", "Кеңістіктік бағдарлау".

12. Арнайы көрнекі құралдар, дидактикалық материалдар және оқытудың арнайы техникалық құралдары зор түзету маңызына ие болады, соның ішінде:

1) "Зағиптарға арналған химия бойынша конструктор" оқу құралы;

2) химия кабинеті үшін арнайы жабдықтар (арнайы оқушы үстелдері, зертханалық ыдыстар, аспаптар мен реактивтер);

3) Брайль жүйесі бойынша Д.И.Менделеевтің периодтық жүйесі; Брайль бойынша ерігіштік кестесі;

4) рельефті-нүктелі шрифтпен жасалған мәтіндік дидактикалық құралдар; жазықтықта рельефпен орындалған, бірақ түрлі-түсті әрленген, сипапсезу және көру арқылы қабылдауға арналған иллюстрациялық-графикалық құралдар (жарықты сезу және қалдықтық көру қабілеті бар зағип балалар үшін); көрмейтін балалардың ерекше білім берудегі жеке қажеттіліктеріне сай келетін жеке дидактикалық материалдар мен көрнекі құралдар;

5) интерактивті тақта;

6) аудио-құралдар мен бейне-құралдар.

13. Көру қабілеті бұзылған білім алушылар үшін химиялық нысандарға тән белгілермен тікелей танысу өте маңызды, әсіресе егер олар бұрын олармен кездеспеген болса немесе көру депривациясына байланысты оларды өте үстірт және фрагментті түрде қабылдаса.

14. Нашар көретін білім алушылардың көру арқылы қабылдауының ерекшеліктеріне байланысты үлестірме материалдыбейорганикалық және органикалық химия курсының сипаттамалық бөлімінің барлық бөліктері бойынша тақырыптық коллекциялар түрінде дайындау қажет. Бұл коллекциялардағы үлгілер саны шамадан тыс болмауы керек.

3-тарау. "Химия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

16. Бағдарламаның мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) "Заттардың бөлшектері" бөлімі;
- 2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі;
- 3) "Химиядағы энергетика" бөлімі;
- 4) "Химия және қоршаған орта" бөлімі;
- 5) "Химия және өмір" бөлімі.

17. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) атомдар, иондар және молекулар;

2) атомның құрамы мен құрылысы;

3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы;

4) химиялық байланыстардың түрлері.

18. "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі;

2) химиялық реакциялардың жіктелуі;

3) зат массасының сақталу заңы;

4) металдардың электрохимиялық кернеу қатары.

19. "Химиядағы энергетика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;

2) химиялық реакциялардың жылдамдығы;

3) химиялық тепе-теңдік;

4) қышқылдар мен негіздер теориясы.

20. "Химия және қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) заттардың жіктелуі;

2) Жер химиясы;

3) көміртек және оның қосылыстары химиясы.

21. "Химия және өмір" бөлімі келесідей бөлімшені қамтиды:

1) биохимия.

22. 7-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химия пәні". Таза заттар және қоспалар. Химия – заттар туралы жаратылыстану ғылымдарының бір саласы, химияның дамуы мен маңызы, химия кабинетіндегі және зертханасындағы қауіпсіздік техникасының ережелері; таза заттар және олардың физикалық қасиеттері, біртекті және әртекті қоспалар, заттарды тазарту және бөлу тәсілдері; жәй және күрделі заттар; элемент және химиялық қосылыстар. Практикалық жұмыс №1 "Техника қауіпсіздігі ережелері және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу". Зертханалық тәжірибе №1 "Заттарды және олардың қосылыстарын салыстыру". Зертханалық тәжірибе №2 "Ластанған ас тұзын тазарту";

2) "Заттар күйінің өзгеруі". Физикалық және химиялық құбылыстар, химиялық реакция, заттың агрегаттық күйлері, қатты, сұйық, бөлшектердің кинетикалық теориясына сәйкес газтәріздес заттардың құрылымы, заттардың салқындау, қыздыру және булану үдерістері. Зертханалық тәжірибе №3 "Химиялық реакциялардың белгілерін зерттеу". Зертханалық тәжірибе №4 "Аспирин немесе салолдың салқындау үдерісін зерттеу". Зертханалық тәжірибе №5 "Судың қайнау үдерісін зерттеу". бақылау жұмысы №1.

3) "Атомдар. Молекулалар. Заттар". Атомдар мен молекулалар, атомдар мен молекулалардың айырмашылығы, химиялық элементтер, химиялық элементтердің символдары, элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу, жай және күрделі заттар, атомның құрамы мен құрылысы, ядро, протон, нейтрон, электрон, изотоптар, элементті аталуы және фундаменталды бөлшектерінің саны бойынша сипаттау;

4) "Ауа. Жану реакциясы". Ауа және оның құрамы, атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызы, жану үдерісі, заттың жану шарттары, тез тұтанатын, жанатын және жанбайтын заттар, отын, оттегі, тұтану көзі, тұтану температурасы, металдар мен бейметалдардың жануы, жану реакциясының өнімдері. Зертханалық тәжірибе №6 "Балауыз шамның жануы". Практикалық жұмыс №2/Көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттегінде жануын салыстыру". Бақылау жұмысы №2;

5) "Химиялық реакциялар". Табиғи қышқылдар мен сілтілер, "қышқылдық" және "сабынды" қасиеттер, индикаторлар, әмбебап индикатор, рН шкала метилоранж, лакмус, фенолфталеин, индикаторлардың түрлі орталардағы түстерінің өзгеруі, қышқылдар мен сілтілер, антацидті заттар, бейтараптану реакциясы, сұйылтылған қышқылдар, қышқылдардың қолданылу аймақтары, қышқылдармен жұмыс жүргізу ережелері, сұйылтылған қышқылдардың түрлі металдармен әрекеттесуі, сутекке сапалық реакция, карбонаттар, сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі, көмірқышқыл газына сапалық реакция. Зертханалық тәжірибе №7 "Ерітінділердің қышқылдық, негіздік ортасын анықтау". Зертханалық тәжірибе №8 "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы". Зертханалық тәжірибе №9 "Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен реакциясы". Зертханалық жұмыс №10 "Сутекке сапалық реакция". Практикалық жұмыс №3 "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция";

6) "Химиялық элементтердің периодтық кестесі". Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы, И. Дүберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің элементтерді жіктеуі, периодтық заң, периодтық кестенің құрылымы, периодтық кестенің құрылу принципі, атом нөмірі, ядро заряды, атомдағы элементер бөлшектер;

7) "Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формулалар". Изотоптар қоспасы, табиғи изотоптар, салыстырмалы атомдық масса, салыстырмалы молекулалық/формулалық масса, химиялық формула, химиялық элементтердің валенттілігі, бинарлы қосылыстардың формулаларын құрастыру, қосылыстардағы атомдардың қатынастары. Есептеуге берілген есептер: салыстырмалы молекулалық массаны есептеу. Бақылау жұмысы №3;

8) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Қоректік заттар, адам ағзасындағы химиялық элементтер (O, C, H, N, Ca, P, K), химиялық элементтердің тірі және өлі табиғаттағы таралуы, адам ағзасындағы микро-, макроэлементтердің биологиялық рөлі, тыныс алу үдерісі, тамақтану теңгерімі. Практикалық жұмыс № 4 "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау". Зертханалық тәжірибе №11 "Тыныс алу

үдерісін зерттеу";

9) "Геологиялық химиялық қосылыстар". Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар, табиғи ресурстар, кен орны, кен, кеннің құрамы, минералдар, табиғи ресурстарды өндіру, металдарды алу, Қазақстанның пайдалы қазбалары, минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері. Бақылау жұмысы №4;

23. 8-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Атомдардағы электрондардың қозғалысы". Атомдардағы электрондардың орналасуы, энергетикалық деңгейлер, s және p орбитальдарының пішіндері, электрондық конфигурация, электронды-графикалық формула, ион, иондардың түзілуі, "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формулаларын құрастыру. Зертханалық тәжірибе №1 "Атомдардың модельдерін жасау";

2) "Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері". Химиялық формула, химиялық реакция теңдеулері, заттардың массасының сақталу заңы, химиялық реакциялардың типтері: бірігу, ажырау, алмастыру, алмасу, табиғаттағы, химиялық реакциялар тірі организмдер мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар. №1 көрсетілім "Заттардың массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе". №2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың массасының қатынасы". Есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша химиялық бірігудегі элементтің массалық үлесін есептеу, элементтердің массалық үлестері бойынша заттың қарапайым формуласын анықтау;

3) "Металдардың химиялық белсенділігі". Металдардың тотығуы, металдардың жемірілуі; металдардың сумен әрекеттесуі, металдардың қышқыл ерітінділерімен, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуі, металдардың белсенділік қатары, металдардың белсенділігін салыстыру. №2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі". №3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітіндісімен әрекеттесуі". №3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру". Практикалық жұмыс №1 "Металдардың белсенділігін салыстыру";

4) "Заттың мөлшері". Заттың мөлшері, моль, Авогадро саны, заттың

молярлық массасы. Есептеуге берілген есептер: жәй және күрделі заттардың салыстырмалы молярлық массасын есептеу, химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың белгілі мөлшеріндегі атомдардың (молекулалардың) сандарын есептеу;

5) "Стехиометриялық есептеулер". Химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша есептер шығару, молярлық көлем, газдардың салыстырмалы тығыздығы, көлемдік қатынастар заңы, қалыпты және стандартты жағдайлар. Есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың берілген массасы немесе заттың мөлшері бойынша атомдар мен молекулалардың сандарын есептеу, химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін (газдың) және зат мөлшерін есептеу, қалыпты жағдайлардағы газдың көлемін, газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу, оттегі және ауа бойынша газдардың салыстырмалы тығыздықтарын есептеу, заттың мөлшері, молярлық масса, газдың молярлық көлемі, Авогадро заңы ұғымдарын пайдаланып формулалар бойынша есептеулер жасау, химиялық реакциялар кезіндегі газдардың көлемдік қатынастары түсініктерін қолданып есептеулер жасау;

6) "Химиялық реакциялардағы энергиямен танысу". Отынның жануы және энергияның бөлінуі, көміртекті отынның жануы кезінде көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілуі мүмкіндігі, жылыжайлық эффектсінің себептері және шешу жолдары, экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар, әртүрлі отындардың потенциалы, қоршаған ортаға әсері, кинетикалық бөлшектер теориясы тұрғысынан энергия өзгерісі, реакцияның жылу эффектсі, термохимиялық теңдеулер. №4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар". Есептеуге берілген есептер: реакциялардың термохимиялық теңдеулері бойынша реакцияның жылу эффектсі есептеу;

7) "Сутек. Оттегі және озон". Сутек – химиялық элемент және жәй зат, сутектің изотоптары (протий, дейтерий және тритий), сутектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, оттегі – химиялық элемент және жәй зат, оттектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, сутектің және оттектің бинарлы қосылыстары, табиғатта таралуы, оттектің аллотропиялық

түрөзгерісі, озон, сутек пен оттекті алу, Жер бетіндегі озон қабатының маңызы. №4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ажырауы". Практикалық жұмыс №2 "Сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу". Практикалық жұмыс №3 "Сутектің перексидінен оттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу". Есептеуге берілген есептер: реакцияға қатысатын немесе реакция нәтижесінде түзілген өнімнің белгілі массасы, заттың мөлшері немесе көлемі бойынша заттың массасын, заттың мөлшерін, (газдың) көлемін есептеу. Бақылау жұмысы №2;

8) "Химиялық элементтердің периодтық жүйесі". Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы, периодтың, топтың, атом нөмірінің физикалық мәні, химиялық элементтердің атомдарының кейбір қасиеттері мен сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі, периодтық жүйедегі орыны бойынша элементтің сипатталуы, химиялық элементтердің табиғи тектестері, сілтілік металдардың, галогендердің, инертті газдардың тектестері, металдар мен бейметалдар, периодтық кестеде орналасуына байланысты химиялық элементтің қасиеттері;

9) "Химиялық байланыс түрлері". Химиялық элементтердің электртерістілігі, атомдар арасындағы химиялық байланыстар табиғатының бірлігі, ковалентті полярлық және полярлық емес байланыс, иондық байланыс, заттың аморфты және кристалдық күйлері, кристалл торларының типтері, заттардың қасиеттерінің оның құрылысына тәуелділігі;

10) "Ерітінділер және ерігіштік". Заттардың суда еруі, заттардың судағы ерігіштігі бойынша жіктелуі, ерітінділер, еріген заттың массалық үлесі, молярлық концентрация, қатты заттардың, сұйықтардың және газдардың суда ерігіштігі, кристаллогидраттар, ерітінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі рөлі, заттарды ерігіштігіне температураның әсері;Зертханалық тәжірибе №5"Заттардың ерігіштігін зерттеу". Практикалық жұмыс №4 "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері".Практикалық жұмыс № 5 "Берілген пайыздық және молярлық концентрациялы ерітінділерді дайындау". Есептеуге берілген есептер: заттардың судағы ерігіштігін есептеу, тығыздығы мен көлемі бойынша ерітіндінің массасын анықтау, еріген заттың және еріткіштің массасын, еріген заттың массалық үлесін есептеу, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу. Бақылау жұмысы №3;

11) "Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары".

Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс, қышқылдар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, негіздер: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, тұздар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс. Зертханалық тәжірибе №6 "Оксидтердің химиялық қасиеттерін зерттеу". Зертханалық тәжірибе №7 "Қышқылдардың химиялық қасиеттерін зерттеу"; Зертханалық тәжірибе №8 "Негіздердің химиялық қасиеттерін зерттеу". Зертханалық тәжірибе №9 "Тұздардың қасиеттері және алынуы";

12) Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу. Бақылау жұмысы №4.

24. 9-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Көміртек және оның қосылыстары". Көміртектің жалпы сипаттамасы, табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуы, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолдану аймағы, көміртектің қасиеттері, көміртектің оксидтері және олардың қасиеттері, тірі ағзаларға иіс газының физиологиялық әсері, көміртектің табиғаттағы айналымы. Практикалық жұмыс №6 "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". Практикалық жұмыс №7 "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттері зерттеу". Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің

массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу;

2) "Су". Судың құрамы, қасиеттері және қолданылуы, табиғаттағы су, су – табиғи әмбебап еріткіш, сулы ерітінділер және жүзгіндер, судың бірегей қасиеттері және оның өмір үшін маңызы, судың табиғаттағы айналымы, судың ластану себептері, судың кермектігі және оны жою тәсілдері, судың және сулы ерітінділердің табиғаттағы, өндірістің түрлі салаларындағы және ауыл шаруашылығындағы маңызы, суды тазарту әдістері, ауыз суын тазарту, Қазақстан Республикасындағы ауыз су мәселесі, су бассейнін ластанудан қорғау, Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелері, сусыз мыс (II) сульфатының көмегімен суды анықтау әдісі. Зертханалық тәжірибе №10 "Судың кермектігін анықтау". Есептеуге берілген есептер: еріген заттың массалық үлесін, еріткіштің, еріген заттың массасын есептеу. Бақылау жұмысы №1.

3) "Электролиттік диссоциация". Электролиттер және бейэлектролиттер, С.Аррениустың электролиттік диссоциациялану теориясының негізгі қағидалары, электролиттік диссоциациялану механизмі, ерітінділердің немесе заттың балқымаларының электр өткізгіштігінің химиялық байланыс түріне тәуелділігі, күшті және әлсіз электролиттер, диссоциациялану дәрежесі, қышқыл, сілті және тұздардың судағы ерітінділерінде электролиттік диссоциациялануы, көпнегізді қышқылдардың, қышқылдық және негіздік тұздардың диссоциациялануы, ион алмасу реакциялары және олардың жүру жағдайлары, электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз және тұз ерітінділерінің химиялық қасиеттері, тұздар гидролизі. №1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полярлық байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы". Зертханалық тәжірибе №1 "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН -ын анықтау". Практикалық жұмыс №1 "Ион алмасу реакциялары". Зертханалық тәжірибе №2 "Тұздар гидролизі". Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың мөлшерін, массасын, реакция өнімінің көлемін есептеу, диссоциациялану дәрежесін есептеу;

4) "Бейорганикалық заттарға сапалық талдау". Катиондарға сапалық реакциялар; жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау, аниондардың сапалық реакциялары, бейорганикалық қосылыстардың құрамын сапалық талдау. Зертханалық

тәжірибе №3 жалын түсінің боялуы бойынша "Li⁺, Na⁺, K⁺, Ca²⁺, Sr²⁺, Ba²⁺, Cu²⁺ катиондарын анықтау". Зертханалық тәжірибе №4 "Fe²⁺, Fe³⁺, Cu²⁺ катиондарына сапалық реакциялар". Зертханалық тәжірибе №5 "Сулы ерітіндідегі Cl⁻, Br⁻, I⁻, PO₄³⁻, SO₄²⁻, CO₃²⁻, NO₃⁻, SiO₃²⁻ аниондарын анықтау". Практикалық жұмыс №2 "Бейорганикалық қосылыстарды сапалық талдау". Есептеуге берілген есептер: егер әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілсе химиялық теңдеулер бойынша есептеу;

5) "Химиялық реакциялардың жылдамдығы". Химиялық реакциялардың жылдамдығы, химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар, бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан реакция жылдамдығы, катализаторлар, ингибиторлар, катализаторлар мен ингибиторлардың реакция жылдамдығына әсері. №2 көрсетілім "Түрлі химиялық реакциялардың жылдамдығы". Зертханалық тәжірибе №6 "Концентрацияның температурасы мен бөлшектер көлемінің реакция жылдамдығына әсері". Практикалық жұмыс №3 "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері";

6) "Қайтымды реакциялар". Химиялық тепе-теңдік, тепе-теңдік динамикалық үдеріс ретінде, химиялық тепе-теңдіктің ығысуы, Ле-Шателье-Браун принципі, химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлардың өзгерісінің әсері, бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан химиялық тепе-теңдік. №3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар". Зертханалық тәжірибе №7 "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы". Бақылау жұмысы №2;

7) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Химиялық элементтердің тотығу дәрежелері, қосылыстардың формулалары бойынша химиялық элементтердің тотығу дәрежелерін анықтау, тотықтырғыш және тотықсыздандырғыш туралы түсінік, тотығу-тотықсыздану реакциялары, электрондық баланс әдісі;

8) "Металдар мен қорытпалар". Металдардың жалпы сипаттамасы, металдық байланыс пен металдық кристалдық тор, темір мен мыстың физикалық және химиялық қасиеттері, металдардың тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін көрсетуі, темір қорытпалары және олардың қолданылуы, металлургия туралы түсінік, шойын мен болат өндірісі, Қазақстанда металлургияның дамуы, металдар мен олардың

қорытпаларын алу, Қазақстандағы металдар және оның қосылыстарының маңызды кен орындары, металдарды өндіру үдерістері, қоршаған ортаға әсері, металдарды алу. №4 көрсетілім "Металдардың кристалдық торы модельдері. №5 көрсетілім "Металдар және қорытпалар";

9) Есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі бір массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда реакция теңдеуі бойынша заттың массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу;

10) 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топтар элементтері және олардың қосылыстары. 1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары, атомдары құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттері, сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 2 (II)-топ элементтері және олардың қосылыстары, 1 (I)-ші және 2 (II)-топ металдарының жалпы қасиеттері, кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 3 (III)-топ элементтері, алюминий және оның қосылыстары, алюминийдің қосылыстары мен қорытпаларының қолдану аймағы, алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің екідайлы қасиеттері. №6 көрсетілім "Натрийдің, кальцийдің сумен әрекеттесуі". Зертханалық тәжірибе №8 "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі". №7 көрсетілім "Алюминий мен оның қорытпалары". Зертханалық тәжірибе №9 "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі". Практикалық жұмыс №4 "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару;

11) Есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болғанда, заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын реакция теңдеуі бойынша есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу. №3 бақылау жұмысы;

25. 10-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) 17 (VII), 16 (VI), 15 (V), 14 (IV) - топтарының элементтері және олардың қосылыстары. (VII) топ элементтері, галогендер, байланыс түрі және кристалдық тор типі, топтағы галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, хлор, хлордың химиялық қасиеттері: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі, хлорсутек қышқылының құрамы қасиеттері мен қолданылуы, 16 (VI)-топ элементтері, күкірт, күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттері, күкірттің негізгі қосылыстары және олардың физикалық және химиялық қасиеттері, қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсері, күкірт қышқылы, күкірт қышқылы және оның тұздарының жалпы және ерекше қасиеттері, қасиеттері мен қолданылуы, 15 (V)-топ элементтері: азот, азоттың қасиеттері және табиғаттағы азот айналымы, аммиак, аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы, аммиак өндірісі, (Габер синтезі): азот қышқылы, азот қышқылының қасиеттері, азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері, фосфор және оның қосылыстары, фосфорды аллотропиялық түрлендіру, фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары, фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттері, минералды тыңайтқыштар, олардың Қазақстанда өндірілуі және оларды тиімді қолдану, азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсері, 14 (IV) - топ элементтері, кремний және оның қосылыстары, кремнийдің қолданылу аймағы және оның жартылай өткізгіш ретінде маңызы, сұйық кристалдар, кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор типі, кремний мен оның қосылыстарының химиялық қасиеттері, Қазақстандағы силикат өнеркәсібі. №8 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері". Практикалық жұмыс №5 "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"; Зертханалық тәжірибе №10 "Азот молекуласының моделін дайындау". Зертханалық тәжірибе №11 "Аммиак молекуласының моделін дайындау". Практикалық жұмыс №6 "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". Зертханалық тәжірибе №12 "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері". №9 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар". №10 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торларының модельдері. Есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша есептеу, бірі зат бастапқы заттардан артық берілген есептер, егер реакция өнімінің практикалық шығымының массалық үлесі белгілі болса, химиялық

реакция теңдеуі бойынша заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, құрамындағы қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы бойынша реакция өнімінің массасын есептеу;

2) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Адам ағзасының химиялық құрамы; макроэлементтер және микроэлементтер, олардың маңызы, адам ағзасының құрамына кіретін элементтер және олардың маңызы: (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe), Қазақстан тұрғындарының теңгерімді тамақтану рационы, ағзадағы кейбір элементтерді анықтау, ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы көздері, ауыр металдардың ағзаларға әсері. Зертханалық тәжірибе №13 "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау". Зертханалық тәжірибе №14 "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау". №1 бақылау жұмысы;

3) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық химия – көміртек қосылыстарының химиясы, А.М. Бутлеровтың органикалық қосылыстардың құрылыс теориясының негізгі қағидалары, органикалық заттардың ерекшеліктері, органикалық қосылыстардың жіктелуі, функционалдық топ түсінігі, органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары, органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары, органикалық қосылыстардың номенклатурасы, органикалық қосылыстардың изомериясы. №11 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері". №12 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілдерінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері". №13 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері". Есептеуге берілген есептер: элементтердің массалық үлесі және салыстырмалы тығыздығы бойынша газтәрізді заттардың молекулалық формулаларын табу;

4) "Көмірсутектер. Отын". Көмірсутектердің жіктелуі, номенклатурасы және изомериясы, қаныққан көмірсутектер, алкан, метан, қанықпаған көмірсутектер, алкендер, этилен, алкиндер, ацетилен, арендер, бензол, көмірсутектер арасындағы генетикалық байланыс, көмірсутектердің табиғи көздері, көмірсутекті отындар, табиғи газдың, мұнайдың, көмірдің Қазақстандағы кен орындары, оларды өндіру және өңдеу, көмірсутектерді өндіру, өңдеу және қолданудағы экологиялық мәселелер, көмірсутектерді экономиканың түрлі салаларында және тұрмыста пайдалану, альтернативті отын түрлері, мұнай, мұнай фракциялары және шикі мұнай

өнімдерінің қолдану аймағы. №14 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі". №15 көрсетілім "Отын түрлері". №16 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"; есептеуге берілген есептер: реакция өнімінің массасы немесе көлемі және белгілі заттың салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттың формуласын анықтау;

5) "Оттекті және азотты органикалық қосылыстар". Оттекті органикалық қосылыстардың жіктелуі және номенклатурасы, метанол, этанол, спирттердің улылығы және этил спиртінің адам организміне зиянды әсері, оттекті органикалық қосылыстардың өкілдері; этандиол, пропантриол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза, крахмал, целлюлозаның қолданылуы; карбон қышқылдары, күрделі эфирлер мен майлар, сабын, синтетикалық жуғыш заттар, синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсері, көмірсулар, нәруыздар, аминқышқылдары, биологиялық маңызды органикалық қосылыстар, Қазақстанның тамақ өнеркәсібі. Зертханалық тәжірибе №15 "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу". Зертханалық тәжірибе №16 "Нәруыздардың денатурациясы";

6) Есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда, реакция теңдеуі бойынша органикалық заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, метан, бутан, этанолдың жану реакция теңдеуі бойынша оттектің, ауаның көлемдерін есептеу. №2 бақылау жұмысы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодталған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

28. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа оқытудың күтілетін нәтижелері:

1) "Заттардың бөлшектері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімдер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Атомдар және молекулалар	7.1.1.1 "Химия" ғылымының негізін оқытатынын айту; 7.1.1.2 химиялық зертханада және кабинетінде жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін орындау; 7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу; 7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын атауы білу; 7.1.1.5 Брайль жүйесі бойынша салқындау үдерісін түсіндіру, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру; 7.1.1.6 судың қайнау үдерісін түсіндіру, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде – мольді білу және Авогадро санын атау; 8.1.1.2 формула бойынша заттың массасын, зат мөлшерін, құрылымдық бөлшектер санын есептей алу		

1.2 Атом құрамы мен құрылысы	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын айту; 7.1.2.2 әрбір элемент таңбамен белгіленетінін және атомдардың белгілі бір түрі екендігін түсіндіре білу; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу; 7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын айту; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (р+, n0, e-) мен атом ядросының құрамын түсіндіру; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін түсіндіру; 7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну; 7.1.2.10 химиялық элементтердің салыстырмалы атомдық			

	массасы анықтамасын айту; 7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосылыстардың формулаларын құру; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/ формулалық массасын есептеу			
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы		8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіну; 8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіну; 8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін атау, рельефті модельдерді қолдану; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды-графикалық формулаларын жазу, рельефті кестелер мен сызбаларды пайдалану; 8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе		

		жоғалта алатынын және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіну; 8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формуласын құрастыру		
1.4 Химиялық байланыстардың түрлері		8.1.4.1 электртерістілік ұғымына сүйеніп ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 8.1.4.2 иондық байланыстың түзілуін сипаттау және иондық қосылыстардың қасиеттерін болжау; 8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу, кристалдық тор модельдерін қолдану; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру; 9.1.4.3 құйма ұғымын білу және оның артықшылықтарын түсіндіру; 9.1.4.4 шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру	10.1.4.1 газ молекула электрон формула құрастыру кристалд мен байл анықтау, заттардың торларын модельде 10.1.4.2 а молекула электрон құрылым формула шар-білік қолдану; 10.1.4.3 аз қышқыл молекула формула атомдар а химиялы байланыс түзілуін а 10.1.4.4 кр диоксиді карбидін, байланыс кристалд сипаттау

2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі:

2-кесте

Бөлімдер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі	7.2.1.1 И. Дүбейернер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін салыстыру; 7.2.1.2 периодтық кестенің құрылымын сипаттау: топтар және периодтар; периодтық жүйені Брайль жүйесі бойынша пайдалану	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірінің физикалық мәнін түсіндіру; 8.2.1.2 бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде электрондар санының бірдей болатындығын түсінуге; 8.2.1.3 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру; 8.2.1.4 периодтық жүйедегі орны бойынша элементті сипаттау; 8.2.1.5 химиялық қасиеттері ұқсас элементтердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің табиғи ұяластарын атау және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру; 8.2.1.7 химиялық элементтің периодтық кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау; периодтық жүйені Брайль жүйесі бойынша пайдалану	9.2.1.1 атом құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттерін түсіндіру; 9.2.1.2 сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.1.3 1 (I) және 2 (II) -топ металдарының жалпы қасиеттерін салыстыру және химиялық реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.1.4 кальций оксиді мен гидроксидінің негізгі қасиеттерін түсіндіру және қолданылуын сипаттау; 9.2.1.5 атом құрылысы негізінде алюминийдің қасиеттерін түсіндіру, оның маңызды қосылыстары мен құймаларының қолдану аймағын атау; 9.2.1.6 алюминийдің, оның оксиді мен гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу; 9.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) -топ металдарының жай және күрделі заттармен әрекеттесуіне байланысты тәжірибені жоспарлау және жүргізу;	10.2.1.1 топ қасиеттерін салыстыру заңдылығын түсіндіру; 10.2.1.2 химиялық элементтердің физикалық қасиеттерін сипаттау және галогендердің реакция теңдеулерін құру; 10.2.1.3 химиялық элементтердің қышқылдылығын химиялық зерттеу және қолдану аймағын периодтық жүйе бойынша пайдалану нүктелік қасиеттерін салыстыру; 10.2.1.4 13 (III) элементтің қасиеттерін салыстыру; 10.2.1.5 күрделі аллотроп өзгерістерін физикалық қасиеттерін салыстыру; күкірттің қасиеттерін реакция теңдеулерін құрастыру; 10.2.1.6 күрделі және (VI) физикалық химиялық қасиеттерін салыстыру; диоксидің физиологиялық

				түсіндіру; 10.2.1.7 кү ерітіндісі тұздарын және хим қасиеттер 10.2.1.8 аз қасиеттер табиғатта айналым 10.2.1.9 а және қас қолданы. 10.2.1.10 а аммоний мен сілті әрекеттес алу және аммиак п ерітіндісі зерттеу; 10.2.1.11 а қышқыл реакция т құрастыр 10.2.1.12 а қышқыл қышқыл, ортақ қас зерттеу; 10.2.1.13 с және кон қышқыл металдар әрекеттес ерекшелі және эле әдісімен теңдеуін 10.2.1.14 н термиялы ерекшелі реакция т

				құрастыр 10.2.1.15 с аллотроп өзгерістер 10.2.1.16 с оның қос жалпы хи қасиеттер 10.2.1.17 н қолданы. және оны өткізгіш р қолданы. 10.2.1.18 н оның қос негізгі хи қасиеттер және реа теңдеуле
2.2 Химиялық реакциялардың жіктелуі	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу жәнесутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру; 7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру	8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу; 8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау	9.2.2.1 реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру; 9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакциялары-ның жүру себептерін түсіндіру; 9.2.2.3 тотығу дәрежесі ұғымының мағынасын түсіндіру және оны анықтау; 9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты екенін және бір мезгілде жүретіндігін түсіну; 9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну;	

			9.2.2.6 тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану-электронды қосып алу деп түсіну; 9.2.2.7 электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін қою	
2.3 Зат массасының сақталу заңы		8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару; 8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын білу; 8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу; 8.2.3.6 Авогадро заңын білу және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану;	9.2.3.1 әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу; 9.2.3.2 қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын басқа заттың массасы белгілі жағдайда, реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу; 9.2.3.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын есептеу; 9.2.3.4 газтекес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы тығыздық немесе элементтердің массалық үлестері арқылы анықтау	10.2.3.1 теңдеу бойынша мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын

		8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану		
2.4 Металдардың электрохимиялық кернеу қатары		8.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 8.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды зерттеу; 8.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын сипаттау; 8.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру; 8.2.4.6 металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу; 8.2.4.7 эксперимент нәтижесі бойынша металдардың		

3) "Химиядағы энергетика" бөлімі:

3-кесте

Бөлімдер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар	7.3.1.1 ауа құрамын атау; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну; 7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін атау; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттеkte ауаға қарағанда жақсырақ жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін түсіндіру	8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксидтер екенін және құрамында көміртегі бар отын оттеkte жанғанда, көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 парниктік эффектiнiң себептерін түсіндіру және шешу жолдарын ұсыну; 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін білу; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіну; 8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру		
3.2 Химиялық реакциялардың жылдамдығы			9.3.2.1 реакция жылдамдығы ұғымын түсіндіру; 9.3.2.2 реакция жылдамдығына әсер	

			ететін факторларды анықтау және оны бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру; 9.3.2.3 катализатордың реагенттен айырмашылығын және олардың реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру	
3.3 Химиялық тепе-теңдік			9.3.3.1 тепе-теңдікті динамикалық үдеріс ретінде сипаттау 9.3.3.2 Ле-Шателье-Браун принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.3 химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлар өзгерісінің әсерін түсіну және ажырату; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңдікті бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру; 9.3.3.5 аммиак өндірісінің үдерісін сипаттау	
3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы	7.3.4.1 кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттер белгілері болуы мүмкін екендігін білу;	8.3.4.1 заттарды олардың судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 8.3.4.2 заттар ерітінділерінің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі	9.3.4.1 қышқылдар, еритін және ерімейтін негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру;	

4) "Химия және қоршаған орта" бөлімі:

4-кесте

Бөлімдер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Заттардың жіктелуі	7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде түсіну; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу; 7.4.1.3 элемент (жай зат) қоспа және қосылыс түсініктерін ажырату; 7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдану; 7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін атау; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлай және өткізе алу		9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын атау және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру; 9.4.1.3 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру; 9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын түсіндіру; 9.4.1.5 ерітінділердің қышқылдылығы мен сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құрастыру; 9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру және оларды ажырату;	

			диссоциациялану дәрежесін анықтай білу; 9.4.1.8 Li^+, Na^+, K^+, Ca^{2+}, Sr^{2+}, Ba^{2+}, Cu^{2+} металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялу реакциясын жүргізу және сипаттау; 9.4.1.9 Fe^{2+}, Fe^{3+}, Cu^{2+} катиондарына сапалық реакция жүргізу; 9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап, нәтижесін сипаттау; 9.4.1.11 белгісіз заттардағы катион мен аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын құру және оны практикада жүзеге асыру	
4.2 Жер химиясы	7.4.2.1 жер қыр-тысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну; 7.4.2.2 кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосылыстардың кендерге жататынын түсіну; 7.4.2.3 металды алу үшін кенді өңдеу үдерісін сипаттау; 7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай	8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолдануын зерттеу; 8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін атау; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу; 8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру;	9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың кен орындарын атау және оларды өндіру процестерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 9.4.2.6 кеннен металды алу үдерісін сипаттау	10.4.2.1 қоршаған ортаға жаңбырлы сумен болу себебі экологияға әсерін түсіндіру; 10.4.2.2 фтордың қосылыстары Қазақстандағы кен орындарындағы металдардың қосылыстарымен бірге кеннен металды алу үдерісін сипаттау; 10.4.2.3 металды алу үдерісін сипаттау және оның қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 10.4.2.4 атом энергиясының металды алу үдерісінде қолданылуын сипаттау;

	екендігін және олардың кен орындарын атау; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру	8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру; 8.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру; 8.4.2.7 табиғаттағы су айналымын түсіндіру; 8.4.2.8 судың ластану қауіптілігін және салдарын анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру; 8.4.2.9 судың "кормектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру; 8.4.2.10 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін білу; 8.4.2.11 табиғаттағы және тірі ағзалар қызметі мен адамның тіршілігіндегі жүретін химиялық реакцияларды сипаттау		тыңайтқыштардың қоршаған ортаға әсерін оқып түсіндіру
4.3 Көміртек химиясы			9.4.3.1 көміртек неліктен көптеген қосылыстарында төрт байланыс түзетінін түсіндіру; 9.4.3.2 табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуын сипаттау; 9.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру;	10.4.3.1 ортамен қосылыс және көптүрлілігінің себептері; 10.4.3.2 көміртек және оның туындылар, спирттер, карбон қышқылдары, аминқышқылдарының жіктелуін; 10.4.3.3 функционал топ түсінігі және класс қосылыстарының химиялық

				анықтайт түсіндіру;
				10.4.3.4 го және гом айырмаш түсініктер
				10.4.3.5 ор қосылыс кластары алкендер арендер, альдегид қышқыл, аминқыш IUPAC ном қолдану;
				10.4.3.6 и: құбылыс көмірсуте құрылым изомерле формула құрастыр
			9.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу аймағын зерттеу;	10.4.3.7 ал химиялы сипаттау реакция т дәлелдеу
			9.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу;	10.4.3.8 ер үшін алка хлорлауд бұл еріткі қауіптілік түсіндіру;
			9.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диок-сиді мен көмір-тек моноокси- дінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру;	10.4.3.9 қ ұғымын с
			9.4.3.7 - көмір-қышқыл газын алу, оның бар екенін дәлелдеу және қасиеттерін зерттеу;	10.4.3.10 з мысалын химиялы (жану, гид гидратац сапалық түсіндіру, реакция т
			9.4.3.8 көміртегінің табиғаттағы айналымын құру және түсіндіру	

				дәлелдеу 10.4.3.11 п мысалын полимерл реакцияс механизм полимерл құрылым ерекшелі 10.4.3.12 п ыдырау м ұзақтық түсіндіру, ортада пл материал көбеюінін 10.4.3.13 з мысалын химиялы (жану, гид гидратац сапалық сипаттау, реакция т түсіндіру, 10.4.3.14 ө алынуы, л қолданы 10.4.3.15 н көміртек қосылыс ретінде п мүмкін е түсіндіру альтерна түрлерін олардың артықшы кемшілік 10.4.3.16 н көмірдің, табиғи га орындары оларды ө қоршаған

				түсіндіру; 10.4.3.17 м фракциял шикі мұн өнімдерін аймақтар 10.4.3.18 х схемасын оттекті ор заттарды 10.4.3.19 с жіктелуін этанолды қолданы. этанолды және қас 10.4.3.20 м этанолды ағзасына физиолог түсіндіру; 10.4.3.21 с мен глиц физикалы мен қолд 10.4.3.22 м қышқыл, құрамын қышқыл химиялы мен қолд сипаттау; 10.4.3.23 м мен майл ерекшелі майлард түсіндіру; 10.4.3.24 с алынуы м қолданы. 10.4.3.25 с жуғыш за

				қоршаған түсіндіру;
				10.4.3.26 н жіктелуін маңызы түсіндіру;
				10.4.3.27 н аминқыш арасында байланыс түсіндіру;
				10.4.3.28 н денатура реакцияс
				10.4.3.29 н биология мен қызм

5) "Химия және өмір" бөлімі:

5-кесте

Бөлімдер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
5.1 Биохимия	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды анықтау; 7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca, P, K) атау; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін түсіндіру			10.5.1.1 эл көрсетілг ағзасын пайдалан ағзасын кіретін эл және ола түсіндіру K, S, Cl, M 10.5.1.2 Қ тұрғында тамақтан зерттеу ж тамақтан құрастыр 10.5.1.3 ка темірдің а

				ағзасынд түсіндіру; 10.5.1.4 та өнімдерін құрамын анықтау; 10.5.1.5 қ ортаның металдар көздерін

28. Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламадағы қосымшаға сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Бөлім мен тақырыптарды оқуға бөлінетін сағат санын мұғалімнің өзі үлестіреді.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің 7-10-сыныпта

"Химия" пәнінен жаңар

мазмұндағы үлгіл

оқу бағдарламасын

қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

7.1 Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар	Химия пәні.	
	№1 практикалық жұмыс	
	"Қауіпсіздік техникасының ережелерімен және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"	7.1.1.2 химиялық зертханада кабинетінде жұмыс жүргізу қауіпсіздік техникасының ережелерімен танысу
	Элемент, қоспа және қосылыс. №1 зертханалық тәжірибе "Заттар қоспалары мен олардың қосылыстарын салыстыру"	7.4.1.1 элементті (жай зат) бөлшектер мен атомдардың жиынтығын түсіндіру;
		7.4.1.2 таза заттар атомдар мен молекулалардың бір түрінен түсіндіру;
		7.4.1.3 элемент (жай зат) қосылыс түсініктерін ажырату
7.1 Заттардың күйінің өзгеруі	Қоспаларды бөлу әдістері. №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту"	7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физикалық және химиялық қасиеттері туралы алған білімдерін қосылыс құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдану
		7.4.1.5 қоспалардың түрлерін ажырату бөлу әдістерін атау;
		7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізгі заңдарды тәжірибені жоспарлау
	Физикалық және химиялық құбылыстар. №3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілері"	7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу
	Заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін айту және бөлшектер кинетикалық теориясы тұрғысынан сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу;
	Салқындау үдерісі № 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау үдерісін зерттеу"	7.1.1.5 салқындау үдерісін танып-сезіну салқындау қисығын салу және талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру;
	Қыздыру үдерісі	7.1.1.6 судың қайнау үдерісін танып-сезіну

	№5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу"	қыздыру қисығын салу және бөлшектердің кинетикалық пайдалана отырып, өз бақылау түсіндіру
2-тоқсан		
7.2 Атомдар Молекулалар Заттар	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 атомдар мен молекулалар айырмашылығын атау
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.2 әрбір элемент таңбам белгіленетінін және атомдар бір түрі екендігін түсіндіру;
		7.1.2.3 элементтерді металды бейметалдарға жіктей алу;
		7.1.2.4 заттарды құрамына к және күрделіге жіктей алу
7.2 Ауа. Жану реакциясы	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.5 протон, электрон, нейтрон олардың атомдағы орналасу массасын зарядын атау;
		7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің құрылысы (р+, n0, e-) мен атомның құрамын атау;
		7.1.2.7 "изотоп" түсінігін атау
	Ауа. Ауаның құрамы №6 зертханалық тәжірибе "Балауыз шамның жануы"	7.3.1.1 ауа құрамын атау; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын түсіндіру 7.3.1.3 атмосфералық ауаның қорғаудың маңызын түсіну
	Жану үдерісі № 2 практикалық жұмыс/көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттеkte жануын салыстыру"	7.3.1.4 затты жағуға қажетті және жану реакциясының өлшемдерін 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар 7.3.1.6 заттардың таза оттеkte және қарағанда жақсырақ жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдар

		жануы кезінде оксидтер тү түсіндіру
3-тоқсан		
7.3 Химиялық реакциялар	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар. №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, сілтілік ортасын анықтау". №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"	7.3.4.1 кейбір табиғи қышқы сілтілердің "қышқылдық" > "сабындылық" қасиеттер б мүмкін айту; 7.3.4.2 химиялық индикато метилоранж, лакмус, фено. және олардың әртүрлі орта өзгеруін айту; 7.3.4.3 рН шкаланың негізін индикаторды қолданып, сі қышқылдарды анықтау; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды мысалында қышқылдарды бейтараптануын түсіну
	Сұйылтылған қыш-қылдардың металдар- мен әрекеттесуі. №9 зертханалық тәжірибе "Мырыш-тың сұйылтылған тұз қышқылымен әрекеттесуі". №10 зертханалық тәжірибе "Сутекке сапалық реакция"	7.2.2.1 сұйылтылған қышқы қолдану аяларын және ола жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқы әртүрлі металдармен реакт зерттеу және сутек газының сапалық ре жүзеге асыру
	Сұйылтылған қыш-қылдардың карбонат- тармен әрекеттесуі. № 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция"	7.2.2.3 кейбір карбонаттарды сұйылтылған қышқылдар реакцияларын зерттеу жән көмірқышқыл газының сап реакциясын жүзеге асыру
7.3 Химиялық элементтердің периодтық кестесі	Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы	7.2.1.1 И. ДҰберейнер, Дж. Н Менделеевтің еңбектерінің элементтердің жіктелуін са
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 периодтық кестенің сипаттау: топтар және пери периодтық жүйені Брайль бойынша пайдалану

7.3 Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формула	Салыстырмалы атомдық масса	7.1.2.8 Жердегі элементтердің планеталардың қалыптасуына болған изотоптар қоспасы кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар элементтердің атомдық массалық бөлшек сан болатындығын түсіндіру; 7.1.2.10 химиялық элементтердің салыстырмалы атомдық массасын анықтамасын атау
	Валенттілік. Химиялық формулалар. Қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық массасын есептеу	7.1.2.11 элементтердің атауы, валенттілігі және олардың қосылыстардағы атомдық массасын қолдана отырып, бинарлы қосылыстардың формуласын жазу 7.1.2.12 химиялық қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/формулалық массасын есептеу
4-тоқсан		
7.4 Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Тағам құрамындағы қоректік заттар. № 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығын сипаттау 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің құрамында қант, крахмал, (көмірсулар), майларды анықтау
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер. Тыныс алу үдерісі. №11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу үдерісін зерттеу"	7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтер (O, C, H, N, Ca, P, K) атау; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін танып білу
7.4 Геологиялық химиялық қосылыстар	Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар. Кен құрамы	7.4.2.1 жер қыр-тысында кездесетін пайдалы химиялық қосылыстарды түсіндіру; 7.4.2.2 кейбір минералдардың табиғи қосылыстардың кеніштерде жататынын түсіндіру;

		7.4.2.3 металды алу үшін ке үдерісін сипаттау
	Қазақстанның пайдалы қазбалары Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	7.4.2.4 Қазақстан қандай м табиғи ресурстармен бай е олардың кен орындарын т 7.4.2.5 табиғи ресурстарды қоршаған ортаға әсерін түс

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8.1 Атомдағы электрондардың қозғалысы	Атомда электрондардың таралуы	8.1.3.1 атомда электрондар арақашықтығы артқан сай энергетикалық деңгейлер таралатынын түсіну
	Энергетикалық деңгейлер. № 1 зертханалық тәжірибе "Атомдар модельдерін жасау"	8.1.3.2 әрбір электрон қабат саны нақты максимал мән аспайтынын түсіну; 8.1.3.3 s және p орбиталдар айту, рельефті модельдерді
	Иондардың түзілуі	8.1.3.4 алғашқы 20 химиялы электрондық конфигураци электронды-графикалық ф жазу, рельефті кестелер ме пайдалану
	Қосылыстар формуласын құрастыру	8.1.3.5 атомдар электронда немесе жоғалта алатынын нәтижесінде иондар түзіле 8.1.3.6 "нольдік қосынды" ә қосылыстардың формулас
8.1 Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.1 заттар құрамындағы массалық үлесін табу, элемент массалық үлесі бойынша з формуласын шығару

	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Зат массасының сақталу заңы. № 1 көрсетілім "Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе". № 2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың қатынасы"	8.2.3.2 әрекеттесетін заттар н эксперименттік жолмен аны 8.2.3.3 реакцияға қатысатын түзілетін заттардың формул отырып, химиялық реакция теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының с айту
	Химиялық реакция типтері	8.2.2.1 бастапқы және түзілг саны мен құрамы бойынша реакцияларды жіктеу
	Табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар	8.2.2.2 табиғаттағы және тірі адам тіршілігіндегі химиялы реакцияларды сипаттау
8.1 Металдар белсенділігін салыстыру	Металдардың оттеппен және сумен әрекеттесуі. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың салқын және ыстық сумен әрекеттесуі"	8.2.4.1 кейбір металдар басқ қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын түсіндіру 8.2.4.2 белсенді металдарды сумен, ыстық су немесе бум әрекеттесуін сипаттау; 8.2.4.3 металдар коррозиясы әсер ететін жағдайларды зе
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен әрекеттесуі. № 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуі"	8.2.4.4 қышқыл ерітінділері металдардың реакциялары 8.2.4.5 металдардың қышқы әрекеттесуінің реакция теңд құрастыру
	Металдардың тұз ерітінді-лерімен реакциялары. № 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру"	8.2.4.6 металдардың тұз еріт әрекеттесуінің жоспарын жа жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары. № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру"	8.2.4.7 эксперимент нәтиже металдардың белсенділік қ және оны анықтама мәліме сәйкестендіру; 8.2.4.8 металдардың белсен қолданып, металдардың та

		орынбасу реакцияларының мүмкіндігін болжау
2-тоқсан		
8.2 Зат мөлшері	Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны. Заттардың молярлық массасы	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшеу ретінде – мольді білу және санын айту; 8.1.1.2 формула бойынша зат массасын, зат мөлшерін, қатты бөлшектер санын есептеу
	Масса, молярлық масса және зат мөлшері арасындағы байланыс	8.1.1.3 заттың массасын, молярлық құрылымдық бөлшектерін шығару
8.2 Стехиометриялық есептеулер	Химиялық реакция теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.5 химиялық реакция теңдеуі бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу
	Авогадро заңы. Молярлық көлем	8.2.3.6 Авогадро заңын білу және стандартты жағдайларда көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану
	Газдардың салыстырмалы тығыздығы. Көлемдік қатынас заңы	8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздығы бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептеу. Газдардың көлемдік қатынасын қолдану
8.2 Химиялық реакциядағы энергиямен танысу	Отынның жануы және энергияның бөлінуі	8.3.1.1 заттың жану реакциясының көбінесе оксидтер екенін және көміртегі бар отын оттеkte және көмірқышқыл газы, иіс газ және көміртек түзілетінін түсіндіру
	Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар. № 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"	8.3.1.2 парниктік эффектінің түсіндіру және шешу жолдары 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін түсіндіру;

		8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Термохимиялық реакциялар	8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектеу кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру
8.2 Сутек. Оттекжәне озон	Сутек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы. № 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.1 сутекті ала білу және оның қасиеттері мен қолдану
	Оттек, алынуы, қасиеттері, қолданылуы. № 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ыдырауы". № 3 практикалық жұмыс "Оттекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.2 ауа құрамындағы жасанды қыртысындағы оттектің пайдалану мөлшерін атау; 8.4.2.3 оттекті ала білу және оның қасиеттері мен қолданылу
	Оттек және озон	8.4.2.4 оттектің аллотропиялық өзгерістерінің құрамы мен салыстыру; 8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қорының маңызын түсіндіру
3-тоқсан		
8.3 Химиялық элементтердің периодтық жүйесі	Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірі мен физикалық мәнін түсіндіру
	Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі	8.2.1.2 бір топтағы элементтердің электрондық деңгейінде электрон санының бірдей болатындығы; 8.2.1.3 топтар мен периодтағы элементтердің қасиеттерінің өзгеру заңдылығы
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	8.2.1.4 периодтық жүйедегі элементті сипаттау
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	8.2.1.5 химиялық қасиеттер бойынша элементтердің бір топқа жатқызылуы атау; 8.2.1.6 химиялық элементтердің ұяластарын атау және сілті металдар, галогендер, инертті элементтер

		ұяластарына мысалдар кел
	Металдар және бейметалдар	8.2.1.7 химиялық элементтер кестеде орналасуына сай к болжау; периодтық жүйені бойынша пайдалану
8.3 Химиялық байланыс түрлері	Электртерістілік. Ковалентті байланыс	8.1.4.1 электртерістілік ұғым ковалентті байланыстың тү
	Иондық байланыс	8.1.4.2 иондық байланысты сипаттау және иондық қос қасиеттерін болжау
	Кристалдық тор түрлері, байланыс типтері және заттардың қасиеттері арасындағы өзара байланыс	8.1.4.3 заттар қасиеттерінің тор типтеріне тәуелділігін т
4-тоқсан		
8.4 Ерітінділер және ерігіштік	Заттардың суда еруі.	8.3.4.1 заттарды олардың с бойынша жіктеу;
	№ 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"	8.3.4.2 заттар ерітінділерінің және күнделікті өмірдегі ма түсіндіру
	Заттардың ерігіштігі.	8.3.4.3 заттың ерігіштігіне тә әсерін түсіндіру;
	№ 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"	8.3.4.4 буландыру техникасы отырып, заттың 100 г судағы есептеу, алынған нәтижелер анықтамалық деректермен
	Еріген заттың массалық үлесі	8.3.4.5 еріген заттың массасы ерітіндінің белгілі массасын заттың массасын есептеу
8.4 Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Ерітіндідегі заттардың молярлық концентрациясы.	8.3.4.6 ерітіндідегі заттың м концентрациясын есептеу
	№ 5 практикалық жұмыс "Пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау"	
	Оксидтер. № 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	8.3.4.7 оксидтердің жіктелуі қасиеттерін айту, олардың қасиеттерін сипаттайтын р теңдеулерін құрастыру

	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	8.3.4.8 қышқылдардың жіктелуі мен қасиеттерін атау, олардың қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің қасиеттерін зерттеу"	8.3.4.9 негіздердің жіктелуі мен қасиеттерін атау, олардың қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	8.3.4.10 тұздарды алудың әдістерін атау және қолдану, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.11 тұздардың қасиеттерін атау, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыс	8.3.4.12 бейорганикалық қосылыстар негізгі кластары арасындағы байланысты зерттеу

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
9.1 Көміртек және оның қосылыстары	Көміртектің жалпы сипаттамасы	9.4.3.1 көміртек неліктен көмір қосылыстарында төрт байланыс түсіндіру; 9.4.3.2 табиғатта көміртек жүйелерінің қосылыстарының таралуы
	Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері	9.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 9.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу аясы
	Көміртектің қасиеттері.	9.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу

	№ 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". Көміртектің оксидтері. № 7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу"	9.4.3.6 көміртек жанған кезде диоксиді мен көмір-тек молекулаларының түзілу жағдайларын сипаттау және олардың ағзаға иіс газының физиологиясына әсерін түсіндіру; 9.4.3.7 - көмір-қышқыл газының қаныққан екенін дәлелдеу және қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.8 көміртегінің табиғаттағы таралуы мен айналымын құру және түсіндіру;
9.1 Су	Табиғаттағы су Судың ластану себептері. Судың кермектігі. № 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"	8.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын таныстыру; 8.4.2.7 табиғаттағы су айналымын зерттеу; 8.4.2.8 судың ластану қауіпін анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру; 8.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру; 8.4.2.10 суды сусыз мыс (II) сульфатымен қолданып анықтау тәсілін зерттеу;
2-тоқсан		
9.2 Электrolиттік диссоциация	Электrolиттер мен бейэлектrolиттер. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электrolиттік диссоциациясы" Электrolиттік диссоциациялану теориясы Қышқыл, негіз, тұздардың электrolиттік диссоциациясы. № 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті"	9.4.1.1 электrolиттер мен бейэлектrolиттердің анықтамасын айқындау; 9.4.1.2 заттардың ерітінділердегі балқымаларының электрөткізгіштігі мен химиялық байланыс түрін анықтау және олардың екендігін түсіндіру 9.4.1.3 иондық және ковалентті байланысы бар заттардың диссоциациялану механизмін зерттеу; 9.4.1.4 электrolиттік диссоциация теориясының негізгі қағида-заңдарын түсіндіру; 9.4.1.5 ерітінділердің қышқыл, сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта тұздардың анықтамасын айқындау;

	ерітінділерінің рН-ын анықтау"	қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулері
	Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер	9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттер мысал келтіру және олардың диссоциациялану дәрежесін анықтау
	№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"	9.2.2.1 реакция теңдеулерін жазу және иондық түрде құру; 9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакциялары-ның жүру себептерін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері	9.3.4.1 қышқылдар, еритін және ерімейтін негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.2 қышқылдар және негіздер мен тұздардың химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу және қорытынды жасау
	Тұздар гидролизі. № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"	9.3.4.3 орта тұз ерітіндісінің гидролизі тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 орта тұздар гидролизі молекулярлық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.5 орта тұз ерітіндісінің гидролизі реакциясын болжау
9.2 Бейорганика-лық қосылыстар-дың сапалық талдауы	Катиондарға сапалық реакциялар. № 3 зертханалық тәжірибе "Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ катиондарын жалын түсінің боялуы бойынша анықтау".	9.4.1.8 Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ металл катиондарын анықтау және түсінің боялу реакциясын жазу және сипаттау;
	№ 4 зертханалық тәжірибе "Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарына сапалық реакциялар"	9.4.1.9 Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарына сапалық реакция жүргізу
	Аниондардың сапалық реакциялары.№ 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl-, Br-, I-, PO43-, SO42-, CO32-, NO3-, SiO32- аниондарын анықтау"	9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, карбонат-, фосфат-, нитрат-аниондарына сапалық реакция жүргізу және тәжірибе жүзінде жүргізу және реакцияларын бақылап, нәтижелерін сипаттау

	№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстар құрамының сапалық талдауы"	9.4.1.11 белгісіз заттардағы аниондарды анықтау тәжіри- жоспарын құру және оны п жүзеге асыру
	Есептер шығару"Әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер"	9.2.3.1 әрекеттесуші заттард берілген реакция теңдеулер есептеулер жүргізу
3-тоқсан		
9.3 Химиялық реакция жылдамдығы	Химиялық реакциялар-дың жылдамдығы.Химиялық реакциялар жылдамдығына әсер ететін факторлар. № 2 көрсетілім "Әртүрлі реакциялар жылдамдығы". № 6 зертханалық тәжіри-бе"Реакция жылдамды-ғына температура, концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсері"	9.3.2.1 реакция жылдамды түсіндіру; 9.3.2.2 реакция жылдамды факторларды анықтау және бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан түсіндіру
	Катализаторлар. Ингибиторлар. № 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері"	9.3.2.3 катализатордың реа айырмашылығын және ола жылдамдығына әсерін түсін 9.3.2.4 реакция жылдамды ингибитордың әсерін түсін
9.3 Қайтымды реакциялар	Қайтымды және қайтым-сыз химиялық реакция-лар. Химиялық тепе-теңдік№ 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар". № 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы"	9.3.3.1 тепе-теңдікті динами ретінде сипаттау 9.3.3.2 Ле-Шателье-Браун пр бойынша химиялық тепе-т ығысуын болжау; 9.3.3.3 химиялық тепе-теңд химиялық реакция жылда жағдайлар өзгерісінің әсер ажырату; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңд бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан түсіндіру
9.3 Тотығу-тотықсыздану реакциялары	Тотығу дәрежесі. Тотығу және тотықсыздану	9.2.2.3 тотығу дәрежесі ұғым мағынасын қолдану;

		9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты және бір мезгілде жүретіндігі
	Тотығу-тотықсыздану реакциялары	9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі мен жүретін реакциялар ретіндігі 9.2.2.6 тотығу процесін электрондық тотықсыздану-электрондық түсіну
	Электрондық баланс әдісі	9.2.2.7 электрондық баланс әдісі тотығу-тотықсыздану реакцияларын коэффициенттерін қою
4-тоқсан		
9.4 Металдар мен құймалар	Металдардың жалпы сипаттамасы. № 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық тор модельдері"	9.1.4.1 металдық байланыс кристалдық тор жайындағы қолданып металдардың қасиеттерін түсіндіре алу, кристалдық тор қолдану; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық-химиялық қасиеттерді сипаттау, металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін түсіндіру
	Металдар құймалары. № 5 көрсетілім "Металдар және құймалар"	9.1.4.3 құйма ұғымын және артықшылықтарын айту; 9.1.4.4 шойын мен болаттың қасиеттерін салыстыру; 9.4.2.5 Қазақстандағы металдар орындарын атау және олардың процестерін, қоршаған ортаға түсіндіру
	Металдарды алу	9.4.2.6 кеннен металды алу сипаттау
	Есептер шығару "Реакция теңдеуі бойынша қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда зат массасын есептеу"	9.2.3.2 қоспаның белгілі бір үлесін құрайтын басқа заттың белгілі жағдайда, реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу

9.4 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топ элементтері және олардың қосылыстары	1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары. № 6 көрсетілім "Натрийдің сумен әрекеттесуі"	9.2.1.1 атом құрылысы негізгі металдардың жалпы қасиеттерін түсіндіру; 9.2.1.2 сілтілік металдардың гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеуін құрастыру
	2 (II)-топ металдары және олардың қосылыс-тары.№ 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"	9.2.1.3 1 (I) және 2 (II) -топ металдардың жалпы қасиеттерін салыстырып, химиялық реакция теңдеуін жазу; 9.2.1.4 кальций оксиді мен негізгі қасиеттерін түсіндіріп, қолданылуын сипаттау
	13 (III)-топ металдары. Алюминий және оның қосылыстары.№ 7 көрсетілім "Алюминий мен оның құймалары". № 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"	9.2.1.5 атом құрылысы негізгі алюминийдің қасиеттерін салыстырып, маңызды қосылыстары мен құймаларының қолдану аясын анықтау; 9.2.1.6 алюминийдің, оның гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу
	№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	9.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) -топ металдары жай және күрделі заттармен байланысты тәжірибені жоспарлап жүргізу

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10.1 17 (VII), 16 (VI) -топ элементтері және олардың қосылыстары	Галогендер	10.1.4.1 галоген молекулаларының электрондық формулалары және кристалдық тор түрлерін анықтау; 10.2.1.1 топта галогендер қасиеттері өзгеру заңдылықтарын болжау

	Хлор	10.2.1.2 хлордың физикалық қасиеттерін сипаттау және металдармен және галогенидтермен реакция теңдеулерін құру
	Хлорсутек қышқылы. № 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.3 хлорсутек қышқылының химиялық қасиеттерін зерттеу қолдану аясын білу; периодтық Брауль жүйесі бойынша па рельефті-нүктелі кестелер м сызбаларды қолдану
	16 (VI)-топ элементтері. Күкірт. № 7 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"	10.2.1.4 16 (VI) топ элемент қасиеттерін сипаттау; 10.2.1.5 күкірттің аллотропия өзгерістерінің физикалық к салыстыру және күкірттің х қасиеттерін көрсететін реа теңдеулерін құрастыру
	Күкірттің қосылыстары	10.2.1.6 күкірттің (IV) және (физикалық және химиялы салыстыру және күкірт дио физиологиялық әсерін түсі
	Күкірт қышқылы және оның тұздары. № 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.4.2.1 қышқылдық жаңбы пайда болу себебі мен эко әсерін түсіндіру 10.2.1.7 күкірт қышқылы ер оның тұздарының физикал химиялық қасиеттерін зер
	Есеп шығару. Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/көлемдік үлестеріне есептеулер"	10.2.3.1 теориялық мүмкінд салыстырғандағы реакция шығымын есептеу
2-тоқсан		
10.2	Азот.№ 11 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделі"	10.2.1.8 азоттың қасиеттері табиғаттағы азот айналы
15 (V)-топ элементтері және олардың қосылыстары	Аммиак. № 12 зертхана-лық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделі"	10.1.4.2 аммиактың молеку электрондық және құрылы формулаларын түсіндіру, ш модельдерді қолдану

	Аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы. № 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". Аммиак өндірісі	10.2.1.9 аммиакты алу және оның қолданылуын түсіндіру; 10.2.1.10 аммиакты аммоний ерітіндісі мен сілті ерітіндісі жолымен алу және газ тәрізді оның ерітіндісінің қасиеттерін зерттеу; 10.3.3.5 аммиак өндірісінің сипаттау
	Азот қышқылы. № 13 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"	10.1.4.3 азот қышқылының формуласын айту және атомы арасындағы химиялық байланыс түзілуін түсіндіру; 10.2.1.11 азоттан азот қышқылы реакция теңдеуін құрастыру; 10.2.1.12 азот қышқылының қышқылдармен жалпы ортақ қасиеттерін зерттеу
	Азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері	10.2.1.13 сұйылтылған және азот қышқылының металдармен әрекеттесуінің ерекшелігін электронды баланс әдісімен теңдеуін құрастыру; 10.2.1.14 нитраттың термиялық ыдырауының ерекшелігін теңдеулерін құрастыру
	Фосфор және оның қосылыстары	10.4.2.2 фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары; 10.2.1.15 фосфордың аллотропиялық өзгерістерін салыстыру; 10.2.1.16 фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттерін түсіндіру
	Минералды тыңайтқыштар. № 8 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"	10.4.2.3 минералды тыңайтқыштар жіктелуін және олардың құрамын қоректік элементтерді білу; 10.4.2.4 азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсерін

		әсерін оқып түсіндіру
10.2 14 (IV)-топ элементтері және олардың қосылыстары	Кремний және оның қосылыстары. № 9 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торының модельдері"	10.2.1.17 кремнийдің қолда және оның жартылай өткіз қолданылуын түсіндіру; 10.1.4.4 кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс және кристалдық тор типін түсіндіру; 10.2.1.18 кремний және оның қосылыстарының негізгі химиялық қасиеттерін сипаттау және теңдеулерін құрастыру
3-тоқсан		
10.3 Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макроэлементтер, микроэлементтер және олардың маңызы Ағзадағы кейбір элементтерді анықтау. № 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау". № 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"	10.5.1.1 элементтер көрсетілген ағзасының суретін пайдаланып, ағзасының құрамына кіретін элементтер атау және олардың маңызы (C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); 10.5.1.2 Қазақстан тұрғындарының тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді тамақтану рационін құрастыру; 10.5.1.3 кальций мен темірдің ағзасындағы рөлін түсіндіру; 10.5.1.4 тамақ өнімдерінің көміртекті анықтау
10.3 Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың ерекшеліктері Органикалық қосылыстардың жіктелуі. № 10 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері"	10.4.3.1 органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің себептерін таныту; 10.4.3.2 көмірсутектердің жалпы сипаттамалары: спирттер, альдегидтер, карбон қышқылдары, аминқышқылдарының жіктелуі; 10.4.3.3 функционалдық топтардың берілген класс қосылысының қасиеттерін анықтайтын теңдеулерін құрастыру

		түсіндіру
	Органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары. № 11 көрсетілім Алкандардың алғаш-қы бес өкілінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"	10.4.3.4 гомолог ұғымын және айырмашылықты түсінікте
	Органикалық қосылыстардың номенклатурасы	10.4.3.5 органикалық қосылыстардың негізгі кластары: алкандар, алкиндер, арендер, спирттер, карбон қышқылдары, аминдер үшін IUPAC номенклатурасы
	Органикалық қосылыстардың изомериясы. № 12 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"	10.4.3.6 изомерия құбылысы және көмірсутектердің құрылымдық изомерлерінің формулалары
	Есеп шығару "Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық бойынша газтекес заттардың молекулалық формуласын табу"	10.2.3.4 газтекес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы немесе элементтердің массалық арқылы анықтау
10.3 Көмірсутектер	Алкандар	10.4.3.7 алкандардың химиялық қасиеттерін сипаттау және теңдеулерімен дәлелдеу; 10.4.3.8 еріткіштерді алу үшін хлорлаудың маңызы мен бөлінетін еріткіштердің қауіптілік дәрежесі
	Алкендер.	10.4.3.9 қанықпағандық ұғымы 10.4.3.10 этен мысалында алкендердің химиялық қасиеттерін (жарылу, гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) түсіндіру, химиялық теңдеулерімен дәлелдеу;
	№ 13 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"	10.4.3.11 полиэтилен мысалында полимерлену реакциясының механизмін және полимерлердің құрылымдық ерекшеліктерін түсіндіру; 10.4.3.12 пластиктің ыдырауының ұзақтық мәселесін оқып білетін түсіндіру, қоршаған ортадағы материалдардың көбеюінің

	Алкиндер	10.4.3.13 этин мысалында а химиялық қасиеттерін (жа гидратация, галогендеу, са реакциялар) сипаттау, хими теңдеулерімен зерттеу
	Ароматты көмірсутектер. Бензол	10.4.3.14 бензолдың алыну және қолданылуын сипатт
4-тоқсан		
10.4 Отын	Көмірсутекті отындар. № 14 көрсетілім "Отын түрлері"	10.4.3.15 құрамында көмірт қосылыстардың отын ретін мүмкін екендігін түсіндіру альтернативті отын түрлері олардың артықшылықтары кемшіліктерін атау; 10.4.3.16 Қазақстандағы к мұнайдың, табиғи газдың н атау және оларды өндірудін ортаға әсерін түсіндіру
	Мұнай. № 15 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"	10.4.3.17 мұнай фракциялар мұнайды айдау өнімдерінің аймақтарын атау
10.4 Оттекті және азотты органикалық қосылыстар	Оттекті органикалық заттар. Спирттер	10.4.3.18 жіктелу схемасын оттекті органикалық заттар айту; 10.4.3.19 спирттердің жіктел мен этанолдың, қолданыл алынуын атау және қасиет 10.4.3.20 метанол мен этано ағзасына физиологиялық ә 10.4.3.21 этиленгликоль ме физикалық қасиеттері мен атау
	Карбон қышқылдары. № 16 зертханалық тәжі-рибе "Сірке қышқылы-ның қасиеттерін зерттеу"	10.4.3.22 карбон қышқылда құрамын атау және сірке қ химиялық қасиеттері мен н сипаттау
	Күрделі эфирлер мен майлар	10.4.3.23 күрделі эфирлер м

		ерекшеліктері мен майлардың түсіндіру
	Сабын мен синтетикалық жуғыш заттар	10.4.3.24 сабынның алынуы мен қолданылуын түсіндіру; 10.4.3.25 синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Көмірсулар	10.4.3.26 көмірсулардың жіктелуі мен биологиялық маңызы мен түсіндіру
	Амин қышқылдары. Нәруыздар. № 17 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы"	10.4.3.27 нәруыздағы а-аминоқышқылдар арасында пептидтік байланыстың түсіндіру; 10.4.3.28 нәруыз денатурациясының реакциясын зерттеу; 10.4.3.29 нәруыздың биологиялық функциясы мен қызметін түсіндіру

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

26-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

663-қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілі оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты -білім алушылардың бойында тарихи сана, қазақстандық патриотизм, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарды дарыту, зерттеушілік, ойлау, коммуникативті дағдыларды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) Қазақстан аумағындағы ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі қоғамның әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері мен ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

2) Қазақстанның тарихи дамуы барысында жинақталған ұлттық құндылықтар жүйесі туралы түсініктерін қалыптастыру;

3) Қазақстанның тарихи дамуының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен процестердің мәні туралы түсінік қалыптастыру;

4) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін Отандық тарих контекстінде сын тұрғысынан талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру;

5) тарихи деректердің негізінде дәлелді пайымдау дағдыларын дамыту;

6) тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру (болжамдарды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау);

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

8) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі

деректерден алынған ақпараттарды қоса алғанда, жарияланым мен электронды құралдарды қолдану.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) есту және көру қалдығы негізінде түрлі деректердегі тарихи оқиғалар туралы ақпараты адекватты түрде қабылдауын қалыптастыру: (оқулықтар, хрестоматиялар, энциклопедиялар, көркем әдебиет, интернет ресурстары);

2) оқулық пен оқу құралында бағдарлай білу дағдыларын қалыптастыру;

3) пән материалын меңгеру сапасын арттыру үшін когнитивті үдерістерін дамыту және түзету: көрнекі-бейнелі, көрнекі-әрекетті, сыни, шығармашылық ойлауын, көру, есту және сипат сезу арқылы қабылдауын, зейінін және есте сақтауын;

4) қоршаған әлемді танып білудің арнайы әдістерін меңгеру: қорытындылау, салыстыру, сипаттау, тексеру, заттар мен құбылыстар туралы түсініктерін нақтылау үшін алгоритм құру;

5) оқу, жазу және көрнекі материалмен жұмыс істеу кезінде көру қалдығын оңтайлы қолдану біліктілігін дамыту;

6) сөйлеу тілінің вербализімін түзету (дамудың басқа психикалық жақтарынан сөздік аясының басымдығы); шынайы немесе нақты деректерге сүйенбей талқылау;

7) қоршаған әлемдегі заттар мен құбылыстар туралы түсініктерінің бұзылуынан туындайтын білім алудағы формализмді жою.

2-тарау. Оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тұғырлары

5. Көру кемістігі бар оқушыларды оқыту құндылыққа бағытталған, жеке тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, дифференциалді, қарым-қатынастық тұғырлар және ақпараттық-коммуникативті технологиялар арқылы жүзеге асады.

6. Құндылыққа бағытталған тұғыр "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеяны

жүзеге асыруға септігін тигізетін мәтіндерді, практикалық тапсырмаларды, шығармашылық жаттығуларды мақсатты түрде іріктеу арқылы орындалады. Бұл ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды, адамдардың құқығы мен бостандығын сыйлайтын әрі мойындайтын, Отанының дамуына өз үлесін қосуды қалайтын жеке тұлғаны тәрбиелеуде көрініс табады.

7. Тұлғаға бағытталған тұғыр оқытудың жаңа инновациялық технологияларын, дидактикалық және рөлдік ойындарын, тест тапсырмаларын күнделікті және дәстүрлі емес сабақтарда қолдану арқылы оқушылардың жеке қабілеттерін, танымдық қызығушылықтарын, шығармашылық және интеллектуалды әлеуетін ашуды көздейді.

8. Іс-әрекеттік тұғыр оқушыларды сабақ үстінде заттық-практикалық іс-әрекеттің барлық түрлеріне қатыстыруға септігін тигізеді, балалар алған түсініктері мен білімін, біліктілігін бекітеді, олардың есту, сезу және көру арқылы қабылдау дағдыларын жетілдіреді.

9. Дифференциалді тұғыр оқушының көру қалпына байланысты, олардың жеке қабілеттері мен ерекшеліктерін ескере отырып түзету тәсілдері мен деңгейлі тапсырмаларды өңдеп жасауды қарастырады.

10. Қарым-қатынастық тұғыр оқушылар мен педагог арасындағы вербальді және вербальді емес өзара әрекеттесу кезінде біліммен, біліктілікпен және дағдымен алмасуды білдіреді; сөйлеу тілінің дамуына ықпал етеді, тыңдай білуге және сұрақтар мен жауаптарды дұрыс құрастыруға бағытталған.

11. Пән бойынша ақпаратты іздеу, өңдеу және алмасу үшін интернет-ресурстарын, онлайн-сөздіктерді, анықтамаларды, форумдарды, электронды оқулықтарды және энциклопедияларды қолдану қажет; оқу үдерісінің үздіксіздік қағидасын ұстану үшін қашықтықтан оқыту технологияларын қолдану керек.

12. Қазақстан тарихы сабақтары арнайы жабдықталған кабинеттерде өтіледі:

1) қауіпсіздік техникасының талаптарына сәйкес келетін мектеп жиһаздарымен;

2) оқытудың арнайы құралдарымен: иллюстрациялар, рельефтісуреттермен тарихи карталар, жалпақ басылған және рельефті-нүктелі кестелер, анықтамалық және көркем әдебиет, көру және сипап-сезу арқылы қабылдауға қолжетімді, ірі әрі рельефті-нүктелі шрифтмен жазылған оқулықтар;

3) оқытудың техникалық құралдарымен: компьютерлік тифлокешенімен, нашар көретіндер үшін сканерлеу және оқу үшін "Книголюб" кешенімен, интерактивті тақтамен, "Книга" электронды үлкейткіш құралымен, стационарлы және портативтіүлкейткіш құралымен, тифлоплеермен, диктофонмен.

13. Оқыту барысында жалпы білім беру және түзету пәндерімен пәнаралық байланыс жүзеге асады: қоршаған әлем, жағрафия, әдебиет, сөйлеу тілін түзету мимиканыжәне пантомимиканы дамыту, көру қалдығы мен көру арқылы қабылдауын қорғау және дамыту, кеңістікте бағдарлау. 3-тарау. Оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру "Қазақстан тарихы"

14. "Қазақстан тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

15. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі;

2) "Мәдениеттің дамуы" бөлімі;

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі;

4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі.

16. Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) этникалық қатынастар;

2) әлеуметтік қатынастар.

17. "Мәдениеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дүниетаным мен дін;

2) өнер мен әдебиет;

3) білім және ғылым.

18. "Мемлекеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) мемлекеттің ішкі саясаты;

2) мемлекеттің сыртқы саясаты.

19. "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) шаруашылық;

2) өндірістік қатынастар және сауда.

20. 5-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі. Тас дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстанда алғашқы адамның пайда болуы, әлеуметтік ұйымдасудың алғашқы формалары. Ежелгі адамдардың кәсібі (аң аулау мен терімшілік). Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Екіншілік пен мал шаруашылығының қалыптасуы. Ботай мәдениеті. Қола дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстан аумағындағы мыс пен қалайы металдарының кен орындары. Андрон мәдениеті. Қола дәуірі кезіндегі шаруашылық пен қоғамдық құрылыс. Беғазы-Дәндібай мәдениеті. Ә.Марғұлан және басқа да Қазақстанның ежелгі дәуірін зерттеушілер;

2) ежелгі көшпелілердің өмірі. Темір дәуірінің ерекшеліктері. Қазақстанның ежелгі металлургиясы. Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Алғашқы көшпелілердің өмір сүруді қамтамасыз ету жүйесі. Көшпелілердің жылжымалы баспанасы. Алғашқы көшпелілердің дүниетанымы;

3) сақтар. Қазақстан аумағындағы сақ тайпалары. Сақтар тарихы жайлы деректер. Сақтардың саяси тарихы. Қоғамдық құрылысы. Шаруашылығы мен тұрмысы. Материалдық және рухани мәдениеті. "Аңдық стиль". Есік олжасы – "Алтын адам". Шілікті алқабының патша қорғандары. Берел қорымы. Бесшатыр қорғандары. Тасмола мәдениеті;

4) үйсіндер мен қаңлылар. Үйсіндер. Үйсіндер туралы жазба деректер. Үйсіндердің қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Үйсіндердің қоғамдық құрылысы. Қаңлылар. Қаңлылар тарихына қатысты қытай және парсы деректері. Қаңлылардың қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Үйсіндердің, қаңлылардың археологиялық ескерткіштері;

5) ғұндар (хунну). Қытай деректеріндегі ғұндардың ерте тарихы. Мөде шаньюй-ғұн мемлекетінің негізін салушы. Ғұндардың саяси тарихы мен мемлекеттік құрылысы. Халықтардың ұлы қоныс аударуы (ғұндардың Батысқа жылжуы). Аттила және оның жорықтары. Ғұндардың шаруашылығы мен қоғамдық құрылысы. Ғұндар дәуіріндегі мәдениеттің дамуы;

6) сарматтар. Сарматтардың ежелгі замандағы саяси оқиғаларға

қатысуы. Сарматтардың қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Сарматтардың қоғамдық құрылысы. Сарматтардың археологиялық ескерткіштері. Мәдениеті;

7) ежелгі Қазақстан тарихына шолу. Қазақстан аумағындағы ежелгі адамдардың антропологиялық бет-әлпеті. Ежелгі Қазақстан тарихының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен үдерістері. Ежелгі Қазақстанның мәдени мұрасы.

21. 6-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) VI - IX ғасырдағы Қазақстан. Ортағасырлық Қазақстан тарихының кезеңделуі. Ұлы Түрік қағанатының құрылуы. Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер: Батыс Түрік қағанаты, Түргеш қағанаты, Қарлұқ қағанаты, Оғыз мемлекеті, Қимақ қағанаты. Атлах шайқасының тарихи маңызы. Түркі мемлекеттерінің қоғамдық-саяси құрылысы. Түркілердің әскери өнері. Шаруашылығы. Сауда және қала мәдениетінің дамуы;

2) X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан. Қарахан мемлекеті. Қазақстан аумағына исламның тарала басталуы. Наймандар, керейіттер, жалайырлар. Қыпшақ хандығы. "Дешті Қыпшақ" түсінігі. Шаруашылығы: көшпелі, отырықшы. Сауда. Қала мәдениеті. Ұлы Жібек жолының тарихи маңызы. Түркі мәдениетінің әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі. Түркі әлемінің көрнекті ойшылдары;

3) XIII - XV ғасырлардың бірінші жартысындағы Қазақстан. Шыңғыс ханның жаулаушылық соғыстары. Отырар қорғанысы. Моңғол империясының құрылуы. Алтын Орда. Ақ Орда. Моғолстан мемлекеті. Әмір Темір жорықтары. Ноғай Ордасы. Әбілқайыр хандығы. XIII - XV ғасырлардың бірінші жартысындағы мемлекеттердің қоғамдық-саяси құрылысы. Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстан туралы. Шаруашылық. Сауданың дамуы. Мәдениет;

4) қазақ халқының қалыптасуы. Қазақтар – Ұлы Дала мұрагері: тарихи және этникалық сабақтастық. "Қазақ" этнонимі. Қазақ халқының біртұтас халық болып қалыптасу үдерісінің аяқталуы;

5) біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы. Қазақ ұлттық мемлекетінің құрылу алғышарттары. Қазақ хандығының құрылуы (аумағы, халықтың этникалық құрамы). Мемлекеттің негізін салушылар – Жәнібек пен Керей. М.Х. Дулатидің "Тарихи Рашиди" еңбегі – Қазақ хандығының алғашқы тарихы жөніндегі құнды дерек. Қазақ хандығы қалыптасуының алғашқы жылдарындағы ішкі және сыртқы саясаты. Біртұтас қазақ мемлекеті қалыптасуының тарихи маңызы;

6) қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы. Қасым хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының нығаюы. Хақназар хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының одан әрі нығаюы және саяси өркендеуі. Тәуекел ханның ішкі және сыртқы саясаты. Есім ханның ішкі және сыртқы саясаты. Жәңгір хан. Орбұлақ шайқасы. Тауке ханның билігі. "Жеті жарғы". Қазақтың ұлы билері. Қазақ хандығының мемлекеттік-әкімшілік құрылымы. Қазақ қоғамының әлеуметтік стратификациясы;

7) XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет. Қазақ халқының мәдениеті: материалдық, рухани мәдениет. Әдебиет пен өнер: ақын-жыраулар, халық әншілері мен композиторлардың шығармашылығы, музыкалық өнер. Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы: мал шаруашылығы, егіншілік.

22. 7-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) XVIII ғасырдың басындағы Қазақстан: сыртқы және ішкі саяси жағдай. Жоңғар мемлекеті. Қазақ-жоңғар соғыстары. "Ақтабан шұбырынды, алқакөл сұлама" заманы. Қарақұм мен Ордабасыдағы құрылтайлар – қазақ жасағының құрылуы. Аңырақай шайқасы. Отан;

2) XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақ хандығы. XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қатынастары. XVIII ғасырдың басындағы Ресей империясы назарындағы Қазақстан (саяси және экономикалық мақсаттар, әскери-барлау экспедициялары, алғашқы әскери бекіністердің салынуы). Кіші жүз ханы Әбілқайырдың Ресей бодандығын қабылдауы: себептері мен мақсаттары. XVIII ғасырдың 30-50-жылдарындағы Қазақстандағы Ресей империясының саясаты. XVIII ғасырдың 40-жылдарындағы Қазақстандағы ішкі саяси жағдайдың

асқынуы. Абылай хан тұсындағы Қазақ хандығы: ішкі және сыртқы саясаты;

3) XVIII ғасырдағы Қазақстан мәдениеті. XVIII ғасыр ақын-жырауларының шығармашылығы. XVIII ғасыр тарихы бойынша қазақ деректері. Қазақтардың қолданбалы өнері;

4) отарлау және ұлт-азаттық күрес. Ресей империясының отаршылдық саясаты: мақсаттары мен әдістері. Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, қозғалыстың қозғаушы күші, кезеңдері мен барысы, нәтижелері). 1822-1824 жылдардағы патша реформалары (Кіші және Орта жүздегі хандық биліктің жойылуы). 1836-1838 жылдардағы Бөкей ордасындағы қазақтардың көтерілісі (себептері, негізгі кезеңдері мен шайқастары). XIX ғасырдың бірінші жартысындағы қазақ халқының ұлт-азаттық қозғалыстары (Жоламан Тіленшіұлы, Саржан Қасымов бастаған көтеріліс). Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, мақсаттары мен қозғаушы күштері, негізгі кезеңдері). Кенесары Қасымұлы: тұлға және саясаткер. Жанхожа Нұрмұхамедұлы және Есет Көтібарұлы бастаған ұлт-азаттық көтеріліс (себептері, көтеріліс барысы). Ресей империясының Қазақстанның оңтүстік аймақтарын қосып алуы. XVIII ғасырдың соңы – XIX ғасырдағы Қазақстандағы ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихи маңызы;

5) Қазақстан Ресей империясының құрамында. XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы патшалық реформалар. 1867-1868 жылдардағы реформалар. Қазақстандағы патшалық Ресейдің аграрлық және қоныстандыру саясаты. 1860-1870 жылдардағы ұлт-азаттық күрес (себептері мен көтеріліс барысы). XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Капиталистік қатынастардың ене бастауы. XIX ғасырдың 80-90 - жылдарындағы әкімшілік-аумақтық реформалар: мазмұны мен салдары. Сауда қатынастарының дамуы. Жетісу аумағына ұйғырлар мен дүнгендердің қоныс аударуы. Дәстүрлі қазақ қоғамының трансформациясы. XIX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамдық-саяси ойлардың дамуы;

23. 8-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) XIX ғасыр-XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті. XIX ғасырдағы Қазақстандағы ағарту ісі мен ғылымның дамуы. Бөкей ордасының ханы Жәңгірдің ағартушылық қызметі. Қазақстанның ғылыми зерттелуі (П.Семенов-Тянь-Шанский, Г.Н.Потанин, В.В.Радлов, М. Шорманов, М. Бабаджанов, А. Диваев). Зайырлы және діни білім беру мекемелері. Жадиттік және білім берудегі жаңашылдық. Шоқан Уәлиханов – ұлы қазақ ғалымы. Ыбырай Алтынсарин – ағартушы, жаңашыл-педагог, қоғам қайраткері. Абай Құнанбайұлы – ұлы ойшыл, қазақ жазба әдебиетінің негізін салушы. Қазақ музыкалық мәдениетінің дамуы (Құрманғазы Сағырбайұлы, Тәттімбет Қазанғапұлы, Дәулеткерей Шығайұлы). Әйгілі суретшілер шығармашылығындағы ұлттық контекст. Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпеев және К. Халидтің тарихи еңбектері;

2) XX ғасырдың басындағы Қазақстан. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. XX ғасырдың басындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Столыпиннің аграрлық реформасы және шаруалардың Қазақстанға жаппай қоныс аударуы. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуы. Сауданың дамуы. 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс. Қазақ ұлттық зиялылар қауымы және оның XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси үдерістерге әсері. Ұлттық баспаның дамуы ("Қазақ" газеті, "Айқап" журналы). 1917 жылғы революциялар. "Алаш" партиясының құрылуы. "Алаш-Орда" үкіметі. Қазақ халқының саяси көшбасшылары(Ә. Бөкейхан, А. Байтұрсынов, М. Дулатов, Б. Қаратаев, М. Тынышпаев, М. Шоқаев). XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының ғылыми еңбектері;

3) Қазақстандағы Кеңес үкіметінің орнығуы. "Үш Жүз" қазақ социалистік партиясы. Азамат соғысы жылдарындағы (1918-1920 жылдар) Қазақстандағы соғыс қимылдары. Кеңес билігі органдарының "Алаш-Орда" үкіметі, Қоқан автономиясымен қарым-қатынасы. "Әскери коммунизм саясаты". 1921 жылғы жұт және аштық. Қазақ Автономиялы Кеңестік Социалистік Республикасының құрылуы. Қазақ АКСР-ы аумағының қалыптасуы. Қазақ жерлерінің біртұтастығын қалпына келтірудегі қазақ зиялыларының рөлі. Қазақстандағы Жаңа экономикалық саясат (1921-1925 жылдар). XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясаты. Кеңес үкіметінің діни саясаты;

4) Қазақстан тоталитарлық жүйенің нығаюы кезеңінде. Қазақстандағы социалистік индустрияландыру (мәні мен ерекшеліктері). "Кіші Қазан" (мазмұны және жүзеге асырылуы). Бай шаруашылықтарының тәркіленуі. Ауыл шаруашылығындағы күштеп ұжымдастыру саясаты. Қазақстандағы күштеп ұжымдастыру саясатының экономикалық салдары. 1931-1933 жылдардағы аштық - XX ғасырдағы қазақстандық қасірет. Қазақстандағы ұжымдастырудың демографиялық салдарлары. Ұжымдастыруды жүзеге асырудың әдістеріне қатысты ұлттық зиялылардың ("Бесеудің хаты") қоғамдық-саяси көзқарасы мен қатынасы. 1920-1930 жылдардағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. Сталиндік репрессиялар. Қазақстан аумағындағы кеңестік "түзету-еңбек" концентрациялық лагерлері (Степлаг, Карлаг, Алжир және тағы басқалар).

24. 9-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым . Халыққа білім беру (жалпыға бірдей міндетті сауат ашу, орта білім, қазақ жазуының араб тілінен латын тіліне көшуі, орыс графикасына негізделген жаңа әліпбиге көшу). А. Байтұрсынов – "ұлт ұстазы". Жоғары оқу орындарының ашылуы. КСРО Ғылым Академиясының Қазақ филиалы. Қ.Сәтбаевтың Қазақстан ғылымын дамытудағы рөлі. Қазақстандық ғалымдар мен олардың ғылыми жетістіктері. Әдебиеттің дамуы (Ж. Аймауытов, М. Жұмабаев, Б. Майлин, І. Жансүгіров, С. Сейфуллин, С. Мұқанов, Ғ. Мүсірепов, Ғ. Мұстафин шығармашылығы). Театр, кино, бейнелеу өнері және оның қайраткерлері. Мәдениет саласындағы кеңестік идеология. Социалистік реализм;

2) Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында. Ұлы Отан соғысының басталуы. Қазақстандағы мобилизация және қазақстандық әскери бөлімдердің құрылуы. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы жылдарындағы ерлігі мен тағдыры. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Қазақстандықтар – Кеңес Одағының батырлары. Б. Момышұлы – аңызға айналған тұлға. Қазақстан – майдан арсеналы. КСРО халықтарының Қазақстанға депортациялануы. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы мәдениет. Ғылымның дамуы. Әдебиеттегі жетістіктер (М. Әуезов, Ж. Жабаев, Д. Снегин, И. Шухов және тағы басқалар). Өнердің дамуы (театр, кино);

3) Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар). Соғыстан кейінгі жылдардағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер. Пайдалы қазбаларды өңдеу және өнеркәсіптің дамуы. Ауыл шаруашылығының дамуы. Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенінің қалыптасуы (Қазақстандағы ядролық полигон). Соғыстан кейінгі жылдардағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері. "Бекмаханов ісі";

4) Қазақстан "Жылымық" кезеңінде (1954-1964 жылдар). Қазақстанда "Хрущевтік кезеңдегі" өнеркәсіптің дамуы. Тың және тыңайған жерлерді игеру (тың игерудің экономикалық, экологиялық және демографиялық салдары). Қазақстандағы әскери-өнеркәсіптік кешен ("Байқоңыр" ғарыш айлағы). "Жылымық кезеңі". 1954-1965 жылдардағы республикадағы қоғамдық-саяси өмір;

5) Қазақстан "Тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар). 1965-1985-жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Экономиканың шикізаттық бағыты. Урбанизация. 1970-1980 жылдардағы ауыл шаруашылығындағы дағдарыс. 1965-1985 жылдардағы қоғамдық-саяси өмір. 1979 жылғы Целиноградтағы оқиғалар. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы басшыларының қызметі (Ж.Шаяхметов, Д.Қонаев, Ж.Тәшенов).

25. 10-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985-жылдар.). Білім беру саласындағы мемлекеттік саясат. Жалпыға бірдей міндетті орта білім. Қазақ тілінің жағдайы. Ғылымның дамуы. Әдебиеттің дамуы (Ә.Нұрпейісов, Б. Момышұлы, І. Есенберлин, О. Сүлейменов, М. Шаханов). Өнер (театр, кино);

2) Қазақстан Қайта құру кезеңінде (1986-1991 - жылдар). "Қайта құру" жылдарындағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер: мақсаттары, проблемалары мен қарама-қайшылықтары. Қазақстандағы 1986жылғы желтоқсан оқиғалары (себептері, барысы мен салдары). 1986 жылғы желтоқсан оқиғаларының қатысушыларына қатысты жазалау шаралары. "Қазақ КСР-ның мемлекеттік егемендігі туралы Декларация" (1990

жылғы қазан). Кеңестік саяси жүйенің дағдарысы (1991 жылғы "Тамыз бүлігі"). КСРО-ның ыдырауы. Қазақстандағы қоғамдық-саяси қозғалыстар. Семей ядролық полигонының жабылуы. "Қазақ КСР-ның тілдер туралы Заңының" қабылдануы;

3) Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 - 1997 жылдар). "Мемлекеттік тәуелсіздік туралы" Конституциялық заңының қабылдануының тарихи маңызы. Н.Ә. Назарбаев – Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті. Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси институттарының қалыптасуы. Нарықтық экономикаға көшудегі қиыншылықтар. Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық үдерістер. 1995 жылғы Конституцияның қабылдануы;

4) Қазақстан Республикасының нығаюы (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін). Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді басым мақсаттары мен стратегиялары. "Қазақстан – 2030" стратегиясының қабылдануы. Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы беделінің өсуі. Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдармен қарым-қатынасы. Қазақстанның ЕҚЫҰ және ИЫҰ-на төрағалық етуі. Әлемдік экономикалық байланыстар жүйесіндегі Қазақстан. Мемлекеттің экономикалық және әлеуметтік жағдайы. Астана – Қазақстан Республикасының жаңа астанасы. "Қазақстан-2050" стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. "5 институтционалды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлттық жоспары – қазіргі заманның сын-тегеуріндеріне жауап. Ұлт көшбасшысы – Н.Ә. Назарбаевтың тәуелсіз мемлекетті құрудағы және дамытудағы рөлі;

5) қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін). Білім және ғылым саласындағы мемлекеттік саясат. "Болашақ" мемлекеттік бағдарламасы. Инновациялық ғылыми-білім беру мекемелерінің құрылуы. Этносаралық және дінаралық келісімнің қазақстандық моделі. Қазақстан халқы Ассамблеясы. Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті жаңғырту және сақтап қалу мәселелері. Қазіргі кездегі өнер мен әдебиеттің даму тенденциялары. "Мәдени мұра" мемлекеттік бағдарламасы. "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық біріктіруші идеясы. "Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру" бағдарламасы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.1.2.4 кодында "5" – сынып, "1.2" – бөлім мен бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

27. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа оқыту бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Әеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі:

1-кесте

	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Бөлімше	шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	VI – XVII ғасырлар	XVIII – XIX ғасырдың 80-90 жылдары	XIX ғ. соңы мен XX ғ. 30-жылдары	XX ғасырдың 30-80 жылдары	XIX ғ. екінші жартысы
1.1 Этникалық қатынастар	5.1.1.1 алғашқы адамдардың антропологиялық белгілерін сипаттау; 5.1.1.2 Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпатын анықтау; 5.1.1.3 ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан (жалпақ және рельефті) көрсету	6.1.1.1 түркі тілдес тайпаларды атап, олардың аумақтық орналасуын картада көрсету; 6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы Қазақстан аумағында құрылған мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 6.1.1.3 қазақ халқының қалыптасуындағы негізгі кезеңдерді анықтау, тарихи оқиғалар	7.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы кезіндегі демографиялық өзгерістерді және миграциялық процестерді түсіндіру 7.1.1.2 Ресей империясының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарын талдау	8.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау; 8.1.1.2 Ресей империясының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарын бағалау	9.1.1.1 демографиялық өзгерістер туралы дәйекті қорытынды жасау; 9.1.1.2 өткен тарихи кезеңдермен сабақтастықты орнату	10.1.1.1 демографиялық өзгерістер туралы қорытынды жасау; 10.1.1.2 өткен тарихи кезеңдермен сабақтастықты орнату

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
	шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	VI – XVII ғасырлар	XVIII – XIX ғасырдың 80-90 жылдары	XIX ғ. соңы мен XX ғ. 30-жылдары	XX ғасырдың 30-80жылдары	XIX ғ. екінші жартысы бұрын
2.1 Дүниетаным мен дін	5.2.1.1алғашқы адамдардың наным- сенімдерін сипаттау; 5.2.1.2ежелгі тайпалардың дүниетаны- мын сипаттау	6.2.1.1түркілердің дүниетаным-дық ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.1.2ислам дінінің қоғамдық өмірге ықпалын анықтау; 6.2.1.3тарихи оқиғалар мен процестердің	7.2.1.1 салт - дәстүрлер мен әдет- ғұрыптардың құндылықтары мен маңыздылы- ғын анықтау; 7.2.1. 2отаршылдық саясаттың ұлттық құндылықтарға	8.2.1. 1мемлекеттің діни саясатының мақсатын анықтау	9.2.1. 1мемлекеттің діни саясатының салдарын анықтау	10.2.1. 1мемлекеттің діни саясатының салдарын анықтау

		сабақтастығын сипаттауда "Ұлы Дала Елі" ұғымын қолдану	кері әсерін талдау			тү ны ы 10 Ел ид м ба
2.2 Өнер мен әдебиет	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.2.2 археологиялық деректерге сүйене отырып Андронов мәдениетінің белгілерін анықтау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.4 Есік обасынан табылған "Алтын адам" археологиялық олжасының ерекшеліктерін анықтау; 5.2.2.5 Ә. Марғұланды ғалым-археолог ретінде айқындау; 5.2.2.6 көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіну; 5.2.2.7 тарихи мұраны	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлардың тарихи дереккөзі ретіндегі маңыздылығын айқындау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет өнері ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.2.3 көшпелілердің әскери өнер жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.4 кезеңіндегі қоғамды бейнелеуде Махмұд Қашғари, Жүсіп Баласағұн және Ахмет Яссауи еңбектерінің тарихи құндылығын түсіндіру; 6.2.2.5 көшпелілердің қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.6 жергілікті жер, қала, өзен, көл, тау	7.2.2.1 халық ауыз әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау; 7.2.2.2 қолданбалы өнердің жетістіктерін бағалау; 7.2.2.3 өлкенің тарихи оқиғалар хроникасын құру; 7.2.2.4 түрлі деректер негізінде өз мектебінің тарихын анықтау	8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау және қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру; 8.2.2.2 Абай Құнанбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі қызметіне баға беру; 8.2.2.3 ұлттық музыкалық аспаптардың ерекшеліктерін сипаттау	9.2.2.1 қазақ зиялыларының қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру; 9.2.2.2 Ахмет Байтұрсынұовтың іс-әрекетін қазақ тіл білімінің негізін салушы, қоғам қайраткері ретінде бағалау; 9.2.2.3 XX ғасырдың бірінші жартысындағы өнер мен әдебиеттегі өзгерістерді анықтау; 9.2.2.4 Ә. Қашаубаев пен Қажымұқан Мұңайтпасұлының қазақ халқын әлемге танытудағы рөліне баға беру; 9.2.2.5 жылдарындағы өнер мен әдебиеттің халық рухын көтерудегі маңызын бағалау 5.2.2.6 көшпелілердің	10 Әд ту қс өм бе та 10 Әу ш ң Әд ор 10 ке Әд те ай 10 құ ж ба м ба ң не м "Б ба ж ба 5. М ға ре 6.

	жеткізудегі жәдігердің рөлін сипаттау					
	5.2.2.8 өлкедегі тарихи ескерткіштердің құндылығын түсіну	атауларының шығу тарихын түсіндіру; 6.2.2.7 өлкенің дәстүрлі көркем мәдениетін жандандыруға үлесін қосқан шеберлерді айқындау			әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіну;	ж к е а т ш тү
	5.2.2.9 тұған өлке туралы аңыз әңгімелерді түсіндіру					
2.3 Білім және ғылым	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу	6.2.3.1 көне түркі жазуының тарихи маңызын түсіндіру; 6.2.3.2Әл-Фарабидің және басқа да ғалымдардың ортағасырлық ғылымның дамуына қосқан үлесін анықтау; 6.2.3.3"Кодекс Куманикус" сөздігінің халықаралық байланыстардағы рөлін анықтау; 6.2.3.4Мұхаммед Хайдар Дулатидің "Тарихи-Рашиди" еңбегінің тарихи маңызын түсіндіру	7.2.3.1 Қазақстанның Ресей империясына қосылу нәтижесінде ғылым мен білім саласындағы өзгерістерді бағалау	8.2.3.1Ш. Уәлихановтың ғылыми зерттеулерінің тарихи құндылығын анықтау; 8.2.3.2XIX ғ. екінші жарты-сындағы білім беру мен ағарту ісінің даму ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.3.3Ы. Алтынсариннің ағарту саласына қосқан үлесін бағалау; 8.2.3.4 Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпейұлы, Қ. Халид еңбектерінің тарихи дерек ретіндегі маңызын айқындау; 8.2.3.5	9.2.3.1 Е.Бекмахановтың Қазақстан тарихы ғылымына қосқан үлесін бағалау; 9.2.3.2кеңес дәуіріндегі қазақ тілінің ахуалын анықтау; 9.2.3.3XX ғ. бірінші жартысындағы білім мен ғылым саласындағы өзгерістерді талдау; 9.2.3.4Қаныш Сәтбаевтың Қазақстан өнеркәсібі мен ғылымын дамытудағы рөліне баға беру	10 ба қ са оя ба 10 ғы са м са бе

				туристік маршруттарды құру жолдарын ұсыну		

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
	шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	VI – XVII ғасырлар	XVIII – XIX ғасырдың 80-90 жылдары	XIX ғ. соңы мен XX ғ. 30-жылдары	XX ғасырдың 30-80 жылдары	XIX ғ. екінші жартысы
3.1 Мемлекеттің ішкі саясаты	5.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету, рельефті карталарды оқу дағдыларын қалыптастыру; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру; 5.3.1.3 тарихи тұлғалардың туған өлке тарихындағы ролін түсіндіру	6.3.1.1 оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы Түрік қағанатының құрылуының тарихи маңызын анықтау; 6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.3.1.3 X ғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары	7.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықты жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырудағы рөліне баға беру; 7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.1.3 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау;	8.3.1.1 қазақ зиялыларының Ресей империясының Мемлекеттік Думасындағы қызметіне баға беру; 8.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық – саяси процестерге баға беру; 8.3.1.3 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңызын анықтау және тұлғалардың рөліне баға беру; 8.3.1.4 "Алаш" партиясының ұлттық мемлекеттілікті жаңғыртусаясаты	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.3.1.2 саяси қайраткерлердің ұлттық мүддені қорғаудағы рөліне баға беру; 9.3.1.3 Кеңес өкіметінің тарихи маңызын анықтау және тұлғалардың рөліне баға беру; 9.3.1.4 Әміршіл-әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау	XIX ғ. екінші жартысы

		мен айырмашылықта рын анықтау;			
		6.3.1.4тарихи ұғымдарды қолданып, Қарахан мемлекетіндегі жер иелену ерекшеліктерін түсіндіру;			
		6.3.1.5Отырарды қорғаудағы қала халқының ерлігін сипаттау;		н талдау	
		6.3.1.6қартаны қолданып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдерістерді түсіндіру;		8.3.1.5Әлихан Бөкейханның саяси көшбасшылық қызметіне баға беру;	Қ да 10 м м ст та
		6.3.1. 7ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және жанама себептерін анықтау;		8.3.1. 6Қазақстанда құрылған ұлттық автономияларды ң маңыздылығына баға беру;	10 м Қ су Н. ре
		6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау;		8.3.1.7XX ғасырдың20-30 -жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау	10 А Қ н н ай
		6.3.1.9Қазақ хандығы құрылуының тарихи маңызын анықтау;			
		6.3.1.10қазақ хандарының мемлекетті			

		нығайтудағы рөлін анықтау 6.3.1.11 қоғамдық-саяси өмірдегі сұлтан, би, батыр, жыраулардың қызметтерін сипаттау; 6.3.1.12 туған өлке тарихының қазіргі кездегі куәгерлерінің ерлік істері мен еңбегін сипаттау	7.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықты жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырудағы рөліне баға беру; 7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.1.3 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау;		9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.3.1.2 саяси қайраткерлердің ұлттық мүддені қорғаудағы рөліне баға беру; 9.3.1.3 Кеңес өкіметінің тарихи маңызын анықтау және тұлғалардың рөліне баға беру; 9.3.1.4 Әміршіл-әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау	
3.2 Мемлекеттің сыртқы саясаты	5.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау; 5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы түркі тілдес тайпалардың миграциялық үдерісін түсіндіру; 6.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтау; 6.3.2.3 Атлах шайқасының тарихи маңызын талдау;	7.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығына қарсы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру; 7.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау; 7.3.2.3 Абылай ханның дипломатиялық шеберлігі мен саясатын бағалау	8.3.2.1 Патша үкіметін құлату және Кеңес үкіметін орнатудағы қазақстандықтардың үлесін бағалау	9.3.2.1 қазақстандықтардың Екінші дүние жүзілік соғысының жеңісіне қосқан үлесін бағалау; 9.3.2.2 Б. Момышұлының батырлық, тұлғалық қасиетін айқындау	10 ға ж әс ке Қ ти за та 10 Қ Ре ң са та бе 10 Қ ай ха

		6.3.2.4 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау; 6.3.2.5тарихи оқиғалардың өзара байланысын анықтап, Қазақстан аумағында XIII - XV ғасырларда құрылған мемлекеттер дің сыртқы саясатын түсіндіру; 6.3.2.6Қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау; 6.3.2.7Орбұлақ шайқасындағы қазақ жасағының әскери өнердегі шеберлігі мен ерлігін бағалау				үй ба та 10 д ң О ба м ай

4). "Қазақстанның экономикалық дамуы"бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10
	шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	VI – XVII ғасырлар	XVIII – XIX ғасырдың 80-90 жылдары	XIX ғ соңы мен XX ғ 30-жылдары	XX ғасырдың 30-80жылдары	XI ек ж бұ
4.1	5.4.1.1	6.4.1.1	7.4.1.1	8.4.1.1	9.4.1.1	10

Шаруашылық	ежелгі адамдардың кәсібін сипаттау;	көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау;	жоңғар шапқыншылығының қазақ халқының шаруашылығын тигізген зардаптарын анықтау;	деректер мен дәйектерді салыстыру арқылы жаңа экономикалық саясаттың нәтижесінде орын алған өзгерістерді талдау;	Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерге баға беру;
	5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру	6.4.1.2 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау	7.4.1.2 отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау;	8.4.1.2 күштеп ұжымдастыру саясатының ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын талдау	9.4.1.2 Кеңес үкіметі кезіндегі орын алған әлеуметтік-экономикалық мәселелеріне баға беру
4.2	5.4.2.1 рельефті суреттерді қолдана отырып, еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау;	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына әсерін анықтау;	7.4.2.1 капиталистік қатынастардың қазақстан экономикасына ықпалын анықтау;	8.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен кемшіліктерін талдау	9.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен кемшіліктерін талдау;
Өндіріс	5.4.2.2 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салаларына тигізген ықпалын түсіндіру;	6.4.2.2 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы орнын анықтау	7.4.2.2 сауда қатынастарына жәрмеңкелердің әкелген өзгерістерін анықтау		9.4.2.2 Қазақстан экономикасының соғыс жағдайына бейімделгендігін дәлелдеу
тік қатынастар және сауда	5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру				

						ӘО

28. Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

30. Ұзақ мерзімді жоспарда тақырыптар мәселе сұрақтары түрінде берілген. Бұл оқушылардың ойлау іс-әрекетін сабақ басында белсендіруге мүмкіндік береді және сыни ойлауды дамытуға, өзіндік талдау жүргізуге септігін тигізеді.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің 5-10-сыныпта

"Қазақстан тарихы" пә

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі	Кіріспе сабақ. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның ежелгі тарихында не оқытылады?	Ежелгі Қазақстан тарихына

	Алғашқы адамдардың өмірі. Зерттеу сұрағы: Алғашқы адамдар қалай өмір сүрді?	5.1.1.1 алғашқы адамдардың антропологиялық белгілері 5.1.2.1 алғашқы адамдардың тіршілігін шығармашылық
	Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Зерттеу сұрағы: Археологтар Қазақстан жерінен тас дәуіріне жататын қандай олжаларды тапты?	5.2.3.1 қазақстандық ғалым археологиялық жаңалықтар 5.2.2.1 археологиялық ескеріс сипаттау; 5.4.2.1 еңбек құралдары мен сипаттау
	Адамдардың шаруашылық өміріндегі өзгерістер және еңбек құралдарының жетілдірілуі. Зерттеу сұрағы: Мезолит пен неолит дәуірлерінде алғашқы адамдардың өмірі қалай өзгерді?	5.4.1.1 ежелгі адамдардың 5.4.2.1 еңбек құралдары мен сипаттау
	Ботай мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Не себепті ботайлықтарды жылқыны алғашқы қолға үйретушілер деп атайды?	5.4.1.1 ежелгі адамдардың
	Қазақстан аумағында металлургияның пайда болуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан жерінде металды өндіру ежелгі адамдардың өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.2 металл өндірісі жетіл шаруашылық салаларына ықпалын түсіндіру
	Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы қола дәуірі ескерткіштерінің қандай ерекшеліктері бар?	5.2.2.2 археологиялық дерек отырып, андронов және беғазы мәдениеттерінің белгілерін 5.2.2.5 Ә.Марғұланның Қазақ археологиясының дамуына айқындау
	Қазақстандағы жартастарға салынған ежелгі суреттер. Зерттеу сұрағы: Тасқа салынған суреттер	5.2.1.1 алғашқы адамдардың сенімдерін сипаттау; 5.2.2.1 археологиялық ескеріс

	ежелгі адамдардың дүниетанымын қалай бейнелейді?	сипаттау
	Ежелгі адамдардың өміріне саяхат	5.1.2.1 алғашқы адамдардың тіршілігін шығармашылық
Өлкетану	Өлкетану мұражайы және тарихи жәдігерлер	5.2.2.7 тарихи мұраны жеткізгі жәдігерлердің рөлін сипаттау
2-тоқсан		
Ежелгі көшпелілер өмірі	Қазақстан аумағында темірдің игерілуі. Зерттеу сұрағы: Темір өндіру адамдар өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.2 металл өндірісі жетілдірілуі шаруашылық салаларына ықпалын түсіндіру
	Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Зерттеу сұрағы: Көшпелі мал шаруашылығы неліктен Қазақстанның ежелгі тұрғындары шаруашылығының негізгі түріне айналды?	5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы егіншіліктің қалыптасуын т 5.2.2.6 көшпелілердің әлемдегі қосқан үлесін білу
	Ежелгі көшпелілердің материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы:Көшпелілер баспанасының ерекшелігі неде?	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау 5.2.2.6 көшпелілердің әлемдегі қосқан үлесін түсіну
	Ежелгі көшпелілердің дүниетанымы. Зерттеу сұрағы: Көшпелілердің қандай салт-дәстүрлері бүгінгі күнге дейін сақталды?	5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымынсипаттау
	Сақтар туралы тарихи мәліметтер. Зерттеу сұрағы: Қандай тарихи дереккөздер сақтар туралы мәлімет береді?	5.3.1.1 картадан тайпалық орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру
	"Алтын адам" археологиялық олжасы. Зерттеу сұрағы: Есік обасынан табылған "Алтынадам" кім болды?	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу; 5.2.2.4 Есік обасынан табылған "Алтынадам" археологиялық олжаның ерекшеліктерін анықтау;

		5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
Өлкетану	Өлкенің тарихи ескерткіштері	5.2.2.8 өлкедегі тарихи ескерткіштің құндылығын түсіну
3-тоқсан		
Сақтар	Шілікті және Бесшатыр патша қорғандары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Шілікті мен Бесшатыр "патша қорғандары" деп аталады?	5.2.2.1 археологиялық ескерткішті сипаттау; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
	Берел қорғандары. Зерттеу сұрағы. Берел қорымынан табылған олжалар сақтардың мәдениетін қалай сипаттайды?	5.2.2.1 археологиялық ескерткішті сипаттау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау
	Тасмола археологиялық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: "Мұртты обалардың" ерекшелігі неде?	5.2.2.1 археологиялық ескерткішті сипаттау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
	Сақ патшайымы Томирис. Зерттеу сұрағы: Тарихи деректерде Томирисінің бейнесі қалай сипатталған?	5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау
	Шырақтың ерлігі. Зерттеу сұрағы: Сақтар тәуелсіздік үшін қалай күресті?	5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау
	Сақтардың Александр Македонский әскеріне қарсы күресі. Зерттеу сұрағы: Неліктен Александр Македонскийдің сақтарға жасаған жорығы сәтсіз аяқталды?	5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау
	Үйсіндер туралы жазба деректер.	5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылымдар

Үйсіндер мен қаңлылар	Зерттеу сұрағы: Қытай авторлары үйсіндердің өмірін қалай сипаттады?	құрылуын түсіндіру; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасы
	Қаңлылардың қалалық мәдениетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қаңлыларда қала мәдениетінің дамуы немен байланысты?	5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасы
	Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Зерттеу сұрағы: Сыма Цянь қаңлы қоғамын қалай сипаттады?	5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру
	Үйсіндер мен қаңлылардың материалдық және рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Үйсіндер мен қаңлылар мәдениетінің ерекшеліктері қандай?	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.6 көшпелілердің әлеміне қосқан үлесін түсіндіру
	Өлкетану	Өңірдің тарихи тұлғалары: билер, батырлар және ақындар 5.3.1.3 тарихи тұлғалардың тарихындағы ролін түсіндіру
4-тоқсан		
Ғұндар	Ғұн тайпаларының бірігуі. Зерттеу сұрағы: Неге Мөде шаньюй "Жер - мемлекеттің негізі" деді?	5.3.1.1 картада тайпалық орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру
	Ғұндардың көрші мемлекеттермен қарым-қатынастары. Зерттеу сұрағы: Ғұндармен Ұлы Қытай қорғанының салынуы арасында қандай байланыс бар?	5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасы
	Ғұндардың Батысқа қоныс аударуы. Зерттеу сұрағы: Ғұндардың Батысқа қоныстануы қандай өзгерістерге әкелді?	5.1.1.3 ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи алпақ жолы картадан көрсету

	Аттила және оның жаулаушылық жорықтары. Зерттеу сұрағы: Ежелгі авторлар Аттилаға қандай баға береді?	5.1.1.3 ғұндардың қоныс аумақтары мен бағыттарын тарихи жалпақ карталардан көрсету; 5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасы.
Сарматтар	Сарматтардың қоғамдық құрылысы мен шаруашылық өмірі. Зерттеу сұрақтары: Сармат қоғамы несімен ерекшеленеді?	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.3.1.1 жалпақ және рельефті карталарда тайпалық одақтардың орнын көрсету; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру
	Сарматтардың саяси тарихы. Зерттеу сұрағы: Сарматтар қандай мемлекеттермен өзара қарым-қатынаста болды?	5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау
Ежелгі Қазақстан тарихына шолу	Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты. Зерттеу сұрағы: Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты қалай өзгерді?	5.1.1.2 Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты.
	Ежелгі Қазақстанға саяхат	5.4.1.1 ежелгі адамдардың тұрпатын сипаттау; 5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығының егіншіліктің қалыптасуын таныстыру; 5.4.2.1 еңбек құралдары мен олардың сипаттау; 5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының тарихын түсіндіру
Өлкетану	Туған өлкенің аңыз-ертегілері	5.2.2.9 өлкенің аңыз-ертегілері мен мағынасын түсіндіру

2) 6 сынып:

2-кесте

Бөлім	Тақырып мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
VI - IX ғасырлардағы Қазақстан	Кіріспе сабақ. Зерттеу сұрағы: Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихы нені оқытады?	Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихының жалпы шолу
	Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер. Зерттеу сұрағы: VI-IX ғасырларда билік құрған қай қағандардың есімдері тарихта сақталды?	6.3.1.1 оқиғалардың өзара байланыстарын табу арқылы Түрік қағанатының тарихи маңызын анықтау; 6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттің даму ерекшеліктерін түсіндіру, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізгі бағыттарын анықтау; 6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын анықтау, "Ұлы Дала" ұғымын қолдану.
	Көне түркі жазуы. Зерттеу сұрағы: Білге қаған мен Күлтегіннің мемлекетті нығайтудағы саясаты бізге қандай деректерден белгілі?	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттің даму ерекшеліктерін түсіндіру, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.2.3.1 көне түркі жазуының маңызын түсіндіру
	Атлах шайқасы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Атлах шайқасын "халықтар шайқасы" деп атайды?	6.3.2.3 Атлах шайқасының тарихи маңызын талдау; 6.2.2.3 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау
	Оғыз мемлекеті. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның орта ғасырлар тарихында Оғыз мемлекетінің алатын орны қандай?	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттің даму ерекшеліктерін түсіндіру, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау

	Қимақ қағанаты. Зерттеу сұрағы: Қимақтарда қалалық мәдениетінің дамуын қандай деректер дәлелдейді?	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының мәдениетінің дамуына әсері; 6.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарды анықтау
	Түріктер туралы тарихи деректер. Зерттеу сұрағы: Қытай және араб деректері түркілер туралы қандай ақпарат береді?	6.2.2.3 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау; 6.4.1.2 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау; 6.2.1.1 түркілердің дүниетанымын ерекшеліктерін түсіндіру
	Түркі әлемі қалыптасуының басталуы. Зерттеу сұрағы: Түрік тілдес халықтардың миграциясы Еуразия тарихына қаншалықты әсерін тигізді?	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың байланысын табу арқылы тайпалардың миграциясын анықтау; 6.1.1.1 түркі тілдес тайпалардың жалпақ және рельефті карталарда аумақтық орналасуын көрсету
Өлкетану	Топонимдер – өткен заманның куәгерлері (жер-су атауларының тарихы).	6.2.2.6 жергілікті жер, қала, аумақтың атауларының шығу тарихын анықтау
2-тоқсан		
X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан	X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан аумағындағы саяси процестер. Зерттеу сұрағы: X ғасыр - XIII ғасырдың басында саяси карта қаншалықты өзгерді?	6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың басында мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтарын айырмашылықтарын анықтау; 6.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және екіншілік себептерін анықтау
	Қарахан мемлекеті. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қарахан мемлекеті ислам дінін мемлекеттік дін деп жариялады?	6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың басында мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтарын айырмашылықтарын анықтау; 6.2.1.2 ислам дінінің қоғамдағы ролін анықтау; 6.3.1.4 тарихи ұғымдарды қарастырып, Қарахан мемлекетіндегі жеңілдіктерін түсіндіру

Наймандар, керейіттер және жалайырлар. Зерттеу сұрағы: Наймандар, керейіттер мен жалайырлардың ортағасырларлық саяси сахнадағы рөлі қандай болды?	6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау;
Қыпшақ хандығы. Зерттеу сұрағы: Не себепті Еуразия даласы "Дешті Қыпшақ" деп аталды?	6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.3.2.4 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау; 6.2.2.3 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау;
Халықаралық байланыстардың дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөлі. Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы халықаралық байланыстардың дамуына ықпал етті ме?	6.4.2.2 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы рөлін анықтау
Ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына Ұлы Жібек жолының ықпалы. Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына қалай әсер етті?	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет ескерткіштерінің ерекшеліктерін анықтау;
Түріктердің материалдық және рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Әлем өркениетінің дамуына түрік мәдениеті қандай үлес қосты?	6.2.2.5 көшпелілердің қолдану жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет ескерткіштерінің ерекшеліктерін анықтау; 6.2.3.2 Әл-Фарабидің және башка ғалымдардың ортағасырлық дамуына қосқан үлесін анықтау; 6.2.2.4 түркі кезеңіндегі қоғам бейнелеуде М. Қашғари, Ж. Баласағұн және А. Яссауи еңбектерінің құндылығын түсіндіру; 6.2.3.3 "Кодекс Куманикус" сипаттау;

		халықаралық байланыстар анықтау
Өлкетану	Мәдени-тарихи дәстүрді сақтаушылар: өлкенің ұлттық қолөнері	6.2.2.7 өлкенің дәстүрлі көр жандандыруға үлесін қосқ айқындау
3-тоқсан		
XIII - XV ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақстан	Моңғол империясының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Моңғолдар мемлекеттілік деңгейге қалай жетті?	6.2.2.3 көшпелілердің әскер жетістіктерін сипаттау; 6.3.1.6 жалпақ және рельеф қолдану арқылы XIII-XV ғас мемлекеттердегі саяси проц түсіндіру
	Қазақстандағы моңғол шапқыншылығы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Шыңғыс хан әскерлері Отырарды алты ай бойы ала алмады?	6.3.1.6 жалпақ және рельеф қолданып XIII-XV ғасырлар мемлекеттердегі саяси проц түсіндіру; 6.3.1.5 Отырарды қорғаудағ халқының ерлігін сипаттау
	Моңғол шапқыншылықтарының салдары. Зерттеу сұрағы: Орталық Азияға ең үлкен өзгерісті әкелген кімдер: қыпшақтар ма, әлде моңғолдар ма?	6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеум құрылымын анықтау; 6.3.1.8 Қазақстан аумағынд мемлекеттердің басқару ж ерекшеліктерін анықтау
	Қазақстан аумағында ұлыстардың құрылуы. Зерттеу сұрағы: Моңғол ұлыстарының құрылуы нәтижесінде саяси картада қандай өзгерістер болды?	6.3.1.6 жалпақ және рельеф қолдану арқылы XIII-XV ғас мемлекеттердегі саяси проц түсіндіру; 6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеум құрылымын анықтау; 6.3.1.7 ортағасырлық мемл ыдырауының негізгі және х себептерін анықтау
	Ақ Орда. Зерттеу сұрағы: Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы Ақ Орданың рөлі	6.3.1.6 жалпақ және рельеф қолданып XIII-XV ғасырлар мемлекеттердегі саяси үде түсіндіру;

	қандай болды?	6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 6.3.2.5 тарихи оқиғалардың байланысын анықтап, Қазақ аумағында XIII XV ғасырлар мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру
	Моғолстан. Әбілқайыр хандығы. Зерттеу сұрағы: Моғолстан мен Әбілқайыр мемлекеттеріндегі оқиғалар қандай саяси өзгерістерге әкелді?	6.3.1.6 жалпақ және рельефтік карталар қолданып XIII-XV ғасырлар мемлекеттердегі саяси үдерістерді түсіндіру; 6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 6.3.2.5 тарихи оқиғалардың өзарабайланысын анықтап, Қазақ аумағында XIII - XV ғасырлар мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру
	XIII - XV ғасырлардағы Қазақстанның мәдениеті. Зерттеу сұрағы: XIII - XV ғасырлардағы өнер мен әдебиет ортағасырлық қоғамды қалай бейнелейді?	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эпос, жырлардың тарихи деректері мен маңыздылығын айқындау
	Ортағасырлық саяхатшылардың Қазақстан туралы мәліметтері. Зерттеу сұрағы: Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстанды қалай сипаттады?	6.4.1.2 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау 6.2.2.5 көшпелілердің қолдану жетістіктерін сипаттау
Қазақ халқының қалыптасуы	Қазақ халқының қалыптасу процесінің аяқталуы. Зерттеу сұрағы: Ұлы Дала мұрагері – қазақ халқы қалай қалыптасты?	6.1.1.3 ежелгі және ортағасырлық тарихының оқиғалары арасындағы байланыс орнату арқылы қалыптасуының негізгі кезеңдерін анықтау; 6.1.1.4 "қазақ" этнонимінің түсіндіру

Біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы	Қазақ хандығының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақ хандығы Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет деп саналады?	6.3.1.9 Қазақ хандығы құрылуының маңызын анықтау; 6.2.3.4 М.Х.Дулатидің "Тарихи еңбегінің маңыздылығын талдау" 6.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау 6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын "Ұлы Дала" ұғымын қолдану
Өлкетану	Бір ел – бір тағдыр (менің өлкемнің халықтары)	6.1.2.2 өлкедегі әр түрлі ұлттар тарихын, салт-дәстүрін сипаттау
4-тоқсан		
6.4 Қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы	Қасым хан тұсындағы Қазақ хандығының күшеюі. Зерттеу сұрағы: Не себепті Қадырғали Жалайыр: "Жәнібек ханның ұлдарының арасында аса белгілі болғаны Қасым хан еді..." деп жазды? Хақназар хан кезіндегі Қазақ хандығының сыртқы саясаты. Зерттеу сұрағы: Неліктен Хақназар хан билеген кезеңді Қазақ хандығының "қайта жаңғыруы" деп атайды? Тәуекел хан тұсындағы Қазақ хандығының оңтүстік шекараларының нығаюы. Зерттеу сұрағы: Тәуекел хан қазақ жерлерін біріктіру мақсатында қандай саясат ұстанды? Есім хан билігі кезіндегі Қазақ хандығы бірлігінің нығаюы. Зерттеу сұрағы: Есім хан Қазақ хандығының біртұтастығын қалай сақтап қалды?	6.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын талдау 6.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын талдау 6.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау 6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын талдау

	Жәңгір хан тұсындағы қазақ-жоңғар қарсылығы.	6.2.2.3 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау;
	Зерттеу сұрағы: Орбұлақ шайқасының әлемдік әскери өнер тарихындағы алатын орны қандай?	6.3.2.7 Орбұлақ шайқасының жасағының әскери өнердегі ерлігін бағалау
	Тәуке хан тұсындағы қазақтардың қоғамдық-құқықтық жүйесі.	6.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау
	Зерттеу сұрағы: Неліктен А. Левшин Тәуке ханды "Дала Ликургі" деп атады?	6.3.2.6 қазақ хандарының саясатын талдау
	Қазақ хандығының әлеуметтік құрылымы.	6.1.2.1 Қазақ хандығындағы топтардың орнын анықтау;
6.4 XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет	Зерттеу сұрағы: Әлеуметтік топтар қазақ қоғамында қандай рөл атқарды?	6.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірі батыр, жыраулардың қызм
	XVI-XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениеті.	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эпос, жырлардың тарихи деректері
	Зерттеу сұрағы: XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениетінде халық өмірі қалай көрініс табады?	маңыздылығын айқындау
	XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың материалдық мәдениеті.	6.2.2.5 көшпелілердің қолдану өнердегі жетістіктерін сипаттау
Өлкетану	Зерттеу сұрағы: Неліктен киіз үй көшпелілердің материалдық мәдениетінің ең жоғарғы үлгісі деп саналады?	
	Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы.	6.4.1.2 көшпелілердің шаруашылығының ерекшеліктерін анықтау
	Зерттеу сұрағы: Көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығының ерекшелігі неде?	
	Туған өлке тарихының қазіргі кездегі куәгерлері	6.3.1.12 туған өлке тарихының кездегі куәгерлерінің ерлік еңбегін сипаттау

3) 7 сынып:

3-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

Қазақ-жоңғар соғыстары	Жоңғар басқыншылығына қарсы Отан соғысының басталуы. Зерттеу сұрағы: Не себепті "Елім-ай" бүкілхалықтық әнге айналды?	7.1.1.1 жоңғар шапқыншыл демографиялық өзгерістер, миграциялық процестерді 7.2.2.1халық ауыз әдебиеті өнері туындыларының тарихы ретінде құндылығын бағалау 7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саясижағдайын талдау; 7.4.1.1 жоңғар шапқыншыл халқының шаруашылығын зардаптарын анықтау
	Біртұтас халық жасағының ұйымдастырылуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Ордабасы ел бірлігінің нышаны болды?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саясижағдайын талдау; 7.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықтар басқыншылығына қарсы жасақ рөліне баға беру
	Қазақ-жоңғар шайқастары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Аңырақай шайқасы қазақ-жоңғар соғысындағы түбегейлі бетбұрыс деп саналады?	7.3.2.1 Жоңғар шапқыншыл күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру
XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы	XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қарым-қатынастарының тарихы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Ресей Қазақстанды Азияға шығудың "кілті мен қақпасы" деп санады?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саясижағдайын талдау; 7.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	Қазақ хандығының Ресей империясына қосылуының басталауы. Зерттеу сұрағы: Әбілқайыр ханның Анна Иоанновна патшайымға жазған хатының себептері мен салдары қандай болды?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саясижағдайын талдау; 7.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
Өлкетану	Өлкенің туристік маршруттары	7.2.3.5 туристік маршруттар жолдарын ұсыну
2-тоқсан		
XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы	Абылай ханның ішкі және сыртқы саясаты.	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саясижағдайын талдау;

	Зерттеу сұрағы:Дербес Қазақ мемлекетін сақтап қалудағы Абылай ханның рөлі қандай?	саясижағдайын талдау; 7.3.2.3 Абылай ханның ішкі саясатын бағалау
XVIII ғасырдағы Қазақстанның мәдениеті	XVIII ғасырдағы халық ауыз әдебиеті. Зерттеу сұрағы: XVIII ғасырда ақын-жыраулар шығармаларында тарихи оқиғалар қалай көрініс тапты?	7.2.2.1 халық ауыз әдебиеті өнері туындыларыныңтарихи ретінде құндылығын бағалау 7.2.1.1 салт-дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылықтармаңыздылығын анықтау
	XVIII ғасырдағы қазақтардың материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Қазақтың ұлттық қолданбалы өнерінің бірегейлігі неде?	7.2.2.2қолданбалы өнердің бағалау
Отарлау және ұлт-азаттықкүрес	XVIII ғасырдағы Қазақстандағы казак-әскери отаршылдығы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанды отарлауды Ресей империясы қалай жүзеге асырды?	7.3.1.3 Ресей империясының саясатының себеп-салдары
	Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: Сырым Датұлы Кіші жүз қазақтарының қандай құқықтарын қорғауды көздеді?	7.3.1.5 халықтың отаршылдықұлт-азаттық күресінің себеп-салдары анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне бағалау
Өлкетану	Туған жердің "Атымтай жомарттары".	7.4.1.3 өлкені дамытуға қолданбалы тұлғалардың қызметіне бағалау
3-тоқсан		
Отарлау және ұлт-азаттықкүрес	1822-1824 жылдардағы патша реформалары. Зерттеу сұрағы: Неліктен XX ғасырдың 20-шы жылдарында Қазақстанда әкімшілік реформалар жүргізілді?	7.3.1.4 Патша үкіметі реформаларының нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамының өзгерістерді өткен тарихи кезеңмен салыстыру арқылы анықтау
	1836-1838 жылдардағы Бөкей Ордасындағы қазақтардың көтерілісі. Зерттеу сұрағы: Исатай Тайманұлы мен Махамбет Өтемісұлын қандай ортақ идея	7.3.1.5 қазақ халқының отаршылдыққарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс

	біріктірді?	басшыларының рөліне бағалау
	Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: Кенесары хан бастаған ұлт-азаттық күрес неліктен жалпы ұлттық сипатқа ие болды?	7.3.1.5 халықтың отаршылдық ұлт-азаттық күресінің себебін анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөлі
Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XIX ғасырдың 40-60 жылдарындағы қазақтардың ортаазиялық хандықтармен қарым-қатынастары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Орта Азия хандықтарының Қазақстанның оңтүстік аймақтарына экспансиясы күшейді?	7.3.1.5 халықтың отаршылдық ұлт-азаттық күресінің себебін анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөлі
	Қазақстанның Ресей империясына қосылуының аяқталуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның оңтүстік аймақтарының Ресей империясына қосылуының ерекшеліктері қандай?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі жағдайын талдау; 7.3.2.2 Қазақ хандығының саясатының нәтижелерін анықтау
Өлкетану	Туған өлкенің шежіресі	7.4.1.4 өлке дамуының маңызын кезеңдерін анықтау; 7.2.2.5 өлкенің тарихи оқиғаларының хроникасын құру
4-тоқсан		
Қазақстан Ресей империясының құрамында	XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы әкімшілік-аумақтық реформалар. Зерттеу сұрағы: Патша өкіметі тарапынан "бөліп ал да, билей бер" ұстанымы қалай жүзеге асты?	7.3.1.3 Ресей империясының саясатының себеп-салдары 7.3.1.4 патша үкіметі реформаларының нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамының өзгерістерді өткен тарихи кезеңмен салыстыру арқылы анықтау
	Қазақтардың 1860-1870 жылдардағы азаттық күресі. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдың 60-70 жылдарындағы ұлт-азаттық көтерілістердегі халық талаптарының сабақтастығы неден көрінді?	7.3.1.5 қазақ халықының отаршылдық қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау

	Қазақстандағы жаппай отаршылдық қоныс аудару саясаты. Зерттеу сұрағы: Патша өкіметінің қоныстандыру саясаты қазақ қоғамының өмірін қалай өзгертті?	7.4.1.2 отарлау саясатының дәстүрлі шаруашылығына талдау; 7.1.1.2 Ресей империясының қоныстандыру саясатының салдарын талдау; 7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамы өзгерістерді өткен тарихи кезеңге салыстыру арқылы анықтау
Қазақстан Ресей империясының құрамында	Қазақстанда капиталистік қатынастардың дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның өнеркәсіптік дамуы қалай басталды?	7.4.2.1 капиталистік қатынастардың дамуының Қазақстанның өміріне ықпалын анықтау
	Жәрмеңке саудасының дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанда неліктен жәрмеңке саудасы дамыды?	7.4.2.2 сауда қатынастарының жәрмеңкелердің әкелген өзгерістерін анықтау
	XIX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ қоғамы. Зерттеу сұрағы: “Зар заман” өкілдерінің қоғамдық-саяси көзқарастары қандай факторлардың әсерінен қалыптасты?	7.2.1.2 ұлттық құндылықтардың отаршылдық саясаттың кезеңіне талдау 7.1.2.2 қазақ зиялыларының қалыптасуының маңыздылығын анықтау 7.2.3.1 Қазақстанның Ресей империясына кірігу нәтижесіндегі білім бөлім саласындағы өзгерістерді саралау
Өлкетану	Менің мектебімнің тарихы	7.2.2.4 түрлі деректер негізінде мектебінің тарихын анықтау

4) 8-сынып:

4-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
XIX ғасыр -XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті	XIX ғасырдағы мәдениеттің дамуы. Зерттеу сұрағы: Неге XIX ғасыр қазақ халқының дәстүрлі музыка өнерінің	8.2.1.1 салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтарын анықтау; маңыздылығын анықтау;

	гүлденген дәуірі деп саналады?	8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын 8.2.2.3 ұлттық музыкалық ән ерекшеліктерін сипаттау
	XIX ғасырдағы білім беру мен ағарту ісі. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырда Қазақстанда оқу-ағартушылық мекемелер қандай түрде дамыды?	8.2.3.2 XIX ғасырдың екінші жартысында білім беру мен ағарту ісінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Шоқан Уәлиханов – алғашқы қазақ ғалымы. Зерттеу сұрағы: Неге С. Мұқанов Шоқан Уәлихановқа арналған шығармасын "Аққан жұлдыз" деп атады?	8.2.3.1 Шоқан Уәлихановтың зерттеулерінің тарихи құндылығын анықтау
	Ы. Алтынсарин – жаңашыл -педагог. Зерттеу сұрағы: Ыбырай Алтынсариннің халық ағарту саласындағы жаңашылдығы неден байқалады?	8.2.3.3 Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық саласына қосқан үлесін бағалау
	Абай Құнанбаев – ұлы ойшыл. Зерттеу сұрағы: Неліктен Абай Құнанбайұлын "Хәкім Абай" деп атады?	8.2.2.2 Абай Құнанбаевтың қоғам қайраткері ретіндегі ролін беру
	XIX ғасырдың соңы – XX ғасырдың басындағы Қазақтардың ауызша тарихи дәстүрлерінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Ш. Құдайбердіұлы, М. Көпейұлы, Қ. Халид еңбектерінің тарихи құндылығы неде?	8.2.3.4 Шәкәрім Құдайбердіұлы, Жүсіп Көпейұлы, Қ.Халид еңбектерінің тарихи дерек ретіндегі маңызын анықтау
2-тоқсан		
XX ғасырдың басындағы Қазақстан	Қазақстанның XX ғасырдың басындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Зерттеу сұрағы: Не себепті А. Байтұрсынов: "Қазақ ұлтының өмір сүруінің өзі проблемаға айналды", - деп санады?	8.1.1.2 Ресей империясының саясатының салдарын бағалау 8.3.1.1 қазақ зиялыларының империясының Мемлекеттік Думасындағы қызметіне баға беру 8.3.1.2 XX ғасыр басындағы қазақ қоғамдық-саяси процестерін сипаттау

	Қазақстандағы 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс неліктен бүкілхалықтық сипат алды?	8.3.1.2 XX ғасырдың басында Қазақстандағы қоғамдық-процестерге баға беру; 8.3.1.3 1916 жылғы ұлт-азат көтерілістің тарихи маңызы және тұлғалардың рөліне баға беру;
	1917 жылғы ақпан буржуазиялық-демократиялық революциясы және оның Қазақстанға әсері. Зерттеу сұрағы: 1917 жылы саяси белсенділіктің артуы қандай оқиғалардан көрініс тапты?	8.3.1.2 XX ғасыр басындағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру;
3-тоқсан		
XX ғасырдың басындағы Қазақстан	"Алаш" қозғалысы және қазақ ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: Неліктен "Алаш" партиясы халық қолдауына ие болды?	8.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау; 8.3.1.4 "Алаш" партиясының мемлекеттілікті жаңғыртуды талдау;
	XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының көрнекті өкілдері. Зерттеу сұрағы: Қазақ зиялылары ұлттық мүдделерді қалайша қорғады?	8.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау; 8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын және қоғамдық санаға тигізген әсерін баға беру; 8.3.1.5 Әлихан Бөкейханның көшбасшылық қызметіне баға беру;
Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы	Қазақстан азаматтық қарсыластық жылдарында (1917-1920 жылдар). Зерттеу сұрағы: Қазан революциясының ұрандары халық арасында қандай үміт тудырды?	8.3.1.2 XX ғасырдың басында Қазақстандағы қоғамдық-процестерге баға беру 8.3.2.1 қазақстандықтардың құлатуға және Кеңес үкіметіне қосқан үлесін бағалау
	Қазақстандағы ұлттық автономиялар. Зерттеу сұрағы: Алаш Орда үкіметі мен Түркістан (Қоқан) автономиясының идеялары неліктен жүзеге аспады?	8.3.1.6 Қазақстанда құрылған автономиялардың маңыздылығын баға беру; 8.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау

	Қырғыз (Қазақ) АКСР-нің құрылуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ Автономиялық Кеңестік Республикасы құрылуының тарихи маңызы неде?	8.3.1.6 Қазақстанда құрылған автономиялардың маңыздылығын беру; 8.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау
4-тоқсан		
Қазақстан тоталитарлық жүйе кезеңінде	Әскери коммунизм саясатынан Жаңа экономикалық саясатқа көшу. Зерттеу сұрағы: Қазақстан үшін жаңа экономикалық саясаттың артықшылықтары қандай болды?	8.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 жж. әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау; 8.4.1.1 деректер мен дәйектілік арқылы жаңа экономикалық нәтижесінде орын алған өзгерістерді талдау
	Қазақстандағы 1920-1930 жылдардағы индустрияландыру. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы индустрияландыру саясатының қарама-қайшылығы неде?	8.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен кезеңдерін талдау
	1920-1930 жылдардағы саяси репрессиялар. Зерттеу сұрағы: Сталиндік режим не себепті зиялыларға "халық жауы" деген айып тақты?	8.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 жж. әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау 8.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау
	1920-1930 жылдардағы саяси репрессиялар. Зерттеу сұрағы: сталиндік режим не себепті зиялыларға "халық жауы" деген айып тақты?	8.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 жж. әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау 8.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау

5) 9-сынып:

5-кесте

Бөлімше	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім	Ахмет Байтұрсынов – "ұлт ұстазы".	9.2.2.2 Ахмет Байтұрсыновтың

мен ғылым	Зерттеу сұрағы: Ахмет Байтұрсыновтың ғылыми мұрасы қандай?	білімінің негізін салушы, қоғам ретінде бағалау; 9.3.1.3 Кеңес үкіметінің құрметіне тарихи тұлғалардың рөлін
	XX ғ. 20-30 жылдарындағы білім беру жүйесі мен ғылым.	9.2.3.2 кеңес дәуіріндегі қазақ ахуалын анықтау;
	Зерттеу сұрағы: Білім мен ғылым саласының қандай жетістіктері мен кемшіліктері болды?	9.2.3.3 XX ғасырдың бірінші жартысында білім мен ғылым саласындағы талдау
	Қ.Сатбаев – жан-жақты ғалым. Зерттеу сұрағы: Қаныш Сәтбаевтың феномені неде?	9.2.3.4 Қаныш Сәтбаевтың ғылым өнеркәсібі мен ғылымын дамыту рөліне баға беру
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: әдебиет пен өнер	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ әдебиетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ әдебиетінде социалистік реализм қалай көрініс тапты?	9.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын дамыту қоғамдық санаға тигізген әсері
	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ өнерінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ өнерінің жаңа белеске көтерілуі неден байқалды?	9.2.2.4 Әміре Қашаубаев пен Мұңайтпасұлының қазақ халық танытудағы рөліне баға беру 9.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын дамыту қоғамдық санаға тигізген әсері
		9.2.2.3 өнер мен әдебиеттегі жаңалықтарды анықтау
2-тоқсан		
Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Зерттеу сұрағы: Қандай қазақстандық Ұлы Отан соғысының батырлары халық есінде сақталды?	9.3.2.1 қазақстандықтардың дүниежүзілік соғысының жаңа үлесін бағалау; 9.3.2.2 Бауыржан Момышұлының батырлық, тұлғалық қасиеттері
	Қазақстан – майдан арсеналы. Зерттеу сұрағы: "Бәрі майдан үшін, бәрі Жеңіс үшін!" ұраны қалай жүзеге асты?	9.4.2.2 Қазақстан экономикасы жағдайларына бейімделген 9.1.2.2 соғыс жылдарындағы әлеуметтік жағдайын анықтау

	Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақ КСР мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Соғыс жылдарындағы Қазақстанның мәдени жетістіктері қандай болды?	9.2.2.5 соғыс жылдарындағы әдебиеттің халық рухын көтерме маңызын бағалау
	Қазақстанға КСРО халықтарының депортациясы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан қалайша депортацияланған халықтардың өлкесіне айналды?	9.1.1.1 демографиялық өзгерістер мен салдарын анықтау
3-тоқсан		
Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар)	Соғыстан кейінгі Қазақ КСР-нің әлеуметтік-экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Соғыстан кейін қазақстандықтардың өмірі қалай өзгерді?	9.1.1.1 демографиялық өзгерістер мен салдарлық байланысын талдау; дәйекті қорытынды жасау; 9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінде шаруашылығында орын алған өзгерістерді баға беру; 9.4.2.1 өнеркәсіптің ахуалын талдау; қорытынды жасау
	Қазақстандағы әскери-өнеркәсіп кешені. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақстан ядролық сынақтар алаңына айналды?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмір ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау; 9.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау
	Сталиндік идеологияның Қазақстандағы қоғамдық-саяси өмірге әсері. Зерттеу сұрағы: Неліктен тарихшы Ермұхан Бекмаханов 25 жылға бас бостандығынан айырылды?	9.2.3.1 Ермұхан Бекмахановтың Қазақстан тарихы ғылымына үлесін бағалау; 9.2.1.1 Мемлекеттің діни саясат саясатын анықтау; 9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмір ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау
	Қазақстан "Хрущев жылымығы" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмір ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау
Қазақстан "Хрущев жылымығы" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	"Хрущев жылымығы" кезеңіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуы.	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмір ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау

	Зерттеу сұрағы: "Жылымық кезеңі" қоғамға қандай өзгеріс әкелді?	өзіндік интерпретация жасау
4-тоқсан		
Қазақстан "Хрущев жылымығы" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	Тың игеру жылдарындағы Қазақстан. Зерттеу сұрағы: Тың және тыңайған жерлерді игеру саясаты Қазақстанға қалай әсер етті?	9.1.1.1 демографиялық өзгерістер мен салдарлық байланысын талдау; дәйекті қорытынды жасау; 9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінде шаруашылығында орын алған өзгеріс баға беру
	Қазақ КСР экономикасының шикізатқа бағытталуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның табиғи ресурстарын игеруде ұлттық мүдде қаншалықты ескерілді?	9.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысында әскери-өнеркәсіп кешендері Қазақстанға тигізген зардамы. 9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
Қазақстан "тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар)	1965-1985 жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Не себепті 1965-1985 жылдар "тоқырау" кезеңі деп аталды?	9.4.2.1 өнеркәсіптің ахуалын анықтап, қорытынды жасау 9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінде шаруашылығында орын алған өзгеріс баға беру 9.4.1.2 кеңестік кезеңнің әлеуметтік-экономикалық мәселелерін талдау 9.1.2.1 "тоқырау" жылдарындағы Қазақстан тұрғындарының жағдайын талдау
	XX ғ. 60-80 жылдарындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуындағы қарама-қайшылықтар. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ұлттық мүдделерді қорғау қалай жүзеге асырылды?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау 9.3.1.4 әміршіл-әкімшіл саясаттың халық наразылықтарын салыстырғыш талдау; 9.3.1.2 қоғамдық-саяси қайшылықтардың ұлттық мүддені қорғаудағы ролін баға беру
	"Тоқырау" жылдарындағы демографиялық процестер.	9.1.1.1 демографиялық өзгерістер мен салдарлық байланысын талдау

		дәйекті қорытынды жасау; 9.1.1.2 өткен тарихи кезеңді сабақтастықты орнату арқылы кезеңдегі демографиялық баға беру

6) 10 -сынып:

6-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985 жылдар)	XX ғасырдың екінші жартысындағы білім беру жүйесінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Кеңестік білім беру саласындағы реформалар қандай мақсат көздеді?	10.2.3.2 білім мен ғылым саясаты мемлекеттік саясатқа баға беру
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы қазақстандық ғалымдардың ғылымды дамытудағы жетістіктері. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ғылымның қай салалары көбірек дамыды?	10.2.3.2 білім мен ғылым саясаты мемлекеттік саясатқа баға беру
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы әдебиет пен өнердің дамуы. Зерттеу сұрағы: Кеңестік идеология қазақ мәдениетінің дамуына қалай әсер етті?	10.2.2.1 кеңестік әдебиет пен өнер туындыларында қоғамдық бейнеленуін талдау; 10.2.2.2 Мұхтар Әуезов шығармаларында әлем әдебиетіндегі орнын
Қазақстан қайта құру кезеңінде (1986-1991 жылдар)	Қазақстан "Қайта құрудың" бастапқы кезеңінде. Зерттеу сұрағы: КСРО-ның ыдырауы: заңдылық па әлде кездейсоқтық па?	10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмір ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 10.4.1.2 Кеңес үкіметі кезіндегі әлеуметтік-экономикалық проблемаларды талдау
	Қазақстандағы 1986 жылғы Желтоқсан оқиғалары. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы 1986	10.3.1.5 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасының тарихи маңызын анықтау; беру;

	жылғы Желтоқсан оқиғаларының сипаты қандай болды?	10.3.1.4 әміршіл-әкімшіл саяси жүйедегі халық наразылықтарын салыстырып талдау
	"Қайта құру" жылдарындағы Қазақстандағы демократиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Демократиялық процестер қоғамдық сананы қалай өзгертті?	10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау
2-тоқсан		
Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы(1991 – 1996 жылдар)	Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің жариялануы. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан Республикасының тәуелсіздік туралы" Конституциялық Заңының тарихи маңызы қандай?	10.3.1.5Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтап, қорытындылау;; 10.3.1.6өткен оқиғалармен сәйкесті орнатып, Қазақстан тәуелсіздігі жариялануының тарихи маңызын
	Н.Ә. Назарбаев - Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті. Зерттеу сұрағы: Саяси көшбасшының мемлекет тарихының бетбұрысты кезеңдеріндегі рөлі қандай болды?	10.3.1.10 Тәуелсіз мемлекеттің қалыптасуындағы Елбасы Н. Назарбаевтың рөліне баға беру
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы мемлекеттілікті қалыптастырудағы іс-шаралар. Зерттеу сұрағы: 1995 жылғы жаңа Конституцияны қабылдаудың	10.3.1.7Тәуелсіз Қазақстанның – саяси дамуын талдау; 10.3.1.5Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтап, қорытындылау; 10.3.1.2Қазақстан Республикасының Конституциясын мемлекеттің дамуының кепілі ретінде бағалау
	Қазақстан – халықаралық құқық субъектісі. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі қалай жүзеге асты?	10.3.2.1 XX ғасырдың 2 жартысында Қазақстанда құрылған әскери-кешенді құрудың салдарын талдау 10.3.2.2 Қазақстан Республикасының халықаралық аренада танылуы беру; 10.3.2.3 Қазақстанның аймақтық халықаралық ұйымдарымен байланыстарын талдау

3-тоқсан		
Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 – 1996 жылдар)	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен нарықтық экономикаға көшу барысында қиыншылықтар орын алды?	10.4.1.3 Қазақстан Республ жекешелендіру процесінің ықпалын талдау; 10.4.2.1 қазіргі өнеркәсіп жа 10.4.2.2 нарықтық экономи өндірістік қатынастарға өсе 10.4.2.3 Қазақстанның әле экономикаға кірігуін талдау
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы әлеуметтік-демографиялық процестердің ерекшеліктері неде?	10.1.1.3 Қазақстанның даму стратегиясындағы демогра саясаттың бағыттарын талд 10.1.1.2 өткен тарихи кезеңд сабақтастықты орнату арқ кезеңдегі демографиялық баға беру; 10.1.1.1 себеп-салдар байла талдау негізінде демографи өзгерістер туралы дәйекті к жасау; 10.1.2.1 қазіргі кездегі Қаза халқының әлеуметтік жағд статистикалық мәліметтер талдау; 10.3.2.4 қазақ диаспоралар Отанымен байланысының маңыздылығын айқындау
Тәуелсіз Қазақстан Республикасының дамуы (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін)	Қазақстан - 2030" Стратегиясы – мемлекет дамуындағы жаңа кезең. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан - 2030" Стратегиясын қабылдау қажеттілігі неден туындады?	10.3.1.8 ұзақ мерзімді мемл стратегияларды талдау; 10.1.1.3 Қазақстанның даму стратегиясындағы демогра саясаттың бағыттарын талд
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан Республикасының XXI ғасырдағы	10.4.1.1 Тәуелсіз Қазақстан шаруашылығында орын ал талдау; 10.4.2.2 нарықтық экономи

	экономикалық дамуының негізгі бағыттары қандай?	қатынастарға әсерін талдау; 10.4.1.4 аграрлық сектордың модернизациялау бағыттары; 10.4.2.4 сыртқы сауданың экономикаға әсерін зерттеу
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап әлеуметтік дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы қалай өзгерді?	10.1.2.1 қазіргі кездегі Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы статистикалық мәліметтермен талдау
Тәуелсіз Қазақстан Республикасының дамуы (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін)	Халықаралық қатынастар жүйесіндегі Қазақстан. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның жаңа әлемдегі орны қандай?	10.3.2.3 Қазақстанның аймақтық халықаралық ұйымдарымен байланыстарын талдау; 10.3.2.2 Қазақстан Республикасы халықаралық аренада танылуы беру
	Астана – Тәуелсіз Қазақстанның астанасы. Зерттеу сұрағы: Астананы көшіру нәтижесінен ұтымды стратегиялық шешім болып табылды?	10.3.1.10 Астананы жаңа Қазақстан өркендеуінің нышаны ретінде
4 -тоқсан		
Тәуелсіз Қазақстан Республикасының дамуы (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін)	"Қазақстан – 2050" стратегиялары. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан – 2050" Стратегиясы қандай жаңа саяси бағытты белгіледі?	10.3.1.8ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау
	Қазіргі кездегі Қазақстанның дамуындағы басым бағыттары. Зерттеу сұрағы: "5 институтционалды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлт жоспары нәтижесінен қабылданды?	10.3.1.8ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау
Қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін)	Тәуелсіздік жылдарындағы білім мен ғылымның дамуы. Зерттеу сұрағы: Жаһандану жағдайындағы қазақстандық білім мен ғылымның даму тенденциялары қандай?	10.2.3.1қоғамдық-саяси саяси саяси ұлттықбаспаның ролі; 10.2.3.2білім мен ғылым саяси мемлекеттік саясатқа баға

	Тәуелсіз Қазақстан мәдениетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті дамыту мен сақтау жолдары қандай?	10.2.2.3 қазіргі кездегі өнер даму тенденцияларын айқындау; 10.2.2.4 ұлттық құндылықтар жаңғыртуға бағытталған мемлекеттік бағдарламалардың қажеттілігін анықтау ("Мәдени мұра", "Болашаққа бағдарламасы")
	Діннің қазіргі Қазақстан қоғамындағы рөлі. Зерттеу сұрағы: Қазақстан қоғамында зайырлы мемлекет және діни сенім бостандығы ұстанымдары қалай үйлесім табуда?	10.2.1.1 дәстүрлі және деструктивті ағымдар мен ұйымдардың тарихын талдау; 10.2.1.2 Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық этносаралық келісім және тұрақтылықты нығайтудағы бағалау
	"Мәңгілік Ел" ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: "Мәңгілік Ел": идеясының біріктірушілік рөлі неде?	10.2.1.3 "Мәңгілік Ел" Жалпы идеясының маңыздылығы 10.2.1.2 Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық этносаралық келісім және тұрақтылықты нығайтудағы бағалау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

27-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

664-қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - білім алушылардың бойында тарихи сана, толеранттылық, өз елі және басқа елдердің тарихы мен мәдениетіне құрмет қалыптастыру, ғасырлар бойы қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтарды дарыту және зерттеушілік, ойлау, коммуникативті дағдыларды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) адамзат өркениетінің ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері және түрлі халықтардың тарихи даму жолының ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

2) әлемнің тарихи дамуы барысында қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтар жүйесі туралы білім беру;

3) тарихи дамудағы негізгі оқиғалардың, құбылыстардың және үдерістердің мәнін саналы түсінуін қалыптастыру;

4) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін дүниежүзі тарихы контекстінде сын тұрғысынан талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру мен дамыту;

5) тарихи деректерді талдау негізінде дәлелді пайымдау дағдыларын дамыту;

6) тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру мен дамыту (болжамдарды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау);

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

8) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, соның ішінде, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қоса алғанда, басылымдар мен электронды құралдарды қолдану.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) есту және көру қалдығы негізінде түрлі деректердегі тарихи оқиғалар туралы ақпараты адекватты түрде қабылдауын қалыптастыру: (оқулықтар, хрестоматиялар, энциклопедилар, көркем әдебиет, интернет ресурстары);

2) оқулық пен оқуқұралында бағдарлай білу дағдыларын қалыптастыру;

3) пән материалын меңгеру сапасын арттыру үшін когнитивті үдерістерін дамыту және түзету: көрнекі-бейнелі, көрнекі-әрекетті, сыни, шығармашылық ойлауын, көру, есту және сипап сезу арқылы қабылдауын, зейінін және есте сақтауын;

4) қоршаған әлемді танып білудің арнайы әдістерін меңгеру: қорытындылау, салыстыру, сипаттау, тексеру, заттар мен құбылыстар туралы түсініктерін нақтылау үшін алгоритм құру;

5) оқу, жазу және көрнекі материалмен жұмыс істеу кезінде көру қалдығын оңтайлы қолдану біліктілігін дамыту;

6) сөйлеу тілінің вербализімін түзету (дамудың басқа психикалық жақтарынан сөздік аясының басымдығы); шынайы немесе нақты деректерге сүйенбей талқылау;

7) қоршаған әлемдегі заттар мен құбылыстар туралы түсініктерінің бұзылуынан туындайтын білім алудағы формализмді жою.

2-тарау. Оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тұғырлары

5. Көру кемістігі бар оқушыларды оқыту құндылыққа бағытталған, жеке тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, дифференциалді, қарым-қатынастық тұғырлар және ақпараттық-коммуникативті технологиялар арқылы жүзеге асады.

6. Құндылыққа бағытталған тұғыр "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеяны жүзеге асыруға септігін тигізетін мәтіндерді, практикалық тапсырмаларды, шығармашылық жаттығуларды мақсатты түрде іріктеу арқылы орындалады. Бұл ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды, адамдардың құқығы мен бостандығын сыйлайтын әрі мойындайтын, Отанының дамуына өз үлесін қосуды қалайтын жеке тұлғаны тәрбиелеуде көрініс табады.

7. Тұлғаға бағытталған тұғыр оқытудың жаңа инновациялық технологияларын, дидактикалық және рөлдік ойындарын, тест тапсырмаларын күнделікті және дәстүрлі емес сабақтарда қолдану арқылы оқушылардың жеке қабілеттерін, танымдық қызығушылықтарын, шығармашылық және интеллектуалды әлеуетін ашуды көздейді..

8. Іс-әрекеттік тұғыр оқушыларды сабақ үстінде заттық-практикалық іс-әрекеттің барлық түрлеріне қатыстыруға септігін тигізеді, балалар алған түсініктері мен білімін, біліктілігін бекітеді, олардың есту, сезу және көру арқылы қабылдау дағдыларын жетілдіреді.

9. Дифференциалді тұғыр оқушының көру қалпына байланысты, олардың жеке қабілеттері мен ерекшеліктерін ескере отырып түзету тәсілдері мен деңгейлі тапсырмаларды өңдеп жасауды қарастырады.

10. Қарым-қатынастық тұғыр оқушылар мен педагог арасындағы вербальді және вербальді емес өзара әрекеттесу кезінде біліммен, біліктілікпен және дағдымен алмасуды білдіреді; сөйлеу тілінің дамуына ықпал етеді, тыңдай білуге және сұрақтар мен жауаптарды дұрыс құрастыруға бағытталған.

11. Пән бойынша ақпаратты іздеу, өңдеу және алмасу үшін интернет-ресурстарын, онлайн-сөздіктерді, анықтамаларды, форумдарды,

электронды оқулықтарды және энциклопедияларды қолдану қажет; оқу үдерісінің үздіксіздік қағидасын ұстану үшін қашықтықтан оқыту технологияларын қолдану керек.

12. Қазақстан тарихы сабақтары арнайы жабдықталған кабинеттерде өтіледі:

1) қауіпсіздік техникасының талаптарына сәйкес келетін мектеп жиһаздарымен;

2) оқытудың арнайы құралдарымен: иллюстрациялар, рельефті суреттер мен тарихи карталар, жалпақ басылған және рельефті-нүктелі кестелер, анықтамалық және көркем әдебиет, көру және сипап-сезу арқылы қабылдауға қолжетімді, ірі әрі рельефті-нүктелі шрифтпен жазылған оқулықтар;

3) оқытудың техникалық құралдарымен: компьютерлік тифлокешенімен, нашар көретіндер үшін сканерлеу және оқу үшін "Книголюб" кешенімен, интерактивті тақтамен, "Книга" электронды үлкейткіш құралымен, стационарлы және портативті үлкейткіш құралымен, тифлоплеермен, диктофонмен.

13. Оқыту барысында жалпы білім беру және түзету пәндерімен пәнаралық байланыс жүзеге асады: қоршаған әлем, жағрафия, әдебиет, сөйлеу тілін түзету мимиканы және пантомимиканы дамыту, көру қалдығы мен көру арқылы қабылдауын қорғау және дамыту, кеңістікте бағдарлау 3-тарау. Оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру "Дүниежүзі тарихы"

14. "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

15. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімдерді қамтиды:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі;

2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі" бөлімі;

3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі" бөлімі";

4) "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі.

16. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) әлеуметтік құрылымдар;

2) әлеуметтік әрекеттесу.

17. "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дін;

2) өнер;

3) философиялық жүйелер;

4) ғылым.

18. "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі;

2) империи, соғыстар, көтерілістер мен революциялар.

19. "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік;
- 2) экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері.

20. 5-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен малшыларға дейін. Адамның пайда болуы туралы теориялар. Адамдардың алғашқы бірлестік формалары: адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа және олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтары. Ежелгі адамдардың өмір салты. Иемденуші және өндіруші шаруашылық түрлері (терімшілік, аңшылық, балық аулау, мал шаруашылығы, егіншілік, металл өңдеу, айырбас сауда). "Неолиттік төңкеріс" ұғымы. Ежелгі діни наным-сенімдер. Алғашқы қауымдық өнердің түсінігі және түрлері;

2) өзен алқаптарының өркениеттері. Алдыңғы Азия мен солтүстік-шығыс Африканың табиғи жағдайлары. Месопотамия тарихының ежелгі кезеңі: Шумер және Аккад мемлекеттері. Ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесі мен өнері;

3) Ежелгі Египет тарихы. Табиғи жағдайлары. Египеттегі мемлекеттің пайда болуы. Пирамидалар құрылысының дәуірі. Ежелгі Египеттің әлеуметтік құрылымы, экономика, діни наным-сенімдер мен ғылыми білімдері;

4) қос дөңгелекті арбалар мен империялар. "Империя" түсінігі. Ежелгі замандағы әскери өнер: соғыс арбалары мен атты әскердің пайда болуы. Жаулаушылық соғыстар мен империялар шекараларының өзгеруі. Таяу және Орта Шығыс империялары. Орталық Азияның ежелгі мемлекеттері. Әлеуметтік ұйымдасу, шаруашылығы мен мәдениеті;

5) Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы. Табиғи жағдайлары. Үндістанда мемлекеттің қалыптасуы. Ежелгі Үндістандағы индуизм мен буддизм. Ежелгі Үндістанның әлеуметтік

құрылымы (касталық жүйе). Шаруашылығы. Мәдениеті мен ғылыми білімдердің дамуы;

6) Ежелгі Қытай. Табиғи жағдайлары. Ежелгі Қытай мемлекетінің қалыптасуы. Конфуций және Лао Цзы ілімдері. Ежелгі Қытайдың саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Ежелгі Қытайдың мәдениеті;

7) Ежелгі Грекия. Ежелгі Грекияның географиялық жағдайы. Грекияның ежелгі өркениеттері. Грекиялық қала-мемлекеттер. Афина мемлекеті. Ежелгі Спарта. Ежелгі Грекияның саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Грек-парсы соғыстары. Александр Македонский империясы;

8) Ежелгі Грекия мәдениеті. Ежелгі Грекияның тарихшылары мен философтары. Ежелгі Грекиядағы білім мен ғылым. Ежелгі Грекияның мәдениеті (күнделікті өмірі мен мерекелері, Олимпиада ойындары, діни наным-сенімдер, аңыздар мен мифтер, театр, сәулет және мүсін өнері);

9) Рим империясының гүлденуі. Апеннин түбегінің табиғи-географиялық ерекшеліктері. Ежелгі Римнің саяси және қоғамдық құрылысы (патшалық басқару және республика кезеңі тұсында). Римнің жаулаушылық соғыстары. Рим империясы. Рим империясындағы басқару жүйесі мен әлеуметтік ұйымдасу. Спартак бастаған құлдар көтерілісі. Шаруашылығы мен тұрмысы. Мәдениет. Империя дағдарысы;

10) дәуірлер тоғысындағы Рим. Христиандықтың пайда болуы. Рим империясындағы алғашқы христиандар. Мемлекеттік басқару жүйесі. Ұлы Константиннің діни реформасы. Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы: жазу, әлемнің ғылыми бейнесі, ежелгі Римдегі техниканың дамуы.

21. 6-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Рим империясының құлауы. Тарихтағы "орта ғасыр" түсінігі. Орта ғасырлар тарихының хронологиялық шеңбері мен кезеңдері. Халықтардың ұлы қоныс аудару және Батыс Рим империясының құлауы. Византия империясы. Византия мен Түрік қағанатының дипломатиялық қарым-қатынастары. Киев Русінің құрылуы. Киев Русінде христиандықтың қабылдануы;

2) феодализм. "Феодализм" түсінігі. Феодалдық шаруашылық түрінің ерекшеліктері. Феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымы. Ортағасырлық қалалар мен өнердің даму ерекшеліктері;

3) ислам тарихы. Ислам дінінің пайда болуы. 610 және 1258 жылдар аралығындағы ислам тарихындағы басты оқиғалар. Араб халифаты. Мұсылман әлемі мәдениетінің дамуы;

4) крест жорықтары. Крест жорықтарының (1-4 крест жорықтары) себептері, барысы мен салдарлары. Крест жорықтарынан кейінгі христиандық Еуропа мен мұсылман әлемі;

5) моңғолдар. Шыңғыс хан. Моңғол империясының құрылуы. Моңғолдардың әскери өнері. Еуразия этносаяси картасының қалыптасуына моңғол шапқыншылықтарының әсері;

6) XIV ғасырдағы - XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам. "Қара індет". Франция мен Англиядағы шаруалар көтерілісі. Феодалдық соғыстар (Жүз жылдық соғыс, Ал қызыл және Ақ раушандар соғысы) және Еуропадағы бір орталықтанған мемлекеттердің қалыптасуы. Жанна д'Арк;

7) Батыс пен Шығыстағы абсолютизм. Феодалдық мемлекеттің даму кезеңдері. Батыс пен Шығыс мемлекеттеріндегі абсолютизмнің ерекшеліктері (Франция, Ресей, Англия, Қытай, Жапония, Осман империясы). "Парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Бояр Думасы" ұғымдары;

8) сауда, қолөнер және әлемді игеру. Ұлы Жібек жолы. Халықаралық сауда мен саяхаттар. Қытайдағы Мин әулетіндегі теңіз саяхаттары (Чжен Хе басшылығымен). XV ғасырдың соңы - XVI ғасырдың басындағы Ұлы географиялық ашулар мен олардың салдарлары. XV ғасырдағы Америка халықтары. Алғашқы отарлық империялар (Португалия, Испания);

9) қайта өрлеу дәуірі. Батыс Еуропадағы қайта өрлеу дәуірінің мәдениеті. Гуманистер идеялары. Шығыстың ортағасырлық мәдениеті;

10) реформация. Реформация себептері мен оның Еуропа елдеріндегі

таралуы. Мартин Лютер наразылығының тарихи маңызы;

11) ғылыми революция. Әлемнің қазіргі ғылыми бейнесінің негізін қалаушылар және олардың ізбасарлары (Николай Коперник, Галилео Галилей, Джордано Бруно).

22. 7-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) тарихтағы "Жаңа заман" түсінігі. Жаңа заман кезеңдері. XVII ғасырдағы ағылшын буржуазиялық революциясы. Дәстүрлі өркениет дағдарысы және Англияда XVII ғасырда жаңа қоғамның пайда болуы. Өнеркәсіп төңкерісі және оның әлемді өзгертудегі ықпалы. Мануфактура, фабрикалардың пайда болуы және жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы. Өнеркәсіп төңкерісі: мәні, маңызы. Феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа өту. Индустриалды қоғам әлеуметтік құрылымының ерекшеліктері. XVII ғасырдағы Англиялық буржуазиялық революция;

2) Үндістан, XVIII ғасырдағы Парсы мемлекеттері және Британия. Образование британской колониальной империи. Ұлы Моғолдар империясының дағдарысы мен күйреуі. Еуропалық мемлекеттердің Ост-Үнді компаниясы. XVII ғасырдағы Индияның әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Ұлыбритания мен Францияның Индияға ықпал ету аймағы үшін бәсекелестігі;

3) Ағартушылық идеяларының таралуы. Ағартушылық кезеңінің қайраткерлері. Солтүстік Америкадағы революциялық идеялардың таралуындағы ағартушылық идеялардың рөлі;

4) француз революциясының көрінісі. Француз абсолютизмнің дағдарысы. Француз буржуазиялық революциясы. Ағартушылық идеялардың қоғамдық санаға әсері. Ағартушылық пен революция кезеңіндегі Франция мәдениеті. Республикалық құрылыстың құрылуы мен ерекшеліктері. Наполеон Бонапарттың ішкі және сыртқы саясаты. Францияның жаулаушылық соғыстары. Құрлықтық блокада. Наполеонның Ресейге басып кіруі. Антифранцуздық коалициялар. Наполеон империясының күйреуі;

5) Ресей мен Осман империясы бейбіт және соғыс жылдары. Осман империясының саяси және әлеуметтік-экономикалық даму ерекшеліктері. Танзимат реформасы: мақсаттары мен нәтижелері. XVIII ғасырдың II - жартысындағы Осман империясының әлсіреуі: ішкі және сыртқы саясат;

6) XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Әлеуметтік-экономикалық даму. Ресей самодержавиясының ерекшеліктері. Ресейдегі азаттық қозғалыстың үш кезеңі. Декабристер көтерілісі. II Александр императордың реформалары. Халықшылдардың қозғалысы. Ресейдегі марксизмнің таралуы мен В.И. Лениннің революциялық қызметінің басталуы;

7) XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері. Цин династиясының оқшаулану саясаты мен еуропалықтардың сауда, дипломатиялық миссиялары. Апиын соғыстары: себептері мен салдары. Ихэтуандар көтерілісі ("боксерлер" көтерілісі). Еуропалық мемлекеттердің Қытайды "ықпал ету аймақтарына" бөлуі;

8) революциялық идеялардың XIX ғасырда Еуропаға таралуы. Мемлекеттердің саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайы (Германия, Италия). Либералдық және демократиялық қозғалыс. Марксизмнің қалыптасуы мен таралуы. Еуропадағы 1848 жылғы буржуазиялық революциялар. Франко-Пруссия соғысы және Германияның бірігуі. Италияның бірігуі.

23. 8-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) XIX ғасырдағы еуропалықтардың отарлау үстемдігі. 1857-1859 жылдардағы Үндістандағы ұлт-азаттық көтеріліс (сипайлар көтерілісі). Үндістанды басқарудағы өзгерістер Үндістан ұлттық конгрессі және мусылман Лигасы азаттық күресуде;

2) Америка Құрама Штаттарының күшеюі. "Айқын болашақ" идеясы және АҚШ территориясының өсуі. Трансатлантикалық құл саудасы. Өнеркәсіптік және әлеуметтік-экономикалық дамуы. "Монро доктринасы". Қиыр шығыстық саясат. "Жапонияның ашылуы". 1861-1865 жылдардағы

азамат соғысы. АҚШ-та құлдықтың жойылуы;

3) суретшілер мен жазушылардың көзқарастарымен XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу. XIX ғасырдағы өнер және оның бағыттары. Әдебиет пен өнер. Өнердегі әлеуметтік әділетсіздіктің суреттелуі (Э. Золя, А.Н.Радищев, А. Құнанбаев, Ч. Диккенс, Ф. М. Достоевский);

4) ғылыми ойдың дамуы. XIX ғасырдағы ғылыми жаңалықтар (Ч.Дарвин, Г.Мендель);

5) XX ғасырдың басындағы әлем. XX ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуі және мемлекеттердің саяси құрылымы. Индустриалды қоғамнан ақпараттық қоғамға дейін. Ғылыми-техникалық прогресс. Өнер стильдерінің әлеуметтік себептілігі (модерн, символизм, реализм, авангардизм);

6) Бірінші дүниежүзілік соғыс. XX ғасырдың басына қарай жетекші капиталистік мемлекеттер арасындағы қарама-қайшылықтар. Бірінші дүниежүзілік соғыстың қысқа мерзімді себептері. 1914-1918 жылдардағы негізгі соғыс қимылдары. Соғыс жылдарындағы әскери стратегиялардың, ғылым мен техниканың дамуы. Германия мен оның одақтастарының жеңілуі. Компьен бітімі. Соғыстың салдары;

7) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем. Париж бітім конференциясы. Әлемнің саяси картасының өзгеруі. Империялардың ыдырауы. Ұлттар Лигасының құрылуы. Мандаттық жүйе. Вашингтон конференциясы. Версаль-Вашингтон жүйесінің қарама-қайшылығы мен әлсіздігі. Осман империясында сұлтан билігінің жойылуы және шетел интервенттеріне қарсы күресі. Мұстафа Кемалдың (Ататүрік) тарихи рөлі. Түркия – зайырлы мемлекет;

8) 1917 жылғы Ресейдегі революциялар. Ресей империясындағы 1917 жылғы революциялық оқиғалар. Саяси күштердің күресі. Большевиктердің билік басына келуі. Кеңес үкіметінің алғашқы декреттері. Еңбекшілер құқығы туралы Декларация. Азамат соғысы және шетел интервенциясы. "Әскери коммунизм" саясатынан жаңа экономикалық саясатқа көшу. Кеңестік Социалистік Республикалар Одағының құрылуы. Әміршіл-әкімшіл жүйенің қалыптаса бастауы;

9) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Қытай. Гоминьданның қызметі. Азамат соғысы. Сунь Ятсен – Қытайдың уақытша президенті. Чан Кайши үкіметінің саясаты. Жапонияның қытайдағы басқыншылығы мен біртұтас майдан мәселесі;

10) Ұлы депрессия себептері мен салдары. әлемдік экономикалық дағдарыстың себептері мен салдарлары. АҚШ-тың "просперити" кезеңіндегі экономикалық және саяси дамуы;

11) Франклин Делано Рузвельттің "Жаңа бағыты". Соғысаралық кезеңдегі Америка Құрама Штатының сыртқы саясаты.

24. 9-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Шығыстағы тоталитарлық режимі. И.В.Сталин және КСРО-дағы тоталитаризм. Индустрияландыру. Ұжымдастыру. Кеңестік қоғамның әлеуметтік құрылымы. 1937-1938 жылдардағы жаппай саяси репрессиялар. ГУЛАГ жүйесі. XX ғасырдың 30-жылының соңындағы Кеңес үкіметінің сыртқы саясаты. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапония. "Танака меморандумы" және басқыншылық саясат. "Антикоминтерндік пакт" пен "Үштік пакт". Жапонияның Қытайдағы және оңтүстік-шығыс Азия елдеріндегі басқыншылық саясаты;

2) Батыстағы тоталитарлық режимі: Соғыстан кейінгі Италия. Фашистік ұйымның пайда болуы. Фашистердің билікке келуі. Фашизмге қарсы демократиялық күштердің күресі. "Маттеотти дағдарысы". Б.Муссолини үкіметінің ішкі және сыртқы саясаты;

3) Германия. 1918-1919 жылдардағы революциялық үдерістер. Веймар республикасы. Соғыс салдарлары, экономикалық және саяси дағдарыстар. Фашистік партия мен ұлтшылдардың билікке келуі. Тоталитарлық режимнің орнығуы. Ұлтшылдар партиясының әлеуметтік-экономикалық саясаты. Үшінші Рейхтің жүргізген сыртқы басқыншылық саясаты;

4) соғыстан кейінгі Францияның дамуы. Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның Франциядағы салдарлары. Франциядағы фашизмнің

жеңілу себептері. Халықтық майданның үкіметі;

5) соғысаралық кезеңдегі Испания. Буржуазиялық-демократиялық революция. Халықтық майданның жеңісі. Азамат соғысы және 1936-1939 жылдардағы фашистік интервенция. Ф.Франко диктатурасының орнауы;

6) Екінші дүниежүзілік соғыс: себептері мен салдары. Екінші дүниежүзілік соғыстың басталуы ұзақмерзімді және қысқамерзімді себептері. Германияның Батыс Еуропа елдерін басып алуы. Балқан түбегіндегі әскери қимылдар. Солтүстік Африкадағы соғыс қимылдары. Басып алынған аумақтарда орнатылған "Жаңа тәртіп". Холокост. "Барбаросса" жоспары. кеңестік елдің фашистік Германияға қарсы Ұлы Отан соғысы. Жапонияның Перл-Харборға шабуылы және Америка Құрама Штатының соғысқа кірісуі. Антифашистік коалиция, Ленд-лиз заңы, "Үлкен үштік" және "Екінші майдан" ашу мәселесі". Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен салдары;

7) Деколонизация үдерісінің күшеюі. Әлемдік отарлау жүйесінің дағдарысы мен құлдырауы. Британдық Үндістанды бөліп алу және екі доминионның пайда болуы. Үндістан тәуелсіздігін жариялауы. "Неру курсы". М. Ганди, И. Ганди және олардың Үндістан тәуелсіздігін нығайтудағы күресі;

8) XX ғасырдың бірінші жартысындағы ғылым және мәдениет. Мәдениеттің даму ерекшеліктері. XX ғасырдың бірінші жартысындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Қоғамдағы дін рөлінің өзгеруі. (понятия "секуляризация", "ар еркіндігі", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін");

9) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы. Африка жылы. Франциядағы отарлық мәселенің шиеленісуі. Соғыстан кейінгі әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық үдерістер. Әлемдік "социалистік лагерьдің" қалыптасуы. Қарулану жолындағы жарыс. Трумэн доктринасы. Қос кеңістікті әлем. Әскери-саяси одақтар НАТО және ВШҰ қарсылығы. Маршалл жоспары. Берлин дағдарысы 1948-1949 және 1961 жылдары.

25. 10-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) халықаралық ұйымдардың қалыптасуы. Біріккен Ұлттар Ұйымының құрылуы мен қызметі. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. XX ғасырдың екінші жартысындағы халықаралық мәселелерді реттеудің жолдары. Еуропалық интеграция (Еуроодақ, Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы);

2) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы. Екінші дүниежүзілік соғыстың экономикалық салдарлары. Батыс Еуропа мен Америка Құрама Штатындағы "мемлекеттік әл-ауқаттылық" негізінің қалыптасуы. 1950-1960 жылдардағы жапондық және оңтүстік корейлық "экономикалық ғажайыптың" себептері;

3) КСРО-дағы соғыстан кейінгі қалпына келу және әкімшіл-әміршіл жүйенің нығаюы. "Хрущев жылымығы". Кеңестік экономиканы реформалаудың сәтсіздікке ұшырау себептері. "Тоқырау" кезеңі (1960 жылдың II жартысы – 1980 жылдың соңы);

4) қос кеңістік әлемнен көпполюсті әлемге қарай. "Қырғи қабақ соғыстың" негізгі оқиғалары 1979-1985 жылдар және оның аяқталуы;

5) аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдар. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі араб мемлекеттерінің негізгі даму тенденциялары. Араб-израиль қайшылығы мен Палестина мәселесі. Халықаралық шиеленістерді реттеудегі Біріккен Ұлттар Ұйымының қызметі;

6) XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамның дамуы. "Араб көктемі": себептері мен әлем саясаты үшін салдары. Тәуелсіз Қазақстанның халықаралық жүйедегі орны;

7) Заманауи қоғамдағы дін. Қазіргі әлемдегі діннің ролі. Дәстүрлі және деструктивтідіні ұйымдар. Локальді шиеленістердің себептері мен салдары (таяушығыс шиеленісі (араб-израил), Ольстерск шиеленісі). Астанадағы әлемдік және дәстүрлі дін съезді;

8) Бүгінгі әлемдегі лаңкестік қаупі. Халықаралық лаңкестік және экстремизм. Аса ірі лаңкестік әрекеттер және оның салдары;

9) Қазіргі әлемнің жаһандануы. Жаһандану үдерісінің мәні. Жаһандану жағдайында мәдениеттің дамуы;

10) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім, технология. Қазіргі кездегі ғылымның негізгі даму бағыттары. XX ғасырдың екінші жартысы – XXI ғасырдың басындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Ғылыми-техникалық революция - ғылыми-техникалық прогресстің жаңа кезеңі. Дамып кележатқан елдердің мәдени-техникалық даму ерекшелігі мен заңдылығы;

11) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы мәдениет. Мәдениеттің негізгі даму бағыттары. Қазіргі кездегі ақпараттық қоғам. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтаудағы ЮНЕСКО-ның қызметі.
4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.1.2.4 кодында "5" – сынып, "1.2" – бөлім мен бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

27. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа оқытудан күтілетін нәтижелер:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр. Ежелгі Грекия, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Египет, Месопотамия және Парсы,	V ғасыр. - XVII ғасырдың ортасы Франция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман	XVII ғасырдың ортасы -XIX ғасыр Франция, Германия, Ұлыбритания, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және	XX ғасырдың екінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония,	XX ғасырдың екінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония,

	Бактрия, Кушан хандығы, Эфталит мемлекеттері	империясы, Араб халифаты, Византия империясы		КСРО, Түркия, Сауд	араб елдері	ар
1.1 Әлеуметтік құрылымдар	5.1.1.1 түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру; 5.1.1.2 адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа секілді алғашқы бірлестік формаларын түсіндіру	6.1.1.1 түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру	7.1.1.1 -"капитал", "буржуазия", "жұмысшы табы" пролетариат ұғымдарын қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін қолдану; 7.1.1.2 мануфактура, фабрикалардың пайда болуы мен жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы арасындағы байланысты анықтау; 7.1.1.3 еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония)	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижелерін талдау арқылы әлеуметтік құрылымның өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау	9.1.1.1 социалистік даму жолынан бас тартуға байланысты әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді анықтау; 9.1.1.2 социалистік қоғамның дамуына байланысты әлеуметтік топтардың (жұмысшы табы, шаруалар, зиялылар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау	10 ға ж м қ өз та
1.2 Әлеуметтік өзара әрекеттестік	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.1.2.2 Ежелгі әлемдегі құлдық ерекшелігін анықтау;	6.1.2.1 үстемдік етушілер мен бағыныштылардың (феодалдар мен шаруалардың) өзара қатынасын сипаттау	7.1.2.1 саяси және экономикалық жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау	8.1.2.1 бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі қоғамдағы өзгерістерді талдау; 8.1.2.2 трансатлантикалық құлдықтың	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм,	10 ж м і қ ұ м ай ры әл

						ж ке м м
						10 ж д м і х сү әс ф
						10 та ба (м от ж үд ба қа әл өз ба м әл ин
	5.1.2.3 қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін "касталық жүйе" ұғымын қолдану			ерекшеліктерін анықтау	ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау	10 са қа бұ ак құ ре

2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10

	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр. Ежелгі Грекия, ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Египет, Месопотамия және Парсы, Бактрия, Кушан хандығы, Эфталит мемлекеттері	V ғасыр. - XVII ғасырдың ортасыФранция, Германия, Англия, Италия, Испания,Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Иран, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы -XIX ғасыр Франция, Германия, Англия, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы,	XX ғасырдың бірінші жартысы XX ғасырдың ортасы Италия, Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері	XX ғасырдың екінші жартысы Германия, Франция, Англия, Жапония, Үндістан, Ресей, Сауд Арабиясы,
2.1 Дін	5.2.1.1 негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадатхана, абыз, қасиетті жазбалар, пұт) түсіндіру; 5.2.1.2 тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді білу; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуына діндердің ықпалын сипаттау	6.2.1.1 адамның дүниетанымы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлінің өзгеру себептерін анықтау; 6.2.1.2 тарихи процестер контекстінде "гуманизм", "реформация", "про тестантизм", "лютеранство", "кальвинизм", "контрреформация", "кезуиттер ордені" ұғымдарын түсіндіру	7.2.1.1 адамның дүниетанымы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлінің өзгеру себептерін анықтау; 7.2.1.2 миссионерліктің міндеттерін анықтау	8.2.1.1 мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыра отырып, мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау; 9.2.1.2 "секуляризация", "ар бостандығы", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін" ұғымдарынтүсіндіру	10.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыра отырып, мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау;
2.2 Өнер	5.2.2.1 ежелгі адамдардың тұрмыс салтын сипаттау үшін	6.2.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер	8.2.2.1 XIX - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі	9.2.2.1 танымал өнер қайраткерлерінің қоғамның	10.2.2.1 танымал өнер қайраткерлерінің қоғамның

	"алғашқы қауымдық өнер" ұғымын білу; 5.2.2.2 Ежелгі Египеттің ғибадатханалары мен пирамидаларын сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне сипаттама беру	орнату арқылы діндердің әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау; 6.2.2.2 өнердің (сәулет, сурет өнері) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау; 6.2.2.3 антикалық мәдениетпен байланыс орнату арқылы Қайта өрлеу дәуірінің мәдениетін (бейнелеу, мүсін өнері) сипаттау; Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау	туындыла рын пайдалану; 7.2.2.2 XVII ғасыр соңындағы- XIX ғасыр ортасындағы өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін анықтау ;	ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм); 8.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) талдау	дамуына ықпалын талдау; 9.2.2.2 ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау	Дүниетан табиғат қоғам өзіндік 10 ға және ға бағыт бұқаралық мәдениет қоғам дамуы бағыт ақпарат қоғам және кеңестік шарт лы түр қауым та
2.3 Философиялық жүйелер	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым түсіндірме беру	6.2.3.1 Шығыс ойшылдарының ғылыми жетістіктерінің маңызын түсіндіру; 6.2.3.2 гуманистік идеялардың орта ғасырлық мәдениеттің дамуына ықпалын анықтау	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау; 7.2.3.2 ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау	8.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (консерватизм, марксизм, социал-демократия) пайда болу себептерін анықтау	9.2.3.1 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарын тарихи кезеңді сипаттау үшін қолдану	10 философия кеңестік қауым өзіндік бағыт 10 құндылық қоғам идея қауым халық құндылық үй қауым ықпал түр 10 және және

						ұл қу са м д
2.4 Ғылым	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау	6.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін түсіндіру; 6.2.4.2 жаратылыстану ғылымдарының келешектегі дамуы үшін кейінгі орта ғасырлар кезеңінде Жердің құрылысы туралы жасалған ғылыми жаңалықтардың маңыздылығын анықтау; 6.2.4.3 картадан XV-XVI ғасырдағы саяхатшылардың негізгі бағыт-бағдарларын белгілей отырып, Ұлы географиялық жаңалықтардың адамдардың әлем туралы түсінігіне ықпалын анықтау	7.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін бағалау	8.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін, білімнің дүниетанымның қалыптасуына ықпалын түсіндіру; 8.2.4.2 Бірінші Дүниежүзілік соғыстың барысы мен нәтижесіне түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегияларының рөлін бағалау; 8.2.4.3 Бірінші Дүниежүзі соғысының барысы мен нәтижесіне түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегияларының рөлін бағалау	9.2.4.1 әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы кеинсиандық теорияның рөлін сипаттау; 9.2.4.2 тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы, ғылымның әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау; 9.2.4.3 тарихи оқиғаларға түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегияларының рөлін талдау	10 те ре әл эк са ба ин у; 10 өр да ұл ж м ш м м қ ж 10 ж (г м ак те на р, ф да ы

3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10

		6.3.1.5 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі елдердің билеушілерінің қызметін салыстыру; 6.3.1.6 "парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Боярлар Думасы" ұғымдарын түсіндіру				
3.2 Империялар, соғыстар, көтерілістер және революциялар	5.3.2.1 ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін "империя" ұғымын білу және пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін түсіндіру; 5.3.2.3 Ежелгі Римдегі Спартак көтерілісін сипаттау, себептерін анықтау	6.3.2.1 Рим империясының ыдырау себептерін анықтау және жіктеу; 6.3.2.2 кейінгі орта ғасыр кезеңіндегі антифеодалдық көтеріліс тердің себептері мен салдарын анықтау; 6.3.2.3 Византияның ішкі саясатын сипаттап, оның ұзақ өмір сүруінің себептерін анықтау және жіктеу; 6.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қарым-қатынасының мысалында қарастырып, сипаттау;	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау ; 7.3.2.2 XVIII – XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау; 7.3.2.3 басқыншылық соғыстардың әлемдік саясаттың өзгеруіне ықпалын бағалау (Наполеон соғыстары мысалында); 7.3.2.4 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "либерализм", "консерватизм", "социализм",	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау; 8.3.2.2 империялардың (Австро – Венгрия, Ресей, Осман империясы) ыдырау себептерін тұжырымдау; 8.3.2.3 XIX ғасырдағы әлемнің саяси картасындағы негізгі өзгерістерді анықтау; 8.3.2.4 Ұлттар Лигасының қызметі мен Версаль-Вашингтон жүйесін талдау және бағалау; 8.3.2.5 еуропалық	9.3.2.1 отаршылдық жүйе күйреуінің себептері мен салдарын талдау; 9.3.2.2 "қырғи қабақ соғыс" салдарын талдау; 9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау; 9.3.2.4 "қырғи қабақ соғыстан" кейін әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестерді айқындау; 9.3.2.5 XX ғасыр ортасындағы әлемнің территориялді бөлінуі мен елдердің саяси құрылымын сипаттау	10 ф ка от са Н н си 10 ғә ин ж де қ ай 10 ш се са тұ 10 ха ш ре н ба 10 ке ха ла

		6.3.2.5 ортағасырлық шапқыншылықтар кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау; 6.3.2.6 картада оқиғаларды даму динамикасында белгілей отырып, 1-4 жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарын анықтау; 6.3.2.7 "отаршылдық саясат" ұғымын түсіндіру (Испания және Португалияның жаулап алуының мысалында)	"марксизм", "ұлтшылдық" ұғымдарын қолдану; 7.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау	отаршылдық экспансияның Шығыстың қоғамдарына ықпалын талдау		эк пр та 10 ға ж эл ка өз тұ ж

4) "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10
	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын - V ғасыр Ежелгі Греция, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Персия, Египет, Месопотамия, Бактрия, Кушан хандығы, эфталиттер	V ғасыр -XVII ғасырдың ортасыФранция, Германия, Италия, Англия, Қытай, Үндістан, Осман империясы, Парсы мемлекеті, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасыр -XIX ғасыр ортасыФранция, Германия, Италия, Англия, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, АҚШ, Парсы мемлекеті, Осман империясы	XIX ғ. II жартысы- XX ғ басыФранция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Италия, Үндістан, Ресей, КСРО, Корей, СаудАрабиясы	XX ғасырдың бірінші жартысы XX ғ ортасы. Италия, Франция, Германия, Ұлыбритания, Испания, АҚШ, Қытай, Италия, Үндістан, Ресей, КСРО, Корея, Жапония, араб	X қ д Г Ұ А И Р К м

	мемлекеті				мемлекеттері	
4.1 Шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік	5.4.1. 1 шаруашылық түрлерін (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, мал шаруашылығы, металл өңдеу, айырбас сауда) сипаттау; 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" ұғымын түсіндіру, оның мәнін ашу; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау	6.4.1.1 қолөнер мен сауданың рөлін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлін түсіндіру	7.4.1.1 себеп-салдарды анықтау арқылы Еуропадағы феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа (мануфактура, фабрика) өту процесін түсіндіру; 7.4.1.2 Англияның әлемдік жетекші держава ретінде қалыптасуындағы өнеркәсіп төңкерісінің рөлін сипаттау; 7.4.1.3 "экспорт", "импорт", "экспансия", "отарлау", "фактория" ұғымдарын қолдану арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру	8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейер өндірісі, стандарттау) мемлекеттердің шаруашылық жүйесінің дамуына ықпалын бағалау; 8.4.1. 2индустриялық қоғамның даму процесін түсіндіру үшін "модернизация" ұғымын пайдалану; 8.4.1.3 АҚШ-дағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 8.4.1.4 тарихи оқиғаларды талдау үшін "бағалы қағаздар нарығы", "акция", "алыпсатарлық", "қор биржасы", "несие", "банкроттық", "инфляция" ұғымдарын пайдалану; 8.4.1.5 фактілерді, процестерді, оқиғаларды салыстыра отырып,	9. 4.1.11930ж құрылымдық экономикалық дағдарыс салдарынан АҚШ, Жапония экономикасындағы себептік өзгерістерді анықтау	10 ға ж ж ж ң са 10 2и "д "с "с ұғ па от ға ж м эк да ии ц 10 ж ж ж ии м 10 са ба та со ш ж да қа қа а 10 -Ш м қа эк да ет ф та

				индустриялық қоғам қайшылықтарын ың (өндіру мен тұтыну теңгерімі) шиеленісу себептерін анықтау		
4.2 Экономикалықжүйелердің тарихи үлгілері	5.4.2.1 экономикалық ілгері леуді түсіну үшін шаруашылықтың иемденуші және өндіруші түрлерін салыстыру	6.4.2.1 экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіру арқылы феодалдық шаруашылықтың ерекшеліктерін сипаттау	7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіп тік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау 7.4.2.2 қоғамның индустрияға дейінгі және индустриялық даму кезеңдерінің айырмашылығын анықтау	8.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіп тік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау	9.4.2.1 "жоспарлы экономика", "нарықтық экономика" ұғымдарын қолдана отырып, XX ғасырдың бірінші жартысын дағы капитализм мен социализмнің экономикалық жүйелерін салыстыру	10 эк ж ти ин у 10 по ы ба эк ре ак ба

28. Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Тоқсандағы бөлімдер және бөлім ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

30. Ұзақ мерзімді жоспардағы тақырыптар білім алушылардың ойлау қабілетін белсендіретін және олардың сын тұрғысынан ойлау, проблемалық сұрақ қою, өздігінен талдау жасау дағдыларын дамытуға мүмкіндік беретін проблемалық сұрақтар түрінде құрастырылған.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің 5-9-сыныпт

арналған "Дүниежүзі та

оқу пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

оқу бағдарламасын

қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып:

1-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен мал өсірушілерге дейін	Алғашқы адам қалай пайда болды?	5.1.1.1 түрлі теориялар негізінде пайда болуын түсіндіру; 5.1.1.2 адамдар тобыры, ру, секілді алғашқы бірлестік сипаттау және олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын түсіндіру;
	Неліктен ежелгі адамдар Ласко үңгірінің қабырғаларына сурет салған?	5.2.2.1 ежелгі адамдардың сипаттау үшін "алғашқы қауым" ұғымын пайдалану; 5.2.1.2 тотемизм, анимизм, магия сияқты ежелгі діни нанымдарды білу
	Неліктен адамдар егіншілікпен және мал шаруашылығымен айналыса бастады?	5.4.1.1 кәсіп және шаруашылық (терімшілік, аңшылық, балықшылық, егіншілік, мал шаруашылығы, өңдеу, айырбас сауда) сипаттау; 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" түсіндіру, оның мәнін ашу; 5.4.2.1 экономикалық ілгерілер үшін шаруашылықтың иемденуші өндіруші түрлерін салыстыру

Өзен алқаптары өркениеттері	Неліктен ежелгі өркениеттер өзен алқаптарында дамыды?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	Өзен алқаптарындағы өркениеттер туралы қалай біле аламыз?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүниенің өнер беру
Ежелгі Египет	Неліктен Египет "Қара жер" деп аталған?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) болып, дамуына шаруашылықпен әлеуметтік өзгерістердің сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	Ежелгі Египет пирамидалары қалай салынды?	5.2.1.2 тотемизм, анимизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді білу; 5.2.2.2 Ежелгі Египет ғибадатханалары пирамидаларын сипаттау;
		5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
	Пунт жеріне перғауын Хатшепсут кемелерін не үшін жіберді?	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	Ежелгі Египет тұрғындарының өмірі туралы Тутанхамон табытханасы қандай сыр шертеді?	5.2.1.2 тотемизм, анимизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді білу; 5.2.2.2 Ежелгі Египет ғибадатханалары пирамидаларын сипаттау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
2-тоқсан		
Қос дөңгелекті арбалар және империялар	Қос дөңгелекті арбаның пайда болуы әлемді қалай өзгертті?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихы мен мемлекетаралық қатынастары үшін "империя" ұғымын білдіретін пайдалану;

		5.3.2.2 басқыншылық соғыс империялардың пайда болу мемлекеттердің шекаралар өзгергерткенін түсіндіру
	Хаммурапи патша Вавилонды қалай қуатты империяға айналдырды?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихы мемлекетаралық қатынастар үшін "империя" ұғымын білдіретін пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыс империялардың пайда болу мемлекеттердің шекаралар өзгергерткенін түсіндіру
	Таяу және Орта Шығыстағы ежелгі империялар неліктен қуатты болды?	5.3.2.2 басқыншылық соғыс империялардың пайда болу мемлекеттердің шекаралар өзгергерткенін талдау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	Ежелгі Орта Азия империялары қаншалықты қуатты болды?	5.3.2.2 басқыншылық соғыс империялардың пайда болу мемлекеттердің шекаралар өзгерткенін талдау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы	Ежелгі Мохенджо-Даро қаласы қалай жойылып кетті?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
	Неліктен Ежелгі Үндістанда индуизм буддизмнен басым болды?	5.1.2.3 қоғамның әлеуметтік түсіндіру үшін "касталық жүйесі" қолдану; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның даму діндердің ықпалын сипаттау

	Ежелгі сауда орталығы ретіндегі Үндістанның рөлі қаншалықты маңызды болды?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістердің сипаттау
	Ежелгі Үндістанда ғылыми білімдер қаншалықты дамыды?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістердің анықтау
3-тоқсан		
Ежелгі Қытай	Ежелгі Қытайдың ойшылдары нені үйретті?	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым беру
	Терракот әскері Ежелгі Қытай туралы қандай ақпарат береді?	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктері
	Ежелгі Қытайдың қандай ғылыми жаңалықтары бүгінгі күнге дейін жетті?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістердің сипаттау
Ежелгі Грекия	Ежелгі Грекия өркениеті бастауын қайдан алады?	5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
		5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктері
	Неліктен Ежелгі Грекияны демократияның отаны деп атайды?	5.3.1.2 Афина мемлекетінде демократияның пайда болуы
		5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
	Ежелгі Спарта Афиныдан несімен ерекшеленді?	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктері 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
	Неліктен Александр Македонский скифтерді бағындыра алмады?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихы мен мемлекетаралық қатынастар

		үшін "империя" ұғымын білдіретін пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыстары мен империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгерістерінен түсіндіру
Ежелгі Грекия мәдениеті	Ежелгі Грек философтары мінсіз қоғамды қалай елестетті?	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым беру
	Ежелгі Грекия өнері қандай болды?	5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
	Ежелгі Грекияның гимназия, лицей, академиялары нені үйретті?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) болып, дамуына шаруашылықпен әлеуметтік өзгерістерді сипаттау; 5.2.4.1 ежелгі қоғамның даму жазудың рөлін сипаттау
4-тоқсан		
Рим империясының гүлденуі	Рим ежелгі дүниенің ең қуатты империясына қалай айналды?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихы мен мемлекетаралық қатынастары үшін "империя" ұғымын білдіретін пайдалану; 5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктері 5.3.2.2 басқыншылық соғыстары мен империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгерістерінен талдау
	Ежелгі римдік қоғамның дамуы мәдениет арқылы қалай айқындалады?	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
	Спартактың көтерілісі ежелгі Римдегі құлдықты қалай сипаттайды?	5.1.2.2 ежелгі дүниедегі құлдық ерекшеліктерін анықтау; 5.3.2.3 Ежелгі Римдегі Спартактың көтерілісін сипаттау, себептерін анықтау
Дәуірлер кезеңіндегі Рим	I-III ғасырларда Рим империясы қалай	5.3.2.2 басқыншылық соғыстары мен

	дамыды?	империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгерістері туралы түсіндіру; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дәстүрлері мен діндердің ықпалын сипаттау; 5.2.1.1 негізгі діни ұғымдар, ғибадатхана, абыз, қасиеттер туралы түсіндіру
	IV-V ғасырларда Рим империясы қалай өзгерді?	5.3.2.2 басқыншылық соғыстары мен империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгерістері туралы түсіндіру; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дәстүрлері мен діндердің ықпалын сипаттау
	Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы қандай?	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дәстүрлері мен жазудың рөлін сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнері мен өнерін беру; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау

2) 6 сынып:

2-кесте

Бөлім	Тақырыбы, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Рим империясының құлауы	Кіріспе. Неліктен Батыс Рим империясы құлады?	6.3.1.1 "ерте, орта, кейінгі орта ғасырлар" хронологиялық шегін білу және сызығында белгілеу; 6.3.2.1 Рим империясының себептерін анықтау және жетілдіру
	Рим империясы Шығыста неліктен сақталды?	6.3.2.3 Византияның ішкі саясатын сипаттап, оның ұзақ өмір сүруіне себептерін анықтау және жетілдіру

	Неліктен Византия 568 жылы түрік қағаны Истемиге елші жіберді?	6.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қатынасының мысалында сипаттау
	Княгиня Ольганың Константинопольге сапары Киев Русін қалай өзгертті?	6.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қатынасының мысалында сипаттау
Феодализм	Феодалдық экономика ерекшеліктері неде?	6.4.2.1 экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіру арқылы шаруашылықтың ерекшеліктерін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.1.1.1 феодалдық қоғамның құрылымын сипаттау
	Феодалдық қоғам қалай ұйымдасқан?	6.1.1.1 феодалдық қоғамның құрылымын сипаттау; 6.1.2.1 үстемдік етушілер мен бағыныштылардың (феодалдар мен шаруалардың) өзара қатынастарын сипаттау
	Ортағасырлық қоғамды қаланың сәулеті мен өнері қалай бейнелейді?	6.4.1.1 қолөнер мен сауданың даму ерекшеліктерін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.2.2 өнердің (сәулет, сурет, музыка) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау
Ислам тарихы	Исламның тарихында 610 - 1258 жылдар аралығында қандай басты оқиғалар орын алды?	6.3.2.5 ортағасырлық шапқыншылық кезіндегі халықаралық қатынастарды сипаттау
	Неліктен VIII-XII ғасырды ислам мәдениетінің "алтын ғасыры" деп атайды?	6.2.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын орнату арқылы ислам әлемдік мәдениетке ықпалын тигізгенін анықтау; 6.2.2.4 Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау

		6.2.3.1 Шығыс ойшылдарының маңызын бағалау
2-тоқсан		
Крест жорықтары	Неліктен крест жорықтары ұйымдастырылды?	6.3.2.6 картада оқиғалардың динамикасында белгілей с жорықтар мысалында крес жорықтарының себеп-салд
	Крест жорықтары христиандық Еуропа мен мұсылман әлемін қалай өзгертті?	6.3.2.6 картада оқиғалардың динамикасында белгілей с жорықтар мысалында крес жорықтарының себеп-салд 6.2.2.1 тарихи оқиғалардың байланысын орнату арқыл әлемдік мәдениетке ықпал
Моңғолдар	Моңғолдар әлемдік империяны қалай құрды?	6.3.2.5 ортағасырлық шапқ кезіндегі халықаралық қат ерекшеліктерін анықтау
	Моңғолдардың жорықтары Еуразияның саяси картасын қалай өзгертті?	6.3.2.5 ортағасырлық шапқ кезіндегі халықаралық қат ерекшеліктерін анықтау
XIV ғасыр- XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам	"Қара індет" не себепті жылдам таралды ?	6.2.4.1 адам өміріндегі қорш туралы білімнің рөлін түсін
	"Қара індет" шаруалар көтерілістері мен феодалдық соғыстардың басты себебі болды ма?.	6.3.2.2 У.Тайлер, Г. Каль жет болған антифеодалдық көт себептері мен маңызын а 6.3.1.4 феодалдық соғыстар орталықтандырылған мем. құрылуы арасында байлан
	Еуропада орталықтандырылған мемлекеттер қалай құрылды?	6.3.1.4 феодалдық соғыстар орталықтандырылған мем. құрылуы арасында байлан
	Неліктен Жанна д'Арк француз халқының есінде сақталады?	6.3.1.4 феодалдық соғыстар орталықтандырылған мем. құрылуы арасында байлан
3-тоқсан		
Абсолютизм Батыс пен Шығыста	XIV Людовик және Ұлы Петр: кімнің билігі айтарлықтай шексіз болды?	6.3.1.3 феодалдық мемлек кезеңдерін сипаттау;

		6.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы формаларын (сословиелік-шексіз билік) ажырату; 6.3.1.6 "парламент", "Бас шотландия", "кортез", "Боярлар Думасы" түсіндіру
	Юнлэ мен Токугава билігі Батыс билеушілерінің билігіндей шексіз болды ма?	6.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы формаларын (сословиелік-шексіз билік) ажырату; 6.3.1.5 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі елдер билеушілерінің қызметін саралау
	Неліктен I Карл мен II Осман шексіз монарх бола алмады?	6.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы формаларын (сословиелік-шексіз билік) ажырату; 6.3.1.5 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әртүрлі елдер билеушілерінің қызметін саралау
Сауда, қолөнер және әлемді игеру	Ұлы Жібек жолы Шығыс пен Батысты қалай байланыстырды?	6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлі
	Қытайлықтар мен еуропалықтардың теңіз саяхаттарының айырмашылығы неде?	6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлі 6.2.4.3 картада XV-XVI ғасырлардағы саяхатшылардың негізгі бағыттарын белгілей отырып, географиялық ашылулардың әлем туралы түсінігіне ықпалын талдау
	Ұлы географиялық ашулар әлемді қалай өзгертті?	6.2.4.3 картадан XV-XVI ғасырлардағы саяхатшылардың негізгі бағыттарын белгілей отырып, географиялық ашылулардың әлем туралы түсінігіне ықпалын талдау 6.3.2.7 "отаршылдық" саясатын түсіндіру (Испания және Португалия жаулап алуының мысалын келтіру)
4-тоқсан		

Қайта өрлеу дәуірі	Қайта өрлеу дәуірі өнердің дамуын қалай өзгертті?	6.2.2.3 Антикалық мәдениетті орнату арқылы Қайта өрлеу мәдениетін (бейнелеу, мүсін сипаттау; 6.2.3.2 гуманистік идеялардың 16-ғасырлық мәдениеттің дамуына анықтау
	Шығыстағы Ренессанс әлемдік мәдениетті қалай байытты?	6.2.3.2 гуманистік идеялардың 16-ғасырлық мәдениеттің дамуына анықтау; 6.2.2.4 Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін
Реформация	Мартин Лютердің наразылығы Еуропаны қалай өзгертті?	6.2.1.1 адамның дүниетанымын қоғамдық өмірдегі дін рөліне себептерін анықтау; 6.2.1.2 тарихи процестердің "гуманизм", "реформация", "протестантизм", "лютеранство", "кальвинизм", "контр-реформация", "кезуиттер ордені" ұғымдарын
Ғылыми революция	Коперниктің теориясы қаншалықты бірегей болды?	6.2.4.2 жаратылыстану ғылымының келешектегі дамуы үшін көрсеткен 16-ғасырлар кезеңінде Жердің туралы жасалған ғылыми жаңашылдықтардың маңыздылығын анықтау; 6.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін түсіндіру

3) 7 сынып:

3-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Промышленная революция и ее влияние на изменения в мире	XVII ғасырдың ортасындағы Ағылшын бұржуазиялық революциясы қандай маңызға ие болды?	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы Социализм Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін 7.1.1.1 "капитал", "буржуазия"

		табы" \пролетариат\ ұғымд әлеуметтік құрылымын түс қолдану; 7.1.2.1 экономикалық және өзгеруіне буржуазияның әс
	Өнеркәсіп төңкерісі әлемді қалай өзгертті?	7.1.1.2 мануфактура, фабрик болуы мен жалдамалы жұм табының қалыптасуы арас байланысты анықтау; 7.4.1.1 себеп-салдарды аны Еуропадағы феодалдық құр капиталистік шаруашылық (мануфактура, фабрика) өту түсіндіру; 7.4.1.2 Англияның әлемдік держава ретінде қалыптас өнеркәсіп төңкерісінің рөлі 7.4.2.2 қоғамның индустрия индустриялық даму кезең арасындағы айырмашылы
XVIII ғасырдағы Үндістан және Ұлыбритания	Ағылшындар саудагерлерден Үндістан билеушілеріне қалай айналды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өне туындыларын пайдалану; 7.1.1.3 Азия мемлекеттерінің құрылымындағы ерекшелі (Қытай, Үндістан, Жапония) 7.3.2.5 еуропалық отаршыл экспансияның Шығыстың қоғамдарына ықпалын сип 7.4.1.3 "экспорт", "импорт", "отарлау", "фактория" ұғым арқылы, тауар-ақша қатын дамуын түсіндіру
.2-тоқсан		
Ағартушылық идеяларының таралуы	Ағартушылық дәуірдің қандай идеялары еуропалық монархтардың қызметінде көрініс тапты?	7.2.1.1 қоғамда дін рөлінің байланысты адамдар өмірі өзгерістерді анықтау; 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір и

		қоғамдық дамуға ықпалын 7.2.4.1 қоршаған орта туралы өміріндегі ролін бағалау
	Ағартушылық идеялар американдықтарға қалай әсер етті?	7.3.2.1 еуропалық революция солтүстікамерикалық қоғамдық ықпалын сипаттау; 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір мен қоғамдық дамуға ықпалын 7.3.1.1 республикалық басқару құрылымның ерекшеліктерін
Француз бұржуазиялық революциясының көрінісі	1789-1799 жылдар аралығында Францияда қандай өзгерістер орын алды?	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы бұрынғы революциялардың себептерін 7.1.2.1 экономикалық және саяси өзгеруіне буржуазияның әсерін 7.1.1.1 "капитал", "буржуазиялық қоғам", "пролетариат" ұғымдарының оқиғаны жан-жақты түсіндіруде қолдану
	Неліктен Давид пен Бодридің Марат туралы көзқарастары әртүрлі болды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.2.2.2 өнердегі негізгі стилдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм) анықтау; 7.3.1.1 республикалық құрылымның ерекшеліктерін анықтау
	Наполеон империясы қалай құрылды және оның құлдырау себептері неде болды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.3.2.3 империалистік соғыс және әлемдік саясаттың өзгеруін бағалау (Наполеон соғыстарының мысалында); 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір мен қоғамдық дамуға ықпалын

3-тоқсан

XIX ғасырдағы империялар және олардың бақталастығы	Ресей мен Британия Иранға ықпал ету үшін неге бақталас болды?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың о халықаралық қатынастард өзгерістерді сипаттау; 7.4.2.1 түрлі мемлекеттерді даму сатысына өту процесі ерекшеліктерін салыстыру
	Танзимат саясаты Осман империясын күшейтуге әсер етті ме?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың о халықаралық қатынастард өзгерістерді сипаттау 7.4.2.1 түрлі мемлекеттерді даму сатысына өту процесі ерекшеліктерін салыстыру;
	Қырым соғысының себептері мен салдары қандай болды?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың о халықаралық қатынастард өзгерістерді сипаттау
XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері	Англия және Қытай үкіметтерінің хат алысуынан империализм туралы не біле аламыз??	7.3.2.2 XVIII - XIX ғасырдың халықаралық қатынастард өзгерістерді сипаттау
	Неліктен Апиын соғыстары осы күнге дейін қытай халқының есінде?	7.3.2.6 еуропалық отаршыл экспансияның Шығыстың, қоғамдарына ықпалын сип 7.4.1.3"экспорт", "импорт", "з "отарлау", "фактория" ұғымд арқылы, тауар-ақша қатын дамуын түсіндіру; 7.1.1.3 Азия мемлекеттеріні Үндістан, Жапония) әлеум құрылымындағы ерекшелі 7.2.1.2 миссионерліктің мін анықтау

4-тоқсан

Революциялық идеялардың XIX ғасырдағы Еуропаға әсері	1848 ж. революциялар Еуропада қандай саяси идеяларды қалыптастырды?	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы Со Америкадағы буржуазияль революциялардың себепте 7.1.2.1 қоғамдық қатынаста буржуазияның әсерін анык

		7.2.3.2 Ағартушылық дәуір и қоғамдық дамуға ықпалын 7.3.2.4тарихи оқиғаларды т "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "үлгі" ұғымдарын қолдану; 7.2.3.3 К. Маркстың көзқарамарксизмнің қоғамдық өмірді түсіндіру
	Италия және Германияның бірігу жолдары қаншалықты бір-біріне ұқсас болды?	7.3.1.3Эртүрлі елдердің бір у кезеңіндегі тарихи оқиғалар арқылы ұлттық мемлекеттің (Германия) қалыптасу маңызы 7.3.2.4тарихи оқиғаларды т "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "үлгі" ұғымдарын қолдану
XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы	Неліктен II Александр патша "Халық еркі" ұйымының құрбаны болды?	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау3; 7.3.1.2тарихи оқиғаны түсіндіру "басыбайлы құқық", "декабрь", "халықшылдар", "жеке территория", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану

4) 8 сынып:

4-кесте

Бөлім	Тақырып,мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
XIX ғасырдағы Үндістандағы Үндіқытайдағы еуропалық отаршыл үстемдік	1857-1859 жылдардағы. Үндістандағы оқиғаларды XIX ғасырдағы британдықтар мен қазіргі кездегі үндістер қалай баяндайды?	8.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың, Азия қоғамдарына ықпалын сипаттау 8.1.1.3 Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясының Азия мемлекеттерінің (Қытай, Индия, Япония)

		Жапония) әлеуметтік құрылымы мен ерекшеліктерді анықтау
	Әлемдік отарлау жүйесі қалай қалыптасты?	8.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың қоғамдарына ықпалын сипаттау; 8.3.2.3 отаршылдық экспансияның салдарын талдау арқылы XX ғ. басындағы әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді анықтау
Америка Құрама Штаттарының күшеюі	АҚШ-тың батыс бағыттағы аумағы қалай кеңейді?	8.3.1.2 Батыс бағытындағы саясатын сипаттау
	АҚШ-тағы құлдық қалай жойылды?	8.1.2.2 трансатлантикалық ерекшеліктерін анықтау
	Неліктен АҚШ өз әскери кемелерін Жапонияға жіберді?	8.4.1.3 АҚШ-ғы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 8.4.2.1 түрлі мемлекеттердің даму сатысына өту процесін ерекшеліктерін анықтау; 8.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың қоғамдарына ықпалын сипаттау; 8.4.2.2 қоғамның индустриялық даму кезеңіндегі арасындағы айырмашылығын анықтау
Суретшілер мен жазушылардың көзқарасымен XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу	XIX ғасырдағы өнер мен әдебиет әлеуметтік әділетсіздікті қалай суреттейді?	8.2.2. өнердегі негізгі стильдер мен ағымдарды (неоклассицизм, импрессионизм, реализм) 8.2.2.1 XIX-ғ басындағы XX ғ. басындағы стильдер мен ағымдарды (символизм, реализм, авангардизм) сипаттау
	Эмиль Золяның "Мен айыптаймын!" атты мақаласы сөз құдіретін қалай көрсетеді?	8.2.2.1 XIX-ғ басындағы XX ғ. басындағы стильдер мен ағымдарды (символизм, реализм, авангардизм) сипаттау

Ғылыми ойдың дамуы	XIX ғасырдағы қай ғылыми жаңалықтың адамдар өміріне ықпалы зор болды?	8.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастықтарды көрсету арқылы адам мен қоғам арасындағы ғылыми жаңалықтардың мән-маңызын анықтау; 8.2.1.1 дін мен мемлекеттің өзара қатынасын сипаттау
2-тоқсан		
XX ғасырдың басындағы әлем	XX ғасырдың басында әлем бейнесі қандай болды?	8.3.2.5 XX ғасырдың басындағы әлем аумақтық бөлінуін және мемлекеттік саяси құрылымын сипаттау
	XX ғасырдың бірінші жартысындағы қандай ғылыми ашулар мен жаңа технологиялар ерекше маңызды болды?	8.2.4.2 тарихи оқиғалардың нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы ғылымның әлем мәдениеті мен әлеуметтік-экономикалық дамуына ролін бағалау; 8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция және өнер (конвейер өндірісі, стандарттар, мемлекеттердің шаруашылық саясаты) дамуына ықпалын бағалау; 8.4.1.2 индустриялық қоғам өмірі мен процесін түсіндіру үшін "модернизм" ұғымын пайдалану
	XIX ғасырдың аяғы - XX ғасырдың басында өнер қалайша өзгерді?	8.2.2.1 XIX ғасырдағы - XX ғасырдағы өнердегі негізгі өзгерістерді сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм); 8.2.2.2 өнердегі негізгі стилдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм) анықтау
Бірінші дүниежүзілік соғыс	Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері қандай?	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін анықтау
	Бірінші дүниежүзілік соғыстың негізгі шайқастары қандай?	8.2.4.3 тарихи оқиғаларға тәсілдік отырып, әскери ғылым мен стратегия және соғыс стратегияларын бағалау
3-тоқсан		

Бірінші Дүниежүзі соғыстан кейінгі әлем	Бірінші дүниежүзілік соғыс әлем картасын қалай өзгертті?	8.3.2.2 әлемнің саяси карта өзгерістерді сипаттау арқылы империялардың (Австро - Венгрия империясы, Осман империясы) себептерін тұжырымдау
	Неліктен Ұлттар Лигасы Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемде бейбітшілікті сақтай алмады?	8.3.2.4 Ұлттар Лигасының құрылуы Версаль-Вашингтон жүйесімен бағалау
	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін Батыс қоғамы қалай өзгерді?	8.3.1.1 қоғамдық-саяси даму әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социализм, демократия қоғам өміріне негізгі талдау; 8.1.2.1 бірінші дүниежүзілік соғыс қоғамды орын алған өзгерістер
1917 жылғы Ресейдегі революция	Ресейдегі самодержавие не себепті жойылды?	8.2.3.1 Ресейде қоғамдық-саяси ағымдардың пайда болу себептерін анықтау консерватизм, марксизм, демократия; 8.3.1.2 қоғамдық-саяси ағымдардың (консерватизм, марксизм, социализм, демократия) қоғам өміріне негізгі анықтау
	Большевиктер Уақытша үкіметтің билігін қалай жойды?	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижесін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан төңкерісінің сипаттау
	Неліктен қоғам "қызылдар" мен "ақтарға" қақ жарылды?	8.1.1.1 1 тарихи оқиғаның нәтижесін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан төңкерісінің сипаттау
	1917-1924 жылдарда Ресей қаншалықты өзгерді?	8.1.1.1 1 тарихи оқиғаның нәтижесін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан төңкерісінің сипаттау; 8.2.1.1 мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау
4-тоқсан		
Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия	Неліктен Мұстафа Кемалді "Ататүрік" деп	8.2.1.1 мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау

елдері	атады?	қатынасын сипаттау
	Сунь Ятсеннің үш қағидаты Қытайды қалайша өзгертті?	8.3.1.1 қоғамдық-саяси ағы (консерватизм, марксизм, демократия) қоғам өміріне анықтау
	Азия елдерінің ұлттық санасының өсуіне қандай идеялар ықпал етті?	8.3.1.1 қоғамдық-саяси ағы (консерватизм, марксизм, демократия) қоғам өміріне анықтау
Ұлы дағдарыс себептері мен салдары	Неліктен АҚШ-та 1920-шы жылдарды "гүлдену кезеңі" деп атайды?	8.4.1.2 индустриялық қоғам процесін түсіндіру үшін "модель" ұғымын пайдалану; 8.4.1.1 XX ғасырдың басында техникалық революция жеңісі (конвейер өндірісі, стандарт мемлекеттердің шаруашылық дамуына ықпалын бағалау
	Уолл-стриттің күйреу себептері мен салдары?	8.4.1.3 АҚШтағы капиталистік монополиялардың даму ерлерін анықтау; 8.4.1.5 фактілерді, процестерді салыстыра отырып, индустриялық қайшылықтарының (өндіріс теңгерімі) шиеленісу себептерін
	Әлем елдері Ұлы дағдарыстан қалай шықты?	8.2.4.1 өзгерістермен сабақтастық белгілей отырып, адам және өміріндегі ғылыми жаңалықтар талдау; 8.4.1.5 1930 жылдардағы АҚШ және Жапония құрылымдық экономикалық дағдарыстың нәтижесінде орын алған өзгерістерді анықтау

5) 9 -сынып:

5-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

Тоталитарлық режимдер Шығыс	Сталиннің билігі тұсында КСРО қалай дамыды?	9.1.1.2 социалистік қоғамның байланысты әлеуметтік топ (жұмысшы табы, шаруалар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау 9.4.2.1 "жоспарлы экономика" экономика" ұғымдарын қоғам XX ғасыр бірінші жартысын капитализм мен социализм экономикалық жүйелерін 9.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл жүйе сияқты саяси режим, қалыптасу алғышарттары мен түсіндіру
	"Адамның жандүниесінің инженерлері": Сталин халыққа ықпал ету үшін өнерді қалай пайдаланды?	9.2.2.1 қоғам дамуына белгілі қайраткерлерінің ықпалын 9.2.2.2 XX ғасырдың бірінші бұқаралық мәдениеттің (кино, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау
	"Танака меморандумы" қаншалықты қауіпті болды?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, шовинизм, ұлтшылдық) талдау 9.3.1.2 тоталитаризм, авторитар сияқты саяси режимдердің алғышарттары мен тарихын 9.4.1. 1930 жылдардағы АҚШ-тың құрылымдық экономикалық дағдарыстың нәтижесінде орын алған өзгерістерді анықтау
2-тоқсан		
Тоталитарлық режимдер: Батыс	Неліктен фашизм Италия мен Германияда өрбіді?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, шовинизм, ұлтшылдық) талдау; 9.3.1.2 тоталитаризм (әміршіл жүйе) сияқты саяси режим, қалыптасу алғышарттары мен түсіндіру

	Нацистердің саясаты Германия тұрғындарына қандай әсерін тигізді?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, шовинизм, ұлтшылдық) талдау; 9.3.1.2 тоталитаризм (әміршіл жүйе) сияқты саяси режим қалыптасу алғышарттары мен түсіндіру
	"Халық майданы" Францияда үкіметке келді де Испанияда жеңілді	9.1.2.1 1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, шовинизм, ұлтшылдық) талдау; 9.3.1.1 фактілерді, процестерді оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың тәсілдерін түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия)
3-тоқсан		
Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары	Қашан неге Екінші дүниежүзілік соғыс (1941 ж. мауысым айына дейінгі оқиғалар)?	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
	Барбаросса жспары неге құлдырады?	9.2.4.3 тарихи оқиғаларға түсінік отырып, әскери ғылым мен стратегиялардың дамуы
	Кеңес Одағының фашистік Германияға қарсы соғысы неліктен Ұлы Отан соғысы деп аталды?	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
	Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен сабақтары қандай болды?	9.3.1.1 фактілерді, процестерді оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың тәсілдерін түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия) 9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
Новый этап процесса деколонизации	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін отаршыл жүйеге не болды?	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
	Үндістан неге тәуелсіздікке қол жеткізуі туралы әр түрлі көзқараста болды?	9.2.1.1 1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін талдай отырып

		пен діннің өзара әрекеттесу ерекшеліктерін талдау
4-я четверть		
XX ғасырдың бірінші жартысында мәдениет пен дін	XX ғасырдың бірінші жартысында мәдениет пен ғылым қалай дамыды?	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің сипаттарын талдай отырып, мемлекет пен діннің өзара әрекеттесу ерекшеліктерін талдау 9.2.1.2 "секуляризация" "ұжымшылдық бостандығы", "зайырлы мемлекет" "мемлекеттік дін" ұғымдарын талдау
	XX ғасырдың бірінші жартысында мәдениет пен ғылым қалай дамыды?	9.2.4.1 әлем мемлекеттерінің саяси кейнс теориясының ролін талдау 9.2.4. тарихи оқиғалардың сипаттарын нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы ғылымның әлем мемлекетіне әлеуметтік-экономикалық дамуына ролін бағалау; 9.2.2.2 XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кино, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау; 9.2.3.1 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарын талдау кезеңді сипаттау үшін қолдану
XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемнің саяси картасы қалай өзгерді?	9.3.2.5 XX ғасыр ортасындағы әлемнің территориялді бөлінуі мен саяси құрылымын сипаттау 9.3.2.1 отаршылдық жүйе мен оның себептері мен салдарын талдау
	Әлемнің екі полюсті жүйесі қалай қалыптасты?	9.3.2.2 "қырғи қабақ соғыс" сипатын түсіндіру үшін тарихи оқиғаларды талдау 9.3.2.3 тарихи фактілер мен оқиғаларды отырып, әскери-саяси одақтардың ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау 9.3.2.5 XX ғасыр ортасындағы әлемнің территориялді бөлінуі мен саяси құрылымын сипаттау
	XX ғасырдың екінші жартысында	9.1.1.1 социалистік даму жолы

	отарсыздандыру процесі неліктен күшейді?	тартуға байланысты әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді 9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.1 отаршылдық жүйе келеңсіз себептері мен салдарын та

6) 10-сынып:

6-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Халықаралық ұйымдардың қалыптасуы	Неліктен Біріккен Ұлттар Ұйымы Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясын жариялады?	10.2.3.2 адам құқықтарын нығайту идеяларының қазіргі халықаралық қорғау ұйымдарының қызметін сипаттау; 10.3.1.2 Еуропа мен Азияның мемлекеттеріндегі конституциялық құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясы, ЕҚЫҰ Гаагадағы Халықаралық сот)
	БҰҰ Халықаралық сотының қызметі?	10.2.3.2 адам құқықтарын нығайту идеяларының қазіргі халықаралық қорғау ұйымдарының қызметін сипаттау; 10.3.1.2 Еуропа мен Азияның мемлекеттеріндегі конституциялық құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясы, ЕҚЫҰ Гаагадағы Халықаралық сот)
	Халықаралық құқық қорғау ұйымдарының тиімділігі?	10.2.3.2 адам құқықтарын нығайту идеяларының қазіргі халықаралық қорғау ұйымдарының қызметін бағалау; 10.3.1.2 Еуропа мен Азияның мемлекеттеріндегі конституциялық құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясы, ЕҚЫҰ Гаагадағы Халықаралық сот)

		жолдарын талдау (Жалпын құқығы Декларациясы, ЕҚ Гаагадағы Халықаралық со
XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы	Неліктен XX ғасырдың екінші жартысында "әл-ауқатты мемлекеттер" экономикалық дағдарысқа ұшырады?	10.3.1. "әл-ауқатты мемлекеттер" 1970 - 1980 жж. әлеуметтік өзгерістерді сипаттау үшін 10.4.1.1 XX ғасырдың 70-жы жұмыссыздықтың себеп-с талдау; 10.4.1.2 "инфляция", "дағдар "стагнация" ұғымдарын пай отырып, XX ғасырдың екін жартысындағы мемлекетте экономикалық дамуын ин
	XX ғасырдың 60-70- жылдарында КСРО қандай экономикалық қиыншылықтарға тап болды?	10.4.1.2 "инфляция", "дағдар "стагнация" ұғымдарын пай отырып, XX ғасырдың екін жартысындағы мемлекетте экономикалық дамуын ин 10.4.1.4 себеп-салдарлық б талдау арқылы социалисті жүйесінің дамуындағы қар қайшылықтарды анықтау; 10.4.2.1 экономикалық жүй тиімділігін интерпретациял негіздеу
	Азиялық серпіліс" неліктен мүмкін болды?	10.4.2.1 экономикалық жүй тиімділігін интерпретациял негіздеу; 10.4.1.5 Оңтүстік - Шығыс А мемлекеттерінің қарқынды экономикалық дамуына ы негізгі факторларды талдау 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
2-тоқсан		
екі полюсті әлем	1946-1963 жж. қырғи қабақ соғыстың ерекшелігі неде	10.3.2.1 "қырғи қабақ соғыс түсіндіру үшін тарихи оқиға 10.3.2.1 тарихи фактілер мен

		отырып, әскери-саяси одақта ВШҰ-ның қарсылығын сипа 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	1979-1985 жылдар аралығындағы "қырғи-қабақ соғысы" оқиғаларының ерешеліктері қандай	10.3.2.1 тарихи фактілер мен отырып, әскери-саяси одақта ВШҰ-ның қарсылығын сипа 10.3.2.3 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын тұж 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Саманта Смиттің КСРО-ға сапары неге мүмкін болды?	10.3.2.2 қырғи қабақ соғыста әлемдегі интеграциялық жә дизинтеграциялық процесте 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуының себептері қандай болды?	10.3.2.2 қырғи қабақ соғыста әлемдегі интеграциялық жә дизинтеграциялық процесте 10.3.1.3 мемлекеттердің тари заңдылықтарын анықтау
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуымен әлемдегі қауіпсіздік артты ма?	10.3.2.2 қырғи қабақ соғыста әлемдегі интеграциялық жә дизинтеграциялық процесте 10.3.2.6 XX ғасырдың екінші әлемнің саяси картасындағ айқындау; 10.3.2.3 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын тұж
Аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдар	БҰҰ Таяу Шығыстағы дағдарысты шешудің қандай бейбіт жолдарын ұсынады?	10.3.2.3 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын тұж 10.3.2.4 халықаралық шиеле реттеудегі БҰҰ-ның қызметі
	"Араб көктемінің" себептері мен салдары қандай?	10.3.2.3 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын тұж 10.3.2.4 халықаралық шиеле реттеудегі БҰҰ-ның қызметі

		10.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық құралдарының рөлін анықтау;
3-тоқсан		
XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамның даму ерекшеліктері	Екінші Дүниежүзі соғысынан кейін түрлі елдердің әлеуметтік құрылымы қалай өзгерді?	10.1.1.1 XX ғасырдың екінші жартысында әлеуметтік құрылымның өзгерістерді талдау; 10.1.2.1 батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтарын айырмашылықтарын анықтау; тігінен және көлденеңінен мысал келтіру; 10.3.1.3 мемлекеттің тарихи заңдылықтарын анықтау
	1949 жылғы коммунистік партия жеңісі нәтижесінде Қытай қалай өзгерді?	10.4.1.4 себеп-салдарлық байланысты талдау арқылы социалистік жүйесінің дамуындағы қарқындылықтарды анықтау; 10.3.1.3 мемлекеттің тарихи заңдылықтарын анықтау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлін анықтау
	Әлемнің түрлі елдердің әлеуметтік даму деңгейі неліктен әртүрлі?	10.1.2.1 батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтарын айырмашылықтарын анықтау; тігінен және көлденеңінен мысал келтіру; 10.3.1.1 . "әл-ауқатты мемлекеттер" 1970 - 1980 жж. әлеуметтік өзгерістерді сипаттау үшін
Қазіргі қоғамдағы дін	Қазіргі қоғамдағы діннің рөлі?	10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану; 10.2.1. тарихи процестің сабақтастығын орнату арқылы адамзаттың даму жолдарын қалыптастыру; әлемдік діндердің рөлін анықтау

	Деструктивті діни ұйымдардың ықпалына қандай қоғам мәселелері байланысты	10.2.1.1 қоғам өміріндегі деструктивті діни ұйымдардың әрекетіне баға беру; 10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану
	Халықаралық конфессиональді диалог құруда Астанадағы әлемдік және дәстүрлі дін Съезді қандай роль атқарады?	10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану; 10.2.1.3 тарихи процестің сақталу орнату арқылы адамзаттың даму жолдарын қалыптастыруда әлемдік діндердің рөлін анықтау
Қазіргі әлемдегі лаңкестік қауіпі	Адамзат үшін лаңкестік несімен қауіпті	10.3.2.5 қазіргі кездегі халықаралық лаңкестік және экстремизмді талдау; 10.3.2.3 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын талдау
	Өзiргi кезде діни фундаментализм қаншалықты қауіпті?	10.2.1.1 қоғам өміріндегі деструктивті діни ұйымдардың әрекетіне баға беру; 10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану
4-тоқсан		
Қазіргі әлемнің жаһандануы	Жаһанданудың негізгі ерекшеліктері қандай?	10.1.2.3 қоғамның тарихи даму үлгілей (модельдей) отырып процесіне байланысты қазіргі әлеуметтік өзгерістерді бақылау миграциясы, әлеуметтік ин 10.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық құралдарының рөлін анықтау
	Жаһандану әлемдік экономиканың дамуына қаншалықты ықпал етеді	10.1.2. қоғамның тарихи даму үлгілей (модельдей) отырып процесіне байланысты қазіргі

		әлеуметтік өзгерістерді бақылау, миграциясы, әлеуметтік инновациялар; 10.4.1.3 жаһандану жағдайында экономикалық интеграцияны бағалау; 10.4.2.2 постиндустриалды қоғам басты экономикалық ресурстарының ақпараттың рөлін анықтау
	Жаһандану жағдайында ұлттық бірегейлікті қалай сақтауға болады?	10.2.3.3 жаһандану жағдайында мәдени құндылықтарды сақтау маңыздылығын дәлелдеу; 10.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани өміріне ықпалын бағалау
XX ғасырдың екінші жартысындағы- XXI ғасырдың басындағы мәдениет	Әлемдік ғылымның дамуында Байқоңыр ғарыш айлағының маңызы қандай?	10.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік-экономикалық салдарын бағалау, интерпретациялау ; 10.2.4.2 адамзат өркениетінің дамуына үлгілеу арқылы жаһандық шешуде ғылым мен білімнің ролы туралы қорытынды жасау
	Ғылымның қазіргі әлемдегі елдердің дамуына қалай өзгертті?	10.2.4.2 адамзат өркениетінің дамуына үлгілеу арқылы жаһандық шешуде ғылым мен білімнің ролы туралы қорытынды жасау; 10.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік-экономикалық салдарын бағалау, интерпретациялау; 10.2.4.3 ғылыми жаңалықтар (генетика, микробиология, технологиялар, нано технологиялар, ядролық физика) қоғам дамуына ықпалын талдау
	Неге қазіргі кезде білім адамның бәсекеге қабілетті болуының факторы?	10.2.4.2 адамзат өркениетінің дамуына үлгілеу арқылы жаһандық шешуде ғылым мен білімнің ролы туралы қорытынды жасау

XX ғасырдың екінші жартысындағы- XXI ғасырдың басындағы мәдениет	XX ғасырдағы мәдениет қайраткерлері адамзаттың рухани дамуына қандай ықпал жасады	10.2.2. танымал өнер қайраткерлері қоғамның дамуына ықпал жасады, олардың қызметіне дүниежүзілік контекстінде өзіндік баға берілді; 10.2.2.3 ақпараттық қоғам халқымыздың көркем шығармашылықтың түрлерінің қалыптасуын табиғи етіп қабылдайды; 10.2.3.1 түрлі философиялық көзқарастардың қазіргі қоғамда ықпалын бағалау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролін анықтайды;
	Қоғамның рухани дамуына бұқаралық мәдениеттің әсері қандай?	10.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани дамуына ықпалын бағалау; 10.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық құралдарының ролін анықтайды;

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

28-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

665-қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған арналған

негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – құқық туралы негізгі білімді зерделеу, азаматты құқықтық тұрғыда сауатты тәрбиелеу, білім алушыларға құқықтық мәдениетті, мемлекет заңдары мен қоғам нормаларын құрметтеуге баулу, өздерінің азаматтық құқықтарын іске асыру және міндеттемелерді орындау үшін қажетті білім мен дағдыларды қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) Қазақстандық құқық салаларының негізгі түсініктері мен мазмұны туралы білімдерді қалыптастыру;

2) іргелі құқықтық және әлеуметтік құндылықтар жүйесі: адам құқықтары, демократия, азаматтық қоғам, заңдылық пен құқықтық тәртіп туралы білімдерін қалыптастыру;

3) құқықтық мемлекеттің белгілері мен ерекшеліктері туралы түсінік қалыптастыру;

4) оқу және тәжірибе барысында құқықтық ақпаратты табу, талдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

5) құқықпен реттелетін әртүрлі өмірлік жағдайларда құқықтық білімдер мен дағдыларын қолдануды қалыптастыру және дамыту;

6) бүгінгі күнгі өзекті қоғамдық және құқықтық мәселелерге қатысты пікірталасқа қатысу дағдыларын дамыту;

7) сын тұрғысынан талдау және қоғамда құқықтық қатынастармен байланысты тәжірибелік жағдаяттарды бағалау дағдыларын қалыптастыру мен дамыту.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) көру қабілеті бұзылған білім алушылардың адами қоғамның даму үрдістері мен заңдылықтары, оның әлеуметтік құрылымы, саяси институттары, экономикалық негіздері және рухани сала туралы тұтас түсінігін қалыптастыруға жәрдемдесу;

2) білім алушыларды қоғамдық-саяси өмірдің ағымдағы оқиғаларына бағдарлай алуына үйрету;

3) ҚР Конституциясында бекітілген азаматтық жауапкершілікті, құқықтық сана-сезімді, толеранттылықты, гуманистік және демократиялық құндылықтарды ұстануға тәрбиелеу;

4) бейімделген әлеуметтік ақпарат көздерінде бағдарлау дағдыларын дамыту; оқылатын материалды дәйекті, дәлелді түрде баяндау дағдыларын дамыту;

5) оқу, жазу, көрнекі материалдармен және бейне құралдармен жұмыс істеу кезінде қалдық көруді ұтымды пайдалану дағдыларын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. "Құқық негіздері" пәні бойынша көру қабілеті дамымаған балаларға арналған Типтік оқу бағдарламасының негізінеқұндылыққа бағдарланған, тұлғалық-бағдарланған, іс-әрекет, сараланған, қарым-қатынас тәсілі және ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану жатады.

6. Құндылыққа бағытталған көзқарас ұғымдарды зерделеу арқылы жүзеге асырылады: қоғам және оның негізгі салалары, адам мен қоғамның өзара байланысы, қоғамдық қатынастарды құқықтық реттеу; құқықтық мінез-құлық негізінде жатқан құқықтық нормалар; әлеуметтік дағдылар, біліктілік, әлеуметтік ақпараттың бейімделген көздерімен тәжірибелік жұмыста көзделген моральдық нормалар мен гуманистік құндылықтар жиынтығы.

7. Тұлғалық-бағдарланған тәсілдің мақсаты білім алушылардың жеке мүмкіндіктері есебінен оқыту процесінің тиімділігін арттыру болып табылады, мұнда жалпы өлшемдер нақты білім, тәжірибелік біліктілік, көру қабілеті бұзылған балалардың шығармашылық әлеуетінің өсуін

қамтамасыз ете отырып қалыптасқан дағдылар болып табылады.

8. Іс-әрекетті жүзеге асырудың негізгі құралы білім алушылардың оқу-танымдық және пәндік-практикалық қызметін ұйымдастыру болып табылады:

1) әр түрлі іс-әрекет пен мінез-құлықтың білімі мен тәжірибесін берік меңгеру, оларды оқып жатқан білім беру саласында өздігінен жылжыту мүмкіндігі;

2) пәнге деген ынта мен қызығушылықты айтарлықтай арттыру, іс-әрекет пен мінез-құлықтың жаңа тәжірибесін алу, оқу ынтымақтастығы формаларын байыту.

9. Саралап оқыту тәсілін қолдану білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, жеке даму әлеуетін іске асыруға мүмкіндік береді, ол бұл пәнді оқыту кезінде оқу қызметінің түрлі нұсқаларын құру қажеттілігін негіздейді.

10. Қарым-қатынас тәсілі басқа адамдардың, қарым-қатынас немесе қызмет бойынша Серіктестің әлеуметтік құзыреттілігін және ұстанымдарын есепке алуды, тыңдауға және диалогқа қосыла білуді; мәселелерді ұжымдық талқылауға қатысуды; құрдастар тобына кірігуді және құрдастарымен ересектерді өнімді өзара іс-әрекет және ынтымақтастық құруды қамтамасыз етеді.

11. "Құқық негіздері" пәні бойынша ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану кітапхана ресурстарын және интернет желісін пайдалана отырып, ақпаратты кеңейтілген іздестіруді жүзеге асыруға; АКТ құралдарының көмегімен қоршаған орта туралы ақпаратты тіркеуге мүмкіндік береді.

12. "Құқық негіздері" пәні тарих кабинетінде өткізіледі:

1) қауіпсіздік техникасы талаптарына сәйкес мектеп жиһазымен;

2) оқытудың арнайы құралдарымен: көру және тактильді қабылдауға қол жетімді иллюстрациялар, рельефтік суреттер және тарихи карталар,

жалпақ баспа және рельефтік-нүктелік кестелер, анықтамалық және көркем әдебиеттер, ірілендірілген және рельефті-нүктелік шрифтті оқулықтар, дидактикалық және тарату-көрсетуге арналған материалдар;

3) оқытудың техникалық құралдарымен: компьютерлік тифлокешен, интернетке қол жетімділігі бар интерактивті тақта, сканерлеу және оқуға арналған "Книголюб" кешені, "кітап" электрондық ұлғайтқыш құрылғысы, нашар көретіндерге арналған стационарлық және портативті ұлғайтқыш құрылғы, тифлоплеер, диктофон.

13. "Құқық негіздері" пәні бойынша оқыту инвариантты және түзету компоненті бағдарламаларының мазмұнымен байланысты: тарих, әдебиет, география, қалдық көру мен көруді қабылдау, қорғау, кеңістіктік бағдарлау, сөйлеу дамуының кемшіліктерін түзету.

3-тарау. "Құқық негіздері" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Құқық негіздері" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 9-сыныпта аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты құрайды;

2) 10-сыныпта аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

15. Бағдарлама мазмұны 7бөлімді қамтиды:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі;

2) "Конституциялық құқық" бөлімі;

3) "Азаматтық құқық" бөлімі;

4) "Еңбек құқығы" бөлімі;

5) "Отбасы құқығы" бөлімі;

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі;

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі.

16. "Құқық және мемлекет" бөлімікелесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) құқық түсінігі;
- 2) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам.

17. "Конституциялық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары;
- 2) мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі.

18. "Азаматтық құқық" бөлімікелесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) азаматтық құқық түсінігі;
- 2) меншік құқығы;
- 3) азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік;
- 4) тұтынушылар құқығын қорғау.

19. "Еңбек құқығы" бөлімікелесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) еңбек құқығы түсінігі;
- 2) еңбек жағдайлары;
- 3) еңбекті қорғау;
- 4) еңбек шарты.

20. "Отбасы құқығы" бөлімікелесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) отбасы құқығы түсінігі;
- 2) некені қию және тоқтату жолдары;

3) отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;

4) отбасының қоғамдағы маңыздылығы.

21. "Әкімшілік құқық" бөлімікелесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) әкімшілік құқық түсінігі;

2) әкімшілік жауапкершілік;

3) әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу.

22. "Қылмыстық құқық" бөлімікелесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) қылмыстық құқық түсінігі;

2) қылмыс ұғымы;

3) қылмыстық жауапкершілік;

4) жазалау және гуманизм мәселесі.

23. Бағдарлама оқытудың екі кезеңін бөлуді көздейді:

1) бірінші кезең (9-сынып) жасөспірімдерді әлеуметтендіру мәселелеріне байланысты, пропедевтикалық деп сипаттауға болады;

2) екінші кезең (10-сынып) неғұрлым күрделі сұрақтар шеңберіне бағытталған және әлеуметтендіру үрдісіне сүйемелдеумен қатар, әлеуметтік тәжірибенің жинақталуына ықпал етеді, білім алушылардың танымдық мүмкіндіктерін кеңейтеді.

24. 9 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) құқық түсінігі. Құқық түсінігі және оның белгілері. Құқықтың басқа әлеуметтік нормалардан айырмашылығы: мораль, діни нормалар, дәстүрлер, корпоротивтік нормалар;

2) конституциялық құрылыс негіздері. ҚР Конституциясы. Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары. ҚР сайлау;

3) азаматтық құқық ұғымы. Азаматтық құқықтағы міндеттеме және жауапкершілік. Меншік құқығы. Қазақстан Республикасындағы меншік түрлері. Тұтынушылардың құқықтары. Тұтынушылардың құқықтарын қорғау. Меншік құқығы. Қазақстан Республикасындағы меншік түрлері. Меншік құқығын алу және тоқтатудың негізгі жолдары;

4) еңбек құқығы. ҚР Еңбек кодексі. Нормативтік құқықтық актілер. Еңбек бостандығының Конституциялық кепілдіктері. Кәмелетке толмағандардың еңбегін құқықтық реттеу. Еңбек жағдайлары. Жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттері;

5) отбасы және неке (ерлі-зайыптылық) ұғымы. Отбасы-қоғамның ұясы. Отбасылық құқық нормалары. Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері. Бала құқығы;

6) әкімшілік құқық ұғымы. Әкімшілік жауапкершілік. Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу. Әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілері. Әкімшілік-құқықтық нормалар;

7) қылмыстық құқық түсінігі. Қылмыс ұғымы. Қылмыстың белгілері мен түрлері. Қылмыстық мінез-құлық және оның жазалануы. Қылмыстық жауапкершілік. Жазалау және гуманизм мәселелері.

25. 10 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекеттің түсінігі мен белгілері. Құқықтық мемлекеттің қызмет етудегі азаматтық қоғам институттарының рөлі мен маңыздылығы;

2) конституциялық құқықтары, адамның және азаматтың бостандықтары мен міндеттері. Мемлекеттік билік органдарының конституциялық жүйесі. Мемлекеттік биліктің жоғары органдары қызметінің негізгі бағыттары. Мемлекеттік биліктің өкілетті органдары;

3) екі жақтың теңдігі негізінде мүлктік қатынастар. Жеке мүлктік емес

қатынастар: өмір, денсаулық, ар-намыс, абырой. Азаматтық құқықтағы міндеттеме және жауапкершілік. Міндеттемені орындамағаны үшін мүліктік жауапкершілік. Міндеттемені қамтамасыз ету тәсілдері. Меншік құқығын алу және тоқтатудың негізгі жолдары. Тұтынушылардың құқықтары. Тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдары. Тұтынушылардың өз құқықтарын қорғау;

4) еңбек құқығы ұғымы. Еңбек бостандығының Конституциялық кепілдіктері. Еңбек келісім-шарт. Еңбек шартының мазмұны. Еңбек жағдайлары. Жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттері. Еңбекті қорғау. Еңбек дауларын шешу жолдары;

5) отбасы және неке (ерлі-зайыптылық) ұғымы. Некеге тұру және тоқтату жолдары. Неке қиюдың (ерлі-зайыптылықтың) шарттары мен кедергілері. Некені тоқтату және бұзу. Отбасының қоғамдағы маңыздылығы. Отбасылық қатынастарды мемлекеттік қолдау және қорғау. Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;

6) басқарушылық құқық. Әкімшілік құқық бұзушылық, оның түрлері мен белгілері. Әкімшілік жазалардың түрлері және оларды қолдану тәртібі. Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу. Қоғамдық қатынастарды реттеудегі әкімшілік-құқықтық нормалардың рөлі мен маңыздылығы;

7) қылмыстық құқық түсінігі. Қылмыстық мінез-құлық және оның жазалануы. Объект, субъект, қылмыстың объективті және субъективті жағы. Құқыққа қарсы әрекеттер және олар үшін жазалау түрлері үшін қылмыстық жауапкершілік. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық субъектілері. Қылмыстық құқықтағы гуманизм қағидасы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.1.2.4 кодында: "9" – сынып, "1.2." – бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік саны.

27. Бөлімдер бойынша әр сыныпқа оқытудың күтілетін нәтижелері:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
1.1 Құқық түсінігі;	9.1.1.1 қоғамдағы құқық ұғымы мен рөлін, құқық функциясын түсіндіру	10.1.1.1әлеуметтік нормала құқықтүсінігі мен рөлін түсіндіру
1.2 Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам.	9.1.2.1 құқықтық мемлекеттің ерекшеліктерін түсіндіру;	10.1.2.1құқықтық мемлекеттің ерекшеліктерін түсіндіру мен маңыздылығын анықтау
	9.1.2.2 азаматтық қоғам институттарының рөлін түсіндіру	10.1.2.2азаматтық қоғам институттарының рөлі мен маңыздылығын анықтау азаматтық қоғам институттарының

2) "Конституциялық құқық"бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
2.1 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары;	9.2.1.1 мемлекеттің конституциялық сипаттамаларын атау;	10.2.1.1Қазақстан Республикасының конституциялық құрылым негіздерін түсіндіру, олардың маңызын анықтау қағидаларын білу
	9.2.1.2 Қазақстан Республикасы Конституциясының тарауларын және тармақтарын атау	10.2.1.2Қазақстан Республикасы Конституциясын талдау негіздерін анықтау адамның және азаматтың конституциялық құқықтар бостандықтары мен міндеттерін
2.2Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі.	9.2.2.1 Қазақстан Республикасының Конституциясын негізге ала отырып, мемлекеттік органдардың функцияларын атау;	10.2.2.1Қазақстан Республикасының Конституциясын негізге ала отырып, мемлекеттік органдардың функцияларын анықтау және салыстыру;
	9.2.2.2ҚР сайлау жүйесін түсіндіру, Қазақстан Республикасындағы сайлау жүйесі туралы өз пікірін білдіре білу	10.2.2.2мемлекеттік органдардың қалыптастырудағы сайлау, жүйесі туралы өз пікірін білдіре білу маңыздылығы мен рөлін анықтау

3) "Азаматтық құқық" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
3.1 Азаматтық құқық түсінігі	9.3.1.1 азаматтық құқық қағидаларын айту, құқықтық жағдайларда бағдарлай алу	10.3.1.1 азаматтық құқықтық принциптерін түсіндіру, құқық жағдайларда бағдарлай алу
3.2 Меншік құқығы	9.3.2.1 меншік түрлерін ажырату;	10.3.2.1 меншік түрлерін ажырату
	9.3.2.2 меншік құқығын алу және тоқтату жолдарын айту	10.3.2.2 құқықтық жағдайларды танып отырып, меншік құқығын алу жолдарын анықтау
3.3 Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	9.3.3.1 "міндеттемелер" және "жауапкершілік" ұғымдарын түсіндіру, мысалдар мен фактілерді келтіре білу, дәлелдеу	10.3.3.1 міндеттемелерді танып отырып, азаматтық құқықтағы жауапкершілік анықтау
3.4 Тұтынушылар құқығын қорғау	9.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын анықтау	10.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын анықтау

4) "Еңбек құқығы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
4.1 Еңбек құқығы түсінігі	9.4.1.1 "Еңбек құқығы", "еңбек шарты" ұғымдарын ажырату	10.4.1.1 еңбек құқығының түсінігін, еңбек әдісі мен жүйесін түсіндіру, Республикасындағы еңбек заңдарының негізгі қағидаларын білу
4.2 Еңбек жағдайлары	9.4.2.1 Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің тармақтарын бағдарлау;	10.4.2.1 Қазақстан Республикасы Еңбек кодексіне негізіне сүйеніп, еңбек жағдайларын айқындау
	9.4.2.2 жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттерін айту; қызметкердің еңбек құқықтарын қорғау туралы айту	10.4.2.2 құқықтық жағдайларды танып отырып, жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттерін анықтау

4.3 Еңбекті қорғау	9.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық нормаларды айту;	10.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық нормаларды талдау;
	9.4.3.2 нормативтік құқықтық актілер туралы айту	10.4.3.2 нормативтік құқықтық актілер туралы сүйене отырып, еңбек даулы жолдарын ұсыну
4.4 Еңбек шарты.	9.4.4.1 еңбек шартының тармақтарында бағдарлай алу	10.4.4.1 құқықтық жағдайларды талдай отырып, еңбек шартының мазмұнын ашу

5) "Отбасы құқығы" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
5.1 Отбасы және неке құқығы түсінігі	9.5.1.1 "Неке", "Отбасы", "Қазақстан Республикасының Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы Кодексі" түсіндіру	10.5.1.1 Қазақстан Республикасының (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы Кодексінің бөлімдері мен тармақтарына сүйене отырып, "неке" және "отбасы" ұғымдарын түсіндіру
5.2 Некені қию және тоқтату жолдары	9.5.2.1 отбасылық құқық нормаларын айту	10.5.2.1 некеге тұру және тоқтату шарттарын анықтау
5.3. Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін айту, Қазақстан Республикасының Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы кодексінің бөлімдері мен тармақтарында бағдарлана алу;	10.5.3.1 Қазақстан Республикасының (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы Кодексінің бөлімдері мен тармақтарына негізінде отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін айқындай алу
	9.5.3.2 қоғамда және отбасында бала құқықтары туралы айту, Қазақстан Республикасының Кодексі неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы бөлімдерінде және тармақтарында бағдарлана алу	10.5.3.2 құқықтық актілерге сүйене отырып, қоғамдағы және отбасында балалардың құқықтарын талдау
5.4 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	9.5.4.1 қоғамдағы отбасының рөлі мен маңыздылығын анықтай алу	10.5.4.1 қоғамда отбасының рөлі мен маңыздылығын бағалай алу

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
6.1 Әкімшілік құқық түсінгі	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғымы мен нысанын айту	10.6.1.1 Қазақстан Республикасының Мемлекеттік басқару ережесі мен әкімшілік құқықтың түсінігін түсіндіру
6.2 Әкімшілік жауапкершілік	9.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылық белгілерін сипаттау;	10.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылық түрлері мен белгілерін айқындау
	9.6.2.2 әкімшілік жауаптылықтың түрлері және оларды қолдану тәртібі туралы айту	10.6.2.2 құқықтық жағдайларды танып отырып, әкімшілік жауапкершілік және оларды қолдану тәртібін білу
6.3 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	9.6.3.1 әкімшілік-құқықтық нормалардың мәнін түсіну, әкімшілік құқық көздерін таңдауда бағдарлана алу	10.6.3.1 әкімшілік-құқықтық нормалардың мәнін бағалау; әкімшілік құқық көздері, әдістері, көздері мен субъектілерін білу

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
7.1 Қылмыстық құқық түсінігі	9.7.1.1 "Қылмыстық құқық", "Қазақстан Республикасының Қылмыстық Кодексі" ұғымдарын түсіндіру	10.7.1.1 Қазақстан Республикасының Қылмыстық құқығының түсінігін және міндеттерін түсіндіру
7.2 Қылмыс ұғымы	9.7.2.1 қылмыс түрлерін білу және жіктеу	10.7.2.1 қылмыстың белгілерін ажырату, жаза түрлерін жіктеу
7.3 Қылмыстық жауапкершілік	9.7.3.1 "қылмыстық жауапкершілік" ұғымын түсіндіру;	10.7.3.1 құқықтық жағдайларды танып отырып, қылмыстық жауапкершілік жазалау түрлерін айқындау
	9.7.3.2 сыбайлас жемқорлыққа байланысты қылмыс субъектілері туралы айту	10.7.3.2 сыбайлас жемқорлық құқықтық актілерді талдау

7.4 Жазалау және гуманизм мәселесі	9.7.4.1 қылмыстық құқықтағы гуманизм қағидасын түсіндіру	10.7.4.1 қылмыстық құқық қағидасын бағалау, құқық жағдайларды талдай отырып білу

28. Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Ұзақ мерзімді жоспардағы тақырыптар мәселелерге негізделген сұрақтар түрінде ұйымдастырылған, бұл сабақтың басында білім алушылардың ойлау қызметін белсендіруге мүмкіндік береді және білім алушылардың сыни ойлауын, мәселелік сұрақтар қою және өз бетінше талдау дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

9-10 сыныптары үшін "Құқық

негіздері" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік оқу

бағдарламасының

қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 9 сынып:

1-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

Құқық ұғымы	Құқық дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді?	9.1.1.1қоғамдағы құқық ұғымының құқық функциясын түсіндіріңіз
Адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасы азаматының және адамның құқықтары мен міндеттері қандай?	9.2.1.2 Қазақстан Республикасы Конституциясының тараулары мен тармақтарын айту;
	Неге Қазақстан өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет деп жариялайды?	9.2.1.1мемлекеттің конституциялық сипаттамаларын айту;
Азаматтық құқық ұғымы	Азаматтық құқық қоғамдық қатынастарды қалай реттейді?	9.3.1.1азаматтық құқық түрлерін айту, қағидаларын айту, құқықтық жағдайларда бағдарлай алу
Еңбек құқығы ұғымы	ҚР Конституциясының 24 бабы нені қарастырады?	9.4.1.1 "Еңбек құқығы", "еңбек құқық ұғымдарын түсіндіру
Неке және отбасы құқығы ұғымы	Заңнамамен отбасы қалай қорғалады?	9.5.1.1"Неке", "Отбасы", "Қазан Республикасының Неке (ерекше зайыптылық) және отбасы заңдары Кодексі" түсіндіру
Әкімшілік құқық ұғымы	Әкімшілік құқықты қандай қоғамдық қатынастар реттейді?	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғымын түсіндіру
Қылмыстық құқық ұғымы	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан айырмашылығы неде?	9.7.1.1 "Қылмыстық құқық" Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің құқық ұғымдарын түсіндіру
2-тоқсан		
Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылымы	Мемлекеттік органдардың жұмысы неде?	9.2.2.1 Қазақстан Республикасы Конституциясын негізге ала отырып мемлекеттік органдардың құрылымын айту;
	Мемлекеттік органдардың қалыптастырудағы сайлаудың рөлі мен маңызы қандай?	9.2.2.2 ҚР сайлау жүйесін танып-біліп Қазақстан Республикасының сайлау жүйесі туралы өз пікірін білдіру
Меншік құқығы	Қалай меншік иесі болу керек?	9.3.2.1 меншік түрлерін ажырату 9.3.2.2 меншік құқығын алу жолдарын айту
Еңбек жағдайлары	Еңбек жағдайлары қалай реттеледі?	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінің тармақтарын бағалау

		9.4.2.2 жұмыс беруші мен қ құқықтары мен міндеттері қызметкердің еңбек құқық туралы айту
Некеге тұру және тоқтату жолдары	Неке қандай жағдайларда жасалады және тоқтатылады?	9.5.2.1 отбасылық құқық н туралы айту
Қылмыс ұғымы	Қандай әрекет қылмыс деп танылады?	9.7.2.1 қылмыс түрлерін жі
3-тоқстан		
Азаматтық құқықтағы міндеттеме және жауапкершілік	Азаматтық-құқықтық міндеттемелер қандай жауапкершілік тудырады?	9.3.3.1 "міндеттемелер" жән "жауапкершілік" ұғымдары мысалдар мен фактілерді к дәлелдеу
Еңбекті қорғау	Еңбек даулары қалай шешіледі?	9.4.3.2 нормативтік құқықт туралын айту
	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	9.4.3.1 кәмелетке толмағанд қатысты құқықтық нормал
Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	Отбасы мүшелерінің құқықтық мәртебесі қандай?	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің мен міндеттерін айту, Қаза Республикасының Неке (ер зайыптылық) және отбасы бөлімдері мен тармақтары алу;
	Баланың құқықтары қалай қорғалады?	9.5.3.2 қоғамда және отбасы құқықтары туралы айту, Қа Республикасының Кодексі зайыптылық) және отбасы бөлімдерінде және тармақ бағдарлана алу
Әкімшілік жауапкершілік	Қандай жағдайларда әкімшілік жауапкершілік туындайды?	9.6.2.1 әкімшілік құқық бұз белгілерін сипаттау;
		9.6.2.2 әкімшілік жауаптылы және оларды қолдану тәрті
Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде?	9.7.3.1 "қылмыстық жауапк ұғымын түсіндіру;
	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық субъектісі кім болып табылады?	9.7.3.2 сыбайлас жемқорлы байланысты қылмыс субъек айту

4-тоқсан		
Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекеттің негізгі идеялары неде?	9.1.2.1 құқықтық мемлекет ерекшеліктерін айту;
	Азаматтық қоғамды қалыптастырудың маңызы қандай?	9.1.2.2 азаматтық қоғам ин рөлін түсіндіру
Тұтынушылардың құқықтарын қорғау	Біз өз құқығымызды тұтынушылар ретінде білеміз бе?	9.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау
Еңбек шарты	Еңбек шарты бойынша қандай құқықтар мен міндеттер туындайды?	9.4.4.1 еңбек шартының тар бағдарлай алу
Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік рөлі неде?	9.5.4.1 қоғамдағы отбасының маңыздылығын анықтай алу
Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік-құқықтық нормалардың қажеттілігі неде? норм?	9.6.3.1 әкімшілік-құқықтық мәнін түсіну, әкімшілік құқық таңдауда бағдарлана алу
Жаза және гуманизм мәселелері	Қылмыстық құқықтағы гуманизм принципі қажет пе?	9.7.4.1 қылмыстық құқықтағы қағидасын түсіндіру

2) 10сынып:

2-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Құқық ұғымы	Құқық дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді?	10.1.1.1 әлеуметтік нормалар құқық түсінігі мен рөлін түсіндіру
Адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасы азаматының және адамның құқықтары мен міндеттері қандай?	10.2.1.2 Қазақстан Республикасы Конституциясын талдау не адамның және азаматтың конституциялық құқықтар бостандықтары мен міндеттерін айқындай алу;
	Неге Қазақстан өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет деп жариялайды?	10.2.1.1 Қазақстан Республикасы конституциялық құрылым негіздерін түсіндіру, олардың қағидаларын білу
Азаматтық құқық ұғымы	Азаматтық құқық қоғамдық	10.3.1.1 азаматтық құқықтық

	қатынастарды қалай реттейді?	принциптерін түсіндіру, құқық жағдайларда бағдарлай алу
Еңбек құқығы ұғымы	ҚР Конституциясының 24 бабы нені жариялайды?	10.4.1.1 еңбек құқығының түсінігі, әдісі мен жүйесін түсіндіру, Республикасындағы еңбек негізгі қағидаларын білу
Неке және отбасы құқығы ұғымы	Отбасы заңнамамен қалай қорғалады?	10.5.1.1 Қазақстан Республикасы (ерлі-зайыптылық) және отбасы Кодексінің бөлімдері мен тараптары сүйене отырып, "неке" және отбасы ұғымдарын түсіндіру
Әкімшілік құқық ұғымы	Әкімшілік құқық қандай қоғамдық қатынастар реттейді?	10.6.1.1 Қазақстан Республикасы Мемлекеттік басқару ережесі, әкімшілік құқықтың түсінігі, түсіндіру
Қылмыстық құқық ұғымы	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан айырмашылығы неде?	10.7.1.1 Қазақстан Республикасы Қылмыстық құқығының түсінігі, әдісін және міндеттерін түсіндіру
2-тоқсан		
Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылымы	Мемлекеттік органдардың функциясы неде?	10.2.2.1 Қазақстан Республикасы Конституциясын негізге ала отырып, мемлекеттік органдардың анықтау және салыстыру;
	Мемлекеттік органдарды қалыптастырудағы сайлаудың рөлі мен маңызы қандай?	10.2.2.2 мемлекеттік органдарды қалыптастырудағы сайлаудың маңыздылығы мен рөлін анықтау
Меншік құқығы	Қалай меншік иесі болу керек?	10.3.2.1 меншік түрлерін анықтау 10.3.2.2 құқықтық жағдайларды анықтау отырып, меншік құқығын анықтау жолдарын анықтау
Еңбек жағдайлары	Еңбек жағдайлары қалай реттеледі?	10.4.2.1 Қазақстан Республикасы Еңбек кодексіне негізіне сүйеніп, еңбек жағдайларын айқындау 10.4.2.2 құқықтық жағдайларды анықтау отырып, жұмыс беруші мен қызметшінің құқықтары мен міндеттері
Некеге тұру және тоқтату жолдары	Неке қандай жағдайларда жасалады және тоқтатылады?	10.5.2.1 некеге тұру және тоқтату шарттарын анықтау

Қылмыс ұғымы	Қандай әрекет қылмыс деп танылады?	10.7.2.1 қылмыстың белгілерін ажырату, жаза түрлерін жіктеу
3-тоқсан		
Азаматтық құқықтағы міндеттеме және жауапкершілік	Азаматтық-құқықтық міндеттемелер қандай жауапкершілік тудырады?	10.3.3.1 міндеттемелерді талдау, азаматтық құқықтағы жауапкершілік анықтау
Еңбекті қорғау	Еңбекке қатысты даулары қалай шешіледі?	10.4.3.2 нормативтік құқық бұзушылық сүйене отырып, еңбек дауларын жолдарын ұсыну
	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	10.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық талдау;
Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	Отбасы мүшелерінің құқықтық мәртебесі қандай?	10.5.3.1 Қазақстан Республикасының (ерлі-зайыптылық) және отбасы Кодексінің бөлімдері мен тараптары негізінде отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін айқындайды
	Баланың құқықтары қалай қорғалады?	10.5.3.2 құқықтық актілерге сәйкес отырып, қоғамдағы және отбасы балалардың құқықтарын талдау
Әкімшілік жауапкершілік	Қандай жағдайларда әкімшілік жауапкершілік туындайды?	10.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылық түрлері мен белгілерін айқындайды
		10.6.2.2 құқықтық жағдайларды талдау отырып, әкімшілік жауапкершілік және оларды қолдану тәртібін талдау
Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде?	10.7.3.1 құқықтық жағдайларды талдау отырып, қылмыстық жауапкершілік жазалау түрлерін айқындайды
	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық субъектісі кім болып табылады?	10.7.3.2 сыбайлас жемқорлық құқықтық актілерді талдау
4-тоқсан		
Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекеттің негізгі ойы неде?	10.1.2.1 құқықтық мемлекеттің негізгі ойы мен маңыздылығын анықтайды
	Азаматтық қоғамды қалыптастырудың маңызы қандай?	10.1.2.2 азаматтық қоғам институтының рөлі мен маңыздылығын анықтайды азаматтық қоғам институты

Тұтынушылардың құқықтарын қорғау	Біз өз құқығымызды тұтынушылар ретінде білеміз бе?	10.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын анықтау
Еңбек шарты	Еңбек шарты бойынша қандай құқықтар мен міндеттер туындайды?	10.4.4.1 құқықтық жағдайлар және талдай отырып, еңбек мазмұнын ашу
Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік рөлі неде?	10.5.4.1 қоғамда отбасының маңыздылығын бағалай алу
Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік-құқықтық нормалардың қажеттілігі неде?	10.6.3.1 әкімшілік-құқықтық нормалардың мәнін бағалау; әкімшілік құқық бұзу әдістері, көздері мен субъектілерін білу
Жаза және гуманизм мәселелері	Қылмыстық құқықтағы гуманизм принципі қажет пе?	10.7.4.1 қылмыстық құқықтағы гуманизм қағидасын бағалау, құқық бұзу жағдайларды талдай отырып, олардың алдын алу жолдарын білу

Қазақстан Республикасының заңдары

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

29-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына 666-қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты-өнер және еңбек технологиясы саласында функционалдық сауаттылықты қалыптастыру; көру қабілеті бұзылған білім алушылардың шығармашылық ойлауын қалыптастыру, жеке тұлғаның қалыптасу және өзін-өзі көрсету негізі ретінде рухани-адамгершілік мәдениетті дамыту.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) Қазақстан және әлем халықтарының көркем-мәдени мұрасын зерделеу;

2) зерттеу, талдау жасау, объектілерді көркем трансформациялау процесінде білім алушылардың шығармашылық және сыни ойлауын дамыту;

3) оқу қызметінің барлық түрлерінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану тәжірибесін алу (зерттеу, идеяларды шығармашылық іске асыру, жұмыстарды таныстыру);

4) жұмыс нәтижелері үшін олардың мәнін түсіне отырып, әртүрлі ресурстар мен ақпарат көздерін зерттеу және қолдану;

5) эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбие беру және адамгершілік-рухани құндылықтарды қалыптастыру;

6) уақытты, материалдардың қасиетін және басқа да факторларды анықтай және ескере отырып, өз қызметін өз бетінше жоспарлай білуді дамыту;

7) жеке, жұптық және топтық қызметте оқу міндеттеріне қол жеткізу үшін бірлескен жұмысты ұйымдастыру тәжірибесін алу.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) табиғи заттарды, үлгілерді, макеттерді және рельефтік бейнелерді байланыстыра зерттеу тәсілімен қоршаған әлем пәндері туралы барабар түсініктерді қалыптастыру; заттарды модельдермен, макеттермен,

рельефтік бейнелермен сәйкестендіре білу;

2) сенсорлық функцияларды, түсті ажыратуды, ұсақ моториканы дамыту;

3) сақталған анализаторларды пайдалана отырып, заттар мен объектілерді мақсатты зерттеу және бақылау дағдыларын жетілдіру;

4) заттарды формасы, көлемі және кеңістікте орналасуы бойынша салыстыра білуді дамыту;

5) пәнді оқыту барысында бисенсорлық және полисенсорлық қабылдауды қалыптастыру;

6) қауіпсіз түрде жұмыс жасау ережелерін қалыптастыру, қалдық көру қабілетін қорғауды қамтамасыз ететін офтальмологиялық-гигиеналық талаптарды сақтау.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту құндылыққа бағдарланған, тұлғаға бағытталған, іс әрекеттік, саралап оқыту, коммуникативтік көзқарас және ақпараттық-коммуникациялық технологияларнегізінде жүзеге асырылады.

6. Құндылыққа бағытталған тәсіл сәулет және мүсіннің көрнекті туындыларымен танысу арқылы жүзеге асырылады; өз Отанының архитектурасында, бейнелеу өнерінде, пәндік-материалдық және кеңістіктік ортаның ұлттық бейнелерінде және адамның сұлулығын түсінуде көрсетілген мәдениет тарихын құрметтеуге тәрбиелеу; көркем мәдениетті рухани құндылықтардың кеңістіктік формаларында материалдық көрініс нысаны ретінде игеру.

7. Тұлғаға бағытталған тәсіл көру қабілеті бұзылған балалардың жеке мүмкіндіктерін анықтайды және тәжірибелік іс-әрекет негізінде пәнге белсенді, мүдделі қарым-қатынасты қалыптастыруды жүзеге асырады.

8. Іс-әрекеттік тәсіл оқушылардың танымдық іс-әрекетін дамыту және түзету үшін ойын технологияларын пайдалана отырып, зерттеу,

ақпараттық-рецептивтік, ізденістік-шығармашылық әдістерді қолдану арқылы практикалық іскерліктер мен дағдыларды түзету мен дамытуда жүзеге асырылады.

9. Саралап оқыту тәсілі көру қабілеті бұзылған білім алушыларды топтарға бөлуді көздейді:

1) көру мүмкіндіктері бойынша: көрмейтіндер, қалдық көру қабілеті сақталғандар және нашар көретіндер;

2) физиологиялық ерекшеліктері: ұлдар мен қыздар.

10. Коммуникативтік тәсіл білім алушылардың өзіндік бағалау, өз жұмыстары мен басқа білім алушылардың жеке, жұптық және топтық іс-әрекеттеріндегі жұмыстарын талдау бойынша тапсырмалар негізінде қарым-қатынас жасау қабілетіне бағытталған.

11. Білім беру бағдарламасын оқыту үдерісінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану презентациялар жасау, шығармашылық жұмыстарды көрсету дағдыларын дамытуды көздейді және бос уақыт пен коммуникация жұмысы үшін технологияларды дұрыс және шығармашылық қолдануды қамтиды.

12. Көркем еңбек бойынша сабақтар тифлотехникалық құралдармен жабдықталған арнайы жабдықталған кабинетте өткізіледі:

1) рельефті сурет салуға арналған аспаптар: лавсан қабығы бар "Школьник" аспабы, "Н.А. Семевскийдің" аспабы, "Графика", "Ориентир" аспабы, грифельдер, Брайль бойынша жазуға арналған қағаз, Брайль сызғышы, трафареттер, көрмейтін және нашар көретіндерге арналған жіптер мен инелер, лекало-сызғыш, сурет салуға арналған клеенка;

2) "PIAF" (плайф) – сипап сезу суреттерін салуға және тактилді графикаға арналған құрал;

3) иллюстрациялық, графикалық және символдық көрнекіліктерді қамтитын рельефтік-нүктелік, пәндік барельефтік және сюжеттік бейнелерді қамтитын бедерлі-графикалық көрнекі құралдар;

4) әртүрлі деңгейлі демонстрациялық материал: макеттер, модельдер, жануарлар, құстар тұлыптары, муляждар, жазық және көлемді геометриялық фигуралар жиынтығы.

13. "Көркем еңбек" пәнін оқыту барысында келесі жалпы білім беретін және түзету пәндерімен байланыс жүзеге асырылады: "Математика", "Әдебиет", "Жаратылыстану", "Қалдық көру және көріп қабылдау қабілетін қорғау және дамыту", "Кеңістікте бағдарлау", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау", "Мимика мен пантомимиканы дамыту", "Сөйлеу тілібұзылыстарын түзету".

3-тарау. "Көркем еңбек" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Көркем еңбек" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5 – сыныпта-аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 6-сыныпта-аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

15. Бағдарлама мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) "Көрнекі өнер" бөлімі;
- 2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі;
- 3) "Дизайн және технология" бөлімі ";
- 4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі ";
- 5) "Үй ішіндегі мәдениет" бөлімі.

16. "Көрнекі өнер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) классикалық және заманауи өнер;
- 2) қазақстандық суретшілердің шығармашылығы;
- 3) бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары;

4) сандық өнер (фотосуреттер, анимация, медиа құралдары);

5) бейнелеу (көрнекі) өнерінің айрықша құралдары;

6) көркем материалдармен және техникалармен тәжірибе жүргізу.

17. "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) Қазақстандық және басқа да халықтардың сәндік-қолданбалы өнерінің негізгі нысандары мен ерекшеліктері;

2) сәндік-қолданбалы өнер материалдары, құралдары және технологиялары;

3) қауіпсіздік техникасы мен еңбек гигиенасы ережелерін сақтау.

18. "Дизайн және технология" (ұлдар/қыздар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) негізгі табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) материалдарды әр түрлі тәсілдермен өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

3) әр түрлі материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны;

4) дайындау технологиясы;

5) құрастыру және модельдеу.

19. "Тамақтану мәдениеті" (ұлдар/қыздар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дұрыс тамақтану негіздері, мәзір құру;

2) үстел үстінде өзін-өзі ұстау ережелері, үстелді жабдықтау;

3) тамақ дайындау технологиясы.

20. "Үй ішіндегі мәдениет" (ұлдар/қыздар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жеке гигиена, тұрғын үйдің экологиясы;

2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл шаруашылығы, ландшафтық дизайн негіздері.

21. 5-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны: (ұлдар):

1) "Көрнекі өнер".

Нашар көретін білім алушылар үшін, бейнелеу өнеріндегі ерекше құралдар. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары. Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт. Пейзаж. Табиғатпен гармония. Ауа перспективасы. Индустриялық пейзаж. Қалалық пейзаж. Сызықтық перспектива. Пластикалық қалыптардың өнері. Мүсін. Шығармашылық жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру;

2) "Сәндік-қолданбалы өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін: сәндік-қолданбалы өнердің пайда болу тарихы. Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі формалары мен ерекшеліктері. Қазақстанның қолданбалы өнері. Сәндік-қолданбалы өнерге арналған материалдар мен құралдармен танысу. Түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйым. Түрлі материалдардан сәндік бұйымдар жасау. Тоқу өнері. Тоқу түрлері. Көркем тоқуға арналған материалдар мен құралдармен танысу. Материалдарды таңдау. Тоқыма бұйымдары. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін: сәндік-қолданбалы өнердің пайда болу тарихы. Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі формалары мен ерекшеліктері. Қазақстанның қолданбалы өнері. Сәндік-қолданбалы өнерге арналған материалдар мен құралдармен танысу. Түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйым. Түрлі материалдардан сәндік бұйымдар жасау. Тоқу өнері. Тоқу түрлері. Көркем тоқуға арналған материалдар мен құралдармен танысу. Материалдарды таңдау. Тоқыма бұйымдары. Көрмені ұйымдастыру;

3) "Дизайн және технология". Нашар көретін білім алушылар үшін: дизайн және технология негіздері. Конструкциялық материалдар. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу. Конструкциялық материалдарды өңдеуге арналған жабдықтар, қол құралдары және құрылғылар. Көркем ою. Идеяларды әзірлеу. Материалды таңдау және дайындау. Саздан жасалған бұйымдарды дайындау. Мүсіндеу. Түрлі материалдардан жасалған бұйымдарды модельдеу. Эскиздерді әзірлеу (тізбектер, жануарлардың мүсіндері). Материалды таңдау. Құралдар мен құрылғылар. Бұйым жасау (тізбек, жануарлар мүсіндері). Түрлі материалдарды қолдана отырып, музыкалық (ұрмалы-шулы) аспаптарды жобалау. Музыкалық аспап жасау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмейтін білім алушылар үшін: дизайн және технология негіздері. Конструкциялық материалдар. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу. Конструкциялық материалдарды өңдеуге арналған жабдықтар, қол құралдары және құрылғылар. Көркем ою. Идеяларды өңдеу. Материалды таңдау және дайындау. Саздан бұйымдар жасау. Мүсіндеу. Түрлі материалдардан жасалған бұйымдарды модельдеу. Эскиздерді әзірлеу (тізбектер, жануарлардың мүсіндері). Материалды таңдау. Құралдар мен құрылғылар. Бұйым жасау (тізбек, жануарлар мүсіндері). Түрлі материалдарды қолдана отырып, музыкалық (ұрмалы-шулы) аспаптарды жобалау. Музыкалық аспап жасау. Жұмыстың тұсаукесері;

4) "Тамақтану мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзір құру. Ыдыс жуу ережелері. Практикалық жұмыс. Ас үй жабдықтарымен, шаншып және кесетін құралдармен, ыстық сұйықтықтармен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдері. Көрмейтін білім алушылар үшін: дұрыс тамақтану негіздері: мәзір құру. Ыдыс жуу ережелері. Практикалық жұмыс. Ас үй жабдықтарымен, шаншып және кесетін құралдармен, ыстық сұйықтықтармен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдері;

5) "Үй ішіндегі мәдениет". Нашар көретін білім алушылар үшін: электр энергиясының көздері туралы жалпы мәліметтер. Электротехникалық арматурамен танысу. Ток көздері мен электр энергиясын тұтынушылардың түрлері. Электр қауіпсіздігі және тұрмыстық электр аспаптарын пайдалану ережелері. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар. Практикалық

жұмыстар. Көрмейтін білім алушылар үшін: электр энергиясының көздері туралы жалпы мәліметтер. Ток көздері мен электр энергиясын тұтынушылардың түрлері. Электр қауіпсіздігі және тұрмыстық электр аспаптарын пайдалану ережелері. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар. Практикалық жұмыстар.

22. 5-сыныптың "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны (қыздар) :

1) "Көрнекі өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін. Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары. Натюрморт өнері. Сәндік Ұлттық натюрморт. Пейзаж. Табиғатпен гармония. Ауа перспективасы. Индустриялық пейзаж. Қалалық пейзаж. Сызықтық перспектива. Пластикалық қалыптардың өнері. Мүсін. Шығармашылық жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары. Бедерлі бейнелер негізіндегі натюрморт өнері. Сәндік Ұлттық натюрморт. Пейзаж (рельеф, барельеф). Табиғатпен гармония. Индустриялық пейзаж. Қалалық пейзаж. (рельеф). Ауылдық пейзаж. Сызықтық перспектива (рельеф). Пластикалық қалыптардың өнері. Мүсін (барельефтер, модельдер, макеттер). "Школьник" аспабында шығармашылық жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру;

2) "Сәндік-қолданбалы өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін. Ою-өрнек түрлері. Қазақ ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизациясы және мотивтері). Көркем кесте. Кесте түрлері. Материалдар және құралдармен танысу. Эскиз әзірлеу. Көркем кестелі бұйымдарды безендіру. Тоқу өнері. Тоқу түрлері. Материалдар және құралдармен танысу. Тоқыма бұйымдары. Жұмыс көрмесі. Көрмейтін білім алушылар үшін. Бедерлі, көлемді бейнелер негізіндегі ою-өрнек түрлері. Қазақ ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизациясы және мотивтері). Көркем кесте. Кесте түрлері. Материалдар және құралдармен танысу. Эскиз әзірлеу. Көркем кестелі бұйымдарды безендіру. Тоқу өнері. Тоқу түрлері. Материалдар және құралдармен танысу. Бұйым тоқу. Жұмыс көрмесі;

3) "Дизайн және технология". Нашар көретін білім алушылар үшін. Тоқыма материалдарының жіктелуі және сипаттамасы. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу. Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдықтар, құралдар және құрылғылар. Тігін бұйымдарының жіктелуі. Идеядан өнімге дейін (тігін және қол бұйымдары). Киім дизайны, макеттеу (қағаз, тоқыма). Костюм жасау (шағын манекен немесе қуыршаққа). Тоқыма мозаика техникасындағы бұйымдардың дизайны (пэчворк, квиллинг, құрақ). Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың орындалу реті. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Жұмыс көрмесі. Көрмейтін білім алушылар үшін. Тоқыма материалдарының жіктелуі және сипаттамасы. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу. Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдықтар, құралдар және құрылғылар. Тігін бұйымдарының жіктелуі. Идеядан өнімге дейін (қол өнімдері). Киім дизайны, макеттеу (қағаз, тоқыма). Костюм жасау (шағын манекен немесе қуыршаққа). Тоқыма Мозаика техникасындағы бұйымдардың дизайны (пэчворк, квиллинг, құрақ). Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың орындалу реті. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Жұмыс көрмесі;

4) "Тамақтану мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзір құру. Асүй жабдықтары. Тамақ дайындауға арналған ыдыс-аяқ, құрал-саймандар мен құралдар. Тамақ дайындауға арналған құралдар мен айлабұйымдардың мүмкіндіктерін зерттеу. Бутербродтарды дайындау технологиясы. Сусындарды дайындау технологиясы. Көрмейтін білім алушылар үшін. Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзір құру. Асүй жабдықтары. Тамақ дайындауға арналған ыдыс-аяқ, құрал-саймандар мен құралдар. Тамақ дайындауға арналған құралдар мен айлабұйымдардың мүмкіндіктерін зерттеу. Бутербродтарды дайындау технологиясы. Сусындарды дайындау технологиясы;

5) "Үй мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Жеке гигиена, өзіне күтім жасау. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар. Көрмейтін білім алушылар үшін. Жеке гигиена, өзіне күтім жасау. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

23. 6-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны

(ұлдар):

1) "Көрнекі өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін. Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портреттерді жасаудың дәстүрлі емес әдістері. Портреттегі түс. Портретті орындау техникасы. Заманауи портрет. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент. Анимация. Қозғалатын элементтер (пластикалық анимация, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс). Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстандыру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмейтін білім алушылар үшін. Бедерлі, көлемді бейнелер негізіндегі портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портреттерді жасаудың дәстүрлі емес әдістері. Мүсіндік портрет. Портретті орындау техникасы. Заманауи портрет. Сурет өнері. Анимация. Қозғалатын элементтер (пластикалық анимация, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс). Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлерді құру. Құру декорациялар. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстандыру. Жұмыстың тұсаукесері;

2) "Сәндік-қолданбалы өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін. Қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу. Зергерлік бұйымдардың эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары. Табиғи материалдардан жасалған бұйымдардың нобайын әзірлеу. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу. Зергерлік бұйымдардың эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары. Табиғи материалдардан жасалған бұйымдардың нобайын әзірлеу. Бұйым жасау. Бұйымды безендіру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

3) "Дизайн және технология". Нашар көретін білім алушылар үшін. Қол электр аспаптары мен жабдықтары. Практикалық жұмыстар. Құрама бөлшектерден роботтарды әзірлеу. Роботтардың пайда болу тарихы және түрлері (өзіндік зерттеу). Роботты құру үшін нобай жасау. Роботты жасау үшін материалдарды дайындау. Роботты құру. Роботтың жылжымалы

бөліктерін құру бойынша эксперимент жасау. Көлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәліметтер (өз бетінше зерттеу). Көлік құралының моделін әзірлеу. Эскиз. Материалдарды таңдау. Көлік құралының моделін жасау. Модельдің жекелеген бөліктерін жасау. Модельді құрастыру және өңдеу. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмейтін білім алушылар үшін. Қол электр аспаптары мен жабдықтары. Практикалық жұмыстар. Құрама бөлшектерден роботтарды әзірлеу. Роботтардың пайда болу тарихы және түрлері. Роботты құру үшін нобай жасау. Роботты жасау үшін материалдарды дайындау. Роботты құру. Роботтың жылжымалы бөліктерін құру бойынша эксперимент жасау. Көлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәліметтер. Көлік құралының моделін әзірлеу. Эскиз. Материалдарды таңдау. Көлік құралының моделін жасау. Модельдің жекелеген бөліктерін жасау. Модельді құрастыру және өңдеу. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

4) "Тамақтану мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Асхана этикетінің ережелері. Дайын тағамдарды безендіру және оларды үстелге беру ережесі. Қазақ мәдениетінде, түрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстіндегі жүріс-тұрыс ережелері. Көрмейтін білім алушылар үшін. Асхана этикетінің ережелері. Дайын тағамдарды рәсімдеу. Дайын тағамдарды беру ережелері. Қазақ мәдениетінде, түрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстіндегі жүріс-тұрыс ережелері;

5) "Үй мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Электр жүйелерінің шартты белгілерімен танысу. Электр тізбектері. Электр қол құралдарын қолдана отырып, тұрмыстағы жөндеу жұмыстары. Сәндік-гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар. Көрмейтін білім алушылар үшін. Электр жүйелерінің шартты белгілерімен танысу. Электр тізбектері. Электр шамдарының техникалық сипаттамалары, олардың артықшылықтары, кемшіліктері және пайдалану ерекшеліктері. Сәндік-гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар.

24. 6-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны: (қыздар).

1) "Көрнекі өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін, портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы

портрет.Сызықтық портрет.Графика.Орындау техникасы.Портреттерді жасаудың дәстүрлі емес әдістері(сымнан портрет). Портреттегі түс. Портретті орындау техникасы. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент.Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластилин анимациясы, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары,қамыс). Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау. Көркем идеяларды жүзеге асыру.Дыбыстандыру.Жұмыстың тұсаукесері.Көрмейтін білім алушылар үшін,портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портреттерді жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан портрет) мүсіндік портрет. Портретті орындау техникасы. Сурет өнері. Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластилин анимациясы, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары,қамыс). Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлерді құру. Декорацияларқұру. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстандыру. Жұмыстың тұсаукесері;

2) "Сәндік-қолданбалы өнер".Нашар көретін білім алушылар үшін. Тоқу өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқу әдістері мен техникасы.Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау. Түрлі өнімдерді ілгекпен тоқу(майлық,сөмке,ұялы телефон үшін қап). Тоқу.Сым,олардың түрлері. Тоқу әдістері мен техникасы.Бұйымның эскизін әзірлеу. Түрлі өнімдерді тоқу (шарф,орамал, тіреуіш).Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру.Көрмейтін білім алушылар үшін. Тоқу өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқу әдістері мен техникасы. Көріністер негізінде бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау. Түрлі өнімдерді ілгекпен тоқу(майлық, сөмке,ұялы телефон үшін қап). Тоқу. Сым,олардың түрлері. Тоқу әдістері мен техникасы. Көріністер негізінде бұйымның эскизін әзірлеу. Түрлі өнімдерді тоқу (шарф,орамал, тіреуіш). Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

3) "Дизайн және технология".Нашар көретін білім алушылар үшін. Тоқыма материалдардан жасалған бұйымдарды әзірлеу (авторлық қуыршақ,дамытушы ойыншық). Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Текстильді әртүрлі текстуралар мен түстерді зерттеу. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау. Бұйым жасау. Бөлшектерді пішу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны(алжапқыш,ас үй керек-жарақтары).Идеяларды әзірлеу.Эскиз.Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың орындалу

реті. Бұйым жасау. Бөлшектерді пішу. Жекелеген бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны(алжапқыш,ас үй керек-жарақтары). Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың орындалу реті. Бұйым жасау. Бөлшектерді пішу. Жекелеген бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Бұйымды безендіру. Жұмыстың тұсаукесері.Көрмені ұйымдастыру.Көрмейтін білім алушылар үшін. Тоқыма материалдардан жасалған бұйымдарды әзірлеу (авторлық қуыршақ,дамытушы ойыншық). Идеяларды әзірлеу. Көріністер негізіндегі Эскиз. Текстильді әртүрлі текстуралар мен түстерді зерттеу. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау. Бұйым жасау. Бөлшектерді дайын пішу бойынша пішу. Жекелеген бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны(алжапқыш,ас үй керек-жарақтары). Идеяларды әзірлеу. Көріністер негізіндегі эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың орындалу реті. Бұйым жасау. Бөлшектерді дайын пішу бойынша пішу. Жекелеген бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және Бұйымды өңдеу. Бұйымды безендіру. Жұмыстың тұсаукесері.Көрмені ұйымдастыру;

4) "Тамақтану мәдениеті".Нашар көретін білім алушылар үшін. Қазақ мәдениетінде, түрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстіндегі жүріс-тұрыс ережелері. Жартылай фабрикаттардан тағам дайындау технологиясы. Тағамдарды экспресс дайындау технологиясы. Десерт дайындау технологиясы.Көрмейтін білім алушылар үшін. Қазақ мәдениетінде, түрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстіндегі жүріс-тұрыс ережелері. Жартылай фабрикаттардан тағам дайындау технологиясы. Тағамдарды экспресс дайындау технологиясы. Десерт дайындау технологиясы;

5) "Үй ішіндегі мәдениет".Нашар көретін білім алушылар үшін. Гигиена ережелері. Үй-жайларды ылғалды және құрғақ жинау.Киім мен аяқ киімге күтім жасау,оларды сақтау. Сәндік-гүл мәдениеті.Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар.Көрмейтін білім алушылар үшін. Гигиена ережелері. Үй-жайларды ылғалдау,жинау. Киім мен аяқ киімге күтім жасау,оларды сақтау. Сәндік-гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада оқыту мақсаттары әр сыныпқа кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.1.2.4 кодында: "5" – сынып, "1.2" – бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

26. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Көрнекі өнер"бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
1.1Заманауи және классикалық өнер	5.1.1.1ұлдар/қыздар: қоршаған ортаның ассоциативті мәні мен визуалды сипаттамаларын анықтау	6.1.1.1ұлдар/қыздар: қоршаған ортаның объектілерінің көрнекі сипаттамаларын білу, түсіну және көрсете алу
1.2 Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы	5.1.2.1 ұлдар/қыздар: қазақ ұлттық және әлемдік мәдениеттің, қолөнер және дизайн ерекшеліктерін анықтау; 5.1.2.2 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және өзге жұмыстарда(суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) көрсетілген идеялар мен тақырыптарды сипаттау	6.1.2.1 ұлдар/қыздар: қазақ ұлттық және әлемдік мәдениеттің, қолөнер және дизайн ерекшеліктерін зерделе анықтау; 6.1.2.2 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және өзге жұмыстарда(суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) көрсетілген идеялар мен тақырыптарды сипаттау
1.3Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.1.3.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу; 5.1.3.2 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысын және өзге (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарды жасау үшін пайдаланылған әдістер мен тәсілдерді (техниканы) сипаттау	6.1.3.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу; 6.1.3.2 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысын және өзге (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарды жасау үшін пайдаланылған әдістер мен тәсілдерді (техниканы) сипаттау
1.4	5.1.4.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтай	6.1.4.1 ұлдар/қыздар: уақыт және басқа да факторлардың жұмысқа әсерін анықтау

Сандық өнер (фотосуреттер, анимация, медиақұралдар)	отырып, жоспар әзірлеу	отырып, іс-қимылдар ретті және анықтау; 6.1.4.2 ұлдар/қыздар: өнер арасындағы айырмашылықтарды салыстыру, түсіндіру (фотосурет және к...
1.5 Бейнелеу (визуалды) өнерінің айрықша құралдары	5.1.5.1 ұлдар/қыздар: өз идеялары мен сезімдерін жеткізу үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің ерекше құралдарын пайдалану	6.1.5.1 ұлдар/қыздар: өз идеяларын жеткізу үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің ерекше құралдарын таңдау және п...
1.6 Көркем құралдар және техникалармен эксперимент жасау	5.1.6.1 ұлдар/қыздар: - таңдап алынған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, техниканы, көркем материалдарды пайдалана отырып эксперимент жасау	6.1.6.1 ұлдар/қыздар: - материалдардың қасиеттерін жүйелі түрде зерттеу, жұмыстың практикалық дағдыларын көрсете отырып, техниканы материалдармен эксперимент жасау пайдалану

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
2.1 Қазақстандық және басқа да халықтардың сәндік-қолданбалы өнерінің негізгі нысандары мен ерекшеліктері	5.2.1.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстарда, бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану	6.2.1.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстарда, бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін таңдау және пайдалану
2.2 Сәндік-қолданбалы өнер, материалдары, құралдары мен технологиялары	5.2.2.1 ұлдар: материалдардың жалпы қасиеттері мен құрылымын, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын сипаттау; қыздар: тоқыма құралдары мен бұйымдардың жіктелуін білу және сипаттау	6.2.2.1 ұлдар: материалдардың механикалық және технологиялық қасиеттерін және оларды қолдану анықтау және сипаттау; қыздар: тоқыма құралдары мен бұйымдардың жіктелуін білу және сипаттау
2.3 Қауіпсіздік техникасы мен еңбек гигиенасы ережелерін сақтау	5.2.3.1 ұлдар/қыздар: қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану;	6.2.3.1 ұлдар/қыздар: қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану;

	5.2.3.2 ұлдар/қыздар: - құралдарымен қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін және еңбек гигиенасының ережелерін сақтау	пайдалану; 6.2.3.2 ұлдар/қыздар: электр құралдарымен, жабдықтармен жұмыс істеу тәсілдерін және гигиенасының ережелерін

3) "Дизайн және технология" бөлімі

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
3.1 Негізгі табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар	5.3.3.1 ұлдар/қыздар: қазіргі дәстүрлі емес материалдарды тану, олардың қасиеттері мен мақсатын анықтау	6.3.3.1 ұлдар/қыздар: заманауи емес материалдарды тану, олардың қалай тиімді өңделуі мен пайдалану жолдарын, мүмкіндіктерін
3.2 Материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар	5.3.2.1 ұлдар: құрастырмалы, табиғи және жасанды материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтарды анықтау, сипаттау және қолдану; 5.3.2.2 ұлдар: ұсталық/темір шеберлігінің мақсаты мен құрылымын түсіндіру; қыздар: тігін машинасының құрылымын, жіптерді салу тәсілдерін білу және сипаттау, тігістерді орындау; 5.3.2.3 қыздар: тігін бұйымдарын ылғалдау және қыздыру, өңдеуге арналған жабдықтарды сипаттау және қолдану	6.3.2.1 ұлдар: қозғалыс механизмдері және электр құралдарының құрылымын анықтау, сипаттау олардың конструкциялық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін қолдану; қыздар: тігін машинасын реттеуді білу және орындау; 6.3.2.2 қыздар: тігін бұйымдарын жасау - қыздыру өңдеу режимін орындау оларды практикада қолдану
3.3 Түрлі материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны	5.3.3.1 ұлдар /қыздар: композицияның негізгі заңдарын сақтай отырып, қарапайым нысандардың дизайнын жасау тапсырмаларын орындау	6.3.3.1 ұлдар/қыздар: композицияның негізгі заңдарын сақтай отырып, қарапайым нысандардың дизайнын жасау тапсырмаларды таңдау және орындау
3.4 Әзірлеу технологиясы	5.3.4.1 ұлдар: орындалған белгілер мен өлшеулер негізінде бұйымдарды дайындау үшін түрлі құралдармен материалдарды өңдеу; 5.3.4.2 ұлдар: түрлі материалдардан жасалған күрделі емес бұйымдарды жасау;	6.3.4.1 ұлдар: орындалған белгілер мен өлшеулер негізінде бұйымдарды дайындау үшін түрлі құралдармен материалдарды өңдеу; 6.3.4.2 ұлдар: бірнеше бөлшектерден жасалған бұйымдарды жасау; 6.3.4.3 қыздар: тоқыма материалдарымен жұмыс істеу

	5.3.4.3қызырлар: тоқыма жіптерді қолдана отырып, материалдарды қолмен және тігін машинасында пішу және өңдеу; 5.3.4.4қызырлар: түрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдардан жасалған қарапайым бұйымдарды орындау	қолмен және тігін машинасымен және өңдеу, тігістер мен тігістерді түрлендіре алу; 6.3.4.4қызырлар: әртүрлі (тоқыма және жасанды) құрастырмаларды қолдана отырып, бір бұйым
3.5Құрастыру және модельдеу	5.3.5.1ұлдар/қызырлар: шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар мен нобайларды орындау; 5.3.5.2ұлдар/қызырлар: барлық сыныпқа дайын жұмысты таныстыру; 5.3.5.3ұлдар/қызырлар: конструктивті түсініктемелер қабылдау және өз жұмысын және басқалардың жұмысын жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау	6.3.5.1ұлдар/қызырлар: шығармашылық идеяларды іске асыру үшін техникалық суреттер мен суреттерді орындау; 6.3.5.2ұлдар/қызырлар: мектеп аудиториясына дайын жұмысты таныстыру; 6.3.5.3ұлдар/қызырлар: өзінің жұмысын басқаның жұмысына конструктивті түсініктемелер қабылдау және жетілдіру бойынша негізделген ұсыныстар

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі

4 - кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
4.1 Дұрыс тамақтану негіздері, мәзір құру	5.4.1.1 ұлдар/қызырлар: дұрыс және тиімді тамақтану ережелерін сипаттау; 5.4.1.2 ұлдар/қызырлар: дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құру; 5.4.1.3 қызырлар: тамақ дайындауға арналған құрал- жабдықтардың және құрылғылардың мүмкіндіктерін анықтау; 5.4.1.4 қызырлар: тағамдар мен сусындарды дайындау технологиясын қолдану	6.4.1.1 ұлдар/қызырлар: дұрыс тамақтану ережелері туралы көрсету ; 6.4.1.2 ұлдар/қызырлар: дұрыс тамақтану мәзірін өз бетінше құру; 6.4.1.3 қызырлар: тағамдарды жедел дайындау технологиясын қолдану; 6.4.1.4 қызырлар: түрлі тағамдарды таңдау үшін өнімдер мен құралдарды таңдау және таңдау
4.2 Дастархан үстіндегі тәртіп ережелері, үстелді жабдықтау	5.4.2.1 ұлдар/қызырлар: қазақ және басқа халықтардың мәдениетінде, қоғамдық тамақтану орындарында дастархан үстіндегі өзін-өзі ұстау ережелерін сипаттау;	6.4.2.1 ұлдар/қызырлар: қазақ және басқа халықтардың мәдениетінде, қоғамдық тамақтану орындарында дастархан үстіндегі өзін-өзі ұстау ережелерін сипаттау және сипаттау;

	5.4.2.2 ұлдар/қыздар: үстелді рәсімдеу және қызмет етудің негізгі ережелерін орыдау	6.4.2.2 ұлдар/қыздар:әр түр үшін үстелді рәсімдеу және дағдылары мен білімін көр
4.3 Тамақ дайындау технологиясы	5.4.3.1 қыздар: тамақ пісіру үшін құралдар, жабдықтар мен аспаптардың мүмкіндіктерін анықтау; 5.4.3.2 қыздар: салқын тағамдар мен сусындар дайындау технологиясын қолдану	6.4.3.1 қыздар: тағамдар ме жедел дайындау технологи 6.4.3.2 қыздар: әр түрлі таға дайындауға арналған бұйы керек-жарақтарды анықтау

5) "Үй ішіндегі мәдениет"бөлімі

5 -кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
5.1 Жеке гигиена, тұрғын үй экологиясы	5.5.1.1 қыздар: жеке гигиена ережелерін сақтау, түрлерін ажырату; 5.5.1.2 қыздар: өзіне күтім жасау құралдары мен әрекеттерін таңдау және қолдану; 5.5.1.3 ұлдар: электр энергиясының көздері туралы ақпарат беру; 5.5.1.4 ұлдар: қарапайым электротехникалық құралдардың мақсатын атау, түсіндіру; 5.5.1.5 ұлдар: түрлі материалдардан қарапайым бұйымдарды жасау; 5.5.1.6 ұлдар: құралдарды пайдалана отырып, интерьерді жинақтау, ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстарды және ақаулар кезінде қарапайым жөндеу операцияларын орындау	6.5.1.1 қыздар: тұрғын үйге гигиеналық талаптарды, та құралдарын сипаттау; 6.5.1.2 қыздар: жеке гигиена құралдарының түрлерін а пайдалану; 6.5.1.3 қыздар: маусымдық киімді күту және оларды са ережелерін білу; 6.5.1.4 ұлдар: электр схемал элементтерінің шартты гра белгілерін зерттеу, анықтау 6.5.1.5 ұлдар: күрделі емес з тізбектерін ажырату және е 6.5.1.6 ұлдар: құралдарды п отырып, интерьерді жинақ ұйымдастыру бойынша пр жұмыстарды және ақаулар қарапайым жөндеу операц орындау
5.2 Өсімдік шаруашылығы, гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері	5.5.2.1 ұлдар/қыздар: өсімдік шаруашылығы мен жеміс-көкөніс	6.5.2.1 ұлдар/қыздар: сәнді дақылдарын өсіру техноло

	дақылдарын отырғызу және өсірудің негізгі бағыттарын сипаттау;	сипаттау;
	5.5.1.2ұлдар/қыздар: өсімдік шаруашылығында көктем мезгіліндегі жұмыстарды орындау	6.5.2.2ұлдар/қыздар: сәнді және гүл өсіруде көктемгі жұмыстарды орындау

27. Осы Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

бағдарламасына қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып (ұлдар):

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Тақырыптар/Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Көрнекі өнер	Бейнелеу өнеріндегі ерекше құралдар. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары.	5.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениеттің, қолөнер және ерекшеліктерін анықтау; 5.1.3.1 шығармашылық идеяларды дамыту үшін ақпарат

		жұмыс істеу; 5.1.2.2пәндік терминология отырып, өз жұмысында жә жұмыстарда (суретшілер, к дизайнерлер) көрсетілген тақырыптарды сипаттау; 5.1.3.2пәндік терминология отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер жұмыстарды жасау үшін па әдістер мен тәсілдерді (тех сипаттау
	Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт.	5.3.5.1шығармашылық иде асыру үшін үлгілер мен эск 5.1.6.1таңдап алынған құра қасиеттерін ескере отырып көркем материалдарды па отырыпэксперимент жасау 5.1.5.1 өз идеялары мен сез үшін қоршаған әлемнің көр элементтерін және өнердің ерекшеқұралдарын пайдал 5.2.1.1 шығармашылық жұм бұйымдарды жасау үрдісін ұлттық мәдениетінің әлем қолдану
	Пейзаж. Табиғатпен гармония. Ауа перспективасы.	5.1.1.1 қоршаған ортаның а мәні мен визуалды сипатта зерттеу және анықтау (ком форма, фактура, пропорция 5.1.5.1 өз идеялары мен сез үшін қоршаған әлемнің көр элементтерін және өнердің ерекшеқұралдарын пайдал
	Индустриялық пейзаж. Қалалық пейзаж. Сызықтық перспектива.	5.1.1.1 қоршаған ортаның а мәні мен визуалды сипатта анықтау (композиция, түс, пропорция);; 5.1.5.1 өз идеялары мен сез үшін қоршаған әлемнің көр элементтерін және өнердің

		ерекшеқұралдарын пайдал
	Пластикалық қалыптардың өнері. Мүсін.	5.1.1.1 қоршаған ортаның а... мәні мен визуалды сипатта... анықтау(композиция, түс, ... пропорция); 5.1.5.1 өз идеялары мен сез... үшін қоршаған әлемнің көр... элементтерін және өнердің... ерекшеқұралдарын пайдал 5.1.3.2 пәндік терминология... отырып, өз жұмысын және... (суретшілер, қолөнершілер... жұмыстарды жасау үшін па... әдістер мен тәсілдерді (тех... сипаттау
	Шығармашылық жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру.	5.3.5.1 шығармашылық иде... асыру үшін үлгілер мен эск... 5.1.6.1 таңдап алынған құр... қасиеттерін ескеріп, техник... материалдарды пайдалана... отырыпэксперимент жасау 5.1.5.1 өз идеялары мен сез... үшін қоршаған әлемнің көр... элементтерін және өнердің... ерекшеқұралдарын пайдал 5.3.5.2 барлық сыныпқа да... таныстыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі формалары мен ерекшеліктері. Қазақстанның қолданбалы өнері.	5.1.2.1 Қазақ ұлттық және а... мәдениеттің, қолөнер және... ерекшеліктерін анықтау
	Сәндік-қолданбалы өнерге арналған материалдар мен құралдармен танысу	5.3.2.1 құрастырмалы, таби... жасанды материалдарды е... арналған құралдар мен жа... анықтау, сипаттау және қол
	Түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйым.. Идеяларды талқылау және дамыту.	5.3.5.1 шығармашылық иде... асыру үшін үлгілер мен эск...

	Эскиз	
	Түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйым. Бұйымдар жасау	5.3.4.2 құрастырмалы, табиғи жасанды материалдардан жасау 5.3.3.1 заманауи және дәстүрлі материалдарды, олардың мақсаттарын анықтай отырып, қолдану 5.2.4.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен қолдану
	Тоқу өнері. Тоқу түрлері. Материалдар мен құралдармен танысу	5.3.3.1 заманауи және дәстүрлі материалдарды, олардың мақсаттарын анықтай отырып, қолдану 5.3.5.1 шығармашылық идеяны асыру үшін үлгілер мен эскиздер
	Тоқыма бұйымдары	5.3.4.2 құрастырмалы, табиғи жасанды материалдардан жасау; 5.2.1.1 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үрдісін ұлттық мәдениетінің элементтері қолдану; 5.2.3.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен қолдану
	Көрмені ұйымдастыру	5.3.5.2 барлық сыныпқа да таныстыру
3-тоқсан		
Дизайн және технология	дизайн және технология негіздері. Конструкциялық материалдар. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.2.2.1 құрылымдық, табиғи жасанды материалдардың қасиеттері мен құрылымын ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтай отырып сипаттай
	Конструкциялық материалдарды өңдеуге арналған жабдықтар, қол құралдары және құрылғылар	5.3.2.2 ұсталық/темір шебер мақсаты мен құрылымын 5.3.2.1 құрастырмалы, табиғи

		жасанды материалдарды е арналған құралдар мен жа анықтау, сипаттау және қол 5.2.4.2 қол құралдарымен к істеуді және еңбек гигиенас айту (жұмыс орны мен құр тазарту, арнайы киімде жұм
	Көркем ою. Идеяларды әзірлеу. Материалды таңдау және дайындау.	5.3.3.1 композицияның нег сақтай отырып және басқа (суретшілер, қолөнершілер тәжірибесіне сүйене отырь объектілердің дизайнын да тапсырмаларды орындау 5.1.4.1 шығармашылық жұм кезеңдерін анықтайтын жо 5.3.5.1 шығармашылық иде асыру үшін үлгілер мен эск
	Саздан жасалған бұйымдарды дайындау. Мүсіндеу.	5.3.4.1 аяқталған таңбалау н негізінде өнімді жасауға ар материалдарды қол құрал, 5.3.4.2 құрастырмалы, таби жасанды материалдардан жасау; 5.2.3.1 қауіпсіздік техникас отырып, материалдар мен қолдану
	Түрлі материалдардан жасалған бұйымдарды модельдеу. Эскиздерді әзірлеу (тізбектер, жануарлардың мүсіндері). Материалды таңдау. Құралдар мен құрылғылар.	5.3.5.1 шығармашылық иде асыру үшін үлгілер мен эск 5.2.3.1 қауіпсіздік техникас отырып, материалдар мен қолдану; 5.3.4.2 құрастырмалы, таби жасанды материалдардан жасау
	Бұйым жасау (тізбек, жануарлар мүсіндері)	5.3.4.1 аяқталған таңбалау н негізінде өнімді жасауға ар материалдарды қол құрал, 5.3.4.2 құрастырмалы, таби

		жасанды материалдардан жасау; 5.2.3.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен қолдану
	Түрлі материалдарды қолдана отырып, музыкалық (ұрмалы-шулы) аспаптарды жобалау	5.3.3.1 композицияның негізін сақтай отырып және басқару (суретшілер, қолөнершілер) тәжірибесіне сүйене отырып объектілердің дизайнын да тапсырмаларды орындау 5.3.5.1 шығармашылық идеяны асыру үшін үлгілер мен эскиз
	Музыкалық аспап жасау	5.3.4.1 аяқталған таңбалау негізінде өнімді жасауға арналған материалдарды қол құрал, жасау; 5.3.4.2 құрастырмалы, табиғи жасанды материалдардан жасау; 5.2.3.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен қолдану; 5.3.5.2 сындарлы ескертулер және өзіңіздің және басқару жұмысын бейімдеу, жақсарта ұсыныстар енгізу
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзір құру.	5.4.1.1 дұрыс және теңдестірілген тамақтану ережелерін сипаттау 5.4.1.2 дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құру ; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты жұмыс жасау (соның ішінде коммуникациялық технологиялар пайдалану)

	Ыдыс жуу ережелері. Практикалық жұмыс. Ас үй жабдықтарымен, шаншып және кесетін құралдармен, ыстық сұйықтықтармен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдері.	5.2.3.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен қолдану; 5.2.4.2 қол құралдарымен к істеуді және еңбек гигиенасын қолдану (жұмыс орны мен тазарту, арнайы киімде жұмыс істеу);
Үй ішіндегі мәдениет	Электр энергиясының көздері туралы жалпы мәліметтер. Электротехникалық арматурамен танысу. Ток көздері мен электр энергиясын тұтынушылардың түрлері	5.5.1.3 электр энергиясының туралы айту; 5.5.1.4 қарапайым электр а электр қондырғы құралдарының мақсаттарын тізіп айту және 5.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат жұмыс жасау (соның ішінде коммуникациялық технологияларды пайдалану); 5.2.3.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен қолдану
	Электр қауіпсіздігі және тұрмыстық электр аспаптарын пайдалану ережелері.	5.5.1.4 қарапайым электр а электр қондырғы құралдарының мақсаттарын тізіп айту және 5.5.1.3 электр энергиясының туралы айту
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.	5.5.2.1 өсімдік шаруашылығын көкөніс дақылдарының негізгі сипаттау; 5.5.1.2 өсімдік шаруашылығын көктемгі жұмыстарды орындау

2) 5 сынып (қыздар):

2-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімдері	Тақырыптар/Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

Көрнекі өнер	Бейнелеу өнеріндегі ерекше құралдар. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары.	5.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениеттің, қолөнер және сән өнерінің ерекшеліктері;
		5.1.3.1 шығармашылық идеяларды және дамыту үшін ақпаратты жинау және жұмыс істеу;
		5.1.2.2 пәндік терминологияны меңгеріп отырып, өз жұмысында және өз жұмыстарда (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) көрсетілген пәндік тақырыптарды сипаттау;
	Натюрморт өнері. Сәндік ұлттық натюрморт.	5.1.3.2 пәндік терминологияны меңгеріп отырып, өз жұмысын және өз жұмыстарды жасау үшін пәндік әдістер мен тәсілдерді (техникалар) сипаттау
		5.3.5.1 шығармашылық идеяларды асыру үшін үлгілер мен эскиздерді жасау
		5.1.6.1 таңдап алынған құралдардың қасиеттерін ескеріп, техниканың материалдарды пайдалануға қолданылатын отырыпэксперимент жасау
		5.1.5.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің ерекшеқұралдарын пайдалану
	Пейзаж. Табиғатпен гармония. Ауа перспективасы.	5.2.1.1 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үрдісін меңгеріп, ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану
		5.1.1.1 қоршаған ортаның айналасы мен мәні мен визуалды сипаттау, зерттеу және анықтау (композиция, форма, фактура, пропорция)
		5.1.5.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің ерекшеқұралдарын пайдалану
	Индустриялық пейзаж. Қалалық пейзаж. Сызықтық перспектива.	5.1.1.1 қоршаған ортаның айналасы мен мәні мен визуалды сипаттау

		анықтау (композиция, түс, пропорция);
		5.1.5.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің ерекше құралдарын пайдалану
	Пластикалық қалыптардың өнері. Мүсін.	5.1.1.1 қоршаған ортаның анықталуы мен визуалды сипаттау анықтау (композиция, түс, пропорция);; 5.1.5.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің ерекше құралдарын пайдалану 5.1.3.2 пәндік терминологияны қолданып отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарды жасау үшін пайдаланатын әдістер мен тәсілдерді (техника) сипаттау
	Шығармашылық жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру.	5.3.5.1 шығармашылық идеяны асыру үшін үлгілер мен эскиздер 5.1.6.1 таңдап алынған құралдардың қасиеттерін ескеріп, техниканы материалдарды пайдалану отырып эксперимент жасау 5.1.5.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің ерекше құралдарын пайдалану 5.3.5.2 барлық сыныпқа да таныстыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Ою-өрнек түрлері. Қазақ ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизациясы және мотивтері).	5.1.2.1 Қазақ ұлттық және мәдениеттің, қолөнер және ерекшеліктерін зерттеу және
	Көркем кесте. Кесте түрлері. Материалдар және құралдармен танысу. Эскиз әзірлеу.	5.1.2.1 Қазақ ұлттық және мәдениеттің, қолөнер және ерекшеліктерін анықтау;

		5.3.5.1 шығармашылық идеяны асыру үшін үлгілер мен эскиздерді пайдалану;
	Көркем кестелі бұйымдарды безендіру.	5.1.5.1 өз идеялары мен сезімдерін бейнелеу үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің ерекше құралдарын пайдалану; 5.2.1.1 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үрдісін ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 5.2.3.1 қауіпсіздік техникасын оқытып отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Тоқу өнері. Тоқу түрлері. Материалдар және құралдармен танысу.	5.3.3.1 заманауи және дәстүрлі материалдарды, олардың мақсаттарын анықтай отырып, қолдану; 5.3.5.1 шығармашылық идеяны асыру үшін үлгілер мен эскиздерді пайдалану; 5.1.4.1 шығармашылық жұмыс кезеңдерін анықтайтын жоспарларды құрастыру
	Тоқыма бұйымдары	5.3.4.4 әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдардан бұйымдар жасау; 5.2.1.1 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үрдісін ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 5.2.3.1 қауіпсіздік техникасын оқытып отырып, материалдар мен құралдарды қолдану;
	Жұмыс көрмесі	5.3.5.2 барлық сыныпқа да таныстыру
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Тоқыма материалдарының жіктелуі және сипаттамасы. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу.	5.2.2.2 тоқыма материалдардың жіктелуін сипаттау

	Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдықтар, құралдар және құрылғылар.	5.3.2.2 тігін машинасының жіптерді өткізу тәсілдерін, т... сипаттау; 5.3.2.3 тігін бұйымдарын ды... жылымен өңдеуге арналған... сипаттау және қолдану; 5.2.4.2 қол құралдарымен к... істеуді және еңбек гигиенас... (жұмыс орны мен құралдар... арнайы киімде жұмыс)
	Тігін бұйымдарының жіктелуі. Идеядан өнімге дейін (тігін және қол бұйымдары)	5.2.2.2 тоқыма материалдар... бұйымдарының жіктелуін с...
	Киім дизайны, макеттеу (қағаз, тоқыма). Костюм жасау (шағын манекен немесе қуыршаққа).	5.3.3.1 композицияның нег... сақтай отырып және басқа... (суретшілер, қолөнершілер... тәжірибесіне сүйене отыр... объектілердің дизайнын да... тапсырмаларды орындау; 5.3.4.3 тігістерді қолдана от... материалдарын қол құрал... тігін машинасында кесу жә... 5.3.4.4 әртүрлі (тоқыма, таб... жасанды) материалдардан... бұйымдар жасау 5.2.3.1 қауіпсіздік техникас... отырып, материалдар мен... қолдану
	Тоқыма мозаика техникасындағы бұйымдардың дизайны (пэчворк, квиллинг,құрақ). Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың орындалу реті.	5.3.3.1 композицияның нег... сақтай отырып және басқа... (суретшілер, қолөнершілер... тәжірибесіне сүйене отыр... объектілердің дизайнын да... тапсырмаларды орындау; 5.1.4.1 шығармашылық жұм... кезеңдерін анықтайтын жо...
	Бұйым жасау. Бұйымды безендіру.	5.3.4.3 тігістерді қолдана от... материалдарын қол құрал... тігін машинасында кесу жә...

		5.3.4.4 әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдардан бұйымдар жасау; 5.2.1.1 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үрдісін ұлттық мәдениетінің элементтерімен қолдану; 5.2.3.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Жұмыс көрмесі.	5.3.5.2 барлық сыныпқа да таныстыру; 5.3.5.3 сындарлы ескертулер және өзіңіздің және басқалардың жұмысын бейімдеу, жақсарту ұсыныстар енгізу
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзір құру.	5.4.1.1 дұрыс және теңдестірілген тамақтану ережелерін сипаттау; 5.4.1.2 дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құру; 5.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін ақпараттарды жұмыс істеу
	Асүй жабдықтары. Тамақ дайындауға арналған ыдыс-аяқ, құрал-саймандар мен құралдар.	5.4.1.3 тамақ дайындауға арналған құралдардың, жабдықтардың құрылғылардың мүмкіндіктерін таныстыру; 5.2.3.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 5.2.4.2 қол құралдарымен жұмыс істеуді және еңбек гигиенасын сақтау (жұмыс орны мен құралдарды тазарту, арнайы киімде жұмыс істеу)
	Бутербродтарды дайындау технологиясы.	5.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін ақпараттарды жұмыс істеу;

		5.4.1.4 салқын тағамдар мен дайындау технологиясын к 5.3.5.2 барлық сыныпқа да таныстыру
	Сусындарды дайындау технологиясы	5.4.1.4 салқын тағамдар мен дайындау технологиясын к 5.3.5.3 сындарлы ескертулер және өзіңіздің және басқар жұмысын бейімдеу, жақсар ұсыныстар енгізу; 5.3.5.2 барлық сыныпқа да таныстыру
Үй ішіндегі мәдениет	Жеке гигиена, өзіне күтім жасау.	5.5.1.1 терінің және шаштың түрлерін анықтау және жеке ережелерін сипаттау; 5.5.1.2 өзін-өзі күтуге арнал таңдау және пайдалану
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.	5.5.2.1 өсімдік шаруашылығын көкөніс дақылдарының негізгі сипаттау; 5.5.1.2 өсімдік шаруашылығын көктемгі жұмыстарды орындау 5.2.3.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен қолдану

3) 6 сынып (ұлдар):

3-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімдері	Тақырыптар/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекі өнер	Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет.	6.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат бетінше таңдау және пайдалану 6.1.2.1 қазақтың ұлттық жа

		мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының еркіндігі туралы білімдері мен түсініктері
	Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы.	6.1.5.1 өз ойы мен сезімін жеткізіп, қоршаған әлемнің көрнекі және көрнекі өнер құралдарын қолдану
	Портреттерді жасаудың дәстүрлі емес әдістері.	6.1.6.1 материалдардың қолдану практикалық жұмыс дағдыларын білетіндігін көрсете отырып, көркем материалдарды қолдану эксперимент жасау; 6.3.3.1 заманауи дәстүрлі емес материалдарды тану және тиімді өңделуі мен пайдалану мүмкіндіктерін анықтау
	Портреттегі түс. Портретті орындау техникасы.	6.1.1.1 қоршаған әлем объектілерін көрнекі сипаттамаларын (көрнекі пішіні, құрылымы, пропорциялар, тәжірибесі мен басқаларды негізінде білімдері мен түсініктерін көрсету; 6.1.5.1 өз ойы мен сезімін жеткізіп, қоршаған әлемнің көрнекі және көрнекі өнер құралдарын және қолдану
	Заманауи портрет. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент.	6.1.2.2 пәндік терминологияны білетіндігін білдіріп, өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарында көрінетін ишараларды тақырыптарды салыстыру; 6.1.5.1 өз ойы мен сезімін жеткізіп, қоршаған әлемнің көрнекі және көрнекі өнер құралдарын және қолдану
	Анимация. Қозғалатын элементтер (пластикалық анимация, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс).	6.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының еркіндігі туралы білімдері мен түсініктері
	Сценарийді әзірлеу.	6.1.4.1 уақытты және басқаларды ескере отырып, іс-әрекетте жоспарлау және анықтау;
	Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау.	

	Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстандыру.	6.1.5.1 өз ойы мен сезімін жасаған қоршаған әлемнің көрнекі сипаттамаларын (көрнекі пішіні, құрылымы, пропорциясы, тәжірибесі мен басқаларды) негізінде білімдері мен түсініктерін көрсету; 6.3.5.3 өзінің және басқаларының жұмыстарын жақсарту үшін сындарлы өзіне сынып, қабылдау және бейімделу қабілеттерін ұсыныстар енгізу
	Жұмыстың тұсаукесері.	6.3.5.2 мектеп аудиториясында жұмысты таныстыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу.	6.1.2.1 қазақтың ұлттық жасаған мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының ерекшелік туралы білімдері мен түсініктерін
	Зергерлік бұйымдардың эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау.	6.3.5.1 шығармашылық идеяларды асыру үшін эскиздер, техниканы мен сызбаларды орындау; 6.1.6.1 материалдардың қасиеттерін жұмыстың практикалық дамуына көрсете отырып, көркем мақсатта техниканы эксперимент жасауға пайдалану
	Бұйым жасау. Бұйымды безендіру.	6.3.4.2 ажыратылатын және қосылыстарды пайдалану бөлшектерден бұйымдар жасау 6.2.3.1 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің әлемге қолдану; 6.2.3.1 қауіпсіздік шараларын маңыздылығын сезіне отырып материалдар мен құралдар
	Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары.	6.1.1.1 қоршаған әлем объектінің көрнекі сипаттамаларын (көрнекі пішіні, құрылымы, пропорциясы, тәжірибесі мен басқаларды) негізінде білімдері мен түсініктерін көрсету;

		6.2.2.1 материалдардың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін және олардың анықтау және сипаттау
	Табиғи материалдардан жасалған бұйымдардың нобайын әзірлеу.	6.3.5.1 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техниканы мен сызбаларды орындау
	Бұйым жасау.Бұйымды безендіру.	6.1.6.1 материалдардың қасиеттерінің жұмыстың практикалық дамуына көрсете отырып, көркем мақсатта техниканы эксперимент жасауға пайдалану; 6.1.5.1 өз ойы мен сезімін жасауға қоршаған әлемнің көрнекі және көрнекі өнер құралдары және қолдану
	Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру.	6.3.5.2 мектеп аудиториясында жұмысты таныстыру
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Қол электр аспаптары мен жабдықтары. Практикалық жұмыстар.	6.3.2.1 қозғалыс механизмдері және электр құралдарының анықтау, сипаттау олардың конструкциялық, табиғи және материалдарды өңдеу үшін
	Құрама бөлшектерден роботтарды әзірлеу. Роботтардың пайда болу тарихы және түрлері	6.2.4.2 қол құралдарымен кәсіп істеуді және еңбек гигиенасын түсіндіру (жұмыс орны мен тазарту, арнайы киімде жұмыс)
	Роботты құру. Эскиз. Роботты жасау үшін материалдарды дайындау.	6.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты бетінше таңдау және пайдалану 6.1.3.2 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарды жасау үшін пайдалану әдістер мен тәсілдерді (техника) салыстыру 6.3.3.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, объектілердің дизайнын дамыту арналған тапсырмаларды

		орындау; 6.2.2.1 материалдардың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін және олардың қолдану анықтау және сипаттау; 6.1.4.1 уақытты және басқа ресурстарды ескере отырып, іс-әрекеттерді жоспарлау және анықтау
	Роботты құру. Роботтың жылжымалы бөліктерін құру бойынша эксперимент жасау.	6.3.4.1 орындалған белгілер негізінде бұйымдарды дайындау түрлі құралдармен материалдармен; 6.3.4.2 ажыратылатын және қосылыстарды пайдаланып бөлшектерден бұйымдар жасау; 6.2.4.1 қауіпсіздік шараларын сақтау маңыздылығын сезіне отырып материалдар мен құралдармен;
	Көлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәліметтер	6.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты бөлінше таңдау және пайдалану
	Көлік құралының моделін әзірлеу. Эскиз. Материалдарды таңдау.	6.3.3.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып объектілердің дизайнын дамыту арналған тапсырмаларды таныстыру орындау; 6.1.4.3 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Көлік құралының моделін жасау. Модельдің жекелеген бөліктерін жасау. Модельді құрастыру және өңдеу.	6.3.4.1 орындалған белгілер негізінде бұйымдарды дайындау түрлі құралдармен материалдармен; 6.3.4.2 ажыратылатын және қосылыстарды пайдаланып бөлшектерден бұйымдар жасау;
	Жұмыстың тұсаукесері.	6.3.5.2 мектеп аудиториясында жұмысты таныстыру
	Көрме ұйымдастыру.	
4-тоқсан		

Тамақтану мәдениеті	Қазақ мәдениетінде, түрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстіндегі жүріс-тұрыс ережелері.	6.4.2.1 қазақ және басқа халықтардың мәдениетінде, қоғамдық тамақтану орындарында дастархан үстіндегі жүріс-тұрыс ережелерін салыстыру; 6.4.2.2 әр түрлі іс-шаралар үстіндегі жүріс-тұрыс ережелерін рәсімдеу және дайындау дағдыларын білімін көрсету
Үй ішіндегі мәдениет	Электр жүйелерінің шартты белгілерімен танысу. Электр тізбектері.	6.5.1.4 электр схемалары әлемдік стандартты графикалық белгілермен және орындау; 6.5.1.5 күрделі емес электр жүйелерін ажырату және есептеу
	Электр шамдарының техникалық сипаттамалары, олардың артықшылықтары, кемшіліктері және пайдалану ерекшеліктері.	6.5.1.5 күрделі емес электр жүйелерін ажырату және есептеу; 6.2.3.1 қауіпсіздік шараларының маңыздылығын сезіне отырып, материалдар мен құралдармен жұмыс істеу
	Электр қол құралдарын қолдана отырып, тұрмыстағы жөндеу жұмыстары.	6.5.1.6 құралдарды пайдалану, интерьерді жинақтау, ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстар орындау, ақаулар кезінде қарапайым операцияларын орындау; 6.2.3.1 қауіпсіздік шараларының маңыздылығын сезіне отырып, материалдар мен құралдармен жұмыс істеу
	Сәндік-гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар.	6.5.2.1 сәндік гүл дақылдарының технологиясын сипаттау; 6.5.2.2 сәндік бау-бақша және көктемгі жұмыстарды орындау; 6.2.3.1 қауіпсіздік шараларының маңыздылығын сезіне отырып, материалдар мен құралдармен жұмыс істеу

4) 6 сынып (қыздар):

4-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімдері	Тақырыптар/Мазмұны	Оқыту мақсаттары

Көрнекі өнер	Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығындағы портрет.	6.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат бөлінше таңдау және пайдалану; 6.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының ерекшелік туралы білімдері мен түсініктерін;
	Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портреттерді жасаудың дәстүрлі емес әдістері	6.1.5.1 өз ойы мен сезімін жасау қоршаған әлемнің көрнекі және көрнекі өнер құралдары және қолдану; 6.1.6.1 материалдардың қолдану жұмыстың практикалық даму көрсете отырып, көркем мақсатта техниканы эксперимент және пайдалану; 6.3.3.1 заманауи дәстүрлі өнер материалдарды тану және тиімді өңделуі мен пайдалану мүмкіндіктерін анықтау
	Портреттегі түс. Портретті орындау техникасы.	6.1.1.1 қоршаған әлем объектісін көрнекі сипаттамаларын (көлемі, пішіні, құрылымы, пропорциясы, тәжірибесі мен басқаларды) негізінде білімдері мен түсініктерін көрсету; 6.1.5.1 өз ойы мен сезімін жасау қоршаған әлемнің көрнекі және көрнекі өнер құралдары және қолдану
	Заманауи портрет. Сурет өнері. Фотокамерамен эксперимент.	6.1.3.2 пәндік терминологияны қолданып отырып, өз жұмысын және өзін (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарды жасау үшін пайдалану әдістер мен тәсілдерді (техника) салыстыру; 6.1.4.2 өнер түрлерінің арасында айырмашылықтар мен ұқсастықтар салыстыру және түсіндіру (салыстырмалы кескіндеме);

		6.1.5.1 өз ойы мен сезімін жасап, қоршаған әлемнің көрнекі және көрнекі өнер құралдарын және қолдану
	Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластилин анимациясы, көлеңке театры, саусақ қуыршақтары, қамыс).	6.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының ерекшеліктері туралы білімдері мен түсініктері
	Сценарийді әзірлеу. Кейіпкерлер мен декорацияларды жасау. Көркем идеяларды жүзеге асыру. Дыбыстандыру.	6.1.4.1 уақытты және басқару ескере отырып, іс-әрекетте жоспарлау және анықтау; 6.1.4.2 өнер түрлері арасында (және живопись) ұқсастық айырмашылықтарды түсіндіру; 6.1.5.1 өз ойы мен сезімін жасап, қоршаған әлемнің көрнекі және көрнекі өнер құралдарын және қолдану; 6.3.5.3 өзінің және басқаларының жақсарту үшін сындарлы еңбекін қабылдау және бейімделуіне ұсыныстар енгізу
	Жұмыстың тұсаукесері.	6.3.5.2 мектеп аудиториясында жұмысты таныстыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Тоқу өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқу әдістері мен техникасы. Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау.	6.1.2.1 қазақтың ұлттық және мәдениетінің көркемдік, қолдану дизайн жұмыстарының ерекшеліктері туралы білімдері мен түсініктері 6.3.5.1 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техниканы мен сызбаларды орындау; 6.1.4.3 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Түрлі өнімдерді ілгекпен тоқу(майлық, сөмке, ұялы телефон үшін қап).	6.1.6.1 материалдардың қолдану жұмыстың практикалық дағдыларын көрсете отырып, көркем мақсатта техниканы эксперимент жасауға пайдалану;

		6.2.3.1 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 6.2.3.1 қауіпсіздік шараларының маңыздылығын сезіне отырып материалдар мен құралдарды пайдалану;
	Тоқу. Сым, олардың түрлері. Тоқу әдістері мен техникасы. Бұйымның эскизін әзірлеу.	6.3.5.1 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техниканы мен сызбаларды орындау; 6.1.4.3 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Түрлі өнімдерді тоқу (шарф, орамал, тіреуіш)	6.1.6.1 материалдардың қасиеттерін жұмыстың практикалық дамуына көрсете отырып, көркем мақсатта техниканы эксперимент жасауға пайдалану; 6.2.3.1 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 6.2.3.1 қауіпсіздік шараларының маңыздылығын сезіне отырып материалдар мен құралдарды пайдалану;
	Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру.	6.3.5.2 мектеп аудиториясында жұмысты таныстыру; 6.3.5.3 өзінің және басқаларының жақсарту үшін сындарлы еңбекін қабылдау және бейімделуін ұсыныстар енгізу
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Тоқыма материалдардан жасалған бұйымдарды әзірлеу (авторлық қуыршақ, дамытушы ойыншық). Идеяларды әзірлеу. Эскиз.	6.3.3.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып объектілердің дизайнын дамытуға арналған тапсырмаларды орындау; 6.3.5.1 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техниканы мен сызбаларды орындау

	Текстильді әртүрлі текстуралар мен түстерді зерттеу. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау.	6.2.2.2тоқыма құралдары мен бұйымдардың қасиеттері мен зерттеу және анықтау 6.3.3.1 заманауи дәстүрлі емес материалдарды тану және олармен тиімді өңделуі мен пайдалану мүмкіндіктерін анықтау; 6.3.2.1 тігін машиналарын ре
	Бұйым жасау. Бөлшектерді пішу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу.	6.3.2.2 тігін бұйымдарының қыздыру өңдеу режимін сипаттау практикада қолдану; 6.3.4.3 тоқыма материалдар және тігін машинасында пішілетін тігістер мен тігістерді түрлендіру 6.3.4.4 әртүрлі (тоқыма, табиғи жасанды) материалдар мен құрастырмаларды қолдана бұйымды жасау; 6.2.4.2 қол құралдарымен қол істеуді және еңбек гигиенасын білу
	Үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, ас үй керек-жарақтары). Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың орындалу реті.	6.3.3.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып объектілердің дизайнын дамыту арналған тапсырмаларды таңдау орындау; 6.3.5.1 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер, техниканы мен сызбаларды орындау; 6.1.4.1 уақытты және басқа орындар ескере отырып, іс-әрекеттер жоспарлау және анықтау; 6.1.4.3 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру.	6.3.5.2 мектеп аудиториясын жұмысты таныстыру; 6.1.3.2 пәндік терминология

		отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарды жасау үшін пәлсапа әдістер мен тәсілдерді (техника) салыстыру
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақ мәдениетінде, түрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел үстіндегі жүріс-тұрыс ережелері.	6.4.2.1 қазақ және басқа халықтардың мәдениетінде, қоғамдық тамақтану орындарында дастархан үстіндегі жүріс-тұрыс ережелерін салыстыру 6.4.2.2 әр түрлі іс-шаралар үстіндегі жүріс-тұрыс ережелерін салыстыру және дайындау дағдыларын білімін көрсету
	Жартылай фабрикаттардан тағам дайындау технологиясы.	6.4.3.1 тағамдар мен десерттер дайындау технологиясын білімін қолдану; 6.4.3.2 әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған азық-түліктер мен жарақтарды анықтау және пайдалану
	Тағамдарды экспресс дайындау технологиясы.	6.4.3.1 тағамдар мен десерттер дайындау технологиясын қолдану 6.4.3.2 әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған азық-түліктер мен жарақтарды анықтау және пайдалану
	Десерт дайындау технологиясы.	6.4.3.1 тағамдар мен десерттер дайындау технологиясын қолдану 6.4.3.2 әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған азық-түліктер мен жарақтарды анықтау және пайдалану 6.3.5.2 мектеп аудиториясындағы жұмысты таныстыру
Үй ішіндегі мәдениет	Гигиена ережелері. Үй-жайларды ылғалды және құрғақ жинау.	6.5.1.1 тұрғын үйге қойылатын талаптарды, тазалық сақтау және құрылғыларын сипаттау 6.5.1.2 жеке гигиена құралдарын түрлерін анықтау және пайдалану
	Киім мен аяқ киімге күтім жасау, оларды	6.5.1.3 маусымдық киім мен аяқ киімді таңдау

	сақтау.	күту және ережелерін сақтау.
	Сәндік-гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар.	6.5.2.1 сәндік гүл дақылдар технологиясын сипаттау; 6.5.2.2 сәндік бау-бақша және көктемгі жұмыстарды орындау. 6.2.3.1 қауіпсіздік шараларының маңыздылығын сезіне отырып материалдар мен құралдарды пайдалану.

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

30-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына 667-қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - өнер және еңбек технологиясы саласында функционалдық сауаттылықты қалыптастыру; көру қабілеті бұзылған білім алушылардың шығармашылық ойлауын, тұлғаның қалыптасуы мен өзін-өзі танытуының негізі ретінде рухани-адамгершілік мәдениетті дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) білімді дамыту, қоршаған әлемде өнерді, дизайн мен технологияны саналы қабылдауды қалыптастыру;

2) Қазақстан және әлем халықтарының көркем-мәдени мұрасын зерделеу;

3) технологиялық дағдыларды, шығармашылық идеяларды өнер мен дизайнның мәнерлі құралдарымен жеткізе білу дағдыларын дамыту;

4) объектілерді көркемдеуге көшіру, талдау жасау, зерттеу процесінде білім алушылардың шығармашылық және сыни ойлауын дамыту;

5) оқу қызметінің барлық түрлерінде (зерттеу, идеяларды шығармашылық іске асыру, жұмыстарды таныстыру) ақпараттық - коммуникациялық технологияларды қолдану тәжірибесін меңгеру;

6) әр түрлі ресурстар мен ақпарат көздерін зерттеу және олардың жұмыс нәтижелері үшін маңыздылығын түсіну;

7) эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбие және адамгершілік-рухани құндылықтарды қалыптастыру;

8) уақытты, материалдардың қасиетін және басқа факторларды анықтай және ескере отырып, өз іс-әрекетін өз бетінше жоспарлау қабілетін дамыту;

9) жеке, жұптық және топтық қызметтегі оқу міндеттеріне қол жеткізу үшін бірлескен жұмысты ұйымдастыру тәжірибесін меңгеру.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) табиғи заттарды, модельдерді, макеттерді және бедерлі бейнелерді жанаспалы зерттеу тәсілдеріне қоршаған әлем объектілері туралы адекватты түсініктерді қалыптастыру; объектілерді модельдермен, макеттермен, бедерлі бейнелермен байланыстыра білу;

2) сенсорлық функцияларды, түстерді ажыратуды, көзбен шамалау және ұсақ моториканы дамыту;

3) сақталған анализаторларды қолдана отырып, заттар мен объектілерді мақсатты зерттеу және бақылау дағдыларын жетілдіру;

4) заттардың пішіні, көлемі және кеңістіктегі орналасуы бойынша салыстыра білуді дамыту;

5) пәнді оқыту процесінде бисенсорлық және полисенсорлық қабылдауды қалыптастыру;

6) қауіпсіз жұмыс ережелері туралы білімді бекіту және қалдық көруді қорғауды қамтамасыз ететін офтальмологиялық-гигиеналық талаптарды сақтау.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Ерекше білім беруде қажеттілігі бар балаларды оқыту құндылыққа бағдарланған, жеке тұлғаға бағдарланған, іс-әрекеттік, дифференциалды, коммуникативтік тәсілдер мен ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

6. Құндылыққа бағытталған тәсіл сәулет пен мүсіннің көрнекті шығармаларымен танысу арқылы жүзеге асырылады; сәулет өнерінде, бейнелеу өнерінде, заттық-материалдық және кеңістіктік ортаның ұлттық бейнелерінде және адамның сұлулығын түсінуде көрініс тапқан өз Отанының мәдениет тарихына құрмет көрсетуге тәрбиелеу; көркем мәдениетті рухани құндылықтардың кеңістіктік формаларында материалдық көрініс формасы ретінде дамыту.

7. Тұлғаға бағытталған тәсіл көру қабілеті бұзылған балалардың жеке мүмкіндіктерін анықтайды және практикалық іс-әрекет негізінде пәнге белсенді, қызығушылық танытатын қатынасты қалыптастыруды жүзеге асырады.

8. Іс-әрекеттік тәсіл білім алушылардың танымдық қызметін дамыту және түзету үшін ойын технологияларын пайдалана отырып, зерттеу, ақпараттық-рецептивтік, іздестіру-шығармашылық әдістерін қолдануда

практикалық біліктер мен дағдыларды түзету мен дамытуда іске асырылады.

9. Дифференциалды тәсіл көру қабілеті бұзылған білім алушыларды төмендегідей топтарға бөлуді болжайды:

1) көру мүмкіндіктері: көзі көрмейтін, көзі нашар көретін және нашар көретін білім алушылар;

2) физиологиялық ерекшеліктері: ұлдар мен қыздар.

10. Коммуникативтік тәсіл білім алушылардың өзін-өзі бағалау, жеке, жұптық және топтық іс-әрекеттегі өз жұмыстары мен басқа да білім алушылардың жұмыстарын талдау бойынша тапсырмалар негізінде қарым-қатынасты жүзеге асыру қабілетіне бағытталған.

11. Оқыту процесінің білім беру бағдарламасында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану презентациялар жасау, шығармашылық жұмыстарды көрсету дағдыларын дамытуды көздейді және жұмыс, бос уақыт және коммуникация үшін технологияларды дұрыс және шығармашылық қолдануды қамтиды.

12. Сабақтар арнайы жабдықтармен және тифлотехникалық құралдармен жабдықталған жеке ұлдарға және қыздарға арналған шеберхана кабинеттерінде технология кабинетінде өткізіледі:

1) шеберхана: НС станогы, РКС станогы, СТД-120 станогы, ТВШ станогы, фпш-5 станогы, жағу аппараты, шегелер, пышақтар жинағы, рашпильдер жинағы, жиынтықтағы бұрғылар, егеулер жинағы, жинақтағы қайшылар, ағаш және металл бойынша қол аралары, бұрағыштар жинағы, тістеуіктер, бақшалық секатор, жинақтағы қашаулар, фрезерлік станок, үстелдік қысқаштар, вибраторлық шлифт-машина, электр джигзик, үстел үстілік электроқайрағыш;

2) технология кабинеті: жіптер мен инелер жинағы, инелер, қайшылар, иірілген жіптер, маталар, бу үтігі, үтіктеу тақтасы, "Батерфляй" тігін машинасы, Merry Lock оверлок (Мэри лок) 540 DSR, электр фен, Кір жуғыш машина, тоңазытқыш, кіріктірілген ыдыс жуғыш машина, кіріктірілген

электр плитасы, кіріктірілген пеш, микротолқынды пеш, кәстрөлдер жиынтығы, ыдыс-аяқ жиынтығы, ас үй жиынтығы;

3) бедерлі сурет салуға арналған аспаптар: лавсан үлдірінің парақтары бар "Школьник" аспабы, "Н. А. Семевский" аспабы, "Графика" аспабы, "бағдар", грифельдер, Брайль бойынша жазуға арналған қағаз, Брайль сызғышы, трафареттер, жіп салғыш және зағип және нашар көретіндерге арналған инелер, лекало-сызғыш, сурет салуға арналған клеенка;

4) "PIAF" (плайф) – тактильді графиканың сезгіш суреттерін жасауға арналған құрылғы;

5) бедерлі-графикалық көрнекі құралдар, оның ішінде иллюстрациялық, графикалық және символдық көрнекілік бедерлі-нүктелік, пәндік барельефтік және сюжеттік бейнелер;

6) көп деңгейлі демонстрациялық материал: макеттер, модельдер, жалпақ және к өлемді геометриялық фигуралар жиынтығы.

13. "Технология" пәнін оқыту процесінде келесі жалпы білім беру және түзету пәндерімен байланыс жүзеге асырылады: "Математика", "Әдебиет", "Тарих", "Биология", "Информатика", "Қалдық көру және көру қабілетін қорғау және дамыту", "Кеңістіктік бағдарлау", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау".

3-тарау. "Технология" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Технология" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7 – сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 8 – сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

3) 9 – сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

4) 10 – сыныпта-аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

15. Бағдарлама мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) "Визуалды өнер" бөлімі;
- 2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі;
- 3) "Дизайн және технология" бөлімі;
- 4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі;
- 5) "Үй мәдениеті" бөлімі.

16. Оқыту мақсаттарының жүйелері мен ұзақ мерзімді жоспарларды қамтитын 10-сыныпқа арналған бағдарламалық материал 3 бейінді бөлімде мазмұнды көздейді:

- 1) "Көркем еңбек" бөлімі;
- 2) "Үй шаруашылық технологиясы" бөлімі;
- 3) "Ағаш шеберлік ісі" бөлімі.

17. "Визуалды өнер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) классикалық және заманауи өнер;
- 2) Қазақстанның суретшілер шығармалары;
- 3) бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары;
- 4) цифрлық өнер (фотосуреттер, анимация, медиа құралдар);
- 5) бейнелеу (визуалды) өнерінің мәнерлі құралдары;
- 6) көркем материалдар мен техникалармен тәжірибе жасау.

18. "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Қазақстан мен басқа халықтардың сәндік-қолданбалы өнерінің негізгі түрлері мен ерекшеліктері;

2) сәндік-қолданбалы өнердің материалдары, құралдары мен технологиялары;

3) интерьерді безендіру;

4) қауіпсіздік техникасы мен еңбек гигиена ережелерін сақтау.

19. "Дизайн және технология" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) негізгі табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) материалдарды әртүрлі тәсілдермен өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

3) әр түрлі материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны;

4) дайындау технологиясы;

5) құрастыру және модельдеу.

20. "Тамақтану мәдениеті" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) үстелді жабдықтау ережелері;

2) тағам дайындау технологиясы;

3) әлем халықтарының тағамдары.

21. "Үй мәдениеті" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жеке гигиена, тұрғын үй экологиясы, отбасылық дәстүрлер;

2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері;

3) интерьерді ұйымдастыру және жоспарлау.

22. "Көркем еңбек" бөлімі келесідей бөлімшелерді құрайды:

1) Материалтану;

2) кілем тоқу;

3) тоқу;

4) бисермен тоқу.

23. "Үй шаруашылық технологиясы" бөлімі келесідей бөлімшелерді құрайды:

1) Материалтану;

2) өнімдерді өңдеу технологиясы;

3) аспаздық технология.

24. 10-сыныпқа арналған "Ағаш шеберлік ісі" бөлімі келесідей бөлімшелерді құрайды:

1) Материалтану;

2) ағаш ұстасы жұмыстарының технологиясы;

3) көркем өңдеу;

4) ағаш-жиһаз бұйымдары.

25. 7-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар үшін):

1) "Визуалды өнер" Нашар көретін білім алушылар үшін. Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері. Табиғаттың микросуреттер. Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар. Өз бетінше зерттеу. Қазақстанның заманауи суретшілері. Өнердегі заманауи стильдерді зерттеу негізінде шығармашылық жұмыс. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен

жетістіктері. Рельефті және көлемді бейнелер негізінде табиғаттың микросуреттер. Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар. Өз бетінше зерттеу. Қазақстанның заманауи суретшілері. Өнердегі заманауи стильдерді зерттеу негізінде шығармашылық жұмыс. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

2) "Сәндік-қолданбалы өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін. Пирография өнерімен танысу. Көркемдік жағу әдістері мен әдістері. Эскизді орындау. Материалды таңдау және дайындау. Фольгаға өрнек салу. Ресімдеу. Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Пирография өнерімен танысу. "Фольгамен өрнектеу" техникасы бойынша металдарды көркем өңдеу. Көріністер негізінде эскизді орындау. Материалды таңдау және дайындау. Фольгаға өрнек салу. Ресімдеу. Жұмыстың тұсаукесері және көрмені ұйымдастыру;

3) "Дизайн и технология". Нашар көретін білім алушылар үшін. Дизайн. Дизайн бұйымдар. Ағашты өңдеуге арналған жабдық. Ағашты механикалық өңдеу кезінде жұмысты ұйымдастыру. Ағаштан жасалған бұйымдарды жасау. Материалды таңдау және дайындау. Бұйымды дайындау (грифель, көрсеткіш). Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Бұйымдарды сәндеу. Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Дизайн. Дизайн бұйымдар. Ағашты өңдеуге арналған жабдық. Ағашты механикалық өңдеу кезінде жұмысты ұйымдастыру. Ағаштан жасалған бұйымдарды жасау. Материалды таңдау және дайындау. Бұйым жасау (грифель, указка). Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Бұйымдарды сәндеу. Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

4) "Тамақтану мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Қазақтың ұлттық тағамдары. Әлем халықтарының тағамдары (өзбетінше зерттеу). Әлем халықтарының тағамдары. Практикалық жұмыс (суши, пицца, көже). Көзі көрмейтін білім алушылар үшін. Қазақтың ұлттық тағамдары. Әлем халықтарының тағамдары (өзбетінше). Әлем халықтарының тағамдары. Практикалық жұмыс (суши, пицца, көже);

5) "Үй мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Ауыл шаруашылығы өндірісіндегі заманауи техника мен жабдықтар. Тұрғын үй экологиясы. Үйдегі Микроклимат. Көрмейтін білім алушылар үшін. Ауыл

шаруашылығы өндірісіндегі заманауи техника мен жабдықтар. Тұрғын үй экологиясы. Үйдегі Микроклимат.

26. 7-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар үшін):

1) "Визуалды өнер" Нашар көретін білім алушылар үшін. Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері. Табиғаттың микросуреттер. Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар. Өз бетінше зерттеу. Қазақстанның заманауи суретшілері. Өнердегі заманауи стильдерді зерттеу негізінде шығармашылық жұмыс. Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері. Рельефті және көлемді бейнелер негізінде табиғаттың микросуреттер. Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар. Қазақстанның заманауи суретшілері. Өнердегі заманауи стильдерді зерттеу негізінде шығармашылық жұмыс. Көрменің тұсаукесері және оны ұйымдастыру;

2) "Сәндік-қолданбалы өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін. Көркем сурет. Түрлері-әшекейлеу. Кескіндеме әдістері мен әдістері. Көркем сурет материалдары мен жабдықтары. Көркем сурет үшін эскиз жасау. Материалдар мен құралдарды дайындау. Көркем сурет салу. Сәндеу. Ресімдеу. Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Көркем сурет. Кескіндеме түрлері (модельдер, макеттер). Кескіндеме әдістері мен әдістері. Көркем сурет материалдары мен жабдықтары. Көркем сурет үшін эскиз жасау. Материалдар мен құралдарды дайындау. Көркем сурет салу. Сәндеу. Ресімдеу. Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) "Дизайн және технология". Нашар көретін білім алушылар үшін. Тігін бұйымдарын (киім, аксессуарлар, зергерлік бұйымдар) түрлендіру (түрлендіру) және безендіру. Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Жинақ жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды өңдеу. Бұйымдарды сәндеу. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру (сән көрсетілімі). Көрмейтін білім алушылар үшін. Тігін бұйымдарын (киім, аксессуарлар, зергерлік бұйымдар) түрлендіру (түрлендіру) және безендіру. Идеяларды әзірлеу. Идеялар негізінде Эскиз. Материалдар мен

жабдықтарды дайындау. Жинақ жасау. Бөлшектерді дайын үлгі бойынша пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды өңдеу. Бұйымдарды сәндеу. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру (сән көрсетілімі);

4) "Тамақтану мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Қазақтың ұлттық тағамдары. Әлем халықтарының тағамдары (өзбетінше зерттеу). Әлем халықтарының тағамдары. Практикалық жұмыс (суши, пицца, көже). Көзі көрмейтін білім алушылар үшін. Қазақтың ұлттық тағамдары. Әлем халықтарының тағамдары (өзбетінше). Әлем халықтарының тағамдары. Практикалық жұмыс (суши, пицца, көже).

5) "Үй мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Тұрмыстық техниканы таңдау. Тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері. Өсімдік безендіру, интерьер элементі ретінде. Көрмейтін білім алушылар үшін. Тұрмыстық техниканы таңдау. Тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері. Өсімдік безендіру, интерьер элементі ретінде.

27. 8-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар үшін):

1) "Сәндік-қолданбалы өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін. Мозаика өнері. Мозаика түрлері. Мозаика техникасы. Эскиз. Материалды таңдау. Мозаикалық панельдерге негіз дайындау. Мозаикалық панельді орындау. Көркем безендіру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Мозаика өнері. Мозаика түрлері. Мозаика техникасы. Идеялар негізінде Эскиз. Материалды таңдау. Мозаикалық панельдерге негіз дайындау. Мозаикалық панельді орындау. Көркем безендіру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

2) "Дизайн және технология". Нашар көретін білім алушылар үшін. Қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу. Ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) жасау материалдары мен техникаларын зерттеу. Идеяны талқылау. Эскизді әзірлеу (торсық, дөңгелек үстел). Жұмыс процесін жоспарлау. Материалдар мен құралдарды таңдау. Материалдарды өңдеу. Бұйымдар жасау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Үстел ойындары. Пайда болу тарихы. Үстел ойынының тұжырымдамасы. Әзірлеу үстелдік ойындар. Үстел

ойынының бөлшектерін жасау. Көркем безендіру. Ойынды тестілеу. Сауалнама және ақпарат жинау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу. Ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) жасау материалдары мен техникаларын зерттеу. Идеяны талқылау. Ұсыныстар негізінде эскизді әзірлеу. Жұмыс процесін жоспарлау. Материалдар мен құралдарды таңдау. Материалдарды өңдеу. Бұйымдар жасау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Үстел ойындары. Шығу тарихы. Үстел ойынының тұжырымдамасы. Әзірлеу үстелдік ойындар. Үстел ойынының бөлшектерін жасау. Көркем безендіру. Ойынды тестілеу. Сауалнама және ақпарат жинау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

3) "Үй мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін.

Агротехнологияның дамуындағы ғылымның рөлі. Электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау. Күнделікті өмірде энергияны үнемдеу жолдары. Үй-жайларды жөндеуге арналған заманауи материалдар мен құралдар. Көрмейтін білім алушылар үшін.

Агротехнологияның дамуындағы ғылымның рөлі. Электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау. Күнделікті өмірде энергияны үнемдеу жолдары. Үй-жайларды жөндеуге арналған заманауи материалдар мен құралдар.

28. 8-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар үшін): 1) "Сәндік-қолданбалы өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін. Қазақ қолданбалы өнері (ши тоқу, киіз басу). Халық шығармашылығының түрлері (модельдері). Материалдар мен жабдықтар. Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау. Шығармашылық жұмысты орындау. Сәндеу. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Қазақ қолданбалы өнері (ши тоқу, киіз басу). Халық шығармашылығының түрлері (модельдері). Материалдар мен жабдықтар. Идеялар негізінде өнімнің эскизін жасау. Материалдар мен құралдарды дайындау. Шығармашылық жұмысты орындау. Сәндеу. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

2) "Дизайн және технология". Нашар көретін білім алушылар үшін.

Қазақтың ұлттық киімдері. Этностиль. Ою-өрнек және оның стилизациясы. Этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім, кеудеше).

Этностилде бұйым жасау (бас киім, кеудеше). Бұйымдарды сәндеу. Жұмыстың тұсаукесері. Халықтық пішім негізінде киім үлгілерінің дизайны. Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалдарды, құрал-саймандар мен жабдықтарды дайындау. Халықтық кесу негізінде өнімді жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Бұйымдарды сәндеу. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Қазақтың ұлттық киімдері. Этностиль. Ою-өрнек және оның стилизациясы. Этностилдегі бұйымның дизайны (бас киім, кеудеше). Этностилде бұйым жасау (бас киім, кеудеше). Декорирование бұйымдар. Жұмыстың тұсаукесері. Халықтық пішім негізінде киім үлгілерінің дизайны. Идеяларды әзірлеу. Идеялар негізінде Эскиз. Материалдарды, құрал-саймандар мен жабдықтарды дайындау. Халықтық кесу негізінде өнімді жасау. Бөлшектерді дайын үлгі бойынша пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Бұйымдарды сәндеу. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

3) "Үй мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Интерьерге арналған сәндік бұйымдар. Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Интерьерге арналған сәндік 2D, 3D өнімдерін жасау. Өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі. Медицинадағы өсімдіктер, Фитотерапия және косметология. Көрмейтін білім алушылар үшін. Интерьерге арналған сәндік бұйымдар. Идеялар негізінде өнімнің эскизін жасау. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Интерьерге арналған сәндік 2D, 3D өнімдерін жасау. Өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі. Медицинадағы өсімдіктер, Фитотерапия және косметология.

29. 9-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар үшін):

1) "Сәндік-қолданбалы өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін. Қазіргі интерьердегі сәндік өнім. Сәндік интерьер заттарын (шамдар, сәндік сағаттар) жасау әдістері мен техникаларын зерттеу. Идеяны талқылау және дамыту. Эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау. Материалдар мен құралдарды таңдау. Сәндік интерьер заттарын жасау. Көркем безендіру. Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Қазіргі интерьердегі сәндік өнім. Сәндік интерьер заттарын (шамдар, сәндік

сағаттар) жасау әдістері мен техникаларын зерттеу. Идеяны талқылау және дамыту. Идеялар негізінде эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау. Материалдар мен құралдарды таңдау. Сәндік интерьер заттарын жасау. Көркем безендіру. Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

2) "Дизайн және технология". Нашар көретін білім алушылар үшін. Сәулет өнерінің шедеврлері. Қазіргі сәулет. Қазақстан сәулеті (тарих және қазіргі заман). Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (Имитациялық немесе өз идеялары). Сәулет объектісінің макетін жасау үшін материалдарды таңдау және анықтау. Сәулет объектісінің макетін жасау. Жұмыстың тұсаукесері. Жиһаз және интерьер заттарын өндіру. Белгілі бір интерьерге арналған затты жасау (көрме залына арналған модульдік креслолар, балаларға арналған жиһаз, сәндік шамдар). Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды дайындау. Графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік. Бұйымдар жасау. Әрлеу. Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Сәулет өнерінің шедеврлері. Қазіргі сәулет. Қазақстан сәулеті (тарих және қазіргі заман). Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының идеялар негізіндегі эскиздері, сызбалары (еліктейтін немесе өз идеялары). Сәулет объектісінің макетін жасау үшін материалдарды таңдау және анықтау. Сәулет объектісінің макетін жасау. Жұмыстың тұсаукесері. Жиһаз және интерьер заттарын өндіру. Белгілі бір интерьерге арналған затты жасау (көрме залына арналған модульдік креслолар, балаларға арналған жиһаз, сәндік шамдар). Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды дайындау. Графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік. Бұйымдар жасау. Әрлеу. Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

3) "Үй мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Интерьердегі, сыртқы көріністегі ландшафт элементтері. Шығармашылық идеяларды визуализациялау. Интерьердегі жарықтандыру. Табиғи және жасанды жарықтандыру. Интерьердегі жарықтандыру жобасын әзірлеу (тұрғын, қоғамдық, өндірістік). Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік). Көрмейтін білім алушылар үшін. Интерьердегі, сыртқы көріністегі ландшафт элементтері. Шығармашылық идеяларды визуализациялау. Хиароскуро. Табиғи және жасанды жарықтандыру. Флуоресцентті лампалар мен флуоресцентті лампалардың

техникалық сипаттамалары. Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік).

30. 9-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар үшін):

1) "Сәндік-қолданбалы өнер". Нашар көретін білім алушылар үшін. Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы. Қазақ кілемдері, Алаш, кілем тоқу, гобелен. Қазіргі кілемдер. Кілем тоқу үшін материалдар мен құрал-жабдықтар. Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау. Шығармашылық жұмысты орындау. Ресімдеу. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы. Қазақ кілемдері, Алаш, кілем тоқу, гобелен. Қазіргі кілемдер. Кілем тоқу үшін материалдар мен құрал-жабдықтар. Идеялар негізінде өнімнің эскизін жасау. Материалдар мен құралдарды дайындау. Шығармашылық жұмысты орындау. Ресімдеу. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

2) "Дизайн және технология". Нашар көретін білім алушылар үшін. Сәннің заманауи стильдері (тәуелсіз зерттеу). "Тұлға мен сән үйлесімі" эксперименті. Құру өз имиджін. Идеяларды әзірлеу. Макияж, шаш, аксессуарлар арқылы жеке кескін жасау. Өзіңіздің имиджіңіз үшін киім-кешек, аксессуарлар жиынтығын жасау эксперименті. "Fastcloth" сәнді киімінің дизайны (фасткросс) қарапайым геометриялық пішіндер (пончо, кейп, туника). Киім мен аксессуарлардың заманауи өндірісі. Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Бұйымдар жасау. Бөлшектерді пішу. Қонақ үй бөлшектерін өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бағалау. Жұмыстың тұсаукесері (сән көрсетілімі). Көрмейтін білім алушылар үшін. Сәннің заманауи стильдері (тәуелсіз зерттеу). "Тұлға мен сән үйлесімі" эксперименті. Құру өз имиджін. Идеяларды әзірлеу. Макияж, шаш, аксессуарлар арқылы жеке кескін жасау. Өзіңіздің имиджіңіз үшін киім-кешек, аксессуарлар жиынтығын жасау эксперименті. "Fastcloth" сәнді киімінің дизайны (фасткросс) қарапайым геометриялық пішіндер (пончо, кейп, туника). Киім мен аксессуарлардың заманауи өндірісі. Идеяларды әзірлеу. Идеялар негізінде Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Бұйымдар жасау. Бөлшектерді дайын үлгі бойынша пішу. Қонақ үй бөлшектерін өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу.

Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмыстың тұсаукесері (сән көрсетілімі);

3) "Үй мәдениеті". Нашар көретін білім алушылар үшін. Интерьердегі, сыртқы көріністегі ландшафт элементтері. Шығармашылық идеяларды визуализациялау. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Мерекелерге арналған интерьер дизайны. Шығармашылық идеяларды визуализациялау. Материалдар мен жабдықтарды (құрал-саймандарды) дайындау. Шығармашылық идеяларды жүзеге асыру. Көрмейтін білім алушылар үшін. Интерьердегі, сыртқы көріністегі ландшафт элементтері. Шығармашылық идеяларды визуализациялау. Материалдар мен жабдықтарды дайындау. Мерекелерге арналған интерьер дизайны. Шығармашылық идеяларды визуализациялау. Материалдар мен жабдықтарды (құрал-саймандарды) дайындау. Шығармашылық идеяларды жүзеге асыру.

31. 10-сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Көркем еңбек". Сәндік - қолданбалы өнердің пайда болу тарихы және оның өндіріспен тікелей байланысы. Сәндік-қолданбалы өнерді орындаудың түрлері мен техникасы. Көркем еңбек материалдарын, құралдары мен жабдықтарын таныстыру және зерттеу. Кілем тоқу тарихы. Кілем тоқу түрлері. Кілем тоқу техникасы. Жоба бойынша жұмыс. Бұйымның эскизін әзірлеу. Технологиялық карта жасау. Өнімнің өзіндік құнын, өзіндік құнын есептеу. Материалды, құралдарды және жабдықты таңдау. Материалдар мен құралдарды дайындау. Еңбек қауіпсіздігі ережелерімен танысу. Шығармашылық жұмысты орындау. Сәндеу. Ресімдеу. Өнімге жарнама жасау. Өнімнің сапасын бағалау және өзін-өзі бағалау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Тоқу тарихы. Тоқу түрлері. Тоқу техникасы. Жоба бойынша жұмыс. Бұйымның эскизін әзірлеу. Технологиялық карта жасау. Өнімнің өзіндік құнын, өзіндік құнын есептеу. Материалды, құралдарды және жабдықты таңдау. Материалдар мен құралдарды дайындау. Еңбек қауіпсіздігі ережелерімен танысу. Шығармашылық жұмысты орындау. Сәндеу. Ресімдеу. Өнімге жарнама жасау. Өнімнің сапасын бағалау және өзін-өзі бағалау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру. Моншақтардың пайда болу тарихы. Моншақ түрлері. Бисермен тоқу техникасы. Жоба бойынша жұмыс. Бұйымның эскизін әзірлеу. Технологиялық карта жасау. Өнімнің өзіндік

құнын, өзіндік құнын есептеу. Материалды, құралдарды және жабдықты таңдау. Материалдар мен құралдарды дайындау. Еңбек қауіпсіздігі ережелерімен танысу. Шығармашылық жұмысты орындау. Сәндеу. Ресімдеу. Өнімге жарнама жасау. Өнімнің сапасын бағалау және өзін-өзі бағалау. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

2) "Үй шаруашылық технологиясы". Асхананың құрал-жабдықтармен танысу. Тамақты өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтарды таңдау. Ас үй мен асханадағы санитарлық-гигиеналық талаптар. Құралдар мен жабдықтарды қауіпсіз пайдалану ережесі. Шикізатты бастапқы механикалық өңдеу. Өнімдерді жылумен өңдеу. Дайындамаларды жылумен өңдеу түрлері. Термиялық өңдеудің негізгі әдістері. Термиялық өңдеудің қауіпсіздік техникасы ережелері. Тағамдардағы минералды тұздарды аспаздық өңдеу кезінде сақтау әдістері. Метаболизмге, тағамның калориясына әсер ететін факторлар. Тағамдар мен тағамдардың калориясын есептеу. Пісіру технологиясы. Сэндвичтер мен жеңіл тағамдарды дайындау технологиясы. Жарма тағамдарының ассортименті мен технологиясы. Дәнді дақылдардан түрлі тағамдарды дайындау технологиясы. Суық және ыстық сусындар технологиясы. Жартылай фабрикаттардан тағамдарды дайындау технологиясы. Қамыр түрлерінің жіктелуі. Қамырды дайындау әдістері. Ашытқы қамырын дайындау технологиясы. Жаңа қамырды дайындау технологиясы. Пісіру. Үгілгіш қамыр. Тоқаш және бәліш. Бірінші курстардың жіктелуі және ассортименті. Бірінші тағамды дайындау технологиясы. Сорпа, борщ, маринадталған кеспе. Екінші тағамның жіктелуі және ассортименті. Рецепт бойынша екінші тағамды дайындау технологиясы. Салаттардың түрлері. Қарапайым салаттар дайындау технологиясы. Жылы салаттар дайындау технологиясы. Жеміс салаттарын дайындау технологиясы. Өнімдерді таңдау және ыдыс-аяқтарды дайындау бойынша практикалық жұмыс;

3) "Ағаш шеберлік ісі". Ағаш ұстасы мамандығы туралы әңгіме. Жұмсақ ағаштың қасиеттері. Қатты ағаштың қасиеттері. Ағаш түрлері. Ағашты өнеркәсіптік қолдану. Қылқан жапырақты және жапырақты түрлер. Ағашты сақтау әдістері. Ағашты табиғи және жасанды кептіру. Құралдар мен жабдықтардың түрлері. Таңбалау құралын пайдалану ережесі мен тәсілдері. Кескіш, кескішпен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы. Сүргілеу құралы және оны қолдану. Планермен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы. Планерді жұмысқа дайындау. Планермен

жоспарлау. Құралды реттеу және жолақтарды жоспарлау. Ағаш кесу-жалпы ақпарат. Ағаш кесу кезінде қолданылатын құралдар. Бөлшектерді белгілеу және аралау. Ағашты талшықтардан кесу. Талшықтардың бойымен ағаш кесу. Аралау тәсілдері және жұмыс тәртібі. Рамка жасау. Жақтау бөлшектері үшін материалды таңдау. Бөлшектерді қосу тәсілдері және оларды қолдану. Желіммен және қысқышпен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы. Синтетикалық желімдер және олардың қасиеттері. Көркемдік өңдеу түрлері. Көркем өңдеуде қолданылатын әдістер мен ережелер. Дайындамаларда материалды таңдау және жіптерді орындау. Токарлық станоктар туралы жалпы мәліметтер. Токарлық станоктың мақсаты және өнеркәсіптік қолданылуы. Токарлық станоктың тораптары және олардың мақсаты. Токарлық станокта қауіпсіз жұмыс істеу ережелері. Материалды жұмысқа дайындау. Токарлық станокта жаттығу. Токарлық станокта бұйымдар жасау. Сөре жасау бойынша жұмыс жоспары. Материалды таңдау. Бөлшектердің контурларын белгілеу. Бөлшектерді аралау. Тақталар мен бүйір қабырғалардың алдыңғы жиектерін жоспарлау. Бөлшектердің алдыңғы жиектерін қаптау. Бүйір қабырғалардағы тесіктердің орталықтарын белгілеу. Сөренің барлық бөлшектерін құрастыру. Тегістеу, балғамен, желіммен және лакпен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы. Сөрені желімге, шегелерге және бұрандаларға құрастыру. Сөрені лакпен жабу.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.2.4: "1" – сынып, "1.2" бөлім, бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

33. Оқыту мақсаты бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Визуалды өнер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.1 Классикалық және	7.1.1.1 қыздар мен ұлдар		

заманауи өнер	қоршаған орта элементтерінің сипаттарын визуалды көрсетеді		
1.2 Қазақстандық суретшілердің шығармалары	7.1.2.1 ұлдар / қыздар - тарихи және мәдени текті өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін өз бетінше зерттеу және сипаттау; 7.1.2.2 ұлдар/ қыздар - пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысын және басқалардың жұмысын жасау үшін пайдаланылған әдістер мен тәсілдерді талқылау және бағалау	8.1.2.1 ұлдар/ қыздар - әртүрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін түсіну; 8.1.2.2 ұлдар/ қыздар - идеялар мен тақырыптарды талдау және бағалау үшін критерийлерді қолдану, пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс табады	9.1.2.1 ұлдар/қыздар - тарихи және мәдени өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін білу; 9.1.2.2 ұлдар/қыздар - өзгенің тарапкер әлеуметтік, мәдени жұмыстарын білу
1.3 Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	7.1.3.1 ұлдар/қыздар шығармашылық идеяларды, оның ішіндегі оңтайлы түрін таңдау үшін әртүрлі ақпарат көздерін қолдану; 7.1.3.2 ұлдар/ қыздар - пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс тапқан идеялар мен тақырыптарды талқылау және бағалау	8.1.3.1 ұлдар/ қыздар - шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін өздігінен таңдалған түрлі ақпарат көздерін пайдалану; 8.1.3.2 ұлдар/ қыздар - пайдаланылған әдістерге, тәсілдерге және жасалған өнімнің сапасына талдау және бағалау жүргізу үшін критерийлерді қолдану	9.1.3.1 ұлдар/ қыздар - шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерін пайдалану; 9.1.3.2 ұлдар/ қыздар - шығармашылық өнімнің сапасын және өзінің түрін анықтайтын факторларды бағалау талқылау
1.4 Цифрлық өнер (суреттер, анимация, медиақұрал)	7.1.4.1 ұлдар/ қыздар - алған білімін пайдалана отырып, өзінің болашақ іс-әрекетін анықтай отырып, шығармашылық іс-әрекетті жоспарлау; 7.1.4.2 ұлдар/ қыздар - бұйымның материалдық шығындары мен өзіндік құнын анықтау	8.1.4.1 ұлдар/ қыздар - алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің болашақ іс-әрекетін сипаттай отырып, шығармашылық іс-әрекетті жоспарлау; 8.1.4.2 ұлдар/ қыздар - зерттеу негізінде халықтың өнім түрлеріне қажеттілігін анықтау	9.1.4.1 ұлдар/ қыздар - жұмысты орындауға дәйектілігі мен өзінің анықтай отырып, шығармашылық іс-әрекетті жоспарлау; 9.1.4.2 ұлдар/ қыздар - анықтау үшін әртүрлі тауарлардың өткізу нарықтарын талдау
1.5 Көркемдік бейнелеу құралдары бейнелеу (визуалды) өнері	7.1.5.1 ұлдар/ қыздар - шығармашылық идеяларды жеткізу үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің мәнерлі құралдарының негізін анықтау, таңдау және пайдалану	8.1.5.1 ұлдар/ қыздар - күрделі шығармашылық идеяларды жеткізу үшін өнердің мәнерлі құралдарын өз бетінше анықтау, таңдау және пайдалану	9.1.5.1 ұлдар/ қыздар - мазмұнды жұмыс үшін өнердің мәнерлі құралдарын өз бетінше пайдалану

1.6 Көркем материалдар мен техникалармен тәжірибе жасау	7.1.6.1 ұлдар/ қыздар - шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде түрлі техникалар мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және эксперимент жасау;	8.1.6.1 ұлдар/ қыздар - шығармашылық жұмыстар кезінде түрлі техникалар мен көркем материалдарды зерттеу, анықтау, салыстыру және біріктіру;	9.1.6.1 ұлдар/ қыздар - шығармашылық жұмыстар кезінде түрлі техникалар мен көркем материалдарды бетінше анықтау және біріктіру;
	7.1.6.2 ұлдар/ қыздар - өз жұмысын және басқалардың жұмысын жетілдіру, бейімдеу бойынша сындарлы пікірлер қабылдауға және негізделген ұсыныстар жасауға;	8.1.6.2 ұлдар/ қыздар - пайдаланылған идеялар мен тәсілдерді талдау мен бағалауға негізделі отырып, өз жұмысын және басқалардың жұмысын бейімдеу, жетілдіру бойынша сыни ұсыныстар жасау	9.1.6.2 ұлдар/ қыздар - негізделген өз жұмысын және басқалардың жұмысының маңызындылығын

2) "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
2.1 Қазақстан мен басқа халықтардың сәндік-қолданбалы өнерінің негізгі түрлері мен ерекшеліктері	7.2.1.1 ұлдар/ қыздар - шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау процесінде Қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін салыстыру және пайдалану	8.2.1.1 ұлдар/ қыздар - шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау процесінде Қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін білу және қолдану	9.2.1.1 ұлдар/ қыздар - шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау процесінде Қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін зерттеу және қолдану
2.2 Сәндік-қолданбалы өнер материалдары, құралдары	7.2.2.1 ұлдар/қыздар - жобаланатын объектілерді дайындау кезінде конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін анықтау және салыстыру; 7.2.2.2 қыздар - фурнитура мен әрлеу материалдарының жіктелуі мен сипаттамасын анықтау, сипаттау және салыстыру	8.2.2.1 ұлдар - жобаланатын объектінің қасиеттері мен мақсатын ескере отырып, материалдарды, оларды өңдеу және өңдеу тәсілдерін анықтау және таңдау; 8.2.2.2 қыздар - табиғи және жасанды былғары мен үлбірдің түрлері мен қасиеттерін зерттеу, анықтау және салыстыру	9.2.2.1 ұлдар/қыздар - жобалаудың техникалық, экологиялық сипаттамаларын ескере отырып, материалдарды, әрлеу әдістерін анықтау және таңдау; 9.2.2.2 қыздар - тоқылмаған жабдықтың бетінше анықтау
2.3 Интерьерді декоративті безендіру	7.2.3.1 ұлдар - интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстарды және қол құралдарын	8.2.3.1 ұлдар - интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстарды орындау барысында	9.2.3.1 ұлдар - эстетикалық функционалды, және эстетикалық ескере отырып,

	пайдалана отырып, ақауларды жою бойынша қарапайым жөндеу операцияларын орындау	жарықтандыру, желдету және жылу жүйесіне қойылатын нормдар мен талаптарды зерттеу және сақтау;	жарықтандыру, желдету және жылу жүйесіне қойылатын талаптарды зерттеу және сақтау;
2.4 Еңбектің гигиеналық ережесімен өмір қауіпсіздік техникасын сақтау	7.2.4.1 ұлдар/қыздар - қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды білу және пайдалану; 7.2.4.2 ұлдар/қыздар - заманауи технологиялық машиналарда қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін білу және түсіндіру	8.2.4.1 ұлдар/ қыздар - қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды атау, салыстыру және пайдалану; 8.2.4.2 ұлдар / қыздар - құрал-саймандармен және жабдықтармен қауіпсіз жұмыс бойынша жадынама құрастыру	9.2.4.1 ұлдар/ қыздар - қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды атау, салыстыру және пайдалану; 9.2.4.2 ұлдар/қыздар - бір жұмыс түрлерінде дайындалған бұйымдарда қауіпсіздік техникасын сақтау және түсіндіру

3) "Дизайн және технология" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
3.1 Негізгі табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар	7.3.1.1 ұлдар/ қыздар - табиғи және жасанды материалдарды тану және шығармашылық жұмыстарды жасау үшін оларды қалай тиімді өңдеуге және қолдануға болатындығын анықтау	8.3.1.1 ұлдар/ қыздар - бірқатар материалдарды анықтау және атау, оларды қалай біріктіруге, өңдеуге және қолдануға болатындығын білу	9.3.1.1 ұлдар/ қыздар - материалдарды анықтау және атау, оларды қалай біріктіруге, өңдеуге және қолдануға болатындығын білу
3.2 Материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар	7.3.2.1 ұлдар - конструкциялық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу бойынша қазіргі заманғы технологиялық машиналардың құрылысы мен жұмыс қағидаларын білу және сипаттау; 7.3.2.2 қыздар - тігін машинасының жұмысындағы ақауларды зерттеу және табу; 7.3.2.3 қыздар - тігін бұйымдарын ылғалды-жылумен өңдеуге арналған	8.3.2.1 ұлдар - қазіргі заманғы технологиялық машиналарда конструкциялық материалдарды өңдеу бойынша күрделі емес операцияларды орындау; 8.3.2.2 қыздар - тігін машиналарына арналған құрылғыларды таңдау және қолдану (ілмектерді, ілгектерді өңдеу үшін)	9.3.2.1 ұлдар - материалдарды өңдеуге арналған заманауи технологиялық машиналарды анықтау және атау, оларды қалай біріктіруге, өңдеуге және қолдануға болатындығын білу; 9.3.2.2 қыздар - тігін жабдықтарын білу және таңдау, оларды қолдануға болатындығын білу; 9.3.2.3 ұлдар/ қыздар - кәсіпорындарда технологиялық жабдықтарды анықтау және атау, оларды қалай біріктіруге, өңдеуге және қолдануға болатындығын білу

	құрылғыларды анықтау, таңдау және қолдану		
3.3 Әр түрлі құралдардан жасалған бұйымдардың дизайны	7.3.3.1 ұлдар/ қыздар - функционалдық және эстетикалық талаптарға сәйкес келетін объектінің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау	8.3.3.1 ұлдар/ қыздар - функционалдық талаптарға сәйкес келетін объектінің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды өз бетінше орындау	9.3.3.1 ұлдар/ қыздар - күрделі объектінің бейнелерді жасау және әзірлеу үшін әр түрлі білімдерін жалпылау
3.4 Өндіру технологиясы	7.3.4.1 ұлдар - функционалдық және эстетикалық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикалық өңдеуді және бұйымды әрлеуді орындау; қыздар - заманауи тоқыма және әрлеу материалдары мен түрлі конструкцияларды қолдана отырып, технологиялық құжаттамаға сәйкес қарапайым бұйымдарды қол құралдарымен және тігін машинасымен дайындау; 7.3.4.2 ұлдар - бірізділік пен дәлдікті сақтай отырып, технологиялық құжаттама бойынша қарапайым бұйымдарды дайындау	8.3.4.1 ұлдар - қолмен, механикалық құралдар мен жабдықтарды қолдана отырып, өнімнің функционалды және эстетикалық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды өңдеу және өңдеу әдістерін зерттеу және анықтау; қыздар - қол құралдары мен тігін жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалана отырып, тоқыма материалдарын өңдеу және өңдеу әдістерін анықтау, қолдану; 8.3.4.2 ұлдар/ қыздар - әртүрлі материалдар мен конструкцияларды қолдана отырып, әзірленген технологиялық құжаттама бойынша күрделі емес бұйымдарды дайындау	9.3.4.1 ұлдар - әртүрлі жабдықтарды қолдана отырып, материалдарды өңдеу әдістері мен тәсілдерін анықтау; қыздар - өнімді өңдеу процесінде материалдарды өңдеу әдістерін анықтау және қолдану; 9.3.4.2 ұлдар/ қыздар - дербестік пен сәйкестік көрсете отырып, техникалар мен материалдарды қолдана отырып, өз бетінше технологиялық бұйымдар жасау
3.5 Құрастыру және модельдеу	7.3.5.1 ұлдар/ қыздар - әр түрлі графикалық құралдарды қолдана отырып, эскиздерді орындау және өнімді жасау үшін графикалық құжаттаманы әзірлеу; 7.3.5.2 ұлдар/ қыздар - орындалған жұмысты кең аудиторияға таныстыру	8.3.5.1 ұлдар/ қыздар - бұйымды дайындау ретін анықтай отырып, технологиялық құжаттаманы әзірлеу; 8.3.5.2 ұлдар/ қыздар - онлайн платформаларда кең аудиторияға орындалған жұмыстың презентациясын дайындау	9.3.5.1 ұлдар/ қыздар - эскиздерді, графикалық технологиялық құжаттаманы өз бетінше орындау және жасау үшін неғұрлым әдістер мен тәсілдерін анықтау; 9.3.5.2 ұлдар/ қыздар - құралдары мен платформаларды қолдана отырып, белгілі аудиторияға дайын жұмыстың презентациясын жасау

4) "Тамақтану мәдениеті" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
4.1 Үстелді жабдықтау ережелері	7.4.1.1 ұлдар/ қыздар - түрлі іс-шаралар үшін қазақ мәдениетінде дастархан әзірлеу шеберлігін көрсету		
4.2 Асты дайындау технологиясы	7.4.2.1 ұлдар/ қыздар - әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен тағамдарын дайындау технологиясын зерттеу және қолдану; 7.4.2.2 қыздар - әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған өнімдерді, құралдарды, жабдықтарды таңдауға қатысты дербес және басты шешім қабылдау		
4.3 Әлем халықтарының тағамдары	7.4.3.1 ұлдар/ қыздар - әр түрлі халықтар мен әлемнің танымал аспазшыларының тағамдарының ерекшеліктерін сипаттау және салыстыру		

5) "Үй мәдениеті" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
5.1 Жеке гигиена, тұрғын үй экологиясы, отбасылық дәстүрлер	7.5.1.1 ұлдар/ қыздар - тұрмыстық техника мен жабдықты пайдалану, эстетикалық және экологиялық қасиеттерді бағалай отырып, мақсаты мен әрекет ету қағидасы бойынша жіктеу; 7.5.1.2 ұлдар/ қыздар -	8.5.1.1 ұлдар/ қыздар - электр жабдықтары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және эстетикалық қасиеттерін салыстыру және бағалау; 8.5.1.2 ұлдар - тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде ақауларды жоюдың ұтымды тәсілдерін табу; 8.5.1.3 ұлдар -	9.5.1.1 ұлдар/ - жарықтандырудың алуантүрлілігіні сипаттамалары сипаттау

	тұрмыстық техника мен жабдықтарды пайдалану және күту ережелерін зерттеу және сипаттау	тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде материалдарды, жабдықтар мен құралдарды зерттеу, таңдау және қолдану	
5.2 Өсімдік шаруашылығының негіздері, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн	7.5.2.1 қыздар - интерьерді безендіру және безендіру үшін әр түрлі өсімдіктердің эстетикалық қасиеттерін сипаттау, бағалау және қолдану	8.5.2.1 ұлдар/ қыздар - ауыл шаруашылық өндірісін дамытудағы ғылыми тәсілдерді талқылау және бағалау; 8.5.2.2 қыздар - медицинада, фитотерапияда және косметологияда өсімдіктердің рөлін зерттеу, талқылау және бағалау	9.5.2.1 ұлдар/ қыздар - ландшафтық дизайнның стильдерін, заманғы бағыттары мен сипаттарын анықтау және сипаттау
5.3 Интерьерді ұйымдастыру және жоспарлау	7.5.3.1 ұлдар - интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстарды орындау барысында жарықтандыру, желдету және жылу жүйесіне қойылатын нормалар мен талаптарды зерделеу және сақтау	8.5.3.1 қыздар - интерьер үшін эстетикалық талаптарға сәйкес келетін, материалдар мен техниканы өз бетінше анықтау және таңдай отырып, сәндік бұйымдар жасау	9.5.3.1 ұлдар/ қыздар - интерьерді ұйымдастыру жоспарлау және оны орындау бойынша практикалық жұмыстарды орындау әртүрлі салаларда қорытындылау

6) "Көркем еңбек" бөлімі:

таблица 6

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
	10 класс
1.1 Материалтану	10.1.1.1 еңбек заттарының ерекшеліктерін білу және анықтау;
	10.1.1.2 еңбек заттарын дайындаудағы материалдарды салыстыру және талдау;
	10.1.1.3 қажетті материалдарды, құрал-саймандарды жабдықтарды сезу-көру тәсілімен таңдау;
	10.1.1.4 технологиялық карта бойынша жұмыс істеу бұйымдарды дайындауды жоспарлау
1.2 Кілем тоқу	10.1.2.1 қалдық көру негізінде үлгіні, түс пен композиция шешімді дербес таңдау;

	10.1.2.2 тактильді қабылдау негізінде тоқыма бұйымдардың қасиеттерін ажырату;
	10.1.2.3 тоқудың техникалық тәсілдерін білу;
	10.1.2.4 дайындайтын картиналар, панно техникасы, сипап- сезу көру тәсілі арқылы кілем тоқу;
	10.1.2.5 өмір қауіпсіздік ережесін сақтай отырып, материалдармен құралдарды қолдану;
	10.1.2.6 техникалық терминологияны пайдалана жұмысын және басқалардың жұмысын жасау үлгісін пайдаланылған әдістер мен тәсілдерді талқылау;
	10.1.2.7 пайдаланылған идеяларды салыстыру негізінде жұмысыңызды және басқалардың жұмысын жасау бойынша өз ұсыныстарыңызды ұсыну
1.3 Тоқу	10.1.3.1 тактильді-визуалды әдісті қолдана отырып тоқу техникасын білу;
	10.1.3.2 әртүрлі бұйымдарды тоқуға арналған сақталатын талдағыштар мен спицтер негізінде иірімжіпті таңдау;
	10.1.3.3 тоқу үлгісін білу және алу;
	10.1.3.4 тоқыма ілмегімен жұмыс жасау барысында техникасын сақтау
1.4 Бисермен тоқу	10.1.4.1 тактильді қабылдау негізінде болашақ өнімге арналған материалдар мен құралдардың жіктелуін (сипап мен бисер) білу;
	10.1.4.2 екі өлшемді және үш өлшемді композициялар үшін тоқу техникасын білу;
	10.1.4.3 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану;
	10.1.4.4 кәсіби қызметін жүргізе алатын бәсекеге қабілетті маман болуға ынталану

7) "Үй шаруашылық технологиясы" бөлім:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары

	10-сынып
2.1 Материалтану	10.2.1.1 тағамдарды дайындауға арналған ыдыстар, аспаптар мен инвентария атауы мен қызметін білу;
	10.2.1.2 тағамды өңдеуге және дайындауға арналған жабдықтарды өз бетінше таңдай білу;
	10.2.1.3 ас үй мен асханадағы санитарлық-гигиеналық талаптарды білу;
	10.2.1.4 электр құралдарын, кесетін құралдарды, пеш пен сұйықтықты қауіпсіз пайдалану ережелерін білу;
	10.2.1.5 бумен немесе қайнаған сумен күйік кезінде көмек көрсете білу
2.2 Азық-түлікті өңдеу технологиясы	10.2.2.1 сезу-көру тәсілі арқылы шикізатты механикалық тәсілдері мен реттілігін білу;
	10.2.2.2 шикізатты өңдеу кезінде кескіш құралдарды пайдалану ережелерін сақтау;
	10.2.2.3 өнімдерді (жемістер, көкөністер, ет, балық) өңдеудің негізгі мәндері мен түрлерін білу;
	10.2.2.4 сезу-қимыл-есту тәсілімен өнімдерді жылыту негізгі тәсілдерін орындай білу
2.3 Аспаздық технология	10.2.3.1 рецепт бойынша тағам дайындау технологиясы стандартын білу;
	10.2.3.2 дайындамалар мен тағамдарды дайындау стандартын сақтау;
	10.2.3.3 қарапайым аспаздық өңдеуді қажет ететін тағамдар мен аспаздық өнімдерді дайындау технологиясы білу;
	10.2.3.4 бастапқы тамақ өнімдерінің сапасы мен деңгейін анықтай білу;
	10.2.3.5 жартылай фабрикаттарды, тағамдар мен өнімдерді өндірудің рецептурасы мен технологиясы ішінде өнімдердің үйлесімділігі мен өзара алмасуы білу;
	10.2.3.6 санитарлық-гигиеналық ережелерді, жұмыс тазалығын, аспаздың сыртқы түрін, жеке гигиенаны түлікті сақтау ережелерін сақтау;

	10.2.3.7 ыстық және суық тағамдардың рецептураларын дайындау технологиясын білу;
	10.2.3.8 тағамдарға сәйкес өнімдерді, құралдар мен құрылғыларды өз бетінше таңдау;
	10.2.3.9 ұлттық тағамдарды дайындау технологиясының ерекшеліктерін білу;
	10.2.3.10 өнімнің жапсырмаларындағы ақпараттың олардың жарамдылығын бағалау;
	10.2.3.11 орама бойынша өнімдердің дұрыс және бағалау;
	10.2.3.12 өз жұмысын талдау және бақылау, қателер уақтылы анықтау және жою;
	10.2.3.13 анықтамалықтар мен қосымша әдебиеттерді ақпаратты табу;
	10.2.3.14 топтарда және уақытша командаларда жұмыс білу;
	10.2.3.15 топтарда бірлескен жұмысты ұйымдастыру тәсілдерін қолдану;
	10.2.3.16 дайын тағамдарды ұсына және рәсімдеу;
	10.2.3.17 тамақ өнімдерімен жұмыс істеуге арналған жабдықтарды қолдана білу;
	10.2.3.18 алған білімдерін, жобалық қызмет тәжірибесін пайдалану;
	10.2.3.19 техникалық терминологияны пайдалану, жұмысын және басқалардың жұмысын жасау үшін пайдаланылған әдістер мен тәсілдерді талқылау;
	10.2.3.20 пайдаланылған идеяларды салыстыру және жұмысынды және басқалардың жұмысын жақсарту, өз ұсыныстарыны ұсыныну

8) "Ағаш шеберлік ісі":

8-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
	10-сынып

3.1 Материалтану	10.3.1.1 ҚР халық шаруашылығында сүректің ере түсіну және өз бетінше анықтау;
	10.3.1.2 ағаш-жиһаз өндірісі кәсіптерінің біліктілік сипаттамаларын зерттеу;
	10.3.1.3 ағаш өңдеу өндірісінде қолданылатын ре үнемдейтін технологиялар туралы түсінікке ие бо
	10.3.1.4 ағаштың негізгі қасиеттерін ажырата білу, дәрежесін анықтау;
	10.3.1.5 ағаштың сығылу, созылу, иілу және ығысу шегі туралы түсінікке ие болу;
	10.3.1.6 ағаш ақауларынан ақауларға тән айырма анықтай білу;
	10.3.1.7 ағаш түрлерін сыныптар мен топтарға бөл түсінікке ие болу;
	10.3.1.8 өнеркәсіптік қолданылу саласын анықта
	10.3.1.9 оқшаулау және майлау материалдарыны білу;
	10.3.1.10 ағашты талшықтардың бойымен кесу жк орындау үшін құралдарды ажырату;
	10.3.1.11 мақсаты бойынша құрал-саймандардың нысандары мен өлшемдерін таңдау және анықта
	10.3.1.12 қол фрезерлік және тегістеу машинасын құрылғысын білу;
	10.3.1.13 ағаш өңдеу станоктарының құрылысы, н және жіктелуі туралы түсінікке ие болу
3.2 Ағаш шеберлік ісінің технологиясы	10.3.2.1 ағашты кесу тактильді-визуалды әдіс негіз тәсілдермен орындау;
	10.3.2.2 жанасу-көру әдісін қолдана отырып, әртүр формалары бар қол араларын аралау;
	10.3.2.3 бейіндік сүргілеу тәсілдерін сезу-көру тәсі
	10.3.2.4 жолақ қосылымдарын орындау;
	10.3.2.5 сезу-көру тәсілімен тегістеу машинасын к

	циклмен және тегістеу терісімен жұмыс істей білу;
	10.3.2.6 бөлшектерді желімдеу және бекіту техник
	10.3.2.7 желіммен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік бойынша ұсынымдарды орындау; қол ұсталық ж электрлендірілген құралдармен қауіпсіз жұмыс ережелерін сақтау
	10.3.2.8 қол ұстасы және электрлендірілген құрал қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау
3.3 Ағашты көркем өңдеу	10.3.3.1 көркем жиһаз түрлерін білу;
	10.3.3.2 жиһазды әртүрлі тәсілдермен безендіру т
	10.3.3.3 қағаз, шайыр, синтетикалық үлдір және п қаптау тәсілдерін меңгеру;
	10.3.3.4 өз еңбегінің нәтижелеріне қызығушылық
	10.3.3.5 орындалған жұмыс сапасына талдау жас
3.4 Ағаш және жиһаз бұйымдары	10.3.4.1 жиһаз дизайны туралы түсінікке ие болу;
	10.3.4.2 жиһазды мақсаты, функционалды пайда өндірістік көрсеткіштері бойынша анықтау;
	10.3.4.3 ағаш өңдеу кәсіпорнының негізгі ерекшел
	10.3.4.4 ағашты кептіру түрлерін ажыраты;
	10.3.4.5 дайындамаларды бастапқы және соңғы өңдеуді орындау;
	10.3.4.6 сурет жақтауының бөлшектерін құрастыр
	10.3.4.7 штаттық жұмыс орындарында өндірістік өту;
	10.3.4.8 ҚР Еңбек кодексі туралы түсінікке ие болу
	10.3.4.9 еңбек гигиенасының, өндірістік санитария жұмысшының жеке гигиенасының негіздерін біл
	10.3.4.10 өндірістегі өрт және электр қауіпсіздігі та орындау

34. Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға

арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Тоқсандағы бөлімдер және бөлім ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Көрмейтін және нашар көретін

білім алушыларға арналған

негізгі орта білім беру деңгейінің

деңгейінің 7-10-сыныптары үшін

арналған "Технология" пәнінен

пәнінен жаңартылған мазмұндағы

мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына

қосымшасына қосылған

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7 сынып (ұлдар):

кесте 1

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Визуалды өнер	Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері.	7.1.5.1 шығармашылық идеяларды өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктерімен байланыстырып, өз жұмысын және жұмысын жасау үшін пайдалану
	Табиғаттың микросуреттері	7.1.5.1 шығармашылық идеяларды өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктерімен байланыстырып, өз жұмысын және жұмысын жасау үшін пайдалану
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп - арт, орнату). Өздігінен зерттеу	7.1.2.2 пәндік терминологияны біліп отырып, өз жұмысын және жұмысын жасау үшін пайдалану әдістер мен тәсілдерді талқылау

		бағалау; 7.1.2.1 тарихи және мәдени қолөнер және дизайн туын ерекшеліктерін өз бетінше сипаттау;
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1 тарихи және мәдени қолөнер және дизайн туын ерекшеліктерін өз бетінше сипаттау;
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген шығармашылық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.1 шығармашылық жұмыс жасау кезінде түрлі техникаларды қолдана отырып, көркем материалдарды анықтау және эксперимент жасау; 7.3.1.1 табиғи және жасанды материалдарды тану және шығармашылық жұмыстар оларды қалай тиімді өңдеу қолдануға болатындығын анықтау; 7.1.5.1 шығармашылық идеялар үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарының негізін анықтау және пайдалану
	Жұмысты презентациялау. Көрме ұйымдастыру	7.3.5.2 орындалған жұмыстар аудиторияға таныстыру (көрсетілімі)
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Пирография өнерімен танысу. Көркемдеу және өрнектеу тәсілдері мен техникасы	7.1.2.1 тарихи және мәдени қолөнер және дизайн туын ерекшеліктерін өз бетінше сипаттау;
	Эскизді орындау.	7.3.5.1 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздер және өнімді жасау үшін графика құжаттаманы әзірлеу;
	Материалды таңдау және дайындау	7.1.6.1 шығармашылық жұмыс жасау кезінде түрлі техникаларды қолдана отырып, көркем материалдарды анықтау және эксперимент жасау;
	Фольгаға өрнек салу.	7.3.4.1 функционалдық және

	Безендіру	қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикалық және бұйымды әрлеуді орындау; 7.2.1.1 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін салыстыру және пайдалану; 7.2.4.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен білу және пайдалану;
	Жұмысты презентациялау. Көрме ұйымдастыру	7.3.5.2 орындалған жұмысты аудиторияға таныстыру (көрсетілімі)
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Дизайн. Дизайн бұйымдар. Ағаш өңдеуге арналған жабдық	7.3.2.1 конструкциялық, табиғи жасанды материалдарды өңдеу қазіргі заманғы технология машиналардың құрылысын қағидаларын білу және сипаттау; 7.3.3.1 функционалдық және талаптарға сәйкес келетін дизайнның әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау
	Ағашты механикалық өңдеуді ұйымдастыру	7.2.4.2 заманауи технология машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білу және түсіндіру; 7.2.2.1 жобаланатын объекті дайындау кезінде конструкция және жасанды материалдар физикалық, механикалық, технологиялық қасиеттерін салыстыру;
	Ағаштан жасалған бұйымдарды жасау. Материалды таңдау және дайындау	7.3.3.1 функционалдық және талаптарға сәйкес келетін дизайнның әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау 7.3.5.1 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздер және өнімді жасау үшін графикалық құжаттаманы әзірлеу;

		7.1.4.1 алған білімін пайдаланып, өзінің болашақ іс-әрекетін жетілдіріп, шығармашылық іс-әрекетін жоспарлау;; 7.1.4.2 бұйымның материалдарын таңдап, шығындары мен өзіндік құнын есептеу;
	Бұйымдар жасау. Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Декоративті бұйымдар	7.3.4.1 функционалдық және эстетикалық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикалық өңдеу және бұйымды әрлеуді орындау; 7.3.4.2 бірізділік пен дәлдікпен өңдеп отырып, технологиялық құрал-жабдық бойынша қарапайым бұйым дайындау; 7.1.6.2 өз жұмысын және бағалау жұмысын жетілдіру, бейімделу сындарлы пікірлер қабылдау негізделген ұсыныстар жасау
	Көрме ұйымдастыру	7.3.5.2 орындалған жұмыстар аудиторияға таныстыру (көрсетілімі)
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақтың ұлттық тағамдары	7.4.2.1 әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен тағам дайындау технологиясын зерттеу қолдану;
	Әлем халықтарының тағамдары (өзбетінше зерттеу)	7.1.3.1 шығармашылық идеялар ішіндегі оңтайлы түрін таңдап, ақпарат көздерін қолдану (ақпараттық-коммуникация технологиялар); 7.4.3.1 әр түрлі халықтар мен танымал аспазшыларының тағамдарының ерекшеліктерін және салыстыру
	Әлем халықтарының тағамдары. Практикалық жұмыс (суши, пицца, көже)	7.4.2.1 әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен тағам дайындау технологиясын зерттеу қолдану; 7.4.1.1 түрлі іс-шаралар үшін

		мәдениетінде дастархан әзірлеу шеберлігін көрсету
Үй мәдениеті	Ауыл шаруашылығы өндірісіндегі заманауи техника мен жабдықтар	7.5.1.1 тұрмыстық техника пайдалану, эстетикалық және экологиялық қасиеттерді белгілеу мақсаты мен әрекет ету қадамдары бойынша жіктеу;
	Тұрғын үй экологиясы. Үйдегі Микроклимат	7.5.3.1 интерьерді ұйымдастыру практикалық жұмыстардың барысында жарықтандыру және жылу жүйесіне қойылатын талаптарды зерделеу және

2) 7 -сынып (қыздар):

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Визуалды өнер	Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері.	7.1.1.1 қоршаған орта элементтерін сипаттарын визуалды көрсету
	Табиғаттың микросуреттері	7.1.5.1 шығармашылық идеялар үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің құралдарының негізін анықтау және пайдалану
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп - арт, орнату).	7.1.3.2 пәндік терминологияны біліп отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында идеялар мен тақырыптарды бағалау
	Өздігінен зерттеу	7.1.2.2 пәндік терминологияны біліп отырып, өз жұмысын және жұмысын жасау үшін пайдаланатын әдістер мен тәсілдерді талқылау бағалау
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1 тарихи және мәдениеттің қолөнер және дизайн туынды ерекшеліктерін өз бетінше сипаттау;

		7.1.3.1 шығармашылық идеялар ішіндегі оңтайлы түрін таңдау (ақпарат көздерін қолдану (ақпараттық-коммуникация технологиялар)
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген шығармашылық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.1 шығармашылық жұмыс жасау кезінде түрлі техникаларды, көркем материалдарды анықтау және эксперимент жасау; 7.3.1.1 табиғи және жасанды материалдарды тану және шығармашылық жұмыстарда оларды қалай тиімді өңдеу қолдануға болатындығын анықтау 7.1.5.1 шығармашылық идеялар үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарының негізін анықтау және пайдалану
	Жұмысты презентациялау. Көрме ұйымдастыру	7.3.5.2 орындалған жұмысты аудиторияға таныстыру (көрсетілімі)
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Көркем сурет (батик, гжель, хохлома). Көркем сурет түрлері. Кескіндеме әдістері мен әдістері. Материалдар мен жабдықтар	7.1.2.1 тарихи және мәдени қолөнер және дизайн туынды ерекшеліктерін өз бетінше сипаттау; 7.1.3.1 шығармашылық идеялар ішіндегі оңтайлы түрін таңдау (ақпарат көздерін қолдану (ақпараттық-коммуникация технологиялар)
	Эскизді орындау.	7.3.5.1 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздер және өнімді жасау үшін графика құжаттаманы әзірлеу;
	Материалды таңдау және дайындау	7.1.4.1 алған білімін пайдаланып, өзінің болашақ іс-әрекетін анықтап отырып, шығармашылық іс-әрекетін жоспарлау;
	Көркем сурет салу.	7.1.5.1 шығармашылық идеялар

	Декорациялау. Безендіру	үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарының негізін анықтау және пайдалану 7.1.6.1 шығармашылық жұмыс жасау кезінде түрлі техникалармен көркем материалдарды анықтау және эксперимент жасау; 7.3.4.2 бірізділік пен дәлдікпен отырып, технологиялық құралдар бойынша қарапайым бұйым дайындау
	Жұмысты презентациялау. Көрме ұйымдастыру	7.3.5.2 орындалған жұмысты аудиторияға таныстыру (көрме көрсетілімі)
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Тігін бұйымдарын (киім, аксессуарлар, зергерлік бұйымдар) түрлендіру және безендіру. Идеяларды әзірлеу. Эскиз	7.1.3.1 шығармашылық идея ішіндегі оңтайлы түрін таңдау, ақпарат көздерін қолдану (ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) 7.3.3.1 функционалдық және талаптарға сәйкес келетін дизайнның әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау; 7.3.5.1 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздер және өнімді жасау үшін графикалық құжаттаманы әзірлеу;
	Материалдар мен жабдықтарды дайындау	7.3.2.2 тігін машинасының құрал-жабдықтарын зерттеу және таңдау 7.3.1.1 табиғи және жасанды материалдарды тану және шығармашылық жұмыстар оларды қалай тиімді өңдеу қолдануға болатындығын анықтау
		7.2.2.2 фурнитура мен әрлеу материалдарының жіктелу сипаттамасын анықтау, сипаттамасын салыстыру

	Жинақ жасау.	7.3.4.1 заманауи тоқыма және материалдары мен түрлі конструкцияларды қолдану; технологиялық құжаттамаға қарапайым бұйымдарды құралдарымен және тігін машинасымен дайындау;
	Бөлшектерді пішу.	
	Жеке бөлшектерді өңдеу.	7.3.2.3 тігін бұйымдарын ылғал жылумен өңдеуге арналған құрылғыларды анықтау, таңдау және қолдану;
	Бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды өңдеу.	
	Бұйымдар декорациялау	7.1.4.2 бұйымның материал шығындары мен өзіндік құнын есептеу;
		7.2.1.1 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін салыстыру және пайдалану;
	Жұмысты презентациялау	7.3.5.2 орындалған жұмысты аудиторияға таныстыру (көрсетілімі)
		7.1.6.2 өз жұмысын және бағалау жұмысын жетілдіру, бейімділік сындарлы пікірлер қабылдау негізделген ұсыныстар жасау
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақтың ұлттық тағамдары	7.4.2.1 әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен тағам дайындау технологиясын зерттеу және қолдану;
	Әлем халықтарының тағамдары (өзбетінше зерттеу)	7.4.3.1 әр түрлі халықтар мен танымал аспазшыларының тағамдарының ерекшеліктерін және салыстыру
	Әлем халықтарының тағамдары.	7.4.2.1 әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен тағам дайындау технологиясын зерттеу және қолдану;
	Практикалық жұмыс (суши, пицца, көже)	7.4.2.2 әр түрлі тағамдарды арналған өнімдерді, құралдарды, жабдықтарды таңдауға қатысу және басты шешім қабылдау

Үй мәдениеті	Тұрмыстық техниканы таңдау.	7.5.1.1 тұрмыстық техниканы пайдалану, эстетикалық және экологиялық қасиеттерді бағалау мақсаты мен әрекет ету қадамдары бойынша жіктеу;
	Тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері	7.5.1.2 тұрмыстық техниканы пайдалану ережелерін зерттеу және сипаттау;
	Өсімдік безендіру ретінде, интерьер элементі ретінде	7.5.2.1 интерьерді безендіру үшін әр түрлі өсімдіктерді эстетикалық қасиеттерін сипаттау және қолдану

3) 8 –сынып (ұлдар):

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Мозаика өнері.	8.1.2.2 идеялар мен тақырыптарды және бағалау үшін критерийлерді қолдану;
	Мозаика түрлері.	8.1.3.2 пайдаланылған әдістер мен тәсілдерге және жасалған өнімдер сапасына талдау және бағалау үшін критерийлерді қолдану;
	Мозаика техникасы	
	Эскиз.	8.3.1.1 бірқатар материалдарды және атау, оларды қалай біріктіруге және қолдануға болуы мүмкіндігін білу;
	Материалды таңдау.	8.2.2.1 жобаланатын объектінің мақсатын ескере отырып, материалдарды, оларды өңдеу тәсілдерін анықтау және таңдау;
	Мозаикалық панельдерге негіз дайындау	8.3.5.1 бұйымды дайындау кезінде отырып, технологиялық құралдарды әзірлеу;
	Мозаикалық панно орындау	8.1.6.1 шығармашылық жұмыс түрлі техникалар мен көркемдік материалдарды зерттеу, анықтау және қолдану;

		салыстыру және біріктіру;
		8.1.5.1 күрделі шығармашылық жеткізу үшін өнердің мәнерін өз бетінше анықтау, таңдау пайдалану
	Көркем безендіру.	
	Жұмыстың тұсаукесері.	8.3.5.2 онлайн платформалар аудиторияға орындалған жұмысты презентациясын дайындау
	Көрмені ұйымдастыру	
2-тоқсан		
Дизайн және технология Идеяны талқылау.	Қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу	8.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелігі
	Ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) дайындау материалдары мен техникаларын зерделеу	8.2.2.1 жобаланатын объект мен мақсатын ескере отырып материалдарды, оларды өңдеу тәсілдерін анықтау және таңдау
	Эскизді әзірлеу.	8.3.3.1 бірқатар материалдар және атау, оларды қалай біріктіруге және қолдануға болатынын білу;
		8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің бастау әрекетін сипаттай отырып, шығармашылық іс-әрекетті жүзеге асыру
	Материалдарды өңдеу.	8.3.2.1 қазіргі заманғы технология машиналарда конструкция материалдарды өңдеу бойынша емес операцияларды орындау
		8.3.4.1 қолмен, механикалық және электрмен жабдықтарды қолдану мен өнімнің функционалды және эстетикалық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды өңдеу және өңдеу әдістерін зерттеу және анықтау
		8.3.4.2 технологиялық құжаттарды күрделі емес бұйымдарды жасау
		8.2.1.1 шығармашылық жұмысты

		бұйымдарды жасау процесі, ұлттық мәдениетінің әлемге және қолдану;
		8.2.4.1 қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен атау, салыстыру және пайдалану;
	Көркем безендіру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	8.3.5.2 онлайн платформалар аудиторияға орындалған жұмыстың презентациясын дайындау
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Үстел ойындары. Пайда болу тарихы	8.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктері
	Үстел ойынының тұжырымдамасы	8.1.4.2 зерттеу негізінде халық түрлеріне қажеттілігін анықтау 8.3.3.1 функционалдық талаптар келетін объектінің дизайнын бойынша тапсырмаларды орындау
	Үстелдік ойындар әзірлеу. Графикалық құжаттама	8.3.5.1 бұйымды дайындау отырып, технологиялық құжат әзірлеу;
	Үстел ойынының бөлшектерін жасау. Көркем безендіру	8.3.1.1 бірқатар материалдар және атау, оларды қалай біріктіруге және қолдануға болатынын білу; 8.3.4.1 қолмен, механикалық және жабдықтарды қолданумен өнімнің функционалды және қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды өңдеу және әдістерін зерттеу және анықтау
		8.1.6.1 шығармашылық жұмыс түрлі техникалар мен көркем материалдарды зерттеу, анықтау салыстыру және біріктіру;
	Ойынды тестілеу.	8.1.6.2 пайдаланылған идеялар

	Анекция және ақпарат жинау	тәсілдерді талдау мен бағалау, отырып, өз жұмысын және жұмысын бейімдеу, жетілдіру, сыни ұсыныстар жасау
	Көркем безендіру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	8.3.5.2 онлайн платформаларда аудиторияға орындалған жұмыстың презентациясын дайындау
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Агротехнологияның дамуындағы ғылымның рөлі (өзбетінше зерттеу)	8.5.2.1 ауыл шаруашылық өндірісін дамытудағы ғылыми тәсілдерді және бағалау;
		8.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін өздігінен таңдау түрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Электроприборлар мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау. Тұрмыста энергияны үнемдеу жолдары	8.5.1.1 электр жабдықтары мен техниканы пайдалану және қасиеттерін салыстыру және бағалау
		8.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін өздігінен таңдау түрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Бөлмені жөндеу үшін заманауи құралдар мен материалдар	8.5.1.2 тұрмыстағы жөндеу кезінде ақауларды жоюды тәсілдерін табу;
		8.2.4. қауіпсіздік техникасымен отырып, материалдар мен атау, салыстыру және пайдалану
8.2.4.2 құрал-саймандармен жабдықтармен қауіпсіз жұмыс жадынама құрастыру		

4) 8-сынып (қыздар):

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақтың қолданбалы өнері (ши тоқу, киіз басу).	8.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн
	Халық шығармашылығының түрлері.	8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін өздігінен түрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Материалдар мен жабдықтар	
	Бұйымның эскизін әзірлеу.	8.3.5.1 бұйымды дайындау отырып, технологиялық құрылымды әзірлеу;
	Материалдар мен құралдарды дайындау	8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің бастау әрекетін сипаттай отырып, шығармашылық іс-әрекетті жүзеге асыру
	Шығармашылық жұмыстарды орындау. Безендіру. Декрациялау.	8.1.5.1 күрделі шығармашылық жеткізу үшін өнердің мәнерін өз бетінше анықтау, таңдау, пайдалану; 8.1.6.1 шығармашылық жұмыстың түрлі техникалар мен көркем материалдарды зерттеу, анықтау, салыстыру және біріктіру; 8.2.1.1 жобаланатын объектінің мақсатын ескере отырып, материалдарды, оларды өңдеу тәсілдерін анықтау және таңдау; 8.1.2.2 өндірілген өндірістің тәсілін, қолданылған әдісті бағалау үшін критерилерді анықтау; 8.2.4.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен жабдықтар атау, салыстыру және пайдалану
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақтың ұлттық киімдері.	8.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн

	Этностиль.	
	Ою-өрнек және оның стилизациясы	8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін өздігінен түрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім, кеудеше)	8.3.3.1 функционалдық талдау келетін объектінің дизайнын бойынша тапсырмаларды орындау
		8.3.5.1 бұйымды дайындау отырып, технологиялық құрылымды әзірлеу;
	Этностильде бұйым жасау (бас киім, кеудеше). Безендіру	8.2.1.1 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін және қолдану;
		8.3.4.1 қол құралдары мен жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалану тоқыма материалдарын өңдеу әдістерін анықтау, қолдану
		8.3.4.2 әртүрлі материалдар конструкцияларды қолдану әзірленген технологиялық бойынша күрделі емес бұйым дайындау
3-тоқсан	Көркем безендіру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	8.1.6.2 пайдаланылған идея тәсілдерді талдау мен бағалау отырып, өз жұмысын және жұмысын бейімдеу, жетілдіру сыни ұсыныстар жасау
		8.2.4.1 қауіпсіздік техникасы отырып, материалдар мен атау, салыстыру және пайдалану
		8.3.5.2 онлайн платформалар аудиторияға орындалған жұмыс презентациясын дайындау

Дизайн және технология	Халықтық пішім негізінде киім үлгісінің дизайны	8.1.4.2 зерттеу негізінде халық пішімдеріне қажеттілігін анықтау; 8.1.3.1 шығармашылық идеяны жасау және дамыту үшін өздігінен жұмыс істеу, түрлі ақпарат көздерін пайдалану;
	Идеялар құрастыру.	8.3.3.1 функционалдық талдау жасап, келетін объектінің дизайнын жасау бойынша тапсырмаларды орындау;
	Эскиздер	8.3.5.1 бұйымды дайындау тәсілін отырып, технологиялық құрылымды әзірлеу;
	Материалдарды, құрал-саймандар мен жабдықтарды дайындау	8.3.2.2 тігін машиналарына қажетті құрылғыларды таңдау және пайдалану (ілмектерді, ілгектерді өңдеу); 8.2.2.2 табиғи және жасанды материалдардың үлбірдің түрлері мен қасиеттерін анықтау және салыстыру; 8.2.4.2 құрал-саймандармен жабдықтармен қауіпсіз жұмыс істеу жадынама құрастыру
	Халықтық пішін негізінде өнімді жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру. Бұйымды өңдеу. Бұйымдарды декорациялау	8.3.4.1 қол құралдары мен жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалану және тоқыма материалдарын өңдеу әдістерін анықтау, қолдану; 8.3.4.2 әртүрлі материалдардың конструкцияларды қолдану және әзірленген технологиялық бойынша күрделі емес бұйымды дайындау; 8.1.2.2 өндірілген өндірістің тәсілін, қолданылған әдісті бағалау үшін критерилерді анықтау
	Көркем безендіру.	8.3.5.2 онлайн платформалармен аудиторияға орындалған жұмысты презентациясын дайындау
	Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	

4-тоқсан

Үй мәдениеті	Интерьерге арналған сәндік бұйымдар. Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен жабдықтарды дайындау	8.3.1.1 бірқатар материалдар және атау, оларды қалай біріктіруге және қолдануға болатынын білу;
		8.1.6.1 шығармашылық жұмыс түрлі техникалар мен көркемдік материалдарды зерттеу, анализ салыстыру және біріктіру;
	Интерьерге арналған сәндік 2D/3D өнімдерін жасау	8.5.3.1 интерьер үшін эстетикалық талаптарға сәйкес келетін, материалдар мен техниканы өз бетінше таңдай отырып, сәндік бұйымдар жасау
		8.1.6.2 пайдаланылған идеялар тәсілдерді талдау мен бағалау отырып, өз жұмысын және жетілдірілген жұмысын бейімдеу, жетілдірілген сыни ұсыныстар жасау
	Өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі	8.2.4.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен жабдықтар атау, салыстыру және пайдалану
		8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін өздігінен түрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Медицинадағы, фитотерапиядағы және косметологиядағы өсімдіктер	8.5.2.1 ауыл шаруашылық өнімдері дамытудағы ғылыми тәсілдер және бағалау;
		8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін өздігінен түрлі ақпарат көздерін пайдалану 8.5.2.2 медицинада, фитотерапияда косметологияда өсімдіктер зерттеу, талқылау және бағалау

5) 9-сынып (ұлдар):

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

Сәндік-қолданбалы өнер	Қазіргі интерьердегі сәндік өнім	9.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелігі салыстыру;
	Сәндік интерьер заттарын жасау әдістері мен техникаларын зерттеу (шам, сәндік сағат)	9.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпаратты мақсатты пайдалану;
	Идеяны талқылау және дамыту. Эскизді әзірлеу.	9.1.4.1 жұмысты орындаудың мен ұтымды тәсілін анықтау; шығармашылық қызметті
	Жұмысты жоспарлау Материалдар мен құралдарды таңдау	9.3.3.1 қорытуға күрделі объект дизайнды, бейнелерді және әзірлеу үшін білімдерін жал
	Сәндік интерьер заттарын жасау. Көркем безендіру. Жұмыстарды талқылау және бағалау	9.1.5.1 мазмұнды жұмыста өнердің мәнерлі құралдары пайдалану;
		9.3.1.1 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі ем материалдарды өз бетінше
		9.2.1.1 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесі ұлттық мәдениетінің элементі зерделеу және қолдану
	Көркем безендіру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	9.3.5.2 онлайн платформалар аудиторияға орындалған жұмыс презентациясын дайындау

2-тоқсан

Дизайн және технология	Сәулет өнерінің қолөнерлері. Қазіргі сәулет.	9.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелігі салыстыру;
	Қазақстан сәулеті (тарих және қазіргі заман)	
	Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары	9.3.3.1 қорытуға күрделі объект дизайнды, бейнелерді және

	(Имитациялық немесе өз идеялары)	әзірлеу үшін білімдерін жалғастыру; 9.3.5.1 эскиздерді, графикалық және технологиялық құжаттаманы орындау, өнімді жасау үшін ұтымды әдістер мен тәсілдерді таңдау және біріктіру;
	Сәулет объектісінің макетін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау	9.3.1.1 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес материалдарды өз бетінше таңдау және біріктіру; 9.1.6.1 шығармашылық жұмыс түрлі техникалар мен көркем материалдарды өз бетінше таңдау және біріктіру;
	Архитектуралық объектінің макетін даярлау	9.3.4.1 әртүрлі құралдар мен пайдалана отырып, материалдарды өз бетінше әдістері мен тәсілдерін қолдану; 9.3.4.2 дербестік пен сенімділікпен отырып, түрлі техникалар мен материалдарды пайдалана отырып, өз бетінше әзірленген технологиялық құжаттама бойынша неғұрлым бұйымдар жасау
	Жұмысты презентациялау	9.3.5.2 медиа құралдары мен платформаларды қолдана отырып, бір аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыру (видеоролик, форумдар, әлеуметтік желі); 9.1.2.2 өзінің және өзгенің табыс әлеуметтік, мәдени жұмыс және талдау
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Жиһаз және интерьер заттарын өндіру	9.3.2.3 кәсіпорындарда өндіріс технологиялық үдерістерді түсіну; 9.1.4.2 пайданы анықтау үшін тауарлардың өткізу нарықтарын
	Белгілі бір интерьерге арналған заттарды жасау (көрме залына арналған модульдік креслолар, балаларға арналған жиһаз, сәндік шамдар)	9.3.3.1 қорытуға күрделі объект дизайны, бейнелерді және әзірлеу үшін білімдерін жалғастыру

	Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды дайындау	9.2.2.1 жобалаудың техникалық, экологиялық сипаттамаларын жасап отырып, материалдарды, өлшемдерді әрлеу әдістерін өз бетінше тандау;
	Графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік	9.3.5.1 эскиздерді, графикалық технологиялық құжаттаманы орындау, өнімді жасау үшін ұтымды әдістер мен тәсілдерді таңдау;
	Бұйымдар жасау. Өңдеу	9.3.2.1 материалдарды өңдеу құралдар мен заманауи технологияларды анықтау және қолдану;
		9.3.4.1 әртүрлі құралдар мен технологияларды пайдалана отырып, материалдарды өңдеу әдістері мен тәсілдерін қолдану;
		9.3.4.2 дербестік пен сенімділікпен отырып, түрлі техникалар мен материалдарды пайдалана отырып, өз бетінше әзірленген технологиялық құжаттама бойынша неғұрлым сапалы бұйымдар жасау;
4-тоқсан	Жұмысты талқылау және бағалау. Жұмысты презентациялау. Көрме ұйымдастыру	9.2.4.1 қауіпсіздік техникасы мен ережелерді сақтай отырып, материалдарды өңдеу құралдарды мақсатына қарай пайдалану; 9.2.4.2 белгілі бір жұмыс түрін орындауға дайындалған бұйымдарға қолданылатын техникасы бойынша нұсқаулар құрастыру
	Үй мәдениеті	9.3.3.1 қорытуға күрделі объектілерді дизайнды, бейнелерді және композицияларды әзірлеу үшін білімдерін жалғастыру

		9.5.2.1 ландшафтық дизайн-стильдерін, заманауи бағыттардың элементтерін анықтау және
		9.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін ақпаратты мақсатты пайдалану
	Шығармашылық идеяларды визуализациялау	9.3.5.1 эскиздерді, графикалық технологиялық құжаттаманы орындау, өнімді жасау үшін ұтымды әдістер мен тәсілдер
	Интерьердегі жарықтандыру. Табиғи және жасанды жарықтандыру. Интерьердегі жарықтандыру жобасын әзірлеу (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	9.5.1.1 жарықтандырудың әдістерін және түрлерінің сипаттамаларын және сипаттау; 9.2.3.1 әзірлеу функционалды эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып жарықтандыруды ұйымдастырушығармашылық шешімдер
	Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	9.1.4.1 жұмысты орындаудың мақсаттарын мен ұтымды тәсілін анықтаушығармашылық қызметті 9.5.3.1 интерьерді ұйымдастыру жоспарлау және безендіру практикалық жұмыстарды әртүрлі салалардағы білімдер қорытындылау

6) 9-сынып (қыздар):

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы.	9.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін салыстыру;
	Қазақ кілемдері, Алаш, кілем тоқу, гобелен.	
	Қазіргі кілемдер	9.3.2.3 кәсіпорындарда өндіріс технологиялық үдерістерді

	Кілем тоқу үшін материалдар мен құралдар	9.1.6.1 шығармашылық жұмыс түрлі техникалар мен көркем материалдарды өз бетінше таңдау және біріктіру;
	Бұйымның эскизін әзірлеу.	9.3.3.1 қорытуға күрделі объекті дизайнды, бейнелерді және әзірлеу үшін білімдерін жалдану;
	Материалдар мен құралдарды дайындау	9.1.4.1 жұмысты орындаудың мен ұтымды тәсілін анықтау; шығармашылық қызметті
	Шығармашылық жұмысты орындау. Безендіру	9.1.5.1 мазмұнды жұмыста өнердің мәнерлі құралдары пайдалану; 9.2.4.1 қауіпсіздік техникасы сақтай отырып, материалдар құралдарды мақсатына қолдану;
	Жұмысты презентациялау	9.3.5.2 медиа құралдары мен платформаларды қолдана бір аудиторияға дайын жұмыс презентациясын ұйымдастыруи(видеоролик, форумдар, әлеуметтік желі)
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Сәннің заманауи стильдері (өзбетінше зерттеу)	9.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелігі салыстыру;
		9.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат мақсатты пайдалану;
	"Тұлға мен сән үйлесімі" эксперименті. Өз имиджін құру. Идеяларды әзірлеу	9.3.3.1 қорытуға күрделі объекті дизайнды, бейнелерді және әзірлеу үшін білімдерін жалдану;
	Макияж, шаш, аксессуарлар арқылы жеке бейне жасау	9.3.1.1 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес материалдарды өз бетінше

	Өзіңіздің имиджіңіз үшін киім-кешек, аксессуарлар жиынтығын жасау бойынша тәжірибе	9.3.3.1 қорытуға күрделі объектілерді дизайнды, бейнелерді жасауға әзірлеу үшін білімдерін жалғастыру;
		9.2.2.2 трикотаж, тоқылмағандарды өз бетінше анықтау және бағалау;
		9.3.4.1 әртүрлі құралдар мен материалдарды пайдалана отырып, материалдарды өңдеу әдістері мен тәсілдерін қолдану;
		9.1.6.2 ұсынуға негізделген дизайн және басқалардың жұмыс істеуі мен маңыздылығын бағалау;
3-тоқсан		
Дизайн және технология	"Fastcloth" сәнді киімінің дизайны (фастлок) қарапайым геометриялық пішіндер (пончо, кейп, туника) (немесе сән журналынан). Киім мен аксессуарлардың заманауи өндірісі	9.1.2.1 әртүрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін салыстыру;
		9.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін ақпаратты мақсатты пайдалану;
		9.3.2.3 кәсіпорындарда өндіріс технологиялық үдерістерді қолдану;
	Бұйымның эскизін әзірлеу.	9.3.3.1 қорытуға күрделі объектілерді дизайнды, бейнелерді жасауға әзірлеу үшін білімдерін жалғастыру;
		9.3.5.1 эскиздерді, графикалық технологиялық құжаттаманы орындау, өнімді жасау үшін ұтымды әдістер мен тәсілдерді қолдану;
	Материалдар мен құралдарды дайындау	9.3.2.2 заманауи тігін жабдығы және тігін машиналарында операцияларды орындау;
	Бұйымдар жасау.	9.3.4.1 әртүрлі құралдар мен материалдарды пайдалана отырып, материалдарды өңдеу әдістері мен тәсілдерін қолдану;
	Бөлшектерді пішу.	
	Жеке бөлшектерді өңдеу.	
Бөлшектерді құрастыру және бұйымды оңдау		

		9.3.4.2 дербестік пен сенімділікпен отырып, түрлі техникалар мен материалдарды пайдалана отырып, бетінше әзірленген технологиялық құжаттама бойынша неғұрлым бұйымдар жасау;
		9.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды мақсатына қарай қолдану;
		9.2.4.2 белгілі бір жұмыс түрін дайындалған бұйымдарға техникасы бойынша нұсқамен құрастыру
	Жұмысты талқылау және бағалау. Жұмысты презентациялау	9.1.4.2 пайданы анықтау үшін тауарлардың өткізу нарықтарын
		9.1.6.2 ұсынуға негізделген және басқалардың жұмысымен маңыздылығын бағалау
		9.3.5.2 медиа құралдары мен платформаларды қолдана отырып, бір аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыруи(видеоролик, форумдар, әлеуметтік желі)
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі, экстерьердегі ландшафт элементтері	9.3.3.1 қорытуға күрделі объектілерді дизайнды, бейнелерді және әзірлеу үшін білімдерін жалғастыру
		9.5.2.1 ландшафтық дизайн стильдерін, заманауи бағыттар элементтерін анықтау және
		9.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін ақпаратты мақсатты пайдалану;
	Шығармашылық идеяларды визуализациялау	9.3.5.1 эскиздерді, графикалық технологиялық құжаттамамен орындау,өнімді жасау үшін ұтымды әдістер мен тәсілдер

		9.1.6.2 ұсынуға негізделген және басқалардың жұмысы мен маңыздылығын бағалау
	Мерекеге интерьерді безендіру	9.3.3.1 қорытуға күрделі объект дизайны, бейнелерді және әзірлеу үшін білімдерін жалғастыру; 9.5.3.1 интерьерді ұйымдас жоспарлау және безендіру практикалық жұмыстардың әртүрлі салалардағы білімдерін қорытындылау

7) 10-сынып:

7-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Көркем еңбек	Сәндік-қолданбалы өнердің пайда болу тарихы және оның өндіріспен тікелей байланысы. Сәндік-қолданбалы өнерді орындаудың түрлері мен техникасы	10.1.1.1 еңбек заттарының білу және өз бетінше анықтау; 10.1.1.2 еңбек заттарын дайындау материалдарды салыстыру; 10.1.2.2 тактильді қабылдау тоқыма бұйымдарының қабылдау ажырату; 10.1.2.1 қалдық көру негізінде композициялық шешім таңдау
	Көркем еңбек материалдарын, құралдары мен жабдықтарын таныстыру және зерттеу	10.1.1.3 қажетті материалдар саймандар мен жабдықтар тәсілімен таңдау;; 10.2.1.5 қауіпсіздік техникасы отырып, материалдар мен пайдалану
2-тоқсан		
	Кілем тоқу тарихы. Кілем тоқу түрлері	10.1.1.1 еңбек заттарының білу және өз бетінше анықтау

		10.1.2.2 тактильді қабылдау тоқыма бұйымдарының қа ажырату; 10.1.1.2 еңбек заттарын дай материалдарды салыстыру
	Кілем тоқу техникасы	10.1.2.1 қалдық көру негізін пен композициялық шешім таңдау; 10.1.2.3 тоқудың техникалық білу;
	Жоба бойынша жұмыс	10.1.2.6 техникалық термин пайдалана отырып, өз жұм басқалардың жұмысын жа пайдаланылған әдістер ме талқылау және бағалау;
	Өнімнің эскизін жасау. Технологиялық карта жасау.	10.1.1.4 технологиялық карт жұмыс істей білу, бұйымда дайындауды жоспарлау
	Өнімнің өзіндік құнын, өзіндік құнын есептеу	10.1.4.4 кәсіби қызметін жү бәсекеге қабілетті маман б
	Материалды, құралдарды және жабдықты таңдау. Материалдар мен құралдарды дайындау	10.1.1.3 қажетті материалда саймандар мен жабдықтар тәсілімен таңдау; 10.1.2.7 пайдаланылған ид салыстыру негізінде өз жұм және басқалардың жұмыс бойынша өз ұсыныстарың
	Еңбек қауіпсіздігі ережелерімен танысу	10.1.2.5 өмір қауіпсіздік ере отырып, материалдармен к қолдану
	Шығармашылық жұмысты орындау безендіру	10.1.2.4 дайындайтын карт техникасын қолданып, сип тәсілі арқылы кілем тоқу;
	Өнімнің жарнамасын жасау өнімнің сапасын бағалау және өзін-өзі бағалау	10.1.2.6 техникалық термин пайдалана отырып, өз жұм басқалардың жұмысын жа пайдаланылған әдістер ме талқылау және бағалау;

	Жұмысты презентациялау. Көрме ұйымдастыру	10.1.4.4 кәсіби қызметін жүзеге асыруға қабілетті маман болу
3-тоқсан		
	Кілем тоқу тарихы. Кілем тоқу түрлері	10.1.2.1 қалдық көру негізінде композициялық шешім таңдау; 10.1.1.1 еңбек заттарының білу және өз бетінше анықтау 10.1.2.6 техникалық терминдерді пайдалана отырып, өз жұмыс басқалардың жұмысын жаңашыл пайдаланылған әдістер мен талқылау және бағалау;
	Тоқу техникасы. Жоба бойынша жұмыс. Бұйымның эскизін әзірлеу. Технологиялық карта жасау	10.1.3.3 тоқу үлгісін білу және жасау 10.1.3.1 тактильді-визуалдық жасау отырып, тоқу және тоқу техникасы 10.1.1.2 еңбек заттарын дайындау материалдарды салыстыру 10.1.1.4 технологиялық карта жасау жұмыс істей білу, бұйымды дайындауды жоспарлау
	Өнімнің өзіндік құнын, өзіндік құнын есептеу	10.1.4.4 кәсіби қызметін жүзеге асыруға қабілетті маман болу
	Материалды, құралдарды және жабдықты таңдау. Материалдар мен құралдарды дайындау	10.1.1.3 қажетті материалдарды саймандар мен жабдықтар тәсілімен таңдау; 10.1.3.2 әртүрлі бұйымдарды арналған сақталған талдау сплицтер негізінде иірімжіп
	Еңбек қауіпсіздігі ережелерімен танысу	10.1.3.4 тоқыма ілмегімен және барысында қауіпсіздік техникасы
	Шығармашылық жұмыстарды орындау. Безендіру. Декрациялау.	10.1.2.7 пайдаланылған идеяларды салыстыру негізінде өз жұмыс және басқалардың жұмысы бойынша өз ұсыныстарың

	Өнімнің жарнамасын жасау өнімнің сапасын бағалау және өзін-өзі бағалау	10.1.2.6 техникалық терминдерді пайдалана отырып, өз жұмысының басқалардың жұмысын жасауға пайдаланылған әдістер мен талқылау және бағалау;
	Жұмысты презентациялау. Көрме ұйымдастыру	10.1.4.4 кәсіби қызметін жүргізу бәсекеге қабілетті маман болу
4-тоқсан		
	Бисердің пайда болу тарихы	10.1.4.1 тактильді қабылдау арқылы болашақ өнімді жасауға арналған материалдар мен құралдарды (моншақтар мен бисер) білу
	Моншақ түрлері. Бисермен тоқу техникасы Жобамен жұмыс	10.1.4.2 екі өлшемді және үш өлшемді композициялар жасау үшін техникасын білу;
	Бұйымның эскизін әзірлеу технологиялық карта жасау	10.1.1.4 технологиялық карта жасау жұмыс істей білу, бұйымдар дайындауды жоспарлау
	Өнімнің өзіндік құнын, өзіндік құнын есептеу	10.1.4.4 кәсіби қызметін жүргізу бәсекеге қабілетті маман болу
	Материалды, құралдарды және жабдықты таңдау. Материалдар мен құралдарды дайындау	10.1.1.3 қажетті материалдарды саймандар мен жабдықтарды тәсілімен таңдау;
	Еңбек қауіпсіздігі ережелерімен танысу	10.1.4.3 тоқыма ілмегімен жұмыс барысында қауіпсіздік техникасы
	Шығармашылық жұмыстарды орындау. Безендіру. Декрациялау.	10.1.2.7 пайдаланылған идеяларды салыстыру негізінде өз жұмысы және басқалардың жұмысы бойынша өз ұсыныстарыңыз
	Өнімнің жарнамасын жасау өнімнің сапасын бағалау және өзін-өзі бағалау	10.1.2.6 техникалық терминдерді пайдалана отырып, өз жұмысының басқалардың жұмысын жасауға пайдаланылған әдістер мен талқылау және бағалау;
	Жұмысты презентациялау. Көрме ұйымдастыру	10.1.4.4 кәсіби қызметін жүргізу бәсекеге қабілетті маман болу

1 -тоқсан

2. Үй шаруашылық технологиясы	Асхананың керек-жарақтармен және құрал-жабдықтармен жабдықтарымен танысу. Азық-түлік өңдеу құралдары мен жабдықтарын таңдау	10.2.1.1 тағамдарды дайындау, ыдыстардың, аспаптар мен атауы мен қызметін білу; 10.2.1.2 тағамды өңдеуге жарнама арналған құралдар мен жабдықтарын бетінше таңдай білу
	Асхана және ас бөлмесінде санитарлық-гигиеналық талаптар. Құрал-жабдықтарды дұрыс қолдану қауіпсіздігі.	10.2.1.3 ас үй мен асханада гигиеналық талаптарды білу; 10.2.1.4 электр құралдарын пайдалану қауіпсіздігі, ыстық ыдыстардың, құралдарды, ыстық ыдыс пен суықты қауіпсіз пайдалану ережелерін сақтау; 10.2.1.5 бумен немесе қайнату күйік кезінде алғашқы көмек
	Шикізатты бастапқы механикалық өңдеу	10.2.2.1 сезу-көру тәсілі арқылы механикалық өңдеу тәсілдерін реттілігін білу;
	Өнімдерді жылумен өңдеу. Дайындамаларды жылумен өңдеу түрлері	10.2.2.3 өнімдерді (жемістер, балық) жылумен өңдеудің тәсілдерін білу;
	Термиялық өңдеудің негізгі әдістері. Термиялық өңдеудің қауіпсіздік техникасы ережелері.	10.2.2.2 шикізатты өңдеу кезінде құралдармен қауіпсіз пайдалану ережелерін сақтау; 10.2.2.4 сезу-қимыл-есту тәсілдерімен өнімдерді жылумен өңдеудің тәсілдерін орындай білу
	Пісіру технологиясы. Сэндвичтер мен жеңіл тағамдарды дайындау технологиясы.	10.2.3.1 рецепт бойынша тағамдарды дайындау технологиясының стандарттарын білу; 10.2.3.2 дайындамалар мен тағамдарды дайындау уақытының стандарттарын білу
	Жарма тағамдарының ассортименті мен технологиясы. Дәнді дақылдардан түрлі тағамдарды дайындау технологиясы.	10.2.3.3 қарапайым аспаздық қажет ететін түрлі тағамдарды дайындау технологиясы; 10.2.3.7 ыстық және суық тағамдарды дайындау рецептурасы бойынша дайындау

		технологиясын білу;
	Суық және ыстық сусындар технологиясы.	10.2.3.7 ыстық және суық тағамдардың рецептурасы бойынша дайындау технологиясын білу; 10.2.3.20 пайдаланылған ингредиенттерді салыстыру негізінде өз жұмысының басқалардың жұмысын жақсарту бойынша өз ұсыныстарын ұсыну
2-тоқсан		
	Жартылай фабрикаттардан тағамдарды дайындау технологиясы	10.2.3.5 жартылай фабрикаттардан тағамдар мен аспаздық өнімдерді өндірудің рецептурасы мен технологиясын, оның ішінде өзара үйлесімділігі мен өзара алмасу қабілетін білу; 10.2.3.3 қарапайым аспаздық тағамдар қажет ететін түрлі тағамдардың өнімдерді дайындау технологиясын білу; 10.2.3.4 бастапқы тамақ өнімдерінің сапасы мен балғындық деңгейін білу; 10.2.3.8 тағамдарға сәйкес құралдар мен құрылғылар таңдау;
	Қамыр түрлерінің жіктелуі. Қамырды дайындау әдістері	10.2.3.4 бастапқы тамақ өнімдерінің сапасы мен балғындық деңгейін білу; 10.2.3.5 жартылай фабрикаттардан тағамдар мен аспаздық өнімдерді өндірудің рецептурасы мен технологиясын, оның ішінде өзара үйлесімділігі мен өзара алмасу қабілетін білу;
	Ашытқы қамырын дайындау технологиясы. Жаңа қамырды дайындау технологиясы.	10.2.3.8 тағамдарға сәйкес құралдар мен құрылғылар таңдау; 10.2.3.1 рецепт бойынша тағамдарды дайындау технологиясының стандарттарын білу; 10.2.3.9 ұлттық тағамдардың дайындау технологиясының ерекшеліктерін білу;

	Тәттілер. Үгілгіш қамыр. Тоқаштар қамыры	10.2.3.1 рецепт бойынша та... технологиясының стандарт 10.2.3.12 өз жұмысын талда... бақылау, қателіктерді уақт... және жою; 10.2.3.6 санитарлық-гигиен... ережелерді, жұмыс орнын... аспаздың сыртқы түрін, же... азық-түлікті сақтау ережел 10.2.3.7 ыстық және суық т... рецептурасы бойынша дай... технологиясын білу;
3-тоқсан		
	Бірінші тағамның жіктелуі және ассортименті. Бірінші тағамды дайындау технологиясы. Сорпа, борщ, тұздық және кеспе.	10.2.3.13 анықтамалықтар... әдебиеттерден қажетті ақп 10.2.3.20 пайдаланылған ид... салыстыру негізінде өз жұ... басқалардың жұмысын жа... бойынша өз ұсыныстарын 10.2.3.1 рецепт бойынша та... технологиясының стандарт 10.2.3.9 ұлттық тағамдарды... технологиясының ерекшел 10.2.3.8 тағамдарға сәйкес... құралдар мен құрылғылар... таңдау; 10.2.3.11 орама бойынша өн... және сақтау мерзімін бағал 10.2.3.15 топтарда бірлескен... ұйымдастырудың әртүрлі т... қолдану; 10.2.2.2 сезу-қимыл-есту тә... өнімдерді жылумен өңдеуд... тәсілдерін орындай білу
	Екінші тағамның жіктелуі және ассортименті. Рецепт бойынша екінші	10.2.3.13 анықтамалықтар... әдебиеттерден қажетті ақп

	тағамды дайындау технологиясы.	10.2.3.1 рецепт бойынша тағамды дайындау технологиясының стандарттарын меңгеру;
		10.2.3.9 ұлттық тағамдардың дайындалу технологиясының ерекшеліктерін меңгеру;
		10.2.3.19 техникалық терминдерді пайдалана отырып, өз жұмыс орындарында басқалардың жұмысын жаңашарлауға пайдаланылған әдістер мен тәсілдерді талқылау және бағалау;
		10.2.3.8 тағамдарға сәйкес құралдар мен құрылғылар таңдау;
		10.2.3.11 орама бойынша өнімдерді сақтау және сақтау мерзімін бағалау;
		10.2.3.10 өнімнің жапсырмаларын ақпаратты түсіну және олардың жарамдылығын бағалау;
		10.2.3.14 топтарда және уақытша командаларда жұмыс істей білу;
		10.2.3.15 топтарда бірлескен жұмыс ұйымдастырудың әртүрлі тәсілдерін қолдану;
		10.2.2.2 сезу-қимыл-есту тәсілдерін орындай білу;
		10.2.2.4 сезу-қимыл-есту тәсілдерін орындай білу;
4-тоқсан		
	Салаттардың түрлері. Қарапайым салаттар дайындау технологиясы.	10.2.3.19 техникалық терминдерді пайдалана отырып, өз жұмыс орындарында басқалардың жұмысын жаңашарлауға пайдаланылған әдістер мен тәсілдерді талқылау және бағалау;
		10.2.3.8 тағамдарға сәйкес құралдар мен құрылғылар таңдау;

		10.2.3.5 жартылай фабрикаттар мен тағамдар мен аспаздық өнімдерді өндірудің рецептурасы мен технологиясын, оның ішінде үйлесімділігі мен өзара алмасу қабілетін білу;
	Жылы салаттар дайындау технологиясы	10.2.3.9 ұлттық тағамдардың технологиясының ерекшеліктерін білу; 10.2.3.1 рецепт бойынша тағамдарды технологиясының стандарттарына сәйкестендіріп жасау; 10.2.3.16 дайын тағамдардың сапасын рәсімдей білу; 10.2.3.17 тамақ өнімдерімен арналған құрылғылар мен жабдықты қолдана білу
	Жеміс салаттарын дайындау технологиясы	10.2.3.10 өнімнің жапсырмаларын ақпаратты түсіну және олардың жарамдылығын бағалау; 10.2.3.12 өз жұмысын талдау, бақылау, қателіктерді уақтылы және жою; 10.2.3.16 дайын тағамдардың сапасын рәсімдей білу; 10.2.3.17 тамақ өнімдерімен арналған құрылғылар мен жабдықты қолдана білу
	Өнімдерді таңдау және тағамдарды дайындау бойынша практикалық жұмыс	10.2.3.18 алған білімдерін, жиналған қызмет тәжірибесін қолдану; 10.2.3.11 орама бойынша өнімдерді және сақтау мерзімін бағалау; 10.2.3.10 өнімнің жапсырмаларын ақпаратты түсіну және олардың жарамдылығын бағалау; 10.2.3.12 өз жұмысын талдау, бақылау, қателіктерді уақтылы және жою; 10.2.3.13 анықтамалықтар мен

		әдебиеттерден қажетті ақпаратты табу; 10.2.3.14 топтарда және уақытша командаларда жұмыс істей білу; 10.2.3.15 топтарда бірлескен жұмыс ұйымдастырудың әртүрлі тәсілдерін қолдану; 10.2.3.16 дайын тағамдарды тағам рәсімдей білу;
1-тоқсан		
3. Ағаш шеберлік ісі	Ағаш ұстасы мамандығы туралы әңгіме. Жұмсақ ағаштың қасиеттері. Қатты ағаштың қасиеттері. Ағаш түрлері.	10.3.1.2 ағаш-жиһаз өндірісін біліктілік сипаттамаларын білу; 10.3.1.7 ағаш түрлерін сыныпта топтарға бөлу туралы түсінік білу; 10.3.1.3 ағаш өңдеу өндірісін қолданылатын ресурстардың технологиялар туралы түсінік білу; 10.3.1.4 ағаштың негізгі қасиеттерін ажырата білу, ылғалдылық анықтау; 10.3.1.1 ҚР халық шаруашылығының сүректің ерекшеліктерін түсіндіретін бетінше анықтау;
	Ағашты өнеркәсіптік қолдану. Қылқан жапырақты және жапырақты түрлер	10.3.1.7 ағаш түрлерін сыныпта топтарға бөлу туралы түсінік білу; 10.3.1.8 өнеркәсіптік қолдану анықтау; 10.3.1.1 ҚР халық шаруашылығының сүректің ерекшеліктерін түсіндіретін бетінше анықтау; 10.3.1.3 ағаш өңдеу өндірісін қолданылатын ресурстардың технологиялар туралы түсінік білу;
	Ағашты сақтау әдістері. Ағашты табиғи және жасанды кептіру	10.3.1.4 ағаштың негізгі қасиеттерін ажырата білу, ылғалдылық анықтау;

		10.3.1.7 ағаш түрлерін сыныптастыру топтарға бөлу туралы түсінік; 10.3.1.5 ағаштың сығылу, соғылу, соғығысу беріктігінің шегі туралы түсінік болу; 10.3.1.6 ағаш ақауларынан анықтау айырмашылықтарды анықтау;
	Құралдар мен жабдықтардың түрлері. Таңбалау құралын пайдалану ережесі мен тәсілдері. Қашаумен, қашаумен және қияқпен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы	10.3.1.10 ағашты талшықтау, кесу жұмыстарын орындау құралдарды ажырату; 10.3.1.11 мақсаты бойынша саймандардың түрлерін, нөлше өлшемдерін таңдау және анықтау; 10.3.1.12 қол фрезерлік және машинаның құрылысы; 10.3.1.13 ағаш өңдеу станоктарының құрылысы, қолдану саласы туралы түсінікке ие болу 10.3.4.9 еңбек гигиенасының санитарияның және жұмыс орны гигиенасының негіздерін білу
	Сүргілеу құралы және оны қолдану. Планермен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы.	10.3.1.11 мақсаты бойынша саймандардың түрлерін, нөлше өлшемдерін таңдау және анықтау; 10.3.2.3 бейіндік сүргілеу тәсілімен көру тәсілімен меңгеру; 10.3.2.8 қол ұстасы және электрлендірілген құралдардың жұмыс істеу ережелерін сақтау
	Басқару үшін қолдану жоспарын дайындау. Планермен жоспарлау. Реттеу үшін сұрақтар сұхбат және сүргілеу	10.3.4.5 дайындамаларды бастапқы соңғы механикалық өңдеу; 10.3.2.3 бейіндік сүргілеу тәсілімен көру тәсілімен меңгеру;
2-тоқсан		
	Сүрек аралау, жалпы мәліметтер.	10.3.1.4 ағаштың негізгі қасиеттерін ажырата білу, ылғалдылық

	Ағаш кесу кезінде қолданылатын құралдар	анықтау; 10.3.1.6 ағаш ақауларынан а айырмашылықтарды анықтау; 10.3.1.7 ағаш түрлерін сыныптау топтарға бөлу туралы түсінік; 10.3.1.10 ағашты талшықтар кесу жұмыстарын орындау құралдарды ажырату;
	Бөлшектерді белгілеу және аралау. Ағашты талшықтардан кесу. талшықтар бойымен ағашты илеу	10.3.2.2 жанасу-көру әдісін қолданып отырып, әртүрлі тіс формалары араларын аралау; 10.3.1.10 ағашты талшықтар кесу жұмыстарын орындау құралдарды ажырату; 10.3.2.8 қол ұстасы және электрлендірілген құралдар жұмыс істеу ережелерін сақтау;
	Аралау тәсілдері және жұмыс тәртібі. Рамка жасау	10.3.2.1 ағашты кесу тактильдік әдіс негізінде әртүрлі тәсілдерді орындау; 10.3.2.2 жанасу-көру әдісін қолданып отырып, әртүрлі тіс формалары араларын аралау; 10.3.2.4 жолақ қосылымдарын жасау; 10.3.1.10 ағашты талшықтар кесу жұмыстарын орындау құралдарды ажырату; 10.3.2.8 қол ұстасы және электрлендірілген құралдар жұмыс істеу ережелерін сақтау; 10.3.2.5 сезу-көру тәсілімен талшық машинасын қолдана отырып, талшық және тегістеу терісімен жұмыс істеу; 10.3.3.4 еңбегінің нәтижелерін бақылау қызығушылық таныту;
	Жақтау бөлшектері үшін материалды	10.3.1.11 мақсаты бойынша

	таңдау. Бөлшектерді қосу тәсілдері және оларды қолдану	саймандардың түрлерін, нөлше-өлшемдерін таңдау және анықтау; 10.3.1.10 ағашты талшықтау, кесу жұмыстарын орындау, құралдарды ажырату; 10.3.4.4 өз еңбегінің нәтижесін қызығушылық таныту;; 10.3.4.5 дайындамаларды бұрау, соңғы механикалық өңдеу; 10.3.4.1 жиһаз дизайны туралы мәлімет алу 10.3.4.2 жиһазды мақсаты, пайдалануы, өндірістік көрсеткіш бойынша анықтау; 10.3.4.3 ағаш өңдеу кәсіпорнының ерекшеліктерін білу; 10.3.4.6 сурет жақтауының құрастыруды орындау; 10.3.2.8 қол ұстасы және электрлендірілген құралдардың жұмыс істеу ережелерін сақтау
3-тоқсан		
	Сөре жасау бойынша жұмыс жоспары. Материалды таңдау. Бөлшектердің контурларын белгілеу	10.3.2.6 бөлшектерді желімдеу техникасын білу; 10.3.2.7 желіммен жұмыс істеу қауіпсіздік шаралары бойынша ұсынымдарды орындау; 10.3.4.9 еңбек гигиенасының санитарияның және жұмыс орны гигиенасының негіздерін білу
	Көркем безендірудің түрлері. Көркем өңдеуде қолданылатын тәсілдер мен ережелер	10.3.3.1 көркем жиһаз түрлерін білу 10.3.3.2 жиһазды әртүрлі тәсілдермен безендіру техникасын білу; 10.3.3.3 қағаз, шайыр, синтепон және пластикпен қаптау тәсілдерін білу

		меңгеру; 10.3.4.7 штаттық жұмыс орындарында өндірістік практикадан өту; 10.3.4.8 ҚР Еңбек кодексі туралы заңнамаға ие болу;
	Дайындамаларда материалды таңдау және бұrandаны орындау	10.3.1.11 мақсаты бойынша саймандардың түрлерін, нысаналы өлшемдерін таңдау және анықтау; 10.3.4.5 дайындамаларды бағалау, соңғы механикалық өңдеуді жүзеге асыру; 10.3.2.8 қол ұстасы және электрлендірілген құралдармен жұмыс істеу ережелерін сақтау;
	Токарлық станоктар туралы жалпы мәліметтер. Токарлық станоктың мақсаты және өнеркәсіптік қолданылуы.	10.3.1.3 ағаш өңдеу өндірісін қолданылатын ресурстардың технологиялар туралы түсініктерін анықтау; 10.3.1.8 өнеркәсіптік қолдану анықтау; 10.3.1.13 ағаш өңдеу станоктың құрылысы, қолдану саласы туралы түсінікке ие болу
	Токарлық станоктың тораптары және олардың мақсаты. Токарлық станокта қауіпсіз жұмыс істеу ережелері	10.3.2.2 жанасу-көру әдісін қолданып отырып, әртүрлі тіс формалары араларын аралау; 10.3.2.3 бейіндік сүргілеу тәсілімен көру тәсілімен меңгеру; 10.3.1.13 ағаш өңдеу станоктың құрылысы, қолдану саласы туралы түсінікке ие болу 10.3.4.10 өндірістегі өрт және қауіпсіздігі талаптарын орындау
	Материалды жұмысқа дайындау. Токарлық станокта жаттығу. Токарлық станокта бұйымдар жасау.	10.3.2.3 бейіндік сүргілеу тәсілімен көру тәсілімен меңгеру; 10.3.1.11 мақсаты бойынша саймандардың түрлерін, нысаналы өлшемдерін таңдау және анықтау;

		10.3.1.12 қол фрезерлік жән машинасының құрылғысы 10.3.2.8 қол ұстасы және электрлендірілген құралда жұмыс істеу ережелерін са
4-тоқсан		
	Сөре жасау бойынша жұмыс жоспары. Материалды таңдау. Бөлшектердің контурларын белгілеу.	10.3.4.1 жиһаз дизайны тур ие болу 10.3.4.2 жиһазды мақсаты, пайдалануы, өндірістік көр бойынша анықтау; 10.3.4.3 ағаш өңдеу кәсіпор ерекшеліктерін білу; 10.3.4.4 өз еңбегінің нәтиже қызығушылық таныту;; 10.3.4.5 дайындамаларды б соңғы механикалық өңдеу, 10.3.1.11 мақсаты бойынша саймандардың түрлерін, н өлшемдерін таңдау және а
	Бөлшектерді үйлестіру. Тақталар мен бүйір қабырғалардың алдыңғы жиектерін жоспарлау.	10.3.1.13 ағаш өңдеу станок құрылысы, қолдану саласы туралы түсінікке ие болу 10.3.2.1 ағашты кесу тактил әдіс негізінде әртүрлі тәсіл орындау; 10.3.1.10 ағашты талшықта кесу жұмыстарын орындау құралдарды ажырату; 10.3.2.2 жанасу-көру әдісін отырып, әртүрлі тіс формал араларын аралау; 10.3.2.3 бейіндік сүргілеу тә көру тәсілімен меңгеру;.
	Бөлшектердің алдыңғы жиектерін қаптау.	10.3.2.5 сезу-көру тәсілімен

	Бүйір қабырғалардағы тесіктердің орталықтарын белгілеу	машинасын қолдана отырып және тегістеу терісімен жұмыс жасау; 10.3.3.3 қағаз, шайыр, синтез және пластикпен қаптау тапсырмасын орындау және меңгеру; 10.3.2.8 қол ұстасы және электрлендірілген құралдарды жұмыс істеу ережелерін сақтау;
	Сөренің барлық бөлшектерін құрастыру.	10.3.1.11 мақсаты бойынша саймандардың түрлерін, нөлшемі мен өлшемдерін таңдау және анықтау; 10.3.1.9 оқшаулау және майлау материалдарының қасиеттерін білу;
	Тегістеу, балғамен, желіммен және лакпен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы.	10.3.2.6 бөлшектерді желімдеу техникасын білу 10.3.2.7 желіммен жұмыс істеу қауіпсіздік шаралары бойынша ұсынымдарды орындау; қоспа және электрлендірілген құралдарды қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау;
	Сөрені желімге, шегелерге және бұрандаларға құрастыру.	10.3.4.1 жиһаз дизайны туралы ақпарат беру; 10.3.3.4 еңбегінің нәтижелерін бағалау және қызығушылық таныту; 10.3.3.5 орындалған жұмысты бағалау және талдау жасау
	Сөрені лакпен жабу.	10.3.2.7 желіммен жұмыс істеу қауіпсіздік шаралары бойынша ұсынымдарды орындау; қоспа және электрлендірілген құралдарды қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін сақтау;

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

31-қосымша

Көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1 тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың денсаулығын нығайту, дене дамуын түзету, жан-жақты дамыту арқылы еңбек қызметіне дайындау және баулу.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) негізгі дене қасиеттерін дамыту және ағзаның функционалдық мүмкіндіктерін арттыру;

2) қимыл-қозғалыс мәдениетін қалыптастыру, қимыл-қозғалыстар тәжірибесін жалпыдамытушылық және түзетушілік бағыттағы дене жаттығуларымен, базалық спорт түрлерінің техникалық қимылдарымен және тәсілдерімен байыту;

3) дене тәрбиесі мен спорт туралы, олардың тарихы мен бүгінгі күнгі дамуы, салауатты өмір салтын қалыптастырудағы рөлі жайлы білімдерін қалыптастыру;

4) денешынықтыру-сауықтыру және спорттық-сауықтыру шараларының дағдылары мен ептілігіне, өздігінен дене шынықтыру

жаттығуларын жасауға, үйрету;

5) тұлғалық оң қасиеттерге, оқу және жарыс шараларында ұжымдық қарым-қатынас пен ынтымақтастыққа тәрбиелеу.

4. Түзете- дамыту міндеттері:

1) оқыту барысында қалдық көру қабілетін қорғау және дамыту;

2) көрмейтін оқушылардың кеңістікте бағдарлау дағдыларын дамыту;

3) денешынықтыру-сауықтыру іс-әрекетіндегі қабілеттер мен дағдыларға үйрету кезінде сақталған талдағыштарын дамыту және қолдану;

4) көру түйсігін: түсін, түрін, қимылын (алыстауы, жақындауы) ажырату, салыстыру, жалпылау операцияларын дамыту;

5) көздің қозғалыс функциясын дамыту;

6) көздің бұлшықтық жүйесін нығайту;

7) көру қабілетінің депривациясынан болатын кемшіліктерді түзеу;

8) көрмейтін және нашар көретін оқушылардың қимыл-қозғалыстарының бөгеліп қалушылығы мен шектелуін түзеу;

9) бұлшық-буындық сезімінің түзеу-компенсаторлық дамуы және жетілдірілуі;

10) жүрек-қантамыр жүйесінің функцияларын белсендіру;

11) тірек-қозғалысаппаратын жақсарту және нығайту;

12) жалпыдамыту және жалпынығайту жаттығуларын орындау барысында үйлестірушілік қабілеті мен қимыл-қозғалыстарының келісімін түзеу және жетілдіру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Көрмейтін және нашар көретін оқушылардың бейімдеушілік дене тәрбиесінің өзіндік ерекшеліктері бар, олар тек көру қабілетінің бұзылуымен ғана емес, сонымен бірге физикалық және психикалық дамуының екіншілік қосымша ауытқуларының болуымен байланысты келеді. Көру қабілетінің бұзылымдары бар оқушылар барлық жастық топтарда денелік даму деңгейі бойынша нормадан артта қалады, қимыл-қозғалыстық белсенділігінің шектелуі орын алады, соның нәтижесінде көрмейтін және нашар көретіндердің дене дамуында ғана емес, басқа да бірқатар қосымша екіншілік ауытқулары пайда болады: танымдық үдерістері нашарлап (қабылдауы, елестетуі, көрнекі-бейнелік ойлауы), қимыл-қозғалыстық функциялары мен қасиеттері едәуір төмендейді.

6. Көру қабілетінен біршама немесе толық айырылғанда қозғалыс үйлесімділігі, төзімділігі, жылдамдығы және қимыл ырғағы бұзылады (нормадан қалуы 53% құрайды). Аздаған дәрежеде (8-12%) бұлшық ет күші мен күш-жылдамдық қасиеттері көрсеткіштерінің артта қалуы байқалады.

7. Оқыту құндылықтық-бағдарлық, тұлғалық-бағдарлық, іс-әрекеттік, жеке және сараланушылық, қатынастық тәсілдері негізінде жүзеге асырылады. 8. Оқытудағы құндылықтық-бағдарлық тәсіл – оқу ісін ұйымдастыру мен орындауды, нәтижелерін алу мен қолдануды жалпыадамзаттық құндылықтар, "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына негізделген құндылықтар, атап айтқанда, қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік, сыйластық, ынтымақтастық, еңбекқорлық пен шығармашылық, айқындық, өмірлік білім алу, позициясынан жүргізу тәсілі.

9. Тұлғалық-бағдарлық тәсілді жүзеге асырудағы педагогтың міндеті –әрбір оқушыға өзінің дене мүмкіндіктерін түсіне білуге көмектесу, олардың дамуына жағдайлар жасау, көру мүмкіндіктері мен жанамалы кемістіктерін ескере отырып, денсаулықтарының сақталуы мен нығаюына ықпал жасау.

10. Іс-әрекеттік тәсіл қағидасы ынтымақтастық пен өзара түсінушіліктен бастау алатын, мұғалім мен оқушылардың біріккен іс-әрекетіне негізделеді, бұл көру қабілеті бұзылған оқушылардың қозғалыс белсенділігін ынталандыру жүйесімен қамтамасыз етіледі.

11. Жеке және сараланған тәсіл білім алушылардың дене дайындығын,

психикалық жағдайы мен сенсорлық мүмкіндіктерін ескере отырып, дене белсенділігін реттеуді көздейді.

12. Орталық көру қабілетінің бұзылым өткірлігінің түрлі дәрежесіне қарай оқушылар оқу материалын қабылдаудың әр-түрлі тәсілдерін қолданады:

1) нашар көретіндер заттарды, құбылыстар мен қимылдарды көру арқылы қабылдап, үлкен кеңістікте бағдарлай алады;

2) көру қабілетінің ауыр бұзылымдары бар оқушылар, қалдық көру қабілеті болған жағдайда ғана, материалды қабылдаудың сезіп-көру немесе көріп-сезіну тәсілдерін қолдана алады;

3) жаппай көрмейтін дер айналасындағы қоршаған ортаны сезіну-қозғалу-есту тәсілі арқылы қабылдайды.

13. Медициналық комиссиядан өткеннен кейін көру қабілетінің бұзылымдары бар оқушыларды диагноздары мен дене жүктемесін бөлу бойынша екі топқа бөледі:

1) I топқа тұқым қуалайтын тапеторетиналдық дистрофиялар, тұқым қуалайтын көру жүйкесінің атрофиялары; көздің мүйізгек қабығының лайлануы; көз алмасының атрофиясы, субатрофиясы; үдемейтін кератоконус; клиникалық рефракцияның гиперметропикалық түрі; көз торы қабыну ауруларының салдары жатады;

2) II топқа, дене дамуы төмен, қандай да болмасын созылмалы аурудан әлсіреген, тірек-қозғалыс аппаратының кемістігі бар оқушылар қабылданады. Ондай аураларға өтелмелі глаукома; жоғары асқынған алыстан көрмеушілік; көру жүйкесінің атрофиясы; макулдистрофия (геморрагиялар мен көз торының қабатталуына бейімделусіз); диабеттік, гипертониялық ангиопатия; туа біте асқынған катаракта; афакия жатады. Бұл топтағы барлық жастағы балаларға ортақ дене мен ағзаға түсетін жүктемесін шектеуді талап ететін қарсы көрсеткіштері қойылады.

14. Дене жүктемелеріне қарсы көрсеткіштері бар көз ауруларына жататындар:

1) көз торының қабатталуы(екі жылдан астам уақытта ота жасатқандар);

2) көз бұршағының шығуы немесе ішкі шығуы;

3) кератопротездеуден кейінгі жағдайлар;

4) көздің мүйізгек қабығының жұқарған сүйелі барлар;

5) асқынғанкератоконус;

6) шынытәріздес денеге қан құйылғанның зардаптары;

7) жоғары тұрғыда асқынған алыстан көрмеушілікжағдайындағы шынытәріздес дененің қабатталуы;

8) геморрагияларға қарай көз торыныңдистрофиясы;

9) өтелмесізглаукома;

10) тамырлы генездегі көру жүйкесінің атрофиясы.

15. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнін оқыту барысында, мынандай жаттығулар тобы бөлінеді:

1) нашар көретін оқушылар үшін: орындау барысында көру талдамасы жетекші болатын жаттығулар; есту талдамасы жетекші болатын жаттығулар; қозғалыс талдамасы жетекші болатын жаттығулар;

2) көрмейтін оқушылар үшін: қозғалыс талдамасы жетекші болатын жаттығулар; есту (және вестибулярлық) талдамаласы жетекші болатын жаттығулар.

16. Оқытудың қатынастық тәсілі – бұл екі немесе одан көп адамдардың тілдік қатынас барысында ақпарат беруі мен хабарлауы, білімдерімен, дағдыларымен, қабілеттерімен алмасулары. Көру қабілетінің бұзылымдары бар оқушылар үшін ең әдеттегі тәсіл - сөз әдісі болып

табылады: әңгімелесу, суреттеу, түсіндіру, нұсқау беру, ескерту, қателерін түзеу, жөн сілтеу, команда беру, ауызша баға беру.

17. Көрмейтін және нашар көретіндерді оқытуда көрнекілік әдістері ерекше орын алады. Көрнекі ақпарат құралдарына қойылатын талаптар -заттардың үлкен көлемі, түстерінің қанықтығы мен кереғарлығы. Көрнекі құралдарды дайындаған кезде көбінесе қызыл, сары, жасыл, қызғылт-сары түстер қолданылады. Көрнекінің міндетті түрде сөздік суретемесі болуы керек, бұл заттың бұрмаланып ұғынуына жол бермейді, сонымен бірге оқушының ойлау әрекетін белсендетуге көмегін тигізеді.

18. Көру қабілеті зақымдалған білім алушыларды қозғалыс әрекеттерін дамытуда қолданылады:

1) түрлі дене тұрысы мен қимылдардың бедерлік бейнелері бар альбомдар;

2) көрнекі құралдар;

3) бейімдеушілік спорттық құрал-жабдықтар (дәстүрлі емес спорттық құрал-жабдықтарға дыбыстық доптар, шулы музыкалық аспаптар, тактильдік жүгіру жолдары, спорт залына кіретін есіктің жанындағы "құс");

4) гимнастикалық кілемшелер;

5) гимнастикалық таяқтар;

6) құрсаулар;

7) секіргіштер.

19. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәні біріктірілген болып табылады, оның ішіне бірнеше жалпы білімдік және түзету пәндеріне қатысты білімдерді қамтиды: "Өзін өзі тану", "Биология (анатомия және физиология)", "Математика", "Әдебиет", "Тіл дамуы жетіспеушіліктерін түзеу", "Мимика және пантомимика", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау", "Түзеу ырғағы", "Қалдық көру қабілетін сақтау және дамыту".

3-тарау. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

20. "Бейімдеушілік дене шынықтыру" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5 сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;
- 2) 6 сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;
- 3) 7 сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;
- 4) 8 сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;
- 5) 9 сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;
- 6) 10 сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

21. Ішкі топтар жұмысы арнайы сабақтармен ғана шектелмейді. Пәннің өзіндік өзгешелігіне байланысты сабақтардың барлық жүйесін екі кезеңге бөледі:

1) дайындық кезең (I тоқсан) – бұл жүрек-қантамыр және тыныс алу жүйелерін дене жаттығуларына біртіндеп дайындау, дене шынықтыру сабақтарының қажеттілігіне тәрбиелеу, әр баланың жекелік ерекшеліктерін зерделеу, дұрыс тыныс алуға үйрету;

2) негізгі кезең (II – IV тоқсан) – қимыл-қозғалыс қабілеттері мен дағдыларын меңгеру.

22. Ішкі топтар сабақтарын төмендегідей реттілікпен ұйымдастырады:

1) I тоқсанда дайындық бөлімі (20 минут): сапқа тұрғызу ЖҚЖ (жүрек қағыс жиілігі), көңіл-күйін сұрау, сабақ мазмұнымен танысу, тыныс алу және жалпыдаму жаттығулары. Негізгі бөлім (15 минут): бағдарлама түрін зерделеу, сабақтың 25 – 32-і минуттарындағы қимылдық ойындар (ойын ұзақтығы – 3 – 7 минут), ойынды өткізгеннен кейін – баяу жүріс және отырып демалу – 1 минуттан кем емес. Қорытынды бөлім (10 минут) денелік жүктеменің азайтылуын ескереді, жүрек-қантамыр және тыныс алу жүйелерін қалыпқа келтіреді, бастапқы жеңіл күйін болдырады,

шаршауды басу, сабақтың негізгі бөлімінде қалыптастырылған дағдыларын бекіту, оқушылардың одан арғы күн тәртібіне өтуі. Бұл тапсырмалар көз жаттығулары, босаңсу, тыныс алу жаттығулары, ырғақтық және би қимылдары, баяу жүріс қарқыны, аз қарқындық ойындар, зейін тапсырмалары арқылы орындалады.

2) II тоқсаннан бастап сабақ бөлімдерінің ұзақтығы өзгереді: дайындық бөлім– 10–15 минут, негізгі бөлім– 15–20 минут, қорытынды бөлім– 5-10 минут.

23. Бағдарлама мазмұны 6 бөлімді қамтиды:

1) "Бейімделген дене шынықтыру білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру" бөлімі;

2) "Сауықтыру гимнастикасы" бөлімі;

3) "Қимыл-қозғалыс ойындары" бөлімі.

4) "Ұлттық және зерделік ойындар" бөлімі;

5) "Жеңіл атлетика" бөлімі; .

6) "Спорт ойындары" бөлімі.

24. "Бейімделген дене шынықтыру білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы;

2) жеке гигиена және күн тәртібі.

25. "Сауықтыру гимнастикасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дене мүсінін қалыптастыру жаттығулары;

- 2) қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту жаттығулары;
- 3) тыныс алу жаттығулары;
- 4) өрмелеп шығу, асып өту;
- 5) заттармен жаттығулар.

26. "Қимыл-қозғалыс ойындары" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) кеңістікте бағдарын дамыту ойындары;
- 2) тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары;
- 3) естіп бағдарлау ойындары;
- 4) кедергілерді жеңу ойындары;
- 5) тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары.

27. "Ұлттық және зерделік ойындар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тоғыз құмалақ;
- 2) асық;
- 3) дойбы;
- 4) шахмат.

28. "Жеңіл атлетика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жүру;
- 2) жүгіру;

3) лақтыру;

4) секіру.

29. "Спорт ойындары" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) волейбол;

2) баскетбол;

3) голбол;

4) футбол.

30. 5-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Бейімделген дене шынықтыру білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру": бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы; жеке гигиена және күн тәртібі.

2) "Сауықтыру гимнастикасы": дене мүсінін қалыптастыруға арналған жаттығулар; тепе-теңдік және қимылдарды үйлестіру жаттығулары, тыныс алу жаттығулары; өрмелеу және өрмелеп асып түсу; заттармен жаттығулар. Сапқа тұрғызу және қайта түзу. Саптық командаларды орындау; бастың, қолдардың, дененің, аяқтардың негізгі қалыптары мен қимылдары (заттарсыз және заттармен); әр түрлі бастапқы қалыпта тыныс алуды түзету жаттығулары; жүру және жүгіру кезінде тыныс алу жаттығулары; кіші және үлкен доптармен жалпы және ұсақ моториканы дамыту жаттығулары;

3) "Қимыл-қозғалыс ойындары": кеңістікте бағдарын дамыту ойындары; тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары; естіп бағдарлау ойындары; кедергілерді жеңу ойындары; тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары;

4) "Ұлттық және зерделік ойындар": "Тоғыз құмалақ" ойынының

ережесі; "Асық" ойынының ережелері; "Дойбы" ойынының ережелері;

5) "Жеңіл атлетика": жүру, еркін жүгіріс, аяқтың ұшымен жүгіру; қолдарын түрлі күйде ұстап жүру, бағдар бойынша жүру, дыбыс сигналы бойынша жүру, дыбыс сигналына қарай жүру; сызық бойымен жүру, сапта бір бірлеп жүру, екіден қол ұстасып жүру, ара-қашықтық пен екпінін сақтап (мұғалімнің шапалағы бойынша, мұғалімнің көрсетуі бойынша жылан жолымен ирелеңдеп жүру;

6) Спорт ойындары. "Волейбол" ойынының шығу теориясы; "Баскетбол" ойынының шығу тегі туралы теория; "Голбол" ойынының шығу теориясы; "Футбол" ойынының шығу тегі туралы теория.

31. 6-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Бейімделген дене шынықтыру білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру": бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы; жеке гигиена және күн тәртібі.

2) "Сауықтыру гимнастикасы": дене мүсінін қалыптастыруға арналған жаттығулар; тепе-теңдік және қимылдарды үйлестіру жаттығулары, тыныс алу жаттығулары; өрмелеу және өрмелеп асып түсу; заттармен жаттығулар. Сапқа тұрғызу және қайта түзу. Саптық командаларды орындау; бастың, қолдардың, дененің, аяқтардың негізгі қалыптары мен қимылдары (заттарсыз және заттармен); әр түрлі бастапқы қалыпта тыныс алуды түзету жаттығулары; жүру және жүгіру кезінде тыныс алу жаттығулары; кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен және басқа заттармен жалпы және ұсақ моториканы дамыту жаттығулары; қимылдардың дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған қимылдарды үйлестіруді дамыту жаттығулары; гимнастикалық қабырғаға жоғары өрмелеу, асып түсу және төмен өрмелеу жаттығулары, кедергі астымен жорғалап, оның үстінен қолмен ұстап, асып түсу, гимнастикалық орындық үстінен асып түсу;

3) "Қимыл-қозғалыс ойындары": кеңістікте бағдарын дамыту ойындары; тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары; естіп

бағдарлау ойындары; кедергілерді жеңу ойындары; тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары;

4) "Ұлттық және зерделік ойындар": "Тоғыз құмалақ" ойынының ережесі; "Асық" ойынының ережелері; "Дойбы" ойынының ережелері;

5) "Жеңіл атлетика": жүру, еркін жүгіріс, аяқтың ұшымен жүгіру; қолдарын түрлі күйде ұстап жүру, бағдар бойынша жүру, дыбыс сигналы бойынша жүру, дыбыс сигналына қарай жүру; сызық бойымен жүру, сапта бір бірлеп жүру, екіден қол ұстасып жүру, ара-қашықтық пен екпінін сақтап (мұғалімнің шапалағы бойынша), мұғалімнің көрсетуі бойынша жылан жолымен ирелеңдеп жүру;

6) Спорт ойындары. "Волейбол" ойынының шығу теориясы; "Баскетбол" ойынының шығу тегі туралы теория; "Голбол" ойынының шығу теориясы; "Футбол" ойынының шығу тегі туралы теория.

32. 7-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Бейімделген дене шынықтыру білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру": бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы; жеке гигиена және күн тәртібі.

2) "Сауықтыру гимнастикасы": дене мүсінін қалыптастыруға арналған жаттығулар; тепе-теңдік және қимылдарды үйлестіру жаттығулары, тыныс алу жаттығулары; өрмелеу және өрмелеп асып түсу; заттармен жаттығулар. Сапқа тұрғызу және қайта түзу. Саптық командаларды орындау; бастың, қолдардың, дененің, аяқтардың негізгі қалыптары мен қимылдары (заттарсыз және заттармен); әр түрлі бастапқы қалыпта тыныс алуды түзету жаттығулары; жүру және жүгіру кезінде тыныс алу жаттығулары; кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен және басқа заттармен жалпы және ұсақ моториканы дамыту жаттығулары; қимылдардың дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған қимылдарды үйлестіруді дамыту жаттығулары; гимнастикалық қабырғаға жоғары өрмелеу, асып түсу және төмен өрмелеу жаттығулары, кедергі астымен жорғалап, оның үстінен қолмен ұстап, асып

түсу, гимнастикалық орындық үстінен асып түсу; психикалық іс-әрекетін адаптивті дене шынықтыру құралдары арқылы түзетуге бағытталған жаттығулар (қорқыныш, биіктіктен қорқу, күрделі қозғалыс жағдайлардағы мінез-құлықтың жеткіліксіздігі); қозғалыс дәйектілігі үшін сақталған талдағыштарды белсенді қолдану; визуалды-моторлы үйлестіруді, вестибулярлық аппаратты дамыту;

3) "Қимыл-қозғалыс ойындары": кеңістікте бағдарын дамыту ойындары; тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары; естіп бағдарлау ойындары; кедергілерді жеңу ойындары; тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары;

4) "Ұлттық және зерделік ойындар": тоғыз құмалақты ойнау техникасы; асықтармен ойнау техникасы; "дойбы" ойынның техникасы; шахмат ойынның ережелері;

5) "Жеңіл атлетика": жүру, еркін жүгіріс, аяқтың ұшымен жүгіру; қолдарын түрлі күйде ұстап жүру, бағдар бойынша жүру, дыбыс сигналы бойынша жүру, дыбыс сигналына қарай жүру; сызық бойымен жүру, сапта бір бірлеп жүру, екіден қол ұстасып жүру, ара-қашықтық пен екпінін сақтап (мұғалімнің шапалағы бойынша, мұғалімнің көрсетуі бойынша жылан жолымен ирелеңдеп жүру, жүру мен жүгіру кезектестіру; жеңіл жүгіріс;

6) Спорт ойындары. "Волейбол" ойынының техникасы; "Баскетбол" ойынының техникасы; "Голбол" ойынының техникасы; "Футбол" ойынының техникасы.

33. 8-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Бейімделген дене шынықтыру білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру": бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы; жеке гигиена және күн тәртібі.

2) "Сауықтыру гимнастикасы": дене мүсінін қалыптастыруға арналған жаттығулар; тепе-теңдік және қимылдарды үйлестіру жаттығулары, тыныс алу жаттығулары; өрмелеу және өрмелеп асып түсу; заттармен

жаттығулар. Сапқа тұрғызу және қайта түзу. Саптық командаларды орындау; бастың, қолдардың, дененің, аяқтардың негізгі қалыптары мен қимылдары (заттарсыз және заттармен); әр түрлі бастапқы қалыпта тыныс алуды түзету жаттығулары; жүру және жүгіру кезінде тыныс алу жаттығулары; кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен және басқа заттармен жалпы және ұсақ моториканы дамыту жаттығулары; қимылдардың дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған қимылдарды үйлестіруді дамыту жаттығулары; гимнастикалық қабырғаға жоғары өрмелеу, асып түсу және төмен өрмелеу жаттығулары, кедергі астымен жорғалап, оның үстінен қолмен ұстап, асып түсу, гимнастикалық орындық үстінен асып түсу; психикалық іс-әрекетін адаптивті дене шынықтыру құралдары арқылы түзетуге бағытталған жаттығулар (қорқыныш, биіктіктен қорқу, күрделі қозғалыс жағдайлардағы мінез-құлықтың жеткіліксіздігі); қозғалыс дәйектілігі үшін сақталған талдағыштарды белсенді қолдану; визуалды-моторлы үйлестіруді, вестибулярлық аппаратты дамыту;

3) "Қимыл-қозғалыс ойындары": кеңістікте бағдарын дамыту ойындары; тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары; естіп бағдарлау ойындары; кедергілерді жеңу ойындары; тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары;

4) "Ұлттық және зерделік ойындар": тоғыз құмалақты ойнау техникасы; асықтармен ойнау техникасы; "дойбы" ойынның техникасы; шахмат ойыны;

5) "Жеңіл атлетика": жүру, еркін жүгіріс, аяқтың ұшымен жүгіру; қолдарын түрлі күйде ұстап жүру, бағдар бойынша жүру, дыбыс сигналы бойынша жүру, дыбыс сигналына қарай жүру; сызық бойымен жүру, сапта бір бірлеп жүру, екіден қол ұстасып жүру, ара-қашықтық пен екпінін сақтап (мұғалімнің шапалағы бойынша, мұғалімнің көрсетуі бойынша жылан жолымен ирелеңдеп жүру, жүру мен жүгіру кезектестіру; жеңіл жүгіріс; жедел жүгіру, бір немесе екі аяқпен бір орнында тұрып және алға қарай секіру; екі аяқпен бір орында тұрып және алға, 90 және 180 градус бұрылыспен секіру; теннис добын нысанаға лақтыру;

6) Спорт ойындары. "Волейбол" ойынының элементтері; "Баскетбол" ойынының элементтері; "Голбол" ойынының элементтері; "Футбол"

ойынының элементтері.

34. 9-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Бейімделген дене шынықтыру білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру": бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы; жеке гигиена және күн тәртібі.

2) "Сауықтыру гимнастикасы": дене мүсінін қалыптастыруға арналған жаттығулар; тепе-теңдік және қимылдарды үйлестіру жаттығулары, тыныс алу жаттығулары; өрмелеу және өрмелеп асып түсу; заттармен жаттығулар. Сапқа тұрғызу және қайта түзу. Саптық командаларды орындау; бастың, қолдардың, дененің, аяқтардың негізгі қалыптары мен қимылдары (заттарсыз және заттармен); әр түрлі бастапқы қалыпта тыныс алуды түзету жаттығулары; жүру және жүгіру кезінде тыныс алу жаттығулары; кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен және басқа заттармен жалпы және ұсақ моториканы дамыту жаттығулары; қимылдардың дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған қимылдарды үйлестіруді дамыту жаттығулары; гимнастикалық қабырғаға жоғары өрмелеу, асып түсу және төмен өрмелеу жаттығулары, кедергі астымен жорғалап, оның үстінен қолмен ұстап, асып түсу, гимнастикалық орындық үстінен асып түсу; психикалық іс-әрекетін адаптивті дене шынықтыру құралдары арқылы түзетуге бағытталған жаттығулар (қорқыныш, биіктіктен қорқу, күрделі қозғалыс жағдайлардағы мінез-құлықтың жеткіліксіздігі); қозғалыс дәйектілігі үшін сақталған талдағыштарды белсенді қолдану; визуалды-моторлы үйлестіруді, вестибулярлық аппаратты дамыту;

3) "Қимыл-қозғалыс ойындары": кеңістікте бағдарын дамыту ойындары; тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары; естіп бағдарлау ойындары; кедергілерді жеңу ойындары; тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары;

4) "Ұлттық және зерделік ойындар": тоғыз құмалақты ойнау техникасы; асықтармен ойнау техникасы; "дойбы" ойынның техникасы; шахмат ойыны;

5) "Жеңіл атлетика": жүру, еркін жүгіріс, аяқтың ұшымен жүгіру; қолдарын түрлі күйде ұстап жүру, бағдар бойынша жүру, дыбыс сигналы бойынша жүру, дыбыс сигналына қарай жүру; сызық бойымен жүру, сапта бір бірлеп жүру, екіден қол ұстасып жүру, ара-қашықтық пен екпінін сақтап (мұғалімнің шапалағы бойынша, мұғалімнің көрсетуі бойынша жылан жолымен ирелеңдеп жүру, жүру мен жүгіру кезектестіру; жеңіл жүгіріс; жедел жүгіру, бір немесе екі аяқпен бір орнында тұрып және алға қарай секіру; екі аяқпен бір орында тұрып және алға, 90 және 180 градус бұрылыспен секіру; теннис добын нысанаға лақтыру;

6) Спорт ойындары. "Волейбол" ойынының элементтері, техникасы; "Баскетбол" ойынының элементтері, техникасы; "Голбол" ойынының элементтері, техникасы; "Футбол" ойынының элементтері, техникасы.

35. 10-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Бейімделген дене шынықтыру білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру": бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы; жеке гигиена және күн тәртібі.

2) "Сауықтыру гимнастикасы": дене мүсінін қалыптастыруға арналған жаттығулар; тепе-теңдік және қимылдарды үйлестіру жаттығулары, тыныс алу жаттығулары; өрмелеу және өрмелеп асып түсу; заттармен жаттығулар. Сапқа тұрғызу және қайта түзу. Саптық командаларды орындау; бастың, қолдардың, дененің, аяқтардың негізгі қалыптары мен қимылдары (заттарсыз және заттармен); әр түрлі бастапқы қалыпта тыныс алуды түзету жаттығулары; жүру және жүгіру кезінде тыныс алу жаттығулары; кіші және үлкен доптармен, гимнастикалық таяқшалармен және басқа заттармен жалпы және ұсақ моториканы дамыту жаттығулары; қимылдардың дәлдігін түзетуге және дамытуға бағытталған қимылдарды үйлестіруді дамыту жаттығулары; гимнастикалық қабырғаға жоғары өрмелеу, асып түсу және төмен өрмелеу жаттығулары, кедергі астымен жорғалап, оның үстінен қолмен ұстап, асып түсу, гимнастикалық орындық үстінен асып түсу; психикалық іс-әрекетін адаптивті дене шынықтыру құралдары арқылы түзетуге бағытталған

жаттығулар (қорқыныш, биіктіктен қорқу, күрделі қозғалыс жағдайлардағы мінез-құлықтың жеткіліксіздігі); қозғалыс дәйектілігі үшін сақталған талдағыштарды белсенді қолдану; визуалды-моторлы үйлестіруді, вестибулярлық аппаратты дамыту;

3) "Қимыл-қозғалыс ойындары": кеңістікте бағдарын дамыту ойындары; тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары; естіп бағдарлау ойындары; кедергілерді жеңу ойындары; тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары;

4) "Ұлттық және зерделік ойындар": тоғыз құмалақты ойнау техникасы; асықтармен ойнау техникасы; "дойбы" ойынның техникасы; шахмат ойыны;

5) "Жеңіл атлетика": жүру, еркін жүгіріс, аяқтың ұшымен жүгіру; қолдарын түрлі күйде ұстап жүру, бағдар бойынша жүру, дыбыс сигналы бойынша жүру, дыбыс сигналына қарай жүру; сызық бойымен жүру, сапта бір бірлеп жүру, екіден қол ұстасып жүру, ара-қашықтық пен екпінін сақтап (мұғалімнің шапалағы бойынша, мұғалімнің көрсетуі бойынша жылан жолымен ирелеңдеп жүру, жүру мен жүгіру кезектестіру; жеңіл жүгіріс; жедел жүгіру, бір немесе екі аяқпен бір орнында тұрып және алға қарай секіру; екі аяқпен бір орында тұрып және алға, 90 және 180 градус бұрылыспен секіру; теннис добын нысанаға лақтыру;

6) Спорт ойындары. "Волейбол" ойыннан жарысу; "Баскетбол" ойынының ойыннан жарысу; "Голбол" ойыннан жарысу; "Футбол" ойыннан жарысу.

4 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

36. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодпен ұсынылған. Кодта бірінші сан сыныпты белгілейді, екінші және үшінші сандар – бағдарламаны, бөлімі мен ішкібөлімін, төртінші сан оқу мақсатының нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4 кодында "5" – сынып, "2.1" – бөлім мен ішкібөлім, "4" – оқу мақсатының нөмірі.

37. Оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) 1 бөлім "БДШ білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру":

1 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	5.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы тәртіп ережелері мен қауіпсіздік техникасын білу	6.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы тәртіп ережелері мен қауіпсіздік техникасын сақтау	7.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында жаттығу құрылғыларында жұмыс істеу барысында қауіпсіздік техникасын білу	8.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында жаттығу құрылғыларында жұмыс істеу барысында қауіпсіздік техникасын сақтау	9.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында алғашқы дәрігерге дейінгі көмегін көрсету нұсқауларын білу	10.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында жаттығу құрылғыларында жұмыс істеу барысында қауіпсіздік техникасын сақтау
1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	5.1.2.1 салауатты өмір салты компоненттерін білу	6.1.2.1 шынығу мен оның ағзаға әсері жайлы білу	7.1.2.1 дене жаттығуларының сауықтырушылық және гигиеналық мағынасын түсіну	8.1.2.1 ой және дене еңбегінің алмасуын сақтау	9.1.2.1 өзін-өзі бақылау және өзін-өзі қадағалау жүргізе білу	10.1.2.1 өзін-өзі бақылау және өзін-өзі қадағалау жүргізе білу

2) 2 бөлім "Сауықтыру гимнастикасы":

2 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Дене мүсінін қалыптастыру жаттығулары	5.2.1.1 еңкеюлерді орындағаннан кейін дұрыс дене қалпын ұстана білу; 5.2.1.2 айнала отырып бір мезгілде	6.2.1.1 қолдарымен бірқатар қимылдар жасағаннан кейін дұрыс дене қалпын ұстана білу; 6.2.1.2	7.2.1.1 гимнастикалық орынықта түрлі тәсілдермен жүре білу; 7.2.1.2 гимнастикалық қабырғаның рейкаларымен	8.2.1.1 басына жүк қойып жүру барысында дұрыс дене қалпын ұстана білу; 8.2.1.2 бір орында тұрып	9.2.1.1 дұрыс дене қалпын ұстана тұрып аяқ саусақтарымен түрлі заттарды ұстап, жылжытып қоя білу; 9.2.1.2	10.2.1.1 үйренушілік дене шынықтыру сабақтарында жаттығу құрылғыларында жұмыс істеу барысында қауіпсіздік техникасын сақтау

	аяқтарын айқастырған күйде отырып тұру	бір аяқпен тұрып тепе-теңдікті ұстана білу	бір жағына, жоғары, төмен жүру барысында дұрыс дене қалпын ұстана білу	секіру барысында дұрыс дене қалпын ұстана білу	аяқтарының ұшымен, табандарының ішкі және сыртқы жағымен жүру	қа бе
2.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігінің жаттығулары	5.2.2.1 аяқтардың түрлі бастапқы қалпын ұстана тұрып 90 және 180 градусқа бұрылғанда тепе- теңдікті сақтай білу; 5.2.2.2 қолдарымен еденнен ұстамай отырып, тұру; 5.2.2.3 жылдам қадамдардан кейін бір аяғымен тоқтай білу	6.2.2.1 бір аяғымен тұрып түрлі бұрылыстар жасай білу; 6.2.2.2 қолдарымен еденнен ұстамай жатып, тұру; 6.2.2.3 қолдары мен аяқтарының түрлі қалпы күйінде жүре білу, "қарлығаш" тұрысы мен тоқтап	7.2.2.1 аяғын алға қарай сілтеп 90, 180 и 270 градусқа бұрылыстар жасай білу; 7.2.2.2 шектелген тіреу жағдайында бір қалыпты ұстай білу; 7.2.2.3 дұрыс дене қалпын, жүріс мәнерін ұстануға үйрену	8.2.2.1 270 және 360 градусқа түрлі бұрылыстар орындай білу; 8.2.2.2 арқасымен жатыу жағдайынан жоғары бұрыш жағдайына отыра білу; 8.2.2.3 салынған текшелердің немесе жұмсақ кілемше үстімен жан-жаққа қарай жүру	9.2.2.1 бір аяғымен тепе- теңдік ұстап тұрып 270-360 градусқа түрлі бұрылыстар жасай білу, аяғының ұшымен тоқтап; 9.2.2.2 бір аяғымен тепе- теңдік ұстап тұрып 360-450 градусқа түрлі бұрылыстар жасай білу, аяғының ұшымен тоқтап	10 бі тұ са ж ла ұс 10 бі пе ж қ ке те бі 10 Ба ж сы бо ар қа
2.3 Тыныс алу жаттығулары	5. 2.3.1 дыбыспен дем шығару; 5.2.3.2сүйікті әндерді орындау	6. 2.3.1 ауызбен және мұрынмен дем алып дем шығару; 6. 2.3.2 баяу және толықтай дем алу	7.2.3.1 жүйелі тұрғыда дем алу жаттығуларын орындау; 7.2.3.2 толықтай тыныс алу	8.2.3.1 ішпен тыныс алу алу; 8.2.3.2 кеудемен тыныс алу; 8.2.3.3 10 ға дейін санап тынысын шығармай ұстау	9.2.3.1 ішкі мүшелерді массаждау үшін терең, ішкі көк етті белсенді қозғалта тыныс алу; 9.2.3.2 15 ке дейін санап тынысын шығармай ұстау	10 ты ж ке ве ж 10 20 ты ш

2.4 Өрмелеп шығу, асып түсу	5.2.4.1				9.2.4.1	
	тік сатымен өрмелеп шығудың түрлі тәсілдерін қолдану;	6.2.4.1	7.2.4.1	8.2.4.1	бір снарядтан екіншісіне асып түсу;	10
	5.2.4.2	қиғаш сатымен өрмелеп шығудың тәсілдерін қолдану;	қол, аяғымен кезектеп ұстап, басып жүру арқылы тік сатымен өрмелеп шығудың тәсілдерін қолдану; 7.2.4.2	жылдамдықпен гимнастикалық қабырғаға өрмелеу тәсілдерін қолдану;	9.2.4.2	те
	аяқтар мен бір қолдың көмегі арқылы қиғаш сатымен өрмелеп шығудың тәсілдерін қолдану; 5.2.4.3	6.2.4.2	қол, аяғымен бір мезетте ұстап, басып жүруарқылы тік сатымен өрмелеп шығудың тәсілдерін қолдану	8.2.4.2	тік арқанмен өрмелеп шығудың тәсілдерін қолдану;	ке ги са 10
	гимнастикалық қабырғаға кедергілерді жеңе отырып өрмелеу тәсілдерін қолдану	бір қол, бір аяғының көмегімен гимнастикалық қабырғаға өрмелеу тәсілдерін қолдану		аяқтары мен бір қолының көмегімен кедергілерді жеңе отырып өрмелеу тәсілдерін қолдану	9.2.4.3	ар өр та қо
					түрлі снарядтардан кедергілермен өрмелеп, асып түсудің түрлі тәсілдерін қолдану	
2.5 Заттармен орындайтын жатт ығулар	5.2.5.1	6.2.5.1	7.2.5.1	8.2.5.1	9.2.5.1	10
	үлкен допты бір қолымен жоғары қарай, еденге және қабырғаға лақтырып, екі қолымен ұстап алу; 5.2.5.2	үлкен теннис добын бір қолымен жоғары қарай, еденге және қабырғаға лақтырып, екі қолымен ұстап алу;	үлкен теннис добын бір қолымен жоғары қарай, еденге және қабырғаға лақтырып, екі қолымен ұстап алу;	нығыздалған допты бір қолынан екінші қолына басынан жоғары лақтырып, ұстап алу;	нығыздалған допты бір қолынан екінші қолына басынан жоғары лақтырып, ұстап алу;	тіз ны до ас 10
	үлкен допты жоғары қарай лақтырып, 360 градусқа бұрылып, еденнен кері ұшқанда ұстап алу;	6.2.5.2	7.2.5.2	8.2.5.2	9.2.5.2	ар ж до та қ ая ж
	5.2.5.3	үлкен теннис добын арқа жағынан төменнен иығы арқылы лақтырып, еденнен кері ұшқанда ұстап алу;	арқасымен жатқан күйі допты жоғары қарай лақтырып, аяғымен тұрып үлгеріп, допты ұстап алу;	жүріп бара жатып нығыздалған допты жоғары лақтырып, ұстап алу;	нығыздалған допты екі тізесімен қысып ұстап, жүру;	10
	үлкен допты еденге		7.2.5.3	8.2.5.3	9.2.5.3	та қ ны до бе
				нығыздалған допты бір қолымен жоғары	нығыздалған допты тізелерімен қысып ұстап, екі	

3) 3 бөлім "Қимылдық ойындар":

3 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Кеңістікте бағдарын дамыту ойындары	5.3.1.1 кеңістікте бағдарын дамыту ойындарының мағналылығын түсіну	6.3.1.1 кеңістікте бағдарлай білу	7.3.1.1 кеңістікте бағдарын дамыту ойындары кезінде өз іс-әректің үйлестіре білу	8.3.1.1 кеңістікте бағдарын дамытудағыларын дамыту	9.3.1.1 кеңістікте бағдарын дамытудағыларын қолдану	10.3.1.1 кеңістікте бағдарын дамытудағыларын қолдану
3.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары	5.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындарының мағналылығын түсіну	6.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін ұстай білу	7.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары кезінде өз іс-әректің үйлестіре білу	8.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту дағдыларын дамыту	9.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту дағдыларын қолдану	10.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту дағдыларын қолдану
3.3.3 Естіп бағдарлау ойындары	5.3.3.1 естіп бағдарлау ойындарының мағналылығын түсіну	6.3.3.1 естіп бағдарлай білу	7.3.3.1 естіп бағдарлау ойындары кезінде өз іс-әректің үйлестіре білу	8.3.3.1 естіп бағдарлау дағдыларын дамыту	9.3.3.1 естіп бағдарлауын дамыту дағдыларын қолдану	10.3.3.1 естіп бағдарлауын дамыту дағдыларын қолдану
3.4 Кедергілерді жеңу ойындары	5.3.4.1 кедергілерді жеңу ойындарының мағналылығын түсіну	6.3.4.1 кедергілерді жеңе білу	7.3.4.1 кедергілерді жеңу ойындары кезінде өз іс-әректің үйлестіре білу	8.3.4.1 кедергілерді жеңе білуде дағдыларын дамыту	9.3.4.1 кедергілерді жеңе білуде дағдыларын қолдану	10.3.4.1 кедергілерді жеңе білуде дағдыларын қолдану
3.5 Тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары	5.3.5.1 тактильдік сезімталдығын дамыту ойындарының мағналылығын түсіну	6.3.5.1 тактильдік сезімталдығын дамыта білу	7.3.5.1 ойындар кезінде өз іс-әректің үйлестіре білу	8.3.5.1 тактильдік сезімталдығын дамыту	9.3.5.1 тактильдік сезімталдығын дамыту дағдыларын қолдану	10.3.5.1 тактильдік сезімталдығын дамыту дағдыларын қолдану

4) 4 бөлім "Ұлттық және зерделік ойындар":

5 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Тоғыз құмалақ	5.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынының ережелерін білу және ойнау	6.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынының түрлі тәсілдерін үйрену	7.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынының бірнеше амалдарын білу	8.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынының түрлі ойын сатыларын үйрену	9.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынынан алған дағдыларын қолдана білу	10.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынынан алған дағдыларын қолдана білу
4.2 Асық	5.4.2.1 асық ойынының ережелерін білу және ойнау	6.4.2.1 асық ойынының түрлі тәсілдерін үйрену	7.4.2.1 асық ойынының бірнеше амалдарын білу	8.4.2.1 асық ойынының түрлі ойын сатыларын үйрену	9.4.2.1 асық ойынынан алған дағдыларын қолдана білу	10.4.2.1 асық ойынынан алған дағдыларын қолдана білу
4.3 Дойбы	5.4.3.1 дойбы ойынының ережелерін білу және ойнау	6.4.3.1 дойбы ойынының түрлі тәсілдерін үйрену	7.4.3.1 дойбы ойынының бірнеше амалдарын білу	8.4.3.1 дойбы ойынының түрлі ойын сатыларын үйрену	9.4.3.1 дойбы ойынынан алған дағдыларын қолдана білу	10.4.3.1 дойбы ойынынан алған дағдыларын қолдана білу
4.4 Шахмат	5.4.4.1 шахмат ойынының ережелерін білу және ойнау	6.4.4.1 шахмат ойынының түрлі тәсілдерін үйрену	7.4.4.1 шахмат ойынының бірнеше амалдарын білу	8.4.4.1 шахмат ойынының түрлі ойын сатыларын үйрену	9.4.4.1 шахмат ойынынан алған дағдыларын қолдана білу	10.4.4.1 шахмат ойынынан алған дағдыларын қолдана білу

5) 5 бөлім "Жеңіл атлетика":

6 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
5.1 Жүру	5.5.1.1 жүру түрлерін орындай білу	6.5.1.1 жүру түрлерін үйлестіре білу	7.5.1.1 жүру техникасын дамыту	8.5.1.1 түрлі жүру техникасын қолдану	9.5.1.1 жүру техникасын игеру	10.5.1.1 жүру техникасын игеру
5.2 Жүгіру	5.5.2.1 түрлі жүгіру жаттығуларын орындай білу	6.5.2.1 түрлі жүгіру жаттығуларын үйлестіре білу	7.5.2.1 жүгіру техникасын дамыту	8.5.2.1 түрлі жүгіру жаттығуларын қолдану	9.5.2.1 жүгіру техникасын өз бетінше игеру	10.5.2.1 жүгіру техникасын өз бетінше игеру
5.3 Лақтыру	5.5.3.1 лақтыру реттілігін	6.5.3.1 түрлі лақтыру түрлерін	7.5.3.1 лақтыру техникасын	8.5.3.1 түрлі лақтыру	9.5.3.1 лақтыру техникасын игеру	10.5.3.1 лақтыру техникасын игеру

	орындай білу	үйлестіре білу	дамыту	техникасын қолдану		да бе
5.4Секіру	5.5.4.1 түрлі секіру жаттығуларын орындай білу	6.5.4.1 түрлі секіру түрлерін үйлестіре білу	7.5.4.1секіру техника сын дамыту	8.5.4.1түрлі секірутехникасын қолдану	9.5.4.1секіру техникасын игеру	10 се да бе

6) 6 бөлім "Спорт ойындары":

7 кесте

Ішкібөлімдер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10
6.1 Волейбол	5.6.1.1 волейбол пайда болуының қысқа сипаттамасын білу; 5.6.1.2 қауыпсіздік техникасы ережелерін білу	6.6.1.1 волейбол ойынының ережелері мен элементтерін білу	7.6.1.1 волейболдағы допты берутехникасы мен тактикасын білу; 7.6.1.2 волейболда допты ұстап алу және беруді меңгеру	8.6.1.1 волейбол ойынынан алған дағдыларын қолдана білу	9.6.1.1 волейбол ойынынан алған дағдыларын пайдалана білу	10 бо бе үй қа
6.2 Баскетбол	5.6.2.1 баскетбол пайда болуының қысқа сипаттамасын білу; 5.6.2.2 қауыпсіздік техникасы ережелерін білу	6.6.2.1 баскетбол ойынының ережелері мен элементтерін білу	7.6.2.1 баскетболда допты ұстап алу және беруді меңгеру; 8.6.2.2 баскетболда допты берутехникасы мен тактикасын білу	8.6.2.1 баскетболойынын ан алған дағдыларын қолдана білу	9.6.2.1 баскетболойынын ан алған дағдыларын пайдалана білу	10 бо бе үй қа
6.3 Голбол	5.6.3.1 голбол пайда болуының қысқа сипаттамасын білу; 5.6.3.2	6.6.3.1 голбол ойынының ережелері мен элементтерін білу	7.6.3.1 голболда да допты ұстап алу және беруді меңгеру; 7.6.3.2 голбол ойынының	8.6.3.1 голболойынынан алған дағдыларын қолдана білу	9.6.3.1 голболойынынан алған дағдыларын қолдана білу	10 бо бе үй қа

	қауыпсіздік техникасы ережелерін білу		техникасы мен тактика сын меңгеру			
6.4 Футбол	5.6.4.1 футбол пайда болуының қысқа сипаттамасын білу; 5.6.4.2 қауыпсіздік техникасы ережелерін білу	6.6.4.1 футбол ойынының ережелері мен элементтерін білу	7.6.4.1 футболда допты ұстап алу және беруді меңгеру; 7.6.4.2 футбол ойынында допты алып жүру техникасы мен тактикасын меңгеру	8.6.4.1 футбол ойынынан алған дағдыларын қолдана білу	9.6.4.1 футбол алған дағдыларын қолдана білу	10.6.4.1 футбол ойынынан алған дағдыларын қолдана білу

38. Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Тоқсандағы бөлімдер және бөлім ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Көрмейтін және нашар

көретін білім алушыларға

арналған негізгі орта білім

деңгейінің 5-10-сыныптары

үшін "Бейімделген дене шынықтыру"

пәнінен жаңартылған мазмұндағы

бағдарламасының үлгілік

қосымшасына

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұнды оқу бағдарламасын асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып:

1 кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1.БДШ білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру.	1.1 Бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы	5.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы ережелері мен қауыпсіздік техникасын білу
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	5.1.2.1 салауатты өмір салтының компоненттерін білу
2. Сауықтыру гимнастикасы	2.1 Дене мүсінін қалыптастыру жаттығулары	5.2.1.1 еңкеюлерді орындағанда дұрыс дене қалпын ұстана білу; 5.2.1.2 айнала отырып бір мезгілде аяқтарын айқастырған күйде тұру
	2.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігінің жаттығулары	5.2.2.1 аяқтардың түрлі бастапқы қалпын ұстана тұрып 90 және 180 градус бұрылғанда тепе-теңдікті сақтау; 5.2.2.2 қолдарымен еденнен көтерініп отырып, тұру; 5.2.2.3 жылдам қадамдарда тұрақ аяғымен тоқтай білу
	2.3 Тыныс алу жаттығулары	5. 2.3.1 дыбыспен дем шығару; 5.2.3.2 сүйікті әндерді орындау
	2.4 Өрмелеп шығу, асып түсу	5.2.4.1 тік сатымен өрмелеп шығу тәсілдерін қолдану; 5.2.4.2 аяқтар мен бір қолдың көмегімен арқылы қиғаш сатымен өрмелеп шығудың тәсілдерін қолдану; 5.2.4.3 гимнастикалық қабырға кедергілерді жеңе отырып өту тәсілдерін қолдану
	2.5 Заттармен орындайтын жаттығулар	5.2.5.1 үлкен допты бір қолмен ұстап қарай, еденге және қабырғаға лақтырып, екі қолымен ұстап алу;

		5.2.5.2 үлкен допты жоғары лақтырып, 360 градусқа бұрғылап, еденнен кері ұшқанда ұстау
		5.2.5.3 үлкен допты еденге лақтырып, еденнен кері ұшқанда ұстап алу
2 тоқсан		
3. Қимылдық ойындар	3.1 Кеңістікте бағдарын дамыту ойындары	5.3.1.1 кеңістікте бағдарын дамыту ойындарының мағналылығын түсіну
	3.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары	5.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындарының мағналылығын түсіну
	3.3 Естіп бағдарлау ойындары	5.3.3.1 естіп бағдарлау ойындарының мағналылығын түсіну
	3.4 Кедергілерді жеңу ойындары	5.3.4.1 кедергілерді жеңу ойындарының мағналылығын түсіну
	3.5 Тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары	5.3.5.1 тактильдік сезімталдығын дамыту ойындарының мағналылығын түсіну
3 тоқсан		
4. Ұлттық және зерделік ойындар	4.1 Тоғызқұмалақ	5.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынының ережелерін білу және ойнау
	4.2 Асық	5.4.2.1 асық ойынының ережелерін білу және ойнау
	4.3 Дойбы	5.4.3.1 дойбы ойынының ережелерін білу және ойнау
	4.4 Шахмат	5.4.4.1 шахмат ойынының ережелерін білу және ойнау
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	5.5.1.1 жүру түрлерін орындау
	5.2 Жүгіру	5.5.2.1 түрлі жүгіру жаттығуларын білу
	5.3 Лақтыру	5.5.3.1 лақтыру реттілігін орындау
	5.4 Секіру	5.5.4.1 түрлі секіру жаттығуларын білу
4 тоқсан		

6. Спорт ойындары	6.1 Волейбол	5.6.1.1 волейбол пайда болу сипаттамасын білу; 5.6.1.2 қауыпсіздік техника білу
	6.2 Баскетбол	5.6.2.1 баскетбол пайда бол сипаттамасын білу; 5.6.2.2 қауыпсіздік техника білу
	6.3 Голбол	5.6.3.1 голбол пайда болуын сипаттамасын білу; 5.6.3.2 қауыпсіздік техника білу
	6.4 Футбол	5.6.4.1 футбол пайда болуын сипаттамасын білу; 5.6.4.2 қауыпсіздік техника білу

2) 6 сынып:

2 кесте

Бөлім	Ішкібөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. БДШ білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру.	1.1 Бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп-ережелері және қауыпсіздік техникасы	6.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында спорт залының ережелері мен қауыпсіздік техникасын сақтау
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	6.1.2.1 шынығу мен оның аяқ-қолы жайлы білу
2. Сауықтыру гимнастикасы	2.1 Дене мүсінін қалыптастыру жаттығулары	6.2.1.1 қолдарымен бірқатар жасағаннан кейін дұрыс деңгейге ұстана білу; 6.2.1.2 бір аяқпен тұрып тепе-теңдік ұстана білу
	2.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс	6.2.2.1 бір аяғымен тұрып тепе-теңдік ұстана білу

	үйлесімділігінің жаттығулары	бұрылыстар жасай білу; 6.2.2.2 қолдарымен еденнен жатып, тұру; 6.2.2.3 қолдары мен аяқтар қалпы күйінде жүре білу, "к" тұрысымен тоқтап
	2.3 Тыныс алу жаттығулары	6. 2.3.1 ауызбен және мұрымен дем шығару; 6. 2.3.2 баяу және толықтай
	2.4 Өрмелеп шығу, асып түсу	6.2.4.1 бүйір жақтағы қоссы ұстап қиғаш сатымен өрмелеу тәсілдерін қолдану; 6.2.4.2 бір қол, бір аяғының гимнастикалық қабырғаға тәсілдерін қолдану
	2.5 Заттармен орындайтын жаттығулар	6.2.5.1 үлкен теннис добын жоғары қарай, еденге және лақтырып, екі қолымен ұстау 6.2.5.2 үлкен теннис добын төменнен иығы арқылы лақтырып, еденнен кері ұшқанда ұстау 6.2.5.3 жұптасып допты бір-
2 тоқсан		
3. Қимылдық ойындар	3.1 Кеңістікте бағдарын дамыту ойындары	6.3.1.1 кеңістікте бағдарлай
	3.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары	6.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін ұстай білу
	3.3 Естіп бағдарлау ойындары	6.3.3.1 естіп бағдарлай білу
	3.4 Кедергілерді жеңу ойындары	6.3.4.1 кедергілерді жеңе білу
	3.5 Тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары	6.3.5.1 тактильдік сезімталдығын дамыту білу
3 тоқсан		
4. Ұлттық және зерделік ойындар	4.1 Тоғызқұмалақ	6.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынын тәсілдерін үйрену

	4.2 Асық	6.4.2.1 асықойынының түрлерін үйрену
	4.3 Дойбы	6.4.3.1 дойбыойынының түрлерін үйрену
	4.4 Шахмат	6.4.4.1 шахматойынының түрлерін үйрену
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	6.5.1.1 жүру түрлерін үйлену
	5.2 Жүгіру	6.5.2.1 түрлі жүгіру жаттығуларын үйлену білу
	5.3 Лақтыру	6.5.3.1 түрлі лақтыру түрлерін үйлену білу
	5.4 Секіру	6.5.4.1 түрлі секіру түрлерін үйлену білу
4 тоқсан		
6. Спорт ойындары	6.1 Волейбол	6.6.1.1 волейбол ойынының негізгі элементтерін білу
	6.2 Баскетбол	6.6.2.1 баскетбол ойынының негізгі элементтерін білу
	6.3 Голбол	6.6.3.1 голбол ойынының негізгі элементтерін білу
	6.4 Футбол	6.6.4.1 футбол ойынының негізгі элементтерін білу

3) 7 сынып:

3 кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. БДШ білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру.	1.1 Бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы	7.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында жаттығу құралдарын жұмыс істеу барысында қауыпсіздік техникасын білу
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	7.1.2.1 дене жаттығуларының сауықтырушылық және гигиеналық маңызын білу

		мағынасын түсіну
2. Сауықтыру гимнастикасы	2.1 Дене мүсінін қалыптастыру жаттығулары	7.2.1.1 гимнастикалық оры тәсілдермен жүре білу; 7.2.1.2 гимнастикалық қабыршақтарымен бір жағына, жүру барысында дұрыс деңгейге ұстана білу
	2.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігінің жаттығулары	7.2.2.1 аяғын алға қарай сілкініп, 270 градусқа бұрылыстар жасау; 7.2.2.2 шектелген тіреу жағдайында қалыпты ұстай білу; 7.2.2.3 дұрыс дене қалпын, ұстануға үйрену
	2.3 Тыныс алу жаттығулары	7.2.3.1 жүйелі тұрғыда дем алу жаттығуларын орындау; 7.2.3.2 толықтай тыныс алу
	2.4 Өрмелеп шығу, асып түсу	қол, аяғымен кезектеп ұстап, арқылы тік сатымен өрмелеп, тәсілдерін қолдану; 7.2.4.2 қол, аяғымен бір мезгіл басып жүруарқылы тік сатыдан шығудың тәсілдерін қолдану
	2.5 Заттармен орындайтын жаттығулар	7.2.5.1 үлкен теннис добын жоғары қарай, еденге және лақтырып, екі қолымен ұстау; 7.2.5.2 арқасымен жатқан добын жоғары қарай лақтырып, алаңға үлгеріп, допты ұстап алу; 7.2.5.3 екі допты жоғары қарай ұстап алу
2 тоқсан		
3. Қимылдық ойындар	3.1 Кеңістікте бағдарын дамыту ойындары	7.3.1.1 кеңістікте бағдарын дамыту ойындарыкезінде өз іс-әрекетін білу
	3.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс	7.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс

	үйлесімділігін дамыту ойындары	үйлесімділігін дамыту ойындары өз іс-әректің үйлестіре білу
	3.3 Естіп бағдарлау ойындары	7.3.3.1 естіп бағдарлау ойындары өз іс-әректің үйлестіре білу
	3.4 Кедергілерді жеңу ойындары	7.3.4.1 кедергілерді жеңу ойындары кезінде өз іс-әректің үйлестіре білу
	3.5 Тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары	7.3.5.1 ойындар кезінде өз іс-әректің үйлестіре білу
3 тоқсан		
4. Ұлттық және зерделік ойындар	4.1 Тоғызқұмалақ	7.4.1.1 тоғыз құмалақ ойындары амалдарын білу
	4.2 Асық	7.4.2.1 асық ойынының бірінші амалдарын білу
	4.3 Дойбы	7.4.3.1 дойбы ойынының бірінші амалдарын білу
	4.4 Шахмат	7.4.4.1 шахмат ойынының бірінші амалдарын білу
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	7.5.1.1 жүру техникасын дамыту
	5.2 Жүгіру	7.5.2.1 жүгіру техникасын дамыту
	5.3 Лақтыру	7.5.3.1 лақтыру техникасын дамыту
	5.4 Секіру	7.5.4.1 секіру техникасын дамыту
4 тоқсан		
6. Спорт ойындары	6.1 Волейбол	7.6.1.1 волейболдағы допты ұстау мен тактикасын білу; 7.6.1.2 волейболда допты ұстау беруді меңгеру
	6.2 Баскетбол	7.6.2.1 баскетболда допты ұстау беруді меңгеру; 8.6.2.2 баскетболда допты ұстау мен тактикасын білу
	6.3 Голбол	7.6.3.1 голболда да допты ұстау беруді меңгеру;

		7.6.3.2 голбол ойынының те тактикасын меңгеру
	6.4 Футбол	7.6.4.1 футболда допты ұста беруді меңгеру; 7.6.4.2 футбол ойынындадо техникасы мен тактикасын

4) 8 сынып:

4 кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. БДШ білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру.	1.1 Бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы	8.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында жаттығу құрылымын және жұмыс істеу барысында қауыпсіздік техникасын білу
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	8.1.2.1 ой және дене еңбегін сақтау
2. Сауықтыру гимнастикасы	2.1 Дене мүсінін қалыптастыру жаттығулары	8.2.1.1 басына жүк қойып жаттығу дұрыс дене қалпын ұстана 8.2.1.2 бір орында тұрып серік жаттығу дұрыс дене қалпын ұстана
	2.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігінің жаттығулары	8.2.2.1 270 және 360 градусқа бұрылыстар орындай білу
		8.2.2.2 арқасымен жатыу және жоғары бұрыш жағдайына жатыу
		8.2.2.3 салынған текшелерден жүмсақ кілемше үстімен жүз қарай жүру
	2.3 Тыныс алу жаттығулары	8.2.3.1 ішпен тыныс алу алу 8.2.3.2 кеудемен тыныс алу 8.2.3.3 10 ға дейін санап тыныс шығармай ұстау

	2.4 Өрмелеп шығу, асып түсу	8.2.4.1 жылдамдықпен гимнастикалық қабырғаға өрмелеу тәсілдерін қолдану; 8.2.4.2 аяқтары мен бір қолмен көмегімен кедергілерді жеңу өрмелеу тәсілдерін қолдану
	2.5 Заттармен орындайтын жаттығулар	8.2.5.1 нығыздалған допты екінші қолына басынан жолақтап ұстап алу; 8.2.5.2 жүріп бара жатып нығыздалған допты жоғары лақтырып, ұстап алу; 8.2.5.3 нығыздалған допты жоғары қарай лақтырып, ұстап алу
2 тоқсан		
3. Қимылдық ойындар	3.1 Кеңістікте бағдарын дамыту ойындары	8.3.1.1 кеңістікте бағдарын дамытудағыларын дамыту
	3.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары	8.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту дағдыларын дамыту
	3.3 Естіп бағдарлау ойындары	8.3.3.1 естіп бағдарлау дағдыларын дамыту
	3.4 Кедергілерді жеңу ойындары	8.3.4.1 кедергілерді жеңу біліктерін дамыту
	3.5 Тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары	8.3.5.1 тактильдік сезімталдығын дамыту
3 тоқсан		
4. Ұлттық және зерделік ойындар	4.1 Тоғызқұмалақ	8.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынын ойнау сатыларын үйрену
	4.2 Асық	8.4.2.1 асық ойынының ойнау сатыларын үйрену
	4.3 Дойбы	8.4.3.1 дойбы ойынының ойнау сатыларын үйрену
	4.4 Шахмат	8.4.4.1 шахмат ойынының ойнау сатыларын үйрену
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	8.5.1.1 түрлі жүру техникасын үйрену
	5.2 Жүгіру	8.5.2.1 түрлі жүгіру техникасын үйрену

	5.3 Лақтыру	8.5.3.1түрлі лақтыру техник
	5.4Секіру	8.5.4.1түрлі секіру техникас
4 тоқсан		
6. Спорт ойындары	6.1 Волейбол	8.6.1.1 волейбол ойынынан дағдыларын қолдана білу
	6.2 Баскетбол	8.6.2.1 баскетболойынынан дағдыларын қолдана білу
	6.3 Голбол	8.6.3.1 голбол ойынынан ал дағдыларын қолдана білу
	6.4 Футбол	8.6.4.1 футбол ойынынан ал дағдыларын қолдана білу

5) 9сынып:

5 кесте

Бөлім	Ішкібөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. БДШ білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру.	1.1 Бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы	9.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында алғашқы дәріс көмегімен көрсету нұсқауларын
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	9.1.2.1 өзін-өзі бақылау және қадағалау жүргізе білу
2. Сауықтыру гимнастикасы	2.1 Дене мүсінін қалыптастыру жаттығулары	9.2.1.1 дұрыс дене қалпын аяқ саусақтарымен түрлі э жылжытып қоя білу; 9.2.1.2 аяқтарының ұшымен табандарының ішкі және сыртқы жүру
	2.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігінің жаттығулары	9.2.2.1 бір аяғымен тепе-теңдік 270-360 градусқа түрлі бұрыштарда тұра білу, аяғының ұшымен тоқтау; 9.2.2.2 бір аяғымен тепе-теңдік 360-450 градусқа түрлі бұрыштарда тұра білу, аяғының ұшымен тоқтау

	2.3 Тыныс алу жаттығулары	9.2.3.1 ішкі мүшелерді масса терең, ішкі көк етті белсенді тыныс алу; 9.2.3.2 15 ке дейін санап ты шығармай ұстау
	2.4 Өрмелеп шығу, асып түсу	9.2.4.1 бір снарядтан екінші 9.2.4.2 тік арқанмен өрмелеп тәсілдерін қолдану; 9.2.4.3 түрлі снарядтардан өрмелеп, асып түсудің түрлі қолдану
	2.5 Заттармен орындайтын жаттығулар	9.2.5.1 нығыздалған допты екінші қолына басынан жо ұстап алу; 9.2.5.2 нығыздалған допты қысып ұстап, жүру; 9.2.5.3 нығыздалған допты қысып ұстап, екі аяғымен с
2 тоқсан		
3. Қимылдық ойындар	3.1 Кеңістікте бағдарын дамыту ойындары	9.3.1.1 кеңістікте бағдарын дамытудағыларын қолдану
	3.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары	9.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамыту дағдыларын қолдану
	3.3 Естіп бағдарлау ойындары	9.3.3.1 естіп бағдарлауын дамыту дағдыларын қолдану
	3.4 Кедергілерді жеңу ойындары	9.3.4.1 кедергілерді жеңу білімдерін қолдану
	3.5 Тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары	9.3.5.1 үйренген дағдыларын қолдану қабілеттерін қолдану
3 тоқсан		
4. Ұлттық және зерделік ойындар	4.1 Тоғызқұмалақ	9.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынын білу дағдыларын қолдана білу

	4.2 Асық	9.4.2.1 асық ойынынан алғашқы дағдыларын қолдана білу
	4.3 Дойбы	9.4.3.1 дойбы ойынынан алғашқы дағдыларын қолдана білу
	4.4 Шахмат	9.4.4.1 шахмат ойынынан алғашқы дағдыларын қолдана білу
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	9.5.1.1 жүру техникасын игеру
	5.2 Жүгіру	9.5.2.1 жүгіру техникасын өзіндік жаттығулар арқылы игеру
	5.3 Лақтыру	9.5.3.1 лақтыру техникасын игеру
	5.4 Секіру	9.5.4.1 секіру техникасын игеру
4 тоқсан		
6. Спорт ойындары	6.1 Волейбол	9.6.1.1 волейбол ойынынан алғашқы дағдыларын пайдалана білу
	6.2 Баскетбол	9.6.2.1 баскетбол ойынынан алғашқы дағдыларын пайдалана білу
	6.3 Голбол	9.6.3.1 голбол ойынынан алғашқы дағдыларын қолдана білу
	6.4 Футбол	9.6.4.1 футбол ойынынан алғашқы дағдыларын қолдана білу

6) 10сынып:

6 кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. БДШ білімдерінің негіздері. Салауатты өмір салты жайлы білім жүйесін қалыптастыру.	1.1 Бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауыпсіздік техникасы	10.1.1.1 бейімдеушілік дене шынықтыру сабақтарында жарақат алу жағдайларында алғашқы көмек көрсету
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	10.1.2.1 өз үлгісімен салауатты өмір салтының денсаулыққа әсерін таныту
2. Сауықтыру гимнастикасы	2.1 Дене мүсінін қалыптастыру жаттығулары	10.2.1.1 үйренген дағдылар арқылы дене мүсінін қалыптастыру

		10.2.1.2 үйренген дағдылар қабілеттерін бекіту
	2.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігінің жаттығулары	10.2.2.1 бір аяғымен тұрып таса сақтап допты жоғары лақтырып ұстау; 10.2.2.2 бірнеше жүгіріс пен жылдамдатқан қадамдарды теңдікті сақтай білу; 10.2.2.3 басындағы жүкпен бойымен арқасымен алға
	2.3 Тыныс алу жаттығулары	10.2.3.1 тыныс алу жаттығулары көмегімен өкпе вентилиациясы; 10.2.3.2 20 ға дейін санап тыныс шығармай ұстау
	2.4 Өрмелеп шығу, асып түсу	10.2.4.1 тек қолдарының көмегімен гимнастикалық сатыға өрмелеу; 10.2.4.2 арқанмен өрмелеуді тәсілдерін қолдану
	2.5 Заттармен орындайтын жаттығулар	10.2.5.1 тізесімен тұрып нысан допты басынан асыра лақтыру; 10.2.5.2 арқасымен жатқан табандарымен қысып алыс жан-жаққа қозғалту; 10.2.5.3 табандарымен қысып нығыздалған допты бір-бір
2 тоқсан		
3. Қимылдық ойындар	3.1 Кеңістікте бағдарын дамыту ойындары	10.3.1.1 кеңістікте бағдарын дамытудағыларын пайдалану
	3.2 Тепе-теңдік пен қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту ойындары	10.3.2.1 тепе-теңдік пен қимыл үйлесімділігін дамыту дағды пайдалана білу
	3.3 Естіп бағдарлау ойындары	10.3.3.1 естіп бағдарлауын дағдыларын пайдалана білу
	3.4 Кедергілерді жеңу ойындары	10.3.4.1 кедергілерді жеңу

		пайдалана білу
	3.5 Тактильдік сезімталдығын дамыту ойындары	10.3.5.1 тактильдік сезімтал дағдыларын пайдалана білу
3 тоқсан		
4. Ұлттық және зерделік ойындар	4.1 Тоғызқұмалақ	10.4.1.1 тоғыз құмалақ ойынын дағдыларын пайдалана білу
	4.2 Асық	10.4.2.1 асық ойынынан алдымен пайдалана білу
	4.3 Дойбы	10.4.3.1 дойбы ойынынан алдымен дағдыларын пайдалана білу
	4.4 Шахмат	10.4.4.1 шахмат ойынынан алдымен дағдыларын пайдалана білу
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	10.5.1.1 үйренген жүру дағдыларын пайдалана білу
	5.2 Жүгіру	10.5.2.1 үйренген жүгіру дағдыларын пайдалана білу
	5.3 Лақтыру	10.5.3.1 үйренген лақтыру дағдыларын бекіту
	5.4 Секіру	10.5.4.1 үйренген секіру дағдыларын пайдалана білу
4 тоқсан		
6. Спорт ойындары	6.1 Волейбол	10.6.1.1 допқа ие болу техникасын және үйлестірушілік қабілетін дамыту
	6.2 Баскетбол	10.6.2.1 допқа ие болу техникасын және үйлестірушілік қабілетін дамыту
	6.3 Голбол	10.6.3.1 допқа ие болу техникасын және үйлестірушілік қабілетін дамыту
	6.4 Футбол	10.6.4.1 допқа ие болу техникасын және үйлестірушілік қабілетін дамыту

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұнды үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған (бұдан әрі – ТҚАБ) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі-Бағдарлама) "Білім туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты - ауызша (тыңдалым және айтылым) және жазбаша (оқылым және жазылым) сөйлеу белсенділігі нысанындағы "төмен – орта B1" деңгейінің коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру, ағылшын тілін пайдалана отырып, әлеуметтік - коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру, ағылшын тілді елдердің мәдениетін зерттеу.

3. Бағдарламаның Міндеттері:

1) оқушылардың сөйлеу мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, шет тілінде сөйлеу дағдыларын қалыптастыру;

2) шет тілінде ауызша және жазбаша сөйлеу тілін меңгеру үшін қол жетімді және қажетті қарапайым лингвистикалық ұғымдарды меңгерту;

3) екі тілді сөздігін, оның ішіндегі транскрипцияны қолдануды үйрету;

4) ана және ағылшын тілдерінде байқалатын қарапайым лингвистикалық ұғымдар туралы білімді қалыптастыру (дыбыс, әріп, сөз, сөйлем, сөйлеу бөлігі, интонация);

5) болымды, болымсыз және сұраулы сөйлемдерді дұрыс интонациялау дағдыларын қалыптастырады;

6) сөздердің қажетті көлемін, мәлімдеме түрлерінің жеткілікті санын, қарапайым диалог жүргізудің стратегиясы мен тактикалық қадамдарын меңгеруді қамтамасыз ету.

7) орфографиялық, лексикалық немесе грамматикалық дағдыларды қалыптастыру оқу міндетіне сәйкес сөздерді, сөйлемдерді, мәтіндерді ағылшын тілінде көшіру, сөздерді енгізу немесе өзгерту қабілетіліктерін қалыптастыру.

4. Түзету-дамыту міндеттері:

1) білім алушылардың жеке тұлғасын дамыту, зейінін, ойлау, есте сақтау және қиялын дамыту; шетел тілін одан әрі игеруге ынталандыру;

2) білім алушылардың қозғалыс дағдыларын түзетуге ықпал ету; есту қабылдауын дамыту; сабақта сөйлеу қарым-қатынасына жағдай жасау, сөйлеу практикасын кеңейту;

3) оқушылардың жеке қасиеттерін, олардың сөйлеу қабілеттерін арнайы ұйымдастырылған коммуникациялық ситуацияларға, рөлдік ойындарға қатысу процесінде, тілдік материалды игеру барысында дамыту;

4) тілдік құбылыстарды (дыбыстар, әріптер, әріп тіркестері, сөздер, сөз тіркестері мен сөйлемдер) бақылау, салыстыру және қарапайым талдау процестерін дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Ағылшын тілін оқытудағы негізгі педагогикалық тәсілдер: гуманистік, коммуникативті, іс-әрекеттік, құзыреттілік, сараланған және тұлғаға бағытталған болып бөлінеді.

6. Гуманистік тәсіл оқу процесінің барлық қатысушыларына деген құрметтеуді, басқа мәдениеттерге құрметпен қарауды қамтамасыз етеді

және жеке моральдық қасиеттерді дамытады.

7. Коммуникативтік тәсіл сөйлеу дағдыларын дамытуда, тілдік нормаларды барлық оқушылармен, оның ішінде ТҚАБ бар оқушылармен тікелей қарым-қатынаста қолдану үшін негізгі болып табылады.

8. Іс-әрекеттік тәсіл әр оқушының оқу процесіне белсенді қатысуын қамтамасыз етеді, олардың мотивациясы мен білім алу процесіне саналы көзқарасын қалыптастырады.

9. Құзыреттілік тәсіл белгілі бір тілдік құзыреттіліктерді игеруді ғана емес, сонымен қатар оларды әртүрлі өмірлік жағдайларда қолдануды қамтамасыз етеді.

10. Оқытудың сараланған тәсілі әртүрлі деңгейдегі оқушыларға оқуды жалғастыруға және өз деңгейінде табысты болуға мүмкіндік береді. ТҚАБ бар оқушылар үшін бұл жетекші педагогикалық тәсілдердің бірі, өйткені физикалық мүмкіндіктер деңгейі әр оқушыда айтарлықтай ерекшеленеді.

11. Тұлғаға бағытталған тәсіл білім алушылардың жеке мүмкіндіктерін, қызығушылықтарын, танымдық саласының ерекшеліктерін ескеруге мүмкіндік береді.

12. Жеке қасиеттерді дамыту оқу дағдыларының кең спектрімен үйлесе отырып, білім берудің мынадай базалық құндылықтарын қалыптастыруды қамтамасыз етеді: "Қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік", "құрмет", "ынтымақтастық", "жұмыс және шығармашылық", "адалдық", "үздіксіз оқыту". Бұл құндылықтар оқушылардың күнделікті іс-әрекетінің мотивациясын, өзін-өзі тануды қалыптастырады.

13. Тәсілдерге сәйкес оқытудың мынадай принциптері қолданылады:

1) дамытушылық оқыту принципі әр оқушының танымдық, физикалық, эмоционалды саласын дамытуды қамтамасыз етеді;

2) көрнекілік принципі иллюстрацияларды, кестелерді, схемаларды, бейне материалдарды қолдануды қамтиды;

3) қолжетімділік принципі оқу материалын оқушылардың нақты мүмкіндіктеріне бейімдеуге негізделеді;

4) жүйелілік пен дәйектілік принципі оқытуды жалпыдан жекеге дейін ұйымдастырады, бекітілген білімге сүйенеді;

5) теория мен практиканың байланыс принципі алынған білімді практикалық қолдануды қамтамасыз етеді;

6) аяқтау принципі әр зерттелген бөлім үшін материалды игеру деңгейін бақылауды және тексеруді қамтамасыз етеді.

14. ТҚАБ бар оқушыларды ағылшын тілін оқытудағы тәсілдер мен принциптерге сәйкес келесі әдістер қолданылады:

1) аудиолингвальды әдіс ТҚАБ бар оқушылар үшін негізгі әдіс ретінде қолданылады;

2) TPR әдісі сабақта жаңа сөздер мен сөйлеу құрылымдарын есте сақтауға көмектеседі;

3) зерттелген материалды бекіту үшін "Silentway" вербалды емес әдісін қолдануға болады.

15. "Ағылшын тілі" пәні бөлімдерінің мазмұнында ТҚАБ бар білім алушыларға оқу материалын тиімді және қолжетімді меңгеруге ықпал ететін мынадай ерекшеліктер көрсетілген:

1) белсенді сөздікті қысқарту;

2) жазбаша тапсырмалар көлемін азайту;

3) грамматикалық құрылымдарды жеңілдету;

4) қайталау санын көбейту;

5) айтылымды жақсарту үшін түзету тапсырмаларын қолдану.

16. ТҚАБ бар оқушыларды оқытуда келесі практикалық тәсілдер қолданылады:

- 1) сөздерді белсендіру үшін сөздік-журнал (суреттері бар) жүргізу;
- 2) сөйлесу плакаттарын қолдану;
- 3) әртүрлі деңгейдегі сөйлеуді түсінуге арналған жаттығуларды қолдану;
- 4) көп деңгейлі жазбаша тапсырмалар мен емле тапсырмаларын қолдану;
- 5) диалогтарды ойнау;
- 6) "сөйле және қозғал" жаттығуларын қолдану;
- 7) бірлескен тапсырмаларды қолдану;
- 8) "тізбек" бойынша оқу және жауап беру;
- 9) тыңдауға арналған ойындар (сөзді, фразаны тап, сұраққа жауап бер);
- 10) видео көру (сөздік, диалогтар, жағдайлар);
- 11) дене мүмкіндіктеріне сәйкес жобалық қызметті жүргізу;
- 12) ақпаратты, коммуникацияны іздеу, пайдалану және құру үшін АКТ пайдалану;
- 13) физикалық және сөйлеу ерекшеліктерін жеңу;
- 14) танымдық процестерді дамытуға ықпал ететін жаттығуларды қолдану;
- 15) 8, 9-сыныптардың мазмұнын 8, 9, 10-сыныптар ішінде зерделеу;
- 16) грамматика бойынша тақырыптарды бекіту үшін уақытты көбейту

арқылы мазмұнды бейімдеу.

17. "Ағылшын тілі" пәні түзету циклі төмендегідей пәндермен байланысты:

1) ЕДШ, қозғалыс әдістері мен жазбаша тапсырмаларды қолдану арқылы;

2) логопедия, тыңдау және сөйлеу тапсырмалары, айтылым дағдыларын дамыту арқылы;

3) психология, қарым-қатынас дағдыларын дамыту, оқу мотивациясы, өзін-өзі бақылау, жоспарлау арқылы.

18. Ағылшын тілі сабақтарында ТҚАБ бар білім алушылар үшін арнайы жабдықтар: вертикализаторлар, арнайы парталар мен орындықтар, жеке жұмыс дәптерлері, аудио жүйелер, электрондық кітаптар мен плакаттар қолданылады.

19. Ағылшын тілін оқыту нәтижелерін бағалау критериалды бағалау жүйесіне сәйкес жүзеге асырылады.

20. ТҚАБ бар оқушылар үшін бағалау критерийлері олардың нақты физикалық мүмкіндіктеріне сәйкес келетін икемді құрылымға ие. Бағалау негізінен немесе тек ауызша, жазбаша немесе тест түрінде жүргізілуі мүмкін.

3-тарау. "Ағылшын тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Ағылшын тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5 - сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

2) 6 – сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

3) 7 - сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

4) 8 - сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

5) 9 - сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

6) 10 – сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

22. "Бағдарламаның" мазмұны мынадай бөлімдерді қамтиды:

1) "Тыңдалым";

2) "Айтылым";

3) "Оқылым";

4) "Жазылым";

5) "Тілдік нормалар".

23. 5-сыныпқа арналған бағдарлама мазмұны:

1) тыңдалым: қысқа диалогтар, әңгімелер, бейнефильмдер түрінде оқулықтан сыныптағы сөйлеу мен аудиожазбаларды ажырата білу. Тыңдау уақыты 5 минутқа дейін, 2 қайталау;

2) айтылым: жеке ақпаратты сұрау; бөлмені немесе орынды сипаттау; сыртқы келбетті сипаттау; мінезді сипаттау; күнделікті істер туралы айту; отбасы, достары туралы айту; уақытты айту; жұмыс туралы айту; келісім/ келіспеушілік; өткен туралы айту; қайталау; жануарларды сипаттау; қорқыныш білдіру; өз көзқарасын білдіру; болжамдар / ұсыныстар жасау; әр түрлі іс-шаралар мен ауа-райы туралы айту; айтылу: /s/, /z/, /iz/, /ei/, / æ/, / wəz/, /wər/, /wəz/, /t/, /d/, / ɑ:/, / ɔ:/, / ʌ /, /u:/, /iŋ/;

3) оқылым: әртүрлі түсіну деңгейі бар мәтіндерді оқу; шындық\ жалған/ мәлімдеме айтылмаған; бос орындарды толтыру; қосылу тапсырмалары; сұрақтарға жауаптар; сөйлемдерді толықтыру;

4) жазылым: өз бөлмесінің қысқаша сипаттамасы; сөздік диктанттар; мультфильм кейіпкері туралы қысқа мақала; отбасы туралы қысқа мақала; дос туралы хат; жұмыс туралы қысқа мақала; мифтік болмыстың қысқаша тұсаукесері; суреттелген оқиға; жануар туралы фактілер; плакат;

сүйікті спорт туралы қысқа мақала; жылдың сүйікті уақыты туралы қысқа мақала;

5) тілдік нормалар: артикльдерді қолдану; көпше түр; орын предлогтары; have got; сұраулы сөздер; this/ these – that/ those; қарапайым осы шақ; есімдіктер; have to /don 't have to; was/were; қарапайым өткен шақ; had; could; there was/ there were; сын есімдер; ерекше үстеулер; much/ many; a/some; созылмалы осы шақ; can.

24. 6-сыныпқа арналған бағдарлама мазмұны:

1) тыңдалым: қысқа диалогтар, әңгімелер, бейнефильмдер түрінде оқулықтан сыныптағы сөйлеу мен аудиожазбаларды ажырата білу. Тыңдау уақыты 7 минутқа дейін, 2 қайталау;

2) айтылым: жеке ақпарат сұрау; мектеп пен сынып туралы сөйлесу; қозғалыс бағытын сұрау және айту; адамдардың сыртқы келбеті мен мінезін сипаттау; өткен туралы айту; әңгімелер айту; ауа-райы туралы айту; фильмдер туралы айту; денсаулық туралы сұрау және айту; болашақ жоспарлар туралы айту; тарихтың қысқаша мазмұнын жеткізу; салыстыру; дүкендердегі диалогтар; мектепке баратын жолын сипаттау; айтылу: /t/, /d/, /id/, /i:/, /ei; сұраулы интонация;

3) оқылым: әртүрлі түсіну деңгейі бар мәтіндерді оқу; шындық \ жалған\ айтылмаған мәлімдемелер; бос орындарды толтыру; қосылу тапсырмалары; сұрақтарға жауаптар; бірнеше таңдауы бар сөйлем-диалогтарды толықтыру; түсіну;

4) жазылым: серіктес туралы қысқа мәтіндер; идеалды мектеп туралы қысқа мақалалар; демалыс күндері туралы қысқа абзац; сапар туралы электрондық хат; мұхит туралы сұрақтар; екі орынды салыстыру хаты; тарих; досына мәтіндік хабарлама; саябақ блогы; суреттелген әңгіме; мүсін туралы қысқа мәтін; мектепке бару туралы қысқа абзац;

5) тілдік нормалар: present simple/ present continuous; етістіктер + -ing/ to – infinitive; сын есімдердің салыстырмалы және жоғары формасы; past simple; present perfect; for/ since; past continuous; have to/ don 't have to; must/ mustn' t; есептелетін/ есептелмейтін; will/won ' t; be going to; a/an – some/

any/ every/ no; the passive (present simple / past simple); question tags.

25. 7-сыныпқа арналған бағдарлама мазмұны:

1) тыңдалым: аудиожазбалар, видео және диалогтармен шынайы сөйлесу, мәтіндер, 8 минутқа дейінгі әңгімелер, 1-2 қайталау;

2) айтылым: хобби туралы айту; жоспарлар жасау; көріністерді сипаттау; өткен әдеттер туралы айту; кеңестер беру; тәжірибе туралы сұрау және айту; өткен тарих туралы айту; болашақ жоспарлар туралы айту; фольклорлық оқиғаларды ұсыну; өз пікірін білдіру; дәстүрлі музыкалық аспаптарды таныстыру; тамақтану әдеттерін талқылау; киімге түсініктеме беру;

3) оқылым: әртүрлі түсіну деңгейі бар мәтіндерді оқу; шындық \ жалған\ айтылмаған мәлімдемелер; бос орындарды толтыру; қосылу тапсырмалары; сұрақтарға жауаптар; бірнеше таңдауы бар сөйлем-диалогтарды толықтыру; түсіну;

4) жазылым: сіздің хоббиіңіз туралы мақала; плакат; уақыт капсуласына не салғаныңыз туралы қысқа параграф; демалыс туралы қысқа мақала; ескерткішке қауіп туралы параграф; күн жүйесі немесе жаһандық жылыну туралы презентация; кітаптың сипаттамасы; тарих; сүйікті фильм туралы хат; мифтің қысқаша мазмұны; өмір салтыңыз туралы мәтін; суреттің қысқаша сипаттамасы; мақала-жеке тұлғаның сипаттамасы;

5) тілдік нормалар: presentsimple/ presentcontinuous; жекеше\ көпше зат есімдер; салыстырмалы және жоғары сын есімдер; can/ could/ usedto; сын есімдер; -ing/-ed сын есімдер; should/shouldn ' t; presentperfect; just –yet - already - since - for; pastsimple; will; begoingto; пассивті залог; pastcontinuous; шартты сөйлемдер 0,1,2 түрі; етістіктер + ing/ to / infinitive; салыстырмалы сөйлемдер (who/which/ where); тікелей сөйлеу.

26. 8-сыныпқа арналған бағдарлама мазмұны:

1) тыңдалым: аудиожазбалар, видео, диалогтармен шынайы сөйлеу, мәтіндер, 10 минутқа дейінгі әңгімелер, 1-2 қайталау;

2) айтылым: даланы таныстыру; досына сыйлық сатып алу; теледидар бағдарламасының сипаттамасы; спорт презентациясы; кеңес сұрау және беру; мәтіннің қысқаша мазмұны; кейіпкерді таныстыру; жануарларға қауіпті көмек туралы талқылау; сапар ұсыну; паспорттық бақылаудан өту; интонация; сұрақ және леп сезімдері; айтылуы: қатаң дыбыстар, /ju:/, /a:/;

3) оқылым: әртүрлі түсіну деңгейі бар мәтіндерді оқу; шындық \ жалған\ айтылмаған мәлімдемелер; бос орындарды толтыру; қосылу тапсырмалары; сұрақтарға жауаптар; бірнеше таңдауы бар сөйлем-диалогтарды толықтыру ; түсіну;

4) жазылым: фильм туралы хат; проблемаларды шешуді ұсынатын эссе; мектеп журналына сұхбат; жақсы және жаман эссе; теледидар нұсқаулығы; концерттің сипаттамасы; спорт туралы қысқа мәтін; кеңес хаты; мифтік жоғалған қала туралы қысқа мақала; әдемі жер (табиғат) туралы мақала; сапар туралы хат;

5) тілдік нормалар: infinitive - - ing формалары; етістіктерден зат есімдердің пайда болуы; себептердің тәуелді сөйлемдері; presentsimple; presentcontinuous; presentperfect; сын есімдерді қалыптастыруға арналған жұрнақтар; pastsimple; pastcontinuous; өткен әдеттер; салыстыру; will/ begoingto; шартты сөйлемдер; some-any-no; many-much; пассивті кепіл; модальды етістіктер.

27. 9-сыныпқа арналған бағдарлама мазмұны:

1) тыңдалым: аудиожазбалар, бейнелер және диалогтармен тірі сөйлеу, мәтіндер, 15 минутқа дейін әңгімелер, 1 қайталау;

2) айтылым: фестиваль презентациясы; тамақтану және сусындар туралы сөйлесу; таңғы асқа тапсырыс беру; жұмысты салыстыру; жұмысқа қабылдау туралы сұхбат; мансап ерекшеліктерін талқылау; ұлттық ойындар туралы айту; зиян туралы айту; орналасқан жерін сипаттау; үйіңізді сипаттау; орындар туралы сөйлесу; құтқару қызметтерін шақыру; айтылуы: көп мағыналы сөздер, /u:/, /ai/, / ɔi/, / ɔ:/;

3) оқылым: әртүрлі түсіну деңгейі бар мәтіндерді оқу; шындық \ жалған\ айтылмаған мәлімдемелер; бос орындарды толтыру; қосылу

тапсырмалары; сұрақтарға жауаптар; бірнеше таңдауы бар сөйлем-диалогтарды толықтыру; түсіну;

4) жазылым: фестиваль күнтізбесі; ұсыныс хаты; сүйікті тамағыңызды сипаттайтын хат; ерекше жұмыс туралы қысқа мәтін; танымал тұлға туралы қысқаша мақала; эссе пікірі; мәтіннің қысқаша мазмұны; мектеп журналына сұхбат; сүйікті хоббиі туралы блог; жарыс картасы; зерттеу есебі; сіздің үйіңіз туралы параграф; сіз тұратын жер туралы мақала; ұйымның қысқа хаты;

5) тілдік нормалар: есептелетін\ есептелмейтін және сұраулы; several , plentyof, amount, number; containers; all, both, half; етістіктерді қалыптастыруға арналған жұрнақтар; presentsimple - presentcontinuous - pastsimple – pastcontinuous; presentperfect/ pastperfect; futuretenses; пассивті залог; етістіктерді құрайтын қосымшалар; жанама сөйлеу; жанама сөйлеудегі сұрақтар; зат есім немесе етістік; модальды етістіктер; шартты сөйлемдер; тілектер.

28. 10-сыныпқа арналған бағдарлама мазмұны:

1) тыңдалым: аудиожазбалар, видео және диалогтармен, мәтіндермен, 15 минутқа дейінгі әңгімелермен шынайы сөйлеу, 1 қайталау;

2) айтылым: қысқаша қайталау; фольклорлық әңгімелерді ұсыну; сыйлық сатып алу; ұсыну\ келісу\ келіспеу; ұсыну; шақыру\ шақыруды қабылдау\ бас тарту; кешірім сұрау\ кешірім сұрау; болжамдар жасау; өз пікіріңізді білдіру; болашақ туралы сөйлесу; жалған өнімге шағымдану; айтылу: стресс және ырғақ, көмекші етістіктердің күшті және әлсіз формалары, сұраулы интонация;

3) оқылым: түсіну деңгейі әртүрлі мәтіндерді оқу; ақиқат \ жалған\ айтылмаған мәлімдемелер; олқылықтарды толтыру; біріктіру; сұрақтарға жауап беру; сөйлемдерді толықтыру; бірнеше таңдау диалогтары; түсіну;

4) жазылым: тарихты баяндау; тарихтың күлкілі жалғасы; ертегі (аңыз); фестиваль туралы досыңызға хат; іс-шараны сипаттайтын мақала; өз елінің дәстүрлі билері туралы қысқа мәтін; фильмнің сипаттамасы хат; барған жері туралы қысқа хабарлама; тур туралы ақпарат сұрау хат; тарих;

жасөспірімдер мен олардың аспаптары туралы зерттеу; эссе-пікір;

5) тілдік нормалар: presentsimple – presentcontinuous – pastsimple-pastcontinuous; presentperfect\ pastperfect; болашақ уақыттары; пассивті залог; мақсатты сөйлемдер; жеңілдік сөйлемдері; сын есімдер\ күрделі сын есімдер; салыстырмалы және жоғары дәреже; етістіктерден зат есімдерді қалыптастыру; кіріспе сөйлемдер; айтылу нұсқалары; құрама зат есімдерді қалыптастыру; үстеу; анықтамалар; infinitive/ -ingform; абстарктілі зат есімдер.

4-тарау . Оқыту мақсаттарының жүйесі

29. Бағдарламада мынадай кодтар жүйесі пайдаланылады: бірінші сан – сынып (5-10), екінші сан – бөлім ("1" -тыңдалым, "2" - айтылым, "3" - оқылым "4" - жазылым, "5" - тілдік нормалар), үшінші сан – әрбір бөлімнің кіші бөлімі ("1"- жалпы мақсаттар және "2" - түзету мақсаттары) және төртінші нөмір – мақсаттың реттік нөмірі.

30. Оқу мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Тыңдалым" бөлімі

1 кесте

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Жоғары А1	Төмен А2	Орташа А 2	Жоғары А2	Төмен В1	Орташа В1
5.1.1.1 сыныптағы нұсқауларды орындау ретін түсіну;	6.1.1.1 сыныптағы нұсқауларды орындау ретін түсіну;	7.1.1.1 сыныптағы күрделі нұсқауларды орындау ретін түсіну;	8.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі саны аясында кеңейтілген сөйлесудің негізгі мазмұнын шамалы қолдаумен түсіну;	9.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі саны аясында кеңейтілген әңгімелесудің негізгі мазмұнын шамалы қолдаумен немесе қолдаусыз түсіну;	10.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі саны аясында кеңейтілген әңгімелесудің негізгі мазмұнын шамалы қолдаумен немесе қолдаусыз түсіну;
5.1.2.1 оқу бағдарламасындағы жалпы тақырыптарға қойылатын негізгі сұрақтардың көбеюін қолдаусыз түсіну;	6.1.2.1 оқу бағдарламасындағы жалпы тақырыптарға қойылатын негізгі сұрақтардың көбеюін қолдаусыз түсіну;	7.1.2.1 оқу бағдарламасы бойынша тақырыптар санының өсуіне қатысты неғұрлым күрделі сұрақтарды қолдау арқылы түсіну;	8.1.2.1 оқу бағдарламасы бойынша тақырыптар санының өсуіне қатысты неғұрлым күрделі сұрақтарды	9.1.2.1 оқу бағдарламасының жалпы тақырыптарының шектеулі саны аясында	10.1.2.1 оқу бағдарламасының жалпы тақырыптарының шектеулі саны аясында
5.1.3.1 таныс тақырыптардың кең саны аясында қысқа әңгімелердегі	6.1.2.1 таныс тақырыптардың кең саны аясында қысқа әңгімелердегі	7.1.3.1 әртүрлі жалпы және арнайы			

нақты ақпарат пен негізгі мәліметтерінің көпшілігін қолдау арқылы түсіну.	нақты ақпарат пен негізгі мәліметтерінің көпшілігін қолдау арқылы түсіну;	тақырыптар бойынша сөйлеушінің (сөйлеушілердің) пікірін қолдау арқылы білу;	қолдау арқылы түсіну;	кеңейтілген әңгімедегі дәлелдердің көп бөлігін аз қолдаумен түсіну;	кеңейтілген әңгімедегі дәлелдердің көп бөлігін аз қолдаумен түсіну;
5.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсу санына қарай кейбір кеңейтілген сөйлесуді қамтитын әңгімелерді қолдау арқылы түсіну.	6.1.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсу санына қарай кейбір кеңейтілген диалогтарды қамтитын әңгімелерді қолдау арқылы түсіну.	7.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсу аясында әңгімелерді қолдау арқылы түсіну.	8.1.3.1. әртүрлі жалпы және арнайы тақырыптар бойынша сөйлеушінің (сөйлеушілердің) пікірін қолдау арқылы білу;	9.1.3.1 жалпы және арнайы тақырыптардың кең саны аясында сөйлеушінің (сөйлеушілердің) пікірін шағын қолдаумен немесе қолдаусыз білу;	10.1.3.1 жалпы және арнайы тақырыптардың кең саны аясында сөйлеушінің (сөйлеушілердің) пікірін шағын қолдаумен немесе қолдаусыз білу;
			8.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсу аясында әңгімелерді қолдау арқылы түсіну.	9.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсу аясында әңгімелерді қолдау арқылы түсіну.	10.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсу аясында әңгімелерді қолдау арқылы түсіну.

2) "Айтылым" бөлімі

2 кесте

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Жоғары А1	Төмен А 2	Орташа А 2	Жоғары А 2	Төмен В 1	Орташа В 1
5.2.1.1 негізгі тақырыптардың өсіп келе жатқан санына өзіңіз және басқалар туралы ақпаратты ұсыныс деңгейінде беру;	6.2.1.1 негізгі тақырыптар бойынша өзіңіз және басқалар туралы ақпаратты пайымдау деңгейінде ұсыну;	7.2.1.1 жалпы және оқу тақырыптарында сөйлесу үшін ресми және бейресми сөйлеу үлгілерін пайдалану;	8.2.1.1 жалпы және оқу тақырыптарында сөйлесу үшін ресми және бейресми сөйлеу үлгілерін пайдалану;	9.2.1.1 өсіп келе жатқан тақырыптар бойынша сөйлесуде ресми және бейресми сөйлеу үлгілерін қолдану;	10.2.1.1 өсіп келе жатқан тақырыптар бойынша сөйлесуде ресми және бейресми сөйлеу үлгілерін қолдану;
5.2.2.1 жалпы тақырыптардың шектеулі саны туралы ақпарат алу үшін қарапайым	6.2.2.1 жалпы тақырыптардың өсіп келе жатқан саны туралы ақпарат алу үшін қарапайым	7.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны туралы ақпарат алу	8.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны туралы ақпарат алу	9.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны	10.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны

сұрақтар қою;	сұрақтар қою;	үшін қиын сұрақтар қою;	үшін қиын сұрақтар қою;	бойынша ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;	сұрақтар қою;
5.2.3.1 жалпы тақырыптардың шектеулі санына ұсыныс деңгейінде өз пікірін білдіру;	6.2.3.1 жалпы тақырыптардың өсіп келе жатқан санына ұсыныс деңгейінде өз пікірін білдіру;	7.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан санына ұсыныс деңгейінде өз пікірін айту;	8.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан санына ұсыныс деңгейінде өз пікірін айту;	9.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының кең спектріне ұсыныс деңгейінде өз пікірін білдіру;	10.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының кең спектріне ұсыныс деңгейінде өз пікірін білдіру;
5.2.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан санына күтпеген түсініктемелерге шектеулі өзгергіштікпен жауап беру;	6.2.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан санына күтпеген түсініктемелерге шектеулі өзгергіштікпен жауап беру;	7.2.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсуі аясында күтпеген түсініктемелерге ұлғаймалы өзгергіштікпен жауап беру;	8.2.4.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы күтпеген пікірлерге әртүрлі жауап беру;	9.2.4.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы күтпеген пікірлерге әртүрлі жауап беру;	10.2.4.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы күтпеген пікірлерге әртүрлі жауап беру;
5.2.5.1 жалпы және оқу тақырыптарының санын көбейтуге арналған негізгі фразалармен алмасуда өзара әрекеттесуді қолдау;	6.2.5.1 жалпы және оқу тақырыптарының санын көбейтуге арналған ұзын фразалармен алмасуда өзара әрекеттесуді қолдау;	7.2.5.1 өз келісімін, келіспеушілігін білдіре отырып, сыныптағы тапсырмаларды орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекетті қолдау;	8.2.5.1 өз келісімін, келіспеушілігін білдіре отырып, сыныптағы тапсырмаларды орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекетті қолдау;	9.2.5.1 өз келісімін, келіспеушілігін білдіре отырып, сыныптағы тапсырмаларды орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекет жасау;	10.2.5.1 келісімін, келіспеушілігін білдіре отырып, сыныптағы тапсырмаларды орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекет жасау;
5.2.6.1 жұпта, топта және бір сынып болып мәнін дәл жеткізе отырып, сөйлем деңгейінде қарым-қатынас жасау;	6.2.6.1 жұпта, топта және бір сынып болып мәнін дәл жеткізе отырып, сөйлем деңгейінде қарым-қатынас жасау;	7.2.6.1 жұпта, топтарда және бүкіл сыныпта ұсыныстар мен ойлау деңгейінде кейбір икемділікпен басқалардың айтқандары бойынша комментарийлерді байланыстыруды бастау;	8.2.6.1 жұпта, топтарда және бүкіл сыныпта ұсыныстар мен ойлау деңгейінде кейбір икемділікпен басқалардың айтқандары бойынша комментарийлерді байланыстыруды бастау;	9.2.6.1 жұпта, топтарда және бүкіл сыныпта ұсыныстар мен ойлау деңгейінде кейбір икемділікпен басқалардың айтқандары бойынша комментарийлерді байланыстыруды бастау;	10.2.6.1 топта, топтарда және бүкіл сыныпта ұсыныстар мен ойлау деңгейінде кейбір икемділікпен басқалардың айтқандары бойынша комментарийлерді байланыстыруды бастау;
5.2.7.1 жалпы тақырыптардың шектеулі саны туралы айта отырып, белгілі бір заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы қолдану;	6.2.7.1 жалпы тақырыптардың шектеулі саны туралы айта отырып, белгілі бір заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы қолдану;	7.2.7.1 жалпы тақырыптардың көп санын айта отырып, белгілі бір заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы қолдану;	8.2.7.1 жалпы тақырыптардың шектеулі саны туралы айта отырып, белгілі бір заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы қолдану;	9.2.7.1 жалпы тақырыптардың шектеулі саны туралы айта отырып, белгілі бір заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы қолдану;	10.2.7.1 тақырыптардың шектеулі саны туралы айта отырып, белгілі бір заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы қолдану;
5.2.8.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында негізгі әңгімелер мен оқиғаларды мазмұндау.	6.2.8.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кең таралған мәтіндер мен оқиғаларды	7.2.8.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кең таралған мәтіндер мен оқиғаларды	8.2.8.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кең таралған мәтіндер мен оқиғаларды	9.2.8.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кең таралған мәтіндер мен оқиғаларды	10.2.8.1 жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кең таралған мәтіндер мен оқиғаларды

		арқылы қолдану; 7.2.8.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кең таралған мәтіндер мен оқиғаларды мазмұндау.	жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кең таралған мәтіндер мен оқиғаларды мазмұндау.	жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кең таралған мәтіндер мен оқиғаларды мазмұндау.	тақырыптарына кейбір кең таралған мәтіндер мен оқиғаларды мазмұндау.

3) "Оқылым" бөлімі;

3 кесте

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Жоғары А1	Төмен А 2	Орташа А2	Жоғары А2	Төмен В1	Орташа В2
5.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа қарапайым мәтіндердің шектеулі санындағы негізгі мағынаны түсіну;	6.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа қарапайым мәтіндердің шектеулі санындағы негізгі мағынаны түсіну;	7.3.1.1 таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі мәтіндердің негізгі мағынасын түсіну; 7.3.2.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа қарапайым мәтіндердің шектеулі санындағы нақты ақпарат пен бөлшектерді өз бетінше түсіну; 7.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында, қосымша мәтіндерді қоса отырып дәлелдердің егжей-тегжейін түсіну;	8.3.1.1 таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі мәтіндердің негізгі мағынасын түсіну; 8.3.2.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы спецификалық ақпаратын және негізгі бөліктерін түсіну; 8.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында, қосымша мәтіндерді қоса отырып дәлелдердің егжей-тегжейін түсіну; 8.3.4.1 таныс және кейбір таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы қосымша көркем	9.3.1.1 таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі мәтіндердің негізгі мағынасын түсіну; 9.3.2.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарына, қосымша мәтіндерді қоса алғанда, мәтіндердің өсіп келе жатқан санындағы ерекше ақпарат пен детальдарды түсіну; 9.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында, қосымша мәтіндерді қоса отырып дәлелдердің егжей-тегжейін түсіну; 9.3.4.1 таныс және кейбір таныс емес, жалпы және оқу	10.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі мәтіндердің негізгі мағынасын түсіну; 10.3.2.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа қарапайым мәтіндердің шектеулі санындағы нақты ақпарат пен бөлшектерді өз бетінше түсіну; 10.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында, қосымша мәтіндерді қоса отырып дәлелдердің егжей-тегжейін түсіну; 10.3.4.1 таныс және кейбір таныс емес, жалпы және оқу

				тақырыптарындағы қосымша көркем және көркем емес мәтіндердің көбеюіне сай оқу;	және тақыр әртүр көрке емес
қолдау арқылы оқу;	қолдау арқылы оқу;	қосымша көркем және көркем емес мәтіндердің шектеулі санын оқу;	және көркем емес мәтіндердің шектеулі санын оқу;	9.3.5.1 таныс жалпы және оқу	10.3.5 жалпы
5.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санында контексттің мағынасы туралы қорытынды жасау;	6.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санында контексттің мағынасы туралы қорытынды жасау;	7.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің көбеюі аясында контексттің мәні туралы қорытынды жасау;	8.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің көбеюі аясында контексттің мәні туралы қорытынды жасау;	9.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қысқа және қосымша мәтіндердің көбеюіндегі контексттің мәні туралы қорытынды жасау;	10.3.5 жалпы тақыр арнал мәтін контек турал жасау
5.3.6.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санында автордың көзқарасын немесе пікірін білу;	6.3.6.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санында автордың көзқарасын немесе пікірін білу;	7.3.6.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі мәтіндерде автордың көзқарасын немесе пікірін білу;	8.3.6.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі мәтіндерде автордың көзқарасын немесе пікірін білу;	9.3.6.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы, соның ішінде қосымша мәтіндердегі әртүрлі мәтіндердің көбеюіндегі автордың көзқарасын немесе пікірін білу;	10.3.6 жалпы тақыр арнал кеңей қосы мәтін автор мен п
5.3.7.1 жазбаша жанрлардың шектеулі санының сөздерінде, сөйлемдерінде және мәтіндерінде типтік белгілерді тану;	6.3.7.1 жазбаша жанрлардың шектеулі санының сөздерінде, сөйлемдерінде және мәтіндерінде типтік белгілерді тану;	7.3.7.1 әртүрлі жазбаша жанрлардың сөздерінде, сөйлемдерінде және мәтіндерінде типтік белгілерді тану;	8.3.7.1 әртүрлі жазбаша жанрлардың сөздерінде, сөйлемдерінде және мәтіндерінде типтік белгілерді тану;	9.3.7.1 әртүрлі жазбаша жанрлардың сөздерінде, сөйлемдерінде және мәтіндерінде типтік белгілерді тану;	10.3.7 жанр түрлі сөзде мен м типті тану;
5.3.8.1 мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс қағаз және сандық ресурстарды қолдау арқылы пайдалану;	6.3.8.1 мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс қағаз және сандық ресурстарды қолдау арқылы пайдалану;	7.3.8.1 мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс қағаз және сандық ресурстарды қолдау арқылы пайдалану;	8.3.8.1 мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс қағаз және сандық ресурстарды пайдалану;	9.3.8.1 таныс және таныс емес қағаз және сандық ресурстарды пайдаланып, мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту;	10.3.8 таныс және ресур пайд мағы және кеңей
5.3.9.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсуі аясында қысқа қарапайым мәтіндердегі факт пен пікірдің айырмашылығын анықтау.	6.3.9.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсуі аясында қысқа қарапайым мәтіндердегі факт пен пікірдің айырмашылығын анықтау.	7.3.9.1 жалпы және оқу тақырыптарының алуан түрлілігі туралы қысқа қарапайым мәтіндердегі факт пен пікірдің айырмашылығын білу.	8.3.9.1 жалпы және оқу тақырыптарының алуан түрлілігі туралы қысқа қарапайым мәтіндердегі факт пен пікірдің айырмашылығын білу.	9.3.9.1 қысқа мәтіндердегі дәлелдердің жалпы және оқу тақырыптарының	10.3.9 жалпы тақыр қосы мәтін дәлел сәйке анық

4) "Жазылым" бөлімі

4 кесте

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Жоғары А1	Төмен А2	Орташа А2	Жоғары А2	Төмен В1	Орташа В1
5.4.1.1 жалпы тақырыптардың шектеулі саны аясында қысқа сөйлемдер тізбегін параграф ретінде қолдау арқылы жазу;	6.4.1.1 таныс жалпы тақырыптардың шектеулі санына және кейбір оқу тақырыптарына нақты және ойдан шығарылған оқиғалар, іс-шаралар және өткен тәжірибе туралы аз қолдаумен жазу;	7.4.1.1 таныс жалпы және кейбір оқу тақырыптарының көбеюі аясында нақты және ойдан шығарылған оқиғалар, іс-шаралар мен өткен тәжірибе туралы белгілі бір қолдаумен жазу	8.4.1.1 таныс жалпы және кейбір оқу тақырыптарының көбеюі аясында нақты және ойдан шығарылған оқиғалар, іс-шаралар мен өткен тәжірибе туралы белгілі бір қолдаумен жазу	9.4.1.1 әртүрлі таныс жалпы және кейбір оқу тақырыптары бойынша нақты және ойдан шығарылған оқиғалар, іс-шаралар мен өткен тәжірибе туралы минималды қолдаумен жазу;	10.4.1 жалпы тақырыптардың өткен тәжірибе туралы нақты және ойдан шығарылған оқиғалар, іс-шаралар мен өткен тәжірибе туралы минималды қолдаумен жазу;
5.4.2.1 адамдардың, орындардың және объектілердің сипаттамасын қысқа мәтіндер түрінде қолдау арқылы жазу;	6.4.2.1 адамдардың, орындардың және объектілердің сипаттамасын қысқа мәтіндер түрінде қолдау арқылы жазу;	7.4.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлардың шектеулі санына сәйкес келетін стильді қолдау арқылы қолдану;	8.4.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлардың шектеулі санына сәйкес келетін стильді қолдау арқылы қолдану;	9.4.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлардың шектеулі санына сәйкес келетін стильді қолдау арқылы қолдану;	10.4.2 жалпы тақырыптардың жазбаша жанрлардың сәйкес келетін стильді қолдану арқылы қолдану;
5.4.3.1 базалық шаблондарды қолдана отырып, өз бетінше сөйлемдер құрастыру;	6.4.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санына жазбаша жанрлардың шектеулі санында мысалдармен және себептермен қажет болған кезде дәйекті дәлелдеуді қолдана отырып дамыту;	7.4.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санына жазбаша жанрлардың шектеулі санында мысалдармен және себептермен қажет болған кезде дәйекті дәлелдеуді қолдана отырып дамыту;	8.4.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша жазбаша жанрлардың шектеулі санында мысалдармен және себептермен қажет болған кезде дәйекті дәлелдеуді қолдануды дамыту;	9.4.3.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі жазбаша жанрларда мысалдармен және себептермен қажет болған кезде дәйекті дәлелдеуді қолдана отырып дамыту;	10.4.3 жалпы тақырыптардың жазбаша жанрлардың сәйкес келетін стильді қолдану арқылы қолдану;
5.4.4.1 таныс жалпы тақырыптардың шектеулі санына базалық сөйлеу конструкцияларын қолдана отырып, дәйекті параграфта сөйлемді қолдау арқылы байланыстыру;	6.4.4.1 таныс жалпы тақырыптардың шектеулі санына базалық сөйлеу конструкцияларын қолдана отырып, дәйекті параграфта сөйлемді қолдау	7.4.4.1 таныс жалпы тақырыптардың өсу аясында базалық сөйлеу конструкцияларын қолдана отырып, сөйлемді дәйекті	8.4.4.1 әртүрлі таныс жалпы және кейбір оқу тақырыптарында әртүрлі сөйлеу конструкцияларын қолдана отырып, аз	9.4.4.1 әртүрлі таныс жалпы және кейбір сөйлеу конструкцияларын қолдана отырып, сөйлемдерді біркелкі параграфқа өз бетімен байланыстыру;	10.4.4 жалпы тақырыптардың жазбаша жанрларда мысалдармен және себептермен қажет болған кезде дәйекті дәлелдеуді қолдана отырып дамыту;
5.4.5.1 жалпы тақырыптардың шектеулі санына жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;					10.4.5 жалпы тақырыптардың жазбаша жанрларда мысалдармен және себептермен қажет болған кезде дәйекті дәлелдеуді қолдана отырып дамыту;

		параграфқа минималды қолдаумен байланыстыру;	қолдаумен немесе қолдаусыз сөйлемдерді дәйекті абзацқа байланыстыру;		
	арқылы байланыстыру;	7.4.5.1 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының шектеулі саны үшін жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;	8.4.5.1 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының өсуі аясында жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;	9.4.5.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;	жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;
5.4.6.1 таныс жалпы тақырыптардың шектеулі санында мәтіндердегі тыныс белгілерін сақтау.	6.4.5.1 жалпы тақырыптардың шектеулі санына жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;	7.4.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша мәтіндердегі тыныс белгілерін сақтау.	8.4.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша мәтіндердегі тыныс белгілерін сақтау.	9.4.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсуі аясында мәтіндердегі тыныс белгілерді сақтау.	10.4.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының мәтіндердегі тыныс белгілерді сақтау.

5) "Тілдік нормалар" бөлімі

5 кесте

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып
Жоғары А 1	Төмен А 2	Орташа А 2	Жоғары А 2
5.5.1.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша уақыт пен орынды сипаттайтын сөз тіркестерін қоса алғанда, есептелетін және есептелмейтін зат есімдерді дұрыс пайдалану;	6.5.1.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша уақыт пен орынды сипаттайтын негізгі дерексіз зат есімдерді, құрама және фразалық зат есімдерді қолдана бастау;	7.5.1.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша уақыт пен орынды сипаттайтын негізгі дерексіз зат есімдерді, құрама және фразалық зат есімдерді қолдана бастау;	8.5.1.1 әртүрлі тақырыптар және оқу тақырыптарының кейбір дерексіз фразалық зат есімдерді қолдану;
5.5.2.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша many, much, a lot of , a few сандық үсетулерін қолдану;	6.5.2.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша many, much, a lot of , a few сандық үсетулерін қолдану;	7.5.2.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан санына more, little, fewless, fewer not as many, not as much сияқты сандық үстеулерді қолдану;	8.5.2.1 too much, too few, any, enough сияқты үстеулердің өсіп келе жатқан санын қолдану;
5.5.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша сын есімдердің, дұрыс және бұрыс,	6.5.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көбеюіне байланысты жалпы есімшелерді сын есім ретінде қолдану және сын есімдерді	7.5.3.1 құрамдас сын есімдерді өсу санын және сын есімдерді есімше ретінде қолдану;	8.5.3.1 құрамдас есімдердің өсуіне байланысты есімшелерді есімше ретінде қолдану және сын есімдерді салыстыру үшін соның ішінде тақырыптар және оқу тақырыптарының дәрежені белгілеу;

5.5.11.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша look//feel/taste/smell like, be, made қолдану;	ұзартылған формаларды қолдану;	түрлерін қолдану;	нысандарды қолдану;
5.5.12.1 уақытты анықтау үшін жалпы дұрыс және бұрыс үстеулерді, қарапайым және салыстырмалы формаларын, уақытты анықтау үшін жиілік үстеулерін қолдану: әртүрлі таныс және оқу тақырыптарында lastweek, yesterday қолдану;	6.5.11.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан саны аясында it, there жалпы жеке емес құрылымдарды қолдану;	7.5.12.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көп саны бойынша too, not enough, quite, rather дәрежелерін қоса отырып, есімдіктердің өсіп келе жатқан санын қолдану;	8.5.11.1 әртүрлі таныс және оқу тақырыптары аясында мәлім, белгілі, жанама сөйлеу тәсілдерін қолдану;
5.5.13.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында мүмкіндік білдіру үшін might, may, could қолдану;	6.5.12.1 уақытты анықтау үшін жалпы дұрыс және бұрыс үстеулерді, қарапайым және салыстырмалы формаларын, уақытты анықтау үшін жиілік үстеулерін қолдану: әртүрлі таныс және оқу тақырыптарында lastweek, yesterday қолдану;	7.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында mustn 't (тыйым салу), need(қажеттілік), should (кеңес беру үшін) модальды формаларды қолдану;	8.5.12.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында too, not enough, quite, rather дәрежелерін қоса отырып, есімдіктердің өсіп келе жатқан санын қолдану;
5.5.14.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша уақыт пен орынды белгілеу үшін предлогтарды қолдану; заттарды сипаттау және тақырыпты белгілеу үшін like, about предлогтарын қолдану; to, into, out of, from, towards бағытының предлогтарын қолдану;	6.5.13.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында мүмкіндік білдіру үшін might, may, could қолдану	7.5.14.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көп санында уақыттың, орынның, бағыттың өсіп келе жатқан предлогтарын қолдану; автор мен құралды анықтау үшін by, with қолдану; жалпы фразедағы зат есімдер мен сын есімдердің алдындағы предлогтарды қолдану;	8.5.13.1 әртүрлі таныс және оқу тақырыптары аясында әртүрлі дәрежелерін білдіру үшін модальды сөздерді көбірек қолдану; қажеттілік, мүмкіндік, сұрау, ұсыныс, тыйым салу үшін;
5.5.15.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында жалпы етістіктерді инфинитив немесе инфинитив + ing түрінде қолдану;	6.5.14.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көп санында уақыттың, орынның, бағыттың өсіп келе жатқан предлогтарын қолдану; автор мен құралды анықтау үшін by, with қолдану; жалпы фразедағы зат есімдер мен сын есімдердің алдындағы предлогтарды қолдану;	7.5.15.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында жалпы етістіктерді инфинитив немесе инфинитив + ing түрінде қолдану; мақсатты инфинитивті қолдану;	8.5.14.1 әртүрлі таныс және оқу тақырыптары аясында есімдер мен сын есімдердің алдында предлогтарды сөйлемде қолдану;
5.5.16.1 жалпы оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында сөйлемдегі бөліктерді байланыстыру үшін so, if, when, where, before, after союздарын қолдану;	6.5.15.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында жалпы етістіктерді инфинитив немесе инфинитив + ing түрінде қолдану; мақсатты инфинитивті қолдану;	7.5.16.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан саны бойынша сөйлемдер мен қысқа мәтіндердегі бөліктерді байланыстыру үшін if, when, where, so, and, or, but, because, before, after союздарын қолдану;	8.5.15.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында етістіктер мен сын есімдердің шектеулі санын білдіру үшін инфинитивті формаларды қолдану; етістіктерді предлогтардың көмегімен санынан кейін грамматикалық формаларын қолдану;
5.5.17.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша шартты сөйлемдерді if (zeroconditional);	6.5.16.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан саны бойынша сөйлемдер мен қысқа мәтіндердегі бөліктерді байланыстыру үшін if, when,	7.5.17.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан саны бойынша бағыныңқы сөйлемдерді think, know, believe, hope, say, tell-ді қоса отырып қолдану; бағыныңқы сөйлемдерді sure,	8.5.16.1 көптеген таныс және оқу тақырыптары аясында себепті сөйлемдер үшін because, since, as көптеген союздарды қолдану;
			8.5.17.1 әртүрлі таныс және оқу тақырыптары аясында бірінші және екінші сөйлемдерде if

	where, so, and, or, but, because, before, after союздарын қолдану; 6.5.17.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша шартты сөйлемдерді if (zeroconditional);		
where, before\after (өткенді еске түсіре отырып); which,who,that,where-мен салыстырмалы сөйлемдерді бөлу үшін қолдану.	where, before\after (өткенді еске түсіре отырып); which,who,that,where-мен салыстырмалы сөйлемдерді бөлу үшін қолдану.	certain-ді қоса отырып қолдану; белгілі бір салыстырмалы сөйлемдерді which, who, that, where-мен бірге қолдану.	қолдану; белгілі салыстырмалы which,who,that,w қолдану.

Кестенің жалғасы

9 сынып	10 сынып
Төмен В 1	Орташа В 1
9.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында кейбір дерексіз және құрама фразалық зат есімдерді қолдану; 9.5.2.1 әртүрлі таныс оқу тақырыптарында сандық үстеулердің көбеюін, соның ішінде several, plenty, a large/small, number/amount қолдану; 9.5.3.1 құрамдас сын есімдердің өсу көлемі мен сын есімдерді есімше ретінде және кейбір құрылымдарды салыстыру үшін қолдану, соның ішінде таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы дәрежені белгілеу үшін not as...as, much ... than қолдану; 9.5.4.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарына алдын-ала анықтау функциясында all, half, both [of] қоса отырып анықтамаларды қолдану; 9.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі кезеңдерді қамтитын сұрақтарды қолдану; 9.5.6.1	10.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында абстрактілі және құрама фразалық зат есімдерді қолдану; 10.5.2.1 әртүрлі таныс және оқу тақырыптарында есептелмейтін зат есімдер мен кейбір фразалық зат есімдер үшін сандық үстеулерді, соның ішінде majority of, a great deal of, a great number of-ті қолдану; 10.5.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында үшін күрделі сын есімдердің өсуі мен сын есімдер ретінде және кейбір құрылымдарды қолдану; 10.5.4.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында және алдын-ала анықтау үшін әртүрлі құрылымдарды қолдану; 10.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында time, in which direction, from whose предлогтарымен қолданылатын сұрақтарды қолдану; 10.5.6.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында салыстырмалы, нұсқаушы, белгісіз, сандық және зат есімдіктердің нұсқаларын қолдану; 10.5.7.1 әртүрлі таныс және оқу тақырыптарында қарапайым мінсіз формаларды, соның ішінде кейбір

әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында түрлі белгісіз есімдіктерді, соның ішінде anybody, anyone, anything, and quantitative pronoun everyone, everything, none, more, less, a few қолдану;	формаларды, уақытша үстеулерді қолдану;
9.5.7.1 таныс жалпы және білім беру тақырыптарының өсуіне қарай соңғы, тәуелсіз және аяқталмаған өткенді білдіру үшін қарапайым мінсіз формаларды қолдану;	10.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында шақтың әр түрлі формаларын, соның ішінде кейбір формаларды қолдану;
9.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарына келер шақтың түрлі формаларын, соның ішінде болашақтың мәні бар present continuous-ты қолдану;	10.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында және жанама сөйлеуде осы шақ, өткен шақ және болашақ шақтың белсенді және пассивті залогының әр түрлі нысандарын тиісті түрде қолдану;
9.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей және жанама сөйлеуде осы шақ, өткен шақ және мінсіз өткен шақтың белсенді және пассивті залогының әр түрлі нысандарын тиісті түрде қолдану;	10.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей және жанама сөйлеуде осы шақ, өткен шақ және болашақ шақтың белсенді және пассивті залогының нысандарын тиісті түрде қолдану;
9.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша пассивті залогтың кейбір нысандарын қоса алғанда, қазіргі немесе болашақ оқиғалардың мәнімен осы жалғастырылған нысандарды қолдану;	10.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында жанама сөйлеудің әртүрлі формаларын мәлімдемелер мен командалар үшін, соның ішінде know, wonder және кіріктірілген сұрақтарды қолдану;
9.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жанама сөйлеуде осы шақ, өткен шақ және мінсіз өткен шақтың белсенді және пассивті залогының әр түрлі нысандарын тиісті түрде қолдану;	10.5.12.1 үстеулердің салыстырмалы дәрежесін құрылымдарда қолдану: not as quickly as / farless quickly дұрыс және бұрыс. Әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында алдындағы, етістіктен кейінгі және соңғы үстеулерді қолдану;
9.5.12.1 үстеулердің салыстырмалы дәрежесін құрылымдарда қолдану: not as quickly as / farless quickly дұрыс және бұрыс үстеулерімен. Әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында етістік алдындағы, етістіктен кейінгі және соңғы үстеулердің көбеюін қолдануымы;	10.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі модальды формаларды, соның ішінде should, would, could өткен шақ формаларын өкіну немесе сын айту үшін қолдану;
9.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жанама сұрауларды қоса алғанда, жанама сөйлеудің кейбір нысандарын мәлімдемелер, сұрақтар, командалар үшін: say, ask, tell қолдану;	10.5.14.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында зат есімдер мен сын есімдерге дейінгі предлогтарды қолдану; кейінгі зат есімдермен, сын есімдермен етістіктермен көбірек тәуелді предлогтарды қолдану;
9.5.12.1 үстеулердің салыстырмалы дәрежесін құрылымдарда қолдану: not as quickly as / farless quickly дұрыс және бұрыс үстеулерімен. Әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында етістік алдындағы, етістіктен кейінгі және соңғы үстеулердің көбеюін қолдануымы;	10.5.15.1 таныс жалпы және білім беру тақырыптарында етістіктер мен сын есімдердің шектеулі санынан инфинитивті формаларды қолдану; етістіктер мен предлогтардың шектеулі санынан кейін герундий және кейбір фразалық етістіктерді қолдану;
9.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында әртүрлі функциялар үшін модальды формаларды көбірек қолдану: міндеттеме, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, сұрау, ұсыныс, тыйым	10.5.16.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында қарсы тұру үшін although, while, where as, мақсатта болу үшін әртүрлі союздарды, соның ішінде so that (in order to) қолдану;
	10.5.17.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында if only / wish [that]-пен сөйлемдер қолдану; етістіктермен көбірек тәуелді предлогтарды қолдану; әртүрлі салыстырмалы сөйлемдерді, соның ішінде

салу үшін; 9.5.14.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында зат есімдер мен сын есімдердің алдында предлогтарды жалпы сөйлемде қолдану; 9.5.15.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсуіне байланысты етістіктер мен сын есімдердің шектеулі санынан кейін инфинитивті формаларды қолдану; етістіктер мен предлогтардың шектеулі санынан кейін герундий қолдану; кейбір фразалық етістіктерді қолдану; 9.5.16.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша since, as сияқты союздарды қоса отырып, себептері мен құрылымдарын түсіндіру үшін so... that, such a ... сияқты көптеген союз түрлерін қолдану; 9.5.17.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында екінші түрдегі шартты сөйлемдерде if / unless/ if only қолдану және сөйлемдерде wish [that] қолдану [осы ескерту]; салыстырмалы сөйлемдердің өсуін, оның ішінде why-ді қоса отырып қолдану.	where, , towhom предлогтарымен бірге қолдану.

31. Осы Бағдарлама тірек – қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

32. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады

Тірек-қозғалыс аппарат

бұзылған білім алушы

арналған негізгі орта біл

деңгейінің 5-10-сыныпта
"Ағылшын тілі" пәнін
жаңартылған мазмұнды
оқу бағдарламасын
қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұнды үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып:

1 кесте

Модуль	Бөлім	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Home & away	Тыңдалым	5.1.1.1 сыныптағы нұсқаулар ретін түсіну; 5.1.3.1 таныс тақырыптарды аясында қысқа әңгімелерді ақпарат пен негізгі мәлімет көпшілігін қолдау арқылы
	Айтылым	5.2.1.1 негізгі тақырыптарды жатқан санына өзіңіз және туралы ақпаратты ұсыныс 5.2.2.1 негізгі тақырыптарды жатқан санына өзіңіз және туралы ақпаратты ұсыныс
	Оқылым	5.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі саны мағынаны түсіну; 5.3.4.1 қысқа көркем және мәтіндердің шектеулі саны арқылы оқу; 5.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа

		шектеулі санында контекст туралы қорытынды жасау; 5.3.7.1 жазбаша жанрлардың санының сөздерінде, сөйлемдерінде типтік белгілерді анықтау;
	Жазылым	5.4.1.1 жалпы және кейбір сөз тақырыптарының шектеулі санын қажетті қолдаумен қысқа жоспарлау, жазу және тексеру; 5.4.2.1 жалпы тақырыптардың саны аясында қысқа сөйлемдер параграф ретінде қолдау арқылы жазу;
	Тілдік нормалар	5.5.1.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша уақыт орынды сипаттайтын сөз таңбалар алғанда, есептелетін және зат есімдерді дұрыс пайдалану; 5.5.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша сызба дұрыс және бұрыс, салыстырмалы жоғары формаларды үлкен және кіші формаларды қолдану; 5.5.7.1 таныс тақырыптардың саны бойынша не болғанымен етістіктердің қарапайым мінез формаларын қолдану;
Living things	Тыңдалым	5.1.1.1 сыныптағы нұсқаулар ретін түсіну; 5.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына арналған кейбір кеңістік әңгімелерді қамтитын әңгімелер арқылы түсіну;
	Айтылым	5.2.2.1 негізгі тақырыптардың жатқан санына өзіңіз және туралы ақпаратты ұсыныс жасау; 5.2.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына өсіп келе жатқан санына көрсеткіш түсініктемелерге шектеулі саны жауап беру;
	Оқылым	5.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарының саны бойынша не болғанымен етістіктердің қарапайым мінез формаларын қолдану;

		тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санын мағынаны түсіну; 5.3.4.1 қысқа көркем және мәтіндердің шектеулі саны арқылы оқу; 5.3.5.1 таныс жалпы және о тақырыптарындағы қысқа шектеулі санында контекст туралы қорытынды жасау;
	Жазылым	5.4.1.1 жалпы тақырыптардың саны аясында қысқа сөйлем параграф ретінде қолдау ар 5.4.2.1 жалпы тақырыптардың саны аясында қысқа сөйлем параграф ретінде қолдау ар 5.4.3.1 адамдардың, орынд объектілердің сипаттамасы мәтіндер түрінде қолдау ар
	Тілдік нормалар	5.5.2.1 таныс жалпы және о тақырыптарының шектеулі many, much, a lot of , a few сә үсетулерін қолдану; 5.5.3.1 жалпы және оқу тақы шектеулі саны бойынша сә дұрыс және бұрыс, салысты жоғары формаларды үлкен қолдану; 5.5.9.1 таныс жалпы және б тақырыптарының шектеулі күнделікті, әдеттер мен мә сипаттау үшін қарапайым дұрыс және бұрыс формал
2 тоқсан		
Values	Тыңдалым	5.1.2.1 оқу бағдарламасында тақырыптарға қойылатын сұрақтардың көбеюін қолд 5.1.4.1 жалпы және оқу тақы өсу санына қарай кейбір ке сөйлесуді қамтитын әңгіме

		арқылы түсіну;
	Айтылым	5.2.1.1 негізгі тақырыптардың санына өзіңіз және тақырып туралы ақпаратты ұсыныс; 5.2.5.1 жалпы және оқу тақырыптардың санын көбейтуге арналған фразалармен алмасуда өзінше қолдау; 5.2.6.1 жұпта, топта және бірінші мәнін дәл жеткізе отырып, деңгейінде қарым-қатынас;
	Оқылым	5.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санын мағынаны түсіну; 5.3.4.1 қысқа көркем және мәтіндердің шектеулі санын арқылы оқу; 5.3.7.1 жазбаша жанрлардың санының сөздерінде, сөйлемдерінде мәтіндерінде типтік белгілер;
	Жазылым	5.4.2.1 жалпы тақырыптардың саны аясында қысқа сөйлемдер параграф ретінде қолдау арқылы; 5.4.3.1 адамдардың, орындардың объектілердің сипаттамасын мәтіндер түрінде қолдау арқылы; 5.4.6.1 жалпы тақырыптардың санына жиі қолданылатын емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	5.5.2.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санын many, much, a lot of , a few сөздерін үсетулерін қолдану; 5.5.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санын any, something, nothing, anything негізгі жеке, нұсқаушы және есімдіктерді қолдану;

World of work		5.5.10.1 таныс жалпы және сәтсіздік тақырыптарында қазіргі негізгі оқиғалардың мағынасымен жалғастырылған формаларды қолдану; 5.5.14.1 таныс жалпы және сәтсіздік тақырыптарының шектеулі санына ұсыныс деңгейінде уақыт пен орынды белгілеу; заттардың саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы;
	Тыңдалым	5.1.1.1 сыныптағы нұсқауларды түсіну ретін түсіну; 5.1.3.1 таныс тақырыптардың аясында қысқа әңгімелерде ақпарат пен негізгі мәліметті көпшілігін қолдау арқылы таныу;
	Айтылым	5.2.3.1 жалпы тақырыптардың санына ұсыныс деңгейінде білдіру; 5.2.7.1 жалпы тақырыптардың саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы;
	Оқылым	5.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санын мағынаны түсіну; 5.3.8.1 мағынасын тексеру және кеңейту үшін таныс қағаз және ресурстарды қолдау арқылы;
	Жазылым	5.4.4.1 базалық шаблондарды отырып, өз бетінше сөйлемдерді құрастыру; 5.4.5.1 негізгі сөйлеу конструкцияларын шектеулі мөлшерде қолдану; дәйекті параграфта сөйлемдерді байланыстыру;
	Тілдік нормалар	5.5.2.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санын many, much, a lot of , a few сөздерімен;

		үсетулерін қолдану; 5.5.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санына по each, every қоса отырып, анықтамаларды қолдану; 5.5.11.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санына look//feel/taste/smell like, be
3 тоқсан		
Creativity	Тыңдалым	5.1.3.1 таныс тақырыптардың аясында қысқа әңгімелерді ақпарат пен негізгі мәліметтер көпшілігін қолдау арқылы 5.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының санына қарай кейбір кейбір сөйлесуді қамтитын әңгімелер арқылы түсіну;
	Айтылым	5.2.5.1 жалпы және оқу тақырыптарының санын көбейтуге арналған фразалармен алмасуда өзінше қолдау; 5.2.8.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында негізгі әңгімелер оқиғаларды мазмұндау;
	Оқылым	5.3.2.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санына ақпарат пен мәліметтерді ақпарат түсіну; 5.3.6.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санында автордың немесе пікірін білу;
	Жазылым	5.4.5.1 таныс жалпы тақырыптарының шектеулі санына базалық сөздер конструкцияларын қолдану; дәйекті параграфта сөйлемдер арқылы байланыстыру; 5.4.6.1 жалпы тақырыптардың санына жиі қолданылатын

		емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	5.5.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша сызба, дұрыс және бұрыс, салыстырмалы және жоғары формаларды үлкен және кіші әріптермен қолдану; 5.5.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша келісімді іздеу және мәнін анықтау бөлу сұрақтарын қоса отырып сұрақтарды қолдану; 5.5.14.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша уақыт пен орынды белгілеу, заттардың сандары, сұрақтарды қолдану; зат және тақырыпты белгілеу үшін тақырыптарын қолдану; to, towards бағытының предлогтарын қолдану;
Reading for pleasure	Тыңдалым	5.1.1.1 сыныптағы нұсқауларды оқу ретін түсіну; 5.1.3.1 таныс тақырыптардың аясында қысқа әңгімелерді ақпарат пен негізгі мәліметтерді көпшілігін қолдау арқылы
	Айтылым	5.2.1.1 негізгі тақырыптардың жатқан санына өзіңіз және туралы ақпаратты ұсыныс 5.2.2.1 негізгі тақырыптардың жатқан санына өзіңіз және туралы ақпаратты ұсыныс 5.2.3.1 жалпы тақырыптардың санына ұсыныс деңгейінде білдіру; 5.2.6.9 жұпта, топта және бірінші мәнін дәл жеткізе отырып, деңгейінде қарым-қатынас
	Оқылым	5.3.4.1 қысқа көркем және мәтіндердің шектеулі саны арқылы оқу; 5.3.5.1 таныс жалпы және оқу

		тақырыптарындағы қысқа шектеулі санында контекст туралы қорытынды жасау; 5.3.8.1 мағынасын тексеру және кеңейту үшін таныс қағаз және ресурстарды қолдау арқылы;
	Жазылым	5.4.1.1 жалпы тақырыптардың саны аясында қысқа сөйлемдер параграф ретінде қолдау арқылы; 5.4.4.1 базалық шаблондарды отырып, өз бетінше сөйлемдер;
	Тілдік нормалар	5.5.3.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі саны бойынша сөйлемдер дұрыс және бұрыс, салыстырмалы және жоғары формаларды үлкен және кіші қолдану; 5.5.7.1 таныс тақырыптардың саны бойынша не болғанымен етістіктердің қарапайым мінез формаларын қолдану; 5.5.12.1 уақытты анықтау үшін дұрыс және бұрыс үстеулер және салыстырмалы формалар уақытты анықтау үшін жиі қолдану: әртүрлі таныс және тақырыптарында lastweek, қолдану; 5.5.16.1 жалпы оқу тақырыптарында шектеулі саны аясында сөйлем бөліктерді байланыстыру үшін where, before, after союздар;
Fantasy world	Тыңдалым	5.1.3.1 таныс тақырыптардың аясында қысқа әңгімелердің ақпарат пен негізгі мәліметтер көпшілігін қолдау арқылы; 5.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына өсу санына қарай кейбір сөйлесуді қамтитын әңгімелер арқылы түсіну;
	Айтылым	5.2.2.1 негізгі тақырыптардың жатқан санына өзіңіз және

Sports	Тыңдалым	5.1.2.1 оқу бағдарламасында тақырыптарға қойылатын сұрақтардың көбеюін қолдау; 5.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының санына қарай кейбір кейбір сөйлесуді қамтитын әңгіме арқылы түсіну;
	Айтылым	5.2.1.1 негізгі тақырыптардың санына өзіндік және туралы ақпаратты ұсыныс 5.2.2.1 негізгі тақырыптардың санына өзіндік және туралы ақпаратты ұсыныс 5.2.7.1 жалпы тақырыптардың саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және сипат нормаларды түсіну арқылы
	Оқылым	5.3.3.1 таныс, жалпы және сипат тақырыптарының шектеулі дәлелдердің егжей-тегжейі 5.3.4.1 қысқа көркем және мәтіндердің шектеулі саны арқылы оқу; 5.3.8.1 мағынасын тексеру кеңейту үшін таныс қағаз ресурстарды қолдау арқылы
	Жазылым	5.4.2.1 адамдардың, орындардың объектілердің сипаттамасы мәтіндер түрінде қолдау арқылы 5.4.5.1 жалпы тақырыптардың санына жиі қолданылатын емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	5.5.5.1 таныс жалпы және сипат тақырыптарының шектеулі келісімді іздеу және мәнін бөлу сұрақтарын қоса отырып сұрақтарды қолдану; 5.5.9.1 таныс жалпы және сипат тақырыптарының шектеулі

Holidays		күнделікті, әдеттер мен мәдениетті сипаттау үшін қарапайым және дұрыс және бұрыс формаларды қолдану; 5.5.11.1 таныс жалпы және тақырыптарының шектеулі санын look//feel/taste/smell like, be look//feel/taste/smell like, be 5.5.13.1 таныс жалпы және тақырыптарының шектеулі санын мүмкіндік білдіру үшін might/could қолдану; 5.5.15.1 таныс жалпы және тақырыптарының шектеулі санын жалпы етістіктерді инфинитив + ing түрінде қолдану;
	Тыңдалым	5.1.3.1 таныс тақырыптардың аясында қысқа әңгімелерді ақпарат пен негізгі мәліметтерді көпшілігін қолдау арқылы тыңдау; 5.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына қарай кейбір көрсеткіштерді сөйлесуді қамтитын әңгімелерді арқылы түсіну;
	Айтылым	5.2.2.1 негізгі тақырыптардың аясында жатқан санына өзіңіз және өзгелер туралы ақпаратты ұсыныс жасау; 5.2.8.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарында негізгі әңгімелерді оқиғаларды мазмұндау;
	Оқылым	5.3.4.1 қысқа көркем және ғылыми мәтіндердің шектеулі санын арқылы оқу; 5.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа әңгімелердің шектеулі санында контекстті анықтау туралы қорытынды жасау; 5.3.9.1 жалпы және оқу тақырыптарына қарай өсуі аясында қысқа қарапайым мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылығын анықтау;
	Жазылым	5.4.4.1 базалық шаблондарды қолдану;

		отырып, өз бетінше сөйлем 5.4.6.1 жалпы тақырыптардың санына жиі қолданылатын емлесін сақтау; 5.4.7.1 таныс жалпы тақырып шектеулі санында мәтіндер белгілерін сақтау;
	Тілдік нормалар	5.5.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша сөз дұрыс және бұрыс, салыстырмалы жоғары формаларды үлкен қолдану; 5.5.8.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны жоспарлау үшін "be going to" үшін "will" болашақ формасын қолдану; 5.5.12.1 уақытты анықтау үшін дұрыс және бұрыс үстеулер және салыстырмалы формалар уақытты анықтау үшін жиі қолдану: әртүрлі таныс және тақырыптарында last week, қолдану; 5.5.16.1 жалпы оқу тақырыптарының шектеулі саны аясында сөйлем бөліктерді байланыстыру үшін where, before, after союздарын қолдану; 5.5.17.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны шартты сөйлемдерді if (zero), where, before\after (өткендік) отырып); which, who, that, who салыстырмалы сөйлемдерді қолдану;

2) 6 сынып

2 кесте

Модуль	Бөлім	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		

Our health	Тыңдалым	6.1.1.1 сыныптағы нұсқаулардың мазмұнын ретін түсіну; 6.1.3.1 таныс тақырыптардың мазмұнында аясында қысқа әңгімелердің мазмұнын ақпарат пен негізгі мәліметтермен қорытындылау; көпшілігін қолдау арқылы;
	Айтылым	6.2.1.1 негізгі тақырыптар бойынша және басқалар туралы ақпаратты пайымдау деңгейінде ұсыну; 6.2.3.1 жалпы тақырыптардың мазмұнын жатқан санына ұсыныс деңгейінде білдіру; 6.2.5.1 жалпы тақырыптарының санын көрсету; арналған ұзын фразалармен өзара әрекеттесуді қолдау; 6.2.8.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына кейбір кеңістік мәтіндер мен оқиғаларды;
	Оқылым	6.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санын мағынаны түсіну; 6.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі дәлелдердің егжей-тегжейлі; 6.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа шектеулі санында контекст туралы қорытынды жасау; 6.3.8.1 мағынасын тексеру және кеңейту үшін таныс қағаз және ресурстарды қолдау арқылы;
	Жазылым	6.4.1.1 таныс жалпы тақырыптар шектеулі санына және кейбір тақырыптарына нақты және шығарылған оқиғалар, іс-шаралар өткен тәжірибе туралы аз қысқарту; 6.4.6.1 таныс жалпы тақырыптар шектеулі санында мәтіндер белгілерін сақтау;

Helping & heroes	Тілдік нормалар	6.5.1.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санымен уақыт пен орынды сипаттау, дерексіз зат есімдерді, құрметті фразалық зат есімдерді қою; 6.5.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санымен по each, every қоса отырып, анықтамаларды қолдану; 6.5.9.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санымен күнделікті, әдеттер мен мәдениетті сипаттау үшін қарапайым және дұрыс және бұрыс формаларды қолдану;
	Тыңдалым	6.1.2.1 оқу бағдарламасындағы тақырыптарға қойылатын сұрақтардың көбеюін қолдау; 6.1.3.1 таныс тақырыптардың аясында қысқа әңгімелерді ақпарат пен негізгі мәліметтерді көпшілігін қолдау арқылы қолдану;
	Айтылым	6.2.1.1 негізгі тақырыптар басы және басқалар туралы ақпарат пайымдау деңгейінде ұсынуды; 6.2.2.1 жалпы тақырыптардың жатқан саны туралы ақпарат қарапайым сұрақтар қою; 6.2.5.1 жалпы және оқу тақырыптар санын көбейтуге арналған фразалармен алмасуда өзгерістерді қолдау;
	Оқылым	6.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санымен дәлелдердің егжей-тегжейлі қолдану;
	Жазылым	6.4.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санымен жазбаша жанрлардың шектеулі мысалдармен және себептер болған кезде дәйекті дәлелдерді отырып дамыту;

		6.4.5.1 таныс жалпы тақырыптардың шектеулі санына базалық сөздердің конструкцияларын қолдану; сөйлемдерді дәйекті параграфта сөйлемдер арқылы байланыстыру;
	Тілдік нормалар	6.5.2.1 таныс жалпы және сөз тақырыптарының шектеулі санын many, much, a lot of , a few сөздерді үсетулерін қолдану; 6.5.7.1 таныс жалпы және сөз тақырыптарының көбеюін for және since-пен тәуелсіз аяқталмаған өткенді білдіру қарапайым мінсіз формаларды қолдану; 6.5.10.1 таныс жалпы және сөз тақырыптарының шектеулі санын қазіргі немесе болашақ оқиғалар бар және өткен кездегі әрекетті сипаттау және түсіндіру үшін формаларды қолдану;
2 тоқсан		
Our countryside	Тыңдалым	6.1.1.1 сыныптағы нұсқауларды ескіретін түсіну; 6.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына арналған кейбір кеңірек мағынадағы сөздерді және әңгімелерді қамтитын әңгімелер арқылы түсіну;
	Айтылым	6.2.2.1 жалпы тақырыптарда жатқан саны туралы ақпарат қарапайым сұрақтар қою; 6.2.3.1 жалпы тақырыптарда жатқан санына ұсыныс деңгейін білдіру; 6.2.6.1 жұпта, топта және бірінші мәнін дәл жеткізе отырып, деңгейінде қарым-қатынас құру;
	Оқылым	6.3.3.1 таныс, жалпы және сөз тақырыптарының шектеулі санын дәлелдердің егжей-тегжейімен білдіру; 6.3.7.1 жазбаша жанрларды білдіру;

		санының сөздерінде, сөйлемдерінде типтік белгілері
	Жазылым	6.4.1.1 таныс жалпы тақырыптардың шектеулі санына және кейбір тақырыптарына нақты және шығарылған оқиғалар, іс-шаралар, өткен тәжірибе туралы аз қолданылатын; 6.4.5.1 жалпы тақырыптардың санына жиі қолданылатын емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	6.5.1.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санына уақыт пен орынды сипаттау, дерексіз зат есімдерді, құрмет фразалық зат есімдерді қою; 6.5.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санына по each, every қоса отырып, анықтамаларды қолдану; 6.5.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсуіне бағыт some, one, somebody, everybody сияқты негізгі жеке, нұсқау сандық есімдіктерді қолдану; 6.5.11.1 жалпы және оқу тақырыптарына өсіп келе жатқан саны аясы жалпы жеке емес құрылымды қолдану;
	Тыңдалым	6.1.2.1 оқу бағдарламасында тақырыптарға қойылатын сұрақтардың көбеюін қолдану; 6.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына өсуіне арналған кейбір кеңістік әңгімелерді қамтитын әңгіме арқылы түсіну;
Drama & comedy	Айтылым	6.2.3.1 жалпы тақырыптардың жатқан санына ұсыныс деңгейін білдіру; 6.2.5.1 жалпы және оқу тақырыптарына санын көбейтуге арналған фразалармен алмасуда өзгерістер;

		қолдау; 6.2.8.1 әртүрлі жалпы және с тақырыптарына кейбір кең т мәтіндер мен оқиғаларды м
	Оқылым	6.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа н мәтіндердің шектеулі санын мағынаны түсіну; 6.3.4.1 қысқа көркем және к мәтіндердің шектеулі санын арқылы оқу; 6.3.8.1 мағынасын тексеру ж кеңейту үшін таныс қағаз ж ресурстарды қолдау арқылы
	Жазылым	6.4.1.1 таныс жалпы тақыры шектеулі санына және кейбі тақырыптарына нақты және шығарылған оқиғалар, іс-ша өткен тәжірибе туралы аз қс 6.4.3.1 таныс жалпы және оқ тақырыптарының шектеулі жазбаша жанрлардың шект мысалдармен және себепте болған кезде дәйекті дәлелд отырып дамыту; 6.4.6.1 таныс жалпы тақыры шектеулі санында мәтіндер белгілерін сақтау;
	Тілдік нормалар	6.5.1.1 таныс жалпы және оқ тақырыптарының шектеулі уақыт пен орынды сипаттай дерексіз зат есімдерді, құра фразалық зат есімдерді қол 6.5.5.1 таныс жалпы және оқ тақырыптарының өсіп келе аясында сұраулы сөздер ме often, how ong сөз тіркестері сұрақтарды қолдану; 6.5.12.1 уақытты анықтау үш дұрыс және бұрыс үстеулер және салыстырмалы форма

		уақытты анықтау үшін жиі қолдану: әртүрлі таныс және тақырыптарында lastweek, қолдану;
3 тоқсан		
Our health	Тыңдалым	6.1.3.1 таныс тақырыптардың аясында қысқа әңгімелерді ақпарат пен негізгі мәліметтер көпшілігін қолдау арқылы; 6.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына арналған кейбір кеңірек әңгімелерді қамтитын әңгімелер арқылы түсіну;
	Айтылым	6.2.1.1 негізгі тақырыптар басы және басқалар туралы ақпарат пайымдау деңгейінде ұсыну; 6.2.6.1 жұпта, топта және бірінші мәнін дәл жеткізе отырып, деңгейінде қарым-қатынас; 6.2.7.1 жалпы тақырыптардың саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және сипат нормаларды түсіну арқылы;
	Оқылым	6.3.2.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі саны ақпарат пен мәліметтерді анықтау арқылы түсіну; 6.3.4.1 қысқа көркем және мәтіндердің шектеулі саны арқылы оқу; 6.3.7.1 жазбаша жанрлардың санының сөздерінде, сөйлемдер мәтіндерінде типтік белгілер;
	Жазылым	6.4.2.1 адамдардың, орындардың объектілердің сипаттамасы мәтіндер түрінде қолдау арқылы; 6.4.4.1 таныс жалпы тақырыптардың шектеулі санына базалық конструкцияларын қолдану;

	Тілдік нормалар	дәйекті параграфта сөйлем арқылы байланыстыру;
		6.5.2.1 таныс жалпы және с тақырыптарының шектеулі many, much, a lot of , a few сәулетулерін қолдану;
		6.5.4.1 таныс жалпы және с тақырыптарының шектеулі по each, every қоса отырып, анықтамаларды қолдану;
		6.5.6.1 таныс жалпы және с тақырыптарының өсуіне ба some, one, somebody, everybody сияқты негізгі жеке, нұсқау сандық есімдіктерді қолдану;
		6.5.7.1 таныс жалпы және с тақырыптарының көбеюіне for және since-пен тәуелсіз аяқталмаған өткенді білдір қарапайым мінсіз формалар
Travel & holidays	Тыңдалым	6.5.13.1 таныс жалпы және с тақырыптарының шектеулі мүмкіндік білдіру үшін might қолдану;
		6.1.1.1 сыныптағы нұсқаулар ретін түсіну;
	Айтылым	6.1.2.1 оқу бағдарламасында тақырыптарға қойылатын сұрақтардың көбеюін қолдану;
		6.2.2.1 жалпы тақырыптарда жатқан саны туралы ақпарат қарапайым сұрақтар қою;
	Оқылым	6.2.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына өсіп келе жатқан санына көп түсініктемелерге шектеулі жауап беру;
		6.3.2.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі саны ақпарат пен мәліметтерді анықтау түсіну;

		6.3.5.1 таныс жалпы және с тақырыптарындағы қысқа шектеулі санында контекст туралы қорытынды жасау;
	Жазылым	6.4.1.1 таныс жалпы тақыр шектеулі санына және кейс тақырыптарына нақты жән шығарылған оқиғалар, іс-ш өткен тәжірибе туралы аз қ 6.4.5.1жалпы тақырыптард санына жиі қолданылатын емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	6.5.3.1 таныс жалпы және с тақырыптарының көбеюін жалпы есімшелерді сын ес қолдану және сын есімдер алдында дұрыс ретпен орн 6.5.5.1 таныс жалпы және с тақырыптарының өсіп кел аясында сұраулы сөздер м often, how ong сөз тіркестер сұрақтарды қолдану; 6.5.8.1 таныс жалпы және с тақырыптарының шектеул жоспарлау үшін"be going to" үшін"will" болашақ формасы 6.5.14.1 таныс жалпы және тақырыптарының көп саны орынның, бағыттың өсіп кел предлогтарын қолдану; авт құралды анықтау үшін by, v
Reading for pleasure	Тыңдалым	6.1.1.1 сыныптағы нұсқаула ретін түсіну; 6.1.4.1 жалпы және оқу тақ өсуіне арналған кейбір кең әңгімелерді қамтитын әңгі арқылы түсіну;
	Айтылым	6.2.3.1 жалпы тақырыптард жатқан санына ұсыныс де пікірін білдіру;

		6.2.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына қатысты сұрақтарға өсіп келе жатқан санына қатысты жауап беру; 6.2.8.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына кейбір кеңірек мәтіндер мен оқиғаларды
	Оқылым	6.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санын мағынаны түсіну; 6.3.6.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа шектеулі санында автордың немесе пікірін білу; 6.3.7.1 жазбаша жанрлардың санының сөздерінде, сөйлемдерінде типтік белгілер
	Жазылым	6.4.4.1 адамдардың, орындардың, объектілердің сипаттамасын мәтіндер түрінде қолдау арқылы 6.4.6.1 таныс жалпы тақырыптарға шектеулі санына базалық конструкцияларын қолдану, дәйекті параграфта сөйлемдер арқылы байланыстыру;
	Тілдік нормалар	6.5.2.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санын many, much, a lot of , a few сөздерін қолдану; 6.5.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсуіне бағытталған some, one, somebody, everybody сияқты негізгі жеке, нұсқау сандық есімдіктерді қолдану; 6.5.15.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санын жалпы етістіктерді инфинитив + ing түрінде қолдану мақсатты инфинитивті қолдану

Our neighborhood	Тыңдалым	6.1.2.1 оқу бағдарламасында тақырыптарға қойылатын нұсқаулар мен сұрақтардың көбеюін қолдау; 6.1.3.1 таныс тақырыптардың аясында қысқа әңгімелердің ақпарат пен негізгі мәліметтерін көпшілігін қолдау арқылы;
	Айтылым	6.2.3.1 жалпы тақырыптардың жатқан санына ұсыныс деңгейін білдіру; 6.2.5.1 жалпы және оқу тақырыптардың санын көбейтуге арналған фразалармен алмасуда өзін қолдау; 6.2.7.1 жалпы тақырыптардың саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және синтаксис нормаларды түсіну арқылы;
	Оқылым	6.3.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санын мағынаны түсіну; 6.3.4.1 қысқа көркем және мәтіндердің шектеулі саны арқылы оқу 6.3.6.1 жалпы тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санында автордың немесе пікірін білу;
	Жазылым	6.4.2.1 адамдардың, орындардың, объектілердің сипаттамасын мәтіндер түрінде қолдау арқылы; 6.4.5.1 жалпы тақырыптардың санына жиі қолданылатын емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	6.5.2.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санын many, much, a lot of , a few сөздерін үсетулерін қолдану; 6.5.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе

Transport		аясында сұраулы сөздер мен often, how often сөз тіркестерін сұрақтарды қолдану; 6.5.8.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі жоспарлау үшін "be going to" үшін "will" болашақ формасын 6.5.16.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан санына қатысты бойынша сөйлемдер мен кездесу мәтіндердегі бөліктерді байланыстыру үшін if, when, where, so, and, before, after союздарын қолдану;
	Тыңдалым	6.1.1.1 сыныптағы нұсқауларды ретін түсіну; 6.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына арналған кейбір кеңістік әңгімелерді қамтитын әңгімелер арқылы түсіну;
	Айтылым	6.2.1.1 негізгі тақырыптар бойынша және басқалар туралы ақпарат пайымдау деңгейінде ұсыну; 6.2.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына өсіп келе жатқан санына қатысты түсініктемелерге шектеулі жауап беру; 6.2.7.1 жалпы тақырыптар бойынша саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және сипаттамаларды түсіну арқылы
	Оқылым	6.3.2.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқаша мәтіндердің шектеулі санын ақпарат пен мәліметтерді анықтау түсіну; 6.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқаша шектеулі санында контекст туралы қорытынды жасау;
	Жазылым	6.4.1.1 таныс жалпы тақырыптар шектеулі санына және кейбір

		тақырыптарына нақты жән шығарылған оқиғалар, іс-ш өткен тәжірибе туралы аз қ 6.4.4.1 таныс жалпы тақыры шектеулі санына базалық с конструкцияларын қолдан дәйекті параграфта сөйлем арқылы байланыстыру; 6.4.6.1 таныс жалпы тақыры шектеулі санында мәтіндер белгілерін сақтау;
	Тілдік нормалар	6.5.3.1 таныс жалпы және с тақырыптарының көбеюін жалпы есімшелерді сын ес қолдану және сын есімдер алдында дұрыс ретпен орн 6.5.5.1 таныс жалпы және с тақырыптарының өсіп келе аясында сұраулы сөздер м often, how ong сөз тіркестер сұрақтарды қолдану; 6.5.7.1 таныс жалпы және с тақырыптарының көбеюін for және since-пен тәуелсіз аяқталмаған өткенді білдір қарапайым мінсіз формала 6.5.17.1 таныс жалпы және тақырыптарының шектеулі шартты сөйлемдерді if (zero where, before\after (өткенді отырып); which,who,that,who салыстырмалы сөйлемдер қолдану;

3) 7 сынып

3 кесте

Модуль	Бөлім	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Hobbies & leisure	Тыңдалым	7.1.1.1 сыныптағы күрделі н

		орындау ретін түсіну; 7.1.3.1 әртүрлі жалпы және тақырыптар бойынша сөйлесу (сөйлеушілердің) пікірін қолдану білу;
	Айтылым	7.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптарына қатынасып келе жатқан санына ұйымдастыру деңгейінде өз пікірін айту; 7.2.5.1 өз келісімін, келіспесін айтып отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру міндетін жоспарлауда өзара іс-әрекетін 7.2.7.1 жалпы тақырыптарды айта отырып, белгілі бір заттар және синтаксистік нормалар арқылы қолдану;
	Оқылым	7.3.1.1 таныс емес, жалпы және тақырыптарындағы шектеулі негізгі мағынасын түсіну; 7.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі қосымша мәтіндерді қоса алғанда дәлелдердің егжей-тегжейін 7.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқаша көбеюі аясында контексттің қорытынды жасау; 7.3.9.1 жалпы және оқу тақырып алуан түрлілігі туралы қысқаша мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылығын білу;
	Жазылым	7.4.2.1 жалпы және оқу тақырып бойынша жазбаша жанрлар санына сәйкес келетін стилі арқылы қолдану; 7.4.4.1 таныс жалпы тақырып аясында базалық сөйлеу конструкцияларын қолдану сөйлемді дәйекті параграф қолдаумен байланыстыру;

	Тілдік нормалар	7.5.1.1 таныс жалпы және сәйкес тақырыптарының шектеулі уақыт пен орынды сипаттама дерексіз зат есімдерді, құрғақ фразалық зат есімдерді қо 7.5.2.1 таныс жалпы және сәйкес тақырыптарының өсіп келе санына more, little, fewless, many, not as much сияқты сәйкес үстеулерді қолдану; 7.5.6.1 таныс жалпы және сәйкес тақырыптарының өсуіне ба әртүрлі иелік есімдіктерді к ішінде mine, yours, ours, thei myself, yourself, themselves 7.5.7.1 таныс жалпы және сәйкес тақырыптарының көбеюін for және since-пен тәуелсіз аяқталмаған өткенді білдір қарапайым мінсіз формала 7.5.10.1 әртүрлі таныс жалп тақырыптарында қазіргі не оқиғалардың мәні бар қазі формаларды қолдану; 7.5.15.1 таныс жалпы және тақырыптарының шектеулі жалпы етістіктерді инфини инфинитив + ing түрінде қо мақсатты инфинитивті қол
Communication & technology	Тыңдалым	7.1.2.1оқу бағдарламасы бо тақырыптар санының өсуін неғұрлым күрделі сұрақтар арқылы түсіну;
	Айтылым	7.2.1.1 жалпы және оқу тақыр сөйлесу үшін ресми және б сөйлеу үлгілерін пайдалану 7.2.4.7 жалпы және оқу тақыр өсуі аясында күтпеген түсін ұлғаймалы өзгергіштікпен 7.2.6.1жалпы және кейбір о тақырыптарының шектеулі қолданылатын сөздердің е

	Оқылым	7.3.2.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа н мәтіндердің шектеулі санын ақпарат пен бөлшектерді өз 7.3.4.1 таныс және кейбір та жалпы және оқу тақырыпта қосымша көркем және көрк мәтіндердің шектеулі санын 7.3.7.1 әртүрлі жазбаша жанр сөздерінде, сөйлемдерінде мәтіндерінде типтік белгілер
	Жазылым	7.4.2.1 жалпы және оқу тақы бойынша жазбаша жанрлар санына сәйкес келетін стил арқылы қолдану; 7.4.5.1 жалпы және кейбір оқ тақырыптарының шектеулі қолданылатын сөздердің е
	Тілдік нормалар	7.5.4.1 таныс жалпы және оқ тақырыптарының шектеулі other қоса алғанда анықтам қолдану; 7.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында әртүрлі ке қамтитын сұрақтарды қолд 7.5.6.1 таныс жалпы және оқ тақырыптарының өсуіне бай әртүрлі иелік есімдіктерді қ ішінде mine, yours, ours, theirs myself, yourself, themselves қ 7.5.12.1 таныс жалпы және оқ тақырыптарының көп саны not enough, quite, rather дәреж отырып , есімдіктердің өсіп санын қолдану; 7.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында must салу), need(қажеттілік), shou үшін) модальды формалард 7.5.17.1 таныс жалпы және о

		тақырыптарының өсіп келе жатқандығын бойынша бағыныңқы сөйлемдерді know, believe, hope, say, tell-дің қолдану; бағыныңқы сөйлемдерді certain-ді қоса отырып қолдану; салыстырмалы сөйлемдерді that, where-мен бірге қолдану;
2 тоқсан		
Holidays & travel	Тыңдалым	7.1.1.1 сыныптағы күрделі нұсқаны орындау ретін түсіну; 7.1.4.1 жалпы және оқу тақырыбын өсу аясында әңгімелерді қолдану түсіну;
	Айтылым	7.2.1.1 жалпы және оқу тақырыбын сөйлесу үшін ресми және бейресми сөйлеу үлгілерін пайдалану; 7.2.5.1 өз келісімін, келіспесін білдіріп отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру міндетін жоспарлауда өзара іс-әрекет ету; 7.2.8.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кеңістік мәтіндер мен оқиғаларды таныстыру;
	Оқылым	7.3.1.1 таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі мәтіндер негізгі мағынасын түсіну; 7.3.1.5 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі мәтіндерін қосымша мәтіндерді қоса отырып дәлелдердің егжей-тегжейін түсіну; 7.3.9.1 жалпы және оқу тақырыбын алуан түрлілігі туралы қысқаша мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылығын білу;
	Жазылым	7.4.5.1 таныс жалпы тақырып аясында базалық сөйлеу конструкцияларын қолдану; сөйлемді дәйекті параграф құрау; қолдаумен байланыстыру; 7.4.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыбын

		тақырыптарының шектеулі мәтіндердегі тыныс белгілері
	Тілдік нормалар	7.5.2.1 таныс жалпы және с тақырыптарының өсіп келе санына more, little, fewless, many, not as much сияқты са үстеулерді қолдану; 7.5.7.1 таныс жалпы және с тақырыптарының көбеюін for және since-пен тәуелсіз аяқталмаған өткенді білдір қарапайым мінсіз формала 7.5.9.1 таныс жалпы және с тақырыптарының өсіп келе бойынша тиісті осы шақ жа формаларының, белсенді ж залог нысандарының өсуін қолдану; 7.5.14.1 таныс жалпы және тақырыптарының көп сань орынның, бағыттың өсіп ке предлогтарын қолдану; авт құралды анықтау үшін by, v жалпы фразадағы зат есім, есімдердің алдындағы пре қолдану; 7.5.16.1 таныс жалпы және тақырыптарының өсіп келе бойынша сөйлемдер мен к мәтіндердегі бөліктерді бай үшін if, when, where, so, and, before, after союздарын қол
Space & Earth	Тыңдалым	7.1.2.1оқу бағдарламасы бо тақырыптар санының өсуін неғұрлым күрделі сұрақтар арқылы түсіну;
	Айтылым	7.2.3.1 жалпы және оқу тақ өсіп келе жатқан санына ү деңгейінде өз пікірін айту; 7.2.6.1жұпта, топтарда және ұсыныстар мен ойлау деңг икемділікпен басқалардың бойынша комментарийлер

		байланыстыруды бастау; 7.2.7.1 жалпы тақырыптарды айта отырып, белгілі бір зат және синтаксистік нормалар арқылы қолдану;
	Оқылым	7.3.1.1 таныс емес, жалпы жаңа тақырыптарындағы шектеулі негізгі мағынасын түсіну; 7.3.4.1 таныс және кейбір таңымал жалпы және оқу тақырыпта қосымша көркем және көркем мәтіндердің шектеулі санын; 7.3.8.1 мағынасын тексеру және кеңейту үшін таныс қағаз және ресурстарды қолдау арқылы;
	Жазылым	7.4.3.1 жалпы және оқу тақырыбы бойынша жазбаша жанрлар санына сәйкес келетін стил арқылы қолдану; 7.4.6.1 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының шектеулі қолданылатын сөздердің ең;
	Тілдік нормалар	7.5.1.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі уақыт пен орынды сипаттай дерексіз зат есімдерді, құрама фразалық зат есімдерді қолдану; 7.5.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі other қоса алғанда анықтам қолдану; 7.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында қазіргі негізгі оқиғалардың мәні бар қазіргі формаларды қолдану; 7.5.12.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көп саны not enough, quite, rather дәрежесі отырып , есімдіктердің өсіп келе жатқанын санын қолдану;

Reading for pleasure	Тыңдалым	7.1.3.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптар бойынша сөйлеушілердің (сөйлеушілердің) пікірін қорытындылау; білу;
	Айтылым	7.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптарына шектеулі саны туралы ақпарат беру; қиын сұрақтар қою; 7.2.5.1 өз келісімін, келіспейтіндігін айтып отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекет ету; 7.2.8.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кеңістіктердегі мәтіндер мен оқиғаларды таныу;
	Оқылым	7.3.1.1 таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі саны туралы негізгі мағынасын түсіну; 7.3.2.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі саны туралы ақпарат пен бөлшектерді өзіне тарту; түсіну; 7.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны туралы қосымша мәтіндерді қоса отырып дәлелдердің егжей-тегжейін түсіну; 7.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндерді көбеюі аясында контексттің негізгі қорытынды жасау; 7.3.6.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі автордың көзқарасын немесе көзқарастарын түсіну;
	Жазылым	7.4.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлардың санына сәйкес келетін стильді таңдау арқылы қолдану; 7.4.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны туралы жазбаша жанрлардың шектеулі санына сәйкес келетін мысалдармен және себептермен жазу;

		болған кезде дәйекті дәлел отырып дамыту; 7.4.7.1 таныс жалпы және о тақырыптарының шектеулі мәтіндердегі тыныс белгіле
	Тілдік нормалар	7.5.3.1 құрамдас сын есімдер және сын есімдерді есімше қолдану; 7.5.7.1 таныс жалпы және о тақырыптарының көбеюін for және since-пен тәуелсіз аяқталмаған өткенді білдір қарапайым мінсіз формала 7.5.9.1 таныс жалпы және о тақырыптарының өсіп келе бойынша тиісті осы шақ жа формаларының, белсенді ж залог нысандарының өсуін қолдану; 7.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында мәл үшін жанама сөйлеудің кей қолдану; 7.5.15.1 таныс жалпы және тақырыптарының шектеулі жалпы етістіктерді инфини инфинитив + ing түрінде қо мақсатты инфинитивті қол 7.5.17.1 таныс жалпы және тақырыптарының өсіп келе бойынша бағыныңқы сөйл know, believe, hope, say, tell-д қолдану; бағыныңқы сөйл certain-ді қоса отырып қол салыстырмалы сөйлемдер that, where-мен бірге қолдан
Entertainment & media	Тыңдалым	7.1.1.1 сыныптағы күрделі н орындау ретін түсіну; 7.1.4.1 жалпы және оқу тақы өсу аясында әңгімелерді қ түсіну.

	Айтылым	7.2.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы сөйлесу үшін ресми және бейресми сөйлеу үлгілерін пайдалану; 7.2.4.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы өсуі аясында күтпеген түсініктерді ұлғаймалы өзгергіштікпен
	Оқылым	7.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқашаттарды көбеюі аясында контексттің қорытынды жасау; 7.3.7.1 әртүрлі жазбаша жанрлардағы сөздерінде, сөйлемдерінде мәтіндерінде типтік белгілерді 7.3.8.1 мағынасын тексеру және кеңейту үшін таныс қағаз және ресурстарды қолдау арқылы
	Жазылым	7.4.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрларға сәйкес санына сәйкес келетін стилді арқылы қолдану; 7.4.6.1 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының шектеулі қолданылатын сөздердің е
	Тілдік нормалар	7.5.1.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі уақыт пен орынды сипаттама дерексіз зат есімдерді, құрғақ фразалық зат есімдерді қо 7.5.3.1 құрамдас сын есімдер және сын есімдерді есімше қолдану; 7.5.8.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе бойынша ұсыныстар, уәделер болжамдар үшін "will" келер формасын қолдану; 7.5.12.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көп саны not enough, quite, rather дәре отырып , есімдіктердің өсіп санын қолдану;

Natural disaster	Тыңдалым	7.1.2.1оқу бағдарламасы бойынша тақырыптар санының өсуін неғұрлым күрделі сұрақтар арқылы түсіну;
	Айтылым	7.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны туралы ақпарат қиын сұрақтар қою; 7.2.5.1өз келісімін, келіспеуін айтып отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекет жасау; 7.2.6.1жұпта, топтарда және топ ұсыныстар мен ойлау деңгейін тексеріп, икемділікпен басқалардың пікірін бойынша комментарийлер жасау, байланыстыруды бастау; 7.2.7.1 жалпы тақырыптардағы мәтіндерді айта отырып, белгілі бір заттың және синтаксистік нормаларды арқылы қолдану;
	Оқылым	7.3.2.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі санын ақпарат пен бөлшектерді өлшеу; 7.3.4.1 таныс және кейбір тақырыптарда жалпы және оқу тақырыптарының қосымша көркем және көркем мәтіндердің шектеулі санын өлшеу; 7.3.6.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі автордың көзқарасын немесе көзқарасын өлшеу;
	Жазылым	7.4.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлардың санына сәйкес келетін стильді арқылы қолдану; 7.4.4.1таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі жазбаша жанрлардың шектеулі мысалдармен және себептер болған кезде дәйекті дәлелді отырып дамыту;

		7.4.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санына more, little, fewless, many, not as much сияқты сөздерді қолдану;
	Тілдік нормалар	7.5.2.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқанына more, little, fewless, many, not as much сияқты сөздерді қолдану; 7.5.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санына other қоса алғанда анықтамаларды қолдану; 7.5.9.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқанына бойынша тиісті осы шақ жағдайлар формаларының, белсенді жасалған залог нысандарының өсуін қолдану; 7.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында мәлімет үшін жанама сөйлеудің кейбірін қолдану; 7.5.17.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқанына бойынша бағыныңқы сөйлемдер know, believe, hope, say, tell-ді қолдану; бағыныңқы сөйлемдер certain-ді қоса отырып қолдану; салыстырмалы сөйлемдер that, where-мен бірге қолдану;
4 тоқсан		
Healthy habits	Тыңдалым	7.1.3.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптар бойынша сөйлемдер (сөйлеушілердің) пікірін қолдану білу;
	Айтылым	7.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны туралы ақпарат қиын сұрақтар қою; 7.2.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсуі аясында күтпеген түсініктер ұлғаймалы өзгергіштікпен

	Оқылым	7.2.8.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына кейбір кең мәтіндер мен оқиғаларды
		7.3.2.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің шектеулі саны ақпарат пен бөлшектерді ө
		7.3.4.1 таныс және кейбір та жалпы және оқу тақырыпт қосымша көркем және көр мәтіндердің шектеулі саны
		7.3.7.1 әртүрлі жазбаша жан сөздерінде, сөйлемдерінде мәтіндерінде типтік белгіле
	Жазылым	7.3.9.1 жалпы және оқу тақы алуан түрлілігі туралы қыс мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылығын білу;
		7.4.3.1 жалпы және оқу тақы бойынша жазбаша жанрла санына сәйкес келетін сти арқылы қолдану;
	Тілдік нормалар	7.4.6.1 жалпы және кейбір о тақырыптарының шектеулі қолданылатын сөздердің ө
		7.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында әртүрлі к қамтитын сұрақтарды қол,
		7.5.8.1 таныс жалпы және б тақырыптарының өсіп кел бойынша ұсыныстар, уәдел болжамдар үшін "will" келе формасын қолдану;
		7.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында қазіргі не оқиғалардың мәні бар қазі формаларды қолдану;
		7.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында must(салуды), need(қажеттілік), sho

		үшін) модальды формалар 7.5.16.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан санына ұқсайтын сөйлемдер мен кезеңдер бойынша сөйлемдер мен кезеңдерді мәтіндердегі бөліктерді байланыстыру үшін if, when, where, so, and, before, after союздарын қолдану;
Clothes and fashion	Тыңдалым	7.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсу аясында әңгімелерді қолдану түсіну;
	Айтылым	7.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан санына ұқсайтын деңгейінде өз пікірін айту;
	Оқылым	7.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санына қосымша мәтіндерді қоса отырып дәлелдердің егжей-тегжейін түсіну; 7.3.6.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі автордың көзқарасын немесе көзқарастарды түсіну; 7.3.8.1 мағынасын тексеру және кеңейту үшін таныс қағаз және ресурстарды қолдау арқылы;
	Жазылым	7.4.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлардың санына сәйкес келетін стилі арқылы қолдану; 7.4.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі жазбаша жанрлардың шектеулі мысалдармен және себептер болған кезде дәйекті дәлелдер отырып дамыту; 7.4.5.1 таныс жалпы тақырып аясында базалық сөйлеу конструкцияларын қолдану сөйлемді дәйекті параграф қолдаумен байланыстыру; 7.4.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі мәтіндердегі тыныс белгілер

		7.5.3.1 құрамдас сын есімдер және сын есімдерді есімшемен қолдану; 7.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында әртүрлі қамтитын сұрақтарды қолдану; 7.5.8.1 таныс жалпы және бастау тақырыптарының өсіп келе жатқаны бойынша ұсыныстар, уәделер, болжамдар үшін "will" келерін формасын қолдану; 7.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында мәлімет үшін жанама сөйлеудің кейбірін қолдану; 7.5.15.1 таныс жалпы және бастау тақырыптарының шектеулі жалпы етістіктерді инфинитив + ing түрінде қолдану; мақсатты инфинитивті қолдану; 7.5.17.1 таныс жалпы және бастау тақырыптарының өсіп келе жатқаны бойынша бағыныңқы сөйлемдер know, believe, hope, say, tell-дің қолдану; бағыныңқы сөйлемдер certain-ді қоса отырып қолдану; салыстырмалы сөйлемдер that, where-мен бірге қолдану;
	Тілдік нормалар	

3) 8 сынып

3 кесте

Модуль	Бөлім	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Our world	Тыңдалым	8.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі сөйлемдер кеңейтілген сөйлесудің негізгі шамалы қолдаумен түсіну; 8.1.2.1 оқу бағдарламасы бойынша

		тақырыптар санының өсуін неғұрлым күрделі сұрақтар арқылы түсіну;
	Айтылым	8.2.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы сөйлесу үшін ресми және бейресми сөйлеу үлгілерін пайдалану; 8.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы өсіп келе жатқан санына ұсыныстар мен ойлау деңгейінде өз пікірін айту; 8.2.6.1 жұпта, топтарда және ұсыныстар мен ойлау деңгейінде икемділікпен басқалардың пікірін бойынша комментарийлер байланыстыруды бастау;
	Оқылым	8.3.1.1 таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі негізгі мағынасын түсіну; 8.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі қосымша мәтіндерді қоса дәлелдердің егжей-тегжейі; 8.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа көбеюі аясында контекстті қорытынды жасау; 8.3.6.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі автордың көзқарасын немесе
	Жазылым	8.4.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлар санына сәйкес келетін стилі арқылы қолдану; 8.4.4.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі конструкцияларын қолдану қолдаумен немесе қолдаумен сөйлемдерді дәйекті абзац байланыстыру;
	Тілдік нормалар	8.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында кейбір деңгейде құрама фразалық зат есім,

		8.5.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санын білдіретін either қоса отырып анықтамалар қолдану; 8.5.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсуіне байланысты әртүрлі иелік есімдіктерді көрсететін ішінде mine, yours, ours, theirs, myself, yourself, themselves қолдану; 8.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша пайдалану кейбір нысандарын қоса алғанда немесе болашақ оқиғаларды білдіретін осы жалғастырылған нысандарды қолдану; 8.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында мәліметтер үшін жанама сөйлеудің кейбірін қолдану; 8.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында әртүрлі функциялар үшін модальдік сөйлемдер көбірек қолдану: міндеттемелер, мүмкіндік, рұқсат, сұрау, ұсыну салу үшін; 8.5.17.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан бойынша бағыныңқы сөйлемдер know, believe, hope, say, tell-мен қолдану; бағыныңқы сөйлемдер certain-ді қоса отырып қолдану салыстырмалы сөйлемдер that, where-мен бірге қолдану;
Daily life & shopping	Тыңдалым	8.1.3.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптар бойынша сөйлемдер (сөйлеушілердің) пікірін қорытынды білу; 8.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптары өсу аясында әңгімелерді қорытынды түсіну.
	Айтылым	8.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптары шектеулі саны туралы ақпарат

		қиын сұрақтар қою; 8.2.4.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарындағы күтпеген жауаптарға әртүрлі жауап беру; 8.2.8.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына кейбір кеңірек мәтіндер мен оқиғаларды...
	Оқылым	8.3.2.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтіндерге спецификалық ақпаратын бөліктерін түсіну; 8.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқаша мәтіндерге көбеюі аясында контексттің қорытынды жасау; 8.3.7.1 әртүрлі жазбаша және сөздерінде, сөйлемдерінде мәтіндерінде типтік белгілер... 8.3.9.1 жалпы және оқу тақырыптарына алуан түрлілігі туралы қысқаша мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылығын білу;
	Жазылым	8.4.1.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көбеюі аясында және ойдан шығарылған оқиғалар мен шаралар мен өткен тәжірибесі белгілі бір қолдаумен жазу; 8.4.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі жазбаша жанрлардың шектеулі мысалдармен және себептер болған кезде дәйекті дәлел қолдануды дамыту;
	Тілдік нормалар	8.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында кейбір деңгейде құрама фразалық зат есімдер... 8.5.2.1 too much, too many, too few сияқты сандық үстеулердің жатқан санын қолдану; 8.5.3.1 құрамдас сын есімдер...

		көлемі мен сын есімдерді еркін және кейбір құрылымдарда еркін және кейбір құрылымдарда еркін үшін қолдану, соның ішінде еркін және оқу тақырыптарында еркін белгілеу үшін not as...as, much as...as қолдану; 8.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі қолдану қамтитын сұрақтарды қолдану; 8.5.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсуіне қолдану тәуелсіз және аяқталмаған сұрақтар үшін қарапайым мінсіз формаларды қолдану; 8.5.9.1 Осы шақ, өткен шақ, өткен шақтың белсенді және өткен залогының әртүрлі нысандары таныс жалпы және оқу тақырыптарында тиісті түрде қолдану; 8.5.14.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында зат есімдері есімдердің алдында предлогтармен сөйлемде қолдану; 8.5.15.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан аясында етістіктер мен сын есімдер шектеулі санынан кейін инфинитив формаларды қолдану; етістіктер предлогтардың шектеулі санынан герундий формаларын қолдану; 8.5.16.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында себебі түсіндіру үшін because, since, as көптеген союздарды қолдану;
2 тоқсан		
Entertainment & media	Тыңдалым	8.1.1.1 жалпы және арнайы оқу тақырыптардың шектеулі санынан кеңейтілген сөйлесудің негізгі шамалы қолдаумен түсіну; 8.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптары өсіп келе жатқан санына арнайы аңгімелерді қолдау арқылы

	Айтылым	8.2.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы сөйлесу үшін ресми және бейресми сөйлеу үлгілерін пайдалану; 8.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы өсіп келе жатқан санына ұқсас деңгейінде өз пікірін айту; 8.2.6.1жұпта, топтарда және ұжымдарда ұсыныстар мен ойлау деңгейін білдіріп, икемділікпен басқалардың пікірін білдіру бойынша комментарийлер жасау, байланыстыруды бастау;
	Оқылым	8.3.1.1 таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі санына негізгі мағынасын түсіну; 8.3.4.1 таныс және кейбір тақырыптарда жалпы және оқу тақырыптарындағы қосымша көркем және көрнекті мәтіндердің шектеулі санына; 8.3.8.1 мағынасын тексеру және кеңейту үшін таныс қағаз және электронды ресурстарды пайдалану;
	Жазылым	8.4.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлардың санына сәйкес келетін стильді арқылы қолдану; 8.4.5.1жалпы және кейбір оқу тақырыптарының өсуі аясында қолданылатын сөздердің өсуі;
	Тілдік нормалар	8.5.2.1 too much, too many, too few сияқты сандық үстеулердің жатқан санын қолдану; 8.5.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санын either қоса отырып анықтау қолдану; 8.5.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсуіне байланысты әртүрлі иелік есімдіктерді қолдану ішінде mine, yours, ours, theirs, myself, yourself, themselves

Sport, health & exercise	Тыңдалым	8.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы және тақырыптарына келер шақырыптар формаларын, соның ішінде present continuous-тің мәні бар present continuous-тің мәні бар
		8.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы және тақырыптары аясында мәліметтер үшін жанама сөйлеудің кейбір формаларын қолдану;
		8.5.12.1 таныс жалпы және тақырыптарының көп санын білдіретін not enough, quite, rather дәрежелерін отырып , есімдіктердің өсіп келе жатқанын санын қолдану;
		8.5.15.1 таныс жалпы және тақырыптарының өсіп келе жатқанын аясында етістіктер мен сын сөздер шектеулі санынан кейін инфинитив формаларды қолдану; етістіктер предлогтардың шектеулі санын герундий формаларын қолдану;
Sport, health & exercise	Айтылым	8.1.3.1 әртүрлі жалпы және тақырыптар бойынша сөйлеушілердің (сөйлеушілердің) пікірін қорғау білу;
		8.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптары өсу аясында әңгімелерді қолдану түсіну;
		8.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптары шектеулі саны туралы ақпарат қиын сұрақтар қою;
Sport, health & exercise	Оқылым	8.2.5.1 өз келісімін, келіспеуін білдіретін отырып, сыныптағы тапсырмалар орындауды ұйымдастыру мақсатын жоспарлауда өзара іс-әрекеттерді ұйымдастыру;
		8.2.8.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына кейбір кеңістіктер мәтіндер мен оқиғаларды білдіретін;
Sport, health & exercise	Оқылым	8.3.2.1 таныс, жалпы және тақырыптарындағы мәтіндерді білдіретін спецификалық ақпаратын білдіретін бөліктерін түсіну;

		8.3.4.1 таныс және кейбір тақырыптар жалпы және оқу тақырыпта қосымша көркем және көркем мәтіндердің шектеулі санын 8.3.7.1 әртүрлі жазбаша жанр сөздерінде, сөйлемдерінде мәтіндерінде типтік белгілер
	Жазылым	8.4.1.1 таныс жалпы және кеңірек тақырыптарының көбеюі аяқталу және ойдан шығарылған оқу шаралар мен өткен тәжірибе белгілі бір қолдаумен жазу; 8.4.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі жазбаша жанрлардың шектеулі мысалдармен және себептер болған кезде дәйекті дәлелді қолдануды дамыту; 8.4.4.1 әртүрлі таныс жалпы оқу тақырыптарында әртүрлі конструкцияларын қолдана қолдаумен немесе қолдаусыз сөйлемдерді дәйекті абзацты байланыстыру; 8.4.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі мәтіндердегі тыныс белгілер
	Тілдік нормалар	8.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында кейбір дерек құрама фразалық зат есімдер 8.5.3.1 құрамдас сын есімдер көлемі мен сын есімдерді есеп және кейбір құрылымдарды үшін қолдану, соның ішінде және оқу тақырыптарында белгілеу үшін not as...as, thus қолдану; 8.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында әртүрлі кеңірек қамтитын сұрақтарды қолдану 8.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы

		тақырыптарына келер шақ формаларын, соның ішінде мәні бар present continuous- 8.5.11.1 әртүрлі таныс жалп тақырыптары аясында мәл үшін жанама сөйлеудің кей қолдану; 8.5.14.1 әртүрлі таныс жалп тақырыптарында зат есімд есімдердің алдында предл сөйлемде қолдану; 8.5.16.1 көптеген таныс жал тақырыптары аясында себ түсіндіру үшін because, since көптеген союздарды қолда
3 тоқсан		
Reading for pleasure	Тыңдалым	8.1.2.1оқу бағдарламасы бо тақырыптар санының өсуін неғұрлым күрделі сұрақтар арқылы түсіну; 8.1.4.1 жалпы және оқу тақ өсу аясында әңгімелерді қ түсіну;
	Айтылым	8.2.1.1 жалпы және оқу тақ сөйлесу үшін ресми және б сөйлеу үлгілерін пайдалану; 8.2.3.1 жалпы және оқу тақ өсіп келе жатқан санына ұ деңгейінде өз пікірін айту; 8.2.5.1 өз келісімін, келіспе отырып, сыныптағы тапсыр орындауды ұйымдастыру м жоспарлауда өзара іс-әреке 8.2.7.1 жалпы тақырыптард саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және си нормаларды түсіну арқылы
	Оқылым	8.3.2.1 таныс, жалпы және тақырыптарындағы мәтінд спецификалық ақпаратын

		бөліктерін түсіну; 8.3.3.1 таныс, жалпы және с тақырыптарының шектеул қосымша мәтіндерді қоса дәлелдердің егжей-тегжейі 8.3.4.1 таныс жалпы және с тақырыптарындағы қысқа көбеюі аясында контекстті қорытынды жасау; 8.3.6.1 бейтаныс, жалпы ж тақырыптарындағы әртүрл автордың көзқарасын нем 8.3.9.1 жалпы және оқу тақ алуан түрлілігі туралы қыс мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылығын білу;
	Жазылым	8.4.1.1 таныс жалпы және к тақырыптарының көбеюі а және ойдан шығарылған о шаралар мен өткен тәжіриб белгілі бір қолдаумен жазу; 8.4.6.1 таныс жалпы және с тақырыптарының шектеул мәтіндердегі тыныс белгіле
	Тілдік нормалар	8.5.2.1 too much, too many, no сияқты сандық үстеулерді жатқан санын қолдану; 8.5.4.1 таныс жалпы және с тақырыптарының шектеул either қоса отырып анықта қолдану; 8.5.7.1 таныс жалпы және б тақырыптарының өсуіне қ тәуелсіз және аяқталмаған үшін қарапайым мінсіз фор қолдану; 8.5.10.1 әртүрлі таныс жалп тақырыптары бойынша па кейбір нысандарын қоса ал немесе болашақ оқиғалард осы жалғастырылған ныса

The natural world		қолдану; 8.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында әртүрлі функциялар үшін модальдік көбірек қолдану: міндеттем, мүмкіндік, рұқсат, сұрау, ұсыну салу үшін; 8.5.15.1 таныс жалпы және тақырыптарының өсіп келе жатқан аясында етістіктер мен сын сөздер шектеулі санынан кейін инфинитив формаларды қолдану; етістіктер предлогтардың шектеулі саны герундий формаларын қолдану; 8.5.17.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында бірінші шартты сөйлемдерде if / unless белгілі бір салыстырмалы сөздер which, who, that, where-мен қолдану;
	Тыңдалым	8.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі саны кеңейтілген сөйлесудің негізгі шамалы қолдаумен түсіну; 8.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптары аясында әңгімелерді қолдану түсіну;
	Айтылым	8.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптары шектеулі саны туралы ақпарат қиын сұрақтар қою; 8.2.6.1 жұпта, топтарда және ұсыныстар мен ойлау деңгейін икемділікпен басқалардың пікір бойынша комментарийлер жасау байланыстыруды бастау;
	Оқылым	8.3.1.1 таныс емес, жалпы тақырыптарындағы шектеулі негізгі мағынасын түсіну; 8.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі қосымша мәтіндерді қоса қолдану дәлелдердің егжей-тегжейі;

		8.3.6.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі автордың көзқарасын немересу; 8.3.7.1 мағынасын тексеру және кеңейту үшін таныс қағаз және ресурстарды пайдалану;
	Жазылым	8.4.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлар санына сәйкес келетін стилді арқылы қолдану; 8.4.4.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі конструкцияларын қолдана қолдаумен немесе қолдаусыз сөйлемдерді дәйекті абзацпен байланыстыру;
	Тілдік нормалар	8.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында кейбір деректі құрама фразалық зат есімдерді қолдану; 8.5.3.1 құрамдас сын есімдерді есімдік көлемі мен сын есімдерді есімдік және кейбір құрылымдарды есімдік үшін қолдану, соның ішінде және оқу тақырыптарындағы белгілеу үшін not as...as, much қолдану; 8.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі келісімді қамтитын сұрақтарды қолдану; 8.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарына келер шақты формаларын, соның ішінде және оқу тақырыптарына мәні бар present continuous-ті қолдану; 8.5.12.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көп санын not enough, quite, rather дәрежесі отырып, есімдіктердің өсіп келе жатқанын санын қолдану; 8.5.16.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында себебін түсіндіру үшін because, since көптеген союздарды қолдану;

4 тоқсан		
Travel	Тыңдалым	8.1.3.1 әртүрлі жалпы және тақырыптар бойынша сөйлесу (сөйлеушілердің) пікірін қою білу;
	Айтылым	8.2.1.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлесу үшін ресми және бейресми сөйлеу үлгілерін пайдалану; 8.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша өсіп келе жатқан санына ұқсас деңгейінде өз пікірін айту; 8.2.4.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарындағы күтпеген жауаптарға әртүрлі жауап беру; 8.2.7.1 жалпы тақырыптардағы саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы
	Оқылым	8.3.1.1 таныс емес, жалпы және тақырыптарындағы шектеулі негізгі мағынасын түсіну; 8.3.4.1 таныс және кейбір тақырыптардағы жалпы және оқу тақырыптарына қосымша көркем және көркем мәтіндердің шектеулі саны; 8.3.6.1 әртүрлі жазбаша және сөздерінде, сөйлемдерінде мәтіндерінде типтік белгілер; 8.3.9.1 жалпы және оқу тақырыптарына алуан түрлілігі туралы қысқаша мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылығын білу;
	Жазылым	8.4.1.1 таныс жалпы және тақырыптарының көбеюі анық және ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибесін белгілі бір қолдаумен жазу; 8.4.5.1 жалпы және кейбір оқиғалар тақырыптарының өсуі аясы

		қолданылатын сөздердің өсуіне қатысты сұрақтар қою; 8.4.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны туралы ақпарат қажетті жағдайларда мәтіндердегі тыныс белгілерді қолдану;
		8.5.2.1 too much, too many, too few сияқты сандық үстеулердің қолданылатын жағдайларын анықтап жатқан санын қолдану; 8.5.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсуіне қатысты сұрақтар қоюға тәуелсіз және аяқталмаған сөздер үшін қарапайым мінсіз формаларды қолдану; 8.5.9.1 осы шақ, өткен шақ, болашақ өткен шақтың белсенді және белсендісіз залогының әртүрлі нысандарын таныс жалпы және оқу тақырыптарына тиісті түрде қолдану; 8.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәліметтер үшін жанама сөйлеудің кейбір формаларын қолдану; 8.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында әртүрлі функциялар үшін модальдік сөздерді көбірек қолдану: міндеттемелер, мүмкіндік, рұқсат, сұрау, ұсыну салу үшін;
	Тілдік нормалар	
	Тыңдалым	8.1.2.1 оқу бағдарламасы бойынша тақырыптар санының өсуіне қатысты неғұрлым күрделі сұрақтар қою арқылы түсіну; 8.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптары өсу аясында әңгімелерді қолдануға түсіну;
Transport	Айтылым	8.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптары шектеулі саны туралы ақпарат қажетті жағдайларда қиын сұрақтар қою; 8.2.5.1 өз келісімін, келіспей отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру мақсатында жоспарлауда өзара іс-әрекет

		8.2.7.1 жалпы тақырыптардың саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және синтаксис нормаларды түсіну арқылы
	Оқылым	8.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа және көбеюі аясында контексттің қорытынды жасау; 8.3.8.1 мағынасын тексеру және кеңейту үшін таныс қағаз және ресурстарды пайдалану;
	Жазылым	8.4.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі жазбаша жанрлардың шектеулі мысалдармен және себепті болған кезде дәйекті дәлел қолдануды дамыту; 8.4.5.1 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының өсуі аясында қолданылатын сөздердің өсуі 8.4.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі мәтіндердегі тыныс белгілері
	Тілдік нормалар	8.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында кейбір деңгейде құрама фразалық зат есімдері 8.5.3.1 құрамдас сын есімдердің көлемі мен сын есімдерді есім және кейбір құрылымдардың үшін қолдану, соның ішінде және оқу тақырыптарында белгілеу үшін not as...as, much қолдану; 8.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында әртүрлі қамтитын сұрақтарды қолдану; 8.5.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсуіне қатынаста тәуелсіз және аяқталмаған үшін қарапайым мінсіз формалар қолдану;

		8.5.9.1 осы шақ, өткен шақ, өткен шақтың белсенді және өткен шақтың белсенді және залогының әртүрлі нысандар таныс жалпы және оқу тақырыптарында тиісті түрде қолдану; 8.5.12.1 таныс жалпы және тақырыптарының көп саны not enough, quite, rather дәрежесі отырып , есімдіктердің өсіп-өну санын қолдану; 8.5.14.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында зат есімдер есімдердің алдында предлог сөйлемде қолдану; 8.5.17.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында біріктірілген шартты сөйлемдерде if / unless белгілі бір салыстырмалы сөйлемдер which,who,that,where-мен қолдану;

5) 9 сынып

5 кесте

Модуль	Бөлім	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Food and drinks	Тыңдалым	9.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі сөздік кеңейтілген әңгімелесудің мазмұнын шамалы қолдау қолдаусыз түсіну; 9.1.3.1 жалпы әңгімеде жалпы арнайы тақырыптардың кең аясында сөйлеушінің (сөйлеушінің пікірін шағын қолдаумен не қолдаусыз білу;
	Айтылым	9.2.1.1 өсіп келе жатқан тақырып бойынша сөйлесуде ресми сөйлеу үлгілерін қолдану; 9.2.4.1 әртүрлі жалпы және

		тақырыптарындағы күтпеген жағдайларға әртүрлі жауап беру; 9.2.5.1 өз келісімін, келіспесін білдіріп отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекке қатысу; 9.2.8.1 әртүрлі жалпы және таныс тақырыптарына кейбір кеңірек мәтіндер мен оқиғаларды таныстыру;
	Оқылым	9.3.2.1 таныс, жалпы және таныс тақырыптарына, қосымша мәтіндерді қоса алғанда, мәтіндердің мазмұнын жатқан санындағы ерекшеліктерін детальдарды түсіну; 9.3.4.1 таныс және кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарына қосымша көркем және көркем мәтіндердің көбеюіне сай сөздерді білдіру; 9.3.6.1 бейтаныс, жалпы және таныс тақырыптарындағы, сонымен қатар қосымша мәтіндердегі әртүрлі мәтіндердің көбеюіндегі автордың көзқарасын немесе пікірін білдіру; 9.3.7.1 әртүрлі жазбаша және сөздерінде, сөйлемдерінде және мәтіндерінде типтік белгілерді білдіру; 9.3.9.1 қысқа мәтіндердегі жалпы және оқу тақырыптарына шектеулі санына сәйкес көзқарасын анықтау;
	Жазылым	9.4.1.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы жазу қолдаумен жазу; 9.4.2.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы жазу қолдаумен жазу; 9.4.4.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы жазу қолдаумен жазу;

		тақырыптары бойынша әртүрлі жанрларда мысалдармен және себептермен қажет болған дәлелдеуді қолдана отырып; 9.4.5.1 әртүрлі таныс жалпы сөйлеу конструкцияларын отырып, сөйлемдерді бірікпе өз бетімен байланыстыру;
	Тілдік нормалар	9.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында кейбір де құрама фразалық зат есімдері; 9.5.3.1 құрамдас сын есімдері көлемі мен сын есімдерді және кейбір құрылымдарды үшін қолдану, соның ішінде және оқу тақырыптарында белгілеу үшін not as...as, much қолдану; 9.5.6.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында түрлі белгі есімдіктерді, соның ішінде anything, and quantitative pronouns everything, none, more, less, and; 9.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында тікелей және сөйлеуде осы шақ, өткен шақ өткен шақтың белсенді және залогының әр түрлі нысандар түрде қолдану; 9.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша пақыр кейбір нысандарын қоса алғанда немесе болашақ оқиғаларды осы жалғастырылған нысандар қолдану; 9.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында әртүрлі функциялар үшін модальдік көбірек қолдану: міндеттем мүмкіндік, рұқсат, сұрау, ұсыну салу үшін; 9.5.15.1 таныс жалпы және тақырыптарының өсуіне байланысты;

		етістіктер мен сын есімдер санынан кейін инфинитивті қолдану; етістіктер мен преекшеулі санынан кейін герундий кейбір фразалық етістіктер 9.5.17.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында екінші шартты сөйлемдерде if / unless қолдану және сөйлемдердің қолдану [осы ескерту]; салыстырмалы сөйлемдердің өсуін, оның ішінде қоса отырып қолдану.
The world of work	Тыңдалым	9.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі саны кеңейтілген әңгімелесудің мазмұнын шамалы қолдау қолдаусыз түсіну; 9.1.2.1 оқу бағдарламасының тақырыптарының шектеулі саны кеңейтілген әңгімедегі дәлел бөлігін аз қолдаумен түсіну;
	Айтылым	9.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша ақпарат күрделі сұрақтар қою; 9.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының кең спектріне ұсыныс деңгейі пікірін білдіру; 9.2.6.1 жұпта, топтарда және сыныпта ұсыныстар мен олардың кейбір икемділікпен басқару айтқандары бойынша коммуникативті байланыстыруды бастау;
	Оқылым	9.3.1.1 таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі негізгі мағынасын түсіну; 9.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны қосымша мәтіндерді қоса отырып дәлелдердің егжей-тегжейі; 9.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қысқа және мәтіндердің көбеюіндегі қолдану;

		туралы қорытынды жасау; 9.3.8.1 таныс және таныс емес сандық ресурстарды пайдалану мағынасын тексеру және түсіндіру;
	Жазылым	9.4.1.1 әртүрлі таныс жалпы оқу тақырыптары бойынша ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы жазу қолдаумен жазу; 9.4.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлар санына сәйкес келетін стил арқылы қолдану; 9.4.5.1 әртүрлі таныс жалпы сөйлеу конструкцияларын қолданып, сөйлемдерді біркелкі өз бетімен байланыстыру; 9.4.6.1 көптеген таныс жалпы тақырыптарында жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	9.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында әртүрлі келісімді қамтитын сұрақтарды қолдану; 9.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарына келер шақты формаларын, соның ішінде мәні бар present continuous-ті қолдану; 9.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша жанрлар сұрауларды қоса алғанда, жазу сөйлеудің кейбір нысандарын мәлімдемелер, сұрақтар, қоңырлау үшін: say, ask , tell қолдану; 9.5.12.1 үстеулердің салыстырмалы дәрежесін құрылымдарда қолдану: as quickly as / farless quickly дұрыс бұрыс үстеулерімен. Әртүрлі таныс және оқу тақырыптарында қолдану алдындағы, етістіктен кейінгі үстеулердің көбеюін қолдану; 9.5.15.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында қолдану;

		тақырыптарының өсуіне бағытталған етістіктер мен сын есімдер санынан кейін инфинитивті қолдану; етістіктер мен предикативті шектеулі санынан кейін герундийді кейбір фразалық етістіктермен
2 тоқсан		
Hobbies	Тыңдалым	9.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі санынан кеңейтілген әңгімелесудің мазмұнын шамалы қолдау; қолдаусыз түсіну; 9.1.2.1 оқу бағдарламасының тақырыптарының шектеулі санынан кеңейтілген әңгімедегі дәлелдер бөлігін аз қолдаумен түсіну;
	Айтылым	9.2.1.1 өсіп келе жатқан тақырып бойынша сөйлесуде ресми сөйлеу үлгілерін қолдану; 9.2.4.1 әртүрлі жалпы және арнайы тақырыптарындағы күтпеген жауаптарды әртүрлі жауап беру; 9.2.7.1 жалпы тақырыптардың мазмұны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және сипаттамаларды нормаларды түсіну арқылы
	Оқылым	9.3.2.1 таныс, жалпы және арнайы тақырыптарына, қосымша ақпарат қоса алғанда, мәтіндердің мазмұнын жатқан санындағы ерекшеліктерді детальдарды түсіну; 9.3.5.1 таныс жалпы және арнайы тақырыптарына қысқа және ұзақ мәтіндердің көбеюіндегі қорытынды туралы қорытынды жасау; 9.3.7.1 әртүрлі жазбаша және ауызша сөздерінде, сөйлемдерінде және мәтіндерінде типтік белгілерді 9.3.9.1 қысқа мәтіндердегі мазмұнды жалпы және оқу тақырыптарына шектеулі санына сәйкес келтіру

		анықтау;
	Жазылым	9.4.2.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптар бойынша оқу тақырыптары бойынша ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 9.4.5.1 әртүрлі таныс жалпы сөйлеу конструкцияларын отырып, сөйлемдерді бірге өз бетімен байланыстыру;
	Тілдік нормалар	9.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында кейбір де құрама фразалық зат есімдер; 9.5.2.1 әртүрлі таныс оқу тақырыптарында сандық үстеулердің көбеюін: several, plenty, a large/small, қолдану; 9.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарына келер шақырмалар формаларын, соның ішінде мәні бар present continuous-тің қолдану; 9.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша падеж кейбір нысандарын қоса алғанда немесе болашақ оқиғаларды осы жалғастырылған нысандар қолдану; 9.5.14.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында зат есімдер есімдердің алдында предлогтар сөйлемде қолдану; 9.5.16.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша sin союздарды қоса отырып, сөз құрылымдарын түсіндіру үлгісі: such a ... сияқты көптеген сөздер қолдану;
Qualities	Тыңдалым	9.1.3.1 жалпы әңгімеде жалпы арнайы тақырыптардың көмегімен аясында сөйлеушінің (сөйлеушінің пікірін шағын қолдаумен не қолдаусыз білу;

		9.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ақпаратты өсу аясында әңгімелерді қолданып түсіну;
	Айтылым	9.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ақпаратты шектеулі саны бойынша ақпаратты күрделі сұрақтар қою; 9.2.4.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы күтпеген жауаптарды әртүрлі жауап беру; 9.2.6.1 жұпта, топтарда және сыныпта ұсыныстар мен оқу кейбір икемділікпен басқару айтқандары бойынша коммуникативті байланыстыруды бастау;
	Оқылым	9.3.1.1 таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі негізгі мағынасын түсіну; 9.3.2.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарына, қосымша ақпарат қоса алғанда, мәтіндердің жатқан санындағы ерекшеліктерді детальдарды түсіну; 9.3.4.1 таныс және кейбір жалпы және оқу тақырыптарына қосымша көркем және көрнекі мәтіндердің көбеюіне сай сипаттау; 9.3.6.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы, сонымен қосымша мәтіндердегі әртүрлі мәтіндердің көбеюіндегі авторлық көзқарасын немесе пікірін білдіру;
	Жазылым	9.4.1.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 9.4.2.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу;

	Тілдік нормалар	9.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында кейбір де құрама фразалық зат есім, 9.5.4.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарына алдын-ала функциясында all, half, both отырып анықтамаларды қ 9.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарына келер шак формаларын, соның ішінде мәні бар present continuous- 9.5.12.1 үстеулердің салыст дәрежесін құрылымдарда quickly as / farless quickly дұ бұрыс үстеулерімен. Әртүр және оқу тақырыптарында алдындағы, етістіктен кейін үстеулердің көбеюін қолда 9.5.14.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында зат есімдердің алдында предл сөйлемде қолдану; 9.5.15.1 таныс жалпы және тақырыптарының өсуіне ба етістіктер мен сын есімдер санынан кейін инфинитивті қолдану; етістіктер мен пре шектеулі санынан кейін гер кейбір фразалық етістіктер
3 тоқсан		
Exercise & sport	Тыңдалым	9.1.2.1 оқу бағдарламасының тақырыптарының шектеулі кеңейтілген әңгімедегі дәл бөлігін аз қолдаумен түсіну 9.1.4.1 жалпы және оқу тақы өсу аясында әңгімелерді қ түсіну;
	Айтылым	9.2.1.1 өсіп келе жатқан тақы бойынша сөйлесуде ресми сөйлеу үлгілерін қолдану;

	Оқылым	9.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптарының кең спектріне ұсыныс деңгейіне пікірін білдіру; 9.2.5.1 өз келісімін, келіспеуін айтып отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекке 9.2.7.1 жалпы тақырыптардың саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және синтаксис нормаларды түсіну арқылы
		9.3.2.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарына, қосымша қоса алғанда, мәтіндердің жатқан санындағы ерекшеліктерді детальдарды түсіну; 9.3.4.1 таныс және кейбір тақырыптарда жалпы және оқу тақырыптарына қосымша көркем және көрнекі мәтіндердің көбеюіне сай сөз 9.3.7.1 әртүрлі жазбаша және сөздерінде, сөйлемдерінде мәтіндерінде типтік белгілер 9.3.9.1 қысқа мәтіндердегі жалпы және оқу тақырыптарына шектеулі санына сәйкес көрсеткішті анықтау;
		9.4.2.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 9.4.4.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі жанрларда мысалдармен және себептермен қажет болған дәлелдеуді қолдана отырып 9.4.5.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлеу конструкцияларын отырып, сөйлемдерді біріктіріп өз бетімен байланыстыру;

		сөйлемдердің өсуін, оның ішінде қоса отырып қолдану.
Earth & our place on it	Тыңдалым	9.1.2.1 оқу бағдарламасының тақырыптарының шектеулі кеңейтілген әңгімедегі дәлел бөлігін аз қолдаумен түсіну; 9.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы күтпеген өсу аясында әңгімелерді қолдану түсіну;
	Айтылым	9.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша ақпаратты күрделі сұрақтар қою; 9.2.4.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы күтпеген әртүрлі жауап беру; 9.2.8.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарына кейбір кеңейтілген мәтіндер мен оқиғаларды пайдалану;
	Оқылым	9.3.1.1 таныс емес, жалпы және оқу тақырыптарындағы шектеулі негізгі мағынасын түсіну; 9.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі қосымша мәтіндерді қоса отырып дәлелдердің егжей-тегжейлі түсіну; 9.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қысқа және ұзақ мәтіндердің көбеюіндегі қолдану туралы қорытынды жасау; 9.3.8.1 таныс және таныс емес сандық ресурстарды пайдалану мағынасын тексеру және түсіну;
	Жазылым	9.4.1.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 9.4.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлар санына сәйкес келетін стилді жазу;

		арқылы қолдану;
	Тілдік нормалар	9.5.4.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарына алдын-ала функциясында all, half, both отырып анықтамаларды қолдану;
		9.5.7.1 таныс жалпы және б тақырыптарының өсуіне қатысты тәуелсіз және аяқталмаған үшін қарапайым мінсіз формаларды қолдану;
		9.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында тікелей және сөйлеуде осы шақ, өткен шақ, өткен шақтың белсенді және залогының әр түрлі нысандарында түрде қолдану;
		9.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша жаңа сұрауларды қоса алғанда, сөйлеудің кейбір нысандары мәлімдемелер, сұрақтар, к үшін: say, ask , tell қолдану;
		9.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында әртүрлі функциялар үшін модальдік көбірек қолдану: міндеттем мүмкіндік, рұқсат, сұрау, ұсы салу үшін;
		9.5.14.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында зат есімдер есімдердің алдында предл сөйлемде қолдану;
		9.5.16.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша sin союздарды қоса отырып, с құрылымдарын түсіндіру ү such a ... сияқты көптеген с қолдану;
4 тоқсан		
Earth & our place on it	Тыңдалым	9.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі с кеңейтілген әңгімелесудің

		мазмұнын шамалы қолдау; қолдаусыз түсіну; 9.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша өсу аясында әңгімелерді қолдану түсіну.
	Айтылым	9.2.1.1 өсіп келе жатқан тақырыптар бойынша сөйлесуде ресми тілді қолдану; сөйлеу үлгілерін қолдану; 9.2.3.1 жалпы және оқу тақырыптары кең спектріне ұсыныс деңгейін білдіру; пікірін білдіру; 9.2.5.1 өз келісімін, келіспеуін білдіріп отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекет жасау; 9.2.7.1 жалпы тақырыптардың саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы
	Оқылым	9.3.2.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарына, қосымша мәтіндерді қоса алғанда, мәтіндердің жатқан санындағы ерекшеліктерді детальдарды түсіну; 9.3.3.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі қосымша мәтіндерді қоса алғанда, дәлелдердің егжей-тегжейін 9.3.6.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы, соның ішінде қосымша мәтіндердегі әртүрлі мәтіндердің көбеюіндегі автордың көзқарасын немесе пікірін 9.3.9.1 қысқа мәтіндердегі жалпы және оқу тақырыптары шектеулі санына сәйкес келетін анықтау;
	Жазылым	9.4.2.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы

		қолдаумен жазу;
		9.4.5.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарда сөйлеу конструкцияларын отырып, сөйлемдерді бірге өз бетімен байланыстыру;
Тілдік нормалар		9.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында кейбір деңгейде құрама фразалық зат есімдерді қолдану;
		9.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында әртүрлі қолданылатын сұрақтарды қолдану;
		9.5.7.1 таныс жалпы және басты тақырыптарының өсуіне қатысты тәуелсіз және аяқталмаған сұрақтар үшін қарапайым мінсіз формаларды қолдану;
		9.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарына келер шақырту формаларын, соның ішінде present continuous-ті қолдану;
		9.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша past, present, future кейбір нысандарын қоса алғанда немесе болашақ оқиғаларды білдіретін осы жалғастырылған нысандарды қолдану;
		9.5.12.1 үстеулердің салыстырмалы дәрежесін құрылымдарда quickly as / farless quickly дұрыс бұрыс үстеулерімен. Әртүрлі және оқу тақырыптарында алдындағы, етістіктен кейінгі үстеулердің көбеюін қолдану;
		9.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында әртүрлі функциялар үшін модальдік көбірек қолдану: міндеттем, мүмкіндік, рұқсат, сұрау, ұсыну салу үшін;
		9.5.16.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша sin союздарды қоса отырып, с

		құрылымдарын түсіндіру үлгісі, мысалы: such a ... сияқты көптеген сөздік қолдану; 9.5.17.1 әртүрлі таныс жалпы және сөйлемдердің тақырыптары аясында екінші шартты сөйлемдерде if / unless қолдану және сөйлемдердің қолдану [осы ескерту]; салыстырмалы сөйлемдердің өсуін, оның ішінде қоса отырып қолдану;
Charities & conflicts	Тыңдалым	9.1.2.1 оқу бағдарламасының тақырыптарының шектеулі кеңейтілген әңгімедегі дәлел бөлігін аз қолдаумен түсіну; 9.1.3.1 жалпы әңгімеде жалпы арнайы тақырыптардың кең аясында сөйлеушінің (сөйлеушінің пікірін шағын қолдаумен не қолдаусыз білу;
	Айтылым	9.2.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі саны бойынша ақпаратты күрделі сұрақтар қою; 9.2.4.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарындағы күтпеген әртүрлі жауап беру; 9.2.6.1 жұпта, топтарда және ұсыныстар мен ойлау деңгейімен икемділікпен басқалардың пікірін бойынша комментарийлер байланыстыруды бастау; 9.2.8.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына кейбір кеңейтілген мәтіндер мен оқиғаларды танысу;
	Оқылым	9.3.1.1 таныс емес, жалпы және тақырыптарындағы шектеулі негізгі мағынасын түсіну; 9.3.3.1 таныс, жалпы және тақырыптарының шектеулі қосымша мәтіндерді қоса сөйлемдердің егжей-тегжейі; 9.3.5.1 таныс жалпы және сөйлемдердің егжей-тегжейі;

		тақырыптарына қысқа және мәтіндердің көбеюіндегі қолдану туралы қорытынды жасау; 9.3.8.1 таныс және таныс емес сандық ресурстарды пайдалану мағынасын тексеру және т.
	Жазылым	9.4.1.1 әртүрлі таныс жалпы оқу тақырыптары бойынша ойдан шығарылған оқиғалар мен өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 9.4.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазбаша жанрлар санына сәйкес келетін стилі арқылы қолдану; 9.4.5.1 әртүрлі таныс жалпы сөйлеу конструкцияларын отырып, сөйлемдерді біріктіріп өз бетімен байланыстыру; 9.4.6.1 көптеген таныс жалпы тақырыптарында жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	9.5.2.1 әртүрлі таныс оқу тақырыптарында сандық үстеулердің көбеюін several, plenty, a large/small, қолдану; 9.5.4.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарына алдын-ала функциясында all, half, both отырып анықтамаларды қолдану; 9.5.7.1 таныс жалпы және бастау тақырыптарының өсуіне қатысты тәуелсіз және аяқталмаған үшін қарапайым мінсіз формалар қолдану; 9.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында тікелей және сөйлеуде осы шақ, өткен шақ, өткен шақтың белсенді және залогының әр түрлі нысандар түрде қолдану;

		9.5.14.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында зат есімдердің алдында предлогтармен сөйлемде қолдану; 9.5.16.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша синонимдік союздарды қоса отырып, сөз құрылымдарын түсіндіру үшін <i>such a ...</i> сияқты көптеген сөздерді қолдану;

6) 10 сынып

6 кесте

Модуль	Бөлім	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Reading for pleasure	Тыңдалым	10.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі сөздік кеңейтілген әңгімелесудің мазмұнын шамалы қолдаумен қолдаусыз түсіну; 10.1.3.1 жалпы әңгімеде жалпы және арнайы тақырыптардың кеңейтілген аясында сөйлеушінің (сөйлеушінің) пікірін шағын қолдаумен не қолдаусыз білу;
	Айтылым	10.2.2.1 әртүрлі жалпы және арнайы тақырыптары бойынша ақпаратты күрделі сұрақтар қою; 10.2.5.1 өз келісімін, келіспеуін білдіріп отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекет ету; 10.2.6.1 жұпта, топтарда және сыныпта ұсыныстар мен осынысымен икемділікпен басқалардың пікірін бойынша комментарийлермен байланыстыра бастау; 10.2.8.1 әртүрлі жалпы және арнайы тақырыптарына кейбір кеңейтілген сөздік қорын қолдану;

	Оқылым	мәтіндер мен оқиғаларды
		10.3.1.1бейтаныс, жалпы жаңа тақырыптарындағы мәтіндерді кеңейтілген санындағы негіз түсіну;
		10.3.5.1таныс жалпы және тақырыптарына арналған мәтіндерде контексттің мәнін қорытынды жасау;
	Жазылым	10.3.8.1 таныс және таныс емес сандық ресурстарды пайдалану мағынасын тексеру және т.
		10.4.1.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына өткеннің оқиғасын шығарылған және нақты оқиғасы туралы өз бетінше жазу;
		10.4.4.1әртүрлі жазбаша жаңа мысалдар мен себептермен кезде дәйекті дәлелдерді қолдау арқылы дамыту;
	Тілдік нормалар	10.4.5.1жалпы және оқу тақырыптарының кең спектріне әртүрлі сөйлемдердің конструкцияларын қолдану; байланыстырушы мәтіндер
		10.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында абстрактілі фразалық зат есімдердің қолдану;
		10.5.6.1әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында салыстырмалы нұсқаушы, белгісіз, сандық қайталанатын есімдіктердің қолдану;
		10.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарындағы келер сөздер формаларын, соның ішінде формаларды қолдану;
		10.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында жаңа әртүрлі формаларын мәлім сұрақтар мен командалар

Reading for pleasure		ішінде know, wonder-мен жаңа тілді біріктірілген сұрақтарды қоса білдіру; 10.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы және таныс тақырыптары аясында әртүрлі сөздерді формаларды, соның ішінде 10.5.13.1.1 't өткен шақ формаларын ескертіп, оларды сыз айту үшін қолдану; 10.5.17.1 таныс жалпы және таныс тақырыптарының әртүрлі сөздерін only / wish [that]-пен сөйлемдерді құрастыру [өткенді еске алу] ; әртүрлі сөздерді сөйлемдерді, соның ішінде to whom предлогтарымен біріктіру;
	Тыңдалым	10.1.2.1оқу бағдарламасын, тақырыптардың шектеулі сөздерін кеңейтілген әңгімедегі дәлелдерді бөлігін аз қолдаумен немесе толық түсіну; 10.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына көбеюіне қарай кеңейтілген дәлелдердің жүйесіздігін білдіру;
	Айтылым	10.2.4.1әртүрлі жалпы және таныс тақырыптарындағы күтпеген жауап неғұрлым әртүрлі жауап беру; 10.2.7.1 жалпы тақырыптар туралы саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және сипаттамаларды нормаларды түсіну арқылы білдіру;
	Оқылым	10.3.3.1таныс, жалпы және таныс тақырыптарына арналған мәтіндерді қосымша мәтіндердегі дәлелдерді тегжейін түсіну; 10.3.5.1таныс жалпы және таныс тақырыптарына арналған мәтіндерде контексттің мәнін қорытынды жасау; 10.3.9.1 әртүрлі жалпы және таныс тақырыптарындағы қосымша мәтіндердегі дәлелдердің сипатын анықтау;
	Жазылым	10.4.2.1әртүрлі жалпы және таныс тақырыптарына арналған мәтіндерді жазу;

		тақырыптарына өткеннің орындалуына баға шығарылған және нақты орындалуы туралы өз бетінше жазу; 10.4.3.1 жалпы және оқу тақырыптары жазбаша жанрға сәйкес келетін және барынша аз қолдаумен қолданылатын тақырыптарды; 10.4.6.1 көптеген таныс жалпы тақырыптарында жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	10.5.4.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарын анықтау және анықтау үшін әртүрлі құрылымдарды қолдану; 10.5.6.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында салыстырмалы нұсқаушы, белгісіз, сандық және қайталанатын есімдіктерді қолдану; 10.5.7.1 әртүрлі таныс және тақырыптарындағы әртүрлі формаларды, соның ішінде пассивті формаларды, уақыттың қолдану; 10.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында тікелей және сөйлеуде осы шақ, өткен шақ, өткен шақтың белсенді және залогының әр түрлі нысандарында түрде қолдану; 10.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында тікелей және сөйлеуде осы шақ, өткен шақ, өткен шақтың белсенді және залогының әр түрлі нысандарында түрде қолдану; 10.5.14.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында зат есімдермен, сын есімдерге дейінгі предикативтің көбеюін қолдану; кейінгі зат есімдермен және етістіктермен көбірек тәуелді предикативтің қолдану;
2 тоқсан		

Traditions & language	Тыңдалым	10.1.3.1 жалпы әңгімеде жалпы тақырыптарды арнайы тақырыптардың кеңістігінде сөйлеушінің (сөйлеушінің пікірін шағын қолдаумен негіздеу) қолдаусыз білу;
	Айтылым	10.2.1.1 өсіп келе жатқан тақырыптар бойынша сөйлесуде ресми сөйлеу үлгілерін қолдану; 10.2.3.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына өз көзқарастарын және негіздеу; 10.2.6.1 жұпта, топтарда және сыныпта ұсыныстар мен ойларды икемділікпен басқалардың пікірін бойынша комментарийлермен байланыстыра бастау;
	Оқылым	10.3.2.1 таныс, жалпы және тақырыптарына, қосымша тақырыптар қоса алғанда, мәтіндердің жатқан санындағы ерекшеліктерді детальдарды түсіну; 10.3.8.1 таныс және таныс емес сандық ресурстарды пайдалану мағынасын тексеру және таныстыру; 10.3.9.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарындағы қосымша мәтіндердегі дәлелдердің санын анықтау;
	Жазылым	10.4.1.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына өткеннің ойларын шығарылған және нақты ойлар туралы өз бетінше жазу; 10.4.2.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына өткеннің ойларын шығарылған және нақты ойлар туралы өз бетінше жазу; 10.4.4.1 әртүрлі жазбаша және ауызша мысалдар мен себептермен кезде дәйекті дәлелдерді қолдау арқылы дамыту;

		10.4.6.1 көптеген таныс жалпы тақырыптарында жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;
		10.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында абстракттық фразалық зат есімдердің қолдану; 10.5.3.1 таныс жалпы және тақырыптарында салыстырмалы сын есімдердің өсуі мен сын есімше ретінде және кейбір құрылымдарды қолдану; 10.5.6.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында салыстырмалы нұсқаушы, белгісіз, сандық қайталанатын есімдіктерді қолдану; 10.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында тікелей және сөйлеуде осы шақ, өткен шақ өткен шақтың белсенді және залогының әр түрлі нысандар түрде қолдану; 10.5.13.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында әртүрлі формаларды, соның ішінде 't өткен шақ формаларын өткен сын айту үшін қолдану; 10.5.16.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында қарастырамын although, while, where as, маған белгілеу үшін әртүрлі союз, ішінде so that (in order to) қолдану; 10.5.17.1 таныс жалпы және тақырыптарының әртүрлі сөйлем only / wish [that]-пен сөйлем [өткенді еске алу]; әртүрлі сөйлемдерді, соның ішінде to whom предлогтарымен біріктіру;
Traditions & language	Тыңдалым	10.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі сөйлем кеңейтілген әңгімелесудің мазмұнын шамалы қолдану;

		қолдаусыз түсіну; 10.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ақпарат көбеюіне қарай кеңейтілген мәтіндердің дәлелдердің жүйесіздігін білдіретін;
	Айтылым	10.2.2.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ақпараттың күрделі сұрақтар қою; 10.2.4.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы күтпеген жағдайларға неғұрлым әртүрлі жауап беру; 10.2.7.1 жалпы тақырыптар бойынша саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және сипаттамаларды нормаларды түсіну арқылы;
	Оқылым	10.3.1.1 бейтаныс, жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтіндерді кеңейтілген санындағы негізгі түсіну; 10.3.4.1 таныс және таныс емес және оқу тақырыптарындағы қосымша көркем және көрнекі мәтіндерді оқу; 10.3.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарына арналған мәтіндерде контексттің мәнін қорытынды жасау; 10.3.7.1 жазбаша жанрлардың түрлілігіне арналған сөздер мен мәтіндердегі типтік белгілер;
	Жазылым	10.4.1.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарына өткеннің оқиғасын шығарылған және нақты оқиғасы туралы өз бетінше жазу; 10.4.3.1 жалпы және оқу тақырыптарына жазбаша жанрға сәйкес көлемін барынша аз қолдаумен қолдану;
	Тілдік нормалар	10.5.2.1 әртүрлі таныс және оқу тақырыптарында есептеледі есептелмейтін зат есімдер мен фразалық зат есімдер үшін;

		үстеулерді, соның ішінде a minority of, a great deal of, a good deal of қолдану; 10.5.4.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарын анықтау және анықтау үшін әртүрлі құрылымдарды қолдану; 10.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарындағы келерге формаларын, соның ішінде формаларды қолдану; 10.5.11.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында жанрлардың әртүрлі формаларын мәлім етіп сұрақтар мен командалар арқылы ішінде know, wonder-мен жасап кіріктірілген сұрақтарды қолдану; 10.5.15.1 таныс жалпы және тақырыптарында етістіктер мен есімдердің шектеулі санын пайдаланып инфинитивті формаларды пайдаланып етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий қолдану; фразалық етістіктерді қолдану;
3 тоқсан		
Music and films	Тыңдалым	10.1.2.1 оқу бағдарламасын, тақырыптардың шектеулі санын кеңейтілген әңгімедегі дәлелдер бөлігін аз қолдаумен немесе түсіну;
	Айтылым	10.2.1.1 өсіп келе жатқан тақырып бойынша сөйлесуде ресми және сөйлеу үлгілерін қолдану; 10.2.5.1 өз келісімін, келіспеуін білдіріп отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру мақсатында жоспарлауда өзара іс-әрекетін жоспарлау; 10.2.8.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына кейбір кеңейтілген мәтіндер мен оқиғаларды пайдалану;
	Оқылым	10.3.3.1 таныс, жалпы және

		тақырыптарына арналған нұсқаулармен қосымша мәтіндердегі дәлелдерді тегжейін түсіну; 10.3.4.1 таныс және таныс емес мәтіндерді және оқу тақырыптарындағы қосымша көркем және көрнекі мәтіндерді оқу; 10.3.6.1 таныс жалпы және ерекше тақырыптарына арналған нұсқаулармен қосымша мәтіндерде автордың пікірін білу; 10.3.8.1 таныс және таныс емес мәтіндерді сандық ресурстарды пайдалану мағынасын тексеру және таныстыру; 10.3.9.1 әртүрлі жалпы және ерекше тақырыптарындағы қосымша мәтіндердегі дәлелдердің сандық анықтау.
	Жазылым	10.4.2.1 әртүрлі жалпы және ерекше тақырыптарына өткеннің оқиғасын шығарылған және нақты оқиғасы туралы өз бетінше жазу; 10.4.4.1 әртүрлі жазбаша және ауызша мысалдар мен себептермен кездескен дәйекті дәлелдерді қолдау арқылы дамыту; 10.4.6.1 көптеген таныс жалпы және ерекше тақырыптарында жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	10.5.1.1 әртүрлі таныс жалпы және ерекше тақырыптарында абстрактілі фразалық зат есімдердің қолдану; 10.5.4.1 әртүрлі таныс жалпы және ерекше тақырыптарын анықтау және анықтау үшін әртүрлі құрылымдар қолдану; 10.5.7.1 әртүрлі таныс және ерекше тақырыптарындағы әртүрлі мінсіз формаларды, соның ішінде пассивті формаларды, уақыт

Travel & tourism		қолдану; 10.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей және сөйлеуде осы шақ, өткен шақ және өткен шақтың белсенді және залогының әр түрлі нысандарында түрде қолдану; 10.5.12.1 үстеулердің салыстырмалы дәрежесін құрылымдарда <i>quickly as / farless quickly</i> дұрыс бұрыс үстеулерімен. Әртүрлі және оқу тақырыптарында алдындағы, етістіктен кейін үстеулердің көбеюін қолдану; 10.5.14.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында зат есімдерге дейінгі предикативті көбеюін қолдану; кейінгі зат есімдермен және етістіктермен көбірек тәуелді предлогтарды қолдану; 10.5.15.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында етістіктер есімдердің шектеулі санын инфинитивті формаларды инфинитивті етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий қосымшалық фразалық етістіктерді қолдану; 10.5.17.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында етістіктер есімдердің шектеулі санын инфинитивті формаларды инфинитивті етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий қосымшалық фразалық етістіктерді қолдану;
	Тыңдалым	10.1.2.1 оқу бағдарламасын, тақырыптардың шектеулі санын кеңейтілген әңгімедегі дәлелдер бөлігін аз қолдаумен немесе түсіну; 10.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына қарай кеңейтілген дәлелдердің жүйесіздігін білдіру;
	Айтылым	10.2.1.1 өсіп келе жатқан тақырыптар

		бойынша сөйлесуде ресми және неформальді сөйлеу үлгілерін қолдану; 10.2.3.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына өз көзқарастарын білдіретін және негіздеу; 10.2.4.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарындағы күтпеген жауаптарға неғұрлым әртүрлі жауап беру;
	Оқылым	10.3.2.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптарына, қосымша мәтіндермен қоса алғанда, мәтіндердің өзінше және жатқан санындағы ерекше ақпараттарды детальдарды түсіну; 10.3.4.1 таныс және таныс емес оқу және оқу тақырыптарындағы қосымша көркем және көркемдік мәтіндерді оқу; 10.3.7.1 жазбаша жанрлардың түрлілігіне арналған сөздер, тіркестер мен мәтіндердегі типтік белгілер;
	Жазылым	10.4.5.1 жалпы және оқу тақырыптарына кең спектріне әртүрлі сөйлеу құрылымдарын конструкцияларын қолдана білу және байланыстырушы мәтіндер құрастыру;
	Тілдік нормалар	10.5.2.1 әртүрлі таныс және оқу тақырыптарында есептелетін зат есімдер мен есеппейтін зат есімдер мен фразалық зат есімдер үшін үстеулерді, соның ішінде a minority of, a great deal of, a great number of қолдану; 10.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында at what time, in what direction, from whose предлогтарын қолданылатын сұрақтарды құрастыру; 10.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарындағы келер шарт формаларын, соның ішінде ақпарат формаларды қолдану; 10.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында тікелей және косып айтуды қолдану;

		сөйлеуде осы шақ, өткен шақ, өткен шақтың белсенді және өткен шақтың белсенді және залогының әр түрлі нысандары түрде қолдану; 10.5.15.1 таныс жалпы және тақырыптарында етістіктер есімдердің шектеулі санын инфинитивті формаларды етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий қосымша фразалық етістіктерді қолдану; 10.5.16.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында қарай although, while, where as, мағына белгілеу үшін әртүрлі союз, ішінде so that (in order to) қолдану;
4 тоқсан		
Science	Тыңдалым	10.1.4.1 жалпы және оқу тақырыптарына кеңейтілген көбеюіне қарай кеңейтілген дәлелдердің жүйесіздігін білдіру;
	Айтылым	10.2.1.1 өсіп келе жатқан тақырыптары бойынша сөйлесуде ресми сөйлеу үлгілерін қолдану; 10.2.2.1 әртүрлі жалпы және тақырыптары бойынша ақпарат күрделі сұрақтар қою; 10.2.6.1 жұпта, топтарда және сыныпта ұсыныстар мен оқименділікпен басқалардың тақырыптары бойынша комментарийлер байланыстыра бастау; 10.2.8.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына кейбір кеңейтілген мәтіндер мен оқиғаларды білдіру;
	Оқылым	10.3.1.1 бейтаныс, жалпы және тақырыптарындағы мәтіндер кеңейтілген санындағы негізгі түсіну; 10.3.3.1 таныс, жалпы және тақырыптарына арналған негізгі қосымша мәтіндердегі дәлелдерді білдіру;

		тегжейін түсіну; 10.3.6.1 таныс жалпы және арнайы тақырыптарына арналған негізгі қосымша мәтіндерде автордың пікірін білу; 10.3.8.1 таныс және таныс емес сандық ресурстарды пайдалану мағынасын тексеру және т.
	Жазылым	10.4.5.1 жалпы және оқу тақырыптарының кең спектріне әртүрлі сөйлеу конструкцияларын қолдану; байланыстырушы мәтіндер; 10.4.6.1 көптеген таныс жалпы тақырыптарында жиі қолданылатын сөздердің емлесін сақтау;
	Тілдік нормалар	10.5.3.1 таныс жалпы және арнайы тақырыптарында салыстырмалы сын есімдердің өсуі мен сын есімше ретінде және кейбір құрылымдарды қолдану; 10.5.7.1 әртүрлі таныс және арнайы тақырыптарындағы әртүрлі мінсіз формаларды, соның ішінде пассивті формаларды, уақыт қолдану; 10.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында тікелей және көп сөйлеуде осы шақ, өткен шақ, өткен шақтың белсенді және белсенді залогының әр түрлі нысандарында түрде қолдану;
Technology	Тыңдалым	10.1.1.1 жалпы және арнайы тақырыптардың шектеулі сөздік кеңейтілген әңгімелесудің мазмұнын шамалы қолдаумен қолдаусыз түсіну; 10.1.3.1 жалпы әңгімеде жалпы және арнайы тақырыптардың кең аясында сөйлеушінің (сөйлеушінің пікірін шағын қолдаумен не қолдаусыз білу;

	Айтылым	10.2.2.1 әртүрлі жалпы және тақырыптары бойынша ақпаратты күрделі сұрақтар қою; 10.2.3.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарына өз көзқарастарын білдіріп және негіздеу; 10.2.5.1 өз келісімін, келіспеуін білдіріп отырып, сыныптағы тапсырманы орындауды ұйымдастыру мен жоспарлауда өзара іс-әрекет ету; 10.2.7.1 жалпы тақырыптар мен саны туралы айта отырып, заттардың сөздігін және синтаксистік нормаларды түсіну арқылы сөйлеу;
	Оқылым	10.3.2.1 таныс, жалпы және тақырыптарына, қосымша мәтіндерді қоса алғанда, мәтіндердің жатқан санындағы ерекшеліктерін детальдарды түсіну; 10.3.4.1 таныс және таныс емес және оқу тақырыптарындағы қосымша көркем және көрнекі мәтіндерді оқу; 10.3.6.1 таныс жалпы және тақырыптарына арналған нұсқа қосымша мәтіндерде автордың пікірін білу; 10.3.7.1 жазбаша жанрлардың түрлілігіне арналған сөздер мен мәтіндердегі типтік белгілерді білу; 10.3.9.1 әртүрлі жалпы және тақырыптарындағы қосымша мәтіндердегі дәлелдердің санын анықтау;
	Жазылым	10.4.5.1 жалпы және оқу тақырыптарына кең спектріне әртүрлі сөйлеу конструкцияларын қолданып байланыстырушы мәтіндер жазу;
	Тілдік нормалар	10.5.3.1 таныс жалпы және тақырыптарында салыстырмалы сын есімдердің өсуі мен сыныптардың өзгеруін білу;

		есімше ретінде және кейбір құрылымдарды қолдану; 10.5.5.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында at what time, direction, from whose предлогтарды қолданылатын сұрақтарды қолдану; 10.5.8.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарындағы келер формаларын, соның ішінде формаларды қолдану; 10.5.10.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында тікелей және сөйлеуде осы шақ, өткен шақ, өткен шақтың белсенді және залогының әр түрлі нысандар түрде қолдану; 10.5.12.1 үстеулердің салыстырмалы дәрежесін құрылымдарда quickly as / farless quickly дұрыс бұрыс үстеулерімен. Әртүрлі және оқу тақырыптарында алдындағы, етістіктен кейін үстеулердің көбеюін қолдану; 10.5.15.1 таныс жалпы және тақырыптарында етістіктер есімдердің шектеулі санын инфинитивті формаларды етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий қос фразалық етістіктерді қолдану; 10.5.16.1 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары аясында қарай although, while, where as, мақсат белгілеу үшін әртүрлі союз, ішінде so that (inorderto) қолдану; 10.5.17.1 таныс жалпы және тақырыптарында етістіктер есімдердің шектеулі санын инфинитивті формаларды етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий қос фразалық етістіктерді қолдану;

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

33-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

670-қосымша

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек - қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты: тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға (бұдан әрі - ТҚАБ) жаратылыстану ғылымы тұрғысынан табиғат пен қоғамның өзара байланысы, табиғаттағы заңдылықтардың біртұтастығы туралы білім, ұғым, түсінік қалыптастыру және білімдерін табиғат құбылыстары мен үдерістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үшін қолдану білігін дамытуға бағытталған.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) әлемнің қазіргі заманғы жаратылыстану ғылымы тұрғысынан қалыптасқан бейнесін түсіну, танымдық ақыл-ой әрекетін дамыту қоршаған ортаның заңдылықтары мен құбылыстарын түсіну, қолдану, сараптау салыстыру дағдыларын қалыптастыру;

2) күнделікті өмірде тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін жаратылыстану ғылымдары бойынша білімдерін қолдану;

3) интернет желісі ресурстарындағы, ғылыми-көпшілік әдебиеттердегі оқу ақпараттарымен жұмыс: іздеу әдістерін игеру, ақпараттың мағыналық негізін анықтау және растығын бағалау;

4) қоршаған ортаның құбылыстарын түсіну мақсатында: бақылау, эксперимент жасау, зерттеу білім-білік дағдыларын қалыптастыру және зерттеу нәтижелерін әр түрлі формада ұсыну.

4. Түзету-дамыту міндеттер:

1) еске сақтау, танымдық ақыл-ой әрекетін, логикалық ойлау мен зейінді дамыту;

2) сөз байлығын дамыту, жаңа сөздер, терминдерді орынды қолдану дағдысын қалыптастыру, сөйлеудің бұзылуын түзетуге бағыттау;

3) ойлау әрекетін түзету, жалпы интеллектуалды дағдыларын дамыту: білу, түсіну, қолдану, салыстыру және қорытындылау;

4) теориялық білімге сүйене отырып, күнделікті тұрмыс-тіршілігінде алған білімдерін практикалық тұрғыда өз бетінше қолдану дағдыларын қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға "Жаратылыстану" пәнін оқытуда: сараланған, белсендіру, жеке тұлғаға бағытталған, түзете-дамыту тәсілдері пайдаланады.

6. Сараланған тәсіл – оқыту барысында әр оқушының жеке мүмкіндігі мен ерекшеліктерін ескеруді қажет етеді, негізделген мақсаты: жеке тұлғаны және оның мүдделерін құрметтеу идеясы. Саралау түрлері:

1) оқу материалының көлемі бойынша – оқу деңгейі төмен оқушыларға тапсырманы орындауға ұзақ уақыт беріледі. Оқу деңгейі орта және

жоғары топтарға 3 және 4-5 деңгейлі тапсырмалар беріледі (Б.Блум таксономиясы);

2) оқушыларға көмек көрсету сипаты бойынша – жеке және топтық тапсырмалар орындау барысында, үлгерімі төмен оқушыларға мұғалім тарапынан көмек көрсетіледі;

3) оқушылардың дербестік дәрежесіне қарай саралау – оқу деңгейі төмен оқушыларға негізгі білім деңгейін қалыптастыру қажет, курсты одан әрі ілгерілету және жоғарғы деңгейдегі білім қалыптастыру үшін жағдай жасау, деңгейі жоғары оқушыларға білім-білік дағдысын қалыптастыру.

7. Белсендіру - бұл оқушының белгілі мақсатқа ұмтылған әрекеті, білімді меңгерудегі өзіндік үйрену және жаратылыстану саласындағы білім мен шығармашылықты арттыратын, дағды мен танымдылықты, шеберлікті қалыптастыратын тәсіл.

8. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл – физиологиялық, зияткерлік білім беру қажеттіліктеріне негізделген, оқытуды бағдарламалық материалдың күрделілігі әртүрлі үйлесімдерде авторитаризмге жол бермей, білім мен қабілетке оқушылар тобын таңдаулы көздейді.

9. Түзете-дамыту тәсілі – балалардың жалпы дамуына және білім беру қызметін қалыптастыруға, қазіргі заманда тез және табысты бейімделе алатын адамды дайындауға ықпал етеді. Түзету барысында оқу материалы қол жетімді, жүйелі, біртіндеп күрделену тиіс.

10. Пәндік көрнекілік – (көрсетілім, үлестірме материалдарын демонстрация жасау, презентация, иллюстрацияларды, фильмдерді көрсету) түзетуге бағытталған, оқушылардың оң мотивациясын дамыту үшін психологиялық-педагогикалық жағдайлар жасау, зейінін шоғырландыру, тәжірибені байыту.

11. Оқыту технологиялары: денсаулық сақтау, тұлғалық- бағдарлы оқыту, АКТ, ойын, түсіндірмелі-көрнекілік технологиялары, топтық өзара іс-қимыл.

12. Білім алушылардың ерекшеліктерін ескере отырып, сабақ

барысында сергіту жаттығу орындау қажет.

13. "Мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ арнайы білім беру ұйымдарын жабдықтау нормаларын бекіту туралы" ҚР БҒМ 2016 жылғы 22 қантардағы № 70 бұйрығына сәйкес "Жаратылыстану" пәніне қажетті техникалық құралдар: компьютер, интерактивті тақта, электрондық оқулықтар, тақырыптық кестелер, тарату дидактикалық материалы, глобус, географиялық карталар.

3-тарау. "Жаратылыстану" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Жаратылыстану" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

15. "Жаратылыстану" пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны оқу бөлімдерінен тұрады. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан құралған бөлімшелерден тұрады. Әрбір бөлімшенің ішінде бірізділікті сақтай отырып құрастырылған оқу мақсаттары мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға және оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оларға оқудың келесі кезеңдерінен хабардар болуға мүмкіндік береді.

16. Оқу пәнінің мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

1) ғылым әлемі;

2) ғалам. Жер. Адам;

3) заттар және материалдар;

4) тірі және өлі табиғаттағы үдерістер;

5) энергия және қозғалыс;

6) экология және тұрақты даму;

7) әлемді өзгертетін жаңалықтар.

17. "Ғылым әлемі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ғылымның рөлі;
- 2) зерттеу мәселесі;
- 3) зерттеуді жоспарлау;
- 4) деректерді жинау және жазу;
- 5) деректерді талдау;
- 6) қорытынды және талқылау.

18. "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) макро- және микроәлем;
- 2) жер туралы жалпы мағлұматтар;
- 3) жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері;
- 4) жердегі тіршілік;
- 5) жер бетін бейнелеу тәсілдері;
- 6) материктер мен мұхиттар;
- 7) халық географиясы.

19. "Заттар және материалдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттардың құрылысы мен қасиеттері;
- 2) заттардың жіктелуі;

3) заттардың пайда болуы және заттарды алу.

20. "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) өлі табиғаттағы үдерістер;

2) тірі табиғаттағы үдерістер.

21. "Энергия және қозғалыс" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) энергия түрлері мен көздері;

2) қозғалыс.

22. "Экология және тұрақты даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) экожүйелер;

2) тірі ағзалардың саналуандылығы;

3) табиғатты қорғау.

23. "Әлемді өзгертетін ашылулар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) әлемді өзгерткен жаңалықтар;

2) болашақ жаңалықтары.

24. 5-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) ғылым әлемі: ғылымның рөлі, ғылымның қызметтерін адам іс-әрекетінің түрі ретінде анықтау; зерттеу сұрағы мен болжамды тұжырымдау; зерттеуді жоспарлау; деректерді жинау және жазу; деректерді талдау, қайталанған өлшеулер кезіндегі арифметикалық орташа шаманы есептеу; зерттеу сұрағы бойынша қорытынды жасау және

талқылау;

2) ғалам. Жер. Адам: макро және микроәлем нысандары; жер туралы жалпы мағлұматтар, жер ғаламшарының пайда болуы, жердің құрылысы мен құрамы; жер қабықтары және оның құрамдас бөліктері; жердегі тіршілік; жер бетін бейнелеу тәсілдері; материктер мен мұхиттар; халық географиясы, дүниежүзі халқының нәсілдік құрамы, нәсілдік теңдігі;

3) заттар және материалдар: заттардың құрылысы мен қасиеттері, өлшектердің сұйық және газды заттарда таралуы, қасиеттері; заттардың жіктелуі; заттардың түзілуі және алынуы;

4) тірі және өлі табиғаттағы үдерістер: өлі табиғаттағы үдерістер: табиғатта заттардың айналуы, тау түзілуі, үгілуі; тірі табиғаттағы үдерістер: тірі ағзаға ортақ қасиеттер, құрылымдық деңгейлері, микропрепараттар дайындау, микроскоппен жұмыс, фотосинтездің жүруі үшін қажетті жағдай;

5) энергия және қозғалыс: энергия түрлері мен көздері, энергияның өзара айналымы; қозғалыс, тірі және өлі табиғаттағы қозғалыстың маңыздылығы, денелер қозғалысының себебі;

6) экология және тұрақты даму: экожүйелердің ұнқұрамдас бөліктері, табиғи және жасанды экожүйелер; тірі ағзалардың саналуандығы; табиғатты қорғау, ҚР және өз аймағының экологиялық мәселелері;

7) әлемді өзгертетін жаңалықтар: әлемді өзгертетін жаңалықтар; болашақ жаңалықтары.

25. 6-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) ғылым әлемі: жаратылыстану ғылымдарының зерттеу нысандары; зерттеу сұрағы, тәуелді, тәуелсіз және бақыланатын айнымалылар; зерттеуді жоспарлау: құрастыру, жүргізу; деректерді жинау және жазу, халықаралық бірліктер жүйесінің өлшем бірліктері; деректерді талдау; қорытынды және талқылау;

2) ғалам. Жер. Адам: макро және микроәлем нысандарының параметрлері; жер бетіндегі бақыланатын үдерістер мен құбылыстар;

жердің сыртқы қабықтары; жердегі тіршіліктің пайда болу болжамдары; жер бетін бейнелеу тәсілдері, географиялық карталар мен шартты белгілер; географиялық координаттарды анықтау; материктер мен мұхиттар; халық географиясы;

3) заттар және материалдар: заттардың құрылысы мен қасиеттері, атомдар мен молекулалар, атомның құрылысы; заттардың жіктелуі: органикалық және бейорганикалық заттар; заттардың түзілуі және алынуы, табиғи, жасанды материалдардың артықшылықтары мен кемшіліктері, Қазақстандағы пайдалы қазбалы кен орындары, өндеудің ірі орталықтары;

4) тірі және өлі табиғаттағы үдерістер: өлі табиғаттағы заттардың химиялық айналымы, тау түзілу, үгілуі; жасуша компоненттері, тірі ағзаларға тән үдерістер: қоректену, тыныс алу, бөліп шығару;

5) энергия және қозғалыс: энергия түрлері мен көздері, балама көздері; қозғалыс, адам қаңқасының құрылысы, бұлшық еттің құрылысы, тірі ағзалар үшін қысымның мәні, атмосфералық қысым;

6) экология және тұрақты даму: экожүйелер, құрамдас бөліктері мен ауысу себептері, экологиялық пирамида; тірі ағзалардың сан алуандығы; табиғатты қорғау, экологиялық мәселелер;

7) әлемді өзгерткен жаңалықтар: әлемді өзгеркен жаңалықтарының маңызы, қазақстандық ғалымдардың жаратылыстану ғылымдарын дамытуға қосқан үлестері; болашақ ғылыми зерттеу жаңалықтары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 5.1.2.1 кодында "5" - сынып, "1.2" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "1" - оқыту мақсатының реттік саны.

27. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1. Ғылымның рөлі	5.1.1.1 "Ғылым" ұғымының мағынасын және жаратылыстану ғылымдарын атау	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымын зерттеу нысандарын атау
1.2. Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 әр түрлі өлшеулерге арналған құралдарды атау және табиғаттағы бақылау ережелерін түсіндіру	6.1.2.1 тәуелді, тәуелсіз және айнымалыларды анықтау
1.3. Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құрастыру	6.1.3.1 жоспар бойынша зерттеу жүргізу;
	5.1.3.2 зерттеу жүргізу кезіндегі техника қауіпсіздігі ережелерін тұжырымдау	6.1.3.2 қауіпсіз жұмыс жүргізу жағдайларын анықтау
1.4. Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 нысандар параметрлерін өлшем бірліктермен атау;	6.1.4.1 халықаралық бірліктермен өлшем бірліктерін пайдалану
	5.1.4.2 бақылаулар мен өлшеу деректерін тіркеу	
1.5. Деректерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулер кезіндегі арифметикалық орташа шаманы есептеу	6.1.5.1 алынған деректерді нұсқа түрінде көрсету
1.6. Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 бақылау деректерді сипаттау	6.1.6.1 алынған қорытындыны формада көрсету

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
2.1 Макро- және микроәлем	5.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарын атау білу және мысалдар келтіру	6.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарының параметрлерін атау
2.2 Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 жер ғаламшарының пайда болуын түсіндіру;	6.2.2.1 жер бетіндегі бақылау нәтижелерін үдерістер мен құбылыстармен байланыстыру
	5.2.2.2 жердің құрылысы мен құрамын атау	6.2.2.2 жердің қасиеттерін анықтау

		өлшемдерін, қозғалуын
2.3 Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктерін атау	6.2.3.1 жердің сыртқы қабығын және олардың өзара байланысын сипаттау
2.4 Жердегі тіршілік	5.2.4.1 жерде тіршіліктің пайда болуын сипаттау;	6.2.4.1 жердегі тіршіліктің пайда болуы туралы ғылыми болжамдар
	5.2.4.2 тіршілік ету үшін қажетті жағдайларды анықтау	6.2.4.2 адамның жердегі тіршілігіне қазіргі жағдайларын бағалау
2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "жоспар" және "шартты белгілер" ұғымдарын атау;	6.2.5.1 географиялық картаның шартты белгілерді жіктеу;
	5.2.5.2 шартты белгілерді қолданып, жергілікті жердің планын оқу;	6.2.5.2 шартты белгілерді пайдаланып, географиялық карталарды оқу
	5.2.5.3 бір тәсіл бойынша жергілікті жердің түсірілімін жасау;	6.2.5.3 географиялық координаттарды анықтау;
	5.2.5.4 рәсімдеу талаптарына сай жергілікті жердің қарапайым жоспарларын сызу	6.2.5.4 сағаттық белдеулерді пайдаланып, уақытты анықтау
2.6 Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 материктер мен дүние бөліктерін игеру және зерттеу тарихын сипаттау;	6.2.6.1 материктер мен олардың физикалық-географиялық ерекшеліктерін атау;
	5.2.6.2 мұхиттардың зерттеу тарихын сипаттау	6.2.6.2 жоспар бойынша мұхиттардың табиғатының ерекшеліктерін атау
2.7 Халық географиясы	5.2.7.1 дүниежүзі халқының нәсілдік құрамын және негізгі нәсілдер мен нәсілдерлік топтардың таралу аймақтарын атау;	6.2.7.1 халықтың қоныстану аймақтарын заңдылықтарын атау;
	5.2.7.2 нәсілдік белгілердің қалыптасу факторларын атау;	6.2.7.2 халық тығыздығының көрсеткіштерін сипаттау;
	5.2.7.3 нәсілдер теңдігін сипаттау	6.2.7.3 дүниежүзіндегі халық тығыздығының жоғары және төмен аймақтарын анықтап, себебін атау

3) "Заттар және материалдар" бөлімі:

3- кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 бөлшектердің сұйық және газтекес	6.3.1.1 атомдар мен молекула

	заттарда таралуын сипаттау; 5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес атау; 5.3.1.3 заттардың қасиеттерін: тығыздығын, аққыштығын, жылу және электр-өткізгіштігін, созылмалығын, иілімділігін сипаттау; 5.3.1.4 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату	және күрделі заттарды ажырату; 6.3.1.2 атомның негізгі бөлшектерін олардың орналасуын сипаттау; 6.3.1.3 заттардың қасиеттерін (қайнау температураларын);
3.2 Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 қоспалардан таза заттарды ажырату; 5.3.2.2 қоспалардың түрлерін сипаттау және бөлу әдістерін ұсыну; 5.3.2.3 құрамы белгілі ерітінді дайындау	6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық заттарға жіктеу; 6.3.2.2 тірі және өлі табиғаттағы қышқылдық, сілтілік және амфотерді орталарды ажырату және әрқайсысының индикатор көмегімен ортаңды анықтау; 6.3.2.3 бейтараптану үдерісін анықтау;
3.3 Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 табиғатта түзілген және жасанды жолмен алынған заттарды атау; 5.3.3.2 табиғатта түзілген және жасанды заттардың айырмашылығын атау	6.3.3.1 табиғи және жасанды материалдардың артықшылықтарын және кемшіліктерін сипаттау; 6.3.3.2 тұрмыстық химия өнімдерін қолдану саласын және олардың қолдану ережелерін атау; 6.3.3.3 Қазақстандағы пайдаланылатын қазбалардың кен орындарын және қолдану салаларын анықтау; 6.3.3.4 Қазақстандағы пайдаланылатын қазбаларды өндеудің ірі орталарын атау және көрсету; 6.3.3.5 пайдалы қазбалардың өңделінуінің қоршаған ортаға әсерін сипаттау

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары

	5-сынып	6-сынып
4.1 Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 өлі табиғатта болатын үдерістерді атау (табиғатта заттардың айналымы, тау түзілу, үгілу, климаттық үдерістер); 5.4.1.2 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарын сипаттау	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістерді сипаттау(тау түзілу, заттардың табиғаттағы айналымы); 6.4.1.2 табиғаттағы заттардың айналымын сипаттау
4.2 Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 тірі ағзалардың ортақ қасиеттерін сипаттау; 5.4.2.2 тірі ағзалардың құрылымдық деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану; 5.4.2.4 фотосинтез үдерісін сипаттау; 5.4.2.5 өсімдіктерде пигменттердің болуын зерттеу; 5.4.2.6 - фотосинтездің жүруі үшін қажетті жағдайларды атау	6.4.2.1 жасуша компоненттерін сипаттау; 6.4.2.2 тірі ағзаларға тән үдерістерді сипаттау; 6.4.2.3 ағзалардың қоректенуін сипаттау; 6.4.2.4 толыққанды тамақтану қажетті қоректену қажетті құру; 6.4.2.5 ағзалардағы қоректің тасымалдануын сипаттау; 6.4.2.6 тыныс алғанда және шығарғандағы ауа құрамының айырмашылықты сипаттау; 6.4.2.7 ағзадағы бөлініп шығатын заттарды атау

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
5.1 Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергия түрлерін атау; 5.5.1.2 температура мен жылу энергиясын сипаттау; 5.5.1.3 термометрді пайдалана отырып температураны өлшеу; 5.5.1.4 энергияның өзара айналымына мысалдар келтіру	6.5.1.1 энергия көздерін атау; 6.5.1.2 энергияны шығарумен байланысты және мысалдар келтіру; 6.5.1.3 электр энергиясын сипаттау; 6.5.1.4 электр энергиясын есептеу;

		6.5.1.5 энергияны алудың б атау
5.2 Қозғалыс	5.5.2.1 тірі және өлі табиғатта қозғалыстың маңыздылығын сипаттау; 5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың қаңқа түрлерінің ерекшеліктерін зерттеу; 5.5.2.3 денелер қозғалысының себебін атау	6.5.2.1 қозғалыстың салыстырмалылығына мы және сипаттау; 6.5.2.2 қатты денелер, сұйы газдардың қысымдарын а 6.5.2.3 адам қаңқасының қ сипаттау; 6.5.2.4 бұлшық еттің құрыл 6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қыс мысалдар келтіру;

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
6.1 Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдас бөліктерін атау; 5.6.1.2 экожүйе түрлерін атау; 5.6.1.3 экожүйеге экологиялық факторлардың ықпал етуін сипаттау; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру	6.6.1.1 экожүйе құрамдас б өзара байланысын сипатта 6.6.1.2 экожүйелердің ауыс атау; 6.6.1.3 экологиялық пирами мен заттардың ауысуын си
6.2 Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 ағзаларды тірі табиғат дүниелеріне жіктеу; 5.6.2.2 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау	6.6.2.1 өсімдіктер мен жану түрлерін анықтау үшін ағза ерекшеліктерін қолдану; 6.6.2.2 экожүйелердегі тірі а алуан түрлілігін сипаттау
6.3 Табиғатты қорғау	5.6.3.1 ҚР экологиялық мәселелерін атау; 5.6.3.2 өз аймағының экологиялық мәселелерін сипаттау;	6.6.3.1 өз аймағындағы кей экологиялық мәселелердін атау; 6.6.3.2 экологиялық мәселе

	5.6.3.3 Қазақстан Республикасы Қызыл кітабының маңыздылығын сипаттау	жолдарын атау

7) "Ғылыми жаңалықтардың ашылуы" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаты	
	5-сынып	6-сынып
7.1 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру	6.7.1.1 әлемді өзгерткен жаңалықтарға мысалдар келтіру; 6.7.1.2 қазақстандық ғылымдардың тарихы мен қазіргі жаңалықтарын талқылау; 6.7.1.3 қазақстандық ғылымдардың қосқан үлестерін талқылау
7.2 Болашақ жаңалықтары	5.7.1.2 болашақ ғылыми зерттеулер үшін идеялар ұсыну	6.7.1.3 ғылыми зерттеулердің болашақтағы дамуына болжам жасау

28. Бағдарлама тірек - қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады

Тірек - қимыл аппараты

бұзылған білім алушылар

арналған негізгі орта білім

деңгейінің 5-6 сыныптары

"Жаратылыстану" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

Тірек –қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
5.1 Ғылым әлемі	Ғылымның рөлі	5.1.1.1 "Ғылым" ұғымының және жаратылыстану ғылымының рөлі
	Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 әр түрлі өлшеулерге құралдарды атау және табиғатты бақылау ережелерін түсіндіру
	Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құру 5.1.3.2 зерттеу жүргізу кезінде техникасының ережелерін
	Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 нысандар параметрлерін бірліктермен атау; 5.1.4.2 бақылаулар мен өлшемдерді тіркеу
	Деректерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулерді арифметикалық орташа шамамен
	Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 бақылау деректерді
5.1 Адам. Жер. Ғалам	Макро- және микроәлем	5.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарын атау және мысалдар
	Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 жер ғаламшарының түсіндіру; 5.2.2.2 жердің құрылысы мен
	Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 жер қабықтарын және құрамдас бөліктерін атау

	Жердегі тіршілік	5.2.4.1 жерде тіршіліктің пайдаланылу сипаттау; 5.2.4.2 тіршілік ету үшін қажетті жағдайларды анықтау
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "жоспар" және "шарттық" ұғымдарын атау; 5.2.5.2 шартты белгілерді қолданып жергілікті жердің планын оқыту; 5.2.5.3 бір тәсіл бойынша жерді түсірілімін жасау; 5.2.5.4 рәсімдеу талаптарын жердің қарапайым жоспарына қолдану
	Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 материктер мен дүниежүзінің игеру және зерттеу тарихын атау; 5.2.6.2 мұхиттардың зерттеу сипаттау
	Халық географиясы	5.2.7.1 дүниежүзі халқының таралу құрамын, негізгі нәсілдер мен нәсілдер топтардың таралу аймақтарын атау; 5.2.7.2 нәсілдік белгілердің факторларын атау; 5.2.7.3 нәсілдер теңдігін сипаттау
2-тоқсан		
5.2 Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 бөлшектердің сұйық заттарда таралуын сипаттау 5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық күйіндегі құрылымын бөлшек теориясына сәйкес атау; 5.3.1.3 заттардың қасиеттері мен тығыздығын, аққыштығын, электрөткізгіштігін, созылғыш иілімділігін сипаттау; 5.3.1.4 физикалық және химиялық

		құбылыстарды ажырату
	Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 қоспалар мен таза з ажырату; 5.3.2.2 қоспалардың түрлер және бөлу әдістерін ұсыну; 5.3.2.3 құрамы белгілі ерітін
	Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 табиғатта түзілген ж жолмен алынған заттарды 5.3.3.2 табиғатта түзілген ж заттардың айырмашылығы
3-тоқсан		
5.3 Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 өлі табиғатта болаты атау (табиғатта заттардың а түзілу, үгілу, климаттық үде 5.4.1.2 өлі табиғаттағы боль үдерістердің себеп-салдарл
	Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 тірі ағзалардың орта сипаттау; 5.4.2.2 тірі ағзалардың құры деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 микроскоппен жұмы ережелерін қолдану; 5.4.2.4 фотосинтез үдерісін 5.4.2.5 өсімдіктерде пигмен зерттеу; 5.4.2.6 фотосинтездің жүруі жағдайларды атау
		5.5.1.1 энергия түрлерін ата
		5.5.1.2 температура мен жы сипаттау;
		5.5.1.3 термометрді пайдал температураны өлшеу;

		5.5.1.4 энергияның өзара айырмашылығын мысалдар келтіру
	Қозғалыс	5.5.2.1 тірі және өлі табиғаттың маңыздылығын сипаттау; 5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың түрлерінің ерекшеліктерін зерттеу; 5.5.2.3 денелер қозғалысын зерттеу
4-тоқсан		
5.4 Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдастырылуына атау; 5.6.1.2 экожүйе түрлерін атау; 5.6.1.3 экологиялық факторлардың экожүйе қызметіне ықпалын зерттеу; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 ағзаларды тірі табиғатта жүйелі зерттеу; 5.6.2.2 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау
	Табиғатты қорғау	5.6.3.1 Қазақстан Республикасындағы экологиялық мәселелерін зерттеу; 5.6.3.2 өз аймағының экологиялық мәселелерін сипаттау; 5.6.3.3 Қазақстан Республикасындағы Қызыл кітабының маңыздылығын сипаттау
5.4 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру
	Болашақ жаңылықтары	5.7.2.1 болашақ ғылыми зерттеу идеяларын ұсыну

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
6.1 Ғылым әлемі	Ғылым рөлі	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымын зерттеу нысандарын атау
	Зерттеу сұрағы	6.1.2.1 тәуелді, тәуелсіз және айнымалыларды анықтау
	Зерттеуді жоспарлау	6.1.3.1 жоспар бойынша зерттеу жүргізу; 6.1.3.2 қауіпсіз жұмыс жүргізу жағдайларын анықтау
	Деректерді жинау және тіркеу	6.1.4.1 халықаралық бірліктің өлшем бірліктерін пайдалану
	Мәліметтерді талдау	6.1.5.1 алынған деректерді нұсқа түрінде көрсету
	Қорытынды және талқылау	6.1.6.1 алынған қорытынды формада көрсету
6.1 Адам. Жер. Ғалам	Макро- және микроәлем	6.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарының параметрлерін
	Жер туралы жалпы мағлұматтар	6.2.2.1 жер бетіндегі бақылау үдерістер мен құбылыстар; 6.2.2.2 жердің қасиеттерін анықтау өлшемдерін, қозғалуын
	Жер өрістері және олардың құрамдас бөліктері	6.2.3.1 жердің сыртқы қабырғасын өзара байланысын сипаттау
	Жердегі тіршілік	6.2.4.1 жердегі тіршіліктің пайда болу туралы ғылыми болжамдар; 6.2.4.2 адамның жердегі тіршілігі қазіргі жағдайларын бағалау
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	6.2.5.1 географиялық картаның белгілерді жіктеу; 6.2.5.2 шартты белгілерді пайдалану географиялық карталарды

		6.2.5.3 географиялық координаттарды анықтау; 6.2.5.4 сағаттық белдеулер кестесін пайдаланып, уақытты анықтау;
	Материктер мен мұхиттар	6.2.6.1 материктер мен олардың физикалық-географиялық анықтамалары мен табиғат ерекшеліктерін атау; 6.2.6.2 жоспар бойынша мұхиттардың табиғатының ерекшеліктерін атау;
	Халық географиясы	6.2.7.1 халықтың қоныстану аймақтарын заңдылықтарын атау; 6.2.7.2 халық тығыздығының өзгеруін көрсеткіштерін сипаттау; 6.2.7.3 дүниежүзіндегі халықтардың тығыздығының жоғары және төмен аймақтарын анықтап, себептерін зерттеу;
2-тоқсан		
6.2 Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	6.3.1.1 атом мен молекулалардың құрылысын қарапайым және күрделі заттарға ажырату; 6.3.1.2 атомның негізгі бөлшектері мен олардың орналасуын сипаттау; 6.3.1.3 заттардың қасиеттері мен қайнау температураларын)
	Заттардың жіктелуі	6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық заттарға жіктеу; 6.3.2.2 тірі және өлі табиғаттағы заттардың сілтілі және бейтарап ортаның pH және әмбебап индикатор көрсеткіштері мен ортаны анықтау; 6.3.2.3 бейтараптандыру үдеуін анықтау;
	Заттардың пайда болуы мен оларға қол жеткізу	6.3.3.1 табиғи және жасанды заттардың материалдардың артықшылықтары мен кемшіліктерін сипаттау; 6.3.3.2 тұрмыстық химия өнімдерін пайдалану;

		қолдану саласын және олардың қолдану ережелерін атау; 6.3.3.3 Қазақстандағы пайдалы қазбалардың орындарын және салаларын анықтау; 6.3.3.4 Қазақстандағы пайдалы қазбаларды өндеудің ірі орталарын атау және көрсету; 6.3.3.5 пайдалы қазбалардың өңделінуінің қоршаған ортаға сипаттау
3-тоқсан		
6.3 Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	Өлі табиғаттағы үдерістер	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістерді сипаттау (таудың мүжілу үдерістері, табиғаттағы айналымы); 6.4.1.2 табиғаттағы заттардың айналымын сипаттау
	Тірі табиғаттағы үдерістер	6.4.2.1 жасуша компоненттері 6.4.2.2 тірі ағзаларға тән үдерістерді сипаттау; 6.4.2.3 ағзалардың қоректенуін 6.4.2.4 толыққанды тамақтану қүру; 6.4.2.5 ағзалардағы қоректің тасымалдануын сипаттау; 6.4.2.6 тыныс алғанда және шығарғандағы ауа құрамының айырмашылықты сипаттау 6.4.2.7 ағзадан бөлініп шығатын заттар атау
6.3 Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көздері	6.5.1.1 энергия көздерін атау 6.5.1.2 энергияны шығарумен байланысты және мысалдар келтіру;

		6.5.1.3 электр энергиясының 6.5.1.4 электр энергиясының есептеу; 6.5.1.5 энергияны алудың б көздерін атау
	Қозғалыс	6.5.2.1 қозғалыстың салыстырмалылығына мы және сипаттау; 6.5.2.2 қатты денелер, сұйы газдардың қысымдарын а 6.5.2.3 адам қаңқасының қ сипаттау; 6.5.2.4 бұлшық еттің құрыл 6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қыс мысалдар келтіру;
4-тоқсан		
6.4 Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	6.6.1.1 экожүйе құрамдас б өзара байланысын сипатта 6.6.1.2 экожүйелердің ауыс атау; 6.6.1.3 экологиялық пирами мен заттардың ауысуын си
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	6.6.2.1 өсімдіктер мен жану түрлерін анықтау үшін ағза ерекшеліктерін қолдану; 6.6.2.2 экожүйелердегі тірі а алуан түрлілігін сипаттау
	Табиғатты қорғау	6.6.3.1 өз аймағындағы кей экологиялық мәселелердің атау; 6.6.3.2 экологиялық мәселе жолдарын атау
7.1	Әлемді өзгерткен жаңалықтар	6.7.1.1 әлемді өзгерткен жа

Әлемді өзгертетін жаңалықтар		маңызын талқылау; 6.7.1.2 жаратылыстану ғылымының дамытуда қазақстандық ғылымға үлесін талқылау
	Болашақ жаңалықтары	6.7.1.3 ғылыми зерттеулердің бағыттарының болашақтағы болжам жасау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

34-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

671-қосымша

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұнды үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылған (бұдан әрі - ТҚАБ) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – дүниенің географиялық бейнесін тұтас қабылдайтын, географиялық ойлау қабілеті дамыған, географияның әдістері мен тілін білетін және қолданатын, географиялық мәдениеті бар тұлға тәрбиелеу.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) дүниенің географиялық бейнесі – аумақтық табиғи-қоғамдық, антропогендік жүйелердің қасиеттері мен заңдылықтары, адам өміріндегі маңызы туралы көзқарастар жиынтығын қалыптастыру;

2) оқушылардың бойында табиғат пен қоғам арасындағы өзара байланыстарға, осы байланыстардың кеңістіктік ерекшеліктеріне ғылыми көзқарастарды қалыптастыру;

3) оқушылардың география ғылымының түсініктері мен терминдерін меңгеруіне ықпал жасау, кеңістіктік ойлау мен картографиялық дағдыларды қалыптастыру;

4) қоғамдық өндірістің, табиғатты қорғау мен табиғатты тиімді пайдаланудың ғылыми-жаратылыстану, әлеуметтік-экономикалық негіздерін ашу;

5) географиялық білімді күнделікті өмірде, өз іс-тәжірибесінде пайдалану дағдыларын қалыптастыру.

4. Түзету – дамыту міндеттері:

1) еске сақтау, танымдық ақыл-ой әрекетін, логикалық ойлау мен зейінді дамыту;

2) сөз байлығын дамыту, жаңа сөздер, терминдерді орынды қолдану дағдысын қалыптастыру, психологиялық қарым-қатынас жасау қызметін дамыту;

3) ойлау әрекетін түзету, жалпы интеллектуалды дағдыларын дамыту: білу, түсіну, қолдану, салыстыру және қорытындылау;

4) коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларын қалыптастыру, өзбетінше теориялық білімге сүйене отырып, күнделікті тұрмыс-тіршілігінде алған білімдерін практикалық тұрғыда қолдану.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға "География" пәнін оқытуда: сараланған, құзыреттілікке, жеке тұлғаға бағытталған, түзетедамыту тәсілдері пайдаланады.

6. Сараланған тәсіл – оқыту барысында әр оқушының жеке мүмкіндігі мен ерекшеліктерін ескеруді қажет етеді, негізделген мақсаты: жеке тұлғаны және оның мүдделерін құрметтеу идеясы. Саралау түрлері:

1) оқу материалының көлемі бойынша - оқу деңгейі төмен оқушыларға тапсырманы орындауға ұзақ уақыт беріледі. Оқу деңгейі орта және жоғары топтарға 3 немесе 4-5 деңгейлі тапсырмалар беріледі;

2) оқушыларға көмек көрсету сипаты бойынша - жеке және топтық тапсырмалар орындау барысында, үлгерімі төмен оқушыларға мұғалім тарапынан көмек көрсетіледі;

3) оқушылардың дербестік дәрежесіне қарай саралау – оқу деңгейі төмен оқушыларға негізгі білім деңгейін қалыптастыру қажет, мысалы "Білу және түсіну", "Қолдану", курсты одан әрі ілгерілету және жоғары деңгейдегі білім қалыптастыру үшін жағдай жасау, деңгейі жоғары оқушыларға: "Сараптау", "Синтез", "Бағалау" тапсырмалары бойынша білім-білік дағдысын қалыптастыру.

7. Құзыреттілікке негізделген тәсіл – практикалық бағытты едәуір арттыруға, теориялық білімді практикалық мақсаттарда қолдану қабілетін дамытуға, зерттеуді, эксперимент жасауды, АКТ-мен және басқа да білім көздерімен жұмыс істеуді талап ететін сабақта проблемалық жағдайларды жасауға мүмкіндік береді.

8. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл – физиологиялық, зияткерлік білім беру қажеттіліктеріне негізделген, оқытуды бағдарламалық материалдың күрделілігі әртүрлі деңгейлерге бағдарлануды, білім беру процесіне барлық қатысушылардың ынтымақтастығы үшін, әртүрлі үйлесімдерде авторитаризмге жол бермей, білім мен қабілетке оқушылар тобын таңдауды көздейді.

9. Даму-түзету тәсілі – балалардың жалпы дамуына және білім беру қызметін қалыптастыруға, қазіргі заманда тез және табысты бейімделе

алатын адамды дайындауға ықпал етеді, оқушылардың оң мотивациясын дамыту үшін психологиялық-педагогикалық жағдайлар жасау, сенім мен ынтымақтастық атмосферасын құру.

10. Географиядағы пәндік көрнекілік: көрсетілім, үлестірмелі оқу материалдарын көрсету, ақпараттық технологияларды қолдану, оқушылар оқу барысында іздестіру, ақпарат жинақтау, талдау, сипаттау дағдыларын қалыптастыру арқылы АКТ дағдыларын дамыту.

11. Ойынның әр түрлі белсенді тәсілдерін қолдану ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға интеллектуалдық мүмкіндіктерді табысты дамытуға, сөйлеудің бұзылуын түзетуге, сондай-ақ білім алушылардың өз идеялары мен пікірлерін білдіру үшін және қабілетін дамытуға ынталандыратын жағдайлар жасауға мүмкіндік береді.

12. Оқыту технологиялары:

- 1) денсаулық сақтау технологиялары;
- 2) тұлғалық-бағдарлы оқыту;
- 3) АКТ технологиялары;
- 4) ойын технологиялары;
- 5) түсіндірме-көрнекілік технологиялары;
- 6) топтық өзара іс-қимыл.

13. Оқушылардың денсаулыққа қатысты мүмкіндіктерінің шектеулі екенін ескере, шамадан тыс жұмыстын алдын алу мақсатында сабақ барысында минуттық денежаттығуларын өткізу қажет.

14. "Мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ арнайы білім беру ұйымдарын жабдықтау нормаларын бекіту туралы" ҚР БҒМ 2016 жылғы 22 қантардағы № 70 бұйрығына сәйкес "География" пәніне қажетті техникалық құралдар: компьютер, проектор, интерактивті тақта, электрондық оқулықтар, географиялық карталар, оқу-бағдарламалық

кешендер, тарату дидактикалық материалдар, тақырыптық кестелер, теллурий, глобустар, атластар.

3-тарау. "География" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "География" оқу пәні бойынша оқу жүктемесі:

- 1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

16. Негізгі мектепте оқыту ұзақтығы 1 жылға артуына байланысты, негізгі пәндер бойынша оқу материалы бөлінеді. Сондықтан 7-9 сыныптардың география курсы төрт оқу жылына созылады: 7-10 сыныптарға.

17. "География" пәні оқу бағдарламасының мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтиже түрінде берілген оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

Әр бөлімшеде көрсетілген оқу мақсаттары, мұғалімге оқушыларды дамыту бойынша жұмысты жүйелі жоспарлауға, сонымен қатар олардың жетістіктерін бағалауға, оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

18. 7-сыныпта оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) географиялық зерттеу әдістері;
- 2) картография және географиялық деректер базасы;
- 3) физикалық география;
- 4) әлеуметтік география

19. 8-сыныпта оқу пәнінің мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) экономикалық география;
- 2) елтану және саяси география;
- 3) географиялық зерттеу әдістері;
- 4) картография және географиялық деректер базасы;
- 5) физикалық география

20. 9-сыныпта оқу пәнінің мазмұны 6 бөлімді қамтиды:

- 1) әлеуметтік география;
- 2) экономикалық география;
- 3) елтану және география негіздері;
- 4) географиялық зерттеу әдістері;
- 5) картография және географиялық деректер базасы;
- 6) физикалық география: литосфера, атмосфера, гидросфера, биосфера

21. 10-сыныпта оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) физикалық география: табиғи-аумақтық кешендер;
- 2) әлеуметтік география;
- 3) экономикалық география;
- 4) елтану және география негіздері

22. "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі келесідей бөлімшені

қамтиды:

- 1) зерттеу және зерттеушілер.

23. "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) географиялық карталар;
- 2) географиялық деректер базасы.

24. "Физикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) литосфера;
- 2) атмосфера;
- 3) гидросфера;
- 4) биосфера;
- 5) табиғи-аумақтық кешендер

25. "Әлеуметтік география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) халықтар географиясы.

26. "Экономикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) табиғи ресурстар;
- 2) әлеуметтік-экономикалық ресурстар;
- 3) дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы;
- 4) дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері.

27. "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі "Дүниежүзі елдері"

бөлімшесін қамтиды.

28. 7-сыныпқа арналған "География" пәннің базалық білім мазмұны:

1) географиялық зерттеу әдістері. Зерттеу және зерттеушілер. Географияны зерттеу нысандары. География ғылымының дамуы. Географиялық дерек көздері. Географиялық тәжірибелер. Далалық зерттеу әдістері. Географияда графикалық әдістердің қолданылуы;

2) картография және географиялық деректер базасы. Географиялық карталар. Географиялық картосхемаларды қолдану. Географиялық номенклатура. Географиялық деректер базасы. Географиялық деректерді ұйымдастыру;

3) физикалық география. Литосфера. Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы. Жердің тектоникалық құрылысы. Литосфераның тектоникалық қозғалыстары. Литосфералық катаклизмдер. Атмосфера. Атмосфера және оның құрамдас бөліктері. Ауа райы және метеорологиялық элементтер. Атмосфералық қолайсыз құбылыстар. Гидросфера. Гидросфера және оның құрамдас бөліктері. Су ресурстарының маңыздылығы. Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы. Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері. Мұхит суларының қозғалыстары. Мұхиттармен байланысты апаттар. Дүниежүзілік мұхиттың проблемалары. Биосфера. Биосфера және оның құрамдас бөліктері. Топырақ, оның құрамы мен құрылымы. Қазақстанның топырақ түрлері. Топырақтың экологиялық проблемалары. Табиғи-аумақтық кешендер. Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы. Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері;

4) әлеуметтік география. Халық географиясы. Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары. Дүниежүзі халқының діни құрамы. Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары. Ұлтаралық және дінаралық келісім

29. 8-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) экономикалық география. Табиғи ресурстар. Табиғи ресурстардың жіктелуі. Табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемалар.

Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Көлік инфрақұрылымы. Әлеуметтік инфрақұрылым. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп;

2) елтану және саяси география негіздері. Дүниежүзі елдері. Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы. Дүниежүзі елдерінің географиялық және экономикалық-географиялық жағдайы.

3) географиялық зерттеу әдістері. Зерттеу және зерттеушілер. География ғылымының салалары. Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері. Географиялық деректерді өңдеу және талдау. Географиялық модельдер. Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары;

4) картография және географиялық деректер базасы. Географиялық карталар. Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттау элементтері. Тақырыптық карталарды оқу. Тақырыптық географиялық номенклатура. Географиялық деректер базасы. Географиялық деректер базасын құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі;

5) физикалық география. Литосфера. Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары. Жер бедерінің жіктелуі. Материктер мен мұхиттардың ірі орографиялық объектілері. Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі. Пайдалы қазбалардың Тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты таралуы. Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері. Тау жыныстарының жасын анықтау. Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте. Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Атмосфера. Климат қалыптастырушы факторлар. Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы. Климаттық белдеулер. Материктердің климаттық ерекшеліктері. Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Адам әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері. Гидросфера. Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы. Құрлық суларының шаруашылық маңызы. Өзен аңғарының құрылысы. Өзендердің гидрологиялық режимі. Көлдер мен мұздықтар. Құрлық суларының экологиялық проблемалары. Су апаттары. Биосфера. Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер. Материктердің табиғи зоналары.

Мұхиттардың тіршілік дүниесі. Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау. Табиғи-аумақтық кешендер. Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы. Географиялық қабықтың заңдылықтары

30. 9-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) әлеуметтік география. Халық географиясы. Халық санағы. Ұдайы өсудің түрлері. Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай. Демографиялық проблемалар. Демографиялық саясат;

2) экономикалық география. Табиғи ресурстар. Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау. Дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуеті. Табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы, орталықтары және дайын өнім түрлері. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші, өңдеуші және қызмет салалары. Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру түрлері. Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары. Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау;

3) елтану және саяси география негіздері. Дүние жүзі елдері. Дүниежүзінің саяси картасы. Елдердің саяси типологиясы. Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер. Дүние жүзі елдерінің саяси-географиялық жағдайы. Саяси интеграция. Қазақстанның саяси-интеграциялық үдерістердегі мүдделері, бағыттары және бастамалары;

4) географиялық зерттеу әдістері. Зерттеу және зерттеушілер. Қазақстандық географтардың зерттеулері. География ғылымы зерттеулерінің қазіргі заманғы өзекті проблемалары. Географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Қазақтың халықтық географиялық терминдері. Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары;

5) картография және географиялық деректер базасы. Географиялық карталар. Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері. Географиялық номенклатура нысандарын

көрсету тәсілдері. Географиялық деректер базасы. Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері. Геоақпараттық жүйе технологияларын қолдану аясы;

6) физикалық география. Литосфера. Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы. Қазақстанның басты орографиялық нысандары. Қазақ оронимдері. Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары. Минералды ресурстарды өндіру және өңдеу орталықтары. Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру. Минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемалар. Атмосфера. Қазақстанның климатын түзуші факторлар. Қазақстанның климаттық жағдайы. Қазақстанның климаттық ресурстары. Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар. Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Гидросфера. Қазақстанның ішкі суларының түрлері. Қазақ гидронимдері. Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру. Су ресурстарының экологиялық проблемалары. Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары. Биосфера. Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері. Қазақстанның табиғи мұрасы. Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы. Ноосфераның қалыптасуы. Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі

31. 10-сыныпқа арналған "География" пәннің базалық білім мазмұны:

1) физикалық география: Табиғи-аумақтық кешендер. Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары. Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы). Табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар. Антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдары;

2) әлеуметтік география. Халық географиясы. Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы. Дүниежүзі халқының көші-қоны. Қазақстандағы халықтың көші-қоны. Көші-қон саясаты. Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы. Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты. Елді мекендердің жіктелуі. Елді мекендердің функционалды зоналары. Қазақстандағы ойконимдер. Қазақстандағы елді мекендердің проблемалары. Урбандалу үдерісі. Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға беру;

3) экономикалық география. Табиғи ресурстар. Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуеті. Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары және дайын өнім түрлері. Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері. Тұрақты даму. Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары. Адам әлеуеті даму индексінің көрсеткіштері. Қазақстанда адамдық капиталды дамыту. Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары. Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы. Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Қазақстан шаруашылығының салалары. Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері. Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі. Халықаралық экономикалық қатынас түрлері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері. Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны. Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны;

4) елтану және саяси география негіздері. Дүниежүзі елдері. Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы. Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары. Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы. Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер. Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

33. Оқыту мақсаттары:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Зерттеулер және зерттеушілер	7.1.1.1 географияның зерттеу нысандарын анықтау; 7.1.1.2 саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына қосқан үлесін сипаттап, баға беру; 7.1.1.3 географиялық дерек көздермен жұмыс істеу: карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар; 7.1.1.4 географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтау; 7.1.1.5 географиялық далалық зерттеу әдістерін қолдану, көрсеткіштерді тіркеу жинақтау, өңдеу, талдау; 7.1.1.6 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алу: сызба, диаграмма, профиль, график	8.1.1.1 география ғылымының салаларға бөлінуін графикалық түрде көрсетіп түсіндіру; 8.1.1.2 география ғылымы салаларындағы маңызды зерттеулерді анықтау; 8.1.1.3 далалық, картографиялық, теориялық географиялық зерттеу әдістерінің мәнін түсіндіріп, қолдану; 8.1.1.4 сандық және сапалық деректер географиялық деректерді өңдеп, талдау; 8.1.1.5 зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсыну	9.1.1.1 география ғылымының дамуына үлес қосқан қазақстандықтардың зерттеулері туралы баяндау; 9.1.1.2 география ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемаларын анықтау; 9.1.1.3 географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтау; 9.1.1.4 қазақ халқының халықтық географиялық терминдерінің мағынасын түсіндіру; 9.1.1.5 зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсыну	

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 тақырып бойынша картосхемалар жасау; 7.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсету	8.2.1.1 тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді құрастыру: профиль, диаграмма, график, кесте; 8.2.1.2 географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолданумен тақырыптық карталарды оқу; 8.2.1.3 географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсету	9.2.1.1 маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттау; 9.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсету	
2.2 Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсету	8.2.2.1 ақпараттық коммуникативтік технологияларды қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастыру	9.2.2.1 жерді қашықтықтан зерделеудің әдістерін сипаттап, маңыздылығы мен ерекшеліктерін түсіндіру; 9.2.2.2 шаруашылық пен ғылым салаларында геоақпараттық технологияларын қолданудың маңыздылығын сипаттау	

3) "Физикалық география" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Литос	7.3.1.1 литосфераның құрылысы мен заттық	8.3.1.1 жер бедерінің қалыптасу және таралу	9.3.1.1 жергілікті компонентті қосымша	

фера	құрамын анықтау; 7.3.1.2 жердің тектоникалық құрылымы мен литосфералық плиталардың орналасуын картадан көрсетеді және сипаттау; 7.3.1.3 жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарын талдау: дрейф, коллизия, субдукция, спрединг; 7.3.1.4 литосфералық катаклизмдердің себеп-салдарын, таралуын түсіндіру; 7.3.1.5 литосфералық катаклизмдер барысында өзін өзі ұстау ережелерін жергілікті компонент негізінде түсіндіру	заңдылықтарын зерттеу; 8.3.1.2 жер бедері түрлерін жіктеу 8.3.1.3 жер бедері түрлерін жоспар бойынша сипаттау; 8.3.1.4 материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді салыстыру; 8.3.1.5 тау жыныстары мен минералдарды түрлі белгілері бойынша жіктеу; 8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына талдау жасау; 8.3.1.7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтау; 8.3.1.8 геологиялық жылсанау мен геохронологиялық кестені талдап, жер қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдері мен геологиялық оқиғаларды ажырата алу; 8.3.1.9 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға беру	қамту негізінде Қазақстанның жер бедерінің геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын анықтау; 9.3.1.2 басты орографиялық нысандарды сипаттау; 9.3.1.3 қазақ оронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсыну; 9.3.1.4 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын анықтау; 9.3.1.5 Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп, сипаттау; 9.3.1.6 Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру; 9.3.1.7 минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды топтастырып, шешу жолдарын ұсыну	
3.2 Атмос	7.3.2.1 атмосфераның құрамын сипаттау;	8.3.2.1 климат қалыптастырушы	9.3.2.1 Қазақстан климатын	

фера	7.3.2.2 атмосфераның құрылысы мен қабаттарының ерекшеліктерін графикалық түрде бейнелеп, түсіндіру; 7.3.2.3 "ауа райы" ұғымын түсіндіру; 7.3.2.4 метеорологиялық элементтер мен құбылыстарды сипаттап, зерттеу маңыздылығын анықтау; 7.3.2.5 метеорологиялық элементтердің көрсеткіштерін өлшеп, метеорологиялық құрал-жабдықтарды қолданумен тіркеу; 7.3.2.6 жергілікті жер мүмкіндігі бойынша температура, қысым, жел, бұлттылық, жауыншашын, ылғалдылық метеорологиялық элементтерінің көрсеткіштері бойынша синоптикалық графикалық материалдарды жасау; 7.3.2.7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қолайсыз атмосфералық құбылыстарды талдай отырып, сақтану шараларын ұсыну	факторларды талдау; 8.3.2.2 атмосфераның ғаламдық циркуляциясын талдау, түсіндіреді; 8.3.2.3 климаттық белдеулерді талдау; 8.3.2.4 әр материкте орналасқан ұқсас климаттық белдеулерді салыстыру; 8.3.2.5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға беру; 8.3.2.6 адамзат әрекетінің атмосфера мен климатқа тигізетін кері әсерін топтастырып, шешу жолдарын ұсыну	қалыптастырушы факторларды талдау; 9.3.2.2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдау; 9.3.2.3 Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалау; 9.3.2.4 Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуын, таралу аумақтарын картада көрсетіп, сақтану шараларын ұсыну	
3.3 Гидросфера	7.3.3.1 гидросфера және оның құрамдас бөліктерін сипаттау;	8.3.3.1 құрлық суларының қалыптасу жолдарын	9.3.3.1 Қазақстанның ішкі суларын топтастырады, көрсеткіштерін талдайды	

	7.3.3.2 су ресурстарының маңыздылығын түсіндіру; 7.3.3.3 дүниежүзілік мұхиттың құрамын, географиялық жағдайын сипаттау; 7.3.3.4 мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша сипаттау; 7.3.3.5 мұхит суының қасиеттеріне әсер ететін факторларды анықтау; 7.3.3.6 мұхит суының қозғалыстарын жіктеп, түсіндіру; 7.3.3.7 мұхиттар және теңіздермен байланысты апаттарды топтастырып, сақтану шараларын ұсыну; 7.3.3.8 Дүниежүзілік мұхит проблемаларын топтастырып, шешу жолдарын ұсыну	анықтау; 8.3.3.2 құрлық суларының негізгі түрлерінің шаруашылық маңызын түсіндіреді; 8.3.3.3 өзен аңғарының құрылысын түсіндіру; 8.3.3.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіру; 8.3.3.5 көлдер мен мұздықтарды жоспар бойынша сипаттау; 8.3.3.6 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде құрлық суларының экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсыну; 8.3.3.7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су апаттарының алдын алу шараларын ұсыну	және сипаттау: өзендер мен көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң, жерасты сулары; 9.3.3.2 қазақ гидронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсыну; 9.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру; 9.3.3.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізіндесу ресурстарының экологиялық проблемаларын талдап, шешу жолдарын ұсыну; 9.3.3.5 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жіктеп шешу жолдарын ұсыну: трансшекаралық өзендер, Каспий теңізінің мәртебесі	
3.4 Биосфера	7.3.4.1 биосфераның құрамын, құрылымын, шекаралары мен қасиеттерін анықтау; 7.3.4.2 топырақ құрамын, түрлерін анықтап, құрылымын графикалық түрде көрсету; 7.3.4.3 Қазақстанда топырақ түрлерінің таралу	8.3.4.1 табиғат зоналары мен биіктік белдеулерінің қалыптасуын түсіндіреді; 8.3.4.2 жоспар бойынша табиғат зоналарын сипаттайды; 8.3.4.3 әр материкте орналасқан ұқсас табиғат зоналар мен биіктік белдеулерді	9.3.4.1 Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне салыстырмалы талдау жасау; 9.3.4.2 қорықтар, қорықшалар, ұлттық саябақтар ерекше қорғалатын аумақтарының құрылу мақсатын түсіндіру;	

	ын анықтау; 7.3.4.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде топырақ ресурстарына баға беру; 7.3.4.5 топырақтардың экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсыну	салыстырады; 8.3.4.4 мұхиттағы тіршілік дүниесінің таралуын анықтайды; 8.3.4.5 өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін дәлелдейді, қорғау жолдарын ұсыну	9.3.4.3 Қазақстан ның табиғи мұрасына баға беру; 9.3.4.4 тақырыпқа қатысты қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады; 9.3.4.5 ноосфераның қалыптасу шарттарын зерттеу; 9.3.4.6 Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан өзіндік үлесін бағалау	
3.5 Табиғи аумақтық кешендер	7.3.5.1 географиялық қабық, материктер мен мұхиттар, зоналар және белдеулер, ландшафт табиғи-аумақтық кешендерінің қалыптасуын түсіндіру; 7.3.5.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде түрлі деңгейдегі табиғи кешендерді жоспар бойынша сипаттау	8.3.5.1 географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын графикалық түрде көрсетіп, түсіндіру; 8.3.5.2 географиялық қабық заңдылықтарының маңыздылығын түсіндіру		10.3.5.1 Қазақстанның табиғи кешендерін жоспар бойынша сипаттау; 10.3.5.2 қазақ табиғи хоронимдерін мағынасын транслитерацияда тілде ұсыну; 10.3.5.3 жергілікті компоненттерді антропогендік факторларға кешендерді зерттеу; 10.3.5.4 антропогендік ландшафты жақсарту жолдарын ұсыну; рекреациялық мелиорациялық ландшафт

4) "Әлеуметтік география" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Халық географиясы	7.4.1.1 дүниежүзі халықтарының этнолингвистикалық жіктелінуін түсіндіру; 7.4.1.2 дүние жүзі халқының діни құрамы мен діндердің таралу аймақтарын анықтау; 7.4.1.3 халықтың этникалық және діни құрамына байланысты дүниежүзінің тарихи-мәдени/өркениеттік аймақтарының қалыптасуын түсіндіруі; 7.4.1.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ұлтаралық және дінаралық келісімнің қажеттілігін дәлелдеу және қалыптастыру жолдарын ұсыну		9.4.1.1 халық санын анықтау әдістерін түсіндіру; 9.4.1.2 дүниежүзі елдерін халықтың ұдайы өсу түрі бойынша жіктеу; 9.4.1.3 елдердің демографиялық жағдайын талдап, басты демографиялық көрсеткіштерін есептеу: халық саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы өсім, жасжыныстық көрсеткіштер, ұлттық және діни құрам; 9.4.1.4 елдердің демографиялық көрсеткіштерін графикалық түрде ұсынып, түсіндіру; 9.4.1.5 дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалары бойынша жіктеу; 9.4.1.6 "демографиялық саясат" ұғымын түсіндіре отырып дүниежүзінің жекелеген елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсыну	10.4.1.1 Құрамы мен тарихи-мәдени/өркениеттік аймақтарының қалыптасуын түсіндіру; 10.4.1.2 дүниежүзі елдерін халықтың ұдайы өсу түрі бойынша жіктеу; 10.4.1.3 Құрамы мен тарихи-мәдени/өркениеттік аймақтарының қалыптасуын түсіндіру; 10.4.1.4 кеңестік саясатын талдап, басты саясаттың өзіндік моделін ұсыну 10.4.1.5 қазіргі таңдағы демографиялық жағдайын талдап, басты демографиялық көрсеткіштерін есептеу: халық саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы өсім, жасжыныстық көрсеткіштер, ұлттық және діни құрам; 10.4.1.6 Құрамы мен тарихи-мәдени/өркениеттік аймақтарының қалыптасуын түсіндіру; 10.4.1.7 Құрамы мен тарихи-мәдени/өркениеттік аймақтарының қалыптасуын түсіндіру; 10.4.1.8 елдерін халықтың ұдайы өсу түрі бойынша жіктеу; 10.4.1.9 Құрамы мен тарихи-мәдени/өркениеттік аймақтарының қалыптасуын түсіндіру;

				мағынасы және транслитерация тілде ұсынылады. 10.4.1.10 Негізгі елді мекендердегі проблемаларды шешу жолдары. 10.4.1.11 Үлкен қалалардың өсуінің үдерісінің салдарын арқылы болатын проблемаларды шешу жолдары. 10.4.1.12 Негізгі урбандалу проблемаларын беру.

5) "Экономикалық география" бөлімі:

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Табиғи ресурстар		8.5.1.1 табиғи ресурстарды жіктеу; 8.5.1.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстардың таралу заңдылықтарын талдау; 8.5.1.3 табиғи ресурстардың шоғырлануын картада көрсету; 8.5.1.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстарды игерумен байланысты	9.5.1.1 табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау; 9.5.1.2 дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстық әлеуетін бағалау; 9.5.1.3 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттай отырып, орталықтары	10.5.1.1 Қытайдың табиғи-ресурстарының әлеуетін бағалау; 10.5.1.2 Қытайдың жекелеген ресурстарының технологиялық орталықтарының өнім түрлерін бағалау; 10.5.1.3 табиғи ресурстардың пайдалану түрлерін бағалау; 10.5.1.4 табиғи ресурстардың белгілері мен бағыттары; 10.5.1.5 Қытайдың табиғи ресурстарының әлеуетін бағалау;

		проблемаларды талдап, шешу жолдарын ұсыну	мен дайын өнім түрлерін атау	табиғаттың проблемаларын анықтап, жолдарын табу; 10.5.1.6 жер мен су ресурстарының табиғаттың байланысына жүргізу
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар		8.5.2.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде көлік инфрақұрылым элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға беру; 8.5.2.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылымының элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға беру	9.5.2.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде экономикалық инфрақұрылымның элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға беру	10.5.2.1 ғылыми-техникалық үдерісін, бағыттарын; 10.5.2.2 қосымша қамту негізінде әлеуетінің көрсеткіштерін елдерді салыстыру; 10.5.2.3 Қазақстанда адам капиталының әлеуетін анықтау, ұсыныстар; 10.5.2.4 Қазақстанда индустриалды инновация бағыттарын болжам жасау; 10.5.2.5 Қазақстанда инновация инфрақұрылым жағдайын дамыту жолдарын ұсыныстар; 10.5.2.6 Қазақстанда аймақтар инфрақұрылым талдап, шешу жолдарын табу;
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы		8.5.3.1 ауыл шаруашылық, өнеркәсіп шаруашылық салаларын жіктеу арқылы	9.5.3.1 өндіруші және өңдеуші, қызмет саласы шаруашылық түрлерін жіктеу;	10.5.3.1 Қазақстанда шаруашылық салалары бойынша

			9.5.3.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын ұйымдастыру түрлерін сипаттау; 9.5.3.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналастыру факторларын талдау; 9.5.3.4 дүниежүзі шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттау	10.5.3.2 Қазақстан Республикасының экономикалық аудандарының шаруашылығын анықтап, түсіндіру
5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері				10.5.4.1 дүниежүзілік шаруашылық субъектілері 10.5.4.2 халық географиясының бөлінісіні анықтау; 10.5.4.3 халық экономиканың түрлерін 10.5.4.4 дүниежүзілік шаруашылықтың көрсеткіштері жалпы ішкі ұлттық өнім жан басы 10.5.4.5 дүниежүзілік шаруашылықтың модельдері аумақтың талдау; 10.5.4.6 дүниежүзілік шаруашылықтың

				лік шаруа даму үрд
				10.5.4.7 Қ дүниежү: шаруашы анықтау;
				10.5.4.8 Қ халықара экономик интеграц мүдделер мақсатта анықтау

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі:

6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Дүние жүзі елдері		8.6.1.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді географиялық орнына байланысты топтастыру; 8.6.1.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша сипаттау; 8.6.1.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді экономикалық-географиялық орнына байланысты топтастыру; 8.6.1.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық	9.6.1.1 саяси картаның басты нысандарын сипаттау; 9.6.1.2 елдерді басқару формасы және мемлекеттік құрылымы бойынша топтастыру; 9.6.1.3 саяси картаның сандық және сапалық өзгерістерін талдау; 9.6.1.4 елдердің саяси-географиялық жағдайына баға беру; 9.6.1.5 саяси интеграцияның қажеттілігі мен мақсаттарын түсіндіру; 9.6.1.6 Қазақстанның саяси интеграциядағы	10.6.1.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық деңгейі бойынша топтастыру; 10.6.1.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің халықарақы ұйымдар және мақсатта топтастыру; 10.6.1.3 Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық географиялық жағдайына баға беру;

		географиялық жағдайын жоспар бойынша сипаттау; 8.6.1.5 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайына баға беру; 8.6.1.6 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық географиялық жағдайын жақсарту жөнінде ұсыныс жасау	мүдделері мен мақсаттарын талдау	10.6.1.4 Қазақстан Республикасының саяси-әкімшілік-территориалдық хоронимдерін мағынасы және транслитерация тілде ұсыну 10.6.1.5 Қазақстан Республикасының кешенді мақсаттарын ақпараттық мақсатты үшін дайындау

34. Бағдарлама тірек – қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

"География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

Үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

қосымша

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

7-10-сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспары

1) 7-сынып

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Бөлім - Географияны зерттеу тәсілдері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	Географияны зерттеу нысандары	7.1.1.1 географияның зерттеу нысандарын анықтау
	География ғылымының дамуы	7.1.1.2 саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына үлесін сипаттап, баға беру
	Географиялық дерек көздері	7.1.1.3 географиялық дерек көздерін жұмыс істеу: карта, сурет, мультимедия, фотосуреттер, графикалық деректер
	Географиялық тәжірибелер.	7.1.1.4 географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен зерттеу
	Далалық зерттеулер әдістері	7.1.1.5 географиялық далалық зерттеулер әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркеу, жинақтау, өңдеу, талдау
	Географияда графикалық әдістердің қолданылуы	7.1.1.6 географиялық нысандардың құбылыстардың және үдерістерін ерекшеліктерін графикалық әдістермен алу: диаграмма, профиль, график
2. Бөлім - Картография және географиялық деректер базасы		
2.1 География-лық карталар	Географиялық картосхемаларды қолдану	7.2.1.1 тақырып бойынша картосхемаларды жасау
	Географиялық номенклатура	7.2.1.2 географиялық номенклатураны нысандарын картадан көрсету
2.2. География-лық деректер базасы	Географиялық деректерді ұйымдастыру	7.2.2.1 географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде ұйымдастыру
2 тоқсан		

3. Бөлім - Физикалық география

3.1 Литосфера	Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы	7.3.1.1 литосфераның құрылысы мен заттық құрамын анықтау
	Жердің тектоникалық құрылысы	7.3.1.2 Жердің тектоникалық құрылысы мен литосфералық плиталардың орналасуын картадан көрсету, сипаттау
	Литосфераның тектоникалық қозғалыстары	7.3.1.3 Жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарын талдау: дрейфтің, субдукция, спрединг
	Литосфералық катаклизмдер	7.3.1.4 литосфералық катаклизмдердің себеп-салдарын, таралуын талдау; 7.3.1.5 жергілікті компоненттерін, литосфералық катаклизмдердің өзін өзі ұстау ережелерін түсіндіру

3. Бөлім - Физикалық география

3.2 Атмосфера	Атмосфера және оның құрамдас бөліктері	7.3.2.1 атмосфераның құрамы мен қалыптасуы; 7.3.2.2 атмосфераның құрылысы мен қабаттарының ерекшеліктерін, вертикальдік графикалық түрде бейнелеу
	Ауа райы және метеорологиялық элементтер	7.3.2.3 "ауа райы" ұғымын түсіндіру; 7.3.2.4 метеорологиялық элементтердің құбылыстарды сипаттап, зерттеу маңыздылығын анықтау; 7.3.2.5 метеорологиялық элементтерді көрсеткіштерін өлшеп, метеорологиялық құрал-жабдықтарды қолдану
		7.3.2.6 жергілікті жер мүмкіндіктерін температура, қысым, жел, ылғалдылық, жауын-шашын, ылғалдылық, метеорологиялық элементтерді көрсеткіштері бойынша синоптикалық графикалық материалдарды қолдану
	Қолайсыз атмосфералық құбылыстар	7.3.2.7 жергілікті компоненттерін қамту негізінде қолайсыз атмосфералық құбылыстарды талдай отырып, олардың шараларын ұсыну

3 тоқсан

3. Бөлім - Физикалық география

3.3 Гидросфера

Гидросфера және оның құрамдас бөлігі

7.3.3.1 гидросфера және оның бөліктерін сипаттау

Су ресурстарының маңыздылығы

7.3.3.2 су ресурстарының маңыздылығын түсіндіру

Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы

7.3.3.3 Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайын сипаттау

7.3.3.4 мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша сипаттау

Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері

7.3.3.5 мұхит суының қасиеттерін ететін факторларды анықтау

Мұхит суларының қозғалыстары

7.3.3.6 мұхит суының қозғалыстарын жіктеп, түсіндіру

Мұхиттармен байланысты апаттар

7.3.3.7 мұхитар мен теңіздермен байланысты апаттарды топтастырып, сақтану шараларын ұсыну

Дүниежүзілік мұхиттың проблемалары

7.3.3.8 Дүниежүзілік мұхиттың проблемаларын топтастырып, шешу жолдарын ұсыну

3. Бөлім - Физикалық география

3.4 Биосфера

Биосфера және оның құрамдас бөліктері

7.3.4.1 биосфераның құрамдас бөліктерін құрылымын, шекараларын маңызын анықтау

Топырақ және оның құрамы мен құрылымы

7.3.4.2 топырақ құрамын, түрлерін анықтап, құрылымын графикалық жолмен көрсету

Қазақстанның топырақ түрлері

7.3.4.3 Қазақстанда топырақтардың таралуын анықтау;

7.3.4.4 жергілікті компоненттерді қамту негізінде топырақ ресурстарын баға беру

Топырақтың экологиялық проблемалары

7.3.4.5 топырақтардың экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсыну

		ұсыну
3. Бөлім - Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы	7.3.5.1 географиялық қабық және материктер, зоналар, белдеулер, ландшафтар табиғи кешендерінің қалыптасуы
	Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері	7.3.5.2 жергілікті компоненттерді қамту негізінде түрлі деңгейдегі кешендерді жоспар бойынша
4 тоқсан		
4. Бөлім - Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары	7.4.1.1 дүниежүзі халқының этнолингвистикалық жіктеуі
	Дүниежүзі халқының діни құрамы	7.4.1.2 дүние жүзі халқының діни мен діндердің таралу аймақтары
	Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары	7.4.1.3 халықтың этникалық құрамына байланысты дүние тарихи-мәдени/өркениеттік аймақтарының қалыптасуы
	Ұлтаралық және дінаралық келісім	7.4.1.4 қазақстандық компонент қосымша қамту негізінде ұлтаралық келісімнің қажетті дәлелдейді және қалыптасу жолдарын ұсыну

2) 8-сынып

2 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту
1-тоқсан		
5. Бөлім - Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстардың жіктелуі	8.5.1. Табиғи ресурстар

		8.5.1.2. комп. қосым негізін ресур. тарал. заңды талда 8.5.1.3. ресур. шоғыр карта
	Табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемалар	8.5.1.4. комп. қосым негізін ресур. игеру байла. пробл. талда жолда
5.2 Әлеуметтік-экономика-лық ресурстар	Көлік инфрақұрылымы	8.5.2.1. қазақ комп. қосым негізін инфра. ң элем. сипат. маңы. баға б
	Әлеуметтік инфрақұрылым	8.5.2.2. қазақ комп. қосым негізін инфра. элем. сипат. маңы. баға б
5.3 Дүниежүзі-лік шаруашы-лықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп	8.5.3.1. шаруа. өнерк. шаруа.

		салал арқыл маңы түсінд
6. Бөлім - Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы	8.6.1.1 қазақ компо қосым негізін геогра орнын топта
		8.6.1.2 қазақ компо қосым негізін геогра орнын бойын
	Елдердің экономикалық географиялық жағдайы	8.6.1.3 қазақ компо қосым негізін эконо геогра орнын топта
		8.6.1.4 қазақ компо қосым негізін эконо геогра жағда бойын
		8.6.1.5 қазақ компо қосым негізін эконо

		география жағдайы 8.6.1.6 қазақ композитор қосымша негізін география эконо география жағдайы жөнін жасау

2-тоқсан

1. Бөлім - Географиялық зерттеу әдістері

1.1 Зерттеу және зерттеушілер	География ғылымының салалары	8.1.1.1 география ғылымының бөлінуін графикалық түрде түсіндіру; 8.1.1.2 география ғылымы салаларының маңызды зерттеулерді анықтау
	Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері	8.1.1.3 далалық, картографиялық, теориялық географиялық зерттеу әдістерінің мәнін түсіндіріп, қолдану
	Географиялық деректерді өңдеу және талдау	8.1.1.4 сандық және сапалық географиялық деректерді өңдеу
	Географиялық модельдер	8.1.1.5 географиялық нысандар, құбылыстардың және үдерістерін модельдерін түрлі материалдар немесе түрлі техникаларда жасау ерекшеліктері мен қасиеттері
	Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары	8.1.1.6 зерттеу нәтижелерін түрлі ұсыну

2. Бөлім - Картография және географиялық деректер базасы

2.1 Географиялық карталар	Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттайтын элементтер	8.2.1.1 тақырыптық карталар сипаттайтын қосымша элементтер құрастыру: профиль, диаграмма кесте

	Тақырыптық карталарды оқу	8.2.1.2 географиялық шартты карталарды сипаттайтын қос элементтерді қолдана отырып тақырыптық карталарды оқу
		8.2.1.3 географиялық номенклатура нысандарын кескін картада
2.2 Географиялық деректер базасы	Географиялық деректер базасын құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі	8.2.2.1 ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып географиялық деректер базасын құрастыру
3-тоқсан		
3.Бөлім - Физикалық география		
3.1 Литосфера	Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары	8.3.1.1 жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтарын зерделеу
	Жер бедерінің жіктелуі	8.3.1.2 жер бедері түрлерін жіктеу
	Материктер мен мұхиттардың ірі орографиялық объектілері	8.3.1.3 жер бедері түрлерін жіктеу бойынша сипаттау
	Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі.	8.3.1.4 материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық объектілерді салыстыру
	Тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуы	8.3.1.5 тау жыныстары мен минералдардың таралуына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына талдау
	Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері	8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына талдау
	Тау жыныстарының жасын анықтау	8.3.1.7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтау
	Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте	8.3.1.8 тау жыныстарының жасын анықтау әдістерін түсіндіру
		8.3.1.9 - геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кестені табу қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдері мен геологиялық оқиғаларды анықтау

	Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері	8.3.1.10 жергілікті компонентті қамту негізінде жер бедерінің тіршілігі мен шаруашылығына әсеріне баға беру
3.Бөлім - Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Климат түзуші факторлар	8.3.2.1 климат түзуші факторлар
	Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы	8.3.2.2 атмосфераның ғаламдық циркуляциясын талдап, түсіндіру
	Климаттық белдеулер	8.3.2.3 климаттық белдеулер
	Материктердің климаттық ерекшеліктері	8.3.2.4 әр материкте орналасқан климаттық белдеулерді салыстыру
	Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері.	8.3.2.5 жергілікті компонентті қамту негізінде климаттың тіршілігі мен шаруашылығына әсеріне баға беру
	Адамзат әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері	8.3.2.6 адамзат әрекетінің атмосфераға климатқа тигізетін кері әсерін топтастырып, шешу жолдарын анықтау
3. Бөлім - Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы	8.3.3.1 құрлық суларының құрылымын жолдарын анықтау
	Құрлық суларының шаруашылық маңыздылығы	8.3.3.2 құрлық суларының негізгі түрлерінің шаруашылық маңызын түсіндіру
	Өзен аңғарының құрылысы	8.3.3.3 өзен аңғарының құрылымын түсіндіру
	Өзендердің гидрологиялық режимі	8.3.3.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіру
	Көлдер мен мұздықтар	8.3.3.5 көлдер мен мұздықтардың бойынша сипаттау
	Құрлық суларының экологиялық проблемалары.	8.3.3.6 жергілікті компонентті қамту негізінде құрлық суларының экологиялық проблемаларын шешу жолдарын ұсыну

	Су апаттары	8.3.3.7 жергілікті компонентті қамту негізінде су апаттарын шараларын ұсыну
4 тоқсан		
3. Бөлім - Физикалық география		
3.4 Биосфера	Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер	8.3.4.1 табиғат зоналары мен белдеулерінің қалыптасуын
	Материктердің табиғи зоналары	8.3.4.2 табиғат зоналарын жер бойынша сипаттау; 8.3.4.3 әр материкте орналасқан табиғат зоналар мен биіктік салыстыру
	Мұхиттарда тіршілік дүниесі	8.3.4.4 мұхиттағы тіршілік дүниесін таралуын анықтау
	Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау	8.3.4.5 өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін анықтау және қорғау жолдарын ұсыну
3. Бөлім - Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы.	8.3.5.1 географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын графикалық жолмен көрсетіп, түсіндіру
	Географиялық қабықтың заңдылықтары	8.3.5.2 географиялық қабықтың заңдылықтарының маңыздылығын түсіндіру

3) 9-сынып

3 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
4. Бөлім - Әлеуметтік география		
4.1	Халық санағы	9.4.1.1 халық санының анықталуын түсіндіру
Халық географиясы	Ұдайы өсудің түрлері	9.4.1.2 дүниежүзі елдерін халық географиясы

		өсу түрі бойынша жіктеу
	Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай	9.4.1.3 елдердің демографиялық жағдайын талдап, демографиялық көрсеткіштерді есептеу: халық саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы демографиялық жағдайдың көрсеткіштер, ұлт және діні құрам; 9.4.1.4 елдердің демографиялық көрсеткіштерін графикалық түрде түсіндіреді
	Демографиялық проблемалар	9.4.1.5 дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалары бойынша жіктеу
	Демографиялық саясат	9.4.1.6 "демографиялық саясат" түсіндіре отырып жекелеген елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін құрастыру
5. Бөлім - Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау	9.5.1.1 табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау
	Дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық потенциалы	9.5.1.2 жекелеген дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық потенциалын бағалау
	Табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы, орталықтары және дайын өнім түрлері	9.5.1.3 жергілікті компоненттерді қамту негізінде жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясына сипаттай отырып, орталықтары және дайын өнім түрлерін атау
5. Бөлім - Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары	9.5.2.1 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде экономикалық инфрақұрылымның элементтерін сипаттап, маңыздылығын анықтау
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және өндірістік құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші және өңдеуші және қызмет салалары	9.5.3.1 өндіруші және өңдеуші және қызмет саласы шаруашылық түрлерін атау

	Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру түрлері	9.5.3.2 қазақстандық комп қосымша қамту негізінде ауылшаруашылық және өн өндірісін, қызмет саласын түрлерін сипаттау
	Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары	9.5.3.3 қазақстандық комп қосымша қамту негізінде а шаруашылық және өнеркә қызмет саласын орналаст факторларын талдау
	Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау	9.5.3.4 дүниежүзі шаруашы салаларын жоспар бойын
2 тоқсан		
6. Бөлім - Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүниежүзінің саяси картасы	9.6.1.1 саяси картаның баст сипаттау
	Елдердің саяси типологиясы	9.6.1.2 елдерді басқару форм мемлекеттік құрылымы бо топтастыру
	Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер	9.6.1.3 саяси картаның санд сапалық өзгерістерін талда
	Елдердің саяси-географиялық жағдайы	9.6.1.4 елдердің саяси-геогр жағдайына баға беру
	Саяси интеграция. Қазақстанның саяси-интеграциялық үдерістердегі мүдделері, бағыттары және бастамалары	9.6.1.5 саяси интеграцияны мен мақсаттарын түсіндіру 9.6.1.6 Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мақсаттарын талдау
1. Бөлім - Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	Қазақстандық географтардың зерттеулері	9.1.1.1 география ғылымын үлес қосқан қазақстандық зерттеулері туралы баяндау
	География ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемалары	9.1.1.2 география ғылымын заманғы өзекті проблемал
	Географиялық нысандар мен	9.1.1.3 географиялық нысан

	құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтау
	Қазақтың халықтық географиялық терминдері	9.1.1.4 қазақ халқының халықтық географиялық терминдерін түсіндіру
	Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары	9.1.1.5 зерттеу нәтижелерін академиялық формада ұсыну
2. Картография және географиялық деректер базасы		
2.1 Географиялық карталар	Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері	9.2.1.1 маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталарда барысында сипаттау
	Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері	9.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсету тәсілдері
2.2 Географиялық деректер базасы	Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері	9.2.2.1 Жерді қашықтықтан зерделеу әдістерін сипаттап, маңызды ерекшеліктерін түсіндіру
	Геоақпараттық жүйелер технологияларын қолдану аясы	9.2.2.2 шаруашылық пен ғылым салаларында геоақпарат технологияларын қолдану маңыздылығын сипаттау
3-тоқсан		
3. Бөлім - Физикалық география		
3.1 Литосфера	Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы	9.3.1.1 жергілікті компоненттерді қамту негізінде Қазақстанның геологиялық тарихы мен тектоникалық құрылымын
	Қазақстанның басты орографиялық нысандары	9.3.1.2 басты орографиялық нысандарды сипаттау
	Қазақ оронимдері	9.3.1.3 қазақ оронимдерін халықтық аумағына түсіндіреді және транслитерациясын үш тілге аудару
	Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары	9.3.1.4 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын анықтау
	Минералды ресурстарды өндіру және	9.3.1.5 Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және

	өңдеу орталықтары	ресурстарын өндіру және өңдеу орталықтарын картадан көрсету
	Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру	9.3.1.6 Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру
	Минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемалар	9.3.1.7 минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды талдау, топтастырып, шешу жолдарын табу

3.Бөлім - Физикалық география

3.2 Атмосфера	Қазақстанның климатын түзуші факторлар	9.3.2.1 Қазақстан климатын түзуші факторларды талдау
	Қазақстанның климаттық жағдайы	9.3.2.2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдау
	Қазақстанның климаттық ресурстары	9.3.2.3 Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалау
	Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар	9.3.2.4 Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуын, таралу аумағын көрсетіп, сақтану шараларын табу
	Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9.3.2.5 жергілікті компоненттерді қамту негізінде қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтау

4-тоқсан

3. Бөлім - Физикалық география

3.3 Гидросфера	Қазақстанның ішкі суларының түрлері	9.3.3.1 Қазақстанның ішкі су ресурстарын топтастыру, көрсеткіштерін сипаттау: өзендер мен көлдер мен мәңгі тоң, жерасты сулар
	Қазақ гидронимдері	9.3.3.2 қазақ гидронимдерінің мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілге аудару
	Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру	9.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру
	Су ресурстарының экологиялық проблемалары	9.3.3.4 жергілікті компоненттерді қамту негізінде су ресурстарының экологиялық проблемаларын анықтау

		экологиялық проблемалар шешу жолдарын ұсыну
	Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары	9.3.3.5 Қазақстандағы су ре геосаяси проблемаларын ж жолдарын ұсыну: трансше өзендер, Каспий теңізінің м
3. Бөлім - Физикалық география		
3.4 Биосфера	Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері	9.3.4.1 Қазақстанның табиғ мен биіктік белдеулеріне с талдау жасау
	Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері	9.3.4.2 қорықтар, қорықшал саябақтар ерекше қорғалат аумақтарының құрылу ма
	Қазақстанның табиғи мұрасы	9.3.4.3 Қазақстанның табиғ баға беру
	Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы	9.3.4.4 тақырыпқа қатысты табиғи хоронимдерін жікте түсіндіреді және транслите тілде ұсыну
	Ноосфераның қалыптасуы	9.3.4.5 ноосфераның қалып зерттеу
	Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі.	9.3.4.6 Қазақстанның ноос қосқан өзіндік үлесін бағал

4) 10-сынып

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
3. Бөлім – Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары	10.3.5.1 Қазақстанның ірі та кешендерін анықтау; 10.3.5.2 Қазақстанның ірі ж аймақтарын жоспар бойын 10.3.5.3 Қазақстанның алас

		аймақтарын жоспар бойын
		10.3.5.4 Қазақстанның биік аймақтарын жоспар бойын
	Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы)	10.3.5.5 қазақтың табиғи хо жіктеп, мағынасын түсіндір транслитерациясын үш тіл
	Табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар	10.3.5.6 жергілікті компонент антропогендік факторларды кешендеріне әсерін зерттей
	Антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдары	10.3.5.7 антропогендік ландшафт жақсарту жолдарын ұсыну рекультивация, мелиорация дизайн;

2-тоқсан

4. Бөлім - Әлеуметтік география

4.1 Халық географиясы	Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы.	10.4.1.1 Қазақстан халқының діни құрамын анықтау
	Дүниежүзі халқының миграциясы.	10.4.1.2 дүниежүзі халқы көшпестік басты бағыттарын, себеп-салдарын түсіндіру
	Қазақстандағы халықтың миграциясы.	10.4.1.3 Қазақстандағы көшпестік үдерістерін талдап, басты бағыттарын анықтау
	Миграциялық саясат	10.4.1.4 көші-қон саясатының негізін үлгісін ұсыну
	Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы	10.4.1.5 қазақстандық көрсеткіштерін басқа елдердің көрсеткіштерімен салыстыру негізінде еңбек ресурстарының сандық, сапалық құрамын
	Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты	10.4.1.6 Қазақстанның демографиялық жағдайын талдап, демографиялық саясаттың өзіндік моделін
	Елді мекендердің жіктелуі	10.4.1.7 Қазақстандағы елді мекендердің жіктелуі
	Елді мекендердің функционалды зоналары	10.4.1.8 елді мекендердің территориялық функционалды зоналарын

	Қазақстандағы ойконимдер	10.4.1.9 Қазақстандағы ойконимдерді жіктеп, мағынасын түсіндіріп, транскрипциясын үш тілде
	Қазақстанда елді мекендердің проблемалары	10.4.1.10 Қазақстанның елді мекендерінің проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсыну
	Урбандалу үдерісі	10.4.1.11 урбандалу үдерісін сипаттап, салдарын түсіндіру арқылы проблемалардың шешу жолдарын ұсыну
	Қазақстанда урбандалу үдерісіне баға беру	10.4.1.12 Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға беру
3-тоқсан		
5. Бөлім - Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Қазақстанның табиғи-ресурстық потенциалы	10.5.1.1 Қазақстанның табиғи ресурстарын әлеуетін бағалау
	Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары мен дайын өнім түрлері	10.5.1.2 Қазақстанда жекелеген ресурстарды өңдеу технологияларын сипаттап, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атау
	Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері	10.5.1.3 табиғатты пайдалану үлгілерін топтастыру
	Тұрақты даму	10.5.1.4 тұрақты дамудың бағыттарын сипаттау
	Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар	10.5.1.5 Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемаларын анықтап, шешу жолдарын ұсыну; 10.5.1.6 жергілікті компоненттерді табиғатты пайдалануға байланысты зерттеу жүргізу
5.Бөлім - Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары	10.5.2.1 ғылыми-техникалық революция үдерісін, даму бағыттарын
	Адам әлеуеті даму индексінің көрсеткіштері	10.5.2.2 қазақстандық қоғамның қосымша қамту негізінде адам әлеуеті даму индексі көрсеткіштерін

		елдерді салыстыру
	Қазақстанда адамдық капиталды дамыту	10.5.2.3 Қазақстанда адам сапасын арттыру жөнінде ұжым әзірлеу
	Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары	10.5.2.4 Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттарын болжам жасау
	Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы	10.5.2.5 Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымының жағдайын дамыту жөнінде ұсыныстар
	Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі	10.5.2.6 Қазақстан аймақтары инфрақұрылымын талдап, проблемаларды шешу жолдарын
5. Экономикалық география		
5.3	Қазақстан шаруашылығының салалары	10.5.3.1 Қазақстан шаруашылығының салаларын жоспар бойынша
	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	10.5.3.2 Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы анықтап, мамандануын түсіндіру
4-тоқсан		
5. Бөлім - Экономикалық география		
5.4	Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері	10.5.4.1 дүниежүзілік шаруашылық субъектілерін сипаттау
	Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі	10.5.4.2 халықаралық географиялық еңбек бөлінісінің мәнін анықтау
	Халықаралық экономикалық қатынастар түрлері	10.5.4.3 халықаралық экономикалық қатынастар түрлерін жіктеп, сипаттау
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері	10.5.4.4 дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштерін сипаттап, өнім, жалпы ұлттық өнімнің өсу деңгейіне басына шаққанда
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы	10.5.4.5 дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымын талдау
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму	10.5.4.6 дүниежүзілік шаруашылықтың даму

	үрдістері	даму үрдістерін талдау
	Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны	10.5.4.7 Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орнын анықтау
	Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны	10.5.4.8 Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын, орнын анықтау

6. Бөлім - Елтану және саяси география негіздері

6.1 Дүние жүзі елдері	Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы	10.6.1.1 қазақстандық комиссияның қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық даму деңгейін топтастыру
	Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары	10.6.1.2 қазақстандық комиссияның қосымша қамту негізінде халықаралық ұйымдардың деңгейі және мақсаттарын бойынша топтастыру
	Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы	10.6.1.3 Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайына негізделген
	Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер	10.6.1.4 Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдерді жіктеп, мағыналарын түсіндіреді және транслитерация тілде ұсыну
	Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары	10.6.1.5 Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты мақсатты аудиториялар үшін ұсыну

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

35-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұнды Үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұнды Үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5 бабының 6-тармағына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - оқушыларға органикалық дүниенің көптүрлілігі, ондағы болып жатқан құбылыстар мен үдерістердің заңдары мен заңдылықтары, сонымен қатар адам оның ажырамас бөлігі туралы білім мен түсінік жүйелерін беру және оқыту барысында коррекциялық-дамытушылық түзету жұмыстарын жүргізу.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) жер бетіндегі барлық тірі ағзалардың құндылығын түсіну үшін өмірдің құрылымды-функционалды және генетикалық негіздері туралы, тірі табиғаттың негізгі патшалықтары ағзаларының көбеюі мен дамуы, экожүйе, биоалуантүрлілік, эволюция туралы білім жүйесін асыру;

2) экологиялық этика нормалары мен ережелерін, табиғатқа жауапкершілікпен қарауын қалыптастыру;

3) қосымша ғылыми, әдеби және ғаламтор желісінің оқу ақпараттарын қолдану білім-білік дағдыларын қалыптастыру;

4) бақылау, эксперимент, зерттеу жүргізу барысында айналадағы биологиялық құбылыстарды түсінуге білім-білік дағдыларын қалыптастыру, оқушылардың тұлғалық ерекшеліктерін ескере отырып қасиеттерін дамыту, биологиялық білімдерін практикада қолдануға үйрету.

4. Түзету-дамыту міндеттері:

1) еске сақтау, танымдық ақыл-ой әрекетін, логикалық ойлау мен зейінді дамыту;

2) сөз байлығын дамыту, жаңа сөздер, терминдерді орынды қолдану дағдысын қалыптастыру, психологиялық қарым-қатынас жасау қызметін дамыту;

3) ойлау әрекетін түзету, жалпы интеллектуалды дағдыларын дамыту: білу, түсіну, қолдану, салыстыру және қорытындылау;

4) коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларын қалыптастыру, өзбетінше теориялық білімге сүйене отырып, күнделікті тұрмыс-тіршілігінде алған білімдерін практикалық тұрғыда қолдану.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Белсендіру-бұл оқушының белгілі мақсатқа ұмтылған әрекеті, білімді меңгерудегі өзіндік үйренуі және биология саласындағы білім мен шығармашылықты арттыратын, дағды мен танымдылықты, шеберлікті қалыптастыратын тәсіл.

6. Сараланған тәсіл-оқыту барысында әр оқушының жеке мүмкіндігі мен ерекшеліктерін ескеруді қажет етеді, негізделген мақсаты: жеке тұлғаны және оның мүдделерін құрметтеу идеясы. Саралау түрлері:

1) оқу материалының көлемі бойынша-оқу деңгейі төмен оқушыларға тапсырманы орындауға ұзақ уақыт беріледі. Оқу деңгейі орта және жоғары топтарға 3 және 4-5 деңгейлі тапсырмалар беріледі (Б. Блум таксономиясы);

2) оқушыларға көмек көрсету сипаты бойынша-жеке және топтық тапсырмалар орындау барысында, үлгерімі төмен оқушыларға мұғалім тарапынан көмек көрсетіледі;

3) оқушылардың дербестік дәрежесіне қарай саралау-оқу деңгейі төмен оқушыларға негізгі білім деңгейін қалыптастыру қажет, мысалы "Білу және түсіну", "Қолдану", курсты одан әрі ілгерілету және жоғарғы деңгейдегі білім қалыптастыру үшін жағдай жасау, деңгейі жоғары оқушыларға:

"Сараптау", "Синтез", "Бағалау" тапсырмалары бойынша білім-білік дағдысын қалыптастыру.

7. Құзыреттілікке негізделген тәсіл-практикалық бағытты едәуір арттыруға, теориялық білімді практикалық мақсаттарда қолдану қабілетін дамытуға, зерттеуді, эксперимент жасауды, АКТ-мен және басқа да білім көздерімен жұмыс істеуді талап ететін сабақта проблемалық жағдайларды жасауға мүмкіндік береді.

8. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл-физиологиялық, зияткерлік, білім беру қажеттіліктеріне негізделген, оқытуды бағдарламалық материалдың күрделілігі әртүрлі деңгейлерге бағдарлануды, білім беру процесіне барлық қатысушылардың ынтымақтастығы үшін, әртүрлі үйлесімдерде авторитаризмге жол бермей, білім мен қабілетке оқушылар тобын таңдауды көздейді.

9. Даму тәсілі-балалардың жалпы дамуына және білім беру қызметін қалыптастыруға, қазіргі заманда тез және табысты бейімделе алатын адамды дайындауға ықпал етеді.

10. Түзету тәсілдері - оқушылардың оң мотивациясын дамыту үшін психологиялық-педагогикалық жағдайлар жасау, сенім мен ынтымақтастық атмосферасын құру.

11. Жүйелі тәсілдерді қолдану, оқу материалы қол жетімді, жүйелі болуы, біртіндеп күрделену тиіс.

12. Пәндік көрнекілік: көрсету, тарату материалдарының демонстрациясы, презентация, фильмдерді көрсету, түзету сипатына ие иллюстрациялар білім-білік дағдыларын қалыптастыру мақсатында тәжірибені байытуға мүмкіндік береді және зейінді шоғырландырады.

13. Ақпараттық технологияларды қолдану, оқушылар оқу барысында іздестіру, ақпарат жинақтау, талдау, сипаттау дағдыларын қалыптастыру арқылы АКТ дағдыларын дамытады.

14. Ойынның әр түрлі белсенді тәсілдерін қолдану ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға интеллектуалдық мүмкіндіктерді табысты

дамытуға, сөйлеудің бұзылуын түзетуге, сондай-ақ білім алушылардың өз идеялары мен пікірлерін білдіру үшін және қабілетін дамытуға ынталандыратын жағдайлар жасауға мүмкіндік береді.

15. Оқыту технологиялары:

- 1) денсаулық сақтау технологиялары;
- 2) тұлғалық-бағдарлы оқыту;
- 3) АКТ технологиялары;
- 4) ойын технологиялары;
- 5) түсіндірме-көрнекілік технологиялары;
- 6) топтық өзара іс-қимыл.

16. Мүмкіндіктері шектеулі екендігінен ескере отырып, сабақ барысында сергіту жаттығуларын орындау қажет.

17. "Мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ арнайы білім беру ұйымдарын жабдықтау нормаларын бекіту туралы" ҚР БҒМ 2016 жылғы 22 қантардағы № 70 бұйрығына сәйкес "Биология" пәніне қажетті техникалық құралдар: компьютер, проектор, интерактивті тақта, электрондық оқулықтар, бейнеколлекция, эксперименттер, зертханалық жұмыстар үшін оқу-бағдарламалық кешендер, тақырыптық кестелер, тарату дидактикалық материалы, микроскоп.

3-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

18. "Биология" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі

- 1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

19. Негізгі мектепте оқыту ұзақтығы 1 жылға артуына байланысты, негізгі пәндер бойынша оқу материалы бөлінеді. Сондықтан 8-9 сыныптардың биология курсы үш оқу жылына созылады: 8-10 сыныптарға.

20. "Биология" оқу пәнінің оқу бағдарламасының мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтиже түрінде берілген оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады. Әр бөлімшеде көрсетілген оқу мақсаттары, мұғалімге оқушыларды дамыту бойынша жұмысты жүйелі жоспарлауға, сонымен қатар олардың жетістіктерін бағалауға, оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

21. Бағдарлама 4 бөлімді қамтиды:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері;
- 2) көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму;
- 3) ағза мен қоршаған орта;
- 4) қолданбалы кіріктірілген ғылымдар.

22. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;
- 2) қоректену;
- 3) заттардың тасымалдануы;
- 4) тыныс алу;
- 5) бөліп шығару;
- 6) қозғалыс;

7) координация және реттелу.

23. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көбею;
- 2) жасушалық айналым;
- 3) өсу және даму;
- 4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;
- 5) эволюциялық даму мен селекция негіздері.

24. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) биосфера, экожүйе, популяция;
- 2) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

25. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) молекулалық биология мен биохимия;
- 2) жасушалық биология;
- 3) микробиология және биотехнология;
- 4) биофизика.

26. 7-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Экожүйелер". Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің

экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)". Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру". Экологиялық сукцессиялар: Бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы. Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор. Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері. Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары. Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері.

2) "Тірі ағзаларды жүйелеу". Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер. Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы. Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер. Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану.

3) "Жасушалық биология". Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға.

"Су және органикалық заттар". Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі рөлі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс: "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу". Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор,). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы).

4) "Заттардың тасымалдануы". Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі. Сабақ және

тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс: "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс: "Тамыр аймақтарын зерттеу". Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері. Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар.

5) "Тірі ағзалардың қоректенуі". Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы. Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс: "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу".

6) "Тыныс алу". Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тынысалу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/ қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар. Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы мысалында. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу". Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу: "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алу жүйесі мүшелерін салыстыру". Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс алу жолдарының құрылысы мен газ алмасу мүшелері. Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау).

7) "Бөліп шығару". Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері. Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу". Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру.

8) "Қозғалыс". Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер

тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі. Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау.

9) "Координация және реттелу". Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді. Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері. Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары. Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс: "Тізе рефлексі". Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлексдер. Шартты рефлексдердің сөнуі. Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі. Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері. Жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері.

10) "Тұқымқуалау мен өзгергіштік". Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) рөлі. Жүре пайда болған және тұқым қуалайтын белгілер. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) жайлы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу". Әртүрлі ағза түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны.

11) "Көбею. Өсу және даму". Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы. Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен,

көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері". Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы. Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс: "Жылдық сақинаны санау". Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Модельдеу "Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру".

12) "Микробиология және биотехнология". Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс: "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары. Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс: "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу". Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс: "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу". Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.

27. 8-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Жасушалық биология". Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль. Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшық ет, жүйке. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс: "Жануарлар ұлпаларын жіктеу".

2) "Молекулалық биология". Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық. Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұнық пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен

қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз. Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері.

3) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі". Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашық тұқымдылар және жабық тұқымдылар. Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар. Зертханалық жұмыс: "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу". Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау".

4) "Қоректену". Жауын құртының, сиырдың және адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру. Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның ас қорыту жолдарының құрылысы. Ас қорыту бездері. Ас қорыту мүшелерінің қызметі. Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу. Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери-бери ауруы, С авитаминоздағы қырқұлақ, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс: "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау".

5) "Заттардың тасымалдануы". Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы. Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық. "Әртүрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу" зертханалық жұмысы Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру. Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет.

Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В-лимфоциттердің әрекет етуі. Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес (ұшық). Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу. Қан топтары. Қан құю. Резус-фактор. Агглютинация. Резус-конфликт. Буылтық құрттардың(жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қан тамырларының құрылысы мен қызметі. Қан тамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі. Зертханалық жұмыс: "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу". Жүрек - қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау.

6) "Тыныс алу". Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы. Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі. Тыныс алудың минуттық көлемі. Әртүрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тыныс алу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс: "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу".

7) "Бөліп шығару". Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несепар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліп шығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері). Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі. Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері). Белгілері мен алдын алу шаралары.

8) "Қозғалыс". Адам қаңқасының құрылысы. Тірек – қимыл жүйесінің

маңызы мен қызметі. Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс: "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы". Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы. Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі. Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс: "Бұлшық ет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшық еттерін жіктеу. Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары.

9) "Биофизика". Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшық еттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер.

10) "Координация және реттелу". Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс: "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу". Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу" (құлақтың есту қабілетін анықтау). Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс: "Соқыр дақты анықтау, түстердің аралсуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі". "Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар. Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция). Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар) Зертханалық жұмыс: "Тері сезімталдығын зерттеу". Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің рөлі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі.

28. 9-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Көбею". Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы. Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею. Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит. Ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі.

2) "Өсу және даму". Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрουла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез.

3) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс. Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері. Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары. Қазақстан аумағында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер.

4) "Биосфера, экожүйе, популяция". Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру". Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары). "Жыртқыш-жемтік" қарым-қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі. Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі.

5) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Адамның табиғаттағы рөлі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры. Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары.

6) "Жасушалық биология". Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын

қызметтері. Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу".

7) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе". Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс: "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті жердің) анықтау". Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы. Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі.

8) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері.

9) "Қоректену". Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару. Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс: "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу". Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу".

10) "Заттар тасымалы". Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалыуы. Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс: "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс: "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (сірқабық (кутикула) мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері". Сыртқы

факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық.

11) "Тыныс алу". Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері. Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері.

12) "Бөліп шығару". Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері. Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина. Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары. Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы.

29. 10-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Координация және реттелу". Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу". Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу". Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер. Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі. Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі. Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық

жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу".

2) "Қозғалыс". Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Бұлшық ет қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс: "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу".

3) "Молекулалық биология". Дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК) молекулалық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлығы. Модельдеу "Дезоксирибонуклеин қышқы (ДНК) молекуласын құру".

4) "Жасушалық цикл". Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G₁, S және G₂. Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу". Митоз. Митоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Митоз кезеңдерін зерттеу".

5) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Г.Мендель анықтаған белгілердің тұқым қуалаушылық заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі. Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы. Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм. Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор. Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру". Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары.

6) "Микробиология және биотехнология". Биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауыл шаруашылығында). Инсулин өндірісі.

7) "Көбею". Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу". Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу. Менструалдық цикл. Менструалдық циклдағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы. Контрацепция түрлері, олардың қолданылуы мен маңызы. Жыныстық жолмен берілетін аурулар: Жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары.

8) "Өсу және даму". Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы. Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері.

9) "Эволюциялық даму". Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы. Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түрішілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)". "Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

30. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

31. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Тірі организмдердің көп түрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1. Тірі ағзалардың көптүрлілігі	7.1.1.1 жүйелеудің маңызын түсіндіру; 7.1.1.2 жүйеленуде тірі ағзалардың орынын анықтау; 7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының айырмашылық белгілерін сипаттау; 7.1.1.4 жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану	8.1.1.1 балдырлар мүктәрізділер, қырықжапырақ тәріздестер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау; 8.1.1.2 саңырауқұлақтардың ерекшелік белгілерін сипаттау; 8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарын негізгі белгілеріне қарай ажырату; 8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше белгілері бойынша тану	9.1.1.1 әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлы номенклатураны қолдану; 9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін ерекшелік белгілері бойынша танып білу (анықтағыш бойынша)	
2. Қоректену	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау және құрылысы мен оның қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру 7.1.2.2 фотосинтез үдерісі	8.1.2.1 омыртқасыздар, күйіс қайыратын жануарлар мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру; 8.1.2.2 әртүрлі типті тістердің құрылысы мен қызметтері арасындағы байланысын және тісті	9.1.2.1 адамның асқорыту жолдарындағы үдерістерді сипаттау; 9.1.2.2 ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен сәйкес ферменттердің арасындағы байланысты	

		күту ережелерін сипаттау; 8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 8.1.2.4 ас қорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану белгілерін анықтау; 8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түліктер тізімін жасау; 8.1.2.7 азық-түлік құрамындағы С дәрумені н анықтау	орнату; 9.1.2.3 ферменттердің белсенділігіне әсер ететін әр түрлі жағдайларды (температура, рН) зерттеу; 9.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін зерттеу	
3. Заттардың тасымалдануы	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру; 7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу;	8.1.3.1 құрамы мен қызметін сипаттау; 8.1.3.2 дайын микропрепараттар арқылы әртүрлі ағзалардың қан жасушаларының	9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру; 9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру; 9.1.3.3	

		құрылыс ерекшеліктерін зерттеу;		
		8.1.3.3		
		лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау;		
		8.1.3.4		
		гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру;		
	7.1.3.3	8.1.3.5		
	сабақ пен тамырдың ішкі құрылысын зерттеу;	лимфа жүйелерін және қан, ұлпалық сұйықтық пен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау;	ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу;	
	7.1.3.4	8.1.3.6 аурулардың алдын алуындағы вакцинацияның ролін бағалау;	9.1.3.4	
	сабақ және тамырдың құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысын сипаттау;	8.1.3.7 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру;	сыртқы факторлардың флоэма арқылы заттардың тасымалдануына әсерін зерттеу	
	7.1.3.5	8.1.3.8		
	ксилема мен флоэма элементтерінің құрылысын салыстыру;	жануарлардың жүрегінің құрылысы мен қантамыр жүйелерінің маңызын сипаттау;		
	7.1.3.6	8.1.3.9		
	жануарларда заттар тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу	қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты орнату;		
		8.1.3.10 жануарлардың қантамырлар жүйесінің түрлерін сипаттау;		

		8.1.3.11 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу; 8.1.3.12 жүйесі мүшелерінің ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау		
4. Тыныс алу	7.1.4.1 тірі ағзалар үшін тыныс алудың маңызын сипаттау; 7.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату; 7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алу үдерісін зерттеу; 7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру; 7.1.4.5 адамның тыныс алу мүшелері құрылысының ерекшеліктерін танып білу; 7.1.4.6 тыныс алу мүшелерінің ауыруларының себептері мен олардың алдын алу жолдарын түсіндіру	8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау; 8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру; 8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы және дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін анықтау	9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдалана отырып, анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру, 9.1.4.2 бұлшықет қажуы және аэробты, анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру	

5. Бөліп шығару	7.1.5.1	ағзалардың тіршілік әрекетіндегі бөліп шығарудың маңызын сипаттау;	8.1.5.1	адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметтерін сипаттау;	9.1.5.1	нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау;
	7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін зерттеу;		8.1.5.2	бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу;	9.1.5.2	фльтрация және несептің түзілуі үдерістерін сипаттау;
	7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру		8.1.5.3	терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау;	9.1.5.3	үйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау;
			8.1.5.4	тері ауруларын және оның алдын алу шараларын түсіндіру	9.1.5.4	зәр шығару жүйесі, бүйрек ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру;
					9.1.5.5	әртүрлі ағзалардың мекен ету ортасы мен зат алмасуларының соңғы өнімдері арасындағы байланысты орнату
6. Қозғалыс	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалу себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау (тропизмдер, таксистер);		8.1.6.1	тірек-қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау;		10.1.6.1
	7.1.6.2		8.1.6.2	сүйектің химиялық құрамын, макро және микроскопиялық құрылысын зерттеу;		қол бұлшық еттерінің максималды күшін жетілдіретін төзімділік
	7.1.6.3		8.1.6.3	сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру;		10.1.6.2
	өсімдіктердегі					бұлшық еттердің жиырылу бұлшық еттерінің тәуелділігі

		8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы мен олардың қызметтері арасындағы байланысты орнату; 8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының қызметтері түрлері мен олардың қызметтерін сипаттау; 7.1.6.4 8.1.6.6 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру адам бұлшық еттерінің құрылысы мен бұлшықет топтарын оқып тану; 8.1.6.7 гиподинамия салдарын атау; 8.1.6.8 сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау		
7. Координация және реттелу	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру; 7.1.7.2 жүйке жүйесінің қызметі мен құрылымдық компонентерін атау; 7.1.7.3 жүйке жасушасының	8.1.7.1 көруді қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережелерін сипаттау; 8.1.7.2 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту мүшелерінің гигиенасы ережелерін		10.1.7.1 жүйке жақындық құрылысы арасындағы байланысты орнату; 10.1.7.2 жүйке ұлпасының құрылысы мен бөліктерінің талдау;

құрылымдық бөліктерін анықтау			
7.1.7.4			
орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін салыстыру;	сипаттау;		
7.1.7.5	8.1.7.3		
рефлекстік доғаны зерттеу;	көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметін сәйкестендіру;		
7.1.7.6			
мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру;	8.1.7.4 эндокикринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін анықтау;		
7.1.7.7			
вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау;	8.1.7.5 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру;	10.1.7.3	жүйке им туындауы сипаттау;
7.1.7.8	8.1.7.6	10.1.7.4	нейрогум механизм
ағзаның тіршілік әрекетін қалпына келтіру және тынығуы үшін ұйқының маңызын түсіндіру;	эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды атау;		
7.1.7.9	8.1.7.7	10.1.7.5	ағзаның тұрақтылығын гомеостаз механизм
жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принциптерін түсіндіру;	терінің сезімталдығын зерттеу;		
7.1.7.10	8.1.7.8	10.1.7.6	өсімдікте дамуына заттардың талдау
жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, шылым және есірткілік заттардың әсерін түсіндіру	жылықанды жануарлардың дене температураны сақтаудағы терінің ролінсипаттау		

2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1. Көбею	7.2.1.1 өсімдіктердің жыныссыз және жынысты көбеюін сипаттау; 7.2.1.2 өсімдіктердің өсімді көбею тәсілдерін салыстыру; 7.2.1.3 айқас тозаңдану мен өздігінен тозаңданудың салыстырмалы артықшылықтарын сипаттау; 7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі қосарлы ұрықтанудың маңызын сипаттау		9.2.1.1 жануарлардың көбею тәсілдерін салыстыру; 9.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының ерекшеліктерін түсіндіру; 9.2.1.3 ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру	10.2.1.1 адамның жүйесінің сипаттау; 10.2.1.2 аталық және жыныс жүйесінің құрылысын зерттеу; 10.2.1.3 жетілу кезеңі реттік жыныс белгілерді сипаттау; 10.2.1.4 менструация, экстроген, прогестеронның маңызын 10.2.1.5 контрацепцияның маңызын түсіндіру; 10.2.1.6 жыныстық таралатын салдары шаралар
2. Жасушалық айналым	7.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың		9.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен дамуы үшін митоз бен мейоздың маңызын	10.2.2.1 жасушалық айналым кезеңінде

	санын салыстыру; 7.2.2.2 сомалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар сандарын атау		түсіндіру	үдерістер 10.2.2.2 митоздың сипаттау; 10.2.2.3 мейоз кезеңдерін сипаттау; 10.2.2.4 митоз бен мейозді салыстыру
3. Өсу және даму	7.2.3.1 ағзадардың өсу мен даму үдерістерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсу үдерісін зерттеу; 7.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардың онтогенез кезеңдерін ажырату; 7.2.3.4 жануарлардың онтогенезіндегі тура және түрленіп даму типтерін салыстыру		9.2.3.1 эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау; 9.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасқан мүшелер мен ұлпалар дифференциасын сипаттау	10.2.3.1 ұрықтың плацента арқылы түсіндіру; 10.2.3.2 ұрық пен жайылым дамуын сипаттау; 10.2.3.3 адам ұрығының дамуына алкоголь есірткілер әсерінің салдарын
4. Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	7.2.4.1 адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу; 7.2.4.2		9.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролін дәйектеу; 9.2.4.2	10.2.4.1 генетикалық заңдылықтар мен Мендель заңдарының ролін бағалау 10.2.4.2 м

				будандас цитологи тұжырым моногибр будандас шығару;
				10.2.4.3
				дигибрид будандас цитологи негіздері және есе
				10.2.4.4
	үздік және үздіксіз өзгергіштікті атау;		ағзалар селекциясы үшін қолдан сұрыптаудың маңызын сипаттау;	толық жә доминатт салыстыр
	7.2.4.3		9.2.4.3	10.2.4.5
	белгілерді анықтаудағы гендердің рөлін түсіндіру;		мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегінің орталықтарын оқып білу;	талдауш шағылыс маңызды
	7.2.4.4		9.2.4.4	10.2.4.6
	хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНК-ның маңызын түсіндіру		маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері мен үй жануарлары қолтұқымын сипаттау	жынысты теориясы
				10.2.4.7
				жынысты кезінде хромосом түсіндіре
				10.2.4.8
				адамның тұқымқу қан топта механизм
				10.2.4.9
				адам ген зерттеуді

				әдістерін
				10.2.4.10
				шежіре с
				10.2.4.11
				мәдени ө өнімділігі заманауи ауылшар технолог қолданы.
5. Эволюциялық даму мен селекция негіздері				10.2.5.1
				К. Линней Ламарк е негізгі қа оқып зер
				10.2.5.2
				эволюци қалыптас Дарвин е рөлін түс
				10.2.5.3
				эволюци күштерін
				10.2.5.4
				ағзалард бейімдел табиғи сұ рөлін сип
				10.2.5.5
				түрдің құ критерий
				10.2.5.6
				түр түзілу түсіндіру;

				10.2.5.7 Жердегі т дамуынь кезеңдер

3) " Ағза мен қоршаған орта" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1. Биосфера, экожүйе, популяция	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесі қоршаған орта факторларының тірі ағзаларының тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу; 7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру; 7.3.1.3 қоректік тізбекті және қоректік торларды құру; 7.3.1.4 экологиялық сукцессия үдерісін сипаттау		9.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау; 9.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру; 9.3.1.3 популяцияның негізгі қасиеттерін және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 9.3.1.4 ағзалардың түрлі тірі қалу тәсілдерін зерттеу; 9.3.1.5 жыртқыш құрбан қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін орнату; 9.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау;	10.3.1.1 популяция экстенсивті, сигмоидті қисық сызықтары, графиктері 10.3.1.2 энергия ағыны тиімділігі 10.3.1.3 энергия, биомасса сандар популяция салыстырылады 10.3.1.4 азот пен фосфор айналымы табиғаттағы құру

			9.3.1.7	
			тірі ағзалардың қоршаған ортаның өзгермелі жағдайларына бейімделу механизмдерін түсіндіру	
2. Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	7.3.2.1			10.3.2.1
	адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау;			пайдалы өндірудің өндірудің ортаға әсері
	7.3.2.2		9.3.2.1	10.3.2.2 п
	экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің шаруашылық салаларынан мысалдар келтіру;		биологиялық әртүрлілікті сақтаудың және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу;	пайдалану қоршаған адам дені түсіндіру;
	7.3.2.3		9.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау;	10.3.2.3
	Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өсімдіктері мен жануарларын сипаттау;		9.3.2.3	жылыжай тірі ағзал түсіндіру;
	7.3.2.4		Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру	10.3.2.4
	Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жергілікті өңірдің жануарлары мен өсімдіктеріне мысал келтіру			озон қабық бұзылуы мен салдары

4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

1. Молекулалық биология мен биохимия	7.4.1.1		9.4.1.1	10.4.1.1
	судың қасиеті мен тірі ағзалар тіршілігі үшін маңызын сипаттау;		биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау;	ферменттің механизм
	7.4.1.2		9.4.1.2	10.4.1.2
	тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро-және макроэлементтердің ролін сипаттау;		көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтерін сипаттау;	дезоксирибозаның қышқыл
2. Жасушалық биология	7.4.1.3		9.4.1.3	10.4.1.3
	азық-түліктер құрамындағы нәруыз, май, көмірсулардың бар болуын дәлелдеу;		нәруыздар-дың қасиеттері мен биологиялық қызметтерін сипаттау	дезоксирибозаның қышқыл
	7.4.1.4			10.4.1.4
	өсімдіктер үшін минералдық тыңайтқыштар құрамындағы азот, калий және фосфордың маңызын оқып білу			құрылым қағидаларын үлгілеу
3. Микробиология және биотехнология	7.4.2.1		9.4.2.1	10.4.2.1
	жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі ұғымын түсіндіру;		өсімдік және жануар ұлпаларын жіктеу;	өсімдік жасушаларының бөліктері мен қызметі
	7.4.2.2		9.4.2.2	10.4.2.2
	жануарлар және өсімдіктер жасушаларын ажырату		прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын салыстыру	микрофотолардың қолданылу сызықтық есептеу
3. Микробиология және биотехнология	7.4.3.1		9.4.3.1	10.4.3.1
	бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау;		қарапайымдылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустармен туындайтын аурулардың	инсулин мен мысалы биотехнология үдерістің сызбасы
	7.4.3.2			

	ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу; 7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер мен залалсыздандыру өнімдерінің қолданылуын сипаттау; 7.4.3.4 вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру		ерекшеліктері мен алдын алу шараларын сипаттау	10.4.3.2 биотехнология өндірілетін мысал келтіру
4.4 Биофизика			9.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу	10.4.4.1 тірі ағзалардың үдерістерін 10.4.4.2 "компьютерлік интерфейс" технологиясының ерекшеліктерін

32. ТҚАБ білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымша

"Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымша

жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымша

Үлгілік оқу бағдарламасының қосымша

қосымша

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспары

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімшелері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
3.1 Экожүйелер	Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)"	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесінде орта факторларының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу
	Қоректік тізбектер және қоректік торлар.	7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектер мен қоректік торларды салыстыру;
	Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру"	7.3.1.3 қоректік тізбектер және қоректік торларды құрастыру
	Экологиялық сукцессиялар: Бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы	7.3.1.4 экологиялық сукцессиялардың сипаттауы
	Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау
	Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері	7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсерін адам тіршілігінің салаларымен келтіру
	Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары	7.3.2.3 Қазақстан Республикасында ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өсімдіктері мен жануарлары
	Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері	7.3.2.4 жергілікті өңірдің Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері мен мысал келтіру
1.1 Тірі ағзаларды жүйелеу	Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер.	7.1.1.1 жүйелеудің маңызы 7.1.1.2 жүйелеуде тірі ағзалардың анықтауы

	Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы	
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер	7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысын ерекшеліктерін сипаттау
	Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану	7.1.1.4 жекелеген ағзаларға дихотомиялық кілттерді қолдану
4.2 Жасушалық биология Су және органикалық заттар	Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға	7.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "мүше" жүйесі" туралы түсініктер; 7.4.2.2 өсімдіктер және жануарлар жасушаларын ажырату
	Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі ролі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор,) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы	7.4.1.1 судың қасиеті мен тіршілік үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро- және макроэлементтердің маңызын сипаттау
	Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс "Азық-түліктердегі көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу"	7.4.1.3 азық – түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын дәлелдеу
	Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор,). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы)	7.1.1.4 минералды тыңайтқыштардың азот, калий және фосфордың тапшылығы үшін маңызын танып білу
2-тоқсан		
1.3 Заттардың тасымалдануы	Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру 7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалдануына қатысатын мүшелерді қамтамасыз ететін мүшелер

		Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары.	7.1.3.3 тамыр және сабақтың құрылысын зерттеу;
		Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс "Тамыр аймақтарын зерттеу"	7.1.3.4 тамыр және сабақтың мен қызметі арасындағы байланыс сипаттау
		Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері	7.1.3.5 флоэма мен ксилеманың элементтерін құрылысын сипаттау
		Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар	7.1.3.6 жануарларда заттардың қатысатын мүшелерді таныстыру
1.2	Тірі ағзалардың қоректенуі	Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау, құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланыс
		Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу"	7.1.2.2 фотосинтезге қажетті жағдайларды зерттеу
1.4	Тыныс алу	Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты.	7.1.4.1 тірі ағзалардағы тыныс алу маңызын сипаттау;
		Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар	7.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату
		Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы мысалында	7.1.4.3 өсімдіктердегі тыныс алу
		Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу"	
		Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтік-тері, балықтарының желбезектері, құстардың	7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру

	және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тынысалу жүйесі мүшелерін салыстыру"	
	Тынысалу мүшелері. Адамның тынысалу жолдарының құрылысы мен газалмасу мүшелері.	7.1.4.5 адамның тыныс алу құрылыс ерекшеліктерін та
	Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау)	7.1.4.6 тыныс алу мүшелері ауруларының себептері мен жолдарын түсіндіру
3-тоқсан		
1.5 Бөліп шығару	Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік бөліп шығарудың маңызды
	Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу"	7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп ерекшеліктерін зерттеу
	Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру	7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару құрылысын салыстыру
1.6 Қозғалыс	Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалыс түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау; 7.1.6.2 жарықтың өсімдіктерге әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизмді сипаттау
	Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау	7.1.6.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру
1.7 Координация және ритм	Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру

	Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері	7.1.7.2 жүйке жүйесінің құрылымдық компоненттері 7.1.7.3 жүйке жасушасының компоненттерін анықтау
	Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары	7.1.7.4 орталық жүйке жүйесінің құрылысы мен қызметтері
	Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс "Тізе рефлексі"	7.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу
	Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлекстер. Шартты рефлекстердің сөнуі	7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру
	Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі	7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау
	Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері	7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін қалпына келуіне және тыныштық ұйқының маңызын түсіндіру 7.1.7.9 жақсы психикалық және физикалық сақтаудың принциптерін түсіндіру
	Жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері	7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсерін түсіндіру
4-тоқсан		
2.4 Тұқымқуалау мен өзгергіштік	Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен ДНҚ рөлі. Жүре пайда болған және тұқымқуалайтын белгілер. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ДНҚ жайлы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу"	7.2.4.1 адам ағзасындағы тұқымқуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу 7.2.4.2 үздік және үздіксіз еркіндік 7.2.4.3 белгілерді анықтаудың генетикалық рөлін түсіндіру; 7.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат дезоксирибонуклеотидтермен кодталуы

		рөлін түсіндіру
	Әртүрлі ағзалар түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны.	7.2.2.1 әртүрлі ағзалардағы хромосомалардың санын с 7.2.2.2 соматикалық және хромосомаларындағы хромосоманың әртүрлілігін түсін
2.1 Көбею 2.3 Өсу және даму	Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы	7.2.1.1 өсімдіктердің жыныссыз көбеюін сипаттау
	Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері".	7.2.1.2 өсімдіктердің өсімдік тәсілдерін салыстыру
	Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы.	7.2.1.3 өздігінен және айқас тозаңдану шамалы артықшылықтары 7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі ұрықтанудың маңызын сипаттау
	Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс "Жылдық сақинаны санау"	7.2.3.1 ағзалардың өсу және даму үдерістерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып өсу үдерістерін зерттеу
	Жануарлардағы тура және түрленіп дамуонтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Модельдеу "Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру".	7.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдерін ажырату 7.2.3.4 жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтерін салыстыру
	Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы.	7.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау

	Зертханалық жұмыс "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру"	
	Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары	
	Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы.	7.4.3.2 ірімшік және йогурт өнімдері
	Зертханалық жұмыс "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу".	
	Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу".	7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер, залалсыздандыру өнімдерін қолданылуын сипаттау
	Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.	7.4.3.4 вирустардың тіршілік формасы екендігін түсіндіру

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімшелері	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімшелері	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
4.2 Жасушалық биология	Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль	8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы
	Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшықет, жүйке. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу".	8.4.2.1 өсімдіктер мен жануарлар ұлпаларын классификациялау

	Зертханалық жұмыс "Жануарлар ұлпаларын жіктеу"	
4.1 Молекулалық биология	Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық	8.4.1.1 биологиялық мысал пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау
	Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұның пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз	8.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің құрылымы мен биологиялық сипаттау
	Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері	8.4.1.3 нәруыздардың биологиялық құрылымы мен қызметі
1.1 Тірі ағзалардың көп түрлілігі	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар	8.1.1.1 балдырлар, мүктер, мүктәріздестер, ашық және жабықтұқымдылардың мысалында өсімдіктердің ерекшелік белгілерін сипаттау
	Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар	8.1.1.2 саңырауқұлақтардың ерекшелік белгілерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу"	8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақтылардың өсімдіктерді негізгі белгілерін ажырату
	Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама	8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекшелік бойынша тану
	Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау"	
1.2 Қоректену	Жауын құртының, сиырдың және адамның асқорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру	8.1.2.1 омыртқасыз (жауынқұрты) қайыратын (сиыр) жануарлардың ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру

	Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы.	8.1.2.2 тістердің құрылысы, мен қызметтері арасындағы және тісті күту ережелерін
	Адамның асқорыту жолдарының құрылысы. Асқорыту бездері. Асқорыту мүшелерінің қызметі	8.1.2.3 адамның ас қорыту жолдарының құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты анықтау
	Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу	8.1.2.4 асқорыту жолы ауруларының себептерін және астан уланудың алдын алу
	Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери – бери ауруы, С авитаминоздағы қырқұлақ , Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау"	8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түлікті жасау; 8.1.2.7 азық – түлік құрамындағы дәруменін анықтау
2-тоқсан		
1.3 Заттардың тасымалдануы	Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы	8.1.3.5 лимфа жүйесін және оның сұйықтығы мен лимфа айналымын байланысты сипаттау
	Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық	8.1.3.1 қан құрамы мен қызметі
	Зертханалық жұмыс "Әр түрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу". Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру	8.1.3.2 дайын микропрепараттармен әр түрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу
	Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В- лимфоциттердің әрекет етуі	8.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау 8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру

	Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес	8.4.3.5 қарапайымдылар, саңырауқұлақтар, бактериялар, вирустар қоздыратынмен т аурулардың ерекшеліктерін алдын алу шараларын сип
	Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу	8.1.3.6 аурудың алдын алуды вакцинацияның рөлін баға
	Қан топтары. Қан құю. Резус – фактор. Агглютинация. Резус – конфликт	8.1.3.7 агглютинация және механизмдерін түсіндіру
	Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қантамырларының құрылысы мен қызметі	8.1.3.8 жануарлар жүрегінің қантамырлар жүйелерінің сипаттау 8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қан арасындағы байланысты о
	Қантамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі	8.1.3.10 жануарлардың қан жүйесі түрлерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу"	8.1.3.11 дене жаттығуларының жұмысына әсерін зерттеу
	Жүрек-қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау, т.б.	8.1.3.12 қантамыр жүйесі ауруларының себептері мен ауру белгілері 8.1.3.13 жүрек қан-тамырлар жүйесі ауруларын сипаттау
1.4 Тыныс алу	Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы	8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау
	Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс	8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру

	шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі	
	Тыныс алудың минуттық көлемі. Әр түрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы.Тынысалу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу"	8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау.жәнеқалыпты жағдайда дененің физикалық жүктемемен тыныс алудың минуттық көлемі
3-тоқсан		
1.5 Бөліп шығару	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліпшығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері)	8.1.5.1 дамның зәр шығару мүшелерінің құрылысы мен қызметін сипаттау; 8.1.5.2 бүйректің құрылымдарын танып білу
	Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі	8.1.5.3 терінің құрылысы мен қызметін шығарудағы маңызын сипаттау;
	Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері,). Белгілері мен алдын алу шаралары	8.1.5.4 тері ауруларының себептерін сипаттау; 8.1.5.5 тері ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру
1.6 Қозғалыс. 4.4 Биофизика	Адам қаңқасының құрылысы. Тірек-қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі	8.1.6.1 тірек-қимыл жүйесінің құрылысын сипаттау
	Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы.	8.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын және микроскопиялық құрылысын зерттеу
	Зертханалық жұмыс "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы"	
	Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы	8.1.6.3 сүйектердің байланысын салыстыру
	Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі	8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы және олардың қызметі арасында байланыс орнату
	Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі	8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының құрылысын

	қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс "Бұлшықет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшықеттерін жіктеу	олардың қызметтерін сипаттау; 8.1.6.6 адам бұлшық еттерінің құрылысын және бұлшықет топтарын оқу
	Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары	8.1.6.7 гиподинамия салдары; 8.1.6.8 сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау
	Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшықеттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер	8.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу; 8.4.4.2 тік жүрудегі бұлшықеттің маңызы
4-тоқсан		
1.7	Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу"	8.1.7.1 көру мүшесінің құрылысын сипаттау; 8.1.7.2 көруді қабылдаудың ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасын сипаттау; 8.1.7.3 көру мүшелерінің бұзылу себептерін сипаттау
Координация және реттелу	Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу". (құлақтың есту қабілетін анықтау)	8.1.7.4 есту мүшесінің құрылысын сипаттау; 8.1.7.5 естудің бұзылу себептерін сипаттау 8.1.7.6 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту гигиенасын сипаттау
	Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Соқыр дақты анықтау, түстердің аралсуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі"	8.1.7.7 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметтерін сипаттау

	"Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар	8.1.7.8 эндокринді, экзокринді бездердің орналасқан жері; 8.1.7.9 бездердің негізгі қызметін түсіндіру; 8.1.7.10 гормондардың маңызы
	Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция)	8.1.7.11 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар
	Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар). Зертханалық жұмыс "Тері сезімталдығын зерттеу"	8.1.7.12 адам денесіндегі тері рецепторларының қызметін сипаттау; 8.1.7.13 терінің сезімталдығын зерттеу
	Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің ролі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі	8.1.7.14 жылықанды жануарлардың температураны сақтаудағы терінің ролін сипаттау

3) 9 сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімшелері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
2.1 Көбею	Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы	9.2.2.1 тірі ағзалардың тіршілік циклі митоз бен мейоздың маңызы
	Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею	9.2.1.2 жануарлардың көбею формаларын салыстыру
	Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит	9.2.1.3 мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклін мысалдарында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының түсіндіру
	Ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі	9.2.1.4 ашықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру 9.2.1.5 жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру

		тіршілік циклінің ерекшеліктері
2.3	Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гаструла, нейрула.	9.2.3.1 эмбрионалдық даму сипаттау;
Өсу және даму	Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез	9.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақ қалыптасатын ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануын сипаттау
2.4	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс	9.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызын сипаттау
	Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері	9.2.4.2 ағзалар селекциясының маңызын сипаттау
	Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары	9.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегін сипаттау, орталықтарын оқып білу
	Қазақстан территориясында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер	9.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының іріктемелері мен үй жануарларының қолтұқымын сипаттау; 9.2.4.5 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының маңызды белгілерін сипаттау
2-тоқсан		
3.1	Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері.	9.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау
Биосфера, экожүйе, популяция	Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру"	9.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру
	Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары).	9.3.1.3 популяцияның негізгі сипаттамалары және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 9.3.1.4 ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдерін сипаттау
	"Жыртқыш-жеміс" қарым-қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі	9.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасының мысалында популяция санының өзгеруін сипаттау, себептерін анықтау
	Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас	9.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынасын сипаттау

	түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарымқатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі	қатынас түрлерін сипаттау 9.3.1.7 тірі ағзалардың қоршаған ортаға өзгермелі жағдайларына бейімделу механизмдерін түсіндіру
3.2 Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Адамның табиғаттағы ролі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары	9.3.2.1 адамның айналадағы өзгерістерге ортаға тигізетін әсері неге қатынасты сипаттау; 9.3.2.2 биологиялық әртүрлілікті қорғау және қолдауды қажеттіліктерін және себептерін негіздеу; 9.3.2.3 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау 9.3.2.4 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемаларының себептерін түсіндіру; 9.3.2.5 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемаларының жолдарын түсіндіру
3-тоқсан		
4.2 Жасушалық биология	Жасушаның негізгі компонент-терінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-нанометр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу"	9.4.2.1 өсімдік және жануарлар жасушаларының негізгі бөліктері мен құрылысы мен қызметін таныту 9.4.2.2 микрофотографияны пайдаланып жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу
1.1 Тірі ағзалардың көп түрлілігі.	Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті регионның) анықтау"	9.1.1.1 әр түрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны пайдалану 9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін ерекшелік белгілеу

3.1 Биосфера және экожүйе	Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы	9.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциалдық және сигмоидтық үлгілерінің қисық сызықтағы графиктерін талдау
	Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері	9.3.1.2 энергия ағымының талдау есептеу; 9.3.1.3 энергия, биомасса және биомасса пирамидаларын салыстыру
	Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі	9.3.1.4 азот пен көміртектің айналымының сызбасын к
3.2 Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері	9.3.2.1 пайдалы қазбалар өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін түсіндіру
	Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері	9.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін түсіндіру
	Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері	9.3.2.3 парниктік эффектінің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру
1.2 Қоректену	Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару	9.1.2.1 адамның асқорыту жүйесіндегі үдерістерді сипаттау; 9.1.2.2 ас қорыту үдерісіндегі ферменттер заттар мен сәйкесі ферменттер арасындағы байланысты о
	Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу"	9.1.2.3 ферменттер механизмі; 9.1.2.4 ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу
	Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу"	9.1.2.5 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін

1.3 Заттар тасымалы	Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуды	9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру
	Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (кутикула мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері"	9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру; 9.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу
	Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық	9.1.3.4 сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсерін зерттеу
4-тоқсан		
1.4 Тыныс алу	Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері	9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдаланып анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін салыстыру; 9.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділігін сипаттау
	Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері	9.1.4.3 бұлшық еттердің қажуының сипаттау; 9.1.4.4 бұлшықет қажуы және анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру
1.5 Бөліп шығару	Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері	9.1.5.1 нефронның құрылысын сипаттау; 9.1.5.2 филтрация және несеппенділіктің үдерістерін сипаттау
	Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина т.б.)	9.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау

	Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары	9.1.5.4 бүйрек және зәр шығару жүйесінің ауруларының алдын алу жолдарын түсіндіру
	Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы	9.1.5.5 құрамында азоты бар заттардың ыдырауын сипаттау 9.1.5.6 әртүрлі ағзалардың метаболизмін ортасы мен зат алмасудың арасындағы байланысты о

4) 10 сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімшелері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.7 Координация және реттелу	Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу"	10.1.7.1 нейрондардың түрлерін сипаттау; 10.1.7.2 жүйке жасушасының құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату; 10.1.7.3 жүйке ұлпаларымен қызығарымызды құрылымдық бөліктерінің арасындағы байланысты талдау
	Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу"	10.1.7.4 мембраналық, тыныштық және әрекет потенциалдарын сипаттау 10.1.7.5 жүйке импульсінің таралуын сипаттау
	Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер	10.1.7.6 тірі ағзалардағы электрлік үдерістерді зерттеу; 10.1.7.7 электрлі мүшелердің қызметін сипаттау
	Тынысалу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске түсуі мен тыныс алу	10.1.7.8 нейрогуморальдық реттелу механизмін түсіндіру; 10.1.7.9 тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуін сипаттау

	бейімделуі	реттелу мысалында нейрогү реттелу механизммін сипат
	Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі	10.1.7.10 "компьютер-ми" ин технологиясының ерекшелі білу
	Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері	10.1.7.11 ағзаның ішкі ортасы тұрақтылығын ұстаудағы го сақтаудың механизмін түсін
	Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу"	10.1.7.12 фитогормондардың сипаттау; 10.1.7.13 өсімдіктердің өсуі м әсер ететін заттардың әреке
2-тоқсан		
1.6 Қозғалыс	Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі.Бұлшықет қозғалысын реттеу"	10.1.6.1 қол бұлшық еттерінің жұмыс күшін және күшке те зерттеу; 10.1.6.2 иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлін сипа
	Зертханалық жұмыс "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу"	10.1.6.3 бұлшық еттің жиыр бұлшықет жұмысының тәуе
4.1 Молекулалық биология	Дезоксирибонуклеин қышқылының молекулалық құрылысының принцптері:нуклеотидтердің комплементарлығы. Модельдеу "Дезоксирибонуклеин қышқылы" молекуласын құру"	10.4.1.2 дезоксирибонуклеин қышқылының молекуласын шиыршықты құрылымын с 10.4.1.3 дезоксирибонуклеин қышқылының құрылымды негізінде үлгілеу
2.2 Жасушалық цикл	Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G1, S және G2	10.2.2.1 жасуша айналымын кезіндегі жүретін үдерістерд 10.2.2.2 интерфаза кезеңдер
	Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу"	10.2.2.3 митоздың кезеңдері
	Митоз. Митоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру.	10.2.2.4 мейоз кезеңдерін си 10.2.2.5 митоз және мейоз ү

	Модельдеу "Митоз кезеңдердің зерттеу"	салыстыру
3-тоқсан		
2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Мендель ашқан белгілердің тұқымқуалау заңдылықтары. Тұқымқуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі	10.2.4.1 генетиканың дамуы, қалыптасуындағы Менделі заңының рөлін бағалау
	Тұқымқуалаушылық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гаметалар тазалығы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы	10.2.4.2 моногибридті будандастыру, цитологиялық негіздерін дәлелдеу есептер шығару; 10.2.4.3 дигибридті будандастыру, цитологиялық негіздерін дәлелдеу есептер шығару
	Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы	10.2.4.4 толық және толымсыз доминанттылықты салыстыру; 10.2.4.5 талдаушы будандастыру маңыздылығын бағалау
	Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм	10.2.4.6 жынысты анықтау, сипаттау; 10.2.4.7 жынысты анықтау, хромосомалардың рөлін түсіндіріп, сызба жасау
	Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор	10.2.4.8 адамның қан тобын анықтау, тұқымқуалауын және қан тарауын анықтау механизмін түсіндіру
	Адам генетикасы. Адамның тұқым-қуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру"	10.2.4.9 адам генетикасын зерттеу негізгі әдістерін сипаттау; 10.2.4.10 шежіре сызбасын құру
	Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауыл шаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары	10.2.4.11 мәдени өсімдіктерді өсіру, арттыру үшін заманауи ауыл шаруашылық технологияларды қолдану
4.3 Микробиология және биотехнология	Биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауылшаруашылықта). Инсулин өндірісі	10.4.3.1 инсулин өндіру мысалында биотехнологиялық үдерістің сызбасын сипаттау;

		10.4.3.2 биотехнологияда өнімдерге мысал келтіру
2.1 Көбею	Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі	10.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу"	10.2.1.2 аталық және аналық жасушаларының құрылысын сипаттау
	Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу	10.2.1.3 жыныстық жетілу кезеңдері мен екінші реттік жыныстық белгілерінің дамуын сипаттау
	Менструалдық цикл: менструалдық циклындағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы	10.2.1.4 менструалдық циклының фазалары және прогестеронның маңызын сипаттау
	Контрацепция түрлері және олардың қолданылуы мен маңызы	10.2.1.5 контрацепцияның маңызы мен түрлерін түсіндіру
	Жыныстық жолмен берілетін аурулар: жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары	10.2.1.6 жыныстық жолмен берілетін аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру
4-тоқсан		
2.3 Өсу және даму	Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы	10.2.3.1 ұрықтың дамуында плацентаның маңызын түсіндіру; 10.2.3.2 эмбрион мен ұрықтың дамуы салыстыру
	Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері	10.2.3.3 адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілердің әсерінің салдарын түсіндіру
2.5 Эволюциялық даму	Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері	10.2.5.1 Жердегі тіршіліктің негізгі кезеңдерін оқып білу
		10.2.5.2 Жердегі тіршіліктің негізгі кезеңдерін салыстыру;
		10.2.5.3 Жердегі тіршіліктің негізгі кезеңдерін сипаттау
	Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның	10.2.5.4 К. Линней мен Ж.Б. Ламарк еңбектерінің негізгі қағидаларын зерттеу;

	қазіргі заман теориясының пайда болуы	10.2.5.5 эволюция ілімінің қалыптасуындағы. Ч.Дарвин еңбектерінің рөлін түсіндіру
		10.2.5.6 эволюцияның қазіргі теориясының пайда болуы
	Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутация-лық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түршілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)"	10.2.5.7 эволюцияның қозғаушы сипаттау; 10.2.5.8 табиғи сұрыпталудың нәтижесі; 10.2.5.9 ағзалардың бейімделу сұрыпталудың рөлін сипаттау
	"Түр" ұғымының анықтамасы. Түр-дің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері	10.2.5.10 түрдің құрылымы критерийлерін сипаттау; 10.2.5.11 түр түзілу үдерісін сипаттау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

36-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

673-қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі

орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты: білім алушылардың ғылыми дүниетанымдық негіздерін, әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай қабылдауын, өмірде маңызды практикалық мәселелерді шешуде табиғат құбылыстарын бақылау, жазу, талдау қабілеттерін қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) білім алушылардың әлемнің заманауи физикалық бейнесінің негізінде жатқан заңдылықтар мен принциптер туралы іргелі білімді, табиғатты танудың ғылыми әдістерді меңгеруіне ықпал ету;

2) білім алушылардың интеллектуалдық, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін дамытуға, физикалық экспериментті және зерттеу жұмыстарын орындау дағдыларын қалыптастыру;

3) оқу және зерттеу қызметіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

4) меңгерген дағдыларды табиғат ресурстарын пайдалану мен қоршаған ортаны қорғауда, қоғам мен адам өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қолдану.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) білім алушының тұлғалық танымдық саласын дамыту: сезіну, қабылдау, есте сақтау, ойлау, қиял;

2) зертханалық жұмыстар мен тәжірибелік тапсырмаларды орындау барысында визуалды-кеңістіктік танып білуді қалыптастыру;

3) білімді игеруді қамтамасыз ету үшін, теориялық ойлау элементтерін қалыптастыру: ұғымдар, пайымдаулар, тұжырымдар;

4) ойлау әрекетін дамыту: талдау және синтез операциялары, негізгі

ойды анықтау, логикалық және себеп-салдарлық байланыстарды құру, ойлаудың жоспарлау функциясы, дәлелді ойлау қабілеті, ойын дәйекті, дәл және нақты білдіру;

5) бақылау, кеңістіктік қиялды дамыту;

6) бұлшықет тырысуы мен эмоционалды қысылудың төмендеуі;

7) көріп қабылдауды дамыту (кестеде, диаграммада бейнеленгенді қабылдау және түсіну);

8) сөйлеудегі оқшаулауды, күмәнді жеңу үшін жағдай жасау (көзқарасты білдіру, гипотезаны қорғау және дәлелдеу, басқа адамдардың пікірін құрметтеу, көшбасшылық қасиеттердің көрінісі);

9) білім алушылардың жеке тұлғалық қасиеттерін, эмоционалды ерік-жігер өрісін дамыту: өзін-өзі бақылау дағдысы, табандылық және шыдамдылық, өз сезімдерін білдіру қабілеті.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылар үшін "Физика" пәні бойынша оқу процесін ұйымдастыруда қолданылатын педагогикалық тәсілдер: әрекеттік тәсіл, сараланған тәсіл, коммуникативтік тәсіл, тұлғаға бағытталған тәсіл, түзету-дамытушылық, жеке-дара әсер ету тәсілі.

6. Әрекеттік тәсілі - білім алушы білімді дайын түрде емес, оны өзі ізденіп табады, оқу іс-әрекетінің мазмұны мен формаларын түсінеді, оның нормалар жүйесін түсініп, қабылдайды және оларды жетілдіруге белсенді қатысады, бұл оның білімін, оқу дағдылары мен біліктерін белсенді, әрі сәтті қалыптастыруға ықпал етеді. "Физика" пәнін оқу барысында білім алушы ғалым физиктердің өмірбаянын, ашқан жаңалықтары мен жетістіктерін өз бетінше зерделейді.

7. Сараланған тәсіл-бұл тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға әртүрлі оқу жағдайларын жасау, бастысы ол үш негізгі қағидаға негізделген: еркіндік, дербестік, ынтымақтастық.

8. Коммуникативті тәсіл білім алушыларды ақпаратпен сауатты жұмыс

істеуге, ақпараттың әртүрлі түрлерін білуге, коммуникативті болуға, әртүрлі мәселелерді шешуде бірлесіп жұмыс істеуге, әртүрлі мәселелер бойынша пікірталастар жүргізуге, өз ұстанымдарын білдіруге үйретеді.

9. Тұлғаға бағытталған тәсіл - білім алушыларды оқытуда келесі ерекшеліктерін ескере отырып жүзеге асырылады:

1) жас, зияткерлік, психологиялық, физиологиялық;

2) бағдарламалық материалдың күрделілігінің түрлі деңгейіне бағытталған білім беру қажеттіліктері;

3) білімі мен қабілеті бойынша.

10. Түзету-дамыту бағытын іске асыру барысында ескерілетін: ойлау процестерінің пассивтілігі, танымдық белсенділіктің төмендігі, ойлаудың жалпылама және дерексіз функциясының әлсіздігі, сөйлеу тіл дамуындағы артта қалушылық. Оқу пәнінің түзету бағыты "Физика" сабақтарында сөйлеу тілін және қозғалыс саласын дамыту, зейін, есте сақтау, ойлау тәрізді психикалық процестерді түзету бойынша жұмыстардың үйлесуінде.

11. Дамытушылық оқыту балалардың жеке және жас ерекшеліктерін ескере отырып, тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушының жеке қасиеттерінің жиынтығын бірлікте дамытуға бағытталған, шаршау мен шамадан тыс жұмыстың алдын алу үшін, іс-әрекеттің кезектесіп алмасуы, білім алушылардың қозғалыс әдістерін игеруіне ықпал етіп, өзінің оқу іс-әрекетін жоспарлауға және оны басқаруға үйретеді.

12. Жеке-дара әсер ету қағидаты оқу материалын игеру барысында тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларда сөйлеу тілінің психикалық даму ерекшеліктерінің болуы, меңгерілетін білім сапасына әсер ететіндіктен: әрбір білім алушыға мұғалім оның мүмкіндіктеріне сәйкес келетін оқу материалын іріктеумен негізделеді. Бұл ретте оқу жұмысының қарқыны, дербестік дәрежесі, оқытудың әдістері мен тәсілдері өзгеріп, түрленіп отырады. Жеке оқыту дербес танымдық іс-әрекет дағдылармен бірге, өзін-өзі тәрбиелеуге деген қажеттілік пен дайындықты қалыптастыруға ықпал етеді.

13. Оқыту барысында оқу процесін ұтымды ұйымдастыруға, нәтижелілікті және оқуға деген ынтаны арттыруға мүмкіндік беретін заманауи білім беру технологиялары қолданылады:

1) проблемалық оқыту технологиясы оқушылардың шығармашылық ойлау белсенділігін арттырады, танымдық қызығушылықты қалыптастырады. Жаңа материалды түсіндіру барысында сәйкессіздік пен тосыннан күтпеген жағдаяттар жиі қолданылады;

2) ақпараттық-коммуникациялық технологиялар. Физика сабақтарындағы қолданылатын компьютерлік технологиялар: оқу материалын зерттеуде мультимедиялық технологияларды қолдану; компьютерлерді қарқынды пайдалану; физиканың басқа оқу пәндерімен пәнаралық байланыстарын іске асыру; өзіндік іздестіру және зерттеу жұмысының әдістерін әзірлеу; Интернетті пайдалана отырып, зерттелетін материал шеңберінде ақпаратты іздеу және өңдеу; есептерді шешу үшін электрондық кестелерді пайдалану; виртуалды зертханалық жұмыстарды жүргізуді көздейді;

3) ғылыми-зерттеу және жобалау әрекеті. Білім алушылардың жобалау әрекеті, есте сақтау процесі ретіндегі оқудан, дербес танымдық іс-әрекетке көшуге мүмкіндік береді. Жоба – алғашқы идеядан бастап, материалдық іске асыруға дейінгі оқушының өзіндік шығармашылық жұмысы.

4) интерактивті оқыту - бұл диалогтық оқыту, оның барысында мұғалім мен білім алушының өзара әрекеті жүзеге асырылады. Интерактивті оқытудың маңыздылығы барлық білім алушылардың таным процесіне тартылатындығында, олардың өздері білетін, ойлайтын жағдайларды түсініп және рефлексия жасауға мүмкіндігі бар. Әрбір білім алушы өзінің ерекше жеке үлесін қосады, білімі мен идеяларымен алмасады;

5) шығармашылық міндеттерді орындау: бұл ақпараттық білім беруді ұйымдастыру түрі, онда берілген шарт пен белгісіз мәліметтермен қатар, білім алушыларға жеке әлеуетін жүзеге асыруға және қажетті білім беру материалын меңгеруге бағытталған өзіндік шығармашылық әрекеті туралы нұсқау беріледі.

14. Оқыту әдісі ретінде ойын формаларын қолдану оқушылардың танымдық қызығушылықтарын арттыруға ықпал етеді. Ұжымдық қызмет түрлерін ұйымдастыруға бағытталған ойын тәсілдері, білім алушылардың топтың басқа мүшелерінің пікірін құрметтеуге үйретеді, түпкілікті нәтижелерді болжауға, іс-әрекеттерді өз бетінше жоспарлауға, мақсатқа жету әдістерін анықтауға әсер етеді.

15. "Физика" пәні бойынша бағдарлама жүйелілік және бірізділік қағидаты бойынша құрылған:

1) пәннің барлық тақырыптары мен бөлімдері бір-бірімен байланысты, материалды жүйелі оқу барысында білім мен дағды жаңа мазмұнмен байытылып, 7-сыныпта оқушылардың алған білімдері негізінде дамиды;

2) оқу процесінде практикалық дағдылар мен біліктер қалыптасады, 7-ден 10-сыныпқа дейінгі физика курсын оқып-үйрену барысында практикалық сабақтар қарастырылған, онда білім алушылар зертханалық жұмыстарды жүргізеді және практикалық маңызы бар сұрақтары шешеді;

3) жалпы білім беретін мектептің бағдарламасымен салыстырғанда пән бойынша оқу мерзімі бір жылға ұзарырақ, осыған байланысты 7 және 8-сыныптарда бағдарламалық материалдың мазмұны қайта бөлінеді. 7-сыныптың "Сақталу заңдары", "Механика" бөлімінің "Статика" және "Астрономия негіздері" бөлімінің "Жер және ғарыш" кіші бөлімдері 8-сыныптың бағдарламалық материалына көшірілді. "Электр және магнетизм" бөлімінің және "Геометриялық оптика" бөлімінің "Электростатика негіздері", "Электр тогы", "Магнит өрісі", "Электромагниттік тербелістер мен толқындар" 8 бөлімдері кейінгі кезеңдерге ауыстырылды. Бұл бөлімдер 9-сыныптың бағдарламалық материалының мазмұнында көрсетілген және олар өз кезегінде нақты материалды егжей-тегжейлі көрсетуді қажет етеді.

16. Жалпы оқу процесі жаңа материалды оқып-үйренуде, өткенді бекіту кезінде де ауызша және жазбаша жұмыс түрлерін ұтымды үйлестіруге бағытталған. Бекіту жұмысы сабақ барысында, сонымен қатар үй тапсырмасын орындау кезінде де жүзеге асырылады. Үй тапсырмасын оқушыларға түсіндірумен қоса, жеңілдетілген нұсқасын беру қажет. Білім алушылардың дайындық деңгейіне байланысты үй тапсырмаларын

саралау талап етіледі.

3-тарау. "Физика" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

17. "Физика" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 2) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 3) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 4) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

18. Бағдарламаның мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Физикалық шамалар мен өлшеулер";
- 2) "Механика";
- 3) "Жылу физикасы";
- 4) "Электр және магнетизм";
- 5) "Геометриялық оптика";
- 6) "Кванттық физика элементтері";
- 7) "Астрономия негіздері";
- 8) "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі".

19. "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) физика – табиғат туралы ғылым;
- 2) физикалық шамалар;

3) физикалық өлшеулер.

20. "Механика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) кинематика негіздері;
- 2) динамика негіздері;
- 3) сақталу заңдары;
- 4) статика;
- 5) тербелістер мен толқындар.

21. "Жылу физикасы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) молекулалы-кинетикалық теория негіздері;
- 2) термодинамика негіздері.

22. "Электр және магнетизм" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) электростатика негіздері;
- 2) электр тогы;
- 3) магнит өрісі;
- 4) электромагниттік толқындар және тербеліс.

23. "Геометриялық оптика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) геометриялық оптика заңдары.

24. "Кванттық физика элементтері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) атом мен атом ядросының құрылысы;

2) радиоактивтілік;

3) элементар бөлшектер.

25. "Астрономия негіздері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Жер және Ғарыш;

2) астрофизика элементтері.

26. "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі:

1) "физиканың дүниетанымдық мәні" бөлімшесінен тұрады

27. 7 сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Физика – табиғат туралы ғылым". Физика – табиғат туралы ғылым; табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері. "Физикалық шамалар мен өлшеулер". Халықаралық бірліктер жүйесі; скаляр және векторлық физикалық шамалар; өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі; үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу. Зертханалық жұмыс: № 1 зертханалық жұмыс: кішкентай денелердің өлшемін анықтау; № 2-зертханалық жұмыс: физикалық шамаларды өлшеу; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; аспап шкаласындағы бөліктің құнын анықтау.

2) "Механикалық қозғалыс". Механикалық қозғалыс және оның сипаттамалары; санақ жүйесі; механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы; түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар; жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу; әртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктік көрінісі. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; координатаның уақытқа тәуелділік графигін зерттеу;

3) "Тығыздық". Масса және денелердің массасын өлшеу; дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу; заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі; тығыздықты есептеу; № 3 зертханалық жұмыс: сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару;

электрондық және иіндік таразыларды қолданып, әр түрлі денелердің массасын анықтау; мензуркадағы сұйықтық көлемін анықтау;

4) "Денелердің өзара әрекеттесуі". Инерция құбылысы; күш; тартылыс құбылысы және ауырлық күші; салмақ; деформация; серпімділік күші, Гук заңы; үйкеліс күші; үйкеліс әрекетін техникада ескеру; бір түзу бойымен денеге әсер еткен күштерді қосу. № 4 зертханалық жұмыс: серпімді деформацияларды зерделеу; № 5 зертханалық жұмыс: сырғанау үйкеліс күшін зерттеу; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; динамометр көмегімен өлшеу; ауырлық күшін зерттеу; түрлі денелердің созылуын зерттеу;

5) "Қатты денелер, сұйықтар және газдардағы қысым". Газдардың, сұйықтардың және қатты денелердің молекулалық құрылымы; қатты денелердегі қысым; сұйықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы; қатынас ыдыстар; гидравликалық машиналар; атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу; манометрлер, сорғылар; кері итеруші күш. № 6 зертханалық жұмыс: Архимед заңын зерделеу; № 7 зертханалық жұмыс: дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; кез-келген пішінді қатынас ыдыстардағы бірдей және әртүрлі сұйықтардың беттерінің орналасуын зерттеу; атмосфералық қысымның бар екендігін зерттеу;

28. 8 сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Жұмыс және қуат". Механикалық жұмыс; қуат. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; жұмыстың мәнін график бойынша анықтау; ауырлық күші мен үйкеліс күшінің жұмысын салыстыру; транспорт түрлерінің қуатын бағалау;

2) "Энергия". Кинетикалық энергия; потенциалдық энергия; энергияның сақталуы және басқа түрге айналуы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; үстел теннисіне арналған шариктің тебілу биіктігін анықтау;

3) "Жай механизмдер". Жай механизмдер; дененің массалық центрі; иіндіктің тепе-теңдік шарты; пайдалы әрекет коэффициенті. № 8 зертханалық жұмыс: Жазық фигураның массалар центрін анықтау; № 9

зертханалық жұмыс: иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; № 10 зертханалық жұмыс: көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; түсірілген күштің айналу осіне дейінгі қашықтыққа тәуелділігін зерттеу;

4) "Жер және Ғарыш". Аспан денелері туралы ғылым; Күн жүйесі; Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл).

5) "Жылулық құбылыстар". Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия; температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары; ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері; жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару; табиғаттағы және техникадағы жылу берілу; жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі; жылу мөлшері, заттың меншікті жылу сыйымдылығы; отынның энергиясы; отынның меншікті жану жылуы; жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және басқа түрге айналу заңы. №1 зертханалық жұмыс: әртүрлі температурадағы суларды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру; Практикалық жұмыстар: денені қыздыру үшін қажетті немесе оны суытқанда бөлінетін жылу мөлшерін есептеу; заттың меншікті жылу сыйымдылығын анықтау; заттың агрегаттық күйлері өзгерген кездегі жылу мөлшерін есептеу; заттың меншікті жылу сыйымдылығын анықтау; жылу мөлшерінің дене массасына тәуелділігін зерттеу; жылу мөлшерінің қыздыру температурасына тәуелділігін зерттеу; әртүрлі отынның жану тиімділігін бағалау;

6) "Заттың агрегаттық күйлері". Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы; булану және конденсация; қаныққан және қанықпаған булар; қайнау, меншікті булану жылуы; қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау. №2 зертханалық жұмыс: мұздың меншікті балқу жылуын анықтау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; заттың фазалық ауысу графигін зерттеу; мұздың балқу температурасын зерттеу; булану жылдамдығының әртүрлі факторларға тәуелділігін зерттеу;

7) "Термодинамика негіздері". Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы; жылу үдерістерінің қайтымсыздығы,

термодинамиканың екінші заңы; жылу қозғалтқыштары; жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті; жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; ішкі энергияның механикалық энергияға айналуын зерттеу; жылулық тепе-теңдік орныққандағы энергияның сақталу заңын зерттеу;

26. 9 сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Кинематика негіздері". Механикалық қозғалыс; векторлар және оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріне түсірілген проекциялары; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру; дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі; қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы; сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар; центрге тартқыш үдеу. №1 зертханалық жұмыс: теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау; №2 зертханалық жұмыс: горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; денелердің қозғалысын сипаттау тәсілдері; қозғалыстың салыстырмалылығы;

2) "Астрономия негіздері". Жұлдызды аспан; аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі; әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт; Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары; Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау;

3) "Электростатика негіздері". Денелердің электрленуі, электр заряды; өткізгіштер мен диэлектриктер; электр зарядының сақталу заңы; қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі; Кулон заңы, элементар электр заряды; электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі; электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; бір-бірінен қандай-да бір арақашықтықта орналасқан және жіңішке жіпке ілінген екі бірдей ауа шарының әрекеттесуін зерттеу; электроскопты жасау;

4) "Тұрақты электр тогы. Электр тогы, электр тогы көздері; электр

тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу; тізбек бөлігі үшін Ом заңы; өткізгіштің электр кедергісі; өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат; өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу; электр тогының жұмысы мен қуаты; электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы; металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік; электрқызыдырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар; электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы). №3 зертханалық жұмыс: электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу; №4 зертханалық жұмыс: тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу; №5 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу; №6 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу; №7 зертханалық жұмыс: электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; тізбектегі ток күшін өлшеу; тізбек бөліндегі кернеуді өлшеу; өткізгіш кедергісінің материал тегіне тәуелділігі; қыздыру шамының қуаты мен жұмысын өлшеу; тізбектей қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу; параллель қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу.

5) "Электромагниттік құбылыстар". Тұрақты магниттер, магнит өрісі; тогы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі; тогы бар шарғының магнит өрісі; электромагниттер және оларды қолдану; магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш; электр өлшеуіш құралдар; электромагниттік индукция, генераторлар. №8 зертханалық жұмыс: тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу; №9 зертханалық жұмыс: электромагнитті құрастыру және оның әсерін сынау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; су компасын (құбылнамасын) жасау; магнит өрісінің түрлі материалдар арқылы өтуін зерттеу; түрлі тиындардың магниттік қасиеттерін зерттеу; үйкеліс арқылы магниттеу; магниттің қасиетіне температураның әсері;

4) "Жарық құбылыстары". Жарықтың түзу сызықты таралу заңы; жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар; сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу; жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу; линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы; линзаның көмегімен кескін алу; көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері; оптикалық аспаптар. №10 зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау;

№11 зертханалық жұмыс: жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; қарапайым перископты жасау; калейдоскопты жасау; жазық айнадағы кескінді зерттеу; ойыс айнаға түскен және шағылған стандартты сәулелердің жүрісі; жинағыш және шашыратқыш линзадағы негізгі сәулелердің жүрісі; көз бен фотоаппараттың оптикалық жүйелерін салыстыру;

5) "Кинематика негіздері". Механикалық қозғалыс; векторлар және оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріне түсірілген проекциялары; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру; дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі; қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы; сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар; центрге тартқыш үдеу. №1 зертханалық жұмыс: теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау; №2 зертханалық жұмыс: горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу; Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; денелердің қозғалысын сипаттау тәсілдері; қозғалыстың салыстырмалылығы;

30. 10 сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Астрономия негіздері". Жұлдызды аспан; аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі; әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт; Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары; Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау.

2) "Динамика негіздері". Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері; механикадағы күштер; Ньютонның екінші заңы, масса; Ньютонның үшінші заңы; Бүкіләлемдік тартылыс заңы; дененің салмағы, салмақсыздық; денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы; Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; күшті өлшеудің практикалық тәсілдері; жердің ауырлық өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу; дененің еркін түсу үдеуін өлшеу;

3) "Сақталу заңдары". Дене импульсі және күш импульсі; импульстің сақталу заңы; реактивті қозғалыс; механикалық жұмыс және энергия; энергияның сақталу және айналу заңы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; дененің кинетикалық энергиясының өзгеруіне қатысты күштің жұмысын салыстыру; денелердің соқтығысуы кезіндегі импульстің сақталу заңын зерттеу;

4) "Тербелістер және толқындар". Тербелмелі қозғалыс; тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі; тербелмелі қозғалыстың теңдеуі; математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері; еркін және еріксіз тербелістер, резонанс; еркін электромагниттік тербелістер; толқындық қозғалыс; дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс; жаңғырық; электромагниттік толқындар; электромагниттік толқындар шкаласы. №3 зертханалық жұмыс: математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау; №4 зертханалық жұмыс: беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; әр түрлі маятниктер тербелісінің периодын есептеу; еркін және еріксіз тербелістерді зерттеу; толқындардың сипаттамасын зерттеу; ұялы телефонның жұмыс істеу принципі; аналогті сигналдың берілуі; Морзе әліппесі;

5) "Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар". Жылулық сәуле шығару; жарық кванттары туралы Планк гипотезасы; фотоэффект құбылысы; рентген сәулелері; радиоактивтілік; радиоактивті сәулеленудің табиғаты; Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару;

6) "Атом ядросы. Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер; массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы; ядролық реакциялар, радиоактивті ыдырау заңы; ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция; ядролық реактор; термоядролық реакциялар; радиоизотоптар, радиациядан қорғану; элементар бөлшектер. Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; радиоактивті элементтердің жартылай ыдырау периодын есептеу;

7) "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі". Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы; экологиялық мәдениет.

4 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар - бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" – сынып, "2.1" – бөлім және бөлімшесі, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

32. Мақсаттарға сәйкес оқытудан күтілетін нәтижелер:

1) "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Физика –табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысалдар келтіру 7.1.1.2 табиғатты зерттеудің әдістерін ажырату			
1.2 Физикалық шамалар	7.1.2.1 физикалық шамаларды олардың (Халықаралық бірліктер жүйесі) жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіру 7.1.2.2 скаляр және векторлық шамаларды ажырату және мысалдар келтіру; 7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды жазған кезде			

	еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану, санды: стандартты түрде жазу			
1.3 Физикалық өлшеулер және сақтау	7.1.3.1 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу; 7.1.3.2 кішкентай денелердің өлшемін қатарлау әдісі арқылы анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	8.1.3.1 эксперимент-тен деректерін жинақтау, талдау және өлшеу және қателіктерін ескеріп жазу; 8.1.3.2 тәжірибені жүргізуге әсер ететін факторларды анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу	9.1.3.1 алған нәтижені түсіндіру және қорытынды жасау; 9.1.3.2 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 9.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	10.1.3.1 алған нәтижені түсіндіру және қорытынды жасау; 10.1.3.2 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 10.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау

2) "Механика" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Кинематика негіздері	7.2.1.1 келесі терминдердің физикалық мағынасын түсіндір: материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру; 7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру; 7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты қозғалысты		9.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарының мағынасын түсіндіру, жылдамдықтарды қосу және орын ауыстыру теоремаларын қолдану; 9.2.1.2 векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту; 9.2.1.3 вектордың координаталар остеріне	

	және бірқалыпсыз қозғалысты ажырата білу; 7.2.1.4 қозғалыстағы дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу; 7.2.1.5 s-тің t-ға тәуелділік графигін тұрғызуда координата осьтерінде және кестелерде өлшем бірліктерін дұрыс белгілеу; 7.2.1.6 дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен келесі жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйін, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалысын; 7.2.1.7 бірқалыпты қозғалған дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау	проекцияларын анықтау, векторларды құраушыларға жіктеу; 9.2.1.4 уақытқа тәуелділік графиктерінен орын ауыстыру, жылдамдық, үдеуді анықтау; 9.2.1.5 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және үдеу формулаларын есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.6 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координата мен орын ауыстыру теңдеулерін есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.7 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін эксперименттік жолмен анықтау; 9.2.1.8 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың және жылдамдықтың уақытқа тәуелділік графиктерін тұрғызу және оларды түсіндіру; 9.2.1.9 еркін түсуді сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдану; 9.2.1.10 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің	

			қозғалысын сипаттау; 9.2.1.11 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау; 9.2.1.12 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу; 9.2.1.13 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамалар арқылы сипаттау; 9.2.1.14 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыратын өрнекті есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.15 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда қолдану	
2.2 Динамика негіздері	7.2.2.1 инерция құбылысын түсіндіру және мысалдар келтіру; 7.2.2.2 күнделікті өмірден күштердің әрекет етуіне мысалдар келтіру; 7.2.2.3 пластикалық және серпімді деформацияларды ажырату, мысалдар келтіру; 7.2.2.4			10.2.2.1 инертілігі мен инерциялы жүйесі ұғымдарына мыналарды келтіру; 10.2.2.2 Ньютонның бірінші заңының тұжырымдамасын есептер шығаруда қолдану; 10.2.2.3 аумақтық серпімділік үйкеліс күшін түсіндіру; 10.2.2.4 Ньютонның екінші заңының тұжырымдамасын

	серпімділік күшінің серіппенің ұзаруына тәуелділік графигінен қатаңдық коэффициентін анықтау; 7.2.2.5 Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу; 7.2.2.6 тыныштық, домалау және сырғанау үйкелістерін сипаттау; 7.2.2.7 үйкеліс күшінің пайдасы мен зиянына мысалдар келтіру; 7.2.2.8 күштерді берілген масштабта графикалық түрде көрсету; 7.2.2.9 денеге бір түзудің бойымен әрекет ететін күштердің тең әрекетті күшінің бағытын анықтау; 7.2.2.10 масса, салмақ және ауырлық күші ұғымдарын ажырату; 7.2.2.11 электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу;			есептер шешу қолдану; 10.2.2.5 Ньютон үшін заңының тұжырымдамасын есептер шешу қолдану; 10.2.2.6 Бүкіләлемдік тартыс заңын тұжырымдау және оны шығаруда қолдану; 10.2.2.7 Ғарыш апаттарын орбиталау; 10.2.2.8 тартыс өрісіндегі объектінің қозғалыс заңын сипаттайтын шамалар; 10.2.2.9 Бірінші ғарыш жылдамдығының формуласын шығаруда қолдану; 10.2.2.10 үйкеліс қозғалған дененің салмағын өлшеу; 10.2.2.11 серпімділік күйді түсініктемесін;

	7.2.2.12 әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) қолдану; 7.2.2.13 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.2.14 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау; 7.2.2.15 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану			
2.3 Сақталу заңдары		8.2.3.1 механикалық жұмыс деген физикалық ұғымның мағынасын түсіндіру; 8.2.3.2 механикалық энергияның екі түрін ажырату; 8.2.3.3 кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану; 8.2.3.4 жоғары көтерілген дене үшін потенциалдық энергиясының және серпімді дененің формуласын қолдану;		10.2.3.1 "дене импульсі" 10.2.3.2 импульстің сақталу заңының тұжырымдамасын есептер шығаруда қолдану; 10.2.3.3 таңбалық техникада қозғалыс келтіру; 10.2.3.4 Бүкіл әлемнің айлағының және халықаралық маңыздылығын беру; 10.2.3.5 м

		8.2.3.5 энергияның түрленуіне мысалдар келтіру; 8.2.3.6 механикалық энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану; 8.2.3.7 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.2.3.8 механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану		жұмысты және граф анықтау; 10.2.3.6 жұмыс пен байланыс 10.2.3.7 энергияның сақталу заңын шығаруда
2.4 Статика		8.2.4.1 "Механиканың алтын ережесін" тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру; 8.2.4.2 күш моменті ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.2.4.3 жазық фигураның массалық центрін тәжірибеде анықтау; 8.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттер ережесін		

		тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 8.2.4.5 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; 8.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әсер коэффициентін тәжірибеде анықтау		
2.5 Тербелістер мен толқындар				10.2.5.1 ер тербелістер келтіру; 10.2.5.2 ән әдіспен а период, ж 10.2.5.3 ф қолданы жиілік, ци анықтау; 10.2.5.4 те процесте сақталу з 10.2.5.5 га тербелістер графиктер координа жылдамд үдеудің те білу; 10.2.5.6 әр тербелме тербелістер себептері 10.2.5.7 м тербелісі әртүрлі па тәуелділігі

				10.2.5.8 маятник формуласымен үдеуін анықтау; 10.2.5.9 периодтың квадраты мен ұзындығының графигін талдау; 10.2.5.10 өлшемсіз амплитуданың мәжбүрлі жиілігіне график бойынша сипаттау; 10.2.5.11 периодтың құбылысы; 10.2.5.12 терең жылдамдық және толқын формуласымен шығаруда; 10.2.5.13 кіндік бойлық тереңдігі салыстырылуы; 10.2.5.14 су толқындарының жылдамдығын экспериментпен анықтау; 10.2.5.15 дүмбі пайда болуының шарттары; 10.2.5.16 дүмбі сипаттамасын толқындық және амплитудалық сәйкестендіру; 10.2.5.17 дүмбі пайда болуының атау және

				қолданы. мысалда
				10.2.5.18 ж пайда бол және оны әдістерін
				10.2.5.19 т техникад пен инфр қолдануғ келтіру

3) "Жылу физикасы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Молекулалы- кинетика лық теория негіздері	7.3.1.1 заттардың молекулалық құрылысы негізінде, газдардың сұйықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау; 7.3.1.2 қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау; 7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дененің қысымының формуласын қолдану; 7.3.1.4 газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру; 7.3.1.5 сұйықтықтағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану;	8.3.1.1 кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау; 8.3.1.2 температураның мәндерін әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу; 8.3.1.3 температураны өлшеуді жылулық ұлғаю негізінде сипаттау; 8.3.1.4 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айнаруды сипаттау; 8.3.1.5 молекула-кинетикалық		

	7.3.1.6 қатынас ыдыстардың қолданылуына мысалдар келтіру; 7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.8 гидравликалық машиналарды қолдану кезіндегі күштен ұтысты есептеу; 7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін ұсыну; 7.3.1.10 манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу; 7.3.1.12 сұйықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру; 7.3.1.13 есептер шығару кезінде Архимед заңын қолдану; 7.3.1.14 дененің сұйықта жүзу шарттарын зерттеу	теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау		
3.2 Термодина мика негіздері		8.3.2.1 дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін сипаттау;		

4) "Электр және магнетизм" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Электро статика негіздері			9.4.1.1 электр зарядын сипаттау; 9.4.1.2 үйкеліс арқылы денені электрлендіру және индукция құбылысын түсіндіру; 9.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсерлеріне мысалдар келтіру; 9.4.1.4 электр зарядының сақталу заңын түсіндіру 9.4.1.5 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану; 9.4.1.6 "электр өрісі" және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру; 9.4.1.7 біртекті электростатикалық өрістегі зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 9.4.1.8 электр өрісін күш сызықтар арқылы графиктік кескіндеу; 9.4.1.9 потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру 9.4.1.10	

			конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау	
4.2 Электр тогы			9.4.2.1 электр тогы ұғымын және электр тогының пайда болу шарттарын түсіндіру; 9.4.2.2 электр схемасын графикалық бейнелеуде электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану; 9.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 9.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді анықтау; 9.4.2.5 тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру; 9.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңын есептер шығаруда қолдану; 9.4.2.7 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 9.4.2.8 өткізгіштің меншікті кедергісі формуласын есептер шығаруда қолдану; 9.4.2.9 өткізгіштерді тізбектей жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау;	

			9.4.2.10 өткізгіштерді параллель жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау; 9.4.2.11 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу; 9.4.2.12 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану; 9.4.2.13 Джоуль-Ленц заңын есептер шығару үшін қолдану; 9.4.2.14 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; 9.4.2.15 кВтсағ өлшем бірлігін қолданып, электр энергиясының құнын практикалық есептеулермен алу; 9.4.2.16 металл өткізгіштердегі электр тогын және оның кедергісінің температураға тәуелділігін сипаттау; 9.4.2.17 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру; 9.4.2.18 сұйықтардағы электр тогын сипаттау	
4.3 Магнит өрісі			9.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттеріне	

			сипаттама беру және магнит өрісін күш сызықтары арқылы графикалық бейнелеу; 9.4.3.2 магнит өрісінің сипаттамаларын түсіндіру; 9.4.3.3 тогы бар тұзу өткізгіштің және соленоидтің айналасында магнит өрісі сызықтарының бағытын анықтау; 9.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру; 9.4.3.5 магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсерін сипаттау 9.4.3.6 электр қозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмыс істеу принципін түсіндіру; 9.4.3.7 электро магниттік индукция құбылысын түсіндіру 9.4.3.8 Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру	
4.4 Электро магниттік толқындар және тербеліс			9.4.4.1 тербелмелі контурдағы еркін электромагниттік тербелістерді сапалы сипаттау; 9.4.4.2 механикалық толқындар мен электромагниттік толқындардың ұқсастығы мен	

5) "Геометриялық оптика" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
5.1 Геометриялық оптика заңдары			9.5.1.1 Күннің және Айдың тұтылуын графикалық бейнелеу; 9.5.1.2 эксперимент арқылы түсу және шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау; 9.5.1.3 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру және түсіндіру; 9.5.1.4 жазық айнада дененің кескінін алу және оны сипаттау; 9.5.1.5 дененің кескінін алу үшін сфералық айнада сәуленің жолын салу және алынған кескінді сипаттау; 9.5.1.6 жазық параллель пластинада сәуленің жолын салу; 9.5.1.7 жарықтың сыну заңын пайдаланып есептер шығару; 9.5.1.8 тәжірибеге сүйене отырып толық ішкі шағылу құбылысын түсіндіру; 9.5.1.9 экспериментте шынының сыну көрсеткішін анықтау;	

6) "Кванттық физика элементтері" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
6.1 Атом мен атом ядросының құрылысы				10.6.1.1 сәт энергияның температуралық тәуелділігі; 10.6.1.2 Планк формуласының шығарудағы маңызы; 10.6.1.3 фотонның құбылысы және фотонның құбылысы техникада пайдаланылуының мысалдары; 10.6.1.4 фотонның Эйнштейн есептерінің қолдануы; 10.6.1.5 рентгендік электромагниттік сәулелердің түрлері мен қолдануы; 10.6.1.6 радиоактивтіліктің қолдануы мен келтіруі; 10.6.1.7 атом ядросының шашырауы Резерфордтың сипаттауы; 10.6.1.8 ядролық күштердің сипаттауы;

				10.6.1.9 атомдық масса ақпараттарын қолдану; 10.6.1.10 атом ядросының энергиясын есептеу және қолдану; 10.6.1.11 ядролық реакцияның шешуінде энергия массалық сақталу заңын қолдану;
6.2 Радиоактивтілік				10.6.2.1 атомның сәулеленуі мен қасиеттерін түсіндіру; 10.6.2.2 радиоактивті ыдыраудың ықтималдығын түсіндіру; 10.6.2.3 радиоактивті ыдырау энергиясын шығарудың заңдарын түсіндіру; 10.6.2.4 тірі организмдердегі реакциялардың шарттарын түсіндіру; 10.6.2.5 ядролық реактордың жұмыс істеу принципі мен заңдарын түсіндіру; 10.6.2.6 ядролық энергиямен ядролық энергияны салыстыру және қолдану; 10.6.2.7 радиоактивті изотоптардың қолдану және мысалдарын түсіндіру; 10.6.2.8 радиоактивті қорғану әдістерін сипаттау;
6.3 Элементар бөлшектер				10.6.3.1 элементар бөлшектердің қасиеттерін түсіндіру;

				бөлшекте

7) "Астрономия негіздері" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
7.1 Жер және Ғарыш		8.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру; 8.7.1.2 Күн жүйесінің нысандарын жүйелеу; 8.7.1.3 жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуын және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру		
7.2 Астрофизика элементтері				10.7.2.1 ас көрінерлі шамалар 10.7.2.2 ж жарқыра факторла 107.2.3 ас сферасын элементт 10.7.2.4 ж аспанны картасын жұлдызд координ 10.7.2.5 әр жұлдызд шарықта айырма түсіндіру; 10.7.2.6 ж белдеулі

				бүкіләле сәйкесте
				10.7.2.7 К заңдары аспан де қозғалыс
				10.7.2.8 К денелерд қашықты өлшемде үшін пар қолдануд

8) "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі:

8-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
8.1 Физиканың дүниетанымдық мәні				10.8.1.1 ад дүниетан көзқарас қалыптас және астр дамуының түсіндіру; 10.8.1.2 ж технолог қоршаған артықшы қауіптіліг

33. Осы Бағдарлама тірек – қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

34. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің

еркіне қалдырылады.

Тірек-қозғалыс аппараты

бұзылған білім алушыларға

арналған негізгі орта білім

деңгейінің 7-10 сыныптары

"Физика" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік бағдарламасын

бағдарламасына

қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің/ тақырыптық мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Физика – табиғат туралы ғылым	Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарды мысалдар келтіру
	Табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері	7.1.1.2 табиғатты зерттеудің ғылыми әдістерін ажырату
Физикалық шамалар мен өлшеулер	Халықаралық бірліктер жүйесі (SI)	7.1.2.1 физикалық шамалар мен өлшеулерді Халықаралық SI- жүйесіндегі бірліктерімен сәйкестендіру
	Скаляр және векторлық физикалық шамалар	7.1.2.2 скаляр және векторлық физикалық шамалар ажырату және мысалдар келтіру
	Өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі. Үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу.	7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу, кезде еселік және үлестік қосындыларды білу және қолдану, : санды: санды түрде жазу;

	№1 зертханалық жұмыс. "Кішкентай денелердің өлшемін анықтау" №2-зертханалық жұмыс. "Физикалық шамаларды өлшеу"	7.1.3.1 дененің ұзындығын, температурасын және уақыт өлшеу нәтижелерін аспаптар қателіктерін есепке ала отырып 7.1.3.2 кішкентай денелердің қатарлау әдісі арқылы анықтау 7.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
2-тоқсан		
Механикалық қозғалыс	Механикалық қозғалыс және оның сипаттамасы Санақ жүйесі	7.2.1.1 келесі терминдердің мағынасын түсіндіру - матери- санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория орын ауыстыру
	Қозғалыстың салыстырмалылығы	7.2.1.2 механикалық қозғалыс салыстырмалылығына мыналар
	Түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар	7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты пен бірқалыпсыз қозғалыс
	Жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу	7.2.1.4 қозғалыстағы дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығы
	Әртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктері	7.2.1.5 s -тің t -ға тәуелділік графигін тұрғызуда координаталар сис- темаларында кестелерде өлшем бірлікте белгілеу;
7.2.1.7 бірқалыпты қозғалыстағы орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын		
3-тоқсан		
Тығыздық	Масса және денелердің массасын өлшеу	7.2.2.11 электронды, серіппелі таразылардың көмегімен денелердің массасын өлшеу
	Дұрыс және дұрыс емес пішінді	7.2.2.12 әртүрлі пішіндегі қатпар

	денелердің көлемін өлшеу	немесе сұйықтың көлемін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) пайдаланып;
	Заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі. №3 зертханалық жұмыс. "Сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау"	7.2.2.13 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.2.14 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Тығыздықты есептеу	7.2.2.15 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану
Денелердің өзара әрекеттесуі	Инерция құбылысы	7.2.2.1 инерция құбылысын мысалдар келтіру
	Күш	7.2.2.2 күнделікті өмірден күштің әрекет етуіне мысалдар келтіру
	Тартылыс құбылысы және ауырлық күші. Салмақ	7.2.2.10 масса, салмақ және салмақ ұғымдарын ажырату
	№4 зертханалық жұмыс. "Серпімді деформацияларды зерделеу"	7.2.2.4 серпімділік күшінің серпімді деформацияға ұзаруына тәуелділік графигін салу; коэффициентін анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Деформация	7.2.2.3 пластикалық және серпімді деформацияларды ажырату келтіру
	Серпімділік күші, Гук заңы	7.2.2.5 Гук заңының формуласын серпімділік күшін есептеу
	Үйкеліс күші. Үйкеліс әрекетін техникада ескеру №5 зертханалық жұмыс. "Сырғанау үйкеліс күшін зерттеу"	7.2.2.6 тыныштық, домалау үйкелістерін сипаттау; 7.2.2.7 үйкеліс күшінің пайдаланылуына мысалдар келтіру
	2.2 Бір түзу бойымен денеге әрекет еткен күштерді қосу	7.2.2.8 күштерді берілген масштабта графикалық түрде көрсету; 7.2.2.9 денеге әсер ететін және оған бойымен бағытталған күштер

		әрекетті күшінің бағытын а
4-тоқсан		
Қысым	3.1 Газдардың сұйықтар және қатты денелердің молекулалық құрылымы	7.3.1.1 заттардың молекулалық құрылымын негізінде, газдардың сұйықтар мен денелердің құрылымын сипаттау
	3.1 Қатты денелердегі қысым	7.3.1.2 қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау; 7.3.1.3 есептер шығаруда қысымның формуласын пайдалану
	3.1 Сұйықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы	7.3.1.4 газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру; 7.3.1.5 сұйықтардағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және есептер шығаруда қолдану
	3.1 Қатынас ыдыстар	7.3.1.6 қатынас ыдыстардың жұмыс істеу принципі мен мысалдар келтіру
	3.1 Гидравликалық машиналар	7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципі мен мысалдар келтіру; 7.3.1.8 гидравликалық машиналардың қолдану кезіндегі күштен үнемділік
	3.1 Атмосфералық қысым. Атмосфералық қысымды өлшеу	7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және өлшеу әдістерін ұсыну
	3.1 Манометрлер. Сорғылар	7.3.1.10 манометр мен сорғының жұмыс істеу принципі мен мысалдар келтіру
	3.1 № 6 зертханалық жұмыс. "Архимед заңын зерделеу"	7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу
	3.1 Кері итеруші күш	7.3.1.12 сұйықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру; 7.3.1.13 есептер шығаруда Архимед заңын қолдану
	3.1 № 7 зертханалық жұмыс. "Дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау"	7.3.1.14 дененің сұйықта жүзу шарттарын зерттеу;

		7.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің/тақырыптық мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жұмыс және қуат	Механикалық жұмыс	8.2.3.1 механикалық жұмыс физикалық мағынасын түсіндіру;
	Қуат	8.2.3.7 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану;
Энергия	Кинетикалық энергия.	8.2.3.8 механикалық жұмыс формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Потенциалдық энергия	8.2.3.2 механикалық энергияны ажырату; 8.2.3.3 кинетикалық энергияны есептер шығаруда қолдану; 8.2.3.4 жоғары көтерілген дененің потенциалдық энергияның дененің формуласын қолдану;
	Энергияның сақталуы және айналуы	8.2.3.5 энергияның түрленуін келтіру; 8.2.3.6 механикалық энергияның заңын есептер шығаруда қолдану;
2-тоқсан		
Күш моменті	Жай механизмдер	8.2.4.1 "Механиканың алтын ережелері" тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуы мысалдар келтіру;
		8.2.4.2 "күш моменті" ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру;

	Дененің массалық центрі	
	№ 8 зертханалық жұмыс. "Жазық фигураның массалар центрін анықтау"	8.2.4.3 жазық фигураның массалар центрін тәжірибеде анықтау
	№ 9 зертханалық жұмыс. "Иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау"	8.2.4.5 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Иіндіктің тепе-теңдік шарты	8.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған дененің күш моменттер ережесін түсіндіру және есептер шығаруда қолдану
Жер және Ғарыш	2.4 Пайдалы әрекет коэффициенті. №10 зертханалық жұмыс. "Көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау"	8.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін тәжірибеде анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Аспан денелері туралы ғылым	8.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру
	Күн жүйесі	8.7.1.2 Күн жүйесінің нысан
3-тоқсан	Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл)	8.7.1.3 жыл мезгілдерінің ерекшеліктерін байланысты ауысуы және мезгіл ұзақтығын түсіндіру
Жылу құбылыстары	Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия	8.3.1.1 молекула-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдеу, мысалдар келтіру және тәжірибеде сипаттау
	Температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары	8.3.1.3 температураны өлшеу тәсілдерін ұлғаю негізінде сипаттау; 8.3.1.2 температураны әр түрлі шкала бойынша (Цельсий, Кельвин) бойынша
	Ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері	8.3.2.1 дененің ішкі энергиясының өзгеру тәсілдерін сипаттау;
	Жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару	8.3.2.2 жылу берілудің түрлері

	Табиғаттағы және техникадағы жылу берілу	8.3.2.3 техникада және тұрмыста жылу беру түрлерінің қолданылуы және келтіру
	Жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі	8.3.2.4 әр түрлі температура ағзалардың бейімделуіне мән беріп келтіру
	Жылу мөлшері.	8.3.2.5 жылу алмасу процесін есептеу немесе берген жылу мөлшерін есептеу
	Заттың меншікті жылу сыйымдылығы	8.3.2.6 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын есептеу
	Отынның энергиясы Отынның меншікті жану жылуы	8.3.2.7 отынның жануы кезінде бөлінетін жылу мөлшерін есептер шығаруда қолдану
	№ 1 зертханалық жұмыс. "Температуралары әр түрлі суды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру"	8.3.2.8 жылу құбылыстарының энергияның сақталу және айналуы зерттеу; 8.1.3.2 тәжірибені жүргізуге қажетті факторларды анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және айналу заңы	8.3.2.9 жылулық тепе-теңдік есептер шығаруда қолдану
Заттың агрегаттық күйлері	Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы	8.3.1.4 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа айналу сипаттау; 8.3.2.10 балқу/кристалдану жылуының жұтылатын/бөлінетін жылу формуласын есептер шығаруда қолдану 8.3.2.11 заттың балқу және қатаю кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау
	№ 2 зертханалық жұмыс. "Мұздың меншікті балқу жылуын анықтау"	8.3.2.12 эксперимент көмегімен меншікті балқу жылуын анықтау 8.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Булану және конденсация.	8.3.1.5 молекула-кинетикалық теория негізінде булану және конденсация

	Қаныққан және қанықпаған булар	негізінде заттың сұйық күйі және кері айналуын сипаттау; 8.3.2.13 заттың булану және конденсация үдерісі кезіндегі температуралық тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.14 су буының мысалы ретінде қанығу күйін сипаттау
	Қайнау, меншікті булану жылуы.	8.3.2.15 меншікті булану жылуы
	Қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау	8.3.2.16 қайнау температурасының атмосфералық қысымға тәуелділігін түсіндіру
4-тоқсан		
Термодинамика негіздері	Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы	8.3.2.17 термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы	8.3.2.18 термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу қозғалтқыштары	8.3.2.22 жылу қозғалтқыштарының энергияның түрленуін сипаттау 8.3.2.20 іштен жану қозғалтқыштары турбинасының жұмыс істеуін сипаттау
	Жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті	8.3.2.19 жылу қозғалтқыштарының әрекет коэффициентін анықтау 8.3.2.21 жылу қозғалтқыштарының жолдарын ұсыну
	Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер	8.3.2.23 жылу машиналарын пайдаланудағы ортаның экологиясына әсерін

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің/ тақырыптық мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Электростатика негіздері	Денелердің электрленуі, электр заряды,	9.4.1.1 электр зарядын сипаттау

	өткізгіштер мен диэлектриктер	9.4.1.2 үйкеліс арқылы денелер арасындағы электрлік және индукция құбылысы; 9.4.1.3 электрленудің оң және теріс мысалдар келтіру
	Электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды	9.4.1.4 электр зарядының сипаттамасын түсіндіру; 9.4.1.5 Кулон заңын есептерде қолдану
	Электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі	9.4.1.6 "электр өрісі" және оның сипаттамасы ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 9.4.1.7 біртекті электростатикалық зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 9.4.1.8 электр өрісін күш сызықтарымен кескіндеу
	Электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор	9.4.1.9 потенциалдар айырымы, потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 9.4.1.10 конденсаторлардың сипаттамасы және қолданылуын сипаттау
2-тоқсан		
Тұрақты электр тогы	Электр тогы, электр тогы көздері	9.4.2.1 электр тогы ұғымын және тогының пайда болу шарттарын түсіндіру
	Электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу	9.4.2.2 электр схемасын графикалық бейнелеуде электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану; 9.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын және оның өлшем бірлігін түсіндіру
	№ 3 зертханалық жұмыс. "Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу"	9.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күшін және кернеуді анықтау; 9.1.3.3 физика кабинетіндегі зертханалық ережелерін білу және сақтау
	№ 4 зертханалық жұмыс. "Тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін"	9.4.2.5 тұрақты температурадағы өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын анықтау

	зерттеу"	графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру; 9.1.3.1 эксперименттен деректер жинау, талдау және өлшеу және ескеріп жазу 9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Тізбек бөлігі үшін Ом заңы	9.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңын шығаруда қолдану;
	Өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат	9.4.2.7 кедергінің физикалық мәні мен оның өлшем бірлігін түсіндіру 9.4.2.8 есеп шығаруғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формуламен есептеу
	№ 5 зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу"	9.4.2.9 өткізгіштерді тізбектей қосудың заңдылықтарын эксперимент жасау арқылы анықтау; 9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	№ 6 зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу"	9.4.2.10 өткізгіштерді параллель қосудың заңдылықтарын эксперимент жасау арқылы анықтау; 9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу	9.4.2.11 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек заңын қолданып, электр тізбегінің есептеулер жүргізу
	Электр тогының жұмысы мен қуаты	9.4.2.12 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану
	Электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы	9.4.2.13 Джоуль-Ленц заңын эксперимент жасау арқылы шығару үшін қолдану;
	№ 7 зертханалық жұмыс. "Электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау"	9.4.2.14 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау 9.4.2.15 кВт*сағ өлшем бірлігімен электр энергиясының құнын есептеу және жүзінде анықтау;

		9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік	9.4.2.16 металл өткізгіштердің тогын және оның кедергісін температураға тәуелділігін
	Электрқыздырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар	9.4.2.17 қысқа тұйықталудың себептерін және алдын алу түсіндіру
	Электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы)	9.4.2.18 сұйықтардағы электр сипаттау
2-тоқсан		
Электромагниттік құбылыстар	Тұрақты магниттер, магнит өрісі. № 8 зертханалық жұмыс. "Тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу"	9.4.3.1 магниттердің негізгі сипаттама беру және магнит сызықтары арқылы бейнелеу 9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Тогы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі. Тогы бар шарғының магнит өрісі	9.4.3.2 магнит өрісінің сипатын түсіндіру; 9.4.3.3 тогы бар түзу өткізгіштің соленоидтің айналасындағы магнит сызықтарының бағытын анықтау
	Электромагниттер және оларды қолдану. № 9 зертханалық жұмыс. "Электромагнитті құрастыру және оның әсерін сынау"	9.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтің магнит өрістерін салыстыру 9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
	Магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	9.4.3.5 магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсерін сипаттау; 9.4.3.6 электрқозғалтқыштың жұмыс принципін түсіндіру
	Электромагниттік индукция, генераторлар	9.4.3.7 электромагниттік индукцияның құбылысын түсіндіру; 9.4.3.8 Қазақстанда және дүниежүзі бойынша электр энергиясын өндірудің келтіру

Жарық құбылыстары	Жарықтың түзу сызықты таралу заңы.	9.5.1.1 Күннің және Айдың т- графикалық бейнелеу;
	Жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар	9.5.1.2 эксперимент арқылы шағылу бұрыштарының тәу анықтау;
		9.5.1.3 айналық және шашы шағылудың мысалдарын к түсіндіру;
		9.5.1.4 жазық айнада денен және оны сипаттау
	Сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу	9.5.1.5 дененің кескінін алу айнада сәуленің жолын сал алынған кескінді сипаттау
	Жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу	9.5.1.6 жазық параллель пл сәуленің жолын салу;
		9.5.1.7 жарықтың сыну заң есептер шығару;
		9.5.1.8 тәжірибеге сүйене с ішкі шағылу құбылысын тү
	№ 10 зертханалық жұмыс. "Шынының сыну көрсеткішін анықтау"	9.5.1.9 экспериментте шын көрсеткішін анықтау;
		9.5.1.10 сыну көрсеткішінің мәнін кестелік мәндермен және эксперимент нәтиже
	Линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы. Линзаның көмегімен кескін алу	9.5.1.11 жұқа линза формул шығару үшін қолдану;
		9.5.1.12 линзаның сызықты формуласын сандық және есептер шығару үшін қолда 9.5.1.13 жұқа линзада сәулі салу және кескінге сипатта
	№ 11 зертханалық жұмыс. "Жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау"	9.5.1.14 жұқа линзаның фо қашықтығын және оптикал анықтау; 9.1.3.3 физика кабинетінде ережелерін білу және сақта

	Көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері	9.5.1.15 көздің алыстан көру жақыннан көргіштігін түзету
	Оптикалық аспаптар	9.5.1.16 қарапайым оптикалық құралдарды (перископ, обсерваториялық құрастыру
4-тоқсан		
Кинематика негіздері	Механикалық қозғалыс	9.2.1.1 Материялық нүкте, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымы, мағынасын түсіндіру, жылдамдық қосу және орын ауыстыру тәсілдерін қолдану
	Векторлар және оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріндегі проекциялары	9.2.1.2 векторларды қосу, аз векторға скалярға көбейту; 9.2.1.3 вектордың координаталар проекциясын анықтау, векторлар құраушыларға жіктеу
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу	9.2.1.4 уақыттан тәуелділік орын ауыстыруды, жылдамдықты анықтау;
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.5 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық формулаларын есептер шығару; 9.2.1.6 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координаталар ауыстыру теңдеулерін есептер шығару қолдану
	№ 1 зертханалық жұмыс. "Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау"	9.2.1.7 теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін эксперименттермен анықтау; 9.1.3.2 эксперименттің нәтижелерін талдау, экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 9.2.1.8 теңүдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың және жылдамдықтың уақытқа тәуелділік графиктерін салу және оларды түсіндіру

	Дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі	9.2.1.9 еркін түсуді сипаттау; теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулер
	№ 2 зертханалық жұмыс. "Горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу"	9.2.1.10 теңайнымалы және қозғалыстың кинематикалық қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс сипаттау; 9.2.1.11 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау; 9.5.1.12 линзаның сызықтық қозғалыс формуласын сандық және есептер шығару үшін қолдану
	Қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы Сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар	9.2.1.13 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сипаттау; бұрыштық шамалар арқылы қозғалыс сипаттау; 9.2.1.14 центрге тартқыш үдеумен қозғалыс есептер шығаруда қолдану; 9.5.1.15 көздің алыстан көрген нысанға жақыннан көргіштігін түзету

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің/ тақырыптық мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Астрономия негіздері	Жұлдызды аспан	10.7.2.1 абсолюттік және көрінетін жұлдыздық шамаларды анықтау; 10.7.2.2 жұлдыздың жарық және жылу әсер ететін факторларды анықтау
	Аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі	10.7.2.3 аспан сферасының элементтерін атау; 10.7.2.4 жұлдызды аспанның картасынан жұлдыздардың координатасын анықтау

	Әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт	10.7.2.5 әртүрлі ендіктегі жұлдыздың қозғалыс заңдары; 10.7.2.6 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру
	Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары	10.7.2.7 Кеплер заңдарының аспан денелерінің қозғалысына қолдану
	Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау	10.7.2.8 Күн жүйесіндегі денелердің қашықтығын немесе өлшем бірлігін үшін параллакс әдісін қолдану
Динамика негіздері	Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері	10.2.2.1 инерция, инерттілік және инерциялық санақ жүйесі ұғымын түсіндіру; 10.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Механикадағы күштер	10.2.2.3 ауырлық күші, серпінді және үйкеліс күші табиғатын
	Ньютонның екінші заңы, масса	10.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Ньютонның үшінші заңы	10.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Бүкіләлемдік тартылыс заңы	10.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Дененің салмағы, салмақсыздық	10.2.2.10 үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау; 10.2.2.11 - салмақсыздық күші
	Денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы.	10.2.2.9 бірінші ғарыштық жылдамдық формуласын есептер шығару
	Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы	10.2.2.7 ғарыш аппараттардың орбиталарын салыстыру; 10.2.2.8 тартылыс өрісіндегі денелердің қозғалысын сипаттайтын шарттар

		анықтау
2-тоқсан		
Сақталу заңдары	Дене импульсі және күш импульсі	10.2.3.1 "дене импульсі" мен импульсін" ажырату
	Импульстің сақталу заңы.	10.2.3.2 импульстің сақталу тұжырымдау және есептер қолдану;
	Реактивті қозғалыс	10.2.3.3 табиғаттағы және те реактивті қозғалысқа мысал
	Механикалық жұмыс және энергия	10.2.3.4 Байқоңыр ғарыш айы аймақтық және халықаралы маңыздылығына баға беру
	Энергияның сақталу және айналу заңы	10.2.3.5 механикалық жұмыс аналитикалық және графика тәсілдермен анықтау; 10.2.3.6 жұмыс пен энергия байланысын түсіндіру
3-тоқсан		
Тербелістер және толқындар	Тербелмелі қозғалыс	10.2.5.1 еркін және еріксіз т мысалдар келтіру; 10.2.5.2 эксперименттік әдіс амплитуда, период, жиілікті
	Тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі.	10.2.5.3 формулаларды қол, жиілік, циклдік жиілікті аны
	Тербелмелі қозғалыстың теңдеуі	10.2.5.4 тербелмелі процесті сақталу заңын сипаттау; 10.2.5.5 гармониялық тербе графиктері бойынша координ жылдамдықтың және үдеу жаза білу
	Математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері	10.2.5.6 әртүрлі тербелмелі тербелістің пайда болу себе

		түсіндіру; 10.2.5.7 маятниктер тербелісін әртүрлі параметрлерге тәуелді етіп сипаттау;
	№3 зертханалық жұмыс. "Математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау"	10.2.5.8 математикалық маятниктің периодының формуласына тәуелділігін анықтау; 10.2.5.9 период квадратының ұзындығына тәуелділік графигін және талдау; 10.1.3.1 алған нәтижені түсінікті қорытынды жасау
	Еркін және еріксіз тербелістер	10.2.5.10 еріксіз тербеліс амплитудасын мәжбүрлеуші күштің жиілігіне график бойынша сипаттау; 10.2.5.11 резонанс құбылысын
	Еркін электромагниттік тербелістер	10.4.4.1 тербелмелі контурдың электромагниттік тербелістер түрде сипаттау
	Толқындық қозғалыс	10.2.5.12 толқын жылдамдығы және толқын ұзындығы формуласын есеп шығаруда қолдану; 10.2.5.13 көлденең және бойлық толқындарды салыстыру
	№4 зертханалық жұмыс. "Беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау"	10.2.5.14 су бетіндегі толқын жылдамдығын экспериментальды анықтау
	Дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық	10.2.5.15 дыбыстың пайда болу шарттарын атау; 10.2.5.16 дыбыс сипаттамалары толқындарының жиілігі және амплитудасымен сәйкестендірілуі; 10.2.5.17 резонанстың пайда болу шарттарын атау және оның мысалдар келтіру; 10.2.5.18 жаңғырықтың пайда болу табиғатын және оны қолдану

		сипаттау; 10.2.5.19 табиғатта және тех ультрадыбыс пен инфрадыбыстықолдануға м келтіру
	Электромагниттік толқындар Электромагниттік толқындар шкаласы	10.4.4.2 механикалық толқ электромагниттік толқынд ұқсастығы мен айырмашы салыстыру; 10.4.4.3 электромагниттік т шкаласын сипаттау және ә диапазондағы толқындард қолданылуына мысалдар м 10.4.4.4 шыны призма арқы жарықтың дисперсиясына сипаттама беру
Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар	Жылулық сәуле шығару	10.6.1.1 жылулық сәуле шы энергиясының температур сипаттау
	Жарық кванттары туралы Планк гипотезасы	10.6.1.2 Планк формуласын шығаруда қолдану
	Фотоэффект құбылысы	10.6.1.3 фотоэффект құбылы және фотоэффект құбылыс техникада пайдаланылуын келтіру; 10.6.1.4 фотоэффект үшін Э формуласын есептер шыға
	Рентген сәулелері	10.6.1.5 рентген сәулесін эл сәулелердің басқа түрлерім 10.6.1.6 рентген сәулесін қс мысалдар келтіру
	Радиоактивтілік. Радиоактивті сәулеленудің табиғаты	10.6.2.1 сәулеленудің табиға қасиеттерін түсіндіру
	Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы	10.6.1.7 а-бөлшегінің шашы Резерфорд тәжірибесін сип

Атом ядросы	Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер. Массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы	10.6.1.8 ядролық күштердің сипаттау; 10.6.1.9 атом ядросының маңызы анықтау; 10.6.1.10 атом ядросының байланыс энергиясы формуласын есептеу қолдану
	Ядролық реакциялар. Радиоактивті ыдырау заңы	10.6.1.11 ядролық реакцияның шешуде зарядтық және массалар сандардың сақталу заңын қолдану; 10.6.2.2 радиоактивті ыдырау заңының ықтималдық сипатын түсініктемесі; 10.6.2.3 радиоактивті ыдырау заңының шығаруда қолдану
	Ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция. Ядролық реакторлар	10.6.2.4 тізбекті ядролық реакцияның өту шарттарын сипаттау; 10.6.2.5 ядролық реактордың жұмыс принципі сипаттау
	Термоядролық реакциялар. Радиоизотоптар, радиациядан қорғану	10.6.2.6 ядролық ыдырау мен синтезді салыстыру; 10.6.2.7 радиоактивті изотоптардың қолданудың мысалдарын келтіру; 10.6.2.8 радиациядан қорғану шараларын сипаттау
	Элементар бөлшектер	10.6.3.1 элементар бөлшектер
	Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы	10.8.1.1 адамның дүниетанымдық көзқарасының қалыптасуы және астрономияның дамуына әсерін түсіндіру;
Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі	Экологиялық мәдениет	10.8.1.3 жаңа технологиялардың ортаға ықпалының артықшылықтарын бағалау; қауіптілігін бағалау;

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

37-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

674-қосымша

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – заттар мен олардың айналымы, заттар қасиеттерінің, олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін түсіндіретін заңдар мен теориялар туралы білім жүйесін қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) химиялық процестер, заңдар мен олардың заңдылықтары туралы білімдерін өмірде қауіпсіз пайдалану біліктерін дамыту;

2) білімалушының жалпы дамуына қажет маңызды дәлелдер, бастапқы химиялық ұғымдар, заңдар және теорияларды оқыту;

3) химияның көптеген маңызды идеялары және жетістіктерімен таныстыру, алған білімдерін түпкі ғылыми дүниетанымын дамытуға

жұмсау;

4) химиялық заттар, қарапайым аспаптар, құрылғылармен жұмыс істей алу дағдыларын қалыптастыру, химиялық тәжірибелер жасау кезінде қауіпсіздік техникасын сақтау, тәжірибе нәтижесін тіркеу, сәйкес қорытынды жасау;

5) химияның оқу материалында салыстыру, себеп - салдар байланысын табу, қорытынды жасауды, оқу материалын байланысты және дәлелді түрде жеткізуді қалыптастыру;

6) практикада көп қолданылатын заттармен (қышқылдар, сілітілер, оксидтер, тұздар және т.б) жұмыс істеудің іс - жүзіндегі дағдысын сіңіру және бекіту;

4. Түзету – дамыту міндеттері:

1) білім алушылардың танымдық белсенділігі мен зейінін химиялық тілді (белгілер, формулалар, химиялық терминдер) пайдалану үрдісінде және заңдарды тұжырымдауда дамыту: құрам тұрақтылық заңын, Авогадро заңын, зат массасының сақталу заңын, газдардың көлемдік қатынас заңын;

2) химиялық заттар, қарапайым аспаптар, құрылғылармен жұмыс істеу кезінде визуальды - кеңістіктік көріністерді қалыптастыру;

3) химиялық үрдістер, олардың заңдылықтарын түсіну және болжауды айшықтау үшін, химияның маңызды заңдылығын бағалау мен қолдануда жалпыинтеллектуалдық дағдыларды дамыту;

4) бұлшықет қалжырауын және эмоционалдық қысылуды төмендету; білімалушының психикалық - тілдік дамуындағы бар кемістікті түзету;

5) коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларды, топпен және жұппен жұмыс істеу дағдысын, өз көзқарасын білдіру, өзге адамдардың пікірін сыйлау, көшбасшылық қасиеттерінің көрінісін, өз жұмысын жазбаша және ауызша таныстыра алуды дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Оқыту құндылыққа бағытталған тұлғаға бағытталған белсендірілген сараланған, және коммуникативтік тәсілдері негізінде жүзеге асырылады.

6. Құндылыққа бағытталған тәсіл мақсатты түрде білімалушының әлеуметтік маңызды жеке тұлға құндылығының жүйесін, олардың дұрыс тәртібі мен іс – әрекетін, мотивацияны, қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілікті, бір - біріне деген сыйластықты, ынтымақтастыққа тырысуды қалыптастырады.

7. Тұлғаға бағытталған тәсіл оқу, тәрбие және барлық білімалушылардың жеке ерекшелігін ескере отырып дамыту дегенді білдіреді:

1) жасерекшелікті, физиологиялық, психологиялық, интеллектуалдық ;

2) білім беру қажеттілігі, бағдарламалық материалдың әртүрлі күрделілік деңгейіне бағытталған;

3) білімалушыларды біліміне, қабілетіне қарай топқа бөлу;

4) білімалушыларды біртекті топтарға бөлу (қабілетіне, кәсіптік бағдарына қарай);

5) әр балаға бірегей жеке тұлға ретінде қарау.

8. Белсенділікке негізделген іс - әрекет тәсілі жаңа білімдердің дайын түрде берілмейтініне, оны өзі практика арқылы, мұғалімнің біртіндеп ұйымдастырған қолжетімді іс әрекетін (бақылау, зерттеу), жалпыоқу және пәндік терминологиялық ауызекі сөздікті түсіндіру, пысықтау мен нақтылау арқылы табуға негізделген.

9. Сараланған тәсіл білімалушылардың ерекшеліктерін ескере отырып, оқытудың әртүрлі жағдайларын жасау керектігін білдіреді.

10. Коммуникативтік тәсіл тілтабысу дағдысын қалыптастыруға итермелейтін тапсырмаларды енгізуді, түрлі ақпараттарды алуды, әртүрлі мәселелер бойынша пікірталас жүргізу қабілетін дамытуды, өз ұстанымын

айтуды білдіреді.

11. Қоғам үшін өзекті мәселелерді көрсететін және қоғамдық дамудың біртұтас көрінісін алуға болатын ортақ тақырыптары бойынша оқыту нәтижелі, олар білім алушылардың өздерінің алған білімдерін өмірдің әртүрлі жағдайларында қолдану қабілеттерін қалыптастыруға ықпал етеді.

12. Оқытуда ойындарды қолдану жағымды эмоцияларды тұғызады, қалыпты көңіл күйге кедергі келтіретін, өз қатарластарымен араласуға жайсыздық туғызатын, уайымнан арылуға көмектеседі.

13. Оқыту сапасын көтеретін және оқуға мотивация беретін тиімді технологияларға жататындар:

1) көп деңгейлі оқыту технологиясы - бұл оқу процесін ұйымдастырушы, оның шеңберінде әрбір білімалушының қабілеті мен жеке тұлға ерекшеліктеріне байланысты оқу материалын қабылдаудың басқа деңгейі күтілуі мүмкін, ол одан әрі дамытуға мүмкіндік береді;

2) бірлесіп оқыту педагог пен оқушының бірлескен іс әрекеті ретінде қарастырылады, оқу білімалушының мүмкіндігі бойынша іске асады;

3) проблемалық оқыту технологиясы – бұл мотивация туғызу үрдісі, ерекше шығармашылық тәсілді, жобалау қабілетін, жұмысты алдын - ала жоспарлауды қажет етеді;

4) оқытудың ақпараттық - коммуникациялық технологияларын қолдану базалық АКТ - дағдыларына негізделеді және химиялық эксперименттермен жұмыс жасау технологиясын дұрыс және креативті қолдануды, материалды терең және кең түрде баяндау мен игеруді қамтиды. Білім алушылар сандық және ғаламтор көздерінен ақпараттарды іздейді, таңдайды, өңдейді, бірлесіп жұмыс жасайды және жұмысын бағалайды; басқа оқушылармен шығармашылық жұмыс жасау үшін слайд-презентация құру, ақпарат алмасу дағдыларын дамытады; оқытудың белсенді тәсілдеріне техникалық қолдау көрсету үшін интерактивті тақтаны қолданады.

5) өтемдік оқыту технологиясы - бұл оқытуда кеңістік бейімделеді, кемшіліктердің орны толады, жұмыс қабілеттілігінің бұзылуы жойылады, дене дамуының және жүйке - психикалық денсаулық қорғалады, нығайтылады;

6) практикалық шеберлік пен дағдыны қалыптастыру; оқытудың барлық деңгейлерінде білім алушылар тәжірибе жасап, бақылау жүргізе алатын практикалық жұмыстар беріледі.

14. Сабақта оқу дәстүрлі химиялық оқу құралдарын, оқудың техникалық құралдарын, Ғаламторға қосылған компьютерлерді пайдалануды көздейді. Оқыту кезінде аудиовизуальды құралдар, оқудың көмекші құралдары, көрнекі құралдар пайдаланылады.

15. Бұл бағдарлама:

1) қорғау режимі мен денсаулықсақтаушы технологияларды сақтауға: дене қалпын өзгерту, бұлшықетті босаңсыту, күштеу қозғалыстарын азайту, жұмыс істеу кезінде ыңғайлы қарқын туғызуға бағытталған;

2) сабақта биология, география, физика сияқты оқу пәндерімен ауқымды түрде пәнаралық байланысты кеңейту, әр – түрлі оқу материалдарының көмегімен алған білімдерін, шеберлік пен дағдыны бекітеді. Материалды бірнеше рет қайталау белгіленген рефлексстер мен ерікті моториканың дамуына ықпал етеді.

3-тарау. "Химия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сынып – аптасына 1 сағатты, оқу жылында –34сағатты;

2) 8-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында –68сағатты;

3) 9-сынып - аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

4) 10-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

17. Бағдарлама 5 бөлімді қамтиды:

- 1) заттардың бөлшектері;
- 2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;
- 3) химиядағы энергетика;
- 4) химия және қоршаған орта;
- 5) химия және өмір.

18. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) атомдар иондар және молекулалар;
- 2) атомның құрамы мен құрылысы;

Заттарда электрондардың қозғалысы мен таралуы, атомдардан иондардың құрылуы;

- 4) химиялық байланыстардың түрлері.

19. "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) периодтық заң және химиялық элементтердің периодтық жүйесі;
- 2) химиялық реакциялардың жіктелуі;
- 3) зат массасының сақталу заңы;
- 4) металдардың электрохимиялық кернеу қатары.

20. "Химиядағы энергетика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;

2) химиялық реакциялардың жылдамдығы;

3) химиялық тепе - теңдік;

4) қышқылдар мен негіздер теориясы.

21. "Химия және қоршаған орта" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) заттардың жіктелуі;

2) жер химиясы;

3) көміртек және оның қосылыстары химиясы.

22. "Химия және өмір" бөлімі "Биохимия" бөлімшесінен тұрады.

23. 7-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) заттардың бөлшектері: химия пәні, таза заттар мен қоспалар. Химия – заттар туралы жаратылыстану ғылымдарының бір саласы, химияның дамуы мен маңызы, химия кабинетіндегі және зертханасындағы қауіпсіздік техникасының ережелері, таза заттар және олардың физикалық қасиеттері, біртекті және әртекті қоспалар, заттарды тазарту және бөлу тәсілдері, жәй және күрделі заттар, элемент, химиялық қосылыстар; № 1 практикалық жұмыс "Техника қауіпсіздігі ережелері және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"; № 1 зертханалық тәжірибе "Заттарды және олардың қосылыстарын салыстыру"; № 2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту"; "Заттар күйінің өзгеруі". Физикалық және химиялық құбылыстар, химиялық реакция, заттың агрегаттық күйлері, қатты, сұйық, бөлшектердің кинетикалық теориясына сәйкес газ тәріздес заттардың құрылымы, заттардың салқындау, қыздыру және булану үдерістері; № 3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерттеу"; № 4 зертханалық тәжірибе "Аспирин немесе салолдың салқындау үдерісін зерттеу"; № 5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу"; № 1 бақылау жұмысы; "Атомдар. Молекулалар. Заттар". Атомдар мен молекулалар, атомдар мен молекулалардың айырмашылығы, химиялық элементтер, химиялық элементтердің

символдары, элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу, жай және күрделі заттар, атомның құрамы мен құрылысы, ядро, протон, нейтрон, электрон, изотоптар, элементті аталуы және фундаменталды бөлшектерінің саны бойынша сипаттау;

2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары: ауа, жану реакциясы. Ауа және оның құрамы, атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызы, жану үдерісі, заттың жану шарттары, тез тұтанатын, жанатын және жанбайтын заттар, отын, оттек, тұтану көзі, тұтану температурасы, металдар мен бейметалдардың жануы, жану реакциясының өнімдері; № 6 зертханалық тәжірибе "Балауыз шамның жануы"; № 2 практикалық жұмыс/көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттегінде жануын салыстыру"; № 2 бақылау жұмысы;

3) химиядағы энергетика: табиғи қышқылдар мен сілтілер; "қышқылдық" және "сабынды" қасиеттері, индикаторлар, әмбебап индикатор, рН шкала метилоранж, лакмус, фенолфталеин, индикаторлардың түрлі орталардағы түстерінің өзгеруі, қышқылдар мен сілтілер, антацидті заттар, бейтараптану реакциясы, сұйылтылған қышқылдар, қышқылдардың қолданылу аймақтар, қышқылдармен жұмыс жүргізу ережелері, сұйылтылған қышқылдардың түрлі металдармен әрекеттесуі, сутекке сапалық реакция, карбонаттар, сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі, көмірқышқыл газына сапалық реакция; № 7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, негіздік ортасын анықтау"; № 8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"; № 9 зертханалық тәжірибе "Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен реакциясы"; № 10 зертханалық жұмыс "Сутекке сапалық реакция"; № 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция";

4) химия және қоршаған орта: химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы, И. Дүберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің элементтерді жіктеуі, периодтық заң, периодтық кестенің құрылымы, периодтық кестенің құрылу принципі, атом нөмірі ядро заряды, атомдағы элементтер бөлшектері. "Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формулалар". Изотоптар қоспасы, табиғи изотоптар, салыстырмалы атомдық масса, салыстырмалы молекулалық/формулалық масса,

химиялық формула, химиялық элементтердің валенттілігі, бинарлы қосылыстардың формулаларын құрастыру, қосылыстардағы атомдардың қатынастары; сандық есептер: салыстырмалы молекулалық массаны есептеу; № 3 бақылау жұмысы;

5) химия және өмір: адам ағзасындағы химиялық элементтер. Қоректік заттар, адам ағзасындағы химиялық элементтер (O, C, H, N, Ca, P, K), химиялық элементтердің тірі және өлі табиғаттағы таралуы, адам ағзасындағы микро- макроэлементтердің биологиялық рөлі, тыныс алу үдерісі, тамақтану теңгерімі; № 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"; № 11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу үдерісін зерттеу". "Геологиялық химиялық қосылыстар". Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар, табиғи ресурстар, кен орны, кен, кеннің құрамы, минералдар, табиғи ресурстарды өндіру, металдарды алу, Қазақстанның пайдалы қазбалары, минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері; № 4 бақылау жұмысы.

24. 8-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) заттардың бөлшектері: атомдардағы электрондардың қозғалысы, атомдардағы электрондардың орналасуы, энергетикалық деңгейлер, s және p орбитальдарының пішіндері, электрондық конфигурация, электронды-графикалық формула, ион, иондардың түзілуі, "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формулаларын құрастыру; № 1 зертханалық тәжірибе "Атомдардың модельдерін жасау";

2) химиялық реакциялардың заңдылықтары: заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері. Заттардың массасының сақталу заңы, химиялық реакциялардың типтері: қосылу, айырылу, орынбасу, алмасу; табиғаттағы химиялық реакциялар, тірі организмдер мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар; № 1 көрсетілім "Заттардың массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе"; № 2 зертханалық тәжірибе "Эрекеттесуші заттардың массасының қатынасы"; сандық есептер: химиялық формула бойынша химиялық қосылыстардағы элементтің массалық үлесін есептеу, элементтердің массалық үлестері бойынша заттың қарапайым формуласын анықтау; №1 бақылау жұмысы. "Металдардың химиялық белсенділігі". Металдардың тотығуы, металдардың жемірілуі, металдардың сумен әрекеттесуі, металдардың

қышқыл ерітінділерімен, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуі, металдардың белсенділік қатары, металдардың белсенділігін салыстыру; № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі"; № 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітіндісімен әрекеттесуі"; № 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру"; № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру";

3) химиядағы энергетика: заттың мөлшері, моль, Авогадро саны, заттың молярлық массасы; сандық есептер есептер: жәй және күрделі заттардың салыстырмалы молярлық массасын есептеу, химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың белгілі мөлшеріндегі атомдардың (молекулалардың) сандарын есептеу. "Стехиометриялық есептеулер". Химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша есептер шығару, молярлық көлем, газдардың салыстырмалы тығыздығы, көлемдік қатынастар заңы, қалыпты және стандартты жағдайлар;

сандық есептер: химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың берілген массасы немесе заттың мөлшері бойынша атомдар мен молекулалардың сандарын есептеу, химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін (газдың) және зат мөлшерін есептеу, қалыпты жағдайлардағы газдың көлемін, газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу, оттек және ауа бойынша газдардың салыстырмалы тығыздықтарын есептеу, заттың мөлшері, молярлық масса, газдың молярлық көлемі, Авогадро заңы ұғымдарын пайдаланып формулалар бойынша есептеулер жасау, химиялық реакциялар кезіндегі газдардың көлемдік қатынастары түсініктерін қолданып есептеулер жасау; №2 бақылау жұмысы. Отынның жануы және энергияның бөлінуі, көміртекті отынның жануы кезінде көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілуі мүмкіндігі, жылыжайлық эффектісінің себептері және шешу жолдары, экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар, әртүрлі отындардың потенциалы, қоршаған ортаға әсері, кинетикалық бөлшектер теориясы тұрғысынан энергия өзгерісі, реакцияның жылу эффектісі, термохимиялық теңдеулер; № 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"; сандық есептер: реакциялардың термохимиялық теңдеулері бойынша реакцияның жылу эффектісін есептеу;

4) химия және қоршаған орта: сутек, оттект және озон. Сутек – химиялық элемент және жәй зат, сутектің изотоптары (протий, дейтерий және тритий), сутектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, оттект – химиялық элемент және жәй зат, оттектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, сутектің және оттектің бинарлы қосылыстары, табиғатта таралуы, оттектің аллотропиялық түрөзгерісі, озон, сутек пен оттекті алу, Жер бетіндегі озон қабатының маңызы; № 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ажырауы"; № 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу"; № 3 практикалық жұмыс "Сутектің перексидінен оттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу"; сандық есептер: реакцияға қатысатын немесе реакция нәтижесінде түзілген өнімнің белгілі массасы, заттың мөлшері немесе көлемі бойынша заттың массасын, заттың мөлшерін, (газдың) көлемін есептеу. Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы, периодтың, топтың, атом нөмірінің физикалық мәні, химиялық элементтердің атомдарының кейбір қасиеттері мен сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі, периодтық жүйедегі орыны бойынша элементтің сипатталуы, химиялық элементтердің табиғи тектестері, сілтілік металдардың, галогендердің, инертті газдардың тектестері, металдар мен бейметалдар, периодтық кестеде орналасуына байланысты химиялық элементтің қасиеттері; №3 бақылау жұмысы. "Химиялық байланыс түрлері". Химиялық элементтердің электртерістілігі, атомдар арасындағы химиялық байланыстар табиғатының бірлігі, ковалентті полярлық және полярлық емес байланыс, иондық байланыс, заттың аморфты және кристалдық күйлері, кристалл торларының типтері, заттардың қасиеттерінің оның құрылысына тәуелділігі;

5) химия және өмір: ерітінділер және ерігіштік, заттардың суда еруі, заттардың судағы ерігіштігі бойынша жіктелуі, ерітінділер, еріген заттың массалық үлесі, молярлық концентрация, қатты заттардың, сұйықтардың және газдардың суда ерігіштігі, кристаллогидраттар, ерітінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі рөлі, заттарды ерігіштігіне температураның әсері; № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"; № 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"; №5 практикалық жұмыс "Берілген пайыздық және молярлық концентрациялы ерітінділерді дайындау"; сандық есептер: заттардың судағы ерігіштігін есептеу, тығыздығы мен көлемі бойынша ерітіндінің массасын анықтау, еріген заттың және еріткіштің массасын,

еріген заттың массалық үлесін есептеу, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; № 4 бақылау жұмысы.

25. 9-сынып оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) заттардың бөлшектері: бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары, оксидтер: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, қышқылдар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, негіздер: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, тұздар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс; № 1 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің химиялық қасиеттерін зерттеу"; № 2 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың химиялық қасиеттерін зерттеу"; № 3 зертханалық тәжірибе "Негіздердің химиялық қасиеттерін зерттеу"; № 4 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"; сандық есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу. Көміртек және оның қосылыстары. Көміртектің жалпы сипаттамасы; табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуы, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолдану аймағы, көміртектің қасиеттері, көміртектің оксидтері және олардың қасиеттері, тірі ағзаларға иіс газының физиологиялық әсері, көміртектің табиғаттағы айналымы; № 1 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері"; № 2 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттері зерттеу"; сандық есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу; №1 бақылау жұмысы. Судың құрамы, қасиеттері және қолданылуы, табиғаттағы су, су

– табиғи әмбебап еріткіш, сулы ерітінділер және жүзгіндер, судың бірегей қасиеттері және оның өмір үшін маңызы, судың табиғаттағы айналымы, судың ластану себептері, судың кермектігі және оны жою тәсілдері, судың және сулы ерітінділердің табиғаттағы, өндірістің түрлі салаларындағы және ауыл шаруашылығындағы маңызы, суды тазарту әдістері, ауыз суын тазарту, Қазақстан Республикасындағы ауыз су мәселесі, су бассейнін ластанудан қорғау, Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелері, сусыз мыс (II) сульфатының көмегімен суды анықтау әдісі; № 5 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"; сандық есептер: еріген заттың массалық үлесін, еріткіштің, еріген заттың массасын есептеу;

2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары: электролиттік диссоциация. Электролиттер және бейэлектролиттер, С. Аррениустың электролиттік диссоциациялану теориясының негізгі қағидалары, электролиттік диссоциациялану механизмі, ерітінділердің немесе заттың балқымаларының электр өткізгіштігінің химиялық байланыс түріне тәуелділігі, күшті және әлсіз электролиттер, диссоциациялану дәрежесі, қышқыл, сілті және тұздардың судағы ерітінділерінде электролиттік диссоциациялануы, көпнегізді қышқылдардың, қышқылдық және негіздік тұздардың диссоциациялануы, ион алмасу реакциялары және олардың жүру жағдайлары, электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз және тұз ерітінділерінің химиялық қасиеттері, тұздар гидролизі; № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полярлық байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"; № 6 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН анықтау"; № 3 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"; № 7 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"; сандық есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың мөлшерін, массасын, реакция өнімінің көлемін есептеу, диссоциациялану дәрежесін есептеу. Катиондарға сапалық реакциялар, жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау, аниондардың сапалық реакциялары, бейорганикалық қосылыстардың құрамын сапалық талдау; № 8 зертханалық тәжірибе жалын түсінің боялуы бойынша " Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} катиондарын анықтау"; № 9 зертханалық тәжірибе " Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарына сапалық реакциялар"; № 10 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl^- , Br^- , I^- , PO_4^{3-} , SO_4^{2-} , CO_3^{2-} , NO_3^- , SiO_3^{2-} аниондарын анықтау"; № 4 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстарды сапалық талдау"; сандық есептер: егер әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілсе химиялық

теңдеулер бойынша есептеу; №2 бақылау жұмысы;

3) химиядағы энергетика: химиялық реакциялардың жылдамдығы, химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар, бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан реакция жылдамдығы, катализаторлар, ингибиторлар, катализаторлар мен ингибиторлардың реакция жылдамдығына әсері; № 2 көрсетілім "Түрлі химиялық реакциялардың жылдамдығы"; № 11 зертханалық тәжірибе "Концентрацияның температурасы мен бөлшектер көлемінің реакция жылдамдығына әсері"; № 5 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері". "Қайтымды реакциялар". Химиялық тепе-теңдік, тепе-теңдік динамикалық үдеріс ретінде, химиялық тепе-теңдіктің ығысуы, Ле-Шателье-Браун принципі, химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлардың өзгерісінің әсері, бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан химиялық тепе-теңдік; № 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар"; № 12 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы". "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Химиялық элементтердің тотығу дәрежелері, қосылыстардың формулалары бойынша химиялық элементтердің тотығу дәрежелерін анықтау, тотықтырғыш және тотықсыздандырғыш туралы түсінік, тотығу-тотықсыздану реакциялары, электрондық баланс әдісі;

4) химия және қоршаған орта: металдардың жалпы сипаттамасы, металдық байланыс пен металдық кристалдық тор, темір мен мыстың физикалық және химиялық қасиеттері, металдардың тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін көрсетуі, темір қорытпалары және олардың қолданылуы, металлургия туралы түсінік, шойын мен болат өндірісі, Қазақстанда металлургияның дамуы, металдар мен олардың қорытпаларын алу, Қазақстандағы металдар және оның қосылыстарының маңызды кен орындары, металдарды өндіру үдерістері, қоршаған ортаға әсері, металдарды алу; № 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық торы модельдері"; № 5 көрсетілім "Металдар және қорытпалар"; сандық есептер: егер құрамында қоспаның белгілі бір массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда реакция теңдеуі бойынша заттың массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу; №3 бақылау жұмысы. 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топтар элементтері және олардың қосылыстары. (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары, атомдары

құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттері, сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 2 (II)-топ элементтері және олардың қосылыстары, 1 (I)-ші және (II)-топ металдарының жалпы қасиеттері, кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 3 (III)-топ элементтері, алюминий және оның қосылыстары, алюминийдің қосылыстары мен қорытпаларының қолдану аймағы, алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің екі дайлы қасиеттері; № 6 көрсетілім "Натрийдің, кальцидің сумен әрекеттесуі"; № 13 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"; № 7 көрсетілім "Алюминий мен оның қорытпалары"; № 14 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"; № 5 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару; сандық есептер: егер құрамында қоспаның белгілі массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болғанда, заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын реакция теңдеуі бойынша есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу;

5) химия және өмір: 17 (VII), 16 (VI), 15 (V), 14 (IV) - топтарының элементтері және олардың қосылыстары. (VII) топ элементтері, галогендер, байланыс түрі және кристалдық тор типі, топтағы галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, хлор, хлордың химиялық қасиеттері: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі, хлорсутек қышқылының құрамы қасиеттері мен қолданылуы; №15 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқыл ерітіндісінің қасиетін зерттеу"; №4 бақылау жұмысы.

26. 10-сынып оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) заттардың бөлшектері: 16 (VI)-топ элементтері, күкірт, күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттері, күкірттің негізгі қосылыстары және олардың физикалық және химиялық қасиеттері, қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсері, күкірт қышқылы, күкірт қышқылы және оның тұздарының жалпы және ерекше қасиеттері, қасиеттері мен қолданылуы, 15 (V)-топ элементтері: азот, азоттың қасиеттері және табиғаттағы азот айналымы, аммиак,

аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы, аммиак өндірісі, (Габер синтезі): азот қышқылы, азот қышқылының қасиеттері, азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері, фосфор және оның қосылыстары, фосфорды аллотропиялық түрлендіру, фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары, фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттері, минералды тыңайтқыштар, олардың Қазақстанда өндірілуі және оларды тиімді қолдану, азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсері; № 1 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"; № 1 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"; № 1 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделін дайындау"; № 2 зертханалық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделін дайындау"; № 2 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу"; № 3 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"; № 2 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"; 14 (IV) - топ элементтері, кремний және оның қосылыстары, кремнийдің қолданылу аймағы және оның жартылай өткізгіш ретінде маңызы, сұйық кристалдар, кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор типі, кремний мен оның қосылыстарының химиялық қасиеттері, Қазақстандағы силикат өнеркәсібі:

№ 3 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торларының модельдері"; сандық есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша есептеу, бірі зат бастапқы заттардан артық берілген есептер, егер реакция өнімінің практикалық шығымының массалық үлесі белгілі болса, химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, құрамындағы қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы бойынша реакция өнімінің массасын есептеу; №1 бақылау жұмысы;

2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары: адам ағзасының химиялық құрамы, макроэлементтер және микроэлементтер, олардың маңызы, адам ағзасының құрамына кіретін элементтер және олардың маңызы: (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe), Қазақстан тұрғындарының теңгерімді тамақтану рационы, ағзадағы кейбір элементтерді анықтау, ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы көздері, ауыр металдардың ағзаларға әсері: № 4 зертханалық тәжірибе "Сүйек

құрамындағы кальцийді анықтау"; № 5 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау";

3) химиядағы энергетика: органикалық химияға кіріспе. Органикалық химия – көміртек қосылыстарының химиясы, А.М. Бутлеровтың органикалық қосылыстардың құрылыс теориясының негізгі қағидалары, органикалық заттардың ерекшеліктері, органикалық қосылыстардың жіктелуі, функционалдық топ түсінігі, органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары, органикалық қосылыстардың номенклатурасы, органикалық қосылыстардың изомериясы;

№ 4 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері"; № 5 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілдерінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"; № 6 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"; сандық есептер: элементтердің массалық үлесі және салыстырмалы тығыздығы бойынша газтәрізді заттардың молекулалық формулаларын табу; №2 бақылау жұмысы;

4) химия және қоршаған орта: көмірсутектер, отын. Көмірсутектердің жіктелуі, номенклатурасы және изомериясы, қаныққан көмірсутектер, алкан, метан, қанықпаған көмірсутектер, алкендер, этилен, алкиндер, ацетилен, арендер, бензол, көмірсутектер арасындағы генетикалық байланыс, көмірсутектердің табиғи көздері, көмірсутекті отындар, табиғи газдың, мұнайдың, көмірдің Қазақстандағы кен орындары, оларды өндіру және өңдеу, көмірсутектерді өндіру, өңдеу және қолданудағы экологиялық мәселелер, көмірсутектерді экономиканың түрлі салаларында және тұрмыста пайдалану, альтернативті отын түрлері, мұнай, мұнай фракциялары және шикі мұнай өнімдерінің қолдану аймағы; № 7 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"; № 8 көрсетілім "Отын түрлері"; № 9 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"; сандық есептер: реакция өнімінің массасы немесе көлемі және белгілі заттың салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттың формуласын анықтау; №3 бақылау жұмысы;

5) химия және өмір: оттекті және азотты органикалық қосылыстар. Оттекті органикалық қосылыстардың жіктелуі және номенклатурасы, метанол, этанол, спирттердің улылығы және этил спиртінің адам

организміне зиянды әсері, оттекті органикалық қосылыстардың өкілдері, этандиол, пропантриол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза, крахмал, целлюлозаның қолданылуы, карбон қышқылдары, күрделі эфирлер мен майлар, сабын, синтетикалық жуғыш заттар, синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсері, көмірсулар, нәруыздар, аминқышқылдары, биологиялық маңызды органикалық қосылыстар, Қазақстанның тамақ өнеркәсібі; № 6 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"; № 7 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы"; сандық есептер: егер құрамында қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда, реакция теңдеуі бойынша органикалық заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, метан, бутан, этанолдың жану реакция теңдеуі бойынша оттектің, ауаның көлемдерін есептеу; № 4 бақылау жұмысы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

27. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.2. кодында "9" - сынып, "2.1" - бөлімше, "2" - оқыту мақсатының реттік саны.

28. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Заттар бөлшектері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Атомдар, иондар және молекулалар	7.1.1.1 "Химия" ғылымының негізін оқытатынын білу; 7.1.1.2 химиялық зертханада және кабинетінде жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде мольді және Авогадро санын білу; 8.1.1.2 формула бойынша заттың массасын, зат мөлшерін, құрылымдық бөлшектер санын есептей алу		

	ережелерін білу және түсіну; 7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу; 7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу; 7.1.1.5 салқындау үдерісін зерделеу, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру; 7.1.1.6 судың қайнау үдерісін зерделеу, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру			
1.2 Атомның құрамы мен құрылысы	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын білу; 7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және белгілі атом түрі екенін білу; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктей алу; 7.1.2.4 заттарды			

	құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу; 7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын білу; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (р+, n0, e-) мен атом ядросының құрамын білу; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін білу; 7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаның анықтамасын білу; 7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосылыстардың формулаларын дұрыс құра білу; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/			

	формулалық массасын есептеу			
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы		8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіну; 8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіну; 8.1.3.3 s және р-орбиталдарының пішінін білу; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды – графикалық формулаларын жаза білу; 8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіну; 8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формуласын құрастыру		
1.4 Химиялық байланыстардың түрлері		8.1.4.1 электртерістілік ұғымына сүйеніп ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 8.1.4.2 иондық байланыстың түзілуін сипаттау және иондық қосылыстардың	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және	10.1.4.1 атомдар мен молекулалардағы электрондардың қозғалысы мен таралуының формулаларын жаза білу; 10.1.4.2 атомдар мен молекулалардағы химиялық байланыстардың түрлерін білу;

			химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру;	
			9.1.4.3 құйма ұғымын білу және оның артықшылықтарын түсіндіру;	
			9.1.4.4 шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру;	формула атомдар а химиялы байланы түзілуін т
		қасиеттерін болжау;	9.1.4.5 галоген молекулала-рының электрондық формулаларын құрастыру және кристалдық тор түрлері мен байланыс типтерін анықтау;	10.1.4.3 кр диоксиді карбидін, байланы кристалд сипаттау
		8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру		

2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі	7.2.1.1 И. ДУберейнер Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін білу және салыстыру; 7.2.1.2 периодтық кестенің кестенің құрылымын білу және сипаттау: топтар және периодтар	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірінің физикалық мәнін түсіндіру; 8.2.1.2 бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде электрондар санының бірдей болатындығын түсіну; 8.2.1.3 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру;	9.2.1.1 атом құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттерін түсіндіру; 9.2.1.2 сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.1.3 1 (I) және 2 (II) -топ металдарының жалпы қасиеттерін салыстыру және химиялық реакция	10.2.1.1 16 элементтің қасиеттер; 10.2.1.2 күш аллотроп өзгерістер физикалы салыстыр күкірттің қасиеттер реакция т құрастыр 10.2.1.3 кү және (VI)

			теңдеулерін құрастыру;	физикалық, химиялық салыстыру, диоксидің физиологиясын түсіндіру;
		8.2.1.4 периодтық жүйедегі орны бойынша элементті сипаттау;	9.2.1.4 кальций оксиді мен гидроксидінің негізгі қасиеттерін түсіндіру және қолданылуын сипаттау;	10.2.1.4 күйдіретіндісі, тұздарын және химиялық қасиеттерін;
		8.2.1.5 химиялық қасиеттері ұқсас элемент-тердің бір топқа жататындығын дәлелдеу;	9.2.1.5 атом құрылысы негізінде алюминийдің қасиеттерін түсіндіру, оның маңызды қосылыстары мен құймаларынның қолдану аймағын атау;	10.2.1.5 азот қасиеттерін табиғаттағы айналым;
		8.2.1.6 химиялық элементтердің табиғи ұяластарын білу және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру;	9.2.1.6 алюминийдің, оксиді мен гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу;	10.2.1.6 аммоний және қасиеттерін қолданылуы;
		8.2.1.7 химиялық элементтің периодтық кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау	9.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) -топ металдарының жай және күрделі заттармен әрекеттесуіне байланысты тәжірибені жоспарлау және жүргізу;	10.2.1.7 аммоний мен сілтілік металдармен әрекеттесуін алуды білудің тәрізді аммоний ерітіндісінің зерттеу; 10.2.1.8 азот қышқылы реакция теңдеулерін құрастыру;
			9.2.1.8 топта галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын болжау;	10.2.1.9 азот қышқылының қышқылдығын ортақ қасиеттерін зерттеу;
			9.2.1.9 хлордың физикалық қасиеттерін сипаттау және металдармен, сутекпен және галогенидтермен реакция теңдеулерін құру;	10.2.1.10 азот және концентрлік қышқылмен металдармен әрекеттесуін ерекшелігі және элементтің әдісімен табиғаттағы теңдеуін;
			9.2.1.10 хлорсутек қышқылы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу және оның қолдану аясын білу	10.2.1.11 азот қышқылының қышқылдығын ортақ қасиеттерін зерттеу;

				термиялы ерекшелі реакция т құрастыр 10.2.1.12 аллотроп өзгерістер 10.2.1.13 оның қос жалпы хи қасиеттер 10.2.1.14 қолданы және оны өткізгіш р қолданы 10.2.1.15 оның қос негізгі хи қасиеттер және ре теңдеуле
2.2 Химиялық реакциялардың жіктелуі	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу және сутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру; 7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру	8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу; 8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау	9.2.2.1 реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру; 9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакцияларының жүру себептерін түсіндіру; 9.2.2.3 тотығу дәрежесі ұғымының мәнін түсіндіру және оны заттың формуласы бойынша анықтау; 9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты екенін және бір мезгілде жүретіндігін түсінуге; 9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану	

			реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну; 9.2.2.6 тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану-электронды қосып алу деп түсіну; 9.2.2.7 электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін қою	
2.3 Зат массасының сақталу заңы		8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару; 8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын білу; 8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу; 8.2.3.6 Авогадро заңын білу және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар	9.2.3.1 әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу; 9.2.3.2 қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу	10.2.3.1 теңдеу бойынша мүмкіндігі салыстырмалы реакция өлшемін шығымын табу; 10.2.3.2 газ заттардың формуласы салыстырмалы тығыздығы элементтің массалық саны арқылы анықтау

		көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану; 8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану		
2.4 Металдардың электро химиялық кернеу қатары		8.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 8.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды зерттеу; 8.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын зерттеу; 8.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру; 8.2.4.6 металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу;		

3) "Химиядағы энергетика" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар	7.3.1.1 ауа құрамын білу; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну; 7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін білу; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттеkte ауаға қарағанда жақсырақ жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін білу	8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксидтер екенін және құрамында көміртегі бар отын оттеkte жанғанда, көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 парниктік эффектiнiң себептерін түсіндіру және шешу жолдарын ұсыну; 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін білу; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіну; 8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру		
3.2 Химиялық реакциялар-дың жылдам-дығы			9.3.2.1 реакция жылдамдығы ұғымын түсіндіру; 9.3.2.2 реакция жылдамдығына әсер	

			ететін факторларды анықтау және оны бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру; 9.3.2.3 катализатордың реагенттен айырмашылығын және олардың реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру	
3.3 Химиялық тепе-теңдік			9.3.3.1 тепе-теңдікті динамикалық үдеріс ретінде сипаттау; 9.3.3.2 Ле-Шателье-Браун принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.3 химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлар өзгерісінің әсерін түсіну және ажырату; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңдікті бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру	10.3.3.1 ағартқыш өндірісінің сипаттау
3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы	7.3.4.1 кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттер белгілері болуы мүмкін екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус,	8.3.4.1 заттарды олардың судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 8.3.4.2 заттар ерітінділерінің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру; 8.3.4.3 заттың ерігіштігіне	9.3.4.1 оксидтердің жіктелуін және қасиеттерін білу, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.2 қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіну,	

4) "Химия және қоршаған орта" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Заттардың жіктелуі	7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде түсіну; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу; 7.4.1.3 элемент (жай зат) қоспа және қосылыс түсініктерін ажырата алу; 7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдана алу; 7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін білу; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау және өткізу		9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын білу және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру; 9.4.1.3 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру; 9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу; 9.4.1.5 ерітінділердің қышқылдылығы мен сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құрастыру; 9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру және оларды ажырату;	

			диссоциациялану дәрежесін анықтай білу; 9.4.1.8 Li^+, Na^+, K^+, Ca^{2+}, Sr^{2+}, Ba^{2+}, Cu^{2+} металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялу реакциясын жүргізу және сипаттау; 9.4.1.9 Fe^{2+}, Fe^{3+}, Cu^{2+} катиондарына сапалық реакция жүргізу; 9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап, нәтижесін сипаттау; 9.4.1.11 белгісіз заттардағы катион мен аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын құру және оны практикада жүзеге асыру	
4.2 Жер химиясы	7.4.2.1 жер қыртысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну; 7.4.2.2 кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосылыстардың кендерге жататынын түсіну; 7.4.2.3 металды алу үшін кенді өңдеу үдерісін сипаттау; 7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай	8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолдануын зерттеу; 8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін білу; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу; 8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру;	9.4.2.1 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру; 9.4.2.2 табиғаттағы су айналымын түсіндіру; 9.4.2.3 судың ластану қауіптілігін және салдарын анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру; 9.4.2.4 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру;	10.4.2.1 қандай да бір жаңбырлы болу себебі экологияға әсерін түсіреді; 10.4.2.2 фтордың қосылыстары Қазақстанда қандай орындарда кездеседі; 10.4.2.3 мұнайдың табиғатта таралуына жағдай жасау, тыңайтқыштың жеткілікті болуы, жіктелуін және құрамын анықтау, қоректік және энергетикалық маңызын білу; 10.4.2.4 азоттың табиғатта таралуына жағдай жасау, тыңайтқыштың жеткілікті болуы, жіктелуін және құрамын анықтау, қоректік және энергетикалық маңызын білу;

	екендігін және олардың кен орындарын білу; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін зерделеу	8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру; 8.4.2.6 табиғаттағы және тірі ағзалар қызметі мен адамның тіршілігіндегі жүретін химиялық реакцияларды сипаттау	9.4.2.5 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін білу; 9.4.2.6 Қазақстандағы металдардың кен орындарын атау және оларды өндіру процестерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 9.4.2.7 кеннен металды алу үдерісін сипаттау	тыңайтқыш қоршаған ортаға әсерін оқып білу
4.3 Көміртек және оның қосылыстары			9.4.3.1 көміртек неліктен көптеген қосылыстарында төрт байланыс түзетінін түсіндіру; 9.4.3.2 табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуын сипаттау; 9.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 9.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу аймағын зерттеу; 9.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру;	10.4.3.1 ортамен қосылыс көптүрлілігіне себептерін зерттеу; 10.4.3.2 көміртек және оның қосылыстарының туындыларын альдегид, қышқыл, аминқышқылдардың жіктелуін; 10.4.3.3 функционал топ түсінігі, класс қосылыстарының химиялық анықтайтын түсіндіру; 10.4.3.4 гомология және гомология айырмашылығы; 10.4.3.5 ортамен қосылыс кластарының алкендер, алкендер, альдегид, қышқыл, аминқышқылдардың IUPAC нomenклатурасын қолдану; 10.4.3.6 көміртек және оның қосылыстарының физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу;

				құрылым изомерле формула құрастыр изомерия білу; 10.4.3.7 ал химиялы сипаттау реакция т дәлелдеу 10.4.3.8 ер үшін алка хлорлауд бұл еріткі қауіптілік түсіндіру; 10.4.3.9 қ ұғымын с 10.4.3.10 з мысалын химиялы (жану, гид гидратац сапалық оқып үйр реакция т дәлелдеу 10.4.3.11 п мысалын полимер реакцияс механизм полимер құрылым ерекшелі 10.4.3.12 п ыдырау м ұзақтық түсіну жә қоршаған пластик материал көбеюінің
			9.4.3.7 көмір-қышқыл газын алу, оны анықтау және қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.8 көміртегінің табиғаттағы айналымын құру және түсіндіру	

				10.4.3.13 з мысалын химиялы (жану, гид гидратац сапалық оқып үйр реакция т дәлелдеу 10.4.3.14 б алынуы, т қолданы. 10.4.3.15 н көміртек қосылыс ретінде п мүмкін е және аль түрлерін олардың артықшы кемшілік 10.4.3.16 н көмірдің, табиғи га орындар оларды ө қоршаған түсіндіру; 10.4.3.17 н фракциял шикі мұн өнімдерін аймақтар 10.4.3.18 с органика жіктелуін 10.4.3.19 с жіктелуін этанолдь қолданы. этанолдь және қас түсіндіру;

				10.4.3.20 н этанолды ағзасына физиолог түсіндіру; 10.4.3.21 э мен глиц физикалы мен қолд 10.4.3.22 н қышқыл құрамын қышқыл химиялы мен қолд сипаттау; 10.4.3.23 н мен майл ерекшелі майлард түсіндіру; 10.4.3.24 с алынуы м қолданы 10.4.3.25 с жуғыш за қоршаған түсіндіру; 10.4.3.26 н жіктелуін маңызы н түсіндіру; 10.4.3.27 н аминқыш арасынд байланы түсіндіру; 10.4.3.28 н денатура реакцияс 10.4.3.29 н биология

				мен қызм

5) "Химия және өмір " бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Биохимия	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды білу және анықтай алу; 7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca, P, K) білу; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін түсіндіру			10.5.1.1 адам ағзасының құрамын элементтер олардың түсіндіру K, S, Cl, M 10.5.1.2 Құрамында тұрғында тамақтан зерттеу ж тамақтан құрастыр 10.5.1.3 көмірдің темірдің ағзасында түсіндіру; 10.5.1.4 тағам өнімдерін құрамын анықтау; 10.5.1.5 құрамында ортаның металдар көздерін олардың әсерін түсіндіру;

29. Бағдарлама тірек – қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

30. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Тірек – қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына

қосымша

Тірек – қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар	Химия пәні. №1 практикалық жұмыс "Қауіпсіздік техникасының ережелерімен және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"	7.1.1.1 химия ғылымының маңызын оқытатынын білу; 7.1.1.2 химиялық лаборатория кабинетте жұмыс жүргізу қауіпсіздік техникасының ережелерін және түсіну
	Элемент, қоспа және қосылыс. № 1 зертханалық тәжірибе "Заттар қоспалары мен олардың қосылыстарын салыстыру"	7.4.1.1 элементті (жай зат) атомдардың жиынтығы ретінде білу; 7.4.1.2 таза заттар атомдар молекулалардың бір түрінде білу; 7.4.1.3 элемент(жай зат), қосылыс түсініктерін ажырату

		7.4.1.4 қосылыстардың жән элементтердің физикалық туралы алған білімдерін қо құрамындағы таныс емес ажыратуға қолдана алу
	Қоспаларды бөлу әдістері. № 2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту"	7.4.1.5 қоспалардың түрлер бөлу әдістерін білу; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негіз тәжірибені жоспарлау және
Заттардың агрегаттық күйінің өзгеруі	Физикалық және химиялық құбылыстар. № 3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілері"	7.1.1.3 физикалық және хим құбылыстарды ажырату
	Заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 заттардың әртүрлі а күйлерін білу және бөлшек кинетикалық теориясы тұр сұйық, газ тәріздес заттард құрылымын түсіндіру
	Салқындау үдерісі № 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау үдерісін зерттеу"	7.1.1.5 салқындау үдерісін з салқындау қисығын салу ж талдау, бөлшектердің кинет теориясына сай, өз бақыла түсіндіру
	Қыздыру үдерісі № 5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу"	7.1.1.6 судың қайнау үдеріс қыздыру қисығын салу жән бөлшектердің кинетикалық пайдалана отырып, өз бақы түсіндіру
2-тоқсан		
Атомдар Молекулалар Заттар	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 атомдар мен молеку айырмашылығын білу
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.2 элементтерді метал бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.3 заттарды құрамына және күрделіге жіктеу
	Химиялық элементтердің таңбалары	7.1.2.4 әрбір элементтің хим таңбамен белгіленетіндігін атом түрі екенін білу;

	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.5 протон, электрон, нейтрон және олардың атомдағы орналасуы мен массасын зарядын білу; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің құрылысы (р+, n0, e-) мен атомның құрамын білу; 7.1.2.7 изотоп түсінігін білу
3- тоқсан		
Ауа. Жану реакциясы	Ауа. Ауаның құрамы №6 зертханалық тәжірибе "Балауыз шамның жануы"	7.3.1.1 ауа құрамын білу; 7.3.1.2 заттардың жану кезіндегі құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаның құрамын қорғаудың маңызын түсіну
	Жану үдерісі	7.3.1.4 затты жағуға қажетті шарттар және жану реакциясының теңдеуін жазу 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысал келтіру 7.3.1.6 заттардың таза оттегімен жанатындығын түсіну
	Негіздік және қышқылдық оксидтердің түзілуі № 2 практикалық жұмыс/ көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттекте жануын салыстыру"	7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілуін білу
Химиялық реакциялар	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар. №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, сілтілік ортасын анықтау"; №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"	7.3.4.1 "қышқылдық" және "сілтілік" қасиеттер кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің белгілері болуы мен екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар: метилоранж, лакмус, фенолфталеин және олардың әртүрлі ортада өзгеруін білу; 7.3.4.3 рН шкаласы негізінде индикаторды қолданып, сілтілік және қышқылдарды анықтай алу

		7.3.4.4 "антацидтік заттардың мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіну
	Сұйылтылған қышқылдардың металдармен әрекеттесуі. №9 зертханалық тәжірибе "Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен әрекеттесуі"; №10 зертханалық тәжірибе "Сутекке сапалық реакция"	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және оларды жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу және сутек газының реакциясын жүзеге асыру
	Сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі. № 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция"	7.2.2.4 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және газының сапалық реакциясын асыру
Химиялық элементтердің периодтық кестесі	Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы	7.2.1.1 И. Дүбейнер, Дж. Менделеевтің еңбектерінің элементтердің жіктелуін білдіретін салыстыру
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 периодтық кестенің білу және сипаттау: топтар
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары	7.2.1.3 химиялық элементтердің ұяластарын білу
4 - тоқсан		
Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формула	Салыстырмалы атомдық масса	7.1.2.8 Жердегі элементтердің планеталардың қалыптасуында болған изотоптар қоспасының кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар элементтердің атомдық массалық бөлшек сан болатындығын білу; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаның анықтамасын білу
	Валенттілік. Химиялық формулалар.	7.1.2.11 элементтердің атауы, валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық сандарын қолдана отырып, биэлементтердің қосылыстардың формулаларын құра білу;

	Қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық массасын есептеу	7.1.2.12 химиялық қосылыс формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/ формулалық массасын есептеу
Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Тағам құрамындағы қоректік заттар. № 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп таныу 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің құрамында қант, крахмал, (көмірсулар), майларды білужәне анықтау
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер. Тыныс алу үдерісі. №11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу үдерісін зерттеу"	7.5.1.3 адам ағзасына кіретін газдар (O, C, H, N, Ca, P, K) білу; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін таныу

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Геологиялық химиялық қосылыстар	Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар. Кен құрамы	7.4.2.1 Жер қыртысында көп кездесетін химиялық қосылыстар бар екенін білу; 7.4.2.2 кейбір минералдар мұнай, газ, табиғи қосылыстардың кенін табуға жататынын білу; 7.4.2.3 металды алу үшін кендерді зерттеу үдерісін сипаттау
	Қазақстанның пайдалы қазбалары Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	7.4.2.4 Қазақстан қандай мұнай, газ, табиғи ресурстармен бай екенін білу, олардың кен орындарын білу; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды қоршаған ортаға әсерін зерттеу
Атомдағы электрондардың қозғалысы	Атомда электрондардың таралуы	8.1.3.1 атомда электрондардың таралуы арақашықтығы артқан сайын энергетикалық деңгейлеріне өзгешеленетін таралатынын түсіну
	Энергетикалық деңгейлер. № 1	8.1.3.2 әрбір электрон қабаттарының энергетикалық деңгейлеріне өзгешеленетін таралатынын түсіну

	зертханалық тәжірибе "Атомдар модельдерін жасау"	саны нақты максимал мән аспайтынын түсіну; 8.1.3.3 s және p орбиталдар білу;
	Атомдағы электрондардың қозғалысы	8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық электрондық конфигурация; электронды графикалық формаға жаза білу
	Иондардың түзілуі	8.1.3.5 атомдар электрондар немесе жоғалта алатынын нәтижесінде иондар түзіле
	Қосылыстар формуласын құрастыру	8.1.3.6 "нольдік қосынды" ә қосылыстардың формулас
Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.1 заттар құрамындағы массалық үлесін табу, элемент массалық үлесі бойынша з формуласын шығару
	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Зат массасының сақталу заңы. № 1 көрсетілім "Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе"; № 2 зертханалық тәжірибе "Эрекеттесуші заттардың қатынасы"	8.2.3.2 әрекеттесетін заттар эксперименттік жолмен аны 8.2.3.3 реакцияға қатысатын түзілетін заттардың формула отырып, химиялық реакция теңдеулерін құру;
	Химиялық реакция типтері	8.2.3.4 заттар массасының білу
	Табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар	8.2.2.1 бастапқы және түзіл саны мен құрамы бойынша реакцияларды жіктеу 8.2.2.2 табиғаттағы және тір адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау
Металдар белсенділігін салыстыру	Металдардың оттегімен және сумен әрекеттесуі. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың салқын және ыстық сумен әрекеттесуі"	8.2.4.1 кейбір металдар басқа қараған-да тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 белсенді металдардың сумен, ыстық су немесе бу әрекеттесуін сипаттау;

		8.2.4.3 металдар коррозиясы әсер ететін жағдайларды зерттеу
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен әрекеттесуі. № 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуі"	8.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен металдардың реакциялары 8.2.4.5 металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуінің реакция теңдеуін құрастыру
	Металдардың тұз ерітінділерімен реакциялары. № 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды алыстыру"	8.2.4.6 металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары. № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру"	8.2.4.7 эксперимент нәтижесін металдардың белсенділік қатарымен және оны анықтама мәліметтерімен сәйкестендіру; 8.2.4.8 металдардың белсенділігін қолданып металдардың табиғатын орынбасу реакцияларының мүмкіндігін болжау
2- тоқсан		
Зат мөлшері	Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны.	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшеу бірлігінде – мольді білу және Авогадро санын білу;
	Заттардың молярлық массасы	8.1.1.2 қосылыстың молярлық массасын есептей алу
	Масса, молярлық масса және зат мөлшері арасындағы байланыс	8.1.1.3 масса, зат мөлшері және молярлық масса арасындағы байланысты құрылымдық бөлшектер саны арқылы есептеу
Стехиометриялық есептеулер	Химиялық реакция теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша заттың массасын, моль санын есептеу
	Авогадро заңы. Молярлық көлем	8.2.3.6 Авогадро заңын білу және стандартты жағдайларда заттың көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану
	Газдардың салыстырмалы тығыздығы. Көлемдік қатынас заңы	8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздығы бойынша есептеу;

		8.2.3.8 газдардың қатысуымен реакциялар бойынша есептеу газдардың көлемдік қатынасын қолдану
3-тоқсан		
Химиялық реакциядағы энергиямен танысу	Отынның жануы және энергияның бөлінуі	8.3.1.1 заттың жану реакциясының көбінесе оксид екенін және көміртегі бар отын оттеkte және көмірқышқыл газы, иіс газ және көміртек түзілетінін түсіну;
	Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар. № 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"	8.3.1.2 парниктік эффекттің түсіндіру және шешу жолдары
	Термохимиялық реакциялар	8.3.1.3 экзотермиялық реакция бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін түсіндіру 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсер ету сәйкестігін түсіндіру
Сутек. Оттек және озон	Сутек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы. № 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.1 сутекті алу және оның қолданылуын зерделеу
	Оттек, алынуы, қасиеттері, қолданылуы. № 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ыдырауы"; № 3 практикалық жұмыс "Оттекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.2 ауа құрамындағы оттектің мөлшерін білу; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қолданылуын зерттеу
	Оттек және озон	8.4.2.4 оттектің аллотропиялық өзгерістерінің құрамы мен салыстыру; 8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қорының маңызын түсіндіру
Химиялық элементтердің периодтық жүйесі	Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірі физикалық мәнін түсіндіру
	Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір сипаттамаларының	8.2.1.2 бір топтағы элементтер электрондық деңгейінде өзгерістерін түсіндіру

	периодты түрде өзгеруі	санының бірдей болатындығы; 8.2.1.3 топтар мен периодтағы элементтердің қасиеттерінің заңдылықпен өзгеруін түсіндіру
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	8.2.1.4 периодтық жүйедегі элементтердің химиялық элементті сипаттамасы
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	8.2.1.5 химиялық қасиеттер элементтердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің ұяластарын білу және сілті, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру
	Металдар және бейметалдар	9.2.1.7 химиялық элементтердің кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау
4-тоқсан		
Химиялық байланыс түрлері	Электртерістілік. Ковалентті байланыс	8.1.4.1 электртерістілік ұғымын атомдар арасындағы ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру
	Иондық байланыс	8.1.4.2 иондық байланыстың механизмін сипаттау және қосылыстардың қасиеттерін болжау
	Кристалдық тор түрлері, байланыс типтері және заттардың қасиеттері арасындағы өзара байланыс	8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру
Ерітінділер және ерігіштік	Заттардың суда еруі. № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"	8.3.4.1 заттарды судағы ерігіштігін жіктеу; 8.3.4.2 ерітінділердің табиғаттағы күнделікті өмірдегі маңызы
	Заттардың ерігіштігі. № 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"	8.3.4.3 заттың ерігіштігіне температура әсерін түсіндіру; 8.3.4.4 буландыру техникасын пайдаланып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу, алынған нәтижелерді тәжірибелік анықтамалық мәндермен салыстыру

	Еріген заттың массалық үлесі	8.3.4.5 еріген заттың массалық үлесін ерітіндінің белгілі массасына еріген заттың массасын есептеу
	Ерітіндідегі заттардың молярлық концентрациясы. № 5 практикалық жұмыс "Пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау"	8.3.4.6 ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу

3) 9 сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Оксидтер. № 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	8.3.4.7 оксидтердің жіктелуі, физикалық және химиялық қасиеттерін білу, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	8.3.4.8 қышқылдардың жіктелуі, физикалық және химиялық қасиеттерін білу және түсіндіру, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің қасиеттерін зерттеу"	8.3.4.9 негіздердің жіктелуі, физикалық және химиялық қасиеттерін білу және түсіндіру, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	8.3.4.10 тұздарды алудың әдістерін білу, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру 8.3.4.11 тұздардың қасиеттерін білу және түсіндіру, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыс	8.3.4.12 бейорганикалық қосылыстар арасындағы негізгі кластары арасындағы генетикалық байланысты зерттеу
Көміртек және оның қосылыстары	Көміртектің жалпы сипаттамасы	8.4.3.1 көміртек нәліктен көміртек қосылыстарында төрт байланыс

		түсіндіру; 8.4.3.2 табиғатта көміртек жөне қосылыстарының таралуы
	Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері	8.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 8.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу а
	Көміртектің қасиеттері. № 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". Көміртектің оксидтері. № 7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу"	8.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зер 8.4.3.6 көміртек жанған кезде диоксиді мен көміртек мон түзілу жағдайларын сипатта ағзаларға иіс газының физ әсерін түсіндіру; 8.4.3.7 көмірқышқыл газын анықтау және қасиеттерін 8.4.3.8 көміртектің табиғатта құру және түсіндіру
2-тоқсан		
Су	Табиғаттағы су	8.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерінің өмір үшін маңызын т 8.4.2.7 судың табиғаттағы а түсіндіру
	Судың ластану себептері. Судың кермектігі. № 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"	8.4.2.8 судың ластануының себебін анықтау, суды таза түсіндіру; 8.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру 8.4.2.10 суды сусыз мыс (II) қолданып анықтау тәсілін
Электродиттік диссоциация	Электродиттер мен бейэлектродиттер. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электродиттік диссоциациясы"	9.4.1.1 электродиттер мен бейэлектродиттердің анықтау және мысалдар келтіру;

		9.4.1.2 заттардың ерітінділері мен балқымаларының электрөткізгіш химиялық байланыс түрінде екендігін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы	9.4.1.3 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағида-ларын түсіндіру; 9.4.1.4 иондық және коваленттік байланысы бар заттардың диссоциациялану механизмі
	Қышқыл, негіз, тұздардың электролиттік диссоциациясы. № 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН анықтау"	9.4.1.5 ерітіндінің қышқылдығын сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, сілті, орта тұздардың қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін
	Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер	9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттер мысал келтіру және олардың диссоциациялану дәрежесін
	№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"	9.2.2.1 алмасу реакция теңдеуін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.2.2.2 ион алмасу реакцияларын себептерін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері	9.3.4.1 қышқылдар, еритін және ерімейтін негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.2 қышқылдар және негіздер, тұздардың химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу және қорытынды жасау
	Тұздар гидролизі. № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"	9.3.4.3 орта тұз ерітіндісінің гидролизін тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 орта тұз гидролизінің теңдеуін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.5 орта тұз ерітіндісінің гидролизін ортасын болжау

Бейорганикалық қосылыстардың сапалық талдауы	Катиондарға сапалық реакциялар. № 3 зертханалық тәжірибе "Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ катиондарын жалын түсінің боялуы бойынша анықтау"; № 4 зертханалық тәжірибе "Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарына сапалық реакциялар"	9.4.1.8 Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+ металл катиондарын анықтау түсінің боялу реакциясын жасап сипаттау; 9.4.1.9 Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарын анықтау үшін сапалық реакциялар
	Аниондардың сапалық реакциялары. № 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl-, Br-, I-, PO43-, SO42-, CO32-, NO3-, SiO32- аниондарын анықтау"	9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, карбонат-, фосфат-, нитрат-аниондарына сапалық реакциялар тәжірибе жүзінде жүргізу және реакцияларын бақылап нәтижелерін сипаттау
	№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстар құрамының сапалық талдауы"	9.4.1.11 белгісіз заттардағы аниондарды анықтау тәжірибесін жоспарын құру және оны практика жүзеге асыру
	Есептер шығару "Әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер"	9.2.3.1 әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу
3-тоқсан		
Химиялық реакция жылдамдығы	Химиялық реакциялардың жылдамдығы. Химиялық реакциялар жылдамдығына әсер ететін факторлар. № 2 көрсетілім "Әртүрлі реакциялар жылдамдығы"; № 6 зертханалық тәжірибе "Реакция жылдамдығына температура, концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсері"	9.3.2.1 реакция жылдамдығын түсіндіру; 9.3.2.2 реакция жылдамдығына факторларды анықтау және бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан түсіндіру
	Катализаторлар. Ингибиторлар. № 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері"	9.3.2.3 катализатордың реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру
Қайтымды реакциялар	Қайтымды және қайтымсыз химиялық реакциялар. Химиялық тепе-теңдік. № 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар"; № 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы"	9.3.3.1 қайтымды және қайтымсыз реакцияларды біл; 9.3.3.2 тепе-теңдікті динамикалық ретінде сипаттау және Ле-Шателье принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау;

		9.3.3.3 химиялық тепе-теңдік химиялық реакция жылдамдығы жағдайлар өзгерісінің әсерін ажырату; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңдік бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан түсіндіру
Тотығу-тотықсыздану реакциялары	Тотығу дәрежесі. Тотығу және тотықсыздану	9.2.2.3 тотығу дәрежесін табу және білу және қолдану; 9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты және бір мезгілде жүретіндігі
	Тотығу-тотықсыздану реакциялары	9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесіне жүретін реакциялар ретінде 9.2.2.6 тотығу процесін электрондық тотықсыздану-электрондық түсіну
	Электрондық баланс әдісі	9.2.2.7 электрондық баланс тотығу-тотықсыздану реакция коэффициенттерін қою
Металдар мен құймалар	Металдардың жалпы сипаттамасы. № 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық тор модельдері"	9.1.4.1 металдық байланыс кристалдық тор жайындағы қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық химиялық қасиеттерді сипаттап металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиетін түсіндіру
	Металдар құймалары. № 5 көрсетілім "Металдар және құймалар"	9.1.4.3 құйма ұғымын және артықшылықтарын білу; 9.1.4.4 шойын мен болаттың қасиеттерін салыстыру; 9.4.2.5 Қазақстандағы металдар орындарын атау және олардың үдерістерін, қоршаған ортаға түсіндіру

	Металдарды алу	9.4.2.6 кеннен металды алу сипаттау
	Есептер шығару "Реакция теңдеуі бойынша қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда зат массасын есептеу"	9.2.3.2 қоспаның белгілі бір үлесін құрайтын, басқа зат белгілі жағдайда реакция т зат массасын есептеу
4-тоқсан		
1 (I), 2 (II) және 13 (III) топ элементтері және олардың қосылыстары	1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары. № 6 көрсетілім "Натрийдің сумен әрекеттесуі"	9.2.1.1 атом құрылысы негізгі металдардың жалпы қасиеттері 9.2.1.2 сілтілік металдардың гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеуін құрастыру
	2 (II)-топ металдары және олардың қосылыстары. № 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"	9.2.1.3 1 (I)-ші және 2 (II)-топ металдарының жалпы қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеуін құрастыру; 9.2.1.4 кальций оксиді мен негіздік қасиеттерін түсіндіріп қолданылуын сипаттау
	13 (III)-топ металдары. Алюминий және оның қосылыстары. № 7 көрсетілім "Алюминий мен оның құймалары"; № 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"	9.2.1.5 атом құрылысы негізгі алюминийдің қасиеттерін анықтау маңызды қосылыстары мен құймаларының қолдану аясын 9.2.1.6 алюминий, оның оксиді гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу
	№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	9.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) –топ металдарының жай және қоспалармен әрекеттесуіне байланысты тәжірибені жоспарлау және орындау
1 (I), 2 (II) және 13 (III) топ элементтері және олардың қосылыстары	1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары. № 6 көрсетілім "Натрийдің сумен әрекеттесуі"	9.2.1.1 атом құрылысы негізгі металдардың жалпы қасиеттері 9.2.1.2 сілтілік металдардың гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеуін құрастыру

17 (VII)-топ элементтері және олардың қосылыстары	Галогендер	9.1.4.5 галоген молекулаларының электрондық формулалары және кристалдық тор түрі мен типін анықтау; 9.2.1.8 топта галогендер қасиеттерін өзгерту заңдылықтарын болжау
	Хлор	9.2.1.9 хлордың химиялық қасиеттерін сипаттау: металдармен, сумен, галогенидтермен әрекеттесуі
	Хлорсутек қышқылы. № 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"	9.2.1.10 хлорсутек қышқылының химиялық қасиеттерін зерттеу қолдану аясын білу

4) 10 сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
16 (VI), 15 (V)-топ элементтері және олардың қосылыстары	16 (VI)-топ элементтері. Күкірт. № 7 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"	9.2.1.11 16 (VI)-топ элементтерінің қасиетін сипаттау; 9.2.1.12 күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттерін салыстыру және күкірттің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құрастыру
	Күкірттің қосылыстары	9.2.1.13 күкірттің (IV) және (VI) қосылыстарының физикалық және химиялық қасиеттерін салыстыру және күкірт диоксидінің физиологиялық әсерін түсіндіру 9.4.2.1 қышқылдық жаңбырдың болу себебі мен экологияға әсерін түсіндіру
	Күкірт қышқылы және оның тұздары. № 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"	9.2.1.14 күкірт қышқылы ерітіндісінің оның тұздарының физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу

	Есеп шығару. Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/көлемдік үлестеріне есептеулер"	9.2.3.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымын есептеу
	Азот.№ 11 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделі"	9.2.1.15 азоттың қасиеттері мен табиғаттағы азот айналымы
	Аммиак. № 12 зертханалық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделі"	9.1.4.6 аммиактың молекуласының электрондық және құрылыс формуласын түсіндіру
	Аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы. № 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". Аммиак өндірісі	9.2.1.16 аммиактың алынуы мен қолданылуын түсіндіру 9.2.1.17 аммиактың аммониймен сілті ерітіндісін әрекеттестіру жолымен алуды білу және аммиак пен оның ерітіндісін зерттеу; 9.3.3.5 аммиак өндірісінің үлестеріне есептеулер
	Азот қышқылы. № 13 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"	9.1.4.7 азот қышқылының молекуласының формулаларын білу және арасындағы химиялық байланысты түзілуін түсіндіру; 9.2.1.18 азоттан азот қышқылына реакция теңдеуін құрастыру 9.2.1.19 азот қышқылының қышқылдар-мен жалпы ортақ қасиеттерін зерттеу
	Азот қышқылы мен нитраттардың өзінше тән қасиеттері	9.2.1.20 сұйылтылған және азот қышқылының металмен әрекеттесуінің ерекшелігін зерттеу реакция теңдеулерін құрастыру 9.2.1.21 нитраттың термиялық ыдырауының ерекшелігін зерттеу реакция теңдеулерін құрастыру
	Фосфор және оның қосылыстары	9.2.1.22 фосфордың аллотропиялық өзгерістерін салыстыру; 9.4.2.2 фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары

		9.2.1.23 фосфор және оның қосылыстарының жалпы қасиеттерін түсіндіру
	Минералды тыңайтқыштар. № 8 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"	9.4.2.3 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың құрамындағы қоректік элементтерді атау 9.4.2.4 азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсерін зерделеу
2-тоқсан		
14 (IV)-топ элементтері және олардың қосылыстары	Кремний және оның қосылыстары. № 9 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торының модельдері"	9.2.1.24 кремнийдің қолданылуы және оның жартылай өткізгіш қолданылуын түсіндіру; 9.1.4.8 кремний, оның диоксиді мен кремний карбидіндегі химиялық байланыстар және кристалдық тор түрін 9.2.1.25 кремний мен оның қосылыстарының негізгі қасиеттерін сипаттау және теңдеулерін құрастыру
Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макроэлементтер, микроэлементтер және олардың маңызы	9.5.1.1 адам ағзасының құрамындағы элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстанның тұрғындарының типтік тамақтану рационын және теңгерімді тамақтану рационын
	Ағзадағы кейбір элементтерді анықтау. № 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау"; № 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"	9.5.1.3 адам ағзасындағы кальций мен темірдің ролін түсіндіру; 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау
	Ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы	9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін және олардың ағзаларға әсерін таныту
Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың ерекшеліктері	9.4.3.1 органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің себебін түсіндіру

	Органикалық қосылыстардың жіктелуі. № 10 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері"	9.4.3.2 көмірсутектердің жән туындылары: спирттер, аль карбон қышқылдары, көмі аминқышқылдарының жік 9.4.3.3 функционалдық топ берілген класс қосылысын қасиеттерін анықтайтын тө түсіндіру
	Органикалық қосылыс-тардың гомологтық қатарлары. № 11 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"	9.4.3.4 гомолог ұғымын жән айырмашылықты білу
	Органикалық қосылыстардың номенклатурасы	9.4.3.5 органикалық қосыл негізгі кластары: алкандар, алкиндер, арендер, спиртте карбон қышқылдары, амин үшін IUPAC номенклатурасы
	Органикалық қосылыстардың изомериясы. № 12 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"	9.4.3.6 изомерия құбылысы көмірсутектер құрылымды изомерлерінің формулалар
	Есеп шығару "Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық бойынша газ тектес заттардың молекулалық формуласын табу"	9.2.3.4 газтектес заттардың формуласын салыстырмал пен элементтердің массал арқылы анықтау
3-тоқсан		
Көмірсутектер. Отын	Алкандар	9.4.3.7 алкандардың химия қасиеттерін сипаттау жән теңдеулерімен дәлелдеу; 9.4.3.8 еріткіштерді алу үшін хлорлаудың маңызы мен б еріткіштердің қауіптілік дәрі
	Алкендер. № 13 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"	9.4.3.9 қанықпағандық ұғы 9.4.3.10 этен мысалында ал химиялық қасиеттерін (жан гидратация, галогендеу, са реакциялар) оқып үйрену, л реакция теңдеулерімен дәл 9.4.3.11 полиэтилен мысал полимерлену реакциясын

		мен полимерлердің құрылымы мен ерекшеліктерін түсіндіру;
		9.4.3.12 пластиктің ыдырауы мен ұзақтық мәселесін түсіну және қоршаған ортада пластик материалдардың көбеюінің
	Алкиндер	9.4.3.13 этин мысалында алкенин химия-лық қасиеттерін (және гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) оқып үйрену, және реакция теңдеулерімен дәлелдеу
	Ароматты көмірсутектер. Бензол	9.4.3.14 бензолдың алынуы және қолданылуын сипаттау
	Көмірсутекті отындар. № 14 көрсетілім "Отын түрлері"	9.4.3.15 құрамында көміртегі қосылыстардың отын ретінде мүмкін екендігін білу және отын түрлерін зерттеу, олардың артықшылықтары мен кемшіліктері 9.4.3.16 Қазақстандағы көмір мұнайдың, табиғи газдың кенін ашау және оларды өндірудің ортаға әсерін түсіндіру
4-тоқсан		
Оттекті және азотты органикалық қосылыстар	Оттекті органикалық заттар. Спирттер	9.4.3.18 оттекті органикалық заттар жіктелуін білу; 9.4.3.19 спирттердің жіктелуі мен этанолдың қолданылуы алынуын білу және қасиеттері 9.4.3.20 метанол мен этанолдың ағзасына физиологиялық әсері 9.4.3.21 этиленгликоль мен физикалық қасиеттері мен жіктелуін білу

	Карбон қышқылдары. № 16 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"	9.4.3.22 карбон қышқылдарының білу және сірке қышқылының қасиеттері мен қолданылуы
	Күрделі эфирлер мен майлар	9.4.3.23 күрделі эфирлер мен ерекшеліктері мен майлардың түсіндіру
	Сабын мен синтетикалық жуғыш заттар	9.4.3.24 сабынның алынуы мен қолданылуын білу; 9.4.3.25 синтетикалық жуғыш заттар қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Көмірсулар	9.4.3.26 көмірсулардың жіктелуі мен биологиялық маңызы мен түсіндіру
	Амин қышқылдары. Нәруыздар. № 17 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы"	9.4.3.27 нәруыздағы - амин қышқылдары арасында пептидтік байланыстардың түсіндіру; 9.4.3.28 нәруыз денатурациясының реакциясын зерттеу; 9.4.3.29 нәруыздың биологиялық функциясы мен қызметін түсіндіру

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

38-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

675-қосымша

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу

бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек- қимыл аппараты бұзылған (бұдан әры – ТҚАБ) білім алушыларға арналған 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі- Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты- білім алушылардың бойында өз елінің ғасырлар бойы қалыптасқан мәдениеті, дәстүрі, тарихы туралы түсінік пен құрметті қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздеріне құрмет, Отанға деген махаббат, патриоттық және азаматтық қасиеттерді тәрбиелеу;

2) білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып карта мен жұмыс істеу дағдысын қалыптастыру, әр түрлі деректерден қажетті мәліметтерді іздестіруге бағытталған өзіндік жұмысты жүргізуге жағдай жасау;

3) тарихи ойлаудың дағдыларын дамыту (тарихи құбылыстар мен оқиғаларды түсіну және түсіндіру, талдау, зерттеу);

4) білім алушыларға ұлттық және жалпы адамзаттық құндыдықтарды, тарихи сананы қалыптастыру;

5) білім алушының бойында "тарихи ойлауды " қалыптастыру бұл дегеніміз - өткен тарихты сол уақыт шеңберінде оған дейінгі және кейінгі тарихи оқиғалар мен өзара байланыста қарастырып талдау, бағалау, айқындау, көру қабілетін қалыптастыру.

4. Түзету- дамыту міндеттер:

1) танымдық белсенділік пен зейінді дамыту, негізгі ойды анықтау, логикалық және себеп-салдарлық байланыстарды орнату, ойлаудың

жоспарлау функциясы, кеңістіктік қиял негізгі нәрсені бөліп көрсетуге үйретеді (есте сақтау, сақтау, жаңғырту);

2) карталармен, тесттермен, кроссвордтармен жұмыс істеу кезінде визуалды кеңістіктік көріністерді қалыптастыру, назар аударуға жаттығу, зейінді бөлуге үйрету (бөтен тітіркендіргіштерді байқамау);

3) ойлау кернеуін және эмоциялық қысылуын төмендету, тарих сабағында оқушылардың психо-сөйлеу дамуында орын алған бұзылуларды түзету(мәтінді қайталау) мәтінді есте сақтау және оны жаңғырту, есте сақтау және жаңғырту үдерістерін белсендіру;

4) талдаудың ,салыстырудың, жалпылаудың, қорытынды жасауға үйретудің жалпы интеллектуалдық біліктерін дамыту, ойлау шығармашылық қызметін дамыту;

5) өзін-өзі бақылаудың, табандылықтың және шыдамдылықтың коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларын дамыту, өзінің және басқалардың іс-әрекеттерін барабар бағалау ,сенімділікті, оқшаулануды жеңу, сұрақтарға жауап бере білу, пікірге қарсылық білдіре білу (аргумент жасай білу), диалог, монолог жүргізе білу, сабақта да, қоғамда да қарым-қатынас мәдениеті мен техникасын арттыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Оқыту құндылыққа негізделген, жеке тұлғаға бағытталған, белсенділік, сараланған және коммуникативті тәсілдер арқылы жүзеге асырылады.

6. Құндылыққа негізделген тәсіл мақсатты түрде білім алушының тұлғалық әлеуметтік маңызды құндылықтар жүйесін қалыптастырады. Олардың дұрыс мінез-құлқы мен іс-әрекеттері, уәждемесі, қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілікке, бір-бірін құрметтеуге, ынтымақтастыққа ұмтылуға тәрбиелейді.

7. Тұлғаға бағытталған тәсіл ТҚАБ оқушының жеке басының үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуын, оның психикалық және физикалық дамуының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оның шығармашылық күштерін толық ашуды болжайды.

8. Іс-әрекеттік тәсіл оқу процесін жоспарлау мен ұйымдастыруды қамтиды, онда басты орын белсенді және жан-жақты, оқушылардың өзіндік, танымдық іс-әрекетінің максималды деңгейіне беріледі.

9. Қызметтік тәсіл: оқу және анықтамалық әдебиеттермен жұмыс (әртүрлі көздерден қажетті ақпаратты іздеу); ұғымдар ағашын құру (тарихи терминологиямен жұмыс); тарихи тұлғалардың өмірбаяндық анықтама-сипаттамаларын құру, жеке тұлғаның іс-әрекетін бағалау; тарихи картамен жұмыс жасау арқылы жүзеге асырылады.

10. Сараланған тәсіл білім алушының психофизикалық ерекшеліктерін ескере отырып, әртүрлі әдістер мен тәсілдерді пайдалана отырып оқыту принципін қолданады.

11. Коммуникативті тәсіл сөйлеудің өзара әрекеттесу процесінде ақпаратты беру мен хабарлауды, білім, дағдылар мен икемдермен алмасуды қамтиды; сөйлеудің грамматикалық құрылымын қалыптастырады және белсенді, пассивті сөздікті байытады.

12. Оқыту сапасын және оқуға деген ынтаны арттыратын неғұрлым тиімді технологиялар:

1) көп деңгейлі оқыту технологиясы - оқу процесін ұйымдастыру, оның шеңберінде оқу материалын қабілеттеріне және оқу үрдісіне байланысты меңгерудің әртүрлі деңгейі көзделеді.

2) ынтымақтастықта оқыту - педагог пен оқушының бірлескен қызметі, мұнда оқыту білім алушы меңгеріп отырған мүмкіндіктерден басталады;

3) проблемалық оқыту технологиясы-ерекше шығармашылық тәсілді талап ететін уәждеме құру процесі;

4) ақпараттық - коммуникациялық технологиялар-кеңістік бейімделетін, кемшіліктер өтелетін, жұмыс тәсілінің бұзылуы жойылатын, дене және жүйке-психикалық денсаулығы қорғалатын және нығайтылатын оқыту.

13. Бағдарлама аналитикалық оқу-зерттеу дағдыларын

қалыптастыруға, тарихи білімді өз бетінше алуға және Отанға деген сүйіспеншілікті тәрбиелеуге бағытталған.

3-тарау. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Қазақстан тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағат, жылына 68 сағат;

2) 6-сыныпта - аптасына 2 сағат, жылына 68 сағат;

3) 7-сыныпта - аптасына 2 сағат, жылына 68 сағат;

4) 8-сыныпта - аптасына 2 сағат, жылына 68 сағат;

5) 9-сыныпта - аптасына 2 сағат, жылына 68 сағат;

6) 10-сыныпта - аптасына 2 сағат, жылына 68 сағат;

15. "Қазақстан тарихы" оқу пәні жалпы білім беретін мектепте 5-тен 9-шы сыныптарға дейін, арнайы мектептерде ТҚАБ (сыныптарда) 5-тен 10-шы сыныптарға дейін оқытылады, материал 1 жылға ұзартылады. 6-сынып бағдарламасы 7-сыныпта жалғасады, 9 - сыныпта "Қазіргі заман тарихы" - XX ғасырдың I жартысы - Ұлы Отан соғысы (бұдан әрі - ҰОС) аяқталғанға дейін, 10-сыныпта – "Қазіргі заман тарихы" Ұ.О.С. аяқталғаннан бүгінгі күнге дейін оқытылады.

16. Материалдың бөлінуі тақырыптың оқиғаның келесі кезеңдерін түсіну үшін қажетті терминдердің көптеген оқиғаларымен қаныққандығына байланысты, бұл балалардың ерекшеліктерін ескере отырып, оқиғаларды, құбылыстарды, процестерді зерттеуге көбірек уақыт бөлуді талап етеді.

17. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің мазмұны оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер одан әрі күтілетін нәтижелер түрінде сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерге бөлінген.

18. Бағдарлама 4 бөлімді қамтиды:

- 1) әлеуметтік қатынастарды дамуы;
- 2) мәдениеттің дамуы;
- 3) мемлекеттің дамуы;
- 4) Қазақстанның экономикалық дамуы.

19. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) этникалық қатынастар;
- 2) әлеуметтік қатынастар.

20. "Мәдениеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дүниетаным және дін;
- 2) өнер және әдебиет;
- 3) білім және ғылым.

21. "Мемлекеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мемлекеттің ішкі саясаты;
- 2) мемлекеттің сыртқы саясаты.

22. "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шаруашылық;
- 2) өндірістік қатынастар және сауда.

23. Әрбір бөлімше ішінде жүйелі және дәйекті ұйымдастырылған оқу мақсаттары мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға, білім алушылардың

жетістіктерін бағалауға және оларды оқытудың келесі кезеңдері туралы хабардар етуге мүмкіндік береді.

24. Тарихи ойлау дағдыларын қалыптастыру, сондай-ақ "Қазақстан тарихы" оқу пәні бойынша оқыту мақсаттарын тиімді іске асыру тарихи тұжырымдамалар (ұғымдар) негізінде жүзеге асырылады:

- 1) өзгеріс және сабақтастық;
- 2) себеп және салдар;
- 3) дәлелдеу;
- 4) ұқсастық және айырмашылық;
- 5) маңыздылығы;
- 6) түсіндіру.

25. 5-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы: 2.5 млн жыл бұрынғы тарих, Адамның пайда болуынан бастап алғашқы қауымдық құрылысқа көшу кезеңі, Қазақстанның ежелгі адамдарының өмірі. Тас дәуіріндегі Қазақстан: әлеуметтік ұйымның алғашқы формалары. Ежелгі адамдардың кәсібі (аң аулау мен терімшілік). Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Адамдарды біріктірудің бастапқы формалары тобыр, ру, қауым, тайпалық одақтар; қоғамның сипаттамасы; әскери, азаматтық шенеуніктер діни қызметкерлер; шаруалар. Екіншілік пен мал шаруашылығының пайда болуы. Көшпелі мал шаруашылығының пайда болуы. Ерте көшпенділердің тіршілігін қамтамасыз ету жүйесі:

2) мәдениеттің дамуы: ежелгі әлемдегі дін негіздері; діни сенімдер; анимизм, тотемизм, фетишизм, сиқыр, ақырет әлемі; пұт, Құдай, діни қызметкер, ғибадатхана; діни сенімдер, политеизмнің дамуы, монотеизм. Алғашқы қауымдық қоғамдағы бейнелеу өнерінің негіздері, Тамғалы шатқалындағы петроглифтер, Алтын адам, Үстірт пен Қаратаудағы олжалар, Ботай, Андронов, Беғазы-Дәндібай қорғандарындағы заттар.

Сәулет, жазудың адамзаттың дамуы үшін маңызы. Ғылымның дамуы.
Ежелгі Қазақстанның мәдени мұрасы;

3) мемлекеттің дамуы: ежелгі әлемдегі саяси жүйелер, тайпалық одақтар, үстемдік үшін күрес. Сақтардың саяси тарихы. Үйсін мен қаңлылардың қоғамдық құрылымы. Ғұндардың, сарматтардың ерте тарихы. Қазақстанның ежелгі тарихының негізгі оқиғалары, құбылыстары, процестері;

4) Қазақстанның экономикалық дамуы: шаруашылықтың түрін беретін (жинау, аң аулау, балық аулау), шаруашылықтың түрін өндіретін (егіншілік, мал шаруашылығы, металдарды игеру, айырбас саудасы). "Неолиттік революция" ұғымы өндіргіш күштердің дамуына және алғашқы қауым құрылымдардың ыдырауына серпін ретінде. Металды қолдану, қолөнер мен сауданы тәуелсіз қызмет түрлеріне бөлу. Жеке меншіктің пайда болуы, таптардың пайда болуы және экономикалық қатынастардың өзгеруі.

26. 6-сыныптың "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастарды дамыту: VI-IX ғасырлардағы Қазақстанның сипаттамасы. Қазақстанның ортағасырлық тарихын кезеңдестіру. Ұлы Түрік қағанатының құрылуы. Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер: Батыс Түрік қағанаты, Түргеш қағанаты, Қарлұқ қағанаты, Оғыз мемлекеті, Қимақ қағанаты. Атлах шайқасының тарихи маңызы. Шыңғысханның жаулап алу жорықтары;

2) мәдениетті дамыту: исламның Қазақстан аумағында таралуы, сауда және қалалық мәдениетті дамыту. Түркі мәдениетінің әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі. Түркі әлемінің көрнекті ойшылдары. М.Х. Дулатидің "Тарихи Рашиди" еңбегі Қазақ хандығының ерте тарихы, материалдық, рухани мәдениеті бойынша құнды дерек көзі болып табылады. Әдебиет және өнер: ежелгі түрік халқының жазуы, ақын жыраулардың, халық әншілері мен композиторларының шығармашылығы, музыкалық өнер. Дәстүрлі шаруашылық. Қазақтардың қолданбалы өнері;

3) мемлекеттің дамуы: түркі мемлекеттерінің қоғамдық-саяси құрылымы. Қазақстан X – XIII ғасырдың басында. Қарахандар мемлекеті. Найман, керейіт және жалайырлар. Қыпшақ хандығы. "Дешті Қыпшақ"

түсінігі. Қазақстан XIII ғасыр - XV ғасырдың бірінші жартысында. Қазақстан аумағындағы моңғол шапқыншылығы. Отырарды қорғау. Моңғол империясы, Алтын Орда, Ақ Орданың құрылуы. Бату ханның билігі. Берке ханның билігі. Алтын Ордадағы қиындықтар мен сарай төңкерістері. Шығыс Дешті Қыпшақтың саяси оқшаулануы;

4) Қазақстанның экономикалық дамуы: Қазақстан X – XIII ғасырдың басында сауда, қалалардың және ауылдық елді мекендердің дамуы. Дәстүрлі шаруашылық, мал шаруашылығы және егіншілік. Тары мен бидай өсіру, бау-бақша шаруашылығын, жүзім шаруашылығын дамыту. Ұлы Жібек жолы және тарихи маңызы. Сауда мен қолөнерді дамытудағы металлургия, қарулы армия құру. Түріктердің негізгі кәсібі көшпелі және жартылай көшпелі мал шаруашылығы.

27. 7-сыныптың "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастарды дамыту: Моғолстан мемлекеті, Темірді әскери жорықтары, Ноғай Ордасы, Әбілхайыр хандығы. XIII - XV ғасырдың бірінші жартысындағы мемлекеттердің қоғамдық-саяси құрылымы. Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстан туралы. Қазақ халқының қалыптасуы, тарихи және этникалық сабақтастық. "Қазақ" этнонимі, қазақ халқының түпкілікті қалыптасуы. Қазақ ұлттық мемлекетінің қалыптасуының алғышарттары, Қазақ хандығының құрылуы (аумағы, халықтың этникалық құрамы). Ұлы билер. Қазақ хандығының мемлекеттік-әкімшілік құрылымы. Қазақ қоғамының әлеуметтік стратификациясы;

2) мәдениеттің дамуы: XVII ғасырдағы ақындар мен жыраулар шығармашылығы. XVII ғасыр тарихы бойынша қазақ дереккөздері. Қазақтардың қолданбалы өнері. Рухани және материалдық мәдениетті дамыту, тіл және жазу. Ғылым мен әдебиеттің дамуы, қазақтардың дәстүрі мен тұрмысы. Халық ауыз әдебиеті;

3) мемлекеттің дамуы: Қазақ хандығының қалыптасуы, біртұтас Қазақ мемлекетінің құрылуы. Қазақ хандығының қалыптасуының алғашқы жылдарындағы ішкі және сыртқы саясаты, мемлекет негізін қалаушылар Жәнібек пен Керей. Қасым хан басқарған кезеңде мемлекеттің нығаюы. Хакназар хан кезінде одан әрі нығаюы және саяси өрлеуі. Тәуекел хан, Есім

хан, Жәңгір ханның ішкі және сыртқы саясаты. Тәуке ханның "Жеті жарғысы". Қазақ хандығының мемлекеттік-әкімшілік құрылымы; Қазақ хандығының ішкі және сыртқы саяси жағдайы;

4) Қазақстанның экономикалық дамуы: моңғол шапқыншылығынан кейін шаруашылық өмірді қалпына келтіру, салықтарды белгілеу, ақша реформасы. Қалалық және ауылдық өмірдің өрлеуі. Қолөнер өндірісінің дамуы. Жаңа қалалардың қалпына келуі және пайда болуы. Сығанақ монеталары, Азиядан Еуропаға керуен жолдарын дамыту, қауіпсіз және тиімді сауда;

28. 8-сыныптың "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы: Жоңғар мемлекеті, қазақ-жоңғар соғыстары. "Ұлы апат" жылдары – "Ақтабан шұбырынды". Қарақұм мен Ордабасындағы құрылтай-қазақ жасақтарының ұйымы. Аңырақай шайқасы. XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы қазақ хандығы, XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қарым-қатынастары. Қазақстан XVIII ғасырдың басындағы Ресей империясының мүдделері орбитасында (саяси және экономикалық мақсаттар, әскери-барлау экспедициялары, алғашқы әскери бекіністердің құрылысы). Кіші жүз ханы Әбілхайырдың Ресей бодандығын қабылдауы: себептері мен мақсаттары. XVIII ғасырдың 30-50 жылдарындағы Қазақстандағы Ресей империясының саясаты;

2) мәдениеттің дамуы: XVIII ғасырдағы Қазақстан. XVIII ғасырдағы ақындар мен жыраулар шығармашылығы. XVIII ғасыр тарихы бойынша қазақ дереккөздері. Қазақтардың қолданбалы өнері, XIX ғасырдағы Қазақстандағы ағарту және ғылымның дамуы. Бөкей Ордасының ханы Жәңгір ханның ағартушылық қызметі. Қазақстанды ғылыми зерттеу (П. Семенов-Тянь-Шаньский, Г.Н. Потанин, В. В. Радлов, М. Шорманов, М. Бабаджанов, А. Диваев). Зайырлы және діни оқу орындары. Жадидизм және жаңа әдісті мектептер. Шоқан Уәлиханов - қазақтың ұлы ғалымы, Ы. Алтынсарин-ағартушы, жаңашыл педагог, қоғам қайраткері, Абай Құнанбаев-ұлы ойшыл, қазақ жазба әдебиетінің негізін қалаушы. Қазақтардың музыкалық мәдениетін дамыту (Құрманғазы Сағырбайұлы, Тәттімбет Қазанғапұлы, Дәулеткерей Шығайұлы);

3) мемлекеттің дамуы: Ресей империясының отарлық саясаты:

мақсаттары, әдістері. Абылай хан жанындағы Қазақ хандығы; ішкі және сыртқы саясат. Сырым Датұлының ұлт-азаттық қозғалысы (себептері, қозғалыстың әлеуметтік базасы, кезеңдері мен барысы, нәтижелері). 1822-1824 жылдардағы патша реформалары (орта және кіші жүздердегі хан билігін жою). Бөкей Ордасындағы қазақтардың 1836-1838 жылдардағы көтерілісі (себептері, негізгі кезеңдері мен шайқастары). XIX ғасырдың бірінші жартысындағы қазақ халқының ұлт-азаттық қозғалысы (Жоламан Тіленшиев, Саржан Қасымов). Кенесары Қасымов бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (ұлт-азаттық қозғалыстың себептері, мақсаттары мен қозғаушы күштері, негізгі кезеңдері). Кенесары Қасымов: тұлға және саясаткер. Жанқожа Нұрмұхамедов пен Есет Көтібаров бастаған қазақтардың көтерілісі (көтерілістің себептері, барысы). Қазақстанның оңтүстік аймақтарын Ресей империясының қосып алуы. XVIII ғасырдың аяғы- XX ғасырдағы Қазақстандағы ұлт-азаттық қозғалысының тарихи маңызы.

4) экономикалық дамуы: Ресей империясының құрамында. XIX ғасырдың екінші жартысындағы патша үкіметінің жүргізген реформалары. 1967-1968 жылдардағы реформалар. Қазақстандағы патша үкіметінің аграрлық және қоныс аудару саясаты. XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстанның әлеуметтік және экономикалық дамуы. Капиталистік қатынастардың ене бастауы. XIX ғасырдың 80-90 - жылдарындағы әкімшілік-аумақтық реформалар: мазмұны мен салдары. Сауда қатынастарының дамуы. Дәстүрлі қазақ қоғамының трансформациясы; Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына отарлық саясаттың әсері;

29. 9-сыныптың "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы: XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси процестер; Қазақстандағы панисламизм және пантюркизм. 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс қазақ зиялылары және оның қоғамдық-саяси үдерістерге ықпалы. Қазақ халқының саяси көшбасшылары А.Байтұрсынов, М. Дулатов, Б. Қаратаев, М. Тынышпаев, М. Шоқаев. Ұлттық саяси баспасөзді дамыту ("Қазақ" газеті, "Айқап" журналы). "Алаш" қозғалысы және Қазақ ұлттық идеясы. Саяси репрессиялар. Қазақстан аумағындағы Кеңестік еңбекпен түзеу лагерлері;

2) мәдениетті дамыту: А. Байтұрсынов Ұлт мұғалімі. 20-30 жылдардағы

ғылым және білім беру жүйесі. Жоғары оқу орындарының пайда болуы, КСРО ҒА Қазақ филиалының құрылуы және Қазақстан ғылымының дамуындағы Қ.Сәтбаевтың рөлі. Қазақстан ғалымдары және олардың жетістіктері. 20 ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ әдебиетінің дамуы. 20-30 жылдары Қазақ өнерінің дамуы;

3) мемлекеттің дамуы: 1917 жылғы Ақпан буржуазиялық-демократиялық революциясы және оның Қазақстанға ықпалы. Қазақстан азаматтық текетірес жылдары (1917-1920ж). Қазақстанда кеңес өкіметінің орнауы. Қазақстандағы ұлттық автономиялар. Қазақ КСР-інің дербес құрылуы. Қазақ АКСР аумағын қалыптастыру. Қазақстандағы ұжымдастыру. 1931-1933 жж ашаршылық- 20 ғасырдағы қазақ халқының қасіреті;

4) экономикалық даму: 20 ғасырдың басындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Столыпин аграрлық реформасы және шаруалардың Қазақстанға жаппай қоныс аударуы. Әскери коммунизмнен жаңа экономикалық саясатқа өту. Қазақстандағы индустрияландыру 20-30 жылдары ауыл шаруашылығындағы күштеп ұжымдастыру саясаты және оның экономикалық салдары.

30. 10-сыныптың "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы: соғыстан кейінгі жылдардағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер; өнеркәсіпті, ауыл шаруашылығын дамыту. Қазақстан соғыстан кейінгі жылдары (1946-1953 жылдары). Пайдалы қазбаларды өңдеу және өнеркәсіпті дамыту. Ауыл шаруашылығын дамыту. Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенін құру (Қазақстандағы ядролық полигон). Соғыстан кейінгі жылдардағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері. "Е. Бекмаханов ісі". Қазақстан "жылымық" жылдары (1954-1964 жылдары). Қазақстандағы әскери-өнеркәсіптік кешен ("Байқоңыр" ғарыш айлағы). "Хрущевтің жылымығы". Республикадағы 1954-1965 жылдардағы қоғамдық-саяси өмір. Қазақстан "тоқырау" жылдарында (1965-1985 жылдары). 1965-1985 жылдардағы қоғамдық-саяси өмір. Урбанизация. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер;

2) мәдениеттің дамуы: 1946-1985 жылдардағы Кеңестік Қазақстан

мәдениеті. Білім беру саласындағы мемлекеттік саясат. Міндетті жалпы орта білім беру. Қазақ тілінің жағдайы. Ғылымның дамуы. Әдебиеттің дамуы (А.Нұрпейісов, Б. Момышұлы, І. Есенберлин, О. Сүлейменов, М. Шаханов). Өнер (театр, кино); қазіргі Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан қазіргі уақытқа дейін). Білім және ғылым саласындағы мемлекеттік саясат. "Болашақ" мемлекеттік бағдарламасы. Инновациялық ғылыми-білім беру ұйымдарын құру. Этносаралық және конфессияаралық келісімнің қазақстандық моделі. Қазақстан халқы Ассамблеясы. Жаһандану дәуірінде ұлттық мәдениетті жаңғырту және сақтау, қазіргі заманғы өнер мен әдебиеттің даму үрдісі. "Мәдени мұра" мемлекеттік бағдарламасы. "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық біріктіруші идеясы. Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру "бағдарламасы";

3) мемлекеттілікті дамыту: ҰОС кезіндегі Қазақстан, Қазақстандағы жұмылдыру және қазақстандық әскери құрылымдар, ҰОС жылдарындағы қазақстандықтардың ерлігі мен тағдыры. ҰОС шайқастарына қазақстандықтардың қатысуы. Қазақстандықтар-Кеңес Одағының батырлары. Б. Момышұлы-аты аңызға айналған тұлға. Қазақстан-майдан арсеналы. КСРО халықтарының Қазақстанға депортациясы. Ғылымды дамыту. Қазақстан соғыстан кейінгі жылдары (1946-1953 жылдары). Әлеуметтік-экономикалық өзгерістер. Пайдалы қазбаларды өңдеу және өнеркәсіпті дамыту, ауыл шаруашылығын дамыту. Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенін құру (Қазақстандағы ядролық полигон). Соғыстан кейінгі жылдардағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері. "Бекмаханов ісі"; Қазақста "жылымық" жылдары (1954-1964 жылдар). "Хрущев кезеңінде" Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуы. Қазақстанда тың және тыңайған жерлерді игеру (тың игерудің экономикалық, экологиялық және демографиялық салдары). Қазақстандағы әскери-өнеркәсіптік кешен ("Байқоңыр" ғарыш айлағы). Қазақстан "тоқыра" жылдарында (1965-1985 жылдары). Қазақстанның 1965-1985 жылдардағы әлеуметтік-экономикалық дамуы. 1970-1980-шы жылдары. 1965-1985 жылдардағы қоғамдық-саяси өмір. 1979 жылғы Целиноград оқиғалары. Қазақ КСР басшыларының қызметі (Ж. Шаяхметов, Д. Қонаев, Ж. Тәшенов);

4) экономикалық даму: "Хрущев кезеңінде" Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуы. Қазақстанның 1965-1985 жылдардағы әлеуметтік - экономикалық дамуы. Экономиканың шикізаттық бағыты. 1970-1980 жылдардағы ауыл шаруашылығындағы дағдарыстық көріністер. "Қайта құру"

жылдарындағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер: мақсаттар, проблемалар және қайшылықтар. 1986 жылғы Желтоқсан оқиғалары "Қазақ КСР Мемлекеттік Егемендігі туралы Декларация" (1990 жылғы қазан). КСРО-ның ыдырауы. Семей ядролық полигонының жабылуы. Қазақстан мемлекеттілігінің жандануы (1991-1997жж.). "Мемлекеттік тәуелсіздік туралы" Конституциялық заң қабылдаудың тарихи маңызы. Н. Ә. Назарбаев-Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті. 1995 жылғы Конституцияны қабылдау. 1997 жылдан бастап қазіргі уақытқа дейін тәуелсіз Қазақстанды нығайту. Қазақстан Республикасының халықаралық аренадағы беделінің артуы. Қазақстанның өңірлік және халықаралық ұйымдармен өзара қарым-қатынасы. Қазақстанның Еуропадағы қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымына (ЕҚЫҰ) және Ислам Ынтымақтастығы Ұйымына (ИЫҰ) төрағалық етуі. Қазақстан әлемдік экономикалық байланыстар жүйесінде. Елдің экономикалық және әлеуметтік жағдайы. Астана-Қазақстан Республикасының жаңа елордасы. "Қазақстан 2050" Стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Оқу мақсаттарының жүйесінде кодтау бар. Бірінші санның коды сыныпты, екінші және үшінші санды-бөлім мен бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 "7" кодында - сынып, "2"- бөлім, "1"- бөлімше, "2"- оқу мақсатының нөмірленуі.

32. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Әлеуметтік қатынастарды дамыту" бөлімі:

1-кесте

	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
Бөлімше	Шамамен 1 млн жыл бұрын – V ғасыр	VI ғ.- XIII ғ.	XIV ғ. -XVI ғ.	XVII ғ.-XIX ғ.	XX ғасырдың I жартысы	XX ғасырдың II жартысы
1.1 Этникалық қатынастар	5.1.1.1 алғашқы адамдардың антропологиялық	6.1.1.1 түркі тайпаларын атау және картада	7.1.1.1 XIII-XV ғасырларда мемлекеттердің	8.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы кезеңіндегі	9.1.1.1 демографиялық өзгерістердің	10.1.1.1 XX ғасырдағы

	белгілерін сипаттау; 5.1.1.2 ежелгі Қазақстан халқының антропологиялық бейнесін анықтау; 5.1.1.3 тарихи картада ғұндардың қоныс аудару бағыттарын көрсету	аумақтық қоныстануды көрсету; 6.1.1.2 этно-әлеуметтік құрылымды анықтау; 6.1.1.3 ежелгі және орта ғасырлардағы тарихи оқиғалар арасындағы байланысты орната отырып, қазақ халқының негізгі қалыптасуын анықтау 6.1.1.4 "қазақ" сөзінің мағынасын түсіндіру	этно-әлеуметтік құрылымын анықтау; 7.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттің этноәлеуметтік құрылымын анықтау	демографиялық өзгерістер мен көші-қон процестерін түсіндіру; 8.1.1.2 Ресей империясының қоныс аудару саясатының себептері мен салдарын талдау;	себептері мен салдарын анықтаңыз;	та де өз се са ан 10 та ке са ор қа де пр ба 10 Қа де ст ы де са ба та
1.2 Әлеуметтік қатынастар	5.1.2.1 алғашқы адамдардың өмірі мен тұрмысын шығармашылық түрде көрсету; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру	6.1.2.1 Қазақстан аумағындағы әлеуметтік қоғамдағы рөлін анықтау	7.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау	8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді алдыңғы кезеңдермен салыстыру негізінде анықтау	9.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау; 9.1.2.2 соғыс жылдарындағы халықтың әлеуметтік жағдайын анықтау	10 ст де не Қа ха әл ж

2) "Мәдениет дамуы" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10
	Шамамен 1 млн жыл бұрын – V	VI ғ.- XIII ғ.	XIV ғ. -XVI ғ.	XVII ғ.-XIX ғ.	XX ғасырдың I жартысы	XI ж

	ғасыр					Қазақ д
2.1 Дүниетаным және дін	5.2.1.1 алғашқы адамдардың сенімдерін сипаттау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау	6.2.1.1 түркілердің дүниетанымының ерекшелігін түсіндіру; 6.2.1.2 исламның қоғамдық өмірге әсерін анықтау; 6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен үдерістердің сабақтастығын сипаттау үшін "Ұлы Дала Елі" ұғымын пайдалану	7.1.2.1 Қазақ хандығындағы әлеуметтік топтардың рөлін анықтау; 7.3.1.11 мемлекеттің қоғамдық-саяси өміріндегі сұлтандардың, билердің, батырлардың, жыраулардың қызметін сипаттау	8.2.1.1 салт-дәстүрлердің құндылығы мен маңыздылығын анықтау; 8.2.1.2 отаршылдық саясаттың ұлттық құндылықтарға теріс әсерін талдау	9.2.1.1	10 д үй қ 10 к к тұ н Қ А ы 10 Е и м ба
2.2 Өнер және әдебиет	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау 5.2.2.2 археологиялық дереккөздерге сүйене отырып, андронов мәдениетінің белгілерін анықтау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнерінің ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.4 Есік қорғанынан табылған "Алтын адам" археологиялық олжасының ерекшеліктерін	6.2.2.1 тарихи деректер ретінде күйлер, аңыздар, шежірелер мен эпостардың маңыздылығын анықтау 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.2.3 көшпенділердің әскери өнерінің жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.4 М. Қашқари, Ж Баласағұни және А. Яссауи еңбектерінің түркі кезеңіндегі қоғам сипаттамасындағ	7.2.2.1 халық фольклоры мен музыкалық шығармалардың құндылығын тарихи деректер ретінде бағалау 7.2.2.5 көшпенділердің қолданбалы өнердегі жетістіктерін сипаттау; 7.2.2.3 ұлттық музыкалық аспаптардың ерекшеліктерін мақсаты бойынша сипаттау; 7.2.2.4 қолданбалы өнердің жетістіктерін бағалау;	8.2.2.2 А. Қуатбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі рөлін бағалау; 8.2.2.4 қолданбалы өнердің жетістіктерін бағалау	9.2.2.3 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау, оның қоғамдық санаға әсерін бағалау; 9.2.2.2 А. Байтұрсыновтың Қазақ тіл білімінің негізін қалаушы және қоғам қайраткері ретіндегі қызметін бағалау; 9.2.2.3 өнердегі және әдебиеттегі өзгерістерді анықтау; 9.2.2.4 қазақ халқын әлемдік деңгейде даңқтаған Ә. Қашаубаев пен Қ. Мұңайтпасовтың	10 ә ө ә ө ту қа та 10 ш ң ә м ба 10 за м да те ан 10 қ ж ба м

	анықтау; 5.2.2.5 Ә. Марғұланды археолог-ғалым ретінде анықтау; 5.2.2.6 көшпенділердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіну; 5.2.2.7 тарихи мұраға қол жеткізудегі экспонаттардың рөлін сипаттау; 5.2.2.8 туған өлкенің тарихи ескерткіштерінің құндылығын түсіну; 5.2.2.9 туған жер туралы аңыздар мен ертегілердің мағынасын түсіндіру	ы тарихи құндылығын түсіндіру; 6.2.2.5 көшпенділердің қолданбалы өнерінің жетістіктерін сипаттау	7.2.2.1 Тарихи деректер ретінде күйлердің, аңыздардың, шежірелер мен эпостардың маңыздылығын анықтау; 7.2.3.4 М. Х. Дулати "Тарихи Рашиди" еңбегінің маңызын анықтау		рөлін бағалау; 9.2.2.5 соғыс уақытында халықтың рухын көтеруде өнер мен әдебиеттің маңыздылығын бағалау	ба ң "Б ба ж ба қа не
2.3 Білім және ғылым	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу	6.2.3.1 көне түркі жазуының тарихи маңызын түсіндіру; 6.2.3.2 Әл Фараби мен басқа да ғалымдардың ортағасырлық ғылымның дамуына қосқан үлесін анықтау; 6.2.3.3 "Кодекс куманикус" сөздігінің халықаралық қатынастардағы рөлін анықтау	7.3.1.11 сұлтандардың, билердің, батырлардың, жыраулардың қоғамдық саяси өмірдегі қызметін сипаттау	8.2.3.1 Ш. Уәлиханов ғылыми мұрасының тарихи маңызын анықтау; 8.2.3.2 XIX ғасырдағы білім беру мен ағартудың даму ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.3.3 Ы. Алтынсариннің ағартушылықты дамытуға қосқан үлесін бағалау;	9.2.3.1. қоғамдық-саяси сананы оятудағы ұлттық баспасөздің рөлін бағалау; 9.2.3.2 кеңестік кезеңдегі қазақ тілінің жағдайын анықтау; 9.2.3.3 XX ғасырдың I жартысындағы білім және ғылым саласындағы өзгерістерді талдау;	10 Бе Қа та ғы да ұл 10 м бі ғы са са

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
	Шамамен 1 млн жыл бұрын – V ғасыр	VI ғ.- XIII ғ	XIV ғ. -XVI ғ.	XVII ғ.-XIX ғ.	XX ғасырдың I жартысы	XX ғасырдың II жартысы
3.1 Мемлекеттің ішкі саясаты	5.3.1.1 картада тайпалық одақтардың қоныстануын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің қалыптасуын түсіндіру; 5.3.1.3 туған өлке тарихындағы тарихи тұлғалардың рөлін түсіндіру	6.3.1.1 Түркі қағанатының қалыптасуының тарихи маңыздылығын анықтау, оқиғалар арасындағы өзара байланысты анықтау;	7.3.1.3 X-XIII ғасырдың басындағы түркі мемлекеттерінің даму ерекшеліктерін түсіндіру, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау;	8.3.1.1 Жоңғар экспансиясына қарсы халықты біріктірудегі Қарақұм мен Ордабасындағы құрылтайлардың рөлін бағалау;	9.3.1.1 Ресей империясының Мемлекеттік Думасындағы қазақ зиялылары өкілдерінің қызметін бағалау;	10.3.1.1 XX ғасырдың басындағы қазақ мемлекетінің даму ерекшеліктерін анықтау;
		6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы түркі мемлекеттерінің даму ерекшеліктерін түсіндіру, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау	7.3.1.10 мемлекеттерді нығайтудағы Қазақ хандарының рөлін анықтау	8.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау;	9.3.1.3 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңыздылығын анықтау және тұлғалардың рөлін бағалау;	10.3.1.2 XX ғасырдың ортасындағы қазақ мемлекетінің даму ерекшеліктерін анықтау;
		6.3.1.4 тарихи ұғымдарды қолдана отырып, Қарахан мемлекетінде жер иеленудің ерекшеліктерін түсіндіру;	7.3.1.9 Қазақ хандығының құрылуының тарихи маңыздылығын анықтау	8.3.1.3 Ресей империясының отаршылдық саясатының себептері мен салдарын анықтау;	9.3.1.4 Ұлттық мемлекеттілікті жаңғыртудағы "Алаш" партиясының саясатын талдау;	10.3.1.3 XX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ мемлекетінің даму ерекшеліктерін анықтау;
		6.3.1.5 Отырар	7.3.1.11 сұлтандардың, билердің, батырлардың, жыраулардың қызметін мемлекеттің қоғамдық-саяси	8.3.1.4 патша өкіметін реформалау нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру;	9.3.1.5 Ә. Бөкейхановтың саяси көшбасшы ретіндегі қызметін бағалау;	10.3.1.4 XX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ мемлекетінің даму ерекшеліктерін анықтау;
				8.3.1.5 қазақ халқының отаршылдық саясатқа қарсы	9.3.1.6 Қазақстанда құрылған Ұлттық	10.3.1.5 XX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ мемлекетінің даму ерекшеліктерін анықтау;

		қаласы тұрғындарының ерлігін сипаттау; 6.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және қайталама себептерін анықтау; 6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау; 6.3.1.11 сұлтандарды, билердің, батырлардың, жыраулардың қызметін мемлекеттің қоғамдық-саяси өмірінде сипаттау; 6.3.1.12 туған өлке тарихындағы қазіргі куәгерлердің ерліктері мен еңбектерін сипаттау	өмірінде сипаттау 7.3.1.10 мемлекетті нығайтудағы Қазақ хандарының рөлін анықтау	ұлт-азаттық күресінің себептері мен салдарын анықтау; 8.3.1.6 ұлт- азаттық көтерілістер басшыларының рөлін бағалау	автономияларды ң маңыздылығын бағалау; 9.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы командалық- әкімшілік жүйе саясатының салдарын талдау	Қазақстанның тәуелсіздігінің және алғашқы Қазақстанның қол жұмыс 10-жыл оның салдары ор Қазақстанның тәуелсіздігінің және та м тү 10-жыл Қазақстанның қол да ж 10-жыл м м ст та 10-жыл Ке На тә м қа ы 10-жыл Ас Қа өр си ан
3.2 Мемлекеттің сыртқы саясаты	5.3.2.1 Қазақстанның ерте көшпелілерінің	6.3.2.1 тарихи оқиғалар арасындағы өзара	7.3.1.6 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси	8.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығын а қарсы күресте даңқты хандар	9.3.2.1 Қазақстандықтар дың екінші дүниежүзілік	10-жыл ға ж Қа

		байланысты анықтай отырып, түркітілдес тайпалардың көші-қон процестерін түсіндіру;				
		6.3.2.2 ерте түрік мемлекеттерінің сыртқы саясатының бағыттарын анықтау;				
		6.3.2.3 Атлах шайқасының тарихи маңыздылығын талдау;				
		6.3.2.4 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау;		мен батырлардың рөлін түсіндіру;		
	халықаралық аренадағы орнын анықтау;	6.3.2.5 тарихи оқиғалар арасындағы өзара байланысты анықтай отырып, Қазақстан аумағында XIII-XV ғасырларда құрылған мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру	процестерді картаны қолдана отырып түсіндіру;	8.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау;	соғыстағы жеңіске қосқан үлесін бағалау;	
	5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен өзара қарым-қатынасын айқындау		7.3.2.7 Орбұлақ шайқасында қазақ әскерінің әскери өнері мен ерлігін бағалау;	8.3.2.3 Абылай ханның дипломатиялық шеберлігі мен саясатын бағалау	9.3.2.2 Б. Момышұлының батырлық және жеке қасиеттерін анықтау	
			7.3.2.6 қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау			

4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

	Шамамен 1 млн жыл бұрын – V ғасыр	VI ғ.- XIII ғ	XIV ғ. -XVI ғ.	XVII ғ.-XIX ғ.	XX ғасырдың I жартысы	XX ж. қада
4.1 Шаруашылық	5.4.1.1 ежелгі адамның іс-әрекеттерін сипаттау; 5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру	6.4.1.1 көшпенділер мен отырықшы халықтың арасындағы экономикалық өзара байланысты айқындау; 6.4.1.2 көшпенділердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау	7.4.1.2 көшпенділердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау	8.4.1.1 қазақтардың шаруашылығына Жоңғар шапқыншылығының салдарын анықтау; 8.4.1.2 отарлық саясаттың қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына әсерін талдау	9.4.1.1 жаңа экономикалық саясат нәтижесінде болған өзгерістерді талдау, дереккөздер мен дәлелдерді салыстыру; 9.4.1.2 күштеп ұжымдастырудың ауыл шаруашылығына салдарын талдау	10 ж. заш а өз ба 10 ке әл эк м та 10 ж пр Қ Р ең әс 10 се ж ба та
4.2 Өндірістік қатынастар және сауда	5.4.2.1 еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау; 5.4.2.2 металлургия дамуының шаруашылық салаларына әсерін түсіндіру; 5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.4.2.2 Ұлы Жібек Жолының Халықаралық қатынастарды дамытудағы рөлін анықтау		8.4.2.1 капиталистік қатынастардың Қазақстан экономикасына әсері; 8.4.2.2 жәрмеңкелердің дамуына байланысты сауда қатынастарындағы өзгерістерді анықтау	9.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен кемшіліктерін талдау; 9.4.2.2 Қазақстан экономикасы әскери жолға қайта құрылғанын дәлелдеу	10 өн кү ж ж 10 эк өн қ әс 10 Қ әл эк ин та

						10 са эн әс

33. Бағдарлама тірек – қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

34. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады

Тірек- қимыл аппараты

бұзылған білім алушыларға

арналған негізгі орта білім

деңгейінің 5-10 сыныптары

"Қазақстан тарихы" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарламасының

қосымшасына

Тірек- қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1 бөлім	Кіріспе сабақ	Қазақстанның ежелгі тарихы мен мәдениетінің шолуы

Қазақстан аумағындағы ежелгі адамдардың өмірі	Зерттеу сұрағы: ежелгі Қазақстан тарихы нені зерттейді?	
	Ежелгі адамдардың өмірі	5.1.1.1 алғашқы адамдардың антропологиялық белгілері
	Зерттеу сұрағы: ежелгі адамдар қалай өмір сүрді?	5.1.2.1 алғашқы қауымдық өмірі мен тұрмысын шығар түрде көрсету
	Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары	5.2.3.1 қазақстандық ғалым археологиялық жаңалықтар
	Зерттеу сұрағы: Қазақстан аумағында археологтар дәуірдің қандай олжаларын тапты?	5.2.2.1 археологиялық ескер сипаттау; 5.4.2.1 еңбек құралдары мен сипаттау
	Шаруашылықтағы өзгерістер және еңбек құралдарын жетілдіру	5.4.1.1 ежелгі адамдардың
	Зерттеу сұрағы: мезолит және неолит дәуірінде алғашқы адамдардың өмірі қалай өзгерді?	5.4.2.1 еңбек құралдары мен сипаттау
	Ботай мәдениеті	
	Зерттеу сұрағы: Не себепті ботайлықтарды жылқыны алғашқы қолға үйретушілер деп атайды?	5.4.1.1 ежелгі адамдардың
	Қазақстан аумағында металлургияның пайда болуы.	
	Зерттеу сұрағы: Қазақстан жерінде металды өндіру ежелгі адамдардың өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.2 металл өндірісі жетіл шаруашылық салаларына ықпалын түсіндіру
	Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері.	5.2.2.2 археологиялық дерек отырып, андронов және беғазы мәдениеттерінің белгілерін
	Зерттеу сұрағы:	
	Қазақстандағы қола дәуірі ескерткіштерінің қандай ерекшеліктері бар?	5.2.2.5 Ә.Марғұланның Қазақ археологиясының дамуына айқында
	Қазақстандағы жартастарға салынған ежелгі суреттер.	5.2.1.1 алғашқы адамдардың сенімдерін сипаттау;

	Зерттеу сұрағы: Тасқа салынған суреттер ежелгі адамдардың дүниетанымын қалай бейнелейді?	5.2.2.1 археологиялық ескерістерді сипаттау
	Ежелгі адамдардың өміріне саяхат	5.1.2.1 алғашқы адамдардың тіршілігін шығармашылық
Өлкетану	Өлкетану мұражайы және тарихи жәдігерлер	5.2.2.7 тарихи мұраны жеткізетін жәдігерлердің рөлін сипаттау
2-тоқсан		
2 бөлім Ежелгі көшпелілер өмірі	Қазақстан аумағында темірдің игерілуі. Зерттеу сұрағы: Темір өндіру адамдар өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.2 металл өндірісі жетілдіріліп, шаруашылық салаларына ықпалын түсіндіру
	Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Зерттеу сұрағы: Көшпелі мал шаруашылығы неліктен Қазақстанның ежелгі тұрғындары шаруашылығының негізгі түріне айналды?	5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы егіншіліктің қалыптасуын т 5.2.2.6 көшпелілердің әлемге қосқан үлесін білу
	Ежелгі көшпелілердің материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Көшпелілер баспанасының ерекшелігі неде?	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау 5.2.2.6 көшпелілердің әлемге қосқан үлесін түсіну
	Ежелгі көшпелілердің дүниетанымы. Зерттеу сұрағы: Көшпелілердің қандай салт-дәстүрлері бүгінгі күнге дейін сақталды?	5.2.1.2 ежелгі тайпалардың сипаттау
	Сақтар туралы тарихи мәліметтер. Зерттеу сұрағы: Қандай тарихи дереккөздер сақтар туралы мәлімет береді?	5.3.1.1 картадан тайпалық орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру
	Сақтар "Алтын адам" археологиялық олжасы. Зерттеу сұрағы: Есік обасынан табылған "Алтын адам" кім болды?	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдар археологиялық жаңалықтар 5.2.2.4 Есік обасынан табылған "Алтын адам" археологиялық олжаның ерекшеліктерін анықтау;

		5.2.1.2 ежелгі тайпалардың сипаттау
Өлкетану	Біздің айналамыздағы тарихи ескерткіштер	5.2.2.8 туған өлкедегі тарихи ескерткіштердің ерекшеігі
3- тоқсан		
3 бөлім Сақтар	Шілікті және Бесшатыр патша қорғандары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Шілікті мен Бесшатыр "патша қорғандары" деп аталады?	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың сипаттау
	Берел қорғандары. Зерттеу сұрағы. Берел қорымынан табылған олжалар сақтардың мәдениетін қалай сипаттайды?	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау
	Тасмола археологиялық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: "Мұртты обалардың" ерекшелігі неде?	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың сипаттау
	Сақ патшайымы Томирис. Зерттеу сұрағы: Тарихи деректерде Томирисің бейнесі қалай сипатталған?	5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау
	Шырақтың ерлігі. Зерттеу сұрағы: Сақтар тәуелсіздік үшін қалай күресті?	5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау
	Сақтардың Александр Македонский әскеріне қарсы күресі. Зерттеу сұрағы: Неліктен Александр Македонский дің сақтарға жасаған жорығы сәтсіз аяқталды?	5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау

3 бөлім Үйсіндер мен қаңлылар	Үйсіндер туралы жазба деректер. Зерттеу сұрағы: Қытай авторлары үйсіндердің өмірін қалай сипаттады?	5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасы
	Қаңлылардың қалалық мәдениетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қаңлыларда қала мәдениетінің дамуы немен байланысты?	5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасы
	Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Зерттеу сұрағы: Сыма Цянь қаңлы қоғамын қалай сипаттады?	5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру
	Үйсіндер мен қаңлылардың материалдық және рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Үйсіндер мен қаңлылар мәдениетінің ерекшеліктері қандай?	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипат 5.2.2.6 көшпелілердің әлем қосқан үлесін білу
	Өлкетану	Өңірдің тарихи тұлғалары: билер, батырлар және ақындар 5.3.1.3 тарихи тұлғалардың тарихындағы ролін түсіндіру
4-тоқсан		
4 бөлім Ғұндар	Ғұн тайпаларының бірігуі. Зерттеу сұрағы: Неге Мөде шаньюй "Жер - мемлекеттің негізі" деді?	5.3.1.1 картада тайпалық орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру
	Ғұндардың көрші мемлекеттермен қарым-қатынастары. Зерттеу сұрағы: Ғұндармен Ұлы Қытай қорғанының салынуы арасында қандай байланыс бар?	5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасы
	Ғұндардың Батысқа қоныс аударуы. Зерттеу сұрағы: Ғұндардың Батысқа	5.1.1.3 ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картада

	қоныстануы қандай өзгерістерге әкелді?	
	Аттила және оның жаулаушылық жорықтары. Зерттеу сұрағы: Ежелгі авторлар Аттилаға қандай баға береді?	5.1.1.3 ғұндардың қоныс аумақтары мен бағыттарын тарихи картада көрсету; 5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасын сипаттау;
4 бөлім Сарматтар	Сарматтардың қоғамдық құрылысы мен шаруашылық өмірі. Зерттеу сұрақтары: Сармат қоғамы несімен ерекшеленеді?	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.3.1.1 картада тайпалық орналасуын көрсету; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру
	Сарматтардың саяси тарихы. Зерттеу сұрағы: Сарматтар қандай мемлекеттермен өзара қарым-қатынаста болды?	5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау
4 бөлім Ежелгі Қазақстан тарихына шолу	Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты. Зерттеу сұрағы: Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты қалай өзгерді?	5.1.1.2 Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпатын сипаттау;
	Ежелгі Қытайға саяхат	5.4.1.1 ежелгі адамдардың тұрпатын сипаттау; 5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын таныстыру; 5.4.2.1 еңбек құралдары мен өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының тарихын түсіндіру
Өлкетану	Өлкетану мұражайы және тарихи экспонаттар	5.2.2.7 тарихи мұраны жеткізудің экспонаттардың рөлін сипаттау;

2) 6-сынып

2- кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1 бөлім VI - IX ғасырлардағы Қазақстан	Кіріспе сабақ. Зерттеу сұрағы: Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихы нені оқытады?	Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихына жалпы
	Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер. Зерттеу сұрағы: VI-IX ғасырларда билік құрған қай қағандардың есімдері тарихта сақталды?	6.3.1.1 оқиғалардың өзара байланыста болуы арқылы Түрік қағанаттың тарихи маңызын анықтау; 6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттің даму ерекшеліктерін түсіндіру, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының саясатының негізгі бағыттарын анықтау; 6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен оқиғалардың сабақтастығын сипаттау үлгісін қолдану
	Көне түркі жазуы. Зерттеу сұрағы: Білге қаған мен Күлтегіннің мемлекетті нығайтудағы саясаты бізге қандай деректерден белгілі?	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттің даму ерекшеліктерін түсіндіру, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.2.3.1 көне түркі жазуының маңызын түсіндіру
	Атлах шайқасы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Атлах шайқасын "халықтар шайқасы" деп атайды?	6.3.2.3 Атлах шайқасының тарихи маңызын талдау; 6.2.2.3 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау
	Оғыз мемлекеті. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның орта ғасырлар тарихында Оғыз мемлекетінің алатын орны қандай?	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттің даму ерекшеліктерін түсіндіру, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау
2-тоқсан		

2 бөлім Қазақстан VI-IX ғғ.	Қимақ қағанаты. Зерттеу сұрағы: Қимақтарда қалалық мәдениетінің дамуын қандай деректер дәлелдейді?	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының мәдениетінің дамуына әсері; 6.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарды анықтау
	Түріктер туралы тарихи деректер. Зерттеу сұрағы: Қытай және араб деректері түркілер туралы қандай ақпарат береді?	6.2.2.3 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау; 6.4.1.2 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау; 6.2.1.1 түркілердің дүниетанымын ерекшеліктерін түсіндіру
	Түркі әлемі қалыптасуының басталуы. Зерттеу сұрағы: Түрік тілдес халықтардың миграциясы Еуразия тарихына қаншалықты әсерін тигізді?	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың байланысын табу арқылы тайпалардың миграциясын анықтау; 6.1.1.1 түркі тілдес тайпалар картадан олардың аумақты көрсету
	Өлкетану	Топонимдер – өткен заманның куәгерлері (жер-су атауларының тарихы). 6.2.2.6 жергілікті жер, қала, атауларының шығу тарихын
3- тоқсан		
3 бөлім X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан	X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан аумағындағы саяси процестер. Зерттеу сұрағы: X ғасыр - XIII ғасырдың басында саяси карта қаншалықты өзгерді?	6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтарын айырмашылықтарын анықтау; 6.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттің ыдырауының негізгі және жағдайларын анықтау; себептерін анықтау
	Қарахан мемлекеті. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қарахан мемлекеті ислам дінін мемлекеттік дін деп жариялады?	6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтарын айырмашылықтарын анықтау; 6.2.1.2 ислам дінінің қоғамдастық палын анықтау; 6.3.1.4 тарихи ұғымдарды қарахан мемлекетіндегі ерекшеліктерін түсіндіру

	Наймандар, керейіттер және жалайырлар. Зерттеу сұрағы: Наймандар, керейіттер мен жалайырлардың ортағасырларлық саяси сахнадағы рөлі қандай болды?	6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау;
	Қыпшақ хандығы. Зерттеу сұрағы: Не себепті Еуразия даласы "Дешті Қыпшақ" деп аталды?	6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.3.2.4 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау; 6.2.2.3 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау; 6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен сабақтастығын сипаттауда ғылымның ұғымын қолдану
4-тоқсан		
4 бөлім Қазақстан X-XIII ғасырлар ортасында	Ұлы Жібек Жолының Халықаралық қатынастарды дамытудағы рөлі Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы халықаралық қатынастардың дамуына әсер етті ме?	6.4.2.2 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы рөлін анықтау
	Ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына Ұлы Жібек жолының ықпалы. Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына қалай әсер етті?	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының Қазақстанның мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет және ескерткіштерінің ерекшеліктерін сипаттау;
	Түріктердің материалдық және рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Әлем өркениетінің дамуына түрік мәдениеті қандай үлес қосты??	6.2.2.5 көшпелілердің қолдану жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет және ескерткіштерінің ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.3.2 Әл-Фарабидің және басқа да ғалымдардың ортағасырлық Қазақстан дамуына қосқан үлесін анықтау;

		6.2.2.4 түркі кезеңіндегі қоғамдық бейнелеуде М. Қашғари, Ж. Баласағұн және А. Яссауи еңбектерінің құндылығын түсіндіру; 6.2.3.3 "Кодекс Куманикус" саяси халықаралық байланыстарын анықтау
Өлкетану	Мәдени-тарихи дәстүрді сақтаушылар: өлкенің ұлттық қолөнері	6.2.2.7 өлкенің дәстүрлі көрмесін жандандыруға үлесін қосқыны айқындау

3) 7-сынып

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1- тоқсан		
Бөлім 1 XIII - XV ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақстан	Моңғол империясының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Моңғолдар мемлекеттілік деңгейге қалай жетті? Қазақстандағы моңғол шапқыншылығы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Шыңғыс хан әскерлері Отырарды алты ай бойы ала алмады? Моңғол шапқыншылықтарының салдары. Зерттеу сұрағы: Орталық Азияға ең үлкен өзгерісті әкелген кімдер: қыпшақтар ма, әлде моңғолдар ма?	7.2.2.3 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау;; 7.3.1.6. картаны қолдану арқылы XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттер процестерді түсіндіру 7.3.1.6. картаны қолданып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттер процестерді түсіндіру; 7.3.1.5 Отырарды қорғаудағы халқының ерлігін сипаттау 7.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 7.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау
1 бөлім XVIII ғасырдағы қазақ хандығы	Қазақстан аумағында ұлыстардың құрылуы. Зерттеу сұрағы: Моңғол ұлыстарының құрылуы нәтижесінде саяси картада қандай өзгерістер болды?	7.3.1.6. картаны қолдану арқылы XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттер процестерді түсіндіру; 7.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау;

		құрылымын анықтау; 7.3.1.7 ортағасырлық мемл ыдырауының негізгі және себептерін анықтау
	Ақ Орда. Зерттеу сұрағы: Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы Ақ Орданың рөлі қандай болды?	7.3.1.6 картаны қолданып X ғасырлардағы мемлекеттер үдерістерді түсіндіру; 7.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеум құрылымын анықтау; 7.3.2.5 тарихи оқиғалардың байланысын анықтап, Қаз аумағында XIII XV ғасырлар мемлекеттердің сыртқы са түсіндіру
2-тоқсан		
2-тоқсан		
2 бөлім	XIII - XV ғасырлардағы Қазақстанның мәдениеті. Зерттеу сұрағы: XIII - XV ғасырлардағы өнер мен әдебиет ортағасырлық қоғамды қалай бейнелейді?	7.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эп жырлардың тарихи дерекк маңыздылығын айқындау
Қазақстан мәдениеті XIII-XV ғасырларда	Ортағасырлық саяхатшылардың Қазақстан туралы мәліметтері. Зерттеу сұрағы: Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстанды қалай сипаттады?	7.4.1.2 көшпелілердің шару өмірінің ерекшеліктерін аны 7.2.2.5 көшпелілердің қолд жетістіктерін сипаттау
2 бөлім	Қазақ халқының қалыптасу процесінің аяқталуы. Зерттеу сұрағы: Ұлы Дала мұрагері – қазақ халқы қалай қалыптасты?	7.1.1.3 ежелгі және ортағасы тарихының оқиғалары арас байланыс орнату арқылы к қалыптасуының негізгі кез анықтау; 7.1.1.4 "қазақ" этнонимінің түсіндіру
2 бөлім	Қазақ хандығының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақ хандығы Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық	7.3.1.9 Қазақ хандығы құры маңызын анықтау; 7.2.3.4 М.Х.Дулатидің "Тарих

	мемлекет деп саналады?	еңбегінің маңыздылығын т 7.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау
Өлкетану	Бір ел – бір тағдыр (менің өлкемнің халықтары)	7.1.2.2 өлкедегі әр түрлі ұлт тарихын,салт-дәстүрін сип
3-тоқсан		
3 бөлім	Қасым хан тұсындағы Қазақ хандығының күшеюі. Зерттеу сұрағы: Не себепті Қадырғали Жалайыр: "Жәнібек ханның ұлдарының арасында аса белгілі болғаны Қасым хан еді..." деп жазды?	7.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау 7.3.2.6 қазақ хандарының с саясатын талдау
XVIII ғасырдағы Қазақстан мәдениеті	Хақназар хан кезіндегі Қазақ хандығының сыртқы саясаты. Зерттеу сұрағы: Неліктен Хақназар хан билеген кезеңді Қазақ хандығының "қайта жаңғыруы" деп атайды?	7.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау 7.3.2.6 қазақ хандарының с саясатын талдау
3 бөлім	Тәуекел хан тұсындағы Қазақ хандығының оңтүстік шекараларының нығаюы. Зерттеу сұрағы: Тәуекел хан қазақ жерлерін біріктіру мақсатында қандай саясат ұстанды?	7.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау 7.3.2.6 қазақ хандарының с саясатын талдау
Қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы	Есім хан билігі кезіндегі Қазақ хандығы бірлігінің нығаюы. Зерттеу сұрағы: Есім хан Қазақ хандығының біртұтастығын қалай сақтап қалды?	7.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау 7.3.2.6 қазақ хандарының с саясатын талдау
	Жәңгір хан тұсындағы қазақ-жоңғар қарсылығы. Зерттеу сұрағы: Орбұлақ шайқасының әлемдік әскери өнер тарихындағы алатын орны қандай?	7.2.2.3 көшпелілердің әскер жетістіктерін сипаттау; 7.3.2.7 Орбұлақ шайқасынд жасағының әскери өнерде ерлігін бағалау
	Тәуке хан тұсындағы қазақтардың қоғамдық-құқықтық жүйесі.	7.3.1.10 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау

	Зерттеу сұрағы: Неліктен А. Левшин Тәуке ханды "Дала Ликургі" деп атады?	7.3.2.6 қазақ хандарының саясатын талдау
	Қазақ хандығының әлеуметтік құрылымы. Зерттеу сұрағы: Әлеуметтік топтар қазақ қоғамында қандай рөл атқарды?	7.1.2.1 Қазақ хандығындағы топтардың орнын анықтау; 7.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірі, батыр, жыраулардың қызм
4-тоқсан		
4 бөлім	XVI-XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениетінде халық өмірі қалай көрініс табады?	7.2.2.1 2.2.1 күй, аңыз, шежірелер, жырлардың тарихи деректері мен маңыздылығын айқындау
XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет	XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Неліктен киіз үй көшпелілердің материалдық мәдениетінің ең жоғарғы үлгісі деп саналады?	7.2.2.5 көшпелілердің қолдану өнердегі жетістіктерін сипаттау
Өлкетану	Қазақтың дәстүрлі шаруашылығы Зерттеу сұрағы: көшпенділердің дәстүрлі шаруашылығының ерекшеліктері қандай?	7.4.1.2 көшпенділердің шаруашылығының ерекшеліктерін анықтау
	Туған өлке тарихының қазіргі кездегі куәгерлері	7.3.1.12 3.1.12 туған өлке тарихының кездегі куәгерлерінің ерлік еңбегін сипаттау

4) 8 сынып

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1 бөлім	Жоңғар басқыншылығына қарсы Отан соғысының басталуы.	8.1.1.1 жоңғар шапқыншылығының демографиялық өзгерістер мен миграциялық процестерді
Қазақ-жоңғар соғыстары	Зерттеу сұрағы: Не себепті "Елім-ай" бүкілхалықтық әнге айналды?	8.2.2.1 халық ауыз әдебиеті мен өнері туындыларының тарихы

		ретінде құндылығын бағалау; 8.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі жағдайын талдау; 8.4.1.1 жоңғар шапқыншылығын халқының шаруашылығына зардаптарын анықтау
	Біртұтас халық жасағының ұйымдастырылуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Ордабасы ел бірлігінің нышаны болды?	8.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі жағдайын талдау; 8.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықтар басқыншылығына қарсы жасаған рөліне баға беру
	Қазақ-жоңғар шайқастары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Аңырақай шайқасы қазақ-жоңғар соғысындағы түбегейлі бетбұрыс деп саналады?	8.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру
1 бөлім XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы	XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қарым-қатынастарының тарихы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Ресей Қазақстанды Азияға шығудың "кілті мен қақпасы" деп санады?	8.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі жағдайын талдау; 8.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	Қазақ хандығының Ресей империясына қосылуының басталауы. Зерттеу сұрағы: Әбілқайыр ханның Анна Иоанновна патшайымға жазған хатының себептері мен салдары қандай болды?	8.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі жағдайын талдау; 8.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	Абылай ханның ішкі және сыртқы саясаты. Зерттеу сұрағы:Дербес Қазақ мемлекетін сақтап қалудағы Абылай ханның рөлі қандай?	8.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі жағдайын талдау; 8.3.2.3 Абылай ханның ішкі саясатын бағалау
	Өлкетану	8.2.3.5 туристік маршруттар жолдарын ұсыну
II-тоқсан		
2 бөлім	XVIII ғасырдағы халық ауыз әдебиеті.	8.2.2.1 халық ауыз әдебиеті мен өнері туындыларының тарихы

XVIII ғасырдағы Қазақстанның мәдениеті	Зерттеу сұрағы: XVIII ғасырда ақын-жыраулар шығармаларында тарихи оқиғалар қалай көрініс тапты?	ретінде құндылығын бағалау; 8.2.1.1 салт-дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылықтары мен маңыздылығын анықтау
	XVIII ғасырдағы қазақтардың материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Қазақтың ұлттық қолданбалы өнерінің бірегейлігі неде?	8.2.2.4 қолданбалы өнердің маңызын бағалау
2 бөлім Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XVIII ғасырдағы Қазақстандағы казак-әскери отаршылдығы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанды отарлауды Ресей империясы қалай жүзеге асырды?	8.3.1.3 Ресей империясының отарлау саясатының себеп-салдары
	Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: Сырым Датұлы Кіші жүз қазақтарының қандай құқықтарын қорғауды көздеді?	8.3.1.5 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 8.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне бағалау
	1822-1824 жылдардағы патша реформалары. Зерттеу сұрағы: Неліктен XX ғасырдың 20-шы жылдарында Қазақстанда әкімшілік реформалар жүргізілді?	8.3.1.4 Патша үкіметі реформаларының нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді өткен тарихи кезеңмен салыстыру арқылы анықтау
	1836-1838 жылдардағы Бөкей Ордасындағы қазақтардың көтерілісі. Зерттеу сұрағы: Исатай Тайманұлы мен Махамбет Өтемісұлын қандай ортақ идея біріктірді?	8.3.1.5 қазақ халқының отарлауға қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 8.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне бағалау
	Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: Кенесары хан бастаған ұлт-азаттық күрес неліктен жалпы ұлттық сипатқа ие болды?	8.3.1.5 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 8.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне бағалау
	Өлкетану	8.4.1.3 өлкені дамытуға қол жеткізудің тұлғалардың қызметіне бағалау
	"Атымтай жомарттары"	

3-тоқсан

3 бөлім Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XIX ғасырдың 40-60 жылдарындағы қазақтардың ортаазиялық хандықтармен қарым-қатынастары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Орта Азия хандықтарының Қазақстанның оңтүстік аймақтарына экспансиясы күшейді? Қазақстанның Ресей империясына қосылуының аяқталуы. Қазақстанның оңтүстік аймақтарының Ресей империясына қосылуының ерекшеліктері қандай?	8.3.1.5 халықтың отаршылдық ұлт-азаттық күресінің себебін анықтау; 8.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру. 8.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі жағдайын талдау; 8.3.2.2 Қазақ хандығының саясатының нәтижелерін анықтау.
3 бөлім Қазақстан Ресей империясының құрамында	XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы әкімшілік-аумақтық реформалар. Зерттеу сұрағы: Патша өкіметі тарапынан "бөліп ал да, билей бер" ұстанымы қалай жүзеге асты? Қазақтардың 1860-1870 жылдардағы азаттық күресі. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдың 60-70 жылдарындағы ұлт-азаттық көтерілістердегі халық талаптарының сабақтастығы неден көрінді? Қазақстандағы жаппай отаршылдық қоныс аудару саясаты. Зерттеу сұрағы: Патша өкіметінің қоныстандыру саясаты қазақ қоғамының өмірін қалай өзгертті?	8.3.1.3 Ресей империясының саясатының себеп-салдарын талдау; 8.3.1.4 Патша үкіметі реформалар нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамының өзгерістерді өткен тарихи кезеңге салыстыру арқылы анықтау. 8.3.1.5 қазақ халқының отаршылдық қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау. 8.4.1.2 отарлау саясатының дәстүрлі шаруашылығына талдау; 8.1.1.2 Ресей империясының қоныстандыру саясатының салдарын талдау; 8.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамының өзгерістерді өткен тарихи кезеңге салыстыру арқылы анықтау.
3 бөлім	Қазақстанда капиталистік қатынастардың дамуы.	8.4.2.1 капиталистік қатынастардың дамуының Қазақстанның қатынастарына талдау.

Қазақстан Ресей империясының құрамында	Зерттеу сұрағы: Қазақстанның өнеркәсіптік дамуы қалай басталды?	ықпалын анықтау
	Қазақстанда капиталистік қатынастардың дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның өнеркәсіптік дамуы қалай басталды?	8.4.2.1 капиталистік қатынастардың дамуының Қазақстанның ықпалын анықтау
	XIX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ қоғамы. Зерттеу сұрағы: “Зар заман” өкілдерінің қоғамдық-саяси көзқарастары қандай факторлардың әсерінен қалыптасты?	8.2.1.2 ұлттық құндылықтар отаршылдық саясаттың ке 8.1.2.2 қазақ зиялыларының қалыптасуының маңызды
Өлкетану	Туған өлкенің шежіресі	8.4.1.4 өлке дамуының маң кезеңдерін анықтау; 8.2.2.5 өлкенің тарихи оқиғ хроникасын құру
4- тоқсан		
4 бөлім	XIX ғасырдағы мәдениеттің дамуы. Зерттеу сұрағы: Неге XIX ғасыр қазақ халқының дәстүрлі музыка өнерінің гүлденген дәуірі деп саналады?	8.2.1.1 салт-дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылықтар маңыздылығын анықтау; 8.2.2.1 халық ауыз әдебиеті өнері туындыларының тар ретінде құндылығын бағал 8.2.2.3 ұлттық музыкалық қолдану ерекшеліктерін си
XIX ғасыр -XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті	XIX ғасырдағы білім беру мен ағарту ісі. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырда Қазақстанда оқу-ағартушылық мекемелер қандай түрде дамыды?	8.2.3.2 XIX ғасырдың екінші білім беру мен ағарту ісінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Шоқан Уәлиханов – алғашқы қазақ ғалымы. Зерттеу сұрағы: Неге С. Мұқанов Шоқан Уәлихановқа арналған шығармасын "Аққан жұлдыз" деп атады?	8.2.3.1 Шоқан Уәлихановты зерттеулерінің тарихи құнд анықтау

	Ы. Алтынсарин – жаңашыл -педагог. Зерттеу сұрағы: Ыбырай Алтынсариннің халық ағарту саласындағы жаңашылдығы неден байқалады?	8.2.3.3 Ыбырай Алтынсарин саласына қосқан үлесін ба
	Абай Құнанбаев – ұлы ойшыл. Зерттеу сұрағы: Неліктен Абай Құнанбайұлын "Хәкім Абай" деп атады?	8.2.2.2 Абай Құнанбаевтың қоғам қайраткері ретіндегі беру
	XIX ғасырдың соңы – XX ғасырдың басындағы Қазақтардың ауызша тарихи дәстүрлерінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Ш. Құдайбердіұлы, М. Көпейұлы, Қ. Халид еңбектерінің тарихи құндылығы неде?	8.2.3.4 Шәкәрім Құдайберді Жүсіп Көпейұлы, Қ.Халид е тарихи дерек ретіндегі маң
Өлкетану	Мектебімнің тарихы	8.2.2.6 түрлі дереккөздер не мектебінің тарихын анықта

5) 9 сынып

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1- тоқсан		
1 бөлім XX ғасырдың басындағы Қазақстан	Қазақстанның XX ғасырдың басындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Зерттеу сұрағы: Не себепті А. Байтұрсынов: "Қазақ ұлтының өмір сүруінің өзі проблемаға айналды", - деп санады?	9.3.1.2 XX ғасыр басындағы қоғамдық-саяси процестер 9.3.1.1 қазақ зиялыларының империясының Мемлекетті Думасындағы қызметіне б
	Қазақстандағы 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс неліктен бүкілхалықтық сипат алды?	9.3.1.2 XX ғасырдың басында Қазақстандағы қоғамдық- процестерге баға беру; 9.3.1.3 1916 жылғы ұлт-азат көтерілістің тарихи маңызы және тұлғалардың рөліне б
	1917 жылғы ақпан буржуазиялық- демократиялық революциясы және оның Қазақстанға әсері.	9.3.1.2 XX ғасыр басындағы қоғамдық-саяси процестер

	Зерттеу сұрағы: Қазақстанда 1917 жылы саяси белсенділіктің артуы қандай оқиғалардан көрініс тапты?	
	"Алаш" қозғалысы және қазақ ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: Неліктен "Алаш" партиясы халық қолдауына ие болды?	9.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау; 9.3.1.4 "Алаш" партиясының мемлекеттілікті жаңғыртуда талдау; 9.2.3.1 ұлттық баспасөздің қ саяси сананы оятудағы рөлі
	XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының көрнекті өкілдері. Зерттеу сұрағы: Қазақ зиялылары ұлттық мүдделерді қалайша қорғады?	9.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау; 9.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын т қоғамдық санаға тигізген әс беру; 9.3.1.5 Әлихан Бөкейханның көшбасшылық қызметіне б
2- тоқсан		
2 бөлім Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы	Қазақстан азаматтық қарсыластық жылдарында (1917-1920 жылдар). Зерттеу сұрағы: Қазан революциясының ұрандары халық арасында қандай үміт тудырды?	9.3.1.2 XX ғасырдың басында Қазақстандағы қоғамдық-с процестерге баға беру
	Қазақстандағы ұлттық автономиялар. Зерттеу сұрағы: Алаш Орда үкіметі мен Түркістан (Қоқан) автономиясының идеялары неліктен жүзеге аспады?	9.3.1.6 Қазақстанда құрылға автономиялардың маңызды беру; 9.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау
	Қырғыз (Қазақ) АКСР-нің құрылуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ Автономиялық Кеңестік Республикасы құрылуының тарихи маңызы неде?	9.3.1.6 Қазақстанда құрылға автономиялардың маңызды беру; 9.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау
	Әскери коммунизм саясатынан Жаңа	9.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 жы

	экономикалық саясатқа көшу. Зерттеу сұрағы: Қазақстан үшін жаңа экономикалық саясаттың артықшылықтары қандай болды?	әміршіл-әкімшіл жүйе саясат зардаптарын талдау; 9.4.1.1 деректер мен дәйектер арқылы жаңа экономикалық нәтижесінде орын алған өзгерістерді талдау
3-тоқсан		
3 бөлім Қазақстан тоталитарлық жүйе кезеңінде	Қазақстандағы 1920-1930 жылдардағы индустрияландыру. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы индустрияландыру саясатының қарама-қайшылығы неде?	9.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен кезеңдерін талдау
	Қазақстандағы ұжымдастыру. Зерттеу сұрағы: Неліктен ұжымдастыру саясаты "ұлы нәубетке" әкеліп соқтырды?	9.4.1.2 күштеп ұжымдастыру ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын талдау; 9.1.1.1 демографиялық өзгерістер себептері мен салдарын анықтау 9.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясат зардаптарын талдау
	1920-1930 жылдардағы саяси репрессиялар. Зерттеу сұрағы: Сталиндік режим не себепті зиялыларға "халық жауы" деген айып тақты?	9.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясат зардаптарын талдау; 9.1.2.1 қазақ зиялыларының қысым рөлі мен қызметін талдау
	Ахмет Байтұрсынов – "ұлт ұстазы". Зерттеу сұрағы: Ахмет Байтұрсыновтың ғылыми мұрасы қандай?	9.2.2.2 Ахмет Байтұрсыновтың білімінің негізін салушы, қоғам ретінде бағалау
3 бөлім Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым	XX ғ. 20-30 жылдарындағы білім беру жүйесі мен ғылым. Зерттеу сұрағы: Білім мен ғылым саласының қандай жетістіктері мен кемшіліктері болды?	9.2.3.2 кеңес дәуіріндегі қазақ білім алушылар ахуалын анықтау; 9.2.3.3 XX ғасырдың бірінші жартысындағы білім мен ғылым саласындағы өзгерістерді талдау
	Қ.Сәтбаев – жан-жақты ғалым. Зерттеу сұрағы: Қаныш Сәтбаевтың	9.2.3.4 Қаныш Сәтбаевтың Қазан өнеркәсібі мен ғылымын дамыту рөліне баға беру

	феномені неде?	
4- тоқсан		
4 бөлім	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ әдебиетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ әдебиетінде социалистік реализм қалай көрініс тапты?	9.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын қоғамдық санаға тигізген әсері
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: әдебиет пен өнер	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ өнерінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ өнерінің жаңа белеске көтерілуі неден байқалды?	9.2.2.4 Әміре Қашаубаев пен Мұңайтпасұлының қазақ халық әдебиетіндегі танытудағы рөліне баға бер 9.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын қоғамдық санаға тигізген әсері 9.2.2.3 өнер мен әдебиеттегі анықтау
4 бөлім	Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Зерттеу сұрағы: Қандай қазақстандық Ұлы Отан соғысының батырлары халық есінде сақталды?	9.3.2.1 қазақстандықтардың дүниежүзілік соғысының жүйелі үлесін бағалау; 9.3.2.2 Бауыржан Момышұлының батырлық, тұлғалық қасиеттері
Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	Қазақстан – майдан арсеналы. Зерттеу сұрағы: "Бәрі майдан үшін, бәрі Жеңіс үшін!" ұраны қалай жүзеге асты?	9.4.2.2 Қазақстан экономиканың жағдайларына бейімделген 9.1.2.2 соғыс жылдарындағы әлеуметтік жағдайын анықтау
	Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақ КСР мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Соғыс жылдарындағы Қазақстанның мәдени жетістіктері қандай болды?	9.2.2.5 соғыс жылдарындағы әдебиеттің халық рухын көтеріңкі маңызын бағалау
	Қазақстанға КСРО халықтарының депортациясы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан қалайша депортацияланған халықтардың өлкесіне айналды?	9.1.1.1 демографиялық өзгерістер мен салдарын анықтау

6) 10-сынып

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1 бөлім Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар)	Соғыстан кейінгі Қазақ КСР-нің әлеуметтік-экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Соғыстан кейін қазақстандықтардың өмірі қалай өзгерді?	10.1.1.1 демографиялық өзгерістерге себеп-салдарлық байланысты арқылы дәйекті қорытынды жасау 10.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінде шаруашылығында орын алған өзгеріс баға беру; 10.4.2.1 өнеркәсіптің ахуалын қорытынды жасау
	Қазақстандағы әскери-өнеркәсіп кешені. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақстан ядролық сынақтар алаңына айналды?	10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірі ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау; 10.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау
	Сталиндік идеологияның Қазақстандағы қоғамдық-саяси өмірге әсері. Зерттеу сұрағы: Неліктен тарихшы Ермұхан Бекмаханов 25 жылға бас бостандығынан айырылды?	10.2.3.1 Ермұхан Бекмахановтың Қазақстан тарихы ғылымына үлесін бағалау; 10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірі ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау
1 бөлім Қазақстан "Хрущев жылымық" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	"Хрущев жылымығы" кезеңіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуы. Зерттеу сұрағы: "Хрущев жылымық кезеңі" қоғамға қандай өзгеріс әкелді?	10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірі ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау
	Тың игеру жылдарындағы Қазақстан. Зерттеу сұрағы: Тың және тыңайған жерлерді игеру саясаты Қазақстанға қалай әсер етті?	10.1.1.1 демографиялық өзгерістерге себеп-салдарлық байланысты арқылы дәйекті қорытынды жасау 10.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінде шаруашылығында орын алған өзгеріс баға беру
	Қазақ КСР экономикасы- ның шикізатқа	10.3.2.1 XX ғасырдың екінші

	бағытталуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның табиғи ресурстарын игеруде ұлттық мүдде қаншалықты ескерілді?	жартысындағы әскери-өне кешендерінің Қазақстанға зардаптарын талдау; 10.3.1.1 қоғамдық-саяси өм ерекшеліктерін түсіндіру ж интерпретация жасау
	2-тоқсан	
2 бөлім Қазақстан "тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар)	1965-1985 жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Не себепті 1965-1985 жылдар "тоқырау" кезеңі деп аталды?	10.4.2.1 өнеркәсіптің ахуалы қорытынды жасау; 10.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінде шаруашылығында орын ал баға беру
	XX ғ. 60-80 жылдарындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуындағы қарама-қайшылықтар. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ұлттық мүдделерді қорғау қалай жүзеге асырылды?	10.3.1.1 қоғамдық-саяси өм ерекшеліктерін түсіндіру ж интерпретация жасау; 10.3.1.4 әміршіл-әкімшіл сал халық наразылықтарын са талдау; 10.3.1.2 қоғамдық-саяси қа ұлттық мүддені қорғаудағы беру
	"Тоқырау" жылдарындағы демографиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы урбандалу процесіне қандай фактор лар әсер етті?	10.1.1.1 демографиялық өзг себеп-салдарлық байланы арқылы дәйекті қорытынд 10.1.1.2 өткен тарихи кезең, сабақтастықты орнату арқ кезеңдегі демографиялық баға беру
	XX ғасырдың екінші жартысындағы білім беру жүйесінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Кеңестік білім беру саласындағы реформалар қандай мақсат көздеді?	10.2.3.2 білім мен ғылым са мемлекеттік саясатқа баға
2 бөлім Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985 жылдар)	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы қазақстандық ғалымдардың ғылымды дамытудағы жетістіктері. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші	10.2.3.2 білім мен ғылым са мемлекеттік саясатқа баға

	жартысында ғылымның қай салалары көбірек дамыды?	
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы әдебиет пен өнердің дамуы. Зерттеу сұрағы: Кеңестік идеология қазақ мәдениетінің дамуына қалай әсер етті?	10.2.2.1 кеңестік әдебиет пен өнер туындыларында қоғамдық бейнеленуін талдау; 10.2.2.2 Мұхтар Әуезов шығармаларында әлем әдебиетіндегі орнын к
3-тоқсан		
3 бөлім Қазақстан қайта құру кезеңінде (1986-1991 жылдар)	Қазақстан "Қайта құрудың" бастапқы кезеңінде. Зерттеу сұрағы: КСРО-ның ыдырауы: заңдылық па әлде кездейсоқтық па?	10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау; 10.4.1.2 Кеңес үкіметі кезіндегі әлеуметтік-экономикалық проблемаларды талдау
	Қазақстандағы 1986 жылғы Желтоқсан оқиғалары. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы 1986 жылғы Желтоқсан оқиғаларының сипаты қандай болды?	10.3.1.5 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасының тарихи маңызын анықтау; 10.3.1.4 әміршіл-әкімшіл саясаттың халық наразылықтарын са
	"Қайта құру" жылдарындағы Қазақстандағы демократиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Демократиялық процестер қоғамдық сананы қалай өзгертті?	10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау
	Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің жариялануы. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан Республикасының тәуелсіздік туралы" Конституциялық Заңының тарихи маңызы қандай?	10.3.1.6 Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтап, қорытындылау; 10.3.1.7 өткен оқиғалармен қорытындылап, Қазақстан тәуелсіздік жариялануының тарихи ма
3 бөлім Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 – 1996 жылдар)	Н.Ә. Назарбаев - Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті. Зерттеу сұрағы: Саяси көшбасшының мемлекет тарихының бетбұрысты кезеңдеріндегі рөлі қандай болды?	10.3.1.10 Тәуелсіз мемлекеттің қалыптасуындағы Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың рөліне баға б
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы	10.3.1.8 Тәуелсіз Қазақстан

	мемлекеттілікті қалыптастырудағы іс-шаралар. Зерттеу сұрағы: 1995 жылғы жаңа Конституцияны қабылдаудың тарихи маңызы неде?	– саяси дамуын талдау; 10.3.1.6 Қазақстанның тәуелсіз жолындағы алғашқы қадамын анықтап, қорытындылау; 10.3.1.3 Қазақстан Республикасы Конституциясын мемлекет дамуының кепілі ретінде бағалау;
	Қазақстан – халықаралық құқық субъектісі. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі қалай жүзеге асты?	10.3.2.2 Қазақстан Республикасы халықаралық аренада танытылуы беру; 10.3.2.3 Қазақстанның аймектік халықаралық ұйымдарымен байланыстарын талдау
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен нарықтық экономикаға көшу барысында қиыншылықтар орын алды?	10.4.1.3 Қазақстан Республикасы жекешелендіру процесінің динамикалық бағытын талдау; 10.4.2.2 нарықтық экономика өндірістік қатынастарға әсерін талдау; 10.4.2.3 Қазақстанның әлемдік экономикаға кірігуін талдау
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер. Зерттеу сұрағы :Қазақстандағы әлеуметтік-демографиялық процестердің ерекшеліктері неде?	10.1.1.3 Қазақстанның даму стратегиясындағы демографиялық саясаттың бағыттарын талдау; 10.1.1.2 өткен тарихи кезеңде, сабақтастықты орнату арқылы кезеңдегі демографиялық процестер баға беру; 10.1.2.1 қазіргі кездегі Қазақ халқының әлеуметтік жағдайы статистикалық мәліметтермен талдау; 10.3.2.4 қазақ диаспоралары Отанымен байланысының динамикалық маңыздылығын айқындау
4-тоқсан		
4 бөлім	Қазақстан - 2030" Стратегиясы – мемлекет дамуындағы жаңа кезең.	10.3.1.9 ұзақ мерзімді мемлекет стратегияларды талдау;

Қазақстан Республикасының дамуы (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін)	Зерттеу сұрағы: "Қазақстан - 2030" Стратегиясын қабылдау қажеттілігі неден туындады?	10.1.1.3 Қазақстанның даму стратегиясындағы демографиялық саясаттың бағыттарын талдау
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап экономикалық дамуы.	10.4.2.2 нарықтық экономикалық өндірістік қатынастарға әсері
	Зерттеу сұрағы: Қазақстан Республикасының XXI ғасырдағы экономикалық дамуының негізгі бағыттары қандай?	10.4.1.4 аграрлық сектордың модернизациялау бағыттары 10.4.2.4 сыртқы сауданың әсерін зерттеу
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап әлеуметтік дамуы.	10.3.2.3 Қазақстанның аймақтық халықаралық ұйымдарымен байланыстарын талдау;
	Зерттеу сұрағы: Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы қалай өзгерді?	10.3.2.2 Қазақстан Республикасы халықаралық аренада танымал беру
	Астана – Тәуелсіз Қазақстанның астанасы. Зерттеу сұрағы: Астананы көшіру неліктен ұтымды стратегиялық шешім болып табылды?	10.3.1.11 Астананы жаңа Қазақстан өркендеуінің нышаны ретінде
	"Қазақстан – 2050" стратегиялары. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан – 2050" Стратегиясы қандай жаңа саяси бағытты белгіледі?	10.3.1.9 ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау
4 бөлім Қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін)	Қазіргі кездегі Қазақстанның дамуындағы басым бағыттары. Зерттеу сұрағы: "5 институтционалды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлт жоспары неліктен қабылданды?	10.3.1.9 ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау
	Тәуелсіздік жылдарындағы білім мен ғылымның дамуы. Зерттеу сұрағы: Жаһандану жағдайындағы қазақстандық білім мен ғылымның даму тенденциялары қандай?	10.2.3.2 білім мен ғылым саясаты мемлекеттік саясатқа бағытталуы
	Тәуелсіз Қазақстан мәдениетінің дамуы.	9.2.2.3 қазіргі кездегі өнер мен мәдениет

	Зерттеу сұрағы: Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті дамыту мен сақтау жолдары қандай?	даму тенденцияларын айқындау; 9.2.2.4 ұлттық құндылықта бағытталған мемлекеттік бағдарламалардың қажетті ("Мәдени мұра", "Болашаққа бағдарламасы) жаңғыру " бағдарламасы)
	Діннің қазіргі Қазақстан қоғамындағы рөлі. Зерттеу сұрағы: Қазақстан қоғамында зайырлы мемлекет және діни сенім бостандығы ұстанымдары қалай үйлесім табуда?	10.2.1.1 дәстүрлі және деструктивті ағымдар мен ұйымдардың талдау; 10.2.1.2 Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық этносаралық келісім және тұрақтылықты нығайтудағы бағалау
	"Мәңгілік Ел" ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: "Мәңгілік Ел": идеясының біріктірушілік рөлі неде?	10.2.1.3 "Мәңгілік Ел" Жалпы идеясының маңыздылығы; 10.2.1.2 Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық этносаралық келісім және тұрақтылықты нығайтудағы бағалау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

39-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

676-қосымша

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарының "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу

1. Тірек- қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңына сәйкес әзірленген.

2. Дүниежүзі тарихын оқытудың мақсаты - оқушылардың бойында ежелгі заманнан қазіргі заманға дейінгі тарихи білімнің, кеңістік - бейнелі және шығармашылық ойлаудың, себеп-салдар құбылыстарының негіздерін қалыптастыру, рухани-адамгершілік мәдениетті дамыту.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) ежелгі дәуірден бүгінгі күнге дейінгі дүниежүзі тарихының негізгі кезеңдері мен мазмұны туралы түсінік қалыптастыру;

2) қоғамның экономикалық, әлеуметтік-саяси дамуы және басқару түрлері мен құрылысы, діндердің ерекшеліктері туралы түсінікті қалыптастыру;

3) саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерді бағалау үшін тарихи білімді пайдалану дағдыларын дамыту;

4) Уақыт пен кеңістікте бағдарлай алу, карта мен хронология мен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру;

5) патриотизмді, азаматтық ұстанымды қалыптастыру, өз пікірін талқылау және қорғай білу;

4. Түзету-дамыту міндеттері:

1) білім алушылардың танымдық қызметін дамыту;

2) ойлау процестерін дамыту: талдау, синтездеу, салыстыру, қорыту;

3) қойылған мақсатқа қол жеткізе білу, ең бастысы, ұқсастық пен

айырмашылықты табу, жалпылау, белгілерге сәйкес топтастыру, бір қызмет түрінен екіншісіне ауысу ;

4) тарихи тұлғалар үлгісінде өзін-өзі бағалауды қалыптастыру;

5) оқушыларға әлеуметтік бейімделу бойынша жұмыс жасату

6) қарым-қатынас құралы ретінде сөйлеуді қалыптастыру: ауызша және жазбаша сөйлеу дағдыларын меңгеру, грамматикалық құрылысты, тұжырымдардың, ұғымдардың дұрыстығы мен түсінігін жетілдіру, белсенді сөздікті кеңейту;

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Бағдарламада әлеуметтік бейімделу, түзету-өтеу, коммуникативті, белсенділік, сараланған және жеке, пәндік-практикалық, жеке, құндылыққа бағытталған тәсілдер қолданылды.

6. Құндылыққа бағдарланған тәсіл оқушылардың өмір салтын, мінез-құлық стилін, әдеттерін қалыптастыратын құндылықтарды бағдарлау қабілетін дамытуға ықпал етеді. Дүниежүзі тарихын оқыту жалпы адамзаттық құндылықтарға, мәдениет пен табиғатқа құрметпен қарауға тәрбиелеуге құрал ретінде қызмет етіп, толеранттықты, патриотизмді азаматтық ұстанымды қалыптастырады.

7. Коммуникативті тәсіл тіл арқылы , бір-бірімен қарым-қатынас, фразалар мен ұғымдарды қолдану және тұжырымдау арқылы, қол жетімділік қағидаты, нұсқауларды түсіну, диалог жүргізу, "жуан және жіңішке" сұрақтарға жауап беру арқылы жүзеге асырылады. Өз позициясын сақтап қалуға, топта жұмыс істеуді, рөлдерді бөлуді, құрдастарымен және ересектермен ынтымақтастық құруды қалыптастырады.

8. Сараланған және жеке тәсілдер әр баланың есте сақтау, назар аудару және басқа да ақыл-ой функцияларын көрсететін ерекшеліктерін ескере отырып, сыныпты білім, даму қабілеттері, қарым-қатынас, тіл бойынша топтарға бөлу арқылы жүзеге асырылады, мұғалім "жақын және өзекті даму аймақтарын" қолданады. Сараланған тапсырмалар қолданылады, олар күрделілігі, танымдық қызығушылықтары және мұғалімнің көмегінің

сипаты бойынша ерекшеленеді.

9. Әрекет тәсілімен тәуелсіз білім алу және өзін-өзі жүзеге асыру үшін жағдай жасау жүреді, мұғалімнің басты міндеті – "оқуға үйрету". Материал оқушылардың жеке мүмкіндіктеріне сәйкес бөліктерге бөлінеді, мұғалім мен оқушылардың бірлескен іс-қимыл алгоритмі жасалады:

1) материалмен танысу;

2) сұрақтарға жауаптар, бастысын бөлу;

3) ұғымдар мен терминдер бойынша жұмыс;

4) рефлексия;

5) практикалық қолдану (мәтін қажет болған жағдайда қайта өңделеді), зерттелетін материалдың өмірлік жағдайларды шешуге арналған практикалық қызметімен байланысы.

10. Әлеуметтік бейімделу тәсілі мінез-құлық нормаларын қалыптастырады, өз бетінше жұмыс істеу мен тәуелсіздікті дамытады, әр түрлі топтар үшін оқу материалының күрделілігін өзгертеді. Осы мақсатта бірлесіп оқыту қолданылады, бұл мұғалімнің және оқушының жеке мүмкіндіктеріне негізделген бірлескен іс-әрекетін білдіреді.

11. Жеке тұлғаға бағытталған тәсілдің мақсаты-оқушылардың даму ерекшеліктерін ескере отырып, оқу процесін дараландыру, үйлесімді және жан-жақты шығармашылық дамыту, өз пікірін қорғауға үйрету, сонымен бірге естуді және тыңдауды үйрену, толеранттылық, мейірімділік, құрмет сияқты қасиеттерді дамыту.

12. Бұл тәсілдерді іске асыру жолдастың пікірін құрметтеу, оқуға ынталандыру, жеке және топтық жұмысты ұйымдастыру, тарих мысалдары арқылы мәселелерді шешу, оқытуды саралау, пәнаралық байланыстарды жүзеге асыру, оқушылардың өзін-өзі бағалауы мен өзара бағалауын дамыту арқылы жүзеге асырылады.

13. "Дүниежүзі тарихы" сабақтарында білім алушылар топтарының

түзету-дамыту жұмыстарын құруының негізгі принциптері:

1) педагогикалық оптимизм принципі;

2) танымдық іс-әрекетті дәйекті түрде дамыту;

3) сараланған тәсілді пайдалану, нәтижеге бағытталған ;

4) қол жетімділік педагогика қағидаттарының бірі ретінде оқыту әдісін қарапайымнан күрделіге, белгісізге, оқу материалының оқушылардың даму деңгейімен тығыз байланысын қарастырады;

5) Дүниежүзі тарихын оқытуда жүйелілік пен бірізділік тарихи дамудың кезеңдерінің тұтастығын түсінуге ал бірізділік адамның қоғамдағы дамуының барлық кезеңдерін бақылауға мүмкіндік береді;

6) білім алушылардың пәнге қызығушылығын қолдауға мүмкіндік беретін оқытудағы сана;

7) Әдебиет, Қазақстан тарихы, география пәндерімен пәнаралық байланысты сабақтарда оқу материалын түрлендірудің, оны түсіндірудің көмегімен алынған білімді, іскерлікті және дағдыларды бекіту үшін барынша кеңейту;

8) өтемдік оқыту оқушылардың жұмыс қарқынының баяулауы, жұмыстың басқа түрлеріне нашар ауысуы, тез шаршағыштық, есте сақтау қиын, сөздік қоры нашар болуы сияқты кемшіліктерінің орнын толтыруды көздейді.

14. Оқыту процесінде оқытудың жалпы педагогикалық әдістері мен тәсілдері де, өзіндік ерекшеліктері де қолданылады:

1) Оқулық мәтінімен, хрестоматиялардан, анықтамалықтардан және интернет көздерінен алынған қосымша материалдармен жұмыс істеу;

2) көрнекі көрсету материалын, тірек сөздерді пайдалана отырып, ауызша түсіндіру элементтері бар көрнекі-практикалық әдістер;

3) "Кім жылдам", "дұрыс-бұрыс", "саяхат", "портрет", "ұқсастық табу", "айырмашылықтарды табу", "логикалық тізбек және басқалар", "позицияны табу" дидактикалық әдістері";

4) картамен, схемалармен жұмыс;

5) тарихи жағдайларды модельдеу; рөлдік ойындар;

6) пікірталастар, диспуттар

7) диалогтық рефлексивті технологияларды, оқушылардың жобалау және зерттеу қызметін ұйымдастыру әдістерін пайдалану.

15. Дүниежүзі тарихы пәнін оқыту нәтижелерін бағалау критериалды бағалауды қолдану арқылы жүзеге асырылады. Ол қалыптастырушы және жиынтық бағалауды қамтиды. Тапсырмаларды орындау формасы оқушының ерекшеліктеріне байланысты әр түрлі болуы мүмкін - бұл ауызша жауап (мұғалімнің оқушының сөзінен жазуы), компьютердегі жауап, парақшадағы қарапайым жауап.

16. Техникалық құралдар мен ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (бұдан әрі – АКТ) пайдалану материалдарды іздеуді, өңдеуді, презентациялар жасауды қамтиды .

3-тарау. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

17. "Дүниежүзілік тарих" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта - аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 6-сыныпта - аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

3) 7-сыныпта - аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

4) 8-сыныпта - аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

5) 9-сыныпта - аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

6) 10-сыныпта - аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

18. "Дүниежүзі тарихы" пәні жалпы білім беретін мектепте 5-9 сыныптарда, арнайы мектептерде (сыныптарда) 5-10 сыныптарда оқытылады, материал 1 жылға ұзартылады. 7-сыныпта "Жаңа заман" тарихы, XVII ғасырдың ортасынан XIX ғасырдың ортасына дейінгі кезең; 8-сыныпта "Жаңа заман" тарихы, XIX ғасырдың ортасынан XX ғасырға дейінгі кезең жалғастырылып оқытылады; 9- сыныпта "Қазіргі заман тарихы", XX ғасырдан бастап екінші дүниежүзілік соғыстың аяқталуына дейінгі кезең, 10 сыныпта "Қазіргі заман тарихы", екінші дүниежүзілік соғыстан қазіргі күнге дейінгі кезең оқытылады.

19. Материалдың бөлінуі "Жаңа заман" тарихы көптеген оқиғаларға және тарихтың маңызды кезеңдерін түсіну үшін қажет көптеген терминдерге толы екендігіне байланысты, бұл балалардың ерекшеліктерін ескере отырып, осы уақытта болған оқиғаларды, құбылыстарды, процестерді зерттеуге көбірек уақыт бөлуді талап етеді.

20. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұны оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер күтілетін нәтижелер түрінде сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерге бөлінген.

21. Бағдарламаның мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) әлеуметтік қатынастардың дамуы;
- 2) мәдениеттің дамуы және өзара әрекеті;
- 3) саяси жүйелердің дамуы және олардың өзара әрекеті;
- 4) экономикалық қатынастардың дамуы;

22. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі мынадай бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әлеуметтік құрылымдар;
- 2) әлеуметтік іс-әрекет.

23. "Мәдениеттің дамуы және өзара әрекеті" бөлімі мынадай бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дін;
- 2) өнер;
- 3) философиялық жүйелер;
- 4) ғылым;

24. "Саяси жүйелердің дамуы және олардың өзара әрекеті" бөлімі мынадай бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мемлекет;
- 2) империялар, соғыстар, көтерілістер және революциялар.

25. "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі мынадай бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шаруашылық жүйелері;
- 2) экономикалық жүйелердің тарихи модельдері;

26. 5-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы: ежелгі әлемнің тарихын білу және түсіну, адамның пайда болуынан бастап алғашқы қауымдық жүйеге көшу, алғашқы өркениеттер мен мемлекеттердің пайда болуы, 476 жылы Рим империясының құлауына дейін; адамдарды біріктірудің бастапқы формалары (тобыр, ру, қауым, тайпа); рулық жүйенің ыдырауы, белгілі бір аймақтарда мемлекеттердің құрылуы- Месопотамия, Египет, Үндістан, Қытай, Грекия және Рим; бұл қоғамдардың негізін құрайтынын түсіндіру; құл иелері, құлдар және еркін өндірушілер; Парсы патшалығындағы, Үндістан мен Қытайдағы әлеуметтік қатынастардың күрделі жүйелері; қоғамның сипаттамасы: әскери, азаматтық шенеуніктердің, діни қызметкерлердің артықшылықтары мен мәртебесі. Шаруалар,

қолөнершілер, саудагерлер, құлдар;

2) мәдениеттің дамуы және өзара әрекеті: ежелгі әлемдегі дін негіздерін білу және түсіну; діни нанымдардың айырмашылығы: тотемизм, фетишизм, сиқырға, ақырет әлеміне сену. Идол, құдай, діни қызметкер, ғибадатхана туралы ұғымдар. Политеизмнің дамуы (көп құдайшылыққа сену); монотеизмге, индуизмге, буддизмге және христиандыққа көшу. Қарапайым қоғамда қалыптасқан бейнелеу өнерінің негіздерімен танысу; ежелгі Египеттегі храмдар мен пирамидалар; ежелгі Египеттегі, ежелгі Грекиядағы, Ежелгі Үндістан мен Қытайдағы, ежелгі Римдегі сәулет, театр, музыка, әдебиетті талдау. Ежелгі философтардың көзқарастары олардың ежелгі әлемде пайда болуы; олардың ойлары мен көзқарастарын талдау, жалпы және айырмашылық; ежелгі қытай мен Үндістан философтарының ғаламға көзқарастары, олардың қоғамға әсері. Адамзаттың дамуы үшін жазудың маңызы; тәжірибе мен білім жинақтаудың нәтижесінде ғылымдар дами бастағанын сипаттау: математика арифметика, геометрия, алгебра, астрономия, медицина, география, тарих;

3) саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі: ежелгі әлемде мемлекеттердің пайда болуы; ұғымдар: мемлекет, монархия; ежелгі уақытта мемлекеттердің ерекшеліктерін көрсету; Египетте, Вавилонда монархиялардың құрылуы; Грекияда олигархиялық (спартандық) және демократиялық (спартандық) жүйелер түрінде республикалық жүйенің болуы; республикалық жүйенің монархиядан айырмашылығы; Римде автократияның құрылуы; классикалық талдау Римдегі құлдық;

4) экономикалық қатынастардың дамуы: шаруашылықтың меншіктік түрін дамыту (жинау, аң аулау, балық аулау), оны өндірушіге ауыстыру (егіншілік, мал шаруашылығы, металдарды игеру, айырбас саудасы); "неолиттік революция" өндіргіш күштердің дамуына серпін ретінде және алғашқы құрылымдардың ыдырауына әкелді. Металлды игеру, қолөнер мен сауданы тәуелсіз қызмет түрлеріне бөлу. Ежелгі Шығыс мемлекеттеріндегі жеке меншіктің пайда болуы, таптардың пайда болуы және биліктің экономикалық қатынастарының өзгеруі.

27. 6-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы: үстем және тәуелді таптардың

өзара әрекеттесуінің сипаттамасы; Батыс Рим империясының аумағында феодалдық қатынастардың пайда болуы. Латифундия. Колондар (еркін шаруалар); феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымы (феодалдар-жер иелері, шаруалар, қолөнершілер); феодалдық иерархиялық баспалдақтың сипаттамасы (сеньорлар-карольдер, князьдер, герцогтар); Франциядағы, Германиядағы, Италияда, Испаниядағы феодалдық қатынастар. Шығыста: Үндістанда, Қытайда; Еуропада XV-XVII ғасырларда әлеуметтік топтардың құрылуы: буржуазия (көпестер, ірі банкирлер, сатып алушылар); дворяндар; жеке еркін шаруалар мен қолөнершілер; жалдамалы жұмысшылар;

2) "мәдениеттің дамуы және өзара әрекеті"; шіркеудің ортағасырлық қоғам өміріндегі рөлі; мәдениет және әлеуметтік процестердегі католик шіркеуі - орталығының күші; инквизиция, аутодафе, "қараңғы түнек" ұғымдары; исламның пайда болуын талдау; крест жорықтары, олардың қоғам үшін маңызы; реформация, лютеранизм, протестантизм және иезуит ордені ұғымдары; әлемдік мәдениеттегі қайта өрлеу дәуірі; дін мен өнердің өзара байланысы және олардың қоғамға әсері; архитектураның, кескіндеменің даму ерекшеліктері; қайта өрлеу дәуіріндегі бейнелеу; шығыс қайта өрлеу дәуірінің дамуы және оның қоғамға әсері. Гуманизмнің анықтамасы; қазіргі демократияның дамуы, Англия парламенті, қалалық кеңестер. Алхимияның, астрологияның дамуы; орта ғасырлардағы әлемдік мәдениет үшін ашылулардың маңызы; географиялық ашылулардың қоршаған әлем идеяларына әсері; орта ғасырдағы экономиканың дамуы; адамзат үшін Ұлы географиялық ашылулардың маңызы; Юстиниан кодексінің қазіргі заңнама үшін маңызы;

3) саяси жүйелердің дамуы және олардың өзара әрекеті: Рим империясының ыдырауының негізгі себептері; ерте, орта, кейінгі орта ғасырлардағы саяси жүйелерді талдау; феодалдық, феодализм, феодалдық бытыраңқылық, сеньор, вассал ұғымдары; ерте орта ғасырларда әлсіз монархиялық мемлекеттердің құрылуы; орта орта ғасырларда мүліктік-өкілді монархияның құрылуы (10-11 ғасыр); сайланған өкілетті институттардың пайда болуы, Англиядағы парламент, Польшадағы сейм, Франциядағы Бас штаттар, Испаниядағы кортес; кейінгі орта ғасырларда абсолютті монархияның құрылуы; орталықтандырылған мемлекеттердің пайда болу себептері; әлеуметтік-өкілетті монархия, абсолютті монархия, орталықтандырылған мемлекеттер ұғымдары; саяси биліктің билеушіге тәуелділігін талдау; Еуропа мен Шығыс мемлекеттерінің дамуын, олардың

айырмашылықтары, ұқсастықтарын талдау; биліктің заң шығарушы, атқарушы, сот болып бөлінуінің сипаттамасы; Англия, Голландия, Швецияның саяси жүйелері, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтары. Шаруалар көтерілістерінің себептері, олардың барысы мен салдары; Византияның ұзақ өмір сүру себептері және оның ішкі саясаты; орта ғасырлардағы халықаралық қатынастардың сипаттамасы; "отарлық саясат" ұғымы; Испания мен Португалия мысалында "отар" сөзінің мағынасының өзгеру себептері;

4) экономикалық қатынастардың дамуы: орта ғасырлардағы аграрлық шаруашылық; рентаның үш түрі: барщина, заттай оброк және ақшалай оброк, үштанапты, екітанапты жүйесін қолдану, қол өндірісі. Сауда мен қалалардың қолөнер және сауда орталықтары ретіндегі рөлі, Еуропаның біртіндеп әлемнің экономикалық және мәдени жағынан ең дамыған аймақтарының біріне айналуы, орта ғасырлардағы технологиялық ел-Қытай (айна, керамика, фарфор, қағаз өндірісі, қағаз ақшаның пайда болуы).

28. 7-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы: буржуазияның қоғамның экономикалық және саяси жүйесіне ықпалы; "жаңа дәуірдегі" қоғамның әлеуметтік құрылымы, буржуазия табы (капитал иелері) және жалдамалы жұмысшылар; ірі буржуазия, капитал иелері, банкирлер, қаржыгерлер, рантье, жер мен ресурстардың иелері; Англиядағы, Франциядағы, Еуропаның қалған бөліктеріндегі буржуазиялық төңкерістерге байланысты қоғамдағы әлеуметтік қатынастардағы өзгерістердің сипаттамасы; өнеркәсіптік жұмысшылар, жұмысшы ақсүйектер, кәсіпкерлер, қызмткерлер; капиталистік қоғамға тұрақтылық беретін орта таптың пайда болуы;

2) мәдениеттердің дамуы мен өзара әрекеті: жаңа уақыттағы діннің рөлінің өзгеруі; шіркеудің қоғам мен мемлекетке ықпалының әлсіреуі; секуляризация, ар-ождан бостандығы, "зайырлы мемлекет", мемлекеттік дін ұғымдары; тарихи дәуір арқылы өнер туындыларын қабылдау; өнердегі негізгі стильдер мен ағымдар: романтизм, импрессионизм, неоклассицизм, реализм, классицизм; ағарту дәуірі. Құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғам идеясын қалыптастыру; ағартушылар теориясы-қоғамды қайта

құру идеялары; ғылымдағы жетістіктер; қоғамның әлемдік дамуы үшін жаңалық ашу мен өнертабысты талдау; техниканы дамыту үшін өнеркәсіптік төңкеріс;

3) саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеті: капитализмдегі саяси жүйелер; әртүрлі елдердегі саяси биліктің ерекшеліктері және олардың билеушілерге тәуелділігі; республикалық жүйе мен абсолютті монархияның сипаттамасы, олардың айырмашылықтары; буржуазиялық жүйе, мануфактура, буржуазия, жалдамалы жұмысшылар ұғымдары; Англиядағы буржуазиялық төңкерістердің нәтижесі; Батыс Еуропадағы буржуазиялық төңкерістердің себептері; әртүрлі елдердегі саяси биліктің ерекшеліктері және олардың Наполеонның басқыншылық соғыстарының билеушілеріне тәуелділігі; отаршылдық саясаттың шығыстың дәстүрлі қоғамдарына әсерін талдау; басыбайлы құқық, декабристер ұғымдары; буржуазиялық төңкерістердің халықаралық қатынастардың өзгеруіне әсерін көрсету;

4) экономикалық қатынастардың дамуы: феодалдық қоғамнан капиталистікке көшу (шеберханалардан өндіріске); Англияның әлемдік держава болып қалыптасуындағы өнеркәсіптік төңкерістің рөлі; әр түрлі елдердегі капиталистік қатынастардың даму ерекшеліктері; алғашқы капиталдың қорлануы; тауар-ақша қатынастарының қалыптасуы, нарықтың пайда болуы.

29. 8-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы мен өзара әрекеттестігі: капитализмнің империализм кезеңіне енуімен халықтың әлеуметтік топтарының мәртебесінің өзгеруі; Еуропадан Канадаға, Латын Америкасына, Австралияға, Оңтүстік Африкаға жаппай қоныс аудару, АҚШ-та сословиелік-өкілеттіліктің жойылуы, буржуазия мен жалдамалы жұмысшылар санының көбеюі; орта таптың пайда болуы - ұсақ буржуазия, қызметкерлер, инженерлер, өнертапқыштар, дәрігерлер, мұғалімдер, офицерлер, заңгерлер, білікті және білікті емес жұмысшылар; ірі буржуазияның концерін иелерінің, қаржылық олигархия рөлінің артуы;

2) мәдениеттердің дамуы мен өзара әрекеті: әлемдік діндер және олардың тарихи оқиғаларға әсері; тарихи процестерді түсіну үшін дін

туралы білімді пайдалану; өнеркәсіптегі жетістіктер, діни наным-сенімдерден азат болу. Өнердегі ағымдар: модернизм, реализм, авангардизм, символизм; бұқаралық мәдениет және оның қоғамға ықпалы Либерализм, консерватизм, халықшылдық, марксизм ұғымдары; 1830-1850 жылдардағы қоғамдық қозғалыстың ерекшеліктері; "ғылыми коммунизм" теориясы, позитивизм, прагматизм, экзистенциализм ұғымдары. Ғылым мен техникадағы жетістіктер; XIX- ғасыр -өнеркәсіптік төңкерісінің , электр қуатының, теміржолдардың ғасыры; жаратылыстану және басқа ғылымдардағы ашылуларды талдау, олардың адамзаттың дамуы үшін маңызы;

3) саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеті: ұлттық мемлекеттер және екі немесе көп партиялы негізде парламенттік жүйенің қалыптасуы; Германияны, Италияны біріктіру процесі, басқа елдермен салыстыру; ұлттық мемлекеттерде пайда болған саяси партиялар; саяси бытыраңқылық, ұлттық бірлестік, ұлттық мемлекет ұғымдары; ұлттық мемлекеттердің қалыптасуындағы тұлғаның рөлі; Антанта блоктарының және үштік одақтың пайда болу себептері; империялардың ыдырау себептері: Австрия-Венгрия, Ресей, Осман империясы; либерализм, консерватизм, марксизм, ұлтшылдықтың тарихи ұғымдары; еуропалық төңкерістердің Солтүстік Америка қоғамының дамуына әсері; Еуропадағы 1848 жылғы буржуазиялық төңкерістер;

4) экономикалық жүйелердің дамуы: өнеркәсіптік төңкерістің аяқталуы, қол еңбегін машинаның ығыстыруы; "модернизация" ұғымы; АҚШ-тағы капиталистік монополиялардың ерекшеліктері; индустриялық және индустрияға дейінгі қоғамдардың айырмашылықтары; Батыс Еуропа экономикасында нарықтық қатынастар моделінің дамуы; әлемдік нарықтың қалыптасуы.

30. 9-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы мен өзара әрекеттесуі: Бірінші дүниежүзілік соғыс қарсаңында және одан кейінгі еуропалық қоғамдағы өзгерістер; кедейлік мәселесі; Қазан төңкерісінен кейін Ресейдегі қоғамның әлеуметтік құрылымындағы өзгерістер, екі негізгі таптың - жұмысшылар мен шаруалардың пайда болуы; Шығыс пен Еуропа мемлекеттерінің даму деңгейіндегі алшақтық, қоғамдағы әлеуметтік

құрылымдардың өзгеруі;

2) мәдениеттердің дамуы мен өзара әрекеті: мемлекет пен діннің өзара қарым-қатынасы; социализм кезіндегі діннің ерекшеліктері; атеизм; тарихи процестерді түсінудегі әлемдік діндердің рөлі; өнер қызметін бағалау және оның қоғамның дамуына әсері; бұқаралық мәдениеттің қоғамға әсері (радио, кино, баспа,); халықтың орасан зор санын бұқаралық ақпарат құралдарына және бұқаралық мәдениетке тарту. Вебер, Фрейденнің философиялық көзқарастары; модернизмнің дамуындағы "Еуропаның батуы" тезисі. Физика-математика ғылымдарындағы жетістіктер және олардың техниканың дамуына күшті әсері; жетістіктердің әлемдік мәдениетке әсері; қазіргі қоғам үшін ғылым мен білімнің маңызы мен қажеттілігі; жаңа технологиялар, микробиология, ядролық физика әсерінен қоғамдағы өзгерістер;

3) саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеті: бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері; империялардың күйреу себептері; екінші дүниежүзілік соғыс қарсаңындағы халықаралық қатынастар; екінші дүниежүзілік соғыстың нәтижесінде саяси картадағы өзгерістер;

4) экономикалық жүйелердің дамуы мен әрекеті: екі экономикалық жүйенің болуы: капиталистік (нарықтық) және социалистік (жоспарлы), олардың экономикалық артықшылықтары; дамыған елдер мен бұрынғы тәуелді (отарлық) елдер арасындағы экономикалық өзара қарым-қатынастар; қоғамдарды жаңғырту және реформалау процесі; еуропа мен АҚШ индустриялық өркениетінің қалыптасуы; шығыс елдерінің Еуропадан экономикалық артта қалуы (феодалдық қатынастардың бұзылуы); Шығыс елдерінің шикізат көзіне айналу себептер; модернизация, трансконтиненталдық технологиялар, екінші өнеркәсіптік төңкеріс ұғымдары; техника ғылымы жетістіктерінің адамзаттың экономикалық дамуына әсері; әлемнің жетекші елдерінің экономикаларын милитаризациялау.

31. 10-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы мен өзара іс-қимылы: екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістер, әлемнің капиталистік және социалистік болып бөлінуі, олардың басты

айырмашылығы; білікті инженерлердің, жұмысшылардың рөлі, қазіргі әлемнің дамуындағы жаңа мамандықтардың пайда болуы; білімді қайта бағалау және оның қоғамның қазіргі адамының қалыптасуындағы рөлі; жаһандануға байланысты әлеуметтік өзгерістер; еңбек көші-қоны, әлеуметтік интеграция, бұқаралық ақпарат құралдарының рөлі терминдері;

2) мәдениеттердің дамуы мен өзара әрекеті: қазіргі қоғамдағы дәстүрлі және деструктивті діни ұйымдардың қызметі; қазіргі қоғамдағы діннің рөлі; руханият ұғымы, ұлттық идеологияның жандануы. Қоғам мен өнер қайраткерлерінің байланысы және қоғамға әсері; өнердің жаңа түрлерінің пайда болуы және олардың қоғамға әсері. Халықаралық, өңірлік құқық қорғау ұйымдарының пайда болуы; қоғамдардың жаһандануы жағдайында мәдениеттің дамуы; әлемдік қоғам үшін әскери ғылым мен техниканың рөлі;

3) саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеті: екінші дүниежүзілік соғыстың мемлекеттерге және олардың басқару нысандарына әсері; әлемдік социалистік лагерьдің қалыптасуы; отарлық жүйенің ыдырауы және деколонизацияның салдары; "қырғи қабақ соғыстың" әлемдік қоғамдастыққа әсері; 70-80 жылдардағы әлеуметтік және материалдық салалардағы "әл-ауқат мемлекеті" ретіндегі өзгерістер; мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтары; әскери-саяси блоктардың қарама-қайшылығы; "қырғи қабақ соғыс аяқталғаннан кейінгі интеграция және ыдырау процесі"; 1989-1991 жылдардағы Шығыс және Оңтүстік-Шығыс Еуропа елдеріндегі саяси дамудың ерекшеліктері; КСРО-ның ыдырауы және басқа елдерге әсері; бұрынғы КСРО аумағында республикалар құру; қазіргі жағдайда әлемнің саяси картасының өзгеруі. Қазіргі қоғамдағы экстремизм терроризмінің мәселелері;

4) экономикалық жүйелердің дамуы: нарықтық экономика, жоспарлы шаруашылық, командалық-әкімшілік жүйелер ұғымдары, экономикалардың тиімділігі; социалистік және капиталистік лагерь елдерінің экономикалық дамуы, айырмашылықтар; тарихи процесті түсіну үшін инфляция, стагнация, экономикалық дағдарыс, дефолт, шок-терапия ұғымдары; жаһандану жағдайында экономикалық интеграцияның дамуы; басқа елдерде КСРО ыдырағаннан кейін нарықтық қатынастардың дамуы; Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің экономикалық өсу себептері; қазіргі экономикадағы ақпараттық технологиялардың рөлі.

32. Бағдарламада оқу мақсаттарын қолдануға ыңғайлы болу және мониторинг жүргізу үшін кодтау енгізілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлімше мен бөлімді, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4 кодында: "5" - сынып, "2.1" - бөлімше, "1" - оқу мақсатының нөмірленуі.

33. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Әлеуметтік қатынастардың даму" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
	2,5 миллион жыл бұрын-V ғасыр Ежелгі Греция, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Мысыр, Месопотамия, Персия, Бактрия, Кушан патшалығы, эфталиттер мемлекеті	V ғасыр-XVII ғасырдың ортасы Франция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы-XIX ғасырға дейін Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Жапония Ресей империясы Осман империясы	XIX ғасырдан бастап бірінші дүниежүзілік соғысқа дейін Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Жапония, Ресей империясы, Осман империясы	1914 жылдан 1945 жылға дейін Франция, Германия Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО, Ресей, Корея, Жапония, араб елдері	1945 жылдан бастап екінші дүниежүзілік соғысқа дейін Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО, Ресей, Корея, Жапония, араб елдері
1.1. Әлеуметтік құрылымдар	5.1.1.1 көрнекілікті қолдана отырып, теорияларға негізделе отырып адамның пайда болуы туралы түсінікке ие болу 5.1.1.2 тірек сөздерді қолдана отырып, адамдарды біріктірудің	6.1.1.1 феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымын көрнекі материалға, схемаларға сүйене отырып, келесі сөздерді қолдана отырып сипаттаңыз: "орта ғасырлардағы феодализм", орта ғасырлардың	7.1.1.1 капиталистік қоғамның әлеуметтік құрылымын, "капитализм", буржуазия, жұмысшы табы ұғымдарын схемаларға сүйене отырып сипаттаңыз. тіректер- сөздер, фильмдер ;	8.1.1.1 жаңа заманның екінші кезеңіндегі қоғамның әлеуметтік құрылымын сипаттау; 8.1.1.2 Еуропадан Америкаға және басқа елдергежаппай эмиграцияның рөлін, әлеуметтік құрылымдағы	9.1.1.1 I дүниежүзілік соғыстан және Еуропадағы басқа төңкерістердің Қазан төңкерісінен кейінгі қоғам құрылымдарын бөліп көрсету, көрнекілікті қолдана отырып; 9.1.2.2 XX ғасырдың	10-сынып дүниежүзілік соғыстан және Еуропадағы басқа төңкерістердің Қазан төңкерісінен кейінгі қоғам құрылымдарын бөліп көрсету, көрнекілікті қолдана отырып; 10-сынып жас ел

	бастапқы формаларын атаңыз: (табын, ру, қауымдастық, тайпа);	кезеңделуі: сеньорлар-корольдер, князьдер, герцогтар, шаруалар, қолөнершілер 6.1.2.2	7.1.1.2 диаграммалар мен схемалар негізінде өндірістердің пайда болуы мен жалдамалы жұмысшылардың пайда болуы арасындағы байланысты көрсету ; 7.1.1.3 еуропалықтардың Шығысты отарлық басып алуы және оның әлеуметтік құрылымдарын қалай өзгерткенін түсіндіру	өзгерістерді ашу 8.1.1.2 жекелеген елдерде Конституциялық монархияның сақталуы	басындағы Батыспен шығыс арасындағы алшақтықты талдау	де ет ж ан
1.2 әлеуметтік өзара әрекет	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымы туралы түсініктері болуы керек, көрнекілікке сүйене отырып; 5.1.2.2 Ежелгі дүниедегі құлдықтың ерекшеліктерін атау; 5.1.2.3 Үндістандағы "касттар жүйесі" ұғымының мазмұнын схемалар негізінде ашу;	6.1.2.1 көрнекілікті қолдана отырып, феодалдар мен шаруалар арасындағы феодалдық қатынастарды сипаттаңыз ; 6.1.2.1 феодалдық иерархиялық баспалдақтарды көрсету схемалар мен тірек сөздерді қолдану (сеньор, король, князь және вассалдар); 6.1.2.2 феодалдық қатынастардың орнатылуын сипаттаңыз;	7.1.2.1 буржуазияның экономикалық және саяси жүйеге әсерін анықтау 7.1.2.1 капитализмнің әлеуметтік құрылымдарын көрсету (буржуазия және жалдамалы жұмысшылар); көрнекілікке сүйене отырып; 7.1.2.2 бұрынғы жер иелерінің кәсіпкерлерге қалай айналғанын көрсету; 7.1.2.2 АҚШ-тағы құлдықтың	8.1.2.1 капитализмнің империализм сатысына енуіне байланысты әлеуметтік топтардың мәртебесінің өзгеруін талдау; 8.1.2.1 ірі буржуазия рөлінің өсуін көрсету; 8.1.2.2 Шығыс мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы өзгерістерді көрсету; 8.1.2.2 кестелерді, схемаларды пайдалана отырып, американдық	9.1.2.1 әлеуметтік өмірдегі өзгерісті реакцияшылдардың таралуының әсерінен сипаттаңыз фашизм идеологиясы, нәсілшілдік, шовинизм, нацизм, көрнекілікті қолдану;	10 дү со әл ка ж бо м ка ке па от "қ со құ үк да 10 ж ба әл өз қа ке әл

			ерекшеліктерін анықтаңыз; 7.1.2.3 буржуазия арасында ірі буржуазия – магнаттардың пайда болуын дәлелдеу. банкирлер, қаржыгерлер	қоғамның әлеуметтік құрылымының еуропалықтан айырмашылықтарын талдау;		ин бұ ан құ ре 10 бұ ан құ қо са ба
1.4 Жоспарлау			2.1.4.1 шығармашылық жұмыстың орындалу ретін анықтау	3.1.4.1 жұмыс процесін жоспарлау және жұмыс орнын дұрыс ұйымдастыру	4.1.4.1 жұмыс процесін жоспарлау және жұмыс орнын дұрыс ұйымдастыру	

2) "Мәдениеттердің дамуы және өзара әрекет" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10
2.1 Діндер	5.2.1.1 Идол, Құдай, діни қызметкер, ғибадатхана, Киелі жазбалар туралы ұғымдарды тірек сөздер мен көрнекілікке сүйене отырып түсіндіру, ежелгі адамдар үшін діннің маңыздылығы туралы түсініктің болуы ;	6.2.1.1 адамның дүниетанымында және қоғамдық өмірде шіркеудің және діннің өзгеруінің рөлін айқындау ; 6.2.1.1 тарихи оқиғалардың контекстінде гуманизм, реформация, лютерандық , иезуиттік орден ұғымдарын түсіндіру	7.2.1.1 діннің рөлінің өзгеруі адамдардың өміріне қалай әсер еткенін көрсету 7.2.1.2 миссионерліктің міндеттерін анықтау 7.2.1.2 Секуляризация, ар-ождан бостандығы, зайырлы мемлекет, мемлекеттік дін ұғымдарын	8.2.1.1 тарихи оқиғаларға сәйкес діннің рөлі мен оның мемлекетпен қарым-қатынасын сипаттау. мәтіндермен және тіректермен жұмыс 8.2.1.2 8.2.1.3 тарихи процестерді түсіну үшін дін туралы білімді қолдану	9.2.1.1 мемлекет пен діннің қарым-қатынасын сипаттау, тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін анықтау және салыстыру; 9.2.1.2 социализм кезіндегі діннің ерекшеліктерін сипаттау; 9.2.1.3 әлемдік діндердің қоғам өміріндегі рөлін көрсету, кестелер мен сұрақтарды пайдалану	10 өм де де ұй қы бе
	5.2.1.2 көрнекілікке сүйене отырып	6.2.1.2 мәтінді қолдана отырып, инквизиция,				

	ежелгі діндер мен наным-сенімдерді: тотемизм, анимизм, фетишизм, сиқырды ажырату; 5.2.1.3 діннің ежелгі өркениеттердің дамуына әсерін сипаттау 5.2.1.4 буддизм мен индуизмнің айырмашылықтары мен ұқсастықтарын анықтау; 5.2.1.4 христиандықтың пайда болуының мазмұнын ашу	аутодафия, "қараңғы уақыт" ұғымдарын түсіндіру 6.2.1.2 исламның пайда болу себептері исламның пайда болу себептерін талдау; 6.2.1.3 тарихи үдерістерді түсіну үшін әлемдік діндер туралы білімдерді қолдану;	түсіндіру			
2.2 Өнер	5.2.2.1 көрнекілік негізінде ежелгі адамдардың өмір салтын сипаттау құралы "қарабайыр өнер" болғанын көрсету"; 5.2.2.2 ежелгі Мысырдың пирамидалары мен храмдарын сипаттау 5.2.2.3 Ежелгі дүние мәдениетін сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі өркениеттер өнерін(кескіндемe, сәулет, мүсін)	6.2.2.1 дін мен өнердің өзара байланысын және олардың қоғамға әсерін сипаттау; 6.2.2.2 қоғамдағы өзгерістердің өнердің дамуына ықпалын(сәулет, кескіндеме) айқындау; 6.2.2.3 Қайта өрлеу дәуірінің мәдениетін және оның ежелгі дәуірмен байланысын сипаттау, (бейнелеу өнері.мүсін)	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін өнер туындыларын пайдалану тарихи процестерді түсіну үшін өнер туындыларын қолдану. Өнер туындыларын тарихи оқиғаларды қалыпқа келтіру үшін пайдалану; 7.2.2.2 өнердегі негізгі стильдерді атау романтизм, импрессионизм, неоклассицизм, реализм, көрнекілікті. Тірек	8.2.2.1 өнердегі ағымдарды сипаттаңыз модернизм, реализм, авангардизм, символизм; 8.2.2.2 бұқаралық мәдениетке (кинематограф, радио) және оның қоғамға әсері туралы анықтама беру	9.2.2.1 өнер қайраткерлеріне және олардың қоғамның дамуына әсеріне баға беру; 9.2.2.2 кинематографтың, радионың, газеттердің, журналдардың қоғамның рухани дамуына әсерін дәлелдеу	10 м қ ба ж қ та 10 ж па ж қ та

	көрнекілік негізінде сипаттау		сұрақтарын қолда ну			
2.3 Философия	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастары туралы түсініктің болуы ; 5.2.3.2 ежелгі қытай мен Үндістанның философиясына түсінік беру;	6.2.3.1 Шығыс ойшылдарының ғылыми жетістіктерінің ықпалын көрсету; 6.2.3.2 гуманизм идеясына анықтама беру 6.2.3.2 гуманизм идеяларының ортағасырлық мәдениеттің дамуына әсерін сипаттау;	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың пайда болу себебіне түсініктеме беру; 7.2.3.2 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың пайда болу себептерін көрсету 7.2.3.2 ағартушылық идеяларының қоғамға әсерін бағалау	8.2.3.1 "либерализм", "консерватизм", "халықшылдыққа", олардың марксизмнен айырмашылығын а түсініктеме беру 8.2.3.2 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарын түсіндіру 8.2.3.3 к. Маркстің көзқарастарын және оның қоғамға әсерін түсіндіру	9.2.3.1 модернизмнің дамуындағы "Еуропаның батуы" тезисіне философиялық көзқарастарды талдау; 9.2.3.2 халықтың ақпарат құралдарына кең қол жетімділігін көрсету. Бұқаралық мәдениет	10 ха қу үй үл па ке
2.4 Ғылым	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың рөлі туралы сұрақтар негізінде айту; 5.2.4.2 ғылымдардың пайда болуы мен дамуына (арифметика, геометрия, астрономия, медицина, көрнекілікті қолдана отырып) экономикалық қызмет пен әлеуметтік өзгерістердің әсерін анықтау	6.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін түсіндіру; 6.2.4.2 жаратылыстану ғылымдарының дамуы ғаламның құрылымы туралы ғылыми ашылулардан , орта ғасырдың аяғында, көрнекілік негізінде туындағанын көрсету 6.2.4.3-карталарға сүйене отырып, Ұлы географиялық	7.2.4.1 адам мен қоғам өміріндегі ғылыми жаңалықтардың мағынасын талдау, өзгерістер мен сабақтастықты атап өту, мәтінмен жұмыс істеу, көрнекілік	8.2.4.1 диаграммаларды, диаграммаларды қолдана отырып, әлем елдерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы кейнсианизм теориясының рөлін сипаттау; 8.2.4.2 әлем елдерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы ғылымның рөлін және оның тарихи оқиғаларға әсерін бағалау;	9.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның Әлеуметтік және экологиялық салдарын бағалау және түсіндіру; 9.2.4.2 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен білімнің маңызы туралы қорытынды жасау, көрнекілікті пайдалану	10 эл эк са ба тү 10 за ж пр ш ғы бі ту қс ж 10 ж қс (и на те да

		ашылулардың әлем идеяларына әсерін сипаттау				та

3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеті" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Мемлекет: белгілері құрылымы және басқару формалары	5.3.1.1 көрнекілікке негізделген ежелгі мемлекеттердің саяси құрылғылары және олардың ерекшеліктері туралы түсінік беру; 5.3.1.1 Мысыр, Вавилон мемлекеттерінің пайда болу себептерін айқындау;	6.3.1.1 ерте орта, кейінгі орта ғасырлардың хронологиялық шеңберлерін тізімдеу, уақыт лентасында белгілеу 6.3.1.1 схемалар мен кестелерді пайдалана отырып ұғымдарды түсіндіру: феодализм, феодалдық бытыраңқылық, сеньор, вассал. ұғымдарын түсіндіру;	7.3.1.1 буржуазиялық төңкерістердің алғышарттарын анықтау; 7.3.1.1 буржуазиялық төңкерістердің себептерін атау 7.3.1.1 буржуазия, мануфактура, жалдамалы жұмысшылар ұғымдарын түсіндіру; 7.3.1.1 Республикалық құрылыс деген не және оның ерекшеліктерін көрсету	8.3.1.1 ұлттық мемлекеттердің қалай қалыптасқандығын, (Италия, Германия қалай қалыптасқандығын әңгімелеу бір кезеңде болған бірдей тарихи оқиғаларды көрнекілік арқылы салыстыру	9.3.1.1 мәтінге сүйене отырып, командалық-әкімшілік жүйенің (тоталитаризм) қалай қалыптасқанын түсіндіру; 9.3.1.1 Бірінші дүниежүзілік соғыс мемлекеттерге және оларды басқару формаларына қалай әсер етті; Ресейдегі революцияның басқа елдерге ықпалы	10-сынып және әлемдік мемлекеттердің өзіндік сипатын анықтау және бейнелеу 10-сынып көпшілік құрылымы (адамдардың құрылымы және оның әлемдік ерекшеліктерін)
	5.3.1.2 Афины мемлекетінде демократия қалай пайда болғанын көрнекілік негізінде білу	6.3.1.2 схемаларға негізделген батыс және Шығыс елдеріндегі монархия формаларының	7.3.1.2 республикалық жүйенің ерекшеліктерін көрсету ;	8.3.1.2 "алдын-ала тағайындау теориясының" мағынасын түсіндіру АҚШ аумағын кеңейту процесі	9.3.1.2 мәтін, сұрақтар негізінде әлемнің жетекші елдерінде қалыптасқан империалистік	10-сынып және әлемдік құрылымы (адамдардың құрылымы және оның әлемдік ерекшеліктерін)

		айырмашылықта рын көрсету (абсолютті және өкілеттілік) ; 6.3.1.3 феодалдық мемлекеттің даму кезеңдерін тізбелеу; 6.3.1.4 феодалдық соғыстардың нәтижесінде орталықтандыры лған мемлекеттер қалай құрылғанын көрсету; карта мен , тірек сөздер мен жұмыс 6.3.1.5 әр түрлі елдердегі саяси билікті, бұл елдердегі билеушілердің қызметі мен салыстыру, кестелермен, тірек сөздермен жұмыс істеу, ; 6.3.1.6 басқару формаларын сипаттау үшін "парламент", "Бас Штаттар", " сейм" "кортес" "Бояр Думасы"ұғымдар ын ашу; кестелерді қолдану .	7.3.1.3 тарихи оқиғаларды түсіндіруде "басыбайлылық", "декабристер," халықшылдар" жеке террор", "пролетариат диктатурасы" деген ұғымдарды пайдалану; 7.3.1.4 ұлттық мемлекеттердің қалай пайда болғанын білу ;	карталарды, схемаларды, тіректерді пайдалану ; 8.3.1.3 тарихи оқиғаны түсіндіруде "жеке террор", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын, көрнекілікті пайдалану;	капитализм жүйесін талдау; 9.3.1.3 фактілерді, оқиғаларды, АҚШ, Франция, Германиядағы әлемдік экономикалық дағдарыстан шығу жолдарын, көрнекілік, кестелер негізінде атау ; 9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау	
3.2 Империялар, соғыстар,көтеріліс тер мен революциялар	5.3.2.1 ежелгі уақытта "империяның" пайда болуын, олардың	6.3.2.1 Рим империясының құлауының негізгі себептерін атау;	7.3.21 Батыс Еуропадағы буржуазиялық төңкерістердің себептерін атау;	8.3.2.1 Германия мен Италияның бірігу процесі қалай жүріп жатқанын	9.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыс себебінің алғышарттарын атау тұлға	10 ж ы, са

		6.3.2.2 Кейінгі орта ғасырлардағы анти-феодалдық көтерілістердің себебі мен нәтижелерін көрнекілікті қолдана отырып атау;		көрсету, оны басқа елдермен салыстыру;	тарихты қалай өзгертеді;	10 қазан ұрпағы
		6.3.2.3 Көрнекілікке сүйене отырып Византияның ішкі және сыртқы саясатын сипаттап оның ұзақ өмір сүру себептерін талдап айқындау;		8.3.2.1 Антанта блоктарының және үштік одақтың пайда болу себептерін көрсету;	9.3.2.2 Қазан төңкерісінің әлемдік елдерге әсерін және оның салдарын талдау;	10 мамыр сұрағы
		6.3.2.4 Дипломатия саясатын Византияның көрші мемлекеттермен өзара қарым-қатынасы мысалында көрсету;		8.3.2.2 карталар мен мәтіндерді қолдана отырып, Австрия-Венгрия, Ресей, Осман империясы империяларының ыдырауының тән себептерін атау;	9.3.2.4 Ұлттар Лигасы мен Версаль-Вашингтон жүйесінің әрекеттерін сипаттаңыз карталарды, мәтіндерді қолданыңыз	10 мамыр сұрағы
	тарихтағы рөлін, тіректерге, мәтінге сүйене отырып көрсету ;	6.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардың өзгеруін көрсету;	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардың өзгеруін көрсету;	8.3.2.3 Үндістан мен басқа елдердің отарлауының қалай болғанын көрсету. карталарды, сұрақтарды қолдану;	9.3.2.5 Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлемнің аумақтық бөлімін және жаңа мемлекеттердің пайда болуын сипаттаңыз;вопрос карталарын, кесте тіректерін қолданыңыз	10 мамыр сұрағы
	5.3.2.2 қалай жасау керектігін көрсету "империялардың құрылуы" шекаралардың өзгеріп жаңа мемлекеттердің құрылуына әкелгендігін көрсету ; карталарға сүйене отырып	6.3.2.5 орта ғасырлық жаулап алу кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшелігін көрсету;	7.3.2.3 әлем картасында өзгерістерге әкелген отаршылдық экспансияның салдарын сипаттау	8.3.2.5 либерализм, консерватизм, марксизм, ұлтшылдықтың тарихи ұғымдары туралы түсініктердің болуы;	9.3.2.2 империялардың ыдырауының себептерін анықтау (Австрия-Венгрия, Ресей, Осман империясы)	10 мамыр сұрағы
	5.3.2.3 ежелгі Римдегі Спартак бастаған көтерілісті сипаттау, оның себептерін анықтау;	6.3.2.6 1-4 крест жорықтарының себептері мен нәтижелерін анықтау. Суреттерді, тіректерді қолдану, кестелер мен	7.3.2.4 әлемнің бейнесін, атап айтқанда Наполеонның жорықтарын өзгертуге арналған басқыншылық соғыстардың рөлін бағалау	8.3.2.6 Еуропадағы 1848 жылғы буржуазиялық төңкерістерді талдау. Көрнекілік негізінде;	9.3.2.4 Ұлттар Лигасы мен Версаль-Вашингтон жүйесінің қызметін сипаттау.Карта мәтіндерді қолдану	10 мамыр сұрағы
				8.3.2.7 Солтүстік		10 мамыр сұрағы

4) "Экономикалық қатынастар мен өзара қарым-қатынастардың дамуы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
	5.4.1.1 шаруашылықтың түрлері (терімшілік, аң аулау, балық аулау), металдарды игеру, айырбас сауда туралы түсініктің болуы көрнекілікті қолдану; 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" ұғымының мәнін ашу; 5.4.1.3 схемалар, кестелерді қолдана отырып, ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау 5.4.2.1 шаруашылықтың иеленуші және өндіруші түрлерін салыстыру;	6.4.1.1 қолөнер мен сауданың рөлін анықтай отырып, қалалардың пайда болуы мен дамуының ерекшеліктерін көрсету; 6.4.1.2 карталарды қолдана отырып, Орта ғасырдағы халықаралық сауда мен саяхаттың рөлін көрсету 6.4.2.1 экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіре отырып, феодалдық экономиканың ерекшеліктерін сипаттаңыз	7.4.1.1 Феодалдық шаруашылықтан капиталистікке (манфактура фабрика) өтуді түсіндіру;схема,кесте, мәтінді пайдалану; 7.4.1.2 әлемдік держава ретінде Англияның қалыптасуындағы өнеркәсіптік төңкерістің рөлін сипаттау ; 7.4.2.6 Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына отаршылдық саясаттың әсерін сипаттау; 7.4.1.4 АҚШ-тағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін көрсету; 7.4.1.4 "экспорт","импорт", "отарлау", "экспансия", "фактория использовать"	8.4.1.1-XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейерлік өндіріс, стандарттау) әртүрлі елдердің шаруашылық жүйесін дамытуға әсерін бағалау, сызбаларды, кестелерді пайдалану 8.4.1.2 индустриялық қоғамды дамыту үшін "жаңғырту" ұғымын пайдалану, ; 8.4.1.3 АҚШ-тағы капиталистік монополиялардың ерекшеліктерін атау. көрнекілікті қолдану; 8.4.1.5 өнеркәсіптік қоғамда туындайтын қайшылықтарды көрсету (өндіріс пен тұтыну	9.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің әсерін бағалау; 9.4.1.2 қоғамдағы әртүрлі жүйелерді түсіну үшін тоталитаризм, тоталитарлық мемлекет ұғымдарын қолдану; 9.4.1.4 кестелер негізінде жоспарланған Социалистік-экономикалық жүйенің дамуындағы кемшіліктерді түсіну,схемалар, диаграммалар; 9.4.1.5 30-жылдардағы экономикалық дағдарыстың экономикаға әсерін көрсету; 9.4.2.1 XX ғасырдың бірінші жартысындағы	10.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің әсерін бағалау; 10.4.1.2 қоғамдағы әртүрлі жүйелерді түсіну үшін тоталитаризм, тоталитарлық мемлекет ұғымдарын қолдану; 10.4.1.4 кестелер негізінде жоспарланған Социалистік-экономикалық жүйенің дамуындағы кемшіліктерді түсіну,схемалар, диаграммалар; 10.4.1.5 30-жылдардағы экономикалық дағдарыстың экономикаға әсерін көрсету; 10.4.2.1 XX ғасырдың бірінші жартысындағы

					капитализм мен социализмнің экономикалық жүйелерін салыстыру;	10
					9.4.2.2 "этатизм" терминін және оның саясат пен экономикада қалай қолданылатынын түсіндіру	"ж эк "н эк ұғ қс эк ж ти не сы қс
			ұғымдарын пайдалана отырып, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру;	арасындағы теңгерімсіздік; 8.4.2.1 қоғам дамуының өнеркәсіптік сатысына өту ерекшеліктерін анықтау	9.4.2.1 экономикалық жүйелерді капитализм және социализм ұғымдарын қолдана отырып салыстыру "жоспарлы экономика", "нарықтық экономика"	10 қс ак ци те ң
			7.4.2.1 өнеркәсіптік төңкерістің қоғамның дамуына әсерін анықтау	8.4.2.2 өнеркәсіптік және индустрияға дейінгі қоғамдардың айырмашылықта рын анықтау		10 эк ж ти тү не

33. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптары тірек қимыл қозғалыс аппараты бұзылған оқушыларға арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

34. Тоқсандағы бөлімдер және бөлім ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Тірек- қимыл аппар

бұзылған білім алушы

арналған негізгі орта біл

деңгейінің 5-10 сыныпта

"Дүниежүзі тарихы" пә

жаңартылған мазмұн

Тірек- қимыл қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып

1-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылардың міндеттері
1-тоқсан		
1 Бөлім Терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен мал өсірушілерге дейін	Алғашқы адам қалай пайда болды?	5.1.1.1 адамның пайда болуы туралы әртүрлі теориялар негізінде пайдалана отырып түсініктеме беру; 5.1.1.2 тірек сөздерді қолданып адамдар тобыры, ру, қауым, алғашқы бірлестік түрлерін ұқсастықтары мен айырмашылықтарын тізбелеу;
	Неліктен ежелгі адамдар Ласко үңгірінің қабырғасына суреттер салды?	5.2.2.1 ежелгі адамдарды жетектеушілерге көмектесетін, ежелгі адамдардың әрекетінің бір түрі "алғашқы өнерді" сипаттау; 5.2.1.2 көрнекілікке сүйенген тотемизм, анимизм, фетиш сияқты ежелгі діни наным-айыру
	Не себепті адамдар егіншілік және мал шаруашылығымен айналысты?	5.4.1.1 шаруашылық іс-әрекеттері туралы түсініктің болуы (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, шаруашылығы, металл өндірісі, сауда көрнекілікті қолдана отырып); 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" туралы иллюстрация, тірек сөздер; 5.4.2.1 экономикалық процестер үшін шаруашылықтың иемденуі

		өндіруші түрлерін салыстыр
1 Бөлім Өзен алқаптары өркениеттері	Неліктен ежелгі өркениеттер өзен алқаптарында дамыды?	5.4.1.3 схемалар мен кестелерді пайдалана отырып ежелгі өркениет шаруашылық жүйесін сипатта
	Қзен алқабындағы өркениет туралы біз қалай білеміз?	5.4.1.3 схемалар мен кестелерді пайдалана отырып ежелгі өркениет шаруашылық жүйесін сипатта 5.2.2.3 ежелгі дүние өнерін
1 Бөлім Ежелгі Египет	Неліктен Египетті "Қара жер деп атады?"	5.2.4.2 көрнекілікті қолдана отырып шаруашылық іс-әрекеттің өзгерістердің ғылымның және дамуына ықпалын айқында (арифметика, геометрия, астрономия, медицина); 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау, схема кестелерді қолдану
	Ежелгі Египетте пирамидалар қалай салынды?	5.2.1.2 көрнекілікке сүйеніп наным сенімдер: анимизм, магияны ажырата білу 5.2.2.2 ежелгі Египеттің храм ғибадатханаларын сипатта
	Не себепті перғауын Хатшепсут Пунт жеріне кемелерді жіберді?	5.1.2.1 көрнекілікке сүйеніп қауымдық қоғамның әлеум туралы түсініктің болуы ; 5.4.1.3 схемалар мен кестелерді пайдалана отырып ежелгі өркениет шаруашылық жүйесін сипатта
	Тутанхамонның табытханасында ежелгі Египеттіктердің өмірлерінің қандай құпиясы сақталған	5.2.1.2 көрнекілікке сүйеніп наным сенімдер: анимизм, магияны ажырата білу 5.2.2.2 ежелгі Египеттің храм ғибадатханаларын сипатта 5.1.2.1 мәтінге сүйене отырып қауымдық қоғамның әлеум туралы түсініктің болуы ;
2-тоқсан		

2 Бөлім Қос дөңгелекті арбалар және империялар	Қос дөңгелекті арбалардың пайда болуы әлемді қалай өзгертті?	5.3.2.1 тірек сөздерге сүйеніп "империялардың пайда болуы" олардың ежелгі дүниедегі ролын көрсету, карталарға, тірек сөздерге сүйеніп 5.3.2.2 "империялардың" пайда болуы жаңа мемлекеттердің құрылуы шекаралардың өзгеруіне әкелуін көрсету, карталарға, тірек сөздерге сүйеніп
	Хамурапи патша қалай Вавилонды қуатты империяға айналдырды?	5.3.2.1 тірек сөздерге сүйеніп "империялардың пайда болуы" олардың ежелгі дүниедегі ролын көрсету, карталарға, тірек сөздерге сүйеніп 5.3.2.2 "империялардың" пайда болуы жаңа мемлекеттердің құрылуы шекаралардың өзгеруіне әкелуін көрсету, карталарға, тірек сөздерге сүйеніп
	Таяу және Орта Шығыстың империялары қуатты болды?	5.3.2.2 Орталық Азия халықтары македондықтардың жаулауына қарсы күресі 5.1.2.1 мәтінге сүйене отырып қауымдық қоғамның әлеуметтік туралы түсініктің болуы ; 5.4.1.3 схемалар мен кестелерді пайдалана отырып ежелгі қоғам шаруашылық жүйесін сипаттау
	Орта Азияның империялары қаншалықты қуатты болды?	5.3.2.2 Орталық Азия халықтары македондықтардың жаулауына қарсы күресі 5.1.2.1 мәтінге сүйене отырып қауымдық қоғамның әлеуметтік туралы түсініктің болуы ; 5.4.1.3 схемалар мен кестелерді пайдалана отырып ежелгі қоғам шаруашылық жүйесін сипаттау
2 Бөлім Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы	Ежелгі Мохенджо-Даро қаласы қалай жоғалып кетті?	5.4.1.3 схемалар мен кестелерді пайдалана отырып ежелгі қоғам шаруашылық жүйесін сипаттау 5.2.2.3 ежелгі әлем мәдениеті

	Неліктен ежелгі Үндістанда индуизм буддизмнен үстем болды?	5.1.2.3 схемалар тірек сөздермен Үндістанның "касталық жүйесі" мазмұнын ашу; 5.2.1.3 діннің ежелгі қоғамның өміріне әсерін, сипаттау;
	Ежелгі дүниеде Үндістанның сауданың орталығы ретіндегі рөлі қаншалықты маңызды болды?	5.4.1.3 схемалар мен кестелермен пайдалана отырып ежелгі сауданың шаруашылық жүйесін сипаттау; 5.2.4.2 көрнекілікті қолдана отырып шаруашылық іс-әрекеттің өзгерістердің ғылымның пайдаланылуы және дамуына ықпалын айқындау (арифметика, геометрия, астрономия, медицина);
	Ежелгі Үндістанда ғылыми білім қаншалықты дамыған болды?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуы болып, дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістердің сипаттау;
3-тоқсан		
3 Бөлім Ежелгі Қытай	Ежелгі қытай ойшылдары нені үйретті?	5.2.3.1- ежелгі философтардың көзқарастары туралы түсіндіру;
	Терракоталық армия бізге ежелгі Қытай туралы не айта алады?	5.3.1.1- ежелгі мемлекеттердің құрылымы және олардың дамуы туралы түсінік беру;
	Ежелгі Қытайдың қандай ғылыми жаңалықтары бүгінгі күнге дейін сақталды?	5.2.4.2 - көрнекілікті қолдана отырып шаруашылық іс-әрекеттің өзгерістердің ғылымның пайдаланылуы және дамуына ықпалын айқындау (арифметика, геометрия, астрономия, медицина)
3 Бөлім Ежелгі Грекия	Ежелгі Грекия өркениеті бастауын қайдан алады?	5.2.2.3 - ежелгі әлемнің өнеуі (өнер, мүсін, сәулет) көрнекілікке сипаттау;
	Неліктен Ежелгі Грекияны демократияның отаны деп атайды?	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктерін сипаттаңыз; 5.3.1.2 Афины мемлекетінде демократияның пайда болуы;

		5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымын сипаттау;
	Ежелгі Спарта Афиныдан несімен ерекшеленді?	5.3.1.1 - ежелгі мемлекеттердің құрылымы және олардың дамуы туралы түсінік беру; 5.1.2.1 - ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымы туралы түсінікке ие
	Неліктен Александр Македонский скифтерді бағындыра алмады?	5.3.2. "империялардың пайда болуы" олардың ежелгі дүниедегі ролы; 5.3.2.2 - "империялардың" қалыптасу шекаралардың өзгеруіне және мемлекеттердің пайда болуына әкелгенін көрсету;
3 Бөлім Ежелгі Грекия мәдениеті	Ежелгі Грек философтары мінсіз қоғамды қалай елестетті?	5.2.3.1 - ежелгі философтардың көзқарастары туралы түсін
	Ежелгі Грекия өнері қандай болды?	5.2.2.3 - көрнекілікке негізделген өркениеттер өнерін сипаттау (мүсін, сәулет);
	Ежелгі Грекияның гимназия, лицей, академиялары нені үйретті?	5.2.4.2 - ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) болуы мен дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістерді анықтау; 5.2.4.1-ежелгі қоғамның даму жазудың рөлі туралы айту;
4-тоқсан		
4 Бөлім Рим империясының гүлденуі	Рим ежелгі дүниенің ең қуатты империясына қалай айналды?	5.3.2.1 - "империялардың" пайда болуы және олардың антикалық мәдениетіне көрсету; 5.3.1.1- ежелгі мемлекеттердің құрылымы және олардың дамуы туралы түсінік беру; 5.3.2.2- "империялардың" қалыптасу шекаралардың өзгеруіне және мемлекеттердің пайда болуына әкелгенін көрсету;

	Ежелгі Рим қоғамының дамуын мәдениет қалай көрсетеді?	5.1.2.1 - ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымы туралы түсінікке ие болу; 5.2.2.3 - көрнекілікке негізделген өркениеттер өнерін сипаттау (мүсін, сәулет);
	Спартактың көтерілісі ежелгі Римдегі құлдықты қалай сипаттайды?	5.1.2.2 - Ежелгі әлемдегі құлдық ерекшеліктерін атаңыз; 5.3.2.3 - Ежелгі Римдегі Спартактың көтерілісін, оның себептерін сипаттап отырып сипаттаңыз;
4 Бөлім Дәуірлер тоғысындағы Рим	I-III ғасырларда Рим империясы қалай дамыды?	5.3.2.2- карталарға сүйене отырып "империялардың" құрылуы мен өзгеруіне және жаңа мемлекеттер пайда болуына қалай әкелді? 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дәстүрлі діндердің ықпалын сипаттау 5.2.1.1 негізгі діни ұғымдарды, ғибадатхана, абыз, қасиеттерді түсіндіру
	IV-V ғасырларда Рим империясы қалай өзгерді?	5.3.2.2- карталарға сүйене отырып "империялардың" құрылуы мен өзгеруіне және жаңа мемлекеттер пайда болуына қалай әкелді? 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дәстүрлі діндердің ықпалын сипаттау
	Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы қандай?	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дәстүрлі жазудың рөлін сипаттау; 5.2.2.3 - көрнекілікке негізделген өркениеттер өнерін сипаттау (мүсін, сәулет); 5.2.4.2 - көрнекілікті қолданушы ғылымдардың пайда болуы (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) экономикалық және әлеуметтік өзгерістердің әсері;

2) 6-сынып

2-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары Білім алушылардың міндеттері
1-тоқсан		
1 Бөлім Рим империясының құлауы	Кіріспе. Неліктен Батыс Рим империясы құлады?	6.3.1.1 Ерте, орта, кейінгі орта ғасырлар хронологиялық шегін білу және сызығында белгілеу; 6.3.2.1 Рим империясының негізгі себептерін айқындау
	Рим империясы Шығыста неліктен сақталды?	6.3.2.3 Византияның ішкі саясатын сипаттап, оның ұзақ өмір сүру себептерін анықтау және жетілдіру
	Неліктен Византия 568 жылы түрік қағаны Истемиге елші жіберді?	6.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қатынасының мысалында сипаттау;
	Княгиня Ольганың Константинопольге сапары Киев Русін қалай өзгертті?	6.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қатынасының мысалында сипаттау;
1 Бөлім Феодализм	Феодалдық экономика қандай болды?	6.4.2.1 - экономикалық қатынастардың нысандарын түсіндіре отырып, феодалдық шаруашылықтың ерекшеліктерін анықтау; 6.4.1.1- қолөнер мен сауданың дамуы анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін анықтау
	Феодалдық қоғам қалай құрылды?	6.1.1.1 - феодалдық қоғамның құрылымы туралы түсінік беру; 6.1.2.1 - көрнектілікті қолдану арқылы феодалдар мен шаруалар арасындағы феодалдық қатынастарды анықтау
	Ортағасырлық қоғамды қаланың сәулеті мен өнері қалай бейнелейді?	6.4.1.1 - қолөнер мен сауданың дамуы анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін анықтау

		қалалардың пайда болу, дамуы мен ерекшеліктерін көрсету; 6.2.2.2 - қоғамдағы өзгерістердің қоғам дамуына сәулет (сәулет, көркемдік) әсерін белгілеу;
1 Бөлім Ислам тарихы	Исламның тарихында 610 - 1258 жылдар аралығында қандай басты оқиғалар орын алды?	6.3.2.5 ортағасырлық шапқандық кезіндегі халықаралық қатынастар сипатын түсіндіру
	Неліктен VIII-XII ғасырды ислам мәдениетінің "алтын ғасыры" деп атайды?	6.2.2.1 - дін мен өнердің өзара байланысы және олардың әлемдік мәдениетке сипаттау; 6.2.2.4 - Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін көрсету; 6.2.3.1 - шығыс ойшылдарының жетістіктерінің әсерін көрсету
2-тоқсан		
2 Бөлім Крест жорықтары	Неліктен крест жорықтары ұйымдастырылды?	6.3.2.6 картада оқиғалардың динамикасында белгілей отырып, крест жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарын анықтау
	Крест жорықтары христиандық Еуропа мен мұсылман әлемін қалай өзгертті?	6.3.2.6 картада оқиғалардың динамикасында белгілей отырып, крест жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарын анықтау; 6.2.2.1 әр түрлі тарихи оқиғалардың байланысын айқындай отырып, әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау
2 Бөлім Моңғолдар	Моңғолдар әлемдік империяны қалай құрды?	6.3.2.5 ортағасырлық шапқандық кезіндегі халықаралық қатынастар ерекшеліктерін анықтау
	Моңғолдардың жорықтары Еуразияның саяси картасын қалай өзгертті?	6.3.2.5 ортағасырлық шапқандық кезіндегі халықаралық қатынастар ерекшеліктерін көрсету;
2 Бөлім XIV ғасыр- XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам	"Қара індет" не себепті жылдам таралды ?	6.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін түсіндіру
	"Қара індет" шаруалар көтерілістері мен феодалдық соғыстардың басты себебі	6.3.2.2 көрнекілікті қолдана отырып, орта ғасырлардағы антифеодалдық

	болды ма?	көтерілістердің себептері м атаңыз; 6.3.1.4 феодалдық соғыстар орталықтандырылған мем. құрылуы арасындағы байл
	Еуропада орталықтандырылған мемлекеттер қалай құрылды?	6.3.1.4 - феодалдық соғыста орталықтандырылған мем. қалай құрылғанын көрсету жеделхаттар қолдану;
	Неліктен Жанна д'Арк француз халқының есінде сақталады?	6.3.1.4 - феодалдық соғыста орталықтандырылған мем. қалай құрылғанын көрсету диаграммалар қолдану;
3-тоқсан		
3 Бөлім Батыс пен Шығыстағы абсолютизм:	XIV Людовик және Ұлы Петр: кімнің билігі айтарлықтай шексіз болды?	6.3.1.3 феодалдық мемлекет кезеңдерін сипаттау; 6.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы формаларын (сословиелік- шексіз билік) ажырату; 6.3.1.6 "парламент", "Бас штат" "кортес", "Боярлар Думасы" түсіндіру
	Юнлэ мен Токугава билігі Батыс билеушілерінің билігіндей шексіз болды ма?	6.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы формаларын (сословиелік- шексіз билік) ажырату; 6.3.1.5 кестелерді қолдана елдердегі саяси билікті осы билеушілерінің қызметімен
	Неліктен I Карл мен II Осман шексіз монарх бола алмады?	6.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы формаларын (сословиелік- шексіз билік) ажырату; 6.3.1.5 кестелерді қолдана елдердегі саяси билікті осы билеушілерінің қызметімен
3 Бөлім Сауда, қолөнер және әлемді игеру	Ұлы Жібек жолы Шығыс пен Батысты қалай байланыстырды?	6.4.1.2 ортағасырлардағы ха сауда мен саяхаттардың ре
	Қытайлықтар мен еуропалықтардың теңіз	6.4.1.2 -орта ғасырларда хал

	саяхаттарының айырмашылығы неде?	сауда мен саяхаттың рөлін карталарды пайдалану; 6.2.4.3 - картада XV-XVI ғасыр саяхатшылардың негізгі бағыттарын белгілей отырып, Ұлы географиялық ашылулардың әлем туралы көзқарасын әсерін анықтау;
	Ұлы географиялық ашулар әлемді қалай өзгертті?	6.2.4.3-XV-XVI ғасырлардағы саяхатшылардың негізгі бағыттарын картада белгілей отырып, Ұлы географиялық ашылулардың әлем туралы түсініктерге әсерін сипаттау; 6.3.2.7 - "отарлық саясат" ұғымы (Испания мен Португалияның мысалында);
4-тоқсан		
4 Бөлім Қайта өрлеу дәуірі	Қайта өрлеу дәуірі өнердің дамуын қалай өзгертті?	6.2.2.3 Антикалық мәдениетті орнату арқылы Қайта өрлеу мәдениетін (бейнелеу, мүсін) сипаттау; 6.2.3.2 гуманизм идеясын анықтау;
	Шығыстағы Ренессанс әлемдік мәдениетті қалай байытты?	6.2.3.2 гуманистер идеяларын ортағасырлық мәдениеттің әсерін сипаттау; 6.2.2.4 көрнекілікті пайдалану. Шығыстың ортағасырлық мәдениет ерекшеліктерін көрсету;
4 Бөлім Реформация	Мартин Лютердің наразылығы Еуропаны қалай өзгертті?	6.2.1.1 адамның дүниетанымын қоғамдық өмірдегі дін рөліне себептерін және шіркеу рөлін анықтау; 6.2.1.2 тарихи процестердің "гуманизм", "реформация", "протестантизм", "лютеранство", "кальвинизм", "контр-реформация", "иезуиттер ордені" ұғымдарын анықтау;
4 Бөлім Ғылыми революция	Коперниктің теориясы қаншалықты бірегей болды?	6.2.4.2 жаратылыстану ғылымы дамуы кейінгі Орта ғасырлар ғаламының құрылымы туралы жаңалықтардан туындаған

		6.2.4.1 адам өміріндегі қорық туралы білімнің рөлін түсін
	Орта ғасырлар тарихы бойынша қорытынды сабақ	Бөлімдер бойынша негізгі сабақтардың мақсаттарын қайталау

3) 7-сынып

3-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары Білім алушылардың міндеттері
1-тоқсан		
1 Бөлім Кіріспе Өнеркәсіп төңкерісі және оның әлемді өзгертуге ықпалы	Жаңа дәуір туралы түсінік және оның ерекшеліктері	7.1.1.1 жаңа дәуір кезеңдері
	XVII ғасырдағы Ағылшын буржуазиялық революциясы.	7.3.2.1 Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың төңкерістердің себептерін сипаттаңыз;
	Республиканың құрылуы	7.1.1.1 "капитал", "буржуазия", "пролетариат" ұғымдарының қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін қолдана отырып; 7.1.2.1 буржуазияның қоғамдық қатынастар жүйесіндегі рөлін сипаттаңыз;
	Өнеркәсіптік революцияның мәні	7.1.1.2 мануфактуралардың пайда болуы, фабрикалардың пайда болуы, жалдамалы жұмысшылардың пайда болуы, қалыптасуы арасындағы басты өзгерістерді сипаттаңыз; 7.4.1.1 Еуропадағы феодалдық шаруашылықтан капиталистік шаруашылыққа (мануфактуралық өту процесін түсіндіру, себептерін салдарларын анықтау;
	Индустриялық қоғамға көшу	7.4.1.2 өндірістік революцияның Англияның жетекші әлемдік өндіріс ретінде қалыптасуындағы рөлін сипаттаңыз;

		7.4.2.2 қоғам дамуының индустриялық кезеңі, кәсіптік және өндірістік кезеңінің айырмашылықтарын анықтау
1 Бөлім XVIII ғасырдағы Үндістан мен Британия	Ұлы Моғолдар мемлекеті	7.3.2.3 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамдық сипаттау
	Моғол империясының ыдырауы	7.3.2.3 Еуропалық отарлық әлем картасының өзгеруіне салдарын сипаттау;
	Еуропа елдерінің отаршылдық саясаты	7.3.2.6 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамдық сипаттау;
	Отарлаудың салдары.	7.3.2.3 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамдық сипаттау
2-тоқсан		
1 Бөлім Ағартушылық идеялардың таралуы	Ағартушылықтың бастапқы кезеңі	7.2.1.1 қоғамда дін рөлінің өзгеруіне байланысты адамдар өмірінің өзгерістерді анықтау; 7.2.3.2 Ағартушылық дәуірінің қоғамдық дамуға ықпалын
	Ағартушылық дәуірінің қайраткерлері.	7.2.3.2 Ағартушылық дәуірінің қоғамдық дамуға ықпалын
	АҚШ –тың құрылуы	7.3.1.1 республикалық құрылым ерекшеліктерін анықтау;
	Ағартушылық идеяларының қоғамдық дамуға әсері	7.2.3.2 Ағартушылық дәуірінің қоғамдық дамуға ықпалын
	Солтүстік Америкадағы Британдық отарлар	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы және Америкада буржуазиялық революциялардың себептері
	Тәуелсіздік соғысы	7.3.2.1 тәуелсіздік үшін соғыс себептерін көрсету
	Тәуелсіздік декларациясы. АҚШ Конституциясы	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы және Америкада буржуазиялық революциялардың себептері 7.1.1.1 "капитал", "буржуазия"

		табы" \пролетариат\ ұғымд әлеуметтік құрылымын түс қолдану
	Қорытынды сабақ	7.1.2.1 қоғамдық қатынаста буржуазияның рөлін анықт
3-тоқсан		
2 Бөлім Француз революциясының көрінісі	1789-1799 жылдары Францияда қандай өзгерістер болды?	7.3.1.1 Батыс Еуропа мен Со Америкадағы буржуазияль революцияның себептерін 7.1.1.1 қоғамның әлеуметті толық түсіндіру үшін "капи "буржуазия", "жұмысшы та пролетариат" ұғымдарын п 7.1.2.1 қоғамдық қатынаста буржуазияның рөлін анықт
	Неліктен Дэвид пен Бодри Марат туралы әртүрлі пікірде болды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды т өнер туындыларын пайдал 7.2.2.2 өнердегі негізгі ағым белгілерін анықтау (неокла романтизм, реализм); 7.3.1.1 республикалық құры ерекшеліктерін анықтау;
	Наполеон империясы қалай құрылды және құлау себебі неде?	7.3.2.4 басқыншылық соғы әлемдік саясаттың өзгеруін бағалау (Наполеон жорықта мысалында);
	Наполеонның Ресейге басып кіруі	7.3.2.4 басқыншылық соғы әлемдік саясаттың өзгеруін бағалау (Наполеон жорықта мысалында)
	I.Петр. Империяның құрылуының басталуы	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың о халықаралық қатынастард өзгерістерді сипаттау
3 Бөлім Империялар және олардың бәсекелестігі	Ұлы Екатеринаның қайта құрулары	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың о халықаралық қатынастард өзгерістерді сипаттау
	Неліктен Ресей мен Ұлыбритания	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың о

	Ирандағы ықпал үшін бәсекелесті?	халықаралық қатынастарда өзгерістерді сипаттау; 7.4.2.1 қоғам дамуының индустриалды кезеңіне өту процесін көрсету
	Ирандағы ағылшын-орыс бақталастығы	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың оңтүстік халықаралық қатынастарда өзгерістерді сипаттау; 7.4.2.2 Ресей мен Иран арасындағы байланысты көрсету (елшіліктерді өлтірілуі);
	Қырым соғысы. Себептері мен салдары.	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың оңтүстік халықаралық қатынастарда өзгерістерді сипаттау
	Қырым соғысының нәтижелері	7.4.2.2 Ресейдің Қырым соғысынан жеңілу себептері;
4-тоқсан		
4 Бөлім XIX ғасырдағы империялар және олардың бәсекелестігі.	XIX ғасырдың I ширегіндегі Осман империясының жағдайы	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың оңтүстік халықаралық қатынастарда өзгерістерді сипаттау;
	Танзимат реформалары	7.3.4.2 Осман империясы үлгісі бойынша реформалардың маңыздылығы; 7.1.1.1 қоғамның әлеуметтік-экономикалық толық түсіндіру үшін "капитализм", "буржуазия", "жұмысшы табы", "пролетариат" ұғымдарын пайдалану
5 Бөлім XIX ғасырдағы Қытай және Еуропалық державалар	XIX ғасырдың басындағы Цин империясы	7.3.2.6 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың еуропалық қоғамдарына ықпалын сипаттау; 7.4.1.4 "экспорт", "импорт", "отарлау", "фактория" ұғымдарын пайдаланып, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру
	"Апиын соғыстары"	7.1.1.3 еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясының Азия мемлекеттерінің (Қытай, Жапония) әлеуметтік құрылымына ерекшеліктерді анықтау

	Қытай XIX ғасырдың соңында	7.3.2.6 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамды сипаттау
	Ихтуендер көтерілісі	7.3.2.6 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамды сипаттау
	Жыл қорытындысы	7.4.1.4 - "экспорт", "импорт", "отарлау", "сауда орны" ұғымы қолдана отырып, тауар-ақша қатынастарының дамуын т

4) 8-сынып

4-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары Білім алушылардың міндеттері
1-тоқсан		
1 Бөлім XIX ғасырдағы Еуропаға революциялық идеялардың әсері	1848 жылғы Еуропадағы революциялар қандай саяси идеялармен қалыптасты?	8.3.2.1 Батыс Еуропадағы және Америкада буржуазиялық революциялардың себептері 8.1.2.1 әлеуметтік қатынастар буржуазияның рөлін анықтау 8.2.3.2 ағарту идеяларының дамуға әсерін анықтау; 8.3.2.5 тарихи оқиғаларды т "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "үлгі" ұғымдарын қолдану 8.2.3.3 К.Маркстің көзқарасы марксизмнің қоғамдық өмір түсіндіру
	Пруссияның күшейуі. Отто фон Бисмарк.	8.3.1.4 әртүрлі елдердің бір кезеңіндегі тарихи оқиғалар арқылы ұлттық мемлекеттер (Германия) қалыптасу маңызы
	Германия империясының жариялануы	8.3.2.5 тарихи оқиғаларды т "либерализм", "консерватизм"

		"социализм", "марксизм", "үлгі" ұғымдарын қолдану
	Германия мен Италияның бірігу жолдары қаншалықты ұқсас болды?	8.3.1.4 әртүрлі елдердің бір кезеңіндегі тарихи оқиғалар арқылы ұлттық мемлекеттер (Германия) қалыптасу маңызы
2 Бөлім XIX ғасырдағы Ресейдің қоғамдық-саяси ойының дамуы	Неліктен Александр II патша "Халық еркінің құрбаны болды?"	8.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық ағымдардың пайда болу себептерін анықтау (халықшылдық, либерализм) 8.3.1.3 тарихи оқиғаны түсіндіру: "басыбайлы құқық", "декабристтік қозғалыс", "халықшылдар", "жеке территория", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану
	Декабристтік қозғалыс	8.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық ағымдардың пайда болу себептерін анықтау (халықшылдық, либерализм) 8.3.1.3 тарихи оқиғаны түсіндіру: "басыбайлы құқық", "декабристтік қозғалыс", "халықшылдар", "жеке территория", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану
	1830-1850 жылдардағы қоғамдық қозғалыстың ерекшеліктері.	8.3.2.2 1830-1850 жылдардағы қоғамдық қозғалыстың ерекшеліктері 8.3.1.3 тарихи оқиғаны түсіндіру: "басыбайлы құқық", "декабристтік қозғалыс", "халықшылдар", "жеке территория", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану
	Басыбайлылық тәртіпті жою және 1860-1870 ж реформалар	8.3.1.3 тарихи оқиғаны түсіндіру: "басыбайлы құқық", "декабристтік қозғалыс", "халықшылдар", "жеке территория", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану
	Самодержавиенің дағдарысы. Ереуіл қозғалысының өсуі.	8.3.2.5 Ресейде жұмысшы қозғалысының пайда болуын көрсету
2-тоқсан		
3 Бөлім	XIX ғасырдағы британдықтар мен қазіргі үндістер 1857-1859 жылдардағы Үндістандағы оқиғалар туралы қалай	8.3.2.6 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамдық сипаттау;

XIX ғасырдағы Үндістандағы еуропалық үстемдік. Әлемнің аумақтық бөлінуінің аяқталуы	айтады?	8.1.1.3 Еуропалық державалар отарлық экспансиясы кезеңіндегі елдерінің (Қытай, Үндістан) әлеуметтік құрылымының анықтау
	Әлемдік отарлық жүйе қалай қалыптасты?	8.3.2.6 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамды сипаттау
	XIX ғасырдың екінші жартысындағы Үндістанның әлеуметтік өміріндегі өзгерістер.	8.1.1.3 Еуропалық державалар отарлық экспансиясы кезеңіндегі елдерінің (Қытай, Үндістан) әлеуметтік құрылымының анықтау
	Саяси-әскери блоктардың құрылуы - Үштік одақ, Антанта	8.3.2.5 әскери одақтар мен қосылған елдерді көрсету;
	XIX ғасырдың екінші жартысындағы ұлт-азаттық қозғалыс.	8.3.2.6 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамды сипаттау;
	Үндістандағы ҰҰК, оның маңызы.	8.1.1.3 Еуропалық державалар отарлық экспансиясы кезеңіндегі елдерінің (Қытай, Үндістан) әлеуметтік құрылымының анықтау
	Әлемнің отарлық бөлінуінің аяқталуы	8.3.2.6 талдау жасай отырып әлемнің саяси картасында өзгерістерді анықтау
3-тоқсан		
4 Бөлім Америка Құрама Штаттарының күшеюі	АҚШ-тың "айқын тағдыры" және олардың территорияларын кеңейту идеясы	8.3.1.2 АҚШ-тың батыс бағындағы экспансия саясатын сипаттау 8.4.1.3 АҚШ-тағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау
	Монро доктринасы	8.3.1.2 Монро Доктринасын анықтау
	АҚШ-тағы құлдық қалай жойылды?	8.1.2.2 трансатлантикалық ерекшеліктерін анықтау

	Солтүстік пен оңтүстік арасындағы қақтығыс	8.4.1.3 АҚШ-тағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау
	АҚОШ-тың сыртқы саясаты	8.3.1.2 АҚШ-тың батыс бағыттық экспансия саясатын сипаттау
5. Бөлім Жапонияның дамуы. Еуропа елдерінің Қиыр Шығыс саясаты және Жапонияның "ашылуы"	Жапонияның экономикалық жағдайы.	8.3.2.6 Еуропалық отарлық Шығыстың дәстүрлі қоғамдық сипаттау
	Мэйджи төңкерісі (1867-1872) және Жапонияда жүргізілген реформалар.	8.4.2.1 әр түрлі елдерде қоғамдық өнеркәсіптік сатысына көрсеткіш ерекшеліктерін анықтау; 8.4.2.2 қоғам дамуының индустриалды дәйінгі және индустриялық арасындағы айырмашылығын айқындау
	Жапонияның басқыншылық соғыстары	8.2.1.2 - миссионерлік жұмыстарының міндеттерін анықтау;
6. Бөлім Суретшілер мен жазушылардың көзімен: XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу	Шығыс елдеріндегі мәдениет және философия	8.3.4.1 Шығыс елдеріндегі мәдениет философия және діннің өзара байланысын көрсету; 8.2.2.1 тарихи оқиғаларды танып-біліп көркем шығармаларды қолдану
	Жаңа заманғы мәдениеттің жаңа түрінің қалыптасуы	8.2.2.2 - өнердегі негізгі стилістердің тенденциялардың белгілерін анықтау (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм)
4-тоқсан		
7 Бөлім Суретшілер мен жазушылардың көзімен: XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу	Кескіндеме ерекшеліктері және XVII-XIX ғасырлардағы музыкалық мәдениеттің гүлденуі.	8.2.2.1 тарихи оқиғаларды танып-біліп өнер туындыларын пайдалану; 8.2.2.2 өнердегі негізгі стилістердің ағымдардың белгілерін анықтау (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм)
	Ресейде және шығыс елдерінде өнердің даму ерекшеліктері	8.2.2.2 өнердегі негізгі стилістердің ағымдардың белгілерін анықтау (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм)

	XVII-XVIII ғасырлардағы Батыс Еуропа әдебиетінің негізгі бағыттары.	8.2.2.1 тарихи оқиғаларды т өнер туындыларын пайдал
	XIX ғасырдағы орыс әдебиеті	8.2.2.1 тарихи оқиғаларды т өнер туындыларын пайдал 8.3.2.5 тарихи оқиғаларды т "либерализм", "консервати "социализм", "марксизм", "у ұғымдарын пайдалану;
	XIX ғасырдың ғылыми жетістіктері	8.2.4.1 адам мен қоғамның ғылыми ашулардың маңыз мен сабақтастықты ескере
	XIX ғасырдағы жаратылыстану ғылымдарының дамуы.	8.2.1.1 қоғамдағы діннің рөл байланысты адамдардың е өзгерістерді анықтау

5) 9-сынып

5-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары Білім алушылардың міндет
1-тоқсан		
1 Бөлім XX ғасырдың басындағы әлем	XX ғасырдың басында әлем бейнесі қандай болды?	9.3.2.5 XX ғасырдың басынд аумақтық бөлінуін және ме саяси құрылымын сипатта
	XX ғасырдың бірінші жартысындағы қандай ғылыми ашулар мен жаңа технологиялар ерекше маңызды болды?	9.2.4.2 тарихи оқиғалардың нәтижелерін, маңызын тұж арқылы ғылымның әлем м әлеуметтік-экономикалық рөлін бағалау; 9.4.1.1 XX ғасырдың басынд техникалық революция же (конвейер өндірісі, стандар мемлекеттердің шаруашыл дамуына ықпалын бағалау 9.4.1.2 индустриялық қоғам процесін түсіндіру үшін "мо ұғымын пайдалану

	XIX ғасырдың аяғы - XX ғасырдың басында өнер қалайша өзгерді?	9.2.2.1 XIX ғасырдағы - XX ғасырдағы өнердегі негізгі сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм); 9.2.2.2 XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кино, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау;
1 Бөлім Бірінші дүниежүзілік соғыс	Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері қандай?	9.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептері
	Бірінші дүниежүзілік соғыстың негізгі шайқастары қандай?	9.3.4.3 Бірінші дүниежүзілік соғыстың негізгі шайқастарының бар болуы нәтижесін түсіндіруде әскери-техниканың, әскери-стратегиялық бағалау
1 Бөлім Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем	Бірінші дүниежүзілік соғыс әлем картасын қалай өзгертті?	9.3.2.2 әлемнің саяси картасын өзгерістерді сипаттау арқылы империялардың (Австро - Венгрия империясы, Осман империясы) себептерін тұжырымдау
	Неліктен Ұлттар Лигасы бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемде бейбітшілікті сақтай алмады?	9.3.2.4 Ұлттар Лигасының құрылуы Версаль-Вашингтон жүйесімен бағалау
	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін батыс қоғамы қалай өзгерді?	9.3.1.1 Қоғамдық өмірге қоғамдық ағымдардың (әлеуметтік либерализм, консерватизм, марксизм, социализм, демократия) ықпалын талдау
2-тоқсан		
2 Бөлім 1917 жылғы Ресейдегі революция	Ресейдегі самодержавие не себепті жойылды?	9.3.1.1 Қоғамдық өмірге қоғамдық ағымдардың (әлеуметтік либерализм, консерватизм, марксизм, социализм, демократия) ықпалын талдау
	Большевиктер Уақытша үкіметтің билігін қалай жойды?	9.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижесін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан төңкерісінің сипаттау
	Неліктен қоғам "қызылдар" мен "ақтарға" қақ жарылды?	9.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижесін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан төңкерісінің сипаттау

	1917-1924 жылдарда Ресей қаншалықты өзгерді?	9.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижесін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан төңкерісінің сипаттау; 9.2.1.1 тарихи кезеңдердің салыстыру арқылы мемлекеттер арасындағы өзара қатынасын сипаттау
2 Бөлім Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері	Неліктен Мұстафа Кемалді "Ататүрік" деп атады?	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің салыстыру арқылы мемлекеттер арасындағы өзара қатынасын сипаттау
	Сунь Ятсеннің үш қағидаты Қытайды қалайша өзгертті?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси ағылшын (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социализм, демократия) қоғамның өмісін талдау
	Азия елдеріндегі ұлттық сана-сезімнің өсуіне қандай идеялар әсер етті?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси ағылшын (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социализм, демократия) қоғамның өмісін талдау
3-тоқсан		
3 Бөлім Ұлы Дағдарыс себептері мен салдары	Неліктен АҚШ-та 1920-шы жылдарды "гүлдену кезеңі" деп атайды?	9.4.1.2 индустриялық қоғамның өрлеу процесін түсіндіру үшін "модель" ұғымын пайдалану; 9.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция және өндіріс (конвейер өндірісі, стандарттар) мемлекеттердің шаруашылық дамуына ықпалын бағалау
	Уолл-стриттің күйреу себептері мен салдары?	9.4.1.3 тарихи оқиғаларды талдау "бағалы қағаздар нарығы", "алыпсатарлық", "қор биржесі", "банкроттық", "инфляция" ұғымын пайдалану; 9.4.1.4 фактілерді, процестерді салыстыра отырып, индустриялық қайшылықтарының (өндіріс, табиғат, теңгерімі) шиеленісу себептерін
	Әлем елдері Ұлы дағдарыстан қалай шықты?	9.2.4.1 әлем мемлекеттерінің экономикалық дамуындағы

		теориясының рөлін сипатта 9.4.1.5 1930 жылдардағы құрылымдық экономикалық дағдарыстың АҚШ және Жапония экономикасында орын алған өзгерістерді анықтау 9.3.1.3 фактілерді, процестерді, оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың тәсілдерін түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия)
3 Бөлім Тоталитарлық режимдер: Шығыс	КСРО Сталин кезінде қалай дамыды?	9.1.1.2 социалистік қоғамның негізгі байланысты әлеуметтік топтарын (жұмысшы табы, шаруалар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау 9.4.2.1 "жоспарлы экономика" ұғымдарын қоғамда XX ғасыр бірінші жартысында капитализм мен социализмнің экономикалық жүйелерін салыстыру 9.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен тарихын түсіндіру
	"Адамның жан дүниесінің инженерлері": Сталин халыққа ықпал ету үшін өнерді қалай пайдаланды?	9.2.2.1 XIX ғасырдағы - XX ғасыр басындағы өнердегі негізгі бағыттарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм); 9.2.2.2 XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кино, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау
	"Танака меморандумы" қаншалықты қауіпті болды?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау 9.3.1.2 тоталитаризм, авторитарлық сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен тарихын түсіндіру 9.3.1.5 1930 жылдардағы құрылымдық экономикалық дағдарыс нәтижелерін талдау

		АҚШ пен Жапония экономикесіндегі өзгерістердің себептерін анықтау
3 Бөлім Тоталитарлық режимдер: Батыс	Негізінен фашизм Италия мен Германияда қалай өрбіді?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік-экономикалық өзгерістерге реакцияшыл идеялогиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, ұлтшылдық) таралуы ықпалы 9.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен түсіндіру
	Нацистердің саясаты Германия тұрғындарына қандай әсерін тигізді?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік-экономикалық өзгерістерге реакцияшыл идеялогиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, ұлтшылдық) таралуы ықпалы 9.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен түсіндіру
	Франция мен Испаниядағы "Халық майданы" қаншалықты тұрақты болды?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік-экономикалық өзгерістерге реакцияшыл идеялогиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, ұлтшылдық) таралуы ықпалы 9.3.1.1 қоғамдық-саяси дам сипаттау: әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, монархия, социал-демократия
4-тоқсан		
4 Бөлім Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары	Екінші дүниежүзілік соғыс қашан және неге басталды(1941 жылдың маусымына дейінгі оқиғалар)?	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын
	Барбаросса жоспары неге сәтсіз аяқталды?	9.2.4.3 тарихи оқиғаларға түсінік отырып, әскери ғылым мен стратегиялардың дамуы
	Кеңес Одағының фашистік Германияға қарсы соғысы негізінен Ұлы Отан соғысы деп аталды?	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын
	Екінші дүниежүзілік соғыстың	9.3.1.1 қоғамдық-саяси ағыл

	қорытындылары мен сабақтары қандай болды?	(әлеуметтік либерализм, әл консерватизм, марксизм, с демократия) қоғамның өмі талдау; 9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік себептерін, сипаты мен сал
4 Бөлім	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін отар елдерімен не болды?	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік себептерін, сипаты мен сал
Отарлық жүйенің күйреуінің жаңа кезеңі	Неліктен Үндістанда тәуелсіздікке қол жеткізу туралы әртүрлі көзқарастар қалыптасты?	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің салыстыру арқылы мемле өзара қатынасын сипаттау
4 Бөлім	XX ғасырдың бірінші жартысында әлем бұрынғыдан да зайырлы болды ма?	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің салыстыру арқылы мемле өзара қатынасын сипаттау 9.2.1.2 "секуляризация", "ар "зайырлы мемлекет", "мем ұғымдарын түсіндіру
	XX ғасырдың бірінші жартысында дін және мәдениет	9.2.4.2 тарихи оқиғалардың нәтижелерін, маңызын тұж арқылы ғылымның әлем м әлеуметтік-экономикалық рөлін бағалау
	XX ғасырдың бірінші жартысында ғылым мен мәдениет қалай дамыды?	9.2.2.2 XX ғасырдың бірінші бұқаралық мәдениеттің (ки радио) қоғамның рухани да ықпалын талдау; 9.2.3.1 "позитивизм", "прагм "экзистенциализм" ұғымда кезеңді сипаттау үшін қолд

6) 10-сынып

6-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары Білім алушылар міндеті
1-тоқсан		
1 Бөлім	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін	10.3.2.8 XX ғасырдың екінш

XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы	әлемнің саяси картасы қалай өзгерді?	әлемнің саяси картасында бағалау және қорытындылар 10.3.2.4 "қырғи қабақ соғыс" әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестер 10.3.2.1 отаршылдық жүйе себептері мен салдарын талдау
	Әлемнің екі полюсті жүйесі қалай қалыптасты?	10.3.2.2 "қырғи қабақ соғыс" түсіндіру үшін тарихи оқиғалар 10.3.2.3 тарихи фактілер мен сүйене отырып, әскери-саяси НАТО және БШҰ-ның қарсыластық сипаттау; 10.3.2.8 XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасындағы айқындау
	XX ғасырдың екінші жартысында отарсыздандыру процесі неліктен күшейді?	10.1.1.1 социалистік даму жолы тартуға байланысты әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді 10.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 10.3.2.1 отаршылдық жүйе себептері мен салдарын талдау
1 Бөлім Халықаралық ұйымдардың қалыптасуы	Неліктен Біріккен Ұлттар Ұйымы Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясын жариялады?	10.2.3.2 адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық қорғау ұйымдарының қызметін сипаттау; 10.3.1.2 Еуропа мен Азияның мемлекеттеріндегі конституциялық құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясы, Еуропалық Гаагадағы Халықаралық сот)
	БҰҰ Халықаралық сотының функциялары қандай?	10.2.3.2 адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық қорғау ұйымдарының қызметін бағалау; 10.3.1.2 Еуропа мен Азияның

		мемлекеттеріндегі конституциялық құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей құқығы Декларациясы, Еуропа Гаагадағы Халықаралық сот);
	Халықаралық құқық қорғау ұйымдары қаншалықты тиімді?	10.2.3.2 адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халық қорғау ұйымдарының қызметін бағалау; 10.3.1.2 Еуропа мен Азияның мемлекеттеріндегі конституциялық құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей құқығы Декларациясы, Еуропа Гаагадағы Халықаралық сот);
1 Бөлім XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы	Неліктен XX ғасырдың екінші жартысында "әл-ауқатты мемлекеттер" экономикалық дағдарысқа ұшырады?	10.3.1.1 "әл-ауқатты мемлекеттер" 1970 - 1980 жж. әлеуметтік саясат өзгерістерді сипаттау үшін қолданылады; 10.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдары жұмыссыздықтың себеп-салдарларын талдау; 10.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "стагнация" ұғымдарын пайдаланып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын интерпретациялау негіздеу;
	XX ғасырдың 60-70- жылдарында КСРО қандай экономикалық қиыншылықтарға тап болды?	10.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "стагнация" ұғымдарын пайдаланып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын интерпретациялау негіздеу; 10.4.1.4 себеп-салдарлық бағалау талдау арқылы социалистік жүйесінің дамуындағы қарама-қайшылықтарды анықтау; 10.4.2.1 экономикалық жүйенің тиімділігін интерпретациялау негіздеу;
	"Азиялық серпіліс" неліктен мүмкін болды?	10.4.2.1 экономикалық жүйенің тиімділігін интерпретациялау негіздеу;

		10.4.1.5 Оңтүстік - Шығыс Азия мемлекеттерінің қарқынды экономикалық дамуына ықпал еткен негізгі факторларды талдау 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
2-тоқсан		
2 Бөлім Әлемнің екі полюсті жүйесі	1946-1963 жж. қырғи қабақ соғыстың ерекшелігі неде?	10.3.2.2 "қырғи қабақ соғысы" оқиғасын түсіндіру үшін тарихи оқиғаны 10.3.2.3 тарихи фактілер мен сүйене отырып, әскери-саяси НАТО және ВШҰ-ның қарсы сипаттау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	1979-1985 жылдар аралығындағы "қырғи-қабақ соғысы" оқиғаларының ерешеліктері қандай?	10.3.2.3 тарихи фактілер мен сүйене отырып, әскери-саяси НАТО және ВШҰ-ның қарсы сипаттау; 10.3.2.5 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын түсіндіру 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Саманта Смиттің КСРО-ға сапары неге мүмкін болды?	10.3.2.4 "қырғи қабақ соғысы" әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестің 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуының себептері қандай болды?	10.3.2.4 "қырғи қабақ соғысы" әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестің 10.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуымен әлемдегі қауіпсіз болды ма?	10.3.2.4 "қырғи қабақ соғысы" әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестің 10.3.2.8 XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы айқындау;

		10.3.2.5 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын тұ
2 Бөлім Аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдар	БҰҰ Таяу Шығыстағы дағдарысты шешудің қандай бейбіт жолдарын ұсынады?	10.3.2.5 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын тұ 10.3.2.6 халықаралық шиеленіс реттеудегі БҰҰ-ның қызметі
	"Араб көктемінің" себептері мен салдары қандай?	10.3.2.5 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын тұ 10.3.2.6 халықаралық шиеленіс реттеудегі БҰҰ-ның қызметі 10.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық құралдарының рөлін анық
3-тоқсан		
3. Бөлім XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамның дамуы	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әртүрлі елдерде әлеуметтік құрылым қалай өзгерді?	10.1.1.1 социалистік даму жолы тартуға байланысты әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді
		10.1.2.1 батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтарын айырмашылықтарын анықтау; мобильділікке тігінен және мысал келтіру 10.3.1.3 мемлекеттердің тарихы заңдылықтарын анықтау
	1949 жылы Коммунистік партияның жеңісі нәтижесінде Қытайдағы әлеуметтік құрылым қалай өзгерді?	10.4.1.4 себеп-салдарлық байланыс талдау арқылы социалистік жүйесінің дамуындағы қарқынды қайшылықтарды анықтау; 10.3.1.3 мемлекеттердің тарихы заңдылықтарын анықтау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Неліктен әлемнің әртүрлі елдерінің әлеуметтік даму деңгейі ерекшеленеді?	10.1.2.1 батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтарын айырмашылықтарын анықтау; мобильділікке тігінен және

		мысал келтіру 10.1.2.2 әлемнің жетекші жаңа мемлекеттеріндегі халықтың деңгейіне әсер ететін факторларды анықтау; 10.3.1.1 "әл-ауқатты мемлекеттер" 1970-1980 жылдардағы әлемдік саладағы өзгерістерді сипаттау қолдану
3 Бөлім Қазіргі қоғамдағы дін	Қазіргі қоғамдағы діннің рөлі қандай?	10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану; 10.2.1.3 тарихи процестің салыстырмалы орнату арқылы адамзаттың даму жолдарын қалыптастыру әлемдік діндердің рөлін анықтау
	Қазіргі қоғамның қандай мәселелері деструктивті діни ұйымдардың ықпалымен байланысты	10.2.1.1 қоғам өміріндегі деструктивті діни ұйымдардың әрекетіне баға беру; 10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану
	Дінаралық келісімді қалыптастыруда Астанада өткен әлемдік және дәстүрлі діндердің съезі қандай рөл атқарады?	10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану; 10.2.1.3 тарихи процестің салыстырмалы орнату арқылы адамзаттың даму жолдарын қалыптастыру әлемдік діндердің рөлін анықтау
3 Бөлім Қазіргі әлемдегі терроризм қаупі	Адамзат үшін лаңкестік несімен қауіпті?	10.3.2.7 Қазіргі кезеңдегі халықаралық терроризм және экстремизмді талдау; 10.3.2.5 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын талдау
	Қазіргі әлемде діни фундаментализм қаншалықты қауіпті	10.2.1.1 қоғам өміріндегі деструктивті діни ұйымдардың әрекетіне баға беру;

		10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану
4-тоқсан		
4 Бөлім Қазіргі әлемнің жаһандануы	Жаһанданудың негізгі ерекшеліктері қандай?	10.1.2.3 қоғамның тарихи даму үлгілей (модельдеу) отыра, процесіне байланысты қазіргі әлеуметтік өзгерістерді бақылау миграциясы, әлеуметтік ин
		10.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық құралдарының рөлін анық
	Жаһандану саясат пен әлемдік экономиканың дамуына қаншалықты ықпал етеді?	10.1.2.3 қоғамның тарихи даму үлгілей (модельдеу) отыра, процесіне байланысты қазіргі әлеуметтік өзгерістерді бақылау миграциясы, әлеуметтік ин 10.4.1.3 жаһандану жағдайы экономикалық интеграция бағалау; 10.4.2.2 постиндустриалды басты экономикалық ресурстар ақпараттың рөлін анықтау
4 Бөлім XX ғасырдың екінші жартысы XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім және технологиялар	Жаһандану жағдайында ұлттық бірегейлікті қалай сақтауға болады?	10.2.3.3 жаһандану жағдайы мәдени құндылықтарды сақтау маңыздылығын дәлелдеу; 10.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысының басындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани ықпалын бағалау
	Әлемдік ғылымның дамуында Байқоңыр ғарыш айлағының маңызы қандай?	10.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік-экономикалық салдарын бақылау интерпретациялау; 10.2.4.2 адамзат өркениетін дамыту үлгілеу арқылы жаһандық шешуде ғылым мен білімнің туралы қорытынды жасау

	Ғылым қазіргі кездегі адамдардың өмірін қалай өзгертті?	10.2.4.2 адамзат өркениетін үлгілеу арқылы жаһандық шешуде ғылым мен білімнің туралы қорытынды жасау 10.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік-экологиялық салдарын бағалау және интерпретациялау; 10.2.4.3 ғылыми жаңалықтар (генетика, микробиология, технологиялар, нано технологиялар, ядролық физика) қоғам дамуының ықпалын талдау
	Неліктен білім қазіргі кездегі адамның бәсекеге қабілеттілігінің факторы болып табылады?	10.2.4.2 адамзат өркениетін үлгілеу арқылы жаһандық шешуде ғылым мен білімнің туралы қорытынды жасау
4 Бөлім XX ғасырдың екінші жартысы XXI ғасырдың басындағы мәдениет	XX ғасырдағы мәдениет қайраткерлері адамзаттың рухани дамуына қандай ықпал жасады?	10.2.2.1 танымал өнер қайраткерлерінің қоғамның дамуына ықпалын талдау және олардың қызметіне дүниежүзілік контекстінде өзіндік баға беру 10.2.2.3 ақпараттық қоғам және көркем шығармашылықтың түрлерінің қалыптасуын талдау 10.2.3.1 түрлі философиялық көзқарастардың қазіргі қоғамда ықпалын бағалау; 9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролін
	Қоғамның рухани дамуына бұқаралық мәдениеттің әсері қандай?	9.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысының басындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани дамуына ықпалын бағалау; 9.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыру бұқаралық ақпарат құралдарының анықтау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

Тірек – қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылған (ары қарай-ТҚАБ) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9 сыныптарына "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан Республикасы "Білім туралы" Заңының 5-бабының б) тармақшасына сәйкес әзірленді.

2. Бағдарлама мақсаты - білім алушыларда құқық туралы білім жүйесін қалыптастыру, мемлекет туралы білім беру, құқықтың маңызды салалары мен құқықтық сана және құқықтық мәдениеттің қолданыстағы заңдарының нормалары, құқық нормаларын сақтау қажеттілігіне ішкі сенімділіктің құқықтық белсенділігі туралы түсінік қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) құқық қағидалары, нормалары туралы білімді қалыптастыру және қазақстандық құқық туралы базалық білім алу;

2) құқық туралы алынған білімге сәйкес іс-әрекеттер нормалары мен ережелерін қалыптастыру;

3) құқықтық шешімдерді өз бетінше қабылдау қабілетін қалыптастыру;

4) құқықтық және әлеуметтік құндылықтар: демократия, адам құқықтары, азаматтық қоғам, заңдылық және құқықтық тәртіп туралы білімді қалыптастыру;

5) құқықтық білімді өз бетінше алу дағдыларын қалыптастыру.

6) оқушылардың адамгершілік және құқықтық мәдениет принциптеріне сәйкес оқушылардың тұлғасын дамыту;

7) оқушыларды құқықтық мемлекет қызметінің негіздерімен, азаматтың құқықтары мен бостандықтарымен таныстыру;

8) оқушыларға заң үстемдігі барлығына ортақ деген түсінікті тәрбиелеу

9) құқықтық мемлекеттің ерекшеліктерін түсінуді қалыптастыру;

4. Түзете - дамыту міндеттер:

1) белсенді және пассивті сөздікті байыту және нақтылау, ұғымдарды түсіну бойынша жұмыс;

2) ұжымда және командада тиімді өзара әрекеттесу;

3) кеңістіктік қабылдауды дамыту, оқиғалардың үздіксіздігін түсіну, құқықтың пайда болуы;

4) тірек-қимыл аппараты бұзылған балалардың танымдық белсенділігін дамыту;

5) ойлау процестерін дамыту: талдау, синтездеу, салыстыру, жалпылау;

6) есте сақтаудың барлық түрлерін дамыту;

7) нұсқаулықтарды, тұжырымдарды, ұғымдарды түсіну бойынша жұмыс жасау;

8) ең бастысын, ұқсастықтарды, айырмашылықтарды табуды, жалпылауды үйрету;

9) ауызша және жазбаша сөйлеу дағдыларын дамыту, грамматикалық жүйені жетілдіру.

10) патриотизмді, азаматтық ұстанымды, толеранттылықты қалыптастыру

2 тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылар үшін "Құқық негіздері" пәні бойынша оқу процесін ұйымдастыруда қолданылатын педагогикалық тәсілдер: тұлғаға бағытталған тәсілі, әрекеттік тәсіл, сараланған тәсіл, коммуникативтік тәсіл, құндылыққа бағытталған тәсіл.

6. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл ТҚАБ оқушының жеке басының үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуын, оның психикалық және физикалық дамуының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, шығармашылық күштерін толық ашуды қамтиды.

7. Белсенділік тәсілі адамның белсенділік процессіне бағытталған, оның жеке басының қалыптасуына, өзін-өзі жүзеге асыруға бағытталған, ынтымақтастық, бұл тәсіл қиындықтарды жеңуге үйретеді, білім алушы білімді дайын түрде алмайды, өзі ізденіп табады, оқу іс-әрекетінің мазмұны мен формаларын сезінеді, жүйені түсінеді және қабылдайды.

8. Сараланған тәсіл оқыту мақсатына байланысты әртүрлі әдістер мен тәсілдерді қолдануды көздейді, оқушылардың жас және психологиялық ерекшеліктері, ТҚАБ білім алушылардың әртүрлі топтарының оқу қызметін ұйымдастыру.

9. Коммуникативті тәсіл бастаманың дамуына ықпал етеді, әдіс шығармашылықтың дамуын болжайды, дүниетаным екі немесе одан да көп адамның ауызша қарым-қатынас процесінде жүзеге асырылады, сөйлеудің грамматикалық құрылымын қалыптастырады, белсенді және пассивті сөздікті байытады.

10. Құндылыққа бағдарланған тәсіл адамның адамгершілік қасиеттерін анықтайды, Отан бұл - құндылық идеалдарын жауапты таңдау, отбасы, адамның ар-ұяты, сондай-ақ біздің Отанымызда тұратын барлық

халықтардың салт-дәстүрлерін пайдалану, Құндылықтарға жүгіну - мемлекеттік саясат қағидасы - бұл белсенді өмірлік ұстанымды қалыптастыру.

11. Бағдарламаның мазмұны жүйелілік пен дәйектілік, қолжетімділік, көрнекілік қағидаттарына бағынады:

1) "Құқық негіздері" пәнінің барлық тақырыптары мен бөлімдері өзара байланысты, сондықтан пәнді дәйекті зерттеу барысында білім мен дағдылар жаңа мазмұнмен байытылады, ҚР Конституциясы бойынша оқушылар алдыңғы сыныптарда алған білімдері негізінде дамиды

2) оқу процесінде практикалық дағдыларды қалыптастыру маңызды орын алады.

12. "Құқық негіздері" пәнін оқытуда келесі әдістер мен стратегиялар тиімді болып табылады:

1) функционалды және шығармашылық білімді қолдану;

2) зерттеу жұмыстарын жүргізу; бірлесіп іздену;

3) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану;

4) байланыстың әртүрлі тәсілдерін қолдану;

5) оқытуды өтейтін технологиясы - кемшіліктерді жою бойынша жұмысы - баяу жұмыс қарқыны, оқуға деген ынтаның болмауы, баланы барлық артықшылықтары мен кемшіліктерімен қабылдау, мәжбүрлеусіз оқу, ең негізгісі мұғалім мен оқушылар арасындағы сенім, барлық анализаторларды қосу: есту, көру, моторика;

6) проблемалық оқыту технологиясы - мәселе қойылып, сабақ барысында шешіледі, бұл технология білімді игерудің беріктігіне ықпал етеді, өйткені іздеу арқылы мәселе шешіледі және материал түсіндіріледі, бастамашылдықты, жауапкершілікті, ынтымақтастыққа қабілеттілікті қалыптастыру;

7) деңгейлеп оқыту технологиясы - материалды игеру деңгейін анықтаңыз және оқушылармен әрекеттер алгоритмін құра отырып, одан әрі даму жолын анықтаңыз, бірнеше нұсқалар жасаңыз, төмен оқитындарға да, озаттарға да әртүрлі жағдайлар жасаңыз, күрделі тапсырманы компоненттерге бөліңіз (көлемі бойынша мөлшерленген материал);

8) топта және жеке жұмыс істей білу;

9) көрнекі-бейнелі материалға сүйену;

10) рефлексия кезінде сабақта практикалық білімді қолдану рөлдік ойындар, іскерлік ойындар, диспуттар, құқық көздеріне сүйену (ҚР Конституциясы, Кодекстер, Заңдар, адам құқықтары декларациясы);

11) Блум технологиясын қолдану, жағдайды тестілеу және модельдеу.

12. Оқыту кезінде қажетті техникалық құралдар: ақпараттық-коммуникативтік технологиялар (әрі қарай - АКТ), аудиовизуалды құралдар (грамжазбалар, бейнефильмдер), абстрактілі-символикалық көрнекіліктер (карталар, схемалар, кестелер, диаграммалар; компьютерлер, интерактивті тақта.

3 тарау. "Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. "Құқық негіздері" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 9-сыныпта - аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 10 - сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

14. Материалды екі жылға бөлудің "құқық негіздері" пәні бойынша материалдың көптеген терминдерге толы болуымен, сондай-ақ пәнді түсіну үшін қажетті нормативтік құжаттарды(ҚР Конституциясы, азаматтық және Еңбек Кодексі және т.б.) зерделеумен, ТҚАБ бар балалардың ерекшеліктерін ескере отырып, балаларды қоғамда әлеуметтендіру үшін пайдаланылатын өмірлік жағдайларды модельдеумен негізделген. "Қазақ қоғамындағы отбасылық дәстүрлер" атты тақырып қосылды.

15. "Құқық негіздері" оқу материалының мазмұны күтілетін нәтижелер түрінде оқу мақсаттарын қамтитын оқыту бөлімдері мен кіші бөлімдері бойынша ұйымдастырылған

16. Бағдарлама 7 бөлімді қамтиды:

- 1) "Құқық және мемлекет" бөлімі";
- 2) "Конституциялық құқық" бөлімі";
- 3) "Азаматтық құқық" бөлімі";
- 4) "Еңбек құқығы" бөлімі";
- 5) "Отбасы құқығы" бөлімі";
- 6) "Әкімшілік құқық" бөлімі";
- 7) "Қылмыстық құқық" бөлімі.

17. "Құқық және мемлекет" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) құқық ұғымы;
- 2) құқық функциялары;
- 3) құқықтық мемлекет;
- 4) құқықтық мемлекеттің қағидаттары;
- 5) азаматтық қоғам;
- 6) құқықтық мемлекеттің маңыздылығы.

18. "Конституциялық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) конституциялық құрылыс негіздері;

2) адамның және азаматтың конституциялық құқықтары, бостандықтары мен міндеттері;

3) конституциялық құқық түрлері;

4) ұғымдар: демократия, плюрализм, зайырлылық.

19. "Азаматтық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) азаматтық құқық ұғымы;

2) меншік құқығы;

3) азаматтық құқықтағы міндеттемелер мен жауапкершілік;

4) тұтынушының құқықтарын қорғау.

20. "Еңбек құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) еңбек құқығы ұғымы;

2) еңбек құқығы қатынастары;

3) еңбек жағдайлары; еңбекті қорғау;

4) еңбек шарты;

5) кәмелетке толмағандардың еңбегін құқықтық реттеу.

21. "Отбасы құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) отбасылық құқық ұғымы;

2) некеге тұру және оны тоқтату шарттары;

3) отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;

4) балалардың құқықтары мен міндеттері;

5) отбасының қоғам үшін маңызы.

22. "Әкімшілік құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әкімшілік құқық ұғымы;
- 2) әкімшілік құқық бұзушылық;
- 3) әкімшілік жауапкершілік;
- 4) әкімшілік құқық бұзушылықтардың алдын алу.

23. "Қылмыстық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қылмыстық құқық ұғымы;
- 2) қылмыстық құқық бұзушылық ұғымы;
- 3) қылмыстық жауапкершілік ұғымы;
- 4) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар;
- 5) жазалау және гуманизм мәселелері.

24. 9-сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) құқық және мемлекет : құқықты анықтау, оның қоғамдағы, әлеуметтік нормалар жүйесіндегі рөлі, құқық көздерін, құқық нормаларын көрсету, құқықтың негізгі функциялары, мораль неге құқық үшін маңызды. Заң үстемдігінің тұжырымдамасы мен белгілері, оның маңыздылығы, түсінік беру: биліктің бөлінуі, заңның үстемдігін ашатын заң үстемдігінің принциптері. Құқықтық мемлекеттің болуы үшін азаматтық қоғам қажеттілігі. Азаматтық қоғамның белгілері, азаматтық қоғамның құрылымы, азаматтық қоғамның әртүрлі институттары, отбасының рөлі мен маңызы;

2) конституциялық құқық: ҚР конституциялық құрылысының

негіздері, саяси плюрализмнің не екенін көрсету, адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы негізінде адамның және азаматтың конституциялық құқықтары, бостандықтары мен міндеттері. Адам құқықтары мен бостандықтарын топтарға бөлу, мемлекеттік органдардың функциялары мен ҚР сайлау жүйесі, мемлекеттік органдарды қалыптастырудағы сайлаудың рөлі;

3) азаматтық құқық: азаматтық құқық түсінігі мен принциптері, мүліктік қатынастар және жеке мүліктік емес қатынастар. Меншік құқығы және оның түрлері. Азаматтық құқықтағы міндеттемелер ұғымы және оларды қамтамасыз ету тәсілдері, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдары;

4) еңбек құқығы: еңбек құқығының түсінігі мен принциптері, еңбек қатынастары. Еңбек қатынастарын бастауға негіз болатын нәрсе, жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттері. Еңбек дауларын шешу жолдары, еңбек жағдайларын, кәметке толмағандардың еңбегін құқықтық реттеу. Меншік құқығын алу және тоқтату жолдары. Еңбек шартының не екендігін зерделеу және оның мазмұнын қарастыру;

26. 10-сыныптағы "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) отбасы құқығы: отбасы, неке, отбасының әр адам үшін маңызы, некеге тұру, некені тоқтату және бұзу жағдайлары мен кедергілері, отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері, балалардың құқықтары мен міндеттері. Отбасының қоғам үшін маңыздылығы, мемлекеттік қолдау түрлері және отбасылық қатынастарды қорғау;

2) әкімшілік құқық: ҚР-дағы әкімшілік құқық ұғымын, оның белгілері, әкімшілік құқық бұзушылықтардың түрлерінің құрамын. Әкімшілік жауапкершілік тұжырымдамасы. Әкімшілік жазалардың түрлерін және оларды қолдану тәртібі. Әкімшілік құқық бұзушылықтардың алдын алу;

3) қылмыстық құқық: қылмыстық құқық ұғымы, қылмыстық құқықтың әлеуметтік мақсаты мен міндеттері, қылмыстық құқық жүйесі, қылмыстық құқық бұзушылық ұғымы, белгілері мен түрлері (қылмыстың қылмыстық теріс қылықтан айырмашылығы неде). Қылмыстық жауапкершілік ұғымы. Оның ерекшеліктері, қылмыстық жауапкершілік түрлері, сыбайлас жемқорлыққа қарсы актілер, сыбайлас жемқорлық

құқық бұзушылықтардың субъектілері, қылмыстық құқықтағы гуманизм принципі, құқықтық мемлекетті қалыптастырудағы рөлі мен маңызы.
4 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

27. Оқу мақсаттарын қолдануға ыңғайлы болу үшін бағдарламада кодировка енгізілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім мен бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының номерін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.2 "9" - сынып, "2" - бөлім, "1" - бөлімше, "2" - оқу мақсатының нөмірленуі.

28. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі:

кесте 1

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	9-сынып
9.1.1 Құқық ұғымы	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар жүйесіндегі құқық түсіндіру
9.1.2 құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	9.1.2.1 құқықтық мемлекеттің ерекшелігі мен маңызын анықтау;
	9.1.2.2 азаматтық қоғам туралы түсінік беру

2) "Конституциялық құқық" бөлімі:

кесте 2

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	9-сынып
9.2.1 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	9.2.1.1 конституциялық құрылыстың негіздерін таныту
	9.2.1.2 Қазақстан Республикасы Конституциясында адамның және азаматтың конституциялық құқықтары мен бостандықтары мен міндеттерін анықтау
9.2.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	9.2.2.1 Конституция негізінде мемлекеттік органдардың қызметтерін анықтап, салыстыру

	9.2.2.2 мемлекеттік органдардың құрылуында са маңызы мен рөлін көрсету

3) "Азаматтық құқық" бөлімі:

кесте 3

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	9-сынып
9.3.1 Азаматтық құқық түсінігі	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғымы мен қағидалары
9.3.2 Меншік құқығы	9.3.2.1 меншік түрлерін анықтау;
	9.3.2.2 меншік құқығына ие болудың және тоқтат жолдарын, құқықтық жағдаяттарды талдау арқы
9.3.3 Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	9.3.3.1 адамның азамат ретіндегі жауапкершілігін міндеттерін талдау
9.3.4 Тұтынушылар құқығын қорғау	9.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жол

4) "Еңбек құқығы" бөлімі:

кесте 4

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	9-сынып
9.4.1 Еңбек құқығы түсінігі	9.4.1.1 еңбек құқығы ұғымын түсіндіру
9.4.2 Еңбек жағдайлары	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының еңбек кодек негізінде еңбек жағдайларын анықтау;
	9.4.2.2 құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы ж мен жұмысшының құқықтары мен міндеттерін т
9.4.3 Еңбекті қорғау	9.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қаты нормаларды талдау;
	9.4.3.2 құқықтық нормативтік актілерге сүйеніп е шешу жолдарын ұсыну
9.4.4 Еңбек шарты	9.4.4.1 құқықтық жағдаяттарды талдап еңбек ша мазмұнын ашу

5) "Отбасы құқығы" бөлімі:

кесте 5

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	9-сынып
9.5.1 Неке және отбасы құқығы түсінігі	9.5.1.1 неке және отбасы ұғымдарын түсіндіру
9.5.2 Некені қию және тоқтату жолдары	9.5.2.1 некені қию және тоқтатылу шарттарын анықтау
9.5.3. Отбасы мүшелерінің құқығы мен міндеттері	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері
	9.5.3.2 құқықтық актілерге сүйене отырып, қоғамдағы отбасындағы балалар құқығын талдау
9.5.4 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	9.5.4.1 отбасының қоғамдағы маңыздылығын көрсету

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі:

кесте 6

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	10-сынып
10.6.1 Әкімшілік құқық түсінігі	10.6.1.1 әкімшілік құқық туралы түсінікті қалыптастыру
10.6.2 Әкімшілік құқық бұзушылық	10.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлерін анықтау;
10.6.3 Әкімшілік жауапкершілік	10.6.3.1 құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы жауапкершілік түрлерін және оларды қолдану тәсілдерін
10.6.4 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	10.6.4.1 әкімшілік құқықтық нормалардың маңызын

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі:

кесте 7

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	10-сынып

10.7.1 Қылмыстық құқық түсінігі	10.7.1.1 қылмыстық құқық ұғымын түсіндіру
10.7.2 Қылмыс ұғымы	10.7.2.1 қылмыстың белгілері мен түрлерін ажырату
10.7.3 Қылмыстық жауапкершілік	10.7.3.1 құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы жауаптылықты және жаза түрлерін анықтау; 10.7.3.2 сыбайлас жемқорлықпен күреске бағытталған құқықтық актілерді талдау
10.7.4 Жазалау және гуманизм мәселесі	10.7.4.1 қылмыстық құқықтағы гуманизм қағида-маңыздылығын көрсету

29. Бағдарлама тірек – қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

30. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады

31. Ұзақ мерзімді жоспардағы тақырыптар білім алушылардың ойлау қабілетін белсендіретін және олардың сын тұрғысынан ойлау, проблемалық сұрақ қою, өздігінен талдау жасау дағдыларын дамытуға мүмкіндік беретін проблемалық сұрақтар түрінде құрастырылған.

Тірек – қимыл аппараты

бұзылған білім алушыларға

арналған негізгі орта білім

деңгейінің 9-10 сыныптары

"Құқық негіздері" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарламасының

қосымшасына

Тірек – қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу

бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 9-сынып:

кесте 1

Бөлім	Тақырыбы, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан (9-сағат)		
9.1 "Құқық негіздері" пәнімен танысу	"Құқық негіздері" пәні нені зерттейді? "Құқық негіздері" пәнінің алдында тұрған мақсаттар мен міндеттерді атау"	9.1.1.1 – "Құқық негіздері" с таныстыру 9.1.1.1 осы пәннің мақсатта міндеттері туралы түсінік б
9.1 Құқық түсінігі	Құқық дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді?	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар құқықтың рөлі туралы түсі қалыптастыру
9.1 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасында адам мен азаматтың қандай құқықтары мен міндеттері бар?	9.1.1.2 Қазақстан Республи Конституциясын талдау ар және азаматтың конституц құқықтары, бостандықтар міндеттерін анықтау
9.1 Құқықтық мемлекет	Құқықтық мемлекеттің мәні неде?	9.1.1.2 Жағдайды моделдеу құқықтық мемлекет турал қалыптастыру
9.1 Биліктің бөлінуі	Билікті асыра сілтеп пайдалануға қарсы тұратын принциптерді атау	9.1.1.2 биліктің бөлінуі турал қалыптастыру
9.1 Азаматтық қоғам	Азаматтық қоғам институттарының рөлі мен маңыздылығын анықтаңыз Құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның арақатынасы қандай?	9.1.1.2 биліктің бөлінуі турал қалыптастыру
2-тоқсан (8 - сағат)		
9.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылысы	Қазақстан Республикасы конституциялық құрылысының негізін не құрайды?	9.2.2.1 Конституциялық құр туралы түсінік қалыптасты
9.2 Адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Неге Қазақстан өзін демократиялық, зайырлы құқықтық және әлеуметтік мемлекет деп жариялады?	9.2.1.2 Қазақстан Республи Конституциясын талдау не адамның және азаматтың конституциялық құқықтар
Мұғалімдер мен оқушылардың құқықтары мен міндеттері	Оқушылар мен мұғалімдердің құқықтары	бостандықтары мен мінде

	мен міндеттері қандай	айқындаймыз, әртүрлі жағдайларда модельдейміз 9.2.1.3 Әртүрлі өмірлік жағдайларда модельдеу арқылы оқушылардың және мұғалімдердің құқықтары мен міндеттерімен таныстыру
9.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	Мемлекеттік органдардың қызыметі қандай? Президенттің орнын, Үкімет, Паламент, Соттың өкілеттілігін анықтау	9.2.2.1 мемлекеттік билік органдары 9.2.2.1 мемлекеттік органдардың функцияларына сипаттама беру. Қазақстан Республикасының Конституциясының негізгі принциптеріне басшылыққа ала отырып, мемлекеттік жағдайларды талдау
3-тоқсан (10-сағат)		
9.3 Қазақстан Республикасының сайлау жүйесі	Мемлекеттік органдарды қалыптастырудағы сайлаудың рөлі мен маңызы қандай?	9.3.2.2. мемлекеттік органдардың сайлаудың маңыздылығын көрсету
9.3 Меншік құқығы	Қалай жеке меншік иесі болады?	9.3.2.1 меншік түрлерін көрсету 9.3.2.1 құқықтық жағдайларды талдап отырып, меншік құқығын анықтау жолдарын анықтау
9.3 Азаматтық құқықтағы міндеттемелер мен жауапкершілік	Азаматтық міндеттемелер қандай жауапкершілікті тудырады?	9.3.3.1 міндеттемелерді талдап адамның азамат ретіндегі міндеттерін анықтау.
	Міндеттемелерді қамтамасыз етудің қандай жолдары бар?	9.3.3.1 өмірден мысалдар келтіріп міндеттемелерді орындау жолдары туралы түсінік қалыптастыру
9.3 тұтынушылардың құқықтарын қорғау	Тұтынушы ретінде өз құқығыңызды қалай қорғауға болады?	9.3.4 тұтынушының құқықтарын қорғау жолдарын анықтау 9.3.4 құжаттарды атау.. жағдайларда модельдеу арқылы тұтынушының құқықтарын қорғау
4-тоқсан (7 – сағат)		
9.4 Еңбек құқығы ұғымы	Еңбек құқығы дегеніміз не?	9.4.1.1 оқушыларды еңбек қызуға негіздерімен таныстыру 9.4.1.1 еңбек құқығының пр...

		зерделеу
9.4 Еңбек жағдайлары	Еңбек жағдайлары заңмен қалай реттеледі?	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінің ережелерін басшылыққа алатын отырып, еңбек жағдайларын; 9.4.2.2 жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттері мен құқықтық жағдайларға талдау;
9.4 Еңбекті қорғау	Еңбек даулары қалай шешіледі? Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңмен қалай қорғалады?	9.4.3.1 кәмелетке толмаған, еңбегіне қатысты құқықтық жағдайларға талдау; 9.4.3.2 нормативтік актілерді қолданып отырып, еңбек дауларын шешу ұсыну
9.4 Еңбек келісімі	Азаматтық міндеттемелер қандай жауапкершілікті тудырады?	9.4.4.1 еңбек шартының маңызы мен құқықтық жағдайларды міндеттеу

2) 10 – сынып

Кесте 2

Бөлім	Тақырыбы, мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушының
1 - тоқсан (9 – сағат)		
10.1 Кіріспе	Мазмұны мен міндеттері. зерттелетін материалдың	10..1.1.1 – "құқық негіздері" таныстыру 10.1.1.1 пәннің осы бөлімдерінің мақсаттары мен міндеттері мен міндеттері беру
10.1 Отбасылық құқық ұғымы	Отбасы туралы түсінік беріңіз? Отбасының мақсаты не?	10.5.1.1-Неке және отбасы туралы заң жасау 10.5.1.1 отбасының некеден бөлінуі мен айырмашылықтарын көрсету
10.1 Некеге тұру және оны тоқтату шарттары	Неке шарттарын атаңыз? Некені тоқтатудың шарттары қандай?	10.5.2.1 некеге тұру және тоқтату шарттарын тізбелеу, өмірлік модельдеу
10.5.3 Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	Отбасы мүшелерінің құқықтық мәртебесі қандай?	10.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау;

		10.5.3.2 қоғамдағы балалар құқықтарын талдау .құқық сілтеме жасай отырып 10.5.3.3 отбасындағы балалар құқықтарын талдау.өмірлік модельдеу
2 - тоқсан (8 - сағат)		
10.5.3 Пікірталастарды өткізу: (ұсынылған тақырыптар бойынша: "неліктен бүгін аталардың бала тәрбиесіне төмен жауапкершілігі байқалады")	Балаларды қорғауды қалай жүзеге асыру керек? Оқушылар мен жастарды тәрбиелеу жүйесіндегі проблемалар қандай?	10.5.3.3 Бала құқықтары Кодексі негізінде балаларды қорғау айқындау 10.5.3.3 отбасындағы балалар аналардың проблемалары
10.5.4. Отбасы мен қоғамның маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік рөлі қандай? Отбасылық қатынастарды мемлекеттік қолдау және қорғау	10.5.4.1 отбасының қоғам үлесі маңыздылығын көрсету, түрлі жағдайлар модельденеді 10.5.4.1 отбасылық қатынастар кезінде мемлекеттік қолдау көрсету;
10.5.5 қазақ қоғамының отбасылық дәстүрлері	Дәстүрлі қазақ қоғамында отбасы қандай рөл атқарды? Қазақтың ұлы ойшылдары Абай Құнанбаев, Шәкәрім Құдайбердиев, Ахмет Байтұрсынов отбасына қалай қарады	10.5.4.2 дәстүрлі қазақ қоғамы барлық отбасы мүшелерінің міндеттерін анықтау; 10.5.4.2 қазақ ойшылдарының маңызы туралы ойларымыз
10.6.1 Әкімшілік құқық ұғымы	Әкімшілік құқық дегеніміз не?	10.6.1.1 әкімшілік құқық түрлерін қалыптастыру; 10.6.1.1 әкімшілік-құқықтық мақсатын көрсету
3 – тоқсан (10 - сағат)		
10.6.2 Әкімшілік құқық бұзушылық	Әкімшілік құқық бұзушылық дегеніміз не? Әкімшілік құқық бұзушылықтардың түрлері мен көріністерін атаңыз	10.6.1. - әкімшілік құқық бұзушылық белгілерін көрсету; 10.6.1- әкімшілік құқық бұзушылық түрлерін көрсету;
10.6.3 Әкімшілік жауапкершілік ұғымы	Әкімшілік жауапкершілік дегеніміз не?	10.6.3 әкімшілік жауапкершілік көрсету; 10.6.3-кәмелетке толмағандар

		әкімшілік жауапкершілігіме
10.6.3 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік құқық бұзушылықтардың алдын алу неден көрінеді?	10.6.3 әкімшілік-құқықтық мәнін бағалау; 10.6.3 баланы қорғау механ
10.7.1	Қылмыстық құқық дегеніміз не?	10.7.1.1-қылмыстық құқық қалыптастыру;
Қылмыстық құқық ұғымы	Қылмыстық құқықты қандай қатынастар реттейді?	10.7.1.1. ҚР Қылмыстық кодексі бекітілген қылмыстық құқық нормаларымен таныстыру
10.7 Қылмыстық қылмыс ұғымы	Қылмыс дегеніміз не ? Қылмыс пен қылмыстық теріс қылықтың айырмашылығы неде?	10.7.2.1-қылмыстық құқық белгілерін көрсету: 10.7.2.1 қылмыстың белгілерін ажырату, жағдайларды мод
4 – тоқсан (7 – сағат)		
10.7 Қылмыстық жауапкершілік ұғымы	Қылмыстық жауапкершілік дегеніміз не? Жазаның қандай түрлері бар?	10.7.3.1 құқықтық жағдайлар отырып, қылмыстық жауап жаза түрлерін анықтау; 10.7.3.1 жаза түрлерін атау
10.7 Сыбайластық жемқорлық құқық бұзушылықтар	Сыбайлас жемқорлық дегеніміз не? Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың субъектісі кім?	10.7.3.2 сыбайлас жемқорлық түсініктің болуы 10.7.3.2 сыбайлас жемқорлық құқықтық актілерді талдау
10.7 Жазалау және гуманизм мәселелері	Гуманизм принципі дегеніміз не? Қылмыстық құқықта гуманизм принципі қажет пе?	10.7.3.2. гуманизмнің не екені 10.7.3.2 қылмыстық құқық қағидатының маңыздылығы

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

41-қосымша

Қазақстан Республикасы

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – қазақтың дәстүрлі музыкасы, әлем халықтары шығармашылығы, әлемдік классика және заманауи музыканың үздік үлгілері негізінде тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылардың эмоциональдық, ақыл-ой, адамгершілік қасиеттерін қалыптастыру, шығармашылық қабілетін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) өзге өнер түрлері мен оқу пәніне музыка өнерін кіріктіре отырып әлем тұтастығының бейнесі жөнінде түсінігін қалыптастыру;

2) музыка өнерінің жалпы адамзаттық қажеттілікті құбылыс ретінде, оның адам өміріндегі ролі мен маңыздылығы туралы түсінігін қалыптастыру;

3) музыкалық шығармалар мен тапсырмаларды талдау, зерттеу барысында сыни ойлау қабілеттерін дамыту, музыкаға деген білім, білік, дағдысын жетілдіру;

4) ақпараттық-коммуникациялық технология құралдарын қолдану барысында музыкалық-орындаушылық және техникалық білімі мен біліктілігін қалыптастыру, дамыту;

5) музыкалық қабілеттілігін, белсенді шығармашылығын, орындаушылығы мен зерттеушілік дағдысын дамыту;

6) музыкалық қызмет барысында, музыка өнеріне қызығушылықты дамыту мақсатында музыкалық мәдениет негіздерін қалыптастыру;

4. Түзету – дамыту міндеттері:

1) музыкалық мәдениеттілікті дамыту;

2) музыкалық - шығармашылық әрекет барысында сөздік қорын түзете-дамыта отырып тәжірибелік дағдыларын іске асыру;

3) ән айту барысында дұрыс тыныс алу, дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын дамыту;

4) музыкалық-шығармашылық қызмет барысында сөздік қорын дамыту;

5) музыкалық аспаптарда ойнау, мәнерлі қимылдар жасау барысында ұсақ моторикасын түзете-дамыта отырып қалыптастыру;

6) ырғақты музыка тыңдау барысында, музыка екпінімен қимыл-қозғалыстарды уақытылы қолдана білу дағдысын дамыту;

7) түрлі логоритмикалық және ырғақтық-артикуляциялық жаттығулар орындау арқылы сөйлеу, тыныс алу, жалпы және ұсақ-қол моторикасы функцияларын қалыптастыру, дамыту;

2-тарау Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдер

5. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылар арнайы шартты түрде ұйымдастырылған оқыту формаларын қажет етеді. "Музыка" пәні бойынша білім беру процесін ұйымдастыруда келесі педагогикалық тәсілдер қолданылады: белсенділік тәсілі, сараланған тәсіл, коммуникативті тәсіл, тұлғалық бағдарлы тәсіл, түзете-дамыту, жеке тәсіл және көркемдік-музыкалық тәсіл.

6. Белсенділік тәсілі білім алушылардың белсенді және табысты болуына ықпал етеді, сабақ барысында музыкалық білімді дайын түрінде емес, білім алушылар өзі ізденіп, өзінің музыкалық қабілетін жүзеге асырады, оның нормаларын түсінеді және қабылдайды, білім дағдыларын жән шығармашылық қабілеттерін қалыптастырады. "Музыка" пәнін оқып үйрену білім алушылардың музыкалық қызығушылығы мен сүйіспеншілігін оятып, белсенді, саналы қабылдауын дамытып, көркемдік талғамын дамытудың тиімді әдісі болып табылады.

7. Дифференциалды тәсіл - тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арнайы әр түрлі оқу ортасын құру үшін, шартты үш негізгі принципке негізделген: еркіндік, тәуелсіздік, ынтымақтастық.

8. Коммуникативті тәсілі музыка сабақтарында нақты қарым-қатынас жағдайларын қолдануды, белсенді шығармашылық қызметті ұйымдастыруды, жұмыстың ұжымдық түрлерін пайдалануды және балаларды тиімді қарым-қатынас процесіне тартатын шығармашылық іс-әрекеттерді қарастырады.

9. Тұлғалық-бағдарлы тәсіл - оқыту барысында, білім алушылардың келесі ерекшеліктерін ескере отырып жүзеге асырылады: шығармашылық қабілеттерін іске асыру, өнерге деген көзқарасын білдіруге дайын болу, құндылық-ойлау қабілеттерін қалыптастыру, өзін-өзі бағалауы, өмірлік оптимизм және психикалық, физикалық дамудың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін толық ашу.

10. Мұғалім "музыка" пәнін оқыту барысында түзете –дамыта білім берудің түрлі әдістерін қолдана отырып, білім алушылардың бойында түрлі қасиеттерді бағытты жүзеге асыруды ұстанады:

1) сөйлеу қабілеті бұзылған балалардың дыбыс ырғағын қалыптастыруға, дұрыс тыныс алуға, ән айту барысында дыбыстарды дұрыс айтуға арналған ритмикалық-артикуляциялық жаттығуларды орындау;

2) әннің сөздерін жаттау барысында қимылдарды қайталау арқылы есте сақтау және қолдың ұсақ моторикасын жетілдіру;

3) дұрыс тыныс алуды қалыптастыру, музыканың ырғағын, екпінін сезіну және қолдың ұсақ моторикасын қалыптастыру мақсатында музыкалық аспаптарды қолдана отырып музыкалық ойындар ұйымдастыру;

4) балалардың өзін-өзі тәрбиелеуге деген ынтасын қалыптастыру;

5) музыкалық есту қабілетін дамыту, музыкалық дыбыстың биіктігін, ұзақтығын тембр бойынша ажыратуға үйрету;

6) музыкалық және пластикалық жаттығулар, ырғақты қимылдар (қимылмен ән айтуға қосылу), музыкалық ойындар арқылы қимыл-қозғалыс аппаратын қалпына келтіру;

7) Музыкалық жаттығулар арқылы есту қабілеттерін дамыту;

8) музыка терапия әдістерін қолдана отырып, психологиялық жағдайларын қалыпқа келтіру.

11. Жеке тәсіл қағидасы тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылар арасында психологиялық сөйлеу қабілетінің даму ерекшеліктерінің болуымен байланысты, оқу материалын игеру кезінде алынған білімнің сапасына әсер етеді: мұғалім әр оқушының мүмкіндіктеріне сәйкес келетін оқу материалын қолданады. Жеке оқыту өзіндік танымдық іс-әрекеттің, қажеттіліктер мен өзін-өзі тәрбиелеуге дайындық тәжірибесінің қалыптасуына ықпал етеді.

12. Көркемдік-музыкалық тәсіл музыкалық сауаттылық негіздері мен түрлі музыкалық білім беру процесінде: орындаушылық, композиторлық, коммуникативті және сөйлеу барысында қолдануда нәтижеге жетуге бағытталған оқу-танымдық қызметті қамтамасыз етеді.

13. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылармен жұмыс жасау барысында олардың музыкалық-шығармашылық іс-әрекеттермен айналысуына көп көңіл бөлу қажет: музыка тыңдау, ән айту, аспапта ойнау, музыкалық шығармаларды сахналау, ойдан әуен ойлап табу, музыканың сүймелдеуімен музыкалық-пластикалық қозғалыстар жасау. Мұндай музыкалық және шығармашылық жұмыстар балалардың психомоторлық

функцияларын дамытуға, түзетуге және қалыпқа келтіруге ықпал етеді. Осы әдістерді меңгеру білім жүйесінің принципін жүзеге асыруға ықпал етеді.

14. тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылар арнайы шартты түрде ұйымдастырылған оқыту формаларын қажет етеді. Білім алушылардың негізгі қимыл-қозғалысында кездесетін бұзылыстар: саусақтарының дифференциялық қимыл-қозғалысы тежелуі, сенсорлы тежегіштер: көру, есту қабілеттерінің бұзылуы, Кейбір балаларда фонематикалық есту қабілетінің төмендігі байқалады: олар дыбысты, дыбыс қатарын ажырата алмайды. Барлық балаларда тіл мүкістігі болады. Табиғи физиологиялық қызметтерді атқара алмайды: жұтыну, ауаны жұту, ауаны кері шығару, сөйлеу темпі төмен, дауысы жай болады.

15. "Музыка" пәнін оқытуда мұғалім мамандардың көмегі мен қолдауын пайдаланады: психолог, ритмика маманы және логопед. Музыка пәні мұғалімінің логопедпен өзара байланысы білім алушылардың бағдарламаны тиімді меңгерудің басты шарты болып табылады.

16. Музыка сабақтарында арнайы білім алушыларға қолданылатын негізгі әдіс - бұл логопедиялық ырғақ, ол сөздің, музыканың және қимылдың келесі формаларында тығыз байланысын жүзеге асырады:

1) музыкалық ырғақты қозғалыстар;

2) ән айту;

3) музыкалық аспаптарда ойнау;

4) музыкалық ойын әрекеттері;

5) аспапта ойнау, ән салу, түрлі қимылдар жасау арқылы музыкалық жаттығулар орындау;

6) сөйлеу, тыныс алу, жалпы және ұсақ-қол моторикасы функцияларын қалыптастыру мақсатында түрлі логоритмикалық және ырғақтық-артикуляциялық жаттығулар орындау;

17. білім алушыларға музыканы оқытудың дәстүрлі емес (балама) әдістері мен тәсілдеріне мыналар жатады:

1) симфониялық оркестрдің орындауындағы классикалық шығармаларды тыңдау;

2) акустикалық діріл мен жүйке орталықтарының өзара байланысына негізделген диафрагмалық тыныс алу кезінде дауысты дыбыстарды және төменгі нота дыбыстарын орындау (ұзақтығы – толық дем шығарғанға дейін).

3) тыныс алу функциясын жақсартуға, шаршағыштықты жеңілдетуге мүмкіндік беретін музыкалық дыбыстық ойындар;

4) ритмикалық-қозғалыс жаттығулары;

18. "Музыка" пәнін оқытуда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) қолдану:

1) тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларды алдымен АКТ қолдануда қауіпсіздік ережелерімен таныстырып меңгерту;

2) тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылардың тілдік мүмкіндігі мен сөздік қорын түзете дамытуға және буынға бөліп әндетуіне арналған логоритмика элементтерін пайдалану;

3) АКТ қолдана отырып оқушылардың тыныс алу жолдарына және артикуляция аппаратына пайдалы музыкалық элементтер мен жаттығуларды тиімді пайдалану;

4) электронды оқулықтарды пайдалану;

3-тарау. "Музыка" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

19. "Музыка" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 құрайды.

20. Бағдарлама мазмұны келесі бөлімдерден тұрады:

- 1) музыка тыңдау, орындау және талдау,
- 2) музыкалық-шығармашылық жұмыстар жасау,
- 3) музыкалық-шығармашылық жұмысты таныстыру және бағалау.
- 4) музыкатерапия элементтері
- 5) логоритмика элементтері

21. "Музыка тыңдау, орындау және талдау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) музыка тыңдау және талдау;
- 2) музыкалық сауаттылық;
- 3) музыкалық-орындаушылық іс-әрекет.

22. "Музыкалық-шығармашылық жұмыстар жасау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) идеялар және материалдарды жинақтау;
- 2) музыка шығару және импровизация.

23. "Музыкалық-шығармашылық жұмысты таныстыру және бағалау" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) музыкалық-шығармашылық жұмысты таныстыру және бағалау.

24. "Музыкатерапия элементтері" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.

25."Логоритмика элементтері" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері

26. 5-сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны: қазақ халқының музыкалық мұрасы: Қазақ халық әнінің әуенділігі. Айтыс өнері. Күй құдіреті. Жобаны жоспарлау және құрастыру. Жобаның нәтижесін таныстыру. Қазақ халқының дәстүрлі тұрмыс-салт әндері және заманауи музыка: Қазақ халқының тұрмыс-салт әндері. Жаңғырған салт-дәстүр әндері. Халық музыкасының интерпретациясы. Халық музыкасын өндеу (интерпретация). Жобаны жоспарлау және құрастыру. Жобаның нәтижесін таныстыру. Әлем халықтарының музыкалық дәстүрі: Түркі халықтарының музыкалық дәстүрі. Шығыс халықтарының музыкалық дәстүрі. Еуропа халықтарының музыкалық дәстүрі. Жобаны жоспарлау және құрастыру. Жобаның нәтижесін таныстыру. Музыка тілі – достық тілі: Қазақстан халықтарының музыкасы. Бір шаңырақ астында. Менің – Отаным! Жобаны жоспарлау және құрастыру. Жобаның нәтижесін таныстыру.

27. 6-сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны: классикалық музыканың үздік туындылары: Орган музыкасы. Симфониялық музыка. Опера өнері. Балет өнері. Қазақстанның кәсіби музыкасы. Жобаны жоспарлау және құрастыру. Жобаның нәтижесін таныстыру. Заманауи музыкалық мәдениет: Эстрадалық музыка. Заманауи музыкалық жанрлар. Джаз музыкасы. Жобаны жоспарлау және құрастыру. Жобаның нәтижесін таныстыру. Музыка және өнер түрлері: Музыка және поэзия. Музыка және бейнелеу өнері. Музыка және театр. Музыка және кино. Жобаны жоспарлау және құрастыру. Жобаның нәтижесін таныстыру. Музыка – өмір тынысы: Интеллектуалды музыка. Жан жадыратар әуен. Музыка және технология. Дыбыстау және музыкамен көркемдеу. Жобаны жоспарлау және құрастыру. Жобаның нәтижесін таныстыру.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

28. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу

мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4. кодында "5" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

29. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Музыка тыңдау, орындау және талдау" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
1.1 Музыка тыңдау және талдау	5.1.1.1 музыкалық жанрын, стилін, түрін және көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау	6.1.1.1 тыңдаған музыкалық талдау және өнердің түрлері, жанрларын, сонымен қатар түрлері мен байланысын а
	5.1.1.2 әлем халықтары музыкалық аспаптарын жасалуы мен дыбысталуына қарай топтастыру, түрлі контекстерде салыстыру	6.1.1.2 оркестрлер түрлерін, аспаптардың дыбысталуы оларды топтар бойынша жі
1.2 Музыкалық сауаттылық	5.1.2.1 дәстүрлі халық әндері мен аспаптық музыканың жанры мен стилін, айтыстың түрлерін анықтау	6.1.2.1 классикалық музыка мен түрлерін анықтау
	5.1.2.2 дәстүрлі әншілік мектептердің және халық композиторларының шығармаларын салыстыру	6.1.2.2 эстрада музыкасының мен бағытын анықтау
	5.1.2.3 қазақ халқының және әлем халықтары музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау	6.1.2.3 көркем бейнені құру, өнердің басқа түрлерінің құралдарын салыстыру
	5.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану	6.1.2.4 ауызша және жазбаша орындау барысында музыка терминологияны пайдалан
1.3 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	5.1.3.1 әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу	6.1.3.1 әуеннің көңіл-күйі мен бейнесін жеткізе отырып, е дауыспен, немесе канон эл қолдана отырып, әртүрлі ст жанрдағы әндерді орындау
	5.1.3.2 қазақ халқының дәстүрлі тұрмыс-салт әндерінің орындау тәсілдерін	6.1.3.2 әртүрлі стильдегі жә әндердің орындау түрлерін

	заманауи интерпретациясымен салыстыру	
	5.1.3.3 музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерін музыкалық аспаптарда бірлесіп орындау	6.1.3.3 музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерінің сипатын партия бойынша және (немесе) ансамбльмен аспаптарда орындау

2) "Музыкалық- шығармашылық жұмыстарды жасау" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	5 сынып	6 сынып
2.1 Идеялар және материалдарды жинақтау	5.2.1.1 музыкалық шығармашылық жұмыстарды жасау үшін идеялар ұсыну, жоспарлау және материал жинақтау	6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идеялар ұсыну, жоспарлау және музыкалық интерпретация жасау
2.2 Музыка шығару және импровизация	5.2.2.1 музыкалық көркем құралдарын, музыкалық аспаптар мен дауысты қолдана отырып, қарапайым композициялар шығару және импровизация жасау	6.2.2.1 музыкалық көркем шығарманы музыкалық аспаптар мен дауысты қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау

3) "Музыкалық шығармашылық жұмыстарды таныстыру және бағалау":

3-кесте

Бөлімшелер	5 сынып	6 сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстарды таныстыру және бағалау	5.3.1.1 өз жұмысын шығармашылықпен көрсету, критерияларға сәйкес бағалау және өзінің жұмысын жақсарту үшін ұсыныстар енгізу	6.3.1.1 шығармашылық көрсетісін бағдарламасын құрастыру, критерияларға сәйкес бағалау және өзгелердің жұмысын жақсарту үшін ұсыныстар енгізу

4) "Музикатерапия элементтері":

4 кесте

Бөлімшелер	5 сынып	6 сынып
4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	5.4.1.1 музыкалық шығарманы орындау кезінде суреттегі бейнеленген мимикаға сәйкес қуаныш, қайғы және таңданыс сезімдерін анықтау	6.4.1.1 музыкалық шығарманы орындау кезінде реттілікпен қуаныш, қайғы, қорқыныш сияқты мимикаларды көрсету

5) "Логоритмика элементтері":

5 кесте

Бөлімшелер	5 сынып	6 сынып
5.1 Ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері	5.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жалпы және ұсақ моториканың қызметін жетілдіру мақсатында логоритмикалық, музыкалық және ритмикалық-артикуляциялық жаттығулар орындау	6.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жалпы және ұсақ моториканың қызметін жетілдіру мақсатында логоритмикалық, музыкалық және ритмикалық-артикуляциялық жаттығулар орындау

30. Бағдарлама психикалық дамуы тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

31. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

"Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

1. Қазақ халқының музыкалық мұрасы	1.1 Музыка тыңдау және талдау	5.1.1.1 музыкалық жанрын, және көркемдеуші құралдары тыңдалған шығарманы талдау 5.1.1.2 әлем халықтары музыка аспаптарын жасалуы мен дарақарай топтастыру, түрлі композиция салыстыру
	1.2 Музыкалық сауаттылық	5.1.2.1 дәстүрлі халық әндері аспаптық музыканың жанрларын айтыстың түрлерін анықтау 5.1.2.2 дәстүрлі әншілік мектеп халық композиторларының шығармаларын салыстыру 5.1.2.3 қазақ халқының және халықтары музыкалық дәстүр ерекшеліктерін анықтау 5.1.2.4 ауызша және жазба орындау барысында музыка терминологияны пайдалану
	1.3 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	5.1.3.1 әнді орындау барысында музыканың көркем бейнесін жеткізу 5.1.3.2 қазақ халқының дәстүр салт әндерінің орындау тәсіл заманауи интерпретациясы 5.1.3.3 музыкалық шығармалар қарапайым үзінділерін музыка аспаптарда бірлесіп орындау
	2.1 Идеялар және материалдарды жинақтау	5.2.1.1 музыкалық шығармалар жұмыстарды жасау үшін идея жоспарлау және материал жинақтау
	2.2 Музыка шығару және импровизация	5.2.2.1 музыкалық көркем музыкалық аспаптар мен дағды қолдана отырып, қарапайым композициялар шығару және импровизация жасау

	3.1 Шығармашылық жұмыстарды таныстыру және бағалау	5.3.1.1 өз жұмысын шығармашылық көрсету, критерияларға сәйкес және өзінің жұмысын жақсарту ұсыныстар енгізу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	5.4.1.1 музыкалық шығармашылық кезінде суреттегі бейнеленген сәйкес қуаныш, қайғы және сезімдерін анықтау
	5.1 Ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері	5.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жетілдіру моториканың қызметін және мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау
2-тоқсан		
2. Қазақ халқының дәстүрлі тұрмыс-салт әндері және заманауи музыкасы	1.1 Музыка тыңдау және талдау	5.1.1.1 музыкалық жанрын, және көркемдеуші құралдарын тыңдалған шығарманы талдау 5.1.1.2 әлем халықтары музыка аспаптарын жасалуы мен дауыс қарай топтастыру, түрлі композиция салыстыру
	1.2 Музыкалық сауаттылық	5.1.2.1 дәстүрлі халық әндері аспаптық музыканың жанрларын айтыстың түрлерін анықтау 5.1.2.2 дәстүрлі әншілік мен халық композиторларының шығармаларын салыстыру 5.1.2.3 қазақ халқының және халықтары музыкалық дәстүр ерекшеліктерін анықтау 5.1.2.4 ауызша және жазба орындау барысында музыка терминологияны пайдалану
	1.3 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	5.1.3.1 әнді орындау барысында музыканың көркем бейнесін жеткізу 5.1.3.2 қазақ халқының дәстүр салт әндерінің орындау тәсіл заманауи интерпретациясы

		5.1.3.3 музыкалық шығарм қарапайым үзінділерін муз аспаптарда бірлесіп орынд
	2.1 Идеялар және материалдарды жинақтау	5.2.1.1 музыкалық шығарм жұмыстарды жасау үшін ид жоспарлау және материал
	2.2 Музыка шығару және импровизация	5.2.2.1 музыкалық көркем н музыкалық аспаптар мен д қолдана отырып, қарапайы композициялар шығару жэ импровизация жасау
	3.1 Шығармашылық жұмыстарды таныстыру және бағалау	5.3.1.1 өз жұмысын шығарм көрсету, критерияларға сәй және өзінің жұмысын жақс ұсыныстар енгізу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	5.4.1.1 музыкалық шығарм кезінде суреттегі бейнелен сәйкес қуаныш, қайғы жән сезімдерін анықтау
	5.1 Ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері	5.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, ж моториканың қызметін же мақсатында логоритмикал және ритмикалық-артикул жаттығулар орындау
3-тоқсан		
3.Әлем халықтарының музыкалық дәстүрі	1.1 Музыка тыңдау және талдау	5.1.1.1 музыкалық жанрын және көркемдеуші құралда тыңдалған шығарманы тал 5.1.1.2 әлем халықтары муз аспаптарын жасалуы мен д қарай топтастыру, түрлі ко салыстыру
	1.2 Музыкалық сауаттылық	5.1.2.1 дәстүрлі халық әнде аспаптық музыканың жанр айтыстың түрлерін анықта 5.1.2.2 дәстүрлі әншілік мек халық композиторларының шығармаларын салыстыру 5.1.2.3 қазақ халқының жән

		халықтары музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау 5.1.2.4 ауызша және жазба орындау барысында музыка терминологияны пайдалану
	1.3 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	5.1.3.1 әнді орындау барысында музыканың көркем бейнесін жеткізу 5.1.3.2 қазақ халқының дәстүрлі салт әндерінің орындау тәсілдерін заманауи интерпретациясы 5.1.3.3 музыкалық шығарманы қарапайым үзінділерін музыка аспаптарда бірлесіп орындау
	2.1 Идеялар және материалдарды жинақтау	5.2.1.1 музыкалық шығарманы жұмыстарды жасау үшін идея жоспарлау және материал
	2.2 Музыка шығару және импровизация	5.2.2.1 музыкалық көркем музыкалық аспаптар мен дүние қолдана отырып, қарапайым композициялар шығару және импровизация жасау
	3.1 Шығармашылық жұмыстарды таныстыру және бағалау	6.3.1.1 шығармашылық көркем бағдарламасын құрастыру, критерияларға сәйкес бағалау, өзгелердің жұмысын жақсарту ұсыныстар енгізу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	5.4.1.1 музыкалық шығарманы кезінде суреттегі бейнеленген сәйкес қуаныш, қайғы және сезімдерін анықтау
	5.1 Ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері	5.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жөтел моториканың қызметін жетілдіру мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау
4-тоқсан		
3. Музыка тілі – достық тілі	1.1 Музыка тыңдау және талдау	5.1.1.1 музыкалық жанрын және көркемдеуші құралдарын тыңдалған шығарманы талдау

		5.1.1.2 әлем халықтары музыка аспаптарын жасалуы мен д қарай топтастыру, түрлі кон салыстыру
	1.2 Музыкалық сауаттылық	5.1.2.1 дәстүрлі халық әнде аспаптық музыканың жанр айтыстың түрлерін анықта
		5.1.2.2 дәстүрлі әншілік мен халық композиторларының шығармаларын салыстыру
		5.1.2.3 қазақ халқының жә халықтары музыкалық дәс ерекшеліктерін анықтау
		5.1.2.4 ауызша және жазба орындау барысында музык терминологияны пайдалан
	1.3 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	5.1.3.1 әнді орындау барысында музыканын көн көркем бейнесін жеткізу
		5.1.3.2 қазақ халқының дәс салт әндерінің орындау тәс заманауи интерпретациясы
		5.1.3.3 музыкалық шығарм қарапайым үзінділерін муз аспаптарда бірлесіп орынд
	2.1 Идеялар және материалдарды жинақтау	5.2.1.1 музыкалық шығарм жұмыстарды жасау үшін ид жоспарлау және материал
	2.2 Музыка шығару және импровизация	5.2.2.1 музыкалық көркем н музыкалық аспаптар мен д қолдана отырып, қарапайы композициялар шығару жә импровизация жасау
		5.3.1.1 өз жұмысын шығарм көрсету, критерияларға сәй және өзінің жұмысын жақс ұсыныстар енгізу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	5.4.1.1 музыкалық шығарм кезінде суреттегі бейнелен

		сәйкес қуаныш, қайғы және сезімдерін анықтау
	5.1 Ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері	5.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жас моториканың қызметін жетілдіру мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау

6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Классикалық музыканың үздік туындылары	1.1 Музыка тыңдау және талдау	6.1.1.1 тыңдаған музыкалық талдау және өнердің түрлерін, жанрларын, сонымен қатар түрлері мен байланысын анықтау 6.1.1.2 оркестрлер түрлерін, аспаптардың дыбысталуын, оларды топтар бойынша жіктеу
	1.2 Музыкалық сауаттылық	6.1.2.1 классикалық музыка мен түрлерін анықтау 6.1.2.2 эстрада музыкасының мен бағытын анықтау 6.1.2.3 көркем бейнені құру, өнердің басқа түрлерінің кеңінен құралдарын салыстыру 6.1.2.4 ауызша және жазба орындау барысында музыка терминологияны пайдалану
	1.3 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	6.1.3.1 әуеннің көңіл-күйі мен бейнесін жеткізе отырып, еркін дауыспен, немесе канон элементтерін қолдана отырып, әртүрлі стильдегі жанрдағы әндерді орындау 6.1.3.2 әртүрлі стильдегі жетілдірілген әндердің орындау түрлерін

		6.1.3.1 әуеннің көңіл-күйі мен бейнесін жеткізе отырып, ермегімен, дауыспен, немесе канон элементтерін қолдана отырып, әртүрлі стилі мен жанрдағы әндерді орындау
	2.1 Идеялар және материалдарды жинақтау	6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идеяларды жоспарлау және музыкалық интерпретация жасау
	2.2 Музыка шығару және импровизация	6.2.2.1 музыкалық көркем шығарманы музыкалық аспаптар мен дауыспен қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау
	3.1 Шығармашылық жұмыстарды таныстыру және бағалау	5.3.1.1 өз жұмысын шығармашылық көрсету, критерияларға сәйкесті және өзінің жұмысын жақсарту ұсыныстар енгізу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	6.4.1.1 музыкалық шығарманы кезінде реттілікпен қуаныштың қалу, қорқыныш сияқты эмоцияны көрсету
	5.1 Ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері	6.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жұмысқа ұсақ моториканың қызметін мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау
2-тоқсан		
2. Заманауи музыка мәдениеті	1.1 Музыка тыңдау және талдау	6.1.1.1 тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлерін жанрларын, сонымен қатар түрлері мен байланысын анықтау 6.1.1.2 оркестрлер түрлерін, аспаптардың дыбысталуы мен оларды топтар бойынша жіктеу
	1.2 Музыкалық сауаттылық	6.1.2.1 классикалық музыка мен түрлерін анықтау 6.1.2.2 эстрада музыкасының жанрларын анықтау мен бағытын анықтау

		6.1.2.3 көркем бейнені құру, өнердің басқа түрлерінің көркем құралдарын салыстыру 6.1.2.4 ауызша және жазба орындау барысында музыка терминологияны пайдалану
	1.3 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	6.1.3.1 әуеннің көңіл-күйі мен бейнесін жеткізе отырып, еркін дауыспен, немесе канон элементтерін қолдана отырып, әртүрлі стильдегі жанрдағы әндерді орындау 6.1.3.2 әртүрлі стильдегі жеткізе отырып, әндердің орындау түрлерін 6.1.3.1 әуеннің көңіл-күйі мен бейнесін жеткізе отырып, еркін дауыспен, немесе канон элементтерін қолдана отырып, әртүрлі стильдегі жанрдағы әндерді орындау
	2.1 Идеялар және материалдарды жинақтау	6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идеялар жоспарлау және музыкалық интерпретация жасау
	2.2 Музыка шығару және импровизация	6.2.2.1 музыкалық көркем нұсқа музыкалық аспаптар мен дауыстар қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау
	3.1 Шығармашылық жұмыстарды таныстыру және бағалау	5.3.1.1 өз жұмысын шығармашылық көрсету, критерияларға сәйкесті және өзінің жұмысын жақсарту ұсыныстар енгізу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	6.4.1.1 музыкалық шығармашылық кезінде реттілікпен қуаныш сезіну, қорқыныш сияқты эмоциялар көрсету
	5.1 Ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері	6.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жүйелі ұсақ моториканың қызметін мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау

3. Музыка және өнер түрлері	1.1 Музыка тыңдау және талдау	6.1.1.1 тыңдаған музыкалы талдау және өнердің түрлерін, жанрларын, сонымен қатар түрлері мен байланысын анықтау 6.1.1.2 оркестрлер түрлерін, аспаптардың дыбысталуын оларды топтар бойынша жіктеу
	1.2 Музыкалық сауаттылық	6.1.2.1 классикалық музыка мен түрлерін анықтау 6.1.2.2 эстрада музыкасының жанрларын анықтау мен бағытын анықтау 6.1.2.3 көркем бейнені құру, өнердің басқа түрлерінің көркемдік құралдарын салыстыру 6.1.2.4 ауызша және жазба орындау барысында музыка терминологияны пайдалану
	1.3 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	6.1.3.1 әуеннің көңіл-күйі мен бейнесін жеткізе отырып, еркін дауыспен, немесе канон элементтерін қолдана отырып, әртүрлі стилі жанрдағы әндерді орындау 6.1.3.2 әртүрлі стильдегі жәңгіл әндердің орындау түрлерін анықтау 6.1.3.3 әуеннің көңіл-күйі мен бейнесін жеткізе отырып, еркін дауыспен, немесе канон элементтерін қолдана отырып, әртүрлі стилі жанрдағы әндерді орындау
	2.1 Идеялар және материалдарды жинақтау	6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идеялар жинақтау және музыкалық интерпретация жасау
	2.2 Музыка шығару және импровизация	6.2.2.1 музыкалық көркем музыкалық аспаптар мен дауыстарды қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау
	3.1 Шығармашылық жұмыстарды	5.3.1.1 өз жұмысын шығармашылық

	таныстыру және бағалау	көрсету, критерияларға сәй және өзінің жұмысын жақс ұсыныстар енгізу
	4.1Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	6.4.1.1 музыкалық шығарм кезінде реттілікпен қуаныш қалу, қорқыныш сияқты м көрсету
	5.1 Ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері	6.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, ж ұсақ моториканың қызмет мақсатында логоритмикал және ритмикалық-артикул жаттығулар орындау
4- тоқсан		
3. Музыка - өмір тынысы	1.1 Музыка тыңдау және талдау	6.1.1.1 тыңдаған музыкалы талдау және өнердің түрлер жанрларын, сонымен қатар түрлері мен байланысын а 6.1.1.2 оркестрлер түрлерін, аспаптардың дыбысталуы оларды топтар бойынша жі
	1.2 Музыкалық сауаттылық	6.1.2.1 классикалық музык мен түрлерін анықтау 6.1.2.2 эстрада музыкасын мен бағытын анықтау 6.1.2.3 көркем бейнені құру, өнердің басқа түрлерінің к құралдарын салыстыру 6.1.2.4 ауызша және жазба орындау барысында музык терминологияны пайдалан
	1.3 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	6.1.3.1 әуеннің көңіл-күйі м бейнесін жеткізе отырып, е дауыспен,немесе канон эл қолдана отырып, әртүрлі ст жанрдағы әндерді орындау 6.1.3.2 әртүрлі стильдегі жә әндердің орындау түрлерін 6.1.3.1 әуеннің көңіл-күйі м

		бейнесін жеткізе отырып, е дауыспен, немесе канон эл қолдана отырып, әртүрлі ст жанрдағы әндерді орындау
	2.1 Идеялар және материалдарды жинақтау	6.2.1.1 музыкалық-шығарм жұмыс жасау үшін идеялар жоспарлау және музыкаль интерпретация жасау
	2.2 Музыка шығару және импровизация	6.2.2.1 музыкалық көркем н музыкалық аспаптар мен д қолдана отырып, музыкаль композициялар шығару жэ импровизация жасау
	3.1 Шығармашылық жұмыстарды таныстыру және бағалау	5.3.1.1 өз жұмысын шығарм көрсету, критерияларға сәй және өзінің жұмысын жақс ұсыныстар енгізу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	6.4.1.1 музыкалық шығарм кезінде реттілікпен қуаныш қалу, қорқыныш сияқты м көрсету
	5.1 Ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері	6.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, ж ұсақ моториканың қызмет мақсатында логоритмикал және ритмикалық-артикул жаттығулар орындау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

42-қосымша

Қазақстан Республи

Білім және ғылым мин

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына 679-қос

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6

сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұнды үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұнды үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты - тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушылардың көркемдік-технологиялық білімінің, кеңістікте ойлауының, шығармашылық және коммуникативтік қабілеттерінің негіздерін қалыптастыру.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) жалпы еңбек және көркемдік біліктер мен дағдыларды қалыптастыру және дамыту;

2) ұлттық және әлемдік мәдениетті тануда құндылық бағдарлары мен эстетикалық қабылдауды қалыптастыру және дамыту;

3) шығармашылық және креативті қабілеттерді қалыптастыру және дамыту;

4) сенсорлық және мотор функцияларын дамыту;

5) оқу қызметінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану тәжірибесін меңгеру (зерттеу, идеяларды шығармашылық іске асыру, жұмыстарды таныстыру);

6) әртүрлі ресурстар мен ақпарат көздерін зерттеу және қолдану;

7) адамгершілік-рухани құндылықтарды қалыптастыру, эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбие беру.

8) жеке, жұптық және топтық қызметтегі оқу міндеттеріне қол жеткізу үшін бірлескен жұмысты ұйымдастыру тәжірибесін меңгеру.

4. Түзету-дамыту міндеттері:

- 1) білім алушылардың танымдық қызметін дамыту және оның бұзылуын түзету;
 - 2) ойлау процестерін дамыту: талдау, синтездеу, салыстыру, қорыту;
 - 3) балаларды оқыту және тәрбиелеу бағдарламасында көзделген білім, білік, дағды (құзыреттілік) жүйесін дамыту және кеңейту;
 - 4) жоғары психикалық функциялардың бұзылуын түзету (қабылдау, қиял, есте сақтау, ойлау және сөйлеу);
 - 5) қозғалыс саласындағы кемшіліктерді, жалпы және ұсақ моториканы дамыту және түзету, мотор дағдыларын, қол шеберлігін жетілдіру;
 - 6) шынайы сурет негіздері туралы қарапайым білімді қалыптастыру; өмірден, есте сақтау, бейнелеу, сәндік сурет салу дағдылары және оларды оқу, еңбек және әлеуметтік пайдалы іс-әрекетте қолдана білу;
 - 7) жұмыста көркемдік талғамды, ұқыптылықты, табандылық пен дербестікті дамыту; адамгершілік және еңбек тәрбиесіне жәрдемдесу.
- 2 тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларда әртүрлі қозғалыс патологияларымен бірге, көбінесе танымдық, сөйлеу, эмоционалды және жеке дамуда бұзылулары қатар жүреді.

Бұл жағдайда бұзылулардың сипаты гетерогенді: бұл психикалық дамуы тежелген, дизартриялық бұзылулары бар, сөйлеу, есту қабілеті дамымаған, мотор патологиясымен бірге айқын сенсорлық ақаулары бар білім алушылар, бұл олардың жалпы білім беретін мектеп бағдарламаларының оқу материалын игеруде кейбір қиындықтар туғызады.

6. ТҚАБ бар білім алушылар үшін бұқаралық мектеп бағдарламаларын түзету қажет, өйткені олар оқу жүктемелерін анықтау, жетістіктер деңгейін бағалау, моториканы дамыту бойынша түзету сабақтары, кеңістікті

бағдарлау, арнайы жабдықта психофизиологиялық ерекшеліктерді ескеруді қажет етеді. Затты ұстау мен ұстап тұруды саралау функциясының қалыптаспауы, күш қозғалыстары және бұлшықет күштерін мотор тапсырмасымен өлшеу мүмкін еместігі еңбек операцияларын уақтылы орындауға кедергі келтіреді және білім алушыларға оқу процесіне белсенді қатысуға мүмкіндік бермейді. Егер бұзушылықтар тек моторикаға ғана емес, сонымен бірге интеллектуалды, визуалды және сөйлеу саласына да әсер етсе, оқушылардың дағдылары мен білімдерін бекітуге қосымша уақыт қажет болуына байланысты оқу процесінің қарқындылығы төмендейді.

7. ТҚАБ бар балаларға арналған "Көркем еңбек" оқу бағдарламасы білім алушылардың мүмкіндіктері мен ерекше білім беру қажеттіліктеріне сәйкес келеді. Қол моторикасының бұзылуына және бұлшықет тонусының әлсіреуіне байланысты "Көркем еңбек" пәні бойынша кейбір жобаларды іске асыру уақыты бірдей тақырыптарды азайту және жалпылау, мақсаттар мен міндеттерді жеңілдету арқылы артады. "Көркем еңбек" бағдарламасындағы Материал білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне бейімделген, Денсаулық сақтау технологияларын сақтай отырып беріледі.

8. "Көркем еңбек" пәні бойынша бағдарламаны игеру үшін ТАҚБ бар балаларға материалдарды өңдеу бойынша практикалық сабақтарда көп уақыт пен күш қажет, осыған байланысты бағдарламалық материалдың көлемі кейбір бөлімдер мен тақырыптарды қысқарту және жалпылау жағына қайта қаралды (құрастыру, модельдеу, әртүрлі материалдарды өңдеу).

9. Бағдарламада сараланған, құндылыққа бағытталған, жеке тұлғаға бағытталған, коммуникативті, белсенділік және көркемдік-технологиялық тәсілдер қолданылды.

10. Сараланған тәсіл білім алушылардың психофизикалық даму сипатын ескере отырып, күрделілігі, танымдық қызығушылығы, мұғалім тарапынан көмек сипаты бойынша ерекшеленетін сараланған тапсырмалар түрінде қызметті саралаудың арнайы әзірленген құралдары мен әдістерінің көмегімен білім алушылардың әртүрлі топтарының оқу қызметін ұйымдастыруды қамтиды.

11. Құндылыққа бағытталған тәсілмен оқу іс-әрекетін жоспарлау және ұйымдастыру, оның нәтижелерін алу және пайдалану белгілі бір құндылықтар тұрғысынан жүзеге асырылады. Патриотизм, жауапкершілік, құрмет, шығармашылық және еңбексүйгіштік қазақстандық құндылықтар болып табылады..

12. Коммуникативті тәсіл екі немесе одан да көп адамның сөйлеу әрекеті процесінде ақпаратты дұрыс беру мен хабарлауды, біліммен, дағдылармен және дағдылармен алмасуды қамтиды. Коммуникативті тәсілдің нәтижесі-қарым-қатынастың басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесу процесінде ойларды жеткізу және идеялармен алмасу арқылы тіл арқылы қарым-қатынас жасау мүмкіндігі

13. Белсенді көзқараспен білім алушылар белсенді танымдық іс-әрекет процесінде білімді өздері алады. Бұл ақпарат көздері мен оқу ресурстарын тәуелсіз іздеу, талдау және түсіндіру. "Көркем еңбек" пәнін оқу кезінде білім алушы сәндік-қолданбалы шығармашылық пен бейнелеу өнерінің заманауи материалдарын, техникасы мен технологияларын өз бетінше зерделейді.

14. Көркемдік-технологиялық тәсілде оқу-танымдық іс-әрекет материалдар мен құралдардың қасиеттерін, композиция заңдылықтарын, тұстану негіздерін, конструкцияны, бастапқы материалдарды шығармашылық өнімге айналдыру үшін көркем еңбек объектілерін дайындаудың технологиялық реттілігін білуге бағытталған.

15. Оқытудың ақпараттық-коммуникациялық технологиялары (бұдан әрі-акт):

1) АКТ пайдаланудағы құзыреттілік негізгі акт-дағдыларға негізделген және жұмыс, бос уақыт және коммуникация үшін технологияларды дұрыс және шығармашылық қолдануды қамтиды;

2) білім алушылар бағдарлама бойынша оқу процесінде АКТ құралдарын қолдану бойынша дағдыларды дамытады, әртүрлі қосымшалар мен жабдықтарды пайдалану кезінде ақпаратты табады, іріктейді, өңдейді, өз жұмысын бағалайды.

16. "Көркем еңбек" оқу пәнін оқыту кезіндегі техникалық құралдар, жабдықтар мен құрылғылар:

1) әртүрлі көмекші айлабұйымдарды - қолға арналған бекіткіштерді, құрал-саймандарға арналған бекіткіштерді, құрал-саймандар мен материалдарға арналған тіреулерді қолдану (ұсақ, тайғанақ заттарды тегіс емес құрылымдағы матамен қапталған картонға салу, олардың сырғуын және тайып кетуін болдырмау үшін; бейтарап сұр түсті реңктердің тығыздалған матасын таңдау көруге кедергі болмайды);

2) ұлдар / қыздар: интерактивті мультимедиалық және дәстүрлі дидактикалық жабдық (интерактивті тақта, жинақтауыштары бар компьютер (монитор, жүйелік блок, сабвуфер, колонкалар, микрофон, тінтуір, пернетақта, желілік сүзгі); топтарда жұмыс істеуге арналған ноутбуктер; бейнекамера; фотоаппарат, еңбек және шығармашылық үдерістердің фрагменттері жазылған бейнефильмдер, тапсырмалары бар үлестірмелі дидактикалық материал, қолдан бұйымдар дайындауға арналған құралдар мен материалдар, демонстрациялық плакаттар;

3) ұлдар / қыздар: көркем еңбек сабақтарында манипуляциялық әрекеттерді жақсарту үшін түзеткіш қолдар мен құралдарды бекітетін әртүрлі көмекші құралдар қолданылады;

4) ұлдар: ыңғайлылық, функционалдылық және белгілі бір міндеттерге бейімделу үшін ағаш ұстасы, слесарлық жұмыс орындарында, қол доңғалағымен және планермен жұмыс істеу кезінде әртүрлі әмбебап қысқыштар түрлері қолданылады, олар үлкен қысым күшін қамтамасыз етеді және дайындаманы бекітеді, манипуляциялық қызметті жақсарту үшін әртүрлі бекітпелер мен қол тіректері ұсынылады;

5) қыздар: тігін машиналарында жұмыс жасауда ыңғайлылық, функционалдылық және белгілі бір міндеттерге бейімделу үшін манипуляциялық белсенділікті жақсарту үшін қолдарға арналған түрлі бекіткіштер мен тіректер (қалыптар) ұсынылады, жіп ұстағыштар иненің көзіне жіп тарту үшін қолданылады.

17. Көркем туындыларды жасау кезінде: цифрлық компьютерлік технологиялар пайдаланылады; Интернетте және деректер базасында

ақпарат іздеу жүзеге асырылады (цифрлық және интернет дереккөздерінен деректерді табу, таңдау және өңдеу); белгілі бір мақсат пен аудитория үшін әртүрлі дереккөздерден материалдар жинауды қамтитын слайдтық презентациялар жасау дағдылары дамиды; белсенді оқыту тәсілдерін техникалық қолдау үшін интерактивті тақта пайдаланылады.

18. Оқу процесінде білім алушылар:

1) ұлттық және әлемдік мәдениет туындыларын, оларда берілетін идеялар мен құндылықтарды зерделейді және талдайды;

2) шығармашылық жұмыстарды орындау, материалдардың қасиеттері, жұмыс нәтижесі арасындағы байланысты түсіну үшін әр түрлі қол жетімді материалдар мен құралдарды қолдана отырып, өз бетінше қолданады;

3) өз идеяларын қол жетімді тәсілдермен түсіндіреді және дәлелдейді, өнімді жақсарту шешімдерін ұсынады;

4) қол жетімді тәсілдермен жалпақ және көлемді шығармашылық жұмыстарды жасау үшін әр түрлі қызмет түрлерінде алған білімдері мен дағдыларын қолданады;

5) қолжетімді тәсілдермен танымдық, коммуникативтік, ұйымдастырушылық және адамгершілік сипаттағы міндеттерді дербес шешеді;

6) өз қызметін ұйымдастырады, қажетті қолжетімді құралдар мен материалдарды анықтайды және табады;

7) өз жұмысының және басқалардың жұмысының нәтижелерін салыстырады және бағалайды;

8) әр түрлі материалдар мен құралдарды пайдалану кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтаудың маңыздылығын сезінеді және түсінеді.

19. Көркем еңбек сабақтарында түзету және дамыту жұмыстарын құрудың негізгі принциптері:

1) жұмыс бұзылған және сақталған функцияларды мұқият зерделеу негізінде құрылады;

2) сабақ кезінде сараланған тәсіл білім алушының мүмкіндіктерін есепке алуды және жаттығулардың тиісті жүйесін құруды көздейді;

3) қол қозғалысын дамыту мен түзетуде кинестетикалық ынталандыруды қолдану;

4) көру арқылы қабылдауды, сезімталдықтың әртүрлі түрлерін, гнозис, праксис, кеңістіктік бағдарлауды түзету және дамыту;

5) сөйлеу және фонематикалық естудің жалпы бұзылыстарын түзету және дамыту;

6) жеке көзқарас, жүйелілік, материалды ұсынудағы дәйектілік, белсенділік және көрнекілік сияқты негізгі дидактикалық принциптерді шығармашылық қолдану. Нақты өнімдерді өндірудегі практикалық іс-шаралар, жұмыстың жеке және дәйекті кезеңдері еңбек нәтижелерінің нақтылығын, маңыздылығын береді, сенсорлық пәндік іс-әрекеттен ақыл-ой операцияларына ауысады және орындалатын жұмыс туралы хабардарлықты дамытады.

7) қорғаныс режимін және денсаулық сақтау технологияларын сақтау: қалыптың өзгеруі, бұлшықет релаксациясы, зорлық-зомбылық қозғалыстарының төмендеуі; жұмысты орындаудағы ыңғайлы қарқын;

8) алған білімдерін, біліктері мен дағдыларын оқу материалын түрлендірудің көмегімен бекіту үшін тілдер, математика, жаратылыстану, информатика сияқты оқу пәндерімен пәнаралық байланыстарды барынша кеңейту. Материалды бірнеше рет қайталау орнату рефлекстерінің және еркін моториканың қалыптасуына ықпал етеді.

20. Көркем еңбек сабақтарында қолдың ұсақ моторикасын дамыту мыналарды қамтиды:

1) қолды өздігінен уқалау, саусақ гимнастикасы, әртүрлі заттар мен

материалдарды пайдалана отырып жаттығулар жасау, қармауды, үйлестіруді, тепе-теңдік сезімін, қолдың келісілген қимылдарын, тұрақтылықты, білектің айналмалы қозғалыстарын, қармаудың күрделенуімен қатар қалыптастыру; бекіту рефлекстерінің және еркін моториканың қалыптасуына ықпал ететін бірнеше рет қайталау, "қарапайымнан күрделіге" қағидаты бойынша тапсырмаларды күрделендіру";

2) пәндік-дамытушылық ортаны қалыптастыру: топтарға бөлу, білім алушылар бір-бірін белсенді әрекетке ынталандырады; қызмет орталығы үстелдің ортасында орналасқан, балалар тобы отырады; орталықта жұмыспен бейнелеу іс - әрекетіне арналған әртүрлі материалдар орналасқан, олар тақырыпқа байланысты өзгеруі және толықтырылуы мүмкін: пластикалық материалдар - саз, пластилин, тұзды қамыр; маталар мен фурнитуралардың түрлері мен үлгілері; көмекші құралдар-стектер, тақталар, илектену түйреуіштер, штамптар, фигураларды кесуге арналған қалыптар, сызып тастауға арналған таяқшалар; әр түрлі қағаздар-түрлі-түсті кеңсе, гофрленген қағаз, майлықтар; табиғи материалдар мен жарма;

3) түрлі қолжетімді техникалар және көлемді фигураларды мүсіндеудің негізгі тәсілдері ұсынылады (конструкциялық, мүсіндік (пластикалық), құрамдастырылған, жұмыстарды талдау және өзіндік талдау, көрмені ұйымдастыру); дәстүрлі және дәстүрлі емес аппликация түрлерінің барынша қолжетімді техникалары: үзік, жапсырма, модульдік (мозаика), сұлба; бейнелеу қызметінің барынша қолжетімді әртүрлі техникалары: саусақпен, алақанмен сурет салу, әртүрлі қол жетімді материалдармен бедерлер (штамптау), қатты қылқаламмен жапсыру, "кляксография", акварель (дымқыл бойынша), "пластилинография", батик (түйіндік), борлар; 3 тарау. "Көркем еңбек" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Көркем еңбек" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5 – сыныпта-аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6 – сыныпта-аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

22. "Көркем еңбек" оқу бағдарламасында "сәндік-қолданбалы өнер", "Дизайн және технология" (ұлдар/қыздар) бөлімдерінің мазмұнына оқу

материалының тақырыптарын қысқарту және қорытындылау бойынша өзгерістер енгізілді.

23. Бағдарлама мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) бейнелеу өнері;
- 2) сәндік-қолданбалы шығармашылық;
- 3) дизайн және технология;
- 4) үй мәдениеті;
- 5) тамақтану мәдениеті.

22. "Бейнелеу өнері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) классикалық және заманауи өнер;
- 2) қазақстандық суретшілердің шығармашылығы;
- 3) бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары;
- 4) сандық өнер (фотография, анимация, медиа құралдар);
- 5) бейнелеу (бейнелеу) өнерінің мәнерлі құралдары;
- 6) көркем материалдармен және техникалармен тәжірибе жасау.

24. "Сәндік-қолданбалы шығармашылық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сәндік-қолданбалы өнердің негізгі нысандары мен ерекшеліктері, Қазақстан мен басқа халықтардың қолданбалы өнері;
- 2) сәндік-қолданбалы өнер материалдары, құралдары мен технологиялары;

3) ұлттық ою-өрнек;

4) интерьерді декоративтік безендіру.

25. "Дизайн және технология" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды (ұлдар):

1) негізгі конструкциялық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

3) материалдарды әртүрлі тәсілдермен өңдеу;

4) әр түрлі материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны;

5) ұлттық тұрмыстық заттарды дайындау технологиясы;

6) әлемдік және қазақстандық сәулет ескерткіштері;

7) макеттеу;

8) интерьер дизайны;

9) робототехника

26. "Дизайн және технология" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды (қыздар):

1) негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

3) тоқыма материалдарын әртүрлі тәсілдермен өңдеу;

4) тоқыма материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны;

5) сән индустриясы, стиль және бейне, ұлттық киім элементтерін жасау

технологиясы.

27. "Үй мәдениеті" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды (ұлдар):

- 1) тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері;
- 3) электр энергиясының көздері туралы жалпы мәліметтер, Электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;
- 4) тұрмыстық-жөндеу жұмыстары, интерьерді ұйымдастыру және жоспарлау.

28. "Үй мәдениеті" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды (қыздар):

- 1) жеке гигиена, тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері;
- 3) киімді күту және сақтау.

29. "Тамақтану мәдениеті" бөлімінің мазмұны 4 бөлімнен тұрады:

- 1) Дұрыс тамақтану негіздері;
- 2) үстелдегі тәртіп ережелері, үстел үстелі;
- 3) тағам дайындау технологиясы;
- 4) әлем халықтарының тағамдары.

30. 5-сыныптың "Көркем еңбек " оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) көрнекілік өнері: бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары. Натюрморт өнері. Сәндік Ұлттық натюрморт. Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе

перспективасы. Өнеркәсіптік ландшафт. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива. Пластикалық формалар өнері. Мүсін. Шығармашылық жұмыс жасау, көрме ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: негізгі формалары мен ерекшеліктері. Қазақстанның қолданбалы өнері. Материалдармен және құралдармен танысу. Әр түрлі материалдардан жасалған сәндік өнім. Идеяларды талқылау және дамыту. Эскиз. Әр түрлі материалдардан жасалған сәндік өнім. Бұйымдарды жасау. Тоқу өнері. Тоқу түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Бұйымды тоқу. Көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: құрылымдық материалдар, материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу. Конструкциялық материалдарды өңдеуге арналған жабдықтар, қол аспаптары және құрылғылар. Көркем кесу. Идеяларды әзірлеу. Материалды таңдау және дайындау. Сыртқы және ішкі контур бойынша қисық сызықты нысандағы бұйымдарды көркем кесу. Сымнан жасалған бұйымдарды модельдеу. Эскиздерді әзірлеу (тізбектер, жұмбақтар, жануарлар фигуралары). Материалды таңдау. Құралдар мен құрылғылар. Өнімді жасау (тізбектер, жұмбақтар, жануарлар фигуралары). Жұмыстарды таныстыру;

4) тамақтану мәдениеті: дұрыс тамақтану негіздері. Мәзір жасау;

5) үй мәдениеті: электр энергиясының көздері туралы жалпы ақпарат. Электротехникалық арматура. Электр энергиясының әртүрлі көздерімен тәжірибелер. Тұрмыстағы жөндеу жұмыстары. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

31. 6-сыныптың (ұлдар)" Көркем еңбек " оқу пәнінің базалық мазмұны мыналарды қамтиды:

1) бейнелеу өнері: портрет жанры, портрет түрлері. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портреттерді жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан жасалған портрет). Портреттегі түс. Портретті орындау техникасы. Фотоөнер. Камерамен эксперимент. Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластилиндік анимация, көлеңкелер театры, саусақ қуыршақтары, қамысты). Сценарий әзірлеу. Батырлар мен декорацияны

құру. Көркемдік идеяларды жүзеге асыру. дауыспен әрекет ету.
Жұмыстарды таныстыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу. Зергерлік бұйымның эскизін жасау. Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары. Табиғи материалдардан жасалған бұйымның эскизін жасау. Бұйымдарды жасау. Бұйымдарды безендіру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: қолмен жұмыс істейтін электр құралдары мен жабдықтары. Практикалық жұмыстар. Құрастырмалы бөлшектерден роботтарды әзірлеу. Роботтардың пайда болу тарихы және түрлері (тәуелсіз зерттеу). Робот жасау үшін нобай жасау. Робот жасау үшін материалдар дайындау. Робот жасау. Роботтың қозғалмалы бөліктерін жасау бойынша эксперимент. Жұмыстарды таныстыру;

4) тамақтану мәдениеті: қазақ мәдениетінде, әртүрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел басында жүріс-тұрыс ережелері;

5) үй мәдениеті: электр схемаларының шартты белгілерімен танысу. Электр тізбектері. Электр қол аспаптарын қолдана отырып, тұрмыстағы жөндеу жұмыстары. Сәндік-гүл мәдениеті. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар.

32. 5-сыныптың (қыздар) " Көркем еңбек " оқу пәнінің базалық мазмұны мыналарды қамтиды:

1) көрнекілік өнері: бейнелеу өнеріндегі экспрессивтілік құралдары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары. Натюрморт өнері. Сәндік Ұлттық натюрморт. Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы. Өнеркәсіптік ландшафт. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива. Пластикалық формалар өнері. Мүсін. Шығармашылық жұмыс жасау. Көрмені ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: ою-өрнектің қысқаша тарихы мен түрлері. Қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизациясы және мотивтері). Көркем кесте. Кесте түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу.

Эскизді әзірлеу. Тоқу өнері. Тоқу түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Бұйымды тоқу. Жұмыстар көрмесі;

3) дизайн және технология: Тоқыма материалдарының жіктелуі және сипаттамасы, материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу. Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдықтар, құралдар мен құрылғылар. Тігін бұйымдарының жіктелуі. Бастапқы идеядан дайын өнімге дейін (тігін бұйымдары). Киімнің дизайны, макеті (қағаз, тоқыма және басқа материалдар). Костюм жасау (мини-манекенде немесе қуыршақта). Тоқыма мозаика техникасындағы тігін бұйымдарының дизайны (пэчворк, квиллинг, курак). Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Жұмыстың тұсаукесері;

4) тамақтану мәдениеті: дұрыс тамақтану негіздері, мәзір құру. Ас үй жабдықтары. Ыдыс-аяқ, тамақ дайындауға арналған құралдар мен құрылғылар. Тамақ дайындауға арналған құралдар мен құрылғылардың мүмкіндіктерін зерттеу. Сэндвичтер мен сусындарды дайындау технологиясы. Көкөністер мен жемістерден салаттар дайындау технологиясы;

5) үйдегі мәдениет: жеке гигиена, өзін-өзі күту. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар;

33. 6-сыныптың (қыздар) "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны мыналарды қамтиды.

1) көрнекілік өнері: портрет жанры\, портрет түрлері. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы Портрет. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портреттерді жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан жасалған портрет) портреттегі түс. Портретті орындау техникасы. Фотоөнер. Камера эксперименті. Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластилиндік анимация, көлеңкелер театры, саусақ қуыршақтары, қамыс). Сценарий әзірлеу. Батырлар мен декорацияны құру. Көркемдік идеяларды жүзеге асыру. Дыбыспен әрекет ету . Жұмыстарды таныстыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: ілмекпен тоқу, тоқу өнері. Тоқу әдістері мен тәсілдері. Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды

таңдау. Әр түрлі өнімдерді тоқу (майлықтар, сөмкелер). Бізбен тоқу. Біздер, олардың түрлері. Тоқу әдістері мен тәсілдері. Бұйымның және үлгінің эскизін әзірлеу. Көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: Үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, ас үй керек-жарақтары). Түрлі текстуралар мен түстердің тоқыма материалдарын зерттеу. Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың реттілігі. Бұйымдар жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Бұйымдарды безендіру. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру;

4) тамақтану мәдениеті: қазақ мәдениетінде, әртүрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел басында жүріс-тұрыс ережелері. Жартылай фабрикатталған тағамдарды дайындау технологиясы. Экспресс-тағам дайындау технологиясы. Десертті дайындау технологиясы;

5) үй мәдениеті: гигиена ережелері; үй-жайларды ылғалды және құрғақ тазалау. Киім мен аяқ киімге күтім жасау, оларды сақтау. Сәндік-гүлді дақылдар. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар;

34. 5-6 сыныптардағы "Көркем еңбек" оқу пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны 3 бөлімнен тұрады:

- 1) шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту;
- 2) шығармашылық жұмыстарды құру және жасау;
- 3) шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау.

35. "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Қоршаған әлемді білу және түсіну;
- 2) Тарих, мәдениет және дәстүрлерді білу және түсіну;

- 3) Ақпарат көздерімен жұмыс істеу;
- 4) Шығармашылық қызмет процесін жоспарлау;
- 5) Дизайн әзірлеу бойынша тапсырмалармен жұмыс;
- 6) Материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс техникасы.

36. "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:

- 1) шығармашылық идеялардың көркем көрінісі;
- 2) құралдар мен жабдықтар;
- 3) құру технологиясы;
- 4) тамақтану мәдениеті;
- 5) үй мәдениеті;
- 6) Қауіпсіздік техникасы мен еңбек гигиенасы қағидаларын сақтау.

37. "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық жұмыстардың тұсаукесері;
- 2) идеяларды талдау және бағалау;
- 3) әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау;
- 4) жұмысты бейімдеу және жетілдіру.

4 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

38. Оқу мақсаттары әр сыныпқа арналған бөлімдерде сипатталған.

39. Оқу бағдарламасында оқу мақсаттарын қолдануға ыңғайлы болу

үшін кодтау енгізілген. Кодта бірінші Сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім мен бөлімді, төртінші Сан оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4 кодында "5" – сынып, "2.1" – бөлім және кіші бөлім, "4" – оқу мақсатының нөмірленуі.

40. Оқу мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі":

1 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
1.1 Қоршаған әлемді білу және түсіну	5.1.1.1 ұлдар / қыздар: қоршаған әлемнің ассоциативті мағыналары мен визуалды сипаттамаларын түсіну (композиция, түс, пішін, құрылым, пропорция)	6.1.1.1 ұлдар/қыздар: өз тәжірибесі мен басқалардың тәжірибесі негізінде қоршаған әлем объектілерінің сипаттамаларын (композиция, түс, фактура, пропорция) түсіну
1.2 Тарих, мәдениет және дәстүрлерді білу және түсіну	5.1.2.1 ұлдар / қыздар: Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің, қолөнерінің және дизайнының ерекшеліктерін түсіну	6.1.2.1 ұлдар / қыздар: Қазақ әлемдік мәдениет өнерінің және дизайнының ерекшеліктерін түсіну
1.3 Зерттеу көздері	5.1.3.1 ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып)	6.1.3.1 ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерін таңдау және қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып)
1.4 Шығармашылық қызмет процесін жоспарлау	5.1.4.1 ұлдар / қыздар: шығармашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтай отырып, жоспар әзірлеу; 5.1.4.2 ұлдар / қыздар: пәндік-графикалық сызбаға сүйене отырып, тапсырманың орындалу барысын жоспарлау	6.1.4.1 ұлдар / қыздар: уақыт пен басқа факторларды ескере отырып, әрекеттер тізбегін жоспарлау және анықтау; 6.1.4.2 ұлдар / қыздар: материалдық шығындарды ескере отырып, жоспарлау (сандық көрсеткіштер)
1.5 Дизайн (эскиз) әзірлеу бойынша тапсырмалармен жұмыс	5.1.5.1 ұлдар / қыздар: композицияның негізгі заңдарын сақтай отырып және басқалардың (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) тәжірибесіне сүйене	6.1.5.1 ұлдар / қыздар: өз тәжірибесі мен біліміне сүйене отырып, композицияның негізгі заңдарын сақтай отырып және объектілердің дизайнын әзірлеу

	отырып, қарапайым объектілердің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау); 5.1.5.2 ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды жүзеге асыру үшін эскиздер мен нобайларды қол жетімді тәсілдермен орындаңыз	тапсырмаларды орындау; 6.1.5.2 ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды жүзеге асыру үшін эскиздерді, техникалық сызбаларды қол жетімді тәсілдермен орындау;
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс техникасы	5.1.6.1 ұлдар - Материалдардың жалпы қасиеттері мен құрылымын зерттеу, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау 5.1.6.2 ұлдар / қыздар: қазіргі және дәстүрлі емес материалдарды тану, олардың қасиеттері мен мақсаттарын анықтау; 5.1.6.3 қыздар: тоқыма материалдары мен бұйымдарының жіктелуін білу және сипаттау; 5.1.6.4 ұлдар / қыздар: таңдалған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, қол жетімді әдістермен және құрылғылармен техниканы, көркем материалдарды тәжірибе жасау және пайдалану;	6.1.6.1 ұлдар - материалдардың физикалық және механикалық қасиеттерін және оларды қолдану анықтау және сипаттау 6.1.6.2 ұлдар / қыздар: қазіргі және дәстүрлі емес материалдарды тану және олардың тиімді өңдеуге және қолдануға болатындығын анықтау; 6.1.6.3 қыздар: тоқыма материалдары мен бұйымдарының қасиеттерін және фактурасын зерттеу және анықтау; 6.1.6.4 ұлдар / қыздар: қол жетімді тәсілдер мен құралдар арқылы материалдардың қолдану практикалық жұмыс дағдыларын қалыптастырып, техниканы, көркем материалдарды тәжірибе жасау және пайдалану;

2) " Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау " бөлімі:

2 кесте

Кіші бөлім	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
2.1 Шығармашылық идеяларды көркем білдіру	5.2.1.1 ұлдар / қыздар	6.2.1.1 ұлдар / қыздар

	- өз идеялары мен сезімдерін жеткізу үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің мәнерлі құралдарын пайдалану;	- өз идеялары мен сезімдерін жеткізу үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің мәнерлі құралдарын пайдалану; анықтау, таңдау және пайдалану;
2.2 Құрал-саймандар мен жабдықтар	5.2.2.1 ұлдар: қолжетімді тәсілдер мен құрылғылармен конструкциялық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеуге арналған қол аспаптары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау және қолдану; 5.2.2.1 қыздар: тігін машинасының құрылысын, жіптерді салу тәсілдерін білу және сипаттау, қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен тігістерді орындау; 5.2.2.2 қыздар: тігін бұйымдарын, ылғалды - жылумен өңдеуге (үтік) арналған жабдықтарды қол жетімді тәсілмен, құрылғылармен сипаттау және қолдануды білу	6.2.2.1 ұлдар-қол электр құралдарының қозғалысын беру механизмдерін анықтау, сипаттау және оларды қолжетімді тәсілдермен және құрылғылармен конструкциялық және жасанды материалдарды қолдану; 6.2.2.1 қыздар: тігін машинасының қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен реттеуді білу және оларды орындау; 6.2.2.2 қыздар: тігін бұйымдарын жылумен өңдеу режимдерін анықтау және оларды қолжетімді тәсілмен және құрылғылармен практикада қолдану;
2.3 Құру технологиясы	5.2.3.1 ұлдар: жасалған белгілер мен өлшеулер негізінде өнімді жасау үшін қол құралдарымен, қол жетімді әдістермен және құрылғылармен материалдарды өңдеу; 5.2.3.2 ұлдар: әртүрлі материалдардан күрделі емес бұйымдарды қол жетімді тәсілдермен, құралдармен орындау; 5.2.3.1 қыздар: әртүрлі материалдардан күрделі емес бұйымдарды қол жетімді тәсілдермен, құралдармен орындау; 5.2.3.2 қыздар: қол жетімді әдістермен және құрылғылармен әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдардан жасалған қарапайым бұйымдарды орындау; 5.2.3.3 ұлдар / қыздар:	6.2.3.1 ұлдар- жасалған белгілер мен өлшеулер негізінде өнімді жасау үшін материалдарды қолмен және құралдарымен, қол жетімді әдістермен және құрылғылармен өңдеу; 6.2.3.2 ұлдар: алмалы-салмалы әдістерді ажырамайтын жалғауларды орындау, отырып, қол жетімді тәсілдермен және айлабұйымдармен бірнеше бұйымдар жасау; 6.2.3.1 қыздар: қол құралдарымен машинасында тоқыма материалдарды қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен тігуді және қолдана отырып пішуді және орындау; 6.2.3.2 қыздар: әр түрлі (тоқыма және жасанды) материалдардан конструкцияларды қолдану және қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен жеке бұйымдарды орындау; 6.2.3.3 ұлдар / қыздар:

	шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау процесінде Қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану;	шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау процесінде Қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану;
2.4 Тамақтану мәдениеті	5.2.4.1 ұлдар / қыздар: дұрыс және тиімді тамақтану ережелерін зерттеу және сипаттау; 5.2.4.2 ұлдар / қыздар: дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құру; 5.2.4.3 қыздар: қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен тамақ дайындауға арналған құралдардың, жабдықтардың және құрылғылардың мүмкіндіктерін зерттеу және анықтау; 5.2.4.4 қыздар: суық тағамдар мен қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен дайындау технологиясын білу және қолдану; 5.2.4.5 қыздар: қол жетімді тәсілдермен және құралдармен көкөністер мен жемістерден салаттар дайындау технологиясын білу және қолдану	6.2.4.1 ұлдар / қыздар: қазақ мәдениетінде, әртүрлі халықтардың мәдениеттерінде және қоғамның тамақтану орындарында үй-ішкі жүріс-тұрыс ережелерін салыстыру; 6.2.4.2 ұлдар / қыздар: әр түрлі шараларға арналған үстелдер және баптау білімдері мен көрсету; 6.2.4.3 қыздар: қол жетімді және құрылғылармен жарты фабрикаттардан тағамдарды технологиясын білу және қолдану; 6.2.4.4 қыздар: қол жетімді және құрылғылармен әр түрлі тағамдар дайындауға арналған құралдарды анықтау және қолдану; 6.2.4.5 қыздар: қолжетімді және құралдармен тағамдарды экспресс дайындау технологиясын білу және қолдану
2.5 Үй мәдениеті	5.2.5.1 ұлдар / қыздар: өсімдік және жеміс-көкөніс дақылдарының негізгі бағыттарын зерттеу және сипаттау; 5.2.5.2 ұлдар / қыздар: қол жетімді әдістермен және құрылғылармен өсімдік шаруашылығында көктемгі жұмыстарды орындау; 5.2.5.3 ұлдар: электр энергиясының көздері туралы айту; 5.2.5.4 ұлдар: қарапайым электр техникалық арматура мен электр монтаждау құралдарының мақсатын тізбелеу және түсіндіру; 5.2.5.5 ұлдар:	6.2.5.1 ұлдар / қыздар: өсімдік және жеміс-көкөніс сәндік гүлді дақылдарды өсіру және технологиясын зерттеу және қолдану; 6.2.5.2 ұлдар / қыздар: қол жетімді тәсілдермен және құралдармен бағбандықта және гүл өсіру технологиясында (өңдеу, зиянкестерден қорғау, отырғызу) көктемгі жұмыстарды орындау; 6.2.5.3 ұлдар: электросхема құрастыру шартты графикалық белгілерін түсіну, бейнелеу және практикалық қолдану; 6.2.5.4 ұлдар: күрделі емес тізбектерін ажырату және ерікті орындау;

	қарапайым жарықтандыру құрылғыларын қол жетімді әдістермен және құрылғылармен ауыстыру; 5.2.5.6 ұлдар: қол құралдарын, қол жетімді әдістер мен құрылғыларды қолдана отырып, интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстарды және ақауларды жою үшін қарапайым жөндеу жұмыстарын орындау; 5.2.5.3 Қыздар: жеке гигиена ережелерін зерттеу және сипаттау, тері мен шаштың әртүрлі түрлерін анықтау; 5.2.5.4 қыздар: шектеулі қолдау кезінде өзін-өзі күту бойынша құралдар мен іс-әрекеттерді таңдау және қолдану;	6.2.5.5 ұлдар: түрлі жарықтағы қол құралдарын қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен ауыстыру; 6.2.5.6 ұлдар: қол электр құралдарын пайдалана отырып, қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен интерьерді жөндеу бойынша практикалық жұмыстарды және ақауларды жою бойынша жөндеу операцияларын орындау; 6.2.5.3 қыздар: тұрғын үйге жеке гигиеналық талаптарды, қол жинау құралдарын зерттеу; 6.2.5.4 қыздар: шектеулі қолдау тазалауға арналған құрылғыларды таңдау және қолдану; 6.2.5.5 қыздар: шектеулі қолдау маусымдық киім мен аяқ киімді таңдау және күту ережелерін білу;
2.6 Қауіпсіздік техникасы мен еңбек гигиенасы ережелерін сақтау	5.2.6.1 ұлдар / қыздар: қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, оның маңыздылығын сезіне және көрсете отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 5.2.6.2 ұлдар / қыздар: қол аспаптарымен қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін және еңбек гигиенасы ережелерін білу (жұмыс орны мен құралдарды ұйымдастыру және жинау, арнайы киіммен жұмыс істеу)	6.2.6.1 ұлдар / қыздар: қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, оның маңыздылығын ұғындырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 6.2.6.2 ұлдар / қыздар: қол аспаптарымен, жабдықпен қауіпсіз жұмыстың қолжетімді тәсілдерін білу, бекітуге арналған қосалқыларды пайдалана отырып, еңбек гигиенасы ережелерін білу және түсіндіру;

3) " Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау " бөлімі:

3 кесте

Кіші бөлім	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстардың	5.3.1.1 ұлдар / қыздар: дайын жұмысты	6.3.1.1 мальчики/девочки: п

тұсаукесері	бүкіл сыныпқа таныстыру (көрме);	готовую работу для школьн (выставка)
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	5.3.2.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны пайдалана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс тапқан идеялар мен тақырыптарды сипаттау;	6.3.2.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс тапқан тақырыптарды салыстыру;
3.3 Әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау	5.3.3.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысын және басқалардың (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарын жасау үшін пайдаланылған әдістер мен тәсілдерді (техникаларды) сипаттау;	6.3.3.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысын және басқалардың жұмыстарын жасау үшін қолданылатын тәсілдерді салыстыру
3.4 Жұмысты бейімдеу және жетілдіру	5.3.4.1 ұлдар / қыздар: сындарлы пікірлер қабылдау және өз жұмысын және басқа да қол жетімді тәсілдермен және құралдармен жұмысты жетілдіру, бейімдеу бойынша ұсыныстар жасау; 5.3.4.2 ұлдар / қыздар: байланыс барысында шығармашылық және іздеу сипатындағы мәселелерді қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен бірлесіп шешу	6.3.4.1 ұлдар / қыздар: қолданылатын пікірлерді қабылдау және өз жұмысын және басқа қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен жұмысты жетілдіру, бейімдеу бойынша негізделген ұсыныстар жасау; 6.3.4.2 ұлдар / қыздар: қойылған міндетке сәйкес өз жұмыстарын әрекеттерін қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен жоспарлап, оларды бағалау

1.41. Бағдарлама тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

42. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін

білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін

негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін

деңгейінің 5-6 сыныптары үшін

"Көркем еңбек" пәні

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5сынып (ұлдар)

1 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар / Мазмұн	Оқыту мақсаттары
1тоқсан		
1. Көрнекілік өнер	1. Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік нысандар. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы.	5.1.2.1 Қазақ ұлттық және мәдениет өнерінің, қолөнерінің, дизайнның ерекшеліктерін таныту; 5.1.3.1 шығармашылық идеяларды және дамыту үшін ақпараттық жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану); 5.3.2.1 тақырып терминологиясын қолдана отырып, өз жұмысын басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмысындағы идеялар мен тақырыптарды
	Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.3.3.1 пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін пәндік әдістер мен тәсілдерді (техникалар) сипаттау
	2.Натюрморт өнері. Сәндік Ұлттық натюрморт	5.1.5.2 қолжетімді тәсілдерді шығармашылық идеяларды үшін эскиздер мен набайл 5.1.6.4 техниканы, көркем м

		таңдалған құралдардың қолдану ескере отырып, қолжетімді құралдарды пайдалану; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін жеткізуді тәсілдермен жеткізуді қоршаған әлемнің көрнекі және өнердің мәнерлі құралдарын пайдалану; 5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің әлемдік мәдениетпен пайдалану
	3. Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы	5.1.1.1 қоршаған әлемнің айналасындағы мәндері мен визуалды сипаттарды зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, пропорция); 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарын пайдалану;
	4. Өнеркәсіптік ландшафт. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива	5.1.1.1 қоршаған әлемнің айналасындағы мәндері мен визуалды сипаттарды зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, пропорция); 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарын пайдалану;
	5. Пластикалық формалар өнері. Мүсін	5.1.1.1 қоршаған әлемнің айналасындағы мәндері мен визуалды сипаттарды зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, пропорция); 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарын пайдалану; 5.3.3.1 пәндік терминологияны қолданып отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмысын жасау үшін пайдаланылатын әдістер мен тәсілдерді (техника) сипаттау;

	6. Шығармашылық жұмыс.	5.1.5.2 шығармашылық идеяны жасау үшін эскиздер мен нұсқаларды орындау; 5.1.6.4 таңдалған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, тәсілдермен және құрылғылармен техниканы, көркем материалдарды эксперимент жасау және пайдалану; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарын пайдалану; 5.3.4.1 сындарлы пікірлер көрсетіп, өз жұмысын жетілдіру, қолдану тәсілдер мен құралдар арқылы бойынша ұсыныстар жасау; 5.3.4.2 коммуникация барысында шығармашылық және іздеу мәселелерді қол жетімді тәсілдер және құрылғылармен бірлесу;
	7. Көрмені ұйымдастыру	5.3.1.1 дайын жұмысты бүкіл таныстыру;
2 тоқсан		
2. Сәндік қолданбалы өнер	1. Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі формалары мен ерекшеліктері. Қазақстанның қолданбалы өнері	5.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің, қолөнерінің дизайнының ерекшеліктерін түсіну;
	2. Әр түрлі материалдардан жасалған сәндік бұйымдар. Идеяларды талқылау және дамыту. Эскиз. Материалдармен және құралдармен танысу	5.2.2.1 қол жетімді тәсілдер мен құрылғылармен конструкциялар және жасанды материалдарды арналған қол құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау, қолдану; 5.1.5.2 шығармашылық идеяны жасау үшін эскиздер мен нұсқаларды орындау;
	3. Тоқу өнері. Тоқу түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу	5.1.6.2 олардың қасиеттерін мақсаттарын анықтай отырып, заманауи және дәстүрлі емес материалдарды тану;

		5.1.6.4 таңдалған құралдар, қасиеттерін ескере отырып, тәсілдермен және құрылғы техниканы, көркем материалдарды эксперимент жасау және пайдалану; 5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер мен нұсқаларды орындау;
	4. Тоқылған бұйымдар	5.2.3.2 әртүрлі материалдарды қарапайым бұйымдарды құру тәсілдермен және құрылғы орындау; 5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, оның маңыздылығын және көрсете отырып, материал құралдарды пайдалану; 5.2.6.2 бекітуге арналған қол құралдарды пайдалана отырып, құралдарымен қауіпсіз жұмыс қолжетімді тәсілдерін және гигиенасының ережелерін пайдалану;
	5. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	5.3.1.1 дайын жұмысты бүкіл таныстыру;
3 тоқсан		
3. Дизайн және технология	1. Құрылымдық материалдар. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.1 конструкциялық, табиғи жасанды материалдардың қасиеттері мен құрылымын олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 5.1.6.2 қазіргі және дәстүрлі материалдарды тану, олардың мақсаттарын анықтау; 5.1.6.4 таңдалған құралдар, қасиеттерін ескере отырып, тәсілдермен және құрылғы техниканы, көркем материалдарды

		эксперимент жасау және п
	2. Конструкциялық материалдарды өңдеуге арналған жабдық, қол аспаптары және құрылғылар	5.2.2.1 қол жетімді тәсілдер құрылғылармен конструк және жасанды материалда арналған қол құралдары м жабдықтарын анықтау, сиг қолдану;
		5.2.6.1 қол жетімді тәсілдер құрылғылармен қауіпсізді сақтай отырып, материалд құралдарды пайдалану;
		5.2.6.2 қол аспаптарымен к істеу тәсілдерін және бекіту қосалқы құралдарды пайд еңбек гигиенасы ережелер орны мен құрал-сайманда ұйымдастыру және жинау, жұмыс істеу)
	3. Көркем кесу. Идеяларды әзірлеу. Материалды таңдау және дайындау	5.1.5.1 композицияның нег сақтай отырып және басқа (суретшілер, қолөнершілер тәжірибесіне сүйене отырь объектілердің дизайнын әз тапсырмаларды орындау;
		5.1.5.2 қолжетімді тәсілдер шығармашылық идеялард үшін эскиздер мен нобайл
		5.1.4.1 шығармашылық жұп орындалу кезеңдерін анык жоспар әзірлеу;
	4. Сыртқы және ішкі контур бойынша нысандағы бұйымдарды қисық сызықпен көркемдеп кесу	5.1.4.2 пәндік-графикалық с отырып, тапсырманың оры жоспарлау;
		5.2.3.1 орындалған белгілер негізінде бұйымды дайынд құралдарымен, қол жетімд және құрылғылармен мате өңдеу;
		5.2.3.2 әртүрлі конструкция және жасанды материалда қарапайым бұйымдарды қ тәсілдермен және құрылғы

		орындау; 5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 5.2.6.1 материалдар мен құралдар қолдана отырып, қауіпсіздік ережелерін сақтап, оның маңыздылығын жетімді тәсілдермен және тәжірибелерін пайдалану; 5.2.6.2 қол аспаптарымен қол жеткізе істеу тәсілдерін және бекіту тәсілдерін қосалқы құралдарды пайдалану еңбек гигиенасының ережелерін (жұмыс орны мен құрал-саймандарын ұйымдастыру және жинау, жұмыс істеу)
	5. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	5.3.1.1 дайын жұмысты бүкіл таныстыру;
4 тоқсан		
4. Тамақтану мәдениеті	1. Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзір жасау	5.2.4.1 дұрыс және тиімді тамақтану ережелерін зерттеу және сипаттау; 5.2.4.2 дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құру; 5.1.3.1 шығармашылық идеяларды және дамыту үшін ақпараттарды жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану)
5. Үй мәдениеті	1. Электр энергиясының көздері туралы жалпы мәліметтер. Электротехникалық арматура. Электр энергиясының әртүрлі көздерімен тәжірибелер	5.1.3.1 шығармашылық идеяларды және дамыту үшін ақпараттарды жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдана отырып); 5.2.5.3 электр энергиясының көздері туралы айту; 5.2.5.4 қарапайым электр тізбегін арматура мен электр монтаждары құралдарының мақсатын түсіндіру;

		5.2.5.5 қарапайым жарықта аспаптарын қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен ауыстыру
	2. Тұрмыстағы жөндеу жұмыстары	5.2.5.6 қол аспаптарын қол жетімді тәсілдерді және құрылғылармен пайдаланып отырып, интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстарды орындау, ақауларды жою бойынша кәсіптік жөндеу операцияларын орындау
	3 Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығының негізгі көкөніс дақылдарының негізгі жерделеу және сипаттау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылығының негізгі көктемгі жұмыстарды қол жетімді тәсілдермен және құралдармен орындау 5.2.6.1 материалдар мен құралдарды қолдана отырып, қауіпсіздік ережелерін сақтап, оның маңыздылығын түсіндіріп, жетімді тәсілдерді және құралдарды қолдану; 5.2.6.2 қол аспаптарымен кәсіптік істеу тәсілдерін және бекіту ережелерін қосалқы құралдарды пайдаланып, еңбек гигиенасы ережелерін орындау, орны мен құрал-саймандарды ұйымдастыру және жинау, жұмыс істеу)

2) 6 сынып (ұлдар)

2 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар / Мазмұн	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Көрнекілік өнер	1. Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты бөлінше таңдау және қолдану 6.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің, қолөнерінің дизайнының ерекшеліктерін

		түсіну;
	2. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портреттерді жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан жасалған портрет)	6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарын анықтау, таңдау және пайдалану; 6.2.1.2 ақпаратты шығарманы түсіндіре отырып, мәтіндер мен сипаттамалардың, мәтіндегі пайымдардың мазмұнын танып-біліп іріктеп баяндау; 6.1.6.1 материалдардың физикалық және механикалық қасиеттерін және оларды қолдану анықтау және сипаттау; 6.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды танып-біліп қалай тиімді өңделетінін және пайдаланылатынын анықтау; 6.1.6.4 қолжетімді тәсілдермен айлабұйымдармен материалдардың қасиеттері мен практикалық қолдану дағдыларын көрсете отырып, көркем материалдарды өңдеу жасау және пайдалану;
	3. Портреттегі түс. Орындау техникасы	6.1.1.1 өз тәжірибесі мен бақылау тәжірибесі негізінде қоршаған объектілерінің визуалды сипатын (композиция, түс, пішін, форма, пропорция) білу және түсіндіру; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарын анықтау, таңдау және пайдалану;
	4. Қазіргі портрет. Фотоөнер. Фотокамерамен сараптау	6.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмысындағы идеялар мен тақырыптарды түсіндіру; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарын анықтау, таңдау және пайдалану;

		элементтерін және өнердің құралдарын анықтау, таңдау, пайдалану;
	5. Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластилин анимациясы, көлеңкелер театры, саусақ қуыршақтары, қамыс)	6.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің, қолөнерінің дизайнының ерекшеліктерін түсіну;
	6. Сценарий әзірлеу. Батырлар мен декорацияны құру. Көркемдік идеяларды жүзеге асыру. Дауыспен әрекет ету	6.1.4.1 уақыт шығындарын факторларды ескере отырып әрекеттердің реттілігін жоспарлау, анықтау;
		6.1.4.2 материалдық шығындарды анықтау (сандық көрсеткіш);
		6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің құралдарын анықтау, таңдау, пайдалану;
	7. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	6.3.4.1 өз жұмысын және бағалау жетімді тәсілдер мен айла-бұйымдарды бейімдеу, жетілдіру бойынша пікірлер қабылдау және негізгі ұсыныстар жасау;
		6.3.4.2 алға қойылған міндеттерді іс-қимылдарын жоспарлау, бағалау;
2 тоқсан		
2. Сәндік-қолданбалы өнер	1. Қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу.	6.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің, қолөнерінің дизайнының ерекшеліктерін түсіну;
	Зергерлік бұйымның эскизін жасау.	6.1.5.1 композицияның негізгі ережелерін сақтай отырып, әртүрлі объектілердің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау;
		6.1.5.2 шығармашылық идеяларды асыру үшін қол жетімді тәсілдер, эскиздер, техникалық суреттерді пайдалану;

		сызбалар орындау;
	2. Виды и характеристики природных материалов	6.1.1.1 өз тәжірибесі мен басқа тәжірибесі негізінде қоршаған объектілерінің визуалды сипатын (композиция, түс, пішін, фактура, пропорция) білу және түсіну; 6.1.6.1 конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардың қасиеттерін және оларды қолдану анықтау және сипаттау; 6.1.6.2 заманауи және дәстүрлі материалдарды тану және олардың тиімді өңделетінін және пайдаланылатынын анықтау; 6.1.6.4 қолжетімді тәсілдермен айлабұйымдармен материалдардың қасиеттері мен практикалық қолдану дағдыларын көрсете отырып, көркем материалдарды экспозиция жасау және пайдалану;
	3. Табиғи материалдардан жасалған бұйымның эскизін әзірлеу	6.1.5.1 композицияның негізін сақтай отырып, әртүрлі объектілердің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау; 6.1.5.2 шығармашылық идеялар асыру үшін қол жетімді тәсілдер, эскиздер, техникалық суреттер сызбалар орындау;
	4. Бұйымдарды жасау. Бұйымдарды безендіру	6.1.6.4 қолжетімді тәсілдермен айлабұйымдармен материалдардың қасиеттерін, практикалық қолдану дағдыларын көрсете отырып, көркем материалдарды экспозиция жасау және пайдалану; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көркем элементтерін және өнердің құралдарын анықтау, таңдау және пайдалану;
	5. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмысты мектеп аудиториясына таныстыру;

3 тоқсан

3. Дизайн және технология	1. Қол электр құралдары мен жабдықтар. Практикалық жұмыстар	6.2.2.1 қолжетімді тәсілдер құрылғылармен конструкция және жасанды материалдар үшін, қол электр құралдары қозғалысын беру механизм құрылымын анықтап сипаттау; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасы отырып, оның маңыздылығы отырып, қолжетімді тәсілдер құрылғыларды пайдалану; 6.2.6.2 қол электр құралдары жабдықтармен қауіпсіз жұмыс тәсілдерін және еңбек гигиена ережелерін білу және түсіндіру орны мен құрал-саймандарды ұйымдастыру және жинау, жұмыс істеу)
	2. Құрастырмалы бөлшектерден роботтарды әзірлеу. Роботтардың пайда болу тарихы және түрлері (дербес зерттеу)	6.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты бөлінше таңдау және қолдану ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану) 6.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмысын жасау үшін пайдалану әдістер мен тәсілдерді (техника салыстыру;
	3. Разработка эскиза для создания робота. Подготовка материалов для создания робота	6.1.5.1 өз тәжірибесіне және сүйене отырып, қол жетімді композицияның негізгі заңдары отырып, әртүрлі объектілерді әзірлеу бойынша тапсырма; 6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін қол жетімді тәсілдер эскиздер, техникалық суреттер сызбалар орындау; 6.1.6.1 конструкциялық, табиғи жасанды материалдардың механикалық және технология қасиеттерін және оларды қолдану

		анықтау және сипаттау; 6.1.6.2 заманауи және дәстүрлі материалдарды тану және олармен тиімді өңделетінін және пайдаланылатынын анықтау; 6.1.6.4 қол жетімді тәсілдермен құралдармен материалдардың қасиеттерін көрсете отырып, көркем материалдарды экспонат жасау және пайдалану; 6.1.4.1 уақыт шығындарын және факторларды ескере отырып, әрекеттердің реттілігін жоспарлау, анықтау; 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш);
	4. Создание робота. Экспериментирование по созданию подвижных частей робота	6.2.3.1 орындалған белгілер негізінде бұйымды дайындау, электр құралдарымен, қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен материалдарды өңдеу; 6.2.3.2 алмалы-салмалы және ажырамайтын жалғауларды отырып, қол жетімді тәсілдермен құрылғылармен бірнеше бөлшек жасалған бұйымдарды орындау; 6.2.6.1 материалдар мен құралдар пайдалана отырып, қауіпсіз техникасын сақтау, оның маңызына ұғына отырып және қолжетімді тәсілдермен және құрылғылармен қолдану; 6.2.6.2 бекітуге арналған қосалқы құралдарды пайдалана отырып, электр аспаптарымен, жабдықтармен және еңбек гигиенасы ережелерін қауіпсіз жұмыстың қолжетімді білу және түсіндіру (жұмыс орындарында құрал-саймандарды ұйымдастыру, жинау, арнайы киімде жұмыс істеу);
	5. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмысты мектеп аудиториясына таныстыру (жұмыс орындарында);

4 тоқсан

4. Тамақтану мәдениеті

1. Қазақ мәдениетінде, әртүрлі халықтардың мәдениеттерінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел басында жүріс-тұрыс ережелері

6.2.4.1 қазақ мәдениетінде халықтардың мәдениеттер қоғамдық тамақтану орындарында жүріс-тұрыс ережелері және салыстыру;

6.2.4.2 әр түрлі іс-шараларға үстелді безендіру және сән мен практикалық дағдылар

5. Үй мәдениеті

1. Электр схемаларының шартты белгілерімен танысу. Электр тізбектері

6.2.5.3 электросхемалар элементтері шартты графикалық белгілермен түсіну, бейнелеу және практикалық дағдылар

6.2.5.4 күрделі емес электр схемаларын ажырату және есептеуді орындау

6.2.5.5 қол жетімді тәсілдермен құрылғылармен әртүрлі жабдықтар аспаптарын ауыстыру

2. Электр қол аспаптарын қолдана отырып тұрмыстағы жөндеу жұмыстары

6.2.5.6 қол электр құралдарын пайдалану ережелерін, техникалық нормаларын пайдалана отырып жетімді тәсілдермен және құрылғылармен интерьерді жөндеу және ақауларды жою бойынша операцияларын жүргізу, практикалық жұмыстарды орындау;

6.2.6.1 материалдар мен құралдарды пайдалана отырып, қауіпсіз техникасын сақтау, оның мақсатына ұғына отырып және қолжетімді тәсілдермен және құрылғылармен қолдану;

6.2.6.2 бекітуге арналған қол құралдарды пайдалана отырып электр аспаптарымен, жабдықтармен және еңбек гигиенасы ережелерін қауіпсіз жұмыстың қолжетімді білу және түсіндіру

3.Сәндік-гүлді дақылдар.

6.2.5.1 сәндік-гүлді дақылдар технологиясын зерттеу және практикалық дағдылар

Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар

6.2.5.2 қол жетімді тәсілдермен құрылғылармен сәндік бағдар

		гүл өсіруде (топырақты өңдеу, зиянкестерден қорғау, егу және көктемгі жұмыстарды орындау); 6.2.6.1 материалдар мен құралдарды пайдалана отырып, қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, өнер-маңыздылығын ұғына отырып, қолжетімді тәсілдермен және құрылғылармен қолдану; 6.2.6.2 бекітуге арналған құралдарды пайдалана отырып, электр аспаптарымен, жабдықтар және еңбек гигиенасы ережелерін қауіпсіз жұмыстың қолжетімді білу және түсіндіру

3) 5 сынып (қыздар)

3 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар / Мазмұн	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Көрнекілік өнер	1. Бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік нысандары. Классикалық өнердің жауһарлары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы.	5.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің, қолөнер, дизайнның ерекшеліктерін анықтау; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты жұмыс істеу (оның ішінде ақпаратты коммуникациялық технологиялармен қолдану); 5.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмыстарын тапқан идеялар мен тақырып сипаттау; 5.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін пәндік әдістер мен тәсілдерді (техникалар)

		сипаттау;
	2. Натюрморт өнері.	5.1.5.2 шығармашылық идеяны жасау үшін эскиздер мен набірлер орындау;
	Ұлттық сәндік натюрморт	5.1.6.4 таңдалған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, композиция тәсілдермен және құрылғы техникасы, көркем материалдарды эксперимент жасау және пайдалану;
		5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің құралдарын пайдалану;
		5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану;
	3. Пейзаж. Табиғатпен үйлесімділік. Әуе перспективасы	5.1.1.1 қоршаған әлемнің асырмалары мен мәндері мен визуалды сипаттау зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, пропорция);
		5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің құралдарын пайдалану;
	4. Өнеркәсіптік ландшафт. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива	5.1.1.1 қоршаған әлемнің асырмалары мен мәндері мен визуалды сипаттау зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, пропорция);
		5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің құралдарын пайдалану;
	5. Пластикалық формалар өнері.	5.1.1.1 қоршаған әлемнің асырмалары мен мәндері мен визуалды сипаттау зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, пропорция);
	Мүсін	5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің құралдарын пайдалану;

		5.3.3.1 пәндік терминологияны меңгеріп отырып, өз жұмысын және өзінше (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін пайдаланатын әдістер мен тәсілдерді (техникалар) сипаттау;
	6. Шығармашылық жұмыс.	5.1.5.2 шығармашылық идеяларды жетілдіріп асыру үшін эскиздер мен нобайлар орындау; 5.1.6.4 таңдалған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, тәсілдермен және құрылғылармен техниканы, көркем материалдарды эксперимент жасау және пайдалану; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін және өнердің құралдарын пайдалану;
	7. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	5.3.1.1 дайын жұмысты мен аудиториясына таныстыру
2 тоқсан		
2. Сәндік-қолданбалы өнер	1. Ою-өрнектің қысқаша тарихы мен түрлері. Қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизациясы және мотивтері)	5.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің, қолөнерінің дизайнының ерекшеліктерін
	2. Көркем кесте. Кесте түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Эскизді әзірлеу.	5.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің, қолөнерінің дизайнының ерекшеліктерін 5.1.5.2 қолжетімді тәсілдермен шығармашылық идеяларды жетілдіріп асыру үшін эскиздер мен нобайлар орындау;
	3. Тоқу өнері. Тоқу түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу	5.1.6.2 олардың қасиеттері мен мақсаттарын анықтай отырып заманауи және дәстүрлі емес материалдарды тану; 5.1.6.3 тоқыма материалдардың бұйымдарының жіктелуін сипаттау;

		5.1.6.4 таңдалған құралдар, қасиеттерін ескере отырып, тәсілдермен және құрылғылармен техниканы, көркем материалдарды эксперимент жасау және пайдалану; 5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін эскиздер мен нұсқаларды орындау; 5.1.4.1 шығармашылық жұмысты орындалу кезеңдерін анықтау, жоспар әзірлеу; 5.1.4.2 пәндік-графикалық суреттерді отырып, тапсырманың орындалу жоспарлау;
	4. Тоқылған бұйымдар	5.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи жасанды) материалдардан қарапайым бұйымдарды қолданып, тәсілдермен және құрылғылармен орындау; 5.2.3.3 шығармашылық жұмысты бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 5.2.6.1 материалдар мен құралдарды қолдана отырып, қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып, оның маңызын түсініп, қол жетімді тәсілдермен құрылғылармен қолдану; 5.2.6.2 қол аспаптарымен қолдану істеу тәсілдерін және бекіту тәсілдерін қосалқы құралдарды пайдалану еңбек гигиенасы ережелерін сақтау орны мен құрал-саймандарды ұйымдастыру
	5. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	5.3.1.1 дайын жұмысты бүкіл көрмені таныстыру (көрме);
3 тоқсан		
3. Дизайн және технология	1. Тоқыма материалдарының жіктелуі және сипаттамасы. Зерттеу	5.1.6.3 тоқыма материалдардың жіктелуін және сипаттамасын сипаттау;

	материалдардың түрлері мен қасиеттері	5.1.6.4 таңдалған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, тәсілдермен және құрылғылармен техниканы, көркем материалдармен эксперимент жасау және п...
	2. Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдық, құрал-саймандар мен құрылғылар	5.2.2.1 тігін машинасының тігін жиптерді салу тәсілдерін білуге сипаттау, қол жетімді тәсілдермен құрылғылармен тігістерді о... 5.2.2.2 тігін бұйымдарын ыдыс жылумен өңдеуге арналған тәсілді білу, сипаттау және қолдану... 5.2.6.1 материалдар мен құралдар қолдана отырып, қауіпсіздік сақтау, оның маңыздылығын жетімді тәсілдермен және құрылғылармен қолдана о... 5.2.6.2 қол аспаптарымен кесу істеу тәсілдерін және бекіту қосалқы құралдарды пайдалану еңбек гигиенасы ережелерін орны мен құрал-саймандарды ұйымдастыру және жинау, жұмыс істеу)
	3. Тігін бұйымдарының жіктелуі. Идеядан өнімге дейін (тігін бұйымдары)	5.1.6.3 тоқыма материалдардың бұйымдарының жіктелуін білуге сипаттау; 5.1.6.4 таңдалған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, тәсілдермен және құрылғылармен техниканы, көркем материалдармен эксперимент жасау және п...
	4. Киімнің дизайны, макеті (қағаз, тоқыма және басқа материалдар). Костюм жасау (мини-манекенге немесе қуыршаққа)	5.1.5.1 композицияның негізін сақтай отырып және басқа (суретшілер, қолөнершілер) тәжірибесіне сүйене отырып, объектілердің дизайнын өзіндік тапсырмаларды орындау); 5.2.3.1 тоқыма материалдарды өңдеуді қол құралдарымен машинасында стач тігістермен отырып орындау;

		5.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдардан жасап, қарапайым бұйымдарды орындау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтап отырып, оның маңыздылығын түсіндіріп және көрсете отырып, материалдарды пайдалану; 5.3.4.1 өз жұмысын және бағалау жетімді тәсілдер мен айла-бұйымдарын бейімдеу, жетілдіру бойынша пікірлер қабылдау және ұсыныстар қабылдау; 5.3.4.2 коммуникация барынша тиімді шығармашылық және іздеу мәселелерді қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен бірлесіп шешу;
	5. Тоқыма Мозаика техникасындағы тігін бұйымдарының дизайны (пэчворк, квиллинг, курак). Идеяларды әзірлеу. Эскиз.	5.1.5.1 композицияның негізін сақтай отырып және басқа (суретшілер, қолөнершілер) тәжірибесіне сүйене отырып объектілердің дизайнын әзірлеу тапсырмаларды орындау); 5.1.5.2 қолжетімді тәсілдермен шығармашылық идеяларды үшін эскиздер мен нобайлар; 5.1.4.1 эскизді орындау кезінде анықтай отырып, жоспар әзірлеу; 5.1.4.2 пәндік-графикалық суреттерді орындап, тапсырманың орындалуын жоспарлау;
	6. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	5.3.1.1 дайын жұмысты бүкіл таныстыру (көрме);
4 тоқсан		
4. Тамақтану мәдениеті	1. Дұрыс тамақтану негіздері. Мәзір жасау	5.2.4.1 дұрыс және тиімді тамақтану ережелерін зерттеу және сақтау; 5.2.4.2 дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құру; 5.1.3.1 шығармашылық идеяларды

		және дамыту үшін ақпарат және жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану)
	2. Ас үй жабдықтары. Ыдыс-аяқ, тамақ дайындауға арналған құралдар мен құрылғылар. Тамақ дайындауға арналған құралдар мен құрылғылардың мүмкіндіктерін зерттеу	5.2.4.3 тамақ дайындауға арналған саймандардың, жабдықтардың, айлабұйымдар мүмкіндіктерін тәсілдермен және құрылғылармен зерделеу және анықтау; 5.2.6.1 материалдар мен құралдарды қолдана отырып, қауіпсіздікпен сақтау, оның маңыздылығын жетімді тәсілдермен және пайдалану; 5.2.6.2 қол аспаптарымен қолдану істеу тәсілдерін және бекіту құралдарды пайдалану еңбек гигиенасы ережелерін орны мен құрал-саймандарды ұйымдастыру және жинау, жұмыс істеу)
	3. Бутербродтар мен сусындарды дайындау технологиясы	5.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін ақпарат және жұмыс істеу; 5.2.4.4 суық тағамдар мен сусындар дайындау технологиясын бекіту қолдану; 5.3.4.1 өз жұмысын және бағалау жетімді тәсілдер мен құрылғылармен бейімдеу, жетілдіру бойынша пікірлер қабылдау және ұсыныстар
	4. Көкөністер мен жемістерден салаттар дайындау технологиясы	5.3.4.2 коммуникация барынша шығармашылық және іздену мәселелерді қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен бірлесіп; 5.3.1.1 дайын жұмысты бүкіл таныстыру; 5.2.4.5 көкөністер мен жемістерден салаттар дайындау технологиясын және қолдану; 5.3.4.1 өз жұмысын және бағалау

		жетімді тәсілдер мен құрылымдарды бейімдеу, жетілдіру бойынша пікірлер қабылдау және ұсыныстар қабылдау; 5.3.4.2 коммуникация барынша шығармашылық және іздеу мәселелерді қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен бірлесіп шешу; 5.3.1.1 дайын жұмысты бүкіл таныстыру;
5. Үй мәдениеті	1. Жеке гигиена, өзін-өзі күту	5.2.5.3 жеке гигиена ережелерін сипаттау және тері мен шапшаң түрлерін анықтау; 5.2.5.4 шектеулі қолдау кезінде күту бойынша құралдар мен таңдау және қолдану;
	2. Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығының көкөніс дақылдарының негізгі зерделеу және сипаттау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылығының көктемгі жұмыстарды қол жетімді тәсілдермен және құралдармен жүзеге асыру; 5.2.6.1 материалдар мен құралдарды қолдана отырып, қауіпсіздік сақтау, оның маңыздылығын жетімді тәсілдермен және құрылғылармен пайдалану; 5.2.6.2 қол аспаптарымен қол жетімді тәсілдерін және бекіту қосалқы құралдарды пайдалану еңбек гигиенасы ережелерін орны мен құрал-саймандарды ұйымдастыру және жинау, жұмыс істеу)

4) 6 сынып (қыздар)

4 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар / Мазмұн	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		

1. Көрнекілік өнер	1. Портреттік жанр. Портрет түрлері. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы Портрет	6.1.3.1 шығармашылық идеяны жетілдіру және дамыту үшін ақпараттың бетінше таңдау және қолдану (ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану) 6.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің, қолөнерінің дизайнының ерекшеліктерін түсіну
	2. Сызықтық портрет. Графика. Орындау техникасы. Портреттерді жасаудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан жасалған портрет)	6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің құралдарын анықтау, таңдау және пайдалану; 6.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды танып-біліп қалай тиімді өңделетінін және пайдаланылатынын анықтау; 6.1.6.4 қолжетімді тәсілдерді айлабұйымдармен материалдармен қасиеттері мен практикалық қолдану дағдыларын көрсете отырып, көркем материалдарды өңдеу жасау және пайдалану;
	3. Портреттегі түс. Орындау техникасы	6.1.1.1 өз тәжірибесі мен бақылау тәжірибесі негізінде қоршаған объектілерінің визуалды сипатын (композиция, түс, пішін, фактура, пропорция) білу және түсіндіру 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің құралдарын анықтау, таңдау және пайдалану;
	4. Заманауи портрет. Фотоөнер. Фотокамерамен сараптау	6.3.2.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмысында идеялар мен тақырыптарды білдіру 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің

		құралдарын анықтау, таңдау, пайдалану;
	5. Анимация. Қозғалмалы элементтер (пластилин анимациясы, көлеңкелер театры, саусақ қуыршақтары, қамыс)	6.1.2.1 Қазақ ұлттық дизайнының мәдениет өнерінің, қолөнер ерекшеліктерін білу және қолдану;
	6. Сценарий әзірлеу. Батырлар мен декорацияны құру. Көркемдік идеяларды жүзеге асыру. Дауыспен әрекет ету.	6.1.4.1 уақыт шығындарын факторларды ескере отырып әрекеттердің реттілігін жоспарлау, анықтау; 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш); 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған әлемнің көрінісін элементтерін және өнердің құралдарын анықтау, таңдау, пайдалану; 6.3.4.1 өз жұмысын және бағалау жетімді тәсілдер мен құрылымды бейімдеу, жетілдіру бойынша пікірлер қабылдау және негізгі ұсыныстар жасау; 6.3.4.2 алға қойылған міндеттерді іс-қимылдарын жоспарлау, бағалау
	7. Жұмыстарды таныстыру	6.3.1.1 дайын жұмысты мен аудиториясына таныстыру
2 тоқсан		
2. Сәндік-қолданбалы өнер	1. Тоқу өнері. Біздермен тоқу, біздер, олардың түрлері. Тоқу әдістері мен тәсілдері. Ілмек бізбен тоқу. Тоқу әдістері мен тәсілдері. Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды таңдау	6.1.2.1 Қазақ ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің, қолөнер, дизайнының ерекшеліктерін түсіну; 6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін қол жетімді тәсілдер, эскиздер, техникалық суреттер, сызбалар орындау; 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)

	2 Әр түрлі өнімдерді (майлықтар, сөмкелер) ілмекбізбен тоқу	6.1.6.4 қолжетімді тәсілдер құрылғылармен материалдардың қасиеттерін, практикалық қолдану дағдыларын көрсете отырып, көркем материалдарды экожасау және пайдалану; 6.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 6.2.6.1 қолжетімді тәсілдер құрылғылармен қауіпсіздік сақтай отырып, оның маңызын ұғына отырып материалдар құралдарды пайдалану 6.3.4.1 өз жұмысын және бағалы жетімді тәсілдер мен құрылғылар бейімдеу, жетілдіру бойынша пікірлер қабылдау және негізгі ұсыныстар жасау; 6.3.4.2 алға қойылған міндеттерді іс-қимылдарын жоспарлау және бағалау
	3. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмысты мен аудиториясына таныстыру
3 тоқсан		
3. Дизайн және технология	1. Үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, ас үй керек-жарақтары). Түрлі текстуралар мен түстердің тоқыма материалдарын зерттеу. Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың реттілігі	6.1.5.1 өз тәжірибесі мен білімін отырып, композицияның негізін сақтау және әртүрлі объектілердің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау; 6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін қол жетімді тәсілдер, эскиздер, техникалық суреттер сызбалар орындау; 6.1.4.1 уақыт шығындарын факторларды ескере отырып әрекеттердің реттілігін жоспарлау анықтау; 6.1.4.2 материалдық шығын

		анықтау (сандық көрсеткіш
	2. Бұйымдар жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және Бұйымды өңдеу. Бұйымдарды безендіру	6.2.2.1 тігін машиналарын к тәсілдермен және құрылғы реттеуді білу және орындау 6.2.2.2 тігін бұйымдарын ыл жылумен өңдеу режимдері сипаттау және оларды қол тәсілдермен және құрылғы практикада қолдану; 6.2.3.1 тоқыма материалдар аспаптарымен және тігін м пішуді және өңдеуді, қол ж мен құрылғылармен тігісті тігуді қолдана отырып орын 6.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, таб жасанды) материалдар ме конструкцияларды қолдан жетімді тәсілдермен және құрылғылармен жеке бұйы орындау; 6.2.3.3 шығармашылық жұп бұйымдарды жасау процес ұлттық мәдениетінің элем пайдалану; 6.2.6.1 материалдар мен құ пайдалана отырып, қауіпсі техникасын сақтау, оның м ұғына отырып және қолже мен құрылғыларды қолдан 6.2.6.2 бекітуге арналған қо құралдарды пайдалана оты электр аспаптарымен, жаб және еңбек гигиенасы ерех қауіпсіз жұмыстың қолжет білу және түсіндіру
	3. Жұмыстың тұсаукесері. Көрмені ұйымдастыру	6.3.1.1 дайын жұмысты мен аудиториясына таныстыру
4 тоқсан		
4. Тамақтану мәдениеті	1. Қазақ мәдениетінде, әртүрлі халықтардың мәдениеттерінде және қоғамдық тамақтану орындарында үстел	6.2.4.1 қазақ мәдениетінде халықтардың мәдениеттер қоғамдық тамақтану орын,

	басында жүріс-тұрыс ережелері	басында жүріс-тұрыс ережелерін және салыстыру; 6.2.4.2 әр түрлі іс-шараларға үстелді безендіру және сәнмен практикалық дағдыла
	2. Жартылай фабрикаттардан тағамдарды дайындау технологиясы	6.2.4.3 қолжетімді тәсілдермен құрылғылармен жартылай фабрикаттардан тағамдарды технологиясын білу және қ 6.2.4.4 қолжетімді тәсілдермен құрылғылармен әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған құрал-жабдықтарды анықтау 6.3.1.1 дайын жұмысты мен аудиториясына таныстыру;
	3. Тағамдар мен десерттерді жедел дайындау технологиясы	6.2.4.4 әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған құралдар мен аяқ киімді қолжетімді тәсілдермен және құрылғылармен анықтау ж 6.2.4.5 қол жетімді тәсілдермен құралдармен тағамдар мен десерттерді экспресс дайындау технологиясын білу және қолдану; 6.3.1.1 дайын жұмысты мен аудиториясына таныстыру;
5. Үй мәдениеті	1. Гигиена ережелері. Үй-жайларды ыңғалды және құрғақ жинау	6.2.5.3 тұрғын үйге қойылатын талаптарды, жинау құралдары мен құралдарын зерттеу және с 6.2.5.4 шектеулі қолдау кезінде арналған құралдар мен құралдарды таңдау және қолдану
	2. Киім мен аяқ киімді күту, оларды сақтау	6.2.5.5 шектеулі қолдау кезінде маусымдық киім мен аяқ киімді сақтау ережелерін білу;
	3. Сәндік-гүлді дақылдар. Гүл өсірудегі көктемгі жұмыстар	6.2.5.1 сәндік-гүлді дақылдарды технологиясын зерттеу және қолдану 6.2.5.2 қол жетімді тәсілдермен құралдармен сәндік бағбан

		гүл өсіруде (топырақты өңдеу, зиянкестерден қорғау, егу және көктемгі жұмыстарды орындау); 6.2.6.1 материалдар мен құралдарды пайдалана отырып, қауіпсіздік техникасын сақтап, оның міндетіне ұғына отырып және қолжетімді тәсілдермен және құрылғылармен; 6.2.6.2 бекітуге арналған құралдарды пайдалана отырып, электр аспаптарымен, жабдықтармен және еңбек гигиенасы ережелерін; Қауіпсіз жұмыстың қолжетімді білу және түсіндіру

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

43-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

680-қосымша

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1 тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6-шы тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушылардың көркемдік-технологиялық білімінің, кеңістіктік ойлауының, шығармашылық және коммуникативтік қабілеттерінің негіздерін қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) жалпы еңбек және көркемдік іскерліктер мен дағдыларды қалыптастыру және дамыту;

2) Қазақстан және әлем халықтарының көркем-мәдени мұрасын эстетикалық қабылдауды дамыту;

3) шығармашылық идеяларды өнер мен дизайнның суреттеу құралдарымен берудің технологиялық ойлауы мен дағдыларын дамыту;

4) сенсорлық және моторлық қызметтерді дамыту;

5) оқу қызметінің барлық түрлерінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану тәжірибесін алу (зерттеу, идеяларды шығармашылық іске асыру, жұмыстарды таныстыру);

6) жұмыс нәтижелері үшін әртүрлі ресурстар мен ақпарат көздерін олардың маңыздылығын сезіне отырып қолдану;

7) адамгершілік-рухани құндылықтарды қалыптастыру, эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбие беру.

8) уақытты, материалдардың қасиеттерін және басқа факторларды анықтай және ескере отырып, жеке іс-әрекетін, жеке жоспарлау қабілетін дамыту;

9) оқу міндеттерін жеке және топтық жұмыста қол жеткізу үшін бірлескен қызметті ұйымдастыру тәжірибесін алу.

4. Түзету-дамыту міндеттері:

1) білім алушылардың танымдық қызметін дамыту және оның

бұзылуын түзету;

2) талдау, синтездеу, салыстыру, қорыту секілді ойлау үдерістерін дамыту;

3) балаларды оқыту және тәрбиелеу бағдарламасында көзделген білім, білік, дағды (құзыреттілік) жүйесін дамыту және кеңейту;

4) жоғарғы психикалық қызметтердің (қабылдау, қиялдау, есте сақтау, ойлау және сөйлеу) бұзылуын түзету;

5) қозғалыс саласындағы кемшіліктерді, жалпы және ұсақ моториканы дамыту және түзету, моторлық дағдыларды, қол шеберлігін жетілдіру;

6) сөйлеуді дамыту кемшіліктерін түзету және коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру, позитивті әлеуметтену;

7) мүмкіндіктерге сәйкес сараланған оқытумен даму проблемаларын түзету;

8) білім алушыны кейінгі әлеуметтік бейімдеу, кәсіптік білім беру және еңбек қызметі үшін қажетті даярлау, оларды қоғамдық пайдалы қызметке қосу;

9) барынша әлеуметтік бейімделу мақсатымен жеке тұлғаның, эмоциялық-ерік саласының дамуының бұзылуын түзету.

2-тарау. Оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушылардың қозғалыс бұзылыстары - қозғалыс жылдамдығы, үйлестіру, бұлшықет тонусының күші, қимылдардың дәлдігі сенсорлық функциялардың дамуындағы ауытқулармен үйлеседі - есту, көру, тактикалық сезімталдық, бұл психикалық дамуды едәуір баяулатады, пәндік-тәжірибелік жұмысты орындау үдерісінде қиындықтар туғызады. Қозғалтқыш қызметтердің бұзылуы когнитивті белсенділіктің қалыптасуымен және қоршаған әлемді тану мүмкіндігінің шектелуімен үйлеседі. Көбінесе сөйлеудің бұзылуы байқалады және қиындықтар білім беру материалын игеру кезінде туындайды, бұл қарым-қатынастың жеткіліксіздігімен ауырлатады. ТҚАБ-

мен білім алушылар үшін шаршаудың жоғарылауы, қолдарымен және саусақтарымен нақты кішігірім қимылдарды жасауға бағытталған үйлестірілген әрекеттер жиынтығы, жұмыстың басқа түрлеріне ауысудағы қиындықтар тән. Қабылдаудың баяулығы ақпаратты игеру көлемін шектейді, механикалық жады көлемінің азаюы, зейіннің жеткіліксіз концентрациясы байқалады.

6. ТҚАБ-мен білім алушыларда анықталған бұзушылықтарға байланысты жаппай білім беретін мектептің бағдарламаларын түзету және реттеу жұмыстары қажеттілігі туындайды. Оқу жүктемесін анықтауда және орындалған тапсырмаларды бағалауда сараланған тәсіл қажет. Сабақта моториканы дамыту, кеңістіктік және уақытша көріністерді дамыту бойынша түзету жаттығулары қарастырылуы керек, өмірде күнделікті және тәжірибелік қолдануға арналған тапсырмалар нақты бағдарлануы қажет. Тапсырмаларды орындау әдістері сынақтар мен қателіктер арқылы анықталады, арнайы құрылғылар қажет. Қозғалыс белсенділігінің бұзылуының интеллектуалды дамуды, сенсорлық және сөйлеу функцияларын дамытудағы ауытқумен күрделі үйлесімімен оқу процесі баяулайды және еңбек дағдылары мен технологиялық білімді игеруге және шоғырландыруға қосымша уақыт қажет болады.

7. ТҚАБ бар балаларға арналған "Технология" оқу бағдарламасы білім алушылардың мүмкіндіктеріне және ерекше білім беру қажеттіліктеріне сәйкес келеді. Қол моторикасының бұзылуына және бұлшықет тонусының әлсіреуіне байланысты "Технология" пәні бойынша жобаларды іске асыру уақыты артуда, денсаулық сақтау технологияларын сақтай отырып, оқу материалы мөлшерленіп және қысқартылып ұсынылады.

8. "Технология" пәні бойынша бағдарламаны игеру үшін ТҚАБ ауыратын балаларға арналған материалдарды өңдеуге арналған тәжірибелік сабақтарда көп уақыт пен күш қажет, сондықтан материалдың көлемі бірдей бөлімдерді қысқарту және жалпылау мақсатында қайта қаралды, және олардың мақсаттары мен міндеттері жеңілдетілді. Материалды ұсыну білім алушылардың жеке мүмкіндіктері үшін бейімделген және сараланған. Тәжірибелік дағдылар мен қабілеттерді үйренуге көбірек уақыт бөлінеді.

9. Білім алушыларды кейіннен әлеуметтік бейімдеуге, кәсіптік білім

беруге және еңбек қызметіне дайындау үшін, "Технология" 10 сынып оқу бағдарламасында "Сәндік-қолданбалы өнер", "Дизайн және технология" бөлімдерінің мазмұнына оқу материалы мен оқу жүктемесін ұлғайту бойынша өзгерістер енгізілді, білім алушыларда мамандық туралы түсінік қалыптастыру және кәсіби анықтаманы таңдауға орнату үшін кәсіптік бағдарлау және Қазақстанның халық қолөнерін зерделеу бойынша тақырыптар қосылды.

10. Бағдарламада сараланған, құндылыққа бағытталған, жеке тұлғаға бағытталған, коммуникативті, белсенділік және технологиялық тәсілдер қолданылды.

11. Оқу іс – әрекетін саралап ұйымдастырудың негізгі міндеті- даралықты ашу, оның дамуына, қоныстануына, өзін көрсетуге, әлеуметтік әсерлерге қарсы тұруға көмектесу. Бұдан басқа, білім берудегі заманауи үрдістерді ескере отырып, білім алушы одан әрі оқуда және жалпы өмірде өз мүмкіндіктерін табысты іске асыру үшін қажетті бірқатар құзыреттерді меңгеруі тиіс. Сараланған тәсіл білім алушылардың жеке ерекшеліктерін есепке алу және білім алушылардың психофизикалық дамуы мен диагностикасының сипатын ескере отырып, күрделілігі бойынша, білім алушыларға мөлшерленген көмек көрсету бойынша ерекшеленетін арнайы тапсырмаларды әзірлеу мақсатында оқытудың әртүрлі жағдайларын жасау кезінде оқу қызметін ұйымдастыруды қамтиды.

12. Құндылыққа бағытталған тәсіл-бұл белгілі бір құндылықтар тұрғысынан ұйымдастыру, қызметті жүзеге асыру, оның нәтижелерін алу және пайдалану тәсілі. Білім беру мен тәрбиелеудің мақсаты Қазақстанның бүгіні мен болашағы үшін жауапкершілікті сезінетін, өз халқының рухани және мәдени дәстүрлерінде тәрбиеленген, шығармашылық пен еңбексүйгіштікті қолдайтын, өмір бойы білім алатын, адамгершілігі жоғары, құзыретті азаматы болып табылады.

13. Коммуникативтік тәсіл бір-бірімен және педагогпен қарым-қатынас жасау арқылы коммуникативтік (грамматикалық) құзыреттерді қалыптастыруды көздейді. Технологиядағы коммуникативті құзіреттілік дегеніміз-нақты терминдер мен ұғымдарды қолдану, нұсқауларды түсіну, диалог жүргізу, ашық және жабық сұрақтарға жауап беру. Қарым-қатынас жасау, топтарда жұмыс жасау, құрдастарымен және ересектермен

ынтымақтастық құру қабілеттерін қалыптастыруға ықпал ететін тапсырмалар кіреді.

14. Іс-әрекеттік тәсіл - бұл баланы өз алдына өз бетінше мақсат қоюға және іске асыру жолдарын, оның ішінде мақсатқа қол жеткізу құралдарын табуға оқытуға бағытталған оқу қызметін ұйымдастыру процесі. Қызметтік тәсіл білім алушыларға бақылау және өзін-өзі бақылау, бағалау және өзін-өзі бағалау іскерліктерін қалыптастыруға көмектеседі. Мұғалім бұл қызметті жолдайды және қорытындылайды, іс-әрекет алгоритмін тұжырымдайды. Бұл ретте қызметтің мынадай түрлері іске асырылады - танымдық, ақпараттық-дербес іздеу, ақпаратты талдау және түсіндіру, зерттеу және жобалау.

15. Технологиялық тәсіл кезінде оқу-танымдық қызмет бастапқы шикізатты дайын өнімге айналдыру кезеңдерін түсінуге бағытталған, бұл процесс материалдар мен құралдардың қасиеттерін білуді пайдалана отырып, белгілі бір шарттарды сақтай отырып, тиісті жабдықты пайдалана отырып, қатаң дәйектілікпен (конструкциялауды және модельдеуді орындау алгоритмі) орындалатын алдын ала әзірленген (жобаланған) және сипатталған (нұсқаулық-технологиялық карталар) операциялардың жиынтығынан тұрады.

16. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (бұдан әрі – АКТ) пайдалану құзыреттілік пен базалық дағдыларды дамытуға негізделген, жұмыс, бос уақыт және коммуникация үшін дұрыс және шығармашылық қолдануды қамтиды.

17. Егер моторлық қызметтері бұзылса, жазуды игеру қиын, тәуелсіз жазу қозғалмалы қозғалыстармен бірге жүреді, кескіндер біркелкі емес болады. Стандартты бағдарламалық жасақтаманы, арнайы бағдарламалар мен қосымшаларды пайдалану жобалау, модельдеу және дизайн процесін едәуір жеңілдетеді (CorelDraw, 3D-max, Paint Net, Microsoft office, 3D LT компасы және басқалары). Білім алушылар оқу үдерісінде ақпаратты табу, өңдеу, көшіру және беру дағдыларын дамытады.

18. Жобалау жұмыстарын ресімдеу кезінде: цифрлық компьютерлік технологиялар пайдаланылады; Интернетте және деректер базасында ақпарат іздеу жүзеге асырылады (цифрлық және интернет көздерден

деректерді табу, таңдау және өңдеу); слайдтық презентациялар жасау дағдылары дамиды, олар белгілі бір мақсат пен аудитория үшін әртүрлі көздерден материал жинауды қамтиды; дайын өнімді аудитория алдында таныстыру үшін интерактивті тақтаны пайдалану.

19. "Технология" оқу пәнін оқыту кезіндегі жабдықтар, құралдар мен құрылғылар":

1) әртүрлі қосалқы құрылғыларды қолдану - ортездер, таторлар, лангеттер-ДЦП-ның әртүрлі формаларында буындардың, аяқ-қолдардың және дененің жағдайын түзету үшін, қозғалыстың дұрыс стереотиптерін әзірлеу үшін қолданылады, терапевт-ортопед, невропатолог тағайындайды;

2) қолдарға арналған әртүрлі бекіткіштерді, құрал-саймандарға арналған бекіткіштерді, құрал-саймандар мен материалдарға арналған тіреулерді қолдану;

3) интерактивті мультимедиялық және дәстүрлі дидактикалық жабдық (интерактивті тақта, жиынтықтаушы компьютер - сабвуфер, модем); топтарда жұмыс істеуге арналған ноутбуктер; бейнекамера; фотоаппарат; технологиялық операциялардың, жұмыс сәттері мен шығармашылық үдерістердің фрагменттері жазылған бейнефильмдер; тапсырмалары бар үлестірмелі дидактикалық материал; қолдан бұйымдар дайындауға арналған құралдар мен материалдар; демонстрациялық плакаттар;

4) ұлдар: ыңғайлы болу үшін, функционалдылықты арттыру және ағаш ұстасы, Слесарлық жұмыс орындарында жұмыс істеу жағдайларына бейімделу үшін, қолмен және планермен жұмыс істеу кезінде дайындамаларды бекіту үшін үлкен қысым күшін қамтамасыз ететін әмбебап қысқыштар мен қысқыштардың әртүрлі түрлерін қолданыңыз, манипуляциялық қызметті жақсарту үшін әртүрлі қысқыштар мен қол тіректері қолданылады;

5) қыздар: тігін машиналарында жұмыс істеудің ерекше жағдайларына бейімделу үшін және қолайлы болу үшін, манипулятивтік қызметті жақсарту үшін түрлі бекіткіштер мен қол тұғырларын пайдаланады, жіпті ине құлақшасына үрлеу үшін жіпшелер пайдаланылады.

20. Оқу үдерісі кезінде білім алушылар:

- 1) ұлттық және әлемдік мәдениеттің сәндік-қолданбалы өнер туындыларын, оларға берілетін идеяларды зерделейді және талдайды;
- 2) сән үлгісінің қазіргі заманғы стильдік бағыттарын, сәнді киім дизайнын, техникалық және дизайнерлік жаңартпаларды зерделейді және талдайды;
- 4) шығармашылық жұмыстарды орындау үшін қосалқы құралдарды пайдалана отырып, әртүрлі қолжетімді материалдар мен құралдарды жеке пайдаланады, материалдардың қасиеттері мен жұмыс нәтижесі арасындағы байланысты түсінеді;
- 5) шығармашылық жобалау жұмыстарын жеке жоспарлайды және рәсімдейді, бұйымды таныстыру үшін инновациялық технологияларды (смартфондар, Internet, әлеуметтік желілер) пайдаланады;
- 6) жеке идеяларын түсіндіреді және дәлелдейді, бұйымды жақсарту үшін шешім ұсынады;
- 7) жалпақ және көлемді шығармашылық жұмыстарды жасау, электр тізбегін құрастыру, сызбалармен жұмыс жасау, модельдерді масштабтау секілді түрлі қызмет түрлерінде алынған білім мен дағдыларды қолданады;
- 8) танымдық, коммуникативтік, ұйымдастырушылық және адамгершілік сипаттағы міндеттерге жеке шешім қабылдайды;
- 9) жеке қызметті ұйымдастырады, қажетті қолжетімді құралдар мен материалдарды анықтайды және табады;
- 10) жеке жұмысының және басқалардың жұмысының нәтижелерін салыстырады және бағалайды;
- 11) әртүрлі материалдар мен құралдарды пайдалану кезінде қауіпсіздік техникасы ережелерін сақтаудың маңыздылығын ұғынады және түсінеді.

21. Технология сабақтарында түзету-дамыту жұмысын құрудың негізгі

қағидаттары:

1) түзету-дамыту жұмысы білім алушылардың бұзылған және сақталған функциялары туралы ПМПК қорытындысын мұқият зерделеу негізінде құрылады;

2) сараланған тәсіл күрделілігі бойынша ерекшеленетін арнайы тапсырмалар мен жаттығулар жүйесін әзірлеу кезінде білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ескереді;

3) қол қозғалысын дамыту мен түзетуде тактиль-кинестетикалық ынталандыруды, саусақ гимнастикасын және өздігінен массажды пайдалану;

4) қабылдау, қиялдау, есте сақтау, ойлау секілді жоғары психикалық қызметтердің бұзылуын түзету және дамыту;

5) барынша әлеуметтік бейімделу мақсатында жеке тұлғаның, эмоциялық-ерік саласының дамуының бұзылуын түзету.

6) сөйлеу мен фонематикалық естудің жалпы бұзылуын түзету және дамыту;

7) негізгі дидактикалық қағидаттарды шығармашылық пайдалану: жеке тәсіл, материалды баяндау реттілігі, жүйелілік, сабақтастық, белсенділік, қолжетімділік, көрнекілік. Теорияның нақты бұйымдарды дайындау кезіндегі практикамен байланысы, жұмыс кезеңдерін орындаудың қадамдық нұсқаулықтары жаңа іскерліктер мен дағдыларды меңгеруге мүмкіндік береді, ойлау операцияларын дамытуға және орындалатын жұмыстың маңыздылығын сезінуге ықпал етеді;

8) күзет режимін және денсаулықты сақтайтын технологияларды сақтау: қалыпты ауыстыру, бұлшық еттердің босаңсуы, күш қолдану қозғалыстарын азайту; жұмысты орындауда қолайлы қарқын; динамикалық үзілістер мен босаңсу жеке таңдалады;

9) әртүрлі қосалқы құрылғыларды - қолға арналған бекіткіштерді, аспаптарға арналған бекіткіштерді, аспаптар мен материалдарға арналған

тұғырларды қолдану;

10) сабақ кезінде оқу материалын түрлендіру арқылы алған білімдерін, біліктері мен дағдыларын бекіту үшін тілдер, математика, физика, биология, география, информатика (пәнаралық байланыстар) секілді оқу пәндерімен байланысты басты назарда ұстау. Материалдың бірнеше рет қайталануы қондырғылық рефлексдер мен еркін моториканың қалыптасуына ықпал етеді.

22. Технология сабағында қолдың ұақ моторикасын дамыту мыналарды қамтиды:

1) қол саусақтарының өздігінен массажы, саусақ гимнастикасы, түрлі заттар мен материалдарды пайдалана отырып жаттығулар, басып алуды, үйлестіруді, тепе-теңдік сезімін, қолдың келісілген қозғалысын, тұрақтылықты, білектің айналмалы қозғалысын, басып алуды қиындатумен қатар; орнату рефлексдері мен еркін моториканың қалыптасуына ықпал ететін бірнеше реттік қайталанулар, "қарапайымнан күрделіге" қағидаты бойынша тапсырмалардың күрделенуі;

2) пәндік-дамыту ортасын қалыптастыру: топтарға бөлу, білім алушылар бір-бірін белсенді қызметке ынталандырады; қызмет орталығы үстелдің ортасында орналасады, айналасына бір топ бала отырғызылады; ортада тақырыпқа байланысты ауыстырылып және толықтырылып отыратын жұмысқа керекті әртүрлі заттар орналастырылады.

3) жұмыстарды аралас, талдау және жеке талдау, көрмені ұйымдастыру; дәстүрлі және дәстүрлі емес материалдардан әртүрлібұйымдар жасауға қолжетімді техникалар: қолдану.

4) технология сабақтарында манипулятивтік қызметті жақсарту үшін қозғалыстың дұрыс стереотиптерін, қолдар мен құрал-саймандарды әзірлеу үшін әртүрлі көмекші құралдар пайдаланылады.

3-тарау. "Технология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

23. "Технология" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат;

- 2) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат;
- 3) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат;
- 4) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат.

24. Білім алушыларды кейін әлеуметтік бейімдеуге, кәсіптік білім беруге және еңбек қызметіне дайындау үшін, "Технология" 10 сынып оқу бағдарламасында "Сәндік-қолданбалы өнер", "Дизайн және технология" бөлімдерінің мазмұнына оқу материалы мен оқу жүктемесін ұлғайту бойынша өзгерістер енгізілді, білім алушыларда мамандық туралы түсінік қалыптастыру және кәсіп анықтауда кәсіптік бағдарлау және Қазақстанның халық қолөнерін зерделеу бойынша тақырыптар қосылды.

25. Оқу бағдарламасының мазмұны материалды бес білім беру бағыты бойынша зерттеуді қамтиды:

- 1) визуалды өнер;
- 2) сәндік-қолданбалы шығармашылық;
- 3) дизайн және технология;
- 4) үй мәдениеті;
- 5) тамақтану мәдениеті.

26. "Визуалды өнер" білім беру желісінің мазмұны мыналарды қамтиды:

- 1) өнердегі ғылымның заманауи техникалары мен жетістіктері; табиғаттың микросуреттері;
- 2) Қазақстанның заманауи суретшілері;
- 3) бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, орнатим);
- 4) сандық өнер (фотосурет, анимация, медиа құралдар);

5) өнердегі заманауи стильдік бағыттар;

6) көркем материалдар және техникалармен тәжірибе жүргізу.

27. "Сәндік-қолданбалы өнер" білім беру желісінің мазмұны келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сәндік-қолданбалы өнердің негізгі формалары мен ерекшеліктері, Қазақстан мен басқа халықтардың қолданбалы өнері;

2) сәндік-қолданбалы өнер материалдары, құралдары, техникасы мен технологиялары;

3) ұлттық ою-өрнек;

4) интерьерді сәндік безендіру, мамандықтармен танысу;

5) Қазақстанның ұлттық қолөнері, қолөнершілердің шығармаларын заманауи стильдеу;

28. "Дизайн және технология" (ұлдар) білім беру желісінің мазмұны келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) негізгі құрылмалық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар, техника мен технологиялар;

4) әр түрлі материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны, мамандықтармен танысу;

5) ұлттық тұрмыстық заттарды, ойын элементтерін дайындау технологиясы;

6) әлемдік және қазақстандық сәулет ескерткіштері;

7) жиһаз бен интерьер заттарын макеттеу, құрастыру, модельдеу;

8) интерьер дизайны;

9) қолөнершілер мен халық шеберлерінің жауһарлары, шығармалардың заманауи стильденуі.

29. "Дизайн және технология" (Қыздар) білім беру желісінің мазмұны келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

3) тоқыма материалдарын әртүрлі тәсілдермен өңдеу;

4) тоқыма материалдарынан жасалған бұйымдардың дизайны: этностиль, ою-өрнек, заманауи стильдеу;

5) сән индустриясы, стиль және бейне, ұлттық киім элементтерін жасау технологиясы.

30. "Үй мәдениеті" (ұлдар) білім беру желісінің мазмұны келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) тұрғын үй экологиясы;

2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері;

3) электр энергиясының көздері туралы жалпы мәліметтер, электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;

4) тұрмыстық-жөндеу жұмыстары, интерьерді ұйымдастыру және жоспарлау.

31. "Үй мәдениеті" (қыздар) білім беру желісінің мазмұны келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жеке гигиена, тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері;
- 3) киімді күту және сақтау.

32. "Тамақтану мәдениеті" білім беру желісінің мазмұны келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дұрыс тамақтану негіздері;
- 2) үстелге отырғандағы тәртіп ережелері, үстелді жабдықтау;
- 3) тағам дайындау технологиясы;
- 4) әлем халықтарының тағамдары.

33. 7 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) визуалды өнер: өнердегі ғылымның заманауи техникалары мен жетістіктері, табиғаттың микросуреттері, бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, орнатым және т.б.), Қазақстанның заманауи суретшілері, өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеу негізіндегі практикалық (шығармашылық) жұмыс (2D немесе 3D форматында), көрмені таныстыру және ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: пирография өнерімен танысу, көркемдік күйдіру тәсілдері мен техникасы, эскизді орындау, материалды таңдау және дайындау, бұйымды көркемдік күйдіру, көрмені безендіру, таныстыру және ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: сүректі механикалық өңдеу жабдығы, сүректі механикалық өңдеу кезіндегі жұмысты ұйымдастыру, сүректен жасалған бұйымды әзірлеу, бұйымның дизайны, материалды таңдау және дайындау, бұйымды дайындау, материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу, бұйымды безендіру, көрмені ұйымдастыру;

4) үй мәдениеті: ауылшаруашылық өндірісіндегі заманауи техникалар мен жабдықтар, электр арматурасы мен тұрмыстық техниканы жөндеу, тұрғын үй экологиясы, үйдегі микроклимат.

34. 8 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: мозаика өнері, мозаиканы орындаудың түрлері мен техникасы, материалдың эскизі мен таңдау, мозаикалық панноның негізін дайындау, мозаикалық панноны орындау, жұмыстарды көркем безендіру және таныстыру;

2) дизайн және технология: қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу, ұлттық тұрмыстық заттарды жасау материалдары мен техникаларын зерделеу, идеяны талқылау және эскизді әзірлеу, жұмыс үдерісін жоспарлау, материалдарды өңдеу, бұйымдарды дайындау, жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: үстел ойындары, пайда болу тарихы, үстел ойынының тұжырымдамасы, үстел ойынын әзірлеу, графикалық құжаттама, үстел ойынының бөлшектерін жасау, безендіру, ойынды тестілеу, сауалнама және ақпарат жинау, жұмысты таныстыру;

4) үй мәдениеті: агротехнологияны дамытудағы ғылымның рөлі (жеке зерттеу), электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау, бөлмені жөндеуге арналған жабдықтардың заманауи материалдары мен құралдары (практикалық жұмыс).

35. 9 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазіргі заманғы интерьердегі сәндік бұйымдар, интерьердің сәндік заттарын дайындау тәсілдері мен техникаларын зерделеу, интерьер дизайнері мамандығы;

2) дизайн және технология: сәулет жауһарлары, қазіргі заманғы сәулет, Қазақстанның сәулеті (тарих және қазіргі заман), сәулетші мамандығы;

3) дизайн және технология: жиһаз және интерьер заттарын өндіру: заманауи стильдер мен материалдар; Қазақстанның халық қолөнері (тарих және қазіргі заман), қолөнершілер мен халық шеберлерінің жауһарлары, Қазақстан қолөнершілері туындыларының заманауи стильденуі;

4) үй мәдениеті: интерьердегі, экстерьердегі заманауи ландшафтық дизайнның негізгі стильдері мен элементтері; интерьердегі жарықтандыру, табиғи және жасанды жарықтандыру, интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау;

36. 10 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазіргі заманғы интерьердегі сәндік бұйым: идеяны талқылау және дамыту және эскизді әзірлеу, жұмысты жоспарлау, интерьердің сәндік заттарын жасау, жұмыстарды таныстыру; интерьер дизайнер мамандығы, жиһазды жобалаушы, сәндеуші;

2) дизайн және технология: сәулет қызметінің қазіргі заманғы нысандары: сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, кескіндемесі (еліктемелік немесе жеке идеялар), сәулет объектісінің макетін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау, сәулет объектісінің макетін дайындау;

3) дизайн және технология: жекелеген интерьерге арналған затты әзірлеу, идеяны талқылау және дамыту, материалдарды дайындау, графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік, бұйымды жасау, әрлеу, жұмыстарды таныстыру; Қазақстанның халық қолөнері (тарих және қазіргі заман), қолөнершілер мен халық шеберлерінің жауһарлары, Қазақстан қолөнершілері туындыларының заманауи стильденуі;

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафттың заманауи элементтері: шығармашылық идеяларды визуалдау, интерьерді жарықтандыру, табиғи және жасанды жарықтандыру, интерьерді жарықтандыру жобасын жасау (тұрғылықты, қоғамдық, өндірістік), интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғылықты, қоғамдық, өндірістік).

37. 7 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар):

1) визуалды өнер: өнердегі ғылымның заманауи техникалары мен жетістіктері, табиғаттың микросуреттері, бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, орнатим), Қазақстанның заманауи суретшілері, өнердегі заманауи стильдік бағыттағы зерттеулер негізінде практикалық (шығармашылық) жұмыс (2D немесе 3D форматында). Көрмені таныстыру және ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: көркем кескіндеме (батик, гжель, хохлома), кескіндеме түрлері, кескіндеме тәсілдері мен техникасы, көркем сурет кескіндемесінің материалдары мен жабдықтары, көркем сурет кескіндемесін салуға арналған эскизді әзірлеу, көркем сурет кескіндемесін салуға арналған материалдар мен құралдарды дайындау, көркем сурет кескіндемесін орындау, жұмыстарды сәндеу, безендіру, таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: тігін бұйымдарын түрлендіру (өзгерту) және безендіру (киім, аксессуарлар, бижутерия), трансформация үшін идеялар әзірлеу, эскиз, материалдар мен жабдықтарды дайындау, жиынтық жасау, бөлшектерді пішу, жекелеген бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды әрлеу, бұйымдарды безендіру, жұмысты таныстыру (сән үлгісін көрсету);

4) тамақтану мәдениеті: қазақтың ұлттық тағамдары, әлем халықтарының тағамдары (жеке зерттеу), әлем халықтарының тағамдары, практикалық жұмыс (суши, пицца, көже);

5) үй мәдениеті: тұрмыстық техниканы таңдау, тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері, өсімдік әшекей, интерьер элементі ретінде.

38. 8 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазақ қолданбалы өнері (ши тоқу, киіз басу), халық шығармашылығының түрлері, материалдар мен жабдықтар, бұйымның эскизін әзірлеу, материалдар мен құралдарды дайындау,

шығармашылық жұмысты орындау, сәндеу, безендіру, жұмыстарды таныстыру, көрмені ұйымдастыру;

2) дизайн және технология: қазақтың ұлттық киімі, этностиль, ою – өрнек және оның стильденуі, этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім, желетке), этностильдегі бұйымды жасау (бас киім, желетке), безендіру, жұмыстардың таныстырылымы;

3) дизайн және технология: халық пішімінің негізіндегі киім үлгісінің дизайны (модельдеу және құрастыру) (тұтас пішілген жең), идеяларды әзірлеу, эскиз, материалдарды, құралдар мен жабдықтарды дайындау, халық пішімінің негізіндегі бұйым жасау, бөлшектерді пішу, жекелеген бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу, бұйымды безендіру;

4) үй мәдениеті: интерьерге арналған сәндік бұйымдар (2D, 3D форматта), бұйымның эскизін әзірлеу, материалдар мен жабдықтарды дайындау, интерьерге арналған декоративтік 2D, 3D бұйымдарды жасау, өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі, медицинадағы, фитотерапиядағы және косметологиядағы өсімдіктер.

39. 9 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы, қазақтың кілемдері, алаша, кілем тоқу, гобелен, қазіргі заманғы кілемдер, кілем тоқуға арналған материалдар мен жабдықтар; Қазақстанның халық қолөнері (тарих және қазіргі заман), қолөнершілер мен халық шеберлерінің жауһарлары, Қазақстан қолөнершілері туындыларының заманау стильденуі;

2) дизайн және технология: сәннің заманауи стильдік бағыттары (жеке зерттеу), "Жеке тұлға мен сән үйлесімі" тәжірибесі;

3) дизайн және технология: қарапайым геометриялық пішіндердегі "fast cloth" сәнді киім дизайны (пончо, кейп, туника), киім мен аксессуарлардың заманауи өндірісі: функционал, стиль және материалдар. Техникалық және дизайнерлік жаңашылдық;

4) үй мәдениеті: интерьердегі, экстерьердегі ландшафт элементтері. Танымал стильдер. Жоспарлаудың негізгі ережелері мен әдістері, түс шешімі.

40. 10 сыныпқа арналған "Технология" оқу пәнінің базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қолмен жасалатын кілем: бұйымның эскизін әзірлеу, материалдарды (киіз немесе мата) және құралдарды дайындау, шығармашылық жұмысты орындау, сәндеу, безендіру, жұмыстарды таныстыру, көрмені ұйымдастыру; киіз үйдің жабдықтары, халық қолөнері, қолөнершілер мен халық шеберлерінің жауһарлары, әйелдер әшекейлері, Қазақстан қолөнершілері шығармаларының заманауи стильденуі, кәдесый өнімдерін өндіру, бұйымдарды этникалық стильде танымал ету;

2) дизайн және технология: жеке имиджін жасау технологиясы, идеяларды өңдеу, визаж, шаш үлгісі, аксессуарлар арқылы жеке бейне жасау, жеке имиджіне арналған киім, аксессуарлар топтамасын жасау бойынша тәжірибе, жұмысты таныстыру (сән үлгісін көрсету);

3) дизайн және технология: сәнді киімдерді құрастыру және жобалау, идеяларды өңдеу, эскиз, материалдар мен жабдықтарды дайындау, бұйымды жасау, бөлшектерді пішу, жекелеген бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу, жұмыстарды талқылау және бағалау, жұмысты таныстыру (сән үлгісінің көрсетілімі);

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафт элементтері, шығармашылық идеяларды визуалдау (эскиз), материалдар мен жабдықтарды (құралдарды) дайындау, мерекелерге арналған интерьерді безендіру, шығармашылық идеяларды визуалдау (эскиз), материалдар мен жабдықтарды (құралдарды) дайындау, шығармашылық идеяларды іске асыру.

41. 7-10 сыныптардағы "Технология" оқу пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны шығармашылық қызмет үдерісіндегі негізгі білім мен практикалық дағдыларды қалыптастыруға бағытталған оқыту мақсаттары жүйесінің үш бөліміне бағынады.

42. "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Қоршаған әлемді білу және түсіну;
- 2) тарих, мәдениет және дәстүрді білу және түсіну;
- 3) ақпарат көздерімен жұмыс;
- 4) шығармашылық қызмет үдерісін жоспарлау;
- 5) дизайн әзірлеу бойынша тапсырмалармен жұмыс;
- 6) материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс техникасы.

41. "Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау" бөлімі мынадай кіші бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық идеялардың көркемдік көрінісі;
- 2) құралдар мен жабдықтар;
- 3) құру технологиясы;
- 4) тамақтану мәдениеті;
- 5) үй мәдениеті;
- 6) қауіпсіздік техникасы мен еңбек гигиенасы қағидаларын сақтау.

42. "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық жұмыстарды таныстыру;
- 2) идеяларды талдау және бағалау;

3) әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау

4) жұмысты бейімдеу және жетілдіру.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

43. Оқыту мақсаттары әр сынып үшін бөлімдер бойынша берілген.

44. Оқу бағдарламасындағы оқыту мақсаттары кодтармен берілген.

Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бағдарламаның бөлімі мен бөлімшелерін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.1.1.2 кодында: "7" - сынып, "1.1" - бөлім, бөлімше, "2" - оқу мақсатының реттік саны.

45. Оқу мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі":

1 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Қоршаған әлемді білу және түсіну	7.1.1.1 ұлдар/қыздар: материалдық шындықтың әр түрлі көріністеріндегі қоршаған әлемнің көрінетін элементтерінің (пропорциялар, пішін, композиция, түс, фактура) ерекшеліктерін түсіндіру; 7.1.1.2 ұлдар/қыздар: қоршаған орта объектілерін сипаттауда сөздер мен терминдерді дұрыс пайдалану	8.1.1.1 ұлдар / қыздар: әр түрлі стильдік шешімдерде қоршаған әлемнің көрінетін элементтерін түсіну мен білімді көрсету (композиция, түс, пішін, құрылым, пропорция) ; 8.1.1.2 ұлдар/қыздар: қоршаған орта объектілерін сипаттауда сөздер мен терминдерді дұрыс пайдалану	9.1.1.1 ұлдар / қыздар: әр түрлі стильдік шешімдерде материалдық әлемнің визуалды элементтерін (композиция, түс, пішін, құрылым, пропорция) салыстыру және талдау; 9.1.1.2 ұлдар/қыздар: қоршаған орта объектілерін сипаттауда сөздер мен терминдерді дұрыс пайдалану	10.1.1.1 ұлдар / қыздар: әр түрлі стильдік шешімдерде материалдық әлемнің визуалды элементтерін (композиция, түс, пішін, құрылым, пропорция) салыстыру және талдау; 10.1.1.2 ұлдар/қыздар: қоршаған орта объектілерін сипаттауда сөздер мен терминдерді дұрыс пайдалану
1.2 Тарихты, мәдениет пен дәстүрді білу мен түсіну	7.1.2.1 ұлдар / қыздар: тарих және мәдениеттен туындаған өнер, қолөнер	8.1.2.1 ұлдар / қыздар: әртүрлі тарих және мәдениеттен туындаған өнер, қолөнер	9.1.2.1 ұлдар / қыздар: әртүрлі тарих және мәдениеттен туындаған өнер, қолөнер	10.1.2.1 ұлдар / қыздар: тарих және мәдениеттен туындаған өнер, қолөнер

	және дизайн шығармаларының ерекшеліктерін жеке зерделеу және сипаттау 7.1.2.2 ұлдар/қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беру, мұғалімнің көмегімен тірек сөздерді анықтау, оларды белгілеу	және дизайн шығармаларының ерекшеліктерін түсінуді көрсету; 8.1.2.2 ұлдар/қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру,	және дизайн шығармалардағы түрлі стильдерді, материалдар мен тәсілдерді білу және санамалау 9.1.2.2 ұлдар/қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша қойылған сұрақтарға толық жауап беру, шешуші сәтті бөліп көрсету	және дизайн шығармалардағы түрлі стильдерді білу және санамалау 10.1.2.2 ұлдар/қыздар: жинақталған материалдарды тыңдалған ақпарат бойынша
1.3 Зерттеу дереккөздері	7.1.3.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін олардың ішінен ең қолайлы ақпарат көздерін таңдай отырып, әртүрлі ақпарат көздерін пайдалануға; 7.1.3.2 ұлдар/қыздар: монологтық сөйлеуді дамыту, хабарлама дайындау, ақпаратты пайдалану ережелерін сақтау	8.1.3.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін жеке таңдалған әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, ақпаратты пайдалану ережелерін сақтау; 8.1.3.2 ұлдар/қыздар: монологтық сөйлеуді дамыту, жиналған материалдар бойынша хабарлама дайындау, өзінің сөйлеу сапасын бақылау	9.1.3.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін бастапқы және қайталама ақпарат көздерін мақсатты және нәтижелі пайдалану; 9.1.3.2 ұлдар/қыздар: хабарлама үшін жеке таңдалған әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, тақырып бойынша ашық және жабық сұрақтар құрастыру, ақпаратты пайдалану ережелерін сақтау	10.1.3.1 ұлдар/қыздар: теориялық және практикалық идеяларды ақпарат көздерін мақсатты пайдалануға пайдалануға сақтау; 10.1.3.2 ұлдар/қыздар: тақырып бойынша сұрақтар құрастыру, ақпарат көздерін пайдалануға сапасын бақылау
1.4 Шығармашылық қызмет үдерісін жоспарлау	7.1.4.1 ұлдар / қыздар: алған білімі мен тәжірибесін қолдана отырып, болашақ іс-әрекеттерін анықтау арқылы шығармашылық қызметті жоспарлау; 7.1.4.2 ұлдар/қыздар: өнімнің материалдық шығыны мен өзіндік құнын анықтау; 7.1.4.3 ұлдар/қыздар: командада жұмыс істей білу, диалогқа қатысу, жеке пікірін білдіру және басқалардың пікірлерін тыңдау	8.1.4.1 ұлдар / қыздар: алған білімі мен тәжірибесін қолдана отырып, болашақ әрекеттерін егжей-тегжейлі сипаттау арқылы, шығармашылық қызметті жоспарлау; 8.1.4.2 ұлдар/қыздар: зерттеу негізі арқылы халықтың өнім түрлеріне қажеттілігін айқындау; 8.1.4.3 ұлдар/қыздар: жеке пікірін білдіру және басқалардың пікірлерін тыңдау арқылы ұжымда	9.1.4.1 ұлдар / қыздар: жұмыстың реттілігін анықтау арқылы шығармашылық қызметті жоспарлау; 9.1.4.2 ұлдар/қыздар: пайданы айқындау үшін әртүрлі тауарларды өткізу нарықтарын болжау; 9.1.4.3 ұлдар/қыздар: командада жұмыс істей білу, диалог жүргізу нормалары мен ережелерін сақтай отырып, тақырыпты талқылауға қатысу	10.1.4.1 ұлдар / қыздар: жұмыстың реттілігін ең ұтымды анықтай отырып, шығармашылық қызметті жоспарлау; 10.1.4.2 ұлдар/қыздар: пайданы айқындау үшін әртүрлі тауарларды өткізу нарықтарын болжау; 10.1.4.3 ұлдар/қыздар: командада жұмыс істей білу, тақырыпты талқылауға қатысу, диалог жүргізу нормалары мен ережелерін сақтай отырып, тақырыпты талқылауға қатысу

		жұмыс істей білу, диалогқа қатысу		
1.5 Дизайн (эскиз) әзірлеу бойынша тапсырмалармен жұмыс	7.1.5.1 ұлдар/қыздар: функционалдық және эстетикалық талаптарға сәйкес келетін объектінің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау; 7.1.5.2 ұлдар/қыздар: графиканың әртүрлі құралдарын пайдалана отырып бұйымды жасау үшін эскиздерді орындау және графикалық және технологиялық құжаттарды әзірлеу; 7.1.5.3 ұлдар/қыздар: графикалық және технологиялық құжаттаманы ресімдеу үшін білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне сәйкес техникалық құралдар мен құрылғыларды пайдалану;	8.1.5.1 ұлдар/қыздар: функционалдық және эстетикалық талаптарға сәйкес келетін объектінің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2 ұлдар/ қыздар: бұйымды жасаудың дәйектілігі мен ұтымды тәсілдерін анықтай отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу; 8.1.5.3 ұлдар/қыздар: графикалық және технологиялық құжаттаманы ресімдеу үшін білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне сәйкес техникалық құралдар мен құрылғыларды пайдалану;	9.1.5.1 ұлдар/қыздар: күрделі объектілердің, бейнелер мен формалардың дизайнын әзірлеу үшін түрлі салалардан білімді жинақтау; 9.1.5.2 ұлдар/ қыздар: графиканың әртүрлі құралдарын (оның ішінде ақпараттық- коммуникациялық технологияларды) пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы дайындау; 9.1.5.3 ұлдар/қыздар: графикалық және технологиялық құжаттаманы ресімдеу үшін білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне сәйкес стандартты бағдарламалық жасақтаманы, техникалық құралдар мен құрылғыларды пайдалану	10.1.5.1 ұлдар/қыздар: күрделі объектілердің, бейнелер мен формалардың дизайнын әзірлеу үшін түрлі салалардан білімді жинақтау; 10.1.5.2 ұлдар/ қыздар: графиканың әртүрлі құралдарын (оның ішінде ақпараттық- коммуникациялық технологияларды) пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы дайындау; 10.1.5.3 ұлдар/қыздар: графикалық және технологиялық құжаттаманы ресімдеу үшін білім алушылардың жеке мүмкіндіктеріне сәйкес стандартты бағдарламалық жасақтаманы, техникалық құралдар мен құрылғыларды пайдалану
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс техникасы	7.1.6.1 ұлдар: жобаланатын объектілерді дайындау кезінде материалдардың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін анықтау және салыстыру; 7.1.6.2 ұлдар/қыздар: бірқатар материалдарды тану және жұмысты жасау үшін құрамдастырудың, өңдеудің және пайдаланудың тиімділігін анықтау;	8.1.6.1 ұлдар: жобаланатын объектінің қасиеттері мен тағайындауларын ескере отырып, материалдарды, оларды өңдеу мен әрлеу тәсілдері айқындау және таңдау; 8.1.6.2 ұлдар/қыздар: бұйымды дайындау және өңдеу үшін заманауи және дәстүрлі емес материалдарды жеке таңдау; 8.1.6.3 қыздар: табиғи және жасанды былғары мен үлбірдің түрлері мен қасиеттерін зерттеу,	9.1.6.1 ұлдар: техникалық, экологиялық және тұтынымдық сипаттамаларын ескере отырып, материалдарды және оларды өңдеу тәсілдерін таңдау; 9.1.6.2 ұлдар/қыздар: бұйымды дайындау және өңдеу үшін қазіргі заманғы және дәстүрлі емес материалдарды жеке таңдау (қажет болған жағдайда масштабтауды қолдану); 9.1.6.3 қыздар: тоқылған, тоқыма емес маталарды	10.1.6.1 ұлдар: техникалық, экологиялық және тұтынымдық сипаттамаларын ескере отырып, материалдарды және оларды өңдеу тәсілдерін таңдау; 10.1.6.2 ұлдар/қыздар: бұйымды дайындау және өңдеу үшін қазіргі заманғы және дәстүрлі емес материалдарды жеке таңдау (қажет болған жағдайда масштабтауды қолдану); 10.1.6.3 қыздар: тоқылған, тоқыма емес маталарды

				10.1.6.3 қыздар: тоқылған жаймала да заман материал зерттеу, а бағалау;
	7.1.6.3 қыздар: фурнитура мен әрлеу материалдарының жіктелуі мен сипаттамасын анықтау, сипаттау және салыстыру; 7.1.6.4 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстар кезінде түрлі техникалар мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру; 7.1.6.5 ұлдар / қыздар: материалды өңдеу техникасын қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен жүзеге асыру;	анықтау және салыстыру; 8.1.6.4 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстар кезінде түрлі техникалар мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру; 8.1.6.5 ұлдар / қыздар: материалды өңдеу техникасын жеке мүмкіндіктерге сәйкес таңдау, қол жетімді тәсілдер және құрылғылармен жүзеге асыру;	жеке анықтау және салыстыру; 9.1.6.4 ұлдар / қыздар: шығармашылық жұмыстарды талдауда бірқатар техникалар мен көркем материалдарды қолдану бойынша дайын шешімдерді салыстыру және бағалау; 9.1.6.5 ұлдар / қыздар: Материалды өңдеу техникасын қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен жүзеге асыру; 9.1.6.6 ұлдар / қыздар: тақырып бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру	10.1.6. 4 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстар кезінде бейнелеу мен көркем материалдарды бойынша ұсыну; 10.1.6.5 ұлдар/қыздар: Материалды өңдеу техникасын қол жетімді тәсілдермен және құрылғылармен жүзеге асыру; 10.1.6.6 ұлдар/қыздар: тақырып бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру

2) "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау"

2 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркемдік көрінісі	7.2.1.1 ұлдар/қыздар: анағұрлым күрделі шығармашылық идеяларды ұсыну үшін қоршаған ортаның көрнекі элементтерін және өнердің суреттеу құралдарын негізді түрде анықтау, таңдау және пайдалану;	8.2.1.1 ұлдар/қыздар: күрделі шығармашылық идеяларды ұсыну үшін экспрессивті өнер құралдарын өз бетінше анықтау, таңдау және пайдалану; 8.2.1.2 ұлдар/қыздар: эскиз бейнесін кезең-	9.2.1.1 ұлдар/қыздар: мазмұнды және біртума (бірегей) туындылар жасау үшін өнердің суреттеу құралдарын өз бетінше, сенімді пайдалану; 9.2.1.2 ұлдар/қыздар: эскизді орындау	10.2.1.1 ұлдар/қыздар: мазмұнды және біртума туындылар жасау үшін өнердің суреттеу құралдарын өз бетінше, сенімді пайдалану; 10.2.1.2 ұлдар/қыздар: эскизді орындау

	7.2.1.2 ұлдар/қыздар: эскиздің орналасуын параққа белгілеу, оның негізгі композициялық ережелерін атау;	кезеңмен айту, суретті орындау техникасын таңдау	техникасын таңдауды негіздеу (геометриялық фигуралардың үлгілері, ою-өрнек)	тақырып сурет түр
2.2 Құрал-саймандар мен жабдықтар	7.2.2.1 ұлдар: құрылмалық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу бойынша қазіргі заманғы технологиялық машиналардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.2.2.1 қыздар: тігін машинасының жұмысындағы ақауларды анықтау және жою; 7.2.2.2 қыздар: тігін бұйымдарын ылғалды-жылумен өңдейтін құрылғыларды анықтау, таңдау және қолдану; 7.2.2.3 ұлдар/қыздар: негізгі сәттерді анықтау үшін ашық сұрақтарға мазмұны бойынша жауап беру; 7.2.2.3 ұлдар/қыздар: құралдар мен материалдар білім алушының жеке мүмкіндіктеріне сәйкес таңдалады	8.2.2.1 ұлдар: қазіргі заманғы технологиялық машиналарда құрылмалық материалдарды өңдеу бойынша күрделі емес операцияларды орындау; 8.2.2.1 қыздар: тігін машиналарына арналған құрылғыларды таңдау және қолдану (саңылаулы ілмектерді өңдеу, сыдырма ілгегін жалғау үшін); 8.2.2.2 ұлдар/қыздар: кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістің кезектілігін білу; 8.2.2.3 ұлдар/қыздар: негізгі сәттерді айқындау үшін мазмұны бойынша жоғары тәртіптегі сұрақтарға жауап беру; 8.2.2.3 ұлдар/қыздар: құралдар мен материалдар білім алушының жеке мүмкіндіктеріне сәйкес таңдалады	9.2.2.1 ұлдар: материалдарды өңдеу үшін құралдар мен қазіргі заманғы технологиялық машиналарды анықтау, таңдау; 9.2.2.1 қыздар: заманауи тігін құралдарын, жиектейтін тігін машинасының құрылысын білу; 9.2.2.2 ұлдар/қыздар: кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістің реттілігін сипаттау; 9.2.2.3 қыздар: тігін машиналарында стандартты операцияларды орындау; 9.2.2.4 ұлдар/қыздар: материалдарды өңдеу және бұйымдарды әрлеуді қолжетімді тәсілдермен және құрылғылармен жүргізу	10.2.2.1 ұлдар: материалдарды өңдеу үшін құралдар мен қазіргі заманғы технологиялық машиналарды анықтау, таңдау және қолдану; 10.2.2.1 қыздар: Заманауи тігін құралдарын, жиектейтін тігін машинасының құрылысын білу; 10.2.2.2 ұлдар/қыздар: кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістің реттілігін сипаттау; 10.2.2.3 қыздар: тігін машиналарында стандартты операцияларды орындау; (кесте, ап 10.2.2.4 ұлдар/қыздар: Материалдарды өңдеу және бұйымдарды әрлеуді қолжетімді тәсілдермен және құрылғылармен жүргізу
2.3 Құру технологиясы	7.2.3.1 ұлдар: қол жетімді тәсілдер және құрылғылармен функционалды және эстетикалық қасиеттерді жақсарту үшін материалдарды өңдеу мен өнімді әрлеуді жүзеге асыру;	8.2.3.1 ұлдар: қол жетімді әдістер мен құрылғыларды қолдана отырып, материалдарды өңдеу және әрлеу әдістерін анықтау және қолдану; 8.2.3.2 ұлдар: дербес әзірленген	9.2.3.1 ұлдар: бұйымды дайындау үдерісінде материалдарды өңдеу мен әрлеудің қолжетімді тәсілдерін айқындау, таңдау және қолдану; 9.2.3.2 ұлдар: түрлі техниканы, құрастырылымдарды	10.2.3.1 ұлдар: бұйымды дайындау үдерісінде материалдарды өңдеу мен әрлеудің қолжетімді тәсілдерін айқындау, таңдау және қолдану; 10.2.3.2 ұлдар: түрлі техниканы, құрастырылымдарды

	7.2.3.1 ұлдар: қол жетімді әдістер мен құрылғылар арқылы бірізділік пен дәлдікті сақтай отырып, күрделі бұйымдарды технологиялық құжаттама бойынша дайындау ; 7.2.3.1 қыздар: заманауи тоқыма және әрлеу материалдары мен әртүрлі құрастырымды олдана отырып, технологиялық құжаттамаға сәйкес тігін машинасында бұйымдар жасау, қол жетімді әдістер мен құрылғыларды таңдау; 7.2.3.4 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 7.2.3.5 ұлдар / қыздар: қадамдық нұсқаулық картасымен жұмыс жасау, орындалған операциялардың сапасын бақылау, түсініктемелерде технологиялық терминдерді қолдану	технологиялық құжаттама бойынша, қолжетімді тәсілдер мен құралдар арқылы күрделі бұйымдар жасау; 8.2.3.1 қыздар: жеке мүмкіндіктер бойынша қол құралдары мен тігін жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалана отырып, тоқыма материалдарын әрлеу және өңдеу әдістерін анықтау және қолдану; 8.2.3.2 қыздар: жеке әзірленген технологиялық құжаттама бойынша, қолжетімді тәсілдер және құрылғылармен бұйымдар жасау; 8.2.3.3 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 8.2.3.4 ұлдар / қыздар: қадамдық нұсқаулық картасымен жұмыс жасау, орындалған операциялардың сапасын бақылау, түсініктемелерде технологиялық терминдерді қолдану	және заманауи материалдарды пайдалана отырып, қол жетімді әдістер мен құрылғылар арқылы күрделі бұйымдар жасау; 9.2.3.1 қыздар: өнімді дайындау үдерісінде материалдарды өңдеу әдістерін анықтау, таңдау және қолдану; 9.2.3.2 қыздар: дербестік пен сенімділік көрсете отырып, әртүрлі техниканы, құрастырылымдарды және заманауи материалдарды пайдалану арқылы, бірегей бұйымдар жасау; 9.2.3.3 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 9.2.3.4 ұлдар / қыздар: қадамдық нұсқаулық картасымен жұмыс жасау, орындалған операциялардың сапасын бақылау, жұмыстың кезеңдерін айту	жетімді әдістер мен құрылғылар арқылы күрделі бұйымдар жасау; 10.2.3.1 қыздар: өнімді дайындау үдерісінде материалдарды өңдеу әдістерін анықтау, таңдау және қолдану; 10.2.3.2 қыздар: дербестік көрсете отырып, әртүрлі техниканы, құрастырылымдарды және заманауи материалдарды пайдалану арқылы, бірегей бұйымдар жасау; 10.2.3.3 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; 10.2.3.4 ұлдар / қыздар: қадамдық нұсқаулық картасымен жұмыс жасау, орындалған операциялардың сапасын бақылау, түсіндірме терминдерді қолдану
2.4 Тамақтану мәдениеті	7.2.4.1 қыздар: әр түрлі халықтар мен әлемнің белгілі аспазшыларының ас үй ерекшеліктерін сипаттау және салыстыру; 7.2.4.2 қыздар: әлемнің			

	басқа халықтарының тағамдары мен ұлттық тағамдарды дайындау технологиясын зерделеу және қолдану; 7.2.4.3 қыздар: әр түрлі тағамдарды дайындау үшін азық-түлікті, құралдарды, жабдықтарды таңдауға қатысты дербес және негізді шешім қабылдау; 7.2.4.4 қыздар: тағам дайындау технологиясына түсініктеме беру			
2.5 Үй мәдениеті	7.2.5.1 ұлдар: ауыл шаруашылығы өндірісіндегі заманауи техника мен жабдықтарды сипаттау, жіктеу және бағалау; 7.2.5.1 қыздар: интерьерді безендіру мен декорациялау үшін өсімдіктердің әртүрлі түрлерінің эстетикалық қасиеттерін қолдану, сипаттау, және бағалау; 7.2.5.2 ұлдар: электр техникалық арматура мен тұрмыстық аспаптарды қолжетімді тәсілдермен және құрылғылармен қарапайым жөндеуді орындау; 7.2.5.3 ұлдар: электр тізбектерінен ақауларды табу; 7.2.5.4 ұлдар: есептеулерді орындау үшін бақылау-өлшеу аспаптарын таңдау және қолдану;	8.2.5.1 ұлдар/қыздар: ауыл шаруашылығы өндірісін дамытудағы ғылыми тәсілдерді талқылау және бағалау; 8.2.5.1 қыздар: өсімдіктердің медицинадағы, фитотерапиядағы және косметологиядағы рөлін зерттеу, талқылау және бағалау; 8.2.5.2 ұлдар: электрқұралдары мен тұрмыстық техниканың тұтынымдық , эргономикалық және эстетикалық сапасын салыстыру және бағалау; 8.2.5.3 ұлдар: тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде ақауларды жоюдың ұтымды тәсілдерін табу; 8.2.5.4 ұлдар: тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде материалдарды, жабдықтар мен	9.2.5.1 ұлдар/қыздар: ландшафттық дизайнның заманауи бағыттары мен элементтерін, стильдерді, анықтау және сипаттау; 9.2.5.2 ұлдар: жарықтың әртүрлі түрлері мен типтерінің сипаттамаларын айқындау және сипаттау; 9.2.5.3 ұлдар: функционалдық, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып, интерьерде жарықтандыруды ұйымдастыру жөнінде шығармашылық шешімдер әзірлеу; 9.2.5.3 ұлдар/қыздар: интерьерді ұйымдастыру, жоспарлау және безендіру бойынша практикалық жұмыстарды орындау үшін түрлі салалардан	10.2.5.1 ұлдар/қыздар: ландшафттық дизайнның бағыттары мен элементтерін, стильдерді, анықтау және сипаттау; 10.2.5.2 ұлдар: жарықтың әртүрлі түрлері мен типтерінің сипаттамаларын айқындау және сипаттау; 10.2.5.3 ұлдар: функционалдық, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып, интерьерде жарықтандыруды ұйымдастыру жөнінде шығармашылық шешімдер әзірлеу; 10.2.5.3 ұлдар/қыздар: интерьерді ұйымдастыру, жоспарлау және безендіру бойынша практикалық жұмыстарды орындау үшін түрлі салалардан

	7.2.5.5 ұлдар: интерьерді ұйымдастыру бойынша практикалық жұмыстарды орындау барысында жарықтандыру, желдету және жылу жүйесіне қойылатын нормалар мен талаптарды зерделеу және сақтау; 7.2.5.2 қыздар: мақсаттық тағайындама мен іс-әрекет үдерісі бойынша тұтынымдық, эстетикалық және экологиялық сапасын бағалай отырып тұрмыстық техниканы топтастыру; 7.2.5.3 қыздар: тұрмыстық техниканы пайдалану және күтім жасау ережелерін зерделеу және сипаттау; 7.2.5.4 ұлдар/қыздар: суреттемеге сүйене отырып, жиналған материал бойынша пікір құру үшін заманауи ақпарат іздеу құралдарын пайдалану	құралдарды зерделеу, таңдау және қолдану; 8.2.5.2 қыздар: материалдар мен техниканы өз бетінше анықтай және таңдай отырып, эстетикалық және техникалық талаптарға сәйкес келетін интерьерге арналған сәндік бұйымдар жасау; 8.2.5.5 ұлдар/қыздар: суреттемеге сүйене отырып, жиналған материал бойынша пікір құру үшін заманауи ақпарат іздеу құралдарын пайдалану	білімді жинақтау; 9.2.5.4 ұлдар/қыздар: суреттемеге сүйене отырып, жиналған материалға мәлімдеме жасау үшін ақпаратты іздеудің заманауи құралдарын қолдану;	10.2.5.4 ұлдар/қыздар: суреттемеге сүйене отырып, жиналған материалға мәлімдеме жасау үшін ақпаратты іздеудің заманауи құралдарын қолдану;
2.6 Қауіпсіздік техникасы мен еңбек гигиенасы ережелерін сақтау	7.2.6.1 ұлдар/қыздар: қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 7.2.6.2 ұлдар/қыздар: қазіргі заманғы технологиялық машиналарда қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін білу және түсіндіру	8.2.6.1 ұлдар/қыздар: қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 8.2.6.2 ұлдар/қыздар: құрал-саймандармен, жабдықтармен қауіпсіз жұмыс бойынша жадынама жасау	9.2.6.1 ұлдар/қыздар: қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 9.2.6.2 ұлдар/қыздар: - бұйымдарды дайындау бойынша жұмыстардың жекелеген түрлеріне қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулықтар жасау	10.2.6.1 ұлдар/қыздар: қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 10.2.6.2 ұлдар/қыздар: - бұйымдарды дайындау бойынша жұмыстардың жекелеген түрлеріне қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулықтар жасау

3) "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау" бөлімі:

3 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстарды таныстыру	7.3.1.1 ұлдар/қыздар: кең аудиторияға дайын жұмысты таныстыру (көрме, сән көрсету); 7.3.1.2 ұлдар/қыздар: әңгіме құрастыру кезінде сөз таптарын сауатты пайдалану 7.3.2.2 ұжымда жұмыс істей білу, диалогқа қатысу, өз пікірін білдіру және басқалардың пікірін тыңдау	8.3.1.1 ұлдар/қыздар: онлайн платформаларда анағұрлым кең аудиторияға дайын жұмысты таныстыруды ұйымдастыру; 8.3.1.2 ұлдар/қыздар: әңгіме құрастыру кезінде сөз таптарын сауатты пайдалану	9.3.1.1 ұлдар/қыздар: медиа құралдар мен онлайн платформаларды қолдана отырып, жекелеген аудитория үшін дайын жұмысты таныстыруды ұйымдастыруға; 9.3.1.2 ұлдар/қыздар: конспектіге сүйеніп монологтық сөйлеуді дамыту	10.3.1.1 ұлдар/қыздар: медиа құралдар мен онлайн платформаларды қолдана отырып, жекелеген аудитория үшін дайын жұмысты таныстыруды ұйымдастыруға; 10.3.1.2 ұлдар/қыздар: әңгіменің негізгі сүйенбей сөйлеу са
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	7.3.2.1 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны пайдалана отырып, өзінің және басқалардың жұмысында көрсетілген идеялар мен тақырыптарды талқылау және бағалау; 7.3.2.2 ұлдар/қыздар: жұмыстың кезеңдерін айта отырып, айрықша техникалық терминдерді сауатты пайдаланып диалог құру;	8.3.2.1 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны пайдалана отырып, өзінің және басқалардың жұмысында көрсетілген идеялар мен тақырыптарға талдау және бағалау жүргізу үшін критерилер қолдану; 8.3.2.2 ұлдар/қыздар: жұмыстың кезеңдерін айта отырып, айрықша техникалық терминдерді сауатты пайдаланып диалог құру;	9.3.2.1 ұлдар/қыздар: өзінің және басқалардың жұмыстарындағы тарихи, әлеуметтік және мәдени мәнмәтіндерді талдау және бағалау; 9.3.2.2 ұлдар/қыздар: жұмысты талдау және бағалау, қайталаудан аулақ болу, талқылауда тілектестік білдіру	10.3.2.1 ұлдар/қыздар: өзінің және басқалардың жұмыстарындағы тарихи, әлеуметтік және мәдени мәнмәтіндерді талдау және бағалау; 10.3.2.2 ұлдар/қыздар: жұмысты талдау және бағалау, қайталаудан аулақ болу, талқылауда тілектестік білдіру
3.3 Әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау	7.3.3.1 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, жеке жұмысын және басқалардың жұмысын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді талқылау және бағалау;	8.3.3.1 ұлдар/қыздар: даярланған өнімге пайдаланылған сапа, әдістер мен тәсілдерге талдау және бағалау жүргізу үшін критериді қолдану; 8.3.3.2 ұлдар/қыздар: жеке жиналған	9.3.3.1 ұлдар/қыздар: өнімнің сыртқы келбетін анықтайтын негізгі факторлар мен бұйымның сапасын талқылау және бағалау; 9.3.3.2 ұлдар/қыздар: бұйымның нұсқаулық-технологиялық	10.3.3.1 ұлдар/қыздар: өнімнің сыртқы келбетін анықтайтын негізгі факторлар мен бұйымның сапасын талқылау және бағалау; 10.3.3.2 ұлдар/қыздар: бұйымның нұсқаулық-технологиялық

	7.3.3.2 ұлдар / қыздар: жеке тәжірибе мен бақылауға сүйене отырып, әңгіме құру	материалға сүйене отырып әңгіме құру, сөйлеу сапасын бақылау	картасына сүйене отырып, өнімнің сапасын талдау және бағалау, жұмыс кезеңдері туралы әңгіме құрастыру	картасын отырып, өнімнің сапасын талдау және бағалау, жұмыс кезеңдері туралы әңгіме құрастыру
3.4 Жұмысқа бейімделу және жетілдіру	7.3.4.1 ұлдар/қыздар: қолданылған идеяларды салыстыруға негізделе отырып, өзінің және басқалардың жұмыстарын бейімдеу, жетілдіру жөнінде сыни ұсыныстар жасау;	8.3.4.1 ұлдар/қыздар: пайдаланылған идеялар мен тәсілдерді талдау мен бағалауды негізге ала отырып, өзінің және басқалардың жұмыстарын бейімдеу, жетілдіру жөнінде сыни ұсыныстар жасау;	9.3.4.1 ұлдар/қыздар: өзінің және басқалардың жұмыстарының мақсаттары мен маңыздылығына негізделген баға беріп, жеке көзқарасын айту;	10.3.4.1 ұлдар/қыздар: өзінің және басқалардың жұмыстарының мақсаттары мен маңыздылығына негізделген баға беріп, жеке көзқарасын айту;
	7.3.4.2 ұлдар/қыздар: қойылған мақсаттар мен міндеттерді шеше отырып, ұжымда жұмыс жасау	8.3.4.2 ұлдар/қыздар: қойылған мақсаттар мен міндеттерді шеше отырып, ұжымда жұмыс жасау, сыныптастардың сөйлеу сапасын бақылау	9.3.4.2 ұлдар/қыздар: топта жұмыс істеу, айналадағылардың сынына оң көзқарас білдіру, сындарлы ұсыныстар қабылдау, сөйлеу сапасын бақылау	10.3.4.2 ұлдар/қыздар: топта жұмыс істеу, айналадағылардың сынына оң көзқарас білдіру, сындарлы ұсыныстар қабылдау, сөйлеу сапасын бақылау

46. Осы Бағдарлама тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

47. Бөлім мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

"Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7 сынып (ұлдар)

1 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-ші тоқсан		
1.Визуалды өнер	Заманауи техника және өнердегі ғылымның жетістіктері. Табиғат микросуреттері	7.1.1.1 түрлі мәнмәтіндерде және бағыттарда қоршаған көрнекі элементтерін (компьютерлік форма, фактура, пропорция) түсінуді көрсету; 7.2.1.1 шығармашылық идеялар сезімдерді жеткізу үшін әлемдік элементтерін және экспрессия құралдарын өз бетінше таңдау пайдалану
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (попарт, орнатим)	7.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмысында идеялар мен тақырыптарды 7.3.3.1 өз жұмысын және бейнесін (суретшілер, қолөнершілер) жұмысын жасау үшін пайдалану техниканы түсіндіру
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1 тарихи және мәдени өнер, әртүрлі өнер, қолөнер және туындыларының ерекшеліктерін зерделеу және айқындау 7.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін ең қолайлы көздерін пайдалану (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану)

	Өнердегі қазіргі заманғы стильдік бағыттарды зерттеу негізіндегі практикалық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі (қазіргі) техника мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және құру 7.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды тану және шығармашылық жұмыстарда қалай тиімді құралатынын және пайдаланылатынын 7.2.1.1 шығармашылық идеялар сезімдерді жеткізу үшін қолдану, визуалды элементтері мен мәнерлі құралдарын өз бетінше және пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 кең аудитория үшін жұмысты таныстыру (көрмені көрсету); қойылған мақсаттар мен міндеттерді шеше отырып жасау
2-ші тоқсан		
2. Сәндік-қолданбалы өнер	Пирография өнерімен танысу. Көркем күйдіру тәсілдері мен техникасы	7.1.2.1 тарихи және мәдениеттің әртүрлі өнер, қолөнер және туындыларының ерекшеліктерін бетінше зерттеу және анықтау
	Эскизді орындау. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.2 әр түрлі графикалық жұмыс қолдана отырып, эскиздерді және үлгіні жасау үшін графикалық технологиялық құжаттаманың жұмыстың кезеңдерін (кезеңдерін орындау) анықтау; 7.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі (қазіргі) техникалар мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру
	Бұйымды көркем күйдіру. Рәсімдеу	7.2.3.1 функционалдық және эстетикалық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикалық және өнімді әрлеуді жүзеге асыру 7.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасауда қазіргі заман мәдениетінің элементтерін

		7.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен жұмыс жасап отырып, оның маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды дұрыс пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты көрсетіп, таныстыру (көрме, сән үлгісі) жасап, қойылған мақсаттар мен міндеттерді шеше отырып, командада жұмыс жасау
3-ші тоқсан		
Дизайн және технология	Сүректі механикалық өңдеуге арналған құрал- жабдықтар	7.2.2.1 заманауи технологиялармен машиналардың жұмыс принципін ажырату, қол жетімді тәсілдерді таңдау, құрылғылармен құрылымдарды жасау және жасанды материалдарды бойынша операцияларды сәйкестендіру;
	Сүректі механикалық өңдеу жұмысын ұйымдастыру	7.2.6.2 заманауи технологиялармен машиналарда қауіпсіз жұмыс жасау тәсілдерін түсіндіру; 7.1.6.1 жобаланатын объектінің дайындау кезінде құрылымдарын және жасанды материалдарды физикалық, механикалық, технологиялық қасиеттерін салыстыру;
		7.2.3.1 қол жетімді әдістер мен құрылғылардың функционалдық, эстетикалық қасиеттерін және материалдарды механикалық өнімді әрлеуді жүзеге асыру
	Сүректен жасалған бұйымдарды әзірлеу. Бұйымның дизайны. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.1 функционалдық (техникалық, эстетикалық талаптарға сәйкес) объектінің дизайнын әзірлеу, тапсырмаларды орындау; 7.1.5.2 графиканың әртүрлі пайдалану отырып, бұйымдар үшін эскиз жасау және графикалық технологиялық құжаттама жасау; 7.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдалану арқылы, өзінің әрекеттерін айқындап және өзіндік нұсқаларын ұсына

		шығармашылық қызметті 7.1.4.2 бұйымның материал шығындарын және өзіндік
	Бұйымды дайындау. Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Бұйымды декорациялау	7.2.3.1 функционалдық және қасиеттерді жақсарту үшін материалдарды механикалық бұйымдарды әрлеуді жүзеге 7.2.3.2 технологиялық құжат біріншілік пен дәлдікті сақтау күрделі бұйымдарды дайындау 7.3.4.1 қолданылған идеялар салыстыруға негізделген отырыс жұмысын және басқалардың жұмыстарын бейімдеу, жетілдіру сыртқы тұрғысынан ұсыныста
	Көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты көрсетіп таныстыру (көрме, сән үлгісі) қойылған мақсаттар мен міндеттер шеше отырып, командада х
4-ші тоқсан		
Үй мәдениеті	Ауыл шаруашылығы өндірісіндегі қазіргі заманғы техника мен құрал-жабдықтар	7.2.5.1 ауылшаруашылық өндіріс заманауи техника мен жабдықтардың жіктелуіндегі айырмашылық 7.1.3.1 шығармашылық идеяны әртүрлі ақпарат көздерін, өзі таңдап пайдалану
	Электр арматурасы мен тұрмыстық аспаптарды жөндеу	7.2.5.2 электрлі техникалық тұрмыстық аспаптарды жөндеу қарапайым әдістерін ажырату 7.2.5.3 электр тізбектеріндегі тәсілдерін білу 7.2.5.4 есеп шығару үшін бағам аспаптарымен танысу;
	Тұрғын үйдің экологиясы. Үйдегі микроклимат	7.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың қолайлысын таңдау

		7.2.5.5 интерьерді ұйымдас практикалық жұмыстарды кезінде жарықтандыруға (т жасанды), желдетуге және жүйесіне қойылатын норм талаптарды зерделеу және 7.3.1.1 кең аудиторияға дай таныстыру (көрме, сән үлгі көрсету);қойылған мақсатт міндеттерді шеше отырып жасау;

2) 8 сынып (ұлдар)

2 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-ші тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Мозаика өнері. Мозаиканы орындау түрлері мен техникасы	8.3.2.1 пәндік терминология отырып, өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер, жұмысында көрсетілген идеялар) тақырыптарға талдау және өзінің үшін критерии қолдану; 8.3.3.1 жасалған өнімге (шығарма жұмысқа) пайдаланылған әдістер мен сапаға талдау жүргізу үшін критерилерді қолдану;
	Эскиз және материалды таңдау. Мозаикалық панно үшін негіз дайындау	8.1.5.2 үлгі бойынша графика технологиялық құжаттамамен өнімді өндірудің дәйектілігі мен әдістерін анықтау және графикалық әртүрлі құралдарын қолдану;
	Мозайкалық панноны дайындау	8.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі әдістермен материалдарды өз бетінше таңдау және біріктіру; 8.2.1.1 күрделі шығармашылық мен сезімдерді жеткізу үшін суреттеу құралдарын өз бетінше таңдау және пайдалану;

	Көркемдеп безендіру және жұмыстарды таныстыру	8.3.1.1 онлайн платформада аудитория үшін дайын жұмыстарды таныстыруды ұйымдастыру мақсаттар мен міндеттерді отырып, командада жұмыс
2-ші тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу	8.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер, қолөнер және туындыларының ерекшелігі түсінгендігін көрсету;
	Ұлттық тұрмыстық заттарды жасау материалдары мен техникаларын зерттеу	8.1.6.1 құрылымдық, табиғи жасанды материалдарды, қасиеттері мен жобаланатын мақсатын ескере отырып, өлшеу әрлеу тәсілдерін өз бетінше
	Идеяны талқылау және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау	8.1.5.1 функционалдық (техникалық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес) объектінің дизайнын әзірлеу. Қадамдық нұсқаулықты орындау. 8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің бейнесін әрекетін егжей-тегжейлі анықтау. Шығармашылық жұмысты кезеңімен орындауды жоспарлау.
	Материалдарды өңдеу. Бұйым жасау.	8.2.2.1 қазіргі заманғы техникаларда құрастырылған материалдарды өңдеу бойынша операцияларды атау; 8.2.3.1 қол, механикалық құрал-жабдықтарды пайдалана отырып, бұйымның функционалдық, эстетикалық сапасын жақсарту. Материалдарды өңдеу және өлшеу әдістерін анықтау және қолдану; 8.2.3.2 дербес әзірленген тематикалық құжаттама бойынша күрделі (фасонды) бұйымдар жасау; 8.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үдерісі мен ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану;

		8.2.6.1 қауіпсіздік техникасы мен еңбектің маңыздылығын сезіне және қауіпсіздік ережелерін отырып, материалдар мен пайдалану;
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	8.3.1.1 онлайн платформалар, форумдар, әлеуметтік желілер арқылы кең аудитория үшін дайын таныстыруды ұйымдастыру
3-ші тоқсан		
Дизайн және технология	Үстел ойындары. Пайда болу тарихы	8.1.2.1 тарихи және мәдениеттің әртүрлі өнер, қолөнер және туындыларының ерекшеліктерін түсінгендігін көрсету; 8.1.3.2 шығармашылық идеялар және дамыту үшін дербес тақырыптар ақпарат көздерін пайдалану пайдалану ережелерін сақтау (ұлттық ойындары, Қазақстан халықтарының ойындары)
	Үстел ойынының тұжырымдамасы	8.1.4.2 әр түрлі ақпаратты пайдалану негізінде халықтың өнім түзетін қажеттілігін бағалау; 8.1.5.1 функционалдық (технологиялық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес объектінің дизайнын әзірлеу) қадамдық нұсқаулықты орындау
	Үстел ойындарын әзірлеу. Графикалық құжаттама	8.1.5.2 әр түрлі графикалық құралдарды қолдану арқылы, өнімді жасау дәйектілігі мен ұтымды әдістерін отырып, графикалық және құжаттамамен жұмыс жасау
	Үстел ойынының бөлшектерін жасау. Көркем безендіру	8.1.6.2 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес материалдарды өз бетінше қалай тиімді пайдалануға болатынын түсіну, қол жетімді әдістер мен құрылғылармен орындау; 8.2.3.1 қол, механикалық құралдарды пайдалану бұйымның функционалдығын

		эстетикалық сапасын жақсарту және материалдарды өңдеу және жинау әдістерін анықтау ;
	Ойынды тестілеу. Сауалнама жүргізу және ақпарат жинау	8.3.4.1 пайдаланылған идеяларды тәсілдерді талдау, бағалау және жұмысын және басқаларды бағалау, бейімдеу, жетілдіру бойынша жұмыс енгізу;
	Жұмыстарды таныстыру	8.3.1.1 дайын жұмыстың таныстырылымын онлайн платформаларда (онлайн форум, әлеуметтік желілер) неғұрлым аудитория үшін ұйымдастыру
4-ші тоқсан		
Үй мәдениеті	Агротехнологияның дамуындағы ғылымның рөлі (жеке зерттеу)	8.2.5.1 ауыл шаруашылығы дамытудағы ғылыми тәсілдерді және бағалау 8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін (оның ішінде) ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана таңдалған түрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау	8.2.5.2 электр жабдықтары техниканың эргономикалық және эстетикалық қасиеттерін сипаттау және бағалау 8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін дербес таңдалған әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Үй-жайларды жөндеуге арналған заманауи материалдар, жабдықтар мен құралдар (практикалық жұмыс)	8.2.5.3 тұрмыстағы жөндеу кезінде ақауларды жоюды тәсілдері туралы түсінікке ие болу 8.2.5.4 тұрмыстағы жөндеу кезінде заманауи материалдар, жабдықтар мен құралдарды (электр) зерттеу; 8.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын сезіне және оны қолданып отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану;

		8.2.6.2-құрал-саймандар жа жабдықтармен қауіпсіз жұ жадынама құрастыру (ауыз

3) 9 сынып (ұлдар)

3 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ мазмұн	Оқыту мақсаттары.
1-ші тоқсан		
1. Сәндік-қолданбалы өнер	Заманауи интерьердегі сәндік өнім	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және тегі өнер туындыларындағы материалдар мен тәсілдер, қоғамға әсерін ескере отырып білу
	Сәндік интерьер заттарын жасау әдістері мен техникаларын зерттеу	9.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін бастапқы қайталама ақпарат көздер және нәтижелі пайдалану (ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану)
	Идеяны талқылау, дамыту және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау	9.1.4.1 жұмысты орындауды мен ұтымды (оңтайлы) әдіс отырып, шығармашылық к жоспарлау
		9.1.5.1 нысандардың, бейне пішіндердің дизайнын жас салалардағы білімді қолда
	Интерьердің сәндік заттарын жасау	9.2.1.1 мазмұнды және біре туындыларды жасау үшін е құралдарын дербес, сенімді материалдарды өңдеу және әрлеуді қол жетімді тәсілде құрылғылармен орындау; 9.1.6.2 бұйымды дайындау процесінде қазіргі заманғы емес материалдарды пайд (бірегей) шешімдер мен тә 9.2.3.3 шығармашылық жұп бұйымдарды жасау кезінде

		ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану
	Таныстырылым	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) пайдаланып, жекелеген аудиторлармен жұмыстың таныстырылымдық ұйымдастыру 9.3.4.1 өзінің және басқаларының жұмысының мақсаты мен маңыздылығын дербес бағалау, көзқарасын ұсыну
2-ші тоқсан		
2. Дизайн және технология	Сәулет өнерінің жауһарлары. Қазіргі заманғы сәулет. Қазақстанның сәулеті (тарих және қазіргі заман)	9.1.2.1 тарихи және мәдениеттің әртүрлі өнер, қолөнер және туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді талдау; 9.3.3.1 өнімнің сыртқы түрін негізгі факторларды, өнімнің (эстетика, функция, экономика) және бағалау
	Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (еліктемелік немесе жеке идеялары)	9.1.6.2 бұйымды дайындау кезінде заманауи және дәстүрлі материалдарды пайдалану (бірегей) шешімдері мен тәсілдері 9.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар техник және көркем материалдарды қолдану өзіндік (бірегей) шешімдері
	Сәулет объектісінің пішінін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау	9.1.6.2 бұйымды дайындау кезінде заманауи және дәстүрлі материалдарды пайдалану (бірегей) шешімдері мен тәсілдері 9.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар техник және көркем материалдарды қолдану өзіндік (бірегей) шешімдері
	Шығармашылық жұмыс. Сәулет нысанының пішіні (үй, киіз үй)	9.2.3.1 өнімді дайындау үдерісінде материалдарды өңдеу мен ұтымды әдістерін анықтау,

		қолдану; 9.2.3.2 дербестік пен сенімділікпен отырып, әртүрлі техниканың түрлері мен заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі бұйымдар жасау
	Жұмыстарды таныстыру	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) отырып, жекелеген аудиторияға жұмыстың таныстырылымдарын ұйымдастыру 9.3.2.1 өзінің және басқаларының жұмыстарындағы тарихи, әлеуметтік мәдени мәнмәтіндерді талдау бағалау;
3-ші тоқсан		
Дизайн және технология	Жиһаз және интерьер заттарын өндіру	9.2.2.2 әр түрлі кәсіпорында өндірістік және технологиялар туралы білімі мен түсініктерін 9.1.4.2 пайданы анықтау үшін тауарлардың өткізу нарықтарын
	Нақты интерьерге арналған затты (көрме залына арналған модульдік креслолар, өзгертілетін балалар жиһазы, сәндік шамдар) әзірлеу (масштабта модельдеу). Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды таңдау	9.1.5.1 күрделі объектілерді және пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардағы білімдерін 9.1.6.1 жобаланатын объектілерге техникалық, экологиялық және тұтынымдық сипаттамаларды отырып, құрылымдық, табиғи жасанды материалдарды ескірітпес әрлеу тәсілдерін дербес айырма негізді таңдау
	Графикалық құжаттама, техникалық сипаттама	9.1.5.2 графиканың әртүрлі (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттамаларын жасау;
	Бұйымдар жасау. Өңдеу	9.2.2.1 құралдар мен заманауи технологиялық машиналарды таңдау және қолдану, материалдарды

		техникасын қол жетімді әдістермен қолданып, құрылғылармен жүзеге асыру; 9.2.3.1 өнімді дайындау үдерісінде материалдарды өңдеу мен өңдейтін оңтайлы тәсілдерін анықтау және қолдану; 9.2.3.2 дербестік пен сенімділікпен отырып, әртүрлі техниканың қолданылуына құрастырылым түрлері мен материалдарды пайдалану, күрделі, бірегей бұйымдар жасау;
	Жұмысты таныстыру	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) отырып, жекелеген аудиторларға жұмыстың таныстырылым құралдарын ұйымдастыру
4-ші тоқсан		
3. Үй мәдениеті	Интерьердегі/ экстерьердегі ландшафт элементтері	9.1.5.1 күрделі объектілердің интерьері мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алынған материалдармен жинақтау; 9.2.5.1 ландшафтық дизайнның стильдерін, заманауи бағыттарын элементтерін анықтау және қолдану; 9.1.3.1 шығармашылық идеяларды және дамыту үшін бастапқы кезеңде қайталама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану;
	Шығармашылық идеяларды визуалдау	9.1.5.2 графиканың әртүрлі түрлерін (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттаманы құру; 9.3.4.1 өзінің және басқаларының жұмысының мақсаты мен маңыздылығын дербес бағалау, көзқарасын ұсыну
	Интерьердегі жарықтандыру. Табиғи және жасанды жарықтандыру. Интерьердегі	9.2.5.2 жарықтандырудың әртүрлі түрлерінің сипаттамаларын

	жарықтандыру жобасын әзірлеу (тұрғылықты, қоғамдық, өндірістік)	және сипаттау; 9.2.6.2 функционалды, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескертіп отырып, интерьерде жарықтандырудың ұйымдастырудың шығармашылық шешімдерін әзірлеу; 9.1.5.2 графиканың түрлі тәсілдерін пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттаманы құрастыру
	Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғылықты, қоғамдық, өндірістік)	9.1.4.1 жұмысты орындаудың тиімді мен ұтымды (оңтайлы) тәсілдерін отырып, шығармашылық жоспарлау; 9.1.5.2 графиканың түрлі тәсілдерін пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттаманы дайындау; 9.2.5.3 интерьерді (тұрғылықты, қоғамдық, өндірістік) ұйымдастыру, жоспарлау және орындау бойынша практикалық жұмыс орындау үшін әртүрлі салалар білімдерін жинақтау;

4) 10 сынып (ұлдар)

4 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-ші тоқсан		
1. Сәндік-қолданбалы өнер	Заманауи интерьердегі сәндік өнім	10.1.2.1 тарихи және мәдениеттің әртүрлі өнер туындыларын танып, стильдерді, материалдар мен олардың көпшілікке әсерін танып отырып ажырату
	Интерьер дизайнері мамандығы. Жиһаз жобалаушысы. Сәндеуші. Түсті реңдеу	10.1.3.1 шығармашылық идеяны зерттеу және дамыту үшін қайталама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану (ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану)

		10.1.4.2 пайданы анықтау ү тауарлардың өткізу нарықт
	Интерьердің сәндік заттарын жасау әдістері мен техникаларын зерттеу	10.1.3.1 шығармашылық ид зерттеу және дамыту үшін қайталама ақпарат көздер және нәтижелі пайдалану ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану)
	Идеяны талқылау, дамыту және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау	10.1.4.1 жұмысты орындауд мен ұтымды (оңтайлы) әді отырып, шығармашылық к жоспарлау 10.1.5.1 күрделі объектілерд мен пішіндердің дизайнын өртүрлі салалардан алған б жинақтау;
	Интерьердің сәндік заттарын жасау	10.2.1.1 мазмұнды және ұт (оңтайлы) туындылар жаса мәнерлеу құралдарын дер пайдалану, материалдарды бұйымды қолжетімді тәсіл құрылғылармен әрлеу 10.1.6.2 өнімді дайындау жа үдерісінде заманауи және материалдарды қолдануды (айрықша) шешімдер мен 10.2.3.3 шығармашылық жұ бұйымдарды жасау үдерісі ұлттық мәдениетінің элем пайдалану
	Таныстырылым	10.3.1.1 медиа құралдар ме платформаларды (бейнеро форумдар, әлеуметтік желі отырып, белгілі аудитория жұмыстың таныстырылым ұйымдастыру 10.3.4.1 өзінің және басқала жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше жеке көзқарасын ұсыну

2. Дизайн және технология	Сәулет өнерінің жауһарлары. Қазіргі сәулет. Қазақстанның сәулеті (тарих және қазіргі заман)	10.1.2.1 тарихи және мәдени өнер, әртүрлі өнер, қолөнер және туындыларындағы стильдер, материалдар мен тәсілдерді талдау; 10.3.3.1 өнімнің сапасын және сыртқы келбетін анықтайтын факторларды (эстетика, функционал, экономика) талқылау және
	Сәулетші мамандығы.	10.1.3.1 шығармашылық идеяны зерттеу және дамыту үшін ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана бастапқы және қайталама көздерін мақсатты және өнім ақпаратты пайдалану ережесін
	Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (еліктеушілік немесе жеке идеялар)	10.1.5.1 күрделі объектілерді және пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бір жинақтау; 10.1.5.2 графиканың әртүрлі (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) пайдалана отырып, графиканы технологиялық құжаттамаға әзірлеу
	Сәулет объектісінің пішінін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау	10.1.6.2 бұйымды дайындау үдерісінде заманауи және материалдарды пайдалану (бірегей) шешімдері мен тәсілдерін 10.1.6.4 шығармашылық жұмыс дайындау кезінде бірқатар мен көркем материалдарды бойынша өзіндік (бірегей) ұсыну
	Шығармашылық жұмыс. Сәулет объектісінің пішіні (үй, киіз үй)	10.2.3.1 өнімді дайындау үдерісін материалдарды өңдеу мен оңтайлы тәсілдерін анықтау қолдану; 10.2.3.2 дербестік пен сенімді отырып, әртүрлі техниканы құрастырылымдар түрлерін

		материалдарды пайдалану күрделі, бірегей бұйымдарды жасау
	Жұмысты таныстыру	10.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау үдерісін ұлттық мәдениетінің әлемге пайдалану 10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) отырып, белгілі аудитория үшін жұмыстың таныстырылым ұйымдастыру 10.3.2.1 өзінің және басқаларының жұмыстарындағы тарихи, әлемдік мәдени мәнмәтіндерді талдау бағалау;
3-ші тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақстанның халық қолөнері (тарих және қазіргі заман). Қолөнершілер мен шеберлердің жауһарлары. Қазақстан қолөнершілер туындыларының заманауи стильденуі	10.1.2.1 тарихи және мәдениеттің әртүрлі өнер, қолөнер және туындыларындағы стильдерді материалдар мен тәсілдерді тізбелеу; 10.1.3.1 шығармашылық идеяны зерттеу және дамыту үшін коммуникациялық-технологияларды қолдану бастапқы және қайталама көздерін мақсатты және өнімді ақпаратты пайдалану ережелері
	Жиһаз және интерьер заттарын өндіру	10.2.2.2 әртүрлі кәсіпорындар және технологиялық үдерістер және түсінетіні жайлы көрсеткіштер 10.1.4.2 пайданы анықтау үшін тауарлардың өткізу нарықтарын
	Белгілі интерьерге арналған затты (көрме	10.1.5.1 күрделі объектілерді

	залына арналған модульдік креслолар, балаларға арналған құрастырылатын жиһаз, сәндік шамдар) әзірлеу (масштабта модельдеу). Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды таңдау	мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған б жинақтау; 10.1.6.1 жобаланатын объектінің техникалық, экологиялық және пайдалану сипаттамаларын отырып, құрастырымдық, т жасанды материалдарды өңдеу тәсілдерін өз бетінше анықтау таңдау; 10.1.6.2 бұйымды дайындау үшін қазіргі заманғы және материалдарды дербес таңдау (масштабтауды қолдану), өңдеу техникасын қолжетімді және құрылғылармен жүзеге асыру; 10.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үдерісі ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану;
	Графикалық құжаттама, техникалық сипаттама	10.1.5.2 графиканың әртүрлі (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттама дайындау;
	Бұйымдар жасау. Өңдеу	10.2.2.1 материалдарды өңдеу құралдар мен заманауи технологияларды машиналарды өз бетінше анықтау және қолдану; 10.2.3.1 бұйымды дайындау материалдарды өңдеу мен өңтайлы тәсілдерін, материалдарды пайдалану техникасын айқындау, таңдау қолдану; 10.2.3.2 дербестік пен сенімділікті отырып, әртүрлі техниканың құрастырылым түрлерін жасау материалдарды пайдалану күрделі, бірегей бұйымдарды жасау; 10.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үдерісі ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану;

		пайдалану; 10.2.6.1 қауіпсіздік техникасы бойынша оқып отырып, оның маңыздылығын түсіндіріп көрсете отырып, материалдарды пайдалану; 10.2.6.2 белгілі жұмыс түрлерін жасап жасалған бұйымдарға қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулармен жұмыс жасау;
	Жұмысты таныстыру	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) пайдаланып отырып, белгілі аудитория үшін жұмыстың таныстырылымдарын жасау, ұйымдастыру
4-ші тоқсан		
3. Үй мәдениеті	Интерьердегі/ экстерьердегі ландшафт элементтері	10.1.5.1 күрделі объектілердің интерьері мен пішіндердің дизайнын жасау, әртүрлі салалардан алынған материалдарды жинақтау; 10.2.5.1 ландшафтық дизайн стилдерін, заманауи бағыттарды, элементтерін анықтау және жинақтау; 10.1.3.1 шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін қолданылатын қайталама ақпарат көздерін табу және нәтижелі пайдалану; 10.2.5.4 иллюстрацияға сүйеніп жиналған материал бойынша жұмыс үшін ақпаратты іздеудің заңдылықтарын пайдалану
	Ландшафт дизайнері мамандығы. Флорист мамандығы	10.1.3.1 шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін қолданылатын ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып бастапқы және қайталама ақпарат көздерін мақсатты және өнімді пайдалану
	Шығармашылық идеяларды визуалау	10.1.5.2 графиканың әртүрлі түрлерін (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттаманы жасау)

		дайындау; 10.3.4.1 өзінің және басқаларының жұмысының мақсаты мен маңыздылығын дербес бағалау пайымдау
	Интерьердегі жарықтандыру. Табиғи және жасанды жарықтандыру. Интерьердегі жарықтандыру жобасын әзірлеу (тұрғылықты, қоғамдық, өндірістік)	10.2.5.2 жарықтандырудың мақсаты мен типтерінің сипаттамаларын және сипаттау; 10.2.6.2 функционалдық, эстетикалық және эстетикалық талаптарды отырып, интерьерде жарықтандыру ұйымдастыру бойынша шешімдерді құру; 10.1.5.2 графиканың түрлі қолданылуына пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттаманы дайындау
	Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғылықты, қоғамдық, өндірістік)	10.1.4.1 жұмысты орындаудың мақсаты мен ұтымды (оңтайлы) тәсілдерін отырып, шығармашылық қолданыста жоспарлау; 10.1.5.2 графиканың түрлі қолданылуына пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттаманы дайындау; 10.2.5.3 интерьерді (тұрғылықты, қоғамдық) ұйымдастыру, жоспарлау, безендіру бойынша практикалық жұмыстарды орындау үшін салалардан алған білімдер

5) 7 сынып (қыздар)

5 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-ші тоқсан		
Визуалды өнер	Өнердегі ғылымның заманауи әдістері	7.1.1.1 қоршаған әлемнің көрінісін

	мен жетістіктері. Табиғаттың микросуреттері	элементтерін (композиция, фактура, пропорция) әртүрлі стильдерде және бағыттарда 7.2.1.1 шығармашылық идея мен сезімдерді жеткізу үшін қорық көрнекі элементтерін және материалдардың құралдарын өз бетінше таңдау пайдалану
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, орнатим).	7.3.2.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарында көрініс тапқыштықпен мен тақырыптарды талқылауға бағалау; 7.3.3.1 өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарын жасау үшін пайдаланатын техниканы түсіндіру;
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1 тарихи және мәдени мұраларды әртүрлі өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін өз бетінше зерттеу және анықтау; 7.1.3.1 шығармашылық идея мен дамыту үшін олардың қолдану қолайлысын таңдап (оның ішінде ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана отырып) әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген практикалық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасауда әртүрлі (заманауи) материалдарды таңдау және біріктіру; 7.1.6.2 заманауи және дәстүрлі материалдардың ерекшеліктерін біліп оларды шығармашылық жұмыс жасау үшін қалай тиімді біріктіретіндігі пайдалануға болатынын анықтау; 7.2.1.1 күрделі шығармашылық идея мен сезімдерді жеткізу үшін әлемнің визуалды элементтерін өнердің суреттеу құралдарын өз бетінше таңдау және пайдалану

	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты кен таныстыру (көрме, сән үлгісін көрсету);қойылған мақсат пен міндеттер шеше отырып ұжымда жұмыс жасау
2-ші тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Көркем әшекей (батик, гжель, хохлома). Әшекей түрлері. Әшекейлеу техникасы мен әдістері. Материалдар мен жабдықтар	7.1.2.1 тарихи және мәдениеттің әртүрлі өнер, қолөнер және қолөнер туындыларының ерекшеліктерін таныстыру; 7.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін олардың қолдайлысын таңдап (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолданып ақпарат көздерін пайдалану)
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	7.1.5.2 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздер және үлгіні жасау үшін графика технологиялық құжаттамамен жұмыстың кезеңдерін (кезең орындау) анықтау; 7.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдаланып, өзінің болашақ анықтай отырып, шығармашылық қызметті жоспарлау
	Көркем әшекейлеу орындау. Декорациялау. Безендіру	7.2.1.1 күрделі шығармашылық және сезімдерді жеткізу үшін әлемнің визуалды элементтерін өнердің суреттеу құралдарымен анықтау, таңдау және пайдалану; 7.1.6.4 шығармашылық жұмыс дайындау кезінде әртүрлі (техникалар мен көркем мақсатта таңдау және біріктіру); 7.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын сезіне және оны отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты кен таныстыру (көрме, сән үлгісін қойылған мақсат пен міндеттер шеше отырып ұжымда жұмыс жасау)

3-ші тоқсан

Дизайн және технология	Тігін бұйымдарын (киім, аксессуарлар, зергерлік бұйымдар) түрлендіру (өзгерту) және безендіру. Идеяларды әзірлеу. Эскиз	7.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін олардың қолайлысын таңдап (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану) ақпарат көздерін пайдалану; 7.1.5.1 функционалдық (техникалық) эстетикалық талаптарға сәйкес объектінің дизайнын әзірлеу тапсырмаларды орындау; 7.1.5.2 әртүрлі графика құралдары пайдалана отырып, бұйымдардың эскиздер орындау және графика технологиялық құжаттамаға түзету;
	Материалдар мен жабдықтарды дайындау	7.2.2.1 тігін машинасының жабдығын ақауларды анықтау және жөндеу; 7.1.6.2 бірқатар заманауи жабдық емес материалдарды танып-біліп қалай тиімді біріктіруге, өңдеу пайдалануға болатынын анықтау; 7.1.6.3 фурнитура мен әрлеу материалдарының жіктелу сипаттамасын анықтау, сипаттамасын салыстыру
	Жиынтықты дайындау. Бөлшектерді пішу. Жекелеген бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды әрлеу. Бұйымдарды декорациялау	7.2.3.1 заманауи тоқыма және материалдары мен әртүрлі конструкцияларды қолдану технологиялық құжаттамаға сәйкес машинасында бұйымдар жасау мүмкіндіктерге сәйкес материалдарды техникасын таңдау; 7.2.2.2 тігін бұйымдарын ылғал жылумен өңдейтін құрылғыларды анықтау, таңдау және қолдану; 7.1.4.2 бұйымның материалдар шығындары мен өзіндік құнын есептеу; 7.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үдерісінің ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану

	Жұмысты таныстыру	7.3.1.1 дайын жұмысты кен таныстыру (көрме, сән үлгісі) 7.3.4.1 пайдаланылған идеяны салыстыру негізінде өзінің басқалардың жұмысын бағалау жетілдіру бойынша сыни ұстаным
4-ші тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақтың ұлттық тағамдары	7.2.4.2 ұлттық және әлемнің халықтарының тағамдарын технологиясын зерделеу жасау
	Әлем халықтарының тағамдары (дербес зерттеу)	7.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін олардың қолайлысын таңдап (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану) ақпарат көздерін пайдалану 7.2.4.1 әртүрлі халықтардың танымал аспаздарының тағам ерекшеліктерді сипаттау жасау
	Әлем халықтарының тағамдары. Практикалық жұмыс (суши, пицца, көже)	7.2.4.2 ұлттық және әлемнің халықтарының тағамдарын технологиясын зерделеу жасау 7.2.4.3 әртүрлі тағамдарды даярдалған өнімдерді, құралдарды жабдықтарды таңдауға қатысу және негізді шешім қабылдау
Үй мәдениеті	Тұрмыстық техниканы таңдау.	7.2.5.2 тұрмыстық техниканы эстетикалық және экологиялық қасиеттерін бағалай отырып тағайындамасы мен әрекетін бойынша жіктеу;
	Тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері	7.2.5.3 тұрмыстық техниканы және күту ережелерін зерделеу сипаттау; 7.2.6.2 заманауи технологияны машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін түсіндіру
	Өсімдік әшекей, интерьер элементі ретінде	7.2.5.1 декорация және интерьер безендіру үшін әр түрлі өсімдіктерді

		эстетикалық қасиеттерін с және қолдану; 7.3.3.1 пәндік терминология отырып, өзінің және басқал (суретшілер, қолөнершілер жұмыстарын жасау үшін па әдістер мен тәсілдерді (техн талқылау және бағалау;

6) 8 сынып (қыздар)

6 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-ші тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақтың қолданбалы өнері (ши току, киіз басу). Халық шығармашылығының түрлері. Материалдар мен жабдықтар	8.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер, қолөнер және туындыларының ерекшелі түсінетіндігін көрсету; 8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін дербес т ақпарат көздерін пайдалан
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	8.1.5.2 графикалық және те құжаттаманы үлгі бойынша графикалық құралдарды қ өнімді жасаудың дәйектілі әдістерін анықтай отырып 8.1.4.1 алған білімі мен тәжі пайдалана отырып, өзінің б әрекеттерін егжей-тегжейлі арқылы шығармашылық қ жоспарлау
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декорациялау. Безендіру	8.2.1.1 күрделі шығармашы мен сезімдерді жеткізу үшін суреттеу құралдарын өз бе таңдау және пайдалану; 8.1.6.4 шығармашылық жұм жасау кезінде әртүрлі техни көркем материалдарды дер

		таңдау және біріктіру; 8.1.6.5 материалды өңдеу тәсілдерін мүмкіндіктерге сәйкес таңдау; 8.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды бұйымдарды жасау үдерісін ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.3.2.1 пәндік терминологияны пайдаланып, өзінің және басқарушының (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарында көрініс тапқан тақырыптарға талдау жасау мен бағалау үшін критерийлерді пайдалану; 8.3.2.2 ерекше техникалық қабілеттерін сауатты пайдалана отырып, өзіндік жүргізу біліктілігін дамыту; 8.2.6.1 қауіпсіздік техникасын пайдаланып, оның маңыздылығын түсіндіріп және көрсету арқылы материалдарды құралдарды пайдалану
	Жұмысты таныстыру. Көрмені ұйымдастыру	8.3.1.1 дайын жұмыстың таныстырылымын онлайн платформаларда (онлайн форумдар, әлеуметтік желілер) неғұрлым аудитория үшін ұйымдастыру мақсаттар мен міндеттерді пайдаланып, ұжымда жұмыс жүргізу
2-ші тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақтың ұлттық киімдері. Этностиль. Ою-өрнек және оның стильденуі	8.1.2.1 тарихи және мәдениеттің әртүрлі өнер, қолөнер және қолөнер туындыларының ерекшеліктерін түсінгендігін көрсету; 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша және жабық сұрақтарға жауап беру 8.1.3.1 шығармашылық идеяларды және дамыту үшін дербес тақырыптар ақпарат көздерін пайдалану
	Этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім, кеудеше)	8.1.5.1 функционалдық (техникалық, эстетикалық, эргономикалық) талаптарға сәйкес

		объектінің дизайнын әзірлеу, тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2 графикалық және текстік құжаттаманы үлгі бойынша жасау, графикалық құралдарды қолдану, өнімді жасаудың дәйектілігі мен әдістерін анықтай отырып.
	Бұйымды этностильде жасау (бас киім, кеудеше). декорациялау	8.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үдерісін ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.2.3.1 қол құралдары мен жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалану, тоқыма материалдарын өңдеу, әрлеудің ұтымды әдістерін қолдану; 8.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи) жасанды) материалдар мен құрастырылымдарды қолдану, өздігінен әзірленген технологияларды қолдану, құжаттама бойынша бұйым жасау; 8.3.4.1 пайдаланылған идеялар тәсілдерді талдау мен бағалау, отырып, өзінің және басқаларының жұмысын бейімдеу, жетілдіру, сыни ұсыныстар жасау; 8.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, оның маңыздылығы және көрсету арқылы материал құралдарды пайдалану
	Жұмысты таныстыру	8.3.1.1 дайын жұмыстың таныстырылымын онлайн платформаларда (онлайн форум, әлеуметтік желілер) неғұрлым аудитория үшін ұйымдастыру, мақсаттар мен міндеттерді отырып, ұжымда жұмыс жасау.
3-ші тоқсан		
Дизайн және технология	Халық пішімінің негізіндегі киім үлгісінің дизайны (тұтас пішілген жең)	8.1.4.2 зерттеулер негізінде түрлеріне қажеттілігін анықтау

		8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін дербес та ақпарат көздерін пайдалану;
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз	8.1.5.1 функционалдық (техн эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәй объектінің дизайнын әзірле тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2, графиканың әртүрлі қолдана отырып, өнімді жас дәйектілігі мен ұтымды әдіс арқылы графикалық және т құжаттаманы әзірлеу;
	Материалдарды, құрал-саймандар мен жабдықтарды дайындау (бұйымды үлгілеу)	8.2.2.1 тігін машиналарына а құрылғыларды таңдау және (ойылған ілмектерді өңдеу, с ілгегін жалғау); 8.1.6.3 табиғи және жасанды үлбірдің түрлері мен қасиет анықтау және салыстыру; 8.2.6.2 құралдармен және ж қауіпсіз жұмыс жасау бойын құрастыру
	Халықтық пішім негізінде өнімді жасау. Бөлшектерді пішу (масштабтауды қолдану). Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Ою-өрнек элементтерімен безендіру	8.2.3.1 қол құралдары мен т жабдықтары мен оларға арн құрылғыларды пайдалана с тоқыма материалдарын өңд әрлеудің ұтымды әдістерін а қолдану; 8.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, таби жасанды) материалдар мен құрастырылымдар қолдана әзірленген технологиялық к бойынша күрделі бұйымдар 8.3.3.1 пайдаланылған әдіст мен жасалған өнімнің (шыға жұмыстың) сапасын талдау үшін критерийлерді қолдану.
	Жұмысты таныстыру	8.3.1.1 дайын жұмыстың таныстырылымын онлайн платформаларда (онлайн ф әлеуметтік желілер) неғұрлы

		аудитория үшін ұйымдастыру
4-ші тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьерге арналған сәндік бұйымдар (2D / 3D форматында). Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау	8.1.6.2 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес материалдарды қалай тиімді болатынын түсіне отырып, жүргізу; 8.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі техниканы көркем материалдарды деректен таңдау және біріктіру
	Интерьер үшін сәндік 2D/3D өнімдерін жасау	8.2.5.3 материалдар мен техниканы анықтай және таңдай отырып, эстетикалық және техникалық сәйкес келетін интерьерге бұйымдар жасау; 8.3.4.1 пайдаланылған идеяны тәсілдерді талдау, бағалау және басқалардың жұмысына жетілдіру бойынша сыни ұстаным
	Өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі	8.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, оның маңыздылығы және көрсету арқылы материал құралдарды пайдалану
	Медицинадағы, фитотерапиядағы және косметологиядағы өсімдіктер	8.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін дербес тақырып ақпарат көздерін пайдалану; 8.2.5.1 ауыл шаруашылығы дамытудағы ғылыми тәсілдер және бағалау; 8.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін дербес тақырып ақпарат көздерін пайдалану; 8.2.5.2 медицинада, фитотерапияда косметологияда өсімдіктер зерттеу, талқылау және бағалау

7) 9 сынып (қыздар)

7 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-ші тоқсан		
Сәндік - қолданбалы шығармашылық	Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы. Қазақ кілемдері. Алаша. Кілем тоқу. Гобелен. Заманауи кілемдер	9.1.2.1 тарихи және мәдениеттің түрлі өнер туындыларындағы материалдар мен тәсілдерді қоғамға әсерін ескере отырып; 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша қойылған сұрақтарға толық жауап беріп, негізгі ойды бөліп көрсету; 9.2.2.2 әртүрлі кәсіпорындағы және технологиялық үдерістер мен түсінетінін көрсету;
	Кілем тоқуға арналған материалдар мен жабдықтар	9.1.6.4 шығармашылық жұмыс талдау кезінде бірқатар тексеріп, көркем материалдарды қолданып, дайын шешімдерді салыстырып бағалау;
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	9.1.5.1 күрделі объектілердің формалардың дизайнын түрлі салалардан білімді жинақтау; 9.1.4.1 жұмыстарды орындау дәйектілігін және ұтымдылығын тәсілін анықтай отырып шығармашылық қызметті жоспарлау;
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декорациялау. Безендіру	9.2.1.1 мазмұнды және оңтүстік туындылар жасау үшін өнер құралдарын өз бетінше, сенімді пайдалану; 9.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үдерісін ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 9.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, оның маңыздылығын және көрсету арқылы материалдарды пайдалану

	Жұмысты таныстыру. Көрмені ұйымдастыру	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнеро, форумдар, әлеуметтік желі) отырып, белгілі аудитория жұмыстың таныстырылым ұйымдастыру; 9.3.2.1 өзінің және басқалар жұмыстарындағы тарихи, ә мәдени мәнмәтіндерді тал бағалау;
2-ші тоқсан		
Дизайн және технология	Сән үлгісінің заманауи стильдерінің бағыттары (дербес зерттеу)	9.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер, қолөнер және туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдер талдау; 9.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін бастапқы қайталама ақпарат көздер және нәтижелі пайдалану;
	"Тұлға мен сән үйлесімі" тәжірибесі. Жеке имидж құру. Идеяларды әзірлеу	9.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған б жинақтау
	Бет әрлеу, шаш үлгісі, аксессуарлар арқылы жеке бейне жасау	9.1.6.2 бұйымды дайындау процесінде заманауи және материалдарды пайдалану (бірегей) шешімдері мен тә
	Жеке имидж үшін киім коллекциясы/ аксессуарлар жасау тәжірибесі	9.1.5.1 күрделі объектілер, б пішіндердің дизайнын әзір әртүрлі салалардан алған б жинақтау; 9.1.6.3 тоқыма, тоқылмаған және басқа да заманауи, д материалдарды өз бетінше бағалау; 9.2.3.1 өнімді дайындау үде материалдарды өңдеудің о тәсілдерін анықтау, таңдау 9.3.4.1 өзінің және басқалар

		жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өзіндік пайымдау
	Жұмысты таныстыру	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнеро- форумдар, әлеуметтік желі- отырып, белгілі аудитория ү- жұмыстың таныстырылым- ұйымдастыру;
3-ші тоқсан		
Дизайн және технология	"Fastcloth" сәнді киім дизайнының (пончо, кейп, туника немесе сән журналынан) қарапайым геометриялық пішіндері. Киім мен аксессуарлардың заманауи өндірісі	9.1.2.1 тарихи және мәдени- әртүрлі өнер, қолөнер жән- туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерд- талдау; 9.1.3.1 шығармашылық иде- және дамыту үшін бастапқ- қайталама ақпарат көздер- және нәтижелі пайдалану; 9.2.2.2 әртүрлі кәсіпорында- және технологиялық үдеріс- және түсінетінін көрсету
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз.	9.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған б- жинақтау;
	Материалдар мен жабдықтарды дайындау	9.1.5.2 графиканың түрлі құ- пайдалана отырып, график- технологиялық құжаттама- жасау
	Бұйымдар жасау. Бөлшектерді пішу (масштабтауды қолдану). Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу	9.2.2.1 заманауи тігін құрал- және жиектеу тігін машина- 9.2.2.3 тігін машиналарын- аппликация) күрделі опера- зерттеу және орындау; 9.2.3.1 өнімді дайындау үде- материалдарды өңдеудің о- тәсілдерін анықтау, таңдау 9.2.3.2 дербестік пен сенім- арқылы әртүрлі техникалар

		құрастырылымдарды және материалдарды пайдалану күрделі, бірегей бұйымдарды 9.2.6.1 қауіпсіздік техникасы маңыздылығын сезіне және отырып, материалдар мен пайдалану; 9.2.6.2 белгілі жұмыс түрлері дайындалған бұйымдарға техникасы бойынша нұсқа құрастыру
	Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмысты таныстыру	9.1.4.2 пайданы анықтау үшін тауарлардың өткізу нарықты 9.3.4.1 өзінің және басқалар жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өзіндік пайымдау 9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнеро форумдар, әлеуметтік желі отырып, белгілі аудитория жұмыстың таныстырылым ұйымдастыру;
4-ші тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьер/ экстерьердегі ландшафт элементтері	9.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған б жинақтау; 9.2.5.1 ландшафтық дизайн стильдерін, заманауи бағы элементтерін анықтау және 9.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін бастапқы қайталама ақпарат көздер және нәтижелі пайдалану;
	Шығармашылық идеяларды визуалдау	9.1.5.2 графиканың түрлі құ пайдалана отырып, график технологиялық құжаттама дайындау; 9.3.4.1 өзінің және басқалар

		жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өзіндік пайымдау
	Мерекеге орай интерьерді безендіру	9.1.5.2 графиканың түрлі құрылымдарымен пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттама дайындау; 9.1.5.1 күрделі объектілердің интерьердік және пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған білімдерін жинақтау; 9.2.5.3 интерьерді (тұрғылықты жер) ұйымдастыру, жоспарлау және орындау бойынша практикалық жұмысты орындау үшін әртүрлі салалардан білімдерін жинақтау; 9.3.3.1 өнімнің сапасын және сыртқы келбетін анықтайтын факторларды (эстетика, функционал, экономика) пайымдау және

8) 10 сынып (қыздар)

8 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-ші тоқсан		
Сәндік - қолданбалы шығармашылық	Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы. Қазақтың кілемдері. Алаша. Кілем тоқу. Гобелен. Заманауи кілемдер	10.1.2.1 тарихи және мәдениеттің әртүрлі өнер туындыларын материалдар мен тәсілдерді аудару, олардың қоғамға әсерін 10.1.3.1 теориялық зерттеулерді шығармашылық идеяларды ақпарат көздерін мақсатты пайдалану, ақпаратты пайдалану ережелерін сақтау; 10.2.2.2 әртүрлі кәсіпорындар және технологиялық үдерістерді түсіну;

	Қазақстанның халық қолөнері (тарих және қазіргі заман). Қазақстан қолөнершілерінің туындыларын қазіргі заманға сәйкес стильдеу	10.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер туындыларын материалдар мен тәсілдерді тізімдеу, олардың қоғамға қарастыру; 10.1.3.1 теориялық зерттеу, шығармашылық идеяларды ақпарат көздерін мақсатты пайдалану
	Киіз үйдің тазалығы. Қолөнершілер мен халық шеберлерінің жауһарлары. Әйелдердің әшекейлері, Қазақстанның қолөнершілерінің туындыларын заманауи стильдеу Кәдесый өнімдерін өндіру, этникалық стильдегі бұйымдарды дәріптеу	10.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар техниканы көркем материалдарды қолдану оңтайлы (ұтымды) шешімдерді таңдау; 10.1.4.2 пайданы анықтау үлгілерін тауарларды өткізу нарықта қолдану; 10.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер туындыларын стильдерді, материалдарды білу және санамалау, оларды әсерін қарау; 10.1.3.1 теориялық зерттеу, шығармашылық идеяларды ақпарат көздерін мақсатты пайдалану
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	10.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған бұйымдарды жинақтау; 10.1.4.1 шығармашылық қызығушылық жоспарлау, жұмыстың дәйектілігі ұтымды (оңтайлы) әдісін анықтау;
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декорациялау. Безендіру	10.2.1.1 мазмұнды және ұлттық туындыларды жасау үшін өнер құралдарын өз бетінше, сезімді пайдалану; 10.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау үдерісін ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 10.2.6.1 қауіпсіздік техникасы

		маңыздылығын сезіне және пайдаланып отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмысты таныстыру. Көрмені ұйымдастыру	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды (бейнероликтер, форумдар, әлеуметтік желілер) пайдаланып, белгілі аудитория үшін жұмыстың таныстырылымдарын ұйымдастыру; 10.3.2.1 өзінің және басқаларының шығармаларындағы тарихи және мәдени мәнмәтіндерді бағалау
2-ші тоқсан		
Дизайн және технология	Жеке имидж құру технологиясы, идеяларды дамыту	10.1.2.1 тарихи және мәдени өнер, әртүрлі өнер, қолөнер және туындыларындағы стильдер мен тәсілдерді салыстыру; 10.1.3.1 шығармашылық идеяны зерттеу және дамыту үшін қайталама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану;
	Бет әрлеу, шаш үлгісі, аксессуарлар арқылы жеке бейне жасау Визажист-шаштараз мамандығы	10.1.5.1 объектілердің, бейнелерін пішіндердің дизайнын әзірлеу әртүрлі салалардан алған бейнелер жинақтау
	"Тұлға мен сән үйлесімі" тәжірибесі. Жеке имидж құру. Идеяларды әзірлеу	10.1.2.1 тарихи және мәдени өнер, қолөнер және туындыларындағы түрлі стильдерді материалдар мен тәсілдерді талдау; 10.1.3.1 шығармашылық идеяны зерттеу және дамыту үшін қайталама ақпарат көздерін және өнімді пайдалану
	Жеке имидж үшін киім коллекциясы/ аксессуарлар жасау тәжірибесі	10.1.5.1 объектілердің, бейнелерін пішіндердің дизайнын әзірлеу әртүрлі салалардан алған бейнелер жинақтау; 10.1.6.3 тоқыма, тоқылмаға және басқа да заманауи, дизайн

		материалдарды өз бетінше анықтау және бағалау; 10.2.3.1 өнімді дайындау үд материалдарды өңдеудің о тәсілдерін анықтау, таңдау 10.3.4.1 өзінің және басқала жұмысының мақсаты мен маңыздылығын дербес ба өзіндік пайымдау
	Жұмысты таныстыру	10.3.1.1 медиа құралдар ме платформаларды (бейнеро форумдар, әлеуметтік желі отырып, белгілі аудитория ү жұмыстың таныстырылым ұйымдастыру
3-ші тоқсан		
Дизайн және технология	Сәнді киімдерді үлгілеу және жобалау. Киім мен аксессуарлардың заманауи өндірісі Киім конструкторы- модельер мамандығы	10.1.2.1 тарихи және мәден әртүрлі өнер туындыларын материалдар мен тәсілдер және талдау 10.1.3.1 шығармашылық ид зерттеу және дамыту үшін қайталама ақпарат көздер және нәтижелі пайдалану; 10.2.2.2 әртүрлі кәсіпорынд және технологиялық үдеріс мен түсінетінін көрсету;
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз.	10.1.5.1 объектілердің, бейн пішіндердің дизайнын әзір әртүрлі салалардан алған б жинақтау;
	Материалдар мен жабдықтарды дайындау	10.1.5.2 графиканың түрлі қ пайдалана отырып, график технологиялық құжаттама дайындау
	Бұйымдар жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу	10.2.2.1 заманауи тігін жабд және жиектеу тігін машина 10.2.2.3 тігін машиналарын, аппликация) күрделі опера зерттеу және орындау;

		10.2.3.1 өнімді дайындау үд материалдарды өңдеудің о тәсілдерін анықтау, таңдау 10.2.3.2 дербестік пен сенім отырып, әртүрлі техникалар құрастырылымдарды және материалдарды пайдалана күрделі, бірегей бұйымдар 10.2.6.1 қауіпсіздік техника арқылы, оның маңыздылы және көрсете отырып, мате құралдарды пайдалану; 10.2.6.2 белгілі жұмыс түрл дайындалған бұйымдарға техникасы бойынша нұсқа
	Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмысты таныстыру	10.1.4.2 пайданы анықтау ү тауарлардың өткізу нарықт 10.3.4.1 өзінің және басқала жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өзіндік пайымдау; 10.3.1.1 медиа құралдар ме платформаларды (бейнеро форумдар, әлеуметтік желі отырып, белгілі аудитория жұмыстың таныстырылым ұйымдастыру
4-ші тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьер/ экстерьердегі ландшафт элементтері	10.1.5.1 күрделі объектілерд мен пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған б жинақтау; 10.2.5.1 ландшафтық дизайн стильдерін, заманауи бағы элементтерін анықтау және 10.1.3.1 шығармашылық ид зерттеу және дамыту үшін қайталама ақпарат көздер және нәтижелі пайдалану

	Ландшафт дизайнері мамандығы Флорист мамандығы	10.1.3.1 шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін қайталама ақпарат көздерін және нәтижелі пайдалану (ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана
	Шығармашылық идеяларды визуалдау	10.1.5.2 графиканың түрлі қолдану пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттамаға түрлендіру; 10.3.4.1 өзінің және басқаларының жұмысының мақсаты мен маңыздылығын дербес бағалау және өзіндік пайымдау
	Мереке кезіне интерьерді безендіру	10.1.5.2 графиканың түрлі қолдану пайдалана отырып, графиканың технологиялық құжаттамаға түрлендіру дайындау; 10.1.5.1 күрделі объектілерді және пішіндердің дизайнын әртүрлі салалардан алған білімдер жинақтау; 10.2.5.3 интерьерді (тұрғылықты орта қоғамдық) ұйымдастыру, жобалау, безендіру бойынша практикалық жұмыстарды орындау үшін салалардан алған білімдерді қолдану; 10.3.3.1 өнімнің сапасы мен келбетін анықтайтын негізгі критерийлер (эстетика, функция, экономикалық және бағалау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

44-қосымша

Қазақстан Республикасы

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларына жаратылыстану ғылымы тұрғысынан табиғат пен қоғамның өзара байланысы, табиғаттағы заңдылықтардың біртұтастығы туралы білім, ұғым, түсінік қалыптастыру және білімдерін күнделікті өмірде кездесетін табиғат құбылыстары мен үдерістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үшін қолдану білігін дамытуға бағытталған.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) жаратылыстанудың техника мен технология дамуына елеулі ықпал еткен маңызды идеяларымен, жетістіктерімен таныстыру;

2) білімдерін қоршаған әлемнің құбылыстарын түсіндіру үшін қолдану және бұқаралық ақпараттық құралдары, интернет ресурстары, арнайы және ғылыми-көпшілік әдебиеттерден алынған жаратылыстану ғылымы тұрғысынан және өмірлік маңызды мазмұны бар ақпаратты қабылдау біліктіліктеріне ие болу;

3) зияткерлік, шығармашылық қабілеттерді, сын тұрғысынан ойлау қабілетін қарапайым зерттеулер, құбылыстарды талдау, жаратылыстану ғылымдық ақпаратты қабылдау және түсіндіру барысында дамыту;

4) күнделікті өмірде тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін жаратылыстану ғылымдары бойынша білімдерін қолдану.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) негізгі тұжырымдамалық аппаратын игеру, пән мен сөйлеу заңдылықтарына сәйкес тілдік құрылымдарды құру дағдыларын қалыптастыру;

2) коммуникативтік сөйлеу сапасын және коммуникативтік дағдыларын жетілдіру;

3) заманауи педагогикалық тәсілдер мен технологияларды қолдану арқылы білім алушылардың барлық сенсорлық жүйелерін дамыту және түзету;

4) мақсатты әлеуметтендіру оқытудың белсенді әдістерін енгізу, ақпараттық-коммуникативтік орта құру, функционалдық сауаттылықты дамыту арқылы жүзеге асыру.

2- тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушылардың "Жаратылыстану" пәнін толық меңгерудегі қиындықтар ауызша және жазбаша сөйлеудің бұзылуымен және ақыл-ой алғышарттарының даму ерекшеліктерімен байланысты: қабылдау, зейін, жады.

6. Білім алушылардың сөйлеу тілі дамымауының типтік және тұрақты көріністері-бұл оқу-терминологиялық лексиканы нашар меңгеру, терминдердің жеткіліксіз саралануы, сөз тіркестерін, арнайы лексикасы бар мәтіндерді түсінудің бұзылуы.

7. Ауызша сөйлеу барысында сөйлемнің грамматикалық құрылымында қателіктер кездеседі,оның құрылымын қықсартып, мағынасын бұрмалайды.

8. Оқытудың негізгі принциптері - түзету әлеуеті мен мазмұнына қарай

қолданылатын, қазіргі заманғы жалпы дидактикалық және арнайы тұғырлар, олар:

1) зерттеу тұғыры – "мұғалім-білім алушы" қарым-қатынасының сипатын өзгертуге, өздігінен білім алу дағдылары мен біліктілігін қалыптастыруға, танымдық қызығушылықты тәрбиелеуге ықпал етеді;

2) жеке тұлғаға бағытталған тұғыр – оқу процесін дараландыруға, білім алушының жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін толық ашуға бағытталған;

3) іс-әрекеттік тұғыр – білім алуға, оқу іс-әрекетінің мазмұны мен формаларын түсінуге, оның нормалары жүйесін түсінуге және қабылдауға мүмкіндік береді;

4) дифференциалды тұғыр-білім алушылардың әртүрлі топтары үшін олардың ерекшеліктерін ескере отырып, оқу процесінің мамандануын, олардың шығармашылық және сыни ойлауын дамытуды білдіреді;

5) интегративті тұғыр - "Жаратылыстану" пәнін басқа оқу пәндерімен тығыз байланыстырады;

6) жүйелік тұғыр - өзін-өзі ұйымдастыру және өзін-өзі оқыту режимінде оқу процесін ұйымдастыруға мүмкіндік беретін әмбебап оқу іс-әрекеттер жүйесін қалыптастыру және дамытуға мүмкіндіктермен қамтамасыз етеді;

7) қарым-қатынас тұғыры – қарым-қатынастың адекватты жағдайын, коммуникативтік мінез-құлықты таңдау арқылы сабақ барысында және сабақтан тыс уақытта басқа қатысушылармен өзара әрекеттесу процесінде тіл арқылы қарым-қатынас жасау

8) жобалау тұғыры – ата-аналармен, жергілікті қоғамдастық өкілдерімен әріптестікте ұлттық-өңірлік компонентті ескере отырып, ғылыми-зерттеу, шығармашылық немесе практикалық проблемаларды шешуге бағытталған;

9) дамыта оқыту-білім алушыларды білімді өз бетінше игеруге, шындықты іздеуге дайындауға бағытталған;

10) проблемалы оқыту – білім алушылардың сыни, шығармашылық, диалектикалық ойлауын қалыптастыруда тиімді;

11) оқытудағы саналылық – білім алушылардың тәжірибеде білім мен біліктілікті, әсіресе бастапқы ұғымдарды қалыптастыру барысындағы оқу материалдарының көрнекі құралдарын игеруді, онда жеке тәжірибе мен бақылауды саналы түрде меңгеруді және оны қолдануды қамтамасыз етеді.

9. Пәнді оқыту оқу процесін ерекше ұйымдастыруды, төмендегідей педагогикалық шарттарды қолдануды талап етеді:

1) ынталандырушы және дамыта оқыту бұл пәннің оқу материалында сөйлеу әрекетінің дағдыларын дамытуға, психикалық процестерді түзетуге бағытталған арнайы тапсырмаларды және әрекет түрлерініріктеу;

2) сабақ бойы сөйлеу режимін сақтау: жеке жұмыс барысында әрбір білім алушының дыбысты дұрыс айтуын бақылау, ауызша және жазбаша сөйлеуінде аграмматизмдерді жою, тұтықпасы бар балалардың сөйлеу қарқынын, ырғағы мен жиілігін қалыпқа келтіру;

3) полисенсорлық негізде оқу материалын беру;

4) көру негізінде үйлесімді монологиялық сөйлеу дағдыларын қалыптастыру;

5) дене бітімі, көру қабілетінің бұзылуының алдын алу, психоэмоционалды қысымды жеңілдету, ұсақ және ірі моториканы түзету, сөйлеу тынысы үшін денсаулық сақтау технологияларын қолдану;

6) пәннің қолданбалы сипатын көрсету мақсатында теория мен практика арасындағы алшақтықты жоюға арналған практикалық, шығармашылық қызмет;

7) сабақта қызмет түрлерін жиі ауыстыру.

10. Оқу пәнінің ғылыми мазмұны білім алушылардың танымдық

мүмкіндіктеріне бейімдеуде бірқатар шарттарды сақтайды:

1) танымдық процесті когнитивті қолдау бойынша әдістемелік әдістер кешенін қолдану;

2) материалды біртіндеп күрделендіру, оны нақтылау, кванттау, рационалды мөлшерлеу, білімді жаңа жағдайларда қолдануға арналған жаттығуларды көбейту;

3) білім алушыларды қабылдау мүмкіндіктеріне қарай материалды ұсыну қарқыны;

4) ауызша сөйлеуді ұсынуды визуалды қолдау көрсету: бейімделген оқу мәтіндерін қолдану арқылы ашық пікірді айтуға көмек көрсететін алгоритм, жоспар, кесте, сызба, жадынаманы пайдалана отырып сөз тіркестері мен сөйлемдер үшін шаблон жиынтықтарын, пән бойынша басылған бағдарламалық сөздерді қолдану.

11. Оқу барысында техникалық мультимедиялық дидактикалық құралдарды пайдаланады: жиынтықтағы компьютер, проектор, интерактивті тақта, электронды плакаттар, электронды оқулықтар, эксперименттерге арналған оқу-бағдарламалық кешен.

12. Бақылау әдісін жүзеге асыру барысында кабинетте гербарийлер, коллекциялар, микропрепараттар жиынтығын қолданады.

13. Көлемді модельдер, демонстрациялық аспаптар мен реактивтер білім алушылардың зерттейтін объектілерінің статикалық және динамикалық бейнелерін жасауға қолданады.

14. Іс-әрекеттік тұғырды жүзеге асыру үшін оқытудың қосалқы құралдарын қолдану қажет: үлкейткіштер, микроскоптар, реактивтер жиынтығы, зертханалық керек-жарақтар, электронды таразылар, ғалымдардың портреттері.

15. Академиялық ғылыми-терминологиялық сөздікті жүйелі қалыптастыру, базалық ұғымдарды меңгеру мақсатында пәндік сөздік минимумы ұсынылған (2-қосымша).

3-тарау. "Жаратылыстану" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

2. 16. "Жаратылыстану" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

3. 17. Бағдарлама мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

- 1) "Ғылым әлемі" бөлімі;
- 2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі;
- 3) "Заттар және материалдар" бөлімі;
- 4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі;
- 5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі;
- 6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі;
- 7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі.

4. 18. "Ғылым әлемі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ғылымның рөлі;
- 2) зерттеу мәселесі;
- 3) зерттеуді жоспарлау;
- 4) деректерді жинау және жазу;
- 5) деректерді талдау;
- 6) қорытынды және талқылау.

5. 19. "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) макро- және микроәлем;
- 2) жер туралы жалпы мағлұматтар;
- 3) жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері;
- 4) жердегі тіршілік;
- 5) жер бетін бейнелеу тәсілдері;
- 6) материктер мен мұхиттар;
- 7) халық географиясы.

6. 20. "Заттар және материалдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттардың құрылысы мен қасиеттері;
- 2) заттардың жіктелуі;
- 3) заттардың пайда болуы және заттарды алу.

7. 21. "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) өлі табиғаттағы үдерістер;
- 2) тірі табиғаттағы үдерістер.

8. 22. "Энергия және қозғалыс" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) энергия түрлері мен көздері;
- 2) қозғалыс.

9.23. "Экология және тұрақты даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) экожүйелер;
- 2) тірі ағзалардың саналуандылығы;
- 3) табиғатты қорғау.

10. 24. "Әлемді өзгертетін ашылулар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әлемді өзгерткен жаңалықтар;
- 2) болашақ жаңалықтары.

25. 5-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінің базалық мазмұны:

11.1) "Ғылым әлемі" бөлімі: ғылымның адам өміріндегі рөлі; зерттеу мәселесін тұжырымдай білу және жоспар құру; зерттеу жүргізуге арналған жабдық; зерттеу кезінде ақпаратты талдау; зерттеу қорытындысын рәсімдеу;

12. 2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: микро-және макроәлем; Жер ғаламшарының пайда болуы және оның құрылымы; Жердің құрылымы мен құрамы, Жердің ішкі қабықтары мен сыртқы қабықтары, жер бетіндегі тіршіліктің пайда болуы туралы гипотезалар, жер бетіндегі тіршіліктің пайда болуын қамтамасыз ететін факторлар, "жердің жоспары" ұғымы, карталардағы шартты белгілер, шартты белгілердің мағынасы, рельеф жоспарын түсіру, құрлықтарды игеру және зерттеу тарихы, Географиялық зерттеушілер, игеру тарихы, құрлықтарды, әлем бөліктері мен мұхиттарды зерттеу, қазіргі әлем картасы,, нәсілдік белгілердің қалыптасу факторлары, нәсілдердің теңдігі;

13. 3) "Заттар және материалдар" бөлімі: диффузия, Сұйықтықтар мен газдардағы диффузия, қатты, сұйық, газ тәрізді заттардың құрылымы, заттардың әртүрлі күйіндегі заттардың қозғалысы, әртүрлі заттардың қасиеттері: түсі, иісі, балқу температурасы, қайнау, ерігіштігі, жылтырлығы,

аққыштығы, физикалық және химиялық құбылыстар, таза заттар мен қоспалар, қоспаның түрлері, қоспаның компоненттері, ерітінділер, ерітіндідегі заттың массалық үлесі, заттардың ерігіштігі: еритін және ерімейтін заттар, металдар мен бейметалдар, табиғи және жасанды талшықтар, зертханалық зерттеулер;

14. 4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі: өлі табиғаттағы процестер, өлі табиғаттағы процестер (табиғаттағы заттардың айналымы, ауа-райының өзгеруі, тау түзілуі, Климаттық процестер), тірі және өлі организмдердің қасиеттері, тірі организмдердің ұйымдастырылу деңгейлері, микроскоп, микроскоппен жұмыс істеу ережелері, уақытша микропрепараттар, фотосинтез процесінің мәні, өсімдік пигменттері, фотосинтез шарттары, энергия түрлері, температура және жылу энергиясы, ғимараттардағы жылу оқшаулау әдістері, жылу кеңеюі, энергияның өзара ауысуы, тірі және жансыз табиғаттағы механикалық қозғалыстар, Жануарлар қаңқаларының әртүрлі, тірек-қимыл аппаратының функциялары, дене қозғалысының себептері;

15. 5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі: экожүйенің құрамдас бөліктері экожүйелердің түрлері, экожүйелердің жұмыс істеуіне әсер ететін экологиялық факторлар, экожүйелердің сыныптамасы, Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары, өңірдің экологиялық проблемалары, Қазақстанның Қызыл кітабының маңызы;

16. 6) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі: ғылыми жаңалықтардың алуан түрлілігі.ғылыми жаңалықтар, Қазақстандағы ғылыми жаңалықтар.

17. 26. 6-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінің базалық мазмұны:

18. 1) "Ғылым әлемі" бөлімі: жаратылыстану ғылымдарының зерттеу объектілері, өзгермелі тәуелді және тәуелсіз, бақыланатын, зерттеу жоспары, ережелері, шарттары, Бірліктердің Халықаралық жүйесі, зерттеу қорытындыларының графикалық көрінісі;

19. 2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: микро-және макроәлемнің айырмашылықтары мен объектілері және оларды ажырата білу; Жердің қасиеттері мен ондағы болып жатқан құбылыстар мен процестер; жердің

сфералары мен қабықтары; жердің пайда болу гипотезалары; карта және оның түрлері; шартты белгілер бойынша карталарды оқу; оны есептеудің масштабы мен тәсілдері; географиялық координаттар; параллель және меридиан; градусық тор; уақыт туралы түсінік; белдеу уақытының ерекшеліктері; материктер мен мұхиттар; материктер мен мұхиттардың физикалық - географиялық жағдайы; халықты зерттейтін ғылым;

20. 3) "Заттар мен материалдар" бөлімі: атомдар мен молекулалар; қарапайым және күрделі заттар; атом құрылысы; заттардың қайнау температурасы мен балқу температурасының қасиеттері; органикалық және бейорганикалық заттар және олардың ерекшеліктері; орта және оның түрлері (қышқыл, сілтілі, бейтарап) және әмбебап индикатордың көмегімен ортаны анықтай білу; бейтараптандыру процесі; Қазақстан жеріндегі табиғи және жасанды материалдар, олардың артықшылықтары мен кемшіліктері; тұрмыстық химия өнімдері және оларды тұрмыста пайдалану; тұрмыстық химияны пайдалану ережелері; пайдалы қазбалар және пайдалы қазбаларды өндіру және олардың қоршаған ортаға әсері;

21. 4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі: тірі және өлі табиғаттағы процестерді модельдеу, химиялық қайта құру түрлері, жасушалардың негізгі компоненттері, органоидтардың функциялары, тірі организмдерге тән процестер, диета, организмдердің қоректену түрлері, тірі организмдерге қоректік заттарды тасымалдау, тыныс алудың мәні, деммен жұту және дем шығару құрамы, ағзаның шығарылатын өнімдері, тітіркену және тітіркену;

22. 5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі: энергия көздері, балама энергия көздері, энергия алмасу процесі, энергияны шығару және сіңіру, электр энергиясының бірлігі, электр энергиясын есептеу, тұтынылған электр энергиясының бағасы, қозғалыстардың салыстырмалылығы, қатты денелердің, Сұйықтықтар мен газдардың қысымы, адам қаңқасының құрылымы, бұлшықет құрылымы, қысымның тірі организмдерге әсері, атмосфералық қысым, атмосфералық және қан қысымын өлшеу әдістері;

23. 6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі: экожүйе компоненттерінің өзара байланысы; экожүйенің өзгеру себептері; энергияның ауысуы; жергілікті экожүйедегі тірі организмдердің алуан түрлілігі; өз өңірінің экожүйесінің проблемалары және проблемаларды шешу жолдары;

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі: Күнделікті өмірге өзгерістер енгізген қазақстандық ғылыми жобалар, ұлы жаңалықтар, болашақтың даму болжамдары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

27. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді.

Мысалы, 5.2.1.4: "5" – сынып, "2.1" бөлім, бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

28. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1 Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның қызметтерін адам іс-әрекетінің түрі ретінде анықтау	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымын зерттеу нысандарын атау
1.2 Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 зерттеу сұрағы мен болжамды тұжырымдау;	6.1.2.1 тәуелді, тәуелсіз және айнымалыларды анықтау;
	5.1.2.2 негізгі пәндік терминдерді түсіну	6.1.2.2 негізгі пәндік терминдер оларды ақпарат жеткізуде
1.3 Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құрастыру;	6.1.3.1 - жоспар бойынша зерттеу жүргізу;
	5.1.3.2 - зерттеу жүргізу кезіндегі техника қауіпсіздігі ережелерін тұжырымдау;	6.1.3.2 - қауіпсіз жұмыс жүргізу жағдайларын анықтау
	5.1.3.3 техникалық қауіпсіздік ережелерін нақтылауға күрделі сұрақтар қою	6.1.3.3 технологиялық жоспарды отырып, тапсырманың орындалуын айту
1.4 Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 - нысандар параметрлерін өлшем бірліктермен анықтау;	6.1.4.1 - Халықаралық бірліктерді өлшем бірліктерін пайдалану
	5.1.4.2 бақылаулар мен өлшеу деректерін	6.1.4.2 тапсырманың сапасын бағалау

	тіркеу	бағалау мәлімдемесін жасау
1.5 Деректерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулер кезіндегі арифметикалық орташа шаманы есептеу және тенденцияларын анықтау	6.1.5.1 - алынған деректерді түрде көрсету
1.6. Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша қорытынды тұжырымдау 5.1.6.2 осы бастама бойынша зерттеудің сапасы туралы бағалау мәлімдемесін жасау	6.1.6.1 - алынған қорытынды формада көрсету; 6.1.6.2 сыныптастарының жасау сапасы туралы оңдыбағалау

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
2.1 Макро және микроәлем	5.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарын ажырата білу және мысалдар келтіру	6.2.1.1 - макро- және микро- нысандарының параметрлерін
2.2 Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 Жер ғаламшарының пайда болуын түсіндіру; 5.2.2.2 Жердің құрылысы мен құрамын атау 5.2.2.3 тақырып бойынша қарапайым, нақтылаушы сұрақтар қою	6.2.2.1 - Жер бетіндегі бақылау үдерістер мен құбылыстар; 6.2.2.2 - Жердің қасиеттерін; 6.2.2.3 сабақ тақырыбы бойынша шығармашылық бағалау және практикалық сұрақтарды қою
2.3 Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктерін сипаттау	6.2.3.1 - Жердің сыртқы қабықтары өзара байланысын түсіндіру
2.4 Жердегі тіршілік	5.2.4.1 Жерде тіршіліктің пайда болуын сипаттау; 5.2.4.2 тіршілік ету үшін қажетті жағдайларын анықтау; 5.2.4.3 өзінің эмоционалды жағдайын өзін-өзі реттеудің қарапайым тәсілдерін білу	6.2.4.1 - Жердегі тіршіліктің туралы ғылыми болжамдар; 6.2.4.2 - адамның Жердегі тіршілік қазіргі жағдайларын бағалау; 6.2.4.3 психофизикалық қысымға жеңілдету үшін тыныс алу жолдарын қолдану
2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "план" және "шартты белгілер" ұғымдарын түсіндіру;	6.2.5.1 - географиялық картаны шартты белгілерді жіктеу;

	5.2.5.2 шартты белгілерді қолданып, жергілікті жердің планын оқу; 5.2.5.3 бір тәсіл бойынша жергілікті жердің түсірілімін жасау; 5.2.5.4 рәсімдеу талаптарына сай жергілікті жердің қарапайым жоспарларын сызу 5.2.5.5 сөйлеу үлгілерін қолдана отырып, қиындықтарды жеңу үшін көмек сұрай білу	6.2.5.2 - шартты белгілерді географиялық карталарды 6.2.5.3 - масштабты пайдалану арақашықтықты есептеу; 6.2.5.4 - географиялық координаттар анықтау; 6.2.5.5 - сағаттық белдеулерді пайдаланып, уақытты анықтау
2.6 Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 - материктер мен дүние бөліктерін игеру және зерттеу тарихын сипаттау; 5.2.6.2 - мұхиттарды зерттеу тарихын сипаттау	6.2.6.1 - жоспар бойынша материктер мен мұхиттар олардың физикалық-географиялық сипаттарының табиғат ерекшеліктерін анықтау; 6.2.6.2 - жоспар бойынша материктер мен мұхиттар табиғатының ерекшеліктерін анықтау
2.7 Халық географиясы	5.2.7.1 - дүниежүзі халқының нәсілдік құрамын және негізгі нәсілдер мен нәсілдер топтардың таралу аймақтарын анықтау; 5.2.7.2 - нәсілдік белгілердің қалыптасу факторларын анықтау; 5.2.7.3 - нәсілдер теңдігін дәлелдеу 5.2.7.4 мұғаліммен бірге оқу міндеттерін тұлжылымдау	6.2.7.1 - халықтың қоныстану заңдылықтарын анықтау; 6.2.7.2 халық тығыздығының көрсеткіштеріне баға беру; 6.2.7.3 дүниежүзіндегі халық тығыздығының жоғары және төмен аймақтарын анықтап, себебін тұлжылымдау 6.2.7.4 оқу міндеттерін өз бетінше тұлжылымдау

3) "Заттар және материалдар" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 өлшектердің сұйық және газ тектес заттарда таралуын түсіндіру; 5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес түсіндіру;	6.3.1.1 атомдар мен молекулалардың құрылысын және күрделі заттарды ажырату; 6.3.1.2 атомның негізгі бөлшектері мен олардың орналасуын сипаттау

	5.3.1.3 заттардың қасиеттерін: тығыздығын, аққыштығын, жылу және электр-өткізгіштігін, созылмалығын, иілімділігін сипаттау; 5.3.1.4 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату	6.3.1.3 заттардың қасиеттерін: қайнау температураларын); 6.3.1.4 есімшелер мен заттың лексикаларды қолдана отырып айту
3.2 Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 қоспалардан таза заттарды ажырату; 5.3.2.2 қоспалардың түрлерін сипаттау және бөлу әдістерін ұсыну; 5.3.2.3 құрамы белгілі ерітінді дайындау; 5.3.2.4 еріген заттың массалық үлесін анықтау; 5.3.2.5 заттарды ерігіштігі бойынша, металдар және бейметалдарға жіктеу	6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық заттарға жіктеу; 6.3.2.2 тірі және өлі табиғаттағы қышқылдық, сілтілік және тұздық орталарды ажырату және әртүрлі индикатор көмегімен ортаның pH-ын анықтау; 6.3.2.3 бейтараптану үдерісін анықтау; 6.3.2.4 оқу іс-әрекетінің жоспарын алгоритмдік түрде құру; 6.3.2.5 қарым-қатынас барысындағы шығармашылық және іздену сипатындағы мәселелерді шешу
3.3 Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 - табиғатта түзілген және жасанды жолмен алынған заттарға мысалдар келтіру; 5.3.3.2 зертханалық жағдайда заттарды бөліп ала алу 5.3.3.3 тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру, түйінді сөздерді анықтау; 5.3.3.4 өз пікірін негіздей отырып, тақырып, диаграмма, схема, кесте бойынша ақпарат мазмұнын болжау; 5.3.3.5 сабақтың тақырыбы бойынша диалогқа қатысу, сөйлеу нормаларын сақтау, сұхбаттасушыға құрмет көрсету	6.3.3.1 табиғи және жасанды материалдардың артықшылықтарын және кемшіліктерін анықтау; 6.3.3.2 тұрмыстық химия өнімдерін қолдану саласын және олардың қолдану ережелерін түсіндіру; 6.3.3.3 Қазақстандағы пайдаланылатын қазбалардың кен орындарының қолдану салаларын анықтау; 6.3.3.4 Қазақстандағы пайдаланылатын қазбаларды өндеудің ірі орталарын атау және көрсету; 6.3.3.5 пайдалы қазбалардың өндірілуімен өңделуінің қарым-қатынасын және әсерін түсіндіру

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
4.1 Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 өлі табиғатта болатын үдерістерді атау (табиғатта заттардың айналымы, тау түзілу, үгілу, климаттық үдерістер); 5.4.1.2 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарын түсіндіру 5.4.1.3. мақсатқа, жағдайға, уақытқа, жағдайға сәйкес өз сөзіңіз жоспарлау, диалогқа қатысу	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістерді модельдеу (тау заттардың табиғаттағы айналымын түсіндіру) 6.4.1.2 табиғаттағы заттардың айналымын түсіндіру 6.4.1.3 сөйлеу нормаларын тақырып бойынша диалог жүргізудің әртүрлі тәсілдерін қолдану
4.2 Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 тірі ағзалардың ортақ қасиеттерін сипаттау; 5.4.2.2 тірі ағзалардың құрылымдық деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану; 5.4.2.4 уақытша микропрепарат дайындау; 5.4.2.5 фотосинтез үдерісін түсіндіру; 5.4.2.6 өсімдіктерде пигменттердің болуын зерттеу; 5.4.2.7 фотосинтездің жүруі үшін қажетті жағдайларды зерттеу 5.4.2.8 айтылуы күрделі дыбыстармен шет тілінен шыққан сөздердің айтылу ережелерін сақтау; 5.4.2.9 мәтіндегі синонимдер, антонимдер, бір мәнді және көп мағыналы сөздерді анықтау; 5.4.2.10 тірек жоспары мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасау	6.4.2.1 жасуша компоненттерін сипаттау; 6.4.2.2 тірі ағзаларға тән үдерістерді түсіндіру; 6.4.2.3 ағзалардың қоректенуін ажырату 6.4.2.4 толыққанды тамақтану қызу; құру; 6.4.2.5 азық-түлік өнімдердің органикалық заттардың болуын анықтау; 6.4.2.6 ағзалардағы қоректің тасымалдануын зерттеу; 6.4.2.7 - тыныс алғанда және шығарғандағы ауа құрамын айырмашылықты зерттеу; 6.4.2.8 ағзадағы бөлініп шығатын заттарды атау; 6.4.2.9 тірі ағзалардағы тітіркену жауап беру реакциясын зерттеу; 6.4.2.10 өз бетінше жасалған көрнекі материалдарды қолданып монологиялық мәлімдеме жасау

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
5.1 Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергия түрлерін ажырату; 5.5.1.2 температура мен жылу энергиясын ажырату; 5.5.1.3 термометрді пайдалана отырып температураны өлшеу; 5.5.1.4 ғимараттарда жылу оқшаулағыштарын пайдаланудың практикалық әдістерін түсіндіру; 5.5.1.5 жылулық ұлғаюды сипаттау; 5.5.1.6 энергияның өзара айналымына мысалдар келтіру 5.5.1.7 оқығанның мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру, кілт сөздерге сүйене отырып, сұрақтарды тұжырымдау	6.5.1.1 энергия көздерін атау; 6.5.1.2 энергияны шығарумен жұтылуымен байланысты және мысалдар келтіру; 6.5.1.3 электр энергиясының есептеу; 6.5.1.4 электр энергиясының есептеу; 6.5.1.5 энергияны алудың бұйымдарын ұсынау 6.5.1.6 сөйлеу әрекетін мақсатты бақылауды және өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру; 6.5.1.7 түсінуді тереңдету және нақтылау үшін түсінуді және мазмұнына деген көзқарасты сұрақтар мен жауаптарды
5.2 Қозғалыс	24.5.5.2.1 тірі және өлі табиғатта қозғалыстың маңыздылығына мысалдар келтіру және түсіндіру; 25.5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың қаңқа түрлерінің ерекшелік-терін зерттеу; 5.5.2.3 денелер қозғалысының себебін анықтау 5.5.2.4 тірек жоспары мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасау; 5.5.2.5 өзінің және өзгенің сөйлеу әрекетінің сапасын критерийлер бойынша бағалау; 5.5.2.6 ауызша және вербалды емес деңгейлерде топтық өзара әрекеттесуде тиімді қарым-қатынас дағдысын меңгеру	6.5.2.1 қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру және түсіндіру; 6.5.2.2 қатты денелер, сұйық және газдардың қысымдарын анықтау; 6.5.2.3 адам қаңқасының құрылымын сипаттау; 6.5.2.4 бұлшық еттің құрылымын сипаттау; 6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қысым мысалдар келтіру; 6.5.2.6 атмосфералық қысым және оның мәнін түсіндіру

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
6.1.Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдас бөліктерін анықтау; 5.6.1.2 экожүйе түрлерін жіктеу; 5.6.1.3 экожүйеге экологиялық факторлардың ықпал етуін түсіндіру; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру 5.6.1.5 мұғалімнің көмегімен берілген тақырып бойынша екі дерек көзі (сөздіктер, анықтамалықтар) бойынша ақпаратты табу, негізгі және қосымша ақпаратты бөлу	6.6.1.1 экожүйе құрамдас бөліктерінің өзара байланысын графикалық жолмен көрсету және түсіндіру; 6.6.1.2 экожүйелердің ауысуын түсіндіру; 6.6.1.3 экологиялық пирамидалар мен заттардың ауысуын түсіндіру; 6.6.1.4 берілген параметрлер бойынша ойлау мәтіндерін жасау: тақырып, ой, мәтіннің стилі мен түрі, құрылымдық элементтері; 6.6.1.5 берілген тақырып бойынша немесе одан да көп ақпарат бойынша ақпарат табу және жасау
6.2Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 ағзаларды тірі табиғат дүниесіне жіктеу; 5.6.2.2 - біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау 5.6.2.3 диаграммаларды, графиктерді, кестелерді, фотосуреттерді қолдана отырып мәтіндер құру	6.6.2.1 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін анықтау үшін ағзалардың ерекшеліктерін қолдану; 6.6.2.2 жергілікті экожүйелердегі ағзалардың алуан түрлілігі; 6.6.2.3 диаграммаларды, кестелерді қолдана отырып, ақпарат бойынша тақырып пен негізгі ойды дамыта алатын мәтіндер жасау
6.3Табиғатты қорғау	5.6.3.1 ҚР экологиялық мәселелерін атау; 5.6.3.2 өз аймағының экологиялық мәселелерін зерттеу; 5.6.3.3 Қазақстан Республикасы Қызыл кітабының маңыздылығын анықтау 5.6.3.4 топтарда нәтижелі іскерлік коммуникацияның базалық дағдыларын	6.6.3.1 өз аймағындағы кейбір экологиялық мәселелердің талдау; 6.6.3.2 экологиялық мәселелерді шешу жолдарын ұсыну 6.6.3.3 Ауызша және вербалды құралдарды қолдана отырып әрекетте құрдастарымен бірлесу

		қарым-қатынас жасау; 6.6.3.4 өзінің және өзгенің с әрекетінің сапасын критер бағалау
	көрсету	

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
7.1 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру	6.7.1.1 әлемді өзгерткен жаңалықтарға мысалдар келтіру
7.2 Болашақ жаңалықтары	5.7.2.2 болашақ ғылыми зерттеулер үшін идеялар ұсыну	6.7.2.2 ғылыми зерттеулер болашақтағы дамуына болжау
	5.7.2.3 жоспар және тірек сөздер бойынша бөлімнің тақырыбы бойынша мәтін құру;	6.7.2.3 болашақта ғылым зерттеулерінің даму бағыттарын болжау;
	5.7.2.4 коммуникативті қатынастарда пәндік терминдерді еркін қолдану	6.7.2.4 мәтіннің құрылымын талдап, отырып, өз ұстанымыңызды дәлелдеу

29. Бағдарламасы сөйлеу тілінің күрделі бұзылы бар негізгі ортабілім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

30. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің

деңгейінің

5-6-сыныптарына арналған

"Жаратылыстану" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Бағдарламаның бөлімшелері	Оқыту мақсаттары
1 -тоқсан		
5.1 Ғылым әлемі	1. Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның қызметтің әрекетінің түрі ретінде анықтау;
	2. Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 зерттеу сұрағы мен бұйымның тұжырымдау;
		5.1.2.2 негізгі пәндік терминдерді анықтау;
	3.Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құрастыру;
		5.1.3.2 зерттеу жүргізу кезінде техникасының ережелерін сақтау;
		5.1.3.3 техникалық қауіпсіздік ережелерін сақтауға нақтылауға күрделі сұрақтарға жауап беру;
	4.Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 - нысандар параметрлерін бірліктермен анықтау;
		5.1.4.2 - бақылаулар мен өлшемдерді тіркеу
	5.Деректерді талдау	5.1.5.1 -қайталанған өлшеулерді арифметикалық орташа шағын есептейді және тенденцияларды анықтайды;
	6.Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша қорытынды тұжырымдау;
		5.1.6.2 сөйлеу кестесін қолданып, осы басындағы зерттеудің салыстырмалы алаумәлімдемесін жасау
5.2 Адам. Жер. Ғалам	1.Макро- және микроәлем	5.2.1.1 -макро-және

		микроәлемнісандарын ажыратып және мысалдар келтіру
	2.Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 - Жер ғаламшарының түсіндіру; 5.2.2.2 - Жердің құрылысы м атау 5.2.2.3 тақырып бойынш нақтылаушы сұрақтар қою
	3.Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 Жер қабықтарын жән құрамдас бөліктерін сипатта
	4.Жердегі тіршілік	5.2.4.1 - Жерде тіршіліктің па сипаттау; 5.2.4.2 - тіршілік етуге қажетт анықтау; 5.2.4.3 өзінің эмоционалды х өзі реттеудің қарапайым тәс
	5.Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 - "жоспар" және "шарт ұғымдарын түсіндіру; 5.2.5.2 - шартты белгілерді қ жергілікті жердің планын оқ 5.2.5.3 - бір тәсіл бойынша ж түсірілімін жасау (көз мөлш полярылық түсіру, бағдарлық 5.2.5.4 - тіркеу талаптарына с жердің қарапайым пландар 5.2.5.5 сөйлеу үлгілерін қолд қиындықтарды жеңу үшін к білу
	6.Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 - материктер мен дүн игеру және зерттеу тарихын 5.2.6.2 - мұхиттарды зерттеу сипаттау 5 5.2.7.4 мұғаліммен бірге оқу тұжырымдау
	7.Халық географиясы	5.2.7.1 - дүниежүзі халқыны құрамын, негізгі нәсілдер м

		нәсілралалық топтардың тар аймақтарын анықтау; 5.2.7.2 - нәсілдік белгілердің факторларын анықтау; 5.2.7.3 - нәсілдер теңдігін дәлелдеу; 5.2.7.4 мұғаліммен бірге оқу жұмыстарын жүргізу
2-тоқсан		
5.3 Заттар және материалдар	1.Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 - бөлшектердің сұйық және газ тектес заттарда таралуын зерттеу; 5.3.1.2 - заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес түсіндіру; 5.3.1.3 - заттардың қасиеттері мен құрылысының арасындағы байланыстың тығыздығын, аққыштығын, электрөткізгіштігін, созылғыштығын, иілімділігін сипаттау; 5.3.1.4 - физикалық және химиялық заттардың құбылыстарды ажырату
	2.Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 - қоспалар мен таза заттарды ажырату; 5.3.2.2 - қоспалардың түрлерін ажырату және бөлу әдістерін ұсыну; 5.3.2.3 - құрамы белгілі ерітінділерді ажырату; 5.3.2.4 - еріген заттың массалық үлесін есептеу; 5.3.2.5 - заттарды ерігіштігі бойынша металдар және бейметалдарға жіктеу; 5.3.3.5 сабақтың тақырыбын талқылау, диалогқа қатысу, сөйлеу нормаларын сақтау, сұхбаттасушыға құрмет білдіру
	3.Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 - кейбір табиғатта түзілу жолдарын жасанды жолмен алынған заттармен салыстыру, мысалдар келтіру;

		5.3.3.2 - зертханалық жағдайда бөліп ала алу 5.3.3.3 тыңдалған ақпарат бөліп алу және жабық сұрақтарға жауап сөздерді анықтау; 5.3.3.4 өз пікірін негіздей отырып тақырып, диаграмма, схема бойынша ақпарат мазмұнын 5.3.3.5 сабақтың тақырыбын диалогқа қатысу, сөйлеу негізін сақтау, сұхбаттасушыға құрмет
3-тоқсан		
5.4 Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	1.Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 - өлі табиғатта болатын процестер атау (табиғатта заттардың айналымын түзілу, үгілу, климаттық үдерістер) 5.4.1.2 -өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарларын 5.4.1.3. мақсатқа, жағдайға, жағдайға сәйкес өз сөзіңізді диалогқа қатысу
	2.Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 - тірі ағзалардың ортақ сипаттау; 5.4.2.2 - тірі ағзалардың құрылыс деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 - микроскоппен жұмыс ережелерін қолдану; 5.4.2.4 - уақытша микропрепарат 5.4.2.5 - фотосинтез үдерісін 5.4.2.6 - өсімдіктерде пигмент болуын зерттеу; 5.4.2.7 - фотосинтездің жүру жағдайларын зерттеу 5.4.2.8 айтылуы күрделі дыбыс тілінен шыққан сөздердің ережелерін сақтау;

		5.4.2.9 мәтіндегі синонимдерді бір мәнді және көп мағыналы етіп анықтау; 5.4.2.10 тірек жоспары мен негізінде монологиялық мәтін жазу;
5.5 Энергия және қозғалыс	1. Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 - энергия түрлерін ажырату; 5.5.1.2 - температура мен жылу ағынын ажырату; 5.5.1.3 - термометрді пайдаланып температураны өлшеу; 5.5.1.4 - ғимараттарда жылу оқшаулағыштарын пайдаланып практикалық әдістерін түсініктей отырып, жылу өткізгіштік коэффициентін есептеу; 5.5.1.5 - жылулық ұлғаюды есептеу; 5.5.1.6 - энергияның өзара айналымын мысалдар келтіру; 5.5.1.7 оқығанның мазмұнын сұрақтарға жауап беру, кілт сөздерді сүйене отырып, сұрақтарды қайта құру;
	2. Қозғалыс	5.5.2.1 - тірі және өлі табиғаттағы қозғалыстың маңыздылығын келтіреді және түсіндіру; 5.5.2.2 - әртүрлі жануарлардың қозғалыс түрлерінің ерекшеліктерін зерттеу; 5.5.2.3 - денелер қозғалысын сипаттау анықтау; 5.5.2.4 тірек жоспары мен негізінде монологиялық мәтін жазу; 5.5.2.5 өзінің және өзгенің қозғалыс әрекетінің сапасын критерийлермен бағалау; 5.5.2.6 ауызша және вербалды деңгейлерде топтық өзара қарым-қатынас дағдыларын дағдыландыру;

4 -тоқсан

5.6 Экология және тұрақты даму	1.Экожүйелер	5.6.1.1 - экожүйенің құрамдас бөліктерін анықтау; 5.6.1.2 - экожүйе түрлерін жетілдіру; 5.6.1.3 - экологиялық факторлардың экожүйе қызметіне ықпалын зерттеу; 5.6.1.4 - табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру 5.6.1.5 мұғалімнің көмегімен тақырып бойынша екі дерек көзі (сөздіктер, анықтамалықтар) ақпаратты табу, негізгі және қосымша ақпаратты бөлу
	2.Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 - ағзаларды тірі табиғатта жіктеу; 5.6.2.2 - біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау 5.6.2.3 диаграммаларды, графиктерді, кестелерді, фотосуреттерді пайдаланып мәтіндер құру
	3.Табиғатты қорғау	5.6.3.1 - Қазақстан Республикасындағы экологиялық мәселелерін зерттеу; 5.6.3.2 - өз аймағының экологиялық мәселелерін зерттеу; 5.6.3.3 - Қазақстан Республикасындағы Қызыл кітабының маңыздылығын анықтау 5.6.3.4 топтарда нәтижелі іс-шаралар коммуникацияның базалық деңгейін көрсету
5.7 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	1. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 - әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру 5.7.1.2 болашақ ғылыми зерттеу идеялар ұсыну 5.7.1.3 жоспар және тірек сөздер

		бөлімнің тақырыбы бойынша
		5.7.1.4 коммуникативті қатынастарды пәндік терминдерді еркін қолдану

2) 6-сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Бағдарламаның бөлімшелері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
6.1 Ғылым әлемі	1. Ғылым рөлі	6.1.1.1 - жаратылыстану ғылымын зерттеу нысандарын тізіп алу
	2.Зерттеу сұрағы	6.1.2.1 - тәуелді, тәуелсіз және тәуелсіз бақыланатын айнымалылар
		6.1.2.2 негізгі пәндік терминдерді оларды ақпарат жеткізуде
	3.Зерттеуді жоспарлау	6.1.3.1 - жоспар бойынша зерттеу жүргізу;
		6.1.3.2 - қауіпсіз жұмыс жүргізу жағдайларын анықтау
		6.1.3.3 технологиялық жоспарды отырып, тапсырманың орындалу айту
	4.Деректерді жинау және тіркеу	6.1.4.1 - Халықаралық бірліктерді өлшем бірліктерін пайдалану
	5.Мәліметтерді талдау	6.1.4.2 тапсырманың сапасын бағалау мәлімдемесін жасау
		6.1.5.1 алынған деректерді график түрде көрсету
	6.Қорытынды және талқылау	6.1.6.1 - алынған қорытындыны формада көрсету;
		6.1.6.2 сыныптастарының жұмыс сапасы туралы оңдыбағалау
6.2 Ғалам. Жер. Адам	1.Макро- және микроәлем	6.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарының параметрлерін

	2.Жер туралы жалпы мағлұматтар	6.2.2.1 - Жер бетіндегі бақыл үдерістер мен құбылыстард 6.2.2.2 - Жердің қасиеттерін 6.2.2.3сабақ тақырыбы бойы шығармашылық бағалау жә практикалық сұрақтарды қ
	3.Жер өрістері және олардың құрамдас бөліктері	6.2.3.1 - Жер қабықтарының байланыс тәсілдерін түсінді
	4.Жердегі тіршілік	6.2.4.1 - Жердегі тіршіліктің п туралы ғылыми болжамдар 6.2.4.2 - адамның Жерде тір қазіргі жағдайларын бағала 6.2.4.3психофизикалық қыс жеңілдету үшін тыныс алу т қолдану
	5.Жер бетін бейнелеу тәсілдері	6.2.5.1 - географиялық карта шартты белгілерді жіктеу; 6.2.5.2 - шартты белгілерді п географиялық карталарды о 6.2.5.3 - масштабты пайдала арақашықтықты есептеу; 6.2.5.4 - географиялық коорд анықтау; 6.2.5.5 - сағаттық белдеулер пайдаланып, уақытты анық
	6.Материктер мен мұхиттар	6.2.6.1 - жоспар бойынша ма олардың физикалық-геогра аймақтарының табиғат ерек анықтау; 6.2.6.2 - жоспар бойынша мұ табиғатының ерекшеліктері
	7.Халық географиясы	6.2.7.1 - халықтың қоныстан заңдылықтарын анықтау; 6.2.7.2 - халық тығыздығын

		көрсеткіштеріне баға беру; 6.2.7.3 - дүниежүзіндегі халықаралық тығыздығының жоғары және төмен аймақтарын анықтап, себептерін зерттеу; 6.2.7.4оқу міндеттерін өз бетінше орындай түсіндіретін тұжырымдау
2 -тоқсан		
6.3 Заттар және материал-дар	1.Заттардың құрылысы мен қасиеттері	6.3.1.1 - атом мен молекулалардың құрылысын қарапайым және күрделі заттарға білу; 6.3.1.2- атомның негізгі бөлшектері мен олардың орналасуын сипаттау; 6.3.1.3 - заттардың қасиеттері мен қайнау температураларын) 6.3.1.4есімшелер мен заттың лексикаларды қолдана отырып айту
	2.Заттардың жіктелуі	6.3.2.1 - заттарды органикалық және бейорганикалық заттар күйіне жіктеу; 6.3.2.2 - тірі және өлі табиғаттағы сілтілі және бейтарап ортаның және әмбебап индикатор көрсеткіштерін ортаны анықтау; 6.3.2.3 - бейтараптандыру үдістерін білу; 6.3.2.4 оқу іс-әрекетінің жоспары мен алгоритмін құру; 6.3.2.5 қарым-қатынас барысындағы шығармашылық және ізденушілік сипатындағы мәселелерді білу
	3.Заттардың пайда болуы мен оларға қол жеткізу	6.3.3.1 - жасанды материалдың артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау; 6.3.3.2 - тұрмыстық химия өнімдерін қолдану саласын және олардың қолдану ережелерін түсіндіру

		6.3.3.3 - Қазақстандағы пайдалы қазбалардың орындарын және салаларын анықтау; 6.3.3.4 - Қазақстандағы пайдалы қазбаларды өндеудің ірі орталықтарын атау және көрсету; 6.3.3.5 - пайдалы қазбаларды өндірілуімен өңделінуінің қарнақ әсерін түсіндіру
3 -тоқсан		
6.4 Тірі және өлі табиғат-тағы үдерістер	1. Өлі табиғаттағы үдерістер	6.4.1.1 - өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістерді модельдеу (таудың жасалу,мүжілу үдерістері, табиғат заттардың айналымы); 6.4.1.2 - табиғаттағы заттардың айналымын түсіндіру 6.4.1.3 сөйлеу нормаларын тақырып бойынша диалог жүргізудің әртүрлі тәсілдерін
	2. Тірі табиғаттағы үдерістер	6.4.2.1 - жасуша компоненттері 6.4.2.2 - тірі ағзаларға тән үдерістерді түсіндіру; 6.4.2.3 - ағзалардың қоректік қажетін ажырату; 6.4.2.4 - толыққанды тамақтану қүру; 6.4.2.5 - азық-түлік өнімдерін органикалық заттардың болуы 6.4.2.6 - ағзалардағы қоректік тасымалдануын модельдеу 6.4.2.7 - тыныс алғанда және шығарғандағы ауа құрамының айырмашылықты зерттеу; 6.4.2.8 - ағзадан бөлініп шығатын заттарды атау;

		6.4.2.9 - тірі ағзалардың тітіркену жауап беру реакциясын зерттеу; 6.4.2.10 өз бетінше жасалған көрнекі материалдарды қолданып, монологиялық мәлімдеме жасау;
6.5 Энергия және қозғалыс	1. Энергия түрлері мен көздері	6.5.1.1 - энергия көздерін атау; 6.5.1.2 - энергияны шығарумен жұтылуымен байланысты үлгі және мысалдар келтіру; 6.5.1.3 - электр энергиясының есептеу; 6.5.1.4 - электр энергиясының есептеу; 6.5.1.5 - энергияны алудың бағыттарын көздерін ұсыну; 6.5.1.6 - сөйлеу әрекетін мақсатқа бақылауды және өзін-өзі бақылау жүзеге асыру; 6.5.1.7 түсінуді тереңдету және нақтылау үшін түсінуді және мазмұнына деген көзқарасты сұрақтар мен жауаптарды талдау;
	2. Қозғалыс	6.5.2.1 - қозғалыстың салыстырмалылығына мысал және түсіндіру; 6.5.2.2 - қатты денелер, сұйық және газдардың қысымдарын айқындау; 6.5.2.3 - адам қаңқасының қысым сипаттау; 6.5.2.4 - бұлшық еттің құрылымын сипаттау; 6.5.2.5 - тірі ағзалар үшін қысым мәніне мысалдар келтіру; 6.5.2.6 - тиісті құралдарды қолданып, атмосфералық қысымды өлшеу; 6.5.2.7 тиісті құралдарды қолданып, атмосфералық және артериялық қысымды өлшеу;

		қысымды өлшеу және қоры
4-тоқсан		
6.6 Экология және тұрақты даму	1. Экожүйелер	6.6.1.1 - экожүйе құрамдас өзара байланысын график және түсінду; 6.6.1.2 - экожүйе ауысымда себептерін түсіндіру; 6.6.1.3 - экологиялық пирам мен заттардың ауысуын тү 6.6.1.4 берілген параметрле ойлау мәтіндерін жасау: та ой, мәтіннің стилі мен түрі, құрылымдық элементтері, 6.6.1.5 берілген тақырып бо немесе одан да көп ақпара бойынша ақпарат табу жән
	2.Тірі ағзалардың сан алуандығы	6.6.2.1 - өсімдіктер мен жан түрлерін анықтау үшін ағза ерекшеліктерін қолдану; 6.6.2.2 - жергілікті экожүйел ағзалардың алуан түрлілігі 6.6.2.3 диаграммаларды, ке қолдана отырып, ақпарат б тақырып пен негізгі ойды д ашатын мәтіндер жасау
	3. Табиғатты қорғау	6.6.3.1 - өзінің аймағындағы экологиялық мәселелердің талдау; 6.6.3.2 - экологиялық мәсел жолдарын ұсыну 6.6.3.3 ауызша және вербал құралдарды қолдана отыр әрекетте құрдастарымен б қарым-қатынас жасау; 6.6.3.4 өзінің және өзгенің әрекетінің сапасын критери бағалау

6.7 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	1. Әлемді өзгертетін жаңалықтар Болашақ жаңалықтары	6.7.1.1 - әлемді өзгерткен жаңалықтардың маңызын талқылау; 6.7.1.2 - жаратылыстану ғылымының дамытуда қазақстандық ғылымның үлесін талқылау 6.7.1.3 - ғылыми зерттеулердің бағыттарының дамуына болжам жасау 6.7.1.4 мәтіннің құрылымын танып отырып, өз ұстанымың сенімді дәлелдеу-пайымдау

Негізгі орта білім беру деңгейінің

деңгейінің 5-6-сыныптары үшін

арналған "Жаратылыстану" пәнінен

пәнінен жаңартылған мазмұндағы

мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын

оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша

2-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша сөздік минимумы

Сынып	Пәндік лексика және сөздік	Диалог/ жазу үшін сөз тіркестері
5-сынып	Алгоритм, талдау, атом, гипотеза, интеграция, нейрон, эволюция, география, биология, экология, астрономия, физика, химия, шартты белгі, макромир, микромир, өлшем бірліктері, органикалық заттар, бейорганикалық заттар, табиғат құбылыстары, ғылыми таным әдістері, табиғат, жұлдызды аспан, күн және Күн жүйесі, табиғат құбылыстары, заттың құрылымы, ерітінділер мен қоспалар, заттар, бақылау, эксперимент, өлшеу, тәжірибе, жер сфералары, материк, нәсілдік құрам, астероид, планета, комета, шоқжұлдыз, жарық жылы жарық жылдамдығы, Сүт жолы, жұлдыз аспан,	Алдын алу үшін алдымен көз жеткізіңіз ... кейін ... Алдымен көз жеткізіңіз ..., содан кейін ... Ережелерді сақтау дегеніміз ... Қауіпсіздік сақтауға байлаң ... Кезеңде ... менде қиындық ... Маған бұл ұнады... ..өйткені...

	телескоп, аспан денесі, орбита.	
6-сынып	Тұрмыстық химия, координаттар, географиялық процестер, градусық тор, демография, тәуелді айнымалы, индикаторлар, ғылым интеграциясы, инфографика, масштаб, кен орны, жергілікті уақыт, зерттеу жоспары, халықтың тығыздығы, қайнау температурасы, шартты белгілер, микро -, макромир, ғылыми гипотеза, сыртқы факторлардың әсері, экологиялық пирамида, жабық жүйе, модельдеу, конденсат, сапрофиттер, жүйе, систематика.	Ақпаратты беру және алу. С бойынша әрекет етеді. Міндетті шарт Алгоритмдерді қолдану ... Қатаң дәйекті орындау. Ұсынылмайды... Бұл жасауға мүмкіндік бер

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

45-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

682-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1 тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - дүниенің географиялық бейнесін тұтас

қабылдайтын, географиялық ойлау қабілеті дамыған, географияның әдістері мен тілін білетін және қолданатын, географиялық мәдениеті бар тұлға тәрбиелеу.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) шынайы және антропогендік нысандардан, құбылыстар мен үрдістерден тұратын дүниенің географиялық бейнесін ашып көрсету, қоршаған ортаның территориялық ерекшеліктерін, олардың объективті сиптаымен адам өміріне маңызы туралы ұғымдарын қалыптастыру;

2) оқушылардың бойында табиғат пен қоғам арасындағы өзара байланыстарға, осы байланыстардың кеңістіктік ерекшеліктеріне ғылыми көзқарастарды дамыту;

3) қоғамдық өндірістің, табиғатты қорғау мен табиғатты тиімді пайдаланудың ғылыми-жаратылыстану, әлеуметтік-экономикалық негіздерін ашу;

4) оқушылардың географиялық ғылымның ұғымдары мен терминдерін, географиялық зерттеу әдістері мен зерттеу дағдыларын игеруіне ықпал жасау;

5) кеңістіктік ойлау мен картографиялық дағдыларды қалыптастыру;

6) географиялық білімді күнделікті өмірде, өз іс-тәжірибесінде пайдалану дағдыларын қалыптастыру;

7) оқулық материалдарымен, карталармен, энциклопедиялармен және басқа да географиялық жазба көздерімен жұмыс жасау арқылы қоршаған ортаның жағдайы мен түрлі табиғат құбылыстарын зерттеу мен түсіну қажеттілігін қалыптастыру.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөйлеу іс-әрекетінің негізгі түрлерін (оқылым, жазылым, айтылым, тыңдалым) дамыту;

2) географиялық өзекті лексика мен фразеологиямен сөздік қорын ұлғайты;

3) қазақ тілінің ережесіне сай грамматикалық ұғымдары мен синтаксистік құрылымды қолдана білуін қалыптастыру;

4) тұлғалық қасиет ретінде қарым қатынас жасау қабілетін дамыту: сөйлеу арқылы қарым-қатынас жасау қажеттілігі, өз ойын, пайымын жеткізуге ұмтылу;

5) сөйлеу қарқындылығын және диалог өрбіту біліктілігін қалыптастыру, әртүрлі көзқарас болатынын мойындау;

6) монологта тілдік құралдарды қолдану біліктілігін қалыптастыру;

7) "адам-табиғат-қоғам-мәдениет" өзара қатынасында табиғатты қорғау құндылығын және табиғатты тиімді пайдалануды түсінуді қамтамасыз ету;

8) ауызша сөйлеу тілінің анықтылығын, мәнерін, түсінікті болуын жетілдіру;

9) жүйелі метакогнитивті біліктерін дамыту: аумақтық табиғи-қоғамдық жүйелер заңдылығы мен қасиеттері туралы ақпарат материалдарын талдау, жинақтау, салыстыру, жалпылау, топтастыру, сериалау;

10) жазбаша сөйлеу тілінің бұзылыстарының алдын алу және болдырмау;

11) қоршаған ортада қауіпсіз, экологиялық және әлеуметтік жүріс-тұрысын қамтамасыз ететін бағалау, коммуникативті біліктерін қалыптастыру.

2 тарау. Оқу үрдісін ұйымдастырудың педагогикалық тұғырлары

5. Географияны оқығанда қарастырылатын оқушылар санатының келесі сөйлеу тілі бұзылыстарын ескеру қажет:

1) фонематикалық типтегі дыбыстық қателердің басымдылығымен сипатталатын сөйлеу тілінің дыбыстық - буындық құрылымының

бұзылысы;

2) сөздік қордың аздығы;

3) басым сөздік алмастырулар;

4) сөйлеу тілінің жеткіліксіз және стереотипті синтаксистік безендендірілуі;

5) басым жағдайда жай сөйлемдерді қолдануы;

6) байланыстырып сөйлеу тілінің дамуындағы айтарлықтай артта қалушылықтар;

7) жазбаша сөйлеу тіліндегі көп түрлі және педагогикалық ықпалға төзімді, тұрақты қателер.

6. География пәнін оқытуда білім алушылардың келесі танымдық әрекеттерінің ерекшеліктері анықталады:

1) мағына ажырату мен түсінудің қатысты түрде сақталуы кезіндегі есте сақтау өнімділігі мен вербальды есте сақтаудың төмендеуі;

2) сөздік – логикалық ойлаудың дамуындағы артта қалушылықтар (талдау, жинақтау, салыстыру, топтастыру мен жалпылау);

3) төмен жұмысқа қабілеттілік;

4) эмоциональды – ерік-жігер сферасының артта қалушылығы, - қызығушылығының тұрақсыздығы, бақылаудың төмендігі, төмен мотивация, негативизм, өзіне сенімсіздік;

5) өзін басқару мен өзін реттеуді қалыптастырудағы қиындықтар;

6) жоғарғы жүйке әрекетінің тез шаршағыштығы мен кез - келген әрекет түрінен тез шаршауымен, жоғары қозушылықпен, тітіркенгіштікпен, қимыл - қозғалыстың тежелуімен, немесе тежелудің басымдығымен, әлсіздікпен, енжарлықпен сипатталады.

7. "География" пәніне оқыту құндылық-бейімдеушілік, тұлғалық -бейімдеушілік, іс - әрекеттік, коммуникативті , концентрлік, дифференциальды ықпал ету негізінде жүзеге асырылады.

8. "География" пәніне оқытуда құндылық-бейімдеушілік ықпал ету – ол оқу іс әрекетін орындау мен ұйымдастыру тәсілі, оны белгілі құндылықтар тұрғысынан қолдану, білім алушылардың тұлғалық құндылықтар жүйесін қалыптастыру: әдеттерін, өмір сүру қалпын, қоғамда өмір сүру үшін қажет әрекет стилін; орта білім беру құндылықтары "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына негізделген.

9. География пәнін оқытуда тұлғалық - бейімдеушілік ықпал етудің мақсаты білім алушылардың сөйлеу тілдік, психикалық, физикалық даму ерекшеліктерін есепке ала отырып, шығармашылық қабілеттерін толыққанды ашу мен оқу үрдісінде тұлғаны жан-жақты дамыту мен үйлесімді қалыптастыру, сонымен қатар жеке қажеттіліктері мен бейімділіктерін және әрекет мотивтерін есепке алу.

10. География пәнін оқытуда іс - әрекеттік ықпал ету білім алушылардың дербестігі мен максимальды белсенділігін, білімді дайын түрінде алуын емес, практикалық тұрғыда, мұғалім тарапынан кезеңімен ұйымдастырылған, спецификалық сәттерді есепке ала отырып, қолжетімді әрекет негізінде (бақылау, эксперимент) меңгеруін қарастырады:

1) білім алушыларға жеке оқу және экспериментальды әрекеттерді түсіндіру;

2) әр сабақта шынайы әрекет үрдісінде – жалпы оқу және заттық – терминологиялық, сөйлеу тілдік лексиканы пысықтау мен нақтылау;

3) мұғалімнің сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар балалар тарапынан өзге адамның сөйлеу тілін қабылдау деңгейі мен спецификасын есепке алуы;

4) сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар балалар үшін барынша ыңғайлы және түсінікті болатын, білім алушылардың жеке тәжірибесімен байланысты , жаңа материалдарды қолдану;

5) тілдік және нұсқаулық күрделілігінің логикалық деңгейі өзгертілген тапсырмаларды немесе тірек материалдарын, жалпы түрдегі практикалық тапсырмаларды қолдану;

6) мұғалім тарапынан көрсетілетін көмектің сапасы мен көлемін біртіндеп саралау: ұйымдастырушылықтан (бірікке әрекет деңгейі) бағыттаушылыққа, кейін эмоциональдылыққа;

7) сөйлеу тілдік қателерді жіберуден қорқынышсыз ауызша жауаптар мен пайымдарда өз ойын еркін жеткізуге білім алушыларды ынталандыру;

8) оқу мәселесін шешу менқұруға қалауларын қолдау;

9) барлық жауаптарға, тіпті әлсіз жауаптарға шыдамдылық танытып, , бірінші кезекте ұялшақ, ұяң балаларды тыңдау;

10) сөйлеу тілдік бұзылыстың клиникалық бейнесі кенет көрініс тапқан жағдайда мамандандырылған және нәтижелі көмек көрсету: сөйлеу тілдік тырыспа, жазу спазмасы, сөйлеу тілдік үрдісте ауа құрылымының бағытының өзгеруі, персеверация, тахи - және брадикардия, эмоциональды қозу, алаңдаушылық пен қорқыныш,сөйлеу тілдікнегативизм;

11) жауаптарды бағалаудың стандартты емес, формальды емес құрылымдарына жүгіну: "бұл қызық екен", "өте қызықты", "қызықты және ойландыратындай екен";

12) әр балаға сабақ барысында мадақтау үшін кез - келген мүмкіндікті жүзеге асыру (нәтиже үшін ғана емес, талабы мен әреке етуге қалау білдіргені үшін де), бұл өзін - өзі бағалауын көтеруге ықпал етеді. .

11. Оқуға коммуникативті ықпал етубұл сабақ барысында шынайы қатынас жағдайын қолдануды, белсенді шығармашылық әрекетті ұйымдастыруды, жұмыстың ұжымдық формаларын қолдануды, көрсеткіші қабілет болып табылатын нәтижелі коммуникация үрдісіндегі сабақтың шығармашылық түрлеріне және мәселелік жағдаяттарға назар аударту:

1) тыңдау және диалогқа түсу;

2) берілген тақырып бойынша ұжымдық талқылауға қатыстыру;

3) барлық сабақ бойы педагогтармен және өзге балалармен бірлескен нәтижелі өзара әрекетті құру;

4) жеке және топтық тапсырмаларды орындау барысында, тәжірибе немес эксперимент жүргізу барысында педагогпен және сыныптас оқушылармен бірлескен іс - әрекетін жоспарлау, әр топ мүшесінің мақсатын, қызметін, топтағы әрекет етутәсілін анықтай алу;

5) жанжалды этикалық түрде, нәтижелі шешу, одан шыға білу;

7) сабақта коммуникация жағдайлары мен міндеттеріне орай өз ойын жеткілікті толық және нақты жеткізу білу.

12. Концентрлік ықпал ету материалды жүйелі үздіксіз қайталау мен оның барлық детализациясымен қайта өңдеу: барлық сабақ бойы, кейін – осы блокта оқылатын барлық тақырыптар барысында көрнекіліктің (кесте, сызбанұсқа, суреттер, видео т.с.с) түрлі құралдарын қолдана отырып жүргізу;

13. Дифференциалды ықпал ету ол оқу үрдісін сөйлеу тілі бұзылысын клиникалық формасын есепке ала отырып жүргізуді болжайды:

1) тұтықпа — сөйлеу тілдік аппаратының бұлшықетінің тырыспалық жағдайына негізделген сөйлеу тілінің типмтптік-ырғақтық ұйымдастыруының бұзылысы, онда мұғалім ауызша жауаптарды жазбаша ауыстырмауы керек, себебі, ол баланың сөйлеу тілдік тәжірибесін тежеп, білім алушылардың сөйлеу тілін толыққанды қалыптастыруын күрделендіреді;

2) ринология — ол сөйлеу тілі аппаратының анатомикалық-физиологиялық дефектіне негізделген дауыс пен дыбыс айтудың бұзылысы, онда мұғалім білім алушыларды шақырылған дыбыстарды айтудың түсініктілігі мен шығарылған ауа құрылымының

бағытын өзіндік және өзара басқаруға бағыттайды;

3) дизартрия — ол сөйлеу тілінің түсініктілігінің төмендігімен артикуляция мүшелерінің қозғалысының кенет шектелуімен сипатталып, сөйлеу тілдік аппаратының иннервациясының бұзылысына негізделген сөйлеу тілінің дыбыстап айту жағының бұзылысы, ондатүзетушілік бағыттың бір элементі әр сабақ басында, сабақ барысындағы жоғарғы сөйлеу тілдік белсенділік фонындағыжүйелі артикуляциялық тренинг, фонематикалық естіп қабылдауын дамыту бойынша жұмыс, аудирования (есту арқылы мәтінді саналы қабылдай алуы), естіген және оқығанын ой елегінен өткізуі;

4) алалия немесе алалиялық компонент — бала бдамуының жатыр ішіндегі немесе ерте кезеңіндебас миының сөйлеу тілдік зоналарының органикалық зақымдалуы салдарынан сөйлеу тілінің болмауы немесе дамымауы, бұл кезде мұғалімнің назарыбаланың сөйлеу тілінің фонетикалық –фонематикалыққұрылымы мен лексикалық – грамматикалық жағын қалыптастыруға бағыттайды (соңғысы дұрыс айтуды ғана емес, сонымен қатар фонематикалық естіп қабылдауын дамытуды да қамтиды).

14. Сөйлеу тілінің бұзылыстары бар білім алушылардың қасытуымен "География" пәніне оқыту үрдісі жаңартылған мазмұны бойынша оқу үрдісін дәстүрлі ұйымдастырудан шығып, 6 оқу мақсаттарының деңгейі бойынша анықталып, "біледі", "түсінеді", "қолданады", "талдайды", "жинақтайды", "бағалайды" деген әрекеттік аспектіні сипаттап, күтілетін нәтижелерге негізделеді.

15. Әр сабақ оқытудың мақсатын, қол жеткізу критерийлерін айту/ көрсетуден бастап, бұнда білім алушылар оқытудың алға қойылған мақсатын түсініп, ой елегінен өткізіп, оған қалай қол жеткізу керек екендігін білуі керек.

16. Мұғалім қарапайым зерттеулерді жүргізу барысында білім алушылардың сыни тұрғысынан ойлауын, ғылыми ақпаратты қабылдап, түсіндіру қабілетін дамытуды арнайы жоспарлайды.

17. Сабақта сыни тұрғысынан ойлауын дамытудың негізінде үш

кезеңнен тұратын базалық дидактикалық цикл жатады:

1) "Шақыру" - берілген тақырып бойынша балаларда бар түсініктерді жалпылау мен өзектендіру арқылы тақырыпқа деген қызығушылығын туғызу;

2) "Ой елегінен өткізу" - оқушыларды жаңа ақпаратты алып, оның барысына еніп, оны қолда бар біліммен сәйкестендіру мақсатында мағыналы және тікелей бағытталған жұмыс жүргізіледі;

3) "Рефлексия" кезеңі – ой елегінен өткізу, алынған ақпаратты жалпылау, білім алушылардың жүргізілген зерттеуге деген тұлғалық қатынасын дамыту, соның нәтижесінде зерттелініп отырған материалға тұлғалық қатынасын айту арқылы жаңа меңгерілген білімдерін есепке ала отырып, жеке түсініктерін белсенді қайта қарау жүреді.

18. "Шақыру" кезеңінде сыни тұрғысынан ойлаудың келесі әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) "болжау" - сұрақ арқылы жаңа тақырып бойынша түсініктерін белсендендіру;

2) "идея себеті" - балаларға не белгілі екендігін анықтау мақсатында бөлімнің барлық тақырыптарын өту барысында білімдерді жинау, кейін тірек сызбанұсқалар, суреттер арқылы себетті жаңа түсініктерме толтыру, жалпыланған әңгімелесу барысында себетті "қайта қарап" және қорытынды жасалынады.

3) "дұрыс – қате тұжырымдар" , бұнда балаларға әлі өтпеген тақырып бойынша бірнеше тұжырымдар ұсынылып, олар қайсысы "дұрыс", қайсысы "қате" екендігін жеке тәжірибелеріне сүйеніп, немесе болжам арқылы айтады;

4) "Білемін - білдім – білгім келеді", білім алушылар "Мен бұны білемін!", "Мен бұны танып, бірден түсіндім!", "Мен бұны жеткіліксіз түсіндім, және білгім келеді!" деген категориялар бойынша саралайды.

19. "Ой елегінен өткізу" кезеңінде сыни тұрғысынан ойлаудың келесі

әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) "Логикалық шынжырлар" - ортақ белгісін орнату қабілетін дамыту;

2) "Сұрақтары бар кубик" - "Не? Қандай? Қалай? Неге? Неліктен? Қайда?" деген кубиктегі сұрақтарға жауап ретінде тақырып бойынша сөйлем құрастыру бойынша білім алушылардың білімдерін белсендендіру;

3) "Жуан және жіңішке сұрақтар" - алынған ақпаратты ой елегінен өткізу ("жіңішке" сұрақтары "ия", "жоқ", "білмеймін" деген жауаптарды, ал "жуан" сұрақ толық жауапты талап етеді);

4) "Дұрыс және қате пайымдар" ("плюс, минус") – белгі карталарының көмегімен оқушылар өз пайымдарының дұрыстығын (қызыл белгі картасын көтереміз) және қате екендігін (қара белгі картасын көтереміз) көрсетеді;

5) "Ішкі хат" мнемокестесі – ақпаратты нәтижелі есте сақтау, орындауды қамтамасыз ететін есте сақталынатын ақпараттың маңызды элементтерімен белгіленген, көру үлгілері арасындағы миға тікелей жазбаға негізделген әдістер мен тәсілдер жүйесі;

6) моделдеу – объектінің маңызды қасиеттерін есепке ала отырып, жалпыланған үлгідегі модель құрастыру;

20. "Рефлексия" кезеңінде: сыни тұрғысынан ойлаудың келесі әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) "Венн диаграммасы" ("Салыстыру шеңбері") -салыстыру негізінде нақтылау, топтастыру;

2) "Кластерлер" ("Шегелер") – сызбанұсқа түріндегі кілттік түсініктер енгізілген және себеп салдарлық байланыстар орнатылған материалды жүйелендірудің графикалық тәсілі;

3) "Ойлаудың алты қалпағы": ақ қалпақ – фактілер; қызыл – сезім мен эмоциялар; қара қалпақ жеіспеушіліктерді іздейді, сынайды, сары қалпақ жетістіктерін, жағымды тұстарын табады; жасыл – шығармашылық; көк –

үрдісті басқару;

4) интеллектуалды карталар – ақпаратты есте сақтау әдістері, онда қағаз етінің ортасына басты идеяның (үлгінің) жазбасы орналастырылып; әр кілттік сәт үшін орталық негізден кілттік сөздері немесе фразасы бар түрлі түсті сәулелер шашырайп жазылыпиллюстрациялар, белгілер мен детальдарқосу үшін мүмкіндіктер қалдырылып, маңызды идеялар үлкен шрифтпен жазылып; элементтер немесе идеялардың белгілі топтары үшін белгілі түс немесе форма сызықтары қолданылып; есте сақтау картасын құрастыруда оқушылар өздерінің сызбанұсқасын туындату үрдісіне қосылады.

21. Оқытудың көрнекі әдістерін жүзеге асыруда педагог:

1) объектіні демонстрациялайды;

2) үрдіс немес объектіні бақылауды ұйымдастырады;

3) аталмыш объектіні тексеру тәсілдер мен әдістерін , объектіні жан-жақты зерттеу техникасына үйретеді;

4) білім алушыларды сөздегіөзінің практикалық тәжірибесін жалпылау мен бекітуге ынталандырады.

22. География сабағының тақырыптары бойынша ақпараттарды меңгерудің сапасын қамтамасыз ету үшін мұғалім үнемі білім алушылардың назарын карточкалар мен плакаттарда ұсынылған алгоритмдерге, сызбанұсқаларға, еске түсіргіш құралдарға аударып,талдап, білім алушылардың толыққанды түсінуіне қол жеткізеді.

23. Оқытудың практикалық әдісінің түрлілігі болып сабақ барысында дидактикалық ойындар мен қызықты жаттығуларды қолдану болып табылады.

24. Оқу жобасы – жалпы мақсаты, келісілген әдістері, пратикалық немесе шығармашылық, ғылыми – зерттеу мәселелерін шешуге бағытталған әрекет түрлері, білім алушылардың біріккеноқу-танымдық әрекеті.

25. Сөйлеу тілінің ауыр бұзылыстар бар балалармен жобалық іс - әрекетті ұйымдастыру барысында мұғалімге қажет:

1) белгілі уақыт шеңберіне білім алушылар үшін өзекті және қол жетімді міндеттерді таңдауға көмектесу;

2) жобаны жүзеге асыру үшін идеяларды таңдауға ынталандыру;

3) әдебиетпен жұмыста және есеп беруді құрастыруда көмектесу;

4) жобаның сәйкес бөлімдерін жүзеге асыруға кімді жұмылдыруға болатынын анықтау;

5) түрлі қызығушылықтар қағидасы негізінде зерттеу тобына "үнемі қосылып": уақытында сұрақ қойып, қандай пәндерді және заттарды қолдану керектігін анықтауға көмектесу;

6) жобалық жұмыстардың сапасы мен жүру барысын бақылау;

7) белгілі күндері және уақытта әр білім алушының кеңесшісімен жеке контактісін жүзеге асыру;

8) қатысушылармен пайдалы нәтиже мен қоғамдық мойындауды алуды қамтамасыз ету.

26. Жаңа бөлімнің мазмұнымен таныстыру барысында білім алушылардың ұжымдық, топтық жобаларын даярлау бойынша білім алушылардың іс әрекетін ұйымдастыру талап етіледі, ол өз кезегінде сабақ барысындағы жұмысты ғана емес, сонымен қатар сабақтан тыс әрекетте аталмыш бөлімді зерттеу кезеңін қамтиды.

27. бағдарлама арнайы педагогикалық жағдайларды жүзеге асыруды талап етеді:

1) сабақ барысында мұғалімнің сөйлеу тілі нақты, қатты емес, бір қалыпты болуы керек;

2) жаңа материалды ұсыну эмоциональдылық пен мәнерлікті талап етеді;

3) әңгімелесу барысында сұрақтарды дұрыс құрылымдап, олар әр білім алушыға түсінікті болатындай болуы керек;

4) мұғалім барлық анализаторларды (көру, қимыл - қозғалыс, сөйлеу тілдік - қозғалыс, есту, кинестетикалық) белсендірудің арнайы тәсілдерін және сөйлеу тілін, есте сақтауын, ойлауын, кеңістікке бейімделуін түзетуге бағытталған оқыту құралдарын қолданады;

5) географиялық терминологияны ендіру мен қолданудың ерекше кезектілігі орнатылады;

6) ақпаратты талдау мен жалпылауда көмек көрсетіліп, жазбаша жұмыстарға, контурлық карталармен жұмыстарға, ауызша жауаптарға жеңілдетілген талаптар үлескен тілдік материалды таңдауға арнайы ықпал ету сақталады;

7) церебрастения фоны негізінде білім алушылардың төмен жұмысқа қабілеттілігімен байланысты үй тапсырмаларының көлемі азайтылған;

8) күнделікті өмірде байқалатын табиғат құбылыстары мен үрдістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үрдісінде алынған білімдерін қолдану қабілетін дамыту үшін (үйде, мектепте, табиғат әлемінде) – "Биология", "Химия", "Физика" пәндерімен үнемі пән аралық байланыстар жүйелі орнатылады.

28. "География" кабинеті мобильді жиһазбен, білім алушылар мен мұғалімнің жұмыс орнын ұйымдастыру үшін - жұмыстың ұйымдастырушылық формасына байланысты өзгерту үшін (фронталды, топтық, ұжымдық) бөлме болуы керек.

29. География кабинетін тәжірибелік және зертханалық құралдармен жабдықтау қажет:

1) Карталар мен картографиялық жабдықтар;

2) аймақты өлшеу мен бақылауды жүргізу үшін қажет құрылғылар;

3) оқушылар компасы;

4) Жер глобусы;

5) макеттер;

6) пайдалы қазбалар мен тау жыныстарының жинақтары;

7) минералдар мен тау жыныстарының үлгілік таратпа жинақтары;

8) Қазақстан зоналарының табиғи өсімдіктерінің гербарийі;

9) Отандық өндірісте шығарылған өнімдердің үлгілері, мысалы, болат, шойын, мата үлгілері, тыңайтқыштар.

30. Оқытудың нәтижелілігін көтеру үшін арнайы көмекші техникалық құралдарды қолдану қажет: мультимедиялық құралдар мен дидактикалық құралдар, электронды панель, үш өлшемді аксессуарды қамтитын "Мультимедиялық, интерактивті, оқыту, бағдарламалық – әдістемелік кешені" электронды ресурсы.

31. Дауыс жаттығулары мен арнайы тыныс алу жаттығуларын жүргізу барысында, әсіресе тұтықпасы, дизартриясы бар балалармен жұмыста сөйлеу тілін өзіндік басқарудың нәтижелі құралы дыбыстық белгінің визуализациясы бар "Логопедиялық тренажер" қолданылады.

32. Фразалық сөйлеу тілін меңгермеген, сонымен қатар тұтықпасы бар білім алушылар сөйлеу тілінің шектелуі кезінде "Сөйлеу тілдік коммуникацияны меңгеру мен дамыту үшін сөйлеу тілдік тренажер" ассистивті құралын қолданады.

3-тарау. "География" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

33. "География" оқу пәні бойынша оқу жүктемесі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта - аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

34. Бағдарлама мазмұны 6 бөлімді қамтиды:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі;

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі;

3) "Физикалық география" бөлімі;

4) "Әлеуметтікгеография" бөлімі;

5) "Экономикалықгеография" бөлімі;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі.

35. "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) зерттеу және зерттеушілер;

2) зерттеу әдістерінің түрлері.

36. "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) географиялық карталар;

2) географиялық деректер базасы.

37. "Физикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) литосфера;

2) атмосфера;

3) гидросфера;

4) биосфера;

5) табиғи-аумақтық кешендер.

38. "Әлеуметтік география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) халықтар географиясы;

2) дүниенің қазіргі тарихи-географиялық аймақтары.

39. "Экономикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) табиғи ресурстар;

2) әлеуметтік-экономикалық ресурстар;

3) дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы;

4) дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері.

40. "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі келесі бөлімдерден тұрады:

1) дүниежүзі елдері;

2) дүниежүзі елдерінің экономикалық-географиялық орналасуы.

41. 7-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) географиялық зерттеу әдістері. Зерттеу және зерттеушілер. Географияны зерттеу нысандары. География ғылымының дамуы. Географиялық дерек көздері. Географиялық тәжірибелер. Далалық зерттеу әдістері. Географияда графикалық әдістердің қолданылуы;

2) картография және географиялық деректер базасы. Географиялық

карталар. Географиялық картосхемаларды қолдану. Географиялық номенклатура. Географиялық деректер базасы. Географиялық деректерді ұйымдастыру;

3) физикалық география. Литосфера. Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы. Жердің тектоникалық құрылысы. Литосфераның тектоникалық қозғалыстары. Литосфералық катаклизмдер. Атмосфера. Атмосфера және оның құрамдас бөліктері. Ауа райы және метеорологиялық элементтер. Атмосфералық қолайсыз құбылыстар. Гидросфера. Гидросфера және оның құрамдас бөліктері. Су ресурстарының маңыздылығы. Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы. Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері. Мұхит суларының қозғалыстары. Мұхиттармен байланысты апаттар. Дүниежүзілік мұхиттың проблемалары. Биосфера. Биосфера және оның құрамдас бөліктері. Топырақ, оның құрамы мен құрылымы. Қазақстанның топырақ түрлері. Топырақтың экологиялық проблемалары. Табиғи-аумақтық кешендер. Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы. Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері;

4) әлеуметтік география. Халық географиясы. Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары. Дүниежүзі халқының діни құрамы. Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары. Ұлтаралық және дінаралық келісім;

5) экономикалық география. Табиғи ресурстар. Табиғи ресурстардың жіктелуі. Табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемалар. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Көлік инфрақұрылымы. Әлеуметтік инфрақұрылым. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп;

6) елтану және саяси география негіздері. Дүниежүзі елдері. Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы. Дүниежүзі елдерінің географиялық және экономикалық-географиялық жағдайы.

42. 8-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) географиялық зерттеу әдістері. Зерттеу және зерттеушілер.

География ғылымының салалары. Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері. Географиялық деректерді өңдеу және талдау. Географиялық модельдер. Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары;

2) картография және географиялық деректер базасы. Географиялық карталар. Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттау элементтері. Тақырыптық карталарды оқу. Тақырыптық географиялық номенклатура. Географиялық деректер базасы. Географиялық деректер базасын құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі;

3) физикалық география. Литосфера. Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары. Жер бедерінің жіктелуі. Материктер мен мұхиттардың ірі орографиялық объектілері. Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі. Пайдалы қазбалардың тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты таралуы. Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері. Тау жыныстарының жасын анықтау. Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте. Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Атмосфера. Климат қалыптастырушы факторлар. Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы. Климаттық белдеулер. Материктердің климаттық ерекшеліктері. Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Адам әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері. Гидросфера. Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы. Құрлық суларының шаруашылық маңызы. Өзен аңғарының құрылысы. Өзендердің гидрологиялық режимі. Көлдер мен мұздықтар. Құрлық суларының экологиялық проблемалары. Су апаттары. Биосфера. Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер. Материктердің табиғи зоналары. Мұхиттардың тіршілік дүниесі. Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау. Табиғи-аумақтық кешендер. Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы. Географиялық қабықтың заңдылықтары;

4) әлеуметтік география. Халық географиясы. Халық санағы. халықтың өсудің түрлері. Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай. Демографиялық проблемалар. Демографиялық саясат;

5) экономикалық география. Табиғи ресурстар. Экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау. Дүниежүзі аймақтарының табиғи-

ресурстық әлеуеті. Табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы орталықтары және дайын өнім түрлері. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші, өңдеуші және қызмет салалары. Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру түрлері, ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары. Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау;

6) елтану және саяси география негіздері. Дүние жүзі елдері. Дүниежүзінің саяси картасы. Елдердің саяси типологиясы. Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер. Дүние жүзі елдерінің саяси-географиялық жағдайы. Саяси интеграция. Қазақстанның саяси-интеграциялық үдерістердегі мүдделері, бағыттары және бастамалары.

43. 9-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) географиялық зерттеу әдістері. Зерттеу және зерттеушілер. Қазақстандық географтардың зерттеулері. География ғылымы зерттеулерінің қазіргі заманғы өзекті проблемалары. Географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Қазақтың халықтық географиялық терминдері. Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары;

2) картография және географиялық деректер базасы. Географиялық карталар. Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері. Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері. Географиялық деректер базасы. Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері. Геоақпараттық жүйе технологияларын қолдану аясы;

3) физикалық география. Литосфера. Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы. Қазақстанның басты орографиялық нысандары. Қазақ оронимдері. Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары. Минералды ресурстарды өндіру және өңдеу орталықтары. Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру. Минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемалар. Атмосфера. Қазақстанның климатын түзуші факторлар. Қазақстанның

климаттық жағдайы. Қазақстанның климаттық ресурстары. Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар. Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Гидросфера. Қазақстанның ішкі суларының түрлері. Қазақ гидронимдері. Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру. Су ресурстарының экологиялық проблемалары. Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары. Биосфера, Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері. Қазақстанның табиғи мұрасы. Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы. Ноосфераның қалыптасуы. Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі. Табиғи-аумақтық кешендер. Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары. Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы). Табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар. Антропогендік ландшафтарды жақсарту жолдары.

44. 10-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік география. Халық географиясы. Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы. Дүниежүзі халқының көші-қоны. Қазақстандағы халықтың көші-қоны. Көші-қон саясаты. Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы. Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты. Елді мекендердің жіктелуі. Елді мекендердің функционалды зоналары. Қазақстандағы ойконимдер. Қазақстандағы елді мекендердің проблемалары. Урбандалу үдерісі. Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға беру;

2) экономикалық география. Табиғи ресурстар. Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуеті. Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары. Орталықтары және дайын өнім түрлері. Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері. Тұрақты даму. Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары, адам әлеуеті даму индексінің көрсеткіштері. Қазақстанда адамдық капиталды дамыту. Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары. Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы. Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Қазақстан шаруашылығының

салалары. Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері. Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі. Халықаралық экономикалық қатынас түрлері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері. Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны. Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны;

3) елтану және саяси география негіздері. Дүниежүзі елдері. Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы. Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары. Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы. Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер. Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

45. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді: кодтық белгіде бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

46. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі:

1 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Зерттеулер және зерттеушілер	7.1.1.1	8.1.1.1	9.1.1.1	
	географияның зерттеу нысандарын анықтайды; 7.1.1.2	география ғылымының салаларға бөлінуін графикалық түрде көрсетіп түсіндіреді;	география ғылымының дамуына үлес қосқан қазақстандықтардың зерттеулері туралы баяндайды;	

	саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына қосқан үлесін сипаттап, баға береді	8.1.1.2 география ғылымы салаларындағы маңызды зерттеулерді анықтайды	9.1.1.2 география ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемаларын анықтайды	
1.2Зерттеу әдістерінің түрлері	7.1.2.3 географиялық дерек көздермен жұмыс істейді: карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар; 7.1.2.4 географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтайды; 7.1.2.5 географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтайды, өңдейді, талдайды; 7.1.2.6 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады: сызба, диаграмма, профиль, график	8.1.2.3 далалық, картографиялық, теориялық географиялық зерттеу әдістерінің мәнін түсіндіріп, қолданады; 8.1.2.4 географиялық деректерді сандық және сапалық өңдеп, талдайды; 8.1.2.5 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді; 8.1.2.6 зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады	9.1.2.3 географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды; 9.1.2.4 қазақ халқының халықтық географиялық терминдерінің мағынасын түсіндіреді; 9.1.2.5 зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады; 9.1.2.6 сөйлеу мәдениетін меңгеруге ұмтылуды көрсетеді	

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі:

2 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9сынып	10 сынып
2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 тақырып бойынша картосхемалар жасай	8.2.1.1 тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша	9.2.1.1 маңызды географиялық нысандарды, үдерістер	

	алады; 7.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді; 7.2.1.3 қойылған дыбыстарды айтуда өзін-өзі бақылайды; 7.2.1.4 абстрактілі ұғымы бар жалпылауыш зат есімдерді сөйлеу тілінде қолданады	элементтерді құрастырады: профиль, диаграмма, график, кесте; 8.2.1.2 географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолданумен тақырыптық карталарды оқиды; 8.2.1.3 географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді; 8.2.1.4 оқылып жатқан нысандармен элементтерінің жіктелу белгілерін анықтайды	мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды; 9.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді; 9.2.1.3 картамен жұмыс жасаудың түрлі алгоритмдерін қолданады 9.2.1.4 түрлі мазмұндағы карталарды қолданады, табиғаттың жеке құрам бөліктерін салыстыру тәсілдерін қолданады	
2.2 Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді; 7.2.2.2 сөздік, картиналық, картина- графикалық жоспар құрастырады; 7.2.2.3 арсеналды дұрыс қолдана отырып (түсінік айтуда 20 бірліктен кем емес) мәтіннен кіл сөздерді бөліп алады; 7.2.2.4 өзі және сыныптастары оқығанда дыбыстарды дұрыс айту және орфоэпия нормаларын	8.2.2.1 ақпараттық- коммуникативтік технологияларды қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады; 8.2.2.2 өзінің сөйлеу әрекетін белгіленген критерийлер бойынша бағалайды; 8.2.2.3 оқу мәтінінің фрагментіне тікелей, жанама және балама сұрақтар қояды; 8.2.2.4 мағыналық эквиваленттер қолдана отырып, айтылуларды түрлендіреді	9.2.2.1 жерді қашықтықтан зерделеудің әдістерін сипаттап, маңыздылығы мен ерекшеліктерін түсіндіреді; 9.2.2.2 жерді қашықтықтан зерделеудің әдістерін және олардың негізгі нысандарының даму тарихын сипаттайды; 9.2.2.3 географиялық ақпараттық жүйенің жіктелуін анықтайды; 9.2.2.4 шаруашылық пен ғылым салаларында	

3) "Физикалық география" бөлімі:

3 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	7 сынып	10 сынып
3.1 Литосфера	7.3.1.1 литосфераның құрылысы мен заттық құрамын анықтайды	8.3.1.1 жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықта рын зерттейді	9.3.1.1 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде Қазақстанның жер бедерінің геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын анықтайды	
	7.3.1.2 жердің тектоникалық құрылымы мен литосфералық плиталардың орналасуын картадан көрсетеді және сипаттайды; 7.3.1.3 жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарын талдайды: дрейф, коллизия, субдукция, спрединг; 7.3.1.4 литосфералық катаклизмдердің себеп-салдарын, таралуын түсіндіреді; 7.3.1.5 литосфералық катаклизмдер барысында өзін өзі ұстау ережелерін жергілікті компонент негізінде түсіндіреді; 7.3.1.6 тапсырмаларды орындау үшін	8.3.1.2 жер бедері түрлерін жіктейді; 8.3.1.3 жер бедері түрлерін жоспар бойынша сипаттайды; 8.3.1.4 материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді салыстырады; 8.3.1.5 тау жыныстары мен минералдарды түрлі белгілері бойынша жіктейді; 8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына талдау жасайды; 8.3.1.7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтайды; 8.3.1.8 тау жыныстарының жасын	9.3.1.2 геологиялық картаның мәні мен мазмұнын түсіндіреді; 9.3.1.3 орографиялық нысандарын сипаттайды; 9.3.1.4 қазақ оронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады; 9.3.1.5 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын анықтайды; 9.3.1.6 Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп, сипаттайды; 9.3.1.7 Қазақстанның минералды ресурстарына баға береді;	

	оқулықтың анықтамалық аппаратты өз бетімен қолданады; 7.3.1.7 қойылған міндетке және оны жүзеге асыруға сәйкес әрекеттерді таңдайды; 7.3.1.8 шешу жолдарын жоспарлауда бекітілген ережелерді қолданады; 7.3.1.9 оқу іс-әрекетінің жетістік критерийлері негізінде орындалған тапсырмаларды өзара және өздері талдау жасайды; 7.3.1.10 оқу мәтіндерін қарапайым сөйлемнен күрделіге немесе керісінше ауыстыра алады	анықтау әдістерін түсіндіреді; 8.3.1.9 геологиялық жылсанау мен геохронологиялық кестені талдап, жер қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдері мен геологиялық оқиғаларды ажырата алады; 8.3.1.10 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді	9.3.1.8 минералды ресурстарды меңгеру проблемаларын жіктейді, олардың шешу жолдарын ұсынады; 9.3.1.9 Қазақстан территориясында геосинклиналдің пайда болудың негізгі кезеңдерін сипаттайды; 9.3.1.10 сөйлемдерді тарату және қысқарту есебінен мәтіндерді кеңейтеді және компрессия жасайды	
3.2 Атмосфера	7.3.2.1 атмосфераның құрамын сипаттайды; 7.3.2.2 атмосфераның құрылысы мен қабаттарының ерекшеліктерін графикалық түрде бейнелеп, түсіндіреді; 7.3.2.3 "ауа райы" ұғымын түсіндіреді; 7.3.2.4 температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық метеорологиялық элементтер мен құбылыстарды сипаттап, зерттеу маңыздылығын анықтайды; 7.3.2.5 температура,	8.3.2.1 климат қалыптастырушы факторларды талдайды; 8.3.2.2 атмосфераның ғаламдық циркуляциясын талдап, түсіндіреді; 8.3.2.3 климаттық белдеулерді талдайды; 8.3.2.4 әр материкте орналасқан ұқсас климаттық белдеулерді салыстырады; 8.3.2.5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді;	9.3.2.1 Қазақстан климатын қалыптастырушы факторларды талдайды; 9.3.2.2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдайды; 9.3.2.3 Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалайды; 9.3.2.4 Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуын, таралу аумақтарын картада көрсетіп, сақтану шараларын ұсынады; 9.3.2.5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қазақ	

	қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық метеорологиялық элементтердің көрсеткіштерін өлшеп, метеорологиялық құрал-жабдықтарды қолданумен тіркейді; 7.3.2.6 жергілікті жер мүмкіндігі бойынша температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық метеорологиялық элементтерінің көрсеткіштері бойынша синопти калық графикалық материалдарды жасайды; 7.3.2.7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қолайсыз атмосфералық құбылыстарды талдай отырып, сақтану шараларын ұсынады	8.3.2.6 адамзат әрекетінің атмосфера мен климатқа тигізетін кері әсерін топтастырады, шешу жолдарын ұсынады; 8.3.2.7 оқу міндеттерін шешу үшін жұп болып жұмыс жасаужы жоспарлайды және іске асырады	халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды; 9.3.2.6 климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсерін талдайды; 9.3.2.7 топтық іс-әрекет барысында өз әрекетін реттеу үшін сөйлеу тілін адекватты қолданады	
3.3 Гидросфера	7.3.3.1 гидросфера және оның құрамдас бөліктерін сипаттайды; 7.3.3.2 су ресурстарының маңыздылығын түсіндіреді; 7.3.3.3 дүниежүзілік мұхиттың құрамын, географиялық жағдайын сипаттайды; 7.3.3.4 мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша сипаттайды; 7.3.3.5 мұхит суының қасиеттеріне әсер ететін	8.3.3.1 құрлық суларының қалыптасу жолдарын анықтайды; 8.3.3.2 құрлық суларының негізгі түрлерінің шаруашылық маңызын түсіндіреді; 8.3.3.3 өзен аңғарының құрылысын түсіндіреді; 8.3.3.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіреді; 8.3.3.5 көлдер мен	9.3.3.1 Қазақстанның ішкі суларын топтастырады, көрсеткіштерін талдайды және сипаттайды: өзендер мен көлдер, мұздық тар мен мәңгі тоң, жерасты сулары; 9.3.3.2 қазақ гидронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады; 9.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға береді;	

	факторларды анықтайды; 7.3.3.6 мұхит суының қозғалыстарын жіктеп, түсіндіреді; 7.3.3.7 мұхиттар және теңіздермен байланысты апаттарды топтастырып, сақтану шараларын ұсынады; 7.3.3.8 дүниежүзілік мұхит проблемаларын топтастырып, шешу жолдарын ұсынады	мұздықтарды жоспар бойынша сипаттайды; 8.3.3.6 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде құрлық суларының экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады; 8.3.3.7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су апаттарының алдын алу шараларын ұсынады 8.3.3.8 ақпарат алу барысында оқу міндеттерін орындайды	9.3.3.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізіндесу ресурстарының экологиялық проблемаларын талдап, шешу жолдарын ұсынады; 9.3.3.5 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жіктеп шешу жолдарын ұсынады: трансшекаралық өзендер, Каспий теңізінің мәртебесі; 9.3.3.6 Қазақстан территориясындағы су қорларын сақтау мақсатын түсіндіреді; 9.3.3.7 энциклопедиялық әдебиеттермен жұмыс кезінде көз жүгіртіп оқу тәсілдерін меңгереді; 9.3.3.8 ақпаратпен жұмыс жасау барысында міндеттерді шешу жолдарын іздердің жалпы тәсілдерін қолданады	
3.4 Биосфера	7.3.4.1 биосфераның құрамын, құрылымын, шекаралары мен қасиеттерін анықтайды; 7.3.4.2 топырақтың құрамы мен графикалық формасын анықтайды және ұсынады; 7.3.4.3 Қазақстанда топырақ түрлерінің таралуын анықтайды; 7.3.4.4 жергілікті компонентті қосымша қамту	8.3.4.1 табиғат зоналары мен биіктік белдеулерінің қалыптасуын түсіндіреді; 8.3.4.2 табиғат белдеулерін жоспар бойынша сипаттайды; 8.3.4.3 әр материкте орналасқан ұқсас табиғат зоналар мен биіктік белдеулерді салыстырады; 8.3.4.4 мұхиттағы тіршілік	9.3.4.1 Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне салыстырмалы талдау жасайды; 9.3.4.2 қорықтар, қорықшалар, ұлттық саябақтаререкше қорғалатын аумақтардың құрылу мақсатын түсіндіреді; 9.3.4.3 Қазақстанның табиғи мұрасына баға береді;	

	негізінде топырақ ресурстарына баға береді; 7.3.4.5 топырақтардың экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады	дүниесінің таралуын анықтайды; 8.3.4.5 өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін дәлелдейді, қорғау жолдарын ұсынады	9.3.4.4 тақырыпқа қатысты қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады; 9.3.4.5 ноосфераның қалыптасу шарттарын зерттейді және Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан өзіндік үлесін бағалайды	
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	7.3.5.1 географиялық қабық, материктер мен мұхиттар, зоналар және белдеулер, ландшафт табиғи-аумақтық кешендерінің қалыптасуын түсіндіреді; 7.3.5.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи-аумақтық кешендерін жоспар бойынша сипаттайды; 7.3.5.3 ақпарат алу барысында ұжымдық жұмысты ұйымдастыруда өз мүмкіндіктерін дұрыс бағалайды; 7.3.5.4 оқулықтармен тиімді жұмыс жасайды және орындалған тапсырманың нәтижесін бағалайды	8.3.5.1 географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын графикалық түрде көрсетіп, түсіндіреді; 8.3.5.2 географиялық қабық заңдылықтарының маңыздылығын түсіндіреді; 8.3.5.3 пән бойынша базалық терминдердің атауларын сауатты жаза алады және дұрыс айтады; 8.3.5.4 өзінің сөйлеу тілін берілген критерийлер бойынша дұрыс бағалайды	9.3.5.1 Қазақстанның ірі табиғи кешендерін жоспар бойынша сипаттайды; 9.3.5.2 қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіріп, транслитерациясын үш тілде ұсынады; 9.3.5.3 жергілікті компонент негізінде антропогендік факторлардың табиғат кешендеріне әсерін зерттейді; 9.3.5.4 антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдарын ұсынады: рекультивация, мелиорация, ландшафттық дизайн	

4) "Әлеуметтік география" бөлімі:

4 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Халық географиясы	7.4.1.1 дүниежүзі халықтарының этнолингвистикалық жіктелінуін түсіндіреді; 7.4.1.2 дүниежүзі халқының діни құрамы мен діндердің таралу аймақтарын анықтайды; 7.4.1.3 ақпаратты іздеу, оны сақтау және қолдану барысында өз іс-әрекетіне жеке жауапкершілігін сезінеді; 7.4.1.4 ауызша және жазбаша формада тиімді және саналы түрде хабарламалар, соның ішінде, шығармашылық және ізденушілік сипаттағы хабарламалар құрайды; 7.4.1.5 ақпарат іздеу үшін жоспар құрады және бірізділік ұстанады	8.4.1.1 халық санын анықтау әдістерін түсіндіреді; 8.4.1.2 дүниежүзі елдерін халықтың ұдайы өсу түрі бойынша жіктейді; 8.4.1.3 елдердің демографиялық жағдайын талдап, басты демографиялық көрсеткіштерін есептейді: халық саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы өсім, жас-жыныстық көрсеткіштер, ұлттық және діни құрам; 8.4.1.4 ақпарат іздеу, өзінің қиындықтарын жеткізу барысында жолдасынан көмек сұрайды; 8.4.1.5 керек ақпаратты іздеу кезінде жолдасының мақсатқа бағытталған көмек көрсетеді		10.4.1.1 Қазақстан халқының діни құрамын анықтайды; 10.4.1.2 дүниежүзі миграция бағыттарын салдарын талдап, бағыттарын анықтайды; 10.4.1.3 Қазақстан көші-қон талдап, бағыттарын анықтайды; 10.4.1.4 қазақстан саясатын үлгісін ұстанады; 10.4.1.5 қазақстан көрсеткіштерін елдердің мен салыстырғанда негізінде ресурстар сапалық береді
4.2 Дүниенің қазіргі тарихи-географиялық аймақтары	7.4.2.1 халықтың этникалық және діни құрамына байланысты дүниежүзінің тарихи-мәдени өркениеттік аймақтарының қалыптасуын түсіндіреді; 7.4.2.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ұлтаралық және дінаралық келісімнің қажеттілігін	8.4.2.1 елдердің демографиялық көрсеткіштерін графикалық түрде ұсынып, түсіндіреді; 8.4.2.2 дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалары бойынша		10.4.2.1 Қазақстан демография жағдайын демография саясатын моделін ұстанады; 10.4.2.2 Қазақстан мекендерін

		жіктейді;		
	дәлелдейді және қалыптастыру жолдарын ұсынады;	8.4.2.3 "демографиялық саясат" ұғымын түсіндіре отырып дүниежүзінің жекелеген елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады;		10.4.2.3 елді мекен мен функциялық зоналар
	7.4.2.3 қойылған дыбыстарды өздері қадағалайды;	8.4.2.4 белсенді сөйлеу тілінде күрделі предикативті бірлігін дұрыс қолданады;		10.4.2.4 Қойылған ойконим, мағынасы және транслитерация үш тілде
	7.4.2.4 көргендеріне (естігендеріне) қызығушылық таныту, қуану, таң қалу дымымсалық позамен көрсетеді;	8.4.2.5 сөйлеу тілін ерікті баяулату және жылдамдату тәсілдерін меңгереді;		10.4.2.5 Қойылған елді мекен проблемаларын шешу жолдарын ұсынады
	7.4.2.5 сөйлеу кезіндегі тыныс алуды біледі (сөйлеу кезінде 8-10 сек. дейін дем шығарады);	8.4.2.6 фразаның мәнері, паузасы, мағынасына қарап есту арқылы сөздердің логикалық екпінін біледі;		10.4.2.6 үрпақтардың үдерісін салдары арқылы проблемалар жолдары
	7.4.2.6 сөйлеу кезінде дұрыс тыныс алуды біледі;	8.4.2.7 дұрыс тыныс алу арқылы ақырын, қатты, жоғары, төмен дауысты қолдана отырып, баяу және тез сөйлеу нұсқауларын үлгі бойынша модельдейді		10.4.2.7 Қойылған урбанданды береді;
	7.4.2.7 дұрыс дауыс шығарады, сөйлеу кезінде дұрыс тыныс алуды біледі			10.4.2.8 табиғи ресурстар бойынша пайымда

5) "Экономикалық география" бөлімі:

5 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
5.1 Табиғи ресурстар	7.5.1.1 табиғи ресурстарды жіктейді; 7.5.1.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстардың таралу	8.5.1.1 табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалайды; 8.5.1.2 дүниежүзінің		10.5.1.1 Қойылған табиғи-ресурстарды әлеуетін 10.5.1.2 Қойылған жекелеген ресурстарды өңдеу

	заңдылықтарын талдайды; 7.5.1.3 табиғи ресурстардың шоғырлануын картада көрсетеді; 7.5.1.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды талдап, шешу жолдарын ұсынады; 7.5.1.5 бір нысан, құбылыс туралы әртүрлі стилистиканы, пунктуацияны қолдана отырып жазбаша мәтіндер құрастырады	жекелеген аймақтарының табиғи ресурстық әлеуетін бағалайды; 8.5.1.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде жекелеген табиғат ресурстарын өңдеу технологиясын сипаттай отырып, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды; 8.5.1.4 зерттелетін нысандардың қатынасымен белгілерін сипаттайтын графикалық сызбаларды құрастырады; 8.5.1.5 әлемдік іздеу желісі арқылы ақпарат іздеуді өзі ұйымдастырады		технологиялық орталықтардың өнім түрлерін; 10.5.1.3 табиғи ресурстарды пайдалану түрлерін; 10.5.1.4 табиғи ресурстардың белгілерін бағыттары; 10.5.1.5 Қазақстан табиғатының проблемаларын анықтап, шешу жолдарын жергілікті негізінде пайдалану байланысты жүргізеді
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	7.5.2. қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде көлік инфрақұрылым элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді; 7.5.2.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылымының элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді 7.5.2.3 мағынасына қарай шылауларды қолдана отырып, сөйоем құрап жауап береді; 7.5.2.4 авторлық мәтіннің аннотациясына сүйене	8.5.2.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде экономикалық инфрақұрылымның элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді; 8.5.2.2 ауызша жауап беруде және белсенді сөйлеу тілінде сапасын сипаттайтын салыстырмалы сын есімнің толық және қысқа формасын қолданады; 8.5.2.3 сол үшін, осыған орай, сол себепті, салдарынан, осыған байланысты т.с.с. себеп-салдарды шылауларды ажыратады, қолдануды		10.5.2.1 ғылыми техникалық үдерісін, бағыттары 10.5.2.2 қазақстандық компонентті қамту негізінде әлеуетінің көрсеткіштерін елдерді с 10.5.2.3 Қазақстан адам капиталының әлеуетін анықтап, ұсыныста 10.5.2.4 Қазақстан индустриясының инновациялық бағыттары болжам ж 10.5.2.5 Қазақстан

	отырып шағын монологтық айтылу құрайды; 7.5.2.5 мұғалімнің тапсырысымен ақпаратты (мәтіндік, графикалық, бейнелеу) оқулықтан табады және мазмұнын талдайды	біледі; 8.5.2.4 егер., онда., де, т.с.с. шылауларды қолданып, құрмалас сөйлемдерді құрастырады және белсенді қолданады; 8.5.2.5 оқу мәтіні және жеке тәжірибесі бойынша диалог және монолог құрайды		инновациондық инфрақұрылым жағдайында дамыту жолдарын ұсынысты
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	7.5.3.1 ауыл шаруашылық, өнеркәсіп шаруашылық салаларын жіктеу арқылы маңыздылығын түсіндіреді; 7.5.3.2 белсенді тыңдаудағысын меңгереді, ауызша және жазбаша жауап беруде белсенді тыңдаудағысын қолданады; 7.5.3.3 керек ақпаратты іздеуде өзара әрекет жасайды; 7.5.3.4 ұйымдасқан көмек арқылы алфавиттік нұсқауды қолданады	8.5.3.1 өндіруші және өңдеуші, қызмет саласы шаруашылық түрлерін жіктейді; 8.5.3.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын ұйымдастыру түрлерін сипаттайды; 8.5.3.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналастыру факторларын талдайды; 8.5.3.4 дүниежүзі шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды		10.5.3.1 Қазақстан шаруашылық салалары бойынша 10.5.3.2 Қазақстан экономикесін аудандар шаруашылығы анықтап, түсіндіреді. 10.5.3.3 өзіндік сөз арқылы 10.5.3.4 өзіндік ойын, позитивдік дәлелдей идеясын
5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері				10.5.4.1 дүниежүзі шаруашылық субъектілері сипаттайды 10.5.4.2 халық географиясы бөлінісіні анықтайды

				10.5.4.3 ха экономин түрлерін сипаттай
				10.5.4.4 д шаруашы көрсеткіш сипаттай өнім, жал оның ішін шаққанд
				10.5.4.5 д шаруашы модельде аумақты талдайды
				10.5.4.6 д шаруашы үрдістерін
				10.5.4.7 Қ дүниежүз шаруашы анықтайды
				10.5.4.8 Қ халықара экономин интеграц мүдделер мақсатта анықтайды
				10.5.4.9 өз әрекетін критерий дұрыс ба

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі:

6 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып

6.1 Дүние жүзі елдері	7.6.1.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді географиялық орнына байланысты топтастырады; 7.6.1.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша сипаттайды; 7.6.1.3 себеп салдарлы, уақыт, анықтауыш шылауларды қолдануды себеп салдарлы, уақыттық, кеңістіктік қатынасын түсінеді, қателерді түзейді	8.6.1.1 саяси картаның басты нысандарын сипаттайды; 8.6.1.2 елдерді басқару формасы және мемлекеттік құрылымы бойынша топтастырады; 8.6.1.3 саяси картаның сандық және сапалық өзгерістерін талдайды		10.6.1.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді географиялық орнына байланысты топтастырады; 10.6.1.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша сипаттайды; 10.6.1.3 себеп салдарлы, уақыт, анықтауыш шылауларды қолдануды себеп салдарлы, уақыттық, кеңістіктік қатынасын түсінеді, қателерді түзейді
6.2 Экономико-географическое положение стран мира	7.6.2.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді экономикалық-географиялық орнына байланысты топтастырады; 7.6.2.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайын жоспар бойынша сипаттайды; 7.6.2.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайына баға береді; 7.6.2.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайын	8.6.2.1 елдердің саяси-географиялық жағдайына баға береді; 8.6.2.2 саяси интеграцияның қажеттілігі мен мақсаттарын құрмалас сөйлемдерді қолдана отырып түсіндіреді; 8.6.2.3 Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын талдайды; 8.6.2.4 оқылып жатқан тақырып аясында берілген үлгі бойынша монолог-пайымдау құрады; 8.6.2.5 фраза аралық құралдарды: есімдіктерді, синонимдерді, біртүбірлі сөздерді белсенді қолданады		10.6.2.1 Қазақстанның саяси-географиялық жағдайына баға береді; 10.6.2.2 Қазақстанның саяси-әкімшілік-территориалдық хоронимдерін мағынасы, тарихы және транслитерациясы бойынша үш тілге аударып, сипаттайды; 10.6.2.3 Қазақстанның саяси-әкімшілік-территориалдық кешенді мақсаттарын анықтап, мақсаттарын жеткізіп, үшін ғылыми-теориялық энциклопедиялық мәтінді құрады; 10.6.2.4 оқылып жатқан тақырып аясында берілген үлгі бойынша монолог-пайымдау құрады;

	жақсарту жөнінде ұсыныс жасайды;			
	7.6.2.5 тіке және балама сұрақтарды құрастырады, виртуальды экскурсияның және саяхат бойынша диалог құруда өз қиындықтарын анықтайды, көмек сұрайды			құрастыр 10.6.2.5 өз дамуын к және қор сөйлеу іс бағалайд

47. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

48. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің 7-10-сыныпт

арналған "География"

пәнінен жаңартылғ

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7сынып

1 кесте

Бөлімше	Тақырыптар	Оқу мақсаттары

1-тоқсан		
1. Географияны зерттеу тәсілдері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	Географияны зерттеу нысандары	7.1.1.1 географияның зерттеу нысандарын анықтайды
	География ғылымының дамуы	7.1.1.2 саяхатшылар мен зерттеушілер география ғылымының дамуына үлесін сипаттап, баға береді
1.2Зерттеу әдістерінің түрлері	Географиялық дерек көздері	7.1.2.3 географиялық дереккөздермен жұмыс істеудің әдістерін сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар
	Географиялық тәжірибелер	7.1.2.4 географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтайды
	Далалық зерттеулер әдістері	7.1.2.5 географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтайды, өңдейді
	Географияда графикалық әдістердің қолданылуы	7.1.2.6 географиялық нысандардың құбылыстардың және үдерістерін ерекшеліктерін графикалық жолмен алады: диаграмма, профиль
2. Картография және географиялық деректер базасы		
2.1Географиялық карталар	Географиялық картосхемаларды қолдану	7.2.1.1тақырып бойынша картаны таңдап жасай алады
	Географиялық номенклатура	7.2.1.2географиялық номенклатураны нысандарын картадан көрсетеді; 7.2.1.3 қойылған дыбыстардың мағынасын өзі бақылайды; 7.2.1.4 абстрактілі ұғымы бар зат есімдерді сөйлеу тілінде
2.2Географиялық деректер базасы	Географиялық деректерді ұйымдастыру	7.2.2.1 географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде келтіреді; 7.2.2.2сөздік, картиналық, карталық, графикалық жоспар құрастырады

		7.2.2.3 арсеналды дұрыс қолдану (түсінік айтуда 20 бірліктен көбірек) мәтіннен кіл сөздерді бөліп алу 7.2.2.4өзі және сыныптастарымен оқығандадыбыстарды дұрыс орфоэпия нормаларын сақтау
3. Физикалық география		
3.1Литосфера	Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы	7.3.1.1литосфераның құрылысы мен заттық құрамын анықтайды
	Жердің тектоникалық құрылымы	7.3.1.2жердің тектоникалық құрылысы мен литосфералық плиталардың орналасуын картадан көрсете біледі сипаттайды
	Литосфераның тектоникалық қозғалыстары	7.3.1.3жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарын талдайды: дивергенция, коллизия, субдукция, спрединг
	Литосфералық катаклизмдер	7.3.1.4 литосфералық катаклизмдердің себеп-салдарын, таралуын талдайды
		7.3.1.5 литосфералық катаклизмдердің барысында өзін-өзі ұстау ережелерін жергілікті компонент негізінде талдайды
7.3.1.6 тапсырмаларды орындау оқулықтың анықтамалық анықтамаларымен бөлімімен қолданады;		
7.3.1.7 қойылған міндетке жетілу жүйесіне аяқталуға сәйкес әрекеттерді таңдайды;		
		7.3.1.8 шешу жолдарын жоспарлау бекітілген ережелерді қолдану
		7.3.1.9 оқу іс-әрекетінің жетілу критерийлері негізінде орындалу тапсырмаларды өзара және өзін-өзі бағалайды жасайды;
		7.3.1.10 оқу мәтіндерін қарапайым сөйлемнен күрделіге немесе күрделі сөйлемнен алу ауыстыра алады
2-тоқсан		

3. Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Атмосфера және оның құрам бөліктері	7.3.2.1 атмосфераның құрамын сипаттайды; 7.3.2.2атмосфераның құрылымдық қабаттарының ерекшеліктерін графикалық түрде бейнеле
	Ауа райы және метеорологиялық элементтер	7.3.2.3 "ауа райы" ұғымын т 7.3.2.4 температура, қысым, бұлттылық, жауын-шашын метеорологиялық элементтер құбылыстарды сипаттап, з маңыздылығынанықтайды 7.3.2.5 температура, қысым, бұлттылық, жауын-шашын метеорологиялық элементтер көрсеткіштерін өлшеп, мете құрал-жабдықтарды қолда 7.3.2.6 жергілікті жер мүмкін температура, қысым, жел, жауын-шашын, ылғалдылы метеорологиялық элементтер көрсеткіштері бойынша син графикалық материалдард
	Қолайсыз атмосфералық құбылыстар	7.3.2.7 жергілікті компо нені қамту негізінде қолайсыз а құбылыс тарды талдай оть шараларын ұсынады
3.3 Гидросфера	Гидросфера және оның құрамдас бөліктері	7.3.3.1 гидросфера және он бөліктерін сипаттайды
	Су ресурстарының маңыздылығы	7.3.3.2 су ресурстарының м түсіндіреді
	Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы	7.3.3.3 дүниежүзілік мұхитт географиялық жағдайын си 7.3.3.4 мұхит және оның құр бөліктерін жоспар бойынша
	Дүниежүзілік мұхит суының қасиеттері	7.3.3.5 мұхит суының қасие ететін факторларды анықта

	Движения вод в океане	7.3.3.6 мұхит суының қозғалысын жіктеп, түсіндіреді
	Мұхиттармен байланысты апаттар	7.3.3.7 мұхиттар және теңіздермен байланысты апаттарды топтастырып, сақтану шараларын ұсынады
	Дүниежүзілік мұхит проблемалары	7.3.3.8 дүниежүзілік мұхит проблемаларын топтастырып, шешу жолдарын ұсынады

3-тоқсан

3. Физикалық география

3.4 Биосфера	Биосфера және оның құрам бөліктері	7.3.4.1 биосфераның құрамын, шекаралары мен қасиеттерін анықтайды
	Топырақ, оның құрамы және құрылысы	7.3.4.2 топырақтың құрамын, физикалық формасын анықтайды, ұсынады
	Қазақстанда топырақ түрлері	7.3.4.3 Қазақстанда топырақтардың таралуын анықтайды
		7.3.4.4 жергілікті компоненттерді қамту негізінде топырақ ресурстарын баға береді
	Топырақтардың экологиялық проблемалары	7.3.4.5 топырақтардың экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Табиғи-аумақтық кешендерінің қалыптасуы	7.3.5.1 географиялық қабық, климат және мұхиттар, зоналар және ландшафт табиғи-аумақтық кешендерін қалыптасуын түсіндіреді
	Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері	7.3.5.2 жергілікті компоненттерді қамту негізінде табиғи-аумақтық кешендерін жоспар бойынша бағалайды
		7.3.5.3 ақпарат алу барысында табиғи-аумақтық кешендерді зерттеу жұмысты ұйымдастыруда өнімдерін мүмкіндіктерін дұрыс бағалайды
		7.3.5.4 оқулықтармен тиімді жұмыс жасайды және орындалған жұмыстарын бағалайды

		нәтижесін бағалайды
4. Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Дүниежүзі халықтарының тілдері және топтары	7.4.1.1 дүниежүзі халықтары этнолингвистикалық жіктеліп түсіндіреді
	Дүние жүзі халқының діни құрамы	7.4.1.2 дүние жүзі халқының діні мен діндердің таралу аймақтарын анықтайды; 7.4.1.3 ақпаратты іздеу, оны қолдану барысында өз іс-әрежі жауапкершілігін сезінеді; 7.4.1.4 ауызша және жазбаша хабар тиімді және саналы түрде халық соның ішінде, шығармашылық ізденушілік сипаттағы хабар құрайды; 7.4.1.5 ақпарат іздеу үшін жол және бірізділік ұстанады
4.2 Дүниенің қазіргі тарихи-географиялық аймақтары	Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары	7.4.2.1 халықтың этникалық құрамына байланысты дүние тарихи-мәдени өркениеттік аймақтарының қалыптасуы; 7.4.2.2 қазақстандық композиция қосымша қамту негізінде ұлт дінаралық келісімнің қажетті дәлелдейді және қалыптасқан жолдарын ұсынады; 7.4.2.3 қойылған дыбыстардың қадағалайды
	Ұлтаралық және дінаралық келісім	7.4.2.4 көргендеріне (естігендеріне) қызығушылық таныту, қуаныш, мимикалық позамен көрсету; 7.4.2.5 сөйлеу кезіндегі тыныс (сөйлеу кезінде 8-10 сек. дейін шығарады); 7.4.2.6 сөйлеу кезінде дұрыс біледі;

		7.4.2.7 дұрыс дауыс шығарады кезінде дұрыс тыныс алуды
4-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстарды жіктелуі	7.5.1.1 табиғи ресурстарды жіктелуі 7.5.1.2 жергілікті компоненттерді қамту негізінде табиғи ресурстар таралу заңдылықтарын талдау
	Табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемалар	7.5.1.3 табиғи ресурстардың карталарда көрсетіледі 7.5.1.4 жергілікті компоненттерді қамту негізінде табиғи ресурстар игерумен байланысты проблемалар талдап, шешу жолдарын ұсынады 7.5.1.5 бір нысан, құбылыс туралы стилистиканы, пунктуацияны қолданып отырып жазбаша мәтіндер құрастырады
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Көлік инфрақұрылымы	7.5.2.1 қазақстандық композицияға қосымша қамту негізінде көлік инфрақұрылым элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді
	Әлеуметтік инфрақұрылым	7.5.2.2 қазақстандық композицияға қосымша қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылым элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді 7.5.2.3 мағынасына қарай шарттарды қолдана отырып, сөйлем құрастыра береді; 7.5.2.4 мағынасына қарай шарттарды қолдана отырып, сөйлем құрастыра береді; 7.5.2.5 мұғалімнің тапсырмаларына сәйкес ақпарат (мәтіндік, сызба, бейне) оның мазмұнын сараптау
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылық және өнеркәсіп	7.5.3.1 ауыл шаруашылық, өнеркәсіп шаруашылық салаларын жіктеу

		маңыздылығын түсіндіреді; 7.5.3.2 белсенді тыңдаудағы дағдыларды меңгереді, ауызша және жазбаша түрде беруде белсенді тыңдаудағы дағдыларды қолданады; 7.5.3.3 керек ақпаратты іздеу, жинау, талдау әрекет жасайды; 7.5.3.4 ұйымдасқан көмек алу, алфавиттік нұсқауды қолдану;
6. Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүние жүзі елдердің географиялық орны	7.6.1.1 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнына байланысты топтастырады; 7.6.1.2 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша сипаттайды; 7.6.1.3 себеп салдарлы, уақыттық, кеңістіктік қатынастарды уақыттық, кеңістіктік қатынастарды қателерді түзейді
6.2 Дүние жүзі елдерінің экономикалық-географиялық орны	Дүние жүзі елдерінің экономикалық-географиялық орны	7.6.2.1 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде елдерінің экономикалық-географиялық орнына байланысты топтастырады; 7.6.2.2 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде елдерінің экономикалық-географиялық орнын жоспар бойынша сипаттайды; 7.6.2.3 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде елдерінің экономикалық-географиялық орнына баға береді; 7.6.2.4 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде елдерінің экономикалық-географиялық орнын жақсарту жөнінде ұсыныс

		7.6.2.5 тіке және балама сұрақтарды құрастырады, виртуальды және саяхат бойынша диалог құрудың қиындықтарын анықтайды, сұрайды

2) 8сынып:

2кесте

Бөлімше	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1.Географиялық зерттеу әдістері		
1.1Зерттеулер және зерттеушілер	География ғылымының салалары	8.1.1.1география ғылымының бөлінуін графикалық түрде түсіндіреді; 8.1.1.2география ғылымы салаларының маңызды зерттеулерді анықтайды
1.2Зерттеу әдістерінің түрлері	Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері	8.1.2.3далалық, картографиялық, теориялық географиялық зерттеу әдістерінің мәнін түсіндіріп
	Географиялық деректерді өңдеу және талдау	8.1.2.4географиялық деректерді өңдеу және сапалық өңдеп, талдау
	Географиялық модельдер	8.1.2.5географиялық нысанға құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдармен немесе түрлі техникаларда жасау ерекшеліктері мен қасиеттері
	Зерттеу нәтижелерін ұсыну формалары	8.1.2.6зерттеу нәтижелерін ұсынады
2.Картография және географиялық деректер базасы		
2.1Географиялық карталар	Тақырыптық карталар және олардың қосымша сипаттайтынэлементтері	8.2.1.1тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді құрастырады: профиль, диаграмма, график, кесте
	Тақырыптық карталарды оқу	8.2.1.2географиялық шартты белгілерді карталарды сипаттайтын қ

		элементтерді қолданумен карталарды оқиды
	Тақырыптық географиялық номенклатура	8.2.1.3географиялық номен нысандарын кескін картад 8.2.1.4оқылып жатқан ныс элементтерінің жіктелу бел анықтайды
2.2Географиялық деректер базасы	Географиялық деректер базасын құрудаақпараттық-коммуникативтік технологиялардың рөлі	8.2.2.1ақпараттық-коммуни технологияларды қолдана географиялық деректер баз құрастырады; 8.2.2.2өзінің сөйлеу әрекеті критерийлер бойынша баға 8.2.2.3оқу мәтінінің фрагмен жанама және балама сұра 8.2.2.4мағыналық эквивале отырып, айтылуларды түрл
3. Физикалық география		
3.1Литосфера	Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары	8.3.1.1жер бедерінің қалыпт таралу заңдылықтарын зер
	Жер бедері түрлерін жіктелуі	8.3.1.2жер бедері түрлерін ж 8.3.1.3жер бедері түрлерін ж бойынша сипаттайды
	Материктер мен мұхиттарда орналасқан ірі орографиялық нысандар	8.3.1.4материктер мен мұхи орналасқан ұқсас орографи бірліктерді салыстырады
	Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі	8.3.1.5тау жыныстары мен түрлі белгілері бойынша жі
	Тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуы	8.3.1.6тау жыныстары мен минералдардың қалыптас заңдылықтарына байланы қазбалардың таралуына та
	Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері	8.3.1.7тау жыныстары мен минералдардың қасиеттер
	Тау жыныстарының жасын анықтау	8.3.1.8тау жыныстарының ж

		әдістерін түсіндіреді
	Геологиялық жылсанау мен геохронологиялық кесте	8.3.1.9геологиялық жылсанау мен геохронологиялық кестенің құрылымын және тіршілік қыртысының және тіршілік дамуындағы ірі кезеңдері мен геологиялық оқиғаларды а
	Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері	8.3.1.10жергілікті компонент қамту негізінде жер бедерінің тіршілігі мен шаруашылығына әсеріне баға береді
3.2 Атмосфера	Климат қалыптастырушы факторлар	8.3.2.1климат қалыптастырушы факторларды талдайды
	Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы	8.3.2.2атмосфераның ғаламдық циркуляциясын талдап, түсіндіреді
	Климаттық белдеулер	8.3.2.3климаттық белдеулер
	Материктің климат ерекшеліктері	8.3.2.4әр материкте орналасқан климаттық белдеулерді са
	Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері	8.3.2.5жергілікті компонент қамту негізіндеклиматтың тіршілігі мен шаруашылығына әсеріне баға береді
	Адамзат әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері	8.3.2.6адамзат әрекетінің атмосфераға климатқа тигізетін кері әсерін топтастырады, шешу жолдарын 8.3.2.7оқу міндеттерін шешу болып жұмыс жасауы және іске асырады
2-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Құрлық суларының түрлері және қалыптасу жолдары	8.3.3.1құрлық суларының құрылымын жолдарын анықтайды
	Құрлық суларының шаруашылық маңызы	8.3.3.2құрлық суларының шаруашылық маңызын түсіндіреді
	Өзен аңғарының құрылысы	8.3.3.3өзен аңғарының құрылысын түсіндіреді

	Өзендердің гидрологиялық режимі	8.3.3.4қазақстандық компоненттер қосымша қамту негізінде өзіндік гидрологиялық режимін түсіндіреді
	Көлдер мен мұздықтар	8.3.3.5көлдер мен мұздықтар бойынша сипаттайды
	Құрлық суларының экологиялық проблемалары	8.3.3.6жергілікті компоненттер қамту негізінде құрлық суларының экологиялық проблемаларын шешу жолдарын ұсынады
	Су апаттары	8.3.3.7жергілікті компоненттер қамту негізінде су апаттарының шараларын ұсынады; 8.3.3.8ақпарат алу барысында міндеттерін орындайды

3. Физикалық география

3.4 Биосфера	Табиғат зоналары мен биіктік белдеулері	8.3.4.1табиғат зоналары мен белдеулерінің қалыптасуын
		8.3.4.2табиғат белдеулерін жер бойынша сипаттайды
	Материктердегі табиғат зоналары	8.3.4.3әр материкте орналасқан табиғат зоналар мен биіктік салыстырады
	Мұхиттағы тіршілік дүниесі	8.3.4.4мұхиттағы тіршілік дүниесін таралуын анықтайды
	Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау	8.3.4.5өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін қорғау жолдарын ұсынады

3-тоқсан

3. Физикалық география

3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы	8.3.5.1географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын графикалық түрде көрсетіп, түсіндіреді
	Географиялық қабық заңдылықтары	8.3.5.2географиялық қабық заңдылықтарының маңыздыларын түсіндіреді;

		8.3.5.3пән бойынша базалық терминдердің атауларын саясат алады және дұрыс айтады; 8.3.5.4өзінің сөйлеу тілін берік критерийлер бойынша дұрыс
4. Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Халық санағы	8.4.1.1халық санын анықтау түсіндіреді
	Халықтың ұдайы өсу түрлері	8.4.1.2дүниежүзі елдерін халық өсу түрі бойынша жіктейді; 8.4.1.3 елдердің демографиялық талдап, басты демографиялық көрсеткіштерін есептейді: халық және өлім коэффициенттері, механикалық өсім, жалпы өсім, жыныстық көрсеткіштер, ұлт діни құрам; 8.4.1.4ақпарат іздеу, өзінің қол жеткізу барысында жолдасын сұрайды; 8.4.1.5керек ақпаратты іздеу, жолдасының мақсатқа бағыт көрсетеді
4.2 Дүниенің қазіргі тарихи-географиялық аймақтары	Демографиялық көрсеткіштерімен демографиялық жағдайлары	8.4.2.1елдердің демографиялық көрсеткіштерін графикалық түсіндіреді
	Демографиялық проблемалар	8.4.2.2дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалары бойынша жіктейді 8.4.2.3 "демографиялық саясат" түсіндіре отырып дүниежүзі елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады 8.4.2.4белсенді сөйлеу тілінде предикативті бірлігін дұрыс 8.4.2.5сөйлеу тілін ерікті баяндау жылдамдату тәсілдерін мен 8.4.2.6фразаның мәнері, пауза

		мағынасына қарап есту арқылы логикалық екпінін біледі; 8.4.2.7 дұрыс тыныс алу арқылы қатты, жоғары, төмен дауыс отырып, баяу және тез сөйлесу нұсқауларын үлгі бойынша
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау	8.5.1.1 табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан
	Дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстық әлеуеті	8.5.1.2 дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстарын бағалайды
	Табиғат ресурстары, дайын өнім түрлерін өңдеу технологиясы және орталықтары	8.5.1.3 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде жекелеген табиғат ресурстарын өңдеу технологиясына сипаттай отырып, орталықтарының дайын өнім түрлерін атайды 8.5.1.4 зерттелетін нысандардың қатынасымен белгілерін сипаттап, графикалық сызбаларды қарастырады 8.5.1.5 әлемдік іздеу желісі арқылы ақпарат іздеуді өзі ұйымдастырады
4-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Экономикалық инфрақұрылымның элементтері және функциясы	8.5.2.1 қазақстандық компаниялар қосымша қамту негізінде экономикалық инфрақұрылымның элементтерін сипаттап, маңыздылығын анықтайды 8.5.2.2 ауызша жауап беруде сөйлеу тілінде сапасын сипаттап, салыстырмалы сын есімнің қысқа формасын қолданады 8.5.2.3 сол үшін, осыған орай салдарынан, осыған байлап, себеб-салдарды шылауларды қолдануды біледі; 8.5.2.4 егер..., онда..., де, т.с.с.

		қолданып, құрмасал сөйле құрастырады және белсен, 8.5.2.5оқу мәтіні және жеке бойынша диалог және мон
5.3Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: өндіруші және өңдеуші, қызмет саласы шаруашылық түрлері	8.5.3.1өндіруші және өңдеу саласы шаруашылық түрле
	Ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын ұйымдастыру түрлері	8.5.3.2қазақстандық компо қосымша қамту негізінде ауылшаруашылық және өн өндірісін, қызмет саласын түрлерін сипаттайды
	Ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналастыру факторлары	8.5.3.3қазақстандық компо қосымша қамту негізінде а шаруашылық және өнеркә қызмет саласын орналаст факторларын талдайды
	Дүниежүзі шаруашылығы салаларының сияптамасы	8.5.3.4дүниежүзі шаруашыл салаларын жоспар бойынш
6.Елтану және саяси география негіздері		
6.1Дүние жүзі елдері	Дүние жүзінің саяси картасы	8.6.1.1саяси картаның баст сипаттайды
	Елдердің саяси типологиясы	8.6.1.2елдерді басқару форм мемлекеттік құрылымы бо топтастырады
	Дүние жүзінің саяси картасының сандық және сапалық өзгерістері	8.6.1.3саяси картаның санд сапалық өзгерістерін талда
6.2Дүние жүзі елдерінің экономикалық-географиялық орны	Дүние жүзі елдерінің географиялық-саяси және интеграция	8.6.2.1елдердің саяси геогр жағдайына баға береді мен мақсаттарын құрмала қолдана отырып түсіндіред
	Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, бағыттары	8.6.2.3Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мақсаттарын талдайды; 8.6.2.4оқылып жатқан тақы берілген үлгі бойынша мон құрады; 8.6.2.5фраза аралық құралд

		есімдіктерді, синонимдерді, сөздерді белсенді қолдана

3) 9сынып:

3 кесте

Бөлімше	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1.Географиялық зерттеу әдістері		
1.1Зерттеулер және зерттеушілер	Қазақстандық географтардың зерттеулері	9.1.1.1география ғылымының үлес қосқан қазақстандық зерттеулері туралы баяндай
	География ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемалары	9.1.1.2география ғылымының заманғы өзекті зерттеу про анықтайды
1.2Зерттеу әдістерінің түрлері	Географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9.1.2.3географиялық нысан құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды
	Қазақ халқының халықтық географиялық терминдері	9.1.2.4қазақ халқының хал географиялық терминдерін түсіндіреді
	Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары	9.1.2.5зерттеу нәтижелерін академиялық формада ұсы 9.1.2.6сөйлеу мәдениетін м ұмтылуды көрсетеді
2.Картография және географиялық деректер базасы		
2.1Географиялық карталар	Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету тәсілдері	9.2.1.1маңызды географиял нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталарда барысында сипаттайды
	Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері	9.2.1.2географиялық номен нысандарын картадан көрс 9.2.1.3картамен жұмыс жас алгоритмдерін қолданады; 9.2.1.4түрлі мазмұндағы ка

		қолданады, табиғаттың же бөліктерін салыстыру тәсіл қолданады
2.2Географиялық деректер базасы	Жерді қашықтықтан зерделеудің әдістері	9.2.2.1жерді қашықтықтан әдістерін сипаттап, маңыз ерекшеліктерін түсіндіреді; 9.2.2.2жерді қашықтықтан әдістерін және олардыңнег нысандарының даму тарих
	Геоақпараттық технологияларын қолдану салалары	9.2.2.3географиялық ақпар жіктелуін анықтайды; 9.2.2.4шаруашылық пен ғы. салаларында геоақпаратты технологияларын қолдануд маңыздылығын сипаттайд
2 –тоқсан		
3. Физикалық география		
3.1Литосфера	Қазақстанның территориясының геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымы	9.3.1.1жергілікті компонент қамту негізіндеҚазақстанның бедерінің геологиялық тарих тектоникалық құрылымын
	Қазақстанның негізгі орографиялық нысандары	9.3.1.2геологиялық картаны мазмұнын түсіндіреді
	Қазақ оронимдері	9.3.1.3орографиялық нысан сипаттайды
	Қазақ оронимдері	9.3.1.4қазақ оронимдерін ж мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тіл
	Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтары	9.3.1.5Қазақстанның минер ресурстарының таралу заң анықтайды
	Минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтары	9.3.1.6Қазақстанның минер ресурстарын өндіру және ө орталықтарын картадан кө сипаттайды;
	Қазақстанның минералды ресурстарынбағалау	9.3.1.7Қазақстанның минер ресурстарына баға береді

	Минералды ресурстарды меңгеру проблемалары	9.3.1.8минералды ресурстар проблемаларын жіктейді, о жолдарын ұсынады; 9.3.1.9Қазақстан территория геосинклиналдің пайда болу кезеңдерін сипаттайды; 9.3.1.10сөйлемдерді тарату есебінен мәтіндерді кеңейту компрессия жасайды
3-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.2Атмосфера	Қазақстан климатын қалыптастырушы факторлары	9.3.2.1Қазақстан климатын қалыптастырушы факторлар
	Қазақстанның климаттық жағдайы	9.3.2.2Қазақстанның климат жағдайын талдайды
	Қазақстанның климаттық ресурстары	9.3.2.3Қазақстанның климат ресурстарын бағалайды
	Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстар	9.3.2.4Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстар қалыптасуын, таралу аумағын көрсетіп, сақтану шараларын
	Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9.3.2.5жергілікті компоненттерді қамту негізіндеқазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды 9.3.2.6климаттың адамзат шаруашылығына тигізетін әсерін талдайды; 9.3.2.7 топтық іс-әрекет барынша әрекетін реттеу үшін сөйлеу адекватты қолданады
3.3Гидросфера	Қазақстанның ішкі суларының түрлері	9.3.3.1 Қазақстанның ішкі су ресурстарын топтастырады, көрсеткіште және сипаттайды: өзендер, көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң,

	Қазақ гидронимдері	9.3.3.2 қазақ гидронимдерін мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде
	Қазақстанның су ресурстарын экономикалық бағалау	9.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарын экономикалық баға береді
	Су ресурстарының экологиялық проблемалары	9.3.3.4жергілікті компоненттерді қамту негізіндесу ресурстарының экологиялық проблемаларын шешу жолдарын ұсынады
	Қазақстандағы ішкі сулардың геосаяси проблемалары	9.3.3.5 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жолдарын ұсынады:транслитерация, өзендер, Каспий теңізінің маңындағы су ресурстарының проблемалары 9.3.3.6Қазақстан территориясындағы су ресурстарының қорларын сақтау мақсатын 9.3.3.7энциклопедиялық әдістерді жұмыс кезінде көз жүгіртіп меңгереді; 9.3.3.8ақпаратпен жұмыс жасау барысында міндеттерді шешу жолдарын іздердің жалпы тәсілдерін қарастырады
3.4Биосфера	Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері	9.3.4.1Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне сәйкес талдау жасайды
	Ерекше қорғалатын аумақтардың түрлері	9.3.4.2қорықтар, қорықшалар, биологиялық саябақтаререкше қорғалатын аумақтардың құрылу мақсатын
	Қазақстанның табиғи мұрасы	9.3.4.3Қазақстанның табиғи мұрасын баға береді
	Табиғи хоронимдердің маңызы (ерекше қорғалатын аумақтар)	9.3.4.4тақырыпқа қатысты табиғи хоронимдерін жіктеп түсіндіреді және транслитерация тілде ұсынады
	Ноосфераның қалыптасуы	9.3.4.5ноосфераның қалыптасуын зерттейді және Қазақстанның дамуына қосқан өзіндік үлесін
	Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан үлесі	9.3.4.6Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан өзіндік үлесін бағалайды

4-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.5Табиғи-аумақтық кешендер	Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аумақтары	9.3.5.1Қазақстанның ірі табиғи аумақтарын жоспар бойынша сипаттайды
	Қазақтың табиғи хоронимдері(физикалық-географиялық аумақтардың атаулары)	9.3.5.2қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіріп, транслитерациясын үш тілде жазып береді
	Антропогендік факторлардың табиғат кешендеріне әсері	9.3.5.3жергілікті компоненттердің негізіндеантропогендік факторлардың табиғат кешендеріне әсерін талдайды
	Антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдары	9.3.5.4антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдарын ұсынады, рекультивация, мелиорация, ландшафттық дизайн

4) 10 сынып:

4 кесте

Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы	10.4.1.1 Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамын анықтайды
	Дүниежүзі халқы миграциясы	10.4.1.2 дүниежүзі халқы миграцияларының басты себебін, салдарын түсіндіреді
	Қазақстан халқы миграциясы	10.4.1.3 Қазақстандағы көшпелілік үдерістерді талдап, басты себебін анықтайды
	Көші-қон саясаты	10.4.1.4 көші-қон саясатының негізін, үлгісін ұсынады
	Еңбек ресурстарының сандық, сапалық құрамы	10.4.1.5 қазақстандық көрсеткіштермен басқа елдердің көрсеткіштерін салыстыру негізінде еңбек ресурстарының сандық, сапалық құрамын талдайды

	Қазақстанның демографиялық жағдайы және демографиялық саясаты	10.4.2.1 Қазақстанның дем жағдайын талдап, демогра саясаттың өзіндік моделін
	Елді мекендерді жіктелуі	10.4.2.2 Қазақстандағы елд жіктейді
	Елді мекендердің функционалды зоналары	10.4.2.3 елді мекендердің т функционалды зоналарын
	Қазақстандағы ойконимдер	10.4.2.4 Қазақстандағы ойк жіктеп, мағынасын түсіндір транслитерациясын үш тіл,
	Қазақстанның елді мекендері проблемалары	10.4.2.5 Қазақстанның елді проблемаларын жіктеп, ше ұсынады
	Урбандалу үдерісі	10.4.2.6 урбандалу үдерісіні салдарын түсіндіру арқылы проблемалардың шешу жо ұсынады
	Қазақстандағы урбандалу үдерісіне бағалау	10.4.2.7 Қазақстандағы урб үдерісіне баға береді; 10.4.2.8 тақырып бойынша пайымдау құрады

2-тоқсан

5. Экономикалық география

5.1 Табиғи ресурстар	Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуеті	10.5.1.1 Қазақстанның таби әлеуетін бағалайды
	Қазақстанда жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы мен орталықтары және дайын өнім түрлері	10.5.1.2 Қазақстанда жекел ресурс-тарды өңдеу технол сипаттап, орталықтары мен түрлерін атайды
	Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері	10.5.1.3 табиғатты пайдалан түрлерін топтастырады
	Тұрақты даму	10.5.1.4 тұрақты дамудың б бағыттарын сипаттайды
	Қазақстанда табиғатты пайдалану проблемалары	10.5.1.5 Қазақстанда табиға проблемаларын анықтап, ц

		ұсынады, жергілікті компо табиғатты пайдалануға бай зерттеу жүргізеді
5.2 Әлеуметтік-экономика лық ресурстар	Ғылыми-техникалық революция үдерісі мен даму бағыттары	10.5.2.1 ғылыми-техникалық үдерісін, даму бағыттарын
	Адам әлеуетінің даму индексі көрсеткіштері	10.5.2.2 қазақстандық коми қосымша қамту негізінде а даму индексі көрсеткіштер елдерді салыстырады
	Қазақстанда адам капиталының әлеуетін арттыру	10.5.2.3 Қазақстанда адам әлеуетін арттыру жөнінде ұ әзірлейді
	Қазақстанның индустриялық- инновациялық даму бағыттары	10.5.2.4 Қазақстанның инд инновациялық даму бағыт болжам жасайды
	Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы	10.5.2.5 Қазақстанның инн инфрақұрылымының жағд дамыту жөнінде ұсыныста
3-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Қазақстан шаруашылығы салалары	10.5.3.1 Қазақстан шаруаш салаларын жоспар бойынш
	Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары	10.5.3.2 Қазақстанның экон аудандарының шаруашылы анықтап, мамандануын түс 10.5.3.3 өз оқу әрекетін сөз реттейді 10.5.3.4 эсседа өзінің ойын, дәлелдейді, негізгі идеясы
5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіш тері	Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері	10.5.4.1 дүниежүзілік шаруа субъектілерін сипаттайды
	Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі	10.5.4.2 халықаралық геогр бөлінісінің мәнін анықтайд
	Халықаралық экономикалық қатынас түрлері	10.5.4.3 халықаралық экон қатынас түрлерін жіктеп, с

	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері	10.5.4.4 дүниежүзілік шаруашылық даму көрсеткіштерін сипаттау жалпы ішкі өнім, жалпы ұлты өнімінде жан басына шаққанда
	дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы	10.5.4.5 дүниежүзілік шаруашылық модельдері мен аумақтық құрылымын талдайды
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері	10.5.4.6 дүниежүзілік шаруашылық даму үрдістерін талдайды
	Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орны	10.5.4.7 Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орнын анықтайды
	Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны	10.5.4.8 Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын, орнын анықтайды 10.5.4.9 өзінің сөйлеу әрекетін критерийлер бойынша дүрді
4-тоқсан		
6. Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүние жүзі елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастыру	10.6.1.1 қазақстандық комиссия қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық даму деңгейін топтастырады
	Халықаралық ұйымдарды деңгейі және мақсаты	10.6.1.2 қазақстандық комиссия қосымша қамту негізінде халықаралық ұйымдарды деңгейі және мақсатын бойынша топтастырады
	Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы	10.6.1.3 сөз жалғаушы шылаулар қолдана вербальды алгоритмдерімен көмегімен мәтін нұсқаулар бойынша құрайды
6.2 Дүние жүзі елдерінің экономикалық-географиялық орны	Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер	10.6.2.1 Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайына нұсқау береді; 10.6.2.2 Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдерді жіктеп, мағына

		түсіндіреді және транслитерация тілде ұсынады
	Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары	10.6.2.3 Қазақстан Республ кешенді географиялық ақп мақсатты аудиториялар үш энциклопедиялық мәтінді отырып дайындайды; 10.6.2.4 оқылған мәтінде үк тапсырамалар құрастырад 10.6.2.5 өзінің мәдени даму өзінің және қоршаған ортан әрекетін дұрыс бағалайды

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

46-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

683-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар

оқушыларда органикалық дүниенің көптүрлілігі, ондағы болып жатқан заңдылықтар мен үдерістер туралы білім жүйесін қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) жер бетіндегі барлық тірі ағзалардың құндылығын түсіну үшін өмірдің құрылымды-функционалды және генетикалық негіздері туралы, тірі табиғаттың негізгі патшалықтары ағзаларының көбеюі мен дамуы, экожүйелер, биоалуантүрлілік, эволюция туралы білім жүйесін қалыптастыру;

2) экологиялық этика нормалары мен ережелерін, табиғатқа жауапкершілікпен қарауын қалыптастыру;

3) генетикалық сауаттылықты қалыптастыру – салауатты өмір салты негіздері, психикалық, тән және моральдық денсаулық сақтау;

4) білім алушының тұлғалық қасиеттерін дамыту, биологиялық білімдерін практикада қолдануға, медицина, ауыл шаруашылығы, биотехнологиялар, табиғатты рационалды пайдалану және қорау салаларындағы тәжірибелік іс-әрекетке қатысуға деген талпынысын тәрбиелеу.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) пәннің базалық ұғымдық аппаратын меңгеруі және қолданылатын грамматикалық құралдар шеңберін кеңейту;

2) сөйлеу тілінің коммуникативтік қасиеттерін және коммуникативтік дағдыларын жетілдіру;

3) зерттеу және мультимедиялық технологияларды қолдану арқылы барлық сенсорлық жүйелерін дамыту және түзету;

4) оқытудың белсенді әдістерін енгізу, ақпараттық-коммуникативтік орта құру, функционалды сауаттылықты дамыту арқылы мақсатқа бағытталған түрде әлеуметтендіру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың "Биология" оқу пәнін толыққанды меңгерудегі қиындықтары танымдық іс-әрекеттің екінші реттік бұзылуымен, зият алғышарттарының даму ерекшеліктерімен байланысты.

6. Білім алушыларға зейіннің жеткіліксіз тұрақтылығы тән, оны үлестіре бөлу мүмкіндігі шектеулі, нақтылаушы сипаттағы сөйлеу реакциялары басым, ақпаратты есту арқылы қабылдау қиындықтары байқалады.

7. Сөйлеу тілі бұзылған білім алушылар вербалды түрде ұсынылған тапсырмаларды орындауда зейінін қиындықпен жинақтайды, өз іс-әрекетін жоспарлауда қиындықтарға тап болады, нұсқауды қайталауды, үлгі көрсетуді қажет етеді.

8. Вербальды жадысы төмендеген және есте сақтау өнімділігі бұзылған: күрделі нұсқауларды қабылдамайды, тапсырма элементтерін тастап кетеді және олардың ретін ауыстырады.

9. Сөйлеу тілінің дамымауының типтік және тұрақты белгілері оқу-терминологиялық лексиканы нашар меңгеруі, терминдерді жеткіліксіз дифференциациялауы, арнайы лексиканы қамтитын сөз тіркестерін, мәтіндерді түсінудің бұзылуы болып табылады.

10. Сөйлеу тілінің грамматикалық өңделуіндегі қателер, ойын сөзбен жеткізуді жүзеге асыру үдерісіндегі қиындықтар, оның құрылымын қарапайымдату және бұрмалау байқалады.

11. Сөйлеу тілі бұзылыстары мен психикалық дамудың басқа да жақтары арасындағы байланыс сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың ойлауының спецификалық ерекшеліктерін тудырады: логикалық операциялардың мардымсыздығы, ұғымдық ойлаудың дамымауы, семантикалық бұзылыстар, абстракция мен жалпылау деңгейінің төмендеуі.

12. Көрсетілген ауытқулар "Биология" оқу пәнін үйренуі кезінде елеулі кедергілер тудырады және келесі ұстанымдарды пайдалана отырып, оқу үдерісін ерекше ұйымдастыруды талап етеді:

1) пәннің оқу материалында сөйлеу іс-әрекетінің дағдыларын дамытуға, психикалық үдерістерді түзетуге бағытталған мұқият таңдалған тапсырмалар мен қызмет түрлерінің көмегімен ынталандырушы және дамытушы оқыту;

2) бүкіл сабақ барысында сөйлеу тәртібін сақтау: сөздердің айтылуын бақылау, жеке жұмыс барысында әрбір білім алушының ауызша және жазбаша сөйлеу аграмматизмдерін жою, тұтығуы бар балалардың сөйлеу темпін, ырғағы мен бірсарындылығын қалыпқа келтіру;

3) оқу материалдарын полисенсорлық негізде беру;

4) көру негізінде байланыстырып монологиялық сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру;

5) дене сымбатының, көрудің бұзылыстарының алдын алу, психоэмоционалдық кернелудің алдын алу, ұсақ және жалпы моториканы, сөйлеу тынысын түзету үшін денсаулық сақтау технологияларын пайдалану.

13. Оқыту негізінде қазіргі заманғы тәсілдерді қолданады:

1) зерттеу тәсілі – танымдық қызығушылықты тәрбиелеуге, берік және пәрменді білімді, белсенді танымдық іс-әрекет пен дербестік әдістерін қалыптастыруға ықпал етеді;

2) тұлғаға-бағдарланған тәсіл – білім алушының жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу үдерісін дараландыруға, шығармашылық жігерін толық ашуға бағытталған;

3) іс-әрекеттік тәсіл – білім алушылардың танымдық дербестігін, оқу материалын сапалы және берік меңгеруін қалыптастыруға ықпал етеді, оқытушы мен оқушы арасындағы кері байланысқа мүмкіндік жасайды;

5) дифференцияланған тәсіл – білім алушылардың ерекшеліктерін есепке алуды көздейді, әртүрлі нозологиялық топтар үшін тапсырмаларды саралауда көрініс табады;

6) интегративті тәсіл "Биология" пәнін басқа оқу пәндерімен тығыз байланыстырады: география, жаратылыстану, химия.

7) коммуникативтік тәсіл коммуникативтік қарым-қатынастың басқа қатысушыларымен өзара іс-әрекет үдерісінде мінез-құлықты, қарым-қатынастың сәйкес жағдайларын таңдай отырып, тіл арқылы қарым-қатынас жасау қабілетін дамытуға бағытталған.

14. Оқытуда келесі технологиялар мен әдістер ең тиімді болып табылады:

1) модельдеу әдісі – күрделі табиғи құбылыстарды салыстырмалы қарапайым модельдермен сипаттауға мүмкіндік береді, оны биология сабақтарында пайдалану метапәндік нәтижелерге қол жеткізу құралы болып табылады;

2) жоба әдісі – мұғалім мен білім алушының ынтымақтастығына, шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған;

3) эксперимент әдісі берілген жағдайларда табиғат құбылыстарын зерттеуге мүмкіндік береді;

4) проблемалық оқыту – білім алушылардың сыни, шығармашылық, диалектикалық ойлауын қалыптастырудың тиімді негізі.

15. Оқу пәнінің ғылыми мазмұны білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне бейімделеді және бірқатар әдістемелік шарттарды сақтауды талап етеді:

1) танымдық үрдісті когнитивті қолдау бойынша әдістемелік тәсілдер кешенін қолдану;

2) материалдың біртіндеп күрделендірілуі, оны нақтылау, кванттау, ұтымды мөлшерлеу, білімді жаңа жағдайда қолдануға арналған жаттығулар көлемін арттыру, бейімделген оқу мәтіндерін пайдалану;

3) материалды беру қарқынының сөйлеу тілінде бұзылыстары бар білім

алушылардың қабылдау мүмкіндіктеріне сәйкестігі;

4) сөйлеу тілімен жеткізуді визуалды қолдау: пән бойынша басып шығарылған бағдарламалық сөздерді, пән үшін шаблондық сөздер мен фразалар жиынтығын, сөйлеу тілі конструкцияларын пайдалану, сөйлеу тілі арқылы өз ойын толығынан білдіруге көмектесетін жаднамаларды, схемаларды, жоспарларды, кестелерді, алгоритмдерді кеңінен қолдану.

16. Оқу барысында техникалық мультимедиялық дидактикалық құралдар қолданылады: комплектациядағы компьютер, көпфункционалды құрылғы, проектор, интерактивті тақта, құжат-камера, электрондық плакаттар, электрондық оқулықтар, биология бойынша эксперименттерге арналған оқу-бағдарламалық кешен.

17. Биология кабинетінде бақылау әдісін іске асыру үшін қолданылады: гербарийлер, өсімдіктер, жәндіктер коллекциялары, тұқымдар, бүрлер мен жемістер, анатомия бойынша, ботаника бойынша микропрепараттардың жиынтығы, зоология бойынша, жалпы биология бойынша микропрепараттардың жиынтығы.

18. Көлемді модельдер, демонстрациялық аспаптар мен реактивтер білім алушыларда оқылатын нысандардың статикалық және динамикалық бейнелерін түзуге арналған.

19. Іс-әрекеттік тәсіл аясында оқытудың заттық құралдары пайдаланылады: лупа, микроскоптар, биология кабинетіне арналған реактивтер жиынтығы, зертханалық керек-жарақтар, электронды таразылар, құрамдастырылған зертханалық штатив, чемодандағы биологиялық зертхана, биологтардың портреттері.

20. Академиялық ғылыми-терминологиялық сөздікті жүйелі қалыптастыру, базалық ұғымдарды меңгеру мақсатында пәндік сөздік минимумы ұсынылған (2-қосымша).

3-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Биология" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

22. Бағдарламаның мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі;
- 2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі;
- 3) "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі;
- 4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі.

23. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;
- 2) қоректену;
- 3) заттардың тасымалдануы;
- 4) тыныс алу;
- 5) бөліп шығару;
- 6) қозғалыс;
- 7) координация және реттелу.

24. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көбею;

2) жасушалық айналым;

3) өсу және даму;

4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;

5) эволюциялық даму мен селекция негіздері.

25. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) биосфера, экожүйе, популяция;

2) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

26. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) молекулалық биология мен биохимия;

2) жасушалық биология;

3) микробиология және биотехнология;

4) биофизика.

27. 7-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) экожүйелер: ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық), биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)". Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру". Экологиялық сукцессиялар: бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы. Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор. Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері. Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары. Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің

ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері;

2) тірі ағзаларды жүйелеу: тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: патшалықтар, типтер, бөлімдер, кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы. Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер. Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану;

3) жасушалық биология: жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға;

4) су және органикалық заттар: судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі рөлі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс: "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу". Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор,). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы);

5) заттардың тасымалдануы: заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі. Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс: "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс: "Тамыр аймақтарын зерттеу". Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері. Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар;

6) тірі ағзалардың қоректенуі: жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі

арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы. Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс: "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу";

7) тыныс алу: өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тынысалу – энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/ қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар. Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы мысалында. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу". Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу: "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алу жүйесі мүшелерін салыстыру". Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс алу жолдарының құрылысы мен газ алмасу мүшелері. Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары: өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау;

8) бөліп шығару: бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері. Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу". Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру;

9) қозғалыс: өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі. Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау;

10) координация және реттелу: жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді. Жүйке жүйесінің құрам

бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері. Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары. Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс: "Тізе рефлексі". Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлексдер. Шартты рефлексдердің сөнуі. Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі. Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері. Жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері;

11) тұқымқуалау мен өзгергіштік заңдылықтары: адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) рөлі. Жүре пайда болған және тұқым қуалайтын белгілер. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) жайлы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу". Әртүрлі ағза түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны;

12) көбею: өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы. Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері". Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы;

13) өсу және даму: ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс: "Жылдық сақинаны санау".

Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері.
Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар.
Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру;

14) микробиология және биотехнология: бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс: "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары. Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс: "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу". Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс: "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу". Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.

28. 8-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) жасушалық биология: жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль. Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшық ет, жүйке. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс: "Жануарлар ұлпаларын жіктеу";

2) молекулалық биология: жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық. Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұнық пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз. Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері;

3) тірі ағзалардың көп түрлілігі: зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашық тұқымдылар және жабық тұқымдылар. Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы

саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар. Зертханалық жұмыс: "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу". Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау";

4) қоректену: жауын құртының, сиырдың және адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру. Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның ас қорыту жолдарының құрылысы. Ас қорыту бездері. Ас қорыту мүшелерінің қызметі. Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу. Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери-бери ауруы, С авитаминоздағы қырқұлақ, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс: "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау";

5) заттардың тасымалдануы: ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы. Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық;

6) зертханалық жұмыс: "Әртүрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу". Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру. Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В- лимфоциттердің әрекет етуі. Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес (ұшық). Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу. Қан топтары. Қан құю. Резус-фактор. Агглютинация. Резус-конфликт.

Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қан тамырларының құрылысы мен қызметі. Қан тамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі. Зертханалық жұмыс: "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу". Жүрек – қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау;

7) тыныс алу: альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы. Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі. Тыныс алудың минуттық көлемі. Әртүрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тыныс алу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс: "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу";

8) бөліп шығару: зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несепар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліп шығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері). Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі. Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері). Белгілері мен алдын алу шаралары;

9) қозғалыс: адам қаңқасының құрылысы. Тірек – қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі. Сүйектің макро- және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс: "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы". Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы. Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі. Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа,

көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс: "Бұлшық ет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшық еттерін жіктеу. Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары;

10) биофизика: тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшық еттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер;

11) координация және реттелу: көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс: "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу". Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу" (құлақтың есту қабілетін анықтау). Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс: "Соқыр дақты анықтау, түстердің аралсуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі". "Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар. Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция). Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар) Зертханалық жұмыс: "Тері сезімталдығын зерттеу". Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің рөлі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі;

12) көбею: митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы. Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею. Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит. Ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі;

13) өсу және даму: эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрουла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез;

14) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары: тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс. Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері. Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары. Қазақстан аумағында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер;

15) биосфера, экожүйе, популяция: экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру". Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары). "Жыртқыш-жемтік" қарым-қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі. Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі;

16) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері: адамның табиғаттағы рөлі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры. Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары.

29. 9-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) жасушалық биология: жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері. Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу";

2) тірі ағзалардың көп түрлілігі: биосфера және экожүйе. Әртүрлі

түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс: "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті жердің) анықтау". Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы. Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі;

3) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері: пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері;

4) қоректену: ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару. Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс: "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу". Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу";

5) заттар тасымалы: активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуды. Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс: "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс: "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (сірқабық (кутикула) мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері". Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық;

6) тыныс алу: анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс алу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері. Аэробты, анаэробты тыныс алу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тыныс алуға физикалық

жүктемелердің әсері;

7) бөліп шығару: нефронның құрылысы және қызметі.

Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері. Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина. Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары. Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы;

8) қозғалыс: бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Бұлшық ет қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс: "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу";

9) өсу және даму: құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы. Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері;

10) көбею: адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу". Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу. Менструалдық цикл. Менструалдық циклдағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы. Контрацепция түрлері, олардың қолданылуы мен маңызы. Жыныстық жолмен берілетін аурулар: Жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары;

30. 10-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) координация және реттелу, биофизика: нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және

медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу". Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу". Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер. Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі. Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі. Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу";

2) молекулалық биология: дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) молекулалық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлылығы. Модельдеу "Дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) молекуласын құру";

3) жасушалық цикл: интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G₁, S және G₂. Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу". Митоз. Митоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Митоз кезеңдерін зерттеу";

4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары: Г.Мендель анықтаған белгілердің тұқым қуалаушылық заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі. Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы. Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм. Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор. Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру". Өнімділікті

арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары;

5) микробиология және биотехнология: биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауыл шаруашылығында). Инсулин өндірісі;

6) эволюциялық даму: эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы. Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түрішілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)". "Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері;

7) Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодталған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

32. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Тірі организмдердің көп түрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімдер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Тірі ағзалардың көптүрлілігі	7.1.1.1 жүйелеудің маңызын түсіндіру;	8.1.1.1 балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақ тәріздестер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар	9.1.1.1 әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлы номенклатураны қолдану	

	7.1.1.2 жүйеленуде тірі ағзалардың орнын анықтау; 7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының айырмашылық белгілерін сипаттау; 7.1.1.4 жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану; 7.1.1.5 базалық пәндік терминдерді айту және жазу, оларды белсенді сөздігінде пайдалану	мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау; 8.1.1.2 саңырауқұлақтардың ерекшелік белгілерін сипаттау 8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарын негізгі белгілеріне қарай ажырату; 8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше белгілері бойынша тану; 8.1.1.5 дыбысталған сөйлеу тілін стилистикасы, құрылымы, материалды мазмұндау логикасы тұрғысынан бағалау	9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін ерекшелік белгілері бойынша жіктеу 9.1.1.3 термин-сөздерді өздігінен сөйлеу тілі арқылы ойын толығынан білдіруде пайдалану; 9.1.1.4 терминдерді ауызша және жазбаша сөйлеу тілінде, суреттерді сипаттағанда және диалогта пайдалану; 9.1.1.5 заттық-графикалық схемаға сүйене отырып тапсырманы орындау барысын жоспарлау	
1.2 Қоректену	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау және құрылысы мен оның қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 7.1.2.2 фотосинтез үдерісі үшін қажетті жағдайларды сипаттау 7.1.2.3 сөйлеу мәдениетін меңгеруге, сөйлеу сапасын бақылауға талпынысын көрсету; 7.1.2.4 ауызша хабарламадағы негізгі ойды құрылым, контекст негізінде анықтау;	8.1.2.1 суреттерге негізделіп омыртқасыздар (жауын құрты), күйіс қайыратын жануарлар (сиыр) мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру 8.1.2.2 әртүрлі типті тістердің құрылысы мен қызметтері арасындағы байланысын және тісті күту ережелерін сипаттау; 8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 8.1.2.4 ас қорыту жолы	9.1.2.1 ас қорыту, ассимиляция, сіңіру және бөлу үдерістерін егжей-тегжейлі талдау; 9.1.2.2 ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен сәйкес ферменттердің арасындағы байланысты орнату; 9.1.2.3 ферменттердің белсенділігіне әсер ететін әр түрлі жағдайларды (температура, pH) зерттеу; 9.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін зерттеу;	

	7.1.2.5 өзінің және айналасындағылардың сөйлеу мінез-құлқын критерийлер бойынша сәйкес бағалау; 7.1.2.6 оқу мәселесіне өз көзқарасын пікірталаста, диалогта білдіру; 7.1.2.7 мұғалімнің немесе логопедтің ұйымдастырушы көмегін пайдалана отырып, тапсырманың мазмұны мен мақсатына сәйкес ақпараттық іздестіруді жоспарлау; 7.1.3.1 тірі организмдерде қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру; 7.1.3.2 өсімдіктерде заттарды тасымалдауға қатысатын мүшелерді тану	ауруларының себептерін және астан улану белгілерін анықтау; 8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түліктер тізімін жасау; 8.1.2.7 азық- түлік құрамындағы С дәруменін анықтау	9.1.2.5 ақпаратты графикалық түрде ұсыну және көру негізінде байланыстырып сөйлеуді құрастыру; 9.1.2.6 жаңа ғылыми ақпаратты санаттар бойынша саралау: нені білгенмін, нені білдім, нені нақтылағым (білгім) келетін еді; 9.1.2.7 жазу ережелерін сақтау және "Биология" пәні аясындағы терминдердің жазылуын түсіндіру
1.3 Заттардың тасымалдануы	7.1.3.3 сабақ пен тамырдың ішкі құрылысын зерттеу; 7.1.3.4 сабақ және тамырдың құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысын сипаттау; 7.1.3.5 ксилема мен флоэма элементтерінің құрылысын салыстыру; 7.1.3.6 жануарларда заттар тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу 7.1.3.7 диалогқа қатысу, диалогтың мағыналық және грамматикалық бірлігін қамтамасыз ету, диалогта белгілі ақпаратты пайдалану; 7.1.3.8 сөздердің анық емес мағыналарына, терминдерге өзінің ой-пікірін дәлелдей тырып, түсініктеме беру;	8.1.3.1 қан құрамы мен қызметін сипаттау; 8.1.3.2 дайын микропрепараттар арқылы әртүрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу, 8.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау; 8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру; 8.1.3.5 лимфа жүйелерін және қан, ұлпалық сұйықтық пен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау; 8.1.3.6 аурулардың алдын алуындағы вакцинацияның ролін бағалау;	9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру; 9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру; 9.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу; 9.1.3.4 сыртқы факторлардың флоэма арқылы заттардың тасымалдануына әсерін түсіндіре алу 9.1.3.5 ауызша жауап схемасын графикалық түрде көрсету; 9.1.3.6 коммуникативтік міндетке байланысты әр түрлі оқуды пайдалану; 9.1.3.7 коммуникативтік және танымдық міндеттерді шешу үшін сөйлеу құралдарын

		8.1.3.7 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру;	
		8.1.3.8 жануарлардың жүрегінің құрылысы мен қантамыр жүйелерінің маңызын сипаттау;	
		8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты орнату;	белсенді пайдалану;
7.1.3.9	сөйлеу барысында орфоэпия және айтылу нормаларының сақталуын бақылау;	8.1.3.10 жануарлардың қантамырлар жүйесінің түрлерін сипаттау;	9.1.3.8 көрген бейнероликтегі негізгі ойды, мақсатты аудиторияны, негізгі мақсатты анықтау, оның мазмұнын түсіндіру;
7.1.3.10	тұтас және тұтас емес мәтіндердің тақырыбын анықтай отырып, негізгі ақпаратын түсіну;	8.1.3.11 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу;	9.1.3.9 айтылатын сөздің мақсаты мен мағынасына сәйкес мимиканы, дене қалпын, фразаның интонациясы мен мелодикасын еркін ауыстыру;
7.1.3.11	мәтіннің негізгі ойы тұжырымдалған сөйлемді табу;	8.1.3.12 қантамыр жүйесі мүшелерінің ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау	9.1.3.10 заттардың сапа дәрежесі, қатыстылығы, тиістілік дәрежесі бойынша сөздер мен ұғымдарды топтастыру
7.1.3.12	ұсынылған тақырып атауларына мағынасы бойынша сәйкес иллюстрацияларды таңдау және сөйлем құрастыру	8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау;	9.1.3.11 омонимдік қатарда сөз тіркесін бір сөзбен алмастыру және керісінше: көп мағыналы сөзді – сөз тіркесімен алмастыру;
		8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру;	9.1.3.12 пәндік тақырыптағы болашақ әңгіме идеясын анықтау, мына сұрақтарға жауап бере алу: "Сен не айтқың келеді? Сен бізді неге сендіргің келеді?"
		8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы және дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін анықтау	
		8.1.4.4 жауап беру кезінде лексикалық бірліктерді пайдалануда біркелкілікті жеңу;	
		8.1.4.5 предикативтік сөздікті қолдана отырып, оқу әрекеттерін сөзбен айтып отыру;	
		8.1.4.6 мәтінге тікелей, жанама немесе балама сұрақтар қою;	

		8.1.4.7 ақпаратты графикалық түрде беру және графикалық жоспар мен схема негізінде байланыстырып сөйлеуді құрастыру	
1.4 Тыныс алу	7.1.4.1 тірі ағзалар үшін тыныс алудың маңызын сипаттау; 7.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату; 7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алу үдерісін зерттеу; 7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру; 7.1.4.5 адамның тыныс алу мүшелері құрылысының ерекшеліктерін танып білу; 7.1.4.6 пәндік лексиканы пайдаланып, "Темекінің зияны" тақырыбындағы диалогқа қатысу; 7.1.4.7 тыныс алу мүшелерінің ауыруларының себептері мен олардың алдын алу жолдарын түсіндіру		9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдалана отырып, анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру; 9.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алудың маңызын түсіну және бағалау; 9.1.4.3 бұлшықет қажуы және аэробты, анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру; 9.1.4.4 жауап беру кезінде синтаксистік құрылымдарды пайдаланудағы бірыңғайлықты жеңу; 9.1.4.5 толық жазбаша жауаптарда әр түрлі фраза аралық байланыс құралдарын пайдалану; 9.1.4.6 толық жазбаша жауаптарда мәнерлілік құралдарын, соның ішінде салыстыру мен аллегорияны пайдалану
1.5 Бөліп шығару	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік әрекетіндегі бөліп шығарудың маңызын сипаттау; 7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін зерттеу; 7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру; 7.1.5.4 оқылған ақпараттың	8.1.5.1 адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 8.1.5.2 бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу; 8.1.5.3 терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау; 8.1.5.4 тері ауруларын және оның алдын алу шараларын түсіндіру	9.1.5.1 нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау; 9.1.5.2 фильтрация және несептің түзілуі үдерістерін сипаттау; 9.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау 9.1.5.4 зәр шығару жүйесі, бүйрек ауруларының алдын алу

	негізгі ойын анықтау; 7.1.5.5 мәтінге тақырып беру, фраза аралық байланыс құралдарын пайдалана отырып 2-3 сөйлемді тізбекке біріктіру	8.1.5.5 мәтін идеясын анықтау, "мәтінде ұсынылған ақпарат қашан және қайда пайдалы болуы мүмкін?"	шараларын түсіндіру; 9.1.5.5 әртүрлі ағзалардың мекен ету ортасы мен зат алмасуларының соңғы өнімдері арасындағы байланысты орнату
1.6 Қозғалыс	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалу себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау (тропизмдер, таксистер); 7.1.6.2 жарықтың өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау; 7.1.6.4 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру; 7.1.6.5 жасалатын іс-әрекеттердің мәнін толық айтып жеткізу; 7.1.6.6 жазбаша нұсқаулық бойынша жұмыс істеу; 7.1.6.7 тақырып бойынша сұрақтарға ауызша және жазбаша, қысқа және толық жауап беру	8.1.6.1 тірек-қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау; 8.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын, макро және микроскопиялық құрылысын зерттеу; 8.1.6.3 сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру; 8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы мен олардың қызметтері арасындағы байланысты орнату; 8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының түрлері мен олардың қызметтерін сипаттау; 8.1.6.6 адам бұлшық ет талшықтарының құрылысы мен бұлшықет топтарын оқып тану; 8.1.6.7 гиподинамия салдарын атау және сымбаттың бұзылуының, жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау	9.1.6.1 қол бұлшық еттерінің максимальды жұмыс күшін және күшке төзімділігін зерттеу; 9.1.6.2 бұлшық еттің жиырылу жиілігіне бұлшықет жұмысының тәуелділігін зерттеу; 9.1.6.3 тапсырманы орындау барысын заттық-графикалық сызбаға сүйеніп жоспарлау; 9.1.6.4 өзінің және айналасындағылардың сөйлеу мінез-құлқын критерийлер бойынша сәйкес бағалау; 9.1.6.5 тақырып бойынша қосымша ақпарат алу - кез келген көздерден, соның ішінде әлеуметтік желілер мен YouTube ресурсынан; 9.1.6.6 дұрыс, әдеби тіл нормаларына сәйкес, эсседе өз ойын жазбаша түрде білдіру, сонымен қатар ізінше өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру

1.7 Координация және реттелу	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру; 7.1.7.2 жүйке жүйесінің қызметі мен құрылымдық компоненттерін атау; 7.1.7.3 жүйке жасушасының құрылымдық бөліктерін анықтау; 7.1.7.4 орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін салыстыру; 7.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу; 7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру; 7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау; 7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін қалпына келтіру және тынығуы үшін ұйқының маңызын түсіндіру; 7.1.7.9 жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принциптерін сипаттау; 7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, шылым және есірткілік заттардың әсерін түсіндіру; 7.1.7.11 тұтас емес мәтіннен маңызды аспектілердің басым бөлігін бөліп шығару	8.1.7.1 көруді қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережелерін сипаттау; 8.1.7.2 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту мүшелерінің гигиенасы ережелерін сипаттау; 8.1.7.3 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметін сәйкестендіру; 8.1.7.4 эндокикринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін анықтау; 8.1.7.5 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру; 8.1.7.6 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды атау; 8.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу; 8.1.7.8 жылықанды жануарлардың дене температураны сақтаудағы терінің ролін сипаттау; 8.1.7.9 жоғары санаттағы сұрақтарды тұжырымдау; 8.1.7.10 тұтас емес мәтінде жазылған ақпарат негізінде байланысты пікір құру; 8.1.7.11 ақпаратпен жұмыс істеу барысында көмекке жүгіну, өзі тап болған қиындықтарын тұжырымдау	

2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі:

2-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Көбею	7.2.1.1 өсімдіктердің жыныссыз және жынысты көбеюін сипаттау; 7.2.1.2 өсімдіктердің өсімді көбею тәсілдерін салыстыру; 7.2.1.3 айқас тозаңдану мен өздігінен тозаңданудың салыстырмалы артықшылықтарын сипаттау 7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі қосарлы ұрықтанудың маңызын сипаттау; 7.2.1.5 мәтіннен етістік лексикасын ерекшелеу және мәтінді предикаттарға сүйеніп	8.2.1.1 жануарлар-дың көбею тәсілдерін салыстыру; 8.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.1.3 ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктер-дің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.1.4 тақырыпқа сәйкес әңгімелесушіге жоғары санаттағы сұрақтар қою; 8.2.1.5 сабақтастырушы жалғаулықтарды пайдалана отырып сөйлем құрастыру;	9.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау; 9.2.1.2 аталық және аналық жыныс жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу; 9.2.1.3 жыныстық жетілу кезеңіндегі екінші реттік жыныстық белгілердің дамуын сипаттау; 9.2.1.4 менструалдық цикл мен экстроген және прогестеронның маңызын сипаттау; 9.2.1.5 контрацепция-ның маңызы мен түрлерін түсіндіру; 9.2.1.6 жыныстық	

	қалпына келтіру; 7.2.1.6 сабақ тақырыбына сәйкес әңгімелесушіге төменгі санатты сұрақтар қою	8.2.1.6 пәндік лексиканы қолдана отырып, оқу диалогына белсенді қатысу	жолмен таралатын аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру	
2.2 Жасушалық айналым	7.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын салыстыру; 7.2.2.2 сомалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар сандарын атау	8.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен дамуы үшін митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру 8.2.2.2 сөйлемдерді тарату және қысу арқылы мәтінді компрессиялау және кеңейту	9.2.2.1 құрама бағыныңқы жалғаулықтарды пайдалана отырып, сөйлем құрастыру; 9.2.1.8 тірек сөздер бойынша ғылыми мәтінді қалпына келтіру	10.2.2.1 жасушалық айналым кезеңдерін үдерістер 10.2.2.2 митоз бен мейоз кезеңдерін сипаттап отырып, сөйлем құрастыру
2.3 Өсу және даму	7.2.3.1 ағзалардың өсу мен даму үдерістерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсу үдерісін зерттеу; 7.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардың онтогенез кезеңдерін ажырату; 7.2.3.4 жануарлардың онтогенезіндегі тура және түрленіп даму типтерін салыстыру	8.2.3.1 эмбрионал-дық даму кезеңдерін сипаттау; 8.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасқан мүшелер мен ұлпалар дифференциасын сипаттау; 8.2.3.3 тақырыпты, негізгі ойды, тірек сөздерді бөліп шығара отырып, ғылыми мәтіндерді тиімді оқу; 8.2.3.4 бағыныңқы жалғаулықтарды пайдалана отырып сөйлем құрастыру	9.2.3.1 ұрықтың дамуындағы плацентаның маңызын түсіндіру; 9.2.3.2 ұрық пен эмбрионның дамуын салыстыру; 9.2.3.3 адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілер әсерінің салдарын түсіндіру 9.2.3.4 рефератты өңдеу кезінде стилистикалық, орфографиялық, пунктуациялық режимдерді сақтау	
2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	7.2.4.1 адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу; 7.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштікке мысал келтіру; 7.2.4.3 белгілерді	8.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролін дәйектеу; 8.2.4.2 ағзалар селекциясы үшін қолдан сұрыптаудың маңызын сипаттау;		10.2.4.1 гендердің дамуымен қалыптасуы Мендель заңының ролін бағалау 10.2.4.2 митоз бен мейоз будандастырудағы цитологиялық тұжырымдар

				моногибрис будандас шығару; 10.2.4.3 дигибрид будандас цитология негіздерін және есептеу; 10.2.4.4 толық будандас толымсыздықты сипаттау; 10.2.4.5 таңдамалы шағылыс маңыздылығын анықтау; 10.2.4.6 жас анықтау сипаттау; 10.2.4.7 жас анықтау негіздерін хромосомалармен түсіндіру; 10.2.4.8 адамның тобының анықтауын және уын және анықтау негіздерін түсіндіру; 10.2.4.9 адамның сыртқы зерттеу әдістерін; 10.2.4.10 мутациясызбасын; 10.2.4.11 мутация өсімдіктегі арттыру үлгісіне ауылшаруашылығында қолданылуы; 10.2.4.12 мутация шаблон және сөздер бойынша;
	анықтаудағы гендердің рөлін түсіндіру; 7.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНК-ның маңызын түсіндіру 7.2.4.5 топтағы нәтижелі байланыс үшін вербалды және бейвербалды құралдарды дұрыс таңдау	8.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегінің орталықтарын оқып білу; 8.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері мен үй жануарлары қолтұқымын сипаттау 8.2.4.5 өзінің және өзгелердің сөйлеу тілінің қызметін критерийлер бойынша бағалау		

				монолог- құрастыр
2.5 Эволюция-лық даму мен селекция негіздері				10.2.5.1 К. Ж.Б.Лама негізгі қа оқып зер 10.2.5.2 э ілімнің қа ғы Ч.Дарв нің рөлін 10.2.5.3 э қозғаушы сипаттау; 10.2.5.4 а бейімдел табиғи сұ рөлін сип 10.2.5.5 тү мы мен к сипаттау; 10.2.5.6 тү үдерісін т 10.2.5.7 Ж тіршілікті негізгі кез білу; 10.2.5.8 ж мен алгор

3) "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі:

3-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Биосфера, экожүйе, популяция	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесі қоршаған орта факторларының тірі ағзаларының тіршілік	8.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымы-ның сызбасын жасау;	9.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциал-дық және сигмоидтік үлгілерінің қисық	

	әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу; 7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру; 7.3.1.3 қоректік тізбекті және қоректік торларды құру; 7.3.1.4 экологиялық сукцессия үдерісін сипаттау; 7.3.1.5 жасалынған жұмыстың сапасын бағалау туралы пікірін құрастыру; 7.3.1.6 бастапқы мәтіннің құрылымы мен стилін, оның лексикасын, грамматикалық құрылымын сақтай отырып, мазмұндау	8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру; 8.3.1.3 популяцияның негізгі қасиеттерін және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 8.3.1.4 ағзалардың түрлі тірі қалу тәсілдерін зерттеу; 8.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін орнату; 8.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 8.3.1.7 тірі ағзалардың қоршаған ортаның өзгермелі жағдайларына бейімделу механизмдерін түсіндіру	сызықтарының графиктерін талдау; 9.3.1.2 энергия ағымының тиімділігін есептеу; 9.3.1.3 энергия, биомасса және сандар пирамидаларын салыстыру; 9.3.1.4 азот пен көміртек айналымының табиғаттағы сызбасын құру 9.3.1.5 оқу міндеттерін орындау кезінде сыныптастарымен нәтижелі түрде ынтымақтасу; 9.3.1.6 оқу диалогын бастау, өрбіту және аяқтау	
3.2 Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау; 7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің шаруашылық салаларынан мысалдар келтіру; 7.3.2.3 Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өсімдіктері мен жануарларын сипаттау; 7.3.2.4 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына	8.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтаудың және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу; 8.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау; 8.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру; 8.3.2.4 ақпаратты графикалық түрде беру және графикалық	9.3.2.1 пайдалы қазбалар өндірудің және қайта өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 9.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың, қоршаған ортаға мен адам денсаулығы әсерін түсіндіру; 9.3.2.3 жылыжай эффектісінің тірі ағзаларға әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру;	

	енгізілген жергілікті өңірдің жануарлары мен өсімдіктеріне мысал келтіру; 7.3.2.5 заттық-графикалық сызбаға сүйене отырып, тапсырманы орындаудың барысын ауызша ұсыну		9.3.2.5 экология мәселелері туралы мәтіндердің мазмұны бойынша менталды карта құрастыру және ұсыну	

4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі:

4-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Молекулалық биология мен биохимия	7.4.1.1 судың қасиеті мен тірі ағзалар тіршілігі үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро-және макроэлементтердің ролін сипаттау; 7.4.1.3 азық-түліктер құрамындағы нәруыз, май, көмірсулардың бар болуын дәлелдеу; 7.4.1.4 минералды тыңайтқыштардағы азот, калий және фосфордың өсімдіктер үшін маңызын зерделеу; 7.4.1.5 іс-әрекеттің мақсаттары мен міндеттерін күтілетін нәтиже түрінде өздігінен тұжырымдау	8.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау; 8.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтерін сипаттау; 8.4.1.3 нәруыздардың қасиеттері мен биологиялық қызметтерін сипаттау; 8.4.1.4 өзіне және сыныптастарына деген жағымды көзқарасын вербалды және бейвербальды түрде көрсету		10.4.1.1 фәлсафалық әрекет етудің негізгі қағидаларын оқып тану 10.4.1.2 дезоксирибонуклеотид қышқылының молекулалық құрылымын сипаттау 10.4.1.3 дезоксирибонуклеотид қышқылының молекулалық құрылымын сипаттау 10.4.1.4 оқу-тану әдістерін қолдану
4.2 Жасушалық биология	7.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "мүше", "мүшелер	8.4.2.1 өсімдік және жануар ұлпаларын	9.4.2.1 өсімдік және жануар жасушалары-ның	

	жүйесі" ұғымдарын түсіндіру; 7.4.2.2 жануарлар және өсімдіктер жасушаларын ажырату; 7.4.2.3 бірлескен іс-әрекетте уағдаласу және ортақ шешімге келу	жіктеу; 8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын салыстыру; 8.4.2.3 оқу нәтижесіне қол жеткізудің ең тиімді тәсілдерін анықтау және көрсету	негізгі бөлікте-рінің құрылысы мен қызметін түсіндіру; 9.4.2.2 микрофотографияны қолданып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу; 9.4.2.3 бірлескен іс-әрекетте құрдастарымен белсенді және жағымды қарым-қатынас жасау және өзара әрекеттесу	
4.3 Микробиология және биотехнология	7.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау; 7.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу; 7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер мен залалсыздандыру өнімдерінің қолданылуын сипаттау; 7.4.3.4 вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру; 7.4.3.5 шаблон және тірек сөздер бойынша монолог-пайымдау құрастыру	8.4.3.1 қарапайым-дылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустармен туындайтын аурулардың ерекшеліктері мен алдын алу шараларын сипаттау; 8.4.3.2 презентация түрінде көпшілік алдында сөз сөйлеуін көрсету		10.4.3.1 ил-мысалын биотехно-үдерістің сызбасы 10.4.3.2 би-өндірілет-мысал ке 10.4.3.3 пр-түрінде к-алдында-дайында
4.4 Биофизика		8.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу; 8.4.4.2 пәндік лексиканы қолдана отырып конструктивті диалог құру		10.4.4.1 ті-электрлі-зерттеу; 10.4.4.2 "к-интерфей-технолог-ерекшелі 10.4.4.3 на-коммуни-базалық көрсету

32. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

33. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің 7-10-сыныптары

арналған "Биология"

пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік оқу

бағдарламасына

1-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Экожүйелер	Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық), биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)".	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесінде орта факторларының тірі ағымдары мен тіршілік әрекеті мен таралуын зерттеу
	Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды	7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру;

	құру".	7.3.1.3 қоректік тізбекті және торларды құру
	Экологиялық сукцессиялар: бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы.	7.3.1.4 экологиялық сукцессияларды сипаттау; 7.3.1.5 жасалынған жұмыстардың бағалау туралы пікірін құрастыру; 7.3.1.6 бастапқы мәтіннің құрылымын, стилін, оның лексикасын, грамматикалық құрылымын сақтай отырып
Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері	Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор.	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау
	Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері.	7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсерін адам тіршілігінің шаруашылық қалыптасу салаларынан мысалдар келтіру
	Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары.	7.3.2.3 Қазақстан Республикасында ерекше қорғалатын табиғи өсімдіктері мен жануарлар
	Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері	7.3.2.4 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген өңірдің жануарлары мен өсімдіктері мысал келтіру; 7.3.2.5 заттық-графикалық материалды отырып, тапсырманы орындау барысын ауызша ұсыну
Тірі ағзаларды жүйелеу:	Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: патшалықтар, типтер, бөлімдер, кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы.	7.1.1.1 жүйелеудің маңызы; 7.1.1.2 жүйеленуде тірі ағзаларды анықтау; 7.1.1.5 базалық пәндік терминдер және жазу, оларды белсенді пайдалану
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер.	7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының айырмашылық белгілерін сипаттау
	Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану;	7.1.1.4 жекелеген ағзаларға дихотомиялық кілттерді қолдану

		7.1.1.6 базалық пәндік терминдерді айту және жазу, оларды белгілі сөздігінде пайдалану
Жасушалық биология	Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға	7.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "мүше" жүйесі" ұғымдарын түсіндіру; 7.4.2.2 жануарлар және өсімдіктер жасушаларын ажырату; 7.4.2.3 бірлескен іс-әрекеттер және ортақ шешімге келу
Су және органикалық заттар:	Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі рөлі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу".	7.4.1.1 судың қасиеті мен тіршілігі үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекетіне микро-және макроэлементтерді сипаттау
	Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс: "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу".	7.4.1.3 азық-түліктер құрамындағы нәруыз, май, көмірсулардың мөлшерін дәлелдеу
	Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы)	7.4.1.4 минералды тыңайтқыштардың азот, калий және фосфордың тапшылығы үшін маңызын зерделеу; 7.4.1.5 іс-әрекеттің мақсаттарын, міндеттерін күтілетін нәтижелерін өздігінен тұжырымдау
2-тоқсан		
Тірі ағзалардың қоректенуі	Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы.	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау және құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 7.1.2.3 сөйлеу мәдениетін мұқиятпен сөйлеу сапасын бақылауға баули көрсету; 7.1.2.4 ауызша хабарламадағы тілдің құрылым, контекст негізінде

	Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу".	7.1.2.2 фотосинтез үдерісі үдерісін жағдайларды сипаттау; 7.1.2.5 өзінің және айналасындағы сөйлеу мінез-құлқын критерийлер бойынша сәйкес бағалау; 7.1.2.6 оқу мәселесіне өз көзқарасын пікірталаста, диалогта білдіру;
Заттардың тасымалдануы	Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі.	7.1.3.1 тірі организмдерде қозғалыс заттардың тасымалының маңызын түсіндіру; 7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалдауға қатысатын мүшелері; 7.1.2.7 мұғалімнің немесе лекцияның ұйымдастырушы көмегін пайдаланып отырып, тапсырманың мазмұнын мақсатына сәйкес ақпаратты жоспарлау; 7.1.3.7 диалогқа қатысу, диалогтың мағыналық және грамматикалық қамтамасыз ету, диалогта ақпаратты пайдалану
	Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс "Тамыр аймақтарын зерттеу".	7.1.3.3 сабақ пен тамырдың құрылысын зерттеу; 7.1.3.4 сабақ және тамырдың қызметтері мен қызметтерінің өзара байланысын сипаттау; 7.1.3.8 сөздердің анық емеуі мағыналарына, терминдерді пікірін дәлелдей тырып, түсіндіру;
	Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері.	7.1.3.5 ксилема мен флоэма элементтерінің құрылысын
	Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар.	7.1.3.6 жануарларда заттардың қатысатын мүшелерді таныту; 7.1.3.9 сөйлеу барысында оқу айтылу нормаларының сақталу бақылау;

		7.1.3.10 тұтас және тұтас емес тақырыбын анықтай отырып, ақпаратын түсіну; 7.1.3.11 мәтіннің негізгі ойы мен тұжырымдалған сөйлемді анықтау; 7.1.3.12 ұсынылған тақырыптың мағынасы бойынша сәйкес иллюстрацияларды таңдау және құрастыру
Тыныс алу	Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар.	7.1.4.1 тірі ағзалар үшін тыныс алу маңызын сипаттау; 7.1.4.2 анаэробты және аэробты типтерін ажырату
	Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы мысалында. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу".	7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу; 7.1.4.7 тыныс алу мүшелері ауруларының себептері мен алдын алу жолдарын түсіндіру
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алу жүйесі мүшелерін салыстыру".	7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру; 7.1.4.8 тақырыпқа сай топтастырылған дайындалған суреттер бойынша ұғынғанын сөзбен айтып жазу, суреттерге ат қою, суретте берілгенді түсіндіру
	Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс алу жолдарының құрылысы мен газалмасу мүшелері.	7.1.4.5 адамның тыныс алу жолдарының құрылысының ерекшеліктерін сипаттау
	Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау).	7.1.4.6 пәндік лексиканы пайдаланып "Темекінің зияны" тақырыбына диалогқа қатысу; 7.1.4.9 мәтінге тікелей, жанға балама сұрақтар қою
3-тоқсан		

Бөліп шығару	Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері.	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік бөліп шығарудың маңызын отырып 2-3 сөйлемді тізбек
	Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу"	7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп ерекшеліктерін зерттеу; 7.1.5.4 оқылған ақпараттың анықтау
	Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру.	7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару құрылысын салыстыру; 7.1.5.5 мәтінге тақырып беріп байланыс құралдарын пайдалану
Қозғалыс	Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі.	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалыс түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау (тропизмдер, таксистер); 7.1.6.2 жарықтың өсімдіктер дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизмді сипаттау
	Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау.	7.1.6.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру; 7.1.6.5 жасалатын іс-әрекеттің толық айтып жеткізу; 7.1.6.6 жазбаша нұсқаулықтың жұмыс істеу; 7.1.6.7 тақырып бойынша сөйлеу, ауызша және жазбаша, қысқартып жауап беру
Координация және реттелу	Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді.	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру
	Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның	7.1.7.2 жүйке жүйесінің қызметін құрылымдық компоненттер

	қызметтері.	7.1.7.3 жүйке жасушасының бөліктерін анықтау
	Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын.. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары.	7.1.7.4 орталық жүйке жүйесінің құрылысы мен қызметін сипаттау;
	Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс "Тізе рефлексі".	7.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу; 7.1.7.11 тұтас емес мәтіннен аспекттердің басым бөлігін анықтау;
	Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғыты: шартсыз және шартты рефлекстер. Шартты рефлекстердің сөнуі.	7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру
	Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі.	7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау; 7.1.7.12 тақырып бойынша әңгімелесушінің сұрақтарына жауап беру;
	Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілікКүн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері.	7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін қалыптастыру және қалыптастыру келтіру және тынығуы үшін қажетті жағдайларды жасау маңызын түсіндіру; 7.1.7.9 жақсы психикалық және физикалық сақтаудың принциптерін сипаттау;
	Жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері.	7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, шылым және есірткі заттардың әсерін түсіндіру; 7.1.7.13 ақпаратпен жұмыс барысында көмекке жүгіну қиындықтарын тұжырымдау;
4-тоқсан		
Тұқымқуалау мен өзгергіштік заңдылықтары	Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен ДНҚ рөлі. Жүре пайда болған және тұқымқуалайтын белгілер.. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ДНҚ жайлы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу"	7.2.4.1 адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу; 7.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштікті мысал келтіру; 7.2.4.3 белгілерді анықтаудың әдістерін сипаттау;

		рөлін түсіндіру; 7.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНК-ның маңызын 7.2.4.5 топтағы нәтижелі бағалау, вербалды және бейвербалды дұрыс таңдау
	Әртүрлі ағзалар түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны.	7.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлерінің хромосомалардың санын сипаттау 7.2.2.2 сомалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар сандарын атау 7.2.2.3 тірек сөздер бойынша мәтінді қалпына келтіру
Көбею	Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы	7.2.1.1 өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюін сипаттау
	Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері".	7.2.1.2 өсімдіктердің өсімді жолмен көбею тәсілдерін салыстыру; 7.2.1.5 мәтіннен етістік лексикалық ерекшеліктерді анықтау және мәтінді құрастырып сүйеніп қалпына келтіру
	Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы.	7.2.1.3 айқас тозаңдану мен өздігінен тозаңданудың салыстырмалы ерекшеліктерін артықшылықтарын сипаттау 7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі ұрықтанудың маңызын сипаттау 7.2.1.5 мәтіннен етістік лексикалық ерекшеліктерді анықтау және мәтінді құрастырып сүйеніп қалпына келтіру; 7.2.1.6 сабақ тақырыбына сәйкес әңгімелесушіге төменгі сандық қорытынды қою

Өсу және даму	Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс "Жылдық сақинаны санау"	7.2.3.1 ағзалардың өсу мен үдерістерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып өсу үдерісін зерттеу; 7.2.3.5 монолог кезінде "Тек стратегиясын ұстану"
	Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Модельдеу "Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру".	7.2.3.3 өсімдіктер мен жану онтогенез кезеңдерін ажырату; 7.2.3.4 жануарлардың онтогенез және түрленіп даму типтерін ажырату; 7.2.3.6 таныс емес сөздерді анық отырып, ғылыми мәтінді нақтылау
Микробиология және биотехнология	Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары.	7.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау
	Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу".	7.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу
	Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу".	7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер, залалсыздандыру өнімдерін қолданылуын сипаттау
	Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.	7.4.3.4 вирустардың тіршілік формасы екендігін түсіндіру; 7.4.3.5 шаблон және тірек синтезін монолог-пайымдау құрастыру

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың	Оқыту мақсаттары

	мазмұны	
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль.	8.4.2.1 өсімдік және жануар жіктеу
	Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшықет, жүйке. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс "Жануарлар ұлпаларын жіктеу".	8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушаларының құрылысы 8.4.2.3 оқу нәтижесіне қол жеткізілетін тиімді тәсілдерін анықтау
Молекулалық биология	Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық.	8.4.1.1 биологиялық мысалдармен пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау
	Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұның пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз.	8.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтерін
	Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері.	8.4.1.3 нәруыздардың қасиеттері мен биологиялық қызметтерін 8.4.1.4 өзіне және сыныптастарына жағымды көзқарасын вербальды және бейвербальды түрде көрсету
Тірі ағзалардың көп түрлілігі	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар.	8.1.1.1 балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақ тәріздестер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар мысалдармен өсімдіктердің ерекшеліктерін
	Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар.	8.1.1.2 саңырауқұлақтардың белгілерін сипаттау; 8.1.1.5 дыбысталған сөйлеу

	Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар.	стилистикасы, құрылымы, мазмұндау логикасы тұрғы
	Зертханалық жұмыс "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу".	8.1.1.3 даражарнақты және өсімдіктер кластарын негіз қарай ажырату
	Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау".	8.1.1.4 буынаяқтылар мен х жануарлар кластарын ерек бойынша тану; 8.1.1.6 заттық-графикалық отырып тапсырманы орын, жоспарлай алу
Қоректену	Жауын құртының, сиырдың және адамның асқорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру.	8.1.2.1 суреттерге негізделіп омыртқасыздар (жауын құ қайыратын жануарлар (си адамның ас қорыту жүйесі салыстыру
	Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның асқорыту жолдарының құрылысы. Асқорыту бездері. Асқорыту мүшелерінің қызметі.	8.1.2.2 әртүрлі типті тістерді мен қызметтері арасында және тісті күту ережелерін
	Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу.	8.1.2.3 адамның ас қорыту құрылысы мен қызметтері өзара байланысты түсіндір
		8.1.2.4 ас қорыту жолы ауру себептерін және астан улан анықтау;
	Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери-бери ауруы, С авитаминоздағы қыркұлақ , Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау".	8.1.2.5 адам ағзасындағы д маңыздылығын сипаттау; 8.1.2.6 құрамында дәрумен маңызды мөлшері бар азы тізімін жасау; 8.1.2.7 азық- түлік құрамын дәруменін анықтау 8.1.2.8 өзінің және айналас сөйлеу мінез-құлқын крит бойынша сәйкес бағалау;

		8.1.2.9 ауызша хабарламада құрылым/композициялық негізінде анықтап, өз көзқарасын білдіру.
Өсу және даму	Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрұла, нейрула.	8.2.3.1 эмбрионал-дық даму сипаттау
	Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез.	8.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырмалары қалыптасқан мүшелер мен мүшелердің дифференциасын сипаттау 8.2.3.3 тақырыпты, негізгі оқиғаларды сөздерді бөліп шығара отырып, мәтіндерді тиімді оқу; 8.2.3.4 бағыныңқы жалғауларды пайдалана отырып сөйлем құрау.
2-тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық.	8.1.3.1 қан құрамы мен қызметі
	Зертханалық жұмыс "Әр түрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу". Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру.	8.1.3.2 дайын микропрепараттармен әртүрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу.
	Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В- лимфоциттердің әрекет етуі.	8.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау; 8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру
	Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы.	8.1.3.5 лимфа жүйелерін және ұлпалық сұйықтық пен лимфаның арасындағы өзара байланысты сипаттау; 8.1.3.13 көрген бейнероликтерді мақсатты аудиторияны, негізгі идеяны анықтау, оның мазмұнын талдау.

	Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу.	8.1.3.6 аурулардың алдын алу және вакцинацияның ролін бағалау
	Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес	8.4.3.1 қарапайымдылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустар және жасушалық аурулардың ерекшеліктерін сипаттау
	Қан топтары. Қан құю. Резус – фактор. Агглютинация. Резус – конфликт.	8.1.3.7 агглютинация және иммундық механизмдерін түсіндіру
	Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қантамырларының құрылысы мен қызметі.	8.1.3.8 жануарлардың жүрек-қан тамыры мен қантамыр жүйелерін сипаттау; 8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қан арасындағы байланысты о
	Қантамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі.	8.1.3.10 жануарлардың қан айналыс жүйесінің түрлерін сипаттау; 8.1.3.14 сөздердің анық емес мағыналарына, терминдерді пікірін дәлелдей тырып, тү
	Зертханалық жұмыс "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу"	8.1.3.11 дене жаттығуларының жұмысына әсерін зерттеу
	Жүрек-қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау, т.б.	8.1.3.12 қантамыр жүйесі мен ауруларының себептері мен белгілерін сипаттау; 7.1.3.9 сөйлеу барысында о айтылу нормаларының сақ бақылау
Тыныс алу	Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы.	8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау
	Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға	8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру;

	және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі.	8.1.4.4 жауап беру кезінде л бірліктерді пайдалануда бір
	Тыныс алудың минуттық көлемі. Әр түрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тынысалу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу".	8.1.4.3 өкпенің тіршілік сый анықтау және қалыпты жа дененің физикалық жүктеме тыныс алудың минуттық к 8.1.4.5 предикативтік сөздің отырып, оқу әрекеттерін сө отыру; 8.1.4.6 мәтінге тікелей, жан балама сұрақтар қою
3-тоқсан		
Бөліп шығару	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліпшығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және милы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері).	8.1.5.1 адамның зәр шығару мүшелерінің құрылысы ме сипаттау 8.1.5.2 бүйректің құрылымд танып білу
	Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі	8.1.5.3 терінің құрылысы ме шығарудағы маңызын сипа
	Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері,). Белгілері мен алдын алу шаралары.	8.1.5.4 тері ауруларының ал шараларын түсіндіру 8.1.5.5 мәтін идеясын анық ұсынылған ақпарат қашан пайдалы болуы мүмкін?"
Қозғалыс.	Адам қаңқасының құрылысы. Тірек-қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі	8.1.6.1 тірек-қимыл жүйесін сипаттау
	Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы".	8.1.6.2 сүйектің химиялық к және микроскопиялық құр зерттеу
	Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы.	8.1.6.3 сүйектердің байланы салыстыру

	Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі.	8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы және олардың қызметтері арасында байланыс орнату
	Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс "Бұлшықет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшықеттерін жіктеу.	8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының құрылысы мен олардың қызметтерін сипаттау; 8.1.6.6 адам бұлшық еттерінің құрылысы мен бұлшықет топтарын оқу
	Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары.	8.1.6.7 гиподинамия салдары; 8.1.6.8 сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау; 8.1.6.10 кез-келген әдебиеттен қосымша ақпарат алу: оқулықтардан, сөздіктерден, анықтамалықтардан, интернет - ресурстардан, Билеттерден, анықтамалық әдебиеттен
Биофизика	Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшықеттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер.	8.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу; 8.4.4.2 пәндік лексиканы қолдану және конструктивті диалог құру
Координация және реттелу	Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу"	8.1.7.1 көруді қабылдаудың ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасын сипаттау
	Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу". (құлақтың есту қабілетін анықтау).	8.1.7.2 дыбысты қабылдаудың ерекшеліктерін зерттеу және есту гигиенасын ережелерін сипаттау
	Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Соқыр дақты анықтау, түстердің аралсуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі".	8.1.7.3 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметтерін сәйкестендіру; 8.1.7.9 жоғары санаттағы сұрақтар

		тұжырымдау
	"Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар.	8.1.7.4 эндокринді, экзокринді бездердің орналасқан жері; 8.1.7.5 бездердің негізгі қызметін түсіндіру; 8.1.7.10 тұтас емес мәтінде ақпарат негізінде байланыстыру
	Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция)	8.1.7.6 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар
	Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицептор-лар). Зертханалық жұмыс "Тері сезімталдығын зерттеу"	8.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу
	Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің ролі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі.	8.1.7.8 жылықанды жануарлардың температураны сақтауындағы терінің ролін сипаттау; 8.1.7.11 ақпаратпен жұмыс барысында көмекке жүгіну қиындықтарын тұжырымдау
4-тоқсан		
Көбею	Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы.	8.2.2.1 тірі ағзалардың тіршілік етуіне митоз бен мейоздың маңызы; 8.2.2.2 сөйлемдерді тарату және құрама мәтінді компрессиялау және тарату
	Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею.	8.2.1.1 жануарлардың көбею формаларын салыстыру; 8.2.1.4 тақырыпқа сәйкес әдебиетті жоғары санаттағы сұрақтарға жауап беру; 8.2.1.5 сабақтастырушы және пайдалана отырып сөйлем құрау; 8.2.1.6 пәндік лексиканы қолданып оқу диалогына белсенді қатысу

	Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит.	8.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалдарында жыныстық және жыныссыз ұрпақтарының түсіндіру
	Ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі.	8.2.1.3 ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру 8.2.1.5 сабақтастырушы және пайдалана отырып сөйлем
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс.	8.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызын дәйектеу
	Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері.	8.2.4.2 ағзалар селекциясының маңызын сұрыптаудың маңызын сипаттау
	Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары.	8.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегін және орталықтарын оқып білу; 8.4.3.2 презентация түрінде алдында сөз сөйлеуін көрсету
	Қазақстан территориясында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер.	8.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының өсірілетіндіктері мен үй жануарларының қолтұқымын сипаттау; 8.2.4.5 өзінің және өзгелердің қолтұқымын тілінің қызметін критерийлермен бағалау
Биосфера, экожүйе, популяция	Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері.	8.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау
	Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру"	8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру
	Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары). "Жыртқыш-жеміс" қарымқатынасы түрі. Популяция санының өзгеруі.	8.3.1.3 популяцияның негізгі сипаттамалары және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 8.3.1.4 ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдерін сипаттау

		8.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасының мысалында популяция санының өзгерістерін себептерін анықтау;
		8.3.1.8 оқу диалогын бастау аяқтау
	Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі.	8.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау
		8.3.1.7 тірі ағзалардың қоршаған орта жағдайларына бейімделуінің механизмдерін түсіндіру;
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Адамның табиғаттағы ролі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры.	8.3.1.9 бастапқы мәтіннің құрылымын, стилін, оның лексикасын, грамматикалық құрылымын сақтай отырып
		8.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті қорғау және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу
	Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары.	8.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау
		8.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемаларының себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру;
		8.3.2.4 ақпаратты графикалық және текстік тәсілдермен жеткізу және графикалық жоспар құру

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия,	9.4.2.1 өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөліктері мен құрылымы мен қызметін таныту

	пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері.	
	Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-нанометр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу".	9.4.2.2 микрофотографияны жасушалардың сызықтық есептеу; 9.4.2.3 бірлескен іс-әрекетте құрдастарымен белсенді ж қарым-қатынас жасау жән әрекеттесу
Тірі ағзалардың көп түрлілігі	Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті регионның) анықтау".	9.1.1.1 әр түрлі түрлерді сипаттау бинарлы номенклатураны
		9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін ерекшелік белгілеу танып білу (анықтағыш бойымен) 9.1.1.3 термин-сөздерді өздігімен тілі арқылы ойын толығымен пайдалану; 9.1.1.4 терминдерді ауызша және сөйлеу тілінде, суреттерді сызу және диалогта пайдалану; 9.1.1.5 заттық-графикалық тапсырманы орындау, жоспарлау
Биосфера және экожүйе	Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы.	9.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциалдық және сигмоидтық үлгілерінің қисық сызықтағы графиктерін талдау
	Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Экожүйелердің өнімділігі	9.3.1.2 энергия ағымының талдау есептеу; 9.3.1.3 энергия, биомасса және биомасса пирамидаларын салыстыру
	Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі.	9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін ерекшелік белгілеу танып білу (анықтағыш бойымен) 9.1.1.3 термин-сөздерді өздігімен тілі арқылы ойын толығымен пайдалану;

		9.1.1.4 терминдерді ауызша сөйлеу тілінде, суреттерді сөйлеу және диалогта пайдалану; 9.1.1.5 заттық-графикалық суреттерді отырып тапсырманы орындау, жоспарлау; 9.3.1.6 оқу диалогын бастау және аяқтау
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері.	9.3.2.1 пайдалы қазбалар өндірудің қайта өңдеудің қоршаған ортаға түсіндіру
	Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері.	9.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін түсіндіру
	Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері.	9.3.2.3 парниктік эффектінің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру 9.3.2.5 экология мәселелерін шешудің мәтіндердің мазмұны бойынша карта құрастыру және ұсыну
2-тоқсан		
Қоректену	Ас қорыту, абсорбция, ассимиляция және бөлу процесі. Ауыз қуысындағы ас қорыту. Асқазандағы ас қорыту. Ас қорыту сөлі ферменттерінің нәруыздарға әсері. Ұйқы безі сөлінің әсерінен он екі елі ішектегі ас қорыту. Ішек сөлінің қорекке әсері. Нәруыздардың аминқышқылдарына дейін; майлардың глицеринге және май қышқылдарына дейін; көмірсулардың глюкоза молекулаларына дейін қорытылуы. Қоректік заттардың аш ішекте сіңірілуі. Ас қорытудағы тоқ ішектің рөлі.	9.1.2.1 адамның асқорыту жүйесінің үдерістерді сипаттау
	Ферменттің белсенділігі. Зертханалық жұмыс "Ферменттердің белсенділігіне әртүрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу".	9.1.2.2 ас қорыту үдерісінде ферменттердің заттар мен сәйкесі ферменттер арасындағы байланысты оқыту 9.4.1.1 ферменттер механизмі

	Асқорытудағы ферменттердің рөлі. Ферменттердің әсерінен органикалық заттардың ыдырауы	9.1.2.3 ферменттердің белсенділігі мен түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу; 9.1.2.7 жазу ережелерін сақтау. "Биология" пәні аясындағы тақырыптың жазылуын түсіндіру
	Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу".	9.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін зерттеу; 9.1.2.5 ақпаратты графикалық және көру негізінде байланыстыра сөйлеуді құрастыру; 9.1.2.6 жаңа ғылыми ақпарат бойынша саралау: нені білгенім, нені білдім, нені нақтылағым (білгенімді еді
Заттар тасымалы	Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалыуы.	9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру; 9.1.3.6 коммуникативтік міндеттерді шешу үшін сөйлеу қаралдарын белсенді пайдалану; 9.1.3.7 коммуникативтік және міндеттерді шешу үшін сөйлеу қаралдарын белсенді пайдалану;
	Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (кутикула мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері".	9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру; 9.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу; 9.1.3.8 көрген бейнероликтерді мақсатты аудиторияны, негізгі анықтау, оның мазмұнын түсіндіру; 9.1.3.12 пәндік тақырыптағы мәселеге әңгіме идеясын анықтау, мысал жауап бере алу: "Сен не айтқанды? Сен бізді неге сендіргің келеді?"
	Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық	9.1.3.4 сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсерін зерттеу;

		9.1.3.5 ауызша жауап схема графикалық түрде көрсету; 9.1.3.9 айтылатын сөздің мағынасына сәйкес мимика қалпын, фразаның интонация мелодикасын еркін ауыстыру 9.1.3.10 заттардың сапа дәрежесі қатыстылығы, тиістілік дәрежесі сөздер мен ұғымдарды топтастыру 9.1.3.11 омонимдік қатардағы сөзбен алмастыру және керісінше мағыналы сөзді – сөз тіркеме алмастыру
3-тоқсан		
Тыныс алу	Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері.	9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдаланып анаэробты және аэробты тыныс салыстыру
	Аэробты, анаэробты тыныс салу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Зертханалық жұмыс "Анаэробтық тыныс алу қарқынды дене жүктемесі кезінде ағзаның тіршілік қызметін қамтамасыз ететін резервтік механизм ретінде. Әртүрлі дене жүктемелері кезінде жүзеге асырылатын аэробты тыныс алу"	9.1.4.2 бұлшықет қажуы және анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру 9.1.4.3 бұлшықет қажуы және анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру 9.1.4.4 жауап беру кезінде сөз құрылымдарды пайдалану бірыңғайлықты жеңу; 9.1.4.5 толық жазбаша жауап фразалар аралық байланыс құрылымдарды пайдалану; 9.1.4.6 толық жазбаша жауап мәнерлілік құралдарын, сонымен салыстыру мен аллегорияны
Бөліп шығару	Нефронның құрылысы және қызметі. Жинақтаушы түтік. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері.	9.1.5.1 нефронның құрылысы және қызметін сипаттау; 9.1.5.2 филтрация және не

		үрдістерін сипаттау
	Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар(кариес, іріңді ангина т.б.)	9.1.5.3 бүйректің жұмысына факторларды сипаттау
	Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары.	9.1.5.4 бүйрек және зәр шығару ауруларының алдын алу жолдарын түсіндіру
Қозғалыс	Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы.	9.1.5.5 әртүрлі ағзалардың тіршілік ортасы мен зат алмасудың арасындағы байланысты оқыту; 9.1.5.6 көрсету және сөйлеу мүшесін берілетін нұсқау бойынша таныту
	Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі.Бұлшықет қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу".	9.1.6.1 қол бұлшық еттерінің жұмыс күшін және күшке тартымдылығын зерттеу; 9.1.6.2 бұлшық еттің жиырылуы мен бұлшықет жұмысының тәуелділігін зерттеу; 9.1.6.3 тапсырманы орындау кезіндегі заттық-графикалық сызба жасау жоспарлау; 9.1.6.4 өзінің және айналасындағылармен сөйлеу мінез-құлқын критерийлер бойынша сәйкес бағалау; 9.1.6.5 тақырып бойынша қажуға бақырат алу - кез келген көрсеткіш ішінде әлеуметтік желілер ресурсынан; 9.1.6.6 дұрыс, әдеби тіл нормаларына сәйкес, эсседе өз ойын жасауға бақылауды жүзеге асыру
4-тоқсан		

Өсу және даму	Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы.	9.2.3.1 ұрықтың дамуындағы маңызын түсіндіру; 9.2.3.2 эмбрион мен ұрықты салыстыру
	Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері	9.2.3.3 адам ұрығының дамуындағы шегу, алкоголь мен басқа есірткінің әсерінің салдарын түсіндіру; 9.2.3.4 рефератты өңдеу кезінде орфоэпикалық, пунктуациялық режимдерді
Көбею	Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі.	9.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу".	9.2.1.2 аталық және аналық гаметалардың құрылысын сипаттау; 9.2.1.7 бағыныңқы жалғауларды пайдалана отырып сөйлем құрау
	Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу.	9.2.1.3 жыныстық жетілу кезіндегі реттік жыныстық белгілерді сипаттау
	Менструалдық цикл: овуляция, менструация. Эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы.	9.2.1.4 менструалдық цикл және прогестеронның маңызын
	Контрацепция түрлері және олардың қолданылуы мен маңызы.	9.2.1.5 контрацепцияның маңызын түрлерін түсіндіру
	Жыныстық жолмен берілетін аурулар: жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары.	9.2.1.6 жыныстық жолмен берілетін аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру; 9.2.1.8 тірек сөздер бойынша мәтінді қалпына келтіру

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

Координация және реттелу	Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу".	10.1.7.1 жүйке жасушасының пайдаланып жүйке жасуша құрылысы мен қызметі арқылы байланыс орнату; 10.1.7.2 жүйке ұлпасы мен құрылымдық бөліктерінің талдау
	Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу".	10.1.7.3 жүйке импульстары мен өтуін сипаттау; 10.1.7.7 әртүрлі тәсілдермен ақпаратпен жұмыс істеу да меңгеру
	Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі.	10.1.7.4 нейро-гуморальді реттелу механизмін түсіндіру
	Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Гомеостаз мысалдары (терморегуляция, қандағы глюкоза мөлшерінің реттелуі)	10.1.7.5 ағзаның ішкі ортасын тұрақтылығын ұстаудағы гомеостаз сақтаудың механизмін түсіндіру
	Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу"	10.1.7.6 өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсер ететін заттардың әрекетін зерттеу; 10.1.7.8 көрген бейнероликтерді мақсатты аудиторияны, негізгі анықтау, оның мазмұнын талдау

2-тоқсан

Молекулалық биология	Ферменттердің әсер ету механизмі. "Кілт – құлып" гипотезасы. Ферменттің белсенді орталығы.	10.4.1.1 ферменттің әрекет ету механизмін оқып тану
	ДНҚ молекулалық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлылығы.	10.4.1.2 дезоксирибонуклеиқ қышқылының молекуласының құрылымын сипаттау; 10.4.1.3 дезоксирибонуклеиқ қышқылының молекуласының құрылымдық қағидаларын үлгілеу;

		10.4.1.4 оқу әрекеттерін қойып, міндеттерге сәйкес жоспар жасау және бағалау
Жасушалық цикл	Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G1, S және G2.	10.2.2.1 жасушалық айналыс және интерфаза кезеңіндегі жүріс-тұрыс түсіндіру
	Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу".	10.2.2.2 митоздың кезеңдерін сипаттау
	Мейоз. Мейоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Мейоз кезеңдерін зерттеу"	10.2.2.3 мейоз кезеңдерін сипаттау; 10.2.2.4 митоз бен мейоз үлгісін салыстыру; 10.2.2.5 пәндік лексиканы қолданып отырып, оқу диалогына белгілеу
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Г.Мендель анықтаған белгілердің тұқым қуалаушылық заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі.	10.2.4.1 генетиканың дамуы және қалыптасуындағы Г.Мендель зерттеулерінің рөлін бағалау
	Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы.	10.2.4.2 моногибридті будандастыру цитологиялық негіздерін сипаттау; 10.2.4.3 дигибридті будандастыру цитологиялық негіздерін сипаттау және есептер шығару
	3-тоқсан	
	Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы. Шағылыстыруды генотипті анықтау үшін қолдану	10.2.4.4 толық және толымсыз доминанттылықты салыстыру; 10.2.4.5 талдаушы шағылыстырудың маңыздылығын бағалау
	Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм. Қоршаған орта жағдайларының гендердің өзгеруіне әсері. Гендердің өзара әрекеттесуі. Сыртқы ортаның генотипке әсері	10.2.4.6 жынысты анықтау және сипаттау; 10.2.4.7 жынысты анықтау және хромосомалардың рөлін түсіндіру және сызба жасау

	Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. АВ0 жүйесі. Резус-фактор.	10.2.4.8 адамның қан тобын тұқымқуалау-уын және қан анықтау механизмін түсіндіру
	Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Медициналық генетика. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру".	10.2.4.9 адам генетика-сын негізгі әдістерін сипаттау; 10.2.4.10 шежіре сызбасын
	Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары.	10.2.4.11 мәдени өсімдіктер арттыру үшін заманауи ауыл технологиялардың қолданылуы; 10.2.4.12 шаблон және тірек бойынша монолог-пайымд
4-тоқсан		
Эволюциялық даму	Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ғалымдардың қосқан үлесі. Эволюционизм алғышарттары. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның синтетикалық теориясының пайда болуы. Эволюция теориясын дәлелдейтін қазіргі заманғы мәліметтер.	10.2.5.1 К. Линней мен Ж.Б. Ламарк еңбектері-нің негізгі қағидалары; 10.2.5.2 эволюциялық ілімнің қалыптасуында-ғы Ч. Дарвиннің рөлін түсіндіру
	Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түршілік, тұраралық). Бейімделушілік. Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)".	10.2.5.3 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 10.2.5.4 ағзалардың бейімделушілігі табиғи сұрыпталудың рөлін
	"Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері	10.2.5.5 түрдің құрылымы мен критерийлерін сипаттама; 10.2.5.6 түр түзілу үдерісін т
	Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.	10.2.5.7 даму кезеңдерінің сипатын пайдаланып Жердегі тіршіліктің дамуының негізгі кезеңдерін

		10.2.5.8 жадынамалар мен жасау
		Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" оқу пәнінен ұсынылатын терминологиялық минимум
		2 қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" оқу пәнінен ұсынылатын терминологиялық минимум

Сынып	Пәндік лексика мен терминология	Диалогқа/хатқа арналған ф
7 сынып	Экологиялық факторлар, теріс әсер, жіктелу, инстинкт, жүйе, жүйелік топтар, беттік керілу, судың биологиялық маңызы, организмдердің тіршілік қызметі, құрылымы мен функциялары, алдын-алу, бөлу өнімдері, тіршілік әрекеті, жабық жүйе, популяция, организмнің бейімделуі, мінез-құлықтың рефлексорлық табиғаты: ксилема, нейрон, шартты және шартсыз рефлексстер, жұмыс қабілеттілігі, жүре пайда болған және тұқым қуалайтын белгілер, хромосома, генетикалық материал, вегетативті көбею, тропизмдер, өсімдіктердің тозаңдануы ұрықтану, организмдердің жеке дамуы, онтогенез, микробиология және биотехнология, алуан түрлілік, патогендер, таксистер, антибиотиктер, дезинфекциялаушы заттар, вирустар, тіршіліктің ұйымдастырылу формалары.	... болдырмау үшін алдымен кейін ... керек. ... жақсарту үшін сендер бір екіншіден ... көз жеткізіңіз, Қауіпсіздікті сақтау ... байл ... кезеңде менде қиындық Маған ... ұнады, өйткені ... Бұл ... тән.
8 сынып	Жасуша биологиясы, құрылымдық бірлік, эндоплазмалық ретикулум, тіндердің әртүрлілігі, органикалық заттар, энергия көздері, липидтер, тірі организмдердің әртүрлілігі, салыстырмалы сипаттамасы, ерекше белгілері, ас қорыту жүйесінің құрылымы, ас қорыту мүшелері, тамақтану гигиенасы, жұқпалы аурулар, аурудың алдын-алу, ремиссия, реанимация, мутация, алдын-алу шаралары, интоксикация, авитаминоз,	Ақпаратты беру және алу. Е бойынша әрекет етеді. ... мі болып табылады. ... кезінде ... пайдалану ... ке Дәйекті түрде қатаң орынд ... ұсынылмайды.

	ағзаның ішкі ортасы, иммунитет, туа біткен және жүре пайда болған, вакциналар, эпидемия, эволюция, эндемия, резус-сәйкессіздік, рецепторлар, тұқым қуалауға бейімділік, салауатты емес өмір салты, тыныс алу және дем шығару механизмі, тыныс алу көлемі, эмбрион, ферменттер, токсиндер, симбиоз, тірек-қимыл жүйесінің функциялары, химиялық құрамы, дене белсенділігі, қозғалыстың биомеханикалық ерекшеліктері, тік жүру, үйлестіру және реттеу, көру гигиенасы, көру қабілеті, гормондар, вакцина, тіршілік циклы, эмбрионалды даму, тіндер мен мүшелердің дифференциациясы, органогенез, тұқым қуалаушылық және өзгергіштік, өзгермелі қоршаған орта жағдайларына бейімделу, жасанды сұрыптау, мәдени өсімдіктер, биосфера, экожүйе, популяция, тірі қалу стратегиясы, қарым-қатынас түрлері, тікелей және жанама, тірі организмдердің өзгермелі қоршаған орта жағдайларына бейімделуі, табиғатты ұтымды пайдалану, биологиялық алуан түрлілік, экологиялық мәселелер.	Бұл ... жасауға мүмкіндік бө... Бұл ... деп айтады. Кейбіреулер бұл туралы ... а...
9 сынып	Құрылымы мен атқаратын функциялары, актуалды мөлшері мен нақты мөлшері, энергияны тасымалдау тиімділігі, энергия ағымы, қоректену тізбегі, экологиялық пирамидалардың түрлері, пестицидтердің қоршаған ортаға және адам денсаулығына әсері, жылыжай эффектісі, озон қабатының сарқылуы, белсенді және пассивті тасымалдану, энергия шығыны, сыртқы және ішкі факторлар, анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділігі, бұлшықеттің шаршауы, фильтрация, дәрі-дәрмектер, созылмалы және жұқпалы аурулар, алдын-алу шаралары, секреция өнімдері, мембраналық потенциал және тыныштық потенциалы, нервтік және гуморалды реттелу, ағзаның стресске бейімделуі, ақпарат алмасу жүйесі, адамның шежіре ағашын құру, жаңа балама жолдар, жыныстық жетілу, биологиялық және әлеуметтік жетілу, алдын-алу шаралары, құрсақішілік даму, адам ұрығының дамуы.	Менің пікірімше ... Менің кө... бойынша ... Менің пайымда... Менің ... көзім жетті. Мен ... ойлаймын. ... мені таң қалд... ойлаймын... . Басты артықшылығы ... бол... Ең үлкен кемшілігі ... болып... Біріншіден, ... Екіншіден, ... кезекте Ең алдымен І... келе ..., ... бастайық. Қорытындылай келе Нә... Сонымен Жоғарыда айт... ескере отырып Жоғарыд... сүйене отырып, мен ... деп

10 сынып	Тұқым қуалаушылық және өзгергіштік заңдылықтары, зерттеу әдісі, тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдары, доминанттылық, генетикалық механизм, тұқым қуалаушылық заңдылықтары, адамның тұқым қуалайтын ауруларының алдын-алу, резус-фактор, тұқым қуалайтын аурулардың алдын-алу, шежіре ағашы, заманауи технологиялар, балама жолдар, жоғары өнімді шаруашылық, эволюциялық түсініктер, эволюцияның қозғаушы күштері, табиғи сұрыптау, тіршілік үшін күрес, түр түзілу механизмдері.	Сонымен қатар... . Одан өзге қосымша, ... екенін атап өтіңіз. Сонымен бірге, ... Шын мәнінде екені заңды бұл екендігі анық. Әрі қарай... Көптеген адамдар ... деп сабақты екендігіне дәлелдер келтіріп

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

47-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

684-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - білім алушылардың ғылыми дүниетанымдық негіздерін, әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай

қабылдауын, өмірде маңызды практикалық мәселелерді шешуде табиғат құбылыстарын бақылау, талдау, жазу қабілеттерін қалыптастыру.

• 3. Оқытудың міндеттері:

1) білім алушылардың әлемнің заманауи физикалық бейнесінің негізінде жатқан фундаменталдық физикалық заңдар мен қағидалар туралы білімдерді, табиғатты танудың ғылыми әдістерін меңгеруі;

2) білім алушылардың интеллектуалдық, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін, физикалық экспериментті және зерттеу жұмыстарын орындау дағдыларын дамыту;

3) меңгерген дағдыларды табиғат ресурстарын пайдалану мен қоршаған ортаны қорғауда, күнделікті өмірде, қоғам мен адам өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қолданудың дағдыларын қалыптастыру;

4) оқу және зерттеу іс-әрекетіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) сөйлеу іс-әрекетінің негізгі түрлерін (оқылым, жазылым, айтылым, тыңдалым) дамыту;

2) физикалық өзекті лексика мен фразеологиямен сөздік қорын ұлғайту;

3) қазақ тілінің ережесіне сай грамматикалық ұғымдары мен синтаксистік құрылымды қолдана білуін қалыптастыру;

4) тұлғалық қасиет ретінде қарым қатынас жасау қабілетін дамыту: сөйлеу арқылы қарым-қатынас жасау қажеттілігі, өз ойын, пайымын жеткізуге ұмтылу;

5) сөйлеу қарқындылығын және диалог өрбіту біліктілігін қалыптастыру, әртүрлі көзқарас болатынын мойындау;

6) монологта тілдік құралдарды қолдану біліктілігін қалыптастыру;

7) ауызша сөйлеу тілінің анықтылығын, мәнерін, түсінікті болуын жетілдіру;

8) жазбаша сөйлеу тілінің бұзылыстарының алдын алу және болдырмау;

9) қоршаған ортада қауіпсіз, экологиялық және әлеуметтік жүріс-тұрысын қамтамасыз ететін бағалау, коммуникативті біліктерін қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Физика пәнін оқытуда қарастырылып отырған санаттағы оқушылардың сөйлеу тілінің келесі бұзылыстарын ескеру қажет:

1) фонематикалық типтегі дыбыстық қателердің басымдылығымен сипатталатын сөйлеу тілінің дыбыстық - буындық құрылымының бұзылысы;

2) сөздік қордың кедейлігі;

3) басым сөздік алмастырулар;

4) сөйлеу тілінің жеткіліксіз және стереотипті синтаксистік безендендірілуі;

5) басым жағдайда жай сөйлемдерді қолдануы;

6) байланыстырып сөйлеу тілінің дамуындағы айтарлықтай артта қалушылықтар;

7) жазбаша сөйлеу тіліндегі көп түрлі және педагогикалық ықпалға төзімді, тұрақты қателер.

6. Физиканы оқытуда білім алушылардың келесі танымдық әрекеттерінің ерекшеліктері анықталады:

1) мағына ажырату мен түсінудің қатысты түрде сақталуы кезіндегі есте сақтау өнімділігі мен вербальды есте сақтаудың төмендеуі;

2) сөздік – логикалық ойлаудың дамуындағы артта қалушылықтар (талдау, жинақтау, салыстыру, топтастыру мен жалпылау);

3) төмен жұмысқа қабілеттілік;

4) эмоциональды – ерік-жігер сферасының артта қалушылығы, - қызығушылығының тұрақсыздығы, бақылаудың төмендігі, төмен мотивация, негативизм, өзіне сенімсіздік;

5) өзін басқару мен өзін реттеуді қалыптастырудағы қиындықтар;

6) жоғарғы жүйке әрекетінің тез шаршағыштығы мен кез - келген әрекет түрінен тез шаршауымен, жоғары қозушылықпен, тітіркенгіштікпен, қимыл -қозғалыстың тежелуімен, немесе тежелудің басымдығымен, әлсіздікпен, енжарлықпен сипатталады.

7. Оқыту құндылық-бейімдеушілік, тұлғалық -бейімдеушілік, іс - әрекеттік, коммуникативті , концентрлік, дифференциальды ықпал ету негізінде жүзеге асырылады.

8. Құндылық-бейімдеушілік тәсілі – ол оқу іс әрекетін орындау мен ұйымдастыру тәсілі, оны белгілі құндылықтар тұрғысынан қолдану, білім алушылардың тұлғалық құндылықтар жүйесін қалыптастыру: әдеттерін, өмір сүру қалпын, қоғамда өмір сүру үшін қажет әрекет стилін; орта білім беру құндылықтары "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына негізделген.

9. Тұлғалық - бейімдеушілік тәсілдің мақсаты білім алушылардың сөйлеу тілдік, психикалық, физикалық даму ерекшеліктерін есепке ала отырып, шығармашылық қабілеттерін толыққанды ашу мен оқу үрдісінде тұлғаны жан-жақты дамыту мен үйлесімді қалыптастыру, сонымен қатар жеке қажеттіліктері мен бейімділіктерін және әрекет мотивтерін есепке алу.

10. Іс-әрекеттік тәсілі білім алушылардың дербестігі мен максимальды белсенділігін, білімді дайын түрінде алуын емес, практикалық тұрғыда,

мұғалім тарапынан кезеңімен ұйымдастырылған, спецификалық сәттерді есепке ала отырып, қолжетімді әрекет негізінде (бақылау, эксперимент) меңгеруін қарастырады:

1) білім алушыларға жеке оқу және экспериментальды әрекеттерді түсіндіру;

2) әр сабақта шынайы әрекет үрдісінде – жалпы оқу және заттық – терминологиялық, сөйлеу тілдік лексиканы пысықтау мен нақтылау;

3) мұғалімнің сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар балалар тарапынан өзге адамның сөйлеу тілін қабылдау деңгейі мен спецификасын есепке алуы;

4) сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар балалар үшін барынша ыңғайлы және түсінікті болатын, білім алушылардың жеке тәжірибесімен байланысты, жаңа материалдарды қолдану;

5) тілдік және нұсқаулық күрделілігінің логикалық деңгейі өзгертілген тапсырмаларды немесе тірек материалдарын, жалпы түрдегі практикалық тапсырмаларды қолдану;

6) мұғалім тарапынан көрсетілетін көмектің сапасы мен көлемін біртіндеп саралау: ұйымдастырушылықтан (бірікке әрекет деңгейі) бағыттаушылыққа, кейін эмоциональдылыққа;

7) сөйлеу тілдік қателерді жіберуден қорқынышсыз ауызша жауаптар мен пайымдарда өз ойын еркін жеткізуге білім алушыларды ынталандыру;

8) оқу мәселесін шешу мен құруға қалауларын қолдау;

9) барлық жауаптарға, тіпті әлсіз жауаптарға шыдамдылық танытып, , бірінші кезекте ұялшақ, ұяң балаларды тыңдау;

10) сөйлеу тілдік бұзылыстың клиникалық бейнесі кенет көрініс тапқан жағдайда мамандандырылған және нәтижелі көмек көрсету: сөйлеу тілдік тырыспа, жазу спазмасы, сөйлеу тілдік үрдісте ауа құрылымының бағытының өзгеруі, персеверация, тахи - және брадикардия,

эмоциональды қозу, алаңдаушылық пен қорқыныш, сөйлеу тілдік негативизм;

11) жауаптарды бағалаудың стандартты емес, формальды емес құрылымдарына жүгіну: "бұл қызық екен", "өте қызықты", "қызықты және ойландыратындай екен";

12) әр балаға сабақ барысында мадақтау үшін кез - келген мүмкіндікті жүзеге асыру (нәтиже үшін ғана емес, талабы мен әреке етуге қалау білдіргені үшін де), бұл өзін - өзі бағалауын көтеруге ықпал етеді. .

11. Коммуникативтік тәсілі бұл сабақ барысында шынайы қатынас жағдайын қолдануды, белсенді шығармашылық әрекетті ұйымдастыруды, жұмыстың ұжымдық формаларын қолдануды, көрсеткіші қабілет болып табылатын нәтижелі коммуникация үрдісіндегі сабақтың шығармашылық түрлеріне және мәселелік жағдаяттарға назар аударту:

1) тыңдау және диалогқа түсу;

2) берілген тақырып бойынша ұжымдық талқылауға қатыстыру;

3) барлық сабақ бойы педагогтармен және өзге балалармен бірлескен нәтижелі өзара әрекетті құру;

4) жеке және топтық тапсырмаларды орындау барысында, тәжірибе немес эксперимент жүргізу барысында педагогпен және сыныптас оқушылармен бірлескен іс - әрекетін жоспарлау, әр топ мүшесінің мақсатын, қызметін , топтағы әрекет ету тәсілін анықтай алу;

5) жанжалды этикалық түрде, нәтижелі шешу, одан шыға білу;

7) сабақта коммуникация жағдайлары мен міндеттеріне орай өз ойын жеткілікті толық және нақты жеткізу білу.

12. Концентрлік тәсіл материалды жүйелі үздіксіз қайталау мен оның барлық детализациясымен қайта өңдеу: барлық сабақ бойы, кейін – осы блокта оқылатын барлық тақырыптар барысында көрнекіліктің (кесте, сызбанұсқа, суреттер, видео т.с.с) түрлі құралдарын қолдана отырып

жүргізу;

13. Дифференциальды ықпал ету ол оқу үрдісін сөйлеу тілі бұзылысының клиникалық формасын есепке ала отырып жүргізуді болжайды: тұтықпа, ринолалия, дизартрия, алалия және т.б.

14. Сөйлеу тілінің бұзылыстары бар білім алушыларды жаңартылған мазмұны бойынша оқыту оқу үрдерісін дәстүрлі ұйымдастырудан шығып, 6 оқу мақсаттарының деңгейі бойынша анықталып, "біледі", "түсінеді", "қолданады", "талдайды", "жинақтайды", "бағалайды" деген әрекеттік аспектіні сипаттап, күтілетін нәтижелерге негізделеді.

15. Әр сабақ оқытудың мақсатын, қол жеткізу критерийлерін айту/ көрсетуден басталады, бұнда білім алушылар оқытудың алға қойылған мақсатын түсініп, ой елегінен өткізіп, оған қалай қол жеткізу керек екендігін білуі керек.

16. Мұғалім қарапайым зерттеулерді жүргізу барысында білім алушылардың сыни тұрғысынан ойлауын, ғылыми ақпаратты қабылдап, түсіндіру қабілетін дамытуды арнайы жоспарлайды.

17. Сабақта сыни тұрғысынан ойлауын дамытудың негізінде үш кезеңнен тұратын базалық дидактикалық цикл жатады:

1) "Шақыру" - берілген тақырып бойынша балаларда бар түсініктерді жалпылау мен өзектендіру арқылы тақырыпқа деген қызығушылығын туғызу;

2) "Ой елегінен өткізу" - оқушыларды жаңа ақпаратты алып, оның барысына еніп, оны қолда бар біліммен сәйкестендіру мақсатында мағыналы және тікелей бағытталған жұмыс жүргізіледі;

3) "Рефлексия" кезеңі – ой елегінен өткізу, алынған ақпаратты жалпылау, білім алушылардың жүргізілген зерттеуге деген тұлғалық қатынасын дамыту, соның нәтижесінде зерттелініп отырған материалға тұлғалық қатынасын айту арқылы жаңа меңгерілген білімдерін есепке ала отырып, жеке түсініктерін белсенді қайта қарау жүреді.

18 Сыни тұрғысынан ойлаудың келесі әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) "болжау" - сұрақ арқылы жаңа тақырып бойынша түсініктерін белсендендіру;

2) "идея себеті" - балаларға не белгілі екендігін анықтау мақсатында бөлімнің барлық тақырыптарын өту барысында білімдерді жинау, кейін тірек сызбанұсқалар, суреттер арқылы себетті жаңа түсініктерме толтыру, жалпыланған әңгімелесу барысында себетті "қайта қарап" және қорытынды жасалынады.

3) "дұрыс – қате тұжырымдар" , бұнда балаларға әлі өтпеген тақырып бойынша бірнеше тұжырымдар ұсынылып, олар қайсысы "дұрыс", қайсысы "қате" екендігін жеке тәжірибелеріне сүйеніп, немесе болжам арқылы айтады;

4) "Білемін - білдім – білгім келеді", білім алушылар "Мен бұны білемін!", "Мен бұны танып, бірден түсіндім!", "Мен бұны жеткіліксіз түсіндім, және білгім келеді!" деген категориялар бойынша саралайды.

5) "Логикалық шынжырлар" - ортақ белгісін орнату қабілетін дамыту;

6) "Сұрақтары бар кубик" - "Не? Қандай? Қалай? Неге? Неліктен? Қайда?" деген кубиктегі сұрақтарға жауап ретінде тақырып бойынша сөйлем құрастыру бойынша білім алушылардың білімдерін белсендендіру;

7) "Жуан және жіңішке сұрақтар" - алынған ақпаратты ой елегінен өткізу ("жіңішке" сұрақтары "ия", "жоқ", "білмеймін" деген жауаптарды, ал "жуан" сұрақ толық жауапты талап етеді);

8) "Дұрыс және қате пайымдар" ("плюс, минус") – белгі карталарының көмегімен оқушылар өз пайымдарының дұрыстығын (қызыл белгі картасын көтереміз) және қате екендігін (қара белгі картасын көтереміз) көрсетеді;

9) "Ішкі хат" мнемокестесі – ақпаратты нәтижелі есте сақтау, орындауды қамтамасыз ететін есте сақталынатын ақпараттың маңызды

элементтерімен белгіленген, көру үлгілері арасындағы миға тікелей жазбаға негізделген әдістер мен тәсілдер жүйесі;

10) моделдеу – объектінің маңызды қасиеттерін есепке ала отырып, жалпыланған үлгідегі модель құрастыру;

11) "Венн диаграммасы" ("Салыстыру шеңбері") - салыстыру негізінде нақтылау, топтастыру;

12) "Кластерлер" ("Шегелер") – сызбанұсқа түріндегі кілттік түсініктер енгізілген және себеп салдарлық байланыстар орнатылған материалды жүйелендірудің графикалық тәсілі;

13) "Ойлаудың алты қалпағы": ақ қалпақ – фактілер; қызыл – сезім мен эмоциялар; қара қалпақ жеіспеушіліктерді іздейді, сынайды, сары қалпақ жетістіктерін, жағымды тұстарын табады; жасыл – шығармашылық; көк – үрдісті басқару;

14) интеллектуальды карталар – ақпаратты есте сақтау әдістері, онда қағаз етінің ортасына басты идеяның (үлгінің) жазбасы орналастырылып; әр кілттік сәт үшін орталық негізден кілттік сөздері немесе фразасы бар түрлі түсті сәулелер шашырайп жазылыпиллюстрациялар, белгілер мен детальдар қосу үшін мүмкіндіктер қалдырылып, маңызды идеялар үлкен шрифтпен жазылып; элементтер немесе идеялардың белгілі топтары үшін белгілі түс немесе форма сызықтары қолданылып; есте сақтау картасын құрастыруда оқушылар өздерінің сызбанұсқасын туындату үрдісіне қосылады.

19. Оқытудың көрнекі әдістерін жүзеге асыруда педагог:

1) объектіні демонстрациялайды;

2) үрдіс немес объектіні бақылауды ұйымдастырады;

3) аталмыш объектіні тексеру тәсілдер мен әдістерін , объектіні жан-жақты зерттеу техникасына үйретеді;

4) білім алушыларды сөздегі өзінің практикалық тәжірибесін жалпылау

мен бекітуге ынталандырады.

5) үнемі білім алушылардың назарын карточкалар мен плакаттарда ұсынылған алгоритмдерге, сызбанұсқаларға, еске түсіргіш құралдарға аударып, талдап, білім алушылардың толыққанды түсінуіне қол жеткізеді.

20. Оқытудың практикалық әдісінің түрлілігі болып сабақ барысында дидактикалық ойындар мен қызықты жаттығуларды қолдану болып табылады.

21. Физиканы оқыту барысында оқу жобасы қолданылады, ол – жалпы мақсаты, келісілген әдістері, практикалық немесе шығармашылық, ғылыми – зерттеу мәселелерін шешуге бағытталған әрекет түрлері, білім алушылардың біріккен оқу-танымдық әрекеті болып табылады

22. Сөйлеу тілінің ауыр бұзылыстар бар балалармен жобалық іс - әрекетті ұйымдастыру барысында мұғалімге қажет:

1) белгілі уақыт шеңберіне білім алушылар үшін өзекті және қол жетімді міндеттерді таңдауға көмектесу;

2) жобаны жүзеге асыру үшін идеяларды таңдауға ынталандыру;

3) әдебиетпен жұмыста және есеп беруді құрастыруда көмектесу;

4) жобаның сәйкес бөлімдерін жүзеге асыруға кімді жұмылдыруға болатынын анықтау;

5) түрлі қызығушылықтар қағидасы негізінде зерттеу тобына "үнемі қосылып": уақытында сұрақ қойып, қандай пәндерді және заттарды қолдану керектігін анықтауға көмектесу;

6) жобалық жұмыстардың сапасы мен жүру барысын бақылау;

7) белгілі күндері және уақытта әр білім алушының кеңесшісімен жеке контактісін жүзеге асыру;

8) қатысушылармен пайдалы нәтиже мен қоғамдық мойындауды

алуды қамтамасыз ету.

23. Жаңа бөлімнің мазмұнымен таныстыру барысында білім алушылардың ұжымдық, топтық жобаларын даярлау бойынша іс әрекеті ұйымдастырылады, ол өз кезегінде сабақ барысындағы жұмысты ғана емес, сонымен қатар сабақтан тыс әрекетте аталмыш бөлімді зерттеу кезеңін қамтиды.

24. Бағдарлама арнайы педагогикалық жағдайларды жүзеге асыруды талап етеді:

1) сабақ барысында мұғалімнің сөйлеу тілі нақты, қатты емес, бір қалыпты болуы керек;

2) жаңа материалды ұсыну эмоциональдылық пен мәнерлікті талап етеді;

3) әңгімелесу барысында сурақтарды дұрыс құрастыру, олар әр білім алушыға түсінікті болатындай болуы керек;

4) мұғалім барлық анализаторларды (көру, қимыл - қозғалыс, сөйлеу тілдік - қозғалыс, есту, кинестетикалық) белсендірудің арнайы тәсілдерін және сөйлеу тілін, есте сақтауын, ойлауын, кеңістікке бейімделуін түзетуге бағытталған оқыту құралдарын қолданады;

5) терминологияны ендіру мен қолданудың ерекше кезектілігі орнатылады;

6) ақпаратты талдау мен жалпылауда көмек көрсетіліп, жазбаша жұмыстарға, контурлық карталармен жұмыстарға, ауызша жауаптарға жеңілдетілген талаптар үлескен тілдік материалды таңдауға арнайы ықпал ету сақталады;

7) церебрастения фоны негізінде білім алушылардың төмен жұмысқа қабілеттілігімен байланысты үй тапсырмаларының көлемі азайтылған;

8) күнделікті өмірде байқалатын табиғат құбылыстары мен үрдістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үрдісінде алынған білімдерін қолдану қабілетін

дамыту үшін (үйде, мектепте, табиғат әлемінде) – "Биология", "Химия", "Физика" пәндерімен үнемі пән аралық байланыстар жүйелі орнатылады.

25. "Физика" пәнінің кабинеті - мобильді жиһазбен жабдықталған, білім алушылар мен мұғалімнің жұмыс орнын ұйымдастыру үшін және жұмыстың ұйымдастырушылық формасына (фронтальды, топтық, ұжымдық) байланысты оны өзгерту үшін түрлі құрылғылары бар бөлме.

26. Кабинетті тәжірибелік және зертханалық құралдармен жабдықталады:

1) деректерді жазуға, көрсетуге және талдауға арналған оқу бағдарламалық қамтамасыз ету, гальванометрлік датчик, схемаларды құрастыруға арналған электронды панель, айнымалы кернеу датчигі, қос диапазонды күш датчигі, цифрлік тұрақты ток қуат көзі, жарық датчигі, датчиктерді орайтын қамтама;

2) Физика пәні бойынша тәжірибе жүргізу үшін 7-9 сыныптарға арналған экрандық-дыбыстық құралдар, электрондық плакаттар, электрондық оқулықтар, оқу-бағдарламалық кешен;

3) физикалық эксперименттерді модельдеудің 3D бағдарламасы, зертханалық керек-жарақтар;

4) көрсету амперметрі, барометр-анероид, көрсету ваттметрі, электрондық таразы, көрсету вольтметрі, бір полюсті ажыратқыш, U-тәрізді көрсету магниті, жолақты көрсету магниті;

5) электр схемаларын жасауға арналған жиынтық, 5 шардан тұратын штативі бар маятниктердің жиынтығы, практикumға арналған конденсаторлар жиынтығы, жартылай өткізгіштер жиынтығы (диодтар), жартылай өткізгіштер жиынтығы (транзисторлар мен тиристорлар), сым резисторларының жиынтығы, механика бойынша жүктер жиынтығы, калориметриялық денелер жиынтығы, тең көлемдегі денелер жиынтығы, чемодандағы зертхана "Жылу құбылыстары" демонстрациялық жиынтығы;

6) магнит өрісінде раманың айналуын көрсетуге арналған аспап, өткізгіштің кедергісінің оның ұзындығына, қимасына және материалына

тәуелділігін көрсетуге арналған аспап;

7) кестелер: "Электромагниттік толқындар шкаласы" кестесі; "Бірліктердің Халықаралық жүйесі" кестесі, "Қауіпсіздік техникасы ережелері" кестесі;

8) компьютерлік түзету-дамыту ойындары мен бағдарламалар жиынтығы.

27. Оқытуға қажетті техникалық құралдар: компьютер, мультимедиапроекторлар, интерактивті тақта, микрокалькуляторлар, дыбыстық бағаналар.

28. Аталмыш оқу пәнінің оқыту нәтижелерін бағалау критериалды бағалауды қолдану арқылы жүзеге асырылады.

29. Формативті және суммативті бағалау үшін мұғалім тапсырмаларды білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) тұжырымдамаларды грамматикалық және сематикалық рәсімдеу бойынша жеңілдету;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы қадамдап орындауға мүмкіндік беретін, қысқамағыналы бірліктерге бөлу;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушылық (мақұлдау, эмоционалды қолдау), ұйымдастырушылық (назарын аудару, тапсырманы орындауға жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін ескерту), бағыттаушы (тапсырма нұсқаулықтарын қайталау және түсіндіру);

4) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

Тарау 3. "Физика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Физика" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

15. Бағдарламының мазмұны оқыту бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер одан әрі бөлімшелерге бөлінеді, олар күтілетін нәтижелер түрінде сыныптар бойынша оқытудың мақсаттарын қамтиды.

16. Бағдарламының мазмұны 8 бөлімді қамтиды:

- 1) "Физикалық шамалар және өлшеулер" бөлімі;
- 2) "Механика" бөлімі;
- 3) "Жылу физикасы" бөлімі;
- 4) "Электр және магнетизм" бөлімі;
- 5) "Геометриялық оптика" бөлімі;
- 6) "Кванттық физика элементтері" бөлімі;
- 7) "Астрономия негіздері" бөлімі;
- 8) "Әлемнің заманауи физикалық бейнесі" бөлімі.

17. "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) физика – табиғат туралы ғылым;
- 2) физикалық шамалар;
- 3) физикалық өлшеулер;

18. "Механика" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) кинематика негіздері;
- 2) динамика негіздері;
- 3) сақталу заңдары;
- 4) статика;
- 5) тербелістер және толқындар.

19. "Жылу физикасы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) молекулярлы-кинетикалық теория негіздері;
- 2) термодинамика негіздері.

20. "Электр және магнетизм" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) электростатика негіздері;
- 2) электр тогы;
- 3) магнит өрісі;
- 4) электромагниттік тербелістер және толқындар.

21. "Геометриялық оптика" бөлімі келесі бөлімшелені қамтиды:

- 1) геометриялық оптика заңдары.

22. "Кванттық физика элементтері" бөлімі келесі бөлімдерден тұрады:

- 1) атом мен атом ядросының құрылысы;
- 2) радиоактивтілік;

3) элементарлық бөлшектер.

23. "Астрономия негіздері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) Жер және Ғарыш;

2) астрофизика элементтері.

24. "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) физиканың дүниетанымдық мәні.

25. 7- сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Физика – табиғат туралы ғылым". Физика – табиғат туралы ғылым; табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері;

• 2) "Физикалық шамалар мен өлшеулер". Халықаралық бірліктер жүйесі, скалярлық және векторлық физикалық шамалар; өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі; үлкен және кіші сандарды жазу; №1 зерханалық жұмыс: кіші денелердің өлшемін анықтау; № 2 зертханалық жұмыс: физикалық шамаларды өлшеу; практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару, аспаптар шкаласының бөліктер бағасын анықтау;

• 3) "Механикалық қозғалыс". Механикалық қозғалыс және оның сипаттамалары, есептеу жүйесі; механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы; түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар; жылдамдық пен орташа жылдамдықты есептеу; әртүрлі механикалық қозғалыстарды графикалық көрсету; практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; координатаның уақытқа байланыс графигін зерттеу;

• 4) "Тығыздық". Масса, денелердің массасын өлшеу; дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу; заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі; тығыздықты есептеу; № 3 зертханалық жұмыс: сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару;

электрондық және иіндік таразыларды қолданып, әр түрлі денелердің массасын анықтау.

- 5) "Денелердің өзара әрекеттесуі". Инерция құбылысы; күш; тартылыс құбылысы және ауырлық күші; салмақ; деформация; серпімділік күші, Гук заңы; үйкеліс күші; үйкеліс әрекетін техникада ескеру; бір түзу бойымен денеге әсер еткен күштерді қосу; № 4 зертханалық жұмыс: серпімді деформацияларды зерделеу; № 5 зертханалық жұмыс: сырғанау үйкеліс күшін зерттеу; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; динамометр көмегімен өлшеу; ауырлық күшін зерттеу; түрлі денелердің созылуын зерттеу;

- 6) "Қатты денелердің, сұйықтықтар мен газдардың қысымы". Газдардың, сұйықтықтардың және қатты денелердің молекулярлық құрылымы (қатты дене, сұйықтық, газ); қатты денелердің қысымы; сұйықтықтар мен газдардың қысымы, Паскаль заңы; қатынас ыдыстар; гидравликалық машиналар; атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу; манометрлер, сорғылар; кері итеруші күш; № 6 зертханалық жұмыс: Архимед заңын зерделеу; № 7 зертханалық жұмыс: жүзу жағдайын анықтау; практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; кез-келген формадағы қатынас ыдыстардағы бірдей және әртүрлі сұйықтықтар беттерінің орналасуын зерттеу; атмосфералық қысымның бар екендігін зерттеу;

- 7) "Жер және Ғарыш". Аспан денелері туралы ғылым; Күн жүйесі; Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл).

- 8) 7 сыныптың физика курсын қайталау.

26. 8-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

- 1) 7 сыныптың физика курсын қайталау;

- 2) "Жұмыс және қуат". Механикалық жұмыс; қуат, практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; жұмыстың мәнін график бойынша анықтау; ауырлық күші мен үйкеліс күшінің жұмысын салыстыру; транспорт түрлерінің қуатын бағалау.

2) "Энергия". Кинетикалық энергия; потенциалдық энергия; энергияның сақталуы және басқа түрге айналуы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; үстел теннисіне арналған шариктің тебілу биіктігін анықтау.

3) "Қарапайым механизмдер". Қарапайым механизмдер; дененің массалық центрі; иіндіктің тепе-теңдік шарты; пайдалы әрекет коэффициенті; № 1 зертханалық жұмыс: жазық фигураның массалық центрін анықтау; № 2 зертханалық жұмыс: иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; № 3 зертханалық жұмыс: көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; түсірілген күштің айналу осіне дейінгі қашықтыққа тәуелділігін зерттеу.

• 5) "Жылулық құбылыстар". Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия; температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары; ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері; жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару; табиғаттағы және техникадағы жылудың берілуі; жылу құбылыстарының тірі ағзалар өміріндегі рөлі; жылу мөлшері, заттың меншікті жылу сыйымдылығы; отынның энергиясы; отынның меншікті жану жылуы; жылу процестеріндегі энергияның сақталу және басқа түрге айналу заңы; №4 зертханалық жұмыс: әртүрлі температурадағы суларды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру; практикалық жұмыстар: денені қыздыруға қажетті немесе оны суытқанда бөлінетін жылу мөлшерін есептеу; заттың меншікті жылу сыйымдылығын анықтау; заттың агрегаттық күйлері өзгерген кездегі жылу мөлшерін есептеу; жылу мөлшерінің дене массасына тәуелділігін зерттеу; жылу мөлшерінің қыздыру температурасына тәуелділігін зерттеу; әртүрлі отынның жану тиімділігін бағалау.

• 6) "Заттың агрегаттық күйлері". Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы; булану және конденсация; қаныққан және қанықпаған булар; қайнау, меншікті булану жылуы; қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау; №5 зертханалық жұмыс: мұздың меншікті балқу жылуын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; заттың фазалық ауысу графигін зерттеу; мұздың балқу температурасын зерттеу; булану жылдамдығының әртүрлі факторларға

тәуелділігін зерттеу.

- 7) "Термодинамика негіздері". Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы; жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы; жылу қозғалтқыштары; жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті; жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; ішкі энергияның механикалық энергияға айналуын зерттеу; жылулық тепе-теңдік орныққандағы энергияның сақталу заңын зерттеу.

- 8) "Электростатика негіздері". Денелердің электрленуі, электр заряды; өткізгіштер мен диэлектриктер; электр зарядының сақталу заңы; қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі; Кулон заңы, элементарлық электр заряды; электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі; электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымасы, конденсатор; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; бір-бірінен қандай-да бір арақашықтықта орналасқан және жіңішке жіпке ілінген екі бірдей ауа шарының әрекеттесуін зерттеу; электроскоп жасау;

- 9) "Тұрақты электр тогы. Электр тогы, электр тогының көздері; электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу; тізбек бөлігі үшін Ом заңы; өткізгіштің электр кедергісі; өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат; өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғау; электр тогының жұмысы мен қуаты; электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы; металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі; асқын өткізгіштік; электрқызырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар; электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы); №6 зертханалық жұмыс: электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу; №7 зертханалық жұмыс: тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу; №8 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді тізбектей жалғауды зерделеу; №9 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді параллель жалғауды зерделеу; №10 зертханалық жұмыс: электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; тізбектегі ток күшін өлшеу; электр тізбегіндегі кернеуді өлшеу; өткізгіш кедергісінің материал тегіне тәуелділігі; қыздыру шамының қуаты мен жұмысын өлшеу; тізбектей қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу;

параллель қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу.

10) 8 сыныптың физика курсын қайталау.

27. 9- сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) 8 сыныптың физика курсын қайталау.

•2) "Электромагниттік құбылыстар". Тұрақты магниттер, магнит өрісі; тогы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі; тогы бар шарғының магнит өрісі; электромагниттер және оларды қолдану; магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсері, электроқозғалтқыш; электр өлшеуіш құралдары; электромагниттік индукция, генераторлар; №1 зертханалық жұмыс: тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін салу; №2 зертханалық жұмыс: электромагнитті құрастыру және оның әсерін зерделеу; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; су компасын (құбылнамасын) жасау; магнит өрісінің түрлі материалдар арқылы өтуін зерттеу; түрлі тиындардың магниттік қасиеттерін зерттеу; үйкеліс арқылы магниттеу; магниттің қасиетіне температураның әсері.

•3) "Жарық құбылыстары". Жарықтың түзу сызықтық таралу заңы; жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар; сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу; жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу; линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы; линзаның көмегімен кескін алу; көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері; оптикалық аспаптар; №3 зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау; №4 зертханалық жұмыс: жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; қарапайым перископты жасау; калейдоскопты жасау; жазық айнадағы кескінді зерттеу; ойыс сфералық айнаға түскен және шағылған стандартты сәулелердің жүрісі; жинағыш және шашыратқыш линзадағы негізгі сәулелердің жүрісі; көз бен фотоаппараттың оптикалық жүйелерін салыстыру.

•4) "Кинематика негіздері". Механикалық қозғалыс; векторлар және оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріне түсірілген проекциялары; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу; түзусызықты

теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру; дененің еркін құлауы, еркін құлаудың үдеуі; қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы; сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар; центрге тартқыш үдеу; №5 зертханалық жұмыс: теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау; №6 зертханалық жұмыс: горизонталды лақтырған дененің қозғалысын зерделеу; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; қозғалыстың салыстырмалылығы; денелердің қозғалысын сипаттау тәсілдері.

•5) "Астрономия негіздері". Жұлдызды аспан; аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі; әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінетін қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт; Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары; астрономиядағы ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау.

•6) "Динамика негіздері". Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері; механикадағы күштер; Ньютонның екінші заңы, масса; Ньютонның үшінші заңы; Бүкіләлемдік тартылыс заңы; дененің салмағы, салмақсыздық; денелердің ауырлық күші әсерінен қозғалуы; Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; күштерді өлшеудің практикалық тәсілдері; жердің тарту өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу; дененің еркін құлау үдеуін өлшеу.

•7) "Сақталу заңдары". Дене импульсі және күш импульсі; импульстің сақталу заңы; реактивті қозғалыс; механикалық жұмыс және энергия; энергияның сақталу және түрлену заңы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; дененің кинетикалық энергиясының өзгеруіне қатысты күштің жұмысын салыстыру; денелердің соқтығысуы кезіндегі импульстің сақталу заңын зерттеу.

8) 9 сыныптың физика курсын қайталау.

28. 10- сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны

1) 9 сыныптың физика курсын қайталау.

•2) "Тербелістер және толқындар". Тербелмелі қозғалыс; тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі; тербелмелі қозғалыстың теңдеуі; математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері; еркін және еріксіз тербелістер, резонанс; еркін электромагниттік тербелістер; толқындық қозғалыс; дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық; электромагниттік толқындар; электромагниттік толқындар шкаласы; №1 зертханалық жұмыс: математикалық маятниктің көмегімен еркін құлау үдеуін анықтау; №2 зертханалық жұмыс: беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; әр түрлі маятниктер тербелісінің периодын есептеу; еркін және еріксіз тербелістерді зерттеу; толқындардың сипаттамасын зерттеу; ұялы телефонның жұмыс істеу принципі; аналогті сигналдың берілуі; Морзе әліппесі.

•3) "Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар". Жылулық сәулешығару; жарық кванттары туралы Планк гипотезасы; фотоэффект құбылысы; рентген сәулелері; радиоактивтілік; радиоактивті сәулеленудің табиғаты; Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару.

•4) "Атом ядросы. Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер; массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы; ядролық реакциялар, радиоактивті ыдырау заңы; ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция; ядролық реактор; термоядролық реакциялар; радиоизотоптар, радиациядан қорғану; қарапайым бөлшектер; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; радиоактивті элементтердің жартылай ыдырау периодын есептеу.

•5) "Әлемнің заманауи физикалық бейнесі". Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы; экологиялық мәдениет.

6) 7-10 сыныптардың физика курстарын қайталау.

Тарау 4. Оқыту мақсаттарының жүйесі

29. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "4" – оқыту

мақсатының реттік саны.

30. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Физика –табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысалдар келтіру; 7.1.1.2 физикалық құбылыстарды бір-бірімен салыстыру; 7.1.1.3 физикалық құбылыстарды сипаттау; 7.1.1.4 ғылыми әдістер түсінігін түсіндіру; 7.1.1.5 табиғатты зерттеудің ғылыми әдістерін ажырату			
1.2 Физикалық шамалар	7.1.2.1 физикалық шамаларды олардың Халықаралық бірліктер жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіру; 7.1.2.2 скалярлық және векторлық шамаларды ажырату және мысалдар келтіру; 7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану, санды стандартты түрде жазу;			

	7.1.2.4 өлшем бірліктерін СИ жүйесіне түрлендіру			
1.3 Физикалық өлшемдер	7.1.3.1 дене ұзындығының, көлемінің, температурасының және уақытының, физикалық өлшемдерін білу; 7.1.3.2 мұғалімнің көмегімен абсолюттік және салыстырмалық қатені анықтау; 7.1.3.3 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін қателерді ескере отырып жазу; 7.1.3.4 кішкентай денелердің өлшемін қатарлар әдісі арқылы анықтау және түсіндіру; 7.1.3.5 нұсқаулықтарды қолдана отырып, физика кабинетіндегі қауіпсіздік ережелерін түсіндіру және сақтау	8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жүргізіп, нәтижесін жазу; 8.1.3.2 есептің көмегімен абсолютті және қатыстық қатені анықтау; 8.1.3.3 эксперименттік деректерді жинақтау, талдау және қателерін ескеріп жазу; 8.1.3.4 экспериментті жүргізуге әсер ететін факторларды анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі қауіпсіздік ережелерін түсіндіру және сақтау	9.1.3.1 өз бетінше эксперимент жасап, нәтижесін мұғалімнің көмегімен жазу; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді түсіндіру және қорытынды жасау; 9.1.3.3 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 9.1.3.4 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	10.1.3.1 өз бетінше жасап, нәтижесін жазу; 10.1.3.2 алынған нәтижелерді түсіндіру және қорытынды жасау; 10.1.3.3 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 10.1.3.4 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау

2) "Механика" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Кинематика негіздері	7.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын		9.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы	

	ауыстыру ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру; 7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыс ұғымдарын түсіндіру, мысалдар келтіру; 7.2.1.4 түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалысты ажырата білу; 7.2.1.5 мысалдың көмегімен дене қозғалысының жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу және түсіндіру; 7.2.1.6 координата өстерінде және кестелерде өлшем бірліктерінің белгілерін қолдана отырып, s -тің t-ға тәуелділік графигін құру және түсіндіру; 7.2.1.7 график бойынша дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділігін анықтау: (1) дене тыныштық қалпында болғанда, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалғанда; 7.2.1.8 орын ауыстырудың уақытқа тәуелділігі графигі		ұғымдарының мағынасын түсіндіру, жылдамдықтарды қосу және орын ауыстыру теоремаларын қолдану; 9.2.1.2 вектор ұғымын түсіну; 9.2.1.3 векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту; 9.2.1.4 вектордың координаталар өсіндегі проекцияларын анықтау және түсіндіру, векторларды құрамдастарына бөлшектеу; 9.2.1.5 орын ауыстыру, жылдамдық және үдеу ұғымдарын білу; 9.2.1.6 орын ауыстырудың, жылдамдықтың және үдеудің уақытқа тәуелділігін графиктерден табу; 9.2.1.7 теңайнымалы және түзу сызықты қозғалыс бойынша есептерді шешу үшін жылдамдық және үдеудің формулаларын білу және қолдану; 9.2.1.8 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалысқа есеп шығару барысында орын ауыстыру мен координаттар теңдеуін түсіну және қолдану; 9.2.1.9 тең үдемелі қозғалыс ұғымын білу;	

			9.2.1.10 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі дене жылдамдығын эксперименталды анықтау; 9.2.1.11 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстыру мен жылдамдықтың уақытқа тәуелділігі графиктерін құру және түсіндіру; 9.2.1.12 еркін құлауды сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін түсіну және қолдану; 9.2.1.13 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, көлденең лақтырылған дененің қозғалысын сипаттау; 9.2.1.14 көлденең лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау; 9.2.1.15 мысалдың көмегімен көлденең лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын құру; 9.2.1.16 сызықтық және бұрыштық шамалардың ұғымын түсіндіру; 9.2.1.17 сызықтық және бұрыштық шамалар ұғымын қолданып	

бойынша бірқалыпты қозғалыс кезіндегі дененің жылдамдығын есеп арқылы табу

			дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сипаттау; 9.2.1.18 есептер шығару барысында сызықтық және бұрыштық жылдамдықтың өзара байланыстыры формуласын түсіндіру және қолдану; 9.2.1.19 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда түсіну және қолдану	
2.2 Динамика негіздері	7.2.2.1 инерция құбылысын түсіну мен түсіндіру және мысалдар келтіру; 7.2.2.2 күнделікті өмірден күштердің әсеріне мысалдар келтіру; 7.2.2.3 иілімділік және серпімділік деформациялар ұғымдарын түсіндіру; 7.2.2.4 иілімділік және серпімділік деформацияларды ажырату және мысалдар келтіру; 7.2.2.5 қаттылық коэффициенті ұғымын түсіну; 7.2.2.6 серпімділік күшінің ұзаруға тәуелділігі графигінен қатаңдық коэффициентін анықтау; 7.2.2.7 Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу мен түсіндіру; 7.2.2.8 қимылсыздық,		9.2.2.1 инерция, инерттілік және инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіну және түсіндіру, мысалдар келтіру; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.3 ауырлық күші, серпімділік күші, және үйкеліс күші табиғатын түсіндіру; 9.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану;	

	сырғанау және теңселу кезіндегі үйкелісті сипаттау; 7.2.2.9 қимылсыздық, сырғанау және теңселу кезіндегі үйкелісті түсіну және сипаттау; 7.2.2.10 қимылсыздық, сырғанау және теңселу кезіндегі үйкелісті ажырату; 7.2.2.11 үйкеліс күші түсінігінің физикалық мағынасын түсіну мен түсіндіру; 7.2.2.12 қосымша әдебиеттердің көмегімен үйкелу күшінің пайдалы және зиян көріністеріне мысал келтіру; 7.2.2.13 мысал бойынша берілген масштабта күшті графикалық бейнелеу; 7.2.2.14 тең әрекетті күштің анықтамасын білу, бір түзу бойымен бағытталған және денеге әсер ететін күштердің тең әрекеттілігін графикалық табу; 7.2.2.15 салмақ және ауырлық күші ұғымдарының анықтамасын білу, салмақ пен ауырлық күшін ажырату; 7.2.2.16 электронды, серіппелі, иінді таразылардың жұмыс		9.2.2.7 ғарыш аппараттары орбиталарының ерекшеліктерін білу; 9.2.2.8 ғарыш аппараттары орбиталарының ерекшеліктерін салыстыру; 9.2.2.9 тартылу өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу; 9.2.2.10 алғашқы ғарыштық жылдамдық формуласын білу; 9.2.2.11 мұғалімнің көмегімен есептер шығаруда алғашқы ғарыштық жылдамдық формуласын қолдану; 9.2.2.12 үдемелі қозғалып келе жатқан дене салмағының физикалық мағынасын түсіндіру; 9.2.2.13 үдемелі қозғалыстағы дене салмағын анықтау; 9.2.2.14 салмақсыздық жағдайын түсіндіру, мысалдар келтіру

	принципін түсіну; 7.2.2.17 электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу; 7.2.2.18 мұғалімнің көмегімен әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) қолдану; 7.2.2.19 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіну және түсіндіру; 7.2.2.20 мұғалімінің көмегімен сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын эксперименталды анықтау; 7.2.2.21 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану			
2.3 Сақталу заңдары		8.2.3.1 механикалық жұмыстың физикалық мағынасын түсіну және түсіндіру; 8.2.3.2 механикалық энергияның екі түрін ажырату; 8.2.3.3 денеде бар энергия түрін анықтау; 8.2.3.4 кинетикалық энергия мен потенциалдық энергия формуласын түсіндіру;	9.2.3.1 "дене импульсі" мен "күш импульсі" ұғымдарын түсіну және ажырату; 9.2.3.2 импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивтік қозғалыс ұғымын түсіндіру; 9.2.3.4 табиғаттағы және	

		8.2.3.5 кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану; 248.2.3.6 жерден жоғары көтерілген дененің потенциалдық энергиясының және серпімді деформацияланған дененің формуласын қолдану; 8.2.3.7 энергияның бір түрден екіншісіне ауысуына мысалдар келтіру; 8.2.3.8 энергияның бір түрден екіншісіне ауысу мысалдарын суреттеу; 8.2.3.9 механикалық энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану; 8.2.3.10 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.2.3.11 механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану	техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру; 9.2.3.5 Байқоныр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық маңыздылығын білу; 259.2.3.6 механикалық жұмысты сараптамалық және графикалық танықтау; 9.2.3.7 жұмыс пен энергияның өзара байланысын түсіндіру; 9.2.3.8 энергияның сақталу заңын тұжырымдау; 9.2.3.9 энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану	
2.4 Статика		8.2.4.1 қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру және "Механиканың алтын ережесін" тұжырымдау; 8.2.4.2 "күш моменті" ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру;		

		8.2.4.3 жалпақ фигураның массалық центрін эксперименталды анықтау; 8.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттері ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 268.2.4.5 иіндіктің тепе- теңдік шарттарын эксперименталды анықтау; 8.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әсер коэффициентін эксперименталды анықтау		
2.5 Тербелістер және толқындар				10.2.5.1 ер тербелістер түсіндіру; 10.2.5.2 ер тербелістер ажырату; 10.2.5.3 ер тербелістер мысал келтіру; 10.2.5.4 ап период, жиілік түсіну мен есептеу; 10.2.5.5 м көмегімен эксперименталды амплитуданы жиілікті анықтау; 10.2.5.6 ф қолданылуы жиілік, цикл есептеу және

				10.2.5.7 те процесте сақталуы 10.2.5.8 га тербелістің графиктері, координаталары, жылдамдық және үдеудің тәуелділігі 10.2.5.9 әр тербелмелі тербелістің себептері 10.2.5.10 м тербелісі әртүрлі па тәуелділігі 10.2.5.11 маятник формуласы, үдеуін анықтау, түсіндіру; 9.2.5.12 квадраттық ұзындығы, графикін талдау; 10.2.5.13 ө амплитудасы, мәжбүрлі жиілігіне график бойынша сипаттау; 10.2.5.14 р құбылысы сипаттау; 10.2.5.15 т жылдамдық және толқын формулаларын шығаруда түсіндіру;

				10.2.5.16 н беттік тол ажырату; 10.2.5.17 с толқында жылдамд эксперим анықтау; дыбысты мен тара атау; 10.2.5.19 д сипаттам толқында және ампл сәйкесте 10.2.5.20 резонанс жағдайы қолдануы келтіру; 9.2.5.21 жаңғыры болу таби қолдануы сипаттау; 10.2.5.22 у пен инфр табиғат п қолданы келтіру

3) "Жылу физикасы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	277-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Молекулярлы-кинетика	7.3.1.1 заттардың молекулярлық	8.3.1.1 молекулярлы-кинетикалық теорияның		

лық теория негіздері	құрылысы негізінде, газдардың, сұйықтықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау;		
	7.3.1.2 қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау;	негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау;	
	7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дене қысымының формуласын түсіну және қолдану;	8.3.1.2 температураның мәндерін әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу;	
	7.3.1.4 молекулярлы-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айналуы түсіндіру;	8.3.1.3 температураны өлшеуді жылудың ұлғаю негізінде сипаттау;	
	7.3.1.5 сұйықтықтағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану;	8.3.1.4 қатты күйден сұйыққа және кері айналуына мысал келтіру;	
	7.3.1.6 қатынас ыдыстардың қолданылуына мысалдар келтіру;	8.3.1.5 молекулярлы-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау;	
	7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципін сипаттау;	8.3.1.6 заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуына мысал келтіру;	
	7.3.1.8 гидравликалық машиналарды қолдану барысында күш ұтысын есептеу;	8.3.1.7 молекулярлы-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау	
	7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін ұсыну;		

	7.3.1.10 манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін анықтау; 7.3.1.12 сұйықтықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру; 7.3.1.13 есептер шығару кезінде Архимед заңын қолдану; 7.3.1.14 денелердің жүзу жағдайын зерттеу; 7.3.1.15 дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау			
3.2 Термодинамика негіздері		8.3.2.1 дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін түсіну мен сипаттау; 8.3.2.2 ішкі энергияның өзгеру тәсілдерін сипаттау; 8.3.2.3 жылу берілудің түрлерін салыстыру; 8.3.2.4 техникада және тұрмыста жылу берілу түрлерінің қолданылуына мысалдар келтіру; 8.3.2.5 әртүрлі температураға тірі ағзалардың бейімделуі (мысалдар келтіру); 8.3.2.6 жылу алмасу процесі кезінде алынған		

		немесе берілген жылу мөлшерін анықтау; 8.3.2.7 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын түсіндіру; 8.3.2.8 есептерді шығаруда отынның жануы кезінде бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын қолдану; 8.3.2.9 жылу процестерінде энергияның сақталу және айналу заңын зерттеу; 8.3.2.10 есептер шығаруда жылулық тепе-теңдігі теңдеуін түсіну және қолдану; 8.3.2.11 балқу/кристалдану кезіндегі жұтылатын/бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын түсіну және есептер шығаруда қолдану; 8.3.2.12 заттың балқу және қатаю процесі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.13 мұз еруінің меншікті жылуын эксперименталды анықтау; 8.3.2.14 булану және конденсациялану кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау;		

4) "Электр және магнетизм" бөлімі

4 - кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Электростатика негіздері		8.4.1.1 электрлік заряд ұғымын білу және сипаттау; 8.4.1.2 үйкеліс арқылы денені электрлендіру және индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсерлеріне мысалдар келтіру; 8.4.1.4 электрлік зарядты сақтау заңын түсіндіру; 8.4.1.5 Кулон заңын түсіндіру; 8.4.1.6 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану; 8.4.1.7 электр өрісі және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.8 біртекті электростатикалық өрістегі электрлік зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.9 күш сызықтары арқылы электр өрісін графикалық бейнелеу;		

		8.4.1.10 потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.11 конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау		
4.2 Электр тоғы		8.4.2.1 электр тоғы ұғымын және электр тоғының пайда болу жағдайларын түсіндіру; 8.4.2.2 электр схемаларын графикалық бейнелеу барысында электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану; 8.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді өлшеу; 8.4.2.5 тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде құру және түсіндіру; 8.4.2.6 Ом заңын тізбек бөлігі үшін тұжырымдамалау; 8.4.2.7 Ом заңын тізбек бөлігі үшін есептер шығаруда қолдану; 8.4.2.8 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.9 өткізгіштің		

		меншікті кедергісі формуласын есеп шығаруғанда қолдану; 8.4.2.10 өткізгіштерді тізбекті жалғау заңдылықтарын эксперименталды алу; 8.4.2.11 өткізгіштерді параллель жалғау заңдылықтарын эксперименталды алу; 8.4.2.12 өткізгіштерді тізбекті және параллель жалғау барысында тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолдана отырып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу; 8.4.2.13 тоқ қуаты мен жұмысы формуласының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.2.13 тоқ қуаты мен жұмысы формуласын есептер шығаруда қолдану; 8.4.2.14 Джоуль-Ленц заңын есептер шығаруда қолдану және түсіндіру; 8.4.2.15 тоқ қуаты мен жұмысын эксперименталды анықтау; 8.4.2.16 кВт сағ өлшем бірлігін қолданып электр энергиясының құнын практикалық есептеу; 8.4.2.17 өткізгіштердегі электр тогының табиғатын сипаттау және өткізгіш кедергісінің	

		температураға тәуелділігін сипаттау; 8.4.2.18 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру; 8.4.2.19 сұйықтықтардағы электр тогының табиғатын сипаттау		
4.3 Магнит өрісі			9.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттама беру және магнит өрісін күш сызықтары арқылы графикалық бейнелеу; 9.4.3.2 магнит өрісінің қасиеттерін түсіндіру; 9.4.3.3 тогы бар тұзу өткізгіштің және соленоидтің айналасындағы өріс сызықтарының бағытын анықтау; 9.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру; 9.4.3.5 магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсерін сипаттау; 9.4.3.6 электр қозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмысын түсіндіру; 9.4.3.7 электро магниттік индукция құбылысын сипаттау;	

			9.4.3.8 қосымша әдебиеттердің көмегімен Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру	
4.4 Электромагниттік тербелістер және толқындар				10.4.4.1 те контурдағы электром тербелістер сипаттау; 10.4.4.2 м толқынд электром толқынд қасиеттер; 10.4.4.3 м толқынд электром толқынд қасиеттер; 10.4.4.4 э толқынд диапозон қолдану мен сипа; 10.4.4.5 шыны пр өткен жар дисперси сипаттам

5) "Геометриялық оптика" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	287-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1	29		9.5.1.1 Күннің және Айдың тұтылу ұғымын	

4) "Кванттық физика элементтері" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Атом мен атом ядросының құрылысы				10.6.1.1 сәттен өзгеретін энергияның температуралық тәуелділігі 10.6.1.2 Планк формуласын түсіндіру; 10.6.1.3 Планк формуласын есептер шешуде қолдану; 10.6.1.4 фотозффектінің сипаттау, фотозффектінің пайдаланылуы мысалдармен 10.6.1.5 фотозффектінің Эйнштейн теориясы түсіндіру, шығаруда 10.6.1.6 рентгендік электромагниттік сәулелердің түрлерімен 10.6.1.7 рентгендік сәулесінің қолданылуы мысалдармен

6.2 Радиоактивтілік				10.6.1.8 ал шашырау Резерфор сипаттау;
				309.6.1.9 я күштерді сипаттау;
				3110.6.1.1 массасын анықтау;
				3210.6.1.1 ядросын энергияс есептер ш қолдану;
				10.6.1.12 я реакциян шешуде э массалы сақталу э
6.2 Радиоактивтілік				10.6.2.1 а, сәулелен мен қаси түсіндіру;
				10.6.2.2 ра ыдырауд ықтимал түсіндіру;
				3310.6.2.3 шығаруда ыдырауд ықтимал қолдану;
				3410.6.2.4 ядролық өту шартт
				10.6.2.5 яд реакторд принципі
6.2 Радиоактивтілік				10.6.2.6 яд

				мен ядро салыстыр 10.6.2.7 ра изотоптар қолдануд мысалда 3510.6.2.8 36радиаци әдістерін
6.3 Элементар бөлшектер				10.6.3.1 элементар жіктеу

7) "Астрономия негіздері" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
7.1 Жер және Ғарыш	37 7.7.1.1 38 әлемнің геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерін түсіну 39 7.7.1.2 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру 40 7.7.1.3 Күн жүйесінің нысандарын қарастыру 41 7.7.1.4 42 жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуын және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру			
7.2	43		9.7.2.1 абсолюттік және көрінетін жұлдыздық	

8) "Әлемнің заманауи физикалық бейнесі" бөлімі:

8-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	447-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
8.1 Физиканың дүниетанымдық мәні	45			10.8.1.1 адамның дүниетан көзқарас қалыптас және астр дамуыны түсіндіру; 10.8.1.2 жаңа техн қоршаған артықшы қауіптілігі

47. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

48. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің

7-10 сыныптарына арн

"Физика" пәнінен жаңар

мазмұндағы үлгілік

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7 - сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Физика – табиғат туралы ғылым	• Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыс мысалдар келтіру; 7.1.1.2 физикалық құбылыс бірімен салыстыру; 7.1.1.3 физикалық құбылыс сипаттау; 7.1.1.4 ғылыми әдістер ұғымы
	• Табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері	7.1.1.5 табиғатты зерттеудің әдістерін ажырату
Физикалық шамалар мен өлшеулер	• Халықаралық бірліктер жүйесі	7.1.2.1 физикалық шамалар Халықаралық бірліктер жүйесі өлшем бірліктерімен сәйкес
	• Скаляр және векторлық физикалық шамалар	7.1.2.2 скаляр және векторлық шамаларды ажырату және келтіру
	• Өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі.	7.1.2.3 үлкен және кіші сандар кезде еселік және үлестік білу және қолдану, санды түрде жазу;
	• Үлкен және кіші сандарды жазу	
	• №1 зертханалық жұмыс. "Кішкентай денелердің өлшемін анықтау"	7.1.2.4 өлшем бірліктерін СИ айналдыру;
	• №2-зертханалық жұмыс. "Физикалық шамаларды өлшеу"	7.1.3.1 денелердің физикалық көлемін, уақыты мен темп атау; 7.1.3.2 мұғалімнің көмегімен

		және қатыстық қателікті анықтау; 7.1.3.3 дененің ұзындығын, t - уақыт, v - температурасын және уақыт t арқылы өлшеу нәтижелерін аспапта қателіктерін ескере отырып есептеу; 7.1.3.2 кішкентай денелердің қатарлар әдісі арқылы анықтау; 7.1.3.5 физика кабинетінде қолданылатын ережелерін білу және сақтау.
Механикалық қозғалыс	Механикалық қозғалыс және оның сипаттамасы • Санақ жүйесі	7.2.1.1 келесі терминдердің мағынасын түсіндіру - материя, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орташа жылдамдық
	• Механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы	7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысал келтіру
	• Түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар	7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты қозғалысты және бірқалыпсыз қозғалысты ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.4 түзу сызықты бірқалыпты қозғалысты және бірқалыпсыз қозғалысты ажырату
	• Жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу	7.2.1.5 есеп көмегімен қозғалыс дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу және тексеру
	• Әртүрлі механикалық қозғалыстардың графикалық түсініктері	7.2.1.6 координата өстерінде кестелерде өлшем бірліктерін қолдана отырып, s - тің t -ға тәуелділігі графигін құру және түсіндіру; 7.2.1.7 дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділігі графигі бойынша келесі жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық қалпында болуы; (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалуы; 7.2.1.8 есеп арқылы бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыс дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділігі графигінен жылдамдықты анықтау

462-тоқсан		
Тығыздық	• Масса және денелердің массасын өлшеу	7.2.2.16 электронды, серіппе таразылардың жұмыс принципі 7.2.2.17 электронды, серіппе таразылардың көмегімен денелердің массасын өлшеу
	• Дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу	7.2.2.18 мұғалімінің көмегімен пішіндегі қатты дененің негізгі сұйықтықтың көлемін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) пайдалану
	Заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі. • №3 зертханалық жұмыс. "Сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау"	7.2.2.19 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіну мен түсіндіру 7.2.2.20 мұғалімінің көмегімен сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын экспериментальды анықтау 7.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және сақтау
	• Тығыздықты есептеу	7.2.2.21 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану
3-тоқсан		
Денелердің өзара әрекеттесуі	Инерция құбылысы	7.2.2.1 инерция құбылысын мысалдар келтіру
	• Күш	7.2.2.2 күнделікті өмірден келетін әрекет етуіне мысалдар келтіру
	• Тартылыс құбылысы және ауырлық күші. Салмақ	7.2.2.15 масса, салмақ және ауырлық ұғымдарын білу және ажырату
	• №4 зертханалық жұмыс. "Серпімді деформацияларды зерттеу"	7.2.2.5 қатаңдық коэффициентін түсіну; 7.2.2.6 серпімділік күшінің серпімді деформацияға тәуелділігі графикалық тәсілмен анықтау, коэффициентін анықтау; 7.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және сақтау
	• Деформация	7.2.2.3 пластикалық және серпімді деформациялар

		деформациялар ұғымын түсіндіру
		7.2.2.4 пластикалық және оңай деформацияларды ажыратуға келтіру
	• Серпімділік күші, Гук заңы	7.2.2.7 Гук заңының формуласын серпімділік күшін есептеу үшін
	• Үйкеліс күші. • Үйкеліс әрекетін техникада ескеру • №5 зертханалық жұмыс. "Сырғанау үйкеліс күшін зерттеу"	7.2.2.11 үйкеліс күші түсінігін нақтылау мағынасын түсіну және түсіндіру 7.2.2.8 тербеліс, сырғанау жүйесіндегі жағдайындағы үйкелістердің ролін 7.2.2.9 тербеліс, сырғанау жүйесіндегі жағдайындағы үйкелістердің ролін түсіндіру; 7.2.2. тербеліс, сырғанау жүйесіндегі жағдайындағы үйкелістердің ролін 7.2.2.12 қосымша әдебиеттермен үйкеліс күшінің пайдасы мен зияны мысалдар келтіру
	• Бір түзу бойымен денеге әрекет еткен күштерді қосу	7.2.2.13 күштерді берілген мезгілде графикалық түрде көрсету; 7.2.2.14 денеге бір түзу бойымен әрекет ететін бағытталған және әсер ететін графикалық түрде тауып, таңып, күшінің анықтамасын білу
Қысым	• Газдардың сұйықтықтар және қатты денелердің молекулярлық құрылымы	7.3.1.1 заттардың молекулярлық құрылысы негізінде, газдардың сұйықтықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау
	• Қатты денелердегі қысым	7.3.1.2 қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін 7.3.1.3 есептер шығаруда қысымның қысымының формуласын
	• Сұйықтықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы •	7.3.1.4 газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру 7.3.1.5 сұйықтықтардағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару

		есептер шығаруда қолдану
	Қатынас ыдыстар	7.3.1.6 қатынас ыдыстардың мысалдар келтіру
	Гидравликалық машиналар	7.3.1.7 гидравликалық машина жұмыс істеу принципін сип 7.3.1.8 гидравликалық машина қолдану кезіндегі күштің ұ
	• Атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу	7.3.1.9 атмосфералық қысым табиғатын түсіндіру және о әдістерін ұсыну
	• Манометрлер. Сорғылар	7.3.1.10 манометр мен сорғы жұмыс істеу принципін сип
	• № 6 зертханалық жұмыс. "Архимед заңын зерделеу"	7.3.1.11 кері итеруші күшті а оның сұйықтыққа батырыл көлеміне тәуелділігін зертт 7.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
	Кері итеруші күш	7.3.1.12 сұйықтықтар мен г итеруші күштің табиғатын т 7.3.1.13 есептер шығаруда А қолдану
	• № 7 зертханалық жұмыс. "Дененің сұйықтықта жүзу шарттарын анықтау"	7.3.1.14 дененің сұйықтықта шарттарын зерттеу; 7.3.1.15 дененің сұйықтықта шарттарын анықтау; 7.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
474-тоқсан		
Жер және Ғарыш	• Аспан денелері туралы ғылым	7.7.1.1 әлемнің геоцентрлік гелиоцентрлік жүйелерін т 7.7.1.2 геоцентрлік және гел жүйелерді салыстыру
	• Күн жүйесі	7.7.1.3 Күн жүйесінің нысан қарастыру

	• Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл)	7.7.1.4 жыл мезгілдерінің ең байланысты ауысуы және кезең ұзақтығын түсіндіру
7 сынып курсын қайталау		

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7 сыныптың физика курстарын қайталау		
Жұмыс және қуат	Механикалық жұмыс • Қуат •	488.2.3.1 механикалық жұмыс физикалық мағынасын түсіндіру; 498.2.3.10 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 508.2.3.11 механикалық жұмыс қуаттың формулаларын есептеу қолдану
Күш моменті	• Қарапайым механизмдер	518.2.4.1 "Механиканың алтын ережелерін" тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру; 528.2.4.2 күш моменті ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру
	Дененің массалық центрі №1 зертханалық жұмыс. • "Жазық фигураның массалар центрін анықтау"	538.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижелерін талдау 548.2.4.3 жазық фигураның массалар центрін эксперименталды анықтау
	• №2 зертханалық жұмыс. "Иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау"	558.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижелерін талдау 568.2.4.5 иіндіктің тепе-теңдік шарттарын эксперименталды анықтау

		578.1.3.5 физика кабинетінд ережелерін түсіндіру және
	• Иіндіктің тепе-теңдік шарты	588.2.4.4 тепе-теңдікте тұрға күш моменттер ережесін тү және есептер шығаруда қо
	• Пайдалы әрекет коэффициенті. • №3 зертханалық жұмыс. "Көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау"	598.1.3.1 мұғалімнің көмегі эксперимент жасау, нәтиж 8.2.4.6 көлбеу жазықтықты коэффициентін тәжірибеде 608.1.3.5 физика кабинетінд ережелерін түсіндіру және
Энергия	Кинетикалық энергия. • Потенциалдық энергия	8.2.3.2 механикалық энерги ажырату; 8.2.3.3 денедегі энергия түр 8.2.3.4 кинестетикалық жән потенциалдық энергияның түсіндіру; 8.2.3.5 кинестетикалық эне формуласын есептерді шы 8.2.3.6 жерден жоғары көтер үшін потенциалдық энерги серпімді дененің формулас
	• Энергияның сақталуы және түрленуі	8.2.3.7 энергияның біріншід түрлену мысалдарын келті 8.2.3.8 энергияның біріншіс түрлену мысалдарын сипа 8.2.3.9 механикалық энерги заңын есептер шығаруда қ
612-тоқсан		
Жылу құбылыстары	• Жылу қозғалысы, броундық қозғалыс, диффузия	8.3.1.1 молекулярлы- кинетикалық теорияның не қағидаларын дәлелдейтін келтіру және тәжірибені сип
	• Температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары	8.3.1.3 температураны өлше ұлғаю негізінде сипаттау;

		8.3.1.4 қатты күйден сұйық күйге айналуына мысал келтіру;
		8.3.1.2 температураның мәнін шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу
	• Ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері	8.3.2.1 ішкі энергия анықталуы мен түсіндіру; 8.3.2.2 ішкі энергияның өзгеру сипаттау
	• Жылу өткізгіштік, конвекция, сәуле шығару	8.3.2.3 жылу берілудің түрлері
	• Табиғаттағы және техникадағы жылу берілу	8.3.2.4 техникада және тұрмыста жылу беру түрлерінің қолданылуы келтіру
	• Тірі ағзалар өміріндегі жылу құбылыстарының ролі	8.3.2.5 әр түрлі температурадағы ағзалардың бейімделуіне мысал келтіру
	• Жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі	8.3.2.6 жылу алмасу процесі алынған немесе берілген жылу анықтау; 8.3.2.7 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасы
	Отынның энергиясы • Отынның меншікті жану жылуы	8.3.2.8 есептерді шығару барысында отынның жануы кезінде бөлінетін мөлшерін анықтау
	• № 4 зертханалық жұмыс. "Температуралары әр түрлі суды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру"	8.1.3.1 эксперимент жүргізілуі мұғалімнің көмегімен жазу 8.3.2.9 жылу процестерінде жылу сақталу және айналу заңдары 8.1.3.4 эксперимент жүргізу факторларды анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және
	• Жылу процестеріндегі энергияның сақталу және айналу заңы	8.3.2.10 жылулық тепе-теңдік есептер шығаруда қолдану

Заттың агрегаттық күйлері	• Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы	8.3.1.5 молекулярлы-кинетика негізінде қатты күйден сұйық күйге айналу сипаттау; 8.3.2.11 балқу/кристалдану жылуының жүйелік формуласын есептер шығару 8.3.2.12 заттың балқу және қатаю кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау
	• № 2 зертханалық жұмыс. "Мұздың меншікті балқу жылуын анықтау"	8.1.3.1 эксперимент жүргізілуін мұғалімнің көмегімен жазу 8.3.2.13 эксперимент көмегімен меншікті балқу жылуын анықтау 8.1.3.5 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және сақтау
	Булану және конденсация. • Қаныққан және қанықпаған булар	8.3.1.6 заттың сұйық күйде және кері айналуын мысалмен таныстыру 8.3.1.7 молекулярлы-кинетика негізінде заттың сұйық күйде және кері айналуын сипаттау 8.3.2.14 булану және конденсация температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.15 су буының мысалымен қанығу күйін сипаттау
	Қайнау, буланудың меншікті жылуы. • Қайнау температурасының атмосфералық қысымға тәуелділігі	8.3.2.16 булану кезіндегі жылу анықтау; 8.3.2.17 қайнау температурасының қысымға тәуелділігін түсіндіру
3-тоқсан		
Термодинамика негіздері	• Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы	8.3.2.18 термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру
	• Жылу процестерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы	8.3.2.19 термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру

	• Жылу қозғалтқыштары	8.3.2.23 энергияның жылу м айналуын сипаттау; 8.3.2.21 іштен жану қозғалтқы турбинасының жұмыс істеу сипаттау
	• Жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті	8.3.2.19 жылу қозғалтқышын әрекет коэффициентін анық 8.3.2.22 интернет көздерінің жылу қозғалтқыштарын же жолдарын ұсыну
	• Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелері	8.3.2.24 жылу машиналарын ортаның экологиясына әсер
Электростатика негіздері	• Денелердің электрленуі, электр заряды, өткізгіштер мен диэлектриктер	8.4.1.1 электр заряды ұғымы сипаттау; 8.4.1.2 үйкеліс арқылы дене және индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.1.3 электрленудің оң жән мысалдар келтіру
	• Электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды	8.4.1.4 электр зарядын сақта түсіндіру; 8.4.1.5 Кулон заңын түсіндір 8.4.1.6 Кулон заңын есептер қолдану
	• Электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі	8.4.1.7 "электр өрісі" және он сипаттамасы ұғымдарынын мағынасын түсіндіру; 8.4.1.8 біртекті электростати зарядқа әсер етуші күшті ес 8.4.1.9 электр өрісін күш сыз кескіндеу
	• Электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор	8.4.1.10 потенциалдар айыр потенциалдың физикалық түсіндіру; 8.4.1.11 - конденсаторларды

		және қолданылуын сипатта
624-тоқсан		
Тұрақты электр тогы	• Электр тогы, электр тогы көздері	8.4.2.1 электр тогы ұғымын тогының пайда болу шартта
	• Электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу	8.4.2.2 электр схемасын гра бейнелеуде электр тізбегі э шартты белгілерін қолдану 8.4.2.3 кернеудің физикалы оның өлшем бірлігін түсінд
	• № 6 зертханалық жұмыс. "Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу"	638.1.3.1 мұғалімнің көмегі эксперимент жасау, нәтиж 8.4.2.4 электр тізбегіндегі т кернеуді өлшеу; 8.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
	№ 7 зертханалық жұмыс. "Тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу"	648.1.3.1 мұғалімнің көмегі эксперимент жасау, нәтиж 8.4.2.5 тұрақты температура өткізгіштің вольт-амперлік графикалық түрде бейнеле түсіндіру; 8.1.3.2 есептің көмегімен об қатыстық қателіктерді аны 8.1.3.3 эксперименттен дер жинақтау, талдау және қат ескеріп жазу; 8.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
	• Тізбек бөлігі үшін Ом заңы	8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом құрылымдау; 8.4.2.7 тізбек бөлігі үшін Ом шығаруда қолдану
	• Өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат	8.4.2.8 кедергінің физикалы оның өлшем бірлігін түсінд

		8.4.2.9 есеп шығаруғанда өткізгіштің кедергісін формуламен меншікті кедергісін формуламен
	• № 8 зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді тізбекті қосуды зерттеу"	658.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижесін талдау; 8.4.2.10 өткізгіштерді тізбекті қосудың заңдылықтарын эксперимент жасау арқылы анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және сақтау
	• № 9 зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу"	668.1.3. мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижесін талдау; 8.4.2.10 өткізгіштерді параллель жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және сақтау
	• Өткізгіштерді тізбекті және параллель қосу	8.4.2.12 өткізгіштерді тізбекті және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін қолданып, электр тізбектерін құрастыру
	• Электр тогының жұмысы мен қуаты	8.4.2.13 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану
	• Электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы	8.4.2.14 Джоуль-Ленц заңын эксперимент жасау арқылы шығару үшін қолдану
	• № 10 зертханалық жұмыс. "Электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау"	678.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижесін талдау; 8.4.2.15 электр тогының жұмысы мен қуатын эксперименталды жолмен анықтау; 8.4.2.16 кВт сағ өлшем бірлігімен электр энергиясының құнын жүзінде есептеу; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және сақтау
	• Металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік	8.4.2.17 металл өткізгіштердің электр тогын және оның кедергісін температураға тәуелділігін

	• Электрқыздырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар	8.4.2.18 қысқа тұйықталудың себептерін және алдын алу түсіндіру
	• Электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы)	8.4.2.19 сұйықтықтардағы әсері түсіндіру
8 сынып курсын қайталау		

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8 сыныптың физика курстарын қайталау		
Электромагниттік құбылыстар	Тұрақты магниттер, магнит өрісі. • № 1 зертханалық жұмыс. "Тұрақты магниттің қасиеттерін зерттеу және магнит өрісінің бейнесін алу"	9.4.3.1 магниттердің негізгі сипаттама беру және магнит сызықтары арқылы графикалық түрде 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент жүргізіп, мұғалімнің көмегімен нәтижелерін 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 9.1.3.4 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және 9.1.3.3 эксперимент нәтижесіне етеін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	Тоғы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі • Тоғы бар шарғының магнит өрісі	9.4.3.2 магнит өрісінің сипатын түсіндіру; 9.4.3.3 тоғы бар түзу өткізгіштің соленоидтің айналасындағы магнит сызықтарының бағытын анықтау
	• Электромагниттер және оларды қолдану • • № 2 зертханалық жұмыс.	9.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтің магнит өрістерін салыстыру 689.1.3.1 өз бетінше эксперимент жүргізіп, мұғалімнің көмегімен нәтижелерін

	"Электрмагнитті құрастыру және оның әсерін сынау"	9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасай алуы; 9.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және 9.1.3.3 эксперимент нәтижесінде факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	• приборы • Магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	9.4.3.5 магнит өрісінің тогы әсерін сипаттау; 9.4.3.6 электр қозғалтқыштың өлшеуіш құралдардың жұмыс
	• Электромагнитная индукция, генератор	9.4.3.7 электромагниттік индукция құбылысын сипаттау; 9.4.3.8 қосымша әдебиеттермен әлемде және Қазақстанда жүзінде электр энергиясын пайдалану мысалдарын келтіру
Жарық құбылыстары	• Жарықтың түзу сызықты таралу заңы	9.5.1.1 Күннің және Айдың тікелей түсіндіру; 9.5.1.2 Күннің және Айдың тікелей графикалық бейнелеу
	• Жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар	9.5.1.3 эксперимент арқылы жазық шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау; 9.5.1.4 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру түсіндіру; 9.5.1.5 жазық айнада дененің кескіні және оны сипаттау
	• Сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу	9.5.1.6 дененің кескінін алу және айнада сәуленің жолын салу алынған кескінді сипаттау
	• Жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу	9.5.1.7 жазық параллель пл. шындық сәуленің жолын салу; 9.5.1.8 жарықтың сыну заңы

		9.5.1.9 есептерді шығаруда тереңірек танып, шағылу заңын қолдану; 9.5.1.10 экспериментке сүйеніп, тереңірек танып, толық ішкі шағылу құбылысын анықтау;
	• № 3 зертханалық жұмыс. "Әйнек шынының сыну көрсеткішін анықтау"	9.5.1.11 әйнек шынының сыну көрсеткішін экспериментальды анықтау; 9.5.1.12 сыну көрсеткішінің мәнін кестелік мәндермен салыстырып және эксперимент нәтижесін талдау; 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін мұғалімнің көмегімен талдау; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 9.1.3.4 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және сақтау; 9.1.3.3 эксперимент нәтижесін етеін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	Линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы. • Линзаның көмегімен кескін алу	9.5.1.13 жұқа линза формуласын шығару үшін қолдану; 9.5.1.4 жұқа линза формуласын шығару үшін қолдану; 9.5.1.15 линзаның сызықтық формуласын есептер шығару үшін қолдану; 9.5.1.16 жұқа линзада сәулелерді салу және алынған нәтижелерді талдау;
	• № 4 зертханалық жұмыс. "Жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау"	9.5.1.17 жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау" 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін мұғалімнің көмегімен талдау; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 9.1.3.4 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және сақтау;

		9.1.3.3 эксперимент нәтиже етеін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	• Көз оптикалық жүйе ретінде, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері	9.5.1.18 көздің алыстан көру жақыннан көргіштігін түзету
	• Оптикалық аспаптар	9.5.1.19 қарапайым оптикалық құралдарды (перископ, обсерваториялық құрастыру
2-тоқсан		
Кинематика негіздері	• Механикалық қозғалыс	9.2.1.1 материялық нүкте, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымы, мағынасын түсіндіру, жылдамдық қосу және орын ауыстыру тәсілдерін қолдану
	Векторлар және оларға амалдар қолдану • Вектордың координаталар өстеріндегі проекциялары	9.2.1.2 вектор ұғымын түсіндіру 9.2.1.3 векторларды қосу, аз векторға скалярға көбейту; 9.2.1.4 вектордың координаталар проекциясын анықтау, вектордың құраушыларға жіктеу
	• Түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.5 қозғалыс жылдамдық және орын ауыстыру түсініктерін білу; 9.2.1.6 уақыттан тәуелділік және орын ауыстыруды, жылдамдық анықтау
	• Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.7 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық формулаларын есептер шығаруда қолдану 9.2.1.8 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координаталар ауыстыру теңдеулерін түсіндіру шығаруда қолдану
	• № 5 зертханалық жұмыс. "Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау"	9.2.1.9 тең үдемелі қозғалыс 9.2.1.10 теңүдемелі қозғалыс дененің үдеуін эксперимент

		анықтау; 9.1.3.2 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну 9.2.1.11 теңүдемелі қозғалыс орын ауыстырудың және жол уақытқа тәуелділік графиктерін және оларды түсіндіру; 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін мұғалімнің көмегімен 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасай алу; 9.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және 9.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	• Дененің еркін құлауы, еркін құлау үдеуі	9.2.1.12 еркін түсуді сипаттау теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулер қолдану
	• № 6 зертханалық жұмыс. "Көлденең лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу"	9.2.1.13 теңайнымалы және қозғалыстың кинематикалық қолдана отырып, көлденең дененің қозғалысын сипаттау 9.2.1.14 көлденең лақтырылған қозғалыс жылдамдығын анықтау 9.2.1.15 есептің көмегімен кінәз лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу; 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін мұғалімнің көмегімен 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасай алуы; 9.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және

		9.1.3.3 эксперимент нәтижесін етеін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	Қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы	9.2.1.16 сызықтық және бұрыштық шамалар түсінігін түсіндіру
	Сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар	9.2.1.17 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамалар арқылы сипаттау 9.2.1.18 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыра түсіндіру және өрнекті есептерді қолдану
	Центрге тартқыш үдеу	9.2.1.19 центрге тартқыш үдеуді түсіну және есептер шығару
3-тоқсан		
Астрономия негіздері	• Жұлдызды аспан	9.7.2.1 абсолюттік және көрінерлік жұлдыздық шамаларды түсіндіру 9.7.2.2 абсолюттік және көрінерлік жұлдыздық шамаларды анықтау 9.7.2.3 жұлдыздың жарық ететін факторларды атау
	• Аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі	9.7.2.4 аспан сферасының негізгі элементтерін атау; 9.7.2.5 жұлдызды аспанның картасын қолдана алуы; 9.7.2.6 жұлдызды аспанның картасынан жұлдыздардың координатасын анықтау
	• Әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінетін қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт	9.7.2.7 әртүрлі ендіктегі жұлдыздардың шарықтау айырмашылығы 9.7.2.8 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру
	• Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары	9.7.2.9 Кеплер заңдарының денелерінің қозғалысын түсіндіру

	• Астрономиядағы ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау	9.7.2.10 Күн жүйесіндегі денелердің ара қашықтығын немесе өлшем бірліктерін үшін параллакс әдісін қолдану
Динамика негіздері	• Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері	9.2.2.1 инерция, инерттілік жүйесі, инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіну мен түсіндіру; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңының тұжырымдау және оны есептерде қолдану
	• Механикадағы күштер	9.2.2.3 ауырлық күші, серпім күші және үйкеліс күші табиғаты
	• Ньютонның екінші заңы, масса	9.2.2.4 Ньютонның екінші заңының тұжырымдау және оны есептерде қолдану
	• Ньютонның үшінші заңы	9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңының тұжырымдау және оны есептерде қолдану
	• Бүкіләлемдік тартылыс заңы	9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңының тұжырымдау және оны есептерде қолдану
	Дененің салмағы, салмақсыздық	9.2.2.12 үдеумен қозғалған дененің салмағын, физикалық мағынасын түсіндіру; 9.2.2.13; үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау; 9.2.2.14 салмақсыздық күйін мысал келтіру
	Денелердің ауырлық күші әсерінен қозғалуы. • Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы	9.2.2.10 бірінші ғарыштық жылдамдық формуласын білу; 9.2.2.11 бірінші ғарыштық жылдамдық формуласын есептер шығару; 9.2.2.7 ғарыш аппараттарының ерекшеліктерін білу; 9.2.2.8; ғарыш аппараттарының орбиталарының ерекшеліктерін салыстыру;

		9.2.2.9 ауырлық өрісіндегі дене қозғалысын сипаттайтын параметр есептеу

4-тоқсан

Сақталу заңдары	Дене импульсі және күш импульсі	9.2.3.1 "дене импульсі" және "күш импульсі" түсініктерін ажырату
	• Импульстің сақталу заңы. • Реактивті қозғалыс	9.2.3.1 "дене импульсі" және "күш импульсі" түсініктерін түсіну 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалыс түсінігін түсіну 9.2.3.4 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру 9.2.3.5 Байқоңыр ғарыш айырымы аймақтық және халықаралық маңыздылығына баға беру
	• Механикалық жұмыс және энергия	9.2.3.6 механикалық жұмыс және энергия сараптамалық және график тәсілдермен анықтау; 9.2.3.7 жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру
	• Энергияның сақталу және айналу заңы	9.2.3.8 энергияның сақталу заңының тұжырымдау; 9.2.3.9 энергияның сақталу заңының тұжырымдау және есептер шығару қолдану

9 сыныптың физика курстарын қайталау

•

• 4) 10-сынып:

• 4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

9 сыныптың физика курстарын қайталау

Тербелістер және толқындар	Тербелмелі қозғалыс	10.2.5.1 еркін және еріксіз т... түсініктерін түсіндіру; 10.2.5.2; еркін және еріксіз т... түсінігін ажырату; 10.2.5.3 еркін және еріксіз т... мысалдар келтіру; 10.2.5.4 амплитуда, период... анықтамаларын түсіну мен 10.2.5.5 амплитуда, период... эксперименталды анықтау 10.2.5.6 формулаларды қол... жиілік, циклдік жиілікті аны
	• Тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі. • Тербелмелі қозғалыстың теңдеуі	10.2.5.7 тербелмелі процест... энергияның сақталуын сип 10.2.5.8 гармониялық тербе... графиктері бойынша коорд... жылдамдықтың және үдеу... жазу
	• Математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері	10.2.5.9 әртүрлі тербелмелі... тербелістің пайда болу себб... түсіндіру; 10.2.5.10 маятниктер тербел... периодының әртүрлі парам... тәуелділігін табу
	• № 1 зертханалық жұмыс. "Математикалық маятниктің көмегімен еркін құлау үдеуін анықтау"	10.2.5.11 математикалық м... периодының формуласына... үдеуін анықтау; 10.2.5.12 период квадратын... ұзындығына тәуелділік гра... және талдау; 7010.1.3.1 өз бетінше экспе... нәтижелерін жазу; 10.1.3.2 алынған нәтижелер... қорытынды жасау;

		10.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну; 10.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
	• Еркін және еріксіз тербелістер, резонанс	10.2.5.13; еріксіз тербеліс амплитудасын мәжбүрлеуші күштің жиілігі бойынша график бойынша сипаттау; 10.2.5.14 резонанс құбылысы
	• Еркін электромагниттік тербелістер	10.4.4.1 тербелмелі контурдағы электромагниттік тербелістердің түрде сипаттау;
	• Толқындық қозғалыс	10.2.5.15 толқын жылдамдығы және толқын ұзындығы формуласын түсіндіру мен есеп шығару; 10.2.5.16 көлденең және бойлық толқындарды ажырату мен
	• №2 зертханалық жұмыс. "Беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау"	10.2.5.17 су бетіндегі толқын жылдамдығын эксперимент арқылы анықтау 7110.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін жазу; 10.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 10.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну; 10.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
	• Дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық	10.2.5.18 дыбыстың пайда болу таралу шарттарын атау; 10.2.5.19 дыбыс сипаттамалары толқындарының жиілігі және амплитудасымен сәйкестендіру 10.2.5.20 резонанстың пайда болу

		шарттарын атау және оның мысалдар келтіру; 10.2.5.21 жаңғырықтың пайда болу табиғатын және оны қолдану сипаттау; 10.2.5.22 табиғатта және техникада ультрадыбыс пен инфрадыбыс қолдануға мысалдар келтіру
	Электромагниттік толқындар • Электромагниттік толқындар шкаласы	10.4.4.2 механикалық толқындар мен электромагниттік толқындардың қасиеттерін түсіндіру; 10.4.4.3 механикалық толқындар мен электромагниттік толқындардың ұқсастықтарын салыстыру 10.4.4.4 электромагниттік толқындар шкаласын сипаттау және әртүрлі диапазондағы толқындардың қолданылуына мысалдар келтіру 10.4.4.5 шыны призма арқылы жарықтың дисперсиясына сипаттама беру
722-тоқсан		
Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар	• Жылулық сәуле шығару	10.6.1.1 жылулық сәуле шығару энергиясының температурасын сипаттау
	Жарық кванттары туралы Планк гипотезасы	10.6.1.2 Планк формуласын таныту 10.6.1.3 Планк формуласын шығаруда қолдану
	Фотоэффект құбылысы	10.6.1.4 фотоэффект құбылысы және фотоэффект құбылысы техникада пайдаланылуын келтіру; 10.6.1.5 есептер шығаруда фотоэффект үшін Эйнштейн формуласын қолдану
	• Рентген сәулелері	10.6.1.6 рентген сәулесін электромагниттік сәулелердің басқа түрлерімен салыстыру 10.6.1.7 рентген сәулесін қолдану

		мысалдар келтіру
	Радиоактивтілік.	7310.6.2.1 а, в және g - сәулелердің табиғаты мен қасиеттерін т
	• Радиоактивті сәулеленудің табиғаты	
	• Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы	7410.6.1.8 а-бөлшегінің шащ бойынша Резерфорд тәжіри
753 - тоқсан		
Атом ядросы	Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер.	7610.6.1.9 ядролық күштерд сипаттау;
	Массалар дефекті, атом ядросының байланыс энергиясы	7710.6.1.10 атом ядросының анықтау;
		7810.6.1.11 атом ядросының энергиясы формуласын есеп қолдану
	Ядролық реакциялар.	7910.6.1.12 ядролық реакция шешуде зарядтық және массалар сандардың сақталу заңын
	Радиоактивті ыдырау заңы	8010.6.2.2 радиоактивті ыдырау заңының ықтималдық сипатын түсінік
		8110.6.2.3 радиоактивті ыдырау заңын есеп шығаруда қолдану
	Ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция.	8210.6.2.4 тізбекті ядролық реакция өту шарттарын сипаттау;
	• Ядролық реакторлар	8310.6.2.5 ядролық реакторлардың істеу принципін сипаттау
	Термоядролық реакциялар	8410.6.2.6 ядролық ыдырау заңын синтезді салыстыру;
	• Радиоизотоптар, радиациядан қорғану	8510.6.2.7 радиоактивті изотоптардың қолдануға мысалдар келтіру
		8610.6.2.8 радиациядан қорғану сипаттау
	• Элементар бөлшектер	8710.6.3.1 элементар бөлшектер
4 тоқсан		

Әлемнің заманауи физикалық бейнесі	• Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы	10.8.1.1 адамның дүниетанымын көзқарасының қалыптасуы және астрономия дамуының түсіндіру
	• Экологиялық мәдениет	10.8.1.2 жаңа технологиялар ортаға ықпалының артықшылығын қауіптілігін бағалау
7-10 сыныптардың физика курстарын қайталау		

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

48-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

685-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (әрі қарай – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабының 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушының әлем туралы біртұтас ғылыми түсінігін қалыптастыру, химиялық заттар мен олардың түрленуі, химиялық процестер, заңдар мен олардың заңдылықтары туралы білімін нақты өмірде қауіпсіз пайдалану біліктерін дамыту.

3. Оқыту міндеттері:

1) білім алушыларға химиядағы түсініктер, заттар және заңдар, заттардың атомдары мен молекулаларының құрамы мен ішкі құрылысы, заттар қасиетінің химиялық реакциялар барысында түрленуі туралы хабар беру;

2) қауіпсіздік техникасы талаптарын сақтай отырып заттардың сандық және сапалық құрамы мен қасиеттерін зерттеу бойынша химиялық эксперимент жүргізу кезіндегі әмбебап дағдылары мен зерттеушілік біліктерін дамыту;

3) химиялық процестер мен олардың заңдылықтарын түсіну, болжау және қолдану үшін химияның басты заңдылықтарын зерделеу;

4) заттар қасиеттерінің олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін талдау;

5) бейорганикалық және органикалық қосындылардың ең маңызды кластарының арасындағы генетикалық байланысын синтездеу;

6) әртүрлі материалдардың қасиеттерін бағалау;

7) химиялық өндірістің қоршаған орта мен адам денсаулығына тигізетін әсерінің салдарын бағалау;

8) қоршаған ортада экологиялық сауатты тәртіпке, денсаулыққа қарауға тәрбиелеу.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) пәннің базалық ұғымдық аппаратын меңгеруі және қолданылатын грамматикалық құралдар шеңберін кеңейту;

2) сөйлеу тілінің коммуникативтік қасиеттерін және коммуникативтік дағдыларын жетілдіру;

3) зерттеу және мультимедиялық технологияларды қолдану арқылы

барлық сенсорлық жүйелерін дамыту және түзету;

4) оқытудың белсенді әдістерін енгізу, ақпараттық-коммуникативтік орта құру, функционалдық сауаттылықты дамыту арқылы мақсатқа бағытталған түрде әлеуметтендіру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың "Биология" оқу пәнін толыққанды меңгерудегі қиындықтары танымдық іс-әрекеттің екінші реттік бұзылуымен, зият алғышарттарының даму ерекшеліктерімен байланысты.

6. Білім алушыларға зейіннің жеткіліксіз тұрақтылығы тән, оны үлестіре бөлу мүмкіндігі шектеулі, нақтылаушы сипаттағы сөйлеу реакциялары басым, ақпаратты есту арқылы қабылдау қиындықтары байқалады.

7. Сөйлеу тілі бұзылған білім алушылар вербалды түрде ұсынылған тапсырмаларды орындауда зейінін қиындықпен жинақтайды, өз іс-әрекетін жоспарлауда қиындықтарға тап болады, нұсқауды қайталауды, үлгі көрсетуді қажет етеді.

8. Вербальды жадысы төмендеген және есте сақтау өнімділігі бұзылған: күрделі нұсқауларды қабылдамайды, тапсырма элементтерін тастап кетеді және олардың ретінауыстырады.

9. Сөйлеу тілінің дамымауының типтік және тұрақты белгілері оқу-терминологиялық лексиканы нашар меңгеруі, терминдерді жеткіліксіз дифференциациялауы, арнайы лексиканы қамтитын сөз тіркестерін, мәтіндерді түсінудің бұзылуы болып табылады.

10. Сөйлеу тілінің грамматикалық өңделуіндегі қателер, ойын сөзбен жеткізуді жүзеге асыру үдерісіндегі қиындықтар, оның құрылымын қарапайымдату және бұрмалау байқалады.

11. Сөйлеу тілі бұзылыстары мен психикалық дамудың басқа да жақтары арасындағы байланыс сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың ойлауының спецификалық ерекшеліктерін тудырады: логикалық операциялардың мардымсыздығы, ұғымдық ойлаудың

дамымауы, семантикалық бұзылыстар, абстракция мен жалпылау деңгейінің төмендеуі.

12. Көрсетілген ауытқулар "Биология" оқу пәнін үйренуі кезінде елеулі кедергілер тудырады және келесі ұстанымдарды пайдалана отырып, оқу үдерісін ерекше ұйымдастыруды талап етеді:

1) пәннің оқу материалында сөйлеу іс-әрекетінің дағдыларын дамытуға, психикалық үдерістерді түзетуге бағытталған мұқият таңдалған тапсырмалар мен қызмет түрлерінің көмегімен ынталандырушы және дамытушы оқыту;

2) бүкіл сабақ барысында сөйлеу тәртібін сақтау: сөздердің айтылуын бақылау, жеке жұмыс барысында әрбір білім алушының ауызша және жазбаша сөйлеу аграмматизмдерін жою, тұтығуы бар балалардың сөйлеу темпін, ырғағы мен бірсарындылығын қалыпқа келтіру;

3) оқу материалдарын полисенсорлық негізде беру;

4) көру негізінде байланыстырып монологиялық сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру;

5) дене сымбатының, көрудің бұзылыстарының алдын алу, психоэмоционалдық кернелудің алдын алу, ұсақ және жалпы моториканы, сөйлеу тынысын түзету үшін денсаулық сақтау технологияларын пайдалану.

13. Оқыту негізінде қазіргі заманғы тәсілдерді қолданады:

1) зерттеу тәсілі – танымдық қызығушылықты тәрбиелеуге, берік және пәрменді білімді, белсенді танымдық іс-әрекет пен дербестік әдістерін қалыптастыруға ықпал етеді;

2) тұлғаға-бағдарланған тәсіл – білім алушының жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу үдерісіндараландыруға, шығармашылық жігерін толық ашуға бағытталған;

3) іс-әрекеттік тәсіл – білім алушылардың танымдық дербестігін, оқу

материалын сапалы және берік меңгеруін қалыптастыруға ықпал етеді, оқытушы мен оқушы арасындағы кері байланысқа мүмкіндік жасайды;

5) дифференцияланған тәсіл – білім алушылардың ерекшеліктерін есепке алуды көздейді, әртүрлі нозологиялық топтар үшін тапсырмаларды саралауда көрініс табады;

6) интегративті тәсіл "Химия" пәнін басқа оқу пәндерімен тығыз байланыстырады: география, жаратылыстану, биология.

7) коммуникативтік тәсіл коммуникативтік қарым-қатынастың басқа қатысушыларымен өзара іс-әрекет үдерісінде мінез-құлықты, қарым-қатынастың сәйкес жағдайларын таңдай отырып, тіл арқылы қарым-қатынас жасау қабілетін дамытуға бағытталған.

14. Оқытуда келесі технологиялар мен әдістер ең тиімді болып табылады:

1) модельдеу әдісі – күрделі табиғи құбылыстарды салыстырмалы қарапайым модельдермен сипаттауға мүмкіндік береді, оны биология сабақтарында пайдалану метапәндік нәтижелерге қол жеткізу құралы болып табылады;

2) жоба әдісі – мұғалім мен білім алушының ынтымақтастығына, шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған;

3) эксперимент әдісі берілген жағдайларда табиғат құбылыстарын зерттеуге мүмкіндік береді;

4) проблемалық оқыту – білім алушылардың сыни, шығармашылық, диалектикалық ойлауын қалыптастырудың тиімді негізі.

15. Оқу пәнінің ғылыми мазмұны білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне бейімделеді және бірқатар әдістемелік шарттарды сақтауды талап етеді:

1) танымдық үрдісті когнитивті қолдау бойынша әдістемелік тәсілдер кешенін қолдану;

2) материалдың біртіндеп күрделендірілуі, оны нақтылау, кванттау, ұтымды мөлшерлеу, білімді жаңа жағдайда қолдануға арналған жаттығулар көлемін арттыру, бейімделген оқу мәтіндерін пайдалану;

3) материалды беру қарқынының сөйлеу тілінде бұзылыстары бар білім алушылардың қабылдау мүмкіндіктеріне сәйкестігі;

4) сөйлеу тілімен жеткізуді визуалды қолдау: пән бойынша басып шығарылған бағдарламалық сөздерді, пән үшін шаблондық сөздер мен фразалар жиынтығын, сөйлеу тілі конструкцияларын пайдалану, сөйлеу тілі арқылы өз ойын толығынан білдіруге көмектесетін жаднамаларды, схемаларды, жоспарларды, кестелерді, алгоритмдерді кеңінен қолдану.

16. Оқыту процесінде қамтамасыз етіледі: өткенді үнемі қайталау, әрекет түрлерін ауыстыру, практикалық және зертханалық жұмыстарды орындау, есептерді және реакция теңдеулерін шығару барысында алгоритмдік нұсқауларды пайдалану.

17. Химия кабинеті реактивтер мен зертханалық жабдықтар сақталатын зертханамен біріктіріледі, сонымен қатар кабинетте компьютер және проекторға арналған пульті бар интерактивті тақта болады. Кабинетке химиялық эксперимент жүргізу үшін ауаны сорып шығаратын шкаф қойылады. Зертханалық жабдықтар: ыдыстар, реактивтер, аспаптар мен материалдар.

18. Химиядан көрнекі құралдарға қойылатын талаптар:

1) демонстрациялық модельдер: химиялық байланыстардың пайда болудың модельдері; молекулалардың шарикті-таяқша модельдерін жасауға арналған жиынтық; электронды бұлттар мен химиялық байланыстардың модельдері; студенттер мен оқытушыларға арналған органикалық және бейорганикалық молекулалық модельдер; бұлттар мен химиялық байланыстардың р және d модельдері; кристалды торлардың үлгілері: алмас, графит, темір, су, мыс, магний, көмірқышқыл газы, натрий хлориді.

2) коллекциялар: алюминий, көмір және оны қайта өңдеу өнімдері, металдар, минералдар мен тау жыныстары, мұнай және оны қайта өңдеу

өнімдері, шыны және шыныдан жасалған бұйымдар, шойын мен болат, отын;

3) ұсынылатын жабдық: химия бойынша тәжірибе жасауға арналған сандық интерактивті зертхана, зертханалық, практикалық жұмыстар мен демонстрацияларға арналған химиялық шыны ыдыстар жиынтығы, зертханалық, практикалық жұмыстар мен демонстрацияларға арналған химиялық реактивтер жиынтығы, зертханалық штативтер;

4) баспа құралдар: химик ғалымдар - портреттер, бейорганикалық химия бойынша кестелер мен баннерлер - 7 - 9 сыныптар (және үлестірме материалдары), органикалық химия бойынша үстемелер мен үстеме ақылар - 10 сынып (және үлестірме материалдары), кестелер "Қышқылдардың ерігіштігі, судағы негіздер мен тұздар "және" Д.И.Менделеевтің химиялық элементтерінің периодтық жүйесі", "Анықтамалық материалдар 1-4 бөлім "(үлестірме материал), варианттар бойынша өзіндік және бақылау жұмыстарына арналған материалдар - 7-10 сыныптар;

5) сыныптар бойынша химиялық терминдер жиынтығы (сөздік жұмысы) 7-10 сыныптар;

6) 7-10 сынып тақырыптары бойынша "Көрнекі тәжірибелер" DVD дискілері;

7) "Қышқылдардың, негіздердің және тұздардың суда ерігіштік кестесі" және "Д.И. Менделеевтің химиялық элементтерінің периодтық жүйесі" стендтері.

19. Суммативті және формативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып өз-бетінше құрастырады.

20. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша

тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

3) тапсырмаға берілген жазбаша нұсқаулықты, қажет болған жағдайда, мұғалім баяу дауыстап, анық мағыналы екіпінмен оқуына;

4) мүмкіндігі шектеулі білім алушылардың жекелік мүмкіндіктерін ескере отырып тапсырма мәтінін бейімдеуге (ірірек қаріп, бір тапсырманың басқасынан айқын түрде шектелуі);

5) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

6) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

21. Формативті бағалау нәтижелерін талдау, мұғалімге белгілі бір тапсырмалар (тақырыптар, бөлімдер) қиынға түсетін білім алушыларды анықтауға, сонымен қатар жекелік және топтық түзету сабақтарында біліміндегі олқылықтарды жою жұмысының мазмұнын айқындауға мүмкіндік береді.

3-тарау. "Химия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

23. Бағдарламаның мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) "Заттардың бөлшектері" бөлімі;
- 2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі;
- 3) "Химиядағы энергетика" бөлімі;
- 4) "Химия айналамызда" бөлімі;
- 5) "Химия және өмір" бөлімі.

24. Бөлімдер білім, түсінік және дағдыларды қамтитын күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан тұратын бөлімшелерден тұрады.

25. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) атомдар, иондар және молекулар;
- 2) атомның құрамы мен құрылысы;
- 3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы, атомдардан иондардың құрылуы;
- 4) химиялық байланыстар түрлері.

26. "Химиялық реакциялардың заңдылықтары" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі;
- 2) химиялық реакциялардың жіктемесі;
- 3) массаның сақталу заңы;
- 4) металдардың электрохимиялық кернеу қатары.

27. "Химиядағы энергетика" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;
- 2) химиялық реакциялар жылдамдығы;
- 3) химиялық тепе-теңдік;
- 4) қышқылдар мен негіздер теориясы.

28. "Химия айналамызда" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттардың жіктелуі;
- 2) Жер химиясы;
- 3) көміртек және оның қосындылары химиясы.

29. "Химия және өмір" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) "Биохимия".

30. 7-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химия пәні. Таза заттар және қоспалар". Химия –жаратылыстанудың саласы, заттар туралы ғылым, химияның дамуы мен маңызы, химия кабинетіндегі және зертханасындағы қауіпсіздік техникасының ережелері; таза заттар және олардың физикалық қасиеттері, біртекті және әртекті қоспалар, заттарды тазарту және бөлу тәсілдері; жәй және күрделі заттар; элемент, химиялық қосындылар; №1 практикалық жұмыс "Техника қауіпсіздігі ережелері және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"; №1 зертханалық тәжірибе "Заттар мен олардың қосындыларын салыстыру"; №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту";

2) "Заттар күйінің өзгеруі". Физикалық және химиялық құбылыстар, химиялық реакция, заттың агрегаттық күйлері, қатты, сұйық, бөлшектердің кинетикалық теориясына сәйкес газтәріздес заттардың құрылымы, заттардың салқындау, қыздыру және булану процестері; №3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерттеу"; №4 зертханалық тәжірибе "Аспирин немесе салолдың салқындау процесін

зерттеу"; №5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау процесін зерттеу"; №1 бақылау жұмысы;

3) "Атомдар. Молекулалар. Заттар". Атомдар және молекулалар, атомдар мен молекулалардың айырмашылығы, химиялық элементтер, химиялық элементтердің символдары, элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу, жай және күрделі заттар, атомның құрамы мен құрылысы, ядро, протон, нейтрон, электрон, изотоптар, элементті аталуы және фундаменталды бөлшектерінің саны бойынша сипаттау;

4) "Ауа. Жану реакциясы". Ауа және оның құрамы, атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызы, жану процесі, заттың жану шарттары, тез тұтанатын, жанатын және жанбайтын заттар, отын, оттеқ, тұтану көзі, тұтану температурасы, металдар мен бейметалдардың жануы, жану реакциясының өнімдері; №6 зертханалық тәжірибе "Майшамның жануы"; №2 практикалық жұмыс/Көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттегінде жануын салыстыру"; №2 бақылау жұмысы;

5) "Химиялық реакциялар". Табиғи қышқылдар мен сілтілер, "қышқылдық" және "сабынды" қасиеттер, индикаторлар, әмбебап индикатор, рН шкала, метилоранж, лакмус, фенолфталеин, индикаторлардың түрлі орталарда түстерінің өзгеруі, қышқылдар мен сілтілер, антацидті заттар, бейтараптану реакциясы, сұйылтылған қышқылдар, қышқылдардың қолданылу аймақтары, қышқылдармен жұмыс жүргізу ережелері, сұйылтылған қышқылдардың түрлі металдармен әрекеттесуі, сутекке сапалық реакция, карбонаттар, сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі, көмірқышқыл газына сапалық реакция; №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, негіздік ортасын анықтау"; №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"; №9 зертханалық тәжірибе "Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен реакциясы"; №10 зертханалық жұмыс "Сутекке сапалық реакция"; №3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция";

6) "Химиялық элементтердің периодтық кестесі". Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы, И. Дүберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің элементтерді жіктеуі, периодтық заң,

периодтық кестенің құрылымы, периодтық кестенің құрылу принципі, атом нөмірі, ядро заряды, атомдағы қарапайым бөлшектер;

7) "Салыстырмалы атомдық масса.Қарапайым формулалар". Изотоптар қоспасы, табиғи изотоптар, салыстырмалы атомдық масса, салыстырмалы молекулярлық/формулалық масса, химиялық формула, химиялық элементтердің валенттілігі, бинарлы қосындылардың формулаларын құрастыру,қосындылардағы атомдардың қатынастары; есептеуге берілген есептер: салыстырмалы молекулярлық массаны есептеу; №3 бақылау жұмысы;

8) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер және қосындылар". Қоректік заттар, адам ағзасындағы химиялық элементтер (O, C, H, N, Ca, P, K), химиялық элементтердің тірі және өлі табиғаттағы таралуы, адам ағзасындағы микро-, макроэлементтердің биологиялық рөлі, тыныс алу процесі, тамақтану теңгерімі; № 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"; №11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу процесін зерттеу";

9) "Геологиялық химиялық қосындылар". Пайдалы геологиялық химиялық қосындылар, табиғи ресурстар, кен орны, кен, кеннің құрамы, минералдар, табиғи ресурстарды өндіру, металдарды алу, Қазақстанның пайдалы қазбалары, минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері; №4 бақылау жұмысы.

31. 8-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Атомдардағы электрондардың қозғалысы". Атомдардағы электрондардың орналасуы, энергетикалық деңгейлер, s және p орбитальдарының формалары, электрондық конфигурация, электронды-графикалық формула, ион, иондардың түзілуі, "нольдік қосынды" әдісімен қосындылардың формулаларын құрастыру; №1 зертханалық тәжірибе "Атомдардың модельдерін жасау";

2) "Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері". Химиялық формула, химиялық реакция теңдеулері, заттардың массасының сақталу заңы, химиялық реакциялардың типтері: бірігу, ажырау, алмастыру, алмасу, табиғаттағыжәне тірі организмдер мен адам

тіршілігіндегі химиялық реакциялар; №1 көрсетілім "Заттардың массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе"; №2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың массасының қатынасы"; есептер: химиялық формула бойынша химиялық бірігудегі элементтің массалық үлесін есептеу, элементтердің массалық үлестері бойынша заттың қарапайым формуласын анықтау; №1 бақылау жұмысы;

3) "Заттың мөлшері". Заттың мөлшері, моль, Авогадро саны, заттың молярлық массасы, есептеуге берілген есептер: жәй және күрделі заттардың салыстырмалы молярлық массасын есептеу, химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың белгілі мөлшеріндегі атомдардың (молекулалардың) сандарын есептеу;

4) "Стехиометриялық есептеулер". Химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша есептер шығару, молярлық көлем, газдардың салыстырмалы тығыздығы, көлемдік қатынастар заңы, қалыпты және стандартты жағдайлар. Есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың берілген массасы немесе заттың мөлшері бойынша атомдар мен молекулалардың сандарын есептеу, химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін (газдың) және зат мөлшерін есептеу, қалыпты жағдайлардағы газдың көлемін, газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу, оттек және ауа бойынша газдардың салыстырмалы тығыздықтарын есептеу, заттың мөлшері, молярлық масса, газдың молярлық көлемі, Авогадро заңы ұғымдарын пайдаланып формулалар бойынша есептеулер жасау, химиялық реакциялар кезіндегі газдардың көлемдік қатынастары түсініктерін қолданып, есептеулер жасау; №2 бақылау жұмысы;

5) "Химиялық реакциялардағы энергиямен танысу". Отынның жануы және энергияның бөлінуі, көміртекті отынның жануы кезінде көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілуі мүмкіндігі, жылыжайлық әсердің себептері және шешу жолдары, экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар, әртүрлі отындардың потенциалы, қоршаған ортаға әсері, кинетикалық бөлшектер теориясы тұрғысынан энергия өзгерісі, реакцияның жылу әсері, термохимиялық теңдеулер; №4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық

реакциялар"; есептеуге берілген есептер: реакциялардың термохимиялық теңдеулері бойынша реакцияның жылу әсерін есептеу;

6) "Сутек. Оттек және озон". Сутек – химиялық элемент және жәй зат, сутектің изотоптары (протий, дейтерий және тритий), сутектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, оттек – химиялық элемент және жәй зат, оттектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, сутектің және оттектің бинарлы қосындылары, табиғатта таралуы, оттектің аллотропиялық түрөзгерісі, озон, сутек пен оттекті алу, Жер бетіндегі озон қабатының маңызы; №4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ажырауы"; №2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу"; №3 практикалық жұмыс "Сутектің перексидінен оттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу"; есептеуге берілген есептер: реакцияға қатысатын немесе реакция нәтижесінде түзілген өнімнің белгілі массасы, заттың мөлшері немесе көлемі бойынша заттың массасын, заттың мөлшерін, (газдың) көлемін есептеу; №3 бақылау жұмысы;

7) "Химиялық элементтердің периодтық жүйесі". Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы, периодтың, топтың, атом нөмірінің физикалық мәні, химиялық элементтердің атомдарының кейбір қасиеттері мен сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі, периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипатталуы, химиялық элементтердің табиғи топтары, сілтілік металдардың, галогендердің, инертті газдардың топтары, металдар мен бейметалдар, периодтық кестеде орналасуына байланысты химиялық элементтің қасиеттері;

8) "Химиялық байланыс түрлері". Химиялық элементтердің электртерістілігі, атомдар арасындағы химиялық байланыстар табиғатының бірлігі, ковалентті полярлық және полярлық емес байланыс, иондық байланыс, заттың аморфты және кристалдық күйлері, кристалл торларының типтері, заттардың қасиеттерінің оның құрылысына тәуелділігі; №4 бақылау жұмысы.

32. 9-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Су". Судың құрамы, қасиеттері және қолданылуы, табиғаттағы су, су – әмбебап табиғи еріткіш, сулы ерітінділер және жүзінділер, судың бірегей қасиеттері және оның өмір үшін маңызы, судың табиғаттағы айналымы,

судың ластану себептері, судың кермектігі және оны жою тәсілдері, судың және сулы ерітінділердің табиғаттағы, өндірістің түрлі салаларындағы және ауыл шаруашылығындағы маңызы, суды тазарту әдістері, ауыз суын тазарту, Қазақстан Республикасындағы ауыз су мәселесі, су бассейнін ластанудан қорғау, Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелері, сусыз мыс (II) сульфатының көмегімен суды анықтау әдісі; №10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"; есептеуге берілген есептер: еріген заттың массалық үлесін, еріткіштің, еріген заттың массасын есептеу;

2) "Ерітінділер және ерігіштік". Заттардың суда еруі, заттардың судағы ерігіштігі бойынша жіктелуі, ерітінділер, еріген заттың массалық үлесі, молярлық концентрация, қатты заттардың, сұйықтардың және газдардың суда ерігіштігі, кристаллогидраттар, ерітінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі рөлі, заттардың ерігіштігіне температураның әсері; № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"; №4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"; № 5 практикалық жұмыс "Берілген пайыздық және молярлық концентрациялы ерітінділерді дайындау"; есептеуге берілген есептер: заттардың судағы ерігіштігін есептеу, тығыздығы мен көлемі бойынша ерітіндінің массасын анықтау, еріген заттың және еріткіштің массасын, еріген заттың массалық үлесін есептеу, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; №1 бақылау жұмысы;

3) "Бейорганикалық қосындылардың негізгі кластары". Қышқылдар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, негіздер: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, тұздар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, бейорганикалық қосындылардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс; №6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің химиялық қасиеттерін зерттеу"; №7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың химиялық қасиеттерін зерттеу"; №8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің химиялық қасиеттерін зерттеу"; №9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың

мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу;

4) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Адам ағзасының химиялық құрамы; макроэлементтер және микроэлементтер, олардың маңызы, адам ағзасының құрамына кіретін элементтер және олардың маңызы: (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe), Қазақстан тұрғындарының теңгерімді тамақтану рационы, ағзадағы кейбір элементтерді анықтау, ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы көздері, ауыр металдардың ағзаларға әсері; №13 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау"; №14 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"; №2 бақылау жұмысы;

5) "Электролиттік диссоциация". Электролиттер және бейэлектролиттер, С.Аррениустың электролиттік диссоциациялану теориясының негізгі қағидалары, электролиттік диссоциациялану механизмі, ерітінділердің немесе заттың балқымаларының электр өткізгіштігінің химиялық байланыс түріне тәуелділігі, күшті және әлсіз электролиттер, диссоциациялану дәрежесі, қышқыл, сілті және тұздардың судағы ерітінділерінде электролиттік диссоциациялануы, көпнегізді қышқылдардың, қышқылдық және негіздік тұздардың диссоциациялануы, ион алмасу реакциялары және олардың жүру жағдайлары, электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз және тұз ерітінділерінің химиялық қасиеттері, тұздар гидролизі; №1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полярлық байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"; №1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН -ын анықтау"; №1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"; №2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың мөлшерін, массасын, реакция өнімінің көлемін есептеу, диссоциациялану дәрежесін есептеу;

6) "Бейорганикалық заттарға сапалық талдау". Катиондарға сапалық реакциялар; жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау, аниондардың сапалық реакциялары, бейорганикалық қосындылардың құрамын сапалық талдау; №3 зертханалық тәжірибе жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} ,

Sr²⁺, Ba²⁺, Cu²⁺ катиондарын анықтау"; №4 зертханалық тәжірибе "Fe²⁺, Fe³⁺, Cu²⁺ катиондарына сапалық реакциялар"; №5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl⁻, Br⁻, I⁻, PO₄³⁻, SO₄²⁻, CO₃²⁻, NO₃⁻, SiO₃²⁻ аниондарын анықтау"; №2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосындыларды сапалық талдау"; есептеуге берілген есептер: егер әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілсе химиялық теңдеулер бойынша есептеу; №3 бақылау жұмысы;

7) "Металдардың химиялық белсенділігі". Металдардың тотығуы, металдардың жемірілуі; металдардың сумен әрекеттесуі, металдардың қышқыл ерітінділерімен, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуі, металдардың белсенділік қатары, металдардың белсенділігін салыстыру; №2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі"; №3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітіндісімен әрекеттесуі"; №3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру"; №1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру";

8) "Металдар мен қорытпалар". Металдардың жалпы сипаттамасы, металдық байланыс пен металдық кристалдық тор, темір мен мыстың физикалық және химиялық қасиеттері, металдардың тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін көрсетуі, темір қорытпалары және олардың қолданылуы, металлургия туралы түсінік, шойын мен болат өндірісі, Қазақстанда металлургияның дамуы, металдар мен олардың қорытпаларын алу, Қазақстандағы металдар және оның қосындыларының маңызды кен орындары, металдарды өндіру процестері, қоршаған ортаға әсері, металдарды алу; №4 көрсетілім "Металдардың кристалдық торының модельдері"; №5 көрсетілім "Металдар және қорытпалар"; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі бір массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда реакция теңдеуі бойынша заттың массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу;

9) "Көміртек және оның қосындылары". Көміртектің жалпы сипаттамасы, табиғатта көміртек және оның қосындыларының таралуы, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолдану аймағы, көміртектің қасиеттері, көміртектің оксидтері және олардың қасиеттері, тірі ағзаларға иіс газының

физиологиялық әсері, көміртектің табиғаттағы айналымы; №6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері"; №7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттері зерттеу"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу; №4 бақылау жұмысы;

33. 10-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химиялық реакциялардың жылдамдығы". Химиялық реакциялардың жылдамдығы, химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар, бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан реакция жылдамдығы, катализаторлар, ингибиторлар, катализаторлар мен ингибиторлардың реакция жылдамдығына әсері; №2 көрсетілім "Түрлі химиялық реакциялардың жылдамдығы"; №6 зертханалық тәжірибе "Концентрацияның температурасы мен бөлшектер көлемінің реакция жылдамдығына әсері"; №3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері";

2) "Қайтымды реакциялар". Химиялық тепе-теңдік, тепе-теңдік динамикалық процес ретінде, химиялық тепе-теңдіктің ығысуы, Ле-Шателье-Браун принципі, химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлардың өзгерісінің әсері, бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан химиялық тепе-теңдік; №3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар"; №7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы";

3) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Химиялық элементтердің тотығу дәрежелері, қосындылардың формулалары бойынша химиялық элементтердің тотығу дәрежелерін анықтау, тотықтырғыш және тотықсыздандырғыш туралы түсінік, тотығу-тотықсыздану реакциялары, электрондық баланс әдісі; №1 бақылау жұмысы;

4) 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топтар элементтері және олардың

қосындылары. 1 (I)-топ элементтері және олардың қосындылары, атомдары құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттері, сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 2 (II)-топ элементтері және олардың қосындылары, 1 (I)-ші және 2 (II)-топ металдарының жалпы қасиеттері, кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 3 (III)-топ элементтері, алюминий және оның қосындылары, алюминийдің қосындылары мен қорытпаларының қолдану аймағы, алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің амфотерлік қасиеттері; №6 көрсетілім "Натрийдің, кальцийдің сумен әрекеттесуі"; №8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"; №7 көрсетілім "Алюминий мен оның қорытпалары"; №9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"; №4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болғанда, заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын реакция теңдеуі бойынша есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғанда, заттың шығымдық массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымдық массасын есептеу;

5) 17 (VII), 16 (VI), 15 (V), 14 (IV) - топтарының элементтері және олардың қосындылары. (VII) топ элементтері, галогендер, байланыс түрі және кристалдық тор типі, топтағы галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, хлор, хлордың химиялық қасиеттері: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі, хлорсутек қышқылының құрамы қасиеттері мен қолданылуы, 16 (VI)-топ элементтері, күкірт, күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттері, күкірттің негізгі қосындылары және олардың физикалық және химиялық қасиеттері, қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсері, күкірт қышқылы, күкірт қышқылы және оның тұздарының жалпы және ерекше қасиеттері, қасиеттері мен қолданылуы, 15 (V)-топ элементтері: азот, азоттың қасиеттері және табиғаттағы азот айналымы, аммиак, аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы, аммиак өндірісі, (Габер синтезі): азот қышқылы, азот қышқылының қасиеттері, азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері, фосфор және оның қосындылары, фосфорды аллотропиялық түрлендіру, фосфор

қосындыларының Қазақстандағы кен орындары, фосфор және оның қосындыларының жалпы химиялық қасиеттері, минералды тыңайтқыштар, олардың Қазақстанда өндірілуі және оларды тиімді қолдану, азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсері, 14 (IV) - топ элементтері, кремний және оның қосындылары, кремнийдің қолданылу аймағы және оның жартылай өткізгіш ретінде маңызы, сұйық кристалдар, кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор типі, кремний мен оның қосындыларының химиялық қасиеттері, Қазақстандағы силикат өнеркәсібі; №8 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"; №5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"; №10 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделін дайындау"; №11 зертханалық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделін дайындау"; №6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу"; №12 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"; №9 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"; №10 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торларының модельдері"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша есептеу, бірі зат бастапқы заттардан артық берілген есептер, егер реакция өнімінің практикалық шығымының массалық үлесі белгілі болса, химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, құрамындағы қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы бойынша реакция өнімінің массасын есептеу; №2 бақылау жұмысы;

6) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық химия – көміртек қосындыларының химиясы, А.М. Бутлеровтың органикалық қосындылардың құрылыс теориясының негізгі қағидалары, органикалық заттардың ерекшеліктері, органикалық қосындылардың жіктелуі, функционалдық топ түсінігі, органикалық қосындылардың гомологтық қатарлары, органикалық қосындылардың гомологтық қатарлары, органикалық қосындылардың номенклатурасы, органикалық қосындылардың изомериясы; №11 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері"; №12 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілдерінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"; №13 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"; есептеуге берілген есептер: элементтердің

массалық үлесі және салыстырмалы тығыздығы бойынша газтәрізді заттардың молекулярлық формулаларын табу;

7) "Көмірсутектер. Отын". Көмірсутектердің жіктелуі, номенклатурасы және изомериясы, қаныққан көмірсутектер, алкан, метан, қанықпаған көмірсутектер, алкендер, этилен, алкиндер, ацетилен, арендер, бензол, көмірсутектер арасындағы генетикалық байланыс, көмірсутектердің табиғи көздері, көмірсутекті отындар, табиғи газдың, мұнайдың, көмірдің Қазақстандағы кен орындары, оларды өндіру және өңдеу, көмірсутектерді өндіру, өңдеу және қолданудағы экологиялық мәселелер, көмірсутектерді экономиканың түрлі салаларында және тұрмыста пайдалану, альтернативті отын түрлері, мұнай, мұнай фракциялары және шикі мұнай өнімдерінің қолдану аймағы; №14 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"; №15 көрсетілім "Отын түрлері"; №16 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"; есептеуге берілген есептер: реакция өнімінің массасы немесе көлемі және белгілі заттың салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттың формуласын анықтау; №3 бақылау жұмысы;

8) "Оттекті және азотты органикалық қосындылар". Оттекті органикалық қосындылардың жіктелуі және номенклатурасы, метанол, этанол, спирттердің улылығы және этил спиртінің адам организміне зиянды әсері, оттекті органикалық қосындылардың өкілдері; этандиол, пропантриол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза, крахмал, целлюлозаның қолданылуы; карбон қышқылдары, күрделі эфирлер мен майлар, сабын, синтетикалық жуғыш заттар, синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсері, көмірсулар, уыздар, аминқышқылдары, биологиялық маңызды органикалық қосындылар, Қазақстанның тамақ өнеркәсібі; №15 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"; №16 зертханалық тәжірибе "Уыздардың денатурациясы"; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда, реакция теңдеуі бойынша органикалық заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, метан, бутан, этанолдың жану реакция теңдеуі бойынша оттектің, ауаның көлемдерін есептеу; №4 бақылау жұмысы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

34. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

35. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Заттардың бөлшектері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Атомдар, иондар және молекулалар	7.1.1.1 "Химия" ғылымының неі оқытатынын айту; 7.1.1.2 химиялық зертханада және кабинетінде жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін атау және түсіндіру; 7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу; 7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу, атау және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу; 7.1.1.5 салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде – мольді және Авогадро санын айту; 8.1.1.2 формула бойынша заттың массасын, зат мөлшерін, құрылымдық бөлшектер санын есептей алу		

	теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру; 7.1.1.6 судықыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру			
1.2 Атом құрамы мен құрылысы	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын атау; 7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық элементтің таңбасын тану және атау; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу; 7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын атау; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (p, n, e) мен атом ядросының құрамын түсіндіру; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін түсіндіру; 7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық			

	элементтер-дің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіндіру; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаға анықтама беру; 7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосындылардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосындылардың формулаларын құру; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулярлық/ формулалық массасын есептеу			
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы		8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіндіру; 8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіндіру; 8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін атау; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық		

		конфигурациясын және электронды-графикалық формулаларын жазу; 8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіндіру; 8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосындылардың формуласын құрастыру		
1.4 Химиялық байланыстардың түрлері		8.1.4.1 электртерістілік ұғымына сүйеніп ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 8.1.4.2 иондық байланыстың түзілуін сипаттау және иондық қосындылардың қасиеттерін болжау; 8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру; 9.1.4.3 құйма ұғымын түсіндіру және оның артықшылықтарын түсіндіру; 9.1.4.4 салыстырмалы кестені пайдаланып шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру	10.1.4.1 газ молекулалардың электрон формулаларын құрастырып кристалдық тор мен байланыс анықтау; 10.1.4.2 атомдар молекулалардың электрон құрылым формулаларын құрастыру; 10.1.4.3 атомдар қышқыл молекулалардың формулаларын атомдар арасындағы химиялық байланыс түзілуін танып білу; 10.1.4.4 кристалл диоксиді, карбидін, байланыс кристалдық тор сипаттау

2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі	7.2.1.1 И. Дүбейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін салыстыру; 7.2.1.2 периодтық кестенің құрылымын сипаттау: топтар және периодтар	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірінің физикалық мәнін түсіндіру; 8.2.1.2 бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде электрондар санының бірдей болатындығын түсіндіру; 8.2.1.3 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру; 8.2.1.4 периодтық жүйедегі орны бойынша элементті сипаттау; 8.2.1.5 химиялық қасиеттері ұқсас элементтердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің табиғи ұяластарын атау және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру; 8.2.1.7 химиялық элементтің периодтық кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау		10.2.1.1 а негізінде металдар қасиеттер 10.2.1.2 р өнімдерін алгоритм алып, сіл металдар мен гидр негіздік к сипаттай теңдеуле 10.2.1.3 1 -топ мета жалпы қа салыстыр химиялы теңдеуле 10.2.1.4 к мен гидр қасиеттер және қол сипаттау; 10.2.1.5 а негізінде қасиеттер оның ма қосынды құймалар қолдану 10.2.1.6 а оның окс гидроксид қасиеттер 10.2.1.7 1 -топ мета және күр

				әрекеттесу байланысы жоспарлау 10.2.1.8 т. қасиеттер заңдылығы 10.2.1.9 хл. физикалық сипаттау металдар және галоген реакция т. құру; 10.2.1.10 хл. қышқыл химиялы зерттеу ж. қолдану 10.2.1.11 т. элементтер қасиеттер 10.2.1.12 н. аллотропия өзгерістер физикалық салыстырмалы күкірттің қасиеттер реакция т. құрастыру 10.2.1.13 н. және (VI) физикалық химиялы салыстырмалы диоксиді физиология түсіндіру; 10.2.1.14 н. қышқыл оның тұз физикалық химиялы зерттеу;

				10.2.1.15 ақуыс қасиеттерін табиғаттағы айналым 10.2.1.16 ақуыс және қасиеттерін қолданы 10.2.1.17 ақуыс аммониймен сілтімен әрекеттесуін алу және аммиакты ерітіндісі зерттеу; 10.2.1.18 ақуыс қышқыл реакция т құрастыр 10.2.1.19 ақуыс қышқыл, қышқыл, ортақ қасиеттерін зерттеу; 10.2.1.20 ақуыс және қышқыл металдармен әрекеттесуін ерекшелігі және элементтерімен әдісімен теңдеуін 10.2.1.21 ақуыс термиялы ерекшелігі реакция т құрастыр 10.2.1.22 ақуыс аллотропия өзгерістерін 10.2.1.23 ақуыс

				оның қос жалпы хи қасиеттер
				10.2.1.24 н қолданы. және онь өткізгіш р қолданы.
				10.2.1.25 н оның қос негізгі хи қасиеттер және ре теңдеуле
2.2 Химиялық реакциялардың жіктелуі	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу және сутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру; 7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру	8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу; 8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау	9.2.2.1 реакция теңдеулерін құрастыру алгоритмін пайдаланып, реакция теңдеулерін молекулярлық және иондық түрде құру; 9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакциялары-ның жүру себептерін түсіндіру	10.2.2.1 то табу ереж 10.2.2.2 то тотықсыз процесте байланы бір мезгіл түсіндіру; 10.2.2.3 то тотықсыз реакциял дәрежесі реакциял түсіндіру; 10.2.2.4 то электрон тотықсыз электрон деп түсін 10.2.2.5 коэффициц ережелер отырып, 3 баланс әд тотықсыз реакциял коэффициц
2.3		8.2.3.1	9.2.3.1 есептерді шығару алгоритмін пайдалана	10.2.3.1 ес алгоритм

Массасының сақталу заңы		заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару; 8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын айту; 8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу; 8.2.3.6 Авогадро заңын айту және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану; 8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда	отырып, әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу; 9.2.3.2 қоспаларға есеп шығару алгоритмін пайдалана отырып, қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын басқа заттың массасы белгілі жағдайда, реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу	отырып, т мұмкінді салыстыр реакция ө шығымы 10.2.3.2 за формулас есептерін алгоритм отырып, п заттардың молекуляр формулас салыстыр тығызды элементт массалы арқылы а

		газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану		
2.4 Металдардың электрохимиялық кернеу қатары			9.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын түсіну; 9.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 9.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды сипаттау; 9.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын зерттеу; 9.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесу схемасын пайдалана отырып, металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.4.6 металдардың қышқылдармен әрекеттесу схемасын пайдалана отырып, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу; 9.2.4.7 эксперимент нәтижесі бойынша металдардың белсенділік қатарын құру және оны анықтама мәліметтерімен сәйкестендіру; 9.2.4.8 металдардың	

3) "Химиядағы энергетика" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар	7.3.1.1 ауа құрамын атау; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын түсіндіру; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіндіру; 7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін атау; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттекте ауаға қарағанда жақсырақ жанатындығын түсіндіру; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін атау	8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксидтер екенін және құрамында көміртегі бар отын оттекте жанғанда, көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіндіру; 8.3.1.2 парниктік эффекттің себептерін түсіндіру және шешу жолдарын ұсыну; 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін түсіндіру; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру		
3.2 Химиялық реакциялардың жылдамдығы				10.3.2.1 реакция жылдамдығын түсіндіру; 10.3.2.2 реакция жылдамдығын

				жылдам ететін фа анықтау бөлшекте кинетика тұрғысын 10.3.2.3 ка реагентте айырмаш олардың жылдам түсіндіру; 10.3.2.4 ре жылдам ингибито түсіндіру
3.3 Химиялық тепе-теңдік				10.3.3.1 қ қайтымс реакциял 10.3.3.2 т динамик ретінде с ЛеШател принципі химиялы ығысуын 10.3.3.3 хи теңдіктің ережелер пайдалан химиялы күйіне жа реакция жағдайла әсерін тү 10.3.3.4 хи теңдікті б кинетика тұрғысын 10.3.3.5 а өндірісіні сипаттау
3.4 Қышқылдар мен	7.3.4.1 кейбір табиғи		9.3.4.1 заттардың	

негіздер теориясы	қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттер белгілері болуы мүмкін екендігін түсіндіру; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортада түстерінің өзгеруін атау; 7.3.4.3 рН шкаланың негізінде әмбебап индикаторды қолданып, сілтілер мен қышқылдарды анықтау; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды" қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіндіру		ерігіштігінің схемасын пайдалана отырып, заттарды олардың судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 9.3.4.2 заттар ерітінділерінің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру; 9.3.4.3 заттың ерігіштігіне температура әсерін түсіндіру;индикаторларды пайдаланып, орта тұз ерітіндісінің ортасын тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 буландыру техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу; 9.3.4.5 шешу алгоритмдерін қолданып, еріген заттың массалық үлесі мен ерітіндінің белгілі массасы бойынша еріген заттың массасын есептеу; 9.3.4.6 шешу алгоритмдерін қолданып, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; 9.3.4.7 жіктелу схемасын пайдалана отырып, оксидтердің жіктелуін және қасиеттерін атау, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.8 қышқылдардың

4) "Айналамыздағы химия" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Заттардың жіктелуі	7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде атау; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін түсіндіру; 7.4.1.3 элемент (жай зат) қоспа және қосылыс түсініктерін ажырату; 7.4.1.4 қосындылардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдану; 7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін атау; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау және өткізу		9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын білу және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру; 9.4.1.3 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру; 9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын түсіндіру; 9.4.1.5 индикаторлардың көмегімен ерітінділердің қышқылдылығы мен сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құрастыру; 9.4.1.7 электролиттер мен бейэлектролиттер кестесін пайдалана	

			отырып, күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру және оларды ажырату, диссоциациялану дәрежесін анықтай білу; 9.4.1.8 Li^+, Na^+, K^+, Ca^{2+}, Sr^{2+}, Ba^{2+}, Cu^{2+} металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялу реакциясын жүргізу және сипаттау; 9.4.1.9 оқулықтағы катиондар кестесін пайдалана отырып, Fe^{2+}, Fe^{3+}, Cu^{2+} катиондарына сапалық реакция жүргізу; 9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап, нәтижесін сипаттау; 9.4.1.11 оқулықтағы кестені пайдалана отырып, белгісіз заттардағы катион мен аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын құру және оны практикада жүзеге асыру	
4.2 Жер химиясы	7.4.2.1 жер қыр-тысында көптеген пайдалы химиялық қосындылар барын түсіндіру; 7.4.2.2 кейбір минералдар мен	8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолдануын зерттеу; 8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы	9.4.2.1 қышқылдық жаңбырлардың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру; 9.4.2.2 фосфор қосындыларының	

			Қазақстандағы кен орындарын атау; 9.4.2.3 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың құрамына кіретін қоректік элементтерді атау; 9.4.2.4 азот және фосфор тыңайтқыш-тарының қоршаған ортаға әсерін оқып түсіндіру; 9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың кен орындарын атау және оларды өндіру процестерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 9.4.2.6 схеманы пайдаланып, кеннен металды алу процесін сипаттау 9.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру; 9.4.2.7 су айналымының схемасын пайдаланып, табиғаттағы су айналымын түсіндіру; 9.4.2.8 нақты мысалдар мен суреттерді пайдаланып, судың ластану қауіптілігін және салдарын анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру;	
	пайдалы табиғи қосындылардың кендерге жататынын түсіндіру; 7.4.2.3 металды алу үшін кенді өңдеу процесін сипаттау; 7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын атау; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру	оттектің пайыздық мөлшерін атау; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу; 8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру;		

			9.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру; 9.4.2.10 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін түсіндіру	
4.3 Көміртек және оның қосындылары химиясы			9.4.3.1 көміртек атомының құрылысын пайдаланып, көміртек неліктен көптеген қосындыларында төрт байланыс түзетінін түсіндіру; 9.4.3.2 көміртектің қолданылу схемасын пайдаланып, табиғатта көміртек және оның қосындыларының таралуын сипаттау; 9.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 9.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу аймағын зерттеу; 9.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көмір-тек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаға иіс газының физиологиялық	10.4.3.1 ортаңғы қосындылардың көптүрлілігіне себептері; 10.4.3.2 көміртек және олардың туындыларын спирттер, карбон қышқылдары, аминқышқылдардың жіктелуін; 10.4.3.3 ферменттер топ түсінігіне класс қосынды химиялық анықтайтын түсіндіру; 10.4.3.4 гомология және гомология айырмашылық түсініктерін; 10.4.3.5 ортаңғы қосындылардың кластары алкендер, алкенил, альдегид, қышқыл, аминқышқылдар IUPAC нөмірлерін қолдану; 10.4.3.6 көміртек құрылым

				изомерле формула құрастыр изомерия түсіндіру; 10.4.3.7 ал химиялы сипаттау реакция т дәлелдеу 10.4.3.8 ер үшін алка хлорлауд бұл еріткі қауіптілік түсіндіру; 10.4.3.9 қ ұғымын с 10.4.3.10 з мысалын химиялы (жану, гид гидратац сапалық сипаттау, реакция т дәлелдеу 10.4.3.11 т пайдалан полиэтил полимер реакцияс механизм полимер құрылым ерекшелі 10.4.3.12 п ыдырау м ұзақтық білу және қоршаған пластик материал көбеюінің
			әсерін түсіндіру; 9.4.3.7 көмірқышқыл газын алу, оның бар екенін дәлелдеу және қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.8 көміртегі айналымының схемасын пайдаланып, көміртегінің табиғаттағы айналымын құру және түсіндіру	

				10.4.3.13 мысалын химиялы (жану, гид гидратац сапалық сипаттау, реакция т дәлелдеу 10.4.3.14 алынуы, қолданы. 10.4.3.15 көміртек қосынды ретінде мүмкін е түсіндіру альтерна түрлерін олардың артықшы кемшілік 10.4.3.16 көмірдің, табиғи га орындар оларды ө қоршаған түсіндіру, 10.4.3.17 бағананы пайдалан фракциял шикі мұн өнімдерін аймақтар 10.4.3.18 схемасын оттекті ор заттарды 10.4.3.19 жіктелуін этанолды қолданы.

				этанолды және қас түсіндіру;
				10.4.3.20 н этанолды ағзасына физиолог түсіндіру;
				10.4.3.21 с мен глиц физикаль мен қолд
				10.4.3.22 н қышқыл құрамын қышқыл химиялы мен қолд сипаттау;
				10.4.3.23 н мен майл ерекшелі майлард түсіндіру;
				10.4.3.24 с алынуы м қолданы
				10.4.3.25 т пайдалан синтетик заттарды ортаға әс
				10.4.3.26 н жіктелуін маңызы н түсіндіру;
				10.4.3.27 у аминқыш арасында байланы түсіндіру;
				10.4.3.28 у

				денатура реакцияс
				10.4.3.29 у биология мен қызм

5) "Химия және өмір" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Биохимия	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды анықтау; 7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca, P, K) атау; 7.5.1.4 тыныс алу процесін түсіндіру		9.5.1.1 элементтері көрсетілген адам ағзасының суретін пайдаланып, адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстан тұрғындарының типтік тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді тамақтану рационын құрастыру; 9.5.1.3 кальций мен темірдің адам ағзасындағы рөлін түсіндіру; 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау; 9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау және олардың ағзаларға әсерін түсіндіру	

36. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім

алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламадағы қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

37. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

7-10 сыныптарына арналған

"Химия" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар	Химия пәні.	7.1.1.1 "Химия" ғылымының даму тарихы мен қазіргі жағдайы туралы оқытатынын айту;
	№1 практикалық жұмыс "Қауіпсіздік техникасының ережелерімен және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"	7.1.1.2 химиялық зертханада қауіпсіздік техникасының ережелерін сақтау және түсіндіру
	Элемент, қоспа және қосылыс.	7.4.1.1 элементті (жай зат) және қосылысты (қоспа) атомдардың жиынтығы ретінде таныту
	№1 зертханалық тәжірибе "Заттар	

	қоспалары мен олардың қосындыларын салыстыру"	7.4.1.2 таза заттар атомдар, молекулалардың бір түріне түсіндіру;
		7.4.1.3 элемент (жай зат) қосылыс түсініктерін ажырату;
		7.4.1.4 қосындылардың жәе элементтердің физикалық туралы алған білімдерін қосынды құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдану
	Қоспаларды бөлу әдістері. №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту"	7.4.1.5 қоспалардың түрлерін ажырату бөлу әдістерін атау; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізгі тәжірибені жоспарлау және орындау
Заттар күйінің өзгеруі	Физикалық және химиялық құбылыстар. №3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерделеу"	7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу
	Заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу, атау және бөлшектер кинетикалық теориясы тұрғысынан сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу
	Салқындау процесі № 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау процесін зерттеу"	7.1.1.5 салқындау қисығын талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру
	Қыздыру процесі №5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау процесін зерттеу"	7.1.1.6 суды қыздыру қисығын талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру
2-тоқсан		
Атомдар. Молекулалар. Заттар	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын атау
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық элементтің таңбасын тану
		7.1.2.3 элементтерді металдар, бейметалдарға жіктеу;

		7.1.2.4 заттарды құрамына және күрделіге жіктеу
	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.5 протон, электрон, нейтрон және олардың атомдағы орналасуы мен массасын зарядын атау; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің құрылысы (р+, n0, e-) мен атомдық құрамын түсіндіру; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін түсіндіру
Ауа. Жану реакциясы	Ауа. Ауаның құрамы №6 зертханалық тәжірибе "Майшамның жануы"	7.3.1.1 ауа құрамын атау; 7.3.1.2 заттардың жану кезіндегі құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын түсіндіру; 7.3.1.3 атмосфералық ауаның құрамын қорғаудың маңызын түсіндіру
	Жану процесі № 2 практикалық жұмыс/көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттеkte жануын салыстыру"	7.3.1.4 затты жағуға қажетті шарттар және жану реакциясының теңдеуін жазу; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысал келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттеkte және қарағанда жақсырақ жануын түсіндіру; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілуін түсіндіру
3-тоқсан		
Химиялық реакциялар	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар. №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, сілтілік ортасын анықтау". №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"	7.3.4.1 кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттерін танып-біліп мүмкін екендігін түсіндіру; 7.3.4.2 химиялық индикаторлардың метилоранж, лакмус, фенолфталеин және олардың әртүрлі ортада өзгеруін атау; 7.3.4.3 рН шкаланың негізін біліп, индикаторды қолданып, сілтілік және қышқылдықты анықтау

		қышқылдарды анықтау; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды мысалында қышқылдарды бейтараптануын түсіндіру
	Сұйылтылған қыш-қылдардың металдармен әрекеттесуі. №9 зертханалық тәжірибе "Мырыш-тың сұйылтылған тұз қышқылымен әрекеттесуі". №10 зертханалық тәжірибе "Сутекке сапалық реакция"	7.2.2.1 сұйылтылған қышқы қолдану аяларын және олар жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқы әртүрлі металдармен реакция зерттеу жәнесутек газының реакциясын жүзеге асыру
	Сұйылтылған қыш-қылдардың карбонат-тармен әрекеттесуі. № 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция"	7.2.2.3 кейбір карбонаттарды сұйылтылған қышқылдарм реакцияларын зерттеу және газының сапалық реакцияс асыру
Химиялық элементтердің периодтық кестесі	Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы	7.2.1.1 И. ДҰберейнер, Дж. Н Менделеевтің еңбектерінің элементтердің жіктелуін сал
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 периодтық кестенің к сипаттау: топтар және перио
Салыс-тырмалы атомдық масса және қарапайым формула		7.1.2.8 Жердегі элементтерд планеталардың қалыптасу болған изотоптар қоспасы т кездесетіндігін түсіну;
	Салыстырмалы атомдық масса	7.1.2.9 табиғи изотоптары ба элементтер-дің атомдық ма бөлшек сан болатындығын
		7.1.2.10 салыстырмалы атом анықтама беру
	Валенттілік. Химиялық формулалар. Қосындылардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулярлық массасын есептеу	7.1.2.11 элементтердің атаул валенттілікті және олардың қосындылардағы атомдық қолдана отырып, бинарлы х қосындылардың формулала 7.1.2.12 химиялық қосылыс

		формуласы бойынша салыстырмалы молекулярлық/формулалық есептеу
4-тоқсан		
Адам ағзасындағы химиялық элементтер мен қосындылар	Тағам құрамындағы қоректік заттар.	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп таныу
	№ 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"	7.5.1.2 тағамдық өнімдердің құрамында қант, крахмал, (көмірсулар), майларды анықтау
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер.	
	Тыныс алу процесі. №11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу процесін зерттеу"	7.5.1.3 адам ағзасына кіретін газдар (О, С, Н, N, Ca, P, K) атау; 7.5.1.4 тыныс алу процесін зерттеу
Геологиялық химиялық қосындылар	Пайдалы геологиялық химиялық қосындылар. Кен құрамы	7.4.2.1 жер қыр-тысында кездесетін пайдалы химиялық қосындыларды түсіндіру;
		7.4.2.2 кейбір минералдар мен табиғи қосындылардың кен қорына жататынын түсіндіру;
		7.4.2.3 металды алу үшін кен қоры процесін сипаттау
	Қазақстанның пайдалы қазбалары	7.4.2.4 Қазақстан қандай минерал табиғи ресурстармен бай екенін олардың кен орындарын атау
	Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	7.4.2.5 табиғи ресурстарды қоршаған ортаға әсерін түсіндіру

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Атомдағы электрондардың қозғалысы	Атомда электрондардың таралуы	8.1.3.1 атомда электрондардың арақашықтығы артқан сайын

		энергетикалық деңгейлер таралатынын түсіндіру
	Энергетикалық деңгейлер. № 1 зертханалық тәжірибе "Атомдар модельдерін жасау"	8.1.3.2 әрбір электрон қабат саны нақты максимал мән аспайтынын түсіндіру; 8.1.3.3 s және p орбиталдар атау; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық электрондық конфигурация; электронды-графикалық формула жазу
	Иондардың түзілуі	8.1.3.5 атомдар электрондар немесе жоғалта алатынын нәтижесінде иондар түзіле
	Қосындылар формуласын құрастыру	8.1.3.6 "нольдік қосынды" ә қосындылардың формулас
Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.1 заттар құрамындағы массалық үлесін табу, элемент массалық үлесі бойынша з формуласын шығару
	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Зат массасының сақталу заңы. № 1 көрсетілім "Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе". № 2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың қатынасы"	8.2.3.2 әрекеттесетін заттар эксперименттік жолмен а 8.2.3.3 реакцияға қатысатын түзілетін заттардың форму отырып, химиялық реакция теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының айту
	Химиялық реакция типтері	8.2.2.1 бастапқы және түзіл саны мен құрамы бойынша реакцияларды жіктеу
	Табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар	8.2.2.2 табиғаттағы және тір адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау
2-тоқсан		
Зат мөлшері	Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны. Заттардың молярлық массасы	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлше ретінде – мольді және Авог

		айту; 8.1.1.2 формула бойынша зат массасын, зат мөлшерін, қатты бөлшектер санын есептей алу;
	Масса, молярлық масса және зат мөлшері арасындағы байланыс	8.1.1.3 заттың массасын, молярлық қатты құрылымдық бөлшектерін есептеу шығару
Стехиометриялық есептеулер	Химиялық реакция теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу
	Авогадро заңы.Молярлық көлем	8.2.3.6 Авогадро заңын айту және стандартты жағдайларда заттың көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану
	Газдардың салыстырмалы тығыздығы. Көлемдік қатынас заңы	8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздығы бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептеу газдардың көлемдік қатынасын қолдану
3-тоқсан		
Химиялық реакциядағы энергиямен танысу	Отынның жануы және энергияның бөлінуі	8.3.1.1 заттың жану реакциясының көбінесе оксидтер екенін және көміртегі бар отын оттегімен жану көмірқышқыл газы, иіс газ және көміртек түзілетінін түсіндіру; 8.3.1.2 парниктік эффектін түсіндіру және шешу жолдарын табу
	Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар. № 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"	8.3.1.3 экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін түсіндіру; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру

	Термохимиялық реакциялар	8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектеу, кинетикалық теориясы түрлерін түсіндіру
Сутек. Оттек және озон	Сутек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы. № 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.1 сутекті алу және оның қолданылуын зерттеу
	Оттек, алынуы, қасиеттері, қолданылуы. № 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ыдырауы". № 3 практикалық жұмыс "Оттекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.2 ауа құрамындағы жасанды қыртысындағы оттектің пайдалану мөлшерін атау; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қолданылуын зерттеу
	Оттек және озон	8.4.2.4 оттектің аллотропиялық өзгерістерінің құрамы мен салыстыру; 8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қорының маңызын түсіндіру
4-тоқсан		
Химиялық элементтердің периодтық жүйесі	Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірі, физикалық мәнін түсіндіру
	Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі	8.2.1.2 бір топтағы элементтердің электрондық деңгейінде электрон санының бірдей болатындығы; 8.2.1.3 топтар мен периодтағы элементтердің қасиеттерінің өзгеру заңдылығы
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	8.2.1.4 периодтық жүйедегі элементті сипаттау
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	8.2.1.5 химиялық қасиеттерін элементтердің бір топқа жатқызу дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің ұяластарын атау және сілті металдар, галогендер, инертті элементтер, ұяластарына мысалдар келтіру

	Металдар және бейметалдар	8.2.1.7 химиялық элементтер кестеде орналасуына сәйкес болжау
Химиялық байланыс түрлері	Электртерістілік. Ковалентті байланыс	8.1.4.1 электртерістілік ұғымы ковалентті байланыстың түрлері
	Иондық байланыс	8.1.4.2 иондық байланыстың сипаттау және иондық қосылыстар қасиеттерін болжау
	Кристалдық тор түрлері, байланыс типтері және заттардың қасиеттері арасындағы өзара байланыс	8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін таныту

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Су	Табиғаттағы су	9.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерінің өмір үшін маңызын таныту 9.4.2.7 су айналымының схемасын пайдаланып, табиғаттағы су туралы түсіндіру
	Судың ластану себептері. Судың кермектігі. № 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"	9.4.2.8 нақты мысалдармен ластану суреттерді пайдаланып, судың қауіптілігін және салдарын таныту, тазарту әдістерін түсіндіру; 9.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау оны жою тәсілдерін түсіндіру; 9.4.2.10 суды сусыз мыс (II) тұздарымен қолданып анықтау тәсілін таныту
Ерітінділер және ерігіштік	Заттардың суда еруі. № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"	9.3.4.1 заттардың ерігіштігін таныту, пайдалана отырып, заттардың судағы ерігіштігі бойынша жүйелі түрде таныту; 9.3.4.2 заттар ерітінділерінің қасиеттерін таныту және күнделікті өмірдегі маңызын таныту

		түсіндіру
	Заттардың ерігіштігі. № 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"	9.3.4.3 заттың ерігіштігіне тәжірибелік әсерін түсіндіру; индикаторлармен пайдаланып, орта тұз ерітіндісінің тәжірибесі жүзінде анықтау; 9.3.4.4 буландыру техникасымен отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу
	Еріген заттың массалық үлесі	9.3.4.5 шешу алгоритмдерін пайдалана отырып, еріген заттың массалық үлесін ерітіндінің белгілі массасына еріген заттың массасын есептеу
	Ерітіндідегі заттардың молярлық концентрациясы. № 5 практикалық жұмыс "Пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау"	9.3.4.6 шешу алгоритмдерін пайдалана отырып, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу
2-тоқсан		
Бейорганикалық қосындылардың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Оксидтер.№ 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.7 жіктелу схемасын пайдалана отырып, оксидтердің жіктелуін, қасиеттерін атау, олардың қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.8 қышқылдардың жіктелуін пайдалана отырып, қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін атау, химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.9 негіздердің жіктелуін пайдалана отырып, негіздердің жіктелуін, қасиеттерін атау, олардың қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	9.3.4.10 тұздарды алудың әдістерін атау, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.11 жіктелуді пайдалана отырып, жіктелуін атау, химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру

	Бейорганикалық қосындылар арасындағы генетикалық байланыс	9.3.4.12 бейорганикалық қосындылардың негізгі кластары арасындағы байланысы бойынша реакцияларды құрастыру
Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макроэлементтер, микроэлементтер және олардың маңызы	9.5.1.1 элементтер көрсетілген ағзасының суретін пайдаланып, ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын анықтау (C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстан тұрғындарының тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді тамақтану рационін құрастыру
	Ағзадағы кейбір элементтерді анықтау. № 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау". № 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"	9.5.1.3 кальций мен темірдің адам ағзасындағы ролін түсіндіру 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау
	Ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы	9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін анықтау және олардың ағзаларға әсерін талдау
3-тоқсан		
Электролиттік диссоциация	Электролиттер мен бейэлектролиттер. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"	9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамаларын және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділенуі, балқымаларының электрленуі, химиялық байланыс түріне қарай екендігін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы	9.4.1.3 иондық және коваленттік байланысы бар заттардың диссоциациялану механизмі; 9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидалары
	Қышқыл, негіз, тұздардың электролиттік диссоциациясы. № 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН-ын анықтау"	9.4.1.5 индикаторлардың көмегімен ерітінділердің қышқылдылығын, сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, негіз, ортаңғы тұздардың

		қышқылдық тұздардың әл-діссосиациялану теңдеулері
	Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер	9.4.1.7 электролиттер мен бейэлектролиттер кестесін отырып, күшті және әлсіз электролиттерді мысал келтіру және олардың диссоциациялану дәрежесін
	№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"	9.2.2.1 реакция теңдеулерін алгоритмін пайдаланып, реакция теңдеулерін молекулярлық түрде құру; 9.2.2.2 бейтараптану және иондық реакциялары-ның жүру себептерін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері	9.3.4.13 қышқылдардың, сілті тұздардың на основе схемалары свойств кислот, щелочей и солей қышқылдар, еритін және негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулярлық түрде құрастыру; 9.3.4.14 қышқылдар және негіз тұздардың химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу және қорытынды жасау
	Тұздар гидролизі. № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"	9.3.4.15 орта тұз ерітіндісінің гидролизін тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 алгоритм бойынша орта тұз гидролизінің молекулярлық теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.5 гидролиз схемасын орта тұз ерітіндісінің ортасына реакциясын болжау
Бейорганика-лық қосындылар-дың сапалық талдауы	Катиондарға сапалық реакциялар. № 3 зертханалық тәжірибе "Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ катиондарын жалын түсінің боялуы бойынша анықтау". № 4 зертханалық тәжірибе "Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарына сапалық реакциялар"	9.4.1.8 Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ металл катиондарын анықтау және түсінің боялу реакциясын жасау сипаттау; 9.4.1.9 оқулықтағы катиондардың пайдалана отырып, Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарына сапалық реакциялар

	Аниондардың сапалық реакциялары.№ 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl ⁻ , Br ⁻ , I ⁻ , PO ₄ ³⁻ , SO ₄ ²⁻ , CO ₃ ²⁻ , NO ₃ ⁻ , SiO ₃ ²⁻ аниондарын анықтау"	9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, карбонат-, фосфат-, нитрат-аниондарына сапалық реакцияларын тәжірибе жүзінде жүргізу және реакцияларын бақылап, нәтижелерін сипаттау
	№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстар құрамының сапалық талдауы"	9.4.1.11 оқулықтағы кестені пайдаланып, белгісіз заттардағы аниондарды анықтау тәжірибесін жоспарын құру және оны практика жүзеге асыру
	Есептер шығару"Әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер"	9.2.3.1 есептерді шығару алдында пайдалана отырып,әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген теңдеулері бойынша есептеулер
4-тоқсан		
Металдар белсенділігін салыстыру	Металдардың оттегімен және сумен әрекеттесуі. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі"	9.2.4.1 кейбір металдар басқа металдармен қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын түсіну; 9.2.4.2 белсенді металдардың сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 9.2.4.3 металдар коррозиясына әсер ететін жағдайларды сипаттау
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен әрекеттесуі.№ 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуі"	9.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен металдардың реакцияларын жүргізу; 9.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесу схемасын пайдаланып,металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеуін құрастыру
	Металдардың тұз ерітінділерімен реакциялары.№ 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды алыстыру"	9.2.4.6 металдардың қышқылдармен әрекеттесу схемасын пайдаланып,металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары. № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру"	9.2.4.7 эксперимент нәтижелерін металдардың белсенділік қатарына және оны анықтама мәліметтерімен сәйкестендіру;

		9.2.4.8 металдардың белсенділігін қолданып, металдардың табиғаттағы орынбасу реакцияларының мүмкіндігін болжау
Металдар мен құймалар	Металдардың жалпы сипаттамасы. № 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық тор модельдері"	9.1.4.1 металдық байланыс кристалдық тор жайындағы қолданып металдардың қасиеттерін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық-химиялық қасиеттерді сипаттап, металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін түсіндіру
	Металдар құймалары. № 5 көрсетілім "Металдар және құймалар"	9.1.4.3 құйма ұғымын түсіндіріп, артықшылықтарын түсіндіріп; 9.1.4.4 салыстырмалы кестілерді шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың орындарын атау және олардың процестерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Металдарды алу	9.4.2.6 схеманы пайдаланып, металды алу процесін сипаттау
	Есептер шығару "Реакция теңдеуі бойынша қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда, зат массасын есептеу"	9.2.3.2 қоспаларға есеп шығару пайдалана отырып, қоспаның массалық үлесін құрайтын заттардың массасы белгілі жағдайда, бойынша зат массасын есептеу
Көміртек және оның қосындылары	Көміртектің жалпы сипаттамасы	9.4.3.1 көміртек атомының қасиеттерін пайдаланып, көміртек нелігінің қосындыларында төрт байланыс түсіндіру; 9.4.3.2 көміртектің қолданылуын пайдаланып, табиғатта көміртек оның қосындыларының табиғатта сипаттау
	Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері	9.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын сипаттап, қасиеттерін салыстыру;

		9.4.3.4 көміртектің аллотроп өзгерістерінің қолданылу а
	Көміртектің қасиеттері. № 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". Көміртектің оксидтері. № 7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу"	9.4.3.5 көміртектің физикал химиялық қасиеттерін зер 9.4.3.6 көміртек жанған кез, диок-сиді мен көмір-тек мо түзілу жағдайларын сипатт ағзаға иіс газының физиол түсіндіру; 9.4.3.7 көмір-қышқыл газы екенін дәлелдеу және қаси 9.4.3.8 көміртегі айналымы пайдаланып, көміртегінің т айналымын құру және түсі

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Химиялық реакция жылдамдығы	Химиялық реакциялар-дың жылдамдығы.Химиялық реакциялар жылдамдығына әсер ететін факторлар. № 2 көрсетілім "Әртүрлі реакциялар жылдамдығы".№ 6 зертханалық тәжірибе"Реакция жылдамдығына температура, концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсері"	10.3.2.1 реакция жылдамды түсіндіру; 10.3.2.2 реакция жылдамды ететін факторларды анықта бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан түсіндіру
	Катализаторлар. Ингибиторлар.№ 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері"	10.3.2.3 катализатордың ре айырмашылығын және ола жылдамдығына әсерін түсін 10.3.2.4 реакция жылдамды ингибитордың әсерін түсін
Қайтымды реакциялар	Қайтымды және қайтым-сыз химиялық реакция-лар. Химиялық тепе-теңдік№ 3 көрсетілім	10.3.3.1 қайтымды және қа реакцияларды атау; 10.3.3.2 тепе-теңдікті динам ретінде сипаттау және ЛеШ
	"Қайтымды химиялық реакциялар". № 7	

	зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы"	принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 10.3.3.3 химиялық тепе-теңдік ережелері мен схемасын пайдаланып, химиялық тепе-теңдік және химиялық реакция жағдайлар өзгерісінің әсерін таныту; 10.3.3.4 химиялық тепе-теңдік бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан түсіндіру
Тотығу-тотықсыздану реакциялары	Тотығу дәрежесі. Тотығу және тотықсыздану	10.2.2.1 тотығу дәрежесін табу және қолдану; 10.2.2.2 тотығу және тотықсыздану процестері бір-бірімен байланысты және бір мезгілде жүретіндігін түсіндіру
	Тотығу-тотықсыздану реакциялары	10.2.2.3 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі мен жүретін реакциялар ретінде түсіндіру 10.2.2.4 тотығу процесін электрондық баланс әдісімен түсіндіру
	Электрондық баланс әдісі	10.2.2.5 коэффициенттерді табу және пайдалана отырып, электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін табу
2-тоқсан		
1 (I), 2 (II) және 13 (III) топ элементтері және олардың қосындылары	1 (I)-топ элементтері және олардың қосындылары. № 6 көрсетілім "Натрийдің сумен әрекеттесуі"	10.2.1.1 атом құрылысы негізінде металдардың жалпы қасиеттерін түсіндіру; 10.2.1.2 реакция өнімдерінің құрамын алгоритмін мысалға алып, металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеуін құрастыру
	2 (II)-топ металдары және олардың қосылыстары. № 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"	10.2.1.3 1 (I) және 2 (II) -топ металдардың жалпы қасиеттерін салыстырып, химиялық реакция теңдеуін құрастыру

		10.2.1.4 кальций оксиді мен негізгі қасиеттерін түсіндіріп қолданылуын сипаттау
	13 (III)-топ металдары. Алюминий және оның қосындылары. № 7 көрсетілім "Алюминий мен оның құймалары".	10.2.1.5 атом құрылысы негізгі алюминийдің қасиеттерін маңызды қосындылары мен құймаларынның қолдану аясын білу
	№ 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"	10.2.1.6 алюминийдің, оның гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу
	№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	10.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) -топ металдарының жай және қосылыстармен әрекеттесуіне бақылау тәжірибені жоспарлау және орындау
17 (VII), 16 (VI), 15 (V), 14 (IV) -топ элементтері және олардың қосындылары	Галогендер	10.1.4.1 галоген молекулаларының электрондық формулалары және кристалдық тор түрлері мен байланыс типтерін анықтау
		10.2.1.8 топта галогендер қасиеттері өзгеру заңдылықтарын болжау
	Хлор	10.2.1.9 хлордың физикалық қасиеттерін сипаттау және металдармен және галогенидтермен реакция теңдеулерін құру
	Хлорсутек қышқылы. № 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.10 хлорсутек қышқылының химиялық қасиеттерін зерттеу қолдану аясын білу
	16 (VI)-топ элементтері. Күкірт. № 7 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"	10.2.1.11 16 (VI) топ элементтерінің қасиеттерін сипаттау; 10.2.1.12 күкірттің аллотропиялық өзгерістерінің физикалық қасиеттерін салыстыру және күкірттің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құрастыру
	Күкірттің қосындылары	10.2.1.13 күкірттің (IV) және (VI) оксидтерінің физикалық және химиялық қасиеттерін салыстыру және диоксидінің физиологиялық әсерін түсіндіру;

		10.4.2.1 қышқылдық жаңбыр пайда болу себебі мен экологиялық әсерін түсіндіру
	Күкірт қышқылы және оның тұздары.№ 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.14 күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу
	Есеп шығару. Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/көлемдік үлестеріне есептеулер"	10.2.3.1 есептерді шығару әдістерін пайдалана отырып, теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы өнімінің шығымын есептеу
	Азот.№ 11 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделі"	10.2.1.15 азоттың қасиеттері мен табиғаттағы азот айналымы
	Аммиак. № 12 зертхана-лық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделі"	10.1.4.2 аммиактың молекуласының электрондық және құрылымдық формулаларын түсіндіру
	Аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы. № 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". Аммиак өндірісі	10.2.1.16 аммиакты алу және қолданылуын түсіндіру 10.2.1.17 аммиакты аммоний ерітіндісі мен сілті ерітіндісі жолымен алу және газ тәрізді оның ерітіндісінің қасиеттерін зерттеу 10.3.3.5 аммиак өндірісінің сипаттау
	Азот қышқылы. № 13 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"	10.1.4.3 азот қышқылының формуласын атау және атомы арасындағы химиялық байланыс түзілуін түсіндіру; 10.2.1.18 азоттан азот қышқылы реакция теңдеуін құрастыру 10.2.1.19 азот қышқылының қышқылдармен жалпы ортақ қасиеттерін зерттеу
	Азот қышқылы мен нитраттардың өзінше тән қасиеттері	10.2.1.20 сұйылтылған және азот қышқылының металдармен әрекеттесуінің ерекшелігін электронды баланс әдісімен теңдеуін құрастыру;

		10.2.1.21 нитраттың термия айрылуының ерекшелігін т реакция теңдеулерін құрас
	Фосфор және оның қосындылары	10.2.1.22 фосфордың аллотр өзгерістерін салыстыру; 9.4.2.2 фосфор қосындылар Қазақстандағы кен орында 10.2.1.23 фосфор және онын қосындыларының жалпы х қасиеттерін түсіндіру
	Минералды тыңайтқыштар. № 8 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"	9.4.2.3 минералды тыңайтк жіктелуін және олардың құ қоректік элементтерді атау 9.4.2.4 азот және фосфор ты тарының қоршаған ортаға ә түсіндіру
	Кремний және оның қосындылары.№ 9 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торының модельдері"	10.2.1.24 кремнийдің қолда және оның жартылай өткіз қолданылуын түсіндіру; 10.1.4.4 кремний, оның дио карбидіндегі химиялық бай және кристалдық тор типін 10.2.1.25 кремний және оны қосындыларының негізгі х қасиеттерін сипаттау және теңдеулерін құрастыру
3-тоқсан		
Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың ерекшеліктері	10.4.3.1 органикалық қосын көптүрлілігінің себептерін т
	Органикалық қосылыс-тардың жіктелуі. № 10 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь,этан қышқылы, глюкоза, аминоэтан қышқылы модельдері"	10.4.3.2 көмірсутектердің жа туындылары: спирттер,аль карбон қышқылдары, аминқышқылдарының жік 10.4.3.3 функционалдық топ берілген класс қосылысын қасиеттерін анықтайтын то түсіндіру

	Органикалық қосылыс-тардың гомологтық қатарлары.№ 11 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"	10.4.3.4 гомолог ұғымын және айырмашылықты түсінікте
	Органикалық қосындылардың номенклатурасы	10.4.3.5 органикалық қосындылар негізгі кластары: алкандар, алкиндер, арендер, спирттер, карбон қышқылдары, аминдер үшін IUPAC номенклатурасы
	Органикалық қосылыс-тардың изомериясы. № 12 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"	10.4.3.6 көмірсутектердің құрылымдық изомерлерінің формулалары және изомерия құбылысы
	Есеп шығару "Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық бойыншагазтекес заттардың молекулярлық формуласын табу"	10.2.3.2 заттардың формулаларын есептерін шығару алгоритмдерін отырып,газтекес заттардың молекулярлық формуласына салыстырмалы тығыздық бойынша элементтердің массалық үлестерін анықтау
Көмірсутектер. Отын	Алкандар	10.4.3.7 алкандардың химиялық қасиеттерін сипаттау және теңдеулерімен дәлелдеу; 10.4.3.8 еріткіштерді алу үшін хлорлаудың маңызы мен бөлу еріткіштердің қауіптілік дәрежесі
	Алкендер. № 13 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"	10.4.3.9 қанықпағандық ұғымы 10.4.3.10 этен мысалында алкендер химиялық қасиеттерін (жалпы гидратация, галогендеу, салмақ реакциялар) сипаттау, химиялық теңдеулерімен дәлелдеу; 10.4.3.11 тіректік схеманы полиэтилен мысалында полимер реакциясының механизмі полимерлердің құрылымдық ерекшеліктерін түсіндіру; 10.4.3.12 пластиктің ыдырау ұзақтық мәселесін оқып бі

		түсіндіру, қоршаған ортада материалдардың көбеюінің
	Алкиндер	10.4.3.13 этин мысалында а химиялық қасиеттерін (жа гидратация, галогендеу, са реакциялар) сипаттау, хими теңдеулерімен дәлелдеу
	Хош иісті көмірсутектер. Бензол	10.4.3.14 бензолдың алыну және қолданылуын сипатт
	Көмірсутекті отындар. № 14 көрсетілім "Отын түрлері"	10.4.3.15 құрамында көмірт қосындылардың отын реті мүмкін екендігін түсіндіру жәнеальтернативті отын тү олардың артықшылықтары кемшіліктерін атау; 10.4.3.16 Қазақсатандағы к мұнайдың, табиғи газдың н атау және оларды өндірудін ортаға әсерін түсіндіру
	Мұнай. № 15 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"	10.4.3.17 фракциялық баған схемасын пайдаланып, мұ фракцияларын және шикі м өнімдерінің қолдану аймак
4-тоқсан		
Оттекті және азотты органикалық қосындылар	Оттекті органикалық заттар. Спирттер	10.4.3.18 жіктелу схемасын оттекті органикалық заттар атау; 10.4.3.19 спирттердің жіктел мен этанолдың, қолданыл алынуын атау және қасиет 10.4.3.20 метанол мен этано ағзасына физиологиялық ә 10.4.3.21 этиленгликоль ме физикалық қасиеттері мен атау
	Карбон қышқылдары. № 16 зертханалық тәжі-рибе "Сірке қышқылы-ның қасиеттерін зерттеу"	10.4.3.22 карбон қышқылда құрамын атау және сірке қ химиялық қасиеттері мен н сипаттау

	Күрделі эфирлер мен майлар	10.4.3.23 күрделі эфирлер мен ерекшеліктері мен майларды түсіндіру
	Сабын мен синтетикалық жуғыш заттар	10.4.3.24 сабынның алынуы мен қолданылуын білу; 10.4.3.25 тіректік схеманы пайдаланып синтетикалық жуғыш заттардың ортаға әсерін түсіндіру
	Көмірсулар	10.4.3.26 көмірсулардың жіктелуі мен биологиялық маңызы мен түсіндіру
	Амин қышқылдары. Уыздар. № 17 зертханалық тәжірибе "Уыздардың денатурациясы"	10.4.3.27 уыздағы α-аминқышқылдары арасында пептидтік байланыстарды түсіндіру; 10.4.3.28 уыз денатурациясының реакциясын зерттеу; 10.4.3.29 уыздың биологиялық қызметін түсіндіру

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

49-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№115 бұйрығына 686-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім берудің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы типтік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - зерттеушілік, ойлау, коммуникативті дағдыларды дамыту арқылы сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушылардың бойында өз елінің тарихын дәріптеу, ата-бабаларының жетістіктерімен мақтану, қазақстандық патриотизм, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарды қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) Қазақстан аумағындағы ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі қоғам дамуының негізгі кезеңдері мен Қазақстанның тарихи даму жолындағы ұлттық құндылықтар жүйесі туралы білімін қалыптастыру;

2) әр білім алушының Қазақстанның тарихи дамуының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен процестердің мәні туралы түсініктерді саналы түрде қабылдауын қамтамасыз ету;

3) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін Отандық тарих контекстінде сын тұрғысынан талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру;

4) тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру (болжамдарды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау);

5) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

6) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру: өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қоса алғанда, жарияланым мен электронды құралдарды қолдану.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөздердің дыбыстық-буындық құрылымының бұзылуын жеңуге негізделген айқын, ырғақты сөйлеуді қалыптастыру;

2) сөйлеу тілінің дамымағандығын және онымен байланысты ауызша-логикалық ойлау, эмоционалды қабылдау және ақпарат беру ерекшеліктерін жеңуге ықпал ету;

3) арнайы құрылған дидактикалық жағдайларда сөйлеу тілінде күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың нақты ақыл-ой әрекеттерін орындау амалдарын меңгеруге ықпал ету;

4) коррекциялық дайындықтың тиімділігін, өзін-өзі және өзара бақылау әдістерін, позитивті ынталандыру құралдарын қолдана отырып, сөйлеу тіліндегі бұзылыстарды жеңу бойынша жұмыстың тиімділігін қамтамасыз ету, білімге деген ынтасын және пәнге қызығушылығын қалыптастыру.

2-тарау. Оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тұғырлары

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушылар сөйлеу жүйесінің компоненттерін қалыптастырудағы тұрақты ерекше ауытқуларымен сипатталады, олар ақыл-ойы, есту сақтау қабілеті сақталған балаларда байқалады.

6. Сөйлеу тілінің зақымдалу құрылымына қарай жиі кездесетін екі түрінің бірі сөйлеу тілінің бұзылысы білім алушылардың барлығында кездеседі:

1) сыртқы сөйлеу құралдарының салыстырмалы сақталуымен ішкі сөйлеу жоспарын құру және сөйлеу бағдарламасын құру қабілеті толыққанды дамымаған;

2) ішкі сөйлеуі толық сақталған кезде де өз ойын реттілік пен өзара байланыстырып жеткізу біліктілігі толық дамымаған.

7. Білім алушылардың бойында сөйлеу тілі бұзылыстарнан туындайтын екіншілі - танымдық үрдістерінің: ойлаудың, есте сақтаудың, зейіннің шығармашылық қиялдың дамымауы байқалады, оларды бірінші бұзылыс

болып табылатын жалпы сөйлеу тілінің дамымауын жою барысында ғана дамытуға болады.

8. Мұғалімнің оқу үдерісін дұрыс ұйымдастыру үшін жиі кездесетін сөйлеу тілінің зақымдалудың клиникалық формаларын білу қажет:

- 1) тұтықпа;
- 2) ринолалия;
- 3) дизартрия;
- 4) алалия немесе алалиялық компонент;
- 5) мутизм.

9. Сабақ барысындағы сөйлеу тілін түзету жұмыстары төмендегі ескертулерді сақтау арқылы жүргізіледі:

- 1) сөйлеу тілінің бұзылу құрылымының нұсқасы;
- 2) сөйлеу тілінің бұзылудың клиникалық формасы;

3) білім алушылардың көпшілігіне тән церебрастениятүрі бойынша жұмысқа қабілеттілігінің төмендігі.

10. "Қазақстан тарихы" пәні бойынша оқыту құндылыққа бағытталған, жеке тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, қарым-қатынастық тұғырлар арқылы жүзеге асады.

11. Құндылыққа бағытталған тұғыр төмендегідей стратегияны анықтайды:

- 1) оқу әрекетін жоспарлы түрде қалыптастыру;
- 2) нақтыланған құндылықтар ұстанымымен нәтижеге жету және қолдану.

12. Жеке тұлғаға бағытталған төмендегідей мақсаттарға жетуде қолданылады:

1) сөйлеу тілінің күрделі бұзылысыбарәр білім алушыға қарасты оқу үдерісіні жекешелендіру, олардың шығармашылық ұстанымын жүзеге асыру;

2) өз пікірін білдіруге дайындығын жетілдіру;

3) мағыналы бағдарларды қалыптастыру;

4) жеке ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін, психикалық, физикалық, сөйлеу тілінің дамуын есепке ала отырып шығармашылық қабілеттерінің толық ашылуына, өмірлік оптимизимін, жағымды өзін-өзі бағалау, өзін-өзі сыйлау, сана сезімнің қалыптасуы;

5) әр білім алушының қызығушылығы мен бейімділігін есепке ала отырып мінез-құлық себептері мен қажеттіліктерін түзету және қайта құру.

13. Білім алушыларға іскерлік тұғырды қолданудың тиімділігі:

1) туған өлкесі туралы тарихи білімді дайын түрде емес, өз ізденушілігімен білім алады;

2) өз оқу әрекетінің түрі мен мазмұнын саналы түрде түсінеді;

3) жүйе және оның ережелерін қабылдайды және түсінеді;

4) шынайы өмірде қажетті ақпаратты хабарлау және өңдеу, жинақтау, алу үшінөз білім және біліктерін белсенді және жемісті қолдану.

14. Оқытудағы қарым-қатынас тұғыры болжайды:

1) Қазақстан тарихы сабағында нақты қарым-қатынас жағдайларын қолдану;

2) белсенді сөйлеу қызметін ұйымдастыру;

3) тиімді қарым-қатынас үрдісіне білім алушыларды қатыстыру мақсатында жұмыстың ұжымдық формасын қолдану.

15. Қазақстар тарих сабағындағы тиімді қарым-қатынастың көрсеткіші төмендегідей:

1) тыңдау және диалогқа түсу;

2) зерттелетін тақырыппен туындаған мәселелерді ұжымдық талқылауға қатысу;

3) бүкіл сабақ барысында сыныптастарымен тиімді өзара әрекеттестік құру;

4) жеке және топтық тапсырмаларды орындау кезінде сыныптағы мұғаліммен және сыныптастарымен ынтымақтастықты жоспарлау;

5) топтың әрбір мүшесінің мақсаттарын, функцияларын, топтағы өзара әрекеттесу әдістерін анықтау;

6) сабақтағы қарым-қатынастың міндеттері мен шарттарына сәйкес өз ойларыңбарынша толық білдіру.

16. Сабақ барысында сөйлеу жұмыстарын жоспарлау мен ұйымдастыруға бағытталғанқағидалар:

1) онтогенетикалық қағида- ол онтогенездегі сөйлеудің әртүрлі формалары мен функцияларының қалыптасу заңдылықтары мен дәйектілігін ескере отырып,мұғалім білім алушының белсенді ауызша сөйлеуінде қарапайым сөйлемнен бағыңқы сөйлеймен күрделі басыңқы сөйлемге дейінгі жоспарлы және кезектілікпен әртүрлі формадағы сөйлемдерді қолдана алуды болжайды;

2) кешенділік - мұғалімнің әртүрлі профильдегі мамандардың көмегі мен қолдауын қолдануды қамтиды: дәрігер – невропатолог-тұтықпа және дизартриясы бар білім алушылармен, отоларинголог-дәрігерімен, пластикалық хирургпен, фониатрмен және хирург - стоматологпен – ринолалиясы бар білім алушылармен, сурдологпен - кохлеарлық имплант

және сенсорлық алалиясы бар білім алушылармен, психологпен – мутизмі бар білім алушылармен, логопедпен-сөйлеу патологиясының барлық түрлерінде жұмыс істеуде.

17. Оқу процесінің тиімділігін арттыру және білім алушыларды әлеуметтендіру үшін оқытудың дәстүрлі және инновациялық әдістері, формалары мен құралдары қолданылады:

- 1) әңгіме - оқиғалардың сипаттамасы;
- 2) тарихи оқиғаны ашу және талдау;
- 3) сұрақ-жауап әңгімесі;
- 4) тарихи оқиғалардың негізгі қатысушылары қызметінің сипатын, себептерін ашу және талдау;
- 5) тарихи құжаттармен жұмыс;
- 6) интернет-ресурстармен жұмыс: тақырып бойынша презентациялар дайындау;
- 7) тыңдалған немесе оқылған мәтін мазмұнының қысқаша мазмұны;
- 8) ақпаратты диаграммалар, графиктер, таңбаланған суреттер түрінде ұсыну.

18. Қазақстан тарихы сабақтарында сөйлеу тілі кемістігі бар білім алушылар үшін жалпы жұмыс формалары мен әдістерімен қатар арнайы, түзету жұмыстары қолданылады:

- 1) артикуляциялық аппаратты дамытуға арналған статикалық және динамикалық жаттығулар;
- 2) дауыстың жұмсақ (дизартрия және тұтықпа кезінде) және қатты (ринолалия кезінде) шабуылына арналған тыныс алу-дауыс жаттығулары;
- 3) кинезиология элементтері, баяу айналу, екі қолдың тербелісі, психо-

эмоциялық тұрақсыздық жағдайында рефлекс – тыйым салу позициясын қабылдау;

4) ырғақты қыздыру, түсіру және демалу минуттары – шамадан тыс жұмыс кезінде;

5) сөздермен ойындар: анаграммалар, бұрылыстар, сөзде сөз табу, ребустар, шарадтар, кроссвордтар;

6) деформацияланған сөйлемді, мәтінді олардың негізгі белгілерін, мағыналық тұтастығы мен байланыстылығын меңгеру мақсатында қалпына келтіру;

19. Білім алушылардың жетістіктерін бағдарламада көрсетілген пәндік мақсаттарға сәйкестік дәрежесін анықтау құралы ретінде критериалды бағалау болып табылады.

3-тарау. "Қазақстан тарихы" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

20. "Қазақстан тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

21. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі;

2) "Мәдениеттің дамуы" бөлімі;

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі;

4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі.

22. Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) этникалық қатынастар;

2) әлеуметтік қатынастар.

23. "Мәдениеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дүниетаным мен дін;

2) өнер мен әдебиет;

3) білім және ғылым.

24. "Мемлекеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) мемлекеттің ішкі саясаты;

2) мемлекеттің сыртқы саясаты.

25. "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) шаруашылық;

2) өндірістік қатынастар және сауда.

26. 5-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі. Тас дәуіріндегі Қазақстан: Ботай мәдениеті. Қола дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстан аумағындағы мыс пен қалайы металдарының кен орындары. Андрон мәдениеті. Қола дәуірі кезіндегі шаруашылық пен қоғамдық құрылыс. Беғазы-Дәндібай

мәдениеті. Ә.Марғұлан және басқа да Қазақстанның ежелгі дәуірін зерттеушілер;

2) Қазақстандағы Темір дәуірі. Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Алғашқы көшпелілердің өмір сүруді қамтамасыз ету жүйесі. Көшпелілердің жылжымалы баспанасы. Алғашқы көшпелілердің дүниетанымы;

3) сақтар. Есік олжасы - "Алтын адам", Шілікті және Бесшатыр патша қорғандары, Берел қорымы, Тасмола мәдениеті, Сақ патшайымы Томирис, Ширактың ерлігі, саки Александр Македонскийге қарсы;

4) үйсіндер мен қаңлылар: үйсіндер туралы жазбаша деректер, қоныстану, үйсіндердің экономикасы мен өмірі, кангюй, Кангюй тарихы бойынша Қытай және Иран дереккөздері, үйсіндердің археологиялық ескерткіштері, кангюев;

5) ғұндар (ғұндар): Ғұн тайпаларының бірігуі, ғұндардың көрші мемлекеттермен қарым-қатынасы, халықтардың ұлы қоныс аударуы(ғұндардың батысқа қарай жылжуы), аттила және оның жорықтары;

6) сарматтар: қоғамдық құрылыс, мәдениет;

7) Қазақстанның ежелгі тарихына шолу: Қазақстанның ежелгі адамдарының антропологиялық келбеті, ежелгі Қазақстанның мәдени мұрасы.

27. 6-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) VI-IX ғасырлар: Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер, Атлахшайқасының тарихи маңызы, түркі мемлекеттерінің қоғамдық-саяси құрылымы, сауда және қалалық мәдениеттің дамуы;

2) X-XIII ғасырдың басы: Қараханидтер мемлекеті, наймандар, кереиттер, Жалайыр, Қыпшақ хандығы, Ұлы Жібек жолының тарихи маңызы, түркі мәдениетінің әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі;

3) XIII ғасыр-XV ғасырдың бірінші жартысы: Моңғол империясының құрылуы, Қазақстандағы моңғол жаулап алуы, Ақ Орда, Моғолстан мемлекеті, Ноғай Ордасы, Әбілқайыр хандығы, қоғамдық-саяси құрылым шаруашылық, сауда;

4) қазақ халқының қалыптасуы: қазақ-ұлы дала мұрагерлері: тарихи және этникалық сабақтастық, "қазақ" этнонимі";

5) біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы. Қазақ ұлттық мемлекетінің құрылу алғышарттары. Қазақ хандығының құрылуы (аумағы, халықтың этникалық құрамы).

6) қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы. Қасым хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының нығаюы. Хақназар хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының одан әрі нығаюы және саяси өркендеуі. Тәуекел ханның ішкі және сыртқы саясаты. Есім хан, Жәңгір хан, Тауке ханның билігі. "Жеті жарғы". Қазақтың ұлы билері;

7) XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет. Қазақ халқының мәдениеті: материалдық, рухани мәдениет. Әдебиет пен өнер. Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы.

28. 7-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) XVIII ғасырдың басындағы Қазақстан: сыртқы және ішкі саяси жағдай. Жоңғар мемлекеті. Қазақ-жоңғар соғыстары. "Ақтабан шұбырынды, алқакөл сұлама" заманы. Қарақұм мен Ордабасыдағы құрылтайлар – қазақ жасағының құрылуы. Аңырақай шайқасы. Отан;

2) XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақ хандығы. XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қатынастары. XVIII ғасырдың басындағы Ресей империясы назарындағы Қазақстан (саяси және экономикалық мақсаттар, әскери-барлау экспедициялары, алғашқы әскери бекіністердің салынуы). Кіші жүз ханы Әбілқайырдың Ресей бодандығын қабылдауы: себептері мен мақсаттары;

3) XVIII ғасыр: қазақ мәдениеті, шығармашылығы ақындар мен жыраулар;

4) отарлау және ұлт-азаттық күрес. Ресей империясының отаршылдық саясаты: мақсаттары мен әдістері. Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, қозғалыстың қозғаушы күші, кезеңдері мен барысы, нәтижелері). 1822-1824 жылдардағы патша реформалары (Кіші және Орта жүздегі хандық биліктің жойылуы). 1836-1838 жылдардағы Бөкей ордасындағы қазақтардың көтерілісі (себептері, негізгі кезеңдері мен шайқастары). Кенесары Қасымұлы: тұлға және саясаткер. Жанхожа Нұрмұхамедұлы және Есет Көтібарұлы бастаған ұлт-азаттық көтеріліс (себептері, көтеріліс барысы). Ресей империясының Қазақстанның оңтүстік аймақтарын қосып алуы.

5) Ресей империясының құрамындағы Қазақстан: XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы патшалық реформалары, 1860-1870 жылдардағы азаттық күресі, капиталистік қатынастардың енуінің басталуы, XIX ғасырдың 80-90 жылдарындағы әкімшілік-аумақтық реформалар, Жетісуға ұйғырлар мен дүнгендердің қоныс аударуы;

6) XIX - XX ғасырдың басындағы Қазақстан мәдениеті: Жәңгір ханның ағартушылық қызметі, XIX ғасырдағы Қазақстанның зерттеулері, Шоқан Уәлиханов, Алтынсарин, Абай Құнанбаев, қазақтардың музыкалық мәдениетінің дамуы.

29. 8-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) XX ғасырдың басы: Қазақстандағы қоғамдық-саяси және экономикалық процестер, Қазақстанның жаппай шаруа отарлауы, 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс, саяси баспасөздің дамуы ("Қазақ" газеті, "Айқап" журналы), 1917 жылғы революция, "Алаш" партиясының құрылуы, "Алаш Орда" үкіметі, қазақ зиялыларының ғылыми еңбектері, Қазақстанда Кеңес өкіметінің орнауы, "үш жүз" қазақ социалистік партиясы, азаматтық соғыс кезіндегі Қазақстандағы әскери іс-қимылдар (1918-1920 жылдар.), Кеңес өкіметі органдарының "Алаш Орда" Үкіметімен және Қоқан автономиясымен қарым-қатынасы, 1921 жылғы жұт және ашаршылық, Қазақ Автономиялық Кеңестік Социалистік Республикасының құрылуы, Қазақстанда ҰЭП, XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы командалық-әкімшілік жүйенің саясаты.

3) тоталитаризм кезеңі: социалистік индустрияландыру, ауыл шаруашылығындағы күштеп ұжымдастыру саясаты, 1931-1933 жылдардағы ашаршылық, "Бесеудің хаты", 1920-1930 жылдардағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестер, сталиндік репрессиялар;

4) Кеңес Қазақстанның мәдениеті, ғылымы және білімі: жоғары оқу орындарының пайда болуы, КСРО ҒА Қазақстандық филиалы, мәдениет саласындағы кеңестік идеологиясы;

5) Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақстан: Ұлы Отан соғысының басталуы, Қазақстандықтардың шайқастарға қатысуы, Қазақстандықтар - Кеңес Одағының Батырлары, Қазақстан-майдан арсеналы, КСРО халықтарының Қазақстанға жер аударылуы, Ұлы Отан соғысы кезіндегі Қазақстан мәдениеті.

30. 9-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) соғыстан кейінгі жылдар және "жылымық" жылдары (1946-1965): әлеуметтік-экономикалық өзгерістер, пайдалы қазбаларды әзірлеу және өнеркәсіпті дамыту, ауыл шаруашылығын дамыту, Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенін құру (Қазақстандағы ядролық полигон), қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері, "Бекмаханов ісі", "Хрущев кезеңінде" Қазақстандағы өнеркәсіпті дамыту, "Байқоңыр" ғарыш айлағы), Қазақстан Республикасындағы қоғамдық-саяси өмір;

2) "тоқырау" жылдары (1965-1985): әлеуметтік-экономикалық даму, ауыл шаруашылығындағы дағдарыстық көріністер, қоғамдық-саяси өмір, 1979 жылғы Целиноградтағы оқиғалар, Қазақ КСР басшыларының қызметі (ж. Шаяхметов, Д. Қонаев, Ж. Тәшенов), мәдениет, білім саласындағы мемлекеттік саясат, қазақ тілінің жағдайы, ғылымның, әдебиеттің, өнердің дамуы;

3) "қайта құру" кезеңі (1986-1991 жылдар): әлеуметтік-экономикалық өзгерістер, экономикадағы өзгерістердің мақсаттары, проблемалары мен қарама-қайшылықтары; 1986 жылғы желтоқсандағы оқиғалар, "Қазақ КСР-інің Мемлекеттік Егемендігі туралы Декларация", кеңестік саяси жүйенің дағдарысы (1991 жылғы "тамыздық жол"), КСРО-ның ыдырауы, Қазақстандағы қоғамдық-саяси қозғалыстар, Семей ядролық

полигонының жабылуы, "Қазақ КСР тілдері туралы" Заңның қабылдануы"

4) Қазақстан мемлекеттілігінің қайта өрлеуі (1991 - 1997 жылдар); "мемлекеттік тәуелсіздік туралы" Конституциялық заң қабылдаудың тарихи маңызы, Н.Ә.Назарбаев – Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті, тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси институттарының қалыптасуы, нарықтық экономикаға өту қиындықтары.

31. 10-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстанның әлемдік қоғамдастыққа кірігуі: тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер; 1995 жылғы Конституцияны қабылдау;

2) тәуелсіз Қазақстанды нығайту (1997 жылдан қазіргі уақытқа дейін): Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді басым мақсаттары мен стратегиялары, Қазақстан Республикасының халықаралық аренадағы беделінің артуы, Қазақстанның өңірлік және халықаралық ұйымдармен өзара қарым-қатынасы, Қазақстанның ЕҚЫҰ мен ИЫҰ-ға төрағалық етуі, Қазақстан әлемдік экономикалық байланыстар жүйесінде, "100 нақты қадам" Ұлттық жоспары, мәдениет, білім және ғылым саласындағы саясат, инновациялық ғылыми-білім беру ұйымдарын құру, этносаралық және конфессияаралық келісімнің қазақстандық, жаһандану дәуірінде ұлттық мәдениетті жаңғырту және сақтау, қазіргі заманғы өнер мен әдебиеттің даму тенденциялары, "Мәдени мұра" мемлекеттік бағдарламасы. "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық біріктіруші идеясы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 "7" – сынып, "2" бөлім, "1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

33. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
	шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	VI – XVII ғасырлар	XVIII - XIX ғасырлар	XX ғасырдың I жарты жылдығы	XX ғасырдың II жарты жылдығы	XXI ғасырдың I жарты жылдығы
1.1 Этникалық қатынастар	5.1.1.1 алғашқы адамдардың антропологиялық белгілерін сипаттау; 5.1.1.2 ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан (жалпақ және рельефті) көрсету 5.1.1.3 пәндік лексиканы қолдана отырып іс-әрекеттерді түрлендіріп айту	6.1.1.1 түркі тілдес тайпаларды атап, олардың аумақтық орналасуын картадан көрсету; 6.1.1.2 қазақ халқының қалыптасуындағы негізгі кезеңдерді анықтау; 6.1.1.3 Қойылған дыбыстарды дұрыс айтуда өзін-өзі қадағалау	7.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы кезіндегі демографиялық өзгерістерді және миграциялық процестерді түсіндіру; 7.1.1.2 Ресей империясының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарын талдау; 7.1.1.3 өз сөзінде бейнелі мағынасы бар сөздерді саналы түрде қолдану	8.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау; 8.1.1.2 қазіргі кезеңдегі демографиялық жағдайды білу; 8.1.1.3 құрдасының жауабын нақтылау үшін сұрақ қоя білу	9.1.1.1 демографиялық өзгерістер туралы дәйекті қорытынды жасау; 9.1.1.2 демографиялық саясаттың бағытын талдау; 9.1.1.3 өз сөйлеу әрекетін жазбаша түрде жоспарлау	
1.2 Әлеуметтік қатынастар	5.1.2.1 алғашқы адамдардың тұрмыс-тіршілігін шығармашылық түрде көрсету; 5.1.2.2 ежелгі әлемге виртуалды экскурсия жолымен диалог жасау	6.1.2.1 қазақ хандығындағы әлеуметтік топтардың орнын анықтау; 6.1.2.2 тірек сөздердің көмегімен пікір айтудың мәтінін құрастыру	7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді анықтау; 7.1.2.2 өз әрекетіне бақылау жасау және бағалау, түзетулер енгізу	8.1.2.1 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау; 8.1.2.2 көру және сөздік нұсқаулық бойынша жұмыс жасау	9.1.2.1 мемлекеттің әлеуметтік бейнесін талдау; 9.1.2.2 тірек сөздерге сүйене отырып сұрақтар құрастыру	

2) "Мәдениеттің дамуы" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Дүниетаным мен дін	5.2.1.1 алғашқы адамдардың наным-сенімдерін сипаттау; 5.2.1.2 өз ойын стандартты коммуникациялық түрде безендіру	6.2.1.1 түркілердің дүниетаным-дық ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.1.2 қарым-қатынастың мәдени дұрыс сөйлеу ережесін орындау	7.2.1.1 салт - дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтары мен маңыздылығын анықтау; 7.2.1.2 толық жауап алу үшін дұрыс сұрақ қоя білу	8.2.1.1 мемлекеттің діни саясатының мақсаты мен салдарынан анықтау ; 8.2.1.2 көрнекі модельге негізделген келісімді тұжырым жасау	9.2.1.1 діни ағымдар қызметтерін талдау; 9.2.1.2 оқу тапсырмасын орындағаны үшін өзін-өзі бағалауы	10.2.1.1 діни ағымдар қызметтерін талдау; 10.2.1.2 оқу тапсырмасын орындағаны үшін өзін-өзі бағалауы
2.2 Өнер мен әдебиет	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.2.2 археологиялық деректерге сүйене отырып Андронов мәдениетінің белгілерін және маңыздылығын анықтау; 5.2.2.3 коммуникативті мәселелерін шешу үшін әртүрлі ақпарат көздерінен ақпарат алу; 5.2.2.4 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлардың тарихи дереккөзі ретіндегі маңыздылығын айқындау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет өнері ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.2.3 әртүрлі ақпарат көздерден алынған мәліметтермен жұмыс жасау; 6.2.2.4 көшпелілердің әскери өнер жетістіктерін сипаттау;	7.2.2.1 әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау; 7.2.2.2 А. Құнанбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі рөлін айқындау; 7.2.2.3 жұп вербалды құралдарды қолдану арқылы түсіну үшін сұрақтар қою; 7.2.2.4 қызметі бойынша ұлттық музыкалық	8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау; 8.2.2.2 Ахмет Байтұрсыновтың қызметін бағалау; 8.2.2.3 эмоционалдық күйді басу үшін тыныс алу техникасын қолдану; 8.2.2.4 әдебиет, мәдениет және өнердегі өзгерістерді анықтау;	9.2.2.1 әдебиет пен өнердегі бейнеленген қоғамдық өмірді талдау; 9.2.2.2 Мұхтар Әуезов шығармаларының әлем әдебиетіндегі орнын бағалау; 9.2.2.3 орындалатын іс-әрекеттерді сөзбен иллюстрациялау техникасын меңгеру; 9.2.2.4 өнер мен әдебиеттің даму тенденцияларын	10.2.2.1 әдебиет пен өнердегі бейнеленген қоғамдық өмірді талдау; 10.2.2.2 Н. Құнанбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі рөлін айқындау; 10.2.2.3 са, , с, ло, оп, ор 10.2.2.4 әд, өн, те, си

	ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.5 Есік обасынан табылған "Алтын адам" археологиялық олжасының ерекшеліктерін анықтау; 5.2.2.6 негізгі және қосымша ақпаратты ажырату	6.2.2.5 М.Кашгари, А.Яссауи еңбектерінің тарихи құндылықтарын түсіндіру; 6.2.2.6 оқу және қосымша мәтіндерімен дұрыс жұмыс жасау	аспаптардың қолдану ерекшеліктерін сипаттау; 7.2.2.5 музыкалық мәдени және қолданбалы өнердің жетістіктерін бағалау; 7.2.2.6 музыкалық мәдениетке тұрақты қызығушылық таныту	8.2.2.5 Ә.Кашаубаевтың рөлін бағалау; 8.2.2.6 шаблонды қолдану арқылы біртұтас ақпараттық мәлімдеме құрастыру	айқындау; 9.2.2.5 мемлекеттік бағдарламалардың қажеттілігін негіздеу; 9.2.2.6 өзінің және басқа адамдардың сөйлеу әрекетін бағалау	
2.3Білім және ғылым	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу; 5.2.3.2 негізгі және қосымша ақпаратты ажырату; 5.2.3.3 алғашқы қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау; 5.2.3.4тірек сөздерді қолданып кез келген күрделі сөйлем құрастыру	6.2.3.1 көне түркі жазуының тарихи маңызын түсіндіру; 6.2.3.2 "сондықтан","өйткені", "демек" жалғауларын қолдана отырып, өз іс-әрекеттерін ауызша жоспарлап, дәлелдеу; 6.2.3.3 Әл-Фарабидің ғылымның дамуына қосқан үлесін анықтау; 6.2.3.4 түрлі тарихи ақпарат көздерінен мәліметтер алу	7.2.3.1 Ш.Уәлихановтың ғылыми зерттеулерінің тарихи құндылығын анықтау; 7.2.3.2 негізгі сәттерге сүйене отырып, сұрақтарды тұжырымдау, толық жауаптар беру; 7.2.3.3 көрсетілген кезеңдегі білім берудің даму ерекшеліктерін түсіндіру; 7.2.3.4 фраза мен мәтінді модельдеумен қатар таңбалық символдық құралдарды қолдану	8.2.3.1 білім беруді дамытудағы мемлекеттік мөрдің рөлін бағалау; 8.2.3.2 топта немесе жұпта жұмыс жасай отырып, нәтижелі қарым-қатынас дағдыларын игеру; 8.2.3.3 кеңес дәуіріндегі қазақ тілінің ахуалын анықтау; 8.2.3.4 сөйлеу этикетін сақтай отырып, құрдастарымен әңгімелесу	9.2.3.1 Е.Бекмахановтың Қазақстан тарихы ғылымына қосқан үлесін бағалау; 9.2.3.2 алынған ақпараттың негізгі идеясын анықтау; 9.2.3.3 білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру; 9.2.3.4 ауызша сөйлеудесөйлеу этикетін сақтау	

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Мемлекеттің ішкі саясаты	5.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету;	6.3.1.1 оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы Түрік қағанатының құрылуының тарихи маңызын анықтау;	7.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықты жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырудағы рөліне баға беру;	8.3.1.1 қазақ зиялыларының қызметіне баға беру;	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру;	10.3.1.1
	5.3.1.2 өзінің ауызша сөйлеуінің аудио жағын басқаруға ынталану;	6.3.1.2 өзінің оқу әрекетін ауызша басқару;	7.3.1.2 құрдасының сұрағын нақтылау үшін альтернативті сұрақтар қою;	8.3.1.2 тапсырма бойынша жазбаша жұмыс барысында барлық бақылау түрлерін орындау;	9.3.1.2 белгілі бір тапсырмалардың қажеттілігі туралы дәйекті бағалау мәлімдемесін құру	10.3.1.2
	5.3.1.3 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру;	6.3.1.3 X басы мен XIII ғасырлардағы түрік мемлекетінің даму ерекшелігін түсіндіру;	7.3.1.3 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау;	8.3.1.3 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық – саяси процестерге баға беру;	9.3.1.3 саяси қайраткерлердің ұлттық мүддені қорғаудағы рөліне баға беру;	10.3.1.3
	5.3.1.4 көшпенділердің саяси құрылымының ерекшеліктерін анықтау;	6.3.1.4 Мемлекетті нығайтудағы қазақ хандығының рөлін анықтау;	7.3.1.4 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау;	8.3.1.4 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңызын анықтау;	9.3.1.4 Қазақстан Республикасы Конституциясын мемлекеттің тұрақты даму кепілі ретінде бағалау;	10.3.1.4
	5.3.1.5 белсенді сөйлеу тілінде базалық заттық терминологияларды қолдану;	6.3.1.5 ақпарат көздерінен ақпарат табу, оның мазмұнын талдау;	7.3.1.5 кездейсоқ диалог пен монологтарда заттық терминдерді адекватты қолдану	8.3.1.5 графикалық түрде ақпаратты ұсыну;	9.3.1.5 релаксация үшін тениканың әртүрлі элементерін қолдана білу;	10.3.1.5
	5.3.1.6 тайпалық бірлестіктер саясатының ерекшеліктері	6.3.1.6		8.3.1.6 Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығына баға беру;	9.3.1.6 Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтау;	10.3.1.6

	мен ұқсастығы;	XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдерістерді түсіндіру;	7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру;			
3.2 Мемлекеттің сыртқы саясаты	5.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау; 5.3.2.2 жүзеге асыру процесін жоспарлай отырып оқу мақсаттарын сақтау және қабылдау; 5.3.2.3 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау; 5.3.2.4 қарым-қатынас үшін адекватты коммуникацияны қолдануды меңгеру	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы түркі тілдес тайпалардың миграциялық үдерісін түсіндіру; 6.3.2.2 тірек сөздерден сөйлем құрау, басыңқы сөйлеммен күрделі сөйлемдерді толықтыру; 6.3.2.3 Қазақстан территориясындағы ерте түрік қағанаттарының сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтау; 6.3.2.4 қосымша дереккөздермен жұмыс істеу кезінде оқылымды қарау техникасын меңгеру	7.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығын а қарсы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру; 7.3.2.2 оқу мәтіндерімен жұмыс істеу (ақпаратты талдау, бөліп алу); 7.3.2.3 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау; 7.3.2.4 қойылған барлық нақты және айқын айту, басқару	8.3.2.1 қазақстандықтардың Екінші дүниежүзілік соғысының жеңісіне қосқан үлесін бағалау; 8.3.2.2 әңгімелесушінің сөз бөлмей мұқият тыңдау; 8.3.2.3 Б.Момышұлының батырлық, тұлғалық қасиетін айқындау; 8.3.2.4 аудиовизуалды материалдарды "өз сөзімен" ұсыну арқылы ауызша сөйлеуді тыңдау және түсіну	9.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау; 9.3.2.2 төрт-бес әрекет нұқсаулық арқылы менталды карта бойынша әрекет жасау; 9.3.2.3 Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы танылуына баға беру; 9.3.2.4 құрдасының сапалы айтылған ой-пікірі туралы оңды көзқарасын білдіру (мазмұны, формасы)	10 ға ж. әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау; 10 не м. се қ. э. ин. ба. тү. 10 Қ. Р. ң са. та. си. 10 се. м. кі. ин. на. от. ло. ес. үй.

4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі:

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Шаруашылық	5.4.1.1 ежелгі адамдардың кәсібін сипаттау; 5.4.1.2 графикалық жоспар және тірек сөздер бойынша ауызша байланыстырып сөйлеуді құру; 5.4.1.3 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру; 5.4.1.4 төменгі диафрагмалық сөйлеу тынысына иелік ету: толтыру 1 дем шығару -12 буын сөйлеу ағыны	6.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау; 6.4.1.2 шығармашылық тарихи мәтіндердің басты ойы мен идеясының тақырыбын анықтау; 6.4.1.3 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау 6.4.1.4 ауызша жауап беруде негізгі, логикалық екпінді, фразадағы сөзді және дәйекті сөйлеуді жеткілікті дауыс күшімен бөліп көрсету	7.4.1.1 жоңғар шапқыншылығының қазақ халқының шаруашылығына тигізген зардаптарын анықтау 7.4.1.2 сызба, кесте, сурет бойынша ақпарат мазмұнын боолжау; 7.4.1.3Отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау; 7.4.1.4 мәдени сөйлеу қатынас ережелерін білу және сақтау, әңгімелесушіге назар аударатырып, қарым-қатынас стилін сақтау	8.4.1.1 жаңа экономикалық саясатты талдау; 8.4.1.2 қосымша сөйлем, тірек сөздердің модульды сызбасы бойынша сөйлем құрастыру; 8.4.1.3 күштеп ұжымдастыру саясатының ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын талдау; 8.4.1.4 сөйлеуді тыңдау және түсіну және оған паравербалды құралдарды қолдану арқылы жауап беру	9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерге баға беру; 9.4.1.2 күтілетін нәтижеге жетудің түрі ретінде әрекеттің мақсаты мен міндетін қалыптастыру; 9.4.1.3 Кеңес үкіметі кезіндегі орын алған әлеуметтік экономикалық мәселелерін талдау; 9.4.1.4 топтастырылған элементтер белгісімен ерекшелеу: тарихи кейіпкерлер, оқиғалар, нысандар	10.4.1.1 шаруашылық жасау 10.4.1.2 мәдениеттің әлеуметтік құндылықтарын түсіндіру 10.4.1.3 өмірлік құндылықтарды сақтау 10.4.1.4 өмірлік құндылықтарды сақтау
4.2 Өндірістік қатынастар және сауда	5.4.2.1 еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау; 5.4.2.2	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.4.2.2	7.4.2.1 капиталистік қатынастардың Қазақстан экономикасына ықпалын анықтау;	8.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен кемшіліктерін талдау;	9.4.2.1 Қазіргі өнеркәсіптің ахуалын анықтау және қорытынды жасау; 9.4.2.2 топта	10.4.2.1 өнеркәсіптің дамуына әсерін анықтау 10.4.2.2

тарихи тақырыптағы мәтіндерді есту арқылы қабылдау, оларға эмоционалды түрде жауап беру және олардың көңіл-күйін суреттерде жеткізу, естігендерін бірлесіп талқылау;	тарихи оқиғалардың реттілігін қалпына келтіруолардың өзара байланысын ашу;	7.4.2.2 мұғалім белгілеген белгілі біртарихи кезеңге қатысты диалог құрастыру;	8.4.2.2 мнемотехниканы қолдану арқылы қабылдаған ақпаратты есте сақтау;	жұмыс жасау кезінде тиімді қарым-қатынас мәселелерін өнімді шешу;	сә пі ж
5.4.2.3 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салаларына тигізген ықпалын түсіндіру;;	6.4.2.3 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы орнын анықтау;	7.4.2.3 сауда қатынастарына жәрмеңкелердің әкелген өзгерістерін анықтау;	8.4.2.3 Қазақстан экономикасының соғыс жағдайына бейімделгендігін дәлелдеу;	9.4.2.3 нарықтық экономиканың өндірістік қатынастарға әсерін талдау;	10 эк өн қд әс
5.4.2.4 бейнелі мағынадағы сөздер мен сөз тіркестерін, фразеологиялық бірліктерді өз сөйлеуінде қолдану	6.4.2.4 белсенді тыңдау дағдысын меңгеру, диалогтағы реакция репликалары мен ынталандыру репликаларын кезектестіру	7.4.2.4 берілген бастама бойынша сериялар немесе жеке сюжеттік суреттер бойынша баяндау әңгімелерін құрастыру	8.4.2.4 сұрақтар қою, оның ішіндегі терминдер; еліктеу, мәнін ашу және оқу диалогынаықтау	9.4.2.4 тақырыптық лексиканы қолдана отырып, іс-қимыл жоспарын анықтау	10 м әл м м қд ил үм ке

34. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің 5-10 сыныпт

арналған "Қазақстан та

оқу пәнінен жаңарты

мазмұндағы үлгіл

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 –сынып

1-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім ал
1-тоқсан		
Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі	Кіріспе сабақ. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның ежелгі тарихында не оқытылады?	Ежелгі Қазақстан тарихына
	Алғашқы адамдардың өмірі. Зерттеу сұрағы: Алғашқы адамдар қалай өмір сүрді?	5.1.1.1 алғашқы адамдардың антропологиялық белгілері; 5.2.1.1 алғашқы адамдардың тіршілігін шығармашылық
	Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Зерттеу сұрағы: Археологтар Қазақстан жерінен тас дәуіріне жататын қандай олжаларды тапты?	5.2.3.1 қазақстандық ғалым археологиялық жаңалықтар; 5.2.3.2 негізгі және қосымша ажырату; 5.2.2.1 археологиялық ескеріс сипаттау;
	Ботай мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Не себепті ботайлықтарды жылқыны алғашқы қолға үйретушілер деп атайды?	5.4.1.1 ежелгі адамдардың; 5.4.1.2 графикалық жоспар сөздер бойынша ауызша б сөйлеуді құру;
	Қазақстан аумағында металлургияның пайда болуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан жерінде металды өндіру ежелгі адамдардың өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.3 металл өндірісі жетіл шаруашылық салаларына ықпалын түсіндіру; 5.4.2.4 бейнелі мағынадағы тіркестерін, фразеологияль сөйлеуінде қолдану

	Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы қола дәуірі ескерткіштерінің қандай ерекшеліктері бар?	5.2.2.2 Андронов мәдениеті белгілерінің анықтау; 5.2.2.3 коммуникативті мәс үшін әр түрлі ақпарат көздері алу; 5.1.1.1 алғашқы адамдардың антропологиялық белгілері
	Ежелгі адамдардың өміріне саяхат	5.1.2.1 алғашқы адамдардың тіршілігін шығармашылық 5.1.2.2 ежелгі әлемге виртуал жолымен диалог жасау
2-тоқсан		
Ежелгі көшпелілер өмірі	•Қазақстан аумағында темірдің игерілуі. Зерттеу сұрағы: Темір өндіру адамдар өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.3 металл өндірісі жетіл шаруашылық салаларына ықпалын түсіндіру 5.4.2.4 бейнелі мағынадағы тіркестерін, фразеологиялық сөйлеуінде қолдану
	•Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Зерттеу сұрағы: Көшпелі мал шаруашылығы неліктен Қазақстанның ежелгі тұрғындары шаруашылығының негізгі түріне айналды?	5.4.1.3 көшпелі мал шаруаш егіншіліктің қалыптасуын т 5.4.1.4 кез-келген құрылым күрделіліктегі буындар мен және бірге айту; 5.4.1.1 ежелгі адамдардың
	Ежелгі көшпелілердің материалдық мәдениеті.	5.2.2.4 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипат
	Зерттеу сұрағы: Көшпелілер баспанасының ерекшелігі неде?	5.2.3.3 алғашқы қоғамның жазудың рөлін сипаттау;
Сақтар	Сақтар туралы тарихи мәліметтер. Зерттеу сұрағы: Қандай тарихи дереккөздер сақтар туралы мәлімет береді?	5.3.1.3 ежелгі мемлекеттік дің құрылуын түсіндіру; 5.3.1.1 картадан тайпалық орналасуын көрсету; 5.3.1.2 өз сөйлеуін басқару

	"Алтын адам" археологиялық олжасы. Зерттеу сұрағы: Есік обасынан табылған "Алтын адам" кім болды?	5.2.2.5 Есік обасынан табылған "Алтын адам" археологиялық олжаның ерекшеліктерін анықтау; 5.2.2.6 негізгі және қосымша сипаттау ажырату
Қайталау		
3-тоқсан		
Сақтар	Шілікті және Бесшатыр патша қорғандары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Шілікті мен Бесшатыр "патша қорғандары" деп аталады?	5.2.2.1 археологиялық ескерткішті сипаттау; 5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын анықтау; 5.2.3.2 негізгі және қосымша сипаттау ажырату;
	Берел қорғандары. Зерттеу сұрағы: Берел қорымынан табылған олжалар сақтардың мәдениетін қалай сипаттайды?	5.2.2.4 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын анықтау; 5.2.3.2 ақпараттарды сараптау
	Тасмола археологиялық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: "Мұртты обалардың" ерекшелігі неде?	5.2.2.1 археологиялық ескерткішті сипаттау; 5.2.2.1 археологиялық ескерткішті сипаттау;
	Сақ патшайымы Томирис. Зерттеу сұрағы: Тарихи деректерде Томирисің бейнесі қалай сипатталған?	5.3.2.1 Қазақстан көшпенді тарихи үдерістегі орны мен мәні; 5.3.2.2 жүзеге асыру процесін отырып оқу мақсаттарын сипаттау қабылдау;
	Шырақтың ерлігі. Зерттеу сұрағы: Сақтар тәуелсіздік үшін қалай күресті?	5.3.2.1 Қазақстан көшпенді тарихи үдерістегі орны мен мәні; 5.3.2.2 жүзеге асыру процесін отырып оқу мақсаттарын сипаттау қабылдау;
	Сақтардың Александр Македонский әскеріне қарсы күресі.	5.3.2.1 Қазақстан көшпенді тарихи үдерістегі орны мен мәні;

	Зерттеу сұрағы: Неліктен Александр Македонский дің сақтарға жасаған жорығы сәтсіз аяқталды?	5.3.2.2 жүзеге асыру процесі отырып оқу мақсаттарын сәтсіз қабылдау;
Үйсіндер мен қаңлылар	Үйсіндер туралы жазба деректер. Зерттеу сұрағы: Қытай авторлары үйсіндердің өмірін қалай сипаттады?	5.3.1.3 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру; 5.3.1.1 картадан тайпалық орналасуын көрсету; 5.3.1.2 өзінің сөйлеу тілінің жағын басқару
	Қаңлылардың қалалық мәдениетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қаңлыларда қала мәдениетінің дамуы немен байланысты?	5.3.2.3 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктерді елдермен қарым-қатынасы; 5.3.2.4 Қарым-қатынас үшін коммуникацияны қолдану;
	Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Зерттеу сұрағы: Сыма Цянь қаңлы қоғамын қалай сипаттады?	5.3.1.3 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру 5.1.2.1 алғашқы адамдардың тіршілігін көрсету; 5.1.2.2 ежелгі әлемге экскурсиялық диалог жасау
	Үйсіндер мен қаңлылардың материалдық және рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Үйсіндер мен қаңлылар мәдениетінің ерекшеліктері қандай?	5.2.2.4 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.5 археологиялық олжа ерекшеліктерін анықтау; 5.2.2.6 негізгі ақпараттардың
4-тоқсан		
Ғұндар	Ғұн тайпаларының бірігуі. Зерттеу сұрағы: Неге Мөде шаньюй "Жер - мемлекеттің негізі" деді?	5.3.1.3 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру 5.3.1.1 картада тайпалық орналасуын көрсету; 5.3.1.2 басқаруға ынталану
	Ғұндардың көрші мемлекеттермен қарым-қатынастары.	5.3.2.3 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктерді

	Зерттеу сұрағы: Ғұндармен Ұлы Қытай қорғанының салынуы арасында қандай байланыс бар?	елдермен қарым-қатынасы 5.3.2.4 қарым-қатынас үшін мимиканы қолдана отырып қарым-қатынас әдістерін м
	Аттила және оның жаулаушылық жорықтары.	5.3.2.3 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасы
	Зерттеу сұрағы: Ежелгі авторлар Аттилаға қандай баға береді?	5.3.2.4 қарым-қатынас үшін мимиканы қолдана отырып қарым-қатынас әдістерін м
Сарматтар	Сарматтардың қоғамдық құрылысы мен шаруашылық өмірі. Зерттеу сұрақтары: Сармат қоғамы несімен ерекшеленеді?	5.2.2.4 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипат 5.4.1.3 көшпелі мал шаруашылығын егіншіліктің қалыпта суын 5.4.1.4 күрделі сөздерді анық айту
5. Ежелгі Қазақстан тарихына шолу	Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты. Зерттеу сұрағы: Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты қалай өзгерді?	5.1.1.1 ежелгі Қазақстанда адамдардың антропологиялық анықтау; 5.4.1.1 ежелгі адамдардың 5.4.1.2 графикалық жоспар сөздер бойынша ауызша ба сөйлеуді құру;
	Ежелгі Қазақстанға саяхат. Қазақстанның ежелгі тарихының негізгі оқиғалары, құбылыстары, процестері.	5.4.2.1 еңбек құралдары мен сипаттау; 5.4.2.2 тарихи тақырыптағы есту арқылы қабылдау, олардың эмоционалды түрде жауап олардың көңіл-күйін суретте естігендерін бірлесіп талқы
Қайталау		

2) 6 –сынып

2-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім ал

1-тоқсан		
VI-IX ғасырлардағы Қазақстан	Кіріспе сабақ. Зерттеу сұрағы: Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихы нені оқытады?	Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихы жалпы шолу
	Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер. Зерттеу сұрағы: VI-IX ғасырларда билік құрған қай қағандардың есімдері тарихта сақталды?	6.3.1.1 оқиғалардың өзара байланыста болуы табу арқылы Түрік қағанатының тарихи маңызын анықтау; 6.3.1.2 өзінің оқу әрекетін анықтау
	Атлах шайқасы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Атлах шайқасын "халықтар шайқасы" деп атайды?	6.2.2.4 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау 6.2.2.4 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау
	Көне түркі жазуы. Зерттеу сұрағы: Білге қаған мен Күлтегіннің мемлекетті нығайтудағы саясаты бізге қандай деректерден белгілі?	6.4.1.3 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау 6.4.1.4 ауызша жауап берудің логикалық екіпінді, фразалық дәйекті сөйлеуді жеткілікті дәлдікпен бөліп көрсету
2-тоқсан		
X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан	X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан аумағындағы саяси процестер. Зерттеу сұрағы: X ғасыр - XIII ғасырдың басында саяси карта қаншалықты өзгерді?	6.3.1.3 X басы мен XIII ғасырдың басында мемлекетінің даму ерекшеліктерін анықтау 6.3.1.3 X басы мен XIII ғасырдың басында мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіру;
	Қарахан мемлекеті. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қарахан мемлекеті ислам дінін мемлекеттік дін деп жариялады?	6.3.1.3 X басы мен XIII ғасырдың басында мемлекетінің даму ерекшеліктерін анықтау 6.2.1.1 түркілердің дүниетанымын ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.1.2 қарым-қатынастың ерекшеліктерін сөйлеу ережесін орындау
	Наймандар, керейіттер және жалайырлар. Зерттеу сұрағы: Наймандар, керейіттер	6.3.1.3 X басы мен XIII ғасырдың басында мемлекетінің даму ерекшеліктерін анықтау

	мен жалайырлардың ортағасырларлық саяси сахнадағы рөлі қандай болды?	6.1.2.1 қазақ хандығындағы топтардың орнын анықтау; 6.1.2.2 тірек сөздердің көмегімен айтудың мәтінін құрастыру
	Қыпшақ хандығы. Зерттеу сұрағы: Не себепті Еуразия даласы "Дешті Қыпшақ" деп аталды?	6.2.2.4 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау; 6.3.1.3 X басы мен XIII ғасыр мемлекетінің даму ерекшеліктері
	Халықаралық байланыстардың дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөлі. Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы халықаралық байланыстардың дамуына ықпал етті ме?	6.4.2.3 Ұлы Жібек жолының қатынастардың дамуындағы анықтау; 6.4.2.4 белсенді тыңдау дағды, диалогтағы реакция репликасы, ынталандыру репликалары
	Ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына Ұлы Жібек жолының ықпалы. Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына қалай әсер етті?	6.2.2.2 ортағасырлық сәулет ескерткіштерінің ерекшеліктері 6.2.2.3 әртүрлі ақпарат көздерімен мәліметтермен жұмыс жасау
	Қайталау	
3-тоқсан		
XIII - XV ғасырдың біріншіжартысындағы Қазақстан	Моңғол империясының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Моңғолдар мемлекеттілік деңгейге қалай жетті?	6.2.2.4 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау; 6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының мәдениетінің дамуына әсері 6.4.2.2 тарихи оқиғалардың қалпына келтіру олардың еркін байланысын ашу;
	Моңғол империясының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Моңғолдар мемлекеттілік деңгейге қалай жетті?	6.3.1.6 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси процестер түсіндіру 6.2.2.4 көшпелілердің әскери жетістіктерін сипаттау;

	Ақ Орда. Зерттеу сұрағы: Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы Ақ Орданың рөлі қандай болды?	6.3.2.3 Қазақстан территориясының түрік қағанаттарының сыртқы саясатының негізгі бағыттаушы саясаты. 6.3.2.4 қосымша дереккөздерді істеу кезінде оқылымды қағазға меңгеру
	Моғолстан. Әбілқайыр хандығы. Зерттеу сұрағы: Моғолстан мен Әбілқайыр мемлекеттеріндегі оқиғалар қандай саяси өзгерістерге әкелді?	6.3.1.6 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдеуі туралы түсіндіру 6.1.1.1 түркі тілдес тайпаларының олардың аумақтық орналасуы туралы көрсету;
	XIII - XV ғасырлардағы Қазақстанның мәдениеті. Зерттеу сұрағы: XIII - XV ғасырлардағы өнер мен әдебиет ортағасырлық қоғамды қалай бейнелейді?	6.2.2.1 күйлердің, аңыздардың дерек көзі ретіндегі маңызы. 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет және ескерткіштерінің ерекшеліктері. 6.2.2.3 әртүрлі ақпарат көздерімен мәліметтермен жұмыс жасау.
Біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы	Қазақ хандығының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақ хандығы Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет деп саналады?	6.4.1.1 көшпенділер мен отырықшылар арасындағы өзара байланыс. 6.4.1.2 шығармашылық тарихи басты ойы мен идеясының анықтауы; 6.4.1.3 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау. 6.4.1.4 ауызша жауап берудің логикалық екіпінді, фразалық дәйекті сөйлеуді жеткілікті бөліп көрсету
4-тоқсан		
Қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы	Қасым хан тұсындағы Қазақ хандығының күшеюі. Зерттеу сұрағы: Не себепті Қадырғали Жалайыр: "Жәнібек ханның ұлдарының арасында аса белгілі болғаны Қасым хан еді..." деп жазды?	6.3.1.4 қазақ хандарының маңызын анықтау. 6.3.1.5 ақпарат көздерінен алынған оның мазмұнын талдау;

	Хақназар хан кезіндегі Қазақ хандығының сыртқы саясаты. Зерттеу сұрағы: Неліктен Хақназар хан билеген кезеңді Қазақ хандығының "қайта жаңғыруы" деп атайды?	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың байланысын табу арқылы тайпалардың миграциялық түсіндіру; 6.3.2.2 тірек сөздерден сөйле басыңқы сөйлеммен күрделі толықтыру; 6.3.1.4 қазақ хандарының м нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.1.5 ақпарат көздерінен а оның мазмұнын талдау;
	Тәуекел хан тұсындағы Қазақ хандығының оңтүстік шекараларының нығаюы. Зерттеу сұрағы: Тәуекел хан қазақ жерлерін біріктіру мақсатында қандай саясат ұстанды?	6.3.1.4 қазақ хандарының м нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.1.5 ақпарат көздерінен а оның мазмұнын талдау;
	Есім хан билігі кезіндегі Қазақ хандығы бірлігінің нығаюы. Зерттеу сұрағы: Есім хан Қазақ хандығының біртұтастығын қалай сақтап қалды?	6.3.1.6 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үде түсіндіру;6.3.1.4 қазақ ханд мемлекетті нығайтудағы рө 6.3.1.5 ақпарат көздерінен а оның мазмұнын талдау;
	Жәңгір хан тұсындағы қазақ-жоңғар қарсылығы. Зерттеу сұрағы: Орбұлақ шайқасының әлемдік әскери өнер тарихындағы алатын орны қандай?	6.2.2.4 қазақ хандарының м нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.1.4 қазақ хандарының м нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.1.5 ақпарттарды табу жа
	Тәуке хан тұсындағы қазақтардың қоғамдық-құқықтық жүйесі. Зерттеу сұрағы: Неліктен А. Левшин Тәуке ханды "Дала Ликургі" деп атады?	6.3.1.4 қазақ хандарының м нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.1.5 ақпарат көздерінен а оның мазмұнын талдау;
	Қазақ хандығының әлеуметтік құрылымы. Зерттеу сұрағы: Әлеуметтік топтар қазақ қоғамында қандай рөл атқарды?	6.1.2.1 қазақ хандығындағы топтардың орнын анықтау; 6.1.2.2 тірек сөздердің көме айтудың мәтінін құрастыру

		6.2.2.1 тарихи ақпараттардың маңыздылығын анықтау
XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет	XVI-XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениетінде халық өмірі қалай көрініс табады?	6.2.2.4 қазақ хандарының мәдениетіндегі ролін анықтау 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет ескерткіштерінің ерекшеліктерін анықтау 6.2.2.3 әртүрлі ақпарат көздерімен мәліметтермен жұмыс жасау
	XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Неліктен киіз үй көшпелілердің материалдық мәдениетінің ең жоғарғы үлгісі деп саналады?	6.2.2.2 ортағасырлық сәулет ескерткіштерінің ерекшеліктерін анықтау 6.2.2.3 әртүрлі ақпарат көздерімен мәліметтермен жұмыс жасау
	Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы. Зерттеу сұрағы: Көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығының ерекшелігі неде?	6.4.1.3 көшпелілердің шаруашылығының ерекшеліктерін анықтау 6.4.1.4 ауызша жауап берудің логикалық екіпінді, фразалық дәйекті сөйлеуді жеткілікті бөліп көрсету
Қайталау		

3) 7 сынып

3-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім алу
1-тоқсан		
Қазақ-жоңғар соғыстары	Жоңғар басқыншылығына қарсы Отан соғысының басталуы. Зерттеу сұрағы: Не себепті "Елім-ай" бүкілхалықтық әнге айналды?	7.2.2.1 халық фольклоры мен шығармалардың тарихи деректерін құндылығын бағалау; 7.1.1.1 жоңғар шапқыншылығының демографиялық өзгерістер мен миграциялық процестерді

	Біртұтас халық жасағының ұйымдастырылуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Ордабасы ел бірлігінің нышаны болды?	7.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықтар арасында басқыншылығына қарсы жазғырылуына рөліне баға беру ; 7.3.1.2 құрдасының сұрағына жауап беру үшін альтернативті сұрақтау
	Қазақ-жоңғар шайқастары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Аңырақай шайқасы қазақ-жоңғар соғысындағы түбегейлі бетбұрыс деп саналады?	7.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығы кезінде күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіріңіз 7.3.2.2 оқу мәтіндерімен жұмыс жасау (ақпаратты талдау, бөліп алуды)
XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы	XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қарым-қатынастарының тарихы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Ресей Қазақстанды Азияға шығудың "кілті мен қақпасы" деп санады?	7.3.1.3 Қазақ хандығының ішкі саясижағдайын талдау; 7.3.2.3 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау 7.3.2.4 түзетулерге сәйкес оқу
	Қазақ хандығының Ресей империясына қосылуының басталауы. Зерттеу сұрағы: Әбілқайыр ханның Анна Иоанновна патшайымға жазған хатының себептері мен салдары қандай болды?	7.3.2.3 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау 7.3.2.4 қойылған барлық деректерді нақты және айқын айту, бағалау 7.3.1.3 Қазақ хандығының ішкі саясижағдайын талдау;
	Абылай ханның ішкі және сыртқы саясаты. Зерттеу сұрағы:Дербес Қазақ мемлекетін сақтап қалудағы Абылай ханның рөлі қандай?	7.3.1.4 Ресей империясының сыртқы саясатының себеп-салдары 7.3.1.5 кездесок диалог пен азаматтық терминдерді адекватты түсіндіру 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру
2-тоқсан		
XVIII ғасырдағы Қазақстанның мәдениеті	XVIII ғасырдағы халық ауыз әдебиеті. Зерттеу сұрағы: XVIII ғасырда ақын-жыраулар шығармаларында тарихи оқиғалар қалай көрініс тапты?	7.2.2.1 әдебиеті мен музыка туындыларының тарихи деректерін құндылығын бағалау; 7.2.1.1 салт-дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылықтарын

		маңыздылығын анықтау
		7.2.1.2 толық жауап алу үшін қоя білу
Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XVIII ғасырдағы қазақтардың материалдық мәдениеті.	7.2.2.5 музыкалық мәдени қолданбалы өнердің жетістіктері
	Зерттеу сұрағы: Қазақтың ұлттық қолданбалы өнерінің бірегейлігі неде?	7.2.2.6 музыкалық мәдени қызығушылық таныту
	XVIII ғасырдағы Қазақстандағы казак-әскери отаршылдығы.	7.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдары
	Зерттеу сұрағы: Қазақстанды отарлауды Ресей империясы қалай жүзеге асырды?	7.3.1.5 кездесок диалог пен азаттық терминдерді адекват
	1822-1824 жылдардағы патша реформалары.	7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғам өзгерістерді анықтау;
	Зерттеу сұрағы: Неліктен XX ғасырдың 20-шы жылдарында Қазақстанда әкімшілік реформалар жүргізілді?	7.1.2.2 өз әрекетіне бақылау бағалау, түзетулер енгізу
Қайталау	1836-1838 жылдардағы Бөкей Ордасындағы қазақтардың көтерілісі.	7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
	Зерттеу сұрағы: Исатай Тайманұлы мен Махамбет Өтемісұлын қандай ортақ идея біріктірді?	7.4.2.3 сөйлеу нормаларын мұғалім берген жағдай бойы құру
	Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс.	7.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдары
3-тоқсан	Зерттеу сұрағы: Кенесары хан бастаған ұлт-азаттық күрес неліктен жалпы ұлттық сипатқа ие болды?	7.3.1.5 кездесок диалог пен азаттық терминдерді адекват
Отарлау және ұлт-азаттық күрес	Қазақстанның Ресей империясына қосылуының аяқталуы.	7.3.1.3 Қазақ хандығының ішкі жағдайын талдау;
	Зерттеу сұрағы: Қазақстанның оңтүстік аймақтарының Ресей империясына қосылуының ерекшеліктері қандай?	7.3.2.3 Қазақ хандығының саясатының нәтижелерін анықтау
		7.3.2.4 қойылған барлық дынамызм нақты және айқын айту, ба

Қазақстан Ресей империясының құрамында	XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы әкімшілік-аумақтық реформалар. Зерттеу сұрағы: Патша өкіметі тарапынан "бөліп ал да, билей бер" ұстанымы қалай жүзеге асты?	7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғам өзгерістерді анықтау; 7.1.2.2 өз әрекетіне бақылау бағалау, түзетулер енгізу; 7.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдары 7.3.1.5 кездесок диалог пен заттық терминдерді адекват
	Қазақтардың 1860-1870 жылдардағы азаттық күресі. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдың 60-70 жылдарындағы ұлт-азаттық көтерілістердегі халық талаптарының сабақтастығы неден көрінді?	7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға 7.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдары 7.3.1.5 кездесок диалог пен заттық терминдерді адекват
Қазақстан Ресей империясының құрамында	Қазақстанда капиталистік қатынастардың дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның өнеркәсіптік дамуы қалай басталды?	7.4.2.1 капиталистік қатынас дамуының Қазақстанның эықпалын анықтау; 7.4.2.2 мұғалім белгілеген бе кезеңге қатысты диалог құр
	Жәрмеңке саудасының дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанда неліктен жәрмеңке саудасы дамыды??	7.4.2.3 сауда қатынастарына жәрмеңкелердің әкелген өз анықтау; 7.4.2.4 берілген бастама бойы сериялар немесе жеке сюжет бойынша баяндау әңгімелер
	XIX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ қоғамы. Зерттеу сұрағы: “Зар заман” өкілдерінің қоғамдық-саяси көзқарастары қандай факторлардың әсерінен қалыптасты?	7.4.1.3 ұлттық құндылықтар отаршылдық саясаттың кер 7.4.1.4 мәдени сөйлеу қатын білу және сақтау, әңгімелесу аудары отырып, қарым-қаты сақтау; 7.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдары 7.3.1.5 кездесок диалог пен заттық терминдерді адекват

4-тоқсан		
XIX ғасыр -XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті	XIX ғасырдағы мәдениеттің дамуы. Зерттеу сұрағы: Неге XIX ғасыр қазақ халқының дәстүрлі музыка өнерінің гүлденген дәуірі деп саналады?	7.2.1.1 салт-дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылықта маңыздылығын анықтау; 7.2.1.2 толық жауап алу үшін қоя білу; 7.2.2.1 әдебиеті мен музыка туындыларының тарихи де құндылығын бағалау;
	XIX ғасырдағы білім беру мен ағарту ісі. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырда Қазақстанда оқу-ағартушылық мекемелер қандай түрде дамыды?	7.2.3.3 XIX ғасырдың екінші білім беру мен ағарту ісінің ерекшеліктерін түсіндіру; 7.2.3.4 фраза мен мәтінді м қатар таңбалық символды қолдану
	Шоқан Уәлиханов – алғашқы қазақ ғалымы. Зерттеу сұрағы: Неге С. Мұқанов Шоқан Уәлихановқа арналған шығармасын "Аққан жұлдыз" деп атады?	7.2.3.1 Шоқан Уәлихановты зерттеулерінің тарихи құнды анықтау 7.2.3.2 негізгі сәттерге сүйен сұрақтарды тұжырымдау, т беру; 7.2.3.3 ағартудың даму ерек түсіндіру; 7.2.3.4 фраза мен мәтінді м қатар таңбалық символды қолдану
	Абай Құнанбаев – ұлы ойшыл. Зерттеу сұрағы: Неліктен Абай Құнанбайұлын "Хәкім Абай" деп атады?	7.2.2.2 Абай Құнанбаевтың қоғам қайраткері ретіндегі беру 7.2.2.3 жұп вербалды құрал арқылы түсіну үшін сұрақт
Қайталау		

4) 8 –сынып

4-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім ал
1-тоқсан		
XX ғасырдың басындағы Қазақстан	Қазақстанның XX ғасырдың басындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Зерттеу сұрағы: Не себепті А. Байтұрсынов: "Қазақ ұлтының өмір сүруінің өзі проблемаға айналды", - деп санады?	8.3.1.1 қазақ зиялыларының империясының Мемлекетті Думасындағы қызметіне ба 8.3.1.2 тапсырма бойынша ж жұмыс барысында барлық түрлерін орындау; 8.3.1.3 XX ғасырдың басында Қазақстандағы қоғамдық процестерге баға беру
	Қазақстандағы 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс неліктен бүкілхалықтық сипат алды?	8.3.1.3 XX ғасырдың басында Қазақстандағы қоғамдық процестерге баға беру; 8.3.1.4 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңызы 8.3.1.5 графикалық түрде ақ
	1917 жылғы ақпан буржуазиялық-демократиялық революциясы және оның Қазақстанға әсері. Зерттеу сұрағы: 1917 жылы саяси белсенділіктің артуы қандай оқиғалардан көрініс тапты?	8.3.1.6 XX ғасыр басындағы қоғамдық-саяси процестер 8.3.1.1 қазақ зиялыларының баға беру; 8.3.1.2 тапсырма бойынша ж жұмыс барысында барлық түрлерін орындау;
	"Алаш" қозғалысы және қазақ ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: Неліктен "Алаш" партиясы халық қолдауына ие болды?	8.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін талдау; 8 және сөздік нұсқаулық бой жасау
	XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының көрнекті өкілдері. Зерттеу сұрағы: Қазақ зиялылары ұлттық мүдделерді қалайша қорғады?	8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын т қоғамдық санаға тигізген әс беру; 8.3.1.1 қазақ зиялыларының рөлі мен қызметіне баға бер

		8.3.1.2 тапсырма бойынша жұмыс барысында барлық түрлерін орындау;
2-тоқсан		
Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы	Қазақстан азаматтық қарсыластық жылдарында (1917-1920 жылдар). Зерттеу сұрағы: Қазан революциясының ұрандары халық арасында қандай үміт тудырды?	8.3.1.3 XX ғасырдың басында Қазақстандағы қоғамдық-процестерге баға беру; 8.2.3.1 білім беруді дамытуды мемлекеттік мөрдiң рөлiн бiлiңiз; 8.2.3.2 топта немесе жұпта отырып, нәтижелi қарым-қатынастардағыларын игеру;
	Қырғыз (Қазақ) АКСР-нiң құрылуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ Автономиялық Кеңестiк Республикасы құрылуының тарихи маңызы неде?	8.1.2.1 қазақ зиялыларының рөлi мен қызметiн талдау; 8.1.2.2 көру және сөздік нұсқа бойынша жұмыс жасау; 8.3.1.6 Қазақстанда құрылған автономиялардың маңыздылығын беру;
	Әскери коммунизм саясатынан Жаңа экономикалық саясатқа көшу. Зерттеу сұрағы: Қазақстан үшiн жаңа экономикалық саясаттың артықшылықтары қандай болды?	8.4.1.1 әр түрлі көздер мен деректерді салыстыру негiзiнде жаңа саясат нәтижесiнде болған өзгерiстер талдау; 8.4.1.2 қосымша сөйлем, тіркiс модульды сызбасы бойынша құрастыру;
Қайталау		
3-тоқсан		
Қазақстан тоталитарлық жүйе кезеңінде	Қазақстандағы 1920-1930 жылдардағы индустрияландыру. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы индустрияландыру саясатының қарама-қайшылығы неде?	8.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетiстiктерi мен кiшiсiн талдау; 8.4.2.2 мнемотехниканы қолданып, қабылдаған ақпаратты есте сақтау;
	Қазақстандағы ұжымдастыру. Зерттеу мәселесі:	8.4.1.3 күштеп ұжымдастырудың ауыл шаруашылығына тигiзген зардаптарын талдау;

	Неліктен ұжымдастыру саясаты "үлкен апатқа"әкелді?	8.4.1.4 сөйлеуді тыңдау және оған паравербалды құралдар арқылы жауап беру; 8.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау;
	1920-1930 жылдардағы саяси репрессиялар. Зерттеу сұрағы: Сталиндік режим не себепті зиялыларға "халық жауы" деген айып тақты?	8.1.2.1 қазақ зиялыларының ролі мен қызметін талдау; 8.1.2.2 көру және сөздік нұсқалар бойынша жұмыс жасау; 8.3.1.3 XX ғасырдың басында Қазақстандағы қоғамдық-процестерге баға беру
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым	XX ғ. 20-30 жылдарындағы білім беру жүйесі мен ғылым. Зерттеу сұрағы: Білім мен ғылым саласының қандай жетістіктері мен кемшіліктері болды?	8.2.3.3 кеңес дәуіріндегі қазақ ахуалын анықтау; 8.2.3.4 сөйлеу этикетін сақтау құрдастарымен әңгімелесу
4-тоқсан		
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: әдебиет пен өнер	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ әдебиетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ әдебиетінде социалистік реализм қалай көрініс тапты?	8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын қазақ қоғамдық санаға тигізген әсерін анықтау; 8.2.3.3 кеңес дәуіріндегі қазақ ахуалын анықтау;
Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Зерттеу сұрағы: Қандай қазақстандық Ұлы Отан соғысының батырлары халық есінде сақталды?	8.3.2.1 қазақстандықтардың дүниежүзілік соғысының жетістіктеріне үлесін бағалау; 8.3.2.2 әңгімелесушінің сөзін тыңдау; 8.3.2.3 Бауыржан Момышұлының батырлық, тұлғалық қасиеттерін анықтау; 8.3.2.4 аудиовизуалды материалдан сөзімен ұсыну арқылы ахуалды тыңдау және түсіну
	Қазақстан-майдан арсеналы	8.4.2.3 Қазақстан экономикасының жағдайына бейімделгендігі

	Зерттеу сұрағы: "Бәрі майдан үшін, бәрі жеңіс үшін"ұраны қалай жүзеге асырылды?	8.4.2.4 сұрақтар қою, оның терминдер; еліктеу, мәні аш оқудиалогын аяқтау
	КСРО халықтарының Қазақстанға жер аударылуы	8.1.1.2 қазіргі кезеңдегі дем жағдайды білу;
	Зерттеу мәселесі: Қазақстан жер аударылған халықтардың шетіне	8.1.1.3 құрдасының жауабы үшін сұрақ қоя білу
Қайталау		

5) 9-сынып

5-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім ал
1-тоқсан		
Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар)	Соғыстан кейінгі Қазақ КСР-нің әлеуметтік-экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Соғыстан кейінқазақстандықтардың өмірі қалай өзгерді?	9.3.2.1 XX ғасырдың екінші . әскери-өнеркәсіп кешендер Қазақстанға тигізген зарда 9.3.2.2 4-5 әрекет нұқсаулы менталды карта бойынша а 9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінд шаруашылығында орын ал баға беру
	Қазақстандағы әскери-өнеркәсіп кешені. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақстан ядролық сынақтар алаңына айналды?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмі ерекшеліктерін түсіндіру ж интерпретация жасау; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырма қажеттілігі туралы дәйекті мәлімдемесін құру
	сталиндік идеологияның Қазақстандағы қоғамдық-саяси өмірге әсері. Зерттеу сұрағы: Неліктен тарихшы ЕрмұханБекмаханов 25 жылға бас бостандығынан айырылды?	9.2.3.1 Ермұхан Бекмаханов тарихы ғылымына қосқан 9.2.3.2 алынған ақпараттын идеясын анықтау; 9.1.2.1 мемлекеттің әлеуме талдау

		9.1.2.2 тірек сөздерге сүйеніп сұрақтар құрастыру
Қазақстан "Хрущев жылымығы" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	"Хрущев жылымығы" кезеңіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуы. Зерттеу сұрағы: "Жылымығы кезеңі" қоғамға қандай өзгеріс әкелді?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірінің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырмаға қажеттілігі туралы дәйекті мәлімдемесін құру; 9.1.1.1 демографиялық өзгеріс дәйекті қорытынды жасау
	Тың игеру дәуіріндегі Қазақстан Зерттеу сұрағы: тың және тыңайған жерлерді игеру саясаты Қазақстанға қандай әсер етті?	9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінде шаруашылығында орын алған баға беру; 9.4.1.2 күтілетін нәтижеге жету ретінде әрекеттің мақсаты қалыптастыру;
2-тоқсан		
Қазақстан "тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар)	1965-1985 жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Не себепті 1965-1985 жылдар "тоқырау" кезеңі деп аталды?	9.4.2.1 өнеркәсіптің ахуалын анықтап, қорытынды жасау; 9.4.2.2 топта жұмыс жасау не қарым-қатынас мәселелерін; 9.1.2.1 мемлекеттің әлеуметтік талдау; 9.1.2.2 тірек сөздерге сүйеніп сұрақтар құрастыру
	XX ғ. 60-80 жылдарындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуындағы қарама-қайшылықтар. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ұлттық мүдделерді қорғау қалай жүзеге асырылды?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірінің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырмаға қажеттілігі туралы дәйекті мәлімдемесін құру; 9.2.2.1 әдебиет пен өнердегі қоғамдық өмірді талдау;
	"Тоқырау" жылдарындағы демографиялық процестер.	9.1.1.1 демографиялық өзгеріс салдарлық байланысын талдау дәйекті қорытынды жасау;

	Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы урбандалу процесіне қандай факторлар әсер етті?	9.1.1.2 демографиялық саясат талдау; 9.1.1.3 өз сөйлеу әрекетін жетілдіру жоспарлау
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985 жылдар)	XX ғасырдың екінші жартысындағы білім беру жүйесінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Кеңестік білім беру саласындағы реформалар қандай мақсат көздеді?	9.2.3.3 білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға; 9.2.3.4 ауызша сөйлеудесөйлеу сақтау; 9.2.3.1 Е.Бекмахановтың Қазақстанның ғылымына қосқан үлесін бағалау; 9.2.3.2 алынған ақпараттың тиімділігін идеясын анықтау
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы қазақстандық ғалымдардың ғылымды дамытудағы жетістіктері. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ғылымның қай салалары көбірек дамыды?	9.4.1.3 Кеңес үкіметі кезіндегі әлеуметтік экономикалық жағдай талдау; 9.4.1.4 топтастырылған әлеуметтік белгісімен ерекшелік: тарихи оқиғалар, нысандар 9.2.3.3 білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға; 9.2.3.4 ауызша сөйлеуде сөйлеу сақтау
3-тоқсан		
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы әдебиет пен өнердің дамуы. Зерттеу сұрағы: Кеңестік идеология қазақ мәдениетінің дамуына қалай әсер етті?	9.2.2.1 кеңестік әдебиет пен өнер туындыларында қоғамдық бейнеленуін талдау; 9.2.2.2 Мұхтар Әуезов шығармаларында әлем әдебиетіндегі орнын бағалау; 9.2.2.3 орындалатын іс-әрекеттің иллюстрациялау техникасы
Қазақстан қайта құру кезеңінде (1986-1991 жылдар)	Қазақстан "Қайта құрудың" бастапқы кезеңінде. Зерттеу сұрағы: КСРО-ның ыдырауы: заңдылық па әлде кездейсоқтық па?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырма

		қажеттілігі туралы дәйекті мәлімдемесін құру
	"Қайта құру" жылдарындағы Қазақстандағы демократиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Демократиялық процестер қоғамдық сананы қалай өзгертті?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмір ерекшеліктерін түсіндіру және интерпретация жасау; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырма қажеттілігі туралы дәйекті мәлімдемесін құру; 9.3.1.3 саяси қайраткерлердің мүддені қорғаудағы рөліне
Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы(1991 – 1996 жылдар)	Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің жариялануы. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан Республикасының тәуелсіздік туралы" Конституциялық Заңының тарихи маңызы қандай?	9.3.1.4 Қазақстан Республикасы Конституциясын мемлекет даму кепілі ретінде бағалау; 9.3.1.5 релаксация үшін тең элементерін қолдана білу; 9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмір ерекшеліктерін түсіндіру; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырма қажеттілігі туралы дәйекті мәлімдемесін құру
4 – тоқсан		
	Н.Ә. Назарбаев - Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті. Зерттеу сұрағы: Саяси көшбасшының мемлекет тарихының бетбұрысты кезеңдеріндегі рөлі қандай болды?	9.3.1.3 саяси қайраткерлердің мүддені қорғаудағы рөліне 9.3.1.4 Қазақстан Республикасы Конституциясын мемлекет даму кепілі ретінде бағалау; 9.3.1.5 релаксация үшін тең элементерін қолдана білу;
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы мемлекеттілікті қалыптастырудағы іс-шаралар. Зерттеу сұрағы: 1995 жылғы жаңа Конституцияны қабылдаудың	9.3.1.4 Қазақстан Республикасы Конституциясын мемлекет даму кепілі ретінде бағалау; 9.3.1.5 релаксация үшін тең элементерін қолдана білу; 9.3.1.6 Қазақстанның тәуел жолындағы алғашқы қадам анықтау;

	Қазақстан – халықаралық құқық субъектісі. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі қалай жүзеге асты?	9.3.2.3 Қазақстан Республи халықаралық сахнадағы та беру; 9.3.2.4 құрдасының сапаль пікірі туралы оңды көзқара (мазмұны, формасы); 9.4.1.3 Кеңес үкіметі кезінд әлеуметтік экономикалық талдау; 9.4.1.4 топтастырылған эле белгісімен ерекшелеу: тари оқиғалар, нысандар
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен нарықтық экономикаға көшу барысында қиыншылықтар орын алды?	9.4.2.3 нарықтық экономик қатынастарға әсерін талдау; 9.4.2.4 тақырыптық лексик отырып, іс-қимыл жоспары 9.4.2.3 нарықтық экономик қатынастарға әсерін талдау;
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы әлеуметтік-демографиялық процестердің ерекшеліктері неде?	9.1.1.2 демографиялық сая талдау; 9.1.1.3 өз сөйлеу әрекетін ж жоспарлау 9.1.2.1 мемлекеттің әлеуме талдау; 9.1.2.2 тірек сөздерге сүйен сұрақтар құрастыру

6) 10-сынып

6-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім ал
1 – тоқсан		
Тәуелсіз Қазақстан Республикасының дамуы (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін)	Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді басым мақсаттары мен стратегиялары	10.2.2.2 Н.Назарбаевтың қа жолдауының мәнін бағалау

	Зерттеу мәселесі: Неліктен "Қазақстан 2030" стратегиясының эмблемасында қар барысы бейнеленген?	10.2.2.3 салыстыру,талдау, с логикалық операцияларды 10.2.2.5 мемлекеттік бағдарл қажеттілігін бағалау; 10.2.2.6 презентация түрінде дайындау, ұсыну
	Қазақстан - 2030" Стратегиясы – мемлекет дамуындағы жаңа кезең. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан - 2030" Стратегиясын қабылдау қажеттілігі неден туындады?	10.2.2.2 Н.Назарбаевтың қаз жолдауының мәнін бағалау; 10.2.2.3 салыстыру,талдау, с логикалық операцияларды 10.2.2.5 Н. Назарбаевтың Қаз тарих ғылымының дамуына бағалау; 10.2.3.2 өз ұстанымын сенім дәлелдеу және қорғау;
	Қазақстан Республикасының халықаралық аренадағы беделінің артуы Зерттеу мәселесі: ШЫҰ-ның Орталық Азия өңіріндегі қатынастарды реттеудегі рөлі мен маңызы қандай?	10.2.3.1 Н.Назарбаевтың Қаз тарих ғылымының дамуына бағалау; 10.2.3.2 өз ұстанымын сенім дәлелдеу және қорғау; 10.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы әскери-өнер кешендерінің Қазақстанға т зардаптарын сипаттау;
	Қазақстанның ЕҚЫҰ-ға және БҰМ-ға төрағалық етуі Зерттеу мәселесі: Қазіргі әлемде Қазақстан қандай рөл атқарады?	10.3.2.3 Қазақстан Республи халықаралық сахнадағы таң сипаттау; 10.3.2.4 фразаның мағынасы және интонациясына назар отырып, негізгі, логикалық с арқылы үйрену
	1997 жылдан бастап Қазақстанның экономикалық дамуы Зерттеу мәселесі: XXI ғасырдағы Қазақстан экономикасы дамуының негізгі бағыттары қандай?	10.4.2.3 нарықтық экономик өндірістік қатынастарға әсер 10.4.2.4 оқу тапсырмасын ор сыныптастарымен нәтижел ынтымақтастықта болу;

		10.4.1.1 ауыл шаруашылығын бақылау және сараптау; 10.4.1.2 мағыналы эквивалентті пайымдарды өзгерту; 10.4.1.3 осы кезеңдегі әлеуметтік-экономикалық жағдайдың өзгеруін бақылау; 10.4.1.4 тізбектің, сериялардың, кластерлердің ассоциативті құру
2 – тоқсан		
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап әлеуметтік дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы қалай өзгерді?	10.1.2.1 қазіргі кездегі Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы статистикалық мәліметтермен талдау; 10.1.2.2 жұппен жұмыс жасаудың дайындығын көрсету
	Халықаралық қатынастар жүйесіндегі Қазақстан. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның жаңа әлемдегі орны қандай?	10.3.2.3 Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы талдау сипаттау; 10.3.2.4 сөйлемнің мағынасы және интонациясына назар аударып, негізгі, логикалық арқылы үйрену
	Астана – Тәуелсіз Қазақстанның астанасы. Зерттеу сұрағы: Астананы көшіру неліктен ұтымды стратегиялық шешім болып табылды?	10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін талдау; 10.3.1.2 көмек бағытын алу құрдасына немесе мұғалім 10.3.1.6 үкіметтің іс-әрекетін бағыттарын бағалау
	"Қазақстан – 2050" стратегиялары. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан – 2050" Стратегиясы қандай жаңа саяси бағытты белгіледі?	10.3.1.4 Қазақстан Республикасының Конституциясын мемлекеттік даму кепілі ретінде сипаттау 10.3.1.5 құрдасының өтініш ұшын беру;
3 – тоқсан		

	Қазіргі кездегі Қазақстанның дамуындағы басым бағыттары. Зерттеу сұрағы: "5 институтционалды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлт жоспары неліктен қабылданды?	10.3.2.3 Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы таңымды сипаттау; 10.3.2.4 сөйлемнің мағынасы және интонациясына назар аударып, негізгі, логикалық сипаттар арқылы үйрену 10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін талдау; 10.3.1.2 көмек бағытын алу үлгілерін құрдасына немесе мұғалімге
	Елбасы Н.Назарбаевтың тәуелсіз мемлекетті құру мен дамытудағы рөлі Зерттеу мәселесі: Елбасы қазіргі Қазақстанның дамуы үшін қандай басым бағыттарды белгіледі?	10.2.3.1 Н. Назарбаевтың Қазақстан тарих ғылымының дамуына қосқан бағалау; 10.2.3.2 өз ұстанымын сеніммен дәлелдеу және қорғау; 10.4.2.1 қазіргі өнеркәсіптің дамуы талдау және қорытынды жаңашылдықтар 10.4.2.2 мақсатқа сәйкес өз ұстанымды айтуды жоспарлау, түзету
Қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін)	Тәуелсіздік жылдарындағы білім мен ғылымның дамуы. Зерттеу сұрағы: Жаһандану жағдайындағы қазақстандық білім мен ғылымның даму тенденциялары қандай?	10.2.3.3 білім мен ғылым саласында мемлекеттік саясатқа талдау 10.2.3.4 мазмұны бойынша нақты сұрақ қою және жауап беру; 10.2.2.4 әдебиет және өнер танып-сипаттау;
	Болашақ " МЕМЛЕКЕТТІК БАҒДАРЛАМАСЫ" Зерттеу мәселесі: Кеңестік білім беру жүйесін реформалаудың мақсаттары қандай?	10.2.3.3 білім мен ғылым саласында мемлекеттік саясатқа талдау 10.2.3.4 мазмұны бойынша нақты сұрақ қою және жауап беру; 10.2.2.5 мемлекеттік бағдарламаның қажеттілігін бағалау; 10.2.2.5 тақырыпқа сай презентация дайындау
	Конфессияаралық келісімнің	10.2.1.1 діни ағымдар қызметі

	қазақстандық моделі Зерттеу мәселесі: Қазақстан қоғамында зайырлы мемлекет қағидаттары мен діни сенім бостандығын қамтамасыз ету арасындағы тепе-теңдік қалай сақталады?	сипаттау; 10.2.1.2 өзінің ауызша сөйлесуін оны бақылау; 10.3.2.3 Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы табысын сипаттау; 10.3.2.4 сөйлемнің мағынасы және интонациясына назар аударып отырып, негізгі, логикалық арқылы үйрену
4 – тоқсан		
	Тәуелсіз Қазақстан мәдениетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті дамыту мен сақтау жолдары қандай?	10.2.2.4 қазіргі кездегі өнер даму тенденцияларын анықтау; 10.2.2.5 мемлекеттік бағдарлардың қажеттілігін бағалау; 10.2.2.6 презентация түрінде дайындау, ұсыну
	Қазіргі заманғы өнер мен әдебиеттің даму үрдісі Зерттеу мәселесі: "Бұрынғы мәдени және адамгершілік бағдарлардың девальвациясы"нөні білдіреді?	10.2.2.1 Қоғамдық өмірдегі өнердің рөліне баға беру; 10.2.2.4 әдебиет және өнер сипаттау; 10.2.1.1 діни ағымдар қызметін сипаттау; 10.2.1.2 өзінің ауызша сөйлесуін оны бақылау;
	Мәдени мұра " мемлекеттік бағдарламасы" Зерттеу мәселесі: "Мәдени мұра" төрт бағытының әрқайсысы бойынша не істелді?	10.2.3.1 Н. Назарбаевтың Қазақстан тарих ғылымының дамуын бағалау; 10.2.3.2 өз ұстанымын сенімді дәлелдеу және қорғау; 10.2.2.1 Қоғамдық өмірдегі өнердің рөліне баға беру;
	"Мәңгілік Ел" ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: "Мәңгілік Ел": идеясының	10.2.2.2 Н.Назарбаевтың қазақ жолдауының мәнін бағалау

	біріктірушілік рөлі неде?	10.2.2.3 салыстыру,талдау, с логикалық операцияларды 10.2.2.5 мемлекеттік бағдар қажеттілігін бағалау; 10.2.2.6 презентация түрінд дайындау, ұсыну
Қайталау		

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

50-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

687-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасы "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - білім алушылардың бойында тарихи сана, толеранттылық, өз елі және басқа елдердің тарихы мен мәдениетіне құрмет қалыптастыру, ғасырлар бойы қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтарды дарыту және зерттеушілік, ойлау, коммуникативті

дағдыларды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) адамзат өркениетінің ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері және түрлі халықтардың тарихи даму жолының ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

2) әлемнің тарихи дамуы барысында қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтар жүйесі туралы білім беру;

3) тарихи дамудағы негізгі оқиғалардың, құбылыстардың және үдерістердің мәнін саналы түсінуін қалыптастыру;

4) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін дүниежүзі тарихы контекстінде сын тұрғысынан талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру мен дамыту;

5) тарихи деректерді талдау негізінде дәлелді пайымдау дағдыларын дамыту;

6) тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру мен дамыту (болжамдарды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау);

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

8) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, соның ішінде, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қоса алғанда, басылымдар мен электронды құралдарды қолдану.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөздердің дыбыстық-буындық құрылымының бұзылуын жеңуге негізделген айқын, ырғақты сөйлеуді қалыптастыру;

2) сөйлеу тілінің дамымағандығын және онымен байланысты ауызша-логикалық ойлау, эмоционалды қабылдау және ақпарат беру ерекшеліктерін жеңуге ықпал ету;

3) арнайы құрылған дидактикалық жағдайларда білім алушылардың нақты ақыл-ой әрекеттерін орындау амалдарын меңгеруге ықпал ету;

4) коррекциялық дайындықтың тиімділігін, өзін-өзі және өзара бақылау әдістерін, позитивті ынталандыру құралдарын қолдана отырып, сөйлеу тіліндегі бұзылыстарды жеңу бойынша жұмыстың тиімділігін қамтамасыз ету, білімге деген ынтасын және пәнге қызығушылығын қалыптастыру.

2-тарау. Оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тұғырлары

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білімалушылар сөйлеу жүйесінің компоненттерін қалыптастырудағы тұрақты ерекше ауытқуларымен сипатталады, олар ақыл-ойы кем, есту қабілеті сақталған балаларда байқалады.

6. Сөйлеу тілінің құрылымына қарай жиі кездесетін екі түрінің бірі білім алушылардың барлығында кездеседі:

1) сыртқы сөйлеу құралдарының салыстырмалы сақталуымен ішкі сөйлеу жоспарын құру және сөйлеу бағдарламасын құру қабілеті толыққанды дамымаған;

2) ішкі сөйлеуі толық сақталған кезде де өз ойын реттілік пен өзара байланыстырып жеткізу біліктілігі толық дамымаған.

7. Білім алушылардың бойында сөйлеу тілі ауытқушылықтарынан туындайтын екіншілік бұзылыстар - танымдық үрдістерінің: ойлаудың, есте сақтаудың, зейіннің шығармашылық қиялдың дамымауы байқалады, оларды бірінші бұзылыс болып табылатын жалпы сөйлеу тілінің дамымауын жою барысында дамытуға болады.

8. Мұғалімнің оқу үдерісін дұрыс ұйымдастыру үшін жиі кездесетін

сөйлеу тілінің зақымдалудың клиникалық формаларын білу қажет:тұтықпа;ринолалия;дизартрия;алалия немесе алалиялық компонент; мутизм.

9. Сабақ барысындағы сөйлеу тілін түзету жұмыстары төмендегі ескертулерді сақтау арқылы жүргізіледі:

1) сөйлеу тілінің бұзылу құрылымының нұсқасы;

2) сөйлеу тілінің бұзылудың клиникалық формасы;

3) білім алушылардың көпшілігіне тән церебрастения түрі бойынша жұмысқа қабілеттілігінің төмендігі.

10. Пәнді оқыту құндылыққа бағытталған, жеке тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, қарым-қатынастық тұғырлар арқылы жүзеге асады.

11. Құндылыққа бағытталған тұғыр төмендегідей стратегияны анықтайды:

1) оқу әрекетін жоспарлы түрде қалыптастыру;

2) нақтыланған құндылықтар ұстанымымен нәтижеге жету және қолдану.

12. Жеке тұлғаға бағытталған төмендегідей мақсаттарға жетуде қолданылады:

1) сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар әр білім алушыға қарасты оқу үдерісіні жекешелендіру, олардың шығармашылық ұстанымын жүзеге асыру;

2) өз пікірін білдіруге дайындығын жетілдіру;

3) мағыналы бағдарларды қалыптастыру;

4) жеке ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін, психикалық, физикалық, сөйлеу тілінің дамуын есепке ала отырып шығармашылық қабілеттерінің

толық ашылуына, өмірлік оптимизимін, жағымды өзін-өзі бағалау, өзін-өзі сыйлау, сана сезімнің қалыптасуы;

5) әр білім алушының қызығушылығы мен бейімділігін есепке ала отырып мінез-құлық себептері мен қажеттіліктерін түзету және қайта құру.

13. Білім алушыларға іскерлік тұғырды қолданудың тиімділігі:

1) дүниежүзі тарих бойынша білімді дайын түрде емес, өз ізденушілігімен білім алады;

2) өз оқу әрекетінің түрі мен мазмұнын саналы түрде түсінеді;

3) жүйе және оның ережелерін қабылдайды және түсінеді;

4) шынайы өмірде қажетті ақпаратты хабарлау және өңдеу, жинақтау, алу үшін өз білім және біліктерін белсенді және жемісті қолдану.

14. Оқытудағы қарым-қатынас тұғыры болжайды:

1) сабағықта нақты қарым-қатынас жағдайларын қолдану;

2) белсенді сөйлеу қызметін ұйымдастыру;

3) тиімді қарым-қатынас үрдісіне білім алушыларды қатыстыру мақсатында жұмыстың ұжымдық формасын қолдану.

15. Дүниежүзі тарих сабағындағы тиімді қарым-қатынастың көрсеткіші төмендегідей:

1) тыңдау және диалогқа түсу;

2) зерттелетін тақырыппен туындаған мәселелерді ұжымдық талқылауға қатысу;

3) бүкіл сабақ барысында сыныптастарымен тиімді өзара әрекеттестік құру;

4) жеке және топтық тапсырмаларды орындау кезінде сыныптағы мұғаліммен және сыныптастарымен ынтымақтастықты жоспарлау;

5) топтың әрбір мүшесінің мақсаттарын, функцияларын, топтағы өзара әрекеттесу әдістерін анықтау;

6) сабақтағы қарым-қатынастың міндеттері мен шарттарына сәйкес өз ойларың барынша толық білдіру.

16. Сабақ барысында сөйлеу жұмыстарын жоспарлау мен ұйымдастыруға бағытталған қағидалар:

1) онтогенетикалық қағида - ол онтогенездегі сөйлеудің әртүрлі формалары мен функцияларының қалыптасу заңдылықтары мен дәйектілігін ескере отырып, мұғалім білім алушының белсенді ауызша сөйлеуінде қарапайым сөйлемнен бағыңқы сөйлеймен күрделі басыңқы сөйлемге дейінгі жоспарлы және кезектілікпен әртүрлі формадағы сөйлемдерді қолдана алуды болжайды;

2) күрделілік - мұғалімнің әртүрлі профильдегі мамандардың көмегі мен қолдауын қолдануды қамтиды: дәрігер – невропатолог-тұтықпа және дизартриясы бар білім алушылармен, отоларинголог-дәрігерімен, пластикалық хирургпен, фониатрмен және хирург - стоматологпен – ринопластикасы бар білім алушылармен, сурдологпен - кохлеарлық имплант және сенсорлық алалық алаңы бар білім алушылармен, психологпен – мутизмі бар білім алушылармен, логопедпен-сөйлеу патологиясының барлық түрлерінде жұмыс істеуде.

17. Оқу процесінің тиімділігін арттыру және білім алушыларды әлеуметтендіру үшін оқытудың дәстүрлі және инновациялық әдістері, формалары мен құралдары қолданылады:

1) әңгіме - оқиғалардың сипаттамасы;

2) тарихи оқиғаны ашу және талдау;

3) сұрақ-жауап әңгімесі;

4) тарихи оқиғалардың негізгі қатысушылары қызметінің сипатын, себептерін ашу және талдау;

5) тарихи құжаттармен жұмыс;

6) интернет-ресурстармен жұмыс: тақырып бойынша презентациялар дайындау;

7) тыңдалған немесе оқылған мәтін мазмұнының қысқаша мазмұны;

8) ақпаратты диаграммалар, графиктер, таңбаланған суреттер түрінде ұсыну.

18. Қазақстан тарихы сабақтарында сөйлеу тілі кемістігі бар білім алушылар үшін жалпы жұмыс формалары мен әдістерімен қатар арнайы, түзету жұмыстары қолданылады:

1) артикуляциялық аппаратты дамытуға арналған статикалық және динамикалық жаттығулар;

2) дауыстың жұмсақ (дизартрия және тұтықпа кезінде) және қатты (ринолалия кезінде) шабуылына арналған тыныс алу-дауыс жаттығулары;

3) кинезиология элементтері, баяу айналу, екі қолдың тербелісі, психо-эмоциялық тұрақсыздық жағдайында рефлекс – тыйым салу позициясын қабылдау;

4) ырғақты қыздыру, түсіру және демалу минуттары – шамадан тыс жұмыс кезінде;

5) сөздермен ойындар: анаграммалар, бұрылыстар, сөзде сөз табу, ребустар, шарадтар, кроссвордтар;

6) деформацияланған сөйлемді, мәтінді олардың негізгі белгілерін, мағыналық тұтастығы мен байланыстылығын меңгеру мақсатында қалпына келтіру;

19. Білім алушылардың жетістіктерін бағдарламада көрсетілген пәндік

мақсаттарға сәйкестік дәрежесін анықтау құралы ретінде критериалды бағалау болып табылады.

3-тарау. Оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру "Дүниежүзі тарихы"

20. "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

21. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі;
- 2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі" бөлімі;
- 3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі" бөлімі";
- 4) "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі.

22. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әлеуметтік құрылымдар;
- 2) әлеуметтік әрекеттесу.

23. "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дін;
- 2) өнер;
- 3) философиялық жүйелер;
- 4) ғылым.

24. "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі;
- 2) империи, соғыстар, көтерілістер мен революциялар.

25. "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік;
- 2) экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері.

26. 5-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен малшыларға дейін. Адамның пайда болуы туралы теориялар. Адамдардың алғашқы бірлестік формалары: адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа және олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтары. Ежелгі адамдардың өмір салты. Иемденуші және өндіруші шаруашылық түрлері (терімшілік, аңшылық, балық аулау, мал шаруашылығы, егіншілік, металл өңдеу, айырбас сауда). "Неолиттік төңкеріс" ұғымы. Ежелгі діни наным-сенімдер. Алғашқы қауымдық өнердің түсінігі және түрлері;

2) өзен алқаптарының өркениеттері. Алдыңғы Азия мен солтүстік-шығыс Африканың табиғи жағдайлары. Месопотамия тарихының ежелгі кезеңі: Шумер және Аккад мемлекеттері. Ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесі мен өнері;

3) Ежелгі Египет тарихы. Табиғи жағдайлары. Египеттегі мемлекеттің пайда болуы. Пирамидалар құрылысының дәуірі. Ежелгі Египеттің әлеуметтік құрылымы, экономика, діни наным-сенімдер мен ғылыми білімдері;

4) қос дөңгелекті арбалар мен империялар. "Империя" түсінігі. Ежелгі замандағы әскери өнер: соғыс арбалары мен атты әскердің пайда болуы. Жаулаушылық соғыстар мен империялар шекараларының өзгеруі. Таяу және Орта Шығыс империялары. Орталық Азияның ежелгі мемлекеттері. Әлеуметтік ұйымдасу, шаруашылығы мен мәдениеті;

5) Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы. Табиғи жағдайлары. Үндістанда мемлекеттің қалыптасуы. Ежелгі Үндістандағы индуизм мен буддизм. Ежелгі Үндістанның әлеуметтік құрылымы (касталық жүйе). Шаруашылығы. Мәдениеті мен ғылыми білімдердің дамуы;

6) Ежелгі Қытай. Табиғи жағдайлары. Ежелгі Қытай мемлекетінің қалыптасуы. Конфуций және Лао Цзы ілімдері. Ежелгі Қытайдың саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Ежелгі Қытайдың мәдениеті;

7) Ежелгі Грекия. Ежелгі Грекияның географиялық жағдайы. Грекияның ежелгі өркениеттері. Грекиялық қала-мемлекеттер. Афина мемлекеті. Ежелгі Спарта. Ежелгі Грекияның саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Грек-парсы соғыстары. Александр Македонский империясы;

8) Ежелгі Грекия мәдениеті. Ежелгі Грекияның тарихшылары мен философтары. Ежелгі Грекиядағы білім мен ғылым. Ежелгі Грекияның мәдениеті (күнделікті өмірі мен мерекелері, Олимпиада ойындары, діни наным-сенімдер, аңыздар мен мифтер, театр, сәулет және мүсін өнері);

9) Рим империясының гүлденуі. Апеннин түбегінің табиғи-географиялық ерекшеліктері. Ежелгі Римнің саяси және қоғамдық құрылысы (патшалық басқару және республика кезеңі тұсында). Римнің жаулаушылық соғыстары. Рим империясы. Рим империясындағы басқару жүйесі мен әлеуметтік ұйымдасу. Спартак бастаған құлдар көтерілісі. Шаруашылығы мен тұрмысы. Мәдениет. Империя дағдарысы;

10) дәуірлер тоғысындағы Рим. Христиандықтың пайда болуы. Рим империясындағы алғашқы христиандар. Мемлекеттік басқару жүйесі. Ұлы Константиннің діни реформасы. Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы: жазу, әлемнің ғылыми бейнесі, ежелгі Римдегі техниканың дамуы.

27. 6-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Рим империясының құлауы. Тарихтағы "орта ғасыр" түсінігі. Орта ғасырлар тарихының хронологиялық шеңбері мен кезеңдері. Халықтардың ұлы қоныс аудару және Батыс Рим империясының құлауы. Византия империясы. Византия мен Түрік қағанатының дипломатиялық қарым-қатынастары. Киев Русінің құрылуы. Киев Русінде христиандықтың қабылдануы;

2) феодализм. "Феодализм" түсінігі. Феодалдық шаруашылық түрінің ерекшеліктері. Феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымы. Ортағасырлық қалалар мен өнердің даму ерекшеліктері;

3) ислам тарихы. Ислам дінінің пайда болуы. 610 және 1258 жылдар аралығындағы ислам тарихындағы басты оқиғалар. Араб халифаты. Мұсылман әлемі мәдениетінің дамуы;

4) крест жорықтары. Крест жорықтарының (1-4 крест жорықтары) себептері, барысы мен салдарлары. Крест жорықтарынан кейінгі христиандық Еуропа мен мұсылман әлемі;

5) моңғолдар. Шыңғыс хан. Моңғол империясының құрылуы. Моңғолдардың әскери өнері. Еуразия этносаяси картасының қалыптасуына моңғол шапқыншылықтарының әсері;

6) XIV ғасырдағы - XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам. "Қара індет". Франция мен Англиядағы шаруалар көтерілісі. Феодалдық соғыстар (Жүз жылдық соғыс, Ал қызыл және Ақ раушандар соғысы) және Еуропадағы бір орталықтанған мемлекеттердің қалыптасуы. Жанна д'Арк;

7) Батыс пен Шығыстағы абсолютизм. Феодалдық мемлекеттің даму кезеңдері. Батыс пен Шығыс мемлекеттеріндегі абсолютизмнің

ерекшеліктері (Франция, Ресей, Англия, Қытай, Жапония, Осман империясы). "Парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Бояр Думасы" ұғымдары;

8) сауда, қолөнер және әлемді игеру. Ұлы Жібек жолы. Халықаралық сауда мен саяхаттар. Қытайдағы Мин әулетіндегі теңіз саяхаттары (Чжен Хе басшылығымен). XV ғасырдың соңы - XVI ғасырдың басындағы Ұлы географиялық ашулар мен олардың салдарлары. XV ғасырдағы Америка халықтары. Алғашқы отарлық империялар (Португалия, Испания);

9) қайта өрлеу дәуірі. Батыс Еуропадағы қайта өрлеу дәуірінің мәдениеті. Гуманистер идеялары. Шығыстың ортағасырлық мәдениеті;

10) реформация. Реформация себептері мен оның Еуропа елдеріндегі таралуы. Мартин Лютер наразылығының тарихи маңызы;

11) ғылыми революция. Әлемнің қазіргі ғылыми бейнесінің негізін қалаушылар және олардың ізбасарлары (Николай Коперник, Галилео Галилей, Джордано Бруно).

28. 7-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) тарихтағы "Жаңа заман" түсінігі. Жаңа заман кезеңдері. XVII ғасырдағы ағылшын буржуазиялық революциясы. Дәстүрлі өркениет дағдарысы және Англияда XVII ғасырда жаңа қоғамның пайда болуы. Өнеркәсіп төңкерісі және оның әлемді өзгертудегі ықпалы. Мануфактура, фабрикалардың пайда болуы және жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы. Өнеркәсіп төңкерісі: мәні, маңызы. Феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа өту. Индустриалды қоғам әлеуметтік құрылымының ерекшеліктері. XVII ғасырдағы Англиялық буржуазиялық революция;

2) Үндістан, XVIII ғасырдағы Парсы мемлекеттері және Британия. Образование британской колониальной империи. Ұлы Моғолдар империясының дағдарысы мен күйреуі. Еуропалық мемлекеттердің Ост-Үнді компаниясы. XVII ғасырдағы Индияның әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Ұлыбритания мен Францияның Индияға ықпал ету аймағы үшін бәсекелестігі;

3) Ағартушылық идеяларының таралуы. Ағартушылық кезеңінің қайраткерлері. Солтүстік Америкадағы революциялық идеялардың таралуындағы ағартушылық идеялардың рөлі;

4) француз революциясының көрінісі. Француз абсолютизмнің дағдарысы. Француз буржуазиялық революциясы. Ағартушылық идеялардың қоғамдық санаға әсері. Ағартушылық пен революция кезеңіндегі Франция мәдениеті. Республикалық құрылыстың құрылуы мен ерекшеліктері. Наполеон Бонапарттың ішкі және сыртқы саясаты. Францияның жаулаушылық соғыстары. Құрлықтық блокада. Наполеонның Ресейге басып кіруі. Антифранцуздық коалициялар. Наполеон империясының күйреуі;

5) Ресей мен Осман империясы бейбіт және соғыс жылдары. Осман империясының саяси және әлеуметтік-экономикалық даму ерекшеліктері. Танзимат реформасы: мақсаттары мен нәтижелері. XVIII ғасырдың II - жартысындағы Осман империясының әлсіреуі: ішкі және сыртқы саясат;

6) XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Әлеуметтік-экономикалық даму. Ресей самодержавиясының ерекшеліктері. Ресейдегі азаттық қозғалыстың үш кезеңі. Декабристер көтерілісі. II Александр императордың реформалары. Халықшылдардың қозғалысы. Ресейдегі марксизмнің таралуы мен В.И. Лениннің революциялық қызметінің басталуы;

7) XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері. Цин династиясының оқшаулану саясаты мен еуропалықтардың сауда, дипломатиялық миссиялары. Апиын соғыстары: себептері мен салдары. Ихэтуандар көтерілісі ("боксерлер" көтерілісі). Еуропалық мемлекеттердің Қытайды "ықпал ету аймақтарына" бөлуі;

8) революциялық идеялардың XIX ғасырда Еуропаға таралуы. Мемлекеттердің саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайы (Германия, Италия). Либералдық және демократиялық қозғалыс. Марксизмнің қалыптасуы мен таралуы. Еуропадағы 1848 жылғы буржуазиялық революциялар. Франко-Пруссия соғысы және Германияның

бірігуі. Италияның бірігуі.

29. 8-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) XIX ғасырдағы еуропалықтардың отарлау үстемдігі. 1857-1859 жылдардағы Үндістандағы ұлт-азаттық көтеріліс (сипайлар көтерілісі). Үндістанды басқарудағы өзгерістер Үндістан ұлттық конгрессі және мусылман Лигасы азаттық күресуде;

2) Америка Құрама Штаттарының күшеюі. "Айқын болашақ" идеясы және АҚШ территориясының өсуі. Трансатлантикалық құл саудасы. Өнеркәсіптік және әлеуметтік-экономикалық дамуы. "Монро доктринасы". Қиыр шығыстық саясат. "Жапонияның ашылуы". 1861-1865 жылдардағы азамат соғысы. АҚШ-та құлдықтың жойылуы;

3) суретшілер мен жазушылардың көзқарастарымен XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу. XIX ғасырдағы өнер және оның бағыттары. Әдебиет пен өнер. Өнердегі әлеуметтік әділетсіздіктің суреттелуі (Э. Золя, А.Н.Радищев, А.Құнанбаев, Ч. Диккенс, Ф. М. Достоевский);

4) ғылыми ойдың дамуы. XIX ғасырдағы ғылыми жаңалықтар (Ч.Дарвин, Г.Мендель);

5) XX ғасырдың басындағы әлем. XX ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуі және мемлекеттердің саяси құрылымы. Индустриалды қоғамнан ақпараттық қоғамға дейін. Ғылыми-техникалық прогресс. Өнер стильдерінің әлеуметтік себептілігі (модерн, символизм, реализм, авангардизм);

6) Бірінші дүниежүзілік соғыс. XX ғасырдың басына қарай жетекші капиталистік мемлекеттер арасындағы қарама-қайшылықтар. Бірінші дүниежүзілік соғыстың қысқа мерзімді себептері. 1914-1918 жылдардағы негізгі соғыс қимылдары. Соғыс жылдарындағы әскери стратегиялардың, ғылым мен техниканың дамуы. Германия мен оның одақтастарының жеңілуі. Компьен бітімі. Соғыстың салдары;

7) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем. Париж бітім

конференциясы. Әлемнің саяси картасының өзгеруі. Империялардың ыдырауы. Ұлттар Лигасының құрылуы. Мандаттық жүйе. Вашингтон конференциясы. Версаль-Вашингтон жүйесінің қарама-қайшылығы мен әлсіздігі. Осман империясында сұлтан билігінің жойылуы және шетел интервенттеріне қарсы күресі. Мұстафа Кемалдың (Ататүрік) тарихи рөлі. Түркия – зайырлы мемлекет;

8) 1917 жылғы Ресейдегі революциялар. Ресей империясындағы 1917 жылғы революциялық оқиғалар. Саяси күштердің күресі. Большевиктердің билік басына келуі. Кеңес үкіметінің алғашқы декреттері. Еңбекшілер құқығы туралы Декларация. Азамат соғысы және шетел интервенциясы. "Әскери коммунизм" саясатынан жаңа экономикалық саясатқа көшу. Кеңестік Социалистік Республикалар Одағының құрылуы. Әміршіл-әкімшіл жүйенің қалыптаса бастауы;

9) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Қытай. Гоминьданның қызметі. Азамат соғысы. Сунь Ятсен – Қытайдың уақытша президенті. Чан Кайши үкіметінің саясаты. Жапонияның қытайдағы басқыншылығы мен біртұтас майдан мәселесі;

10) Ұлы депрессия себептері мен салдары. әлемдік экономикалық дағдарыстың себептері мен салдарлары. АҚШ-тың "просперити" кезеңіндегі экономикалық және саяси дамуы;

11) Франклин Делано Рузвельттің "Жаңа бағыты". Соғысаралық кезеңдегі Америка Құрама Штатының сыртқы саясаты.

30. 9-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Шығыстағы тоталитарлық режимі. И.В.Сталин және КСРО-дағы тоталитаризм. Индустрияландыру. Ұжымдастыру. Кеңестік қоғамның әлеуметтік құрылымы. 1937-1938 жылдардағы жаппай саяси репрессиялар. ГУЛАГ жүйесі. XX ғасырдың 30-жылының соңындағы Кеңес үкіметінің сыртқы саясаты. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапония. "Танака меморандумы" және басқыншылық саясат. "Антикоминтерндік пакт" пен "Үштік пакт". Жапонияның Қытайдағы және оңтүстік-шығыс Азия елдеріндегі басқыншылық саясаты;

2) Батыстағы тоталитарлық режимі: Соғыстан кейінгі Италия. Фашистік ұйымның пайда болуы. Фашистердің билікке келуі. Фашизмге қарсы демократиялық күштердің күресі. "Маттеотти дағдарысы". Б. Муссолини үкіметінің ішкі және сыртқы саясаты;

3) Германия. 1918-1919 жылдардағы революциялық үдерістер. Веймар республикасы. Соғыс салдарлары, экономикалық және саяси дағдарыстар. Фашистік партия мен ұлтшылдардың билікке келуі. Тоталитарлық режимнің орнығуы. Ұлтшылдар партиясының әлеуметтік-экономикалық саясаты. Үшінші Рейхтің жүргізген сыртқы басқыншылық саясаты;

4) соғыстан кейінгі Францияның дамуы. Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның Франциядағы салдарлары. Франциядағы фашизмнің жеңілу себептері. Халықтық майданның үкіметі;

5) соғысаралық кезеңдегі Испания. Буржуазиялық-демократиялық революция. Халықтық майданның жеңісі. Азамат соғысы және 1936-1939 жылдардағы фашистік интервенция. Ф. Франко диктатурасының орнауы;

6) Екінші дүниежүзілік соғыс: себептері мен салдары. Екінші дүниежүзілік соғыстың басталуы ұзақмерзімді және қысқамерзімді себептері. Германияның Батыс Еуропа елдерін басып алуы. Балқан түбегіндегі әскери қимылдар. Солтүстік Африкадағы соғыс қимылдары. Басып алынған аумақтарда орнатылған "Жаңа тәртіп". Холокост. "Барбаросса" жоспары. кеңестік елдің фашистік Германияға қарсы Ұлы Отан соғысы. Жапонияның Перл-Харборға шабуылы және Америка Құрама Штатының соғысқа кірісуі. Антифашистік коалиция, Ленд-лиз заңы, "Үлкен үштік" және "Екінші майдан" ашу мәселесі". Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен салдары;

7) Деколонизация үдерісінің күшеюі. Әлемдік отарлау жүйесінің дағдарысы мен құлдырауы. Британдық Үндістанды бөліп алу және екі доминионның пайда болуы. Үндістан тәуелсіздігін жариялауы. "Неру курсы". М. Ганди, И. Ганди және олардың Үндістан тәуелсіздігін нығайтудағы күресі;

8) XX ғасырдың бірінші жартысындағы ғылым және мәдениет.

Мәдениеттің даму ерекшеліктері. XX ғасырдың бірінші жартысындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Қоғамдағы дін рөлінің өзгеруі. (понятия "секуляризация", "ар еркіндігі", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін");

9) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы. Африка жылы. Франциядағы отарлық мәселенің шиеленісуі. Соғыстан кейінгі әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық үдерістер. Әлемдік "социалистік лагерьдің" қалыптасуы. Қарулану жолындағы жарыс. Трумэн доктринасы. Қос кеңістікті әлем. Әскери-саяси одақтар НАТО және БШҰ қарсылығы. Маршалл жоспары. Берлин дағдарысы 1948-1949 және 1961 жылдары.

31. 10-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) халықаралық ұйымдардың қалыптасуы. Біріккен Ұлттар Ұйымының құрылуы мен қызметі. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. XX ғасырдың екінші жартысындағы халықаралық мәселелерді реттеудің жолдары. Еуропалық интеграция (Еуроодақ, Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы);

2) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы. Екінші дүниежүзілік соғыстың экономикалық салдарлары. Батыс Еуропа мен Америка Құрама Штатындағы "мемлекеттік әл-ауқаттылық" негізінің қалыптасуы. 1950-1960 жылдардағы жапондық және оңтүстік корейлық "экономикалық ғажайыптың" себептері;

3) КСРО-дағы соғыстан кейінгі қалпына келу және әкімшіл-әміршіл жүйенің нығаюы. "Хрущев жылымығы". Кеңестік экономиканы реформалаудың сәтсіздікке ұшырау себептері. "Тоқырау" кезеңі (1960 жылдың II жартысы – 1980 жылдың соңы);

4) қос кеңістік әлемнен көпполюсті әлемге қарай. "Қырғи қабақ соғыстың" негізгі оқиғалары 1979-1985 жылдар және оның аяқталуы;

5) аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдар. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі араб мемлекеттерінің негізгі даму тенденциялары. Араб-израиль қайшылығы мен Палестина мәселесі.

Халықаралық шиеленістерді реттеудегі Біріккен Ұлттар Ұйымының қызметі;

6) XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамның дамуы. "Араб көктемі": себептері мен әлем саясаты үшін салдары. Тәуелсіз Қазақстанның халықаралық жүйедегі орны;

7) Заманауи қоғамдағы дін. Қазіргі әлемдегі діннің ролі. Дәстүрлі және деструктивті діни ұйымдар. Локальді шиеленістердің себептері мен салдары (таяушығыс шиеленісі (араб-израил), Ольстерск шиеленісі). Астанадағы әлемдік және дәстүрлі дін съезді;

8) Бүгінгі әлемдегі лаңкестік қаупі. Халықаралық лаңкестік және экстремизм. Аса ірі лаңкестік әрекеттер және оның салдары;

9) Қазіргі әлемнің жаһандануы. Жаһандану үдерісінің мәні. Жаһандану жағдайында мәдениеттің дамуы;

10) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім, технология. Қазіргі кездегі ғылымның негізгі даму бағыттары. XX ғасырдың екінші жартысы – XXI ғасырдың басындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Ғылыми-техникалық революция - ғылыми-техникалық прогресстің жаңа кезеңі. Дамып кележатқан елдердің мәдени-техникалық даму ерекшелігі мен заңдылығы;

11) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы мәдениет. Мәдениеттің негізгі даму бағыттары. Қазіргі кездегі ақпараттық қоғам. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтаудағы ЮНЕСКО-ның қызметі.
4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.2.4 кодында "1" – сынып, "1.2" – бөлім мен бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

33. Күтілетін нәтижелер бойынша әр сыныпқа бөлімдер оқыту жүйесі:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі:

1-кесте

	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Бөлімшелер	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр.Ежелгі Грекия,Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Египет, Месопотамия және Парсы, Бактрия, Кушан хандығы,Эфталит мемлекеттері	V ғасыр. - XVII ғасырдың ортасыФранция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы -XIX ғасырФранция, Германия, Ұлыбритания, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания,Қытай, Үндістан, Ресей империясыжәне КСРО, Түркия, Сауд	XX ғасырдың екінші жартысыФранция , Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері	XX ғасырдың екінші жартысыФранция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері
1.1 Әлеуметтік құрылымдар	5.1.1.1 түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру; 5.1.1.2 адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа секілді алғашқы бірлестік формаларын түсіндіру	6.1.1.1 түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру	7.1.1.1 -"капитал", "буржуазия", "жұмысшы табы" пролетариат ұғымдарын қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін қолдану; 7.1.1.2 мануфактура, фабрикалардың пайда болуы мен жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы арасындағы байланысты анықтау; 7.1.1.3 еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижелерін талдау арқылы әлеуметтік құрылымның өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау	9.1.1.1 социалистік даму жолынан бас тартуға байланысты әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді анықтау; 9.1.1.2 социалистік қоғамның дамуына байланысты әлеуметтік топтардың (жұмысшы табы, шаруалар, зиялылар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау	10.1.1.1 социалистік қоғамның дамуына байланысты әлеуметтік топтардың (жұмысшы табы, шаруалар, зиялылар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау

			кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония)			
1.2 Әлеуметтік өзара әрекеттестік	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.1.2.2 Ежелгі әлемдегі құлдық ерекшелігін анықтау; 5.1.2.3 қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін "касталық жүйе" ұғымын қолдану	6.1.2.1 үстемдік етушілер мен бағыныштылардың (феодалдар мен шаруалардың) өзара қатынасын сипаттау	7.1.2.1 саяси және экономикалық жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау	8.1.2.1 бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі қоғамдағы өзгерістерді талдау; 8.1.2.2 трансатлантикалық құлдықтың ерекшеліктерін анықтау	9.1.2.1 қоғамның өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралуықпалын талдау	10 ж. м. і а. құ. ұн. м. ай. р. әл. ж. к. м. м. 10 ж. да. м. і х. с. әс. ф. 10 та. ба. (м. от. ж. үд. ба. қ. әл. өз. ба. м. әл. ин. 10 са.

						қа бұ ан құ ре

2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

2-кесте

	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Бөлімшелер	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр.Ежелгі Грекия,ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Египет, Месопотамия және Парсы, Бактрия, Кушан хандығы,Эфталит мемлекеттері	V ғасыр. - XVII ғасырдың ортасыФранция, Германия, Англия, Италия, Испания,Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Иран, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы -XIX ғасырФранция, Германия, Англия, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысыФранция , Германия, Ұлыбритания,Қытай, Үндістан, Ресей империясыжәне КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы,	XX ғасырдың бірінші жартысыXX ғасырдың ортасыИталия, Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері	XX ғасырдың екінші жартысы
2.1 Дін	5.2.1.1 негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадатхана, абыз, қасиетті жазбалар, пұт) түсіндіру; 5.2.1.2 тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді білу; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуына	6.2.1.1 адамның дүниетанымы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлінің өзгеру себептерін анықтау; 6.2.1.2 тарихи процестер контекстінде "гуманизм", "реформация", "протестантизм", "лютеранство", "кальвинизм", "контрреформация", "кезуиттер ордені" ұғымдарын	7.2.1.1 адамның дүниетанымы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлінің өзгеру себептерін анықтау; 7.2.1.2 миссионерліктің міндеттерін анықтау	8.2.1.1 мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыра отырып, мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау; 9.2.1.2 "секуляризация", "ар бостандығы", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін" ұғымдарын түсіндіру	10.2.1.1 діннің қоғамдағы рөлін анықтау; 10.2.1.2 діннің мәдениетті дамытудағы рөлін анықтау; 10.2.1.3 діннің өзіндік даму заңдылықтарын анықтау

	діндердің ықпалын сипаттау	түсіндіру				са ор ад өр ж қа ты эл де ан
2.2 Өнер	5.2.2.1 ежелгі адамдардың тұрмыс салтын сипаттау үшін "алғашқы қауымдық өнер" ұғымын білу; 5.2.2.2 Ежелгі Египеттің ғибадатханалары мен пирамидаларын сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне сипаттама беру	6.2.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын орнату арқылы діндердің әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау; 6.2.2.2 өнердің (сәулет, сурет өнері) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау; 6.2.2.3 антикалық мәдениетпен байланыс орнату арқылы қайта өрлеу дәуірінің мәдениетін (бейнелеу, мүсін өнері) сипаттау; Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.2.2.2 XVII ғасыр соңындағы- XIX ғасыр ортасындағы өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін анықтау	8.2.2.1 XIX - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм); 8.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) талдау	9.2.2.1 танымал өнер қайраткерлерінің қоғамның дамуына ықпалын талдау; 9.2.2.2 ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау	10 өн қа қа дү та ко өз 10 ға ж ға ба бұ м қ да ы 10 ак қ ж ке ш л тү қа та
2.3 Философиялық жүйелер	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым түсіндірме беру	6.2.3.1 Шығыс ойшылдарының ғылыми жетістіктерінің маңызын түсіндіру; 6.2.3.2 гуманистік	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін	8.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (консерватизм, марксизм, социал-демократия) пайд	9.2.3.1 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарын тарихи кезеңді сипаттау үшін қолдану	10 ф ке қа өм ба 10

		идеялардың орта ғасырлық мәдениеттің дамуына ықпалын анықтау	анықтау; 7.2.3.2 ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау	а болу себептерін анықтау		Құ қс ид қс ха Құ ұй қс ы тү 10 ж ж ұл құ са м да
2.4Ғылым	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау	6.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін түсіндіру; 6.2.4.2 жаратылыстану ғылымдарының келешектегі дамуы үшін кейінгі орта ғасырлар кезеңінде Жердің құрылысы туралы жасалған ғылыми жаңалықтардың маңыздылығын анықтау; 6.2.4.3 картадан XV-XVI ғасырдағы саяхатшылардың негізгі бағыт-бағдарларын белгілей отырып, Ұлы географиялық жаңалықтардың адамдардың	7.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін бағалау	8.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін, білімнің дүниетанымның қалыптасуына ықпалын түсіндіру; 8.2.4.2 Бірінші Дүниежүзілік соғыстың барысы мен нәтижесіне түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегияларының рөлін бағалау; 8.2.4.3 Бірінші Дүниежүзі соғысының барысы мен нәтижесіне түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және	9.2.4.1 әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы кеінсиандық теорияның рөлін сипаттау; 9.2.4.2 тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы, ғылымның әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау; 9.2.4.3 тарихи оқиғаларға түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегияларының рөлін талдау	10 те ре эл эк са ба ин у; 10 өр да ұл ж м ш м м қс ж 10 ж (г м ак те на р, ф

		әлем туралы түсінігіне ықпалын анықтау		соғыс стратегияларыны ң рөлін бағалау		да ы

3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

3-кесте

	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10
Бөлімшелер	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасырЕжелгі Греция, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай,Ежелгі Үндістан, Персия, Мысыр, Месопотамия, Бактрия, Кушан патшалығы, Эфталиттер мемлекеті	V ғасыр - XVII ғасырдың ортасыФранция, Германия, Италия, Англия, Қытай, Үндістан, Жапония,Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Иран, Араб халифаты, Византия империясы, Түркі қағанаты	XVII ғасыр - XIX ғасыр ортасы.Франция, Германия, Англия, АҚШ, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей империясы, Италия, Дания, Венгрия,Осман империясы	XIX ғII жартысы - XX ғ басыФранция, Германия, Великобритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, Ресей, КСРО,Туркия, Сауд Аравиясы	XX ғасырдыңбірінші жартысыXX ғасыр ортасыИталия, Франция, Германия, Великобритания, Испания,АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО, Ресей, Корея, Жапония, Араб мемлекеті	XX ғасырдыңекінші жартысыXX ғасыр ортасыИталия, Германия, Франция, АҚШ, КСРО, Ресей, Корея, Жапония, Араб мемлекеті
3.1 Мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау; 5.3.1.2 Афина мемлекетінде демократияның пайда болуын түсіндіру	6.3.1.1 ерте, орта, кейінгі орта ғасырлар хронологиялық шегін білу және уақыт жолағында белгілеу; 6.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы монархия формаларын (сословиелік-өкілдік және шексіз билік) ажырату; 6.3.1.3 феодалдық мемлекеттің	7.3.1.1 республикалық басқару құрылымының ерекшеліктерін анықтау; 7.3.1.3 тарихи оқиғаны түсіндіру үшін "басыбайлы құқық", "декабристер", "халықшылдар", "жеке террор", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану; 7.3.1.3 әртүрлі	8.3.1.1 қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау; 8.3.1.2 Батыс бағытындағы АҚШтың экспансиясын сипаттау	9.3.1.1 фактілерді, процестер мен оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарырыстан шығудың түрлі жолдарын түсіндіру (АҚШ,Франция, Германия); 9.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалып тасу алғы	10.3.1.1 фактілерді, процестер мен оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарырыстан шығудың түрлі жолдарын түсіндіру (АҚШ,Франция, Германия); 10.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалып тасу алғы

		даму кезеңдерін сипаттау; 6.3.1.4 феодалдық соғыстар мен орталықтандырылған мемлекеттердің құрылуы арасында байланыс орнату; 6.3.1.5 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі елдердің билеушілерінің қызметін салыстыру; 6.3.1.6 "парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Боярлар Думасы" ұғымдарын түсіндіру	елдердің бір уақыт кезеңіндегі тарихи оқиғаларын салыстыру арқылы ұлттық мемлекеттердің (Италия, Германия) қалыптасу маңызын анықтау		шарттары мен тарихын түсіндіру	ад Д Еу Қ Ы Үй Еу Га Ха со
3.2 Империялар, соғыстар, көтерілістер және революциялар	5.3.2.1 ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін "империя" ұғымын білу және пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін түсіндіру;	6.3.2.1 Рим империясының ыдырау себептерін анықтау және жіктеу; 6.3.2.2 кейінгі орта ғасыр кезеңіндегі антифеодалдық көтерілістердің себептері мен салдарын анықтау; 6.3.2.3 Византияның ішкі саясатын сипаттап, оның ұзақ өмір сүруінің	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау; 7.3.2.2 XVIII – XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау; 7.3.2.3 Басқыншылық соғыстардың	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау; 8.3.2.2 империялардың (Австро – Венгрия, Ресей, Осман империясы) ыдырау себептерін тұжырымдау;	9.3.2.1 отаршылдық жүйе күйреуінің себептері мен салдарын талдау; 9.3.2.2 "қырғи қабақ соғыс" салдарын талдау; 9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау; 9.3.2.4 "қырғи қабақ соғыстан" кейін әлемдегі интеграциялық	10 ф ка от са Н н си 10 ғә ин ж де қп ай 10 ш се са

		себептерін анықтау және жіктеу;				
		6.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қарым-қатынасының мысалында қарастырып, сипаттау;				
		6.3.2.5 ортағасырлық шапқыншылықта р кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау;	әлемдік саясаттың өзгеруіне ықпалын бағалау(Наполеон соғыстары мысалында);	8.3.2.3XIX ғасырдағы әлемнің саяси картасындағы негізгі өзгерістерді анықтау;		тү
		6.3.2.6 картада оқиғаларды даму динамикасында белгілей отырып, 1-4 жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарын анықтау;	7.3.2.4тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "ұлтшылдық" ұғымдарын қолдану;	8.3.2.4Ұлттар Лигасының қызметі мен Версаль-Вашингтон жүйесін талдау және бағалау;	және дезинтеграциялық процестерді айқындау;	10
	5.3.2.3Ежелгі Римдегі Спартак көтерілісін сипаттау, себептерін анықтау	6.3.2.7"отаршылдық саясат" ұғымын түсіндіру (Испания және Португалияның жаулап алуының мысалында)	7.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау	8.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың қоғамдарына ықпалын талдау	9.3.2.5 XX ғасыр ортасындағыәлемнің территориялді бөлінуі мен елдердің саяси құрылымын сипаттау	10

4) "Экономикалық қатынастардың дамуы"бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын - V ғасыр Ежелгі Греция, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Персия, Египет, Месопотамия, Бактрия, Кушан хандығы, эфталиттер мемлекеті	V ғасыр -XVII ғасырдың ортасыФранция, Германия, Италия, Англия, Қытай, Үндістан, Осман империясы, Парсы мемлекеті, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасыр -XIX ғасыр ортасыФранция, Германия, Италия, Англия, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, АҚШ, Парсы мемлекеті, Осман империясы	XIX-XXI жартысы-XX ғ басыФранция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Италия, Үндістан, Ресей, КСРО,Корей, СаудАрабиясы	XX ғасырдың бірінші жартысы XX ғ ортасы. Италия, Франция, Германия, Ұлыбритания, Испания, АҚШ, Қытай, Италия, Үндістан, Ресей, КСРО,Корея, Жапония, араб мемлекеттері	XXI ғасырдың бірінші жартысы
4.1 Шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік	5.4.1. 1 шаруашылық түрлерін (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, мал шаруашылығы, металл өңдеу, айырбас сауда) сипаттау; 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" ұғымын түсіндіру, оның мәнін ашу; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау	6.4.1.1 қолөнер мен сауданың рөлін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлін түсіндіру	7.4.1.1 себеп-салдарды анықтау арқылы Еуропадағы феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа (мануфактура, фабрика) өту процесін түсіндіру; 7.4.1.2 Англияның әлемдік жетекші держава ретінде қалыптасуындағы өнеркәсіп төңкерісінің рөлін сипаттау; 7.4.1.3 "экспорт", "импорт", "экспансия", "отарлау", "фактория" ұғымдарын қолдану арқылы,	8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейер өндірісі, стандарттау) мемлекеттердің шаруашылық жүйесінің дамуына ықпалын бағалау; 8.4.1.2 индустриялық қоғамның даму процесін түсіндіру үшін "модернизация" ұғымын пайдалану; 8.4.1.3 АҚШ-дағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін	9. 4.1.11930ж құрылымдық экономикалық дағдарыс салдарынан АҚШ, Жапония экономикасындағы өзгерістерді анықтау	10 сынып

			тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру	анықтау; 8.4.1.4тарихи оқиғаларды талдау үшін "бағалы қағаздар нарығы", "акция", "алыпсатарлық", "қор биржасы", "несие", "банкроттық", "инфляция" ұғымдарын пайдалану; 8.4.1.5фактілерді, процестерді, оқиғаларды салыстыра отырып, индустриялық қоғам қайшылықтарын ың (өндіру мен тұтыну теңгерімі) шиеленісу себептерін анықтау		
4.2 Экономикалықжүйелердің тарихи үлгілері	5.4.2.1экономикалық ілгері леуді түсіну үшін шаруашылықтың иемденуші және өндіруші түрлерін салыстыру	6.4.2.1 экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіру арқылы феодалдық шаруашылықтың ерекшеліктерін сипаттау	7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау 7.4.2.2қоғамның индустрияға дейінгі және индустриялық даму кезеңдерінің айырмашылығын анықтау	8.4.2.1түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау	9.4.2.1"жоспарлы экономика", "нарықтық экономика" ұғымдарын қолдана отырып, XX ғасырдың бірінші жартысын дағы капитализм мен социализмнің экономикалық жүйелерін салыстыру	

34. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу

бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Тоқсандағы бөлімдер және бөлім ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

36. Ұзақ мерзімді жоспардағы тақырыптар білім алушылардың ойлау қабілетін белсендіретін және олардың сын тұрғысынан ойлау, проблемалық сұрақ қою, өздігінен талдау жасау дағдыларын дамытуға мүмкіндік беретін проблемалық сұрақтар түрінде құрастырылған.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

5-9-сыныптарына арналған

"Дүниежүзі тарихы"

пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

оқу бағдарламасының

қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып:

1-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен мал өсірушілерге дейін	Алғашқы адам қалай пайда болды?	5.1.1.1 түрлі теориялар негізінде пайда болуын түсіндіру; 5.1.1.2 адамдар тобыры, ру, секілді алғашқы бірлестік сипаты және олардың ұқсастықтары

		айырмашылықтарын түсін
	Неліктен ежелгі адамдар Ласко үңгірінің қабырғаларына сурет салған?	5.2.2.1 ежелгі адамдардың сипаттау үшін "алғашқы қауым" ұғымын пайдалану; 5.2.1.2 тотемизм, анимизм, магия сияқты ежелгі діни нанымдарды білу
	Неліктен адамдар егіншілікпен және мал шаруашылығымен айналыса бастады?	5.4.1.1 кәсіп және шаруашылық (терімшілік, аңшылық, балықшылық, егіншілік, мал шаруашылығы, өңдеу, айырбас сауда) сипаттау; 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" ұғымын түсіндіру, оның мәнін ашу; 5.4.2.1 экономикалық ілгерілер үшін шаруашылықтың иемденуші өндіруші түрлерін салыстыру
1.Өзен алқаптары өркениеттері	Неліктен ежелгі өркениеттер өзен алқаптарында дамыды?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	Өзен алқаптарындағы өркениеттер туралы қалай біле аламыз?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүниенің өнерін беру
1. Ежелгі Египет	Неліктен Египет "Қара жер" деп аталған?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) болып, дамуына шаруашылықпен әлеуметтік өзгерістердің сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	Ежелгі Египет пирамидалары қалай салынды?	5.2.1.2 тотемизм, анимизм, магия сияқты ежелгі діни нанымдарды білу; 5.2.2.2 Ежелгі Египет ғибадатханаларын сипаттау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау

	Пунт жеріне перғауын Хатшепсут кемелерін не үшін жіберді?	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	Ежелгі Египет тұрғындарының өмірі туралы Тутанхамон табытханасы қандай сыр шертеді?	5.2.1.2 тотемизм, анимизм, магия сияқты ежелгі діни нанымдарды білу; 5.2.2.2 Ежелгі Египет ғибадатханалары пирамидаларын сипаттау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
2-тоқсан		
2.Қос дөңгелекті арбалар және империялар	Қос дөңгелекті арбаның пайда болуы әлемді қалай өзгертті?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихында мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін "империя" ұғымын білдіретін пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыстары империялардың пайда болуына мемлекеттердің шекараларын өзгертерткенін түсіндіру
	Хаммурапи патша Вавилонды қалай қуатты империяға айналдырды?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихында мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін "империя" ұғымын білдіретін пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыстары империялардың пайда болуына мемлекеттердің шекараларын өзгертерткенін түсіндіру
	Таяу және Орта Шығыстағы ежелгі империялар неліктен қуатты болды?	5.3.2.2 басқыншылық соғыстары империялардың пайда болуына мемлекеттердің шекараларын өзгертерткенін талдау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
	Ежелгі Орта Азия империялары	5.3.2.2 басқыншылық соғыстары

	қаншалықты қуатты болды?	империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекаралары өзгергенін талдау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау
2. Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы	Ежелгі Мохенджо-Даро қаласы қалай жойылып кетті?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
	Неліктен Ежелгі Үндістанда индуизм буддизмнен басым болды?	5.1.2.3 қоғамның әлеуметтік түсіндіру үшін "касталық жүйесі" қолдану; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дәстүрлі діндердің ықпалын сипаттау
	Ежелгі сауда орталығы ретіндегі Үндістанның рөлі қаншалықты маңызды болды?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің жүйесін сипаттау; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау
	Ежелгі Үндістанда ғылыми білімдер қаншалықты дамыды?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын анықтау
3-тоқсан		
3. Ежелгі Қытай	Ежелгі Қытайдың ойшылдары нені үйретті?	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым беру
	Терракот әскері Ежелгі Қытай туралы қандай ақпарат береді?	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктері
	Ежелгі Қытайдың қандай ғылыми жаңалықтары бүгінгі күнге дейін жетті?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын анықтау

		сипаттау
3-бөлім. Ежелгі Грекия	Ежелгі Грекия өркениеті бастауын қайдан алады?	5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
	Неліктен Ежелгі Грекияны демократияның отаны деп атайды?	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшелікт 5.3.1.2 Афина мемлекетінде демократияның пайда болу 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әле ұйымдасуын сипаттау
	Ежелгі Спарта Афиныдан несімен ерекшеленді?	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшелікт 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әле ұйымдасуын сипаттау
	Неліктен Александр Македонский скифтерді бағындыра алмады?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихы мемлекетаралық қатынастар үшін "империя" ұғымын біл пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыс империялардың пайда болу мемлекеттердің шекаралар өзгергерткенін түсіндіру
3- бөлім Ежелгі Грекия мәдениеті	Ежелгі Грек философтары мінсіз қоғамды қалай елестетті?	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым беру
	Ежелгі Грекия өнері қандай болды?	5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
	Ежелгі Грекияның гимназия, лицей, академиялары нені үйретті?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуына шаруашылық пен әлеуметтік өзгерістерді сипаттау; 5.2.4.1 ежелгі қоғамның даму жазудың рөлін сипаттау
4-тоқсан		
4- бөлім Рим империясының гүлденуі	Рим ежелгі дүниенің ең қуатты империясына қалай айналды?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихы мемлекетаралық қатынастар үшін "империя" ұғымын біл

		пайдалану; 5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктері; 5.3.2.2 басқыншылық соғысы империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгерістерінен талдау
	Ежелгі римдік қоғамның дамуы мәдениет арқылы қалай айқындалады?	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнерінің дамуы
	Спартактың көтерілісі ежелгі Римдегі құлдықты қалай сипаттайды?	5.1.2.2 ежелгі дүниедегі құлдық ерекшеліктерін анықтау; 5.3.2.3 Ежелгі Римдегі Спартактың көтерілісін сипаттау, себептерін анықтау
4-бөлім Дәуірлер кезеңіндегі Рим	I-III ғасырларда Рим империясы қалай дамыды?	5.3.2.2 басқыншылық соғысы империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгерістерінен түсіндіру; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуы діндердің ықпалын сипаттау 5.2.1.1 негізгі діни ұғымдардың (ғибадатхана, абыз, қасиеттер) түсіндіру
	IV-V ғасырларда Рим империясы қалай өзгерді?	5.3.2.2 басқыншылық соғысы империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгерістерінен түсіндіру; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуы діндердің ықпалын сипаттау
	Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы қандай?	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуы жазудың рөлін сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнерінің дамуы беру; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) болып, дамуына шаруашылық

		пен әлеуметтік өзгерістерді сипаттау

2) 6 сынып:

2-кесте

Бөлім	Тақырыбы, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім Рим империясының құлауы	Кіріспе. Неліктен Батыс Рим империясы құлады?	6.3.1.1 "ерте, орта, кейінгі орта ғасырлар" хронологиялық шегін білу және сызығында белгілеу; 6.3.2.1 Рим империясының себептерін анықтау және жетекшісі
	Рим империясы Шығыста неліктен сақталды?	6.3.2.3 Византияның ішкі саясатын сипаттап, оның ұзақ өмір сүру себептерін анықтау және жетекшісі
	Неліктен Византия 568 жылы түрік қағаны Истемиге елші жіберді?	6.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қатынасының мысалында сипаттау
	Княгиня Ольганың Константинопольге сапары Киев Русін қалай өзгертті?	6.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қатынасының мысалында сипаттау
1.Феодализм	Феодалдық экономика ерекшеліктері неде?	6.4.2.1 экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіру арқылы шаруашылықтың ерекшеліктерін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.1.1.1 феодалдық қоғамның құрылымын сипаттау
	Феодалдық қоғам қалай ұйымдасқан?	6.1.1.1 феодалдық қоғамның құрылымын сипаттау; 6.1.2.1 үстемдік етушілер мен бағыныштылардың (феодалдар мен

		шаруалардың) өзара қатын
	Ортағасырлық қоғамды қаланың сәулеті мен өнері қалай бейнелейді?	6.4.1.1 қолөнер мен сауданы анықтай отырып, ортағасыр қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.2.2 өнердің (сәулет, сурет) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау
1-бөлім. Ислам тарихы	Исламның тарихында 610 - 1258 жылдар аралығында қандай басты оқиғалар орын алды?	6.3.2.5 ортағасырлықшапқыншылық кезіндегі халықаралық қатынастардың сипатын түсіндіру
	Негізінен VIII-XII ғасырды ислам мәдениетінің "алтын ғасыры" деп атайды?	6.2.2.1 тарихи оқиғалардың байланысын орнату арқылы діндеріңәлемдік мәдениетті анықтау; 6.2.2.4 Шығыстың ортағасыр мәдениетінің ерекшеліктерін анықтау; 6.2.3.1 Шығыс ойшылдарының маңызын бағалау
2-тоқсан		
2- бөлім. Крест жорықтары	Негізінен крест жорықтары ұйымдастырылды?	6.3.2.6 картада оқиғалардың динамикасында белгілей оқиғалар жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарын анықтау
	Крест жорықтары христиандық Еуропа мен мұсылман әлемін қалай өзгертті?	6.3.2.6 картада оқиғалардың динамикасында белгілей оқиғалар жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарын анықтау; 6.2.2.1 тарихи оқиғалардың байланысын орнату арқылы әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау
2-бөлім. Моңғолдар	Моңғолдар әлемдік империяны қалай құрды?	6.3.2.5 ортағасырлық шапқыншылық кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау
	Моңғолдардың жорықтарыЕуразияның саяси картасын қалай өзгертті?	6.3.2.5 ортағасырлық шапқыншылық кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау

2-бөлім. XIV ғасыр- XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам		6.2.4.1 адам өміріндегі көрініс
	"Қара індет" шаруалар көтерілістері мен феодалдық соғыстардың басты себебі болды ма?.	6.3.2.2 У.Тайлер, Г. Каль жетекші болған антифеодалдық көтерілістері мен маңызын анықтау; 6.3.1.4 феодалдық соғыстар орталықтандырылған мемлекеттің құрылуы арасында байланыстыру
	Еуропада орталықтандырылған мемлекеттер қалай құрылды?	6.3.1.4 феодалдық соғыстар орталықтандырылған мемлекеттің құрылуы арасында байланыстыру
	Неліктен Жанна д'Арк француз халқының есінде сақталады?	6.3.1.4 феодалдық соғыстар орталықтандырылған мемлекеттің құрылуы арасында байланыстыру
3-тоқсан		
3-бөлім. Абсолютизм Батыс пен Шығыста	XIV Людовик және Ұлы Петр: кімнің билігі айтарлықтай шексіз болды?	6.3.1.3 феодалдық мемлекеттің кезеңдерін сипаттау; 6.3.1.2 Батыс пен Шығыста абсолютизм формаларын (сословиелік-шексіз билік) ажырату; 6.3.1.6 "парламент", "Бас шотландия", "кортес", "Боярлар Думасы" түсіндіру
	Юнлэ мен Токугава билігі Батыс билеушілерінің билігіндей шексіз болды ма?	6.3.1.2 Батыс пен Шығыста абсолютизм формаларын (сословиелік-шексіз билік) ажырату; 6.3.1.5 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі елдер билеушілерінің қызметін сипаттау
	Неліктен I Карл мен II Осман шексіз монарх бола алмады?	6.3.1.2 Батыс пен Шығыста абсолютизм формаларын (сословиелік-шексіз билік) ажырату; 6.3.1.5 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әртүрлі елдер билеушілерінің қызметін сипаттау
3-бөлім.	Ұлы Жібек жолы Шығыс пен Батысты қалай байланыстырды?	6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың ролін

Сауда, қолөнер және әлемді игеру	Қытайлықтар мен еуропалықтардың теңіз саяхаттарының айырмашылығы неде?	6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлі; 6.2.4.3 картада XV-XVI ғасыр саяхатшылардың негізгі бағыттарын белгілей отырып, географиялық ашылулардың әлем туралы түсінігіне ықпалын талдау
	Ұлы географиялық ашулар әлемді қалай өзгертті?	6.2.4.3 картадан XV-XVI ғасыр саяхатшылардың негізгі бағыттарын белгілей отырып, географиялық ашылулардың әлем туралы түсінігіне ықпалын талдау; 6.3.2.7 "отаршылдық саясат" түсіндіру (Испания және Португалия жаулап алуының мысалын келтіру)
4-тоқсан		
4-бөлім Қайта өрлеу дәуірі	Қайта өрлеу дәуірі өнердің дамуын қалай өзгертті?	6.2.2.3Антикалық мәдениетті қайта орнату арқылы Қайта өрлеу мәдениетін (бейнелеу, мүсін, сипаттау; 6.2.3.2 гуманистік идеялардың 15-16 ғасырлық мәдениеттің дамуына анықтау
	Шығыстағы Ренессанс әлемдік мәдениетті қалай байытты?	6.2.3.2 гуманистік идеялардың 15-16 ғасырлық мәдениеттің дамуына анықтау; 6.2.2.4 Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін талдау
4-бөлім Реформация	Мартин Лютердіңнаразылығы Еуропаны қалай өзгертті?	6.2.1.1 адамның дүниетанымын қоғамдық өмірдегі дін рөліне себептерін анықтау; 6.2.1.2 тарихи процестердің "гуманизм", "реформация", "протестантизм", "лютеранство", "кальвинизм", "контр- реформация", "кезуиттер ордені" ұғымдарын талдау
4-бөлім	Коперниктің теориясы қаншалықты бірегей болды?	6.2.4.2 жаратылыстану ғылымының келешектегі дамуы үшін көрсеткен рөлін талдау

Ғылыми революция		ғасырлар кезеңінде Жердің туралы жасалған ғылыми маңыздылығын анықтау; 6.2.4.1 адам өміріндегі қорша туралы білімнің рөлін түсін

3) 7 сынып:

3-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Раздел 1.Промышленная революция и ее влияние на изменения в мире	XVII ғасырдың ортасындағы Ағылшын буржуазиялық революциясы қандай маңызға ие болды?	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы Сол Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептер 7.1.1.1 "капитал", "буржуазия табы" \пролетариат\ ұғымда әлеуметтік құрылымын түсі қолдану; 7.1.2.1 экономикалық және өзгеруіне буржуазияның әсе
	Өнеркәсіп төңкерісі әлемді қалай өзгертті?	7.1.1.2 мануфактура, фабрика болуы мен жалдамалы жұм табының қалыптасуы арасы байланысты анықтау; 7.4.1.1 себеп-салдарды анық Еуропадағы феодалдық құрылыстанкапиталистік ш (мануфактура, фабрика) өту түсіндіру; 7.4.1.2 Англияның әлемдік ж держава ретінде қалыптасу өнеркәсіптөңкерісінің рөлін 7.4.2.2 қоғамның индустрия индустриялық даму кезеңд арасындағы айырмашылығ
XVIII ғасырдағы Үндістан және Ұлыбритания	Ағылшындар саудагерлерден Үндістан билеушілеріне	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану;

	қалай айналды?	7.1.1.3Азия мемлекеттерінің құрылымындағы ерекшеліктері (Қытай, Үндістан, Жапония) 7.3.2.5еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың қоғамдарына ықпалын сипаттау; 7.4.1.3"экспорт", "импорт", "э" "отарлау", "фактория" ұғымдар арқылы, тауар-ақша қатынастары дамуын түсіндіру
.2-тоқсан		
1-бөлім	Ағартушылық дәуірдің қандай идеялары еуропалық монархтардың қызметінде көрініс тапты?	7.2.1.1 қоғамда дін рөлінің өзгерістерді анықтау; 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір иелігі қоғамдық дамуға ықпалын сипаттау; 7.2.4.1 қоршаған орта туралы өміріндегі ролін бағалау
Ағартушылық идеяларының таралуы	Ағартушылық идеялар американдықтарға қалай әсер етті?	7.3.2.1 еуропалық революция солтүстікамерикалық қоғамдарға ықпалын сипаттау; 7.2.3.2Ағартушылық дәуір иелігі қоғамдық дамуға ықпалын сипаттау; 7.3.1.1республикалық басқару құрылымның ерекшеліктері
Француз бұржуазиялық революциясының көрінісі	1789-1799 жылдар аралығында Францияда қандай өзгерістер орын алды?	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы бұржуазиялық революциялардың себептері 7.1.2.1 экономикалық және өнеркәсіптік өзгеруіне буржуазияның әсері 7.1.1.1 "капитал", "буржуазиялық қоғам", "пролетариат" ұғымдарының оқиғаны жан-жақты түсіндіру қолдану
	Неліктен Давид пен Бодридің Марат туралы көзқарастары әртүрлі болды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнеркәсіп туындыларын пайдалану;

		7.2.2.2 өнердегі негізгі стиль, ағымдардың белгілерін (нео-романтизм, импрессионизм) анықтау; 7.3.1.1 республикалық құрылым ерекшеліктерін анықтау
	Наполеон империясы қалай құрылды және оның құлдырау себептері неде болды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.3.2.3 империалистік соғыс әлемдік саясаттың өзгеруін бағалау (Наполеон соғыстары мысалында); 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір идея қоғамдық дамуға ықпалын
3-тоқсан		
XIX ғасырдағы империялар және олардың бақталастығы	Ресей мен Британия Иранға ықпал ету үшін неге бақталас болды?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың орта халықаралық қатынастарда өзгерістерді сипаттау; 7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің даму сатысына өту процесін ерекшеліктерін салыстыру
	Танзимат саясаты Осман империясын күшейтуге әсер етті ме?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың орта халықаралық қатынастарда өзгерістерді сипаттау 7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің даму сатысына өту процесін ерекшеліктерін салыстыру;
	Қырым соғысының себептері мен салдары қандай болды?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың орта халықаралық қатынастарда өзгерістерді сипаттау
3- бөлім XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері	Англия және Қытай үкіметтерінің хат алысуынан империализм туралы не біле аламыз??	7.3.2.2 XVIII - XIX ғасырдың орта халықаралық қатынастарда өзгерістерді сипаттау
	Неліктен Апиын соғыстары осы күнге дейін қытай халқының есінде?	7.3.2.6 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың да қоғамдарына ықпалын сип

		7.4.1.3"экспорт", "импорт", "экспорттар", "отарлау", "фактория" ұғымдары арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру; 7.1.1.3Азия мемлекеттерінің (Түркістан, Үндістан, Жапония) әлеуметтік-экономикалық құрылымындағы ерекшеліктерін анықтау; 7.2.1.2миссионерліктің міндеттерін анықтау
4-тоқсан		
3-бөлім		
	1848 ж. революциялар Еуропада қандай саяси идеяларды қалыптастырды?	7.3.2.1Батыс ЕуропадағыСолтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептері мен нәтижелерін анықтау; 7.1.2.1қоғамдық қатынастардағы буржуазияның әсерін анықтау; 7.2.3.2Ағартушылық дәуір идеяларын қоғамдық дамуға ықпалын анықтау; 7.3.2.4тарихи оқиғаларды талдау "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "утилитаризм" ұғымдарын қолдану; 7.2.3.3 К. Маркстың көзқарасын марксизмнің қоғамдық өмірге түсіндіру
	Италия және Германияныңбірігу жолдары қаншалықты бір-біріне ұқсас болды?	7.3.1.3Әртүрлі елдердің бір уақытта кезеңіндегі тарихи оқиғаларды арқылы ұлттық мемлекеттер (Германия) қалыптасу маңызын анықтау; 7.3.2.4тарихи оқиғаларды талдау "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "утилитаризм" ұғымдарын қолдану
3-бөлім.XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы	Неліктен ІІ Александр патша "Халық еркі" ұйымының құрбаны болды?	7.2.3.1Ресейде жаңа қоғамдық-экономикалық ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау3; 7.3.1.2тарихи оқиғаны түсіндіру "басыбайлы құқық", "декабрысттар"

		"халықшылдар", "жеке терроризм", "пролетариат диктатурасы" қолдану

4) 8 сынып:

4-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
XIX ғасырдағы Үндістандағы Үндіқытайдағы еуропалық отаршыл үстемдік	1857-1859 жылдардағы. Үндістандағы оқиғаларды XIX ғасырдағы британдықтар мен қазіргі кездегі үндістер қалай баяндайды?	8.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың, оңтүстік және батыс африкалық қоғамдарына ықпалын сипаттау; 8.1.1.3 Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясының кезеңіндегі Азия мемлекеттері (Үндістан, Жапония) әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерін анықтау;
	Әлемдік отарлау жүйесі қалай қалыптасты?	8.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың, оңтүстік және батыс африкалық қоғамдарына ықпалын сипаттау; 8.3.2.3 отаршылдық экспансияның салдарын талдау арқылы XX ғасырдың басындағы әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді анықтау
4-бөлім. Америка Құрама Штаттарының күшеюі	АҚШ-тың батыс бағыттағы аумағы қалай кеңейді?	8.3.1.2 Батыс бағытындағы саясатын сипаттау
	АҚШ-тағы құлдық қалай жойылды?	8.1.2.2 трансатлантикалық құлдық ерекшеліктерін анықтау
	Негізінен АҚШ өз әскери кемелерін Жапонияға жіберді?	8.4.1.3 АҚШ-ғы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 8.4.2.1 түрлі мемлекеттердің даму сатысына өту процесі ерекшеліктерін анықтау; 8.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың, оңтүстік және батыс африкалық қоғамдарына ықпалын сипаттау;

		8.4.2.2 қоғамның индустриялық даму кезеңдеріндегі индустриялық даму кезеңдеріндегі арасындағы айырмашылығы
4-бөлім. Суретшілер мен жазушылардың көзқарасымен XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу	XIX ғасырдағы өнер мен әдебиет әлеуметтік әділетсіздікті қалай суреттейді?	8.2.2. өнердегі негізгі стильдер мен ағымдарды (неоклассицизм, импрессионизм, реализм) 8.2.2.1 XIX-ғ басындағы XX ғасырдағы стильдер мен ағымдарды (символизм, реализм, авангардизм) сипаттау
	Эмиль Золяның "Мен айыптаймын!" атты мақаласы сөз құдіретін қалай көрсетеді?	8.2.2.1 XIX-ғ басындағы XX ғасырдағы стильдер мен ағымдарды (символизм, реализм, авангардизм) сипаттау
4-бөлім. Ғылыми ойдың дамуы	XIX ғасырдағы қай ғылыми жаңалықтың адамдар өміріне ықпалы зор болды?	8.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастықтарды көрсету арқылы адам мен қоғамның ғылыми жаңалықтардың мән-маңызын 8.2.1.1 дін мен мемлекеттің қоғаммен қатынасын сипаттау
2-тоқсан		
1- бөлім. XX ғасырдың басындағы әлем	XX ғасырдың басында әлем бейнесі қандай болды?	8.3.2.5 XX ғасырдың басындағы әлемнің аумақтық бөлінуін және мемлекеттік-саяси құрылымын сипаттау
	XX ғасырдың бірінші жартысындағы қандай ғылыми ашулар мен жаңа технологиялар ерекше маңызды болды?	8.2.4.2 тарихи оқиғалардың нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы ғылымның әлем мен қоғамға әлеуметтік-экономикалық ықпалын рөлін бағалау; 8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция және өндіріс (конвейер өндірісі, стандарттар) мемлекеттердің шаруашылық дамуына ықпалын бағалау 8.4.1.2 индустриялық қоғамның өміс процесін түсіндіру үшін "модель" ұғымын пайдалану
	XIX ғасырдың аяғы - XX ғасырдың басында өнер қалайша өзгерді?	8.2.2.1 XIX ғасырдағы - XX ғасырдағы өнердегі негізгі стильдер мен ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм);

		8.2.2.2 өнердегі негізгі стилдер мен ағымдар дың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм) анықтау
1-бөлім	Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері қандай?	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептері
	Бірінші дүниежүзілік соғыстың негізгі шайқастары қандай?	8.2.4.3 тарихи оқиғаларға тәсіл отырып, әскери ғылым мен және соғыс стратегияларын бағалау
3-тоқсан		
1-бөлім	Бірінші дүниежүзілік соғыс әлем картасын қалай өзгертті?	8.3.2.2 әлемнің саяси картасын өзгерістерді сипаттау арқылы империялардың (Австро-Еврей империясы, Осман империясы) себептерін тұжырымдау
	Негізінен Ұлттар Лигасы Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемде бейбітшілікті сақтай алмады?	8.3.2.4 Ұлттар Лигасының құрылымын Версаль-Вашингтон жүйесімен бағалау
	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін Батыс қоғамы қалай өзгерді?	8.3.1.1 қоғамдық-саяси даму: әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социализм; демократия қоғам өміріне тәсіл талдау; 8.1.2.1 бірінші дүниежүзілік соғыс қоғамды орын алған өзгерістер
2-бөлім	Ресейдегі самодержавие не себепті жойылды?	8.2.3.1 Ресейде қоғамдық-саяси ағымдардың пайда болу себептерін анықтау: консерватизм, марксизм, демократия; 8.3.1.2 қоғамдық-саяси ағымдар (консерватизм, марксизм, социализм, демократия) қоғам өміріне тәсіл анықтау
	Большевиктер Уақытша үкіметтің билігін қалай жойды?	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижесін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан төңкерісінің сипаттау

	Неліктен қоғам "қызылдар" мен "ақтарға" қақ жарылды?	8.1.1.1 1 тарихи оқиғаның н талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан төңкерісіні сипаттау
	1917-1924 жылдарда Ресей қаншалықты өзгерді?	8.1.1.1 1 тарихи оқиғаның н талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан төңкерісіні сипаттау; 8.2.1.1 мемлекет пен діннің қатынасын сипаттау
4-тоқсан		
2-бөлім Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері	Неліктен Мұстафа Кемалді "Ататүрік" деп атады?	8.2.1.1 мемлекет пен діннің қатынасын сипаттау
	Сунь Ятсеннің үш қағидаты Қытайды қалайша өзгертті?	8.3.1.1 қоғамдық-саяси ағыл (консерватизм, марксизм, демократия) қоғам өміріне анықтау
	Азия елдерінің ұлттық санасының өсуіне қандай идеялар ықпал етті?	8.3.1.1 қоғамдық-саяси ағыл (консерватизм, марксизм, демократия) қоғам өміріне анықтау
3-бөлім Ұлы дағдарыс себептері мен салдары	Неліктен АҚШ-та 1920-шы жылдарды "гүлдену кезеңі" деп атайды?	8.4.1.2 индустриялық қоғам процесін түсіндіру үшін "модель" ұғымын пайдалану; 8.4.1.1 XX ғасырдың басында техникалық революция және (конвейер өндірісі, стандарттар) мемлекеттердің шаруашылық дамуына ықпалын бағалау
	Уолл-стриттің күйреу себептері мен салдары?	8.4.1.3 АҚШтағы капиталистік монополиялардың даму ер анықтау; 8.4.1.5 фактілерді, процестерді салыстыра отырып, индустриялық қайшылықтарының (өндіріс, тауар, теңгерімі) шиеленісу себеп
	Әлем елдері Ұлы дағдарыстан қалай шықты?	8.2.4.1 өзгерістермен сабақтастырғы белгілей отырып, адам және өміріндегі ғылыми жаңалық

		талдау; 8.4.1.51930 жылдардағы АҚ құрылымдық экономикалық дағдарыстың нәтижесінде орын алған өзгерістерді анықтау

5) 9 -сынып:

5-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
3-бөлім Тоталитарлық режимдер Шығыс	Сталиннің билігі тұсында КСРО қалай дамыды?	9.1.1.2социалистік қоғамның байланысты әлеуметтік топ (жұмысшы табы, шаруалар, мәртебесіндегі өзгерісті талдау 9.4.2.1"жоспарлы экономика экономика" ұғымдарын қол XX ғасыр бірінші жартысында капитализм мен социализм экономикалық жүйелерін с 9.3.1.2 тоталитаризм, әмірші жүйе сияқты саяси режимд қалыптасу алғышарттары м түсіндіру
	"Адамның жандүниесінің инженерлері": Сталин халыққа ықпал ету үшін өнерді қалай пайдаланды?	9.2.2.1 қоғам дамуына белгіл қайраткерлерінің ықпалын 9.2.2.2XX ғасырдың бірінші ж бұқаралық мәдениеттің (ки радио) қоғамның рухани да ықпалын талдау
	"Танака меморандумы" қаншалықты қауіпті болды?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, шовинизм, ұлтшылдық) тар талдау 9.3.1.2 тоталитаризм, автори сияқты саяси режимдердің алғышарттары мен тарихын

		9.4.1. 1930 жылдардағы АҚШ-тың қарулы қүрылымдық экономикалық дағдарыстың нәтижесінде орын алған өзгерістерді анықтау
2-тоқсан		
3-бөлім Тоталитарлық режимдер: Батыс	Негізінен фашизм Италия мен Германияда қалай өрбіді?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, шовинизм, ұлтшылдық) талдау; 9.3.1.2 тоталитаризм (әміршілік жүйе) сияқты саяси режимнің қалыптасу алғышарттары мен түсіндіру
	Нацистердің саясаты Германия тұрғындарына қандай әсерін тигізді?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, шовинизм, ұлтшылдық) талдау; 9.3.1.2 тоталитаризм (әміршілік жүйе) сияқты саяси режимнің қалыптасу алғышарттары мен түсіндіру
	"Халық майданы" Францияда үкіметке келді де Испанияда жеңілді	9.1.2.11 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, шовинизм, ұлтшылдық) талдау; 9.3.1.1 фактілерді, процестерді оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың талдау түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия)
3-тоқсан		
4-бөлім	Қашан неге Екінші дүниежүзілік соғыс (1941 ж. мауысым айына дейінгі оқиғалар)?	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
	Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары	9.2.4.3 тарихи оқиғаларға тәуелді отырып, әскери ғылым мен стратегиялардың дағдарыстан шығудың талдау түсіндіру
	Кеңес Одағының фашистік Германияға	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау

	қарсы соғысы неліктен Ұлы Отан соғысы деп аталды?	себептерін, сипаты мен салдарын талдай отырып, мемлекеттің өзара әрекеттесу ерекшеліктерін сипаттау
	Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен сабақтары қандай болды?	9.3.1.1 фактілерді, процестерді оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың тәсілдерін түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия) 9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдай отырып, мемлекеттің өзара әрекеттесу ерекшеліктерін сипаттау
Раздел 4	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін отаршыл жүйеге не болды?	9.3.2.3Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдай отырып, мемлекеттің өзара әрекеттесу ерекшеліктерін сипаттау
Новый этап процесса деколонизации	Үндістан неге тәуелсіздікке қол жеткізуі туралы әр түрлі көзқараста болды?	9.2.1.11 тарихи кезеңдердің сипатын талдай отырып, мемлекеттің өзара әрекеттесу ерекшеліктерін сипаттау
4-я четверть		
4-бөлім	XX ғасырдың бірінші жартысында мәдениет пен ғылым қалай дамыды?	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің сипатын талдай отырып, мемлекеттің өзара әрекеттесу ерекшеліктерін сипаттау 9.2.1.2"секуляризация" "ұждан бостандығы", "зайырлы мемлекет" "мемлекеттік дін" ұғымдарының пайда болуы
	XX ғасырдың бірінші жартысында мәдениет пен ғылым қалай дамыды?	9.2.4.1әлем мемлекеттерінің кейінс теориясының ролін бейндей отырып, мемлекеттің өзара әрекеттесу ерекшеліктерін сипаттау 9.2.4. тарихи оқиғалардың сипатын талдай отырып, мемлекеттің өзара әрекеттесу ерекшеліктерін сипаттау нәтижелерін, маңызын тұжырымдап, арқылы ғылымның әлем мәдениетіне әлеуметтік-экономикалық ролін бағалау; 9.2.2.2XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кино, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау; 9.2.3.1"позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарының пайда болуы кезеңді сипаттау үшін қолданылуы
1-бөлім	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемнің саяси картасы қалай өзгерді?	9.3.2.5 XX ғасыр ортасындағы территориялді бөлінуі мен ерекшеліктерін сипаттау
XX ғасырдың екінші жартысындағы		

әлемнің саяси картасы		9.3.2.1 отаршылдық жүйе к себептері мен салдарынтал
	Әлемнің екі полюсті жүйесі қалай қалыптасты?	9.3.2.2"қырғи қабақ соғыс" ү түсіндіру үшін тарихи оқиға 9.3.2.3 тарихи фактілер мен отырып, әскери-саяси одақ ВШҰ-ның қарсылығын сип 9.3.2.5 XX ғасыр ортасында территориалді бөлінуі мен құрылымын сипаттау
	XX ғасырдың екінші жартысында отарсыздандыру процесі неліктен күшейді?	9.1.1.1 социалистік даму жо тартуға байланысты әлеум құрылымдағы өзгерістерді 9.3.1.3 мемлекеттердің тари заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.1 отаршылдық жүйе к себептері мен салдарынтал

6) 10-сынып:

6-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім Халықаралық ұйымдардың қалыптасуы	Неліктен Біріккен Ұлттар Ұйымы Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясын жариялады?	10.2.3.2 адам құқықтарын к идеяларының қазіргі халы қорғау ұйымдарының қызм сипаттау; 10.3.1.2 Еуропа мен Азияны мемлекеттеріндегі констит құқықтық идеологияның к жолдарын талдау (Жалпығ құқығы Декларациясы, ЕҚ Гаагадағы Халықаралық со
	БҰҰ Халықаралық сотының қызметі?	10.2.3.2 адам құқықтарын к идеяларының қазіргі халы қорғау ұйымдарының қызм сипаттау;

		10.3.1.2Еуропа мен Азияның мемлекеттеріндегі конститу- құқықтық идеологияның қазіргі жолдарын талдау (Жалпыға бірдей құқығы Декларациясы, ЕҚЫАҒ Гаагадағы Халықаралық сот)
	Халықаралық құқық қорғау ұйымдарының тиімділігі?	10.2.3.2адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халық қорғау ұйымдарының қызметін бағалау; 10.3.1.2Еуропа мен Азияның мемлекеттеріндегі конститу- құқықтық идеологияның қазіргі жолдарын талдау (Жалпыға бірдей құқығы Декларациясы, ЕҚЫАҒ Гаагадағы Халықаралық сот)
XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы	Неліктен XX ғасырдың екінші жартысында "әл-ауқатты мемлекеттер" экономикалық дағдарысқа ұшырады?	10.3.1. "әл-ауқатты мемлекеттер" 1970 - 1980 жж. әлеуметтік сипатта өзгерістерді сипаттау үшін қолданылады; 10.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдары жұмыссыздықтың себеп-салдарларын талдау; 10.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "стагнация" ұғымдарын пайдаланып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттер экономикалық дамуын интерпретациялау
	XX ғасырдың 60-70- жылдарында КСРО қандай экономикалық қиыншылықтарға тап болды?	10.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "стагнация" ұғымдарын пайдаланып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттер экономикалық дамуын интерпретациялау 10.4.1.4себеп-салдарлық бағалау талдау арқылы социалистік жүйесінің дамуындағы қарама-қайшылықтарды анықтау; 10.4.2.1 экономикалық жүйенің тиімділігін интерпретациялау негіздеу
	Азиялық серпіліс" неліктен мүмкін болды?	10.4.2.1 экономикалық жүйенің тиімділігін интерпретациялау

		негіздеу; 10.4.1.5 Оңтүстік - Шығыс Азия мемлекеттерінің қарқынды экономикалық дамуына ықпал еткен негізгі факторларды талдау 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
2-тоқсан		
2-бөлім екі полюсті әлем	1946-1963 жж. қырғи қабақ соғыстың ерекшелігі неде	10.3.2.1 "қырғи қабақ соғыс" түсіндіру үшін тарихи оқиғалар 10.3.2.1 тарихи фактілер мен отырып, әскери-саяси одақтардың ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	1979-1985 жылдар аралығындағы "қырғи-қабақ соғысы" оқиғаларының ерешеліктері қандай	10.3.2.1 тарихи фактілер мен отырып, әскери-саяси одақтардың ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау 10.3.2.3 аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын түсіндіру 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Саманта Смиттің КСРО-ға сапары неге мүмкін болды?	10.3.2.2 қырғи қабақ соғыстың әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестері 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуының себептері қандай болды?	10.3.2.2 қырғи қабақ соғыстың әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестері 10.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуымен әлемдегі қауіпсіздік артты ма?	10.3.2.2 қырғи қабақ соғыстың әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестері 10.3.2.6 XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы айқындалу;

		10.3.2.Займақтық шиеленіс себептері мен салдарын тұл
2-бөлім Аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдар	БҰҰ Таяу Шығыстағы дағдарысты шешудің қандай бейбіт жолдарын ұсынады?	10.3.2.Займақтық шиеленіс себептері мен салдарын тұл 10.3.2.4халықаралық шиеленіс реттеудегі БҰҰ-ның қызметі
	"Араб көктемінің" себептері мен салдары қандай?	10.3.2.Займақтық шиеленіс себептері мен салдарын тұл 10.3.2.4халықаралық шиеленіс реттеудегі БҰҰ-ның қызметі 10.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық құралдарының рөлін анықтау
3-тоқсан		
Раздел 3 XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамның даму ерекшеліктері	Екінші Дүниежүзі соғысынан кейін түрлі елдердің әлеуметтік құрылымы қалай өзгерді?	10.1.1.1XX ғасырдың екінші жартысында әлеуметтік құрылым өзгерістерді талдау; 10.1.2.1батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтары мен айырмашылығы лықтарын анықтап, әлеуметтік және көлденеңінен мобилизация келтіру; 10.3.1.3мемлекеттің тарихи заңдылықтарын анықтау
		10.4.1.4 себеп-салдарлық байланыс талдау арқылы социалистік жүйесінің дамуындағы қарқынды қайшылықтарды анықтау; 10.3.1.3мемлекеттің тарихи заңдылықтарын анықтау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлі
	1949 жылғы коммунистік партия жеңісі нәтижесінде Қытай қалай өзгерді?	10.1.2.1батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтары мен айырмашылығы
	Әлемнің түрлі елдердің әлеуметтік даму деңгейі неліктен әртүрлі?	10.1.2.1батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтары мен айырмашылығы

		анықтап, әлеуметтік тігінен көлденеңінен мобильділікті келтіру; 10.3.1.1 . "әл-ауқатты мемлекет" 1970 - 1980 жж. әлеуметтік өзгерістерді сипаттау үшін
3-бөлім Қазіргі қоғамдағы дін	Қазіргі қоғамдағы діннің рөлі?	10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану; 10.2.1. тарихи процестің сабақтастығын орнату арқылы адамзаттың даму жолдарын қалыптастыру және әлемдік діндердің рөлін анықтау;
	Деструктивті діни ұйымдардың ықпалына қандай қоғам мәселелері байланысты	10.2.1.1қоғам өміріндегі деструктивті діни ұйымдардың әрекетіне баға беру; 10.2.1.2қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану
	Халықаралық конфессиональді диалог құруда Астанадағы әлемдік және дәстүрлі дін Съезді қандай роль атқарады?	10.2.1.2қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану; 10.2.1.3тарихи процестің сабақтастығын орнату арқылы адамзаттың даму жолдарын қалыптастыру және әлемдік діндердің рөлін анықтау;
3-бөлім Қазіргі әлемдегі лаңкестік қауіпі	Адамзат үшін лаңкестік несімен қауіпті	10.3.2.5қазіргі кездегі халықаралық лаңкестік және экстремизмді талдау; 10.3.2.3аймақтық шиеленіс себептері мен салдарын талдау;
	Өзіншегі кезде діни фундаментализм қаншалықты қауіпті?	10.2.1.1қоғам өміріндегі деструктивті діни ұйымдардың әрекетіне баға беру; 10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін

		білімдерін пайдалану
4-тоқсан		
4-бөлім Қазіргі әлемнің жаһандануы	Жаһанданудың негізгі ерекшеліктері қандай?	10.1.2.3қоғамның тарихи даму бағытынүлгілей (модельде) жаһандану процесіне байланысты әлемдегі әлеуметтік өзгерістер (еңбек миграциясы, әлеуметтік интеграция); 10.1.2.4қоғамдық сананың бұқаралық ақпарат құралдары арқылы анықтау
	Жаһандану әлемдік экономиканың дамуына қаншалықты ықпал етеді?	10.1.2. қоғамның тарихи даму бағытынүлгілей (модельде) жаһандану процесіне байланысты әлемдегі әлеуметтік өзгерістер (еңбек миграциясы, әлеуметтік интеграция); 10.4.1.3жаһандану жағдайында экономикалық интеграцияны бағалау; 10.4.2.2постиндустриалды даму басты экономикалық ресурстар ақпараттың рөлін анықтау
	Жаһандану жағдайында ұлттық бірегейлікті қалай сақтауға болады?	10.2.3.3жаһандану жағдайында мәдени құндылықтарды сақтау маңыздылығын дәлелдеу; 10.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани ықпалын бағалау
	XX ғасырдың екінші жартысындағы- 4-бөлім XXI ғасырдың басындағы мәдениет	10.2.4.1ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік-экологиялық салдарын бағалау интерпретациялау ; 10.2.4.2адамзат өркениетін үлгілеу арқылы жаһандық шешуде ғылым мен білімнің туралы қорытынды жасау
	Ғылымның қазіргі әлемдегі елдердің дамуына қалай өзгертті?	10.2.4.2адамзат өркениетін үлгілеу арқылы жаһандық

		шешуде ғылым мен білімнің туралы қорытынды жасау; 10.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік-экологиялық салдарын бағалау, интерпретациялау; 10.2.4.3 ғылыми жаңалықтар: микробиология, ақпараттық технологиялар, нано технологиялар (ядролық физика) қоғам дамуына ықпалын талдау
	Неге қазіргі кезде білім адамның бәсекеге қабілетті болуының факторы?	10.2.4.2 адамзат өркениетін дамыту үлгілеу арқылы жаһандық шешуде ғылым мен білімнің туралы қорытынды жасау
4-бөлім XX ғасырдың екінші жартысындағы- XXI ғасырдың басындағы мәдениет	XX ғасырдағы мәдениет қайраткерлері адамзаттың рухани дамуына қандай ықпал жасады	10.2.2. танымал өнер қайраткерлері қоғамның дамуына ықпал жасау, олардың қызметіне дүниежүзілік контекстінде өзіндік баға беру 10.2.2.3 ақпараттық қоғам және көркем шығармашылықтың түрлерінің қалыптасуын талдау 10.2.3.1 түрлі философиялық көзқарастардың қазіргі қоғамда ықпалын бағалау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролін
	Қоғамның рухани дамуына бұқаралық мәдениеттің әсері қандай?	10.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани дамуына ықпалын бағалау; 10.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыру бұқаралық ақпарат құралдарының арқылы анықтау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларда мемлекет заңдары мен қоғамның нормаларын құрметтеуді, олардың азаматтық құқықтарын жүзеге асыру және міндеттерін орындау үшін қажетті дағдыларды қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) қазақстандық құқықтың негізгі салалары туралы негізгі білімді қалыптастыруға ықпал ету;

2) адам құқығы, демократия, азаматтық қоғам, заңдылық және құқықтық тәртіп негізінде құқықтық сәйкестіктің негіздерін қалыптастыру;

3) оқу және практикалық іс-әрекетте құқықтық ақпаратты табу, талдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

4) заңмен реттелетін мінез-құлық пен іс-әрекеттің тиісті формаларын таңдау кезінде құқықтық білім мен дағдыларды пайдалану қабілеттерін

жандандыру;

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) бронх-өкпе ауруларының алдын алу мақсатында дұрыс физиологиялық және сөйлеу тыныс алу дағдыларын дамыту;

2) екіншілік бұзылыстарды (эмоционалды және әлеуметтік) ерікті қасиеттерді тәрбиелеу арқылы алдын алу, төзімділік пен ұстамдылық таныту;

3) кеңістіктік және уақыттық түсініктерді, сенсорлық процестерді, ұсақ моториканы, жоғары психикалық функцияларды дамыту үшін жағдайларды қамтамасыз ету;

4) сөйлеу тілінің барлық аспектілерін жақсарту (просодика, айтылуы, грамматикалық құрылымы, сөздік қоры), сөйлеу тілінің байланысты болуы мен жалпы түсініктілігі;

5) өз сөйлеуінің дыбысына, сөйлеудің өзін-өзі басқаруы мен өзара бақылауына, сөздік анықтығы мен мәнерлілігіне деген ұмтылысы мен қабілетіне жауапкершілікпен қарауды дамыту;

6) шешендік, сыни талдау және дәлелдеу дағдыларын қолдана отырып, өзекті әлеуметтік-құқықтық мәселелер бойынша пікірталастарға қатысу тәжірибесін қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың "Құқық негіздері" пәнін толыққанды игеруіндегі қиындықтар танымдық әрекеттерінің екінші деңгейлі бұзылыстарымен байланысты: есту зейіні мен ауызша есте сақтау қабілетінің төмен деңгейі, сөйлеу-ойлау әрекетін өнімсіз ұйымдастырылуы.

6. Білім алушылардың сөйлеу тілінің дамымауының тұрақты көріністері сөздік қорының аздығы, сөздердің дұрыс қолданылмауы, аграмматизм, сөз тіркестерін дұрыс байланыстырудың жеткіліксіздігінен көрінеді.

7. Білім алушылар ауызша нұсқауды қолдана отырып, тапсырмаларды орындауға көп көңіл бөле алмайды, өз әрекеттерін жоспарлауда қиындықтар туындайды, ауызша және жазбаша жауаптар үлгісін көрсетуде нұсқауларды қайталауды қажетсінеді.

8. Құқық негіздері сабақтарының түзете-дамыту бағыты пәннен тыс (жүйелік және тұлғалық) құзыреттіліктерді қалыптастыруға баса назар аударуды көздейді: білім мен ақпарат көздерін өз бетінше алу, ынталы, қызығушылық танытатын, сенімді, жауапкершілікті және талдау, қорытынды мен тұжырым жасай алу.

9. Оқыту әр түрлі стратегиялар мен тәсілдерді қолдануды көздейді; олардың ішінде:

1) мұғалім мен білім алушылар арасында сенімділік атмосферасын құру;

2) әр білім алушының пікірін тыңдау және оларды дамыту үшін бар білім мен түсініктерді пайдаланудың маңыздылығын түсіну;

3) мұқият таңдалған тапсырмалар мен іс-шаралар арқылы ынталандыру және дамыта оқыту;

4) білім алушыларға түсінікті мысалдарды қолданып мәселелерді шешу стратегияларын модельдеу;

5) "Оқыту үшін бағалау" арқылы оқытуды қолдау;

6) білім алушылардың зерттеу әрекеттерін мадақтау;

7) сыни ойлау қабілеттерін дамыту;

8) өзін-өзі бағалау және өзін-өзі дамыту кезінде сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларды қолдау;

10. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға құқық негіздерін оқыту арнайы қағидалар негізінде ұйымдастырылады:

1) онтогенетикалық – онтогенез бойынша сөйлеудің әр түрлі формалары

мен қызметтерінің қалыптасу заңдылықтары мен реттілігін ескереді, мұғалімге оқушылардың белсенді сөйлеуінде сөйлемнің әртүрлі модельдерін жай сөйлем мен күрделі сөйлемге қарай дәйектілікпен машықтандыруды ұсынады;

2) этиопатогенетикалық - сөйлеу бұзылыстарының пайда болуы мен механизмдерін анықтайтын этиологиялық факторлар жиынтығын ескереді және сабақта арнайы таңдалған түзету-сөйлеу техникасы мен тәсілдерін қолдануды көздейді;

3) кешенділік - сөздік және сөзсіз белгілердің жиынтығына кешенді (психологиялық - медициналық-педагогикалық) әсер етуді, әр түрлі саладағы мамандардың көмегі мен қолдауын білдіреді: невропатолог (кекештену және дизартрия кезінде), отоларинголог, пластикалық хирург, стоматологиялық хирург (ринолалия кезінде), сурдолог, психолог, логопед (сөйлеу бұзылысының барлық түрлері үшін).

11. "Құқық негіздерін" оқытуда ең тиімдісі интерактивті технологиялар мен әдістер болып табылады:

1) кейс-стади - сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардан өзіндік қорытынды жасауға және проблемаға шешім таба білуге, өз көзқарасын дәлелдеуге, гипотезалар ұсынуға, зерттеуді жоспарлауға мүмкіндік беретін проблемалық ситуацияларды құру;

2) "Миға шабуыл", "фишбоун", "авторлық орындық" - проблеманы анықтау, әр оқушыға идеялар ұсыну, бүкіл сыныппен идеяларды талқылау, талдау және дұрыс шешім қабылдау;

12. "Құқық негіздері" пәнін оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану келесіні көздейді:

1) құқықтық ақпаратты іздеуге, оны іріктеуге, салыстыруға және түсіндіруге байланысты өзіндік жұмыс дағдыларын дамыту;

2) білім алушылардың білімін кеңейту үшін мультимедиялық ресурстарды пайдалану;

3) белсенді оқытуды ұйымдастыруды техникалық қолдау үшін интерактивті тақтаны қолдану;

4) білім алушыларды электронды оқулықтар арқылы оқыту;

5) компьютерлік презентацияның әр түрін қолдана отырып, таңдалған тақырып бойынша шығармашылық жобалар құру;

6) білім алушылардың шығармашылық іс-әрекет дағдыларын дамыту үшін компьютерлік коммуникация (мысалы, онлайн форумдар, конференциялар) құралдарын пайдалану (әр түрлі құқықтық тақырыптарды талқылау және пікірталас жүргізу).

13. "Құқық негіздері" сабағының орнын толтыру бағыты келесі шарттарды орындауға негізделген:

1) оқытудың көрнекілік және практикалық формалары мен құралдарының басымдылығын сақтай отырып, полисенсорлық сапаны қамтамасыз ететін сақталған анализаторлар мен психикалық процестердің энергиясын пайдалану;

2) дәстүрлі емес мақсат қою (әр сабақта мұғалім алдына сөйлеу компоненттерін түзету және дамыту бойынша нақты міндеттер қояды: дыбыстың айтылуы, лексикалық және грамматикалық құрылымы, байланыстырып сөйлеу дағдылары, сөздік жұмысын нақты жоспарлайды);

3) оқыту мазмұнын дамудың екіншілік бұзылыстарын түзетуге бағыттау (ойлаудың тұжырымдамалық және логикалық формаларын дамыту, ерікті мінез-құлықты қалыптастыру);

4) шартты-символдық көрнекіліктің жүйелі қолданылуы (тіректер, жадынамалар, алгоритмдер, сызбалар мен шаблондар);

5) оқу материалын қайталау және білімді тексеру процесінің арнайы ұйымдастырылуы (оқушының жеке ерекшеліктерін, оның сөйлеу бұзылысының құрылымын ескере отырып).

3-тарау. "Құқық негіздері" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Құқық негіздері" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты;
- 2) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

15. Бағдарлама 7 бөлімді қамтиды:

- 1) "Құқық және мемлекет" бөлімі;
- 2) "Конституциялық құқық" бөлімі;
- 3) "Азаматтық құқық" бөлімі;
- 4) "Еңбек құқығы" бөлімі;
- 5) "Отбасы құқығы" бөлімі;
- 6) "Әкімшілік құқық" бөлімі;
- 7) "Қылмыстық құқық" бөлімі.

16. "Құқық және мемлекет" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) құқық түсінігі;
- 2) құқықтық мемлекет.

17. "Конституциялық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары;
- 2) мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі.

18. "Азаматтық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) азаматтық құқық түсінігі;

2) меншік құқығы;

3) азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік;

4) тұтынушылар құқығын қорғау.

19. "Еңбек құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) еңбек құқығы түсінігі;

2) еңбек жағдайлары;

3) еңбекті қорғау;

4) еңбек шарты.

20. "Отбасы құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) отбасы құқығының түсінігі;

2) некені қию және тоқтату жолдары;

3) отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;

4) отбасының қоғамдағы маңыздылығы.

21. "Әкімшілік құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) әкімшілік құқық түсінгі;

2) әкімшілік жауапкершілік;

3) әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу.

22. "Қылмыстық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) қылмыстық құқық түсінігі;

2) қылмыстық құқық бұзушылық түсінігі;

3) қылмыстық жауапкершілік түсінігі;

4) жазалау және гуманизм мәселесі.

23. 9 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) құқық түсінігі. Құқық түсінігі және оның белгілері. Құқықтың басқа әлеуметтік нормалардан айырмашылығы: мораль, діни нормалар, дәстүрлер, корпоративтік нормалар;

2) конституциялық құрылыс негіздері. ҚР Конституциясы. Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары. ҚР сайлау;

3) азаматтық құқық ұғымы. Азаматтық құқықтағы міндеттеме және жауапкершілік. Меншік құқығы. Қазақстан Республикасындағы меншік түрлері. Тұтынушылардың құқықтары. Тұтынушылардың құқықтарын қорғау. Меншік құқығы. Қазақстан Республикасындағы меншік түрлері. Меншік құқығын алу және тоқтатудың негізгі жолдары;

4) еңбек құқығы. ҚР Еңбек кодексі. Нормативтік құқықтық актілер. Еңбек бостандығының Конституциялық кепілдіктері. Кәмелетке толмағандардың еңбегін құқықтық реттеу. Еңбек жағдайлары. Жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттері;

5) отбасы және неке (ерлі-зайыптылық) ұғымы. Отбасы-қоғамның ұясы. Отбасылық құқық нормалары. Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері. Бала құқығы;

6) әкімшілік құқық ұғымы. Әкімшілік жауапкершілік. Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу. Әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілері. Әкімшілік-құқықтық нормалар;

7) қылмыстық құқық түсінігі. Қылмыс ұғымы. Қылмыстың белгілері мен түрлері. Қылмыстық мінез-құлық және оның жазалануы. Қылмыстық жауапкершілік. Жазалау және гуманизм мәселелері.

24. 10 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекеттің түсінігі мен белгілері. Құқықтық мемлекеттің қызмет етудегі азаматтық қоғам институттарының рөлі мен маңыздылығы;

2) конституциялық құқықтары, адамның және азаматтың бостандықтары мен міндеттері. Мемлекеттік билік органдарының конституциялық жүйесі. Мемлекеттік биліктің жоғары органдары қызметінің негізгі бағыттары. Мемлекеттік биліктің өкілетті органдары;

3) екі жақтың теңдігі негізінде мүліктік қатынастар. Жеке мүліктік емес қатынастар: өмір, денсаулық, ар-намыс, абырой. Азаматтық құқықтағы міндеттеме және жауапкершілік. Міндеттемені орындамағаны үшін мүліктік жауапкершілік. Міндеттемені қамтамасыз ету тәсілдері. Меншік құқығын алу және тоқтатудың негізгі жолдары. Тұтынушылардың құқықтары. Тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдары. Тұтынушылардың өз құқықтарын қорғау;

4) еңбек құқығы ұғымы. Еңбек бостандығының Конституциялық кепілдіктері. Еңбек келісім-шарт. Еңбек шартының мазмұны. Еңбек жағдайлары. Жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттері. Еңбекті қорғау. Еңбек дауларын шешу жолдары;

5) отбасы және неке (ерлі-зайыптылық) ұғымы. Некеге тұру және тоқтату жолдары. Неке қиюдың (ерлі-зайыптылықтың) шарттары мен кедергілері. Некені тоқтату және бұзу. Отбасының қоғамдағы маңыздылығы. Отбасылық қатынастарды мемлекеттік қолдау және қорғау. Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;

6) басқарушылық құқық. Әкімшілік құқық бұзушылық, оның түрлері мен белгілері. Әкімшілік жазалардың түрлері және оларды қолдану тәртібі. Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу. Қоғамдық қатынастарды реттеудегі әкімшілік-құқықтық нормалардың рөлі мен маңыздылығы;

7) қылмыстық құқық түсінігі. Қылмыстық мінез-құлық және оның жазалануы. Объект, субъект, қылмыстың объективті және субъективті жағы. Құқыққа қарсы әрекеттер және олар үшін жазалау түрлері үшін

қылмыстық жауапкершілік. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық субъектілері. Қылмыстық құқықтағы гуманизм қағидасы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.4. кодында "9" - сынып, "2.1" - бөлім мен бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

26. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
1.1 Құқық түсінігі	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар жүйесінде құқық ұғымын түсіндіру; 9.1.1.2 жауап беруде белсенді сөздік қорында негізгі пәндік терминдерді қолдану	10.1.1.1 әлеуметтік нормалар құқық түсінігі мен рөлін түсіндіру; 10.1.1.2 сөздік қорды қолдау және іс-әрекетін сөзбен жеткізу
1.2 Құқықтық мемлекет	9.1.2.1 құқықтық мемлекеттің ерекшелігі мен маңызын анықтау; 9.1.2.2 жолдасының жауабын нақтылау үшін тікелей және жанама сұрақтар қою	10.1.2.1 құқықтық мемлекеттің ерекшелігі мен маңызын талдау; 10.1.2.2 іске асыру процесін кезінде оқу мақсаты мен міндеттерін сақтау және қолдау

2) "Конституциялық құқық" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
2.1 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	9.2.1.1 конституциялық құрылыс негіздерін түсіндіру;	10.2.1.1 конституциялық құқық негіздерін сипаттау;

	9.2.1.2 өзінің сөйлеу тілінің дыбысына қызығушылық таныту және сөйлеу мәдениетін игеруге талпыну	10.2.1.2 сөздік тапсырма ш жұмыстың орындалуын на бағалау және есеп беру
2.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	9.2.2.1 Қазақстан Республикасының Конституциясына сүйене отырып, мемлекеттік органдардың функцияларын анықтау; 9.2.2.2 оқу тапсырмасын орындауда өз-өзіне нақты баға беру	10.2.2.1 Қазақстан Республ Конституциясына сүйене о мемлекеттік органдардың анықтау және салыстыру; 10.2.2.2 әр түрлі құрылымд және сөздерді түсініктілікт жетімді деңгейінде айту

3) "Азаматтық құқық" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
3.1 Азаматтық құқық түсінігі	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғымы мен қағидаларын анықтау; 9.3.1.2 сөйлеу әрекетін жазбаша түрде жоспарлау	10.3.1.1 азаматтық құқықт қағидаларын талдау; 10.3.1.2 жұппен жұмыс жас пен қабілеттілікті көрсету
3.2 Меншік құқығы	9.3.2.1 меншік түрлерін анықтау; 9.3.2.2 сөйлеу ағынындағы барлық дыбыстарды анық айту (білім алушының сөйлеу аппаратында күрделі органикалық зақымдану жоқ жағдайда)	10.3.2.1 меншік түрлерін та 10.3.2.2 құқықтық жағдайл отырып, меншік құқығын а жолдарын анықтау; 10.3.2.3 баламалы, тура жән сұрақтарды құрастыру
3.3 Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	9.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдау және жауапкершілікті анықтау	
3.4 Тұтынушылар құқығын қорғау	9.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын анықтау; 9.3.4.2 негізгі және қосымша ақпаратты ажырату	10.3.4.1 құқықтық жағдайл отырып, меншік құқығын а жолдарын анықтау

4) "Еңбек құқығы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
4.1 Еңбек құқығы түсінігі	9.4.1.1 еңбек құқығы ұғымын түсіндіру; 9.4.1.2 іске асыру процесін жоспарлау кезінде оқу мақсаты мен міндеттерін сақтау және қолдау	10.4.1.1 еңбек құқығы қолданыстағы жағдайларды тану және бағалау; 10.4.1.2 белсенді сөздік қорын пәндік терминдерді қолдану
4.2 Еңбек жағдайлары	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі негізінде еңбек жағдайларын анықтау; 9.4.2.2 құқықтық жағдайларды талдай отырып, жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттерін түсіндіру; 9.4.2.3 ақпаратты вербальды, паравербалды және вербалды емес құралдарды қолдану арқылы алу	10.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі негізінде еңбек жағдайларын бағалау; 10.4.2.2 құқықтық жағдайларды талдай отырып, жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттерін түсіндіру; 10.4.2.3 критерийлер бойынша еңбек жағдайларын сапасын бақылау
4.3 Еңбекті қорғау	9.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық нормаларды талдау; 9.4.3.2 нормативтік-құқықтық актілерге сүйене отырып, еңбек дауларын шешу жолдарын анықтау	10.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық нормаларды сипаттау және бағалау; 10.4.3.2 нормативтік- құқықтық актілерге сүйене отырып, еңбек дауларын шешу жолдарын ұсыну және негіздеу
4.4 Еңбек шарты	9.4.4.1 еңбек шартының мазмұнын ашып көрсету	10.4.4.1 құқықтық жағдайларды талдай отырып, еңбек шартының мазмұнын анықтау

5) "Отбасы құқығы" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
5.1 Отбасылық құқық түсінігі	9.5.1.1 "неке" және "отбасы" ұғымдарына түсініктеме беру; 9.5.1.2 үйлестіруші рөлін қабылдайды және оқытушымен бірге топ жұмысында	10.5.1.1 "неке" және "отбасы" ұғымдарын талдау; 10.5.1.2 ұйымдастырушы рөлін алып, топтық жұмыста

	топ мүшелерінің функциялары мен рөлдерін орындауын қадағалау	мүшелерінің функцияларын орындауын бақылау
5.2 Некені қию және тоқтату жолдары	9.5.2.1 некеге тұру шарттарын анықтау	10.5.2.1 некені құру және бұзуды анықтау; 10.5.2.2 қол жетімді сөйлеу пайдаланып, өз жауабын не алынған ақпараттың басты тақырыбын анықтау
5.3 Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау; 9.5.3.2 құқықтық актілерге сілтеме жасай отырып, балалардың қоғамдағы және отбасындағы құқықтарын талдау	
5.4 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	9.5.4.1 отбасының қоғамдағы маңыздылығын анықтау; 9.5.4.2 критерийлерге сәйкес өзінің және басқа адамдардың сөйлеу әрекетін бағалау	10.5.4.1 отбасының қоғамдағы маңыздылығын бағалау; 10.5.4.2 жазбаша нұсқаулар тармақталған алгоритмге және ментальдық карталарға сәйкес жасау

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
6.1 Әкімшілік құқық түсінігі	9.6.1.1 әкімшілік құқық түсінігін білу	10.6.1.1 әкімшілік құқық ұғымы
6.2 Әкімшілік жауапкершілік	9.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілерін анықтау; 9.6.2.2 топта нәтижелі қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру	10.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілерін талдау; 10.6.2.2 жұптасып нәтижелі қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру
6.3 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	9.6.3.1 әкімшілік-құқықтық нормалардың мағынасын анықтау; 9.6.3.2 оқу мәтіндері аясында көп мағыналы сөздің (зат есім, сын есім, етістік) лексикалық мағынасын түсіндіру	10.6.3.1 әкімшілік-құқықтық нормалардың мағынасын бағалау; 10.6.3.2 ауызша жауап беру мағыналы сөздің (зат есім, сын есім, етістік) лексикалық мағынасын түсіндіру

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
7.1 Қылмыстық құқық түсінігі	9.7.1.1 қылмыстық заңның ерекшеліктерін білу және түсіну; 9.7.1.2 өз әрекетін жоспарлау, критерилерге сәйкес бақылау және бағалау	10.7.1.1 қылмыстық құқық түсіндіру және сипаттау; 10.7.1.2 топтық тапсырманы кезінде сұраныс бойынша бастамасымен көмек көрсету
7.2 Қылмыс ұғымы	9.7.2.1 қылмыстың белгілері мен түрлерін ажырату	10.7.2.1 қылмыстың белгілерін талдау және бағалау
7.3 Қылмыстық жауапкершілік	9.7.3.1 құқықтық жағдайларды талдай отырып, қылмыстық жауапкершілік пен жаза түрлерін анықтау; 9.7.3.2 сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық актілерді түсіндіру	10.7.3.1 құқықтық жағдайлар арқылы қылмыстық жауапкершілік пен жаза түрлерін бағалау; 10.7.3.2 сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық актілерді сипаттау
7.4 Жазалау және гуманизм мәселесі	9.7.4.1 қылмыстық заңдағы гуманизм принципін маңыздылығын түсіну; 9.7.4.2 жазу барысында тыртисуды алдын алу және болдырмау үшін қол саусақтарына 3-5 массаж тәсілдерін қолданып босаңсытатын массаж жасау	10.7.4.1 қылмыстық заңның құрылымын бағалау; 10.7.4.2 екі қолды сермеу, бұлшық еттерді рефлекторлы-тежегіш позицияда ұстау, психологиялық-физиологиялық кезінде рефлекторлы-тежегіш қалыпта шаршау сезімі, тәсілдерін қосу, кинезиологиялық элементтерін уақытында оқыту

27. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Ұзақ мерзімді жоспарлардағы тақырыптар проблемалық сұрақтар түрінде ұйымдастырылған, бұл сабақ басында сөйлеу тілінің күрделі

бұзылыстары бар білім алушылардың ойлау әрекетін белсендіруге, сыни тұрғыдан ойлауды дамытуға, проблемалық сұрақтар қою дағдыларын қалыптастыруға және өз бетінше талдау жасауға мүмкіндік береді.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің 9-10 сыныптары

"Құқық негіздері"

пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 9 сынып:

кесте 1

Бөлімдер	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
9.1 Құқық түсінігі	Құқық дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді?	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар құқық ұғымын түсіндіру; 9.1.1.2 жауап беруде белсенді қорында негізгі пәндік терминдерді қолдану
9.2 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасының адамы мен азаматының құқықтары мен міндеттері қандай?	9.2.1.1 конституциялық құқық негіздерін түсіндіру; 9.2.1.2 өзінің сөйлеу тілінің дамуына қызығушылық таныту және мәдениетін игеруге талпыну
9.3 Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқық қоғамдық қатынастарды қалай реттейді?	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғымын қағидаларын анықтау; 9.3.1.2 сөйлеу әрекетін жазбамен жоспарлау

9.4 Еңбек құқығы түсінігі	Қазақстан Республикасы Конституциясының 24-бабы нені жариялайды?	9.4.1.1 еңбек құқығы ұғымы 9.4.1.2 іске асыру процесін кезінде оқу мақсаты мен м сақтау және қолдау
9.5 Отбасылық құқық түсінігі	Отбасы заңмен қалай қорғалады?	9.5.1.1 "неке" және "отбасы" түсініктеме беру; 9.5.1.2 үйлестіруші рөлін қа және оқытушымен бірге топ мүшелерінің функциял рөлдерін орындауын қадағ
9.6 Әкімшілік құқық түсінігі	Қандай әлеуметтік қатынастар әкімшілік құқықпен реттеледі?	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғы
9.7 Қылмыстық құқық түсінігі	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан айырмашылығы неде?	9.7.1.1 қылмыстық заңның білу және түсіну; 9.7.1.2 өз әрекетін жоспарла критерилерге сәйкес бақыл
2 тоқсан		
9.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылымы	Мемлекеттік органдардың қызметі қандай?	9.2.2.1 Қазақстан Республи Конституциясына сүйене о мемлекеттік органдардың анықтау; 9.2.2.2 оқу тапсырмасын ор өзіне нақты баға беру
9.3 Меншік құқығы	Қалай меншік иесі болуға болады?	9.3.2.1 меншік түрлерін аны 9.3.2.2 сөйлеу ағынындағы дыбыстарды анық айту (біл сөйлеу аппаратында күрде зақымдану жоқ жағдайда)
9.4 Еңбек жағдайлары	Еңбек жағдайлары заңнамамен қалай реттеледі?	9.4.2.1 Қазақстан Республи кодексі негізінде еңбек жағ анықтау; 9.4.2.2 құқықтық жағдайла отырып, жұмыс беруші мен құқықтары мен міндеттері 9.4.2.3 ақпаратты вербальд

		паравербалды және вербалды құралдарды қолдану арқылы
9.5 Некені қию және тоқтату жолдары	Неке қандай жағдайда жасалады және бұзылады?	9.5.2.1 некені құру және бұзуды анықтау
9.7 Қылмыс туралы түсінік	Қандай әрекет қылмыс деп танылады?	9.7.2.1 қылмыстың белгілерін ажырату
3 тоқсан		
9.3 Азаматтық заңдардағы міндет пен жауапкершілік	Азаматтық-құқықтық міндеттемелер қандай жауапкершілікті тудырады?	9.3.3.1 азаматтық құқықтар мен міндеттемелерді талдау және жауапкершілікті анықтау
9.4 Еңбекті қорғау	Еңбек даулары қалай шешіледі?	9.4.3.1 кәмелетке толмаған еңбегіне қатысты құқықтық талдау
	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	9.4.3.2 нормативтік -құқықтық сүйене отырып, еңбек даулар жолдарын ұсыну
9.5 Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	Отбасы мүшелерінің құқықтық мәртебесі қандай?	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің міндеттерін анықтау
	Баланың құқықтары қалай қорғалады?	9.5.3.2 құқықтық актілерге отырып, балалардың қоғамдағы отбасындағы құқықтарын
9.6 Әкімшілік жауапкершілік	Әкімшілік жауапкершілік қандай жағдайда туындайды?	9.6.2.1 әкімшілік құқық бұзудың түрлері мен белгілерін анықтау 9.6.2.2 топта нәтижелі қарар жасау дағдыларын меңгеру
9.7 Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде?	9.7.3.1 құқықтық жағдайларды анықтап, қылмыстық жауапкершілік жаза түрлерін анықтау
	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың субъектісі кім?	9.7.3.2 сыбайлас жемқорлық құқықтық актілерді түсіндіру
4 тоқсан		
9.1 Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекеттің негізгі идеялары қандай?	9.1.2.1 құқықтық мемлекеттің негізгі идеяларын анықтау; 9.1.2.2 жолдасының жауапкершілігі үшін тікелей және жанама

9.3 Тұтынушылар құқығын қорғау	Біз тұтынушы ретінде өз құқығымызды білеміз бе?	9.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын анықтау; 9.3.4.2 негізгі және қосымша шарттарды ажырату
9.4 Еңбек шарты	Еңбек шарты бойынша қандай құқықтар мен міндеттер туындайды?	9.4.4.1 еңбек шартының маңызын көрсету
9.5 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік рөлі қандай?	9.5.4.1 отбасының қоғамдағы маңыздылығын анықтау; 9.5.4.2 критерийлерге сәйкес басқа адамдардың сөйлеуі
9.6 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік құқықтық нормалардың қажеттілігі неде?	9.6.3.1 әкімшілік-құқықтық нормалардың мағынасын анықтау; 9.6.3.2 оқу мәтіндері аясындағы мағыналы сөздің (зат есім, етістік) лексикалық мағынасын анықтау
9.7 Жазалау және гуманизм мәселесі	Гуманизм принципі қылмыстық құқықта қажет пе?	9.7.4.1 қылмыстық заңдағы гуманизм принципінің маңыздылығын анықтау; 9.7.4.2 жазу барысында тырыстық алу және болдырмау үшін массаж саусақтарына 3-5 массаж тереңдігімен қолданып босаңсытатын массаж

2) 10 сынып

кесте 2

Бөлімдер	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
10.1 Құқық түсінігі	Құқық дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді?	10.1.1.1 әлеуметтік нормалардың құқық түсінігі мен рөлін түсіндіру; 10.1.1.2 сөздік қорды қолданып іс-әрекетін сөзбен жеткізу
10.2 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасының адамы мен азаматының құқықтары мен міндеттері қандай?	10.2.1.1 конституциялық құқықтар негіздерін сипаттау; 10.2.1.2 сөздік тапсырма шартымен

		жұмыстың орындалуын на бағалау және есеп беру
10.3 Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқық қоғамдық қатынастарды қалай реттейді?	10.3.1.1 азаматтық құқықты қағидаларын талдау; 10.3.1.2 жұппен жұмыс жас пен қабілеттілікті көрсету
10.4 Еңбек құқығы түсінігі	Қазақстан Республикасы Конституциясының 24-бабы нені жариялайды?	10.4.1.1 еңбек құқығы ұғым 10.4.1.2 белсенді сөздік қор пәндік терминдерді қолдан
10.5 Отбасылық құқық түсінігі	Отбасы заңмен қалай қорғалады?	10.5.1.1 "неке" және "отбасы талдау; 10.5.1.2 ұйымдастырушы ж релін алып, топтық жұмыс мүшелерінің функциялары орындауын бақылау
10.6 Әкімшілік құқық түсінігі	Қандай әлеуметтік қатынастар әкімшілік құқықпен реттеледі?	10.6.1.1 әкімшілік құқық тү
10.7 Қылмыстық құқық түсінігі	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан айырмашылығы неде?	10.7.1.1 қылмыстық құқық түсіндіру және сипаттау; 10.7.1.2 топтық тапсырманы кезінде сұраныс бойынша бастамасымен көмек көрс
2 тоқсан		
10.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	Мемлекеттік органдардың қызметі қандай?	10.2.2.1 Қазақстан Республ Конституциясына сүйене о мемлекеттік органдардың анықтау және салыстыру; 10.2.2.2 әр түрлі құрылымд және сөздерді түсініктілікті жетімді деңгейінде айту
10.3 Меншік құқығы	Қалай меншік иесі болуға болады?	10.3.2.1 меншік түрлерін та 10.3.2.2 құқықтық жағдайл отырып, меншік құқығын а жолдарын анықтау; 10.3.2.3 баламалы, тура жән

		сұрақтарды құрастыру
10.4 Жұмыс жағдайы	Еңбек жағдайлары заңнамамен қалай реттеледі?	10.4.2.1 Қазақстан Республ Еңбек кодексі негізінде еңб жағдайларын бағалау; 10.4.2.2 құқықтық жағдайл отырып, жұмыс беруші мен құқықтары мен міндеттері 10.4.2.3 критерийлер бойын сапасын бақылау
10.5 Некені қию және тоқтату жолдары	Неке қандай жағдайда жасалады және бұзылады?	10.5.2.1 некені құру және бұ анықтау; 10.5.2.2 қол жетімді сөйлеу пайдаланып, өз жауабын н алынған ақпараттың басты тақырыбын анықтау
10.7 Қылмыс туралы түсінік	Қандай әрекет қылмыс деп танылады	10.7.2.1 қылмыстың белгіле талдау және бағалау
3 тоқсан		
10.4 Еңбекті қорғау	Еңбек даулары қалай шешіледі?	10.4.3.1 кәмелетке толмаған еңбегіне қатысты құқықты сипаттау және бағалау
	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	10.4.3.0 нормативтік құқық сүйене отырып, еңбек даул жолдарын ұсыну және негі
10.6 Әкімшілік жауапкершілік	Әкімшілік жауапкершілік қандай жағдайда туындайды?	10.6.2.1 әкімшілік құқық бұ түрлері мен белгілерін талд 10.6.2.2 жұптасып нәтижел қатынас жасау дағдылары
10.7 Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде??	10.7.3.2 құқықтық жағдайл арқылы қылмыстық жауап жаза түрлерін бағалау; 10.7.3.3 сыбайлас жемқорл құқықтық актілерді сипатт
4 тоқсан		
10.1 Құқықтық мемлекет және азаматтық	Құқықтық мемлекеттің негізгі идеялары	10.1.2.1 құқықтық мемлекет

қоғам	қандай??	мен маңызын талдау; 10.1.2.2 іске асыру процесін кезінде оқу мақсаты мен м сақтау және қолдау
10.3 Тұтынушылар құқығын қорғау	Біз тұтынушы ретінде өз құқығымызды білеміз бе?	10.3.4.1 құқықтық жағдайл отырып, меншік құқығын а жолдарын анықтау
10.4 Еңбек шарты	Еңбек шарты бойынша қандай құқықтар мен міндеттер туындайды?	10.4.4.1 құқықтық жағдайл еңбек шартының мазмұны
10.5 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік рөлі қандай?	10.5.4.1 отбасының қоғамда маңыздылығын бағалау; 10.5.4.2 жазбаша нұсқаулар тармақталған алгоритмге ж ментальдық карталарға сә жасау
10.6 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік құқықтық нормалардың қажеттілігі неде?	10.6.3.1 әкімшілік-құқықты маңыздылығын бағалау; 10.6.3.2 ауызша жауап беру мағыналы сөздің (зат есім, етістік) лексикалық мағын
10.7 Жазалау және гуманизм мәселесі	Гуманизм принципі қылмыстық құқықта қажет пе?	10.7.4.1 қылмыстық заңны құрылымын бағалау; 10.7.4.2 екі қолды сермеу, б рефлкторлы-тежегіш пози қабылдау, психологиялық- шиеленіс кезінде рефлект қалыпта шаршау сезімі, те механизмдерін қосу, кинез элементтерін уақытында о

Қазақстан Республикас

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

52-қосымша

Қазақстан Республик

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптың білім алушыларына арналған "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптың білім алушыларына арналған жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасы (әрі қарай - Бағдарлама) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – өнер және еңбек технологиясы саласында сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың функционалды сауаттылықтарын қалыптастыру, шындыққа шығармашылықпен қарайтын тұлғаны дамыту.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) қоршаған ортада өнер, дизайн мен технология туралы саналы ұғынылған түсініктер мен білімді дамыту;

2) Қазақстан және әлем халықтарының көркемдік-мәдени мұрасын зерделеу;

3) өнер мен дизайнның мәнерлі құралдары арқылы шығармашылық идеяларды жеткізу, технологиялық дағдыларды дамыту;

4) нысандарды зерттеу, құрастыру, талдау, көркемдік қайта құру үдерісінде білім алушылардың шығармашылық және сыни тұрғыда ойлау дағдыларын дамыту;

5) оқу іс-әрекетінің барлық түрлерінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы тәжірибені меңгеру (зерттеу, идеяларды шығармашылықпен жүзеге асыру, жұмыстарды презентациялау);

6) жұмыстың нәтижелерін алуан түрлі ақпарат көздері мен ресурстардың мәнін саналы ұғыну арқылы зерттеу және қолдану;

7) эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбие және адамгершілік-рухани құндылықтарды қалыптастыру;

8) уақытты, материалдардың қасиеттерін және басқа факторларды анықтап және есепке алып, өзіндік іс-әрекетін өз бетімен жоспарлай алу біліктілігін дамыту;

9) оқу міндеттеріне жету үшін бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыру тәжірибесін меңгеру (жеке, жұптық және топтық жұмыс).

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) пән бойынша терминологиялық сөздікті кеңейту, қолданылатын грамматикалық құрылымдарды күрделендіру;

2) қарым-қатынастың операциялдық-техникалық және когнитивті базасында коммуникативті іскерліктерді дамыту;

3) заттық-практикалық іс-әрекет барысында сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың барлық сенсорлы жүйелерін дамыту және түзету;

4) қарым-қатынас жағдаятының нормативтілігі, сәйкестігі тұрғысында сөйлеу құралдарын таңдау және бағалау іскерліктерін қалыптастыру;

5) оқытудың белсенді әдістерін ендіру, ақыл-ой және дене еңбегіне құнды қатынасты тәрбиелеу арқылы сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларды мақсатты бағытталған тұрғыда әлеуметтендіру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың "Көркем еңбек" оқу пәнін толыққанды меңгерудегі қиындықтар бастапқы тіл бұзылысымен - сөйлеу тілінің жалпы дамымауымен байланысты.

6. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың сөздік қорының жеткілікті дамымауы көрінеді:

1) сөздіктің шектеулілігінде;

2) белсенді және пассивті сөздіктің көлемінің арасындағы айырмашылықта;

3) сөздерді дәл емес қолдануда;

4) көптеген парафазияларда;

5) қажетті сөзді еске түсірудегі қиындықтарда.

7. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың грамматикалық құрылымның жеткілікті дамымауы көрінеді:

1) сөйлем бөлімдерінің тегі, саны және септігінде сәйкестігін меңгерудегі қиындықтарда;

2) септік жалғауын дұрыс емес таңдауда сөйлемдік-септік басқаруды бұзуда;

3) өзіндік ойын көрсету үшін сөйлемді құрылымдаудағы қиындықтарда.

8. Сөйлеудің дыбыстық жағының жеткілікті дамымауы көрінеді:

1) сөйлеудегі дыбыстарды бұрмалауда, алмастыруда және араластыруда;

2) буындық құрылымдарды бұзуда: буындардың орнын ауыстыруда, бос қалдыруда, сөздің негіздерін ықшамдауда, бір буында қалып қоюда;

3) сөйлеудің екпіндік-әуендік тұрғыда безендірілуінің жұтаңдығында;

4) сөйлеудің жатықтығының бұзылуында.

9. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушылардың жалпы сөйлеуінің дамымауы аясында жоғары психикалық функциялардың қалыптасуы екінші рет тежеледі: көру және есту зейіні, ес, ойлау, қиял.

10. Жоғары психикалық функциялардың дамуының тежелуі көрінеді:

1) зейіннің бөліну және шоғырландыру қабілетінің төмендеуінде;

2) вербальды нұсқауларды қолдану арқылы тапсырмаларды орындаудағы қиындықтарда;

3) сенсорлы ақпаратты қайта өңдеуге уақытты арттыруда;

4) қалыпты емес жағдайда, контурлы және сызбалық бейнелерде болатын заттарды танудағы қиындықтарда;

5) өнімді есте сақтаудың коэффициентінің төмендеуінде;

6) ырықты еске қатысты ырықсыз естің барынша сақталуында.

11. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың ойлау іс-әрекетінің ерекшеліктері:

1) баяулаған прогностикалық іс-әрекет;

2) ұтымды стратегияның қалыптаспауы;

3) маңызды айрықша белгілерді ажыратудың жеткіліксіз қабілеті және кездейсоқ, мазмұнды емес белгілерге сырғып кететін ақыл-ой іс-әрекетін өнімді ұйымдастырудың төмен деңгейі.

12. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларда өздерінің әлеуметтік рөлі туралы дұрыс түсініктерінің болмауы байқалады, тұлғааралық қатынастардың маңызды белгілерін ажыратуда қиындықтар айқын көрінеді.

13. Көрсетілген ауытқулар сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға "Көркем еңбек" оқу пәнін оқытуда кедергі келтіреді және арнайы мектепте оқу үдерісін келесі принциптерді қолдана отырып ерекше ұйымдастыруды талап етеді:

1) сөйлеу әрекетінің дағдыларын дамытуға, пәннің оқу материалында психикалық процестерді түзетуге бағытталған тапсырмалар мен іс-әрекет түрлерінің көмегімен ынталандырушы және дамыта оқыту;

2) сабақ барысында сөйлеу режимін сақтау: жеке жұмыс барысында әрбір білім алушының ауызша және жазбаша сөйлеуінде айтылымды бақылау, аграмматизмдерді жою, тұтығатын балалардың сөйлеу қарқынын, ырғағы мен датықтығын қалыпқа келтіру;

3) полисенсорлы негізде оқу материалын беру;

4) көру негізінде байланыстырылған монологты сөйлеу дағдыларын қалыптастыру;

5) дене мүсініндегі, көрудегі бұзылыстардың алдын алу, психоэмоционалды қысымды түсіру, ұсақ және жалпы моториканы түзету, тілдік тыныс алуды түзету үшін денсаулық сақтау технологияларын қолдану.

14. Жаңартылған білім беру мазмұнына өту мақсатында пән мұғалімі жұмыс тәжірибесінде олардың мақсаттылығын түсіну арқылы қазіргі заманғы жалпы дидактикалық және арнайы тәсілдерді қолдануы керек:

1) оқытудағы зерттеу тәсілі білім алушыларды таным үдерісінің шығармашыл қатысушылары етеді;

2) тұлғалық-бағдарланған тәсіл оқу үдерісін дараландыруға, білім алушылардың жеке-дара ерекшеліктерін, қажеттіліктерін және мүмкіндіктерін ескере отырып, олардың шығармашылық күшін толыққанды ашуға бағытталған;

3) әрекеттік тәсіл оқуды ынталандырып, дәлелді етеді, алдына өз

бетімен, дербес мақсат қоюға және оған жетудің оңтайлы жолдарын табуға үйретеді, білім алушыларға бақылау және өзін-өзі бақылау, бағалау және өзін-өзі бағалау дағдыларын қалыптастыруға көмек береді;

4) дифференциалды тәсіл сөйлеуді дамытудың типологиялық ерекшеліктерін есепке алуды болжайды, сабақтың алуан түрлі сатыларында алуан түрлі нозологиялық топтардың өкілдеріне арналған тапсырмаларды саралауда көрініс табады;

5) жүйелі тәсіл сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың әмбебап оқу әрекеті жүйесін қалыптастыру және дамыту мүмкіндігін, оқу үдерісін өзін-өзі оқыту және өзін-өзі ұйымдастыру режимінде ұйымдастыру мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

6) коммуникативті тәсілдің нәтижесі ретінде, коммуникативті мінез-құлықты таңдау, қарым-қатынастың адекватты жағдаяттарын таңдау арқылы, қарым-қатынастың басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесу процесінде тіл арқылы қарым-қатынас жасау қабілеті алынады;

7) жобалау іс-әрекеті мұғалім мен білім алушылардың ынтымақтастығына, олардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған, үздіксіз білім беру процесінде бағалау түрі болып табылады, кәсіби-маңызды іскерліктерді ерте қалыптастыруға мүмкіндік береді;

8) оқытудағы саналылық оқу материалын меңгерудің қарқынын, тереңдігін және беріктігін қамтамасыз ету үшін, сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың білімі мен іскерліктерін саналы ұғынылған тұрғыда меңгеруін және қолдануын қамтамасыз етеді.

15. Оқу пәнінің ғылыми мазмұны білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне қарай бірқатар әдістемелік жағдайларды сақтау арқылы бейімделеді:

1) танымдық процесті когнитивті қолдау бойынша әдістемелік тәсілдер кешенін қолдану;

2) білім алушылардың қабылдау мүмкіндіктеріне адекватты материалды беру қарқыны, бейімделген оқу мәтіндері қолдану;

3) сөйлеуді безендіруді визуалды қолдау: пән бойынша басылған бағдарламалық сөздерді қолдану, сөйлемдер мен фразалар үшін шаблондар жиынтығын, сөйлеу конструкцияларын қолдану, ауқымды мәлімдеме жасауға көмектесетін жаднамаларды, сызбаларды, жоспарларды, кестелерді, алгоритмдерді кеңінен қолдану.

16. Арнайы білім беру ұйымындағы көркем еңбек мұғалімінің кәсіби іс-әрекеті сыныптың логопедімен өнімді өзара әрекеттесуді, тұтығуы, ринолалиясы, алаликалық немесе дизартриялық компоненттері, аутизмі бар білім алушыларға сабақта жеке түзетуші қолдауды көрсетуге мүмкіндік беретін арнайы тәсілдер мен техникаларды меңгеруді қамтиды.

17. Сабақтарды өткізуде және материалдарды сақтауда келесі жабдықтар қолданылады: қабырғалық аудиториялық тақта, киімге арналған шкафтар, компьютерге арналған тіреуіші бар үстел, жабдықты сақтауға арналған шкафтар.

18. Оқыту барысында техникалық мультимедиялық дидактикалық құралдар қолданылуы керек: компьютер жиынтығы: жүйелік блок, монитор, акустикалық жүйе, Web-камера, желілік сүзгі, көп функционалды құрылғы, проектор, интерактивті тақта немесе экран, "Техникалық қауіпсіздік ережелері" плакаттар жиынтығы, электронды оқулықтар, арнайы киім, қабырғалық дәрі қобдишасы.

19. Әмбебап (тұрмыстық) және арнайы (заттық) білімдер мен іскерліктерді, материалдар мен объектілерді көркем өңдеу және қайта құру дағдыларын, үй шаруашылығын жүргізу, техника мен технологияларды пайдалану дағдыларын меңгеру мақсатында кабинеттер сүректі, металды өңдеуге және материалдарды көркем өңдеуге арналған жабдықпен, тамақ дайындауға арналған материалдармен және аспаптармен, маталарды өңдеу және материалдарды көркем өңдеу бойынша жабдықпен жарақтандырылуы қажет.

20. Академиялық ғылыми-терминологиялық сөздікті жүйелі қалыптастыру, базалық ұғымдарды меңгеру мақсатында Бағдарламаның 2-Қосымшасында пәндік сөздік минимумы ұсынылған.

3-тарау. "Көркем еңбек" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Көркем еңбек" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

22. Бағдарлама мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) "Визуалды өнер";
- 2) "Сәндік-қолданбалы өнер";
- 3) "Дизайн және технология";
- 4) "Үй мәдениеті";
- 5) "Тамақтану мәдениеті".

23. "Визуалды өнер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) классикалық және қазіргі өнер;
- 2) қазақстандық суретшілердің шығармашылығы;
- 3) бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары;
- 4) сандық өнер (фотография, анимация, медиақұралдар);
- 5) бейнелеу өнерінің (визуалды) мәнерлі құралдары;
- 6) көркем материалдармен және техникалармен эксперимент жасау.

24. "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сәндік-қолданбалы өнердің негізгі формалары мен ерекшеліктерін, Қазақстанның және басқа халықтардың қолданбалы өнері;

2) сәндік-қолданбалы өнердің материалдары, құралдары және технологиялары;

3) ұлттық ою-өрнек;

4) интерьердің қолданбалы безендірілуі.

25. "Дизайн және технология" (ұлдар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) негізгі конструкциялық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдары;

2) материалдарды өңдеуге арналған инструменттер және жабдықтар;

3) алуан түрлі тәсілдермен материалдарды өңдеу;

4) әртүрлі материалдардан бұйымдардың дизайны;

5) тұрмыстың ұлттық заттарын дайындаудың технологиясы;

6) әлемдік және қазақстандық сәулет өнерінің ескерткіштері;

7) макет жасау;

8) интерьердің дизайны;

9) робототехника және көлік құралдарын модельдеу

26. "Дизайн және технология" (қыздар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) тоқыма материалдарына арналған құралдар және жабдықтар;

3) әртүрлі тәсілдермен тоқыма материалдарын өңдеу;

4) тоқыма материалдарынан жасалған бұйымдардың дизайны;

5) ұлттық киімнің элементтерін дайындаудың технологиясы, стилі және бейнесі, сән индустриясы.

27. "Үй мәдениеті" (ұлдар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) үйдің экологиясы;

2) өсімдік шаруашылығы, сәндік өсімдіктер шаруашылығы, ландшафтты дизайн негіздері;

3) электр қуатының көздері туралы жалпы мәліметтер, тұрмыстық техника және электр құралдарын қолдану мен жөндеу;

4) тұрмыстық-жөндеу жұмыстары, интерьерді ұйымдастыру мен жоспарлау.

28. "Үй мәдениеті" (қыздар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жеке гигиенасы, тұрғын үй экологиясы;

2) өсімдік шаруашылығы, сәндік өсімдіктер шаруашылығы, ландшафтты дизайн негіздері;

3) киім күтімі мен ұзақ мерзімді сақтау.

29. "Тамақтану мәдениеті" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дұрыс тамақтану негіздері;

2) дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелерін, дастарқанды жабдықтау;

3) тағам әзірлеу технологиясы;

4) әлем халықтарының тағамдары.

30. 5-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) визуалды өнер: бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары, классикалық өнердің үздік туындылары, қазақстандық суретшілердің шығармашылығы, бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары, натюрморт өнері, ұлттық сәндік натюрморт, пейзаж, табиғатпен үйлесім, әуе перспективасы, индустриалды пейзаж, қала пейзажы, сызықтық перспектива, пластикалық пішіндер өнері, мүсін өнері, шығармашылық жұмысты құру, көрме ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: сәндік-қолданбалы өнер, негізгі формалары мен ерекшеліктері, Қазақстан халқының сәндік-қолданбалы өнері, сәндік-қолданбалы өнерге арналған материалдармен және құралдармен танысу, әртүрле материалдардан жасалған сәндік бұйым, әртүрлі материалдардан сәндік бұйымдарды дайындау, өру өнері, өрудің түрлері, көркем өруге арналған материалдармен және құралдармен танысу, бұйымды өру, көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: конструкциялық материалдар, материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу, конструкциялық материалдарды өңдеуге арналған қол еңбегі құралдары және құрылғылар, көркемдеп аралау, идеяларды құру, көркемдеп аралауға арналған материалдарды таңдау және дайындау, сыртқы және ішкі сызықтар арқылы қисық пішінді бұйымды қыларамен көркемдеп аралау, сымнан бұйымдарды модельдеу, нобайлар дайындау (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері), материалды дайындау, бұйымды жасау (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері), әртүрлі материалдарды қолданып, музыкалық аспаптарды (ұрмалы және соқпалы) жобалау, музыкалық аспапты дайындау, жұмыстарды презентациялау;

4) тамақтану мәдениеті: дұрыс тамақтанудың негіздері, ас мәзірін құрастыру;

5) үй мәдениеті: электр қуатының негізгі көздері туралы жалпы мәліметтер, электротехникалық арматура, электр энергиясының әртүрлі көздерімен тәжірибе жасау (батарея, гальваникалық элементтер),

тұрмыстағы жөндеу жұмыстары, өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары, өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

31. 6-сыныптың (ұлдар) "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) визуалды өнер: портрет жанры, портрет түрлері, қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет, сызықты портрет, графика, орындалу техникасы, портреттерді құрудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан жасалған портрет), портреттегі түс, орындау техникасы, фотоөнер, фотокамерамен тәжірибе, анимация, қозғалатын элементтер (ермексазды анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар), сценарий дайындау, кейіпкерлер мен декорациялар құру, көркем идеяларды іске асыру, дыбыстау, жұмысты презентациялау;

2) сәндік-қолданбалы өнер: қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу, зергерлік бұйымның нобайын құрастыру, зергерлік бұйымды жасауға арналған материалдар мен құралдарды таңдау, бұйым дайындау, бұйымды көркемдеп безендіру, табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары, табиғи материалдардан дайындалатын бұйым нобайын құрастыру, бұйым дайындау, бұйымды көркемдеп безендіру, көрме ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: электр және қол еңбегі құралдары мен жабдықтары, тәжірибелік жұмыстар, құрамалы бөлшектерден робот құрастыру, роботтың шығу тарихы мен оның түрлері (өздігінен зерттеу жүргізу), роботты құрастыру үшін нобай дайындау, роботты құрастыру үшін материалдарды дайындау, роботты құрастыру, роботтың жылжымалы бөлшектерін құру бойынша эксперимент жүргізу, көлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәліметтер (өздігінен зерттеу жүргізу), көлік құралының моделін құрастыру, нобай, материалдарды іріктеу, көлік құралының моделін құрастыру, модельдің жеке бөліктерін дайындау, модельді құрастыру және безендіру, жұмысты презентациялау;

4) тамақтану мәдениеті: қазақ мәдениетіндегі, әртүрлі халықтардың мәдениетіндегі және қоғамдық тамақтандыру орындарындағы дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелері;

5) үй мәдениеті: электр сызбалардың шартты белгілерімен танысу, электр тізбектері, батареикадғы шамшырақты дайындау, электр қол

еңбегі құралдарын қолданып, тұрмыстағы жөндеу жұмыстары, сәндік-гүлді мәдениеттер, гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

32. 5-сыныптың (қыздар) "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) визуалды өнер: бейнелеу өнеріндегі мәнерлі құралдар, классикалық өнердің үздік туындылары, қазақстандық суретшілердің шығармашылығы, бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары, натюрморт өнері, ұлттық сәндік натюрморт, пейзаж, табиғатпен үйлесім, әуе перспективасы, индустриалды пейзаж, қала пейзажы, сызықтық перспектива, пластикалық пішіндер өнері, мүсін өнері, шығармашылық жұмысты құру, көрме ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: ою-өрнектің түрлері, қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизация мен мотивтері), көркем кестелеу, кестелеудің түрлері, материалдардармен және құралдармен танысу, нобайды құрастыру, көркемдік кестемен бұйымды безендіру, өру өнері, өрудің түрлері, материалдар және құралдармен танысу, бұйымды өру, жұмыстардың көрмесі;

3) дизайн және технология: тоқыма материалдарының классификациясы және сипаттамасы, материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу, тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдықтар, құралдар және құрылғылар, тігін бұйымдарының классификациясы, идеядан өнімге дейін (тігін бұйымдары), киімнің дизайны және оны макеттеу (қағаз, тоқыма), костюмді құрастыру (мини-манекенде немесе қуыршақта), тоқыма мозаикасы техникасында тігін бұйымдарының дизайны (құрақ, пэчворк, квилт), идеяларды құрастыру, нобай, материалды таңдау және дайындау, жұмыстың орындалу бірізділігі, бұйым дайындау, бұйымды безендіру;

4) тамақтану мәдениеті: дұрыс тамақтанудың негіздері, ас мәзірін әзірлеу, асхананың жабдықталуы, тағам әзірлеуге арналған құралдар мен жабдықтар, ыдыстар, тағам дайындауға арналған құралдар мен құрылғылардың мүмкіндіктерін зерттеу, тіскебасарлар мен сусындарды әзірлеу технологиясы, жемістер мен көкөністерден салаттар әзірлеу технологиясы;

5) үй мәдениеті: жеке бастың гигиенасы, өзіне күтім жасау, өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары, өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

33. 6-сыныптың (қыздар) "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) визуалды өнер: портрет жанры, портрет түрлері, қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет, сызықты портрет, графика, орындалу техникасы, портреттерді құрудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан орындалған портрет), портреттегі түс, орындалу техникасы, фотоөнер, фотокамерамен тәжірибе. жасау, анимация, қозғалмалы элементтер (ермексазды анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар), сценарий дайындау, кейіпкерлер мен декорациялар құру, көркемдік идеяларды жүзеге асыру, дыбыстау, жұмысты презентациялау;

2) сәндік-қолданбалы өнер: тоқу өнері, ілмекпен тоқу, тоқу тәсілдері мен техникалары, бұйымның нобайын дайындау, материалдар мен құралдарды таңдау, әртүрлі бұйымдарды ілмекпен тоқу (сулықтар, сөмкелер, ұялы телефондардың қаптары), шалма бізбен тоқу, шалма біздер, олардың түрлері, тоқу тәсілдері мен техникалары, бұйымның нобайын дайындау, әртүрлі бұйымдарды шалма бізбен тоқу (мойынорағыш, үшкіл орамал, тіреуіш, ұялы телефондардың қаптары), жұмысты презентациялау, көрме ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: тоқыма материалдарынан бұйым құрастыру (авторлық қуыршақ, дамытушы ойыншықтар), идеяларды құрастыру, нобай, әртүрлі түстегі және фактуралы тоқыма материалдарын зерттеу, материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау, бұйым дайындау, бөлшектерді пішу, жеке бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және безендіру, үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, асханалық бұйымдар), идеяларды құрастыру, нобай, материалды таңдау және дайындау, жұмысты орындау бірізділігі, бұйымды жасау, бөлшектерді пішу, жеке бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді жинақтау және бұйымды безендіру, жұмысты презентациялау;

4) тамақтану мәдениеті: қазақ халқының және әртүрлі халықтардың

мәдениетінде және қоғамдық тамақтандыру орындарындағы дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелері, жартылай дайын өнімдерден тағамдар әзірлеу технологиясы, тағамдарды жылдам әзірлеудің технологиясы, десерт әзірлеу технологиясы;

5) үй мәдениеті: гигиена ережелері, бөлмені ылғалды және құрғақ тазалау, киімнің және аяқ киімнің күтімі, оларды сақтау, сәндік-гүлді мәдениеттер, гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

34. "Көркем еңбек" оқу пәнінің 5-6-сыныптарға арналған оқу бағдарламасының мазмұны оқыту мақсаттары жүйесінің шығармашылық іс-әрекеті үдерісі барысында тәжірибелік және негізгі білім қалыптастыруға бағытталған үш бөлім бойынша ұйымдастырылған.

35. "Шығармашылық идеяларды дамыту және зерттеу" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қоршаған әлем туралы білім мен түсінік;
- 2) тарих, мәдениет және дәстүр туралы білім мен түсінік;
- 3) ақпарат көздерімен жұмыс істеу;
- 4) шығармашылық іс-әрекет үдерісін жоспарлау;
- 5) дизайн құрастыру бойынша тапсырмалармен жұмыс жасау;
- 6) материалдар, олардың қасиеттері мен жұмыс істеу техникалары.

36. "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық идеялардың көркем көрінісі;
- 2) құралдар мен жабдықтар;
- 3) құрастыру технологиясы;

4) тамақтану мәдениеті;

5) үй мәдениеті;

6) техника қауіпсіздігі және еңбек гигиенасы ережелерін сақтау.

37. "Таныстырылым, талдау және шығармашылық жұмыстарды бағалау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) шығармашылық жұмыстардың таныстырылымы;

2) идеяларды талдау және бағалау;

3) әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау;

4) жұмысты жетілдіру және бейімдеу.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

38. Оқу бағдарламасында оқыту мақсаттарын қолдануға қолайлы болу үшін кодтық белгі енгізілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік номерін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4. кодында "5" - сынып, "2.1" - бөлім мен бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

39. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Шығармашылық идеяларды дамыту және зерттеу" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
1.1 Қоршаған орта туралы білім мен түсінік	5.1.1.1 ұлдар/қыздар: қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау;	6.1.1.1 ұлдар/қыздар: қоршаған ортаның визуалды сипаттамаларын түсінуін және көрсету;
	5.1.1.2 ұлдар/қыздар: базалық терминдерді дұрыс дыбыстау және жазу, оларды белсенді сөздікте қолдану	6.1.1.2 ұлдар/қыздар: дербес сөйлеуде термин-сөздерді

1.2Тарих, мәдениет және дәстүр туралы білім мен түсінік	5.1.2.1 ұлдар/қыздар: қазақ халқының ұлттық және әлем мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін анықтау және зерделеу; 5.1.2.2 ұлдар/қыздар: қоршаған адамдардың тілдік мінез-құлқын критерийлер бойынша бағалау	6.1.2.1 ұлдар/ қыздар: қазақ ұлттық және әлем мәдениетіндегі қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы білім көрсету; 6.1.2.2 ұлдар/қыздар: критерийлер бойынша өзіндік тілдік мінез-құлқын бағалау
1.3 Ақпарат көздері	5.1.3.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу	6.1.3.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерін өз бетімен табу және қолдану
1.4 Шығармашылық іс-әрекет үдерісін жоспарлау	5.1.4.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтай отырып, жоспар дайындау; 5.1.4.2 ұлдар/қыздар: сөйлеу мәдениетін меңгеруге, сөйлеудің сапасын бағалауға ұмтылысты көрсету ; 5.1.4.3 ұлдар/қыздар: заттық-графикалық сызбаға сүйеніп, тапсырманы орындау барысын жоспарлау	6.1.4.1 ұлдар/қыздар: уақыт, кеңістік, факторлардың жұмсалуды бақылау, іс-әрекеттің бірізділігін анықтау және жоспарлау; 6.1.4.2 ұлдар/қыздар: материалдарды шығындарды анықтау (сан, баға, көрсеткіштер); 6.1.4.3 ұлдар/қыздар: ақпараттың түрінде ұсыну және көру негізінде байланыстырып сөйлеуді қолдану
1.5Дизайн (эскиз) дайындау бойынша тапсырмалармен жұмыс істеу	5.1.5.1 ұлдар/қыздар: композицияның негізгі заңдылықтарын ескеріп, қарапайым нысандардың дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау; 5.1.5.2 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар мен үлгілерді орындау; 5.1.5.3 ұлдар/қыздар: көру және сөздік нұсқау бойынша жұмыс істеу	6.1.5.1 ұлдар/ қыздар: композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, әртүрлі нысандардың дизайнын тапсырмалар орындау; 6.1.5.2 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды іске асыру үшін техникалық суреттер мен сөздік нұсқауларды орындау; 6.1.5.3 ұлдар/қыздар: әртүрлі нысандар арқылы ұсынылған ақпараттың істеу дағдысын меңгеру
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері мен жұмыс істеу техникалары	5.1.6.1 ұлдар: материалдардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау арқылы, жалпы қасиеттері мен құрылысын зерделеу; 5.1.6.2 ұлдар/қыздар: заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, олардың қасиеттері мен қызметін	6.1.6.1 ұлдар: материалдардың физикалық, механикалық, технологиялық қасиеттерін анықтау және қолданылу аясын анықтау 6.1.6.2 ұлдар/қыздар: заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу мен пайдалану

	анықтау;	жолдарын анықтау;
	5.1.6.3 қыздар: тоқыма материалдары мен бұйымдардың жіктелуін білу және сипаттау;	6.1.6.3 қыздар: тоқыма материалдары мен бұйымдардың қасиеттері мен жіктелуін білу және анықтау;
	5.1.6.4 ұлдар/қыздар: таңдаған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, көркемөнер материалдарын, орындау техникаларын пайдалану және эксперимент жүргізу;	6.1.6.4 ұлдар/қыздар: материалдардың қасиеттері жайлы білімін жинақтау және жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, техникалар, көркемдік материалдарды пайдалану және эксперимент жүргізу;
	5.1.6.5 ұлдар/қыздар: түсіну және нақтылау үшін тікелей, жанама және баламалы сұрақтар қою	6.1.6.5 ұлдар/қыздар: оқу тапсырмаларын орындауда сыныптастармен жұмыс істеу, ынтымақтасу

2) "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркем көрінісі	5.2.1.1 ұлдар/қыздар: өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану; 5.2.1.2 ұлдар/қыздар: мәтін-сипаттамалардың мазмұнын толық, қысқа, таңдамалы түрде қайта әңгімелеу	6.2.1.1 ұлдар/қыздар: өз идеяларын беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау; 6.2.1.2 ұлдар/қыздар: мәтін-сипаттамалардың, мәтін-таңдамалы мазмұнын толық, қысқа, таңдамалы түрде қайта әңгімелеу және шығармашылық тұрғыда интерпретациялау
2.2 Құралдар мен жабдықтар	5.2.2.1 ұлдар: құрастырмалы, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін қол еңбегі құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау және қолдану; 5.2.2.2 ұлдар: ағаш және темір өңдеу білдегінің қызметі мен құрылысын түсіндіру; 5.2.2.1 қыздар: тігін машинасының құрылысын, жіп өткізуді сипаттау, машина тігістерін орындау;	6.2.2.1 ұлдар: құрастырмалы, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін қол еңбегі пайдаланатын қол электр құралдарының қозғалысты беру механизмдерін анықтау және құрылысын анықтау және қолдану; 6.2.2.2 ұлдар/қыздар: ұсынған идеялар бойынша пікір алмасып, диалог жүргізу; 6.2.2.1 қыздар: тігін машинасының құрылысын, күйге келтіруді орындау; 6.2.2.2 қыздар: тігін бұйымдарын орындау;

	5.2.2.2 қыздар: тігін бұйым-дарын ылғалды-жылулық өңдеуге арналған жабдықтарды сипаттау және қолдану; 5.2.2.3 ұлдар/қыздар: белгілі типтегі ой тұжырымын бірізді, нақты құрылымымен, көрнекі материалға сүйеніп құру	жылулық өңдеу режимдері және оларды тәжірибеде қолдану; 6.2.2.3 ұлдар/қыздар: жоспарға, сызбаға, иллюстрацияға сүйеніп, талқылау элементтерін сипаттаушы немесе баяндаушы монолог құру
2.3 Жасау технологиясы	5.2.3.1 ұлдар: өлшемдер мен белгілеу негізінде орындалған бұйым дайындау үшін материалдарды қол құралдарымен өңдеу; 5.2.3.2 ұлдар: түрлі материалдардан қарапайым бұйым дайындау; 5.2.3.1 қыздар: тоқыма бұйымдарын пішу және сыру тігісін қолдану арқылы қол еңбегі құралдары мен тігін машинасында өңдеу; 5.2.3.2 қыздар: түрлі материалдардан (тоқыма, табиғи және жасанды) қарапайым бұйым орындау; 5.2.3.3 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану; 5.2.3.4 ұлдар/қыздар: тақырыпты анықтап, тұтас және тұтас емес мәтіндердің негізгі ақпаратын түсіну	6.2.3.1 ұлдар: орындалған өнімді белгілеу негізінде бұйым дайындау материалдарды электр құралдарымен өңдеу; 6.2.3.2 ұлдар: ажырайтын және ажырамайтын біріктіру әдістерін қолданып, бірнеше бөлшектерден бұйым жасау; 6.2.3.1 қыздар: тігін машинасымен құралдарымен бүгіп тігу, сыру түрлерін қолдана отырып, тоқыма материалдарын пішу және сыру; 6.2.3.2 қыздар: әр түрлі конструкциялар мен материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолдана отырып бұйым орындау; 6.2.3.3 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану; 6.2.3.4 ұлдар/қыздар: белгілі тақырып емес ақпаратты қолданып, тұтас емес мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну
2.4 Тамақтану мәдениеті	5.2.4.1 ұлдар/ қыздар дұрыс және тиімді тамақтану ережелерін зерделеу және сипаттау; 5.2.4.2 ұлдар/қыздар: дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құрастыру; 5.2.4.3 қыздар: тағам әзірлеуге арналған құралдар мен жабдықтардың	6.2.4.1 ұлдар/қыздар: қоғамдағы тамақтану орындарында, қазақ халқының салт-дәстүрлері мен халықтарының мәдениетін таныту барысында өзін-өзі ұстау ережелерін салыстыру және сипаттау; 6.2.4.2 ұлдар/қыздар: әртүрлі тағамдар арналған дастарқанды безендіру

	мүмкіндіктерін анықтау; 5.2.4.4 қыздар: салқын тағамдар мен сусындарды әзірлеу технологиясын қолдану; 5.2.4.5 ұлдар/қыздар: лексикалық үйлесімділікті ескере отырып, жеке сөздердің, сөз тіркестерінің және сөйлемдердің, эмоционалды боялған және кәсіби сөздердің, неологизмдердің мағынасын түсіну.	6.2.4.3 қыздар: жылдам дайындау тағамдар мен десерт дайындау технологияларын қолдану; 6.2.4.4 қыздар: әртүрлі тағам дайындау үшін азық-түлікті жабдықтар мен қажетті заттар және таңдау; 6.2.4.5 ұлдар/қыздар: лексикалық үйлесімділікті ескере отырып, сөздердің, сөз тіркестерінің, сөйлемдердің, эмоционалды және кәсіби сөздердің, неологизмдерді қолданылуын түсіну және түсіндіру.
2.5 Үй мәдениеті	5.2.5.1 ұлдар/қыздар: өсімдік шаруашылығы мен жеміс-көкөніс түрлерінің негізгі бағыттарын сипаттау; 5.2.5.2 ұлдар/қыздар: өсімдік шаруашылығында көктемгі жұмыстарды орындау; 5.2.5.3 ұлдар: электр энергиясы көздері туралы әңгімелеу; 5.2.5.4 ұлдар: қарапайым электротехникалық арматура мен электромонтажды құралдарды атау мен олардың қызметін түсіндіру; 5.2.5.5 ұлдар: тұрақты ток көздерін пайдалану арқылы қарапайым бұйымдарды құрастыру; 5.2.5.6 ұлдар: қол құралдарын пайдаланып, ақауларды жөндеу үшін интерьерді ұйымдастыру және қарапайым жөндеу операцияларын жүргізу бойынша практикалық жұмыстарды орындау; 5.2.5.3 қыздар: жеке бас гигиенасы ережелерін сипаттау, шаш пен терінің түрлерін анықтау; 5.2.5.4 қыздар: шектелген қолдау жағдайында өз бетімен өзін күту бойынша әрекеттер мен тәсілдерді таңдау және қолдану;	6.2.5.1 ұлдар/қыздар: сәндік өсіру технологиясын сипаттау; 6.2.5.2 ұлдар/қыздар: сәндік гүл өсіру шаруашылығында жұмыстарды орындау; 6.2.5.3 ұлдар: электросызық элементтерінің шартты графикалық шартты белгілерін бейнелеу тәжірибеде қолдану; 6.2.5.4 ұлдар: қарапайым электр тізбектерінің есебін жүргізу білу; 6.2.5.5 ұлдар: қарапайым сым бойынша электр тізбектерін құрастыру; 6.2.5.6 ұлдар: электр құрал-жабдықтарын пайдаланып, ақауларды жөндеу операциялары мен ұйымдастырудың тәжірибеде жұмыстарын орындау; 6.2.5.3 қыздар: тазалау құрал-жабдықтарын таңдау және талаптарды сипаттау; 6.2.5.4 қыздар: тазалау құрал-жабдықтарын таңдау және қолдану; 6.2.5.5 қыздар: маусымдық

	5.2.5.5 ұлдар/қыздар: мәтінді өзектілік, құндылық, сапа және пайдалылық тұрғысынан бағалаушы сұрақтарды құрастыру; 5.2.5.6 ұлдар/қыздар: нақты тапсырмаларды орындау үшін әртүрлі ақпарат көздерін зерттеу; 5.2.5.7 ұлдар/қыздар: мәтін-тұжырымның құрылымына сүйеніп, өзіндік ұстанымын дәйекті түрде дәлелдеу.	киімдерді күту ережелерін 6.2.5.6 ұлдар/қыздар: әртүрлі ақпарат алу, алынған ақпарат көзқарастарды салыстыру, әрекеттің оңтайлы әдісін анықтау; 6.2.5.7 ұлдар/қыздар: топта коммуникация үшін вербалды және вербальды емес құралдарды таңдау.
2.6 Техника қауіпсіздігі мен еңбек гигиенасының ережелерін сақтау	5.2.6.1 ұлдар/қыздар: техника қауіпсіздігін сақтап, материалдар мен құралдарды қолдану; 5.2.6.2 ұлдар/қыздар: қол еңбегі құралдарымен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасының ережелерін білу; 5.2.6.3 ұлдар/қыздар: суреттер түрінде ақпаратты ұсыну.	6.2.6.1 ұлдар/қыздар: техника қауіпсіздігін сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 6.2.6.2 ұлдар/қыздар: электр құралдары және жабдықтармен жұмыс жасау тәсілдерін, еңбек ережелерін түсіндіру; 6.2.6.3 ұлдар/қыздар: әртүрлі кестелер, диаграммалар түрінде ақпаратты ұсыну.

3) "Презентациялау, талдау және шығармашылық жұмыстарды бағалау" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстарды презентациялау	5.3.1.1 ұлдар/қыздар: сыныпқа дайын жұмысты презентациялау (көрме); 5.3.1.2 ұлдар/қыздар: есімдерде және септіктегі сөздерді үйлестіре отырып, сөйлеудің атаулы бөліктерін қолдану.	6.3.1.1 ұлдар/қыздар: дайын жұмысты мектеп аудиториясына презентациялау (көрме); 6.3.1.2 ұлдар/қыздар: сан есімдердің, есімдіктердің дұрыс формаларын қолдану.
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	5.3.2.1 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолданып өзіндік және басқалардың жұмыстарында көрсетілген идеялар мен тақырыптарды сипаттау;	6.3.2.1 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолданып өзіндік және басқалардың жұмыстарында көрсетілген идеялар мен тақырыптарды сипаттау;

	5.3.2.2 ұлдар/қыздар: стилистикалық боялған сөздерді, профессионализмді, аббревиатураны қолдану.	6.3.2.2 ұлдар/қыздар: стилистикалық боялған сөздерді, профессионализмді, аббревиатураны қолдану, қайталау мен штамп бермеу.
3.3 Әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау	5.3.3.1 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы қолданылған әдістер мен тәсілдерді сипаттау; 5.3.3.2 ұлдар/қыздар: технологиялық жоспарға сүйеніп, тапсырманы орындау барысын сөйлету.	6.3.3.1 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы қолданылған әдістер мен тәсілдерді салыстыру; 6.3.3.2 ұлдар/қыздар: ұсыныстарды тақырыпқа мәтін-тұжырыммен сипаттау.
3.4 Жұмысты жетілдіру мен бейімдеу	5.3.4.1 ұлдар/қыздар: өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және бейімдеу бойынша конструктивті пікірлерді қабылдау және ұсыныстар беру; 5.3.4.2 ұлдар/қыздар: коммуникация барысында шығармашылық және ізденістік сипаттағы мәселелерді бірлесіп шешу.	6.3.4.1 ұлдар/қыздар: өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және бейімдеу бойынша конструктивті пікірлерді қабылдау және ұсыныстарды негіздемелі ұсыныстарды беру; 6.3.4.2 ұлдар/қыздар: қойылған сәйкес оқу әрекеттерін жоспарлау, бақылау және бағалау.

40. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақмерзімді жоспарда әр бөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

41. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің 5-6 сыныптары

алушылары үшін "Көркем

еңбек" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

қосымша 1.

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып (ұлдар):

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуге тиіс:
1 тоқсан		
Визуалды өнер	Бейнелеу өнеріндегі мәнерлі құралдар. Классикалық өнердің үздік туындылары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары.	5.1.2.1 әлемдік және қазақ мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшелігі және зерделеу; 5.1.2.2 өлшемдер бойынша адамдардың тілдік мінез-құлбы; 5.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат жұмыс істеу; 5.3.2.1 пәндік терминология отырып, өзінің және өзгелерінің (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарында берілген идеяны тақырыптарды сипаттау; 5.3.3.2 технологиялық жоспар тапсырманың орындалу бағамы жандандыру; 5.3.3.1 пәндік терминология отырып, өзінің және өзгелерінің (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарындағы қолданылатын тәсілдерді (техникалар)
	Натюрморт өнері. Ұлттық сәндік натюрморт	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орын

		5.1.5.3 көру және сөздік нұсқа бойынша жұмыс істеу; 5.1.6.4 таңдалған тәсілдерді ескере отырып, көркемөнер материалдарын, техникаларын және эксперимент жүргізу; 5.2.1.1 өзіндік идеялары мен жеткізу үшін қоршаған орта элементтері мен өнердің көрнекі тәсілдерін қолдану; 5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар дайындау үдерісін ұлттық мәдениет элементтерімен байлау; 5.2.3.4 тақырыпты анықтап, біртұтас емес мәтіндегі негізгі түсіну.
	Пейзаж. Табиғатпен үйлесім. Әуе перспективасы	5.1.1.1 қоршаған ортаның айналымы, мағынасы мен визуалды сипатын зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, тепе-теңдік); 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көрнекі тәсілдерін қолдану; 5.2.1.2 мәтін-сипаттамалар, толық, қысқа, таңдамалы түрде баяндау.
	Индустиалды пейзаж. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива	5.1.1.1 қоршаған ортаның айналымы, мағынасы мен визуалды сипатын зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, тепе-теңдік); 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің мақсатты құралдарын қолдану; 5.2.4.5 лексикалық үйлесімді отырып, жеке сөздердің, сөзжұмбақ және сөйлемдердің, эмоциялар боялған және кәсіби сөздер неологизмдердің астарлы

		түсіну.
	Пластикалық пішіндер өнері. Мүсін өнері	5.1.1.1 қоршаған ортаның аумағына, оның мағынасы мен визуалды сипатын зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, тепе-теңдік); 5.1.1.2 базалық терминдерді, дыбыстау және жазу, олардың сөздікте қолдану; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің материалдарын қолдану; 5.3.3.1 пәндік терминологияны қолданып отырып, өзінің және өзгелерінің (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарындағы қолданылатын тәсілдерді (техникалар) анықтау; 5.3.3.2 технологиялық жоспарды тапсырманың орындалу бағытына жандандыру.
	Шығармашылық жұмыс. Көрме ұйымдастыру	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орындау; 5.1.6.4 таңдалған тәсілдерді ескере отырып, көркемөнер материалдарын, техникаларын және эксперимент жүргізу; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің материалдарын қолдану; 5.3.1.1 сыныпқа дайын жұмысты презентациялау; 5.3.1.2 сандық және септіктерді үйлестіре отырып, сөйлеудің бөліктерін қолдану.
2 тоқсан		

Сәндік-қолданбалы өнер	Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі формалары мен ерекшеліктері. Қазақстан халқының сәндік-қолданбалы өнері	5.1.2.1 әлем және қазақ ұлт мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшелігі және зерттеу; 5.2.2.1 конструкциялық, табиғи жасанды материалдарды ерекшелігі арналған қол құралдары мен жабдықтарды анықтау, сипаттау, қолдану; 5.1.5.3 көру және сөздік нұсқа бойынша жұмыс істеу.
	Материалдар және құрал-жабдықтармен танысу	5.2.2.3 көрнекі материалдардың нақты құрылымы бар, белгілі тұжырымды бірізді құрастыру
	Әртүрлі материалдар дан сәндік бұйым. Идеяларды талқылау және дамыту. Нобай.	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орын; 5.1.5.3 көру және сөздік нұсқа бойынша жұмыс істеу; 5.2.3.2 конструкциялық, табиғи жасанды материалдардан бұйымдарды дайындау.
	Әртүрлі материалдар дан сәндік бұйым. Бұйым дайындау	5.1.6.2 бірқатар заманауи жасалма емес материалдарды танып-біліп, қасиеттері мен міндеттерін; 5.1.6.5 түсіну және нақтылау жанама және баламалы сұрақтар; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының оның маңыздылығын түсіндіріп отырып, материалдар мен құралдарды қолдану.
	Өру өнері. Өрудің түрлері. Материалдар мен және құралдармен танысу.	5.1.6.2 бірқатар заманауи жасалма емес материалдарды танып-біліп, қасиеттері мен міндеттерін; 5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орын;

	Бұйымды өру	5.2.3.2 әртүрлі конструкция және жасанды материалдар қарапайым бұйым дайындау; 5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар дайындау үдерісін ұлттық мәдениет элементтерімен түсіндіру; 5.2.3.4 тақырыпты анықтап, біртұтас емес мәтіндегі негізгі түсіну; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсіндіріп отырып, материалдар мен қолдану.
	Жұмыстардың көрмесі	5.3.1.1 дайын жұмысты сынып презентациялау; 5.3.4.2 іскерлік коммуникация шығармашылық және ізденіс сипаттағы мәселелерді бірлесіп шешу.
3 тоқсан		
Дизайн және технология	Конструкциялық материалдар. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.1 конструкциялық, табиғи жасанды материалдардың қасиеттері мен құрылысын танып-ұқсастықтары мен айырмашылығын анықтай отырып зерттеу; 5.2.2.1 конструкциялық, табиғи жасанды материалдардың еңбегі құралдары мен жабдығын анықтау, сипаттау және қолдану.
	Конструкциялық материалдардың өңдеуге арналған жабдықтар, қол еңбегі құралдары, құрылғылар	5.2.2.2 ағаш және темір өңдеу қызметі мен құрылысын танып-ұқсастықтары мен айырмашылығын анықтай отырып зерттеу; 5.2.6.3 суреттердің түрі ретінде ұсыну; 5.2.6.2 қол еңбегі құралдарының істеудің қауіпсіз тәсілдерін, гигиенасының ережелерін білдіріп, орынды орнын, құралдарды ұйымдастыру тазалау, арнайы киімде жұмыс істеу.

	Көркемдеп аралау. Идеяларды құрастыру. Материалды таңдау және дайындау	5.1.5.1 өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер) тәжірибесіне сүйене отырып композицияның негізгі заңдарын ескеріп, қарапайым нысан дизайнын құрастыру бойынша тапсырмаларды орындау; 5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орындау; 5.1.4.1 шығармашылық жұмыс кезеңдерін анықтай отырып құрастыру; 5.1.4.2 сөйлеу мәдениетін мұқият сөйлеудің сапасын бақылауға көрсету.
	Сыртқы және ішкі сызықтар арқылы қисық пішінді бұйымды қылашамен көркемдеп аралау	5.2.3.1 өлшем мен белгілерін орындалған бұйым дайындау материалдарды қол құралдармен өлшеу; 5.2.3.2 әртүрлі конструкциялар және жасанды материалдарды қарапайым бұйым дайындауға қолдану; 5.2.6.1 техника қауіпсіздігін сақтау маңыздылығын түсініп және орындай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану;
	Сымнан бұйымдарды модельдеу. Нобайларды құрастыру (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері). Материал таңдау. Құралдар-жабдықтар мен құрылғылар	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орындау; 5.1.4.3 заттық-графикалық нысанға сүйеніп, тапсырманың орындалу жоспарлау; 5.2.3.1 өлшем мен белгілерін орындалған бұйым дайындау материалдарды қол құралдармен өлшеу; 5.3.4.1 өзінің және басқаларының жұмыстарын жетілдіру және өзін-өзі бағалау бойынша конструктивті пікір қабылдау және ұсыныстарды ескеру.
	Бұйым дайындау. (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері)	5.2.3.2 әртүрлі конструкциялар және жасанды материалдарды

		қарапайым бұйым дайындау
	Әртүрлі материалдар	5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды қолдану.
	ды қолданып, музыкалық аспаптарды (ұрмалы және соқпалы) жобалау	5.1.5.1 өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер) тәжірибесіне сүйене отырып, композицияның негізгі заңдарын ескеріп, қарапайым нысандардың дизайнын құрастыру бойынша тапсырмаларды орындау;
	Музыкалық аспапты дайындау	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орындау.
	Жұмыстардың көрмесі	5.2.3.1 өлшем мен белгілерді орындалған бұйым дайындау материалдарды қол құралдармен қолдану.
		5.2.3.2 әртүрлі конструкциялар және жасанды материалдарды қарапайым бұйым дайындау.
4 тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Ас мәзірін құрастыру	5.2.4.1 дұрыс және тиімді тамақ ережелерін сипаттау және 5.2.4.2 дұрыс және тиімді тамақ мәзірін құрастыру;
		5.1.3.1 шығармашылық идеяны мен дамыту үшін ақпарат қолдану жұмыс істеу (оның ішінде ақпарат коммуникациялық технологиялар)

		арқылы)
Үй мәдениеті	Электр қуатының негізгі көздері туралы жалпы мәліметтер. Электротехникалық арматура. Электр энергиясының әртүрлі көздерімен тәжірибе жасау (батарея, гальваникалық элементтер)	5.2.5.3 электр энергиясының туралы әңгімелеп беру; 5.2.5.5 өзектілік, сапалылық құндылық тұрғысында мә бағалайтын сұрақтарды құ 5.1.3.1 шығармашылық идея мен дамыту үшін ақпарат жұмыс істеу (оның ішінде а коммуникациялық технология арқылы) 5.2.5.4 қарапайым электрот арматура мен электромонт құралдардың атын атау жә қызметін түсіндіру; 5.2.5.5 тұрақты тоқ көздерін арқылы қарапайым бұйым 5.2.5.6 нақты тапсырманы ақпаратты іздеу; 5.2.5.7 мәтін-тұжырымның сүйеніп, өзіндік позициясы дәлелдеу.
	Тұрмыстағы жөндеу жұмыстары	5.2.5.6 қол құралдарын пай ақауларды жою бойынша к жөндеу жұмыстарын және ұйымдастыру бойынша пр жұмыстарды орындау.
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығын көкөніс түрлерінің негізгі ба зерттеу және сипаттау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылығы жұмыстар жүргізу; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасы оның маңыздылығын түсін көрсете отырып, материалд құралдарды қолдану.

2) 6 сынып (ұлдар):

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуі тиіс:
1 тоқсан		
Визуалды өнер	Портрет жанры. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат бетімен таңдау және қолдану; 6.1.2.1 әлемдік және қазақ мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшелігі білімі мен түсінігін көрсету.
	Сызықты портрет. Графика. Орындалу техникасы. Дәстүрлі емес материалдардан портрет жасау (сымнан орындалған портрет)	6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің материалдарын анықтау, таңдау және қолдану; 6.1.6.4 материалдардың қолдану білімін және тәжірибелік жасау дағдыларын көрсете отырып, көркемдік материалдарды эксперимент жасау; 6.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды танып-біліп, өңдеу мен пайдаланудың тәсілдерін жолдарын (немесе әдістерін) таңдау;
	Портреттегі түс. Орындалу техникасы	6.1.1.1 өзінің және басқаларының негізінде қоршаған ортаның визуалды нысандарының визуалды сипаттамаларын (композиция, фактура, тепе-теңдік) түсінуді көрсету; 6.1.1.2 өзіндік кеңейтілген суреттің тұжырымында термин-сөздерді қолдану; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің материалдарын анықтау, таңдау және қолдану

	Заманауи портрет. Фотоөнер. Фотокамерамен эксперимент	6.3.2.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өзінің және басқаларының (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы идеяларын тақырыптарды салыстыру; 6.3.3.2 ұсынылған тақырыптарға мәтін-талқылауды құрастыру 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалдық элементтері мен өнердің мәнін құралдарын анықтау, таңдау және қолдану.
	Анимация. Қозғалатын элементтер (ермексазды анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар)	6.1.2.1 әлемдік және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін білімі мен түсінігін көрсету; 6.1.2.2 өлшемдер бойынша өнердің мінез-құлқын бағалау; 6.1.4.1 уақыттың жұмсалудың факторларды ескеріп, іс-әрекетті бірізділігін жоспарлау және
	Сценарий дайындау. Кейіпкерлер мен декорациялар құру. Көркемдік идеяларды іске асыру. Дыбыстау.	6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалдық элементтері мен өнердің мәнін құралдарын анықтау, таңдау және қолдану; 6.3.4.1 өзінің және басқаларының жұмыстарын жетілдіру және бағалау бойынша конструктивті түсініктемелер және негізделген ұсыныстар 6.3.4.2 қойылған міндетке сәйкес әрекеттерін жоспарлау, бақылау бағалау.
	Жұмысты презентациялау	6.3.1.1 мектеп аудиториясына дайындап презентациялау.

2 тоқсан

Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу	6.1.2.1 әлемдік және қазақ мәдениетіндегі дизайн, қол туындыларының ерекшелігі мен білімін көрсету
	Зергерлік бұйымның нобайын құрастыру. Материалдар мен құрал-жабдықтарды таңдау	6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар, техникалар мен сызбалар орындау;
		6.1.5.3 әртүрлі тәсілдер арқылы ақпаратпен жұмыс істеу дағдыларын меңгеру;
		6.1.6.4 материалдардың қасиеттерін білімін және практикалық дағдыларын көрсетіп, техникалық және көркемдік материалдарды эксперимент жүргізу;
		6.1.6.5 оқу тапсырмасын орындауына сыныптастармен өнімді ынталандыру
	Бұйым дайындау. Бұйымды көркемдеп безендіру	6.2.3.2 ажырайтын және ажырамайтын біріктіру әдістерін қолданып, бөлшектерден тұратын бұйымдар жасау
		6.2.3.3 шығармашылық жұмыс барысында бұйымдар жасау барысында мәдениет элементтерін пайдалану
	Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары	6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын оның маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды құралдарды қолдану.
		6.1.1.1 өзінің және басқаларының тәжірибесіне сүйеніп, қоршаған ортаның нысандарының визуалды сипаттамаларын (композиция, фактура, тепе-теңдік) түсіндіріп көрсету;
		6.1.6.1 конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардың технологиялық пен механикалық қасиеттерін және олардың анықтау және сипаттау.

	Табиғи материалдар дан дайындала тын бұйым нобайын құрастыру	6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар, техниканы мен сызбалар орындау
	Бұйым дайындау. Бұйымды көркемдеп безендіру	6.1.6.4 материалдардың қасиеттерін білімін және практикалық қолдану дағдыларын көрсетіп, техниканы көркемдік материалдарды эксперимент жүргізу; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалдық элементтері мен өнердің материалдарын құралдарын анықтау, таңдау, қолдану; 6.2.1.2 ақпаратты шығармашылық интерпретациялап, мәтін-сипаттамалардың және мәдениет тұжырымдардың мазмұнын қысқа, таңдамалы түрде қолдану;
	Жұмыстарды презентациялау Көрме ұйымдас тыру	6.3.2.2 стилистикалық қанатты профессионализмді, аббревиатура қолдану, қайталау мен штамп бермеу; 6.3.1.1 мектеп аудиториясына жұмысты презентациялау.
3 тоқсан		
Дизайн және технология	Электр және қол еңбегі құралдары мен жабдықтары. Практикалық жұмыстар	6.2.2.1 қозғалысты іске қосатын мен электрлі қол құралдарының құрылысын және механизмдерін және сипаттау, оларды қолдану табиғи және жасанды материалдармен өңдеу үшін қолдану; 6.2.2.2 ұсынылған тақырыптың алмасып, диалогқа қатысу; 6.2.2.3 жоспарға, сызбаға, идеяға сүйеніп, талқылау элементтерін сипаттаушы немесе баяндаушы монологты құру; 6.2.6.2 электр қол құралдары

		жабдықтарымен қауіпсіз жабдықтау тәсілдерін, еңбек гигиенасын (жұмыс орнын, құралдарды тазалау, арнайы киімді білу және түсіндіру
	Құрамалы бөлшектерден робот құрастыру. Роботтың шығу тарихы мен оның түрлері.	6.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат бетімен таңдау және қолдану 6.3.3.1 пәндік терминология отырып, өзінің және басқалары (суретшілер, қолөнершілер жұмыстарындағы қолданылатын тәсілдерді (техникалар
	Роботты құрастыру. Нобай. Материалдарды іріктеу.	6.1.5.1 өзіндік тәжірибесі мен сүйеніп, композицияның негізін сақтап, әртүрлі нысандарды құрастыру бойынша тапсырманы орындау; 6.1.6.1 конструкциялық, табиғи жасанды материалдардың технологиялық пен механикалық қасиеттерін және олардың қолданылу аясын анықтау және сипаттау; 6.1.4.1 уақыттың жұмсалудың факторларды ескеріп, іс-әрекетті бірізділігін анықтау және жоспарлау
	Робот құру. Робот бөлшектерінің қозғалмалы механизмін құру бойынша эксперимент жүргізу	6.2.3.1 орындалған өлшем мен негізінде бұйым дайындау материалдарды электрлі құралдарымен өңдеу; 6.2.3.2 ажырайтын және ажырамайтын біріктіру әдістерін қолданып бөлшектерден құралған бұйым; 6.2.3.4 белгілі және белгісіз қолдана отырып, біртұтас жасау мәтіндегі негізгі ақпаратты; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсіндіріп көрсете отырып, материалдарды құралдарды қолдану.
	Көлік құралдарының түрлері туралы	6.1.3.1 шығармашылық идея

	жалпы мәліметтер	және дамыту үшін ақпарат бетімен таңдау және қолдану
	Көлік құралы моделін құрастыру. Нобай. Материалдарды іріктеу	6.1.5.1 өзінің тәжірибесі мен сүйеніп, композицияның нысанын сақтап, әртүрлі нысандарды құрастыру бойынша тапсырманы орындау; 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш); 6.1.4.3 ақпаратты графикалық және көру негізінде байланысты тұжырымды құрастыру
	Көлік құралын құрастыру. Модельдің жеке бөліктерін дайындау. Үлгіні құрастыру және өңдеу.	6.2.3.1 орындалған өлшем негізінде бұйым дайындау материалдарды электр қолдану құралдарымен өңдеу; 6.2.3.2 ажырайтын және ажырамайтын біріктіру әдістерін қолданып бөлшектерден тұратын бұйым
	Жұмыстарды презентациялау. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1 мектеп аудиториясына жұмысты презентациялау; 6.3.1.2 сан есімдердің, сын есімдіктердің дұрыс септікпен қолдану
4 тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақ халқы мен әртүрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарындағы дастарқан басындағы дұрыс мінез-құлық ережелері	6.2.4.1 қоғамдық тамақтану орындарында қазақ халқы мен әлем халықтарының мәдениетіндегі дастарқан басындағы өзін-өзі ұстау ережелерін салыстырып сипаттау; 6.2.4.2 әртүрлі шараларға араласу, дастарқанды безендірудегі дәстүр және практикалық дағдылар; 6.2.4.5 лексикалық үйлесімдікпен отырып, жеке сөздердің, сөз тіркестерінің және сөйлемдердің, эмоцияларды боялған және кәсіби сөздерді неологизмдердің мағынасын анықтау қолдану және түсіндіру

Үй мәдениеті	Электро сызбалардың шартты белгілерімен танысу. Электр тізбектері	6.2.5.3 электросызбалар эл шартты графикалық белгіл түсіну, бейнелеу және олар қолдану; 6.2.5.4 қарапайым электр т есебін жүргізу және ажыра
	Батарейкалы шырағдан дайындау	6.2.5.5 электр тізбектерін қа сызба бойынша құрастыру 6.2.5.6 әртүрлі ақпарат көзд алынған мәліметтер мен әр көзқарастарды салыстыру әрекеттің оңтайлы тәсілін а
	Электр қол еңбегі құралдарын қолдану арқылы тұрмыстағы жөндеу жұмыстары	6.2.5.6 электр қол құралдар пайдаланып, ақауларды жөндеу операцияларын жә ұйымдастыру бойынша пр жұмыстарды орындау; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникас оның маңыздылығын түсін көрсете отырып, материалд құралдарды қолдану; 6.2.6.3 ақпаратты әртүрлі с кестелер, диаграммалар тү
	Сәндік гүлдер түрлері. Гүл өсіру шаруашылы ғындағы көктемгі жұмыстар	6.2.5.1 сәндік гүлдердің түр технологиясын зерттеу жән 6.2.5.2 сәндік бақша өсіру м шаруашылығында көктемг (топырақты өңдеу, зиянкес қорғау, егу мен отырғызу) ж 6.2.6.1 қауіпсіздік техникас оның маңыздылығын түсін көрсете отырып, материалд құралдарды қолдану

3) 5 сынып (қыздар):

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Мазмұны	Оқыту мақсаттары.

		Білім алушылар білуі тиіс:
1 тоқсан		
Визуалды өнер	Бейнелеу өнеріндегі мәнерлі құралдар. Классикалық өнердің үздік туындылары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.1.2.1 әлемдік және қазақ мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшелігі және зерттеу; 5.1.3.1 шығармашылық идея мен дамыту үшін ақпарат қолдану жұмыс істеу. (ақпараттық-коммуникациялық технологиялар қолдану арқылы); 5.3.2.1 пәндік терминология өзінің және басқалардың (қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарында берілген идеяны тақырыптарды сипаттау; 5.3.2.2 стилистикалық қанықтандыру, профессионализмді, аббревиатура қолдану. 5.3.3.1 пәндік терминология өзінің және басқалардың (қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы қолдану мен тәсілдерді (техникалар)
	Натюрморт өнері. Ұлттық сәндік натюрморт	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орындау; 5.1.5.3 көру және сөздік нұсқа бойынша жұмыс істеу; 5.1.6.4 таңдалған тәсілдерді ескеріп, көркемдік материал техникаларды қолдану және жүргізу; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің мәнері құралдарын қолдану; 5.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдарды құрастыру бағыты қазақтың ұлттық мәдениетіне

		элементтерін қолдану
	Пейзаж. Табиғатпен үйлесім. Әуе перспективасы	5.1.1.1 қоршаған ортаның аумағына, оның мағынасы мен визуалды сипатын зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, тепе-теңдік); 5.1.1.2 базалық терминдерді, дыбыстау және жазу, олардың сөздікте қолдану; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің мақсаттарын құралдарын қолдану
	Индустриалды пейзаж. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива	5.1.1.1 қоршаған ортаның аумағына, оның мағынасы мен визуалды сипатын зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, тепе-теңдік); 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің мақсаттарын құралдарын қолдану
	Пластикалық пішіндер өнері. Мүсін өнері	5.1.1.1 қоршаған ортаның аумағына, оның мағынасы мен визуалды сипатын зерттеу және анықтау (композиция, пішін, фактура, тепе-теңдік); 5.1.1.2 базалық терминдерді, дыбыстау және жазу, олардың сөздікте қолдану; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің мақсаттарын құралдарын қолдану; 5.3.3.1 пәндік терминология, өзінің және басқалардың (қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы қолданылатын тәсілдерді (техникалар); 5.3.3.2 технологиялық жоспарларды тапсырманы орындау барысында жандандыру
	Шығармашылық жұмыс. Көрме	5.1.5.2 шығармашылық идеялар

	ұйымдастыру	асыру үшін нобайлар орын, 5.1.6.4 таңдалған тәсілдерд есепке алып, көркемдік ма және техникаларды пайдал эксперимент жүргізу; 5.1.6.5 түсіну және нақтыла жанама және баламалы сұ 5.2.1.1 өз идеялары мен сез үшін қоршаған ортаның ви элементтері мен өнердің м құралдарын қолдану; 5.3.1.1 дайын жұмысты сын презентациялау.
2 тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Ою-өрнектің қысқаша тарихы және түрлері. Қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизация мен мотивтері) Көркем кестелеу. Кесте түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Нобай құрастыру.	5.1.2.1 әлемдік және қазақ мәдениетіндегі өнер, қолөн туындыларының ерекшелі және зерттеу 5.1.2.1 әлемдік және қазақ мәдениетіндегі өнер, қолөн туындыларының ерекшелі және зерттеу; 5.1.2.2 өлшемдер бойынша адамдардың тілдік мінез-қ 5.1.5.2 шығармашылық иде асыру үшін нобайлармен ү орындау; 5.2.1.1 өз идеялары мен сез үшін қоршаған ортаның ви элементтері мен өнердің м құралдарын қолдану
	Көркемдік кестемен бұйымды безендіру	5.2.1.2 мәтін-сипаттамалар, толық, қысқа, таңдамалы т әңгімелеу; 5.2.3.3 шығармашылық жұп бұйымдар дайындау үдеріс ұлттық мәдениет элемент

		5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды қолдану
	Өру өнері. Өру түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу	5.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды танып, қасиеттері мен қызметін анықтау; 5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлармен үйреніп орындау; 5.1.4.1 шығармашылық жұмыс кезеңдерін анықтап, жоспарлау; 5.1.4.2 сөйлеу мәдениетін меңгеріп, сөйлеудің сапасын бақылау, көрсету; 5.1.4.3 заттық-графикалық жұмыс сүйеніп, тасырманың орындығын жоспарлай білу
	Бұйымды өру	5.2.3.2 әртүрлі материалдармен (табиғи және жасанды) қарап, бұйымдарды орындау; 5.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдар дайындау үдерісін ұлттық мәдениет элементтерімен байлау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды қолдану; 5.3.1.2 санды және септіктегі үйлестіре отырып, сөйлеудің бөліктерін қолдану
	Жұмыстардың көрмесі	5.3.1.1 дайын жұмысты сыныптық презентациялау (көрме)
3 тоқсан		
Дизайн және технология	Тоқыма материалдарының классификациясы мен сипаттамалары. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.3 тоқыма материалдардың бұйымдарының классификациясы және сипаттау;

		5.2.2.3 көрнекі материалдар нақты құрылымы бар белгі тұжырымын бірізді құрастыру 5.2.6.3 ақпаратты суреттер т
	Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құралдар, жабдықтар және құрылғылар	5.2.2.1 тігін машинасының өткізу тәсілдерін және маш орындау тәсілдерін сипатта 5.2.2.2 тігін бұйымдарын ыл жылулық (үтік) өңдеуге арн жабдықтарды білу, сипатта 5.2.6.2 қол еңбегі құралдар істеудің қауіпсіз тәсілдерін, гигиенасының ережелерін орнын, құралдарды ұйымд тазалау, арнайы киімде жү
	Тігін бұйымдарының классификациясы. Идеядан өнімге (тігін бұйымдары) дейін	5.1.6.3 тоқыма материалдар бұйымдарының классифи және сипаттау
	Дизайн, киімді макеттеу (қағаз, тоқыма және басқа материалдар). Костюм құрастыру (мини-манекенде немесе қуыршақта)	5.1.5.1 өзінің және басқалар (суретшілер, қолөнершілер тәжірибесіне сүйеніп және композицияның негізгі заң қарапайым нысандардың құрастыру бойынша тапсы орындау; 5.2.3.1 сыру тігістерін қолда құралдарымен және тігін м тоқыма материалдарын пі өңдеуді орындау; 5.2.3.2 әртүрлі материалдар табиғи және жасанды) қар бұйымдарды орындау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникас оның маңыздылығын түсін көрсете отырып, материалд құралдарды қолдану
	Тоқыма мозаикасы техникасында тігін бұйымдарының дизайны (құрақ, пэчворк, квилт) Идеяларды құрастыру. Нобай. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың орындалу бірізділігі	5.1.5.1 өзінің және басқалар (суретшілер, қолөнершілер тәжірибесіне сүйене отыр композицияның негізгі заң қарапайым нысандардың,

		құрастыру бойынша тапсырманы орындау; 5.1.4.1 шығармашылық жұмыстың кезеңдерін анықтап, жоспарлау; 5.2.3.3 шығармашылық жұмыстың бұйымдарды құру барысында ұлттық мәдениетінің әлемге қолдану
	Бұйымды құрастыру. Бұйымды көркемдеп безендіру	5.2.3.1 сыру тігістерін қолдау құралдарымен және тігін машинасымен тоқыма материалдарын пішінін өңдеуді орындау; 5.2.3.2 әртүрлі материалдарды (табиғи және жасанды) қарапайым бұйымдарды орындау; 5.2.3.4 тақырыпты анықтап, тұтас емес мәтіндегі негізгі идеяны түсіну; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен оның маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды құралдарды қолдану
	Жұмысты презентациялау	5.3.4.1 өзінің және басқаларының жұмыстарын жетілдіру және тәрбиелік бойынша конструктивті түрде қабылдау және ұсыныстар 5.3.1.1 дайын жұмысты сынға презентациялау
4 тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Ас мәзірін құрастыру	5.2.4.1 дұрыс және тиімді тамақтану ережелерін сипаттау және 5.2.4.2 дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құрастыру; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны мен дамыту үшін ақпарат жинау жұмыс істеу
	Асхананың жабдықтары. Тағам әзірлеуге	5.2.4.3 тағам әзірлеуге арналған

	арналған құралдар мен жабдықтар, ыдыстар. Тағам әзірлеуге арналған құрал-жабдықтардың және құрылғылардың мүмкіндіктерін зерттеу	мен жабдықтарды, құрылғыларды және олардың мүмкіндіктерін зерттеу; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын оның маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды құралдарды қолдану; 5.2.6.2 қол еңбегі құралдарын істеудің қауіпсіз тәсілдерін, гигиенасының ережелерін орындау орнын, құралдарды ұйымдастыру тазалау, арнайы киімде жұмыс істеу; 5.1.3.1 шығармашылық идеялар мен дамыту үшін ақпарат қолдану жұмыс істеу
	Тіскебасарлар мен сусындарды әзірлеу технологиясы	5.2.4.4 салқын тағамдар мен дайындау технологиясын бейндейтін құралдарды қолдану; 5.2.4.5 лексикалық үйлесімділік, жеке сөздердің, сөз тіркестерінің, сөйлемдердің, эмоционалды сөздердің, кәсіби сөздердің, неологизмдердің мағынасын түсіну; 5.3.1.1 дайын жұмысты сыныптық презентациялау
	Жемістер мен көкөністерден салаттар әзірлеу технологиясы	5.2.4.4 салқын тағамдар мен дайындау технологиясын бейндейтін құралдарды қолдану; 5.3.4.1 өзінің және басқаларының жұмыстарын жетілдіру және дамыту бойынша конструктивті түрде пікір қабылдау және ұсыныстар анықтау; 5.3.4.2 коммуникация барынша шығармашылық және іздену сипаттағы мәселелерді бірлесіп шешу; 5.3.1.1 дайын жұмысты сыныптық презентациялау
Үй мәдениеті	Жеке гигиена. Өзіне күтім жасау	5.2.5.3 жеке гигиена ережелерін және сипаттау, шаш пен тер күтім түрлерін анықтау;

		5.2.5.5 өзектілік, сапалылық, құндылық тұрғысында мәңгілік бағалайтын сұрақтарды құру; 5.2.5.6 нақты міндетті орындау, ақпаратты қолдану; 5.2.5.4 шектелген қолдау жағдайына өзіне күтім жасау бойынша әрекеттерді таңдау және қолдану;
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығының көкөніс түрлерінің негізгі бағыттарын зерттеу және сипаттау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылығындағы жұмыстар жүргізу; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының оның маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды құралдарды қолдану

4) 6 сынып (қыздар):

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуі тиіс:
1 тоқсан		
Визуалды өнер	Портрет жанры. Портрет түрлері. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпаратты бөлімімен таңдау және қолдану; 6.1.2.1 әлемдік және қазақ мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін білімі мен түсініктерін көрсету;
	Сызықты портрет. Графика. Орындалу техникасы. Портреттер құрудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан орындалған портрет) .	6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің мақсаттарын анықтау, таңдау және қолдану;

		6.1.6.4 материалдардың қасиеттерін және жұмыстың практикалық дағдыларын көрсетіп, техниканың көркемдік материалдарды эксперимент жүргізу; 6.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды таныстырып, өңдеу мен пайдаланудың тәжірибелерін жолдарын анықтау
	Портреттегі түс. Орындалу техникасы	6.1.1.1 өзінің және басқалардың тәжірибесіне сүйеніп, қоршаған ортаның нысандарының визуалды сипаттамаларын (композиция, фактура, тепе-теңдік) түсіну және көрсету; 6.1.1.2 өзіндік кеңейтілген сөздік тұжырымында термин-сөздерді қолдану; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің мәдениеті құралдарын анықтау, таңдау және қолдану; 6.2.2.2 ұсынылған тақырыптарды пікірлермен алмасып, диалог құру
	Заманауи портрет. Фотоөнер. Фотокамерамен эксперимент	6.3.2.1 пәндік терминологияны өзінің және басқалардың (қолөнершілер, дизайнерлер) жұмысындағы идеялар мен тақырыптарды салыстыру; 6.3.2.2 стилистикалық қанықтарды профессионализмдерді, абстракцияны қолдану, қайталау мен штамп бермеу; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің мәдениеті құралдарын анықтау, таңдау және қолдану; 6.2.1.2 ақпаратты шығарманы интерпретациялап, мәтін-сөздік мәтін-талқылауды толық, көп

		таңдамалы түрде қайта әң
	Анимация. Қозғалмалы элементтер (ермексазды анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар)	6.1.2.1 әлемдік және қазақ мәдениетіндегі дизайн, қол туындыларының ерекшелігі және білімін көрсету; 6.1.4.1 уақыттың жұмсалуды факторларды ескеріп, әрекет жоспарлау және анықтау
	Сценарий құрастыру. Кейіпкерлер мен декорациялар құру. Көркем өнер идеяларын іске асыру. Дыбыстау.	6.1.4.3 ақпаратты графикалық білу және көру негізінде бай сөйлеуді құрастыру; 6.2.1.1 өз идеялары мен сез үшін қоршаған ортаның визуал элементтері мен өнердің мұқалдарын анықтау, таңдау қолдану; 6.3.4.1 өзінің және басқалар жұмыстарын жетілдіру және бойынша конструктивті түрде қабылдау және негізделген жасау
	Жұмыстарды презентациялау	6.3.1.1 мектеп аудиториясы жұмысты презентациялау
2 тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Тоқу өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқу тәсілдері мен техникалары. Бұйымның нобайын құрастыру. Материалдар мен құралдарды таңдау	6.1.2.1 әлемдік және қазақ мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшелігі білімі мен түсінігін көрсету; 6.1.2.2 өлшемдер бойынша мінез-құлқын бағалау; 6.1.5.2 шығармашылық идея асыру үшін нобайларды, тесуреттерді және сызбаларды 6.1.5.3 әртүрлі тәсілдер арқы ақпаратпен жұмыс істеу да меңгеру; 6.1.4.2 материалдық шығын анықтау (сандық көрсеткіш

	Әртүрлі бұйымдарды ілмекпен тоқу (сулықтар, сөмкелер, ұялы телефондардың қаптары)	6.1.6.4 материалдардың қауіпсіздік және практикалық жұмыс істеу деңгейлерін көрсетіп, техникаларды және материалдарды қолдану эксперимент жүргізу; 6.1.6.5 оқу тапсырмасын орындауына сыныптастармен өнімді ынталандыру; 6.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау барысында ұлттық мәдениеті элементтерін пайдалану; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын оның маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды құралдарды қолдану
	Шалма бізбен тоқу. Шалма біздер, олардың түрлері. Тоқу тәсілдері мен техникалары. Бұйымның нобайын құрастыру	6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайларды, тескіс суреттерді және сызбаларды құрастыру 6.1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіш)
	Әртүрлі бұйымдарды шалма бізбен тоқу (мойынорағыш, үшкіл орамал, тіреуіш, ұялы телефондардың қаптары)	6.1.6.4 материалдардың қауіпсіздік және практикалық жұмыс істеу деңгейлерін көрсетіп, техникаларды және материалдарды қолдану эксперимент жүргізу; 6.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау барысында ұлттық мәдениеті элементтерін пайдалану; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын оның маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды құралдарды қолдану
	Жұмыстарды презентациялау. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1 мектеп аудиториясында жұмыстарды таныстыру (көрме) 6.3.4.1 өзінің және басқаларының жұмыстарын жетілдіру және бағалау бойынша конструктивті түрде қабылдау және негізделген пікірлерді жасау

		6.3.4.2 қойылған міндетке сәйкес әрекеттерін жоспарлау, бақылау бағалау
3 тоқсан		
Дизайн және технология	Тоқыма материалдарынан бұйым дайындау (авторлық қуыршақ, дамытушы ойыншық). Идеяларды құру. Нобай.	6.1.5.1 өзіндік тәжірибесіне сүйеніп, композицияның нысанын сақтап, әртүрлі нысандарды құрастыру бойынша тапсырманы орындау; 6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайларды, тескіс суреттерді және сызбаларды
	Түрлі-түсті және түрлі фактуралы тоқыма материалдарын зерттеу. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау	6.1.6.3 тоқыма материалдардың бұйымдарының қасиеттері мен фактурасын анықтау және 6.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды танып, өңдеу мен пайдаланудың тәжірибе жолдарын анықтау; 6.2.2.1 тігін машинасын қалыптастырып келтіруді білу және орындау
	Бұйымды құру. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді біріктіру және бұйымды безендіру	6.2.2.2 тігін бұйымдарын ылғал жылулық өңдеу режимдерін қолданып және оларды тәжірибеде қолдану 6.2.2.3 жоспарға, сызбаға, иллюстрацияларға сүйеніп, элементтері бар сипаттаушы баяндаушы сипаттағы моншақ 6.2.3.1 қайып тігістерді және тігістерді қолданып, қол еңбегі құралдарында және тігін машина тоқыма материалдарын пішіп өңдеуді орындау; 6.2.3.2 әртүрлі конструкциядағы материалдарды (тоқыма, табиғи жасанды) қолданып, бірігіп орындау; 6.2.6.2 электр қол еңбегі құралдары және жабдықтарымен қауіпсіз

		жасау тәсілдерін, еңбек гигиенасын, ережелерін (жұмыс орнын, кәсіптік киімді ұйымдастыру мен тазалау, ақпаратты жұмыс істеу) білу және түсіндіру;
	Бұйымды құру. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді біріктіру мен бұйымды безендіру	6.2.2.2 тігін бұйымдарын ылғал, жылулық өңдеу режимдерін қолдану және оларды тәжірибеде қолдану; 6.2.3.1 қайып тігістерді және тігістерді қолданып, қол еңбегімен құралдарында және тігін машиналарымен тоқыма материалдарын пішіп, өңдеуді орындау; 6.2.3.2 әртүрлі конструкцияларда материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолданып, бірігетіндік орындау; 6.2.3.4 белгілі және белгісіз ақпаратты қолданып, біртұтас және тұтастай мәтіндегі негізгі ақпаратты таныту; 6.2.6.2 электр қол еңбегі құралдарымен және жабдықтарымен қауіпсіз жасау тәсілдерін, еңбек гигиенасын, ережелерін (жұмыс орнын, кәсіптік киімді ұйымдастыру мен тазалау, ақпаратты жұмыс істеу) білу және түсіндіру; 6.2.6.3 ақпаратты әртүрлі сызбалар, кестелер, диаграммалар түрінде беру;
	Жұмыстарды презентациялау. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1 мектеп аудиториясында жұмысты презентациялау (дәріс, семинар, конференция); 6.3.1.2 сан есімдердің, сын есімдердің есімдіктердің дұрыс септік сөздерді қолдану; 6.3.3.2 ұсынылған тақырыпқа талқылауды құрастыру; 6.3.3.1 пәндік терминологияны өзінiң және басқалардың (сәуаткерлер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмысындағы қолданылған және тәсілдерді (техникалар)

Тамақтану мәдениеті	Қазақ халқы мен түрлі халықтардың және қоғамдық тамақтану орындарындағы дастарқан басында өзін-өзі ұстау ережелері	6.2.4.1 қоғамдық тамақтану, қазақ халқы мен әлем халықтарының мәдениетіндегі дастарқан басында өзін-өзі ұстау ережелерін салыстырып сипаттау; 6.2.4.2 әртүрлі шараларға арналған дастарханды безендірудегі практикалық дағдыларын
	Жартылай дайын өнімдерден тағамдар даярлау технологиясы	6.2.4.3 жылдам орындалатын тағамдар мен десерт даярлау технологияларын және қолдану; 6.2.4.4 әртүрлі тағамдарды, азық-түліктер, құрал-жабдықтардың құрылғыларды анықтау және
	Тағамдарды жылдам даярлау технологиясы	6.2.4.3 жылдам орындалатын тағамдар мен десерт даярлау технологияларын және қолдану; 6.2.4.4 әртүрлі тағамдарды, азық-түліктер, құрал-жабдықтардың құрылғыларды анықтау және 6.2.4.5 лексикалық үйлесімділік, жеке сөздердің, сөз тіркестерінің, сөйлемдердің, эмоционалдық сөздердің, кәсіби сөздердің, неологизмдердің жасырын мағынасын түсіндіру
	Десерт даярлау технологиясы	6.2.4.3 жылдам орындалатын тағамдар мен десерт даярлау технологияларын және қолдану; 6.2.4.4 әртүрлі тағамдарды, азық-түліктер, құрал-жабдықтардың құрылғыларды анықтау және 6.3.1.1 мектеп аудиториясындағы жұмысты презентациялау
Үй мәдениеті	Гигиена ережелері. Бөлмені ылғалды және құрғақ тазалау жұмысы	6.2.5.3 тұрғын үйге қойылатын талаптарды, тазалау құралдары мен жабдықтарын зерттеу және 6.2.5.4 шектелген қолдау жасау, тазалау құралдары мен жабдықтарды таңдау және қолдану;

		6.2.5.7 топтағы өнімді коммуникативтік, вербальды және вербальды қаруларды адекватты түрде қолдану;
	Киімнің және аяқ киімнің күтімі мен оларды сақтау	6.2.5.5 шектелген қолдау жағдайында маусымдық киім мен аяқ-киімді дұрыс жасау және сақтау ережелерін білу, ұстану; 6.2.5.6 әртүрлі көздерден алынған мәліметтер мен әрекеттерді көзқарастарды салыстыру, әрекеттің оңтайлы тәсілін анықтау;
	Сәндік гүлдер түрлері. Гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	6.2.5.1 сәндік гүлдер түрлерін танып, технологиясын зерттеу және қолдану; 6.2.5.2 сәндік бақша өсіру мәдениетін шаруашылығында көктемгі жұмыстар (топырақты өңдеу, зиянкестерді бақылау, қорғау, егу мен отырғызу) жүргізу; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтау, оның маңыздылығын түсіндіріп, көрсете отырып, материалдарды, құралдарды қолдану; 6.2.6.3 ақпаратты әртүрлі сызбалар, кестелер, диаграммалар түрінде ұсыну;

Негізгі орта білім беру деңгейінің

деңгейінің

5-6-сыныптардың білім

алушыларына арналған

еңбек" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

қосымша 2

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптың білім алушыларына арналған "Көркем еңбек" оқу пәні бойынша терминологиялық минимум

Сынып	Пәндік лексика және терминология	Диалог/жазуға арналған формалар

5 сынып	Жанр, коллекция, композиция, репродукция, өнер, контраст, үзінді, нобай, үздік туынды, сәндік, анималистік, индустриалды, сыртқы контур, аралау, модельдеу, декор, алгоритм, ассортимент, пішім, маусымдық, классификация, макет, лекало, манекен, күңгірт, модуль, мозаика, оригами, бірегей, силуэт, пропорция, фактура, фиксация, шаблон, гигиена, дегустация, инвентарь, интерьер, ұтымды, рацион, профилактика, эстетика, зерттеу, топырақты азықтандыру, көлденең, тік, фактура, жұмысқа қабілеттілік, қайнар көз, құрал, жөндеу, деңгей, электр өткізгіш, энергия, қызмет ету, компонент, тіркеу, қасиеттер, жобалау, ассортимент, конструкция, конструкциялық материалдар, зергерлік өнер, зергер, қолөнер шебері.	Жол бермеу үшін, алдымен содан кейін... Көз жеткізу үшін, алдымен екіншіден, ал содан кейін... Ережелерді сақтау....., яғни... Қауіпсіздікті сақтау бай болады Сол кезеңде менде қиын туындады Маған осы ұнады..., себебі ...
6 сынып	Тұрмыстық химия, анимация, графика, автопортрет, колорит, колориттік, дәстүрлі емес әдістер, реңк, репродукция, фактура, көркемдеп безендіру, зенгер, асыл тастар, жартылай асыл тастар, табиғи материалдар, филигрань, зергер, бұрама, безендіру, этикет, сәндік гүл өсіру, шартты белгілер, эколог, портретист, пропорция, дизайнер, декоратор, аниматор, дыбыс режиссері, бірізділік, бұйымның сызбасы, тегістеп үтіктеу, қайта үтіктеу, тігіс жүргізу, кестелеу, перфорация, экспресс.	Ақпаратты алу және жеткізу алгоритм бойынша әрекет Міндетті шарт ретінде..... ал Алгоритмдерді жағдайда Қатаң бірізді орындау Ұсыныс берілмейді. Бұл жасауға мүмкіндік береді

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

53-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – еңбек технологиясы аясында қызметтік сауаттылығын қалыптастыру, шынайылыққа деген шығармашылық қарым–қатынасын және технологиялық ойлау қабілетін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) нақты заттық іс–әрекетті меңгеру арқылы политехникалық білімдерін қалыптастыру, материалдарды қолмен өндеу технологияларымен, кеңістікті, материяны, энергияны, ақпаратты жетілдірудің жаңа заманауи технологияларымен таныстыру;

2) өз өмірін дұрыс ұйымдастыру тәжірибесі және тәжірибелік біліктілік ресурсы ретінде технологиялық ойлауын қалыптастыру;

3) технологиялық міндеттерді шешу, нысандарды трансформациялау, талдау, құрастыру, зерттеу үрдісінде оқушылардың сын тұрғысынан ойлауын дамыту;

4) шешім қабылдау және тәжірибелік міндеттерді орындау үрдісінде дербестікті және шығармашылық қабілеттерін дамыту;

5) шаруашылықты үнемді басқару және өзіне қызмет етеу дағдылары мен біліктіліктерін жетілдіру;

6) эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық

тәрбиелеу және рухани-адамгершілік құндылықтарын қалыптастыру;

7) заманауи өндірістік технологиялар негізінде білім алушылардың өзін-өзі кәсіби тұрғыда анықтауы, прагматикалық дүниетанымды қалыптастыру;

8) оқу міндеттеріне қол жеткізу мақсатында бірлескен қызметті ұйымдастыру

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың негізгі танымдық аппаратты меңгеруі;

2) оқу пәні мен сөйлеу тілі заңдылықтарына сәйкес келетін дұрыс тілдік құрылымдарды құру біліктіліктерін қалыптастыру;

3) реттеуші оқу іс-әрекеттерін автоматтандыру: нұсқаулық бойынша жұмыс істеу, жағдайды талдау, мақсаттар мен міндеттер қою, іс-шаралар мен ресурстарды жоспарлау, уақытты, материалдардың қасиеттерін және басқа факторларды анықтау және ескере отырып, ағымдық және қорытынды бақылауды жүзеге асыру, қызмет нәтижесі мен өнімді бағалау;

4) бірлескен іс-әрекет үрдісінде коммуникативті мәселелерді сәтті шеше білу;

5) сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың барлық тілдік емес функцияларын қалыпқа келтіру: сенсорлық және моторлық жүйелер, танымдық процестер, оқу пәні құралдары.

2-тарау. Оқу үрдісін ұйымдастырудағы педагогикалық ықпал ету

5. "Технология" оқу пәнін толық меңгерудегі қиындықтар тіл жүйесінің негізгі компоненттерінің бұзылуымен және сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың танымдық іс-әрекетінің алғышарттарының дамымауына байланысты.

6. Сөйлеу қорының дамуына қарамастан, сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар жоғары сынып оқушыларында абстрактілі сөздерді,

терминдерді дұрыс білмеуі және қолдана алмауы, бірқатар грамматикалық түсініктері мен тіл категорияларының жеткіліксіз қалыптасуы байқалады.

7. Білім алушылар ойды білдірудің грамматикалық құралдарын таңдауда және біріктіруде қиындыққа ұшырайды; сөйлеу тілінде сөздердің қарапайым құрылымдары мен бұрмаланған грамматикалық формаларды қолданылады.

8. Сөйлеу тілі бұзылыстары бар оқушылардың көбіне фонемалық, визуалды, оптикалық-кеңістіктік қабылдаудың тұрақты бұзылыстары тән.

9. Балалардың назарының өзіндік ерекшелігі ол оның инерттілігі мен тұрақсыздығының үйлесімі болып табылады, зейіннің еріксіз және таяз болуымен сипатталады.

10. Білім алушылардың сөйлеу тілі бұзылыстары әсер етеді:

1) көріп және естіп қабылдау арқылы есте сақтауына (еріксіз және сөздік емес қарым-қатынас формасының басымдылығы);

2) заттық біліктіліктері мен білімді меңгеру қарқынына (төмендейді),

3) ақпаратты сақтау және мәлімдеу сапасы (білімі нақты емес).

11. Сөйлеу тілі бұзылыстары мен психикалық дамудың басқа тұстары арасындағы байланысы ойлаудың өзіндік ерекшеліктерін айқындайды: көрнекі-бейнелік ойлау дамуының артта қалуы, талдау, синтез, салыстыру, топтастыру, үлгі бойынша ой түйу.

12. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың бір бөлігінде қимыл-қозғалыс қызметінің дамуының артта қалуы көрініс алады: қимыл қозғалыс координациясының бұзылуы, кіші бөлшектелген қозғалыстарды орындаудағы сенімсіздік, қозғалыстарды орындау кезінде икемсіз және баяу.

13. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың аталған бұзылыстары "Технология" пәнін оқытуда кетедергіліер туындатады және

арнайы мектепте ерекше білім беруді ұйымдастыруды, жұмыс тәжірибесінде жалпы дидактикалық және арнайы тәсілдерді қолдануды талап етеді:

1) білім берудегі зерттеушілік тәсіл – ол ауыр сөйлеу тілі бұзылыстары бар оқушыларда ғылыми дүниетанымдылықты, ойлауын дамытуды және өзіндік танымдылығын қалыптастырудың маңызды құралдарының бірі;

2) тұлғаға бағытталған тәсіл - баланың өзін-өзі қалыптастыру және өзін-өзі тану процестерін, оның ерекше даралығын дамытуды қамтамасыз етеді және қолдайды;

3) іс-әрекет арқылы ықпал ету - білім беру, тұлғалық даму, әлемді тану және қабылдау нәтижелеріне бағытталады;

5) білім беруде саралау арқылы ықпал ету - оқушылардың әр қайсысын олардың шығармашылық қабілеттерін максималды дамыту жағдайын және оның танымдық қызығушылықтарын қамтамасыз етуді көздейді. Білім беру балаға қолжетімді деңгейде және қолайлы қарқында болуы қажет;

6) интегративті ықпал ету - "Технология" пәнін басқа оқыту пәндерімен тығыз байланыстыруға мүмкіндік береді;

7) жүйелік ықпал ету - сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушыларда оқу іс-әрекетінің әмбебап жүйесін, оқу үдерісін баланың өзін-өзі ұйымдастыру және өзін-өзі оқыту тәртібінде ұйымдастыруға мүмкіндік береді;

8) коммуникативтік ықпал ету - білім берудің іс-әрекеттік сипатын айқындайды, яғни сабақ барысындағы шынайы қарым-қатынас сөйлеу тілі іс-әрекеті арқылы шынайы немесе жасанды міндеттерді орындау арқылы жүзеге асады;

9) жоба әдісі мақсат қою дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді және білім алушыларға мұғалім тарапынан тиісті басшылық жасау кезінде, оның ішінде ата-аналармен, жергілікті қоғамдастық өкілдерімен әріптестікте ұлттық-өңірлік бөліктерді ескере отырып, тұжырымдалған

мақсаттарға қол жеткізудің оңтайлы жолдарын табуға мүмкіндік береді;

10) проблемалық оқыту оқушылардың жүйелік өз бетінше ізденушілік іс-әрекетін болжайды;

11) білім берудегі саналылық оқушылардың білім мен дағдыларды тәжірибеде саналы түрде игеруі мен қолдануын, жеке тәжірибе мен бақылауларды қолдануды, оқу материалын ұсынудың көрнекі құралдарының басым болуын, әсіресе бастапқы идеяларды қалыптастыруда қамтамасыз етеді;

12) ынталандырушы және дамытушылық оқыту сөйлеу дағдыларын дамытуға, пәннің оқу материалындағы психикалық үрдістерді түзетуге бағытталған мұқият таңдалған тапсырмалар мен іс-шаралар жүйесі арқылы жүзеге асырылады;

13) тыныс алу, ұсақ және жалпы моторикасын түзету, психоэмоционалдық қысымды шешу, көру, дене сымбатылығын сақтауға бағытталған денсаулық сақтау технологияларды пайдалану.

14. Оқу пәнінің ғылыми мазмұны сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың танымдық мүмкіндіктеріне бейімделеді, ол үшін келесі әдістемелік шарттарды сақтайды:

1) материалды нақтылау, оны кванттау, ұтымды мөлшерлеу, білімді жаңа жағдайда қолдануға арналған жаттығулардың жетілдіру;

2) сөйлеуді визуалды қолдау: тақырып бойынша басылған бағдарламалық сөздерді, өрнектер мен сөз тіркестерінің тақырыбына арналған үлгілер жиынтығын, сөйлеу құрылымдарын қолдану, толық әрінақты мәлімдеме жасауға көмектесетін жадынамаларды, диаграммаларды, жоспарларды, кестелерді, алгоритмдерді кеңінен қолдану, бейімделген оқу мәтіндерін қолдану.

3) сабақ барысында сөйлеу режимін сақтау: айтылуын бақылау, жеке жұмыс барысында әр оқушының ауызша және жазбаша сөйлеуіндегі аграматизмдерді жою, кекештігі бар балалардағы сөйлеу қарқынын, ырғағын қалыпқа келтіру;

4) білім беру материалын полисенсорлы негізде ұсыну;

5) көріп қабылдау негізінде монологтық байланыстырып сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру.

15. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 22 қаңтардағы № 70 "мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ арнайы білім беру ұйымдарын жабдықтармен және жиһазбен жабдықтау нормаларын бекіту туралы" бұйрығына сәйкес 29.12.2017 ж. өзгерістер енгізілді, оқу кабинетін жабдықтау нормалары белгіленді.

16. Сабақ жүргізу барысында материалдарды сақтау үшін қолданылады: сынып тақтасы, киім шкафтары, компьютерге арналған үстелдер, құрал жабдықтарды сақтауға арналған сөрелер.

17. Оқыту барысында техникалық мультимедиялық дидактикалық құралдар пайдаланылуы тиіс: компьютер жиынтығында: жүйелік блок, монитор, акустикалық жүйе, Web-камера, желілік сүзгі, көп қызметтік құрылғы, проектор, интерактивті тақта немесе экран, "қауіпсіздік техникасы ережелері" плакаттар жиынтығы, электрондық оқулықтар, арнайы киім, қабырғалық дәрі қобдишасы

18. Материалдар мен нысандарды көркемдеп өңдеу, түрлендіру, сондай-ақ үй шаруашылығын жүргізу, техника мен технологияларды пайдалану дағдыларының әмбебап және арнайы білімін, іскерлігін және дағдыларын қалыптастыру мақсатында ағаш, металл және мата өңдеуге арналған жабдықпен, тамақ дайындауға арналған материалдармен және құралдармен кабинеттер жарақтандырылуы тиіс.

19. Арнайы білім беру ұйымындағы мұғалімінің кәсіби іс-әрекеті сынып логопедімен нәтижелі өзара әрекеттесуді де қамтыйды, кекештену, ринолалия, алаликалық немесе дизартриялық компоненттері, аутизмі бар оқушыларға сабақта жеке түзете көмек көрсетуге мүмкіндік беретін арнайы әдістерді меңгеруді қамтиды.

20. Академиялық ғылыми – терминологиялық сөздікті жүйелі қалыптастыру, базалық ұғымдарды меңгеру мақсатында пәндік сөздік

минимумы ұсынылған (Қосымша 2).

3 тарау. Пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Технология" " оқу пәні бойынша оқу жүктемесі:

- 1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;
- 4) 10-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылына 102 сағатты құрайды.

22. Бағдарлама мазмұны екі түрде ұсынылған: "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" және "Көркем еңбек", мұғалім таңдауы аудандық қажеттілікке, мамандарға және мектептің басқа мүмкіндіктеріне байланысты.

23. Бағдарлама мазмұны "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау";
- 2) "Тағам даярлау технологиясы";
- 3) "Матаны өңдеу, матадан, ағаштан және метеалдан бұйым жасау";
- 4) "Мақсатты бағытталған үй шаруашылық стратегиясы".

24. "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары ;
- 2) жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары ;
- 3) жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары .

25. "Тағам даярлау технологиясы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дұрыс тамақтану негіздері;
- 2) өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар;
- 3) өнімдерді турау;
- 4) өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері;
- 5) үстелді әзірлеу ;
- 6) өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау.

26. "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар;
- 2) түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу;
- 3) жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы;

27. "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тұрғын үй гигиенасы;
- 2) тұрғын үй коммуникациясының жүйесі: жылыту, сумен жабдықтау, канализация және электр тоғымен жабдықтау;
- 3) электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;
- 4) дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау;
- 5) киімді күту технологиясы;

б) сәндік өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары;

28. 7-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;": технология кабинетіндегі жалпы тәртіп пен ішкі тәртіптің ережелері, кабинетті жабдықтау, жеке еңбек гигиенасы, жұмыс орнын, жеке қорғану құралдарын дайындау тәртібі, жабдықпен, құралдармен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдері;

2) "Тағам даярлау технологиясы": өнімдерді аспаздық өңдеу кезінде санитариялық қағидаларды сақтау, көкөніс түрлері, оларды аспазда пайдалану тәсілдері, өнімдерді пішіндеп турау, шикі көкөністерден жасалған тағамдар, пісірілген көкөністерден жасалған тағамдар, бутербродтар, жұмыртқадан жасалған тағамдар, ыстық сусындарды дайындау технологиясы, таңғы асқа үстелді әзірлеу, ұзақ мерзімді сақтауға арналған өнімдерді дайындау тәсілдері;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": тоқыма талжіптерінің жіктелуі, табиғи және жасанды талшықтардың артықшылықтары мен кемшіліктері, матаның құрылымы, тігістер мен қол тігістер, тігін бұйымдарын жобалау және модельдеу: өлшемдерді алу, сызбаны сызу, үлгіні модельдеу және жасау, ұсақ бұйымдарды кесу және жасау; ағаш құрылымдық материал ретінде, ағаштың қасиеттері мен құрылымы, бөлшектер мен бұйымдардың графикалық бейнесі, ағаш өңдеуге арналған құралдар мен құрылғылар, ағаштан қарапайым бөлшектерді жасаудың технологиялық процесі: ағашты кесу, тегістеу, бұрғылау, бөлшектерді шегелермен, бұрандалармен және желіммен құрастыру; металдар мен олардың қорытпалары, металдардың негізгі технологиялық қасиеттері, өңдеу тәсілдері, металдарды өңдеуге арналған құралдар мен құрылғылар, металдарды өңдеудің технологиялық операциялары: сүректі түзету, белгілеу, кесу, ию, тазалау, бұрғылау, көркемдеп өңдеу: көркем кесу, ағашты ою, дайын бұйымды сәндеу және лактау арқылы өңдеу, жұқа табақты металл мен сымнан жасалған бұйымдарды құрастыру және жасау;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": тұрғын үй-жайлардың қызметі мен жайлылығы, бөлменің аумағын аймақтарға бөлу, үйдегі сумен жабдықтау және су құбыры жүйелері, ас үйдегі электр жабдықтарының түрлері, тұрмыстық техниканың техникалық сипаттамалары, өнімдердің балғындығы мен сақтау мерзімі, киім мен аяқ киімге күтім жасаудың заманауи құралдарын таңдау және пайдалану, дақтарды кетіру тәсілдері, бөлме өсімдіктерінің алуан түрлілігі, бөлме өсімдіктеріне жүйелі күтім жасау тәсілдері, бөлме өсімдіктерінің зиянкестері.

29. 8-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау": кабинеттегі ішкі тәртіп шарттары, жұмыс орнын эргономикалық ұйымдастыру, электр қауіпсіздігі және тұрмыстық электр құралдарын пайдалану қағидалары, жабдықтар мен құралдардың ақаусыздығын тексеру және оларды жұмысқа дейін және одан кейін күтіп-ұстау тәртібі;

2) "Тағам даярлау технологиясы": тағамның өнімдік құндылығы, сүт және ашыған сүт өнімдерінен тағамдар дайындау технологиясы, тұтқыр және сұйық жарма дайындау технологиясы, жарма сапасына қойылатын талаптар, бұршақ дақылдарын пісіруде қолдану, пісіруге дайындық, пісіру уақыты, макарон өнімдерінен тағамдар дайындау технологиясы, дайын тағамдарды беру тәсілдері, өнімдерді кептіру және мұздату;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": матаның ақаулықтары, тігін машинасының тігістерін орындау, белдік бұйымын құрастыру және модельдеу: өлшеулерді алу, сызба жасау, модельдеу, өрнек жасау, пішу, өңдеу, дайын бұйымның сапасын бақылау және бағалау; ағаштың қасиеттері, құрылысы және ақаулары, жасанды ағаш материалдары, ағашты қолмен өңдеуге арналған құралдар, қол құралымен цилиндрлік бөлшектерді сызу және дайындау, ағаш бұйымдарын бояулармен және эмальдармен бояу технологиясы, бұйымдарды ағаш бойынша оюмен өңдеу; қара және түсті металдардың қасиеттері, құрастыру сызбаларын оқу, штангенциркульдің көмегімен бөлшектердің мөлшерін өлшеу, металдарды өңдеуге арналған қол құралдарымен: кесу, кесу, аралау, өңдеу, металды көркемдеп өңдеу:

фольгамен өрнектеу, нақыштау, өру;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": бөлме жарығы, жарық көздері, бөлменің қабырға бөлшектерін бекіту технологиясы, қабырға материалының салмағына байланысты затты бекіту әдісін таңдау, үйдегі қарапайым сантехникалық жабдықтар, санитарлық-техникалық жұмыстарға арналған құралдар мен құрылғылар, су шүмектерінің қарапайым ақауларын жою, тұрмыстық техниканы таңдау, тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері, тұрмыстық техниканы күту, сатып алу кезінде өнімдерді органолептикалық бағалау, өнімдерді сақтау мерзімі мен орны, тоңазытқыш ережелері, киім мен аяқ киімді, топырақ қоспаларын, олардың құрамын, қоректік заттар мен тыңайтқыштарды, өсімдіктерді азықтандыру, күрделі тыңайтқыштар.

30. 9-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;": жұмыс орнын дайындау тәртібі, тамақ инфекцияларының алдын алу, улану және жарақат алу кезіндегі алғашқы көмек;

2) "Тағам даярлау технологиясы": өнімдердің сапасы, өнімдерді сақтау мерзімі, балықты, етті және құсты механикалық және жылумен өңдеу кезінде қолданылатын құрал жабдықтар, балықты, етті және құсты жылумен өңдеуге дайындау, құсты бөліктерге бөлу тәсілдері, құсты жылумен өңдеу түрлері, етті, ет өнімдері мен балықты, гарнирлер мен тұздықтарды дайындау технологиясы, десерттер, сусындар, түскі асқа үстелді әзірлеу, қантты консервілеу;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": әртүрлі материалдардан жасалған жіптердің механикалық, физикалық, технологиялық және пайдалану қасиеттері, шеңбер бойынша ілмекпен тоқу, киімді модельдеу жүйелері, иық киімін модельдеу, пішу ережелері, түнгі жейделерді дайындау және өңдеу, бұйымдарды ылғалды-жылумен өңдеу; ағаштың физикалық және механикалық қасиеттері, конструкторлық құжаттама, ағаштан жасалған бөлшектер мен бұйымдардың сызбалары, технологиялық құжаттама, ағаштан жасалған бөлшектерді жасаудың технологиялық картасы, ағаш ұсталық

қосылыстардың негізгі түрлері, біріктіру, біріктіру, бұрыштық қосылыстар, тікенекті қосылыстар, шкант пен нагельдегі қосылыстар, ағашты күйдіру, ағашты ою; болаттың қасиеттері және оны қолдану, металдан жасалған бұйымдар және олардың графикалық бейнесі, металды қысқыштарда және плитада шабу, алмалы-салмалы және ажыратылмайтын қосылыстар, бұрандалы қосылыстар, сыртқы және ішкі бұрандаларды кесу, металл кесетін станоктар туралы жалпы мәліметтер, металды көркемдеп өңдеу, филигрань;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": жөндеу-әрлеу жұмыстарының түрлері, тұрғын үй-жайларда жөндеу-әрлеу жұмыстарын орындауға арналған қазіргі заманғы материалдар, құралдар мен құрылғылар, ТКШ қызметтерімен өзара іс-қимыл, тұрмыстық аспаптар мен электр техникасын қуаты мен кернеуі бойынша іріктеу, аспаптың паспорты, пайдалану жөніндегі нұсқаулық, сатып алуды жасау технологиясы, тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің тұтынушылық қасиеттері,

31. 10-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау": кабинеттегі ішкі тәртіп ережелері, өрт қауіпсіздігі, электр қауіпсіздігі және тұрмыстық электр құралдарын пайдалану ережелері; төтенше жағдайлар туындаған кездегі іс-қимылдар, жарақат алған және уланған кезде зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету жөніндегі ережелер;

2) "Тағам даярлау технологиясы": дұрыс тамақтану пирамидасы, тағам КАМК, сорпаларды дайындау технологиясы, сорпалардың тұздық түрлері, сорпа, борщ, тұздық, көкөніс сорпалары мен жармалар, ұннан жасалған сорпаларды дайындау технологиясы, ұннан жасалған тағамдар, қамыр түрлері, қамыр дайындау технологиялары, салма түрлері, дәмдеуіштер, мерекелік үстелді әзірлеу, тұздау және ашыту;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": материалдар, екі бізбен тоқудың тәсілдері мен құралдары, қазіргі заманғы сәннің негізгі бағыттары, өз эскизі бойынша бұйым жасау, құрастыру, модельдеу, иық киімінің тігін бұйымын жасау, әйелдер киімін

көркем безендіру; ағаш өңдеуге арналған қазіргі заманғы технологиялық машиналар, ағаш кесетін құралдарды қайрау және баптау, ағаш ұсталық элементтерін біріктіру, "қарлығаш құйрық" иірімжіп қосындысын жасау, Ағашты көркем өңдеу түрлері, ас үй ыдыстарын, кәдесыйларды жасау, көркем кесу, бұйымдарды күйдіру арқылы өңдеу; металдардың түрлері мен негізгі қасиеттері, металдарды өңдеу, болатты өңдеу, металдарды кесу құрылысы, тоқтық-бұрамалы кескіш станоктың құрылысы, металл бойынша токарлық станокта бұрамаларды бұрғылау және кесу, металдан жасалған бұйымдарды көркемдеп өңдеу, зергерлік іс;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": күнделікті, ылғалдандыру және жалпы тазалауды жүргізу ережесі, электр энергиясын есептеу құралының жұмысы, тұрмыстағы электр энергиясын үнемдеу жолдары, су шығынын есептеу құралының жұмысы, пәтердегі су және жылумен жабдықтау, су құбыр жүйесін пайдалану қағидалары, тұрмыстық техника жұмысындағы ақаулардың алдын алу, пайда болу себептері мен оларды жою тәсілдері, өнімдердің қаптама материалындағы ақпарат, қысқы киім мен аяқ киімді сақтауға салу, бақша және бақшадағы көктемгі жұмыстардың ерекшеліктері.

32. Бағдарлама мазмұны "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша 3 бөлімді қамтиды:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту";

2) "Шығармашылық жұмыстарды құрастыру және жасау";

3) "Шығармашылық жұмыстарды презентациялау, бағалау және талдау";

33. "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) қоршаған әлемді түсіну және білу;

2) мәдениет және дәстүрді білу мен түсіну;

3) ақпарат көздерімен жұмыс жасау;

- 4) шығармашылық үрдісін жоспарлау;
- 5) дизайн жасау тапсырмаларымен жұмыс жасау;
- 6) материалдар олардың қасиеттері және жұмыс жасау техникалары.

34. "Шығармашылық жұмыстарды құрастыру және дайындау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық идеяларды көркем бейнелеу;
- 2) құралдар мен жабдықтар;
- 3) құрастыру технологиялары;
- 4) тамақтану мәдениеті;
- 5) үй мәдениеті;
- 6) еңбек гигиенасында техникалық қауіпсіздік шараларын сақтау.

35. "Шығармашылық жұмыстарды презентациялау, талдау және бағалау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық жұмыстарды презентациялау;
- 2) идеяларды талдау және бағалау;
- 3) тәсілдер мен әдістерді бағалау және талдау;
- 4) жұмысты жетілдіру және бейімделу.

36. "Технология" пәнінің бағдарламасы "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша келесі бағыттарда жүзеге асырылады:

- 1) "Көрнекілік өнер"

2) "Сәндік-қолданбалы шығармашылық";

3) "Дизайн және технология";

4) "Үй мәдениеті";

5) "Тамақтану мәдениеті";

37. "Көрнекілік өнер" бағыты қамтыйды:

1) классикалық және заманауи өнер;

2) қазақ суретшілерінің шығармашылығы;

3) көркем өнер түрлері мен жанырлары;

4) цифырлық көркем өнер (фото суретя, анимация, медиа сқұралдар);

5) бейнелеу (бейнелік) өнерінің мәнерлеу құралдары;

6) көркем өнер материалдары мен техникаларына тәжірибе жасау.

38. "Сәндік-қолданбалы шығармашылық" бағытты келесі тақырыптарды:

1) сәндік-қолданбалы өнердің негізгі формалары мен ерекшеліктері, Қазақстан және басқа халықтардың қолданбалы өнері;

2) сәндік-қолданбалы өнердің материалдары, құралдары мен технологиялары;

3) ұлттық ою-өрнек;

4) интерьерді безендіру

39. "Дизайн және технология" (ұлдар) бағыты қамтыйды:

1) негізгі конструкторлық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес

материалдар;

- 2) материалдарды өңдеуге арналған құрал-жабдықтар;
- 3) түрлі тәсілдермен материалдарды өңдеу;
- 4) түрлі материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны;
- 5) ұлттық тұрмыстық заттарды жасау технологиясы;
- 6) әлемдік және қазақстандық сәулет ескерткіштері;
- 7) макеттеу;
- 8) бөлме дизайны;
- 9) робототехника, көлік құралдарын модельдеу.

40. "Дизайн және технология" (қыздар) келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;
- 2) тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;
- 3) тоқыма материалдарын әртүрлі тәсілдермен өңдеу;
- 4) тоқыма материалдарынан жасалған бұйымдардың дизайны;
- 5) сән индустриясы, стиль және бейне, ұлттық киім элементтерін жасау технологиясы

41. "Үй мәдениеті" (ұлдар) бағыты келсі тақырыптарды қамтыйды:

- 1) тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері;
- 3) электр қуатын бөлетін құрылғылар туралы жалпы мағлұматтар,

электр құралдары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;

4) тұрмыстық-жөндеу жұмыстары, интерьерді ұйымдастыру және орналастыру.

42. "Үй мәдениеті" (қыздар) бағыты келесі бөлімдерді қамтиды:

1) жеке гигиена, тұрғын үй экологиясы;

2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүлдерін өсіру, ландшафтық дизайн негіздері

3) киімді күту және сақтау.

43. "Тамақтану мәдениеті" бағыты келесі бөлімшелерді қамтыйды:

1) дұрыс тамақтану негіздері;

2) тамақтану барысында өзін-өзі ұстауы, үстелді әзірлеу ;

3) Тағам даярлау технологиясы;

4) дүние жүзі елдерінің асханасы.

44. 7-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) көрнекілік өнер: заманауи өнердегі ғылым техникалары мен жетістіктері, табиғат микросуреттер, бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, инсталляция және т. б.), Қазақстанның заманауи суретшілері, өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеу негізінде практикалық (шығармашылық) жұмыс (2D немесе 3D форматында), көрменің тұсаукесері және оны ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: пирография өнерімен танысу, көркемдеп күйдіру тәсілдері мен техникасы, эскизді орындау, материалды таңдау және дайындау, бұйымды көркемдеп күйдіру, безендіру, таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: ағашты механикалық өңдеуге арналған жабдық, ағашты механикалық өңдеу кезінде жұмысты ұйымдастыру, ағаштан жасалған бұйымдарды әзірлеу, бұйымның дизайны, материалды таңдау және дайындау, өнімді жасау, материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу, өнімді безендіру және көрмені ұйымдастыру;

4) үй мәдениеті: ауылшаруашылық өндірісіндегі заманауи жабдықтар мен құралдар, электр құрылғылары мен тұрмыстық техниканы жөндеу, тұрғын үй экологиясы, үйдегі микроклимат

45. 8-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: мозаика өнері, мозаиканы орындау түрлері мен техникасы, материалды таңдау және эскизін жасау, мозаикалық панноға негіз дайындау, мозаикалық панноны орындау, көркем безендіру және жұмыстарды таныстыру;

2) дизайн және технология: қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу, ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) дайындау материалдары мен техникаларын зерттеу, идеяны талқылау және эскизді әзірлеу (торсық, дөңгелек үстел), жұмыс процесін жоспарлау, материалдарды өңдеу, бұйымды дайындау, жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: үстел ойындары, пайда болу тарихы, үстел ойынының тұжырымдамасы, үстел ойынын дамыту, графикалық құжаттама, үстел ойынының бөлшектерін жасау, безендіру, ойынды тестілеу, сауалнама және ақпарат жинау, жұмыстың тұсаукесері;

4) үй мәдениеті: агротехнологияны дамытудағы ғылымның рөлі (өз бетінше зерттеу), электр құрылғылары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау, үй-жайларды жөндеуге арналған жабдықтардың заманауи материалдары мен құралдары (практикалық жұмыс).

46. 9-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазіргі интерьердегі сәндік бұйымдар, интерьердің сәндік заттарын жасаудың әдістері мен техникаларын зерттеу

2) дизайн және технология: сәулет жауһарлары, заманауи сәулет, Қазақстан сәулеті (тарихи және қазіргі заман);

3) дизайн және технология: жиһаз және интерьер заттарын өндіру: заманауи стильдер мен материалдар;

4) үй мәдениеті: интерьердегі, сыртқы көріністегі заманауи ландшафт дизайнының негізгі стильдері мен бөліктері.

47. 10-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазіргі интерьердегі сәндік бұйым: идеяны талқылау, дамыту және эскизді әзірлеу, жұмысты жоспарлау, сәндік интерьер заттарын жасау, жұмыстарды таныстыру;

2) дизайн және технология: сәулет қызметінің қазіргі заманғы нысандары: сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (жаснды немесе өз идеялары), сәулет объектісінің мүсінін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау, сәулет нысанының макетін дайындау;

3) дизайн және технология: белгілі бір интерьерге арналған затты әзірлеу, идеяны талқылау және дамыту, материалдарды дайындау, графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік, бұйымды жасау, әрлеу, жұмыстарды таныстыру;

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафттың заманауи элементтері: шығармашылық идеяларды визуализациялау, интерьерді жарықтандыру, табиғи және жасанды жарықтандыру, интерьерді жарықтандыру жобасын жасау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік), интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік).

48. 7-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы

бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) бейнелеу өнері: өнердегі ғылымның заманауи техникалары мен жетістіктері, табиғат микросуреттер, бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, инсталляция), Қазақстанның заманауи суретшілері, өнердегі заманауи стильдік бағыттағы зерттеулер негізінде практикалық (шығармашылық) жұмыс (2D немесе 3D форматында). Көрменің тұсаукесері және оны ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: көркем сурет (батик, гжель, хохлома), кескіндеме түрлері, кескіндеме тәсілдері мен техникасы, көркем сурет материалдары мен жабдықтары, көркем сурет салуға арналған эскизді әзірлеу, көркем сурет салуға арналған материалдар мен құралдарды дайындау, көркем сурет салуды орындау, безендіру, безендіру, жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: түрлендіру (қайта өңдеу) және тігін бұйымдарын безендіру (киім, әшекей бұйымдар, бижутерия), қайта өңдеу идеяларын әзірлеу, эскиз, материалдар мен жабдықтарды дайындау, топтама жасау, бөлшектерді пішу, жеке бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды әрлеу, бұйымдарды безендіру, жұмысты таныстыру (сән көрсету);

4) тамақтану мәдениеті: қазақтың ұлттық тағамдары, әлем халықтарының тағамдары (өз бетінше зерттеу), әлем халықтарының тағамдары, тәжірибелік жұмыс (суши, пицца, көже);

5) үй мәдениеті: тұрмыстық техниканы таңдау, тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері, безендіру өсімдіктері интерьер элементі ретінде

49. 8-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазақ қолданбалы өнері (ши тоқу, киіз басу), халық шығармашылығының түрлері, материалдар мен жабдықтар, бұйымның эскизін әзірлеу, материалдар мен құралдарды дайындау, шығармашылық жұмысты орындау, безендіру, жұмыстарды таныстыру, көрмені ұйымдастыру;

2) дизайн және технология: қазақтың ұлттық киімі, этностил, ою - өрнек және оның стилизациясы, этностилдегі бұйымның дизайны(бас киім, камзол), этностилдегі бұйымды жасау(бас киім, камзол), безендіру, жұмыстарды таныстыру;

3) дизайн және технология: халық пішіміне негізделген киім үлгілерінің дизайны (тұтас пішілген жең), идеяларды әзірлеу, эскиз, материалдарды, құралдар мен жабдықтарды дайындау, халық пішіміне негізделген бұйымдар жасау, бөлшектерді пішу, жекелеген бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу, бұйымды безендіру;

4) үй мәдениеті: интерьерге арналған сәндік бұйымдар (2D, 3D форматта), бұйымның эскизін жасау, материалдар мен жабдықтарды дайындау, интерьерге арналған декоративті 2D, 3D бұйымдарды жасау, өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі, медицинадағы, шөптік емдеу және косметологиядағы өсімдіктер.

50. 9-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы, қазақ кілемдері, алаша, кілем тоқу, гобелен, заманауи кілемдер, кілем тоқуға арналған материалдар мен жабдықтар;

2) дизайн және технология: сәннің заманауи стильдік бағыттары (өз бетінше зерттеу), "тұлға мен сән үйлесімі" эксперименті";

3) дизайн және технология: қарапайым геометриялық пішіндердегі (пончо, кейп, туника) "Fast cloth" сәнді киім дизайны, киім мен әшекей бұйымдардың заманауи өндірісі: қызметтік, стиль және материалдар. Техникалық және дизайнерлік инновациялар;

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафт элементтері және сыртқы көрінісі. Танымал стильдер. Жоспарлаудың негізгі ережелері мен әдістері, түс схемасы.

51. 10-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы

бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қолдан кілем жасау: бұйымның эскизін әзірлеу, материалдарды (киіз немесе мата), және құралдарды дайындау, шығармашылық жұмысты орындау, безендіру жұмыстарды таныстыру, көрмені ұйымдастыру;

2) дизайн және технология: өз келбетін (имиджін) жасау технологиясы, идеяларды әзірлеу, макияж, шаш, әшекей бұйымдар арқылы жеке бейнені жасау, киім топтамасы, өз имиджіне арналған әшекей бұйымдарды жасау бойынша тәжірибе, жұмыс презентациясы (сән көрсетілімі);

3) имедждизайн және технология: сәнді киімдерді құрастыру және жобалау идеяларды әзірлеу, эскиз, материалдар мен жабдықтарды дайындау, бұйымдар жасау, бөлшектерді пішу, жекелеген бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды әрлеу, жұмыстарды талқылау және бағалау, жұмысты таныстыру (сән көрсетілімі);

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафт элементтері, шығармашылық идеяларды ойластыру (эскиз), материалдар мен жабдықтарды (құралдарды) дайындау, мерекелерге интерьерді безендіру, шығармашылық идеяларды ойластыру (эскиз), материалдар мен жабдықтарды (құралдарды) дайындау, шығармашылық идеяларды жүзеге асыру.

4 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

52. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

53. "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша "Технология" пәнінің оқу бағдарламасын меңгеруден күтілетін нәтижелер":

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	7.1.1.1 технология кабинетінде қауіпсіздік техникасының жалпы ережелерін білу;	8.1.1.1 технология кабинетінде қауіпсіздік ережелерінің мағынасын түсіну, жіктеу және түсіндіру;	9.1.1.1 технология кабинетінде қауіпсіздік ережелерін өз бетінше тұжырымдау;	10.1.1.1 өрт қауіпсіздік ережелерін білу;
	7.1.1.2 тәртібін сақтау нұсқаулығына сүйене отырып жұмыс орнын дайындау;	8.1.1.2 өз жұмыс орнын ұтымды және қауіпсіз ұйымдастыру;	9.1.1.2 жұмыс орнын тиімді және қауіпсіз ұйымдастыру ережелерін өз бетінше қолдану;	10.1.1.2 төтенше жағдайлардағы әрекет, ал медициналық көрсету жасамағандағы әрекеттер
	7.1.1.3 көмекші жоспары мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасаңыз	8.1.1.3 негізгі ойларды анықтау үшін мазмұны бойынша ашық сұрақтарға жауап беру	9.1.1.3 негізгі ойды анықтау үшін мазмұны бойынша жоғары деңгейлі сұрақтарға жауап беру	10.1.1.3 талқылау бойынша нормаларды оқып, дайындау
1.2 Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.1 жеке қорғау құралдарының маңызын түсіндіру;	8.1.2.1 төтенше жағдайлардың пайда болу себебін білу;	9.1.2.1 төтенше жағдайлар кезінде ден қою шарттарын білу;	10.1.2.1 төтенше жағдайлар кезінде ден қою шарттарын білу;
	7.1.2.2 құрал жабдықтар мен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдерін білу;	8.1.2.2 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, оның маңыздылығын түсініп, көрсете отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану;	9.1.2.2 құрал-жабдықтар жұмыс істеу ережелерін өз бетінше қолдану;	10.1.2.2 әр түрлі қорғау жабдықтарын жасау ережелерін бойынша жасау;
	7.1.2.3 негізгі ойларды анықтау үшін мазмұны бойынша ашық сұрақтарға жауап беру	8.1.2.3 тірек сөздер, дайын жоспар бойынша берілген тақырыпқа мәтін-	9.1.2.3 өз көзқарасын дәлелдей отырып, ұсынылған мәселе бойынша диалогқа қатысу	10.1.2.3 тірек сөздер, дайын жоспар бойынша берілген тақырыпқа мәтін-

		сипаттама құрастыру		тақырып монолог мәлімдеме
1.3 Жұмыс соңында еңбекті қорғау талаптары	7.1.3.1	8.1.3.1	9.1.3.1	10.1.3.1
	жабдықтар мен құрал- саймандардың ақаусыздығын тексеру, оларды жұмысқа дейін және одан кейін күту тәртібін білу;	мұғалімнің көмегімен тазалық талаптарға сәйкес жабдықтар мен құралдарды тазалай білу;	жабдықтар мен құрал- саймандардың ақаусыздығын тексеру және оларды жұмысқа дейін және одан кейін күту тәртібін өз бетінше сақтау;	тазалық сәйкес ж құралдар тазалай б
	7.1.3.2	8.1.3.2	9.1.3.2	10.1.3.2
	заманауи технологиялық машиналарда қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін білу және түсіндіру;	құралдармен қауіпсіз жұмыс бойынша жадынама құрастыру;	9.1.3.2 белгілі бір жұмыс түрлеріне және жасалған бұйымдарға үлгі негізінде қауіпсіздік нұсқауын жасау;	белгілі бір түрлеріне өндіруге н ережелер инографи
	7.1.3.3	8.1.3.3	9.1.3.3	10.1.3.3
	кәсіби сөздер мен терминдерді дұрыс таңдау және пайдалану	диалогқа қатысу, өз пікірін білдіру және басқалардың пікірлерін тыңдау	мақсатқа, уақытқа, жағдайға сәйкес сөйлеу ережелерін сақтай отыры диалогқа қатысу	тірек сөз жоспар, б тақырып пайымда жасау

2) "Тағам даярлау технологиясы" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Дұрыс тамақтану негіздері	7.2.1.1	8.2.1.1	9.2.1.1	10.2.1.1
	өнімдерді аспаздық өңдеудің негізгі санитарлық ережелері мен нормаларын білу;	азық-түліктің тағамдық құндылығы кестесін қолдана отырып, мәзір сапасын бағалай білу;	өнімнің сапасын сыртқы белгілері бойынша бағалау;	тағам пир негізінде тамақтан негізгі қа түсіндіре
	7.2.1.2	8.2.1.2	9.2.1.2	10.2.1.2
	өнімдерді аспаздық өңдеудің санитарлық- гигиеналық маңыздылығын түсіндіру	қажетті нәтиже түрінде оқу іс-әрекетінің мақсаттары мен міндеттерін өз бетінше тұжырымдау	негізгі тағамдарды сақтау мерзімі мен шарттарын атау және салыстыру	калориян ақуыздар майлард көмірсула

				күнделік есептеудің әдістерін
				10.2.1.3 дененің физикалық қажеттілігі мен күніне шамамен жасай білу
2.2 Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	7.2.2.1 тамақ өнімдеріне механикалық және термиялық әсер етуге арналған құралдар мен жабдықтардың мақсатын атау және түсіндіру; 7.2.2.2 диалогқа қатысу, диалогтың семантикалық және грамматикалық бірлігін қамтамасыз ету, диалогта пәндік терминдерді қолдану	8.2.2.1 өнімдерді өңдеудің түрлерін және оған қажетті ас үй жабдықтарын атаңыз; 8.2.2.2 оқу диалогы барысында оқу мәселесіне өз көзқарасын білдіру	9.2.2.1 етті, құс етін және балықты механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар мен құралдардың мақсаты мен ерекшелігін түсіндіру; 9.2.2.2 ет, құс және балықты механикалық және гидромеханикалық өңдеудің технологиялық үрдісінің қызметтерін атау	10.2.2.1 дайындауға тағамдар өнімдерді өңдеу ұзақтығын отырып есептеу сыйымдылығы мен құралдары
2.3 Өнімдерді турау	7.2.3.1 өнімдерді тураудың негізгі түсініктері мен әдістерін білу; 7.2.3.2 көкөністерді тураудың негізгі әдістері мен түрлерін атаңыз	8.2.3.1 өнімдерді тазалауға және өрнектеп турауға арналған құралдар мен құрылғыларды бағалау; 8.2.3.2 өнімдерді әртүрлі тәсілдермен тазалау және өрнектеп турау дағдыларын меңгеру	9.2.3.1 ет, құс және балықты аспаздық және механикалық өңдеудің ерекше тәсілдерін көрсету; 9.2.3.2 құс пен балықты еттерін бөлу тәсілдерін білу	10.2.3.1 турау формасын түріне тәуелсіз түсіндіріңіз; 10.2.3.2 тәжірибелік барысын, қосымша компоненттерді тураудың формалары мен қалыңдығы
2.4 Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	7.2.4.1 берілген реттілік бойынша өнімді	8.2.4.1 тамақ өнімдерінің құндылығы, мәзір	9.2.4.1 өнімдерді жылумен өңдеуге дайындаудың	10.2.4.1 стандарт талаптар

	дайындау ретін атау; 7.2.4.2 пісірудің технологиялық кезектілігін сақтай отырып, бутербродтарды, жұмыртқадан, шикі және пісірілген көкөністер мен жемістерден, ыстық сусындардан жасалған тағамдарды өз бетінше дайындау; 7.2.4.3 технологиялықүрдіс" ұғымдарының мазмұнын түсіндіру және оны сөйлеу барысында пайдалану	бойынша пропорциялар және араластыру, өңдеу бойынша нұсқаулар туралы ақпарат беру; 8.2.4.2 қадамдық нұсқауларды сақтай отырып, өз отбасыңа сүт өнімдерінен, дәнді дақылдардан, бұршақ дақылдарынан және макароннан қарапайым аспаздық тағамдарды дайында; 8.2.4.3 заманауи аспаздық мәзір мазмұнын сипатта	технологиялық жадынамасын жасау, етті, құс етін және балықты жылумен өңдеу түрлері; 9.2.4.2 ет, құс және балық тағамдарын дайындау ерекшеліктерін, жартылай фабрикаттарды дайындау технологиясын салыстыру; 9.2.4.3 өнімді жасау үшін қажетті ақпаратты әртүрлі көздерден табу және оны елестету	тағамдар алғашқы қамырда бұйымда дайындау техникалар талдау; 10.2.4.2 сорпалар сорпалар жасалған дайындау технология нұсқаулы карталар әзірлеу; 10.2.4.3 тағамдар тәсілі, тем және мәзір бөліп, тағ критерий анықтау
2.5 Үстелді әзірлеу	7.2.5.1 жадынама мен сызба негізінде таңғы асқа үстелді әзірлеу принциптерін білу; 7.2.5.2 жасаған жұмыс сапасы туралы бағалау мәлімдемесін жасау	8.2.5.1 дайын тағамдар мен сусындарды берудің негізгі тәсілдерін көрсету; 8.2.5.2 бір оқушының жасаған жұмысының сапасы туралы жағымды құнды мәлімдеме жасау	9.2.5.1 түске таман ыдыстарды, асханалық аспаптарды, бокалдарды ұсыну және орналастыру нұсқалары; 9.2.5.2 оқу тапсырмасын орындау барысында өнімді іскерлік коммуникацияның негізгі дағдыларын көрсету	10.2.5.1 жалпы ер сақтай от мерекелі көрсету , майлықт сәндік эл безендіру жасау; 10.2.5.2 тапсырма тәжірибе бойынша
2.6 Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	7.2.6.1 консервілеудің негізгі түрлерін және үйде тамақ дайындау әдістерін білу	8.2.6.1 азық-түлікті кептіру және мұздату технологиясын сипаттау, олардың тиімділігін бағалау	9.2.6.1 қантты қолдана отырып консервілеудің технологиялық картасын жасаңыз, өнімді	10.2.6.1 тұздау жа технологи салыстыр

			герметизациялау әдістерін ұсыну	10.2.6.2 алынған сапасын мен шарт

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал-жабдықтар	7.3.1.1 матаның, ағаш пен металдың негізгі түрлері мен қасиеттерін білу; 7.3.1.2 матаны, ағашты және металды қолмен өңдеуге арналған негізгі құралдар мен құрылғыларды атау; 7.3.1.3 нұсқауларға сәйкес материалды қолмен өңдеуге арналған құралдарды таңдау	8.3.1.1 матаның, ағаштың, металдың құрылымы мен негізгі ақауларын сипаттаңыз; 8.3.1.2 матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған қол құралдарының түрлері мен мақсатын атау; 8.3.1.3 құрал-саймандардың көмегімен бөлшектердің өлшемдерін өлшеу техникасын және шартты белгілердің көмегімен оларды бекітуді көрсету	9.3.1.1 эскизге, сызбаға сәйкес матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құралдар мен құрылғыларды таңдау; 9.3.1.2 матаны, ағаш пен металды өңдеуге арналған машиналардың құрылымын, олардың түйіндері мен элементтерін зерттеу, топтар мен қызметтері бойынша бөлшектеу; 9.3.1.3 тәжірибелік іс-әрекет барысында қайрау құралдарын пайдалану дағдысын меңгеру	10.3.1.1 технологиялық экономия пайдалану ескере отырып материал таңдау, олар арналған құрылғылар сурет, сызба таңдау; 10.3.1.2 станоктардың құрылымын қосымша қолдану; 10.3.1.3 металл жасау ателье болашақ кәсіпорын заманауи жабдықтар номенклатура графикалық жүйелеу
3.2 Түрлі тәсілдермен	7.3.2.1 бұйымның техникалық	8.3.2.1 техникалық	9.3.2.1 техникалық сызбалар,	10.3.2.1 үлгіге сүйенген

матаны, ағашты және металды өңдеу	суреттерін, сызбаларын, дайындау және оқу;	сызбаларды, сызбаларды, сызбаларды орындау;	сызбаларды орындау және дұрыс рәсімдеу;	технологиялық құжаттаманы қарапайым жасау;
	7.3.2.2	8.3.2.2	9.3.2.2 материалдардың пайдалану қасиеттерін анықтау және оларды Бұйымды дайындау кезінде пайдалану;	10.3.2.2 шығармашылық жұмыстар кезінде білім мен көркі материал бойынша шешімдер
	7.3.2.3	8.3.2.3	9.3.2.3 сөйлеу нормаларын сақтай отырып, талқыланатын тақырып бойынша диалогқа / пікірталасқа қатысу, диалог жүргізудің әртүрлі тәсілдерін түсіну	10.3.2.3 шығармашылық идеялар көздерін нәтижелі
	пәндік-графикалық сызбаға сүйене отырып, тапсырманың орындалу барысын жоспарлау	дыбысты стиль құрлымын, материалды ұсыну логикасы тұрғысынан бағалау		
3.3 Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы				10.3.3.1
	7.3.3.1	8.3.3.1	9.3.3.1 берілген үлгі бойынша модель құрастыру;	түпнұсқа жасау тәжірибесін талдаңыз
	7.3.3.2	8.3.3.2 нұсқаулық бойынша білім беру конструкторының көмегімен үлгілерді құрастыруды жүзеге асыру	9.3.3.2 бұйымды дайындау, өңдеу және жинау кезектілігінің технологиялық картасын жасау;	10.3.3.2 материал заманауи және бұйымды дайындау инновациялық технология қолдану;
	тақырыптық-графикалық схемаға сүйене отырып, тапсырманың орындалу барысын ауызша сипаттау		9.3.3.3 нұсқаулыққа сәйкес тігін бұйымдарын дымқыл ыстық өңдеуді орындау	10.3.3.3 дайын өнім қойылатын талаптар қызмет нәтижесін бағалау;
				10.3.3.4 дайын өнім қойылатын

				талаптар қызмет н бағалау

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Тұрғын үй гигиенасы	7.4.1.1 тұрғын үйдің қызметтік және ыңғайлы құрылысының негізгі қағидаларын білу; 7.4.1.2 бөлмені аймақтарға бөлудің негізгі мақсаттары мен әдістерін сипаттау	8.4.1.1 электр қуатын үнемдеу тәсілдерін ұсыну; 8.4.1.2 интерьер бөлшектерін қабырғаға бекіту дағдысын меңгеру	9.4.1.1 презентация түрінде жөндеу-әрлеу жұмыстарының қазіргі түрлері туралы ақпарат беру; 9.4.1.2 жөндеу жұмыстарын орындау үшін қазіргі заманғы материалдардың ассортиментін, артықшылықтары мен кемшіліктерін, құралдар мен құрылғыларды бағалау	10.4.1.1 үйді күндіз жалпы ыңғайлы тазалаудың реттілігі мен құралдарын жабдықтау және салу 10.4.1.2 тұрғын үй тазарту тәсілдерін нұсқаулықпен бағалау
4.2 Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	7.4.2.1 үйдегі сумен жабдықтау жәнесу құбыры жүйесінің элементтері мен өзара әрекеттес қағидаларын түсіну; 7.4.2.2 негізгі пәндік терминдерді дұрыс айту және жазу, оларды белсенді сөздікте қолдану	8.4.2.1 тазалық-техникалық жұмыстарға арналған құралдар мен бұйымдардың түрлерін, олардың мақсатын сипаттау; 8.4.2.2 су құбырының қарапайым ақаулықтарын жөндеудің технологиялық үрдістерін жүзеге асыру	9.4.2.1 тұтынушы мен қызмет провайдерінің өзара әрекеттесуінің мазмұны мен маңыздылығын түсіну; 9.4.2.2 тәжірибелік іс-әрекет барысында "тариф" және "тұтыну көлемі" ұғымдарымен жұмыс жасай отырып, коммуналдық қызметтер үшін	10.4.2.1 есептеуіш коммерциялық алу құралдарымен жұмыс істеу, пәні энергиясы үнемдеу тәсілдерін ұсыну; 10.4.2.2 пәтердегі жабдықтау жүйелерін пайдалану

			түбіртектің мазмұнын түсіндіру	нұсқаулы дайында
4.3 Электр құралдары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	7.4.3.1 ас үйдегі заманауи тұрмыстық техниканың түрлерін білу; 7.4.3.2 құрылғылардың негізгі техникалық сипаттамаларын атаңыз: қуат, өлшемдер, шуыл деңгейі, жұмыс режимдерінің саны, басқару түрі және қосымша мүмкіндіктер; 7.4.3.3 тұрмыстық электр аспаптарын пайдалану ережелерін білу; 7.4.3.4 ақпаратты кесте, фотосурет нысанында сақтауды жүзеге асыру	8.4.3.1 тұрмыстық техниканы таңдау ерекшеліктерін талқылау, артықшылықтары мен кемшіліктерін атау; 8.4.3.2 тұрмыстық құрылғыларды күтудің і негізгі техникасын меңгеру; 8.4.3.3 тұрмыстық техниканың әртүрлі түрлеріне күтім жасау құралдарын атау; 8.4.3.4 ақпаратты графикалық түрде ұсыну және визуалды негізде дәйекті мәлімдеме жасау	9.4.3.1 тұрмыстық техниканы таңдау критерийлерін өз бетінше әзірлеу; 9.4.3.2 техникалық құжаттар негізінде тауардың тұтыну сапасын бағалау; 9.4.3.3 өздігінен жасалған жоспар мен көрнекі материалдарды қолдана отырып, монологтық мәлімдеме жасау	10.4.3.1 тұрмыстық қызмет е арттыру т сынудың әдістерін құрастыр 10.4.3.2 тұрмыстық қарапайым бұзылыс болу себе оларды ө тәсілдері 10.4.3.3 берілген бойынша пайдалан немесе о ақпарат бойынша және онь
4.4 Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	7.4.4.1 өнімдердің балғындығын анықтау әдістерін атау; 7.4.4.2 модельдік жағдайда өнімді дұрыс таңдауды жүзеге асыру; 7.4.4.3 жадынама негізінде азық-түлікті сақтау мерзімі мен шарттары, олардың тәуелділігі туралы монологиялық	8.4.4.1 тамақ өнімдерін графикалық түрде сақтау ережелері мен шарттарын ұсыну; 8.4.4.2 негізгі азық-түлік сақтау температурасын мен шарттарын білу; 8.4.4.3 қазіргі заманғы қаптау материалдарының артықшылықтары мен кемшіліктері туралы айту	9.4.4.1 сауда жасаудың заманауи реттілігін меңгеру, әлеуметтік тренд ретінде ұтымды тұтыну туралы пайымдау; 9.4.4.2 сапа сертификаты, техникалық құжаттама, штрих код негізінде тауарлар мен қызметтердің тұтыну сапасын анықтау; 9.4.4.3	10.4.4.1 қаптамад өнімді дұ мақсаты 10.4.4.2 қаптамад жапсырм міндетті а мазмұны түсіндіру; 10.4.4.3 практика барысын,

	мәлімдеме жасау		оқу диалогы барысында тұтынушылардың құқықтары мен міндеттерін, тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың заңды тәсілдерін талқылау	құрамын құндылы қауіпсізд	
4.5	Киімді күту технологиясы	7.4.5.1 киім мен аяқ киімге күтім жасайтын құралдардың заманауи ассортиментін сипаттау; 7.4.5.2 дақтарды кетірудің негізгі әдістерін атаңыз; 7.4.5.3 келісу және бірлескен қызметте ортақ шешімге келу	8.4.5.1 өндірушінің ақпараты (нұсқаулық, заттаңба) негізінде өнімді дұрыс қолдану / сақтау); 8.4.5.2 киім және аяқ киімді қарапайым жөндеуді жүзеге асыру, аяқ киімді күту мен сақтау тәсілдерін көрсету; 8.4.5.3 әдеби тілдің нормаларына сәйкес, өз ойларын дұрыс жазбаша түрде білдіріп, кезең-кезеңімен өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру	9.4.5.1 жууды физикалық және техникалық процесс ретінде көрсету, күту және жуу әдістерін, кезеңдерін, құралдарын атау; 9.4.5.2 жапсырмалардағы таңбаларға сәйкес әртүрлі маталардан жасалған бұйымдарды жуудың заманауи құралдары мен техникасын, аяқ киімге күтім жасау құралдарын орынды таңдау; 9.4.5.3 өз сөйлеу тілін мінез-құлқын дұрыс бағалау, басқалардың мінез-құлқын критерийлер бойынша бағалау	10.4.5.1 қысқы сәуір және жұлдыз киімнен жасалған бұйымдарды салу тәсілдерін 10.4.5.2 киім мен аяқ киімді қаптаудың әдістерін, қорғаныштан қорғау, заманауи бағалау; 10.4.5.3 шығармашылық іздеу сипатын, мәселелерді шешу
4.6	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	7.4.6.1 бөлме өсімдіктердің негізгі топтарын, бөлме өсімдіктерді анықтау әдістерін білу; 7.4.6.2 өсімдіктерді бөлмеде орналастырудың негізгі принциптерін баяндау; 7.4.6.3	8.4.6.1 топырақтану негіздерін және топырақты өңдеу техникасын, топырақты өңдеу тәсілдерін білу; 8.4.6.2 тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін салыстырыру: органикалық, минералды, органно-	9.4.6.1 топ және сорт санаттары бойынша мәдени өсімдіктерді жіктеу; 9.4.6.2 графикалық түрде топырақты өңдеудің ерекшеліктерін, отырғызу, азықтандыру, суару, зиянкестер мен аурулармен күресу	10.4.6.1 тәжірибелік барысын, дақылдарды көшеттерді өсіру әдістерін 10.4.6.2 бөлме жұмыстың маңызды және түсініксіз өсімдіктерді аурулар мен

		минералды, бактериялық, күрделі микроэлементтерді тыңайтқыштар;		зиянкест алу, бұтан
		8.4.6.3	әдістерін ұсыну;	10.4.6.3
	бөлме өсімдіктерге жүйелі күтім жасау, зиянкестермен күресу әдістерін меңгеру	тыңайтқыштарды қолдану әдістері мен уақытын, топырақ пен дақылдарға байланысты олардың түрлерін таңдауды дәлелдеу	9.4.6.3 практикалық іс-әрекет барысында өсімдіктерді отырғызу және күту біліктіліктерін көрсету	бақшада маңызды және түсінік құрылым азықтан шаралар

54. "Технология" пәнінің оқу бағдарламасын "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша меңгеруден күтілетін нәтижелер":

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі:

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Қоршаған әлемді білу және түсіну	7.1.1.1 әр түрлі мәнмәтінде, стиль және бағытта қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін (композиция, түс, пішін, құрылым, пропорция) білу және түсіну			
1.2 Тарих, мәдениет және дәстүрлерді білу және түсіну	7.1.2.1 ұлдар / қыздар: тарихи және мәдени шығу тегі өнер, қолөнер және дизайн ерекшеліктерін өз бетінше зерттеу және сипаттау;	8.1.2.1 ұлдар / қыздар: әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін түсіну;	9.1.2.1 ұлдар / қыздар: әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі стильдерді, материалдар мен тәсілдерді білу және атау;	10.1.2.1 ұлдар / қыздар: әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі стильдерді, материалдар мен тәсілдерді білу және атау;
	7.1.2.2	8.1.2.2 ұлдар / қыздар:	9.1.2.2	10.1.2.2

	ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беру, мұғалімнің көмегімен тірек сөздерді анықтау, оларды бекіту	тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру	ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру, негізгі ойларды анықтау, оларды бекіту	ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру, негізінде жасау
1.3 Зерттеу көздері	7.1.3.1 ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың ішінен ең қолайлысын таңдау	8.1.3.1 ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және оны дамыту үшін өздігінен таңдалған әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану	9.1.3.1 ұлдар / қыздар: теориялық зерттеулер үшін ақпарат көздерін мақсатты және нәтижелі пайдалану	10.1.3.1 ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және оны дамыту үшін өздігінен таңдалған әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану
1.4 Шығармашылық қызмет үрдісін жоспарлау	7.1.4.1 ұлдар / қыздар: алынған білім мен тәжірибені қолдана отырып, болашақ әрекеттерні анықтай отырып, шығармашылық белсенділікті жоспарлау; 7.1.4.2 ұлдар / қыздар: бұйымның материалдық шығындары мен өзіндік құнын анықтау; 7.1.4.3 ұлдар / қыздар: қарым-қатынас жағдайына байланысты сөйлеу нормаларын сақтай отырып, диалогқа қатысу	8.1.4.1 ұлдар / қыздар: алынған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің болашақ іс-әрекетін толық іс-әрекетті жоспарлау; 8.1.4.2 ұлдар / қыздар: зерттеулер негізінде халықтың өнім түрлеріне қажеттілігін анықтау; 8.1.4.3 ұлдар / қыздар: диалогқа қатысу, өз пікірін білдіру және басқалардың пікірлерін тыңдау	9.1.4.1 ұлдар / қыздар: жұмыстың реттілігін анықтай отырып, шығармашылық қызметті жоспарлау; 9.1.4.2 ұлдар / қыздар: пайданы анықтау үшін әртүрлі тауарлардың өткізу нарықтарын болжау; 9.1.4.3 ұлдар / қыздар: мақсатқа, уақытқа, жағдайға сәйкес сөйлеу ережелерін сақтай отырып диалогқа қатысу	10.1.4.1 ұлдар / қыздар: жұмыстың реттілігін анықтай отырып, шығармашылық қызметті жоспарлау; 10.1.4.2 ұлдар / қыздар: пайданы анықтау үшін әртүрлі тауарлардың өткізу нарықтарын болжау; 10.1.4.3 ұлдар / қыздар: сөйлеу нормаларын сақтай отырып, диалогқа қатысу

1.5 Дизайн (эскиз) әзірлеу бойынша тапсырмалармен жұмыс	7.1.5.1	8.1.5.1	9.1.5.1	10.1.5.1
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
	қызметтік талаптарға сәйкес келетін объектінің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау;	функционалдық және эстетикалық талаптарға сәйкес келетін нысананың дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау;	күрделі объектілердің, бейнелер мен пішіндердің дизайнын әзірлеу кезектілігі туралы білімін көрсету;	күрделі н бейнелер пішіндерді әзірлеу ү жетілдіру
	7.1.5.2	8.1.5.2	9.1.5.2	10.1.5.2
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс жасау техникасы	әр түрлі графикалық құралдарды қолдана отырып, эскиздерді орындау және өнімді жасау үшін графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу;	бұйымды жасаудың кезектілігі мен ұтымды тәсілдерін анықтай отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу;	түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау;	өз бетінш графикал пайдалан графикал технологи құжаттам
	7.1.5.3	8.1.5.3	9.1.5.3	10.1.5.3
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
	тірек сөздер негізінде тақырыпты және негізгі ойды ашып, берілген тақырып бойынша монологиялық мәлімдеме жасау	көмекші жоспар мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасау	жоспар мен көрнекі материалдарды қолдана отырып, монологиялық мәлімдеме жасау	өздігінен жоспар м материал отырып, б монолог
	7.1.6.1	8.1.6.1	9.1.6.1	10.1.6.1
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс жасау техникасы	ұлдар: жоба нысандарын дайындау кезінде материалдардың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін анықтау және салыстыру;	ұлдар: жоба нысанының қасиеттері мен мақсатын ескере отырып, материалдарды өңдеу тәсілдерін анықтау және негізді таңдау;	ұлдар: техникалық, экологиялық және пайдалану сипаттамаларын ескере отырып, өңдеу және өңдеу материалдары мен тәсілдерін анықтау;	ұлдар: техникал экология. пайдалан сипаттам отырып, м өңдеу жә әдістерін таңдау;
	7.1.6.2	8.1.6.2	9.1.6.2	10.1.6.2
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
	бірқатар материалдарды	өнімді дайындау және		

	тану және оларды қалай тиімді біріктіруге, өңдеуге және қолдануға болатынын анықтау;	әрлеу үшін заманауи және дәстүрлі емес материалдарды өз бетінше таңдау;	бұйымды талдау үрдісінде материалдарды пайдаланудағы стильдік шешімдерді салыстыру және бағалау;	өнімді дамыту, әрлеу үрдісінде материалдарды пайдаланудағы шешімдерді тәсілдерін таңдау;
	7.1.6.3	8.1.6.3	9.1.6.3	10.1.6.3
	қыздар:	қыздар:	қыздар:	қыздар:
	фурнитура мен әрлеу материалдарының топтастырылуы мен сипаттамасын анықтау, сипаттау және салыстыру;	изучать, табиғи және жасанды былғары мен жүннің түрлері мен қасиеттерін анықтау және салыстыру;	тоқылған, тоқыма емес маталарды зерттеу және өз бетінше анықтау;	тоқыма және жасанды емес материалдарды зерттеу және өз бетінше анықтау;
	7.1.6.4	8.1.6.4	9.1.6.4	10.1.6.4
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:
	шығармашылық жұмыстардағы әртүрлі техникалар мен көркем материалдарды анықтау және таңдау;	шығармашылық жұмыстар кезінде түрлі техникалар мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру;	шығармашылық жұмыстарды талдау кезінде бірқатар техникалар мен көркем материалдарды қолдану бойынша дайын шешімдерді бағалау;	шығармашылық жұмыстарды талдау кезінде бірқатар техникалар мен көркем материалдарды қолдану бойынша дайын шешімдерді бағалау;
	7.1.6.5	8.1.6.5	9.1.6.5	10.1.6.5
	ұлдар / қыздар: тұрақты емес екпін және дыбыстардың тіркесімімен күрделі сөздерді дұрыс айту	қиын дыбыс тіркестері және шет тіліндегі сөздердің айтылу ережелерін сақтау	ұлдар / қыздар: өзіңіздің дыбыстарын бақылау және талдау	ұлдар / қыздар: өз дыбыстарын бақылау және талдау

2) "Шығармашылық жұмыстарды құрастыру және жасау" бөлімі:

6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркем бейнелеу	7.2.1.1 ұлдар / қыздар:	8.2.1.1 ұлдар / қыздар:	9.2.1.1 ұлдар / қыздар:	10.2.1.1 ұлдар / қыздар:

	күрделі шығармашылық идеяларды жеткізу үшін әлемнің көрнекі элементтерін және экспрессивті өнер құралдарын анықтауға, таңдауға және пайдалануға негізделу; 7.2.1.2 ұлдар / қыздар: мағынасы жағынан жақын және қарама-қарсы сөздерді ажырата білу және олардың "Шығармашылық идеялардың көркем бейнелеу" тақырыбындағы мәтіндердегі рөлін түсіну	күрделі шығармашылық идеяларды жеткізу үшін экспрессивті өнер құралдарын өз бетінше анықтау, таңдау және пайдалану; 8.2.1.2 ұлдар / қыздар: синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді ажырата білу көркем және ғылыми-техникалық мәтін мәнмәтінінен сөздердің тікелей және бейнелі мағынасын түсіну	мазмұнды туындылар жасау үшін экспрессивті өнер құралдарын өз бетінше талдау және таңдау; 9.2.1.2 ұлдар / қыздар: мәтіндегі синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді, бір мәнді және көп мағыналы сөздерді анықтау, олардың мәтіндегі рөлін түсіну, шығармашылық тақырыптың контекстіне сүйене отырып, сөздердің тікелей және бейнелі мағынасын түсіну	мазмұнды туындылар жасау үшін экспрессивті өнер құралдарын өз бетінше талдау және таңдау; 10.2.1.2 ұлдар / қыздар: синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді, бір мәнді және көп мағыналы сөздерді анықтау, олардың мәтіндегі рөлін түсіну, шығармашылық тақырыптың контекстіне сүйене отырып, сөздердің тікелей және бейнелі мағынасын түсіну
2.2 Құрал- жабдықтар мен саймандар	7.2.2.1 ұлдар: қазіргі заманғы технологиялық машиналардың құрылымы мен жұмыс принципін сипаттау және оларға құрылымдық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу бойынша операцияларды орындау; 7.2.2.1 қыздар: тігін машинасының жұмысындағы ақауларды анықтау және жою; 7.2.2.2	8.2.2.1 ұлдар: заманғы технологиялық машиналарда конструкциялық материалдарды өңдеу бойынша күрделі операцияларды орындау; 8.2.2.1 қыздар: тігін машиналарына арналған құрылғыларды таңдау және қолдану (саңылаулы ілмектерді өңдеу, сыдырма ілгегін жалғау үшін); 8.2.2.2 ұлдар / қыздар: кәсіпорындардағы	9.2.2.1 ұлдар: материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен заманауи технологиялық машиналарды анықтау, таңдау; 9.2.2.1 қыздар: заманауи тігін жабдықтарын, ораушы тігін машинасының құрылысын білу; 9.2.2.2 ұлдар / қыздар: кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістердің бірізділігін	10.2.2.1 ұлдар: материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен заманауи технологиялық машиналарды анықтау, таңдау; 10.2.2.1 қыздар: заманауи тігін жабдықтарын, ораушы тігін машинасының құрылысын білу; 10.2.2.2 ұлдар / қыздар: кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістердің бірізділігін

2.3 Жасау технологиясы	қыздар: тігін бұйымдарын ылғалды-термиялық өңдеуге арналған құрылғыларды анықтау, таңдау және қолдану;	өндірістік және технологиялық процестің реттілігін білу;	сипаттау;	және түсінік
	7.2.2.3	8.2.2.3	9.2.2.3	10.2.2.3
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	қыздар:	қыздар:
	негізгі ойды анықтау үшін мазмұны бойынша ашық сұрақтарға жауап беру;	негізгі ойды анықтау үшін мазмұны бойынша жоғары деңгейлі сұрақтарға жауап беру;	тігін машиналарында стандартты операцияларды орындау;	тігін машиналарда күрделі қолдану орындау, аппликацияларды орындау;
	7.2.2.4	8.2.2.4	9.2.2.4	10.2.2.4
	ұлдар / қыздар: оқылғанның мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру, түйінді сөздерге сүйене отырып сұрақтарды тұжырымдау	ұлдар / қыздар: оқылғандардың мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру, түйінді сөздерге сүйене отырып сұрақтарды тұжырымдау	ұлдар / қыздар: мазмұны бойынша бағалау сұрақтарын құрастыру	ұлдар / қыздар: себеп-салдар байланысын құбылыс үшін сұрақтар қою
	7.2.3.1	8.2.3.1	9.2.3.1	10.2.3.1
	ұлдар:	ұлдар:	ұлдар:	ұлдар:
	Функционалды және эстетикалық қасиеттерді жақсарту үшін материалдарды өңдеу және өнімді әрлеу;	әр түрлі құралдар мен жабдықтарды қолдана отырып, материалдарды өңдеу әдістерін анықтау және қолдану;	өнімді дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу мен әрлеудің оңтайлы тәсілдерін анықтау, таңдау;	өнімді дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу мен әрлеудің оңтайлы тәсілдерін анықтау, таңдау;
	7.2.3.1	8.2.3.1	9.2.3.1	10.2.3.1
	қыздар:	қыздар:	қыздар:	қыздар:
	заманауи тоқыма және әрлеу материалдары мен түрлі конструкцияларды қолдана отырып, технологиялық құжаттамаға сәйкес тігін машинасында бұйымдар жасау;	қол құралдары мен тігін жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалана отырып, тоқыма материалдарын өңдеу әдістерін анықтау және қолдану;	өнімді дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу әдістерін анықтау және таңдау;	бұйымды дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу тәсілдерін анықтау және таңдау;
	7.2.3.2	8.2.3.2	9.2.3.2	10.2.3.2
		ұлдар:	ұлдар:	ұлдар:
				түрлі техникалық құрылымдар

	ұлдар: бірізділік пен дәлдікті сақтай отырып, күрделі бұйымдарды технологиялық құжаттама бойынша дайындау; 7.2.3.3 ұлдар / қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін үлгі бойынша пайдалану; 7.2.3.4 ұлдар / қыздар: әр түрлі типтегі шағын мәтіндер жасау тақырыпты және негізгі ойды ашу үшін сөздерді қолдану; 7.2.3.5 ұлдар / қыздар: берілген тақырыпқа ұжымдық жасалған тірек сөздер және дайын жоспар бойынша мәтіндер құрастыру	дербес әзірленген технологиялық құжаттама бойынша күрделі бұйымдар жасау; 8.2.3.3 ұлдар / қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін дербес пайдалану; 8.2.3.4 ұлдар / қыздар: диаграммалар/ графиктер/ кестелер/ фотосуреттер көмегімен нұсқаулық мәтіндерін жасау; 8.2.3.5 ұлдар / қыздар: өз бетінше жасалған жоспар бойынша берілген тақырыпқа мәтіндер құрастыру	әр түрлі техниканы, конструкциялар мен заманауи материалдарды қолдана отырып, күрделі бұйымдарды жобалау; 9.2.3.3 ұлдар / қыздар: бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін өз бетінше таңдау және негіздеу; 9.2.3.4 ұлдар / қыздар: тірек сөздер, дайын жоспар бойынша берілген тақырыпқа мәтін-сипаттама құрастыру; 9.2.3.5 ұлдар / қыздар: ұжымдық жасалған жоспар бойынша белгілі бір құрылым бойынша берілген тақырыбына мәтіндер құрастыру	заманауи материалдарды пайдалана күрделі бұйымдарды жасау; 10.2.3.3 ұлдар / қыздар: қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін орындаушылардың шығармашылық жұмыстарына бұйымдарды жасау; 10.2.3.4 ұлдар / қыздар: диаграммалар, графиктер, фотосуреттер, сипаттама құру; 10.2.3.5 ұлдар / қыздар: өз бетінше жасалған жоспарға сәйкес ақпарат, немесе пайдалану арасындағы айырмашылықты отырып бұйымдарды құрастыру
	7.2.4.1 қыздар: әр түрлі халықтар мен әлемнің танымал аспазшыларының тағамдарының			
	2.4 Тамақтану мәдениеті			

	ерекшеліктерін сипаттау және салыстыру; 7.2.4.2 қыздар: әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен тағамдарын дайындау технологиясын зерттеу және қолдану; 7.2.4.3 қыздар: әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған өнімдерді, құралдарды, жабдықтарды таңдауға қатысты дербес және негізді шешім қабылдау; 7.2.4.4 қыздар: тірек сөздер мен жоспар бойынша берілген тақырыпқа қысқа мәтіндер құрастыру (мұғалімнің көмегімен)			
2.5 Үй мәдениеті	7.2.5.1 ұлдар: ауылшаруашылық өндірісіндегі заманауи жабдықтарды сипаттау, салыстыру және бағалау; 7.2.5.1 қыздар: әр түрлі өсімдіктердің эстетикалық қасиеттерін	8.2.5.1 ұлдар / қыздар: ауыл шаруашылығы өндірісін дамытудағы ғылыми тәсілдерді талқылау және бағалау; 8.2.5.2 қыздар: медицинада, шөп арқылы емдеу және	9.2.5.1 ұлдар / қыздар: ландшафтық дизайнның стильдерін, заманауи бағыттары мен элементтерін атауу және сипаттау; 9.2.5.2 ұлдар: жарықтандырудың	10.2.5.1 ұлдар / қ өз жұмыс ландшаф стильдер бағыттар элементт және қол 10.2.5.2 ұлдар:

сипаттау, бағалау және интерьерді безендіру үшін қолдану;	косметологияда өсімдіктердің рөлін зерттеу, талқылау және бағалау;	түрлерін білу және түрлерінің сипаттау;	жарықтану түрлерін білу және түрлерінің сипаттау;
7.2.5.2	8.2.5.2	9.2.5.3	10.2.5.3
ұлдар:	ұлдар:	ұлдар: функционалды, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып, интерьердегі жарықтандыруды ұйымдастырудың дайын шығармашылық шешімдерін бағалау және талдау;	ұлдар: функционалды, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып, интерьердегі жарықтандыруды ұйымдастырудың дайын шығармашылық шешімдерін бағалау және талдау;
электр техникалық арматураны және тұрмыстық аспаптарды қарапайым жөндеу;	электр жабдықтары мен тұрмыстық техниканың пайдалану, эргономикалық және эстетикалық қасиеттерін салыстыру және бағалау;	9.2.5.3	10.2.5.3
7.2.5.2	8.2.5.3	9.2.5.3	10.2.5.3
қыздар:	қыздар:	қыздар:	қыздар:
эстетикалық және экологиялық қасиеттерді бағалай отырып, тұрмыстық техниканы мақсатына және әрекет ету принципіне сәйкес жіктеу;	материалдар мен техниканы өз бетінше анықтай және таңдай отырып, эстетикалық және техникалық талаптарға сәйкес келетін интерьерге арналған сәндік бұйымдар жасау;	түрлі техникаларды, конструкцияларды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, бірегей бұйымдарды модельдеу;	түрлі техникаларды, конструкцияларды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, бірегей бұйымдарды модельдеу;
7.2.5.3	8.2.5.3	9.2.5.4	10.2.5.4
ұлдар:	ұлдар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:
электр тізбектеріндегі ақауларды табу;	тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде ақауларды жоюдың ұтымды тәсілдерін табу;	интерьерді ұйымдастыру, жоспарлау және безендіру бойынша практикалық жұмыстарды орындау үшін әртүрлі салалардағы білімді пайдалану;	интерьерді ұйымдастыру, жоспарлау және безендіру бойынша практикалық жұмыстарды орындау үшін әртүрлі салалардағы білімді пайдалану;
7.2.5.3	8.2.5.4	9.2.5.5	10.2.5.5
қыздар:	ұлдар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:
тұрмыстық техниканы пайдалану және күту ережелерін зерттеу және сипаттау;	тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде материалдарды, жабдықтар мен құралдарды зерттеу, таңдау және қолдану;	ұсынылған мәселе бойынша пікірталасқа қатысып, өз пікірлеріңізді дәлелдей алу;	ұсынылған мәселе бойынша пікірталасқа қатысып, өз пікірлеріңізді дәлелдей алу;
7.2.5.3			
ұлдар:			
интерьерді ұйымдастыру бойынша тәжірибелік жұмыстарды орындау барысында			

	жарықтандыру, желдету және жылу жүйесіне қойылатын нормалар мен талаптарды зерделеу және сақтау; 7.2.5.4 ұлдар: оқу тақырыбы шеңберінде толық дәлелді монолог құрастыру (берілген тақырыпқа пайымдау, сендіру); 7.2.5.5 ұлдар / қыздар: түсінуді тереңдету және жауапты нақтылау үшін мәтін мазмұнына деген көзқарасты көрсететін сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау	8.2.5.5 ұлдар / қыздар: ұсынылған мәселе бойынша диалогқа қатысу, өз көзқарасын дәлелдеу; 8.2.5.6 ұлдар / қыздар: монолог құру (жоспар, диаграммалар, иллюстрациялар негізінде сипаттама, баяндау, пайымдау); 8.2.5.7 ұлдар / қыздар: түсінуді тереңдету және жауапты нақтылау үшін мәтін мазмұнына деген көзқарасты көрсететін сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау	9.2.5.6 ұлдар / қыздар: оқу тақырыбы шегінде кеңейтілген дәлелді монолог құру (сипаттау элементтері бар пайымдау); 9.2.5.7 ұлдар / қыздар: сөйлеу мәдениетін меңгеруге, сөйлеу сапасын бақылауға ұмтылысын көрсету; 9.2.5.5 ұлдар / қыздар: ұсынылған тақырып бойынша пікір алмасып, диалогқа қатысу	ұсына отырып пікірталас; 10.2.5.6 ұлдар / қыздар: оқу тақырыбын кеңейтілген монолог пайымдау тақырыпты сендіру); 10.2.5.7 ұлдар / қыздар: белгілі бір сөйлеу нормасын сәйкес сөйлеу құлқыны қолдану; 10.2.5.5 ұлдар / қыздар: қарсыластың көрсете отырып ұсынылған тақырып бойынша диалогқа
2.6 Қауіпсіздік техникасын және еңбек гигиенасы қағидаларын сақтау	7.2.6.1 ұлдар / қыздар: мұғалімнің бақылауымен қауіпсіздік ережелерін түсініп, сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 7.2.6.2 ұлдар / қыздар: заманауи технологиялық машиналарда қауіпсіз	8.2.6.1 ұлдар / қыздар: материалдар мен құралдарды қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып қолдану; 8.2.6.2 ұлдар / қыздар: құралдармен қауіпсіз жұмыс бойынша жадынама құрастыру;	9.2.6.1 ұлдар / қыздар: жұмыс аяқталғанға дейін және аяқталғаннан кейін қауіпсіздік ережелерін қалыптастыру, материалдар мен құралдарды қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып қолдану; 9.2.6.2 ұлдар / қыздар:	10.2.6.1 ұлдар / қыздар: материалдар мен құралдарды ережелерін оқып отырып қолдану; "егер..., сондықтан..." бағыныңды сақтап отырып, материалдар мен құралдарды ережелерін сақтай отырып қолдану; "соның сақталуы және басқа да қауіпсіздік айналым

				10.2.6.2
	жұмыс істеу тәсілдерін білу және түсіндіру;			ұлдар / қ
7.2.6.3		8.2.6.3	белгілі бір жұмыс түрлеріне және жасалған бұйымдарға үлгі негізінде қауіпсіздік нұсқауын жасау;	белгілі бір мен жаса бұйымда техникас ақпарат
ұлдар / қыздар:		ұлдар / қыздар:	9.2.6.3	10.2.6.3
ақпаратты қабылдау кезінде алынған идеяларды, сезімдерді, ойларды түсіндіру үшін тірек сөздерді қолдана отырып, мәлімдеме жасаңыз		көркем және экспрессивті құралдарды қолдана отырып, өз идеяларын, сезімдерін, ойларын түсіндіру үшін мәлімдеме жасау	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
			өз түсініктерін, идеяларын, сезімдерін, көзқарастарын жеткізу үшін бағалау мәлімдемесін жасау	тақырып түсіндіру, сұрақтар және ұқс шығарма тұрғысын

3) "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау" бөлімі:

7-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстарды презентациялау	7.3.1.1	8.3.1.1	9.3.1.1	10.3.1.1
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
	дайын жұмысты кең аудиторияға таныстыру (көрме, сән көрсетілімі);	онлайн платформаларда кең аудиторияға дайын жұмыстың презентациясын ұйымдастыру;	медиа құралдар мен онлайн платформаларды қолдана отырып, зерттеу жобасының презентациясын ұйымдастырыңыз;	медиа құ онлайн п қолдана бір аудито жұмысты презент ұйымдас
	7.3.1.2	8.3.1.2	9.3.1.2	10.3.1.2
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
	мәтінді өзектілік, құндылық, сапа және пайдалылық тұрғысынан бағалайтын сұрақтарды құрастыру	қорытындылар мен талдаулар негізінде әртүрлі сұрақтарды тұжырымдау	оқылған мәтін негізінде сұрақтар мен өз идеяларын тұжырымдау, факт пен пікірді ажырату	көркем шығарма презента

				бойынша
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	7.3.2.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс тапқан идеялар мен тақырыптарды талқылау және бағалау	8.3.2.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс тапқан идеялар мен тақырыптарды талдау және бағалау үшін критерийлерді қолдану	9.3.2.1 ұлдар / қыздар: тарихи, әлеуметтік және мәдени контекстерді өз жұмыстарында және басқалардың еңбектерінде қолдану	10.3.2.1 ұлдар / қыздар: өз шығармалары және басқалардың шығармалары тарихи, әлеуметтік және мәдени контекстерде талдау және бағалау
3.3 Әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау	7.3.3.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысын және басқалардың жұмысын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді талқылау және бағалау; 7.3.3.2 ұлдар / қыздар: кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді түсіну	8.3.3.1 ұлдар / қыздар: жасалған өнімнің сапасын талдау және бағалау үшін пайдаланылған әдістерді және тәсілдерді, критерийлерді қолдану; 8.3.3.2 ұлдар / қыздар: өз сөйлеу тілінде кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді қолдану	9.3.3.1 ұлдар / қыздар: өнімнің сапасын бағалау критерийлерін және өнімнің сыртқы түрін анықтайтын факторларды тұжырымдау; 9.3.3.2 ұлдар / қыздар: кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді дұрыс таңдау және қолдану	10.3.3.1 ұлдар / қыздар: мәтін сипаттамалары форматын, өнімнің сапасын және өнімнің сыртқы түрін анықтайтын факторларды және бағалау; 10.3.3.2 ұлдар / қыздар: кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді, шығармаларды тақырыптарды, әңгімелерді қайталанатын сөздерді, штампларды
3.4 Жұмысты бейімдеу және жетілдіру	7.3.4.1 ұлдар / қыздар: үлгі немесе алгоритмді қолдана отырып, жұмысты және басқалардың жұмысын жақсарту бойынша	8.3.4.1 ұлдар / қыздар: пайдаланылған идеялар мен тәсілдерді талдау және бағалау негізінде өз жұмысын және басқалардың жұмысын	9.3.4.1 ұлдар / қыздар: мұғалімнің көмегімен өз жұмысының және басқалардың жұмысының мақсаты мен маңыздылығын	10.3.4.1 ұлдар / қыздар: өз жұмысының және басқалардың жұмысының мақсаты мен маңыздылығын бейімдеу және жетілдіру

	ұсыныстар тұжырымдау;	бейімдеу, жетілдіру бойынша сыни ұсыныстар жасау;	бағалауды және өз көзқарасын ұсыну;	көзқарас
	7.3.4.2	8.3.4.2	9.3.4.2	10.3.4.2
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
	сөздік көмегімен емле қателерін түзету, сөйлемдерді өңдеу арқылы мәтінді реттеу	сөздік көмегімен емле мен тыныс белгілерінің қателерін түзету арқылы мәтінді түзету	мәтінді семантикалық, нақты, логикалық кемшіліктерді түзету арқылы реттеу	мәтінді с нақты, л стилисти кемшілік арқылы р

55. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы бағдарлама қосымшасына сәйкес негізгі орта білім беру деңгейінің жаңартылған мазмұны бойынша жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

56. Бөлім мен тақырыптарды оқуға сағаттарды бөлу мұғалімнің қалауы бойынша жүзеге асады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің

7-10 -сыныптарына арн

"Технология" пәнін

жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына 1-қос

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	7.1.1.1 технология кабинетінің техникасының жалпы ережесін білу; 7.1.1.2 нұсқаулығына сүйеніп жұмыс орнын дайындау тәсілдерін білу; 7.1.1.3 көмекші жоспар мен негізінде монологиялық мәтін жасаңыз
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.1 жеке қорғану құралдарының мақсатын түсіндіру; 7.1.2.2 құралдармен жұмыс тәсілдерін білу
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	7.2.1.1 өнімдерді аспаздық санитарлық ережелері мен талаптарын білу; 7.2.1.2 өнімдерді аспаздық санитарлық-гигиеналық мақсаттарын түсіндіру
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	7.2.2.1 тамақ өнімдеріне механикалық және термиялық әсер етуге арналған құралдар мен жабдықтарды атау және түсіндіру; 7.2.2.2 диалогқа қатысу, диалог семастикалық және грамматикалық бірлігін қамтамасыз ету, диалог терминдерді қолдану
	Өнімдерді турау	7.2.3.1 өнімдерді тураудың тәсілдерін білу және түсіндіру; 7.2.3.2 көкөністерді тураудың тәсілдерін білу және түсіндіру
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	7.2.4.1 берілген реттілік бойынша дайындау ретін атау; 7.2.4.2 пісірудің технологиясын сақтай отырып, бутербродтар

		жұмыртқадан, шикі және п... көкөністер мен жемістерде... сусындардан жасалған тағ... бетінше дайындау; 7.2.4.3 технологиялықүрдіс... мазмұнын түсіндіру және с... барысында пайдалану
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	7.4.1.1 тұрғын үйдің қызме... ыңғайлы құрылысының не... қағидаларын білу; 7.4.1.2 бөлмені аймақтарға... мақсаттары мен әдістерін с...
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	7.4.2.1 үйдегі сумен жабды... құбыры жүйесінің элемент... әрекеттес қағидаларын түс... 7.4.2.2 негізгі пәндік термин... айту және жазу, оларды бел... қолдану
2-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	7.1.1.1 технология кабинеті... техникасының жалпы ереж... 7.1.1.2 нұсқаулығына сүйен... жұмыс орнын дайындау тә...
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.2 құрлдармен жұмыс... тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойларды аны... мазмұны бойынша ашық с... жауап беру
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	7.2.5.1 жадынама мен сызб... таңғы асқа үстелді әзірлеу... білу; 7.2.5.2 жасаған жұмыс сапа... бағалау мәлімдемесін жаса...
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	7.2.6.1 консервілеудің негізгі үйде тамақ дайындау әдіст
Матадан, ағаштан және металдан	Матаны, ағашты және металды өңдеуге	7.3.1.1 матаның, ағаш пен м

жасалған материалдарды өңдеу	арналған құрал жабдықтар	түрлері мен қасиеттерін білу; 7.3.1.3 матаны, ағашты және металды қолмен өңдеуге арналған құралдар мен құрылғыларды атаңыз; 7.3.1.3 нұсқауларға сәйкес қолмен өңдеуге арналған құралдар таңдау
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	7.3.2.1 бұйымның техникалық сипаттамаларын, дайындау жөндөмін білу; 7.3.2.2 матаны, ағашты және металды өңдеудің негізгі технологияларын білу; 7.3.2.3 пәндік-графикалық сызбаларды оқып отырып, тапсырманың орындалуын бақылау жоспарлау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	7.4.3.1 үйдегі заманауи тұрғын үй техникасының түрлерін білу; 7.4.3.2 құрылғылардың негізгі сипаттамаларын атаңыз: қуаты, жұмыс деңгейі, жұмыс режимдерін, басқару түрі және қосымшаларын білу;
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.2 құралдармен жұмыс тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру;
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	7.1.3.1 жабдықтар мен құралдардың сауатсыздығын оларды жұмысқа дейін және күту тәртібін білу; 7.1.3.2 заманауи технологияларда машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білу және түсіндіру; 7.1.3.3 кәсіби сөздер мен терминдерді дұрыс таңдау және пайдалану;
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	7.1.1.2 нұсқаулығына сүйеніп жұмыс орнын дайындау тәсілдерін білу;

		7.3.2.2 матаны, ағашты және тасты өңдеудің негізгі технологиясы 7.3.2.3 пәндік-графикалық суреттерді оқытып отырып, тапсырманың орындалуын жоспарлау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	7.3.3.1 тірек сызбасын негізгі жобалау және модельдеу тәсілдерін білу 7.3.3.2 тақырыптық-графикалық суреттерді оқытып отырып, тапсырманың орындалу барысын ауызша көрсету
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	7.4.3.2 құрылғылардың негізгі сипаттамаларын атаңыз: қуаты, қызу деңгейі, жұмыс ретілігін, қауіпсіздік басқару түрі және қосымша функциялар 7.4.3.3 тұрмыстық электр арналарын пайдалану ережелерін білу 7.4.3.4 ақпаратты кесте, фотосурет, нұсқаныңда сақтауды жүзеге асыру
	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	7.4.4.1 өнімдердің балғындығын анықтау әдістерін атау; 7.4.4.2 модельдік жағдайда тамақтануды жүзеге асыру; 7.4.4.3 жаднама негізінде ақпаратты сақтау мерзімі мен шарттарын тәуелділігі туралы монологпен мәлімдеме жасау
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.2 құралдармен жұмыс тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойларды анықтау мазмұнын бойынша ашық сұраққа жауап беру
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	7.1.3.2 заманауи технологияларда машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білу және түсіндіру

		7.1.3.3 кәсіби сөздер мен терминдерді дұрыс таңдау және пайдалану
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	7.1.1.2 нұсқаулығына сүйеніп, жұмыс орнын дайындау тәсілдерін меңгеру; 7.3.2.2 матаны, ағашты және металды өңдеудің негізгі технологияларын операцияларын меңгеру; 7.3.2.3 пәндік-графикалық суреттерді отырып, тапсырманың орындалу жоспарлау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	7.3.3.1 тірек сызбасын негізінде жобалау және модельдеу тәсілдерін меңгеру; 7.3.3.2 тақырыптық-графикалық суреттерді отырып, тапсырманың орындалу барысын ауызша көрсету
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	7.4.5.1 киім мен аяқ киімге қажетті құралдардың заманауи түрлерін таңдау; 7.4.5.2 дақтарды кетірудің негізгі тәсілдерін меңгеру; 7.4.5.3 келісу және бірлескен шешімге келу
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	7.4.6.1 бөлме өсімдіктердің топтарын, бөлме өсімдіктерін күту әдістерін білу; 7.4.6.3 бөлме өсімдіктерге жасау, зиянкестермен күресу тәсілдерін меңгеру; 7.4.6.2 өсімдіктерді бөлмеден орналастырудың негізгі принциптерін баяндау

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	8.1.1.1 технология кабинетінің техникасы ережелерінің мәнін дәлелдеу және түсіндіру; 8.1.1.2 жұмыс орнын ұтымды қауіпсіз ұйымдастыру; 8.1.1.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру;
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.1 төтенше жағдайларда көздері мен себептерін білу; 8.1.2.2 қауіпсіздік ережелерін маңыздылығын сезіне және отырып, материалдар мен пайдалану
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	8.2.1.1 азық-түліктің тағамдық кестесін қолдана отырып, пайдалану бағалай білу; 8.2.1.2 қажетті нәтиже түрін әрекетінің мақсаттары мен бетінше тұжырымдау
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	8.2.2.1 өнімдерді өңдеудің тәсілдерін оған қажетті ас үй жабдықтарын таңдау; 8.2.2.2 оқу диалогы барысында мәселесәне өз көзқарасын білдіру
	Өнімдерді турау	8.2.3.1 өнімдерді тазалауға турауға арналған құралдарды таңдау, құрылғыларды бағалау; 8.2.3.2 өнімдерді әртүрлі тәсілдермен тазалау және өрнектеп турау меңгеру
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	8.2.4.1 тамақ өнімдерінің құрамын мәзір бойынша пропорцияларды араластыру, өңдеу бойынша туралы ақпарат беру; 8.2.4.2 қадамдық нұсқауларды оқып отырып, өз отбасыңа сүт өнімдерін дәмді дақылдардан, бұршақтардан дақылдарынан және макарондардан

		қарапайым аспаздық тағам дайында; 8.2.4.3 заманауи аспаздық мазмұнын сипаттаңыз
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	8.4.1.1 интерьерді жарықтандыру қазіргі тенденцияларды сабақтастыра отырып, ақпарат көздері, орналастырылған үйдегі жарықтандыру түрлерін, әсерлері, электр қуатын үн-сәтін, әдістерін ұсыну; 8.4.1.2 интерьер бөлшектерін бекіту дағдысын меңгеру
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	8.4.2.1 тазалық-техникалық арналған құралдар мен бұйымдардың түрлерін, олардың мақсатын анықтау; 8.4.2.2 су құбырының қарапайым ақаулықтарын жөндеудің тәсілдерін процестерін жүзеге асыру
2-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	8.1.1.2 жұмыс орнын ұтымды етіп қауіпсіз ұйымдастыру; 8.1.1.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.2 қауіпсіздік ережелерін маңыздылығын сезіне және сабақтастыра отырып, материалдар мен пайдалану; 8.1.2.3 тірек сөздер, дайын сөздер бойынша берілген тақырыпты сипаттама құрастыру
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	8.2.5.1 дайын тағамдар мен берудің негізгі тәсілдерін көрсету; 8.2.5.2 бір оқушының жасаған тағам сапасы туралы жағымды қарастыру мәлімдеме жасау
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	8.2.6.1 азық-түлікті кептіру технологиясын сипаттау, оларды

		тиімділігін бағалау
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	8.1.1.2 жұмыс орнын ұтымды және қауіпсіз ұйымдастыру; 8.3.1.1 матаның, ағаштың, металдың құрылымы мен негізгі ақауларын сипаттау; 8.3.1.2 матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған қол құралдарының түрлері мен мақсатын атау; 8.3.1.3 құрал-саймандардың бөлшектердің өлшемдерін техникасын және шартты бағалау көмегімен оларды бекітуді
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	8.3.2.1 техникалық сызбалау сызбаларды, сызбаларды 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындау атқарылатын жұмыс жоспары оны ұсыну; 8.3.2.3 стилистика, құрлым материалдар құралымы тұрғындыбыстық сөйлеу тілін бағалау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	8.4.3.1 тұрмыстық техниканы ерекшеліктерін талқылау, артықшылықтары мен кемшіліктері; 8.4.3.2 тұрмыстық құрылғылар негізгі техникасын меңгеру
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.2 қауіпсіздік ережелерін маңыздылығын сезіне және отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен талаптарға сәйкес жабдықтар құралдарды тазалай білу; 8.1.3.2 құралдармен қауіпсіздік бойынша жадынама құрас

		8.1.3.3 диалогқа қатысу, өз және басқалардың пікірлері
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	8.3.2.1 техникалық сызбалар, суреттерді, кестелерді орындау; 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындау, атқарылатын жұмыс жоспарын оны ұсыну; 8.3.2.3 стилистика, құрлым, материалдар құралымы тұрғындардың сөйлеу тілін бағалау;
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	8.3.3.1 Технологиялық құжаттар қолдана отырып, қарапайым модельдерін жасау; 8.3.3.2 Нұсқаулық бойынша конструкцияның көмегімен құрастыруды жүзеге асыру;
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	8.4.3.2 тұрмыстық құрылғылар негізгі техникасын меңгеру; 8.4.3.3 тұрмыстық техниканың түрлеріне күтім жасау құралдарын пайдалану; 8.4.3.4 ақпаратты графикалық және визуалды негізде дәйекті жасау
	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	8.4.4.1 тамақ өнімдерін графикалық сақтау ережелері мен шарттарын пайдалану; 8.4.4.2 негізгі азық-түлік сапа мен температурасын білу; 8.4.4.3 қазіргі заманғы қапталған материалдарының артықшылықтары мен кемшіліктері туралы айту
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.2 қауіпсіздік ережелерін, маңыздылығын сезіне және орындай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 8.1.2.3 тірек сөздер, дайын

		бойынша берілген тақырып сипаттама құрастыру
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен талаптарға сәйкес жабдық, құралдарды тазалай білу
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	8.3.2.1 техникалық сызбала суреттерді, кестелерді орындау; 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындау атқарылатын жұмыс жоспары оны ұсыну; 8.3.2.3 стилистика, құрлым материалдар құралымы тұрғы дыбыстық сөйлеу тілін бағалау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	8.3.3.1 технологиялық құжат қолдана отырып, қарапайым модельдерін жасау; 8.3.3.2 нұсқаулық бойынша конструкторының көмегімен құрастыруды жүзеге асыру
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	8.4.5.1 өндірушінің ақпарат заттаңба) негізінде өнімді д сақтау); 8.4.5.киім мен аяқ киімді қ жөндеуді жүзеге асыру, аяқ және сақтау тәсілдерін көр 8.4.5.3 дұрыс, әдеби тілдің н сәйкес, өз ойларын жазба білдіріп, кезең-кезеңімен ө бақылауды жүзеге асыру
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	8.4.6.1 топырақтану негізде топырақты өңдеу техникас өңдеу тәсілдерін білу; 8.4.6.2 тыңайтқыштардың ә салыстырыңыз: органикал органно-минералды, бактер күрделі, микроэлементтер тыңайтқыштар; 8.4.6.3 тыңайтқыштарды қос

		мен уақытын, топырақ пен байланысты олардың түрлі дәлелдеу

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	9.1.1.1 технология кабинетін ережелерін өз бетінше тұжырымдау; 9.1.1.2 жұмыс орнын тиімді ұйымдастыру ережелерін еске қолдану; 9.1.1.3 негізгі ойды анықтау бойынша жоғары деңгейлі жауап беру
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.1 төтенше жағдайлар тәртібінде ден қою алгоритмін 9.1.2.2 құрал-жабдықтармен ережелерін өз бетінше қолдану; 9.1.2.3 өз көзқарасын дәлелді ұсынылған мәселе бойынша қатысу
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	9.2.1.1 өнімнің сапасын сыртқы бойынша бағалау; 9.2.1.2 негізгі тағамдарды сақтау мен шарттарын ата және сипаттау
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	9.2.2.1 етті, құс етін және балықты механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар мен қолдану мақсаты мен ерекшелігін таныту 9.2.2.2 ет, құс және балықты механикалық және гидромеханикалық өңдеу технологиялық үрдісінің қысқаша сипаттамасы
	Өнімдерді турау	9.2.3.1 ет, құс және балықты турау

		және механикалық өңдеудің тәсілдерін көрсету; 9.2.3.2 құс пен балықты еттеу тәсілдерін білу
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	9.2.4.1 өнімдерді жылумен өңдеудің дайындаудың технологияларын жасау, етті, балықты жылумен өңдеу тәсілдерін білу; 9.2.4.2 ет, құс және балық тамақ дайындау ерекшеліктерін, фабрикаларды дайындау тәсілдерін салыстыру; 9.2.4.3 өнімді жасау үшін қауіпсіздік ақпаратты әртүрлі көздерден анықтау оны елестету
Мақсатты бағытталған үй шаруашылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	9.4.1.1 презентация түрінде тұрғын жұмыстарының заманауи ақпарат ұсыну; 9.4.1.2 жөндеу жұмыстарының қазіргі заманғы материалдар, ассортиментін, артықшылықтар, кемшіліктерін, құралдар мен құрылғыларды бағалау
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	9.4.2.1 тұтынушы мен қызмет провайдерінің өзара әрекеттесу мазмұны мен маңыздылығы; 9.4.2.2 практикалық іс-әрекет "тариф" және "тұтыну көлемі" ұғымдарымен жұмыс жасау, коммуналдық қызметтер үй мазмұнын түсіндіру"
2-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	9.1.1.2 жұмыс орнын тиімді ұйымдастыру ережелерін еске қолдану; 9.1.1.3 негізгі ойды анықтау бойынша жоғары деңгейлі жауап беру

	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.2 құрал-жабдықтармен ережелерін өз бетінше қолдана білу; 9.1.2.3 өз көзқарасын дәлелдеу, ұсынылған мәселе бойынша қатысу
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	9.2.5.1 түске таман ыдыстарды, аспаптарды, бокалдарды ұйымдастыру нұсқалары; 9.2.5.2 оқу тапсырмасын орындау барысында өнімді іскерлік коммуникацияның негізгі деңгейін көрсету
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	9.2.6.1 қантты қолдана отырып консервілеудің технологияларын жасаңыз, өнімді герметизациялау әдістерін ұсыну
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	9.3.1.1 эскизге, сызбаға сәйкес ағашты және металды өңдеу құралдар мен құрылғыларын таңдау; 9.3.1.2 матаны, ағаш пен металға арналған машиналардың қасиеттерін олардың түйіндері мен элементтерін зерттеу, топтар мен қызметтерін бөлшектеу; 9.3.1.3 тәжірибелік іс-әрекеттерін қайрау құралдарын пайдалану меңгеру
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	9.3.2.1 техникалық сызбаларды орындау және дұрыс рәсімдеу; 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын талқыланатын тақырып бойынша диалогқа / пікірталасқа қатысу жүргізудің әртүрлі тәсілдерін таңдау; 9.3.2.2 материалдардың параметрлерін қасиеттерін анықтау және бұйымды дайындау кезінде таңдау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	9.4.3.1 тұрмыстық техниканы жөндеу критерийлерін өз бетінше анықтау

		9.4.3.2 техникалық құжаттар тауардың тұтыну сапасын б
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.2 құрал-жабдықтармен ережелерін өз бетінше қолд
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	9.1.3.1 жабдықтар мен құрал саймандардың ақаусыздығы және оларды жұмысқа дейін кейін күту тәртібін өз бетінш 9.1.3.2 белгілі бір жұмыс түр жасалған бұйымдарға үлгі н қауіпсіздік нұсқауын жасау; 9.1.3.3 мақсатқа, уақытқа, ж сөйлеу ережелерін сақтай о қатысу
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	9.3.2.1 техникалық сызбалар орындау және дұрыс рәсімд 9.3.2.2 материалдардың пай қасиеттерін анықтау және о бұйымды дайындау кезінде
	Технология изготовления изделий для личных нужд	9.3.3.1 берілген үлгі бойынш құрастыру; 9.3.3.2 бұйымды дайындау, ж жинау кезектілігінің технол картасын жасау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	9.4.3.2 техникалық құжаттар тауардың тұтыну сапасын б 9.4.3.3 өздігінен жасалған ж көрнекі материалдарды қол монолгтық мәлімдеме жас
	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	9.4.4.1 сауда жасаудың зама меңгеру, әлеуметтік тренд р тұтыну туралы пайымдау; 9.4.4.2 сапа сертификаты, те құжаттама, штрих код негізі мен қызметтердің тұтыну са

		анықтау; 9.4.4.3 оқу диалогы барысында тұтынушылардың құқықта міндеттерін, тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың заң талқылау
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.2 құрал-жабдықтармен ережелерін өз бетінше қолд
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	9.1.3.1 жабдықтар мен құрал-саймандардың ақаусыздығы және оларды жұмысқа дейін кейін күту тәртібін өз бетінше
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	9.3.2.1 техникалық сызбала орындау және дұрыс рәсім 9.3.2.2 материалдардың параметрлерін анықтау және бұйымды дайындау кезінде 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын талқыланатын тақырып бойынша диалогқа / пікірталасқа қатысу жүргізудің әртүрлі тәсілдер
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	9.3.2.1 техникалық сызбала орындау және дұрыс рәсім 9.3.2.2 материалдардың параметрлерін анықтау және бұйымды дайындау кезінде 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын талқыланатын тақырып бойынша диалогқа / пікірталасқа қатысу жүргізудің әртүрлі тәсілдер
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	9.4.5.1 жууды физикалық және техникалық процесс ретінде және жуу әдістерін, кезеңдерін құралдарын атау; 9.4.5.2 жапсырмалардағы таспа сәйкес әртүрлі маталардан бұйымдарды жуудың заң

		құралдары мен техникасын күтім жасау құралдарын ор
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	9.4.5.3 өз сөйлеу тілін мінез бағалау, басқалардың міне критерийлер бойынша баға 9.4.6.1 топ және сорт санатт мәдени өсімдіктерді жіктеу 9.4.6.2 графикалық түрде т өңдеудің ерекшеліктерін, о азықтандыру, суару, зиянке аурулармен күресу әдістері 9.4.6.3 практикалық іс-әрек өсімдіктерді отырғызу және біліктіліктерін көрсету

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	10.1.1.1 өрт қауіпсіздігі, электр және тұрмыстық электр құралдарын пайдалану ережелерін білу; 10.1.1.2 авариялық жағдайлар кездегі іс-қимылдар, алғашқы медициналық көмек көрсету, қимылдар тәртібін білу; 10.1.1.3 сөйлеу нормаларын отырып, талқыланатын тақырыпқа диалогқа қатысу
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайлар туындауының алдын алу құралдарын тұжырымдау; 10.1.2.2 әр түрлі құралдармен ережелері бойынша нұсқаулар жасаңыз; 10.1.2.3 тірек сөздер негізін

		және негізгі ойды ашып, бөлім бойынша монологиялық мәтін
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	10.2.1.1 тағам пирамидасын тамақтануды құрудың негізгі түсіндіре білу; 10.2.1.2 калорияны, ақуызды, майлардың және көмірсулардың күнделікті нормаларын есептеу әдістерін білу; 10.2.1.3 дененің физиологиялық қажеттіліктері негізінде күнделікті мәзір жасай білу
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	10.2.2.1 дайындалатын тағам өнімдерді жылумен өңдеу тәсілдерін ескере отырып еңбек сыйымды қажетті жабдықтар мен құралдар 10.2.2.2 сөйлеу нормаларын отырып, өз сөзімен мақсаттар, шарттарға сәйкес жоспар құрыстық цехтағы аспазшының орнын сипаттау
	Өнімдерді турау	10.2.3.1 турау пішінінің сорпаға тәуелділігін түсіндіріңіз; 10.2.3.2 тәжірибелік іс-әрекет негізгі және қосымша компоненттерді тураудың әртүрлі формаларының қалыңдығын көрсетіңіз
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	10.2.4.1 стандарттардың тағамдардың мәзірін, алғашқы мен қамырдан жасалған бөліктер дайындаудың техникалық талдау; 10.2.4.2 сорпаларды, сорпадан жасалған тағамдарды дайындау технологиялық нұсқаулықтар карталарын дербес әзірлеу 10.2.4.3 тағамдарды дайындау температурасы және мәзір бөліп, тағамның сапасын қамтамасыз бойынша анықтаңыз

Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	10.4.1.1 үйді күнделікті және аптасына бір ысқылды тазалаудың мәнін, мазмұнын, құралдары мен талдау және салыстыру; 10.4.1.2 тұрғын үйді сапалы нұсқаулық жасау
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	10.4.2.1 есептеуіштердің қолдану есепке алу құралы ретінде принципін түсіну, пәтерде энергиясы мен суды үнемді ұсыну; 10.4.2.2 пәтердегі су - жылу кәріз жүйелерін орынды пәтер жөніндегі нұсқаулық үлгісі
2-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	10.1.1.2 төтенше жағдайлар кездегі іс-қимылдар, алғаш медициналық көмек көрсету тәртібін білу; 10.1.1.3 сөйлеу нормаларын отырып, талқыланатын тақырыпқа диалогқа қатысу
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайлар туындауының алдын алу қауіпін түсіндіру, тұжырымдау; 10.1.2.3 тірек сөздер негізін және негізгі ойды ашып, бөлім бойынша монологиялық м
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	10.2.5.1 жалпы ережелерді үстелге мерекелік қызмет майлықтармен және сәндік элементтермен безендіру жасау; 10.2.5.2 тапсырманы орындау критерийлер бойынша талдау
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	10.2.6.1 тұздау және ашыту технологияларын салыстыру 10.2.6.2 алынған өнімнің жо

		сапасының өлшемдері мен әзірлеу
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	10.3.1.1 технологиялық, эко және пайдалану қасиеттер отырып, материалды тану оларды өңдеуге арналған құрылғыларды үлгі, сурет, таңдау; 10.3.1.2 станок құрылғылар құрылысын, негізгі және бөліктерін, қолдану аясын 10.3.1.3 металл және ағаш бойынша кәсіпорындардың жабдықтарының номенкла графикалық түрде жүйелеу
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	10.3.2.1 үлгіге сүйене отыры технологиялық құжаттама нұсқаларын жасаңыз; 10.3.2.2 шығармашылық жасау кезінде бірқатар әдіс материалдарды қолдану бө шешімдерді ұсыну; 10.3.2.3 шығармашылық ид ақпарат көздерін мақсатты пайдалану
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	10.4.3.1 тұрмыстық техника ету мерзімін арттыру тәсілд алдын алу әдістерін өздігім 10.4.3.2 тұрмыстық аспапта қарапайым бұзылыстарын себептері мен оларды өз бө тәсілдерін болжау
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайлар туындауының алдын алу қ тұжырымдау
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	10.1.3.1 тазалық талаптарға жабдықтар мен құралдард тазалай білу;

		10.1.3.2 белгілі бір жұмыс түрін өнімді өндіруге қауіпсіздік есепіне сәйкес ақпарат жасау; 10.1.3.3 тірек сөздер, дайын берілген тақырып бойынша мәтіндерін жасау
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	10.3.2.1 үлгіге сүйене отырып технологиялық құжаттамамен нұсқаларын жасаңыз; 10.3.2.2 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар әдістемелік материалдарды қолдану бойынша шешімдерді ұсыну; 10.3.2.3 шығармашылық идеяны ақпарат көздерін мақсатты пайдалану
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	10.3.3.1 түпнұсқа модельдерді тәжірибесін талдаңыз; 10.3.3.2 материалдарды өңдеу тәсілдерін және бұйымдарды дайындаудың инновациялық технологияларын қолдану
Мақсатты бағытталған үй шаруашылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	10.4.3.1 тұрмыстық техниканы өмір мерзімін арттыру тәсілдерін алдын алу әдістерін өздігімен 10.4.3.2 тұрмыстық аспаптарға қарапайым бұзылыстарының себептері мен оларды өз бетінше тәсілдерін болжау; 10.4.3.3 берілген тақырып бойынша Интернетті пайдалана отырып одан да көп ақпарат көздерінен ақпаратты табу және оны түсіндіру;
	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	10.4.4.1 қаптамадағы ақпаратты дұрыс таңдау мақсатында 10.4.4.2 қаптамадағы жапсырылған немесе ақпараттың мазмұнын түсіндіру;

		10.4.4.3 практикалық қызм тауардың құрамын, тағамд құндылығын және қауіпсіз
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайлар туындауының алдын алу қ тұжырымдау; 10.1.2.3 тірек сөздер негізін және негізгі ойды ашып, бе бойынша монологиялық м
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	10.1.3.1 тазалық талаптарға жабдықтар мен құралдард тазалай білу
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	10.3.2.1 үлгіге сүйене отыры технологиялық құжаттама нұсқаларын жасаңыз; 10.3.2.2 шығармашылық жұ жасау кезінде бірқатар әдіс материалдарды қолдану б шешімдерді ұсыну; 10.3.2.3 шығармашылық ид ақпарат көздерін мақсатты пайдалану
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	10.3.3.2 материалдарды өңд тәсілдерін және бұйымдар дайындаудың инновациял технологияларын қолдану; 10.3.3.3 дайын өнімнің сапа қойылатын стандартты тал қызмет нәтижесін бағалау; 10.3.3.4 дайын өнім сапасы стандартты талаптар негізі нәтижесін бағалау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	10.4.5.1 қысқы сыртқы киім жүннен, аяқ киімнен жасал бұйымдарды сақтауға салу 10.4.5.2 киім мен аяқ киімд

		күйе мен иістен қорғаудың құралдарын бағалау;
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	10.4.5.3 шығармашылық жақсарту сипатындағы мәселелерді шешу; 10.4.6.1 тәжірибелік іс-әрекеттерді көкөніс дақылдарының көпшілігіне әдістерін көрсету; 10.4.6.2 бақшадағы жұмыстың маңыздылығын атаңыз және өсімдіктерді кесу, аурулар мен зиянкестердің алдын алу, бақша қорғау; 10.4.6.3 бақшадағы жұмыстың маңыздылығын атау және топырақ құрылымын жақсарту, азықтандыру, егу шараларын

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

7-10 -сыныптарына арналған

"Технология" пәнінен

жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

2-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының "Көркем еңбек" нұсқасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып (ұлдар):

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекілік өнер	Өнердегі ғылымның заманауи әдістері	7.1.1.1 әр түрлі контексте, с

	мен жетістіктері. Табиғаттың микросуреттері	бағытта қоршаған әлемнің элементтерін (композиция, құрылым, пропорция) білу 7.2.1.1 күрделі шығармашылық және сезімдерді жеткізу үшін көрнекі элементтерін және өнер құралдарын анықтау, пайдалану
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп - арт, орнату). Өздігінен зерттеу	7.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмысында идеялар мен тақырыптарды және бағалау; 7.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмысын жасау үшін пайдаланатын әдістер мен тәсілдерді (техникалар) талқылау және бағалау 7.3.3.2 ұлдар / қыздар: кәсіптер, терминдерді, неологизмдерді
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1 әр түрлі тарихи және туындыларын, қолөнер және туындыларының ерекшеліктерін бетінше зерттеу және анықтау 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша сұрақтарға жауап беру, мұғалімнің көмегімен тірек сөздерді анықтау, бекіту; 7.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың қолайлысын таңдау (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану)
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген практикалық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі (қазіргі) техникалар мен көркем мақсаттар анықтау, таңдау және біріктіру 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбыс тіркесті сөздерді дұрыс айт

		7.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды тану, шығармашылық жұмыстар қалай тиімді біріктіруге, өңдеу қолдануға болатындығын анықтау; 7.2.1.1 күрделі шығармашылық жұмыстар мен сезімдерді жеткізу үшін көрнекі элементтерін және өнер құралдарын өзекті анықтау және пайдалану; 7.2.1.2 мағынасы жағынан қарама-қарсы сөздерді ажырату, олардың мәтіндегі рөлін түсіндіру;
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты көрсетіп презентациялау; 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құнды және пайдалылық тұрғысынан бағалайтын сұрақтарды құрастыру;
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Пиро-графия өнерімен танысу. Көркем күйдіру әдістері мен техникасы	7.1.2.1 әр түрлі тарихи және туындыларын, қолөнер және туындыларының ерекшеліктерін бетінше зерттеу және анықтау; 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша сұрақтарға жауап беру, мұқият көмегімен тірек сөздерді анықтау, бекіту
	Эскизді орындау. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.2 әр түрлі графикалық құралдарды қолдана отырып, эскиздер жасау және өнімді жасау үшін графикалық технологиялық құжаттама жасау; 7.1.5.3 тірек сөздер негізінде және негізгі ойды ашып, бейнелеу бойынша монологиялық мәтін жасау; 7.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі (қазіргі) техникалар мен көркем материалдар анықтау, таңдау және біріктіру; 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбыс

		тіркесті сөздерді дұрыс айт
	Бұйымдарды көркем күйдіру. Безендіру	7.2.3.1 функционалдық және эстетикалық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикалық және өнімді әрлеуді жүзеге 7.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 7.2.3.4 тақырыпты және негізгі идеялар үшін сөздерді қолдана отырып, типтегі шағын мәтіндер құру 7.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және қауіпсіз отырып, материалдар мен жабдықты пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты көрсету презентациялау (выставка) 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құндылық және пайдалылық тұрғысынан бағалайтын сұрақтарды құру
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Ағаш өңдеуге арналған құралдар	7.2.2.1 қазіргі заманғы технология машиналардың құрылымын, принципін сипаттау және олардың құрылымдық, табиғи және материалдарды өңдеу бойынша операцияларды орындау; 7.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру; 7.2.2.4 оқылғанның мазмұнын сұрақтарға жауап беру, түйінді сүйене отырып сұрақтарды қайта сұрау
	Сүректі механикалық өңдеу кезіндегі жұмысты ұйымдастыру	7.2.6.2 заманауи технология машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білу және түсіндіру 7.2.6.3 ақпаратты қабылдау, алынған; идеяларды, сезім

		түсіндіру үшін тірек сөздер, отырып, мәлімдеме жасаң 7.1.6.1 жобаланатын нысан дайындау кезінде конструктор және жасанды материалдар физикалық, механикалық, технологиялық қасиеттерін салыстыру
	Ағаштан бұйымдарды жасау. Дизайн бұйымдар. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.1 функционалдық (техникалық, эстетикалық талаптарға сәйкес) объектінің дизайнын әзірлеу, тапсырмаларды орындау; 7.1.5.2 әр түрлі графикалық құралдарды қолдана отырып, эскиздер жасау және өнімді жасау үшін графикалық технологиялық құжаттаманы әзірлеу; 7.1.5.3 тірек сөздер негізінде өнімді жасау және негізгі ойды ашып, белгі бойынша монографиялық материал жазу; 7.1.4.1 алынған білім мен тапсырманы қолдана отырып, болашақ жобаны анықтай отырып, шығармашылық белсенділікті жоспарлау и т.б. собственные варианты решения задачи; 7.1.4.2 бұйымның материалдар шығындары мен өзіндік құнын есептеу; 7.1.4.3 қарым-қатынас жағдайын байланысты сөйлеу нормаларын қолдана отырып, диалогқа қатысу
	Бұйымдар жасау. Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Бұйымдарды декорлау.	7.2.3.1 функционалдық және технологиялық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикалық өңдеу және өнімді әрлеуді жүзеге асыру; 7.2.3.2 бірізділік пен дәлдікті қамтамасыз ету отырып, технологиялық құжаттаманы әзірлеу бойынша күрделі бұйымдарды жасау; 7.3.4.1 ұлдар / қыздар:формы, пропорции, предложения по усовершенствованию своей работы и работ других мастеров образцом, алгоритмом;

		7.3.4.2 сөздік көмегімен ем. түзету, сөйлемдерді өңдеу реттеу
	Көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты кен презентациялау; 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құн және пайдалылық тұрғысы бағалайтын сұрақтарды құ
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Ауыл шаруашылығы өндірісіндегі заманауи техникалық жабдықтар	7.2.5.1 Ауылшаруашылық ө заманауи жабдықтарды си салыстыру және бағалау; 7.1.3.1 шығармашылық иде және дамыту үшін әртүрлі а көздерін пайдалану, олард қолайлысын таңдау
	Электр арматурасын және тұрмыстық аспаптарды жөндеу	7.2.5.2 электр техникалық а және тұрмыстық аспаптар, жөндеу; 7.2.5.3 электр тізбектерінде табу; 7.2.5.4 оқу тақырыбы шеңбе дәлелді монолог құрастыр тақырыпқа пайымдау, сенд 7.2.5.5 ұсынылған тақырып алмасып, диалогқа қатысу
	Тұрғын үй экологиясы. Үйдегі Микроклимат	7.1.3.1 шығармашылық иде және дамыту үшін әртүрлі а көздерін пайдалану, олард қолайлысын таңдау; 7.2.5.5 интерьерді ұйымдас тәжірибелік жұмыстарды о үрдісінде жарықтандыруға жасанды), желдетуге және қойылатын нормалар мен зерделеу және сақтау; 7.3.1.1 дайын жұмысты кен презентациялау (выставка)

		7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құрылым және пайдалылық тұрғысынан бағалайтын сұрақтарды құрастыру

2) 8-сынып (ұлдар):

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Мозаика өнері. Мозаика түрлері мен әдістері	8.3.2.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмысында идеялар мен тақырыптарға және бағалау үшін критерийлерді қолдану 8.3.3.1 жасалған өнімнің (шәкінің) жұмыстың пайдаланылған тәсілдерін және сапасын таңдау бағалау үшін критерийлерді қолдану 8.3.3.2 өз сөйлеу тілінде көпестерді, неологизмдерді қолдану
	Эскиз және материалды таңдау. Мозаикалық панельдерге негіз дайындау	8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықтау, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу и использовать различные средства графики 8.1.5.3 көмекші жоспар мен негізінде монологиялық мақсат жасаңыз
	Мозаикалық паноны орындау	8.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі әдістерді материалдарды өз бетінше таңдау және біріктіру; 8.1.6.5 қиын дыбыс тіркестерін тіліндегі сөздердің айтылуына сақтау; 8.2.1.1 күрделі шығармашылық мен сезімдерді жеткізу үшін

		өнер құралдарын өз бетінше пайдалану, таңдау және пайдалану; 8.2.1.2 синонимдерді, антонимдерді ажырату, мәнін білдіретін тікелей және бейнелі мағыналарды ажырату;
	Көркем безендіру және жұмыстарды ұсыну	8.3.1.1 онлайн платформаларда аудиторияға дайын жұмыс презентациясын ұйымдастыру; 8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әр түрлі сұрақтарға жауап беру;
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін таныту; 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша сұрақтарға жауап беру және жабық сұрақтарға жауап беру;
	Ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) дайындау материалдары мен техникаларын зерделеу)	8.1.6.1 Жобаланатын нысанның қасиеттері мен мақсатын ескертіп, конструкциялық, табиғи және материалдарды өңдеу және тәсілдерін анықтау
	Идеяны талқылау және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау	8.1.5.1 функционалдық (техникалық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес) объектінің дизайнын әзірлеу, тапсырмаларды орындау; 8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің білімін әрекетін толықі сипаттай отырып шығармашылық іс-әрекетті жүзеге асыру;
	Материалдарды өңдеу. Бұйымдар жасау	8.2.2.1 қазіргі заманғы техника машиналарда конструкция материалдарды өңдеу бойынша операцияларды орындау; 8.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша жоғары деңгейлі жауап беру; 8.2.3.1 қол, механикалық құралдармен

		жабдықтарды пайдалана с бұйымның функционалды эстетикалық сапасын жақ материалдарды өңдеу әдіс және қолдану; 8.2.3.2 дербес әзірленген те құжаттама бойынша күрде фасонды) бұйымдар жасау 8.2.3.3 шығармашылық жұп бұйымдарды жасау процес ұлттық мәдениетінің әлем пайдалану; 8.2.3.4 диаграммалар/графи фотосуреттер көмегімен нұ мәтіндерін жасаңыз; 8.2.2.4 оқылғандардың маз сұрақтарға жауап беру, түй сүйене отырып сұрақтарды 8.2.5.5 өз көзқарасын дәле ұсынылған мәселе бойынш қатысу; 8.2.5.6 дәлелді монолог құр баяндау, жоспар, диаграмм иллюстрациялар негізінде 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелер маңыздылығын сезіне жән отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	8.3.1.1 онлайн платформал аудиторияға дайын жұмыс презентациясын ұйымдас 8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әртүрлі сұрақтард
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Үстел ойындары. Пайда болу тарихы	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелі 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат б

		және жабық сұрақтарға жауап беру
	Үстел ойынының тұжырымдамасы	8.1.4.2 зерттеулер негізінде хаттамалардың түрлеріне қажеттілігін анықтау; 8.1.4.3 диалогқа қатысу, өз пікірлерін білдіру және басқалардың пікірлерін тыңдау; 8.1.5.1 нысанның дизайнын жасау бойынша тапсырмаларды орындау, функционалдық (техникалық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкестігіне) бағалау;
	Үстел ойындарын әзірлеу. Графикалық құжаттама	8.1.5.2 бұйымды жасаудың кәсіби ұтымды тәсілдерін анықтай отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу, исполнять различные средства графического оформления; 8.1.5.3 көмекші жоспар мен презентация негізінде монологиялық мәтінді жасаңыз
	Үстел ойынының бөлшектерін жасау. Көркем безендіру	8.1.6.2 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес материалдарды өз бетінше таңдау; 8.2.3.1 қол құралдары мен тапсырмалар жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалана отырып, тоқыма материалдарын өңдеу, анықтау және қолдану
	Ойынды сынау. Сауалнама жүргізу және ақпарат жинау	8.3.4.1 пайдаланылған идеяларды тәсілдерді талдау, бағалау негізінде жұмысын және басқалардың пікірлерін бейімдеу, жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау; 8.3.4.2 сөздік көмегімен емлесі мен белгілерінің қателерін түзету, мәтінді түзету
	Жұмыстарды презентациялау	8.3.1.2 қорытындылар мен тапсырмалар негізінде әртүрлі сұрақтарды қоя отырып, жауап беру 8.3.1.1 онлайн платформала аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыру

4-тоқсан

Үй мәдениеті

Агротехнологияның дамуындағы ғылымның рөлі (тәуелсіз зерттеу

8.2.5.1 ауыл шаруашылығы дамытудың ғылыми тәсілдерін және бағалау;

8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін (оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып таңдалған түрлі ақпарат көздерін пайдалану)

Электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау

8.2.5.2 электр жабдықтары мен техниканың пайдалану, әртүрлі және эстетикалық қасиеттерін және бағалау;

8.1.3.1 шығармашылық идея және оны дамыту үшін өздері таңдалған әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану

Бөлмелерді жөндеуге арналған заманауи материалдар, жабдықтар мен құралдар (практикалық жұмыс)

8.2.5.3 тұрмыстағы жөндеу кезінде ақауларды жоюды қамтамасыз ететін тәсілдерін табу;

8.2.5.4 тұрмыстағы жөндеу кезінде заманауи материалдар, жабдықтар мен құралдарды (электр) зерттеу, таңдау және бағалау;

8.2.5.5 өз көзқарасын дәлелдейтін ұсынылған мәселе бойынша қатысу;

8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және оларды отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану;

8.2.6.2 құралдармен қауіпсіздік бойынша жадынама құрастыру

8.2.6.3 көркем және эксперименттік құралдарды қолдана отырып идеяларын, сезімдерін, ойларын үшін мәлімдеме жасау

3) 9-сынып (ұлдар):

7-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазіргі интерьердегі сәндік бұйымдар	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат б және жабық сұрақтарға жа ойларды анықтау, оларды
	Сәндік интерьер заттарын жасау әдістері мен техникаларын зерттеу	9.1.3.1 теориялық зерттеуле көздерін мақсатты және на пайдалану (оның ішінде ақ коммуникациялық техноло қолдана отырып)
	Сәндік интерьер заттарының стильдері мен заманауи материалдарын талдау	9.2.1.1 мазмұнды туындыл экспрессивті өнер құралда талдау және таңдау; 9.2.1.2 мәтіндегі синонимде антонимдерді, омонимдер және көп мағыналы сөздер олардың мәтіндегі рөлін тү мәнмәтініне сүйене отыры тікелей және бейнелі мағы 9.1.6.2 бұйымды талдау үрд материалдарды пайдалану шешімдерді салыстыру жә 9.2.3.4 тірек сөздер, дайын бойынша берілген тақырып сипаттама құрастыру; 9.2.3.3 шығармашылық жұм бұйымдарды жасау процес ұлттық мәдениетінің элем пайдалану
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Сәулет өнерінің жауһарлары. Қазіргі	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және

	сәулет. Қазақстан сәулеті (тарих және қазіргі заман)	өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдер 9.3.3.1 өнімнің сапасын бағалау критерийлерін және өнімнің анықтайтын факторларды 9.3.3.2 кәсіби сөздерді, терминдер, неологизмдерді дұрыс таңдау, қолдану; 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат бекітілу және жабық сұрақтарға жауап ойларды анықтау, оларды
	Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары	9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндердің дизайнын кезектілігі туралы білімін кеңейту 9.1.5.2 түрлі графикалық құралдар пайдалана отырып, графикалық технологиялық құжаттаманы 9.1.5.3 жоспар мен көрнекіліктерді қолдана отырып, монографиялық мәлімдеме жасау
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Жиһаз және интерьер заттарын өндіру	9.2.2.2 кәсіпорындардағы өнімді технологиялық үдерістерді сипаттау; 9.1.4.2 пайданы анықтау үшін тауарлардың өткізу нарықты 9.1.4.3 мақсатқа, уақытқа, хатта сөйлеу ережелерін сақтай отырып қатысу
	Қазіргі стильдер мен материалдар	9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндердің дизайнын кезектілігі туралы білімін кеңейту 9.1.6.1 техникалық, экологиялық пайдалану сипаттамаларын анықтау отырып, өңдеу және өңдеу мен тәсілдерін анықтау

4-тоқсан

Үй мәдениеті	Интерьердегі / сыртқы көріністегі ландшафт элементтері. Негізгі стильдер мен материалдар	9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндері мен пішіндердің дизайнын кезектілігі туралы білімін кеңейту; 9.2.5.1 ландшафтық дизайн стильдерін, заманауи бағыттардың элементтерін атау және сипаттау; 9.1.3.1 теориялық зерттеулерді көздерін мақсатты және нақты пайдалану; 9.1.4.3 мақсатқа, уақытқа, жерге сөйлеу ережелерін сақтай отырып қатысу;

4) 10-сынып (ұлдар):

8-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазіргі интерьердегі сәндік бұйымдар	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және тектегі өнер, қолөнер және туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді таныту; 10.1.2.2 тыңдалған ақпаратты мағынасын жеткізе отырып негізінде мәлімдеме жасау;
	Идеяны талқылау, дамыту және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау	10.1.4.1 жұмысты орындаудың әдісін анықтай отырып, шығармашылық әрекетті жоспарлау; 10.1.5.1 күрделі нысандардың пішіндері мен пішіндердің дизайнын білімді жетілдіру; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою бағалау монологын құрыңқы;
	Сәндік интерьер заттарын жасау	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып;

		графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау; 10.1.6.2 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою бағалау монологын құрыңыз; 10.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 10.2.3.4 диаграммалар/графиктер, кестелер/ фотосуреттер көмектесіп сипаттама мәтіндерін құру
	Презентация	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды қолдана отырып бір аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыру 10.3.4.1 өз жұмысының және жанындағы жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше және өз көзқарасын ұсыну
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Сәулет қызметінің заманауи нысандары	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және тектегі өнер, қолөнер және туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді атау; 10.3.3.1 өнімнің сапасын және сыртқы түрін анықтайтын факторларды дәлелдеу және 10.3.3.2 кәсіби сөздерді, терминдер, неологизмдерді қолдану, мен штамптарды пайдалану
	Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (имитирующие или собственные идеи)	10.1.5.1 күрделі нысандарды және пішіндердің дизайнын білімді жетілдіру; 10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық және технологиялық құралдарды пайдалана отырып құжаттаманы жасау;

		10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою бағалау монологын құрыңыз
	Сәулет объектісінің макетін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау	10.1.6.2 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою бағалау монологын құрыңыз
		10.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар әдістерді қолдану бағалау монологын құрыңыз; шешімдерді ұсыну;
	Шығармашылық жұмыс. Сәулет нысанының макеті	10.1.6.5 өзіңіз және сыныптас тапсырмаларды дыбыс айтуын қадағалау
10.2.3.1 өнімді дайындау үрдісін материалдарды өңдеудің оңтайлы әдістерін қолдану; 10.2.3.2 түрлі техниканы, құрал-жабдықты және заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі нысан жасау; 10.2.3.4 диаграммалар/графиктер/ кестелер/ фотосуреттер көмектесуімен сипаттама мәтіндерін құру		
Жұмыстарды презентациялау	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды қолдана отырып, бір аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыру 10.3.2.1 өз шығармаларыңды бағалау, басқалардың шығармаларын бағалау, әлеуметтік және мәдени мұраларды талдау және бағалау	
3-тоқсан		
	Белгілі бір интерьерге арналған затты жасау (көрме залына арналған модульдік креслолар, балаларға арналған жиһаз, сәндік шамдар). Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды таңдау	10.1.5.1 күрделі нысандарды жасау мен пішіндердің дизайнын жасау бағалау монологын құрыңыз; білімді жетілдіру; 10.1.6.1 техникалық, экологиялық және эстетикалық талаптарды пайдалану сипаттамаларын құрыңыз; отырып, материалдарды өңдеудің оңтайлы әдістерін өз бетінше таңдау

		10.1.6.5 өзіңіз және сыныптас дыбыс айтуын қадағалау
	Графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, техникалық графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қоғам бағалау монологын құрыңыз
	Бұйымды жасау. Өңдеу	10.2.2.1 материалдарды өңдеу құралдар мен заманауи техникалық машиналарды таңдау және пайдалану; 10.2.3.1 өнімді дайындау үрдісін материалдарды өңдеудің оңтайлы әдістерін қолдану; 10.2.3.2 түрлі техниканы, құралдарды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі бұйымдарды жасау; 10.2.6.1 материалдар мен құралдарды қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып қолдану; 10.2.3.4 диаграммалар/графикалық кестелер/ фотосуреттер көмегімен сипаттама мәтіндерін құру; 10.2.3.2 түрлі техниканы, құралдарды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі бұйымдарды жасау; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс түрін жасалған бұйымдарға қауіпсіздік техникасы бойынша ақпарат беру жасау; 10.2.6.3 тақырып бойынша бағалау сұрақтарын тұжырымдау ұқсас сұрақтарға шығармашылық тұрғысынан жауап беру
	Жұмыстарды презентациялау	10.3.1.1 жеке медиа құралдары платформаларды (бейнероликтер, аудио және слайдтар) пайдалану

		форум, әлеуметтік желілер) отырып, белгілі бір аудитор жұмыстың тұсаукесерін ұйымдастыру; 10.3.1.2 мәтін мазмұнын түсіндіріп, сұрақтар мен идеяларды қысқарту;
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі ландшафттың заманауи элементтері	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, композициялық және технологиялық құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою, бағалау монологын құрыңқылау; 10.2.5.1 өз жұмыстарында ландшафт дизайнының стильдерін, заңдылықтарын бағыттары мен элементтерін танып-біліп және қолдану; 10.1.3.1 шығармашылық идеяларды ақпарат көздерін мақсатты пайдалану
	Шығармашылық идеяларды елестету	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, композициялық және технологиялық құжаттаманы жасау; 10.3.4.1 өз жұмысының және жанындағы жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше елестету, өз көзқарасын ұсыну; 10.3.4.2 мәтінді семантикалық, логикалық, стилистикалық тұрғыдан түзету арқылы реттеу
	Интерьердегі жарықтандыру. Жасанды жарықтандыру. Интерьердегі жарықтандыру жобасын әзірлеу (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	10.2.5.2 жарықтандырудың мақсаты мен маңыздылығын және сипаттау; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс түрін жасалған бұйымдарға қауіпсіздік техникасы бойынша ақпарат жасау; 10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, композициялық және технологиялық құжаттаманы жасау;

		құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою бағалау монологын құрыңдар
	Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	10.1.4.1 жұмысты орындаудың әдісін анықтай отырып, шығарманың әрекетті жоспарлау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою бағалау монологын құрыңдар 10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою бағалау монологын құрыңдар

5) 7-сынып (қыздар):

9-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекілік өнер	Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері. Табиғаттың микросуреттері	7.1.1.1 әр түрлі контексте, сурет бағытта қоршаған әлемнің элементтерін (композиция, құрылым, пропорция) білу 7.2.1.2 мағынасы жағынан қарама-қарсы сөздерді ажыратып олардың мәтіндегі рөлін түсіндіру 7.2.1.1 күрделі шығармашылық жеткізу үшін әлемнің көрнекі элементтерін және экспрессия құралдарын анықтауға, таңдауға пайдалануға негізделу
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар	7.3.2.1 пәндік терминология

	(поп-арт, қондырғы). Өздігінен зерттеу	отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында идеялар мен тақырыптарды және бағалау; 7.3.3.1 пәндік терминология отырып, өз жұмысын және жұмысын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді талқылау және бағалау; 7.3.3.2 кәсіби сөздерді, терминдер мен неологизмдерді түсіну
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1 тарихи және мәдениеттің қолөнер және дизайн ерекшеліктерін бетінше зерттеу және сипаттау; 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша сұрақтарға жауап беру, мұқияттық көмегімен тірек сөздерді анықтау және бекіту; 7.1.3.1 шығармашылық идеяларды және дамыту үшін әртүрлі әдістерді көздерін пайдалану, олардың қолданылуына қолайлысын таңдау (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану)
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген практикалық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.4 шығармашылық жұмысты жасау кезінде әртүрлі (қазіргі) техникалар мен көркем маданиятты анықтау, таңдау және біріктіру; 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбыстық тіркесті сөздерді дұрыс айтқызып; 7.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды тану және шығармашылық жұмыстарда қалай тиімді біріктіруге, өңдеуге қолдануға болатындығын анықтау; 7.2.1.2 мағынасы жағынан қарама-қарсы сөздерді ажырату және олардың мәтіндегі рөлін түсіндіру; 7.2.1.1 күрделі шығармашылық және сезімдерді жеткізу үшін көрнекі элементтерін және

		өнер құралдарын өзекті анықтау және пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты көрсетіп таныстыру (көрме, сән көрмесі); 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құндылық және пайдалылық тұрғысынан бағалайтын сұрақтарды құрастыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Көркем сурет арқылы (батик, гжель, хохлома). Әшекейлеу түрлері. Кескіндеме әдістері мен тәсілдері. Материалдар мен жабдықтар	7.1.2.1 әр түрлі тарихи және заманауи туындыларын, қолөнер және қолданбалы өнер туындыларының ерекшеліктерін бетінше зерттеу және анықтау; 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша сұрақтарға жауап беру, мұғалімнің көмегімен тірек сөздерді анықтау және бекіту; 7.1.3.1 шығармашылық идеяны жеткізу және дамыту үшін әртүрлі әдістерді көздерін пайдалану, олардың қолдану қолайлысын таңдау (оның ішінде ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану);
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	7.1.5.2 әр түрлі графикалық құралдарды қолдана отырып, эскиздер жасау және өнімді жасау үшін графикалық технологиялық құжаттама жасау; 7.1.5.3 тірек сөздер негізінде эскиз және негізгі ойды ашып, белгі бойынша монографиялық материал жасау; 7.1.4.1 алынған білім мен тәжірибесін қолдана отырып, болашақ жұмыс анықтай отырып, шығармашылық белсенділікті жоспарлау
	Көркем сурет салу. Декор. Безендіру	7.2.1.1 күрделі шығармашылық және сезімдерді жеткізу үшін композициялық көрнекі элементтерін және өнер құралдарын өзекті анықтау және пайдалану; 7.2.1.2 мағынасы жағынан логикалық қарама-қарсы сөздерді ажырату

		олардың мәтіндегі рөлін түсіндіру 7.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі (қазіргі) техникалар мен көркем маңызын анықтау, таңдау және біріктіру 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбыс тіркесті сөздерді дұрыс айтқызып 7.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін маңыздылығын сезіне және отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құнды және пайдалылық тұрғысы бағалайтын сұрақтарды құрастыру 7.3.1.1 дайын жұмысты көрсетіп таныстыру (көрме, сән көрме)
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Тігін бұйымдарын (киім, әшекей бұйымдар, зергерлік бұйымдар) түрлендіру (түрлендіру) және безендіру. Идеяларды әзірлеу. Эскиз	7.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың қолайлысын таңдау (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана 7.1.5.1 функционалдық (техникалық) эстетикалық талаптарға сәйкес объектінің дизайнын әзірлеу тапсырмаларды орындау 7.1.5.2 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздер және өнімді жасау үшін графикалық технол ографиялық құжаттаманы әзірлеу 7.1.5.3 тірек сөздер негізінде және негізгі ойды ашып, бейне бойынша монографиялық м
	Материалдар мен жабдықтарды дайындау	7.2.2.1 тігін машинасының ақауларды анықтау және ж

		7.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды тану және қалай тиімді біріктіруге, өңдеу қолдануға болатындығын анықтау; 7.1.6.3 фурнитура мен әрлеу материалдары мен бұйымдарды топтастырылуы мен сипаттау анықтау, сипаттау және салыстыру; 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбысты тіркесті сөздерді дұрыс айту
	Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды өңдеу. Бұйымдарды декорлау.	7.2.3.1 заманауи тоқыма және материалдары мен түрлі конструкцияларды қолдана технологиялық құжаттамаға машинасында бұйымдар жасау 7.2.3.5 тірек сөздер, дайын жұмыс ұжымдық тақырыптар бойынша құрастыру; 7.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесін ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 7.1.4.2 бұйымның материалдары шығындары мен өзіндік құнын 7.1.4.3 ұлдар/ қыздар қарым-жағдайына байланысты сөйлем нормаларын сақтай отырып қатысу; 7.2.2.2 тігін бұйымдарын ылт термиялық өңдеуге арналған құрылғыларды анықтау, тану қолдану; 7.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап
	Жұмыстарды презентациялау	7.3.1.1 дайын жұмысты кеңірек таныстыру (көрме, сән көрсету) 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құнды және пайдалылық тұрғысынан бағалайтын сұрақтарды құрастыру

		7.3.4.1 үлгіні, алгоритмді қою, өзінiздің және басқалардың бейiмдеу, жақсарту бойынша ұсыныстар жасау; 7.3.4.2 сөздік көмегімен ем. түзету, сөйлемдерді өңдеу реттеу
4-тоқсан		
Культура питания	Қазақтың ұлттық тағамдары	7.2.4.2 әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен олардың технологиясын зерттеу және таныту 7.2.4.4 тірек сөздер мен жоқтар. Берілген тақырыпқа қысқаша құрастыру (мұғалімнің көмегімен)
	Әлем халықтарының тағамдары (тәуелсіз зерттеу)	7.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың қолайлысын таңдау (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдану) 7.2.4.1 әр түрлі халықтар мен танымал аспазшыларының тағамдарының ерекшеліктерін және салыстыру; 7.2.4.4 тірек сөздер мен жоқтар. Берілген тақырыпқа қысқаша құрастыру (мұғалімнің көмегімен)
	Әлем халықтарының тағамдары. Тәжірибелік жұмыс (суши, пицца, кожа)	7.2.4.2 әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен олардың технологиясын зерттеу және таныту 7.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру 7.2.4.3 әр түрлі тағамдарды арналған өнімдерді, құрал-жабдықтарды таңдауға қатысу, шешім қабылдау
	Тұрмыстық техниканы таңдау. Тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері	7.2.5.2 эстетикалық және эргономикалық қасиеттерді бағалай отырып, техниканы мақсатына және
Үй мәдениеті		

		принципіне сәйкес жіктеу; 7.2.5.3 тұрмыстық техниканың және күту ережелерін зерттеу сипаттау; 7.2.5.5 түсінуді тереңдету және нақтылау үшін мәтін мазмұнын көзқарасты көрсететін сұрақтарға жауаптарды тұжырымдау; 7.2.6.2 заманауи технологиялар машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білу және түсіндіру; 7.2.6.3 ақпаратты қабылдау, алынған идеяларды, сезімдерді түсіндіру үшін тірек сөздерді отырып, мәлімдеме жасау;
	Растение как украшение, как элемент интерьера	7.2.5.1 әр түрлі өсімдіктердің қасиеттерін сипаттау, бағалау, интерьерді безендіру үшін пайдалану; 7.2.5.5 түсінуді тереңдету және нақтылау үшін мәтін мазмұнын көзқарасты көрсететін сұрақтарға жауаптарды тұжырымдау; 7.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін пайдаланатын әдістер мен тәсілдерді (техника) талқылау және бағалау; 7.3.3.2 қайталау және көшіріп пайдаланбай кәсіби сөздер мен терминдерді, неологизмдерді

6) 8-сынып (қыздар):

10-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақ қолданбалы өнері (ши току, киіз	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және

	басу). Халық шығармашылығының түрлері. Материалдар мен құрал-жабдықтар	өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелігі 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат бейнелену және жабық сұрақтарға жауап беру 8.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін өз бетінше әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықтау, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу, исползовать различные средства графики 8.1.5.3 көмекші жоспар мен негізінде монологиялық мәтін жасаңыз 8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің қызығушылығын әрекетін толықі сипаттай отырып шығармашылық іс-әрекетті жүзеге асыру
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декор. Безендіру	8.2.1.1 күрделі шығармашылық жұмыс пен сезімдерді жеткізу үшін өнер құралдарын өз бетінше таңдау және пайдалану; 8.2.1.2 синонимдерді, антонимдерді ажырату,мәнін білдіретін тікелей және бейнелі мағыланы таңдау 8.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі әдістерді материалдарды өз бетінше таңдау және біріктіру; 8.1.6.5 қиын дыбыс тіркестерін тіліндегі сөздердің айтылу сақтау; 8.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.2.3.4 диаграммалар/графикалық фотосуреттер нұсқаулықтар мәтіндерін жасау;

		8.3.2.1 пәндік терминологияны меңгеріп отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмыстарында тапқан идеялар мен тақырыптарды жүргізу және бағалау үшін пайдалану; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтап, маңыздылығын сезіне жана отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмыстарды презентациялау. Көрмені ұйымдастыру	8.3.1.1 онлайн платформаларда аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыру (форумы, социальные сети) 8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әртүрлі сұрақтарды
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақтың ұлттық киімдері. Этностиль. Ою-өрнек және оның стилизациясы	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша және жабық сұрақтарға жауап 8.1.3.1 шығармашылық идея және оны дамыту үшін өздік таңдалған әртүрлі ақпарат пайдалану
	Этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім, кеудеше)	8.1.5.1 қызметтік (техникалық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес объектінің дизайнын әзірлеу, тапсырмаларды орындау; 8.1.5.3 көмекші жоспар мен негізінде монографиялық мақала жасаңыз; 8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықтау, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу, исползовать различные средства графики

	Этностилде бұйым жасау (бас киім, кеудеше). Безендіру	8.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.2.3.1 қол құралдары мен жабдықтары және оларға арналған құрылғыларды пайдалануға тоқыма материалдарын өңдеу әдістерін анықтау және қолдану; 8.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи жасанды) материалдар мен конструкцияларды қолдануға өздігінен әзірленген технология құжаттама бойынша күрделі жасау; 8.2.3.4 диаграммалар/графикалық фотосуреттер нұсқаулықтар мен мәтіндерін жасау; 8.3.4.1 пайдаланылған идеялар тәсілдерді талдау және бағалау, өз жұмысын және басқаларымен бейімдеу, жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау; 8.3.4.2 сөздік көмегімен емделетін белгілерінің қателерін түзетін мәтінді түзету; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін маңыздылығын сезіне және отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмыстарды презентациялау	8.3.1.1 онлайн платформалар аудиторияға дайын жұмыс презентациясын ұйымдастыру (форумы, социальные сети) 8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әртүрлі сұрақтарды
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Халық пішімінің негізінде киім үлгісінің дизайны (бүтін пішілген жең)	8.1.4.2 зерттеулер негізінде түрлеріне қажеттілігін анықтау

		8.1.4.3 диалогқа қатысу, өз және басқалардың пікірлері 8.1.3.1 шығармашылық идея және оны дамыту үшін өздігімен таңдалған әртүрлі ақпарат пайдалану
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз	8.1.5.1 қызметтік (техникалық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес объектінің дизайнын әзірлеу, тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2 графикалық және текстік құжаттарды әзірлеу. Графикалық құралдарын қолдана отырып жасаудың дәйектілігі мен үйреншікті әдістерін анықтау; 8.1.5.3 көмекші жоспар мен негізінде монологиялық мақсат жасаңыз
	Материалдарды, құрал-саймандар мен жабдықтарды дайындау	8.2.2.1 тігін машиналарына құрылғыларды таңдау және (ойылған ілмектерді өңдеу, ілгегін жалғау); 8.1.6.3 изучать, табиғи және жасалған былғары мен жүннің түрлерін қасиеттерін анықтау және 8.2.6.2 құралдармен қауіпсіздік бойынша жадынама құрас 8.2.6.3 көркем және экспрессивті құралдарды қолдана отырып идеяларын, сезімдерін, ойларын үшін мәлімдеме жасау
	Халықтық пішу негізінде өнімді жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Ою-өрнек элементтерімен безендіру	8.2.3.1 қол құралдары мен жабдықтарын оларға арнап құрылғыларды пайдалана отырып тоқыма материалдарын өңдеу әдістерін анықтау және қол 8.2.3.4 диаграммалар/графикалық фотосуреттер нұсқаулықтар мәтіндерін жасау;

		8.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасанды) материалдар мен конструкцияларды қолданып, әзірленген технологиялық жобалар бойынша күрделі бұйымдар жасау; 8.3.3.1 жасалған өнімнің (шәкінің жұмыстың) пайдаланылған тәсілдерін және сапасын танып-бағалау үшін критерийлерді белгілеу; 8.3.3.2 өз сөйлеу тілінде кәсіптік терминдерді, неологизмдерді қолдану;
	Жұмыстарды презентациялауы	8.3.1.1 онлайн платформалар, аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыру (форумы, социальные сети) және т.б.; 8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әртүрлі сұрақтарды қоя білетін;
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьерге арналған сәндік бұйымдар (2D /3D форматында). Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау	8.1.6.2 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес материалдарды өз бетінше таңдау, жасау, пайдалану, ұғынып, как они могут быть использованы; 8.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі әдістерді материалдарды өз бетінше таңдау және біріктіру; 8.1.6.5 қиын дыбыс тіркестерін тіліндегі сөздердің айтылуына сақтау
	Интерьерге арналған сәндік 2D/3D өнімдерін жасау	8.2.5.3 материалдар мен техниканы өз бетінше анықтай және таңдап, эстетикалық және техникалық сәйкес келетін интерьерге бұйымдар жасау; 8.3.4.1 пайдаланылған идеялар тәсілдерді талдау, бағалау және жұмысын және басқаларды бағалау, бейімдеу, жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау;

		8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау, қауіпсіздік маңыздылығын сезіне және қауіпсіздік ережелерін отырып, материалдар мен пайдалану; 8.2.6.3 көркем және экспрессивті құралдарды қолдана отырып, идеяларын, сезімдерін, ойларын үшін мәлімдеме жасау
	Өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі	8.1.3.1 шығармашылық идеяларын және оны дамыту үшін өздері таңдалған әртүрлі ақпарат пайдалану; 8.2.5.1 ауыл шаруашылығы дамытудағы ғылыми тәсілдерді және бағалау; 8.1.4.3 диалогқа қатысу, өз және басқалардың пікірлерін
	Медицинадағы, фитотерапиядағы және косметологиядағы өсімдіктер	8.1.3.1 шығармашылық идеяларын және оны дамыту үшін өздері таңдалған әртүрлі ақпарат пайдалану; 8.2.5.2 медицинада, шөп араластыру және косметологияда өсімдіктерді зерттеу, талқылау және бағалау; 8.2.5.5 өз көзқарасын дәлелді ұсынылған мәселе бойынша қатысу

7) 9-сынып (қыздар):

11-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік - қолданбалы шығармашылық	Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы. Қазақ кілемдері. Алаша. Кілем тоқу. Гобелен. Қазіргі кілемдер	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат б

		және жабық сұрақтарға жауап беріп, оларды анықтау, оларды талдау; 9.1.3.1 теориялық зерттеулерді жүзеге асыру, көздерін мақсатты және нақты пайдалану; 9.2.2.2 кәсіпорындардағы өнімдерді технологиялық үдерістерді бағалау сипаттау; 9.2.2.4 мазмұны бойынша бұйымдардың сұрақтарын құрастыру
	Кілем тоқуға арналған материалдар мен құрал-жабдықтар	9.1.6.4 шығармашылық жұмысты талдау кезінде бірқатар техник және көркем материалдарды қолданып, дайын шешімдерді бағалау; 9.1.6.5 өз дыбыс айтуын бағалау; 9.1.5.1 күрделі объектілерді талдау мен пішіндердің дизайнын бағалау кезектілігі туралы білімін қолдану; 9.1.5.3 жоспар мен көрнекіліктерді қолдана отырып, монологу жасау мәлімдеме жасау; 9.1.4.1 жұмыстың реттілігін талдау отырып, шығармашылық қолдану жоспарлау
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Сәннің заманауи стильдері (өз бетінше зерттеу)	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және заманауи өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді талдау атау; 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша жабық және жабық сұрақтарға жауап беріп, оларды анықтау, оларды талдау; 9.1.3.1 теориялық зерттеулерді жүзеге асыру, көздерін мақсатты және нақты пайдалану
	Дайын бейнені талдау: макияж, шаш,	9.1.6.2 бұйымды талдау үрдісін

	әшекей бұйымдар	материалдарды пайдалану шешімдерді салыстыру және 9.1.6.5 өз дыбыс айтуын бағалау
	Зерттеу жобасының презентациясы	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды қолдана жобасының презентациясы
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Қарапайым геометриялық пішіндердің "Fast cloth" сәнді киімінің дизайны (пончо, кейп, туника). Киім мен бұйымдардың заманауи өндірісі: функционалдылық, стиль және материалдар	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді атау; 9.1.3.1 теориялық зерттеулер көздерін мақсатты және нақты пайдалану; 9.2.2.2 кәсіпорындардағы өнер технологиялық үдерістерді сипаттау; 9.2.2.4 мазмұны бойынша бұйым сұрақтарын құрастыру
	Техникалық және дизайнерлік инновациялар	9.1.5.1 күрделі объектілерді және пішіндердің дизайнын кезектілігі туралы білімін кеңейту; 9.1.5.2 түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, график және технологиялық құжаттама
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі/ экстерьердегі ландшафт элементтері	9.1.5.1 күрделі объектілерді және пішіндердің дизайнын кезектілігі туралы білімін кеңейту; 9.2.5.1 ландшафтық дизайн стильдерін, заманауи бағыттар элементтерін атау және сипаттау; 9.2.5.5 ұсынылған мәселе бойынша пікірталасқа қатысып, өз пікірін дәлелдей алу;

		9.1.3.1 теориялық зерттеулер, көздерін мақсатты және нақты пайдалану
	Танымал стильдер. Жоспарлаудың негізгі ережелері мен әдістері, түс схемасы.	9.1.5.1 күрделі объектілердің мен пішіндердің дизайнын кезектілігі туралы білімін кеңейту; 9.2.5.3 қолданыстағы бірегей техниканы, конструкциялар, қазіргі заманғы материалдарды пайдалану; 9.3.3.2 кәсіби сөздерді, терминдер, неологизмдерді дұрыс таңдау, қолдану; 9.3.3.1 өнімнің сапасын бағалау критерийлерін және өнімнің анықтайтын факторларды

8) 10-сынып (қыздар):

12-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік - қолданбалы шығармашылық	Қолмен кілем жасау: бұйымның эскизін жасау,	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және тектегі өнер, қолөнер және туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді атау; 10.1.3.1 шығармашылық идея ақпарат көздерін мақсатты пайдалану; 10.1.2.2 тыңдалған ақпарат мағынасын жеткізе отырып негізінде мәлімдеме жасау; 10.2.2.2 кәсіпорындардағы технологиялық үдерістің заңды білу және түсіну
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдарды (киіз, мата) және құралдарды дайындау	10.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар әдістерді материалдарды қолдану бойынша

		шешімдерді ұсыну; 10.1.5.1 күрделі нысандарды жасау мен пішіндердің дизайнын жасау білімді жетілдіру; 10.1.6.5 өзіңіз және сыныптың дауыс айтуын қадағалау; 10.1.4.1 жұмысты орындаудың әдісін анықтай отырып, шығармашылық әрекетті жоспарлау
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декор. Безендіру	10.2.1.1 мазмұнды және түрлерін таңдау туындыларды жасау үшін эскиздер мен өнер құралдарын дербес қолдану; 10.2.3.3 шығармашылық жұмыстың бұйымдарды жасау процесін бақылау ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 10.2.3.4 диаграммалар/графиктер, кестелер/фотосуреттер көмектесу сипаттама мәтіндерін құру; 10.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін оның маңыздылығын сезіндіріп отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану
	Жұмыстарды презентациялау. Көрмені ұйымдастыру	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды қолдана отырып бір аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыру 10.3.1.2 мәтін мазмұнын түсіндіріп сұрақтар мен идеяларды қолдану 10.3.2.1 өз шығармаларындағы басқалардың шығармаларымен әлеуметтік және мәдени мәнін талдау және бағалау

Дизайн и технология	Жеке имиджді құру технологиясы, идеяларды дамыту	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және тегтегі өнер, қолөнер және дүниелерінің туындыларындағы әртүрлі сәттерді материалдар мен тәсілдерді пайдалану; 10.1.3.1 шығармашылық идеяларды ақпарат көздерін мақсатты пайдалану; 10.1.5.3 өздігінен жасалған жерлерді көрнекі материалдарды қолдану бағалау монологын құрыңы;
	Макияж, шаш, әшекей арқылы жеке бейне жасау	10.1.6.2 өнімді дайындау және өндірісінде материалдарды пайдалану өзіндік шешімдері мен тәсілдерді; 10.1.5.3 өздігінен жасалған жерлерді көрнекі материалдарды қолдану бағалау монологын құрыңы;
	Өзіңіздің жеке бейнесін жасау үшін киім/әшекей жиынтығын жасау эксперименті	10.1.5.1 күрделі нысандарды жасау мен пішіндердің дизайнын жасау білімді жетілдіру; 10.1.6.3 тоқыма, тоқыма емес материалдарды басқа да заманауи, дәстүрлі материалдарды өз бетінше пайдалану; 10.2.3.1 бұйымды дайындау материалдарды өңдеу тәсілдерін; 10.3.4.1 өз жұмысының және өнімнің жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше жасау өз көзқарасын ұсыну; 10.3.4.2 мәтінді семантикалық, логикалық, стилистикалық, түзету арқылы реттеу
	Жұмыстарды презентациялау ы	10.3.1.2 мәтін мазмұнын түсіндіру сұрақтар мен идеяларды құру 10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды қолдана отырып бір аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыру

3-тоқсан

Дизайн және технология	Сәнді киімдерді жобалау	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және тектегі өнер, қолөнер және туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді атау; 10.1.3.1 шығармашылық идея ақпарат көздерін мақсатты пайдалану; 10.1.4.3 сөйлеу нормаларын отырып, талқыланатын тақырып диалогқа / пікірталасқа қатысу жүргізудің әртүрлі тәсілдерін; 10.2.2.2 кәсіпорындардағы технологиялық үдерістің заңды білу және түсіну
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау	10.1.5.1 күрделі нысандарды мен пішіндердің дизайнын білімді жетілдіру; 10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою бағалау монологын құрыңқы
	Бұйымдар жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу	10.2.2.1 заманауи тігін жабдықтар қолдану және тігін машиналарын; 10.2.2.3 тігін машиналарын, қызметтерді орындау (кесті); 10.2.2.4 себеп-салдар байламын құбылыстарды анықтау үшін қолдану; 10.2.3.1 бұйымды дайындау материалдарды өңдеу тәсілдерін; 10.2.6.1 материалдар мен қолөнер қауіпсіздік ережелерін сақтау

		қолдану; 10.2.6.3 тақырып бойынша бағалау сұрақтарын тұжырымдас сұрақтарға шығарматұрғысынан жауап беру; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс түржасалған бұйымдарға қауіптехникасы бойынша ақпаратжасау
	Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмысты презентациялау	10.1.4.2 пайданы анықтау үтауарлардың нарықтарын т 10.3.4.1 өз жұмысының жәнжұмысының мақсаты менмаңыздылығын өз бетіншеөз көзқарасын ұсыну; 10.1.4.3 сөйлеу нормаларыотырып, талқыланатын тадиалогқа/ пікірталасқа қатжүргізудің әртүрлі тәсілдер 10.3.1.1 медиа құралдар меplatformаларды қолданажобаның тұсаукесерін ұйыөнімнің сапасы мен өнімніанықтайтын негізгі фактор
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі/ экстерьердегі ландшафт элементтері	10.1.5.1 күрделі нысандардмен пішіндердің дизайнынбілімді жетілдіру; 10.2.5.1 өз жұмыстарында лдизайнның стильдерін, забағыттары мен элементтержәне қолдану; 10.1.4.3 сөйлеу нормаларыотырып, талқыланатын тадиалогқа / пікірталасқа қатжүргізудің әртүрлі тәсілдер 10.1.3.1 шығармашылық идәқпарат көздерін мақсаттыпайдалану

	Шығармашылық идеяларды елестету. Материалдар мен жабдықтарды (құрал-саймандарды) дайындау	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық және технологиялық құралдарды пайдалана отырып, құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою, бағалау монологын құрыңқы 10.3.4.1 өз жұмысының және жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өз көзқарасын ұсыну
	Мерекелерге арналған интерьер дизайны. шығармашылық идеяларды елестету(эскиз), материалдар мен жабдықтарды (құралдарды) дайындау, жүзеге асыру.	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық және технологиялық құралдарды пайдалана отырып, құжаттаманы жасау 10.1.5.1 күрделі нысандарды мен пішіндердің дизайнын білімді жетілдіру 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою, бағалау монологын құрыңқы 10.2.5.3 дербестік пен сенімді отырып, әртүрлі техниканың конструкцияларды және заман материалдарды пайдалана бірегей бұйымдар жасау 10.3.3.1 өнімнің сапасын жақсы сыртқы түрін анықтайтын факторларды дәлелдеу және 10.3.3.2 кәсіби сөздерді, термин неологизмдерді қолдану, мен штамптарды пайдалану

Негізгі орта білім бер

деңгейінің ауыр тіл кемі

7-10 – сыныптарын

арналған "Технология" п

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарламасы

"Көркем еңбек" нұсқа

бойынша 3-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің ауыр тіл кемістігі бар 7-10 -сыныптарына арналған "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы бойынша терминологиялық минимум

Сынып	Пәндік лексика және терминология	Диалог/жазуға арналған сөз
7-сынып	Абстракционизм, аллегория, өнімді талдау, галерея, граффити, орнату, контур, кубизм, жәрдемақы, қазіргі заманғы өнер, кескіш, тегістеу, экспозиция, жарықтандыру, тұрмыстық техника, мамандар, микроклимат, үй экологиясы, ұтымды, интерьер, қызмет көрсету, десерт, қонақжайлылық	Бұған жол бермеу үшін, алдымен... қажет, содан кейін ... Көз жеткізуге біріншіден екіншіден..., сөйтіп Ережелерді сақтау дегеніміз. Қауіпсіздікті сақтау байланысты бұл ұнады, өйткені ... назар аудармайтындықтан бұл ..., атап өткізетін (ескеру) ... әдетте, көп жағдайда
8-сынып	Фурнитура, декор, циновка, модельер, ою-өрнек, стилизация, тұтас пішілген, этникалық, стильді, косметолог, отбасы бюджеті, дайындау технологиясы, термиялық өңдеу, қарқынды технология, консервілеу	Ақпаратты беру және алу. Ақпарат бойынша әрекет етеді. ...міндеті болып табылады... Автор атап өткені біріншіден; екіншіден; бір жағынан; мысалы; керісінше
9-сынып	Безендіру, сәндік, сәндік косметика, селекционер, оңтайлы, жұмыс, агроном, сценарист, тұжырымдама, менеджер, модератор, шаблон, дизайнер, рәміздер, ең жақсы нұсқа	Алдымен.. жасап көреміз.; білдірмейді; біз қазірдің өзінде қажет деп санау, бақылауды қалай атап өтілді..., алғашқы менде қиындықтар болды, алдымен, ең алдымен, ...бастайық, ...ба
10-сынып	Ұлттық нышан, өзіндік құн, жинақ, трансформаторлар, винтаж, типтік, экспрессивті құралдар, оптикалық, миниатюралар, нақты, шығармашылық шешім, нақты, максималды, ақпарат көзі, нақты жағдайлар, түгендеу	...алгоритмдерді қолдану ... орындау, ...ұсынылмайды, мүмкіндік береді, одан туатын қорытынды..., ... екенін атап бақылау келесі нәтижеге ә

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларына арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде)

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты - адам қызметінің түрлі салаларында өмірлік тапсырмаларды шешу үшін алынған білімді, дағдыларды және қабілеттерді пайдалана алатын шығармашыл, белсенді тұлғаның дамуы.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) қазақ тілінің ұлттық – мәдени ерекшелігі туралы идеяларды қалыптастыру;

2) әртүрлі елдердің тілдері мен мәдениеттеріне төзімділікпен қарауды қалыптастыру;

3) тілдік фактілерді анықтау, бағалау, іріктеу, талдау және топтастыру дағдыларын қалыптастыру;

4) оқуға арналған ақпаратты іздеуге, зерттеуге арналған оқылымды, оқылған ақпаратты өңдеуді білу;

5) орфоэпиялық, емле, пунктуация және стилистикалық сауаттылықты жақсарту, қазақ тілінің нормалары мен ережелеріне сәйкес синтаксистік құрылымдарды құру дағдылары мен қабілеттерін қалыптастыру;

6) табысты диалогтық қарым-қатынастың дағдыларын жетілдіру, әртүрлі салаларда талқылау және коммуникативтік жағдайларды білуді қалыптастыру;

7) түрлі сөйлеу жанрларында ауызша және жазбаша монолог құру дағдыларын дамыту және жетілдіру;

8) азаматтыққа және патриотизмге тәрбиелеу, қоғамдағы табысты әлеуметтендіруге ықпал ететін мәдени құбылыс ретінде тілге деген саналы көзқарасын қалыптастыру.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) лексиканы байыту және сөйлеудің грамматикалық құрылымын дамыту;

2) тіл арқылы өзара әрекеттесу мен өзара түсінушілік қабілеттерін дамыту;

3) мәтіндерді дұрыс және мазмұнды оқу дағдыларын дамыту, негізгі және екінші, анық және жасырын ақпаратты таба отырып, қорытындыларды тұжырымдауға үйрету;

4) байланыстырып сөйлеуді дамыту (ортофизикалық түрде дұрыс айтылу, диалогтық және монологтық сөйлеу);

5) тілдің дыбыстық құрамын меңгеру негізінде сауаттылық дағдыларын дамыту, грамматика туралы негізгі ақпараттарды қалыптастыру;

6) оқу іс-әрекетіндегі дағдыларды дамыту, орындалатын жұмысқа қызығушылығын қалыптастыру, өз жұмысына жауапты қарауға үйрету;

7) эмоционалдық-еріктік саласын дамыту, өзін-өзі басқару дағдыларын

қалыптастыру, шыдамдылық пен төзімділік, өз сезімдерін қоғамдық жағымды қабілеттер арқылы жеткізу мүмкіндіктерін ашу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Оқу процесін ұйымдастыру білім алушының оқытудың төменгі уәждемесі, сөйлеудің жалпы дамымауы, когнитивтік және эмоционалдық-еріктік саласының, ұсақ моторикасының жетілмегендігі тәрізді психикалық сипаттамаларын ескереді.

6. "Қазақ тілі" пәнін меңгеру барысында білім алушылар келесідей тапсырмаларды орындағанда қиындықтарға тап болады:

1) терең шоғырлануды талап ететін бір бағытта жалғастырылған жұмыстарды (композициялар, шығармашылық жұмыстар, емтихандар, эсселер, диктанттар);

2) өзара байланысты тапсырмаларды қамтитын жаттығуларды;

3) топтық жұмыста;

4) арнайы терминологияны қолдануда (эпитет, метафора, кейіптеу);

5) тәрбие жұмысында өз ойларын қалыптастыру;

6) жеке сөздердің мағынасын, жаттығуларға арналған тапсырмаларды түсінуде;

7. Қазақ тілін табысты меңгерту тәсілдері:

1) қазақ тілін оқытудағы коммуникативтік тәсіл - білім алушылардың ауызша және танымдық белсенділігін арттырады;

2) жеке тәсіл - ұжымдық, фронталдық және топтық қызмет түрлері арқылы білім алушының даму сипаттамаларына, мүмкіндіктеріне және даму деңгейіне сәйкес оқыту іс-шараларын ұйымдастыруды көздейді;

3) ойындық тәсіл - зияткерлік дидактикалық ойындарға қызығушылық тудыратын табиғи қызығушылыққа негізделіп, зерттелетін пәнге оңтайлы

оқыту уәждемесін дамытады;

4) тұлғалы-бағыттық тәсіл - білім алушылардың жеке тұлғалық жан-жақты дамуын қалыптастыруға, оның жеке қажеттіліктері мен мүдделерін ескере отырып, шығармашылық күштерін толық ашуға бағытталады.

8. Оқытудың тиімді әдістері:

1) көрнекілік әдістер - теориялық материалды неғұрлым табысты түсінуге ықпал жасап, есте сақтауға үлес қосатын әр түрлі анализаторлардың жұмысын жандандырады (көрсетілім, демонстрация, байқау);

2) әңгімелесу әдісі - логикалық бірізді дағдыларды қалыптастыруға мүмкіндік береді, дәйекті ойларға жетелейді, есте сақтау мен сөйлеуді дамытады, бағдарламалық материалдарды меңгерудегі қиындықтарды анықтаудың жақсы диагностикалық құралы болады;

3) ойын әдістері - оқу іс-әрекеттерін ынталандыруға және тұрақтандыруға, белсенді іс-шараларды ұйымдастыруға, бір іс-әрекеттен екіншісіне көшуге мүмкіндік береді;

4) көшіріп жазу әдісі - механикалық есте сақтау негізінде материалды түсініп, сауатты жазуды меңгерудің қажетті шарты ретінде қарастырылады;

5) түсіндірме жұмысы - ұйымдастыру қабілетінің дамуына, өзін-өзі бақылауға, оқушылардың назарын аударуға ықпал етеді;

6) үлкен және қиын ақпараттарды қабылдау үшін білім беру материалын мөлшерлеп, бөліктерге бөліп беру мұғалімге ақпараттың оқылуын қадағалауға, білімдегі кемшіліктерді уақытылы түзетуге мүмкіндік береді;

9. "Қазақ тілі" пәні бойынша бағдарлама материалын табысты меңгеру шарттары:

1) білім алушының жеке психологиялық ерекшеліктерін ескеру;

2) сабақта сабырлы және іскерлік ортаны, мейірімділік және өзара түсіністік ахуалын қалыптастыру;

3) әр оқушыға оқуы үшін қолайлы жағдай жасау;

4) танымдық процесті белсендету: назарын, есте сақтауын, ойлауын, қиялын, қабылдауын;

5) көру тіректерін пайдалану (диаграммалар, суреттер, кестелер, кластерлер, иллюстрациялар);

6) сабаққа екі жаңа ұғымды кіргізуден аспау;

7) өз бетінше өзінің және басқалардың қателерін табу арқылы білім алушылардың өзін-өзі бақылауын дамыту;

8) жаңа материалды зерделеу үшін оңтайлы жылдамдықты пайдалану, негізгі білім мен білік дағдыларын дамыту үшін жеткілікті уақыт бөлу.

10. Заманауи педагогикалық технологиялары оқушыларды табысты оқытуға көмектеседі:

1) сараланымдық технология - оқушылардың әртүрлі топтарына бірдей көзқарасты болдырмайды, ынталандыру деңгейін жоғарылатады, оқуда қиындықтары бар білім алушыларға аз жүктемелі жағдайлар жасайды, әр оқушының ерекше қажеттіліктерін ескереді;

2) "Сыни ойлауды дамыту" технологиясы - мәтінмен жұмыс жасауға бағытталып, оқу дағдыларын дамытады: ақпаратты бекіту және қорытындылау; мазмұнын бағалау және тұжырымдау; ақпаратты түсіндіру және синтездеу; мәтіннің мазмұнын, тіл ерекшеліктерін және құрылымын талдау;

3) компенсаторлық технология - білім алушыларға деген сүйіспеншілікке (қамқорлық, адамгершілік қарым-қатынас, жылулық және тазалық); қиындықтары және проблемаларын түсінуге; барлық кемшіліктеріне қажетті көмек көрсету, өзін-өзі реттеу элементтерін үйретуге бағытталады;

4) ақпараттық-коммуникативтік технологиясы - ақпаратты іздестіруді, жинауды және онымен жұмыс істеуді; ақпаратпен алмасуды; жұмысты жетілдіруді, интернет ресурстарды, жабдықтар мен қосымшаларды кеңінен пайдалануды; сапаны арттыруды қарастырады.

11. Пәнді оқытудың техникалық құралдары: дербес компьютер, электрондық оқулықтар, электронды проектор, электронды көшірме тақтасы; адам дауысының аудио жазбасы, әндер, музыка, табиғат дыбыстары, телевизиялық фильмдер, фильмдер, аудио және бейне жазбалар.

12. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

4) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

3-тарау. "Қазақ тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. "Қазақ тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

- 4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 78 сағатты құрайды;
- 5) 9-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 78 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 1 сағатты, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

14. Бағдарламаның мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бөлімдер бөлімшелерден тұрады, бөлімшелер күтілетін нәтижелер түрінде ұсынылған әр сыныптың оқу мақсаттарын қамтиды.

15. Оқыту мақсаттары арқылы мұғалімдер сөйлеу қызметінің төрт дағдысын (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) қалыптастырады, оқушылардың жетістігін бағалайды және оқытудың келесі кезеңі туралы ақпарат береді.

16. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Тыңдалым мен айтылым";
- 2) "Оқылым";
- 3) "Жазылым";
- 4) "Әдеби тіл нормаларын сақтау".

17. "Тыңдалым мен айтылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) болжау;
- 2) мәтіндерді талдау; сөзді түсіну және қабылдау;
- 3) тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау;
- 4) сөйлеу мәдениетін дамыту;
- 5) қайталау;

18. "Оқылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ақпаратты түсіну;
- 2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;
- 3) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу;
- 4) оқылым стратегияларын қолдану;
- 5) мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу.

19. "Жазылым" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жоспар құру;
- 2) әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;
- 3) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 4) шығармашылық жұмыс жазу;
- 5) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
- 6) мәтіндерді түзету және редакциялау;

20. "Әдеби тіл нормаларын сақтау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) орфографиялық норма;
- 2) орфоэпиялық норма;
- 3) лексикалық норма;
- 4) грамматикалық норма;
- 5) пунктуациялық норма.

21. 5-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" оқу пәнінің базалық білім мазмұны:

1) тыңдалым мен айтылым: мұғалімнің көмегімен тірек сөздер арқылы тақырыпты болжау; негізгі ой мен ақпаратты анықтау; тыңдалған мәтін негізінде сұрақтарға жауап беру; әлеуметтік-тұрмыстық және мәдени тақырыптарға байланысты диалогтағы көтерілген мәселені түсіндіру; қыстырма және қаратпа сөздер арқылы өз ойын білдіру;

2) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіну; лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану; хат-хабарламаның құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін білу; ауызекі сөйлеу стиліндегі мәтіндерді қолдану; мәтіннің мазмұнын түсінуге бағытталған сұрақтар қою; оқылым стратегияларын қолдану;

3) жазылым: мұғалімнің көмегімен қарапайым жоспар құру; жанрлық ерекшеліктеріне сай көлемі кіші хат жазу; жай сөйлемдер құрастыру; шығармашылық жұмысын жүргізу; шағын мәтін жазу; мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып түзету, шағын мәтіндерге түзету енгізу және редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мұғалімнің көмегімен орфографиялық норма: дыбыс үндестігі; буын үндестігі; орфоэпия нормалары: ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал; лексикалық норма: тура және ауыспалы мағыналы сөздер; көп мағыналы сөздер; омоним, антоним, синоним; грамматикалық норма: туынды сөздер; күрделі сөздер; зат есімнің мағыналық түрлері; сын есімнің шырайлары; сан есімнің мағыналық түрлері; пунктуациялық норма: хабарлы, лепті, сұраулы сөйлемдер, қаратпа сөз тыныс белгілері.

22. 6-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" оқу пәнінің базалық білім мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мұғалімнің көмегімен тақырыпты болжау; әлеуметтік-тұрмыстық және әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты диалогтар мен монологтардағы мәселені түсіндіру; тірек сөздер мен жетекші сұрақ арқылы негізгі ойды анықтау; мәтін мазмұнын түсіну; негізгі ақпаратты анықтау; мәтін мазмұнын негізінде сұрақтарға жауап беру; эмоционалды сөздер мен дауыс ырғағы арқылы қыстырма,

қаратпа, одағай сөздерді қолдану, диалогке қатысу;

2) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну; лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтін арқылы тану; хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы, олардың жанрлық ерекшеліктері; мәтін мазмұнын түсіну, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру, ауызекі сөйлеу стиліндегі мәтіндер мазмұны мен тақырыбын салыстыру, оқылым стратегияларын қолдану, қажетті ақпаратты ала білу;

3) жазылым: мұғалімнің көмегімен берілген мәтінге сәйкес қарапайым жоспар құру; жанрлық ерекшеліктеріне сай кішірек хат, хабарландыру, жарнама құрастыру; шағын әңгіме құрастыру; шығармашылық жұмыс жазу, негізгі ақпараттарды сақтай отырып, шағын жинақы мәтін жазу, мәтіндегі орфографиялық қателерді түзету және редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мұғалімнің көмегімен орфографиялық норма: қазақ тілінің дыбыстар жүйесі; үндестік заңы; орфоэпиялық норма: ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал; лексикалық норма: көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу; грамматикалық норма: есімдіктің сөйлемдегі қызметі; етістің етіс түрлері, салт-сабақты етістік; үстеудің мағыналық түрлері; пунктуациялық норма: қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану.

23. 7-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" оқу пәнінің базалық білім мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мұғалімнің көмегімен көтерілген мәселені болжау; ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы көтерілген мәселені түсіндіру; мәтін мазмұнын түсіну; негізгі және қосымша ақпаратты анықтау; жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау; мәтін мазмұнын негізінде сұрақтарға жауап беру; көтерілген мәселе бойынша өз ойын тұжырымдау; эмоционалды сөздер мен дауыс ырғағы арқылы қыстырма, қаратпа сөздерді қолдану, диалогке қатысу, өз ойын білдіру;

2) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтау; ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеудің стильдік

ерекшеліктерін тану; ауызекі сөйлеу мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату; ауызекі сөйлеу стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, мазмұны мен тілдік құралын салыстыру; мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру; оқылым стратегияларын қолдану; энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттар алу;

3) жазылым: мұғалімнің көмегімен қарапайым жоспар құру; жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай өмірбаян мен құттықтау хат жазу; шағын мәтін құрастыру; шығармашылық жұмысты жасау; шағын жинақы мәтін жазу; мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктер мен емле ережелеріне сүйеніп түзету, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мұғалімнің көмегімен орфографиялық норма: жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу; орфоэпиялық норма: сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін; лексикалық норма: фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәні мен көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану; грамматикалық норма: етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлері; еліктеуіш сөздер; шылау түрлері; одағай түрлері; пунктуациялық норма: сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

24. 8-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" оқу пәнінің базалық білім мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мұғалімнің көмегімен мәтін үзінділері негізінде оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау; әлеуметтік-қоғамдық және оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монологтарда көтерілген мәселені талдау; мәтін мазмұнын түсіну; детальды ақпаратты анықтау; жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау; мәтін мазмұны бойынша жалпылама және нақты сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру; дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогқа қатысу;

2) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтіннен негізгі және қосымша детальды ақпаратты анықтау; публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін тану; хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттары және кеңсе жазбаларының құрылымы арқылы жанрлық ерекшеліктерін

ажырату; ауызекі сөйлеу және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбы, мазмұны мен тілдік ерекшеліктерін салыстыру; мәтін бойынша көтерілген мәселені анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру; оқылым стратегияларын қолдану; ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану;

3) жазылым: мұғалімнің көмегімен берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі бөлімдерді қамтитын жоспар құру; шағын әңгіме жазу; шағын мәтін жазу; шығармашылық жұмыс жасау; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша шағын жинақы мәтін құрастыру; мәтін негізінде лексикалық түзетулер енгізу және редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мұғалімнің көмегімен орфографиялық норма: тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу; орфоэпиялық норма:сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс пен логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану; сөзді анық және дұрыс айта білу; сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу; лексикалық норма:сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану; грамматикалық норма: сөз тіркесінің байланысу тәсілдері, түрлері, есімді, етістікті сөз тіркесі; тұрлаулы, тұрлаусыз сөйлем мүшелері; оқшау сөздер; пунктуациялық норма: сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

25. 9-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" оқу пәнінің базалық білім:

1) тыңдалым және айтылым: мұғалімнің көмегімен дәйексөз, үзінді негізінде көтерілетін мәселені болжау; әлеуметтік-қоғамдық және мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы экспрессивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау; факті мен көзқарасты ажырата білу; дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; проблемалық сұрақтарға деректер келтіру; көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздер мен тұрақты тіркестерді қолдану, диалогқа қатысу;

2) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтін және графиктік нұсқа (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) арқылы ақпаратты интерпретациялау; публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін тілдік құралдар арқылы тану; мақала мен аннотация құрылымы арқылы олардың

жанрлық ерекшеліктерін ажырату; мәтіндердің тақырыбы, құрылымы мен тілдік ерекшеліктерін салыстыру; мәтін бойынша сұрақтар құрастыру; оқылым стратегияларын қолдану; ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар мен оқулықтардан алынған деректерді қолдану;

3) жазылым: мұғалімнің көмегімен әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін жоспар құру; көркемдегіш құралдарды орынды қолдану; шағын әңгіме құрастыру; мәтіннің баяндау желісін сақтау, алған ақпараттардан шағын мәтін жазу; орынсыз қолданылған сөз оралымдарына стильдік түзетулер жасау, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мұғалімнің көмегімен орфографиялық норма: тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу; орфоэпиялық норма: сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктерін сөйлеу мәнеріне сай қолдану, сөзді анық, дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу; лексикалық норма:лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану; грамматикалық норма:сөйлемнің бірыңғай мүшелері мен айқындауыш мүшелері; жай сөйлем, жай сөйлемнің айтылу мақсатына қарай бөлінуі; төл сөз бен төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдары мен қызметі; пунктуациялық норма:төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

26. 10-сыныпқа арналған "Қазақ тілі" оқу пәнінің базалық білім мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; қоғамдық-саяси,әлеуметтік-экономикалық және ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы шағын көлемді мәтіндердегі көркемдегіш құралдардың рөлін талдау; мәтіннің мазмұнын түсіну; ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселені талдау; негізгі ойды анықтау; перифраза түрінде берілген сұрақтар арқылы қажетті ақпаратты таба білу; ресми сөздер мен терминдерді қолдану, диалогке қатысу;

2) оқылым: мұғалімнің көмегімен тұтас және аралас мәтіндердегі ақпараттарды салыстыру; қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; мақала, аннотация

және презентация құрылымы мен жанрлық ерекшеліктерін ажырату; оқылым стратегияларын қолдану; мәтінде көтерілген мәселеге қатысты көзқарасты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбы, қызметі, құрылымы мен тілдік ерекшелігін салыстыру; ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану;

3) жазылым: мұғалімнің көмегімен әртүрлі жанрдағы мәтіндерге күрделірек жоспар құру; жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолдану; шағын мақала құрастыру; графиктік мәтін құрастыру; перифраза тәсілдері арқылы шағын жинақы мәтін жазу; жазба жұмыстарын абзацтар мен бөліктерге бөлу, түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мұғалімнің көмегімен орфографиялық норма: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; орфоэпиялық норма: сөйлеу ағымында интонацияның құрамдас бөліктерін сөйлеу мәнеріне сай қолдану; сөзді анық, дұрыс айту, сөзбен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу; лексикалық норма: лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану; грамматикалық норма: құрмалас сөйлемнің жасалу жолдары мен түрлері; салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлері; сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлері; аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдары; пунктуациялық норма: құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін ережеге сай қолдану.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

27. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

28. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Тыңдалым және айтылым" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары

	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1. Болжау	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы және иллюстрацияның көмегімен тақырыпты болжау	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын мұғалімнің көмегімен болжау	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау	10.1.1.1 мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау
2. Мәтіндерді талдау; сөзді түсіну және қабылдау	5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени тақырыптарға байланысты диалогтағы көтерілген мәселені түсіну	6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы мәселені талдау	7.1.2.1 әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтардағы көтерілген мәселені білу	8.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монологтағы көтерілген мәселені мұғалімнің көмегімен қабылдау	9.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монологта экспрессивті-эмоционалды сөздердің рөлін мұғалімнің көмегімен табу	10.1.2.1 қоғамдық, әлеуметтік-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монологта экспрессивті-эмоционалды сөздердің рөлін мұғалімнің көмегімен табу
3. Тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау	5.1.3.1 тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру және өзара бағалау	6.1.3.1 көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру және өзара бағалау	7.1.3.1 тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру және өзара бағалау	8.1.3.1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау және өзара бағалау	9.1.3.1 перифраза түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау; 9.1.3.2 аудио және видео таспаға жазылған материалдар бойынша қойылған сұрақтарға жауап беру және бағалау	10.1.3.1 мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені мұғалімнің көмегімен болжау

						әр
4. Сөйлеу мәдениетін дамыту	5.1.4.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогқа қатысу	6.1.4.1 коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогқа даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру	7.1.4.1 коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестер, дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогке қатысу; 7.1.4.2 оқыған мәтін бойынша пікір айтуға машықтандыру, ойын анық жеткізу, дәлелдеу, қорытынды жасай білу өз ойын нақты дәлелдермен қорыту.	8.1.4.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолдану, диалогқа қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу; 8.1.4.2 білген, көрген, байқаған мағлұматтарды пайдалана отырып ойын жеткіз, жаңа ақпараттарды қолдана отырып, өз ойын ашық білдіру	9. 1.4.1 коммуника-тивтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдер мен деректерді орынды қолданып, диалог, монологқа өз ойын дәлелді әрі жүйелі түрде жеткізу	10

2) "Оқылым" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10
1. Ақпаратты түсіну	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпаратты табу және түсіну	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты ажырата білу	7.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты табу, түсіну анықтау	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және қосымша, детальды ақпараттарды анықтау және салыстыру	9.2.1.1 мәтін және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау	10 түр ар м (к д сы ан

						са
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	5.2.2.1 лексиканың ауызекі сөйлеу мен жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану	6.2.2.1 ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы ажырата алу	7.2.2.1 ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	8.2.2.1 публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	9.2.2.1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	10 ст ш тү қ ті ар
3. Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	5.2.3.1 оқулықтың анықтамалық деректерін өз бетінше қолдану	6.2.3.1 мектептегі энциклопедиялық, фразеологиялық, орфографиялық сөздіктен ақпараттарды іздеу	7.2.3.1 энциклопедиялар, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпаратты ала білу	8.2.3.1 ғаламтор, энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу, дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау	9.2.3.1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді алу, қолдану	10 ға эн ға ок ғы ен ал де ре ав ж
4. Оқылым стратегияларын қолдану	5.2.4.1 жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, нақты ақпаратты табу үшін оқу; 5.2.4.2 мәтінді бөліктерге бөлу және негізгі ойын анықтау	6.2.4.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу	7.2.4.1 комментарий жасау, білу, іріктеп оқу, зерттеп оқу	8.2.4.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқу; 8.2.4.2 мәнерлеп шапшаң оқу: мәтіннің мазмұнын мен мағынасына сәйкес интонация мен сөз қарқынын (кідіріс, логикалық ойлау дауыс сарыны) сақтау	9.2.4.1 комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқу; 9.2.4.2 әдеби сөздің нормаларын сақтай отырып саналы түрде дауыстап дұрыс оқу	10 кл эд ш қ үз ин са са 10 бе ш ке се бе
5. Мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу	5.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің	6.2.5.1 мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды	7.2.5.1 мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты	8.2.5.1 мәтін бойынша көтерілген мәселені	9.2.5.1 мұғалімнің көмегімен перифразаның	10 м ке м

	мазмұнын түсінуге бағытталған сұрақтар құрай білу	анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру	анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру	анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру	тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру	ке...

3) "Жазылым" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1. Жос пар құру	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым, жеңіл жоспар құруды үйрену	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес қарапайым, жай жоспар құру	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімді қамтитын жоспар құру	8.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі бөлімдерді қамтитын күрделі жоспар құру	9.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, жоспар құру	10.3.1.1 жоспар құру
2. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	5.3.2.1 жанрлық ерекшеліктеріне сай (тірек сөздер, үлгі бойынша) көлемі кіші хат жазу	6.3.2.1 жанрлық ерекшеліктеріне сай (үлгі бойынша) көлемі кішірек хат, хабарландыру, жарнама құрастырып жазу	7.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай (тірек сөздер мен үлгі бойынша) құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу	8.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көлемі шағын әңгіме (иллюстрация бойынша) құрастырып жазу	9.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолданып, шағын әңгіме құрастырып жазу	10.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолданып, шағын әңгіме құрастырып жазу
3. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	5.3.3.1 сюжетті суреттер бойынша жай сөйлемдер құрастыру	6.3.3.1 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша шағын әңгіме құрастыру	7.3.3.1 ұсынылған тақырыпқа байланысты дайын деректер бойынша графиктік шағын жинақы мәтін құрастыру	8.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік шағын мәтін жазу	9.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу	10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін жазу
4. Шығармашылық	5.3.4.1 өзін кейіпкердің	6.3.4.1 өзін кейіпкердің	7.3.4.1 белгілі бір рөлді	8.3.4.1 белгілі бір	9.3.4.1 белгілі	10.3.4.1 белгілі

жұмыс	орнына қою арқылы шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 60 сөз	орнына қою арқылы шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 80 сөз	таңдай отырып шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 100 сөз	элементі таңдай отырып шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 120 сөз	композиция элементі болатын мәтіннің үзігі (әңгіменің жалғасы), шығармашылық жұмыс жазу, көлемі 140 сөз	көлемі 160 сөз
5. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін (компрессия) жазу	5.3.5.1 оқылым мен тыңдалым материалдары бойынша шағын мәтін жазу	6.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, шағын жинақы мәтін жазу	7.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, шағын жинақы мәтін жазу	8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, шағын жинақы мәтін жазу	9.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, алған ақпараттардан шағын жинақы мәтін жазу	10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, алған ақпараттардан шағын жинақы мәтін жазу
6 Мәтіндерді түзету және редакциялау	5.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып түзету	6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып, түзету және редакциялау	7.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау	8.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау	9.3.6.1 стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарына стильдік түзетулер жасау, редакциялау	10.3.6.1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау

4) "Әдеби тіл нормаларын сақтау" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

1. Орфографиялық норма	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен буын үндестігі заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу	6.4.1.1 қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу	8.4.1.1 тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу	9.4.1.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу	10.4.1.1 сөздің орфографиялық нормаға сай жазу
2. Орфоэпиялық норма	5.4.2.1 сөз ішіндегі ілгерінді, кейінді ықпал заңдылықтарына сәйкес айта білу, сөзді анық, дұрыс айта білу	6.4.2.1 сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарына сәйкес айта білу, сөзді анық, дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу	7.4.2.1 - екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдану, сөзді анық, дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу	8.4.2.1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану, сөзді анық, дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу	9.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктерін сөйлеу мәнеріне сай қолдану, сөзді анық, дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу	10.4.2.1 сөздің ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктерін сөйлеу мәнеріне сай қолдану, сөзді анық, дұрыс айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу
3. Лексикалық норма	5.4.3.1 тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздер, омоним, антоним, синонимдерді көркемдік ерекшеліктеріне сай білу	6.4.3.1 көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданыс аясын түсіну және ажырата білу	7.4.3.1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдана алу	8.4.3.1 сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп ажырата алу	9.4.3.1 лексикалық стилистика заңдылықтарын сақтай отырып ажырату, дұрыс қолдану	10.4.3.1 лексикалық заңдылықтарын сақтай отырып ажырату, дұрыс қолдану
4. Грамматикалық норма	5.4.4.1 жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді және күрделі сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысында	6.4.4.1 сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына қолдану;	7.4.4.1 етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану;	8.4.4.1 сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану;	9.4.4.1 сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу;	10.4.4.1 сөйлем ішінде жергілікті мүшелерді қолдана білу;

	қолдану; 5.4.4.2 есім сөздер(зат есім, сын есім, сан есім)дердің мағыналық түрлерін мәнмәтін аясында жалғаулар арқылы түрлендіріп қолдану	6.4.4.2 етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктердің, үстеудің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану	7.4.4.2 – еліктеуіш сөздердің мәнмәтіндегі қолданысын түсіну; 7.4.4.3 шылау түрлерін ажырата білу, орынды қолдану; 7.4.4.4 одағай түрлерін ажырата білу, қолдану	8.4.4.2 тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану; 8.4.4.3 оқшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу	9.4.4.2 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану; 9.4.4.3 төл сөз бен төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдарын, қызметін білу, төл сөзді төлеу сөзге айналдыр	м тү бі қ
5. Пунктуациялық норма	5.4.5.1 хабарлы, лепті, сұраулы сөйлемдер мен қаратпа сөздің тыныс белгісін ережеге сай білу	6.4.5.1 қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін түсіну, білу, есте сақтау	7.4.5.1 сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) ажырата білу	8.4.5.1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдана білу	9.4.5.1 төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін ережеге сай ажырата білу, қолдана алу	10 сө ты ер на ал

29. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

30. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің 5-10 сыныпт

арналған "Қазақ тілі" па

жаңартылған мазмұн

Психикалық даму тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
Мәдениет: тіл және қарым-қатынас	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы иллюстрацияның көмегімен болжау; 5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіну
	Оқылым	5.2.1.1 мәтіндегі негізгі ақпарат түсіну; 5.2.2.2 оқулықтың анықтамалар деректерін өз бетінше қолдану; 5.2.5.3 мәтін бойынша сұрақтарға жауап білу
	Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес жоспар құру; 5.3.2.2 сюжетті суреттер бойынша мәтін құрау;
	Әдеби тіл нормасы	5.4.1.1 дыбыс үндестігі мен грамматикалық заңын ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу
Киіну. Сән. Талғам	Тыңдалым және айтылым	5.1. 1.1 коммуникативтік жағдайға эмоционалды сөздерді, дағды арқылы қыстырма, қаратпалық сөздерді еркін қолданып, д
	Оқылым	5.2.1.1 лексиканың ауызекі

		жазба стильдік айырмашылықтарды мән-мағыналық және композициялық мәтіндер арқылы тану
	Жазылым	5.3.2.1 оқылым мен тыңдалым материалдары бойынша ш
	Әдеби тіл нормасы	5.4.2.1 сөз ішіндегі ілгерінділік заңдылықтарына сәйкес анық, дұрыс айта айту
2-тоқсан		
Отбасылық дәстүрлер мен мерекелер	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы иллюстрацияның көмегімен болжау; 5.1.1.2 коммуникативтік жағдайда эмоционалды сөздерді дауыс арқылы қыстырма, қаратпа қолданып, диалогке қатысу
	Оқылым	5.2.2.1 жалпы мазмұнын түсініп нақты ақпаратты табу үшін; 5.2.5.2 мұғалімнің көмегімен мазмұнын түсінуге бағыттап құрастыру
	Жазылым	5.3.3.1 жанрлық ерекшеліктерді сөздер, үлгі бойынша) көлеңке 5.3.5.2 оқылым мен тыңдалым материалдары бойынша ш
	Әдеби тіл нормасы	5.4.2.1 тура және ауыспалы сөздерді, көп мағыналы сөздерді, антоним, синонимдерді орташа нормаға сай қолдану
Адамның сырт келбеті мен мінезі	Тыңдалым және айтылым	5.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіну 5.1.3.2 тыңдалған мәтін мазмұнын сұрақтарға жауап беру жән
	Оқылым	5.2.2.1 мәтінді бөліктерге бөліп ойын анықтау; 5.2.5.2 мұғалімнің көмегімен

		мазмұнын түсінуге бағытта құрастыру
	Жазылым	5.3.3.1 өзін кейіпкердің орны арқылы шығармашылық жасау көлемі 60 сөз
	Әдеби тіл нормасы	5.4.4.1 жұрнақ арқылы жасалған сөздерді және күрделі сөздерді және жазбаша тілдесім барлығын қолдану
3-тоқсан		
Жануарлар әлемі мен өсімдіктер дүниесі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы суреттің иллюстрацияның көмегімен сипаттау болжау; 5.1.2.2 әлеуметтік-тұрмыстық тақырыптарға байланысты мәселені көтерілген мәселені түсіндіру 5.1.3.3 тыңдалған мәтін мәніне сұрақтарға жауап беру және
	Оқылым	5.2.2.1 лексиканың ауызекі және жазба тіліндегі айырмашылығын мәтіндер арқылы тану; 5.2.4.2 оқулықтың анықтамалары мен деректерін өз бетінше қолдану
	Жазылым	5.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес жоспар құру; 5.3.3.2 сюжетті суреттер бойынша сөйлемдер құрастыру
	Әдеби тіл нормасы	5.4.4.1 сын есімдердің, шырақтардың көркемдік ерекшелігін тану және есім орнына қолдана білу
Көлік және жол белгілері	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 коммуникативтік жағдайда эмоционалды сөздерді дауыс арқылы қыстырма, қаратпа ретінде қолданып, диалогке қатысу 5.1.3.2 -тыңдалған мәтін мәні негізінде сұрақтарға жауап беру өзара бағалау

	Оқылым	5.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мазмұнын түсінуге бағыттап құрастыру
	Жазылым	5.3.4.1 өзін кейіпкердің орны арқылы шығармашылық жасау көлемі 60 сөз; 5.3.5.2 оқылым мен тыңдалу материалдары бойынша ш
	Әдеби тіл нормасы	5.4.3.1 зат есімдердің мағына мәнмәтін аясында жалғаулар түрлендіріп қолдану; 5.4.5.2 сан есімнің мағыналар ажырата білу, сан есімді зат орнына қолдана білу
4-тоқсан		
Аспан әлемінің құпиялары	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 әлеуметтік-тұрмыстық тақырыптарға байланысты көтерілген мәселені түсіну; 5.1.3.2 тыңдалған мәтін мәс сұрақтарға жауап беру жән
	Оқылым	5.2.2.1 мәтіндегі негізгі ақпа 5.2.3.2 лексиканың ауызекі жазба стильдік айырмашы мәтіндер арқылы тану
	Жазылым	5.3.3.1 сюжетті суреттер бой сөйлемдер құрастыру; 5.3.3.2 оқылым мен тыңдалу материалдары бойынша ш
	Әдеби тіл нормасы	5.4.4.1 хабарлы, лепті, сұрау мен қаратпа сөздің тыныс ережеге сай қолдану
Қиял әлемі	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 тірек сөздер арқылы иллюстрацияның көмегімен болжау; 5.1.5.2 - коммуникативтік ж

		эмоционалды сөздерді дау арқылы қыстырма, қаратпа қолданып, диалогке қатысу өткенді қайталау және жүйе
	Оқылым	5.2.1.1 -жалпы мазмұнын т нақты ақпаратты табу үшін
	Жазылым	5.3.3.1 жанрлық ерекшелік сөздер, үлгі бойынша) көле 5.3.4.2 өзін кейіпкердің орн арқылы шығармашылық ж көлемі 60 сөз
	Әдеби тіл нормасы	5.4.3.1 хабарлы, лепті, сұрау мен қаратпа сөздің тыныс ережеге сай қолдану

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
Қазақстандағы көрікті жерлер	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсы иллюстрациялар арқылы т болжау; 6.1.2.2 әлеуметтік-тұрмысты мәдени, тақырыптарға бай диалог, монологтердегі (хаб жарнама, хабарландыру) к мәселені түсіндіру
	Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі жән ақпаратты түсіну; 6.2.3.2 мектептің энциклоп фразеологиялық, орфограф сөздіктен ақпараттарды ізд
	Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәй жоспар құру; 6.3.5.2 сюжетті суреттердің желісі бойынша шағын әңгі

	Әдеби тіл нормалары	6. 4.1.1 қазақ тілінің дыбыс үндестік заңы мен емлелік ескере отырып, орфография сай жазу
Саяхат және демалыс	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 коммуникативтік және эмоционалды сөздерді, да арқылы қыстырма, қаратп сөздерді еркін қолданып, д даярлықсыз қатысу, өз пік
	Оқылым	6.2.2.2 комментарий жасау, рөлге бөліп оқу; 6.2.3.3 мектептің энциклоп фразеологиялық, орфограф сөздіктен ақпараттарды із
	Жазылым	6.3.2.1 жанрлық ерекшелік бойынша) көлемі кішірек х хабарландыру құрастырып 6.3.5.1 оқылым және тыңда материалдары бойынша не ақпараттарды сақтай отыр жинақы мәтін жазу
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2.1 сөз ішіндегі және сөз ілгерінді, кейінді және тоғы заңдылықтарына сәйкес а анық, дұрыс айта білу және дұрыс байланыстырып сөй
2-тоқсан		
Су–тіршілік көзі. Қазақстандағы өзен-көлдер	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсы иллюстрациялар арқылы т болжау; 6.1.3.1 мәтін бойынша сұра және бағалау
	Оқылым	6.2.4.1 комментарий жасау, рөлге бөліп оқу; 6.2.5.1 мұғалімнің көмегіме мазмұнын түсінуге, нақты анықтауға бағытталған сұр

	Жазылым	6.3.2.1 жанрлық ерекшелік (жанр бойынша) көлемі кішірек хабарландыру құрастырып 6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық сөздіктерге сүйене отырып редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3.1 көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин сөз, кәсіби сөз, табу сөздер аясын түсіну және ажырату
Әлемнің жеті кереметі	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 әлеуметтік-тұрмыстық мәдени, тақырыптарға бай диалог пен монологтардағы мәселені болжау; 6.1.3.2 көтерілген мәселе бойын ойын білдіру және өзара ба
	Оқылым	6.2.3.1 мектептің энциклопедиялық, фразеологиялық, орфографиялық сөздіктен ақпараттарды іздеу 6.2.4.1 комментарий жасау, рөлге бөліп оқу
	Жазылым	6.3.3.1 өзін кейіпкердің орны арқылы, шығармашылық көлемі 80 сөз;
	Әдеби тіл нормалары	6.4.4.1 сөйлемдегі есімдікті түсіну, есімдікті зат есім, сын орнына қолдану
3-тоқсан		
Тарихи тұлғалар	Тыңдалым және айтылым	6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық мәдени, тақырыптарға бай диалог пен монологтардағы мәселені түсіндіру; 6.1.3.1 көтерілген мәселе бойын ойын білдіру және өзара ба
	Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және ақпаратты түсіну;

		6.2.2.2 ауызекі сөйлеу және айырмашылықтарын мәтінге тану
	Жазылым	6.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес жоспар құру; 6.3.5.2 сюжетті суреттердің желісі бойынша шағын әңгіме
	Әдеби тіл нормалары	6.4.4.1 етістіктің етіс түрлері сабақты етістіктердің тіркесім мүмкіндігін ауызша және жазба тілдесім барысында қолдану
Ұлттық және отбасылық құндылықтар	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсыныстар иллюстрациялар арқылы танып-білу болжау; 6.1.3.2 - көтерілген мәселе бойынша ойын білдіру және өзара баулау
	Оқылым	6.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мазмұнын түсінуге, нақты анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру; 6.2.3.1 мектептің энциклопедиялық, фразеологиялық, орфографиялық сөздіктен ақпараттарды іздеу
	Жазылым	6.3.4.1 өзін кейіпкердің орындары шығармашылық жұмыс жасау сөз
	Әдеби тіл нормалары	6.4.4.1 үстеудің мағыналық ажырату, синонимдік қатар
Қазақ халқының әдет-ғұрыптары мен салт-дәстүрлері. Наурыз	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсыныстар иллюстрациялар арқылы танып-білу болжау; 6.1.4.1 коммуникативтік және эмоционалды сөздерді, дағды арқылы қыстырма, қаратпа сөздерді еркін қолданып, дағды
	Оқылым	6.2.4.1 комментарий жасау, рөлге бөліп оқу;

	Жазылым	6.3.5.1 оқылым және тыңдау материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып жинақы мәтін жазу
	Әдеби тіл нормалары	6.4.4.1 етістіктің етіс түрлері сабақты етістіктердің тіркесім мүмкіндігін ауызша және жазба тілдесім барысында қолдану
4-тоқсан		
Астана - мәдениет пен өнер ордасы	Тыңдалым және айтылым	6.1.2.1 әлеуметтік-тұрмыстық мәдени, тақырыптарға бай диалог, монологтардағы көзделген мәселені түсіндіру; 6.1.3.1 көтерілген мәселе бойынша ойын білдіру және өзара баулау
	Оқылым	6.2.1.1 мәтіндегі негізгі және маңызды ақпаратты түсіну; 6.2.2.1 ауызекі сөйлеу және жазба айырмашылықтарын мәтіннен тану
	Жазылым	6.3.3.1 сюжетті суреттердің композициялық желісі бойынша шағын әңгіме жазу; 6.3.6.1 мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық ережелерді сөздіктерге сүйене отырып қолдану, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	6.4.5.1 қазақ тіліндегі тыныс-тіршілік түрлері мен қызметін (даралық, қоғамдық) дұрыс қолдану
Бос уақыт және хобби	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 тірек сөздер мен ұсыныстар иллюстрациялар арқылы танып-білім болжау; 6.1.4.1 коммуникативтік жағдайға эмоционалды сөздерді, дағды арқылы қыстырма, қаратпа сөздерді қолданып, диалог құру
	Оқылым	6.2.3.1 мектептің энциклопедиялық, фразеологиялық, орфографиялық сөздіктен ақпараттарды іздеу

		6.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мазмұнын түсінуге, нақты анықтауға бағытталған сұрақтар
	Жазылым	6.3.3.1 жанрлық ерекшеліктер бойынша) көлемі кішірек хабарландыру құрастырып 6.3.4.1 өзін кейіпкердің орнына шығармашылық жұмыс жасау сөз
	Әдеби тіл нормалары	6.4.5.1 қазақ тіліндегі тыныс түрлері мен қызметін (дара дұрыс қолдану

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуі керек
1-тоқсан		
Ауа райы және климаттық өзгерістер	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 мәтіннің атауын талқылап, алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау 7.1.3.2 тыңдалған мәтін мазмұнын жалпы және нақты сұрақта мәтіндегі ақпаратты шынайы байланыстыру және өзара
	Оқылым	7.2.1.1 мәтіннен негізгі және ақпаратты түсіну, анықтау; 7.2.3.2 энциклопедиялар, бағалар арналған газет-журналдардан ақпаратты ала білу
	Жазылым	7.3.1.1 берілген мәтінге сәйкес бөлімді қамтитын жоспар жасау 7.3.5.2 ұсынылған тақырып бойынша дайын деректер бойынша мәтін (сызба) құрастыру

	Әдеби тіл нормалары	7.4.1.1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, тіл заңына сәйкес орфография мен пунктуация сай жазу
Денсаулық – зор байлық	Тыңдалым және айтылым	7.2.1.1 коммуникативтік және эмоционалды сөздерді, дағды арқылы қыстырма, қаратпа қолданып, диалогке қатысу, қатысу, өз ойын білдіру; 7.2.4.2 оқыған мәтін бойынша мәдениетін дамыту
	Оқылым	7.2.2.1 ауызекі сөйлеу және сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдарды тану; 7.2.2.2 комментарий жасау, зерттеп оқу
	Жазылым	7.3.5.1 белгілі бір рөлді таңдап, шығармашылық жұмыс жасау, сөз; 7.3.6.2 мәтіндегі орфографиялық, пунктуациялық қателерді сөйлемге ережелеріне сүйеніп, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	7.2.4.1 екпіннің түрлерін (сөз екпіні, логикалық екпін) сөз ішінде орынды қолдану, сөз айта білу, сөз бен сөзді дұрыс байланыстырып сөйлеу; 7.2.4.2 фразеологизм, мақал, эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану
2-тоқсан		
Әлемдегі ірі кітапханалар	Тыңдалым және айтылым	7.1.2.1 әлеуметтік-мәдени, ғылыми тақырыптарға байланысты монологтердегі (нұсқаулық, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселелер
	Оқылым	7.2.2.1 мәтіннен негізгі және

		ақпаратты түсіну, анықтау; 7.3.2.2 энциклопедиялар, б арналған газет-журналдар ақпаратты ала білу
	Жазылым	7.3.3.1 белгілі бір рөлді таңд шығармашылық жұмыс жа сөз; 7.3.3.2 мәтіндегі орфографи пунктуациялық қателерді с емле ережелеріне сүйеніп, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.1 етістіктің есімше, кө етістік, шақ, рай түрлерін ті барысында қолдану
Музыка өнері және қазақтың киелі домбырасы	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 тыңдалған мәтін маз жалпы және нақты сұрақта мәтіндегі ақпаратты шына байланыстыру және өзара
	Оқылым	7.2.2.1 ауызекі сөйлеу және сөйлеудің стильдік ерекше қолданылған тілдік құралд 7.4.5.2 мұғалімнің көмегіме бойынша көтерілген мәсел бағытталған сұрақтар құра
	Жазылым	7.3.3.1 жанрлық және стил ерекшеліктеріне сай (тірек бойынша) құттықтау, өмірб құрастырып жазу; 7.3.5.2. оқылым және тыңд материалдары бойынша не білдіретін сөйлемдерді ірік шағын жинақы мәтін жазу
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.1 еліктеуіш сөздердің қолданысын түсіну
3-тоқсан		

Ғаламтор және әлеуметтік желілер	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 әлеуметтік-мәдени, Ғаламтор тақырыптарға байланысты монологтардағы көтерілген мәселелерді түсіндіру; 7.1.3.2 оқыған мәтін бойынша негізгі идеяны машықтандыру
	Оқылым	7.2.3.1 мәтіннен негізгі және маңызды ақпаратты түсіну, анықтау; 7.2.4.2 комментарий жасау, зерттеп оқу
	Жазылым	7.3.5.1 ұсынылған тақырып бойынша дайын деректер бойынша мәтін (сызба) шағын мәтін құрастыру
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.1 шылау түрлерін ажыратып орынды қолдану; 7.4.4.2 одағай түрлерін ажыратып орынды қолдану
Ғылым мен технология жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 тыңдалған мәтін мазмұнын жалпы және нақты сұрақтарға жауап ретінде мәтіндегі ақпаратты шынайы екенін байланыстыру және өзара байланыстыру
	Оқылым	7.2.5.2. мұғалімнің көмегімен мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты анықтауға бағытталған сұрақтарға жауап беру
	Жазылым	7.3.3.1 жанрлық және стилдік ерекшеліктеріне сай (тірек сөздер бойынша) құттықтау, өмірбаян, құрастырып жазу; 7.3.4.2. белгілі бір рөлді таңдап шығармашылық жұмыс жасау сөз
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.1 еліктеуіш сөздердің орынды қолданысын түсіну; 7.4.4.2 шылау түрлерін ажыратып орынды қолдану
4-тоқсан		

Сүйіспеншілік пен достық	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 тыңдалған мәтін мазмұнын жалпы және нақты сұрақтар арқылы мәтіндегі ақпаратты шынайы етіп байланыстыру және өзара
	Оқылым	7.7.2.1 комментарий жасау, зерттеп оқу; 7.7.2.2 ауызекі сөйлеу және сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар
	Жазылым	7.3.3.1 берілген мәтінге сәйкес бөлімді қамтитын жоспар 7.3.6.2 мәтіндегі орфографиялық, пунктуациялық қателерді сөйлемде емле ережелеріне сүйеніп, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4.1 шылау түрлерін ажыратып орынды қолдану
Спорт. Белгілі спорт жұлдыздары	Тыңдалым және айтылым	7.1.2.1 әлеуметтік-мәдени, ғылыми тақырыптарға байланысты монологтардағы көтерілген мәселені түсіндіру
	Оқылым	7.2.5.1 мұғалімнің көмегімен негізгі және қосымша ақпарат анықтауға бағытталған сұрақтар
	Жазылым	7.3.3.1 жанрлық және стилдік ерекшеліктеріне сай (тірек сөздер бойынша) құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу
	Әдеби тіл нормалары	7.4.5.1 сөйлем соңында жөнінде ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшеліктер) қолдану

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алудың қажеттіліктері

1-тоқсан		
Көне түркі жазбалары және қазақ жазуы	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдап, оқиганың дамуы мен аяқтау мұғалімнің көмегімен болжам жасау 8.1.2.2 білген, көрген, байқағанды мағлұматтарды пайдалана отырып, жеткізу. Жаңа ақпараттарды жеткізіп отырып, өз ойын ашық білдіру
	Оқылым	8.2.3.1 мәтіннен негізгі және негізгі детальды ақпаратты анықтау 8.2.1.2 комментарий жасау, талдап оқу
	Жазылым	8.3.5.1 берілген мәтінге сәйкес негізгі бөлімдерді қамтитын жоспар құру; 8.1.3.2 жанрлық және стилдік ерекшеліктеріне сай көлем (иллюстрация бойынша) құрастыру жазу
	Әдеби тіл нормалары	8.1.4.1 тақырып бойынша жазу бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфография нормаға сай жазу
Көшпенділер мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 тыңдалған мәтіннің түсіну, детальды ақпаратты анықтау 8.1.2.2 коммуникативтік жағдайға көркем бейнелеуіш, эмоциялық экспрессивті сөздерді және мәтелдер мен тұрақты тіркестерді қолданып, диалогке қатысу тез және дұрыс шешім қабылдау
	Оқылым	8.2.2.1 публицистикалық жазу стиль ерекшеліктерін қолданып құралдар арқылы тану
	Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын сәйкес графикалық шағын мәтін жазу 8.2.5.2 оқылым және тыңдалым

		материалдары бойынша тір сөз тіркестерін синонимдік ауыстыра отырып, шағын жазу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.3.1 сөйлеу тіліндегі интонациялық-логикалық екіпіннің мәнін түсіну, сөзді анық, дұрыс айта білу, дұрыс байланыстырып сөйлеу
2-тоқсан		
Адами құндылықтар және әлем мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальды ақпаратты анықтау
	Оқылым	8.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтін бойынша көтерілген мәселелерді бағытталған сұрақтар құрастыру
	Жазылым	8.3.4.1 белгілі бір әлеуметтік-қоғамдық отырып шығармашылық жасау, көлемі 120 сөз
	Әдеби тіл нормалары	8.4.5.1 тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелерінің сөйлем жасау, орнын, қызметін түсініп қою
Кәсіп пен еңбек. Болашақ мамандықтары	Тыңдалым және айтылым	8.1.4.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптарына байланысты монолог, полилогтарда көтерілген мәселені мұғалімнің көмегімен
	Оқылым	8.2.2.1 публицистикалық және стиль ерекшеліктерін қолдану, құралдар арқылы тану
	Жазылым	8.3.2.1 жанрлық және стиль ерекшеліктеріне сай көлемді жазу (иллюстрация бойынша) құрастыру жазу; 8.3.5.2 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тіркестерін синонимдік ауыстыра отырып, шағын жазу; 8.4.6.3 мәтіндегі сөздердің орынды қолданылуын тексеру синонимдік қатармен ауыстыру лексикалық түзетулер енгізу

	Әдеби тіл нормалары	8.4.3.1 сөздік қор және сөздер ерекшеліктерін түсініп қолдану
3-тоқсан		
Дұрыс тамақтану. Гендік өзгеріске ұшырататын тағамдар	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 мәтін үзінділерін тыңдап, оқиганың дамуы мен аяқтау мұғалімнің көмегімен болжам 8.1.3.1 Проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер отырып, дәлелді жауап беріп, өзгенің жауабымен салыстырып және өзара бағалау
	Оқылым	8.2.1.1 мәтіннен негізгі және детальды ақпаратты анықтау 8.2.2.2 публистикалық және ерекшеліктерін қолданылған құралдар арқылы тану
	Жазылым	8.3.3.1 мәтін құрылымын саралап, графиктік мәтін жазу; 8.2.5.2 оқылым стратегияларға нақты ақпаратты табу үшін рөлге бөліп оқу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.4.1 сөз тіркесінің байланыс мен түрлері, есімді, етістікті ажырату, қолдану
Ғылыми фантастика	Тыңдалым және айтылым	8.1.4.1 коммуникативтік жағдайды көркем бейнелеуіш, эмоциялық экспрессивті сөздерді және мәтелдер мен тұрақты тіркестерді қолданып, диалогқа қатысуға тез және дұрыс шешім қабылдау
	Оқылым	8.2.5.1 мұғалімнің көмегімен бойынша көтерілген мәселелер бағытталған сұрақтар құрастыру
	Жазылым	8.3.4.2 белгілі бір әлеуметтік жағдайды отырып шығармашылық жасау көлемі 120 сөз; 8.3.5.3 оқылым және тыңдау

		материалдары бойынша тір сөз тіркестерін синонимдік ауыстыра отырып, шағын жазу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.4.2 тұрлаулы және тұрлау мүшелерінің сөйлем жасау орнын, қызметін түсініп қо
4-тоқсан		
Қазақстандағы ұлттар достастығы	Тыңдалым және айтылым	8.1.5.2 білген, көрген, байқамағлұматтарды пайдалана жеткізу. Жаңа ақпараттарды отырып, өз ойын ашық біл
	Оқылым	8.2.3.1 ғаламтор, энциклопедия балаларға арналған газет-журнал қажетті ақпараттарды алу, қолдану, авторына сілтеме 8.2.4.2 публицистикалық жазу стиль ерекшеліктерін қолдану құралдар арқылы тану
	Жазылым	8.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тір сөз тіркестерін синонимдік ауыстыра отырып, шағын жазу
	Әдеби тіл нормалары	8.4.4.1 оқшау сөздердің қызметін ажырата білу
Жеңіс күні. Ұлы ерлікке тағзым	Тыңдалым және айтылым	8.1.2.1 әлеуметтік-қоғамдық тақырыптарына байланысты монолог, полилогтердегі (иіс пікірталас, жаңалық, ән, көрсетілім, шығармалардан үзінді) көтерілген мәселені мұғалімнің көмегімен
	Оқылым	8.2.3.1 ғаламтор, энциклопедия балаларға арналған газет-журнал қажетті ақпараттарды алу, қолдану, авторына сілтеме
	Жазылым	8.3.2.1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көлемді жазу (иллюстрация бойынша) қолдану жазу;

		8.3.6.1 мәтіндегі сөздердің орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыру, лексикалық түзетулер енгізу
	Әдеби тіл нормасы	8.4.5.1 сөйлем соңында қабаттас қойылатын тыныс белгілерін қолдану

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алу керек
1-тоқсан		
Қоршаған орта және энергия ресурстары	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған дәлелдерді үзінділерге сүйене отырып мәселені мұғалімнің көмегімен талдау; 9.1.4.2 коммуникативтік жағдайды көркем бейнелеуіш, эмоциялық экспрессивті сөздерді, тұрақты сөздерді қолданып диалогке қатысу
	Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктің диаграмма, сурет, шартты белгілеріне ақпаратты интерпретациялау
	Жазылым	9.3.3.1 мәтін құрылымын сабақтастық, графиктік мәтін жазу
	Әдеби тіл нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша бейнеленетін жазылатын күрделі-құрамды сөздерді орфографиялық нормаға сәйкестендіру
Биоалуантүрлілік. Қызыл кітапқа енген жануарлар мен өсімдіктер	Тыңдалым және айтылым	9.1.3.1 перифраза түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен ақпаратты таба білу 9.1.4.2 мәтінде көтерілген мәселені ой тұжырымдау; 9.1.5.1 тыңдалған мәтіннен сұрақтарға деректер келтіру
	Оқылым	9.2.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтінді оқыту

		перифразаның түрлі тәсілдерін пайдаланып отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру; 9.2.4.1 комментарий жасау, талдап оқу
	Жазылым	9.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтіннің құрылымын ескере отырып құру; 9.3.4.2 белгілі композиция заңдарын болатын мәтәннің үзігі (әңгіме, жалғасы), шығармашылық көлемі 140 сөз
	Әдеби тіл нормасы	9.4.2.1 сөйлеу ағымындағы құрамдас бөліктерін сөйлеу қолдану
2-тоқсан		
Қазақстандағы туризм және экотуризм	Тыңдалым және айтылым	9.1.4.2 мәтінде көтерілген мәселені ой тұжырымдау; 9.1.4.3 аудио және видео тапсырмалар әртүрлі жанрдағы материалдар қойылған сұрақтарға жауап беру бағалау
	Оқылым	9.2.2.1 публицистикалық жазу стилі ерекшеліктерін қолдану құралдар арқылы тану 9.2.3.1 ғаламтор, энциклопедия, журналдар, оқулықтардан деректерді алу
	Жазылым	9.3.6.1 стильдік ауытқуларды қолданылған сөз оралымдар түзетулер жасау, редакциялау
	Әдеби тіл нормасы	9.4.3.1 лексикалық стилистикалық заңдылықтарын дұрыс қолдану
Жасөспірім және заң	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған деректерді үзінділерге сүйене отырып мәселені мұғалімнің көмегімен талдау 9.1.3.1 перифраза түрінде беру

		сұрақтар арқылы мәтіннен ақпаратты таба білу
	Оқылым	9.2.1.1 мәтін және графиктің диаграмма, сурет, шартты бейнелер арқылы ақпаратты интерпретациялау
	Жазылым	9.3.5.1 оқылым және тыңдау материалдары бойынша мәтін желісін сақтап, алынған ақпаратты жинақтай отырып, шағын жинақы мәтін жазу
	Әдеби тіл нормасы	9.4.4.1 сөйлем ішінде бірыңғайлық пен айқындауыш мүшелерді қолдану
3-тоқсан		
Театр өнері мен мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	9.1.5.1 әлеуметтік-қоғамдық тарихи тақырыптарға байланысты монолог, полилогтардағы эмоционалды сөздердің ролін көмегімен талдау
	Оқылым	9.2.5.1 публицистикалық жазу стиль ерекшеліктерін қолданып, құралдар арқылы тану; 9.2.5.2 мұғалімнің көмегімен перифразаның түрлі тәсілдерін отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру
	Жазылым	9.3.5.1 белгілі композицияны болатын мәтіннің үзігі (әңгіме жалғасы), шығармашылық көлемі 140 сөз; 9.3.6.2 стиліне ауытқуларды, орынсыз қолданылымдарына стильдік тұрғыдан редакциялау
	Әдеби тіл нормасы	9.4.5.1 жай сөйлемдерді айырма мен құрылымдық ерекшеліктерін қолдану
Театр өнері мен мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	9.1.4.2 мәтінде көтерілген мәселені ой тұжырымдау; 9.1.4.3 - аудио және видео тасымалданатын жазылған әртүрлі жанрдағы мәтін бойынша қойылған сұрақтарға жауап және бағалау

	Оқылым	9.2.3.1 ғаламтор, энциклопедия, журналдар, оқулықтардан деректерді алу; 9.2.4.1 комментарий жасау, талдап оқу
	Жазылым	9.3.2.1 жанрлық және стилдік ерекшеліктеріне сай көркем құралдарды орынды қолдану, әңгіме құрастырып жазу; 9.3.3.2 мәтін құрылымын сабақтастырып, графиктік мәтін жазу
	Әдеби тіл нормасы	9.4.4.1 төл сөз бен төлеу сөз жасалу жолдарын, қызметтік төлеу сөзге айналдыру
4-тоқсан		
Ғарышты игеру жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 мәтіннен алынған деректерді үзінділерге сүйене отырып, мәселені мұғалімнің көмегімен талдау
	Оқылым	9.2.2.1 публицистикалық және стиль ерекшеліктерін қолдану, құралдар арқылы тану; 9.2.3.2 ғаламтор, энциклопедия, журналдар, оқулықтардан деректерді алу
	Жазылым	9.3.1.1 әртүрлі жанрдағы мәтін үшін құрылымын ескере отырып құру; 9.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтін желісін сақтап, алған ақпаратты шағын жинақы мәтін жазу
	Әдеби тіл нормасы	9.4.1.1 тақырып бойынша баяндау жазылатын күрделі-құрамалы орфографиялық нормаға сабақтастыру 9.4.5.2 төл сөз, төлеу сөз, аударманың тыныс белгілерін дұрыс қою

Бұқаралық ақпарат құралдары	Тыңдалым және айтылым	9.1.3.1 -перифраза түрінде б сұрақтар арқылы мәтіннен ақпаратты таба білу; 9.1.4.2 аудио және видео та әртүрлі жанрдағы материал қойылған сұрақтарға жауап бағалау
	Оқылым	9.2.1.1 мәтіндік және графил диаграмма, сызба, сурет) а интерпретациялау
	Жазылым	9.3.2.1 жанрлық және стил ерекшеліктеріне сай көрке құралдарды орынды қолда әңгіме жазу; 9.3.3.2 мәтін құрылымын с графиктік мәтін жазу;
	Әдеби тіл нормасы	9.4.5.1 төл сөз, төлеу сөз, ав тыныс белгілерін дұрыс қо

6) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
Мәңгілік Ел – мұратым	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бой дайындалған сұрақтарға б жауап беру, түпнұсқамен с 10.1.4.1 қоғамдық-саяси, ғы коммуникативтік жағдаятқ сөздер мен фразаларды та көлемді монолог дайындау
	Оқылым	10.2.5.1 мұғалімнің көмегім көтерілген мәселеге көзқар анықтауға бағытталған сұр
	Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стил ерекшеліктеріне сай тілдік орынды қолданып, шағын құрастыру

		10.3.3.2 мәтін құрылымын м графиктік мәтін құрастыру
	Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша бірліктерді орфографиялық жазу
Жаһандану мәселелері	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, әл экономикалық, ғылыми та байланысты әртүрлі жанрд көлемді мәтіндердегі көрке құралдардың рөлін мұғалім талдау
	Оқылым	10.2.1.1 тұтас және аралас м ақпараттарды салыстыру; 10.2.3.2 ғаламтор, энциклоп журналдар, оқулықтар, ғыл еңбектерден алынған дере ретінде қолдану, авторына
	Жазылым	10.3.1.1 әртүрлі жанрдағы м үшін құрылымын ескере о жоспар құру
	Әдеби тіл нормасы	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша бірліктерді орфографиялық жазу
2-тоқсан		
Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО -2017	Тыңдалым және -айтылым	10.1.3.1 мәтіндегі айтылған көзқарасын білдіреді, сыни беріп айту; 10.1.4.2 аудио және видео т жазылған әртүрлі жанрдағ бойынша қойылған сұрақт
	Оқылым	10.2.1.1 тұтас және аралас м ақпараттарды салыстыру; 10.2.3.2 ғаламтор, энциклоп журналдар, оқулықтар, ғыл еңбектерден алынған дере ретінде қолдану, авторына

	Жазылым	10.3.6.1 жазба жұмысын аб- бөліктерге бөлу, түзетулер е редакциялау
	Әдеби тіл нормасы	10.4.3.1 лексикалық стилис заңдылықтарын дұрыс қол
Адам құқығы мен бостандығы	Тыңдалым және айтылым	10.1.4.1 коммуникативтік ж ресми сөздер мен ғылыми қолданып, диалогке қатыс
	Оқылым	10.2.1.1 тұтас және аралас м (кесте, диаграмма, сызба, с ақпараттарды салыстыру
	Жазылым	10.3.1.1 әртүрлі жанрдағы м үшін құрылымын ескере от жоспар құру; 10.3.5.1 оқылым және тыңд материалдары бойынша пе тәсілдері арқылы шағын ж жазу
	Әдеби тіл нормасы	10.4.4.1 құрмалас сөйлем ж жолдарын, түрлерін білу; 10.4.4.2 салалас құрмалас с мағыналық түрлерін ажыр түрлендіру
3-тоқсан		
Отбасы және демографиялық өзгеріс	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 қоғамдық-саяси, әл экономикалық, ғылыми та байланысты әртүрлі жанрд көлемді мәтіндердегі көрке құралдардың рөлін мұғалім талдау; 10.1.4.1 қоғамдық-саяси, ғы коммуникативтік жағдаятқ сөздер мен фразаларды та көлемді монолог дайындау
	Оқылым	10.2.2.1 қазақ тілі стильдер сөздің түрлерін қолданылғ құралдар арқылы тану

		10.2.5.2 өз бетімен әдеби шығармалардың кейіпкерлердің сөздерін реттеу
	Жазылым	10.3.3.1 - мәтін құрылымын танып, оқып отырып, графиктік мәтін құрастыру
	Әдеби тіл нормасы	10.4.4.1 сабақтас құрмалас сөздердің мағыналық түрлерін ажыратып, түрлендіріп қолдану
Биотехнология және гендік инженерия келешегі	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға бейне жауап беру, түпнұсқамен сөз
		10.1.3.2 мәтіндегі айтылған көзқарасын білдіреді, сыни бағалай беріп айту;
		10.1.4.3- аудио және видео тасымалдау жазылған әртүрлі жанрдағы шығармалар бойынша қойылған сұрақтарға
	Оқылым	10.2.3.1 ғаламтор, энциклопедия, журналдар, оқулықтар, ғылым еңбектерден алынған деректер ретінде қолдану, авторына
	Жазылым	10.2.4.2 әртүрлі стильдегі мәтін тақырыбын, қызметін, құрылымын ерекшелігін салыстыру
4-тоқсан	Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стилдік ерекшеліктеріне сай тілдік орынды қолданып, шағын болатын үзік, мәтіннің үзігі (сөз басы, жалғасы), шығармашылық жазу, көлемі 160 сөз
	Әдеби тіл нормасы	10.4.4.3 сабақтас құрмалас сөздердің мағыналық түрлерін ажыратып, түрлендіріп қолдану; 10.4.4.4 аралас құрмалас сөздер жасалу жолдарын білу, қолдану
Әлемдегі қақтығыстар және бейбітшілік	Тыңдалым және айтылым	10.1.4.1 коммуникативтік және ресми сөздер мен ғылыми тілді қолданып, диалогке қатысу

	Оқылым	10.2.3.1 ғаламтор, энциклопедия, журналдар, оқулықтар, ғылым еңбектерден алынған деректер ретінде қолдану, авторына
	Жазылым	10.3.2.1 жанрлық және стилдік ерекшеліктеріне сай тілдік орынды қолданып, шағын 10.3.6.1 жазба жұмысын абзац бөліктерге бөлу, түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормасы	10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің белгілерін ережеге сай қолдану
Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға бөлім жауап беру, түпнұсқамен сөйлесу 10.1.4.1 қоғамдық-саяси, ғылым коммуникативтік жағдаятқа сөздер мен фразаларды таңдау, көлемді монолог дайындау
	Оқылым	10.2.3.1 ғаламтор, энциклопедия, журналдар, оқулықтар, ғылым еңбектерден алынған деректер ретінде қолдану, авторына
	Жазылым	10.3.4.1 белгілі композицияға болатын үзік, мәтіннің үзігі (басы, жалғасы), шығармашылық жазу, көлемі 160 сөз
	Әдеби тіл нормасы	10.4.5.1 құрмалас сөйлемнің белгілерін ережеге сай қолдану

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

55-қосымша

Қазақстан Республикасы

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде)

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Орыс тілі" пәнін оқытудың мақсаты - адам қызметінің түрлі салаларында өмірлік тапсырмаларды шешу үшін алынған білімді, дағдыларды және қабілеттерді пайдалана алатын шығармашыл, белсенді тұлғаның дамуы.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) орыс тілінің ұлттық – мәдени ерекшелігі туралы идеяларды қалыптастыру;

2) әртүрлі елдердің тілдері мен мәдениеттеріне төзімділікпен қарауды қалыптастыру;

3) тілдік фактілерді анықтау, бағалау, іріктеу, талдау және топтастыру дағдыларын қалыптастыру;

4) оқуға арналған ақпаратты іздеуге, зерттеуге арналған оқылымды, оқылған ақпаратты өңдеуді білу;

5) орфоэпиялық, емле, пунктуация және стилистикалық сауаттылықты жақсарту, орыс тілінің нормалары мен ережелеріне сәйкес синтаксистік

құрылымдарды құру дағдылары мен қабілеттерін қалыптастыру;

6) табысты диалогтық қарым-қатынастың дағдыларын жетілдіру, әртүрлі салаларда талқылау және коммуникативтік жағдайларды білуді қалыптастыру;

7) түрлі сөйлеу жанрларында ауызша және жазбаша монолог құру дағдыларын дамыту және жетілдіру;

8) азаматтыққа және патриотизмге тәрбиелеу, қоғамдағы табысты әлеуметтендіруге ықпал ететін мәдени құбылыс ретінде тілге деген саналы көзқарасын қалыптастыру.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) лексиканы байыту және сөйлеудің грамматикалық құрылымын дамыту;

2) тіл арқылы өзара әрекеттесу мен өзара түсінушілік қабілеттерін дамыту;

3) мәтіндерді дұрыс және мазмұнды оқу дағдыларын дамыту, негізгі және екінші, анық және жасырын ақпаратты таба отырып, қорытындыларды тұжырымдауға үйрету;

4) байланыстырып сөйлеуді дамыту (ортофизикалық түрде дұрыс айтылу, диалогтық және монологтық сөйлеу);

5) тілдің дыбыстық құрамын меңгеру негізінде сауаттылық дағдыларын дамыту, грамматика туралы негізгі ақпараттарды қалыптастыру;

6) оқу іс-әрекетіндегі дағдыларды дамыту, орындалатын жұмысқа қызығушылығын қалыптастыру, өз жұмысына жауапты қарауға үйрету;

7) эмоционалдық-еріктік саласын дамыту, өзін-өзі басқару дағдыларын қалыптастыру, шыдамдылық пен төзімділік, өз сезімдерін қоғамдық жағымды қабілеттер арқылы жеткізу мүмкіндіктерін ашу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Оқу процесін ұйымдастыру білім алушының оқытудың төменгі уәждемесі, сөйлеудің жалпы дамымауы, когнитивтік және эмоционалдық-еріктік саласының, ұсақ моторикасының жетілмегендігі тәрізді психологиялық сипаттамаларын ескереді.

6. "Орыс тілі" пәнін меңгеру барысында білім алушылар келесідей тапсырмаларды орындағанда қиындықтарға тап болады:

1) терең шоғырлануды талап ететін бір бағытта жалғастырылған жұмыстарды (композициялар, шығармашылық жұмыстар, емтихандар, эсселер, диктанттар);

2) өзара байланысты тапсырмаларды қамтитын жаттығуларды;

3) топтық жұмыста;

4) арнайы терминологияны қолдануда (эпитет, метафора, кейіптеу);

5) тәрбие жұмысында өз ойларын қалыптастыру;

6) жеке сөздердің мағынасын, жаттығуларға арналған тапсырмаларды түсінуде;

7. Орыс тілін табысты меңгерту тәсілдері:

1) орыс тілін оқытудағы коммуникативтік тәсіл - білім алушылардың ауызша және танымдық белсенділігін арттырады;

2) жеке тәсіл - ұжымдық, фронталдық және топтық қызмет түрлері арқылы білім алушының даму сипаттамаларына, мүмкіндіктеріне және даму деңгейіне сәйкес оқыту іс-шараларын ұйымдастыруды көздейді;

3) ойындық тәсіл - зияткерлік дидактикалық ойындарға қызығушылық тудыратын табиғи қызығушылыққа негізделіп, зерттелетін пәнге оңтайлы оқыту уәждемесін дамытады;

4) тұлғалы-бағыттық тәсіл - білім алушылардың жеке тұлғалық жан-жақты дамуын қалыптастыруға, оның жеке қажеттіліктері мен мүдделерін ескере отырып, шығармашылық күштерін толық ашуға бағытталады.

8. Оқытудың тиімді әдістері:

1) көрнекілік әдістер - теориялық материалды неғұрлым табысты түсінуге ықпал жасап, есте сақтауға үлес қосатын әр түрлі анализаторлардың жұмысын жандандырады (көрсетілім, демонстрация, байқау);

2) әңгімелесу әдісі - логикалық бірізді дағдыларды қалыптастыруға мүмкіндік береді, дәйекті ойларға жетелейді, есте сақтау мен сөйлеуді дамытады, бағдарламалық материалдарды меңгерудегі қиындықтарды анықтаудың жақсы диагностикалық құралы болады;

3) ойын әдістері - оқу іс-әрекеттерін ынталандыруға және тұрақтандыруға, белсенді іс-шараларды ұйымдастыруға, бір іс-әрекеттен екіншісіне көшуге мүмкіндік береді;

4) көшіріп жазу әдісі - механикалық есте сақтау негізінде материалды түсініп, сауатты жазуды меңгерудің қажетті шарты ретінде қарастырылады;

5) түсіндірме жұмысы - ұйымдастыру қабілетінің дамуына, өзін-өзі бақылауға, оқушылардың назарын аударуға ықпал етеді;

6) үлкен және қиын ақпараттарды қабылдау үшін білім беру материалын мөлшерлеп, бөліктерге бөліп беру мұғалімге ақпараттың оқылуын қадағалауға, білімдегі кемшіліктерді уақытылы түзетуге мүмкіндік береді;

9. "Орыс тілі" пәні бойынша бағдарлама материалын табысты меңгеру шарттары:

1) білім алушының жеке психологиялық ерекшеліктерін ескеру;

2) сабақта сабырлы және іскерлік ортаны, мейірімділік және өзара түсіністік ахуалын қалыптастыру;

3) әр оқушыға оқуы үшін қолайлы жағдай жасау;

4) танымдық процесті белсендету: назарын, есте сақтауын, ойлауын, қиялын, қабылдауын;

5) көру тіректерін пайдалану (диаграммалар, суреттер, кестелер, кластерлер, иллюстрациялар);

6) сабаққа екі жаңа ұғымды кіргізуден аспау;

7) өз бетінше өзінің және басқалардың қателерін табу арқылы білім алушылардың өзін-өзі бақылауын дамыту;

8) жаңа материалды зерделеу үшін оңтайлы жылдамдықты пайдалану, негізгі білім мен білік дағдыларын дамыту үшін жеткілікті уақыт бөлу.

10. Заманауи педагогикалық технологиялары оқушыларды табысты оқытуға көмектеседі:

1) сараланымдық технология - оқушылардың әртүрлі топтарына бірдей көзқарасты болдырмайды, ынталандыру деңгейін жоғарылатады, оқуда қиындықтары бар білім алушыларға аз жүктемелі жағдайлар жасайды, әр оқушының ерекше қажеттіліктерін ескереді;

2) "Сыни ойлауды дамыту" технологиясы - мәтінмен жұмыс жасауға бағытталып, оқу дағдыларын дамытады: ақпаратты бекіту және қорытындылау; мазмұнын бағалау және тұжырымдау; ақпаратты түсіндіру және синтездеу; мәтіннің мазмұнын, тіл ерекшеліктерін және құрылымын талдау;

3) компенсаторлық технология - білім алушыларға деген сүйіспеншілікке (қамқорлық, адамгершілік қарым-қатынас, жылулық және тазалық); қиындықтары және проблемаларын түсінуге; барлық кемшіліктеріне қажетті көмек көрсету, өзін-өзі реттеу элементтерін үйретуге бағытталады;

4) ақпараттық-коммуникативтік технологиясы - ақпаратты іздестіруді, жинауды және онымен жұмыс істеуді; ақпаратпен алмасуды; жұмысты

жетілдіруді, интернет ресурстарды, жабдықтар мен қосымшаларды кеңінен пайдалануды; сапаны арттыруды қарастырады.

11. Пәнді оқытудың техникалық құралдары: дербес компьютер, электрондық оқулықтар, электронды проектор, электронды көшірме тақтасы; адам дауысының аудио жазбасы, әндер, музыка, табиғат дыбыстары, телевизиялық фильмдер, фильмдер, аудио және бейне жазбалар.

12. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) білім алушылар үшін қолжетімді болуын ескере отырып, тапсырмалардың көлемі мен күрделілігін айқындау;

2) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

3) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

4) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

5) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.
3-тарау. "Орыс тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. "Орыс тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

- 4) 8-сынып – аптасына 2 сағатыт, оқу жылында – 68 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 1 сағатты, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

14. "Орыс тілі" оқу пәнінің мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бөлімдер бөлімшелерден тұрады, бөлімшелер күтілетін нәтижелер түрінде ұсынылған әр сыныптың оқу мақсаттарын қамтиды..

15. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) тыңдалым мен айтылым;
- 2) оқылым;
- 3) жазылым;
- 4) тіл нормаларын сақтау.

16. "Тыңдалым мен айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мәтін мазмұнын түсіну;
- 2) негізгі ойды анықтау;
- 3) тыңдалған материалды қайталап айту;
- 4) оқиғаны болжау;
- 5) диалогқа қатысу;
- 6) тыңдалған материалды бағалау;
- 7) монолог құру.

17. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) ақпаратты түсіну;
- 2) мәтіннің құрылымдық бөліктері мен негізгі ойды анықтау;
- 3) оқылған мәтіндегі лексикалық және синтаксистік бірліктерді қолдана білу;
- 4) мәтін түрлері мен стилдерін анықтау;
- 5) сұрақтар қою және бағалау;
- 6) оқылым түрлерін қолдану;
- 7) әртүрлі ақпарат көздерінен ақпарат алу;
- 8) мәтіндерге салыстырмалы талдау.

18. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жоспару құру;
- 2) тыңдалым, оқылым және аудиовизуалды материалды мазмұндау;
- 3) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 4) әртүрлі мәтін түрлері мен стилдерін қолдану;
- 5) эссе жазу;
- 6) шығармашылық хат;
- 7) мәтіндерді редакциялау.

19. "Әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі" келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) орфографиялық нормаларды сақтау;

- 2) лексикалық нормаларды сақтау;
- 3) грамматикалық нормаларды сақтау;
- 4) пунктуациялық нормаларды сақтау.

20. 5 -сыныпқа арналаған "Орыс тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) айтылым және тыңдалым: басты ақпаратты анықтау, тақырыптар мен негізгі ойды анықтауда сұрақтарға сүйену, хабарлама, сипаттау, мәтінді мазмұндау, мәтіннен үзінді бойынша мәтін мазмұнын болжау, диалог-сауалнамаға қатысу, "айтушыдан" "тыңдаушыға" ауысу, "ұнайды/ ұнамайды", "дұрыс/бұрыс" дауыстап айтуды бағалау, белгілі бір түрін айту, көрнекі материалдарға сүйену;

2) оқылым: бөлікке бөлінген және бөлінбеген мәтіндер, мәтіннің мазмұны мен құрылымы негізінде негізгі ойды анықтау, сөздің тура және ауыспалы мағынасы, синонимдер, антонимдер, омонимдер, көп мағыналы сөздер, сипаттау, хабарлау, талқылау, кітаби және сөйлеу стилі, хат, жарнама мәтіні, хабарландыру, күнделік, өлең, ертегі, сұрақтар құрастыру, таныса оқу, нақты тапсырмаларға арналған ақпаратты табу, тақырыптар мен әртүрлі мәтіндердің композициясын салыстыру;

3) жазылым: қарапайым жоспар, мәтіннің негізгі мазмұны, ақпаратты сурет түрінде ұсыну, көркем және ауызекі сөйлеу стилдерінде хабарлау және сипаттау, мақсатты аудиторияны есепке алу, эссе-хабарлама, эссе-талқылау, шығармашылық жұмыстар (50-70 сөз), кейіпкердің орнына өзін қою, сөздіктің көмегімен орфографиялық қателерді түзету, сөйлемдерді редакциялау;

4) тіл нормаларын сақтау: сөздің түбіріндегі дауысты және дауыссыз дыбыстар, НЕ сөзінің зат есімдермен, сын есімдермен, болымсыз есімдіктермен, етістіктермен, сондай-ақ сөздің әртүрлі бөліктерінде жалғаулармен, тура және ауыспалы мағынамен, синонимдермен, антонимдермен, омонимдермен қолданысы және көп мағыналы сөздер, кірме сөздер, эмоционалдық-бейнелі сөздер, гипербоалар, эпитеттер, теңеулер, родтағы, түр мен септіктегі атау тұлғадағы сөз таптары, сөйлеудегі және қаратпа сөздегі тыныс белгілер, жай сөйлемдердегі,

бірыңғай мүшелердегі, сондай-ақ сөйлемнің бірыңғай мүшелеріндегі жалпылауыш сөздердегі сызықша.

21. 6-сыныпқа арналаған "Орыс тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: негізгі және қосымша ақпарат, тірек сөздердің көмегімен негізгі ойды анықтау, толық, қысқаша, іріктеп мазмұндау, тірек сөздер бойынша оқиғаның дамуын болжау, ұсынылған тақырып бойынша диалогқа қатысу, тыңдалынған материалды мазмұнына, құрылымына, сөз логикасына бағалау, жоспар, сұлба, иллюстрациялар, жарнама роликтеріне сүйене отырып талқылау элементтері бар сипаттама және хабарлама сипатындағы монолог, орфоэпиялық нормаларды сақтау;

2) оқылым: бөлікке бөлінген және бөлінбеген мәтіндердегі негізгі ақпарат, белгілі және белгісіз ақпараттарды табу, негізгі ойды анықтау, құрылымдық бөліктерін анықтау және мәтін құраудың мәнін түсіндіру, фразеологизмдер, қаратпа сөздер, сөйлемнің бірыңғай мүшелері, сұраулы және лепті, бұйрықты сөйлемдер, сипаттау, талқылау, хабарлау, мінездеме беру, публицистикалық және көркем стилдегі мәтіндердің (өлең, ертегі, әңгіме, қолжазба, репортаж, сұхбат) сипаты, хабарлама, талқылау, мінездеме, публицистикалық және көркем стилдегі мәтіндердің тілдік және жанрлық ерекшеліктері (мәтіннің өзектілігін, құндылығын, сапасын және пайдасын бағалайтын сұрақтар құрастыру, танысу және пікір білдіре оқу, әртүрлі ақпарат көздерінен ақпарат табу, әртүрлі көзқарасты анықтау, құрылымдық ерекшеліктерін ескере отырып әртүрлі мәтіндердің (өлең, ертегі, әңгіме, жазба, репортаж, сұхбат) стилистикалық ерекшеліктерін салыстыру;

3) жазылым: қарапайым және күрделі жоспар, хабарлама-мәтіндер, сипаттама-мәтіндерді 3-жақтан толық, қысқаша, іріктеп мазмұндау, ақпаратты иллюстрациялар, комикстер түрінде ұсыну, мәтіндерді публицистикалық және көркем стилде (өлең, ертегі, әңгіме, қолжазба, репортаж, сұхбат) сипаттау, хабарлау, талқылау, эссе-хабарлама, эссе-талқылау, эссе-сипаттама, шығармашылық жұмыстар (70-90 сөз), орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктің көмегімен түзету, мәтінді оның түріне қарай редакциялау;

4) тіл нормаларын сақтау: Ы және Ы белгілерін ажырату, күрделі зат есім, сын есім, сан есім, белгісіздік есімдік, сондай-ақ приставкалар мен әртүрлі сөз таптарының жұрнақтары, фразеологиялық тіркестер, метафоралар, кейіптеу, риторикалық фигуралар, антитеза, перифраз, сан есімдердің, сын есімдердің, есімдіктердің септелуі, сын есімдер мен үстеулердің салыстырмалы түрі, кірме конструкциялары бар сөйлемдердің, төл сөздер мен төлеу сөздердің тыныс белгілері.

22. 7-сыныпқа арналаған "Орыс тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: негізгі және қосымша ақпарат, тірек сөздердің көмегімен негізгі ойды анықтау, жағын ауыстырып толық, қысқаша, іріктеп мазмұндау, тірек сөздер бойынша оқиғаның дамуын болжау, диалогқа және дәлел келтіруге қатысу, тыңдалынған материалды өз көзқарасы тұрғысынан бағалау, материалдың мазмұнына, құрылымына, мазмұнының логикасына, жоспар, сұлбалар, иллюстрациялар, жарнама роликтері негізінде кемінде 2 шағын тақырыптан тұратын аргументтелген монологқа (сипаттау, хабарлау, талқылау) назар аударуға арналған тілдік құралдарды қолдану;

2) оқылым: бөлікке бөлінген және бөлінбеген мәтіндер, негізгі және қосымша ақпаратты, негізгі ойды ашатын құрылымдық бөлімдерін және олардың элементтерін (сөйлем, абзацтар) табу, мәтіндегі жекелеген сөздер мен ойлардың анық және астарлы (мәтін ішіндегі) мәні, паронимдер, кіріспе сөздер, қайталаулар, сөйлемдегі сөздердің тура және керісінше тәртібі, мәтіндердің аралас түрлері, сипаттық белгілері, публицистикалық және ресми-іскери стилдегі мәтіндердің тілдік және жанрлық ерекшеліктері (түсіндірме жазба, қолхат, ереже, құттықтау, нұсқаулық, жазба, сұхбат, күнделік, блог, хаттар, өтініштер, шақырулар), қорытындылар негізінде әртүрлі сұрақтар сұрақтар құрастыру, оқылым түрлері, соның ішінде іздестіру, дерек пен пікірлерді шектеу, композициясы мен тілдік ерекшеліктерін ескере отырып түрлі мәтіндердің стилистикалық ерекшеліктері, мақсаттары мен мақсатты аудиториясы (түсіндірме жазба, қолхат, ереже, құттықтау, нұсқаулық, жазба, сұхбат, күнделік, блог, хаттар, өтініштер, шақырулар, ақпараттар);

3) жазылым: қарапайым және күрделі жоспар, хабарлама-мәтіндер, сипаттама-мәтіндер мен талқылама-мәтіндерді жағын ауыстырып, толық,

қысқаша, іріктеп мазмұндау, сұлбалар, кестелер, диаграммалар, хабарлау элементтері бар сипаттама-мәтіндер, талқылау элементтері бар хабарлама-мәтіндер, публицистикалық және ресми-іскери стилдегі мәтіндері (түсіндірме жазба, қолхат, ереже, құттықтау, нұсқаулық, жазба, сұхбат, күнделік, блог, хаттар, өтініштер, шақырулар), өз пікірін білдіру, эссенің түрлері, аргументтелген эссе, шығармашылық жұмыстар (90-110 сөз), белгілі бір әлеуметтік рөлі мен тілдік тәртібін таңдау, мәндік, деректік, логикалық кемшіліктерін түзету, мәтінді редакциялау, жекелеген сөйлемдердің немесе мәтін үзінділерінің құрылымын өзгерту;

4) тіл нормаларын сақтау: ызың дауыссыздардан кейінгі дауыстылар және Ц, әртүрлі сөз таптарымен бірге НЕ, етістіктердің жалғаулары, әр сөз таптарының жұрнақтары, паронимдер, терминдер, аллегория, инверсия, анафора, етістік және оның түрлері, көмекші сөздер, етістік нормалары, дара анықтауыш пен пысықтауыш қатысқан жай сөйлемдердің тыныс белгілері.

23. 8-сыныпқа арналаған "Орыс тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: ашық және жасырын (мәтін ішінде) ақпарат, айтылым мақсаты, мәтіннің құрылымдық элементтері мен мақсатты аудитория негізінде негізгі ойды анықтау, бет әлпетін өзгерте отырып және бастапқы мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі сөйлеу типтеріндегі мәтіндердің мазмұнын баяндау, басталуы бойынша мазмұнын болжау, пікірталасқа қатысу, аргументация, қорытындылар, тыңдалған материалды назар аудару үшін тілдік құралдарды пайдалану және мазмұны, баяндаудың құрылымы мен логикасы, мақсатты аудиторияға сәйкестігі тұрғысынан бағалау, оқу ақпараты шегінде кемінде 2 шағын тақырыптан тұратын дәлелді монолог (сипаттау және хабарлау, сендіру элементтерімен талқылау);

2) оқылым: бөлікке бөлінген және бөлінбеген мәтіндердегі негізгі ақпарат, ауызша сөйлеудің жазбаша түрлерінің ерекшеліктері, ашық және жасырын (мәтін ішіндегі) ақпаратты табу, негізгі ойды ашатын мәтін құрылымының ерекшеліктері, мәтіндегі жекелеген сөздердің, сөз тіркестері мен сөйлемдердің мағынасы, эмоциональдық-бейнелі және кәсіби сөздер, неологизмдер, лексикалық үйлескен окказионализмдер, мәтіндердің аралас түрлері, сипаттық белгілері, публицистикалық, сөйлеу,

ғылыми, ресми-іскери стилдердің (репортаж, фельетон, мақала, сұхбат, очерк, шолу, жолдау, мінездеме, биография, автобиография, аннотация, тезистер, реферат, баяндама, блогтағы, чаттағы, форумдағы пікірлер) тілдік және жанрлық ерекшеліктері, оқылған мәтін негізінде сұрақтар мен өз идеяларын қалыптастыру, деректер мен пікірлерін шектеу, оқылымның түрлері, соның ішінде түрлі дереккөздерден ақпараттарды зерттеу, табу және синтездеу, оның өзектілігін, қарама-қайшылығын, анықтылығын анықтау, композициялық, тілдік (репортаж, фельетон, мақала, сұхбат, очерк, шолу, жолдау, мінездеме, биография, автобиография, аннотация, тезистер, реферат, баяндама, блогтағы, чаттағы, форумдағы пікірлер) мақсаттар мен мақсатты аудиторияны ескере отырып әртүрлі мәтіндердің стилистикалық ерекшеліктерін салыстыру;

3) жазылым: цитаттық жоспар (қарапайым және күрделі), жағын ауыстырып, аралас мәтіндердің мазмұнын толық, қысқаша, іріктеп мазмұндау, суреттер, сұлбалар, кестелер, диаграммалар және керісінше түрінде бөлікке бөлінбеген мәтіндердегі ақпараттарды, талқылау элементтері бар сипаттама-мәтіндер, сипаттау элементтері бар хабарлама-мәтіндер, публицистикалық, ресми-іскери және ғылыми, ауызекі сөйлеу стиліндегі мәтіндер (репортаж, фельетон, мақала, сұхбат, очерк, шолу, жолдау, мінездеме, биография, автобиография, аннотация, тезистер, реферат, баяндама, блогтағы, чаттағы, форумдағы пікірлер) ұсыну, эссенің түрлері, соның ішінде академиялық, шығармашылық жұмыстар (110-130 сөз), мазмұны бойынша үйлескен үзінді/мәтін үзінділері, мағыналық, деректік, логикалық, стилистикалық кемшіліктерді түзету, мәтінді редакциялау, мәтіннің құрылымын өзгерту;

4) тіл нормаларын сақтау: омонимдік, дара және көмекші сөз таптары, кәсіби сөздер, терминдер, неологизмдер, инверсия, градация, сөйлемнің дара мүшелері, сөйлем мүшелерін, нақыл сөздерді, сондай-ақ толымсыз сөйлемді анықтайтын тыныс белгілер.

24. 9-сыныпқа арналаған "Орыс тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтіндегі негізгі және бөлшек ақпарат, тыңдалған мәтінге сыни көзқарас, тақырыпшалар негізінде негізгі ойды анықтау, тыңдалған мәтінге өз қарым-қатынасын айту, ақпаратқа шығармашылық интерпретациясы бар аралас түрдегі мәтіндерді

мазмұндау, мәтіннің соңы бойынша мазмұнын болжау, пікірталасқа қатысу, түрлі көзқарас тұрғысынан синтездеу, тыңдалған материалды сөйлеу нормалары тұрғысынан бағалау, материалдың мазмұны, құрылымы, мазмұндау логикасы, өз пікірін білдіру, оқу, қоғамдық-саяси және әлеуметтік-мәдени салалар шеңберінде кемінде 2 тақырыпшадан тұратын ашық аргументтелген монолог (берілген тақырыпты талқылау, сендіру), нақты жағдайларда сөйлеу нормаларына сәйкес сөйлеу үлгілерін қолдану;

2) оқылым: тұтас және тұтас емес мәтіндердің негізгі ақпараты, сөйлеудің жазбаша формасының ерекшеліктері, ашық және жасырын (ішкі мәтін) ақпаратты алу, негізгі ойды ашатын мәтін құрылымының ерекшеліктері, мәтіндегі жеке сөздердің, сөз тіркестерінің және сөйлемдердің, эмоционалды-баяндалған және кәсіби сөздердің, неологизмдердің мағынасын, лексикалық үйлесімділікті ескере отырып, аралас мәтін түрлері, сипаттамалық белгілер, тілдік және жанрлық ерекшеліктері журналистік, ауызша, ғылыми, ресми-іскерлік стильдер (репортаж, фельетон, мақала, сұхбат, шолу, хабарлама, өмірбаян, аннотация, тезистер, реферат, баяндама, Блогтағы, чаттағы, форумдағы түсініктемелер), оқылған мәтін негізінде сұрақтар мен өз идеяларын тұжырымдау, факт пен пікірді ажырату, оқудың әртүрлі түрлері, соның ішінде әр түрлі көздерден ақпаратты қарау, алу және синтездеу, мәтінді түсіндіру, композициялық, тілдік (репортаж, фельетон, мақала, сұхбат, шолу, жолдау, сипаттама, өмірбаян, аннотация, реферат, баяндама, блогта, чат, форум);

3) жазылым: цитаталық жоспар (күрделі), мәтіндер мазмұнын баяндау, тыңдалған/оқылған мәтіндер синтезі, суреттер, схемалар, кестелер, диаграммалар түрінде тұтас мәтіндердің ақпаратын ұсыну және керісінше, пайымдау элементтері бар сипаттама мәтіндер, пайымдау элементтері бар сипаттама мәтіндер, сипаттау элементтері бар баяндау, публицистикалық, ресми-іскерлік, ғылыми және ауызекі стильдегі мәтіндер (репортаж, фельетон, мақала, сұхбат, шолу, жолдау, мінездеме, өмірбаян, аннотация, тезистер, реферат, баяндама, Блогтағы, чаттағы, форумдағы түсініктемелер), әртүрлі эссе түрлері, оның ішінде аргументативті, шығарма-миниатюралар (130-150 сөз), мәтіннің мағыналық, нақты кемшіліктерін түзету;

4) тіл нормаларын сақтау: сөйлеудің омонимдік дербес және қызметтік

бөліктері, терминдер, неологизмдер, сөйлемнің жеке мүшелері, сөйлемнің нақты мүшелері, дәйексөз кезінде тыныс белгілері.

25. 10-сыныпқа арналаған "Орыс тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтіннің негізгі және толық ақпараты, естігенге сыни көзқарас білдіру, негізгі ойды анықтау негізінде микротемалар, естігенге өз көзқарасын білдіру, бет-әлпетінің өзгеруімен және ақпаратты шығармашылық интерпретациялаумен аралас типтегі мәтіндердің мазмұнын қайталау, мәтіннің финалы бойынша мазмұнды болжау, полемикаға қатысу, әртүрлі көзқарастардың синтезі, материалды баяндаудың нормативілігі, мазмұны, құрылымы, логикасы тұрғысынан тыңдалған материалды бағалау, өз пікірін білдіру, оқу және әлеуметтік-мәдени салалар шегінде кемінде 2 шағын тақырыпты қамтитын толық дәлелді монолог (берілген тақырыпқа пікір айту, сендіру), нақты жағдайда сөйлеу нормаларына сәйкес сөйлеу тәртібінің моделін пайдалану;

2) оқылым: мәтіндердің ашық және жасырын (ішкі мәтіні) ақпараты, мәтіндегі ақпаратты басқа дереккөздердің /жеке тәжірибелердің ақпаратымен байланыстыру, негізгі ойды жеткізудегі мәтін құрылымының ерекшеліктері мен рөлін анықтау, қысқартулар, ирония, төмендету, сөз тіркестерін асыра айту, мәтін түрлері, сипаттамалары, әр түрлі жанрдағы, стильдегі және ішкі тақырыптағы мәтіндердің тілдік ерекшеліктері (саяхат туралы есеп), сұрақтар мен идеяларды тұжырымдау, мәтін мазмұнын түсіндіру, оқудың әртүрлі түрлері, соның ішінде қарау, жоспар құру, тезистер, конспекттер, әр түрлі көздерден ақпарат алу және синтездеу, алынған ақпарат негізінде тұжырымдар, өз пікірін білдіру, стилистикалық ерекшеліктерді, әртүрлі мәтіндердің композициялық, тілдік және жанрлық ерекшеліктерін салыстыру, автордың мақсатын, мақсатты аудиториясын және ұстанымын ескеру (сапар туралы есеп);

3) жазылым: жоспардың әртүрлі түрлері, оның ішінде дәйексөз, тезис, мәтін мазмұнын баяндау, тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдың ақпаратты синтезі, сілтемелерді, гиперсілтемелерді, пайымдау элементтері бар сипаттау мәтіндерін, тиісті стильдерді пайымдау элементтері бар баяндау мәтіндерін (сапар туралы есеп) пайдалана отырып, презентация түрінде ақпаратты ұсыну, мәселелердің бір жағын қарастыра отырып, әртүрлі эссе түрлері, миниатюра

шығармалар (150-170 сөз), белгілі бір композициялық элементтер болып табылатын мәтіннің фрагменті/фрагменттері (әңгіменің басталуы, жалғасы), мәтіндегі кемшіліктерді түзету;

4) тіл нормаларын сақтау: орфографиялық нормалар, стилистикалық бояма сөздер, аббревиатура, парцелляция, құрмалас сөйлемдердегі морфологиялық байланыс құралдары (шылаулар мен шылаулы сөздер), жай, күрделенген жай және құрмалас сөйлемдердегі тыныс белгілер.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

27. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Тыңдалым және айтылым" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 - сынып	6 - сынып	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10 - сынып
1.1 Мәтін мазмұнын түсіну	5.1.1.1 мәтіндегі басты ақпаратты анықтай отырып, негізгі мазмұнын түсіну	6.1.1.1 негізгі және қосымша ақпаратты ажырату; 6.1.1.2 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты таба отырып, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну	7.1.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша, белгілі және белгісіз ақпаратты таба отырып, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну	8.1.1.1 "Мәтін ішінде" терминінің мағынасын түсіндіру, мәтіннен ішкі мәтінді табу; 8.1.1.2 мәтіндегі ашық және жабық (мәтін ішіндегі) ақпаратты анықтай отырып, мәтіннің мазмұнын түсіну	9.1.1.1 "мәтін тақырыбы", "мәтін идеясы" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 9.1.1.2 мәтіндегі ашық және жабық (мәтін ішіндегі) ақпаратты анықтай отырып, мәтіннің мазмұнын түсіну	10.1.1.1 "мәтін тақырыбы", "мәтін идеясы" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 10.1.1.2 мәтіндегі ашық және жабық (мәтін ішіндегі) ақпаратты анықтай отырып, мәтіннің мазмұнын түсіну

1.2 Негізгі ойды анықтау	5.1.2.1 сұрақтарға сүйене отырып тақырыпты анықтау	6.1.2.1 тірек сөздер, сөз тіркестері арқылы негізгі ойды анықтау	7.1.2.1 "мәтіннің құрылымдық элементтері" ұғымын түсіндіру; 7.1.2.2 құрылымына сүйене отырып негізгі ойды анықтау	8.1.2.1 "мақсатты аудитория" ұғымын түсіндіру, мақсатты аудиторияға мысалдар келтіру; 8.1.2.2 мәтіннің құрылымдық элементтері мен мақсатты аудиториясы негізінде негізгі ойды анықтау	9.1.2.1 "шағын тақырып" ұғымын түсіндіру, мысалдар келтіру; 9.1.2.2 тақырыпшалар негізінде негізгі ойды анықтау	10.1.2.1 тақырыптың кеңістік, білім, табиғат негізгі ойы
1.3 Тыңдалған материалды мазмұндау	5.1.3.1 қарапайым жоспар бойынша мәтіндердің мазмұнын (баяндау, сипаттау) толық баяндау	6.1.3.1 3-ші тұлғадан алынған мәтіндердің мазмұнын (баяндау, сипаттау) толық, қысқаша (түйінді сөздер, сөз тіркестері негізінде) баяндау	7.1.3.1 мәтінді жағын өзгерте отырып толық, қысқаша, іріктеп мазмұндау (хабарлау, сипаттау және талқылау)	8.1.3.1 тіл түрін анықтау; 8.1.3.2 тірек схемасын қолдана отырып, мәтін элементтерін, құрылымын анықтау; 8.1.3.3 мәтіннің бастапқы құрылымын сақтай отырып, жағын өзгертіп мәтінді сөйлеу түрлерін қолданып мазмұндау	9.1.3.1 аралас типтегі мәтіндердің мазмұнын қайталау	10.1.3.1 түрлі темалар мазмұнын 10.1.3.2 типтік мазмұн қайталау
1.4 Оқиғаны болжау	5.1.4.1 мәтіннің үзіндісі бойынша мазмұнды болжау	6.1.4.1 тірек сөздер бойынша сюжеттің дамуын болжау	7.1.4.1 мәтіндегі негізгі ойға қарай мазмұнды болжау	8.1.4.1 мәтін басталуы бойынша мазмұнды болжау	9.1.4.1 мәтін атауы бойынша мазмұнды болжау	10.1.4.1 сюжеттің дамуы бойынша болжау
1.5 Диалогқа қатысу	5.1.5.1 сөйлеушіден "тыңдаушы" позициясын өзгерте отырып диалог-сауалға қатысу	6.1.5.1 ұсынылған тақырып бойынша пікірлерін алмаса отырып диалогқа қатысу	7.1.5.1 "мәтін мәселесі" терминінің мағынасын түсіну, автордың бастапқы мәтінде көтерген мәселесін табу;	8.1.5.1 "пікірталас" терминінің мағынасын түсіндіру, өз көзқарасыңыздың пайдасына дәлелдер таба білу;	9.1.5.1 талқылаудың этикалық нормаларын түсіну және сақтау; 9.1.5.2	10.1.5.1 "пікірталас" терминінің мағынасын түсіну, автордың бастапқы мәтінде көтерген мәселесін табу;

			7.1.5.2 өз көзқарасын білдіре отырып, ұсынылған проблема бойынша диалогқа қатысу	8.1.5.2 ұсынылған мәселе бойынша пікірталасқа қатысып, өз пікірлерін дәлелдей алу	пікірталасқа қатысу, өз тұжырымдарын дәлелдеу, қарсыласты өз ұстанымының дұрыстығына сендіру, қорытынды жасау	10 пі қ та әр ке си м ш
1.6 Тыңдалған материалды бағалау	5.1.6.1 "ұнайды" - "дұрыс" және "ұнамайды" - "дұрыс емес" ұғымдарын ажырату 5.1.6.2 "аргумент", "аргументтеу" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 5.1.6.3 өз позициясын дәлелдей отырып, "ұнайды/ұнамайды", "дұрыс/дұрыс емес" позициясымен сөйлеген сөзді бағалау	6.1.6.1 "сөйлеу, сөйлеудің мазмұны" ұғымдары не қамтитыны туралы түсініктің болуы; 6.1.6.2 "логика", "сөйлеу құрылымы" терминдерінің мағынасын түсіну; 6.1.6.3 тыңдалған материалды мазмұны, құрылымы және материалды мазмұндау логикасы тұрғысынан бағалау	7.1.6.1 назар аудару үшін қолданылатын тілдік құралдар туралы ұғымның болуы; 7.1.6.2 тыңдалған материалды тілдік құралдардың мазмұны және оларды назар аудару үшін пайдалану тұрғысынан бағалау	8.1.6.1 тыңдалған материалды тілдік құралдардың мазмұны және оларды назар аудару үшін пайдалану тұрғысынан бағалау, материалдың құрылымы мен логикасы	9.1.6.1 сөйлеу қарқыны туралы түсінікке ие болу, сөйлеудің оңтайлы қарқынын таңдай білу; 9.1.6.2 сөйлеу қарқыны мен мақсатты аудиторияның сәйкестігі тұрғысынан тыңдалған материалды бағалау	10 не ту бо дү да ор 10 бі. се не ма құ м ма ло тұ ба
1.7 Монолог құру	5.1.7.1 сөздердің түрлерін ажырата білу; 5.1.7.2 мәлімдеменің құрылымдық элементтерін атау; 5.1.7.3 көрнекі материалдарға сүйене отырып, нақты құрылымы бар	6.1.7.1 монолог пен диалогты ажырату; 6.1.7.2 сөйлеу түрлерін ажырату; 6.1.7.3 жоспарға, схемаға, иллюстрацияларға, жарнамаларға сүйене отырып, ойлау элементтерімен сипаттамалық	7.1.7.1 сөйлеу түрлерін ажырату; 7.1.7.2 "шағын тақырып" ұғымын түсіндіру, мысалдар келтіру; 7.1.7.3 жоспар, сұлба, иллюстрациялар, жарнама роликтері негізінде кемінде 2 тақырыпша дан	8.1.7.1 "микротема", "мақсатты аудитория" ұғымдарын түсіндіру, мақсатты аудиторияға мысалдар келтіру; 8.1.7.2 мақсатты аудиторияны ескере отырып, оқу ақпараты шегінде кемінде	9.1.7.1 объяснять понятия "речевые нормы", "модель речевого поведения"; 9.1.7.2 "әлеуметтік-мәдени сала", "бұқаралық ақпарат құралдары" ұғымдарын түсіндіру;	10 "ә м "с не "с ұғ тү 10 не "с м ұғ тү

	белгілі бір типтегі мәлімдемені дәйекті түрде құру;	немесе баяндық сипаттағы монолог құру;	тұратын дәлелді монолог құру (сипаттау, хабарлау, талқылау);	2 шағын тақырыпты қамтитын толық дәлелді монолог (сипаттау және баяндау элементтерімен пайымдау, сендіру) құру; 8.1.7.3 нысаналы аудиторияны ескере отырып, оқу, ақпарат шегінде кемінде 2 шағын тақырыпты қамтитын толық дәлелді монолог (сипаттау және баяндау элементтерімен пайымдау, сендіру) құру;	9.1.7.3 мақсатты аудиторияны ескере отырып, бұқаралық ақпарат құралдарының блогтары мен хабарламалары негізінде кемінде 2 шағын тақырыпты қамтитын толық дәлелді монолог (сипаттау және баяндау элементтерімен пайымдау, сендіру) құру;	10 әл м ш 2 та қа ке де (б та па се 10 ж но са та м қ
	5.1.7.4 орфоэпиялық нормаларды сақтау	6.1.7.4 орфоэпиялық нормаларды сақтау	7.1.7.4 орфоэпиялық нормаларды сақтау	8.1.7.4 орфоэпиялық нормаларды сақтау	9.1.7.4 орфоэпиялық нормаларды сақтау	

2) "Оқылым" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 - сынып	6 - сынып	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10 - сынып
2.1 Ақпаратты түсіну	5.2.1.1 "тұтас мәтіндер", "тұтас емес мәтіндер" терминдерінің мағынасын түсіндіру, тұтас және тұтас емес мәтіндерді ажырату; 5.2.1.2	6.2.1.1 белгілі және белгісіз ақпаратты таба отырып, бөлікке бөлінген және бөлінбеген мәтіндердегі негізгі ақпаратты түсіну	7.2.1.1 басты және қосымша ақпаратты таба отырып, бөлікке бөлінген және бөлінбеген мәтіндердегі негізгі ақпаратты түсіну	8.2.1.1 жазбаша сөйлеу формасының ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.1.2 ашық және жасырын (мәтін ішіндегі) ақпаратты таба отырып, бөлікке	9.2.1.1 "мәтін ішінде" терминінің мағынасын түсіндіру, мәтіннен ішкі мәтінді табу; 9.2.1.2 мәтіндегі ақпаратқа басқа дереккөздерден	10 ак тә са 10 ж ак де ак ж

	тақырыпты анықтай отырып, үздіксіз және толық емес мәтіндердің негізгі ақпаратын түсіну			бөлінген және бөлінбеген мәтіндердегі негізгі ақпаратты түсіну (соның ішінде жазбаша сөйлеу түрлерінің ерекшеліктері)	алынған ақпаратқа/жеке тәжірибеге сүйене отырып бөлінген және бөлінбеген мәтіндердегі ашық және жасырын (мәтін ішіндегі) ақпаратты түсіну	тә ба от ж м аш ж м ақ
2.2 Мәтіннің құрылымдық бөлігін және негізгі ойды анықтау	5.2.2.1 мәтін композициясын шығарма композициясына н ажырату; 5.2.2.2 мазмұны мен композициясы негізінде негізді ойды анықтау	6.2.2.1 мәтіннің құрылымдық элементтерін атаңыз; 6.2.2.2 құрылымдық бөліктерін анықтай отырып және мәтіннің құрылу мәнін түсіндіре отырып негізгі ойды анықтау	7.2.2.1 құрылымдық бөліктерін анықтай отырып және мәтіннің құрылу мәнін түсіндіре отырып негізгі ойды анықтау (сөйлемдер, абзацтар), мәтін құрылысының мағынасын түсіндіру	8.2.2.1 негізгі ойды ашатын құрылымдық бөліктерін және олардың элементтерін (сөйлемдер, абзацтар) анықтау	9.2.2.1 негізгі ойды ашатын мәтін құрылымының ерекшеліктерін анықтау	10 ой м ер м құ р ай
2.3 Оқылған мәтіннен лексикалық және синтаксистік бірліктерді қолдануды түсіну	5.2.3.1 терминдердің негізгі мағынасын түсіндіру: сөздердің тура және бейнелі мағынасы, синонимдер, антонимдер, омонимдер, бір мәнді және көп мағыналы сөздер; 5.2.3.2 автордың түрлі мақсатта мәтінде қолданған тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді	6.2.3.1 фразеологиялық айналымдар, олардың лексикалық мағынасы туралы теориялық мәліметтерді баяндау; 6.2.3.2 сөйлемнің мақсаты мен интонациясы бойынша сөйлемдерді ажырату; 6.2.3.3 фразеологизмдерді, қаратпа сөздерді, бірыңғай сөйлем мүшелерін,	7.2.3.1 паронимдер, кіріспе сөздер, сөйлемдегі сөздердің тура және кері тәртібі туралы теориялық мәліметтерді баяндау; 7.2.3.2 "Мәтін ішінде" терминінің мағынасын түсіндіру, мәтіннен ішкі мәтінді табу; 7.2.3.3 мәтіндегі жекелеген сөздердің және пікірлердің ашық және жасырын	8.2.3.1 эмоционалды-бояулы сөздер, кәсіби сөздер туралы теориялық мәліметтерді баяндау; 8.2.3.2 мәтіндегі жекелеген сөздердің, сөз тіркестерінің және сөйлемдердің, эмоциональды-бояма сөздердің, кәсіби сөздердің, неологизмдердің, окказионализмдерің лексикалық үйлесімдігін ескере отырып	9.2.3.1 неологизмдер туралы теориялық мәліметтерді баяндау; 9.2.3.2 лексикалық үйлесімділікті ескере отырып, мәтіндегі жеке сөздердің, сөз тіркестерінің және сөйлемдердің, эмоционалды түсті сөздер мен неологизмдердің қолданылуын түсіну және мағынасын түсіндіру	10 ас ир ту те м ба ай "к 10 ас ы па ы и ас м үл ба тір тә қс тү

	және көп мағыналы сөздерді, синтаксистік бірліктерді қолдана білу	сұраулы, лепті және бұйрықты сөйлемдерді қолдана білу	(мәтін ішіндегі) мәнін, паронимдерді, кірме сөздерді, қайталауларды, сөйлемдегі сөздердің тура және керісінше тәртібін түсіну және қолданылуын түсіну	беретін мағынасын түсіну және қолдану	
2.4 Мәтін дердің түрлері мен стилдерін анықтау	5.2.4.1 мәтін түрлері туралы теориялық мәліметтерді баяндау; 5.2.4.2 көркем және ауызекі стильдердің белгілерін атау; 5.2.4.3 мәтін түрлерін анықтау: сипаттау, хабарлау және талқылау, кітаби және ауызекі сөйлеу стилдерін негізгі белгілері бойынша (хат, жарнама мәтіні, хабарландыру, күнделік, өлең, ертегі) ажырату	6.2.4.1 тілдік жанрлар туралы теориялық мәліметтерді баяндау; 6.2.4.2 журналистік және көркемдік стильдердің белгілерін атау; 6.2.4.3 мәтін түрлерін анықтау және ажырату: , хабарлау, талқылау, мінездеме белгілерін танып білу, публицистикалық және көркем стилдегі (өлең, ертегі, әңгіме, жазба, репортаж, сұхбат) мәтіндердің тілдік және жанрлық ерекшеліктері	7.2.4.1 тілдік жанрлар туралы теориялық мәліметтерді баяндау; 7.2.4.2 журналистік және ресми іскери стильдердің белгілерін атау; 7.2.4.3 аралас мәтін түрлерін анықтау және оларға тән белгілерін ажырату, публицистикалық және ресми-іскери стилдегі (түсіндірме жазба, қолхат, ереже, құттықтау, нұсқаулық, жазба, сұхбат, күнделік, блог, хаттар, өтініштер, шақырулар) мәтіндердің тілдік және жанрлық ерекшеліктерін анықтау	8.2.4.1 мәтін түрлері туралы теориялық мәліметтерді баяндау; 8.2.4.2 ресми іскерлік стилінің жанрлық ерекшеліктерін атау және ажырату; 8.2.4.3 аралас мәтін түрлерін анықтау және оларға тән белгілерін ажырату, публицистикалық, сөйлеу, ғылыми, ресми-іскери стилдердің (репортаж, фельетон, мақала, сұхбат, очерк, шолу, жолдау, мінездеме, биография, автобиография, аннотация, тезистер, реферат, баяндама,	9.2.4.1 мәтін түрлері туралы теориялық мәліметтерді баяндау; 9.2.4.2 ресми іскерлік стилінің жанрлық ерекшеліктерін атау және ажырату; 9.2.4.3 мәтіндердің аралас түрлерін анықтау, публицистикалық, ауызекі, ғылыми, ресми-іскерлік стильдердің тән ерекшеліктерін, тілдік және жанрлық ерекшеліктерін ажырату (репортаж, фельетон, мақала, сұхбат, шолу, жолдау, мінездеме, биография, автобиография, аннотация, тезистер, реферат, баяндама,

				блогтағы, чаттағы, форумадағы пікірлер) тілдік және жанрлық ерекшеліктерін анықтау	блогтағы, чаттағы, форумдағы түсініктемелер)	
2.5 Сұрақтар құрастыру және бағалау	5.2.5.1 мәтінге сұрақтар қою; 5.2.5.2 мәтінге қатысты сұрақтар құрастыру	6.2.5.1 "өзектілік" ұғымының мағынасын түсіндіру; 6.2.5.2 өзектілігі, құндылығы, сапасы мен пайдасы тұрғысынан мәтінді бағалайтын сұрақтар құрастыру	7.2.5.1 қорытындылар мен нәтижелер негізінде түрлі сұрақтар құрастыру	8.2.5.1 мәтін идеясын тұжырымдау; 8.2.5.2 оқылған мәтін негізінде сұрақтар мен жеке идеялар тұжырымдау	9.2.5.1 "факт", "пікір" ұғымдарының мағынасын түсіндіру, осы ұғымдардың айырмашылығын көру; 9.2.5.2 оқылған мәтін негізінде сұрақтар мен жеке идеялар қалыптастыру, фактілер мен идеяларды ажырату	10 ұғ м тү м тү
2.6 Оқылым түрлерін қолдану	5.2.6.1 танымдық оқудың ерекшеліктері мен айырмашылықта рын атау; 5.2.6.2 оқылымның танысу түрін қолдану	6.2.6.1 түсініктеме оқудың ерекшеліктері мен айырмашылықта рын атау; 6.2.6.2 оқылым түрлерін қолдану: танысу, пікір айту	7.2.6.1 іздестіре оқу ерекшеліктері мен айырмашылықта рын атау; 7.2.6.2 оқылым түрлерін қолдану, соның ішінде іздестіре оқу	8.2.6.1 оқып- үйренудің ерекшеліктері мен айырмашылығын түсіну; 8.2.6.2 оқылым түрлерін қолдану, соның ішінде зерттей оқу	9.2.6.1 көру оқуының ерекшеліктері мен айырмашылығын түсіну; 9.2.6.2 оқудың әртүрлі түрлерін қолдану, соның ішінде оқу, жоспар құру арқылы оқу	10 те м тү 10 те бі 10 тү со қа ж ко
2.7 Әртүрлі дереккөздерден ақпарат тар табу	5.2.7.1 "ақпарат алу" ұғымының мағынасын түсіндіру; 5.2.7.2 нақты тапсырмаларды орындауға арналған	6.2.7.1 ақпаратты салыстыру; 6.2.7.2 алынған ақпаратты салыстыра отырып, әртүрлі көзқарастарды анықтап, түрлі	7.2.7.1 "факт", "пікір" ұғымдарының мағынасын түсіндіру, осы ұғымдардың айырмашылығын көру;	8.2.7.1 "талдау" ұғымының мағынасын түсіндіру; 8.2.7.2 "өзектілік", "сәйкессіздік", "сенімділік" ұғымдарының	9.2.7.1 "талдау", "синтез", "интерпретация" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 9.2.7.2 әр түрлі көздерден	10 "с "и те м тү 10 де

	ақпаратты табу	дереккөздерден ақпараттар табу	7.2.7.2 фактілер мен пікірлерді ажырата отырып, түрлі дереккөздерден ақпараттар табу	мағынасын түсіндіру және ажырату; 8.2.7.3 түрлі дереккөздерден ақпараттар табу және синтездеу, оның өзектілігін, қарама-қайшылығын, анықтылығын, мақсатты аудиторияны анықтау	ақпаратты алу және синтездеу, алынған ақпарат негізінде түсіндіру, қорытынды жасау	ан ж и , е от м не қ
2.8 Мәтіндерді салыстырмалы талдау	5.2.8.1 "мәтін құрамы" ұғымының мағынасын түсіндіру; 5.2.8.2 түрлі мәтіндердің тақырыптары мен композициялары н (хат, жарнама мәтіні, хабарландыру, күнделік, өлең, ертегі) салыстыру	6.2.8.1 сөйлеу мәнерінің ерекше белгілерін, мәтіндердің композициялық ерекшеліктерін атау; 6.2.8.2 түрлі мәтіндердің композициялық (өлең, ертегі, әңгіме, жазба, репортаж, сұхбат) ерекшеліктерін, мақсаттар мен мақсатты аудиторияны ескере отырып, түрлі мәтіндердің стилистикалық ерекшеліктерін салыстыру	7.2.8.1 әр түрлі стильдегі мәтіндердің сөйлеу стильдерін, тілдік және композициялық ерекшеліктерін ажырата білу; 7.2.8.2 композициясы мен тілдік ерекшеліктерін ескере отырып түрлі мәтіндердің стилистикалық ерекшелікте рін, мақсаттары мен мақсатты аудиториясын (түсіндірме жазба, қолхат, ереже, құттықтау, нұсқаулық, жазба, сұхбат, күнделік, блог, хаттар, өтініштер, шақырулар, ақпараттар) салыстыру	8.2.8.1 "мақсатты аудитория" ұғымын түсіндіру, мақсатты аудиторияға мысалдар келтіру; 8.2.8.2 "репортаж", "фельетон", "автобиография" терминдерінің мағынасын түсіндіру және ажырату; 8.2.8.3 мақсатты және мақсатты аудиторияны ескере отырып, әртүрлі мәтіндердің стилистикалық (композициялық, тілдік) ерекшеліктерін салыстыру (репортаж, фельетон, мақала, сұхбат ,шолу, хабарлама, сипаттама, биография, аннотация)	9.2.8.1 әр түрлі стильдегі мәтіндердің сөйлеу стильдерін, тілдік және композициялық ерекшеліктерін ажырата білу; 9.2.8.2 "мақсатты аудитория" ұғымын түсіндіру, мақсатты аудиторияға мысалдар келтіру; 9.2.8.3 "баяндама", "реферат", "блог" терминдерінің мағынасын түсіндіру және ажырату; 9.2.8.4 композициясы мен тілдік ерекшеліктерін ескере отырып түрлі мәтіндердің стилистикалық ерекшелікте рін, мақсаттары мен мақсатты	10 ст м се ст ж ко ер ах 10 "м ау ұғ м ау м 10 м ст (к тіл ер м м ау (ғ м іс ж п ес са

3) "Жазылым" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 - сынып	6 - сынып	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10 - сынып
3.1 Жоспар құру	5.3.1.1 қарапайым жоспар құру	6.3.1.1 қарапайым және күрделі жоспар құру	7.3.1.1 қарапайым және күрделі жоспар құру, шығармаға материал жинау және оны жоспарға сәйкес ұйымдастыру	8.3.1.1 "цитата жоспары" ұғымының мағынасын түсіндіру; 8.3.1.2 тілдік жанрлар туралы теориялық мәліметтерді баяндау; 8.3.1.3 мәтіннің жанрлық ерекшелігін ескере отырып, цитаттық жоспар (қарапайым) құру	9.3.1.1 мәтіннің жанрлық ерекшелігін ескере отырып, цитаттық жоспар (күрделі) құру	10.3.1.1 мәтіннің жанрлық ерекшелігін ескере отырып, цитаттық жоспар (күрделі) құру
3.2 Тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалды мазмұндау	5.3.2.1 мәтінде негізгі (басты) ақпаратты табу; 5.3.2.2 мәтіннің негізгі мазмұнын баяндау	6.3.2.1 мәтін түрлерін (толық, қысқаша, таңдамалы) және шығарма түрлерін ажырату; 6.3.2.2 хабарлама-мәтіндердің, сипаттама-мәтіндердің мазмұнын 3-жақтан толық, қысқаша, іріктеп баяндау	7.3.2.1 хабарлама-мәтіндердің, сипаттама-мәтіндердің және талқылау-мәтіндерінің мазмұнын жағын өзгертіп, толық, қысқаша, іріктеп баяндау	8.3.2.1 аралас мәтіндердің мазмұнын жағын өзгертіп толық, қысқаша, іріктеп баяндау	9.3.2.1 "талдау", "синтез" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 9.3.2.2 тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдағы ақпаратты синтездей отырып, мәтін мазмұнын баяндау	10.3.2.1 тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдағы ақпаратты синтездей отырып, мәтін мазмұнын баяндау
3.3 Елестетудің түрлерін қолдана отырып мәтіндер жазу	5.3.3.1 ақпаратты сурет түрінде ұсыну ақпаратты сурет	6.3.3.1 ақпаратты иллюстрациялар, комикстер түрінде ұсыну	7.3.3.1 ақпараттық-коммуникациялы қ технологиялар туралы түсініктің	8.3.3.1 "схема", "кесте", "диаграмма" ұғымдарының мағынасын	9.3.3.1 бөлінбеген мәтіндердегі ақпаратты суреттер, сұлбалар,	10.3.3.1 бөлінбеген мәтіндердегі ақпаратты суреттер, сұлбалар,

			болуы			
	түрінде ұсыну		7.3.3.2 компьютердің көмегімен суреттер, комикстер жасау; 7.3.3.3 ақпаратты иллюстрациялар, комикстер түрінде, соның ішінде ақпараттық-коммуникациялы қ технологияларды қолдана отырып ұсыну	түсіндіру және ажырату; 8.3.3.2 ақпаратты әртүрлі схемалар, кестелер, диаграммалар түрінде ұсыну; 8.3.3.3 сөйлемнің дұрыс оқшауланған мүшелерін қолдану	кестелер, диаграммалар түрінде және керісінше ұсыну	м тү 10 к к пр ж 10 ак сі ги ар пр тү
3.4 Әртүрлі стилдегі мәтіндер құрастыру	5.3.4.1 "мақсатты аудитория" ұғымын түсіндіру, мақсатты аудиторияға мысалдар келтіру; 5.3.4.2 сөйлеу мәнері мен мәтін түрлерін ажырату; 5.3.4.3 көркем және ауызекі сөйлеу стилдерінде (хат, жарнама мәтіні, хабарландыру, күнделік, өлең, ертегі) мақсатты аудиторияны ескере отырып, хабарлама-мәтін және сипаттама жазу	6.3.4.1 "мақсатты аудитория" ұғымын түсіндіру, мақсатты аудиторияға мысалдар келтіру; 6.3.4.2 сөйлеу мәнерлерін, олардың жанрларын; әр түрлі стильдегі мәтіндердің түрлерін ажырату; 6.3.4.3 публицистикалық және көркем стилде (өлең, ертегі, әңгіме, жазба, репортаж, сұхбат) мақсатты аудиторияны ескере отырып, сипаттама-мәтін және хабарлама, талқылау жазу	7.3.4.1 "мақсатты аудитория" ұғымын түсіндіру, мақсатты аудиторияға мысалдар келтіру; 7.3.4.2. сөйлеу мәнерлерін, олардың жанрларын; әр түрлі стильдегі мәтіндердің түрлерін ажырату; 7.3.4.3 публицистикалық және ресми-іскери стилдегі (түсіндірме жазба, қолхат, ереже, құттықтау, нұсқаулық, жазба, сұхбат, күнделік, блог, хаттар, өтініштер, шақырулар) мақсатты аудиторияны ескере және өз	8.3.4.1 "репортаж", "фельетон", "автобиография" терминдерінің мағынасын түсіндіру және ажырату; 8.3.4.2 публицистикалық, сөйлеу, ғылыми, ресми-іскери стилде (репортаж, фельетон, мақала, сұхбат, очерк, шолу, жолдау, мінездеме, биография, автобиография, аннотация, тезистер, реферат, баяндама, блогтағы, чаттағы, форумдағы пікірлер) мақсатты	9.3.4.1 "мақсатты аудитория" ұғымын түсіндіру, мақсатты аудиторияға мысалдар келтіру; 9.3.4.2. "тезис", "баяндама", "реферат", "блог", "чат" терминдерінің мағынасын атау және ажырату; 9.3.4.3 мақсатты аудиторияны ескере отырып, пайымдау элементтері бар сипаттама мәтіндерін, сипаттау элементтері бар баяндауды жасау және ресми-іскерлік, сөйлесу мәнеріндегі мәтіндерді (репортаж, сұхбат, шолу,	10 к к пр ж 10 ак сі ги ар пр тү 10 м ау ұғ м ау м 10 ау ес ой эл си м ст ой эл ба (с ес

			пікірін білдіре отырып, хабарлау элементтері бар сипаттама-мәтін, талқылау элементтері бар хабарлама жазу	аудиторияны ескере отырып, талқылау сипаттама, сипаттау элементтері бар хабарлама жазу және мәтін құру	жолдау, мінездеме, биография, автобиография, аннотация, блогтағы, чаттағы, форумдағы түсініктемелер) жасау	
3.5 Эссе жазу	5.3.5.1 мәтін түрлерін ажырату;	6.3.5.1 мәтін түрлерін ажырату және атау;	7.3.5.1 түрлі мәтін түрлеріне сипаттама беру	8.3.5.1 "мәтін мәселесі" терминінің мағынасын түсіндіру; 8.3.5.2 хабарлама-эссе, сипаттама-эссе жазу	9.3.5.1 "мәтін мәселесі" терминінің мағынасын түсіндіру; 9.3.5.2 түрлері эссе соның ішінде аргументті, мәтін негізінде эссе жазу	10 тү іш пр д қ от ш ұс пі эс
3.6 Шығармашылық хат	5.3.6.1 өзін кейіпкердің орнына қойып, өмірлік тәжірибесін қолданып, шығарма шылық жұмыстар жазу (50-70 сөз),	6.3.6.1 өзін ұсынып отырған жағдайға қойып және сезімін сипаттай отырып, шығарма шылық жұмыстар жазу (70-90 сөз)	7.3.6.1 "әлеуметтік рөл", "сөйлеу мінез-құлқы" терминдерінің мағынасын түсіну және түсіндіру; 7.3.6.2 белгілі бір әлеуметтік рөлді және сөйлеу тәртібін таңдай отырып шығармашылық жұмыстар жазу (90-110 сөз)	8.3.6.1 "фрагмент" терминінің мағынасын түсіндіру; 8.3.6.2 таңдамалы жазу дағдысын қолдану; 8.3.6.3 мазмұн бойынша сәйкес келетін үзінді/мәтін үзіндісін келтіріп, шығармашылық жұмыстар жазу (110-130 сөз)	9.3.6.1 "фрагмент", "контраст" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 9.3.6.2 таңдамалы жазу дағдысын қолдану; 9.3.6.3 шығармашылық жұмыстар жазу (130-150 сөз), мазмұны жағынан қарама-қайшы болып табылатын мәтіннің фрагменті/фрагменттері	10 "к "ф те м тү 10 та да қ 10 құ ан 10 ко эл (э ба ж та м бо ш ж (1

3.7	Мәтін дерді түзету және редакциялау	5.3.7.1 анықтамалық әдебиеттермен жұмыс; 5.3.7.2 сөздіктің көмегімен, орфографиялық қателерді түзету, сөйлемдерді редакциялау	6.3.7.1 анықтамалық әдебиеттермен жұмыс;	7.3.7.1 мәтіндегі мағыналық және логикалық кемшіліктерді тану	8.3.7.1 "нақты қате" ұғымын түсіндіру, мәтіндегі нақты қателерді табу; 8.3.7.2 "сөйлем құрылымы" ұғымын түсіндіру;	9.3.7.1 "стилистикалық қате" ұғымын түсіндіру, мәтіндегі стилистикалық қателерді табу;
			6.3.7.2 орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктің көмегімен түзету, мәтінді оның түріне қарай редакциялау		8.3.7.3 мәтінді түзету, мағыналық, нақты, кемшіліктерді түзету; 8.3.7.4 жекелеген сөйлемдердің немесе мәтін үзінділерінің құрылымын өзгерте отырып, мәтінді редакциялау	9.3.7.2 "мәтін құрылымы" ұғымын түсіндіру; 9.3.7.3 мәтінді түзету, нақты, логикалық, кемшіліктерді түзету; 9.3.7.4 мәтін құрылымын қайта құру арқылы мәтінді өңдеу

4) "Тіл нормаларды сақтау" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 - сынып	6 - сынып	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10 - сынып
4.1 Орфографиялық нормаларды сақтау	5.4.1.1 сөздің маңызды бөліктерін (морфемаларды), олардың функцияларын атаңыз, сөздегі морфемаларды анықтаңыз, сөзді морфемалық талдау; 5.4.1.2 сөздің түбіріндегі дауысты және	6.4.1.1 сөйлеудің дербес және қызметтік бөліктерін атау және ажырату, сөйлемдегі сөйлеу бөліктерін анықтау; 6.4.1.2 ажырату Ы және Ъ белгілерін, НЕ сөзін күрделі зат есім, сын есім, сан есім,	7.4.1.1 сөздің маңызды бөліктерін (морфемаларды), олардың функцияларын атаңыз, сөздегі морфемаларды анықтаңыз, сөзді морфемалық талдау; 7.4.1.2 ызың дауыссыздардан кейінгі	8.4.1.1 етістікті және оның формаларын дұрыс жазу	9.4.1.1 "омонимдер" ұғымын түсіндіру; 9.4.1.2 омонимдік, дара және көмекші сөз таптарын дұрыс жазу	10 - сынып орфографиялық нормаларды сақтау

	дауыссыз дыбыстарды, НЕ сөзін зат есімдермен, сын есімдермен, болымсыз есімдіктермен, етістіктер мен, сондай-ақ сөздің әртүрлі бөліктерінде жазу	белгісіздік есімдіктерді, сондай-ақ приставкалар мен әртүрлі сөз таптарының жұрнақтарын дұрыс жазу	дауыстыларды және Ц, әртүрлі сөз таптарымен бірге НЕ, етістіктердің жалғауларын, әр сөз таптарының жұрнақтарын дұрыс жазу			
4.2 Лексикалық нормаларды сақтау	5.4.2.1 синонимдер, антоним, омоним ажырату; тура және ауыспалы сөздердің мағынасы; 5.4.2.2 "гипербола", "эпитет", "салыстыру" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 5.4.2.3 сөздерді тура және ауыспалы мағынамен, синонимдер мен, антоним дермен, омонимдер мен және көп мағыналы сөздерді, кірме сөздерді, эмоционал дық-бейнелі сөздерді, гиперболаларды, эпитеттерді, теңеулерді қолдану	6.4.2.1 фразеологиялық айналымдарды тану, олардың лексикалық мағынасын білу; 6.4.2.2 "метафора", "персонализация", "антитеза" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 6.4.2.3 фразеологиялық тіркестерді, метафораларды, кейіптеуді, риторикалық фигураларды, антитезаны, перифразды, олардың мағынасына тән сөздерді қолдану	7.4.2.1 паронимдерді тану; 7.4.2.2 "инверсия" терминінің мағынасын түсіндіру; 7.4.2.3 паронимдерді, сөйлемдердегі сөздердің тура және кері ретін қолдану	8.4.2.1 "градация", "мөртабан" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 8.4.2.2 кәсіби сөздерді, терминдерді, инверсияны, градацияны қолдану; 8.4.2.3 қайталаулар мен мөртабандардан аулақ болу	9.4.2.1 неологизмдерді, инверсияны, градацияны қолдану; 9.4.2.2 терминдерді, неологизмдерді қолдану 9.4.2.3 қайталаулар мен мөртабандардан аулақ болу	10 ст бо аб қо
4.3 Грамматикалық нормаларды сақтау	5.4.3.1 "сөйлеудің атаулы бөліктері", "сөйлеудің атаулы бөліктерінің	6.4.3.1 "сөйлеудің атаулы бөліктері", "сөйлеудің атаулы бөліктерінің	7.4.3.1 сөйлеудің дербес және қызметтік бөліктерін ажырату; етістік	8.4.3.1 "омонимия", "сөйлеу бөліктерінің омонимиясы"	9.4.3.1 "оқшаулау" ұғымын түсіндіру; 9.4.3.2 сөйлемнің екінші мүшелерін	10 м се ж

	ауытқуы" ұғымдарын түсіндіру; 5.4.3.2 родтағы, түр мен септіктегі атау тұлғадағы сөз таптарын қолдану	ауытқуы" ұғымдарын түсіндіру; 6.4.3.2 сын есімдердің категорияларын атау және ажырату; 6.4.3.3 нормаға сәйкес сын есімдер мен сын есімдерді салыстыру дәрежесін қалыптастыру; 6.4.3.4 сын есімдер мен үстеулердің салыстырмалы түрін нормаға сәйкес жасау;	және етістік формалары; 7.4.3.2 етістік және оның түрлерін, көмекші сөздерді қолдану; 7.4.3.3 етістік нормаларын сақтау	ұғымдарын түсіндіру; 8.4.3.2 сөйлеудің дербес және қызметтік бөліктерінің дұрыс омонимиясын қолдану; 8.4.3.3 сөйлемнің жеке мүшелері үшін тыныс белгілерін дұрыс қолдану	ажырату; 9.4.3.3 сөйлемнің дұрыс оқшауланған мүшелерін қолдану	10 сө м ба қ (ш ш д
4.4 Пунктуациялық нормаларды сақтау	5.4.4.1 "тікелей сөйлеу", "үндеу", "сөйлемнің біртекті мүшелері" ұғымдарын түсіндіру, біртекті мүшелерде сөздерді жалпылау; 5.4.4.2 сөйлеудегі және қаратпа сөздегі тыныс белгілер, жай сөйлемдердегі, бірыңғай мүшелердегі, сондай-ақ сөйлемнің бірыңғай мүшелеріндегі жалпылауыш сөздердегі тыныс белгілерді қолдану	6.4.4.1 "тікелей сөйлеу", "жанама сөйлеу", "кіріспе сөздер, сөз тіркестері, сөйлемдер" ұғымдарын түсіндіру; 6.4.4.2 кірме конструкциялары бар сөйлемдердің, төл сөздер мен төлеу сөздердің тыныс белгілерін қолдану	7.4.4.1 "қатысым айналымы" ұғымдарын түсіндіру және ажырату; 7.4.4.2 дара анықтауыш пен пысықтауыш қатысқан жай сөйлемдердің тыныс белгілерін қолдану; 7.4.4.3 одағай одағай кезінде тыныс белгілерін қолдану	8.4.4.1 "толымды сөйлем", "толымсыз сөйлем" ұғымдарын түсіндіру; 8.4.4.2 сөйлем мүшелерін, нақыл сөздерді, сондай-ақ толымсыз сөйлемді анықтайтын тыныс белгілерін қолдану	9.4.4.1 "оқшаулау", "цитата " ұғымдарын түсіндіру; 9.4.4.2 сөйлемнің, цитата дің жеке мүшелері үшін тыныс белгілерін қолдану	10 кү ж сө ть қ

28. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Орыс тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім

беру деңгейінің

5-10 сыныптарына арн

"Орыс тілі" оқу пәнін

жаңартылған мазмұн

Үлгілік бағдарламас

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту орыс тілінде)

1) 5 - сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Лексикалық-грамматикалық материал	Оқыту мақсатта
1 – тоқсан			
Мәдениет: тіл және қарым-қатынас. Лексика	Айтылым және тыңдалым	Лексика.	5.1.1.1 мәтіндегі ақпаратты анық негізгі мазмұны
		Синонимдер. Антонимдер. Омонимдер және көп мағыналы сөздер.	5.1.3.1 қарапайым бойынша мәтінді мазмұнын (баян толық баяндау

	Оқылым	Эмоционалды боялған сөздер. Гипербола. Эпитет	5.2.1.1 "тұтас мәтін" емес мәтіндер" - мағынасын түсініп және тұтас емес ажырату; 5.2.1.2 тақырыпты отырып, үздіксіз емес мәтіндердің ақпаратын түсініп; 5.2.2.1 мәтін композициясының шығарма композициясы ажырату; 5.2.2.2 мазмұнын композициясы негізді ойды анықтау; 5.2.3.1 терминдердің мағынасын түсініп, тура және бейне синонимдер, антонимдер, бір омонимдер, бір мағыналы сөздер; 5.2.3.2 автордың мәтінде қолдану ауыспалы мағына синонимдерді, омонимдерді және мағыналы сөздер синтаксистік бірлік қолдана білу
	Жазылым		5.3.1.1 қарапайым 5.3.4.1 "мақсатты ұғымын түсіндіріп аудиторияға мына 5.3.4.2 сөйлеу мәтін түрлерін ажырату 5.3.4.3 көркем жазу сөйлеу стилдері жарнама мәтіні, күнделік, өлең, мақсатты аудитория отырып, хабарлау сипаттама жазу

	Тіл нормаларын сақтау		5.4.2.1 синоним, омоним ажырату, омоним ауыспалы сөздер 5.4.2.2 "гипербола", "салыстыру" терминдерінің мағынасын түсіну 5.4.2.3 сөздердің ауыспалы мағыналарын, синонимдер мен антонимдермен, омонимдермен, көп мағыналы сөздерді, эмоциялы бейнелі сөздерді, гиперболаларды, теңеулерді қолдану
Біздің айналамыздағы әлем: Көлік және инфрақұрылым. Морфология. Синтаксис және тыныс белгілері	Айтылым және тыңдалым		5.1.2.1 сұрақтар тақырыпты және анықтау; 5.1.5.1 сөйлеуші, "тыңдаушы" позицияларын өзгерте отырып қатысу
	Оқылым	Морфология. Зат есім (жіктелуі, род, сан, септік). Сын есім (род, сан, септік). Синтаксис. Пунктуация. Сөз тіркесі (сын есім.+ етістік.). Лепті, сұраулы сөйлемдер. Хабарлау. Қартпа сөйлемдегі тыныс белгілері	5.2.4.1 мәтін түрлері, теориялық мәлімет баяндау; 5.2.4.2 көркем жазу стильдердің белгілері 5.2.4.3 мәтін түрлерін сипаттау, хабарлау талқылау, кітабын сөйлеу стилдерінің белгілері бойынша жарнама мәтіні, күнделік, өлең, т.б. 5.2.6.1 танымдық ерекшеліктері мен айырмашылықтар 5.2.6.2 оқылымның түрін қолдану
	Жазылым		5.3.1.1 қарапайым

			5.3.4.1 "мақсатты" ұғымын түсіндіріп, аудиторияға мына түрлерін ажыратып, сипаттама жазу
	Тіл нормаларын сақтау		5.4.3.1 "сөйлеудің бөліктері", "сөйлемнің біртектілігі" ұғымдарын түсіндіріп, сипаттама жазу
2 – тоқсан			
Өмірлік құндылықтар. Морфология және орфография. Сөзжасам	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография.	5.1.2.1 сұрақтар тақырыпты және анықтау
	Оқылым	Зат есім (төмен түсу есімдердің зат).	5.2.5.1 мәтінге сұрақтар құрастыру
		Сын есім (септеу).	5.2.5.2 мәтінге қысқарту сұрақтар құрастыру
	Жазылым	Зат есімдермен, сын есімдермен	5.3.2.1 мәтінде нұсқау

	Тіл нормаларын сақтау	есімдермен емес. Сөзжасам. Сөздің түбірінде айтылмайтын дауыссыз дыбыстар. Жұрнақтардың емлесі - шик -, - шик -;-ек, - ик. Сөз түбіріндегі дауысты дыбыстардың ауысуы, тексерілетін және тексерілмейтін дауысты дыбыстар	5.4.1.1 сөздің мағыналық бөліктерін (морфемалардың функцияларын) атаңыз, сөздегі дыбыстардың анықтаңыз, сөздерді талдау; 5.4.1.2 сөздің түбіріндегі дауысты және дауыссыз дыбыстарды, НБД есімдермен, сын есімдермен, сын болымсыз есімдермен, етістіктер мен, сөздің әртүрлі болуы жазу; 5.4.3.1 "сөйлеудің бөліктері", "сөйлеу бөліктерінің ауысуы" ұғымдарын түсініктей; 5.4.3.2 родтағы, таптағы, септіктегі атау таптарын қолдану
Мамандықтар әлемі. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым		5.1.4.1 мәтіннің мазмұнын бойынша мазмұнды
	Оқылым	Синтаксис және тыныс белгілері Салыстыру. Салыстырмалы айналымдар.	5.2.2.1 мәтін композициясының шығарма композициясы ажырату; 5.2.2.2 мазмұнды композициясының негізді ойды анықтау
	Жазылым	Сөйлемнің бірыңғай мүшелері.	5.3.3.1 ақпараттың ұсыну ақпараттың ұсыну
	Тіл нормаларын сақтау	Синтаксис негізіндегі тыныс белгілері: салыстырмалы айналымдарды бөлу, сөйлемнің бірыңғай мүшелері үшін тыныс белгілері	5.4.4.1 "тікелей сөйлемнің бірыңғай мүшелері" сөйлемнің бірыңғай мүшелерін түсініктей; 5.4.4.2 сөйлеуде

			сөздегі тыныс б сөйлемдердегі, мүшелердегі, со сөйлемнің біры мүшелеріндегі х сөздердегі тыны қолдану
3 – тоқсан			
Қиял әлемі. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Синтаксис. Пунктуация. Тікелей сөйлемдегі сөйлемдердегі тыныс белгілері	5.1.6.1 "ұнайды" "ұнамайды" - "дұ ұғымдарын ажы 5.1.6.2 "аргумент терминдерінің м түсіндіру; 5.1.6.3 өз позиц отырып, "ұнайды "дұрыс/дұрыс е позициясымен бағалау
	Оқылым		5.2.2.1 мәтін ком шығарма компо ажырату; 5.2.2.2 мазмұны композициясы негізді ойды аны
	Жазылым		5.3.5.1 "эссе" тер мағынасын түсі 5.3.5.2 мәтін түр 5.3.5.3 эссе-баян пайымдау жазу. 5.3.7.1 анықтама әдебиеттермен 5.3.7.2 сөздіктің орфографиялық түзету, сөйлемд редакциялау

	Тіл нормаларын сақтау		5.4.4.1 "тікелей сөз" - "сөйлемнің біртегіштігін" ұғымдарын түсініп, мүшелерде сөздердің орнын қолдану 5.4.4.2 сөйлеуде сөздегі тыныс белгілерін сөйлемдердегі мүшелердегі, сөйлемнің бірыңғайлығын мүшелеріндегі жинақталған сөздердегі тыныс белгілерін қолдану
Тірі организмдер: растения. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Синтаксис. Сөйлем арасында сызықша қою	5.1.6.1 "ұнайды" - "дұрыс" ұғымдарын ажырату 5.1.6.2 "аргументтер" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 5.1.6.3 өз позициясымен отырып, "ұнайды" - "дұрыс/дұрыс емес" позициясымен бағалау
	Оқылым		5.2.7.1 "ақпарат" тақырыбының мағынасын түсініп 5.2.7.2 нақты тақырып орындауға арналған табу
	Жазылым		5.3.5.1 мәтін түрлерін ажырату 5.3.7.1 анықтамалар әдебиеттермен жұмыс істеу 5.3.7.2 сөздіктің орфографиялық түзету, сөйлемдер редакциялау
	Тіл нормаларын сақтау		5.4.4.1 "тікелей сөз" - "сөйлемнің біртегіштігін" ұғымдарын түсініп, мүшелерде сөздердің орнын қолдану

			5.4.4.2 сөйлеуде сөздегі тыныс белгілері, сөйлемдердегі, сөз тіркесіндегі, мүшелердегі, сөз сөйлемнің бірыңғай мүшелеріндегі және сөздердегі тыныс белгілерінің қолдану
Каникул және демалыс. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Синтаксис. Пунктуация. Сөйлемнің бірыңғай мүшелері. Бірыңғай сөйлемнің мүшелеріндегі тыныс белгілері	5.1.6.1 "ұнайды" - "ұнамайды" - "дұрыс" - "дұрыс емес" ұғымдарын ажырату; 5.1.6.2 "аргумент" терминдерінің мәнін түсіндіру; 5.1.6.3 өз позициясын білдіріп отырып, "ұнайды" - "ұнамайды" - "дұрыс" - "дұрыс емес" позициясымен бағалау
	Оқылым		5.2.2.1 мәтін композициясын шығарма композициясына ажырату; 5.2.2.2 мазмұнын композициясымен негізді ойды анықтау
	Жазылым		5.3.5.1 "эссе" терминінің мағынасын түсініктемесі; 5.3.5.2 мәтін түрлерін ажырату; 5.3.5.3 эссе-баяндама жазу, пайымдау жазу; 5.3.7.1 анықтамаларды әдебиеттермен салыстыру; 5.3.7.2 сөздіктің орфографиялық түзету, сөйлемді редакциялау
	Тіл нормаларын сақтау		5.4.4.1 "тікелей сөйлем" - "сөйлемнің біртекті" ұғымдарын түсініктемесі; мүшелерде сөз,

			5.4.4.2 сөйлеуде сөздегі тыныс бөліктері, сөйлемдердегі, сөз тіркесіндегі, мүшелердегі, сөз тіркесінің бірыңғайлығын, сөйлемнің бірыңғайлығын, мүшелеріндегі тыныс бөліктердегі тыныс бөліктерді қолдану
4 – тоқсан			
Астрономия: жұлдыздар мен шоқжұлдыздар. Морфология және орфография. Сөзжасам	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Етістік. НЕ-етістік.	5.1.5.1 сөйлеуші, "тыңдаушы" позитивті өзгерте отырып қатысу; 5.1.7.1 сөздердің ажырата білу; 5.1.7.2 мәлімдемдердің құрылымдық өзгерісін атау; 5.1.7.3 көрнекі мәлімдемдер сүйене отырып, құрылымы бар типтегі мәлімдемдер түрде құру; 5.1.7.4 орфоэпия нормаларды сақтау
	Оқылым	Сөзжасам. Сөйлеудің әртүрлі бөліктеріндегі жалғаулар	5.2.2.1 мәтін композициясының шығарма композициясына ажырату; 5.2.2.2 мазмұнының композициясының негізді ойды анықтау; 5.2.4.1 мәтін түрлерінің теориялық мәліметін баяндау; 5.2.4.2 көркем жазу стилдердің белгілерін; 5.2.4.3 мәтін түрлерін сипаттау, хабарлау, талқылау, кітабы

			сөйлеу стилдері мен белгілері бойынша жарнама мәтіні, күнделік, өлең,
			5.2.8.1 "мәтін құрылымының мағынасын түсіндіру;
			5.2.8.2 түрлі мәтін тақырыптары мен композициялар жарнама мәтіні, күнделік, өлең, салыстыру
	Жазылым		5.3.6.1 өзін кейіп қойып, өмірлік тәжірибесін қолданып, шығармалар жазу
			5.3.7.1 анықтамалар әдебиеттермен
			5.3.7.2 сөздіктің орфографиялық түзету, сөйлемді редакциялау
	Тіл нормаларын сақтау		5.4.4.1 "тікелей сөйлемнің біртегіс" ұғымдарын түсініп, мүшелерде сөз,
			5.4.4.2 сөйлеуде сөздегі тыныс белгілерін сөйлемдердегі, мүшелердегі, сөйлемнің бірыңғай мүшелеріндегі және сөздердегі тыныс белгілерін қолдану
Әлем кереметі. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Синтаксис. Пунктуация. Түбірлес мүшелермен жалпылама сөздер. Түбірлес мүшелерде жалпылама сөздермен сөйлемдердегі тыныс белгілері	5.1.5.1 сөйлеуші, "тыңдаушы" позитивті өзгерте отырып қатысу; 5.1.7.1 сөздердің ажырата білу;

	Оқылым	5.1.7.2 мәлімдем құрылымдық әл атау;
		5.1.7.3 көрнекі м сүйене отырып, құрылымы бар типтегі мәлімде түрде құру;
	Жазылым	5.1.7.4 орфоэпия нормаларды са
		5.2.2.1 мәтін ком шығарма компо ажырату;
	Оқылым	5.2.2.2 мазмұны композициясы негізді ойды аны
		5.2.8.1 "мәтін құ ұғымының мағы түсіндіру;
	Жазылым	5.2.8.2 түрлі мәт тақырыптары м композициялар жарнама мәтіні, күнделік, өлең, салыстыру
		5.3.6.1 өзін кейіп қойып, өмірлік т қолданып, шығ жұмыстар жазу
	Оқылым	5.3.7.1 анықтама әдебиеттермен
		5.3.7.2 сөздіктің орфографиялық түзету, сөйлемд редакциялау
	Тіл нормаларын сақтау	5.4.4.1 "тікелей с "сөйлемнің бірте ұғымдарын түсі мүшелерде сөз,
		5.4.4.2 сөйлеуде

			сөздегі тыныс б. сөйлемдердегі, мүшелердегі, со сөйлемнің біры мүшелеріндегі » сөздердегі тыны қолдану

2) 6 - сынып:

2 -кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Лексикалық-грамматикалық материал	Оқыту мақсатта
1 – тоқсан			
Саяхат және көрікті жерлер. Морфология және орфография. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Күрделі зат есімдер. Зат есім жұрнақтарының емлесі.	6.1.1.1 негізгі жа ақпаратты ажы 6.1.1.2 мәтіндегі қосымша ақпар отырып, мәтінні мазмұнын түсін 6.1.3.1 3-ші тұлға мәтіндердің маз (баяндау, сипатт қысқаша (түйін, тіркестері негізін
	Оқылым	Жұрнақтардың емлесі. Айыру белгілері ь және ъ. Синтаксис. Пунктуация. Кірме сөздер. Кіріме сөздері бар сөйлемдердегі тыныс белгілері	6.2.1.1 белгілі жа ақпаратты таба бөлінген және б мәтіндердегі не түсіну; 6.2.6.1 түсініктем ерекшеліктері м айырмашылық 6.2.6.2 оқылым қолдану: танысу
	Жазылым		6.3.1.1 қарапайы жоспар құру; 6.3.2.1 мәтін түр қысқаша, таңда

			шығарма түрлері
	Тіл нормаларын сақтау		6.3.2.2 хабарламалардың сипаттама-мәтіндік мазмұнын 3-жаңа сөз қысқаша, іріктеу 6.4.1.1 сөйлеудің қызметтік бөлігі ажырату, сөйлеу бөліктерін анық 6.4.1.2 ажырату белгілерін, НЕ сөзі есім, сын есім, белгісіздік есімдері ақ приставкалар сөз таптарының дұрыс жазу; 6.4.4.1 "тікелей сөйлеу", "кіріспе тіркестері, сөйлеу ұғымдарын түсі 6.4.4.2 кірме кон бар сөйлемдер мен төлеу сөзде белгілерін қолд
Өмір салты мен мәдениеті: ежелгі өркениеттер. Морфология және орфография. Сөзжасам. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Сын есім (категориялар). Сын есімдердің септелуі. Күрделі сын есімдер. Күрделі сын есімдердің емлесі. Сөзжасам. Зат есімдер мен сын есімдердің жұрнақтары мен аяқталуларындағы о, е әріптері. Синтаксис. Пунктуация.	6.1.1.1 негізгі жә ақпаратты ажы 6.1.1.2 мәтіндегі қосымша ақпарат отырып, мәтіннің мазмұнын түсін 6.1.3.1 3-ші тұлға мәтіндердің маз (баяндау, сипатт қысқаша (түйін, тіркестері негізін 6.1.4.1 тірек сөз сюжеттің дамуы
	Оқылым	Төл сөз. Тікелей сөйлемдегі сөйлемдердегі тыныс белгілері	6.2.1.1 белгілі жә ақпаратты таба бөлінген және б мәтіндердегі не

		түсіну; 6.2.5.1 "өзектілік" сөзінің мағынасын түсіну; 6.2.5.2 өзектілігі, өзектілігінің сапасы мен пайдаланылуы турғысынан мәтіндік сұрақтар құрастыру; 6.2.6.1 түсініктемелердің ерекшеліктері мен айырмашылықтарын анықтау; 6.2.6.2 оқылым тәсілдерін қолдану: танысу, танымау;
	Жазылым	6.3.2.1 мәтін түрлерін қысқаша, таңдаумен шығарма түрлерін қысқаша, таңдаумен; 6.3.2.2 хабарламаның сипаттама-мәтіндік мазмұнын 3-жауап қысқаша, іріктеумен; 6.3.3.1 ақпараттың иллюстрациялар түрінде ұсыну;
	Тіл нормаларын сақтау	6.4.1.1 сөйлеудің қызметтік бөліктерін ажырату, сөйлеу бөліктерін анықтау; 6.4.1.2 ажырату белгілерін, НЕ сөзін, есім, сын есім, септік белгісіздік есімдерін, ақ приставкалар, сөз таптарының дұрыс жазу; 6.4.4.1 "тікелей сөйлеу", "кіріспе тіркестері, сөйлеу ұғымдарын түсіну; 6.4.4.2 кірме коннекторлар бар сөйлемдерді мен төлеу сөздерін;

			белгілерін қолд
2 – тоқсан			
Отбасы құрылымы және отбасылық құндылықтар.Морфология және орфография	Айтылым және тыңдалым	Морфология.	6.1.2.1 тірек сөзді тіркестері арқылы анықтау; 6.1.7.1 монологты ажырату; 6.1.7.2 сөйлеу түрлері; 6.1.7.3 жоспарға, иллюстрацияларға, жарнамаларға сәйкес ойлау элементтері, сипаттамалық нәтижелер, сипаттағы моно...
	Оқылым	Сын есімдердің қысқаша нысаны. Сын есімдерді салыстыру дәрежелері. Орфография. Жұрнақтардың емлесі-Н -, - НН-сын есімдерде. Орфография. Лексика және фразеология	6.1.7.4 орфоэпия нормаларды сақтау; 6.2.2.1 мәтіннің элементтерін анықтау; 6.2.2.2 құрылым анықтай отырып, құрылу мәнін түсіндіріп, негізгі ойды анықтау; 6.2.3.1 фразеологизмдер, айналымдар, олар лексикалық мағына, теориялық мәлімет баяндау; 6.2.3.2 сөйлемнің интонациясы бойынша сөйлемдерді ажырату; 6.2.3.3 фразеологизмдер, қаратпа сөздер, сөйлем мүшелері, лепті және бұйрық сөйлемдерді қо...
	Жазылым		6.3.3.1 ақпараттық иллюстрациялар түрінде ұсыну;

			6.3.6.1 өзін ұсын жағдайға қойып сипаттай отыры шылық жұмыст сөз)
	Тіл нормаларын сақтау		6.4.1.1 сөйлеудің қызметтік бөлік ажырату, сөйле бөліктерін анық 6.4.1.2 ажырату белгілерін, НЕ с есім, сын есім, с белгісіздік есім ақ приставкала сөз таптарының дұрыс жазу; 6.4.2.1 фразеоло айналымдарды лексикалық ма 6.4.2.2 "метафор "персонализаци терминдерінің м түсіндіру; 6.4.2.3 фразеоло тіркестерді, мет кейіптеуді, ритор фигураларды, ан перифразды, ол мағынасына тән қолдану; 6.4.3.1 "сөйлеуді бөліктері", "сөйл бөліктерінің ауы ұғымдарын түсі 6.4.3.2 сын есім категорияларын ажырату; 6.4.3.3 нормаға с есімдер мен сын салыстыру дәре қалыптастыру;

			6.4.3.4 нормаға с есімдер мен сы салыстыру дәре қалыптастыру
Қазақстанда және шетелде жаңа жылды тойлау дәстүрлері. Морфология	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Сан есім. Есептік және реттік сан есімдер. Сөйлеу мәдениеті. Метафора	6.1.2.1 тірек сөзд тіркестері арқыл анықтау; 6.1.4.1 тірек сөзд сюжеттің дамуы
			6.2.2.1 мәтіннің элементтерін ат 6.2.2.2 құрылым анықтай отыры құрылу мәнін тү негізгі ойды аны
	Оқылым		6.2.3.1 фразеоло айналымдар, ол лексикалық ма теориялық мәлі баяндау; 6.2.3.2 сөйлемні интонациясы бо сөйлемдерді аж 6.2.3.3 фразеоло қаратпа сөздерд сөйлем мүшеле лепті және бұйр сөйлемдерді қо 6.2.7.1 ақпаратт 6.2.7.2 алынған салыстыра отыр көзқарастарды дереккөздерден табу
	Жазылым		6.3.1.1 қарапайы жоспар құру; 6.3.6.1 өзін ұсын жағдайға қойып сипаттай отыры шылық жұмыст

			сөз)
	Тіл нормаларын сақтау		6.4.2.1 фразеологизмдерді, айналымдарды, лексикалық ма... 6.4.2.2 "метафоризация", "персонализация" терминдерінің м... түсіндіру; 6.4.2.3 фразеологизмдерді, тіркестерді, метонимияларды, кейіптеуді, риторикалық фигураларды, антитезаны, перифразды, олардың мағынасына тән қолдану; 6.4.3.1 "сөйлеудің бөліктері", "сөйлеу бөліктерінің ауысуы" ұғымдарын түсі... 6.4.3.2 сын есімдер, үстеулердің салыстырмалы түрін нормаға са... 6.4.3.3 сын есімдер категорияларын ажырату; 6.4.3.4 нормаға сәйкес есімдер мен сын салыстыру дәрежесін қалыптастыру
3 – тоқсан			
Қазақстан халқының көрнекті тұлғалары. Морфология және орфография. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Сан есімдерді дұрыс жазу емлесі. Есімдік. Сөйлеу мәдениеті. Синтаксис. Пунктуация.	6.1.1.1 негізгі және ақпаратты ажырату 6.1.1.2 мәтіндегі қосымша ақпаратты отырып, мәтіннің мазмұнын түсін... 6.1.5.1 ұсынылған бойынша пікірлерді отырып диалог...

	Оқылым	Кіріспе конструкциялары бар сөйлемдердегі тыныс белгілері. Сөздердің тура және кері реті	6.2.2.1 мәтіннің элементтерін атау; 6.2.2.2 құрылым анықтай отырып, құрылу мәнін түсініп, негізгі ойды анықтау; 6.2.4.1 тілдік жаңалық теориялық мәлімет баяндау; 6.2.4.2 журналистік көркемдік стиль белгілерін атау; 6.2.4.3 мәтін түрлерін және ажырату: хабар талқылау, мінез танып білу, публицистика және көркем стиль ертегі, әңгіме, жазба (сұхбат) мәтіндерін жанрлық ерекшеліктерімен ажырату;
	Жазылым		6.3.4.1 "мақсаттылығын түсіндіріп, аудиторияға мынадай хабар береміз" дегенді білдіретін; 6.3.4.2 сөйлеу мәнерін олардың жанрлық стильдегі мәтіндерін ажырату; 6.3.4.3 публицистикалық көркем стилде (әңгіме, жазба, рет сұхбат) мақсатты ескере отырып, мәтін және хабар талқылау жазу; 6.3.7.1 анықтама әдебиеттермен; 6.3.7.2 орфографиялық пунктуациялық сөздіктің көмегімен мәтінді оның түзетін редакциялау

	Тіл нормаларын сақтау		6.4.1.1 сөйлеудің қызметтік бөліктерін ажырату, сөйлеу бөліктерін анықтау; 6.4.1.2 ажырату белгілерін, НЕ сөзі, есім, сын есім, септік белгісіздік есімдеріне ақ приставкалар, сөз таптарының дұрыс жазу; 6.4.2.1 фразеологизмдер, айналымдардың лексикалық мағыналарын түсіндіру; 6.4.2.2 "метафора", "персонализация" терминдерінің мағыналарын түсіндіру; 6.4.2.3 фразеологизмдерді, метонимияларды, кейіптеуді, риторикалық фигураларды, антитезаны, перифразды, олардың мағынасына тәуелді қолдану
Спорт және диета. Морфология және орфография	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Есімдіктердің жіктелуі. Сөйлеу мәдениеті	6.1.6.1 "сөйлеу, сөз мазмұны" ұғымын қамтитыны туралы болуы; 6.1.6.2 "логика", "құрылымы" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 6.1.6.3 тыңдалған сөз мазмұны, құрылымын материалды мағынасына тәуелді логикасы тұрғынан түсіндіру; 6.1.7.1 монолог және диалог ажырату; 6.1.7.2 сөйлеу түрлерін ажырату; 6.1.7.3 жоспарға сәйкес сөйлеу

			иллюстрациялар жарнамаларға с ойлау элементт сипаттамалық н сипаттағы моно 6.1.7.4 орфоэпия нормаларды са
	Оқылым		6.2.3.1 фразеоло айналымдар, ол лексикалық ма теориялық мәлі баяндау; 6.2.3.2 сөйлемні интонациясы бо сөйлемдерді аж 6.2.3.3 фразеоло қаратпа сөздер сөйлем мүшеле лепті және бұйр сөйлемдерді қо 6.2.5.1 "өзектілік мағынасын түсі 6.2.5.2 өзектілігі, сапасы мен пай тұрғысынан мәт сұрақтар құраст
	Жазылым		6.3.5.1 мәтін түр 6.3.7.1 анықтама әдебиеттермен 6.3.7.2 орфограф пунктуация лык сөздіктің көмегі мәтінді оның тү редакциялау
	Тіл нормаларын сақтау		6.4.2.1 фразеоло айналымдарды лексикалық ма 6.4.2.2 "метафор "персонализаци терминдерінің м

			түсіндіру; 6.4.2.3 фразеологизмдерді, метонимияларды, кейіптеуді, риторикалық фигураларды, антитезаны, перифразды, олардың мағынасына тән синонимдерді қолдану; 6.4.3.1 "сөйлеудің бөліктері", "сөйлеу бөліктерінің ауыспалық ұғымдарын түсініктемесі; 6.4.3.2 сын есімдердің категорияларын ажырату; 6.4.3.3 нормаға сәйкес есімдер мен сын есімдерді салыстыру дәрежесін қалыптастыру; 6.4.3.4 сын есімдердің үстеулердің салыстырмалы түрін нормаға сәйкестендіру;
Тірі организмдер: жануарлар. Морфология және орфография	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Есімдік. Сөйлеу мәдениеті Антитеза	6.1.5.1 ұсынылған бойынша пікірленіп отырып диалогқа қатысу; 6.1.6.1 "сөйлеу, сөйлеу мазмұны" ұғымдарын қамтитыны туралы болуы; 6.1.6.2 "логика", "құрылымы" терминдерінің мағынасын түсініктемесі; 6.1.6.3 тыңдалған мазмұны, құрылымы материалды мағыналық логикасы тұрғысынан талдау;
	Оқылым		6.2.3.1 фразеологизмдер, айналымдар, олардың лексикалық мағынасы, теориялық мәліметтерді баяндау;

		6.2.3.2 сөйлемнің интонациясы бойынша сөйлемдерді ажырату; 6.2.3.3 фразеологизмдерді қаратпа сөздерден сөйлем мүшелеріне бөлуге, лепті және бұйрық сөйлемдерді қою; 6.2.4.1 тілдік жаңалықтар теориялық мәліметпен баяндау; 6.2.4.2 журналистік көркемдік стильдерін белгілерін атау; 6.2.4.3 мәтін түрлерін және ажырату: хабар, талқылау, мінез суреті, танып білу, публицистика және көркем стильдері, ертегі, әңгіме, жазба (сұхбат) мәтіндерін жанрлық ерекшеліктерімен;
	Жазылым	6.3.4.1 "мақсаттылығын" ұғымын түсіндіріп, аудиторияға мыналарды жеткізуге; 6.3.4.2 сөйлеу мәнерін олардың жанрлық стиліндегі мәтінді ажырату; 6.3.4.3 публицистикалық көркем стилде (әңгіме, жазба, реті) сұхбат) мақсатты ескере отырып, мәтін және хабар талқылау жазу; 6.3.7.1 анықтама әдебиеттермен; 6.3.7.2 орфографиялық пунктуациялық сөздіктің көмегімен;

			мәтінді оның түрлерін редакциялау
	Тіл нормаларын сақтау		6.4.1.1 сөйлеудің қызметтік бөліктерін ажырату, сөйлеу бөліктерін анықтау; 6.4.1.2 ажырату белгілерін, НЕ сөзі, есім, сын есім, сөйлем белгісіздік есімдері, ақ приставкалар, сөз таптарының дұрыс жазу; 6.4.2.1 фразеологизмдер, айналымдардың лексикалық мағыналарын; 6.4.2.2 "метафоралар", "персонализация", терминдерінің мағыналарын түсіндіру; 6.4.2.3 фразеологизмдерді, тіркестерді, метафораларды, кейіптеуді, риторикалық фигураларды, афоризмдерді, перифразды, олардың мағынасына тән қолдану
4 – тоқсан			
Ыстық және суық: төтенше ауа райы. Морфология және орфография. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Үстеу. Үстеу жұрнақтарының емлесі: 1) - а -, - о-; 2) - н -, - нн-; 3) - о -, -е -.	6.1.2.1 тірек сөздерді, тіркестері арқылы анықтау; 6.1.5.1 ұсынылған ақпарат бойынша пікірлерді отырып диалогқа
	Оқылым	Үстеу сөздердегі сызықша. Синтаксис. Пунктуация.	6.2.7.1 ақпаратты 6.2.7.2 алынған ақпаратты салыстыра отырып көзқарастарды дереккөздерден табу;

			6.2.8.1 сөйлеу мәтіннің белгілерін, мәтін композициялық ерекшеліктерін 6.2.8.2 түрлі мәтін композициялық әңгіме, жазба, рәсім (сұхбат) ерекшеліктерін мақсаттар мен аудиторияны ескеріп түрлі мәтіндерді стилистикалық салыстыру
	Жазылым		6.3.5.1 мәтін түрлерін 6.3.7.1 анықтамалар әдебиеттермен 6.3.7.2 орфография, пунктуациялық сөздіктің көмегімен мәтінді оның түрлерін редакциялау
	Тіл нормаларын сақтау	Жанама сөйлеу. Тікелей және жанама сөйлемдегі сөйлемдердегі тыныс белгілері	6.4.3.1 "сөйлеудің бөліктері", "сөйлем бөліктерінің ауысуы" ұғымдарын түсінік 6.4.3.2 сын есімдер категорияларын ажырату; 6.4.3.3 нормаға сәйкес есімдер мен сын салыстыру дәрежесін қалыптастыру; 6.4.3.4 сын есімдер үстеулердің салыстыру түрін нормаға сәйкестендіру 6.4.4.1 "тікелей сөйлеу", "кіріспе тіркестері, сөйлемдер" ұғымдарын түсінік 6.4.4.2 кірме конструкциялар бар сөйлемдер

			мен төлеу сөзде белгілерін қолд
Қазақстан болашақта: өнертабыстар мен энергия Морфология және орфография. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым		6.1.5.1 ұсынылға бойынша пікірл отырып диалогк 6.1.6.1 "сөйлеу, с мазмұны" ұғым қамтитыны тура болуы; 6.1.6.2 "логика", " құрылымы" тер мағынасын түсі 6.1.6.3 тыңдалға мазмұны, құры материалды ма логикасы тұрғы
	Оқылым	Морфология. Орфография. Үстеу сөздерді салыстыру дәрежесі. Салыстырмалы дәреже және үстеу дәрежесі. Синтаксис. Пунктуация. Тікелей және жанама сөйлемдегі сөйлемдердегі тыныс белгілері	6.2.4.1 тілдік жа теориялық мәлі баяндау; 6.2.4.2 журналис көркемдік стил белгілерін атау; 6.2.4.3 мәтін түр және ажырату: х талқылау, мінез танып білу, публ және көркем ст ертегі, әңгіме, жа сұхбат) мәтіндер жанрлық ерекш 6.2.8.1 сөйлеу ма белгілерін, мәтін композициялы ерекшеліктерін 6.2.8.2 түрлі мәт композиция лы әңгіме, жазба, р сұхбат) ерекшел мақсаттар мен аудиторияны ес түрлі мәтіндерд стилистикалық

			салыстыру
			6.3.6.1 өзін ұсынғыш жағдайға қойып сипаттай отырып, шылық жұмыста (сөз);
			6.3.7.1 анықтама әдебиеттермен ж
			6.3.7.2 орфография пунктуациялық к сөздіктің көмегім мәтінді оның түр редакциялау
	Тіл нормаларын сақтау		6.4.3.1 "сөйлеудің

3) 7 - сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Лексикалық-грамматикалық материал	Оқыту мақсатта
1 – тоқсан			
Климат және климаттың өзгеруі. Морфология және орфография. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Әр түрлі етістіктер. Етістіктердің жұрнақтарындағы дауысты дыбыстардың емлесі. Қатысу айналымы. -Н - және -НН-қатысымдарда және ауызша сын есімдерде.	7.1.1.1 мәтіндегі қосымша, белгі ақпаратты таба мәтіннің негізгі түсіну; 7.1.3.1 мәтінді ж отырып толық, іріктеп мазмұнд сипаттау және т
	Оқылым	Синтаксис. Пунктуация. Оқшауланған анықтау. Жекелеген анықтамалар кезіндегі тыныс белгілері	7.1.4.1 мәтіндегі қарай мазмұнд 7.2.1.1 басты жә ақпаратты таба бөлінген және б мәтіндердегі не түсіну; 7.2.6.1 оқылым

		қолдану, соның оқу;
		7.2.6.2 оқылым қолдану, соның оқу
	Жазылым	7.3.2.1 хабарлам сипаттама-мәтін талқылау-мәтін мазмұнын жағы толық, қысқаша баяндау; 7.3.3.1 ақпаратты коммуникациял технологиялар т болуы; 7.3.3.2 компьютер суреттер, комик 7.3.3.3 ақпаратты иллюстрацияла түрінде, соның і ақпараттық-ком технологиялард отырып ұсыну
	Тіл нормаларын сақтау	7.4.1.1 сөздің ма бөліктерін (морф олардың функц атаңыз, сөздегі анықтаңыз, сөз талдау; 7.4.1.2 ызың дау кейінгі дауысты әртүрлі сөз тапт НЕ, етістіктердің әр сөз таптарын жұрнақтарын д 7.4.4.1 "қатысым ұғымдарын түсі ажырату "қатысым айнал ұғымдарын түсі ажырату ;

			7.4.4.2 дара анықталаушы қосымша қатысушы сөйлемдердің тыныс белгілерін қолдану; 7.4.4.3 одағай, одағайлы сөздердің тыныс белгілерін қолдану;
Әдет-ғұрып және салт-дәстүр. Морфология және орфография. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Етістіктер. Көсемше. Қатысу айналымы. Емле емес-етістіктер мен етістік формалары бар. Синтаксис. Пунктуация. Оқшауланған анықтау. Жекелеген анықтамалар кезіндегі тыныс белгілері	7.1.1.1 мәтіндегі негізгі мазмұнды қосымша ақпаратпен толықтырып, мәтіннің мазмұнын түсіну; 7.1.3.1 мәтінді жаңа ақпаратпен толық, қысқаша, іріктеп мазмұндау сипаттау және тағайындау; 7.2.1.1 басты және бөлімше ақпаратты таба білу, бөлінген және бөлінбеген мәтіндердегі негізгі мазмұнды түсіну; 7.2.5.1 қорытынды нәтижелер негізінде сұрақтар құрастыру; 7.2.6.1 оқылым тәсілдерін қолдану, соның ішінде оқу; 7.2.6.2 оқылым тәсілдерін қолдану, соның ішінде оқу
	Оқылым		7.3.1.1 қарапайым жоспар құру, шығармалар материал жинау, жоспарға сәйкес жазу; 7.3.2.1 хабарлама, сипаттама-мәтін, талқылау-мәтіндік мазмұнын жағынан толық, қысқаша, баяндау
	Жазылым		7.4.1.1 сөздің мағыналық бөліктерін (морфемалардың) олардың функцияларын
	Тіл нормаларын сақтау		

			атаңыз, сөздегі анықтаңыз, сөз талдау; 7.4.1.2 ызың дау кейінгі дауысты әртүрлі сөз таптың НЕ, етістіктердің әр сөз таптарын жұрнақтарын д 7.4.4.1 "қатысым ұғымдарын түсі ажырату ; 7.4.4.2 дара аны пысықтауыш қа сөйлемдердің т қолдану; 7.4.4.3 одағай од тыныс белгілері
2 – тоқсан			
Білімдер: әлем және шет тілдерін үйрену. Морфология және орфография	Айтылым және тыңдалым	Лексика. Паронимдер. Орфография. Етістіктің ашық райы. Ашық рай	7.1.2.1 "мәтіннің элементтері" ұғы 7.1.2.2 құрылым отырып негізгі о 7.1.7.1 сөйлеу тү 7.1.7.2 "шағын та ұғымын түсіндір келтіру; 7.1.7.3 жоспар, с иллюстрацияла роликтері негізін тақырыпшадан дәлелді моноло хабарлау, талқы 7.1.7.4 орфоэпия нормаларды сап

	Оқылым		7.2.2.1 құрылым анықтай отырып құрылу мәнін түсіндіру, негізгі ойды анықтау 7.2.7.1 "факт", "пікір" ұғымдарының мәнін түсіндіру, осы ұғымдардың айырмашылығын ажырата отырып дереккөздерден табу
	Жазылым		7.3.1.1 қарапайым жоспар құру, шығармалар материал жинау, жоспарға сәйкес жазу 7.3.5.1 түрлі мәтін сипаттама беру
	Тіл нормаларын сақтау		7.4.2.1 паронимді ажырата отырып мағынасын түсініктемесін беру 7.4.2.2 "инверсия" ұғымдарының мағынасын түсініктемесін беру 7.4.2.3 паронимді сөйлемдердегі орын және кері ретін келтіру 7.4.3.1 сөйлеудің қызметтік бөліктерін етістік және етіс сөздермен ажырата отырып қолдану; 7.4.3.2 етістік және етіс сөздердің түрлерін, көмекші сөздерді қолдану; 7.4.3.3 етістік нормаларын сақтау;
Жыл мезгілдері. Морфология орфография	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Сөйлеу мәдениеті. Етістіктердің жіктелуі. Демеулік. Сөйлеудегі бөлшектерді	7.1.2.1 "мәтіннің элементтері" ұғымын түсіндіру 7.1.2.2 құрылым анықтай отырып негізгі ойды анықтау

	Оқылым			7.2.2.1 құрылым анықтай отырып, құрылу мәнін түсініп, негізгі ойды анықтау;
				7.2.3.1 паронимдер, сөздер, сөйлемдер, тура және кері тағайындау теориялық мәліметтер баяндау;
	Жазылым		қолдану. Шылау. Одағай. Араласулар кезіндегі тыныс белгілері.	7.2.3.2 "мәтін іші" мағынасын түсініп, ішкі мәтінді табу;
				7.2.3.3 мәтіндегі сөздердің және ашық және жас (ішіндегі) мәнін, кірме сөздерді, сөйлемдегі сөздерді керісінше тәртіпте қолданылуын табу;
	Оқылым		Синтаксис. Келісілген және келісілмеген анықтамалар	7.3.1.1 қарапайым жоспар құру, шығармалар материал жинау, жоспарға сәйкес жазу;
				7.3.3.1 ақпараттық коммуникация технологиялар табу болуы;
	Жазылым			7.3.3.2 компьютерлік суреттер, комикстер, анимациялар;
				7.3.3.3 ақпараттық иллюстрациялар түрінде, соның ішінде ақпараттық-коммуникация технологияларды отырып ұсыну;
	Оқылым			7.3.6.1 "әлеуметтік мінез-құлқы" теориялық мағынасын түсініп, түсіндіру;
	Жазылым			

			7.3.6.2 белгілі бір рөлді және сөйлеу таңдай отырып, жұмыстар
	Тіл нормаларын сақтау		7.4.2.1 паронимдер 7.4.2.2 "инверсия" мағынасын түсіні 7.4.2.3 паронимдер сөйлемдердегі сөз және кері ретін 7.4.3.1 сөйлеудің қызметтік бөлік етістік және етіс 7.4.3.2 етістік жә түрлерін, көмек қолдану; 7.4.3.3 етістік н сақтау; 7.4.4.1 "қатысым ұғымдарын түсі ажырату; 7.4.4.2 дара аны пысықтауыш қа сөйлемдердің т қолдану; 7.4.4.3 одағай од тыныс белгілері
3 – тоқсан			
Жастар мәдениеті. Морфология және орфография. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Сөйлеу мәдениеті. Емле сөйлеудің әртүрлі бөліктерімен емес. Инверсия. Тыныс белгілерін салыстыру. (салыстырмалы	7.1.1.1 мәтіндегі қосымша ақпарат отырып, мәтіннің мазмұнын түсін 7.1.5.1 "мәтін мә терминінің мағы автордың баста көтерген мәселе

			7.1.5.2 өз көзқарасты отырып, ұсыныс бойынша диалог
	Оқылым		7.2.2.1 құрылым анықтай отырып, құрылу мәнін түсініп, негізгі ойды анықтау
	Жазылым		7.2.5.1 қорытынды, нәтижелер негізінде сұрақтар құрастыру
			7.3.5.1 түрлі мәтінді сипаттама беру
		айналымдарды бөлу)	7.3.7.1 мәтіндегі және логикалық танау;
			7.4.1.1 сөздің мағына бөліктерін (морфем) олардың функциясына атаңыз, сөздегі анықтаңыз, сөзді талдау;
			7.4.1.2 ызың дауыс, кейінгі дауысты әртүрлі сөз таптар, НЕ, етістіктердің әр сөз таптарын жұрнақтарын да
			7.4.2.1 паронимдер
		Тіл нормаларын сақтау	7.4.2.2 инверсия мағынасын түсіні
			7.4.2.3 паронимдер сөйлемдердегі сөз және кері ретін
Азаматтарды әлеуметтік қорғау мәселелері.	Айтылым және тыңдалым	Сөйлеу мәдениеті.	7.1.6.1 назар аудару қолданылатын туралы ұғымны
Морфология		Ресми-іскерлік стиль.	7.1.6.2 тыңдалған тілдік құралдар және оларды на пайдалану тұрғы
		Етістіктер. Етістікті басқару нормалары	

		7.1.7.1 сөйлеу түрлері; 7.1.7.2 "шағын тақырып" ұғымын түсіндіріп, келтіру; 7.1.7.3 жоспар, сипаттама, иллюстрациялар, роликтері негізінде тақырыпшадан дәлелді монолог жасау, хабарлау, талқылау; 7.1.7.4 орфоэпия нормаларды сақтау.
	Оқылым	7.2.3.1 паронимдер, сөздер, сөйлем, тура және кері тартылу теориялық мәліметтерін баяндау 7.2.3.2 "мәтін іші" ұғымын, мағынасын түсініп, ішкі мәтінді табу 7.2.3.3 мәтіндегі сөздердің және сөздер ашық және жас (ішіндегі) мәнін, кірме сөздерді, сөйлемдегі сөздердің керісінше тәртібімен қолданылуын таныту 7.2.4.1 тілдік жаңалықтар теориялық мәліметтерін баяндау; 7.2.4.2 журналистикалық іскери стильдерді атау; 7.2.4.3 аралас мәтінді анықтау және оның белгілерін ажырату, публицистикалық іскери стилдегі жазба, қолхат, еңбек құттықтау, нұсқау

			сұхбат, күнделік өтініштер, шақыру мәтіндердің тілдік жанрлық ерекшеліктерін анықтау
	Жазылым		7.3.4.1 "мақсатты" ұғымын түсіндіріп аудиторияға мына 7.3.4.2 сөйлеу мәнерін олардың жанрлық стильдегі мәтінді ажырату; 7.3.4.3 публицистика ресми-іскери стилі (түсіндірме жазу) ереже, құттықтау жазба, сұхбат, кездесу хаттар, өтініштер мақсатты аудитория және өз пікірін білдіру хабарлау элементтері сипаттама-мәтіндік элементтері бар жазу; 7.3.7.1 мәтіндегі және логикалықтану;
	Тіл нормаларын сақтау		7.4.3.1 сөйлеудің қызметтік бөліктері етістік және етіс 7.4.3.2 етістік және етіс түрлерін, көмекші қолдану; 7.4.3.3 етістік нормалар сақтау
Дұрыс тамақтану. Морфология және орфография	Айтылым және тыңдалым	Лексика Терминдер. Морфология. Орфография. Жеке емес етістіктер. Етістікті басқару.	7.1.5.1 "мәтін мәні" терминінің мағынасы автордың бастапқы көтерген мәселесі 7.1.5.2 өз көзқарасын отырып, ұсыныс бойынша диалог

			7.1.6.1 назар аудару қолданылатын туралы ұғымны 7.1.6.2 тыңдалған тілдік құралдар және оларды на пайдалану тұрғы
	Оқылым		7.2.2.1 құрылым анықтай отырып құрылу мәнін тү негізгі ойды аны 7.2.4.1 тілдік жан теориялық мәлі баяндау; 7.2.4.2 журналис іскери стильдер атау; 7.2.4.3 аралас ма анықтау және о белгілерін ажыр публицистика л іскери стилдегі жазба, қолхат, е құттықтау, нұсқа сұхбат, күнделік өтініштер, шақы мәтіндердің тіл жанрлық ерекш анықтау; 7.2.5.1 қорытын нәтижелер негіз сұрақтар құраст
	Жазылым		7.3.4.1 "мақсатты ұғымын түсіндір аудиторияға мы 7.3.4.2 сөйлеу ма олардың жанрл стильдегі мәтін ажырату; 7.3.4.3 публицио ресми-іскери ст

			(түсіндірме жазба, ереже, құттықтау жазба, сұхбат, кәсіптік хаттар, өтініштер, мақсатты аудит және өз пікірін білдіру хабарлау элементтері сипаттама-мәтін элементтері бар жазу; 7.3.7.1 мәтіндегі және логикалық тану
	Тіл нормаларын сақтау		7.4.1.1 сөздің морфологиялық бөліктерін (морфем) олардың функцияларын атаңыз, сөздегі анықтаңыз, сөз талдау; 7.4.1.2 ызың дауыс, кейінгі дауысты әртүрлі сөз таптарын, НЕ, етістіктердің әр сөз таптарын жұрнақтарын дауыс; 7.4.2.1 паронимдер 7.4.2.2 "инверсия" мағынасын түсіні 7.4.2.3 паронимдер сөйлемдердегі сөз және кері ретін
4 – тоқсан			
Жеңіс күні. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Етістікті басқару нормалары. Синтаксис. Пунктуация. Оқшауланған жағдайлар. Оқшау мән-жайлар кезіндегі тыныс белгілері	7.1.2.1 "мәтіннің элементтері" ұғымы 7.1.2.2 құрылым отырып негізгі о 7.1.5.1 "мәтін мә терминінің мағынасы автордың бастапқы көтерген мәселесі

			7.1.5.2 өз көзқарастың өзгешеліктерін ажырата отырып, ұсыныс бойынша диалог құру;
			7.2.7.1 "факт", "пікір" ұғымдарының мәнін түсіндіру, осы ұғымдардың айырмашылығын ажырата отырып;
	Оқылым		7.2.7.2 фактілерді ажырата отырып дереккөздерден ақпарат табу;
	Жазылым		7.2.8.1 әр түрлі сөздік мәтіндердің сөйлемдік және композициялық ерекшеліктерін ажырата отырып түрлі мақсаттарға сәйкес стилистикалық ерекшеліктерін, мақсаттарын, аудиториясын (түрлі жазба, қолхат, еркін сөз, құттықтау, нұсқау, сұхбат, күнделік, өтініштер, шақыру, ақпараттар) салыстыра талдау;
	Тіл нормаларын сақтау		7.3.5.2 түрлері әртүрлі мәтіндерінің ішінде аргументтерді негізінде эссе жазу; 7.3.7.1 мәтіндегі тілдік және логикалық қателерді табу; 7.4.3.1 сөйлеудің құрылымдық қызметтік бөліктерін етістік және етісіншемен ажырата отырып; 7.4.3.2 етістік және етісінше түрлерін, көмекші сөздерді қолдану; 7.4.3.3 етістік нормаларын сақтау; 7.4.4.1 "қатысым" ұғымын түсіндіру;

			ұғымдарын түсініп, ажырату ; 7.4.4.2 дара анықтамалық сөздер мен сөз тіркестерін пысықтауыш қатарлы сөйлемдердің тұрғын қолдану; 7.4.4.3 одағай оқиғаның тыныс белгілерін

4) 8 - сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Лексикалық-грамматикалық материал	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан			
Егер Мен әлемді басқарсам Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Синтаксис. Пунктуация. Инверсия	8.1.4.1 мәтін басқару мазмұнды болжам 8.1.5.1 "пікірталас" мағынасын түсініп, көзқарасыңызды дәлелдер таба білу 8.1.5.2 ұсынылған бойынша пікірталас қатысып, өз пікіріңізді дәлелдей алу; 8.1.6.1 тыңдалған тілдік құралдарды және оларды нақты пайдалану тұрғысынан материалдың құрылымдық логикасы
	Оқылым		8.2.3.1 эмоционалдық сөздер, кәсіби сөздер теориялық мәлімет баяндау; 8.2.3.2 мәтіндегі сөздердің, сөз тіркестері және сөйлемдердің эмоциональды-

		сөздердің, кәсіби неологизмдердің, окказионализм лексикалық үйлесімдерін ескере отырып мағынасын түсініп қолдану; 8.2.4.1 мәтін түрлерін теориялық мәліметпен баяндау; 8.2.4.2 ресми іскерлік жанрлық ерекшеліктерін және ажырату; 8.2.4.3 аралас мәтіндерді анықтау және олардың белгілерін ажырату; публицистикалық, ғылыми, ресми-стильдердің (репортаж, фельетон, мақала, очерк, шолу, жол маңындағы мінездеме, биография, автобиография, тезистер, реферат, блогтағы, чаттағы пікірлер) тілдік ерекшеліктерін 8.2.8.1 "мақсатты аудитория" ұғымын түсіндіріп, аудиторияға мыналарды ажырату; 8.2.8.2 "репортаж" "автобиография" мағынасын түсініп ажырату; 8.2.8.3 мақсатты аудиторияны мақсатты аудиториядан ажыратып, әртүрлі стилистикалық (композициялық) ерекшеліктерін (репортаж, фельетон, сұхбат, шолу, хат, сипаттама, биография, автобиография,

	Жазылым	8.3.6.1 "фрагмент" сөзінің мағынасын түсініп, жазуға қолдану; 8.3.6.2 таңдамалы сөздердің дағдысын қолдану; 8.3.6.3 мазмұн бойынша келетін үзінді/мәтінді келтіріп, шығармаларда жұмыстар жазу; 8.3.7.1 "нақты қағаз" түсіндіру, мәтінді қателерді табу; 8.3.7.2 "сөйлем келісімі" ұғымын түсіндіру; 8.3.7.3 мәтінді түзету,мағыналы кемшіліктерді табу; 8.3.7.4 жекелеген немесе мәтін үзіндісін құрылымын өзгерту мәтінді редакциялау;
	Тіл нормаларын сақтау	8.4.3.1 "омонимия" бөліктерінің омонимия ұғымдарын түсініп, жазуға қолдану; 8.4.3.2 сөйлеудің қызметтік бөліктері омонимиясын келтіріп, шығармаларда жұмыстар жазу; 8.4.3.3 сөйлемнің мүшелері үшін тұлғаларды белгілерін дұрыс жазу; 8.4.4.1 "толымды" "толымсыз сөйлем" түсіндіру; 8.4.4.2 сөйлем мүшелерін,нақты сондай-ақ толым анықтайтын тың қолдану

Отбасы: құқықтары мен міндеттері. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Сөйлеудің дербес және қызметтік бөліктерінің омонимиясы. Синтаксис. Сөйлемнің оқшауланған мүшелері (келісілмеген анықтамалар, предлогтары бар зат есімдермен көрсетілген жағдайлар)	8.1.1.1 "мәтін іші" мағынасын түсініп, ішкі мәтінді табу; 8.1.1.2 мәтіндегі жабық (мәтін іші) ақпаратты анықтап, мәтіннің мазмұнын түсіндіру; 8.1.2.1 "мақсатты" ұғымын түсіндіріп, аудиторияға мынадай сөздерді анықтау; 8.1.2.2 мәтіннің элементтері мен аудиториясы негізінде ойды анықтау; 8.1.3.1 тіл түрін анықтау; 8.1.3.2 тірек схеманы отырып, мәтін әңгіме құрылымын анықтау; 8.1.3.3 мәтіннің құрылымын сақтай отырып, жағын өзгертіп міндеттерін түрлерін қолдану;
	Оқылым		8.2.1.1 жазбаша формасының ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.1.2 ашық және жабық (мәтін ішіндегі) ақпаратты отырып, бөлікке бөлінбеген мәтін ақпаратты түсіндіріп, жазбаша сөйлеу ерекшеліктері); 8.2.4.1 мәтін түрін теориялық мәлімет баяндау; 8.2.4.2 ресми іскерлік жанрлық ерекшеліктерін және ажырату; 8.2.4.3 аралас мәтінді

		анықтау және ол белгілерін ажырату; публицистикалық ғылыми, ресми-ішкі стилдердің (репортаж, фельетон, мақалалар, очерк, шолу, жолжарғы, мінездеме, биография, автобиография, аңғары, тезистер, рефераттар, блогтағы, чаттағы пікірлер) тілдік жерекшеліктерін анықтау;
	Жазылым	8.3.1.1 "цитата жасау" ұғымының мағынасын түсіндіру; 8.3.1.2 тілдік жанрлар теориялық мәліматтар баяндау; 8.3.1.3 мәтіннің жерекшелігін ескеріп, цитаттық жоспар құру; 8.3.3.1 "схема", "кестелер", "диаграмма" ұғымының мағынасын түсіндіріп ажырату; 8.3.3.2 ақпараттық схемалар, кестелер, диаграммалар түзету; 8.3.3.3 сөйлемнің оқшауланған мүшелер қолдану
	Тіл нормаларын сақтау	8.4.1.1 етістікті жасамал формаларын дұрыстау; 8.4.3.1 "омонимия" бөліктерінің омонимия ұғымдарын түсіндіру; 8.4.3.2 сөйлеудің қызметтік бөлікті омонимиясын қолдану

			8.4.3.3 сөйлемнің мүшелері үшін т белгілерін дұры
2 – тоқсан			
Ойын-сауық және спорт. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Синтаксис.	8.1.1.1 "мәтін іші" мағынасын түсініп, ішкі мәтінді табу; 8.1.1.2 мәтіндегі жабық (мәтін іші) ақпаратты анықтап, мәтіннің мазмұнын түсіндіру; 8.1.2.1 "мақсатты" ұғымын түсіндіріп, аудиторияға мынадай сөздерді қолдану; 8.1.2.2 мәтіннің элементтері мен аудиториясы негізгі ойды анықтау; 8.1.5.1 "пікірталас" мағынасын түсініп, көзқарасыңызды дәлелдер таба білу; 8.1.5.2 ұсынылған бойынша пікірталас қатысып, өз пікіріңізді дәлелдей алу
	Оқылым		8.2.1.1 жазбаша формасының ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.1.2 ашық және жабық (мәтін ішіндегі) сөздерді отырып, бөлікке бөлінбеген мәтінді ақпаратты түсіндіріп, жазбаша сөйлеу ерекшеліктері); 8.2.2.1 негізгі ойды құрылымдық бөліктері олардың элементтері (сөйлемдер, абзацтар)

		8.2.4.1 мәтін түрлерін теориялық мәліметпен баяндау; 8.2.4.2 ресми іскерлік жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 8.2.4.3 аралас мәтінді анықтау және оның белгілерін ажырату; публицистикалық, ғылыми, ресми-стильдердің (реферат, фельетон, мақала, очерк, шолу, жол маңында, биография, автобиография, тезистер, реферат, блогтағы, чаттағы пікірлер) тілдік ерекшеліктерін 8.2.6.1 оқып-үйрену ерекшеліктері мен айырмашылығын 8.2.6.2 оқылым тәсілдерін қолдану, соның ішінде оқу
	Жазылым	8.3.1.1 "цитата" ұғымының мағынасын түсіндіру; 8.3.1.2 ілдік жанрлар теориялық мәліметпен баяндау; 8.3.1.3 мәтіннің ерекшелігін ескертіп, цитаттық жоспар құру; 8.3.3.1 "схема", "кесте", "диаграмма" ұғымының мағынасын түсіндіріп ажырату; 8.3.3.2 ақпараттық схемалар, кесте

			диаграммалар т 8.3.3.3 сөйлемні оқшауланған мү қолдану; 8.3.4.1 "репортаж" "автобиография" мағынасын түсі ажырату; 8.3.4.2 публицис сөйлеу, ғылыми стильде (репорта мақала, сұхбат, жолдау, мінезде автобиография, тезистер, рефер блогтағы, чаттағ пікірлер) мақса аудиторияны ес талқылау сипат элементтері бар жазу және мәтін
	Тіл нормаларын сақтау		8.4.1.1 етістікті ж формаларын дұ 8.4.3.1 "омоним бөліктерінің омон ұғымдарын түсі 8.4.3.2 сөйлеудің қызметтік бөлік омонимиясын к 8.4.3.3 сөйлемні мүшелері үшін т белгілерін дұры
Мамандықтар әлемі. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Лексика. Кәсіби сөздер. Синтаксис. Пунктуация. Цитата. Цитата кезінде тыныс белгілері	8.1.2.1 "мақсатты ұғымын түсіндір аудиторияға мы 8.1.2.2 мәтіннің элементтері мен аудиториясы не ойды анықтау; 8.1.3.1 тіл түрін а

		8.1.3.2 тірек схеманы құрып отырып, мәтін әңгімесінің құрылымын анықтау; 8.1.3.3 мәтіннің құрылымын сапалық жағын өзгертіп мәтін түрлерін қолдану;
	Оқылым	8.2.3.1 эмоционалды сөздер, кәсіби сөздер, теориялық мәліметтерді баяндау; 8.2.3.2 мәтіндегі сөздердің, сөз тіркестері және сөйлемдерінің эмоционалды-сөздердің, кәсіби неологизмдердің, окказионализмдердің лексикалық үйлесімдерін ескере отырып сөз мағынасын түсініп қолдану; 8.2.4.1 мәтін түрлерін теориялық мәліметтерді баяндау; 8.2.4.2 ресми іскерлік жанрлық ерекшеліктерін және ажырату; 8.2.4.3 аралас мәтінді анықтау және оның белгілерін ажырату; публицистикалық ғылыми, ресми-стильдердің (репортаж, фельетон, мақала, очерк, шолу, жол маңында, мінездеме, биография, автобиография, тезистер, реферат, блогтағы, чаттағы пікірлер) тілдік ерекшеліктерін 8.2.5.1 мәтін идеясын тұжырымдау;

			8.2.5.2 оқылған нұсқамен сұрақтар мен жауаптар тұжырымдау
	Жазылым		8.3.2.1 аралас мәтіннің мазмұнын жан-жақты толық, қысқаша баяндау; 8.3.4.1 "сұхбат", "интервью", "автобиография" терминдерінің мазмұнын түсіндіру және анықтау; 8.3.4.2 публицистикалық сөйлеу, ғылыми-публицистикалық стилде (репортаж, мақала, сұхбат, жолдау, мінездеме, автобиография, тезистер, реферат, блогтағы, чаттағы пікірлер) мақсатты аудиторияны ескеріп талқылау сипаттағы элементтері бар жазу және мәтін
	Тіл нормаларын сақтау		8.4.2.1 "градация" терминдерінің мазмұнын түсіну; 8.4.2.2 кәсіби сөздерді, терминологияны қолдану; 8.4.2.3 қайталау, синонимдерді, морфемаларды қолдану; 8.4.4.1 "толымды", "толымсыз сөйлем" терминдерінің мазмұнын түсіндіру; 8.4.4.2 сөйлем мен сөздерді нақты анықтайтын тыңдау қолдану

Ғарыш. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Лексика. Терминдер. Неологизмдер. Синтаксис. Пунктуация. Сөйлемдерді нақтылайтын мүшелері бар сөйлемдердегі тыныс белгілері	8.1.3.1 тіл түрін а 8.1.3.2 тірек схем отырып, мәтін э құрылымын ани 8.1.3.3 мәтіннің құрылымын са жағын өзгертіп түрлерін қолдан
	Оқылым		8.1.4.1 мәтін ата мазмұнды болж 8.2.3.1 эмоциона сөздер, кәсіби с теориялық мәлі баяндау; 8.2.3.2 мәтіндегі сөздердің, сөз т және сөйлемдер эмоциональды- сөздердің, кәсіб неологизмдерді окказионализм лексикалық үйл ескере отырып мағынасын түсі қолдану; 8.2.4.1 мәтін түр теориялық мәлі баяндау; 8.2.4.2 ресми іск жанрлық ерекш және ажырату; 8.2.4.3 аралас м анықтау және о белгілерін ажыр публицистика л ғылыми, ресми- стилдердің (реп фельетон, мақа очерк, шолу, жол мінездеме, био автобиография,

		тезистер, рефераттар, блогтағы, чаттағы пікірлер) тілдік ерекшеліктерін
		8.2.5.1 мәтін идеяларын тұжырымдау;
		8.2.5.2 оқылған мәтінге сұрақтар мен жауаптар тұжырымдау
Жазылым		8.3.3.1 "схема", "кесте", "диаграмма" ұғымдарының мағынасын түсініп ажырату;
		8.3.3.2 ақпараттың схемалар, кесте, диаграммалар т.
		8.3.3.3 сөйлемнің оқшауланған мүшелерін қолдану;
Тіл нормаларын сақтау		8.3.4.1 "сұхбат", "интервью", "автобиография" терминдерінің мағынасын түсіндіру және а.
		8.3.4.2 публицистикалық сөйлеу, ғылыми стилде (репортаж, мақала, сұхбат, жолдау, мінездеме, автобиография, тезистер, рефераттар, блогтағы, чаттағы пікірлер) мақсатты аудиторияны ескеріп талқылау сипаттағы элементтері бар жазу және мәтін
		8.4.2.1 "градация" терминдерінің мағынасын түсіну;
		8.4.2.2 кәсіби сөздер терминдерді, ин

			градацияны қолдану. 8.4.2.3 қайталау. Мөртабандардан пайдалану. 8.4.4.1 "толымды" "толымсыз" сөйлестіру; түсіндіру; 8.4.4.2 сөйлем мүшелерін, нақты сөздерді сондай-ақ толымсыз анықтайтын тың қолдану
Адам өміріндегі су. Синтаксис	Айтылым және тыңдалым	Сөйлеу мәдениеті. Мөртабандар. Тавтология. Синтаксис. Атаулы сөйлемдер.	8.1.6.1 тыңдалға тиімді тілдік құралдарды және оларды нақты пайдалану тұрғысынан материалдың құрылымдық логикасы; 8.1.7.1 "микротекст аудитория" ұғымын түсіндіру, мақсат аудиторияға мына 8.1.7.2 мақсатты ескере отырып, шегінде кемінде тақырыпты қамтамасыз ететін дәлелді моноло және баяндау элементін пайымдау, сендіру 8.1.7.3 орфоэпия нормаларды сақтау
	Оқылым		8.2.4.1 мәтін түрлерінің теориялық мәліметін баяндау; 8.2.4.2 ресми іскерлік жанрлық ерекшеліктерін және ажырату; 8.2.4.3 аралас мәтінді анықтау және оның белгілерін ажырату; публицистикалық ғылыми, ресми-

		стилдердің (репортаж, фельетон, мақала, очерк, шолу, хабарлама, мінездеме, биография, автобиография, тезистер, реферат, блогтағы, чаттағы пікірлер) тілдік ерекшеліктерін 8.2.7.1 "талдау" ұғымының мағынасын түсіндіру; 8.2.7.2 "өзектілік" ұғымының "сенімділік" ұғымына мағынасын түсіндіру; ажырату; 8.2.7.3 түрлі дерек көздеріне ақпараттар табу, синтездеу, оны қарама-қайшылықтан анықтылығын, аудиторияны анықтау; 8.2.8.1 "мақсатты аудит" ұғымын түсіндіру; аудиторияға мыналарды ажырату; 8.2.8.2 "репортаж" ұғымының "автобиография" ұғымына мағынасын түсіндіру; ажырату; 8.2.8.3 мақсатты аудиттің мақсатты аудиттің отырып, әртүрлі аудиттің стилистикалық ерекшеліктерін (композициялық ерекшеліктерін) (репортаж, фельетон, сұхбат, шолу, хабарлама, сипаттама, биография, автобиография,
	Жазылым	8.3.5.1 "мәтін мәтін" терминінің мағынасын түсіндіру; 8.3.5.2 хабарлама сипаттама-эссе

			8.3.6.1 "фрагмент" мағынасын түсініп, мағынасын түсініп; 8.3.6.2 таңдамалы сөздерді таңдап, мағынасын қолданып; 8.3.6.3 мазмұн бойынша сұрақтарға жауап келетін үзінді/мәтінді келтіріп, шығарманың жұмыстар жазу 8.3.7.1 "нақты қа" түсіндіру, мәтінді қателерді табу; 8.3.7.2 "сөйлем к" ұғымын түсіндіріп; 8.3.7.3 мәтінді түзету,мағыналы кемшіліктерді түзету; 8.3.7.4 жекелеген немесе мәтін үзіндісін құрылымын өзгертіп мәтінді редакциялау
	Тіл нормаларын сақтау		8.4.1.1 етістікті жүйелі формаларын дұрыстау; 8.4.4.1 "толымды" "толымсыз сөйлем" түсіндіру; 8.4.4.2 сөйлем мүшелерін,нақты сондай-ақ толымды анықтайтын тың қолдану
4 – тоқсан			
Тамақ: қажеттілік немесе сән-салтанат?	Айтылым және тыңдалым	Лексика.	8.1.3.1 тіл түрін анықтау
Синтаксис және пунктуация		Эмоционалды боялған сөздер. Синтаксис. Пунктуация. Жалпы-жеке ұсыныстар. Толық	8.1.3.2 тірек схеманы отырып, мәтін әңгіме құрылымын анықтау 8.1.3.3 мәтіннің

			құрылымын сақтап, оның мағына жағын өзгертіп негізгі сөздер түрлерін қолдану;
			8.1.4.1 мәтін атауы мен мазмұнды болжау;
Оқылым		емес сөйлемдердегі тыныс белгілері	8.2.2.1 негізгі ойды, құрылымдық бірліктер олардың әлемелік (сөйлемдер, абзацтар);
			8.2.3.1 эмоционалдық сөздер, кәсіби сөздер, теориялық мәліметтер баяндау;
			8.2.3.2 мәтіндегі сөздердің, сөз тіркестері және сөйлемдердің эмоциональды-сөздердің, кәсіби неологизмдер де окказионализм лексикалық үйлестіріп ескере отырып қолданыс мағынасын түсініп қолдану;
			8.2.5.1 мәтін идеясын тұжырымдау;
			8.2.5.2 оқылған мәтін сұрақтар мен жауаптар тұжырымдау
Жазылым			8.3.5.1 "мәтін мәні" терминінің мағынасын түсіндіру;
			8.3.5.2 хабарламаның сипаттама-эссе
			8.3.7.1 "нақты қағида" түсіндіру, мәтіндегі қателерді табу;
			8.3.7.2 "сөйлем келісімі" ұғымын түсіндіру;
			8.3.7.3 мәтінді

			түзету,мағыналы кемшіліктерді түзету
	Тіл нормаларын сақтау		8.3.7.4 жекелеген немесе мәтін үзіндісін құрылымын өзгерту мәтінді редакциялау 8.4.4.1 "толымды" "толымсыз сөйлем" түсіндіру; 8.4.4.2 сөйлем мүшелерін,нақыштарын сондай-ақ толымды анықтайтын тың қолдану

5) 9 - сынып:

5 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Лексикалық-грамматикалық материал	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан			
Өмір формаларының әртүрлілігі. Морфология және орфография. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Сөйлеудің омонимдік және тәуелсіз бөліктерінің емлесі Синтаксис. Пунктуация. Кіріспе сөз тіркестері мен сөйлемдер. Кіріспе сөз тіркестерімен сөйлемдердегі тыныс белгілері	9.1.1.1 "мәтін тақырыбы" терминін мағынасын түсіну 9.1.1.2 мәтіндегі жабық (мәтін ішінара) ақпаратты анықтау мәтіннің мазмұнын 9.1.5.1 талқылау нормаларын түсіну 9.1.5.2 пікірталас тұжырымдарын қарсыласты өз дұрыстығына сәйкестендіру қорытынды жасау 9.1.6.1 сөйлеу қағидаларын түсінікке ие болу оңтайлы қарқындар

		9.1.6.2 сөйлеу қа мақсатты аудит сәйкестігі тұрғы тыңдалған мате
	Оқылым	9.2.1.1 "мәтін іші мағынасын түсі ішкі мәтінді табу 9.2.1.2 мәтіндегі басқа дереккөз, ақпаратқа/жеке сүйене отырып бөлінбеген мәтін және жасырын ақпаратты түсін 9.2.6.1 көру оқуы ерекшеліктері м айырмашылығы 9.2.6.2 оқудың әр қолдану, соның жоспар құру арк 9.2.8.1 әр түрлі с мәтіндердің сөй тілдік және ком ерекшеліктерін 9.2.8.2 "мақсатты ұғымын түсіндір аудиторияға мы 9.2.8.3 "баяндам "блог" терминде мағынасын түсі ажырату; 9.2.8.4 композиц тілдік ерекшелін отырып түрлі мә стилистикалық мақсаттары мен аудиториясын (р фельетон, мақа очерк, шолу, жол мінездеме, био автобиография, тезистер, рефер блогтағы, чаттағ

			пікірлер) салыстырмалық
	Жазылым		9.3.5.1 "мәтін мәні" терминінің мағынасын түсіндіру; 9.3.5.2 түрлері әр түрлі ішінде аргумент негізінде эссе жазу; 9.3.7.1 "стилистикалық ұғымын түсіндіру" стилистикалық ұғымын түсіндіру; 9.3.7.2 "мәтін құрылымын түсіндіру" ұғымын түсіндіру; 9.3.7.3 мәтінді түсініктемелік, логикалық, кемсітпелік түзету; 9.3.7.4 мәтін құрылымын құру арқылы мәнін түсіндіру;
	Тіл нормаларын сақтау		9.4.1.1 "омонимдік" терминін түсіндіру; 9.4.1.2 омонимдік сөздерді көмекші сөз таптарын жазу; 9.4.4.1 "оқшаулау" ұғымдарын түсіндіру; 9.4.4.2 сөйлемнің мүшелерін жеке мүшелеріне бөлгілерін қолдану;
Қазіргі қоғамдағы музыка. Морфология. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Лексика. Инверсия. Градация. Морфология. Сөйлеудің омонимдік тәуелсіз және қызметтік бөліктері. Синтаксис.	9.1.5.1 талқылау нормаларын түсіндіру; 9.1.5.2 пікірталас тұжырымдарын қарсыласты өзіндік дұрыстығына сәйкестендіріп қорытынды жасау; 9.1.7.1 "сөйлеу нормаларын" түсіндіру; "сөйлеу тәртібін" түсіндіру;

		9.1.7.2 "әлеуметт сала", "блог", "бұ ақпарат құралд ұғымдарын түсі 9.1.7.3 мақсатты ескере отырып, ақпарат құралд блогтары мен ха негізінде кемінд тақырыпты қам дәлелді моноло және баяндау эл пайымдау, сенд 9.1.7.4 орфоэпия нормаларды сап
	Жазылым	9.3.3.1 бөлінбеге ақпаратты суре кестелер, диагр түрінде және ке 9.3.6.1 "фрагмен терминдерінің м түсіну; 9.3.6.2 таңдамал дағдысын қолд 9.3.6.3 шығарма жұмыстар жазу мазмұны жағын қайшы болып та мәтіннің фрагме фрагменттері; 9.3.7.1 "стилисти ұғымын түсіндір стилистикалық 9.3.7.2 "мәтін құр ұғымын түсіндір 9.3.7.3 мәтінді тү логикалық, кем түзету; 9.3.7.4 мәтін құр құру арқылы мә

	Тіл нормаларын сақтау		9.4.2.1 неологизмдер, инверсияны, грамматикалық қолдану 9.4.2.2 терминдер, неологизмдерді 9.4.2.3 қайталау, мөртабандардан 9.4.3.1 "оқшаулау, түсіндіру; 9.4.3.2 сөйлемнің мүшелерін ажы 9.4.3.3 сөйлемнің оқшауланған мүшесін қолдану
2 – тоқсан			
Ғылыми жаңалықтар мен технологиялар. Морфология. Синтаксис	Айтылым және тыңдалым	Лексика. Терминдер. Неологизмдер. Сөйлеу мәдениеті. Мөртабандар. Қайталау. Морфология. Сөйлеудің омонимдік тәуелсіз және қызметтік бөліктері. Синтаксис. Ұсыныстың оқшауланған мүшелері	9.1.5.1 талқылау нормаларын түсіндіру 9.1.5.2 пікірталас, тұжырымдарын қарсыласты өз дұрыстығына сәйкестігіне қорытынды жасау 9.1.6.1 сөйлеу қайталау түсінікке ие болу, оңтайлы қарқын 9.1.6.2 сөйлеу қайталау мақсатты аудит, сәйкестігі тұрғынға тыңдалған мәтін 9.1.7.1 "сөйлеу нормалары", "сөйлеу тәртібінің" ұғымдарын түсіндіру 9.1.7.2 "әлеуметтік сала", "блог", "бұқаралық ақпарат құралдары" ұғымдарын түсіндіру

		9.1.7.3 мақсатты ескере отырып, ақпарат құралдар блогтары мен хабар негізінде кемінде тақырыпты қамтамасыз ететін дәлелді монолог және баяндау элементін пайымдау, сендіру 9.1.7.4 орфоэпия нормаларды сақтау
	Оқылым	9.2.2.1 негізгі ой, мәтін құрылым ерекшеліктерін 9.2.7.1 "талдау", "интерпретация" мағынасын түсіні 9.2.7.2 әр түрлі қоры ақпаратты алу және алынған ақпаратты түсіндіру, қорыт 9.2.8.1 әр түрлі сөз мәтіндердің сөйлем тілдік және композиция ерекшеліктерін 9.2.8.2 "мақсатты" ұғымын түсіндіріп аудиторияға мына 9.2.8.3 "баяндама" "блог" терминде мағынасын түсіні ажырату; 9.2.8.4 композиция тілдік ерекшеліктерін отырып түрлі мақсаттар стилстикалық мақсаттары мен аудиториясын (реферат, фельетон, мақала, очерк, шолу, жолы мінездеме, биография, автобиография, тезистер, реферат

	Жазылым	блогтағы, чаттағы пікірлер) салыстыру
		9.3.6.1 "фрагменттер" терминдерінің мәнін түсіну;
		9.3.6.2 таңдамалы дағдысын қолдану
		9.3.6.3 шығармалар жұмыстар жазу мазмұнын жағынан қайшы болып тамақ мәтіннің фрагменттері;
		9.3.7.1 "стилистикалық" ұғымын түсіндіру стилистикалық
		9.3.7.2 "мәтін құрылымын" ұғымын түсіндіру
	Тіл нормаларын сақтау	9.3.7.3 мәтінді түсіну логикалық, кемсітуді түзету;
		9.3.7.4 мәтін құрылымын құру арқылы мәтін
		9.4.2.1 неологизмдер, инверсияны, грамматика қолдану;
		9.4.2.2 терминдер неологизмдерді
		9.4.2.3 қайталау. мөртабандардан
		9.4.3.1 "оқшаулау" түсіндіру;
		9.4.3.2 сөйлемнің мүшелерін ажырату
		9.4.3.3 сөйлемнің оқшауланған мүшелерін қолдану

Жанжалдар мен бітімгершілік. Синтаксис. Морфология және орфография	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Орфография. Жалғаулардың емлесі Синтаксис. Күрделі сөйлемдердің түрлері. Жалғаулар	9.1.1.1 "мәтін тақырып идеясы" терминінің мағынасын түсініктейтін; 9.1.1.2 мәтіндегі жабық (мәтін ішіне) ақпаратты анықтау, мәтіннің мазмұнын анықтау; 9.1.2.1 "шағын тақырып" ұғымын түсіндіріп келтіру; 9.1.2.2 тақырыптың негізгі ойды анықтау; 9.1.3.1 аралас типті мәтіндердің мазмұнын қайталау
	Оқылым		9.2.1.1 "мәтін ішіне" мағынасын түсініктейтін ішкі мәтінді табу; 9.2.1.2 мәтіндегі басқа дереккөздерге ақпаратқа/жеке сүйене отырып бөлінбеген мәтін және жасырын ақпаратты түсіндіру; 9.2.2.1 негізгі ой, мәтін құрылым ерекшеліктерін 9.2.6.1 көру оқу ерекшеліктері мен айырмашылығы 9.2.6.2 оқудың әдіс-қолдану, соның жоспар құру арқылы
	Жазылым		9.3.1.1 мәтіннің ерекшелігін ескерте отырып цитаттық жоспар 9.3.2.1 "талдау", "талдау" терминдерінің мағынасын

			түсіндіру; 9.3.2.2 тыңдалға және аудиовизуалдык материалдағы ақпаратты синтездей отырып, мазмұнын баяндау; 9.3.4.1 "мақсаттық" ұғымын түсіндіріп, аудиторияға мынадай мақсаттық ақпаратты түсіндіру; 9.3.4.2 "тезис", "бюллетень", "реферат", "блог" терминдерінің мазмұнын түсіндіру және ақпаратты түсіндіру; 9.3.4.3 мақсаттық ақпаратты ескере отырып, элементтері бар мәтіндерін, сипаттау элементтері бар жасау және ресми сөйлесу мәнерін (репортаж, сұхбат, жолдау, мінездеме, автобиография, блогтағы, чаттағы) түсініктемелер)
	Тіл нормаларын сақтау		9.4.1.1 "омонимді" түсіндіру; 9.4.1.2 омонимді көмекші сөз тап жазу; 9.4.3.1 "оқшаулау" түсіндіру; 9.4.3.2 сөйлемнің мүшелерін ажырату; 9.4.3.3 сөйлемнің оқшауланған мүшесін қолдану
3 – тоқсан			
Құрлық елдері.	Айтылым және тыңдалым	Морфология.	9.1.1.1 "мәтін тақырыбы" термині

Синтаксис және пунктуация			мағынасын түсіні 9.1.1.2 мәтіндегі ішкі жабық (мәтін ішіндегі) ақпаратты анықтау, мәтіннің мазмұнын түсіні 9.1.2.1 "шағын тақырып" ұғымын түсіндіріп келтіру; 9.1.2.2 тақырыптың негізгі ойды анықтау 9.1.5.1 талқылау нормаларын түсін 9.1.5.2 пікірталас тұжырымдарын қарсыласты өз дұрыстығына сәйкестендіріп қорытынды жас
	Оқылым	Күрделі сөйлемдердегі морфологиялық байланыс құралдары. Жалғаулар мен жалғаулық сөздер	9.2.1.1 "мәтін іші" мағынасын түсіні ішкі мәтінді табу 9.2.1.2 мәтіндегі басқа дереккөз, ақпаратқа/жеке сүйене отырып бөлінбеген мәтін және жасырын ақпаратты түсін 9.2.2.1 негізгі ой, мәтін құрылым ерекшеліктерін 9.2.6.1 көру оқу ерекшеліктері м айырмашылығы 9.2.6.2 оқудың әр қолдану, соның жоспар құру арк
	Жазылым		9.3.2.1 "талдау", "терминдерінің м түсіндіру;

			9.3.2.2 тыңдалға және аудиовизуалды материалдағы ақпаратты синтездей отырып, мазмұнының баяндауына қатынастыра отырып, өзінше жасау және ресми сөйлесу мәнерін (репортаж, сұхбат, жолдау, мінездеме, автобиография, блогтағы, чаттағы түсініктемелер)
	Тіл нормаларын сақтау		9.3.4.1 "мақсатты" ұғымын түсіндіру аудиторияға мыналар: 9.3.4.2 "тезис", "блог", "реферат", "блог" терминдерінің мазмұнын түсіндіру және ақпараттың түсініктілігіне қатынастыра отырып, өзінше жасау және ресми сөйлесу мәнерін (репортаж, сұхбат, жолдау, мінездеме, автобиография, блогтағы, чаттағы түсініктемелер) 9.4.1.1 "омонимді" түсіндіру; 9.4.1.2 омонимді көмекші сөз таптарын жазу; 9.4.3.1 "оқшаулау" түсіндіру; 9.4.3.2 сөйлемнің мүшелерін ажырату; 9.4.3.3 сөйлемнің оқшауланған мүшелерін қолдану
Дәстүр және мәдениет. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Лексика. Стилистикалық түсті сөздер. Синтаксис. Пунктуация.	9.1.2.1 "шағын тақырып" ұғымын түсіндіру келтіру; 9.1.2.2 тақырыптың

			негізгі ойды анықтау;
			9.1.3.1 аралас типтегі мәтіндердің мазмұнын қайталау
Оқылым		Күрделі сөйлемдердегі тыныс белгілері	9.2.3.1 неологизмдерді теориялық мәлімет ретінде баяндау;
			9.2.3.2 лексикалдық үйлесімділікті ескеріп мәтіндегі жеке сөздер тіркестерінің жөніне сөйлемдердің, сөз тіркестерінің түсті сөздер мен неологизмдерді түсіну және мағынасын түсіндіру;
			9.2.4.1 мәтін түрлерін теориялық мәлімет ретінде баяндау;
			9.2.4.2 ресми іскерлік жанрлық ерекшеліктерін және ажырату;
			9.2.4.3 мәтіндердің түрлерін анықтау, публицистикалық, ғылыми, ресми-стильдердің тән ерекшеліктерін, жанрлық ерекшеліктерін ажырату (репортаж, мақала, сұхбат, мінездеме, биография, автобиография, тезистер, реферат, блогтағы, чаттағы түсініктемелер)
			9.2.5.1 "факт", "пікір" ұғымдарының мазмұнын түсіндіру, осы ұғымдардың айырмашылығын анықтау;
			9.2.5.2 оқылған мәтінге сұрақтар мен жауаптар қалыптастыру, сұрақтар мен жауаптардың мазмұнын анықтау;

			идеяларды ажырату
	Жазылым		9.3.2.1 "талдау", "сөз" терминдерінің мазмұнын түсіндіру; 9.3.2.2 тыңдалған және аудиовизуалды материалдағы акцентте синтездей отырып мазмұнын баяндау 9.3.4.1 "мақсатты" ұғымын түсіндіру, аудиторияға мына мақсатты 9.3.4.2. "тезис", "блог", "реферат", "блог", терминдерінің мазмұнын түсіндіру және анықтау 9.3.4.3 мақсатты ескере отырып, элементтері бар мәтіндерін, сипаттау элементтері бар жасау және ресми сөйлесу мәнерін, (репортаж, сұхбат, жолдау, мінездеме, автобиография, а блогтағы, чаттағы түсініктемелер) жасау
	Тіл нормаларын сақтау		9.4.2.1 неологизмдер, инверсияны, графикалық қолдану; 9.4.2.2 терминдер неологизмдерді 9.4.2.3 қайталау мөртабандардан 9.4.4.1 "оқшаулау" ұғымдарын түсіндіру 9.4.4.2 сөйлемнің жеке мүшелері үйіріс белгілерін қолдану

	Айтылым және тыңдалым		9.1.4.1 мәтін атауы, мазмұнды болжам
			9.2.3.1 неологизмдерді теориялық мәліметпен баяндау;
"Жер" планетасының ресурстары.			9.2.3.2 лексикалдық үйлесімділікті ескеріп, мәтіндегі жеке сөз тіркестерінің және сөйлемдердің, сөз тізбектерінің түсті сөздер мен неологизмдерді түсіну және мағынасын түсіндіру;
			9.2.4.1 мәтін түрлерін теориялық мәліметпен баяндау;
Синтаксис және пунктуация	Оқылым	Синтаксис. Пунктуация. Күрделі сөйлемдердегі тыныс белгілері	9.2.4.2 ресми іскерлік жанрлық ерекшеліктерін және ажырату;
			9.2.4.3 мәтіндердің түрлерін анықтау, публицистикалық, ғылыми, ресми-стильдердің тән ерекшеліктерін, жанрлық ерекшеліктерін ажырату (репорт, мақала, сұхбат, мінездеме, биография, автобиография, тезистер, реферат, блогтағы, чаттағы түсініктемелер)
			9.2.5.1 "факт", "пікір" ұғымдарының мәнін түсіндіру, осы ұғымдардың айырмашылығы
			9.2.5.2 оқылған мәтін сұрақтар мен жауаптар қалыптастыру, олардың идеяларды ажырату

	Жазылым		9.3.3.1 бөлінбеген ақпаратты сурет, кестелер, диаграммалар түрінде және кейінгі 9.3.4.1 "мақсатты" ұғымын түсіндіру аудиторияға мына 9.3.4.2. "тезис", "сөз", "реферат", "блог" терминдерінің мағынасын түсіндіру және а 9.3.4.3 мақсатты ескере отырып, элементтері бар мәтіндерін, сипат элементтері бар жасау және ресми сөйлесу мәнерін (репортаж, сұхбат, жолдау, мінездеме, автобиография, блогтағы, чаттағы түсініктемелер)
	Тіл нормаларын сақтау		9.4.4.1 "оқшаулау" ұғымдарын түсі 9.4.4.2 сөйлемнің жеке мүшелері белгілерін қолд

6) 10 - сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Лексикалық-грамматикалық материал	Оқыту мақсатта
1 – тоқсан			
Жасөспірім қазіргі әлемде. Морфология және орфография. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Күрделі сөйлемдердегі морфологиялық байланыс құралдары.	10.1.1.1 "сыни" терминінің мағынасын түсіндіру, сыни талдауларын да

		Жалғаулар мен жалғаулық сөздер. Орфография. Сөйлеудің әртүрлі бөліктерінің біріктірілген, дефис емлесі. Синтаксис. Пунктуация.	10.1.1.2 ыңдалғау көзқарасын білдіретін мәтіндегі негізгі ақпаратты түсіндіру; 10.1.3.1 "мәтіндік" терминінің мағынасын түсіндіру; 10.1.3.2 аралас тілдік мәтіндердің мазмұнын қайталау; 10.1.5.1 "полемика" мағынасын түсініп, пікірталастан позицияны ажырата білу; 10.1.5.2 пікірталас (әдеби тақырып) көзқарастарды мәселенің шешіміне қатысты; 10.1.6.1 сөйлеудің нормативтілігі туралы болуы (сөйлеудің дәлдігі, тазалығы, орындылығы); 10.1.6.2 өз пікірін білдіріп отырып сөйлеу мазмұнын, құрылымын материалды мағыналық логикасы тұрғынан;
	Оқылым		10.2.1.1 алынған ақпаратты жеке тәжірибемізбен; 10.2.1.2 мәтіндегі ақпаратты басқару дереккөздердің жеке тәжірибесімен байланыстыра отырып және тұтас емес ашық және жасалған мәтінді) ақпарат; 10.2.6.1 "тезис" терминінің мағынасын түсіндіру; 10.2.6.2 оқуға тез

		10.2.6.3 оқылым қолдану, соның ішінде қарастыра оқу, жоспарды кеспект құра оқу 10.2.8.1 әр түрлі сөздерді мәтіндердің сөйлесімдік тілдік және композициялық ерекшеліктерін анықтау 10.2.8.2 "мақсаттық" ұғымын түсіндіру аудиторияға мына мақсаттарды 10.2.8.3 түрлі мәтіндерді стилистикалық (композициялық, жанрлық) ерекшеліктері мен мақсаттары мен аудиториясын (ғылым, мақалалар, ғылым және автордың пәні) ескере отырып сөйлеу
	Жазылым	10.3.1.1 "цитаталар" және "тезистік" жұмыс ұғымдарының мазмұнын түсіндіру және анықтау 10.3.1.2 жоспарды құру, соның ішінде тезистік; 10.3.2.1 аудиовизуалды материал туралы синтездей отырып мазмұнын баяндау 10.3.5.1 эссенің тегі ішінде проблема жақты қарастырып шешу жолдарын пікірталас эссесі 10.3.7.1 мәтіндегі түзету және редакция
	Тіл нормаларын сақтау	10.4.1.1 орфография нормаларды сақтау

			10.4.3.1 шылаулы сөздер мен шылаулы сөздерді білдіретін және түсіндіру; 10.4.3.2 құрмалас сөйлемдердегі байланыс құралдары (шылаулар мен сөздер) дұрыс қолданылуы; 10.4.4.1 жай, күрделі және құрмалас сөйлемдердің тыныс белгілері;
2 – тоқсан			
21 ғасырдағы дүниежүзілік байланыс. Морфология. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Морфология. Күрделі сөйлемдердегі морфологиялық байланыс құралдары. Жалғаулар мен жалғаулық сөздер. Синтаксис. Пунктуация. Күрделі сөйлемдердегі тыныс белгілері	10.1.2.1 тыңдағанда көзқарасын білдіретін тақырыпшалар мен ойды анықтау; 10.1.4.1 мәтін соңында мазмұнды болжам; 10.1.6.1 сөйлеудің нормативтілігі туралы болуы (сөйлеудің дәлдігі, тазалығы, орындылығы); 10.1.6.2 өз пікірін білдіріп отырып сөйлеу мазмұны, құрылымы материалды мағыналық логикасы тұрғысынан; 10.1.7.1 "әлеуметтік сала", "сөйлеу нормалары" "сөйлеу моделі" түсіндіру; 10.1.7.2 "сөйлеу тәртібі" "сөйлеу тәртібі" ұғымдарын түсініктемесі; 10.1.7.3 оқу және мәдени салалардағы кемінде 2 шағын қамтитын кеңейтілген монолог (берілген пайымдау, сендіру)

			10.1.7.4 белгілі б сөйлеу нормала сөйлеу тәртібінің қолдану
	Оқылым		10.2.2.1 негізгі о мәтіннің ерекше құрылымының айқындау;
			10.2.3.1 аббреви ирониялар тура мәліметтерді ба айту" және "кемі
			10.2.3.2 аббреви парцелляцияла ишаралардың, а мен асыра үлке басқа да сөз тір тәсілдерді қолд
			10.2.5.1 "түсіндір мағынасын түсі мазмұнын түсін
			10.2.5.2 мәтін ма интерпретациял сұрақтар мен ид қалыптастыру
	Жазылым		10.3.2.1 аудиови материал турал синтездей отыр мазмұнын баян
			10.3.4.1 "мақсат ұғымын түсіндір аудиторияға мы
			10.3.4.2 мақсатт ескере отырып, элементтері бар мәтіндерін, тиіс ойлау элементт баяндауды (сая жасау;
			10.3.5.1 эссенің ішінде проблем

			жақты қарастырып шешу жолдарын пікірталас эссесі
	Тіл нормаларын сақтау		10.3.7.1 мәтіндегі түзету және ред 10.4.1.1 орфогра нормаларды са 10.4.2.1 стилист сөздерді, аббре қолдану; 10.4.3.1 шылаула шылаулы сөзде және түсіндіру; 10.4.3.2 құрмала сөйлемдердегі м байланыс құрал (шылаулар мен сөздер) дұрыс к 10.4.4.1 жай, күр және құрмалас тыныс белгілер,
3 – тоқсан			
Дилемма және таңдау. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Лексика. Морфология. Күрделі сөйлемдердегі морфологиялық байланыс құралдары. Синтаксис. Пунктуация. Әр түрлі бағыныңқы сөйлемдері бар күрделі сөйлемдер: (анықтамалық және түсіндірме). Күрделі бағыныңқы сөйлемдердегі тыныс белгілері әр түрлі бағыныңқы сөйлемдермен)	10.1.5.1 "полеми мағынасын түсі пікірталастан по ажырата білу; 10.1.5.2 пікіртал (әдеби тақырып көзқарастарды мәселенің шеш 10.1.7.1 "әлеумет сала", "сөйлеу н "сөйлеу моделі" түсіндіру; 10.1.7.2 "сөйлеу "сөйлеу тәртібіні ұғымдарын түсі 10.1.7.3 оқу және

		мәдени салалар кемінде 2 шағын қамтитын кеңейтілген монолог (берілген пайымдау, сендіру) 10.1.7.4 белгілі бір сөйлеу нормалау сөйлеу тәртібінің қолдану
	Оқылым	10.2.2.1 негізгі ой мәтіннің ерекше құрылымының айқындау; 10.2.3.1 аббревиациялар, ирониялар туралы мәліметтерді бағыттау айту" және "кеміту" 10.2.3.2 аббревиациялар, парцелляциялар, ишаралардың, ақпаратпен асыра үлкейту басқа да сөз тіршілік тәсілдерді қолдану 10.2.4.1 "стиль", "жанр" терминдерінің мағынасын түсіндіру; 10.2.4.2 әр түрлі стильдегі және мәтіндердің типологиялық сипаттамалық ерекшеліктерін туралы есеп); 10.2.8.1 әр түрлі мәтіндердің сөйлеу тілдік және композициялық ерекшеліктерін 10.2.8.2 "мақсат" ұғымын түсіндіру аудиторияға мына 10.2.8.3 түрлі мәтін стилистикалық (композициялық)

		жанрлық) ерекше мақсаттары мен аудиториясын (на мақалалар, ісса және автордың ескере отырып с
	Жазылым	10.3.1.1 "цитатал және "тезистік ж ұғымдарының м түсіндіру және а 10.3.1.2 жоспард құру, соның ішін тезистік; 10.3.2.1 аудиови материал турал синтездей отыр мазмұнын баян 10.3.3.1 "презент "гиперсілтеме" т мағынасын түсі 10.3.3.2 компью көмегімен презе жасау; 10.3.3.3 ақпарат гиперсілтемеле презентация түр 10.3.6.1 "компози "фрагмент" терм мағынасын түсі 10.3.6.2 таңдама дағдысын қолд 10.3.6.3 мәтін құ 10.3.6.4 белгілі б композициялық (әңгіменің баста болып табылаты үзіндісі бойынш шығармашылық жазу (150-170 се 10.3.7.1 мәтінде

			түзету және ред
	Тіл нормаларын сақтау		10.4.1.1 орфогра нормаларды са 10.4.2.1 стилист сөздерді, аббре қолдану; 10.4.3.1 шылаул шылаулы сөзде және түсіндіру; 10.4.3.2 құрмала сөйлемдердегі м байланыс құрал (шылаулар мен сөздер) дұрыс к 10.4.4.1 жай, күр және құрмалас тыныс белгілер,
4 – тоқсан			
Бұқаралық ақпарат құралдары. Синтаксис және пунктуация	Айтылым және тыңдалым	Лексика. Аббревиатура. Морфология. Күрделі сөйлемдердегі морфологиялық байланыс құралдары. Синтаксис. Пунктуация.	10.1.5.1 "полеми мағынасын түсі пікірталастан по ажырата білу; 10.1.5.2 пікіртал (әдеби тақырып көзқарастарды мәселенің шеш 10.1.6.1 сөйлеуд нормативтілігі т болуы (сөйлеуді дәлдігі, тазалығ орындылығы); 10.1.6.2 өз пікірін отырып сөйлеу мазмұны, құры. материалды ма логикасы тұрғы 10.1.7.1 "әлеумет сала", "сөйлеу не "сөйлеу моделі" түсіндіру;

		10.1.7.2 "сөйлеу тәртібінің" "сөйлеу тәртібінің" ұғымдарын түсіні 10.1.7.3 оқу және мәдени салаларында кемінде 2 шағын қамтитын кеңейтілген монолог (берілген пайымдау, сенді 10.1.7.4 белгілі бір сөйлеу нормалары сөйлеу тәртібінің қолдану
	Оқылым	10.2.2.1 негізгі ой мәтіннің ерекше құрылымының айқындау; 10.2.7.1 "талдау", "интерпретация" мағынасын түсі 10.2.7.2 түрлі дерек ақпараттар табу, синтездеу, инте өз пікірін білдіре алынған мәліме қорытынды жас 10.2.8.1 әр түрлі мәтіндердің сөй тілдік және комму ерекшеліктерін 10.2.8.2 "мақсатты" ұғымын түсіндір аудиторияға мы 10.2.8.3 түрлі мә стилистика лық, тілдік, жан ерекшелікте рін мен мақсатты а (ғылыми мақал есептері) және а позициясын ес салыстыру

	Жазылым	10.3.2.1 аудиовидео материал туралы синтездей отырып мазмұнын баяндау; 10.3.6.1 "композиция" терминінің "фрагмент" терминімен байланыстылығын түсініп, мағынасын түсіндіру; 10.3.6.2 таңдама жасау, дағдысын қолдану; 10.3.6.3 мәтін құрастыру; 10.3.6.4 белгілі бір композициялық құрылым (әңгіменің бастауы, аяқталуы) болып табылатын үзіндісі бойынша шығармашылық жазу (150-170 сөз); 10.3.7.1 мәтіндегі қателерді түзету және редакциялау;
	Тіл нормаларын сақтау	10.4.1.1 орфографиялық нормаларды сақтау; 10.4.2.1 стилистикалық сөздерді, аббревиатураларды қолдану; 10.4.3.1 шылаулардың шылаулы сөздермен және түсіндіру; 10.4.3.2 құрмалас сөйлемдердегі байланыс құралдары (шылаулар мен сөздер) дұрыс қолдану; 10.4.4.1 жай, құрмалас және құрмалас-түркілік тыныс белгілерді қолдану;

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

56-қосымша

Қазақстан Республикас

және ғылым Министр

2013 жылғы 3 сәуір

№ 115 бұйрығына

693-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде)

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – көркем әдеби шығармаларды оқыту арқылы білім алушылардың рухани құндылықтарын және оқырмандық мәдениетін қалыптастыру, өзін-өзі тануда меңгерген білімін өмірде қолдана білетін жеке тұлға тәрбиелеу.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) қазақ әдебиеті, орыс әдебиеті және әлем әдебиеті мен мәдениеті негізінде әлеуметтік қоғамға бейімделген білім, білік, дағдыларын қалыптастыру;

2) көркем шығармалардағы автор ойын терең тануға мүмкіндік беретін әдеби- танымдық түсініктерін ояту;

3) шығарманы талдау негізінде талдау, салыстыру, жалпылау дағдылары арқылы қорытындылау дағдыларын қалыптастыру;

логикалық және сыни пайымдауы нәтижесінде оқиғаның себеп-салдарын анықтау, шығармадағы түйінді ойды анықтау дағдыларын қалыптастыру;

4) әртүрлі жанрдағы көркем шығармалардың мазмұнын терең түсіну әрі талдау негізінде коммуникативтік құзіреттіліктерін арттыру;

5) жазушының шығармашылық тұлғасының эстетикалық және рухани көрінісін ашу, авторлық өнер ретінде көркем әдебиет туралы түсініктерін қалыптастыру;

6) шығармашылық немесе зерттеу қызметімен байланысты қажетті ақпаратты іздеу және өңдеу кезінде ақпараттық технологияларды пайдалану;

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөйлеу тілі дамуындағы кемшіліктерді түзету;

2) нұсқау бойынша ауызша және жазбаша жұмыс жасау дағдысын дамыту;

3) тілдік құбылыстарды салыстыру және талдау дағдысын дамыту;

4) сөздік-логикалық ойлауды дамыту.

2-тарау. Оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Оқыту процесі барысында тапсырмалардың көлемі мен күрделілігін анықтау, жетістіктер деңгейін бағалау кезінде педагог психикалық дамуы тежелген білім алушының психофизикалық ерекшеліктерін ескере отырып, арнайы тәсілдерді қолданады.

6. Оқытудың тиімді әдістері мен стратегиялары:

1) әрбір білім алушының пікірін тыңдау және оларды дамыту мақсатында бар білімді пайдаланудың маңыздылығын түсіну;

2) мұқият таңдалған тапсырмалар мен қызмет түрлерінің көмегі арқылы ынталандыра және дамыта оқыту;

3) білім алушыларға түсінікті мысалдармен проблемаларды шешу стратегияларын модельдеу;

4) зерттеу қызметін және белсенді оқу әрекетін көтермелеу;

5) білім алушылардың сыни ойлау дағдыларын дамыту;

6) оқытуда сараланған тәсілді жүзеге асыру;

7) білім алушылардың жеке, топтық қызметін және ұжымдық сынып жұмысын ұйымдастыру;

8) оқыған тапсырманың немесе мәтіннің мазмұнын түсінуін қадағалауға көмектесетін "Инсерт" немесе "Белгі қою" әдісін қолдану;

9) оқылатын мәтіннің ұқсастығы мен айырмашылықтарын анықтауға мүмкіндік беретін салыстыру әдісін қолдану;

10) "Аяқталмаған сөйлем" әдісін қолдану, бұл әдіс бойынша оқушылар көру бейнелер арқылы абстрактты ұғымдарды түсінеді және бейненің ішкі жан дүниесіне үңіле алады.

7. Ақпараттық-коммуникативтік технологиядағы құзыреттілік - білім алушыларды дайын, қатаң іріктелген, тиісті түрде ұйымдастырылған тапсырмалармен көп мөлшерде қамтамасыз етуге, олардың зияткерлік шығармашылық қабілеттерін дамытуға, өз бетінше жаңа білім ала білуге, әртүрлі ақпарат көздерімен жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

8. Оқу материалын түсіну, сұрақтарға дұрыс жауап беру дағдыларының дамуын ынталандыратын тапсырмалар:

1) ұсынылған мәтін бойынша сұрақтар құрастыру;

2) мәтін бойынша жоспар құру;

3) мәтінді (мәтіннің бөлігін) ауызша жеткізу;

4) баламалы пікірді немесе идеяны қалыптастыру;

5) тақырып бойынша интервью алу;

6) тақырып бойынша жұпта, топта диалог құру, бірлесіп оқуды жүзеге асыру;

7) тақырып бойынша пікірталас ұйымдастыру;

8) табысты әрекет ету ортасын құру;

9) шығарманы оқу және талқылау.

9. Сөйлеу тілінің дамуын ынталандыратын тапсырмалар:

1) шығармашылық бағыттағы тапсырмалар;

2) интернет ресурстарымен жұмыс (тақырып бойынша көрсетілім, жобалар дайындау);

3) сөйлеу байланысын құру (туған-туысқандары мен досына хат, іскерлік қағаздар);

4) стильдік және жанрлық ерекшеліктеріне сай әртүрлі мәтіндер жазу, (репортаж, хабарландыру, хат, өтініш, өмірбаян, комплимент, құттықтау, сұхбат, еркін тақырыпқа эссе жазу, аннотация);

5) публицистикалық тақырыпта шығарма жазу;

6) берілетін ақпарат көлемінің өзгеруіне сәйкес мәтінді өзгерту, қайта құру;

10. Пәнді оқытудың техникалық құралдары: сенсорлық (немесе электромагниттік) әрекет принципі бар интерактивті тақта, интеграцияланған бейнепроектор және дыбыс колонкалары; дербес компьютер (жүйелі блок, орыс және қазақ әліпбиіндегі пернетақта, монитор, "тышқан" манипуляторы, принтер, UPS үздіксіз қоректендіру блогы).

11. Критериалды бағалау тапсырмаларын мұғалім оқушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып дайындайды және келесі тәсілдерді қолданады:

1) грамматикалық және семантикалық рәсімдеу жөніндегі нұсқаулықтың тұжырымдарын жеңілдету;

2) көпқұрылымды нұсқаулықтарды қысқа мағыналық бірліктерге бөлу;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмек беру: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау); ұйымдастырушы (қолдау, зейіндерін шоғырландыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін ескеру); бағыттаушы (тапсырманы қайталау және түсіндіру);

4) тапсырмаларды орындаудың уақыт мөлшерін арттыру.

3-тарау. "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

12. "Қазақ әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

13. "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінің мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бөлімдер бөлімшелерден тұрады, бөлімшелер күтілетін нәтижелер түрінде ұсынылған әр сыныптың оқу мақсаттарын қамтиды.

14. Бағдарлама мазмұны 3 бөлімді қамтиды:

- 1) "Түсіну және жауап беру" бөлімі;
- 2) "Сараптама және интерпретация" бөлімі;
- 3) "Бағалау және салыстыру" бөлімі.

15. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) терминдерді түсіну
- 2) көркем шығарма мазмұнын түсіну;
- 3) жатқа оқу және дәйексөз алу;
- 4) жоспар құру;
- 5) мазмұндама;
- 6) сұрақтарға жауап беру.

16. "Сараптама және интерпретация" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әдеби шығарманың композициясы;
- 2) автор бейнесі;
- 3) көркем шығарманың тілі;
- 4) кейіпкерді сипаттау;
- 5) шығармашылық жұмыс;

17. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) заманауилығы мен жаңашылдығы;

3) әдеби сын;

18. 5-сыныпқа арналаған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: көркем әдебиет туралы жалпы түсінік; әдеби шығарманың фабуласы мен сюжеттік дамуы; кейіпкерлер портреті мен бейнесі; шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту; қысқаша жоспар; әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясы, сұрақтарға қысқаша түрде және толықтай жауап беру;

2) сараптама және интерпретация: мұғалімнің көмегімен жанрдың түрін және белгілерін анықтау; мұғалімнің көмегімен шығарманың негізгі ойын белгілеу, мұғалімнің көмегімен шығарма мәтінінде композиция элементтерін анықтау; бас кейіпкерді сипаттайтын маңызды эпизодтарды талдау, кейіпкерлерге мінездеме беру; шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; мұғалімнің қолдауымен автордың бас кейіпкерге деген көзқарасын анықтау; тірек сөздер, иллюстрацияларға сүйене отырып әдеби тақырыптар бойынша қысқаша шығарма, әңгімелер жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тарихи құндылығын бағалау; кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау; әдеби шығармаларды салыстыру, ұқсастығы мен айырмашылығын түсіндіру; сыни хабар шығарманы талқылауға қатысу, өз ойы мен сезімдерін білдіру; өзінің және сыныптастарының ауызша және жазбаша сөйлеу тілін бағалау.

19. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) "Керқұла атты Кендебай" ертегісі;

2) "Қобыланды батыр" жыры;

3) Асан қайғы "Асан қайғының жерге айтқан сыны" аңызы;

4) Дулат Бабатайұлы "О, Ақтан жас, Ақтан жас";

5) Ыбырай Алтынсарин "Қыпшақ Сейітқұл", "Атымтай Жомарт", "Дүние қалай етсең табылады?";

6) Ахмет Байтұрсынұлы "Егіннің бастары" мысалы, "Адамдық диқаншысы" өлеңі;

7) Бердібек Соқпақбаев "Менің атым – Қожа" хикаяты;

8) Марат Қабанбай "Бауыр" әңгімесі;

20. 6-сыныпқа арналаған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау; көркем әдебиет туралы жалпы түсінік, негізгі және қосалқы ақпарат; қарапайым жоспар құрау; көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту; кейіпкерлер мен оқиғалар жайында өз ойын білдіру; сұраққа толық жауап беру;

2) сараптама және интерпретация: жанрдың түрін және белгілерін анықтау; құрылымдық элементеріне негізделе отырып шығарманың басты ойын белгілеу; мәтіннен дәйексөздер келтіру, жоспарды пайдалану арқылы кейіпкерлерге мінездеме беру; шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау; автордың бас және қосалқы кейіпкерлерге деген көзқарасын анықтау; әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісі, оқиға орны мен кейіпкер бейнесін сипаттап жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы талқылауға қатысу; кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалау; шығармалар мен кейіпкерлерді өзара салыстыру, олардың тарихи және көркемдік құндылығына баға беру; өз ойы мен сезімдерін білдіру; өзінің және сыныптастарының ауызша және жазбаша сөйлеу тілін бағалау.

21. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) "Аяз би" ертегісі;

2) "Алып Ер Тұңға" жыры;

3) Әл Фараби "Қашықтасың туған жер", "Тіршілікте құрыштай бол төзімді";

4) Доспамбет жырау "Қоғалы көлдер, қом сулар", "Айналайын, Ақ Жайық";

5) Абай Құнанбайұлы "Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін", "Ғылым таппай мақтанба" өлеңдері, қара сөздері: "Бірінші сөз", "Жетінші сөз", "Отыз бірінші сөз";

6) Тынымбай Нұрмағамбетов "Анасын сағынған бала" әңгімесі;

7) Нұрдәулет Ақыш "Нағыз әже қайда?" әңгімесі;

8) Джек Лондон "Мексика ұлы" әңгімесі.

22. 7-сыныпқа арналаған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: көркем туындының мазмұнын түсіну, мәлім де беймәлім ақпарат; әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау; мәтіннен көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін сипаттайтын дәйексөздерді өз бетімен табу және мәнерлеп оқу; күрделі жоспар; үзінділерді жатқа айту; шығарманың мазмұны мен үзінділерін қысқаша, толық, ішінара мазмұндау; кейіпкерлер мен оқиғалар жайында өз ойын білдіру; проблемалық сұраққа дәлелді жауап беру;

2) сараптама және интерпретация: жанр мен белгілерін анықтау; шығарманың тақырыбы мен идеясын белгілеу; кейіпкерлер, олардың әрекеттері, мінез-құлық себептері, есімдері мен мәтіннің мәніне сипаттама беру; кейіпкердің іс-әрекетіне өз ойын білдіру; шығарма мәтінде композиция элементтерін бөлу; эпиграф рөлі мен мәнін түсіндіру; оқиғаның жүйелілігін еске түсіру үшін графикалық және суретті жоспарын құру; шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптарды: теңеу, метафора, кейіптеу, эпитет) анықтау;) оқыған шығармаға қатысты өз көзқарасын білдіре отырып әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып, шығармашылық жұмыс (шығарма, пікір, репортаж т.б.) жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы талқылауға қатысу; кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалау; шығармалар мен кейіпкерлерді өзара салыстыру, олардың тарихи және көркемдік құндылығын анықтау; тақырыпты ашудың толықтығы мен тереңдігі, композициялық бірлігі, дәйексөзді орынды қолдану тұрғысынан өзінің және сыныптастарының ауызша және жазбаша сөйлеу тілін бағалау; әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы сыни шолу жазу.

23. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) "Қыз Жібек" жыры;
- 2) Орхон Енисей ескерткіштері, "Күлтегін" жыры;
- 3) Жиёмбет жырау "Еңсегей бойлы Ер Есім";
- 4) Қазтуған жырау "Қазтуғанның қонысымен қоштасуы";
- 5) Ш. Қанайұлы "Зар заман";
- 6) С. Аронұлы "Сүйінбайдың Қатағанмен айтысы";
- 7) Жамбыл Жабаев "Июнь жарлығы";
- 8) С.Торайғыров "Шығамын тірі болсам адам болып", "Шәкірт ойы" өлеңдері;
- 9) С.Мұратбеков "Жусан иісі" әңгімесі;
- 10) О.Бөкей "Тортай мінер ақбоз ат" әңгімесі;
- 11) Қалмақан Әбдіқадыров "Қажымұқан" хикаяты;
- 12) А.Алтай "Прописка" әңгімесі;
- 13) Е.Жүніс "Менің атым -Тәуелсіздік" өлеңі;

14) Р.Ғамзатов "Ана тілі" өлеңі, "Менің Дағыстаным" әңгімесі

24. 8-сыныпқа арналаған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілер, эпилог, прологтар; тарихи бейне (кейіпкер); көркем шығарманы түсіну; ашық және жасырын ақпарат; өз бетімен дәйексөздер мен шығарманың тақырыбын ашатын үзінділерді мәтіннен табу және мәнерлеп оқу; күрделі дәйексөз жоспары; шығарманың мазмұнын айтып беру; проблемалық сұраққа дәлелді жауап беру; көркем шығармалардан алған үзінділерді орынды қолдану;

2) сараптама және интерпретация: жанрды және оның белгілерін анықтау (трагедия, комедия, поэма); шығарманың мәселесіне байланысты өз ойын білдіре отырып тақырыбы мен идеясын анықтау; композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау; кейіпкерлерді, олардың іс-әрекеттерін сипаттау; шығармадағы көркемдегіш құралдардың (қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау;) автордың кейіпкерлерге деген көзқарасын белгілеу тәсілдерін анықтау; модель бойынша автордың көзқарасын жеткізе отырып пайымдау мәтінін құру; шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу; әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып кейіпкерге және оның іс-әрекетіне қатысты өз көзқарасын білдіре отырып шығармашылық жұмыс (әдеби кейіпкерге хат жазу, сценарийлер т.б.) жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тақырыбы мен идеясы, тарихи және көркемдік құндылығы; шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстыру; шығарманың көркемдік-идеялық құндылығының гуманистік тұрғысы, әдеби эссе; шығармада жазылған әдеби сын-пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу.

25. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Ақтамберді Сарыұлы "Күлдір-күлдір кісінетіп", "Балаларыма өсиет";

2) Шалкиіз жырау "Би Темірге бірінші толғауы";

- 3) Мұрат Мөңкеұлы "Үш қиын", "Сарыарқа";
- 4) Ш. Құдайбердіұлы "Еңлік-Кебек" дастаны, "Жастарға" өлеңі;
- 5) М.Жұмабаев "Батыр Баян";
- 6) М.Әуезов "Көксерек";
- 7) Қ.Қайсенов "Жау тылында";
- 8) С.Сарғасқиев "Тәмпіш қара";
- 9) М.Шаханов "Нарынқұм зауалы";
- 10) Медетбек Темірхан "Тәуелсізбін" өлеңі;
- 11) Т.Әбдіков "Қонақтар";
- 12) А.С.Пушкин "Ескерткіш".

26. 9-сыныпқа арналаған "Қазақ әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау; көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесі; көркем шығармалардан алынған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;

2) сараптама және интерпретация: шығарманың өзектілігіне байланысты өз ойын білдіріп, өзінің позициясын дәлелдей отырып тақырып пен идеясын анықтау; мәтінде композиция түрлерін анықтау және ажырату, лирикалық шегіністердің мәнін түсіндіру; кейіпкерлер, олардың іс-әрекеттерін сипаттау; шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, сатира, ирония) қолданысын талдай отырып, автор стилін анықтау; автордың кейіпкерлер мен оқиғаларға деген көзқарасын белгілеу тәсілдерін анықтау; басты және қосалқы кейіпкерлердің әрекетінің алгоритмі мен жоспарын құру; әдеби және еркін тақырыпқа шығарма мен пікір жазу (спектакльдер, жазушылардың

шығармаларын экранға түсіру);

3) бағалау және салыстыру: шығарманы басқа өнер түрлеріндегі мазмұндас туындылармен салыстыру, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; әдеби эссе жазу; әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдау, шағын сын мақала жазу.

27. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Қорқыт "Байбөрі баласы Бамсы-Байрақ туралы жыр", Қорқыттың нақыл сөздері;

2) Ахмет Йассауи "Даналық кітабы"

3) Ж. Баласағұн "Құтты білік";

3) Шешендік өнер: Майқы би мен Мөңке бидің шешендік сөздері, Әнет баба "Не арсыз, не ғайып, не даусыз...";

4) Төле би "Ердің бақыты - әйел";

5) Әйтеке би "Қасқа көл дауы";

6) Қазыбек би "Кім жақын?, не қымбат?, не қиын?";

7) Сырым Датұлы "Балаби мен Сырым";

8) Бұқар жырау "Тілек", "Әй, Абылай, Абылай", "Асқар таудың өлгені";

9) "Біржан – Сара" айтысы;

10) М.Дулатов "Бақытсыз Жамал" романы;

11) Б.Момышұлы "Ұшқан ұя" әңгімесі;

12) Д.Исабеков "Әпке" драмасы;

13) М.Мақатаев "Аққулар ұйықтағанда" поэмасы;

14) Т.Ахтанов "Күй аңызы" әңгімесі;

15) Ж.Сахиев "Айдағы жасырынбақ", "Дабыл" фантастикалық әңгімелері;

16) Р. Мұқанова "Мәңгілік бала бейне" әңгімесі.

28. 10-сыныпқа арналаған "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманы сюжеттік-композициялық тұрғыдан талдау; әдеби шығармадағы психологизм; көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесі; көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; ақпаратты сыни тұрғыдан түсіну, оқыған шығармаға деген өз көзқарасын дәлелді тұжырымдау; шығарманың мәселесіне қатысты үзінділерді өз бетімен мәтіннен табу; қажетті дәлелдемелер келтіру;

2) сараптама және интерпретация: көркем шығарманың өзектілігіне қатысты өз ойын оқу, диалогта білдіру және өзінің позициясын дәлелдеу; мәтінде ішкі және сыртқы композиция элементтерін анықтау әрі ажырату; ішкі және сыртқы композицияның элементтерін көрсету; лирикалық шегіністердің мәнін түсіндіру; шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың түрлерін (троп пен фигура) талдай отырып, автор стиліне баға беру; өз бетімен шығармашылық жұмыстарын жазу: әдеби және еркін тақырыпқа шығарма, пікір жазу (спектакльдер, жазушылардың шығармаларын экранға түсіру); паравербальді құралдарды пайдалана отырып нақтылау және түсінуге бағытталған сұрақтар қою; шығармашылық жұмыс жазу;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстыру, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру; әдеби эссе жазу; әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдау, шағын сын мақала жазу.

29. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Нысанбай жырау "Кенесары – Наурызбай";

2) Махамбет Өтемісұлы "Махамбеттің Баймағамбетке айтқаны", " Мен, мен, мен едім" "Бағаналы терек";

3) Ш.Уәлиханов "Ыстықкөл күнделігі";

4) І.Жансүгіров "Құлагер" поэмасы;

5) Б.Майлин "Шұғаның белгісі" хикаят;

6) Ғ.Мүсірепов "Ұлпан" романы;

7) Т.Айбергенов "Сағыныш", Ф.Оңғарсынова "Өлең мен сені аялап өтем";

8) Н.Айтұлы "Бәйтерек" поэмасы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

30. . Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

31. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Түсіну және жауап беру" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Терминдерді түсіну	5.1.1.1 терминдерді түсіну: көркем әдебиет,	6.1.1.1 терминдерді түсіну:	7.1.1.1 терминдерді түсіну: аңыз,	8.1.1.1 терминдерді түсіну: романтизм және	9.1.1.1 терминдерді түсіну: жанр, сонет, роман,	10.1.1.1 терминдерді түсіну: поэма, трагедия, пьеса,

	фольклор, ертегі, сюжет, эпитет, кейіпкер; 5.1.1.2 тер миндерді дұрыс айту	аңыз, аңыз кейіпкері; әңгіме, портрет, пейзаж, метафора, перифраза, драма; 6.1.1.2 пәнге қатысты терминдерді дұрыс айту, сауатты жазу	астарлы әңгіме, мысал, баллада, таңғажайып әңгіме, комедия, мысқыл, мазақ, лирикалық кейіпкер, өлең ұйқасы, аллегория; 7.1.1.2 пәнге қатысты негізгі термин дерді білу және белсенді қолдану	реализм, тарихи образ (кейіпкер), трагедия, комедия, поэма, символ, афоризм, эпиграф, прототип, автобиогра физм; 8.1.1.2 әдебиет тану элементтері бар мәтін оқығанда кезең -кезеңдік және қорытынды өз өзін бағалау	лирикалық шегініс, психологизм, ішкі монолог, градация, афоризм; 9.1.1.2 өзінің сөйлеу әрекетін дұрыс бағалау	
1.2 Көркем шығармалар мазмұнын түсіну	5.1.2.1 көркем шығарма туралы жалпы түсінік, тақырыпты түсіну; 5.1.2.2- түзе тілген дыбыстарды дұрыс айтуын бақылау	6.1.2.1 көркем шығарма туралы жалпы түсінік, негізгі және екінші кезектегі ақпаратты түсіну	7.1.2.1 белгілі және белгісіз ақпаратта қосылған көркем шығармалардың егжей-тегжейін түсіну; 7.1.2.2 жазба ша жұмыс түрлерін орындау барысында өз өзін бағалау	8.1.2.1 көркем шығарманы түсіну, сыни тұрғыдан ұғыну, ашық және жасырын (астарлы) ақпаратты ажырату; 8.1.2.2- тілдік тапсырмалар орындау аясында өзін-өзі шынайы бағалау және есеп беру	9.1.2.1 көркем шығарманы түсіну, естіген немесе оқығанға қатысы өз ойын білдіру; 9.1.2.2 құрбысының жауабын немесе жұмысын түзету үшін сұрақтар қою	
1.3 Жатқа оқу және дәйексөз алу	5.1.3.1 көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді (поэтикалық, прозалық) мәнерлеп оқу, жатқа айту;	6.1.3.1 мәнерлеп шағын көлемді мәтіндер (поэтикалық, прозалық, драмалық); фрагментте рін жатқа айту;	7.1.3.1 мәтінде лирикалық кейіпкердің сипаттамасына байланысты шығармалардан дәйексөз, үзінділер өз бетімен табу және мәнерлеп	8.1.3.1 шығарманың тақырыбын ашатын дәйексөз, үзінділерді мәтінде өз бетімен табу және мәнерлеп жатқа айту;	9.1.3.1 шығарманың тақырыбын ашатын дәйексөз, үзінділерді мәтінде өз бетімен табу және мәнерлеп жатқа айту;	

	5.1.3.2-тапсырмаларды орындау сапасын бақылау үшін кинестетикалық және көру сараптамааторларын пайдалану	6.1.3.2 белсенді тыңдау дағдыларын меңгеру	жатқа айту; 7.1.3.2- шығарманың мағынасын жеткізу үшін паравербальді құралдарды қолдану	8.1.3.2 критерийлерге сүйене отырып оқу сапасын бағалау	9.1.3.2 оқу тапсырмаларын орын дауынашынайы өзін-өзі бағалау	10
1.4 Жоспар құру	5.1.4.1 қарапайым жоспар құрау	6.1.4.1 қарапайым дәйеккөз жоспар құрау	7.1.4.1 күрделі жоспар құрау	8.1.4.1 күрделі дәйеккөз жоспар құрау	9.1.4.1 тезистік жоспар құрау	10
1.5 Мазмұндама	5.1.5.1 шығарманың мазмұнын немесе үзіндісін қысқаша қайталап айтып беру; 5.1.5.2 сөйлеу мәдениетін меңгеруге ұмтылуын көрсету	6.1.5.1 кейіпкерлер мен оқиғаларға байланысты өз пікірін білдіре отырып шағын эпикалық немесе драмалық шығарманың мазмұнын (қысқа, толық) айтып беру	7.1.5.1 кейіпкерлер мен оқиғаларға байланысты өз пікірін білдіре отырып шығарманың және үзіндісінің мазмұнын (қысқаша, толық, іріктеп) айтып беру; 7.1.5.2 тірек сөздер мен үлгі бойынша монолог құрастыру	8.1.5.1 дәйексөздің әртүрлі тәсілдерін қолдана отырып шығарманың және үзіндісінің мазмұнын айтып беру; 8.1.5.2 өз әрекетін сөздік реттеу	9.1.5.1 сюжеттің дамуын қайта ойлай отырып берудің әртүрлі тәсілдерін пайдалана отырып шығарманың мазмұнын айтып беру; 9.1.5.2 іс-әрекеттерінің мәнін ашық оймен жеткізу	10
1.6 Сұрақтарға жауап беру	5.1.6.1 сұраққа қысқаша және толық жауап беру; 5.1.6.2 тірек сөздер бойынша өз әрекеттерін сөзбен сүйемелдеу	6.1.6.1 сұраққа толық жауап беру; 6.1.6.2 ауызша нұсқаулар бойынша әрекеттену	7.1.6.1 проблемалық сұрақтарға дәлелді жауап беру; 7.1.6.2 көру моделіне сүйене отырып байланыс тырып сөйлеу	8.1.6.1 дәйек сөздерді қолдана отырып проблемалық сұрақтарға дәлелді жауап беру	9.1.6.1 дерек көздерді пайдалана отырып проблема-лық сұрақтарға дәлелді жауап беру; 9.1.6.2 мәтінге балама, тікелей және жанама сұрақтар қою	10

						ж

2) "Сараптама және интерпретация" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Әдеби шығарманың композициясы	5.2.1.1 әдеби шығармадағы адамды, табиғатты, құбылысты суреттеуді мәтіннің ішінен табу	6.2.1.1 әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді мәтіннің ішінен табу	7.2.1.1 шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына қарапайым негіздеме жасау	8.2.1.1 шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыру	9.2.1.1 композицияны мұғалімнің көмегімен тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау	10.2.1.1 эпизодтың драмалық қолданысына амалдарды талдау
2.2 Автор бейнесі	5.2.2.1 шығармадағы автордың бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау	6.2.2.1 эпикалық шығармадағы автор бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау	7.2.2.1 эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау	8.2.2.1 эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау	9.2.2.1 автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау	10.2.2.1 мәтіндегі кейіпкерлер бейнесін идеялық тұрғыдан талдау
2.3 Көркем шығарманың тілі	5.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу: гипербола, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді табу және терминдерді білу	6.2.3.1 шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдары: теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздерді табу, терминдерді білу	7.2.3.1 шығармадағы көркем ауыстырулар: метафора, кейіптеу, гипербола, аллегорияны мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу	8.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, эпифора, анафора, риторикалық сұрақ) қолданысын мәтіннен атап көрсету және терминдерді білу	9.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, сатира, ирония) қолданысын мұғалімнің көмегімен анықтау	10.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдардың (түркілік, әдебиеттік) қолданысын талдау
2.4	5.2.4.1 бас	6.2.4.1 мәтіннен	7.2.4.1 мәтіннен	8.2.4.1	9.2.4.1	10.2.4.1

Кейіпкерлерді сипаттау	кейіпкерді сипаттайтын маңызды эпизодтарды талдау, кейіпкерлерге сипаттама беру; 5.2.4.2 бағыттаушы көмек көрсету	дәйексөздер мен жоспар пайдалана отырып кейіпкерлерге мінездеме беру; 6.2.4.2 оқу кезінде дыбыс айту және орфоэпия нормаларын сақтауын қадағалау	дәйексөздер мен бөлшектерін пайдалана отырып кейіпкерлерге мінездеме беру; 7.2.4.2 оқу диалогты бастап, аяқтау	кейіпкерлерге, олардың әрекеттеріне, мінез-құлық себептеріне, есімдері мен тектерінің мәніне сипаттама беру; 8.2.4.2 кейіпкердің іс-әрекетіне өз ойын білдіру; 8.2.4.3 мәтінмен жұмыс істей білу (ақпарат алу)	кейіпкерлер, олардың іс-әрекет терін сипаттау; 9.2.5.2 өзінің сөзінде дыбыстық мәдениетін бақылауға ұмтылуын көрсету	кейіпкерлер, олардың іс-әрекет терін сипаттау; 9.2.5.2 өзінің сөзінде дыбыстық мәдениетін бақылауға ұмтылуын көрсету
2.5 Шығармашылық жұмыс	5.2.5.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер)	6.2.5.1 шағын шығармашылық жұмыс жазу (суреттер мен тірек сөздер бойынша әдеби тақырыптарға ертегі, әңгімелер)	7.2.5.1 шығармашылық жұмыс жазу (табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттау)	8.2.5.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізу (әдеби тақырыптарға)	9.2.5.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсігені жеткізу (әдеби тақырыптар)	10.2.5.1 шығармашылық жұмыс, өз оқығаны бойынша түсігені жеткізу (әдеби тақырыптар)

3) "Бағалау және салыстыру" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Тарихи және көркемдік құндылығы	5.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлердің іс-әрекетіне мұғалімнің көмегімен баға беру арқылы тарихи және көркемдік құндылығын	6.3.1.1 шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалауға қатысу	7.3.1.1 шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына мұғалімнің	8.3.1.1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып тарихи және көркемдік құндылығын	9.3.1.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік	10.3.1.1 шығарманы басқ. түрлеріндегі осы туындылармен салыстырып, мұғалімнің көмегімен және көркемдік қад. бағалау

	бағалауға қатысу		көмегімен бағалау	бағалау	құндылығын бағалау	
3.2 Заманауилығы мен жаңашылдығы	5.3.2.1 кейіпкерлерді мұғалімнің көмегімен шынайы өмірмен салыстырып бағалау	6.3.2.1 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау	7.3.2.1 мұғалімнің көмегімен кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру	8.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегімен заманауи тұрғыдан баға беру	9.3.2.1 шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды мұғалімнің көмегімен заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру	10.3.2.1 шығармадағы үрпақ сабақтастығы көрсеткен заманауи тұрғыдағы көмегімен салыстырып, жаңашылдығына баға беру
3.3 Әдеби сын	5.3.4.1 оқырманның рухани дүниесіне шығарма әсерін талдай отырып, сыни хабарлама жазу	6.3.4.1 шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау	7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу	8.3.4.1 шығарма бойынша жазылған әдеби сын-пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу	9.3.4.1 әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сыни мақала жазу	10.3.4.1 әдеби шығарманың әдебиеті мен әлем әдебиетімен салыстырып, шағын сыни мақала жазу

32. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

33. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

5-10 сыныптарына арналған

"Қазақ әдебиеті"

оқу пәнінен жаңартылған

мазмұндағы Үлгілік оқу

бағдарламасына

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Таза, мінсіз асыл сөз	"Керқұла атты Кендебай" ертегісі, "Қобыланды батыр" жыры, Асан қайғы "Асан қайғының жерге айтқан сыны" аңызы	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманы сюжеттік дамуы мен көмегімен анықтау; 5.1.2.1 әдеби шығарманы тақырыбы мен мазмұнын анықтау; 5.1.3.1 көркем шығарманы кейіпкерлерге қарай мінездеме беру; 5.1.4.1 көркем шығарманы кішкентай үзінділермен мәнерлеп оқу, жетілдіру
		Сараптама және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығарманы адамды, табиғатты суреттеуді мәтін арқылы анықтау; 5.2.2.1 шығарманы бейнесін мұғаліммен анықтау; 5.2.3.1 шығарманы бейнелеу: гипербола, ауыспалы мағыналы сөздерді табу және терминдерді білу

			5.2.4.1 шағын шығарманың мазмұнын жұмыс жазу (сұрақтар бойынша) және тақырыптарға енгізу;
		Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығарманың мазмұнын, кейіпкерлердің мінез-құлбын, мұғалімнің көмегімен талдау арқылы тарихи құндылығын бағалау; 5.3.2.1 кейіпкерлердің мінез-құлбын көмегімен шынайы салыстырып бағалау; 5.3.4.1 оқырманға шығарманың дүниесіне шығарманың талдай отырып, хабарлама жазу
2-тоқсан			
Тәрбиенің қайнар бұлағы	Дулат Бабатайұлы "О, Ақтан жас, Ақтан жас" , А.Байтұрсынұлы "Егіннің бастары" мысалы, Ыбырай Алтынсарин "Қыпшақ Сейітқұл" , "Атымтай Жомарт", "Дүние қалай етсең табылады?"	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуына көмегімен анықтау; 5.1.2.2 әдеби шығарманың тақырыбы мен мазмұнын анықтау; 5.1.3.3 көркем шығарманың кейіпкерлерге қатысты мінездеме беру; 5.1.4.4 көркем шығарманың кішкентай үзінділерін мәнерлеп оқу, жеткізу
		Сараптама және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығарманың адамды, табиғатты суреттеуді мәтін арқылы талдау; 5.2.2.2 автордың шығармасын мұғалімнің көмегімен талдау; 5.2.3.3 шығарманың бейнелеу: гипербола, аллитерация, ауыспалы мағыналы сөздерді табу және терминдерді білу

			5.2.4.4 шағын шығарманың мазмұнын жұмыс жазу (сұрақтар мен сөздер бойынша) және тақырыптарға енгізу;
		Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығарманың кейіпкерлердің мұғалімнің көмегімен арқылы тарихи құндылығын бағалау; 5.3.2.2 кейіпкерлердің көмегімен шығарманы салыстырып бағалау; 5.3.4.3 оқырман шығарманың дүниесіне шығарманы талдай отырып, хабарлама жазу
3-тоқсан			
Адамгершілік - асыл қасиет	Б.Соқпақбаев "Менің атым Қожа" хикаяты, М.Қабанбай "Бауыр" әңгімесі	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманы сюжеттік дамуының көмегімен анықтау; 5.1.2.2 әдеби шығарманың тақырыбы мен мазмұнын анықтау; 5.1.3.3 көркем шығарманың кейіпкерлерге қатынасы мен мінездемесін беру; 5.1.4.4 көркем шығарманың кішкентай үзіндісін мәнгерлеп оқу, жазу
		Сараптама және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығарманың адамды, табиғатты суреттеуді мәтін арқылы анықтау; 5.2.2.2 шығарманың бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау; 5.2.3.3 шығарманың бейнелеу: гипербола, аллюзия, ауыспалы мағыналы сөздерді табу және т.б.

			терминдерді біл
			5.2.4.4 шағын шығарманың жұмыс жазу (сұрақтар мен сөздер бойынша) тақырыптарға е
		Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығарма, кейіпкерлердің мұғалімнің көмегімен арқылы тарихи құндылығын бағалау
			5.3.2.2 кейіпкерлерді көмегімен шынайы салыстырып бағалау
			5.3.4.3 оқырман шығарманың дүниесіне шыға талдай отырып, хабарлама жазу
4-тоқсан			
Отбасы құндылықтары	Т.Нұрмағамбетов "Анасын сағынған бала" әңгімесі, Д.Лондон "Мексика ұлы" әңгімесі	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік дамуы көмегімен анықтау
			5.1.2.1 шығарманың идеясын анықтау
			5.1.3.1 көркем шығарманың кейіпкерлерге қарай мінездеме беру
			5.1.4.1 көркем шығарманың кішкентай үзінділерін мәнгерлеп оқу, ж
		Сараптама және интерпретация	5.2.1.1 әдеби шығарманың адамды, табиғатты суреттеуді мәтін
			5.2.2.1 шығарманың бейнесін мұғалімнің көмегімен анықтау;
			5.2.3.1 шығарманың бейнелеу: гипербола, ауыспалы мағы

			сөздерді табу және терминдерді білу
			5.2.4.1 шағын шығарманы жұмыс жазу (сұрақтар бойынша) сөздер бойынша тақырыптарға е
		Бағалау және салыстыру	5.3.1.1 шығарманы кейіпкерлердің мұғалімнің көмегімен арқылы тарихи құндылығын бағалау
			5.3.2.1 кейіпкерлерді көмегімен шынайы салыстырып бағалау
			5.3.3.1 оқырман дүниесіне шығарманы талдай отырып, хабарлама жазу

2) 6-сынып:

2-кесте

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Туған жерім-аялы алтын бесігім	"Аяз би" ертегісі, "Алып Ер Тұңға" жыры	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманы жанрына қарай сюжеттік дамуы көмегімен сипаттау;
			6.1.2.1 әдеби шығарманы тақырыбы мен мазмұнына анықтау;
			6.1.3.1 көркем шығарманы кейіпкерлер портретін әрекеті арқылы сипаттау;
			6.1.4.1 көркем шығарманы шағын көлемді етіп мәнерлеп оқу, жазу
		Сараптама және интерпретация	6.2.1.1 әдеби шығарманы

			нәрсені салыстырумен қарама-қарсы суреттеулерді міндеттеу табу; 6.2.2.1 эпикалық автор бейнесін міндеттеу көмегімен анықтау; 6.2.3.1 шығарма, бейнелеу, суреттеу, теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөз және терминдер; 6.2.4.1 шағын шығарма жұмыс жазу (сурет, сөздер бойынша тақырыптарға енгізу);
		Бағалау және салыстыру	6.3.1.1 шығарма, арқылы тарихи бағалауға қатысу; 6.3.2.1 кейіпкерлер өмірімен салыстыру; 6.3.4.1 шығарма, мәселенің әлеуметтік туралы сыни хақылау;
2-тоқсан			
	Әл Фараби "Қашықтасың туған жер", "Тіршілікте құрыштай бол төзімді", Доспамбет жырау "Қоғалы көлдер, қом сулар", "Айналайын, Ақ Жайық"	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарма жанрына қарай сюжеттік дамуы көмегімен сипаттау; 6.1.2.1 әдеби шығарма тақырыбы мен идеясы анықтау; 6.1.3.1 көркем шығарма кейіпкерлер портреті әрекеті арқылы анықтау; 6.1.4.1 көркем шығарма көлемі шағын үлкен, мәнерлеп оқу, жазу;

		Сараптама және интерпретация Бағалау және салыстыру	6.2.1.1 әдеби шығарманың нәрсені салыстырумен қарама-қарсы суреттеулерді мейлінше табу; 6.2.2.1 эпикалық шығарманың автор бейнесін мейлінше көмегімен анықтау; 6.2.3.1 шығарманың бейнелеу, суреттеу, теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер және терминдерін тақырыптарға еркін таңдау; 6.2.4.1 шағын шығарманың жұмыс жазу (суреттеу) сөздер бойынша тақырыптарға еркін таңдау; 6.3.1.1 шығарманың арқылы тарихи бағалауға қатысу; 6.3.2.1 кейіпкерлер өмірмен салыстыру; 6.3.4.1 шығарманың мәселенің әлеуметтік туралы сыни хаттау;
3-тоқсан			
Абайды оқы, таңырқа!	Абай Құнанбайұлы "Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін", "Ғылым таппай мақтанба", "Бірінші сөз", "Жетінші сөз", "Отыз бірінші сөз"	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай сюжеттік дамуы көмегімен сипаттау; 6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен мазмұнын анықтау; 6.1.3.1 көркем шығарманың кейіпкерлер портретін әрекеті арқылы сипаттау; 6.1.4.1 көркем шығарманың көлемі шағын үлкендігі мен мәнерлеп оқу, жазу;

		Сараптама және интерпретация	6.2.1.1 әдеби шығарманың нәрсені салыстырумен қарама-қарсы суреттеулерді мекендеу табу; 6.2.2.1 эпикалық шығарманың автор бейнесін мекендеу көмегімен анықтау; 6.2.3.1 шығарманың бейнелеу, суреттеу, теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөз және терминдер; 6.2.4.1 шағын шығарманың жұмыс жазу (сурет) сөздер бойынша тақырыптарға е
		Бағалау және салыстыру	6.3.1.1 шығарманың арқылы тарихи бағалауға қатыс 6.3.2.1 шығарманың шынайы өмірмен бағалау; 6.3.4.1 шығарманың мәселенің әлеумет туралы сыни ха
4-тоқсан			
	Нұрдәулет Ақыш "Нағыз әже қайда?" әңгімесі, Р.Гамзатов "Ана тілі" өлеңі, "Менің Дағыстаным" әңгімесі	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай сюжеттік дамуы көмегімен сипа 6.1.2.1 әдеби шығарманың тақырыбы мен м анықтау; 6.1.3.1 көркем шығарманың кейіпкерлер портреті әрекеті арқылы 6.1.4.1 көркем шығарманың көлемі шағын үз

			мәнерлеп оқу
		Сараптама және интерпретация	6.2.1.1 әдеби шығарманың нәрсені салыстырумен қарама-қарсы суреттеулерді мән табу;
			6.2.2.1 эпикалық автор бейнесін мәңгілік көмегімен анықтау
			6.2.3.1 шығарманы бейнелеу, суреттеу, теңеу, эпитет, аудармағынадағы сөз және терминдер
		Бағалау және салыстыру	6.2.4.1 шағын шығарма жұмыс жазу (сурет сөздер бойынша)
			6.3.2.1 шығарманы кейіпкерлерді салыстыру;
			6.3.4.1 шығарманы мәселенің әлеумет туралы сыни ха

3) 7-сынып;

3-кесте

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсатта
1-тоқсан			
Көне күндерден жеткен жәдігерлер	"Қыз Жібек" жыры, "Күлтегін" жыры, Жиембет жырау "Еңсегей бойлы Ер Есім", Қазтуған жырау "Қазтуғанның қонысымен қоштасуы"	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарманы жанрын, фабула мұғалімнің көмегімен 7.1.2.1 әдеби шығарманы көтерілген әлеуметтік қоғамдық мәселе 7.1.3.1 әдеби шығарманы кейіпкердің типі турғысынан мә

			цитаталарды қосып сипаттау; 7.1.4.1 көркем шығарманың орта көлемді үзіндісін мәнерлеп оқу, жазу
		Сараптама және интерпретация	7.2.1.1 шығарманың композициясын, эпизодтың алатын мұғалімнің көмегімен қарапайым негізгі бейнесін анықтау 7.2.2.1 эпикалық шығармалардағы бейнесін анықтау 7.2.3.1 шығарманың аяуыстырулар: метафора, кейіптеу, гипербола, аллегорияны мәнерлеп көрсету және т.б. 7.2.4.1 шығарманың жазу (табиғат көрінісін, орнын, кейіпкерлерді сипаттау)
			Бағалау және салыстыру
		2-тоқсан	
Толғауы тоқсан қызыл тіл Мен балаң, жарық күнде сәуле құған...	Ш.Қанайұлы "Зар заман", С.Аронұлы "Сүйінбайдың Қатағанмен айтысы", Жамбыл Жабаев "Июнь жарлығы", С.Торайғыров "Шығамын тірі болсам адам болып"	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, мұғалімнің көмегімен 7.1.2.1 әдеби шығарманың көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселесін

			7.1.3.1 әдеби туып кейіпкердің типі, тұрғысынан мәтінді цитаталарды қосып сипаттау; 7.1.4.1 көркем шығарманың орта көлемді үзіндісін мәнерлеп оқу, жазу
		Сараптама және интерпретация	7.2.1.1 шығарманың композициясын, эпизодтың алатын мұғалімнің көмегіне қарапайым негізін 7.2.2.1 эпикалық шығармалардағы бейнесін анықтау 7.2.3.1 шығарманың ауыстырулар: метафоралық кейіптеу, гипербола, аллегорияны мәтінге көрсету және т.б. 7.2.4.1 шығарманы жазу (табиғат көрінісін, орын, кейіпкерлерді сипаттау)
			Бағалау және салыстыру
3-тоқсан			
Балалар мен үлкендер	С.Мұратбеков "Жусан иісі", О.Бөкей "Тортай мінер ақбоз ат", Қалқаман Әбдіқадыров "Қажымұқан"	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарманың жанрын (әңгіме, фабуласын, сюжетін) көмегімен анықтау 7.1.2.1 әдеби шығарманың көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселесін

			7.1.3.1 әдеби туыс кейіпкердің типі, тұрғысынан мәтін, цитаталарды қосып сипаттау; 7.1.4.1 көркем шығарма орта көлемді үзініп мәнерлеп оқу, жазу
		Сараптама және интерпретация	7.2.1.1 шығарма композициясын, эпизодтың алатын мұғалімнің көмегіне қарапайым негіз 7.2.2.1 эпикалық шығармаларда бейнесін анықтау 7.2.3.1 шығарма, ауыстырулар: мифтік кейіптеу, гипербола, аллегорияны мәнер көрсету және т.б. 7.2.4.1 шығарма жазу (табиғат көрінісін, орнын, кейіпкерлерді сипаттау)
		Бағалау және салыстыру	7.3.2.1 мұғалімнің кейіпкерлер жүзін заманауи жаңа өзара салыстыру 7.3.3.1 әдеби шығарманы эстетикалық құндылығы туралы шағын сипаттау
4-тоқсан			
Тәуелсіздік - қасиет тұнған ұлы ұғым	Е.Жүніс "Тәуелсіздік", Медетбек Темірхан "Тәуелсізбін" өлеңі, А.Алтай "Прописка" әңгімесі	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 әдеби шығарманы жанрын, фабуласын, мұғалімнің көмегіне 7.1.2.1 әдеби шығарманы көтерілген әлеуметтік қоғамдық мәселе

			7.1.3.1 әдеби туыстардың кейіпкердің типі мен тұлғасын, тұрғысынан мәтінді цитаталарды қолданып сипаттау; 7.1.4.1 көркем шығарманың орта көлемді үзіндісін мәнерлеп оқу, жазу
		Сараптама және интерпретация	7.2.1.1 шығарманың композициясын, эпизодтың алатын мұғалімнің көмегімен қарапайым негізгі 7.2.2.1 эпикалық шығармалардағы бейнесін анықтау 7.2.3.1 шығарманың ауыстырулар: метафора, кейіптеу, гипербола, аллегорияны мәтінге көрсету және т.б. 7.2.4.1 шығарманы жазу (табиғат көрінісін, орын, кейіпкерлерді сипаттау)
		Бағалау және салыстыру	7.3.2.1 мұғалімнің кейіпкерлер жүзіндегі заманауи жаңа өзара салыстыру 7.3.4.1 әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сарптау

4) 8-сынып:

4-кесте

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Дананың сөзі -ақылдың көзі	Қорқыт "Байбөрі баласы Бамсы-	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың

	Байрақ туралы жыр", Ахмет Йассауи "Даналық кітабы", Ақтамберді Сарыұлы "Балаларыма өсиет", Шалкиіз жырау "Би Темірге бірінші толғауы"	Сараптама және интерпретация	сюжетінің құрамын бөлшектерін мұғалімнің көмегімен талдау;
			8.1.2.1 әдеби шығарманың тұлғалық болмысын тұрғыдан мұғалімнің көмегімен талдау;
			8.1.3.1 көркем шығарманың кейіпкерлердің тұлғалық тәсілдері тұрғысынан талдау;
		Бағалау және салыстыру	8.1.4.1 көркем шығарманың кейіпкер бейнесін талдау үзінділерді жатқа оқыту
			8.2.1.1 шығарманың мен бейнелерді сарптау
			8.2.2.1 эпикалық, драмалық шығарманың бейнесін анықтау
		Бағалау және салыстыру	8.2.3.1 шығарманың көркемдегіш құрылымын (символ, эпифора, метонимия, риторикалық сұрақтар, аллюзия, қолданысын мәтінге көрсету және т.б.)
			8.2.4.1 шығарманың өз оқығаны бойынша түсінгенін жеткізіп тақырыптарға)
			8.3.1.1 кейіпкерлердің мен автор берген мінездеме не салыстыру тарихи және көркем құндылығын бағалау
		Бағалау және салыстыру	8.3.2.1 шығарманың материалдық және құндылықтардың көмегімен заман баға беру;
			8.3.4.1 шығарманың жазылған әдеби сүйенісімен оқытып, е

			пікір жазу
2-тоқсан			
Көркем әдебиет және эпикалық сарын	Мұрат Мөңкеұлы "Үш қиян", "Сарыарқа", Ш.Құдайбердіұлы "Жастарға" өлеңі, М.Жұмабаев "Батыр Баян"	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың сюжетінің құрамын, бөлшектерін мұғалімнің көмегімен талдау; 8.1.2.1 әдеби шығарманың тұлғалық болмысын, тұрғыдан мұғалімнің талдау; 8.1.3.1 көркем шығарманың кейіпкерлердің типтік тәсілдері тұрғысынан талдау; 8.1.4.1 көркем шығарманың кейіпкер бейнесін, өзіндік жатқару;
		Сараптама және интерпретация	8.2.1.1 шығарманың мазмұны мен бейнелерді саралау; 8.2.2.1 эпикалық, драмалық шығарманың бейнесін анықтау; 8.2.3.1 шығарманың көркемдегіш құрылымын (символ, эпифора, риторикалық сұрақ-жауап, қолданысын мәтінге көрсету және т.б.); 8.2.4.1 шығарманың өз оқығаны бойынша жеткізу (әдеби талдау);
		Бағалау және салыстыру	8.3.2.1 шығарманың материалдық және құндылықтардың көмегімен заманбақ баға беру; 8.3.4.1 шығарманың жазылған әдебиет сүйенісіне отырып, өзінің пікір жазу

3- тоқсан			
	М.Әуезов "Көксерек", Қ.Қайсенов "Жау тылындағы бала", С.Сарғасқаев "Тәмпіш қара"	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың сюжетінің құрамын бөлшектерін мұқият көмегімен талдау 8.1.2.1 әдеби шығарманың тұлғалық болмысын тұрғыдан талдау 8.1.3.1 көркем шығарманың кейіпкерлердің жасалу тәсілдерін талдау 8.1.4.1 көркем шығарманың кейіпкер бейнесін үзінділерді жаттықтыру
		Сараптама және интерпретация	8.2.1.1 шығарманың темасы мен бейнелерді таныту 8.2.2.1 эпикалық шығарманың драмалық шығарманың бейнесін анықтау 8.2.3.1 шығарманың көркемдегіш құралдарын (символ, эпифора, риторикалық сұрақтар) қолданысын мәңгілікте көрсету және таныту 8.2.4.1 шығарманың өз оқығаны бойынша жеткізу (әдеби таныту)
		Бағалау және салыстыру	8.3.2.1 шығарманың материалдық және құндылықтарды көмегімен заманауи баға беру
4-тоқсан			
Ұрпақ тәрбиесі	М.Шаханов "Нарынқұм зауалы", Т.Әбдіков "Қонақтар" А.С.Пушкин "Ескерткіш"	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 әдеби шығарманың сюжетінің құрамын бөлшектерін мұқият көмегімен талдау

			8.1.2.1 әдеби шығарманың тұлғалық болмыс-сипатын тұрғыдан мұғалім талдау; 8.1.3.1 көркем шығарманың кейіпкерлердің тәсілдері тұрғысынан талдау; 8.1.4.1 көркем шығарманың кейіпкер бейнесін, үзінділерді жаттау.
		Сараптама және интерпретация	8.2.1.1 шығарманың жан-салттары мен бейнелерді талдау; 8.2.2.1 эпикалық, драмалық шығарманың бейнесін анықтау; 8.2.3.1 шығарманың көркемдегіш құралдарын (символ, эпифора, риторикалық сұрақ-жауап) қолданысын мәнін көрсету және талдау; 8.2.4.1 шығарманың өз оқығаны бойынша жеткізу (әдеби талдау).
		Бағалау және салыстыру	8.3.1.1 шығарманың кейіпкерлердің автор берген мінез-сипатын салысырып, тарап-тармақтардың көркемдік құндылығын талдау; 8.3.4.1 шығарманың жазылған әдебиеттің сүйене отырып, пікір жазу.

5) 9-сынып:

5-кесте

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

Атадан қалған асыл сөз	Ж. Баласағұн "Құтты білік", Шешендік өнер: Майқы би мен Мөңке бидің шешендік сөздері, Әнет баба "Не арсыз, не ғайып, не даусыз...", Төле би "Ердің бақыты – әйел", Әйтеке би "Қасқакөл дауы", Қазыбек би "Кім жақын, не қымбат, не қиын"	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байланысты желілерін, эпилондарды мұғалімнің көмегімен ашу; 9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосы, мүдде тұрғысының көмегімен ашу; 9.1.3.1 көркем шығарманы кейіпкерлерді соғыстыру және жанама мінездік жіктеу; 9.1.4.1 көркем шығарманы алған үзінділерді қолдана алу
		Сараптама және интерпретация	9.2.1.1 композицияны мұғалімнің көмегімен бөлшекке, бөлшекке қарай талдау; 9.2.2.1 автор бейнесін кейіпкерлер қарым-қатынасының тілімен талдау; 9.2.3.1 шығарманың көркемдегіш құрылымы (психологиялық, перифраз, сатира, т.б.) ны сын мұғалімнің көмегімен анықтау; 9.2.4.1 шығарманың өз оқығаны бойынша жеткізу (әдеби талдау)
		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарманың идеясы мен идеясын осы шығармалар мен тарихи және көркем құндылығын бағалау 9.3.2.1 шығарманың материалдық және құндылықтарды

			көмегі мен заманауи әдебиетпен салыстырып, жаңашыл баға беру; 9.3.4.1 әдеби шығарманың әдебиеті мен әлемдік әдебиетімен салыстырып, үлгілерімен салыстырып, шағын сын мақалалар жазу;
2-тоқсан			
Атадан қалған асыл сөз	Сырым Датұлы "Балаби мен Сырым" Бұқар жырау "Тілек", "Біржан-Сара" айтысы	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байлап, жан-жақты талдау, желілерін, эпилиттерін, мұғалімнің көмегімен талдау; 9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосы, мұдде тұрғысына қатысты көмегімен ашу; 9.1.3.1 көркем шығарманың кейіпкерлерді сипаттау және жанама мазмұнын білдіретін жерлерді білдірту; 9.1.4.1 көркем шығарманың алған үзінділерін талдау, қолдана алу
		Сараптама және интерпретация	9.2.1.1 композицияны талдау, мұғалімнің көмегімен бөлшекке, бөлімге, бөлімшеге қарай талдау; 9.2.2.1 автор бейнесін, кейіпкерлер қарым-қатынасының талдау; 9.2.3.1 шығарманың бейнелеу, суретшілік құралдарының (символ, параллелизм, метафора, ирония) қолданылуын талдау, мұғалімнің көмегімен; 9.2.4.1 шығарманың өз оқығаны бойынша жеткізу (әдеби талдау)

		Бағалау және салыстыру	9.3.2.1 шығарма, материалдық жәдігерлердің құндылықтарды көмегімен заманауи салыс тырып, жаңа баға беру; 9.3.4.1 әдеби шығарманың әдебиеті мен әлемдік үлгілерімен салыстыра шағын сын мақала жазу;
3-тоқсан			
Махаббат және абырой	М.Дулатов "Бақытсыз Жамал" романы, Б.Момышұлы "Ұшқан ұя" әңгімесі, М.Мақатаев "Аққулар ұйықтағанда" поэмасы, Д.Исабеков "Әпке" драмасы	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына байлап, желілерін, эпилондар мұғалімнің көмегімен талдау; 9.1.2.1 әдеби шығарманың идеясы мен пафосын, мүдде тұрғысын көмегімен ашу; 9.1.3.1 көркем шығарманың кейіпкерлерді сипаттау және жанама мазмұны жиктеу; 9.1.4.1 көркем шығарманың алған үзінділерді қолдана алу
		Сараптама және интерпретация	9.2.1.1 композицияны мұғалімнің көмегімен бөлшекке, бөлшекке қарай талдау; 9.2.2.1 автор бейнесін, кейіпкерлер қарым-қатынасының талдау; 9.2.3.1 шығарманың көркемдегіш құралдары (психологиялық, перифраз сатирасы) мұғалімнің көмегімен талдау; 9.2.4.1 шығарманың өз оқығаны бойынша талдау;

			жеткізу (әдеби т
		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарма мен идеясын осы шығармалармен тарихи және көр құндылығын ба 9.3.2.1 шығарма, материалдық ж құндылықтарды көмегі мен зама салыстырып, жа баға беру; 9.3.4.1 әдеби шы әдебиеті мен әл үлгілерімен сал шағын сын мақ
4-тоқсан			
Қиял мен шындық	Т.Ахтанов "Күй аңызы" әңгімесі, Ж.Сахиев "Айдағы жасырынбақ", "Дабыл" фантастикалық әңгімесі	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 әдеби шы жанрына байла желілерін, эпил мұғалімнің көме 9.1.2.1 әдеби шы идеясы мен паф мүдде тұрғысын көмегімен ашу; 9.1.3.1 көркем ш кейіпкерлерді с және жанама м жіктеу; 9.1.4.1 көркем ш алған үзінділер, қолдана алу
		Сараптама және интерпретация	9.2.1.1 компози мұғалімнің көме бөлшекке, бөл ц қарай талдау; 9.2.2.1 автор бей кейіпкерлер қар қатынасының т талдау;

			9.2.3.1 шығарма, көркемдегіш құрылым (психологиялық перифраз, сатира) қолданысын мектеп көмегімен анықтау; 9.2.4.1 шығарма жазу, өз оқыған түсінгенін жеткізу;
		Бағалау және салыстыру	9.3.1.1 шығарма мен идеясын оқып шығармалармен тарихи және көркем құндылығын бағалау; 9.3.2.1 шығарма, материалдық және құндылықтарды көмегімен заманауи салыстырып, жаңа баға беру; 9.3.4.1 әдеби шығарманы әдебиеті мен әлемдік үлгілерімен салыстыра шағын сын мақала жазу;

6) 10-сынып:

6-кесте

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Тарихи шындық пен көркемдік шешім	Нысанбай жырау "Кенесары - Наурызбай", Махамбет Өтемісұлы "Махамбеттің Баймағамбетке айтқаны", "Мен, мен, мен едім", "Бағаналы терек"	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығарманы мұғалімнің көмегімен композициялық құрылымын анықтау; 10.1.2.1 әдеби шығарманы тақырыбы мен мазмұнына мұдде тұрғысынан талдау; 10.1.3.1 көркем шығарманы идеясына сай көркемдік жүйесін анықтау;

			10.1.4.1 көркем и алған әдеби тілд қолдана алу
		Сараптама және интерпретация	10.2.1.1 эпикаль драмалық мәтін композициялы мұғалімнің көме
			10.2.2.1 мұғалім автор бейнесінің стилистикалық ретіндегі рөлін
			10.2.3.1 шығарм тілді құбылту м айшықтаудың (т фигура) түрлерін анықтау; 10.2.4.1 шығарм жазу, өз оқыған түсінгенін жеткі
	Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарм түрлеріндегі осы туындылармен мұғалімнің көме және көркемдік бағалау; 10.3.2.1 шығарм сабақтастығы к заманауи тұрғы көмегі мен салы шылдығына бағ 10.3.4.1 әдеби ш қазақ әдебиеті әдебиеті үлгілер салыстыра талд мақала жазу	
2-тоқсан			
Тарихи шындық пен көркемдік шешім		Ш. Уәлиханов "Ыстықкөл күнделігі", І.Жансүгіров "Құлагер" поэмасы	Түсіну және жауап беру

			мүдде тұрғысын 10.1.3.1 көркем и идеясына сай к жүйесін анықта 10.1.4.1 көркем и алған әдеби тілд қолдана алу
		Сараптама және интерпретация	10.2.1.1 эпикаль драмалық мәтін композициялы мұғалімнің көме 10.2.2. 1 мұғалім автор бейне сіні стилистикалық ретіндегі рөлін а 10.2.3.1 шығарм тілді құбылту ме айшықтаудың (т фигура) түрлерін анықтау; 10.2.4.1 шығарм жазу, өз оқыған түсінгенін жеткі
		Бағалау және салыстыру	10.3.2.1 шығарм сабақтастығы к заманауи тұрғы көмегімен салы жаңашылдығын
3-тоқсан			
Адам жанының құпиясы	Б.Майлин "Шұғаның белгісі" хикаят, Ғ.Мүсірепов "Ұлпан" романы, Т.Айбергенов "Сағыныш", Ф.Оңғарсынова "Өлең мен сені аялап өтем"	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби ш мұғалімнің көме композициялы 10.1.2.1 әдеби ш тақырыбы мен н мүдде тұрғысын 10.1.3.1 көркем и идеясына сай к жүйе сін анықта

			10.1.4.1 көркем и алған әдеби тілд қолдана алу
		Сараптама және интерпретация	10.2.1.1 эпикаль драмалық мәтін композициялы мұға лімнің көм
			10.2.2.1 мұғалім автор бейнесіні стилистикалық ретіндегі рөлін а
			10.2.3.1 шығарм тілді құбылту м айшықтаудың (т фигура) түрлерін анықтау; 10.2.4.1 шығарм жазу, өз оқыған түсінгенін жеткі
	Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарм түрлеріндегі осы туындылармен мұғалімнің көм және көркемдік бағалау; 10.3.2.1 шығарм сабақтастығы к заманауи тұрғы көмегімен салы жаңашылдығын 10.3.4.1 әдеби ш қазақ әдебиеті н әдебиеті үлгілер салыстыра талд мақала жазу	
4-тоқсан			
Мәңгілік ел - мәңгілік мұрат		Н.Айтұлы "Бәйтерек" поэмасы, Р.Мұқанова "Мәңгілік бала бейне",	Түсіну және жауап беру

			мүдде тұрғысын 10.1.3.1 көркем и идеясына сай к жүйесін анықта 10.1.4.1 көркем и алған әдеби тілд қолдана алу
		Сараптама және интерпретация	10.2.1.1 эпикаль драмалық мәтін композициялы мұғалімнің көме 10.2.2.1 мұғалім автор бейнесіні стилистикалық ретінде рөлін а 10.2.3.1 шығарм тілді құбылту ме айшықтаудың (т фигура) түрлерін анықтау; 10.2.4.1 шығарм жұмыс жазу, өз бойынша түсінг
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 шығарм түрлеріндегі осы туынды лармен мұғалімнің көме және көркемдік бағалау; 10.3.4.1 әдеби ш қазақ әдебиеті н әдебиеті үлгілер салыстыра талд мақала жазу

Қазақстан Республикас

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде)
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – көркем әдеби шығармаларды оқыту арқылы білім алушылардың рухани құндылықтарын және оқырмандық мәдениетін қалыптастыру, өзін-өзі тануда меңгерген білімін өмірде қолдана білетін жеке тұлға тәрбиелеу.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) орыс әдебиеті, қазақ әдебиеті және әлем әдебиеті мен мәдениеті негізінде әлеуметтік қоғамға бейімделген білім, білік, дағдыларын қалыптастыру;

2) көркем шығармалардағы автор ойын терең тануға мүмкіндік беретін әдеби- танымдық түсініктерін ояту;

3) шығарманы талдау негізінде талдау, салыстыру, жалпылау дағдылары арқылы қорытындылау дағдыларын қалыптастыру; логикалық және сыни пайымдауы нәтижесінде оқиғаның себеп-салдарын анықтау, шығармадағы түйінді ойды анықтау дағдыларын қалыптастыру;

4) әртүрлі жанрдағы көркем шығармалардың мазмұнын терең түсіну әрі талдау негізінде коммуникативтік құзіреттіліктерін арттыру;

5) жазушының шығармашылық тұлғасының эстетикалық және рухани көрінісін ашу, авторлық өнер ретінде көркем әдебиет туралы түсініктерін қалыптастыру;

6) шығармашылық немесе зерттеу қызметімен байланысты қажетті ақпаратты іздеу және өңдеу кезінде ақпараттық технологияларды пайдалану;

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) сөйлеу тілі дамуындағы кемшіліктерді түзету;

2) нұсқау бойынша ауызша және жазбаша жұмыс жасау дағдысын дамыту;

3) тілдік құбылыстарды салыстыру және талдау дағдысын дамыту;

4) сөздік-логикалық ойлауды дамыту.

2-тарау. Оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Оқыту процесі барысында тапсырмалардың көлемі мен күрделілігін анықтау, жетістіктер деңгейін бағалау кезінде педагог психикалық дамуы тежелген білім алушының психофизикалық ерекшеліктерін ескере отырып, арнайы тәсілдерді қолданады.

6. Оқытудың тиімді әдістері мен стратегиялары:

1) әрбір білім алушының пікірін тыңдау және оларды дамыту мақсатында бар білімді пайдаланудың маңыздылығын түсіну;

2) мұқият таңдалған тапсырмалар мен қызмет түрлерінің көмегі арқылы ынталандыра және дамыта оқыту;

3) білім алушыларға түсінікті мысалдармен проблемаларды шешу стратегияларын модельдеу;

- 4) зерттеу қызметін және белсенді оқу әрекетін көтермелеу;
- 5) білім алушылардың сыни ойлау дағдыларын дамыту;
- 6) оқытуда сараланған тәсілді жүзеге асыру;
- 7) білім алушылардың жеке, топтық қызметін және ұжымдық сынып жұмысын ұйымдастыру;
- 8) оқыған тапсырманың немесе мәтіннің мазмұнын түсінуін қадағалауға көмектесетін "Инсерт" немесе "Белгі қою" әдісін қолдану;
- 9) оқылатын мәтіннің ұқсастығы мен айырмашылықтарын анықтауға мүмкіндік беретін салыстыру әдісін қолдану;
- 10) "Аяқталмаған сөйлем" әдісін қолдану, бұл әдіс бойынша оқушылар көру бейнелер арқылы абстрактты ұғымдарды түсінеді және бейненің ішкі жан дүниесіне үңіле алады.

7. Ақпараттық-коммуникативтік технологиядағы құзыреттілік - білім алушыларды дайын, қатаң іріктелген, тиісті түрде ұйымдастырылған тапсырмалармен көп мөлшерде қамтамасыз етуге, олардың зияткерлік шығармашылық қабілеттерін дамытуға, өз бетінше жаңа білім ала білуге, әртүрлі ақпарат көздерімен жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

8. Оқу материалын түсіну, сұрақтарға дұрыс жауап беру дағдыларының дамуын ынталандыратын тапсырмалар:

- 1) ұсынылған мәтін бойынша сұрақтар құрастыру;
- 2) мәтін бойынша жоспар құру;
- 3) мәтінді (мәтіннің бөлігін) ауызша жеткізу;
- 4) баламалы пікірді немесе идеяны қалыптастыру;
- 5) тақырып бойынша интервью алу;

6) тақырып бойынша жұпта, топта диалог құру, бірлесіп оқуды жүзеге асыру;

7) тақырып бойынша пікірталас ұйымдастыру;

8) табысты әрекет ету ортасын құру;

9) шығарманы оқу және талқылау.

9. Сөйлеу тілінің дамуын ынталандыратын тапсырмалар:

1) шығармашылық бағыттағы тапсырмалар;

2) интернет ресурстарымен жұмыс (тақырып бойынша көрсетілім, жобалар дайындау);

3) сөйлеу байланысын құру (туған-туысқандары мен досына хат, іскерлік қағаздар);

4) стильдік және жанрлық ерекшеліктеріне сай әртүрлі мәтіндер жазу, (репортаж, хабарландыру, хат, өтініш, өмірбаян, комплимент, құттықтау, сұхбат, еркін тақырыпқа эссе жазу, аннотация);

5) публицистикалық тақырыпта шығарма жазу;

6) берілетін ақпарат көлемінің өзгеруіне сәйкес мәтінді өзгерту, қайта құру;

10. Пәнді оқытудың техникалық құралдары: сенсорлық (немесе электромагниттік) әрекет принципі бар интерактивті тақта, интеграцияланған бейнепроектор және дыбыс колонкалары; дербес компьютер (жүйелі блок, орыс және қазақ әліпбиіндегі пернетақта, монитор, "тышқан" манипуляторы, принтер, UPS үздіксіз қоректендіру блогы).

11. Критериалды бағалау тапсырмаларын мұғалім оқушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып дайындайды және келесі тәсілдерді

қолданады:

1) грамматикалық және семантикалық рәсімдеу жөніндегі нұсқаулықтың тұжырымдарын жеңілдету;

2) көпқұрылымды нұсқаулықтарды қысқа мағыналық бірліктерге бөлу;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмек беру: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау); ұйымдастырушы (қолдау, зейіндерін шоғырландыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін ескеру); бағыттаушы (тапсырманы қайталау және түсіндіру);

4) тапсырмаларды орындаудың уақыт мөлшерін арттыру.

3-тарау. "Орыс әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

12. "Орыс әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

13. "Орыс әдебиеті" оқу пәнінің мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бөлімдер бөлімшелерден тұрады, бөлімшелер күтілетін нәтижелер түрінде ұсынылған әр сыныптың оқу мақсаттарын қамтиды.

14. Бағдарлама мазмұны 3 бөлімді қамтиды:

1) "Түсіну және жауап беру" бөлімі;

2) "Сараптама және интерпретация" бөлімі;

3) "Бағалау және салыстыру" бөлімі.

15. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) терминдерді түсіну
- 2) көркем шығарма мазмұнын түсіну;
- 3) жатқа оқу және дәйексөз алу;
- 4) жоспар құру;
- 5) мазмұндама;
- 6) сұрақтарға жауап беру.

16. "Сараптама және интерпретация" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жанр;
- 2) тақырып және идея;
- 3) композиция;
- 4) эпизодтарды талдау;
- 5) кейіпкерді сипаттау;
- 6) әр түрлі көркем шығарма әлемі;
- 7) автордың көзқарасы;
- 8) көркем-бейнелеу құралдары;
- 9) шығармашылық жазба.

17. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көркем шығарманы бағалау;
- 2) көркем шығарманы басқа өнер түрлерімен салыстыру;
- 3) әдебиет туындыларын салыстыру;
- 4) пікірлерді бағалау.

18. 5-сыныпқа арналаған "Орыс әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: көркем әдебиет, фольклор, батырлық эпос, эпос, ертегі, әдеби ертегі, сюжет, композиция, көркемдік уақыт пен кеңістік, жанжал, кейіпкер, баяндаушы, әңгімелеуші, гипербола, эпитет, салыстыру, көркем шығарманың жалпы көрінісі, тақырыпты түсіну, шағын көлемдегі (поэтикалық, прозалық) мәтіндердің үзінділерін мәнерлеп оқу, қарапайым жоспар, шығарманың немесе үзіндінің мазмұнын қысқаша қайталау, сұраққа қысқаша және толық жауап;

2) сараптама және интерпретация: мұғалімнің қолдауымен жанрды (эпос, ертегі, әдеби ертегі) және оның белгілерін анықтау, мұғалімнің қолдауымен шығарманың негізгі идеясын анықтау, мұғалімнің қолдауымен шығарманың мәтінде композиция элементтерін бөліп көрсету, басты кейіпкерлерді сипаттау үшін маңызды эпизодтарды талдау, мұғалімнің қолдауымен кейіпкерлерді сипаттау, көркемдік кеңістікті талдау және оның көрсетілімін суреттерде, схемаларда, кластерлерде безендіру, мұғалімнің қолдауымен автордың басты кейіпкерлерге қатынасын анықтау, көркем мәтіндегі бейнелеу құралдарын талдау (гиперболалар, эпитеттер, салыстырулар) мұғалімнің қолдауымен шығармашылық жұмыстар (ертегілер, әңгімелер, тірек сөздер, иллюстрациялар бойынша әдеби тақырыптарға шағын шығармалар жазу);

3) бағалау және салыстыру: мұғалімнің қолдауымен шығарманы талқылауға қатысу, өз ойлары мен сезімдерін білдіру, көркем шығарманы басқа өнер түрлерімен салыстыру, ұқсастықтар мен айырмашылықтарды түсіндіру, тақырыпқа жақын орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салыстыру, ауызша және жазбаша

мәлімдемелерді (өзінің, сыныптастары) мұғалімнің қолдауымен тақырыпқа сәйкестігі тұрғысынан бағалау.

19. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Қиссалар. Цикл об Илье Муромце;
- 2) А.С. Пушкин. "Песнь о вещем Олеге";
- 3) М.Ю. Лермонтов. "Бородино";
- 4) М.Шаханов. "Отрарская поэма о побеждҰнном победителе, немесе "ПросчҰт Чингисхана";
- 5) В.А. Жуковский. "Сказка о царе Берендее";
- 6) А.С. Пушкин. "Сказка о мертвой царевне и семи богатырях";
- 7) К. Д. Бальмонт. "Фейные сказки";
- 8) Г.Х. Андерсен. "Снежная королева";
- 9) О. Уайльд. "Соловей и роза";
- 10) К.Г. Паустовский. "Теплый хлеб";
- 11) Г.В. Черноголовина. "Сказка об одном зҰрнышке";
- 12) А.С. Пушкин. "Руслан и Людмила";
- 13) М.М. Пришвин. "Кладовая солнца".

20. 6-сыныпқа арналаған "Орыс әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: көркем әлем, аңыз, аңыз кейіпкері, мифологиялық образ, әңгіме, повесть, пьеса-ертегі, афиша, портрет, пейзаж, метафора, персонализация, антитеза, эпос, лирика, драма әдебиеттің ұрпағы ретінде, көркем шығарманың жалпы көрінісі, негізгі

және қайталама ақпарат, мәтіндердің фрагменттерін мәнерлеп оқу (поэтикалық, прозалық, драмалық), қарапайым цитаталық жоспар, шағын эпикалық немесе драмалық формадағы шығармалардың мазмұнын қысқаша, толық қайталау, кейіпкерлер мен оқиғалар туралы өз пікірлерін тірек кестелер мен блок-сызбаларды қолдана отырып схемалар, толық жауап;

2) сараптама және интерпретация: жанрды (әңгіме, повесть, пьеса-ертегі) және оның белгілерін анықтау, оның құрылымдық элементтеріне сүйене отырып, шығарманың негізгі идеясын анықтау, шығарма мәтінінде композиция элементтерін бөліп көрсету, олардың шығарманың сюжетіндегі рөлін түсіндіру, басты кейіпкерлерді сипаттау үшін маңызды драмалық және прозалық шығармалардың эпизодтарын талдау, мәтіннің жоспары мен дәйексөздерін қолдана отырып кейіпкерлерді сипаттау, көркемдік кеңістік пен уақытты талдау және олардың көрсетілімін суреттерде, схемаларда, кластерлерде безендіру, автордың бас және екінші кейіпкерлерге қатынасын анықтау, бейнелеу құралдарын (метафоралар, бейнелеулер) және поэтикалық синтаксис фигураларын (риторикалық сұрақтар, үндеулер, леп белгілері, антитезалар), шығармашылық жұмыстарды (аңыздар, әдеби тақырыптарға арналған шағын шығармалар) талдау, оқығанды түсінгенін білдіру;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы талқылауға қатысу, бас кейіпкерлердің іс-әрекеттерін бағалау, көркем шығармаларды басқа өнер түрлерімен салыстыру, мұғалімнің қолдауымен ұқсастықтар мен айырмашылықтарды түсіндіру (салыстырмалы сипаттама жоспар), мұғалімнің қолдауымен тақырып пен мәселеге жақын орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салыстыру, ауызша және жазбаша мәлімдемелерді (өзінің, сыныптастарын) тақырыпты ашудың толықтығы, дәйексөздің орындылығы тұрғысынан бағалау.

21. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Ежелгі Грек аңыздары (Прометей, Геракл, Икар, Актеон туралы);
- 2) Е.В. Курдаков. "Псы Актеона";

3) Славян мифологиясы (Күн туралы миф, төменгі мифология өкілдері туралы мифтер);

4) Түркі мифологиясы (әлемнің пайда болуы туралы миф);

5) Библия мифологиясы (Вавилон мұнарасы, Соломон патша);

6) Б.Л. Пастернак. "Рождественская звезда";

7) Н.В. Гоголь. "Ночь перед Рождеством";

8) А.Гофман "Щелкунчик и Мышиный король";

9) И.С. Тургенев. "Муму";

10) Л.Н. Толстой. "Кавказский пленник";

11) В.С. Высоцкий. "Песня о друге";

12) В.П. Астафьев "Конь с розовой гривой";

13) А.Н. Островский. "Снегурочка";

14) И.С. Тургенев "Бежин луг";

15) М.Ю. Лермонтов. "Русалка".

22. 7-сыныпқа арналаған "Орыс әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: астарлы әңгіме, аңыз, баллада, ертегі, әдеби бағыт, классицизм, фантастикалық әңгіме, комедия, қиял, сатира, әзіл, гротеск, сарказм, ирония, көркем бөлшек, лирикалық кейіпкер, ырғақ пен рифма, аллегория, көркем шығарманы егжей-тегжейлі түсіну, белгілі және белгісіз ақпарат, мәтінде тәуелсіз болу және лирикалық кейіпкердің және/немесе кейіпкер бейнесінің сипаттамасымен байланысты шығармалардың үзінділерін мәнерлеп оқу, күрделі жоспар, шығарманың мазмұнын қысқаша, толық, таңдамалы қайталау немесе үзінді, кейіпкерлер мен оқиғалар туралы өз пікірін білдіру, проблемалық сұраққа дәлелді жауап;

2) сараптама және интерпретация: жанрды (астарлы әңгіме, баллада, ертегі, аңыз, комедия, лирикалық өлең, фэнтези, фантастикалық әңгіме) және оның белгілерін анықтау, шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау, кейіпкерлердің әрекеттері туралы өз пікірін білдіру, шығарма мәтінінде композиция элементтерін бөліп көрсету, эпиграфтың рөлін және оның мағынасын түсіндіру, прозалық, драмалық және лирикалық шығармалардағы басты және қосалқы кейіпкерлерді сипаттау үшін маңызды эпизодтарды талдау, мәтіннің бөлшектері мен дәйексөздері негізінде шығарма кейіпкерлерін сипаттау, сюжет пен композицияны, көркем образдарды және кестелерде өз көрінісін безендіру, автордың басты және екінші кейіпкерлерге қатынасын анықтау, өз ұстанымын дәлелдеу, көркем мәтіндегі поэтикалық синтаксистің бейнелеу құралдары мен фигураларын талдау (аллегория), комедияның негізгі әдістері (сатира, әзіл, гротеск, ирония, сарказм), шығармашылық жұмыстар (шығармалар, шолу), оқылғанға деген көзқарасын білдіру;

3) бағалау және салыстыру: туындыны талқылауға қатысу, кейіпкерлер мен оқиғалар туралы пікір білдіру, көркем шығарманы өнердің басқа түрлерінің шығармаларымен салыстыру, бейнелерді жасау құралдарындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды сипаттау, тақырыпқа/ проблематикаға/ жанрға жақын орыс, қазақ және әлемдік әдебиет туындыларын (немесе фрагменттерін) салыстыру, ауызша және жазбаша мәлімдемелерді (өзінің, сыныптастарының) тақырыпты ашудың толықтығы мен тереңдігі, дәйексөздің орындылығы, композициялық бірлік тұрғысынан бағалау.

23. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Притча о блудном сыне, легенда об Арионе;
- 2) А.С. Пушкин "Арион", "Анчар";
- 3) А.С. Пушкин. "Станционный смотритель";
- 4) К.Г. Паустовский "Телеграмма";
- 5) Стихотворения А.С. Пушкина, С.А. Есенина, А.А. Фета;

6) У. Блейк. "Тигр";

7) О.О. Сулейменов. "Волчата";

8) Р. Бредбери. "Зеленое утро";

9) А. Новоселов. "Санькин марал";

10) И.А. Крылов. Мысалдар;

11) Д.И. Фонвизин. "Недоросль";

12) М.Е. Салтыков-Щедрин. "Сказка о том, как один мужик двух генералов прокормил";

13) М.М. Зощенко. Сатиралық шығармалар (мұғалімнің таңдауы бойынша);

14) В.А. Жуковский. Балладалар;

15) В. Набоков. "Рождество";

16) В. Тендряков. "Хлеб для собаки";

17) Д. Толкиен. "Хоббит, или Туда и Обратно".

24. 8-сыныпқа арналаған "Орыс әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: романтизм мен реализм әдеби бағыт, тарихи образ (кейіпкер), трагедия, комедия, поэма, символ, афоризм, эпиграф, прототип, өмірбаян, көркем шығарманы түсіну, ақпаратты сыни тұрғыдан түсіну, ашық және жасырын (сөздің астары) ақпаратты ажырату, мәтінде өз бетінше табу және шығарманың тақырыбын көрсететін дәйексөздерді, фрагменттерді мәнерлеп оқу, күрделі цитаталық жоспар, шығарманың немесе үзіндінің мазмұнын қайталау, дәйексөздердің әртүрлі әдістерін қолдану, проблемалық сұраққа дәлелді жауап, дәйексөздерді қолдану, дәйексөздерді қолдану;

2) сараптама және интерпретация: жанрды (трагедия, комедия, поэма) және оның белгілерін анықтау, шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау, проблемалар туралы өз пікірін білдіру, шығарма мәтінінде композиция элементтерін бөліп көрсету, жалған эпизодтардың мағынасын түсіндіру, шығарма эпизодтарын талдау, олардың проблемалармен байланысын және сюжетті дамытудағы рөлін түсіндіру, шығарма кейіпкерлерін, олардың іс-әрекеттерін, мінез-құлық мотивтерін, есімдер мен фамилиялардың мағынасын сипаттау, суреттер жүйесін, жұмыстың құрылымын талдау және ақпаратты бүктеудің әртүрлі әдістерін (диаграммалар, кестелер), кейіпкерлерге авторлық қатынасты білдіру тәсілдері, кейіпкерлерді авторлық сипаттау тәсілдері, бейнелеу құралдары, оның ішінде поэтикалық синтаксис фигуралары (антитезалар), әдеби тәсілдер (символ, өмірбаян), шығармашылық жұмыстар жазу (әдеби кейіпкерге хат), кейіпкерге, оның іс-әрекеттеріне көзқарасты білдіру, бейнелеу құралдарын пайдалану;

3) бағалау және салыстыру: туындыны талқылауға қатысу, өз көзқарасын қорғау, кейіпкерлердің мінез-құлқын, іс-әрекетін, автордың ұстанымын бағалау, көркем шығарманы өнердің басқа түрлерінің шығармаларымен салыстыру, өнердің әртүрлі түрлерінде бейнелер жасаудың ерекше құралдарына сипаттама беру, ұлттық мәдениеттің ерекшеліктерін ескере отырып, тақырып/проблема/ жанр бойынша жақын орыс, қазақ және әлем әдебиетіндегі туындыларды (немесе фрагменттерді) салыстыру, ауызша және жазбаша мәлімдемелерді (өз, сыныптастарын) тақырыпты ашудың толықтығы мен тереңдігі тұрғысынан бағалау, композициялық бірлік және фактологиялық дәлдік.

25. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Жунусов (мұғалімнің таңдауы бойынша) "Первый вагон" - әңгімелер жинағы, А.Алексин "Фотография, на которой меня нет", "А тем временем где-то" (таңдауы бойынша);

2) В. Распутин "Уроки французского";

3) Ч. Айтматов "Первый учитель", "Красное яблоко";

- 4) У. Шекспир "Ромео и Джульетта";
- 5) А.С. Пушкин "Капитанская дочка";
- 6) 19 ғасырлар ақындардың лирикасы;
- 7) О.О. Сулейменов "Последнее слово акына Смета";
- 8) Н.В. Гоголь "Ревизор";
- 9) А.П. Чехов. Әңгімелер (мұғалімнің таңдауы бойынша);
- 10) В. М. Шукшин. Әңгімелер (мұғалімнің таңдауы бойынша);

26. 9-сыныпқа арналаған "Орыс әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: жанр, сонет, роман, қасиетті әңгіме, лирикалық шегініс, психологизм, ішкі монолог, афоризм, көркем шығарманы түсіну, ақпаратты сыни тұрғыдан түсіну, естігенге немесе оқуға деген көзқарасты білдіру, мәтінде өз бетінше болу және шығарманың проблемаларына байланысты дәйексөздерді, үзінділерді мәнерлеп оқу, тезистік жоспар, шығарманың мазмұнын қайталау, қайталанудың әртүрлі әдістерін қолдану, сюжеттің дамуын шығармашылық тұрғыдан қайта қарастыру, проблемалық сұраққа толық негізделген жауап;

2) сараптама және интерпретация: жанрды және оның белгілерін анықтау (сонет, роман, хаттардағы роман, қасиетті әңгіме), шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау, олардың өзектілігі туралы пікір білдіру және олардың ұстанымын дәлелдеу, шығарма мәтініндегі композиция элементтерін бөліп көрсету, композиция түрлерін ажырату, лирикалық шегіністердің мағынасын түсіндіру, шығармадағы жанжалды анықтау үшін маңызды эпизодтарды талдау, басқа эпизодтармен байланысты түсіндіру, шығарма кейіпкерлерін олардың әлеуметтік және тұлғааралық қатынастарына сүйене отырып сипаттау, шығарманың көркемдік әлемін талдау, ақпаратты жинақтаудың әртүрлі тәсілдері (схемалар, кестелер), кейіпкерлерге және бейнеленген оқиғаларға авторлық қатынасты білдіру тәсілдері, поэтикалық синтаксистің бейнелерін, бейнелеу құралдары мен

фигураларын (эпитеттер, салыстырулар, метафоралар, персонализация, антитезалар, аллитерациялар, аллегориялар) құрудың құралдары мен әдістерін талдау, әдеби және еркін тақырыптарға шығармалар жазу, пікірлер (спектакльдерге және/немесе туындының экранизациясына);

3) бағалау және салыстыру: туындыны талқылауға қатысу, әр түрлі пікірлерді ескере отырып, өз ұстанымын түсіндіру, шығарма проблематикасының өзектілігін бағалау, көркем шығарманы басқа өнер түрлерінің шығармаларымен салыстыру, бейнелерді жасау құралдарындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды сипаттау, жеке авторлық тәсілдерді бөліп көрсету, ұлттық мәдениеттің ерекшеліктерін ескере отырып, тақырып/ проблема/жанр бойынша жақын қазақ және әлем әдебиеті шығармаларымен орыс әдебиеті туындыларын (немесе фрагменттерін) салыстыру, авторлардың позициясын түсіндіру, ауызша және жазбаша мәлімдемелерді (өзінің, сыныптастарының) тақырыпты ашудың толықтығы мен тереңдігі, композициялық және стильдік бірлік, фактологиялық дәлдік тұрғысынан бағалау.

27. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) М.Ю. Лермонтов "Мцыри";
- 2) А. Грин "Алые паруса";
- 3) Антуан де Сент-Экзюпери "Маленький принц";
- 4) М. Цветаева. Лирика;
- 5) А. Ахматова "У самого моря";
- 6) У. Шекспир. Сонеты;
- 7) П.Н. Васильев. "И имя твоё..." және басқа өлеңдер;
- 8) А.С. Пушкин. Лирика, "Цыганы";
- 9) И.С. Тургенев "Ася";

10) А.И. Куприн "Олеся";

11) Н.В. Гоголь "Шинель";

12) Ф.М. Достоевский "Бедные люди";

13) Л.Н. Толстой "После бала";

14) А.И. Куприн "Гранатовый браслет".

28. 10-сыныпқа арналаған "Орыс әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: жанр, сонет, роман, қасиетті әңгіме, лирикалық шегініс, психологизм, ішкі монолог, оксиморон, афоризм, көркем шығарманы түсіну, ақпаратты сыни тұрғыдан түсіну, естігенге немесе оқуға деген көзқарасты білдіру, мәтінде тәуелсіз болу және шығарманың проблемаларына байланысты дәйексөздерді, үзінділерді мәнерлеп оқу, тезистік жоспар, шығарманың мазмұнын қайталау, қайталанудың әртүрлі әдістерін қолдану, сюжеттің дамуын шығармашылық тұрғыдан қайта қарастыру, проблемалық сұраққа толық негізделген жауап;

2) сараптама және интерпретация: жанрды және оның белгілерін анықтау (сонет, роман, хаттардағы роман, қасиетті әңгіме), шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау, олардың өзектілігі туралы пікір білдіру және олардың ұстанымын дәлелдеу, шығарма мәтініндегі композиция элементтерін бөліп көрсету, композиция түрлерін ажырату, лирикалық шегіністердің мағынасын түсіндіру, шығармадағы жанжалды анықтау үшін маңызды эпизодтарды талдау, басқа эпизодтармен байланысты түсіндіру, шығарма кейіпкерлерін олардың әлеуметтік және тұлғааралық қатынастарына сүйене отырып сипаттау, шығарманың көркемдік әлемін талдау, ақпаратты жинақтаудың әртүрлі тәсілдері (схемалар, кестелер, диаграммалар), кейіпкерлерге және бейнеленген оқиғаларға авторлық қатынасты білдіру тәсілдері, ақындық синтаксистің бейнелерін, бейнелеу құралдары мен фигураларын (эпитеттер, салыстырулар, метафоралар, персонализация, антитезалар, аллитерациялар) жасау құралдары мен тәсілдерін талдау, әдеби және еркін тақырыптарға шығармалар жазу, пікірлер (спектакльдерге және / немесе туындыны экрандау);

3) бағалау және салыстыру: туындыны талқылауға қатысу, әр түрлі пікірлерді ескере отырып, өз ұстанымын түсіндіру, шығарма проблематикасының өзектілігін бағалау, көркем шығарманы басқа өнер түрлерінің шығармаларымен салыстыру, бейнелерді жасау құралдарындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды сипаттау, жеке авторлық тәсілдерді бөліп көрсету, ұлттық мәдениеттің ерекшеліктерін ескере отырып, тақырып/ проблема/ жанр бойынша жақын қазақ және әлем әдебиеті шығармаларымен орыс әдебиеті туындыларын (немесе фрагменттерін) салыстыру, авторлардың позициясын түсіндіру, ауызша және жазбаша мәлімдемелерді (өзінің, сыныптастарының) тақырыпты ашудың толықтығы мен тереңдігі, композициялық және стильдік бірлік, фактологиялық дәлдік тұрғысынан бағалау.

29. Оқылатын көркем шығармалар тізімі:

1) А.С. Грибоедов "Горе от ума";

2) Н.В. Гоголь "Мертвые души";

3) А.С. Пушкин "Пиковая дама";

4) А.П. Чехов "Ионыч", "Человек в футляре" (мұғалімнің таңдауы бойынша);

5) Н.С. Лесков "Жемчужное ожерелье".

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

30. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

31. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Мәтін бойынша түсіну және жауап беру" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары

	5 – сынып	6 - сынып	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10 - сынып
1.1 Терминдерді түсіну	5.1.1.1 терминдердің мағынасын түсіндіру: көркем әдебиет, фольклор, батырлық эпос, эпос, ертегі, әдеби ертегі, сюжет, композиция, көркемдік уақыт пен кеңістік, жанжал, кейіпкер, баяндаушы, әңгімеші, гипербола, эпитет, салыстыру	6.1.1.1 терминдердің мағынасын түсіндіру: көркем әлем, аңыз, аңыз кейіпкері, мифологиялық образ, әңгіме, повесть, пьеса-ертегі, афиша, ремарка, портрет, пейзаж, метафора, персонализация, антитеза, эпос, лирика, драма	7.1.1.1 терминдердің мағынасын түсіндіру: астарлы әңгіме, аңыз, баллада, ертегі, әдеби бағыт, - сыныпицизм, фантастикалық әңгіме, комедия, қиял, сатира, әзіл, гротеск, сарказм, ирония, көркем деталь, лирикалық кейіпкер, ырғақ пен рифма, аллегория	8.1.1.1 терминдердің мағынасын түсіндіру: романтизм мен реализм әдеби бағыт, тарихи образ (кейіпкер), трагедия, комедия, поэма, символ, афоризм	9.1.1.1 терминдердің мағынасын түсіндіру: романтизм мен реализм әдеби бағыт, жанр, сонет, роман, қасиетті әңгіме, лирика, афоризм, эпиграф, прототип, өмірбаян ретінде	10.1.1.1 терминдердің мағынасын түсіндіру: романтизм мен реализм әдеби бағыт, жанр, сонет, роман, қасиетті әңгіме, лирика, афоризм, эпиграф, прототип, өмірбаян ретінде
1.2 Көркем шығармалар мазмұнын түсіну	5.1.2.1 ұғымдарды ажырату: шығарманың тақырыбы мен идеясы; 5.1.2.2 көркем шығарма туралы жалпы түсініктің болуы; осы ұғымдардың көмегімен	6.1.2.1 негізгі және екіншілік ақпаратты ажырату; 6.1.2.2 көркем шығарма туралы жалпы түсініктің болуы; 6.1.2.3 мәтінді негізгі және екіншілікке бөлу, таңдауын түсіндіру	7.1.2.1 әр түрлі ақпарат көздерімен жұмыс жасау; 7.1.2.2 белгілі және белгісіз ақпаратты қоса алғанда, көркем шығарманы толық түсіну.	8.1.2.1 көркем шығарманы сыни тұрғыдан түсіну; 8.1.2.2. ашық және жасырын (сөздің астары) ақпаратты табу және ажырату	9.1.2.1 шығарманың бастысын, себептерін, оқиғаның барысын анықтау; 9.1.2.2 көркем шығарманы сыни тұрғыдан түсіну; 9.1.2.3 естігеніне немесе оқиғанына өз көзқарасын білдіру	10.1.2.1 шығарманың бастысын, себептерін, оқиғаның барысын анықтау; 10.1.2.2 көркем шығарманы сыни тұрғыдан түсіну; 10.1.2.3 естігеніне немесе оқиғанына өз көзқарасын білдіру
1.3 Жатқа оқу және дәйексөз алу	5.1.3.1 прозалық шығарманы лирикалық шығармадан	6.1.3.1 драмалық шығарманы прозалық және лирикалық	7.1.3.1 "дәйексөз" терминінің мағынасын түсіндіру;	8.1.3.1 шығарманың тақырыбын анықтау;	9.1.3.1 шығарманың мәселелерін атау;	10.1.3.1 шығарманың мәселелерін атау;

	ажырату; 5.1.3.2 шағын көлемді (поэтикалық, прозалық) мәтіндердің үзінділерін жатқа мәнерлеп оқу	шығармадан ажырату; 6.1.3.2 мәтін үзінділерін жатқа мәнерлеп оқу (поэтикалық, прозалық, драмалық)	7.1.3.2 лирикалық кейіпкердің сипаттамасымен және/немесе кейіпкер бейнесімен байланысты үзінділер мен дәйексөздерді мәтіннен өз бетінше тауып, мәнерлеп оқып шығу	8.1.3.2 мәтіннен өз бетінше тауып, шығарманың тақырыбын бейнелейтін дәйексөздерді, үзінділерді мәнерлеп оқып шығу		
1.4 Жоспар құру	5.1.4.1 алгоритм немесе блок-схема көмегімен қарапайым жоспар құру	6.1.4.1 шығармадан дәйексөздерді табу; 6.1.4.2 қарапайым дәйексөз жоспарын құру	7.1.4.1 жұмыстың дәйексөздеріне сүйене отырып, күрделі жоспар құру	8.1.4.1 күрделі дәйеккөз жоспар құрау	9.1.4.1 тезистерді тұжырымдау 9.1.4.2 қарапайым тезистік жоспар құрау	10 кү ж
1.5 Мазмұндама	5.1.5.1 шығарманың сұрақтарына дәйекті және қисынды жауап беру; 5.1.5.2 шығарманың мазмұнын немесе үзіндісін қысқаша қайталап айтып беру	6.1.5.1 шағын эпикалық немесе драмалық шығарманың мазмұнын (қысқа, толық) айтып беру; 6.1.5.2 тірек кестелер және блок-схема пайдалана отырып, батырлар мен оқиғалар туралы өз пікірін білдіру	7.1.5.1 шығарманың немесе үзіндінің мазмұнын айтып беру (қысқаша, толық, іріктеп); 7.1.5.2 батырлар мен оқиғалар туралы өз пікірін білдіру	8.1.5.1 дәйексөз түрлерін ажырату; 8.1.5.2 шығарманың немесе үзіндінің мазмұнын айтып беру; 8.1.5.3 дәйексөздің әртүрлі тәсілдерін қолдану	9.1.5.1 шығарманың мазмұнын айтып беру, 9.1.5.2 сюжеттің дамуын қысқаша сипаттай білу; 9.1.5.3 сюжеттің дамуын шығармашылық қайта ойлау, айтып берудің түрлі тәсілдерін қолдану	10 ш м бе 10 ш қ м әр қ 10 сн ш тұ қ

1.6 Сұрақтарға жауап беру	5.1.6.1 ұғымдарды ажырату: толық және қысқа жауап;				9.1.6.1 қосымша ақпарат көздерін өз бетінше табу және пайдалану;	
	5.1.6.2 сұрақтарға дәйекті және қисынды жауап беру;	6.1.6.1	7.1.6.1 сұрақтарға жауап беру кезінде дәлелдердің мағынасын түсіну;	8.1.6.1 мәтіннен дәйексөз табу; 8.1.6.2 дәйек сөздерді қолдана отырып проблемалық сұрақтарға дәлелді жауап беру	9.1.6.2 дерек көздерді пайдалана отырып проблемалық сұрақтарға дәлелді жауап беру	10
	5.1.6.3 сұраққа қысқа және толық жауап беру	сыныпта шығарманы талқылағаннан кейін сұраққа толық жауап беру	7.1.6.2 проблемалық сұраққа дәлелді жауап беру			

2) "Сараптама және интерпретация" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 – сынып	6 - сынып	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10
2.1 Жанр	5.2.1.1 жанрды және оның белгілерін (эпос, ертегі, әдеби ертегі) анықтау	6.2.1.1 жанрды және оның белгілерін (әңгіме, повесть, пьеса-ертегі) анықтау	7.2.1.1 жанрды және оның белгілерін анықтау (астарлы әңгіме, баллада, ертегі, аңыз, комедия, лирикалық өлең, фэнтези, фантастикалық әңгіме)	8.2.1.1 жанрды және оның белгілерін анықтау (трагедия, комедия)	9.2.1.1 жанрды және оның белгілерін анықтау (сонет поэмасы, роман, хаттардағы роман, қасиетті әңгіме)	10
2.2 Тақырып және идея	5.2.2.1 жұмыстың негізгі идеясын анықтау	6.2.2.1 ақпаратты өз сөзімен жеткізу; 6.2.2.2 шығарманың	7.2.2.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 7.2.2.2	8.2.2.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 8.2.2.2	9.2.2.1 шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 9.2.2.2	10

		құрылымдық элементтеріне сүйене отырып, негізгі идеясын анықтау	жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді анықтау; 7.2.2.3 өз мысалдарын немесе сыныптастарының мысалдарын қолдана отырып, кейіпкерлердің әрекеттері туралы өз пікірін білдіру	жеке тәжірибеден мысалдар келтіру 8.2.2.3 мәселелер туралы өз пікірін білдіру	шығарманың өзектілігі неде екенін түсіндіру 9.2.2.3 шығарманың өзектілігі туралы пікір білдіру; 9.2.2.4 өз ұстанымын дәлелдеу	ш өз пі 10 ш да қо ұс да
2.3 Композиция	5.2.3.1 композиция элементтерін анықтау; 5.2.3.2 шығарма мәтінінде композиция элементтерін бөлу	6.2.3.1 шығарма мәтінінде композиция элементтерін бөліп көрсету, олардың шығарманың сюжетіндегі рөлін түсіндіру	7.2.3.1 шығарма мәтініндегі композиция элементтерін бөліп көрсету, эпиграфтың рөлін және оның мағынасын түсіндіру	8.2.3.1 шығарма мәтінінде композиция элементтерін бөлектеу, кірістіру эпизодтарының мағынасын түсіндіру	9.2.3.1 шығарма мәтінінде композиция элементтерін бөліп көрсету, композиция түрлерін ажырату	10 ш м ко эл бе ко тү ах ли ш м тү
2.4 Эпизодтарды талдау	5.2.4.1 шығармадағы негізгі эпизодтарды бөлу; 5.2.4.2 басты кейіпкерлерді сипаттау үшін маңызды эпизодтарды табу	6.2.4.1 басты кейіпкерлерді сипаттау үшін маңызды драмалық және прозалық шығармалардың эпизодтарын табу	7.2.4.1 басты және екіншілік кейіпкерлерді сипаттау үшін эпизодтардың рөлін түсіндіру; 7.2.4.2 прозалық шығармада басты және екінші кейіпкерлерді сипаттау үшін маңызды эпизодтарды табу	8.2.4.1 прозалық, драмалық және лирикалық шығармаларда басты және екінші кейіпкерлерді сипаттау үшін маңызды эпизодтарды табу	9.2.4.1 шығармалардың эпизодтарын бөлектеу және сипаттау; 9.2.4.2 эпизодтардың проблемалармен байланысын және олардың сюжетті дамытудағы рөлін түсіндіру	10 ж да эп бе ж 10 ж ан м эп та эп ба тү

2.5	Кейіпкерлерді сипаттау	5.2.5.1 шығарманың басты кейіпкерлерін анықтау; 5.2.5.2 шығарманың басты кейіпкерлерін сипаттау	6.2.5.1 шығарманың басты және екінші кейіпкерлерін ажырата білу; 6.2.5.2 мәтіннен жоспар мен дәйексөздерді қолдана отырып, кейіпкерлерді сипаттау	7.2.5.1 шығармадан кейіпкерлерді сипаттайтын бөлшектерді табу; 7.2.5.2 шығарманың кейіпкерлерін мәтіннен алынған мәліметтер мен дәйексөздер негізінде сипаттау	8.2.5.1 шығарманың кейіпкерлерін, олардың іс-әрекеттерін, мінез-құлық себептерін сипаттау; 8.2.5.2 кейіпкерлердің мотивтері мен әрекеттерін түсіндіру; 8.2.5.3 есімдер мен фамилиялардың мағынасын түсіну және түсіндіру	9.2.5.1 тұлғааралық және әлеуметтік қатынастардың маңыздылығын түсіну	10
2.6	Әр түрлі көркем шығарма әлемі	5.2.6.1 көркемдік кеңістікті қысқаша сипаттау; 5.2.6.2 өз елестетулерін суреттерде, схемаларда, кластерлерде және т. б. рәсімдеу	6.2.6.1 көркем кеңістік пен уақытты сипаттау; 6.2.6.1 өз елестетулерін суреттерде, схемаларда, кластерлерде және т. б. рәсімдеу	7.2.6.1 сюжет пен композицияны, көркем бейнелерді анықтау 7.2.6.2 өз елестетулерін кестелерде, схемаларда, кластерлерде, презентацияларда рәсімдеу	8.2.6.1 образдар жүйесін, шығарма құрылымын түсіндіру; 8.2.6.2 ақпаратты (схемалар, кестелер) бүктеудің әртүрлі тәсілдері арқылы өз елестетулерін рәсімдеу	9.2.6.1 шығарманың көркемдік әлемін сипаттау; 9.2.6.2 ақпаратты (схемалар, кестелер, интеллект-карталар) бүктеудің әртүрлі тәсілдері арқылы өз елестетулерін рәсімдеу	10
2.7	Автордың көзқарасы	5.2.7.1 мәтіндегі шығарманың басты кейіпкерлеріне авторлық қатынасты табу;	6.2.7.1 мәтінде автордың басты және екінші кейіпкерлерге қатынасын сипаттайтын	7.2.7.1 кейіпкерлердің мотивтері мен іс-әрекеттеріне сүйене отырып, шығарманың кейіпкерлеріне авторлық	8.2.7.1 кейіпкерлерге авторлық қатынасты білдіру тәсілдерін ажырату;	9.2.7.1 салыстырмалы кестелерді немесе схемаларды қолдана отырып, кейіпкерлер мен	10

	5.2.7.2	автордың басты кейіпкерлерге қатынасын анықтау	тірек сөздерді, негізгі тіркестерді табу; 6.2.7.2 негізгі сөз тіркестерін қолдана отырып, автордың басты және екінші кейіпкерлерге қатынасын анықтау	қатынасты түсіндіру; 7.2.7.2 өз ұстанымын дәлелдей отырып, автордың негізгі және екінші кейіпкерлерге қатынасын анықтау	8.2.7.2 кейіпкерлерге авторлық қатынасты білдіру тәсілдерін анықтау	бейнеленген оқиғаларға автордың көзқарасын білдіру тәсілдерін анықтау	білдіру тәсілдерін анықтау
2.8 Әдеби тәсілдер және бейнелеу құралдары	5.2.8.1 көркем мәтіндегі бейнелеу құралдарын түсіндіру (гиперболалар, эпитеттер, салыстырулар)	6.2.8.1 бейнелеу құралдарын (метафоралар, бейнелеулер) және поэтикалық синтаксис фигураларын (риторикалық сұрақтар, үндеулер, леп белгілері, антитезалар) түсіндіру	7.2.8.1 көркем мәтіндегі поэтикалық синтаксис бейнелеу құралдары мен фигураларын (аллегориялар), комикстің негізгі тәсілдерін (сатира, әзіл, гротеск, ирония, сарказм) түсіндіру	8.2.8.1 кейіпкерлердің авторлық сипаттамасының тәсілдерін, бейнелеу құралдарын, оның ішінде поэтикалық синтаксис (антитезалар) фигураларын, әдеби тәсілдерді (символ, өмірбаян) түсіндіру	9.2.8.1 бейнелеу құралдары мен поэтикалық синтаксис фигураларын (эпитеттер, метафораларды салыстыру, персонализация, антитезалар, аллитерациялар, аллегориялар), образдар жасаудың құралдары мен тәсілдерін түсіндіру	10 поэтикалық синтаксис фигураларын (эпитеттер, метафораларды салыстыру, персонализация, антитезалар, аллитерациялар, аллегориялар), образдар жасаудың құралдары мен тәсілдерін түсіндіру	10 поэтикалық синтаксис фигураларын (эпитеттер, метафораларды салыстыру, персонализация, антитезалар, аллитерациялар, аллегориялар), образдар жасаудың құралдары мен тәсілдерін түсіндіру
2.9 Шығармашылық жұмыс	5.2.9.1 шығармашылық жұмыстар жазу (ертегілер, әңгімелер, тірек сөздер, иллюстрациялар бойынша әдеби тақырыптарға шағын шығармалар)	6.2.9.1 оқығандары туралы өз түсінігін білдіре отырып, шығармашылық жұмыстар (аңыздар, әдеби тақырыптарға шағын шығармалар) жазу	7.2.9.1 тілдің бейнелеу құралдарын қолданып, оқуға деген көзқарасын білдіре отырып, шығармашылық жұмыстар (шығармалар) жазу	8.2.9.1 бейнелеу құралдарын қолдана отырып, кейіпкерге, оның іс-әрекетіне деген көзқарасын білдіретін шығармашылық жұмыстар жазу (әдеби кейіпкерге хат)	9.2.9.1 әдеби және еркін тақырыптарға шығарма жазу	10 әдеби және еркін тақырыптарға шығарма жазу	10 әдеби және еркін тақырыптарға шығарма жазу

3) "Бағалау және салыстыру" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 – сынып	6 - сынып	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10 - сынып
3.1 Көркем шығарманы бағалау	5.3.1.1 жұмысты талқылауға қатысу, өз ойлары мен сезімдеріні білдіру, өз мысалдарын келтіру	6.3.1.1 шығармадағы кілт сөздерді, салыстырмалы кестелер мен схемаларды қолдана отырып, басты кейіпкерлердің іс-әрекеттерін бағалай отырып, жұмысты талқылауға қатысу	7.3.1.1 кейіпкерлер мен оқиғалар туралы пікір білдіре отырып, жұмысты талқылауға қатысу	8.3.1.1 жұмысты талқылауға қатысу, өз көзқарасын қорғау, кейіпкерлердің мінез-құлқы мен іс-әрекеттерін түсіндіру	9.3.1.1 шығарманы талқылауға қатысу, өз көзқарасын қорғау, мінез-құлықты, кейіпкерлердің әрекеттерін, автордың ұстанымын түсіндіру	10.3.1.1 өзінше талқылауға қатысу, өз көзқарасын қорғау, кейіпкерлердің әрекеттерін, автордың ұстанымын түсіндіру
3.2 Көркем шығарманы басқа өнер түрлерімен салыстыру	5.3.2.1 ұқсастықтар мен айырмашылықтарды түсіндіре отырып, көркем шығарманы басқа өнер түрлерімен салыстыру	6.3.2.1 ұқсастықтар мен айырмашылықтарды түсіндіре отырып, көркем шығарманы басқа өнер түрлерімен салыстыру	7.3.2.1 образдар жасау құралдарындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды сипаттай отырып, көркем шығарманы басқа өнер	8.3.2.1 өнердің басқа шығармаларымен ұқсастықтары мен айырмашылықтарын сипаттай отырып, көркем шығарманы	9.3.2.1 әр түрлі өнер түрлерінде образдар жасаудың нақты құралдарын сипаттайтын көркем шығарманы	10.3.2.1 өзінше талқылауға қатысу, өз көзқарасын қорғау, кейіпкерлердің әрекеттерін, автордың ұстанымын түсіндіру

		(салыстырмалы сипаттама жоспары)	түрлерімен салыстыру	басқа өнер түрлерімен салыстыру	басқа өнер түрлерімен салыстыру	объектімен салыстыру
3.3 Әдебиет туындыларын салыстыру	5.3.3.1 тақырыпқа жақын орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе үзінділерін) салыстыру	6.3.3.1 тақырып пен мәселеге жақын орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе үзінділерін) салыстыру	7.3.3.1 тақырыпқа/ проблематикаға/ жанрға жақын орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салыстыру	8.3.3.1 ұлттық мәдениеттің ерекшеліктерін ескере отырып, тақырыпқа жақын орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салыстыру	9.3.3.1 тақырыпқа/ проблематикаға/ жанрға жақын орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салыстыру, ұлттық мәдениеттің ерекшеліктерін ескере отырып, өз ұстанымын түсіндіру	10.3.3.1 тақырыпқа/ проблематикаға/ жанрға жақын орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салыстыру, ұлттық мәдениеттің ерекшеліктерін ескере отырып, өз ұстанымын түсіндіру
3.4 Пікірлерді бағалау	5.3.4.1 ауызша және жазбаша мәлімдемелерді тақырыпқа сәйкестік тұрғысынан бағалау	6.3.4.1 бағалау алгоритмін қолдана отырып, тақырыпты толық ашу тұрғысынан ауызша және жазбаша мәлімдемелер жасау	7.3.4.1 ауызша және жазбаша мәлімдемелерді тақырыпты ашудың толықтығы мен тереңдігі, дәйексөздің орындылығы тұрғысынан бағалау	8.3.4.1 тақырыптың толық және терең ашылуы, композициялық бірлік тұрғысынан ауызша және жазбаша мәлімдемелерді бағалау	9.3.4.1 тақырыпты ашудың толықтығы мен тереңдігі, композициялық және бірлік, фактологиялық дәлдік тұрғысынан ауызша және жазбаша мәлімдемелерді бағалау	10.3.4.1 тақырыпты ашудың толықтығы мен тереңдігі, композициялық және бірлік, фактологиялық дәлдік тұрғысынан ауызша және жазбаша мәлімдемелерді бағалау

32. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Орыс әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді

жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

33. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің 5-10 сыныптары

арналған "Орыс әдебиеті"

оқу пәнінен жаңартылған

мазмұндағы Үлгілік оқу

бағдарламасына

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту орыс тілінде)

1) 5 - сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан			
Батырлық эпос	1. Қиссалар. Цикл об Илье Муромце. 2. А.С. Пушкин. "Песнь о вещем Олеге". 3. М.Ю.Лермонтов. "Бородино". 4. М.Шаханов. "Отрарская поэма о побеждҰнном победителе, или ПросчҰт Чингисхана"	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 терминдер мен мағынасын түсіну; әдебиет, фольклор, эпос, эпос, ертегі сюжет, композиция уақыт пен кеңістік кейіпкер, баяндама, гипербола, эпитет 5.1.2.1 ұғымдардың шығарманың тақырып идеясы; 5.1.2.2 көркем шығарманың жалпы түсініктің ұғымдардың көмегімен

			5.1.3. 1 прозалық, лирикалық шығармаларды ажырату; 5.1.3. 2 шағын көлемді (поэтикалық, прозалық) мәтіндердің үзінділерін мәнерлеп оқу; 5.1.4.1 алгоритм негізінде схема көмегімен жоспар құру; 5.1.6.1 ұғымдардың толық және қысқартылған толық және қысқартылған; 5.1.6.2 сұрақтарға қысқынды жауап беру; 5.1.6.3 сұраққа қысқынды жауап беру;
		Сараптама және интерпретация	5.2.1.1 мұғалімнің жанрды және он (эпос, ертегі, әдебиет) анықтау; 5.2.2.1 мұғалімнің жұмыстың негізгі анықтау; 5. 2.5.1 шығарманы кейіпкерлерін анықтау; 5. 2.5.2 мұғалімнің шығарманың бас кейіпкерлерін сипаттау; 5.2.8.1 мұғалімнің көркем мәтіндегі құралдарын түсіні (гиперболалар, эпитеттер, салыстырулар)
		Бағалау және салыстырмалы талдау	5.3.1.1 жұмысты қатысу, өз ойлар сезімдеріні білдіру, мысалдарын келтіру

2 - тоқсан

Әдеби поэтикалық ертегі	1. В.А. Жуковский. "Сказка о царе Берендее". 2. А.С. Пушкин. "Сказка о мертвой царевне и семи богатырях". 3. К.Д. Бальмонт. "Фейные сказки"	Түсіну және жауап беру	5.1.2.1 ұғымдарды шығарманың тақырып идеясы 5.1.2.2 көркем шығарманың жалпы түсініктілігі, ұғымдардың көлемі 5.1.3.1 прозалық және лирикалық шығарманы ажырату; 5.1.3.2 шағын көркем шығарманы (поэтикалық, прозалық) мәтіндердің үзінділерін мәнерлеп оқу; 5.1.5.1 шығарманың сұрақтарына дәл жауап қисынды жауап беру 5.1.5.2 шығарманың негізгі немесе үзіндісіне қайталап айтып беру
		Сараптама және интерпретация	5.2.1.1 жанрды және белгілерін (эпос, ертегі) анықтау; 5.2.2.1 жұмыстың идеясын анықтау 5.2.3.1 композициялық элементтерін анықтау 5.2.3.2 шығарманың мұғалімнің қолдану композиция элементтерін анықтау 5.2.4.1 шығарманың эпизодтарды бөліп анықтау 5.2.4.2 мұғалімнің басты кейіпкерлерін үшін маңызды сипаттау;

			5.2.5.1 шығарма кейіпкерлерін а 5.2.5.2 мұғалімн шығарманың ба кейіпкерлерін с 5.2.9.1 шығарма жұмыстар жазу әңгімелер, тірек иллюстрацияла әдеби тақырыпт шығармалар)
		Бағалау және салыстырмалы талдау	5.3.3.1 мұғалімн тақырыпқа жақ және әлем әдеб туындыларын (н үзінділерін) сал
3 – тоқсан			
Әдеби прозалық ертегі	1. Г.Х. Андерсен. "Снежная королева". 2. О. Уайльд. "Соловей и роза". 3. К.Г.Паустовский. "Теплый хлеб". 4. Г.В.Черноголовина. "Сказка об одном зҰрнышке"	Түсіну және жауап беру	5.1.1.1 терминде мағынасын түсі әдебиет, фолькл эпос, эпос, ерте сюжет, компози уақыт пен кеңіс кейіпкер, баянд гипербола, эпит 5.1.3.1 прозалык лирикалық шы ажырату; 5.1.3.2 шағын кө (поэтикалық, пр мәтіндердің үзін мәнерлеп оқу; 5.1.6.1 ұғымдард толық және қыс 5.1.6.2 сұрақтард қисынды жауап 5.1.6.3 сұраққа н толық жауап бер
		Сараптама және интерпретация	5.2.2.1 жұмысты идеясын анықт

			5.2.4.1 шығарма, эпизодтарды бөліп, талдау; 5.2.4.2 басты кейіпкерлерді сипаттау үшін мазмұндық эпизодтарды таңдау; 5.2.5.1 шығарма кейіпкерлерін анықтау; 5.2.5.2 шығарма кейіпкерлерін сипаттау; 5.2.6.1 көркемдік қысқаша сипаттау; 5.2.6.2 өз елестері, сызбаларда, схемаларда, кластерлерде реттеу; 5.2.7.1 мәтіндегі басты кейіпкерлер қатынасты табу; 5.2.7.2 автордың кейіпкерлерге қатынасын анықтау; 5.2.8.1 көркем мазмұнды бейнелеу құралдары (гиперболалар, эпитеттер, салыстырулар)
		Бағалау және салыстырмалы талдау	5.3.2.1 мұғалімнің ұқсастықтар мен айырмашылықтарын отырып, көркем басқа өнер түрлерімен салыстыру
4 – тоқсан			
Әдеби шығармалардағы фольклорлық элементтер	1. А.С. Пушкин. "Руслан и Людмила". 2. М.М. Пришвин. "Кладовая солнца"	Түсіну және жауап беру	5.1.2.1 ұғымдардың шығарманың тақырыбына идеясы; 5.1.2.2 көркем шығарманың жалпы түсініктің ұғымдардың көмегімен

			5.1.3.1 прозалық шығармаларды, лирикалық шығармаларды ажырату; 5.1.3.2 шағын көркем шығармаларды (поэтикалық, прозалық) мәтіндердің үзінділерін мәнерлеп оқу; 5.1.4.1 алгоритмдік жоспар құру
		Сараптама және интерпретация	5.2.3.1 композициялық элементтерін анықтау; 5.2.3.2 шығарманың композиция элементтерін анықтау; 5.2.4.1 шығарманың эпизодтарды бөліп анықтау; 5.2.4.2 басты кейіпкерлерді сипаттау үшін мәтіннен эпизодтарды таңдау; 5.2.5.1 шығарманың кейіпкерлерін анықтау; 5.2.5.2 шығарманың кейіпкерлерін сипаттау; 5.2.6.1 көркемдік қысқаша сипаттау; 5.2.6.2 өз елестерін сызбаларда, схемаларда, кластерлерде ретіп қояу; 5.2.7.1 мәтіндегі басты кейіпкерлердің қатынасты табу; 5.2.7.2 автордың кейіпкерлерге қатынасын анықтау; 5.2.8.1 көркем мәтінді бейнелеу құралдарын анықтау;

			және түсіндіру (эпитеттер, салыстырмалы тұлғалар) 5.2.9.1 шығармалардағы жұмыстар жазу тәсілдері, тірек сөздер, иллюстрациялар (ақпараттық әдеби тақырыптар мен шығармалар)
		Бағалау және салыстырмалы талдау	5.3.4.1 ауызша және жазба мәлімдемелердің сәйкестік тұрғысынан

2) 6 - сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан			
Әлем халықтарының мифтері	1. Ежелгі Греция мифтері (Прометей, Геракл, Икар, Актеон туралы). 2. Е.В. Курдаков. "Актеон иттері". 3. Славян мифологиясы (Күн туралы миф, төменгі мифология өкілдері туралы мифтер). 4. Түрік мифологиясы (әлем жаратылысы туралы миф). 5. Библия мифологиясы (Вавилон мұнарасы, Соломон патша туралы мифтер).	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 терминдер мен мағынасын түсіну; әлем, аңыз, аңыз мифологиялық повесть, пьеса-сценарий, ремарка, портрет, метафора, персонаж, антитеза, эпос, т.б. 6.1.2.1 негізгі және ақпаратты түсіну; 6.1.2.2 көркем шығарманы жалпы түсініктілікпен; 6.1.2.3 мәтінді негізгі екілік бөліп, түсіндіру; 6.1.3.1 драмалық және прозалық және шығармадан ажырату; 6.1.3.2 мәтін үзіндісін мәнерлеп оқу (прозалық, драмалық).

			6.1.5.1 шағын эпикалық шығарманың мазмұнын (қысқартып) айтып беру; 6.1.5.2 тірек кестесінің схемасын пайдаланып батырлар мен оқиғаны өз пікірін білдіру;
		Сараптама және интерпретация	6.2.1.1 жанрды және белгілерін (әңгіме, пьеса-ертегі) анықтау; 6.2.3.1 шығарманың композиция элементтерін бөліп көрсету, оқиғаны шығарманың сюжетіне түсіндіру; 6.2.5.1 шығарманың екінші кейіпкерлерін білу; 6.2.5.2 мәтіннен дәйексөздерді келтіріп отырып, кейіпкерлердің 6.2.9.1 оқығандағы түсінігін білдіре отырып шығармашылық (аңыздар, әдебиет) шағын шығарманы
			Бағалау және салыстырмалы талдау
		2 – тоқсан	
Әдебиеттегі Рождество тақырыбы	1. Б.Л. Пастернак. "Рождественская звезда". 2. Н.В. Гоголь. "Ночь перед Рождеством". 3. А. Гофман "Щелкунчик и	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 терминдерінің мағынасын түсініп, әлем, аңыз, аңғар, мифологиялық повесть, пьеса-ертегі, ремарка, портрет, метафора, персон

	Мышиный король"		антитеза, эпос, 6.1.3.1 драмалық прозалық және шығармадан ажырату; 6.1.3.2 мәтін үзіндісін мәнерлеп оқу (прозалық, драмалық); 6.1.5.1 шағын эпос, драмалық шығарманың мазмұнын (қысқартып айтып беру, кейіпкер оқиғалар туралы білдіре отырып, кестелер мен диаграммалар қолдана отырып); 6.1.6.1 сыныпта талқылағаннан кейін толық жауап беру;
		Сараптама және интерпретация	6.2.2.1 ақпаратты жеткізу; 6.2.2.2 шығарманың құрылымдық элементтерін сүйене отырып, анықтау; 6.2.3.1 шығарманың композиция элементтерін бөліп көрсету, олардың шығарманың сюжетін түсіндіру; 6.2.4.1 басты кейіпкерді сипаттау үшін мазмұндық драмалық және шығармалардың талдауы; 6.2.5.1 шығарманың екінші кейіпкерлерін білу; 6.2.5.2 мәтіннен дәйексөздерді кестелеп отырып, кейіпкерлерді

			6.2.7.1 мұғалімнің мәтінде автордың екінші кейіпкерлері қатынасын сипаттау, сөздерді, негізгі 6.2.7.2 негізгі сөздерді қолдана отырып, басты және екінші кейіпкерлерге қатынасты анықтау
		Бағалау және салыстырмалы талдау	6.3.3.1 тақырып жақын орыс, қазақ әдебиетінің туыстары (немесе үзінділер)
3 – тоқсан			
Адамның адамгершілік таңдауы	1. И.С. Тургенев. "Муму". 2. Л.Н. Толстой. "Кавказский пленник". 3. В.С. Высоцкий. "Песня о друге". 4. В.П. Астафьев "Конь с розовой гривой"	Түсіну және жауап беру	6.1.4.1 шығарманың дәйексөздерді талдау 6.1.4.2 қарапайым жоспарын құру
		Талдау және интерпретция	6.2.1.1 жанрдың белгілерін (әңгіме, пьеса-ертегі) анықтау; 6.2.2.1 ақпаратты жеткізу; 6.2.2.2 шығарманың құрылымдық әлемін сүйене отырып, анықтау; 6.2.4.1 басты кейіпкерді сипаттау үшін мифологиялық және драмалық және шығармалардың табу; 6.2.5.1 шығарманың екінші кейіпкерлерін білу; 6.2.5.2 мәтіннен дәйексөздерді келтіріп отырып, кейіпкерлерді

			6.2.6.1 көркем көрініс уақытты сипаттау; 6.2.6.2 өз елестерін сызбаларда, схемаларда, кластерлерде реттеу; 6.2.7.1 мәтінде аңғару және екінші кейіпкерлер қатынасын сипаттау; сөздерді, негізгі сөздерді; 6.2.7.2 негізгі сөздерді қолдана отырып, басты және екінші кейіпкерлерге қатынасты анықтау; 6.2.8.1 бейнелеу (метафоралар, бейнелер және поэтикалық фигураларын (рифмалар, сұрақтар, үндеу, белгілері, антипатия) түсіндіру; 6.2.9.1 оқығанда түсінігін білдіретін шығармашылық (аңыздар, әдебиет) шағын шығармашылық
		Бағалау және салыстырмалы талдау	6.3.2.1 ұқсастық айырмашылық отырып, көркем басқа өнер түрлері салыстыру (салыстырмалы сипаттама жоспар)
4 – тоқсан			
Әдеби шығармалардағы ертегі және мифологиялық элементтер	1. А.Н. Островский. "Снегурочка". 2. И.С. Тургенев "Бежин луг". 3. М.Ю. Лермонтов. "Русалка"	Түсіну және жауап беру	6.1.1.1 терминдері мағынасын түсіну; әлем, аңыз, аңыз мифологиялық повесть, пьеса-опера, ремарка, портрет, метафора, персонаж, антитеза, эпос, аңыз

			6.1.2.1 негізгі жә ақпаратты ажы 6.1.2.2 көркем ш жалпы түсінікті 6.1.2.3 мәтінді не екіншілік бөліп, түсіндіру; 6.1.3.1 драмалы прозалық және шығармадан аж 6.1.3.2 мәтін үзін мәнерлеп оқу (п прозалық, драм 6.1.4.1 шығарма, дәйексөздерді т 6.1.4.2 қарапайы жоспарын құру; 6.1.6.1 сыныпта талқылағаннан толық жауап бер
		Сараптама және интерпретация	6.2.5.1 шығарма екінші кейіпкер білу; 6.2.5.2 мәтіннен дәйексөздерді к отырып, кейіпке 6.2.6.1 көркем к уақытты сипатт 6.2.6.2 өз елесте сызбаларда, схе кластерлерде р 6.2.8.1 бейнелеу (метафоралар, б және поэтикаль фигураларын (р сұрақтар, үндеу белгілері, антите

		Бағалау және салыстырмалы талдау	6.3.4.1 бағалау а. қолдана отырып толық ашу тұрғы және жазбаша м жасау

3) 7 - сынып:

3 -кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсатта
1 – тоқсан			
Әдебиеттегі астарлы әңгімелер мен аңыздар	1. Притча о блудном сыне, легенда об Арионе. 2. А.С.Пушкин "Арион", "Анчар". 3. А.С.Пушкин. "Станционный смотритель". 4. К.Г.Паустовский "Телеграмма"	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 терминде мағынасын түсі астарлы әңгіме, ертегі, әдеби ба классицизм, фа әңгіме, комедия әзіл, гротеск, сап көркем деталь, кейіпкер, ырғақ аллегория; 7.1.2.1 әр түрлі а көздерімен жұм 7.1.2.2 белгілі жә ақпаратты қоса көркем шығарм түсіну; 7.1.3. "дәйексөз" мағынасын түсі 7.1.3.2 лирикалы сипаттамасыме кейіпкер бейнес байланысты үзі дәйексөздерді м бетінше тауып, м шығу; 7.1.4.1 жұмысты дәйексөздеріне күрделі жоспар

			7.1.6.1 сұрақтарға кезінде дәлелді мағынасын түсіні 7.1.6.2 проблема дәлелді жауап б
		Сараптама және интерпретация	7.2.2.1 шығарма мен идеясын а 7.2.2.2 жағымды жағымсыз кейіп анықтау, өз мыс немесе сыныпт мысалдарын па 7.2.2.3 кейіпкерл әрекеттері турал білдіру; 7.2.3.1 шығарма композиция эле бөліп көрсету, ә және оның мағы түсіндіру; 7.2.4.1 басты жә кейіпкерлерді с эпизодтардың р 7.2.4.2 прозалык басты және екін кейіпкерлерді с маңызды эпизо 7.2.5.1 шығарма, кейіпкерлерді с бөлшектерді таб 7.2.5.2 шығарма кейіпкерлерін м алынған мәліме дәйексөздер не
		Бағалау және салыстырмалы талдау	7.3.1.1 кейіпкерл оқиғалар туралы отырып, жұмыс қатысу

Адам және табиғат	1. Өлеңдер А.С.Пушкина, С.А.Есенина, А.А. Фета. 2. У.Блейк. "Тигр". 3. О.О.Сулейменов. "Волчата". 4. Р. Бредбери. "Зеленое утро". 5. А.Новоселов. "Санькин марал"	Түсіну және жауап беру	7.1.3.1 "дәйексөз" мағынасын түсіну 7.1.3.2 лирикалық сипаттамасымен кейіпкер бейнесін байланысты үзіліс дәйексөздерді мәтін бетінше тауып, мәнін ашығу
		Сараптама және интерпретация	7.2.1.1 жанрдың белгілерін анықтау; әңгіме, баллада, комедия, лирика, фэнтези, фантастика (әңгіме); 7.2.2.1 шығарманың идеясын анықтау; 7.2.2.2 жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді анықтау; 7.2.2.3 кейіпкерлердің әрекеттері туралы білдіру; 7.2.3.1 шығарманың композиция элементтерін бөліп көрсету, әңгіме және оның мағынасын түсіндіру; 7.2.5.1 шығарманың кейіпкерлерді сипаттау бөлшектерді табу; 7.2.5.2 шығарманың кейіпкерлерін мәтін алынған мәліметтермен дәйексөздер негізінде сипаттау; 7.2.6.1 сюжет пен композицияны, бейнелерді анықтау; 7.2.6.2 өз елестерін кестелерде, схемаларда көрсету;

			кластерлерде, презентациялар
		Бағалау және салыстырмалы талдау	7.2.8.1 көркем м поэтикалық син бейнелеу құрал фигураларын (а комикстің негіз (сатира, әзіл, гр сарказм) түсіну 7.2.9.1 тілдің бей құралдарын қол деген көзқарасы отырып, шығарм жұмыстар (шығ 7.3.3.1 тақырыпн проблематикаға орыс, қазақ жән әдебиетінің туы (немесе фрагме салыстыру
3 – тоқсан			
Әдебиеттегі сатира мен әзіл	1. И.А. Крылов. Басни. 2. Д.И. Фонвизин. "Недоросль". 3. М.Е. Салтыков-Щедрин. "Сказка о том, как один мужик двух генералов прокормил". 4. М.М. Зощенко. Сатиралық әңгімелер (мұғалімнің таңдауы бойынша)	Түсіну және жауап беру	7.1.1.1 терминде мағынасын түсі астарлы әңгіме, ертегі, әдеби ба классицизм, фа әңгіме, комедия әзіл, гротеск, сар көркем деталь, кейіпкер, ырғақ аллегория; 7.1.2.1 әр түрлі а көздерімен жұм 7.1.2.2 белгілі жә ақпаратты қоса көркем шығарм түсіну; 7.1.3.1 "дәйексөз мағынасын түсі 7.1.3.2 лирикаль сипаттамасыме

			кейіпкер бейнесі мен оның кейіпкерге байланысты үзілістерін дәйексөздерді мазмұндау, бейнелерін бетінше тауып, мазмұндау, шығу; 7.1.5.1 шығарма үзіндінің мазмұнын (қысқаша, толық); 7.1.6.1 сұрақтарға кезінде дәлелді жауап беру, мағынасын түсінік; 7.1.6.2 проблемаларға дәлелді жауап беру;
		Сараптама және интерпретация	7.2.5.1 шығарма, кейіпкерлерді сарптау, бөлшектерді табу; 7.2.5.2 шығарма, кейіпкерлерін мазмұндау, алынған мәліметтерді дәйексөздер негізінде; 7.2.6.1 сюжет пен композицияны, бейнелерді анықтау; 7.2.6.2 өз елестерін кестелерде, схемаларда, кластерлерде, презентацияларда; 7.2.7.1 кейіпкерлер мен іс-әрекеттерін отырып, шығарма кейіпкерлеріне қатынасты түсінік түсіндіру; 7.2.7.2 өз ұстанымдарын отырып, автордың екінші кейіпкерлеріне қатынасын анықтау; 7.2.8.1 көркем мәдениеттің поэтикалық синтаксисін бейнелеу құралдарын фигураларын (а)

			комикстің негізгі жанрлары (сатира, әзіл, гротеск, сарказм) түсіну
		Бағалау және салыстырмалы талдау	7.3.2.1 образдар құралдарындағы сипаттау мен айырмашылықтарды сипаттай отырып шығарманы басқа түрлерімен салыстыру
4 – тоқсан			
Мораль, этика, құндылықтар	1. В.А. Жуковский. Балладалар. 2. В. Набоков. "Рождество". 3. В. Тендряков. "Хлеб для собаки". 4. Д. Толкиен. "Хоббит, или Туда и Обратно"	Түсіну және жауап беру	7.1.4.1 шығарма дәйексөздеріне күрделі жоспар құру 7.1.5.1 шығарма үзіндінің мазмұнын (қысқаша, толық) түсіну 7.1.5.2 батырлар туралы өз пікірін білдіру
		Сараптама және интерпретация	7.2.1.1 жанрды және белгілерін анықтау (әңгіме, баллада, комедия, лирика, фэнтези, фантастика, әңгіме); 7.2.3.1 шығарма композиция элементтерін, эпиграфтың ролін, мағынасын түсіну 7.2.4.1 басты және кейіпкерлерді сипаттау, эпизодтардың ролін 7.2.4.2 прозалық және поэзия басты және екінші кейіпкерлерді сипаттау, маңызды эпизодтар 7.2.5.1 шығарма кейіпкерлерді сипаттау, бөлшектерді табу 7.2.5.2 шығарма кейіпкерлерін м

			алынған мәліметтер мен дәйексөздер негізінде; 7.2.7.1 кейіпкерлер мен іс-әрекеттерін отырып, шығарманы кейіпкерлеріне қатынасты түсіндіріп, түсіндіру; 7.2.7.2 өз ұстанымдарын отырып, автордың екінші кейіпкерлеріне қатынасын анықтау; 7.2.9.1 тілдің бейнесін құралдарын қолданып, деген көзқарасты отырып, шығарманы жұмыстар (шығармалар)
		Бағалау және салыстырмалы талдау	7.3.4.1 ауызша және жазба мәлімдемелерді сыныптастар жауаптарына тақырыпты ашу мен тереңдігі, дәлдігі орындылығы тұрғыдан бағалау

4) 8 - сынып:

4 -кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан			
Балалар мен ересектер	1. В. Распутин. "Уроки французского". 2. Ч. Айтматов. "Первый учитель", "Красное яблоко"	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 терминдер мен мағынасын түсініп, романтизм мен реализм бағыт, тарихи обаялы трагедия, комедия символ, афоризм 8.1.2.1 көркем шығарманы тұрғыдан түсіну 8.1.2.2 ашық және жасырын (сөздің астары)

			және ажырату;
			8.1.3.1 шығарма анықтау;
			8.1.3.2 мәтіннен тауып, шығарма тақырыбын бейдәйексөздерді, мәнерлеп оқып;
			8.1.4.1 күрделі дқұрау;
			8.1.5.1 дәйексөз ажырату;
			8.1.5.2 шығарма үзіндінің мазмұ беру;
			8.1.5.3 дәйексөз тәсілдерін қолд
			8.1.6.1 мәтіннен
			8.1.6.2 дәйек сөз отырып проблем сұрақтарға дәле
			8.2.2.1 шығарма мен идеясын ан
			8.2.2.2 жеке тәжі мысалдар келті
			8.2.2.3 мәселеле пікірін білдіру;
		Сараптама және интерпретация	8.2.3.1 шығарма композиция эле бөлектеу, кірістір эпизодтарынын түсіндіру;
			8.2.5.1 шығарма кейіпкерлерін, с әрекеттерін, мін себептерін сипа

			8.2.5.2 кейіпкерлер мен әрекеттерін
			8.2.5.3 есімдер мен фамилиялардың түсіну және түсінік
		Бағалау және салыстырмалы талдау	8.3.1.1 шығарма қатысу, өз көзқарайымен кейіпкерлердің іс-әрекеттерін
2 – тоқсан			
Балалар мен ересектер	1. Жунусов (мұғалімнің таңдауы бойынша) "Первый вагон" - әңгімелер жинағы. 2.А. Алексин. "Фотография, на которой меня нет", "А тем временем где-то" (таңдау бойынша)	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 терминдер мағынасын түсіну романтизм мен бағыт, тарихи об- трагедия, комед- символ, афоризм прототип, өмірб 8.1.2.1 көркем ш тұрғыдан түсіну 8.1.2.2 ашық жә (сөздің астары) және ажырату; 8.1.3.1 шығарма анықтай білу; 8.1.3.2 мәтіннен тауып, шығарма тақырыбын бей дәйексөздерді, мәнерлеп оқып 8.1.4.1 күрделі д құрау; 8.1.5.1 дәйексөз ажырату; 8.1.5.2 шығарма үзіндінің мазмұ 8.1.5.3 дәйексөз тәсілдерін қолд

			8.1.6.1 мәтіннен
			8.1.6.2 дәйек сөз отырып проблем сұрақтарға дәле
		Сараптама және интерпретация	8.2.2.1 мәселеле пікірін білдіру, ш тақырыбы мен анықтау; 8.2.3.1 шығарма композиция эле бөлектеу, кірістір эпизодтарынын түсіндіру; 8.2.5.1 шығарма кейіпкерлерін, с әрекеттерін, мін себептерін сипа
		Бағалау және салыстырмалы талдау	8.3.1.1 шығарма қатысу, өз көзқ мінез-құлықты, әрекеттерін, авт позициясын бағ
3 – тоқсан			
Сатира және әзіл	1. Н.В. Гоголь. "Ревизор". 2. А.П. Чехов. Рассказы (мұғалімнің таңдауы бойынша). 3. В.М. Шукшин. Рассказы (мұғалімнің таңдауы бойынша)	Түсіну және жауап беру	8.1.1.1 терминде мағынасын түсі романтизм мен бағыт, тарихи об трагедия, комед символ, афориз прототип, өмірб 8. 1.5.1 дәйексөз ажырату; 8.1.5.2 шығарма үзіндінің мазмұ беру; 8.1.5.3 дәйексөз тәсілдерін қолд 8.1.6.1 мәтіннен

			8.1.6.2 дәйек сөз, отырып проблем сұрақтарға дәлел
		Сараптама және интерпретация	8.2.4.1 прозалық, және лирикалық шығармаларда б екінші кейіпкерл үшін маңызды ә табу және түсіну; 8.2.5.1 шығарман кейіпкерлерін, ол әрекеттерін, міне себептерін сипат 8.2.5.2 кейіпкерл мен әрекеттерін 8.2.5.3 есімдер м фамилиялардың түсіну және түсін 8.2.6.1 образдар ы шығарма құрылы 8.2.6.2 ақпаратты кестелер) бүктеу, тәсілдері арқылы елестетулерін ре 8.2.7.1 кейіпкерл қатынасты білдір түсіну және ажыр 8.2.7.2 кейіпкерл қатынасты білдір анықтау; 8.2.8.1 кейіпкерл мінездемесінің т бейнелеу құралд ішінде поэтикалы (антитезалар) фи әдеби тәсілдерді түсіндіру
		Бағалау және салыстырмалы талдау	8.3.2.1 әр түрлі өн образдар жасауд құралдарын сип көркем шығарма

			түрлерімен салыстыру; 8.3.3.1 ұлттық мәдениеттің ерекшеліктерін тақырыпқа жақыта және әлем әдебиеті туындыларын (нағыз фрагменттерін) таныту;
4 – тоқсан			
Махаббат және абырой	1. У. Шекспир. "Ромео и Джульетта". 2. А.С. Пушкин. "Капитанская дочка". 3. 19 ғасыр ақындар лирикасы . 4. О.О. Сулейменов. "Последнее слово акына Смета"	Түсіну және жауап беру	8.1.2.1 көркем шығарманы түрғыдан түсіну; 8.1.2.2 ашық және жасырын (сөздің астары) мағыналарын және ажырату; 8. 1.3.1 шығарманың тақырыбын анықтау; 8. 1.3.2 мәтіннен негізгі тауып, шығарманың тақырыбын бейнестейтін дәйексөздерді, тіркестіріп мәнгерлеп оқыту;
		Сараптама және интерпретация	8.2.1.1 жанрды және стильдік белгілерін анықтау; комедия, поэма, трагедия; 8.2.2.1 шығарманың негізгі идеясын анықтау; 8.2.2.2 жеке тәжірибесімен мысалдар келтіру; 8.2.2.3 мәселелерді пікірін білдіру; 8.2.3.1 шығарманың композиция элементтерін бөлектеу, кірістіріп, эпизодтарының мағынасын түсіндіру; 8.2.6.1 образдардың шығарма құрылымына қатынасын анықтау; 8.2.6.2 ақпараттың

			кестелер) бүктеу, тәсілдері арқыл елестетулерін р 8.2.7.1 кейіпкерл қатынасты білд түсіну және ажы 8.2.7.2 кейіпкерл қатынасты білд анықтау; 8.2.8.1 кейіпкерл сипаттамасынь бейнелеу құрал ішінде поэтикал (антитезалар) ф әдеби тәсілдерд өмірбаян) түсіну 8.2.9.1 бейнелеу қолдана отыры оның іс-әрекетін көзқарасын біл, шығармашылы жазу (әдеби кей
		Бағалау және салыстырмалы талдау	8.3.2.1 әр түрлі ө образдар жасау, құралдарын сип көркем шығарм түрлерімен салы 8.3.3.1 ұлттық м ерекшеліктерін тақырыпқа жақ және әлем әдеб туындыларын (н фрагменттерін) 8.3.4.1 тақырып терең ашылуы, н бірлік тұрғысын жазбаша мәлім, бағалау

5) 9 - сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан			
Армандар мен шындық	1. М.Ю. Лермонтов. "Мцыри". 2. А. Грин. "Алые паруса". 3. А. де Сент-Экзюпери. "Маленький принц". 4. М. Цветаева. Лирика. 5. А. Ахматова. "У самого моря"	Түсіну және жауап беру	9.1.3.1 шығарманың темасы мен мәселелерін түсіндіру; 9.2.1.1 жанрды және стильді белгілерін анықтау; 9.2.1.2 поэма, роман, повест, роман, қасиеттілік; 9.2.4.1 шығарманың эпизодтарын белгілеу және сипаттау; 9.2.4.2 эпизодтағы проблемалармен және олардың оқиғаны дамытудағы рөлін;
		Сараптама және интерпретация	9.2.6.1 шығарманың әлемін сипаттау; 9.2.6.2 ақпараттың кестелер, интеллекттік бүктеудің әртүрлі арқылы өз елесін ресімдеу; 9.2.7.1 салыстырмалы кестелерді немесе қолдана отырып, мен бейнеленген автордың көзқарастарын тәсілдерін анықтау; 9.2.8.1 бейнелеу поэтикалық синтаксис фигураларын (эпитеттер, метафораларды персонализация, аллитерациялар, аллегориялар), жасаудың құралдарын тәсілдерін түсіндіру; 9.2.9.1 әдеби жәдігерлерді тақырыптарға шарттау

		Бағалау және салыстырмалы талдау	9.3. 1.1 жұмысты қатысу, өз көзқарасын кейіпкерлердің мен іс-әрекеттеріне позиция авторға 8.4.4.1 ауызша және мәлімдемелерді сыныптастары және басқалары) тақырып ашудың толықтығы тереңдігі, композиция бірлік және факті дәлдік тұрғысы
2 – тоқсан			
Махаббаттың оғаштығы	1. У. Шекспир. Сонеты 2. П.Н. Васильев. "И имя твоё..." және басқа өлеңдер	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 терминдері мағынасын түсініп романтизм мен бағыт, тарихи обьект трагедия, комедия символ, афоризм прототип, өмірбаян 9.1.2.1 шығарманы себептерін, оқиғаны анықтау; 9.1.2.2 көркем шығарманы тұрғыдан түсіну 9.1.2.3 естігенін оқығанына өз көзқарасын білдіру; 9.1.3.1 шығарманы мәселелерін түсіну 9.1.4.1 тезистерді 9.1.4.2 қарапайым жоспар құрау; 9.1.5.1 шығарманы айтып беру, 9.1.5.2 сюжеттің қысқаша сипат

			9.1.5.3 сюжеттің д... шығармашылық... айтып берудің тү... қолдану; 9.1.6.1 қосымша... көздерін өз бетін... пайдалану; 9.1.6.2 дерек көзд... пайдалана отыр... проблемалық сұ... дәлелді жауап бе...
			9.2.2.1 шығарман... мен идеясын аны... 9.2.2.2 шығарман... неде екенін түсін... 9.2.2.3 шығарман... туралы пікір білд... 9.2.2.4 өз ұстаным... 9.2.3.1 шығарма м... композиция эле... бөліп көрсету, ко... түрлерін ажырат... 9.2.5.1 тұлғаарал... әлеуметтік қатын... маңыздылығын 9.2.8.1 бейнелеу н... поэтикалық синт... фигураларын (эп... метафораларды... персонализация... аллитерациялар... аллегориялар), о... жасаудың құрал... тәсілдерін түсінд...
		Бағалау және салыстырмалы талдау	9.3.1.1 шығарман... қатысу, өз көзқар... мінез-құлықты, м... әрекеттерін, авто... ұстанымын түсін...

Махаббаттың оғаштығы	1.А.С. Пушкин. Лирика, "Цыганы" 2. И.С. Тургенев. "Ася" 3. А.И. Куприн. "Олеся"	Түсіну және жауап беру	9.1.1.1 терминдердің мағынасын түсіну; романтизм мен реализм бағыт, тарихи обьектілер, трагедия, комедия, символ, афоризм, прототип, өмірбаян; 9.1.2.1 шығарманың себептерін, оқиғаны анықтау; 9.1.2.2 көркем шығарманың тұрғыдан түсіну; 9.1.2.3 естігенін оқығанына өз көзқарасын білдіру; 9.1.3.1 шығарманың мәселелерін түсіну; 9.1.4.1 тезистерді жасау; 9.1.4.2 қарапайым жоспар құрау; 9.1.5.1 шығарманы айтып беру, 9.1.5.2 сюжеттің қысқаша сипатын айтып беру; 9.1.5.3 сюжеттің шығармашылық айтып берудің тәсілдерін қолдану; 9.1.6.1 қосымша деректерін өз бетінше пайдалану; 9.1.6.2 дерек көздерін пайдалана отырып проблемалық сұрақтарға дәлелді жауап беру;
		Сараптама және интерпретация	9.2.2.1 шығарманың идеясын анықтау;

			9.2.2.2 шығарма неде екенін түсіну; 9.2.2.3 шығарма туралы пікір білдіру; 9.2.2.4 өз ұстанымын білдіру; 9.2.3.1 шығарма композиция элементтерін бөліп көрсету, көркемдік түрлерін ажырату; 9.2.5.1 тұлғааралық әлеуметтік қатынастардың маңыздылығын білдіру; 9.2.8.1 бейнелеу поэтикалық синтаксис, фигураларын (эпитеттер, метафораларды, персонализация, аллитерациялар, аллегориялар), жасаудың құралдарын тәсілдерін түсіндіру;
		Бағалау және салыстырмалы талдау	9.3.1.1 шығарма қатысу, өз көзқарасын, мінез-құлықты, әрекеттерін, автордың ұстанымын түсіндіру;
4 – тоқсан			
Кішкентай адамның тақырыбы	1. Н.В. Гоголь. "Шинель". 2. Ф.М. Достоевский. "Бедные люди". 3. Л.Н. Толстой. "После бала". 4. А.И. Куприн. "Гранатовый браслет"	Түсіну және жауап беру	9.1.2.1 шығарма себептерін, оқиғаны анықтау; 9.1.2.2 көркем шығарманың тұрғыдан түсіну; 9.1.2.3 естігенін оқығанына өз көзқарасын білдіру; 9.1.3.1 шығарма мәселелерін түсіндіру;

		Сараптама және интерпретация	9.2.1.1 жанрды ж белгілерін анық комедия, поэма
			9.2.2.1 шығарма мен идеясын а 9.2.2.2 шығарма неде екенін түсі 9.2.2.3 шығарма туралы пікір біл 9.2.2.4 өз ұстаны 9.2.3.1 шығарма композиция эле бөліп көрсету, к түрлерін ажырат 9.2.6.1 шығарма әлемін сипаттау 9.2.6.2 ақпаратт кестелер, интел бүктеудің әртүрл арқылы өз елес ресімдеу; 9.2.7.1 салыстыр кестелерді неме қолдана отырып мен бейнеленген автордың көзқа тәсілдерін анық 9.2.8.1 бейнелеу поэтикалық син фигураларын (э метафораларды персонализация аллитерациялар аллегориялар), жасаудың құрал тәсілдерін түсін 9.2.9.1 әдеби жә тақырыптарға ш
		Бағалау және салыстырмалы	9.3.2.1 жұмысты

		талдау	қатысу, өз көзқарасын білдіру, кейіпкерлердің іс-әрекеттері мен іс-әрекеттерінің позиция автордың 9.3.4.1 тақырыптың толықтығы мен композициялық фактологиялық тұрғысынан ауыз жазбаша мәлім, бағалау

6) 10 - сынып:

6 -кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан			
Қоғамға сатира	1. А.С. Грибоедов. "Горе от ума	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 терминдердің мағынасын түсіну, сонет, роман, қазіргі лирикалық шежірелік психологизм, ішкі оксиморон, афоризм 10.1.2.1 естігенін оқығанына өз көзқарасын білдіру 10.1.3.1 мәтіннен тауып, шығарманың проблемаларын анықтау, дәйексөздерді, мәнерлеп оқыту 10.1.5.1 шығарманың мазмұнын айтып 10.1.5.2 шығарманы қолдана отырып, мазмұндаудың әдістерін қолдану 10.1.6.1 дереккөз жасай отырып, нұсқау сұраққа толық жауап беру

		Сараптама және интерпретация	10.2.4.1 жанжалды эпизодтарды бөл және сипаттау; 10.2.4.2 жанжалды үшін маңызды эпизодтау, басқа эпизод байланысты түсінік; 10.2.5.1 шығарма кейіпкерлерін олар әлеуметтік және қатынастары негізінде сипаттау; 10.2.6.1. ақпаратты жинақтаудың әртүрлі схемалар, кестелер, диаграммалар) келісімі отырып, өз елестерін; 10.2.7.1 кейіпкерлер бейнеленген оқиғаны автордың көзқарасы тәсілдерін өз бетінше анықтау; 10.2.8.1 поэтикалық синтаксистің образды бейнелеу құралдары фигураларын (эпитеттер, метафораларды, персонализация, перифразалар, аллитерациялар, аллегориялар) және ерекшеліктерін, тәсілдерін түсіндіру;
		Бағалау және салыстырмалы талдау	10.3.2.1 көркем шығарма басқа өнер түрлерімен салыстыру, жеке техниканы бөліп отырып, образды құралдарындағы өзіндік мен айырмашылықтарын сипаттау; 10.3.3.1 тақырыптың проблематикаға

			орыс, қазақ және әдебиетінің туы (немесе фрагме салыстыру, ұлтт мәдениеттің ере ескере отырып, келтіру және ав позициясын түс
2 – тоқсан			
Қоғамға сатира	1. Н.В. Гоголь. "Мертвые души"	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 терминд мағынасын түсі сонет, роман, қа лирикалық шег психологизм, іш оксиморон, афор 10.1.2.1 естігенін оқығанына өз к 10.1.3.1 мәтінне тауып, шығарма проблемаларын дәйексөздерді, мәнерлеп оқып 10.1.5.1 шығарм мазмұнын айты 10.1.5.2 шығарм қолдана отырып мазмұндаудың әдістерін қолда 10.1.6.1 дереккө жасай отырып, л сұраққа толық жауап беру
		Сараптама және интерпретация	10.2.4.1 жанжал, эпизодтарды бө және сипаттау; 10.2.4.2 жанжал, үшін маңызды з табу, басқа эпиз байланысты түс 10.2.5.1 шығарм кейіпкерлерін о

			әлеуметтік және қатынастары не сипаттау; 10.2.6.1 ақпарат жинақтаудың әр (схемалар, кесте диаграммалар) отырып, өз елес 10.2.7.1 кейіпкер бейнеленген оқ автордың көзқа тәсілдерін өз бе анықтау; 10.2.8.1 поэтика. синтаксистің об бейнелеу құрал фигураларын (э метафораларды персонализация, перифразалар, аллитерациялар, аллегориялар) ы ерекшеліктерін, тәсілдерін түсін
		Бағалау және салыстырмалы талдау	10.3.2.1 көркем и басқа өнер түрл салыстыру, жеке техниканы бөліп отырып, образд құралдарындағ мен айырмашы сипаттау; 10.3.3.1 тақырып проблематикаға орыс, қазақ жән әдебиетінің туы (немесе фрагме салыстыру, ұлтт мәдениеттің ере ескере отырып, келтіру және ав позициясын түс
3 – тоқсан			
Адам жанының құпиялары	1. А.С.Пушкин. "Пиковая дама".	Түсіну және жауап беру	10.1.2.1 естігенін

	2. А.П.Чехов "Ионыч"		оқығанына өз к 10.1.3.1 мәтінне тауып, шығарма проблемаларын дәйексөздерді, мәнерлеп оқып 10.1.3.1 мәтінне тауып, шығарма проблемаларын дәйексөздерді, мәнерлеп оқып 10.1.4.1 күрделі, жоспарын құру
		Сараптама және интерпретация	10.2.1. жанрды ж белгілерін анық роман, хаттарда қасиетті әңгіме) 10.2.4.1 жанжал, эпизодтарды бө және сипаттау; 10.2.4.2 жанжал, үшін маңызды з табу, басқа эпиз байланысты түс 10.2.6.1 ақпарат жинақтаудың әр (схемалар, кесте отырып, өз елес 10.2.7.1 кейіпкер бейнеленген оқ автордың көзқа тәсілдерін өз бе анықтау; 10.2.8.1 поэтика. синтаксистің об бейнелеу құрал фигураларын (э метафораларды персонализация перифразалар, аллитерациялар аллегориялар) »

			ерекшеліктерін, тәсілдерін түсіндіру
			10.2.9.1 әдеби жасақтардың тақырыптарға шартты бөлінуі (шолулар (спектакльдер) немесе туындылардың бейімделуіне)
		Бағалау және салыстырмалы талдау	10.3.3.1 тақырыптың проблематикаға байланысты орыс, қазақ және өзге де әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салыстыру, ұлттық мәдениеттің ерекшеліктерін ескере отырып, келтіру және автордың позициясын түсіндіру
			10.3.4.1 ауызша мәлімдемелердің сыныптастарымен (немесе басқалары) тақырып ашудың толықтығын тереңдігі, композициялық идеялық және стилістік тұрғысынан бағалау
4 – тоқсан			
Адам жанының құпиялары	1. А.П.Чехов. "Человек в футляре". 2. Н.С.Лесков. "Жемчужное ожерелье"	Түсіну және жауап беру	10.1.2.1 естігенін оқығанына өз көзқарасымен талдау 10.1.3.1 мәтіннен тауып, шығарманың проблемаларын дәйексөздерді, мәнерлеп оқыту
		Сараптама және интерпретация	10.1.4.1 күрделі жоспарын құру 10.2.1.1 жанрдың белгілерін анықтау (роман, хаттарда қасиетті әңгіме) 10.2.4.1 жанжал, эпизодтарды бөліп және сипаттау;

		10.2.4.2 жанжал, үшін маңызды з... табу, басқа эпиз... байланысты түс... 10.2.6.1 ақпарат... жинақтаудың әр... (схемалар, кесте... диаграммалар) отырып, өз елес... 10.2.7.1 кейіпкер... бейнеленген оқ... автордың көзқа... тәсілдерін өз бе... анықтау; 10.2.8.1 поэтика... синтаксистің об... бейнелеу құрал... фигураларын (э... метафораларды... персонализаци... перифразалар, аллитерациялар... аллегориялар) » ерекшеліктерін, тәсілдерін түсін... 10.2.9.1 әдеби ж... тақырыптарға ш... шолулар (спекта... немесе туынды... бейімделуіне)	10.2.4.2 жанжал, үшін маңызды з... табу, басқа эпиз... байланысты түс... 10.2.6.1 ақпарат... жинақтаудың әр... (схемалар, кесте... диаграммалар) отырып, өз елес... 10.2.7.1 кейіпкер... бейнеленген оқ... автордың көзқа... тәсілдерін өз бе... анықтау; 10.2.8.1 поэтика... синтаксистің об... бейнелеу құрал... фигураларын (э... метафораларды... персонализаци... перифразалар, аллитерациялар... аллегориялар) » ерекшеліктерін, тәсілдерін түсін... 10.2.9.1 әдеби ж... тақырыптарға ш... шолулар (спекта... немесе туынды... бейімделуіне)
	Бағалау және салыстырмалы талдау	10.3.3.1 тақырып... проблематикаға... орыс, қазақ жән... әдебиетінің туы... (немесе фрагме... салыстыру, ұлтт... мәдениеттің ере... ескере отырып, келтіру және ав... позициясын түс... 10.3.4.1 тақырып... толықтығы мен... композициялык... стильдік бірлік,	10.3.3.1 тақырып... проблематикаға... орыс, қазақ жән... әдебиетінің туы... (немесе фрагме... салыстыру, ұлтт... мәдениеттің ере... ескере отырып, келтіру және ав... позициясын түс... 10.3.4.1 тақырып... толықтығы мен... композициялык... стильдік бірлік,

			дәлдік тұрғысынан және жазбаша бағалау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

58-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

695-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларына арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде)
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Орыс тілі екінші тіл ретінде оқытылатын Қазақстан Республикасының мектептерінде орыс тілін оқыту әдістемесін дамытудың қазіргі кезеңі коммуникативтік әдістемені пайдаланумен сипатталады.

3. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің мақсаты – орыс тілінің нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға қабілетті, шығармашыл, белсенді тұлғаны дамыту, білім алушылардың тілдік дағдыларын дамыту.

4. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің міндеттері:

1) өмірдің кәсіби-оқу, ғылыми-техникалық, әлеуметтік-мәдени, әлеуметтік-тұрмыстық салаларында қарым-қатынас құру үшін қажетті ауызша айту, тыңдалым, оқу және жазу дағдыларын дамыту;

2) ойлау және ой операцияларының түрлерін дамыту: көрнекі-бейнелік ойлауды, сөздік-логикалық ойлауды (заттар, құбылыстар және оқиғалар арасында логикалық байланыстарды тану және орнату; ұғымдардың ұқсастығы мен айырмашылықты талдау және салыстыру; ауызша және жазбаша нұсқау, алгоритм бойынша тапсырма орындау; өз әрекетін жоспарлау).

4. Түзету–дамытушылық міндеттер:

1) эмоциялық-еріктік, жеке-тұлғалық аясындағы бұзылымдарды түзету: бастамашылдық пен ынталылықты, өз ісін аяқтауға ұмтылуды дамыту; қиыншылықтарды жеңе білуді қалыптастыру; шешім қабылдауда белсенділік танытуды дамыту; сезімдерді дамыту, өзін-өзі бағалауды, өз әрекетін дұрыс талдауды, сын пікірді дұрыс қабылдауды дамыту;

2) сөйлеу тілін түзету және дамыту, фонематикалық есту қабылдауды, сөйлеудің монолог пен диалог түрлерін дамыту, тілдің лексикалық-грамматикалық құралдарын дамыту, сөздік қорын байыту, қоршаған орта туралы түсініктерді кеңейту, білімдегі жеке олқылықтарды жою;

3) зейінді аудару, бөлу, шоғырландыру, тұрақтандыру, зейін көлемін ұлғайту қабілеттерін, байқампаздықты дамыту ;

4) қысқамерзімді, ұзақмерзімді, логикалық, механикалық жадын, көріу-есту арқылы есте сақтауын дамыту;

5) қазақ тіліне, қазақ әдебиетіне деген қызығушылықты қалыптастыру және дамыту, оқу дағдыларын дамыту;

6) көріп қабылдауын, естіп қабылдауын түзете дамыту; кеңістікті бағдарлауын қалыптастыру;

7) қазақ тілінің алғашқы курсын меңгеру үшін қажетті ойлау әрекеттің

тәсілдерін үйрету (тіл құбылыстарын бақылау, салыстыру, жалпылау.

5. Грамматикалық материалдар лексикалық тақырыптар аясында оқытылады.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

7. Оқыту процесін ұйымдастыруда білім алушылардың ерекшеліктері ескеріледі:

1) белсенді қабылдаудың және зейіннің бұзылымдары: зейіннің тұрақсыздығы, зейіннің ауысу жылдамдылығының бұзылымдары, көлемінің аздығы;

2) есте сақтаудың бұзылымдары: есте сақтау көлемінің шектелуі, есте сақтаудың қысқамерзімді түрінің ұзақмерзімді түріне қарағанда басым болуы, механикалық түрінің логикалық түріне қарағанда басым болуы, есте сақтау дұрыстығы мен тұрақтылығының әлсіздігі;

3) танымдық белсенділік деңгейінің төменділігі және ақпаратты өндеудің баяулығы;

4) сөйлеу тілінің кемшіліктері мен бұзылымдары;

5) ойлаудың даму кемшіліктері: көрнекі-әрекеттік ойлаудың көрнекі-бейнелеу және сөздік-логикалық ойлауға қарағанда басым дамуы;

6) козғалыстардың баяулығы, ауысудың, координацияның және машықтанудың қиыншылықтары;

7) қабылданған ақпараттың шектеулі көлемі, жалпылау қабілетінің әлсіздігі;

8) оқуға деген қызығушылықтан тез айырылып қалуы.

8. Орыс тілі мен әдебиетін нәтижелі меңгертудің тәсілдері:

1) коммуникативтік тәсіл – орыс тілінде сөйлеу әрекетінің барлық түрлерін, ауызша және жазбаша сөйлеу тілінің мәдени негіздерін, тілді

қарым-қатынастық түрлі жағдайында, тіршіліктің түрлі саласында қолданудың базалық дағдыларын белсендетеді;

2) жеке тәсіл - оқу процесін білім алушылардың жеке ерекшеліктеріне, мүмкіндіктеріне және даму деңгейлеріне сәйкес ұйымдастырылуын көздейді және жеке жұмысты топтық, ұжымдық, фронталды жұмыс түрлерімен үйлесімді қолдануды талап етеді;

3) уәждемелік-ойын тәсілі – білімге қарасты табиғи қызығушылыққа негізделген, ол зияткерлік дидактикалық ойындарға қызығушылығын, жағымды оқу уәждемесін қалыптастырады;

4) жеке және тұлғалы-бағыттық тәсіл - білім алушы тұлғасының жан-жақты дамуын көздейді, оның жеке ерекшеліктеріне, қажеттіліктеріне сай шығармашылық қабілеттерінің толық ашылуына, өзін-өзі бағалаудың, өзін-өзі түзеудің қалыптасуына бағытталған.

9. Оқытудың нәтижелі жұмыс әдістері:

1) көрнекілік әдіс - (суреттерді, кестелерді, сызбаларды, аудио-видео таспаларды көрсету, үйлестіру) балалардың қоршаған орта туралы толық түсініктерінің қалыптасуына, қабылдау, есте сақтау, ойлау, қиял сияқты психикалық процестерінің дамуына ықпал жасайды, түрлі талдағыштардың жұмысын белсендетеді және теориялық материалды толық түсінуі мен есте сақтауына септігін тигізеді;

2) әңгіме әдісі - білім алушылардың өз ойын бірізділікпен, байланысты және логикалық түрде жеткізіп үйренуге көмектесетін және есте сақтау және сөйлеу тілін дамыта түсетін, тәрбиелік әсері мол әдіс, сондай-ақ оның диагностикалық құрал ретінде (жалпылау, жүйелеу, нақтылау) бағдарламалық материалды ұғынудың қиындықтарын ашып табуда маңызы зор;

3) ойын әдістері - оқу іс-әрекетіне деген қызығушылықты оятып, дұрыс уәждеменің қалыптасуына ықпал етеді; сергіту сәттерін пайдалану белсенділігін ұйымдастыруға, тәрбиелеуге және дамытуға, бір әрекеттен басқасына аусуына мүмкіндік береді, мұғалімге күрделі жұмыс салмағын мөлшерлеуге көмектеседі;

4) көшіріп жазу - бұл механикалық есте сақтаудың, саналы ұғынудың негізінде орфографияны меңгерудің қажетті шарттардың бірі деп қарастырылады;

5) айтылғанды жазу әдісі білім алушылардың жинақы болуын, өзін-өзі бақылауының, зейіннің дамуына ықпал етеді;

6) оқу материалын мөлшерлеу әдісі, бірден қабылдауға көлемді және күрделі ақпаратты ұсақ бөлшектер түрінде беру, мұндай тәсілді қолдану білім алушылардың материалды қаншалықты меңгергендерін бақылауға, ұғынудың кемшілігін дер кезінде түзеуге, олқылықтарын толтыруға мүмкіндік береді.

10. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәні бойынша бағдарламалық материалдың нәтижелі меңгерілуі келесілерге байланысты:

1) жаңа материалды мүмкіндігінше толық түсіндіріп беру; оқушылардың практикалық әрекеттерін сызбалар, кестелер бойынша, үйлестірмелі материалдарын қолдану арқылы жұмыс жасаумен үйлестіру;

2) жаңа білімді толыққанды ұғыну үшін және алдында оқытылған тақырыптарды бекіту мақсатымен оқу материалын жүйелі түрде қайталап отыру;

3) жазбаша тапсырмаларды орындаудан бұрын, қателердің алдын алу үшін талдау жұмыстарын жүргізу;

4) зейінді қалыпқа келтіру үшін іс-әрекет түрлерін алмастырып отыру;

5) үй тапсырмасын құрастыруда көлемін азайту жағын ескеру;

6) психикалық процестерін дамытуға бағытталған жұмысты жүйелеу;

7) материалдарды аздаған мөлшерде, біртіндеп күрделендіріп беру;

8) тапсырмаларды өзіндік жұмысына арналған алгоритм бойынша орындау жаттығулардың санын көбейту.

11. Психикалық дамуы тежелген білім алушылардың оқу нәтижелігін арттыру үшін келесі заманауи педагогикалық технологияларды қолданады:

1) саралап оқыту технологиясы - түрлі топтарға жататын оқушыларға біркелкі тәсілдер қолданбай, оқытудың уәждемелік деңгейін көтереді, оқуда қиындықтары бар оқушыларға жағдай жасауға, әр оқушының оқудағы ерекше қажеттіліктерін толыққанды қанағаттандыруға мүмкіндік береді;

2) "Сыни ойлау" технологиясы - мәтінмен жұмыс жасауға бағытталып, мәтінді оқу, ақпаратты табу, қорытынды шығару, жалпылау мен тұжырымдама жасау, талдау жүргізу, мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшелерін және құрылымын бағалау дағдыларын дамытады;

3) компенсациялық оқыту технологиясы - оңалту ортасының компенсациялық құралдарын пайдалануды көздейді: оқушыға мейіріммен қарау (қамқорлық көрсету, гуманистік көзқарас, қайырымдылық білдірту); баланың қиындықтары мен проблемаларын түсіну, оны кемшіліктеріне қарамастан қабылдау, қабілеттіліктерін дамыту, қажетті көмек беру, өзін-өзі реттеу элементтеріне үйрету;

4) ақпараттық-коммуникациялық технологиялар - ақпаратпен жұмыс жасауға, ақпаратты іздеуге, жинақтауға үйретеді; мәліметтер мен идеяларымен алмасуды, жұмысты жетілдіруді, интернет ресурстарын, қосымшаларды, компьютерлік жабдықтарды кеңінен қолдануды, оқытудың сапасын көтеруді қамтамасыз етеді.

12. Оқытудың тиімді әдістері мен стратегиялары:

1) әр оқушының пікірін тыңдау және өз білімдерінің қолданудың маңыздылығын түсіндіру, білімдерді ары қарай дамытуға талпындыру;

2) ізденіске, ізденіп белсенді оқуға ынталандыру;

3) білім алушылардың жеке, топтық және ұжымдық жұмысын ұйымдастыру;

4) "Инсерт" немесе "Белгі қою" әдісін қолдану білім алушыларға мәтінді немесе тапсырманы түсініп, қадағалауға мүмкіндік береді;

5) салыстыру әдісі нысандардың айырмашылықтары мен ұқсастығын табуға үйретеді;

6) "Аяқталмаған сөйлем" әдісі көмегімен оқушылар абстракты ұғымдарды өз ішкі дүниетанымын көру бейнелері арқылы жеткізуге үйренеді.

13. Ақпараттық-коммуникативтік технологияларындағы құзыреттілік - оқушыларды алдын-ала іріктелген, арнайы құрастырылған дайын тапсырмалардың көп мөлшерімен камтамасыз етуге мүмкіндік береді, білім алушылардың зияткерлік шығармашылық қабілеттерін дамытады, жаңа білімді өз бетінше меңгеруге, ақпараттың түрлі көздерімен жұмыс жасауға үйретеді.

14. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнін оқытудың техникалық құралдары: компьютер, электронды оқулықтар, электронды проектор, электронды тақта, адам дауысының, әндердің, музыканың, табиғи дыбыстардың аудио жазбалары, телефильмдер, кинофильмдер, аудио және видео жазбалар.

15. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнін оқыту нәтижелерін бағалау критериялды бағалау жүйесі бойынша жүргізіледі. Формативті және суммативті бағалау үшін тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Келесі тәсілдерді пайдалануға болды:

1) тапсырмалардың көлемі мен күрделілігін, олардың білім алушыларға қол жетімді болуын анықтау;

2) нұсқаулықтың тұжырымдамаларын грамматикалық және семантикалық жағынан өзгерту, жеңілдету;

3) тапсырманың бірізді орындалуын камтамасыз ету үшін көпқұрылымды нұсқауды қысқа мағыналық бірліктерге бөлу;

4) қажет болған жағдайда сараланған көмек беру: ынталандырушы

(мадақтау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (зейінді шоғырландыру, өзін-өзі тесерудің қажеттілігін ескерту), бағыттаушы (тапсырманы қайталау, түсіндіру);

5) тапсырманы орындауға қосымша уақыт беру.

3-тарау. "Орыс тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

5-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

6-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

7-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

8-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

9-сынып – аптасына 3 сағатты, оқу жылында – 102 сағатты;

10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

17. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің оқу мазмұны бөлімдерге бөлінеді.

Бөлімдерді бөлімшелер құрайды, бөлімшелер күтілетін нәтижелер түрінде ұсынылған әр сыныптың оқу мақсаттарын қамтиды.

18. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) қысқа мәтіндердің мазмұнын түсіну;

2) сөздердің лексикалық мағынасын түсіну;

3) тыңдалған/оқылған мәтінді айтып беру;

4) сөздік қорын кеңейту;

5) диалогқа қатысу.

19. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) мәтін мазмұнын түсіну;

2) сұрақтар мен жауаптар тұжырымдау;

3) әртүрлі оқу түрлерін меңгеру.

20. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) жазу техникасын жетілдіру; жоспар құру;

2) тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдың мазмұнын баяндау;

21. "Тілдік бірліктерді пайдалану" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) орфографиялық нормаларды сақтау;

2) грамматикалық нормаларды сақтау;

3) пунктуациялық нормаларды сақтау.

22. 5-сыныпқа арналған "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: танысу үшін сөйлеу барысында сөз бен сөз тіркестерін, пән атауын пайдалану; тақырып бойынша жаңа сөздердің мағынасын түсіну; қысқа мәтіндердің мазмұнын түсіну, жіңішке сұрақтар құрастыра білу; алдыңғы кезеңде өткен тақырыптар бойынша өз бетінше сөз сөйлеуде сөздерді пайдалану және жаңа тақырыпқа қатысты жаңа сөздерді меңгеру, заттарды, олардың іс-әрекеттері мен белгілерін атау және сұрақтар қою, әдеп сипатындағы диалогқа қатысу (сәлемдесу, үндеу, танысу);

2) оқылым: тірек сөздерді пайдалана отырып, мәтіннің жалпы мазмұнын түсіну; мәтін мазмұны бойынша сұрақтарды тұжырымдау, оларға жауап беру; оқу түрлерін меңгеру (тұтас сөздер мен сөз тіркестерін жатқа оқу), рөлдер бойынша оқу; мәтінде таныс емес сөздер мен сөз тіркестерін өз

бетінше табу және сөздіктің көмегімен олардың мағынасын табу;

3) жазылым: әліпби, орыс және қазақ әліпбиінің салыстырмалы сипаттамасы, орыс тілі дыбыстарының дұрыс айтылуы, әріптерді, буындарды, сөздерді дұрыс жазу және оқу; сөздерді, сөйлемдерді, мәтіндерді баспа мәтінінен шығара білу; дауысты және дауыссыз дыбыстарды ажырату, оларды белгілейтін әріптердің дұрыс жазылуы; сөз түбірінде тексерілетін дауыссыз дауысты дыбыстардың емлесі, тегі, саны мен септігіндегі сөздерді үйлестіре отырып, сөйлеудің атаулы бөліктерін пайдалану; тыныс белгілерін қарапайым сөйлемдерде және біртекті мүшелермен;

4) тілдік бірліктерді пайдалану: сөз түбіріндегі дауысты және дауыссыз дыбыстар, зат есімдермен, сын есімдермен, етістіктермен, сонымен қатар сөйлеудің әр түрлі бөліктеріндегі аяқталулар, тікелей және бейнелі мағынадағы сөздер, синонимдер, антонимдер, омонимдер және көп мағыналы сөздер, эмоционалды боялған сөздер, гиперболалар, эпитеттер, салыстырулар, сөйлеудің атаулы бөліктерін шақ, септіктермен үйлестіру, тікелей сөйлеу және сөйлеу кезіндегі тыныс белгілері, бірыңғай мүшелер, сонымен қатар сөйлемнің бірыңғай мүшелері үшін жалпылама сөз, қарапайым сөйлемдегі сызықша.

23. 6-сыныпқа арналған "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: сөйлеуде танысу үшін фразалар мен сөйлемдерді, заттардың аттарын пайдалану, күнделікті тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну, кішігірім мәтіндердің мазмұнын түсіну, сыпайы сұрақтар қою, синонимдер, антонимдер, сөздік қорын меңгеру, әдеп сипатындағы диалогқа қатысу (қоштасу, ризашылық, кешірім), диалогқа қатысу, репликаларды дұрыс түсіну және кері байланыс беру, сөйлеу қарқынында айтылатын орыс тілін түсіну;

2) оқылым: мәтіннің жалпы мазмұнын түсіну, кілт сөздер мен сөз тіркестерін анықтау, мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарды тұжырымдау және иллюстрацияға сүйене отырып оларға жауап бере білу; оқу түрлерін білу (тұтас сөздер мен сөз тіркестерін бірізділікпен оқу), рөлдер бойынша оқу; мәтінде бейтаныс сөздер мен сөз тіркестерін өз бетінше табу, сөздіктің

көмегімен олардың мағынасын таба білу, мәтінді қысқаша баяндау;

3) жазылым: мәтінді баспа және қолжазба мәтіндерінен көшіру, жазылғандарды үлгімен салыстыру, сөздің айтылуы мен жазылуы арасындағы алшақтықты байқай білу, адамдардың есімдерінде, тегі мен әкесінің атында, жануарлардың лақап аттарында бас әріп жаза білу, көшіру кезінде өзін-өзі бақылау тәсілдерін меңгеру;

4) тілдік бірліктерді қолдану: жазуда Ъ және Ь айыру белгілерін дұрыс қолдану, есімдік, сан есім, сын есімді септіктерде дұрыс қолдану; нормаға сәйкес сын есімдер мен үстеулерді салыстыру дәрежесін қалыптастыру, тікелей сөйлемдерде тыныс белгілерін дұрыс қолдану.

24. 7-сыныпқа арналған "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: предлогтардың, сөз тіркестерінің және қарапайым сөйлемдердің мағынасын түсіну, рухани-адамгершілік тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну; әңгімелердің мазмұнын түсіну, қарапайым және күрделі сұрақтар құра білу; синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді қамтитын сөздік қорын меңгеру, сөздің эмоционалды бояуын қабылдау;

2) оқылым: негізгі ақпаратты түсіну, мәтіннің тақырыбын, мақсатын немесе маңызын анықтау, сұрақтар бойынша мәтіннің мазмұнын болжау, мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды тұжырымдау және сұрақтарға жауап бере білу, тақырып және/немесе көтерілген мәселе бойынша өз пікірін білдіру, орфоэпия нормаларына сәйкес дұрыс, еркін, саналы және мәнерлеп оқу, сипаттаманы, баяндауды, мысалдар мен ертегілерді ажырату;

3) жазылым: мәтінді графикалық рәсімдеуге қойылатын негізгі талаптарды сақтай отырып, мәтінді көшіріп жазу (сөздерді тасымалдау, жиектер, қызыл жол); мұғалімнің көмегімен грамматикалық тапсырмалары бар жазбаша жұмыстарды орындау (көшіріп жазу, диктант), конвертке мекен-жай жазу, есту диктантын жазу кезінде өзін-өзі бақылау тәсілдерін меңгеру;

4) тілдік бірліктерді қолдану: Ц және ызың дыбыстардан соң дауысты дыбысты дұрыс жазу, етістіктердің дұрыс жазылуы; дауысты дыбыстардан кейін дауысты дыбыстардың дұрыс жазылуы, етістіктер мен оның формаларын дұрыс қолдану, сөйлеудің қызметтік бөліктері; етістікті басқару нормаларын сақтау, тікелей және жанама сөйлеулермен сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану.

25. 8-сыныпқа арналған "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: предлогтардың, сөз тіркестерінің және жай сөйлемдердің мағынасын түсіну, оқу-білім беру тақырыбының мағынасын түсіну, шағын прозалық шығармалардың мазмұнын түсіну, сұрақтарға барабар жауап бере білу, эмоционалды-баяндалған лексиканы қамтитын сөздік қорын меңгеру, диалог-сауалға қатысу;

2) оқылым: негізгі және қайталама ақпаратты түсіну ақпаратты жалпыға белгілі, күнделікті біліммен байланыстыра отырып, идеялар, болжамдар жасауға мүмкіндік беретін мәтіндегі проблемалық мәселелерді тұжырымдау, сұрақтарға жауап беру, дәлелдер келтіру, мәтіндік ақпаратты байланыстыру, дұрыс және мәнерлі оқу, түсіну, мәтінді ауызша және логикалық екіпіндерге, үзілістерге, әртүрлі сөйлемдердің дұрыс интонациясына сәйкес мәтін;

3) жазылым: грамматикалық тапсырмалары бар жазбаша жұмыстарды өз бетінше орындау (көшіру, диктант); өз жұмысын және жолдасының жұмысын өз бетінше тексеру; орфографиялық ережелерді сақтай отырып, оқыту сипатындағы жазбаша жұмыстарды орындау; алдын ала дайындықтан кейін қысқа мәтінді есте сақтау бойынша жазу; орфографиялық ережелерді сақтай отырып, диктантқа жазу; кесте, схема, диаграмма, график түрінде ақпарат беру;

4) тілдік бірліктерді қолдану: дұрыс жазу сөздің әр түрлі бөліктеріндегі дауысты және дауыссыз дыбыстар, сызықша арқылы сөздер; сөйлеудің әр түрлі бөліктерімен дұрыс жазу, етістіктердің аяқталуы, сөйлеудің әр түрлі бөліктеріндегі жұрнақтар; есімдіктердің жанама формаларын дұрыс қолдану; зат есімдермен бірге сандарды қолдану; белгісіз формадағы етістіктерді сөйлеуде дұрыс қолдану; кіріспе сөздер мен

конструкциялармен сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану.

26. 9-сыныпқа арналған "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: сөйлеуде қарапайым және күрделі сөйлемдерді қолдану; әлеуметтік - мәдени тақырыбындағы сөздердің мағынасын түсіну; берілген тақырыпта тиімді қарым-қатынас жасау үшін жеткілікті сөздік қорын меңгеру, мектеп, отбасылық өмір, жыл мезгілдері тақырыптарында диалогқа қатысу;

2) оқылым: мәтіндердің негізгі, қосалқы және егжей-тегжейлі ақпаратын түсіну; публицистикалық стиль (мақала, сұхбат, очерк, жолдау), ресми-іскерлік стиль мәтіндерінің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау (мінездеме, өмірбаян, түйіндеме); сипаттамалық белгілер негізінде мәтіндердің аралас типке жататынын анықтау; мәтін бойынша проблемалық мәселелерді тұжырымдау, мәтінді бөліктерге өз бетінше бөлу, оларға тақырып қою; оқылған мәтіннің жоспарын құру; түсіндірме сөздікпен жұмыс істей білу;

3) жазылым: жазбаша жұмыстарды (көшіру, диктант, баяндау) грамматикалық тапсырмалармен орындау; өз жұмысын және жолдасының жұмысын өз бетінше тексеру; сипаттамалық шығарма жазу;

4) тілдік бірліктерді пайдалану: түрлі сөздерде НЕ бірге немесе бөлек жазылатын дұрыс таңдау; күрделі зат есімдерді, сын есімдерді дұрыс жазу; сан есімдерді, белгісіз есімдіктерді дұрыс жазу, сөйлеудің әртүрлі бөліктерінде жалғаулар мен жұрнақтарды дұрыс жазу; НН емлесін білу, сөз тіркестерін білу (сөз тіркестерінің соңында О - А әріптері, сөз тіркестерінің соңында жіңішкелік белгі), сөздің қызметтік бөліктерін дұрыс пайдалану (сөз тіркестерінің соңында о-а әріптері, одақтар. предлог, бөлшектер).

27. 10-сыныпқа арналған "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтінде қарапайым және күрделі сөйлемдерді қолдану; қоғамдық-саяси тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну, прозалық, поэтикалық шығармалардың/

фрагменттердің мазмұнын түсіну, шығарманың негізгі идеясын анықтау; көптеген тақырыптар бойынша тиімді қарым-қатынас жасау үшін жеткілікті сөздік қорын меңгеру, еңбек, кәсіби қызмет, спорт және демалыс тақырыптарында диалогқа қатысу;

2) оқылым: мәтіндердің негізгі, қосалқы және толық ақпаратын түсіну; публицистикалық стиль (мақала, сұхбат, очерк, жолдау), ресми-іскерлік стиль мәтіндерінің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау (мінездеме, өмірбаян, түйіндеме); мәтін ақпаратын қайта жаза отырып, сұрақтарды тұжырымдау және оларға жауап беру; мәнерліліктің негізгі құралдарын пайдалана отырып, дайындықпен және дайындықсыз оқу; мәтінді қайта баяндау (қысқаша және іріктеп); әрекет етуші тұлға туралы баяндауға арналған материалды іріктеу; мәтіннің негізгі; өлеңдер мен прозаны, ертегі-мысал, ғылыми-танымал мақалалар мен іскери құжаттарды ажырату;

3) жазылым: алдын ала сөздік және орфографиялық дайындықтан кейін ұжымдық жасалған жоспар бойынша сипаттамалық сипаттағы шығармалар жазу; өмір туралы жазбалар жазу (сынып, мектеп, отбасы және т. б.); іскерлік қағаздардың әртүрлі түрлерін жазу;

4) тілдік бірліктерді пайдалану: жалғауларды, предлогтарды, бөлшектерді дұрыс жазу; орфографиялық нормаларды сақтау, сөйлеудің қызметтік бөліктерін дұрыс пайдалану (жалғаулар, предлог, шылаулар, одағай); күрделі және күрделі бағыныңқы сөйлемдерді дұрыс құру, күрделі сөйлемде тыныс белгілерін дұрыс қою.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

28. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.2 кодында: "6" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

29. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Тыңдалым және айтылым" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1. Қысқа мәтіндердің мазмұнын түсіну	5.1.1.1 сөйлеу кезінде танысу үшін сөздер мен сөз тіркестерін, зат атауын қолдану	6.1.1.1 сөйлеу кезінде танысу үшін сөз тіркестері мен сөйлемдерді, зат атауын қолдану	7.1.1.1 предлогтардың, сөз тіркестерінің және жай сөйлемдердің мағынасын түсіну	8.1.1.1 предлогтардың, сөз тіркестерінің және жай сөйлемдердің мағынасын түсіну	9.1.1.1 сөйлеуде жай және күрделі сөйлемдерді қолдану	10.1.1.1 сөйлеуде жай және күрделі сөйлемдерді қолдану
2. Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	5.1.2.1 тақырып бойынша жаңа сөздердің мағынасын түсіну	6.1.2.1 күнделікті тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну	7.1.2.1 рухани-адамгершілік тақырып сөздерінің мағынасын түсіну	8.1.2.1 оқу-білім беру тақырыбы сөздерінің мағынасын түсіну	9.1.2.1 әлеуметтік - мәдени тақырып тақырыптары сөздерінің мағынасын түсіну	10.1.2.1 оқу-білім беру тақырыбы сөздерінің мағынасын түсіну
3. Тыңдалған/оқылған мәтінді айтып беру	5.1.3.1 қысқа мәтіндердің мазмұнын түсіну, сыпайы сұрақтар құрастыра білу	6.1.3.1 қысқа мәтіндердің мазмұнын түсіну, сыпайы сұрақтар құрастыра білу	7.1.3.1 әңгіменің мазмұнын түсіну, қарапайым және күрделі сұрақтар құрастыра білу	8.1.3.1 - шағын прозалық шығармалардың мазмұнын түсіну, сұрақтарға дұрыс жауап беру	9.1.3.1 мұғалімнің көмегімен анықтай отырып, поэтикалық шығармалардың/фрагменттердің мазмұнын түсіну	10.1.3.1 шағын прозалық шығармалардың мазмұнын түсіну
4. Сөздік қорын кеңейту	5.1.4.1 алдыңғы кезеңде өткен тақырыптар бойынша сөздерді тәуелсіз сөйлеуде қолдану және жаңа тақырыпқа қатысты жаңа сөздерді игеру	6.1.4.1 антоним, синоним сөздерді қамтитын сөздік қорын меңгеру	7.1.4.1 омоним, антоним, синоним сөздерді қамтитын сөздік қорын меңгеру	8.1.4.1 эмоциялық-бояулы лексиканы қамтитын сөздік қорын меңгеру	9.1.4.1 берілген тақырып бойынша тиімді қарым-қатынас жасау үшін жеткілікті сөздік қорын меңгеру	10.1.4.1 кеңейтілген тақырып бойынша тиімді қарым-қатынас жасау үшін жеткілікті сөздік қорын меңгеру
5. Диалогқа қатысу	5.1.5.1 заттарды, олардың әрекеттері мен белгілерін атау және сұрақтар қою; 5.1.5.2 әдеп сипатындағы диалогқа қатысу	6.1.5.1 әдеп сипатындағы диалогқа қатысу (қоштасу, алғыс айту, кешірім сұрау, т.б.); 6.1.5.2 диалогқа	7.1.5.1 сөздердің эмоционалды бояуын қабылдау	8.1.5.1 сұрауға-диалогқа қатысу	9.1.5.1 жыл мезгілдері, мектеп, отбасылық өмір тақырыптарында диалогқа қатысу	10.1.5.1 жыл мезгілдері, мектеп, отбасылық өмір тақырыптарында диалогқа қатысу

	(сәлемдесу, үндеу, танысу)	қатысу, ілікпе сөздерді дұрыс түсіну және кері байланыс беру				

2) "Оқылым" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1. Мәтін мазмұнын түсіну	5.2.1.1 кілт сөздер мен сөз тіркестерін анықтай отырып, мәтіннің жалпы мазмұнын түсіну	6.2.1.1 кілт сөздер мен сөз тіркестерін анықтай отырып, мәтіннің жалпы мазмұнын түсіну	7.2.1.1 мәтіннің тақырыбын, мақсатын немесе маңызын анықтау арқылы негізгі ақпаратты түсіну; 7.2.1.2 сұрақтар бойынша мәтін мазмұнын болжау	8.2.1.1 ақпаратты жалпыға белгілі, күнделікті біліммен байланыстыра отырып, негізгі және екіншілік ақпаратты түсіну	9.2.1.1 мәтіндердің негізгі, қосалқы және толық ақпаратын түсіну; 9.2.1.2 публицистикалық стиль (мақала, сұхбат, очерк, жолдау), ресми-іскерлік стиль (мінездеме, өмірбаян, түйіндеме) мәтіндерінің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау; сипаттамалық белгілер негізінде мәтіндердің аралас типке жататынын анықтау	10.2.1.1 мәтіндердің негізгі, қосалқы және толық ақпаратын түсіну; 10.2.1.2 публицистикалық стиль (мақала, сұхбат, очерк, жолдау), ресми-іскерлік стиль (мінездеме, өмірбаян, түйіндеме) мәтіндерінің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау; сипаттамалық белгілер негізінде мәтіндердің аралас типке жататынын анықтау
2. Сұрақтар мен жауаптар тұжырымдау	5.2.2.1 мәтін мазмұны бойынша сұрақтар тұжырымдау және оларға тірек сөздерді қолдана отырып жауап	6.2.2.1 мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтар тұжырымдау және иллюстрацияға сүйене отырып	7.2.2.1 мәтін мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды тұжырымдау және тақырып және/немесе	8.2.2.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтарды тұжырымдау, бұл идеяларды, болжамдарды ұсынуға және	9.2.2.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтарды тұжырымдау, бұл идеяларды ұсынуға және әртүрлі	10.2.2.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтарды тұжырымдау, бұл идеяларды ұсынуға және әртүрлі

	беру	оларға жауап беру	көтерілген мәселе бойынша өз пікірін білдіре отырып, сұрақтарға жауап беру	сұрақтарға жауап беруге, дәлелдер келтіруге, мәтін ақпаратын байланыстыруға мүмкіндік беру	сұрақтарға жауап беруге мүмкіндік береді	
3.	Әртүрлі оқу түрлерін меңгеру	6.2.3.1 оқу түрлерін меңгеру (тұтас сөз және сөз тіркестерін бірізділікпен оқу), роль бойынша оқу; 6.2.3.2 мәтіннен таныс емес сөздер мен сөз тіркестерін өз бетінше табу, сөздіктің көмегімен олардың мағынасын табу; 6.2.3.3 мәтінді қысқаша баяндау	7.2.3.1 орфоэпия нормаларын сақтай отырып, дұрыс, еркін, саналы және мәнерлеп оқу; 7.2.3.2 ертегі және мысал, әңгіменің сипаттамаларын ажырату	8.2.3.1 сөздік және логикалық екпінге, үзілістерге, әртүрлі сөйлеу мақсатында сөйлемдердің дұрыс интонациясына сәйкес мәтінді түсінікті дұрыс және мәнерлеп оқу	9.2.3.1 өздігімен мәтінді бөліктерге бөлу, оларға тақырып қою; 9.2.3.2 оқығанның жоспарын құру; 9.2.3.3 түсіндірме сөздікпен жұмыс істеу	10 м не қ қ да ж да о 10 қ ір бе 10 ет ту үл та 10 не 10 м ер та м іс қ а

3) "Жазылым" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.Жазу	5.3.1.1 әліпбиді	6.3.1.1	7.3.1.1	8.3.1.1	9.3.1.1	10.3.1.1

техникасын жетілдіру	білу, орыс және қазақ әліпбиінің сипаттамаларын салыстыра білу;	мәтінді баспа және қолжазба мәтіндерінен көшіре білу;	мәтінді графикалық рәсімдеуге қойылатын негізгі талаптарды сақтай отырып, мәтінді көшіріп жазу (сөздерді ауыстыру, жиектер, қызыл жол);	грамматикалық тапсырмалары бар жазбаша жұмыстарды (көшіріп жазу, диктант) өз бетінше орындау;	
	5.3.1.2 орыс тілінің дыбыстарын дұрыс айту;	6.3.1.2 үлгі мен жазылғанды салыстыра білу; айтылуымен және сөздің жазылуы арасындағы алшақтықты байқау;	7.3.1.2 мұғалімнің көмегімен грамматикалық тапсырмалары бар жазбаша жұмыстарды (көшіру, диктант) орындау;	8.3.1.2 өз жұмысын және жолдасының жұмысын өз бетінше тексеру;	грамматикалық тапсырмалары бар жазбаша жұмыстарды (көшіріп жазу, диктант, мазмұндама) орындау;
	5.3.1.3 әріптерді, буындарды, сөздерді дұрыс жазу және оқу;	6.3.1.3 адамдардың есімі, фамилиясы, тегін, жануардың атын бас әріппен жазу;	7.3.1.3 конвертте мекен-жай жазу;	8.3.1.3 орфографиялық ережелерді сақтай отырып, оқыту және бақылау сипатындағы жазбаша жұмыстарды орындау;	9.3.1.3 өз жұмысын және жолдасының жұмысын өз бетінше тексеру;
	5.3.1.4 баспа мәтінінен сөздерді, сөйлемдерді көшіре білу	6.3.1.4 көшіріп жазу кезінде өзін-өзі бақылау тәсілдерін меңгеру	7.3.1.4 есту диктантын жазу кезінде өзін-өзі бақылау тәсілдерін меңгеру	8.3.1.4 алдын-ала дайындықтан кейін есте сақтау бойынша қысқа мәтін жазу;	9.3.1.4 сипаттамалық шығарма жазу
				8.3.1.5 орфографиялық ережелерді сақтай отырып, диктант жазу;	
				8.3.1.6 кесте, диаграмма сызбасы, график түрінде ақпарат беру	

4) "Тілдік бірліктерді пайдалану" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					

	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1. Орфографиялық нормаларды сақтау	5.4.2.1 дауысты және дауыссыз дыбыстарды ажырату, оларды білдіретін әріптерді дұрыс жазу; 5.4.1.2 сөздің түбіріндегі дауысты дыбысты дұрыс жазу	6.4.2.1 септік жалғауларын дұрыс жазу; 6.4.2.2 жазуда Ъ және Ь айыру белгілерін дұрыс қолдану	7.4.2.1 етістіктің жұрнақтарын дұрыс жазу; 7.4.2.1 Ц және ызың дыбыстардан соң дауысты дыбысты дұрыс жазу	8.4.2.1 дауысты және дауыссыз дыбыстарды сөздің әр түрлі бөліктерінде, сызықша арқылы дұрыс жазу; 8.4.1.2 сөйлеудің әртүрлі бөліктерімен, етістіктердің аяқталуымен, сөйлеудің әртүрлі бөліктеріндегі жұрнақтармен НЕ дұрыс жазу	9.4.2.1 түрлі сөздерде НЕ бірге немесе бөлек жазылатындығын дұрыс таңдау; 9.4.2.2 күрделі зат есімдерді, сын есімдерді дұрыс жазу; 9.4.2.3 сандарды, белгісіз есімдіктерді дұрыс жазу; 9.4.2.4 сөздің әртүрлі бөліктерінде жалғаулар мен жұрнақтарды дұрыс жазу; 9.3.2.5 нн-,не-дұрыс жазуды білу; 9.4.4.6 есімдіктердің емлесін білу (есімдіктердің соңындағы О-А әріптері, есімдіктердің соңындағы жіңішкелік белгі)	10.4.2.1 жанама есімдерді дұрыс жазу; 10.4.2.2 сөздің әртүрлі бөліктерінде жалғаулар мен жұрнақтарды дұрыс жазу; 10.4.2.3 сандарды, белгісіз есімдіктерді дұрыс жазу; 10.4.2.4 сөздің әртүрлі бөліктерінде жалғаулар мен жұрнақтарды дұрыс жазу; 10.4.2.5 нн-,не-дұрыс жазуды білу; 10.4.4.6 есімдіктердің емлесін білу (есімдіктердің соңындағы О-А әріптері, есімдіктердің соңындағы жіңішкелік белгі)
2.Грамматикалық нормаларды сақтау	5.3.3.1 септіктегі сөздерді үйлестіре	6.3.3.1 сан есім, сын есім, есімдікті дұрыс қолдану,	7.3.3.1 етістікті және оның формаларын, сөйлеудің қызметтік бөліктерін дұрыс	8.3.3.1 есімдіктердің жанама формаларын дұрыс қолдану;	9.3.3.1 сөйлеудің қызметтік бөліктерін дұрыс қолдану (жалғаулар, предлог,	10.3.3.1 сөйлеудің қызметтік бөліктерін дұрыс қолдану (жалғаулар, предлог,

	отырып, сөйлеудің атаулы бөліктерін қолдану	нормаға сәйкес сын есімдер мен үстеулерді салыстыру дәрежесін қалыптастыру	пайдалану; етістікті басқару нормаларын сақтау	8.3.3.2 зат есімді сын есіммен үйлестіре қолдану; 8.3.3.3 сөйлеуде белгісіз етістіктерді дұрыс қолдану	шылаулар)	ш ор 10 ба кү ба се қу
3. Пунктуациялық нормаларды сақтау	5.4.4.1 қаратпа және түбірлес, жай сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану	6.4.4.1 тура сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану	7.4.4.1 жанама сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану	8.4.4.1 сөйлемдерде тыныс белгілерін кіріспе сөздермен және конструкцияларм ен қолдану	9.4.4.1 сөйлемнің жеке мүшелерімен сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану	10 кү се бе қу

30. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

31. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

5-10 сыныптарына арналған

"Орыс тілі мен әдебиеті"

пәнінен жаңартылған

мазмұндағы

Үлгілік бағдарламасы

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларына арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сынып үшін "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу

бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде)

1) 5 сынып:

1-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар (таңдау бойынша)	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан			
Климат және табиғат	Н.А. Некрасов. "Дедушка Мазай и зайцы", М.Ю. Лермонтов. "Гроза", С.Есенин. "Буря", Ф. Тютчев. "Весенняя гроза", "Зима недаром злится", "Сказка о ветре" ("Жаңа ертегілер" циклінен)	Тыңдалым және айтылым	5.1.1.1 сөйлеу кезінде өзінше және бірлесіп сұрақтар мен жауаптар үшін сөздер мен сөз тіркестерін, заттар мен сипаттамаларын білу
		Оқылым	5.2.2.1 мәтін мазмұнын түсіндіру, сұрақтар тұжырымдау, оларға тірек сөздерді пайдаланып жауап беріп отырып жауап беру
		Жазылым	5.3.1.1 әліпбиді білу, қазақ әліпбиінің сипаттамаларын білу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.4.2.1 дауысты және даусыз дыбыстарды ажыратып, білдіретін әріптерді білу
Отбасы	Орыс ертегісі "Мудрый отец", Болгар ертегісі "Сказка о бочке", М. Скребцова. "Сердце матери"	Тыңдалым және айтылым	5.1.2.1 тақырыптың мазмұнын түсіндіру, сөздердің мағынасын білу 5.1.3.1 қысқа мәтіннің мазмұнын түсіндіру, сұрақтар құрастыру
		Оқылым	5.2.3.1 оқу түрлерін білу (тұтас сөз және бірізділікпен оқу), оқу бойынша оқу
		Жазылым	5.3.1.1 әліпбиді білу, қазақ әліпбиінің сипаттамаларын білу

			білу;
			5.3.1.2 орыс тілінің дұрыс айту
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.3.3.1 септіктегі сөздерді үйлестіре отырып атаулы бөліктерін
2 тоқсан			
Құндылықтар: достық пен махаббат	Балаларға арналған достық туралы өлеңдер. С. Михалков. "Мы с приятелем друзья", Г. Боргуль. "Подружка Маша", Я. Дубенская. "Мы разные", Н. Бичурина. "Чей гриб?", В. Бережная. "Много у меня друзей", О. Чекашова. "Мой друг", Ю. Белоусова. "Дружба – это дар"	Тыңдалым және айтылым	5.1.3.1 қысқа мәтіннің мазмұнын түсінуді сұрақтар құрастыру
		Оқылым	5.2.3.1 оқу түрлерін (тұтас сөз және сөз тіркестері) бірізділікпен оқу бойынша оқу;
			5.2.1.1 кілт сөздерді тіркестерін анықтау, мәтіннің жалпы мағынасын түсіну
		Жазылым	5.3.1.3 әріптерді, сөздерді дұрыс жазу
			5.3.1.4 баспа мәтінді сөйлемдерді көшіріп
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.3.3.1 септіктегі сөздерді үйлестіре отырып атаулы бөліктерін
Мен өскенде кім боламын	В. Маяковский. "Кем быть?", Дж. Родари. "Чем пахнут ремесла?"	Тыңдалым және айтылым	5.1.4.1 алдыңғы кездескен тақырыптар бойынша тәуелсіз сөйлеуді және жаңа тақырыптарға жаңа сөздерді игеру
		Оқылым	5.2.1.1 кілт сөздерді тіркестерін анықтау, мәтіннің жалпы мағынасын түсіну
		Жазылым	5.3.1.4 баспа мәтінді сөйлемдерді көшіріп
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.4.2.1 дауысты ж

			дыбыстарды ажыратып, білдіретін әріптер
3 тоқсан			
Өмір және шығармашылық	Г. Ветрова. Суретшілер туралы әңгімелер циклі, Қазақ халық ертегісі "Мастер Али"	Тыңдалым және айтылым	5.1.3.1 қысқа мәтіннің мазмұнын түсіндіріп, сұрақтар құрастыру
		Оқылым	5.2.3.2 мәтіннен сөздер мен сөз тіркестерін бетінше табу, сөздік көмегімен оларды түсіндіру
		Жазылым	5.3.1.2 орыс тіліндегі сөздерді дұрыс айту
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.3.3.1 септіктегі сөздерді үйлестіре отырып, сұрақтар атаулы бөліктер
Киім мәдениеті	И.С. Тургенев. "Бежин луг" (үзінді)	Тыңдалым және айтылым	5.1.5.1 заттардың қимыл-әрекеттері мен бейнесін және сұрақтар к
		Оқылым	5.2.2.1 мәтін мазмұнын сұрақтар тұжырымдап, оларға тірек сөздерді отырып жауап б
		Жазылым	5.3.1.4 баспа мәтіндегі сөйлемдерді кө
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.4.1.2 сөздің түрлерін дауысты дыбыс
Қиял әлемі	Б. Заходер. "Моя вообразилля", Л. Кэрролл "Алиса в стране чудес" (шығармадан үзінді)	Тыңдалым және айтылым	5.2.3.2 мәтіннен сөздер мен сөз тіркестерін бетінше табу, сөздік көмегімен оларды түсіндіру
		Оқылым	5.2.3.2 мәтіннен сөздер мен сөз тіркестерін бетінше табу, сөздік көмегімен оларды түсіндіру

		Жазылым	5.3.1.4 баспа мәтіндік сөйлемдерді көрсету
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.3.3.1 септіктегі үйлестіре отырып атаулы бөліктер 5.4.1.2 сөздің түрлерін дауысты дыбыс
4 тоқсан			
Біз спортты таңдаймыз	В. Львовский. "Песенка о зарядке", В. Голышкин. "Вратарь", В. Донникова. "На катке", В. Голявкин. "В любом деле нужно работать"	Тыңдалым және айтылым	5.2.3.2 мәтіннен сөздер мен сөз бетінше табу, сөз көмегімен оларды табу
		Оқылым	5.2.2.1 мәтін мазмұнын сұрақтар тұжырымдап оларға тірек сөздермен отырып жауап беру
		Жазылым	5.3.1.3 әріптерді, сөздерді дұрыс жазу 5.3.1.4 баспа мәтіндік сөйлемдерді көрсету
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.4.1.2 сөздің түрлерін дауысты дыбыс 5.4.4.1 қаратпа және жай сөйлемдерді белгілерін қолдану
Каникул және демалыс	Татьяна Лило. "Каникулы", Тамара Крюкова. "Хрустальный ключ" (шығарманың үзіндісі, 48-тарау "Легенда о вольном граде"), Саша Черный "Летом"	Тыңдалым және айтылым	5.2.3.2 мәтіннен сөздер мен сөз бетінше табу, сөз көмегімен оларды табу
		Оқылым	5.2.2.1 мәтін мазмұнын сұрақтар тұжырымдап оларға тірек сөздермен отырып жауап беру
		Жазылым	5.3.1.2 орыс тілін дұрыс айту

			5.3.1.3 әріптерді, сөздерді дұрыс
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.3.3.1 септіктегі үйлестіре отырып атаулы бөліктер 5.4.4.1 қаратпа жай сөйлемдерді белгілерін қолдану

2) 6 сынып:

2 - кесте

Тақырып	Көркем шығармалар (таңдау бойынша)	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқыту мақсатта
1 тоқсан			
Адамның мінезі мен келбеті	Валентина Осеева. "Кто наказал его?", Бахыт Каирбеков Стихи из цикла "Лица друзей", И.А. Крылов "Ворона и Лисица", А.П.Чехов "Хамелеон", Ч. Айтматов "Солдатенок"	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 сөйлеу кезінде үшін сөз тіркестерін сөйлемдерді, заңдылықтарды қолдану
		Оқылым	6.2.1.1 кілт сөздерді тіркестерін анықтау, мәтіннің жалпы мағынасын түсіну; 6.2.3.2 мәтіннен сөздер мен сөз тіркестерін бетінше табу, сөздерді көмегімен олардың мағынасын табу
		Жазылым	6.3.1.1 мәтінді бақылау, қолжазба мәтінді жазу, білу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6.4.2.1 септік жай сөйлемдерді дұрыс жазу
Біздің айналамыздағы әлем: жануарлар мен өсімдіктер	К.Д. Ушинский. "История одной яблоньки", М.Д. Зверев "Ласточки на	Тыңдалым және айтылым	6.1.1.1 сөйлеу кезінде үшін сөз тіркестерін сөйлемдерді, заңдылықтарды қолдану;

	паровозе", М.М. Пришвин "Этажи леса".		6.1.4.1 антоним, сөздерді қамтитын қорын меңгеру
		Оқылым	6.2.3.1 оқу түрлері (тұтас сөз және бірізділікпен оқу; бойынша оқу; 6.2.3.2 мәтіннен сөздер мен сөз бетінше табу, сөз көмегімен оларды табу
		Жазылым	6.3.1.1 мәтінді ба қолжазба мәтін білу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6.4.2.1 септік жа дұрыс жазу; 6.4.2.2 жазуда Ы белгілерін дұрыс

2 тоқсан

Климат: ауа-райы және жыл мезгілдері	К. Д. Ушинский "Лето", "Пчелки на разведках", С. Маршак ертегі "Двенадцать месяцев", Ф. Тютчев "Чародейкою зимою" С.Есенин "Зима"	Тыңдалым және айтылым	6.1.4.1 антоним, сөздерді қамтитын қорын меңгеру
		Оқылым	6.2.1.1 кілт сөздер тіркестерін анықтау мәтіннің жалпы түсіну; 6.2.2.1 мәтіннің бойынша сұрақтар тұжырымдау және иллюстрацияға оларға жауап беру
		Жазылым	6.3.1.2 үлгі мен х салыстыра білу; және сөздің жазу арасындағы алмасу байқау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6.3.3.1 сан есім, есімдікті дұрыс

			нормаға сәйкес мен үстеулерді дәрежесін қалыптастыру
Әлем ғажайыптары	Роберт Стайн. Балалар детективі "Проклятие гробницы фараона" (үзінділер), Марат Джумагазиев. Стихотворение "Семь чудес света"	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 қысқа мәтіннің мазмұнын түсіндіру сұрақтар құрастыру 6.1.4.1 антоним, сөздерді қамтитын қорын меңгеру
		Оқылым	6.2.3.1 оқу түрлерін (тұтас сөз және бірізділікпен оқу) бойынша оқу; 6.2.3.2 мәтіннен сөздер мен сөз бетінше табу, сөз көмегімен оларды табу
		Жазылым	6.3.1.1 мәтінді бағалау қолжазба мәтін білу; 6.3.1.2 үлгі мен хат салыстыра білу; және сөздің жазу арасындағы алмасу байқау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6.3.3.1 сан есім, есімдікті дұрыс нормаға сәйкес мен үстеулерді дәрежесін қалыптастыру
3 тоқсан			
Ежелгі және қазіргі өркениеттер	К. Булычев. "Сто лет тому вперед" (шығармадан үзінді), Атлантида туралы аңыздар. А.Р. Беляев. "Последний человек из Атлантиды"	Тыңдалым және айтылым	6.1.2.1 күнделікті сөздердің мағынасын білу; 6.1.3.1 қысқа мәтіннің мазмұнын түсіндіру сұрақтар құрастыру
		Оқылым	6.2.2.1 мәтіннің бойынша сұрақтар тұжырымдау және

			иллюстрацияға оларға жауап бер
			6.2.3.3 мәтінді қысқартып беру
		Жазылым	6.3.1.2 үлгі мен хатты салыстыра білу; және сөздің жазылу арасындағы алфавиттік байқау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6.3.3.1 сан есім, есімдікті дұрыс пайдалану нормаға сәйкес жазу мен үстеулерді дұрыс пайдалану дәрежесін қалыптастыру
Тіл және қарым-қатынас	Г. Тукай. "Родной язык", К. Бальмонт. "Язык, великопный наш язык", И. Бунин. "Слово", И. С. Тургенев. "Русский язык"	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 қысқа мәтіннің мазмұнын түсіндіру сұрақтар құрастыру 6.1.5.1 әдеп сипатында диалогқа қатысу, алғыс айту, кешірім сұрау
		Оқылым	6.2.1.1 кілт сөздерді тіркестерін анықтау мәтіннің жалпы мағынасын түсіну; 6.2.2.1 мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтар құрастыру тұжырымдау және иллюстрацияға оларға жауап беру
		Жазылым	6.3.1.2 үлгі мен хатты салыстыра білу; және сөздің жазылу арасындағы алфавиттік байқау; 6.3.1.3 адамдардың фамилиясы, тегі, атын бас әріппен жазу 6.3.1.4 көшіріп жазу өзін-өзі бақылау, меңгеру

		Тілдік бірліктерді пайдалану	6.4.2.1 септік жалғаруларды дұрыс жазу; 6.3.3.1 сан есім, септік есімдікті дұрыс келіп, нормаға сәйкес сөздер мен үстеулерді сөз тіркестерінің дәрежесін қалыптастыру
Батырлар мен зұлымдар: шындық және ойдан шығарылған тарих	Г. Андерсен. "Снежная королева", О. Генри. "Вождь краснокожих"	Тыңдалым және айтылым	6.1.5.1 әдеп сипатын диалогқа қатысу, алғыс айту, кешірім 6.1.5.2 диалогқа катысу, сөздерді дұрыс таңдау, байланыс беру
		Оқылым	6.2.1.1 кілт сөздерді тіркестерін анықтау, мәтіннің жалпы мағынасын түсіну; 6.2.2.1 мәтіннің мағынасы бойынша сұрақтарға тұжырымдау және иллюстрацияға сәйкес оларға жауап беру
		Жазылым	6.3.1.2 үлгі мен жазу салыстыра білу; және сөздің жазу арасындағы алшақтық байқау; 6.3.1.3 адамдардың фамилиясы, тегін атын бас әріппен жазу 6.3.1.4 көшіріп жазу өзін-өзі бақылау меңгеру
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6.3.3.1 сан есім, септік есімдікті дұрыс келіп, нормаға сәйкес сөздер мен үстеулерді сөз тіркестерінің дәрежесін қалыптастыру 6.4.4.1 тура сөйлеу белгілерін қолдану

Астрономия: планеталар мен спутниктер	Ай мен Күн туралы аңыздар. С. Цыганков. "О космическом корабле "Планета Земля" (өлеңдер мен прозада)	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 қысқа мәзмұнын түсіндіру; сұрақтар құрастыру; 6.1.5.2 диалогқа қатысу; сөздерді дұрыс байланыс беру
		Оқылым	6.2.1.1 кілт сөздерді тіркестерін анықтау; мәтіннің жалпы түсіну; 6.2.3.3 мәтінді құрастыру
		Жазылым	6.3.1.3 адамдардың фамилиясы, тегі атын бас әріппен жазу; 6.3.1.4 көшіріп жазу; өзін-өзі бақылау; меңгеру
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6.3.3.1 сан есім, есімдікті дұрыс нормаға сәйкес мен үстеулерді пайдалану; дәрежесін қалыптастыру; 6.4.4.1 тура сөйлесу; белгілерін қолдану
Адам және заманауи техникалық құрылғылар	Н. Носов. "Телефон"	Тыңдалым және айтылым	6.1.3.1 қысқа мәзмұнын түсіндіру; сұрақтар құрастыру; 6.1.5.1 әдеп сипаты; диалогқа қатысу; алғыс айту, кешірім; 6.1.5.2 диалогқа қатысу; сөздерді дұрыс байланыс беру

		Оқылым	6.2.2.1 мәтіннің мазмұнын бойынша сұрақтар қою, тұжырымдау және иллюстрацияға оларға жауап беру 6.2.3.3 мәтінді қысқартып беру
		Жазылым	6.3.1.2 үлгі мен жазу салыстыра білу; жазу және сөздің жазу арасындағы алмасуларды байқау; 6.3.1.3 адамдардың фамилиясы, тегі, атын бас әріппен жазу; 6.3.1.4 көшіріп жазу, өзін-өзі бақылау, меңгеру
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6.4.2.2 жазуда Б, б белгілерін дұрыс пайдалану; 6.3.3.1 сан есім, есімдікті дұрыс пайдалану, нормаға сәйкес пайдалану мен үстеулерді пайдалану, дәрежесін қалыптастыру; 6.4.4.1 тура сөйлесу, белгілерін қолдану

3) 7 сынып:

3- кесте

Тақырып	Көркем шығармалар (таңдау бойынша)	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан			
Саяхат және көрікті жерлер	Д. Свифт. "Путешествия Гулливера"	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 предложения тіркестерінің және сөйлемдердің мазмұнын

			түсіну
		Оқылым	7.2.1.1 мәтіннің мақсатын немен анықтау арқылы ақпаратты түсін
		Жазылым	7.3.1.1 мәтінді гр рәсімдеуге қойы талаптарды сақ мәтінді көшіріп ауыстыру, жиек
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.4.2.1 етістіктің дұрыс жазу 7.4.2.1 Ц және ы дыбыстардан со дыбысты дұрыс
Ыстық және суық: ел және өмір салты	Г. Скребицкий. "Четыре художника", А. Құнанбаев өлеңдері. "Времена года", И.А.Бунин. "Листопад", К. Паустовский. "Осень"	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 предлогта тіркестерінің жә сөйлемдердің м түсіну; 7.1.2.1 рухани-ад тақырып сөздер түсіну
		Оқылым	7.2.1.1- мәтіннің мақсатын немен анықтау арқылы ақпаратты түсін 7.2.1.2 сұрақтар мазмұнын болж
		Жазылым	7.3.1.1 мәтінді гр рәсімдеуге қойы талаптарды сақ мәтінді көшіріп ауыстыру, жиек
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.3.3.1 етістікті ж формаларын, се қызметтік бөлік пайдалану; етіс нормаларын са 7.4.2.1 етістіктің дұрыс жазу

2 тоқсан

Мәдениет: мінез және тұлға	Притча "Внешняя и внутренняя красота", Л. Толстой. "Кавказский пленник", Н. Заболоцкий. "Некрасивая девочка", "О красоте человеческих лиц"	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 әңгіменің түсіну, қарапайым күрделі сұрақтар білу; 7.1.4.1 омоним, синоним сөздер сөздік қорын ме
		Оқылым	7.2.1.1 мәтіннің мақсатын немен анықтау арқылы ақпаратты түсін 7.2.1.2 сұрақтар мазмұнын болж
		Жазылым	7.3.1.1 мәтінді гр рәсімдеуге қойы талаптарды сақ мәтінді көшіріп ауыстыру, жиек
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.3.3.1 етістікті ж формаларын, сө қызметтік бөлік пайдалану; етіс нормаларын сақ және ызың дыб дауысты дыбыс
Салауатты өмір салты: спорт және тамақ	Д. Федюкин. "Баллада о здоровом образе жизни" С.А. Абрамов. "Выше радуги"	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 предлогт тіркестерінің жә сөйлемдердің м түсіну
		Оқылым	7.2.2.1 мәтін маз бағалауға бағыт сұрақтарды тұж тақырып және/көтерілген мәсе пікірін білдіре от сұрақтарға жауа
		Жазылым	7.3.1.1 мәтінді гр рәсімдеуге қойы талаптарды сақ мәтінді көшіріп

			ауыстыру, жиек
			7.3.1.2 мұғалімнің грамматикалық бар жазбаша жұ (көшіру, диктант
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.3.3.1 етістіктің формаларын, сөз қызметтік бөлік пайдалану; етіс нормаларын са 7.4.2.1 Ц және ы дыбыстардан с дыбысты дұрыс
3 тоқсан			
Жаңа жыл, Наурыз және Рождествоны мерекелеу дәстүрлері	Н.В.Гоголь. "Ночь перед Рождеством"	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 әңгіменің түсіну, қарапайым күрделі сұрақта білу; 7.1.4.1 омоним, синоним сөздер сөздік қорын ме
		Оқылым	7.2.2.1 мәтін маз бағалауға бағыт сұрақтарды тұж тақырып және/м көтерілген мәсе пікірін білдіре от сұрақтарға жауа
		Жазылым	7.3.1.2 мұғалімнің грамматикалық бар жазбаша жұ (көшіру, диктант 7.3.1.3 конвертте жазу;
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.3.3.1 етістіктің формаларын, сөз қызметтік бөлік пайдалану; етіс нормаларын са 7.4.2.1 етістіктің

			дұрыс жазу
Хобби және бос уақыт	Е. Шварц. "Сказка о потерянном времени"	Тыңдалым және айтылым	7.1.2.1 рухани-ад тақырып сөздер түсіну
		Оқылым	7.2.3.1 орфоэпия сақтай отырып, саналы және ма 7.2.3.2 ертегі жән әңгіменің сипат ажырату
		Жазылым	7.3.1.2 мұғалімн грамматикалық бар жазбаша жұ (көшіру, диктант 7.3.1.3 конвертте жазу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.4.2.1 етістіктің дұрыс жазу; 7.4.2.1 Ц және ы дыбыстардан с дыбысты дұрыс
Біздің өміріміздегі музыка	М. Кabanбаев. "Арстан, я и виолончель", В.Г. Короленко. "Слепой музыкант"	Тыңдалым және айтылым	7.1.1.1 предлогта тіркестерінің жә сөйлемдердің м түсіну; 7.1.3.1 әңгіменің түсіну, қарапайы күрделі сұрақта білу; 7.1.4.1 омоним, а синоним сөздер сөздік қорын ме
		Оқылым	7.2.1.2 сұрақтар мазмұнын болж 7.2.2.1 мәтін маз бағалауға бағыт сұрақтарды тұж тақырып және/и

			көтерілген мәселе пікірін білдіре отырып, сұрақтарға жауап беру;
		Жазылым	7.3.1.2 мұғалімнің грамматикалық бар жазбаша жұмыс (көшіру, диктант); 7.3.1.3 конвертте жазу; 7.3.1.4 есту дикт кезінде өзін-өзі тәсілдерін меңг
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.4.2.1 етістіктің дұрыс жазу; 7.4.2.1 Ц және ы дыбыстардан со дыбысты дұрыс
4 тоқсан			
Жеңіс күні: біз неге есте сақтауымыз керек	А.А. Бек. "Волоколамское шоссе", Б. Момышулы. "За нами – Москва", К. Кайсенов. "В тылу врага", Р. Гамзатов. "Журавли", Муса Джалиль "Варварство"	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 әңгіменің түсіну, қарапайым күрделі сұрақтарға білу; 7.1.4.1 омоним, синоним сөздер сөздік қорын меңг 7.1.5.1 сөздердің бояуын қабылдау
		Оқылым	7.2.2.1 мәтін маз бағалауға бағыт сұрақтарды тұж тақырып және/и көтерілген мәселе пікірін білдіре отырып, сұрақтарға жауап беру; 7.2.3.1 орфоэпия сақтай отырып, саналы және ма

		Жазылым	7.3.1.2 мұғалімнің грамматикалық бар жазбаша жұмыс (көшіру, диктант) 7.3.1.4 есту диктант кезінде өзін-өзі тәсілдерін меңгеру
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.3.3.1 етістіктің формаларын, сөз қызметтік бөлік пайдалану; етістік нормаларын сақтау 7.4.2.1 етістіктің дұрыс жазу
Жастар мәдениеті: Интернет және әлеуметтік желілер	Г.Ф. Шпаликов. "Я знаю, как стары стихи про телефоны..."	Тыңдалым және айтылым	7.1.3.1 әңгіменің түсіну, қарапайым күрделі сұрақта білу; 7.1.4.1 омоним, синоним сөздер сөздік қорын меңгеру 7.1.5.1 сөздердің бояуын қабылдау
		Оқылым	7.2.2.1 мәтін мазмұны бағалауға бағытталған сұрақтарды тұжырымдап тақырып және/немесе көтерілген мәселені пікірін білдіре отырып сұрақтарға жауап беру 7.2.3.1 орфоэпия сақтай отырып, саналы және мәдениетті 7.2.3.2 ертегі және әңгіменің сипатын ажырату;
		Жазылым	7.3.1.1 мәтінді грамматикалық рәсімдеуге қойылатын талаптарды сақтау мәтінді көшіріп

			ауыстыру, жиек
			7.3.1.4 есту дикт кезінде өзін-өзі тәсілдерін меңг
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.3.3.1 етістікті ж формаларын, се қызметтік бөлік пайдалану; етіс нормаларын са 7.4.4.1 жанама с тыныс белгілері

4) 8 сынып:

4- кесте

Тақырып	Көркем шығармалар (таңдау бойынша)	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқыту мақсатта
1 тоқсан			
Отбасы және жасөспірім	Притча "Волшебная копейка", Туве Янсон. "Дитя-невидимка", А. Кунанбаев. "Қара сөз": Жиырма бесінші сөзі	Тыңдалым және айтылым	8.1.1.1 предлогт тіркестерінің жә сөйлемдердің м түсіну; 8.1.2.1 оқу-білім сөздерінің мағы
		Оқылым	8.2.1.1 ақпаратт белгілі, күнделін байланыстыра с және екіншілік а
		Жазылым	8.3.1.1 граммати тапсырмалары жұмыстарды (к диктант) өз беті
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8.3.3.1 есімдікте формаларын дұ 8.3.3.2 зат есімд үйлестіре қолда

Спорт және демалыс	Л. Кассиль. "Ход белой королевы" В. Тублин. "Гонки в сентябре"	Тыңдалым және айтылым	8.1.2.1 оқу-білім сөздерінің мағынасын түсіндіру; 8.1.3.1 шағын прозалық шығармалардың мазмұнын түсіну, сұрақтар қою, беру
		Оқылым	8.2.3.1 сөздік және грамматикалық тәсілдерге, үзілістерге, сөйлеу мақсатына, сөйлемдердің дұрыстығына интонациясына, тілдік бірліктерді пайдалану түсінікті дұрыс және қателіктерді түсіндіру оқу
		Жазылым	8.3.1.1 грамматикалық тапсырмаларды орындау, жұмыстарды (көшірме, диктант) өз бетінше орындау; 8.3.1.2 өз жұмысының жолдасының жұмысын бетінше тексеру
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8.3.3.1 есімдіктерді формаларын дұрыс пайдалану; 8.3.3.3 сөйлеуде тілдік бірліктерді дұрыс пайдалану
2 тоқсан			
Еңбек әлемі	Н.А. Заболоцкий. "Не позволяй душе лениться"	Тыңдалым және айтылым	8.1.2.1 оқу-білім сөздерінің мағынасын түсіндіру; 8.1.3.1 шағын прозалық шығармалардың мазмұнын түсіну, сұрақтар қою, беру
		Оқылым	8.2.1.1 ақпараттың белгілі, күнделікті, байланыстыра сөз және екіншілік ақпаратты түсіну; 8.2.2.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтарды тұжырымдау, бұйымдарды болжамдарды ұсыну

Ғарыш			сұрақтарға жауап беру, дәлелдер келтіру, ақпаратын байлау, мүмкіндік беру
		Жазылым	8.3.1.2 өз жұмыс жолдасының жұмыс бетінше тексеру 8.3.1.3 орфография ережелерді сақтау, оқыту және бақылау сипатындағы жұмыстарды орындау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8.3.3.1 есімдіктер формаларын дұрыс пайдалану 8.3.3.2 зат есімдіктер үйлестіре қолдану
	О. Сулейменов. "Земля, поклонись человеку", Р. Брэдбери. "Зелёное утро", И. Ефремов. "Звёздные корабли"	Тыңдалым және айтылым	8.1.2.1 оқу-білім сөздерінің мағынасын түсіндіру 8.1.3.1 шағын прозалық шығармалардың мазмұнын түсіну, сұрақтарға жауап беру
		Оқылым	8.2.2.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтарға жауап беру, тұжырымдау, болжамдарды ұсыну, сұрақтарға жауап беру, дәлелдер келтіру, ақпаратын байлау, мүмкіндік беру
		Жазылым	8.3.1.2 өз жұмыс жолдасының жұмыс бетінше тексеру 8.3.1.3 орфография ережелерді сақтау, оқыту және бақылау сипатындағы жұмыстарды орындау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8.3.3.1 есімдіктер формаларын дұрыс пайдалану

			8.3.3.2 зат есімдіктерді үйлестіре қолдану
3 тоқсан			
Биоалуантүрлілік және жойылу	О. Сулейменов. Өлең "Волчата"	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 шағын прозалық шығармалардың мазмұнын түсіну, сұрақтар қою, беру; 8.1.5.1 сұрауға-жауап беру
		Оқылым	8.2.1.1 ақпараттың белгілі, күнделікті байланыстыра оқыту және екіншілік ақпарат
		Жазылым	8.3.1.3 орфография ережелерді сақтау, оқыту және бақылау сипатындағы жұмыстарды орындау
			8.3.1.4 алдын-ала жазылған кейін есте сақтау қысқа мәтін жазу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8.3.3.1 есімдіктер формаларын дұрыс пайдалану 8.3.3.3 сөйлеуде етістіктерді дұрыс пайдалану
Су – тіршілік көзі	Янка Мавр. "Сын воды", П.Н. Васильев. "Иртыш"	Тыңдалым және айтылым	8.1.2.1 оқу-білім сөздерінің мағынасын түсіну; 8.1.3.1 шағын прозалық шығармалардың мазмұнын түсіну, сұрақтар қою, беру
		Оқылым	8.2.1.1 ақпараттың белгілі, күнделікті байланыстыра оқыту және екіншілік ақпарат түсіну;

			8.2.2.1 мәтін бойы проблемалық сұтұжырымдау, бұл болжамдарды ұсұрақтарға жауап дәлелдер келтіру ақпаратын байла мүмкіндік беру
		Жазылым	8.3.1.2 өз жұмыс жолдасының жұбетінше тексеру; 8.3.1.3 орфография ережелерді сақта оқыту және бақы сипатындағы жа жұмыстарды оры
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8.3.3.1 есімдіктер формаларын дұр
Тамақ	Н.В. Гоголь. "Старосветские помещики", А.П.Чехов "Сирена"	Тыңдалым және айтылым	8.1.2.1 оқу-білім б сөздерінің мағын 8.1.4.1 эмоциялы лексиканы қамт қорын меңгеру
		Оқылым	8.2.2.1 мәтін бойы проблемалық сұтұжырымдау, бұл болжамдарды ұсұрақтарға жауап дәлелдер келтіру ақпаратын байла мүмкіндік беру
		Жазылым	8.3.1.3 орфография ережелерді сақта оқыту және бақы сипатындағы жа жұмыстарды оры 8.3.1.4 алдын-ала кейін есте сақтау қысқа мәтін жаз
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8.3.3.2 зат есімді үйлестіре қолдан

			8.3.3.3 сөйлеуде етістіктерді дұрыс
4 тоқсан			
Өнердің күші	А.С. Пушкин. "Моцарт и Сальери", К.Г. Паустовский "Старый повар", Екимов Б.П. "Музыка старого дома"	Тыңдалым және айтылым	8.1.2.1 оқу-білім сөздерінің мағынасын 8.1.3.1 шағын прозалық шығармалардың мазмұнын түсіну, сұрақтар қою, беру
		Оқылым	8.2.3.1 сөздік және грамматикалық екіпінде, үзілісте сөйлеу мақсатын сөйлемдердің дұрыс интонациясына түсінікті дұрыс оқу
		Жазылым	8.3.1.2 өз жұмысының жолдасының жұмыс бетінше тексеру 8.3.1.3 орфографиялық ережелерді сақтау, оқыту және бақылау сипатындағы жұмыстарды орындау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8.4.4.1 сөйлемдегі белгілерін кірістіріп және конструкциялар қолдану
Ғылыми жаңалықтар мен технологиялар	Е.С. Вельтистов. "Приключения Электроника"	Тыңдалым және айтылым	8.1.3.1 шағын прозалық шығармалардың мазмұнын түсіну, сұрақтар қою, беру; 8.1.4.1 эмоциялық лексиканы қамтамасыз қорын меңгеру; 8.1.5.1 сұрауға-дәуір
		Оқылым	8.2.2.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтарды тұжырымдау, бұйым

			болжамдарды ұсыну, сұрақтарға жауап беру, дәлелдер келтіру, ақпаратын байланыстыру, мүмкіндік беру; 8.2.3.1 сөздік және грамматикалық еркіндікке, үзілістерге сөйлеу мақсатын сөйлемдердің дұрыс интонациясына сәйкестігі, түсінікті дұрыс жазу
		Жазылым	8.3.1.3 орфографиялық ережелерді сақтау, оқыту және бақылау сипатындағы жұмыстарды орындау 8.3.1.4 алдын-ала жазылған кейін есте сақтау, қысқа мәтін жазу 8.3.1.5 орфографиялық ережелерді сақтау, диктант жазу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8.3.3.3 сөйлеуде грамматикалық етістіктерді дұрыс пайдалану 8.4.4.1 сөйлемдерді белгілерін кірістіру және конструкцияларды қолдану

5) 9 сынып:

5- кесте

Тақырып	Көркем шығармалар (таңдау бойынша)	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан			
Әлем халықтарының мәдениеті	Ч.Айтматов. "И дольше века длится день" ("Мәңгірт туралы аңыз" үзіндісі),	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 сөйлеуде күрделі сөйлем,

	А.Кунанбаев. "Қара сөз", Ю. Герт. "Грустная история со счастливым концом", М. Шаханов. "Четыре матери"		9.1.2.1 әлеуметт
		Оқылым	9.2.1.2 публицис (мақала, сұхбат, ресми-іскерлік с (мінездеме, өмі түйіндеме) мәті стилистикалық анықтау; сипатт белгілер негізін аралас типке жа анықтау
		Жазылым	9.3.1.1 грамматик тапсырмалары жұмыстарды (к диктант, мазмұ
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9.4.2.2 күрделі з сын есімдерді д 9.4.2.3 сандарды есімдіктерді дұр
2 тоқсан			
Тарих және тұлға	В.Г. Короленко. "Парадокс", А.С. Пушкин. "Капитанская дочка"	Тыңдалым және айтылым	9.1.1.1 сөйлеуде күрделі сөйлем, 9.1.3.1 мұғалімн анықтай отыры шығармаларды фрагменттердің түсіну
		Оқылым	9.2.2.1 мәтін бой проблемалық с тұжырымдау, бұ ұсынуға және әр сұрақтарға жауа мүмкіндік беред
		Жазылым	9.2.3.1 өздігімен бөліктерге бөлу, тақырып қою 9.3.1.1 грамматик тапсырмалары жұмыстарды (к

			диктант, мазмұны
			9.3.1.3 өз жұмысының жолдасының жұмыс бетінше тексеру
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9.4.2.1 түрлі сөздер немесе бөлек жазылатындығын таңдау;
			9.4.2.2 күрделі сөздер мен сын есімдерді дұрыс пайдалану;
		9.4.2.3 сандарды және есімдіктерді дұрыс пайдалану;	
		9.4.2.4 сөздің әр бөліктерінде жазылатын жұрнақтарды дұрыс пайдалану;	
		9.3.2.5 нн-,не-дү-	
3 тоқсан			
Әкелер мен балалар: диалог және ұрпақ қақтығысы	У. Шекспир. "Ромео и Джульетта", К.Г. Паустовский. "Телеграмма" Ә. Асадов "Отцы и дети"	Тыңдалым және айтылым	9.1.3.1 мұғалімнің сөзіне анықтай отырып, шығармалардың фрагменттердің түсіну;
			9.1.4.1 берілген тапсырма бойынша тиімді жауап қатынас жасау үшін сөздік қорын меңгеру
		Оқылым	9.2.2.1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтарға жауап тұжырымдау, бұйрықтарға оқушының ұсынуға және әр сұрақтарға жауап мүмкіндік береді;
			9.2.3.2 оқығанның құру;
			9.2.3.3 түсіндірме жұмыс істеу
		Жазылым	9.3.1.4 сипаттам

			жазу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9.3.2.5 нн-, не-дү- білу; 9.4.4.6 есімдікте білу (есімдіктерд О-А әріптері, есім соңындағы жіңі
4 тоқсан			
Атақты адамдар. Олар несімен қызықты?	М.Ю. Лермонтов. "Смерть поэта"; Е.А. Евтушенко. "Людей неинтересных в мире нет"	Тыңдалым және айтылым	9.1.4.1 берілген т бойынша тиімді қатынас жасау сөздік қорын ме 9.1.5.1 жыл мезгі отбасылық өмір тақырыптарынд қатысу
		Оқылым	9.2.1.1 мәтіндерд қосалқы және толықақпараты 9.2.3.1 өздігімен бөліктерге бөлу, тақырып қою; 9.2.3.2 оқығанны құру; 9.2.3.3 түсіндірм жұмыс істеу
		Жазылым	9.3.1.3 өз жұмыс жолдасының ж бетінше тексеру 9.3.1.4 сипаттам жазу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9.3.3.1 сөйлеудін бөліктерін дұры (жалғаулар, пре шылаулар); 9.4.4.1 сөйлемні мүшелерімен сө

			тыныс белгілері

6) 10 сынып:

6- кесте

Тақырып	Көркем шығармалар (таңдау бойынша)	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқыту мақсатта	
1 тоқсан				
Жер планетасының табиғи ресурстары	К. Паустовский. "Мещерская сторона" (үзінділер), Ч. Айтматов. "Плаха" (үзінді), В. Распутин. "Прощание с Матерой" (үзінді)	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтінде күрделі сөйлем, 10.1.2.1 қоғамды тақырыптағы сө мағынасын түсі	
		Оқылым	10.2.1.1 мәтіндер қосалқы және толықақпараты 10.2.1.2 публици стиль (мақала, жолдау), ресми- (мінездеме, өмі түйіндеме) мәті стилистикалық анықтау; сипатт белгілер негізін, аралас типке жа анықтау	
			Жазылым	10.3.1.2 өмір тур (сынып, мектеп, б.)
			Тілдік бірліктерді пайдалану	10.4.2.1 жалғаул шылаулар дұры 10.4.2.2 орфогра нормаларды са дағдыларын қа
		2 тоқсан		
Шындық және қиял	Ч.Т. Айтматов. "Легенда о рогатой матери-оленихе"	Тыңдалым және айтылым	10.1.4.1 көптеген бойынша тиімді	

	("Белый пароход"), Р.Брэдбери. "Всё лето в один день"		қатынас жасау үлгісін сөздік қорын меңгеру
			10.1.1.1 мәтінде күрделі сөйлем,
		Оқылым	10.2.2.1 мәтін тұлғасын тұжырымдау және жауап беру арқылы құрастыру; 10.2.3.1 мәнерлі құралдарын қолданып дайындықпен және дайындықсыз сөйлеу
		Жазылым	10.3.1.3 түрлі іскіріктерді қағаздарды жазу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	10.3.3.1 сөйлеудің бөліктерін дұрыс пайдалану (жалғаулар, префикстер, суффикстер, одағай); 10.3.3.2 күрделі сөздерді күрделі бағыныштықпен дұрыс құрастыру

3 тоқсан

Жастар және бұқаралық ақпарат құралдары	С. Чұрный. "Диета", "Зеркало"	Тыңдалым және айтылым	10.1.4. 1 көптеген мәтін бойынша тиімділік қатынас жасау үлгісін сөздік қорын меңгеру
			10.1.5.1 еңбек, көңіл, спорт және демалыста тақырыптарында қатысу
		Оқылым	10.2.3.2 мәтінді нақты іріктеп айтып беру 10.2.3.5 өлеңдер, ертегі-мысал, тамақалалар мен құжаттарды ажырату
		Жазылым	10.3.1.3 түрлі іскіріктерді қағаздарды жазу

		Тілдік бірліктерді пайдалану	10.4.2.2 орфография нормаларды сақтау дағдыларын қалыптастыру; 10.3.3.1 сөйлеудің бөліктерін дұрыс ажырату (жалғаулар, префикс, суффикс, одағай);
Жаһандану	С.А. Есенин. "Поэтам Грузии"	Тыңдалым және айтылым	10.1.5.1 еңбек, көңіл, спорт және демалыста тақырыптарындағы қатысу; 10.1.2.1 қоғамдық тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну;
		Оқылым	10.2.3.2 мәтінді нақты іріктеп айтып беру; 10.2.3.3 әрекет ету туралы әңгіме үлгісін материалды таныту; 10.2.3.4 мәтіннің бөлуі; 10.2.3.5 өлеңдер, ертегі-мысал, тамақалалар мен құжаттарды ажырату;
		Жазылым	10.3.1.2 өмір туралы (сынып, мектеп, б.)
		Тілдік бірліктерді пайдалану	10.3.3.1 сөйлеудің бөліктерін дұрыс ажырату (жалғаулар, префикс, суффикс, одағай); 10.3.3.2 күрделі сөздерді күрделі бағынышты дұрыс құрастыру;

Заң және қылмыс	Уильям Голдинг. "Повелитель мух" (үзінділер)	Тыңдалым және айтылым	10.1.3.1 шығарманың идеясын анықтау; прозалық, поэтикалық шығармалардың фрагменттердің түсіну; 10.1.4.1 көптеген бойынша тиімді қатынас жасау; сөздік қорын меңгеру; 10.1.5.1 еңбек, көңіл, спорт және демалыста тақырыптарында қатысу
		Оқылым	10.2.3.2 мәтінді нақты іріктеп айтып беру; 10.2.3.3 әрекет ету туралы әңгіме ұстау; материалды таныту; 10.2.3.4 мәтіннің бөлу
		Жазылым	10.3.1.1 алдын-ала орфографиялық кейін ұжымдық бойынша сипаттау; шығарма жазу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	10.3.3.2 күрделі күрделі бағыны дұрыс құрастыру; 10.4.4.1 күрделі тыныс белгілері

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

59-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларына арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде емес)
1-тарау. Жалпы ережелер

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің маңыздылығы қазақ тілінің Мемлекеттік тіл мәртебесімен дәйектеледі. Пәнді оқыту коммуникативтік әдістеменің негізінде жүзеге асады.

3. Бағдарламаның мақсаты – қазақ тілінің нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға қабілетті, шығармашыл, белсенді тұлғаны дамыту, білім алушылардың тілдік дағдыларын дамыту.

4. Бағдарлама міндеттері:

1) өмірдің кәсіби-оқу, ғылыми-техникалық, әлеуметтік-мәдени, әлеуметтік-тұрмыстық салаларында қарым-қатынас құру үшін қажетті ауызша айту, тыңдалым, оқу және жазу дағдыларын дамыту;

2) қозғалыс және сенсомоторлық дамуды жетілдіру, ұсақ және сөйлеу моторикасын дамыту, каллиграфиялық дағдыларын және дикциялық мүмкіндіктерін арттыру;

3) ойлау және ой операцияларының түрлерін дамыту: көрнекі-бейнелік ойлауды, сөздік-логикалық ойлауды (заттар, құбылыстар және оқиғалар

арасында логикалық байланыстарды тану және орнату; ұғымдардың ұқсастығы мен айырмашылықты талдау және салыстыру; ауызша және жазбаша нұсқау, алгоритм бойынша тапсырма орындау; өз әрекетін жоспарлау).

4. Түзету–дамытушылық міндеттер:

1) эмоциялық-еріктік, жеке-тұлғалық аясындағы бұзылымдарды түзету: бастамашылдық пен ынталылықты, өз ісін аяқтауға ұмтылуды дамыту; қиыншылықтарды жеңе білуді қалыптастыру; шешім қабылдауда белсенділік танытуды дамыту; сезімдерді дамыту, өзін-өзі бағалауды, өз әрекетін дұрыс талдауды, сын пікірді дұрыс қабылдауды дамыту;

2) сөйлеу тілін түзету және дамыту, фонематикалық есту қабылдауды, сөйлеудің монолог пен диалог түрлерін дамыту, тілдің лексикалық-грамматикалық құралдарын дамыту, сөздік қорын байыту, қоршаған орта туралы түсініктерді кеңейту, білімдегі жеке олқылықтарды жою;

3) зейінді аудару, бөлу, шоғырландыру, тұрақтандыру, зейін көлемін ұлғайту қабілеттерін, байқампаздықты дамыту ;

4) қысқамерзімді, ұзақмерзімді, логикалық, механикалық жадын, көріу-есту арқылы есте сақтауын дамыту;

5) ақпараттық-коммуникациялық және компьютерлік технологияларды қолдану дағдыларын қалыптастыру және дамыту;

6) қазақ тіліне, қазақ әдебиетіне деген қызығушылықты қалыптастыру және дамыту, оқу дағдыларын дамыту;

7) көріп қабылдауын, естіп қабылдауын түзете дамыту; кеңістікті бағдарлауын қалыптастыру;

8) қазақ тілінің алғашқы курсы мен меңгеру үшін қажетті ойлау әрекеттің тәсілдерін үйрету (тіл құбылыстарын бақылау, салыстыру, жалпылау).

5. Грамматикалық материалдар лексикалық тақырыптар аясында оқытылады.

6. "Қазақ тілі мен әдебиеті" оқу пәні негізгі мектептің бес жыл оқу мерзіміне жоспарланған.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

7. Оқыту процесін ұйымдастыруда білім алушылардың психикалық ерекшеліктері ескеріледі:

1) белсенді қабылдаудың және зейіннің бұзылымдары: зейіннің тұрақсыздығы, зейіннің ауысу жылдамдылығының бұзылымдары, көлемінің аздығы;

2) есте сақтаудың бұзылымдары: есте сақтау көлемінің шектелуі, есте сақтаудың қысқамерзімді түрінің ұзақмерзімді түріне қарағанда басым болуы, механикалық түрінің логикалық түріне қарағанда басым болуы, есте сақтау дұрыстығы мен тұрақтылығының әлсіздігі;

3) танымдық белсенділік деңгейінің төменділігі және ақпаратты өндеудің баяулығы;

4) сөйлеу тілінің кемшіліктері мен бұзылымдары;

5) ойлаудың даму кемшіліктері: көрнекі-әрекеттік ойлаудың көрнекі-бейнелеу және сөздік-логикалық ойлауға қарағанда басым дамуы;

6) қозғалыстардың баяулығы, ауысудың, координацияның және машықтанудың қиыншылықтары;

7) іс-әрекетінің біржақты болуы;

8) қабылданған ақпараттың шектеулі көлемі, жалпылау қабілетінің әлсіздігі;

9) оқуға деген қызығушылықтан тез айырылып қалуы.

8. Қазақ тілі мен әдебиетін нәтижелі меңгертудің негізгі тәсілдері:

1) коммуникативтік тәсіл - сөйлеу әрекетінің барлық түрлерін, ауызша

және жазбаша сөйлеу тілінің мәдени негіздерін, тілді қарым-қатынастық түрлі жағдайында, тіршіліктің түрлі саласында қолданудың базалық дағдыларын белсендетеді;

2) жеке тәсіл - оқу процесін білім алушылардың жеке ерекшеліктеріне, мүмкіндіктеріне және даму деңгейлеріне сәйкес ұйымдастырылуын көздейді және жеке жұмысты топтық, ұжымдық, фронталды жұмыс түрлерімен үйлесімді қолдануды талап етеді;

3) уәждемелік-ойын тәсілі – білімге қарасты табиғи қызығушылыққа негізделген, ол зияткерлік дидактикалық ойындарға қызығушылығын, жағымды оқу уәждемесін қалыптастырады;

4) жеке және тұлғалы-бағыттық тәсіл - білім алушы тұлғасының жан-жақты дамуын көздейді, оның жеке ерекшеліктеріне, қажеттіліктеріне сай шығармашылық қабілеттерінің толық ашылуына, өзін-өзі бағалаудың, өзін-өзі түзеудің қалыптасуына бағытталған.

9. Оқытудың нәтижелі жұмыс әдістері:

1) көрнекілік әдіс - (суреттерді, кестелерді, сызбаларды, аудио-видео таспаларды көрсету, үйлестіру) балалардың қоршаған орта туралы толық түсініктерінің қалыптасуына, қабылдау, есте сақтау, ойлау, қиял сияқты психикалық процестерінің дамуына ықпал жасайды, түрлі талдағыштардың жұмысын белсендетеді және теориялық материалды толық түсінуі мен есте сақтауына септігін тигізеді;

2) әңгіме әдісі - білім алушылардың өз ойын бірізділікпен, байланысты және логикалық түрде жеткізіп үйренуге көмектесетін және есте сақтау және сөйлеу тілін дамыта түсетін, тәрбиелік әсері мол әдіс, сондай-ақ оның диагностикалық құрал ретінде (жалпылау, жүйелеу, нақтылау) бағдарламалық материалды ұғынудың қиындықтарын ашып табуда маңызы зор;

3) ойын әдістері - оқу іс-әрекетіне деген қызығушылықты оятып, дұрыс уәждеменің қалыптасуына ықпал етеді; сергіту сәттерін пайдалану белсенділігін ұйымдастыруға, тәрбиелеуге және дамытуға, бір әрекеттен басқасына аусуына мүмкіндік береді, мұғалімге күрделі жұмыс салмағын

мөлшерлеуге көмектеседі;

4) көшіріп жазу - бұл механикалық есте сақтаудың, саналы ұғынудың негізінде орфографияны меңгерудің қажетті шарттардың бірі деп қарастырылады;

5) айтылғанды жазу әдісі білім алушылардың жинақы болуын, өзін-өзі бақылауының, зейіннің дамуына ықпал етеді;

6) оқу материалын мөлшерлеу әдісі, бірден қабылдауға көлемді және күрделі ақпаратты ұсақ бөлшектер түрінде беру, мұндай тәсілді қолдану білім алушылардың материалды қаншалықты меңгергендерін бақылауға, ұғынудың кемшілігін дер кезінде түзеуге, олқылықтарын толтыруға мүмкіндік береді;

10. Бағдарламалық материалдың нәтижелі меңгерілуі келесілерге байланысты:

1) жаңа материалды мүмкіндігінше толық түсіндіріп беру; оқушылардың практикалық әрекеттерін сызбалар, кестелер бойынша, үйлестірмелі материалдарын қолдану арқылы жұмыс жасаумен үйлестіру;

2) жаңа білімді толыққанды ұғыну үшін және алдында оқытылған тақырыптарды бекіту мақсатымен оқу материалын жүйелі түрде қайталап отыру;

3) жазбаша тапсырмаларды орындаудан бұрын, қателердің алдын алу үшін талдау жұмыстарын жүргізу;

4) зейінді қалыпқа келтіру үшін іс-әрекет түрлерін алмастырып отыру;

5) ұй тапсырмасын құрастыруда көлемін азайту жағын ескеру;

6) психикалық процестерін дамытуға бағытталған жұмысты жүйелеу;

7) материалдарды аздаған мөлшерде, біртіндеп күрделендіріп беру;

8) тапсырмаларды өзіндік жұмысына арналған алгоритм бойынша

орындау жаттығулардың санын көбейту.

11. Психикалық дамуы тежелген білім алушылардың оқу нәтижелігін арттыру үшін келесі заманауи педагогикалық технологияларды қолданады:

1) саралап оқыту технологиясы - түрлі топтарға жататын оқушыларға біркелкі тәсілдер қолданбай, оқытудың уәждемелік деңгейін көтереді, оқуда қиындықтары бар оқушыларға жағдай жасауға, әр оқушының оқудағы ерекше қажеттіліктерін толыққанды қанағаттандыруға мүмкіндік береді;

2) "Сыни ойлау" технологиясы - мәтінмен жұмыс жасауға бағытталып, мәтінді оқу, ақпаратты табу, қорытынды шығару, жалпылау мен тұжырымдама жасау, талдау жүргізу, мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшелерін және құрылымын бағалау дағдыларын дамытады;

3) компенсациялық оқыту технологиясы - оңалту ортасының компенсациялық құралдарын пайдалануды көздейді: оқушыға мейіріммен қарау (қамқорлық көрсету, гуманистік көзқарас, қайырымдылық білдірту); баланың қиындықтары мен проблемаларын түсіну, оны кемшіліктеріне қарамастан қабылдау, қабілеттіліктерін дамыту, қажетті көмек беру, өзін-өзі реттеу элементтеріне үйрету;

4) ақпараттық-коммуникациялық технологиялар - ақпаратпен жұмыс жасауға, ақпаратты іздеуге, жинақтауға үйретеді; мәліметтер мен идеяларымен алмасуды, жұмысты жетілдіруді, интернет ресурстарын, қосымшаларды, компьютерлік жабдықтарды кеңінен қолдануды, оқытудың сапасын көтеруді қамтамасыз етеді.

12. Оқытудың тиімді әдістері мен стратегиялары:

1) әр оқушының пікірін тыңдау және өз білімдерінің қолданудың маңыздылығын түсіндіру, білімдерді ары қарай дамытуға талпындыру;

2) ізденіске, ізденіп белсенді оқуға ынталандыру;

3) білім алушылардың жеке, топтық және ұжымдық жұмысын ұйымдастыру;

4) "Инсерт" немесе "Белгі қою" әдісін қолдану білім алушыларға мәтінді немесе тапсырманы түсініп, қадағалауға мүмкіндік береді;

5) салыстыру әдісі нысандардың айырмашылықтары мен ұқсастығын табуға үйретеді;

6) "Аяқталмаған сөйлем" әдісі көмегімен оқушылар абстракты ұғымдарды өз ішкі дүниетанымын көру бейнелері арқылы жеткізуге үйренеді.

13. Ақпараттық-коммуникативтік технологияларындағы құзыреттілік - оқушыларды алдын-ала іріктелген, арнайы құрастырылған дайын тапсырмалардың көп мөлшерімен камтамасыз етуге мүмкіндік береді, білім алушылардың зияткерлік шығармашылық қабілеттерін дамытады, жаңа білімді өз бетінше меңгеруге, ақпараттың түрлі көздерімен жұмыс жасауға үйретеді.

14. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнін оқытудың техникалық құралдары: компьютер, электронды оқулықтар, электронды проектор, электронды тақта, адам дауысының, әндердің, музыканың, табиғи дыбыстардың аудио жазбалары, телефильмдер, кинофильмдер, аудио және видео жазбалар.

15. Оқыту нәтижелерін бағалау критериалды бағалау жүйесі бойынша жүргізіледі. Формативті және суммативті бағалау үшін тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Келесі тәсілдерді пайдалануға болды:

1) тапсырмалардың көлемі мен күрделілігін, олардың білім алушыларға қол жетімді болуын анықтау;

2) нұсқаулықтың тұжырымдамаларын грамматикалық және семантикалық жағынан өзгерту, жеңілдету;

3) тапсырманың бірізді орындалуын камтамасыз ету үшін көпқұрылымды нұсқауды қысқа мағыналық бірліктерге бөлу;

4) қажет болған жағдайда сараланған көмек беру: ынталандырушы

(мадақтау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (зейінді шоғырландыру, өзін-өзі тесерудің қажеттілігін ескерту), бағыттаушы (тапсырманы қайталау, түсіндіру);

5) тапсырманы орындауға қосымша уақыт беру.

3-тарау. "Қазақ тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 5 сағатты, оқу жылында – 170 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 5 сағатты, оқу жылында – 170 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 5 сағатты, оқу жылында – 170 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 5 сағатты, оқу жылында – 170 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 5 сағатты, оқу жылында – 170 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында – 136 сағатты құрайды.

17. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің оқу мазмұны 5 бөлімге бөлінеді.

Бөлімдерді бөлімшелер құрайды, бөлімшелер күтілетін нәтижелер түрінде ұсынылған әр сыныптың оқу мақсаттарын қамтиды.

18. Оқыту мақсаттары арқылы мұғалім сөйлеу қызметінің төрт дағдысын (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) қалыптастырады, сонымен қатар, оқушылардың жетістігін бағалайды және оқытудың келесі кезеңі туралы ақпарат береді.

19. Бағдарлама мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) "Тыңдалым";
- 2) "Айтылым";
- 3) "Оқылым";

4) "Жазылым";

5) "Тілдік бағдар".

20. "Тыңдалым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) болжау;

2) назарын шоғырландырып тыңдау;

3) сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну;

4) көркем шығармаларды тыңдау;

5) негізгі ойды анықтау;

6) тыңдалым материалдары бойынша жауап беру.

21. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) мәтіндегі ақпаратты анықтау;

2) стильдік ерекшеліктерді анықтау;

3) көркем шығармаларды оқу;

4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;

5) қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу;

6) өзіндік көзқарасын білдіру және бағалау.

22. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) әртүрлі стильде мәтіндер құрастыру;

2) эссе жазу;

3) көркемдегіш құралдарды қолданып жазу;

4) мәліметтерді жинақтау;

5) орфография және пунктуация.

23. "Айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сөздік қорының алуандығы;

2) сөз мәнері мен сөйлеу этикеті;

3) орфоэпиялық нормаларды сақтау;

4) мәтіннің негізгі аспектілерін анықтау және талқылау;

5) сенімді және еркін жауап беру;

6) визуалды материалдар арқылы тілді дамыту.

24. "Тілдік бағдар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сөз таптары;

2) сөйлем.

25. 5-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің көмегімен тірек сөздер арқылы болжау, негізгі мазмұнын түсіну, нақты ақпаратты анықтау, күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты сөздердің мағынасын түсіну, көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну, негізгі тақырыпты анықтау, сұрақтарға жауап беру;

2) айтылым: мұғалімнің көмегімен жаңа сөздерді олардың синоним, антоним, омонимдерімен қатар қолдану; ойын жеткізе білу, амандасу мәнері мен ұлттық этикет формалары; қазақ тілінің төл дыбыстары мен

үндестік заңы; мәтіндердің мазмұнына жай жоспар құру, берілген сұраққа лайықты жауап беру, шағын диалогқа қатысу, иллюстрацияларды сипаттау;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен негізгі ақпаратты анықтау; хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау; көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау; мәтіндердің тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру; қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу; тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен ресми тілдің стильдік ерекшеліктері мен талаптарына сай хабарлама, хабарландыру, хат жазу; эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу, жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу; мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау; үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қолдану;

5) тілдік бағдар: мұғалімнің көмегімен сөз таптарын анықтау: жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау, заттың түрін, түсін, сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін орынды қолдану, болымды және болымсыз етістіктердің, қалау райдың қызметін білу, мекен және мезгіл үстеулер, ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу. Сөйлем: хабарлы, сұраулы сөйлемдерді құру жолдарын білу, мұғалімнің көмегімен құрастыру.

24. 6-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің көмегімен мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау, тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын түсіну; әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық

шығармалардың мазмұнын талдай отырып, кейіпкерлерге сипаттама беру; мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау, тыңдалым материалдары бойынша шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру; мұғалімнің көмегімен туған өлкенің табиғаты және тарихы сипатталатын поэтикалық және прозалық шығармаларды білу;

2) айтылым: мұғалімнің көмегімен тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану; ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу; тақырып бойынша диалогты бастау, жалғастыру, аяқтау; ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын тірек кесте арқылы білу; сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту; шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау; диалогқа қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру; сюжетті суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру; мұғалімнің көмегімен туған өлкенің ақындары мен жазушыларының шығармашылығын білу; мәтіннің ақпараттылық сипаттамаларын талдау;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау; ресми тілдік мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме); орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау; мәтіндердің тақырыбына, мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру; қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру; туған өлкеге арналған бір өлеңді жатқа мәнерлеп оқу;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу, эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастыру; жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу; мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау; үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; жергілікті ақын-жазушылардың шығармашылығы туралы деректер жинау және көрсетілім дайындау; өлкетану аясында мұғалімнің көмегімен прозалық үзінділер жазудың алғашқы дағдыларын меңгеру;

5) тілдік бағдар: мұғалімнің көмегімен сөз таптары: деректі және дерексіз затты, көптік мәнді есімдерді ажырата білу; заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу; реттік, жинақтық сан есімдерді қолдана білу; өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін орынды қолдану; етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу; болымды, болымсыз етістіктерді, сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді орынды қолдану; сөйлем: лепті, бұйрықты сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, мұғалімнің көмегімен құрастыру; мәтіннің ақпараттылық, көркемдік, тілдік ерекшеліктері негізінде мұғалімнің көмегімен өлкетану сипаттамаларын талдау.

25. 7-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің көмегімен мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау; әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардың тақырыбы мен идеясын талдау; сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру; мұғалімнің көмегімен өңірде шығатын газет-журналдарды білу; мұғалімнің көмегімен энциклопедия ұғымын түсіну, өлкетанудың бағыттарын анықтау;

2) айтылым: мұғалімнің көмегімен мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану, мәтін мазмұнын дамыту; кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын тірек кесте арқылы қолдана білу; екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талда; коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші тыңдаушы" позицияларын еркін ауыстыру; кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау; мұғалімнің көмегімен туған өлке туралы, шындық көзқарас тұрғысынан адамдар туралы мақалалар мен очерктерді ақпараттылығы, мазмұнының тереңдігі, эмоционалдық әсері тұрғысынан талдау; мұғалімнің көмегімен

өлкетанудың бағыттары бойынша электрондық энциклопедия құрастырудың ұжымдық жұмысына қатысу;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну; ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін талдау; прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің бейнесін талдау; мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып талдау; қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну; мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу; туған өлке туралы, адамдар туралы мақалалар мен очерктерді оқу; мұғалімнің көмегімен энциклопедияға қажетті материалдарды іріктей білу;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу; эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу, жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу, тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, көрсетілім түрінде ұсыну; тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер), оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: мұғалімнің көмегімен сөз таптарын анықтау: мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу; салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу; топтау сан есімдерін, одағай түрлерін тірек кесте арқылы орынды қолдану; етістіктің шақтарының (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) қызметін білу; талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу; сөйлем: жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып, мұғалімнің көмегімен жай сөйлем құрастыру.

26. 8-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің көмегімен мәтін тақырыбы, тірек сөздер,

иллюстрациялар арқылы көтерілетін мәселені болжау, мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, толық ақпараттарды анықтау; оқу-еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну; орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау, тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау, деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру;

2) айтылым: мұғалімнің көмегімен тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау; көңіл-күйді білдіруде сөйлеу этикеті формаларын тірек кесте арқылы қолдана білу; сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінгі және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту; мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру; тақырып бойынша қойылған сұрақтарға еркін жауап беру; кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау; публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау; прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау; мәтіндердің түрлерін салыстырып талдау; қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолданып, мәтінге өзгеріс енгізу; тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыру;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, үлгі бойынша шағын мақала, пікір, интервью жазу; эссе құрылымы мен дамуын сақтап, берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну; жазба жұмыстарында символ түрлерін қолданып жазу, тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану; тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер), сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: сөз таптары: болжалдық және бөлшектік сан есімдерді, еліктеу сөздерді тірек кесте арқылы орынды қолдану; етістіктің қалау, шартты рай қызметін білу; мақсаттық және себеп-салдарлық үстеулерді орынды қолдану; септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және

жазба жұмыстарында орынды қолдану; сөйлем: жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді мұғалімнің көмегімен құрастыру.

27. 9-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің көмегімен тыңдалатын мәтіндегі фразаларды талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығын анықтау, әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздердің мағынасын түсіну; орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген мәселені анықтау, мәтіннің мақсатты аудиториясын, негізгі ойын анықтау, көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру;

2) айтылым: мұғалімнің көмегімен ауызша мәтіндер құрау; көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын тірек кесте арқылы қолдана білу; коммуникативтік жағдаяттарға сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсіну; идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын талдау; тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу; диалогта, полилогта сенімді сөйлеу; кестеде, диаграммада, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды салыстыру;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау; ғылыми стильде (мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтау; прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің бейнесіне баға беру; мәтіндердің түрлерін салыстырып, талдау жасау; қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, мәтінде көтерілген мәселені салыстырып, баға беру;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, нұсқаулық жазу; эссе құрылымы мен дамуын сақтап, ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру; жазба жұмыстарында бейнелеу түрлерін қолданып жазу, түрлі стильдегі мәтіндер құруда мәліметтерді жинақтау; тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу;

5) тілдік бағдар: мұғалімнің көмегімен сөз таптарын анықтау: бұйрық, рай қызметін білу, күшейткіш үстеулерді орынды қолдану; демеулік шылаулардың қызметін білу; өздік, өзгелік, ортақ етістіктің қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану. Сөйлем: жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес, салалас құрмалас сөйлемдерді мұғалімнің көмегімен құрастыру.

28. 10-сыныпқа арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің көмегімен тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйексөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау; мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың нақтылығын анықтау, әлеуметтік-қоғамдық тақырыптар аясында айтылған термин сөздердің мағынасын түсіну; орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру, мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау, көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру;

2) айтылым: мұғалімнің көмегімен мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау; коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу; сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу; шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты "автордың ойын" бағалау, тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану; адиалогте, полилогта сенімді сөйлеу; кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау;

3) оқылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау; ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтау; прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау; мәтіндердің стилін, жанрлық ерекшеліктерін талдау; қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру, мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып, сыни

тұрғыда баға беру;

4) жазылым: мұғалімнің көмегімен мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, аннотация, шолу жазу; эссе құрылымы мен дамуын сақтап, өз ойын дәлелдеп жаз; жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу; түрлі стильдегі мәтіндер құруда мәліметтерді жинақтап, дереккөздеріне сілтеме көрсетіп жазу, тақырып бойынша сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану;

5) тілдік бағдар: мұғалімнің көмегімен сөз таптарын анықтау: ырықсыз етістіктің қызметін білу; мекен және мезгіл үстеулерді орынды қолдану; ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазбаша жұмыстарда орынды қолдану. Сөйлем: жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы) сабақтас құрмалас сөйлемдерді мұғалімнің көмегімен құрастыру.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

29. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

30. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Тыңдалым" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1. Болжау	5.1.1.1 мұғалімнің көмегімен тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау	6.1.1.1 тірек сөздер, мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы мұғалімнің көмегімен тақырыпты және көтерілетін	7.1.1.1 мәтін үзінділері арқылы мұғалімнің көмегімен оқиғаның дамуын болжау	8.1.1.1 мәтін тақырыбы, тірек сөздер, иллюстрациялар арқылы мұғалімнің көмегімен көтерілетін	9.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразаларды талқылай отырып, мұғалімнің көмегімен	10.1.1.1 тыңдалатын мәтіндегі фразаларды талқылай отырып, мұғалімнің көмегімен

		мәселені болжау		мәселені болжау	тақырып та көтерілетін мәселені болжау	ке та ке м
2. Назарын шоғырландырып тыңдау	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және мұғалімнің көмегімен нақты ақпаратты анықтау	6.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, мұғалімнің көмегімен негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, мұғалімнің көмегімен ақпараттың өзектілігін анықтау	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, мұғалімнің көмегімен детальді ақпараттарды анықтау	9.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, мұғалімнің көмегімен ақпараттың шынайылығын анықтау	10 ты м м м ке ақ ш м ақ
3. Сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну	5.1.3.1 күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын мұғалімнің көмегімен түсіну	6.1.3.1 тұрмыстық - әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын мұғалімнің көмегімен түсіну	7.1.3.1 әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын мұғалімнің көмегімен түсіну	8.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын мұғалімнің көмегімен түсіну	9.1.3.1 әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздердің мағынасын мұғалімнің көмегімен түсіну	10 әл қо та ая ай се м м ке
4. Көркем шығармаларды тыңдау	5.1.4.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын мұғалімнің көмегімен түсіну	6.1.4.1 әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып, мұғалімнің көмегімен кейіпкерлерге сипаттама беру	7.1.4.1 повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен идеясын талдау	8.1.4.1 орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен идеясын талдау	9.1.4.1 орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, мұғалімнің көмегімен көтерілген мәселені анықтау	10 ке пр по ш үз ке (т әл қо м ақ м ке пі
5. Негізгі ойды анықтау	5.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы мұғалімнің көмегімен негізгі тақырыпты анықтау	6.1.5.1 тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы мұғалімнің көмегімен негізгі ойды анықтау	7.1.5.1 тірек сөздер, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы мұғалімнің көмегімен негізгі	8.1.5.1 тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы мұғалімнің көмегімен негізгі ойды анықтау	9.1.5.1 мұғалімнің көмегімен мәтіннің мақсатты аудиториясын, негізгі ойын анықтау	10 м ке м м ау ав ой

			ойды анықтау			ке ан
6. Тыңдалым материалдары бойынша жауап беру	5.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде мұғалімнің көмегімен сұрақтарға жауап беру	6. 1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде мұғалімнің көмегімен шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру	7.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде мұғалімнің көмегімен өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып, жауап беру	8.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде мұғалімнің көмегімен деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру	9.1.6.1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге мұғалімнің көмегімен өз көз қарасын білдіру	10 ты м ң не ке м м ке ке бі

2) "Айтылым" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10
1. Сөздік қорының алуандылығы	5.2.1.1 тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним, омонимдерімен қатар қолдану, мұғалімнің көмегімен ойын жеткізе білу	6.2.1.1 тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, мұғалімнің көмегімен ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу	7.2.1.1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдана отырып, мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұнын дамыту	8.2.1.1 тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, мұғалімнің көмегімен ауызша мәтіндер құру	9.2.1.1 берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мұғалімнің көмегімен ауызша мәтіндер құру	10 та се қ м ке м ау ар м
2. Сөз мәнері мен сөйлеу этикеті	5.2.2.1 қазақша амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын тірек кесте арқылы пайдалану	6.2.2.1 тақырып бойынша диалогты бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын тірек кесте арқылы білу	7.2.2.1 кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын тірек кесте арқылы қолдана білу	8.2.2.1 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде сөйлеу этикеті формаларын тірек кесте арқылы қолдана білу	9.2.2.1 түрлі жанрдағы көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу	10 м ке ко ж ба се ф д

3. Орфоэпиялық нормаларды сақтау	5.2.3.1 ауызша мәтіндер құруда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, мұғалімнің көмегімен үндестік заңын ескеріп айту	6.2.3.1 мұғалімнің көмегімен ауызша мәтіндер құруда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту	7.2.3.1 мұғалімнің көмегімен ауызша мәтіндер құруда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту	8.2.3.1 мұғалімнің көмегімен ауызша мәтіндер құруда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту	9.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін мұғалімнің көмегімен түсіну	10.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін мұғалімнің көмегімен түсіну
4. Мәтіннің негізгі аспектілерін анықтау және талқылау	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұнын на мұғалімнің көмегімен жай жоспар құру, соған сүйеніп баяндау	6.2.4.1 шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және мұғалімнің көмегімен тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау	7.2.4.1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын мұғалімнің көмегімен талдау	8.2.4.1 мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мұғалімнің көмегімен мазмұнның дамуын салыстыру	9.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мұғалімнің көмегімен мазмұнның дамуын талдау	10.2.4.1 идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мұғалімнің көмегімен мазмұнның дамуын талдау
5. Сенімді және еркін жауап беру	5.2.5.1 берілген сұрақты мұғалімнің көмегімен дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогқа қатысу	6.2.5.1 коммуникативтік жағдаят бойынша диалогқа қатысушы ретінде өзара түсінісіп, мұғалімнің көмегімен ойларын толықтырып отыру	7.2.5.1 диалогқа қатысушы ретінде коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай "сөйлеуші" позицияларын мұғалімнің көмегімен еркін ауыстыру	8.2.5.1 пікірталасқа қатысушы ретінде берілген тақырып бойынша қойылған сұрақтарға мұғалімнің көмегімен еркін жауап беру	9.2.5.1 сөйлеу барысында берілген тақырып бойынша өз пікірлерін мұғалімнің көмегімен сенімді дәлелдеу	10.2.5.1 сөйлеу барысында берілген тақырып бойынша өз пікірлерін мұғалімнің көмегімен сенімді дәлелдеу
6. Визуалды материалдар арқылы тілді дамыту	5.2.6.1 тірек сөздерді дұрыс қолданып, мұғалімнің көмегімен иллюстрацияларды сипаттау	6.2.6.1 тірек сөздерге сүйеніп, сюжетті суреттердің желісі бойынша мұғалімнің көмегімен шағын әңгіме құрастыру	7.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты мұғалімнің көмегімен сипаттау	8.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты мұғалімнің көмегімен талдау	9.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды мұғалімнің көмегімен салыстыру	10.2.6.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды мұғалімнің көмегімен салыстыру

3) "Оқылым" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1. Мәтіндегі ақпаратты анықтау	5.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау	6.3.1.1 мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, мұғалімнің көмегімен өмірдегі кейбір жағдаяттар мен байланыстыру	7.3.1.1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, мұғалімнің көмегімен қолдана білу	8.3.1.1 берілген сұрақ арқылы мұғалімнің көмегімен қажетті ақпаратты анықтау	9.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау	10.3.1.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау
2. Стильдік ерекшеліктерді анықтау	5.3.2.1 хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, мұғалімнің көмегімен стильдік ерекшелігін анықтау	6.3.2.1 ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін мұғалімнің көмегімен анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме)	7.3.2.1 ресми-іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін мұғалімнің көмегімен анықтап, үлгі бойынша талдау жасау	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын тірек кесте арқылы анықтау	9.3.2.1 ғылыми стильде (мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, мұғалімнің көмегімен талдау жасау	10.3.2.1 ғылыми стильде (ақпараттық баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, мұғалімнің көмегімен талдау жасау
3. Көркем шығармаларды оқу	5.3.3.1 фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, мұғалімнің көмегімен тақырыбын анықтау	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды түсіну, мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен негізгі ойды анықтау	7.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетін немесе лирикалық кейіпкердің образын мұғалімнің көмегімен талдау	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын мұғалімнің көмегімен анықтау,	9.3.3.1 мұғалімнің көмегімен прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру	10.3.3.1 мұғалімнің көмегімен прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	5.3.4.1 мұғалімнің көмегімен мәтіндердің	6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына,	7.3.4.1 мәтіндердің идеясын,	8.3.4.1 мәтіндердің түрлерін	9.3.4.1 мәтіндердің тілдік ерекшелік	10.3.4.1 мәтіндердің

	тақырыбын, мазмұндық құрылымын салыстыру	мазмұндық құрылымына сүйене отырып, тірек кесте арқылы түрлерін салыстыру	мақсатты аудиториясын салыстырып, мұғалімнің көмегімен талдау жасау	салыстырып, мұғалімнің көмегімен талдау жасау	терін салыстырып, мұғалімнің көмегімен талдау жасау	ер са м ке ж
5. Қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу	5.3.5.1 мұғалімнің көмегімен қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу	6.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты алынған мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, мұғалімнің көмегімен қарама-қайшы ақпараттарды анықтау	7.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді мұғалімнің көмегімен кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну	8.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мұғалімнің көмегімен мәтінге өзгеріс енгізу	9.3.5.1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мұғалімнің көмегімен мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау	10 ан ке ал м қ ж м ке ке бі
6. Өзіндік көзқарасын білдіру және бағалау	5.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру	6.3.6.1 тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру	7.3.6.1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып, мұғалімнің көмегімен мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу	8.3.6.1 тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді мұғалімнің көмегімен салыстыру	9.3.6.1 мәтінде көтерілген мәселеге мұғалімнің көмегімен баға беру	10 ке м ға м ба от м ке тұ бе

4) "Жазылым" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10
1. Әртүрлі стильде мәтіндер құрастыру	5.4.1.1 ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, үлгі	6.4.1.1 мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, үлгі бойынша	7.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, үлгі	8.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, үлгі	9.4.1.1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, үлгі	10 м ж ст ер са

	бойынша хабарлама, хабарландыру, хат жазу	күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу	бойынша өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу	бойынша мұғалімнің көмегімен шағын мақала, пікір, жазу	бойынша мұғалімнің көмегімен интервью, нұсқаулық жазу	бойынша мұғалімнің көмегімен интервью, нұсқаулық жазу
2. Эссе жазу	5.4.2.1 эссе құрылымын сақтай отырып, мұғалімнің көмегімен адамды, табиғатты, белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу	6.4.2.1 эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты жүйелі құрастырып, мұғалімнің көмегімен қажетті мазмұнын ашып жазу	7.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін мұғалімнің көмегімен айқын көрсетіп жазу	8.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мұғалімнің көмегімен тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну	9.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мұғалімнің көмегімен мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра жазу	10.4.2.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мұғалімнің көмегімен мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра жазу
3. Көркемдегіш құралдарды қолданып жазу	5.4.3.1 жазба жұмыстарында мұғалімнің көмегімен сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу	6.4.3.1 жазба жұмыстарында мұғалімнің көмегімен теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу	7.4.3.1 жазба жұмыстарында мұғалімнің көмегімен теңеу мен метафораны қолданып жазу	8.4.3.1 жазба жұмыстарында мұғалімнің көмегімен символ түрлерін қолданып жазу	9.4.3.1 жазба жұмыстарында мұғалімнің көмегімен кейіптеу түрлерін қолданып жазу	10.4.3.1 жазба жұмыстарында мұғалімнің көмегімен кейіптеу түрлерін қолданып жазу
4. Мәліметтерді жинақтау	5.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, мұғалімнің көмегімен тақырып бойынша постер жасау	6.4.4.1 мәліметтерді жинақтай отырып, мұғалімнің көмегімен тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау	7.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, мұғалімнің көмегімен презентация түрінде ұсыну	8.4.4.1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, мұғалімнің көмегімен эссе жазуда тиімді қолдану	9.4.4.1 мұғалімнің көмегімен тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтау	10.4.4.1 мұғалімнің көмегімен тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтау
5. Орфография және пунктуация	5.4.5.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында жалғаулардың ерекшелігін ескеріп, үндестік заңына сәйкес	6.4.5.1 мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп,	7.4.5.1 мұғалімнің көмегімен тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс	8.4.5.1 мұғалімнің көмегімен тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс	9.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды тірек кесте арқылы	10.4.5.1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды тірек кесте арқылы

5) "Тілдік бағдар" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1. Сөз таптары	5.5.1.1 мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді мұғалімнің көмегімен ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау;	6.5.1.1 мәтіндерден деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді мұғалімнің көмегімен ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану;	7.5.1.1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, мұғалімнің көмегімен жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану;	8.5.1.1 болжалдық және бөлшектік сан есімдерді тірек кесте арқылы жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;	9.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	10.5.1.1 өздік, өзгелік, ортақ етістің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
	5.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың түрін, түсін сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, мұғалімнің көмегімен жазба, ауызша жұмыстарда қолдану;	6.5.1.2 лексикалық мағынасы жағынан заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, мұғалімнің көмегімен жазба, ауызша жұмыстарда қолдану;	7.5.1.2 салыстырма лы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, мұғалімнің көмегімен жазба, ауызша жұмыстарда қолдану;	8.5.1.2 еліктеу сөздерді тірек кесте арқылы ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	9.5.1.2 етістіктің бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	10.5.1.2 етістіктің бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
	5.5.1.3 сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, тірек кесте арқылы орынды қолдану;	6.5.1.3 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда қолдану;	7.5.1.3 топтау сан есімдерін тірек кесте арқылы жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;	8.5.1.3 етістіктің қалау, шартты рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	9.5.1.3 күшейткіш үстеулерді мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	10.5.1.3 күшейткіш үстеулерді мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
	5.5.1.4 жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін тірек кесте арқылы жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;	6.5.1.4 реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда тірек кесте арқылы орынды қолдану;	7.5.1.4 одағай түрлерін мәтіннен тірек кесте арқылы ажырата алу, ауызша жұмыстарда орынды қолдану;	8.5.1.4 мақсат және себеп-салдар үстеулерді мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	9.5.1.4 демеулік шылаулардың қызметін білу, мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;	10.5.1.4 демеулік шылаулардың қызметін білу, мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану;
		6.5.1.4 өздік,	7.5.1.5 етістіктің	8.5.1.5 септеулік шылаулардың қызметін білу, мұғалімнің		

	5.5.1.5 болымды, болымсыз етістіктерді мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 5.5.1.6 етістіктің қалау рай қызметін білу, мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 5.5.1.7 мекен және мезгіл үстеулерді мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 5.5.1.8 ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	болымсыз дық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін тірек кесте арқылы жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.1.5 етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, ауыспалы осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда қолдану; 6.5.1.6 болымды, болымсыз етістіктерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану; 6.5.1.7 сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда қолдану; 7.5.1.6 талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	көмегімен ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану		
2. Сөйлем	5.5.2.1 жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы сөйлемдердің	6.5.2.1 жазба жұмыстарында лепті, бұйрықты сөйлемдердің	7.5.2.1 жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын	8.5.2.1 жазба жұмыстарында мұғалімнің көмегімен	9.5.2.1 жазба жұмыстарында мұғалімнің көмегімен себеп-	10 ж м к

	жасалу жолдарын білу, мұғалімнің көмегімен құрастыру	жасалу жолдарын білу, мұғалімнің көмегімен құрастыру	тәртібін сақтай отырып, мұғалімнің көмегімен жай сөйлем құрастыру	ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру	салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру	(ш қа м қи м ба са құ се құ

31. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Қазақ тілі және әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

32. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Психикалық дамуы тежелген

білім алушыларына арналған

негізгі орта білім беру деңгейінің

5-10-сыныптары үшін

"Қазақ тілі және әдебиеті" оқу пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

Үлгілік оқу бағдарламасының

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларына арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сынып үшін "Қазақ тілі және әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде емес)

1) 5-сынып:

1-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Отбасындағы дәстүр мен мерекелер	М.Мақатаев "Тоқта, ботам!" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 мұғалімнің тақырыпты тіре арқылы болжау 5.1.3.1 күнделікті тақырыптарға б жаңа сөздер ме сөздердің мұғал көмегімен мағы
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша м құрауда қазақ т дыбыстардың д мұғалімнің көм заңын ескеріп а 5.2.2.1 қазақша мәнері мен ұлтп формаларын тір арқылы пайдал
		Оқылым	5.3.1.1 мұғалімнің мәтіндегі негізгі анықтау; 5.3.3.1 фольклор шағын көлемді шығармаларды мұғалімнің көм тақырыбын аны
		Жазылым	5.4.5.1 мұғалімнің жазба жұмыста жалғаулардың е ескеріп, үлгі бой заңына сәйкес с нормаға сай дүр сөйлем соңынд тыныс белгілерд қолдану; 5.4.4.1 мәліметт отырып, тақыры мұғалімнің көм жасау

		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтін құру түрлерін тірек көмегімен қолданып, дұрыс жазу
Мектеп өмірі. Әдепті бала - арлы бала	Б. Соқпақбаев "Менің атым Қожа" повесі (үзінді)	Тыңдалым	5.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын мұғалімнің көмегімен ақпаратты анықтау 5.1.5.1 тірек сөздерді сұрақтар арқылы мұғалімнің көмегімен негізгі анықтау
		Айтылым	5.2.2.1 қазақша сөйлеу мәнері мен ұлттық формаларын тірек арқылы пайдалану 5.2.5.1 берілген сөздерді түсініп, мұғалімнің көмегімен лайықты жауап беріп, диалогқа қатысу
		Оқылым	5.3.2.1 хабарламаны түсіну, мұғалімнің көмегімен стильдік ерекшеліктерді анықтау 5.3.5.1 мұғалімнің көмегімен қосымша ақпарат тақырыпқа байланысты мәліметтерді алу
		Жазылым	5.4.1.1 ресми стильді ерекшеліктері мен дұрыс қолдану бойынша хабарлау 5.4.2.1 эссе құрылымын отырып, адамды белгілі бір оқиғаға көмегімен сипаттау
		Тілдік бағдар	5.5.1.1 мәтіндерді және жалқы есімді білу
Қазақстандағы жан -жануарлар мен өсімдіктер әлемі	Жан - жануарлар туралы ертегілер, жұмбақтар	Тыңдалым	5.1.4.1 фольклордың шағын көлемді мәтіндердің мазмұнын мұғалімнің көмегімен анықтау

			5.1.6.1 тыңдалы материалдарын негізінде мұғалі сұрақтарға жауа
		Айтылым	5.2.6.1 тірек сөзд қолданып, мұға көмегімен иллік сипаттау; 5.2.5.1 берілген с түсініп, мұғалім лайықты жауап диалогке қатыс
		Оқылым	5.3.3.1 фольклор шағын көлемді шығармаларды мұғалімнің көм тақырыбын аны 5.3.5.1 мұғалімн қосымша ақпар тақырыпқа байл мәліметтерді ал
		Жазылым	5.4.3.1 мұғалімн жазба жұмыста бейнелеу құрал қолданып жазу 5.4.4.1 мәліметт отырып, мұғалім тақырып бойын
		Тілдік бағдар	5.5.1.2 лексикал жағынан заттын сапасын білдірет есімдерді ажыр мұғалімнің көм ауызша жұмыст
2-тоқсан			
Ежелгі көшпелілер мәдениеті	Тұмар ханшайым туралы аңыз	Тыңдалым	5.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұнын мұғалімнің көм ақпаратты анык 5.1.5.1 тірек сөзд

			сұрақтар арқыл көмегімен негіз анықтау
		Айтылым	5.2.1.1 мұғалімн тақырып бойын жаңа сөздерді о синонимдеріме омонимдерімен мұғалімнің көм жеткізе білу; 5.2.3.1 ауызша м құрауда қазақ т дыбыстардың д мұғалімнің көм заңын ескеріп а
		Оқылым	5.3.2.1 хат мазм мұғалімнің көм ерекшелігін аны 5.3.3.1 фольклор шағын көлемді шығармаларды мұғалімнің көм тақырыбын аны
		Жазылым	5.4.1.1 ресми сти ерекшеліктері м дұрыс қолдана бойынша хат жа 5.4.5.1 жазба жұ сөйлем соңынд тыныс белгілерд көмегімен орын
		Тілдік бағдар	5.5.1.3 сан есім (м ондықтар, жүз, білу, тірек кесте орынды қолдан
Су – тіршілік көзі	Ә.Тәжібаев "Сырдария" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 мұғалімн тақырыпты тіре арқылы болжау 5.1.5.1 тірек сөзд сұрақтар арқыл көмегімен негіз анықтау

		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұнын мұғалімнің көмегімен жоспар құру, соны баяндау; 5.2.5.1 берілген сөзді түсініп, мұғалімнің лайықты жауап беруге диалогқа қатысу;
		Оқылым	5.3.2.1 жарнама түсіну, мұғалімнің стильдік ерекшеліктерін; 5.3.6.1 тақырыпты үйренген сөздерді отырып, мұғалімнің мәтінде көтеріліс көзқарасын білдіру;
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құру, отырып, адамды белгілі бір оқиғаға көмегімен сипаттау; 5.4.4.1 мәліметтерді отырып, мұғалімнің тақырып бойынша;
		Тілдік бағдар	5.5.1.4 жіктеу, сілтеме, есімдіктерін мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарда орындау;
3-тоқсан			
Әлемдегі ірі кітапханалар	Абай Құнанбайұлы "Ғылым таппай, мақтанба" өлеңі	Тыңдалым	5.1.3.1 күнделікті тақырыптарға бейнесі жаңа сөздер мен сөздердің мағынасын мұғалімнің көмегімен; 5.1.4.1 фольклорды шағын көлемді мәтіндердің мазмұнын мұғалімнің көмегімен;
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша мәтін құрауда қазақ тілін;

			дыбыстардың д мұғалімнің көме заңын ескеріп а 5.2.5.1 берілген с түсініп, мұғалім лайықты жауап диалогқа қатыс
		Оқылым	5.3.2.1 хат, хабар мазмұнын түсін көмегімен стилі анықтау; 5.3.3.1 фольклор шағын көлемді шығармаларды мұғалімнің көме тақырыбын аны
		Жазылым	5.4.5.1 жазба жұ жалғаулардың е ескеріп, үндесті сәйкес орфогра сай дұрыс жазу соңында қойыл белгілерді мұғал көмегімен орын 5.4.2.1 эссе құры отырып, адамды белгілі бір оқиға көмегімен сипа
		Тілдік бағдар	5.5.1.5 болымды етістіктерді мұғ көмегімен ауыз жұмыстарда ор
Денсаулық – зор байлық	"Ең үлкен байлық" ертегісі	Тыңдалым	5.1.4.1 фольклор шағын көлемді мәтіндердің маз мұғалімнің көме 5.1.6.1 тыңдалы материалдарын негізінде мұғалі сұрақтарға жауа
		Айтылым	5.2.4.1 шағын кө мәтіндердің маз

			мұғалімнің көмегімен жоспар құру, соны баяндау; 5.2.2.1 қазақша мәнері мен ұлттық формаларын тіршілік арқылы пайдалану;
		Оқылым	5.3.1.1 мұғалімнің мәтіндегі негізгі анықтау; 5.3.4.1 мәтіндердің мазмұндық құрылымын мұғалімнің көмегімен салыстыру
		Жазылым	5.4.3.1 жазба жұмыс сипаттау, бейнелеу мұғалімнің көмегімен қолданып жазу; 5.4.2.1 эссе құрылымын отырып, адамды белгілі бір оқиға көмегімен сипаттау
		Тілдік бағдар	5.5.1.6 етістіктің қызметін білу, мұғалімнің көмегімен ауызша жұмыстарда қолдану 5.5.1.7 мекен және үстеулерді мұғалімнің көмегімен ауызша жұмыстарда орындау
Менің Тәуелсіз Қазақстаным	Қ. Сарин "Тәуелсіздік" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 мұғалімнің тақырыпты тіршілік арқылы болжау 5.1.2.1 тыңдалған негізгі мазмұнын мұғалімнің көмегімен ақпаратты анықтау
		Айтылым	5.2.1.1 тақырыпты меңгерген жаңа олардың синоним, антоним, омоним

			қолдану, мұғалімнің ойын жеткізе білуі
			5.2.6.1 тірек сөздерді қолданып, мұғалімнің көмегімен иллік сипаттау
		Оқылым	5.3.5.1 мұғалімнің қосымша ақпарат тақырыпқа байланысты мәліметтерді алу
			5.3.4.1 мұғалімнің мәтіндердің тақырып мазмұндық құрылымын салыстыру
			5.4.1.1 ресми стилі ерекшеліктері мен дұрыс қолдана бойынша хабарлау
		Жазылым	5.4.4.1 мәліметтер отырып, тақырыптың постер жасау
			5.5.1.8 ыңғайлас білдіретін жалғау қызметін білу, мұғалімнің көмегімен ауызша жұмыстарда орындау
		Тілдік бағдар	
Аспан әлемінің құпиялары	Жұлдыздар туралы аңыздар, ертегілер	Тыңдалым	5.1.1.1 мұғалімнің тақырыпты тірек арқылы болжау
			5.1.3.1 күнделікті тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен сөздердің мағынасын мұғалімнің көмегімен анықтау
			5.2.3.1 ауызша мәтін құрауда қазақ тілі дыбыстардың дұрыс қолданылуы мұғалімнің көмегімен анықтау
		Айтылым	5.2.6.1 тірек сөздерді қолданып, мұғалімнің көмегімен анықтау

			көмегімен иллік сипаттау
		Оқылым	5.3.4.1 мұғалімнің мәтіндердің тақырып мазмұндық құрылымын салыстыру; 5.3.6.1 тақырыпты үйренген сөздерді отырып, мұғалімнің мәтінде көтеріліп, көзқарасын білдіру
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құрылымын отырып, адамды белгілі бір оқиғаға көмегімен сипаттау; 5.4.3.1 жазба жұмысын мұғалімнің көмегімен бейнелеу құралдарын қолданып жазу
		Тілдік бағдар	5.5.1.8 қарсылықты қатынасты білдіретін жалғаулықтардың білу, мұғалімнің ауызша және жазба жұмыстарда орындау
4-тоқсан			
Компьютердің тілін табу – өнер	Ы.Алтынсарин"Өнер-білім бар жұрттар" өлеңі	Тыңдалым	5.1.1.1 мұғалімнің тақырыпты тірек арқылы болжау; 5.1.6.1 тыңдалым материалдарын негізінде мұғалімнің сұрақтарға жауап беру
		Айтылым	5.2.4.1 шағын көлемді мәтіндердің мазмұнын мұғалімнің көмегімен жоспар құру, соны баяндау; 5.2.6.1 тірек сөздерді қолданып, мұғалімнің көмегімен иллік

			сипаттау
		Оқылым	5.3.1.1 мұғалімнің мәтіндегі негізгі анықтау; 5.3.4.1 мұғалімнің мәтіндердің тақ мазмұндық құр салыстыру
		Жазылым	5.4.4.1 мәліметті отырып, тақырып мұғалімнің көме жасау; 5.4.1.1 ресми стилі ерекшеліктері м дұрыс қолдана бойынша хабарл
		Тілдік бағдар	5.5.2.1 жазба жұ хабарлы сөйлем жолдарын білу, көмегімен құра
		Тыңдалым	5.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көме ақпаратты анык 5.1.6.1 тыңдалы материалдарын негізінде мұғалі сұрақтарға жауа
		Айтылым	5.2.3.1 ауызша м құрауда қазақ т дыбыстардың д мұғалімнің көме заңын ескеріп а 5.2.5.1 берілген с түсініп, мұғалім лайықты жауап диалогқа қатыс
Қазақстандағы ұлттар достастығы	М.Мағауин "Бір атаның балалары" (үзінді)	Оқылым	5.3.2.1 хат, жарн түсіну, мұғалімнің стильдік ерекше

			5.3.6.1 тақырып үйренген сөздер отырып, мәтінде мәселеге мұғалім өз көзқарасын б
		Жазылым	5.4.2.1 эссе құры отырып, адамды белгілі бір оқиға көмегімен сипа 5.4.4.1 мәліметт отырып, тақыры мұғалімнің көме жасау
		Тілдік бағдар	5.5.2.1 жазба жұ сұраулы сөйлем жолдарын білу, көмегімен құра

2) 6-сынып:

2-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсатта
1-тоқсан			
Ұлы Дала табиғаты	Қ. Мырзалиев "Табиғат – жаратылыс пернесі" өлеңі	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөз бастапқы бөлігі арқылы тақыры көтерілетін мәс мұғалімнің көме 6.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көме қосымша ақпар
		Айтылым	6.2.1.1 тура және мағынадағы сөз мұғалімнің көме әсерлі, мазмұнд 6.2.6.1 тірек сөз сюжетті суретте бойынша мұғалі шағын әңгіме құ

		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді әдеби шығарманы мұғалімнің көмегімен тақырыбын, негізгі анықтау; 6.3.5.1 қосымша көздерінен тақырып байланысты мәтін мазмұнын мұғалімнің көмегімен қайшы ақпарат
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндерді ерекшелігін сақтай отырып бойынша күнде 6.4.3.1 жазба жұмысын мұғалімнің көмегімен эпитет сөздерін
		Тілдік бағдар	6.5.2.1 жазба жұмыс лепті, бұйрықты жасалу жолдарын мұғалімнің көмегімен құрастыру
Ер есімі – ел есінде	Ғ. Мүсірепов "Қазақ солдаты" романы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық тақырыптарға бай жаңа сөздер мен сөздердің мағынасын мұғалімнің көмегімен 6.1.6.1 тыңдалып материалдарын негізінде мұғалімнің шынайы өмірмен байланыстырып
		Айтылым	6.2.2.1 тақырыпты диалогты бастау аяқтаудың ұлттық мен сөйлеу этикет формаларын тіршілік арқылы білу; 6.2.3.1 мұғалімнің ауызша мәтінде хабарлы сөйлем интонациялық

			ескеріп айту;
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі жанама ақпарат көмегімен анық кейбір жағдаятты байланыстыру; 6.3.6.1 тақырып үйренген сөздер отырып, мұғалім мәтінде көтерілген шынайы өмірмен байланыстыру
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндер, ерекшелігін сақтай бойынша мінез, 6.4.5.1 жазба жұмыс сөзге қосымша үндестік заңын мұғалімнің көмегімен орфографиялық дұрыс жазу
		Тілдік бағдар	6.5.2.1 жазба жұмыс лепті, бұйрықты жасалу жолдары мұғалімнің көмегімен құрастыру
Отан отбасынан басталады	М.Әуезов "Абай жолы" романы, "Қайтқанда" тарауы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздер бастапқы бөлігі арқылы мұғалім тақырыпты және мәселені болжау 6.1.5.1 тірек сөздер сұрақтар, мәтін арқылы мұғалім негізгі ойды анықтау
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып диалогты бастау аяқтаудың ұлттықпен сөйлеу этика формаларын тірке арқылы білу; 6.2.3.1 мұғалімнің

			6.2.1.1 тура және мағынадағы сөз мұғалімнің көмегімен әсерлі, мазмұнды
		Оқылым	6.3.2.1 мұғалімнің ресми стильдегі стильдік ерекшелігі (күнделік); 6.3.4.1 мәтіндердің тақырыбына, мағынасына, құрылымына сәйкестігі мұғалімнің көмегімен салыстыру
			6.4.1.1 мәтіндердің ерекшелігін сақтай отырып бойынша өмірбаян 6.4.5.1 жазба жұмысы сөзге қосымша үндестік заңын мұғалімнің көмегімен орфографиялық дұрыс жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.2 лексикалық жағынан заттың көлемін, салмағын білдіретін сын есім ажырата білу, мұғалімнің көмегімен жазба жұмыстарда қо
Таулар сыры	М. Мақатаев "Мен таулықпын" өлеңі	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстың тақырып-тарға бай жаңа сөздер мен сөздердің мағынасы мұғалімнің көмегімен 6.1.4.1 әңгіме, хикая және шағын поэзия шығармалардың талдай отырып көмегімен кейіпкерлерге с
		Айтылым	6.2.6.1 тірек сөздер

			сюжетті суретте бойынша мұғал әңгіме құрастыр
			6.2.5.1 коммуни жағдаят бойын қатысушы ретін түсінісіп, мұғалі ойларын толық
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі жанама ақпарат мұғалімнің көме кейбір жағдаятт байланыстыру; 6.3.6.1 тақырып үйренген сөздер отырып, мәтінде мәселені мұғалі шынайы өмірме байланыстыру
		Жазылым	6.4.2.1 эссе тақы желісінен шықп абзацты жүйелі мұғалімнің көме мазмұнын ашы 6.4.3.1 жазба жұ мұғалімнің көме эпитет сөздерін
Қуат көзін үнемдей білеміз бе?	М. Жұмабаев "От" өлеңі (үзінді)	Тілдік бағдар	6.5.1.3 реттік жә сан есімдерді ж жұмыстарда тір арқылы орынд
		Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көме және қосымша анықтау; 6.1.5.1 тірек сөз сұрақтар, мәтін арқылы мұғалім негізгі ойды аны
		Айтылым	6.2.2.1 тақырып диалогты бастау

			аяқтаудың ұлттық мен сөйлеу этика формаларын тір арқылы білу; 6.2.5.1 коммуни жағдаят бойын қатысушы ретін түсінісіп, мұғалі ойларын толық
		Оқылым	6.3.2.1 ресми сти мәтіндердің сти ерекшелігін мұғ көмегімен анык (түсініктеме); 6.3.6.1 тақырып үйренген сөзде отырып, мәтінд мәселені мұғал шынайы өмірме байланыстыру
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметт отырып, мұғалім тақырып бойын кестелер жасау; 6.4.1.1 мәтіндер ерекшелігін сақ бойынша түсіні
		Тілдік бағдар	6.5.1.4 өздік, бол белгісіздік, жал есімдіктерін тір жазба, ауызша х орынды қолдан
3-тоқсан			
Менің туған өлкем өлеңдер мен прозада		Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөз бастапқы бөлігін арқылы мұғалім тақырыпты жән мәселені болжа 6.1.5.1 тірек сөз сұрақтар, мәтін арқылы мұғалім негізгі ойды аны

		Айтылым	6.2.2.1 тақырып диалогті бастау, аяқтаудың ұлттық мен сөйлеу этикет формаларын тіршілік арқылы білу; 6.2.4.1 шағын көп жеке эпизодтар және мұғалімнің тілдік ерекшелігін жасау
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі жанама ақпарат мұғалімнің көмегімен кейбір жағдаятты байланыстыру; 6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен мазмұнын анықтау
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді отырып, мұғалімнің тақырып бойынша сызба-кестелерді 6.4.5.1 жазба жұмыс сөзге қосымша үндестік заңын мұғалімнің көмегімен орфографиялық дұрыс жазу; сөйлем қойылатын тың орынды қолдану
		Тілдік бағдар	6.5.1.1 мәтіндерді және дерексіз зерттеу есімдерді ажырату мұғалімнің көмегімен ауызша жұмысты 6.5.2.1 жазба жұмыс лепті, бұйрықтық жасалу жолдарын мұғалімнің көмегімен құрастыру

Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Ә. Ысқақ "Күн ұлымын"	Тыңдалым	6.1.3.1 тұрмыстық тақырыптарға бейнелі жаңа сөздер мен сөздердің мағынасын мұғалімнің көмегімен анықтау; 6.1.6.1 тыңдалым материалдарын негізінде мұғалімнің көмегімен шынайы өмірмен байланыстырып;
		Айтылым	6.2.6.1 тірек сөздерді сюжетті суреттегі бойынша мұғалімнің көмегімен әңгіме құрастыру; 6.2.3.1 мұғалімнің көмегімен ауызша мәтіндегі сөйлемдердің иерархиялық ерекшелігін ескерту;
		Оқылым	6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен мазмұнын анықтау; 6.3.2.1 ресми стилі мәтіндердің стилі ерекшелігін мұғалімнің көмегімен анықтау (түйіндеме)
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндерді ерекшелігін сақтай отырып бойынша өмірбаян жазу; 6.4.5.1 жазба жұмысын сөйлем соңындағы тыныс белгілерді мұғалімнің көмегімен орындау;
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің (нақ осы шақ) қолданылуын мұғалімнің көмегімен және жазба жұмысын қолдану; 6.5.1.6 болымды

			етістіктерді мұғалімнің көмегімен ауызша жұмыстарда орындау
Қазақстан қорықтары	Ө.Тұрманжанов "Қарлығаш, дәуіт, жылан"	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздерді бастапқы бөлігімен арқылы мұғалімнің тақырыпты және мәселені болжау 6.1.4.1 әңгіме, хикая және шағын поэзия шығармаларды талдай отырып, көмегімен кейіп сипаттама жасау
		Айтылым	6.2.4.1 шағын көркем жеке эпизодтар және мұғалімнің тілдік ерекшелігі жасау; 6.2.1.1 тура және мағынадағы сөз мұғалімнің көмегімен әсерлі, мазмұнды
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі жанама ақпарат мұғалімнің көмегімен кейбір жағдаятты байланыстыру; 6.3.4.1 мәтіндерді тақырыбына, мағынасына сұрыпталуына сәйкес мұғалімнің көмегімен салыстыру
		Жазылым	6.4.2.1 эссе тақырыбына желісінен шықпай абзацты жүйелі мұғалімнің көмегімен мазмұнын ашып 6.4.3.1 жазба жұмысы мұғалімнің көмегімен эпитет сөздерін
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің

			(ауыспалы осы білу, мұғалімнің ауызша және жазба жұмыстарда қолдануы)
Болашақ мамандықтары	А.Машанов "Жер астына саяхат"	Тыңдалым	6.1.4.1 әңгіме, хикая және шағын поэзия шығармаларды талдай отырып, көмегімен кейіп сипаттама беру; 6.1.6.1 тыңдалып отырған материалдарын негізінде мұғаліммен бірге шынайы өмірмен байланыстырып
		Айтылым	6.2.2.1 тақырыптық диалогті бастау, аяқтаудың ұлттық мен сөйлеу этика формаларын тіршілік арқылы білу; 6.2.6.1 тірек сөздер сюжетті суреттеу бойынша мұғаліммен әңгіме құрастыру
		Оқылым	6.3.1.1 мәтіндегі жанама ақпарат мұғалімнің көмегімен кейбір жағдаятты байланыстыру; 6.3.5.1 қосымша көздерінен тақырып байланысты мәтін мазмұнын мұғалімнің көмегімен қайшы ақпарат
		Жазылым	6.4.1.1 мәтіндерді ерекшелігін сақтай отырып бойынша мінез, қылық 6.4.5.1 жазба жұмыс сөзге қосымша үндестік заңын мұғалімнің көмегімен

			орфографиялық дұрыс жазу
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің (жедел өткен шағын) білу, мұғалімнің ауызша және жазба жұмыстарда қолдану
4-тоқсан			
Қазақстан және Ұлы Жібек жолы	Д. Досжан "Жібек жолы" романы (үзінді)	Тыңдалым	6.1.1.1 тірек сөздерді бастапқы бөлігімен арқылы мұғалімнің тақырыпты және мәселені болжау 6.1.5.1 тірек сөздерді сұрақтар, мәтін арқылы мұғалімнің негізгі ойды анықтау
		Айтылым	6.2.5.1 коммуникативті жағдаят бойынша қатысушылар өзін мұғалімнің көмегімен толықтырып отыру 6.2.3.1 мұғалімнің ауызша мәтінде сұраулы сөйлемін интонациялық ескеріп айту
		Оқылым	6.3.2.1 ресми стилі мәтіндердің стилі ерекшелігін мұғалімнің көмегімен анықтау 6.3.3.1 орта көлемді шығармаларды мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен мазмұнын анықтау
		Жазылым	6.4.4.1 мәліметтерді отырып, тақырыптың постер, сызба-карта 6.4.3.1 жазба жұмысын мұғалімнің көмегімен

			эпитет сөздерін
		Тілдік бағдар	6.5.1.5 етістіктің (ауыспалы келе қызметін білу, м көмегімен ауыз жұмыстарда қо.
Жер байлығына аяулы көзқарас	Ш. Айтматов "Ана - Жер Ана"	Тыңдалым	6.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көме және қосымша анықтау; 6.1.3.1 тұрмысты тақырыптарға б жаңа сөздер ме сөздердің мағы мұғалімнің көме
		Айтылым	6.2.1.1 тура және мағынадағы сөз мұғалімнің көме әсерлі, мазмұнд 6.2.4.1 шағын кө жеке эпизодтар және мұғалімнің тілдік ерекшеліг жасау
		Оқылым	6.3.4.1 мәтіндерд тақырыбына, ма құрылымына с мұғалімнің көме салыстыру; 6.3.6.1 тақырып үйренген сөздер отырып, мәтінд мәселені мұғал шынайы өмірме байланыстыру
		Жазылым	6.4.5.1 жазба жұ сөзге қосымша үндестік заңын мұғалімнің көме орфографиялық дұрыс жазу;

			6.4.1.1 мәтіндерді ерекшелігін сақ бойынша күнде
		Тілдік бағдар	6.5.1.7 сын-қим мөлшер үстеуле көмегімен ауыз жұмыстарда ор

3) 7-сынып:

3-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсатта
1-тоқсан			
Олимпиада жеңімпаздары – Қазақстан мақтанышы	М.Әлімбаев "Шынықсаң, шымыр боларсың" өлеңі, Ә. Дүйсенбиев "Күшті болсам мен егер"	Тыңдалым	7.1.3.1 әлеуметт тақырыптарға б жаңа сөздер ме сөздердің мағы мұғалімнің көме
		Айтылым	7.1.4.1 лирикалы шығармалардан мұғалімнің көме тақырыбы мен
		Оқылым	7.2.5.1 диалогқа коммуникативті талаптарына са тыңдаушы" поз мұғалімнің көме ауыстыру; 7.2.3.1 мұғалімн ауызша мәтінде түрлерін сөз жә ішінде орынды
			7.3.3.1 прозалык поэзиялық шығ кейіпкердің іс -ә лирикалық кейі бейнесін мұғалі талдау; 7.3.6.1 тақырып деректер қолда

			мәтінде көтеріліс мұғалімнің көмегімен дәлелдеп жеткізген
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құрылымын дамуын сақтап, мәселе бойынша келіспеу себептерін көмегімен айқындау; 7.4.5.1 жазба жұмыста оқшау сөздерге тиыныс белгілерді көмегімен орындау
		Тілдік бағдар	7.5.1.6 талғаулы кезектестік мәнін жалғаулықтарды білу, ауызша және жұмыстарда мұқият көмегімен орындау
Абайды оқы, таңырқа!	Абай Құнанбайұлы Табиғат лирикасы, "Жазғытұры", "Жаз", "Күз", "Қыс" өлеңдері	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған негізгі мазмұнды мұғалімнің көмегімен ақпараттың өзіндік
		Айтылым	7.1.5.1 тірек сөздер дауыс ырғағы мен мәнері арқылы көмегімен негізгі 7.2.6.1 кесте, диалог шартты белгілер сызбаларда берілген мұғалімнің көмегімен 7.2.1.1 мақал-мәтел орынды қолдану мұғалімнің көмегімен мазмұнын дамыту
		Оқылым	7.3.3.1 прозалық поэзиялық шығармалар кейіпкердің іс-әрекетін лирикалық кейіпкер бейнесін мұғалім талдау; 7.3.4.1 мәтіндерді мақсатты аудит

			салыстырып, м көмегімен талда
		Жазылым	7.4.3.1 жазба жұ мұғалімнің көм метафораны қо 7.4.1.1 мәтіндер және стильдік е сақтап, үлгі бой құттықтаулар ж
		Тілдік бағдар	7.5.1.6 себеп-сал қатынасты білд жалғаулықтард білу, ауызша жә жұмыстарда ор
Қазақ ұлттық қолөнері	О. Бөкей "Апамның астауы" әңгімесінен (үзінді), Ф.Оңғарсынова "Оюлар" өлеңі (үзінді)	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзін мұғалімнің көм оқиғаның даму 7.1.3.1 әлеуметт тақырыптарға б жаңа сөздер ме сөздердің мағы
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес бер формалары мен сай ұлттық сөз сөйлеу этикеті ф тірек кесте арқы білу; 7.2.3.1 ауызша м құрауда екпін тү және сөйлем іш қолданып айту;
		Оқылым	7.3.4.1 мәтіндерд мақсатты аудит салыстырып, м көмегімен талда 7.3.6.1 тақырып деректер қолда мәтінде көтеріл ойын мұғалімні дәлелдеп жеткі
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құры

			дамуын сақтап, мәселе бойынша келіспеу себептерін көмегімен айқындау; 7.4.3.1 жазба жұмыста теңеу, метафора жазу
		Тілдік бағдар	7.5.2.1 жазба жұмыста сөйлемдегі сөздердің тәртібін сақтай отырып, мұғалімнің көмегімен сөйлем құрастыру
2-тоқсан (40 сағат)			
Өлкені сипаттау өнері		Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзіндісін мұғалімнің көмегімен оқиганың дамуы; 7.1.5.1 тірек сөздерді дауыс ырғағы мен мәнері арқылы көмегімен негіздеу;
		Айтылым	7.2.5.1 диалогқа коммуникативті талаптарына сәйкес "тыңдаушы" позициясын мұғалімнің көмегімен ауыстыру; 7.2.6.1 кесте, диаграмма шартты белгілерімен сызбаларда берілген ақпаратты мұғалімнің көмегімен білу;
		Оқылым	7.3.1.1 кесте, диаграмма шартты белгілерімен берілген ақпаратты мұғалімнің көмегімен білу; 7.3.4.1 мәтіндерді мақсатты аудитпен салыстырып, мұғалімнің көмегімен талдау;
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құрылымын дамуын сақтап,

			мәселе бойынша келіспеу себептерін көмегімен айқындау; 7.4.3.1 жазба жұмысында мұғалімнің көмегімен метафораны қолдану;
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мәтіндерде есімдерді ажыратып жазбаша, ауызша қолдану; 7.5.2.1 жазба жұмысында сөйлемдегі сөздердің тәртібін сақтай отырып мұғалімнің көмегімен сөйлем құрастыру;
Саяхат және туризм	Шоқан Уалиханов "Жоңғария очерктері" (үзінді)	Тыңдалым	7.1.4.1 лирикалық шығармалардан мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен мазмұнын анықтау; 7.1.6.1 тыңдалым материалдарын негізінде өз пікірін пікірімен салыстырып мұғалімнің көмегімен беру;
		Айтылым	7.2.4.1 шығарма кейіпкерлерге айналып мінездеменің тілдік құралдарын мұғалімнің көмегімен талдау; 7.2.1.1 мақал-маңғыз орынды қолдану мұғалімнің көмегімен мазмұнын дамыту;
		Оқылым	7.3.1.1 кесте, диаграмма шартты белгілер берілген ақпаратты мұғалімнің көмегімен білу; 7.3.2.1 ресми-іскі (нұсқаулық) сал мәтіндердің тілдік

			үлгі бойынша анық жасау;
		Жазылым	7.4.4.1 тақырып мәліметтерді жинау, мұғалімнің көмегімен көрсетілім түрін анықтау; 7.4.1.1 мәтіндерді жазу және стильдік ережелерді сақтап, үлгі бойынша құттықтаулар жазу; 7.4.5.1 тақырып сөздердің маңызын анықтау, дұрыс жазу (күрделі сөздерді жазу);
		Тілдік бағдар	7.5.2.1 жазба жұмысын сөйлемдегі сөздердің тәртібін сақтай отырып, мұғалімнің көмегімен сөйлем құрастыру;
Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі - қазақ тілін оқып-үйренеміз. Үш тілді білу – үлкен өнер	М.Жұмабаев "Қазақ тілі" өлеңі	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын анықтау, мұғалімнің көмегімен ақпараттың өзіндік анықтамасын беру; 7.1.5.1 тірек сөздерді дауыс ырғағы мен мәнері арқылы көмегімен негізгі мазмұнын анықтау;
		Айтылым	7.2.1.1 мақал-мағалымды орынды қолданып, мұғалімнің көмегімен мазмұнын дамыту; 7.2.3.1 мұғалімнің ауызша мәтіндегі түрлерін сөз және ішінде орынды пайдалану;
		Оқылым	7.3.1.1 кесте, диаграмма, шартты белгілер берілген ақпаратты мұғалімнің көмегімен білу; 7.3.6.1 тақырып деректер қолдану;

			мұғалімнің көмегімен мәселені көтерілген мәселе бойынша дәлелдеп жеткізуге
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құрылымын дамуын сақтап, мәселе бойынша келіспеу себептерін көмегімен айқындау; 7.4.4.1 тақырып мәліметтерді жинақтау, мұғалімнің көмегімен презентация түзуді
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мәтіндер, есімдерді ажырату, мұғалімнің көмегімен ауызша жұмыс
3-тоқсан			
Уақыт – ұлы күш	Абай Құнанбаев"Сағаттың шықылдағы емес ермек"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзіндісін мұғалімнің көмегімен оқиганың дамуы; 7.1.4.1 лирикалық шығармалардан мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен
		Айтылым	7.2.2.1 кеңес беру формалары мен сай ұлттық сөз сөйлеу этикеті ф тірек кесте арқылы білу; 7.2.5.1 диалогке ретінде коммуни жағдаяттың тал "сөйлеуші-тыңда позицияларын н көмегімен еркін
		Оқылым	7.3.2.1 ресми-іск (нұсқаулық) сал мәтіндердің тілд анықтап, мұғал талдау жасау;

			7.3.6.1 тақырып деректер қолдану мәтінде көтеріліс ойын мұғалімнің дәлелдеп жеткізу
		Жазылым	7.4.3.1 жазба жұмыс мұғалімнің көмегімен метафораны жазу; 7.4.4.1 тақырып мәліметтерді жинау мұғалімнің көмегімен көрсетілім түрін
		Тілдік бағдар	7.5.1.2 салыстыру күшейтпелі, асырау шырайлардың көмегі мұғалімнің көмегімен ауызша жұмыс
Жердегі климаттық өзгерістер	Д. Дефо "Робинзон Крузо" романы (үзінді)	Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған негізгі мазмұны мұғалімнің көмегімен ақпараттың өзге 7.1.6.1 тыңдалған материалдарын негізінде мұғалімнің өз пікірін өзгелес салыстыра отыру
		Айтылым	7.2.2.1 ұсыныс жасау формалары мен сай ұлттық сөз сөйлеу этикеті ф тірек кесте арқы білу; 7.2.5.1 диалогқа ретінде коммуни жағдаяттың тал "сөйлеуші тың позицияларын көмегімен еркін
		Оқылым	7.3.2.1 ресми-іск (ұсыныстар) сал мәтіндердің тіл анықтап, мұғал

			талдау жасау; 7.3.3.1 прозалық поэзиялық шығармаларда кейіпкердің іс-әрекетін, лирикалық кейіпкердің образын мұғалім талдау
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құрылымын сақтап, мәселе бойынша келіспеу себептерін көмегімен айқындау 7.4.5.1 тақырып сөздердің маңызын дұрыс жазу (күрделі)
		Тілдік бағдар	7.5.1.3 топтау, жіктеу есімдерін жазба жұмыстарда мұғалім көмегімен орындау
Қазақстанның ежелгі қалалары және Ұлы Жібек жолы	Б. Ұзақов "Жантаза"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзіндісін мұғалімнің көмегімен оқиганың дамуы 7.1.6.1 тыңдалым материалдарын негізінде мұғалім өз пікірін өзгелермен салыстыра отыру
		Айтылым	7.2.2.1 талап ету формалары мен сай ұлттық сөз сөйлеу этикеті ф тірек кесте арқылы білу; 7.2.4.1 шығарма кейіпкерлерге а мінездеменің тіл құралдарын мұғалім көмегімен талдау
		Оқылым	7.3.2.1 ресми-іскәрік құттық-таулар) мәтіндердің тілдік анықтап, мұғалім

			талдау жасау; 7.3.4.1 мәтіндерді мақсатты аудит салыстырып, мұқалымның көмегімен талдау;
		Жазылым	7.4.1.1 мәтіндерді және стильдік ережелерді сақтап, үлгі бойынша жазу; 7.4.5.1 тақырып сөздерге қойылған белгілерді орындау;
		Тілдік бағдар	7.5.1.4 одағай түрлерін ажырата алу, мұқалымның көмегімен ауызша орынды қолдану;
Туған өлке публицистика беттерінде		Тыңдалым	7.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын мұқалымның көмегімен ақпараттың өзіндік ерекшеліктерін анықтау; 7.1.5.1 тірек сөздерді дауыс ырғағы мен дыбыс мәнері арқылы танып, көмегімен негізгі мазмұнды анықтау;
		Айтылым	7.2.3.1 ауызша мәтінді құрауда екпін түрлерін және сөйлем ішкі құрылымын қолданып айту; 7.2.4.1 шығарманың кейіпкерлерге арнайы мінездеменің тіркесімді құралдарын мұқалымның көмегімен талдау;
		Оқылым	7.3.1.1 кесте, диаграмма, шартты белгілерді берілген ақпаратты мұқалымның көмегімен білу; 7.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығармалардың кейіпкердің іс-әрекетін талдау;

			лирикалық кейіп образын мұғалім талдау
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құры дамуын сақтап, мәселе бойынш келіспеу себепт көмегімен айқы 7.4.5.1 тақырып сөздердің маңы дұрыс жазу (күр оқшау сөздерге тыныс белгілер, көмегімен орын
		Тілдік бағдар	7.5.1.1 мәтіндерд есімдерді ажыр мұғалімнің көм ауызша жұмыст 7.5.2.1 жазба жұ сөйлемдегі сөзд тәртібін сақтай мұғалімнің көм сөйлемдерді құ
4-тоқсан			
Спорт және денсаулық күтімі	Т.Нұрмағанбетов "Он төрт жасар жігіт"	Тыңдалым	7.1.1.1 мәтін үзін мұғалімнің көм оқиғаның даму 7.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көм ақпараттың өзе
		Айтылым	7.2.6.1 кесте, диа шартты белгілер сызбаларда бер мұғалімнің көм 7.2.3.1 ауызша м құрауда екпін тү және сөйлем іш көмегімен орын айту; 7.2.2.1 өтініш жа

			формалары мен сай ұлттық сөз сөйлеу этикеті ф тірек кесте арқы білу
		Оқылым	7.3.1.1 кесте, ди шартты белгілер берілген ақпара қолдана білу; 7.3.2.1 ресми-іск салаға қатысты тілдік ерекшелігі мұғалімнің көме жасау
		Жазылым	7.4.1.1 мәтіндерді және стильдік е сақтап, үлгі бой жазу; 7.4.4.1 тақырып мәліметтерді жи мұғалімнің көме презентация түр
		Тілдік бағдар	7.5.1.5 етістік ша (бұрынғы және шақ) қызметін көмегімен ауыз жұмыстарда қо
Ұқсатым. Сән. Талғам	Ақан сері "Жігіт сипаты", "Қыз сипаты"	Тыңдалым	7.1.5.1 тірек сөз дауыс ырғағы м мәнері арқылы көмегімен негіз 7.1.3.1 әлеуметт тақырыптарға б қажетті сөздер тіркестерінің ма мұғалімнің көме
		Айтылым	7.2.1.1 мақал-мә неологизмдерді қолдана отыры көмегімен мәтін дамыту; 7.2.2.1 бұйрық б

			формалары мен сай ұлттық сөз сөйлеу этикеті ф тірек кесте арқы білу
		Оқылым	7.3.2.1 ресми-іск (нұсқаулық, ұсы қатысты мәтінд ерекшелігін аны мұғалімнің көме жасау; 7.3.3.1 прозалык поэзиялық шығ кейіпкердің іс-ә лирикалық кейі образын мұғалім талдау
		Жазылым	7.4.2.1 эссе құры дамуын сақтап, мәселе бойынш келіспеу себепт көмегімен айқы 7.4.5.1 тақырып сөздердің маңы дұрыс жазу (күр
		Тілдік бағдар	7.5.1.5 етістік ша (мақсатты және келер шақ) қыз мұғалімнің көме және жазба жұм қолдану

3) 8-сынып:

4-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсатта
1-тоқсан			
Ғаламтормен дұрыс жұмыс жасау мәдениеті	Жюль Верн "Әлемді сексен күн ішінде шарлау" романы (үзінді)	Тыңдалым	8.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптарына күрделі сөздер тіркестердің ма

			мұғалімнің көмегімен 8.1.4.1 орта көлемді драмалық және шығармалардан мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен
		Айтылым	8.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шарттар мен сызбаларда ақпаратты талдау көмегімен баға 8.2.1.1 тұрақты тәртіп көркемдегіш құрал қолданып, мұғалім көмегімен ауызша құрау
		Оқылым	8.3.4.1 мәтіндерді салыстырып, мұғалім көмегімен талдау 8.3.1.1 берілген сөз мұғалімнің көмегімен ақпаратты анықтау
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндерді және стильдік ережелер сақтап, үлгі бойынша мақала жазу; 8.4.4.1 тақырып және мәліметтерді жинақтау мұғалімнің көмегімен жазуда тиімді қолдану
		Тілдік бағдар	8.5.1.3 етістіктің қызметін білу, мұғалім көмегімен ауызша жұмыстарда қолдану 8.5.1.5 септеуліктің қызметін білу, мұғалім көмегімен ауызша жұмыстарда қолдану
Музыка. Қазақтың киелі домбырасы	I.Жансүгіров "Күйші" поэмасы (үзінді)	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалған негізгі мазмұнды мұғалімнің көмегімен

			ақпараттарды а 8.1.4.1 орта көле драмалық және шығармалардан мұғалімнің көме тақырыбы мен п
		Айтылым	8.2.2.1 түрлі жан мәтіндерге сүйе отырып, көңіл-кү сөйлеу этикеті ф мұғалімнің көме білу; 8.2.5.1 пікірталас ретінде берілген бойынша мұғал қойылған сұрақ жауап беру
		Оқылым	8.3.4.1 мәтіндерд салыстырып, м көмегімен талда 8.3.5.1 қосымша көздерінен алы мәліметтерді қ мұғалімнің көме өзгеріс енгізу
		Жазылым	8.4.2.1 эссе құры дамуын сақтап, көмегімен тақы байланысты бер мәселенің оңта жолдарын ұсын 8.4.3.1 жазба жү мұғалімнің көме символды қолд
		Тілдік бағдар	8.5.1.5 септеулік қызметін білу, м көмегімен ауыз жұмыстарда ор
Төрт түлік мал мен егіншілік – ел берекесі	Ғ.Мұстафин "Шығанақ" романы (үзінді)	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көме ақпараттарды а

			8.1.4.1 орта көлемді драмалық және шығармалардан мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен
		Айтылым	8.2.5.1 пікірталас ретінде берілген бойынша мұғалім қойылған сұраққа жауап беру;
			8.2.3.1 мұғалімнің ауызша мәтіндегі ішіндегі және сөз аралығындағы ішкі және тоғыспалы заңдылықтарын
		Оқылым	8.3.4.1 мәтіндерді салыстырып, мұқалым көмегімен талдау;
			8.3.5.1 қосымша көздерінен алынған мәліметтерді қосымша мұғалімнің көмегімен өзгеріс енгізу
Жазылым	8.4.2.1 эссе құрылымын дамуын сақтап, көмегімен тақырып байланысты берілген мәселенің оңтайлы жолдарын ұсын;		
	8.4.4.1 тақырып мәліметтерді жинап мұғалімнің көмегімен жазуда тиімді қолдану		
	Тілдік бағдар	8.5.1.5 септеулік қызметін білу, мұқалым көмегімен ауызша жұмыстарда орындау	
2-тоқсан			
Наурыз мейрамы. Ақ мол болсын! Ұлыс оң болсын!	М.Мақатев "Наурыз"	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалған негізгі мазмұнын

			мұғалімнің көмегімен ақпараттарды анықтау; 8.1.4.1 орта көлемді драмалық және шығармалардан мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен мазмұнын анықтау;
		Айтылым	8.2.2.1 түрлі жанрдың мәтіндерге сүйеніп отырып, көңіл-күйін сөйлеу этикеті фразалар тірек кесте арқылы білу; 8.2.6.1 кесте, диаграмма, нұсқаулық шаршымен сызбаларды ақпаратты мұғалімнің көмегімен талдау;
		Оқылым	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (пікір) ерекшеліктері арқылы мұғалімнің көмегімен мәтіндердің жан-саласын анықтау; 8.3.6.1 тақырыптың бірнеше мәтіндегі мәселелерді мұғалімнің көмегімен салыстыру;
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндерді және стильдік ерекшеліктерін сақтап, мұғалімнің көмегімен пікір жазу; 8.4.5.1 тақырыптың сөздердің маңызын дұрыс жазу (жеңіл бөлек және дефигитивті жазылатын сөздер);
		Тілдік бағдар	8.5.2.1 жазба жұмысын мұғалімнің көмегімен салалас құрмалас құрастыру;
Жастықтың оты қайдасың?	М.Жұмабаев "Мен жастарға сенемін" өлеңі	Тыңдалым	8.1.1.1 мәтін тақырыбын, сөздер, иллюстрацияларды анықтау;

			арқылы мұғалім көтерілетін мәс 8.1.5.1 тірек сөз көзқарасы мен арқылы мұғалім негізгі ойды аны
		Айтылым	8.2.2.1 түрлі жан мәтіндерге сүйе көңіл-күйді білд этикеті формала арқылы қолдан 8.2.5.1 пікірталас ретінде берілген бойынша мұғал қойылған сұрақ жауап беру
		Оқылым	8.3.3.1 прозалық поэзиялық шығ композициялық мұғалімнің көме 8.3.5.1 қосымша көздерінен алы мәліметтерді қос мұғалімнің көме өзгеріс енгізу
		Жазылым	8.4.3.1 жазба жұ мұғалімнің көме символды қолд 8.4.5.1 тақырып сөздердің маңы дұрыс жазу (же бөлек және деф жазылатын сөз,
		Тілдік бағдар	8.5.2.1 жазба жұ мұғалімнің көме қарсылықты са сөйлемдерді құ
"Менің туған өлкем" электрондық энциклопедиясы		Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көме ақпараттарды а

			8.1.6.1 тыңдалы материалдарын негізінде дерект отырып, мұғалім дәлелді жауап б
		Айтылым	8.2.1.1 тұрақты т көркемдегіш құ қолданып, мұға көмегімен ауыз құрау; 8.2.3.1 ауызша м құрауда сөз ішін аралығындағы і және тоғыспалы заңдылықтарын көмегімен ескер
		Оқылым	8.3.4.1 мәтіндер, салыстырып, м көмегімен талда 8.3.6.1 тақырып бірнеше мәтінде мәселелерді мұ көмегімен салы
		Жазылым	8.4.4.1 тақырып мәліметтерді жи мұғалімнің көм жазуда тиімді қ 8.4.5.1 тақырып сөздердің маңы мұғалімнің көм жазу (жеке сөзд және дефис арқ жазылатын сөз,
		Тілдік бағдар	8.5.1.5 септеулік қызметін білу, м көмегімен ауыз жұмыстарда қо 8.5.2.1 жазба жұ мұғалімнің көм ыңғайлас, қарсы түсіндірмелі сал сөйлемдерді құ

Ғылым мен техниканың соңғы жаңалықтары	Майкл Х.Харт "100 ұлы адам" атты кітабынан -"Альберт Эйнштейн"	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын мұғалімнің көмегімен ақпараттың өзіндік
		Айтылым	8.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптарына күрделі сөздер мен тіркестердің мағынасын мұғалімнің көмегімен
		Оқылым	8.2.1.1 тұрақты тілдік көркемдегіш құралдарды қолданып, мұғалімнің көмегімен ауызша құрау; 8.2.5.1 пікірталасқа қатысушылар бір-біріне тақырып бойынша сұрақтарға мұғалімнің көмегімен еркін
		Жазылым	8.3.3.1 прозалық және поэзиялық шығарманы композициялық мұғалімнің көмегімен 8.3.4.1 мәтіннің мазмұнын салыстырып, мұғалімнің көмегімен талдау
		Тілдік бағдар	8.4.2.1 эссе құрылымын дамуын сақтап, мұғалімнің көмегімен тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы жолдарын ұсын 8.4.5.1 тақырыпқа сөйлем ішінде кездесетін тыныс белгілерді мұғалімнің көмегімен орындау
Батыр туса – ел ырысы	А.Нұршайықов "Аңыз бен	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын мұғалімнің көмегімен ақпараттың өзіндік

	ақиқат" (үзінді)		негізгі мазмұны мұғалімнің көмегімен ақпараттарды анықтау
		Айтылым	8.1.4.1 орта көлемді драмалық және шығармалардан мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен мазмұнын анықтау; 8.2.1.1 тұрақты тілдік көркемдегіш құралдарды қолданып, мұғалімнің көмегімен ауызша және жазба жазба жұмыста символды қолдану; 8.2.4.1 мәтіндерді желісіне бақылау отырып, мұғалімнің көмегімен мазмұнның дамуын анықтау
		Оқылым	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (шағын ерекшеліктері арқылы) кесте бойынша жанрын анықтау; 8.3.6.1 тақырып бірнеше мәтіндегі мәселелерді мұғалімнің көмегімен салыстыру
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндерді және стильдік ерекшеліктерін сақтап, мұғалімнің көмегімен шағын мақала жазу; 8.4.3.1 мұғалімнің жазба жұмыста символды қолдану
		Тілдік бағдар	8.5.2.1 жазба жұмыс мұғалімнің көмегімен ыңғайлас, қарсыласты түсіндірмелі салыстыру сөйлемдерді құрау
Білім. Ғылым. Инновация	Т. Сұлтанбеков "Ғажайып планета" әңгімесі (үзінді)	Тыңдалым	8.1.1.1 мәтін тақырып сөздер, иллюстрация арқылы мұғалімнің көмегімен көтерілетін мәселелерді анықтау

			8.1.5.1 тірек сөздер, көзқарасы мен арқылы мұғалім негізгі ойды анықтайды;
		Айтылым	8.2.1.1 тұрақты тілдік көркемдегіш құралдарды қолданып, мұғалім көмегімен ауызша құрау; 8.2.4.1 мәтіндерді желісіне бақылап отырып, мұғалім мазмұнның дамуын талдау;
		Оқылым	8.3.2.1 публицистикалық стильдің (қысқарту) ерекшеліктері арқылы кесте бойынша жанрын анықтау; 8.3.4.1 мәтіндерді салыстырып, мұғалім көмегімен талдау;
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндерді және стильдік ерекшеліктерін сақтап, мұғалім көмегімен қысқа очерк жазу; 8.4.3.1 жазба жұмыстарда мұғалімнің көмегімен түрлерін қолдану;
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 болжамды есімдерді жазба жұмыстарда мұғалім көмегімен орындау;
Сауда жасай білесің бе?	Абай Құнанбаев "Базарға қарап тұрсам әркім барар"	Тыңдалым	8.1.4.1 орта көлемді драмалық және шығармалардан мұғалімнің көмегімен тақырыбы мен негізгі идеясын анықтау; 8.1.6.1 тыңдалым материалдарын негізінде деректерді отырып, мұғалім көмегімен талдау;

			дәлелді жауап бер
		Айтылым	8.2.2.1 түрлі жан мәтіндерге сүйеніп отырып, көңіл-күй сөйлеу этикеті ф тірек кесте арқы білу; 8.2.6.1 кесте, диа нұсқаулық шар мен сызбаларда ақпаратты мұға көмегімен талда
		Оқылым	8.3.3.1 прозалык поэзиялық шы композициялык мұғалімнің көме 8.3.6.1 тақырып бірнеше мәтінде мәселелерді мұ көмегімен салы
		Жазылым	8.4.2.1 эссе құры дамуын сақтап, байланысты бер мәселенің оңта жолдарын мұға көмегімен ұсын 8.4.4.1 тақырып мәліметтерді жи мұғалімнің көме жазуда тиімді қ
		Тілдік бағдар	8.5.1.1 бөлшекті жазба, ауызша х мұғалімнің көме қолдану
4-тоқсан (35 сағат)			
Жаһандық энергетикалық дағдарыс	Ш.Айтматов "Кассандра таңбасы"	Тыңдалым	8.1.2.1 тыңдалған негізгі мазмұны мұғалімнің көме ақпараттарды а 8.1.3.1 оқу-еңбек тақырыптарына

			күрделі сөздерді мұғалімнің көмегімен
		Айтылым	8.2.5.1 пікірталас ретінде берілген бойынша мұғалім қойылған сұраққа жауап беру; 8.2.6.1 кесте, диа- нұсқаулық шар- мен сызбаларды ақпаратты мұға- көмегімен талдау
		Оқылым	8.3.2.1 публицис- стильдің (мақал- ерекшеліктері ар- мұғалімнің көме- мәтіндердің жан- 8.3.5.1 қосымша көздерінен алы- мәліметтерді қо- мұғалімнің көме- өзгеріс енгізу
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндерді және стильдік е- сақтап, мұғалім шағын мақала > 8.4.5.1 тақырып сөздердің маңы- мұғалімнің көме- жазу (жеке сөзді- және дефис арқы жазылатын сөз,
		Тілдік бағдар	8.5.1.2 еліктеу се- мұғалімнің көме- және жазба жұм- орынды қолдан
Достық пен татулық - таптырмас бақыт	Т. Айбергенов "Бір тойым бар"	Тыңдалым	8.1.5.1 тірек сөзді көзқарасы мен арқылы мұғалім негізгі ойды аны- 8.1.6.1 тыңдалы материалдарын

			негізінде деректерді отырып, мұғалім дәлелді жауап бер
		Айтылым	8.2.5.1 пікірталас ретінде берілген бойынша мұғалім қойылған сұраққа жауап беру; 8.2.3.1 ауызша мәтін құрауда сөз ішінде аралығындағы ірі және тоғыспалы заңдылықтары көмегімен ескер
		Оқылым	8.3.2.1 публицистік стильдің (жолдау ерекшеліктері арқылы) мұғалімнің көмегімен мәтіндердің жан 8.3.4.1 мәтіндерді салыстырып, мұғалім көмегімен талда
		Жазылым	8.4.1.1 мәтіндерді және стильдік ерекшеліктерін сақтап, үлгі бойынша жолдаулар жазу; 8.4.5.1 тақырып сөйлем ішінде келетін тыныс белгілерді көмегімен орын
		Тілдік бағдар	8.5.1.3 етістіктің рай қызметін білдіру көмегімен ауызша жұмыстарда орын

5) 9-сынып:

5-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсатта
1-тоқсан			

Кәсіп – бақыттың шырағы, Еңбек – ырыстың бұлағы	С. Мұқанов "Саятшы Ораз" әңгімесі	Тыңдалым	9.1.3.1 әлеуметтік тақырыптар аясында сөздер мен терминдер мағынасын мұғалімнің көмегімен түсіндіру; 9.1.4.1 орта көлемді поэзиялық шығарманы үзінді тыңдау, мұғалімнің көмегімен көтерген анықтау
		Айтылым	9.2.1.1 берілген тақырып сөздерді орындай отырып, мұғалімнің ауызша мәтінде 9.2.4.1 идеялық мәтіндердегі оқиғаны бақылау жасай отырып, мұғалімнің көмегімен мазмұнның даму
		Оқылым	9.3.2.1 ғылыми сипатта (мақала) жазылған тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтау, мұғалімнің көмегімен жасау; 9.3.3.1 прозалық поэзиялық шығарманы композициялық анықтау, кейіпкердің әрекетіне немесе кейіпкердің бейнесін мұғалімнің көмегімен
		Жазылым	9.4.2.1 эссе құрылымын дамуын сақтап, бойынша ұсынған артықшылығы мен тұстарын мұғаліммен салыстыру; 9.4.3.1 жазба жұмысын мұғалімнің көмегімен түрлерін қолдану
		Тілдік бағдар	9.5.1.2 етістіктің

			қызметін білу, м көмегімен ауыз жұмыстарда ор
Қазақстанның су ресурстары	Ә. Нұрпейісов "Қан мен тер"	Тыңдалым	9.1.1.1 тыңдалат фразаларды тал мұғалімнің көме пен көтерілетін болжау; 9.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көме ақпараттың шы анықтау
		Айтылым	9.2.3.1 коммуни жағдаятқа сай с интонация, кідір екпіннің мәнін м көмегімен түсін 9.2.6.1 кесте, ди шартты белгілер сызбаларда бер ақпараттарды м көмегімен салы
		Оқылым	9.3.1.1 мәтіндегі өзектілігін мұғал көмегімен анык 9.3.5.1 қосымша көздерінен алы мәліметтерді қо мұғалімнің көме өзгерістер енгізу ерекшеліктерді
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндерд және стильдік е сақтап, мұғалім интервью жазу; 9.4.5.1 тақырып әріппен жазыла құрама атаулард арқылы дұрыс ж
		Тілдік бағдар	9.5.1.3 күшейткі мұғалімнің көме

			және жазба жұмыстарды орындайтын қолдану
Тарихи тұлғалар тағылымы	Т.Әлімқұлов "Қараой" әңгіме	Тыңдалым	9.1.1.1 тыңдалатын фразаларды талқылау, мұғалімнің көмегімен мәтінмен көтерілетін мәселелерді болжау; 9.1.3.1 әлеуметтік тақырыптар аясында сөздердің мағынасын мұғалімнің көмегімен
		Айтылым	9.2.1.1 берілген тақырыптар сөздерді орындай отырып, мұғалімнің ауызша мәтіндер 9.2.4.1 идеялық мәтіндердегі оқиғаны бақылау жасай отырып, мұғалімнің көмегімен мазмұнның даму
		Оқылым	9.3.2.1 ғылыми стилі (мақала) жазылған тілдік және жанр ерекшелігін анықтау, мұғалімнің көмегімен жасау; 9.3.4.1 мәтіндерді тілдік ерекшеліктері салыстырып, мұғалімнің көмегімен талдау
		Жазылым	9.4.2.1 эссе құрылымын дамуын сақтап, мұғалімнің бойынша ұсынылатын артықшылығы мәтін тұстарын мұғалімнің салыстырып жазу 9.4.3.1 жазба жұмыстары кейіптеу түрлерін жазу
		Тілдік бағдар	9.5.1.4 демеулік сөздер (сұраулық, күшейткіш) қызметін білу, мұғалімнің

			көмегімен ауыз жұмыстарда ор
2-тоқсан			
Қызым – жағадағы құндызым, Ұлым – аспандағы жұлдызым	"Қозы Көрпеш – Баян сұлу" жыры (үзінді)	Тыңдалым	9.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көме ақпараттың шы анықтау; 9.1.4.1 орта көле поэзиялық шығ үзінді тыңдау, кө мәселені мұғал анықтау
		Айтылым	9.2.5.1 пікірталас қатысушылар б тақырып бойын мұғалімнің көме дәлелдеу; 9.2.6.1 кесте, диа шартты белгілер сызбаларда бер ақпараттарды т мұғалімнің көме
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық поэзиялық шығ компоициялық анықтау, кейіпк әрекетіне немес кейіпкердің бей мұғалімнің көме 9.3.5.1 қосымша көздерінен алы мәліметтерді қо мұғалімнің көме өзгерістер енгізу ерекшеліктерді
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндер және стильдік е сақтап, мұғалім нұсқаулық жазу 9.4.3.1 жазба жұ кейіптеу түрлері

			жазу
		Тілдік бағдар	9.5.1.4 демеулік (болжалдық, ше білу, мұғалімнің ауызша және жа жұмыстарда ор
Биоалуан түрлілік. Жойылып бара жатқан жануарлар мен өсімдіктер	М.Әуезов "Көксерек"	Тыңдалым	9.1.3.1 әлеуметт тақырыптар аяс сөздердің мағы мұғалімнің көм 9.1.6.1 тыңдалы материалдарын негізінде көтері мұғалімнің көм көзқарасын біл
		Айтылым	9.2.4.1 идеялық мәтіндердегі оқ бақылау жасай мұғалімнің көм мазмұнның дам 9.2.5.1 пікірталас қатысушылар б тақырып бойын мұғалімнің көм дәлелдеу
		Оқылым	9.3.1.1 мәтіндегі өзектілігін мұғал көмегімен анык 9.3.6.1 мәтінде к мәселеге мұғал баға беру
		Жазылым	9.4.4.1 тақырып стильдегі мәтін мәліметтерді мұ көмегімен жина 9.4.2.1 эссе құры дамуын сақтап, бойынша ұсын артықшылығы м тұстарын мұғал салыстырып, жа

			9.4.5.1 тақырып әріппен жазыла құрама атаулар, көмегімен дұры
		Тілдік бағдар	9.5.1.4 демеулік (болымсыздық) мәнді, нақтылау мұғалімнің көмегі және жазба жұмыс орынды қолдан
Наурыз және әлем халықтарының оны қарсы алу ерекшеліктері	Б.Ж.Бопай ұлы "Қазақы наурызнама" (үзінді).	Тыңдалым	9.1.4.1 орта көлем поэзиялық шығарын үзінді тыңдау, көңіл мәселені мұғалім анықтау; 9.1.5.1 мұғалімнің мәтіннің мақсаты аудиториясын а
		Айтылым	9.2.2.1 түрлі жан мәтіндерге сүйеніп отырып, көңіл-күй ұлттық сөз әдебиеті этикеті формала арқылы қолдан 9.2.1.1 берілген т сөздерді орындап отырып, мұғалім ауызша мәтінде
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық поэзиялық шығарын композициялық анықтау, кейіпкері әрекетіне немесе кейіпкердің бейнесі мұғалімнің көмегі 9.3.6.1 мәтінде көрсетілген мәселеге мұғалім баға беру
		Жазылым	9.4.2.1 эссе құрылымын дамуын сақтап, бойынша ұсыныс артықшылығы мұғалім тұстарын мұғалім

			салыстыра отыр 9.4.4.1 тақырып стильдегі мәтін, мәліметтерді мұ көмегімен жина
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұ мұғалімнің көме салдар салалас сөйлемдерді құ
3-тоқсан			
"Мәңгілік елдің нұрлы жолы!"	Н.Ә.Назарбаев "Қазақстан жолы" (үзінді)	Тыңдалым	9.1.3.1 әлеуметті тақырыптар аяс сөздердің мағы мұғалімнің көме 9.1.4.1 орта көле поэзиялық шығ үзінді тыңдау, к мәселені мұғал анықтау
		Айтылым	9.2.2.1 түрлі жан мәтіндерге сүйе көңіл-күйді білд сөз әдебі мен сө формаларын тір арқылы қолдан 9.2.3.1 коммуни жағдаятқа сай с интонация, кідір екпіннің мәнін м көмегімен түсін
		Оқылым	9.3.2.1 ғылыми с (көрсетілім) жаз еңбектердің тілд жанрлық ерекш мұғалімнің көме жасау; 9.3.4.1 мәтіндерд тілдік ерекшелі салыстырып, м көмегімен талд
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндер

			және стильдік е сақтап, мұғалім шағын мақала »
		Тілдік бағдар	9.4.5.1 тақырып әріппен жазыла құрама атаулар, көмегімен дұры
Қазақтың айтыс өнері мен сөз мәдениеті	Ринат Заитов пен Аманғазы Кәріпжанов айтысы	Тыңдалым	9.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көм ақпараттың шы анықтау; 9.1.5.1 мұғалімн мәтіннің мақсат аудиториясын а
		Айтылым	9.2.1.1 берілген т сөздерді орынд отырып, мұғалім ауызша мәтінде 9.2.6.1 кесте, диа шартты белгілер сызбаларда бер ақпараттарды с мұғалімнің көм
		Оқылым	9.3.1.1 мұғалімн мәтіндегі ақпар өзектілігін анык 9.3.2.1 ғылыми с (мақала) жазыл тілдік және жан ерекшелігін аны мұғалімнің көм жасау
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндерд және стильдік е сақтап, үлгі бой нұсқаулық жазу

			9.4.4.1 тақырып стильдегі мәтін, мәліметтерді мұқалымның көмегімен жинау
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұмысының мұқалымның көмегімен салалас құрмалас сөздерді құрастыру
Қазақстан - Байқоңыр-Ғарыш	Нұртөре Жүсіп "Қыран қазақ" (деректі әңгіме)	Тыңдалым	9.1.1.1 тыңдалатын сөздер мен фразаларды талдау, мұқалымның көмегімен мәтінмен көтерілетін мәселелерді болжау; 9.1.6.1 тыңдалатын материалдарын негізінде көтерілетін мәселелерді мұқалымның көмегімен көзқарасын білдіру
		Айтылым	9.2.4.1 идеялық мәтіндердегі оқиғаны бақылау жасай отырып, мұқалымның көмегімен мазмұнның дамуы; 9.2.5.1 пікірталас қатысушылар бір-бірімен тақырып бойынша мұқалымның көмегімен дәлелдеу
		Оқылым	9.3.5.1 қосымша мәліметтерді көздерінен алып, мәліметтерді қорытындылау, мұқалымның көмегімен өзгерістер енгізу ерекшеліктерді білдіру; 9.3.6.1 мәтінде көтерілетін мәселеге, мұқалымның көмегімен баға беру
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндерді жазу және стильдік ережелерді сақтап, үлгі бойынша жазу; 9.4.5.1 тақырып

			әріппен жазыла құрама атаулар, көмегімен дұрыс
		Тілдік бағдар	9.5.2.1 жазба жұ мұғалімнің көм салдар, талғаул салалас құрмал құрастыру
Қазақ жазуының даму жолы	"Күлтегін" жыры	Тыңдалым	9.1.1.1 тыңдалат фразаларды тал мұғалімнің көм пен көтерілетін болжау; 9.1.4.1 орта көле поэзиялық шы үзінді тыңдау, к мәселені мұғал анықтау
		Айтылым	9.2.1.1 берілген т сөздерді орынд отырып, мұғалім ауызша мәтінде 9.2.3.1 коммуни жағдаятқа сай с интонация, кідір екпіннің мәнін м көмегімен түсін
		Оқылым	9.3.2.1 ғылыми с (мақала) жазыл тілдік және жан ерекшелігін аны мұғалімнің көм жасау; 9.3.6.1 мәтінде к мәселеге мұғал баға беру
		Жазылым	9.4.2.1 эссе құры дамуын сақтап, бойынша ұсын артықшылығы м тұстарын мұғал салыстырып жа

			9.4.4.1 тақырып стильдегі мәтін, мәліметтерді мұқ көмегімен жина
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 өздік етіс білу, мұғалімнің ауызша және ж жұмыстарда ор
4-тоқсан			
Жолың болсын, жолаушы	М. Мақатаев "Ертең біз жол жүреміз"	Тыңдалым	9.1.2.1 тыңдалға негізгі мазмұны мұғалімнің көме ақпараттың шы анықтау; 9.1.6.1 тыңдалы материалдарын негізінде көтеріл мұғалімнің көме көзқарасын біл,
		Айтылым	9.2.4.1 идеялық мәтіндердегі оқ бақылау жасай мұғалімнің көме мазмұнның дам 9.2.2.1 түрлі жан мәтіндерге сүйе көңіл-күйді білд сөз әдебі мен сө формаларын тір арқылы қолдан
		Оқылым	9.3.2.1 ғылыми с мақала) жазыл тілдік және жан ерекшелігін аны мұғалімнің көме жасау; 9.3.4.1 мәтіндер, тілдік ерекшелі салыстырып, м көмегімен талда
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндер, және стильдік е

			сақтап, үлгі бойы нұсқаулық жазу 9.4.3.1 жазба жұ мұғалімнің көм бейнелеуді тиім жазу
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 өзгелік ет білу, мұғалімнің ауызша және жа жұмыстарда ор
Көшпенділер мәдениеті. Қазақтың халық күнтізбесі	I. Есенбер лин "Көшпенді лер" (үзінді)	Тыңдалым	9.1.3.1 әлеуметт тақырыптар аяс сөздердің мағы мұғалімнің көм 9.1.5.1 мұғалімн мәтіннің мақсат аудиториясын а
		Айтылым	9.2.5.1 пікірталас қатысушылар б тақырып бойын мұғалімнің көм дәлелдеу; 9.2.6.1 кесте мен берілген ақпара мұғалімнің көм
		Оқылым	9.3.3.1 прозалық поэзиялық шығ компоициялық анықтау, кейіпк әрекетіне немес кейіпкердің бей мұғалімнің көм 9.3.2.1 ғылыми с (мақала, баянда еңбектердің тілд жанрлық ерекш мұғалімнің көм жасау
		Жазылым	9.4.1.1 мәтіндер және стильдік е сақтап, мұғалім шағын мақала »

			9.4.3.1 жазба жұмыстарда мұғалімнің көмегімен бейнелеуді тиімді жазу
		Тілдік бағдар	9.5.1.1 ортақ етістік білу, мұғалімнің ауызша және жазба жұмыстарда ортақ

6) 10-сынып:

6-кесте

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Заң – қоғамның тірегі	Айбатыр Сейтақ "Азат елдің ар-намысы – Ата Заң"	Тыңдалым	10.1.4.1 орта көлемді поэзиялық шығарманы үзінді тыңдау, көзқарасын (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселе бойынша мұғалімнің көмегімен өз пікірін білдіру; 10.1.6.1 тыңдалым материалдарын негізінде көтерілген мәселе бойынша мұғалімнің көмегімен көзқарасын білдіру
		Айтылым	10.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөз интонация, кідіріс, екпіннің мәнін таныту; мұғалімнің көмегімен жеткізу; 10.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті фразеологизмдерін мұғалімнің көмегімен таңдай білу
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми еңбектердің тілдік

			жанрлық ерекше мұғалімнің көмегімен жасау; 10.3.4.1 мәтіндер жанрлық ерекше салыстырып, мұғалімнің көмегімен талдау;
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндер және стильдік ерекше сақтап, мұғалімнің аннотация жазу; 10.4.5.1 тақырыптар әріппен жазыла құрама атаулар, көмегімен дұрыстау;
		Тілдік бағдар	10.5.1.1 ырықсыз қызметін білу, мұғалімнің көмегімен ауызша жұмыстарда орындау;
Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күні – Тәуелсіз Қазақстанның айбынды мейрамы.	Маралтай Ыбыраев "Елбасыма"	Тыңдалым	10.1.1.1 тыңдала фразалар мен дұрыстап талқылай отырып, мұғалімнің көмегімен тақырыпты көтерілетін мәселе; 10.1.3.1 әлеуметтік тақырыптар аясында сөздер мен терминдер мағынасын мұғалімнің көмегімен түсіндіру;
		Айтылым	10.2.1.1 берілген сөздерді орындап отырып, мұғалімнің мақсатты аудит арналған ауызша құрау; 10.2.4.1 шығармалар мен мазмұнына "автордың ойын" көмегімен бағалау;
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми мақала, презентация жазылған еңбек;

			және жанрлық анықтап, мұғал талдау жасау; 10.3.5.1 қосымш көздерінен алы мәліметтерден жасау, мұғалімн көзқарасын біл
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндер және стильдік е сақтап, мұғалім шолу жазу; 10.4.5.1 тақырып сөйлем ішінде к тыныс белгілерд көмегімен орын
		Тілдік бағдар	10.5.1.2 мезгіл ү мұғалімнің көме және жазба жұм орынды қолдан
Жастар және бұқаралық ақпарат құралдары	Қ.Аманжо лов "Жас дәурен"	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдалы негізгі мазмұны мұғалімнің көме ақпараттың шы нақтылығын а 10.1.5.1 мұғалім мәтіннің мақсат аудиториясын, а ойы мен көзқар
		Айтылым	10.2.2.1 коммуни жағдаяттарға ба сөйлеу этикеті ф мұғалімнің көме таңдай білу; 10.2.5.1 сөйлеу б стильде берілге бойынша қажет орынды қолдан көмегімен диал сенімді сөйлеу
		Оқылым	10.3.3.1 прозалы поэзиялық шығ

			автордың ойы мен мәселені анықтауға көмегімен оқырмандарға бағалау; 10.3.4.1 мәтіндерді жанрлық ерекшеліктерімен салыстырып, мұғалімнің көмегімен талдау;
		Жазылым	10.4.2.1 эссе құруда дамуын сақтап, бойынша ұсыныстар артықшылығы мен тұстарын салыстырып мұғалімнің көмегімен дәлелдеп жазу; 10.4.4.1 тақырыптың стильдегі мәтін, мәліметтерді жиі мұғалімнің көмегімен дереккөздеріне көрсетіп жазу
		Тілдік бағдар	9.5.1.2 мекен үстінде мұғалімнің көмегімен және жазба жұмыс орындықолдану
2-тоқсан			
ЭКСПО-2017 – Қазақстан белесі	Н.Ә.Назарбаев "Тәуелсіздік толғауы"	Тыңдалым	10.1.1.1 тыңдала фразалар мен д талқылай отырып көмегімен тақы көтерілетін мәсе 10.1.3.1 әлеумет тақырыптар аяс сөздер мен терм мағынасын мұғ көмегімен түсін
		Айтылым	10.2.3.1 коммуни жағдаятқа сай с интонация, кідір екпіннің мәнін т мұғалімнің көме жеткізу;

			10.2.5.1 сөйлеу б стильде берілге бойынша қажет орынды қолдан көмегімен диал сенімді сөйлеу
		Оқылым	10.3.1.1 мәтінде өзектілігін анык көмегімен қоры 10.3.6.1 мәтінде мәселені ғалам, мәселелермен отырып , мұғалі сыни тұрғыда б
		Жазылым	10.4.1.1 мәтінде және стильдік е сақтап, мұғалім шағын мақала » 10.4.4.1 тақырып стильдегі мәтін, мәліметтерді жи мұғалімнің көме дереккөздеріне көрсетіп жазу
		Тілдік бағдар	10.5.1.3 ыңғайла қатынасты білд қарсылықтық к білдіретін жалға қызметін білу, м көмегімен ауыз жұмыстарда оры
Биотехнология жаңалықтары	Сахиев Жүніс "Уақыт қайтарымы"	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдалғ негізгі мазмұны мұғалімнің көме ақпараттың шы нақтылығын аны 10.1.5.1 мұғалім мәтіннің мақсат аудиториясын, а ойы мен көзқар
		Айтылым	10.2.3.1 коммуни жағдаятқа сай с интонация, кідір

			екпіннің мәнін т мұғалімнің көме жеткізу; 10.2.4.1 мұғалім шығарманың ид мазмұнына бай "автордың ойын
		Оқылым	10.3.3.1 прозалы поэзиялық шығ автордың ойы м мәселені анықт көмегімен оқыр бағалау; 10.3.4.1 мәтіндер жанрлық ерекш салыстырып, м көмегімен талда
		Жазылым	10.4.2.1 эссе құр дамуын сақтап, бойынша ұсын артықшылығы м тұстарын салыс мұғалімнің көме дәлелдеп жазу; 10.4.5.1 тақырып әріппен жазыла құрама атаулар көмегімен дұры
		Тілдік бағдар	10.5.1.2 жазба ж мұғалімнің көме бағыныңқы) са құрмалас сөйле құрастыру
3-тоқсан			
Болашақ энергия көздері.	Медеу Сәрсеке "Жетінші толқын"	Тыңдалым	10.1.4.1 орта көл поэзиялық шығ үзінді тыңдау, к (тұрмыстық, әл қоғамдық) мәсе мұғалімнің көме білдіру; 10.1.3.1 әлеумет

			тақырыптар аяс сөздер мен терм мағынасын мұғ көмегімен түсін
		Айтылым	10.2.1.1 берілген сөздерді орынд отырып, мұғалім мақсатты аудит арналған ауызш 10.2.4.1 мұғалім шығарманың ид мазмұнына бай "автордың ойын
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми (мақала, баянда презентация) ж еңбектердің тілд жанрлық ерекш мұғалімнің көм жасау; 10.3.6.1 мәтінде мәселені ғалам, мәселелермен отырып, мұғалім сыни тұрғыда б
		Жазылым	10.4.2.1 эссе құр дамуын сақтап, бойынша ұсын артықшылығы м тұстарын салыс мұғалімнің көм дәлелдеп жазу; 10.4.3.1 жазба ж мұғалімнің көм афоризмдерді т жазу
		Тілдік бағдар	10.5.1.2 жазба ж мұғалімнің көм (қарсылықты ба сабақтас құрма сөйлемдерді құ
Алаш идеясы мен қайраткерлері	Д.Әшімханов "Бес арыс" кітабынан үзінді	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдал негізгі мазмұны

			мұғалімнің көмегімен ақпараттың шынайылығын анықтау; 10.1.6.1 тыңдалып отырған материалдарын негізінде көтерілген мұғалімнің көмегімен көзқарасын білдіру;
		Айтылым	10.2.2.1 коммуникативтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формасын мұғалімнің көмегімен таңдай білу; 10.2.3.1 коммуникативтік жағдаятқа сай сөз интонация, кідіріс, темпін екпіннің мәнін таныта білу, мұғалімнің көмегімен жеткізу
		Оқылым	10.3.3.1 прозалық поэзиялық шығармалардың автордың ойы мен мәселені анықтауға көмегімен оқырманды бағалау; 10.3.5.1 қосымша мәліметтерді көздерінен алынып, мәліметтерден жасау, мұғалімнің көмегімен көзқарасын білдіру
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндерді жазу және стильдік ережелерді сақтап, мұғалімнің көмегімен шолу жазу; 10.4.5.1 тақырыптың сөйлем ішінде қолданылатыны белгілерді көмегімен орындау
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 жазба жазу мұғалімнің көмегімен бағыныңқы) сағат құрмалас сөйлем құрастыру

Жаһандық мәселе: демография	Абай Құнанбай ұлы "Адамның кейбір кездері"	Тыңдалым	10.1.3.1 әлеумет тақырыптар аяс сөздер мен терм мағынасын мұғ көмегімен түсін 10.1.4.1 орта көл поэзиялық шығ үзінді тыңдау, к (тұрмыстық, әл қоғамдық) мәс мұғалімнің көм білдіру
		Айтылым	10.2.5.1 сөйлеу б стильде берілге бойынша қажет орынды қолдан көмегімен диал сенімді сөйлеу; 10.2.6.1 кесте, ди шартты белгілер сызбаларда бер ақпараттарды ө салыстырып, м көмегімен бағал
		Оқылым	10.3.3.1 прозалы поэзиялық шығ автордың ойы м мәселені анықт көмегімен оқыр бағалау; 10.3.5.1 қосымш көздерінен алы мәліметтерден жасау, мұғалімн көзқарасын біл
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндер және стильдік е сақтап, мұғалім шағын мақала » 10.4.4.1 тақырып стильдегі мәтін, мәліметтерді жи мұғалімнің көм

			дереккөздеріне көрсетіп жазу
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 жазба ж мұғалімнің көм сабақтас құрма сөйлемдерді құ
4-тоқсан			
Роботтар мен киборгтар әлемі	Айзек Азимов "Мен -роботпын" жинағынан үзінді	Тыңдалым	10.1.2.1 тыңдалғ негізгі мазмұны мұғалімнің көм ақпараттың шы нақтылығын ан 10.1.5.1 мұғалім мәтіннің мақсат аудиториясын, а ойы мен көзқар
		Айтылым	10.2.1.1 берілген сөздерді орынд отырып, мұғалім мақсатты аудит арналған ауызш құрау; 10.2.4.1 мұғалім шығарманың ид мазмұнына бай "автордың ойын
		Оқылым	10.3.1.1 мәтінде өзектілігін анык көмегімен қоры 10.3.4.1 мәтінде жанрлық ерекш салыстырып, м көмегімен талд
		Жазылым	10.4.2.1 эссе құр дамуын сақтап, бойынша ұсын артықшылығы м тұстарын салыс мұғалімнің көм дәлелдеп жазу; 10.4.3.1 жазба ж

Қазақстандағы туризм және экотуризм	І.Жансүгіров "Жетісу суреттері"		мұғалімнің көмегімен афоризмдерді таңдап жазу
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 жазба жазу мұғалімнің көмегімен сын бағыныңқы құрмалас сөйлем құрастыру
		Тыңдалым	10.1.1.1 тыңдала фразалар мен д талқылай отырып көмегімен тақы көтерілетін мәс 10.1.6.1 тыңдалы материалдарын негізінде көтері мұғалімнің көме көзқарасын біл
		Айтылым	10.2.2.1 коммуни жағдаяттарға ба сөйлеу этикеті ф мұғалімнің көме таңдай білу; 10.2.3.1 коммуни жағдаятқа сай с интонация, кідір екпіннің мәнін т мұғалімнің көме жеткізу
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми аннотация, мақ презентация) ж еңбектердің тіл жанрлық ерекш мұғалімнің көме жасау; 10.3.6.1 мәтінде мәселені ғалам, мәселелермен отырып, мұғалім сыни тұрғыда б
		Жазылым	10.4.1.1 мәтіндер және стильдік е

			сақтап, мұғалім аннотация, нұсқа
		Тілдік бағдар	10.4.5.1 тақырып әріппен жазыла құрама атаулар көмегімен дұрыс ішінде қойылат белгілерді орын

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

60-қосымша

Қазақстан Республикасы

білім және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

697-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 Қаулысымен бекітілген орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленді.

2. "Ағылшын тілі" оқу пәнін оқытудың мақсаты - коммуникативтік, тілдік

құзыреттілікке ие, алған білімдерін табысты әлеуметтендіру, одан әрі білім беру және еңбек қызметі үшін пайдалануға қабілетті шығармашыл тұлғаны дамыту.

3. Оқытуға қойылған мақсаттарды іске асыру үшін бұл бағдарлама төмендегі міндеттерді шешуді көздейді:

1) қарым-қатынастың әртүрлі салалары мен жағдайларында ағылшын тілінің атқаратын функциялары туралы және ағылшын сөйлеу этикеті туралы білімдер қалыптастыру;

2) мәтінмен жұмыс істеу, ақпараттық іздеуді жүзеге асыру, қажетті ақпаратты алу және түрлендіру дағдыларын қалыптастыру;

3) оқушылардың сөздік қорын және сөйлеу тілінің грамматикалық құрылысын байыту; өзара сөйлеу әрекеті және өзара түсіністікке дайындығы мен қабілетін, сөйлеу арқылы өзін-өзі жетілдіру қажеттілігін дамыту;

4) сөйлеу-ойлау қызметін, коммуникативтік біліктері мен дағдыларын жетілдіру;

5) табысты диалогтік қарым-қатынас біліктерін, түрлі салалар мен коммуникативтік жағдайларда пікірталас жүргізу біліктерін жетілдіру;

6) әртүрлі сөйлеу жанрларында ауызша және жазбаша монологиялық мәлімдемелер жасау дағдыларын дамыту және жетілдіру;

7) азаматтық пен патриотизмге және қоғамда табысты әлеуметтенуге ықпал ететін мәдениет құбылысы ретінде тілге саналы қарауға тәрбиелеу.

4. "Ағылшын тілі" пәні бойынша түзету-дамыту міндеттері:

1) жаттығуларды орындау және өз мәлімдемелерін жасау кезінде үлгі бойынша жұмыс істеу дағдыларын дамыту;

2) үйлесімді сөйлеуді дамыту (орфоэпиялық дұрыс айтылу, диалогтік және монологтық сөйлеу);

3) мәтіндерді дұрыс және түсініп оқу, негізгі және қосалқы ақпаратты табу, тұжырымдарды қалыптастыру дағдыларын дамыту;

4) эмоционалды-еріктік саланы дамыту, өзін-өзі бақылау, табандылық және шыдамдылық дағдыларын қалыптастыру, өз сезімдерін қоғамда қалыптасқан тәсілдермен білдіру қабілетін дамыту.

2- тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Оқу процесін ұйымдастыруда білім алушылардың психологиялық ерекшеліктері ескеріледі: сөйлеудің жалпы дамымауы, тұрақсыз зейін, оқуға деген төмен мотивация, нашар сөздік қоры, танымдық және эмоционалды-еріктік саланың жеткіліксіздігі.

6. Оқушылар репродуктивті қабылдау деңгейінде жұмыс істейді, оқытудың негізі - зерттелетін материалды пассивті механикалық есте сақтау болып табылады, өйткені осы санаттағы оқушыларға ақыл-ой әрекетінің жеке әдістері, зияткерлік дағдыларды игеру қиынға соғады.

7. Ағылшын тілін табысты меңгерудің шарттары:

1) білім алушылардың сөйлеу мәнерін белсенділендіретін ағылшын тілін оқытудағы коммуникативтік тәсіл;

2) білім алушылардың ерекшеліктеріне, мүмкіндіктеріне және даму деңгейіне сәйкес оқу қызметін ұйымдастыруды көздейтін, ұжымдық, фронтальдық және топтық қызмет нысандарының ақылға қонымды үйлесімін оқытудағы жеке тәсіл;

3) табиғи қызығушылыққа негізделген, зияткерлік дидактикалық ойындарға деген қызығушылықты, зерттелетін пәнге жағымды оқу мотивациясын қалыптастыратын мотивациялық-ойын тәсілі;

4) оқушының жеке басының жан-жақты дамуын қалыптастыруға, оның жеке қажеттіліктері мен мүдделерін ескере отырып, оның шығармашылық күштерін толық ашуға бағытталған жеке тұлғаға бағытталған тәсіл.

8. Оқу процесінде танымдық іс-әрекеттің ерекшеліктерін ескере

отырып, төмендегі оқыту әдістері қолданылады:

1) түсіндірмелі-иллюстрациялық: мұғалім дайын ақпаратты әртүрлі құралдармен қамтамасыз етеді, ал студенттер қабылдайды, түсінеді және есте сақтайды;

2) репродуктивті әдіс: мұғалім оқушылардың іс-әрекетін логикалық өзара байланысты сұрақтар жүйесін қолдана отырып, олардың білімі мен іс-әрекет әдістерін қайта жаңғырту бойынша ұйымдастырады;

3) проблемалық мазмұндау әдісі: ағылшын тілі сабақтарын ұйымдастырған кезде мұғалім тапсырма береді, оны шешеді және үлгілерді ұсына отырып, оны шешу жолдарын көрсетеді;

4) ішінара іздеу немесе эвристикалық әдіс: бұл әдісті қолданған кезде мұғалім оқушыларды мәселені, сұрақты немесе тапсырманы шешудің жеке қадамдарын орындауға бағыттайды;

5) зерттеу әдісі: білімді шығармашылық қолдануды қамтамасыз етеді, ғылыми таным әдістерін меңгеруге ықпал етеді; пәнге деген қызығушылықты дамытады.

9. "Ағылшын тілі" пәні бойынша бағдарламалық материалды сәтті меңгеруге ықпал ететін:

1) танымдық процестерді белсендіру: зейін, есте сақтау, ойлау, қиял, қабылдау;

2) оқушылардың жеке психологиялық ерекшеліктерін есепке алу;

3) сабақта тыныш және іскерлік орта, ізгілік пен өзара түсіністік атмосферасын құру;

4) әрбір білім алушыға жетістік жағдайын қамтамасыз ету;

5) көрнекі тіректерді пайдалану (схемалар, суреттер, кестелер, кластерлер, иллюстрациялар);

6) ойындарды қолдану (лексикалық, грамматикалық, фонетикалық және орфографиялық).

10. Қазіргі заманға сай педагогикалық технологияларды пайдалану болжанып отыр:

1) өтемдік оқыту технологиясы оңалту кеңістігінің өтемдік құралдарына ие: оқушыға деген сүйіспеншілік (қамқорлық, адамгершілік көзқарас, рухани жылулық пен сүйіспеншілік); қиындықтар мен проблемаларды түсіну; оны барлық артықшылықтары мен кемшіліктерімен қабылдау, қажетті көмек көрсету, өзін-өзі реттеуді қалыптастыру;

2) ақпараттық-коммуникациялық технология ақпарат іздеуді, жинауды және онымен жұмыс істеуді қамтамасыз етеді; мәліметтер мен идеялар алмасуды; жұмысты жетілдіруді, интернет - ресурстарды, жабдықтар мен қосымшаларды кеңінен пайдалануды; оқыту сапасын арттыруды; мәтіннің мазмұнын, тілдік ерекшеліктері мен құрылымын талдау мен бағалауды қамтамасыз етеді;

3) оқытудағы сараланған тәсіл технологиясы оқушылардың әртүрлі топтарына бірдей көзқарасты болдырмайды, оқу мотивациясының деңгейін жоғарылатады, оқуда қиындықтары бар оқушыларға жұмсақ жағдай жасайды, әр оқушының ерекше білім беру қажеттіліктерін тиімді қанағаттандыруға мүмкіндік береді;

4) "Сыни тұрғыдан ойлауды дамыту" технологиясы мәтінмен жұмыс істеуге бағытталады, оқырмандық іскерлікті дамытады: айқын түрде берілген ақпаратты табуды; тұжырымдарды қалыптастыруды; ақпаратты түсіндіру және қорытуды дамытады.

11. "Ағылшын тілі" пәнін оқытуға арналған техникалық құралдар: дербес компьютер, электрондық оқулықтар, электрондық проектор, электрондық көшіру сынып тақтасы; аудиожазба: адами дауыс, әндер, музыка, табиғат дыбыстары, телефильмдер, кинофильмдер, аудио және бейнежазбалар.

12. "Ағылшын тілі" пәнін оқыту нәтижелерін бағалау критериалды бағалауды қолдану арқылы жүзеге асырылады. Формативті және жиынтық бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың

мүмкіндіктерін ескере отырып жасайды. Рұқсат етілетін:

1) білім алушылар үшін қолжетімді болуын ескере отырып, тапсырмалардың көлемі мен күрделілігін анықтау;

2) грамматикалық және семантикалық дизайн бойынша нұсқаулық тұжырымдарын жеңілдету;

3) көпбуынды нұсқаулықты тапсырманың қадамдық орындалуын анықтайтын қысқа семантикалық бірліктерге бөлу;

4) сараланған көмек көрсету қажет болған жағдайда: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушы (назар аудару, жұмысты орындауға шоғырландыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігі туралы еске салу), бағыттаушы (тапсырманы орындау нұсқаулығын қайталау және түсіндіру);

5) тапсырмаларды орындау уақытын көбейту.

13. Қалыптастырушы бағалау үздіксіз жүргізіледі, білім алушылар мен мұғалім арасындағы кері байланысты қамтамасыз етеді және оқу процесін уақтылы түзетуге мүмкіндік береді.

14. Жиынтық бағалау оқытудың белгілі бір кезеңінде оқу ақпаратының блогын зерделеу аяқталғаннан кейін жүргізіледі, білім алушыларға кері байланыс беру, пән бойынша тоқсандық және жылдық бағалар қою үшін пайдаланылады.

3-тарау. "Ағылшын тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Ағылшын тілі" " пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5- сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;

2) 6- сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;

3) 7- сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;

5) 9- сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат.

6) 10- сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

16. Оқу пәнінің мазмұны оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер күтілетін нәтижелер түрінде оқу мақсаттарын қамтиды: дағды немесе шеберлік.

17. Оқу пәнінің мазмұны 6 бөлімнен тұрады:

1) "Мазмұндау" бөлімі;

2) "Тыңдалым" бөлімі;

3) "Айтылым" бөлімі;

4) "Оқылым" бөлімі;

5) "Жазылым" бөлімі;

6) "Ағылшын тілін қолдану" бөлімі.

18. 5-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "мазмұндау". Білім алушылар әртүрлі оқу пәндерінде табысты қолдану дағдыларын дамытады. Проблемалық мәселелерді шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолданады, түсінікті және нақты ақпарат құрады;

2) "тыңдалым". Білім алушылар оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсінеді. Фактілер мен пікірлерді анықтайды, таныс тақырып шеңберіндегі мәліметтерді түсінеді, қосымша ақпарат алу үшін тыңдалған материалға негізделген күрделі сұрақтарды тұжырымдайды;

3) "айтылым". Білім алушылар мәтіннің негізгі идеясын таныс тақырыптағы логикалық ұйымдастырылған оқиғалар негізінде жеткізеді.

Ресми және бейресми сөйлеу стильдерін қолданады, тақырыптар, фотосуреттер, кілт сөздер, таныс тақырыптағы үзінділер арқылы мәтін мазмұнын болжайды. Нақты ақпарат алу үшін қарапайым сұрақтар қояды;

4) "оқылым". Білім алушылар негізгі идеяны, сондай-ақ жалпы және таныс тақырыптардағы әртүрлі стильдер мен жанрлар мәтінінің егжей-тегжейін түсінеді;

5) "жазылым". Білім алушылар кестелерді, диаграммаларды, схемаларды, сауалнамаларды, нысандарды толтырады. Таныс тақырыптағы мәтіндерді жоспарлайды, жазады, өңдейді және оқиды;

6) "ағылшын тілін қолдану". Білім алушылар жоғары дәлдік дәрежесімен кең лексикалық диапазон мен тілдің алуан түрлілігін пайдалана отырып, өз пікірлерін білдіреді.

19. 6-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "мазмұндау". Білім алушылар әртүрлі оқу пәндерінде табысты қолдану дағдыларын дамытады. Проблемалық мәселелерді шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолданады, түсінікті және нақты ақпарат құрады;

2) "тыңдалым". Білім алушылар оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсінеді. Олар фактілер мен пікірлерді анықтайды, таныс тақырып шеңберіндегі мәліметтерді түсінеді, қосымша ақпарат алу үшін тыңдалған материалға негізделген күрделі сұрақтарды тұжырымдайды. Контексттік кеңестер арқылы тыңдалған материалдан қорытынды жасайды;

3) "айтылым". Білім алушылар мәтіннің негізгі идеясын таныс тақырыптағы логикалық ұйымдастырылған оқиғалар негізінде жеткізеді. Ресми және бейресми сөйлеу стильдерін қолданады, тақырыптар, фотосуреттер, кілт сөздер, таныс тақырыптағы үзінділер арқылы мәтін мазмұнын болжайды. Нақты ақпарат алу үшін қарапайым және күрделі сұрақтар қояды, тапсырмаларды орындау үшін оқушылармен (жұпта, топта) өзара әрекеттеседі;

4) "оқылым". Білім алушылар негізгі идеяны, сондай-ақ жалпы және таныс тақырыптардағы әртүрлі стильдер мен жанрлардағы мәтіннің егжей-тегжейін түсінеді. Олар әртүрлі ақпарат көздерін (анықтамалық материалдар, сөздіктер, интернет) пайдаланады, таныс тақырыптағы әртүрлі стильдегі мәтіндерден нақты ақпаратты таниды, тақырыптар, фотосуреттер, кілт сөздер, үзінділер арқылы мәтін мазмұнын болжайды;

5) "жазылым". Білім алушылар кестелерді, диаграммаларды, схемаларды, сауалнамаларды, нысандарды толтырады. Таныс тақырыптағы мәтіндерді жоспарлайды, жазады, өңдейді және оқиды. Коммуникативті тапсырмаға сәйкес мәтін бойынша жазбалар жасайды, өткен, қазіргі және болашаққа қатысты оқиғаларды сипаттайды және/немесе көрсетеді;

6) "ағылшын тілін қолдану". Білім алушылар жоғары дәлдік дәрежесімен кең лексикалық диапазон мен тілдің алуан түрлілігін пайдалана отырып, өз пікірлерін білдіреді.

20. 7-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "мазмұндау". Білім алушылар әртүрлі оқу пәндерінде табысты қолдану дағдыларын дамытады. Проблемалық мәселелерді шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолданады, түсінікті және нақты ақпарат құрады;

2) "тыңдалым". Білім алушылар оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсінеді. Фактілер мен пікірлерді анықтайды, таныс тақырып шеңберіндегі мәліметтерді түсінеді, қосымша ақпарат алу үшін тыңдалған материалға негізделген күрделі сұрақтарды тұжырымдайды;

3) "айтылым". Білім алушылар мәтіннің негізгі идеясын таныс тақырыптағы логикалық ұйымдастырылған оқиғалар негізінде жеткізеді. Ресми және бейресми сөйлеу стильдерін қолданады, тақырыптар, фотосуреттер, кілт сөздер, таныс тақырыптағы үзінділер арқылы мәтін мазмұнын болжайды. Нақты ақпарат алу үшін қарапайым және күрделі сұрақтар қояды;

4) "оқылым". Білім алушылар негізгі идеяны, сондай-ақ жалпы және таныс тақырыптардағы әртүрлі стильдер мен жанрлардағы мәтіннің егжей-тегжейін түсінеді. Әртүрлі ақпарат көздерін (анықтамалық материалдар, сөздіктер, интернет) пайдаланады, таныс тақырыптағы әртүрлі стильдер мен жанрлардағы мәтіндерден нақты ақпаратты анықтайды;

5) "жазылым". Білім алушылар кестелерді, диаграммаларды, схемаларды, сауалнамаларды, нысандарды толтырады. Таныс тақырыптағы мәтіндерді жоспарлайды, жазады, өңдейді және оқиды. Коммуникативті тапсырмаға сәйкес мәтін бойынша жазбалар жасайды, өткен, қазіргі және болашаққа қатысты оқиғаларды сипаттайды және/немесе көрсетеді;

6) "ағылшын тілін қолдану". Білім алушылар жоғары дәлдік дәрежесімен кең лексикалық диапазон мен тілдің алуан түрлілігін пайдалана отырып, өз пікірлерін білдіреді.

21. 8-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "мазмұндау". Білім алушылар әртүрлі оқу пәндерінде табысты қолдану дағдыларын дамытады. Проблемалық мәселелерді шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолданады, түсінікті және нақты ақпарат құрады;

2) "тыңдалым". Білім алушылар оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсінеді. Фактілер мен пікірлерді анықтайды, таныс тақырып шеңберіндегі мәліметтерді түсінеді, қосымша ақпарат алу үшін тыңдалған материалға негізделген күрделі сұрақтарды тұжырымдайды. Контексттік кеңестер арқылы тыңдалған материалдан қорытынды жасайды, таныс тақырып бойынша нақты ақпаратты анықтайды;

3) "айтылым". Білім алушылар мәтіннің негізгі идеясын таныс тақырыптағы логикалық ұйымдастырылған оқиғалар негізінде жеткізеді. Ресми және бейресми сөйлеу стильдерін қолданады, тақырыптар, фотосуреттер, кілт сөздер, таныс тақырыптағы үзінділер арқылы мәтін мазмұнын болжайды;

4) "оқылым". Білім алушылар негізгі идеяны, сондай-ақ жалпы және таныс тақырыптардағы әртүрлі стильдер мен жанрлардағы мәтіннің егжей-тегжейін түсінеді. Әртүрлі ақпарат көздерін (анықтамалық материалдар, сөздіктер, интернет) пайдаланады, таныс тақырыптағы әртүрлі стильдер мен жанрлардағы мәтіндерден нақты ақпаратты таниды;

5) "жазылым". Білім алушылар кестелерді, диаграммаларды, схемаларды, сауалнамаларды, нысандарды толтырады. Таныс тақырыптағы мәтіндерді жоспарлайды, жазады, өңдейді және оқиды. Коммуникативті тапсырмаға сәйкес мәтін бойынша жазбалар жасайды, өткен, қазіргі және болашаққа қатысты оқиғаларды сипаттайды және/немесе көрсетеді. Зерттелген тақырыптар туралы ақпаратты қолданады, таныс тақырып мәтініндегі сөйлемдер мен абзацтарды байланыстырады және келістіреді;

6) "ағылшын тілін қолдану". Білім алушылар жоғары дәлдік дәрежесімен кең лексикалық диапазон мен тілдің алуан түрлілігін пайдалана отырып, өз пікірлерін білдіреді.

22. 9-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "мазмұндау". Білім алушылар әртүрлі оқу пәндерінде табысты қолдану дағдыларын дамытады. Проблемалық мәселелерді шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолданады, түсінікті және нақты ақпарат құрады;

2) "тыңдалым". Білім алушылар оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсінеді. Фактілер мен пікірлерді анықтайды, таныс тақырып шеңберіндегі мәліметтерді түсінеді, қосымша ақпарат алу үшін тыңдалған материалға негізделген күрделі сұрақтарды тұжырымдайды. Контексттік кеңестер арқылы тыңдалған материалдан қорытынды жасайды;

3) "айтылым". Білім алушылар мәтіннің негізгі идеясын таныс тақырыптағы логикалық ұйымдастырылған оқиғалар негізінде жеткізеді. Ресми және бейресми сөйлеу стильдерін қолданады, тақырыптар, фотосуреттер, кілт сөздер, таныс тақырыптағы үзінділер арқылы мәтін мазмұнын болжайды. Нақты ақпарат алу үшін қарапайым және күрделі

сұрақтар қояды, тапсырмаларды орындау үшін оқушылармен (жұпта, топта) өзара әрекеттеседі;

4) "оқылым". Білім алушылар негізгі идеяны, сондай-ақ жалпы және таныс тақырыптардағы әртүрлі стильдер мен жанрлардағы мәтіннің егжей-тегжейін түсінеді. Олар әртүрлі ақпарат көздерін (анықтамалық материалдар, сөздіктер, интернет) пайдаланады, таныс тақырыптағы әртүрлі стильдер мен жанрдағы мәтіндерден нақты ақпаратты таниды, тақырыптар, фотосуреттер, кілт сөздер, үзінділер арқылы мәтін мазмұнын болжайды;

5) "жазылым". Білім алушылар кестелерді, диаграммаларды, схемаларды, сауалнамаларды, нысандарды толтырады. Таныс тақырыптағы мәтіндерді жоспарлайды, жазады, өңдейді және оқиды. Коммуникативті тапсырмаға сәйкес мәтін бойынша жазбалар жасайды, өткен, қазіргі және болашаққа қатысты оқиғаларды сипаттайды және/немесе көрсетеді. Зерттелген тақырыптар туралы ақпаратты қолданады, таныс тақырып мәтініндегі сөйлемдер мен абзацтарды байланыстырады және келістіреді;

6) "ағылшын тілін қолдану". Білім алушылар жоғары дәлдік дәрежесімен кең лексикалық диапазон мен тілдің алуан түрлілігін пайдалана отырып, өз пікірлерін білдіреді.

23. 10-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "мазмұндау". Білім алушылар әртүрлі оқу пәндерінде табысты қолдану дағдыларын дамытады. Проблемалық мәселелерді шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолданады, түсінікті және нақты ақпарат құрады;

2) "тыңдалым". Білім алушылар оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсінеді. Фактілер мен пікірлерді анықтайды, таныс тақырып шеңберіндегі мәліметтерді түсінеді, қосымша ақпарат алу үшін тыңдалған материалға негізделген күрделі сұрақтарды тұжырымдайды. Контексттік кеңестерді қолдана отырып, тыңдалған материалдан қорытынды жасайды, таныс тақырып бойынша нақты ақпаратты анықтайды, таныс тақырыптағы дәлелдердегі

сәйкессіздіктерді анықтайды;

3) "айтылым". Білім алушылар мәтіннің негізгі идеясын таныс тақырыптағы логикалық ұйымдастырылған оқиғалар негізінде жеткізеді. Ресми және бейресми сөйлеу стильдерін қолданады, тақырыптар, фотосуреттер, кілт сөздер, таныс тақырыптағы үзінділер арқылы мәтін мазмұнын болжайды. Олар нақты ақпарат алу үшін қарапайым және күрделі сұрақтар қояды, тапсырмаларды орындау үшін студенттермен (жұпта, топта) өзара әрекеттеседі. Таныс тақырыптағы мәтіндерді салыстырады және айырмашылықтарын табады, пікір білдіреді және дәлелдер келтіреді;

4) "оқылым". Білім алушылар негізгі идеяны, сондай-ақ жалпы және таныс тақырыптардағы әртүрлі стильдер мен жанрлардағы мәтіннің егжей-тегжейін түсінеді. Олар әртүрлі ақпарат көздерін (анықтамалық материалдар, сөздіктер, интернет) пайдаланады, таныс тақырыптағы әртүрлі стильдер мен жанрлардағы мәтіндерден нақты ақпаратты таниды, тақырыптар, фотосуреттер, кілт сөздер, үзінділер арқылы мәтін мазмұнын болжайды. Автордың көзқарасы мен пікірін анықтайды, әртүрлі мәтіндердегі ақпаратты бағалайды;

5) "жазылым". Білім алушылар кестелерді, диаграммаларды, схемаларды, сауалнамаларды, нысандарды толтырады. Таныс тақырыптағы мәтіндерді жоспарлайды, жазады, өңдейді және оқиды. Коммуникативті тапсырмаға сәйкес мәтін бойынша жазбалар жасайды, өткен, қазіргі және болашаққа қатысты оқиғаларды сипаттайды және/немесе көрсетеді. Олар зерттелген тақырыптар туралы ақпаратты пайдаланады, таныс тақырып мәтініндегі сөйлемдер мен абзацтарды байланыстырады және келіседі, таныс тақырып мәтініндегі тыныс белгілерін дұрыс қолданады, тиісті ережелер мен құрылымды қолдана отырып, әртүрлі стильдер мен жанрлардағы мәтіндерді жасайды;

6) "ағылшын тілін қолдану". Білім алушылар кең лексикалық диапазон мен тілдің алуан түрлілігін қолдана отырып, жоғары дәлдікпен өз пікірлерін білдіреді. Білім алушылар өткен, қазіргі және болашақ формаларын және модальды етістіктердің кең спектрін еркін қолданады.

4-тарау. Ағылшын тілін оқыту мақсаттарының жүйесі

24. Бағдарламада оқу мақсаттары кодталған. Кодта бірінші сан - сыныпты, екінші – бөлімді, үшінші – оқу мақсатының нөмірленуін білдіреді.

25. Оқу мақсаттарының жүйесі әр сыныпқа арналған бөлімдер бойынша жоспарланған:

1) 1 бөлім "Мазмұндау":

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
орташадан төмен 2	орташадан жоғары 2	төмен 1	орташа 1	жоғары 1	жоғары 1
5.1.1 топтық мәселелерді бірлесіп шығармашылық түрде шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану	6.1.1 топтық мәселелерді бірлесіп шығармашылық түрде шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану	7.1.1 топтық мәселелерді бірлесіп шығармашылық түрде шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану	8.1.1 топтық мәселелерді бірлесіп шығармашылық түрде шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану	9.1.1 топтық мәселелерді бірлесіп шығармашылық түрде шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану	10.1.1 топтық мәселелерді бірлесіп шығармашылық түрде шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану
5.1.2 сыныптастарына кері байланысты қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану	6.1.2 сыныптастарына кері байланысты қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану	7.1.2 сыныптастарына кері байланысты қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану	8.1.2 сыныптастарына кері байланысты қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану	9.1.2 сыныптастарына кері байланысты қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану	10.1.2 сыныптастарына кері байланысты қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану
5.1.3 әртүрлі көзқарастарды құрметтеу	6.1.3 әртүрлі көзқарастарды құрметтеу	7.1.3 әртүрлі көзқарастарды құрметтеу	8.1.3 әртүрлі көзқарастарды құрметтеу	9.1.3 әртүрлі көзқарастарды құрметтеу	10.1.3 әртүрлі көзқарастарды құрметтеу
5.1.4 басқа оқушылардың кері байланысын бағалау және конструктивті жауап беру	6.1.4 басқа оқушылардың кері байланысын бағалау және конструктивті жауап беру	7.1.4 басқа оқушылардың кері байланысын бағалау және конструктивті жауап беру	8.1.4 басқа оқушылардың кері байланысын бағалау және конструктивті жауап беру	9.1.4 басқа оқушылардың кері байланысын бағалау және конструктивті жауап беру	10.1.4 басқа оқушылардың кері байланысын бағалау және конструктивті жауап беру
5.1.5 жеке оқу мақсаттарын қою	6.1.5 жеке оқу мақсаттарын қою	7.1.5 жеке оқу мақсаттарын қою	8.1.5 жеке оқу мақсаттарын қою	9.1.5 жеке оқу мақсаттарын қою	10.1.5 жеке оқу мақсаттарын қою

үшін кері байланысты пайдалану	үшін кері байланысты пайдалану	үшін кері байланысты пайдалану	үшін кері байланысты пайдалану	үшін кері байланысты пайдалану	үшін кері байланысты пайдалану
5.1.6	6.1.6	7.1.6	8.1.6	9.1.6	10.1.6
ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну	ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну	ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну	ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну	ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну	ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну
5.1.7	6.1.7	7.1.7	8.1.7	9.1.7	10.1.7
ауызша және жазбаша сөйлеудегі дәйекті дәлелді дамыту және қолдау	ауызша және жазбаша сөйлеудегі дәйекті дәлелді дамыту және қолдау	ауызша және жазбаша сөйлеудегі дәйекті дәлелді дамыту және қолдау	ауызша және жазбаша сөйлеудегі дәйекті дәлелді дамыту және қолдау	ауызша және жазбаша сөйлеудегі дәйекті дәлелді дамыту және қолдау	ауызша және жазбаша сөйлеудегі дәйекті дәлелді дамыту және қолдау
5.1.8	6.1.8	7.1.8	8.1.8	9.1.8	10.1.8
оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді дамыту	оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді дамыту	оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді дамыту	оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді дамыту	оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді дамыту	оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді дамыту
5.1.9	6.1.9	7.1.9	8.1.9	9.1.9	10.1.9
өз ойларын, идеяларын, уайымдары мен сезімдерін білдіру үшін қиялды қолдану	өз ойларын, идеяларын, уайымдары мен сезімдерін білдіру үшін қиялды қолдану	өз ойларын, идеяларын, уайымдары мен сезімдерін білдіру үшін қиялды қолдану	өз ойларын, идеяларын, уайымдары мен сезімдерін білдіру үшін қиялды қолдану	өз ойларын, идеяларын, уайымдары мен сезімдерін білдіру үшін қиялды қолдану	өз ойларын, идеяларын, уайымдары мен сезімдерін білдіру үшін қиялды қолдану
5.1.10 қоршаған әлемге деген көптеген пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерттеу үшін ауызша немесе жазбаша тілді қолдану	6.1.10 қоршаған әлемге деген көптеген пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерттеу үшін ауызша немесе жазбаша тілді қолдану	7.1.10 қоршаған әлемге деген көптеген пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерттеу үшін ауызша немесе жазбаша тілді қолдану	8.1.10 қоршаған әлемге деген көптеген пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерттеу үшін ауызша немесе жазбаша тілді қолдану	9.1.10 қоршаған әлемге деген көптеген пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерттеу үшін ауызша немесе жазбаша тілді қолдану	10.1.10 қоршаған әлемге деген көптеген пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерттеу үшін ауызша немесе жазбаша тілді қолдану

2) 2 бөлім "Тыңдалым":

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
орташадан төмен 2	орташадан жоғары 2	төмен 1	орташа 1	жоғары 1	жоғары 1

5.2.1	6.2.1	7.2.1	8.2.1	9.2.1	10.2.1
сыныптағы әрекеттер тізбегін қолдау арқылы түсіну	сыныптағы шексіз әрекеттерді қолдау арқылы түсіну	жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санына арналған ұзақ әңгімедегі негізгі ойларды аз қолдаумен түсіну	жалпы және оқу тақырыптарына арналған ұзақ әңгімедегі негізгі ойларды қолдаусыз түсіну	жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барысында негізгі сәттерді қолдаусыз түсіну	жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барысында негізгі сәттерді қолдаусыз түсіну
5.2.2	6.2.2	7.2.2	8.2.2	9.2.2	10.2.2
жеке ақпаратты ұсыну туралы қарапайым сұрақтарды түсіну	жеке ақпаратты ұсыну туралы неғұрлым күрделі сұрақтарды түсіну	жалпы және білім беру тақырыптарының шектеулі шеңберіндегі ұзақ әңгіме / сөйлесудегі кейбір егжей-тегжейлі ақпаратты аз қолдаумен түсіну	жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша кеңейтілген әңгімедегі неғұрлым нақты ақпаратты аз қолдаумен немесе қолдаусыз түсіну	жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша кеңейтілген әңгімедегі неғұрлым нақты ақпаратты қолдаусыз түсіну	жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша кеңейтілген әңгімедегі неғұрлым нақты ақпаратты қолдаусыз түсіну
5.2.3	6.2.3	7.2.3	8.2.3	9.2.3	10.2.3
жалпы және оқу тақырыптарындағы қарапайым сұрақтарды қолдаусыз түсіну	жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша неғұрлым күрделі сұрақтарды қолдау арқылы түсіну	жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі шеңберіне кеңейтілген әңгімеде дәлелдің көп бөлігін қолдау арқылы түсіну	жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша ұзақ әңгімедегі дәлелдердің көп бөлігін қолдаусыз түсіну	жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша ұзақ әңгімедегі дәлелдердің көп бөлігін қолдаусыз түсіну	жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша ұзақ әңгімедегі дәлелдердің көп бөлігін қолдаусыз түсіну
5.2.4	6.2.4	7.2.4	8.2.4	9.2.4	10.2.4
жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелесудің негізгі тұстарын қолдаумен түсіну	жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелесудің негізгі сәттерін шектеулі қолдаумен түсіну	кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімедегі кейбір болжамды мағыналарды аз қолдаумен түсіну	жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелесуде болжамды мағынаның көп бөлігін қолдаусыз түсіну	жалпы және оқу тақырыптарына арналған ұзақ әңгімедегі болжамды мағынаның көп бөлігін қолдаусыз түсіну	жалпы және оқу тақырыптарына арналған ұзақ әңгімедегі болжамды мағынаның көп бөлігін қолдаусыз түсіну
5.2.5	6.2.5	7.2.5	8.2.5	9.2.5	10.2.5
әртүрлі оқу тақырыптары бойынша қысқа әңгіме барысында	жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барысында	жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігіне ұзақ әңгіме барысында	жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелесуде	жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барысында	жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барысында

лексикалық бірліктер мен бөлшектердің көп бөлігін қолдау арқылы түсіну	лексикалық бірліктер мен бөлшектердің көп бөлігін қолдау арқылы түсіну	сөйлеушінің (-лердің) пікірін қолдау арқылы анықтау	сөйлеушінің (-лердің) пікірін шамалы қолдаумен анықтау	сөйлеушінің (-лердің) пікірін анықтау	сөйлеушінің (-лердің) пікірін анықтау
5.2.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа әңгіме контекстінен мағынаны қолдау арқылы анықтау	6.2.6 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігіне ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны қолдау арқылы анықтау	7.2.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау	8.2.6 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігіне ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау	9.2.6 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау	10.2.6 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау
5.2.7 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша қарапайым әңгімеде сөйлеушінің (-лердің) пікірін қолдау арқылы анықтау	6.2.7 шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барысында сөйлеушінің (-лердің) пікірін қолдау арқылы анықтау	7.2.7 кейбір ауызша жанрлардың сипаттамалық белгілерін сөз, сөйлем және мәтін деңгейінде анықтай бастау	8.2.7 кейбір ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейінде сипаттамалық белгілерін анықтау	9.2.7 көптеген ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейінде сипаттамалық белгілерін анықтау	10.2.7 көптеген ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейінде сипаттамалық белгілерін анықтау
5.2.8 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімелерді, оның ішінде ұзақ сұхбаттарды қолдау арқылы түсіну	6.2.8 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімелерді, оның ішінде ұзақ сұхбаттарды қолдау арқылы түсіну	7.2.8 жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімелерді қолдау арқылы түсіну	8.2.8 жалпы және оқу тақырыптарындағы үлкен әңгімелерді түсіну	9.2.8 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде келтірілген дәлелдердегі сәйкессіздіктерді анықтай бастау	10.2.8 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде келтірілген дәлелдердегі сәйкессіздіктерді анықтау

3) 3 бөлім "Айтылым":

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
орташадан төмен 2	орташадан жоғары 2	төмен 1	орташа 1	жоғары 1	жоғары 1
5.3.1 кейбір жалпы тақырыптар бойынша өзіңіз	6.3.1 жалпы тақырыптардың көпшілігіне өзіңіз	7.3.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлесуде	8.3.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары	9.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлесуде	10.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлесуде

және басқалар туралы негізгі ақпаратты сөйлем деңгейінде беру	және басқалар туралы негізгі ақпаратты пікірталас деңгейінде беру	ресми және бейресми регистрлерді қолдану	бойынша сөйлесуде ресми және бейресми регистрлерді қолдану	ресми және бейресми регистрлерді қолдану	ресми және бейресми регистрлерді қолдану
5.3.2	6.3.2	7.3.2	8.3.2	9.3.2	10.3.2
кейбір жалпы тақырыптар аясында ақпарат алу үшін қарапайым сұрақтар қою	көптеген жалпы тақырыптар аясында ақпарат алу үшін қарапайым сұрақтар қою	кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін қиын сұрақтар қою	жалпы тақырыптар мен кейбір оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою	жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін қиын сұрақтар қою	жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін қиын сұрақтар қою
5.3.3	6.3.3	7.3.3	8.3.3	9.3.3	10.3.3
кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында ұсыныс деңгейінде пікір білдіру	әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде пайымдау элементтерімен ұсыныс деңгейінде пікір білдіру	көптеген жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде пайымдау деңгейінде пікір білдіру	кез келген жалпы және оқу тақырыптары бойынша пайымдау деңгейінде пікір білдіру	жалпы және оқу тақырыптарына өз көзқарасын түсіндіру және негіздеу	жалпы және оқу тақырыптарына өз көзқарасын түсіндіру және негіздеу
5.3.4	6.3.4	7.3.4	8.3.4	9.3.4	10.3.4
әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген пікірлерге сөйлем деңгейінде кейбір икемділікпен жауап беру	әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген түсініктемелерге ойлау элементтерімен сөйлем деңгейінде кейбір икемділікпен жауап беру	көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген пікірлерге ойлау элементтерімен сөйлем деңгейінде кейбір икемділікпен жауап беру	жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген пікірлерге ойлау элементтерімен сөйлем деңгейінде кейбір икемділікпен жауап беру	жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген пікірлерге ұсыныс пен пайымдау деңгейінде белгілі бір икемділік деңгейімен жауап беру	жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген пікірлерге ұсыныс пен пайымдау деңгейінде белгілі бір икемділік деңгейімен жауап беру
5.3.5	6.3.5	7.3.5	8.3.5	9.3.5	10.3.5
әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде ақпарат алмасудың базалық деңгейінде өзара әрекет жасауға тырысу	жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігіне ұзақ әңгіме барысында өзара әрекеттесуге тырысу	оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдық беру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесуге тырысу	оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, үйлестіру, жоспарлау және басымдық беру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу	оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдық беру үшін сыныптастармен өзара әрекеттесу	оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдық беру үшін сыныптастармен өзара әрекеттесу
5.3.6	6.3.6	7.3.6	8.3.6	9.3.6	10.3.6

жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сынып жұмысы кезінде ойларын сөйлем деңгейінде нақты және анық айту	жұптық, топтық жұмыста және бүкіл сыныпта жұмыс істеу кезінде пікір білдіру деңгейінде және пікірталас кезінде ойларды нақты және анық айту	жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныпта жұмыс істеу кезінде басқалардың ұсыныс немесе пайымдау деңгейінде айтқандарына кейбір икемділікпен түсініктеме беруге тырысу	жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныпта жұмыс істеу кезінде басқалардың ұсыныс немесе пайымдау деңгейінде айтқандарына кейбір икемділікпен түсініктеме беру	жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныпта жұмыс істеу кезінде басқалардың ұсыныс немесе пайымдау деңгейінде айтқандарына белгілі бір икемділік дәрежесімен түсініктеме беру	топтық, бүкіл жұмыс және басқалардың ұсыныс пайымдау деңгейінде айтқандарына белгілі дәреже түсініктеме беру
5.3.7	6.3.7	7.3.7	8.3.7	9.3.7	10.3.7
кейбір жалпы тақырыптар аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану	кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану	әртүрлі жалпы және кейбір оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану	жалпы және кейбір оқу тақырыптарының көпшілігінде нақты лексика мен синтаксисті қолдану	шектелмеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану	жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде нақты лексика мен синтаксисті қолдану
5.3.8	6.3.8	7.3.8	8.3.8	9.3.8	10.3.8
әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша қарапайым әңгімелер мен оқиғаларды мазмұндау	кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелер мен оқиғаларды мазмұндау	әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғаларды мазмұндау	жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде ұзағырақ әңгімелер мен оқиғаларды мазмұндау	жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде ұзағырақ әңгімелер мен оқиғаларды мазмұндау	жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде ұзағырақ әңгімелер мен оқиғаларды мазмұндау

4) 4 бөлім "Оқылым":

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
орташадан төмен 2	орташадан жоғары 2	төмен 1	орташа 1	жоғары 1	жоғары 1
5.4.1	6.4.1	7.4.1	8.4.1	9.4.1	10.4.1
жалпы және оқу тақырыптары бойынша кейбір қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі мазмұнды түсіну	жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі мазмұнды түсіну	кейбір таныс емес жалпы және оқу тақырыптары шеңберіндегі мәтіндердегі негізгі мазмұнды түсіну	таныс емес әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарының мәтіндеріндегі негізгі мазмұнды, соның ішінде кейбір ұзақ мәтіндерді түсіну	таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінің ұзақ мәтіндеріндегі негізгі мазмұнды түсіну	таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінің ұзақ мәтіндеріндегі негізгі мазмұнды түсіну

5.4.2	6.4.2	7.4.2	8.4.2	9.4.2	10.4.2
кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі ақпаратты аз қолдаумен түсіну	кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі ақпаратты аз қолдаумен түсіну	кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі ақпаратты аз қолдаумен түсіну	кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі ақпаратты аз қолдаумен түсіну	кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі ақпаратты аз қолдаумен түсіну	кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі ақпаратты аз қолдаумен түсіну
5.4.3	6.4.3	7.4.3 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде кейбір ұзақ мәтіндер аясында дәлелдің егжей-тегжейін түсіну	8.4.3 таныс жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде кейбір ұзақ мәтіндер аясында дәлелдің егжей-тегжейін түсіну	9.4.3 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзақ мәтіндердегі дәлелдің егжей-тегжейін түсіну	10.4.3 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзақ мәтіндердегі дәлелдің егжей-тегжейін түсіну
5.4.4	6.4.4	7.4.4 таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу тақырыптары аясында көркем және көркем емес әдебиеттердің ұзақ мәтіндерін оқу	8.4.4 таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу тақырыптары аясында әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттердің ұзақ мәтіндерін оқу	9.4.4 таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу тақырыптары аясында көркем және көркем емес әдебиеттердің ұзақ мәтіндерін оқу	10.4.4 таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу тақырыптары аясында көркем және көркем емес әдебиеттердің ұзақ мәтіндерін оқу
5.4.5	6.4.5	7.4.5 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде қысқа мәтіндердегі контекстен мағынаны анықтау	8.4.5 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа және кейбір ұзақ мәтіндердегі контекстен мағынаны анықтау	9.4.5 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзақ мәтіндердегі контекстен мағынаны анықтау	10.4.5 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзақ мәтіндердегі контекстен мағынаны анықтау
5.4.6	6.4.6	7.4.6 әртүрлі таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша автордың көзқарасын немесе пікірін анықтау	8.4.6 әртүрлі таныс емес жалпы және оқу тақырыптары және ұзақ мәтіндер бойынша, автордың көзқарасын немесе пікірін анықтау	9.4.6 көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзақ мәтіндердегі автордың көзқарасын немесе пікірін анықтау	10.4.6 көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзақ мәтіндердегі автордың көзқарасын немесе пікірін анықтау

					пікірі
5.4.7 кейбір жазбаша жанрлар аясында сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау	6.4.7 көптеген жазбаша жанрлар аясында сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау	7.4.7 көптеген жазбаша жанрлар аясында сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау	8.4.7 көптеген жазбаша жанрлар аясында сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау	9.4.7 кез-келген жазбаша жанр аясында сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау	10.4.7 кез-келген жазбаша жанр аясында сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау
5.4.8 мәнді тексеру және түсінуді кеңейту үшін таныс қағаз және сандық ресурстарды біршама қолдаумен пайдалану	6.4.8 мәнді тексеру және түсінуді кеңейту үшін өздігінен таныс қағаз және сандық ресурстарды пайдалану	7.4.8 мәнді тексеру және түсінуді кеңейту үшін таныс және кейбір таныс емес қағаз және сандық ресурстарды аз қолдаумен пайдалану	8.4.8 мәнді тексеру және түсінуді кеңейту үшін таныс және кейбір таныс емес қағаз және сандық ресурстарды пайдалану	9.4.8 таныс және таныс емес қағаз және сандық ресурстардың көпшілігін мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін пайдалану	10.4.8 таныс және таныс емес қағаз және сандық ресурстардың көпшілігін мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін пайдалану
5.4.9 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа, қарапайым мәтіндердегі факт пен пікірдің арасындағы айырмашылықты анықтау	6.4.9 кез-келген жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа, қарапайым мәтіндердегі факт пен пікірдің арасындағы айырмашылықты анықтау	7.4.9 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа, қарапайым мәтіндердегі дәлелдердің сәйкессіздіктерін анықтау	8.4.9 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердегі дәлелдердің сәйкессіздіктерін анықтау	9.4.9 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ мәтіндердегі келтірілген дәлелдердегі сәйкессіздіктерді анықтау	10.4.9 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ мәтіндердегі келтірілген дәлелдердегі сәйкессіздіктерді анықтау

5) 5 бөлім "Жазылым":

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
орташадан төмен 2	орташадан жоғары 2	төмен 1	орташа 1	жоғары 1	жоғары 2
5.5.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында жұмыстарды мәтін деңгейінде жоспарлау, жазу, өңдеу және оқу	6.5.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында жұмыстарды мәтін деңгейінде қолдау арқылы жоспарлау, жазу, өңдеу және оқу	7.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмыстарды мәтін деңгейінде қолдау арқылы жоспарлау, жазу, өңдеу және оқу	8.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмысты мәтін деңгейінде аз қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және оқу	9.5.1 жалпы және оқу тақырыптарында жұмыстарды мәтін деңгейінде қолдаусыз жоспарлау, жазу, өңдеу және оқу	10.5.1 жалпы және оқу тақырыптарында жұмыстарды мәтін деңгейінде қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және оқу

5.5.2	6.5.2	7.5.2	8.5.2	9.5.2	10.5.2
кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы сөйлемдер тізбегін абзацқа қолдау арқылы жазу	белгілі бір жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе өткен тәжірибе туралы қолдау арқылы жазу	кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, іс-әрекеттер немесе өткен тәжірибе туралы аздап қолдау көрсету арқылы жазу	таныс жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, іс-әрекеттер немесе өткен тәжірибе туралы аз қолдаумен жазу	таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, іс-әрекеттер немесе өткен тәжірибе туралы өз бетінше жазу	таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, іс-әрекеттер немесе өткен тәжірибе туралы өз бетінше жазу
5.5.3	6.5.3	7.5.3	8.5.3	9.5.3	10.5.3
адамдарды, орындар мен объектілерді сипаттайтын нақты деректерді мәтін деңгейінде қолдау арқылы жазу	кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жеке сезімдер мен пікірлер туралы қолдау арқылы жазу	кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазу	әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарына жазбаша тіл рәсімдеу	әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарына жазбаша тіл рәсімдеу	әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарына жазбаша тіл рәсімдеу
5.5.4	6.5.4	7.5.4	8.5.4	9.5.4	10.5.4
жеке ақпарат беру үшін ұзақ сөйлемдер тізбегін қолдау арқылы жазу	жеке ақпарат беру үшін әртүрлі тақырыптарға қолдау көрсету арқылы жазу	жалпы және оқу тақырыптарындағы кейбір жазбаша жұмыстарда тиісті стиль мен жанрды қолдау арқылы пайдалану	жалпы және оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрларда тиісті стиль мен жанрды қолдау арқылы пайдалану	жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі жазбаша жұмыстарда сәйкес стиль мен жанрды минималды қолдаумен пайдалану	жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі жазбаша жұмыстарда сәйкес стиль мен жанрды минималды қолдаумен пайдалану
5.5.5	6.5.5	7.5.5	8.5.5	9.5.5	10.5.5
сөйлемдерді сөз байламдарының негізгі сөздерінің көмегімен қолдаусыз байланыстыру	кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарына дәлелдерді мысалдар мен негіздемелермен толықтыра отырып қолдау арқылы пайдалану	кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарына дәлелдерді мысалдар мен негіздемелермен толықтыра отырып кейбір қолдаумен пайдалану	таныс жалпы және оқу тақырыптарына дәлелдерді мысалдармен және негіздемелермен толықтыра отырып қолдау арқылы пайдалану	шексіз таныс жалпы және оқу тақырыптарына дәлелдерді мысалдар мен негіздемелермен толықтыра отырып қолдау арқылы пайдалану	шексіз таныс жалпы және оқу тақырыптарына дәлелдерді мысалдар мен негіздемелермен толықтыра отырып қолдау арқылы пайдалану
5.5.6	6.5.6	7.5.6	8.5.6	9.5.6	10.5.6
сөйлемдерді кейбір	сөйлемдерді әртүрлі	сөйлемдерді таныс	сөйлемдерді таныс	әртүрлі	әртүрлі

таныс жалпы тақырыптарға сөз байламның негізгі сөздерін қолдана отырып, кейбір қолдаумен абзацқа логикалық түрде біріктіру	таныс жалпы тақырыптарға сөз байламның негізгі сөздерін қолдана отырып, аз қолдаумен абзацқа логикалық түрде біріктіру	жалпы тақырыптарға сөз байламның негізгі сөздерін қолдана отырып логикалық түрде абзацқа біріктіру	жалпы тақырыптарға сөз байламның негізгі сөздерін қолдана отырып абзацқа логикалық түрде біріктіру	байланыстырушы сөздерді қолдана отырып, жалпы таныс және оқу тақырыптарына дәйекті мәтіндер жазу	байла сөзде отыр таныс тақыр дәйек жазу
5.5.7 таныс жалпы және кейбір оқу тақырыптарындағы кейбір жазбаша жанрлардың мәтін деңгейіндегі тиісті форматын кейбір қолдаумен пайдалану	6.5.7 таныс жалпы және кейбір оқу тақырыптарындағы әртүрлі жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейіндегі тиісті форматты қолдану	7.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейіндегі тиісті форматты аз қолдаумен пайдалану	8.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптарына жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейінде тиісті форматты аз қолдаумен пайдалану	9.5.7 жалпы және оқу тақырыптарында шектеусіз жазбаша жанрлардың мәтін деңгейінде тәуелсіз тиісті форматын пайдалану	10.5.7 жалп тақыр шекте жанр деңге тиісті пайд
5.5.8 кейбір жалпы тақырыптарға жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу	6.5.8 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу	7.5.8 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу	8.5.8 таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу	9.5.8 шексіз таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу	10.5.8 шекс және тақыр жиі қ сөзде
5.5.9 кейбір таныс жалпы тақырыптар бойынша мәтін деңгейінде орташа сауаттылықпен жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін қолдану	6.5.9 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейінде орташа сауаттылықпен жазылған жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін қолдану	7.5.9 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейінде орташа сауаттылықпен жазылған жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін қолдану	8.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін сауаттылығының орташа деңгейіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін пайдалану	9.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін мәтін деңгейінде сауатты пайдалану	10.5.9 таныс оқу тақыр жазба жұмы белгіл деңге пайд

6) 6 бөлім "Ағылшын тілін қолдану":

5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
орташадан төмен 2	орташадан жоғары 2	төмен 1	орташа 1	жоғары 1	жоғары 1
5.6.1 кейбір таныс жалпы	6.6.1 таныс жалпы және	7.6.1 таныс жалпы және	8.6.1 таныс жалпы және	9.6.1 таныс жалпы және	10.6.1 таныс жалпы және

және оқу тақырыптары бойынша тиісті есептелетін және есептелмейтін зат есімдерді, оның ішінде уақыт пен орынды сипаттайтын жалпы сөз тіркестерін пайдалану	оқу тақырыптары бойынша орын мен уақытты сипаттайтын абстрактілі зат есімдерді, күрделі және қарапайым сөз тіркестерін қолдану	оқу тақырыптары бойынша кейбір абстрактілі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестерін қолдану	оқу тақырыптары, сондай-ақ таныс емес тақырыптар бойынша кейбір абстрактілі құрама зат есімдерді, күрделі және дерексіз топтарды қолдану	оқу тақырыптары, сондай-ақ таныс емес тақырыптар бойынша әртүрлі абстрактілі құрама зат есімдерді, күрделі және дерексіз топтарды қолдану	оқу тақырыптары, сондай-ақ таныс емес тақырыптар бойынша әртүрлі абстрактілі құрама зат есімдерді, күрделі және дерексіз топтарды қолдану
5.6.2 аз таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде many, much, a lot of, a few қолдану	6.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарының кеңейтілген спектрінде more, little, few, less, fewer, not as many, not as much қолдану	7.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есептелетін және есептелмейтін зат есімдер үшін әртүрлі сандық сөздерді, соның ішінде too much, too many, none any, enough сөздерін қолдану	8.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есептелетін және есептелмейтін зат есімдерге, соның ішінде, several, plenty, a large / small, number / amount үшін әртүрлі сандық есімдіктерді қолдану	9.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есептелетін және есептелмейтін зат есімдер мен атаулы топтар үшін сандық есімдіктерді қолдану	10.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есептелетін және есептелмейтін зат есімдер мен атаулы топтар үшін сандық есімдіктерді қолдану
5.6.3 жалпы және кейбір оқу тақырыптарындағы пәндерді сипаттау кезінде сын есімдерді, соның ішінде иелік сын есімдерді қолдану, салыстыру үшін қарапайым бір буынды және екі буынды сын есімдерді (салыстырмалы және жоғары дәрежеде) қолдану	6.6.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрі бойынша салыстырмалы және жоғары дәрежеде сын есімдер мен тұрақты және тұрақты емес сын есімдердің алуан түрін қолдану	7.6.3 жалпы есімшелерді сын есім ретінде қолдану және таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша зат есімдердің алдына сын есімдерді дұрыс қою	8.6.3 әртүрлі күрделі сын есімдер мен қарапайым сын есімдерді есімшелер және салыстырмалы құрылым ретінде қолдану, мысалы таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша деңгейді көрсету үшін as...as, much ...than қолдану	9.6.3 әртүрлі күрделі сын есімдер мен қарапайым сын есімдерді қатысушы ретінде, деңгей көрсетуге болатын салыстырмалы құрылымдарды және таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша күшейтетін сын есімдерді қолдану	10.6.3 әртүрлі күрделі сын есімдер мен қарапайым сын есімдерді қатысушы ретінде, деңгей көрсетуге болатын салыстырмалы құрылымдарды және таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша күшейтетін сын есімдерді қолдану
5.6.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша any, no each, every қолдану	6.6.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі көрсеткіштерді	7.6.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі көрсеткіштерді,	8.6.4 all, half, both [of] қоса алғанда, айқындаушы сөздерді таныс	9.6.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша анықтайтын және	10.6.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша анықтайтын және

	соның ішінде all, other қолдану	соның ішінде neither, either қолдану	жалпы және оқу тақырыптары бойынша предетерминатив ретінде пайдалану	алдын-ала анықтайтын сөздерді қолдану	алдың анық сөздер
5.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптарының кеңейтілген спектрінде сұрақтар қолдану, соның ішінде whose, how often, how long қосылған сұрақтарын қолдану	6.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі уақыт формаларын қамтитын сұрақтарды қолдану	7.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі уақыт формаларын қамтитын сұрақтарды қолдану	8.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі уақытша және модальды формаларды қамтитын сұрақтарды қолдану	9.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі сұрақтарды қолдану	10.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша сұрақтарды қолдану
5.6.6 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша негізгі жеке және демонстрациялық есімдіктер мен some, any, something, nothing, anything сандық есімдіктерін қолдану	6.6.6 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша негізгі жеке және демонстрациялық есімдіктер мен someone somebody, everybody, no-one сандық есімдіктерін қолдану	7.6.6 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша mine, yours, ours, theirs, hers, his, myself, yourself, themselves сияқты жеке және рефлексивті есімдіктерді қолдану	8.6.6 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарында есімдіктерді қолдану, соның ішінде anybody, anyone, anything белгісіз есімдіктерін, everyone, everything, none, more, less, a few сандық есімдіктерін қолдану	9.6.6 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша салыстырмалы, демонстрациялық, белгісіз және сандық есімдіктерді және көптеген рефлексивті есімдіктерді қолдану	10.6.6 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша салыстырмалы, демонстрациялық, белгісіз және сандық есімдіктерді және көптеген рефлексивті есімдіктерді қолдану
5.6.7 таныс және жалпы білім беру тақырыптарының шектеулі шеңберінен не болғанын білдіру үшін қарапайым етістіктердің қарапайым формаларын (болымсыз уақыт) қолдану	6.6.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша болымсыз және аяқталмаған өткен шақты білдіру үшін қарапайым мінсіз формаларды қолдану	7.6.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша соңғы уақытты, белгісіз және аяқталмаған өткенді білдіру үшін әртүрлі қарапайым мінсіз формаларды қолдану	8.6.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша соңғы, белгісіз және аяқталмаған өткенді білдіру үшін қарапайым жетілдірілген формалардың алуан түрін қолдану	9.6.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қарапайым, жетілдірілген формаларды, соның ішінде кейбір пассивті формаларды, соның ішінде уақыттың жағдайын қолдану	10.6.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қарапайым, жетілдірілген формалардың алуан түрін қолдану
5.6.8 таныс және жалпы	6.6.8 таныс жалпы және	7.6.8 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары	8.6.8 таныс жалпы және	9.6.8 таныс жалпы және	10.6.8 таныс жалпы және

білім беру тақырыптарының шектеулі шеңберінде болжау үшін "болады" және белгілі жоспарлар туралы айту үшін "жиналады" сияқты келер шақ формаларын қолдану	білім беру тақырыптарының өсу ауқымына қарай ұсыныстар, уәделер мен болжамдар үшін "болады" сияқты келер шақ формаларын қолдану	бойынша келер шақтың әртүрлі формаларын, соның ішінде болашақ мәні бар осы шақты қолдану	оқу тақырыптары бойынша келер шақтың әртүрлі формаларын, оның ішінде болашақ мәні бар созылмалы осы шақ және нақ осы шақты қолдану	оқу тақырыптары бойынша болашақ уақыттың әртүрлі формаларын, соның ішінде кейбір пассивтерді қолдану	оқу тақырыптары бойынша болашақ уақыттың әртүрлі формаларын, соның ішінде кейбір пассивтерді қолдану
5.6.9 таныс және жалпы білім беру тақырыптарының шектеулі шеңберінде рәсімдерді, әдеттер мен жағдайларды сипаттау үшін нақ осы шақты және қарапайым өткен шақты, сонымен қатар дұрыс және бұрыс формаларды қолдану	6.6.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан ауқымына қазіргі және өткен қарапайым белсенді және кейбір пассивті формалардың тиісті түрде кеңейтілген алуан түрлілігін пайдалану	7.6.9 кәдімгі жалпы және оқу тақырыптарының барлық түрлері бойынша қазіргі және өткен қарапайым формалар мен соңғы жетілдірілген қарапайым формалардың тиісті түрде кеңейтілген алуан түрлілігін пайдалану	8.6.9 жалпы және таныс оқу тақырыптары бойынша сипаттамалық және жанама сөйлеуде қазіргі және өткен қарапайым формалар мен соңғы жетілдірілген қарапайым формалардың алуан түрлілігін тиісті түрде қолдану	9.6.9 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша баяндау мен жанама сөйлеуде белсенді және пассивті қарапайым қазіргі және өткен формалардың және өткен жетілдірілген қарапайым формалардың дұрыс пайдалану	10.6.9 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша баяндау мен жанама сөйлеуде белсенді және пассивті қарапайым қазіргі және өткен формалардың және өткен жетілдірілген қарапайым формалардың дұрыс пайдалану
5.6.10 таныс және жалпы оқу тақырыптары бойынша қазіргі және болашақ мағынасы бар созылмалы осы шақ формаларын қолдану	6.6.10 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі шеңбері бойынша үздіксіз осы шақтың және өткен үздіксіз формалардың түрлерін фон мен үзілген өткен әрекет үшін пайдалану	7.6.10 таныс жалпы және оқу тақырыптарының ауқымында үздіксіз осы шақтың және өткен үздіксіз формалардың түрлерін қолдану	8.6.10 үздіксіз осы шақ және өткен үздіксіз формаларды, соның ішінде кейбір пассивті формаларды бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптары бойынша қолдану	9.6.10 таныс жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарына үздіксіз осы шақ және өткен үздіксіз формаларды, соның ішінде сәйкес пассивті формалардың үздіксіз өсіп келе жатқан түрлерін қолдану	10.6.10 таныс жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарына үздіксіз осы шақ және өткен үздіксіз формаларды, соның ішінде сәйкес пассивті формалардың үздіксіз өсіп келе жатқан түрлерін қолдану
5.6.11 таныс және жалпы оқу тақырыптарының шектеулі	6.6.11 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жалпы	7.6.11 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мәлімдемелер үшін жанама сөйлеудің	8.6.11 таныс жалпы және білім беру тақырыптарының жиынтығы бойынша	9.6.11 мәлімдемелер, сұрақтар мен командалар үшін ұсынылған сөйлеу формаларының	10.6.11 мәлімдемелер, сұрақтар мен командалар үшін ұсынылған сөйлеу формаларының

шеңберінде be / look / sound / feel / taste / smell like қолдану	жеке емес құрылымдарды it, there-мен қолдану	кейбір түрлерін қолдану	мәлімдемелер, сұрақтар мен командалар: айту, сұрау, әңгімелеу үшін жанама сөйлеудің кейбір түрлерін қолдану	алуан түрлілігін қолдану, сонымен қатар бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жанама және кіріктірілген сұрақтарды know, wonder-мен қолдану	формалар алуан қолдану, қатар таныс оқу тақырыптары бойынша және сұрақтарды wonder
5.6.12 таныс және жалпы оқу тақырыптарының шектеулі шеңбері бойынша жалпы дұрыс және бұрыс үстеулерді, қарапайым және салыстырмалы формаларды, last week, yesterday жиілік үстеулерін және уақыт үстеулерін қолдану	6.6.12 жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан ауқымына үстеулердің алуан түрлілігін, сонымен қатар too, not enough, quite, rather дәрежесіндегі үстеулерді қолдану	7.6.12 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша салыстырмалы дәрежедегі үстеулер құрылымын дұрыс және бұрыс үстеулермен қолдану	8.6.12 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша not as quickly as / far less quickly салыстырмалы дәрежедегі үстеу құрылымдарын дұрыс және бұрыс үстеулермен қолдану; үстеулердің сөз алды, сөзден кейін және қорытынды түрін қолдану	9.6.12 таныс жалпы және білім беру тақырыптарының бірқатарына сәйкес әртүрлі алдын-ала вербальды, сөзден кейінгі үстеулер мен соңғы позициядағы үстеулерді қолдану; салыстырмалы дәрежедегі үстеу құрылымының әртүрлілігін дұрыс және бұрыс үстеулермен қолдану	10.6.12 таныс жалпы және білім беру тақырыптарының бірқатарына сәйкес әртүрлі алдын-ала вербальды, сөзден кейінгі үстеулер мен соңғы позициядағы үстеулерді қолдану; салыстырмалы дәрежедегі үстеу құрылымының әртүрлілігін дұрыс және бұрыс үстеулермен қолдану
5.6.13 кейбір таныс және жалпы оқу тақырыптары бойынша мүмкіндікті білдіру үшін might, may, could-ты қолдану	6.6.13 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша mustn ' t (prohibition) need (necessity) should (for advice) модальдық формаларын қолдану	7.6.13 түрлі таныс және жалпы оқу тақырыптары бойынша әртүрлі функциялар үшін әртүрлі модальды формаларды қолдану	8.6.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі функциялар үшін: міндеттемелер, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, өтініштер, ұсыныстар, тыйым - модальды формалардың алуан түрлілігін қолдану	9.6.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша екінші пен сынды білдіру үшін әртүрлі функциялар үшін арналған модальды формалар мен should / shouldn ' thave-пен қолданатын өткен шақтың модальдық формаларының шектеулі санын қолдану	10.6.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша екінші пен сынды білдіру үшін әртүрлі функциялар үшін арналған модальды формалар мен should / shouldn ' thave-пен қолданатын өткен шақтың модальдық формаларының шектеулі санын қолдану
5.6.14 белгілі бір жалпы және оқу	6.6.14 әртүрлі таныс және жалпы оқу	7.6.14 әртүрлі таныс және жалпы оқу	8.6.14 таныс жалпы және оқу	9.6.14 таныс жалпы және оқу тақырыптары	10.6.14 таныс жалпы және оқу тақырыптары

тақырыптары бойынша уақыт пен орын туралы сөйлесу үшін предлогтарды қолдану; тақырыпты белгілеу үшін, заттарды сипаттау үшін предлогтарды қолдану; қозғалыс бағытын айқындайтын to, into, out of, from, towards предлогтарын қолдану	тақырыптарындағы жалпы фразалық сөйлемдерде зат есімдер мен сын есімдердің алдында предлогтар қолдану; агент пен құралды белгілеу үшін уақыттың, орынның және бағыттың әртүрлі предлогтарын қолдану	тақырыптарында жалпы фразалық сөйлемдерде зат есімдер мен сын есімдердің алдында предлогтар қолдану	тақырыптарының бірқатарына сәйкес сын есімдерден кейін тұратын тәуелді предлогтарды қалай қолдану керектігін көрсету үшін as, like to, предлогтарын қолдану; зат есімдер мен сын есімдердің алдында кейбір предлогтарды қолдану	бойынша зат есімдер мен сын есімдердің алдында келетін предлогтардың алуан түрлілігін қолдану; зат есімдер мен сын есімдерден кейін келетін тәуелді предлогтардың көбісін қолдану; және етістіктерден кейін келетін тәуелді түрлі предлогтардың көбеюін қолдану	бойынша зат есімдер мен сын есімдердің алдында келетін предлогтардың алуан түрлілігін қолдану; зат есімдер мен сын есімдерден кейін келетін тәуелді предлогтардың көбісін қолдану; және етістіктерден кейін келетін тәуелді түрлі предлогтардың көбеюін қолдану
5.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде жалпы етістіктерді verb / verb + ing инфинитивімен қолдану	6.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде жалпы етістіктерді verb / verb + ing инфинитивімен қолдану	7.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарында сөйлемдік етістіктерді қолдану және фразалық етістіктерді қолдана бастау; етістіктер мен сын есімдердің шектеулі санынан кейін инфинитив формаларын қолдану; етістіктер мен предлогтардың шектеулі санынан кейін герундий формаларын қолдану	8.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарында сөйлемдік етістіктерді қолдану және фразалық етістіктерді қолдана бастау; етістіктер мен сын есімдердің шектеулі санынан кейін инфинитив формаларын қолдану; етістіктер мен предлогтардың шектеулі санынан кейін герундий формаларын қолдану	9.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарында сөйлемдік етістіктерді қолдану және фразалық етістіктерді қолдана бастау; етістіктер мен сын есімдердің шектеулі санынан кейін инфинитив формаларын қолдану; етістіктер мен предлогтардың шектеулі санынан кейін герундий формаларын қолдану	10.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде жалпы етістіктерді verb / verb + ing инфинитивімен қолдану
5.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде шағын мәтіндердегі сөйлемдердің бөліктерін байланыстыру үшін so, if, when, where, before, after союздарын қолдану	6.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде шағын мәтіндердегі сөйлемдердің бөліктерін байланыстыру үшін so, if, when, where, before, after союздарын қолдану	7.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі союздарды пайдалану	8.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарын түсіндіру кезінде себептерді түсіндіру үшін since, as; құрылымын түсіндіру үшін so ... that, such as ... сияқты әртүрлі союздарды қолдану	9.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде сөйлемдердің бөліктерін байланыстыру үшін so, if, when, where, before, after союздарын қолдану	10.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде сөйлемдердің бөліктерін байланыстыру үшін so, if, when, where, before, after союздарын қолдану

5.6.17	6.6.17 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде if қосымшасын (нөлдік шартты сөйлемдерде) қолдану , where-мен қосымшалар қолдану, before/after-мен қосымшалар қолдану (өткеннің мәні бар) егжей-тегжейлі ақпаратты білдіру үшін which who that where-мен салыстырмалы қосымшаларды қолдану	7.6.17 жалпы және оқу тақырыптары бойынша think, know, believe, hope, say, tell көмегімен бағыныңқы сөйлемдерді қолдану, sure, certain көмегімен бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; which, who, that көмегімен анықтаушы бағыныңқы сөйлемдерді қолдану	8.6.17 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша if/unless/if only екінші бағыныңқы сөйлемде қолдану, wish [that] [present reference] шарттарын пайдалану; анықтаушы бағыныңқы сөйлемдерді "why" сөзімен қоса пайдалану	9.6.17 if/if only-ді үшінші логикалық құрылымда қолдану, which сөзін қосып салыстырмалы бағыныңқы сөйлемдерді қолдану	10.6.1 if/if only-ді үшінші логикалық құрылымда қолдану, which сөзін қосып салыстырмалы бағыныңқы сөйлемдерді қолдану

26. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

27. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып :

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Үйде және үйден тыс	Мазмұндау	5.1.1 топтық мәселелерді б... шығармашылық түрде ше... және тыңдау дағдыларын н... 5.1.6 ақпаратты басқаларға... ұйымдастыру және ұсыну; 5.1.8 оқу және талқылау ар... мәдениетаралық түсініктер... 5.1.9 өз ойларын, идеяларь... мен сезімдерін білдіру үшін... қолдану
	Тыңдалым	5.2.1 сыныптағы әрекеттер... арқылы түсіну; 5.2.3 жалпы және оқу тақы... қарапайым сұрақтарды қо... 5.2.6 кейбір жалпы және оқ... тақырыптарындағы қысқа... контекстінен мағынаны қо... анықтау; 5.2.7 кейбір жалпы және оқ... бойынша қарапайым әңгім... сөйлеушінің (-лердің) пікірі... арқылы анықтау
	Айтылым	5.3.1 кейбір жалпы тақыры... өзіңіз және басқалар турал... ақпаратты сөйлем деңгейі... 5.3.2 кейбір жалпы тақыры... ақпарат алу үшін қарапайы... қою; 5.3.4 әртүрлі жалпы және о... тақырыптары аясында күт... сөйлем деңгейінде кейбір и... жауап беру;

		5.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде ойлардың деңгейінде нақты және анық 5.3.7.1 кейбір жалпы тақырыптардағы нақты лексика мен синтаксис
	Оқылым	5.4.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша кейбір қысқа қараша мәтіндердегі негізгі ойлардың 5.4.2 кейбір жалпы және оқу аясында қысқа, қарапайым мазмұн мен негізгі мәліметтерді қолдаумен түсіну; 5.4.5 таныс жалпы және оқу аясында қысқа мәтіндердегі мағынаны анықтау
	Жазылым	5.5.1 кейбір жалпы және оқу аясында жұмыстарды мәтіндік жоспарлау, жазу, өңдеу және 5.5.2 кейбір жалпы және оқу тақырыптарына шағын мәтіндік арқылы жазу; 5.5.3 адамдарды, орындар мен объектілерді сипаттайтын мәтіндерді деректерді мәтін деңгейінде арқылы жазу; 5.5.6 кейбір таныс жалпы тақырыптары бойынша сөз байламның негізін қолдана отырып, сөйлемдерді логикалық түрде біршама негізді біріктіру; 5.5.7 таныс жалпы және кейбір тақырыптарындағы кейбір жанрлардың мәтін деңгейінде форматын кейбір қолдаумен
	Ағылшын тілін қолдану	5.6.1 кейбір таныс жалпы және тақырыптары бойынша тиісті және есептелмейтін зат есімдері ішінде уақыт пен орынды сөздер жалпы сөз тіркестерін пайдалану 5.6.3 жалпы және кейбір оқу

		тақырыптарындағы пәндер кезінде сын есімдерді, сондықтан сын есімдерді қолдану, салыстырмалы қарапайым бір буынды және екі буынды сын есімдерді (салыстырмалы жоғары дәрежеде) қолдану; 5.6.4 таныс жалпы мен оқу бойынша any, no each, every; 5.6.6 таныс жалпы және оқу бойынша негізгі жеке және демонстрациялық есімдіктер any, something, nothing, anything; есімдіктерін қолдану; 5.6.8 таныс және жалпы біл тақырыптарының шектеулі болжау үшін "болады" және жоспарлар туралы айту үшін сияқты келер шақ формаларын қолдану; 5.6.11 таныс және жалпы оқу тақырыптарының шектеулі be / look / sound / feel / taste қолдану; 5.6.12 таныс және жалпы оқу тақырыптарының шектеулі бойынша жалпы дұрыс және үстеулерді, қарапайым және салыстырмалы формаларды yesterday жиілік үстеулерін үстеулерін қолдану; 5.6.14 белгілі бір жалпы және тақырыптары бойынша уақыт туралы сөйлесу үшін предлогтар қолдану; тақырыпты белгілі заттарды сипаттау үшін предлог қолдану; қозғалыс бағытын to, into, out of, from, towards қолдану
Тірі ағзалар	Мазмұндау	5.1.4 басқа оқушылардың көзделген байланысын сындарлы бағалап жауап беру; 5.1.5 жеке оқу мақсаттарын байланысты пайдалану;

		5.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну; 5.1.7 ауызша және жазбаша дәйекті дәлелді дамыту және
	Тыңдалым	5.2.1 сыныптағы командалық қолдау арқылы түсіну; 5.2.3 жалпы және оқу тақырып қарапайым сұрақтарды қою 5.2.4 жалпы және оқу тақырып бойынша ұзақ әңгімелесудің тұстарын қолдаумен түсіну 5.2.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа контекстінен мағынаны қоры анықтау
	Айтылым	5.3.1 кейбір жалпы тақырып өзiңiз және басқалар туралы ақпаратты сөйлем деңгейiнде 5.3.4 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында күтiм сөйлем деңгейiнде кейбір жауап беру; 5.3.6 жұптық, топтық және жұмыс iстеу кезiнде ойлар деңгейiнде нақты және аны 5.3.7 кейбір жалпы тақырып нақты лексика мен синтак
	Оқылым	5.4.1 жалпы және оқу тақырып бойынша кейбір қысқа қар мәтiндердегi негiзгi ойлард 5.4.2 кейбір жалпы және оқ аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негiзгi м шамалы қолдаумен түсiну; 5.4.4 көркем және көркем әдебиеттердiң кейбір қысқ шамалы қолдаумен оқу;

		5.4.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мазмұнды автордың көзқарасын немен анықтау; 5.4.8 мәнді тексеру және түсіндіру үшін таныс қағаз және сандық ресурстарды біршама қолдау пайдалану; 5.4.9 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа, мәтіндердегі факт пен пікірді айырмашылықты анықтау
	Жазылым	5.5.2 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы сөйлем абзацқа қолдау арқылы жазу; 5.5.3 адамдарды, орындар мен объектілерді сипаттайтын нәтижелер деректерді мәтін деңгейінде арқылы жазу; 5.5.7 таныс жалпы және кейбір тақырыптарындағы кейбір жанрлардың мәтін деңгейін форматын кейбір қолдаумен 5.5.8 кейбір жалпы тақырып қолданылатын сөздерді дұрыс
	Ағылшын тілін қолдану	5.6.1 кейбір таныс жалпы және тақырыптары бойынша тиісін және есептелмейтін зат есім ішінде уақыт пен орынды сипат жалпы сөз тіркестерін пайдалану; 5.6.3 жалпы және кейбір оқу тақырыптарындағы пәндер, кезінде сын есімдерді, соның ішінде сын есімдерді қолдану, салыстырмалы қарапайым бір буынды және сын есімдерді (салыстырмалы жоғары дәрежеде) қолдану; 5.6.9 таныс және жалпы білім тақырыптарының шектеулі рәсімдерді, әдеттер мен жағдай сипаттау үшін нақ осы шақты қарапайым өткен шақты, со

		дұрыс және бұрыс формалары; 5.6.13 кейбір таныс және жаңа тақырыптары бойынша мүмкіндік үшін might, may, could-ты қолдану; 5.6.15 таныс жалпы және оқшау тақырыптарының шектеулі жалпы етістіктерді verb / verb-ing / infinitive-мен қолдану
2 тоқсан		
Құндылықтар	Мазмұндау	5.1.2 сыныптастарына кері сұрақтар қамтамасыз ету үшін сөйлеу дағдыларын қолдану; 5.1.5 жеке оқу мақсаттарын байланысты пайдалану; 5.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну; 5.1.9 өз ойларын, идеяларын мен сезімдерін білдіру үшін қолдану
	Тыңдалым	5.2.1 сыныптағы командалық қолдау арқылы түсіну; 5.2.2 жеке ақпаратты ұсыну қарапайым сұрақтарды түсіну; 5.2.8 кейбір жалпы және оқшау бойынша әңгімелер, оның ішінде әңгімесуді қолдау арқылы түсіну; 5.2.6 кейбір жалпы және оқшау тақырыптарындағы қысқа контекстінен мағынаны қорытындылау анықтау
	Айтылым	5.3.3 кейбір жалпы және оқшау аясында ұсыныс деңгейінде айтылым; 5.3.4 әртүрлі жалпы және оқшау тақырыптары аясында күтпеген сөйлем деңгейінде кейбір жауап беру;

	Оқылым	5.3.5 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде алмасудың базалық деңгейін анықтауға әрекет жасауға тырысу; 5.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде ойларды, пікірлерді деңгейінде нақты және анықталуға тырысу; 5.3.7 кейбір жалпы тақырыптар бойынша нақты лексика мен синтаксис қолдануға тырысу;
		5.4.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша кейбір қысқа қарасты мәтіндердегі негізгі ойларды анықтауға тырысу; 5.4.2 кейбір жалпы және оқу аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негізгі мәнін анықтауға тырысу; шамалы қолдаумен түсіну; 5.4.3 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында дәлелдерді тегжейін түсіну; 5.4.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа ақпарат автордың көзқарасын немесе көзқарасын анықтауға тырысу;
		5.5.1 кейбір жалпы және оқу аясында жұмыстарды мәтіндік жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету; 5.5.4 жеке ақпаратты беру үшін сөйлемдер тізбегін қолдау және абзацқа жазу; 5.5.3 адамдарды, орындар мен объектілерді сипаттайтын мәтіндер деректерді мәтін деңгейінде анықтауға тырысу; арқылы жазу; 5.5.5 сөйлемдерді сөз байлығын негізгі сөздерінің көмегімен анықтауға тырысу; байланыстыру; 5.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы кейбір жанрлардың мәтін деңгейінде форматын кейбір қолдаумен анықтауға тырысу;

		5.5.8 кейбір жалпы тақырыптар бойынша қолданылатын сөздерді дұрыс қолдану;
	Ағылшын тілін қолдану	5.6.1 кейбір таныс жалпы және жеке тақырыптары бойынша тиісті зат есімдер және есептелмейтін зат есімдер ішінде уақыт пен орынды сөздерді жалпы сөз тіркестерін пайдалану;
		5.6.2 аз таныс жалпы және жеке тақырыптарының шектеулі сөздерін many, much, a lot of, a few қолдану;
		5.6.3 жалпы және кейбір оқу тақырыптарындағы пәндер бойынша кезінде сын есімдерді, сондай-ақ сын есімдерді қолдану, салыстырмалық қарапайым бір буынды және сын есімдерді (салыстырмалық жоғары дәрежеде) қолдану;
		5.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптарының кеңейтілген сұрақтар қолдану, соның ішінде how often, how long қосылған сөздерді қолдану;
		5.6.6 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша негізгі жеке және демонстрациялық есімдіктер any, something, nothing, anything есімдіктерін қолдану;
		5.6.7 таныс және жалпы білім тақырыптарының шектеулі болғанын білдіру үшін қарапайым етістіктердің қарапайым формаларын (болымсыз уақыт) қолдану;
		5.6.1 кейбір таныс және жалпы тақырыптары бойынша мүмкіндік үшін might, may, could-ты қолдану;
		5.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі шағын мәтіндердегі сөйлем бөліктерін байланыстыру үшін where, before, after союздарын қолдану;
		5.6.17 жеке және таныс тақырыптары бойынша

		қарапайым және өткен әрекеттерді сипаттау үшін қосымшаларды бірге қолдану
Жұмыс әлемі	Мазмұндау	5.1.2 сыныптастарына кері байланыс қамтамасыз ету үшін сөйлеу дағдыларын қолдану; 5.1.4 басқа оқушылардың көзқарасын байланысын сындарлы бағалауға жауап беру; 5.1.7 ауызша және жазбаша ақпарат дәйекті дәлелді дамыту және қолдану; 5.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді түсіндіру;
	Тыңдалым	5.2.1 сыныптағы командалық жұмыс қолдау арқылы түсіну; 5.2.5 әртүрлі оқу тақырыптарын қысқа әңгімеде нақты ақпаратты мәліметтердің көп бөлігін қолдану түсіну; 5.2.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа ақпарат контекстінен мағынаны қолдану анықтау; 5.2.7 кейбір жалпы және оқу бойынша қарапайым әңгіме сөйлеушінің (-лердің) пікірін анықтау арқылы анықтау
	Айтылым	5.3.2 кейбір жалпы тақырыптар ақпарат алу үшін қарапайым қолдану қою; 5.3.3 кейбір жалпы және оқу аясында ұсыныс деңгейінде анықтау; 5.3.4 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында күтінген сөйлем деңгейінде кейбір итерим жауап беру; 5.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде ойларды

		деңгейінде нақты және анық; 5.3.7 кейбір жалпы тақырыптар бойынша нақты лексика мен синтаксистік құрылымдарды анықтау;
	Оқылым	5.4.4 көркем және көркем өнер әдебиеттердің кейбір қысқаша және толықшама-лы қолдаумен оқу; 5.4.5 кейбір таныс жалпы жазбаша тақырыптары аясында қысқаша және толықшама мәтіндердегі контекстен мағына анықтау; 5.4.6 кейбір жалпы және оқырмандық тақырыптарындағы қысқаша және толықшама автордың көзқарасын немесе көзқарасты анықтау; 5.4.7 кейбір жазбаша жанрлардың сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау;
	Жазылым	5.5.3 адамдарды, орындар мен объектілерді сипаттайтын мәтіндер деректерді мәтін деңгейінде қысқаша және толықшама арқылы жазу; 5.5.6 кейбір таныс жалпы тақырыптар бойынша сөз байламның негізгі қолдана отырып, сөйлемдегі логикалық түрде біршама негізгі біріктіру; 5.5.7 таныс жалпы және кейбір тақырыптарындағы кейбір жанрлардың мәтін деңгейінде форматын кейбір қолдаумен жазу; 5.5.8 кейбір жалпы тақырыптар бойынша қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 5.5.9 кейбір таныс жалпы тақырыптар бойынша мәтін деңгейінде сауаттылықпен жазбаша жазу тағылымы белгілерін қолдану;
	Ағылшын тілін қолдану	5.6.1 кейбір таныс жалпы жазбаша тақырыптары бойынша тиісті және есептелмейтін зат есімдері ішінде уақыт пен орынды сөздерді қолдану;

		жалпы сөз тіркестерін пайдалану; 5.6.2 аз таныс жалпы және орташа тақырыптарының шектеулі сандары many, much, a lot of, a few қолдану; 5.6.6 таныс жалпы және орташа бойынша негізгі жеке және орташа демонстрациялық есімдіктер any, something, nothing, anything есімдіктерін қолдану; 5.6.9 таныс және жалпы білме тақырыптарының шектеулі рәсімдерді, әдеттер мен жағдайлар сипаттау үшін нақ осы шақыру қарапайым өткен шақты, сәйкес дұрыс және бұрыс формаларын қолдану; 5.6.10 таныс және жалпы орташа тақырыптары бойынша қазіргі болашақ мағынасы созылған формаларын қолдану; 5.6.14 белгілі бір жалпы және орташа тақырыптары бойынша уақыт туралы сөйлесу үшін предлогтар қолдану; тақырыпты белгілі заттарды сипаттау үшін предлогтар қолдану; қозғалыс бағытын to, into, out of, from, towards предлогтар қолдану; 5.6.16 таныс жалпы және орташа тақырыптарының шектеулі шағын мәтіндердегі сөйлем бөліктерін байланыстыру үшін where, before, after союздар қолдану; 5.6.17 жеке және таныс тақырыптар қарапайым және өткен әрекет сипаттау үшін қосымшалар бірге қолдану
3 тоқсан		
Креативтілік	Мазмұндау	5.1.3 әртүрлі көзқарастарды қолдану; 5.1.4 басқа оқушылардың көзқарасын байланысын сындарлы бағалап жауап беру;

		5.1.5 жеке оқу мақсаттарын байланысты пайдалану; 5.1.9 өз ойларын, идеяларын мен сезімдерін білдіру үшін қолдану; 5.1.10 қоршаған әлемге депікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе қолдану
	Тыңдалым	5.2.1 сыныптағы командалық қолдау арқылы түсіну; 5.2.4 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгімелесуді тұстарын қолдаумен түсіну; 5.2.5 әртүрлі оқу тақырыпта қысқа әңгімеде нақты ақпарат мәліметтердің көп бөлігін көрсетіп түсіну; 5.2.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа ақпарат контекстінен мағынаны қорықпай анықтау; 5.2.8 кейбір жалпы және оқу тақырыбы бойынша әңгімелер, оның ішінде әңгімесуді қолдау арқылы түсіну;
	Айтылым	5.3.1 кейбір жалпы тақырыптар бойынша өзіңіз және басқалар туралы ақпаратты сөйлем деңгейінде айтып беру; 5.3.3 кейбір жалпы және оқу тақырыбы аясында ұсыныс деңгейінде айтып беру; 5.3.4 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген сөйлем деңгейінде кейбір икемді жауап беру; 5.3.6 жұптық, топтық және топтық жұмыс істеу кезінде ойларын анықтап деңгейінде нақты және анық айтып беру;

	Оқылым	5.3.7 кейбір жалпы тақырыптар бойынша нақты лексика мен синтаксис; 5.3.8 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша қарапайым сөздік әңгімелер мен оқиғаларды түсіну;
		5.4.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа, қарапайым негізгі ойларды түсіну; 5.4.2 кейбір жалпы және оқу аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негізгі мағыналы шамалы қолдаумен түсіну; 5.4.3 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында дәлелдер тегжейін түсіну; 5.4.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа ақпарат автордың көзқарасын немесе анықтау
	Жазылым	5.5.1 кейбір жалпы және оқу аясында жұмыстарды мәтіндік жоспарлау, жазу, өңдеу және тегжейін түсіну; 5.5.3 адамдарды, орындар мен объектілерді сипаттайтын мәтіндер деректерді мәтін деңгейінде арқылы жазу; 5.5.4 ақпарат беру үшін ұзақ уақыт реттілігін абзацқа қолдау а 5.5.6 кейбір таныс жалпы тақырыптары бойынша сөз байламның негізгі қолдана отырып, сөйлемдерді логикалық түрде біршама негізгі біріктіру; 5.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы кейбір жанрлардың мәтін деңгейінде форматын кейбір қолдаумен
	Ағылшын тілін қолдану	5.6.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша тиісті және есептелмейтін зат есім

		ішінде уақыт пен орынды с жалпы сөз тіркестерін пайд 5.6.3 жалпы және кейбір оқ тақырыптарындағы пәндер кезінде сын есімдерді, сон сын есімдерді қолдану, сал қарапайым бір буынды жән сын есімдерді (салыстырм жоғары дәрежеде) қолдану 5.6.6 таныс жалпы және оқ бойынша негізгі жеке және демонстрациялық есімдік any, something, nothing, anyth есімдіктерін қолдану; 5.6.10 таныс және жалпы о тақырыптары бойынша қаз болашақ мағынасы созылм формаларын қолдану; 5.6.16 таныс жалпы және о тақырыптарының шектеул шағын мәтіндердегі сөйлем бөліктерін байланыстыру ү where, before, after союздар
Оқу (зор ынтамен оқимыз)	Мазмұндау	5.1.4 басқа оқушылардың к байланысын сындарлы ба жауап беру; 5.1.5 жеке оқу мақсаттарын байланысты пайдалану; 5.1.7 ауызша және жазбаш дәйекті дәлелді дамыту жә 5.1.8 оқу және талқылау ар мәдениетаралық түсініктер 5.1.9 өз ойларын, идеяларь мен сезімдерін білдіру үшін қолдану
	Тыңдалым	5.2.3 жалпы және оқу тақы қарапайым сұрақтарды қо 5.2.4 жалпы және оқу тақы бойынша ұзақ әңгімелесуд тұстарын қолдаумен түсінү

		5.2.6 кейбір жалпы және оқ тақырыптарындағы қысқа контекстінен мағынаны қо анықтау; 5.2.8 кейбір жалпы және оқ бойынша әңгімелер, оның і бойынша әңгімелесуді қолдау арқылы 5.2.7 кейбір жалпы және оқ бойынша қарапайым әңгім сөйлеушінің (-лердің) пікірі арқылы анықтау
	Айтылым	5.3.2 кейбір жалпы тақыры ақпарат алу үшін қарапайы қою; 5.3.3 кейбір жалпы және оқ аясында ұсыныс деңгейінд 5.3.6 ойларды сөйлем деңг және анық жеткізу; 5.3.7 кейбір жалпы тақыры нақты лексика мен синтак 5.3.8 әртүрлі жалпы және о тақырыптары бойынша қар әңгімелер мен оқиғаларды
	Оқылым	5.4.1 жалпы және оқ тақы бойынша қысқа қарапайы негізгі ойларды түсіну; 5.4.2 кейбір жалпы және оқ аясында қарапайым мәтін, ақпарат пен негізгі мәліме қолдаумен түсіну; 5.4.3 кейбір таныс жалпы ж тақырыптары аясында дәл тегжейін түсіну; 5.4.4 көркем және көркем е әдебиеттердің қысқа мәтін қолдаумен оқу; 5.4.5 кейбір таныс жалпы ж

		тақырыптары аясында қысқа мәтіндердегі контекстен мағына анықтау; 5.4.6 жалпы және оқу тақырыптарына қысқа мәтіндерде автордың пікірін немесе пікірін анықтау; 5.4.7 кейбір жазбаша жанрларда сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау; 5.4.9 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылықты анықтау;
	Жазылым	5.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмыстарды мәтінге жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету; 5.5.2 жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлемдердің реттілігін абзацтар арқылы жазу; 5.5.3 адамдар, орындар мен уақыт суреттеуде нақты деректер мен деңгейінде қолдау арқылы жазу; 5.5.4 жеке ақпаратты беру үшін сөйлемдер тізбегін қолдау және абзацқа жазу; 5.5.5 сөйлемдерді сөз байламның негізгі сөздерінің көмегімен байланыстыру; 5.5.6 кейбір таныс жалпы тақырып бойынша сөз байламның негізгі сөздерін қолдана отырып, сөйлемдерді логикалық түрде біршама нақты біріктіру; 5.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы кейбір жанрлардың мәтін деңгейін форматын кейбір қолдаумен біріктіру;
Қиял әлемі	Мазмұндау	5.1.4 басқа оқушылардың қиял әлемін байланысын сындарлы бағалау жауап беру;

		5.1.7 ауызша және жазбаша әңгімеде дәйекті дәлелді дамыту және қолдану; 5.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді түсіндіру; 5.1.10 қоршаған әлемге депінді пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазба қолдану
	Тыңдалым	5.2.1 сыныптағы командалық қолдау арқылы түсіну; 5.2.4 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгімелесудің тұстарын қолдаумен түсіну; 5.2.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа аңғыз контекстінен мағынаны қоғамда анықтау; 5.2.7 жалпы және оқу тақырыбы бойынша қарапайым әгімелесу сөйлеушінің (-лердің) пікірін арқылы анықтау
	Айтылым	5.3.3 кейбір жалпы және оқу тақырыбы аясында ұсыныс деңгейінде айтылу; 5.3.5 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде аңғыз алмасудың базалық деңгейінде әрекет жасауға тырысу; 5.3.6 жұптық, топтық және топтық жұмыс істеу кезінде ойларды деңгейінде нақты және анық айтылу; 5.3.7 кейбір жалпы тақырыптарда нақты лексика мен синтаксис
	Оқылым	5.4.1 жалпы және оқу тақырыбы бойынша қысқа қарапайым негізгі ойларды түсіну; 5.4.2 жалпы және оқу тақырыбы аясында қысқа, қарапайым

		нақты ақпарат пен негізгі мәліметтерді анықтау, нақты ақпарат пен негізгі мәліметтерді анықтау, нақты ақпарат пен негізгі мәліметтерді анықтау; 5.4.3 кейбір таныс жалпы жағдайларды тақырыптары аясында дәлелді түрде тегжейін түсіну; 5.4.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқартуларды автордың көзқарасын негіздеу анықтау
	Жазылым	5.5.2 жалпы және оқу тақырыптары сөйлемдердің реттілігін абзацтар арқылы жазу; 5.5.3 адамдарды, орындар мен объектілерді сипаттауда нақты мәтін деңгейінде қолдау арқылы жазу; 5.5.6 кейбір таныс жалпы тақырыптары бойынша сөз байламның негізгі қолдана отырып, сөйлемдерді логикалық түрде біршама нақты біріктіру; 5.5.8 кейбір жалпы тақырыптары қолданылатын сөздерді дәлелді түрде қолдану; 5.5.9 кейбір таныс жалпы тақырыптары бойынша мәтін деңгейінде сауаттылықпен жазбаша және ауызша тыныс белгілерін қолдану
	Ағылшын тілін қолдану	5.6.1 кейбір таныс жалпы тақырыптары бойынша тиісті және есептелмейтін зат есімдері ішінде уақыт пен орынды сөздер жалпы сөз тіркестерін пайдалану; 5.6.3 жалпы және кейбір оқу тақырыптарындағы пәндер кезінде сын есімдерді, сондай-ақ сын есімдерді қолдану, салыстырмалы қарапайым бір буынды және сын есімдерді (салыстырмалы жоғары дәрежеде) қолдану; 5.6.4 таныс жалпы мен оқу бойынша any, no each, every

		5.6.5 таныс жалпы және оқ тақырыптарының кеңейтіл сұрақтар қолдану, соның іш how often, how long қосылға қолдану; 5.6.6 таныс жалпы және оқ бойынша негізгі жеке және демонстрациялық есімдік any, something, nothing, anyth есімдіктерін қолдану; 5.6.7 таныс және жалпы біл тақырыптарының шектеул болғанын білдіру үшін қара етістіктердің қарапайым ф (болымсыз уақыт) қолдану 5.6.8 таныс және жалпы біл тақырыптарының шектеул болжау үшін "болады" және жоспарлар туралы айту үшін сияқты келер шақ формал 5.6.9 таныс және жалпы біл тақырыптарының шектеул рәсімдерді, әдеттер мен жа сипаттау үшін нақ осы шақ қарапайым өткен шақты, с дұрыс және бұрыс формал 5.6.14 белгілі бір жалпы жән тақырыптары бойынша уак туралы сөйлесу үшін предл қолдану; тақырыпты белгіл заттарды сипаттау үшін пр қолдану; қозғалыс бағыты to, into, out of, from, towards қолдану; 5.6.16 таныс жалпы және о тақырыптарының шектеул шағын мәтіндердегі сөйлем бөліктерін байланыстыру ү where, before, after союздар 5.6.17 жеке және таныс тақ қарапайым және өткен әре сипаттау үшін қосымшалар бірге қолдану

Спорт	Мазмұндау	5.1.1 топтық мәселелерді б... шығармашылық түрде шеш... және тыңдау дағдыларын н... 5.1.2 сыныптастарына кері... қамтамасыз ету үшін сөйл... дағдыларын қолдану; 5.1.3 әртүрлі көзқарастарды... 5.1.6 ақпаратты басқаларға... ұйымдастыру және ұсыну; 5.1.7 ауызша және жазбаша... дәйекті дәлелді дамыту жә...
	Тыңдалым	5.2.1 сыныптағы командал... қолдау арқылы түсіну; 5.2.2 жеке ақпаратты ұсыну... қарапайым сұрақтарды түс... 5.2.3 жалпы және оқу тақыр... қарапайым сұрақтарды қо... 5.2.4 жалпы және оқу тақыр... бойынша ұзақ әңгімелесуд... тұстарын қолдаумен түсіну; 5.2.8 кейбір жалпы және оқ... бойынша әңгімелер, оның і... әңгімелесуді қолдау арқыл...
	Айтылым	5.3.1 жалпы тақырыптар бо... және басқалар туралы негі... сөйлем деңгейінде жеткізу; 5.3.2 кейбір жалпы тақырып... ақпарат алу үшін қарапайы... қою; 5.3.4 әртүрлі жалпы және о... тақырыптары аясында күтп... сөйлем деңгейінде кейбір и... жауап беру; 5.3.6 жұптық, топтық және... жұмыс істеу кезінде ойлар...

		деңгейінде нақты және анық
		5.3.7 кейбір жалпы тақырып бойынша нақты лексика мен синтаксис
	Оқылым	5.4.1 жалпы және оқу тақырып бойынша қысқа қарапайым негізгі ойларды түсіну;
		5.4.2 жалпы және оқу тақырып аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негізгі мағамалы қолдаумен түсіну;
		5.4.4 көркем және көркем әдебиеттердің кейбір қысқашамалы қолдаумен оқу;
		5.4.6 жалпы және оқу тақырып қысқа мәтіндерде автордың немесе пікірін анықтау;
		5.4.7 жазбаша жанрлар аясында сөйлемнің және мәтіннің сипат қасиеттерін анықтау
	Жазылым	5.5.1 жалпы және оқу тақырып бойынша жұмыстарды мәтін жазу, өңдеу және оқу;
		5.5.4 жеке ақпаратты беру үшін сөйлемдер тізбегін қолдау абзацқа жазу;
		5.5.6 таныс жалпы тақырып байламның негізгі сөздерін отырып, сөйлемдерді абзац түрде қолдау арқылы біріктіру
	Ағылшын тілін қолдану	5.5.8 кейбір жалпы тақырып қолданылатын сөздерді дұрыс
		5.6.1 кейбір таныс жалпы жазу тақырыптары бойынша тиісті және есептелмейтін зат есім ішінде уақыт пен орынды сөз жалпы сөз тіркестерін пайдалану
		5.6.2 аз таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі

		many, much, a lot of, a few қолдану; 5.6.3 жалпы және кейбір оқу тақырыптарындағы пәндер кезінде сын есімдерді, сондай-ақ сын есімдерді қолдану, салыстырмалы қарапайым бір буынды және қос буынды сын есімдерді (салыстырмалы жоғары дәрежеде) қолдану; 5.6.4 таныс жалпы мен оқу бойынша any, no each, every қолдану; 5.6.6 таныс жалпы және оқу бойынша негізгі жеке және демонстрациялық есімдіктер any, something, nothing, anything есімдіктерін қолдану; 5.6.8 таныс және жалпы оқу тақырыптарының шектеулерін болжау үшін "болады" және жоспарлар туралы айту үшін сияқты келер шақ формаларын қолдану; 5.6.10 таныс және жалпы оқу тақырыптары бойынша қазіргі болашақ мағынасы созылған формаларын қолдану; 5.6.12 таныс және жалпы оқу тақырыптарының шектеулерін бойынша жалпы дұрыс және үстеулерді, қарапайым және салыстырмалы формаларды yesterday жиілік үстеулерін үстеулерін қолдану; 5.6.13 кейбір таныс және жалпы оқу тақырыптары бойынша мүмкіндік үшін might, may, could-ты қолдану; 5.6.14 белгілі бір жалпы және оқу тақырыптары бойынша уақыт туралы сөйлесу үшін предлогтар қолдану; тақырыпты белгілі заттарды сипаттау үшін предлогтар қолдану; қозғалыс бағытын to, into, out of, from, towards предлогтар қолдану;

Демалыс		5.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі жалпы етістіктерді verb / ve инфинитивімен қолдану; 5.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі шағын мәтіндердегі сөйлем бөліктерін байланыстыру ү where, before, after союздар
	Мазмұндау	5.1.1 топтық мәселелерді б шығармашылық түрде ше және тыңдау дағдыларын н 5.1.3 әртүрлі көзқарастарды 5.1.4 басқа оқушылардың к байланысын сындарлы ба жауап беру; 5.1.8 оқу және талқылау ар мәдениетаралық түсініктер
	Тыңдалым	5.2.1 сыныптағы командал қолдау арқылы түсіну; 5.2.2 жеке ақпаратты ұсыну қарапайым сұрақтарды тү 5.2.3 жалпы және оқу тақы қарапайым сұрақтарды қо 5.2.8 кейбір жалпы және оқ бойынша әңгімелер, оның і әңгімелесуді қолдау арқыл
	Айтылым	5.3.2 кейбір жалпы тақыры ақпарат алу үшін қарапайы қою; 5.3.3 кейбір жалпы және оқ аясында ұсыныс деңгейінд 5.3.4 әртүрлі жалпы және о тақырыптары аясында күт сөйлем деңгейінде кейбір и жауап беру; 5.3.6 жұптық, топтық және

		жұмыс істеу кезінде ойлар, деңгейінде нақты және анық
	Оқылым	5.4.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа қарапайым негізгі ойларды түсіну; 5.4.2 жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негізгі мағыналы шамалы қолдаумен түсіну; 5.4.3 кейбір таныс жалпы тақырыптары аясында дәлелдер тегжейін түсіну; 5.4.4 көркем және көркем әдебиеттердің кейбір қысқа, қарапайым шамалы қолдаумен оқу; 5.4.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа ақпарат автордың көзқарасын негіздеу анықтау
	Жазылым	5.5.3 адамдарды, орындар мен объектілерді сипаттайтын мәтіндер деректерді мәтін деңгейінде арқылы жазу; 5.5.4 жеке ақпаратты беру үшін сөйлемдер тізбегін қолдау абзацқа жазу; 5.5.6 кейбір таныс жалпы тақырыптары бойынша сөз байламның негізгі қолдана отырып, сөйлемдерді логикалық түрде біршама негізгі біріктіру; 5.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы кейбір жанрлардың мәтін деңгейінде форматын кейбір қолдаумен
	Ағылшын тілін қолдану	5.6.9 таныс және жалпы білген тақырыптарының шектеулі рәсімдерді, әдеттер мен жағдайларды сипаттау үшін нақ осы шақты, қарапайым өткен шақты, сөйлеу дұрыс және бұрыс формалар

		5.6.10 таныс және жалпы оқу тақырыптары бойынша қазіргі болашақ мағынасы созылмалы формаларын қолдану; 5.6.12 таныс және жалпы оқу тақырыптарының шектеулі мағынасы бойынша жалпы дұрыс және қате үстеулерді, қарапайым және салыстырмалы формаларды yesterday жиілік үстеулерін қолдану; 5.6.13 кейбір таныс және жалпы оқу тақырыптары бойынша мүмкіндік үшін might, may, could-ты қолдану; 5.6.14 белгілі бір жалпы және жалпы оқу тақырыптары бойынша уақыт туралы сөйлесу үшін предлогтарды қолдану; тақырыпты белгілеу заттарды сипаттау үшін предлогтарды қолдану; қозғалыс бағытын to, into, out of, from, towards предлогтарды қолдану; 5.6.16 таныс жалпы және жалпы оқу тақырыптарының шектеулі мағынасын мәтіндердегі сөйлем бөліктерін байланыстыру үшін where, before, after союздарын қолдану; 5.6.17 жеке және таныс тақырыптар қарапайым және өткен әрекетті сипаттау үшін қосымшаларды бірге қолдану

2) 6 сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Біздің сынып	Мазмұндау	6.1.1 топтық мәселелерді бірлесіп шығармашылық түрде шешу және тыңдау дағдыларын қолдану 6.1.3 әртүрлі көзқарастарды білдіру

		6.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді меңгеру; 6.1.9 өз ойларын, идеяларын және сезімдерін білдіру үшін қолдану; 6.1.10 қоршаған әлемге депіріксіз пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазба қолдану
	Тыңдалым	6.2.1 сыныптағы шексіз қолдау арқылы түсіну; 6.2.2 жеке ақпаратты ұсыну және неғұрлым күрделі сұрақтарға жауап беру; 6.2.5 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгіме барысында ақпарат пен негізгі мәліметтерді бөлігін қолдау арқылы түсіну; 6.2.7 шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барысында сөйлеушінің (-лерінің) пікірін қолдау арқылы анықтау
	Айтылым	6.3.1 жалпы тақырыптарды өзіндік және басқалар туралы ақпаратты пікірталас деңгейінде ұсыну; 6.3.2 көптеген жалпы тақырыптарға ақпарат алу үшін қарапайым сұрақтар қою; 6.3.3 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде пайымдау элементтерін ұсыныс деңгейінде пікір білдіру; 6.3.7 кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен грамматика қолдану; 6.3.8 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелер мазмұндау

	Оқылым	6.4.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі ойларды анықтау; 6.4.2 кейбір жалпы және оқу аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негізгі мәнін тәуелсіз түсіну; 6.4.4 көркем және көркем емес әдебиеттердің кейбір қысқаша мәтіндерін өз бетімен оқу; 6.4.8 мәнді тексеру және түсінік үшін өздігінен таныс қағаз ресурстарды пайдалану; 6.4.9 кез-келген жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылықты анықтау;
	Жазылым	6.5.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында жұмыс деңгейінде қолдау арқылы жазу, өңдеу және оқу; 6.5.2 белгілі бір жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, әрекет өткен тәжірибе туралы қолдану жазу; 6.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына жеке сезімдерді пікірлер туралы қолдау арқылы жазу; 6.5.8 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 6.5.9 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейінде сауаттылығы бар жазбаша таныс белгілерін қолдану; 6.5.6 таныс жалпы тақырыптарда сөз байламның негізгі сөздерін отырып сөйлемдерді әртүрлі қолдаумен абзацқа логикалық

		біріктіру
	Ағылшын тілін қолдану	6.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша орын мен уақыттың абстрактілі зат есімдерді, кәсіп атауларын қарапайым сөз тіркестерін қолдану; 6.6.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі бойынша салыстырмалы және дәрежеде сын есімдер мен тұрақты емес сын есімдерді қолдану; 6.6.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан ауқымына қазіргі және өткен белсенді және кейбір пассив формалардың тиісті түрде пайдалану алуан түрлілігін пайдалану; 6.6.12 жалпы және оқу тақырыптары өсіп келе жатқан ауқымын алуан түрлілігін, сонымен қатар enough, quite, rather дәрежеде үстеулерді қолдану; 6.6.13 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша must (prohibition) need (necessity) advice) модальдық формаларды қолдану; 6.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі жалпы етістіктерді verb / verb-ing инфинитивімен қолдану
Батырлар	Мазмұндау	6.1.1 топтық мәселелерді бейнестеу шығармашылық түрде шеңбер және тыңдау дағдыларын қолдану 6.1.3 әртүрлі көзқарастарды қолдану 6.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді қолдану
	Тыңдалым	6.2.1 сыныптағы шексіз әрекет арқылы түсіну; 6.2.6 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігіне ұзақ әңгіме қолдану

		мағынаны қолдау арқылы 6.2.7 шектеулі жалпы және тақырыптары бойынша ұзақ барысында сөйлеушінің (-л) қолдау арқылы анықтау; 6.2.8 жалпы және оқу тақырыптары бойынша көпшілігіндегі әңгімелерді, ұзақ сөйлесуді қолдау арқылы
	Айтылым	6.3.3 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде негізгі элементтерімен ұсыныс деңгейінде білдіру; 6.3.6 жұптық, топтық жұмыс сыныпта жұмыс істеу кезінде деңгейінде және пікірталас ойларды нақты және анық 6.3.7 кейбір жалпы және оқу аясында нақты лексика мен қолдану, 6.3.8 кейбір жалпы және оқу бойынша ұзақ әңгімелер мазмұндау
	Оқылым	6.4.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі ойларды 6.4.2 кейбір жалпы және оқу аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негізгі мәтінге тәуелсіз түсіну; 6.4.4 көркем және көркем әдебиеттердің кейбір қысқа мәтіндерін өз бетімен оқу; 6.4.6 жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа мәтіндерде көзқарасын немесе пікірін
	Жазылым	6.5.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында жұмыс деңгейінде қолдау арқылы жазу, өңдеу және оқу;

		6.5.2 белгілі бір жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, әрекет өткен тәжірибе туралы қолдану жазу; 6.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына жеке сезімдерді пікірлер туралы қолдау арқылы жазу; 6.5.8 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
	Ағылшын тілін қолдану	6.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша орын мен уақыттың абстрактілі зат есімдерді, кәсіп қарапайым сөз тіркестерін қолдану; 6.6.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі сөздер бойынша салыстырмалы және дәрежеде сын есімдер мен тұрақты емес сын есімдерді қолдану; 6.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі уақыт формалары қамтитын сұрақтарды қолдану; 6.6.12 жалпы және оқу тақырыптары өсіп келе жатқан ауқымын білдіретін алуан түрлілігін, сонымен қатар enough, quite, rather дәрежедегі үстеулерді қолдану; 6.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі жалпы етістіктерді verb / ve инфинитивімен қолдану
2 тоқсан		
Жергілікті аймақ	Мазмұндау	6.1.1 топтық мәселелерді бейнестеу шығармашылық түрде шеңбер және тыңдау дағдыларын негіздеу 6.1.10 қоршаған әлемге депінді пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазба

		қолдану
	Тыңдалым	6.2.1 сыныптағы шексіз ком қолдау арқылы түсіну; 6.2.5 жалпы және оқу тақыр бойынша ұзақ әңгіме бары ақпарат пен негізгі мәліме бөлігін қолдау арқылы түсі 6.2.6 жалпы және оқу тақыр көпшілігіне ұзақ әңгіме кон мағынаны қолдау арқылы
	Айтылым	6.3.2 көптеген жалпы тақыр ақпарат алу үшін қарапайы қою; 6.3.3 әртүрлі жалпы және о тақырыптары шеңберінде элементтерімен ұсыныс де білдіру; 6.3.7 кейбір жалпы және о аясында нақты лексика ме қолдану; 6.3.8 кейбір жалпы және о бойынша ұзақ әңгімелер м мазмұндау
	Оқылым	6.4.2 кейбір жалпы және о аясында қысқа, қарапайы нақты ақпарат пен негізгі м тәуелсіз түсіну; 6.4.4 көркем және көркем әдебиеттердің кейбір қысқ мәтіндерін өз бетімен оқу; 6.4.8 мәнді тексеру және тү үшін өздігінен таныс қағаз ресурстарды пайдалану; 6.4.5 кейбір таныс жалпы ж тақырыптары, соның ішінд аясында контексттен мағы

	Жазылым	6.5.1 әртүрлі жалпы және оқ тақырыптары аясында жұм тақырыптарына нақты, ой деңгейінде қолдау арқылы жазу, өңдеу және оқу; 6.5.2 белгілі бір жалпы және тақырыптарына нақты, ой шығарылған оқиғалар, әре өткен тәжірибе туралы қол жазу; 6.5.3 таныс жалпы және оқ тақырыптарына жеке сезім пікірлер туралы қолдау арқ 6.5.6 таныс жалпы тақырып сөз байламның негізгі сөз отырып сөйлемдерді әртүр қолдаумен абзацқа логика біріктіру; 6.5.8 кейбір таныс жалпы ж тақырыптарында жиі қолд сөздерді дұрыс жазу
	Ағылшын тілін қолдану	6.6.3 таныс жалпы және оқ тақырыптарының шектеул бойынша салыстырмалы ж дәрежеде сын есімдер мен тұрақты емес сын есімдер қолдану; 6.6.9 таныс жалпы және оқ тақырыптарының өсіп кел ауқымына қазіргі және өтк белсенді және кейбір пасси формалардың тиісті түрде алуан түрлілігін пайдалану 6.6.11 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша жа құрылымдарды it, there-me 6.6.14 әртүрлі таныс және ж тақырыптарындағы жалпы сөйлемдерде зат есімдер м есімдердің алдында предл агент пен құралды белгілеу уақыттың, орынның және б әртүрлі предлогтарын қолд

		6.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі бөліктерін байланыстыру үш where, before, after союздар 6.6.17 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі қосымшасын (нөлдік шарт сөйлемдерде) қолдану , wh қосымшалар қолдану, before қосымшалар қолдану (өткен егжей-тегжейлі ақпаратты which who that where-мен са қосымшаларды қолдану
Драма және комедия	Мазмұндау	6.1.3 әртүрлі көзқарастарды 6.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну; 6.1.9 өз ойларын, идеяларын мен сезімдерін білдіру үшін қолдану; 6.1.10 қоршаған әлемге депі пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе қолдану
	Тыңдалым	6.2.1 сыныптағы шексіз ком қолдау арқылы түсіну; 6.2.5 жалпы және оқу тақыры бойынша ұзақ әңгіме бары ақпарат пен негізгі мәлімет бөлігін қолдау арқылы түсі
	Айтылым	6.3.2 көптеген жалпы тақыры ақпарат алу үшін қарапайым қою; 6.3.4 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында күтп түсініктемелерге ойлау эле сөйлем деңгейінде кейбір и жауап беру; 6.3.5 жалпы және оқу тақыры көпшілігіне ұзақ әңгіме бар

		әрекеттесуге тырысу; 6.3.8 кейбір жалпы және оқ бойынша ұзақ әңгімелер мазмұндау; 6.3.7 кейбір жалпы және оқ аясында нақты лексика мен қолдану
	Оқылым	6.4.2 кейбір жалпы және оқ аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негізгі мәтін тәуелсіз түсіну; 6.4.3 кейбір таныс жалпы жаңа тақырыптары аясында дәлел тегжейін түсіну
	Жазылым	6.5.2 белгілі бір жалпы және оқ тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, әрекет өткен тәжірибе туралы қолдану жазу; 6.5.3 таныс жалпы және оқ тақырыптарына жеке сезімдерді пікірлер туралы қолдау арқылы жазу; 6.5.5 кейбір таныс жалпы жаңа тақырыптары бойынша мәтін негіздемелерді қолдана отырып дәлелдерді қолдау арқылы жазу; 6.5.8 кейбір таныс жалпы жаңа тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
	Ағылшын тілін қолдану	6.6.7 таныс жалпы және оқ бойынша болымсыз және әлсіз өткен шақты білдіру үшін қолданатын формаларды қолдану; 6.6.12 жалпы және оқ тақырыптарына өсіп келе жатқан ауқымын білдіретін алуан түрлілігін, сонымен қатар enough, quite, rather дәрежесін білдіретін үстеулерді қолдану; 6.6.15 таныс жалпы және оқ тақырыптарының шектеулерін білдіретін

		жалпы етістіктерді verb / ve инфинитивімен қолдану
3 тоқсан		
Денсаулық	Мазмұндау	6.1.1 топтық мәселелерді б шығармашылық түрде ше және тыңдау дағдыларын н 6.1.8 оқу және талқылау ар мәдениетаралық түсініктер 6.1.9 өз ойларын, идеялар мен сезімдерін білдіру үшін қолдану; 6.1.10 қоршаған әлемге деп пікірлер мен көзқарастард зерттеу үшін ауызша немес қолдану
	Тыңдалым	6.2.5 жалпы және оқу тақы бойынша ұзақ әңгіме бары ақпарат пен негізгі мәліме бөлігін қолдау арқылы түсі 6.2.7 шектеулі жалпы және тақырыптары бойынша ұза барысында сөйлеушінің (-л қолдау арқылы анықтау
	Айтылым	6.3.1 жалпы тақырыптарды өзіңіз және басқалар турал ақпаратты пікірталас деңге 6.3.2 көптеген жалпы тақыр ақпарат алу үшін қарапайы қою; 6.3.3 әртүрлі жалпы және о тақырыптары шеңберінде н элементтерімен ұсыныс де білдіру; 6.3.4 әртүрлі жалпы және о тақырыптары аясында күт түсініктемелерге ойлау эле сөйлем деңгейінде кейбір и жауап беру;

	Оқылым	6.3.5 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігіне ұзақ әңгіме барлық жағдайларда әрекеттесуге тырысу; 6.3.6 жұптық, топтық жұмыста сыныпта жұмыс істеу мен таныс тақырыптар кезінде ойларды сөйлем деңгейінде нақты және анық айту; 6.3.7 кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен грамматика қолдану
		6.4.4 көркем және көркем еңбек әдебиеттердің кейбір қысқа мәтіндерін өз бетімен оқу; 6.4.5 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде аясында контексттен мағына анықтау; 6.4.6 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде қысқа мәтіндерді көзқарасын немесе пікірін білдіру; 6.4.8 мәнді тексеру және түсінік үшін өздігінен таныс қағаз ресурстарды пайдалану
		6.5.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында жұмыс деңгейінде қолдау арқылы жазу, өңдеу және оқу; 6.5.6 таныс жалпы тақырыптар сөз байламның негізгі сөздерді отырып сөйлемдерді әртүрлі қолдаумен абзацқа логикалық біріктіру; 6.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі жанрлар үшін мәтін деңгейінде форматты қолдану; 6.5.8 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 6.5.9 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейінде

		сауаттылығы бар жазбаша тыныс белгілерін қолдану
	Ағылшын тілін қолдану	6.6.1 таныс жалпы және оқ бойынша орын мен уақыт абстрактілі зат есімдерді, қарапайым сөз тіркестерін 6.6.2 таныс жалпы және оқ тақырыптарының кеңейтіл more, little, few, less, fewer, n as much қолдану; 6.6.3 таныс жалпы және оқ тақырыптарының шектеулі бойынша салыстырмалы ж дәрежеде сын есімдер мен тұрақты емес сын есімдер қолдану; 6.6.8 таныс жалпы және біл тақырыптарының өсу ауқы ұсыныстар, уәделер мен бо "болады" сияқты келер ша қолдану; 6.6.9 таныс жалпы және оқ тақырыптарының өсіп кел ауқымына қазіргі және өтк белсенді және кейбір пасси формалардың тиісті түрде алуан түрлілігін пайдалану 6.6.10 таныс жалпы және о тақырыптарының шектеулі бойынша үздіксіз осы шақ үздіксіз формалардың түрл үзілген өткен әрекет үшін п 6.6.13 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша mu (prohibition) need (necessity) advice) модальдық формал 6.6.15 таныс жалпы және о тақырыптарының шектеулі жалпы етістіктерді verb / ve инфинитивімен қолдану
Саяхат және демалыс	Мазмұндау	6.1.1 топтық мәселелерді б шығармашылық түрде ше

		және тыңдау дағдыларын н 6.1.2 сыныптастарына кері қамтамасыз ету үшін сөйл дағдыларын қолдану; 6.1.3 әртүрлі көзқарастарды 6.1.5 жеке оқу мақсаттарын байланысты пайдалану; 6.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну
	Тыңдалым	6.2.1 сыныптағы шексіз ком қолдау арқылы түсіну; 6.2.5 жалпы және оқу тақыр бойынша ұзақ әңгіме бары ақпарат пен негізгі мәлімет бөлігін қолдау арқылы түсі 6.2.6 жалпы және оқу тақыр көпшілігіне ұзақ әңгіме кон мағынаны қолдау арқылы 6.2.7 шектеулі жалпы және тақырыптары бойынша ұза барысында сөйлеушінің (-л қолдау арқылы анықтау; 6.2.8 жалпы және оқу тақыр көпшілігіндегі әңгімелерді, ұзақ сөйлесуді қолдау арқы
	Айтылым	6.3.2 көптеген жалпы тақыр ақпарат алу үшін қарапайы қою; 6.3.3 әртүрлі жалпы және о тақырыптары шеңберінде н элементтерімен ұсыныс де білдіру; 6.3.7 кейбір жалпы және оқ аясында нақты лексика ме қолдану; 6.3.8 кейбір жалпы және оқ бойынша ұзақ әңгімелер м

	Оқылым	мазмұндау
		6.4.2 кейбір жалпы және оқ аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негізгі мәтінге тәуелсіз түсіну; 6.4.5 кейбір таныс жалпы жаңа тақырыптары, соның ішінде аясында контекстен мағына алу; 6.4.6 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде қысқа мәтіндерді көзқарасын немесе пікірін білдіру; 6.4.7 көптеген жазбаша және сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін білдіру; 6.4.9 кез-келген жалпы және оқ тақырыптарындағы қысқа мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылықты анықтау;
	Жазылым	6.5.1 әртүрлі жалпы және оқ тақырыптары аясында жұмыс істеу деңгейінде қолдау арқылы жазу, өңдеу және оқу; 6.5.2 белгілі бір жалпы және оқ тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, әрекеттер, өткен тәжірибе туралы қолдану жазу; 6.5.3 кейбір таныс жалпы жаңа тақырыптары бойынша жазу мен пікірлер туралы қолдану; 6.5.6 таныс жалпы тақырыптардағы сөз байламның негізгі сөздерді отырып сөйлемдерді әртүрлі қолдаумен абзацқа логикалық біріктіру; 6.5.7 таныс жалпы және кез-келген тақырыптарындағы әртүрлі жанрлар үшін мәтін деңгейінде форматты қолдану; 6.5.8 кейбір таныс жалпы жаңа тақырыптары бойынша жазу мен пікірлер туралы қолдану;

		тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
		6.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша орын мен уақыттың абстрактілі зат есімдерді, қарапайым сөз тіркестерін
		6.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарының кеңейтілген more, little, few, less, fewer, not as much қолдану;
		6.6.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі бойынша салыстырмалы және дәрежеде сын есімдер мен тұрақты емес сын есімдерді қолдану;
		6.6.7 таныс жалпы және оқу бойынша болымсыз және өткен шақты білдіру үшін қолданылатын формаларды қолдану;
		6.6.8 таныс жалпы және оқу тақырыптарының өсу ауқымын ұсыныстар, уәделер мен болжам "болады" сияқты келер шақты қолдану;
Оқылым (зор ынтамен оқимыз)	Ағылшын тілін қолдану	6.6.10 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі бойынша үздіксіз осы шақты үздіксіз формалардың түрлерін үзілген өткен әрекет үшін пайдалану;
	Мазмұндау	6.1.4 басқа оқушылардың көзқарасын байланысын сындарлы бағалау жауап беру; 6.1.7 ауызша және жазбаша дәйекті дәлелді дамыту және
	Айтылым	6.2.5 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігіне ұзақ әңгіме барлық әрекеттесуге тырысу
	Оқылым	6.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа, қарапайым мәтіндердегі негізгі ойларды

		6.3.2 кейбір жалпы және оқу аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негізгі мәтіндерді тәуелсіз түсіну; 6.3.3 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында дәлелдерді тегжейін түсіну; 6.3.4 көркем және көркем емес әдебиеттердің кейбір қысқаша мәтіндерін өз бетімен оқу; 6.3.5 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде оқу аясында контексттен мағынаны анықтау; 6.3.6 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде қысқа мәтіндерді көзқарасын немесе пікірін білдіру; 6.3.7 көптеген жазбаша және ауызша сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін білдіру; 6.3.8 мәнді тексеру және түсінік үшін өздігінен таныс қағаз ресурстарды пайдалану; 6.3.9 кез-келген жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердегі факт пен пікір айырмашылықты анықтау;
	Жазылым	6.4.4 жеке ақпарат беру үшін абзацқа қолдау арқылы жазу; 6.4.5 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мәтіндер негіздемелерді қолдана отырып дәлелдерді қолдау арқылы жазу;
4 тоқсан		
Көршілер	Мазмұндау	6.1.1 топтық мәселелерді бірлесіп шығармашылық түрде шешу және тыңдау дағдыларын қолдану; 6.1.2 сыныптастарына кері байланыс беру;

		қамтамасыз ету үшін сөйлеу дағдыларын қолдану; 6.1.3 әртүрлі көзқарастарды
	Тыңдалым	6.2.1 сыныптағы шексіз көп сөзді қолдау арқылы түсіну; 6.2.4 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгімелесудің сәттерін шектеулі қолдаумен 6.2.5 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгіме барысында ақпарат пен негізгі мәліметтің бөлігін қолдау арқылы түсіну
	Айтылым (Speaking)	6.3.1 жалпы тақырыптардың өзіндік және басқалар туралы ақпаратты пікірталас деңгейіне 6.3.2 көптеген жалпы тақырып ақпарат алу үшін қарапайым сұрақ қою; 6.3.3 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде негізгі элементтерімен ұсыныс деңгейін білдіру; 6.3.7 кейбір жалпы және оқу аясында нақты лексика мен грамматика қолдану
	Оқылым	6.4.6 жалпы және оқу тақырыбының көпшілігінде қысқа мәтіндерді көзқарасын немесе пікірін білдіру 6.4.7 көптеген жазбаша және ауызша сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін білдіру
	Жазылым	6.5.1 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында жұмыс деңгейінде қолдау арқылы жазу, өңдеу және оқу; 6.5.2 белгілі бір жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды қысқартып, шығарылған оқиғалар, әрекеттер

		өткен тәжірибе туралы қолдануға жазу; 6.5.3 таныс жалпы және оқшау тақырыптарына жеке сезімдерді пікірлер туралы қолдау арқылы біріктіру; 6.5.6 таныс жалпы тақырыптарға сөз байламның негізгі сөздерін отырып сөйлемдерді әртүрлі қолдаумен абзацқа логикалық біріктіру; 6.5.8 кейбір таныс жалпы жазу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 6.5.9 кейбір таныс жалпы жазу тақырыптарында мәтін деңгейіне сауаттылығы бар жазбаша таныс белгілерін қолдану
	Ағылшын тілін қолдану	6.6.1 таныс жалпы және оқшау бойынша орын мен уақыттың абстрактілі зат есімдерді, келесі қарапайым сөз тіркестерін қолдану 6.6.6 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша негізгі демонстрациялық есімдіктерді someone somebody, everybody сандық есімдіктерін қолдану 6.6.9 таныс жалпы және оқшау тақырыптарының өсіп келе жатқан ауқымына қазіргі және өткен белсенді және кейбір пассивті формалардың тиісті түрде пайдалану алуан түрлілігін пайдалану 6.6.10 таныс жалпы және оқшау тақырыптарының шектеулі бойынша үздіксіз осы шаққалы үздіксіз формалардың түрлерін үзілген өткен әрекет үшін пайдалану 6.6.13 әртүрлі таныс жалпы тақырыптары бойынша мүлтік (prohibition) need (necessity) advice) модальдық формалар

Көлік		6.6.14 әртүрлі таныс және жат тақырыптарындағы жалпы және сөйлемдерде зат есімдер мен есімдердің алдында предлогтармен агент пен құралды белгілеу уақыттың, орынның және басқалары әртүрлі предлогтарын қолдану 6.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі жалпы етістіктерді verb / verbal / infinitive инфинитивімен қолдану
	Мазмұндау	6.1.3 әртүрлі көзқарастарды білдіру үшін қолдану; 6.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді білдіру үшін қолдану; 6.1.9 өз ойларын, идеяларын, сезімдерін білдіру үшін қолдану; 6.1.10 қоршаған әлемге депірілген пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазбада қолдану
	Тыңдалым	6.2.1 сыныптағы шексіз көпшілікті қолдау арқылы түсіну; 6.2.3 жалпы және оқу тақырыптары бойынша кең ауқымы бойынша неғұрлым сұрақтарды қолдау арқылы түсіну; 6.2.4 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелесудің сәттерін шектеулі қолдаумен түсіну; 6.2.6 жалпы және оқу тақырыптары көпшілігіне ұзақ әңгіме көпшілігіне қолдау арқылы түсіну;
	Айтылым	6.3.2 көптеген жалпы тақырыптар ақпарат алу үшін қарапайым сұрақтар қою; 6.3.7 кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен грамматика қолдану;

		6.3.8 кейбір жалпы және оқ бойынша ұзақ әңгімелер мазмұндау
	Оқылым	6.4.2 кейбір жалпы және оқ аясында қысқа, қарапайым нақты ақпарат пен негізгі мәтінді тәуелсіз түсіну; 6.4.4 көркем және көркем әдебиеттердің кейбір қысқа мәтіндерін өз бетімен оқу; 6.4.6 жалпы және оқу тақырыптарында көпшілігінде қысқа мәтіндерді көзқарасын немесе пікірін білдіру; 6.4.7 көптеген жазбаша және сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін білдіру; 6.4.8 мәнді тексеру және түсіну үшін өздігінен таныс қағаз ресурстарды пайдалану
	Жазылым	6.5.6 әртүрлі таныс жалпы таныс сөз байламның негізгі сөздерін отырып, сөйлемдерді аз қысқартып абзацқа логикалық түрде біріктіру; 6.5.8 кейбір таныс жалпы жазылым тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 6.5.9 кейбір таныс жалпы жазылым тақырыптарында мәтін деңгейіне сауаттылығы бар жазбаша таныс белгілерін қолдану
	Ағылшын тілін қолдану	6.6.2 таныс жалпы және оқ тақырыптарының кеңейтілген more, little, few, less, fewer, not as much қолдану; 6.6.3 таныс жалпы және оқ тақырыптарының шектеулі бойынша салыстырмалы және дәрежеде сын есімдер мен тұрақты емес сын есімдерді қолдану;

		6.6.4 таныс жалпы және оқ бойынша әртүрлі көрсеткіш ішінде all, other қолдану; 6.6.5 таныс жалпы және оқ бойынша әртүрлі уақыт формаларын қамтитын сұрақтарды қолдану; 6.6.8 таныс жалпы және біл тақырыптарының өсу ауқымын ұсыныстар, уәделер мен болжамдар "болады" сияқты келер шаң қолдану; 6.6.15 таныс жалпы және оқ тақырыптарының шектеулі жалпы етістіктерді verb / ve инфинитивімен қолдану; 6.6.17 таныс жалпы және оқ тақырыптарының шектеулі қосымшасын (нөлдік шарт сөйлемдерде) қолдану , wh қосымшалар қолдану, before қосымшалар қолдану (өткен егжей-тегжейлі ақпаратты which who that where-мен са қосымшаларды қолдану

3) 7 сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Хобби және бос уақыт	Мазмұндау	7.1.3 әртүрлі көзқарастарды 7.1.4 басқа оқушылардың көзқарастарымен байланысын сындарлы бағалау жауап беру; 7.1.7 ауызша және жазбаша дәйекті дәлелді дамыту және 7.1.9 өз ойларын, идеяларын мен сезімдерін білдіру үшін қолдану
	Тыңдалым	7.2.1 жалпы және оқу тақырып шектеулі санына арналған

		негізгі ойларды аз қолдаумен; 7.2.2 жалпы және оқу тақырыптары шеңберіндегі ұзақ әңгімедегі кейбір егжей-тегжейлі ақпаратты қолдаумен түсіну; 7.2.4 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімедегі болжамды мағыналарды анықтауға түсіну
	Айтылым	7.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлесуде ресми тілдік регистрлерді қолдану; 7.3.2 жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін сұрақ қою; 7.3.3 көптеген жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде мәлімет деңгейінде пікір білдіру; 7.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде басқару немесе пайымдау деңгейінде айтқандарына кейбір икемділік түсініктеме беру; 7.3.7 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты синтаксисті қолдану
	Оқылым	7.4.1 кейбір таныс емес жалпы және оқу тақырыптары шеңберіндегі негізгі ойларды түсіну; 7.4.2 жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндердегі нақты негізгі мәліметтерін түсіну; 7.4.3 таныс жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде және ұзақ мәтіндердегі дәлелдің егжей-тегжейін түсіну 7.4.7 жазбаша жанрлар аясында сөйлемнің және мәтіннің сипат қасиеттерін анықтау;

		7.4.8 мәнді тексеру және түсіндіру үшін таныс және кейбір тақырыптар және сандық ресурстарды пайдалану
	Жазылым	7.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмыстарды мәтіндік жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету; 7.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды шырғарылған оқиғалар, іс-әрекет немесе өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 7.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты пайдалану сауаттылықпен жазу; 7.5.6 жалпы тақырыптар бойынша сөз байламдарын қолдана отырып сөйлемдерді логикалық түрде біріктіру; 7.5.8 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 7.5.9 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында мәтін деңгейімен сауаттылықпен жазбаша жазу тақырыбы белгілерін қолдану
	Ағылшын тілін қолдану	7.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша кейбір абстрактілі және күрделі сөз тіркестерін қолдану; 7.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есептелетін және зат есімдер үшін әртүрлі сандардың соның ішінде too much, too few, enough сөздерін қолдану; 7.6.3 жалпы есімшелерді сөйлемде қолдану және таныс жалпы тақырыптары бойынша зат есімдер алдына сын есімдерді дұрыс қолдану; 7.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі уақыт формаларын қамтитын сұрақтарды қолдану;

		7.6.6 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша mine, theirs, hers, his, myself, yours сияқты жеке және рефлексивті есімдіктерді қолдану; 7.6.12 бірқатар таныс жалпы тақырыптары бойынша салыстырмалы дәрежедегі үстеулер құрылымдары және бұрыс үстеулермен қолдану; 7.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарында сөйлемдерді қолдану және фразалық етістіктерді қолдана бастау; етістіктер мен есімдердің шектеулі санын инфинитив формаларын қолдану; етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герунд формаларын қолдану; 7.6.17 жалпы және оқу тақырыптары бойынша think, know, believe көмегімен бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; sure, certain көмегімен бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; who, that көмегімен анықтаушы сөйлемдерді қолдану;
Коммуникациялар және технологиялар	Мазмұндау	7.1.2 сыныптастарына кері сұрақтар қамтамасыз ету үшін сөйлемдерді қолдану; дағдыларын қолдану; 7.1.3 әртүрлі көзқарастарды білдіру; 7.1.4 басқа оқушылардың көзқарастарымен байланысын сындарлы бағалау; жауап беру; 7.1.6 ақпаратты басқаларға жеткізуге ұйымдастыру және ұсыну; 7.1.7 ауызша және жазбаша аргументтерді дәйекті дәлелді дамыту және қолдану; 7.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді білдіру; 7.1.10 қоршаған әлемге деген пікірлер мен көзқарастарды білдіру;

		зерттеу үшін ауызша немесе жазба қолдану
	Тыңдалым	7.2.1 жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде шектеулі санына арналған негізгі ойларды аз қолдаумен; 7.2.3 жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде шектеулі шеңберіне кеңейтуді дәлелдің көп бөлігін қолданумен; 7.2.5 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барысында сөйлеушінің (лердің) пікірін білдіру арқылы анықтау; 7.2.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстін мағынаны шамалы қолдаумен; 7.2.7 ауызша жанрлардың сипаты және мәтін деңгейінде сипаттау белгілерін анықтай бастау; 7.2.8 жалпы және оқу тақырыптары әңгімелерді қолдау арқылы;
	Айтылым	7.3.2 кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін қолдану қою; 7.3.3 көптеген жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде негізгі деңгейінде пікір білдіру; 7.3.5 оқу тапсырмаларын орындау ынтымақтастық, талқылау, жоспарлау және басымдықтарын сыныптастарымен өзара әрекеттестіру; 7.3.7 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты синтаксисті қолдану; 7.3.8 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелер мен оқиғаларды;

	Оқылым	7.4.1 кейбір таныс емес жалпы тақырыптары шеңберіндегі негізгі ойларды түсіну; 7.4.2 таныс жалпы және оқу аясында мәтіндердегі нақты негізгі мәліметтерді түсіну; 7.4.3 көптеген таныс жалпы тақырыптары, соның ішінде мәтіндер аясында дәлелдің тегжейін түсіну
	Жазылым	7.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмыстарды мәтін қолдау арқылы жоспарлау, және оқу 7.5.2 таныс жалпы тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, іс-әрекет немесе өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 7.5.5 белгілі бір жалпы және тақырыптары бойынша дәлелдер мысалдар мен негіздемелер кейбір қолдаумен пайдалану; 7.5.6 жалпы тақырыптар бойынша сөз байламдарын қолдана сөйлемдерді логикалық түрде біріктіру; 7.5.8 әртүрлі таныс жалпы және тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
	Ағылшын тілін қолдану	7.6.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі көрсеткіштер ішінде neither, either қолдану; 7.6.6 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша mine, theirs, hers, his, myself, yourself сияқты жеке және рефлексивті есімдіктерді қолдану; 7.6.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша соңғы уақытты, бастапқы аяқталмаған өткенді білдіру қарапайым мінсіз формалар

		7.6.17 жалпы және оқу тақырыптары бойынша think, know, believe көмегімен бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; „sure, certain көмегімен бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; who, that көмегімен анықтаушы сөйлемдерді қолдану;
2 тоқсан		
Демалыс пен саяхат	Мазмұндау	7.1.2 сыныптастарына кері байланыс қамтамасыз ету үшін сөйлемдерді қолдану; 7.1.3 әртүрлі көзқарастарды білдіру; 7.1.4 басқа оқушылардың көзқарасымен байланысын сындарлы бағалауға жауап беру; 7.1.6 ақпаратты басқаларға түсіндіріп ұйымдастыру және ұсыну; 7.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді білдіру; 7.1.9 өз ойларын, идеяларын және сезімдерін білдіру үшін сөйлемдерді қолдану
	Тыңдалым	7.2.1 жалпы және оқу тақырыптарына шектеулі санына арналған негізгі ойларды аз қолдаумен білдіру; 7.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына шектеулі шеңберіне кеңейту арқылы дәлелдің көп бөлігін қолдану; 7.2.4 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгіме болжамды мағыналарды анықтау түсіну; 7.2.5 жалпы және оқу тақырыптарына көпшілігіне ұзақ әңгіме барлық сөйлеушінің (-лердің) пікірін білдіру арқылы анықтау

	Айтылым	7.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлесуде ресми тілдік регистрлерді қолдану; 7.3.2 жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін сұрақтар қою; 7.3.3 көптеген жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде мәліметтер деңгейінде пікір білдіру; 7.3.4 көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген ойлау элементтерімен сөйлесу кейбір икемділікпен жауап беру; 7.3.7 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты сөйлеу синтаксисті қолдану; 7.3.8 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелер мен оқиғаларды сөйлеу;
	Оқылым	7.4.1 кейбір таныс емес жалпы және оқу тақырыптары шеңберіндегі негізгі ойларды түсіну; 7.4.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндердегі нақты негізгі мәліметтерді түсіну; 7.4.9 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердегі дәлелдердің сәйкессіздіктерін анықтау;
	Жазылым	7.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, іс-әрекет немесе өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 7.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты мәліметтер сауаттылықпен жазу; 7.5.5 белгілі бір жалпы және оқу тақырыптары бойынша дәлелдерді жазу;

		мысалдар мен негіздемелермен кейбір қолдаумен пайдаланады; 7.5.9 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейіне сауаттылықпен жазбаша және ауызша таныс белгілерін қолдану; 7.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі жанрлар үшін мәтін деңгейіне форматты аз қолдаумен пайдалану;
	Ағылшын тілін қолдану	7.6.3 жалпы есімшелерді сыныптастыруға қолдану және таныс жалпы тақырыптары бойынша зат есімдердің алдына сын есімдерді дұрыс қолдану; 7.6.9 кәдімгі жалпы және оқу тақырыптарының барлық таныс бойынша қазіргі және өткен формалар мен соңғы жетілген қарапайым формалардың кеңейтілген алуан түрлілігін білетін; 7.6.11 бірқатар таныс жалпы тақырыптары бойынша мәтін үшін жанама сөйлеудің кейбірін қолдану; 7.6.12 бірқатар таныс жалпы тақырыптары бойынша салыстырмалы дәрежедегі үстеулер құрылымдар және бұрыс үстеулермен қолдану; 7.6.14 әртүрлі таныс және оқу тақырыптарында жалпы формасын сөйлемдерде зат есімдер мен есімдердің алдында предикативтік қолдану; 7.6.17 жалпы және оқу тақырыптары бойынша think, know, believe көмегімен бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; „sure, certain” көмегімен бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; who, that көмегімен анықтаушы бағыныңқы сөйлемдерді қолдану;
Космос және Жер	Мазмұндау	7.1.2 сыныптастарына кері байланысқа қамтамасыз ету үшін сөйлемдерді дағдыларын қолдану;

		7.1.3 әртүрлі көзқарастарды қолдану; 7.1.4 басқа оқушылардың көзқарастарымен байланысын сындарлы бағалау және жауап беру; 7.1.5 жеке оқу мақсаттарын қолдану және байланысты пайдалану; 7.1.6 ақпаратты басқаларға жеткізу және ұйымдастыру және ұсыну; 7.1.9 өз ойларын, идеяларын, сезімдерін мен сезімдерін білдіру үшін қолдану; 7.1.10 қоршаған әлемге деген пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазба қолдану
	Тыңдалым	7.2.1 жалпы және оқу тақырыбына шектеулі санына арналған негізгі ойларды аз қолдаумен қолдану; 7.2.2 жалпы және оқу тақырыбына шектеулі шеңберіндегі ұзақ және кейбір егжей-тегжейлі ақпаратты қолдаумен түсіну; 7.2.5 жалпы және оқу тақырыбына көпшілігіне ұзақ әңгіме бар және сөйлеушінің (-лердің) пікірін арқылы анықтау; 7.2.6 жалпы және оқу тақырыбына бойынша ұзақ әңгіме контекстін мағынаны шамалы қолдаумен қолдану; 7.2.7 ауызша жанрлардың сипаты және мәтін деңгейінде сипаттау және белгілерін анықтай бастау; 7.2.8 жалпы және оқу тақырыбына әңгімелерді қолдау арқылы қолдану;
	Айтылым	7.3.1 кейбір жалпы және оқу тақырыбына бойынша сөйлесуде ресми тілді және регистрлерді қолдану;

		7.3.2 жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін қолдануға қою; 7.3.3 көптеген жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде негізгі ойларды түсіну деңгейінде пікір білдіру; 7.3.5 оқу тапсырмаларын орындауға ынтымақтастық, талқылау, жоспарлау және басымдықтарды анықтау сыныптастарымен өзара әрекеттестірісу; 7.3.6 жұптық, топтық және жұлдызша жұмыс істеу кезінде басқару немесе пайымдау деңгейін анықтау айтқандарына кейбір икемдерді түсініктеме беру
	Оқылым	7.4.1 кейбір таныс емес жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде негізгі ойларды түсіну; 7.4.4 таныс және таныс емес оқу тақырыптары аясында көркем емес әдебиеттердің мәтіндерін оқу; 7.4.5 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігі мәтіндердегі контексттен мәнін анықтау; 7.4.6 әртүрлі таныс емес жалпы және оқу тақырыптарына автордың пікірін немесе пікірін анықтау; 7.4.7 көптеген жазбаша және ауызша сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін
	Жазылым	7.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмыстарды мәтінге қолдау арқылы жоспарлау, жазу және оқу; 7.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, іс-әрекеттер

		немесе өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 7.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты пайдалану сауаттылықпен жазу; 7.5.4 жалпы және оқу тақырыптарына жазбаша жанрларда тиісті пайдалану регистрді қолдау арқылы пайдалану; 7.5.5 белгілі бір жалпы және оқу тақырыптары бойынша дәлелдер, мысалдар мен негіздемелерді кейбір қолдаумен пайдалану; 7.5.6 таныс жалпы тақырыптар бойынша байламның негізгі сөздерін таңдап отырып, сөйлемдерді абзац түрінде біріктіру
	Ағылшын тілін қолдану	7.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша кейбір абстрактілді және күрделі сөз тіркестерін пайдалану; 7.6.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі көрсеткіштерді ішінде neither, either қолдану; 7.6.6 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша mine, theirs, hers, his, myself, yours сияқты жеке және рефлексивті есімдіктерді қолдану; 7.6.8 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша келесі әртүрлі формаларын, сонымен қатар болашақ мәні бар осы шақты қолдану; 7.6.10 таныс жалпы және оқу тақырыптарының ауқымын осы шақтың және өткен үзінді формалардың түрлерін қолдану; 7.6.11 бірқатар таныс жалпы тақырыптары бойынша мәні үшін жанама сөйлеудің кейбірін қолдану; 7.6.12 бірқатар таныс жалпы тақырыптары бойынша мәні үшін жанама сөйлеудің кейбірін қолдану;

		тақырыптары бойынша сал дәрежедегі үстеулер құрыл және бұрыс үстеулермен қ
3 тоқсан		
Оқу (зор ынтамен оқимыз)	Мазмұндау	7.1.2 сыныптастарына кері қамтамасыз ету үшін сөйл дағдыларын қолдану; 7.1.3 әртүрлі көзқарастарды 7.1.4 басқа оқушылардың к байланысын сындарлы ба жауап беру; 7.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну; 7.1.7 ауызша және жазбаша дәйекті дәлелді дамыту жә 7.1.8 оқу және талқылау ар мәдениетаралық түсініктер
	Тыңдалым	7.2.1 жалпы және оқу тақы шектеулі санына арналған негізгі ойларды аз қолдаум 7.2.5 жалпы және оқу тақы бойынша ұзақ әңгіме бары сөйлеушінің (лердің) пікірін арқылы анықтау; 7.2.7 ауызша жанрлардың с және мәтін деңгейінде сип белгілерін анықтай бастау; 7.2.8 жалпы және оқу тақы әңгімелерді қолдау арқылы
	Айтылым	7.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде басқал немесе пайымдау деңгейін айтқандарына кейбір икем түсініктеме беріп көруге ты 7.3.8 әртүрлі жалпы және о тақырыптары бойынша ұз әңгімелер мен оқиғаларды

	Оқылым	7.3.2 таныс жалпы және оқ аясында мәтіндердегі нақты негізгі мәліметтерді түсіну; 7.3.3 көптеген таныс жалпы тақырыптары, соның ішінд аясында дәлелдің егжей-те 7.3.4 таныс және кейбір тан және оқу тақырыптары аяс және көркем емес әдебиет мәтіндерін оқу; 7.3.7 көптеген жазбаша жан сөздің, сөйлемнің және мә сипаттамалық қасиеттерін 7.3.9 кейбір жалпы және оқ тақырыптарындағы қысқа мәтіндердегі дәлелдердің сәйкессіздіктерін анықтау
	Жазылым	7.4.3 таныс жалпы және оқ тақырыптарына қалыпты п сауаттылықпен жазу; 7.4.4 жалпы және оқу тақы кейбір жазбаша жанрларда мен регистрді қолдау арқы
	Ағылшын тілін қолдану	7.6.2 таныс жалпы және оқ бойынша есептелетін және зат есімдер үшін әртүрлі са соның ішінде too much, too enough сөздерін қолдану; 7.6.3 жалпы есімшелерді с қолдану және таныс жалпы тақырыптары бойынша зат алдына сын есімдерді дұры 7.6.15 таныс жалпы және о тақырыптарында сөйлемд қолдану және фразалық ет қолдана бастау; етістіктер м есімдердің шектеулі санын инфинитив формаларын қ етістіктер мен предлогтард санынан кейін герунд форм қолдану

Ойын-сауық және медиа	Мазмұндау	7.1.1 топтық мәселелерді б... шығармашылық түрде ше... және тыңдау дағдыларын н... 7.1.2 сыныптастарына кері... қамтамасыз ету үшін сөйл... дағдыларын қолдану; 7.1.3 әртүрлі көзқарастарды... 7.1.5 жеке оқу мақсаттарын... байланысты пайдалану; 7.1.6 ақпаратты басқаларға... ұйымдастыру және ұсыну; 7.1.7 ауызша және жазбаша... дәйекті дәлелді дамыту жә...
	Тыңдалым	7.2.2 жалпы және оқу тақыр... ұзақ әңгімесіндегі кейбір е... ақпаратты аз қолдаумен тү... 7.2.3 жалпы және оқу тақыр... шектеулі шеңберіне кеңейт... дәлелдің көп бөлігін қолда...
	Айтылым	7.3.3 көптеген жалпы және... тақырыптары шеңберінде н... деңгейінде пікір білдіру; 7.3.4 жалпы және оқу тақыр... күтпеген пікірлерге ойлау э... сөйлем деңгейінде кейбір и... жауап беру; 7.3.5 оқу тапсырмаларын о... ынтымақтастық, талқылау... жоспарлау және басымдык... сыныптастарымен өзара ә... тырысу; 7.3.6 жұптық, топтық және... жұмыс істеу кезінде басқал... немесе пайымдау деңгейін... айтқандарына кейбір икем... түсініктеме беруге тырысу; 7.3.8 әртүрлі жалпы және о... тақырыптары бойынша ұза...

		әңгімелер мен оқиғалардың
	Оқылым	7.4.3 көптеген таныс жалпы тақырыптары, соның ішінде мәтіндер аясында дәлелді тегжейін түсіну;
		7.4.4 таныс және таныс емес оқу тақырыптары аясында көркем емес әдебиеттердің мәтіндерін оқу;
		7.4.5 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігі мәтіндердегі контекстен мәнін анықтау;
		7.4.6 әртүрлі таныс емес жаңа тақырыптарына автордың немесе пікірін анықтау;
		7.4.9 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндердегі дәлелдердің сәйкессіздіктерін анықтау
	Жазылым	7.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты пайдалану сауаттылықпен жазу;
		7.5.4 жалпы және оқу тақырыптарындағы кейбір жазбаша жанрлардағы мәтіндер мен регистрді қолдау арқылы
		7.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі жанрлар үшін мәтін деңгейін форматты аз қолдаумен пайдалану
	Ағылшын тілін қолдану	7.6.3 жалпы есімшелерді сызбамен қолдану және таныс жалпы тақырыптары бойынша зат есімдер алдына сын есімдерді дұрыс
		7.6.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі көрсеткіштер ішінде neither, either қолдану
		7.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі уақыт формаларын қамтитын сұрақтарды қолдану

		7.6.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша соңғы уақытты, бұл тақырып бойынша аяқталмаған өткенді білдіретін қарапайым мінсіз формаларды қолдану 7.6.13 түрлі таныс және жалпы оқу тақырыптары бойынша әртүрлі функциялар үшін әртүрлі формаларды қолдану
Табиғи апаттар	Мазмұндау	7.1.2 сыныптастарына кері байланыс қамтамасыз ету үшін сөйлеу дағдыларын қолдану; 7.1.4 басқа оқушылардың көзқарасын байланысын сындарлы бағалауға жауап беру; 7.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну; 7.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді түсіндіру; 7.1.9 өз ойларын, идеяларын, сезімдерін білдіру үшін қолдану
	Тыңдалым	7.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына шектеулі шеңберіне кеңейту дәлелдің көп бөлігін қолдану 7.2.4 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгіме болжамды мағыналарды анықтау түсіну; 7.2.5 жалпы және оқу тақырыптарына көпшілігіне ұзақ әңгіме бар сөйлеушінің (-лердің) пікірін білдіру арқылы анықтау; 7.2.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстін мағынаны шамалы қолдау 7.2.8 жалпы және оқу тақырыптарына әңгімелерді қолдау арқылы

	Айтылым	7.3.4 көптеген жалпы және тақырыптары аясында күтпеген ойлау элементтерімен сөйлесу, кейбір икемділікпен жауап беру; 7.3.5 оқу тапсырмаларын орындау, ынтымақтастық, талқылау, жоспарлау және басымдықтарды анықтау, сыныптастарымен өзара әрекеттестірісу; 7.3.7 әртүрлі жалпы және тақырыптары аясында нақты мағыналы синтаксисті қолдану; 7.3.8 әртүрлі жалпы және тақырыптары бойынша ұзақ уақыт бойы әңгімелер мен оқиғаларды еске түсіру;
	Оқылым	7.4.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндердегі нақты мағыналы негізгі мәліметтерді түсіну; 7.4.3 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде мәтіндер аясында дәлелділік, тегжейін түсіну; 7.4.5 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігін мәтіндердегі контексттен мағыналы анықтау; 7.4.6 әртүрлі таныс емес жалпы және оқу тақырыптарына автордың пікірін немесе пікірін анықтау; 7.4.7 көптеген жазбаша және ауызша сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау;
	Жазылым	7.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмыстарды мәтіндік қолдау арқылы жоспарлау, жазу және оқу; 7.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты пайдалану, сауаттылықпен жазу;

		7.5.4 жалпы және оқу тақырыптарын жазбаша жанрларда тиісті тілдік регистрді қолдау арқылы пайдалану; 7.5.6 таныс жалпы тақырыптар бойынша байламның негізгі сөздерін таңдап отырып, сөйлемдерді абзацтар түрде біріктіру
	Ағылшын тілін қолдану	7.6.6 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша mine, theirs, hers, his, myself, yours сияқты жеке және рефлексивті есімдіктерді қолдану; 7.6.13 түрлі таныс және жалпы тақырыптары бойынша әртүрлі функциялар үшін әртүрлі формаларды қолдану; 7.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі союздарды пайдалану
4 тоқсан		
Салауатты әдеттер	Мазмұндау	7.1.1 топтық мәселелерді бірлесіп шығармашылық түрде шешу және тыңдау дағдыларын қолдану 7.1.5 жеке оқу мақсаттарын білдіріп байланысты пайдалану; 7.1.7 ауызша және жазбаша дәйекті дәлелді дамыту және қолдану 7.1.10 қоршаған әлемге деген пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазба қолдану
	Тыңдалым	7.2.4 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгіме мағыналарды аз қолдаумен білдіру 7.2.5 көптеген тақырыптар бойынша әңгімеде сөйлеушінің (-лер) қолдау арқылы анықтау; 7.2.6 жалпы және оқу тақырыптарын жазбаша жанрларда тиісті тілдік регистрді қолдау арқылы пайдалану

		ұзақ әңгіме контекстінен м шамалы қолдаумен анықт 7.2.8 жалпы және оқу тақы әңгімелерді қолдау арқылы
	Айтылым	7.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде басқал немесе пайымдау деңгейін айтқандарына кейбір икем түсініктеме беруге тырысу; 7.3.7 әртүрлі жалпы және к тақырыптары аясында нақ синтаксисті қолдану; 7.3.8 әртүрлі жалпы және о тақырыптары бойынша ұза әңгімелер мен оқиғаларды
	Оқылым	7.4.1 кейбір таныс емес жал тақырыптары шеңберіндег негізгі ойларды түсіну; 7.4.3 көптеген таныс жалпы тақырыптары, соның ішінд мәтіндер аясында дәлелді тегжейін түсіну; 7.4.5 таныс жалпы және оқ тақырыптарының көпшіліг мәтіндердегі контексттен м анықтау; 7.4.8 мәнді тексеру және тү үшін таныс және кейбір та жүзіндегі және сандық рес қолдаумен пайдалану; 7.4.9 кейбір жалпы және оқ тақырыптарындағы қысқа мәтіндерде дәлелдердегі сәйкессіздіктерді анықтау
	Жазылым	7.5.4 жалпы және оқу тақы кейбір жазбаша жанрларда мен регистрді қолдау арқы 7.5.5 белгілі бір жалпы және тақырыптары бойынша дәл мысалдар мен негіздемелі

		кейбір қолдаумен пайдалану 7.5.6 таныс жалпы тақырыптың жалпы бағыты бойынша байламның негізгі сөздерін таңдап отырып, сөйлемдерді абзацтар түрде біріктіру; 7.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы әртүрлі жанрлар үшін мәтін деңгейін белгілеу, форматты аз қолдаумен пайдалану 7.5.8 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 7.5.9 әртүрлі таныс жалпы тақырыптарында мәтін деңгейін сауаттылықпен жазбаша жазу, таныс белгілерін қолдану
	Ағылшын тілін қолдану	7.6.4 таныс жалпы және оқу бойынша әртүрлі көрсеткіштер ішінде neither, either қолдану 7.6.8 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша келесі әртүрлі формаларын, сонымен бірге болашақ мәні бар осы шаққандағы 7.6.9 кәдімгі жалпы және оқу тақырыптарының барлық тақырыптары бойынша қазіргі және өткен формалар мен соңғы жетілген қарапайым формалардың кеңейтілген алуан түрлілігі 7.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі союздарды пайдалану
Киім және мода	Мазмұндау	7.1.1 топтық мәселелерді бейнестеу, шығармашылық түрде шешу және тыңдау дағдыларын қолдану 7.1.4 басқа оқушылардың қызығушылығын байланысын сындарлы бағалау жауап беру; 7.1.5 жеке оқу мақсаттарын қолдану, байланысты пайдалану;

		7.1.9 өз ойларын, идеяларын мен сезімдерін білдіру үшін қолдану
	Тыңдалым	7.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына шектеулі шеңберіне кеңейту дәлелдің көп бөлігін қолдану 7.2.4 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгіме болжамды мағыналарды анықтау түсіну; 7.2.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстте мағынаны шамалы қолдау 7.2.7 кейбір ауызша жанрларда сөйлем және мәтін деңгейінде сипаттамалық белгілерін анықтау
	Айтылым	7.3.5 оқу тапсырмаларын орындау ынтымақтастық, талқылау жоспарлау және басымдықтарын сыныптастарымен өзара әрекеттестірісу; 7.3.6 жұптық, топтық және жинақты жұмыс істеу кезінде басқару немесе пайымдау деңгейін анықтау айтқандарына кейбір икемділік түсініктеме беруге тырысу; 7.3.7 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты тақырыптарды синтаксисті қолдану
	Оқылым	7.4.1 кейбір таныс емес жалпы тақырыптары шеңберіндегі негізгі ойларды түсіну; 7.4.2 көптеген таныс жалпы тақырыптары аясында мәтін ақпарат пен негізгі мәліметтерді анықтау 7.4.5 таныс жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігі мәтіндердегі контексттен мағынаны анықтау;

		7.4.6 әртүрлі таныс емес жаңа тақырыптары бойынша автор көзқарасын немесе пікірін білдіру; 7.4.7 көптеген жазбаша және ауызша сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін білдіру; 7.4.8 мәнді тексеру және түсінік үшін таныс және кейбір тақырыптар және сандық ресурстарды пайдалану
	Жазылым	7.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмыстарды мәтінге қолдау арқылы жоспарлау, жазу және оқу; 7.5.6 таныс жалпы тақырыптар бойынша байламның негізгі сөздерін білдіріп отырып, сөйлемдерді абзацтар түрде біріктіру; 7.5.8 әртүрлі таныс жалпы тақырыптар тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 7.5.9 әртүрлі таныс жалпы тақырыптар тақырыптарында мәтін деңгейіне сауаттылықпен жазбаша және ауызша таныс белгілерін қолдану
	Ағылшын тілін қолдану	7.6.3 жалпы есімшелерді сызбаға қолдану және таныс жалпы тақырыптары бойынша зат есімдер алдына сын есімдерді дұрыс қолдану 7.6.9 кәдімгі жалпы және оқу тақырыптарының барлық тақырыптары бойынша қазіргі және өткен формалар мен соңғы жетілген қарапайым формалардың қысқартылған кеңейтілген алуан түрлілігі 7.6.10 таныс жалпы және оқу тақырыптарының ауқымына осы шақтың және өткен үзінді формалардың түрлерін қолдану 7.6.14 әртүрлі таныс және оқу тақырыптарында жалпы формалар

		сөйлемдерде зат есімдер мен есімдердің алдында предл

4) 8 сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Бізді қоршаған әлем	Мазмұндау	8.1.2 сыныптастарына кері қамтамасыз ету үшін сөйлемдерді дағдыларын қолдану; 8.1.3 әртүрлі көзқарастарды 8.1.4 басқа оқушылардың көзқарастарымен байланысын сындарлы бағалауға жауап беру; 8.1.5 жеке оқу мақсаттарын білдіру мен байланысты пайдалану; 8.1.7 ауызша және жазбаша сөйлемдерді дәйекті дәлелді дамыту және 8.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктер 8.1.9 өз ойларын, идеяларын мен сезімдерін білдіру үшін сөйлемдерді қолдану; 8.1.10 қоршаған әлемге деген пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазбаша қолдану
	Тыңдалым	8.2.1 жалпы және оқу тақырыбына арналған ұзақ әңгімедегі негізгі идеяларды қолдаусыз түсіну; 8.2.3 жалпы және оқу тақырыбына кең ауқымы бойынша ұзақ сөйлемдерді дәлелдердің көп бөлігін қолдану; 8.2.7 кейбір ауызша жанрлардағы сөйлем және мәтін деңгейіндегі сипаттамалық белгілерін анықтау; 8.2.6 жалпы және оқу тақырыбына

		көпшілігіне ұзақ әңгіме қоюға мағынаны шамалы қолдау
	Айтылым	8.3.1 көптеген жалпы және тақырыптары бойынша сөйлем және бейресми регистрлер 8.3.3 кез келген жалпы және тақырыптары бойынша пайдалану деңгейінде пікір білдіру; 8.3.4 жалпы және оқу тақырыптарына күтпеген пікірлерге ойлау және сөйлем деңгейінде кейбір икемдер жауап беру; 8.3.5 оқу тапсырмаларын орындау ынтымақтастық, талқылау, жоспарлау және басымдықтар сыныптастарымен өзара әрекеттесу 8.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде басқару немесе пайымдау деңгейінде айтқандарына кейбір икемдер түсініктеме беру; 8.3.7 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының көпшілік лексика мен синтаксисті қолдану
	Оқылым	8.4.1 таныс емес әртүрлі жаңа тақырыптарының мәтіндерін ойларды, соның ішінде кейбір мәтіндерді түсіну; 8.4.2 әртүрлі таныс жалпы және тақырыптары, соның ішінде мәтіндер аясында мәтіндер ақпарат пен негізгі мәліметтер 8.4.4 таныс және таныс емес оқу тақырыптары аясында және көркем емес әдебиет мәтіндерін оқу; 8.4.6 әртүрлі таныс емес жаңа тақырыптары, соның ішінде аясында автордың көзқарасын пікірін анықтау;

		8.4.8 мәнді тексеру және түсіндіру үшін таныс және кейбір тақырыптар және сандық ресурстарды
	Жазылым	8.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмысты мәтін диктовкамен қолдаумен жоспарлау, жазу және оқу; 8.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды шырғамен шығарылған оқиғалар, іс-әрекет немесе өткен тәжірибе туралы жазу қолдаумен жазу; 8.5.3 түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қалыптасқан грамматикалық сауаттылық; 8.5.4 жалпы және оқу тақырыптары жазбаша жанрларда тиісті тілдік регистрді қолдау арқылы пайдалану; 8.5.7 жалпы және оқу тақырыптары жазбаша жанрлар үшін мәтінді тиісті форматты аз қолдаумен жазу; 8.5.8 таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
	Ағылшын тілін қолдану	8.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі уақытша формаларды қамтитын сұрақтар қолдану; 8.6.9 жалпы және таныс оқу тақырыптары бойынша сипаттамалық жазу сөйлеуде қазіргі және өткен формалар мен соңғы жетілдірілген қарапайым формалардың тиісті түрде қолдану; 8.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарында сөйлемді қолдану және фразалық етістіктерді қолдана бастау; етістіктер мен есімдердің шектеулі санын инфинитив формаларын қолдану етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий формасын

		қолдану; 8.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарын түсіндіру кезінде себептерді түсіндіру үшін сөз құрылымын түсіндіру үшін as ... сияқты әртүрлі союздар
Күнделікті өмір және шоппинг	Мазмұндау	8.1.1 топтық мәселелерді бейнестеу шығармашылық түрде шеңбер және тыңдау дағдыларын негіздеу 8.1.3 әртүрлі көзқарастарды таныстыру 8.1.4 басқа оқушылардың көзқарасын байланысын сындарлы бағалау жауап беру; 8.1.5 жеке оқу мақсаттарын білдіріп байланысты пайдалану; 8.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді таныстыру
	Тыңдалым	8.2.7 кейбір ауызша жанрларды сөйлем және мәтін деңгейінде сипаттамалық белгілерін анықтау 8.2.1 жалпы және оқу тақырыбы арналған ұзақ әңгімедегі негізгі қолдаусыз түсіну; 8.2.2 жалпы және оқу тақырыбы кең ауқымы бойынша кеңес әңгімедегі неғұрлым нақты қолдаумен немесе қолдаумен 8.2.3 жалпы және оқу тақырыбы кең ауқымы бойынша ұзақ дәлелдердің көп бөлігін қолдау
	Айтылым	8.3.5 оқу тапсырмаларын орындауынтымақтастық, талқылау жоспарлау және басымдықтарын сыныптастарымен өзара әрекеттестіру 8.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде басқару немесе пайымдау деңгейін айтқандарына кейбір икемдер

		түсініктеме беру; 8.3.7 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының көпшілігі лексика мен синтаксисті қ 8.3.8 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде ұзағырақ әңгіме оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	8.4.2 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде мәтіндер аясында мәтіндер ақпарат пен негізгі мәлімет 8.4.3 таныс жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде шеңберінде және ұзақ мәтіндерде дәлелдің егжей-тегжейін тү 8.4.4 таныс және таныс емес оқу тақырыптары аясында және көркем емес әдебиет мәтіндерін оқу; 8.4.6 әртүрлі таныс емес жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде аясында автордың көзқарасын пікірін анықтау
	Жазылым	8.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмысты мәтін д қолдаумен жоспарлау, жазу, оқу; 8.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, іс-әрекет немесе өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 8.5.3 түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қалыпты грамматикалық сауаттылық 8.5.6 таныс жалпы тақырыптары бойынша байламдардың негізгі сөздерін отырып, сөйлемдерді абзац түрде біріктіру; 8.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында жазбаша жұмысты

		мәдениетаралық түсініктер 8.1.9 өз ойларын, идеяларын мен сезімдерін білдіру үшін қолдану; 8.1.10 қоршаған әлемге деген пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе қолдану
	Тыңдалым	8.2.1 жалпы және оқу тақырып арналған ұзақ әңгімедегі не қолдаусыз түсіну; 8.2.2 жалпы және оқу тақырып кең ауқымы бойынша кең әңгімедегі неғұрлым нақты қолдаумен немесе қолдау 8.2.5 жалпы және оқу тақырып бойынша ұзақ әңгімелесудің (пікірлердің) пікірін шамалы қол анықтау; 8.2.6 жалпы және оқу тақырып көпшілігіне ұзақ әңгіме қолдауына шамалы қолдау
	Айтылым	8.3.1 жалпы және оқу тақырып бойынша сөйлесуде ресми регистрлерді қолдану; 8.3.3 кез келген жалпы және тақырыптары бойынша пайымдау деңгейінде пікір білдіру; 8.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде басқару немесе пайымдау деңгейін айтқандарына кейбір икемді түсініктеме беру; 8.3.7 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының көпшілік лексика мен синтаксисті қолдану
	Оқылым	8.4.1 таныс емес әртүрлі жаңа тақырыптарының мәтіндерін ойланды, соның ішінде кейбір мәтіндерді түсіну;

		8.4.2 әртүрлі таныс жалпы х тақырыптары, соның ішінд мәтіндер аясында мәтіндер ақпарат пен негізгі мәліме 8.4.5 әртүрлі таныс жалпы х тақырыптары аясында қы ұзақ мәтіндердегі контекст анықтау; 8.4.6 әртүрлі таныс емес жа тақырыптары, соның ішінд аясында автордың көзқара пікірін анықтау; 8.4.8 мәнді тексеру және тү үшін таныс және кейбір та және сандық ресурстарды
	Жазылым	8.5.1.1 жалпы және оқу тақ бойынша жұмысты мәтін д қолдаумен жоспарлау, жаз оқу; 8.5.2 таныс жалпы және оқ тақырыптарына нақты, ой шығарылған оқиғалар, іс-ә немесе өткен тәжірибе тура қолдаумен жазу; 8.5.3 әртүрлі жалпы және о тақырыптары бойынша орт грамматикалық сауаттыль 8.5.4 жалпы және оқу тақы жазбаша жанрларда тиісті регистрді қолдау арқылы п 8.5.5 таныс жалпы және оқ бойынша дәлелдерді мыса негіздемелермен қолдай о арқылы пайдалану; 8.5.6 таныс жалпы тақыры байламдардың негізгі сөзд отырып, сөйлемдерді абза түрде біріктіру; 8.5.7 таныс жалпы және оқ тақырыптарына жазбаша х

		мәтін деңгейінде тиісті формалармен пайдалану; 8.5.8 таныс жалпы және оқшау тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
	Ағылшын тілін қолдану	8.6.1 таныс жалпы және оқшау сондай-ақ таныс емес тақырыптары бойынша кейбір абстракттіл есімдерді, күрделі және деректі қолдану; 8.6.2 таныс жалпы және оқшау бойынша есептелетін және зат есімдерге, соның ішінде a large / small, number / amount сандық есімдіктерді қолдану; 8.6.3 әртүрлі күрделі сын есімдерді қарапайым сын есімдерді және салыстырмалы құрылымды қолдану, мысалы таныс жалпы тақырыптары бойынша дерек үшін as...as, much ...than қолдану; 8.6.5 таныс жалпы және оқшау бойынша әртүрлі уақытша формаларды қамтитын сұрау қолдану; 8.6.7 таныс жалпы және оқшау бойынша соңғы, белгісіз жағдай аяқталмаған өткенді білдіретін қарапайым жетілдірілген формаларды алуан түрін қолдану; 8.6.13 таныс жалпы және оқшау тақырыптары бойынша әртүрлі функциялар үшін: міндеттеме, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, ұсыныстар, тыйым - модал формалардың алуан түрлілігі; 8.6.14 таныс жалпы және оқшау тақырыптарының бірқатар есімдерден кейін тұратын тілдік предлогтарды қалай қолдану көрсету үшін as, like to, предлогтарды қолдану; зат есімдер мен сөйлем алдында кейбір предлогтар

		8.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарында сөйлемдерді қолдану және фразалық етістіктермен бастау; етістіктер мен есімдердің шектеулі санын инфинитив формаларын қолдана отырып етістіктер мен предлогтардың көмегімен жасау; санынан кейін герундий формасын пайдалану; 8.6.17 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша if/unless, as long as, even though, while екінші бағыныңқы сөйлем, wish [that] [present reference] тірлендірілуіне байланысты пайдалану; анықтаушы бағандарға жіктелетін сөйлемдерді "why" сөзімен
Спорт, денсаулық, дене шынықтыру	Мазмұндау	8.1.1 топтық мәселелерді бірлесіммен шешуде шығармашылық түрде шеңберге келу және тыңдау дағдыларын негіздейтін 8.1.3 әртүрлі көзқарастарды білдіретін 8.1.7 ауызша және жазбаша пікірінше дәйекті дәлелді дамыту және ұстау
	Тыңдалым	8.2.1 жалпы және оқу тақырыбына арналған ұзақ әңгімедегі нәтижелерді қолдаусыз түсіну; 8.2.2 жалпы және оқу тақырыбына кең ауқымы бойынша кеңестенген әңгімедегі неғұрлым нақтырақ қолдаумен немесе қолдаумен болмайтын 8.2.4 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгімелесудегі мағынаның көп бөлігін қолдайтын 8.2.5 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгімелесудегі дерлік) пікірін шамалы қолдайтын анықтау
	Айтылым	8.3.5 оқу тапсырмаларын орындамақтастық, талқылау және жоспарлау және басымдықпен сыниптастарымен өзара әрекеттену 8.3.6 жұптық, топтық және

		жұмыс істеу кезінде басқалармен немесе пайымдау деңгейінде айтқандарына кейбір икемдерді түсініктеме беру; 8.3.7 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының көпшілігін лексика мен синтаксисті қолдану
	Оқылым	8.4.2 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде мәтіндер аясында мәтіндер, ақпарат пен негізгі мәліметтер 8.4.3 таныс жалпы және оқу шеңберінде және ұзақ мәтін дәлелдің егжей-тегжейін түсіндіру 8.4.6 әртүрлі таныс емес жалпы тақырыптары, соның ішінде аясында автордың көзқарасын пікірін анықтау
	Жазылым	8.5.1 жалпы және оқу тақырып бойынша жұмысты мәтін деңгейінде қолдаумен жоспарлау, жазу, оқу; 8.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, іс-әрекет немесе өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 8.5.3 түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қалыптастыру грамматикалық сауаттылық 8.5.5 таныс жалпы және оқу бойынша дәлелдерді мысал негіздемелермен қолдай отырып арқылы пайдалану; 8.5.6 таныс жалпы тақырып бойынша байламдардың негізгі сөздерді отырып, сөйлемдерді абзац түрде біріктіру
	Ағылшын тілін қолдану	8.6.8 таныс жалпы және оқу бойынша келер шақтың әртүрлі формаларын, оның ішінде б

		бар созылмалы осы шақ жән шақты қолдануды; 8.6.10 үздіксіз осы шақ жән формаларды, соның ішінде формаларды бірқатар жалп оқу тақырыптары бойынша 8.6.12бірқатар таныс жалпы тақырыптары бойынша pot far less quickly салыстырма үстеу құрылымдарын дұры үстеулермен қолдану; үсте алды, сөзден кейін және қ қолдану; 8.6.13 таныс жалпы және о тақырыптары бойынша әрт функциялар үшін: міндетте қажеттілік, мүмкіндік, рұқс ұсыныстар, тыйым - модал формалардың алуан түрліл 8.6.15таныс жалпы және о тақырыптарында сөйлемд қолдану және фразалық ет қолдана бастау; етістіктер м есімдердің шектеулі санын инфинитив формаларын қ етістіктер мен предлогтард санынан кейін герунд форм қолдану; 8.6.17 таныс жалпы және о тақырыптары бойынша if/и екінші бағыныңқы сөйлем, wish [that] [present reference] пайдалану; анықтауыш бағ сөйлемдерді "why" сөзімен
3 тоқсан		
Оқу (зор ынтамен оқимыз)	Мазмұндау	8.1.3 әртүрлі көзқарастарды 8.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну; 8.1.7 ауызша және жазбаша дәйекті дәлелді дамыту жә 8.1.8 оқу және талқылау ар

		мәдениетаралық түсініктер 8.1.9 өз ойларын, идеяларын, сезімдерін білдіру үшін қолдану
	Тыңдалым	8.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша арналған ұзақ әңгімедегі негізгі идеяны қолдаусыз түсіну; 8.2.2 жалпы және оқу тақырыптары бойынша кең ауқымы бойынша кең ауқымдағы әңгімедегі неғұрлым нақты идеяны қолдаумен немесе қолдаусыз түсіну; 8.2.3 жалпы және оқу тақырыптары бойынша кең ауқымы бойынша ұзақ әңгімедегі дәлелдердің көп бөлігін қолдаумен немесе қолдаусыз түсіну; 8.2.5 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелесуде (сұрақтар мен жауаптардың) пікірін шамалы қолдаумен немесе анықтау; 8.2.8 жалпы және оқу тақырыптары бойынша үлкен әңгімелерді түсіну
	Айтылым	8.3.2 жалпы тақырыптар мен оқу тақырыптары аясында ақпараттың күрделі сұрақтар қою; 8.3.3 кез келген жалпы және оқу тақырыптары бойынша пайдалану деңгейінде пікір білдіру; 8.3.4 оқу тақырыптары аясында пікірлерге ойлау элементтерін пайдалану деңгейінде кейбір икемділікті беру; 8.3.8 жалпы және оқу тақырыптары бойынша көпшілігінде ұзағырақ әңгімеде оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	8.4.1 таныс емес әртүрлі жаңа тақырыптарының мәтіндерін оқып, ойларды, соның ішінде кейбір мәтіндерді түсіну; 8.4.2 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарының мәтіндерін оқып, ойларды, соның ішінде кейбір мәтіндерді түсіну;

		тақырыптары, соның ішінде мәтіндер аясында мәтіндер ақпарат пен негізгі мәліметтер; 8.4.3 таныс жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде кейбір ұзақ мәтіндер аясында дәлелдің егжей-тегжейлі; 8.4.4 таныс және таныс емес жаңа оқу тақырыптары аясында және көркем емес әдебиет мәтіндерін оқу; 8.4.5 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа және ұзақ мәтіндердегі контекстті анықтау; 8.4.6 әртүрлі таныс емес жаңа оқу тақырыптары, соның ішінде аясында автордың көзқарасын пікірін анықтау; 8.4.7 көптеген жазбаша және сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін; 8.4.9 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа және дәлелдердің сәйкессіздіктерін;
	Жазылым	8.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмысты мәтін дұрыс қолдаумен жоспарлау, жазу және оқу; 8.5.3 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қалыпты грамматикалық сауаттылықпен жазу; 8.5.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша дәлелдерді мысалдар негіздемелермен қолдай оқу арқылы пайдалану; 8.5.8 таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
	Ағылшын тілін қолдану	8.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары, сондай-ақ таныс емес жаңа оқу тақырыптары;

		бойынша кейбір абстрактілді есімдерді, күрделі және деректі қолдану; 8.6.2 таныс жалпы және оқшауланған бойынша есептелетін және зат есімдерге, соның ішінде a large / small, number / amount сандық есімдіктерді қолдану; 8.6.4 all, half, both [of] қоса алғанда айқындаушы сөздерді таныс оқу тақырыптары бойынша предетерминатив ретінде қолдану; 8.6.6 көптеген таныс жалпы тақырыптарында есімдіктер соның ішінде anybody, anyone белгісіз есімдіктерін, everyone, none, more, less, a few сандық қолдану; 8.6.7 таныс жалпы және оқшауланған бойынша соңғы, белгісіз жағдай аяқталмаған өткенді білдіретін қарапайым жетілдірілген формалар алуан түрін қолдану; 8.6.8 таныс жалпы және оқшауланған бойынша келер шақтың әр формаларын, оның ішінде бар созылмалы осы шақ жетілдірілген шақты қолдануды; 8.6.9 жалпы және таныс оқшауланған бойынша сипаттамалық жетілдірілген сөйлеуде қазіргі және өткен формалар мен соңғы жетілдірілген қарапайым формалардың тиісті түрде қолдану; 8.6.10 үздіксіз осы шақ жетілдірілген формаларды, соның ішінде формаларды бірқатар жалпы оқу тақырыптары бойынша қолдану; 8.6.11 таныс жалпы және біріктірілген тақырыптарының жиынтық мәлімдемелер, сұрақтар мен жауаптар айту, сұрау, әңгімелеу үшін сөйлеудің кейбір түрлерін қолдану;

		8.6.12бірқатар таныс жалпы тақырыптары бойынша pot far less quickly салыстырма үстеу құрылымдарын дұрыс үстеулермен қолдану; үстеу алды, сөзден кейін және қолдану; 8.6.14таныс жалпы және ок тақырыптарының бірқатар есімдерден кейін тұратын предлогтарды қалай қолдану көрсету үшін as, like to, пред қолдану; зат есімдер мен с алдында кейбір предлогтар 8.6.15таныс жалпы және ок тақырыптарында сөйлемд қолдану және фразалық е қолдана бастау; етістіктер м есімдердің шектеулі санын инфинитив формаларын қ етістіктер мен предлогтард санынан кейін герундий фо қолдану; 8.6.16 таныс жалпы және ок тақырыптарын түсіндіру ке себептерді түсіндіру үшін s құрылымын түсіндіру үшін as ... сияқты әртүрлі союзд
Табиғат әлемі	Мазмұндау	8.1.1топтық мәселелерді бі шығармашылық түрде ше және тыңдау дағдыларын н 8.1.2 сыныптастарына кері қамтамасыз ету үшін сөйл дағдыларын қолдану; 8.1.3 әртүрлі көзқарастарды 8.1.7 ауызша және жазбаш реттік дәлелді дамыту жән 8.1.10 қоршаған әлемге де пікірлер мен көзқарастард зерттеу үшін ауызша немес қолдану

	Тыңдалым	8.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша арналған ұзақ әңгімедегі негізгі идеяны қолдаусыз түсіну; 8.2.2 жалпы және оқу тақырыптары бойынша кең ауқымы бойынша кеңес алуға қабілетті әңгімедегі неғұрлым нақты ақпаратты қолдаумен немесе қолдаумен қолдаумен; 8.2.6 жалпы және оқу тақырыптары бойынша көпшілігіне ұзақ әңгіме көпшілігіне қатысты мағынаны шамалы қолдаумен; 8.2.7 кейбір ауызша жанрлар бойынша сөйлем және мәтін деңгейінде сипаттамалық белгілерін анықтау; 8.2.8 жалпы және оқу тақырыптары бойынша үлкен әңгімелерді түсіну
	Айтылым	8.3.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлем және бейресми регистрлер бойынша; 8.3.2 жалпы тақырыптар мен оқу тақырыптары аясында ақпаратты күрделі сұрақтар қою; 8.3.3 кез келген жалпы және оқу тақырыптары бойынша пайдалану деңгейінде пікір білдіру; 8.3.4 жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген пікірлермен элементтерімен сөйлем деңгейінде икемділікпен жауап беру; 8.3.5 оқу тапсырмаларын орындау ынтымақтастық, талқылау, жоспарлау және басымдықтарын сыныптастарымен өзара әрекеттестіру; 8.3.8 жалпы және оқу тақырыптары көпшілігінде ұзағырақ әңгіме оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	8.4.2 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде жазылған мәтіндерде нақты ақпарат тегжейлерді түсіну;

		8.4.5 әртүрлі таныс жалпы және емес тақырыптары аясында қысқаша ұзақ мәтіндердегі контекстпен анықтау; 8.4.6 әртүрлі таныс емес және таныс тақырыптары, соның ішінде емес аясында автордың көзқарасын пікірін анықтау; 8.4.7 көптеген жазбаша және ауызша сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау; 8.4.8 мәнді тексеру және түсінік үшін таныс және кейбір таныс және сандық ресурстарды пайдалану;
	Жазылым	8.5.3 түрлі таныс жалпы және емес тақырыптары бойынша қалыптасқан грамматикалық сауаттылықты тексеру; 8.5.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша дәлелдерді мысалдармен негіздемелермен қолдай отырып, арқылы пайдалану; 8.5.6 таныс жалпы тақырыптар бойынша байламдардың негізгі сөздерін анықтап отырып, сөйлемдерді абзацтар түрде біріктіру; 8.5.7 жалпы және оқу тақырыптары жазбаша жанрлар үшін мәтіннің тиісті форматты аз қолдану; 8.5.8 таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 8.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін сауаттылығы орташа деңгейіндегі жазбаша таныс белгілерін пайдалану;
	Ағылшын тілін қолдану	8.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында сондай-ақ таныс емес тақырыптары бойынша кейбір абстрактілі есімдерді, күрделі және деректер қолдану;

		8.6.Зәртүрлі күрделі сын есім қарапайым сын есімдерді және салыстырмалы құрылым қолдану, мысалы таныс жағдай тақырыптары бойынша дептер үшін as...as, much ...than қолдану; 8.6.4 all, half, both [of] қоса алатын айқындаушы сөздерді таныс оқу тақырыптары бойынша предетерминатив ретінде пайдалану; 8.6.6көптеген таныс жалпы тақырыптарында есімдіктер соның ішінде anybody, anyone белгісіз есімдіктерін, everyone, none, more, less, a few сандық қолдану; 8.6.7 таныс жалпы және оқу бойынша соңғы, белгісіз жағдай аяқталмаған өткенді білдіретін қарапайым жетілдірілген формалар алуан түрін қолдану
Саяхат және көлік	Мазмұндау	8.1.2 сыныптастарына кері қамтамасыз ету үшін сөйлеу дағдыларын қолдану; 8.1.3 әртүрлі көзқарастарды байланысты пайдалану; 8.1.5 жеке оқу мақсаттарын байланысты пайдалану; 8.1.7 ауызша және жазбаша дәйекті дәлелді дамыту және қолдану; 8.1.10 қоршаған әлемге депірік пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазба қолдану
	Тыңдалым	8.2.1 жалпы және оқу тақырып арналған ұзақ әңгімедегі негізгі қолдаусыз түсіну; 8.2.2 жалпы және оқу тақырып кең ауқымы бойынша кеңес әңгімедегі неғұрлым нақты қолдаумен немесе қолдаумен

	Айтылым	8.2.4 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімелесудің мағынаның көп бөлігін қолдану; 8.2.8 жалпы және оқу тақырыптары бойынша үлкен әңгімелерді түсіну
		8.3.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлеу және бейресми регистрлерді қолдану; 8.3.3 кез келген жалпы және оқу тақырыптары бойынша пайдалану деңгейінде пікір білдіру; 8.3.5 оқу тапсырмаларын орындау, ынтымақтастық, талқылау, жоспарлау және басымдықтарды анықтау сыныптастарымен өзара әрекеттесу; 8.3.7 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының көпшілік лексика мен синтаксисті қолдану
	Оқылым	8.4.1 таныс емес әртүрлі жанрдағы тақырыптарының мәтіндерін оқып, ойларды, соның ішінде кейбір мәтіндерді түсіну; 8.4.2 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары, соның ішінде мәтіндер аясында мәтіндер ақпарат пен негізгі мәліметтерді анықтау; 8.4.4 таныс және таныс емес оқу тақырыптары аясында оқып және көркем емес әдебиет мәтіндерін оқу; 8.4.5 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқа және ұзақ мәтіндердегі контекстті анықтау; 8.4.8 мәнді тексеру және түсіну үшін таныс және кейбір таныс және сандық ресурстарды қолдану
	Жазылым	8.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмысты мәтін д

		қолдаумен жоспарлау, жазу оқу; 8.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, іс-әрекет немесе өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 8.5.3 түрлі таныс жалпы және тақырыптары бойынша қалыптастыру грамматикалық сауаттылық; 8.5.4 жалпы және оқу тақырыптары жазбаша жанрларда тиісті сөздік регистрді қолдау арқылы пайдалану; 8.5.6 таныс жалпы тақырыптары бойынша байламдардың негізгі сөздерін отырып, сөйлемдерді абзац түрде біріктіру; 8.5.8 таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 8.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін сауаттылығы орташа деңгейіндегі жазбаша таныс белгілерін пайдалану;
	Ағылшын тілін қолдану	8.6.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі уақытша жазбалар формаларды қамтитын сұрақтар қолдану; 8.6.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша соңғы, белгісіз және аяқталмаған өткенді білдіру қарапайым жетілдірілген формалар алуан түрін қолдану; 8.6.9 жалпы және таныс оқу тақырыптары бойынша сипаттамалық және сөйлеуде қазіргі және өткен формалар мен соңғы жетілдірілген қарапайым формалардың алуан тиісті түрде қолдану; 8.6.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі

		функциялар үшін: міндетте, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, ұсыныстар, тыйым - модал сөздер формалардың алуан түрлілігі. 8.6.14 таныс жалпы және оқу тақырыптарының бірқатар есімдерден кейін тұратын тұлғалардың предлогтарды қалай қолдану керсету үшін as, like to, предлогтарды қолдану; зат есімдер мен сөйлемдер алдында кейбір предлогтар.
4 тоқсан		
Тағам және сусындар	Мазмұндау	8.1.2 сыныптастарына кері байланысты қамтамасыз ету үшін сөйлемдерді қолдану; дағдыларын қолдану; 8.1.3 әртүрлі көзқарастарды білдіру; 8.1.4 басқа оқушылардың көзқарастарымен байланысын сындарлы байланысты жауап беру; 8.1.5 жеке оқу мақсаттарын білдіру байланысты пайдалану; 8.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді білдіру; 8.1.9 өз ойларын, идеяларын, сезімдерін білдіру үшін қолдану; 8.1.10 қоршаған әлемге деген пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазбамен қолдану
	Тыңдалым	8.2.1 жалпы және оқу тақырыптары арналған ұзақ әңгімедегі негізгі идеяларды қолдаусыз түсіну; 8.2.2 жалпы және оқу тақырыптары бойынша кең ауқымы бойынша кеңірек әңгімедегі неғұрлым нақты идеяларды қолдаумен немесе қолдаумен қолдану; 8.2.3 жалпы және оқу тақырыптары бойынша кең ауқымы бойынша кеңірек әңгімедегі неғұрлым нақты идеяларды қолдаумен немесе қолдаумен қолдану;

		кең ауқымы бойынша ұзақ дәлелдердің көп бөлігін қо 8.2.4 жалпы және оқу тақыр бойынша ұзақ әңгімелесуд мағынаның көп бөлігін қол 8.2.5 жалпы және оқу тақыр бойынша ұзақ әңгімелесуд лердің) пікірін шамалы қол анықтау; 8.2.6 жалпы және оқу тақыр көпшілігіне ұзақ әңгіме кон мағынаны шамалы қолдау
	Айтылым	8.3.2 жалпы тақырыптар ме тақырыптары аясында ақп күрделі сұрақтар қою; 8.3.3 кез келген жалпы жән тақырыптары бойынша пар деңгейінде пікір білдіру; 8.3.4 жалпы және оқу тақыр күтпеген пікірлерге ойлау э сөйлем деңгейінде кейбір и жауап беру; 8.3.5 оқу тапсырмаларын о ынтымақтастық, талқылау жоспарлау және басымдык сыныптастарымен өзара ә 8.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде басқал немесе пайымдау деңгейін айтқандарына кейбір икем түсініктеме беру; 8.3.7 жалпы және кейбір оқ тақырыптарының көпшіліг лексика мен синтаксисті қ 8.3.8 жалпы және оқу тақыр көпшілігінде ұзағырақ әңгі оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	8.4.2 әртүрлі таныс жалпы х тақырыптары, соның ішінд мәтіндер аясында мәтіндер

		ақпарат пен негізгі мәліметтер; 8.4.3 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында соның ішінде кейбір ұзақ мәтіндердегі аясында дәлелдің егжей-тегжейін анықтау; 8.4.4 таныс және кейбір танымал және оқу тақырыптары аясында көркем және көркем емес аңғарымды ұзақ мәтіндерін оқу; 8.4.5 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқаша ұзақ мәтіндердегі контекстті анықтау; 8.4.6 әртүрлі таныс емес және оқу тақырыптары, соның ішінде аясында автордың көзқарасын біріктіріп анықтау; 8.4.7 көптеген жазбаша және ауызша сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау;
	Жазылым	8.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмысты мәтін деңгейінде қолдаумен жоспарлау, жазу және оқу; 8.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарына нақты, ойды шыншылдығымен шығарылған оқиғалар, іс-әрекет немесе өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 8.5.3 түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қалыптасқан грамматикалық сауаттылық; 8.5.4 жалпы және оқу тақырыптары жазбаша жанрларда тиісті тілдік регистрді қолдау арқылы пайдалану;
	Ағылшын тілін қолдану	8.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есептелетін және зат есімдерге, соның ішінде a large / small, number / amount сандық есімдіктерді қолдану; 8.6.3 әртүрлі күрделі сын есімдерін қолдану;

		қарапайым сын есімдерді және салыстырмалы құрылымдарды қолдану, мысалы таныс және тақырыптары бойынша деңгейі үшін as...as, much ...than қолдану; 8.6.4 all, half, both [of] қоса алғанда айқындаушы сөздерді таныс және оқу тақырыптары бойынша предетерминатив ретінде қолдану; 8.6.8 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша келер шақтың әрбір формаларын, оның ішінде бар созылмалы осы шақтың шақты қолдануды; 8.6.9 жалпы және таныс оқу тақырыптары бойынша сипаттамалық және сөйлеуде қазіргі және өткен формалар мен соңғы жетілдірілген қарапайым формалардың тиісті түрде қолдану; 8.6.10 үздіксіз осы шақтың формаларды, соның ішінде формаларды бірқатар жалпы оқу тақырыптары бойынша; 8.6.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі функциялар үшін: міндеттеме, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, ұсыныстар, тыйым - модал формалардың алуан түрлілігі; 8.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарында сөйлемді қолдану және фразалық етістіктерді қолдана бастау; етістіктер мен есімдердің шектеулі санын инфинитив формаларын қолдану; етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий формаларын қолдану;
Жұмыс әлемі	Мазмұндау	8.1.1 топтық мәселелерді бейнестеуші шығармашылық түрде шеңбер және тыңдау дағдыларын негіздеу; 8.1.3 әртүрлі көзқарастарды

		8.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну; 8.1.9 өз ойларын, идеяларын мен сезімдерін білдіру үшін қолдану; 8.1.10 қоршаған әлемге депірік пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе қолдану
	Тыңдалым	8.2.1 жалпы және оқу тақырыбы арналған ұзақ әңгімедегі негізгі қолдаусыз түсіну; 8.2.2 жалпы және оқу тақырыбы кең ауқымы бойынша кеңірек әңгімедегі неғұрлым нақты қолдаумен немесе қолдаумен 8.2.7 кейбір ауызша жанрлар сөйлем және мәтін деңгейі сипаттамалық белгілерін а 8.2.8 жалпы және оқу тақырыбы үлкен әңгімелерді түсіну
	Айтылым	8.3.2 жалпы тақырыптар мен тақырыптары аясында ақпарат күрделі сұрақтар қою; 8.3.3 кез келген жалпы және тақырыптары бойынша пайымдау деңгейінде пікір білдіру; 8.3.4 жалпы және оқу тақырыбы шеңберіндегі пікірлерге ойлар элементтерімен сөйлем деңгейі икемділікпен жауап беру; 8.3.5 оқу тапсырмаларын орынынтмақтастық, талқылау жоспарлау және басымдық сыныптастарымен өзара ә 8.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде басқалар немесе пайымдау деңгейін айтқандарына кейбір икем

		түсініктеме беру; 8.3.7 жалпы және кейбір оқ тақырыптарының көпшілігі лексика мен синтаксисті қ 8.3.8.1 жалпы және оқ тақырыптарының көпшілігінде ұзағырақ әңгіме оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	8.4.2 әртүрлі таныс жалпы және оқ тақырыптары, соның ішінде мәтіндер аясында мәтіндер ақпарат пен негізгі мәлімет 8.4.6 әртүрлі таныс емес жалпы және оқ тақырыптары, соның ішінде аясында автордың көзқарасы пікірін анықтау; 8.4.9 кейбір жалпы және оқ тақырыптарындағы қысқа дәлелдердің сәйкессіздікте
	Жазылым	8.5.1 жалпы және оқ тақырыптары бойынша жұмысты мәтін д қолдаумен жоспарлау, жазу оқу; 8.5.2 таныс жалпы және оқ тақырыптарына нақты, ойды шығарылған оқиғалар, іс-әре немесе өткен тәжірибе туралы қолдаумен жазу; 8.5.3 түрлі таныс жалпы және оқ тақырыптары бойынша қалыпты грамматикалық сауаттылы
	Ағылшын тілін қолдану	8.6.5 таныс жалпы және оқ тақырыптары бойынша әртүрлі уақытша формаларды қамтитын сұрақ қолдану; 8.6.6 көптеген таныс жалпы және оқ тақырыптарында есімдікте соның ішінде anybody, anyone белгісіз есімдіктерін, everyone none, more, less, a few санды қолдану;

		8.6.7 таныс жалпы және оқ бойынша соңғы, белгісіз жа аяқталмаған өткенді білдір қарапайым жетілдірілген ф алуан түрін қолдану; 8.6.8 таныс жалпы және оқ бойынша келер шақтың әр формаларын, оның ішінде бар созылмалы осы шақ ж шақты қолдану; 8.6.10 үздіксіз осы шақ жән формаларды, соның ішінде формаларды бірқатар жалп оқу тақырыптары бойынша 8.6.11 таныс жалпы және б тақырыптарының жиынты мәлімдемелер, сұрақтар м айту, сұрау, әңгімелеу үшін сөйлеудің кейбір түрлерін к 8.6.12 бірқатар таныс жалпы тақырыптары бойынша pot far less quickly салыстырма үстеу құрылымдарын дұры үстеулермен қолдану; үсте алды, сөзден кейін және қ қолдану; 8.6.13 таныс жалпы және о тақырыптары бойынша әрт функциялар үшін: міндетте қажеттілік, мүмкіндік, рұқс ұсыныстар, тыйым - модал формалардың алуан түрліл 8.6.17 таныс жалпы және о тақырыптары бойынша if/u екінші бағыныңқы сөйлем, wish [that] [present reference] пайдалану; анықтауыш бағ сөйлемдерді "why" сөзімен

5) 9 сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		

Хобби	Мазмұндау	9.1.2 сыныптастарына кері қамтамасыз ету үшін сөйлесу дағдыларын қолдану; 9.1.4 басқа оқушылардың көзқарасын байланысын сындарлы бағалау жауап беру; 9.1.5 жеке оқу мақсаттарын қолданысты пайдалану; 9.1.7 ауызша және жазбаша сөйлеуді дәйекті дәлелді дамыту және қолдану; 9.1.9 өз ойларын, идеяларын, сезімдерін білдіру үшін сөйлеуді қолдану; 9.1.10 қоршаған әлемге деген пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазбаша қолдану
	Тыңдалым	9.2.1 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгіме барысында сәттерді қолдаусыз түсіну; 9.2.2 жалпы және оқу тақырыбы бойынша кең ауқымы бойынша кеңес әңгімедегі неғұрлым нақты сөйлеуді қолдаусыз түсіну; 9.2.5 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгіме барысында сөйлеушінің (-лердің) пікірін қолдану
	Айтылым	9.3.1 жалпы және оқу тақырыбы бойынша сөйлесуде ресми тілді регистрлерді қолдану; 9.3.3 жалпы және оқу тақырыбы бойынша өз көзқарасын түсініктемесі негіздеу; 9.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде басқару немесе пайымдау деңгейін айтқандарына белгілі бір иерархиялық дәрежесімен түсініктеме беру

		9.3.7 шектелмеген жалпы жана тақырыптары аясында нақты синтаксисті қолдану
	Оқылым	9.4.1 көптеген таныс емес жана тақырыптарының ұзақ мәтін негізгі ойларды түсіну; 9.4.2 таныс жалпы және оқу аясында мәтіндердегі нақты негізгі мәліметтерді және ұғым түсіну; 9.4.4 таныс және кейбір таныс және оқу тақырыптары аясында және көркем емес әдебиет мәтіндерін оқу; 9.4.6 көптеген жалпы және тақырыптары аясында ұзақ автордың көзқарасын негізгі анықтау
	Жазылым	9.5.1 жалпы және оқу тақырыптары жұмыстарды мәтін деңгейіне жоспарлау, жазу, өңдеу және 9.5.2 таныс жалпы және оқу бойынша нақты, ойдан шығару оқиғалар, іс-әрекеттер немесе тәжірибе туралы өз бетінше 9.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты негізгі сауаттылықпен жазу; 9.5.6 әртүрлі байланыстыру қолдана отырып, жалпы тақырыптарына дәйекті мәтін 9.5.8 шексіз таныс жалпы және тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
	Ағылшын тілін қолдану	9.6.5 таныс жалпы және оқу бойынша әртүрлі сұрақтарды 9.6.7 таныс жалпы және оқу бойынша қарапайым, жетілдірілген формаларды, соның ішінде

		формаларды, соның ішінде жағдайын қолдану; 9.6.8 таныс жалпы және оқу бойынша болашақ уақыттың формаларын, соның ішінде пассивтерді қолдану; 9.6.9 таныс жалпы және оқу бойынша баяндау мен жанама белсенді және пассивті қарастыру және өткен формалардың жетілдірілген қарапайым формаларын әртүрлілігін дұрыс пайдалану; 9.6.10 таныс жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары осы шақ және өткен үздіксіз формалардың үздіксіз өсіп кету түрлерін қолдану; 9.6.11 мәлімдемелер, сұрақтар командалар үшін ұсынылған формаларының алуан түрлілігімен қатар бірқатар танымал және оқу тақырыптары бойынша және кіріктірілген сұрақтардың wonder-мен қолдану; 9.6.12 таныс жалпы және білім тақырыптарының бірқатары әртүрлі алдын-ала вербальды кейінгі үстеулер мен соңғы пассив үстеулерді қолдану; салыстырмалы дәрежедегі үстеу құрылымы әртүрлілігін дұрыс және бұрыс үстеулермен қолдану; 9.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарында сөйлемдің қолдану және фразалық етістіктер қолдана бастау; етістіктер мен есімдердің шектеулі санына инфинитив формаларын қолдану; етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий формаларын қолдану; 9.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі

		сөйлемдердің бөліктерін ба үшін so, if, when, where, befo союздарын қолдану
2 тоқсан		
Дене шынықтыру және спорт	Мазмұндау	9.1.2 сыныптастарына кері қамтамасыз ету үшін сөйл дағдыларын қолдану; 9.1.3 әртүрлі көзқарастарды 9.1.4 басқа оқушылардың к байланысын сындарлы ба жауап беру; 9.1.5 жеке оқу мақсаттарын байланысты пайдалану; 9.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну; 9.1.7 ауызша және жазбаша дәйекті дәлелді дамыту жә
	Тыңдалым	9.2.1 жалпы және оқу тақы бойынша ұзақ әңгіме бары сәттерді қолдаусыз түсіну; 9.2.2 жалпы және оқу тақы кең ауқымы бойынша кең әңгімедегі неғұрлым нақты қолдаусыз түсіну; 9.2.7 көптеген ауызша жанр сөйлем және мәтін деңгейі сипаттамалық белгілерін а
	Айтылым	9.3.2 жалпы және оқу тақы аясында ақпарат алу үшін қою; 9.3.3 жалпы және оқу тақы бойынша өз көзқарасын тү негіздеу; 9.3.6 жұптық, топтық жұмы сыныпта жұмыс істеу кезін басқалардың ұсыныс неме деңгейінде айтқандарына

		икемділік дәрежесімен түсіндіріледі; 9.3.7 шектелмеген жалпы және таныс тақырыптары аясында нақты және негізгі синтаксисті қолдану; 9.3.8 жалпы және оқу тақырыптары бойынша көпшілігінде ұзағырақ әңгіме тақырыптарын оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	9.4.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндердегі нақты және негізгі мәліметтерді және ұғымдарды түсіну; 9.4.6 көптеген жалпы және таныс тақырыптары аясында ұзақ және қысқа автордың көзқарасын немесе бауырлар анықтау; 10.4.9 әртүрлі жалпы және таныс тақырыптарындағы ұзақ мәтіндердегі келтірілген дәлелдердегі сарыны анықтау
	Жазылым	9.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмыстарды мәтін деңгейіне жоспарлау, жазу, өңдеу және бағалау; 9.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, іс-әрекеттер немесе тәжірибе туралы өз бетінше жазу; 9.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты немесе шағын сауаттылықпен жазу; 9.5.4 жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі жазбаша жұмыстарды стилі мен жанрды аз қолданып жазу; 9.5.5 шексіз таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша дәлелдер мен мысалдар мен негіздемелерді қолданып отырып қолдау арқылы пайдалану; 9.5.8 шексіз таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу

	Ағылшын тілін қолдану	9.6.5 таныс жалпы және оқу бойынша әртүрлі сұрақтард 9.6.9таныс жалпы және оқу бойынша баяндау мен жана белсенді және пассивті қар және өткен формалардың ж жетілдірілген қарапайым ф әртүрлілігін дұрыс пайдалан 9.6.11мәлімдемелер, сұрақт командалар үшін ұсынылға формаларының алуан түрлі сонымен қатар бірқатар тан және оқу тақырыптары бой және кіріктірілген сұрақтард wonder-мен қолдану; 9.6.12таныс жалпы және біл тақырыптарының бірқатары әртүрлі алдын-ала вербальд кейінгі үстеулер мен соңғы үстеулерді қолдану; салыст дәрежедегі үстеу құрылымы әртүрлілігін дұрыс және бұр үстеулермен қолдану; 9.6.13таныс жалпы және оқу бойынша өкініш пен сынды әртүрлі функциялар үшін ар модальды формалар мен sh thave-пен қолданатын өткен модальдық формаларының санын қолдану; 9.6.14таныс жалпы және оқу бойынша зат есімдер мен с алдында келетін предлогтар түрлілігін қолдану; зат есім есімдерден кейін келетін т предлогтардың көбісін қол етістіктерден кейін келетін предлогтардың көбеюін қол 9.6.15 таныс жалпы және оқ тақырыптарында сөйлемді қолдану және фразалық еті қолдана бастау; етістіктер м есімдердің шектеулі санына инфинитив формаларын қол

		етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий формасы қолдану; 9.6.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі сөйлемдердің бөліктерін бағалау үшін so, if, when, where, before союздарын қолдану; 9.6.17 if/only-if-ді үшінші логикалық құрылымда қолдану, which салыстырмалы бағыныңқы сөз қолдану
3 тоқсан		
Планета, Жер және біздің сол жердегі орнымыз	Мазмұндау	9.1.3 әртүрлі көзқарастарды 9.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну; 9.1.9 өз ойларын, идеяларын мен сезімдерін білдіру үшін қолдану
	Тыңдалым	9.2.3 жалпы және оқу тақырыбы кең ауқымы бойынша ұзақ дәлелдердің көп бөлігін қолдану 9.2.5 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгіме барын сөйлеушінің (-лердің) пікірін 9.2.6 әртүрлі жалпы және оқу бойынша ұзақ әңгіме контекст мағынаны анықтау; 9.2.7 көптеген ауызша жанр сөйлем және мәтін деңгейі сипаттамалық белгілерін анықтау 9.2.8 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгіме келтірілген дәлелдердегі сипаттаманы анықтай бастау
	Айтылым	9.3.2 жалпы және оқу тақырыбы аясында ақпарат алу үшін сөз қолдану;

		9.3.6 жұптық, топтық және жұмыс істеу кезінде басқару немесе пайымдау деңгейін айтқандарына белгілі бір и дәрежесімен түсініктеме б 9.3.7 шектелмеген жалпы ж тақырыптары аясында нақ синтаксисті қолдану; 9.3.8 жалпы және оқу тақыр көпшілігінде ұзағырақ әңгі оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	9.4.3 әртүрлі таныс жалпы ж тақырыптары аясында ұза дәлелдің егжей-тегжейін тү 9.4.4 таныс және кейбір тан және оқу тақырыптары аяс және көркем емес әдебиет мәтіндерін оқу; 9.4.5 көптеген таныс жалпы тақырыптары аясында ұза контексттен мағынаны аны 9.4.6 көптеген жалпы және тақырыптары аясында ұза автордың көзқарасын нем анықтау; 9.4.7 кез-келген жазбаша ж сөздің, сөйлемнің және мә сипаттамалық қасиеттерін 9.4.9 әртүрлі жалпы және о тақырыптарындағы ұзақ м келтірілген дәлелдердегі с анықтау
	Жазылым	9.5.1 жалпы және оқу тақыр жұмыстарды мәтін деңгейі жоспарлау, жазу, өңдеу жән 9.5.2 таныс жалпы және оқ бойынша нақты, ойдан шы оқиғалар, іс-әрекеттер нем тәжірибе туралы өз бетінше

		9.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты гр сауаттылықпен жазу; 9.5.5 шексіз таныс жалпы ж тақырыптары бойынша дәл мысалдар мен негіздемелер отырып қолдау арқылы пай 9.5.6 әртүрлі байланыстыру қолдана отырып, жалпы та тақырыптарына дәйекті мәт 9.5.8 шексіз таныс жалпы ж тақырыптарында жиі қолда сөздерді дұрыс жазу
	Ағылшын тілін қолдану	9.6.1 таныс жалпы және оқу сондай-ақ таныс емес тақы бойынша әртүрлі абстрактіл есімдерді, күрделі және дер қолдану; 9.6.3 әртүрлі күрделі сын есі қарапайым сын есімдерді қ ретінде, деңгей көрсетуге бо салыстырмалы құрылымда таныс жалпы және оқу тақы бойынша күшейтетін сын ес қолдану; 9.6.4 таныс жалпы және оқу бойынша анықтайтын және анықтайтын сөздерді қолда 9.6.7 таныс жалпы және оқу бойынша қарапайым, жетіл формаларды, соның ішінде формаларды, соның ішінде жағдайын қолдану; 9.6.8 таныс жалпы және оқу бойынша болашақ уақытты формаларын, соның ішінде пассивтерді қолдану; 9.6.13 таныс жалпы және оқ тақырыптары бойынша өкін білдіру үшін әртүрлі функция арналған модальды формал shouldn ' thave-пен қолданат

		шақтың модальдық формалары мен шектеулі санын қолдану
4 тоқсан		
Қайырымдылық және қарама-қайшылық	Мазмұндау	9.1.1 топтық мәселелерді бейнестеу, шығармашылық түрде шешу, талқылау және тыңдау дағдыларын қолдану; 9.1.2 сыныптастарына кері байланыс қамтамасыз ету үшін сөйлеу дағдыларын қолдану; 9.1.3 әртүрлі көзқарастарды танып-білу; 9.1.4 басқа оқушылардың көзқарастарымен байланысын сындарлы бағалау және жауап беру; 9.1.5 жеке оқу мақсаттарын білдіру және байланысты пайдалану; 9.1.6 ақпаратты басқаларға жеткізу және ұйымдастыру және ұсыну; 9.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді танып-білу; 9.1.9 өз ойларын, идеяларын, сезімдерін білдіру үшін сөйлеу қолдану; 9.1.10 қоршаған әлемге деген пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазбамен қолдану
	Тыңдалым	9.2.1 жалпы және оқу тақырыбына қатысты жұмыстарды мәтін деңгейінде танып-білу, жоспарлау, жазу, өңдеу және талқылау; 9.2.2 таныс жалпы және оқу тақырыбы бойынша нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, іс-әрекеттер немесе тәжірибе туралы өз бетінше сөйлеу; 9.2.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты пайдалану, сауаттылықпен жазу;

		9.2.5 шексіз таныс жалпы және оқу тақырыптарына дәлелдермен негіздемелермен қолдану арқылы пайдалану; 9.2.6 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ контекстінен мағынаны анықтау; 9.2.7 көптеген ауызша жанрлар сөйлем және мәтін деңгейінде сипаттамалық белгілерін анықтау;
	Айтылым	9.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлесуде ресми тілдік регистрлерді қолдану; 9.3.2 жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін тілді қолдану; 9.3.3 жалпы және оқу тақырыптары бойынша өз көзқарасын тұжырымдау негіздеу; 8.3.5 оқу тапсырмаларын орындау ынтымақтастық, талқылау, жоспарлау және басымдықтарды анықтау сыныптастарымен өзара әрекеттесу; 9.3.6 жұптық, топтық және жұлдызша жұмыс істеу кезінде басқару немесе пайымдау деңгейін анықтау айтқандарына белгілі бір иерархиялық дәрежесімен түсініктеме беру; 9.3.7 шектелмеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты синтаксисті қолдану
	Оқылым	9.4.1 көптеген таныс емес және оқу тақырыптарының ұзақ мәтіндерін негізгі ойларды түсіну; 9.4.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндердегі нақты негізгі мәліметтерді және ұғымдарды түсіну; 9.4.3 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзақ мәтіндерді түсіну;

		дәлелдің егжей-тегжейін түсіндіру; 9.4.4 таныс және кейбір танымал және оқу тақырыптары аясында және көркем емес әдебиет мәтіндерін оқу; 9.4.6 көптеген жалпы және тақырыптары аясында ұзақ автордың көзқарасын немесе анықтау; 9.4.7 кез-келген жазбаша жұмыстың сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау; 9.4.8 таныс және танымал емес сандық ресурстардың көпшілігінің мағынасын тексеру және танымы үшін пайдалану
	Жазылым	9.5.7 жалпы және оқу тақырыптарына шектеусіз жазбаша жанрлардың деңгейінде тәуелсіз тиісті форманы пайдалану; 9.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты пайдалану сауаттылықпен жазу; 9.5.1 жалпы және оқу тақырыптарына жұмыстарды мәтін деңгейінде жоспарлау, жазу, өңдеу және танымы үшін пайдалану; 9.5.4 жалпы және оқу тақырыптарына әртүрлі жазбаша жұмыстардың стиль мен жанрды аз қолдану пайдалану; 9.5.6 әртүрлі байланыстыру қолдана отырып, жалпы тақырыптарына дәйекті мәтінді пайдалану; 9.5.8 шексіз таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 9.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жұмыстың тыныс белгілерін мәтін деңгейінде сауатты пайдалану

	Ағылшын тілін қолдану	9.6.1 таныс жалпы және оқ, сондай-ақ таныс емес тақырыптары бойынша әртүрлі абстракті, есімдерді, күрделі және де қолдану; 9.6.5 таныс жалпы және оқ, бойынша әртүрлі сұрақтар; 9.6.6 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша салыстырмалы, демонстрациялық, белгісіз есімдіктерді және көптеген есімдіктерді қолдану; 9.6.7 таныс жалпы және оқ, бойынша қарапайым, жетілдірілген формаларды, соның ішінде формаларды, соның ішінде жағдайын қолдану; 9.6.8 таныс жалпы және оқ, бойынша болашақ уақытты формаларын, соның ішінде пассивтерді қолдану; 9.6.9 таныс жалпы және оқ, бойынша баяндау мен жанрларды белсенді және пассивті қарастыру және өткен формалардың жетілдірілген қарапайым формаларының әртүрлілігін дұрыс пайдалану; 9.6.10 таныс жалпы және оқ, тақырыптарының бірқатары осы шақ және өткен үздіксіз, соның ішінде сәйкес пассив формалардың үздіксіз өсіп-түрлерін қолдану; 9.6.17 if/if only-ді үшінші логикалық құрылымда қолдану, which салыстырмалы бағыныңқы қолдану

6) 10 сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары

Салт-дәстүрлер және тіл	Мазмұндау	10.1.3 әртүрлі көзқарастарды таныту; 10.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді дамыту; 10.1.9 өз ойларын, идеяларын және сезімдерін білдіру үшін қолдану; 10.1.10 қоршаған әлемге деген пікірлер мен көзқарастарды зерттеу үшін ауызша немесе жазба қолдану
	Тыңдалым	10.2.1 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгіме барысында сәттерді қолдаусыз түсіну; 10.2.2 жалпы және оқу тақырыбы кең ауқымы бойынша кеңірек әңгімедегі неғұрлым нақты мағыналарды қолдаусыз түсіну; 10.2.5 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгіме барысында сөйлеушінің (-лердің) пікірін білдіру; 10.2.6 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау
	Айтылым	10.3.1 жалпы және оқу тақырыбы бойынша сөйлесуде ресми тілді және регистрлерді қолдану; 10.3.2 жалпы және оқу тақырыбы аясында ақпарат алу үшін сұрақ қою; 10.3.3 жалпы және оқу тақырыбы бойынша өз көзқарасын түсініктемесімен негіздеу; 10.3.6 жұптық, топтық және топтық жұмыс істеу кезінде басқарушы немесе пайымдау деңгейіндегі өзін айтқандарына белгілі бір икемділік дәрежесімен түсініктеме беру

		10.3.7 шектелмеген жалпы тақырыптары аясында нақты синтаксисті қолдану; 10.3.8 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде ұзағырақ әңгіме оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	10.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндермен сонымен қатар ұзақ мәтіндерді ақпарат пен негізгі мәліметтер 10.4.2 таныс және кейбір тақырыптар жалпы және оқу тақырыптарына көркем және көркем емес әдебиетті ұзақ мәтіндерін оқу; 10.4.3 көптеген таныс жалпы тақырыптары аясында ұзақ контекстен мағынаны анықтау 10.4.4 кез-келген жазбаша сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін 10.4.5 таныс және таныс емес сандық ресурстардың көпшілігін мағынасын тексеру және таныс үшін пайдалану
	Жазылым	10.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша нақты шығарылған оқиғалар, іс-әрекет немесе өткен тәжірибе туралы жазу; 10.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты пайдалану сауаттылықпен жазу; 10.5.6 әртүрлі байланыстырып қолдана отырып, жалпы тақырыптарына дәйекті мәтін 10.5.8 шексіз таныс жалпы тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 10.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарына

		тақырыптарында жазбаша таныс белгілерін мәтін деңгейіне сауатты пайдалану
	Ағылшын тілін қолдану	10.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есептелмейтін зат есімдер топтар үшін сандық есімдіктерді қолдану; 10.6.3 әртүрлі күрделі сын есімдерді қарапайым сын есімдерді ретінде, деңгей көрсетуге бейнесалыстырмалы құрылымдарды таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша күшейтетін сын есімдерді қолдану; 10.6.6 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша салыстырмалы, демонстрациялық, белгісіз есімдіктерді және көптеген есімдіктерді қолдану; 10.6.9 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша баяндау мен жан-жақты белсенді және пассивті қарастыру және өткен формалардың жетілдірілген қарапайым формаларын әртүрлілігін дұрыс пайдалану; 10.6.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өкілдік білдіру үшін әртүрлі функциялар арналған модальды формалар (shouldn't have-пен қолдану) және шарттық модальдық формаларды шектеулі санын қолдану
2 тоқсан		
Салт-дәстүрлер және тіл	Мазмұндау	10.1.3 әртүрлі көзқарастарды білдіру үшін әртүрлі функциялар арналған модальды формалар (shouldn't have-пен қолдану) және шарттық модальдық формаларды шектеулі санын қолдану 10.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді білдіру үшін әртүрлі функциялар арналған модальды формалар (shouldn't have-пен қолдану) және шарттық модальдық формаларды шектеулі санын қолдану 10.1.9 өз ойларын, идеялар мен сезімдерін білдіру үшін әртүрлі функциялар арналған модальды формалар (shouldn't have-пен қолдану) және шарттық модальдық формаларды шектеулі санын қолдану 10.1.10 қоршаған әлемге деңгейлік пікірлер мен көзқарастарды білдіру үшін әртүрлі функциялар арналған модальды формалар (shouldn't have-пен қолдану) және шарттық модальдық формаларды шектеулі санын қолдану

	Тыңдалым	зерттеу үшін ауызша немесе жазба қолдану
		10.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барынша сәттерді қолдаусыз түсіну;
		10.2.2 жалпы және оқу тақырыптары кең ауқымы бойынша кеңірек әңгімедегі неғұрлым нақтырақ қолдаусыз түсіну;
		10.2.5 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барынша сөйлеушінің (-лердің) пікірін білдіру;
		10.2.6 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау;
	Айтылым	10.3.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлесуде ресми тілді және регистрлерді қолдану;
	Айтылым	10.3.2 жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін нақтырақ қою;
		10.3.3 жалпы және оқу тақырыптары бойынша өз көзқарасын түсініктемесі негіздеу;
		10.3.6 жұптық, топтық және топтық жұмыс істеу кезінде басқару немесе пайымдау деңгейін анықтау, айтқандарына белгілі бір иерархия дәрежесімен түсініктеме беру;
	Оқылым	10.3.7 шектелмеген жалпы тақырыптары аясында нақтырақ синтаксисті қолдану;
		10.3.8 жалпы және оқу тақырыптары көпшілігінде ұзағырақ әңгіме оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	10.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндік ақпарат пен негізгі мәліметтерді анықтау
		10.4.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндік ақпарат пен негізгі мәліметтерді анықтау

		10.4.2 таныс және кейбір танымал жалпы және оқу тақырыпта көркем және көркем емес әдебиетті ұзақ мәтіндерін оқу; 10.4.3 көптеген таныс жалпы тақырыптары аясында ұзақ контексттен мағынаны анықтау; 10.4.4 кез-келген жазбаша және сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау; 10.4.5 таныс және таныс емес сандық ресурстардың көпшілігіне мағынасын тексеру және түсінік үшін пайдалану
	Жазылым	10.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша нақты шығарылған оқиғалар, іс-әрекет немесе өткен тәжірибе туралы жазу; 10.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты грамматикалық сауаттылықпен жазу; 10.5.6 әртүрлі байланыстыру қолдана отырып, жалпы танымал тақырыптарына дәйекті мәтін жазу; 10.5.8 шексіз таныс жалпы тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 10.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша және ауызша таныс белгілерін мәтін деңгейіне сауатты пайдалану
	Ағылшын тілін қолдану	10.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есептелмейтін зат есімдер мен топтар үшін сандық есімдіктерді жазу; 10.6.3 әртүрлі күрделі сын есімдерді қарапайым сын есімдерді қарапайым ретінде, деңгей көрсетуге болмайтын салыстырмалы құрылымдарды таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жазу;

		бойынша күшейтетін сын есімдерді қолдану; 10.6.6 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша салыстырмалық, демонстрациялық, белгісіз есімдіктерді және көптеген есімдіктерді қолдану; 10.6.9 таныс жалпы және оқу бойынша баяндау мен жанрлық белсенді және пассивті қарсылас және өткен формалардың жетілдірілген қарапайым формаларын әртүрлілігін дұрыс пайдалану; 10.6.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өкілдік білдіру үшін әртүрлі функцияға арналған модальды форма shouldn ' thave-пен қолдана алатын шақтың модальдық формаларын шектеулі санын қолдану
3 тоқсан		
Музыка және фильмдер	Мазмұндау	10.1.1 топтық мәселелерді шығармашылық түрде шешу және тыңдау дағдыларын негіздеу; 10.1.6 ақпаратты басқаларға ұйымдастыру және ұсыну; 10.1.8 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсініктерді түсіндіру;
	Тыңдалым	10.2.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме барысында сәттерді қолдаусыз түсіну; 10.2.4 жалпы және оқу тақырыптары арналған ұзақ әңгімедегі бөлімдерінің мағынаның көп бөлігін қолдану; 10.2.6 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ контекстінен мағынаны анықтау; 10.2.7 көптеген ауызша және жазбаша сөйлем және мәтін деңгейіне сипаттамалық белгілерін анықтау;

		10.2.8 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімелер келтірілген дәлелдердегі сәйкестіктерді анықтай бастау
	Айтылым	10.3.2 жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін сұрақтар қою; 10.3.3 жалпы және оқу тақырыптары бойынша өз көзқарасын тұжырымдап негіздеу; 10.3.7 шектелмеген жалпы тақырыптары аясында нақты синтаксисті қолдану
	Оқылым	10.3.4 таныс және кейбір тақырыптар жалпы және оқу тақырыптарына қарағанда көркем және көркем емес әңгімелер ұзақ мәтіндерін оқу; 10.3.5 көптеген таныс жалпы тақырыптары аясында ұзақ мәтіндер контексттен мағынаны анықтау; 10.3.6 көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзақ мәтіндер автордың көзқарасын немесе көзқарас анықтау; 10.3.7 кез-келген жазбаша және ауызша сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау
	Жазылым	10.4.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша нақты шындыққа негізделген оқиғалар, іс-әрекеттер немесе өткен тәжірибе туралы жазу; 10.4.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты пайдалану сапаттылықпен жазу; 10.4.4 таныс және кейбір тақырыптар жалпы және оқу тақырыптарына қарағанда көркем және көркем емес әңгімелер ұзақ мәтіндерін оқу;

		10.4.5 шексіз таныс жалпы тақырыптарына дәлелдермен негіздемелермен қолдау арқылы пайдалану; 10.4.6 әртүрлі байланыстырып қолдана отырып, жалпы тақырыптарына дәйекті мә... 10.4.7 жалпы және оқу тақырыптарына шектеусіз жазбаша жанрлар деңгейінде тәуелсіз тиісті ф... пайдалану; 10.4.8 шексіз таныс жалпы тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу; 10.4.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша таныс белгілерін мәтін деңгейінде сауатты пайдалану
	Ағылшын тілін қолдану	10.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары, сондай-ақ тақырыптар бойынша әртүрлі құрама зат есімдер мен күрделі топтарды қолдану; 10.6.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есептелмейтін зат есімдер топтар үшін сандық есімдіктерді қолдану; 10.6.3 әртүрлі күрделі сын есімдерді қарапайым сын есімдерді ретінде, деңгей көрсетуге байланысты салыстырмалы құрылымдарды таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша күшейтетін сын есімдерді қолдану; 10.6.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша анықталатын алдын-ала анықтайтын сөздерді қолдану; 10.6.6 көптеген таныс жалпы тақырыптары бойынша салыстырмалы, демонстрациялық, белгісіз есімдіктерді және көптеген есімдіктерді қолдану;

		тақырыптары бойынша ұзақ және қысқартылған контекстінен мағынаны анықтау; 10.2.7 көптеген ауызша және жазбаша сөйлем және мәтін деңгейінде сипаттамалық белгілерін анықтау;
	Айтылым	10.3.2 жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін нақты сұрақтар қою; 10.3.3 жалпы және оқу тақырыптары бойынша өз көзқарасын түсіндіріп негіздеу; 10.3.4 жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген пікірлермен пайымдау деңгейінде белгілі пікір деңгейімен жауап беру; 10.3.7 шектелмеген жалпы тақырыптары аясында нақты синтаксисті қолдану; 10.3.8 жалпы және оқу тақырыптары көпшілігінде ұзағырақ әңгіме оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	10.4.5 көптеген таныс жалпы тақырыптары аясында ұзақ және қысқартылған контекстен мағынаны анықтау; 10.4.7 кез-келген жазбаша сөздің, сөйлемнің және мәтін деңгейінде сипаттамалық қасиеттерін анықтау; 10.4.8 таныс және таныс емес сандық ресурстардың көпшілігінде мағынасын тексеру және таныс үшін пайдалану
	Жазылым	10.5.1 жалпы және оқу тақырыптары жұмыстарды мәтін деңгейінде жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру; 10.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарына қалыпты пайдалану сауаттылықпен жазу; 10.5.7 жалпы және оқу тақырыптары

		шектеусіз жазбаша жанрлар деңгейінде тәуелсіз тиісті ф пайдалану
	Ағылшын тілін қолдану	10.6.2 таныс жалпы және о тақырыптары бойынша есептелмейтін зат есімдер топтар үшін сандық есімдік 10.6.4 таныс жалпы және о тақырыптары бойынша ани алдын-ала анықтайтын сөз 10.6.12 таныс жалпы және б тақырыптарының бірқатар әртүрлі алдын-ала вербаль кейінгі үстеулер мен соңғы үстеулерді қолдану; салысты дәрежедегі үстеу құрылым әртүрлілігін дұрыс және бү үстеулермен қолдану; 10.6.14 таныс жалпы және с тақырыптары бойынша зат сын есімдердің алдында к предлогтардың алуан түрлі зат есімдер мен сын есімд келетін тәуелді предлогтар қолдану; және етістіктерде тәуелді түрлі предлогтарды қолдану; 10.6.17 if/if only-ді үшінші л құрылымда қолдану, which салыстырмалы бағыныңқы қолдану
4 тоқсан		
Ғылым және технологиялар	Мазмұндау	10.1.1 топтық мәселелерді шығармашылық түрде ше және тыңдау дағдыларын н 10.1.3 әртүрлі көзқарастард 10.1.7 ауызша және жазбаш дәйекті дәлелді дамыту жә 10.1.8 оқу және талқылау а мәдениетаралық түсініктер

		10.1.9 өз ойларын, идеялар мен сезімдерін білдіру үшін қолдану
	Тыңдалым	10.2.2 жалпы және оқу тақырыбы бойынша кең ауқымы бойынша кеңірек әңгімедегі неғұрлым нақтырақ қолдаусыз түсіну; 10.2.3 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ уақыт аралығында дәлелдердің көп бөлігін қою; 10.2.4 жалпы және оқу тақырыбы бойынша арналған ұзақ әңгімедегі бірнеше мағынаның көп бөлігін қолдану; 10.2.5 жалпы және оқу тақырыбы бойынша ұзақ әңгіме барысында сөйлеушінің (-лердің) пікірін білдіру; 10.2.6 әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ уақыт контекстінен мағынаны анықтау; 10.2.8 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгіме келтірілген дәлелдердегі сәйкестікті анықтай бастау
	Айтылым	10.3.3 жалпы және оқу тақырыбы бойынша өз көзқарасын тұжырымдау негіздеу; 10.3.4 жалпы және оқу тақырыбы аясында күтпеген пікірлермен пайымдау деңгейінде белгілі деңгейімен жауап беру; 10.3.5 оқу тапсырмаларын шешу ынтымақтастық, талқылау жоспарлау және басымдықтар сыныптастарымен өзара әрекеттесу; 10.3.6 жұптық, топтық және топтан тыс жұмыс істеу кезінде басқалау немесе пайымдау деңгейін айтақандарына белгілі бір икемділік дәрежесімен түсініктеме беру; 10.3.7 шектелмеген жалпы және оқу тақырыбы бойынша

		тақырыптары аясында нақты тақырыптарды синтаксисті қолдану; 10.3.8 жалпы және оқу тақырыптары бойынша көпшілігінде ұзағырақ әңгіме тақырыптарды оқиғаларды мазмұндау
	Оқылым	10.4.2 кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқаша мәтіндердегі негізгі ақпараттарды қолдаумен түсіну; 10.4.3 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзақ мәтіндердің егжей-тегжейін түсіну; 10.4.4 таныс және кейбір тақырыптар жалпы және оқу тақырыптары аясында көркем және көркем емес ақпараттардың ұзақ мәтіндерін оқу; 10.4.5 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзақ мәтіндердің контексттен мағынаны анықтау; 10.4.7 кез-келген жазбаша және ауызша сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттамалық қасиеттерін анықтау; 10.4.8.1 таныс және таныс емес ақпарат сандық ресурстардың көпшілігін мағынасын тексеру және таныс ақпарат үшін пайдалану
	Жазылым	10.5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша жұмыстарды мәтіндік қолдаусыз жазу, өңдеу және таныс ақпарат 10.5.6 әртүрлі байланыстырылған қолдана отырып, жалпы тақырыптар тақырыптарына дәйекті мәтіндік 10.5.8 шексіз таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
	Ағылшын тілін қолдану	10.6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары, сондай-ақ тақырыптар бойынша әртүрлі құрама зат есімдер мен күрделі топтарды қолдану;

		10.6.8 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша болу уақыттың әртүрлі формалары ішінде кейбір пассивтерді қолдану; 10.6.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өкілдік білдіру үшін әртүрлі функциялар арналған модальды формалар shouldn ' thave-пен қолдану; шарттық модальдық формалар шектеулі санын қолдану; 10.6.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарында сөйлемдерді қолдану және фразалық етістіктерді қолдана бастау; етістіктер мен есімдердің шектеулі санын инфинитив формаларын қолдану; етістіктер мен предлогтардың санынан кейін герундий формасын қолдану

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

61-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

698-қосымша

•
•

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, жалпы адами құндылықтар және озық ұлттық мәдени салт-дәстүрлер негізінде зияткерлік деңгейін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) "Сандар", "Алгебра", "Геометрия", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімдері бойынша математикалық білім, білік және дағдыларын қалыптастыру мен дамытуға жағдай жасау;

2) әртүрлі мәнмәтіндідегі есептерді шешуде математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қолдануға, санды қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге мүмкіндік беру;

3) физика, химия, биология және басқа да теориялық салаларда зерттеулер мен есептерді шешу үшін және практикалық іс-әрекеттерінде математикалық әдістерді қолданудың қарапайым дағдыларын қалыптастыру;

4) тұлғалық мәдениетін, жалпы адами мәдениет бөлігі ретінде математикаға қарым-қатынасын, ғылыми-техникалық прогресс үшін математиканың маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу;

5) өздігінен және топта жұмыс істеуде қажетті тәуелсіздік, жауапкершілік, бастамашылдық, табандылық, шыдамдылық пен толеранттылық сияқты тұлғалық қасиеттерді дамыту;

6) коммуникативтік дағдыларын, оның ішінде, ақпаратты дұрыс және сауатты түрде беру, сонымен қатар әртүрлі ақпарат көздерінен, басылымдар мен электрондық құралдардан алынған ақпаратты қолдану

қабілетін дамыту;

7) практикалық есептерді шешуде, алынған нәтижелерді бағалау мен анықтылығын орнатуда лайықты математикалық әдістерді таңдап алу үшін логикалық және сыни тұрғыдан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін дамыту.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) танымдық әрекеттерін, кеңістіктік түсініктерін дамыту;

2) математика және өзге оқу пәндері бойынша білімдерді табысты меңгеру негізінде логикалық ойлауын дамыту;

3) математикалық және диалогтық сөйлеу тілін, өз ойын білдіруін дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Пәнге оқыту сараланған, жеке, қарым-қатынас және іс-әрекет тәсілдері негізінде жүзеге асырылады:

1) сараланған тәсіл білім алушыларды қандай да бір белгілері (материалды меңгеру деңгейі, жұмысқа қабілеттілік деңгейі, қабылдау, есте сақтау, ойлау ерекшеліктері) бойынша топтарға шартты түрде бөлуді қарастырады;

2) жеке тәсіл білім алушының мүддесін, оның мінезі мен темпераментінің ерекшеліктерін ескереді;

3) қарым-қатынас тәсілі білім мен дағдыларды алу тәсілдерінің негізі ретінде толық сөйлеу тілі қызметін қалыптастыруды, оларды тәжірибеде қолдануды қарастырады;

4) іс-әрекет тәсілі жаңа білімдердің дайын түрде берілмейтініне негізделеді, білім алушылар дербес зерттеу әрекеті процесінде білімдерін кеңейтеді.

6. Оқу процесінде педагогикалық міндеттерді табысты шешу үшін:

1) оқытудың сөздік әдістері көрнекі және практикалық әдістермен үйлестіріледі;

2) әңгімелесу кезінде, материалды түсіндіру, бекіту, жалпылау барысында білім алушылардың іс-әрекетін белсендіру тәсілдері қолданылады (зерделенетін материалдың практикалық бағыттылығын күшейту, хабарламаның негізгі ережелерін көрнекі түрде елестету, білім алушының өмірлік тәжірибесіне алмасатын мысалдарды тарту арқылы);

3) қабылдауын, бақылай талдауын, ойлау операцияларын (талдау және жинақтау, топтастыру және классификациялау, жүйелеу), іс-әрекет және біліктерін дамытуға арналған тапсырмалар қамтылады;

4) білім алушыларды іс-әрекеттің бір түрінен өзгесіне ауыстырады, білім алушыларға тән тез шаршаудың алдын алу үшін тапсырма түрлерін түрлендіреді;

5) жаңа материал ("кіші қадамдар" әдісімен) мөлшерлі, нақты түрде беріледі, көрнекі ұсынылатын алгоритмдер қолданылады.

7. Математиканы оқыту процесінде заманауи білім беру технологиялары қолданылады:

1) проблемалық-ізденушілік технологиясы сабақта проблемалық жағдайларды құруды болжайды. Проблемалық сабақ білімдерді сапалы меңгеруді, білім алушының зерде дамуын және шығармашылық қабілеттерінің дамуын қамтамасыз етеді;

2) ақпараттық-коммуникативтік технологиясы бай мультимедиялық мүмкіндіктердің есебінен оқыту процесін қызықты, жарқын етуге, көрнекі оқыту проблемасын тиімді шешуге, білім алушылар үшін оқу материалын түсінікті және қолжетімді ете отырып, визуалдау мүмкіндігін кеңейтуге мүмкіндік береді;

3) денсаулық сақтау технологиясы жағдайға тілектестікті, жағымды эмоционалдық икемденуді, жағдайдың табыстылығын және эмоционалдық бәсеңдетуді қарастырады;

4) сыни ойлау технологиясы алынған нәтижелерді логика және үйреншікті, сондай-ақ үйреншікті емес жағдайларға, мәселелерге және проблемаларға қолдану үшін тұлғалық психологиялық тәсіл көмегімен ақпаратты талдау қабілетін қалыптастыруды қарастырады;

5) тұлғалық-бағдарланған технология білім алушының өмірлік іс әрекет тәжірибесін қолдану негізінде оның жеке танымдық қабілеттерін дамытуды тұспалдайды;

6) ойын технологиясы оқыту процесіндегі эмоционалды және рационалды бірлестікке жеткізуді қамтамасыз етеді. Сабаққа ойындарды қосу оқыту процесін қызықты етеді, білім алушыларға жақсы көңіл-күй сыйлайды, оқудағы қиындықтарды еңсеруді жеңілдетеді.

8. Оқытудың техникалық құралдарын қолдану оқыту процесін белсендіреді және оқытылатын материалдың көрнекілік нақтылығын қабылдауы мен есте сақтауына қолжетімді нысанда қамтамасыз етеді.

9. Формативті және жиынтық бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптоптық нұсқауды тапсырманы орындауға қадамдықпен берілетін қысқа мағыналық бірлікке бөлуге;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін тексеру қажеттілігін еске салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

4) тапсырманы орындауға уақытты арттыруға.

3-тарау. "Математика" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

10. "Математика" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағатты құрайды.

11. Бағдарлама 5 бөлімді қамтиды:

- 1) "Сандар" бөлімі;
- 2) "Алгебра" бөлімі;
- 3) "Геометрия" бөлімі;
- 4) "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі;
- 5) "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі.

12. "Сандар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сандар және шамалар туралы түсініктер;
- 2) сандарға амалдар қолдану.

13. "Алгебра" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру;
- 2) теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;
- 3) тізбектер және олардың қосындысы.

14. "Геометрия" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) геометриялық фигуралар туралы түсінік;
- 2) геометриялық фигуралардың өзара орналасуы;

3) метрикалық қатыстар;

4) векторлар және түрлендірулер.

15. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жиындар теориясы және логика элементтері;

2) комбинаторика негіздері;

3) статистика және деректерді талдау.

16. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару;

2) математикалық тіл және математикалық модель.

17. 5-сыныпқа арналған "Математика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Натурал сандар және нөл". Натурал сандар және нөл саны. Координаталық сәуле. Натурал сандарды салыстыру. Қос теңсіздік. Натурал сандарға арифметикалық амалдар (қосу, азайту, көбейту, бөлу) қолдану. Санды өрнектер. Әріпті өрнектер. Санды және әріпті өрнектердің мәндері. Өрнектерді ықшамдау. Теңдеу. Теңдеудің түбірі. Теңдеудің көмегімен мәтінді есептерді шығару. Формула. Формула арқылы есептеу. Натурал сандардан тұратын сандар тізбектері;

2) "Натурал сандардың бөлінгіштігі". Натурал сандардың бөлгіші мен еселігі. Жай және құрама сандар. Бөлінгіштіктің негізгі қасиеттері. 2; 3; 5; 9; 10 сандарына бөлінгіштік белгілері. Жұп және тақ сандар. Дәреже. Дәреженің негізі. Дәреженің көрсеткіші. Натурал сандарды жай көбейткіштерге жіктеу. Ең үлкен ортақ бөлгіш. Өзара жай сандар. Ең кіші ортақ еселік;

3) "Жай бөлшектер және оларға амалдар қолдану". Жай бөлшектерді оқу

және жазу. Жай бөлшектің негізгі қасиеті. Дұрыс және бұрыс жай бөлшектер. Аралас сан. Аралас санның бүтін және бөлшек бөліктері. Бұрыс бөлшекті аралас санға айналдыру. Аралас санды бұрыс бөлшек түрінде жазу. Жай бөлшектер мен аралас сандарды координаталық сәуледе кескіндеу. Жай бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру. Жай бөлшектерді және аралас сандарды салыстыру. Жай бөлшектерді қосу және азайту. Аралас сандарды қосу. Аралас сандарды азайту. Жай бөлшектерді және аралас сандарды көбейту. Өзара кері сандар. Жай бөлшектерді және аралас сандарды бөлу. Жай бөлшектер мен аралас сандарға арифметикалық амалдар қолдану. Санның бөлігін және бөлігі бойынша санды табу. Бірлесіп орындалатын жұмыстарға қатысты есептер;

4) "Ондық бөлшектер және оларға амалдар қолдану". Ондық бөлшек. Ондық бөлшектерді оқу және жазу. Ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру. Ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу. Ондық бөлшектерді салыстыру. Ондық бөлшектерді қосу және азайту. Ондық бөлшекті натурал санға көбейту. Ондық бөлшектерді көбейту. Ондық бөлшекті натурал санға бөлу. Ондық бөлшекті ондық бөлшекке бөлу. Ондық бөлшекті 10; 100; 1000;... және 0,1; 0,01; 0,001;... сандарына көбейту және бөлу. Ондық және жай бөлшектерге арифметикалық амалдар қолдану. Ондық бөлшектерді дөңгелектеу. Бөлшектерден тұратын сандар тізбектері;

5) "Жиын". Жиын. Жиын элементтері. Жиындарды кескіндеу. Жиындар арасындағы қатынастар. Ішкі жиын. Жиындардың бірігуі мен қиылысуы;

6) "Бұрыш. Көпбұрыш". Бұрыш. Бұрыштың шамасы. Бұрышты салу және өлшеу. Транспортир. Бұрыштарды салыстыру. Көпбұрыш. Көпбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарын өлшеу, периметрін табу;

7) "Кеңістік фигураларының жазбалары". Тік бұрышты параллелепипед (текше). Тік бұрышты параллелепипедтің (текшенің) жазбасы. Фигураларды қиюға берілген есептер. Фигураларды құрастыруға берілген есептер;

8) 5-сыныптағы математика курсы қайталау.

18. 6-сыныпқа арналған "Математика" пәнінің базалық мазмұны:

1) 5-сыныптағы математика курсын қайталау;

2) "Пайыз". Пайыз. Санның пайызын және пайызы бойынша санды табу. Мәтінді есептерді шығару;

3) "Диаграмма". Шеңбер. Дөңгелек. Дөңгелек сектор. Диаграмма. Бағанды, сызықтық және дөңгелек диаграммалар. Статистикалық деректерді көрсету тәсілдері;

4) "Қатынас және пропорция". Екі санның қатынасы. Екі санның пайыздық қатынасы. Пропорция. Пропорцияның негізгі қасиеті. Тура пропорционалдық тәуелділік. Кері пропорционалдық тәуелділік. Мәтінді есептерді пропорция көмегімен шығару. Санның пайызын және пайызы бойынша санды табуды пропорция арқылы шығару. Масштаб. Шеңбердің ұзындығы. Дөңгелектің ауданы. Шар. Сфера;

5) "Рационал сандар және оларға амалдар қолдану". Оң сандар. Теріс сандар. Координаталық түзу. Қарама-қарсы сандар. Бүтін сандар. Рационал сандар. Санның модулі. Рационал сандарды салыстыру. Рационал сандарды координаталық түзудің көмегімен қосу. Теріс рационал сандарды қосу. Таңбалары әртүрлі рационал сандарды қосу. Рационал сандарды азайту. Координаталық түзде нүктелердің арақашықтығы. Рационал сандарды көбейту. Рационал сандарды қосу мен көбейтудің ауыстырымдылық және терімділік қасиеттері. Рационал сандарды бөлу. Рационал санды шексіз периодты ондық бөлшек түрінде беру. Шексіз периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру. Рационал сандарға арифметикалық амалдар қолдану. Мәтінді есептерді шығару;

6) "Алгебралық өрнектер". Айнымалы. Айнымалысы бар өрнек. Жақшаны ашу. Коэффициент. Ұқсас қосылғыштар. Ұқсас қосылғыштарды біріктіру. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру. Тепе-теңдік. Алгебралық өрнектерді түрлендіру. Мәтінді есептерді шығару;

7) "Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулер". Санды теңдіктер және олардың қасиеттері. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Мәндес теңдеулер. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулерді шешу.

Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Мәтінді есептерді шығару;

8) "Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер және олардың жүйелері". Санды теңсіздіктер және олардың қасиеттері. Сан аралықтары. Санаралықтарының бірігуі мен қиылысуы. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Мәндес теңсіздіктер. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу;

9) "Координаталық жазықтық". Жазықтық. Перпендикуляр түзулер және кесінділер. Параллель түзулер мен кесінділер. Координаталық жазықтық. Тікбұрышты координаталар жүйесі. Центрілік симметрия. Осьтік симметрия;

10) "Кеңістіктегі фигуралар". Фигуралардың кеңістікте орналасуы. Кеңістік фигураларын кескіндеу, "көрінбейтін" сызықтар. Вектор ұғымы;

11) "Статистика. Комбинаторика". Статистикалық деректер және олардың сипаттамалары: арифметикалық орта, мода, медиана, құлаш. Қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару. Іріктеу тәсілі арқылы комбинаторикалық есептер шығару;

12) 5-6 сыныптардағы математика курсы қайталау.
4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

19. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

20. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Сандар" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
1.1 Сандар және шамалар туралы түсініктер	5-сынып	6-сынып
	5.1.1.1 натурал сандар жиыны ұғымын меңгеру;	6.1.1.1 пайыз ұғымын меңгеру;
	5.1.1.2 тақ және жұп сандар ұғымдарын меңгеру;	6.1.1.2 екі санның қатынасын көрсететінін түсіну;
	5.1.1.3 натурал сан дәрежесінің анықтамасын білу;	6.1.1.3 қандай шамалар туралы пропорционалды болатынын оларға мысалдар келтіру, есептер шығару;
	5.1.1.4 натурал санды ондық жазылу түрінде көрсету;	6.1.1.4 қандай шамалар кері пропорционалды болатынын оларға мысалдар келтіру, есептер шығару;
	5.1.1.5 натурал санның бөлгіші мен еселігі анықтамаларын білу;	6.1.1.5 координаталық түзу, оның анықтамасын білу және координат түзуді салу;
	5.1.1.6 жай және құрама сандардың анықтамаларын білу;	6.1.1.6 масштаб ұғымын меңгеру;
	5.1.1.7 ортақ бөлгіш, ортақ еселік, ең үлкен ортақ бөлгіш, ең кіші ортақ еселік ұғымдарының анықтамаларын білу;	6.1.1.7 бүтін сан ұғымын меңгеру;
	5.1.1.8 ортақ бөлгіш, ортақ еселікті, ең үлкен ортақ бөлгішті, ортақ еселікті, ең кіші ортақ еселікті табу;	6.1.1.8 қарама-қарсы сандарды меңгеру, оларды координат түзуді белгілеу;
	5.1.1.9 өзара жай сандардың анықтамасын білу;	6.1.1.9 рационал сан ұғымын меңгеру;
	5.1.1.10 жай бөлшектің анықтамасын білу, алым және бөлім ұғымдарын меңгеру;	6.1.1.10 санның модулі анықтамасын білу және оның мәнін табу
	5.1.1.11 дұрыс және бұрыс бөлшектерді ажырату;	
	5.1.1.12 аралас санның анықтамасын білу;	
	5.1.1.13 өзара кері сандардың анықтамасын білу;	
	5.1.1.14 ондық бөлшек ұғымын меңгеру;	
	5.1.1.15 ондық бөлшек түрінде жазылған сандардың теңдігін түсіну, мысалы, $1,3 = 1,30 = 1,300$	

	және 1,30; 5.1.1.16 санның жуық мәні ұғымын меңгеру	
1.2 Сандарға амалдар қолдану	5.1.2.1 координаттық сәуле ұғымын меңгеру ; 5.1.2.2 сандық сәуледе координаттық нүктелерді анықтау; 5.1.2.3 натурал сандарды салыстыру, сонымен қатар координаталық сәуленің көмегімен салыстыру; 5.1.2.4 арифметикалық амалдар компоненттерін білу; 5.1.2.5 амалдар саны төрттен артық болатын жақшамен және жақшасыз берілген санды өрнектердегі амалдардың орындалу ретін анықтау және мәндерін табу; 5.1.2.6 сандық өрнектер мәнін табу үшін бөлу және көбейту қасиеттерін білу; 5.1.2.7 сандық өрнектер мәнін табу үшін бөлу және көбейту қасиеттерін қолдану; 5.1.2.8 бірдей сандардың көбейтіндісін дәреже түрінде жазу; 5.1.2.9 натурал сандардың 2-ге, 5-ке, 10-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану; 5.1.2.10 натурал сандардың 3-ке және 9-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану; 5.1.2.11 құрама сандарды жай көбейткіштерге жіктеу; 5.1.2.12 натурал сандардың бөлгіштерін табу; 5.1.2.13 натурал сандардың еселіктерін табу; 5.1.2.14 көбейтіндінің берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау;	6.1.2.1 бөлшекті пайызға және бөлшекке айналдыру; 6.1.2.2 берілген санның пайызын табу; 6.1.2.3 бір санның екінші санына қатынасын және керісінше табу; 6.1.2.4 берілген пайызы бойынша табу; 6.1.2.5 сандардың қатынасын меңгеру; 6.1.2.6 берілген қатынасқа сәйкес табу; 6.1.2.7 пропорция анықтау; 6.1.2.8 пропорцияларды ажырату құрастыру; 6.1.2.9 пропорцияның негізін табу және қолдану; 6.1.2.10 шамаларды берілген бөлу; 6.1.2.11 шамаларды берілген болатын пропорционал бөлшектер табу; 6.1.2.12 бүтін сандарды салыстыру; 6.1.2.13 координаттық түзу; 6.1.2.14 координаталық түзу бойынша сандарды кескіндеу; 6.1.2.15 бүтін сандарды координатта түзу көмегімен қосу және алу орындау; 6.1.2.16 рационал сандарды жиындарын Эйлер-Венн диаграммасы арқылы кескіндеу;

5.1.2.15 қосындының және айырымның берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау;	
5.1.2.16 екі не одан да көп сандардың ең үлкен ортақ бөлгіштерін, ең кіші ортақ еселіктерін табу;	
5.1.2.17 бұрыс бөлшекті аралас санға және аралас санды бұрыс бөлшекке айналдыру;	
5.1.2.18 жай бөлшектерді қысқартуда бөлшектің негізгі қасиетін қолдану;	
5.1.2.19 жай бөлшекті жаңа бөлімге келтіру;	6.1.2.17 рационал сандарды
5.1.2.20 жай бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру; жай бөлшектерді, аралас сандарды салыстыру;	6.1.2.18 таңбалары бірдей, т әртүрлі рационал сандарды орындау;
5.1.2.21 бөлімдері бірдей бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;	6.1.2.19 рационал сандарды орындау;
5.1.2.22 бөлімдері әртүрлі бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;	6.1.2.20 рационал сандарды орындау;
5.1.2.23 натурал саннан жай бөлшекті азайтуды орындау;	6.1.2.21 рационал сандарды орындау;
5.1.2.24 аралас сандарды қосу және азайтуды орындау;	6.1.2.22 рационал сандарды көбейтудің қасиеттерін қол
5.1.2.25 жай бөлшектерді, аралас сандарды көбейтуді орындау;	6.1.2.23 шектеулі ондық бөл жазуға болатын жай бөлше білу;
5.1.2.26 берілген санға кері санды табу;	6.1.2.24 рационал санды ш периодты ондық бөлшек тү
5.1.2.27 жай бөлшектерді және аралас сандарды бөлуді орындау;	6.1.2.25 шектеусіз периодты бөлшектің периодын табу;
5.1.2.28 санның бөлігін табу және бөлігі бойынша санды табу;	6.1.2.26 шектеусіз периодты бөлшекті жай бөлшекке ай
5.1.2.29 бөлшектерді бір жазылу түрінен басқа жазылу түріне ауыстыру;	6.1.2.27 рационал сандарме арифметикалық амалдард
5.1.2.30 ондық бөлшектерді салыстыру;	6.1.2.28 координаттық түзу, арақашықтығын табу ереж
5.1.2.31 ондық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;	

2) "Алгебра" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
2.1 Алгебралық өрнектер және түрлендірулер	5.2.1.1 әріпті өрнектердің анықтамасын білу; 5.2.1.2 қосу және көбейту амалдарының қасиеттерін қолданып, әріпті өрнектерді түрлендіру; 5.2.1.3 әріптердің берілген мәндері бойынша әріпті өрнектердің мәндерін табу	6.2.1.1 алгебралық өрнек ұғымын білу; 6.2.1.2 айнымалының анықтамасын білу; 6.2.1.3 айнымалылардың бөлінгіштігін, рационал мәндері үшін алгебралық өрнектердің мәндерін есептеу; 6.2.1.4 алгебралық өрнектерді айнымалының мүмкін мәндері бойынша есептеу; 6.2.1.5 айнымалылардың қосындысы мен көбейтіндісін есептеу, мәндерінде алгебралық өрнектерді практикалық есептер мәнімен байланыстыру, мағынасы бар болатынын таныту; 6.2.1.6 жақшаны ашу ережелерін білу; 6.2.1.7 коэффициент, ұқсастықтар ұғымдарының анықтамаларын білу; 6.2.1.8 алгебралық өрнектерді мүшелерді біріктіруді орындау; 6.2.1.9 тепе-теңдік және тепе-теңсіздік түрлендіру анықтамаларын білу; 6.2.1.10 алгебралық өрнектерді түрлендіруді орындау; 6.2.1.11 теңдіктерден бір айнымалының екінші айнымалы арқылы өрнегін табу; 6.2.1.12 $a-b$ өрнегінің геометриялық мағынасын түсіну
2.2 Теңдеулер және теңсіздік-тер, олардың жүйелері және жиынтықтары	5.2.2.1 теңдеу, теңдеу түбірі ұғымдарын білу; 5.2.2.2 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу ережелері	6.2.2.1 тура санды теңдіктерді білу және қолдану; 6.2.2.2 бір айнымалысы бар теңдеулерді шешу

		теңдеудің, мәндес теңдеулердің анықтамаларын білу; 6.2.2.3 бір айнымалысы бар теңдеулерді шешу; 6.2.2.4 түріндегі теңдеулерді шешу мұндағы a және b – рационал сандар; 6.2.2.5 сандық теңсіздіктерді шешу білу; 6.2.2.6 тура санды теңсіздіктердің қасиеттерін қолдану; 6.2.2.7 теңсіздіктерді қосу, азайту және бөлуді қолдану; 6.2.2.8 сан аралықтарын жабу және белгілеулерді пайдалану; 6.2.2.9 сан аралықтарды кесу; 6.2.2.10 сан аралықтарының қиылысу ұғымдарының анықтамасын білу; 6.2.2.11 сан аралықтарының қиылысуын табу; 6.2.2.12 сызықтық теңсіздіктердің анықтамасын білу; 6.2.2.13 $kx > b$, $kx \geq b$, $kx < b$, $kx \leq b$ сызықтық теңсіздіктерді шешу; 6.2.2.14 алгебралық түрлендірулерді көмегімен теңсіздіктерді $kx > b$, $kx \geq b$, $kx < b$, $kx \leq b$ түріндегі теңсіздіктерге келтіру; 6.2.2.15 теңсіздіктердің шешімдерін координаталық түзуде кесу; 6.2.2.16 теңсіздіктердің шешімдерін аралығы арқылы және берілген аралығын теңсіздік түрінде жазу; 6.2.2.17 бір айнымалысы бар теңсіздіктер жүйесі ұғымын білу;
	негізінде теңдеулер шешу; 5.2.2.3 теңдеудің шығарылуының дұрыстығын тексеру тәсілдерін қолдану	

		6.2.2.18 бір айнымалысы ба теңсіздіктер жүйесін шешу; 6.2.2.19 $x >a$, $x \geq a$, $x <a$, $x \leq a$ түрінде берілген нүктелер x координаталық түзуде кесісуін
2.3 Тізбектер және қосындылау	5.2.3.1 натурал сандар тізбегінің заңдылықтарын анықтау; 5.2.3.2 натурал сандар тізбегінің жеткіліксіз элементтерін табу; 5.2.3.3 натурал сандар тізбегінің заңдылықтарын құрастыру және тізбектерді жазу; 5.2.3.4 бөлшектерден тұратын тізбектердің заңдылықтарын анықтау; 5.2.3.5 бөлшектерден тұратын тізбектердің заңдылықтарын құрастыру және тізбектерді жазу	

3) "Геометрия" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Геометриялық фигуралар туралы түсінік	5.3.1.1 өлшеудің түрлі ұзындық бірліктерін білу және координаталық сәуледегі бірлік кесінді дегенді түсіну; 5.3.1.2 бұрыш және оның градусық өлшемі ұғымдарын меңгеру, бұрыштарды белгілеу және салыстыру; 5.3.1.3 бұрыштардың түрлерін ажырату (сүйір, тік, доғал, жазыңқы, толық); 5.3.1.4 көпбұрыш ұғымын меңгеру; 5.3.1.5 тік бұрышты параллелепипед (текше) және оның жазбасы туралы түсінігі болу	6.3.1.1 шеңбер, дөңгелек және оның элементтері (центр, радиус) ұғымдарын меңгеру; 6.3.1.2 циркульдің көмегімен салу; 6.3.1.3 дөңгелек сектор ұғымын меңгеру; 6.3.1.4 координаталық жазбасын меңгеру; 6.3.1.5 тік бұрышты координаталық жазбасын салу; 6.3.1.6 $(x; y)$ реттелген сандардың тікбұрышты координаталары

		нүктені беретінін және әрбір нүктенің координаталары дегенді білдіретінін; бір ғана реттелген сандар жүйесінің болатынын түсіну; 6.3.1.7 координаталар жүйесінің координаталары бойынша координаталық жазықтықтарда нүктенің координаталарын табу; 6.3.1.8 осьтік және центрлік симметрияны анықтау; ұғымдарын меңгеру; 6.3.1.9 осьтік немесе центрлік симметриясы болатын фигураларды табу; түсінігі болуы; симметриялы және центрлік-симметриялы фигураларды ажырату; 6.3.1.10 шар мен сфера туралы түсінік болуы
3.2 Геометриялық фигуралардың өзара орналасуы	5.3.2.1 фигураларды қию және құрастыру арқылы есептер шығару	6.3.2.1 параллель, қиылысу, перпендикуляр түзулердің анықтамаларын білу; 6.3.2.2 параллель, перпендикуляр түзулер мен кесінділерді ажырату; 6.3.2.3 перпендикуляр, параллель түзулер мен кесінділерді салу; 6.3.2.4 кесінділердің, сәулелердің, түзулердің бір-бірімен, координаталары осьтермен қиылысу нүктелерін табу; координаталарын графиктік жазықтықта көрсету; 6.3.2.5 жазықтық және кеңістіктегі фигуралардың анықтамасын білу; 6.3.2.6 кескіні бойынша фигуралардың жазық және кеңістік фигураларына кескіндеу; 6.3.2.7 симметрия ұғымын білу; 6.3.2.8 тік бұрышты координаталар жүйесінде координаталар бойынша координаталық осьтерге қатысты симметриялы нүктелер мен

		салу
3.3 Метрикалық қатыстар	5.3.3.1 бұрышты транспортер көмегімен өлшеу; 5.3.3.2 градусық өлшемі берілген бұрышты транспортер көмегімен салу; 5.3.3.3 бұрыштың градусық өлшемін табуға, бұрыштарды салыстыруға берілген есептерді шығару	6.3.3.1 координаталық түзу, арақашықтығын табу; 6.3.3.2 шеңбер ұзындығының диаметріне қатынасы тұрақты білу; 6.3.3.3 шеңбер ұзындығының білу және қолдану; 6.3.3.4 дөңгелек ауданының білу және қолдану
4. Векторлар және түрлендірулер		6.3.4.1 вектор анықтамасын кескіндеу

4) "Статистика және ықтималдықтар теориясы":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
4.1 Жиындар теориясы және логика элементтері	5.4.1.1 жиын, оның элементтері, бос жиын ұғымдарын меңгеру; 5.4.1.2 жиындардың қиылысуы және бірігуі анықтамаларын білу; 5.4.1.3 берілген жиындардың қиылысуы мен бірігуін табу, нәтижесін $!$, $\forall$ символдарын қолданып жазу; 5.4.1.4 ішкі жиын ұғымын меңгеру; 5.4.1.5 жиындар арасындағы қатынастардың сипаттамасын анықтау (қиылысатын және қиылыспайтын жиындар)	
4.2 Комбинаторика негіздері		6.4.2.1 іріктеу тәсілмен комбинаторика есептерді шығару
4.3 Статистика және деректерді талдау		6.4.3.1 дөңгелек, сызықтық диаграммалар туралы түсінік

	6.4.3.2 дөңгелек, сызықтық диаграммалар салу;
	6.4.3.3 кесте немесе диаграмма берілген статистикалық ақпараттың берілген статистикалық ақпараттың
	6.4.3.4 бірнеше сандардың арифметикалық ортасы, сандардың деректердің құлашы, медиана, модасының анықтамалары
	6.4.3.5 статистикалық сандардың сипаттамаларды есептеу

5) "Математикалық модельдеу және талдау":
 1) Математикалық модельдеу және талдау

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
5.1 Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару	5.5.1.1 натурал сандарға арифметикалық амалдар қолдана отырып, мәтінді есептерді шығару;	6.5.1.1 пайызға байланысты есептерді шығару;
	5.5.1.2 мәтінді есептерді шығаруда ең үлкен ортақ бөлгішті, ең кіші ортақ еселікті қолдану;	6.5.1.2 шамалары тура және пропорционалдықпен байланысты есептерді ажырату және шығару;
	5.5.1.3 жай бөлшектерге арифметикалық амалдар қолданып мәтінді есептер шығару;	6.5.1.3 пайызға берілген есептерді пропорция арқылы шешу;
	5.5.1.4 санның немесе шаманың бөлігін табу және бөлігі бойынша санды немесе шаманы табуға арналған есептерді құрастыру және шығару;	6.5.1.4 картамен, сызбамен және жұмыс барысында масштабтарды табу және шығару;
	5.5.1.5 бөлшектерге арифметикалық амалдар қолданып мәтінді есептер шығару;	6.5.1.5 рационал сандарды қолданып мәтінді есептерді шығару;
	5.5.1.6 Эйлер-Венн диаграммасын қолданып, есептер шығару;	6.5.1.6 қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару;
	5.5.1.7 әріпті өрнектерді құру және оларды есептер шығаруда қолдану;	6.5.1.7 мәтінді есептерді шығару және теңдеулерді құру арқылы шешу;

	5.5.1.8 мәтінді есептерді шығару үшін формулаларды қолдану	
5.2 Математикалық тіл және математикалық модель	5.5.2.1 жай бөлшектерді оқу және жазу; 5.5.2.2 натурал сандарды координаталық сәуледе кескіндеу; 5.5.2.3 жай бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу; 5.5.2.4 ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу; 5.5.2.5 ондық бөлшектерді оқу және жазу; 5.5.2.6 сандарды салыстырудың нәтижесін $>$, $<$, $=$ белгілері арқылы жазу; 5.5.2.7 натурал сандарды салыстыру мен реттеуді талап ететін жағдайды зерттеу; 5.5.2.8 жиындармен жұмыс істеуде $\cup$, $\cap$, $\in$, $\notin$, $\subset$, $\emptyset$ символдарын қолдану; 5.5.2.9 жазық фигуралардың және кеңістіктегі геометриялық фигуралардың жазбаларын салу (текше және тік бұрышты параллелепипед)	6.5.2.1 екі санның қатынасын жазу; 6.5.2.2 пропорцияны оқу және жазу; 6.5.2.3 шамаларды сипаттау және сандарды қолдану; 6.5.2.4 мәтінді есептер шығару, айнаымалысы бар өрнектер формулалар құрастыру

21. Осы Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

22. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

• Негізгі орта білім беру

деңгейінің

5-6 сыныптары үшін

"Математика" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарламасын

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
Натурал сандар және нөл	Натурал сандар және нөл	5.1.1.1 натурал сандар жиынын табу және натурал сандардың нөлге қосындысы мен көбейтіндісі менгеру; 5.1.1.2 тақ және жұп сандардың айырмасы менгеру; 5.1.1.3 натурал сан дәрежесін табу және натурал сандардың қосындысы мен көбейтіндісін анықтамасын білу
	Координаттық сәуле. Натурал сандарды салыстыру. Қос теңсіздік	5.3.1.1 өлшеудің түрлі ұзындықтарын өлшеу және натурал сандарды салыстыру, натурал сандарды қосындысы мен көбейтіндісін табу және натурал сандардың қосындысы мен көбейтіндісін анықтау; 5.1.2.1 координаттық сәуледе натурал сандарды салыстыру менгеру; 5.5.2.2 натурал сандарды координаттық сәуледе кескіндеу; 5.1.2.2 сандық сәуледе координаттық сәуледе натурал сандарды салыстыру менгеру; 5.1.2.3 натурал сандарды координаттық сәуледе кескіндеу

		сонымен қатар координата көмегімен салыстыру; 5.5.2.6 сандарды салыстыру $>$, $<$, $=$ белгілері арқылы жаз 5.5.2.7 натурал сандарды сәйкестендіретінді талап ететін жағдай
	Арифметикалық амалдардың қасиеттері. Натурал сандарға арифметикалық амалдар қолдану	5.1.1.4 натурал санды ондық түрінде көрсету; 5.1.1.5 натурал санның бөлшектік анықтамаларын білу; 5.1.1.6 жай және құрама санды анықтамаларын білу; 5.1.1.7 ортақ бөлгіш, ортақ ең кіші ортақ бөлгіш, ең кіші ортақ ұғымдарының анықтамаларын білу;
	Санды және әріпті өрнектер, олардың мәндері. Өрнектерді ықшамдау	5.2.1.1 әріпті өрнектердің анықтамаларын білу; 5.2.1.2 қосу және көбейту арифметикалық қасиеттерін қолданып, әріпті өрнектерді түрлендіру; 5.2.1.3 әріптердің берілген мәні бойынша әріпті өрнектердің мәнін табу;
	Теңдеу. Теңдеудің түбірі. Теңдеуді шешу.	5.2.2.1 теңдеу, теңдеу түбірі 5.2.2.2 арифметикалық амалдарды белгісіз компоненттерін табу негізінде теңдеулер шешу; 5.2.2.3 теңдеудің шығарылу дұрыстығын тексеру тәсілдерін білу;
	Формула. Формула арқылы есептеу. Мәтінді есептерді шығару. Натурал сандардан тұратын сандар тізбегі	5.5.1.1 натурал сандарға арифметикалық амалдар қолдана отырып, есептерді шығару; 5.5.1.7 әріпті өрнектерді құрастыру есептер шығаруда қолдану; 5.5.1.8 мәтінді есептерді шығару формулаларды қолдану;

		5.2.3.1 натурал сандар тізбегінің заңдылықтарын анықтау; 5.2.3.2 натурал сандар тізбегінің элементтерін табу; 5.2.3.3 натурал сандар тізбегінің заңдылықтарын құрастыру тізбектерді жазу
Натурал сандардың бөлінгіштігі	Натурал сандардың бөлгіштері мен еселіктері	5.1.1.5 натурал санның бөлгіштерін анықтамаларын білу; 5.1.2.12 аралас санның анықтамасын білу; 5.1.2.13 өзара кері сандардың анықтамасын білу
	Жай және құрама сандар	5.1.1.6 жай және құрама сандар анықтамаларын білу
	Бөлінгіштіктің негізгі қасиеттері	5.1.2.14 көбейтіндінің берілген санға бөлінгіштігін талдау; 5.1.2.15 қосындының және айырманың берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау;
	2, 3, 5, 9, 10 сандарына бөлінгіштік белгілері	5.1.2.9 натурал сандардың 2-ге бөлінгіштік белгілерін қолдану; 5.1.2.10 натурал сандардың 3-ге бөлінгіштік белгілерін қолдану;
	Дәреже	5.1.2.8 бірдей сандардың көбейтіндісі дәреже түрінде жазу
	Натурал сандарды жай көбейткіштерге жіктеу	5.1.2.11 құрама сандарды жай көбейткіштерге жіктеу
	Ең үлкен ортақ бөлгіш. Өзара жай сандар. Ең кіші ортақ еселік	5.1.1.7 ортақ бөлгіш, ортақ еселік, ең кіші ортақ еселік, ортақ бөлгіш, ең кіші ортақ еселік ұғымдарының анықтамаларын білу; 5.1.1.8 ортақ бөлгіш, ортақ еселік, ең кіші ортақ еселік, ең үлкен ортақ бөлгішті, ортақ еселікті табу; 5.1.1.9 өзара жай сандардың ең кіші ортақ еселігін табу;

		5.1.2.16 екі не одан да көп сандық жай бөлшектерді, ең үлкен ортақ бөлгіштерін, ең кіші ортақ еселіктерін табу; 5.5.1.2 мәтінді есептерді шығару, ең үлкен ортақ бөлгішті, ең кіші ортақ еселікті табу қолдану
2 - тоқсан		
Жай бөлшектер	Жай бөлшек. Жай бөлшектерді оқу және жазу	5.1.1.10 жай бөлшектің анықтамасын, алым және бөлім ұғымдарын білу; 5.5.2.1 жай бөлшектерді оқу және жазу
	Жай бөлшектің негізгі қасиеті	5.1.2.18 жай бөлшектерді қысқарту, жай бөлшектің негізгі қасиетін пайдалану; 5.1.2.19 жай бөлшекті жаңа бөлшекке айналдыру
	Дұрыс және бұрыс жай бөлшектер	5.1.1.11 дұрыс және бұрыс жай бөлшектерді ажырату
	Аралас сандар	5.1.1.12 аралас санның анықтамасын білу; 5.1.2.17 бұрыс бөлшекті аралас санды бұрыс бөлшекке айналдыру
	Жай бөлшектер мен аралас сандарды координаталық сәуледе кескіндеу	5.5.2.3 жай бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу
Жай бөлшектерге амалдар қолдану	Жай бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру. Жай бөлшектерді және аралас сандарды салыстыру	5.1.2.20 жай бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру; жай бөлшектерді, аралас сандарды салыстыру
	Жай бөлшектерді қосу және азайту	5.1.2.21 бөлімдері бірдей бөлшектерді қосу және азайтуды орындау; 5.1.2.22 бөлімдері әртүрлі бөлшектерді қосу және азайтуды орындау
	Аралас сандарды қосу. Аралас сандарды азайту	5.1.2.23 натурал саннан жай бөлшекке азайтуды орындау; 5.1.2.24 аралас сандарды қосу және азайтуды орындау
	Жай бөлшектерді және аралас сандарды көбейту. Өзара кері сандар	5.1.2.25 жай бөлшектерді, аралас сандарды көбейтуді орындау;

		5.1.1.13 өзара кері сандарды анықтамасын білу;
	Жай бөлшектерді және аралас сандарды бөлу	5.1.2.26 берілген санға кері 5.1.2.27 жай бөлшектерді және сандарды бөлуді орындау
3 - тоқсан		
Мәтінді есептер	Санның бөлігін және бөлігі бойынша санды табуға берілген есептер	5.1.2.28 санның бөлігін табу бойынша санды табу; 5.5.1.4 картамен, сызбамен жұмыс барысында масштаб
	Бірлесіп орындалатын жұмыстарға қатысты есептер	5.5.1.3 жай бөлшектерге арифметикалық амалдар қолданып мәтінді шығару
Ондық бөлшектер және оларға амалдар қолдану	Ондық бөлшек. Ондық бөлшектерді оқу және жазу. Ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру	5.1.1.4 натурал санды ондық түрінде көрсету; 5.1.1.14 ондық бөлшек ұғымы 5.1.1.15 ондық бөлшек түрін сандардың теңдігін түсіну, және 1,30; 5.5.2.5 ондық бөлшектерді
		5.1.2.29 бөлшектерді бір жазбасқа жазылу түріне ауыстыру
		5.5.2.4 ондық бөлшектерді кескіндеу, сәуледе кескіндеу; 5.1.2.30 ондық бөлшектерді
		5.1.2.31 ондық бөлшектерді азайтуды орындау
	Ондық бөлшекті натурал санға көбейту. Ондық бөлшектерді көбейту	5.1.2.32 ондық бөлшекті натурал санға көбейту және ондық бөлшекке көбейту
	Ондық бөлшекті натурал санға бөлу. Ондық бөлшекті ондық бөлшекке бөлу	5.1.2.34 ондық бөлшекті натурал санға бөлу және ондық бөлшекке бөлу
	Ондық бөлшектерді 10; 100; 1000;... және	5.1.2.33 ондық бөлшектерді

	0,1; 0,01; 0,001;... сандарына көбейту және бөлу	және 0,1; 0,01; 0,001 көбейту және бөлу қолдану; 5.1.2.35 ондық бөлшектерді көбейту және 0,1; 0,01; 0,001 – бөлу қолдану;
	Ондық бөлшектерді дөңгелектеу	5.1.1.16 санның жуық мәнін таңдау мен меңгеру; 5.1.2.36 ондық бөлшектерді дөңгелектеу разрядқа дейін дөңгелектеу
	Мәтінді есептерді шығару. Бөлшектерден тұратын сандар тізбектері	5.5.1.5 бөлшектерге арифметикалық амалдар қолданып мәтінді шығару; 5.2.3.4 бөлшектерден тұратын сандардың заңдылықтарын анықтау; 5.2.3.5 бөлшектерден тұратын сандардың заңдылықтарын құрастыру тізбектерді жазу
4 - тоқсан		
Жиындар	Жиын. Жиынның элементтері. Жиындарды кескіндеу	5.4.1.1 жиын, оның элементтері мен ұғымдарын меңгеру; 5.5.2.8 жиындармен жұмыс жасау символдарын қолдану
	Жиындар арасындағы қатынастар. Ішкі жиын	5.4.1.4 ішкі жиын ұғымын меңгеру; 5.4.1.5 жиындар арасындағы қатынастардың сипаттама (қиылысатын және қиылыспайтын жиындар)
	Жиындардың бірігуі мен қиылысуы	5.4.1.2 жиындардың қиылысуы мен анықтамаларын білу; 5.4.1.3 берілген жиындардың бірігуі мен бірігуін табу, нәтижесін табу символдарын қолданып жазу
	Мәтінді есептерді шығару	5.5.1.6 Эйлер-Венн диаграммасын қолданып, есептер шығару
Бұрыш. Көпбұрыш	Бұрыш	5.3.1.2 бұрыш және оның градус өлшемі

		өлшемі ұғымдарын меңгеру, белгілеу және салыстыру; 5.3.1.3 бұрыштардың түрлері (сүйір, тік, доғал, жазыңқы, т. 5.3.3.1 бұрышты транспортирмен өлшеу; 5.3.3.2 градусық өлшемі берілген бұрышты транспортир көмегімен 5.3.3.3 бұрыштың градусық өлшеміне табуға, бұрыштарды салыстыруға есептерді шығару
	Көпбұрыш	5.3.1.4 көпбұрыш ұғымын меңгеру
Кеңістік фигураларының жазбалары	Тік бұрышты параллелепипед (текше) және оның жазбасы	5.3.1.5 тік бұрышты параллелепипед (текше) және оның жазбасын түсінігі болу; 5.5.2.9 жазық фигуралардың кеңістіктегі геометриялық фигуралардың жазбаларын салу (текше және тік бұрышты параллелепипед)
	Фигураларды қиюға берілген есептер. Фигураларды құрастыруға берілген есептер	5.3.2.1 фигураларды қию және құрастыру арқылы есептер шығару
5-сыныптағы математика курсын қайталау		

2) 6 - сынып:

2 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
5-сыныптағы математика курсын қайталау		
Пайыз	Пайыз	6.1.1.1 пайыз ұғымын меңгеру; 6.1.2.1 бөлшекті пайызға және пайызды бөлшекке айналдыру
	Санның пайызын және пайызы бойынша санды табу	6.1.2.2 берілген санның пайызын табу

		6.1.2.3 бір санның екінші санымен қатынасын және керісінше табу; 6.1.2.4 берілген пайызы бойынша табу
	Мәтінді есептерді шығару	6.5.1.1 пайызға байланысты есептерді шығару
Диаграммалар	Шеңбер. Дөңгелек. Дөңгелек сектор	6.3.1.1 шеңбер, дөңгелек және сектор элементтері (центр, радиус, ұзындықтарын) табу; 6.3.1.2 циркульдің көмегімен салу; 6.3.1.3 дөңгелек сектор ұзындығын табу
	Диаграмма	6.4.3.1 дөңгелек, сызықтық диаграммалар туралы түсінік беру; 6.4.3.2 дөңгелек, сызықтық диаграммалар салу
	Статистикалық деректерді көрсету тәсілдері	6.4.3.3 кесте немесе диаграмма берілген статистикалық ақпаратты көрсету
Қатынастар және пропорциялар	Екі санның қатынасы. Екі санның пайыздық қатынасы	6.1.2.5 сандардың қатынасын табу; 6.1.2.6 берілген қатынасқа сәйкес табу; 6.1.1.2 екі санның қатынасын көрсететінін түсіну; 6.5.2.1 екі санның қатынасын жазу
	Пропорция. Пропорцияның негізгі қасиеті	6.1.2.7 пропорция анықтау; 6.1.2.8 пропорцияларды ажырату және құрастыру; 6.5.2.2 пропорцияны оқу және жазу; 6.1.2.9 пропорцияның негізгі қасиетін және қолдану
	Тура пропорционалдық тәуелділік. Кері	6.1.1.3 қандай шамалар тура пропорционал

	пропорционалдық тәуелділік	пропорционалды болатынын білу және оларға мысалдар келтіру, есептерді шығару; 6.1.1.4 қандай шамалар кері пропорционалды болатынын білу және оларға мысалдар келтіру, есептерді шығару; 6.5.1.2 шамалары тура және кері пропорционалдықпен байланысты есептерді ажырату және шығару;
	Мәтінді есептерді пропорцияның көмегімен шығару	6.5.1.3 пайызға берілген есептерді пропорция арқылы шешу; 6.1.2.10 шамаларды берілген пропорция бойынша бөлу; 6.1.2.11 шамаларды берілген пропорция бойынша бөлу болатын пропорционал бөлшектерді шығару;
	Масштаб	6.1.1.6 масштаб ұғымын меңгеру және қолдану; 6.5.1.4 картамен, сызбамен жұмыс барысында масштабтың маңызын түсіндіру;
	Шеңбердің ұзындығы. Дөңгелектің ауданы. Шар. Сфера	6.3.3.2 шеңбер ұзындығының радиусына қатынасын білу және қолдану; 6.3.3.3 шеңбер ұзындығының диаметріне қатынасын білу және қолдану; 6.3.3.4 дөңгелек ауданының радиусына қатынасын білу және қолдану; 6.3.1.10 шар мен сфера туралы білу және қолдану;
2 - тоқсан		
Рационал сандар және оларға амалдар қолдану	Оң сандар. Теріс сандар. Координаталық түзу. Қарама-қарсы сандар	6.1.1.5 координаталық түзуді анықтамасын білу және координаталық түзуді салу; 6.1.1.8 қарама-қарсы сандардың маңызын меңгеру, оларды координаталық түзуде белгілеу
	Бүтін сандар. Рационал сандар	6.1.1.7 бүтін сан ұғымын меңгеру және қолдану;

		6.5.2.3 шамаларды сипаттау сандарды қолдану; 6.1.1.9 рационал сан ұғымы 6.1.2.22 рационал сандарды көбейтудің қасиеттерін қолдану 6.1.2.16 рационал сандарды жиындарын Эйлер-Венн диаграммалары арқылы кескіндеу
	Санның модулі	6.1.1.10 санның модулі анықтау және оның мәнін табу; 6.2.1.12 $a-b$ өрнегінің геометриялық мағынасын түсіну; 6.3.3.1 координаталық түзу, арақашықтығын табу
	Рационал сандарды салыстыру	6.1.2.12 бүтін сандарды салыстыру 6.1.2.17 рационал сандарды салыстыру
	Рационал сандарды координаталық түзудің көмегімен қосу	6.1.2.13 координаттық түзу 6.1.2.15 бүтін сандарды координаталық түзу көмегімен қосу және анықтау орындау
	Теріс рационал сандарды қосу. Таңбалары әртүрлі рационал сандарды қосу.	6.1.2.18 таңбалары бірдей, таңбалары әртүрлі рационал сандарды қосу орындау
	Рационал сандарды азайту. Координаталық түзде нүктелердің арақашықтығы	6.1.2.19 рационал сандарды азайту орындау; 6.1.2.28 координаттық түзу, арақашықтығын табу ережесін қолдану
Рационал сандарға амалдар қолдану	Рационал сандарды көбейту	6.1.2.20 рационал сандарды көбейту орындау
	Рационал сандарды қосу мен көбейтудің ауыстырымдылық және терімділік қасиеттері	6.1.2.22 рационал сандарды көбейтудің қасиеттерін қолдану
	Рационал сандарды бөлу	6.1.2.21 рационал сандарды бөлу

	Рационал санды шексіз периодты ондық бөлшек түрінде беру. Шексіз периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру.	6.1.2.23 шектеулі ондық бөлшекті жазуға болатын жай бөлшекке айналдыру; 6.1.2.24 рационал санды шексіз периодты ондық бөлшек түрінде беру; 6.1.2.25 шектеусіз периодты ондық бөлшектің периодын табу; 6.1.2.26 шектеусіз периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру
	Рационал сандарға арифметикалық амалдар қолдану	6.1.2.27 рационал сандарға арифметикалық амалдарды қолдану
	Мәтінді есептерді шығару	6.5.1.5 рационал сандарды есептерді шығару
3 - тоқсан		
Алгебрлық өрнектер	Айнымалы. Айнымалысыбар өрнек	6.2.1.1 алгебралық өрнек ұғымын анықтау; 6.2.1.2 айнымалының анықтамасы; 6.2.1.3 айнымалылардың бөлшек рационал мәндері үшін алгебралық өрнектердің мәндерін есептеу; 6.2.1.4 алгебралық өрнектердің айнымалының мүмкін мәндерін табу; 6.2.1.5 айнымалылардың қосындысының мәндерінде алгебралық өрнектердің практикалық есептер мәнін табу; мағынасы бар болатынын анықтау
	Жақшаларды ашу. Коэффициент. Ұқсас қосылғыштар. Ұқсас қосылғыштарды біріктіру	6.2.1.6 жақшаны ашу ережелерін біліп қолдану; 6.2.1.7 коэффициент, ұқсас қосылғыштардың ұғымдарының анықтамаларын біліп қолдану; 6.2.1.8 алгебралық өрнектердің мүшелерді біріктіруді орындау
	Өрнектерді тепе-тең түрлендіру. Тепе-теңдік	6.2.1.9 тепе-теңдік және тепе-теңдік түрлендіру анықтамаларын біліп қолдану
	Алгебралық өрнектерді түрлендіру	6.2.1.10 алгебралық өрнектерді түрлендіруді орындау

	Мәтінді есептерді шығару	6.5.2.4 мәтінді есептер шығару; айнымалысы бар өрнектер формулалар құрастыру; 6.2.1.11 теңдіктерден бір айып екінші айнымалы арқылы
Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу	Санды теңдіктер және олардың қасиеттері	6.2.2.1 тура санды теңдіктер білу және қолдану
	Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Мәндес теңдеулер. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулерді шешу	6.2.2.2 бір айнымалысы бар теңдеудің, мәндес теңдеулер анықтамаларын білу; 6.2.2.3 бір айнымалысы бар теңдеулерді шешу
	Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу	6.2.2.4 түріндегі теңдеулерді мұндағы a және b – рационал
	Теңдеулер көмегімен мәтінді есептерді шығару	6.5.1.7 мәтінді есептерді шығару; теңдеулерді құру арқылы шешу
4 - тоқсан		
Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер	Санды теңсіздіктер және олардың қасиеттері	6.2.2.5 сандық теңсіздіктер білу; 6.2.2.6 тура санды теңсіздік қасиеттерін қолдану; 6.2.2.7 теңсіздіктерді қосу, азайту және бөлуді қолдану
	Сан аралықтар. Сан аралықтардың бірігуі мен қиылысуы	6.2.2.8 сан аралықтарын жабу және белгілеулерді пайдалану; 6.2.2.9 сан аралықтарды кесу; 6.2.2.10 сан аралықтарының қиылысу ұғымдарының анықтамасын білу; 6.2.2.11 сан аралықтарының қиылысуын табу
	Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Бір айнымалысы бар сызықтық	6.2.2.12 сызықтық теңсіздік анықтамасын білу;

	теңсіздіктерді шешу	6.2.2.13 $kx > b$, $kx \geq b$, $kx < b$, $kx \leq b$ сызықтық теңсіздіктерді шешу; 6.2.2.14 алгебралық түрлендірулерді қолданып, көмегімен теңсіздіктерді $kx < b$, $kx \leq b$ түріндегі теңсіздіктерге келтіру; 6.2.2.15 теңсіздіктердің шешімдерін координаталық түзуде кесінділермен көрсету; 6.2.2.16 теңсіздіктердің шешімдерін аралығы арқылы және берілген аралығын теңсіздік түрінде жазу;
	Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу	6.2.2.17 бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі ұғымын түсіндіру; 6.2.2.18 бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу;
	Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу	6.2.2.19 $x > a$, $x \geq a$, $x < a$, $x \leq a$ түрінде берілген нүктелер жүйесін координаталық түзуде кесінділермен көрсету;
Координаталық жазықтық	Перпендикуляр түзулер және кесінділер. Параллель түзулер және кесінділер	6.3.2.1 параллель, қиылыса, перпендикуляр түзулердің анықтамаларын білу; 6.3.2.2 параллель, перпендикуляр түзулер мен кесінділерді ажырату; 6.3.2.3 перпендикуляр, параллель түзулер мен кесінділерді салу
	Координаталық жазықтық. Тікбұрышты координаталар жүйесі	6.3.1.4 координаталық жазықтықта нүкте менгеру; 6.3.1.5 тік бұрышты координаталар жүйесін салу; 6.3.1.6 $(x; y)$ реттелген сандар тікбұрышты координаталар жүйесінде нүктені беретінін және әрбір нүктенің координаталары x және y бір ғана реттелген сандар жүйесіне болатынын түсіну;

		6.3.1.7 координаталар жүйесінің координаталары бойынша координаталық жазықтықта нүктенің координаталарын табу; 6.3.2.4 кесінділердің, сәулелердің, түзулердің бір-бірімен, координат осьтермен қиылысу нүктелерін координаталарын графиктік жолмен табу;
	Центрлік симметрия. Осьтік симметрия	6.3.2.7 симметрия ұғымын меңгеру; 6.3.1.8 осьтік және центрлік симметрия ұғымдарын меңгеру; 6.3.1.9 осьтік немесе центрлік симметриясы болатын фигуралардың түсінігі болуы; симметриялы және центрлік-симметриялы фигураларды ажырату; 6.3.2.8 тік бұрышты координат жүйесінде координаталар бойынша координаталық осьтерге қатысты симметриялы нүктелер мен сәулелер салу
Кеңістіктегі фигуралар	Фигуралардың кеңістікте орналасуы. Кеңістік фигураларын кескіндеу, "көрінбейтін" сызықтар. Вектор ұғымы.	6.3.2.5 жазықтық және кеңістікте фигуралардың анықтамасы; 6.3.2.6 кескіні бойынша фигуралардың жазық және кеңістік фигураларын кескіндеу; 6.3.4.1 вектор анықтамасын кескіндеу
Статистика. Комбинаторика	Статистикалық деректер және олардың сипаттамалары: арифметикалық орта, мода, медиана, құлаш	6.4.3.4 бірнеше сандардың арифметикалық ортасы, сандар деректердің құлашы, медиана, модасының анықтамалары; 6.4.3.5 статистикалық сандық сипаттамаларды есептеу
	Қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару. Іріктеу тәсілі арқылы комбинаторикалық есептер шығару.	6.5.1.6 қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару. 6.4.2.1 іріктеу тәсілмен комбинаторикалық есептер шығару.

	есептерді шығару
5-6-сыныптардағы математика курсы қайталау	

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

62-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

699-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – оқу және практикалық тапсырмаларды шешуге қажетті максималды қолжетімді көлемде негізгі білімдерді меңгерту, күнделікті өмірде және болашақ мамандығына қажетті білік пен дағдыларды қалыптастыру; білім алушылардың ілгерілемелі зияткерлік дамуын ынталандыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) адам практикасындағы сан және есептеу туралы түсініктерді кеңейту; ауызша, жазбаша, инструменталдық есептеуді орындаудың практикалық дағдыларын қалыптастыру, есептеу мәдениетін дамыту;

2) алгебраның символикалық тілін игеру дағдыларын қалыптастыру, выработать ресми-оперативті алгебралық біліктерін қалыптастыру, оларды математикалық және математикалық емес есептерді шешу үшін қолдану;

3) алгоритмикалық және графикалық дағдыларын қалыптастыру;

4) сөйлеу тілін, мысалдар мен қарсы мысалдар келтіріп, қарапайым түрде жүйелей отырып, өз пікірін логикалық негіздеу білігін дамыту;

5) коммуникативтік дағдыларын, оның ішінде, ақпаратты дұрыс және сауатты түрде беру, сонымен қатар әртүрлі ақпарат көздерінен алынған ақпаратты қолдану қабілетін дамыту;

6) физика, химия, биология, болашақ мамандығы бойынша есептерді шешу үшін математикалық әдістерді қолданудың қарапайым дағдыларын қалыптастыру.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) жалпы зияткерлік біліктерін дамыту: талдау, салыстыру, жалпылау тәсілдерін, топтастыру және классификациялау дағдыларын;

2) абстрактылы және логикалық ойлауын, дәлелді пайымдарға қабілетін дамыту;

3) оқу дағдыларын: тапсырмада бағдарлана алуын, әрекетін жоспарлауын, оқу жұмысының рационалды тәсілдерін қолдануын, өзін өзі бақылау мен бағалауын қалыптастыру;

4) математикалық сөйлеу тілін дамыту, сөздік қорын арнайы терминдермен және сөйлемдермен байыту; ойын дәйекті, нақты айтуға үйрету;

5) анықтама және оқу мәтіндерімен жұмыс дағдыларын қалыптастыру;

6) танымдық белсенділігін, мақсатқа бағыттылығын, дербестігін,

жауапкершілігін, еңбекқорлығын, сыни ойлауын қалыптастыру;

7) білімдеріндегі, біліктеріндегі, дағдыларындағы жеке олқылықтардың орнын толтыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Алгебраны оқыту кезінде келесідей педагогикалық тәсілдер тиімді болып табылады:

1) жеке тәсіл – білім алушылармен берілген тақырып үшін базалық білім деңгейі, зияткерлік операцияларын меңгеру, еңбекке қабілеттілік, көмек қабылдау қажеттілігі сияқты көрсеткіштер бойынша мұғалім анықтайтын дамудың жақын аймағындағы жұмысты қарастырады;

2) іс-әрекет тәсілі – сыртқы практикалық және ішкі ойлау процестерін кешенді іске қосу арқылы саналылықтың жоғары дәрежесіне жетуге мүмкіндік береді;

3) уәждемелі-ойын тәсілі білім алушыларды оқу әрекетіне ниеттендіру және ынталандыру тәсілі ретінде;

4) қарым-қатынас тәсілі: білімдер мен дағдыларды алудың, оларды практикада қолданудың негізгі құралы ретінде толық сөйлеу әрекетін қалыптастыру;

5) оқуында қиындық тудыратын себептерді жою, жеке, уақытылы көмек көрсету мақсатында білім алушылармен жеке және сараланған жұмысты үйлестіруші ұйымдастырушылық-педагогикалық технологияларды қолдану.

6. Алгебра сабақтарын әдістемелік қамтамасыз ету келесідей тәсілдерді қолдануды қарастырады:

1) пәнді меңгерудің бастапқы кезеңінде алгебралық ұғымдар арифметикалық материалмен тығыз байланыс негізінде енгізіледі, сандық және әріптік айтылымдар арасындағы аналогия қолданылады, алгебралық тәсілдер білім алушыларға белгілі арифметикалық тәсілдерді жалпылау көмегімен қалыптастырылады;

2) білім алушылардың пайымдай алуына, жалпы пайымдаманы жекеге ауыстыруына, зерделенетін материалды ұғынуын жеделдетуіне, жаттықтырушы жаттығулар санын арттыруына, дербес жұмысына көбірек уақыт бөлуіне, өзін бақылауды жүзеге асыруына мүмкіндік беруші оқу әрекетін қалыптандыратын тиімді тәсіл ретінде алгоритмдеу қолданылады;

3) жаңа абстрактылы ұғымдарды енгізу мұғалімнің пікірін адекватты қабылдауға қажетті білім алушылардың тілдік, сезімдік, логикалық тәжірибесін белсендірумен ескертіледі;

4) түсіндіру барысында білім алушылардың енжарлығына жол берілмейді, барынша сыртқы іс-әрекет ұйымдастыру арқылы ойлауын және есте сақтауын ынталандырады;

5) жаңа материал барынша талдап тексерумен беріледі, пайымдаудың, түрлендірудің, құрудың толық, кезең кезеңмен жазылуы қолданылады, негізгі кезеңдері белгіленеді;

6) педагог ішкі ойлау және сыртқы практикалық әрекеттерін біріктіру арқылы білім алушылардың қабылдауын және назарының бағыттылығын басқарады, амалдарды меңгеру барысына объективті бақылауды жүзеге асырады, оқу материалын ұғынуына уақытылы көмек көрсетеді;

7) педагог шаршаудың алдын алуға ықпал етеді, оқу процесінде көрнекі құралдарды, қимаүлгілерді, трафареттерді үздіксіз қолдана отырып, ойлау процесі икемінің жеткіліксіздігінің орнын толтырады;

8) білім алушылардың сызбалармен, ұйғарымдармен, кестелермен, ескертпелермен жұмысы мадақталады;

9) білім алушылардың жаңа түрлендіру тәсілдерін меңгеру кезінде "жазуларды қысқартуы" рұқсат етілмейді;

10) мағыналық есте сақтаудан механикалық есте сақтаудың басымдығы ескеріледі және бірсарынды тапсырмаларды ұзақ уақыт орындауға жол берілмейді.

7. Оқытуға арналған техникалық және дидактикалық құралдар: компьютер, интерактивті тақта, микрокалькуляторлар, электрондық оқулықтар мен құралдар, сонымен бірге арнайы жиһаз: бормен жазуға арналған, қозғалмалы тақта, магниттік тақта, координаттық тақта.

8. Формативті және жиынтық бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптоптық нұсқауды тапсырманы орындауға қадамдықпен берілетін қысқа мағыналық бірлікке бөлуге;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін тексеру қажеттілігін еске салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

4) тапсырманы орындауға уақытты арттыруға.
3-тарау. "Алгебра" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

9. "Алгебра" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

2) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

3) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты;

4) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты құрайды.

10. Бағдарлама мазмұны оқу бөлімдеріне бөлінген. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түріндегі оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

11. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Сандар" бөлімі;
- 2) "Алгебра" бөлімі;
- 3) "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі;
- 4) "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі.

12. "Сандар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сандар және шамалар туралы түсініктер;
- 2) сандарға амалдар қолдану.

13. "Алгебра" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру;
- 2) теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;
- 3) тізбектер және олардың қосындысы;
- 4) тригонометрия.

14. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жиындар теориясы және логика элементтері;
- 2) комбинаторика негіздері;
- 3) ықтималдықтар теориясының негіздері;
- 4) статистика және деректерді талдау.

15. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) математикалық анализ бастамалары;
- 2) математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару;
- 3) математикалық тіл және математикалық модель.

16. 7-сыныпқа арналған "Алгебра" пәнінің базалық мазмұны:

- 1) 5-6 сыныптардағы математика курсын қайталау;

2) "Бүтін көрсеткішті дәреже". Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері. Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері. Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру. Санның стандарт түрі. Өте кіші және өте үлкен сандармен байланысты практикалық есептер шығару. Абсолюттік және салыстырмалы қателік. Құрамында дәрежесі бар сандар тізбектері;

3) "Көпмүшелер". Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Көпмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүше мен көпмүшені стандарт түрі. Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

4) "Шамалар арасындағы тәуелділіктер". Шамалар арасындағы тәуелділіктерді беру тәсілдері: аналитикалық (формула арқылы), кестелік, графиктік тәсіл. Нақты процестердің графиктерін қолданып шамалар арасындағы тәуелділіктерді зерттеу. Тура пропорционалдық және оның графигі;

5) "Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер мен олардың жүйелері". Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеу және оның графигі. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін қосу тәсілімен және алмастыру тәсілімен шешу. Мәтінді есептерді екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері арқылы шығару;

6) "Функция. Функцияның графигі". Функция ұғымы. Функцияның графигі. Сызықтық функция және оның графигі. Сызықтық функциялардың графиктерінің өзара орналасуы. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу. $y=ax^2$, $y=ax^3$ және

$$y = \frac{k}{x}$$

($k \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың графиктері және қасиеттері;

7) "Статистика элементтері". Бас жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдары. Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі. Жиілік алқабы;

8) 7-сыныптағы алгебра курсын қайталау.

17. 8-сыныпқа арналған "Алгебра" пәнінің базалық мазмұны:

1) 7-сыныптағы алгебра курсын қайталау;

2) "Қысқаша көбейту формулалары". Екі өрнектің квадраттарының айырымының формуласы. Екі өрнектің қосындысының квадраты және айырымының квадратының формулалары. Екі өрнектің қосындысының кубы және айырымының кубының формулалары. Екі өрнектің кубтарының қосындысы және кубтарының айырымының формулалары. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру. Теңдеу және теңсіздік құру арқылы берілген мәтінді есептерді шығару;

3) "Алгебралық бөлшектер". Алгебралық бөлшектер және оның негізгі қасиеті. Алгебралық бөлшектерді қосу, азайту, көбейту, бөлу және дәрежеге шығару. Алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

4) "Квадрат түбір және иррационал өрнектер". Иррационал сандар. Нақты сандар. Квадрат түбір. Квадрат түбірдің жуық мәні. Арифметикалық квадрат түбір. Арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттері. Көбейткішті түбір таңбасының алдына шығару. Көбейткішті түбір таңбасының ішіне енгізу. Бөлшектің бөлімін иррационалдықтан босату. Құрамында квадрат түбірлері бар өрнектерді түрлендіру. Нақты сандарды салыстыру.

функциясы, оның қасиеттері және графигі;

5) "Квадрат теңдеулер". Квадрат теңдеу. Толымсыз квадрат теңдеулер. Келтірілген квадрат теңдеу. Екімүшенің толық квадратын айыру. Квадрат теңдеу түбірлерінің формулалары. Дискриминант. Виет теоремасы. Виет теоремасына кері теорема;

6) "Статистика элементтері". Жиілік. Жиіліктер кестесі. Интервалдық кесте. Гистограмма. Жинақталған жиілік. Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу;

7) 8-сыныптағы алгебра курсың қайталау.

18. 9-сыныпқа арналған "Алгебра" пәнінің базалық мазмұны:

1) 8-сыныптағы алгебра курсың қайталау;

2) "Квадрат теңдеулер". Квадрат үшмүше. Квадрат үшмүшенің түбірі. Квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу. Квадрат теңдеуге келтірілетін теңдеулер. Биквадрат теңдеу. Жаңа айнымалы енгізу әдісі. Бүтін рационал теңдеу. Бөлшек-рационал теңдеу. Квадрат теңдеулердің көмегімен мәтінді есептерді шығару. Бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен мәтінді есептерді шығару;

3) "Квадраттық функция". Квадраттық функция. $y=a(x-m)^2$, $y=ax^2+n$ және $y=a(x-m)^2+n$ ($a \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың қасиеттері және графиктері. $y=ax^2+bx+c$ ($a \neq 0$) түріндегі квадраттық функция, оның қасиеттері және графигі;

4) "Теңсіздіктер". Квадрат теңсіздік. Квадрат теңсіздіктерді квадраттық функцияның графигі арқылы шығару. Рационал теңсіздік. Интервалдар әдісі. Бір айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесі. Квадрат теңсіздіктер жүйесі;

5) "Екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер және олардың жүйелері". Екі айнымалысы бар сызықты емес теңдеулер. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесі. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу. Екі айнымалысы бар сызықтық емес

теңдеулер жүйесі көмегімен мәтінді есептер шығару. Екі айнымалысы бар теңсіздіктер. Екі айнымалысы бар теңсіздіктер жүйесі;

6) "Комбинаторика элементтері". Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері). Санның факториалы. Қайталанбайтын "орналастыру", "алмастыру" және "теру" ұғымдары. Комбинаториканың негізгі формулалары. Комбинаторика формулаларын қолдану арқылы есептер шығару;

7) 9-сыныптағы алгебра курсың қайталау.

19. 10-сыныпқа арналған "Алгебра" пәнінің базалық мазмұны:

1) 9-сыныптағы алгебра курсың қайталау;

2) "Тізбектер". Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері. Арифметикалық прогрессия. Арифметикалық прогрессияның n -ші мүшесінің формуласы. Арифметикалық прогрессияның алғашқы n мүшесінің қосындысының мәнін есептеу формуласы. Геометриялық прогрессия. Геометриялық прогрессияның n -ші мүшесінің формуласы. Геометриялық прогрессияның алғашқы n мүшесінің қосындысының мәнін есептеу формуласы. Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия. Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия мүшелерінің қосындысы;

3) "Тригонометрия". Бұрыш пен доғаның градусық және радиандық өлшемдері. Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің мәндері. Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер. Келтіру формулалары. Екі бұрыштың қосындысы мен айырымының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің формулалары. Тригонометриялық функциялардың қосбұрышы және жартыбұрышының формулалары. Тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге түрлендіру формулалары. Тригонометриялық функциялардың көбейтіндісін қосынды немесе айырымға түрлендіру формулалары. Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

4) "Ықтималдықтар теориясының элементтері". Оқиға, кездейсоқ оқиға,

ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға. Элементар оқиғалар. Қолайлы нәтижелер. Тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар. Ықтималдықтың классикалық анықтамасы. Статистикалық ықтималдық. Геометриялық ықтималдық;

5) 7-10 сыныптардағы алгебра курсын қайталау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

20. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

21. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Сандар" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Сандар және шамалар туралы түсініктер	7.1.1.1 разрядтық бірліктерді атау; 7.1.1.2 сандарды стандарттық түрде жазу	8.1.1.1 иррационал және нақты сандарды ажырату; 8.1.1.2 квадрат түбір мен арифметикалық квадрат түбірдің анықтамасын білу; 8.1.1.3 квадрат түбірлерді табу үшін сандар квадратының кестесін қолдану		10.1.1.1 бұрыштың радиандық ұғымын м; 10.1.1.2 бірізділік; $0; \frac{\pi}{2}; \pi$; сандары
1.2 Сандарға амалдар қолдану	7.1.2.1 натурал көрсеткішті дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 7.1.2.2 санның дәрежесі қандай цифрға аяқталатынын анықтау;	8.1.2.1 тиімді есептеу үшін қысқаша көбейту формулаларын қолдану; 8.1.2.2 арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттерін қолдану;		10.1.2.1 градус радианға

2) "Алгебра" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып	11-сынып
2.1 Алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру	7.2.1.1 санды өрнектердің мәндерін табуда бүтін көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану; 7.2.1.2 бірімше анықтамасын білу, оның коэффициенті мен дәрежесін табу; 7.2.1.3 бірімшені стандарт түрде жазу; 7.2.1.4 бірімшелерді көбейтуді орындау және бірімшені көбейткіштердің көбейтіндісі түрінде көрсету; 7.2.1.5 көпмүше анықтамасын беру және оның дәрежесін табу; 7.2.1.6 көпмүшені стандарт түрге келтіру; 7.2.1.7 көпмүшелерді қосу және азайтуды орындау; 7.2.1.8 көпмүшені бірімшеге көбейтуді орындау; 7.2.1.9 көпмүшені	8.2.1.1 жазылған алгебралық өрнекке сөздік тұжырымдама жасай білу және оның сөздік тұжырымдамасы бойынша алгебралық өрнекті жазу; 8.2.1.2 $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b);$ $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2;$ қысқаша көбейту формулаларын қолдану; 8.2.1.3	9.2.1.1 квадрат үшмүшенің түбірі ұғымын меңгеру; 9.2.1.2 квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу		

		$a^3 \pm b^3 = (a \pm b)(a^2 \mp ab + b^2);$ $(a \pm b)^3 = a^3 \pm 3a^2b + 3ab^2 \pm b^3$		
	көпмүшеге көбейтуді орындау; 7.2.1.10 алгебралық өрнектерді ортақ көбейткішті жақша сыртына шығару және топтау тәсілдері арқылы көбейткіштерге жіктеу; 7.2.1.11 көпмүшелерге амалдар қолдану, көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау	қысқаша көбейту формулаларын қолдану; 8.2.1.4 алгебралық өрнектерді ортақ көбейткішті жақша сыртына шығару және топтау тәсілдері арқылы көбейткіштерге жіктеу; 8.2.1.5 көпмүшелерге амалдар қолдану, көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау; 8.2.1.6 алгебралық өрнектерді қысқаша көбейту формулалары арқылы көбейткіштерге жіктеу; 8.2.1.7 қысқаша көбейту формулалары арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау;		

		8.2.1.8 алгебралық бөлшектерді танып білу; 8.2.1.9 алгебралық бөлшектегі айнымалылардың мүмкін мәндер жиынын табу; 8.2.1.10 алгебралық бөлшектің негізгі қасиетін қолдану: ; $\frac{ac}{bc} = \frac{a}{b}, b \neq 0, c \neq 0;$ 8.2.1.11 алгебралық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау; 8.2.1.12 алгебралық бөлшектерді көбейту және бөлуді, дәрежеге шығаруды орындау; 8.2.1.13 құрамында алгебралық бөлшектері бар өрнектерді түрлендіруді орындау	9.2.1.1 квадрат үшмүшенің түбірі ұғымын меңгеру; 9.2.1.2 квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу	
2.2 Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары	7.2.2.1 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулердің анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 7.2.2.2 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйелері	8.2.2.1 квадрат теңдеудің анықтамасын білу; 8.2.2.2 квадрат теңдеулердің түрлерін ажырату және олардың шешу жолдарын анықтау; 8.2.2.3 квадрат теңдеулердің	9.2.2.1 бөлшек рационал теңдеулердің мүмкін мәндерінің ауқымын табу; табылған түбірлерді мүмкін мәндер ауқымының қатыстылығына тексеру; 9.2.2.2 бөлшек	

		коэффициентін анықтау, квадрат теңдеуді $ax^2+bx+c=0$ түріне келтіру; 8.2.2.4 квадрат теңдеудің дискриминантын табу, түбірлер санын талдау; 8.2.2.5 квадрат теңдеулер түбірін табу; 8.2.2.6 Виет теоремасын білу, Виет теоремасын және оған кері теореманы ажырату; 8.2.2.7 квадрат теңдеулердің табылған түбірін тексеру үшін кері теореманы қолдану; 8.2.2.8 келтірілген квадрат теңдеулерге түбірлер таңдау үшін Виет теоремасына кері теореманы қолдану; 8.2.2.9 көрсетілген түбірлер бойынша квадрат теңдеулерді құрастыру үшін Виет теоремасына кері теореманы қолдану; 8.2.2.10 егер бір түбір белгісі болса, екінші түбірді табу үшін Виет теоремасына кері теореманы қолдану	рационал теңдеулердің ортақ бөлімін және қосымша көбейткішін табу; 9.2.2.3 бөлшек рационал теңдеулерді шешу; 9.2.2.4 айнымалыны алмастырып, биквадрат теңдеулерді шешу; 9.2.2.5 квадрат теңдеулерге әкелетін айқын алмастырылатын айнымалысы бар қарапайым теңдеулерді шешу; 9.2.2.6 теңдеулер шешуінің сәйкес теңсіздіктер шешуінен айырмашылығын түсіну, сандық түзуде көрсете алу; 9.2.2.7 квадраттық функция графигі бойынша таңба тұрақтылығының түбірі мен аралығын анықтау; 9.2.2.8 квадрат теңсіздіктерді шешу; 9.2.2.9 интервал әдісімен рационал теңсіздіктерді шешу; 9.2.2.10 бірі сызықтық, екіншісі квадраттық болатын екі теңсіздіктен жүйелерді шешу;	
	туралы түсінігінің болуы; 7.2.2.3 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесінің шешуі сандардың реттелген жұбы болуын меңгеру; 7.2.2.4 алмастыру және қосу тәсілдерімен теңдеулер жүйесін шешу			

			9.2.2.11 екі квадраттық теңсіздік жүйелері мен жиынтығын шешу; 9.2.2.12 екі айнымалысы бар сызықтық және сызықтық емес екі теңдеуді ажырату; 9.2.2.13 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу; 9.2.2.14 квадрат түбірлерден тұратын функцияны анықтау жолын табу; 9.2.2.15 екі айнымалысы бар теңсіздіктерді шешу; 9.2.2.16 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесін	
2.3 Тізбектер және олардың қосындысы	7.2.3.1 құрамында дәрежесі бар сандар тізбегінің заңдылығын және жетіспейтін мүшелерін анықтау			10.2.3 тізбек болу; 10.2.3 мүше мысал $\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \dots$; 10.2.3 тізбек арасы

				ариф прогр ажыр
				10.2.3 ариф прогр мүше мүше қосы есепт форм сипа қаси
				10.2.3 ариф прогр байла шыға
				10.2.3 тізбе арасы геоме прогр ажыр
				10.2.3 геоме прогр мүше мүше қосы есепт форм сипа қаси
				10.2.3 геоме неме ариф прогр байла шыға
				10.2.3 кемі турал

				10.2.3 кемің геоме прогр қосы форм пери бөлш бөлш айна қолд 10.2.3 кемің геоме прогр қосы форм есепт қолд
2.4 Тригонометрия				10.2.4 триго функ анық беру; 10.2.4 шеңб нүкте коорд (cos мен триго функ өзара түсін 10.2.4 бұры қосы айыр жарт бұры триго форм қолд

				10.2.4 форм қолд
				10.2.4 шеңб көме триго функ анық мен м жиын
				10.2.4 шеңб көме триго функ жұпт (тақт пери бірса және тұрақ аралы түсін
				10.2.4 триго функ қосы айыр көбей көбей қосы айыр түрле форм қолд
				10.2.4 триго өрне түрле орын

3) "Статистика және ықтималдықтар теориясы":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Комбинаторика негіздері			9.3.1.1 комбинаториканың ережелерін білу (қосу және көбейту ережелері); 9.3.1.2 санның факториалы анықтамасын білу; 9.3.1.3 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру анықтамаларын білу; 9.3.1.4 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын білу; 9.3.1.5 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын қолдана отырып қарапайым есептер шығару	
3.2 Ықтималдықтар теориясының негіздері				10.3.2.1 оқиға, ақиқат, мүмкін емес, қолайлы, мүмкіндік, қарсы оқиға ұғымдары 10.3.2.2 қосынды, оқиғаның еместен алуы 10.3.2.3 ықтималдық классикалық

				анықтам қарапайы шығару ү
3.3 Статистика және деректерді талдау	7.3.3.1 басты жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдарын меңгеру; 7.3.3.2 нұсқалықтың абсолютті және салыстырмалы жиіліктерін есептеу; 7.3.3.3 статистикалық деректерді жинау және оны кесте түрінде көрсету; 7.3.3.4 таңдаманы жиілік кестесі түрінде көрсету; 7.3.3.5 кестедегі деректердің дұрыстығын тексеру; 7.3.3.6 таңдама нәтижесін жиілік алқабы түрінде көрсету; 7.3.3.7 кесте немесе жиіліктер алқабы түрінде берілген статистикалық ақпаратты талдау	8.3.3.1 таңдама нәтижелерін жиіліктердің интервалдық кестесі арқылы беру; 8.3.3.2 жиіліктердің интервалдық кестесінің деректерін жиіліктер гистограммасы арқылы беру; 8.3.3.3 жинақталған жиілік анықтамасын білу; 8.3.3.4 статистикалық кестемен, алқаппен, гистограммамен берілген ақпаратты талдау; 8.3.3.5 дисперсия, стандартты ауытқу анықтамаларын және оларды есептеу формулаларын білу		

4) "Математикалық модельдеу және талдау" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Математикалық анализ бастамалары	7.4.1.1 функция және функцияның графигі ұғымдарын меңгеру; 7.4.1.2 функцияның	8.4.1.1 функциясының қасиеттерін білу және оның графигін салу; 8.4.1.2 аргументтің	9.4.1.1 $y=a(x-m)^2$, $y=ax^2+n$, $y=a(x-m)^2+n$, $a \neq 0$ түрдегі квадраттық	

	берілу тәсілдерін білу; 7.4.1.3 функцияның анықталу облысы мен мәндер жиынын табу; 7.4.1.4 $y=kx$ функциясының анықтамасын білу, графигін салу, k коэффициентіне қатысты орналасуын анықтау; 7.4.1.5 $y=kx+b$ түріндегі сызықтық функцияның анықтамасын білу, оның графигін салу және графиктің k және b коэффициенттеріне қатысты орналасуын анықтау; 7.4.1.6 сызықтық функция графигінің координата осьтерімен қиылысу нүктелерін графикті салмай табу; 7.4.1.7 $y = kx + b$ сызықтық функциясының графигінен k және b таңбаларын анықтау; 7.4.1.8 сызықтық функция графиктерінің өзара орналасуы олардың коэффициенттеріне тәуелді болатынын негіздеу; 7.4.1.9 графигі берілген функцияның графигіне параллель немесе қиятын сызықтық функцияның формуласын табу; 7.4.1.10 $y=ax^2$ ($a \neq 0$)	берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні бойынша аргументтің мәнін табу	функциялардың графиктерін салу; 9.4.1.2 $y = ax^2 + bx + c, a \neq 0$ түріндегі квадраттық функцияның қасиеттерін білу және графигін салу; 9.4.1.3 квадраттық функцияның таңба тұрақтылығының түбірін және аралығын графика бойынша анықтау; 9.4.1.4 аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні бойынша аргументтің мәнін табу	

	функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу; 7.4.1.11 $y=ax^3$ ($a \neq 0$) функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу; 7.4.1.12 $y=k/x$ ($k \neq 0$) функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу			
4.2 Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару	7.4.2.1 өте кіші немесе өте үлкен сандармен берілген шамаларға байланысты есептер шығару; 7.4.2.2 шаршы мен текшенің сызықтық өлшемдерінің өзгеруіне байланысты олардың ауданы мен көлемі қалай өзгередінін бағалау; 7.4.2.3 мәтінді есептерді теңдеулер және теңсіздіктер құру арқылы шығару; 7.4.2.4 мәтінді есептерді сызықтық теңдеулер жүйесін құру арқылы шығару; 7.4.2.5 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графигтік тәсілмен шешу	8.4.2.1 мәтінді есептерді квадрат теңдеулердің көмегімен шығару;	9.4.2.1 мәтінді есептерді квадрат теңдеулердің көмегімен шығару; 9.4.2.2 мәтінді есептерді бөлшек рационал теңдеулердің көмегімен шығару; 9.4.2.3 мәтінді есептерді теңдеулер жүйесінің көмегімен шығару	10.4.2.1 ге және ари прогресс байланыс мәтінді е
4.3 Математикалық тіл және математикалық модель	7.4.3.1 шамалар арасындағы тәуелділікке есептер шығару; 7.4.3.2 шамалар арасындағы тәуелділіктер тапсырмаларының	8.4.3.1 есептің шарты бойынша математикалық модель құру	9.4.3.1 есептің шарты бойынша математикалық модель құру	10.4.3.1 ес бойынша математик құру

22. Осы Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

23. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

7-10 сыныптары үшін "А

пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Алгебра" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
5-6-сыныптардағы математика курсын қайталау		
Бүтін көрсеткішті дәреже	Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	7.1.2.1 натурал көрсеткішті дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін анықтау; 7.1.2.2 санның дәрежесі қалай аяқталатынын анықтау; 7.1.2.15 натурал көрсеткішті дәреженің қасиеттерін қолдану;

		7.4.2.2 шаршы мен текшенің өлшемдерінің өзгеруіне байланысты олардың ауданы мен көлемінің өзгеретінін бағалау; 7.4.3.11 есептің шарты бойынша математикалық модель құру
	Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	7.1.2.3 нөл және бүтін теріс дәреженің анықтамасын және қасиеттерін білу; 7.1.2.4 бүтін көрсеткішті дәреженің мәнін анықтау және берілген дәреже түрінде көрсету; 7.1.2.6 көрсеткіші нөлге тең дәреженің негізіндегі айнымалының мәнін табу; 7.2.1.1 санды өрнектердің мәнін бүтін көрсеткішті дәреже қолдану
	Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру	7.1.2.5 алгебралық өрнектерді көбейткіштерге жіктеу және көбейткіштерді қолдану; 7.2.3.1 құрамында дәрежесі бар өрнектердің тізбегінің заңдылығын және мүшелерін анықтау
	Санның стандарт түрі	7.1.1.1 разрядтық бірліктерді білу; 7.1.1.2 сандарды стандарт түрде жазу; 7.1.2.7 стандарт түрде жазылған сандардың арифметикалық амалдар қолдану; 7.1.2.8 стандарт түрде жазылған сандардың мәнді бөлігін және ретін табу; 7.1.2.9 стандарт түрде жазылған сандарды салыстыру; 7.1.2.10 шамаларды бір өлшеммен өлшеу және екінші өлшем бірлікке айналыстыру және оны стандарт түрде жазу;

		7.1.2.11 шамалардың жуық және оларды стандарт түрде 7.1.2.12 жуық шамалардың және салыстырмалы қател және практикалық маңызы 7.1.2.13 жуық шамалардың және салыстырмалы қател 7.1.2.14 калькулятордың кө жуықтап есептеулерді оры
	Мәтінді есептерді шығару	7.4.2.1 өте кіші немесе өте ү сандармен берілген шамал байланысты есептер шыға
2 – тоқсан		
Көпмүшелер	Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүшенің дәрежесі және стандарт түрі	7.2.1.2 бірімүше анықтамасы коэффициенті мен дәрежесі 7.2.1.3 бірімүшені стандарт т 7.2.1.4 бірімүшелерді көбейт және бірімүшені көбейткішті көбейтіндісі түрінде көрсет
	Көпмүшелер. Көпмүшенің дәрежесі және стандарт түрі	7.2.1.5 көпмүше анықтамасы оның дәрежесін табу; 7.2.1.6 көпмүшені стандарт
	Көпмүшелерге амалдар қолдану	7.2.1.7 көпмүшелерді қосу ж орындау; 7.2.1.8 көпмүшені бірімүшег орындау; 7.2.1.9 көпмүшені көпмүше орындау
	Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу	7.2.1.10 алгебралық өрнекте көбейткішті жақша сыртын топтау тәсілдері арқылы кө жіктеу
	Өрнектерді тепе-тең түрлендіру	7.2.1.11 көпмүшелерге амал көпмүшелерді көбейткіште арқылы алгебралық өрнек

		түрлендірулерді орындау
	Мәтінді есептерді шығару	7.4.2.3 мәтінді есептерді тексеру; теңсіздіктер құру арқылы шешу; 7.4.3.11 есептің шарты бойынша математикалық модель құру
3 – тоқсан		
Статистика элементтері	Вариациялық қатар	7.3.3.1 басты жиынтық, кезең таңдама, вариациялық қатар ұғымдарын меңгеру
	Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі	7.3.3.2 нұсқалықтың абсолютті және салыстырмалы жиіліктерін есептеу; 7.3.3.3 статистикалық деректер және оны кесте түрінде көрсету; 7.3.3.4 таңдаманы жиілік кестесіне көрсету; 7.3.3.5 кестедегі деректерді тексеру
	Жиілік алқабы	7.3.3.6 таңдама нәтижесін жиілік кестесі түрінде көрсету; 7.3.3.7 кесте немесе жиілік кестесі түрінде берілген статистикалық ақпаратты талдау
Шамалар арасындағы тәуелділіктер	Шамалар арасындағы тәуелділіктерді берілу тәсілдері:аналитикалық (формула арқылы), кестелік, графиктік тәсіл	7.4.3.1 шамалар арасындағы тәуелділіктерді есептер шығару; 7.4.3.2 шамалар арасындағы тәуелділіктерді тапсырмаларының тәсілдерімен шешу; 7.4.3.3 тәуелділік формуласының сипаты бойынша жазу; 7.4.3.4 формуламен немесе кестемен берілген тәуелділіктер үшін шешу; 7.4.3.5 формуламен немесе графикпен берілген тәуелділіктер графикалық тәсілмен шешу; 7.4.3.11 есептің шарты бойынша математикалық модель құру

		қатысты орналасуын анықтау; 7.4.1.5 $y=kx+b$ түріндегі сызықтық функцияның анықтамасын, графигін салу және графикті коэффициенттеріне қатысты анықтау; 7.4.1.6 сызықтық функция графигін координата осьтерімен қиылысу нүктелерін графикті салмай анықтау; 7.4.1.7 $y = kx + b$ сызықтық функция графигінен k және b таңбалау;
	Сызықтық функциялардың графиктерінің өзара орналасуы	7.4.1.8 сызықтық функция графигін өзара орналасуы олардың коэффициенттеріне тәуелділігін негіздеу; 7.4.1.9 графигі берілген функция графигіне параллель немесе перпендикуляр сызықтық функцияның формуласын табу;
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу	7.4.2.5 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу
	$y=ax^2$, $y=ax^3$ және $y = \frac{k}{x}$ ($k \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың графиктері және қасиеттері	7.4.1.10 $y=ax^2$ ($a \neq 0$) функция графигін салу және оның қасиеттерін анықтау; 7.4.1.11 $y=ax^3$ ($a \neq 0$) функция графигін салу және оның қасиеттерін анықтау; 7.4.1.12 $y=k/x$ ($k \neq 0$) функция графигін салу және оның қасиеттерін анықтау;
7-сыныптағы алгебра курсын қайталау		

2) 8 - сынып:

2 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
7-сыныптағы алгебра курсын қайталау		

Қысқаша көбейту формулалары	Қысқаша көбейту формулалары	8.2.1.1 жазылған алгебралық өрнекті сөздік тұжырымдама жасай отырып, оның сөздік тұжырымдамасын алгебралық өрнекті жазу; 8.2.1.2 $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b)$ $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$ қысқаша көбейту формулалары 8.2.1.3 $a^3 \pm b^3 = (a \pm b)(a^2 \mp ab + b^2)$ $(a \pm b)^3 = a^3 \pm 3a^2b + 3ab^2 \pm b^3$ қысқаша көбейту формулалары 8.2.1.4 алгебралық өрнектерді көбейткішті жақша сыртына шығарып, топтау тәсілдері арқылы көбейткіштерді жіктеу; 8.2.1.5 көпмүшелерге амалдарды қолданып, көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу арқылы алгебралық өрнектерді түрлендірулерді орындау; 8.2.1.6 алгебралық өрнектерді көбейту формулалары арқылы көбейткіштерге жіктеу; 8.2.1.7 қысқаша көбейту формулалары арқылы алгебралық өрнектерді түрлендірулерді орындау;

		8.1.2.1 тиімді есептеу үшін көбейту формулаларын қолдану
2 – тоқсан		
Алгебралық бөлшектер	Алгебралық бөлшек және оның негізгі қасиеті	8.2.1.8 алгебралық бөлшектің қасиеттерін қолдану; 8.2.1.9 алгебралық бөлшектің айнымалылардың мүмкін жиынын табу; 8.2.1.10 алгебралық бөлшектің қасиетін қолдану: $\frac{ac}{bc} = \frac{a}{b}, b \neq 0, c \neq 0$
	Алгебралық бөлшектерге амалдар қолдану	8.2.1.11 алгебралық бөлшектерге және азайтуды орындау; 8.2.1.12 алгебралық бөлшектерге және бөлуді, дәрежеге шығару;
3 - тоқсан		
Алгебралық бөлшектер	Алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	8.2.1.13 құрамында алгебралық бөлшектері бар өрнектерді тепе-тең орындау
Квадрат түбір және иррационал өрнек	Нақты сандар	8.1.1.1 иррационал және нақты сандарды ажырату
	Квадрат түбір	8.1.1.2 квадрат түбір мен аралықтарда квадрат түбірдің анықтама; 8.1.2.2 арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттерін қолдану; 8.1.1.3 квадрат түбірлерді табу және квадратының кестесін қолдану; 8.1.2.3 натурал сандар квадрат түбірлерінің кестесін қолданып, квадрат түбірін бағалау
	Құрамында квадрат түбірлері бар өрнектерді түрлендіру	8.1.2.4 көбейткішті квадрат түбір алдына шығару және көбейткішті түбір белгісінің астына алу;

		8.1.2.5 қарапайым жағдайлар бөлімін иррационалдықтан 8.1.2.6 құрамында түбір таңбалары өрнектерді түрлендіруді орындау 8.1.2.7 нақты сандарды салыстыру
	$y = \sqrt{x}$ функциясы, оның графигі және қасиеттері	8.4.1.1 $y = \sqrt{x}$ функциясының қасиеттерін анықтау, оның графигін салу; 8.4.1.2 аргументтің берілген мәні бойынша функцияның мәнін табу
4 – тоқсан		
Квадрат теңдеулер	Квадрат теңдеу	8.2.2.1 квадрат теңдеудің анықтамасын білу; 8.2.2.2 квадрат теңдеулерді шешу, ажырату және олардың шешімдерін анықтау; 8.2.2.3 квадрат теңдеулерді $ax^2+bx+c=0$ түріне келтіру
	Квадрат теңдеулерді шешу	8.2.2.4 квадрат теңдеудің дискриминантын табу, түбірлер санын талдау; 8.2.2.5 квадрат теңдеулер түбірлерінің қосындысы мен көбейтіндісін табу; 8.2.2.6 Виет теоремасын білдіру, теоремасын және оған кері теореманы ажырату; 8.2.2.7 квадрат теңдеулерді шешу, түбірін тексеру үшін кері теореманы қолдану; 8.2.2.8 келтірілген квадрат теңдеудің түбірлері таңдау үшін Виет теоремасын қолдану;

		кері теореманы қолдану; 8.2.2.9 көрсетілген түбірлер б... квадрат теңдеулерді құрасты... теоремасына кері теореманы 8.2.2.10 егер бір түбір белгісі... түбірді табу үшін Виет теорем... теореманы қолдану
Квадрат теңдеулер	Мәтінді есептерді шығару	8.4.2.1 мәтінді есептерді ква... теңдеулердің көмегімен шы... 8.4.3.1 есептің шарты бойын... математикалық модель құр...
Статистика элементтері	Жиілік алқабы, жиілік гистограммасы	8.3.3.1 таңдама нәтижелерін... интервалдық кестесі арқыл... 8.3.3.2 жиіліктердің интервал... кестесінің деректерін жиілік... гистограммасы арқылы бер...
	Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу	8.3.3.3 жинақталған жиілік а... білу; 8.3.3.4 статистикалық кесте... гистограммамен берілген ак... талдау; 8.3.3.5 дисперсия, стандартт... анықтамаларын және олард... формулаларын білу
8-сыныптағы алгебра курсы қайталау		

3) 9 - сынып:

3 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
8-сыныптағы алгебра курсы қайталау		
Квадрат теңдеулер	Квадрат үшмүше	9.2.1.1 квадрат үшмүшенің... меңгеру;

		9.2.1.2 квадрат үшмүшені к жіктеу
	Теңдеулерді шешу	9.2.2.1 бөлшек рационал те мүмкін мәндерінің ауқымы 9.2.2.2 бөлшек рационал те ортақ бөлімін және қосым табу; 9.2.2.3 бөлшек рационал те 9.2.2.4 айнымалыны алмас биквадрат теңдеулерді шеш 9.2.2.5 квадрат теңдеулерге алмастырылатын айнымал қарапайым теңдеулерді шеш
	Мәтінді есептерді шығару	9.4.2.2 мәтінді есептерді бөл теңдеулердің көмегімен шеш 9.4.3.1 есептің шарты бойын математикалық модель құ
2 - тоқсан		
Квадраттық функция	Квадраттық функция және оның графигі	9.4.1.1 $y=a(x-m)^2$, $y=ax^2+n$, $y=a(x-m)$ квадраттық функцияларды салу; 9.4.1.2 $y = ax^2 + bx + c, a$ түріндегі квадраттық функц қасиеттерін білу және граф 9.4.1.3 квадраттық функция тұрақтылығының түбірін ж графика бойынша анықтау; 9.4.1.4 аргументтің берілген бойынша функцияның мән функцияның мәні бойынша мәнін табу

3 – тоқсан

Теңсіздіктер	Квадрат теңсіздік	9.2.2.6 теңдеулер шешуінің теңсіздіктер шешуінен айырмашылығын түсіну, сандық түзуде көрсету; 9.2.2.7 квадраттық функция бойынша таңба тұрақтылығы мен аралығын анықтау; 9.2.2.8 квадрат теңсіздіктер
	Рационал теңсіздік	9.2.2.9 интервал әдісімен рационал теңсіздіктерді шешу
	Теңсіздіктер жүйелерін шешу	9.2.2.10 бірі сызықтық, екіншісі квадраттық болатын екі теңсіздіктен жүйелерін шешу; 9.2.2.11 екі квадраттық теңсіздіктер жүйесін шешу мен жиынтығын шешу; 9.2.2.14 квадрат түбірлердегі функцияны анықтау жолын

4 – тоқсан

Екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер және олардың жүйелері	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер және олардың жүйелері	9.2.2.12 екі айнымалысы бар сызықтық және сызықтық емес екі теңдеулер жүйесін шешу; 9.2.2.13 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу; 9.4.2.1 мәтінді есептерді квадрат теңдеулердің көмегімен шешу; 9.4.3.1 есептің шарты бойынша математикалық модель құру
	Екі айнымалысы бар теңсіздіктер	9.2.2.15 екі айнымалысы бар теңсіздіктер жүйесін шешу
	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйелері	9.2.2.16 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесін шешу
Комбинаторика элементтері	Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері)	9.3.1.1 комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері) 9.3.1.2 санның факториалын есептеу білу;

		9.3.1.3 қайталанбайтын орна алмастыру және теру анықт
		9.3.1.4 қайталанбайтын орна алмастыру және теру сандар үшін комбинаторика формул
	Комбинаторика формулаларын қолданып есептер шешу	9.3.1.5 қайталанбайтын орна алмастыру және теру сандар үшін комбинаторика формул қолдана отырып қарапайым шығару

9-сыныптардағы алгебра курсын қайталау

4) 10 класс:

таблица 4

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
9-сыныптардағы алгебра курсын қайталау		
Тізбектер	Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері	10.2.3.1 сандар тізбегі турал 10.2.3.2 тізбектің n-ші мүше мысалы: $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{8}, \frac{1}{16}, \dots, \frac{1}{2 \cdot 3}, \frac{1}{3 \cdot 4}, \dots$
	Арифметикалық прогрессия	10.2.3.3 сандар тізбектерінің арифметикалық прогресси 10.2.3.4 арифметикалық пр ші мүшесін, алғашқы n мү қосындысын есептеу форм сипаттамалық қасиетін қо 10.2.3.5 арифметикалық пр байланысты есептер шығар 10.4.3.1 есептің шарты бойы математикалық модель құ

Тізбектер	Геометриялық прогрессия	10.2.3.6 сандар тізбектерінің геометриялық прогрессияны 10.2.3.7 геометриялық прогрессия мүшесін, алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формуласының сипаттамалық қасиетін қолдану 10.2.3.8 геометриялық немесе арифметикалық прогрессияның қосындысы мен мүшесінің байланысты есептер шығару 10.4.2.1 геометриялық және арифметикалық прогрессияның қосындысы мен мүшесінің байланысты қарапайым мәселелерді шешу; шығару; 10.4.3.1 есептің шарты бойынша математикалық модель құру
	Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия	10.2.3.9 шексіз кемімелі прогрессияның суммасын табу; түсінік болу; 10.2.3.10 шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын периодты ондық бөлшекті рационалға айналдыру үшін қолдану
Тригонометрия	Бұрыш пен доғаның градусық және радиандық өлшемдері	10.1.1.1 бұрыштың радиандық өлшемі мен ұғымын меңгеру; 10.1.2.1 градусық радианға және радиандық градусқа айналдыру; 10.1.1.2 бірлік шеңберде $0; \frac{\pi}{2}; \pi; \frac{3\pi}{2}; 2\pi$ сандарын белгілеу
	Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыш синусының, косинусының, тангенсінің және котангенсінің мәндері	10.2.4.1 тригонометриялық функциялардың анықтама 10.2.4.2 бірлік шеңбердегі нүктенің координаталары

3 – тоқсан

Тригонометрия	Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері	10.2.4.5 бірлік шеңбердің көпбұрыштық тригонометриялық функцияларын анықталу облысы мен мәнін табу; 10.2.4.6 бірлік шеңбердің көпбұрыштық тригонометриялық функциялардың жұптылығын (тақтылығын), периодтылығын, бірсарындылығын, таңба тұрақтылық аралықтарын табу;
	Тригонометрия формулалары	10.2.4.3 бұрыштардың қосындысы мен айырымының, жарты және екі ес бұрыштардың тригонометриялық формулаларын қолдану; 10.2.4.4 келтіру формулаларын қолдану; 10.2.4.7 тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге және көбейтіндісін қосындыға және айырымға түрлендіру формулаларын қолдану
	Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	10.2.4.8 тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау
	Ықтималдықтар теориясының элементтері	10.3.2.1 оқиға, кездейсоқ оқиға, мүмкін емес оқиға, нақты нәтижелер, тең мүмкіндіктің қарсы оқиғалар ұғымдары 10.3.2.2 қарапайым оқиғаның еместен ажырату; 10.3.2.3 ықтималдықтың классикалық анықтамасын білу және қарапайым есептер шығару үшін оны қолдану
4 – тоқсан		
7-10-сыныптардағы алгебра курсын қайталау	Тізбектер	10.2.3.4 арифметикалық прогрессияның ші мүшесін, алғашқы n мүшесін табу

		қосындысын есептеу формулалары мен қосындының қосымша қасиеттерін қолдану; 10.2.3.5 арифметикалық прогрессияның қосындысын есептеу формулалары мен қосындының қосымша қасиеттерін қолдану; 10.2.3.7 геометриялық прогрессияның қосындысын есептеу формулалары мен қосындының қосымша қасиеттерін қолдану; 10.2.3.8 геометриялық немесе арифметикалық прогрессияның қосындысын есептеу формулалары мен қосындының қосымша қасиеттерін қолдану; 10.2.3.11 шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысын есептеу формулалары мен қосындының қосымша қасиеттерін қолдану;
	Тригонометрия	10.1.2.1 градусы радианға және радианды градусқа айналдыру; 10.2.4.1 тригонометриялық функциялардың анықтама және қасиеттері; 10.2.4.6 бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың жуптылығын (тақтылығын), периодтылығын, бірсарындылығын, таңба тұрақтылық аралықтарын анықтау; 10.2.4.3 бұрыштардың қосындысы мен айырымының, жарты және екі ес айырымның тригонометриялық формулаларын қолдану; 10.2.4.4 келтіру формулаларын қолдану; 10.2.4.7 тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге және айырымға түрлендіру формулаларын қолдану; 10.2.4.8 тригонометриялық теңдіктерді орындау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

63-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

700-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – білім алушыларға шынайы геометриялық білімдерді, біліктер мен дағдыларды меңгерту; геометриялық әдіспен дүниені тануын меңгерту, қабылдау мәдениеті және кеңістікті игеру деңгейін мақсатқа бағыттап және жүйелі арттыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) білім алушыларда геометриялық фигуралар ұғымын, бір немесе бірнеше геометриялық фигуралар арасындағы сандық және сапалық өзара қатынасты түсінуін қалыптастыру;

2) дедуктивті пайымдау дағдыларын (тура әдіс, қарсы әдісі) қалыптастыру;

3) жазық фигуралардың қасиеттері туралы теориялық білімдерін кеңейту және жүйелендіру;

4) әр түрлі күрделілік дәрежесіндегі сызбалардағы геометриялық фигураларды тану білігі мен дағдыларын қалыптастыру, есептерді шығару кезінде қосымша салуларды және көмекші сызбаларды қолдану;

5) қарапайым сызбаларды салу дағдыларын, өлшеу дағдыларын қалыптастыру;

6) кеңістік және кеңістіктік фигуралар туралы түсініктерін қалыптастыру;

7) есептеуге, дәлелдеуге және салуға арналған геометриялық есептерді шешу дағдыларын қалыптастыру.

4. Түзету-дамыту міндеттері:

1) ойлау операцияларын дамыту: салыстыру, талдау, жинақтау;

2) білім алушылардың логикалық ойлауын, дәлелді пайымдамаларға қабілетін, өз ойларын дәйекті және нақты білдіруін дамыту;

3) байқампаздығын, кеңістіктік елестетуін, қоршаған ортаны "геометриялық көруін" дамыту;

4) сөйлеу тілін арнайы терминдермен және сөйлемдермен байыта дамыту;

5) тұлғалық қасиеттерін: ұқыптылығын, ерік-жігерін, бастаған ісін аяқтай алуын, әрекетін жоспарлауын, өзін өзі бақылауды жүзеге асыруын қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқыту процесінде педагог интеллектуалдық жүктемені белгілеу, арнайы оқыту тәсілдерін қолдану кезінде, жетістіктер деңгейін бағалау кезінде психикалық дамуы тежелген білім алушылардың ерекшеліктерін ескереді.

6. Қиындықтардың алдын алудың және геометрияны табысты оқытудың негізгі шарты келесідей педагогикалық тәсілдерді іске асыру

болып табылады:

1) оқытуды дараландыру – білім алушылардың тұлғалық ерекшеліктерін, қабілеттерін, даму деңгейін есепке алуды және олардың әлеуетті мүмкіндіктерін ашу үшін оңтайлы жағдайларды қамтамасыз етуді қарастырады;

2) іс-әрекет тәсілі – игеретін білім, білік және дағдылары саналылығының жоғарғы дәрежесіне жетуге мүмкіндік беретін сыртқы практикалық және ішкі ойлау процестерін кешенді іске қосуды қарастырады;

3) уәждемелі-ойын тәсілі білім алушыларды оқу әрекетіне ниеттендіру және ынталандыру тәсілі ретінде;

4) қарым-қатынас тәсілі – табысты әлеуметтену кепілі және білімдер мен дағдыларды алудың негізгі құралы ретінде толық сөйлеу әрекетін қалыптастыруға мақсатталған;

5) сараланған және жеке тәсіл – білім алушылардың мүмкіндіктері мен қабілеттерін, білімдері мен біліктерінің өзекті деңгейін және әр оқушыға өзінің білім беру траекториясын құра отырып, психологиялық жайлылықты қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін дамудың жақын аймағын ескереді.

7. Оқытудың нәтижелі процесіне келесідей педагогикалық технологиялар ықпал етеді:

1) пәнге, сондай-ақ таным процесіне қызығушылықты белсендіретін, эмоционалдық аяны қосатын, өз күшіне сенімін тәрбиелейтін, педагогтармен және құрбыларымен тиімді қарым-қатынас дағдыларына үйрететін ойын технологиялары;

2) қызығушылығына, жетістігіне сүйенуді, оқу материалының мазмұнын бейімдеуді, күрделі толықтықты және артық көптүрлілікті; іс-әрекеттің бағдарлы негіздерін (тірек белгілерді) қолдануды; шартты үлгі бойынша анықтамаларды тұжырымдауды, алгоритмдерді қолдануды, толық меңгеру ұстанымынан шапшаңдық оңтайлығын қарастыратын өтемдік оқыту технологиясы.

8. Геометрия сабақтарын әдістемелік қамтамасыз ету келесідей ұсынымдарға негізделген:

1) геометрияны оқыту кезінде негізгі сүйеніш есептерді шешуге және планиметрия курсына алынатын маңызды икемдердің бірін: есептің мәтінін түсіну, шарты мен қорытындысын бөлу, есептің шарты мен шығарылуына ілесіп сызбаларды оқу және жасау икемдерін қалыптастыруға жасалады;

2) геометрияны оқыту кезінде қабылдауға күрделі теориялық материалды жойып және қысқартып, пәннің практикалық бағыттылығына ерекше көңіл бөлінеді;

3) оқу процесін ұйымдастыру кезінде есептеу және геометриялық есептер қатарын шешумен байланысты практикалық зертханалық жұмыстың жоғары оқыту қызметі ескеріледі;

4) білім алушылардың геометриялық білімдерді қабылдауын және меңгеруін жеңілдету әртүрлі құралдар мен көрнекіліктерді – үлгілерді, кестелерді, сызбаларды және суреттерді орынды қолданумен жеткізіледі;

5) білімдерді қайталау мен түзетуге арналған міндетті талаптарға жауап беретін негізгі біліктер мен дағдыларды жетілдіруге көбірек уақыт бөлінеді;

6) білім алушылардың ұғынуы үшін мұғалім барынша қарапайым, нақты және түсінікті тілде сөйлеуі қажет;

7) бар білімдері мен біліктерін өздігінен қолдану дағдыларын қалыптастыру.

9. Геометрия сабақтарын өткізу оқытудың интерактивті және техникалық құралдармен жарақтандырылуын қарастырады:

1) компьютер, интерактивті тақта, микрокалькуляторлар;

2) құралдар мен тетіктер: тақтада және дәптерде жеке жұмыс істеу үшін сызу құралдарының жинақтары; әртүрлі өлшеу құралдары, оның ішінде

төңіректі өлшеуге арналған құралдар;

3) бақылау және үздіксіз оқытуға арналған натуралды объектілер сияқты жазық және көлемді үлгілер.

10. Формативті және жиынтық бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптоптық нұсқауды тапсырманы орындауға қадамдықпен берілетін қысқа мағыналық бірлікке бөлуге;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы, ұйымдастырушылық, бағыттаушы;

4) тапсырманы орындауға уақытты арттыруға.
3-тарау. "Геометрия" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

11. "Геометрия" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

3) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

4) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

12. Бағдарлама мазмұны мынадай бөлімді қамтиды:

1) "Геометрия".

13. "Геометрия" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) геометриялық фигуралар туралы түсінік;

2) геометриялық фигуралардың өзара орналасуы;

3) метрикалық қатыстар;

4) векторлар және түрлендірулер.

14. 7-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Геометрияның алғашқы мәліметтері". Геометрияның негізгі ұғымдары. Геометрияның қарапайым фигуралары. Аксиома және теорема. Фигуралардың теңдігі. Теореманы дәлелдеу. Дәлелдеудің кері жору әдісі. Сыбайлас және вертикаль бұрыштар және олардың қасиеттері. Бұрыштың биссектрисасы. Перпендикуляр;

2) "Үшбұрыштар". Үшбұрыш және оның түрлері. Үшбұрыштардың теңдігі. Үшбұрыштардың теңдігінің белгілері. Теңбүйірлі үшбұрыш. Үшбұрыштың биссектрисасы, медианасы және биіктігі, орта сызығы;

3) "Түзулердің өзара орналасуы". Екі түзуді қиюшымен қиғанда пайда болған бұрыштар. Түзулердің параллельдік белгілері. Параллель түзулердің қасиеттері. Үшбұрыштардың бұрыштарының қосындысы. Үшбұрыштың сыртқы бұрышы. Үшбұрыштардың теңсіздігі. Тікбұрышты үшбұрыштың теңдік белгілері. Тік бұрышты үшбұрыштың қасиеттері. Перпендикуляр түзулер. Көлбеу және оның проекциясы. Түзуге жүргізілген перпендикулярдың біреу ғана болуы;

4) 7-сыныптағы геометрия курсын қайталау.

15. 8-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны::

1) 7-сыныптағы геометрия курсын қайталау;

2) "Шеңбер. Геометриялық салулар". Шеңбер, дөңгелек және оның элементтері мен бөліктері. Центрлік бұрыш. Түзу мен шеңбердің өзара орналасуы. Екі шеңбердің өзара орналасуы. Шеңберге жүргізілген жанама. Шеңберге жүргізілген жанамалардың қасиеттері. Үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлер. Салу есептері;

3) "Көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу". Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш. Көпбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы. Көпбұрыштың сыртқы бұрышы. Көпбұрыштың сыртқы бұрыштарының қосындысы. Параллелограмм және оның қасиеттері. Параллелограммның белгілері. Тіктөртбұрыш, ромб және шаршы, олардың қасиеттері және белгілері. Фалес теоремасы. Пропорционал кесінділер. Трапеция. Тікбұрышты және теңбүйірлі трапециялар, олардың қасиеттері. Үшбұрыштың орта сызығы. Трапецияның орта сызығы. Үшбұрыштың тамаша нүктелері. Үшбұрыштың медианаларының қасиеті;

4) "Тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар". Тікбұрышты үшбұрыштағы сүйір бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Пифагор теоремасы. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер және оның салдары. Синус, косинус, тангенс және котангенстің бұрыштарындағы мәндері. Тікбұрышты үшбұрыштарды шешу. және $(\cdot)$ бұрыштарының тригонометриялық функциялары;

5) 8-сыныптағы геометрия курсын қайталау.

16. 9-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны:

1) 8-сыныптағы геометрия курсын қайталау;

2) "Аудан". Аудан ұғымы. Тең шамалас және тең құрамдас фигуралар. Шаршының, тіктөртбұрыштың, параллелограммның, ромбтың, үшбұрыштың және трапецияның аудандары;

3) "Жазықтықтағы тікбұрышты координаталар жүйесі. Жазықтықтағы нүктенің координаталары. Кесінді ортасының координаталары. Екі нүктенің арақашықтығы. Шеңбердің теңдеуі. Түзудің теңдеуі. Теңдеулерімен берілген түзулер мен шеңберлердің өзара орналасуы. Координаталарды есептер шығаруда қолдану;

4) "Жазықтықтағы векторлар". Вектор ұғымы. Нөлдік вектор. Бірлік вектор. Коллинеар векторлар. Вектордың ұзындығы (модулі). Векторлардың теңдігі. Векторларды қосу және оның қасиеттері,

векторларды азайту, векторды санға көбейту. Жазықтықтағы векторды екі коллинеар емес векторлар бойынша жіктеу. Вектордың координаталары. Координаталық түрде берілген векторларға амалдар қолдану. Векторлардың коллинеарлық белгісі. Нүктенің радиус-векторы. Жазықтықтағы нүктелердің координаталары мен векторлардың координаталары арасындағы байланыс. Векторлардың арасындағы бұрыш. Векторлардың скалярлық көбейтіндісі. Векторларды есептерді шығаруда қолдану;

5) 9-сыныптағы геометрия курсын қайталау.

17. 10-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық мазмұны:

1) 9-сыныптағы геометрия курсын қайталау;

2) "Жазықтықта түрлендіру". Жазықтықты түрлендіру, қозғалыс және оның қасиеттері. Түрлендірулердің композициясы (көбейтіндісі). Фигуралардың теңдігі және оның қасиеттері. Жазықтықтағы қозғалыстар – осьтік және центрлік симметриялар, параллель көшіру, бұру. Гомотетия, ұқсастық түрлендіру және оның қасиеттері. Ұқсас фигуралар. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері. Тікбұрышты үшбұрыштардың ұқсастығы;

3) "Үшбұрыштарды шешу". Синустар және косинустар теоремалары. Үшбұрыштарды шешу. Практикалық мазмұнды есептерді шешу. Шеңберге іштей немесе сырттай сызылған үшбұрыштың ауданын пайдаланып шеңбердің радиусын табу формулалары;

4) "Шеңбер. Дұрыс көпбұрыштар". Іштей сызылған бұрыш және оның қасиеттері. Шеңбердің хордалары мен қиюшы кесінділерінің пропорционалдығы туралы теорема. Шеңберге іштей және сырттай сызылған төртбұрыштар. Дұрыс көпбұрыштар және олардың қасиеттері. Шеңбер доғасының ұзындығы. Сектор мен сегмент ауданы. Іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустарын көпбұрыштың қабырғаларымен, периметрімен және ауданымен байланыстыратын формулалар. Дұрыс көпбұрыштарды салу;

5) 7-10 сыныптардағы геометрия курсын қайталау.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

18. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

19. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Геометрия" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Геометриялық фигуралар туралы түсінік	7.1.1.1 планиметрияның негізгі фигураларын білу: нүкте, түзу; нүктелер мен түзулерді кескіндей және белгілей алу; 7.1.1.2 нүктелер мен түзулердің тиістілік аксиомаларын қолдану; 7.1.1.3 аксиоманың теоремадан айырмашылығын түсіну: теореманың шарты мен қорытындысын ажырату; 7.1.1.4 теоремаларды дәлелдеу әдістерін ажырату: тура дәлелдеу және "кері жору" әдістері; 7.1.1.5 кесінді, сәуле, бұрыш, үшбұрыш, жарты жазықтық анықтамаларын білу, фигураларды суретте тану; 7.1.1.6 кесінділер мен бұрыштарды өлшеу аксиомаларын қолдану;	8.1.1.1 шеңбер мен дөңгелектің және олардың элементтерінің (центр, радиус, диаметр, хорда) анықтамаларын білу; 8.1.1.2 центрлік бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу; 8.1.1.3 диаметр мен хорданың перпендикулярлығы туралы теореманы қолдану; 8.1.1.4 нүктелердің геометриялық орнының анықтамасын білу; 8.1.1.5 көпбұрыш, дөңес көпбұрыш, көпбұрыш элементтері анықтамаларын білу; 8.1.1.6 көпбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындыларының және сыртқы бұрыштарының қосындыларының		10.1.1.1 шеңбер мен дөңгелектің анықтамаларын білу; 10.1.1.2 дөңгелектің ұзындығын формуласымен шығару ж 10.1.1.3 сегізбұрыш ауданының қорытып қолдану; 10.1.1.4 ішкі бұрыш анықтамасы және оның білу; 10.1.1.5 дөңгелектің кесінділер пропорциясы туралы теореманы қолдану

7.1.1.7 тең фигуралардың анықтамасы мен қасиеттерін білу;	формулаларын қорытып шығару;	
7.1.1.8 кесінділер мен бұрыштарды салу аксиомаларын қолдану;	8.1.1.7 параллелограмм анықтамасын білу;	
7.1.1.9 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың анықтамаларын білу;	8.1.1.8 мысалдар мен қарсы мысалдармен дәлелдей отырып, тура және кері пайымдауларды қалыптастыру;	
7.1.1.10 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың қасиеттерін қолдану;	8.1.1.9 параллелограммның қасиеттерін шығару үшін түзулердің параллелдік белгілерін қолдану;	
7.1.1.11 берілген үшбұрышқа тең үшбұрыштың бар болуы аксиомасын білу;	8.1.1.10 параллелограммның белгілерін білу және қолдану;	
7.1.1.12 үшбұрыштың медианасы, биссектрисасы, биіктігі, орта перпендикуляр, орта сызығы анықтамаларын білу және оларды салу мен суретте тану;	8.1.1.11 тіктөртбұрыш, ромб, шаршы анықтамаларын, олардың қасиеттері мен белгілерін білу;	
7.1.1.13 үшбұрыштардың түрлерін ажырату;	8.1.1.12 Фалес теоремасын қолдану;	
7.1.1.14 теңқабырғалы, теңбүйірлі, тікбұрышты үшбұрыштардың элементтерін білу;	8.1.1.13 пропорционал кесінділер туралы теоремаларды білу және қолдану;	
7.1.1.15 сүйір бұрышты, доғал бұрышты және тікбұрышты үшбұрыштардың биіктіктерінің орналасуын салыстыру;	8.1.1.14 циркуль мен сызғыштың көмегімен кесіндіні бірдей n бөлікке бөлу;	
7.1.1.16 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теорема мен оның салдарларын білу;	8.1.1.15 пропорционал кесінділерді салу;	
	8.1.1.16 трапецияның анықтамасын, түрлерін және қасиеттерін білу;	
	8.1.1.17 үшбұрыштың	

	7.1.1.17 теореманың салдарын түсіну; үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теореманың салдарларын білу; 7.1.1.18 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теорема мен оның салдарларын есептер шығаруда қолдану; 7.1.1.19 үшбұрыштың сыртқы бұрышының анықтамасын және үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы білу; 7.1.1.20 үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы қолдану; 7.1.1.21 үшбұрыштың бұрыштары мен қабырғалары арасындағы қатысты білу және есептер шығаруда қолдану; 7.1.1.22 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу; 7.1.1.23 "қасиет" және "белгі" ұғымдарын ажырату; 7.1.1.24 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін және тең үшбұрыштардың қасиеттерін есептер шығару мен дәлелдеулерде қолдану; 7.1.1.25 теңбүйірлі	орта сызығының қасиетін білу және қолдану; 8.1.1.18 трапецияның орта сызығының қасиетін білу және қолдану		

	үшбұрыштың белгілері мен қасиеттерін қолдану; 7.1.1.26 теңқабырғалы үшбұрыштың қасиеттерін есептер шығаруда қолдану; 7.1.1.27 кез келген және тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілері арасындағы байланысты білу; 7.1.1.28 есептерді шығаруда тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін қолдану; 7.1.1.29 тікбұрышты үшбұрыштың қасиетін білу және қолдану; 7.1.1.30 перпендикулярдың анықтамасын білу			10.1.1.1 ш... доғасын... дөңгелек... анықтама... 10.1.1.2 д... ұзындығ... формула... шығару ж... 10.1.1.3 с... ауданын... қорытып... қолдану; 10.1.1.4 іш... бұрыш а... және он... білу; 10.1.1.5 д... кесінділ... пропорци... туралы те... қолдану
1.2 Геометриялық фигуралардың өзара орналасуы	7.1.2.1 нүктелердің түзу мен жазықтықта орналасу аксиомаларын (реттік аксиомасын) білу және қолдану; 7.1.2.2 түзулердің параллельдік аксиомасын білу; 7.1.2.3 екі түзуді қиюшымен қиғанда пайда болған бұрыштарды атау; 7.1.2.4 түзулердің параллельдік белгілерін білу; 7.1.2.5 түзулердің параллельдік белгілерін есептер шығаруда қолдану;	8.1.2.1 шеңберге жүргізілген жанама мен қиюшының анықтамаларын білу; 8.1.2.2 түзу мен шеңбердің, екі шеңбердің өзара орналасу жағдайларын талдау; 8.1.2.3 есептер шығаруда шеңбер жанамасының қасиеттерін білу және қолдану; 8.1.2.4 үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің анықтамаларын білу; 8.1.2.5 үшбұрышқа сырттай және іштей сызылған шеңберлердің центрлерінің орналасуын		10.1.2.1 ш... және сыр... төртбұры... қасиетте... белгілері... қолдану; 10.1.2.2 д... көпбұры... анықтама... қасиетте... атау; 10.1.2.3 д... көпбұры... 10.1.2.4 д... көпбұры... сырттай с... шеңберле... радиустар... байланыс... формула...

	7.1.2.6 түзулердің параллельдік қасиеттерін білу; 7.1.2.7 есептерді шығаруда түзулердің параллельдік қасиеттерін қолдану; 7.1.2.8 перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің проекциясы ұғымдарының анықтамаларын білу; 7.1.2.9 нүктеден түзуге түсірілген перпендикулярдың біреу ғана болуы туралы теореманы білу және қолдану; 7.1.2.10 перпендикуляр түзулердің қасиеттерін білу және қолдану	түсіндіру; 8.1.2.6 берілген бұрышқа тең бұрыш салу, бұрыштың биссектрисасын салу, кесіндіні қақ бөлу; 8.1.2.7 кесіндінің орта перпендикулярын және берілген түзуге перпендикуляр түзу салу; 8.1.2.8 берілген элементтері (қабырғалары, бұрыштары, медианасы) бойынша үшбұрыш салу		10.1.2.5 дүркір көпбұрыштың қабырғаларының периметрін және оған сырттай сәйкес шеңберлендірілген радиустарының байланысын қарапайым жағдайларда формулалармен қолдану; 10.1.2.6 үшбұрыштың медианаларының қасиеттерін
1.3 Метрикалық қатыстар	7.1.3.1 үшбұрыш теңсіздігін қолдану; 7.1.3.2 геометриялық суреттерді орындауда фигуралардың элементтері арасындағы метрикалық қатыстарды сақтау; 7.1.3.3 геометриялық суретті салу процесінің нақты реттілігін сақтау	8.1.3.1 үшбұрыштың қабырғаларына жүргізілген медианалар, биссектрисалар, биіктіктер және орта перпендикулярлар қасиеттерін қолдану; 8.1.3.2 бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарының қатыстары арқылы берілген анықтамаларын білу; 8.1.3.3 Пифагор теоремасын жаңғырту және қолдану; 8.1.3.4 бұрышты оның синусы, косинусы,	9.1.3.1 көпбұрыш ауданының анықтамасын және оның қасиетін білу; 9.1.3.2 тең шамалас және тең құрамдас фигуралардың анықтамаларын білу; 9.1.3.3 параллелограммның, ромбтың ауданы формулаларын білу және қолдану; 9.1.3.4 үшбұрыштың ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану; 9.1.3.5 трапецияның ауданы формулаларын білу және қолдану;	10.1.3.1 көпбұрыштың теоремасын қолдану; 10.1.3.2 сәйкес теоремасын қолдану; 10.1.3.3 ішкі үшбұрыштың ауданын табу формуласы: $S = \frac{abc}{4R}$ мұндағы a, b, c – үшбұрыштың қабырғалары, R – сырттай сәйкес шеңбер радиусы, s – сырттай сәйкес көпбұрыштың ауданының

		тангенсі және котангенсінің белгілі мәні бойынша салу; 8.1.3.5 тікбұрышты үшбұрышты 300, 450, 600 -қа тең бұрыштардың синус, косинус, тангенс және котангенсінің мәндерін табу үшін қолдану; 8.1.3.6 тікбұрышты үшбұрыштың элементтерін табу үшін 300, 450, 600 - қа тең бұрыштардың синус, косинус, тангенс және котангенсінің мәндерін қолдану; 8.1.3.7 берілген екі элементі бойынша тікбұрышты үшбұрыштың бұрыштары мен қабырғаларын табу; 8.1.3.8 Пифагор теоремасын пайдаланып, $\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1$ формуласын қорытып шығаруды білу және есептер шешуде қолдану; 8.1.3.9 негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктерді атау; 8.1.3.10 α және $(90-\alpha)$ бұрыштарының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі арасындағы байланыстарды білу және қолдану;	9.1.3.6 жазықтықта координаталарымен берілген екі нүктенің арақашықтықтығын есептеу; 9.1.3.7 кесінді ортасының координаталарын табу; 9.1.3.8 кесіндіні берілген қатынаста бөлетін нүктенің координаталарын табу; 9.1.3.9 центрі (a, b), радиусы r болатын шеңбердің теңдеуін $(x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2$ білу; 9.1.3.10 берілген теңдеуі бойынша шеңбер салу; 9.1.3.11 түзудің жалпы теңдеуін және берілген екі нүкте арқылы өтетін түзудің теңдеуін жазу: $ax + by + c = 0,$ $\frac{x - x_1}{x_2 - x_1} = \frac{y - y_1}{y_2 - y_1},$; 9.1.3.12 координаталармен берілген қарапайым есептерді шығару; 9.1.3.13 вектордың координаталарын табу; 9.1.3.14 вектордың ұзындығын табу;	$(S = p$ r мұндағы r – іштей с шеңбер р p көпбұрыш периметр білу және 10.1.3.4 ш немесе с сызылған үшбұрыш аудандар шеңберді табу форм және қол 10.1.3.5 с косинуст теоремал үшбұрыш және қол есептерд қолдану

		8.1.3.11 $\sin \alpha, \cos \alpha, tg$ мәндерін олардың біреуінің берілген мәні бойынша табу	9.1.3.15 координаталарымен берілген векторларға амалдар қолдану; 9.1.3.16 векторлардың скаляр көбейтіндісін және оның қасиеттерін білу және қолдану; 9.1.3.17 векторлар арасындағы бұрышты есептеу	
1.4 Векторлар және түрлендірулер			9.1.4.1 вектордың, коллинеар векторлардың, тең векторлардың, нөлдік вектордың, бірлік вектордың және вектор ұзындығының анықтамаларын білу; 9.1.4.2 векторларды қосу, векторды санға көбейту ережелерін білу және қолдану; 9.1.4.3 векторлардың коллинеарлық шартын білу және қолдану; 9.1.4.4 векторды екі коллинеар емес векторлар бойынша жіктеу; 9.1.4.5 екі вектордың арасындағы бұрыштың анықтамасын білу; 9.1.4.6 векторлардың скаляр көбейтіндісін табу; 9.1.4.7 есептер шығаруда векторларды қолдану	10.1.4.1 қосындының түрлерін, композициялардың білу; 10.1.4.2 синус, косинус, параллельдік, бұру кезінде фигуралардың бейнелерін; 10.1.4.3 жазықтықтың түрлендірулерін отырып есептеу; 10.1.4.4 гомотетияның анықтамасын қасиеттерін; 10.1.4.5 гомотетия кезінде әртүрлі фигуралардың бейнелерін; 10.1.4.6 ұқсастықтың фигуралардың анықтамасын қасиеттерін атау; 10.1.4.7 ұқсастықтың білу және қолдану

				10.1.4.8 тік үшбұрыш ұқсастығын қолдану;
				10.1.4.9 үшбұрыш биссектрисасының қасиетін қолдану;
				10.1.4.10 үшбұрыш аудандарының ұқсастығын арасындағы формуласымен қолдану;
				10.1.4.11 дүркірбұрыштың симметриялық осін табу;

20. Осы Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

21. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

"Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
Геометрияның алғашқы мәліметтері	Геометрияның негізгі ұғымдары. Аксиома. Теорема	7.1.1.1 планиметрияның негізгі фигураларын білу: нүкте, түзу мен түзулерді кескіндей жазу; 7.1.1.5 кесінді, сәуле, бұрыш, жарты жазықтық анықтама беру; фигураларды суретте тану; 7.1.1.2 нүктелер мен түзулер аксиомаларын қолдану; 7.1.1.3 аксиоманың теоремалар айырмашылығын түсіну: теореманың шарты мен қорытындысын білу; 7.1.2.1 нүктелердің түзу мен дуга орналасу аксиомаларын (постулат аксиомасын) білу және қолдану; 7.1.1.6 кесінділер мен бұрыш аксиомаларын қолдану; 7.1.1.8 кесінділер мен бұрыш аксиомаларын қолдану; 7.1.1.11 берілген үшбұрышқа тең үшбұрыштың бар болуы аксиомасын білу; 7.1.2.2 түзулердің параллелдік аксиомасын білу
	Фигуралар теңдігі	7.1.1.7 тең фигуралардың анықтамалары мен қасиеттерін білу
	Теореманы дәлелдеу әдістері: тура дәлелдеу және "кері жору" әдісі	7.1.1.4 теоремаларды дәлелдеу ажырату: тура дәлелдеу және "кері жору" әдістері
2 – тоқсан		

Геометрияның алғашқы мәліметтері	Сыбайлас және вертикаль бұрыштар, олардың қасиеттері	7.1.1.9 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың анықтамалары; 7.1.1.10 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың қасиеттерін білу; 7.1.1.30 перпендикулярдың білу
Үшбұрыштар	Үшбұрыш және оның түрлері	7.1.1.13 үшбұрыштардың түрлерін білу;
	Үшбұрыштың биссектрисы, медианасы, биіктігі және орта сызығы	7.1.1.14 теңқабырғалы, теңбүйірлі және тікбұрышты үшбұрыштардың элементтерін білу; 7.1.1.12 үшбұрыштың медианасы, биссектрисасы, биіктігі, орта сызығы, перпендикуляры, орта сызығының анықтамаларын білу және суретте тану; 7.1.1.15 сүйір бұрышты, доғал және тікбұрышты үшбұрыштың биіктіктерінің орналасуын суретте тану; 7.1.3.3 геометриялық суреттер процесінің нақты реттілігін
3 – тоқсан		
Үшбұрыштар	Үшбұрыштар теңдігінің белгілері	7.1.1.22 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу; 7.1.1.23 "қасиет" және "белгі" ажырату; 7.1.1.24 үшбұрыштар теңдігінің және тең үшбұрыштардың есептер шығару мен дәлелді қолдану; 7.1.3.3 геометриялық суреттер процесінің нақты реттілігін
	Теңбүйірлі үшбұрыш, оның қасиеттері және белгілері	7.1.1.25 теңбүйірлі үшбұрыштың қасиеттерін қолдану; 7.1.1.26 теңқабырғалы үшбұрыштың қасиеттерін есептер шығару

Түзулердің өзара орналасуы	Параллель түзулер, олардың белгілері және қасиеттері	7.1.2.3 екі түзуді қиюшымен пайда болған бұрыштарды білу; 7.1.2.4 түзулердің параллельдігін білу; 7.1.2.5 түзулердің параллельдігі есептер шығаруда қолдану; 7.1.2.6 түзулердің параллельдігі қасиеттерін білу; 7.1.2.7 есептерді шығаруда параллельдік қасиеттерін пайдалану;
	Үшбұрыш бұрыштарының қосындысы. Үшбұрыштың сыртқы бұрышы	7.1.1.16 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теореманы салдарларын білу; 7.1.1.17 теореманың салдарларын білу; 7.1.1.18 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теореманы салдарларын есептер шығаруда қолдану; 7.1.1.19 үшбұрыштың сыртқы бұрышы анықтамасын және үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы қолдану; 7.1.1.20 үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы қолдану;
	Үшбұрыш теңсіздігі	7.1.1.21 үшбұрыштың бұрыштары мен қабырғалары арасындағы қатынастарды білу және есептер шығаруда қолдану; 7.1.3.1 үшбұрыш теңсіздігін білу; 7.1.3.2 геометриялық суреттерді пайдаланып фигуралардың элементтері мен метрикалық қатыстарды білу;
4 – тоқсан		
Түзулердің өзара орналасуы	Тікбұрышты үшбұрыштардың теңдігінің белгілері. Тікбұрышты үшбұрыштың	7.1.1.27 кез келген және тік бұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу;

	қасиеттері	арасындағы байланысты біл 7.1.1.28 есептерді шығаруда үшбұрыштар теңдігінің белгі 7.1.1.29 тікбұрышты үшбұры білу және қолдану
	Перпендикуляр түзулер. Перпендикуляр, көлбеу және оның проекциясы	7.1.2.8 перпендикуляр, көлбе көлбеудің проекциясы ұғым анықтамаларын білу; 7.1.2.9 нүктеден түзуге түсірі перпендикулярдың біреу ғана туралы теореманы білу және 7.1.2.10 перпендикуляр түзу. қасиеттерін білу және қолда

7-сыныптағы геометрия курсын қайталау

2) 8 - сынып:

2 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
7-сыныптағы геометрия курсын қайталау		
Шеңбер. Геометриялық салулар	Шеңбер, дөңгелек, олардың элементтері мен бөліктері. Центрілік бұрыш	8.1.1.1 шеңбер мен дөңгеле олардың элементтерінің (ц диаметр, хорда) анықтамал 8.1.1.2 центрілік бұрыштың мен қасиеттерін білу; 8.1.1.3 диаметр мен хордан перпендикулярлығы турал қолдану; 8.1.1.4 нүктелердің геометр орнының анықтамасын біл
	Түзу мен шеңбердің өзара орналасуы. Екі шеңбердің өзара орналасуы	8.1.2.2 түзу мен шеңбердің, өзара орналасу жағдайлар
	Шеңберге жүргізілген жанама. Шеңберге	8.1.2.1 шеңберге жүргізілген

	жүргізілген жанамалардың қасиеттері	қиюшының анықтамалары 8.1.2.3 есептер шығаруда шеңбер жанамасының қасиеттерін қолдану
	Үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлер	8.1.2.4 үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің анықтамаларын білу; 8.1.2.5 үшбұрышқа сырттай және іштей сызылған шеңберлердің центрінің орналасуын түсіндіру
	Салу есептері	8.1.2.6 берілген бұрышқа тең бұрыштың биссектрисасын салу; 8.1.2.7 кесіндінің орта перпендикуляр және берілген түзуге перпендикуляр салу; 8.1.2.8 берілген элементтері (бұрыштары, медианасы) бойынша үшбұрыш салу

2 – тоқсан

Көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу	Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш	8.1.1.5 көпбұрыш, дөңес көпбұрыш элементтері анықтамаларын білу; 8.1.1.6 көпбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындыларының және сыртқы бұрыштарының қосындыларының формулаларын қорытып шығару
	Параллелограмм, ромб, тіктөртбұрыш, шаршы және олардың қасиеттері мен белгілері	8.1.1.7 параллелограмм анықтамаларын білу; 8.1.1.8 мысалдар мен қарсы жақтардың теңдігін дәлелдей отырып, тура және кері теңдіктер пайымдауларды қалыптастыру; 8.1.1.9 параллелограммның диагональдарының қосындысының теңдігін шығару үшін түзулердің параллельдігін белгілерін қолдану; 8.1.1.10 параллелограммның қасиеттерін білу және қолдану;

		8.1.1.11 тіктөртбұрыш, ромб анықтамаларын, олардың белгілерін білу
3 – тоқсан		
Көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу	Фалес теоремасы. Пропорционал кесінділер	8.1.1.12 Фалес теоремасын 8.1.1.13 пропорционал кесінді теоремаларды білу және қолдану 8.1.1.14 циркуль мен сызғыш көмегімен кесіндіні бірдей етіп салу 8.1.1.15 пропорционал кесінді
	Трапеция, оның түрлері мен қасиеттері. Трапеция мен үшбұрыштың орта сызықтары	8.1.1.16 трапецияның анықтамасы, түрлерін және қасиеттерін 8.1.1.17 үшбұрыштың орта сызығының қасиетін білу және қолдану 8.1.1.18 трапецияның орта сызығының қасиетін білу және қолдану
	Үшбұрыштың тамаша нүктелері	8.1.3.1 үшбұрыштың қабырғаларына жүргізілген медианалар, биіктіктер және орта перпендикулярлар қасиеттерін қолдану
Тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар	Тікбұрышты үшбұрыштың сүйір бұрыштарының тригонометриялық функциялары. Пифагор теоремасы	8.1.3.2 бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарының қатыстарымен берілген анықтамаларын білу 8.1.3.3 Пифагор теоремасын қолдану
4 - тоқсан		
Тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар	Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер	8.1.3.8 Пифагор теоремасын $\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1$ формуласын қорытып шығару; есептер шешуде қолдану; 8.1.3.9 негізгі тригонометриялық теңдіктерді атау;

		8.1.3.10 α және $(90-\alpha)$ бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі арасындағы байланысты білу және қолдану; 8.1.3.11 $\sin \alpha, \cos \alpha, \operatorname{tg} \alpha$ және $\operatorname{ctg} \alpha$ мәндерін олардың біреуінің бойынша табу; 8.1.3.4 бұрышты оның синус, тангенсі және котангенсінің бойынша салу
	Тікбұрышты үшбұрыштарды шешу	8.1.3.5 тікбұрышты үшбұрыштың 600°-қа тең бұрыштардың синус, тангенсі және котангенсінің мәндерін табу үшін қолдану; 8.1.3.6 тікбұрышты үшбұрыштың элементтерін табу үшін 300°, 60° тең бұрыштардың синус, косинус және котангенсінің мәндерін табу; 8.1.3.7 берілген екі элементі тікбұрышты үшбұрыштың бұрыштарын табу

8-сыныптағы геометрия курсын қайталау

3) 9 - сынып:

3 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 – тоқсан		
8-сыныптағы геометрия курсын қайталау		
Аудан	Фигураның ауданы және оның қасиеттері	9.1.3.1 көпбұрыш ауданының формуласын анықтамасын және оның қолдануын; 9.1.3.2 тең шамалас және тең бұрышты көпбұрыштардың ауданын табу

		фигуралардың анықтамалары
	Төртбұрыштар мен үшбұрыштардың аудандары	9.1.3.3 параллелограммның ауданы формулаларын білу 9.1.3.4 үшбұрыштың ауданын формулаларын қорытып шығару қолдану; 9.1.3.5 трапецияның ауданын формулаларын білу және қолдану
2 – тоқсан		
Жазықтықтағы тікбұрышты координаталар жүйесі	Жазықтықтағы координаталар әдісі	9.1.3.6 жазықтықта координаталар берілген екі нүктенің арақашықтығын есептеу; 9.1.3.7 кесінді ортасының координаталарын табу; 9.1.3.8 кесіндіні берілген қатпармен екі нүктенің координаталарын табу 9.1.3.9 центрі (a, b), радиусы r шеңбердің теңдеуін $(x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2$ білу; 9.1.3.10 берілген теңдеуі бойынша сызықты салу; 9.1.3.11 түзудің жалпы теңдеуін берілген екі нүкте арқылы өткізуге теңдеуін жазу: $ax + by + c = 0, \frac{x - x_1}{x_2 - x_1} = \frac{y - y_1}{y_2 - y_1}$
	Мәтін есептерді шығару	9.1.3.12 координаталармен бұрыштың косинусты табу

		қарапайым есептерді шығару
3 – тоқсан		
Жазықтықтағы векторлар	Вектор. Векторларға амалдар қолдану. Коллинеар және коллинеар емес векторлар	9.1.4.1 вектордың, коллинеар векторлардың, тең векторлардың, бірлік вектордың ұзындығының анықтамалары 9.1.4.2 векторларды қосу, векторды көбейту ережелерін білу және қолдану 9.1.4.3 векторлардың коллинеарлық шартын білу және қолдану; 9.1.4.4 векторды екі коллинеар векторлар бойынша жіктеу; 9.1.4.5 екі вектордың арасындағы бұрыштың анықтамасын білу 9.1.4.6 векторлардың скаляр көбейтіндісін табу
4 – тоқсан		
Жазықтықтағы векторлар	Вектордың координаталары. Координаталық түрде берілген векторларға амалдар қолдану	9.1.3.13 вектордың координаталары 9.1.3.14 вектордың ұзындығы 9.1.3.15 координаталарымен берілген векторларға амалдар қолдану 9.1.3.16 векторлардың скаляр көбейтіндісін және оның қасиеттерін білу 9.1.3.17 векторлар арасындағы есептеу
	Есептерді шешуде векторларды қолдану	9.1.4.7 есептер шығаруда векторларды қолдану
9-сыныптағы геометрия курсын қайталау		

4) 10 - сынып:

4 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

1 – тоқсан		
9-сыныптағы геометрия курсын қайталау		
Жазықтықтағы түрлендірулер	Қозғалыс және оның қасиеттері	10.1.4.1 қозғалыстың түрлері, композициясын және олардың қасиеттерін білу; 10.1.4.2 симметрия, параллельдік және бұру кезінде фигуралардың бейнелерін салу; 10.1.4.3 жазықтықта түрлендіріліп отырып есептер шығару
	Гомотетия және оның қасиеттері	10.1.4.4 гомотетияның анықтамасы, қасиеттерін білу; 10.1.4.5 гомотетия кезінде әр фигуралардың бейнелерін салу
2 – тоқсан		
Жазықтықтағы түрлендірулер	Ұқсас фигуралар және олардың қасиеттері. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері	10.1.4.6 ұқсас фигуралардың ұқсастық коэффициентін білу және қолдану; 10.1.4.7 үшбұрыштар ұқсастығын білу және қолдану; 10.1.4.8 тікбұрышты үшбұрыштар ұқсастығын білу және қолдану; 10.1.4.9 үшбұрыш биссектрисасының қасиетін білу және қолдану; 10.1.4.10 ұқсас фигуралардың ұқсастық коэффициентін білу және ұқсастық коэффициентіне тәуелділік формуласын білу
3 – тоқсан		
Үшбұрыштарды шешу	Үшбұрыштарды шешу	10.1.3.1 косинустар теоремасын қолдану; 10.1.3.2 синустар теоремасын қолдану; 10.1.3.3 іштей сызылған үшбұрыш ауданын

		$(S = \frac{abc}{4R}, \text{ мұндағы } a, b, c - \text{ үшбұрыштың қабырғалаы, } R - \text{ сырттай сызылған шеңбердің радиусы, } S - \text{ сырттай сызылған көпбұрыштың ауданының.})$ $(S = p \cdot r, \text{ мұндағы } p - \text{ іштей сызылған шеңбердің радиусы, } r - \text{ көпбұрыштың жарты периметрі.})$ 10.1.3.4 шеңберге іштей немесе сырттай сызылған үшбұрыштардың ауданын пайдаланып шеңбердің радиусын табу формулаларын білу және қолдану 10.1.3.5 синустар және косинустар теоремаларын үшбұрышта және қолданбалы есептерде қолдану
4 – тоқсан		
Шеңбер. Көпбұрыштар	Шеңбер және дөңгелек. Доғаның ұзындығы. Дөңгелек, сектор және сегменттің аудандары	10.1.1.1 шеңбер доғасының ұзындығын және секторының анықтамаларын білу 10.1.1.2 доға ұзындығының формуласын қорытып шығару және қолдану 10.1.1.3 сектор ауданының формуласын қорытып шығару және қолдану 10.1.1.4 іштей сызылған бұрыштың анықтамасын және оның қасиеттерін білу 10.1.1.5 дөңгелектегі кесіндінің пропорционалдылығы туралы теоремаларды қолдану

		10.1.2.1 шеңберге іштей және сырттай сызылған төртбұрыштардың қасиеттерін білу және қолдану; 10.1.2.2 дұрыс көпбұрыштардың анықтамасын және қасиеттерін білу және атау; 10.1.2.3 дұрыс көпбұрыштардың анықтамасын және қасиеттерін білу және атау; 10.1.2.4 дұрыс көпбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустарын байланыстыра білу және формулаларды білу; 10.1.2.5 дұрыс көпбұрыштың қабырғаларын, периметрін, ауданын, оған іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустарын байланыстыратын қарапайым жағдайлардағы формулаларды білу және қолдану; 10.1.2.6 үшбұрыш медианаларының қасиеттерін білу; 10.1.4.11 дұрыс көпбұрыштардың симметрияларын білу
7-10-сыныптардағы геометрия курсын қайталау		

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

64-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы
1 тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5 бабы 6) тармақшасына сәйкес даярланған.

2. Оқу пәнінің мақсаты – заманауи ақпараттық технологиялары туралы базалық білімдерін, біліктерін және жұмыс дағдыларын қалыптастыру, танымдық іс-әрекетін дамыту, ақпараттық мәдениет дағдыларын меңгерген тұлғаны тәрбиелеу.

3. Оқыту міндеттері:

1) ақпарат, ақпараттық процестер, жүйелер, технологиялар мен үлгілер жөнінде ғылыми ұғымның негізін құрайтын білімдерін қалыптастыру;

2) ақпараттық технологиялардың көмегімен ақпараттарды алу, жіберу және өңдеу біліктілігінен тұратын ақпарат мәдениеті дағдыларын дамыту;

3) үлгіге қарап тапсырмаларды орындау дағдылары мен біліктерін қалыптастыру;

4) оқу процесінде электронды оқу құралдарын, конструкторларды, тренажерларды, таныстырылыдады қолдану білігін қалыптастыру және дамыту;

5) мақсатқа жету үшін іс-әрекеттің кезектілігін жоспарлау, іс-әрекеттің кезектілігін сипаттау дағдыларын дамыту;

6) жеке заттарды топқа біріктіру, бір топтағы заттардың ортақ белгілерін ажырату дағдыларын дамыту;

7) мәтін, суреттер мен схемаларды құру процесінде әлемнің жүйелік-ақпараттық картинасын (дүниетанымын) қалыптастыру;

8) күнделікті тұрмыста, жеке және топтық жобаларды орындау кезінде ақпараттық-коммуникациялық құралдарды қолдану дағдыларын дамыту;

9) ақпаратты таратудың құқықтық және этикалық аспектісін ескере отырып оған қарасты жауапкершілігін, алынған ақпаратты таңдай білуін қалыптастыру.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) кеңістіктік ұғымдарын, жадының көлемін, зейін қасиеттерін, алгоритмдік және жүйелілік ойлау қабілеттерін дамыту;

2) бақылау және өзін-өзі бақылау дағдыларын қалыптастыру;

3) сөйлеу тілін дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Оқу процесін ұйымдастырғанда психикалық дамуы тежелген білім алушылардың келесідей ерекшеліктері ескеріледі: танымдық процестерінің жеткіліксіздігі (қабылдау, қиял, көрнекі-бейнелік ойлау), зейіннің тұрақсыздығы, есте сақтау қабілетінің төмендігі, оқу материалын қабылдау қиындықтары, ойлау операцияларының қалыптаспағандығы (талдау, жинақтау, салыстыру), оқылымының, ауызша және жазбаша сөздерінің жетіспеушілігі.

6. Оқу пәніне оқыту келесі тәсілдерге негізделіп жүзеге асырылады:

1) зерттеушілік тәсіл - мұғалім және білім алушы арасындағы өзара қарым-қатынасының сипатын ынымақтастық жағына қарай өзгертуге, танымдық қызығушылығын арттыруға, оқу мен білім берудің оң уәждемесін құруға, терең, мықты және нәтижелі білім қалыптастыруға ықпал етеді. Зерттеушілік тәсілді қолдану тұлғаның зияттық саласын түзетуге және дамытуға, өздігінен білім алу дағдылары мен біліктерін қалыптастыруға мүмкіндік береді;

2) құндылықты-бағыттық тәсіл - оқу іс-әрекетін ұйымдастыруды, оның нәтижелерін алу мен қолдануды, жеке тұлғаның тәртібі мен іс-әрекетін

ынталандыратын фактор ретінде, белгілі бір құндылықтар позициясынан қолдану тәсілі;

3) тұлғалы-бағыттық тәсіл - әр білім алушының дамуына қолайлы мүмкіндіктер құруды қарастырады, мұнда білім алушының жекелік-психологиялық ерекшеліктері ескеріліп қана қоймай, танымдық үдерістеінің, тұлғалық қасиеттерінің, іс-әрекеттік сипаттарының қалыптасуыжәне ары қарай дамуы жүзеге асырылады;

4) іс-әрекеттік тәсіл - іс-әрекеттің құрылымдық компоненттерін, соның ішінде оқу әрекетін қалыптастыруды қарастырады;

5) информатика сабақтары, оқылатын материалдың көлемін анықтауда, оның ұсыну жылдамдығы мен сабақтың эмоционалдық қанықтығын жүзеге асыруда жекелік және сараланымдық тәсілі ескеріліп, құрылады.

7. Оқу процесі барысында оқытудың әртүрлі әдістері қолданылады, соның ішінде үлгілерді, кестелерді, схемаларды, алгоритмдік жазбаларды қолдану арқылы бейімдеп түсіндірудің тәжірибелік әдістеріне артықшылық беріледі.

8. "Информатика" оқу пәніне оқыту оқу материалын жүйелі ұсыну негізінде жүзеге асырылады. Педагог ұйымдастырады:

1) "ақпарат", "жүйе", "алгоритм" ұғымдарын кезеңмен қалыптастыруды;

2) шынайы өмірдегі нысандардың өзара қатынастыра мен байланыстары туралы және содан пайда болған жүйелі эффекттер туралы жүйелік ұғымдарын дамытуды;

3) жоғары сыныптарда оқыту процесін ұйымдастырудың дұрыс тәсілі болып табылатын, мәтіндік есептерді шығарудың алгоритмдік тәсілін қалыптастыруды;

4) оқу-әдістемелік кешенінде қолданылатын оқу материалдарының (пәнаралық интеграция) басқа пәндермен "көлденең" және "тікелей" бірлігін және келісімділігін;

5) білім алушының ақпаратпен жұмыс жасау тәжірибесіне сүйене отырып, білімнің практикалық бағытталуын (талдау, жинақтау, іздеудің түрлі тәсілдері, сақтау, өңдеу және жіберу).

9. "Информатика" оқу пәні бойынша негізгі жалпы білім беру кезеңінде келесі жайттар басымды болады:

1) берілген алгоритмдердің негізінде оқу міндеттерін шешудің барабар тәсілдерін анықтау;

2) стандартты қолдануды қажет етпейтін жағдайларда, белгілі алгоритмдерді үйлестіру;

3) энциклопедия, сөздіктер, интернет-ресурстар және дерекқорлармен бірге әртүрлі ақпарат көздерін танымдық және коммуникативтік міндеттерді шешуге қолдану;

4) бірлесе әрекет ету дағдыларын меңгеру (басқа қатысушылармен іс-әрекеттерін келістіру және бағдарлау, ұжым боп шешкен мәселелерде өз үлесін объективті бағалау, әртүрлі рөлдік іс-әрекетін есепке алу).

10. Оқытудың техникалық құралдары:

1) компьютерлер, мәтін ақпараттарын қолмен теру және экран нысандарымен (пернетақта және тышқан) жұмыс жасау құрылғылары, бағдарламалық қамтама;

2) деректермен алмасуға және құралдарды (принтер, сканер, дыбыс шығаратын) бірлесе қолдануға мүмкіндік беретін жергілікті есептеуші желі;

3) алдын-ала қойылған контент-фильтрмен Ғаламторға шығу;

4) проектор.

11. Формативті и суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып құрастырады. Рұқсат беріледі:

1 грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

3)) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

4) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

3 -тарау. "Информатика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

12. "Информатика" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылына 34 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылына 34 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылына 34 сағатты;

4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылына 34 сағатты;

5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылына 34 сағатты;

6) 10-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылына 34 сағатты құрайды.

13. Бағдарламаның мазмұны оқу бөлімдеріне бөлінген. Оқу бөлімдері күтілетін нәтижелер ретінде оқу мақсаттарын құрайтын бөлімшелерді қамтиды.

14. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Компьютерлік жүйелер" бөлімі;

- 2) "Ақпараттық процестер" бөлімі;
- 3) "Компьютерлік ойлау" бөлімі;
- 4) "Денсаулық және қауіпсіздік" бөлімі.

15. "Компьютерлік жүйелер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) компьютердің құрылғылары;
- 2) бағдарламалық қамтама;
- 3) компьютерлік желілер.

16. "Ақпараттық процестер" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ақпаратты ұсыну және өлшеу;
- 2) ақпараттық нысандарды құру және түрлендіру.

17. "Компьютерлік ойлау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) модельдеу;
- 2) алгоритмдер;
- 3) бағдарламалау.

18. "Денсаулық және қауіпсіздік" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) эргономика;
- 2) ақпараттық қауіпсіздік.

19. 5-сыныпқа арналған "Информатика" пәнінің базалық мазмұны:

- 1) "Компьютер және қауіпсіздік". Қауіпсіздік техникасы және жұмыс

орнын ұйымдастыру; компьютердің негізгі құрылғылары (процессор және қатты диск);

2) "Интернеттегі қауіпсіздік". Басқа адамның жұмысын көшірудің заңсыздығы; құжатқа құпиясөз орнату; ортақ қолжетімді файлдармен жұмыс атқару (орналастыру, өзгерту, жүктеу);

3) "Ақпарат және оны өңдеу". Айналамыздағы ақпарат. Ақпаратты әртүрлі формаларда ұсыну. Бағдарламалық қамтама. Жобалық жұмыс;

4) "Біздің өмірдегі алгоритмдер". Командаларға ілесу. Лабиринттен шығатын жол табу. Виртуалды лабиринттен шығатын жол табу;

5) "Ойланамыз және бағдарламалаймыз". Менің алғашқы бағдарламам. Жанданған графика. Ақиқатты іздеу;

6) "Жобаны дайындау және таныстыру". Анимация құру. Құжатты басып шығаруға дайындау. Жобамен таныстыру.

20. 6-сыныпқа арналған "Информатика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Компьютерлік жүйелер және желілер". Эргономика дегеніміз не. Есептеу техникасының даму тарихы. Компьютер қалай жұмыс жасайды. Сымсыз желілер;

2) "Ақпаратты ұсыну". Ақпаратпен алмасу. Ақпараттарды шифрлеу. Ақпараттарды екіжақты ұсыну;

3) "Компьютерлік графика". Векторлық бейнелерді құру. Растрлық және векторлық бейнелерді салыстыру;

4) "Компьютерлік ойындар қалай жасалынады". Идеяны анықтаймыз. Сценарий дайындаймыз. Сахна мен кейіпкерлердің суретін саламыз;

5) "Компьютерлік ойынды құру". Сценарийді жүзеге асырамыз. Дыбыстық сүйемелдеу жасаймыз. Көркем суреттер құрамыз. Өз жобамызды жақсартамыз;

6) "Құжатпен жұмыс". Сілтемелер. Гиперсілтемелер. Мазмұны. Ойын құжатын рәсімдеу.

21. 7-сыныпқа арналған "Информатика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Ақпаратты өлшеу және компьютерлік жады". Ақпараттың өлшем бірліктері. Компьютерлік жады. Файлдар өлшемі;

2) "Желілер және қауіпсіздік". Компьютерлік желілер және олардың жіктелуі. Антивирустық қауіпсіздік;

3) "Есептерді электрондық кестелер көмегімен шешу". Мәтіндік процессордағы кестелер. Электрондық кестелер. Деректер форматтары. Электрондық кестелерді форматтау. Кестелік деректерді графикалық ұсыну. Электрондық кестелердегі процестерді модельдеу;

4) "Шешімдерді бағдарламалау". Бағдарламалау тілдері. Бағдарламалау жүйесі. Деректер түрлері;

5) "Шешімдерді бағдарламалау". Жоба интерфейсі. Сызықтық алгоритмдерді бағдарламалау;

6) "Нысандарды және оқиғаларды модельдеу". Үшөлшемді модельдер. Редакторға кіріктірілген нысандар. Нысандардың үшөлшемді модельдері. Оқиғалардың үшөлшемді модельдері.

22. 8-сыныпқа арналған "Информатика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Компьютер мен желілердің техникалық сипаттамалары". Ақпаратты өлшеу. Процессор және оның сипаттамалары. Компьютерлік желілер;

2) "Денсаулық және қауіпсіздік". Компьютерді қолданудың жағымсыз әсері. Желідегі қауіпсіздік;

3) "Ақпаратты электрондық кестелерде өңдеу". Статистикалық деректер. Формулалар. Бар ақпараттардың негізінде деректерді талдау. Қолданбалы есептермен танысу;

4) "Бағдарламалар дайындаудың кіріктірілген орталары".

Бағдарламалық қамтамасның жіктелімі. Бағдарламалар дайындаудың кіріктірілген орталарының компоненттерімен танысу. Циклдармен танысу. Параметрлі цикл. Соңғы шартты цикл. Алғы шартты цикл. Алгоритмнің трассировкасы;

5) "Бағдарламалар дайындаудың кіріктірілген ортасында есептерді шешу". Проблеманы қою. Алгоритмді дайындау. Алгоритмді бағдарламалау. Бағдарламаны тестілеу.

23. 9- сыныпқа арналған "Информатика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Ақпаратпен жұмыс". Ақпараттың қасиеттері. Құжаттармен бірлесе отырып жұмыс жасау. Желілік этикет;

2) "Компьютерді таңдаймыз". Компьютердің конфигурациясы. Бағдарламалық қамтама түрлері. Компьютердің бағасын есептеу;

3) "Дерекқорлар". Дерекқорды электрондық кестелермен құру. Деректі іздеу әдістері. Деректерді сұрыптау. Дерекқормен жұмыс;

4) "Деректер массиві". Бірөлшемді массив. Берілген сипаттары бойынша элементтерді іздеу. Элементтердің орнын ауыстыру. Сұрыптау. Элементтерді өшіру және қою;

5) "Электрондық кестелерде процестердің модельденуімен танысу". Проблеманы анықтау және талдау. Шешімді дайындау. Жобаны қорғау.

24. 10-сыныпқа арналған "Информатика" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Ақпаратпен жұмыс". Ақпарат көлемі. Құжаттармен бірлесе отырып жұмыс жасау. Бұлтты технологиялар. Желілік этикет және қауіпсіздік;

2) "Компьютер таңдаймыз". Компьютер конфигурациясы. Бағдарламалық қамтаманы таңдау. Компьютерді таңдау;

3) "Дерекқорлар". Дерекқорлар. Дерекқорды электрондық кестелермен құру. Ақпаратты іздеу әдістері. Деректерді сұрыптау және

сүзгілеу. Дерекқормен жұмыс;

4) "Деректер массиві". Бірөлшемді массив. Берілген сипаттары бойынша элементті іздеу. Элементтердің орнын ауыстыру. Сұрыптау. Элементтерді өшіру және қою;

5) "Электрондық кестелерде процестерді модельдеу". Проблеманы анықтау және талдау. Шешімді дайындау. Жобаны қорғау.
4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

26. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Компьютерлік жүйелер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Компьютердің құрылғылары	5.1.1.1 жүйелік блоктың негізгі элементтерінің қарапайым деңгейде түсіндіру	6.1.1.1 есептеу техникасының даму тарихы жөнінде әңгімелеу; 6.1.1.2 компьютердің негізгі құрылғыларының қызметін түсіндіру	7.1.1.1 компьютердің жады түрлерін түсіндіру	8.1.1.1 процессор мен оның негізгі сипаттамаларының қызметін қарапайым деңгейде түсіндіру	9.1.1.1 компьютердің міндетіне қарай конфигурациясын таңдауды түсіндіру	10.1.1.1 компьютердің міндетіне қарай конфигурациясын таңдауды түсіндіру

1.2 Бағдарламалық қамтама	5.1.2.1 бағдарламалық қамтама ұғымын түсіндіру	6.1.2.1 операциялық жүйенің негізгі қызметтерін түсіндіру	7.1.2.1 бағдарламалау жүйесі, бағдарламалау тілдері ұғымдарының мәнін түсіндіру; 7.1.2.2 әртүрлі форматтағы мұрағаттарды құру және мұрағаттан шығару; 7.1.2.3 бірдей ақпарат сақталған әртүрлі форматтағы файлдардың көлемін салыстыру	8.1.2.1 бағдарламалық қамта түрлерін атау	9.1.2.1 бағдарламалық қамтама түрлерін анықтау және олардың қызметтерін түсіндіру	10.1.2.1 бағдарламалық қамтама түрлерін анықтау және олардың қызметтерін түсіндіру
1.3 Компьютерлік желілер	5.1.3.1 жалпыға қолжетімді орналасқан файлдарды көру және атау	6.1.3.1 сымсыз байланыстың артықшылығын түсіндіру	7.1.3.1 компьютерлік желілерді жіктеу	8.1.3.1 желінің өткізу қабілеті ұғымын түсіндіру	9.1.3.1 бұлтты технологиялар ұғымын және қызметін түсіндіру	10.1.3.1 бұлтты технологиялар ұғымын және қызметін түсіндіру

2) "Ақпараттық процестер" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	
2.1 Ақпаратты ұсыну және өлшеу	5.2.1.1 түрлі формадағы ақпаратты атап шығу	6.2.1.1 ұсынылған үлгі бойынша мәтіндік ақпаратты кодтау және декодтау;	7.2.1.1 ақпараттың өлшем бірліктерін атап өту; 7.2.1.2 үлгіге	8.2.1.1 1 имвол = 1 Б екендігі туралы білімі арқылы ақпарат	9.2.1.1 ақпараттың қасиеттерін атау (өзектілігі, нақтылығы, анықтығы, құндылығы және тағы басқа)	

			6.2.1.2 ақпараттың екілік түрде ұсынылатын ы туралы білу; 6.2.1.3 ақпарат көздері мен қабылдаулар ы туралы мысалдар келтіру	қарап ақпаратты бір өлшем бірлігінен басқа өлшем бірліктеріне ауыстыруды жүзеге асыру	көлемін анықтау	
2.2 Ақпараттық нысандарды құру және түрлендіру	5.2.2.1 алдын ала көрсетілімді орындау; 5.2.2.2 растрлық кескіндерді үлгі бойынша құру және өңдеу	6.2.2.1 мәтінді өңдеудің қарапайым тәсілдерін қолдану; 6.2.2.2 қарапайым векторлық кескіндерді құру және өңдеу; 6.2.2.3 векторлық және растрлық графикалардың айырмашылығын атау	7.2.2.1 мәтіндік процессорда кестелер құру; 7.2.2.2 электронды кестелер құру; 7.2.2.3 электронды кестелерде диаграммала р құру; 7.2.2.4 форматтауды ң қарапайым тәсілдерін электронды кестеде қолдану	8.2.2.1 электронды кестеде деректердің түрлі форматтарын атау; 8.2.2.2 электронды кестедегі ұяшықтардың адресатының қағидаларын атау; 8.2.2.3 үлгі бойынша қарапайым формулаларды құру; 8.2.2.4 дайын диаграммаларды түсіндіру	9.2.2.1 "дерекқор", "жазба", "өріс" терминдерін түсіндіру; 9.2.2.2 электронды кестеде дерекқор жалғастыру; 9.2.2.3 үлгі бойынша электронды кестеде деректерді іздеуді жүзеге асыру	

3) "Компьютерлік ойлау" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

3.1 Модельдеу	5.3.1.1 Scratch ойын бағдарламалау ортасының негізгі жұмыс тәсілдерін қолдану	6.3.1.1 скрипттерді қосу және тоқтату	7.3.1.1 3D редакторларда қарапайым геометриялық фигуралардың модельдерін құру	8.3.1.1 бағдарлама дайындаудың кіріктірілген ортасында есептердің моделін оқу	9.3.1.1 "модель", "модельдеу" не екенін түсіндіру; 9.3.1.2 дайын модельдерді сипаттау
3.2 Алгоритмдер	5.3.2.1 алгоритмге анықтама беру; 5.3.2.2 алгоритмді сөз түрінде ұсыну; 5.3.2.3 орындаушыларға мысал келтіру	6.3.2.1 есептер шешімін кезеңдеп талдау; 6.3.2.2 алгоритмді блок – схема түрінде ұсыну	7.3.2.1 бағдарламалау тілінде дайын алгоритмді көшіру	8.3.2.1 алгоритмнің қосылуын жүзеге асыру	9.3.2.1 есепті бір тәсілмен шешу; 9.3.2.2 берілген есептің шешу нәтижесі неге тең екенін анықтау
3.3 Бағдарламалау	5.3.3.1 ойындық бағдарламалау ортасында (Logo, Scratch) тармақталу командаларын қолдану	6.3.3.1 бағдарлама қателерін табу және түзеу	7.3.3.1 деректердің әр түрі бар екенін түсіндіру; 7.3.3.2 (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) бағдарламалау құрастырудың кіріктірілген ортасына сызықтық алгоритмдерді жазу	8.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) бағдарламаларын құрастырудың кіріктірілген ортасында цикл операторларын қолдану; 8.3.3.2 (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) бағдарламаларын құрастырудың кіріктірілген ортасының компоненттерін білу	9.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) бағдарламаларын құрастырудың кіріктірілген ортасында бір өлшемді массивті және циклді қолдана отырып бағдарламаны құрастыру

4) "Денсаулық және қауіпсіздік" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Эргономика	5.4.1.1 қауіпсіздік техникасының ережелерінің бұзылу салдарын атау	6.4.1.1 эргономика міндеттерінің дайын шешімін оқу және түсіндіру (максималды жайлы және тиімді болу үшін)	7.4.1.1 "интерфейс" және оның түрлеріне анықтама беру	8.4.1.1 адам ағзасына түрлі электронды құрылғылардың әсері туралы мысал келтіру	9.4.1.1 компьютерді ұзақ уақыт бойы қолдануға байланысты қауіптерді атау	
4.2 Ақпараттық қауіпсіздік	5.4.2.1 Бөтен жұмыстың көшірмесін алу заңды еместігін түсіндіру; 5.4.2.2 құжаттарға құпия сөз орнату	6.4.2.1 "авторлық құқық", "плагиат" ұғымдарын түсіндіру; 6.4.2.2 ақпарат авторлардың сілтемесімен жүретінін түсіндіру	7.4.2.1 компьютерде қандай антивирустік бағдарлама құрылғанын анықтау	8.4.2.1 желі қолданушыларының қауіпсіздігін қамтамасыз ету ережелерін сақтау (интернеттегі алаяқтық пен агрессия)	9.4.2.1 желіде жұмыс істеу барысында этикалық және құқықтық нормалардың бұзылу салдарын атау	

27. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілі к оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің психикалық

тежелген 5-10 сыны

білім алушыларына арналған

"Информатика"

оқу пәнінен жаңартылған

мазмұндағы

Үлгілік оқу бағдарламасы

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларына арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Информатика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 - сынып:

1- кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Компьютер және қауіпсіздік	Компьютерде өзіне зиян келтірмей қалай жұмыс істеуге болады?	5.4.1.1 қауіпсіздік техникасының ережелерін бұзудың салдарын түсіндіру
	Компьютерде қандай маңызды құрылғылар бар?	5.1.1.1 жүйелік блоктың негізгі элементтерінің қызметтері деңгейде түсіндіру
Интернеттегі қауіпсіздік	Интернетпен жұмыс жасау барысында қандай қауіптер бар?	5.4.2.1 бөгде жұмыстың көшірілуін заңды еместігін түсіндіру
	Компьютердегі деректеріңізді қалай қорғауға болады?	5.4.2.2 құжаттарға құпия сөз таңдауы 5.1.3.1 жалпыға қолжетімділікті көру
	"Әлемді өзгерткен жаңалықтар" шағын жобасы	5.4.2.2 құжаттарға құпия сөз таңдауы 5.1.3.1 жалпыға қолжетімділікті көру
2-тоқсан		
Ақпарат және оны өңдеу	Айналамыздағы ақпарат	5.2.1.1 әртүрлі формада ақпаратты шығу

	Бағдарламалық қамтама	5.1.2.1 "программалық қамтама" түсіндіру
	Жобалық жұмыс	5.2.1.1 әртүрлі формада ақпарат шығу; 5.2.2.2 растрлық бейнелерді құру және өңдеу
3-тоқсан		
Біздің өміріміздегі алгоритмдер	Командаларға ілесу	5.3.2.1 алгоритм анықтамамен тұжырымдау; 5.3.2.3 орындаушыларға мына алгоритмді сөз түрінде
	Лабиринттен шығатын жол табу	5.3.2.3 орындаушыларға мына алгоритмді сөз түрінде
	Виртуалды лабиринттен шығатын жол табу	5.3.2.3 орындаушыларға мына алгоритмді сөз түрінде
Талқылау және бағдарламалау	Менің алғашқы бағдарламам	5.3.2.2 алгоритмді сөз түрінде 5.3.3.1 ойындық бағдарламалау (Лого, Scratch) тармақталу негізінде қолдану
	Жандандырылған графика	5.3.2.2 алгоритмді сөз түрінде 5.3.3.1 ойындық бағдарламалау (Лого, Scratch) тармақталу негізінде қолдану; 5.3.1.1 Scratch ойындық бағдарламалау ортасының негізгі жұмыс тәсілдерін қолдану
	Ақиқатты іздеу	5.3.2.2 алгоритмді сөз түрінде 5.3.3.1 ойындық бағдарламалау (Лого, Scratch) тармақталу негізінде қолдану
4-тоқсан		

Жобаны дайындау және ұсыну	Анимация құру	5.3.2.2 алгоритмді сөз түрін 5.3.1.1 Scratch ойындық бағдарламасының негізгі жұмыс тәртібін қолдану; 5.3.3.1 ойындық бағдарламаның (Лого, Scratch) тармақталуымен қолдану
	Құжатты басып шығаруға дайындау	5.2.2.1 алдын ала көрсетілім 5.4.2.1 бөтен жұмыстың көлемін заңды еместігін түсіндіру; 5.4.2.2 құжаттарға құпия сөз
	Жобаның көрсетілімі	5.1.3.1 жалпыға қолжетімділік көру

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Компьютерлік жүйелер мен желілер	Эргономика дегеніміз не	6.4.1.1 эргономика міндеттерін шешімін оқу және түсіндіру, жайлы және тиімді болу үшін
	Есептеу техникасының даму тарихы	6.1.1.1 есептеу техникасының даму жөнінде әңгімелеу;
	Компьютер қалай жұмыс жасайды	6.1.1.2 компьютердің негізгі құрылғыларының қызметін 6.1.2.1 операциялық жүйенің қызметтерін түсіндіру
	Сымсыз желілер	6.1.3.1 сымсыз байланыстың артықшылығын түсіндіру
2-тоқсан		
Ақпаратты ұсыну	Ақпаратты тасымалдау	6.2.1.3 ақпарат көздері мен

		туралы мысалдар келтіру
	Ақпаратты шифрлеу	6.2.1.1 ұсынылған үлгі бойы ақпаратты кодтау және дек
	Ақпаратты екілік кодтау арқылы ұсыну	6.2.1.2 ақпараттың екілік тү ұсынылатыны туралы білу
Компьютерлік графика	Векторлық бейнелерді құру	6.2.2.2 қарапайым векторлы құру және өңдеу
	Растрлық және векторлық бейнелерді салыстыру	6.2.2.3 векторлық және рас графикалардың айырмашы
3-тоқсан		
Компьютерлік ойындар қалай жасалады	Идеясын анықтаймыз	6.3.2.1 есептер шешімін кез 6.3.2.2 алгоритмді блок – сх ұсыну
	Сценарийді құрастырамыз	6.3.2.2 алгоритмді блок – сх ұсыну
	Сахна мен кейіпкерлерін саламыз	6.3.2.1 есептерді шешуді кез
Компьютерлік ойындарды құру	Сценарийді жүзеге асырамыз	6.3.1.1 скрипттерді қосу жән 6.3.3.1 бағдарлама ортасын табу және түзеу
	Дыбыспен сүйемелдеуді жасаймыз	6.3.1.1 скрипттерді қосу жән
	Бастапқы бетін құрамыз	6.3.1.1 скрипттерді қосу жән
	Өз жобамызды жақсартамыз	6.3.1.1 скрипттерді қосу жән 6.3.3.1 бағдарлама ортасын табу және жөндеу
4-тоқсан		
Құжатпен жұмыс	Сілтемелер	6.2.2.1 мәтінді өңдеудің қар тәсілдерін қолдану
	Гиперсілтемелер	6.2.2.1 мәтінді өңдеудің қар тәсілдерін қолдану; 6.4.2.1 "авторлық құқық", "п ұғымдарын түсіндіру;

		6.4.2.2 ақпарат авторларды жүретінін түсіндіру
	Мазмұны	6.2.2.1 мәтінді өңдеудің қар тәсілдерін қолдану
	Ойынға арналған құжатты рәсімдеу	6.4.2.1 "авторлық құқық", "п ұғымдарын түсіндіру; 6.4.2.2 ақпарат авторларды жүретінін түсіндіру

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Ақпаратты өлшеу және компьютерлік жады	Ақпараттың өлшем бірліктері	7.2.1.1 ақпараттың өлшем б өту; 7.2.1.2 үлгіге қарап ақпарат бірлігінен басқа өлшем бір ауыстыруды жүзеге асыру
	Компьютерлік жады	7.1.1.1 компьютердің жады түсіндіру
	Файлдардың көлемі	7.1.2.3 бірдей ақпарат сақта форматтағы файлдардың к салыстыру; 7.1.2.2 әртүрлі форматтағы м құру және мұрағаттан шыға
Желілер және қауіпсіздік	Компьютерлік желілер және олардың жіктелуі	7.1.3.1 компьютерлік желіл
	Вирусқа қарсы қауіпсіздік	7.4.2.1 компьютерде қанда бағдарлама құрылғанын а
2-тоқсан		
Есептерді электрондық кестелер көмегімен шешу	Мәтіндік процессордағы кестелер	7.2.2.1 мәтіндік процессорд

	Электрондық кестелер	7.2.2.2 электрондық кестелер
	Деректер пішімі	7.3.3.1 деректердің түрлі типтерін түсіндіру
	Электрондық кестелерді пішімдеу	7.2.2.4 форматтаудың қарапайым тәсілдерін электрондық кестелерде
	Кестелі деректердің графикалық ұсынылуы	7.2.2.3 электрондық кестелерде диаграммалар құру
	Процесстерді электрондық кестелерде модельдеу	7.2.2.2 электрондық кестелерде 7.3.3.1 деректердің әртүрлі типтерін түсіндіру; 7.2.2.4 форматтаудың қарапайым тәсілдерін электрондық кестелерде 7.2.2.3 электрондық кестелерде диаграммалар құру
3-тоқсан		
Шешімдерді бағдарламалау	Бағдарламалау тілдері	7.1.2.1 "бағдарламалау жүйелері" ұғымын түсіндіру
	Бағдарламалау жүйелері	7.1.2.1 "бағдарламалау жүйелері" ұғымын түсіндіру
	Деректер түрлері	7.3.3.1 деректердің әр түрі бойынша түсіндіру
Шешімдерді бағдарламалау	Жоба интерфейсі	7.4.1.1 "интерфейс" және оны анықтама беру
	Сызықтық алгоритмдерді бағдарламалау	7.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді көшіру; 7.3.3.2 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру, кіріктірілген ортасына сызықтық алгоритмдерді жазу
	Сызықтық алгоритмдерді бағдарламалау	7.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді көшіру; 7.3.3.2 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру, кіріктірілген ортасына сызықтық алгоритмдерді жазу

		бағдарламаларын құрастырып, кіріктірілген ортасына сызықтық алгоритмдерді жазу
	Сызықтық алгоритмдерді бағдарламалау	7.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді көшіру; 7.3.3.2 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастырып, кіріктірілген ортасына сызықтық алгоритмдерді жазу
	Сызықтық алгоритмдерді бағдарламалау	7.3.2.1 бағдарламалау тілінде алгоритмді көшіру; 7.3.3.2 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастырып, кіріктірілген ортасына сызықтық алгоритмдерді жазу
4-тоқсан		
Нысандар мен оқиғаларды модельдеу	Үш өлшемді модельдер	7.3.1.1 3D редакторларда қағазда геометриялық фигураларды құру
	Редакторға кіріктірілген нысандар	7.3.1.1 3D редакторларда қағазда геометриялық фигураларды құру
	Нысандардың үш өлшемді модельдері	7.3.1.1 3D редакторларда қағазда геометриялық фигураларды құру
	Оқиғалардың үш өлшемді модельдері	7.3.1.1 3D редакторларда қағазда геометриялық фигураларды құру

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Компьютер мен желілердің техникалық сипаттамалары	Ақпаратты өлшеу	8.2.1.1 1 символ = 1 Б екендігін арқылы ақпарат көлемін а

	Процессор және оның сипаттамалары	8.1.1.1 қарапайым деңгейін процессордың қызметін және сипаттамасын түсіндіру
	Компьютерлік желілер	8.1.3.1 желінің өткізу қабілетін түсіндіру
Денсаулық және қауіпсіздік	Компьютерді қолданудың жағымсыз әсері	8.4.1.1 адам ағзасына түрлі құрылғылардың әсері туралы келтіру
	Желідегі қауіпсіздік	8.4.2.1 желі қолданушылар қауіпсіздігін қамтамасыз ету сақтау (интернеттегі алаяқ агрессия)
2-тоқсан		
Ақпаратты электрондық кестелерде өңдеу	Статистикалық деректер	8.2.2.2 электронды кестеде адресатының қағидаларын 8.2.2.1 электронды кестеде түрлі форматтарын атау;
	Формулалар	8.2.2.3 үлгі бойынша қарапайым формулаларды құру;
	Бар ақпараттар негізінде деректерді талдау	8.2.2.3 үлгі бойынша қарапайым формулаларды құру;
	Қолданбалы есептермен танысу	8.2.2.3 үлгі бойынша қарапайым формулаларды құру; 8.2.2.1 электрондық кестеде түрлі форматтарын атау; 8.2.2.4 дайын диаграммалар
3-тоқсан		
Бағдарламалар дайындаудың кіріктірілген орталары	Бағдарламалық қамтамадің жіктелуі	8.1.2.1 бағдарламалық қамтамасыз атау
	Бағдарламалар дайындаудың кіріктірілген орталарының компоненттерімен танысу	8.3.3.2 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру кіріктірілген ортасының қолдану білу
	Циклдармен танысу	8.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi)

		бағдарламаларын құрастыру тіліне кіріктірілген ортасында цикл операторларын қолдану
	Параметрлі цикл	8.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру тіліне кіріктірілген ортасында цикл операторларын қолдану
	Соңғышартты цикл	8.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру тіліне кіріктірілген ортасында цикл операторларын қолдану
	Алғышартты цикл	8.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру тіліне кіріктірілген ортасында цикл операторларын қолдану
	Алгоритмнің трассировкасын орындау	8.3.2.1 алгоритмді қосуды жасау
4-тоқсан		
Бағдарлама құрудың кіріктірілген ортасында тапсырмаларды шешу	Проблеманы қою	8.3.1.1 бағдарлама өңдеудің ортасында есептердің моделін құру
	Алгоритмді жасау	8.3.1.1 бағдарлама өңдеудің ортасында есептердің моделін құру 8.3.2.1 алгоритмнің қосылуы
	Алгоритмді бағдарламалау	8.3.1.1 бағдарлама өңдеудің ортасында есептердің моделін құру 8.3.3.2 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру тіліне кіріктірілген ортасының қолдану білу; 8.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру тіліне кіріктірілген ортасында цикл операторларын қолдану
	Бағдарламаны тестілеу	8.3.1.1 бағдарлама өңдеудің ортасында есептердің моделін құру 8.3.2.1 алгоритмді қосуды жасау

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Ақпаратпен жұмыс	Ақпараттың қасиеті	9.2.1.1 ақпараттың қасиеттері (өзектілігі, нақтылығы, анықталуы, құндылығы және тағы басқалары); 9.4.1.1 компьютерді ұзақ уақыт бойы қолдануға байланысты қауіпсіздік
	Құжаттармен бірлесе отырып жұмыс жасау	9.1.3.1 бұлтты технологияларды қызметін түсіндіру
	Желілік этикет	9.4.2.1 желіде жұмыс істеу ережелері, этикалық және құқықтық нормалар, бұзылу салдарын атау
Компьютерді таңдаймыз	Компьютердің конфигурациясы	9.1.1.1 компьютердің міндетін конфигурациясын таңдауды
	Бағдарламалық қамтамадің түрлері	9.1.2.1 бағдарламалық қамтамасыз ету анықтау және олардың қысқартуларын түсіндіру
	Компьютердің бағасын есептеу	9.1.1.1 компьютердің міндетін конфигурациясын таңдауды; 9.1.2.1 бағдарламалық қамтамасыз ету анықтау және олардың қысқартуларын түсіндіру; 9.3.1.1 "модель", "модельдер" түсіндіру; 9.3.1.2 дайын модельдерді
2-тоқсан		
Дерекқорлар	Дерекқорлар	9.2.2.1 "дерекқор", "жазба", "терминдерін түсіндіру
	Электронды кестеде дерекқор құру	9.2.2.2 электронды кестеде жалғастыру
	Деректерді іздеу әдістері	9.2.2.3 үлгі бойынша электр

		деректерді іздеуді жүзеге а
	Деректерді сұрыптау	9.2.2.3 үлгі бойынша электр деректерді іздеуді жүзеге а
	Дерекқормен жұмыс	9.2.2.2 электронды кестеде жалғастыру 9.2.2.3 үлгі бойынша электр деректерді іздеуді жүзеге а
3-тоқсан		
Деректер массиві	Бірөлшемді массив	9.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрасты кіріктірілген ортасында бір массивті және циклді қолд бағдарламаны құрастыру
	Берілген қасиеттер бойынша элементтерді іздеу	9.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрасты кіріктірілген ортасында бір массивті және циклді қолд бағдарламаны құрастыру
	Элементтердің орнын ауыстыру	9.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрасты кіріктірілген ортасында бір массивті және циклді қолд бағдарламаны құрастыру
	Сұрыптау	9.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрасты кіріктірілген ортасында бір массивті және циклді қолд бағдарламаны құрастыру
	Элементтерді өшіру және қою	9.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрасты кіріктірілген ортасында бір массивті және циклді қолд бағдарламаны құрастыру
4-тоқсан		
Электрондық кестелерде процестерді модельдеумен танысу	Проблеманы анықтау және талдау	9.3.1.1 "модель", "модельдеу" түсіндіру; 9.3.1.2 дайын модельдерді

	Тапсырманы құрастыру	9.3.1.1 "модель", "модельдеу" түсіндіру; 9.3.1.2 дайын модельдерді 9.2.2.2 электрондық кестеді жалғастыру; 9.2.2.3 үлгі бойынша электрондық деректерді іздеуді жүзеге асыру; 9.3.2.1 есепті бір тәсілмен шешу; 9.3.2.2 берілген есептің шешімі неге тең екенін анықтау; 9.1.3.1 бұлтты технологиялар қызметін түсіндіру
	Жобаны қорғау	9.1.3.1 бұлтты технологиялар қызметін түсіндіру; 9.4.1.1 компьютерді ұзақ уақыт қолдануға байланысты қауіпсіздік

6) 10 - сынып:

6 - кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1- тоқсан		
Ақпаратпен жұмыс	Ақпарат көлемі	10.2.1.1 ақпараттың көлемін, оның қасиеттерін көрсету; 10.4.1.1 компьютерде қауіпсіз жұмыс жасау ережелерін анықтау; 10.4.1.2 "эргономика" ұғымын түсіндіру;
	Құжаттармен бірлесе отырып жұмыс жасау	10.1.3.1 бұлтты технологиялар мүмкіндіктерін түсіндіру, файлдар бұлттарға орналастыра білу;
	Бұлтты технологиялар	
	Желілік этикет және қауіпсіздік	10.4.2.1 интернетті қолдану ережелерін түсіндіру

Компьютер таңдаймыз	Компьютер конфигурациясы	10.1.1.1 дербес компьютердерді таңдау қарай конфигурациясын таңдау түсіндіру және оның техникалық сипаттамаларын оқу және
	Бағдарламалық қамтаманы таңдау	10.1.2.1 қолданушының қажетін қарай бағдарламалық қамтаманы таңдау
	Компьютерді таңдау	10.1.1.1 дербес компьютердерді таңдау қарай конфигурациясын таңдау түсіндіру және оның техникалық сипаттамаларын оқу және 10.1.2.1 қолданушының қажетін қарай бағдарламалық қамтаманы таңдау; 10.3.1.1 қарапайым графикалық мәтіндік модельдерді құру
2-тоқсан		
Дерекқорлар	Дерекқорлар	10.2.2.2 электронды кесте сипаттамаларын терминологияны түсіну
	Электронды кестеде дерекқорлар құру	10.2.2.1 үлгі бойынша электронды кестеде қарапайым дерекқорлар құру
	Деректерді іздеу әдістері	10.2.2.3 үлгі бойынша электронды кестеде деректерді сорттау және сұрыптау асыру
	Деректерді сұрыптау және сүзгілеу	10.2.2.3 үлгі бойынша электронды кестеде деректерді сорттау және сұрыптау асыру
	Дерекқорлармен жұмыс	10.2.2.2 электронды кесте сипаттамаларын терминологияны түсіну; 10.2.2.3 үлгі бойынша электронды кестеде деректерді сорттау және сұрыптау асыру
3-тоқсан		
Деректер массиві	Бірлешімді массив	10.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру және кіріктірілген ортасында циклическі

		ұғымдарын түсіндіру
	Берілген қасиеттер бойынша элементтерді іздеу	10.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру, кіріктірілген ортасында циклдерді құрастыру, ұғымдарын түсіндіру
	Элементтердің орнын ауыстыру	10.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру, кіріктірілген ортасында циклдерді құрастыру, ұғымдарын түсіндіру
	Сұрыптау	10.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру, кіріктірілген ортасында циклдерді құрастыру, ұғымдарын түсіндіру
	Элементтерді өшіру және қою	10.3.3.1 (C/C++, Python, Delphi) бағдарламаларын құрастыру, кіріктірілген ортасында циклдерді құрастыру, ұғымдарын түсіндіру
4-тоқсан		
Электрондық кестелерде процестерді модельдеу	Проблеманы анықтау және талдау	10.3.1.1 қарапайым графикалық мәтіндік модельдерді құру
	Тапсырманы құрастыру	10.3.1.1 қарапайым графикалық мәтіндік модельдерді құру;
		10.2.2.2 электронды кесте о терминологияны түсіну;
		10.2.2.3 үлгі бойынша электронды кестеде деректерді сорттау жүзеге асыру;
	Жобаны қорғау	10.3.2.1 бір есепті шешудің тәсілдерін атау;
		10.1.3.1 бұлтты технологиялар мүмкіндіктерін түсіндіру, факторлар бұлттарға орналастыра білу;
	Жобаны қорғау	10.1.3.1 бұлтты технологиялар мүмкіндіктерін түсіндіру, факторлар бұлттарға орналастыра білу;
		10.4.1.1 компьютерде қауіпсіз жұмыс жасау ережелерін а

		10.4.1.2 "эргономика" ұғымы
		Қазақстан Республикасы
		Білім және ғылым министрлігі
		2022 жылғы 1 сәуірде
		№123 бұйрығына
		65-қосымша
		Қазақстан Республикасы
		және ғылым Министрі
		2013 жылғы 3 сәуірде
		№ 115 бұйрығына
		702-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасы "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – білім алушылардың ғылыми-жаратылыстанушылық білімдерін, ұғымдарын, табиғат пен қоғамның өзара байланысы мен заңдылықтары туралы біртұтас түсініктерін қалыптастыру, күнделікті өмірде кездесетін табиғи болмыстар мен процестерді болжау, сипаттау және түсіндіру үшін алған білімдерін қолдана білу біліктілігін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) әлемнің заманауи ғылыми-жаратылыстанушылық көрінісі мен жаратылыстану ғылымында қолданылатын әдістер жөнінде, және де

ғылым, техника және технологиялардың дамуына ықпал ететін жаратылыстанудың ең маңызды идеялары мен жетістіктері жөнінде білімдер негізін қалыптастыру;

2) қоршаған әлемдегі болмыстарды түсіндіру үшін, бұқаралық ақпарат құралдарынан, интернет желісінен, ғылыми және ғылыми әдебиеттерден алынатын ғылыми-жаратылыстанушылық және өмірлік мағызы бар ақпараттарды қабылдау үшін, алған білімдерін қолдана білуін қалыптастыру;

3) қарапайым зерттеулер жүргізу, құбылыстарды талдау, ғылыми-жаратылыстанушылық ақпаратты қабылдау және түсіндіру барысында зияткерлік, шығармашылық және сыни ойлау қабілетін дамыту;

4) күнделікті өмірде тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін ғылыми-жаратылыстанушылық білімдерді пайдалану біліктерін дамыту;

5) картамен, атласпен жұмыс жасаудың практикалық дағдыларын дамыту;

6) білуге құмарлық, мақсаттылық, жауапкершілік, сенімділік, еңбекқорлық сияқты жеке тұлғалық қасиеттерді дамытуға ықпал ету;

7) білім алушылардың адамгершілік және экологиялық тәрбиесіне, олардың қоршаған табиғатқа деген ізгілікті, ұқыпты және жауапты көзқарасын қалыптастыруға ықпал ету;

8) патриоттық сезімді, Отанға деген сүйіспеншілікті, қоршаған ортаға төзімді қарым-қатынасты қалыптастыру.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) заттық-тәжірибелік әрекетте және қоршаған ортаны бақылау процесінде зейінді дамыту;

2) бақылауды талдау кезінде, заттардың қасиеттерін салыстыру,

өсімдіктер мен жануарлар әлемін топтастыру кезінде жалпы зияткерлік біліктер мен дағдыларды қалыптастыру, себеп-салдарлық байланыстарды орнату, сөздік қорларын жаратылыстанудың ғылыми терминдерімен толықтыру;

3) білім алушылардың логикалық ойлауын, дәлелді пікір айту және ойын дәйекті және айқын жеткізе білу қабілеттілігін дамыту;

4) мнемикалық процестерді дамыту: есте сақтау, еске түсіру, қайталап орындау.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқыту процесінде білім алушылардың психикалық ерекшеліктері ескеріледі: зейін тұрақсыздығы, жады көлемінің тарлығы, шаршағыштықтың басым болуы, материалдарды жалпылау мен талдау процесінің әлсіздігі, жалпылаушы білімдердің қалыптасу қарқынының баяулығы.

6. Психикалық дамуының ерекшелігі "Жаратылыстану" пәнінің меңгеру кезінде нақты қиындықтар тудыртады. Олар келесілерден көрініс алады:

1) материалды жүйелеуде, мәтіндегі басты ойды ерекшелеуде;

2) нақты нысандар мен олардың бейнелерін сипаттау мен сәйкестендіруде;

3) жоспар мен карта бойынша бағдарлауда, кеңістіктік қатынастарды түсінуде;

4) ғылыми терминдер мен ұғымдарды есте сақтауда;

5) өз ойын білдіру мен өмірден мысал келтіруді талап ететін сұрақтарға жауап беруде, мәселені шешу жолдарын ұсыну барысында;

6) көргенді және оқығанды саналы түрде түсінуде;

7) ой-пікірлерінің жүйесіздігінде;

8) өзінің бақылауық мен заттық-тәжірибелік әрекетінің негізінде қортындылау, нәтиже шығару, болжау және жобалау жасай алуда, жалпылауда.

7. Бағдарламаны жемісті меңгерудің қажетті шарты келесі педагогикалық тәсілдерді жүзеге асыру болып табылады:

1) жекелік тәсіл - мұғалімнің білім алушының өтілетін тақырып бойынша базалық білім деңгейі, зияткерлік операцияларды меңгеруі, көмекті қабылдау қабілеттілігі, жұмысқа қабілеттілігі сияқты көрсеткіштері бойынша анықтайтын, білім алушының жақын даму аймағында жұмыс істеуді болжайды;

2) жүйелік тәсіл - жеке компоненттерді белгілі бір шектеушілікте емес, керсінше, өзара байланысы мен өзара әрекеттесуі бойынша қарастырады;

3) құндылықты-бағдарлы тәсіл - оқу ісін ұйымдастыруды, оның нәтижесін құндылық тұрғысынан күнделікті өмірде қолдана білуді қарастырады;

4) коммуникативтік тәсіл - білім дағдыларын меңгерудің негізгі құралы ретінде толыққанды сөйлеу тілін қалыптастыруды, оны практикада жүзінде қолдануды қарастырады.

8. "Жаратылыстану" пәнін оқытудың келесідей тиімді әдістері мен стратегиялары болады:

1) оқытудың зерттеушілік әдістері (білім алушылар өздерінің білімдерін жаңа материалмен салыстырады, өз әрекетін бақылау және талдау дағдыларын қалыптастырады);

2) сараланымдық әдіс (оқушылардың жекелеген топтарына тән оқу материалдарын меңгерудің өзіндік ерекшеліктерін есепке алу);

3) ақыл-ой және практикалық әрекетті кезектестіру, тақырыпқа сәйкес дидактикалық материалдарды қолдана отырып, жаңа материалды шағын бөліктермен таныстыру;

4) білім алушылардың жетістіктерін мадақтау, әрқайсысына дер кезінде және қажетті көмек көрсету, өз күштері мен мүмкіндіктеріне деген сенімділігіне қолдау көрсету;

5) алгоритмдеуді, меңгеретін материалды саналы түрде қабылдау мен талқылай білуге, өзіндік жұмысқа көп уақыт бөлуге, өзін-өзі бақылауды жүзеге асыруға мүмкіндік беретін, білім алушылардың оқу әрекетін қалыпқа келтірудің тиімді амалы ретінде қолдану;

6) жаңа материалды дәйекті түрде хабарлау мен талқылау барысын толық және кезең-кезеңмен жазып алу, негізгі кезеңдерін тіркеу;

7) бірнеше кезеңді қамтитын тапсырмаларды орындауға көп уақыт бөлу. Білім алушыларды қиындықтардың жаңа деңгейіне бірте-бірте көшіру маңызды. Тапсырманы мұқият оқуға, оны өз сөзімен жеткізе білуге, орындау операцияларының санын, олардың дәйектілігін нақты көрсетуге үйрету;

8) ұсынылатын материалды мұқият ойластыру, оны күрделендіру кезінде қатаң реттілікті сақтау, білім алушыларға қойылатын сұрақтарды нақты құрастыру;

9) статистикалық құралдарды пайдалану: оқу кестесі, суреттер, фотосуреттер, слайдтар, географиялық карталар, атластар, аудиовизуалды көрнекі құралдар: гербарийлер, тау жыныстары мен минералдарының коллекциялары, топырақ түрлері, муляждар, макеттер;

10) кері байланысты жүзеге асыру;

11) теориялық білімді практика жүзінде қолдану: атлас карталарында оқылатын номенклатураны табу, контурлық картаға түсіру, шартты белгілерді пайдалана отырып тақырыптық карталардың деректерін оқу;

12) сабақ барысында зейін, есте сақтау, ойлау, қабылдау және қиял дамуына ықпал ететін жаттығуларды қолдану.

9. Педагогикалық міндеттер келесідей педагогикалық технологияларды

қолдану барысында шешіледі:

1) ақпараттық-коммуникациялық технологиялары - білім алушыларда білімнің нығаюуы мен толыққанды меңгеруін қалыптастыруға, іс-әрекеттің әр түрлерінде іскерліктер мен дағдыларды бекітуге, тақырып бойынша қосымша ақпарат іздеуге, жаратылыстану ғылымы мен оның тарихы туралы түсініктерді кеңейтуге мүмкіндік береді;

2) сыни ойлау технологиясы - жаратылыстану сабақтарында мәтін мазмұнын ескере отырып, бақылау, талдау және синтездеу сияқты дағдыларды дамытуға ықпал жасайды.

3) мультимедиялық технологиялар - меңгеретін құбылыстарды көрсетуге, оқушылардың зейінің толыққанды аударуға мүмкіндік береді;

4) оқытудағы компенсаторлық технология - оқыту аумағында білім алушының бойындағы кемістіктің орны толтырылатын, жұмыс қабілеттілігінің бұзылуы жойылатын, дене және жүйке-психикалық денсаулығы қорғалатын және нығайтылатын, оңалту кеңістігін құрады.

10. Оқу материалын түсінуді жеңілдететін тапсырмалар:

1) материалды қысқаша, анық, қолжетімді суреттеу;

2) материалды бір формадан екіншісіне түрлендіру (сөздік формадан схемаға, кестелерге);

3) бүтінді бөлікке бөлу және керісінше;

4) білім алушылардың практикалық іс-әрекетін пайдалану;

5) элементтерді бүтін етіп біріктіру;

6) теориялық материалды практикада пайдалану;

7) шығармашылық тапсырмаларды орындау;

8) нысандардың өзара байланысын анықтау;

9) қорытындыларды түрлі формада ұсыну;

10) маңызды деректердің рөлін бағалау.

11. "Жаратылыстану" пәнін оқытудың интерактивті және техникалық құралдары: міндетті түрде интернетке қосылған компьютер, теледидар немесе проектор, интерактивті тақта, электрондық мультимедиа-оқулықтар мен бағдарламалық-әдістемелік кешендер, сабақтарға арналған мультимедиялық материалдар. Білім беру ұйымының ауласындағы географиялық және оқу-тәжірибелік алаң.

12. Оқу пәнін оқытудың нәтижелерін бағалау критериалды бағалауды қолдану арқылы жүзеге асырылады.

13. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

4) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

3-тарау. "Жаратылыстану" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Жаратылыстану" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында - 68 сағатты;

2) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында - 68 сағатты құрайды.

15. Оқу пәнінің мазмұны оқытудың бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер сынып бойынша оқытудың мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

16. Бағдарлама мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

- 1) "Ғылым әлемі" бөлімі;
- 2) "Адам. Жер. Ғалам" бөлімі;
- 3) "Заттар және материалдар" бөлімі;
- 4) "Тірі және өлі табиғаттағы процесс" бөлімі;
- 5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі;
- 6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі;
- 7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі.

17. "Ғылым әлемі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ғылымның рөлі;
- 2) зерттеу сұрағы;
- 3) зерттеуді жоспарлау;
- 4) деректерді жинау және жазу;
- 5) деректерді талдау;
- 6) қорытынды және талқылау.

18. "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) макро- және микроәлем;

2) жер туралы жалпы мәлімет. Жер планетасының шығу тегі. Жердің құрамы мен құрылуы;

3) Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері;

4) Жердегі тіршілік;

5) Жер бетін бейнелеу тәсілдері;

6) материктер мен мұхиттар;

7) тұрғындар географиясы.

19. "Заттар және материалдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) заттардың құрылысы мен қасиеттері;

2) заттардың жіктелуі;

3) заттардың пайда болуы мен жасалуы.

20. "Тірі және өлі табиғаттағы процестер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) өлі табиғаттағы процестер;

2) тірі табиғаттағы процестер.

21. "Энергия және қозғалыс" бөлімінің төмендегідей бөлімшелері бар:

1) энергия түрлері мен көздері;

2) қозғалыс.

22. "Экология және тұрақты даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) экожүйелер. Экожүйе компоненттері;

2) тірі ағзалардың сан алуандығы;

3) табиғатты қорғау.

23. "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) әлемді өзгертетін жаңалықтар;

2) болашақ жаңалықтары.

24. 5 - сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) бастапқы географиялық, биологиялық, физикалық және химиялық ұғымдар; негізгі биологиялық, физикалық, химиялық заңдар мен теориялардың мәні; көрнекті ғалымдардың жаратылыстану ғылымдарының қалыптасуы мен дамуына қосқан үлесі; энергия көздері, оның түрлері және оларды қолданудың кең таралған салалары; заттардың жіктелуі; химиялық және физикалық құбылыстар; химиялық байланыс түрлері және заттардың құрылысы; Органикалық емес және органикалық қосындылардың маңызды кластары және олардың қасиеттері; тірі организмдердің адам мен табиғи кешен үшін маңызы; карталардың түрлері, жіктелуі;

2) көлемнің физикалық мағынасы, органикалық және бейорганикалық заттардың кластары арасындағы айырмашылық; молекулалар мен органоидтар деңгейінде жасушаларда өтетін процестер; өсімдіктер мен жануарлардың негізгі топтарының жіктелу қағидалары; жерде биоалуандықты сақтаудағы Қызыл кітаптың рөлі; табиғи және әлеуметтік-экономикалық заңдылықтардың, процестер мен құбылыстардың мәні; Қазіргі географиялық кеңістіктің, аумақтық кешендердің ерекшеліктері;

3) тірі ағзалардың мүшелер жүйесінің құрылысы мен функциялары; биогеоценоздағы заттардың айналым процестері; географиялық қабықта және географиялық ортада болып жатқан процестер мен құбылыстар

арасындағы себеп-салдарлық байланыстар; жаратылыстану ғылымдар саласындағы және ғылыми жаңалықтарды пайдалану саласындағы жетістіктер.

25. 6- сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) энергия көздері, оның түрлері және оларды қолданудың кең тараған салалары, эксперименталды және практикалық жұмыстарды жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасы ережелері; атомдық-молекулярлық оқу, атом құрылысы және элементтердің қасиеттері; заттардың жіктелуі; химиялық және физикалық құбылыстар; химиялық байланыс түрлері және заттың құрылысы; химиялық реакциялардың түрлері, белгілері және жүру заңдылықтары; Органикалық емес және органикалық қосындылардың аса маңызды кластары және олардың қасиеттері; географиялық қабықтың және географиялық ортаның дамуының негізгі кезеңдері, геосфералар; карталардың түрлері, жіктелуі; материктердің мен мұхиттардың, Қазақстан Республикасының және басқа мемлекеттердің табиғат ерекшеліктері;

2) адам өміріндегі физикалық және химиялық құбылыстардың, процестердің маңыздылығы; химиялық реакциялардың жүру жағдайы; өсімдік және жануарлар ағзасының ішкі ортасының құрылымы және жүйелерінің функциялары, өсімдіктер мен жануарлардың негізгі топтарын жіктеу принциптері; жерде биоалуандықты сақтауда Қызыл кітаптың рөлі; табиғи және әлеуметтік-экономикалық заңдылықтардың, процестер мен құбылыстардың мәні; Қазіргі географиялық кеңістіктің, аумақтық кешендердің ерекшеліктері; географиялық нысандардың, процестер мен құбылыстардың өзара байланысы; географиялық қабықтағы және географиялық ортадағы процестердің себептері, кезеңдері, салдары;

3) эксперименталдық тәжірибелерді қауіпсіз жүргізу әдістері; оқу есептеріні шешу, практикалық жұмыстарды орындау кезіндегі физика, химия, география заңдары мен формулалары; нәтижелерді ұсынудың графикалық әдістері; өлшем бірліктерінің Халықаралық жүйесі; физикалық және химиялық құбылыстар мен процестердің өту жағдайларын түсіндіру үшін алынған білімдер; географиялық қабық компоненттерінің және географиялық ортаның сандық және сапалық сипаттамаларын анықтау әдістері;

4) географиялық қабықта және географиялық ортада болып жатқан процестер мен құбылыстардың арасындағы себеп-салдарлық байланыстар; жаратылыстану ғылымдары саласындағы және ғылыми жаңалықтарды пайдалану саласындағы жетістіктер;

5) әртүрлі физикалық және химиялық процестердің адамның тіршілік әрекеті мен қоршаған ортаға әсері; табиғи биогеоценоздар мен агроценоздардың жағдайы; Пайдалы қазбалар мен табиғи ресурстарды дұрыс пайдаланудың маңызы; географиялық нысандардың, процестердің және құбылыстардың әртүрлі мақсаттар мен қызмет түрлері үшін жарамдылық және пайдалану дәрежесі.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан – бағдарламаның бөлімдері мен бөлімшелерді, төртінші сан оқу мақсатының нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.2 кодында: "5" –сынып, "2.1" –бөлімше, "2" –оқу мақсатының реттік саны.

27. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1 Ғылымның рөлі	5.1.1.1 "ғылымның функциясы", "ғылымның рөлі", "адам қызметі" ұғымын түсіндіру; 5.1.1.2 адам қызметіне мысал келтіру; 5.1.1.3 адам қызметінің түрі ретінде ғылымның рөлі мен функциясын анықтау	6.1.1.1 "нысан", "табиғи ғылым" түсіндіру; 6.1.1.2 табиғи ғылымның зерттеу нысандарын сипаттау; 6.1.1.3 табиғи ғылымның зерттеу нысандарына мысал келтіру
1.2 Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 "зерттеу", "болжам" ұғымын түсіндіру; 5.1.2.2 ұсынылған мысал бойынша зерттеу және болжау мәселесін ажырату	6.1.2.1 "айнымалы" ұғымын түсіндіру; 6.1.2.2 тәуелді, тәуелсіз, бақыланатын айнымалылар ұғымын ажырату

		6.1.2.3 тәуелді, тәуелсіз, бақ айнымалыға мысал келтіру
1.3 Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 "зерттеу жоспары" ұғымын түсіндіру; 5.1.3.2 мұғалімнің көмегімен зерттеу жоспарын құрастыру; 5.1.3.3 зерттеу жүргізу барысында қауіпсіздік техникасы ережелерін қолдану	6.1.3.1 жоспар бойынша зерттеу жүргізу құрастыру; 6.1.3.2 зерттеуді қауіпсіз жүргізу шарттарын түсіндіру; 6.1.3.3 зерттеуді қауіпсіз жүргізу келтіру
1.4 Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 ұзындық өлшем бірліктерін (мм, см, м, км) атау; 5.1.4.2 өлшем бірліктеріндегі нысандардың параметрлерін түсіну; 5.1.4.3 бақылау және өлшеу деректерін тіркеу	6.1.4.1 "Халықаралық бірліктер жүйесі" ұғымын түсіну; 6.1.4.2 Халықаралық бірліктерді өлшем бірліктерін атау; 6.1.4.3 алгоритм бойынша бақылау жүйесіне ауыстыруды түсіндіру; 6.1.4.4 алгоритм бойынша өлшеу бірліктерін Халықаралық бірліктерге ауыстыруды орындау
1.5 Деректерді талдау	5.1.5.1 орташа арифметикалық мәндерді түсіндіру; 5.1.5.2 қайта өлшеу кезінде орташа арифметикалық мәнді есептеу және алгоритм бойынша үрдістерді анықтау	6.1.5.1 алынған деректерді талдау диаграммалар, схемалар түрінде графикалық түрде ұсыну
1.6 Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу барысында шағын қорытындыларды талқылау (ұсынылған мысал бойынша, жетекші сұрақтар бойынша); 5.1.6.2 мұғалім дайындаған дайын қорытындыларды талқылау	6.1.6.1 алынған қорытындыларды схема, кластер, постер түрінде формада ұсыну

2) "Ғалам, Жер, Адам." бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып

2.1 Макро- және микроәлем	5.2.1.1 "макро- және микроәлем" ұғымын түсіндіру; 5.2.1.2 макро және микроәлем нысандарын мысал келтіру және ажырату	6.2.1.1 макро және микроәлем нысандарының параметрлерін 6.2.1.2 макро және микроәлем нысандарын түсіну және ажырату
2.2 Жер туралы жалпы мәлімет	5.2.2.1 Жер планетасының шығу тегін сипаттау; 5.2.2.2 Жердің құармын және құрылымын атау	6.2.2.1 байқалатын Жердегі процестер болмыстарды түсіну; 6.2.2.2 Жердегі процестер мен болмыстарға мысал келтіру 6.2.2.3 Жердің қасиетін сипаттау
2.3 Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 "қабық" ұғымын түсіндіру; 5.2.3.2 конспект, кесте, таблица түрінде Жер қабығын және оның құрамын сипаттау; 5.2.3.3 әрбір қабықтарына мысал келтіру; 5.2.3.4 Жер қабықтарының мәнін түсіну	6.2.3.1 Жердің сферасын сипаттау 6.2.3.2 георафиялық қабықтар мысалдармен атау; 6.2.3.3 қабық пен Жердің аралық байланысты түсіну; 6.2.3.4 схемалардың, кестелердің көмегімен Жердің сыртқы қабықшаларының өзара әрекеттесу тәсілдерін түсіндіру
2.4 Жердегі тіршілік	5.2.4.1 "Жердегі тіршілік" ұғымын түсіндіру; 5.2.4.2 Жерде тіршіліктің пайда болуын суреттеу; 5.2.4.3 өмір сүру жағдайын түсіну; 5.2.4.4 өмірдің Жер бетінде таралуына мысал келтіру	6.2.4.1 "болжам" ұғымын түсіндіру 6.2.4.2 өмірдің Жер бетінде таралу болжамын суреттеу; 6.2.4.3 дайын жоспар бойынша Жер бетінде таралу болжамын салыстыру; 6.2.4.4 Жер бетінде адамның заманауи жағдайларын әңгімелеу 6.2.4.5 Жер бетінде адамның жағдайларына мысал келтіру
2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "жоспар" және "шартты белгілер" ұғымын түсіндіру; 5.2.5.2 шартты белгілерді қолдану арқылы жергілікті жердің жоспарын түсіну; 5.2.5.3 "жергілікті жердің түсірілімін жасау" ұғымын түсіндіру;	6.2.5.1 схема, кесте, баяндама, шартты белгілерді және географиялық карталарды топтастыру; 6.2.5.2 шартты белгілерді қолдану географиялық картаны оқу; 6.2.5.3 "масштаб" ұғымын түсіндіру

	5.2.5.4 жергілікті жердің түсірілімін жасау амалдарына мысал келтіру; 5.2.5.5 жоспар бойынша бір амалды қолданып, жергілікті жердің түсірілімін сипаттау; 5.2.5.6 жоспарды безендіру ережесін білу; 5.2.5.7 келтірілген мысал бойынша жоспарды рәсімдеу талаптарына сай жергілікті жердің қарапайым жоспарларын құрастыру	6.2.5.4 арақашықтықты есеу алгоритмін түсіну; 6.2.5.5 алгоритм бойынша мақсатты алу қолдану арқылы арақашықтықты алу; 6.2.5.6 "географиялық координаттар" ұғымын түсіну; 6.2.5.7 географиялық координаттар анықтай алу алгоритмін түсіну; 6.2.5.8 алгоритм бойынша географиялық координатты анықтай алу; 6.2.5.9 "уақыт" ұғымын түсіну; 6.2.5.10 сағат картасын қолдану, уақытты түсіну
2.6 Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 "материк", "мұхит" ұғымын түсіну; 5.2.6.2 материктер мен мұхиттарды атау; 5.2.6.3 материктер мен мұхиттарды картадан көрсету; 5.2.6.4 материктер мен әлем бөліктерін меңгеру және зерттеу тарихын сипаттау; 5.2.6.5 мұхиттарды зерттеу тарихы туралы айту; 5.2.6.6 мұғалімнің, атлас картаның көмегімен материк пен мұхиттарды контурлық картаға сызу	6.2.6.1 материктер мен мұхиттарды картадан көрсету 6.2.6.2 "ерекшелігі", "физикалық географиялық аймақ" ұғымын түсіну; 6.2.6.3 жоспар бойынша материктер мен мұхиттардың табиғат ерекшеліктері мен географиялық аймақтары туралы ақпаратты анықтамалық әңгімелеп беру; 6.2.6.4 жоспар бойынша мұхиттардың табиғатының ерекшеліктерін анықтамалық әңгімелеп беру; 6.2.6.5 өзін таңдаған материктер мен мұхиттар туралы ақпаратты қосымша әдебиеттердің көмегімен сипаттау; 6.2.6.6 атлас картаның көмегімен материк пен мұхиттарды контурлық картаға сызу
2.7 Тұрғындар географиясы	5.2.7.1 "тұрғындар", "нәсіл" ұғымын түсіну; 5.2.7.2 нәсілге мысал келтіру; 5.2.7.3 дүние жүзіндегі тұрғындардың нәсілдік құрамын түсіну;	6.2.7.1 "тұрғындардың орналасуы" ұғымын түсіну; 6.2.7.2 кесте, баяндама жасау, тұрғындардың орналасу заңдылықтарын сипаттау;

		6.2.7.3 "тұрғындардың тығыздығын" түсіндіру;
		6.2.7.4 тұрғындардың тығыздығын көрсеткіштерінің маңызын түсіндіру;
	5.2.7.4 негізгі нәсілдерді және нәсілдер топтардың таралу аймақтары туралы әңгімелеу;	6.2.7.5 картаның көмегімен тұрғындардың тығыздығының жоғары және төмен аймақтарын атау;
	5.2.7.5 нәсілдік белгілердің қалыптасу факторларын сипаттау;	6.2.7.6 тұрғындардың орналасуын түсіндіру;
	5.2.7.6 мұғалімнің көмегімен барлық нәсілдердің тең екендігін дәлелдеп беру	6.2.7.7 картадан тұрғындардың орналасуының жоғары және төмен қалаларын анықтау;

3) "Заттар және материалдар" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 "заттар", "физикалық дене", "материя", "бөлшек" ұғымын түсіндіру;	
	5.3.1.2 заттардың агрегаттық күйін түсіндіру;	6.3.1.1 "атом және молекула", "және күрделі заттар" ұғымын түсіндіру;
	5.3.1.3 бөлшектердің сұйықтықта және газда таралуын түсіндіру;	6.3.1.2 атом және молекула және күрделі заттарға мысал келтіру;
	5.3.1.4 заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес түсіндіру;	6.3.1.3 конспект, кесте түріндегі негізгі бөлшектерін және олардың орналасуын суреттеу;
	5.3.1.5 заттардың қасиеттерін: тығыздығын, аққыштығын, жылу және электр-өткізгіштігін, созылмалығын, иілімділігін сипаттау;	6.3.1.4 "температура" ұғымын түсіндіру;
	5.3.1.6 "физикалық және химиялық құбылыстар" ұғымын түсіндіру;	6.3.1.5 заттардың қасиеттерін балқу және қайнау температураларымен сипаттау;
	5.3.1.7 физикалық және химиялық құбылыстарға мысал келтіру	6.3.1.6 балқу және қайнау температуралары бар заттарды келтіру
	5.3.1.8 конспект және кесте түрінде	

	физикалық және химиялық құбылыстарды сипаттау	
3.2 Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 "таза заттар", "қоспа" ұғымын түсіндіру; 5.3.2.2 қоспалардан таза заттарды ажырату; 5.3.2.3 қоспалардың түрлерін сипаттау және бөлу әдістерін ұсына алу; 5.3.2.4 "металл", "бейметалл", "ерітінді" ұғымын түсіндіру; 5.3.2.5 металл, бейметалға мысал келтіру; 5.3.2.6 заттарды ерігіштігі бойынша, металдар және бейметалдарға жіктеу	6.3.2.1 "органикалық заттар" және "бейорганикалық заттар" ұғымын түсіндіру; 6.3.2.2 конспект, кесте, схемалармен органикалық және бейорганикалық заттарды жіктеу; 6.3.2.3 органикалық және бейорганикалық заттарға мысал келтіру
3.3 Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 табиғатта түзілген және жасанды жолмен алынған заттарды түсіндіру; 5.3.3.2 табиғи жолмен түзілген заттарға мысал келтіру; 5.3.3.3 жасанды жолмен түзілген заттарға мысал келтіру; 5.3.3.4 "синтетика" ұғымын түсіндіру; 5.3.3.5 зертханалық жолмен алынған заттарды түсіну; 5.3.3.6 синтетикалық заттарға мысал келтіру	6.3.3.1 "артықшылығы", "кемшілігі" ұғымын түсіндіру; 6.3.3.2 табиғи және жасанды жолмен алынған материалдардың артықшылықтары мен кемшіліктерін сипаттау; 6.3.3.3 табиғи және жасанды жолмен алынған материалдарға мысал келтіру; 6.3.3.4 "тұрмыстық химия" ұғымын түсіндіру; 6.3.3.5 тұрмыстық химия өнімдерінің қолдану саласын және олардың қолдану ережелерін айтып беру; 6.3.3.6 "пайдалы қазбалар", "көмір" ұғымын қайталау; 6.3.3.7 картадан Қазақстандағы пайдалы қазбаларды көрсету; 6.3.3.8 Қазақстандағы пайдалы қазбаларды өндеудің ірі орталықтарын атау және картадан көрсету; 6.3.3.9 пайдалы қазбалардың өңделуінің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру

4) "Тірі және өлі табиғаттағы процестер" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
4.1 Өлі табиғаттағы процестер	5.4.1.1 "процесс" ұғымын түсіндіру; 5.4.1.2 өлі табиғаттағы болатын процесті (табиғаттағы заттар айналымы, үгілу, газ түзілуі, климаттық процестер) баяндап беру; 5.4.1.3 табиғаттағы заттар айналымы, үгілу, газ түзілуі, климаттық процестеріне мысал келтіру; 5.4.1.4 өлі табиғатта болатын құбылыстардың себеп салдарын атау	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болатын процесті (табиғаттағы болмыстардың айналымы, ауыспалдылығы, жел, таудың қозғалысы, климаттық процесс) сипаттау; 6.4.1.2 табиғаттағы заттар айналымы, газ түзілуі, климаттық процестеріне мысал келтіру
4.2 Тірі табиғаттағы процестер	5.4.2.1 "қасиет", "тірі ағза" ұғымын түсіндіру; 5.4.2.2 тірі ағзаның қасиеттерін бейнелеп беру; 5.4.2.3 тірі организм үшін әр құрылымның рөлін түсіну; 5.4.2.4 тірі ағзаның құрылу деңгейін білу; 5.4.2.5 тірі ағзаның құрылу деңгейіне мысал келтіру; 5.4.2.6 микроскоппен жұмыс жасау ережесін айтып беру; 5.4.2.7 мұғалімнің көмегімен уақытша микропрепаратты дайындау; 5.4.2.8 "фотосинтез" ұғымын түсіндіру; 5.4.2.9 фотосинтез процесін түсіну; 5.4.2.10 фотосинтездің жүруі үшін қажетті жағдайларды суреттеу;	6.4.2.1 "жасуша" ұғымын түсіндіру; 6.4.2.2 жасушаның негізгі қасиеттерін суреттеу; 6.4.2.3 жасуша түріне мысал келтіру; 6.4.2.4 тірі ағзаға тән процестерді сипаттау; 6.4.2.5 "қоректену" ұғымын түсіндіру; 6.4.2.6 ағзаның қоректену тәсілдерін беру; 6.4.2.7 қоректену түрі бойынша мысал келтіру; 6.4.2.8 "тасымалдау", "қоректену" ұғымын түсіндіру; 6.4.2.9 тірі ағзаға қоректі тасымалдануын суреттеу; 6.4.2.10 "ауа" ұғымын түсіндіру; 6.4.2.11 мұғалімнің мысал келтіруі

		ауамен тыныс алу мен тыныс жолдарын ажырату; 6.4.2.12 ағзалардан бөлініп өнімдерді суреттеу; 6.4.2.13 тірі ағзалардан бөлініп өнімдерге келтіру; 6.4.2.14 "тітіркендіргіш" ұғымын және мысал келтіру; 6.4.2.15 тірі ағзалардың тітіркену реакциясын түсіну
	5.4.2.11 "пигмент" ұғымын түсіндіру; 5.4.2.12 өсімдіктегі әртүрлі пигменттердің болуын суреттеу	

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
5.1 Энергия түрлері мен көзі	5.5.1.1 "энергия" ұғымын түсіндіру; 5.5.1.2 энергия түрлерін ажырату; 5.5.1.3 энергия түрлеріне мысал келтіру; 5.5.1.4 "температура", "жылу энергиясы" ұғымын түсіндіру; 5.5.1.5 температура мен жылу энергиясын сипаттау; 5.5.1.6 термометрдің жұмысы туралы айтып беру; 5.5.1.7 термометрдің көмегімен температураны өлшеу; 5.5.1.8 энергияның өзара түрлену процесін түсіну 5.5.1.9 энергияның өзара түрленуіне мысалдар келтіру	6.5.1.1 энергия көзі туралы 6.5.1.2 энергия көзіне мысал 6.5.1.3 "сіңірілген энергия" ұғымын түсіндіру; 6.5.1.4 энергияны шығарумен байланысты үлгі және түсіну; 6.5.1.5 энергияны сіңіру процесін келтіру; 6.5.1.6 "альтернатива" ұғымын 6.5.1.7 энергияны алудың әдісін көзін сипаттау; 6.5.1.8 энергияны алудың әдісін көзіне мысал келтіру; 6.5.1.9 альтернативті энергетика дәстүрлі энергетикадан өзін
5.2 Қозғалыс	5.5.2.1 "қозғалыс" ұғымын түсіндіру;	6.5.2.1 "қозғалыстың салыстырмалы

	5.5.2.2 тірі және өлі табиғатта қозғалыстың маңыздылығын түсіндіру;	ұғымын түсіндіру;
	5.5.2.3 тірі және өлі табиғаттағы қозғалыстарға мысал келтіру;	6.5.2.2 қозғалыстың салыстырмалылығына мысал келтіру және түсіндіру;
	5.5.2.4 "қаңқа" ұғымын түсіндіру;	6.5.2.3 "қысым" ұғымын түсіндіру;
	5.5.2.5 қаңқа түрлеріне мысал келтіру;	6.5.2.4 қатты денелер, сұйық денелер, газдардың қысымдарын анықтау;
	5.5.2.6 жануарлардың әртүрлі қаңқа түрлерінің өзгешеліктерін түсіну;	6.5.2.5 адам қаңқасының құрылысын сипаттау;
	5.5.2.7 денелер қозғалысының себебін түсіну және түсіндіру	6.5.2.6 бұлшықеттің құрылысын сипаттау;

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
6.1 Экожүйелер	5.6.1.1 "экожүйе" ұғымын түсіндіру; 5.6.1.2 экожүйе компоненттерін сипаттау; 5.6.1.3 экожүйе түрлерін жіктеу; 5.6.1.4 экожүйеге мысал келтіру; 5.6.1.5 "экологиялық фактор", "экожүйе функциясы" ұғымын түсіндіру; 5.6.1.6 экожүйеге экологиялық факторлардың ықпал етуін түсіну; 5.6.1.7 "табиғи және жасанды экожүйе" ұғымын түсіндіру; 5.6.1.8 табиғи және жасанды экожүйеге мысал келтіру	6.6.1.1 экожүйе компоненттерін сипаттау; 6.6.1.2 диаграмма,схема түрінде экожүйе құрамдас бөліктерінің өзара байланысын графикалық түрде көрсету; 6.6.1.3 экожүйеге мысал келтіру; 6.6.1.4 экожүйелердің ауыспалылығын сипаттау
6.2 Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 "сан алуандылық", "патшалық" ұғымын түсіндіру; 5.6.2.2 тірі ағзалар патшалығына мысал келтіру;	6.6.2.1 "флора", "фауна" ұғымын түсіндіру; 6.6.2.2 флора және фаунаға мысал келтіру;

	келтіру; 5.6.2.3 конспект, кесте, схема түрінде тірі табиғаттың патшалығы бойынша ағзаларды жіктеу; 5.6.2.4 "бір жасушалы және көпжасушалы ағзалар" ұғымын түсіндіру; 5.6.2.5 біржасушалы және көпжасушалы ағзалардың құрылуын сипаттау; 5.6.2.6 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларға мысал келтіру; 5.6.2.7 қосымша материалдың көмегімен кез келген біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды суреттеу	6.6.2.3 "ерекшелік" ұғымын 6.6.2.4 өсімдіктер мен жану түрлерін анықтау үшін ағза ерекшеліктерін қолдану; 6.6.2.5 жергілікті экожүйеге 6.6.2.6 қосымша материалд жергілікті экожүйедегі тірі алуантүрлігін сипаттау
6.3 Табиғатты қорғау	5.6.3.1 "табиғатты қорғау", "экологиялық мәселелер" ұғымын түсіндіру; 5.6.3.2 ҚР экологиялық мәселелерін суреттеу; 5.6.3.3 өз аймағының экологиялық мәселелерін түсіндіру; 5.6.3.4 оқу материалына бағдарлана отырып, келтірілген мысал бойынша экологиялық мәселені шешу жолдарын көрсету ; 5.6.3.5 "Қызыл кітап" ұғымын түсіндіру; 5.6.3.6 Қазақстан Республикасы Қызыл кітабының маңыздылығын түсіну; 5.6.3.7 Қызыл кітапқа енген өсімдіктер мен жануарларды атау; 5.6.3.8 табиғатта дұрыс жүру ережелерін түсіндіру; 5.6.3.9 табиғатта дұрыс жүру ережесінің жадынамасын құрастыру	6.6.3.1 өз аймағының эколог мәселелерін атау; 6.6.3.2 қосымша әдебиеттер өз аймағындағы кейбір эко мәселелердің себептерін с 6.6.3.3 экологиялық мәселел жолдарын атау және түсіну

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
7.1 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 "жаңалық ашу", "өзгеріс" ұғымын түсіндіру; 5.7.1.2 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарды сипаттау; 5.7.1.3 "өнертабыс" ұғымын түсіндіру; 5.7.1.4 өнертабыстың маңызын түсіну; 5.7.1.5 жаңалық ашу, өнертабысқа мысал келтіру	6.7.1.1 әлемді өзгертетін жаңалықтардың маңызын түсіну; 6.7.1.2 әлемді өзгерткен жаңалықтарға мысал келтіру; 6.7.1.3 қосымша әдебиеттер таңдау бойынша әлемді өзгерткен жаңалықтарды сипаттау; 6.7.1.4 қазақстандық ғалымдардың жаратылыстану ғылымдарына қосқан үлестерін сипаттау
7.2 Болашақ жаңалықтары	5.7.2.1 "болашақ" ұғымын түсіндіру; 5.7.2.2 өткендегі және болашақтағы ғылымның дамуы туралы айтып беру; 5.7.2.3 болашақ жаңалықтарына мысал келтіру; 5.7.2.4 жаңа жаңалық ашу және өнертабыстың мағынасын түсіну; 5.7.2.5 түрлі сұрақтар бойынша мұғалімнің көмегімен ғылым саласындағы болашақ зерттеулер үшін жаңа идеялар ұсыну	6.7.2.1 жаңа жаңалық ашу, болашақтағы жаңалықтың маңыздылығын түсіну; 6.7.2.2 ғылыми зерттеулер бойынша болашақтағы дамуы туралы айтып беру; 6.7.2.3 болашақтағы ғылымның дамуына мысал келтіру; 6.7.2.4 қосымша әдебиеттер таңдау бойынша болашақтағы өнертабыстарды суреттеу

28. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бағдарламасы

деңгейінің психикал

дамуы тежелген біл

алушыларға 5-6 сынып

үшін "Жаратылыста

пәнінен жаңартылғ

мазмұндағы

Үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Ғылым әлемі	Ғылымның рөлі	5.1.1.1 "ғылымның функциясы", "ғылымның рөлі", "адам қылымын түсіндіру; 5.1.1.2 адам қызметіне мысал; 5.1.1.3 адам қызметінің түрлері мен ғылымның рөлі мен функциясы
	Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 "зерттеу", "болжам" ұғымдары; 5.1.2.2 ұсынылған мысал бойынша зерттеу және болжау мәселесін ажырату
	Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 "зерттеу жоспары" ұғымы; 5.1.3.2 мұғалімнің көмегімен зерттеу жоспарын құрастыру;

		5.1.3.3 зерттеу жүргізу барысында қауіпсіздік техника ережелерін сақтау;
	Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 ұзындық өлшем бірлігін (м, км) атап беру; 5.1.4.2 өлшем бірлігіндегі өлшем параметрлерін түсіну; 5.1.4.3 бақылау және өлшеу нәтижелерін тіркеу
	Деректерді талдау	5.1.5.1 орташа арифметикалық мәнді түсіндіру; 5.1.5.2 қайта өлшеу кезіндегі арифметикалық мәнді есептеу алгоритм бойынша үрдістеу
	Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу барысында жиналған қорытындыларды талқылау (мысал бойынша, жетекші оқытушы бойынша); 5.1.6.2 мұғалім дайындаған қорытындыларды талқылау
2. Адам. Жер. Ғалам	Макро- және микроәлем	5.2.1.1 "макро- және микроәлем" ұғымын түсіндіру; 5.2.1.2 макро және микроәлем объектілерін мысал келтіру
	Жер туралы жалпы мәлімет	5.2.2.1 Жер планетасының суреттеу; 5.2.2.2 Жердің құармын және оның атау
	Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 "қабық" ұғымын түсіндіру; 5.2.3.2 конспект, кесте, табло бойынша Жер қабығын және оның құрамын сипаттау; 5.2.3.3 әрбір қабықтарына мысал келтіру
		5.2.3.4 Жер қабықтарының құрамын сипаттау
	Жердегі тіршілік	5.2.4.1 "Жердегі тіршілік" ұғымын түсіндіру

		5.2.4.2 Жерде тіршіліктің пайдалану суреттеу; 5.2.4.3 өмір сүру жағдайын таныту; 5.2.4.4 өмірдің Жер бетінде таныту мысал келтіру
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "жоспар" және "шартты белгі" ұғымын түсіндіру; 5.2.5.2 шартты белгілерді қолданып, жергілікті жердің жоспарын жасау; 5.2.5.3 "жергілікті жердің түсінік" ұғымын түсіндіру; 5.2.5.4 жергілікті жердің түсінік амалдарына мысал келтіру; 5.2.5.5 жоспар бойынша бір аумақты қолданып, жергілікті жердің суреттеу; 5.2.5.6 жоспарды безендіру ережелері; 5.2.5.7 келтірілген мысал бойынша жоспарды рәсімдеу талаптары мен жергілікті жердің қарапайым жоспарларын құрастыру
	Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 "материк", "мұхит" ұғымын түсіндіру; 5.2.6.2 материктер мен мұхиттардың суреттеуі; 5.2.6.3 материктер мен мұхиттардың картадан көрсетуі; 5.2.6.4 материктер мен әлемнің маңызу және зерттеу тарихы; 5.2.6.5 мұхиттарды зерттеу тарихы айту; 5.2.6.6 мұғалімнің, атлас картасының көмегімен материк пен мұхитты контурлық картаға сызу
	Тұрғындар	5.2.7.1 "тұрғын", "нәсіл" ұғымын түсіндіру;

	географиясы	5.2.7.2 нәсілге мысал келтіру; 5.2.7.3 дүние жүзіндегі тұрғындардың нәсілдік құрамын түсіну; 5.2.7.4 негізгі нәсілдерді және топтардың таралу аймақтағы өзіндік әңгімелеу; 5.2.7.5 нәсілдік белгілердің факторларын суреттеу; 5.2.7.6 мұғалімнің көмегімен нәсілдердің тең екендігін дәлелдеу.
2-тоқсан		
3. Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 "заттар", "физикалық зат", "материл", "бөлігі" ұғымын түсіндіру; 5.3.1.2 заттардың агрегаттық күйін түсіндіру; 5.3.1.3 бөлшектердің сұйық, қатты, газда таралауын түсіну; 5.3.1.4 заттардың қатты, сұйық, газ күйіндегі құрылымын бөліп, теориясына сәйкес түсіндіру; 5.3.1.5 заттардың қасиеттерін, аққыштығын, жылу өткізгіштігін, созылмалығын сипаттау; 5.3.1.6 объяснять понятия "физикалық" және химиялық құбылыстарды түсіндіру; 5.3.1.7 физикалық және химиялық құбылыстарға мысал келтіру; 5.3.1.8 конспект және кесте арқылы физикалық және химиялық құбылыстарды сипаттау.
	Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 "таза заттар", "қоспа" түсіндіру;

		5.3.2.2 қоспалардан таза заттарды ажырата алу 5.3.2.3 қоспалардың түрлерін және бөлу әдістерін ұсыну; 5.3.2.4 "металл", "бейметалл" ұғымын түсіндіру; 5.3.2.5 металл, бейметалға 5.3.2.6 заттарды ерігіштігі бойынша металдар және бейметалдар
	Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 табиғатта түзілген жолмен алынған заттарды 5.3.3.2 табиғи жолмен түзілген заттар мысал келтіру; 5.3.3.3 жасанды жолмен түзілген заттар мысал келтіру; 5.3.3.4 "синтетика" ұғымын 5.3.3.5 зертханалық жолмен заттарды түсіну; 5.3.3.6 синтетикалық заттар мысал келтіру
3-тоқсан		
4. Тірі және өлі табиғаттағы процесс	Өлі табиғаттағы процестер	5.4.1.1 "процесс" ұғымын түсіндіру 5.4.1.2 өлі табиғаттағы болмыстарды (табиғаттағы болмыстардың ауыспалдылығы, жел, таудың климаттық процесс) суреттеу 5.4.1.3 табиғаттағы болмыстардың ауыспалдылығы, жел, таудың климаттық процесіне мысал келтіру 5.4.1.4 өлі табиғатта болатын құбылыстардың себеп салдарларын
	Тірі табиғаттағы процестер	5.4.2.1 "қасиет", "тірі ағза" ұғымын түсіндіру 5.4.2.2 тірі ағзаның қасиеттерін

		беру; 5.4.2.3 тірі ағза үшін әр құрылымның қызметін түсіну; 5.4.2.4 тірі ағзаның құрылуы мен қызметін түсіну; 5.4.2.5 тірі о ағзаның құрылуы мен қызметін мысал келтіру; 5.4.2.6микроскоппен жұмыс істеу ережесін айтып беру; 5.4.2.7 мұғалімнің көмегімен микропрепаратты дайындау; 5.4.2.8 "фотосинтез" ұғымын түсіну; 5.4.2.9 фотосинтез процесін түсіну; 5.4.2.10 фотосинтездің өтуі мен жағдайларды бейнелеу; 5.4.2.11 "гментпи" ұғымын түсіну; 5.4.2.12 өсімдіктегі әртүрлі пішінді болуын сипаттау
5. Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көзі	5.5.1.1 "энергия" ұғымын түсіну; 5.5.1.2 энергия түрлерін ажырату; 5.5.1.3 энергия түрлеріне мысал келтіру; 5.5.1.4 "температура", "жылу" ұғымын түсіндіру; 5.5.1.5 температура мен жылу сипаттау; 5.5.1.6 термометрдің жұмыс істеу ережесін айтып беру; 5.5.1.7 термометрдің көмегімен температура өлшеу; 5.5.1.8 энергияның өзара айырмашылығын процесін түсіну 5.5.1.9 энергияның өзара айырмашылығын түсіну

	Қозғалыс	мысалдар келтіру
		5.5.2.1 "қозғалыс" ұғымын т
		5.5.2.2 тірі және өлі табиғатт маңыздылығын түсіндіру;
		5.5.2.3 тірі және өлі табиғатт қозғалыстарға мысал келт
		5.5.2.4 "қаңқа" ұғымын түсі
		5.5.2.5 қаңқа түрлеріне мыс
		5.5.2.6 жануарлардың әртүр түрлерінің өзгешеліктерін т
		5.5.2.7 денелер қозғалысын түсіну және түсіндіру
4-тоқсан		
6. Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	5.6.1.1 "экожүйе" ұғымын тү
		5.6.1.2 экожүйе компонентт
		5.6.1.3 экожүйе түрлерін жі
		5.6.1.4 экожүйеге мысал ке
		5.6.1.5 "экологиялық фактор функциясы" ұғымын түсінд
		5.6.1.6 экожүйеге экологиял факторлардың ықпал етуін
		5.6.1.7 "табиғи және жасанд ұғымын түсіндіру;
	5.6.1.8 табиғи және жасанд мысал келтіру	
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 "сан алуандылық", "г ұғымын түсіндіру;
		5.6.2.2 тірі ағзалар патшалы келтіру;
5.6.2.3 конспект, кесте, схем табиғаттың патшалығы бой		

		ағзаларды топтастыру; 5.6.2.4 "бір жасушалы және кәсіп ағзалар" ұғымын түсіндіру; 5.6.2.5 біржасушалы және көпжасушалы ағзалардың құрылуын сипаттау; 5.6.2.6 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларға мысал келтіру; 5.6.2.7 қосымша материалдармен кез келген біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау;
	Табиғатты қорғау	5.6.3.1 "табиғатты қорғау", "экологиялық мәселелер" ұғымын түсіндіру; 5.6.3.2 ҚР экологиялық мәселелерін суреттеу; 5.6.3.3 өз аймағының экологиялық мәселелерін түсіндіру; 5.6.3.4 оқу материалына бағытталып отырып, келтірілген мысалдармен экологиялық мәселені шешуді көрсету; 5.6.3.5 "Қызыл кітап" ұғымын түсіндіру; 5.6.3.6 Қазақстан Республикасының кітабының маңыздылығын түсіндіру; 5.6.3.7 Қызыл кітапқа енген жануарларды атау; 5.6.3.8 табиғатта дұрыс жүрмеуін түсіндіру; 5.6.3.9 табиғатта дұрыс жүрмеуін жадынамасын құрастыру
7. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 "жаңалық", "өзгеріс" ұғымын түсіндіру; 5.7.1.2 әлемді өзгерткен ғылым жаңалықтарды сипаттау; 5.7.1.3 "өнертабыс" ұғымын түсіндіру;

		5.7.1.4 өнертабыстың маңызын түсіндіру; 5.7.1.5 жаңалық, өнертабыстың маңызын келтіру
	Болашақ жаңалықтары	5.7.2.1 "болашақ" ұғымын түсіндіру; 5.7.2.2 өткен және болашақтағы ғылымның дамуы туралы айтып беру; 5.7.2.3 болашақ жаңалықтардың маңызын келтіру; 5.7.2.4 жаңа жаңалық, өнертабыстың маңыздылығын түсіну; 5.7.2.5 түрлі сұрақтар бойынша ғылымның көмегімен ғылым саласын зерттеулер үшін жаңа идеялар ұсыну;

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Ғылым әлемі	Ғылымның рөлі	6.1.1.1 "объект", "табиғи ғылым" ұғымдарын түсіндіру; 6.1.1.2 табиғи ғылымның зерттеу объектілерін сипаттау; 6.1.1.3 табиғи ғылымның зерттеу объектілеріне мысал келтіру;
	Зерттеу сұрағы	6.1.2.1 "айнымалы" ұғымын түсіндіру; 6.1.2.2 тәуелді, тәуелді емес айнымалылар ұғымын ажырату; 6.1.2.3 тәуелді, тәуелді емес айнымалыға мысал келтіру;
	Зерттеуді жоспарлау	6.1.3.1 жоспар бойынша зерттеу қорытындыларын құрастыра алу;

		6.1.3.2 зерттеуді қауіпсіз жүзеге асыру шарттарын түсіндіру; 6.1.3.3 зерттеуді қауіпсіз жүзеге асыру келтіру
	Деректерді жинау және жазу	6.1.4.1 "Халықаралық бірліктерді" ұғымын түсіну; 6.1.4.2 Халықаралық бірліктерді өлшем бірліктерін атау; 6.1.4.3 алгоритм бойынша бірліктерді жүйесіне ауыстыруды түсіндіру; 6.1.4.4 алгоритм бойынша өлшем бірліктерін Халықаралық бірліктерге ауыстыруды орындау
	Деректерді талдау	6.1.5.1 алынған деректерді талдау диаграммалар, схемалар түрінде графикалық түрде ұсыну
	Қорытынды және талқылау	6.1.6.1 алынған қорытындыларды схема, кластер, постер түрінде нысанда ұсыну
2.Адам. Жер. Ғалам	Макро- және микроәлем	6.2.1.1 макро және микроәлем нысандарының параметрлерін 6.2.1.2 макро және микроәлем нысандарын түсіну және мөлшерлеу
	Жер туралы жалпы мәлімет	6.2.2.1 байқалатын Жердегі объектілер болмыстарды түсіну; 6.2.2.2 Жердегі процестер мен объектілер болмыстарға мысал келтіру 6.2.2.3 Жердің қасиетін сипаттау
	Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	6.2.3.1 Жердің сферасын сипаттау 6.2.3.2 географиялық қабықтарды мысалдармен атау; 6.2.3.3 қабық пен Жердің аумағын байланысты түсіну;

	Жердегі тіршілік	6.2.3.4 схемалардың, кестелердің көмегімен Жердің сыртқы қабықшаларының өзара әрекеттесу тәсілдерін түсіндіру
		6.2.4.1 "болжам" ұғымын түсіндіру
		6.2.4.2 өмірдің Жер бетінде болжамын суреттеу;
		6.2.4.3 дайын жоспар бойынша Жер бетінде таралу болжамын салыстыру;
		6.2.4.4 Жер бетінде адамның заманауи жағдайларын әңгімелеу
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	6.2.5.1 схема, кесте, баяндама шартты белгілерді және географиялық карталарды топтастыру;
		6.2.5.2 шартты белгілерді қолдану географиялық картаны оқу;
		6.2.5.3 "масштаб" ұғымын түсіндіру
		6.2.5.4 арақашықтықты есептеу алгоритмін түсіну;
		6.2.5.5 алгоритм бойынша маршрутты қолдану арқылы арақашықтықты алу;
		6.2.5.6 "географиялық координаттар" ұғымын түсіну;
		6.2.5.7 географиялық координаттарды анықтай алу алгоритмін түсіндіру
		6.2.5.8 алгоритм бойынша географиялық координатты анықтай алу;
		6.2.5.9 "уақыт" ұғымын түсіндіру
		6.2.5.10 сағат картасын қолдану уақытты түсіну

	Материктер мен мұхиттар	6.2.6.1 материктер мен мұхиттар карталардан көрсету 6.2.6.2 "ерекшелігі", "физикалық географиялық аймақ" ұғымын түсіндіру; 6.2.6.3 жоспар бойынша материктер мен мұхиттардың табиғат ерекшеліктері мен географиялық аймақтары туралы ақпаратты таңдап алу, әңгімелеп беру; 6.2.6.4 жоспар бойынша мұхиттардың табиғатының ерекшеліктері туралы ақпаратты таңдап алу, әңгімелеп беру; 6.2.6.5 өзін таңдаған материктер мен мұхиттар туралы ақпаратты қосымша әдебиеттердің көмегімен сипаттау; 6.2.6.6 атлас картаның көмегімен материктер мен мұхиттарды контурлық картадан көрсету
	Тұрғындар географиясы	6.2.7.1 "тұрғындардың орналасуы" ұғымын түсіндіру; 6.2.7.2 кесте, баяндама жасап, тұрғындардың орналасу заңдылықтарын сипаттау; 6.2.7.3 "тұрғындардың тығыздығы" ұғымын түсіндіру; 6.2.7.4 тұрғындар тығыздығын картаның көмегімен көрсеткіштерінің маңызын түсіндіру; 6.2.7.5 картаның көмегімен тұрғындардың тығыздығының жоғары және төмен орналасқан аймақтарын атау; 6.2.7.6 тұрғындардың орналасуы туралы ақпаратты таңдап алу, әңгімелеп беру; 6.2.7.7 картадан тұрғындардың орналасуы жоғары және төмен орналасқан аймақтарды көрсету
2-тоқсан		
3.Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	6.3.1.1 "атом және молекулалық құрылыс" және күрделі заттар" ұғымын түсіндіру;

		6.3.1.2 атом және молекула, және күрделі заттарға мысал келтіру; 6.3.1.3 концепт және кесте атомның негізгі бөлшектерін олардың орналасуын суреттеу; 6.3.1.4 "температура" ұғымын қайталау; 6.3.1.5 заттардың қасиеттері балқу және қайнау температуралары бар заттар келтіру; 6.3.1.6 балқу және қайнау температуралары бар заттар келтіру
	Заттардың жіктелуі	6.3.2.1 "органикалық заттар", "бейорганикалық заттар" ұғымын қайталау; 6.3.2.2 конспект, кесте, схемалармен органикалық және бейорганикалық заттарды жіктеу; 6.3.2.3 органикалық және бейорганикалық заттарға мысал келтіру
	Заттардың түзілуі және алынуы	6.3.3.1 "артықшылығы", "кемшілігі" ұғымын түсіндіру; 6.3.3.2 табиғи және жасанды материалдардың артықшылықтарын және кемшіліктерін сипаттау; 6.3.3.3 табиғи және жасанды материалдарға мысал келтіру; 6.3.3.4 "тұрмыстық химия" ұғымын түсіндіру; 6.3.3.5 тұрмыстық химия өнімінің қолдану саласын және олардың қолдану ережелерін айтып өту; 6.3.3.6 "пайдалы қазбалар", "көмір" ұғымын қайталау; 6.3.3.7 картадан Қазақстандағы пайдалы қазбаларды көрсету 6.3.3.8 Қазақстандағы пайдалы қазбалардың таралуы

		қазбаларды өндеудің ірі ортау және картадан көрсету 6.3.3.9 пайдалы қазбалардың өңделінуінің қоршаған ортаға түсіндіру
3-тоқсан		
	Өлі табиғаттағы процестер	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болашақ (табиғаттағы болмыстардың ауыспалдылығы, жел, таудың климаттық процесс) сипаттау 6.4.1.2 табиғаттағы болмыстардың ауыспалдылығы, жел, таудың климаттық процесіне мысал келтіру;
	Тірі табиғаттағы процестер	6.4.2.1 "жазуша" ұғымын түсіндіру; 6.4.2.2 жасушаның негізгі қасиетін бейнелеу; 6.4.2.3 жасуша түріне мысал келтіру; 6.4.2.4 тірі ағзаға тән процестерді сипаттау; 6.4.2.5 "тамақтану" ұғымын түсіндіру; 6.4.2.6 ағзаның тамақтану типін беру; 6.4.2.7 тамақтану типі бойынша мысал келтіру; 6.4.2.8 "көлік", "қоректі заттар" түсіндіру; 6.4.2.9 тірі ағзаға қоректі заттар алмасуын суреттеу; 6.4.2.10 "ауа" ұғымын түсіндіру; 6.4.2.11 мұғалімнің мысал келтіру ауамен тыныс алу мен шығару ажырата алу; 6.4.2.12 ағзадан бөлінетін өнімдер; 6.4.2.13 тірі ағзадан бөлінетін өнімдер
4.Тірі және өлі табиғаттағы процесс		

		мысал келтіру; 6.4.2.14 "қоздырғыш" ұғымы және мысал келтіру; 6.4.2.15 тірі ағзаның қоздырғыш реакциясын түсіну
5. Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көзі	6.5.1.1 энергия көзі туралы 6.5.1.2 энергия көзіне мысал 6.5.1.3 "энергияның жұтылу" түсіндіру; 6.5.1.4 энергияны шығарумен жұтылуымен байланысты және түсіну; 6.5.1.5 энергияны жұтылу мысал келтіру; 6.5.1.6 "альтернатив" ұғымы 6.5.1.7 энергияны алудың әдісін сипаттау; 6.5.1.8 энергияны алудың әдісін көзіне мысал келтіру; 6.5.1.9 алтернативті энергетика дәстүрлі энергетикадан өзіндік
	Қозғалыс	6.5.2.1 "қозғалыстың салыстырмалылығы" ұғымын түсіндіру; 6.5.2.2 қозғалыстың салыстырмалылығына мысал және түсіндіру; 6.5.2.3 "қысым" ұғымын түсіндіру; 6.5.2.4 қатты денелер, сұйықтар, газдардың қысымдарын анықтау; 6.5.2.5 адам қаңқасының қысымын сипаттау; 6.5.2.6 бұлшықеттің құрылуы

6.Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	6.6.1.1 экожүйе компоненттері 6.6.1.2 диаграмма, схема түріндегі экожүйе құрамдас бөліктерінің өзара байланысының графикалық түрде көрсетуі 6.6.1.3 экожүйеге мысал келтіру 6.6.1.4 экожүйелердің ауыспалы сипаттауы
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	6.6.2.1 "флора", "фауна" ұғымдары 6.6.2.2 флора және фаунаға мысал келтіру 6.6.2.3 "ерекше" ұғымын түсіндіру 6.6.2.4 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін анықтай алу үшін өзіндік ерекшеліктерін қолдану 6.6.2.5 жергілікті экожүйеге мысал келтіру 6.6.2.6 қосымша материалдармен жергілікті экожүйедегі тірі ағзалардың алуантүрлігін сипаттау
	Табиғатты қорғау	6.6.3.1 өз аймағының экологиялық мәселелерін атау; 6.6.3.2 қосымша әдебиеттермен өз аймағындағы кейбір экологиялық мәселелердің себептерін сипаттау; 6.6.3.3 экологиялық мәселелерді шешу жолдарын атау және түсіндіру
7. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	Әлемді өзгертетін жаңалықтар	6.7.1.1 әлемді өзгертетін жаңалықтардың маңызын түсіну; 6.7.1.2 әлемді өзгерткен жаңалықтардың мысал келтіруі; 6.7.1.3 қосымша әдебиеттермен таңдау бойынша әлемді өзгертетін жаңалықтарды сипаттау; 6.7.1.4 қазақстандық ғалымдардың еңбектері

		жаратылыс-тану ғылымдары қосқан үлестерін сипаттау
	Болашақ жаңалықтары	6.7.2.1 жаңа жаңалық, өнер маңыздылығын түсіну; 6.7.2.2 ғылыми зерттеулер болашақта-ғы дамуына бол айтып беру; 6.7.2.3 болашақтағы ғылым дамуына мысал келтіру; 6.7.2.4 қосымша әдебиеттер таңдау бойынша болашақ сипаттау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

66-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

703-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы
1 тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушылардың 7-10 сыныптарына арналған негізгі орта білім беру деңгейінің "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасы "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - білім алушылардың Жер туралы, табиғаттың,

қоғам мен экономиканың өзара жүйелік байланысы туралы білімдерін, түсініктері мен бүтін көзқарастарын қалыптастыру.

3. Оқыту міндеттері:

1) табиғи және антропогенді нысандарды, құбылыстар мен процестерді қамтитын әлемнің географиялық бейнесін ашу, қоршаған әлемнің аймақтық айырмашылықтары, адамдар өмірі үшін мағынасы мен объективті сипаты туралы ұғымдарын қалыптастыру;

2) табиғат пен қоғамның өзара байланысына, осы байланыстың кеңістіктік ерекшеліктеріне қарасты білім алушылардың ғылыми көзқарастарын дамыту;

3) қоғамдық өндірістің, табиғатты қорғау мен табиғатты рационалды пайдаланудың әлеуметтік-экономикалық, табиғи-ғылыми негіздерін ашу;

4) үздіксіз қалыптасу, өзгеру, қайта туындау мен даму барысындағы объективті шынайылық ретінде табиғатқа деген диалектикалық көзқарастарын қалыптастыру;

5) географиялық ғылымның ұғымдары мен терминдерін меңгеруге ықпал жасау;

6) кеңістіктік ойлауын және картографиялық дағдыларын қалыптастыру;

7) географиялық білімдерін тәжірибеде, күнделікті өмірде қолдану дағдыларын қалыптастыру;

8) білім алушылардың бойына заманауи қазақстандық қоғамға тән ұлттық және жалпы адами құндылықтар жүйесін сіңдіру;

9) Отансүйгіштікке, толеранттыққа, басқа халықтарды және олардың мәдениетін сыйлауға, қоршаған ортаны қорғауға тәрбиелеу.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

- 1) жалпы зияттық дағдылары мен біліктерін қалыптастыру;
- 2) себеп-салдарлық байланысты орнату біліктерін қалыптастыру;
- 3) сөздік қорын ғылыми терминдермен, ұғымдармен толықтыру және байланыстырып сөйлеуін дамыту;
- 4) кеңістіктік ұғымдарын жетілдіру;
- 5) географиялық контурлық, далалық карталарды қолдану дағдыларын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәлілдері

5. Оқу процесін ұйымдастыруда психикалық дамуы тежелген білім алушылардың ерекшеліктері ескеріледі: ойлау икемділігінің жеткіліксіздігі, есте сақтауының нашарлығы, зейіннің тұрақсыздығы, көру-есту және көру-кеңістіктік ақпараттарды қабылдау мен өңдеу қиындығы, жұмыс қабілеттілігінің төмендігі.

6. Білім алушылардың "География" оқу пәнін меңгерудегі қиындықтары:

1) айтылымдар құрастыруда, мысалдар келтіруде, видеороликтің негізгі мазмұнын баяндауда, бейнелеу элементтерін сипаттауда, кестемен, схемамен, диаграммамен жұмыс жасау барысында деректерді талдауда;

2) практикалық тапсырмаларды орындауда, картамен, атласпен, дидактикалық материалдармен, жеке құрылғылармен (компас, нивелир, теодолит) жұмыс жасағанда;

3) картада ұсақ және ірі физикалық нысандардың географиялық координаттарын іздеуде, шартты белгілерді қолдануда, картаны оқуда;

4) физикалық, әлеуметтік және экономикалық география нысандарын салыстырғанда, өз бақылауы және заттық-тәжірибелік іс-әрекеті негізінде ойын білдіру, болжау, пайымдау, қорытындылау қажет болғанда;

5) өз ойын білдіруді талап ететін сұрақтарға жауап бергенде, өмірден мысалдар келтіргенде және проблемалардың шешу жолдарын ұсынғанда;

6) ғылыми терминдерді есте сақтауда, оларды тәжірибеде қолдануда.

7. Оқу процесін ұйымдастыруда келесідей тәсілдер қолданылады:

1) жүйелі тәсіл - жеке бөліктерін өзара байланыста және өзара әрекетте қарастыруға мүмкіндік береді;

2) құндылықты- бағыттық тәсілі - оқу іс-әрекетін ұйымдастыру мен орындауды және оның нәтижесін белгілі бір құндылықтар тарапынан қарастырады. Құндылыққа бағытталған оқу процесі білім алушылардың мқсатқа бағытталған құндылықтар жүйесін қалыптастырады;

3) жүйелік-әрекеттік тәсіл - тұлғаның білім, білік, дағдыларын меңгеруін қамтамасыз етіп қана қоймай, сонымен қатар кез-келген танымның пәндік аясында әлемнің бейнесі мен құзіреттілігін де қамтамасыз етуге бағытталған жалпы мәдени және тұлғалық дамуына жағдай жасай отырып, тұлғаны дамытуға бағытталады.

8. "География" пәнін оқудың тиімді әдістері:

1) картографиялық әдіс - нысандардың өзара орналасуын, олардың өлшемдерін, қандай да бір көрністің таралау дәрежесін қамтиды;

2) тарихи әдіс - Жер, адамзаттың дамуы туралы тарихи деректерді хабарлауды қарастырады;

3) статистикалық әдіс - аумақтың аймағы, биіктігі мен тереңдігі, табиғи ресурстардың қоры, халықтың саны, демографиялық көрсеткіштер, өндірістің абсолюттік және қатыстық көрсеткіштері тәрізді статистикалық мәдіметтерді қолдануға бағытталған;

4) экономикалық-математикалық әдіс - халықтың тығыздығын, туылуын, өлімін, санының қалыпты жағдайда өсуінің, миграция көлемін, әр адам басына шаққандағы ЖІӨ, ресурспен қамтамасыз етілуін есептейді;

5) географиялық аудандандыру әдісі - экономикалық және физикалық – географиялық (табиғи) аудандарды бөлуді сипаттайды;

6) салыстырмалы –географиялық әдіс - қандай да бір нысандардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын толық сипаттап, бағалауға мүмкіндік беріп, сонымен қатар осы айырмашылықтарды түсіндіреді;

7) бақылау мен далалық зерттеу әдістер -і географиялық нысандарды, үлгілерді жинау; құбылыстарды бақылауды сипаттайды;

9. Педагогикалық міндеттер келесі педагогикалық технологияларды қолданған жағдайда нәтижелі шешіледі:

1) жобалық технология - анықтамалық әдебиеттер, пайымдар, терминдер мен анықтамаларды іздеу, анықтамалық материалдарға бейімделу басымдылығын туындатады. Білім алушылардың логикалық негізделген қорытындылар, талдау жасауын, қажет ақпаратты алуын болжайды;

2) сыни ойлау технологиясы - география сабақтарында сыни ойлау контекстін ескере отырып бақылау, талдау және жинақтау сияқты дағдыларын дамытады;

3) мультимедиялық технологиялар - зерттелініп отырған көріністерді жариялауда үлкен мүмкіндіктер ашып, білім алушылардың қызығушылықтарын, оқуға деген мотивациясын, зейін аударуын жоғарылатады;

10. Білімдерді саналы меңгеруге, ақыл-ой операцияларын дамытуға ықпал ететін тапсырмалар:

1) оқытылып жатқан материалдар туралы өз пікірін ұсыну;

2) материалдарды бір формада басқа формаға түрлендіру (сөздік формада схемаға, кестеге, контурлы карталарды толтыру);

3) материалдарды қысқа баяндау, негізгі ойды бөліп көрсету;

4) ақпараттарды топтастыру;

- 5) теориялық материалдарды тәжірибеде қолдану;
- 6) қорытындыны әртүрлі формада ұсыну;
- 7) кестедегі, схемадағы деректерді салыстыру;
- 8) фактілер мен салдар арасын ажырату;
- 9) толықты бөліктерге бөлу немесе керісінше, бөліктерді толық қылып құрау;
- 10) нысандар арасындағы өзара байланысты айқындау;
- 11) іс-әрекет жоспарын құру;
- 12) шығармашылық тапсырмаларды орындау.

11. Бағалау дағдыларын дамытуды ынталандыратын тапсырмалар:

- 1) маңызды деректердің рөлін бағалау;
- 2) басқа білім алушылардың пікірлерін талдау;
- 3) басқа білім алушылардың ой толғауының логикалық мағынасында кеткен қателерды анықтау.

12. "География" пәнін оқыту үшін қажетті техникалық және дидактикалық құралдар: интернетке қосылған компьютер, мультимедиялық проектор, интерактивті тақта, принтер, сканер; тәжірибелік сабақтарды жүргізуге қажетті құрылғылар мен құралдар (компас, термометр, барометр, гигрометр, нивелир, рулетка).

13. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

- 1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

3) тапсырмаға берілген жазбаша нұсқауларды қажет болған жағдайда дауыстап, баяу темппен, мағыналық мәнермен оқып беру;

4) мүмкіндіктері шектеулі білім алушылардың ерекшеліктерін ескеріп тапсырманың мәтінін бейімдеу (ірі қаріп, тапсырмаларды бір-бірінен нақты бөлу);

5) қажет болған жағдайда сараланған көмек көрсетуге: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалды қолдау), ұйымдастырушылық (зейінін аулау, жұмысқа шоғырландыру, өзін-өзі тексеру керектігін еске салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырманың нұсқауын түсіндіру);

6) тапсырманы орындауға берілетін уақытты ұлғайтуға.

3-тарау. "География" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "География" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 8-сыныпта аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

15. Бағдарламаның мазмұны оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер сынып бойынша күтілетін нәтижелер сипатындағы оқу мақсаттарынан құралған бөлімшелерден тұрады.

16. Бағдарлама мазмұны 6 бөлімді қамтиды:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі;

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі;

3) "Физикалық география" бөлімі;

4) "Әлеуметтік география" бөлімі;

5) "Экономикалық география" бөлімі;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі.

17. "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі келесідей бөлімшені қамтиды:

1) Зерттеулер мен зерттеушілер.

18. "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) географиялық карталар;

2) географиялық деректер базасы.

19. "Физикалық география" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) литосфера;

2) атмосфера;

3) гидросфера;

4) биосфера;

5) табиғи-аумақтық кешендер.

20. "Әлеуметтік география" бөлімі келесідей бөлімшені қамтиды:

1) халықтар географиясы.

21. "Экономикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) табиғи ресурстар;

2) әлеуметтік-экономикалық ресурстар;

3) дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы;

4) дүниежүзілік шаруашылықтың даму процестері мен көрсеткіштері.

22. "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі келесідей бөлімшені қамтиды:

1) дүниежүзі елдері.

23. 7-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі: зерттеулер және зерттеушілер, географиялық зерттеулер нысандары, география ғылымының дамуы, географиялық деректердің дәйеккөзі, географиялық тәжірибелер, зерттеудің далалық әдістері, географияда графикалық әдістерді қолдану;

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі: географиялық карталар, географиялық картосызбаларды қолдану, географиялық номенклатура, географиялық деректер базасы, географиялық деректерді ұйымдастыру;

3) "Физикалық география" бөлімі: литосфера, литосфераның құрылымы және заттық құрамы, Жердің тектоникалық құрылымы, литосфералық катаклизмдер, атмосфера, атмосфера және оның құрылымдық бөлімдері, ауа-райы және метеорологиялық элементтер, қолайсыз атмосфералық құбылыстар, гидросфера, гидросфера және оның құрылымдық бөлімдері, су ресурстарының маңызы, Әлемдік мұхиттың географиялық орналасуы, әлем мұхиты суының қасиеттері, мұхит суының қозғалысы, мұхитпен байланысты апаттар, Әлем мұхитының мәселелері, биосфера, биосфера және оның құрылымдық бөлімдері, туған өлкенің флорасы және фаунасы, топырақ, оның құрамы және құрылымы, Қазақстандағы топырақ түрлері, топырақтың экологиялық мәселелері, табиғи-аймақтық кешендер, табиғи-

аймақтық кешендердің қалыптасуы, табиғи-аймақтық кешен түрлері; туған өлкемнің таңбасы: өлкетану деректер базасын құрастыру.

4) "Әлеуметтік география" бөлімі: халықтар географиясы, тілдік жанұялар және әлем елдерінің топтары, әлем халықтарының діни құрамы, әлемнің тарихи-мәдени аймақтары, ұлтаралық және конфессияаралық келісім;

5) "Экономикалық география" бөлімі: табиғи ресурстар, табиғи ресурстарды топтастыру, табиғи ресурстарды қолдану мәселелері, әлеуметтік-экономикалық ресурстар, көлік инфраструктурасы, әлеуметтік инфраструктура, дүниежүзілік шаруашылығының салалық және аймақтық құрылымы, дүниежүзілік шаруашылығының салалары: ауыл шаруашылығы және өндіріс;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі: дүниежүзі елдері, дүниежүзі елдерінің географиялық орналасуы, дүниежүзі елдерінің географиялық және экономикалық-географиялық орны.

24. 8-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны::

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі: зерттеулер және зерттеушілер. География ғылымының салалары, географиялық зерттеулер әдістерінің түрлері. Географиялық деректерді оңдеу және сараптау, географиялық моделдер, зерттеу нәтижелерін ұсыну түрлері;

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі: географиялық карталар, тақырыптық карталар және олардың қосымша сипаттарының элементтері, тақырыптық карталарды оқу, тақырыптық географиялық номенклатура, географиялық деректер базасы, географиялық деректер базасын құруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың ролі;

3) "Физикалық география" бөлімі: рельеф формаларының қалыптасу және таралу заңдылығы, рельеф түрлерін топтастыру, материктер және мұхиттардағы ірі орографиялық нысандар, тау породалары және минералдарды топтастыру, тау породалары және минералдардың қалыптастыру заңдылықтарына, олардың қасиеттеріне сәйкес пайдалы

қазбалардың таралуы тау породалары мен минералдарының жасын анықтау, геологиялық жыл санау, геохронологиялық кесте, рельефтің адамзат өмірі мен шаруашылығына ықпалы, атмосфера, климатқұрушы факторлар, атмосфераның жаһандық қозғалысы, климаттық белдеу, материктер климатының ерекшеліктері, климаттың адамзат өмірі мен шаруашылығына ықпал ету, атмосфераға адамдардың теріс ықпал етуі; гидросфера, су құрғақтық түрі және қалыптасуы, су құрғақтықтың шаруашылық маңыздылығы, өзен алқабының құрылымы, өзендердің гидрологиялық кестесі, көлдер және мұздықтар, су құрғақтық экологиялық проблемалары, су апаттары, биосфера, табиғи аймақтар және биік белбеулер, материктердің табиғи аймақтары, мұхиттардың органикалық әлемі, өсімдік және жануарлар әлемін қорғау, табиғи-аймақтық кешендер, географиялық қыртыстың құрылымы мен құрамы, географиялық қыртыстың заңдылықтары;

4) "Әлеуметтік география" бөлімі: халықтар географиясы, халық санағы, халықтың өсім түрлері, демографиялық көрсеткіштер және демографиялық жағдайлар, демографиялық мәселелер, демографиялық саясат;

5) "Экономикалық география" бөлімі: табиғи ресурстар, табиғи ресурстардың экономикалық және экологиялық бағалау, әлем аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуеті, табиғи ресурстарды өңдеу орталықтары және технологиялары, дайын өнімдердің түрлері, әлеуметтік-экономикалық ресурстар, экономикалық инфрақұрылымның элементтері және функциялары, дүниежүзі шаруашылығының салалық және аймақтық құрылымы: кен өндіруші, өңдеу салалары, қызмет көрсету, ауыл шаруашылығы және өнеркәсіпті ұйымдастыру түрлері, ауыл шаруашылығы, өндіріс және қызмет көрсетуді орнату факторлары, дүниежүзілік шаруашылық салаларының сипаты.

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі: дүниежүзі елдері, дүниежүзінің саяси картасы, дүниежүзінің саяси картасындағы сандық және сапалық өзгерістер. Дүниежүзі елдерінің саяси-географиялық орны, саяси интеграция, Қазақстанның саяси интеграция үрдісінде қызығушылығы, бағыттары және бастамалары.

25. 9-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны::

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі: зерттеулер және зерттеушілер, қазақстан географтарының зерттеулері, география ғылымының заманауи өзекті мәселелері, географиялық нысандар және құбылыстардың номинациялары ерекшеліктері, қазақ ұлттық географиялық терминдер, зерттеу нәтижелерінің зерттеу нәтижелерінің ұсынудың академиялық түрлер;

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі: географиялық карталар, картада географиялық нысандарды, құбылыстар және үрдістерді көрсету тәсілдері, географиялық номенклатураны көрсету тәсілдері, географиялық деректер базасы, Жердің қашықтық зондтау әдістері, геоақпараттық жүйелі технологиялар қолдану аясы;

3) "Физикалық география" бөлімі: геологиялық тарих және Қазақстан аумағының тектоникалық құрылымы, Қазақстанның басты орографиялық нысандары, қазақ оронимдері, Қазақстанда минералды ресурстарды таралу заңдылықтары, минералды ресурстарды табу және өңдеу орталықтары, Қазақстанда минералды ресурстарды бағалау, минералды ресурстарды өндеуге байланысты мәселелер, атмосфера, Қазақстанда климат құраушы факторлары, Қазақстандағы климаттық жағдай, Қазақстанда климаттық ресурстар, Қазақстандағы жағымсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар, қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстардың номинациялар ерекшеліктері, гидросфера, Қазақстандағы ішкі су түрлері, қазақ гидронимы, Қазақстандағы су ресурстарын экономикалық бағалау, су ресурстарының экологиялық мәселелері, Қазақстанның ішкі суының геосаяси проблемалары, биосфера, Қазақстандағы табиғи аймақтар және биік белбеулер, аса қорғайтын табиғи аймақ түрлері, Қазақстанның табиғи мұрасы, табиғи хоронимдер маңызы (аса қорғайтын табиғи аймақтар), ноосфераның қалыптасуы, Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан үлесі, табиғи-аймақтық кешендер, Қазақстанның физикалық географиялық аудандары, қазақ табиғи хоронимдері (физикалық географиялық аудандар), антропогендік факторлардың табиғи кешендерге ықпалы, антропогендік ландшафтарды жақсарту жолдары;

4) "Әлеуметтік география" бөлімі: халықтар географиясы, Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы, әлем халықтарының көші-қоны,

Қазақстан халқының көші-қоны, көші-қоны саясаты, еңбек ресурстарының сандық және сапалық көрсеткіштері, Қазақстандағы демографиялық жағдай және демографиялық саясат, елді мекендерді топтастыру, елді мекендердің қызметтік аймақтары, Қазақстан ойконимдері, Қазақстандағы елді мекендер проблемасы, урбанизация үрдісі, Қазақстанда урбанизация үрдісін бағалау;

5) "Экономикалық география" бөлімі: табиғи ресурстар, Қазақстанның табиғи-ресурстар әлеуеті, Қазақстанда табиғи ресурстар және дайын өндірім түрлерін өндіру технология және өңдеу орталықтары, табиғатты пайдалану түрлері, Қазақстанда табиғатты пайдалану мәселелері, тұрақты даму, әлеуметтік-экономикалық ресурстар, ғылыми-техникалық революция үрдісі мен бағыты, Қазақстандағы адами капиталды дамыту, Қазақстанның индустриалды-инновациялық даму бағыты, Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы, Қазақстан аймағында инфрақұрылым даму деңгейі,, дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аймақтық құрылымы, Қазақстанның шаруа салалары, Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруа салалары және мамандандырылуы, дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері және тенденциялары, дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері, дүниежүзілік шаруашылықта Қазақстанның орны,, қызығушылығы, халықаралық экономикалық интеграцияда Қазақстанның орны;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі: дүниежүзі елдері, дүниежүзі елдерін экономикалық даму деңгейі бойынша топтастыру, халықаралық ұйымдардың деңгейлері және мақсаттары, Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық және саяси-географиялық жағдайы, Қазақстанда саяси-әкімшілік хоронимдер, Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпарат ұсыну түрлері.

26. 10-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі: жалпыгеографиялық әдістер; зерттеу әдістерінің түрлері;

2) "Картография және геоинформатика": картография, заманауи картографиялық әдістер; геоинформатика негіздері; географиялық деректер базасы; географиялық деректерді елестету;

3) "Табиғатты пайдалану және геоэкология": табиғатты пайдалану түрлері; табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға әсерін бағалау; табиғатты рационалда пайдалану ұстанымдары; экологиялық таза өндірістерді жобалау; геоэкологиялық зерттеулер негіздері; геоэкология өзектілігі және зерттеу пәні; геосфералардың ластануы; геоэкологиялық аймақтар; геоэкологиядағы антропогенды факторлар; жаһанды экологиялық мәселелер; экологиялық инновациялық технологиялар; Қазақстанның экологиялық проблемалары;

4) "Геоэкономика" бөлімі: геоэкономика негіздері; геоэкономика өзектілігі және зерттеу пәні; шаруашылықты ұйымдастырудың аймақтық факторлары; дүниежүзілік шаруашылық құрылымы; дүниежүзілік шаруашылық аймақтық үлгілері; әлем елдерінің экономикалық даму көрсеткіштері; экономикалық дамудың әлемдік тәжірибесі; Қазақстан Республикасының экономикалық дамуының мақсаттық көрсеткіштері

5) "Геосаясат" бөлімі: геосаясат негіздері; геосаясат өзектілігі; дүниежүзілік геосаяси аумақ; геосаясат және географиялық факторлар; мемлекет аймағының морфологиясы; мемлекет шекарасы;

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі: дүниежүзі аймақтары; кешенді географиялық аудандастыру; елдерді салыстыру әдістері; елдерді салыстыру ғылымы;

7) "Адамзаттың жаһанды мәселелері": жаһанды мәселелерді шешу; жаһанды мәселелердің географиялық аспектілері.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

27. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар –бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. "7" – сынып, "2.1" –бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

28. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	7.1.1.1 "зерттеуші", "зерттеу нысаны" ұғымдарын түсіндіру;	8.1.1.1 "географиялық ғылым", "сала" ұғымдарын түсіндіру;	9.1.1.1 конспект көмегімен географиялық ғылымның дамуына үлес қосқан	
	7.1.1.2 мұғалімнің көмегімен географиялық нысандарды анықтау;	8.1.1.2 география ғылымы саласындағы кесте, схемаларға географиялық формада бөлуді жазу;	қазақстандық ғалымдардың зерттеулері туралы атып беру;	
	7.1.1.3 конспект, кесте түрінде географиялық ғылымның дамуына үлес қосқан саяхатшылар мен зерттеушілердің үлесін сипаттау;	8.1.1.3 географиялық ғылым салаларына мысал келтіру;	9.1.1.2 географиялық ғылым зерттеулерінің заманауи өзекті мәселелерін сипаттау;	
	7.1.1.4 үлгі арқылы карта, суреттер, мәтіндер, фотолар, географиялық материалдар сияқты географиялық ақпарат көздерімен жұмыс жасау;	8.1.1.4 мұғалімінің көмегімен географиялық ғылым саласындағы зерттеулердің маңыздылығын түсіндіру;	9.1.1.3 мұғалімінің көмегімен географиялық ғылым зерттеулерінің өзекті мәселелерін шешу жолдарын талқылау;	
	7.1.1.5 "құбылыс" ұғымын түсіндіру;	8.1.1.5 далалық, картографиялық және географиялық зерттеулердің теориялық әдістерінің мағынасын түсіндіру;	9.1.1.4 "номинация" ұғымын түсіндіру;	
	7.1.1.6 географиялық нысандардың қасиеттерін сипаттау;	8.1.1.6 "қазақстандық компонентті" түсіндіру;	9.1.1.5 географиялық нысандар мен көріністерді номинациялау ерекшеліктерін сипаттау;	
	7.1.1.7 "әдіс" ұғымын түсіндіру;	8.1.1.7 қазақстандық компонентті қолдана отырып, сандық және сапалық географиялық деректерді сипаттау;	9.1.1.6 келтірілген тізім бойынша қазақ халқының халықтық географиялық терминдерінің мағынасын түсіндіру;	
	7.1.1.8 далалық географиялық зерттеу әдістерін сипаттау, кесте,	8.1.1.8	9.1.1.7 түрлі формада	

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 "географиялық карта карта", "картосхемалар" ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.2 картосхемалар түрлері жайлы айту; 7.2.1.3 тақырып бойынша картосхемаларды түсіндіру; 7.2.1.4 "номенклатура" ұғымын түсіндіру; 7.2.1.5 келтірілген тізім бойынша география-лық номенклатура нысандарын картадан көрсету;	8.2.1.1 "тақырыптық карта" ұғымын түсіндіру; 8.2.1.2 тақырыптық карталар, профиль, диаграмма, графика, кестелердің қосымша сипаттамаларының элементтерін сипаттау; 8.2.1.3 мұғалымның көмегімен картаны оқу алгоритмін сипаттау; 8.2.1.4 шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдану негізінде тақырыптық карталарды оқу; 8.2.1.5 атлас картасына сүйене отырып, географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсету;	9.2.1.1 карта түрлеріне мысал келтіру; 9.2.1.2 мұғалімнің көмегімен жалпы географиялық және тақырыптық карталарды ажырату; 9.2.1.3 картаға сүйене отырып, маңызды қазақстандық географиялық нысандарды, процестер мен құбылыстарды картаға сүйене отырып сипаттау; 9.2.1.4 Қазақстанның географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсету; 9.2.1.5 тізім бойынша Қазақстанның географиялық номенклатура нысандарын кескін картаға түсіру;	
2.2 Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 "географиялық деректер базасы" ұғымын түсіндіру;	8.2.2.1 ақпараттық – коммуникативті технологияларды	9.2.2.1 жерді қашықтықтан	10.2.1.1 қазақста география

		түсіндіру; 8.2.2.2 ақпараттық-коммуникативтік технологияларға мысал келтіру; 8.2.2.3 ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдана отырып, географиялық деректер базасы туралы айтып беру; 8.2.2.4 қазақстандық компоненттегі географиялық нысандарды көрсету мен атау;	зерделеудің әдістерін сипаттап, маңыздылығы мен ерекшеліктерін түсіндіру; 9.2.2.2 геоақпараттық технология әдістерін түсіндіру; 9.2.2.3 мұғалімнің көмегімен шаруашылық пен ғылым салаларында геоақпараттық технологияларын қолданудың маңыздылығын түсіну мен сипаттау	нысандар құбылыс 10.2.1.2 Қ география номенкла нысандар көрсету; 10.2.1.3 ті Қазақста номенкла нысандар картада б
	7.2.2.2 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды кетеді сипаттау; 7.2.2.3 географиялық нысандардың мағынасын сипаттау;; 7.2.2.4 келтірілген тізім бойынша картадан географиялық объектілерді табу мен көрсету;			

3) "Физикалық география" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Литосфера	7.3.1.1 "литосфера", "жер қыртысы", "плита", "заттық құрам" ұғымдарын түсіндіру; 7.3.1.2 литосфераның құрылысы мен заттық құрамын сипаттау; 7.3.1.3 жердің заттық құрамына мысал келтіру; 7.3.1.4 "тектоника" ұғымын түсіндіру; 7.3.1.5 жердің тектоникалық	8.3.1.1 "жер бедері" ұғымын түсіндіру; 8.3.1.2 жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтарын сипаттау; 8.3.1.3 формасы бойынша жер бедері түрлерін жіктеу; 8.3.1.4 физикалық картаға сүйене отырып, жер бедері формаларына	9.3.1.1 Қазақстанның геохронологиялық кестелерінің құрылымы мен құрылысын түсіндіру; 9.3.1.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде Қазақстанның жер бедерінің геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын сипаттау; 9.3.1.3 жоспар бойынша	

		мысал келтіру;	Қазақстанның басты орографиялық нысандарын сипаттау;	
	құрылымы мен литосфералық плиталардың орналасуы туралы айту;	8.3.1.5	9.3.1.4	
	7.3.1.6	жоспар бойынша жер бедері формаларын сипаттау;	"ороним" ұғымын түсіндіру;	
	атлас картасының көмегімен картадан литосфералық плиталарды көрсету;	8.3.1.6 "орография" ұғымын түсіндіру;	9.3.1.5	
	7.3.1.7	8.3.1.7 мұғалімнің көмегімен материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді атау мен түсіндіру;	қазақ оронимдерінің жіктелуін түсіну мен сипаттау;	
	дейф тәрізді жер қыртысының тектоникалық қозғалысын сипаттау;	8.3.1.8 келтірілген тізім бойынша жеке материктер бойынша жер бедерінің ең үлкен формаларын картадан көрсету;	9.3.1.6	
	7.3.1.8	8.3.1.9	қазақ оронимдеріне мысал келтіру,	
	жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарына мысал келтіру;	"тау жыныстары ", "минералдар", "пайдалы қазбалар" ұғымдарын түсіндіру;	9.3.1.7	
	7.3.1.9 "катаклизм" ұғымын түсіндіру;	8.3.1.10	қазақ оронимдеріні картадан көрсету мен табу және оларды кескін картада белгілейді;	
	7.3.1.10 әлемдегі және Қазақстандағы литосфералық катоклизмалар туралы айту;	түрлі белгілері бойынша тау жыныстары мен минералдарды жіктеу;	9.3.1.8 "минералды ресурс" ұғымын түсіндіру;	
	7.3.1.11 "қазақстандық компонент" ұғымын түсіндіру;	8.3.1.11 тау жыныстары мен минералдарға мысал келтіру;	9.3.1.9 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтары туралы айту;	
	7.3.1.12 қазақстандық компонент негізінде литосферадағы литосфералық катоклизмалар кезіндегі ережелерді түсіндіру;	8.3.1.12	9.3.1.10	
		тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы	Қазақстан- ның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсету;	
			9.3.1.11	
			келтірілген жоспар бойынша Қазақстанның минералды ресурстарын сипаттау;	

		қазбалардың таралуын сипаттау; 8.3.1.13 тау жыныстары мен минералдарының қасиеттерін түсіндіру; 8.3.1.14 тау жыныстарының қасиеттері мен олардың түрлеріне мысал келтіру; 8.3.1.15 алгоритм бойынша тау жыныстарының жастарын анықтау әдістерін сипаттау, 8.3.1.16 "геологиялық жылсанау" мен "геохронологиялық кесте" ұғымын түсіндіреді; 8.3.1.17 геохронологиялық кестеге сүйене отырып, жер қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдері мен оқиғаларды көрсету; 8.3.1.18 "жергілікті компонент" ұғымын түсіндіру; 8.3.1.19 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсерін түсіндіру мен талқылау;	9.3.1.12 минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды топтастырып, Қазақстанның түрлі аймақтары үшін оларды шешу жолдарын түсіну мен талқылау;	

3.1 Литосфера	7.3.1.1 "литосфера", "жер қыртысы", "плита", "заттық құрам" ұғымдарын түсіндіру; 7.3.1.2 литосфераның құрылысы мен заттық құрамын сипаттау; 7.3.1.3 жердің заттық құрамына мысал келтіру; 7.3.1.4 "тектоника" ұғымын түсіндіру; 7.3.1.5 жердің тектоникалық құрылымы мен литосфералық плиталардың орналасуы туралы айту; 7.3.1.6 атлас картасының көмегімен картадан литосфералық плиталарды көрсету; 7.3.1.7 дейф тәрізді жер қыртысының тектоникалық қозғалысын сипаттау; 7.3.1.8 жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарына мысал келтіру; 7.3.1.9 "катаклизм" ұғымын түсіндіру;			

		8.3.1.1		
		"жер бедері" ұғымын түсіндіру;		
		8.3.1.2		
		жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтарын сипаттау;		
		8.3.1.3		
		формасы бойынша жер бедері түрлерін жіктеу;		
	7.3.1.10 әлемдегі және Қазақстандағы литосфералық катоклизмалар туралы айту;	8.3.1.4 физикалық картаға сүйене отырып, жер бедері формаларына мысал келтіру;		
	7.3.1.11 "қазақстандық компонент" ұғымын түсіндіру;	8.3.1.5		
	7.3.1.12 қазақстандық компонент негізінде лиосферадағы литосфералық катоклизмалар кезіндегі ережелерді түсіндіру;	жоспар бойынша жер бедері формаларын сипаттау;		
		8.3.1.6 "орография" ұғымын түсіндіру;		
		8.3.1.7 мұғалімнің көмегімен материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді атау мен түсіндіру;		
		8.3.1.8 келтірілген тізім бойынша жеке материтер бойынша жер бедерінің ең үлкен формаларын картадан көрсету;		
		8.3.1.9		
		"тау жыныстары ",		

		"минералдар", "пайдалы қазбалар" ұғымдарын түсіндіру; 8.3.1.10 түрлі белгілері бойынша тау жыныстары мен минералдарды жіктеу; 8.3.1.11 тау жыныстары мен минералдарға мысал келтіру; 8.3.1.12 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуын сипаттау; 8.3.1.13 тау жыныстары мен минералдарының қасиеттерін түсіндіру; 8.3.1.14 тау жыныстарының қасиеттері мен олардың түрлеріне мысал келтіру; 8.3.1.15 алгоритм бойынша тау жыныстарының жастарын анықтау әдістерін сипаттау, 8.3.1.16 "геологиялық жылсанау" мен "геохронологиялық кесте" ұғымын түсіндіреді; 8.3.1.17 геохронологиялық		

		9.3.1.1 Қазақстанның геохронологиялық кестелерінің құрылымы мен құрылысын түсіндіру; 9.3.1.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде Қазақстанның жер бедерінің геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын сипаттау; 9.3.1.3 жоспар бойынша Қазақстанның басты орографиялық нысандарын сипаттау; 9.3.1.4 "ороним" ұғымын түсіндіру; 9.3.1.5 қазақ оронимдерінің жіктелуін түсіну мен сипаттау; 9.3.1.6 қазақ оронимдеріне мысал келтіру, 9.3.1.7 қазақ оронимдеріні картадан көрсету мен табу және оларды кескін картада белгілейді; 9.3.1.8 "минералды ресурс" ұғымын түсіндіру;	
	кестеге сүйене отырып, жер қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдері мен оқиғаларды көрсету; 8.3.1.18 "жергілікті компонент" ұғымын түсіндіру; 8.3.1.19 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсерін түсіндіру мен талқылау;		

			9.3.1.9 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтары туралы айту; 9.3.1.10 Қазақстан- ның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсету; 9.3.1.11 келтірілген жоспар бойынша Қазақстанның минералды ресурстарын сипаттау; 9.3.1.12 минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды топтастырып, Қазақстанның түрлі аймақтары үшін оларды шешу жолдарын түсіну мен талқылау;	
3.2 Атмосфера	7.3.2.1 "атмосфера" ұғымын түсіндіру; 7.3.2.2 атмосфера-ның құрамын сипаттау; 7.3.2.3 атмосфера құрамына мысал келтіру; 7.3.2.4 атмосфераның құрылысы мен қабаттарының ерекшеліктері туралы айту;	8.3.2.1 "климат", "климат қалыптастырушы фактор" ұғымдарын түсіндіру; 8.3.2.2 климат қалыптастырушы факторлардыжіктеу; 8.3.2.3 климат қалыптастырушыфактор ларына мысал келтіру;	9.3.2.1 Қазақстанның климат қалыптастырушы факторларын атау; 9.3.2.2 Қазақстанның климат қалыптастырушыфактор ларын сипаттау; 9.3.2.3 Қазақстанның климат қалыптастырушы факторларына мысал келтіру; 9.3.2.4	

7.3.2.5 мұғалімнің көмегімен схеманұсқа, сурет түрінде атмосфераның қабаттарын графикалық түрде бейнелеу;	8.3.2.4 келтірілген жоспарбойынша климат қалыптастырушы факторларды сипаттау;	
7.3.2.6	8.3.2.5 "атмосфераның циркуляциясы" ұғымын түсіндіру;	Қазақстанның климаттық жағдайлары туралы айту;
"ауа-райы" ұғымын түсіндіру;	8.3.2.6 атмосфераның ғаламдық циркуляциясын түсіндіру;	9.3.2.5
7.3.2.7 температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылықты зерттеудің жеке метеорологиялық элементтерін сипаттау;	8.3.2.7 "климаттық белдеу" ұғымын түсіндіру;	Қазақстан-ның климаттық ресурстарын сипаттау; 9.3.2.6 қолайлы және қолайсыз атмосфералық құбылыстарды түсіндіру;
7.3.2.8	8.3.2.8 жоспар бойынша климаттық белдеуді	9.3.2.7
жеке метеорологиялық элементтерді (температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық) зерттеудің маңыздылығын түсіну;	8.3.2.9 климаттық картаға сүйене отырып, климаттық белдеулерге мысал келтіру;	аймақтық картадан қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстардың қалыптасуы және таралуын атау, көрсету және олардан сақтану шараларын сипаттау;
7.3.2.9 метеорологиялық құрал-жабдықтардың жұмысын түсіну (термометр, барометр, флюгер, гигрометр);	8.3.2.10	9.3.2.8
7.3.2.10	Климаттық картаның көмегімен түрлі материкте орналасқан ұқсас климаттық белдеулерді түсіну;	жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін түсіну мен талқылау;
кесте, конспект түрінде метеорологиялық құрал-жабдықтарды тіркеу, температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын сияқты жеке метеорологиялық элементтерді үлгі бойынша мұғалімнің көмегімен өлшеу;	8.3.2.11	
7.3.2.11 "синоптика"	картадан әлемнің климаттық белдеулерін көрсетіп, оларды кескін картада белгілеу;	
	8.3.2.12 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде	
	климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсерін сипаттау;	
	8.3.2.13	

	ұғымын түсіндіру; 7.3.2.12 метеорологиялық элементтердің графикалық материалдарын алгоритм көмегімен түсіндіру; 7.3.2.13 жергілікті жер мүмкіндігі бойынша температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық метеорологиялық элементтерінің көрсеткіштері бойынша синоптикалық графикалық материалдарды сипаттау; 7.3.2.14 қолайсыз атмосфералық құбылыстарды түсіндіру; 7.3.2.15 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қолайсыз атмосфералық құбылыстардың мәселелерін шешу жолдарын талқылау мен түсіндіру	адамзат әрекетінің атмосфера мен климатқа тигізетін кері әсерін түсіну мен түсіндіру және мұғалімінің көмегімен оларды шешу жолдарын анықтау мен талқылау(қазақстандық компонент негізінде)		
3.3 Гидросфера	7.3.3.1 "гидросфера" ұғымын түсіндіру; 7.3.3.2 гидросфера және оның құрамдас бөліктерін сипаттау; 7.3.3.3 гидросфераның құрамдас бөліктеріне мысал келтіру; ; 7.3.3.4 "ресурс" ұғымын түсіндіру; 7.3.3.5 су ресурстарының	8.3.3.1 "құрлық суы" ұғымын түсіндіру; 8.3.3.2 құрлық суларының қалыптасу жолдары туралы айту; 8.3.3.3 құрлық суларына мысал келтіру;	9.3.3.1 "ішкі сулар" ұғымын түсіндіру; 9.3.3.2 Қазақстан- ның ішкі суларының көрсеткіштерін сипаттау: өзендер мен көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң, жерасты сулары; 9.3.3.3	

маңыздылығын түсіндіру; 7.3.3.6 "дүниежүзілік мұхит", "мұхит" ұғымдарын түсіндіру; 7.3.3.7 дүниежүзі-лік мұхиттың құрамын, географиялық жағдайы туралы айту; 7.3.3.8 мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша сипаттау; 7.3.3.9 картадан мұхит және оның құрамдас бөліктерін көрсету; 7.3.3.10 "фактор", "қасиеттері" ұғымын түсіндіру; 7.3.3.11 мұғалімінің көмегімен мұхит суының қасиеттеріне әсер ететін факторларды анықтау; 7.3.3.12 "қозғалыс" ұғымын түсіндіру; 7.3.3.13 мұхит суының қозғалыстарын жіктеп, түсіндіру; 7.3.3.14 мұхит суының қозғалыстарына мысал келтіру; 7.3.3.15 мұхиттар және теңіздермен байланысты апаттар	8.3.3.4 физикалық картаға сүйене отырып, Қазақстан территориясындағы құрлық суларын атау; 8.3.3.5 құрлық суларының негізгі түрлерінің шаруашылық маңызын сипаттау (қазақстандық компонент негізінде); 8.3.3.6 "өзен" ұғымын түсіндіру; 8.3.3.7 өзен аңғарының құрылысын сипаттау; 8.3.3.8 қазақстан-дық компонентті қосымша қамту негізінде өзендердің гидрологиялық режимі туралы айту; 8.3.3.9 өзендердің режиміне мысал келтіру; 8.3.3.10 тізім бойынша қазақстандық компоненттегі өзендерді атау мен көрсету; 8.3.3.11 "көл", "мұздық" ұғымын түсіндіру; 8.3.3.12	физикалық картаға сүйене отырып, Қазақстанның өзен, көл, мұздықтарына мысал келтіру; 9.3.3.4 қазақстанның ішкі суларын картадан көрсету мен атау: өзендер мен көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң, жерасты сулары; 9.3.3.5 "гидроним" ұғымын түсіндіру; 9.3.3.6 қазақ гидронимдерін жіктеуді сипаттау мен олардың мағынасын түсіну; 9.3.3.7 картаға сүйене отырып, қазақ гидронимдеріне мысал келтіру, 9.3.3.8 кескін картада қазақстандық гидронимдерді келтірілген тізім бойынша белгілеу; 9.3.3.9 жоспар бойынша Қазақстанның су ресурстарын сипаттау; 9.3.3.10 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су ресурстарының экологиялық мәселелерін шешу жолын сипаттау мен талқылау;

		әлем мен Қазақстанның көлдері мен мұздықтарын жоспар бойынша сипаттау;; 8.3.3.13 картадан Қазақстанның ірі көлдері мен мұздықтарын атау мен көрсету; 8.3.3.14 су құрлықтарының экологиялық мәселелерін сипаттау мен оларды жіктеу; 8.3.3.15 Қазақстан территориясындағы құрлық суларының экологиялық мәселелеріне мысал келтіру; 8.3.3.16 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде құрлық суларының экологиялық мәселелерін жіктеп, шешу жолын талқылау мен түсіну; 8.3.3.17 "табиғи апат" ұғымын түсіндіру; 8.3.3.18 жергілікті компонентті қамту негізінде құрлық суларының табиғи апаттарының алдын алу жолдары туралы айту;	9.3.3.11 "геополитика" ұғымын түсіндіру; 9.3.3.12 өзендердің трансшекараларын сипаттау; Каспий теңізінің мәртебесі 9.3.3.13 Қазақстан- дағы су ресурс- тарының геосаяси проблемаларын жіктеп, оларды шешу жолдарын талқылау мен түсіну;	
3.4 Биосфера	7.3.3.16 туралы айтып, шешу жолдарын ұсыну; дүниежүзілік мұхит мәселелерін топтастырып, мұғалімнің көмегімен оларды шешу жолдарын ұсыну; 7.3.4.1 "биосфера" ұғымын түсіндіру;	8.3.4.1	9.3.4.1	

7.3.4.2 биосфера- ның құрамын, құрылымын, шекаралары мен қасиеттерін сипаттау;	"табиғат зоналары", "биіктік белдеулері" ұғымын түсіндіру;	Қазақстан- ның табиғат зоналары мен биіктік белдеулерін атау;
7.3.4.3 биосфера құрамына мысал келтіру;	табиғат зоналары мен биіктік белдеулерінің қалыптасуын сипаттау;	атлас картасына сүйене отырып, Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулерін сипаттау;
7.3.4.4 "Қызыл кітап" ұғымын түсіндіру;	8.3.4.2	9.3.4.2
7.3.4.5 аумаққа байланысты жануарлар мен өсімдіктер дүниесін атап, Қызыл кітапқа енген өкілдерін атау;	8.3.4.3 табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне мысал келтіру;	9.3.4.3 "ерекше қорғалатын аумақтар" ұғымын түсіндіру;
7.3.4.6 "топырақ" ұғымын түсіндіру;	8.3.4.4 конспект, кесте түрінде табиғат зоналарын жоспар бойынша сипаттау;	9.3.4.4 қорықтар, қорықшалар, ұлттық саябақтар ерекше қорғалатын аумақтарының құрылу мақсатын түсіну мен сипаттау; ;
7.3.4.7 Қазақстанда топырақ түрлерінің таралуын сипаттау;	8.3.4.5 мұғалімнің көмегімен түрлі материкте орналасқан ұқсас табиғат зоналары мен биіктік белдеулерін түсіну;	9.3.4.5 "мұра" ұғымын түсіндіру;
7.3.4.8 топырақ картасына сүйене отырып, Қазақстандағы топырақ түрлеріне мысал келтіру;	8.3.4.6 келтірілген тізім бойынша картадан әлемнің табиғат зоналары мен биіктік белдеулерін көрсету;	9.3.4.6 Қазақстанның табиғи мұраларын сипаттау;
7.3.4.9 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде топырақ ресурстарын сипаттау;	8.3.4.7 қосымша материалдардың көмегімен мұхиттағы тіршілік дүниесінің таралуын сипаттау;	9.3.4.7 Қазақстанның табиғи мұраларына мысал келтіру;
7.3.4.10 картадан Қазақстанның топырақ түрлерінің таралуын көрсету;	8.3.4.8 Жануарлар және өсімдіктер дүниесін қорғау қажеттілігін түсіну мен талқылау және	9.3.4.8 келтірілген тізім бойынша картадан Қазақстанда қорғалатын аумақтарды атау мен көрсету;
7.3.4.11 топырақтардың экологиялық мәселелерін топтастырып, мұғалімнің		9.3.4.9 "хороним" ұғымын

		оларды шешу жолдарын ұсыну; 8.3.4.9 "қорықтар", "ұлттық саябақ", "қорықшалар", "табиғат ескерткіштері" ұғымдарын түсіндіру; 8.3.4.10 қазақстандық компонентті қолдана отырып, қорғалатын аумақтарға мысал келтіру	түсіндіру; 9.3.4.10 тақырыпқа қатысты қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеу негізінде сипаттау мен олардың мағынасын түсіну; 9.3.4.11 атлас картасына сүйене отырып, қазақ хоронимдеріне мысал келтіру	
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	7.3.5.1 "табиғи-аумақтық кешен" ұғымын түсіндіру 7.3.5.2 география-лық қабық, материктер мен мұхиттар, зоналар және белдеулер, ландшафт табиғи-аумақтық кешендерінің қалыптасуын сипаттау; 7.3.5.3 табиғи-аумақтық кешендерге мысал келтіру; 7.3.5.4 келтірілген жоспар бойынша картадан материк, мұхиттар, табиғат зоналарына мысал келтіру; 7.3.5.5 "өлкетану" ұғымын түсіндіру; 7.3.5.6 туған өлкенің табиғи-аумақтық кешендері туралы айтып, түрлі формада таңдау	8.3.5.1 "географиялық қабық" ұғымын түсіндіру; 8.3.5.2 кесте, схеманұсқа түріндегі графикалық формада география-лық қабықтың құрамы мен құрылысын сипаттау; 8.3.5.3 географиялық қабықтың құрылуына мысал келтіру; 8.3.5.4 мұғалімнің көмегімен географиялық қабықтың заңдылықтарының мағынасын түсіну мен талқылау;	9.3.5.1 "табиғи-аумақтық кешендер" ұғымын түсіндіру; 9.3.5.2 Қазақстанның ірі табиғи кешендерін жоспар бойынша сипаттау; 9.3.5.3 Қазақстан-ның ірі табиғи кешендеріне мысал келтіру; 9.3.5.4 картада Қазақстан-ның ірі табиғи кешендерін жоспар бойынша атау мен көрсету; 9.3.5.5 кескін картада Қазақстан-ның ірі табиғи кешендерін жоспар бойынша белгілеу; 9.3.5.6 Қазақстанның табиғи хоронимдерін	

4) "Әлеуметтік география" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Халықтар географиясы	7.4.1.1 "халықтық география" "этнолингвистика" ұғымдарын түсіндіру;	8.4.1.1 "халық саны" ұғымын түсіндіру;		10.4.1.1 "халық саны" ұғымын түсіндіру;
	7.4.1.2 дүниежүзі халқының этнолингвистикалық жіктелуін сипаттау;	8.4.1.2 халық санын анықтау әдістерін сипаттау;		10.4.1.2 Қазан халқының діни құрамын сипаттау;
	7.4.1.3 дүниежүзі халқының этнолингвистикалық жіктелуіне мысал келтіру;	8.4.1.3 "өсу, ұдайы өсу" ұғымын түсіндіру;		10.4.1.3 қазақ аумағындағы ұлттарға
	7.4.1.4 "дін" ұғымын түсіндіру;	8.4.1.4 дүниежүзі елдері халқының ұдайы өсу түрі бойынша жіктеу;		10.4.1.4 "көші-қон" түсіндіру;
	7.4.1.5 атлас картасына сүйене отырып, дүние жүзі халқының діни құрамы мен діндердің таралу аймақ-тарын сипаттау;	8.4.1.5 картадан дүниежүзі елдері халқының ұдайы өсу түрі бойынша көшбасшы елді көрсету;		10.4.1.5 көші-қон сипаттау;
	7.4.1.6 дүние жүзі діндеріне мысал келтіру;	8.4.1.6 "демография" ұғымын түсіндіру;		10.4.1.6 демографияның бағыттары салдары
	7.4.1.7 "этнос", "өркениет" ұғымдарын түсіндіру;	8.4.1.7 халық санының негізгі демографиялық көрсеткіштерін, халық саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы өсім, жас-жыныстық көрсеткіштер, ұлттық және діни құрамын сипаттау;		10.4.1.7 картаға сәйкес Қазақстан қонының негізгі бағыттары
	7.4.1.8 атлас картасына сүйене отырып, халықтың діни және этникалық құрамына байланысты дүние жүзі аймақтарының тарихи-мәдени, өркениеттік аймақтарының қалыптасуы туралы айту;	8.4.1.8		10.4.1.8 көші-қон дайын мақалалар мен талқы

				10.4.1.9 "е ресурстар түсіндіру;
				10.4.1.10
				Қазақста ресурстар және сап сипаттау;
				10.4.1.11 К еңбек рес құрамын келтіру;
				10.4.1.12
				Мұғалім н демограф моделін т талқылау
				10.4.1.13 " ұғымын т
				10.4.1.14 К елді меке
				10.4.1.15 н отырып, К елді меке келтіру;
				10.4.1.16 н бойынша мемлеке мекендер картадан
				10.4.1.17 е мекендер функцион зоналард жоспар б сипаттау;
				10.4.1.18 " ұғымын т
	7.4.1.9 "ұлтаралық келісім", "діниаралық келісім" ұғымдарын түсіндіру;	кестеде дүние жүзінің демографиялық көрсеткіштерін сипаттау;		
		8.4.1.9		
		мұғалімінің көмегімен дүние жүзі бойынша демографиялық мәселелері бар мемлекеттерді жіктеу;		
	7.4.1.10 қазақстан- дық компонентті қосымша қамту негізінде ұлтаралық және дінаралық келісімнің қажетті-лігі туралы түсіндіру;	8.4.1.10 дүние жүзінің саяси картасынан демографиялық мәселелері бар мемлекеттерді атау мен көрсету;		
		8.4.1.11 "демографиялық саясат ұғымын түсіндіру";		
	7.4.1.11 кесте, конспект түрінде ұлтаралық және дінаралық келісімнің қалыптасу жолын сипаттау	8.4.1.12 "демографиялық саясат" түсінігі туралы білім негізінде жеке мемлекеттердің демографиялық саясатының моделін түсіну мен талқылау		

				10.4.1.19 Н ойконим, сипаттап мағынасы 10.4.1.20 Н отырып, Н ойконим, келтіру; 10.4.1.21 Н елді меке мәселеле жіктеп, ол жолдары талқылау 10.4.1.22 "Н ұғымын т 10.4.1.23 у мәселесі түсіну; 10.4.1.24 Қазақста урбандал жоспарб сипаттау

5) "Экономикалық география" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Табиғи ресурстар	7.5.1.1 "табиғи ресурстар" ұғымын түсіндіру;	8.5.1.1 табиғи ресурстарды жіктеу;		10.5.1.1
	7.5.1.2 кесте, конспект түрінде табиғи ресурстарды жіктеу;	8.5.1.2 табиғи ресурстар мен олардың түрлеріне мысал келтіру;		Қазақста ресурсты жоспар б сипаттау,
	7.5.1.3 табиғи ресурстарға мысал келтіру;	8.5.1.3 табиғи ресурстардың экономикалық және		10.5.1.2 "т "өңдеу" ұғ түсіндіру;

				10.5.1.3 түрлерінің ресурстарының сипаттамасын Қазақстанда өнімдердің орталықтары
		экологиялық бағасын сипаттау;		10.5.1.4 Қазақстанда табиғи ресурстардың түрлеріне
	7.5.1.4	8.5.1.4 "әлеует" ұғымын түсіндіру;		10.5.1.5 "табиғи ресурстардың рационал пайдаланылуы" түсіндіру;
	жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстардың таралу заңдылық-тарын сипаттау;	8.5.1.5 картаға сүйене отырып, дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстық әлеуеті туралы айтып беру,		10.5.1.6 көптеген табиғаттың түрлері мен жергілікті
	7.5.1.5	8.5.1.6 табиғи ресурстары бойынша көшбасшы мемлекеттерді атап көрсету;		10.5.1.7 табиғи ресурстардың пайдаланылуының мысал келтіру
	мұғалімінің көмегімен картадан табиғи ресурстардың шоғырланған аймақтарын көрсету,	8.5.1.7 6 табиғи ресурстары бойынша көшбасшы мемлекеттерді кескін картаға белгілеу		10.5.1.8
	7.5.1.6 табиғат ресурстарын пайдаланумен байланысты мәселелерді айту мен жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде оларды шешу жолын түсіну мен талқылау	8.5.1.8		Қазақстанда пайдаланылу және олардың жолдары мен талқылау
		Қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстардың жеке түрлерінің дайын өнімдерін және орталықтарын сипаттау		10.5.1.9
				жоспар бойынша жергілікті пайдаланылу түсіндіру
				10.5.1.10 Қазақстанда табиғаттың түсініп, олардың проблемаларын шешу жолын талқылау
				10.5.1.11

				жоспар б жергілікт пайдалан әңгімелеу
5.2 Әлеуметтік- экономикалық ресурстар	7.5.2.1 "инфра құрылым", "транспорттық инфра құрылым" ұғымдарын түсіндіру; 7.5.2.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде көлік инфрақұрылым элементтерін маңыздылығын түсіндіру мен сипаттау, 7.5.2.3 көлік инфрақұрылымға мысал келтіру; 7.5.2.4 "әлеуметтік инфрақұрылым" ұғымын түсіндіру; 7.5.2.5 қазақстан- дық компонентті қосымша қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылымының элементтерінің маңыздылығын түсіну мен сипаттау; 7.5.2.6 әлеуметтік инфрақұрылымға мысал келтіру	8.5.2.1 "инфрақұрылым", "экономикалық инфрақұрылым" ұғымдарын түсіндіру; 8.5.2.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде экономикалық инфрақұрылымның элементтерінің маңыздылығын түсіндіру мен сипаттау; 8.5.2.3 экономикалық инфрақұрылыға мысал келтіру	10.5.2.1 "Ғ техникал ұғымын т 10.5.2.2 ж ғылыми- революц 10.5.2.3 ғы техникал революц келтіру; 10.5.2.4 қ материал таңдау бо бағыттар 10.5.2.5 мұғалімін Қазақста капиталь арттыру б шешімде мен талқ 10.5.2.6 "и инноваци ұғымын т 10.5.2.7 Қазақста индустри инноваци бағыттар 10.5.2.8 Қ индустри инноваци бағыттар болжамы 10.5.2.9	

				Қазақстан Республикасының инновациялық даму жолдары мен талқылауы 10.5.2.10 "Қазақстан Республикасының әкімшілік сүйеніс аймақтары" 10.5.2.11 "Қазақстан Республикасының әкімшілік сүйеніс аймақтары" 10.5.2.12 "Қазақстан Республикасының әкімшілік сүйеніс аймақтары"
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	7.5.3.1 "ауыл шаруашылығы өнеркәсіп" ұғымын түсіну; 7.5.3.2 шаруашылық салаларының маңыздылығы туралы айтып беру мен оларды жіктеу: ауыл шаруашылығы, өнеркәсіп шаруашылығы; 7.5.3.3 ауыл шаруашылық салалары мен өнеркәсіп өндірісі салаларына мысал келтіру; 7.5.3.4 өндірістік және ауыл шаруашылық саласының дамуы бойынша көшбасшы мемлекеттерді атау; 7.5.3.5 өндірістік және ауыл шаруашылық саласының дамуы	8.5.3.1 "шаруашылық", "өндіріс", "қызмет саласы" ұғымын түсіндіру; 8.5.3.2 шаруашылық салаларын түсіндіру мен жіктеу: өндіруші, өңдеуші, қызмет саласы; 8.5.3.3 қызмет көрсету салаларына мысал келтіру; 8.5.3.4 келтірілген тізім бойынша өндіруші және өңдеуші қызмет көрсету салаларындағы көшбасшы мемлекеттердікөрсету мен атау; 8.5.3.5 Қазақстанның өндірістік, ауылшаруашылық, қызмет көрсету салаларының ұйымдастыру формасын		10.5.3.1 "шаруашылық" ұғымын түсіндіру; 10.5.3.2 "шаруашылық" ұғымын түсіндіру; 10.5.3.3 "шаруашылық" ұғымын түсіндіру; 10.5.3.4 "шаруашылық" ұғымын түсіндіру; 10.5.3.5 "шаруашылық" ұғымын түсіндіру; 10.5.3.6 "шаруашылық" ұғымын түсіндіру; 10.5.3.7 "шаруашылық" ұғымын түсіндіру;

	бойынша көшбасшы мемлекеттерді картадан көрсету	сипаттау; 8.5.3.6 "орналастыру факторы" ұғымын түсіндіру; 8.5.3.7 қазақстан- дық компонентті қосымша қамту негізінде ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналас-тыру факторлары туралы айту; 8.5.3.8 "дүниежүзілік шаруашылық" ұғымын түсіндіру; 8.5.3.9 дүниежүзілік шаруашылық салаларын жоспар бойынша сипаттау; 8.5.3.10 дүниежүзілік шаруашылық салаларына мысал келтіру		аудандар шаруашы салалары маманда түрінде ж сипаттау; 10.5.3.8 ке бойынша мемлекет аймақтар негізгі ма орталықт көрсету м
5.4 Дүниежізілік шаруашылықтың даму процестері мен көрсеткіштері				10.5.4.1 "с "дүниежү ұғымдар 10.5.4.2 д шаруашы субъектіл түрінде ж сипаттау; 10.5.4.3 д шаруашы субъектіл келтіру; 10.5.4.4 "е халықара ұғымын т 10.5.4.5 ха география бөлудің м

				10.5.4.6 халықаралық экономиканы дамытуға қатынастың өзіндік бойынша топтастыру 10.5.4.7 дүниежүзі шаруашылығының көрсеткіштері мен түсіндірме жалпы ішкі өнімнің ұлттық өлшемі мен жан басына шаққандағы 10.5.4.8 карталардан басына шаққанда және аз жерлерде бар мемлекеттер мен көрсеткіштері 10.5.4.9 Дүниежүзілік ауыл шаруашылығының құрылымдық мұғалімін сипаттау 10.5.4.10 дүниежүзілік халықаралық тенденцияларды сипаттау; 10.5.4.11 дүниежүзілік шаруашылығының Қазақстанда анықтау; 10.5.4.12 Қазақстан экономикасының интеграциясы мен мақсаттары

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Дүниежүзі елдері	7.6.1.1 "ел", "мемлекет" ұғымдарын түсіндіру;	8.6.1.1 "саяси карта" ұғымын түсіндіру;		10.6.1.1 "е" ұғымын т
	7.6.1.2 қазақстан- дық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша топтастыру;	8.6.1.2 жоспар бойынша саяси картаның негізгі объектілерін сипаттау;		10.6.1.2 қ компонен қамту не экономин деңгейі б топтасты
	7.6.1.3 саяси картаға сүйене отырып, елдерді географиялық орны бойынша мысал келтіріп көрсету;	8.6.1.3 "монархия", "республика", "федерация", "унитарлы мемлекет" ұғымдарын түсіндіру;		10.6.1.3 са сүйене от экономин деңгейі б көшбасш мемелек көрсету;
	7.6.1.4 жоспар бойынша қазақстан- дық компонентті қосымша қамту негізіндегі елдердің географиялық орнын сипаттау;	8.6.1.4 мемлекеттік құрылымы мен формасы бойынша дүниежүзі мемлекеттерін топтастыру;		10.6.1.4 ке экономин бойынша мемлеке
	7.6.1.5 территориялық ауқымы бойынша көшбасшы мемлекеттерді атау;	8.6.1.5 келтірілген тізім бойынша саяси картадан монархия мен республикаларды көрсету;		10.6.1.5 "х" ұйым" ұғ
	7.6.1.6 территориялық ауқымы бойынша көшбасшы мемлекеттерді саяси картадан көрсету;	8.6.1.6 саяси картадан сандық және сапалық өзгерістерді сипаттау;		10.6.1.6 де мақсаты халықара ұйымдар түрінде т
	7.6.1.7	8.6.1.7 елдердің саяси- географиялық жағдайын сипаттау (таңдау бойынша) жоспар бойынша;		10.6.1.7 ха ұйымға м
		мұғалімінің көмегімен		10.6.1.8 қ материал дүниежүз халықара ұйымдар

				бойынша
				10.6.1.9 ж Қазақста Республи экономи саяси-гес жағдайы
	қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді экономикалық- географиялық орнына байланысты жіктеу;			10.6.1.10
	7.6.1.8			кесте түр қазақста әкімшілік жіктеу;
	қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық- географиялық орнына байланысты сипаттау;			10.6.1.11
	7.6.1.9			Қазақста Республи саяси-әкі хоронимд мағынасы сипаттау;
	қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық- географиялық орнына байланысты таңдау бойынша сипаттау;			10.6.1.12
	7.6.1.10			кескін ка Қазақста Республи саяси-әкі хоронимд
	қазақстан- дық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық- географиялық жағдайын жақсарту жолдарын түсіну мен талқылау			10.6.1.13
				Қазақста Республи елтану ак түрлі мак аудитори буклет тү әдебиетт таңдау;

29. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде

қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

30. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің психикалық дамуы

тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің психикалық дамуы

7-10 сыныптарына арналған негізгі орта білім беру деңгейінің психикалық дамуы

"География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

қосымша

Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1 Географиялық зерттеу әдістері		
Зерттеулер мен зерттеушілер	Географияны зерттеу нысандары	7.1.1.1 "зерттеуші", "зерттеу нысаны" ұғымын түсіндіру; 7.1.1.2 мұғалімінің көмегімен географияның зерттеу нысандарын анықтау
	Географиялық ғылымның дамуы	7.1.1.3 конспект, кесте түріндегі географиялық ғылымның дамуы зерттеушілер мен географиялық ғылымның дамуына үлес қосқан ғалымдармен танып-сипаттау

	Географиялық дерек көздері	7.1.1.4 географиялық ақпараттың жұмыс жасау: мұғалімінің карталар, сурет, мәтіндер, суреттер, графикалық материалдарды жасау
	Географиялық тәжірибелер	7.1.1.5 "қасиеті" ұғымын түсіну 7.1.1.6 географиялық нысанды қасиетін түсіну
	Далалық зерттеу әдістері	7.1.1.7 "әдістер" ұғымын түсіну 7.1.1.8 далалық географиялық әдістерін сипаттау; кесте, картаны тіркеу, түсіну, жинау мен өңдеу
	Географияда графикалық әдістердің қолданылуы	7.1.1.9 географиялық нысанды құбылыстардың қасиеттерін алгоритмін сипаттау; 7.1.1.10 географиялық нысанды құбылыстардың қасиеттерін диаграмма, графикаларды алғашқы көмегімен сипаттау

2 Картография және географиялық деректер базасы

Географиялық карталар	Географиялық картосхемаларды қолдану	7.2.1.1 "географиялық карта" ұғымын түсіну 7.2.1.2 картосхема түрлері туралы 7.2.1.3 тақырып бойынша картосхемаларды түсіну
	Географиялық номенклатура	7.2.1.4 "номенклатура" ұғымын түсіну 7.2.1.5 келтірілген тізім бойынша географиялық номенклатураны көрсету
Географиялық деректер базасы	Географиялық деректерді ұйымдастыру	7.2.2.1 "географиялық деректер" ұғымын түсіндіру; 7.2.2.2 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды

		7.2.2.3 географиялық нысанға мағынасын түсіндіру, 7.2.2.4 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды табу
3 Физикалық география		
Литосфера	Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы	7.3.1.1 "литосфера", "жер қыртысы", "заттық құрам" ұғымдарын түсіндіру; 7.3.1.2 литосфераның құрылысы мен заттық құрамын сипаттау; 7.3.1.3 Жердің заттық құрамын келтіру
	Жердің тектоникалық құрылысы	7.3.1.4 "тектоника" ұғымын түсіндіру; 7.3.1.5 Жердің тектоникалық құрылысы мен литосфералық плиталардың орналасуы туралы айту; 7.3.1.6 атлас картасының көмегімен литосфералық плиталарды көрсету
	Литосфераның тектоникалық қозғалыстары	7.3.1.7; дрейф жер қыртысының тектоникалық қозғалыстары 7.3.1.8 жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарына мысал келтіру
	Литосфералық катаклизмдер	7.3.1.9 "катаклизм" ұғымдарын түсіндіру; 7.3.1.10 Қазақстан мен дүниежүзінің литосфералық катаклизмдері 7.3.1.11 "қазақстандық катаклизмдер" ұғымын түсіндіру; 7.3.1.12 қазақстандық катаклизмдер негізінде литосферадағы литосфералық катаклизм кезіндегі іс-әрекеттерді түсіндіру мен сипаттау
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	7.1.1.4; мысал негізінде географиялық дереккөздермен жұмыс жасау, сурет, мәтін, фотосуреттер,

		материалдар
		7.1.1.9 географиялық нысан процестері мен қасиеттері құбылыстарының бейнелеу сипаттау;
		7.1.1.10 алгоритмнің көмегімен графикалық формада географиялық нысандар, процестер мен қасиеттерін бейнелеу: схеманұсқа, диаграмма түрінде
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 "географиялық карта" ұғымдарын түсіндіру;
		7.2.1.2 картосхема түрлері таңдау беру;
		7.2.1.3 тақырып бойынша картосхемаларды түсіндіру;
		7.2.1.4 "номенклатура" ұғымын түсіндіру;
		7.2.1.5 келтірілген тізім бойынша географиялық номенклатураны көрсету
	2.2 Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 "географиялық деректер" ұғымын түсіндіру;
		7.2.2.2 келтіріліген тізім бойынша географиялық нысандарды таңдау;
		7.2.2.3 географиялық нысандардың мағынасын түсіндіру;
		7.2.2.4 келтіріліген тізім бойынша географиялық нысандарды таңдау
2-тоқсан		
3 Физикалық география		
Атмосфера	Атмосфера және оның құрамдас бөліктері	7.3.2.1 "атмосфера" ұғымын түсіндіру;
		7.3.2.2 атмосфераның құрамын таңдау

		7.3.2.3 атмосфераның құрамын сипаттау және келтіру; 7.3.2.4 атмосфераның құрылымы мен қабаттарының ерекшеліктерін сипаттау; 7.3.2.5 схеманұсқа, сурет түрінде атмосфера қабаттарын графикалық бейнелеу
	Ауа райы және метеорологиялық элементтер	7.3.2.6 "ауа-райы" ұғымдарын сипаттау; 7.3.2.7 зерттеудің жеке метеорологиялық элементтерін сипаттау: температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық; 7.3.2.8 жеке метеорологиялық элементтерді зерттеудің мақсатын, түсіндіру: (температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық); 7.3.2.9 метеорологиялық құрал-жабдықтардың жұмысын таныстыру (термометр, барометр, флювиометр, гигрометр); 7.3.2.10 конспект, кесте түрінде метеорологиялық құрал-жабдықтарды тіркеу, жеке метеорологиялық құрал-жабдықтарды қолдану; мұндағы көмегімен жеке метеорологиялық элементтерді өлшеу мен қолдану: температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық; 7.3.2.11 "синоптика" ұғымын сипаттау; 7.3.2.12 алгоритмнің көмегімен метеорологиялық элементтерді материалдарын сипаттау; 7.3.2.13 жеке метеорологиялық элементтердің көрсеткіштерін жергілікті жер мүмкіндігі бойынша графикалық қолайсыз атмосфералық құбылыстарды сипаттау: температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық
	Қолайсыз атмосфералық құбылыстар	7.3.2.14 қолайсыз атмосфералық құбылыстар

		құбылыстарды түсіндіру; 7.3.2.15 жергілікті компоненттерді қамту негізінде қолайсыз аумақтардың құбылыстардың мәселелерін шешу жолдарын талқылау мен сипаттау;
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	7.1.1.4 мысал негізінде географиялық дереккөздермен жұмыс жасау, сурет, мәтін, фотосуреттер, материалдар; 7.1.1.5 "қасиеттері" ұғымдары; 7.1.1.6 географиялық нысандардың қасиеттерін сипаттау; 7.1.1.7 "әдістер; ұғымын түсіндіру; 7.1.1.8 географиялық далалардың әдістерін сипаттап, конспект тіркеп, жинап, деректерді талдау; өңдеу; 7.1.1.9 географиялық нысандардың процестері мен құбылыстарының қасиеттерінің бейнеленуін сипаттау; 7.1.1.10 графикалық формалар, географиялық нысандардың нысандардың қасиеттерін схеманұсқа, диаграмма, ал көмегімен графиктер
Картография және географиялық деректер базасы	Географиялық карталар	7.2.1.1 "географиялық карта" ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.2 картосхема түрлері таныту; 7.2.1.3 тақырып бойынша картосхемаларды түсіну
3 Физикалық география		
Гидросфера	Гидросфера және оның құрамдас бөлігі	7.3.3.1 "гидросфера ұғымын түсіндіру; 7.3.3.2 гидросфера және оның бөліктерін сипаттау;

		7.3.3.3 гидросфераның құрамы мен бөліктеріне мысал келтіру
	Су ресурстарының маңыздылығы	7.3.3.4 "ресурс" ұғымын түсіну
		7.3.3.5 су ресурстарының маңызын түсіну
	Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы	7.3.3.6 "дүниежүзілік мұхит" ұғымдарын түсіндіру;
		7.3.3.7 дүниежүзілік мұхиттың географиялық орналасуы мен туралы айтып беру;
		7.3.3.8 мұхит және оның құрамы бөліктерін жоспар бойынша
	Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері	7.3.3.9 картадан мұхиттар мен құрамдас бөліктерін көрсету
		7.3.3.10 "фактор", "қасиеті" ұғымдарын түсіндіру;
	Мұхит суларының қозғалыстары	7.3.3.11 мұғалімінің көмегімен суының қасиетіне ықпал ететін факторларды анықтау
		7.3.3.12 "қозғалыс" ұғымын түсіндіру
		7.3.3.13 мұхит суларының қозғалыс жолдарын жіктеу мен олар туралы айтып беру
	Мұхиттармен байланысты апаттар	7.3.3.14 мұхит суларының қозғалысына мысал келтіру
		7.3.3.15 мұхит, теңіз суларымен байланысты апаттар туралы анықтау және қорғау жолдарын көрсету
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	7.3.3.16 Дүниежүзілік мұхиттың проблемаларын сипаттау мен оларды шешу жолдарын көрсету
		7.1.1.4 географиялық ақпараттарды дереккөздерімен жұмыс жасау: сурет, мәтін, фотосуреттер, диаграммалар, графикалық материалдар;
		7.1.1.9 географиялық нысан

		процестері мен , қасиеттері, құбылыстарының бейнелеуін сипаттау; 7.1.1.10 графикалық форма, географиялық нысандардың сипаттамалары мен , қасиеттері, құбылыстарының бейнелеу алгоритмін сипаттау, схеманұсқа, диаграмма, алғашқы көмегімен графиктер
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 "географиялық картаның ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.2 картосхема түрлері таныстыру; 7.2.1.3 тақырып бойынша картосхемаларды түсіндіру; 7.2.1.4 "номенклатура" ұғымын түсіндіру; 7.2.1.5 географиялық номенклатураның нысандарын картадан келтіріп, олар бойынша көрсету
	2.2 Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 "географиялық деректер базасын" "географиялық нысан" ұғымын түсіндіру; 7.2.2.2 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандардың сипаттамаларын сипаттау; 7.2.2.3 географиялық нысандардың мағынасын сипаттау; 7.2.2.4 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандардың сипаттамалары мен көрсету
3-тоқсан		
3 Физикалық география		
Биосфера	Биосфера және оның құрамдас бөліктері	7.3.4.1 "биосфера" ұғымын таныстыру; 7.3.4.2 биосфераның құрамын, құрылымын, шекараларын сипаттау;

		7.3.4.3 биосфера құрамына
	Флора и фауна родного края	7.3.4.4 "Қызыл кітап" ұғымы 7.3.4.5 аумаққа байланысты мен өсімдіктер дүниесін ат кітапқа енген өкілдерін ата
	Қазақстанның топырақ түрлері	7.3.4.6 "топырақ" ұғымын тү 7.3.4.7 Қазақстанда топыра таралуын сипаттау; 7.3.4.8 топырақ картасына с Қазақстандағы топырақ тү келтіру 7.3.4.9 жергілікті компонент қамту негізінде топырақ ресурстарын сипа 7.3.4.10 картадан Қазақстан түрлерінің таралуын көрсет
	Топырақтың экологиялық проблемалары	7.3.4.11 топырақтардың эко мәселелерін топтастырып, көмегімен оларды шешу жо
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	7.1.1.4 географиялық ақпарат жұмыс жасау: мұғалімінің карта, сурет, мәтіндер, суре графикалық материалдар жасау; 7.1.1.5 "қасиет" ұғымын түс 7.1.1.6 географиялық нысан қасиетін түсіну; 7.1.1.7 "әдістер" ұғымын түс 7.1.1.8 далалық географиял әдістерін сипаттау; кесте, к тіркеу, жинау мен өңдеу 7.1.1.9 географиялық нысан құбылыстардың, қасиеттер алгоритмін сипаттау;

		7.1.1.10 географиялық нысан құбылыстардың қасиеттерін диаграмма, графикаларды көмегімен сипаттау
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 "географиялық карта" "картосхема ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.2 картосхема түрлері т 7.2.1.3 тақырып бойынша картофсемаларды түсіндіру;
	2.2 Географиялық дереккөздер	7.2.2.1 "географиялық дерек" "географиялық нысан" ұғымын түсіндіру; 7.2.2.2 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды 7.2.2.3 географиялық нысан мағынасын түсіндіру, 7.2.2.4 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды табу
3 Физикалық география		
Табиғи-аумақтық кешендер	Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы	7.3.5.1 "табиғи-аумақтық кешен" түсіндіру 7.3.5.2 географиялық қабық мен мұхиттар, зоналар және ландшафт табиғи-аумақтық қалыптасуын сипаттау
	Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері	7.3.5.3 табиғи-аумақтық кешен мысал келтіру; 7.3.5.4 келтірілген жоспар бойынша картадан материк, мұхитта зоналарына мысал келтіру
	Менің өлкемнің деректеме картасы: өлкетанудың деректану базасын жасау	7.3.5.5 "өлкетану" ұғымын түсіндіру; 7.3.5.6 туған өлкенің табиғи кешендері туралы айтып, табиғи таңдау бойынша өлкетану деректерін сипаттау; (конспект)

		кластер)
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	7.1.1.4 географиялық ақпараттың жүйелі жасау: мұғалімінің картасы, сурет, мәтіндер, суреттер, графикалық материалдар жасау; 7.1.1.7 "әдістер" ұғымын түсіндіру; 7.1.1.8 далалық географиялық зерттеу әдістерін сипаттау; кесте, картаның тіркеу, мұғалімінің көмегімен зерттеу мен өңдеу 7.1.1.9 географиялық нысанға қатысты құбылыстардың, қасиеттерін сипаттау алгоритмін сипаттау; 7.1.1.10 географиялық нысанға қатысты құбылыстардың қасиеттерін сипаттау диаграмма, графикаларды зерттеу көмегімен сипаттау
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 "географиялық карта" ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.2 картосхема түрлері туралы түсіндіру; 7.2.1.3 тақырып бойынша картосхемаларды түсіндіру;
	2.2 Географиялық дереккөздер	7.2.2.1 "географиялық дерек" ұғымын түсіндіру; 7.2.2.2 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды түсіндіру; 7.2.2.3 географиялық нысанға қатысты мағынасын түсіндіру; 7.2.2.4 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды түсіндіру табу
4 Әлеуметтік география		
Халықтар географиясы	Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары	7.4.1.1 "халықтық география" ұғымын түсіндіру "этнолингвистика" ұғымдары

		7.4.1.2 дүниежүзі халқының этнолингвистикалық жіктеуі
		7.4.1.3 дүниежүзі халқының этнолингвистикалық жіктеуі келтіру
	Дүниежүзі халқының діни құрамы	7.4.1.4 "дін" ұғымын түсіндіру; 7.4.1.5 атлас картасына сүйеніп дүние жүзі халқының діни діндердің таралу аймақ-тар
	Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары	7.4.1.6 дүние жүзі діндеріне; 7.4.1.7 "этнос", "өркениет" ұғымын түсіндіру; 7.4.1.8 атлас картасына сүйеніп халықтың діни және этникалық байланысты дүние жүзі аймақтарының тарихи-мәдени, өркениеттілік аймақтарының қалыптасуы мен айту
	Ұлтаралық және дінаралық келісім	7.4.1.9 "ұлтаралық келісім", "дінаралық келісім" ұғымдарын түсіндіру; 7.4.1.10 қазақстандық комиссия қосымша қамту негізінде ұлтаралық келісімнің қажеттіліктерін түсіндіру; 7.4.1.11 кесте, конспект түрінде және дінаралық келісімнің жолын сипаттау
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	7.1.1.4 географиялық ақпарат жинау жұмыс жасау: мұғалімінің картасы, карта, сурет, мәтіндер, суреттер, графикалық материалдар жасау; 7.1.1.9 географиялық нысан құбылыстардың, қасиеттерін алгоритмін сипаттау; 7.1.1.10 географиялық нысан құбылыстардың қасиеттерін

		диаграмма , графикаларды а көмегімен сипаттау
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 "географиялық карта "картосхема ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.2 картосхема түрлері т 7.2.1.3 тақырып бойынша картофсемаларды түсіндіру;
	2.2 Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 "географиялық деректер "географиялық нысан" ұғымын түсіндіру; 7.2.2.2 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды түсіндіру; 7.2.2.3 географиялық нысан мағынасын түсіндіру, 7.2.2.4 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды табу
4-тоқсан		
5 Экономикалық география		
Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстардың жіктелуі	7.5.1.1 "табиғи ресурстар" ұғымын түсіндіру; 7.5.1.2 кесте, конспект түрінде ресурстарды жіктеу; 7.5.1.3 табиғи ресурстарға м әнін түсіндіру; 7.5.1.4 жергілікті компоненттер қамту негізінде табиғи ресурстар таралу заңдылық-тарын сипаттау
	Табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемалар	7.5.1.5 мұғалімінің көмегімен табиғи ресурстардың шоғырлану аймақтарын көрсету; 7.5.1.6 табиғат ресурстарын байланысты мәселелерді а йықтау; жергілікті компонентті қосып негізінде оларды шешу жол тарын талқылау

Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	7.1.1.4 географиялық ақпарат жұмыс жасау: карта, сурет, суреттер, фотолар, үлгі негізінде графикалық материалдар 7.1.1.9 географиялық нысан құбылыстардың қасиеттерін алгоритмін сипаттау; 7.1.1.10 географиялық нысан құбылыстардың қасиеттерін диаграмма, графиктерді алғашқы көмегімен сипаттау
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 "географиялық карта" "картосхема ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.2 картосхема түрлері 7.2.1.3 тақырып бойынша картофсемаларды түсіндіру; 7.2.1.4 "номенклатура" ұғымы 7.2.1.5 келтірілген тізім бойынша географиялық номенклатураны көрсету
	Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 "географиялық деректер" "географиялық нысан" ұғымын түсіндіру; 7.2.2.2 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды 7.2.2.3 географиялық нысан мағынасын түсіндіру, 7.2.2.4 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды табу
5 Экономикалық география		
Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Транспорттық инфрақұрылым	7.5.2.1 "инфра құрылым", "транспорттық инфра құрылым" ұғымдары 7.5.2.2 қазақстандық компания қосымша қамту негізінде

		көлік инфрақұрылым элементтерінің маңыздылығын түсіндіру 7.5.2.3 көлік инфрақұрылым келтіру
	Әлеуметтік инфрақұрылым	7.5.2.4 "әлеуметтік инфрақұрылым" ұғымын түсіндіру; 7.5.2.5 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылым элементтерінің маңыздылығын сипаттау; 7.5.2.6 әлеуметтік инфрақұрылым келтіру
Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп	7.5.3.1 "ауыл шаруашылығы" ұғымын түсіндіру; 7.5.3.2 шаруашылық салаларының маңыздылығы туралы айтқыштар оларды жіктеу: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп шаруашылығы; 7.5.3.3 ауыл шаруашылық салалары мен өнеркәсіп өндірісі салалары келтіру; 7.5.3.4 өндірістік және ауыл шаруашылық саласының дамуы бойынша мемлекеттерді атау; 7.5.3.5 өндірістік және ауыл шаруашылық саласының дамуы бойынша мемлекеттерді картадан көрсету
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	7.1.1.4 географиялық ақпарат жинау жұмыс жасау: карта, сурет, суреттер, фотолар, үлгі негізінде географиялық материалдар 7.1.1.9 географиялық нысан сипаттамаларының құбылыстардың қасиеттерін сипаттау алгоритмін сипаттау; 7.1.1.10 географиялық нысан сипаттамаларының құбылыстардың қасиеттерін

		диаграмма , графиктерді алғашқы сипаттау көмегімен сипаттау
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 "географиялық карта" ұғымын "картосхема ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.2 картосхема түрлері т 7.2.1.3 тақырып бойынша картофсемаларды түсіндіру; 7.2.1.4 "номенклатура" ұғымын 7.2.1.5 келтірілген тізім бойынша географиялық номенклатураны көрсету
	2.2 Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 "географиялық деректер "географиялық нысан" ұғымын түсіндіру; 7.2.2.2 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды 7.2.2.3 географиялық нысан мағынасын түсіндіру, 7.2.2.4 келтірілген тізім бойынша географиялық нысандарды табу
6. Елтану және саяси география негіздері		
Дүниежүзі елдері	Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы	7.6.1.1 "ел", "мемлекет" ұғымын түсіндіру; 7.6.1.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша топтастыру; 7.6.1.3 саяси картаға сүйеніп елдерді географиялық орнын мысал келтіріп көрсету; 7.6.1.4 жоспар бойынша қазақстан дық компонентті қосымша қамту негізіндегі елдердің географиялық сипаттау;

		7.6.1.5 территориялық ауқымдағы көшбасшы мемлекеттерді сипаттау; 7.6.1.6 территориялық ауқымдағы көшбасшы ондық мемлекеттерді картадан көрсету
	Елдердің экономикалық географиялық жағдайы	7.6.1.7 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайына байланысты жіктеу; 7.6.1.8 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайына байланысты сипаттау; 7.6.1.9 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайына байланысты таңдау бойынша жіктеу; 7.6.1.10 қазақстандық компаниялардың қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайына байланысты жақсарту жолдарын түсіндіру және талқылау
Географиялық зерттеу әдістері	Зерттеулер мен зерттеушілер	7.1.1.4 географиялық ақпараттың жұмыс жасау: карта, сурет, суреттер, фотолар, үлгі негізінде графикалық материалдар 7.1.1.9 географиялық нысанға құбылыстардың қасиеттерін алгоритмін сипаттау; 7.1.1.10 географиялық нысанға құбылыстардың қасиеттерін диаграмма, графиктерді алгоритмдік көмегімен сипаттау
Картография және географиялық деректер базасы	Географиялық карталар	7.2.1.1 "географиялық карта" "картосхема ұғымдарын түсіндіру 7.2.1.2 картосхема түрлері 7.2.1.3 тақырып бойынша картофсемаларды түсіндіру

		7.2.1.4 "номенклатура" ұғымы; 7.2.1.5 келтірілген тізім бойындағы географиялық номенклатураны көрсету
	Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 "географиялық деректер" ұғымын "географиялық нысан" ұғымымен түсіндіру; 7.2.2.2 келтірілген тізім бойындағы географиялық нысандардың мағынасын түсіндіру; 7.2.2.3 географиялық нысандардың мағынасын түсіндіру; 7.2.2.4 келтірілген тізім бойындағы географиялық нысандардың мағынасын түсіндіру

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 –тоқсан		
1 Географиялық зерттеу әдістері		
Зерттеулер мен зерттеушілер	География ғылымының салалары	8.1.1.1 "географиялық ғылым" ұғымын түсіндіру; 8.1.1.2 география ғылымы салаларының кесте, схемаларға географиялық нысандарды бөлуді жазу; 8.1.1.3 географиялық ғылым салаларының мысал келтіру; 8.1.1.4 географиялық ғылым салаларының зерттеулердің маңыздылығын түсіндіру
	Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері	8.1.1.5 географиялық зерттеу әдістерінің жалпылық, картографиялық, теориялық әдістерінің мағынасын түсіндіру

	Географиялық деректерді өңдеу және талдау	8.1.1.6 "қазақстандық компо түсіндіру; 8.1.1.7 қазақстандық компо отырып, сандық және сапал географиялық деректерді си
	Географиялық модельдер	8.1.1.8 түрлі материалдардан географиялық нысандардың құбылыстардың және үдері модельдері туралы айту, ола ерекшеліктері мен құбылыс 8.1.1.9 географиялық нысанд модельдеріне мысал келтір
	Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары	8.1.1.10 зерттеу нәтижелерін ұсыну (кесте, конспект, клас
2 Картография және географиялық деректер базасы		
Географиялық карталар	Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттайтын элементтер	8.2.1.1 "тақырыптық карта" ұ түсіндіру; 8.2.1.2 тақырыптық карталар диаграмма, графика, кестел қосымша сипаттамаларыны элементтерін сипаттау
	Тақырыптық карталарды оқу	8.2.1.3 картаның оқу алгорит 8.2.1.4 шартты белгілер мен сипаттайтын қосымша элем қолдану негізінде тақырыпт карталарды оқу
	Тақырыптық географиялық номенклатура	8.2.1.5 атлас картасына сүйе географиялық номенклатур кескін картадан көрсету
Географиялық деректер базасы	Географиялық деректер базасын құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі	8.2.2.1 ақпараттық-коммуни технологияларды түсіндіру; 8.2.2.2 ақпараттық-коммуни технологияларға мысал кел 8.2.2.3 ақпараттық-коммуни технологияларды қолдана о географиялық деректер база

		айтып беру; 8.2.2.4 қазақстандық комп географиялық нысандарды атау
3 Физикалық география		
Литосфера	Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары	8.3.1.1 "жер бедері" ұғымын 8.3.1.2 жер бедерінің қалып таралу заңдылықтарын сип
	Жер бедерінің жіктелуі	8.3.1.3 формасы бойынша ж түрлерін жіктеу; 8.3.1.4 физикалық картаға с жер бедері формаларына м 8.3.1.5 жоспар бойынша жер формаларын сипаттау
	Материктер мен мұхиттардың ірі орографиялық объектілері	8.3.1.6 "орография" ұғымын 8.3.1.7 материктер мен мұх орналасқан ұқсас орограф бірліктерді атау мен түсінді 8.3.1.8 келтірілген тізім бой материтер бойынша жер бе үлкен формаларын картада
	Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі	8.3.1.9 "тау жыныстары", "м "пайдалы қазбалар" ұғымд 8.3.1.10 түрлі белгілері бой жыныстары мен минералд 8.3.1.11 тау жыныстары мен мысал келтіру
	Тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуы	8.3.1.12 тау жыныстары мен минералдардың қалыптас заңдылықтарына байланы қазбалардың таралуын сип
	Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері	8.3.1.13 тау жыныстары мен минералдарының қасиетте 8.3.1.14 тау жыныстарының

		олардың түрлеріне мысал
	Тау жыныстарының жасын анықтау	8.3.1.15 алгоритм бойынша жыныстарының жастарын әдістерін сипаттау
	Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте	8.3.1.16 "геологиялық жыл санау" геохронологиялық кесте" ұғымдарын түсіндіреді; 8.3.1.17 геохронологиялық кесте бойынша отырып, жер қыртысының тіршіліктің дамуындағы ірі оқиғаларды көрсету
	Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері	8.3.1.18 "жергілікті компоненттер" түсіндіру; 8.3.1.19 жергілікті компоненттерді қамту негізінде жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсерін талқылау
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	8.1.1.5 географиялық зерттеу әдістері, далалық, картографиялық зерттеу теориялық әдістерінің мағынасы мен түсіндіру; 8.1.1.8 түрлі материалдарда географиялық нысандардың құбылыстардың және үдерістерін модельдері туралы айту, олардың ерекшеліктері мен құбылыстары; 8.1.1.9 географиялық нысандардың модельдеріне мысал келтіру; 8.1.1.10 зерттеу нәтижелерін ұсыну (кесте, конспект, кластер)
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 "тақырыптық карта" түсіндіру; 8.2.1.2 тақырыптық карталар, диаграмма, графика, кестелер, қосымша сипаттамаларын элементтерін сипаттау;

		8.2.1.3 картаны оқу алгоритмдерін түсіндіру; 8.2.1.4 шартты белгілер мен сипаттайтын қосымша элементтерді қолдану негізінде тақырыптық карталарды оқу; 8.2.1.5 атлас картасына сүйеніп географиялық номенклатураны кескін картадан көрсету
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 ақпараттық –коммуникация технологияларды түсіндіру; 8.2.2.2 ақпараттық-коммуникация технологияларға мысал келтіру; 8.2.2.3 ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана географиялық деректер базасын айтып беру; 8.2.2.4 қазақстандық компаниялар географиялық нысандарды атау

2-тоқсан

3 Физикалық география

Атмосфера	Климат түзуші факторлар	8.3.2.1 "климат", "климат қалыптастырушы фактор" ұғымдарын түсіндіру; 8.3.2.2 климат қалыптастырушы факторларды жіктеу; 8.3.2.3 климат қалыптастырушы факторларды келтіру; 8.3.2.4 келтірілген жоспар бойынша климат қалыптастырушы факторларды келтіру;
	Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы	8.3.2.5 "атмосфераның циркуляциясы" ұғымын түсіндіру; 8.3.2.6 атмосфераның ғаламдық циркуляциясын түсіну

	Климаттық белдеулер	8.3.2.7 "климаттық белдеу" түсіндіру; 8.3.2.8 жоспар бойынша климаттық белдеуді сипаттау 8.3.2.9 климаттық картаға сипаттау климаттық белдеулерге мыналар:
	Материктердің климаттық ерекшеліктері	8.3.2.10 климаттық картаның түрлі материкте орналасқан климаттық белдеулерді түсіндіру 8.3.2.11 картадан әлемнің климаттық белдеулерін көрсетіп, оларды картада белгілеу
	Климаттың адам өміріне және адамзаттың шаруашылық іс-әрекетіне әсері	8.3.2.12 жергілікті климаттың қамту негізінде климаттың тіршілігі мен шаруашылығына әсерін сипаттау
	Адамзаттың іс-әрекетінің атмосфераға кері әсері	8.3.2.13 адамзат әрекетінің климатқа тигізетін кері әсерін оларды шешу жолдарын түсіндіру (қазақстандық компонент)
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	8.1.1.5 географиялық зерттеу әдістері: далалық, картографиялық, теориялық әдістерінің мағынасы мен түсіндіру; 8.1.1.6 "қазақстандық компонент" түсіндіру; 8.1.1.7 қазақстандық компоненті отырып, сандық және сапалық географиялық деректерді сипаттау 8.1.1.8 түрлі материалдарда географиялық нысандардың құбылыстардың және үдерістері модельдері туралы айту, олардың ерекшеліктері мен құбылыстарын түсіну; 8.1.1.9 географиялық нысандардың модельдеріне мысал келтіру

		8.1.1.10 зерттеу нәтижелерін ұсыну (кесте, конспект, кла
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 "тақырыптық карта" түсіндіру; 8.2.1.2 тақырыптық картала диаграмма, графика, кесте қосымша сипаттамаларын элементтерін сипаттау; 8.2.1.3 картаны оқу алгорит 8.2.1.4 шартты белгілер мен сипаттайтын қосымша эле қолдану негізінде тақырып карталарды оқу
	Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 ақпараттық-комму технологияларды түсіндіру; 8.2.2.2 ақпараттық-комму технологияларға мысал кел 8.2.2.3 ақпараттық-комму технологияларды қолдана географиялық деректер баз айтып беру; 8.2.2.4 қазақстандық комп географиялық нысандарды атау
	3 Физикалық география	
	Гидросфера	Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы
Құрлық суларының шаруашылық маңыздылығы		8.3.3.5 құрлық суларының түрлерінің шаруашылық ма сипаттау (қазақстандық негізінде);

	Өзен аңғарының құрылысы	8.3.3.6 "өзен" ұғымын түсіндіру 8.3.3.7 өзен аңғарының құрылысын сипаттау
	Өзендердің гидрологиялық режимі	8.3.3.8 қазақстандық композиция қосымша қамту негізінде өзендердің гидрологиялық режимін айту; 8.3.3.9 өзендердің режимін сипаттау 8.3.3.10 тізім бойынша қазақстан компоненттегі өзендерді атау
	Көлдер мен мұздықтар	8.3.3.11 "көл", "мұздық" ұғымын түсіндіру 8.3.3.12 әлем мен Қазақстандағы мұздықтарын жоспарлаумен сипаттау;; 8.3.3.13 картадан көлдер мен мұздықтарды көрсету
	Құрлық суларының экологиялық проблемалары	8.3.3.14 су құрлықтарының экологиялық мәселелерін сипаттау мен түсіндіру 8.3.3.15 Қазақстан территориясындағы құрлық суларының экологиялық мәселелеріне мысал келтіру 8.3.3.16 жергілікті компоненттерді қамту негізінде құрлық суларының экологиялық мәселелерін жіктеп, шешу талқылау мен түсіндіру
	Су апаттары	8.3.3.17 "табиғи апат" ұғымын түсіндіру 8.3.3.18 жергілікті компоненттер негізінде құрлық суларының апаттарының алдын алу жолдарын айту
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	8.1.1.5 географиялық зерттеу әдістері, далалық, картографиялық зерттеу, теориялық әдістерінің мағынасын түсіндіру;

		8.1.1.6 "қазақстандық композиция" түсіндіру; 8.1.1.7 қазақстандық композицияны отырып, сандық және сапалық географиялық деректерді сипаттау; 8.1.1.8 түрлі материалдардан жасалған географиялық нысандардың құбылыстардың және үдерістерін модельдері туралы айту, олардың ерекшеліктерін және құбылыстарын түсіну; 8.1.1.9 географиялық нысандардың модельдеріне мысал келтіру; 8.1.1.10 зерттеу нәтижелерін ұсыну(кесте, конспект, клас...
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 "тақырыптық карта" ұғымдарын түсіндіру; 8.2.1.2 тақырыптық карталардың диаграмма, графика, кестелермен қосымша сипаттамаларын және элементтерін сипаттау; 8.2.1.3 картаны оқу алгоритмдерін; 8.2.1.4 шартты белгілер мен сипаттайтын қосымша элементтерді қолдану негізінде тақырыптық карталарды оқу; атлас картасына сүйене отырып географиялық номенклатураны кескін картадан көрсету
	Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 ақпараттық-коммуникациялық технологияларды түсіндіру; 8.2.2.2 ақпараттық-коммуникациялық технологияларға мысал келтіру; 8.2.2.3 ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып географиялық деректер базасын құру

		айтып беру; 8.2.2.4 қазақстандық комп географиялық нысандарды атау
3 Физикалық география		
Биосфера	Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер	8.3.4.1 "табиғат зоналары", "белдеулері" ұғымын түсіндіру; 8.3.4.2 табиғат зоналары мен биіктік белдеулерінің қалыптасуы; 8.3.4.3 табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне мысал келтіру; 8.3.4.4 конспект, кесте түрінде табиғат зоналарын жоспар бойынша сипаттау;
	Материктердің табиғи зоналары	8.3.4.5 түрлі материкте орналасқан табиғат зоналары мен биіктік белдеулерін түсіну; 8.3.4.6 келтірілген тізім бойынша әлемнің табиғат зоналары мен биіктік белдеулерін көрсету;
	Мұхиттардың органикалық әлемі	8.3.4.7 қосымша материалдармен көмегімен мұхиттағы тіршіліктің таралуын сипаттау
	Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау	8.3.4.8 жануарлар және өсімдіктер дүниесін қорғау қажеттілігі, оларды талқылау және оларды шектен тыс ұсыну; 8.3.4.9 "қорықтар", "ұлттық парктар", "қорықшалар", "табиғат ескерткіштері" ұғымдарын түсіндіру; 8.3.4.10 қазақстандық қорықтарды қолдана отырып, қорғалатын табиғат нысандарын мысал келтіру
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	8.1.1.5 географиялық зерттеу әдістері, далалық, картографиялық зерттеу, теориялық әдістерінің мағынасын түсіндіру;

		8.1.1.6 "қазақстандық компо түсіндіру; 8.1.1.7 қазақстандық компо отырып, сандық және сапал географиялық деректерді си 8.1.1.8 түрлі материалдардан географиялық нысандардың құбылыстардың және үдері модельдері туралы айту, олардың ерекшеліктер құбылыстарын түсіну; 8.1.1.9 географиялық нысан, модельдеріне мысал келтір 8.1.1.10 зерттеу нәтижелерін ұсыну (кесте, конспект, клас
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 "тақырыптық карта"ү түсіндіру; 8.2.1.2 тақырыптық карталар диаграмма, графика, кестел қосымша сипаттамаларыны элементтерін сипаттау; 8.2.1.3 мұғалімнің көмегімен алгоритмін сипаттау; 8.2.1.4 шартты белгілер мен сипаттайтын қосымша элем қолдану негізінде тақырыпт карталарды оқу
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 ақпараттық –комму технологияларды түсіндіру; 8.2.2.2 ақпараттық-коммуни технологияларға мысал кел 8.2.2.3 ақпараттық-коммуни технологияларды қолдана о географиялық деректер база айтып беру; 8.2.2.4 қазақстандық компо географиялық нысандарды

		атау
3-тоқсан		
3 Физикалық география		
Табиғи-аумақтық кешендер	Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы	8.3.5.1 "географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын" түсіндіру; 8.3.5.2 кесте, схеманұсқа түрінде географиялық формада географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын сипаттау; 8.3.5.3 географиялық қабықтың құрылуына мысал келтіру
	Географиялық қабықтың заңдылықтары	8.3.5.4 мұғалімнің көмегімен географиялық қабықтың заңдылықтарын түсіну мен талқылау
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	8.1.1.5 географиялық зерттеу әдістерін талқылау, картографиялық зерттеу әдістерін талқылау, географиялық зерттеу әдістерінің мағынасын түсіндіру; 8.1.1.6 "қазақстандық компютерлік географиялық зерттеу әдістерін" түсіндіру; 8.1.1.7 қазақстандық компютерлік географиялық зерттеу әдістерін талқылау, сандық және сапалық географиялық деректерді сипаттау; 8.1.1.8 түрлі материалдардағы географиялық нысандардың құбылыстардың және үдерістерін талқылау, модельдері туралы айту, олардың ерекшеліктерін талқылау, құбылыстарын түсіну; 8.1.1.9 географиялық нысандардың құбылыстарына мысал келтіру 8.1.1.10 зерттеу нәтижелерін талқылау, ұсыну (кесте, конспект, кла...
4 Әлеуметтік география		

Халықтар географиясы	Халық санағы	8.4.1.1 "халық саны" ұғымы 8.4.1.2 халық санын анықтау сипаттау
	Ұдайы өсудің түрлері	8.4.1.3 "өсу, ұдайы өсу" ұғымы 8.4.1.4 дүниежүзі елдері халқының өсу түрі бойынша жіктеу; 8.4.1.5 картадан дүниежүзі халқының ұдайы өсу түрі бөлініс көшбасшы елдерді атау мен
	Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай	8.4.1.6 "демография" ұғымы 8.4.1.7 халық санының негізгі демографиялық көрсеткіштері: саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жас-жыныстық көрсеткіштері және діни құрамын сипаттау 8.4.1.8 кестеде дүние жүзін демографиялық көрсеткіштері
	Демографиялық проблемалар	8.4.1.9 дүниежүзі демографиялық мәселелері бар мемлекеттер 8.4.1.10 дүние жүзінің саяси демографиялық мәселелері мемлекеттерді атау мен көрсету
	Демографиялық саясат	8.4.1.11 "демографиялық саясат" түсіндіру; 8.4.1.12 "демографиялық саясат" туралы білім негізінде жеке мемлекеттердің демографиялық саясатының моделін сипаттау талқылау
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	8.1.1.5 географиялық зерттеу әдістері: далалық, картографиялық, теориялық әдістерінің мағынасы мен түсіну; 8.1.1.6 "қазақстандық комп" түсіндіру;

		8.1.1.7 қазақстандық компо отырып, сандық және сапал географиялық деректерді си 8.1.1.8 түрлі материалдардан географиялық нысандардың құбылыстардың және үдері модельдері туралы айту, олардың ерекшеліктер құбылыстарын түсіну; 8.1.1.9 географиялық нысанд модельдеріне мысал келтір 8.1.1.10 зерттеу нәтижелерін ұсыну(кесте, конспект, клас
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 "тақырыптық карта" ұ түсіндіру; 8.2.1.2 тақырыптық карталар диаграмма, графика, кестел қосымша сипаттамаларын элементтерін сипаттау; 8.2.1.3 мұғалімнің көмегімен алгоритмін түсіндіру; 8.2.1.4 шартты белгілер мен сипаттайтын қосымша элем қолдану негізінде тақырыпт карталарды оқу; 8.2.1.5 атлас картасына сүйе географиялық номенклатур кескін картадан көрсету
	Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 ақпараттық-коммуни технологияларды түсіндіру; 8.2.2.2 ақпараттық-коммуни технологияларға мысал кел 8.2.2.3 ақпараттық-коммуни технологияларды қолдана о географиялық деректер баз айтып беру; 8.2.2.4 қазақстандық компо

		географиялық нысандарды атау
5 Экономикалық география		
Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау	8.5.1.1 табиғи ресурстарды 8.5.1.2 табиғи ресурстар мен түрлеріне мысал келтіру; 8.5.1.3 табиғи ресурстардың экономикалық және экологиялық бағасын сипаттау
	Дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық потенциалы	8.5.1.4 "әлеует" ұғымын түсіндіру; 8.5.1.5 картаға сүйене отырып, дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстық әлеуеті туралы сипат беру, 8.5.1.6 табиғи ресурстары бойынша көшбасшы мемлекеттерді атау; 8.5.1.7 табиғи ресурстары бойынша көшбасшы мемлекеттерді атау және белгілеу
	Табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы, орталықтары және дайын өнім түрлері	Қазақстандық компоненттерді қамту негізінде табиғи ресурстар түрлерінің дайын өнімдерін сипаттау орталықтарын сипаттау
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	8.1.1.5 географиялық зерттеу әдістерін, далалық, картографиялық, теориялық әдістерінің мағынасын түсіндіру; 8.1.1.6 "қазақстандық компоненттер" түсіндіру; 8.1.1.7 қазақстандық компоненттерді отырып, сандық және сапалық географиялық деректерді сипаттау; 8.1.1.8 түрлі материалдардағы географиялық нысандардың құбылыстардың және үдерістерін модельдері туралы

		айту, олардың ерекшелікте құбылыстарын түсіну; 8.1.1.9 географиялық нысан модельдеріне мысал келтіру; 8.1.1.10 зерттеу нәтижелерін ұсыну(кесте, конспект, кла
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 "тақырыптық карта" түсіндіру; 8.2.1.2 тақырыптық карталар, диаграмма, графика, кестелер қосымша сипаттамаларын элементтерін сипаттау; 8.2.1.3 мұғалімнің көмегімен алгоритмін түсіндіру; 8.2.1.4 карталардың шартты сипаттамалық қосымша элементтерін негізінде тақырыптық картаны алгоритм бойынша оқу; 8.2.1.5 атлас картасына сүйеніп географиялық номенклатураны кескін картадан көрсету
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 ақпараттық-коммуникация технологияларды түсіндіру; 8.2.2.2 ақпараттық-коммуникация технологияларға мысал келтіру; 8.2.2.3 ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана географиялық деректер базасын айтып беру; 8.2.2.4 қазақстандық компания географиялық нысандарды атау
4-тоқсан		
5 Экономикалық география		
Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары	8.5.2.1 "инфрақұрылым", "экономикалық инфрақұрылым" ұғымдары

		8.5.2.2 қазақстандық комп қосымша қамту негізінде э инфрақұрылымның элеме маңыздылығын түсіндіру м 8.5.2.3 экономикалық инфр мысал келтіру
Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші және өңдеуші және қызмет салалары	8.5.3.1 "шаруашылық", "өнд саласы" ұғымын түсіндіру; 8.5.3.2 шаруашылық салала мен жіктеу: өндіруші, өңдеу саласы; 8.5.3.3 қызмет көрсету сала келтіру; 8.5.3.4 келтірілген тізім бой және өңдеуші қызмет көрс салаларындағы көшбасшы мемлекеттердікөрсету мен
	Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру формалары	8.5.3.5 Қазақстанның өндір ауылшаруашылық, қызмет салаларының ұйымдастыр сипаттау
	Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары	8.5.3.6 "орналастыру фактор түсіндіру; 8.5.3.7 қазақстандық комп қосымша қамту негізінде а шаруашылық және өнеркә қызмет саласын орналас-т факторлары туралы айту
	Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау	8.5.3.8 "дүниежүзілік шаруа ұғымын түсіндіру; 8.5.3.9 дүниежүзілік шаруа салаларын жоспар бойынш 8.5.3.10 дүниежүзілік шаруа салаларына мысал келтіру

Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	8.1.1.5 географиялық зерттеу, далалық, картографиялық және теориялық әдістерінің мағынасы мен түсіну; 8.1.1.6 "қазақстандық картография" түсіндіру; 8.1.1.7 қазақстандық картография отырып, сандық және сапалық географиялық деректерді сипаттау; 8.1.1.8 географиялық нысандар, құбылыстардың және үдерістерін модельдері туралы айту, олардың ерекшеліктері мен құбылыстары; 8.1.1.9 географиялық нысандар, модельдеріне мысал келтіру; 8.1.1.10 зерттеу нәтижелерін елестету (кесте, конспект, карта);
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 "тақырыптық карта" ұғымын түсіндіру; 8.2.1.2 тақырыптық карталар, диаграмма, графика, кестелер, қосымша сипаттамаларын және элементтерін сипаттау; 8.2.1.3 картаны оқу алгоритмдері; 8.2.1.4 шартты белгілер мен сипаттайтын қосымша элементтер қолдану негізінде тақырыптық карталарды оқу; 8.2.1.5 атлас картасына сүйенген географиялық номенклатура кескін картадан көрсету;
	Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 ақпараттық –коммуникация технологияларды түсіндіру; 8.2.2.2 ақпараттық-коммуникация технологияларға мысал келтіру; 8.2.2.3 ақпараттық-коммуникация технологиялардың қолдану негізінде тақырыптық карталарды оқу;

		технологияларды қолдана географиялық деректер базасын айтып беру; 8.2.2.4 қазақстандық компаниялардың географиялық нысандарды атау
6 Елтану және саяси география негіздері		
Дүниежүзі елдері	Дүниежүзінің саяси картасы	8.6.1.1 "саяси карта" ұғымын 8.6.1.2 жоспар бойынша саяси негізгі объектілерін сипаттау
	Елдердің саяси типологиясы	8.6.1.3 "монархия", "республика", "федерация", "унитарлы мемлекет" ұғымдарын түсіндіру; 8.6.1.4 мемлекеттік құрылым формасы бойынша дүниежүзі мемлекеттерін топтастыру; 8.6.1.5 келтірілген тізім бойынша картадан монархия мен республика көрсету
	Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер	8.6.1.6 саяси картадан сандық және сапалық өзгерістерді сипаттау
	Елдердің саяси-географиялық жағдайы	8.6.1.7 жоспар бойынша елдердің саяси-географиялық қалпын сипаттау (жоспар бойынша)
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	8.1.1.5 географиялық зерттеу әдістерін: далалық, картографиялық, лабораториялық, теориялық әдістерінің мағынасын түсіндіру; 8.1.1.6 "қазақстандық компаниялардың" ұғымын түсіндіру; 8.1.1.7 қазақстандық компаниялардың отырып, сандық және сапалық географиялық деректерді сипаттау 8.1.1.8 географиялық нысандардың құбылыстардың және үдерістерін модельдері туралы айту, олардың ерекшеліктері мен құбылыстары

		8.1.1.9 географиялық нысан модельдеріне мысал келтіру; 8.1.1.10 зерттеу нәтижелерін елестету (кесте, конспект, к
Картография және географиялық деректер базасы	Географиялық карталар	8.2.1.1 "тақырыптық карта" түсіндіру; 8.2.1.2 тақырыптық картала диаграмма, графика, кесте қосымша сипаттамаларын элементтерін сипаттау; 8.2.1.3 мұғалымның көмегі оқу алгоритмін сипаттау; 8.2.1.4 шартты белгілер мен сипаттайтын қосымша элемент қолдану негізінде тақырып карталарды оқу; 8.2.1.5 атлас картасына сүйен географиялық номенклатура кескін картадан көрсету
	Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 ақпараттық-коммуника технологияларды түсіндіру; 8.2.2.2 ақпараттық-коммуника технологияларға мысал кел 8.2.2.3 ақпараттық-коммуника технологияларды қолдана географиялық деректер базасы айтып беру; 8.2.2.4 қазақстандық компания географиялық нысандарды атау

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

1 Географиялық зерттеу әдістері

Зерттеулер мен зерттеушілер	Қазақстандық географтардың зерттеулері	9.1.1.1 конспект көмегімен география ғылымның дамуына үлес қосқан қазақстандық ғалымдардың ерлері туралы атып беру
	География ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемалары	9.1.1.2 географиялық ғылымның заманауи өзекті мәселелер 9.1.1.3 географиялық ғылымның өзекті мәселелерін шешу жолдарын талқылау
	Географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9.1.1.4 "номинация" ұғымын 9.1.1.5 географиялық нысандардың көріністерді номинациялау ерекшеліктерін сипаттау
	Қазақтың халықтық географиялық терминдері	9.1.1.6 келтірілген тізім бойынша халқының халықтық географиялық терминдерінің мағынасын сипаттау
	Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары	9.1.1.7 түрлі формада (схема, презентация) зерттеу нәтижелерін ұсыну

2 Картография және географиялық деректер базасы

Географиялық карталар	Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері	9.2.1.1 карта түрлеріне мысал 9.2.1.2 мұғалімнің көмегімен географиялық және тақырыптық карталарды ажырату; 9.2.1.3 картаға сүйене отырып географиялық нысандарды, процестер мен құбылыстарды картаға сүйене отырып сипаттау
	Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері	9.2.1.4 Қазақстанның географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсету; 9.2.1.5 тізім бойынша Қазақстанның географиялық номенклатура нысандарын

		кескін картаға түсіру
Географиялық деректер базасы	Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері	9.2.2.1 жерді қашықтықтан зерделеу әдістерін сипаттап, маңызды ерекшеліктерін түсіндіру
	Геоақпараттық жүйелер технологияларын қолдану аясы	9.2.2.2 геоақпараттық технологияларын түсіндіру; 9.2.2.3 мұғалімнің көмегімен географиялық деректермен пен ғылым салаларында географиялық технологияларын қолданудың маңыздылығын түсіну мен
2-тоқсан		
3 Физикалық география		
Литосфера	Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы	9.3.1.1 Қазақстанның геологиялық кестелерінің құрылымы мен сипаттау мен түсіндіру; 9.3.1.2 жергілікті компоненттерді қамту негізінде Қазақстанның бедерінің геологиялық тарихы мен тектоникалық құрылымын
	Қазақстанның басты орографиялық нысандары	9.3.1.3 жоспар бойынша Қазақстанның басты орографиялық нысандарын сипаттау
	Қазақ оронимдері	9.3.1.4 "ороним" ұғымын түсіндіру; 9.3.1.5 қазақ оронимдерінің мағынасын түсіну мен сипаттау; 9.3.1.6 қазақ оронимдерінің тарихын
		9.3.1.7 қазақ оронимдерінің географиялық көрсету мен табу және олардың картада белгілеу
	Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары	9.3.1.8 "минералды ресурс" ұғымын түсіндіру; 9.3.1.9 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтары туралы айту
	Минералды ресурстарды өндіру және	9.3.1.10 Қазақстанның минералды ресурстарын

	өңдеу орталықтары	ресурстарын өндіру және өңдеу орталықтарын картадан көрсету
	Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру	9.3.1.11 келтірілген жоспар бойынша Қазақстанның минералды ресурстарын сипаттау
	Минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемалар	9.3.1.12 минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды анықтап, топтастырып, Қазақстанның минералды ресурстарының аймақтары үшін оларды шектен тыс түсіну мен талқылау
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	9.1.1.2 географиялық ғылымның заманауи өзекті мәселелерін зерттеу; 9.1.1.3 мұғалімінің көмегімен географиялық ғылым зерттеу мәселелерін шешу жолдарын анықтау; 9.1.1.7 түрлі формада (схема, презентация) зерттеу нәтижелерін көрсету
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.3 картаға сүйене отырып, қазақстандық географиялық нысандарды, процестер мен құбылыстарды картаға сүйеніп сипаттау; 9.2.1.4 Қазақстанның географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсету; 9.2.1.5 тізім бойынша Қазақстанның географиялық номенклатурасын кескін картаға түсіру
3-тоқсан		
3 Физикалық география		
Атмосфера	Қазақстанның климатын түзуші факторлар	9.3.2.1 Қазақстанның климатын қалыптастырушы факторларды анықтау; 9.3.2.2 Қазақстанның климатын қалыптастырушы факторлардың өзгерісін анықтау; 9.3.2.3 Қазақстанның климатын қалыптастырушы факторлардың келтіру

	Қазақстанның климаттық жағдайы	9.3.2.4 Қазақстанның климаттық жағдайлары туралы айту
	Қазақстанның климаттық ресурстары	9.3.2.5 Қазақстанның климаттық ресурстарын сипаттау
	Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар	9.3.2.6 қолайлы және қолайсыз атмосфералық құбылыстар 9.3.2.7 аймақтық картадан қауіпті атмосфералық құбылыстардың қалыптасуы және таралуы және олардан сақтану шараларын сипаттау
	Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9.3.2.8 жергілікті компоненттерді қамту негізінде қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін сипаттау
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	9.1.1.2 географиялық ғылым заманауи өзекті мәселелер 9.1.1.3 мұғалімінің көмегімен географиялық ғылым зерттеу мәселелерін шешу жолдарын талқылау; 9.1.1.7 түрлі формада (схема, презентация) зерттеу нәтижелерін талқылау
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.3 картаға сүйене отырып қазақстандық географиялық нысандарды, процестер мен құбылыстарды картаға сүйене сипаттау; 9.2.1.4 Қазақстанның географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсету; 9.2.1.5 тізім бойынша Қазақстан географиялық номенклатурасын кескін картаға түсіру
3 Физикалық география		

Гидросфера	Қазақстанның ішкі суларының түрлері	9.3.3.1 "ішкі сулар" ұғымын 9.3.3.2 Қазақстан-ның ішкі суларының көрсетіліміне сипаттау: өзендер мен көлдер, тұщай сулар мен мәңгі тоң, жерасты сулар 9.3.3.3 физикалық картаға сипаттау: Қазақстанның өзен, көл, мұздықтарын мысал келтіру; 9.3.3.4 қазақстанның ішкі суларын физикалық картадан көрсету мен атау: өзендер, көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң, жерасты сулары
	Қазақ гидронимдері	9.3.3.5 "гидроним" ұғымын 9.3.3.6 қазақ гидронимдеріне сипаттау мен олардың мағынасын 9.3.3.7 картаға сүйене отырып, қазақ гидронимдеріне мысал келтіру 9.3.3.8 кескін картада қазақ гидронимдерді келтірілген белгілермен белгілеу
	Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру	9.3.3.9 жоспар бойынша Қазақстанның су ресурстарын сипаттау
	Су ресурстарының экологиялық проблемалары	9.3.3.10 жергілікті компоненттерді қамту негізінде су ресурстарының экологиялық проблемаларын шешу жолын талқылау
	Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары	9.3.3.11 "геосаясат" ұғымын 9.3.3.12 өзендердің трансшекара сипаттау; Каспий теңізінің 9.3.3.13 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын шешу жолдарын талқылау
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	9.1.1.2 географиялық ғылым заманауи өзекті мәселелер

		9.1.1.3 мұғалімінің көмегімен географиялық ғылым зерттеу мәселелерін шешу жолдарын талқылау; 9.1.1.7 түрлі формада (схема, презентация) зерттеу нәтижесін сипаттау;
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.3 картаға сүйене отырып қазақстандық географиялық нысандарды, процестер мен құбылыстарды картаға сүйеніп сипаттау; 9.2.1.4 Қазақстанның географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсету; 9.2.1.5 тізім бойынша Қазақстан географиялық номенклатурасын кескін картаға түсіру
4-тоқсан		
3 Физикалық география		
Биосфера	Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері	9.3.4.1 Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулерін атау; 9.3.4.2 атлас картасына сүйеніп Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулерін сипаттау;
	Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері	9.3.4.3 "ерекше қорғалатын табиғи аумақтар" ұғымын түсіндіру; 9.3.4.4 қорықтар, қорықшалар, саябақтар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарының құрылу мақсаты мен сипаттау
	Қазақстанның табиғи мұрасы	9.3.4.5 "мұра" ұғымын түсіндіру; 9.3.4.6 Қазақстанның табиғи мұрасын сипаттау; 9.3.4.7 Қазақстанның табиғи мұрасының мысал келтіру;

		9.3.4.8 келтірілген тізім бойы Қазақстанда қорғалатын а мен көрсету
	Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы	9.3.4.9 "хороним" ұғымын тү 9.3.4.10 тақырыпқа қатысты табиғи хоронимдерін жіктеу сипаттау мен олардың мағ 9.3.4.11 атлас картасына сү қазақ хронимдеріне мысал
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	9.1.1.2 географиялық ғылым заманауи өзекті мәселелер 9.1.1.3 мұғалімінің көмегіме географиялық ғылым зерттеу мәселелерін шешу жолдар мен талқылау; 9.1.1.7 түрлі формада (схем презентация) зерттеу нәти
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.3 картаға сүйене отыр қазақстандық географиялы нысандарды, процестер ме құбылыстарды картаға сүй сипаттау; 9.1.1.2 географиялық ғылым заманауи өзекті мәселелер 9.1.1.3 мұғалімінің көмегіме географиялық ғылым зерттеу мәселелерін шешу жолдар мен талқылау
3 Физикалық география		
Табиғи-аумақтық кешендер	Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары	9.3.5.1 "табиғи-аумақтық ке ұғымын түсіндіру; 9.3.5.2 Қазақстанның ірі та кешендерін жоспар бойын 9.3.5.3 Қазақстанның ірі та кешендеріне мысал келтір 9.3.5.4 картада Қазақстанны

		кешендерін жоспар бойынша көрсету; 9.3.5.5 кескін картада Қазақстанның табиғи кешендерін жоспар бойынша белгілеу
	Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы)	9.3.5.6 Қазақстанның табиғи кешендерін жоспар бойынша жіктеу; 9.3.5.7 қазақтың табиғи хоронимдерін сипаттап, олардың мағынасын анықтау
	Табиғат кешендеріне антропогендік факторлардың әсері	9.3.5.8 "антропогенді" ұғымын анықтау 9.3.5.9 жергілікті компоненттерге антропогендік факторлардың әсерін сипаттау
	Антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдары	9.3.5.10 "ландшафт" түсінігін анықтау 9.3.5.11 антропогендік ландшафттарды рекультивация, мелиорация жолдарын сипаттау
Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер мен зерттеушілер	9.1.1.2 географиялық ғылымның заманауи өзекті мәселелерін шешу жолдарын анықтау 9.1.1.3 мұғалімінің көмегімен географиялық ғылым зерттеу мәселелерін шешу жолдарын талқылау; 9.1.1.7 түрлі формада (схема, презентация) зерттеу нәтижелерін сипаттау
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.3 картаға сүйене отырып, қазақстандық географиялық нысандарды, процестер мен құбылыстарды картаға сүйене сипаттау; 9.2.1.4 Қазақстанның географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсету; 9.2.1.5 тізім бойынша Қазақстанның географиялық номенклатурасын кескін картаға түсіру

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
4 Әлеуметтік география		
Халықтар географиясы	Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы	10.4.1.1 "ұлттар", "ұлты", "дін" түсіндіру; 10.4.1.2 Қазақстан халқының діни құрамын сипаттау; 10.4.1.3 қазақстан аумағын ұлттарға мысал келтіру
	Дүниежүзі халқының миграциясы.	10.4.1.4 "көші-қон" ұғымын 10.4.1.5 көші-қон түрлерін с 10.4.1.6 миграцияларының бағыттарын, себеп-салдары
	Қазақстандағы халықтың миграциясы.	10.4.1.7 картаға сүйене отып Қазақстандағы көші-қонның бағыттарын анықтау
	Миграциялық саясат	10.4.1.8 мұғалімінің көмегімен саясатының дайын моделін талқылау
	Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы	10.4.1.9 "еңбек ресурстары" түсіндіру; 10.4.1.10 Қазақстанның еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамын сипаттау; 10.4.1.11 Қазақстанның еңбек ресурстарының құрамына
	Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты	10.4.1.12 мұғалім келтірген демографиялық саясат моделін талқылау

	Елді мекендердің жіктелуі	10.4.1.13 "елді мекен ұғымын" 10.4.1.14 Қазақстандағы елді мекендерді жіктеу; 10.4.1.15 картаға сүйене отырып Қазақстандағы елді мекендеріне мысал келтіру; 10.4.1.16 келтірілген тізім бойынша мемлекеттердің ірі елді мекендерін картадан көрсету
	Елді мекендердің функционалды зоналары	10.4.1.17 елді мекендердің функционалды зоналардың түрлерін жоспар бойынша сипаттау
	Қазақстандағы ойконимдер	10.4.1.18 "ойконим" ұғымын 10.4.1.19 Қазақстандағы ойконимдерді жіктеуін сипаттап, олардың түсіну; 10.4.1.20 картаға сүйене отырып Қазақстандағы ойконимдерді келтіру
	Қазақстанда елді мекендердің проблемалары	10.4.1.21 Қазақстанның елді мекендеріндегі мәселелерді оларды шешу жолдарын сипаттап талқылау;
	Урбандалу үдерісі	10.4.1.22 "урбандалу" ұғымын 10.4.1.23 урбандалу мәселесін сипаттап түсіну
	Қазақстанда урбандалу үдерісіне баға беру	10.4.1.24 Қазақстандағы урбандалу процесін жоспар бойынша сипаттау
	2-тоқсан	
Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	10.2.1.1 картаға сүйене отырып қазақстандық географиялық деректер базасын жасау, нысандарды, процестер мен процестердің қүбылыстарды картаға сүйене сипаттау;

		10.2.1.2 Қазақстанның геогр номенклатура нысандарын картадан көрсету; 10.2.1.3 тізім бойынша Қазақ географиялық номенклатура кескін картаға түсіру
5 Экономикалық география		
Табиғи ресурстар	Қазақстанның табиғи-ресурстық потенциалы	10.5.1.1 Қазақстанның табиғи әлеуетін жоспар бойынша сипаттау
	Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары мен дайын өнім түрлері	10.5.1.2 "технология", "өңдеу" түсіндіру; 10.5.1.3 түрлі табиғи ресурс табиғи технологиясының сипаттамасын Қазақстандағы дайын өнім, орталықтарын атау
	Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері	10.5.1.4 Қазақстанның табиғи ресурстарының түрлеріне мән беру 10.5.1.5 "табиғатты рационал пайдалану" ұғымын түсіндіру 10.5.1.6 кесте түрінде табиғатты пайдалану түрлері мен типтерін жіктеу; 10.5.1.7 табиғатты пайдалану мысал келтіру
	Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар	10.5.1.8 Қазақстанда табиғатты пайдалану мәселелерін және оларды шешу жолдарын сипаттау мен талдау 10.5.1.9 жоспар бойынша жер табиғатты пайдалану туралы мәселелер
Әлеуметтік география	4.1 Халықтар географиясы	10.4.1.2 Қазақстан халқының этно-діни құрамын сипаттау; 10.4.1.3 қазақстан аумағында ұлттарға мысал келтіру; 10.4.1.15 Қазақстандағы елді мекендердіжіктеу; 10.4.1.16 картаға сүйене отырып

		Қазақстандағы елді мекен келтіру; 10.4.1.17 келтірілген тізім бойынша мемлекеттердің ірі елді мекендерін картадан көрсету
5 Экономикалық география		
Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары	10.5.2.1 "ғылыми-техникалық революция" ұғымын түсіндіру; 10.5.2.2 жоспар бойынша ғылыми-техникалық революцияны жүзеге асыру; 10.5.2.3 ғылыми-техникалық революцияның мысал келтіру; 10.5.2.4 қосымша материалдармен таңдау бойынша ГТР бағыттарын
	Қазақстанда адамдық капиталды дамыту	10.5.2.5 Қазақстандағы адамдық капиталының әлеуетін арттыру және шешімдерді сипаттау мен талқылау
	Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары	10.5.2.6 "индустриальды-инновациялық даму" ұғымын түсіндіру; 10.5.2.7 Қазақстандағы индустриялы-инновациялық даму бағыттарын 10.5.2.8 Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттарын болжамын түсіну
	Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы	10.5.2.9 Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы мен даму бағыттарын сипаттау мен талқылау
	Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі	10.5.2.10 "аймақ" ұғымын түсіндіру; 10.5.2.11 Қазақстанның әкімшілік-аймақ картасын сүйене отырып, аймақтарды атау; 10.5.2.12 Қазақстан аймақтары инфрақұрылымын сипаттау мен даму жолдарын түсіну мен талқылау
3-тоқсан		

Экономикалық география	5.1 Табиғат ресурстары	10.5.1.3 мұғалімінің көмегімен ресурстардың сипаттамасы негізінде Қазақстандағы өнімдердің түрлері оқуға аға ату; 10.5.1.10 Қазақстанда табиғат ресурстарын пайдалану мәселелерін жана шешу жолдарын сипаттау мақсатында; 10.5.1.11 жоспар бойынша жана табиғатты пайдалану туралы;
5 Экономикалық география		
Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Қазақстан шаруашылығының салалары	10.5.3.1 "шаруашылық" ұғымын; 10.5.3.2 жоспар бойынша Қазақстан шаруашылық салаларын сипаттау; 10.5.3.3 Қазақстанның шаруашылық салаларына мысал келтіру;
	Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы	10.5.3.4 "экономикалық аймақтар" түсіндіру; 10.5.3.5 картаға сүйене отырып Қазақстанның экономикалық аудандарын атау; 10.5.3.6 "мамандандыру" ұғымын; 10.5.3.7 Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салаларындағы мамандану түрінде жоспар бойынша сипаттау; 10.5.3.8 келтірілген тізім бойынша мемлекеттердің жеке аймақтарын атау бойынша негізгі мамандану түрінде жоспар бойынша сипаттау картадан көрсету мен атау;
Экономикалық география	5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	10.5.2.3 ғылыми-техникалық ресурстар мысал келтіру; 10.5.2.4 қосымша материалдармен таңдау бойынша ГТР бағыттарын; 10.5.2.6 мұғалімінің көмегімен;

		Қазақстандағы адам капиталының индексінің көрсеткішін анықтау Қазақстан-2025 Қазақстандағы адам капиталының компонентті қосымша енгізуіне негізіндегі елдермен салыстыру
5 Экономикалық география		
Дүниежүзілік шаруашылықтың даму процестері мен көрсеткіштері	Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері	10.5.4.1 "субъект", "дүниежүзілік шаруашылық" ұғымдарын анықтау; 10.5.4.2 дүниежүзілік шаруашылық субъектілерін кесте түрінде сипаттау; сәйкес сипаттау; 10.5.4.3 дүниежүзілік шаруашылық субъектілеріне мысал келтіру
	Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі	10.5.4.4 "еңбекті халықаралық бөліну" ұғымын түсіндіру; 10.5.4.5 халықаралық географиялық еңбекті бөлудің мәнін сипаттау
	Халықаралық экономикалық қатынастар түрлері	10.5.4.6 халықаралық экономикалық қатынастарды жоспар бойынша топтастыру
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері	10.5.4.7 дүниежүзілік шаруашылық даму көрсеткіштерін сипаттау; түсіндіру: жалпы ішкі өнім, жалпы ұлт өнімі ішінде жан басына шаққандағы 10.5.4.8 келтірілген тізім картасы бойынша жан басына шаққандағы және аз жалпы ішкі өнімі бойынша мемлекеттерді атау мен көрсету
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы	10.5.4.9 Дүниежүзілік шаруашылық аумақтық құрылымы мен даму мұғалімінің көмегімен сипаттау талқылау
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму тенденциялары	10.5.4.10 дүниежүзілік, халықаралық тенденцияларын сипаттау
	Қазақстанның дүниежүзілік	10.5.4.11 дүниежүзілік шаруашылық

	шаруашылықта алатын орны	Қазақстанның орнын анық
	Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны	10.5.4.12 Қазақстанның экономикалық интеграциясының орны мен анықтау
4-тоқсан		
Экономикалық география	5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың аумақтық және салалық құрылымы	10.5.3.7 Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салаларындағы мамандану түрінде жоспар бойынша с 10.5.3.8 келтірілген тізім бойынша мемлекеттердің жеке аймақ бойынша негізгі мамандану картадан көрсету мен атау
6 Елтану және саяси география негіздері		
Дүниежүзі елдері	Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы	10.6.1.1 "ел", "мемлекет" ұғымы 10.6.1.2 қазақстандық комиссия қосымша қамту негізінде елдер экономикалық даму деңгейін топтастыру; 10.6.1.3 саяси картаға сүйенген экономикалық даму деңгейін көшбасшы мемлекеттерді 10.6.1.4 кескін картадан экономика дамуы бойынша көшбасшы мемлекеттерді белгілеу
	Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары	10.6.1.5 объяснять понятие "ұйым" ұғымын түсіндіру; 10.6.1.6 деңгейі мен мақсат халықаралық ұйымдарды топтастыру; 10.6.1.7 халықаралық ұйым келтіру; 10.6.1.8 қосымша материал дүниежүзілік халықаралық таңдау бойынша сипаттау
	Қазақстан Республикасының әлеуметтік,	10.6.1.9 жоспар бойынша Қ

	экономикалық, саяси-географиялық жағдайы	Республикасының саяси, ә және саяси-географиялық сипаттау
	Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер	10.6.1.10 кесте түрінде қаза саяси әкімшілік хоронимде 10.6.1.11 Қазақстан Респуб саяси-әкімшілік хоронимде мағынасын түсіндіру мен с 10.6.1.12 кескін картадан Қа Республикасындағы саяси хоронимдерін белгілеу
	Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары	10.6.1.13 Қазақстан Респуб елтану ақпараттарын түрлі аудиториялар үшін буклет т қосымша әдебиеттердің ке дайындау
Экономикалық география	5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму тенденциясы мен көрсеткіштері	10.5.4.7 дүниежүзілік шаруа даму көрсеткіштерін сипат түсіндіру: жалпы ішкі өнім, жалпы ұл ішінде жан басына шаққан 10.5.4.8 келтірілген тізім бои картадан бойынша жан бас шаққандағы көп және аз ж бар мемлекеттерді атау мен Қазақстан Республикас

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

67-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

• 1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – білім алушыларда қоршаған орта туралы табиғи-ғылыми ұғымдардың біртұтас жүйесін қалыптастыру, органикалық дүниенің құрылысы мен тіршілік ерекшеліктері жайлы бастапқы түсініктерін дамыту, табиғаттың тұрақты дамуының негізі ретінде ондағы биологиялық көптүрлілік туралы түпнегіз болатын түсініктерді қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) жер бетіндегі барлық тірі ағзалардың құндылығын түсіну үшін өмірдің құрылымды-функционалдық және генетикалық негіздері туралы, тірі табиғаттың негізгі патшалықтары ағзаларының көбеюі мен дамуы, экожүйе, биоалуантүрлілік, эволюция туралы білім жүйесін қалыптастыру;

2) оқушылардың өмірлік құбылыстардың заңдылықтарын зерттеуге деген танымдық қызығушылығын қалыптастыру;

3) білім мен дағдыларды қолдануда, өмірлік және экологиялық мәселелерді шешуде кіріктірілген білімдердің, функционалдық қабілеттердің жүйесін дамыту;

4) ақпаратпен өз бетінше жұмыс істеу дағдылары мен біліктеріне үйрету;

5) биологиялық зерттеулер жүргізу кезінде әмбебап дағдылары мен зерттеушілік біліктерін дамыту;

6) экологиялық этика нормалары мен ережелерін, табиғатқа

жауапкершілікпен қарауын қалыптастыру;

7) генетикалық сауаттылықты қалыптастыру – салауатты өмір салты негіздерін, адамның психикалық, физикалық және моральдық денсаулығын сақтау;

8) өсімдіктердің, жануарлардың және адамның табиғаттағы рөлін, эволюцияның нәтижесі ретіндегі тірі табиғаттың алуан түрлілігін ұғыну;

9) экологиялық ойлауды, тірі организмдердің өзара және тіршілік ортасымен қарым-қатынасын түсінуді қалыптастыру;

10) оқушылардың тұлғалық қасиеттерін дамыту, биологиялық білімдерін практикада қолдануға деген талпынысын тәрбиелеу.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) психикалық дамуы баяулаған білім алушылардың дамуындағы кемшіліктерді дер кезінде жеңу;

2) сабақтағы танымдық белсенділігін дамыту, оқытудың арнайы әдістері мен тәсілдерінің көмегімен ақыл-ойының даму деңгейін арттыру;

3) оқытудың белсенді әдістерінің және көтермелеудің көмегімен сабақта ынтасын арттыру;

4) білім алушылардың білімі мен білігін қолданудағы, өмірлік және экологиялық мәселелерді шешудегі кіріктірілген білімдердің, функционалдық қабілеттер жүйесін дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. "Биология" пәні бойынша оқу процесін ұйымдастыруда білім алушылардың психикалық ерекшеліктері ескеріледі:

1) көрнекі-бейнелік ойлау деңгейінің төмендігі, көру, көру-кеңістіктік және есту-сөйлеу ақпаратын өңдеудегі қиындықтары;

2) танымдық процестердің жетілмегендігі: зейіннің, есте сақтаудың,

қабылдаудың, елестетудің, ойлаудың;

3) жұмыс қабілетінің төмендігі, тез шаршағыштық;

4) генетикалық есептердің шартын түсінудегі, кейбір терминдерді түсінудегі қиындықтар;

5) коммуникативтік дағдылардың жетілмегендігінен топтық және жұпттық жұмыс істеуде қиындықтар.

6. "Биология" пәнін оқып үйрену осы пән бойынша білімнің, біліктердің және дағдылардың міндетті минимумын меңгеруге мүмкіндік беретін тұлғалы- бағыттық, іс-әрекеттік, жүйелілік тәсілдердің; оқытудың дамытушылық, дифференциалданған және коммуникативтік тәсілдерінің негізінде жүзеге асырылады:

1) тұлғалы-бағыттық тәсіл - білім алушының өз дене және ақыл-ой қабілеттерін түсінуіне, оларды түзетуге және дамытуға, көрнекі-бейнелік ойлауын, есте сақтауын, зейінін дамыту үшін жағдайлар жасауға бағытталады;

2) іс-әрекеттік тәсіл - практикалық және зертханалық жұмыстарды орындауда бірлесіп жұмыс істеуді, нақты іс-әрекеттердің көмегімен үйретуді қамтиды: гербарийде өсімдіктің белгілі бір бөліктерін көрсету әдісі, аспаптар көмегімен биологиялық эксперимент немесе зерттеу жүргізу, алгоритм бойынша тіректік конспект, кесте, схема құрастыру, жоспар бойынша оқулықпен жұмыс істеу;

3) жүйелілік тәсіл - білім алушылардың өзіндік оқу әрекетін ұйымдастыру негізінде құрылады, оларда әмбебап оқу әрекеттерінің жүйесін қалыптастыру мен дамыту мүмкіндігін, оқу процесін өз бетімен үйрену, өзін-өзі дамыту, өзін-өзі ұйымдастыру режимінде құру мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

4) ойын технологиялары - оларды қолдану түсініктерді, елестетуді, есте сақтауды, ойлауды тиімді дамытуға, психикалық және дене енжарлығын жеңуге, белсенділікті, өз күшіне сенімділікті, қызығушылықты дамытуға қолайлы жағдай жасауға мүмкіндік болады;

5) оқытуды дараландыру және сараландыру - білім алушылардың жеке дара ерекшеліктерін ескеруге мүмкіндік береді; оқушылардың сөйлеу-ойлау әрекетін, көру мен есту арқылы қабылдауын түзетуге және дамытуға, сөйлеу тілінің коммуникативтік қызметін қалыптастыруға, алғырлықты, қиялды дамытуға, ойлау және шығармашылық белсенділікті жандандыруға мүмкіндік береді;

6) коммуникативтік оқыту тәсілі - өзара сөйлесу барысында ақпаратты жеткізуді және хабарлауды, білімімен, білігімен және дағдыларымен алмасуды қамтиды.

7. Биологиялық терминдер мен ұғымдарды, күрделі құрылымды формулаларды сәтті қабылдау үшін, зертханалық практикумда зерттеу жүргізу және генетикалық есептер шығару үшін келесі әдістер мен тәсілдер қолданылады:

1) оқытудың түзету-дамыту әдістері танымдық белсенділікті, пәнге деген қызығушылықты дамытуға, дербестікті арттыруға, білім алушылар ұжымында да, жеке дара да жұмыс істеу қабілеттілігін қалыптастыруға мүмкіндік береді;

2) оқытудың көрнекі әдістері биология сабақтарында гербарийлермен, муляждармен, табиғи материалдармен жұмыс жасауды, интерактивті құрал-жабдықтарды және ақпараттық-интерактивті жұмыс тәсілдерін пайдалануды қамтиды: тақырыптар бойынша флипчарттарды суреттермен және схемалармен, диаграммалармен және графиктермен қолдану, видео-материалдарды пайдалану;

3) мүмкіндіктерін ескере отырып оқу материалының көлемі мен қиындығын мөлшерлеу білім алушылардың табыстылық жағдайын қамтамасыз етеді, бұл кемшілік комплексінен, қорқыныш сезімінен, өз күшіне деген сенімсіздіктен арылуға мүмкіндік береді;

4) танымдық әрекетті белсендету әдістері дамытушы және дидактикалық ойындарды, кезеңімен әрекет етудің технологиялық карталарын, биологиялық экспериментті, лабораторлық практикумды қамтиды.

8. Биология сабағының міндеттеріне сәйкес білім алушылардың нақты білімді меңгерудегі өзіндік қиындықтарын жеңу үшін бірін-бірі толықтыратын бірнеше әдістер мен тәсілдер топтамасы қолданылады.

9. "Биология" пәнін тиімді оқыту үшін қажет:

1) оқу материалын меңгерудің сәттілігін үнемі және жанжақты зерделеу, білімдегі олқылықтардың алдын алу және жеңу;

2) оқу тапсырмасын түсіндіруге бағытталған қосымша жаттығу түрлерін, әртүрлі карта-нұсқаулықтарды, көрнекі дидактикалық құралдарды (микропрепараттар, муляждар, гербарийлер) және видео материалдарды пайдалану;

3) зертханалық жұмыстарды жүргізгенде мұғалім білім алушыларға қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, биологиялық зерттеуді кезеңімен орындай отырып және тәжірибе нәтижелерін бақылау сұрақтары бар дайын кестеге енгізе отырып, көрсетілімдік тәжірибені ұсынуы керек. Құрылған алгоритм бойынша жұмыс жасау психикалық дамуы тежелген білім алушыларға берілген тәжірибені дұрыс қабылдауға және орындауға мүмкіндік береді.

10. Биология кабинеті зертханалық құрал-жабдықтарды, микроскоптарды, гербарийлерді, муляждарды, аспаптарды және материалдарды сақтайтын жиһазбен, компьютермен және проекторға арналған пульті бар интерактивті тақтамен жабдықталады.

11. Интерактивті тақта видео материалдарды көрсетуге, биологиялық экспериментті онлайн-режимде өткізуге мүмкіндік береді. Флипчарттарды құру мұғалімге оқушыларды кешенді түрде оқытуға мүмкіндік береді.

12. Интерактивті тақтаға қосылған, әртүрлі биологиялық мәліметтерді анықтауға арналған қадағалаушы тетіктер оқушыларға оларды сабақта көрнекі түрде көріп, зерттеу жұмыстарында пайдалануға мүмкіндік береді.

13. Практикалық және зертханалық жұмыс жүргізгенде қолданылады: микроскоптар, микропрепараттар, гербарийлер, әртүрлі жануарлар мен

өсімдіктердің, жануар қаңқаларының, әртүрлі мүшелер мен жүйелердің муляждарының топтамалары, өсімдіктер мен жануарлардың жіктелуі бойынша әртүрлі кестелер, органикалық дүниенің даму кестелері.

14. Эксперимент жүргізу үшін зертханалық жабдықтар қолданылады: ыдыстар, реактивтер, аспаптар, микроскоптар мен материалдар, үлестірмелі материалдарға арналған астаулар. Су тартылған шұңғылша болуы қажет.

15. Суммативті және формативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім өздігінше, білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) тұжырымдамаларды грамматикалық және семантикалық рәсімдеу бойынша жеңілдету;

2) тапсырманы кезеңімен (қадаммен) орындап, көптізбекті нұсқауды қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдету;

3) тапсырмаға берілген жазбаша нұсқаулықты, қажет болған жағдайда, мұғалім баяу дауыстап, анық мағыналық екпінмен оқуына болады;

4) қажет болғанда сараланымдық көмек көрсету: ынталандырушы (құптау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушы (назарын аудару, жұмысты орындауға жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттігін есіне салу), бағыттаушы (тапсырмаға берілген нұсқауды қайталау және түсіндіру);

5) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайту.

3-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Биология" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

17. Бағдарламаның мазмұны оқу бөлімдеріне бөлінген. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түріндегі оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

18. Бағдарламаның мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі;
- 2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі;
- 3) "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі;
- 4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі.

19. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;
- 2) қоректену;
- 3) заттардың тасымалдануы;
- 4) тыныс алу;
- 5) бөліп шығару;
- 6) қозғалыс;
- 7) үйлестіру және реттеу.

20. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көбею;

- 2) жасушалық айналым;
- 3) өсу және даму;
- 4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;
- 5) эволюциялық даму мен селекция негіздері.

21. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) биосфера, экожүйе, популяция;
- 2) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

22. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) молекулалық биология мен биохимия;
- 2) жасушалық биология;
- 3) микробиология және биотехнология;
- 4) биофизика.

23. 7-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Экожүйелер". Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)". Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру". Экологиялық сукцессиялар: бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы. Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары. Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері;

2) "Тірі ағзалардың жіктемесі". Тірі ағзалардың бес патшалығының жалпы сипаттамасы: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: патшалықтар, типтер, бөлімдер, кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жіктеудің маңызы. Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау: балдырлар, мүктәрізділер, қырыққұлақ тәрізділер, ашық тұқымдылар және жабық тұқымдылар". Зертханалық жұмыс "Дара жарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу". Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлақтары: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы саңырауқұлағы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақты саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар;

3) "Жасушалық биология". Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері;

4) "Су және органикалық заттар". Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі рөлі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Органикалық заттар: азық-түліктердегі уыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс: "Азық-түліктерде көмірсулардың, уыздардың және майлардың бар болуын зерттеу";

5) "Заттардың тасымалдануы". Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі. Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс: "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс: "Тамыр аймақтарын зерттеу". Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері;

6) "Тірі ағзалардың қоректенуі". Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездің арнайы мүшесі ретінде. Судың булануы мен газдардың алмасуы. Фотосинтезге

қажетті жағдайлар: жарық, көмірқышқыл газы, температура.
Зертханалық жұмыс: "Фотосинтез үдерісіне әсер ететін факторларды зерттеу";

7) "Тыныс алу". Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу энергия көзі ретінде. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысуымен/қатысуынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылы қанды/суық қанды жануарлар. Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу";

8) "Бөліп шығару". Тірі ағзалар үшін бөліп шығарудың маңызы. Жануарлардың бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері. Өсімдіктердің бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу";

9) "Қозғалыс". Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу жағдайына қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі ретінде;

10) "Үйлестіру және реттеу". Жүйке жүйесінің компоненттері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері. Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс: "Тізе рефлексі". Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері. Жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері;

11) "Тұқымқуалау және өзгергіштік". Адам белгілерінің тұқым қуалауындағы гендердің рөлі. Жүре пайда болған және тұқым қуалайтын белгілер. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы

және тасымалдаушы ретіндегі дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) жайлы түсінік. Модельдеу: "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу". Әртүрлі ағза түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалары. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиынтығы;

12) "Көбею". Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы. Өсімдіктердің вегетативтік көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде вегетативтік көбею тәсілдерін қолдану. Қаламшалау, сұлатпа өркен, телу (қаламшалармен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері". Гүлдің құрылымы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы;

13) "Өсу және даму". Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс: "Жылдық сақинаны санау";

14) "Микробиология және биотехнология". Бактериялардың формалары бойынша әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс: "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Зертханалық жұмыс: "Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактерияларды зерттеу". Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс: "Йогурт және ірімшік өндірісін зерттеу". Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге төзімділігі. Зертханалық жұмыс: "Антибиотиктерді, антисептиктерді және залалсыздандыру құралдарын қолдануды зерттеу". Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері ретіндегі вирустардың құрылымдық ерекшеліктері.

24. 8-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Жасушалық биология". Жасуша – ағзаның негізгі құрылымдық бірлігі. Өсімдік және жануар жасушасын салыстыру. Жарық микроскопымен

көруге болатын мүшеоидтар: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасуша мембранасы, жасуша қабырғасы. Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителиалық, біріктірушілік, бұлшық еттік, жүйкелік. Зертханалық жұмыс: "Өсімдік ұлпаларының жіктелуі". Зертханалық жұмыс: "Жануарлар ұлпаларының жіктелуі".

2) "Молекулярлық биология". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор,). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы);

3) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі". Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер. Зертханалық жұмыс: "Дара жарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу". Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау" көрсетілімі;

4) "Қоректену". Жауын құртының, сиырдың және адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру;

5) "Заттардың тасымалдануы". Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттарда, ұлуларда, буынаяқтыларда және омыртқалыларда. Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық. Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қантамырларының құрылысы мен қызметі. Қан тамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі;

6) "Тыныс алу". Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің трахеялары, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тынысалу мүшелерін салыстыру";

7) "Бөліп шығару". Жануарлардың бөліп шығару жүйесі. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру;

8) "Қозғалыс". Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардың өміріндегі қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдері, мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы өзарабайланыс;

9) "Үйлестіру және реттеу". Жүйке жүйесі типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді. Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдері, олардың құрылымы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Бас миының үлкен жартышарлары. Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі. Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлекстер. Шартты рефлекстердің сөнуі;

10) "Көбею". Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы. Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею. Мүктер мен қырыққұлақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит. Ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі;

11) "Өсу және даму". Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенезінің типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Модельдеу "Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру". Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрұла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің сарлануы. Органогенез;

12) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ретіндегі ДНК жайлы түсінік;

13) "Биосфера, экожүйе, популяция". Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру". Популяция құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің түрлі стратегиялары (тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары);

14) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Адам экожүйенің бір бөлігі ретінде. Антропогендік фактор. Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері.

25. 9-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Жасушалық биология". Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, эндоплазмалық тор, лизосомалар, вакуоль;

2) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе". "Жыртқыш-жемтік" қарым-қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі. Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі;

3) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Адамның табиғаттағы рөлі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік тұқым қоры. Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері, салдары және оларды шешу жолдары;

4) "Қоректену". Ыдырау үдерісі. Ас қорыту ферменттерінің әсері. Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның ас қорыту жолдарының құрылысы. Ас қорыту бездері. Ас қорыту мүшесінің қызметі. Тамақтану гигиенасы. Ас қорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу. Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипervитаминоз. Ақшам соқыр (А авитаминозында), бери-бери ауруы (В1 авитаминозында), цинга (С авитаминозында), мешел (Д авитаминозында). Зертханалық жұмыс: "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау."

5) "Заттар тасымалы". Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан,

лимфа, ұлпа сұйықтығы. "Әртүрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу. Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру" зертханалық жұмысы. Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т- және В- лимфоциттердің әрекет етуі. Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцина) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу. Қан топтары. Қан құю. Резус-фактор. Агглютинация. Резус-конфликт. Зертханалық жұмыс: "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу". Жүрек - қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау;

6) "Тыныс алу". Тынысалу мүшелері. Адамның тынысалу жолдарының құрылысы мен газалмасу мүшелері. Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы. Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі. Тыныс алудың минуттық көлемі. Әртүрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тыныс алу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс: "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу". Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары: өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау;

7) "Бөліп шығару". Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі. Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері). Белгілері мен алдын алу шаралары. Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліп шығару және фильтрация мүшедары. Бүйректің құрылысы (қыртысты және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері). Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафильтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің

құрамы. Фильтрация мен кері фильтрацияның себептері. Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина). Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары;

8) "Үйлестіру және реттеу". Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс: "Көру арқылы қабылдауын зерттеу (көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу)". Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу (құлақтың есту қабілетін анықтау)". Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс: "Соқыр дақты анықтау, түстердің аралсуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі". "Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокриндік, экзокриндік және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар. Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындайтын аурулар (гипо- және гиперфункция). Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар) Зертханалық жұмыс: "Тері сезімталдығын зерттеу". Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің рөлі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі;

9) "Қозғалыс. Биофизика". Адам қаңқасының құрылысы. Тірек-қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі. Сүйектің макро- және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс: "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". "Сүйектің химиялық құрамы" көрсетілімі. Сүйек байланыстарының түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы. Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі. Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс: "Бұлшықет ұлпаларының құрылысын зерттеу". Адам денесі бұлшықеттерінің жіктемесі. Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақтабанның пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары. Тік жүріске байланысты адам қозғалуының

биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүріске байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшық еттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер;

10) "Молекулярлық биология". Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық. Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұнық пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз. Уыздар, қасиеттері мен қызметтері;

11) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс. Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері. Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары. Қазақстан территориясында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының тұқымдары. Маңызды белгілері;

12) "Микробиология және биотехнология". Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес;

13) "Көбею". Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу". Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу. Менструалдық цикл. Менструалдық циклдағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы. Контрацепция түрлері, олардың қолданылуы мен маңызы. Жыныстық жолмен берілетін аурулар: жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары;

14) "Өсу және даму". Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы. Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері;

26. 10-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны :

1) "Жасушалық биология". Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс мүшеоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері. Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, бейненің өзекті өлшемі және нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу";

2) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе". Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс: "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті жердің) анықтау". Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы. Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үдерістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі;

3) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Жылыжай әсері (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері;

4) "Қоректену". Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару. Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс: "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу". Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу";

5) "Заттар тасымалы". Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы

тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуды. Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс: "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды – температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын – зерттеу". Зертханалық жұмыс: "Ішкі факторлардың – буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (сірқабық (кутикула) мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері". Сыртқы факторлардың флоэмадағы зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық;

6) "Тыныс алу". Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс алу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері. Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері;

7) "Бөліп шығару". Себептері және алдын алу шаралары. Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардан бөлініп шыққан өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырауының соңғы өнімдері: аммиак, несеп, несеп қышқылы;

8) "Үйлестіру және реттеу, биофизика". Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу". Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу". Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлік мүшедар. Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі. Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі. Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу";

9) "Қозғалыс". Бұлшық еттің жұмысы. "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Бұлшық ет қозғалысын реттеу" көрсетілімі. Зертханалық жұмыс: "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу";

10) "Молекулярлық биология және биохимия". ДНҚ молекуласы құрылысының қағидалары: нуклеотидтердің комплементарлығы. Модельдеу "ДНҚ молекуласын құру";

11) "Жасушалық цикл". Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G₁, S және G₂. Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Пияздың тамыры жасушаларының митозын зерттеу". Митоз. Митоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Мейоз кезеңдерін зерттеу";

12) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Белгілер тұқым қуалаушылығының Г.Мендель анықтаған заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі. Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Белгілердің доминанттық құбылысы. Сараптамалық шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы. Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркескен тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм. Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор. Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның тектік шежіре ағашын құру". Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары;

13) "Микробиология және биотехнология". Биотехнологиялық үдерістің жалпы схемасы және биотехнологияда алынатын өнімдер (медицинада, өнеркәсіпте және ауыл шаруашылығында). Инсулиннің өндірісі;

14) "Өсу және даму". Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы

кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы. Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері;

15) "Эволюциялық даму". Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның заманауи теориясының пайда болуы. Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түрішілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)". "Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері;

16) Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

27. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмерін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

28. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Тірі организмдердің көп түрлілігі, құрылымы және қызметтері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Тірі ағзалардың көптүрлілігі	7.1.1.1 схемалардың көмегімен жүйелеудің маңызын түсіндіру; 7.1.1.2 тіректік схеманы пайдалана отырып жүйеленуде тірі	8.1.1.1 белгілер кестесін қолданып омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың айырмашылық белгілерін сипаттау; 8.1.1.2 жануарлар құрылысының кестесі	9.1.1.1 әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлы номенклатураны қолдану	10.1.1.1 өсімдіктер мен жануарлар ерекшеліктерін бойынша (анықтау)

	ағзалардың орнын анықтау; 7.1.1.3 жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану; 7.1.1.4 салыстырмалы кестені қолдана отырып балдырлар, мүктәрізділер, қырыққұлақтар, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау; 7.1.1.5 айырмашылықтар кестесін пайдаланып, даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарын негізгі белгілеріне қарай ажырату; 7.1.1.6 саңырауқұлақтар кестесіне негізделіп саңырауқұлақтардың ерекшелік белгілерін сипаттау	негізінде буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше белгілері бойынша тану		
1.2 Қоректену	7.1.2.1 өсімдік мүшелерінің құрылысы мен қызметі кестесін қолданып жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау және құрылысы мен оның қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 7.1.2.2 фотосинтез схемасына сүйеніп фотосинтез үдерісі үшін қажетті жағдайларды зерттеу	8.1.2.1 суреттерге негізделіп омыртқасыздар, күйіс қайыратын жануарлар мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру	9.1.2.1 асқорыту жолдары құрылысының схемасын пайдалана отырып, адамның асқорыту үдерістерін мұқият сипаттау; 9.1.2.2 тістер құрылысының схемасын қолданып әртүрлі типті тістердің құрылысы мен қызметтері арасындағы байланысын және тісті күту ережелерін сипаттау; 9.1.2.3 адамның ас	10.1.2.1 ас қорыту органикамен мен сәйкес ферменттер арасында орнату; 10.1.2.2 түрлі жағдайларда (температура, ферменттер) белсенділігін түсіндіру; 10.1.2.3

			қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты түсіндіру 9.1.2.4 асқорыту жолдарының схемасын пайдалана отырып, ас қорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану белгілерін анықтау; 9.1.2.5 дәрумендер кестесін қолданып, адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 9.1.2.6 тағамдық өнімдердегі дәрумендер мөлшерінің кестесін қолданып, құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түліктер тізімін жасау; 9.1.2.7 азық-түлік құрамындағы С дәруменін анықтау	өттің әсер майлард эмульгац үдерісін з
1.3 Заттардың тасымалдануы	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру; 7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу; 7.1.3.3 қолданбалы материалды пайдаланып сабақ пен тамырдың ішкі құрылысын зерттеу;	8.1.3.1 жануарлардағы заттар тасымалының схемасын пайдаланып жануарларда заттар тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу; 8.1.3.2 қан құрамының кестесін пайдаланып қан құрамы мен қызметін сипаттау; 8.1.3.3 суреттерді пайдаланып жануарлардың жүрегі мен қантамырлардың	9.1.3.1 қан жүйесінің құрылысы мен қызметінің өзара байланысы схемасын қолданып лимфа жүйелерін және қан, ұлпалық сұйықтық пен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау; 9.1.3.2 оқулықтағы суреттерді қолданып дайын микропрепараттар	10.1.3.1 а пассивті ажырату; 10.1.3.2 ө транспир мәнін түс 10.1.3.3 іш факторла транспир зерттеу; 10.1.3.4 с факторла арқылы з тасымалд

	7.1.3.4 өсімдік мүшелерінің құрылысы мен қызметі бойынша кестені қолданып сабақ және тамырдың құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысын сипаттау; 7.1.3.5 суреттерді пайдаланып ксилема мен флоэма элементтерінің құрылысын салыстыру	құрылысын сипаттау; 8.1.3.4 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты орнату; 8.1.3.5 жануарлардың мүшелер жүйесін салыстыру кестесін пайдаланып жануарлардың қантамырлар жүйесінің түрлерін сипаттау	арқылы әртүрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу; 9.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін түсіну; 9.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру; 9.1.3.5 аурулардың алдын алуындағы вакцинацияның ролін бағалау; 9.1.3.6 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру; 9.1.3.7 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу; 9.1.3.8 қантамыр жүйесі мүшелерінің ауруларының себептері мен ауру белгілерін мысалдармен сипаттау	түсіндіру
4. Тыныс алу	7.1.4.1 тірі ағзалар үшін тыныс алудың маңызын сипаттау; 7.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату; 7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алу үдерісін зерттеу;	8.1.4.1 жануарлардың ішкі құрылысының кестесіне негізделіп омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру;	9.1.4.1 адамның ішкі мүшелерінің құрылыс кестесін мысалға ала отырып, адамның тыныс алу мүшелерінің құрылыс ерекшеліктерін танып білу; 9.1.4.2 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау; 9.1.4.3 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру;	10.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық пайдалану анаэробты тыныс алу 10.1.4.2 бұл және аэробты тыныс алу арасындағы түсіндіру

			9.1.4.4 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы және дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін анықтау; 9.1.4.5 тыныс алу мүшелерінің ауыруларының себептері мен олардың алдын алу жолдарын түсіндіру	
1.5 Бөліп шығару	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік әрекетіндегі бөліп шығарудың маңызын түсіндіру; 7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін сипаттау;	8.1.5.1 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру	9.1.5.1 терінің құрылысы мен қызметінің кестесін пайдаланып терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау; 9.1.5.2 тері ауруларының алдын алу шараларын түсіну 9.1.5.3 ішкі мүшелердің құрылыс кестесін қолданып адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 9.1.5.4 бүйрек құрылысының суретін пайдаланып бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу; 9.1.5.5 нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау; 9.1.5.6 фильтрация және	10.1.5.1 әр ағзалардың ортасы м алмасула өнімдері байланы

			несептің түзілуі үдерістерін сипаттау; 9.1.5.7 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау; 9.1.5.8 зәр шығару жүйесі, бүйрек ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру	
1.6 Қозғалыс	7.1.6.1 тірі организмдердің қозғалу себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау (тропизмдер, таксистер); 7.1.6.2 өсімдіктердің өсу бағытының суреттерін қолданып жарықтың өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау	8.1.6.1 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру	9.1.6.1 тірек-қимыл жүйесі қызметтерінің кестесін пайдаланып тірек- қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау; 9.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын, макро және микроскопиялық құрылысын зерттеу; 9.1.6.3 суреттерді пайдаланып сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру; 9.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы мен олардың қызметтері арасындағы байланысты орнату; 9.1.6.5 ұлпа түрлерінің кестесін қолданып бұлшық ет ұлпасының түрлері мен олардың қызметтерін сипаттау; 9.1.6.6 адамның бұлшықет топтарын және бұлшық ет талшығының	10.1.6.1 қол бұлшықет максималды күшін және төзімділігін 10.1.6.2 бұлшықет жиырылу бұлшықет тәуелділігі

			құрылысын атау; 9.1.6.7 гиподинамия салдарын атау; 9.1.6.8 сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылық суреттерін пайдаланып сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау	
1.7 Үйлестіру және реттеу	7.1.7.1 жүйке жүйесі құрылысының кестесін пайдаланып жүйке жүйесінің қызметі мен құрылымдық компоненттерін атау; 7.1.7.2 жүйке жасушасының суретін пайдаланып жүйке жасушасының құрылымдық бөліктерін анықтау; 7.1.7.3 рефлекстік доғаның схемасын мысалға алып, рефлекстік доғаны зерттеу; 7.1.7.4 ағзаның тіршілік әрекетін қалпына келтіру және тынығуы үшін ұйқының маңызын түсіндіру; 7.1.7.5 схемаларды немесе постерлерді пайдаланып жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принциптерін сипаттау;	8.1.7.1 жануарлар жүйке жүйесінің құрылысының схемасын пайдаланып жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру; 8.1.7.2 жануарлар жүйке жүйесінің құрылысының схемасын пайдаланып орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін салыстыру; 8.1.7.3 жануарлар жүйке жүйесінің қызметінің кестесін пайдаланып вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау; 8.1.7.4 рефлекторлық доға құрылысының негізінде мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру	9.1.7.1 көру арқылы қабылдау құрылысының схемасын пайдаланып көру арқылы қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережелерін сипаттау; 9.1.7.2 дыбысты қабылдау құрылысының схемасын пайдаланып дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту мүшелерінің гигиенасы ережелерін сипаттау; 9.1.7.3 көру және есту рецепторлары-ның схемасына негізделіп көру және есту рецепторлары-ның құрылымы мен қызметін сәйкестендіру; 9.1.7.4 адамның суретін пайдаланып эндокикринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін анықтау;	10.1.7.1 жүйке жүйесінің суретін пайдаланып жүйке жүйесінің құрылысы арасында орнату; 10.1.7.2 жүйке ұлпаларының құрылымдық бөліктерін талдау; 10.1.7.3 жүйке импулсының туындауы мен сипаттау; 10.1.7.4 негізгі реттелу механизмдерін түсіндіру; 10.1.7.5 ағзаның ортасының тұрақтылығын гомеостаз механизмі; 10.1.7.6 өсіп-жетілудің мен дамуының заңдарын сипаттау;

	7.1.7.6 мүшелер мен жүйелерге зиянды әдеттердің тигізетін зардаптарының кестесін қолданып жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, шылым және есірткілік заттардың әсерін түсіндіру	9.1.7.5 ішкі секреция бездері қызметінің кестесін қолданып бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру; 9.1.7.6 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды атау; 9.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу; 9.1.7.8 жылықанды жануарлардың дене температураны сақтаудағы терінің ролін сипаттау	

2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Көбею	7.2.1.1 өсімдіктердің жыныссыз және жынысты көбеюін сипаттау; 7.2.1.2 суреттерді пайдаланып өсімдіктердің өсімді көбею тәсілдерін салыстыру; 7.2.1.3 айқас тозаңдану мен өздігінен тозаңданудың салыстырмалы артықшылықтарын	8.2.1.1 жануарлар-дың көбею тәсілдерін салыстыру; 8.2.1.2 суреттерді пайдаланып мүктер мен қырыққұлақтардың мысалында жынысты (гаметофит) және жыныссыз (спорофит) ұрпақтарының ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.1.3 тіршілік циклінің схемасын пайдаланып ашық тұқымды және жабық тұқымды	9.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау; 9.2.1.2 аталық және аналық жыныс жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу; 9.2.1.3 жыныстық жетілу кезеңіндегі екінші реттік жыныстық белгілердің дамуын сипаттау; 9.2.1.4 менструалдық	

	сипаттау; 7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі қосарлы ұрықтанудың маңызын сипаттау	өсімдіктер-дің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру	цикл мен экстроген және прогестеронның маңызын сипаттау; 9.2.1.5 контрацепция-ның маңызы мен түрлерін түсіну; 9.2.1.6 жыныстық жолмен таралатын аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру	
2.2 Жасушалық цикл	7.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалар кестесін пайдаланып әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын салыстыру; 7.2.2.2 соматикалық және жыныстық жасушаларындағы хромосомалар сандарын атау	8.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен дамуы үшін митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру		10.2.2.1 жасуша циклының кезеңін және үдерістерін 10.2.2.2 мейоз кезеңдерін 10.2.2.3 мейоз кезеңін сипаттау 10.2.2.4 митоз бен мейоздың салыстырмалық сипаттамасы
2.3 Өсу және даму	7.2.3.1 ағзадардың даму кестелерін қолданып ағзадардың өсу мен даму үдерістерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсу үдерісін зерттеу	8.2.3.1 онтогенез кестелерін пайдаланып өсімдіктер мен жануарлардың онтогенез кезеңдерін ажырату; 8.2.3.2 жануарлардың онтогенезіндегі тура және түрленіп даму типтерін салыстыру; 8.2.3.3 суреттерді пайдаланып эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау; 8.2.3.4	9.2.3.1 ұрықтың дамуындағы плацентаның маңызын түсіну 9.2.3.2 ұрық пен эмбрионның дамуын салыстыру; 9.2.3.3 зиянды әдеттер кестесін пайдаланып адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілер әсерінің салдарын	

		әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасқан мүшелер мен ұлпалар саралануын сипаттау	түсіндіру	
2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	7.2.4.1 белгілер кестесін қолданып, адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу; 7.2.4.2 дискретті және үздіксіз өзгергіштікке мысал келтіру; 7.2.4.3 белгілерді анықтаудағы гендердің рөлін түсіндіре алу	8.2.4.1 хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНҚ-ның маңызын түсіндіре алу	9.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролін сипаттау; 9.2.4.2 ағзалар селекциясы үшін қолдан сұрыптаудың маңызын сипаттау; 9.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегінің орталықтарын атау; 9.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері мен үй жануарлары қолтұқымын сипаттау	10.2.4.1 ге дамуыме қалыптас Г.Мендел рөлін бағ 10.2.4.2 м будандас цитологи сипаттау моногибр будандас шығару; 10.2.4.3 д будандас цитологи сипаттау шығару; 10.2.4.4 толық жә доминатт салыстыр 10.2.4.5 та шағылыс маңызды 10.2.4.6 ж анықтау сипаттау; 10.2.4.7 ж анықтау хромосом түсіндіре 10.2.4.8 ад тобының уын және анықтау түсіндіре

				10.2.4.9 адам гендерін зерттеудің әдістерін 10.2.4.10 мейіздік схемасын 10.2.4.11 мейіздік өсімдікте өсірілуін арттыру үшін ауылшаруашылық технологиялар қолданылуы
2.5 Эволюция-лық даму мен селекция негіздері				10.2.5.1 К. Ламарктың Ж.Б. Ламарктың негізгі идеяларын атау; 10.2.5.2 эволюция теориясының ілімінің қысқаша мазмұны Ч. Дарвиннің еңбектерімен түсіндіру; 10.2.5.3 эволюция теориясының қозғаушы күштерін сипаттау; 10.2.5.4 абиогенез және бейімделу теориясының табиғи сұрылудың рөлін сипаттау; 10.2.5.5 түрдің құрылуының критерийлерін сипаттау; 10.2.5.6 түр түзілуінің түр түзілуін түсіндіру; 10.2.5.7 даму кезеңдерін

				схемасын Жердегі т дамуының кезеңдер

3) "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқытудың мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Биосфера, экожүйе, популяция	7.3.1.1 қоршаған орта факторларының кестесін пайдаланып, жергілікті жер экожүйесіндегі қоршаған орта факторларының тірі ағзаларының тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу; 7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру; 7.3.1.3 суреттерге негізделіп қоректік тізбекті және қоректік торларды құру; 7.3.1.4 экологиялық сукцессия үдерісін сипаттау	8.3.1.1 мысалдарды қолданып экожүйелердің жалпы құрылымының схемасын жасау; 8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру; 8.3.1.3 популяция құрылымының схемасын пайдаланып популяцияның негізгі қасиеттерін және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 8.3.1.4 ағзалардың түрлі тірі қалу тәсілдерін зерттеу	9.3.1.1 жыртқыш-жемітік қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін орнату; 9.3.1.2 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 9.3.1.3 жергілікті материал мысалында тірі ағзалардың қоршаған ортаның өзгермелі жағдайларына бейімделу механизмдерін түсіндіру	10.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциалды, сигмоидтық, қисық сызықтық сипаттамаларының графиктерін салу; 10.3.1.2 мейіздік пайдалану ағымының есептеу; 10.3.1.3 экожүйе биомассасының пирамидаларын салыстыру; 10.3.1.4 ағзалардың азот пен фосфор айналымын табиғатта құру
3.2 Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	7.3.2.1 Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аумақтарының өсімдіктері мен жануарларын сипаттау; 7.3.2.2 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жергілікті өңірдің жануарлары мен	8.3.2.1 видеофильмдерді пайдаланып адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау; 8.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің шаруашылық салаларынан мысалдар келтіру	9.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтаудың және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу; 9.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау; 9.3.2.3 Қазақстан аумағындағы	10.3.2.1 пайдалану қазбалары қайта өндірісін қоршаған ортаға түсіндіру; 10.3.2.2 пайдалану қоршаған ортаға денсаулық салдарын

			экологиялық проблемалардың туындау себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру	10.3.2.3 жасуша өсірілуінің тәсілдерін түсіндіру 10.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдары

4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқытудың мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Молекулярлық биология мен биохимия	7.4.1.1 судың қасиеті мен тірі ағзалар тіршілігі үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тағамдық өнімдердегі нәрлі заттардың сәйкестігінің кестесін пайдаланып азық-түліктер құрамындағы уыз, май, көмірсулардың бар болуын дәлелдеу	8.4.1.1 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро-және макроэлементтердің ролін түсіндіру; 8.4.1.2 минералды тыңайтқыштардағы азот, калий және фосфордың өсімдіктер үшін маңызын түсіндіру	9.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау; 9.4.1.2 заттар құрылысының кестесін қолданып көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтерін сипаттау; 9.4.1.3 заттар құрылысының кестесін қолданып уыздардың қасиеттері мен биологиялық қызметтерін сипаттау	10.4.1.1 фотосинтездің әрекет етуін түсіндіру; 10.4.1.2 дезоксирибонуклеин қышқылының молекулалық шиыршық құрылымын түсіндіру 10.4.1.3 дезоксирибонуклеин қышқылының молекулалық құрылымын қағидалау үлгілеу
4.2 Жасушалық биология	7.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "мүше", "мүшелер жүйесі" ұғымдарына анықтама беру	8.4.2.1 жануарлар және өсімдіктер жасушаларының суреттерін пайдаланып жануарлар және өсімдіктер жасушаларын	9.4.2.1 суреттерді пайдаланып прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын салыстыру	10.4.2.1 жасуша өсімдіктеріндегі жасушалық суреттерін салыстырып өсімдік жасушаларының

		ажырату; 8.4.2.2 өсімдік және жануар ұлпаларының кестесін қолданып өсімдік және жануар ұлпаларын жіктеу		бөліктері мен қызм 10.4.2.2 микрофо қолданы сызықты есептеу
4.3 Микробиология және биотехнология	7.4.3.1 суреттерді пайдаланып бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау; 7.4.3.2 дайын сипаттама бойынша ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу; 7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер мен залалсыздандыру құралдарының қолданылуын сипаттау; 7.4.3.4 вирустар мен бактериялардың суреттерін пайдаланып вирустар тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру		9.4.3.1 қарапайымдылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустармен туындайтын аурулардың ерекшеліктері мен алдын алу шараларын сипаттау	10.4.3.1 видеожаз пайдалан өндіру м биотехно үдерістің схемасын 10.4.3.2 к қолданы биотехно өндірілет мысал к
4.4 Биофизика			9.4.4.1 тік жүріске байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу	10.4.4.1 тірі ағзал үдерістер 10.4.4.2 "к интерфей технолог ерекшелі

29. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр

бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

30. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің

7-10 сыныптары үш

"Биология" пәніне

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша Ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Экожүйелер	Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)"	7.3.1.1 қоршаған орта факторларын пайдаланып жергілікті экожүйесіндегі қоршаған орта факторларының тірі ағзалардың әрекеті мен таралуына әсерін
	Қоректік тізбектер және қоректік торлар	7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектер мен қоректік торларды салыстыру
	Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру"	7.3.1.3 суреттерге негізделіп қоректік тізбекті және қоректік торларды

	Экологиялық сукцессиялар: бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы	7.3.1.4 экологиялық сукцессия сипаттау
	Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары	7.3.2.1 Қазақстан Республикасында ерекше қорғалатын табиғи өсімдіктері мен жануарлары
	Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері	7.3.2.2 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген өңірдің жануарлары мен өсімдіктері мысал келтіру
Тірі ағзаларды жүйелеу	Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар, Типтер, Бөлімдер, Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы	7.1.1.1 схемалардың көмегімен маңызын түсіндіру; 7.1.1.2 тіректік схемаларды пайдаланып жүйеленуде тірі ағзалардың орнын анықтау
	Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану	7.1.1.3 жекелеген ағзаларға дихотомиялық кілттерді қолдану
	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау: балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақ тәрізділер, ашық тұқымдылар және жабық тұқымдылар"	7.1.1.4 салыстырмалы кестілерді пайдаланып балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақ тәріздестер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар мысал келтіріп өсімдіктердің ерекшеліктерін анықтау
	Зертханалық жұмыс "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу"	7.1.1.5 айырмашылықтар кестілерін пайдаланып, даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарының белгілеріне қарай ажырату
	Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлақтары: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы саңырауқұлағы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақты саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар	7.1.1.6 саңырауқұлақтар көпжасушалы негізделіп саңырауқұлақтардың ерекшелік белгілерін сипаттау
	2-тоқсан	
Жасушалық биология	Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері	7.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "мүше" жүйесі" ұғымдарына анықтама беру
Су және органикалық заттар	Судың қасиеттері: беттік керілу, судың	7.4.1.1 судың қасиеті мен тірі жүйелердегі ролы

	қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылусыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі ролі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу"	маңызын сипаттау
	Азық-түліктердегі органикалық заттар: уыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу"	7.4.1.2 тағамдық өнімдерде заттардың сәйкестігінің кең пайдаланып азық-түліктер уыз, май, көмірсулардың ба дәлелдеу
Заттардың тасымалдануы	Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қор тасымалының маңызын тү 7.1.3.2 өсімдіктерде заттард қамтамасыз ететін мүшеле
	Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс "Тамыр аймақтарын зерттеу"	7.1.3.3 қолданбалы матери пайдаланып сабақ пен там құрылысын зерттеу; 7.1.3.4 өсімдік мүшелерінің қызметі бойынша кестені к және тамырдың құрылысы қызметтерінің өзара байла
	Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері	7.1.3.5 суреттерді пайдалан ксилеманың элементтерін салыстыру
Тірі ағзалардың қоректенуі	Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы	7.1.2.1 өсімдік мүшелерінің қызметі кестесін қолданып ішкі құрылысын сипаттау мен оның қызметі арасында байланысты түсіндіру
	Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу"	7.1.2.2 фотосинтез схемасы фотосинтез үдерісі үшін қа жағдайларды зерттеу
Тыныс алу	Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу - энергия көзі	7.1.4.1 тірі ағзалардағы тын маңызын сипаттау
	Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/қатысынсыз, статикалық/ динамикалық жұмыс, жылықанды/	7.1.4.2 анаэробты және аэр типтерін ажырату

	суыққанды жануарлар	
	Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тынысалуы. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалуын зерттеу"	7.1.4.3 өсімдіктердегі тыныс
Бөліп шығару	Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері.	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік бөліп шығарудың маңызды
	Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу"	7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп ерекшеліктерін сипаттау
3-тоқсан		
Қозғалыс	Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалу түсіндіріп, қозғалыстың ма сипаттау (тропизмдер, такс
	Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі	7.1.6.2 өсімдіктердің өсу бағ суреттерін қолданып жарық өсімдіктердің өсуі мен даму түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизмді сипаттау
Үйлестіру және реттеу	Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері	7.1.7.1 жүйке жүйесі құрылым кестесін пайдаланып жүйке қызметі мен құрылымдық бөліктерін атау; 7.1.7.2 жүйке жасушасының құрылымын пайдаланып жүйке жасушасының құрылымдық бөліктерін анықтау
	Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс "Тізе рефлексі"	7.1.7.3 рефлекстік доғаның құрылымын мысалға алып, рефлекстік доғаның қызметін сипаттау
	Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы	7.1.7.4 ағзаның тіршілік әрекетін реттеу келтіру және тынығуы үшін ұйқының маңызын түсіндіру

	Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері	7.1.7.5 схемаларды немесе пайдаланып жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принципін сипаттау
	Жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері	7.1.7.6 мүшелер мен жүйелердің әдеттердің тигізетін зардап-кестесін қолданып жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, шылым, есірткілік заттардың әсерін
Тұқымқуалау мен өзгергіштік	Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен ДНҚ рөлі. Жүре пайда болған және тұқымқуалайтын белгілер. Хромосоманың құрылымы. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу"	7.2.4.1 белгілер кестесін қолданып ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді сипаттау; 7.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштіктің мысал келтіру; 7.2.4.3 белгілерді анықтаудың гендік рөлін түсіндіру
	Әртүрлі ағзалар түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны	7.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлерінің хромосомалар кестесін пайдаланып әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын сипаттау; 7.2.2.2 соматикалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар сандарын атау
4-тоқсан		
Көбею. Өсу және даму	Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы	7.2.1.1 өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюін сипаттау
	Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері"	7.2.1.2 суреттерді пайдаланып өсімдіктердің өсімді көбеюін салыстыру
	Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның	7.2.1.3 өздігінен және айқас ұрықтану салыстырмалы артықшылықтарын сипаттау;

Микробиология және биотехнология	түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы	7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі н ұрықтанудың маңызын сип
	Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс "Жылдық сақинаны санау"	7.2.3.1 ағзадардың даму кес қолданып ағзадардың өсу үдерістерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып өсу үдерісін зерттеу
	Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары	7.4.3.1 суреттерді пайдалан бактериялар формаларыны сипаттау
	Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу"	7.4.3.2 дайын сипаттама бо және йогурт өндірісін зертте
	Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу"	7.4.3.3 антибиотиктер, анти залалсыздандыру өнімдер қолданылуын сипаттау
	Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері	7.4.3.4 вирустар мен бактер суреттерін пайдаланып вир тіршіліктің жасушасыз фор түсіндіру

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Өсімдік және жануар жасушасын салыстыру. Жарық микроскопымен көруге болатын мүшеоидтар: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасуша мембранасы, жасуша	8.4.2.1 жануарлар және өсім жасушаларының суреттерін жануарлар және өсімдіктер ажырату

	қабырғасы	
	Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшық ет, жүйке. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс: "Жануарлар ұлпаларын жіктеу"	8.4.2.2 өсімдік және жануар кестесін қолданып өсімдік ұлпаларын жіктеу
Молекулалық биология	Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы.	8.4.1.1 тірі ағзалар тіршілік әрекетінің микро-және макроэлементтермен түсіндіру;
	Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы)	8.4.1.2 минералды тыңайтқыштардың азот, калий және фосфордың тапшылығы үшін маңызын түсіндіру
Тірі ағзалардың көп түрлілігі	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер	8.1.1.1 белгілер кестесін қолданып омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының айырмашылық белгілерін сипаттау
	Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау"	8.1.1.2 жануарлар құрылысының негізделіп буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекшелік бойынша тану
Қоректену	Жауын құртының, сиырдың және адамның асқорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру	8.1.2.1 суреттерге негізделіп асқорыту жүйесінің құрылысын сипаттау, қоректік қалдықтардың қайыратын жануарлардың ас қорыту жүйесіне салыстыру
2-тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттарда, ұлуларда, буынаяқтыларда және омыртқалыларда	8.1.3.1 жануарлардағы заттардың тасымалының схемасын пайдаланып жануарларда заттар тасымалдануына қатысатын мүшелерді таныту
	Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық	8.1.3.2 қан құрамының кестесін пайдаланып қан құрамы мен қызметін сипаттау

	Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қантамырларының құрылысы мен қызметі	8.1.3.3 суреттерді пайдалану жануарлардың жүрегі мен қантамырлардың құрылысы
	Қан тамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі	8.1.3.4 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қан арасындағы байланысты о
		8.1.3.5 жануарлардың мүшесін салыстыру кестесін пайдалану жануарлардың қантамырлар түрлерін сипаттау
3-тоқсан		
Тыныс алу	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тынысалу жүйесі мүшелерін салыстыру"	8.1.4.1 жануарлардың ішкі кестесіне негізделіп омыртқалы жануарлардың мүшелерін салыстыру
Бөліп шығару	Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру	8.1.5.1 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару құрылысын салыстыру
Қозғалыс	Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау	8.1.6.1 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру
Үйлестіру және реттеу	Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді	8.1.7.1 жануарлар жүйке жүйесінің құрылысының схемасын пайдалану жануарлардың жүйке жүйесін салыстыру
	Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдері, олардың құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары	8.1.7.2 жануарлар жүйке жүйесінің құрылысының схемасын пайдалану орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін сипаттау
	Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі	8.1.7.3 жануарлар жүйке жүйесінің қызметінің кестесін пайдалану вегетативті жүйке жүйесінің рөлін анықтау

		сипаттау
	Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғыты: шартсыз және шартты рефлекстер. Шартты рефлекстердің сөнуі	8.1.7.4 рефлекстік доға құрылымының негізінде мінез-құлықтың табиғатын түсіндіру
4-тоқсан		
Көбею	Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы	8.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен дамуында митоз бен мейоздың маңызы
	Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею	8.2.1.1 жануарлардың көбеюін салыстыру
	Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит	8.2.1.2 суреттерді пайдаланып қырықжапырақтардың жынысты (гаметофит) және (спорофит) ұрпақтарының түсіндіру
	Ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі	8.2.1.3 тіршілік циклінің схемасын пайдаланып ашық тұқымды өсімдіктердің тіршілік ерекшеліктерін түсіндіру
Өсу және даму	Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Модельдеу "Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру"	8.2.3.1 онтогенез кестелерін пайдаланып өсімдіктер мен жануарлардың даму кезеңдерін ажырату; 8.2.3.2 жануарлардың онтогенез және түрленіп даму типтерін салыстыру
	Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрюла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференциалдануы. Мүшеогенез	8.2.3.3 суреттерді пайдаланып эмбрионалдық даму кезеңдерін ажырату; 8.2.3.4 әр түрлі ұрық жапырақтардың қалыптасқан мүшелер мен мүшелердің дифференциасын сипаттау
	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	8.2.4.1 хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНҚ-ның маңызы
Биосфера, экожүйе, популяция	Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру".	8.3.1.1 мысалдарды қолданып экожүйелердің жалпы құрылымын схемасын жасау; 8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру

	Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері.	8.3.1.3 популяция құрылым схемасын пайдаланып по негізгі қасиеттерін және құ ерекшеліктерін сипаттау
	Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері (тіршілікті сақтаудың К және г стратегиялары)	8.3.1.4 ағзалардың түрлі тір тәсілдерін зерттеу
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор	8.3.2.1 видеофильмдерді па адам мен экожүйе арасынд қатынастарды сипаттау
	Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері	8.3.2.2 экожүйеге жағымсы адам тіршілігінің шаруашы салаларынан мысалдар ке

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, эндоплазмалық тор, лизосомалар, вакуоль	9.4.2.1 суреттерді пайдалан және эукариот жасушалар құрылысын салыстыру
Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе	"Жыртқыш-жеміс" қарым-қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі	9.3.1.1 жыртқыш-құрбан қа мысалында популяция сан себептерін орнату
	Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері	9.3.1.2 тірі ағзалардың өзар қатынас түрлерін сипаттау
	Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі	9.3.1.3 жергілікті материал м ағзалардың қоршаған орта жағдайларына бейімделу м түсіндіру
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Адамның табиғаттағы рөлі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау	9.3.2.1 биологиялық әртүрл және қолдауды қажеттіктің негіздеу;

	Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік тұқым қоры	9.3.2.2 Дүниежүзілік тұқым маңызын бағалау
	Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері, салдары және оларды шешу жолдары	9.3.2.3 Қазақстан аумағында экологиялық проблемалар себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру
Қоректену	Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері	9.1.2.1 асқорыту жолдары кінәсіне схемасын пайдалана отырып, асқорыту үдерістерін мұқият зерттеу
	Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның ас қорыту жолдарының құрылысы. Ас қорыту бездері. Ас қорыту мүшелерінің қызметі	9.1.2.2 тістер құрылысының өзгерістерін қолданып әртүрлі типті тістердің құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысын және тісті күту ережелерін сипаттау; 9.1.2.3 адамның ас қорыту жолдарының құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысты түсіндіру
	Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу	9.1.2.4 асқорыту жолдарының жұқпалы ауруларын пайдалана отырып, ас қорыту мүшелерінің ауруларының себептерін және белгілерін анықтау
	Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери-бери ауруы, С авитаминоздағы цинга, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс: "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау	9.1.2.5 дәрумендер кестесін пайдалана отырып, адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 9.1.2.6 тағамдық өнімдердегі дәрумендердің мөлшерінің кестесін қолданып, тағамның құрамында дәрумендердің мөлшері бар азық-түліктерді анықтау 9.1.2.7 азық-түлік құрамынан С дәруменін анықтау
	Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы	9.1.3.1 қан жүйесінің құрылысы мен қызметінің өзара байланысын қолданып лимфа жүйелерінің құрылысы мен қызметінің өзара байланысын анықтау
Заттар тасымалы	"Әртүрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу. Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру" зертханалық жұмысы	9.1.3.2 оқулықтағы суреттерді пайдаланып, қан жасушаларының формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру

	Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т- және В- лимфоциттердің әрекет етуі	9.1.3.3 лейкоциттердің түрлі қызметтерін түсіну; 9.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру
	Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу	9.1.3.5 аурулардың алдын алуға вакцинацияның ролін бағалау
	Қан топтары. Қан құю. Резус-фактор. Агглютинация. Резус-конфликт	9.1.3.6 агглютинация және гемолиз механизмдерін түсіндіру
	Зертханалық жұмыс: "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу"	9.1.3.7 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу
	Жүрек - қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау	9.1.3.8 қантамыр жүйесі мүшелері ауруларының себептері мен белгілерін мысалдармен сипаттау
2-тоқсан		
Тыныс алу	Тынысалу мүшелері. Адамның тынысалу жолдарының құрылысы мен газалмасу мүшелері	9.1.4.1 адамның ішкі мүшелерінің кестесін мысалға ала отырып тыныс алу мүшелерінің құрылыс ерекшеліктерін танып білу
	Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы	9.1.4.2 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау
	Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі	9.1.4.3 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру
	Тыныс алудың минуттық көлемі. Әртүрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік	9.1.4.4 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайда дененің физикалық жүктеме

	сыйымдылығы. Тыныс алу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс: "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу"	тыныс алудың минуттық көлемі
	Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары: өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау	9.1.4.5 тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдарын түсіндіру
Бөліп шығару	Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі	9.1.5.1 терінің құрылысы мен қызметін пайдаланып терін ауруларын алдын алу шараларын түсіндіру
	Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары. Белгілері мен алдын алу шаралары	9.1.5.2 тері ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру
	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несептамақ, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліп шығару және сүзу мүшелері	9.1.5.3 ішкі мүшелердің құрылысын пайдаланып адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметін сипаттау
	Бүйректің құрылысы (қыртысты және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері)	9.1.5.4 бүйрек құрылысын пайдаланып бүйректің құрылысы мен қызметін танып білу
	Нефронның құрылысы және қызметі	9.1.5.5 нефронның құрылысын пайдаланып нефронның қызметін сипаттау
	Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері	9.1.5.6 филтрация және реабсорбцияның үдерістерін сипаттау
	Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина)	9.1.5.7 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау
	Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары	9.1.5.8 зәр шығару жүйесі, бүйрек ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру

Үйлестіру және реттеу	Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс: "Көру арқылы қабылдауын зерттеу (көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу)"	9.1.7.1 Көру арқылы қабылдау құрылысының схемасын пайдаланып көру арқылы қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасын сипаттау
	Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу (құлақтың есту қабілетін анықтау)"	9.1.7.2 дыбысты қабылдау құрылысының схемасын пайдаланып дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және мүшелерінің гигиенасын сипаттау
	Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс: "Соқыр дақты анықтау, түстердің араласуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі"	9.1.7.3 көру және есту рецепторларының схемасына негізделіп көру және есту рецепторларының құрылымын және қызметін сәйкестендіру
	"Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі	9.1.7.4 адамның суретін пайдаланып эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерін және қызметін сипаттау
	Бездерден бөлінетін гормондар	9.1.7.5 ішкі секреция бездерінің қызметін кестесін қолданып бездердің құрылымын және қызметтерін түсіндіру
	Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция)	9.1.7.6 эндокриндік бездердің қызметін кестесін қолданып бездердің бұзылуынан туындаған аурулардың сипатын сипаттау
	Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар) Зертханалық жұмыс: "Тері сезімталдығын зерттеу"	9.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу және терінің қызметін сипаттау
	Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің рөлі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі	9.1.7.8 жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің рөлін зерттеу және сипаттау
Қозғалыс. Биофизика	Адам қаңқасының құрылысы. Тірек-қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі	9.1.6.1 тірек-қимыл жүйесінің құрылысын кестесін пайдаланып тірек-қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау
	Сүйектің макро- және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс: "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы".	9.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын және микроскопиялық құрылысын сипаттау

	Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы"	
	Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы	9.1.6.3 суреттерді пайдаланып байланыс түрлерін салыстыру
	Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі	9.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы мен олардың қызметтерін салыстыру арасындағы байланысты оқыту
	Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек)	9.1.6.5 ұлпа түрлерінің кестесін пайдаланып бұлшық ет ұлпасының түрлерін салыстыру олардың қызметтерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс: "Бұлшық ет ұлпаларының құрылысын зерттеу". Адам денесінің бұлшық еттерін жіктеу	9.1.6.6 адамның бұлшықет бұлшық ет талшығының құрылысын зерттеу
	Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептері	9.1.6.7 гиподинамия салдары
	Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары	9.1.6.8 сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылық суреттерін пайдаланып сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау
	Тік жүріске байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүріске байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүріске байланысты бұлшық еттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер	9.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу
4-тоқсан		
Молекулалық биология	Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық	9.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау
	Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұнық пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз	9.4.1.2 заттар құрылысының қолданып көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтерін

	Уыздар, қасиеттері мен қызметтері	9.4.1.3 заттар құрылысының қолданып уыздар-дың қасиеттері мен биологиялық қызметтерін
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс	9.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы заңдылықтарын сипаттау
	Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері	9.2.4.2 ағзалар селекциясының маңызын сұрыптаудың маңызын сипаттау
	Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары	9.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегін және орталықтарын атау
	Қазақстан территориясында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер	9.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының егістік дақылдары мен қолтұқымдарының іріктемелері мен үй жануарларының қолтұқымын сипаттау
Микробиология және биотехнология	Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес	9.4.3.1 қарапайымдылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустар және туындайтын аурулардың еркін таралуы мен алдын алу шараларын
Көбею	Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі	9.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу"	9.2.1.2 аталық және аналық гаметалардың жасушаларының құрылысын зерттеу
	Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу	9.2.1.3 жыныстық жетілу кезеңдері мен реттік жыныстық белгілерді сипаттау
	Менструалдық цикл. Менструалдық циклдағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы	9.2.1.4 менструалдық циклдың маңызы және прогестеронның маңызы
	Контрацепция түрлері, олардың қолданылуы мен маңызы	9.2.1.5 контрацепция-ның маңызы мен түрлерін түсіну
	Жыныстық жолмен берілетін аурулар: жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары	9.2.1.6 жыныстық жолмен берілетін аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру

Өсу және даму	Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы	9.2.3.1 ұрықтың дамуындағы маңызын түсіну; 9.2.3.2 ұрық пен эмбрионның салыстыру
	Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері	9.2.3.3 зиянды әдеттер кесті пайдаланып адам ұрығының шылым шегу, алкоголь мен есірткілер әсерінің салдары

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс мүшеоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері	10.4.2.1 жануарлар және өсімдік жасушаларының суреттері мен өсімдік және жануар жасушаның негізгі бөліктерінің құрылымын қызметін түсіндіру
	Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микрометр-нанометр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу"	10.4.2.2 микрофотографияны пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу
Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе	Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс: "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті жердің) анықтау"	10.1.1.1 өсімдіктер мен жануарлар түрлерін ерекшелік белгілерімен танып білу (анықтағыш бойынша)
	Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы	10.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциалдық және сигмоидтық үлгілерінің қисық сызықтағы графикаларын түсіндіру

	Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер	10.3.1.2 мысалдарды пайдаланып энергия ағымының тиімділігін есептеу
	Экологиялық пирамида түрлері	10.3.1.3 энергия, биомасса және органикалық пирамидаларын салыстыру
	Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі	10.3.1.4 айналым схемасын құру және көміртек айналымының схемасын құру
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері	10.3.2.1 пайдалы қазбаларды өндірудің қайта өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері	10.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың қоршаған орта мен адам денсаулығына әсер ету салдарын түсіндіру
	Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы	10.3.2.3 жылыжай эффектісі және озон қабатының жұқаруы ағзаларға әсерін түсіндіру
	Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері	10.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру
Қоректену	Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару	10.1.2.1 ас қорыту үдерісінде ферменттердің органикалық заттар мен сәлсіз заттардың арасындағы әрекетін орнату
	Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс: "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) әсерін зерттеу"	10.4.1.1 ферменттің әрекет ету механизмін түсіндіру; 10.1.2.2 ферменттердің белсенділігіне әсер ететін әр түрлі жағдайлардың (температура, pH) зерттеу
	Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу"	10.1.2.3 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін зерттеу
Заттар тасымалы	Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуды	10.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды ажырату

	Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс: "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды – температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын – зерттеу". Зертханалық жұмыс: "Ішкі факторлардың – буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (сірқабық (кутикула) мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері"	10.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру; 10.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу
	Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық	10.1.3.4 сыртқы факторлардың транспирация арқылы заттардың тасымалына әсерін түсіндіру
2-тоқсан		
Тыныс алу	Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері	10.1.4.1 тыныс алу реакцияларын химиялық теңдеуін пайдаланып анаэробты және аэробты тыныс салыстыру
	Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері	10.1.4.2 бұлшықет қажуы және анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты талдау
Бөліп шығару	Себептері және алдын алу шаралары. Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы	10.1.5.1 әртүрлі ағзалардың зат алмасу ортасы мен зат алмасулардың өнімдері арасындағы байланысты талдау
Үйлестіру және реттеу, биофизика	Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу"	10.1.7.1 жүйке жасушасының құрылымын пайдаланып жүйке жасушасының құрылысы мен қызметі арқылы байланыс орнату; 10.1.7.2 жүйке ұлпасы мен медиаторлардың құрылымдық бөліктерінің қызметін талдау
	Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі.	10.1.7.3 жүйке импульстарының туындауы мен өтуін сипаттау

	Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу"	
	Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер	10.4.4.1 тірі ағзалардағы электрлік үдерістерді түсіндіру
	Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі	10.1.7.4 нейро-гуморальді реттелу механизмін түсіндіру
	Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі	10.4.4.2 "компьютер-ми" интерфейсі технологиясының ерекшеліктері
	Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері.	10.1.7.5 ағзаның ішкі ортасын тұрақтылығын ұстаудағы гомеостаз сақтаудың механизмін түсіндіру
	Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу"	10.1.7.6 өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші әсер ететін заттардың әрекетін зерттеу
3-тоқсан		
Қозғалыс	Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Бұлшық ет қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс: "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу"	10.1.6.1 қол бұлшық еттерінң максимальды жұмыс күшінң төзімділігін сипаттау; 10.1.6.2 бұлшық еттің жиырғау бұлшықет жұмысының тәуірлігін сипаттау
Молекулалық биология және биохимия	ДНҚ молекулалық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлылығы. Модельдеу "ДНҚ молекуласын құру"	10.4.1.2 дезоксирибонуклеиқ молекуласының қос шийрғау құрылымын сипаттау; 10.4.1.3 дезоксирибонуклеиқ қышқылының молекуласының құрылымдық қағидалары
Жасушалық цикл	Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G1, S және G2	10.2.2.1 жасушалық айналыс интерфаза кезеңіндегі жүрмеуін түсіндіру
	Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Митоз фазаларын зерттеу"	10.2.2.2 митоздың кезеңдерін зерттеу

	жұмыс: "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу"	
	Митоз. Митоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Митоз кезеңдерін зерттеу"	10.2.2.3 мейоз кезеңдерін с 10.2.2.4 митоз бен мейоз үд салыстыру
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Г.Мендель анықтаған белгілердің тұқым қуалаушылық заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі	10.2.4.1 генетиканың дамуы қалыптасуындағы Г.Мендел зерттеулерінің рөлін бағала
	Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы	10.2.4.2 моногибридті будан цитологиялық негіздерін с моногибридті будандастыр шығару; 10.2.4.3 дигибридті буданда цитологиялық негіздерін н сипаттау және есептер шы
	Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы	10.2.4.4 толық және толым доминанттылықты салысты 10.2.4.5 талдаушы шағылыс маңыздылығын бағалау
	Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм	10.2.4.6 жынысты анықтау сипаттау; 10.2.4.7 жынысты анықтау хромосомалардың рөлін тү схема жасау
	Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резусфактор	10.2.4.8 адамның қан тобын тұқымқуалауын және қан т анықтау механизмін түсінд
	Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру"	10.2.4.9 адам генетикасын з негізгі әдістерін сипаттау; 10.2.4.10 шежіре схемасын
	Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары	10.2.4.11 мәдени өсімдіктер арттыру үшін заманауи ауы технологиялардың қолдан

Микробиология және биотехнология	Биотехнологиялық үдерістің жалпы схемасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауыл шаруашылығында). Инсулин өндірісі	10.4.3.1 видеожазбаларды пайдаланып инсулин өндіру мысалында биотехнологиялық үдерістің схемасын сипаттау; 10.4.3.2 кестелерді қолданып биотехнологияда өндірілетін өнімнің мысал келтіру
4-тоқсан		
Эволюциялық даму	Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.	10.2.5.7 даму кезеңдерінің сипатын пайдаланып Жердегі тіршіліктің дамуының негізгі кезеңдерін
	Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы	10.2.5.1 К. Линней мен Ж.Б. Ламарк еңбектерінің негізгі қағидалары. 10.2.5.2 эволюциялық ілімнің қалыптасуындағы Ч. Дарвиннің ролін түсіндіру
	Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түршілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)"	10.2.5.3 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 10.2.5.4 ағзалардың бейімделушілігі табиғи сұрыпталудың ролін
	"Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері	10.2.5.5 түрдің құрылымы мен критерийлеріне сипаттама 10.2.5.6 түр түзілу үдерісін т

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

68-қосымша

Қазақстан Республикасы

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

• 2. Оқу пәнінің мақсаты - білім алушылардың ғылыми дүниетанымдық негіздерін, әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай қабылдауын, өмірде маңызды практикалық мәселелерді шешуде табиғат құбылыстарын бақылау, талдау, жазу қабілеттерін қалыптастыру.

• 3. Оқытудың міндеттері:

1) білім алушылардың әлемнің заманауи физикалық бейнесінің негізінде жатқан фундаменталдық физикалық заңдар мен қағидалар туралы білімдерді, табиғатты танудың ғылыми әдістерін меңгеруі;

2) меңгерген дағдыларды табиғат ресурстарын пайдалану мен қоршаған ортаны қорғауда, қоғам мен адам өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қолдануы;

• 3) оқу және зерттеу іс-әрекетіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

4) белсенді өмір ұстанымына, адалдыққа, адами парасаттылыққа тәрбиелеу;

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

• 1) білім алушылардың зияткерлік, ақпараттық, коммуникативтік және

рефлексивтік мәдениетін дамыту;

2) оқу-танымдық іс-әрекетін жетілдіру;

3) негізгі ойлау операцияларын (талдау, жинақтау, салыстыру, жалпылау) дамыту;

4) білім алушылардың сөйлеу тілін дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқу үрдісін ұйымдастыруда психикалық дамуы тежелген балалардың келесідей ерекшеліктері ескеріледі:

1) сөздік қорының және сөйлеу тілінің синтаксистік құрылымының кедейлігі;

2) қоршаған әлем туралы түсініктері мен мәліметтерінің жеткіліксіздігі;

3) сөздік логикалық ойлау деңгейінің төмендігі;

4) талдау және талдамалық бақылау мен жіктеудің төмен деңгейі;

5) іс-әрекетті өз еркімен ұйымдастырудың жеткіліксіздігі;

6) көру–кеңістіктік және есту-тілдік ақпаратты өңдеу қиындықтары.

6. Білім алушылар физика пәнін оқу барысында келісідей қиындықтарға кездеседі:

1) кері сандармен, бөлшек сандармен есептеу операцияларын орындауда;

2) мәтінді көшіру, кесте құру, схемаларды мен сызбаларды жасау барысында;

3) заттық-сандық қатынастарды түсінуде;

4) нақты мәліметтерді, формулаларды, терминдерді, түсініктемелерді

есте сақтауда;

5) міндеттерді шешудің жағдайларын түсіну мен оңтайлы тәсілдерін табуда;

6) көрген және оқыған мәліметтің мағынасын саналы түсінуде;

7) жалпылауда, болжам жасау мен болжай алу қабілетінде.

7. Физика пәнін оқыту тұлғалы-бағдарлық, іс-әрекеттік, құзіреттілік және жүйелік тәсілдер негізінде жүзеге асырылады:

1) тұлғалы-бағдарлық тәсіл – әр білім алушылардың дамуына жағымды мүмкіндіктерді туғызу, білім алушылардың жеке-психологиялық ерекшеліктерін есепке алып қана қоймай, сонымен қатар олардың тұлғалық қасиеттері мен оқу-танымдық іс-әрекетін әрі қарай қалыптастыруды көздейді.

2) іс-әрекеттік тәсіл - физика пәні бойынша есептер шешу процесінде білім алушылардың жеке ерекшеліктері максималды түрде ескерілетінін болжайды: білім, қабілет, дағды деңгейлері; реакция жылдамдығы; ұзақ уақыттық есте сақтауды қалыптастыру тәсілдері. Практикалық сабақтардың мазмұны мен формасы, оқу тапсырмалары ауысып тұрады;

3) құзіреттілік тәсіл - білім алушылардың әмбебап оқу әрекеттерін, білімдерін, біліктерін, дағдыларын қалыптастыруды болжайды;

4) жүйелік тәсіл - білім алушылардың өзіндік оқу іс-әрекеттерін ұйымдастыру негізінде құрылып, өзін-өзі оқыту, өзін-өзі дамыту, өзін –өзі ұйымдастыру режимінде оқу үрдісін ұйымдастыру мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

8. Педагогикалық міндеттерді нәтижелі шешу үшін мұғалім:

1) бақылау қабілетін қалыптастыру арқылы қабылдауын дамытуды жүзеге асырады. Бақылау әдісін нәтижелі меңгерудің жағдайлары: мақсат қою, нақты бақылау жоспарын жасау және жүргізу;

2) түрлі оқу іс-әрекетін қолдана отырып, білім алушылардың назарын оқу материалына аударады: тыңдалым, оқылым, жазылым, бақылау. Мнемотехника элементтерін қолданады, мысалы, формулаларды есте сақтау барысында мнемотехнологиялық үшбұрыштарды қолданады;

3) қайталаудың барлық түрлерін қолданады (кіріспе, ағымдық, кезеңдік, қорытынды);

4) ерекше көрнекі құралдарды қолданады;

5) әңгімелесу формасы бойынша ауызша түсіндірме жүргізеді;

6) жаңа материалдарды "аз мөлшермен" ұсынады;

7) күш жетерлік ойлау әрекеті қажет болған жағдайда көлемі мен күрделілігі оңтайлы үй тапсырмаларын ұсынады: заңның, анықтаманың тұжырымдамасын жаттау; оқулықтан тапсырмаларды шешудің үлгісін көшіріп жазу; түсіндірмесі бар құралдардың схемасын салу; кестелерді толтыру;

8) білім алушыларға шығармашылық сипаттағы тапсырмалар ұсынады: ғылымның тарихымен, оның жетістіктерін практикалық қолданумен байланысты келетін (мазмұндау сипатында) тақырыптарға рефераттар жазу, сөзжұмбақтарды құру;

9) пәнге деген қызығушылығын көтеруге және танымдық іс-әрекетін белсендіруге ықпал ететін түрлі ойындарды сабақ барысында қолданады.

9. Физика пәнін оқыту процесінде білім беру технологияларын қолданады:

- 1) проблемалық оқыту технологиясы - оқу іс-әрекетінде проблемалық жағдайларды тудыруды және оларды шешу бойынша білім алушылардың өзіндік белсенді іс-әрекетін ұйымдастыруды қарастырады;

- 2) кіріктірілген оқыту технологиясы - сабақ барысында әр-түрлі жұмыс түрлерін қолдануды қарастырады;

- 3) денсаулық сақтаушылық технологиялар - білім алушыларға түсетін жүктемелерді төмендету үшін түрлі жұмыс тәсілдерін, формалары мен әдістерін қолдануды қарастырады;

- 4) ақпараттық технологиялар - қажет ақпаратты іздеу және жобалар мен есептерді құру үшін компьютерді қолдануды қарастырады.

10. Техникалық құралдарды пайдалану білім алушылардың танымдық іс-әрекетін белсендетуге көмектесіп, материалды саналы меңгеруін, ойлауын, кеңістіктік қиялын, байқампаздығын дамытуға ықпал етеді.

11. Оқытуға қажетті техникалық құралдар: компьютер, мультимедиапроекторлар, интерактивті тақта, микрокалькуляторлар, дыбыстық бағаналар.

12. Аталмыш оқу пәнінің оқыту нәтижелерін бағалау критериалды бағалауды қолдану арқылы жүзеге асырылады.

13. Формативті және суммативті бағалау үшін мұғалім тапсырмаларды білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) тұжырымдамаларды грамматикалық және сематикалық рәсімдеу бойынша жеңілдету;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы қадамдап орындауға мүмкіндік беретін, қысқамағыналы бірліктерге бөлу;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушылық (мақұлдау, эмоционалды қолдау), ұйымдастырушылық (назарын аудару, тапсырманы орындауға жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін ескерту), бағыттаушы (тапсырма нұсқаулықтарын қайталау және түсіндіру);

4) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.
Тарау 3. "Физика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Физика" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

15. Бағдарламының мазмұны оқыту бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер одан әрі бөлімшелерге бөлінеді, олар күтілетін нәтижелер түрінде сыныптар бойынша оқытудың мақсаттарын қамтиды.

16. Бағдарламының мазмұны 8 бөлімді қамтиды:

- 1) "Физикалық шамалар және өлшеулер" бөлімі;
- 2) "Механика" бөлімі;
- 3) "Жылу физикасы" бөлімі;
- 4) "Электр және магнетизм" бөлімі;
- 5) "Геометриялық оптика" бөлімі;
- 6) "Кванттық физика элементтері" бөлімі;
- 7) "Астрономия негіздері" бөлімі;
- 8) "Әлемнің заманауи физикалық бейнесі" бөлімі.

17. "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) физика – табиғат туралы ғылым;
- 2) физикалық шамалар;

3) физикалық өлшеулер;

18. "Механика" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) кинематика негіздері;

2) динамика негіздері;

3) сақталу заңдары;

4) статика;

5) тербелістер және толқындар.

19. "Жылу физикасы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) молекулярлы-кинетикалық теория негіздері;

2) термодинамика негіздері.

20. "Электр және магнетизм" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) электростатика негіздері;

2) электр тогы;

3) магнит өрісі;

4) электромагниттік тербелістер және толқындар.

21. "Геометриялық оптика" бөлімі келесі бөлімшелені қамтиды:

1) геометриялық оптика заңдары.

22. "Кванттық физика элементтері" бөлімі келесі бөлімдерден тұрады:

1) атом мен атом ядросының құрылысы;

2) радиоактивтілік;

3) элементарлық бөлшектер.

23. "Астрономия негіздері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) Жер және Ғарыш;

2) астрофизика элементтері.

24. "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) физиканың дүниетанымдық мәні.

25. 7- сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

5) "Физика – табиғат туралы ғылым". Физика – табиғат туралы ғылым; табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері;

• 2) "Физикалық шамалар мен өлшеулер". Халықаралық бірліктер жүйесі, скалярлық және векторлық физикалық шамалар; өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі; үлкен және кіші сандарды жазу; №1 зерханалық жұмыс: кіші денелердің өлшемін анықтау; № 2 зертханалық жұмыс: физикалық шамаларды өлшеу; практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару, аспаптар шкаласының бөліктер бағасын анықтау;

• 3) "Механикалық қозғалыс". Механикалық қозғалыс және оның сипаттамалары, есептеу жүйесі; механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы; түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар; жылдамдық пен орташа жылдамдықты есептеу; әртүрлі механикалық қозғалыстарды графикалық көрсету; практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; координатаның уақытқа байланыс графигін зерттеу;

• 4) "Тығыздық". Масса, денелердің массасын өлшеу; дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу; заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі; тығыздықты есептеу; № 3 зертханалық

жұмыс: сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау;
практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару;
электрондық және иіндік таразыларды қолданып, әр түрлі денелердің массасын анықтау.

• 5) "Денелердің өзара әрекеттесуі". Инерция құбылысы; күш; тартылыс құбылысы және ауырлық күші; салмақ; деформация; серпімділік күші, Гук заңы; үйкеліс күші; үйкеліс әрекетін техникада ескеру; бір түзу бойымен денеге әсер еткен күштерді қосу; № 4 зертханалық жұмыс: серпімді деформацияларды зерделеу; № 5 зертханалық жұмыс: сырғанау үйкеліс күшін зерттеу; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; динамометр көмегімен өлшеу; ауырлық күшін зерттеу; түрлі денелердің созылуын зерттеу;

• 6) "Қатты денелердің, сұйықтықтар мен газдардың қысымы". Газдардың, сұйықтықтардың және қатты денелердің молекулярлық құрылымы (қатты дене, сұйықтық, газ); қатты денелердің қысымы; сұйықтықтар мен газдардың қысымы, Паскаль заңы; қатынас ыдыстар; гидравликалық машиналар; атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу; манометрлер, сорғылар; кері итеруші күш; № 6 зертханалық жұмыс: Архимед заңын зерделеу; № 7 зертханалық жұмыс: жүзу жағдайын анықтау; практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; кез-келген формадағы қатынас ыдыстардағы бірдей және әртүрлі сұйықтықтар беттерінің орналасуын зерттеу; атмосфералық қысымның бар екендігін зерттеу;

• 7) "Жер және Ғарыш". Аспан денелері туралы ғылым; Күн жүйесі; Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл).

• 8) 7 сыныптың физика курсын қайталау.

26. 8-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

• 1) 7 сыныптың физика курсын қайталау;

• 2) "Жұмыс және қуат". Механикалық жұмыс; қуат, практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; жұмыстың мәнін график бойынша анықтау; ауырлық күші мен үйкеліс күшінің жұмысын салыстыру;

транспорт түрлерінің қуатын бағалау.

6) "Энергия". Кинетикалық энергия; потенциалдық энергия; энергияның сақталуы және басқа түрге айналуы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; үстел теннисіне арналған шариктің тебілу биіктігін анықтау.

7) "Қарапайым механизмдер". Қарапайым механизмдер; дененің массалық центрі; иіндіктің тепе-теңдік шарты; пайдалы әрекет коэффициенті; № 1 зертханалық жұмыс: жазық фигураның массалық центрін анықтау; № 2 зертханалық жұмыс: иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; № 3 зертханалық жұмыс: көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; түсірілген күштің айналу осіне дейінгі қашықтыққа тәуелділігін зерттеу.

• 5) "Жылулық құбылыстар". Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия; температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары; ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері; жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару; табиғаттағы және техникадағы жылудың берілуі; жылу құбылыстарының тірі ағзалар өміріндегі рөлі; жылу мөлшері, заттың меншікті жылу сыйымдылығы; отынның энергиясы; отынның меншікті жану жылуы; жылу процестеріндегі энергияның сақталу және басқа түрге айналу заңы; №4 зертханалық жұмыс: әртүрлі температурадағы суларды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру; практикалық жұмыстар: денені қыздыруға қажетті немесе оны суытқанда бөлінетін жылу мөлшерін есептеу; заттың меншікті жылу сыйымдылығын анықтау; заттың агрегаттық күйлері өзгерген кездегі жылу мөлшерін есептеу; жылу мөлшерінің дене массасына тәуелділігін зерттеу; жылу мөлшерінің қыздыру температурасына тәуелділігін зерттеу; әртүрлі отынның жану тиімділігін бағалау.

• 6) "Заттың агрегаттық күйлері". Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы; булану және конденсация; қаныққан және қанықпаған булар; қайнау, меншікті булану жылуы; қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау; №5 зертханалық жұмыс: мұздың меншікті балқу жылуын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық

есептер шығару; заттың фазалық ауысу графигін зерттеу; мұздың балқу температурасын зерттеу; булану жылдамдығының әртүрлі факторларға тәуелділігін зерттеу.

• 7) "Термодинамика негіздері". Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы; жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы; жылу қозғалтқыштары; жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті; жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; ішкі энергияның механикалық энергияға айналуын зерттеу; жылулық тепе-теңдік орныққандағы энергияның сақталу заңын зерттеу.

• 8) "Электростатика негіздері". Денелердің электрленуі, электр заряды; өткізгіштер мен диэлектриктер; электр зарядының сақталу заңы; қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі; Кулон заңы, элементарлық электр заряды; электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі; электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымасы, конденсатор; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; бір-бірінен қандай-да бір арақашықтықта орналасқан және жіңішке жіпке ілінген екі бірдей ауа шарының әрекеттесуін зерттеу; электроскоп жасау;

• 9) "Тұрақты электр тогы. Электр тогы, электр тогының көздері; электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу; тізбек бөлігі үшін Ом заңы; өткізгіштің электр кедергісі; өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат; өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғау; электр тогының жұмысы мен қуаты; электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы; металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі; асқын өткізгіштік; электрқызырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар; электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы); №6 зертханалық жұмыс: электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу; №7 зертханалық жұмыс: тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу; №8 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді тізбектей жалғауды зерделеу; №9 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді параллель жалғауды зерделеу; №10 зертханалық жұмыс: электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; тізбектегі ток күшін өлшеу; электр тізбегіндегі кернеуді өлшеу; өткізгіш

кедергісінің материал тегіне тәуелділігі; қыздыру шамының қуаты мен жұмысын өлшеу; тізбектей қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу; параллель қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу.

10) 8 сыныптың физика курсы қайталау.

27. 9- сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) 8 сыныптың физика курсы қайталау.

•2) "Электромагниттік құбылыстар". Тұрақты магниттер, магнит өрісі; тогы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі; тогы бар шарғының магнит өрісі; электромагниттер және оларды қолдану; магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсері, электроқозғалтқыш; электр өлшеуіш құралдары; электромагниттік индукция, генераторлар; №1 зертханалық жұмыс: тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін салу; №2 зертханалық жұмыс: электромагнитті құрастыру және оның әсерін зерделеу; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; су компасын (құбылнамасын) жасау; магнит өрісінің түрлі материалдар арқылы өтуін зерттеу; түрлі тиындардың магниттік қасиеттерін зерттеу; үйкеліс арқылы магниттеу; магниттің қасиетіне температураның әсері.

•3) "Жарық құбылыстары". Жарықтың түзу сызықтық таралу заңы; жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар; сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу; жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу; линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы; линзаның көмегімен кескін алу; көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері; оптикалық аспаптар; №3 зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау; №4 зертханалық жұмыс: жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; қарапайым перископты жасау; калейдоскопты жасау; жазық айнадағы кескінді зерттеу; ойыс сфералық айнаға түскен және шағылған стандартты сәулелердің жүрісі; жинағыш және шашыратқыш линзадағы негізгі сәулелердің жүрісі; көз бен фотоаппараттың оптикалық жүйелерін салыстыру.

•4) "Кинематика негіздері". Механикалық қозғалыс; векторлар және

оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріне түсірілген проекциялары; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру; дененің еркін құлауы, еркін құлаудың үдеуі; қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы; сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар; центрге тартқыш үдеу; №5 зертханалық жұмыс: теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау; №6 зертханалық жұмыс: горизонталды лақтырған дененің қозғалысын зерделеу; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; қозғалыстың салыстырмалылығы; денелердің қозғалысын сипаттау тәсілдері.

•5) "Астрономия негіздері". Жұлдызды аспан; аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі; әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінетін қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт; Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары; астрономиядағы ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау.

•6) "Динамика негіздері". Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері; механикадағы күштер; Ньютонның екінші заңы, масса; Ньютонның үшінші заңы; Бүкіләлемдік тартылыс заңы; дененің салмағы, салмақсыздық; денелердің ауырлық күші әсерінен қозғалуы; Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; күштерді өлшеудің практикалық тәсілдері; жердің тарту өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу; дененің еркін құлау үдеуін өлшеу.

•7) "Сақталу заңдары". Дене импульсі және күш импульсі; импульстің сақталу заңы; реактивті қозғалыс; механикалық жұмыс және энергия; энергияның сақталу және түрлену заңы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; дененің кинетикалық энергиясының өзгеруіне қатысты күштің жұмысын салыстыру; денелердің соқтығысуы кезіндегі импульстің сақталу заңын зерттеу.

8) 9 сыныптың физика курсын қайталау.

28. 10- сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны

1) 9 сыныптың физика курсы қайталау.

•2) "Тербелістер және толқындар". Тербелмелі қозғалыс; тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі; тербелмелі қозғалыстың теңдеуі; математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері; еркін және еріксіз тербелістер, резонанс; еркін электромагниттік тербелістер; толқындық қозғалыс; дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық; электромагниттік толқындар; электромагниттік толқындар шкаласы; №1 зертханалық жұмыс: математикалық маятниктің көмегімен еркін құлау үдеуін анықтау; №2 зертханалық жұмыс: беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; әр түрлі маятниктер тербелісінің периодын есептеу; еркін және еріксіз тербелістерді зерттеу; толқындардың сипаттамасын зерттеу; ұялы телефонның жұмыс істеу принципі; аналогті сигналдың берілуі; Морзе әліппесі.

•3) "Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар". Жылулық сәулешығару; жарық кванттары туралы Планк гипотезасы; фотоэффект құбылысы; рентген сәулелері; радиоактивтілік; радиоактивті сәулеленудің табиғаты; Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару.

•4) "Атом ядросы. Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер; массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы; ядролық реакциялар, радиоактивті ыдырау заңы; ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция; ядролық реактор; термоядролық реакциялар; радиоизотоптар, радиациядан қорғану; қарапайым бөлшектер; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; радиоактивті элементтердің жартылай ыдырау периодын есептеу.

•5) "Әлемнің заманауи физикалық бейнесі". Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы; экологиялық мәдениет.

6) 7-10 сыныптардың физика курстарын қайталау.

Тарау 4. Оқыту мақсаттарының жүйесі

29. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім және

бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. "7" – сынып, "2.1" – бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

30. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысалдар келтіру; 7.1.1.2 физикалық құбылыстарды бір-бірімен салыстыру; 7.1.1.3 физикалық құбылыстарды сипаттау; 7.1.1.4 ғылыми әдістер түсінігін түсіндіру; 7.1.1.5 табиғатты зерттеудің ғылыми әдістерін ажырату			
1.2 Физикалық шамалар	7.1.2.1 физикалық шамаларды олардың Халықаралық бірліктер жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіру; 7.1.2.2 скалярлық және векторлық шамаларды ажырату және мысалдар келтіру; 7.1.2.3 үлкен және кіші			

	сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану, санды стандартты түрде жазу; 7.1.2.4 өлшем бірліктерін СИ жүйесіне түрлендіру			
1.3 Физикалық өлшемдер	7.1.3.1 дене ұзындығының, көлемінің, температурасының және уақытының, физикалық өлшемдерін білу; 7.1.3.2 мұғалімнің көмегімен абсолюттік және салыстырмалық қатені анықтау; 7.1.3.3 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін қателерді ескере отырып жазу; 7.1.3.4 кішкентай денелердің өлшемін қатарлар әдісі арқылы анықтау және түсіндіру; 7.1.3.5 нұсқаулықтарды қолдана отырып, физика кабинетіндегі қауіпсіздік ережелерін түсіндіру және сақтау	8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жүргізіп, нәтижесін жазу; 8.1.3.2 есептің көмегімен абсолютті және қатыстық қатені анықтау; 8.1.3.3 эксперименттік деректерді жинақтау, талдау және қателерін ескеріп жазу; 8.1.3.4 экспериментті жүргізуге әсер ететін факторларды анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі қауіпсіздік ережелерін түсіндіру және сақтау	9.1.3.1 өз бетінше эксперимент жасап, нәтижесін мұғалімнің көмегімен жазу; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді түсіндіру және қорытынды жасау; 9.1.3.3 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 9.1.3.4 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	10.1.3.1 өз бетінше эксперимент жасап, нәтижесін 10.1.3.2 алған нәтижелерді түсіндіру және қорытынды жасау; 10.1.3.3 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 10.1.3.4 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау

2) "Механика" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Кинематика негіздері	7.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру; 7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыс ұғымдарын түсіндіру, мысалдар келтіру; 7.2.1.4 түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалысты ажырата білу; 7.2.1.5 мысалдың көмегімен дене қозғалысының жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу және түсіндіру; 7.2.1.6 координата өстерінде және кестелерде өлшем бірліктерінің белгілерін қолдана отырып, s -тің t-		9.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарының мағынасын түсіндіру, жылдамдықтарды қосу және орын ауыстыру теоремаларын қолдану; 9.2.1.2 вектор ұғымын түсіну; 9.2.1.3 векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту; 9.2.1.4 вектордың координаталар өсіндегі проекцияларын анықтау және түсіндіру, векторларды құрамдастарына бөлшектеу; 9.2.1.5 орын ауыстыру, жылдамдық және үдеу ұғымдарын білу; 9.2.1.6 орын ауыстырудың, жылдамдықтың және үдеудің уақытқа тәуелділігін графиктерден табу;	

	ға тәуелділік графигін құру және түсіндіру; 7.2.1.7 график бойынша дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділігін анықтау: (1) дене тыныштық қалпында болғанда, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалғанда; 7.2.1.8 орын ауыстырудың уақытқа тәуелділігі графигі бойынша бірқалыпты қозғалыс кезіндегі дененің жылдамдығын есеп арқылы табу	9.2.1.7 теңайнымалы және түзу сызықты қозғалыс бойынша есептерді шешу үшін жылдамдық және үдеудің формулаларын білу және қолдану; 9.2.1.8 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалысқа есеп шығару барысында орын ауыстыру мен координаттар теңдеуін түсіну және қолдану; 9.2.1.9 тең үдемелі қозғалыс ұғымын білу; 9.2.1.10 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі дене жылдамдығын эксперименталды анықтау; 9.2.1.11 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстыру мен жылдамдықтың уақытқа тәуелділігі графиктерін құру және түсіндіру; 9.2.1.12 еркін құлауды сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін түсіну және қолдану;	

		9.2.1.13 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, көлденең лақтырылған дененің қозғалысын сипаттау; 9.2.1.14 көлденең лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау; 9.2.1.15 мысалдың көмегімен көлденең лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын құру; 9.2.1.16 сызықтық және бұрыштық шамалардың ұғымын түсіндіру; 9.2.1.17 сызықтық және бұрыштық шамалар ұғымын қолданып дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сипаттау; 9.2.1.18 есептер шығару барысында сызықтық және бұрыштық жылдамдықтың өзара байланыстыры формуласын түсіндіру және қолдану; 9.2.1.19 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда түсіну және қолдану	
2.2	7.2.2.1	9.2.2.1 инерция, инерттілік және	

Динамика негіздері	инерция құбылысын түсіну мен түсіндіру және мысалдар келтіру; 7.2.2.2 күнделікті өмірден күштердің әсеріне мысалдар келтіру; 7.2.2.3 иілімділік және серпімділік деформациялар ұғымдарын түсіндіру; 7.2.2.4 иілімділік және серпімділік деформацияларды ажырату және мысалдар келтіру; 7.2.2.5 қаттылық коэффициенті ұғымын түсіну; 7.2.2.6 серпімділік күшінің ұзаруға тәуелділігі графигінен қатаңдық коэффициентін анықтау; 7.2.2.7 Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу мен түсіндіру; 7.2.2.8 қимылсыздық, сырғанау және теңселу кезіндегі үйкелісті сипаттау; 7.2.2.9 қимылсыздық, сырғанау және теңселу кезіндегі үйкелісті түсіну және сипаттау; 7.2.2.10 қимылсыздық, сырғанау және теңселу кезіндегі үйкелісті ажырату;		инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіну және түсіндіру, мысалдар келтіру; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.3 ауырлық күші, серпімділік күші, және үйкеліс күші табиғатын түсіндіру; 9.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.7 ғарыш аппараттары орбиталарының ерекшеліктерін білу; 9.2.2.8 ғарыш аппараттары орбиталарының ерекшеліктерін салыстыру; 9.2.2.9	

	7.2.2.11 үйкеліс күші түсінігінің физикалық мағынасын түсіну мен түсіндіру; 7.2.2.12 қосымша әдебиеттердің көмегімен үйкелу күшінің пайдалы және зиян көріністеріне мысал келтіру; 7.2.2.13 мысал бойынша берілген масштабта күшті графикалық бейнелеу; 7.2.2.14 тең әрекетті күштің анықтамасын білу, бір түзу бойымен бағытталған және денеге әсер ететін күштердің тең әрекеттілігін графикалық табу; 7.2.2.15 салмақ және ауырлық күші ұғымдарының анықтамасын білу, салмақ пен ауырлық күшін ажырату; 7.2.2.16 электронды, серіппелі, иінді таразылардың жұмыс принципін түсіну; 7.2.2.17 электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу; 7.2.2.18 мұғалімнің көмегімен		тартылу өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу; 9.2.2.10 алғашқы ғарыштық жылдамдық формуласын білу; 9.2.2.11 мұғалімнің көмегімен есептер шығаруда алғашқы ғарыштық жылдамдық формуласын қолдану; 9.2.2.12 үдемелі қозғалып келе жатқан дене салмағының физикалық мағынасын түсіндіру; 9.2.2.13 үдемелі қозғалыстағы дене салмағын анықтау; 9.2.2.14 салмақсыздық жағдайын түсіндіру, мысалдар келтіру	

	әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) қолдану; 7.2.2.19 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіну және түсіндіру; 7.2.2.20 мұғалімнің көмегімен сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын эксперименталды анықтау; 7.2.2.21 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану			
2.3 Сақталу заңдары		8.2.3.1 механикалық жұмыстың физикалық мағынасын түсіну және түсіндіру; 8.2.3.2 механикалық энергияның екі түрін ажырату; 8.2.3.3 денеде бар энергия түрін анықтау; 8.2.3.4 кинетикалық энергия мен потенциалдық энергия формуласын түсіндіру; 8.2.3.5 кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану; 8.2.3.6 жерден жоғары	9.2.3.1 "дене импульсі" мен "күш импульсі" ұғымдарын түсіну және ажырату; 9.2.3.2 импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивтік қозғалыс ұғымын түсіндіру; 9.2.3.4 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру; 9.2.3.5 Байқоныр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық	

		көтерілген дененің потенциалдық энергиясының және серпімді деформацияланған дененің формуласын қолдану; 8.2.3.7 энергияның бір түрден екіншісіне ауысуына мысалдар келтіру; 8.2.3.8 энергияның бір түрден екіншісіне ауысу мысалдарын суреттеу; 8.2.3.9 механикалық энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану; 8.2.3.10 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.2.3.11 механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану	маңыздылығын білу; 899.2.3.6 механикалық жұмысты сараптамалық және графикалық танықтау; 9.2.3.7 жұмыс пен энергияның өзара байланысын түсіндіру; 9.2.3.8 энергияның сақталу заңын тұжырымдау; 9.2.3.9 энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану	
2.4 Статика		8.2.4.1 қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру және "Механиканың алтын ережесін" тұжырымдау; 8.2.4.2 "күш моменті" ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.2.4.3		

		жалпақ фигураның массалық центрін эксперименталды анықтау; 8.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттері ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 908.2.4.5 91 иіндіктің тепе-теңдік шарттарын эксперименталды анықтау; 8.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әсер коэффициентін эксперименталды анықтау		
2.5 Тербелістер және толқындар				10.2.5.1 еркін және тербелістерді түсіндіру; 10.2.5.2 еркін және тербелістерді ажырату; 10.2.5.3 еркін және тербелістерді мысал келтіру; 10.2.5.4 амплитуданың жиілік ұғымы мен түсінігі

				10.2.5.5 м көмегімен эксперименттер амплитудасы мен жиілікті анықтау 10.2.5.6 формулалар қолданылуы мен жиілік, циклы есептеу жасау 10.2.5.7 тербеліс процестерін сақталуы 10.2.5.8 гармоник тербелістер графикалық координатта жылдамдық үдеудің табу 10.2.5.9 әртүрлі тербелмелер тербелістер себептері 10.2.5.10 механикалық тербелісі әртүрлі параметрлер тәуелділігі 10.2.5.11 математикалық периодтың формуласы үдеуін анықтау түсіндіру 9.2.5.12 период кінәз маятник тәуелділігі тұрғызу жасау 10.2.5.13

				еріксіз те амплитуд мәжбүрл жиілігіне график бо сипаттау;
				10.2.5.14 р құбылыс сипаттау;
				10.2.5.15 толқын ж жиілігі ж ұзындығ формула шығаруда түсіндіру;
				10.2.5.16 н беттік тол ажырату;
				10.2.5.17 с толқынд жылдам эксперим анықтау;
				10.2.5.18 д пайда бол жағдайы
				10.2.5.19 д сипаттам толқынд және ампл сәйкесте
				10.2.5.20 резонанс жағдайы қолдану келтіру;
				9.2.5.21 жаңғыры

				болу таби қолдану сипаттау;
				10.2.5.22 у пен инфр табиғат п қолданы. келтіру

3) "Жылу физикасы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	927-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Молекулярлы- кинетика лық теория негіздері	7.3.1.1 заттардың молекулярлық құрылысы негізінде, газдардың, сұйықтықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау;	8.3.1.1 молекулярлы- кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау;		
	7.3.1.2 қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау;	8.3.1.2 температураның мәндерін әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу;		
	7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дене қысымының формуласын түсіну және қолдану;	8.3.1.3 температураны өлшеуді жылудың ұлғаю негізінде сипаттау;		
	7.3.1.4 молекулярлы- кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айналуды түсіндіру;	8.3.1.4 қатты күйден сұйыққа және кері айналуына мысал келтіру;		
		8.3.1.5 молекулярлы- кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау;		

	7.3.1.5 сұйықтықтағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану; 7.3.1.6 қатынас ыдыстардың қолданылуына мысалдар келтіру; 7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.8 гидравликалық машиналарды қолдану барысында күш ұтысын есептеу; 7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін ұсыну; 7.3.1.10 манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін анықтау; 7.3.1.12 сұйықтықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру;	8.3.1.6 заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуына мысал келтіру; 8.3.1.7 молекулярлы-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау		

	7.3.1.13 есептер шығару кезінде Архимед заңын қолдану; 7.3.1.14 денелердің жүзу жағдайын зерттеу; 7.3.1.15 дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау			
3.2 Термодина мика негіздері		8.3.2.1 дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін түсіну мен сипаттау; 8.3.2.2 ішкі энергияның өзгеру тәсілдерін сипаттау; 8.3.2.3 жылу берілудің түрлерін салыстыру; 8.3.2.4 техникада және тұрмыста жылу берілу түрлерінің қолданылуына мысалдар келтіру; 8.3.2.5 әртүрлі температураға тірі ағзалардың бейімделуі (мысалдар келтіру); 8.3.2.6 жылу алмасу процесі кезінде алынған немесе берілген жылу мөлшерін анықтау; 8.3.2.7 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын түсіндіру; 8.3.2.8 есептерді шығаруда отынның жануы кезінде бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын қолдану; 8.3.2.9 жылу процестерінде		

		энергияның сақталу және айналу заңын зерттеу; 8.3.2.10 есептер шығаруда жылулық тепе-теңдігі теңдеуін түсіну және қолдану; 8.3.2.11 балқу/кристалдану кезіндегі жұтылатын/бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын түсіну және есептер шығаруда қолдану; 8.3.2.12 заттың балқу және қатаю процесі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.13 мұз еруінің меншікті жылуын эксперименталды анықтау; 8.3.2.14 булану және конденсациялану кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.15 су буының мысалында қанығу күйін сипаттау; 8.3.2.16 булану кезіндегі жылу мөлшерін анықтау; 8.3.2.17 қайнау температурасының сыртқы қысымға тәуелділігін түсіндіру; 8.3.2.18 термодинамиканың бірінші заңының	

4) "Электр және магнетизм" бөлімі

4 - кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Электростатика негіздері		8.4.1.1 электрлік заряд ұғымын білу және сипаттау; 8.4.1.2 үйкеліс арқылы денені электрлендіру және индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсерлеріне мысалдар келтіру; 8.4.1.4 электрлік зарядты сақтау заңын түсіндіру; 8.4.1.5 Кулон заңын түсіндіру; 8.4.1.6 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану; 8.4.1.7 электр өрісі және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.8 біртекті электростатикалық өрістегі электрлік зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.9		

		күш сызықтары арқылы электр өрісін графикалық бейнелеу; 8.4.1.10 потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.11 конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау		
4.2 Электр тоғы		8.4.2.1 электр тоғы ұғымын және электр тоғының пайда болу жағдайларын түсіндіру; 8.4.2.2 электр схемаларын графикалық бейнелеу барысында электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану; 8.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді өлшеу; 8.4.2.5 тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт- амперлік сипаттамасын графикалық түрде құру және түсіндіру; 8.4.2.6		

		Ом заңын тізбек бөлігі үшін тұжырымдамалау; 8.4.2.7 Ом заңын тізбек бөлігі үшін есептер шығаруда қолдану; 8.4.2.8 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.9 өткізгіштің меншікті кедергісі формуласын есеп шығаруғанда қолдану; 8.4.2.10 өткізгіштерді тізбекті жалғау заңдылықтарын эксперименталды алу; 8.4.2.11 өткізгіштерді параллель жалғау заңдылықтарын эксперименталды алу; 8.4.2.12 өткізгіштерді тізбекті және параллель жалғау барысында тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолдана отырып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу; 8.4.2.13 тоқ қуаты мен жұмысы формуласының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.2.13		

		тоқ қуаты мен жұмысы формуласын есептер шығаруда қолдану; 8.4.2.14 Джоуль-Ленц заңын есептер шығаруда қолдану және түсіндіру; 8.4.2.15 тоқ қуаты мен жұмысын эксперименталды анықтау; 8.4.2.16 кВт сағ өлшем бірлігін қолданып электр энергиясының құнын практикалық есептеу; 8.4.2.17 өткізгіштердегі электр тогының табиғатын сипаттау және өткізгіш кедергісінің температураға тәуелділігін сипаттау; 8.4.2.18 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру; 8.4.2.19 сұйықтықтардағы электр тогының табиғатын сипаттау		
4.3 Магнит өрісі			9.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттама беру және магнит өрісін күш сызықтары арқылы графикалық бейнелеу;	

			9.4.3.2 магнит өрісінің қасиеттерін түсіндіру; 9.4.3.3 тогы бар түзу өткізгіштің және соленоидтің айналасындағы өріс сызықтарының бағытын анықтау; 9.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру; 9.4.3.5 магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсерін сипаттау; 9.4.3.6 электр қозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмысын түсіндіру; 9.4.3.7 электро магниттік индукция құбылысын сипаттау; 9.4.3.8 қосымша әдебиеттердің көмегімен Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру	
4.4 Электромагниттік тербелістер және толқындар				10.4.4.1 тербелме еркін эле тербеліст сипаттау;

				10.4.4.2 механика мен элек толқында қасиеттер 10.4.4.3 м толқында электром толқында қасиеттер 10.4.4.4 эл толқында диапазон қолдануғ мен сипа 10.4.4.5 шыны пр өткен жар дисперси сипаттам

5) "Геометриялық оптика" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	937-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Геометриялық оптика заңдары	94		9.5.1.1 Күннің және Айдың тұтылу ғымын түсіндіру; 9.5.1.2 Күннің және Айдың тұтылуын графикалық бейнелеу; 9.5.1.3 түсу және шағылу	

8) "Кванттық физика элементтері" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Атом мен атом ядросының құрылысы				10.6.1.1 сәулелік температуралық тәуелділігі;
				10.6.1.2 Планк формуласын түсіндіру;
				10.6.1.3 Планк формуласын есептер шешуде қолдану;
				10.6.1.4 фотозффектіні сипаттау, фотозффектіні пайдалану мысалдары;
				10.6.1.5 фотозффектіні Эйнштейн теориясымен түсіндіру шығаруда;
				10.6.1.6 рентген сәулесінің электромагниттік сәулелерінің түрлерімен;
				10.6.1.7

				рентген с қолданы мысалда 10.6.1.8 альфа-бө шашырау Резерфор сипаттау; 95 9.6.1.9 күштерді сипаттау; 96 10.6.1.1 97 атом я массасын анықтау; 98 10.6.1.1 99 атом я байланыс формулас шығаруда 10.6.1.12 реакциян шешуде э массалы сақталу э
6.2 Радиоактивтілік				10.6.2.1 а, сәулелен мен қаси түсіндіру; 10.6.2.2 р ыдырауд ықтимал түсіндіру; 100 10.6.2 101 есепт радиоакт ықтимал

				қолдану; 102 10.6.2 103 тізбе реакциял шарттары 10.6.2.5 ядролық жұмыс іс сипаттау; 10.6.2.6 ядролық ядролық салыстыр 10.6.2.7 ра изотоптар қолдануд мысалда 104 10.6.2 105 радиа әдістерін
6.3 Элементар бөлшектер				10.6.3.1 э бөлшекте

7) "Астрономия негіздері" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
7.1 Жер және Ғарыш	106 7.7.1.1 107 әлемнің геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерін түсіну 108 7.7.1.2 геоцентрлік және гелиоцентрлік			

	жүйелерді салыстыру 109 7.7.1.3 Күн жүйесінің нысандарын қарастыру 110 7.7.1.4 111 жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуын және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру			
7.2 Астрофизика элементтері.	112		9.7.2.1 абсолюттік және көрінетін жұлдыздық шамаларды түсіну мен түсіндіру; 9.7.2.2 абсолюттік және көрінетін жұлдыздық шамаларды ажырату; 9.7.2.3 жұлдыздың жарқырауына әсер ететін факторларды атау; 9.7.2.4 аспан сферасының негізгі элементтерін атау; 9.7.2.5 жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың қозғалмалы картасын қолдана алу; 9.7.2.6 жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың аспан координатасын анықтау; 9.7.2.7	

8) "Әлемнің заманауи физикалық бейнесі" бөлімі:

8-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	113 7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
8.1 Физиканың дүниетанымдық мәні	114			10.8.1.1 адамның дүниетан көзқарас қалыптас және астр дамуының түсіндіру; 10.8.1.2 жаңа техн қоршаған артықшы қауіптілігі

31. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

32. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім бе

деңгейінің

7-10 сыныптарына арн

"Физика" пәнінен жаңар

мазмұндағы Үлгілік

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7 - сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Физика – табиғат туралы ғылым	• Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарды мысалдар келтіру; 7.1.1.2 физикалық құбылыстарды бірімен салыстыру; 7.1.1.3 физикалық құбылыстарды сипаттау; 7.1.1.4 ғылыми әдістер ұғымы
	• Табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері	7.1.1.5 табиғатты зерттеудің әдістерін ажырату
Физикалық шамалар мен өлшеулер	• Халықаралық бірліктер жүйесі	7.1.2.1 физикалық шамаларды Халықаралық бірліктер жүйесімен өлшем бірліктерімен сәйкестендіру
	• Скаляр және векторлық физикалық шамалар	7.1.2.2 скаляр және векторлық шамаларды ажырату және келтіру
	• Өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі. • Үлкен және кіші сандарды жазу •	7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды кезде еселік және үлестік көрсеткіш білу және қолдану, санды сәйкестендіру түрде жазу; 7.1.2.4 өлшем бірліктерін SI жүйесіне айналдыру;
	• №1 зертханалық жұмыс. "Кішкентай денелердің өлшемін анықтау" •	7.1.3.1 денелердің физикалық көлемін, уақыты мен темпін өлшеу атау;

	• №2-зертханалық жұмыс. "Физикалық шамаларды өлшеу"	7.1.3.2 мұғалімнің көмегімен және қатыстық қателікті анықтау 7.1.3.3 дененің ұзындығын, температурасын және уақыт өлшеу нәтижелерін аспапта қателіктерін ескере отырып 7.1.3.2 кішкентай денелердің қатарлар әдісі арқылы анықтау 7.1.3.5 физика кабинетінде кережелерін білу және сақтау
Механикалық қозғалыс	Механикалық қозғалыс және оның сипаттамасы • Санақ жүйесі	7.2.1.1 келесі терминдердің мағынасын түсіндіру - материя санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орта
	• Механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы	7.2.1.2 механикалық қозғалыс салыстырмалылығына мысал
	• Түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар	7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты қозғалысты және бірқалыпсыз қозғалыстың ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.4 түзу сызықты бірқалыпты қозғалысты және бірқалыпсыз қозғалысты ажырату
	• Жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу	7.2.1.5 есеп көмегімен қозғалыс дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу және
	• Әртүрлі механикалық қозғалыстардың графикалық түсініктері	7.2.1.6 координата өстерінде кестелерде өлшем бірліктерін қолдана отырып, s - тің t-ға тәуелділігінің графигін құру және түсіндіру 7.2.1.7 дененің орын ауыстыру уақытқа тәуелділігі графигін келесі жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық қалпында болуы (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалуы 7.2.1.8 есеп арқылы бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыс дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділігі графигінен жылдамдықты анықтау

		анықтау
115 2-тоқсан		
Тығыздық	• Масса және денелердің массасын өлшеу	7.2.2.16 электронды, серіппе таразылардың жұмыс принципі; 7.2.2.17 электронды, серіппе таразылардың көмегімен денелердің массасын өлшеу
	• Дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу	7.2.2.18 мұғалімінің көмегімен пішіндегі қатты дененің негізгі сұйықтықтың көлемін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) пайдаланып өлшеу
	Заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі. • №3 зертханалық жұмыс. "Сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау"	7.2.2.19 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіну мен түсініктемесін жасау; 7.2.2.20 мұғалімінің көмегімен сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын экспериментальдік жолмен анықтау; 7.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және сақталу
	• Тығыздықты есептеу	7.2.2.21 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану
3-тоқсан		
Денелердің өзара әрекеттесуі	Инерция құбылысы	7.2.2.1 инерция құбылысын мысалдар келтіру
	• Күш	7.2.2.2 күнделікті өмірден келетін әрекет етуіне мысалдар келтіру
	• Тартылыс құбылысы және ауырлық күші. Салмақ	7.2.2.15 масса, салмақ және ауырлық ұғымдарын білу және ажырату
	• №4 зертханалық жұмыс. "Серпімді деформацияларды зерттеу"	7.2.2.5 қатаңдық коэффициентін түсіну; 7.2.2.6 серпімділік күшінің деформацияға ұзаруына тәуелділік графигін салу; коэффициентін анықтау; 7.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және сақталу

	• Деформация	7.2.2.3 пластикалық және с деформациялар ұғымын тү 7.2.2.4 пластикалық және с деформацияларды ажырат келтіру
	• Серпімділік күші, Гук заңы	7.2.2.7 Гук заңының формул серпімділік күшін есептеу
	• Үйкеліс күші. • Үйкеліс әрекетін техникада ескеру • №5 зертханалық жұмыс. "Сырғанау үйкеліс күшін зерттеу"	7.2.2.11 үйкеліс күші түсініг мағынасын түсіну және түс 7.2.2.8 тербеліс, сырғанау ж жағдайындағы үйкелістерд 7.2.2.9 тербеліс, сырғанау ж жағдайындағы үйкелістерд түсіндіру; 7.2.2. тербеліс, сырғанау ж жағдайындағы үйкелістерд 7.2.2.12 қосымша әдебиетт үйкеліс күшінің пайдасы м мысалдар келтіру
	• Бір түзу бойымен денеге әрекет еткен күштерді қосу	7.2.2.13 күштерді берілген м графикалық түрде көрсету; 7.2.2.14 денеге бір түзу бой бағытталған және әсер етет графикалық түрде тауып, т күшінің анықтамасын білу
Қысым	• Газдардың сұйықтықтар және қатты денелердің молекулярлық құрылымы	7.3.1.1 заттардың молекуляр құрылысы негізінде, газдар сұйықтықтар мен қатты де құрылымын сипаттау
	• Қатты денелердегі қысым	7.3.1.2 қысымның физикал түсіндіру және өзгерту әдіс 7.3.1.3 есептер шығаруда қ қысымының формуласын
	• Сұйықтықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы	7.3.1.4 газ қысымын молек құрылым негізінде түсіндір
	•	7.3.1.5 сұйықтықтардағы ги

		қысымның формуласын ш есептер шығаруда қолдану
	Қатынас ыдыстар	7.3.1.6 қатынас ыдыстарды мысалдар келтіру
	Гидравликалық машиналар	7.3.1.7 гидравликалық маш жұмыс істеу принципін сип 7.3.1.8 гидравликалық маш қолдану кезіндегі күштің ұ
	• Атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу	7.3.1.9 атмосфералық қысы табиғатын түсіндіру және о әдістерін ұсыну
	• Манометрлер. Сорғылар	7.3.1.10 манометр мен сорғы жұмыс істеу принципін сип
	• № 6 зертханалық жұмыс. "Архимед заңын зерделеу"	7.3.1.11 кері итеруші күшті а оның сұйықтыққа батырыл көлеміне тәуелділігін зерттеу 7.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
	Кері итеруші күш	7.3.1.12 сұйықтықтар мен г итеруші күштің табиғатын т 7.3.1.13 есептер шығаруда А қолдану
	• № 7 зертханалық жұмыс. "Дененің сұйықтықта жүзу шарттарын анықтау"	7.3.1.14 дененің сұйықтықт шарттарын зерттеу; 7.3.1.15 дененің сұйықтықт шарттарын анықтау; 7.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
116 4-тоқсан		
Жер және Ғарыш	• Аспан денелері туралы ғылым	7.7.1.1 әлемнің геоцентрлік гелиоцентрлік жүйелерін т 7.7.1.2 геоцентрлік және гел жүйелерді салыстыру
	• Күн жүйесі	7.7.1.3 Күн жүйесінің нысан

		қарастыру
	• Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл)	7.7.1.4 жыл мезгілдерінің ең байланысты ауысуы және күн ұзақтығын түсіндіру

7 сынып курсын қайталау

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7 сыныптың физика курстарын қайталау		
Жұмыс және қуат	Механикалық жұмыс • Қуат •	117 8.2.3.1 механикалық жұмыс ұғымының физикалық мағынасын және түсіндіру; 118 8.2.3.10 қуат ұғымының мағынасын түсіндіру; 119 8.2.3.11 механикалық жұмыс қуаттың формулаларын есептеу қолдану
Күш моменті	• Қарапайым механизмдер	120 8.2.4.1 "Механиканың айналу тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуы" мысалдар келтіру; 121 8.2.4.2 күш моменті ұғымын физикалық мағынасын түсіндіру
	Дененің массалық центрі №1 зертханалық жұмыс. • "Жазық фигураның массалар центрін анықтау"	122 8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижелерін талдау 123 8.2.4.3 жазық фигураның центрін эксперименталды жолмен анықтау
	• №2 зертханалық жұмыс. "Иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау"	124 8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижелерін талдау 125 8.2.4.5 иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау

		126 8.1.3.5 физика кабинеті ережелерін түсіндіру және
	• Иіндіктің тепе-теңдік шарты	127 8.2.4.4 тепе-теңдікте тұр үшін күш моменттер ереже тұжырымдау және есептер қолдану
	• Пайдалы әрекет коэффициенті. • №3 зертханалық жұмыс. "Көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау"	128 8.1.3.1 мұғалімнің көмегі эксперимент жасау, нәтиже 8.2.4.6 көлбеу жазықтықтың коэффициентін тәжірибеде 129 8.1.3.5 физика кабинеті ережелерін түсіндіру және
Энергия	Кинетикалық энергия. • Потенциалдық энергия	8.2.3.2 механикалық энергия ажырату; 8.2.3.3 денедегі энергия түр 8.2.3.4 кинестетикалық және потенциалдық энергияның түсіндіру; 8.2.3.5 кинестетикалық энергия формуласын есептерді шығару 8.2.3.6 жерден жоғары көтер үшін потенциалдық энергия серпімді дененің формуласы
	• Энергияның сақталуы және түрленуі	8.2.3.7 энергияның бірінші түрлену мысалдарын келтіру 8.2.3.8 энергияның бірінші түрлену мысалдарын сипаттау 8.2.3.9 механикалық энергия заңын есептер шығаруда қолдану
1302-тоқсан		
Жылу құбылыстары	• Жылу қозғалысы, броундық қозғалыс, диффузия	8.3.1.1 молекулярлы-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін келтіру және тәжірибені сипаттау

	• Температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары	8.3.1.3 температураны өлшеу тәсілдері, оны өлшеу үшін қолданылатын ұлғаю негізінде сипаттау; 8.3.1.4 қатты күйден сұйық күйге айналуына мысал келтіру; 8.3.1.2 температураның мәнін өлшеу шкала (Цельсий, Кельвин) және оның бірліктерімен өрнектеу
	• Ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері	8.3.2.1 ішкі энергия анықталу тәсілдері мен түсіндіру; 8.3.2.2 ішкі энергияның өзгеруін сипаттау
	• Жылу өткізгіштік, конвекция, сәуле шығару	8.3.2.3 жылу берілудің түрлері
	• Табиғаттағы және техникадағы жылу берілу	8.3.2.4 техникада және тұрмыста жылу беру түрлерінің қолданылуына мысал келтіру
	• Тірі ағзалар өміріндегі жылу құбылыстарының рөлі	8.3.2.5 әр түрлі температурадағы тірі ағзалардың бейімделуіне мысал келтіру
	• Жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі рөлі	8.3.2.6 жылу алмасу процесінің анықталуы, алынған немесе берілген жылу мөлшерін анықтау; 8.3.2.7 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасы
	Отынның энергиясы • Отынның меншікті жану жылуы	8.3.2.8 есептерді шығару барысында отынның жануы кезінде бөлінетін жылу мөлшерін анықтау
	• № 4 зертханалық жұмыс. "Температуралары әр түрлі суды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру"	8.1.3.1 эксперимент жүргізу нәтижелерін мұғалімнің көмегімен жазу 8.3.2.9 жылу процестерінде энергияның сақталу және айналу заңдары 8.1.3.4 эксперимент жүргізу факторларды анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі эксперимент ережелерін түсіндіру және оларды қолдану

	• Жылу процестеріндегі энергияның сақталу және айналу заңы	8.3.2.10 жылулық тепе-теңдесіптер шығаруда қолдану
Заттың агрегаттық күйлері	• Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы	8.3.1.5 молекулярлы-кинетика негізінде қатты күйден сұйық айнаруды сипаттау; 8.3.2.11 балқу/кристалдану жұтылатын/бөлінетін жылу формуласын есептер шығару 8.3.2.12 заттың балқу және кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау
	• № 2 зертханалық жұмыс. "Мұздың меншікті балқу жылуын анықтау"	8.1.3.1 эксперимент жүргізілуі мұғалімнің көмегімен жазу 8.3.2.13 эксперимент көмегімен меншікті балқу жылуын анықтау 8.1.3.5 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және
	Булану және конденсация. • Қаныққан және қанықпаған булар	8.3.1.6 заттың сұйық күйде және кері айналуын мысалымен 8.3.1.7 молекулярлы-кинетика негізінде заттың сұйық күй және кері айналуын сипаттау 8.3.2.14 булану және конденсация температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.15 су буының мысалымен қанығу күйін сипаттау
	Қайнау, буланудың меншікті жылуы. • Қайнау температурасының атмосфералық қысымға тәуелділігі	8.3.2.16 булану кезіндегі жылу анықтау; 8.3.2.17 қайнау температурасының қысымға тәуелділігін түсіндіру
3-тоқсан		
Термодинамика негіздері	• Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы	8.3.2.18 термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру
	• Жылу процестерінің қайтымсыздығы,	8.3.2.19 термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру

	термодинамиканың екінші заңы	заңының мағынасын түсіндіру
	• Жылу қозғалтқыштары	8.3.2.23 энергияның жылу мен жұмысқа айналуын сипаттау; 8.3.2.21 іштен жану қозғалтқыш турбинасының жұмыс істеуін сипаттау
	• Жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті	8.3.2.19 жылу қозғалтқышының пайдалы әрекет коэффициентін анықтау; 8.3.2.22 интернет көздерінің жылу қозғалтқыштарын жетілдіру жолдарын ұсыну
	• Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелері	8.3.2.24 жылу машиналарын пайдалануда ортаның экологиясына әсерін бағалау
Электростатика негіздері	• Денелердің электрленуі, электр заряды, өткізгіштер мен диэлектриктер	8.4.1.1 электр заряды ұғымын сипаттау; 8.4.1.2 үйкеліс арқылы дене электрленуі және индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс мысалдар келтіру
	• Электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды	8.4.1.4 электр зарядын сақтау заңын түсіндіру; 8.4.1.5 Кулон заңын түсіндіру; 8.4.1.6 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану
	• Электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі	8.4.1.7 "электр өрісі" және оның сипаттамасы ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 8.4.1.8 біртекті электростатиктік зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.9 электр өрісін күш сызықтарымен кескіндеу
	• Электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор	8.4.1.10 потенциалдар айырымы мен потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру;

		8.4.1.11 - конденсаторлардың және қолданылуын сипаттау
131 4-тоқсан		
Тұрақты электр тогы	• Электр тогы, электр тогы көздері	8.4.2.1 электр тогы ұғымын тогының пайда болу шарттарын
	• Электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу	8.4.2.2 электр схемасын графикалық түрде бейнелеуде электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану; 8.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын оның өлшем бірлігін түсіндіру
	• № 6 зертханалық жұмыс. "Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу"	132 8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижелерін талдау; 8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күшін кернеуді өлшеу; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және сақтау
	№ 7 зертханалық жұмыс. "Тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу"	133 8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижелерін талдау; 8.4.2.5 тұрақты температурада өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру; 8.1.3.2 есептің көмегімен обьектілердің қатыстық қателіктерді анықтау; 8.1.3.3 эксперименттен деректер жинақтау, талдау және қателіктерді ескеріп жазу; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және сақтау
	• Тізбек бөлігі үшін Ом заңы	8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңын құрылымдау; 8.4.2.7 тізбек бөлігі үшін Ом заңын шығаруда қолдану
	• Өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің	8.4.2.8 кедергінің физикалық

	меншікті кедергісі, реостат	оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.9 есеп шығаруғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формуламен есептеу;
	• № 8 зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді тізбекті қосуды зерттеу"	134 8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен тізбекті эксперимент жасау, нәтижелерін талдау; 8.4.2.10 өткізгіштерді тізбекті қосудың заңдылықтарын эксперимент жасау арқылы анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі эксперимент ережелерін түсіндіру және сақтау;
	• № 9 зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу"	135 8.1.3. мұғалімнің көмегімен параллель эксперимент жасау, нәтижелерін талдау; 8.4.2.10 өткізгіштерді параллель қосудың заңдылықтарын эксперимент жасау арқылы анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі эксперимент ережелерін түсіндіру және сақтау;
	• Өткізгіштерді тізбекті және параллель қосу	8.4.2.12 өткізгіштерді тізбекті және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін қолданып, электр тізбектерін құрастыру;
	• Электр тогының жұмысы мен қуаты	8.4.2.13 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	• Электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы	8.4.2.14 Джоуль-Ленц заңын эксперимент жасау арқылы шығару үшін қолдану;
	• № 10 зертханалық жұмыс. "Электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау"	136 8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен жұмыс және қуат эксперимент жасау, нәтижелерін талдау; 8.4.2.15 электр тогының жұмысы мен қуатын эксперименталды жолмен анықтау; 8.4.2.16 кВт сағ өлшем бірлігін пайдаланып, электр энергиясының құнын есептеу; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі эксперимент ережелерін түсіндіру және сақтау;
	• Металдардағы электр кедергісінің	8.4.2.17 металл өткізгіштердің

	температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік	тогын және оның кедергісін температураға тәуелділігін с
	• Электрқыздырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар	8.4.2.18 қысқа тұйықталуды себептерін және алдын алу түсіндіру
	• Электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы)	8.4.2.19 сұйықтықтардағы э түсіндіру
8 сынып курсын қайталау		

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8 сыныптың физика курстарын қайталау		
Электромагниттік құбылыстар	Тұрақты магниттер, магнит өрісі. • № 1 зертханалық жұмыс. "Тұрақты магниттің қасиеттерін зерттеу және магнит өрісінің бейнесін алу"	9.4.3.1 магниттердің негізгі сипаттама беру және магнит сызықтары арқылы график 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент мұғалімнің көмегімен нәти 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 9.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және 9.1.3.3 эксперимент нәтиже етеін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	Тоғы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі • Тоғы бар шарғының магнит өрісі	9.4.3.2 магнит өрісінің сипат түсіндіру; 9.4.3.3 тоғы бар түзу өткізгіш соленоидтің айналасындағы сызықтарының бағытын а
	• Электромагниттер және оларды қолдану •	9.4.3.4 жолақ магнит пен со магнит өрістерін салыстыр

	• № 2 зертханалық жұмыс. "Электрмагнитті құрастыру және оның әсерін сынау"	137 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент мұғалімнің көмегімен нәтижелерін сипаттау; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасай алуы; 9.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және 9.1.3.3 эксперимент нәтижесінде факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	• приборы • Магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	9.4.3.5 магнит өрісінің тогы әсерін сипаттау; 9.4.3.6 электр қозғалтқыштың өлшеуіш құралдардың жұмыс
	• Электромагнитная индукция, генератор	9.4.3.7 электромагниттік индукцияның құбылысын сипаттау; 9.4.3.8 қосымша әдебиеттермен әлемде және Қазақстанда электр энергиясының мысалдарын келтіру
Жарық құбылыстары	• Жарықтың түзу сызықты таралу заңы	9.5.1.1 Күннің және Айдың тарауын түсіндіру; 9.5.1.2 Күннің және Айдың тарауын графикалық бейнелеу
	• Жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар	9.5.1.3 эксперимент арқылы шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау; 9.5.1.4 айналық және шашылану шағылудың мысалдарын келтіру түсіндіру; 9.5.1.5 жазық айнада дененің және оны сипаттау
	• Сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу	9.5.1.6 дененің кескінін алу айнада сәуленің жолын салу алынған кескінді сипаттау
	• Жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу	9.5.1.7 жазық параллель пл. сәуленің жолын салу;

		9.5.1.8 жарықтың сыну заңы; 9.5.1.9 есептерді шығаруда шындықпен ішкі шағылу заңын қолдану; 9.5.1.10 экспериментке сүйенген ішкі шағылу құбылысы.
	• № 3 зертханалық жұмыс. "Әйнек шынының сыну көрсеткішін анықтау"	9.5.1.11 әйнек шынының сыну көрсеткішін экспериментальды анықтау; 9.5.1.12 сыну көрсеткішінің мәнін кестелік мәндермен және эксперимент нәтижелерімен салыстыру; 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін мұғалімнің көмегімен талдау; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 9.1.3.4 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және сақтау; 9.1.3.3 эксперимент нәтижелерін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	Линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы. • Линзаның көмегімен кескін алу	9.5.1.13 жұқа линза формуласы; 9.5.1.4 жұқа линза формуласын шығару үшін қолдану; 9.5.1.15 линзаның сызықтық формуласын есептер шығаруға қолдану; 9.5.1.16 жұқа линзада сәулелердің салу және алынған нәтижелерін талдау.
	• № 4 зертханалық жұмыс. "Жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау"	9.5.1.17 жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау" 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін мұғалімнің көмегімен талдау; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау;

		9.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
		9.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	• Көз оптикалық жүйе ретінде, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері	9.5.1.18 көздің алыстан көру жақыннан көргіштігін түзету
	• Оптикалық аспаптар	9.5.1.19 қарапайым оптикалық құралдарды (перископ, обсерватория) құрастыру
2-тоқсан		
Кинематика негіздері	• Механикалық қозғалыс	9.2.1.1 материялық нүкте, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымы, мағынасын түсіндіру, жылдамдық қосу және орын ауыстыру тәсілдерін қолдану
	Векторлар және оларға амалдар қолдану • Вектордың координаталар өстеріндегі проекциялары	9.2.1.2 вектор ұғымын түсіндіру 9.2.1.3 векторларды қосу, азайту, скалярға көбейту; 9.2.1.4 вектордың координаталар проекциясын анықтау, вектордың құраушыларға жіктеу
	• Түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.5 қозғалыс жылдамдығын орын ауыстыру түсініктерін білу; 9.2.1.6 уақыттан тәуелділік орын ауыстыруды, жылдамдықты анықтау
	• Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.7 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық формулаларын есептер шығаруда қолдану 9.2.1.8 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координаталар ауыстыру теңдеулерін түсіндіру, шығаруда қолдану
	• № 5 зертханалық жұмыс. "Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау"	9.2.1.9 тең үдемелі қозғалыс

		9.2.1.10 теңүдемелі қозғалыс дененің үдеуін экспериментпен анықтау; 9.1.3.2 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну 9.2.1.11 теңүдемелі қозғалыс орын ауыстырудың және жол уақытқа тәуелділік графиктерін және оларды түсіндіру; 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін мұғалімнің көмегімен 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасай алу; 9.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және 9.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	• Дененің еркін құлауы, еркін құлау үдеуі	9.2.1.12 еркін түсуді сипаттау теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулер қолдану
	• № 6 зертханалық жұмыс. "Көлденең лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу"	9.2.1.13 теңайнымалы және қозғалыстың кинематикалық қолдана отырып, көлденең дененің қозғалысын сипаттау 9.2.1.14 көлденең лақтырылған қозғалыс жылдамдығын анықтау 9.2.1.15 есептің көмегімен кінәз лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу; 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін мұғалімнің көмегімен 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасай алуы; 9.1.3.4 физика кабинетінде

		ережелерін түсіндіру және 9.1.3.3 эксперимент нәтиже- етейін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну
	Қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы Сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар	9.2.1.16 сызықтық және бұ- шамалар түсінігін түсіндіру 9.2.1.17 дененің шеңбер бойы- бірқалыпты қозғалысын сы- зықтық және бұрыштық шамалар арқылы 9.2.1.18 сызықтық және бұ- жылдамдықты байланыст- түсіндіру және өрнекті есеп- қолдану
	Центрге тартқыш үдеу	9.2.1.19 центрге тартқыш үд- түсіну және есептер шығару
3-тоқсан		
Астрономия негіздері	• Жұлдызды аспан	9.7.2.1 абсолюттік және көр- жұлдыздық шамаларды тү- түсіндіру 9.7.2.2 абсолюттік және көр- жұлдыздық шамаларды а- 9.7.2.3 жұлдыздырдың жар- ететін факторларды атау
	• Аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі	9.7.2.4 аспан сферасының н- элементтерін атау; 9.7.2.5 жұлдызды аспанның картасын қолдана алуы; 9.7.2.6 жұлдызды аспанның картасынан жұлдыздардың координатасын анықтау
	• Әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінетін қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт	9.7.2.7 әртүрлі ендіктегі жұл- шарықтау айырмашылығы 9.7.2.8 жергілікті, белдеулік бүкіләлемдік уақытты сәйк-
	• Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың	9.7.2.9 Кеплер заңдарының

	қозғалыс заңдары	денелерінің қозғалысын түсіндіру
	• Астрономиядағы ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау	9.7.2.10 Күн жүйесіндегі денелердің қашықтығын немесе өлшем бірлігі үшін параллакс әдісін қолдану
Динамика негіздері	• Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері	9.2.2.1 инерция, инерттілік жүйесі, инерциялық санақ жүйесі ұғымына мағынасын түсіну мен түсіндіру; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және оны есептерде қолдану
	• Механикадағы күштер	9.2.2.3 ауырлық күші, серпім күші және үйкеліс күші табиғатын түсіндіру
	• Ньютонның екінші заңы, масса	9.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және оны есептерде қолдану
	• Ньютонның үшінші заңы	9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және оны есептерде қолдану
	• Бүкіләлемдік тартылыс заңы	9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептерде қолдану
	Дененің салмағы, салмақсыздық	9.2.2.12 үдеумен қозғалған дененің салмағын, физикалық мағынасын түсіндіру; 9.2.2.13; үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау; 9.2.2.14 салмақсыздық күйін мысал келтіру
	Денелердің ауырлық күші әсерінен қозғалуы.	9.2.2.10 бірінші ғарыштық жылдамдық формуласын білу; 9.2.2.11 бірінші ғарыштық жылдамдық формуласын есептер шығару
	• Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы	9.2.2.7 ғарыш аппараттары орбиталарының ерекшеліктерін білу; 9.2.2.8; ғарыш аппараттары орбиталарының ерекшеліктерін білу

		салыстыру; 9.2.2.9 ауырлық өрісіндегі деңгейді қозғалысын сипаттайтын параметрді есептеу

4-тоқсан

Сақталу заңдары	Дене импульсі және күш импульсі	9.2.3.1 "дене импульсі" және "күш импульсі" түсініктерін ажырату
	• Импульстің сақталу заңы. • Реактивті қозғалыс	9.2.3.2 импульс сақтау заңының математикалық формуласын және оны есеп шығарғанда қолдану; 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалыс түсінігін түсіндіру; 9.2.3.4 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру; 138 9.2.3.5 Байқоңыр ғарыш кемесінің аймақтық және халықаралық маңыздылығына баға беру
	• Механикалық жұмыс және энергия	9.2.3.6 механикалық жұмыс пен энергияны сараптамалық және графиктік тәсілдермен анықтау; 9.2.3.7 жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру
	• Энергияның сақталу және айналу заңы	9.2.3.8 энергияның сақталу заңының тұжырымдау; 9.2.3.9 энергияның сақталу заңының тұжырымдау және есептер шығару қолдану

9 сыныптың физика курстарын қайталау

•

• 4) 10-сынып:

• 4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

9 сыныптың физика курстарын қайталау

Тербелістер және толқындар	Тербелмелі қозғалыс	10.2.5.1 еркін және еріксіз тербелістердің түсініктерін түсіндіру; 10.2.5.2; еркін және еріксіз тербелістердің түсінігін ажырату; 10.2.5.2 еркін және еріксіз тербелістердің мысалдар келтіру; 10.2.5.3 амплитуда, период, жиілік, анықтамаларын түсіну мен есептеу; 10.2.5.5 амплитуда, период, энергияны эксперименталды анықтау; 10.2.5.6 формулаларды қолданып, энергия, жиілік, циклдік жиілікті анықтау;
	• Тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі. • Тербелмелі қозғалыстың теңдеуі	10.2.5.7 тербелмелі процестерде энергияның сақталуын сипаттау; 10.2.5.8 гармониялық тербелістердің графиктері бойынша координаттар, жылдамдықтың және үдеудің графикаларын жазу
	• Математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері	10.2.5.9 әртүрлі тербелмелі маятниктердің тербелістің пайда болу себептерін түсіндіру; 10.2.5.10 маятниктер тербелістерінің периодының әртүрлі параметрлеріне тәуелділігін табу
	• № 1 зертханалық жұмыс. "Математикалық маятниктің көмегімен еркін құлау үдеуін анықтау"	10.2.5.11 математикалық маятниктердің периодының формуласына тәуелділігін анықтау; 10.2.5.12 период квадратының ұзындығына тәуелділік графикаларын жазу және талдау; 139 10.1.3.1 өз бетінше эксперименталды нәтижелерін жазу; 10.1.3.2 алынған нәтижелерін талдау;

		қорытынды жасау; 10.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну; 10.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
	• Еркін және еріксіз тербелістер, резонанс	10.2.5.13; еріксіз тербеліс амплитудасын мәжбүрлеуші күштің жиілігі бойынша график бойынша сипаттау; 10.2.5.14 резонанс құбылысы
	• Еркін электромагниттік тербелістер	10.4.4.1 тербелмелі контурдағы электромагниттік тербелістер түрде сипаттау;
	• Толқындық қозғалыс	10.2.5.15 толқын жылдамдығы және толқын ұзындығы формуласын түсіндіру мен есеп шығару; 10.2.5.16 көлденең және бойлық толқындарды ажырату мен
	• №2 зертханалық жұмыс. "Беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау"	10.2.5.17 су бетіндегі толқын жылдамдығын эксперимент арқылы анықтау 140 10.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін жазу; 10.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 10.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, жақсарту әдістерін ұсыну; 10.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және
	• Дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық	10.2.5.18 дыбыстың пайда болу таралу шарттарын атау; 10.2.5.19 дыбыс сипаттамалары толқындарының жиілігі және амплитудасымен сәйкесте

		10.2.5.20 резонанстың пайд шарттарын атау және оның мысалдар келтіру; 10.2.5.21 жаңғырықтың пай табиғатын және оны қолда сипаттау; 10.2.5.22 табиғатта және тех ультрадыбыс пен инфрады қолдануға мысалдар келтір
	Электромагниттік толқындар • Электромагниттік толқындар шкаласы	10.4.4.2 механикалық толқ электромагниттік толқынд қасиеттерін түсіндіру; 10.4.4.3 механикалық толқ электромагниттік толқынд ұқсастықтарын салыстыру 10.4.4.4 электромагниттік т шкаласын сипаттау және ә диапазондағы толқындард қолданылуына мысалдар м 10.4.4.5 шыны призма арқы жарықтың дисперсиясына сипаттама беру
141 2-тоқсан		
Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар	• Жылулық сәуле шығару	10.6.1.1 жылулық сәуле шы энергиясының температур сипаттау
	Жарық кванттары туралы Планк гипотезасы	10.6.1.2 Планк формуласын т 10.6.1.3 Планк формуласын шығаруда қолдану
	Фотоэффект құбылысы	10.6.1.4 фотоэффект құбылы және фотоэффект құбылыс техникада пайдаланылуын келтіру; 10.6.1.5 есептер шығаруда ф үшін Эйнштейн формуласы
	• Рентген сәулелері	10.6.1.6 рентген сәулесін эл сәулелердің басқа түрлерім

		10.6.1.7 рентген сәулесін қолдануға мысалдар келтіру
	Радиоактивтілік.	142 10.6.2.1 а, b және g - сәуле табиғаты мен қасиеттерін т
	• Радиоактивті сәулеленудің табиғаты	
	• Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы	143 10.6.1.8 а-бөлшегінің ша бойынша Резерфорд тәжіри
144 3 - тоқсан		
Атом ядросы	Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер.	145 10.6.1.9 ядролық күште қасиеттерін сипаттау;
	Массалар дефекті, атом ядросының байланыс энергиясы	146 10.6.1.10 атом ядросының ақауын анықтау;
		147 10.6.1.11 атом ядросының энергиясы формуласын есептеу қолдану
	Ядролық реакциялар.	148 10.6.1.12 ядролық реакция теңдеуін шешуде зарядтық, массалық сандардың сақталуы қолдану;
	Радиоактивті ыдырау заңы	149 10.6.2.2 радиоактивті ыдырау ықтималдық сипатын түсінік
		150 10.6.2.3 радиоактивті ыдырау есеп шығаруда қолдану
	Ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция.	151 10.6.2.4 тізбекті ядролық реакциялардың өту шарттар
	• Ядролық реакторлар	152 10.6.2.5 ядролық реакторлар істеу принципін сипаттау
	Термоядролық реакциялар	153 10.6.2.6 ядролық ыдырау синтезді салыстыру;
	• Радиоизотоптар, радиациядан қорғану	154 10.6.2.7 радиоактивті изотоптар қолдануға мысалдар келтіру
		155 10.6.2.8 радиациядан қорғану сипаттау
	• Элементар бөлшектер	156 10.6.3.1 элементар бөлшектер

4 тоқсан

Әлемнің заманауи физикалық бейнесі	• Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы	10.8.1.1 адамның дүниетанымын көзқарасының қалыптасуы және астрономия дамуының түсіндіру
	• Экологиялық мәдениет	10.8.1.2 жаңа технологиялар ортаға ықпалының артықшылығын қауіптілігін бағалау

7-10 сыныптардың физика курстарын қайталау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

69-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

706-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (әрі қарай – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабының 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушының әлем туралы біртұтас ғылыми түсінігін қалыптастыру, химиялық заттар мен олардың түрленуі, химиялық процестер, заңдар мен олардың заңдылықтары туралы білімін нақты өмірде қауіпсіз пайдалану біліктерін дамыту.

3. Оқыту міндеттері:

1) білім алушыларға химиядағы түсініктер, заттар және заңдар, заттардың атомдары мен молекулаларының құрамы мен ішкі құрылысы, заттар қасиетінің химиялық реакциялар барысында түрленуі туралы хабар беру;

2) қауіпсіздік техникасы талаптарын сақтай отырып заттардың сандық және сапалық құрамы мен қасиеттерін зерттеу бойынша химиялық эксперимент жүргізу кезіндегі әмбебап дағдылары мен зерттеушілік біліктерін дамыту;

3) химиялық процестер мен олардың заңдылықтарын түсіну, болжау және қолдану үшін химияның басты заңдылықтарын зерделеу;

4) заттар қасиеттерінің олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін талдау;

5) бейорганикалық және органикалық қосындылардың ең маңызды кластарының арасындағы генетикалық байланысын синтездеу;

6) әртүрлі материалдардың қасиеттерін бағалау;

7) химиялық өндірістің қоршаған орта мен адам денсаулығына тигізетін әсерінің салдарын бағалау;

8) қоршаған ортада экологиялық сауатты тәртіпке, денсаулыққа қарауға тәрбиелеу.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) білім алушылардың дамуындағы кемшіліктерді дер кезінде жеңу;

2) оқу материалын қайталау мен бекітудің арнайы әдістерінің көмегімен ақыл-ойының даму деңгейін арттыру;

3) оқытудың белсенді әдістерінің және сабақта мадақтаудың көмегімен

ынтасын арттыру;

4) білімі мен білігін қолдануда, өмірлік және экологиялық мәселелерді шешуде кіріктірілген білім жүйесін, функционалдық қабілеттерін дамыту.
2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Бағдарламада оқушыдан математикалық есептеулерді орындау мен кейбір заттарды физикалық негіздеу біліктерін талап ететін ауқымды көлемдегі ғылыми түсініктер, заңдар мен заңдылықтар, сондай-ақ есте сақтауды қажет ететін формулалар қамтылған, бұл меңгерудің қосымша қиындықтарын тудырады.

6. Оқу процесін ұйымдастыруда білім алушылардың психикалық ерекшеліктері ескеріледі:

1) зияттық жүктеме кезіндегі тез шаршағыштық;

2) танымдық процестердің жетілмегендігі: зейіннің, есте сақтаудың, қабылдаудың, елестетудің, ойлаудың;

3) көру-кеңістіктік және есту-сөйлеу ақпаратын өңдеудегі қиындықтар;

4) коммуникативтік дағдылардың қалыптаспағандығына байланысты топта және жұппен жұмыс істеудегі қиындықтар.

7. Бағдарлама тұлғалы-бағыттық, жүйелік, іс-әрекеттік, жекелік және сараландырылған тәсілдердің негізінде жүзеге асырылады:

1) тұлғалы-бағыттық тәсіл -білім алушының өз дене және ақыл-ой қабілеттерін түсінуіне, мүмкіндіктері мен потенциалын барынша дамыту үшін, оқуда сәттілігін қамтамасыз ету үшін жағдайлар жасауға бағдарланған;

2) іс-әрекеттік тәсіл -білім алушының орындау алгоритмін көрсетуге, нақты әрекеттердің көмегімен үйретуге негізделген іс-әрекетін (танымдық, зерттеушілік, эксперименталдық) ұйымдастыруды қарастырады: молекула модельдерінің құрастырылуын көрсету, белгілі химиялық аспаптардың көмегімен химиялық эксперимент жүргізу,

алгоритм бойынша тіректік конспект, кесте, схема құрастыру;

3) жүйелік тәсіл білім алушылардың ғылым негіздерін білім, біліктер және дағдылар жүйесі түрінде меңгеруін қамтиды, бұлар бағдарламаның барлық бөлімдерін оқу барысында жүзеге асырылады және мұғалім оларды оқу материалын қарапайымнан күрделіге қарай орналастыруды, ұғынуға қиын оқу материалын кезеңмен үйретуді ескере отырып, дұрыс орналастыруы қажет;

4) жекелік және сараландырылған тәсілдер - білім алушылардың жекелік және типологиялық ерекшеліктерін ескеруге, сөйлеу-ойлау әрекетін дамытуға, сөйлеу тілінің коммуникативтік қызметін қалыптастыруға, танымдық белсенділігін, дербестігін және жауапкершілігін дамытуға мүмкіндік береді.

8. Оқыту процесінде қамтамасыз етіледі: өткенді үнемі қайталау, әрекет түрлерін ауыстыру, практикалық және зертханалық жұмыстарды орындау, есептерді және реакция теңдеулерін шығару барысында алгоритмдік нұсқауларды пайдалану.

9. Химия кабинеті реактивтер мен зертханалық жабдықтар сақталатын зертханамен біріктіріледі, сонымен қатар кабинетте компьютер және проекторға арналған пульті бар интерактивті тақта болады. Кабинетке химиялық эксперимент жүргізу үшін ауаны сорып шығаратын шкаф қойылады. Зертханалық жабдықтар: ыдыстар, реактивтер, аспаптар мен материалдар.

10. Суммативті және формативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып өз-бетінше құрастырады.

11. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1)1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

3) тапсырмаға берілген жазбаша нұсқаулықты, қажет болған жағдайда, мұғалім баяу дауыстап, анық мағыналы екіпінмен оқуына;

4) мүмкіндігі шектеулі білім алушылардың жекелік мүмкіндіктерін ескере отырып тапсырма мәтінін бейімдеуге (ірірек қаріп, бір тапсырманың басқасынан айқын түрде шектелуі);

5) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

6) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

12. Формативті бағалау нәтижелерін талдау, мұғалімге белгілі бір тапсырмалар (тақырыптар, бөлімдер) қиынға түсетін білім алушыларды анықтауға, сонымен қатар жекелік және топтық түзету сабақтарында біліміндегі олқылықтарды жою жұмысының мазмұнын айқындауға мүмкіндік береді.

3-тарау. "Химия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

14. Бағдарламаның мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

1) "Заттардың бөлшектері" бөлімі;

2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі;

3) "Химиядағы энергетика" бөлімі;

4) "Химия айналамызда" бөлімі;

5) "Химия және өмір" бөлімі.

15. Бөлімдер білім, түсінік және дағдыларды қамтитын күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан тұратын бөлімшелерден тұрады.

16. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) атомдар, иондар және молекулар;

2) атомның құрамы мен құрылысы;

3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы, атомдардан иондардың құрылуы;

4) химиялық байланыстар түрлері.

17. "Химиялық реакциялардың заңдылықтары" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі;

2) химиялық реакциялардың жіктемесі;

3) массаның сақталу заңы;

4) металдардың электрохимиялық кернеу қатары.

18. "Химиядағы энергетика" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;

2) химиялық реакциялар жылдамдығы;

3) химиялық тепе-теңдік;

4) қышқылдар мен негіздер теориясы.

19. "Химия айналамызда" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) заттардың жіктемесі;

2) Жер химиясы;

3) көміртек және оның қосындылары химиясы.

20. "Химия және өмір" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) "Биохимия".

21. 7-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химия пәні. Таза заттар және қоспалар". Химия –жаратылыстанудың саласы, заттар туралы ғылым, химияның дамуы мен маңызы, химия кабинетіндегі және зертханасындағы қауіпсіздік техникасының ережелері; таза заттар және олардың физикалық қасиеттері, біртекті және әртекті қоспалар, заттарды тазарту және бөлу тәсілдері; жәй және күрделі заттар; элемент, химиялық қосындылар; №1 практикалық жұмыс "Техника қауіпсіздігі ережелері және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"; №1 зертханалық тәжірибе "Заттар мен олардың қосындыларын салыстыру"; №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту";

2) "Заттар күйінің өзгеруі". Физикалық және химиялық құбылыстар, химиялық реакция, заттың агрегаттық күйлері, қатты, сұйық, бөлшектердің кинетикалық теориясына сәйкес газтәріздес заттардың құрылымы, заттардың салқындау, қыздыру және булану процестері; №3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерттеу"; №4 зертханалық тәжірибе "Аспирин немесе салолдың салқындау процесін зерттеу"; №5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау процесін зерттеу"; №1 бақылау жұмысы;

3) "Атомдар. Молекулалар. Заттар". Атомдар және молекулалар, атомдар мен молекулалардың айырмашылығы, химиялық элементтер, химиялық элементтердің символдары, элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу, жай және күрделі заттар, атомның құрамы мен құрылысы, ядро, протон, нейтрон, электрон, изотоптар, элементті аталуы және фундаменталды бөлшектерінің саны бойынша сипаттау;

4) "Ауа. Жану реакциясы". Ауа және оның құрамы, атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызы, жану процесі, заттың жану шарттары, тез тұтанатын, жанатын және жанбайтын заттар, отын, оттеқ, тұтану көзі, тұтану температурасы, металдар мен бейметалдардың жануы, жану реакциясының өнімдері; №6 зертханалық тәжірибе "Майшамның жануы"; №2 практикалық жұмыс/Көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттегінде жануын салыстыру"; №2 бақылау жұмысы;

5) "Химиялық реакциялар". Табиғи қышқылдар мен сілтілер, "қышқылдық" және "сабынды" қасиеттер, индикаторлар, әмбебап индикатор, рН шкала, метилоранж, лакмус, фенолфталеин, индикаторлардың түрлі орталарда түстерінің өзгеруі, қышқылдар мен сілтілер, антацидті заттар, бейтараптану реакциясы, сұйылтылған қышқылдар, қышқылдардың қолданылу аймақтары, қышқылдармен жұмыс жүргізу ережелері, сұйылтылған қышқылдардың түрлі металдармен әрекеттесуі, сутекке сапалық реакция, карбонаттар, сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі, көмірқышқыл газына сапалық реакция; №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, негіздік ортасын анықтау"; №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"; №9 зертханалық тәжірибе "Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен реакциясы"; №10 зертханалық жұмыс "Сутекке сапалық реакция"; №3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция";

6) "Химиялық элементтердің периодтық кестесі". Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы, И. Дүберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің элементтерді жіктеуі, периодтық заң, периодтық кестенің құрылымы, периодтық кестенің құрылу принципі, атом нөмірі, ядро заряды, атомдағы қарапайым бөлшектер;

7) "Салыстырмалы атомдық масса.Қарапайым формулалар". Изотоптар қоспасы, табиғи изотоптар, салыстырмалы атомдық масса, салыстырмалы молекулярлық/формулалық масса, химиялық формула, химиялық элементтердің валенттілігі, бинарлы қосындылардың формулаларын құрастыру,қосындылардағы атомдардың қатынастары; есептеуге берілген есептер: салыстырмалы молекулярлық массаны есептеу; №3 бақылау жұмысы;

8) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер және қосындылар". Қоректік заттар, адам ағзасындағы химиялық элементтер (O, C, H, N, Ca, P, K), химиялық элементтердің тірі және өлі табиғаттағы таралуы, адам ағзасындағы микро-, макроэлементтердің биологиялық рөлі, тыныс алу процесі, тамақтану теңгерімі; № 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"; №11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу процесін зерттеу";

9) "Геологиялық химиялық қосындылар". Пайдалы геологиялық химиялық қосындылар, табиғи ресурстар, кен орны, кен, кеннің құрамы, минералдар, табиғи ресурстарды өндіру, металдарды алу, Қазақстанның пайдалы қазбалары, минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері; №4 бақылау жұмысы.

22. 8-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Атомдардағы электрондардың қозғалысы". Атомдардағы электрондардың орналасуы, энергетикалық деңгейлер, s және p орбитальдарының формалары, электрондық конфигурация, электронды-графикалық формула, ион, иондардың түзілуі, "нольдік қосынды" әдісімен қосындылардың формулаларын құрастыру; №1 зертханалық тәжірибе "Атомдардың модельдерін жасау";

2) "Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері". Химиялық формула, химиялық реакция теңдеулері, заттардың массасының сақталу заңы, химиялық реакциялардың типтері: бірігу, ажырау, алмастыру, алмасу, табиғаттағыжәне тірі организмдер мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар; №1 көрсетілім "Заттардың массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе"; №2 зертханалық

тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың массасының қатынасы"; есептер: химиялық формула бойынша химиялық бірігудегі элементтің массалық үлесін есептеу, элементтердің массалық үлестері бойынша заттың қарапайым формуласын анықтау; №1 бақылау жұмысы;

3) "Заттың мөлшері". Заттың мөлшері, моль, Авогадро саны, заттың молярлық массасы, есептеуге берілген есептер: жәй және күрделі заттардың салыстырмалы молярлық массасын есептеу, химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың белгілі мөлшеріндегі атомдардың (молекулалардың) сандарын есептеу;

4) "Стехиометриялық есептеулер". Химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша есептер шығару, молярлық көлем, газдардың салыстырмалы тығыздығы, көлемдік қатынастар заңы, қалыпты және стандартты жағдайлар. Есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың берілген массасы немесе заттың мөлшері бойынша атомдар мен молекулалардың сандарын есептеу, химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін (газдың) және зат мөлшерін есептеу, қалыпты жағдайлардағы газдың көлемін, газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу, оттек және ауа бойынша газдардың салыстырмалы тығыздықтарын есептеу, заттың мөлшері, молярлық масса, газдың молярлық көлемі, Авогадро заңы ұғымдарын пайдаланып формулалар бойынша есептеулер жасау, химиялық реакциялар кезіндегі газдардың көлемдік қатынастары түсініктерін қолданып, есептеулер жасау; №2 бақылау жұмысы;

5) "Химиялық реакциялардағы энергиямен танысу". Отынның жануы және энергияның бөлінуі, көміртекті отынның жануы кезінде көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілуі мүмкіндігі, жылыжайлық әсердің себептері және шешу жолдары, экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар, әртүрлі отындардың потенциалы, қоршаған ортаға әсері, кинетикалық бөлшектер теориясы тұрғысынан энергия өзгерісі, реакцияның жылу әсері, термохимиялық теңдеулер; №4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"; есептеуге берілген есептер: реакциялардың термохимиялық теңдеулері бойынша реакцияның жылу әсерін есептеу;

6) "Сутек. Оттек және озон". Сутек – химиялық элемент және жәй зат, сутектің изотоптары (протий, дейтерий және тритий), сутектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, оттек – химиялық элемент және жәй зат, оттектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, сутектің және оттектің бинарлы қосындылары, табиғатта таралуы, оттектің аллотропиялық түрөзгерісі, озон, сутек пен оттекті алу, Жер бетіндегі озон қабатының маңызы; №4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ажырауы"; №2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу"; №3 практикалық жұмыс "Сутектің перексидінен оттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу"; есептеуге берілген есептер: реакцияға қатысатын немесе реакция нәтижесінде түзілген өнімнің белгілі массасы, заттың мөлшері немесе көлемі бойынша заттың массасын, заттың мөлшерін, (газдың) көлемін есептеу; №3 бақылау жұмысы;

7) "Химиялық элементтердің периодтық жүйесі". Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы, периодтың, топтың, атом нөмірінің физикалық мәні, химиялық элементтердің атомдарының кейбір қасиеттері мен сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі, периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипатталуы, химиялық элементтердің табиғи топтары, сілтілік металдардың, галогендердің, инертті газдардың топтары, металдар мен бейметалдар, периодтық кестеде орналасуына байланысты химиялық элементтің қасиеттері;

8) "Химиялық байланыс түрлері". Химиялық элементтердің электртерістілігі, атомдар арасындағы химиялық байланыстар табиғатының бірлігі, ковалентті полярлық және полярлық емес байланыс, иондық байланыс, заттың аморфты және кристалдық күйлері, кристалл торларының типтері, заттардың қасиеттерінің оның құрылысына тәуелділігі; №4 бақылау жұмысы.

23. 9-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Су". Судың құрамы, қасиеттері және қолданылуы, табиғаттағы су, су – әмбебап табиғи еріткіш, сулы ерітінділер және жүзінділер, судың бірегей қасиеттері және оның өмір үшін маңызы, судың табиғаттағы айналымы, судың ластану себептері, судың кермектігі және оны жою тәсілдері, судың және сулы ерітінділердің табиғаттағы, өндірістің түрлі салаларындағы

және ауыл шаруашылығындағы маңызы, суды тазарту әдістері, ауыз суын тазарту, Қазақстан Республикасындағы ауыз су мәселесі, су бассейнін ластанудан қорғау, Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелері, сусыз мыс (II) сульфатының көмегімен суды анықтау әдісі; №10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"; есептеуге берілген есептер: еріген заттың массалық үлесін, еріткіштің, еріген заттың массасын есептеу;

2) "Ерітінділер және ергіштік". Заттардың суда еруі, заттардың судағы ергіштігі бойынша жіктелуі, ерітінділер, еріген заттың массалық үлесі, молярлық концентрация, қатты заттардың, сұйықтардың және газдардың суда ергіштігі, кристаллогидраттар, ерітінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі рөлі, заттардың ергіштігіне температураның әсері; № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"; №4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"; № 5 практикалық жұмыс "Берілген пайыздық және молярлық концентрациялы ерітінділерді дайындау"; есептеуге берілген есептер: заттардың судағы ерігіштігін есептеу, тығыздығы мен көлемі бойынша ерітіндінің массасын анықтау, еріген заттың және еріткіштің массасын, еріген заттың массалық үлесін есептеу, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; №1 бақылау жұмысы;

3) "Бейорганикалық қосындылардың негізгі кластары". Қышқылдар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, негіздер: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, тұздар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, бейорганикалық қосындылардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс; №6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің химиялық қасиеттерін зерттеу"; №7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың химиялық қасиеттерін зерттеу"; №8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің химиялық қасиеттерін зерттеу"; №9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың

мөлшерін есептеу;

4) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Адам ағзасының химиялық құрамы; макроэлементтер және микроэлементтер, олардың маңызы, адам ағзасының құрамына кіретін элементтер және олардың маңызы: (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe), Қазақстан тұрғындарының теңгерімді тамақтану рационы, ағзадағы кейбір элементтерді анықтау, ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы көздері, ауыр металдардың ағзаларға әсері; №13 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау"; №14 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"; №2 бақылау жұмысы;

5) "Электролиттік диссоциация". Электролиттер және бейэлектролиттер, С.Аррениустың электролиттік диссоциациялану теориясының негізгі қағидалары, электролиттік диссоциациялану механизмі, ерітінділердің немесе заттың балқымаларының электр өткізгіштігінің химиялық байланыс түріне тәуелділігі, күшті және әлсіз электролиттер, диссоциациялану дәрежесі, қышқыл, сілті және тұздардың судағы ерітінділерінде электролиттік диссоциациялануы, көпнегізді қышқылдардың, қышқылдық және негіздік тұздардың диссоциациялануы, ион алмасу реакциялары және олардың жүру жағдайлары, электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз және тұз ерітінділерінің химиялық қасиеттері, тұздар гидролизі; №1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полярлық байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"; №1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН -ын анықтау"; №1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"; №2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың мөлшерін, массасын, реакция өнімінің көлемін есептеу, диссоциациялану дәрежесін есептеу;

6) "Бейорганикалық заттарға сапалық талдау". Катиондарға сапалық реакциялар; жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау, аниондардың сапалық реакциялары, бейорганикалық қосындылардың құрамын сапалық талдау; №3 зертханалық тәжірибе жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} катиондарын анықтау"; №4 зертханалық тәжірибе " Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарына сапалық реакциялар"; №5 зертханалық тәжірибе

"Сулы ерітіндідегі Cl^- , Br^- , I^- , PO_4^{3-} , SO_4^{2-} , CO_3^{2-} , NO_3^- , SiO_3^{2-} аниондарын анықтау"; №2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосындыларды сапалық талдау"; есептеуге берілген есептер: егер әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілсе химиялық теңдеулер бойынша есептеу; №3 бақылау жұмысы;

7) "Металдардың химиялық белсенділігі". Металдардың тотығуы, металдардың жемірілуі; металдардың сумен әрекеттесуі, металдардың қышқыл ерітінділерімен, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуі, металдардың белсенділік қатары, металдардың белсенділігін салыстыру; №2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі"; №3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітіндісімен әрекеттесуі"; №3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру"; №1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру";

8) "Металдар мен қорытпалар". Металдардың жалпы сипаттамасы, металдық байланыс пен металдық кристалдық тор, темір мен мыстың физикалық және химиялық қасиеттері, металдардың тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін көрсетуі, темір қорытпалары және олардың қолданылуы, металлургия туралы түсінік, шойын мен болат өндірісі, Қазақстанда металлургияның дамуы, металдар мен олардың қорытпаларын алу, Қазақстандағы металдар және оның қосындыларының маңызды кен орындары, металдарды өндіру процестері, қоршаған ортаға әсері, металдарды алу; №4 көрсетілім "Металдардың кристалдық торының модельдері"; №5 көрсетілім "Металдар және қорытпалар"; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі бір массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда реакция теңдеуі бойынша заттың массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу;

9) "Көміртек және оның қосындылары". Көміртектің жалпы сипаттамасы, табиғатта көміртек және оның қосындыларының таралуы, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолдану аймағы, көміртектің қасиеттері, көміртектің оксидтері және олардың қасиеттері, тірі ағзаларға иіс газының физиологиялық әсері, көміртектің табиғаттағы айналымы; №6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері";

№7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттері зерттеу"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу; №4 бақылау жұмысы;

24. 10-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химиялық реакциялардың жылдамдығы". Химиялық реакциялардың жылдамдығы, химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар, бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан реакция жылдамдығы, катализаторлар, ингибиторлар, катализаторлар мен ингибиторлардың реакция жылдамдығына әсері; №2 көрсетілім "Түрлі химиялық реакциялардың жылдамдығы"; №6 зертханалық тәжірибе "Концентрацияның температурасы мен бөлшектер көлемінің реакция жылдамдығына әсері"; №3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері";

2) "Қайтымды реакциялар". Химиялық тепе-теңдік, тепе-теңдік динамикалық процес ретінде, химиялық тепе-теңдіктің ығысуы, Ле-Шателье-Браун принципі, химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлардың өзгерісінің әсері, бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан химиялық тепе-теңдік; №3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар"; №7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы";

3) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Химиялық элементтердің тотығу дәрежелері, қосындылардың формулалары бойынша химиялық элементтердің тотығу дәрежелерін анықтау, тотықтырғыш және тотықсыздандырғыш туралы түсінік, тотығу-тотықсыздану реакциялары, электрондық баланс әдісі; №1 бақылау жұмысы;

4) 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топтар элементтері және олардың қосындылары. 1 (I)-топ элементтері және олардың қосындылары, атомдары құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттері,

сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 2 (II)-топ элементтері және олардың қосындылары, 1 (I)-ші және 2 (II)-топ металдарының жалпы қасиеттері, кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 3 (III)-топ элементтері, алюминий және оның қосындылары, алюминийдің қосындылары мен қорытпаларының қолдану аймағы, алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің амфотерлік қасиеттері; №6 көрсетілім "Натрийдің, кальцийдің сумен әрекеттесуі"; №8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"; №7 көрсетілім "Алюминий мен оның қорытпалары"; №9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"; №4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болғанда, заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын реакция теңдеуі бойынша есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғанда, заттың шығымдық массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымдық массасын есептеу;

5) 17 (VII), 16 (VI), 15 (V), 14 (IV) - топтарының элементтері және олардың қосындылары. (VII) топ элементтері, галогендер, байланыс түрі және кристалдық тор типі, топтағы галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, хлор, хлордың химиялық қасиеттері: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі, хлорсутек қышқылының құрамы қасиеттері мен қолданылуы, 16 (VI)-топ элементтері, күкірт, күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттері, күкірттің негізгі қосындылары және олардың физикалық және химиялық қасиеттері, қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсері, күкірт қышқылы, күкірт қышқылы және оның тұздарының жалпы және ерекше қасиеттері, қасиеттері мен қолданылуы, 15 (V)-топ элементтері: азот, азоттың қасиеттері және табиғаттағы азот айналымы, аммиак, аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы, аммиак өндірісі, (Габер синтезі): азот қышқылы, азот қышқылының қасиеттері, азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері, фосфор және оның қосындылары, фосфорды аллотропиялық түрлендіру, фосфор қосындыларының Қазақстандағы кен орындары, фосфор және оның қосындыларының жалпы химиялық қасиеттері, минералды

тыңайтқыштар, олардың Қазақстанда өндірілуі және оларды тиімді қолдану, азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсері, 14 (IV) - топ элементтері, кремний және оның қосындылары, кремнийдің қолданылу аймағы және оның жартылай өткізгіш ретінде маңызы, сұйық кристалдар, кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор типі, кремний мен оның қосындыларының химиялық қасиеттері, Қазақстандағы силикат өнеркәсібі; №8 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"; №5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"; №10 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделін дайындау"; №11 зертханалық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделін дайындау"; №6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу"; №12 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"; №9 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"; №10 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торларының модельдері"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша есептеу, бірі зат бастапқы заттардан артық берілген есептер, егер реакция өнімінің практикалық шығымының массалық үлесі белгілі болса, химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, құрамындағы қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы бойынша реакция өнімінің массасын есептеу; №2 бақылау жұмысы;

6) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық химия – көміртек қосындыларының химиясы, А.М. Бутлеровтың органикалық қосындылардың құрылыс теориясының негізгі қағидалары, органикалық заттардың ерекшеліктері, органикалық қосындылардың жіктелуі, функционалдық топ түсінігі, органикалық қосындылардың гомологтық қатарлары, органикалық қосындылардың гомологтық қатарлары, органикалық қосындылардың номенклатурасы, органикалық қосындылардың изомериясы; №11 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері"; №12 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілдерінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"; №13 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"; есептеуге берілген есептер: элементтердің массалық үлесі және салыстырмалы тығыздығы бойынша газтәрізді заттардың молекулярлық формулаларын табу;

7) "Көмірсутектер. Отын". Көмірсутектердің жіктелуі, номенклатурасы және изомериясы, қаныққан көмірсутектер, алкан, метан, қанықпаған көмірсутектер, алкендер, этилен, алкиндер, ацетилен, арендер, бензол, көмірсутектер арасындағы генетикалық байланыс, көмірсутектердің табиғи көздері, көмірсутекті отындар, табиғи газдың, мұнайдың, көмірдің Қазақстандағы кен орындары, оларды өндіру және өңдеу, көмірсутектерді өндіру, өңдеу және қолданудағы экологиялық мәселелер, көмірсутектерді экономиканың түрлі салаларында және тұрмыста пайдалану, альтернативті отын түрлері, мұнай, мұнай фракциялары және шикі мұнай өнімдерінің қолдану аймағы; №14 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"; №15 көрсетілім "Отын түрлері"; №16 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"; есептеуге берілген есептер: реакция өнімінің массасы немесе көлемі және белгілі заттың салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттың формуласын анықтау; №3 бақылау жұмысы;

8) "Оттекті және азотты органикалық қосындылар". Оттекті органикалық қосындылардың жіктелуі және номенклатурасы, метанол, этанол, спирттердің улылығы және этил спиртінің адам организміне зиянды әсері, оттекті органикалық қосындылардың өкілдері; этандиол, пропантриол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза, крахмал, целлюлозаның қолданылуы; карбон қышқылдары, күрделі эфирлер мен майлар, сабын, синтетикалық жуғыш заттар, синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсері, көмірсулар, уыздар, аминқышқылдары, биологиялық маңызды органикалық қосындылар, Қазақстанның тамақ өнеркәсібі; №15 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"; №16 зертханалық тәжірибе "Уыздардың денатурациясы"; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда, реакция теңдеуі бойынша органикалық заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, метан, бутан, этанолдың жану реакция теңдеуі бойынша оттектің, ауаның көлемдерін есептеу; №4 бақылау жұмысы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық

белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

26. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Заттардың бөлшектері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Атомдар, иондар және молекулалар	7.1.1.1 "Химия" ғылымының негізін оқытатынын айту; 7.1.1.2 химиялық зертханада және кабинетінде жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін атау және түсіндіру; 7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу; 7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу, атау және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу; 7.1.1.5 салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру;	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде – мольді және Авогадро санын айту; 8.1.1.2 формула бойынша заттың массасын, зат мөлшерін, құрылымдық бөлшектер санын есептей алу 8.1.1.3 заттың массасын, зат мөлшерін, құрылымдық бөлшектер санын есептей алу		

	7.1.1.6 судықыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру			
1.2 Атом құрамы мен құрылысы	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын атау; 7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық элементтің таңбасын тану және атау; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу; 7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын атау; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (р+, n0, e-) мен атом ядросының құрамын түсіндіру; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін түсіндіру; 7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың			

	қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіндіру; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаға анықтама беру; 7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосындылардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосындылардың формулаларын құру; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулярлық/ формулалық массасын есептеу			
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы		8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіндіру; 8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіндіру;		

		8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін атау; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды-графикалық формулаларын жазу; 8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіндіру; 8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосындылардың формуласын құрастыру		
1.4 Химиялық байланыстардың түрлері		8.1.4.1 электртерістілік ұғымына сүйеніп ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 8.1.4.2 иондық байланыстың түзілуін сипаттау және иондық қосындылардың қасиеттерін болжау; 8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру; 9.1.4.3 құйма ұғымын түсіндіру және оның артықшылықтарын түсіндіру; 9.1.4.4 салыстырмалы кестені пайдаланып шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін	10.1.4.1 газ молекулаларының электрондық формулаларын құрастырып кристалдық тор мен байланыс анықтау; 10.1.4.2 атомдар молекулаларының электрондық құрылым формулаларын құрастыру 10.1.4.3 азот қышқылы молекулаларының формуласы атомдар арасындағы химиялық байланыстың түзілуін т

			салыстыру	10.1.4.4 қр диоксиді карбидін, байланы кристалд сипаттау

2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі	7.2.1.1 И. ДҰберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін салыстыру; 7.2.1.2 периодтық кестенің құрылымын сипаттау: топтар және периодтар	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірінің физикалық мәнін түсіндіру; 8.2.1.2 бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде электрондар санының бірдей болатындығын түсіндіру; 8.2.1.3 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру; 8.2.1.4 периодтық жүйедегі орны бойынша элементті сипаттау; 8.2.1.5 химиялық қасиеттері ұқсас элементтердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің табиғи ұяластарын атау және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің		10.2.1.1 атом құрылымы негізінде металдар қасиеттерін сипаттау; 10.2.1.2 периодтық жүйедегі элементтердің қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру; 10.2.1.3 1 (I) және металдар қасиеттері және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру; 10.2.1.4 металдар қасиеттері және қолдану мақсаттарын сипаттау; 10.2.1.5 металдар қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру;

			оның маңызын, қосындылар, құймалар, қолдану аясы;
			10.2.1.6 алтынның оксидтері, гидроксидтері, қасиеттері;
			10.2.1.7 1-топ металдары және күрделі әрекеттесу байланысы жоспарлау;
			10.2.1.8
			топта галогендер, қасиеттері, заңдылығы;
		ұяластарына мысалдар келтіру;	
		8.2.1.7 химиялық элементтің периодтық кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау	10.2.1.9 хлордың физикалық сипаттауы, металдар және галогендер реакция тәртібі, құру;
			10.2.1.10 хлор қышқылының химиялық зерттеу жоспарлау қолдану аясы;
			10.2.1.11 1-топ металдарының элементтерінің қасиеттері;
			10.2.1.12 көмір аллотроптық өзгерістері, физикалық салыстырмалы күкірттің қасиеттері, реакция тәртібі, құрастыру;

				10.2.1.13 н және (VI) физикалы химиялы салыстыр диоксиді физиолог түсіндіру; 10.2.1.14 н қышқыл оның тұз, физикалы химиялы зерттеу; 10.2.1.15 а қасиеттер табиғатта айналым 10.2.1.16 а және қас қолданы. 10.2.1.17 а аммоний мен сілті әрекеттес алу және аммиак г ерітіндісі зерттеу; 10.2.1.18 а қышқыл реакция т құрастыр 10.2.1.19 а қышқыл қышқыл, ортақ қас зерттеу; 10.2.1.20 а және кон қышқыл металдар әрекеттес ерекшелі

				және эле әдісімен теңдеуін
				10.2.1.21 н термиялы ерекшелі реакция т құрастыр
				10.2.1.22 с аллотроп өзгерістер
				10.2.1.23 с оның қоо жалпы хи қасиеттер
				10.2.1.24 н қолданы және онь өткізгіш р қолданы
				10.2.1.25 н оның қоо негізгі хи қасиеттер және реа теңдеуле
2.2 Химиялық реакциялардың жіктелуі	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу және сутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру; 7.2.2.3 кейбір карбонаттардың	8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу; 8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау	9.2.2.1 реакция теңдеулерін құрастыру алгоритмін пайдаланып, реакция теңдеулерін молекулярлық және иондық түрде құру; 9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакциялары-ның жүру себептерін түсіндіру	10.2.2.1 то табу ереж 10.2.2.2 то тотықсыз процесте байланы бір мезгіл түсіндіру; 10.2.2.3 тотығу-то реакциял дәрежесі реакциял түсіндіру; 10.2.2.4 то

	сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру			электрон тотықсыз электрон деп түсін 10.2.2.5 коэффициент ережелер отырып, 3 баланс әд тотықсыз реакциял коэффициент
2.3 Массасының сақталу заңы		8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару; 8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын айту; 8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу; 8.2.3.6 Авогадро заңын айту және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде	9.2.3.1 есептерді шығару алгоритмін пайдалана отырып, әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу; 9.2.3.2 қоспаларға есеп шығару алгоритмін пайдалана отырып, қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын басқа заттың массасы белгілі жағдайда, реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу	10.2.3.3 ес алгоритм отырып, т мүмкінді салыстыр реакция е шығымы 10.2.3.4 за формулас есептерін алгоритм отырып, п заттардың молекуляр формулас салыстыр тығызды элементт массалы арқылы а

		молярлық көлемді қолдану; 8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану		
2.4 Металдардың электрохимиялық кернеу қатары			9.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын түсіну; 9.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 9.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды сипаттау; 9.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын зерттеу; 9.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесу схемасын пайдалана отырып, металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру;	

3) "Химиядағы энергетика" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар	7.3.1.1 ауа құрамын атау; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын түсіндіру; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіндіру; 7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін атау; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттекте ауаға қарағанда жақсырақ жанатындығын түсіндіру; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін атау	8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксидтер екенін және құрамында көміртегі бар отын оттекте жанғанда, көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіндіру; 8.3.1.2 парниктік эффекттің себептерін түсіндіру және шешу жолдарын ұсыну; 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін түсіндіру; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру		
3.2 Химиялық реакциялардың				10.3.2.1 жылдам

жылдамдығы				түсіндіру; 10.3.2.2 ре жылдамд ететін фа анықтау ь бөлшекте кинетика тұрғысын 10.3.2.3 ка реagentте айырмаш олардың жылдамд түсіндіру; 10.3.2.4 ре жылдамд ингибито түсіндіру
3.3 Химиялық тепе-теңдік				10.3.3.1 қ қайтымс реакциял 10.3.3.2 тепе-теңд динамик ретінде с ЛеШателл принципі химиялы ығысуын 10.3.3.3 хи теңдіктің ережелер пайдалан химиялы күйіне жа реакция х жағдайла әсерін тү 10.3.3.4 хи теңдікті б кинетика тұрғысын

				10.3.3.5 а өндірісіні сипаттау
3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы	7.3.4.1 кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттер белгілері болуы мүмкін екендігін түсіндіру; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортада түстерінің өзгеруін атау; 7.3.4.3 pH шкаланың негізінде әмбебап индикаторды қолданып, сілтілер мен қышқылдарды анықтау; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды" қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіндіру		9.3.4.1 заттардың ерігіштігінің схемасын пайдалана отырып, заттарды олардың судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 9.3.4.2 заттар ерітінділерінің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру; 9.3.4.3 заттың ерігіштігіне температура әсерін түсіндіру;индикаторлард ы пайдаланып, орта тұз ерітіндісінің ортасын тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 буландыру техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу; 9.3.4.5 шешу алгоритмдерін қолданып, еріген заттың массалық үлесі мен ерітіндінің белгілі массасы бойынша еріген заттың массасын есептеу; 9.3.4.6 шешу алгоритмдерін қолданып, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; 9.3.4.7 жіктелу схемасын пайдалана отырып, оксидтердің жіктелуін	

4) "Айналамыздағы химия" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Заттардың жіктелуі	7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде атау; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін түсіндіру; 7.4.1.3 элемент (жай зат) қоспа және қосылыс түсініктерін ажырату; 7.4.1.4 қосындылардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдану; 7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін атау; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау және өткізу		9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын білу және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру; 9.4.1.3 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру; 9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын түсіндіру; 9.4.1.5 индикаторлардың көмегімен ерітінділердің қышқылдылығы мен сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құрастыру; 9.4.1.7 электролиттер	

			мен бейэлектролиттер кестесін пайдалана отырып, күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру және оларды ажырату, диссоциациялану дәрежесін анықтай білу; 9.4.1.8 Li⁺, Na⁺, K⁺, Ca²⁺, Sr²⁺, Ba²⁺, Cu²⁺ металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялу реакциясын жүргізу және сипаттау; 9.4.1.9 оқулықтағы катиондар кестесін пайдалана отырып, Fe²⁺, Fe³⁺, Cu²⁺ катиондарына сапалық реакция жүргізу; 9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап, нәтижесін сипаттау; 9.4.1.11 оқулықтағы кестені пайдалана отырып, белгісіз заттардағы катион мен аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын құру және оны практикада жүзеге асыру	
4.2 Жер химиясы	7.4.2.1 жер қыр-тысында көптеген пайдалы химиялық қосындылар барын түсіндіру;	8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолдануын зерттеу;	9.4.2.1 қышқылдық жаңбырлардың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру;	10.4.2.1 қышқылдық жаңбырлардың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру;

			9.4.2.2	
			фосфор қосындыларының Қазақстандағы кен орындарын атау;	
			9.4.2.3 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың құрамына кіретін қоректік элементтерді атау;	
	7.4.2.2	8.4.2.2	9.4.2.4	
	кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосындылардың кендерге жататынын түсіндіру;	ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін атау;	азот және фосфор тыңайтқыш-тарының қоршаған ортаға әсерін оқып түсіндіру;	10.4.2.2 ф қосынды Қазақста орындар
	7.4.2.3	8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу;	9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың кен орындарын атау және оларды өндіру процестерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру;	10.4.2.3 м тыңайтқы жіктелуін құрамын қоректік атау;
	7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын атау;	8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру;	9.4.2.6 схеманы пайдаланып, кеннен металды алу процесін сипаттау	10.4.2.4 аз тыңайтқы қоршаған оқып түс
	7.4.2.5	8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру;	9.4.2.6	
	табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру	8.4.2.11 - табиғаттағы және тірі ағзалар қызметі мен адамның тіршілігіндегі жүретін химиялық реакцияларды сипаттау	судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру;	
			9.4.2.7	
			су айналымының схемасын пайдаланып, табиғаттағы су айналымын түсіндіру;	
			9.4.2.8 нақты мысалдар мен суреттерді пайдаланып, судың ластану	

			қауіптілігін және салдарын анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру; 9.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру; 9.4.2.10 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін түсіндіру	
4.3 Көміртек және оның қосындылары химиясы			9.4.3.1 көміртек атомының құрылысын пайдаланып, көміртек неліктен көптеген қосындыларында төрт байланыс түзетінін түсіндіру; 9.4.3.2 көміртектің қолданылу схемасын пайдаланып, табиғатта көміртек және оның қосындыларының таралуын сипаттау; 9.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 9.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу аймағын зерттеу; 9.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көмір-тек моноокси-	10.4.3.1 ортаңғы қосындылардың көптүрлілігіне себептерін зерттеу; 10.4.3.2 көміртек және олардың туындыларын спирттер, карбон қышқылдары, аминқышқылдардың жіктелуін; 10.4.3.3 функционал топ түсінігі, класс қосындылары химиялық анықтайтын түсіндіру; 10.4.3.4 гомология және гомология айырмашылық түсініктерін; 10.4.3.5 ортаңғы қосындылардың кластары алкендер, алкенилдер, алкенил алендер, альдегидтер, қышқылдар, аминқышқылдар, IUPAC нomen-

				қолдану;
				10.4.3.6 көмірқышқыл газының құрылым, изомерлер, формулалар, құрастыру, изомерия түсіндіру;
				10.4.3.7 алмағайым химиялы сипаттау реакция тәсілдері дәлелдеу;
				10.4.3.8 ерітінді үшін алмағайым хлорлаудың бұл еріткіш қауіптілік түсіндіру;
				10.4.3.9 құрастыру ұғымын сипаттау;
				10.4.3.10 зерттеу мысалын химиялы (жану, гидратация) сапалық сипаттау, реакция тәсілдері дәлелдеу;
			дінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру;	10.4.3.11 тәжірибе пайдалану полиэтилен полимер реакция механизмдері құрылым ерекшеліктері
		9.4.3.7	көмірқышқыл газын алу, оның бар екенін дәлелдеу және қасиеттерін зерттеу;	
		9.4.3.8 көміртегі айналымының схемасын пайдаланып, көміртегінің табиғаттағы айналымын құру және түсіндіру		10.4.3.12 пайдалану ыдырау мөлшері ұзақтық білу және қоршаған

				10.4.3.19 с жіктелуін этанолды қолданы. этанолды және қас түсіндіру; 10.4.3.20 м этанолды ағзасына физиолог түсіндіру; 10.4.3.21 с мен глиц физикалы мен қолд 10.4.3.22 н қышқыл құрамын қышқыл химиялы мен қолд сипаттау; 10.4.3.23 н мен майл ерекшелі майлард түсіндіру; 10.4.3.24 с алынуы м қолданы. 10.4.3.25 т пайдалан синтетик заттарды ортаға әс 10.4.3.26 н жіктелуін маңызы н түсіндіру; 10.4.3.27 у аминқыш

				арасында байланыс түсіндіру;
				10.4.3.28 у денатура реакцияс
				10.4.3.29 у биология мен қызм

5) "Химия және өмір" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Биохимия	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды анықтау; 7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca, P, K) атау; 7.5.1.4 тыныс алу процесін түсіндіру		9.5.1.1 элементтері көрсетілген адам ағзасының суретін пайдаланып, адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстан тұрғындарының типтік тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді тамақтану рационын құрастыру; 9.5.1.3 кальций мен темірдің адам ағзасындағы рөлін түсіндіру; 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау; 9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау	

27. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламадағы қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

7-10 сыныптарына арналған

"Химия" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы Үлгілік оқу

бағдарламасына

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар	Химия пәні.	7.1.1.1 "Химия" ғылымының қызығарлығын оқытатынын айту;
	№1 практикалық жұмыс "Қауіпсіздік техникасының ережелерімен және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"	7.1.1.2 химиялық зертханада кабинетінде жұмыс жүргізу қауіпсіздік техникасының ережелерін және түсіндіру
	Элемент, қоспа және қосылыс.	7.4.1.1 элементті (жай зат) өмірдегі атомдардың жиынтығы ретінде

	№1 зертханалық тәжірибе "Заттар қоспалары мен олардың қосындыларын салыстыру"	7.4.1.2 таза заттар атомдар мен молекулалардың бір түріне түсіндіру;
		7.4.1.3 элемент (жай зат) қосындысының қосылыс түсініктерін ажырату;
		7.4.1.4 қосындылардың жәй элементтердің физикалық және химиялық қасиеттері туралы алған білімдерін қосынды құрамындағы таныс емес заттарға ажыратуға қолдану
	Қоспаларды бөлу әдістері. №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту"	7.4.1.5 қоспалардың түрлерін ажырату бөлу әдістерін атау; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізгі тәжірибені жоспарлау және орындау
Заттар күйінің өзгеруі	Физикалық және химиялық құбылыстар. №3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерделеу"	7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу
	Заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу, атау және бөлшектер кинетикалық теориясы тұрғысынан сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу
	Салқындау процесі № 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау процесін зерттеу"	7.1.1.5 салқындау қисығын талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру
	Қыздыру процесі №5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау процесін зерттеу"	7.1.1.6 суды қыздыру қисығын талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру
2-тоқсан		
Атомдар. Молекулалар. Заттар	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын атау
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық элементтің таңбасын тану

		7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.4 заттарды құрамына және күрделілігіне жіктеу
	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.5 протон, электрон, нейтрон және олардың атомдағы орналасуы мен массасын зарядын атау; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің құрылысы (p+, n0, e-) мен атомдық құрамын түсіндіру; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін түсіндіру
Ауа. Жану реакциясы	Ауа. Ауаның құрамы №6 зертханалық тәжірибе "Майшамның жануы"	7.3.1.1 ауа құрамын атау; 7.3.1.2 заттардың жану кезіндегі құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын түсіндіру; 7.3.1.3 атмосфералық ауаның қорғаудың маңызын түсіндіру
	Жану процесі № 2 практикалық жұмыс/көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттеkte жануын салыстыру"	7.3.1.4 затты жағуға қажетті шарттар және жану реакциясының теңдеуін жазу; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысал келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттеkte және қарағанда жақсырақ жануын түсіндіру; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілуін түсіндіру
3-тоқсан		
Химиялық реакциялар	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар. №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, сілтілік ортасын анықтау". №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"	7.3.4.1 кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттерін бейнестеу мүмкін екендігін түсіндіру; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар: метилоранж, лакмус, фенолфталеин және олардың әртүрлі ортада өзгеруін атау;

		7.3.4.3 pH шкаланың негізінде әмбебап индикаторды қолданып, сілтілік қышқылдарды анықтау; 7.3.4.4 "антацидтік заттардың қышқылдылығын" мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіндіру
	Сұйылтылған қыш-қылдардың металдармен әрекеттесуі. №9 зертханалық тәжірибе "Мырыш-тың сұйылтылған тұз қышқылымен әрекеттесуі". №10 зертханалық тәжірибе "Сутекке сапалық реакция"	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылымен қолдану аяларын және олардың жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылымен әртүрлі металдармен реакцияларды зерттеу жәнәсутек газының реакциясын жүзеге асыру
	Сұйылтылған қыш-қылдардың карбонаттармен әрекеттесуі. № 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция"	7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу жәнә газының сапалық реакциясын асыру
Химиялық элементтердің периодтық кестесі	Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы	7.2.1.1 И. ДҰберейнер, Дж. Н. Менделеевтің еңбектерінің периодтық элементтердің жіктелуін салу
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 периодтық кестенің құрылымын сипаттау: топтар жәнә периодтар
Салыстырмалы атомдық масса жәнә қарапайым формула		7.1.2.8 Жердегі элементтердің планеталардың қалыптасуында болған изотоптар қоспасы тәжірибесі кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар элементтердің атомдық массалық бөлшек сан болатындығын 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаны анықтама беру
	Валенттілік. Химиялық формулалар.	7.1.2.11 элементтердің атауларын валенттілікті жәнә олардың валенттілік формуласы бойынша
	Қосындылардың формуласы бойынша	7.1.2.11 элементтердің атауларын валенттілікті жәнә олардың валенттілік формуласы бойынша

	салыстырмалы молекулярлық массасын есептеу	қолдана отырып, бинарлы қосындылардың формулаларын есептеу 7.1.2.12 химиялық қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулярлық/формулалық массасын есептеу
4-тоқсан		
Адам ағзасындағы химиялық элементтер мен қосындылар	Тағам құрамындағы қоректік заттар.	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп таныу
	№ 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"	7.5.1.2 тағамдық өнімдердің құрамында қант, крахмал, (көмірсулар), майларды анықтау
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер.	
	Тыныс алу процесі. №11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу процесін зерттеу"	7.5.1.3 адам ағзасына кіретін газдар (O, C, H, N, Ca, P, K) атау; 7.5.1.4 тыныс алу процесін сипаттау
Геологиялық химиялық қосындылар	Пайдалы геологиялық химиялық қосындылар. Кен құрамы	7.4.2.1 жер қыр-тысында кездесетін пайдалы химиялық қосындыларды түсіндіру;
		7.4.2.2 кейбір минералдар мен табиғи қосындылардың кен орындарын жататынын түсіндіру; 7.4.2.3 металды алу үшін кен орындарын процесін сипаттау
	Қазақстанның пайдалы қазбалары Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	7.4.2.4 Қазақстан қандай да бір табиғи ресурстармен бай екенін және олардың кен орындарын атау; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды пайдалану қоршаған ортаға әсерін түсіндіру

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары

Атомдағы электрондардың қозғалысы	Атомда электрондардың таралуы	8.1.3.1 атомда электрондар арақашықтығы артқан сай энергетикалық деңгейлер таралатынын түсіндіру
	Энергетикалық деңгейлер. № 1 зертханалық тәжірибе "Атомдар модельдерін жасау"	8.1.3.2 әрбір электрон қабат саны нақты максимал мәнге аспайтынын түсіндіру; 8.1.3.3 s және p орбиталдар атау; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық электрондық конфигурация; электронды-графикалық формула жазу
	Иондардың түзілуі	8.1.3.5 атомдар электрондар немесе жоғалта алатынын нәтижесінде иондар түзіледі
	Қосындылар формуласын құрастыру	8.1.3.6 "нольдік қосынды" әрі қосындылардың формуласы
Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.1 заттар құрамындағы массалық үлесін табу, элементтің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару
	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Зат массасының сақталу заңы. № 1 көрсетілім "Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе". № 2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың қатынасы"	8.2.3.2 әрекеттесетін заттар эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын заттардың түзілетін заттардың формуласы отырып, химиялық реакция теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын айту
	Химиялық реакция типтері	8.2.2.1 бастапқы және түзілетін заттар саны мен құрамы бойынша реакцияларды жіктеу
	Табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар	8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау

2-тоқсан

Зат мөлшері	Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны. Заттардың молярлық массасы	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшеу ретінде – мольді және Авогадро санын айту; 8.1.1.2 формула бойынша заттың молярлық массасын, зат мөлшерін, қатты бөлшектер санын есептей алу
	Масса, молярлық масса және зат мөлшері арасындағы байланыс	8.1.1.3 заттың массасын, молярлық массаны, молярлық қатты бөлшектерін есептеу
Стехиометриялық есептеулер	Химиялық реакция теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу
	Авогадро заңы. Молярлық көлем	8.2.3.6 Авогадро заңын айту және стандартты жағдайларда молярлық көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану
	Газдардың салыстырмалы тығыздығы. Көлемдік қатынас заңы	8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздығы бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептеу, газдардың көлемдік қатынасын есептеу, қолдану

3-тоқсан

Химиялық реакциядағы энергиямен танысу	Отынның жануы және энергияның бөлінуі	8.3.1.1 заттың жану реакциясының көбінесе оксидтер екенін және көміртегі бар отын оттекте және көмірқышқыл газы, иіс газ және көміртек түзілетінін түсіндіру
	Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар. № 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"	8.3.1.2 парниктік эффектінің түсіндіру және шешу жолдарын анықтау; 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін түсіндіру; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың жануы

		қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Термохимиялық реакциялар	8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлгіш кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру
Сутек. Оттекжәне озон	Сутек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы. № 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.1 сутекті алу және оның қолданылуын зерттеу
	Оттек, алынуы, қасиеттері, қолданылуы. № 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ыдырауы". № 3 практикалық жұмыс "Оттекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.2 ауа құрамындағы жасанды қыртысындағы оттектің пайдалану мөлшерін атау; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қолданылуын зерттеу
	Оттек және озон	8.4.2.4 оттектің аллотропиялық өзгерістерінің құрамы мен салыстыру; 8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қорының маңызын түсіндіру
4-тоқсан		
Химиялық элементтердің периодтық жүйесі	Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірі физикалық мәнін түсіндіру
	Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі	8.2.1.2 бір топтағы элементтер электрондық деңгейінде электрон санының бірдей болатындығы; 8.2.1.3 топтар мен периодтағы элементтердің қасиеттерінің өзгеру заңдылығы
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	8.2.1.4 периодтық жүйедегі элементті сипаттау
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	8.2.1.5 химиялық қасиеттер элементтердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтер ұяластарын атау және сілті металдар, галогендер, инертті элементтер ұяластарына мысалдар келтіру

	Металдар және бейметалдар	8.2.1.7 химиялық элементтер кестеде орналасуына сәйкес болжау
Химиялық байланыс түрлері	Электртерістілік. Ковалентті байланыс	8.1.4.1 электртерістілік ұғымын ковалентті байланыстың түрлерімен
	Иондық байланыс	8.1.4.2 иондық байланыстың сипаттау және иондық қосылыстар қасиеттерін болжау
	Кристалдық тор түрлері, байланыс типтері және заттардың қасиеттері арасындағы өзара байланыс	8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Су	Табиғаттағы су	9.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерінің өмір үшін маңызын түсіндіру; 9.4.2.7 су айналымының схемасын пайдаланып, табиғаттағы оның ролін түсіндіру
	Судың ластану себептері. Судың кермектігі. № 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"	9.4.2.8 нақты мысалдармен ластану суреттерді пайдаланып, судың ластану қауіптілігін және салдарын түсіндіру; тазарту әдістерін түсіндіру; 9.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау оны жою тәсілдерін түсіндіру; 9.4.2.10 суды сусыз мыс (II) тұздарымен қолданып анықтау тәсілін түсіндіру
Ерітінділер және ерігіштік	Заттардың суда еруі. № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"	9.3.4.1 заттардың ерігіштігін эксперименттермен пайдалана отырып, заттардың судағы ерігіштігі бойынша жүйелі түрде таныстыру; 9.3.4.2 заттар ерітінділерінің қасиеттерін

		және күнделікті өмірдегі ма түсіндіру
	Заттардың ерігіштігі. № 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"	9.3.4.3 заттың ерігіштігіне те әсерін түсіндіру; индикатор пайдаланып, орта тұз ерітін тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 буландыру техникасы отырып, заттың 100 г судағы есептеу
	Еріген заттың массалық үлесі	9.3.4.5 шешу алгоритмдерін еріген заттың массалық үл ерітіндінің белгілі массасы заттың массасын есептеу
	Ерітіндідегі заттардың молярлық концентрациясы. № 5 практикалық жұмыс "Пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау"	9.3.4.6 шешу алгоритмдерін ерітіндідегі заттың молярлы концентрациясын есептеу
2-тоқсан		
Бейоргани-калық қосындылардың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Оксидтер.№ 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.7 жіктелу схемасын па отырып, оксидтердің жіктел қасиеттерін атау, олардың қасиеттерін сипаттайтын р теңдеулерін құрастыру
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.8 қышқылдардың жік пайдалана отырып, қышқы жіктелуін, қасиеттерін атау, химиялық қасиеттерін сип реакция теңдеулерін құрас
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.9 негіздердің жіктелу с пайдалана отырып, негізде мен қасиеттерін атау, олар қасиеттерін сипаттайтын р теңдеулерін құрастыру
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	9.3.4.10 тұздарды алудың ә атау, сәйкес реакция теңде құрастыру; 9.3.4.11 жіктелуді пайдалан қасиеттерін, жіктелуін атау, химиялық қасиеттерін сип

		реакция теңдеулерін құрас
	Бейорганикалық қосындылар арасындағы генетикалық байланыс	9.3.4.12 бейорганикалық қосындылар арасындағы негізгі кластары арасындағы байланысы бойынша реакциялар құрастыру
Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макроэлементтер, микроэлементтер және олардың маңызы	9.5.1.1 элементтер көрсетілген ағзасының суретін пайдаланып, ағзасының құрамына кіретін элементтер атау және олардың маңызы (C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстан тұрғындарының тамақтану рационын зерттеп, теңгерімді тамақтану рационын құрастыру
	Ағзадағы кейбір элементтерді анықтау. № 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау". № 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"	9.5.1.3 кальций мен темірдің ағзасындағы рөлін түсіндіру 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау
	Ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы	9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін анықтау және олардың ағзаларға әсерін талдау
3-тоқсан		
Электролиттік диссоциация	Электролиттер мен бейэлектролиттер. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"	9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықталуы және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділердегі балқымаларының электролиттік диссоциациясының химиялық байланыс түріне байланысты екендігін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы	9.4.1.3 иондық және коваленттік байланысы бар заттардың диссоциациялану механизмі; 9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидалары
	Қышқыл, негіз, тұздардың электролиттік диссоциациясы. № 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті"	9.4.1.5 индикаторлардың көмегімен ерітінділердің қышқылдылығын анықтау және сілтілігін ажырату;

	ерітінділерінің рН-ын анықтау"	9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта қышқылдық тұздардың эл диссоциациялану теңдеуле
	Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер	9.4.1.7 электролиттер мен бейэлектролиттер кестесін отырып, күшті және әлсіз э мысал келтіру және оларды диссоциациялану дәрежес
	№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"	9.2.2.1 реакция теңдеулерін алгоритмін пайдаланып, ре теңдеулерін молекулярлық түрде құру; 9.2.2.2 бейтараптану және и реакциялары-ның жүру себ түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері	9.3.4.13 қышқылдардың, сі тұздардың на основе схеми свойств кислот, щелочей и солей қышқылдар, еритін ж негіздер, орта тұздардың х қасиеттерін көрсететін реал теңдеулерін молекулярлық түрде құрастыру; 9.3.4.14 қышқылдар және н тұздардың химиялық қаси тәжірибе жүзінде зерттеу ж қорытынды жасау
	Тұздар гидролизі. № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"	9.3.4.15 орта тұз ерітіндісінің тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 алгоритм бойынша с гидролизінің молекулярлы теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.5 гидролиз схемасын орта тұз ерітіндісінің ортасы реакциясын болжау
Бейорганика-лық қосындылар-дың сапалық талдауы	Катиондарға сапалық реакциялар.	9.4.1.8 Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} металл катиондарын анық түсінің боялу реакциясын ж сипаттау;
	№ 3 зертханалық тәжірибе " Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} катиондарын жалын түсінің боялуы бойынша анықтау". № 4 зертханалық тәжірибе " Fe^{2+} , Fe^{3+} ,	9.4.1.9 оқулықтағы катионд пайдалана отырып, Fe^{2+} , Fe^{3+}

	Cu ²⁺ катиондарына сапалық реакциялар"	катиондарына сапалық реакциялар"
	Аниондардың сапалық реакциялары.№ 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl ⁻ , Br ⁻ , I ⁻ , PO ₄ ³⁻ , SO ₄ ²⁻ , CO ₃ ²⁻ , NO ₃ ⁻ , SiO ₃ ²⁻ аниондарын анықтау"	9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, карбонат-, фосфат-, нитрат-аниондарына сапалық реакциялар тәжірибе жүзінде жүргізу жоспарларын бақылап, нәтижелерін сипаттау
	№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстар құрамының сапалық талдауы"	9.4.1.11 оқулықтағы кестені пайдаланып, отырып, белгісіз заттардағы аниондарды анықтау тәжірибесін жоспарын құру және оны практика жүзеге асыру
	Есептер шығару"Әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер"	9.2.3.1 есептерді шығару алдында пайдалана отырып, әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген теңдеулері бойынша есептеулер
4-тоқсан		
Металдар белсенділігін салыстыру	Металдардың оттегімен және сумен әрекеттесуі. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі"	9.2.4.1 кейбір металдар басқа металдармен қарағанда тотығуға тезірек әрекеттесуін ұшырайтындығын түсіну; 9.2.4.2 белсенді металдардың сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 9.2.4.3 металдар коррозиясына әсер ететін жағдайларды сипаттау
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен әрекеттесуі.№ 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуі"	9.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен металдардың реакцияларын жүргізу; 9.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесу схемасын пайдаланып, металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеуін құрастыру
	Металдардың тұз ерітінділерімен реакциялары.№ 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды алыстыру"	9.2.4.6 металдардың қышқылдармен әрекеттесу схемасын пайдаланып, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары.	9.2.4.7 эксперимент нәтижелерін металдардың белсенділік қатарына салыстыра отырып, металдардың белсенділік қатарын анықтама мәліметтермен салыстыру

	№ 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру"	сәйкестендіру; 9.2.4.8 металдардың белсенділігін қолданып, металдардың табиғаттағы орынбасу реакцияларының мүмкіндігін болжау
Металдар мен құймалар	Металдардың жалпы сипаттамасы. № 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық тор модельдері"	9.1.4.1 металдық байланыс кристалдық тор жайындағы қолданып металдардың қасиеттерін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттап, металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін түсіндіру
	Металдар құймалары. № 5 көрсетілім "Металдар және құймалар"	9.1.4.3 құйма ұғымын түсіндіріп, артықшылықтарын түсіндіріп; 9.1.4.4 салыстырмалы кесте құрастырып, шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың орындарын атау және олардың процестерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Металдарды алу	9.4.2.6 схеманы пайдаланып, металды алу процесін сипаттау
	Есептер шығару "Реакция теңдеуі бойынша қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда, зат массасын есептеу"	9.2.3.2 қоспаларға есеп шығарып, пайдалана отырып, қоспаның массалық үлесін құрайтын заттардың массасы белгілі жағдайда, бойынша зат массасын есептеу
Көміртек және оның қосындылары	Көміртектің жалпы сипаттамасы	9.4.3.1 көміртек атомының қасиеттерін пайдаланып, көміртек нелігінің қосындыларында төрт байланыс түсіндіру; 9.4.3.2 көміртектің қолданылуын пайдаланып, табиғатта көмірдің оның қосындыларының табиғатта сипаттау
	Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері	9.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын танып

		қасиеттерін салыстыру; 9.4.3.4 көміртектің аллотроп өзгерістерінің қолданылу а
	Көміртектің қасиеттері. № 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". Көміртектің оксидтері. № 7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу"	9.4.3.5 көміртектің физикал химиялық қасиеттерін зер 9.4.3.6 көміртек жанған кезд диок-сиді мен көмір-тек мо түзілу жағдайларын сипатт ағзаға иіс газының физиол түсіндіру; 9.4.3.7 көмір-қышқыл газын екенін дәлелдеу және қаси 9.4.3.8 көміртегі айналымы пайдаланып, көміртегінің т айналымын құру және түсі

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Химиялық реакция жылдамдығы	Химиялық реакциялар-дың жылдамдығы.Химиялық реакциялар жылдамдығына әсер ететін факторлар. № 2 көрсетілім "Әртүрлі реакциялар жылдамдығы".№ 6 зертханалық тәжірибе"Реакция жылдамдығына температура, концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсері"	10.3.2.1 реакция жылдамды түсіндіру; 10.3.2.2 реакция жылдамды ететін факторларды анықта бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан түсіндіру
	Катализаторлар. Ингибиторлар.№ 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері"	10.3.2.3 катализатордың ре айырмашылығын және ола жылдамдығына әсерін түсін 10.3.2.4 реакция жылдамды ингибитордың әсерін түсін
Қайтымды реакциялар	Қайтымды және қайтым-сыз химиялық реакция-лар. Химиялық тепе-теңдік№ 3 көрсетілім	10.3.3.1 қайтымды және қа реакцияларды атау; 10.3.3.2 тепе-теңдікті динам

	"Қайтымды химиялық реакциялар". № 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы"	ретінде сипаттау және ЛеШ принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 10.3.3.3 химиялық тепе-теңдік ережелері мен схемасын пайдаланып, химиялық тепе-теңдік және химиялық реакция жағдайлар өзгерісінің әсерін таныту 10.3.3.4 химиялық тепе-теңдік бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан түсіндіру
Тотығу-тотықсыздану реакциялары	Тотығу дәрежесі. Тотығу және тотықсыздану	10.2.2.1 тотығу дәрежесін табу және қолдану; 10.2.2.2 тотығу және тотықсыздану процестері бір-бірімен байланысты және бір мезгілде жүретіндігін таныту
	Тотығу-тотықсыздану реакциялары	10.2.2.3 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі мен жүретін реакциялар ретінде таныту 10.2.2.4 тотығу процесін электрондық баланс әдісімен таныту деп түсіндіру
	Электрондық баланс әдісі	10.2.2.5 коэффициенттерді пайдалана отырып, электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін табу
2-тоқсан		
1 (I), 2 (II) және 13 (III) топ элементтері және олардың қосындылары	1 (I)-топ элементтері және олардың қосындылары.№ 6 көрсетілім "Натрийдің сумен әрекеттесуі"	10.2.1.1 атом құрылысы негізінде металдардың жалпы қасиеттерін түсіндіру; 10.2.1.2 реакция өнімдерінің құрамын алгоритмін мысалға алып, металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеуін құрастыру
	2 (II)-топ металдары және олардың қосылыстары.№ 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"	10.2.1.3 1 (I) және 2 (II) -топ металдардың жалпы қасиеттерін салыстырып, химиялық реакция теңдеуін құрастыру

		10.2.1.4 кальций оксиді мен негізгі қасиеттерін түсіндіріп қолданылуын сипаттау
	13 (III)-топ металдары. Алюминий және оның қосындылары. № 7 көрсетілім "Алюминий мен оның құймалары". № 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"	10.2.1.5 атом құрылысы негізгі алюминийдің қасиеттерін маңызды қосындылары мен құймаларынның қолдану аясын білу 10.2.1.6 алюминийдің, оның гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу
	№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	10.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) -топ металдарының жай және күрделі заттармен әрекеттесуіне байланысты тәжірибені жоспарлау және орындау
17 (VII), 16 (VI), 15 (VI), 14 (IV) -топ элементтері және олардың қосындылары	Галогендер	10.1.4.1 галоген молекулаларының электрондық формулалары және кристалдық тор түрлері мен байланыс типтерін анықтау 10.2.1.8 топта галогендер қосындыларының өзгеру заңдылықтарын болжау
	Хлор	10.2.1.9 хлордың физикалық қасиеттерін сипаттау және металдармен және галогенидтермен реакция теңдеулерін құру
	Хлорсутек қышқылы. № 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.10 хлорсутек қышқылының химиялық қасиеттерін зерттеу қолдану аясын білу
	16 (VI)-топ элементтері. Күкірт. № 7 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"	10.2.1.11 16 (VI) топ элементтерінің қасиеттерін сипаттау; 10.2.1.12 күкірттің аллотропиялық өзгерістерінің физикалық қасиеттерін салыстыру және күкірттің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құрастыру
	Күкірттің қосындылары	10.2.1.13 күкірттің (IV) және (VI) оксидтерінің физикалық және химиялық қасиеттерін салыстыру және диоксидінің физиологиялық

		түсіндіру; 10.4.2.1 қышқылдық жаңбыр пайда болу себебі мен экологиялық әсерін түсіндіру
	Күкірт қышқылы және оның тұздары.№ 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.14 күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу
	Есеп шығару. Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/көлемдік үлестеріне есептеулер"	10.2.3.1 есептерді шығару алдында пайдалана отырып, теориялық мүмкіндікпен салыстырған өнімінің шығымын есептеу
	Азот.№ 11 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделі"	10.2.1.15 азоттың қасиеттері мен табиғаттағы азот айналымы
	Аммиак. № 12 зертхана-лық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделі"	10.1.4.2 аммиактың молекуласының электрондық және құрылымдық формулаларын түсіндіру
	Аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы. № 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". Аммиак өндірісі	10.2.1.16 аммиакты алу және қолданылуын түсіндіру 10.2.1.17 аммиакты аммоний ерітіндісі мен сілті ерітіндісі жолымен алу және газ тәрізді оның ерітіндісінің қасиеттерін зерттеу 10.3.3.5 аммиак өндірісінің сипаттау
	Азот қышқылы. № 13 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"	10.1.4.3 азот қышқылының формуласын атау және атомы арасындағы химиялық байланыс түзілуін түсіндіру; 10.2.1.18 азоттан азот қышқылы реакция теңдеуін құрастыру 10.2.1.19 азот қышқылының қышқылдармен жалпы ортақ қасиеттерін зерттеу

	Азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері	10.2.1.20 сұйылтылған және азот қышқылының металдарға әрекеттесуінің ерекшелігін электронды баланс әдісімен теңдеуін құрастыру; 10.2.1.21 нитраттың термиялық ыдырайылуының ерекшелігін тереңдету реакция теңдеулерін құрастыру
	Фосфор және оның қосындылары	10.2.1.22 фосфордың аллотропиялық өзгерістерін салыстыру; 9.4.2.2 фосфор қосындыларын Қазақстандағы кен орындарда табу 10.2.1.23 фосфор және оның қосындыларының жалпы химиялық қасиеттерін түсіндіру
	Минералды тыңайтқыштар. № 8 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"	9.4.2.3 минералды тыңайтқыштар жіктелуін және олардың құрамында қоректік элементтерді атау 9.4.2.4 азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Кремний және оның қосындылары. № 9 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торының модельдері"	10.2.1.24 кремнийдің қолдануы және оның жартылай өткізгіш қолданылуын түсіндіру; 10.1.4.4 кремний, оның диоксиді, карбидіндегі химиялық байланыс және кристалдық тор типін 10.2.1.25 кремний және оның қосындыларының негізгі химиялық қасиеттерін сипаттау және теңдеулерін құрастыру
3-тоқсан		
Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың ерекшеліктері	10.4.3.1 органикалық қосындылардың көптүрлілігінің себептерін тереңдету

	Органикалық қосылыс-тардың жіктелуі. № 10 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь,этан қышқылы, глюкоза, аминокэтан қышқылы модельдері"	10.4.3.2 көмірсутектердің жіктелуін және туындылары: спирттер,альдегидтер, карбон қышқылдары, аминқышқылдарының жіктелуін 10.4.3.3 функционалдық топтардың берілген класс қосылысының қасиеттерін анықтайтын топтарды түсіндіру
	Органикалық қосылыс-тардың гомологтық қатарлары.№ 11 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"	10.4.3.4 гомолог ұғымын және айырмашылықты түсініктеме
	Органикалық қосындылардың номенклатурасы	10.4.3.5 органикалық қосындылардың негізгі кластары: алкандар, алкиндер, арендер, спирттер, карбон қышқылдары, аминқышқылдары үшін IUPAC номенклатурасы
	Органикалық қосылыс-тардың изомериясы. № 12 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"	10.4.3.6 көмірсутектердің құрылымын изомерлерінің формулалары және изомерия құбылысы
	Есеп шығару "Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық бойыншагазтекес заттардың молекулярлық формуласын табу"	10.2.3.2 заттардың формула есептерін шығару алгоритмдерін отырып,газтекес заттардың молекулярлық формуласы салыстырмалы тығыздық элементтердің массалық үлестерін анықтау
	Алкандар	10.4.3.7 алкандардың химиялық қасиеттерін сипаттау және теңдеулерімен дәлелдеу; 10.4.3.8 еріткіштерді алу үшін хлорлаудың маңызы мен бөлу еріткіштердің қауіптілік дәрежесі
Көмірсутектер. Отын	Алкандар. № 13 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"	10.4.3.9 қанықпағандық ұғымы 10.4.3.10 этен мысалында алкендер химиялық қасиеттерін (жалпы гидратация, галогендеу, сапалық

		реакциялар) сипаттау, химиялық теңдеулерімен дәлелдеу; 10.4.3.11 тіректік схеманы пайдаланып полиэтилен мысалында полимеризациясының механизмі мен полимерлердің құрылымын және ерекшеліктерін түсіндіру; 10.4.3.12 пластиктің ыдырауын ұзақтық мәселесін оқып бітіріп түсіндіру, қоршаған ортадағы материалдардың көбеюінің
	Алкиндер	10.4.3.13 этин мысалында алкиннің химиялық қасиеттерін (жарылу, гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) сипаттау, химиялық теңдеулерімен дәлелдеу
	Хош иісті көмірсутектер. Бензол	10.4.3.14 бензолдың алынуы және қолданылуын сипаттау
	Көмірсутекті отындар. № 14 көрсетілім "Отын түрлері"	10.4.3.15 құрамында көмір отын қосындылардың отын ретінде мүмкін екендігін түсіндіру және альтернативті отын түрлері олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін атау; 10.4.3.16 Қазақстандағы көмір мұнайдың, табиғи газдың кенін атау және оларды өндірудің ортаға әсерін түсіндіру
	Мұнай. № 15 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"	10.4.3.17 фракциялық баған схемасын пайдаланып, мұнай фракцияларын және шикі мұнай өнімдерінің қолдану аймақтарын
4-тоқсан		
Оттекті және азотты органикалық қосындылар	Оттекті органикалық заттар. Спирттер	10.4.3.18 жіктелу схемасын пайдаланып оттекті органикалық заттарды атау; 10.4.3.19 спирттердің жіктелуі мен этанолдың қолданылуы алынуын атау және қасиеттерін

		10.4.3.20 метанол мен этанолдың ағзасына физиологиялық әсерін зерттеу; 10.4.3.21 этиленгликоль мен физикалық қасиеттері мен атау
	Карбон қышқылдары. № 16 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"	10.4.3.22 карбон қышқылдарының құрамын атау және сірке қышқылының химиялық қасиеттері мен нәтижелерін сипаттау
	Күрделі эфирлер мен майлар	10.4.3.23 күрделі эфирлер мен ерекшеліктері мен майлардың түсіндіру
	Сабын мен синтетикалық жуғыш заттар	10.4.3.24 сабынның алынуы мен қолданылуын білу; 10.4.3.25 тіректік схеманы пайдаланып синтетикалық жуғыш заттардың ортаға әсерін түсіндіру
	Көмірсулар	10.4.3.26 көмірсулардың жіктелуі мен биологиялық маңызы мен түсіндіру
	Амин қышқылдары. уыздар. № 17 зертханалық тәжірибе "Уыздардың денатурациясы"	10.4.3.27 уыздағы α-аминқышқылдары арасында пептидтік байланыстардың түсіндіру; 10.4.3.28 уыз денатурациясының реакциясын зерттеу; 10.4.3.29 уыздың биологиялық қасиеттері мен қызметін түсіндіру

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

70-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – білім алушылардың бойында тарихи сана, қазақстандық патриотизм, өз елінің тарихы мен мәдениетіне құрмет, өз ата-бабаларының жетістіктеріне деген мақтаныш сезімін қалыптастыру, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарды дарыту, зерттеушілік, ойлау, коммуникативті дағдыларды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) Қазақстан аумағындағы ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі қоғамның әлеуметтік, экономикалық, саяси, мәдени дамуының негізгі кезеңдері мен ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

2) Қазақстанның тарихи дамуы барысында қалыптасқан ұлттық құндылықтар жүйесі туралы білім қалыптастыру;

•3) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін Отандық тарих контекстінде сыни талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру;

•4) тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру мен дамыту (болжамдарды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау);

•5) заманауи саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлай алу үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

•6) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық жеткізу, командада жұмыс істей алу, жарияланым мен электронды құралдарды қосқанда, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қолдану;

•7) өз күшіне сенімділігін тәрбиелеу;

•8) азаматтық пен патриотизмді тәрбиелеу.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) танымдық процестерді түзету және дамыту;

2) сөйлеу тілінің бұзылымдарын түзету: тарихи сөздік қорын, грамматикалық құрылымын, байланыстырылған ауызша және жазбаша сөйлеу тілін;

3) процестер мен құбылыстардың арасындағы себеп-салдарлық байланыс орнату, хронологиялық бірізділікті қолдану біліктерін қалыптастыру;

4) жоспар құру, тапсырманы орындау кезінде өзінің әрекетін бақылау қабілетін дамыту;

5) білімдегі жеке олқылықтарды жою.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Оқу процесін ұйымдастыру барысында психикалық дамуы тежелген білім алушылардың ерекшеліктері ескеріледі: ойлау икемділігінің жеткіліксіздігі, есте сақтау әлсіздігі, зейін тұрақсыздығы, есту-тілдік және көру-кеңістік ақпаратты қабылдау және өңдеу қиындығы, жұмыс қабілетінің төмендігі.

6. "Қазақстан тарихы" пәнін меңгеруде білім алушыларда келесідей қиындықтар кезеседі:

1) өз пікірін айту, мысалдар келтіру, тарихи құбылыстардың негізгі мәнін түсіндіру кезінде, картамен, кестемен, схемамен, диаграммамен жұмыс істеуде;

2) оқиғалардың логикалық реттілігін жеткізуде;

3) тарихи оқиғаларды салыстыру, себеп-салдарлық байланыс орнатуда;

4) өз пікірін білдіруді қажет ететін сұрақтарға жауап беру, өмірден мысалдар келтіру және проблемаларды шешу жолдарын ұсынуда;

5) тарихи терминдерді есте сақтау, жауап беру және фактілерді баяндауда.

7. Оқу процесін ұйымдастыру барысында келесідей тәсілдер қолданылады:

1) жүйелі тәсіл - жеке компоненттерді өзара байланыс және өзара әрекеттесу жағдайында қарастыруға мүмкіндік береді;

2) құндылықты- бағдарлық тәсіл, оқу іс-әрекетін ұйымдастыруды және жүзеге асыруды, оның нәтижелерінің алынуы мен пайдалануын белгілі құндылықтар тұрғысынан қолдануды қарастырады. Құндылыққа бағдарланған оқу процесі оқушыларда құндылықтар жүйесін мақсатты түрде қалыптастырады;

3) іс-әрекеттік тәсіл - тұлғаны дамытуға, әмбебап оқу әрекетін қалыптастыру негізінде жалпымәдени және тұлғалық даму үшін жағдай жасауға арналған. Бұл білім, біліктілік пен дағдыны үздік меңгеруді қамтамасыз етіп қана қоймай, тарихи ақпарат саласындағы әлем бейнесі мен құзыреттілігін де қалыптастырады.

8. Білімді саналы меңгеруге, ойлау операцияларын дамытуға ықпал ететін тапсырмалар:

1) материалды бір формадан басқаға түрлендіру (сөздік формадан схемаға, кестеге, контурлық картаны толтыруға);

2) материалды қысқаша жеткізу, негізгі ойды айқындау;

3) ақпаратты топтар бойынша бөлу;

4) қорытындыны түрлі формада ұсыну;

5) кестедегі, схемадағы тарихи мәліметтерді салыстыру;

6) фактілер мен салдар арасын жіктеу;

7) тұтасты бөліктерге ажырату және керісінше, элементтерді тұтас етіп жинақтау;

8) нысандардың өзара байланысын анықтау;

9) іс-әрекет жоспарын құру.

9. Жағдайларды немесе нақты бір жәйтті талқылау, іскерлік ойын оқытуда маңызды рөл атқарады.

10. Топ бойынша сұрақ жүргізіп кейс-стадияны қолданғанда оқушылар кейс-мәтін проблемасын айқындайды, жағдаятты бағалайды, оқиғаға немесе процеске талдау жүргізеді, өз шешімдерін ұсынады. Кейс-стадияны қолдану кезінде оқыту акценті дайын білімді меңгеруге емес, теориялық білімді практикалық мәселені шешу үшін қолдану, мұғаліммен бірлесе жұмыс істеу дағдыларын дамытуға аударылады.

11. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға

мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

3) қажет болған жағдайда тапсырманың жазбаша нұсқаулығын мұғалім нақты мағыналық акцентпен дауыстап, баяу оқуына;

4) мүмкіндіктері шектеулі білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, тапсырма мәтінін бейімдеуге (ірілеу қаріп, бір тапсырманы екіншісінен айқын шектеу);

5) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

6)) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

3-тарау. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

12. "Қазақстан тарихы" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

13. Бағдарлама мазмұны оқу бөлімдеріне бөлінген. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түріндегі оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

14. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі;
- 2) "Мәдениеттің дамуы" бөлімі;
- 3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі;
- 4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі.

15. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) этникалық қатынастар;
- 2) әлеуметтік қатынастар.

16. "Мәдениеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дүниетаным және дін;
- 2) өнер және әдебиет;
- 3) білім және ғылым.

17. "Мемлекеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мемлекеттің ішкі саясаты;
- 2) мемлекеттің сыртқы саясаты.

18. "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шаруашылық;
- 2) өндірістік қатынастар және сауда.

19. 5-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі. Тас дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстанда ежелгі адамның пайда болуы, әлеуметтік ұйымдасудың алғашқы формалары. Ежелгі адамдардың кәсібі (аң аулау мен жинаушылық). Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Екіншілік пен мал шаруашылығының қалыптасуы. Ботай мәдениеті. Қола дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстан аумағындағы мыс пен қалайы металдардың кен орындары. Андрон мәдениеті. Қола дәуірі кезіндегі шаруашылық пен қоғамдық құрылыс. Беғазы-Дәндібай мәдениеті. Ә.Марғұлан және басқа да Қазақстанның ежелгі дәуірін зерттеушілері;

2) ежелгі көшпенділердің өмірі. Темір дәуірінің ерекшеліктері. Қазақстанның ежелгі металлургиясы. Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Алғашқы көшпенділердің өмір сүруді қамтамасыз ету жүйесі. Көшпенділердің жылжымалы баспанасы. Алғашқы көшпенділердің дүниетанымы;

3) сақтар. Қазақстан аумағындағы сақ тайпалары. Сақтар тарихы жайлы деректер. Сақтардың саяси тарихы. Қоғамдық құрылысы. Шаруашылығы мен тұрмысы. Материалдық және рухани мәдениеті. "Аңдық стиль". Есік олжасы – "Алтын адам". Шілікті алқабының патша қорғандары. Берел қорымы. Бесшатыр қорғандары. Тасмола мәдениеті;

4) үйсіндер мен қаңлылар. Үйсіндер. Үйсіндер туралы жазба деректер. Қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Үйсіндердің қоғамдық құрылысы. Қаңлылар. Қаңлылар тарихына қатысты қытай және парсы деректері. Қаңлылардың қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Үйсіндердің, қаңлылардың археологиялық ескерткіштері;

5) өлкетану. Өлкетану мұражайлары және тарихи экспонаттар. Біздің айналамыздағы тарихи ескерткіштер. Өлкенің тарихи тұлғалары: билер, ақындар және батырлар.

20. 6-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) ғұндар (хунны). Қытай деректеріндегі ғұндардың ерте тарихы. Мөде шаньюй-ғұн мемлекетінің негізін салушы. Ғұндардың саяси тарихы мен

мемлекеттік құрылымы. Халықтардың ұлы қоныс аударуы (ғұндардың Батысқа жылжуы). Аттила және оның жорықтары. Ғұндардың шаруашылығы мен қоғамдық құрылысы. Ғұндар дәуіріндегі мәдениеттің дамуы;

2) сарматтар. Сарматтардың ежелгі замандағы саяси оқиғаларға қатысуы. Сарматтардың қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Сарматтардың қоғамдық құрылымы. Сарматтардың археологиялық ескерткіштері. Мәдениеті;

3) ежелгі Қазақстан тарихына шолу. Қазақстан аумағындағы ежелгі адамдардың антропологиялық бет-әлпеті. Ежелгі Қазақстан тарихының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен процестері. Ежелгі Қазақстанның мәдени мұрасы;

4) өлкетану. Туған өлкенің аңыздары мен жырлары. Мопонимдер- өткен шақтың куәгерлері (елді мекеннің, өзендер мен көлдердің атауындағы өлке тарихы). Мәдени-тарихи дәстүрдің сақтаушылары: өлкенің халық қолөнері;

5) VI - IX ғасырдағы Қазақстан. Ортағасырлық Қазақстан тарихының кезеңделуі. Ұлы Түркі қағанатының құрылуы. Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер: Батыс Түркі қағанаты, Түргеш қағанаты, Қарлұқ қағанаты, Оғыз мемлекеті, Қимақ қағанаты. Атлах шайқасының тарихи маңызы. Түркі мемлекеттерінің қоғамдық-саяси құрылысы. Түркілердің әскери өнері. Шаруашылығы. Сауда және қала мәдениетінің дамуы;

6) X -XIII ғасырлар басындағы Қазақстан. Қарахан мемлекеті. Қазақстан аумағына исламның тарала басталуы. Найман, керейіт, жалайырлар. Қыпшақ хандығы. "Дешті Қыпшақ" түсінігі. Шаруашылығы: көшпелі, отырықшы. Сауда. Қала мәдениеті. Ұлы Жібек жолының тарихи маңызы. Түркі мәдениетінің әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі. Түркі әлемінің көрнекті ойшылдары;

7) XIII-XV ғасырлардың бірінші жартысындағы Қазақстан. Шыңғыс ханның жаулаушылық соғыстары. Отырар қорғанысы. Моңғол империясының құрылуы. Алтын Орда. Ақ Орда. Моғолстан мемлекеті. Әмір

Темір жорықтары. Ноғай Ордасы. Әбілқайыр хандығы. XIII-XV ғасырлардың бірінші жартысындағы мемлекеттердің қоғамдық-саяси құрылымы. Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстан туралы. Шаруашылық. Сауданың дамуы. Мәдениет.

21. 7-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) қазақ халқының қалыптасуы. Қазақстан – Ұлы Дала мұрагері: тарихи және этникалық сабақтастық. "Қазақ" этнонимі. Қазақ халқының біртұтас халық болып қалыптасу процесінің аяқталуы;

2) біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы. Қазақ ұлттық мемлекетінің құрылу алғышарттары. Қазақ хандығының құрылуы (аумағы, халықтың этникалық құрамы). Мемлекеттің негізін салушылар – Жәнібек пен Керей. М.Х. Дулатидің "Тарихи Рашиди" еңбегі – Қазақ хандығының алғашқы тарихы жөніндегі құнды дерек. Қазақ хандығы қалыптасуының алғашқы жылдарындағы ішкі және сыртқы саясаты. Біртұтас қазақ мемлекеті қалыптасуының тарихи маңызы;

3) өлкетану. Бір мемлекет - бір тағдыр (менің өлкемнің халықтары). Туған өлке тарихының тірі куәгерлері. Өлкенің саяхат маршруттары. Немқұрайлы емес жүректер;

4) қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы. Қасым хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының нығаюы. Хақназар хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының одан әрі нығаюы және саяси өркендеуі. Тәуекел ханның ішкі және сыртқы саясаты. Есім ханның ішкі және сыртқы саясаты. Жәңгір хан. Орбұлақ шайқасы. Тауке ханның билігі. "Жеті жарғы". Қазақтың ұлы билері. Қазақ хандығының мемлекеттік-әкімшілік құрылымы. Қазақ қоғамының әлеуметтік стратификациясы;

5) XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет. Қазақ халқының мәдениеті: материалдық, рухани мәдениет. Әдебиет пен өнер: ақын-жыраулар, халық әншілері мен композиторлардың шығармашылығы, музыкалық өнер. Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы: мал шаруашылығы, егіншілік;

6) қазақ-жоңғар соғыстары. XVIII ғасырдың басындағы Қазақстан:

сыртқы және ішкі саяси жағдай. Жоңғар мемлекеті. "Ақтабан шұбырынды, алқакөл сұлама" заманы. Қарақұм мен Ордабасыдағы құрылтайлар – қазақ жасағының құрылуы. Аңырақай шайқасы. Отан қорғаушы батырлар. XVIII ғасырдың 30-40 жылдарындағы қазақ-жоңғар соғыстары;

7) XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақ хандығы. XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қатынастары. XVIII ғасырдың басындағы Ресей империясы назарындағы Қазақстан (саяси және экономикалық мақсаттар, әскери-барлау экспедициялары, алғашқы әскери бекіністердің салынуы). Кіші жүз ханы Әбілқайырдың Ресей бодандығын қабылдауы: себептері мен мақсаттары. XVIII ғасырдың 30-50-жылдарындағы Қазақстандағы Ресей империясының саясаты. XVIII ғасырдың 40-жылдарындағы Қазақстандағы ішкі саяси жағдайдың асқынуы. Абылай хан тұсындағы Қазақ хандығы: ішкі және сыртқы саясаты;

8) XVIII ғасырдағы Қазақстан мәдениеті. XVIII ғасыр ақын-жырауларының шығармашылығы. XVIII ғасыр тарихы бойынша қазақ деректері. Қазақтардың қолданбалы өнері;

9) отарлау және ұлт-азаттық күрес. Ресей империясының отаршылдық саясаты: мақсаттары мен әдістері. Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, қозғалыстың қозғаушы күші, кезеңдері мен барысы, нәтижелері). 1822-1824 жылдардағы патша реформалары (Кіші және Орта жүздегі хандық биліктің жойылуы). 1836-1838 жылдардағы Бөкей ордасындағы қазақтардың көтерілісі (себептері, негізгі кезеңдері мен шайқастары). XIX ғасырдың бірінші жартысындағы қазақ халқының ұлт-азаттық қозғалыстары (Жоламан Тіленшіұлы, Саржан Қасымов бастаған көтеріліс). Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, мақсаттары мен қозғаушы күштері, негізгі кезеңдері). Кенесары Қасымұлы: тұлға және саясаткер. Жанхожа Нұрмұхамедұлы және Есет Көтібарұлы бастаған ұлт-азаттық көтеріліс (себептері, көтеріліс барысы). Ресей империясының Қазақстанның оңтүстік аймақтарын қосып алуы. XVIII ғасырдың соңы – XIX ғасырдағы Қазақстандағы ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихи маңызы;

10) Қазақстан Ресей империясының құрамында. XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы патшалық реформалар. 1867-1868 жылдардағы реформалар. Қазақстандағы патшалық Ресейдің аграрлық

және қоныстандыру саясаты. 1860-1870 жылдардағы ұлт-азаттық күрес (себептері мен көтеріліс барысы). XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Капиталистік қатынастардың ене бастауы. XIX ғасырдың 80-90-жылдарындағы әкімшілік-аумақтық реформалар: мазмұны мен салдары. Сауда қатынастарының дамуы. Жетісу аумағына ұйғырлар мен дүнгендердің қоныс аударуы. Дәстүрлі қазақ қоғамының трансформациясы. XIX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамдық-саяси ойлардың дамуы.

22. 8-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) XIX-XX ғасырлар басындағы Қазақстанның мәдениеті. XIX ғасырдағы Қазақстандағы ағарту ісі мен ғылымның дамуы. Бөкей ордасының ханы Жәңгірдің ағартушылық қызметі. Қазақстанның ғылыми зерттелуі (П. Семенов-Тянь-Шанский, Г.Н.Потанин, В.В. Радлов, М. Шорманов, М. Бабаджанов, А.Диваев). Зайырлы және діни білім беру мекемелері. Жадиттік және білім берудегі жаңашылдық. Шоқан Уәлиханов – ұлы қазақ ғалымы. Ыбырай Алтынсарин – ағартушы, жаңашыл-педагог, қоғам қайраткері. Абай Құнанбайұлы – ұлы ойшыл, қазақ жазба әдебиетінің негізін салушы. Қазақ музыкалық мәдениетінің дамуы (Құрманғазы Сағырбайұлы, Тәттімбет Қазанғапұлы, Дәулеткерей Шығайұлы). Әйгілі суретшілер шығармашылығындағы ұлттық контекст. Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпеев және Халидтің тарихи еңбектері;

2) өлкетану. Менің мектебімнің тарихы;

3) XX ғасырдың басындағы Қазақстан. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестер. XX ғасырдың басындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Столыпиннің аграрлық реформасы және шаруалардың Қазақстанға жаппай қоныс аударуы. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуы. Сауданың дамуы. 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс. Қазақ ұлттық зиялылар қауымы және оның XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси процестерге әсері. Ұлттық баспаның дамуы ("Қазақ" газеті, "Айқап" журналы). 1917 жылғы революциялар. "Алаш" партиясының құрылуы. "Алаш-Орда" үкіметі. Қазақ халқының саяси көшбасшылары (Ә. Бөкейхан, А.Байтұрсынов, М.Дулатов, Б.Қаратаев, М.Тынышпаев, М.Шоқаев). XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының ғылыми еңбектері;

4) XX ғасырдың басындағы Қазақстан. XX ғасыр басындағы Қазақстанда әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Қазақстандағы 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс. Ресейдегі 1917 жылғы ақпандағы буржуалық-демократиялық революция және оның Қазақстанға ықпалы. "Алаш" қозғалысы және қазақ ұлттық идеясы. XX ғасыр басындағы қазақ зиялыларының көрнекті өкілдері;

5) Қазақстандағы Кеңес үкіметінің орнығуы. "Үш Жүз" қазақ социалистік партиясы. Азамат соғысы жылдарындағы (1918-1920 жылдар) Қазақстандағы соғыс қимылдары. Кеңес билігі органдарының "Алаш-Орда" үкіметі, Қоқан автономиясымен қарым-қатынасы. "Әскери коммунизм саясаты". 1921 жылғы жұт және аштық. Қазақ Автономиялық Кеңестік Социалистік Республикасының құрылуы. Қазақ АКСР-ы аумағының қалыптасуы. Қазақ жерлерінің біртұтастығын қалпына келтірудегі қазақ зиялыларының рөлі. Қазақстандағы ЖЭС (1921-1925 жылдар). XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясаты. Кеңес үкіметінің діни саясаты;

6) Қазақстан тоталитарлық жүйе кезінде. Қазақстандағы социалистік индустрияландыру (мәні мен ерекшеліктері). "Кіші Қазан" (мазмұны және жүзеге асырылуы). Бай шаруашылықтарының тәркіленуі. Ауыл шаруашылығындағы күштеп ұжымдастыру саясаты. Қазақстандағы күштеп ұжымдастыру саясатының экономикалық салдары. 1931-1933 жылдардағы аштық - XX ғасырдағы қазақстандық қасірет. Қазақстандағы ұжымдастырудың демографиялық салдары. Ұжымдастыруды жүзеге асырудың әдістеріне қатысты ұлттық зиялылардың қоғамдық-саяси көзқарасы мен қатынасы ("Бесеудің хаты"). 1920-1930 жылдардағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестер. Сталиндік репрессиялар. Қазақстан аумағындағы кеңестік "еңбек түзеу" концентрациялық лагерлері (Степлаг, Карлаг, Алжир және тағы басқалар);

7) кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым. Халыққа білім беру (жалпыға бірдей міндетті сауат ашу, орта білім, қазақ жазуының араб тілінен латын тіліне көшуі, орыс графикасына негізделген жаңа әліпбиге көшу). А.Байтұрсынов – "ұлт ұстазы". Жоғары оқу орындарының ашылуы. КСРО Ғылым Академиясының Қазақ филиалы. Қ.Сәтбаевтың Қазақстан ғылымын дамытудағы рөлі. Қазақстандық ғалымдар мен олардың

ғылыми жетістіктері. Әдебиеттің дамуы (Ж.Аймауытов, М.Жұмабаев, Б.Майлин, І. Жансүгіров, С.Сейфуллин, С.Мұқанов, Ғ.Мүсірепов, Ғ.Мұстафин шығармашылығы). Театр, кино, бейнелеу өнері және оның қайраткерлері. Мәдениет саласындағы кеңестік идеология. Социалистік реализм;

8) кеңестік Қазақстанның мәдениеті: әдебиет пен өнер. XX ғасырдың 20-30 жылдары қазақ әдебиетінің дамуы. XX ғасырдың 20-30 жылдары қазақ өнерінің дамуы. (Ә.Қашаубаев, Қ.Мұңайтпасов шығармашылығы).

23. 9-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстан Ұлы Отан соғыс жылдарында. Ұлы Отан соғысының басталуы. Қазақстандағы мобилизация және қазақстандық әскери бөлімдердің құрылуы. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы жылдарындағы ерлігі мен тағдыры. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Қазақстандықтар – Кеңес Одағының батырлары. Б.Момышұлы – аңызға айналған тұлға. Қазақстан – майдан арсеналы. КСРО халықтарының Қазақстанға депортациялануы. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы мәдениет. Ғылымның дамуы. Әдебиеттегі жетістіктер (М.Әуезов, Ж.Жабаев, Д.Снегин, И. Шухов және т.б.). Өнердің дамуы (театр, кино);

2) Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар). Соғыстан кейінгі жылдардағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер. Пайдалы қазбаларды өңдеу және өнеркәсіптің дамуы. Ауыл шаруашылығының дамуы. Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенінің қалыптасуы (Қазақстандағы ядролық полигон). Соғыстан кейінгі жылдардағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері. "Бекмаханов ісі";

3) Қазақстан "Жылымық" кезеңінде (1954-1964 жылдар). Қазақстанда "Хрущевтік кезеңдегі" өнеркәсіптің дамуы. Тың және тыңайған жерлерді игеру (тың игерудің экономикалық, экологиялық және демографиялық салдарлары). Қазақстандағы әскери-өнеркәсіптік кешен ("Байқоңыр" ғарыш айлағы). "Хрущевтік жылымық". 1954-1965 жылдардағы республикадағы қоғамдық-саяси өмір;

4) Қазақстан "Тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар). 1965-1985-жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы.

Экономиканың шикізаттық бағыты. Урбанизация. 1970-1980 жылдардағы ауыл шаруашылығындағы дағдарыс. 1965-1985 жылдардағы қоғамдық-саяси өмір. 1979 жылғы Целиноградтағы оқиғалар. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы басшыларының қызметі (Ж.Шаяхметов, Д.Қонаев, Ж.Тәшенов);

5) Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985-жылдар.). Білім беру саласындағы мемлекеттік саясат. Жалпыға бірдей міндетті орта білім. Қазақ тілінің жағдайы. Ғылымның дамуы. Әдебиеттің дамуы (Ә.Нұрпейісов, Б.Момышұлы, І.Есенберлин, О.Сүлейменов, М.Шаханов). Өнер (театр, кино);

6) Қазақстан қайта құру кезеңінде (1986-1991 - жылдар). "Қайта құру" жылдарындағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер: мақсаттары, проблемалары және қарама-қайшылықтары. Қазақстандағы 1986 жылғы желтоқсан оқиғалары (себептері, барысы және салдары). 1986 жылғы желтоқсан оқиғаларының қатысушыларына қатысты жазалау шаралары. "Қазақ КСР-ның мемлекеттік егемендігі туралы Декларация" (1990 жылғы қазан). Кеңестік саяси жүйенің дағдарысы (1991 жылғы "Тамыз бүлігі"). КСРО-ның ыдырауы. Қазақстандағы қоғамдық-саяси қозғалыстар. Семей ядролық полигонының жабылуы. "Қазақ КСР-ның тілдер туралы Заңының" қабылдануы.

24. 10-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991-1997 жылдар). "Мемлекеттік тәуелсіздік туралы" Конституциялық заңының қабылдануының тарихи маңызы. Н.Ә.Назарбаев – Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті. Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси институттарының қалыптасуы. Нарықтық экономикаға көшудегі қиыншылықтар. Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер. 1995 жылғы Конституцияның қабылдануы;

2) Қазақстан Республикасының өрлеуі (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін). Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді басым мақсаттары мен стратегиялары. "Қазақстан – 2030" стратегиясының қабылдануы. Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы беделінің өсуі. Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдармен

қарым-қатынасы. Қазақстанның Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық жөніндегі ұйымға және Ислам ынтымақтастығы ұйымына төрағалық етуі. Әлемдік экономикалық байланыстар жүйесіндегі Қазақстан. Мемлекеттің экономикалық және әлеуметтік жағдайы. Астана – Қазақстан Республикасының жаңа астанасы. "Қазақстан-2050" стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. "5 институтционалдық реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлттық жоспары – қазіргі заманның сын-тегеуріндеріне жауап. Ұлт көшбасшысы – Н.Ә.Назарбаевтың тәуелсіз мемлекетті құрудағы және дамытудағы рөлі;

3) Заманауи Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін). Білім және ғылым саласындағы мемлекеттік саясат. "Болашақ" мемлекеттік бағдарламасы. Инновациялық ғылыми-білім беру мекемелерінің құрылуы. Конфессияаралық және дінаралық келісімнің қазақстандық моделі. Қазақстан халқы Ассамблеясы. Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті жаңғырту және сақтап қалу мәселелері. Заманауи өнер мен әдебиеттің даму тенденциялары. "Мәдени мұра" мемлекеттік бағдарламасы. "Мәңгілік ел: қоғамдық сананы модернизациялау" бағдарламасы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

26. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі:

1-кесте

Оқыту мақсаттары						
Бөлімшелер	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
	шамамен	VI - XVII ғасыр	XVIII - XIX ғасыр	XX ғасырдың бірінші жартысы	XX ғасырдың екінші жартысы	XXI ғасырдың бірінші жартысы

	1 миллион жыл бұрын – V ғасыр					I c
1.1 Этникалық қатынастар	5.1.1.1 "антропология" терминін түсіндіру; 5.1.1.2 суреттерді пайдалана отырып, ежелгі адамдардың антропологиялық тұрпатын анықтау	6.1.1.1 түркі тілдес тайпаларды атап, олардың аумақтық орналасуын картада көрсету; 6.1.1.2 ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпатын анықтау; 6.1.1.3 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 6.1.1.4 Ғұн дардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан көрсету	7.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы кезіндегі демографиялық өзгерістерді және миграциялық процестерді түсіндіру; 7.1.1.2 "демография", "көші-қон", ұғымдарын түсіндіру, демографиялық өзгерістердің себептерін түсіну, көші-қон процестерінің байланысын түсіну; 7.1.1.3 Ресей империясының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарын айту; 7.1.1.4 ежелгі және ортағасырлар тарихының оқиғалары арасында байланыс орнату арқылы қазақ халқының қалыптасуындағы негізгі кезеңдерді анықтау; 7.1.1.5 "қазақ" этнонимінің мағынасын түсіндіру	8.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау	9.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау; 9.1.1.2 себеп-салдар байланысын талдау негізінде демографиялық өзгерістер туралы дәлелді қорытынды жасау; 9.1.1.3 мәтіндегі себеп-салдарлық байланысын белгілеу, демографиялық өзгерістер туралы қорытындыны дәлелдеу; 9.1.1.4 "демография" ұғымын түсіндіру	10 Қазақстандағы демографиялық өзгерістер туралы қорытынды жасау 10 Қазақстандағы демографиялық өзгерістер туралы қорытындыны дәлелдеу
1.2 Әлеуметтік	5.1.2.1 алғашқы	6.1.2.1 түрлі	7.1.2.1 схема мен	8.1.2.1 көрнекті	9.1.2.1 соғыс	10

қатынас тар	адамдардың тұрмыс-тіршілігін шығармашылық түрде көрсету;		кестелер негізінде қазақ хандығындағы әлеуметтік топтардың рөлін анықтау;		жылдарындағы халықтың әлеуметтік жағдайын, Ұлы Отан соғыс кезінде Қазақстанға қоңыс аударған халықтар арасындағы достықтың нығаюын анықтау;	
	5.1.2.2 түрлі әлеуметтік топтардың тұрмысы мен кәсібін көрсететін кестелерді, суреттерді, сипаттауды қолдана отырып, әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру	әлеуметтік топтардың тұрмысы мен кәсібін көрсететін кестелерді, суреттерді, сипаттауды қолдана отырып, әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру	7.1.2.2 дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді өткен тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау; 7.1.2.3 мұражайлар мен мұрағаттар материалдары негізінде туған өлкедегі әртүрлі ұлттардың тарихы мен дәстүрін сипатту	қайраткерлердің өмірі мен қызметінің мысалында қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін түсіндіру; 8.1.2.2 соғыс жылдарындағы халықтың әлеуметтік жағдайын анықтау	9.1.2.2 мемлекеттің әлеуметтік дамуындағы тың жерлерді игеру кезеңінде халықтың қоңыс аударуының рөлін түсіндіру	ке Қ ха әл ж ст л ке не

2) "Мәдениеттің дамуы" бөлімі:

2-кесте

Оқыту мақсаттары:						
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
Бөлімшелер	шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	VI - XVII ғасыр	XVIII - XIX ғасыр	XX ғасырдың бірінші жартысы	XX ғасырдың екінші жартысы	XXI ғасырдың бірінші жартысы
2.1 Дүние таным және дін	5.2.1.1 иллюстрацияларды, суреттерді қолдана отырып, алғашқы адамдардың наным-сенімдерін сипаттау;	6.2.1.1 түркілердің дүниетанымдық ерекшеліктерін, сауда-экономикалық байланыстардың ислам дінінің енуіне ықпалын түсіндіру;	7.2.1.1 салт - дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтары мен маңыздылығын анықтау;	8.2.1.1 салт - дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтары мен маңыздылығын анықтау, түрлі діни сенімдер арасындағы өзара	9.2.1.1 заманауи дүниетанымды қалыптастыру және дінді дамыту бойынша мемлекеттің саясатын анықтау	10.2.1.1 заманауи дүниетанымды қалыптастыру және дінді дамыту бойынша мемлекеттің саясатын анықтау
	5.2.1.2 суреттерге,	6.2.1.2 ислам	7.2.1.2 отаршылдық			

	иллюстрацияларға, жартастағы бейнелерге, жерлеу рәсімінің сипаттамасына сүйене отырып, қазіргі Қазақстан территориясын мекендеген ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау	дінінің қоғамдық және мәдени өмірге, мемлекеттің дамуына ықпалын анықтау; 6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын сипаттауда "Ұлы Дала Елі" ұғымын қолдану	саясаттың ұлттық құндылықтарға кері әсерін түсіндіру; 7.2.1.3 тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын сипаттауда "Ұлы Дала Елі" ұғымын қолдану	сыйластықтың қалыптасабастануын түсіндіру; 8.2.1.2 мемлекеттің діни саясатының мақсаты мен салдарын анықтау; 8.2.1.3 дін және қазақ халқының салт-дәстүрлері мәселелері жөніндегі мемлекеттік органдардың қызметін суреттеп айту	
2.2 Өнер және әдебиет	5.2.2.1 иллюстрациялар, қосымша материалдар, карта мен схемалар негізінде археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.2.2 археологиялық деректерге сүйене отырып, Андронов мәдениетінің белгілерін анықтау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.4 Есік обасынан табылған "Алтын адам"	6.2.2.1 - күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлардың тарихи дереккөзі ретіндегі маңыздылығын айқындау; 6.2.2.2 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.2.3 көшпенділердің әскери өнер жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.4 түркі кезеңіндегі қоғамды бейнелеуде Махмұд Қашғари, Жүсіп Баласағұн және Ахмет Яссауи еңбектерінің	7.2.2.1 халық фольклоры мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын түсіну; 7.2.2.2 архитектуралық ескерткіштердің ерекшеліктерін мінәжаттық және діни құрылыс ретінде түсіндіру; 7.2.2.3 көшпенділердің әскери өнер жетістіктерін сипаттау; 7.2.2.4 қолданбалы өнердің жетістіктерін, зергерлік ісінің даму ерекшелігін бағалау;	8.2.2.1 халық фольклоры мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау; 8.2.2.2 қазақ зиялыларының туындылар мұрасын түсіндіру, оның қоғамдық санаға ықпалын бағалау; 8.2.2.3 А. Құнанбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері, жазбаша қазақ әдебиетінің негізін қалаушы ретіндегі рөлін айқындау; 8.2.2.4	9.2.2.1 кеңестік әдебиет пен өнер туындыларын - да қоғамдық өмірдің бейнеленуін анықтау; 9.2.2.2 М.Әуезов шығармаларының отандық және әлем әдебиетіндегі мәнін бағалау; 9.2.2.3 жас қазақ ақындар мен жазушылардың жастардың ұлттық санасын қалыптастыруға ықпалын суреттеп беру; 9.2.2.4 соғыс жылдарындағы өнер мен әдебиеттің халық рухын көтерудегі маңызын бағалау;

	археология- лық олжасының мәнін анықтау; 5.2.2.5 Ә.Марғұланнның зерттеулерін ғалым-археолог ретінде айқындау; 5.2.2.6 көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіндіру; 5.2.2.7 тарихи мұра жетістіктері үшін жәдігерлердің рөлін түсіндіру 5.2.2.8 туған өлкенің тарихи ескерткіштерінің құндылығын түсіндіру	тарихи құндылығын түсіндіру; 6.2.2.5 көшпенділердің қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.6 аймақтардың, қалалардың, өзендердің және көлдердің, таулардың атауының шығу тарихын ономастика негізінде түсіндіру; 6.2.2.7 көркем әдебиеттің қайта өрлеуіне үлес қосқан, туған өлкенің шеберлерін анықтау; 6.2.2.8 туған өлке туралы аңыздар мен жырлардың мәнін түсіндіру	7.2.2.5 мұражай материалдарының негізінде өлкенің тарихи оқиғалар хроникасын суреттеп беру; 7.2.2.6 көшпенділердің қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау	А.Байтұрсыновты қазақ тіл білімінің негізін салушы, қоғам қайраткері ретінде бағалау; 8.2.2.5 ұлттық музыкалық аспаптардың қолдану ерекшеліктерін сипаттау; 8.2.2.6 өнердегі және әдебиеттегі өзгерістерді анықтау; 8.2.2.7 Ә.Қашаубаев пен Қажымұқан Мұңайтпасұлының қазақ халқын әлемге танытудағы рөліне баға беру; 8.2.2.8 түрлі деректер негізінде өз мектебінің тарихын суреттеп беру	9.2.2.5 әлемдік мәдениеттің өзара кірігуін және оның елдің ұлттық мәдениетіне ықпалын суреттеп беру; 9.2.2.6 қайта құру кезеңіндегі өнер мен әдебиеттің өскелең ұрпақтың дүниетанымын қалыптастыруға ықпалын түсіндіру; 9.2.2.7 соғыс жылдарындағы өнер мен әдебиеттің халық рухын көтерудегі мәнін түсіндіру	
2.3 Білім және ғылым	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу, олардың орналасу жерін, негізгі табылған заттарды	6.2.3.1 көне түркі жазуының тарихи маңызын түсіндіру; 6.2.3.2 Әл-Фарабидің және басқа да ғалымдардың ортағасырлық ғылымның дамуына қосқан үлесін анықтау; 6.2.3.3 "Кодекс Куманикус"	7.2.3.1 М. Х.Дулатидің "Тарихи-Рашиди" еңбегінің тарихи маңызын түсіндіру; 7.2.3.2 саяхат маршруттарын құру жолдарын ұсыну	8.2.3.1 Ш.Уәлихановтың ғылыми зерттеулерінің тарихи құндылығын анықтау; 8.2.3.2 ұлттық баспасөздің қоғамдық-саяси сананы оятудағы рөлін түсіндіру; 8.2.3.3 XIX ғ. екінші жарты-	9.2.3.1 Е.Бекмахановтың Қазақстан тарихы ғылымына қосқан үлесін түсіндіру; 9.2.3.2 елде болған өзгерістерді ескере отырып, білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатты	10 ғы са м са бе

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі:

3-кесте

Оқыту мақсаттары						
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
Бөлімшелер	шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	VI - XVII ғасырлар	XVIII - XIX ғасырлар	XX ғасырдың I жартысы	XX ғасырдың II жартысы	XXI ғасырдың I жартысы
3.1 Мемлекет тің ішкі саясаты	5.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру; 5.3.1.3 туған өлкенің тарихындағы тарихи тұлғалардың рөлін қаланың танымал адамдарының мысалы ретінде түсіндіру	6.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 6.3.1.2 оқиғалардың өзара байланы сын табу арқылы Түркі қағанатының құрылуының тарихи маңызын анықтау; 6.3.1.3 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру; 6.3.1.4 VI-IX ғасырлардағы түркі мемлекеттерінің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықта рын кесте	7.3.1.1 оқиғалардың өзара байланы сын табу арқылы Түркі қағанатының құрылуының тарихи маңызын анықтау; 7.3.1.2 қазақ хандығының ішкі саясат жаңдайын түсіндіру; 7.3.1.3 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау, оң және теріс әсерін айқындау; 7.3.1.4 патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі әкімшілік- аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 7.3.1.5 қазақ	8.3.1.1 қазақ зиялыларының Ресей империясының Мемлекеттік Думасындағы ызметін түсіндіру; 8.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық – саяси процесті түсіндіру, ұлттық сананың өсуі; 8.3.1.3 1916 жылғы ұлт- азаттық көтерілістің тарихи маңызын анықтау және тұлғалардың рөліне баға беру; 8.3.1.4 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау;	9.3.1.1 қоғамдық- саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және оқиғаларға өзіндік баға беру; 9.3.1.2 қоғамдық- саяси қайраткер лердің ұлттық мүддені қорғаудағы рөліне баға беру; 9.3.1.3 әміршіл- әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау; 9.3.1.4 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасының тарихи маңыздылығын түсіндіру	10.3.1.1 қоғамдық- саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және оқиғаларға өзіндік баға беру; 10.3.1.2 қоғамдық- саяси қайраткер лердің ұлттық мүддені қорғаудағы рөліне баға беру; 10.3.1.3 әміршіл- әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау; 10.3.1.4 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасының тарихи маңыздылығын түсіндіру

		негізінде анықтау;			
		6.3.1.5 шаруашылық іс-әрекеті үшін аймақтың мәні;			
		6.3.1.6			
		X ғ. – XIII ғ. басындағы түркі мемлекеттерінің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын салыстырмалы кесте негізінде анықтау;	халқының отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау;	8.3.1.5 "Алаш" партиясының ұлттық мемлекеттілікті жаңғырту саясатын талдау;	
		6.3.1.7 тарихи ұғымдарды қолданып, Қарахан мемлекетіндегі жер иелену ерекшеліктерін түсіндіру;	7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру;	8.3.1.6 Ә. Бөкейханның саяси көшбасшылық қызметіне баға беру;	
		6.3.1.8 мемлекеттік бірлестіктердің белгілерін анықтау;	7.3.1.7 XVIII ғасыр мен XIX ғасыр басындағы Қазақстанның даму ерекшеліктерін анықтау;	8.3.1.7 Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығын түсіндіру;	
		6.3.1.9 Отырарды қорғаудағы қала халқының ерлігін сипаттау;	7.3.1.8 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін айқындау;	8.3.1.8 XX ғасырдың	
		6.3.1.10 картаны, кестені қолданып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси процестерді	7.3.1.9 мемлекеттің қоғамдық-саяси өмірдегі сұлтан, би, батыр, жыраулардың қызметтерін сипаттау	20–30 -жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының салдарын түсіндіру	

		түсіндіру; 6.3.1.11 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және жанама себептерін анықтау; 6.3.1.12 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау; 6.3.1.13 әкімшілік аппаратының қызметтік міндеттерінің мазмұнын түсіну			9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және оқиғаларға өзіндік баға беру; 9.3.1.2 қоғамдық-саяси қайраткерлердің ұлттық мүддені қорғаудағы рөліне баға беру; 9.3.1.3 әміршіл-әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау; 9.3.1.4 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасының тарихи маңыздылығын түсіндіру	
3.2 Мемлекет тің сыртқы саясаты	5.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау; 5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау	6.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау; 6.3.2.2 тарихи оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы түркі тілдес тайпалардың қоңыс аудару себепін түсіндіру; 6.3.2.3 Қазақстан аумағындағы	7.3.2.1 жоңғар шапқыншылығын а қарсы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру; 7.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау; 7.3.2.3 Абылай ханның дипломатиялық шеберлігі мен саясатын,	8.3.2.1 соғыс қимылдарының қаһармандарын атау және олардың елді қорғау ісіндегі рөлін, патриоттық санаға ықпалын анықтау	9.3.2.1 қазақстандықтардың Екінші дүниежүзілік соғысының жеңісіне қосқан үлесін бағалау; 9.3.2.2 XX ғасырдың екінші жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын түсіндіру; 9.3.2.3 Б.Момышұлының	10 Қа Рес ң са та бе 10 Қа ай ха үй ба тү 10 ди ң О-

		алғашқы мемлекеттік бірлестік тердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау; 6.3.2.4 ерте түркі мемлекеттерінің сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтау; 6.3.2.5 Атлах шайқасының тарихи маңызын, оның тарихи оқиғалардың дамуына ықпалын түсіну; 6.3.2.6 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау; 6.3.2.7 тарихи оқиғалардың өзара байланысын анықтап, Қазақстан аумағында XIII - XV ғасырларда құрылған мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру	хандықты нығайтудағы даналығын, көрегендігін суреттеп айту; 7.3.2.4 Орбұлақ шайқасындағы қазақ жасағының әскери өнердегі шеберлігі мен ерлігін бағалау		батырлық, тұлғалық қасиетін айқындау; 9.3.2.4 диаспора өкілдерінің әлем қоғамдастығының Қазақстанға жағымды қатынасын қалыптастырудағы рөлін түсіндіру	ба м ай

4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі:

4-кесте

Оқыту мақсаттары

	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
Бөлімшелер	шамамен 1 миллион жыл бұрын - V ғасыр	VI – XVII ғасырлар	XVIII – XIX ғасырлар	XX ғасырдың I жартысы	XX ғасырдың II жартысы	XXI ғасырдың I жартысы
4.1 Шаруашылық	5.4.1.1 иллюстрацияларды, видеоматериалдарды, кестелерді қолдана отырып және еңбек құралдарының суретін салып, ежелгі адамдардың алғашқы кәсібін сипаттау; 5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыпта суын түсіндіру	6.4.1.1 иллюстрацияларды, видеоматериалдарды, кестелерді қолдана отырып және еңбек құралдарының суретін салып, ежелгі адамдардың алғашқы кәсібін сипаттау; 6.4.1.2 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау, тұрмыспен мәдениетке өзара ықпалы; 6.4.1.3 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің пайда болуын түсіндіру; 6.4.1.4 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау	7.4.1.1 жоңғар шапқыншылығының қазақ халқының шаруашылығына тигізген зардаптарын анықтау, экономикалық, шаруашылық құлдырау себептері; 7.4.1.2 отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін, жаңа шаруашылық түрлерінің пайда болуын түсіндіру; 7.4.1.3 туған өлкесінің дамуына үлес қосқан тұлғалардың іс-әрекетіне баға беру; 7.4.1.4 туған өлкенің маңызды даму кезеңдерін анықтау	8.4.1.1 деректер мен дәйектерді салыстыру арқылы жаңа экономикалық саясаттың нәтижесінде орын алған өзгерістерді түсіндіру; 8.4.1.2 күштеп ұжымдастыру саясатының ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын түсіндіру	9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерді түсіну; 9.4.1.2 Кеңес үкіметі кезіндегі орын алған әлеуметтік-экономикалық мәселелерді түсіндіру	10.4.1.1 Қазақстанның шаруашылығында орын алған өзгерістерді түсіндіру
4.2 өндірістік қатынастар және сауда	5.4.2.1 оқулықтағы суреттерге, қосымша материалға	6.4.2.1 оқулықтағы суреттерге, қосымша материалға	7.4.2.1 капиталистік қатынастардың Қазақстан экономикасына	8.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен	9.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен	10.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен

		сүйене отырып, еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау;				
	сүйене отырып, еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау;	6.4.2.2 Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына, мемлекет санының өсуіне, қолөнер мен сауданың дамуына, қала құрылысына ықпалын түсіндіру;				
	5.4.2.2 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салала рына тигізген ықпалын, зат айырбастаудың пайда болуын түсіндіру;	6.4.2.3 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы орнын анықтау;	ықпалын анықтау;		кемшіліктерін;	10
	5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру	6.4.2.4 Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру	7.4.2.2 сауда қатынастарына жәрмеңкелердің, тауар-ақшалай алмасудың әкелген өзгерістерін анықтау	кемшіліктерін анықтау	9.4.2.2 Қазақстан экономикасының соғыс жағдайына бейімделгендігін, майдан мен тылдың бірлігі болуын дәлелдеу	Қазақстан тарихы, әлемдік тарих, экономикалық тарих, 10 сыныптар, 10 сыныптар, экономикалық тарих

27. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің психикалық

тежелген білім алушы

5-10 сыныптарына арн

"Қазақстан тарихы" пә

жаңартылған мазмұн

Үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қазақстан аумағындағы ежелгі адамдар өмірі	Кіріспе сабақ. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның ежелгі тарихында не оқытылады?	Ежелгі Қазақстан тарихына
	Алғашқы адамдардың өмірі. Зерттеу сұрағы: Алғашқы адамдар қалай өмір сүрді?	5.1.1.1 "антропология" термині; 5.1.1.2 суретті пайдалана отырып, адамдарының антропологиялық ерекшеліктерін анықтау; 5.1.2.1 алғашқы адамдардың тіршілігін шығармашылықпен
	Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Зерттеу сұрағы: археологтар Қазақстан жерінен тас дәуіріне жататын қандай олжаларды тапты?	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарды олардың орналасу жерін, нәтижелерін заттарды; 5.2.2.1 иллюстрациялар, қолданбалы материалдар, карта мен схемалар негізінде археологиялық ерекшеліктерін сипаттау; 5.4.2.1 оқулықтағы суреттер мен материалға сүйене отырып, құралдары мен қару түрлерін
	Адамдардың шаруашылық өміріндегі өзгерістер және еңбек құралдарының	5.4.1.1 иллюстрацияларды, видеоматериалдарды, кестелерді

	жетілдірілуі. Зерттеу сұрағы: Мезолит пен неолит дәуірлерінде алғашқы адамдардың өмірі қалай өзгерді?	отырып және еңбек құралдарды жасап, ежелгі адамдардың өмірін кәсібін сипаттау; 5.4.2.1 оқулықтағы суреттер мен материалға сүйене отырып, ежелгі құралдары мен қару түрлерін сипаттау
	Ботай мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Не себепті ботайлықтарды жылқыны алғашқы қолға үйретушілер деп атайды?	5.4.1.1 иллюстрацияларды, видеоматериалдарды, кестілерді отырып және еңбек құралдарын салып, ежелгі адамдардың өмірін кәсібін сипаттау
	Қазақстан аумағында металлургияның пайда болуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан жерінде металды өндіру ежелгі адамдардың өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.2 металл өндірісі жетілген шаруашылық салала рына ықпалын, зат айырбастауды болуын түсіндіру
	Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы қола дәуірі ескерткіштерінің қандай ерекшеліктері бар?	5.2.2.2 археологиялық деректерді отырып, Андронов мәдениетін анықтау; 5.2.2.5 Ә.Марғұланның зерттеу археолог ретінде айқындау
	Қазақстандағы жартастарға салынған ежелгі суреттер. Зерттеу сұрағы: Тасқа салынған суреттер ежелгі адамдардың дүниетанымын қалай бейнелейді?	5.2.1.1 иллюстрацияларды, қолдана отырып, алғашқы наным-сенімдерін сипаттау 5.2.2.1 иллюстрациялар, қолдана отырып, материалдар, карта мен схемалар негізінде археологиялық ескерткіштерді сипаттау
	Ежелгі адамдардың өміріне саяхат	5.1.2.1 алғашқы адамдардың тіршілігін шығармашылықпен
Өлкетану	Өлкетану мұражайлары мен тарихи жәдігер (экспонат)	5.2.2.7 тарихи мұра жетістіктерін жәдігерлердің рөлін түсіндіру
2-тоқсан		
Ежелгі адамдардың өміріне саяхат	•Қазақстан аумағында темірдің игерілуі. Зерттеу сұрағы: Темір өндіру адам өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.2 металл өндірісі жетілген шаруашылық салаларына ықпалын, зат айырбастауды болуын түсіндіру
	•Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы.	5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығын

	Зерттеу сұрағы: Көшпелі мал шаруашылығы неліктен ежелгі Қазақстан тұрғындарының шаруашылықтың негізгі түріне айналды?	лығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру; 5.2.2.6 көшпелілердің әлемге қосқан үлесін түсіндіру
	Ежелгі көшпелілердің материалдық мәдениеті.	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау
	Зерттеу сұрағы: Көшпенділер баспанасының ерекшелігі неде?	5.2.2.6 көшпенділердің әлемге қосқан үлесін түсіндіру
	Ежелгі көшпеліндердің дүниетанымы. Зерттеу сұрағы: Көшпелілердің қандай салт-дәстүрлері бүгінгі күнге дейін сақталды?	5.2.1.2 суреттерге, иллюстрацияларға, жартастағы бейнелерге, жергілікті сипаттамасына сүйене отырып, Қазақстан территориясын ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
Сақтар	Сақтар туралы тарихи мәліметтер. Зерттеу сұрағы: Қандай дереккөздер сақтар туралы мәлімет береді?	5.3.1.1 картадан тайпалық орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік құрылуын түсіндіру
	"Алтын адам" археологиялық олжасы.	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтар олардың орналасу жерін, нәтижелерін заттарды;
	Зерттеу сұрағы: Есік обасынан табылған "Алтын адам" кім болды?	5.2.2.4 Есік обасынан табылған "Алтын адам" археологиялық олжасының мәнін анықтау; 5.2.1.2 суреттерге, иллюстрацияларға, жартастағы бейнелерге, жергілікті сипаттамасына сүйене отырып, Қазақстан территориясын ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
Өлкетану	Біздің айналамыздағы тарихи ескерткіштер	5.2.2.8 туған өлкенің тарихи ескерткіштерінің құндылығын
3-тоқсан		
Сақтар	Шілікті және Бесшатыр патша қорғандары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Шілікті мен	5.2.2.1 иллюстрациялар, қолжазбалықтар, материалдар, карта мен схемалар негізінде археологиялық ес

Бесшатыр "патша қорғандары" деп аталады"?		сипаттау; 5.1.2.2 түрлі әлеуметтік топтардың тұрмысы мен кәсібін көрсететін кестелерді, суреттерді, сипаттау қолдана отырып, әлеуметтік ерекшеліктерін түсіндіру; 5.2.1.2 суреттерге, иллюстрацияларға, жартастағы бейнелерге, жеңіл сипаттамасына сүйене отырып, Қазақстан территориясын ежелгі тайпалардың дүниесін сипаттау
Берел қорғандары. Зерттеу сұрағы. Берел қорымынан табылған олжалар сақтардың мәдениетін қалай сипаттайды?		5.2.2.1 иллюстрациялар, қолданылатын материалдар, карта мен схемалар негізінде археологиялық ерекшелігі сипаттау; 5.2.1.2 суреттерге, иллюстрацияларға, жартастағы бейнелерге, жеңіл сипаттамасына сүйене отырып, Қазақстан территориясын ежелгі тайпалардың дүниесін сипаттау
Тасмола археологиялық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: "Мұртты обалардың" ерекшелігі неде?		5.2.2.1 иллюстрациялар, қолданылатын материалдар, карта мен схемалар негізінде археологиялық ерекшелігі сипаттау; 5.2.1.2 суреттерге, иллюстрацияларға, жартастағы бейнелерге, жеңіл сипаттамасына сүйене отырып, Қазақстан территориясын ежелгі тайпалардың дүниесін сипаттау
Сақ патшайымы Томирис. Зерттеу сұрағы: Тарихи деректерде Томирисің бейнесі қалай сипатталған?		5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау
Шырақтың ерлігі. Зерттеу сұрағы: Сақтар өз тәуелсіздігі үшін қалай күресті?		5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау
Сақтардың Александр Македонский әскеріне қарсы күресі.		5.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпенділердің халықаралық орнын анықтау

	Зерттеу сұрағы: Неліктен Александр Македонскийдің сақтарға жасаған жорығы сәтсіз аяқталды?	орнын анықтау
4-тоқсан		
Үйсіндер мен қаңлылар	Үйсіндер туралы жазба деректер. Зерттеу сұрағы: Қытай авторлары үйсіндердің өмірін қалай сипаттады?	5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру; 5.1.2.2 түрлі әлеуметтік топтардың тұрмысы мен кәсібін көрсететін кестелерді, суреттерді, сипаттауларды қолдана отырып, әлеуметтік ерекшеліктерін түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасын
	Қаңлылардың қалалық мәдениетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қаңлыларда қала мәдениетінің дамуы немен байланысты?	5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағында мемлекеттік бірлестіктердің елдермен қарым-қатынасын
	Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Зерттеу сұрағы: Сыма Цянь қаңлы қоғамын қалай сипаттады?	5.1.2.2 түрлі әлеуметтік топтардың тұрмысы мен кәсібін көрсететін кестелерді, суреттерді, сипаттауларды қолдана отырып, әлеуметтік ерекшеліктерін түсіндіру; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру
	Үйсіндер мен қаңлылардың материалдық және рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Үйсіндер мен қаңлылар мәдениетінің ерекшеліктері қандай?	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың материалдық және рухани өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.6 көшпенділердің әлемдік қосқан үлесін түсіндіру
	Өлкенің тарихи тұлғалары: Билер, ақындар мен батырлар	5.3.1.3 туған өлкенің тарихын тұлғалардың рөлін қаланың адамдары мысал ретінде түсіндіру
Қайталау		

2) 6-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Ғұндар	Ғұн тайпаларының бірігуі. Зерттеу сұрағы: Неге Мөде шаньюй "Жер - мемлекеттің негізі" деді	6.3.1.1 картадан тайпалық сарматтардың орналасуын көрсету; 6.3.1.5 шаруашылық іс-әрекеттерінің аймақтың мәні; 6.3.1.3 ежелгі мемлекеттік құрылымын түсіндіру
	Ғұндардың көрші мемлекеттермен қарым-қатынастары. Зерттеу сұрағы: Ғұндармен Ұлы Қытай қорғанының салынуы арасында қандай байланыс бар?	6.3.2.3 ежелгі мемлекеттік құрылымын түсіндіру
	Ғұндардың Батысқа қоныс аударуы. Зерттеу сұрағы: Ғұндардың Батысқа қоныстануы қандай өзгерістерге әкелді?	6.1.1.4 ғұн дардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картада көрсету
	Атила және оның жаулаушылық жорықтары. Зерттеу сұрағы: Ежелгі авторлар Атилаға қандай баға береді?	6.1.1.4 ғұн дардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картада көрсету 6.3.2.3 Қазақстан аумағындағы мемлекеттік бірлестіктерді елдермен қарым-қатынастары
Сарматтар	Сарматтардың қоғамдық құрылысы мен шаруашылық өмірі. Зерттеу сұрақтары: Сармат қоғамы несімен ерекшеленеді?	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, ән-жырлардың тарихи деректерінің маңыздылығын айқындау; 6.2.2.2 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау; 6.3.1.1 картадан тайпалық сарматтардың орналасуын көрсету; 6.1.2.1 түрлі әлеуметтік топтардың тұрмысы мен кәсібін көрсететін кестелерді, суреттерді, сипаттау қолдана отырып, әлеуметтік ерекшеліктерін түсіндіру

	Сарматтардың саяси тарихы. Зерттеу сұрағы: Сарматтар қандай мемлекеттермен қарым-қатынаста болды?	6.3.2.1 Қазақстан аумағында көшпелілердің халықаралық орнын анықтау
Ежелгі Қазақстан тарихына шолу	Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты. Зерттеу сұрағы: Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты қалай өзгерді?	6.1.1.2 Ежелгі Қазақстан антропологиялық тұрпаты
	Ежелгі Қазақстанға саяхат	6.4.1.1 иллюстрацияларды, видеоматериалдарды, кесті отырып және еңбек құралдары салып, ежелгі адамдардың кәсібін сипаттау; 6.4.1.3 көшпелі мал шаруашылығын егіншіліктің пайда болуын 6.4.2.1 оқулықтағы суреттер материалға сүйене отырып құралдары мен қару түрлері 6.4.2.4 Ұлы Жібек жолының түсіндіру
Өлкетану	Туған өлкенің аңыздары мен жырлары	6.2.2.8 туған өлке туралы аңыздар мен жырлардың мәнін түсіндіру
2-тоқсан		
VI - IX ғасырлардағы Қазақстан	Кіріспе сабақ. Зерттеу сұрағы: Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихы нені оқытады?	Ортағасырлардағы Қазақстан жалпы шолу
	Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер. Зерттеу сұрағы: VI-IX ғасырларда билік құрған қай қағандардың есімдері тарихта сақталды?	6.3.1.2 оқиғалардың өзара байланыста болуы арқылы Түркі қағанатының құрылуының тарихи маңызы 6.3.1.4 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттерінің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтарын айырмашылықтарын кестелеп анықтау;

		6.3.2.4 ерте түркі мемлекеттің саясатының негізгі бағытта 6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен сабақтастығын сипаттауда ұғымын қолдану
	Көне түркі жазуы. Зерттеу сұрағы: Білге қаған мен Күлтегіннің мемлекетті нығайтудағы саясаты бізге қандай деректерден белгілі?	6.3.1.4 VI-IX ғасырлардағы т мемлекеттерінің даму ерек түсіндіріп, олардың ұқсаст айырмашылықтарын кесте анықтау; 6.2.3.1 көне түркі жазуының маңызын түсіндіру
	Атлах шайқасы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Атлах шайқасын "халықтар шайқасы" деп атайды?	6.3.2.5 Атлах шайқасының т маңызын, оның тарихи оқи дамуына ықпалын түсіну; 6.2.2.3 көшпенділердің әске жетістіктерін сипаттау
	Оғыз мемлекеті. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның орта ғасырлар тарихында Оғыз мемлекетінің алатын орны қандай?	6.3.1.4 VI-IX ғасырлардағы т мемлекеттерінің даму ерек түсіндіріп, олардың ұқсаст айырмашылықтарын кесте анықтау
	Қимақ қағанаты. Зерттеу сұрағы: Қимақтарда қалалық мәдениетінің дамуын қандай деректер дәлелдейді?	6.4.2.2 Ұлы Жібек жолының мәдениетінің дамуына, ме санының өсуіне, қолөнер м дамуына, қала құрылысын түсіндіру; 6.4.1.2 көшпелілер мен оты арасындағы өзара экономи байланыстарын анықтау, т мәдениетке өзара ықпалы
	Түркітер туралы тарихи деректер. Зерттеу сұрағы: Қытай және араб деректері түркілер туралы қандай ақпарат береді?	6.2.2.3 көшпенділердің әске жетістіктерін сипаттау; 6.4.1.4 көшпелілердің шару өмірінің ерекшеліктерін ани 6.2.1.1 түркілердің дүниетан ерекшеліктерін, сауда-экон байланыстардың ислам діні ықпалын түсіндіру

	Түркі әлемі қалыптасуының басталуы. Зерттеу сұрағы: Түркі тілдес халықтардың миграциясы Еуразия тарихына қаншалықты әсерін тигізді?	6.3.2.2 тарихи оқиғалардың байланысын табу арқылы тайпалардың қоңыс аудару түсіндіру; 6.1.1.1 түркі тілдес тайпалар олардың аумақтық орналасу көрсету
Өлкетану	Топонимдер– өткен уақыт куәгерлері (елді мекеннің, өзен мен көлдер атауы өлкенің тарихы)	6.2.2.6 аймақтардың, қалалар, өзендердің және көлдердің атауының шығу тарихын оның негізінде түсіндіру
3-тоқсан		
X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан	X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан аумағындағы саяси процестер. Зерттеу сұрағы: X ғасыр - XIII ғасырдың басында саяси карта қаншалықты өзгерді?	6.3.1.6 X ғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттерінің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтарын салыстырып, айырмашылықтарын салыстырып кесте негізінде анықтау; 6.3.1.8 мемлекеттік бірлестіктердің белгілерін анықтау; 6.3.1.11 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және жағдайларын себептерін анықтау
	Қарахан мемлекеті. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қарахан мемлекеті ислам дінін мемлекеттік дін деп жариялады?	6.3.1.6 X ғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттерінің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтарын салыстырып, айырмашылықтарын салыстырып кесте негізінде анықтау; 6.2.1.2 ислам дінінің қоғамдық мәдени өмірге, мемлекеттік құрылымына ықпалын анықтау; 6.3.1.7 тарихи ұғымдарды қарахан Қарахан мемлекетіндегі жеке ерекшеліктерін түсіндіру
	Наймандар, керейіттер және жалайырлар. Зерттеу сұрағы: Найман, керейіт пен жалайырлардың ортағасырларлық саяси сахнадағы рөлі қандай болды?	6.3.1.6 X ғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттерінің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтарын салыстырып, айырмашылықтарын салыстырып кесте негізінде анықтау

	Қыпшақ хандығы. Зерттеу сұрағы: Не себепті Еуразия даласы "Дешті Қыпшақ" деп аталды?	6.3.1.6 X ғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттерінің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтарын айырмашылықтарын салыстырып кесте негізінде анықтау; 6.3.2.6 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын және тәуелсіз дамуына ықпалын анықтау; 6.2.2.3 көшпенділердің әскери жетістіктерін сипаттау; 6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен сабақтастығын сипаттауда ғылым ұғымын қолдану
	Халықаралық байланыстардың дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөлі. Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы халықаралық байланыстардың дамуына ықпал етті ме?	6.4.2.3 Ұлы Жібек жолының қатынастардың дамуындағы анықтау
	Ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына Ұлы Жібек жолының ықпалы. Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына қалай әсер етті?	6.4.2.2 Ұлы Жібек жолының мәдениетінің дамуына, мемлекет санының өсуіне, қолөнер дамуына, қала құрылысына түсіндіру; 6.4.1.2 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау, тарихи мәдениетке өзара ықпалын анықтау; 6.2.2.3 көшпенділердің әскери жетістіктерін сипаттау;
	Түркілердің материалдық және рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Әлем өркениетінің дамуына түркі мәдениеті қандай үлес қосты?	6.2.2.2 ежелгі тайпалардың өнер ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.2.3 көшпенділердің әскери жетістіктерін сипаттау; 6.2.3.2 әл-Фарабидің және басқа ғалымдардың ортағасырлық дамуына қосқан үлесін анықтау; 6.2.2.4 түркі кезеңіндегі қоғам

		бейнелеуде М. Қашғари, Ж. Ахмет Яссауи еңбектерінің құндылығын түсіндіру; 6.2.3.3 "Кодекс Куманикус" с халықаралық байланыстар анықтау
Өлкетану	Мәдени-тарихи дәстүр сақтаушылары: өлкенің халықтық қолөнері	6.2.2.7 көркем әдебиеттің қ үлес қосқан, туған өлкенің анықтау
4-тоқсан		
XIII - XV ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақстан	Моңғол империясының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Моңғолдар мемлекеттілік деңгейге қалай жетті?	6.2.2.3 көшпенділердің әске жетістіктерін сипаттау; 6.3.1.6 X ғ. – XIII ғ. басындағ мемлекеттерінің даму ерек түсіндіріп, олардың ұқсаст айырмашылықтарын салы кесте негізінде анықтау
	Қазақстандағы моңғол шапқыншылығы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Шыңғыс хан әскерлері Отырарды алты ай бойы ала алмады?	6.3.1.10 картаны, кестені қо ғасырлардағы мемлекеттер процестерді түсіндіру; 6.3.1.9 Отырарды қорғаудағ халқының ерлігін сипаттау
	Моңғол шапқыншылықтарының салдары. Зерттеу сұрағы: Орталық Азияға ең үлкен өзгерісті әкелген кімдер: қыпшақтар ма, әлде моңғолдар ма?	6.1.1.3 XIII-XV ғасырлардағ мемлекеттердің этноәлеум құрылымын анықтау; 6.3.1.12 Қазақстан аумағын мемлекеттердің басқару ж ерекшеліктерін анықтау; 6.3.1.13 әкімшілік аппараты қызыметтік міндеттерінің м түсіну
	Қазақстан аумағында ұлыстардың құрылуы. Зерттеу сұрағы: Моңғол ұлыстарының құрылуы нәтижесінде саяси картада қандай өзгерістер болды?	6.3.1.10 картаны, кестені қо ғасырлардағы мемлекеттер процестерді түсіндіру; 6.1.1.3 XIII-XV ғасырлардағ мемлекеттердің этноәлеум құрылымын анықтау;

		6.3.1.11 ортағасырлық мемл ыдырауының негізгі және ж себептерін анықтау
	Ақ Орда. Зерттеу сұрағы: Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы Ақ Орданың рөлі қандай болды?	6.3.1.10 картаны, кестені қол ғасырлардағы мемлекеттер процестерді түсіндіру; 6.1.1.3 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуме құрылымын анықтау; 6.3.2.7 тарихи оқиғалардың байланысын анықтап, Қаза аумағында XIII - XV ғасырлар мемлекеттердің сыртқы сая түсіндіру
	Моғолстан. Әбілқайыр хандығы. Зерттеу сұрағы: Моғолстан мен Әбілқайыр мемлекеттеріндегі оқиғалар қандай саяси өзгерістерге әкелді?	6.3.1.10 картаны, кестені қол ғасырлардағы мемлекеттер процестерді түсіндіру; 6.1.1.3 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуме құрылымын анықтау; 6.3.2.7 тарихи оқиғалардың байланысын анықтап, Қаза аумағында XIII - XV ғасырлар мемлекеттердің сыртқы сая түсіндіру
	XIII - XV ғасырлардағы Қазақстанның мәдениеті. Зерттеу сұрағы: XIII - XV ғасырлардағы өнер мен әдебиет ортағасырлық қоғамды қалай бейнелейді?	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эп жырлардың тарихи дереккө маңыздылығын айқындау
	Ортағасырлық саяхатшылардың Қазақстан туралы мәліметтері. Зерттеу сұрағы: Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстанды қалай сипаттады?	6.4.1.4 көшпенділердің шару өмірінің ерекшеліктерін аны 6.2.2.5 көшпенділердің қолд жетістіктерін сипаттау
Қайталау		

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақмерзімді жоспар бөлімі	Ұзақмерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қазақ халқының қалыптасуы	Қазақ халқының қалыптасу процесінің аяқталуы. Зерттеу сұрағы: Ұлы Дала мұрагері – қазақ халқы қалай қалыптасты?	7.1.1.4 ежелгі және ортағасыр тарихының оқиғалары арасындағы байланыс орнату арқылы қалыптасуындағы негізгі кезеңдерін анықтау; 7.1.1.5 "қазақ" этнонимінің түсіндіру
Біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы	Қазақ хандығының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақ хандығы Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет деп саналады?	7.3.1.9 мемлекеттің қоғамдық өмірдегі сұлтан, би, батыр, қызметтерін сипаттау; 7.2.3.1 М. Х.Дулатидің "Тарихи еңбегінің тарихи маңызын" 7.3.1.8 қазақ хандарының мемлекеттің нығайтудағы рөлін айқындау 7.2.1.3 тарихи оқиғалар мен сабақтастығын сипаттаудағы ұғымын қолдану
Қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы	Қасым хан тұсындағы Қазақ хандығының күшеюі. Зерттеу сұрағы: Не себепті Қадырғали Жалайыр: "Жәнібек ханның ұлдары арасында аса белгілі болғаны Қасым хан еді..." деп жазды? Хақназар хан кезіндегі Қазақ хандығының сыртқы саясаты. Зерттеу сұрағы: Неліктен Хақназар хан билеген кезеңді Қазақ хандығының "қайта жаңғыруы" деп атайды? Тәуекел хан тұсындағы Қазақ хандығының оңтүстік шекараларының нығаюы. Зерттеу сұрағы: Тәуекел хан қазақ	7.3.1.8 қазақ хандарының мемлекеттің нығайтудағы рөлін айқындау 7.3.2.2 Қазақ хандығының саясатының нәтижелерін анықтау 7.3.1.8 қазақ хандарының мемлекеттің нығайтудағы рөлін айқындау 7.3.2.2 Қазақ хандығының саясатының нәтижелерін анықтау

	жерлерін біріктіру мақсатында қандай саясат жүргізді?	
	Есім хан билігі кезіндегі Қазақ хандығы бірлігінің нығаюы. Зерттеу сұрағы: Есім хан Қазақ хандығының біртұтастығын қалай сақтап қалды?	7.3.1.8 қазақ хандарының м нығайтудағы рөлін айқынд 7.3.2.2 Қазақ хандығының с саясатының нәтижелерін а
	Жәңгір хан тұсындағы қазақ-жоңғар қарсылығы. Зерттеу сұрағы: Орбұлақ шайқасының әлемдік әскери өнер тарихындағы алатын орны қандай?	7.2.2.3 көшпенділердің әске жетістіктерін сипаттау; 7.3.2.4 Орбұлақ шайқасынд жасағының әскери өнерде ерлігін бағалау
	Тәуке хан тұсындағы қазақтардың қоғамдық-құқықтық жүйесі. Зерттеу сұрағы: Неліктен А.Левшин Тәуке ханды "Дала Ликургі" деп атады?	7.3.1.8 қазақ хандарының м нығайтудағы рөлін айқынд 7.3.2.2 Қазақ хандығының с саясатының нәтижелерін а
	Қазақ хандығының әлеуметтік құрылымы. Зерттеу сұрағы: Әлеуметтік топтар қазақ қоғамында қандай рөл атқарды?	7.1.2.1 схема мен кестелер хандығындағы әлеуметтік рөлін анықтау; 7.3.1.9 мемлекеттің қоғамд өмірдегі сұлтан, би, батыр, қызметтерін сипаттау
	Өлкетану	7.1.2.3 мұражайлар мен мұ материалдары негізінде ту әртүрлі ұлттардың тарихы м сипатту
2-тоқсан		
XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет	XVI-XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениетінде халық өмірі қалай көрініс табады?	7.2.2.1 халық фольклоры м туындыларының тарихи де құндылығын түсіну
	XVI-XVII ғасырлардағы қазақтардың материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Неліктен киіз үй көшпелілердің материалдық мәдениетінің	7.2.2.4 қолданбалы өнердің зергерлік ісінің даму ерекш

	ең жоғарғы үлгісі деп саналады?	
	Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы. Зерттеу сұрағы: Көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығының ерекшелігі неде?	7.4.1.2 отарлау саясатының дәстүрлі шаруашылығына жаңа шаруашылық түрлері болуын түсіндіру
Қазақ-жоңғар соғыстары	Жоңғар басқыншылығына қарсы Отан соғысының басталуы. Зерттеу сұрағы: Не себепті "Елім-ай" бүкілхалықтық әнге айналды?	7.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы демографиялық өзгерістер, миграциялық процестерді 7.2.2.1 халық фольклоры мен туындыларының тарихи деңгейін құндылығын түсіндіру; 7.3.1.2 қазақ хандығының ішкі жаңдайын түсіндіру; 7.4.1.1 шапқыншылығының халқының шаруашылығын тигізген зардаптарын, экон шаруашылық құлдырау себептерін анықтау
	Біртұтас халық жасағының ұйымдастырылуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Ордабасы ел бірлігінің нышаны болды?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі жаңдайын түсіндіру; 7.3.1.1 оқиғалардың өзара байланыстау арқылы Түркі қағанаты құрылуының тарихи маңызы
	Қазақ-жоңғар шайқастары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Аңырақай шайқасы қазақ-жоңғар соғысындағы түбегейлі бетбұрыс деп саналады?	7.3.2.1 жоңғар шапқыншылығы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру
XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы	XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қарым-қатынастарының тарихы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Ресей Қазақстанды Азияға шығудың "кілті мен қақпасы" деп санады?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі жаңдайын түсіндіру; 7.3.2.2 Қазақ хандығының саясатының нәтижелерін анықтау
	Қазақ хандығының Ресей империясына қосылуының басталауы. Зерттеу сұрағы: Әбілқайыр ханның Анна Иоанновна патшайымға жазған хатының	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі жаңдайын түсіндіру; 7.3.2.2 Қазақ хандығының саясатының нәтижелерін анықтау

	себептері мен салдарлары қандай болды?	
	Абылай ханның ішкі және сыртқы саясаты. Зерттеу сұрағы: Дербес Қазақ мемлекетін сақтап қалудағы Абылай ханның рөлі қандай?	7.3.1.2 қазақ хандығының і жаңдайын түсіндіру; 7.3.2.3 Абылай ханның дипломатиялық шеберлігі мен саясатын, хан саясатындағы даналығын, қоршау суреттеп айту
XVIII ғасырдағы Қазақстанның мәдениеті	XVIII ғасырдағы халық ауыз әдебиеті. Зерттеу сұрағы: XVIII ғасырда ақын-жыраулар шығармаларында тарихи оқиғалар қалай көрініс тапты?	7.2.2.1 халық фольклоры мен өнер туындыларының тарихи деңгейін, құндылығын түсіну; 7.2.1.1 салт - дәстүрлер мен өнердің құндылықтары мен мәнін анықтау
	XVIII ғасырдағы қазақтардың материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Қазақтың ұлттық қолданбалы өнерінің бірегейлігі неде?	7.2.2.4 қолданбалы өнердің даму ерекшеліктерін зергерлік ісінің даму ерекшеліктерін
Өлкетану	Туған өлке тарихының тірі куәгерлері. Саяхат маршруттары	7.4.1.3 туған өлкесінің дамуына қосқан тұлғалардың іс-әрекеттері 7.2.3.2 саяхат маршруттарының жолдарын ұсыну
3-тоқсан		
Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XVIII ғасырдағы Қазақстандағы казак-әскери отаршылдығы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанды отарлауды Ресей империясы қалай жүзеге асырды?	7.3.1.3 Ресей империясының саясатының себеп-салдары және теріс әсерін айқындау; 7.2.3.2 саяхат маршруттарының жолдарын ұсыну
	Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: Сырым Датұлы Кіші жүз қазақтарының қандай құқықтарын қорғауды көздеді?	7.3.1.5 қазақ халқының отарлауға қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
	1822-1824 жылдардағы патша реформалары. Зерттеу сұрағы: Неліктен XX ғасырдың 20-	7.3.1.4 патша үкіметі реформаларының нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру;

	шы жылдарында Қазақстанда әкімшілік реформалар жүргізілді?	7.1.2.2 дәстүрлі қазақ қоғамы өзгерістерді өткен тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау
	1836-1838 жылдардағы Бөкей Ордасындағы қазақтардың көтерілісі. Зерттеу сұрағы: Исатай Тайманұлы мен Махамбет Өтемісұлын қандай ортақ идея біріктірді?	7.3.1.5 қазақ халқының отарлау қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
	Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: Кенесары хан бастаған ұлт-азаттық күрес неліктен жалпы ұлттық сипатқа ие болды?	7.3.1.5 қазақ халқының отарлау қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XIX ғасырдың 40-60 жылдарындағы қазақтардың ортаазиялық хандықтармен қарым-қатынастары Зерттеу сұрағы: Неліктен Орта Азия хандықтарының Қазақстанның оңтүстік аймақтарына экспансиясы күшейді?	7.3.1.5 қазақ халқының отарлау қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға
	Қазақстанның Ресей империясына қосылуының аяқталуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның оңтүстік аймақтарының Ресей империясына қосылуының ерекшеліктері қандай?	7.3.1.2 қазақ хандығының ішкі жаңдайын түсіндіру; 7.3.2.2 Қазақ хандығының саясатының нәтижелерін а
Қазақстан Ресей империясының құрамында	XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы әкімшілік-аумақтық реформалар. Зерттеу сұрағы: Патша өкіметі тарапынан "бөліп ал да, билей бер" ұстанымы қалай жүзеге асты?	7.3.1.3 Ресей империясының саясатының себеп-салдары және теріс әсерін айқындау; 7.3.1.4 патша үкіметі реформаның нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 7.1.2.2 қазақ қоғамындағы өзгерістерді өткен тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау
	Қазақтардың 1860-1870 жылдардағы азаттық күресі. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдың 60-70 жылдарындағы ұлт-азаттық	7.3.1.5 қазақ халқының отарлау қарсы ұлт-азаттық күресін салдарын анықтау

	көтерілістердегі халық талаптарының сабақтастығы неден көрінді?	
	Қазақстандағы жаппай отаршылдық қоныс аудару саясаты. Зерттеу сұрағы: Патша өкіметінің қоныстандыру саясаты қазақ қоғамының өмірін қалай өзгертті?	7.4.1.2 отарлау саясатының дәстүрлі шаруашылығына тәжірибелі жаңа шаруашылық түрлерін енгізу болуын түсіндіру; 7.1.1.3 Ресей империясының қоныстандыру саясатының салдарын айту; 7.1.1.2 "демография", "көші-қон" ұғымдарын түсіндіру, демографиялық өзгерістердің себептерін түсіндіру, процесінің тәуелділігін түсіндіру; 7.1.2.2 дәстүрлі қазақ қоғамының өзгерістерді өткен тарихи кезеңдеріне салыстыру арқылы анықтау
	Өлкетану	Немқұрайлы емес жүректер
	4-тоқсан	
Қазақстан Ресей империясының құрамында	Қазақстанда капиталистік қатынастардың дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның өнеркәсіптік дамуы қалай басталды?	7.4.2.1 капиталистік қатынастардың Қазақстан экономикасына әсерін анықтау
	Жәрмеңке саудасының дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанда неліктен жәрмеңке саудасы дамыды?	7.4.2.2 сауда қатынастарына жәрмеңкелердің, тауар-ақша алмасудың әкелген өзгерістерін
	XIX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ қоғамы. Зерттеу сұрағы: “Зар заман” өкілдерінің қоғамдық-саяси көзқарастары қандай факторлардың әсерінен қалыптасты?	7.2.1.2 отаршылдық саясаттың құндылықтарға кері әсерін 7.1.2.2 дәстүрлі қазақ қоғамының өзгерістерді өткен тарихи кезеңдеріне салыстыру арқылы анықтау
	Өлкетану	Туған өлке шежіресі
		7.4.1.4 туған өлкенің маңызды кезеңдерін анықтау; 7.2.2.5 мұражай материалдары негізінде өлкенің тарихи оқиғаларын хроникасын суреттеп беру

Қайталау

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
XIX ғасыр -XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті	XIX ғасырдағы мәдениеттің дамуы. Зерттеу сұрағы: Неге XIX ғасыр қазақ халқының дәстүрлі музыка өнерінің гүлденген дәуірі деп саналады	8.2.1.1 салт - дәстүрлер мен ғұрыптардың құндылықтар, маңыздылығын анықтау, т сенімдер арасындағы өзрасыйластықтың қалыптасатүсіндіру; 8.2.1.2 мемлекеттің діни самақсаты мен салдарын анықтау; 8.2.2.1 халық фольклоры мен туындыларының тарихи деңгейін анықтау, құндылығын бағалау; 8.2.2.5 ұлттық музыкалық аспаптардың қолдану ерекшеліктерін сипаттау
	XIX ғасырдағы білім беру мен ағарту ісі. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырда Қазақстанда оқу-ағартушылық мекемелер қандай түрде дамыды?	8.2.3.3 XIX ғ. екінші жарты-саяси ағарту мен білім беру мен ағарту ісінің дамуына тараптарын түсіндіру
	Шоқан Уәлиханов – алғашқы қазақ ғалымы. Зерттеу сұрағы: Неге С.Мұқанов Шоқан Уәлихановқа арналған шығармасын "Аққан жұлдыз" деп атады?	8.2.3.1 Ш.Уәлихановтың ғылым, әдебиет, тарих зерттеулерінің тарихи құндылығын анықтау
	Ы. Алтынсарин – жаңашыл -педагог. Зерттеу сұрағы: Ыбырай Алтынсариннің халық ағарту саласындағы жаңашылдығы неден байқалады?	8.2.3.5 Ы.Алтынсариннің ағарту саласындағы қыздарға арналған мектепін ашуына қосқан үлесін айту
	Абай Құнанбаев – ұлы ойшыл.	8.2.2.3 А.Құнанбаевтың ақындық қабілеті мен қоғам қайраткері, жазбаша

	Зерттеу сұрағы: Неліктен Абай Құнанбайұлын "Хәкім Абай" деп атады?	әдебиетінің негізін қалаушы рөлін айқындау
	XIX ғасырдың соңы – XX ғасырдың басындағы Қазақтардың ауызша тарихи дәстүрлерінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Ш.Құдайбердіұлы, М.Көпейұлы, Қ.Халид еңбектерінің тарихи құндылығы неде?	8.2.3.7 Шәкәрім Құдайберді, Жүсіп Көпейұлы, Қ.Халид еңбектері тарихи дерек ретіндегі маңызы. 8.3.2.1 соғыс қимылдарын қаһармандарын атау және қорғау ісіндегі рөлін, патриоттық ықпалын анықтау
Өлкетану	Менің мектебімнің тарихы	8.2.2.8 түрлі деректер негізінде мектебінің тарихын суреттеу
2-тоқсан		
XX ғасырдың басындағы Қазақстан	Қазақстанның XX ғасырдың басындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Зерттеу сұрағы: Не себепті А.Байтұрсынов: "Қазақ ұлтының өмір сүруінің өзі проблемаға айналды", - деп санады?	8.3.1.1 қазақ зиялыларының империясының мемлекеттік Думасындағы қызметін түсіндіру. 8.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-түсіндіру, ұлттық сананың
	Қазақстандағы 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс неліктен бүкілхалықтық сипат алды?	8.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-түсіндіру, ұлттық сананың 8.3.1.3 1916 жылғы ұлт- азаматтық көтерілістің тарихи маңызы және тұлғалардың рөліне баға 8.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдары
	1917 жылғы ақпан буржуазиялық-демократиялық революциясы және оның Қазақстанға әсері. Зерттеу сұрағы: Қазақстанда 1917 жылы саяси белсенділіктің артуы қандай оқиғалардан көрініс тапты?	8.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-түсіндіру, ұлттық сананың
	"Алаш" қозғалысы және қазақ ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: Неліктен "Алаш" партиясы халық қолдауына ие болды?	8.1.2.1 көрнекті қайраткерлер қызметінің мысалында қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін түсіндіру; 8.3.1.5 "Алаш" партиясының

		мемлекеттілікті жаңғырту с 8.2.3.2 ұлттық баспасөздің саяси сананы оятудағы рөл
	XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының көрнекті өкілдері. Зерттеу сұрағы: Қазақ зиялылары ұлттық мүдделерді қалайша қорғады?	8.1.2.1 көрнекті қайраткерлер қызметінің мысалында қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін түсіндіру; 8.2.2.2 қазақ зиялыларының мұрасын түсіндіру, оның қол жеткізгіштігі мен ықпалын бағалау; 8.3.1.6 Ә.Бөкейханның саяси көшбасшылық қызметіне
3-тоқсан		
Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы	Қазақстан азаматтық қарсыластық жылдарында (1917-1920 жылдар). Зерттеу сұрағы: Қазан революциясының ұрандары халық арасында қандай үміт тудырды?	8.3.1.2 XX ғасырдың басында Қазақстандағы қоғамдық-түсіндіру, ұлттық сананың
	Қазақстандағы ұлттық автономиялар. Зерттеу сұрағы: Алаш Орда үкіметі мен Түркістан (Қоқан) автономиясының идеялары неліктен жүзеге аспады?	8.3.1.6 Ә.Бөкейханның саяси көшбасшылық қызметіне 8.1.2.1 көрнекті қайраткерлер қызметінің мысалында қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін түсіндіру
	Қырғыз (Қазақ) АКСР-нің құрылуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ Автономиялық Кеңестік Республикасы құрылуының тарихи маңызы неде?	8.3.1.6 Ә.Бөкейханның саяси көшбасшылық қызметіне 8.1.2.1 көрнекті қайраткерлер қызметінің мысалында қазақ зиялыларының рөлі мен қызметін түсіндіру
	Әскери коммунизм саясатынан ЖЭС-қа көшу. Зерттеу сұрағы: Қазақстан үшін жаңа экономикалық саясаттың артықшылықтары қандай болды?	8.3.1.8 XX ғасырдың 20–30 – әміршіл-әкімшіл жүйе саяси салдарын түсіндіру; 8.4.1.1 деректер мен дәйекті арқылы жаңа экономикалық нәтижесінде орын алған өзгерістерді түсіндіру

Қазақстан тоталитарлық жүйе кезеңінде	Қазақстандағы 1920-1930 жылдардағы индустрияландыру. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы индустрияландырудың қарама-қайшылығы неде?	8.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетіспеушіліктерін анықтау
	Қазақстандағы ұжымдастыру. Зерттеу сұрағы: Неліктен ұжымдастыру саясаты "ұлы нәубетке" әкеліп соқтырды?	8.4.1.2 күштеп ұжымдастырудың ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын түсіндіру; 8.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау 8.3.1.8 XX ғасырдың 20-30 -жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының салдарын түсіндіру
	1920-1930 жылдардағы саяси репрессиялар. Зерттеу сұрағы: Сталиндік режим не себепті зиялыларға "халық жауы" деген айып тақты?	8.3.1.8 XX ғасырдың 20–30 -жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының салдарын түсіндіру; 8.1.2.1 көрнекті қайраткерлердің қызметінің мысалында қазақ зиялыларының рөлі мен қызығарлығын түсіндіру
4 -тоқсан		
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым	Ахмет Байтұрсынов – "ұлт ұстазы". Зерттеу сұрағы: Ахмет Байтұрсыновтың ғылыми мұрасы қандай?	8.2.2.4 А.Байтұрсыновтың қазақ мәдениетіне негізін салушы, қоғам қайраткері ретінде бағалау
	XX ғ. 20-30 жылдарындағы білім беру жүйесі мен ғылым. Зерттеу сұрағы: Білім мен ғылым саласының қандай жетістіктері мен кемшіліктері болды?	8.2.3.4 кеңес дәуіріндегі қазақ білім алу ахуалын анықтау; 8.2.3.6 XX ғ. бірінші жартысындағы білім мен ғылым саласындағы өзгерістерді түсіндіру
	Қ.Сәтбаев – жан-жақты ғалым. Зерттеу сұрағы: Қаныш Сәтбаевтың феномені неде?	8.2.3.8 Қ.Сәтбаевтың Қазақстан білім мен ғылымын дамытудағы рөлін анықтау
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: әдебиет пен өнер	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ әдебиетінің дамуы.	8.2.2.2 қазақ зиялыларының мұрасын түсіндіру, оның қазіргі заманға дейінгі әсерін анықтау

	Зерттеу сұрағы: Қазақ әдебиетінде социалистік реализм қалай көрініс тапты?	ықпалын бағалау
	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ өнерінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ өнерінің жаңа белеске көтерілуі неден байқалды?	8.2.2.7 Ә. Қашаубаев пен Қажымұқан Мұңайтпас ұлы халқын әлемге танытудағы беру; 8.2.2.2 қазақ зиялыларының мұрасын түсіндіру, оның қо ықпалын бағалау; 8.2.2.6 өнердегі және әдебие өзгерістерді анықтау; 8.2.3.9 туған өлкенің тарихын өлкетанудың мәнін айқынд
Қайталау		

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы.	9.3.2.1 қазақстандықтардың дүниежүзілік соғысының ж үлесін бағалау;
	Зерттеу сұрағы: Қандай қазақстандық Ұлы Отан соғысының батырлары халық есінде сақталды?	9.3.2.3 Б.Момышұлының ба тұлғалық қасиетін айқынд
	Қазақстан – майдан арсеналы.	9.4.2.2 Қазақстан экономик жағдайына бейімделгендігі тылдың бірлігі болуын дәле
	Зерттеу сұрағы: "Бәрі майдан үшін, бәрі Жеңіс үшін!" ұраны қалай жүзеге асты?	9.1.2.1 соғыс жылдарындағ әлеуметтік жағдайын, Ұы О кезінде Қазақстанға қоңыс халықтар арасындағы дост нығаюын анықтау
	Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақ КСР мәдениеті.	9.2.2.7 соғыс жылдарындағ әдебиеттің халық рухын кө

	Зерттеу сұрағы: Соғыс жылдарындағы Қазақстанның мәдени жетістіктері қандай болды?	мәнінтүсіндіру
	Қазақстанға КСРО халықтарының депортациясы.	9.1.1.1 демографиялық өзгерістер мен салдарын анықтау
	Зерттеу сұрағы: Қазақстан қалайша депортацияланған халықтардың өлкесіне айналды?	9.1.1.3 мәтіндегі себеп-салдарды белгілеу, демографиялық өзгерістер туралы қорытындыны дәлелдеу
2-тоқсан		
Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар)	Соғыстан кейінгі Қазақ КСР-нің әлеуметтік-экономикалық дамуы.	9.1.1.2 себеп-салдар байламын негізінде демографиялық өзгерістер туралы дәлелді қорытынды
	Зерттеу сұрағы: Соғыстан кейін қазақстандықтардың өмірі қалай өзгерді?	9.1.1.4 демография" ұғымын түсіндіру; 9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінде шаруашылығында орын алған өзгерістерді түсіну; 9.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетіспеушіліктерін түсіндіру
	Қазақстандағы әскери-өнеркәсіп кешені.	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік;
	Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақстан ядролық сынақтар алаңына айналды?	9.3.2.2 XX ғасырдың екінші жартысында әскери-өнеркәсіп кешендері Қазақстанға тигізген зардамын түсіндіру
	Сталиндік идеологияның Қазақстандағы қоғамдық-саяси өмірге әсері.	9.2.3.1 Е.Бекмахановтың Қазақстан ғылымына қосқан үлесін таныту
	Зерттеу сұрағы: Неліктен тарихшы Е. Бекмаханов 25 жылға бас бостандығынан айырылды?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік баға беру
Қазақстан "жылымық" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	"Жылымық" кезеңіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуы.	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік баға беру
	Зерттеу сұрағы: "Жылымық кезеңі" қоғамға қандай өзгеріс әкелді?	

	Тың игеру жылдарындағы Қазақстан. Зерттеу сұрағы: Тың және тыңайған жерлерді игеру саясаты Қазақстанға қалай әсер етті?	9.1.1.2 себеп-салдар байла негізінде демографиялық е туралы дәлелді қорытынды 9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінде шаруашылығында орын ал түсіну; 9.1.2.2 мемлекеттің әлеуме дамуындағы тың жерлерді халықтың қоңыс аударуын түсіндіру
	Қазақ КСР экономикасы- ның шикізатқа бағытталуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның табиғи ресурстарын игеруде ұлттық мүдде қаншалықты ескерілді?	9.3.2.2 XX ғасырдың екінші әскери-өнеркәсіп кешенде Қазақстанға тигізген зарда түсіндіру; 9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмі ерекшеліктерін түсіндіру ж өзіндік баға беру
3-тоқсан		
Қазақстан "тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар)	1965-1985 жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Не себепті 1965-1985 жылдар "тоқырау" кезеңі деп аталды?	9.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жет кемшіліктері; 9.2.3.3 елдің ғылыми әлеуе ғалымдардың үлесін бағал 9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезінде шаруашылығында орын ал түсіну
	XX ғ. 60-80 жылдарындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуындағы қарама-қайшылықтар. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ұлттық мүдделерді қорғау қалай жүзеге асырылды?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмі ерекшеліктерін түсіндіру ж өзіндік баға беру; 9.3.1.3 1916 жылғы ұлт- аза көтерілістің тарихи маңызы және тұлғалардың рөліне б 9.3.1.2 қоғамдық-саяси қай ұлттық мүддені қорғаудағы беру
	"Тоқырау" жылдарындағы демографиялық процестер.	9.1.1.2 себеп-салдар байла негізінде демографиялық е туралы дәлелді қорытынды

	Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы урбандалу процесіне қандай факторлар әсер етті?	9.2.3.5 қазақстандық патристиялық қалыптастыру үшін туризмнің ролін анықтау
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985 жылдар)	XX ғасырдың екінші жартысындағы білім беру жүйесінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Кеңестік білім беру саласындағы реформалар қандай мақсат көздеді?	9.2.3.2 елде болған өзгерістерді танып отырып, білім мен ғылым саласында мемлекеттік саясатты түсіндіру; 9.2.2.3 жас қазақ ақындары мен жазушылардың жастардың санасын қалыптастыруға ықпалын суреттеп беру
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы қазақстандық ғалымдардың ғылымды дамытудағы жетістіктері. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ғылымның қай салалары көбірек дамыды?	9.2.3.2 елде болған өзгерістерді танып отырып, білім мен ғылым саласында мемлекеттік саясатты түсіндіру; 9.2.3.4 мемлекеттің дамуы мен білім беру деңгейін көтеруге түсіну; 9.2.1.1 заманауи дүниетанымын қалыптастыру және дінді дамыту бойынша мемлекеттің саясатын түсіндіру
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы әдебиет пен өнердің дамуы. Зерттеу сұрағы: Кеңестік идеология қазақ мәдениетінің дамуына қалай әсер етті?	9.2.2.1 кеңестік әдебиет пен өнер туындыларында қоғамдық өмірді бейнеленуін анықтау; 9.2.2.2 М.Әуезов шығармаларында отандық және әлем әдебиетімен байланысты бағалау; 9.2.2.6 қайта құру кезеңінде әдебиеттің өскелең ұрпақты дүниетанымын қалыптастыру түсіндіру
4-тоқсан		
Қазақстан қайта құру кезеңінде (1986-1991 жылдар)	Қазақстан "Қайта құрудың" бастапқы кезеңінде. Зерттеу сұрағы: КСРО-ның ыдырауы: заңдылық па әлде кездейсоқтық па?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік баға беру; 9.4.1.2 Кеңес үкіметі кезіндегі әлеуметтік-экономикалық өзгерістерді түсіндіру

	Қазақстандағы 1986 жылғы Желтоқсан оқиғалары.	9.3.1.4 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасының тарихи маңыздылығын түсіндіру;
	Зерттеу сұрағы: 1986 жылғы Желтоқсан оқиғаларының сипаты қандай болды?	9.3.1.3 әміршіл-әкімшіл саясат пен халық наразылықтарын салыстыру;
	"Қайта құру" жылдарындағы Қазақстандағы демократиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Демократиялық процестер қоғамдық сананы қалай өзгертті?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмір ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік баға беру; 9.3.2.4 диаспора өкілдерінің қоғамдастығының Қазақстанмен қатынасын қалыптастыруды түсіндіру

Қайталау

6) 10- сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 – 1996 жылдар)	Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің жариялануы. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан Республикасының тәуелсіздік туралы" Конституциялық Заңының тарихи маңызы қандай?	10.3.1.2 Қазақстанның тәуелсіздігі туралы алғашқы қадамдарымен қорытындылау; 10.3.1.3 өткен оқиғалармен таныстырып, тәуелсіз Қазақстанның жариялануының тарихи маңызын түсіндіру
	Н.Ә.Назарбаев - Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті. Зерттеу сұрағы: Саяси көшбасшының мемлекет тарихының бетбұрысты кезеңдеріндегі рөлі қандай болды?	10.3.1.6 тәуелсіз мемлекеттің қалыптасуындағы Елбасы Н.А.Назарбаевтың рөлін білу және түсіндіру
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы мемлекеттілікті қалыптастырудағы іс-шаралар. Зерттеу сұрағы: 1995 жылғы жаңа Конституцияны қабылдаудың тарихи маңызы неде?	10.3.1.4 Тәуелсіз Қазақстанның саяси дамуын талдау; 10.3.1. Қазақстанның тәуелсіздігі туралы алғашқы қадамдарымен қорытындылау;

		10.3.1.1 Қазақстан Республ Конституциясын мемлекет даму кепілі ретінде бағалау
	Қазақстан – халықаралық құқық субъектісі. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның халықара лық қауымдастыққа кірігуі қалай жүзеге асты?	10.3.2.1 Қазақстан Республ халықара-лық сахнадағы т беру; 10.3.2.2 Қазақстанның айма халықаралық ұйымдарым байланыстарын түсіну
2-тоқсан		
Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 – 1996 жылдар)	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы экономикалық даму. Зерттеу сұрағы: Неліктен нарықтық экономикаға көшу барысында қиыншылықтар орын алды?	10.4.1.3 Қазақстан Республ жекешелендіру проце сінің ықпалын білу және түсіну; 10.4.2.1 нарықтық экономи өндірістік қатынастарға өсе 10.4.2.2 Қазақстанның әле экономикаға кірігуін талдау
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы әлеуметтік- демографиялық процестердің ерекшеліктері неде?	10.1.1.3 Қазақстанның дам дағы демография лық саяс бағыттарын түсіндіру; 10.1.1.2 өткен тарихи кезең сабақтастықты орнату арқы кезеңдегі демографиялық баға беру; 10.1.2.1 қазіргі кездегі Қаза халқының әлеуметтік жағд статистикалық мәліметтер диаграмма негізінде түсінд 10.3.2.3 қазақ диаспоралар Отанымен байланы-сынын маңыздылығын
3-тоқсан		
Тәуелсіз Қазақстанның дамуы (1997 жылдан бастап қазіргі заманға дейін)	Қазақстан - 2030" Стратегиясы – мемлекет дамуындағы жаңа кезең. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан - 2030" Стратегиясын қабылдау қажеттілігі неден туындады?	10.3.1.5 ұзақмерзімді мемл стратегияларды білу; 10.1.1.1 Қазақстанның дам стратегиясындағы демогра саясаттың негізгі бағыттары

	Қазақстанның 1997 жылдан бастап экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан Республикасының ХХІ ғасырдағы экономикалық дамуының негізгі бағыттары қандай?	10.4.2.1 нарықтық экономиканың өндірістік қатынастарға әсерін түсіндіру 10.4.1.4 аграрлық сектордың модернизациялау бағыттары 10.4.2.3 сыртқы сауданың әсерін түсіндіру
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап әлеуметтік дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы қалай өзгерді?	10.1.2.1 қазіргі кездегі Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы статистикалық мәліметтермен диаграмма негізінде түсіндіріледі
	Халықаралық қатынастар жүйесіндегі Қазақстан. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның жаңа әлемдегі орны қандай?	10.3.2.2 Қазақстанның аймақтық халықаралық ұйым дарыммен байланыстарын түсіну; 10.3.2.1 Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы табыстарын беру
	Астана – Тәуелсіз Қазақстанның астанасы. Зерттеу сұрағы: Астананы көшіру неліктен ұтымды стратегиялық шешім болып табылды?	10.3.1.7 Астананы жаңа Қазақстан өркендеуінің нышаны ретінде
	"Қазақстан – 2050" стратегиялары. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан – 2050" Стратегиясы қандай жаңа саяси бағытты белгіледі?	10.3.1.8 ұзақмерзімді мемлекеттік стратегияларды білу
	Қазіргі кездегі Қазақстанның дамуындағы басым бағыттары. Зерттеу сұрағы: "5 институтционалды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлт жоспары неліктен қабылданды?	10.3.1.8 ұзақмерзімді мемлекеттік стратегияларды білу
4-тоқсан		
Қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін)	Тәуелсіздік жылдарындағы білім мен ғылымның дамуы. Зерттеу сұрағы: Жаһандану жағдайындағы	10.2.3.1 білім мен ғылым саясаты мемлекеттік саясатқа бағытталуы

	қазақстандық білім мен ғылымның даму тенденциялары қандай?	
	Тәуелсіз Қазақстан мәдениеттің дамуы. Зерттеу сұрағы: Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті дамыту мен сақтау жолдары қандай?	10.2.2.1 қазіргі кездегі өнер мен мәдениет даму тенденцияларын анықтау; 10.2.2.2 ұлттық құндылықтарды жаңғыртуға бағытталған мемлекеттік бағдарламалардың қажеттілігін анықтау ("Мәдени мұра", "Мәңгілік ел" бағдарламалары)
	Діннің қазіргі Қазақстан қоғамындағы рөлі. Зерттеу сұрағы: Қазақстан қоғамында зайырлы мемлекет және діни сенім бостандығы ұстанымдары қалай үйлесім табууда?	10.2.1.1 дәстүрлі және деструктивті ағымдар мен ұйымдардың рөлін түсіндіру; 10.2.1.2 Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық, этносаралық келісім мен ішкі тұрақтылықты нығайтудағы рөлін түсіндіру
	"Мәңгілік Ел" ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: "Мәңгілік Ел": идеясының біріктірушілік рөлі неде?	10.2.1.3 "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясының маңыздылығын анықтау; 10.2.1.2 Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық, этносаралық келісім мен ішкі тұрақтылықты нығайтудағы рөлін түсіндіру

Қайталау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

71-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Негізгі орта білім беру деңгейінің психикалық дамуы тежелген 5-10 сынып оқушыларына арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бап 6)-тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - білім алушылардың бойында тарихи сана, толеранттылық, өз елі және басқа елдердің тарихы мен мәдениетіне құрмет қалыптастыру, ғасырлар бойы қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтарды дарыту және зерттеушілік, ойлау, коммуникативті дағдыларды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) адамзат өркениетінің ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері және түрлі халықтардың тарихи даму жолының ерекшеліктері туралы білімдерді қалыптастыру;

2) әлемнің тарихи дамуы барысында қалыптасқан жалпы адами құндылықтар жүйесі туралы білімдерді қалыптастыру;

3) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін дүниежүзі тарихына әсер ету контекстінде сыни талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру және дамыту;

4) тарихи деректерді талдау негізінде дәлелді пайымдау дағдыларын дамыту;

5) заманауи саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерді қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

6) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, соның ішінде, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс жасай білу, басылымдар мен электронды құралдармен бірге, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қолдану;

7) өзін өзі адекватты бағалауға, жауапкершілікке, адалдыққа тәрбиелеу;

8) оптимистік дүниені сезінуге тәрбиелеу;

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) таным үдерістерін дамыту;

2) индуктивті және дидуктивті ойлау қабілеттерін дамыту;

3) оқушыларда айтылған пікірді қабылдауға, оның мазмұнын айтып жеткізуге және өзіндік пікір жасауға мүмкіндік беретін сөйлеу біліктілігінің жиынтығын қалыптастыру;

4) оқушылардың тарихи сөздік қорын кеңейту;

5) коммуникация мен әлеуметтік мінез құлық дағдыларын дамыту;

6) бұдан бұрынғы дамудағы, білімді меңгерудегі олқылықтарды жою.
2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқу үдерісін ұйымдастыру кезінде психикалық дамуы тежелген оқушылардың ерекшелігі ескеріледі: ойлау икемділігінің жеткіліксіздігі, есте сақтау әлсіздігі, зейін тұрақсыздығы, есту арқылы және ауызша нұсқауды және көру-кеңістік ақпаратты қабылдау мен өңдеу қиындығы, жұмыс қабілетінің төмендігі.

6. "Дүниежүзі тарихы" пәнін меңгеруде оқушыларда келесі қиындықтар кездеседі:

1) өз пікірін айту, мысалдар келтіру, тарихи құбылыстардың негізгі мәнін түсіндіру барысында, картамен, кестемен, сызбамен, диаграммамен

жұмыс істеу кезінде;

2) оқиғалардың логикалық реттілігін жеткізу кезінде;

3) тарихи оқиғаларды салыстыру, себеп-салдар байланысын орнату кезінде;

4) өз пікірін білдіруді қажет ететін сұрақтарға жауап беру кезінде, өмірден мысалдар келтіру және мәселені шешу жолдарын ұсыну кезінде;

5) тарихи терминдерді есте сақтау, оларды өз жауабында қолдану кезінде.

7. Оқу процестерін ұйымдастыру кезінде келесі тәсілдер қолданылады:

1) жүйелі тәсіл - жеке компоненттерді өзара байланыс және өзара әрекеттесу ыңғайында қарастыруға мүмкіндік береді;

2) құндылықты - бағдарлау тәсілі - оқу іс-әрекетін ұйымдастыруды және жүзеге асыруды, оның нәтижелерін алу мен қолдануды белгілі құндылықтар тұрғысынан қарастырады. Құндылыққа бағдарланған оқу үдерісі оқушыларда құндылықтар жүйесін мақсатты түрде қалыптастырады;

3) іс-әрекеттік тәсіл - тұлғаны дамытуға, әмбебап оқу әрекетін қалыптастыру негізінде жалпымәдени және тұлғалық даму үшін жағдай жасауға арналған. Бұл білім, біліктілік пен дағдыны үздік меңгеруді қамтамасыз етіп қана қоймай, тарихи ақпарат саласындағы құзыреттілігін де қалыптастырады.

8. Білімді саналы меңгеруге, ойлау операцияларын дамытуға ықпал ететін тапсырмалар:

1) материалды бір формадан басқаға ауыстырып жасау (сөздік формадан сызбаға, кестеге, контурлық картаны толтыру);

2) материалды қысқаша жеткізу, негізгі ойды айқындау;

3) ақпаратты топтарға бөлу;

4) қорытындыны түрлі формада ұсыну;

5) кестедегі, сызбадағы тарихи мәліметтерді салыстыру;

6) деректер мен салдар арасын жіктеу;

7) тұтасты бөліктерге ажырату және керісінше, элементтерді тұтас етіп жинақтау;

8) нысаналардың өзара байланысын анықтау;

9) іс-әрекеттерге жоспар құру.

9. Тарих сабағында ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану барысында оқу үдерісінің қарқыны, психологиялық механизмнің даму деңгейі (қиял, есте сақтау, зейін) жоғарылайды, ойлау үдерістері белсенді болады.

10. Оқу пәнін меңгеру нәтижелерін бағалау критериалды бағалау арқылы жүзеге асады.

11. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

3) қажет болғанда тапсырманың жазбаша нұсқаулығын мұғалім нақты мағыналық акцентпен дауыстап, баяу оқуына;

4) білім алуда ерекше қажеттілігі бар оқушылардың жеке ерекшелігін

ескере отырып, тапсырма мәтінін бейімдеуге (ірі шрифт, бір тапсырманы басқасынан айқын шектеу);

5) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

6) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

3-тарау. "Дүниежүзі тарихы" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

12. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

6) 10-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

13. Бағдарлама мазмұны бөлімдер арқылы берілген. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түрінде оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

14. Бағдарламаның мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі;

2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі;

3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі;

4) "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі.

15. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әлеуметтік құрылымдар;
- 2) әлеуметтік өзара әрекеттестік.

16. "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дін;
- 2) өнер;
- 3) философиялық жүйелер;
- 4) ғылым.

17. "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі;
- 2) империялар, соғыстар, көтерілістер және революциялар.

18. "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік;
- 2) экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері.

19. 5-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) жинаушы-аңшылардан бастап егіншілер мен малшыларға дейін. Адамның пайда болуы туралы теориялар. Адамдардың алғашқы бірлестік

формалары: адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа және олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтары. Ежелгі адамдардың өмір салты. Иемденуші және өндіруші шаруашылық түрлері (жинаушылық, аңшылық, балық аулау, мал шаруашылығы, егіншілік, металл өңдеу, айырбас сауда). "Неолиттік төңкеріс" ұғымы. Ежелгі діни наным-сенімдер. Алғашқы қауымдық өнердің түсінігі және түрлері;

2) өзен алқаптарының өркениеттері. Алдыңғы Азия мен солтүстік-шығыс Африканың табиғи жағдайлары. Месопотамия тарихының ежелгі кезеңі: Шумер және Аккад мемлекеттері. Ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесі мен өнері;

3) Ежелгі Египет тарихы. Табиғи жағдайлары. Египеттегі мемлекеттің пайда болуы. Пирамидалар құрылысының дәуірі. Ежелгі Египеттің әлеуметтік құрылымы, экономика, діни наным-сенімдері мен ғылыми білімдері;

4) қос дөңгелекті арбалар мен империялар. "Империя" түсінігі. Ежелгі замандағы әскери өнер: соғыс арбалары мен атты әскердің пайда болуы. Жаулаушылық соғыстар мен империялар шекараларының өзгеруі. Таяу және Орта Шығыс ежелгі империялары. Орта Азияның ежелгі мемлекеттері. Әлеуметтік ұйымдастырылуы, шаруашылығы және мәдениеті;

5) Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы. Табиғи жағдайлары. Үндістанда мемлекеттің қалыптасуы. Ежелгі Үндістандағы индуизм мен буддизм. Ежелгі Үндістанның әлеуметтік құрылымы (касталық жүйе). Шаруашылығы. Мәдениеті мен ғылыми білімдердің дамуы;

6) Ежелгі Қытай. Табиғи жағдайлары. Ежелгі Қытай мемлекетінің қалыптасуы. Конфуций және Лао Цзы ілімдері. Ежелгі Қытайдың саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Ежелгі Қытайдың мәдениеті.

7) Ежелгі Грекия. Ежелгі Грекияның географиялық жағдайы. Грекияның ежелгі өркениеттері. Грекиялық қала-мемлекеттер. Афина мемлекеті. Ежелгі Спарта. Ежелгі Грекияның саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Грек-парсы соғыстары. Александр Македонский империясы.

8) Ежелгі Грекия мәдениеті. Ежелгі Грекияның тарихшылары мен философтары. Ежелгі Грекиядағы білім мен ғылым. Ежелгі Грекияның мәдениеті (күнделікті өмірі мен мерекелері, Олимпиада ойындары, діни наным-сенімдері, аңыздар мен мифтер, театр, сәулет және мүсін өнері).

20. 6-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Рим империясының гүлденуі. Апеннин түбегінің табиғи-географиялық ерекшеліктері. Ежелгі Римнің саяси және қоғамдық құрылысы (патшалық басқару және республика кезеңі тұсында). Римнің жаулаушылық соғыстары. Рим империясы. Рим империясындағы басқару жүйесі мен әлеуметтік ұйымдасу. Спартак бастаған құлдар көтерілісі. Шаруашылығы мен тұрмысы. Мәдениет. Империя дағдарысы.

2) дәуірлер тоғысындағы Рим. Христиандықтың пайда болуы. Рим империясындағы алғашқы христиандар. Мемлекеттік басқару жүйесі. Ұлы Константиннің діни реформасы. Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы: жазуы, әлемнің ғылыми бейнесі, ежелгі Римдегі техниканың дамуы..

3) Рим империясының құлауы. Тарихтағы "орта ғасыр" түсінігі. Орта ғасырлар тарихының хронологиялық шеңбері мен кезеңдері. Халықтардың ұлы қоныс аударуы және Батыс Рим империясының құлауы. Византия империясы. Византия мен Түрік қағанатының дипломатиялық қарым-қатынастары. Киев Русінің құрылуы. Киев Русінде христиандықтың қабылдануы.

4) феодализм. "Феодализм" түсінігі. Феодалдық шаруашылық түрінің ерекшеліктері. Феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымы. Ортағасырлық қалалар мен өнердің даму ерекшеліктері.

5) ислам тарихы. Ислам дінінің пайда болуы. 610 және 1258 жылдар аралығындағы ислам тарихындағы басты оқиғалар. Араб халифаты. Мұсылман әлемінің мәдениетінің дамуы.

6) крест жорықтары. Крест жорықтарының (1-4 крест жорықтары) себептері, барысы мен салдарлары. Крест жорықтарынан кейінгі христиандық Еуропа мен мұсылман әлемі.

7) моңғолдар. Шыңғыс хан. Моңғол империясының құрылуы. Моңғолдардың әскери өнері. Еуразия этносаяси картасының қалыптасуына моңғол шапқыншылықтарының әсері.

8) XIV ғасырдағы - XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам. "Қара індет". Франция мен Англиядағы шаруалар көтерілісі. Феодалдық соғыстар (Жүз жылдық соғыс, Алқызыл және Ақ раушандар соғысы) және Еуропадағы орталықтанған мемлекеттердің қалыптасуы. Жанна д'Арк.

9) Батыс пен Шығыстағы абсолютизм. Феодалдық мемлекеттің даму кезеңдері. Батыс пен Шығыс мемлекеттеріндегі абсолютизмнің ерекшеліктері (Франция, Ресей, Англия, Қытай, Жапония, Осман империясы). "Парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Бояр Думасы" ұғымдары.

10) сауда, қолөнер және әлемді игеру. Ұлы Жібек жолы. Халықаралық сауда мен саяхаттар. Қытайдағы Мин әулетіндегі теңіз саяхаттары (Чжен Хе басшылығымен). XV ғасырдың соңы - XVI ғасырдың басындағы Ұлы географиялық ашылулар және олардың салдары. XV ғасырдағы Америка халықтары. Алғашқы отарлық империялар (Португалия, Испания).

21. 7-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің білім мазмұны:

1) қайта өрлеу дәуірі. Батыс Еуропадағы қайта өрлеу дәуірінің мәдениеті. Гуманистер идеялары. Шығыстың ортағасырлық мәдениеті.

2) реформация. Реформация себептері мен оның Еуропа елдеріндегі таралуы. Мартин Лютер наразылығының тарихи маңызы.

3) ғылыми революция. Әлемнің қазіргі ғылыми бейнесінің негізін қалаушылар және олардың ізбасарлары (Николай Коперник, Галилео Галилей, Джордано Бруно, Иоганн Кеплер);

4) тарихтағы "Жаңа заман" түсінігі. Жаңа заман кезеңдері. XVII ғасырдағы ағылшын буржуазиялық революциясы. Дәстүрлі өркениет дағдарысы және Англияда XVII ғасырда жаңа қоғамның пайда болуы.

Өнеркәсіп төңкерісі және оның әлемді өзгертудегі ықпалы. Мануфактура, фабрикалардың пайда болуы және жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы. Өнеркәсіп төңкерісі: мәні, маңызы. Феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа өту. Индустриалды қоғам әлеуметтік құрылымының ерекшеліктері;

5) XVIII ғасырдағы Үндістан және Ұлыбритания. Британ отарлық империясының құрылуы. Ұлы Моғолдар империясының дағдарысы мен күйреуі. Еуропалық мемлекеттердің Ост-Үнді компаниясы. Ұлыбритания мен Францияның Индияға ықпал ету аймағы үшін бәсекелестігі. XVII ғасырдағы Индияның әлеуметтік-экономикалық жағдайы;

6) ағартушылық идеяларының таралуы. Ағартушылық кезеңінің қайраткерлері. Еуропа мен Солтүстік Америкадағы революциялық идеялардың таралуындағы ағартушылық идеялардың рөлі. Солтүстік Америкадағы Англия колониялары. Колониялардың әлеуметтік-экономикалық дамуы. Америка құрама штаттарындағы тәуелсіздік пен білім беру үшін соғыс. "Тәуелсіздік декларациясы";

7) француз революциясының көрінісі. Француз абсолютизмнің дағдарысы. Француз буржуазиялық революциясы. Ағартушылық идеялардың қоғамдық санаға әсері. Ағартушылық пен революция кезеңіндегі Франция мәдениеті. Республикалық құрылыстың құрылуы мен ерекшеліктері. Наполеон Бонапарттың ішкі және сыртқы саясаты. Францияның жаулаушылық соғыстары. Құрлықтық блокада. Наполеонның Ресейге басып кіруі. Антифранцуздық коалициялар. Наполеон империясының күйреуі;

8) XIX ғ. империялар және бәсекелестік. Иранға ықпал ету үшін Ұлыбритания мен Ресейдің бәсекелестігі. Осман империясының саяси және әлеуметтік-экономикалық даму ерекшеліктері. Танзимат реформасы: мақсаттары мен нәтижелері. XVIII ғасырдың II - жартысындағы Осман империясының әлсіреуі: ішкі және сыртқы саясат. XIX ғасырдың 1-жартысындағы халықаралық қатынастар жүйесіндегі Ресей. Крым соғысының себептері мен салдары;

9) XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері. Цин династиясының оқшаулану саясаты мен еуропалықтардың сауда, дипломатиялық

миссиялары. Апиын соғыстары: себептері мен салдарлары. Ихэтуандар көтерілісі ("боксерлер" көтерілісі). Еуропалық мемлекеттердің Қытайды "ықпал ету аймақтарына" бөлуі. Жартылай отар Қытайдың әлеуметтік-экономикалық жағдайы. "Миссионерлік", "экспансия", "фактория", "отарлау" ұғымдары;

10) Революциялық идеялардың XIX ғасырда Еуропаға таралуы. Мемлекеттердің саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайы (Германия, Италия). Либералдық және демократиялық қозғалыс. Марксизмнің қалыптасуы мен таралуы. Еуропадағы 1848 жылғы буржуазиялық революциялар. Франко-Пруссия соғысы және Германияның бірігуі. Италияның бірігуі;

11) XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Әлеуметтік-экономикалық даму. Ресей самодержавиясының ерекшеліктері. Ресейдегі азаттық қозғалыстың үш кезеңі. Декабристер көтерілісі. II Александр императордың реформалары. Халықшылдардың қозғалысы. Ресейдегі марксизмнің таралуы мен В.И. Лениннің революциялық қызметінің басталуы;

12) XIX ғасырдағы еуропалықтардың отарлау үстемдігі. 1857-1859 жылдардағы Үндістандағы ұлт-азаттық көтеріліс (сипайлар көтерілісі). Үндістанды басқарудағы өзгерістер. XIX ғасырдың соңында әлемдік отарлау жүйесінің қалыптасуы.

22. 8-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің білім мазмұны:

1) Америка Құрама Штаттарының күшеюі. "Айқын болашақ" идеясы және АҚШ территориясының өсуі. Қиыр шығыстық саясат. "Жапонияның ашылуы". Трансатлантикалық құл саудасы. 1861-1865 жылдардағы азамат соғысы. АҚШ-та құлдықтың жойылуы. Өнеркәсіптік және әлеуметтік-экономикалық дамуы;

2) суретшілер мен жазушылардың көзқарастарымен XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу. XIX ғасырдағы өнер және оның бағыттары. Әдебиет пен өнер. Өнердегі әлеуметтік әділетсіздіктің суреттелуі (Э. Золя, А.Н.Радищев, А. Құнанбаев, Ч. Диккенс, Ф. М. Достоевский);

3) ғылыми ойлардың дамуы. XIX ғасырда ғылыми жаңалықтардың ашылуы (Ч.Дарвин, Г.Мендель);

4) XX ғасырдың басындағы әлем. XX ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуі және мемлекеттердің саяси құрылымы. Индустриалды қоғамнан ақпараттық қоғамға дейін. Ғылыми-техникалық прогресс. Өнер үлгілерінің әлеуметтік себептілігі (модерн, символизм, реализм, авангардизм);

5) Бірінші дүниежүзілік соғыс. XX ғасырдың басына қарай жетекші капиталистік мемлекеттер арасындағы қарама-қайшылықтар. Бірінші дүниежүзілік соғыстың қысқа мерзімді себептері. 1914-1918 жылдардағы негізгі соғыс қимылдары. Соғыс жылдарындағы әскери стратегиялардың, ғылым мен техниканың дамуы. Германия мен оның одақтастарының жеңілуі. Компьен бітімі. Соғыстың салдары;

6) Париж бітім конференциясы. Әлемнің саяси картасының өзгеруі. Империялардың ыдырауы. Ұлттар Лигасының құрылуы. Мандаттық жүйе. Вашингтон конференциясы. Версаль-Вашингтон жүйесінің қарама-қайшылығы мен әлсіздігі;

7) 1917 жылғы Ресейдегі революциялар. Ресей империясындағы 1917 жылғы революциялық оқиғалар. Саяси күштердің күресі. Большевиктердің билік басына келуі. Кеңес үкіметінің алғашқы декреттері. Еңбекшілер құқығы туралы Декларация. Азамат соғысы және шетел интервенциясы. "Әскери коммунизм" саясатынан жаңа экономикалық саясатқа көшу. Кеңестік Социалистік Республикалар Одағының құрылуы. Әміршіл-әкімшіл жүйенің қалыптаса бастауы;

8) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері. Осман империясында сұлтан билігінің жойылуы және шетел интервенттеріне қарсы күресі. Мұстафа Кемалдың (Ататүрік) тарихи рөлі. Түркия – зайырлы мемлекет;

9) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Қытай. Гомиьданның қызметі. Азамат соғысы. Сунь Ятсен – Қытайдың уақытша президенті. Чан Кайши үкіметінің саясаты. Біртұтас майдан мәселесі.;

10) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапония. "Танака меморандумы" және басқыншылық саясат. "Антикоминтерндік пакт" пен "Үштік пакт". Жапонияның Қытайдағы және оңтүстік-шығыс Азия елдеріндегі басқыншылық саясаты;

11) Үндістанның тәуелсіздікке жету тәсілдеріне М.Ганди мен М.Джинна көзқарастары;

12) әлемдік экономикалық дағдарыстың себептері мен салдарлары. АҚШ-тың "просперити" кезеңіндегі экономикалық және саяси дамуы;

13) Франклин Делано Рузвельттің "Жаңа бағыты". Соғысаралық кезеңдегі Америка Құрама Штатының сыртқы саясаты. Пути выхода из мирового экономического кризиса Германии, Франции және Жапонияның әлемдік экономикалық дағдарыстан шығу жолдары.

23. 9-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің білім мазмұны:

1) Еуропадағы тоталитарлық режимдер. И.В.Сталин және КСРО-дағы тоталитаризм. Индустрияландыру. Ұжымдастыру. Кеңестік қоғамның әлеуметтік құрылымы. 1937-1938 жылдардағы жаппай саяси репрессиялар. ГУЛАГ жүйесі. XX ғасырдың 30-жылының соңындағы Кеңес үкіметінің сыртқы саясаты. Социалистік реализм;

2) соғыстан кейінгі Италия. Фашистік ұйымның пайда болуы. Фашистердің билікке келуі. Фашизмге қарсы демократиялық күштердің күресі. "Маттеотти дағдарысы". Б.Муссолини үкіметінің ішкі және сыртқы саясаты;

3) Германия. 1918-1919 жылдардағы революциялық үдерістер. Веймар республикасы. Соғыс салдарлары, экономикалық және саяси дағдарыстар. Фашистік партия мен ұлтшылдардың билікке келуі. Тоталитарлық режимнің орнығуы. Ұлтшылдар партиясының әлеуметтік-экономикалық саясаты. Үшінші Рейхтің жүргізген сыртқы басқыншылық саясаты;

4) соғыстан кейінгі Франция. Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның Франциядағы салдарлары. Франциядағы фашизмнің жеңілу

себептері. Халықтық майданның үкіметі;

5) соғысаралық кезеңдегі Испания. Буржуазиялық-демократиялық революция. Халықтық майданның жеңісі. Азамат соғысы және 1936-1939 жылдардағы фашистік интервенция. Ф.Франко диктатурасының орнауы;

6) Екінші дүниежүзілік соғыс: себептері мен салдары. Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері. Мюнхен келісімі, Пакт Молотов-Риббентроп, Антифашистік коалиция, Ленд-лиз заңы, "Үлкен үштік";

7) Екінші дүниежүзілік соғыстың басталуы. Германияның Батыс Еуропа елдерін басып алуы. Балқан түбегі, Солтүстік Африкадағы соғыс қимылдары. Басып алынған аумақтарда орнатылған "Жаңа тәртіп". Жапонияның Перл-Харборға шабуылы және Америка Құрама Штатының соғысқа кірісуі. Соғыс барысындағы түбегейлі бетбұрыс. "Екінші майдан" ашу мәселесі;

8) кеңестік елдің фашистік Германияға қарсы Ұлы Отан соғысы. Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен салдары;

9) XX ғасырдың бірінші жартысындағы ғылым және мәдениет. Мәдениеттің даму ерекшеліктері. Жаппай мәдениет. Қоғамдағы дін рөлінің өзгеруі. XX ғасырдың бірінші жартысындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер;

10) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы. Деколонизация үдерісінің күшеюі. Әлемдік отарлау жүйесінің дағдарысы мен құлдырауы. Британдық Үндістанды бөліп алу және екі доминионның пайда болуы. Үндістан тәуелсіздігін жариялауы. Африка жылы. Франциядағы отарлық мәселенің шиеленісуі;

11) Маршалл жоспары. "Қырғи қабақ соғыстың" басталуы. Фултонская речь У.Черчилдің Фултондағы сөзі. Трумэн доктринасы. Қос кеңістікті әлем. Әскери-саяси одақтар НАТО және БШҰ қарсылығы. Әлемдік "социалистік лагерьдің" қалыптасуы. Қарулану жолындағы жарыс. "Қырғи қабақ соғыстың" негізгі оқиғалары 1948-1962 ж.;

12) халықаралық ұйымдардың қалыптасуы. Біріккен Ұлттар Ұйымының

құрылуы мен қызметі. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. XX ғасырдың екінші жартысындағы халықаралық мәселелерді реттеудің жолдары. Еуропалық интеграция (Еуроодақ, Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы);

13) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы. Екінші дүниежүзілік соғыстың экономикалық салдарлары. 50-60 жылдардағы "экономикалық ғажайып". Батыс Еуропа мен Америка Құрама Штатындағы "мемлекеттік әл-ауқаттылық" негізінің қалыптасуы;

14) КСРО-дағы соғыстан кейінгі қалпына келу және әкімшіл-әміршіл жүйенің нығаюы. "Хрущев жылымығы". Кеңестік экономиканы реформалаудың сәтсіздікке ұшырау себептері. "Тоқырау" кезеңі (1960 жылдың II жартысы – 1980 жылдың соңы);

15) қос кеңістік әлемнен көпполюсті әлемге қарай. "Қырғи қабақ соғыстың" негізгі оқиғалары 1979-1985 жылдар және оның аяқталуы. Саманта Смиттің КСРО-ға сапары. "Қырғи қабақ соғыстың" салдары: әлем картасындағы өзгерістер, әскери локальді шиеленістер;

16) аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдар. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі араб мемлекеттерінің негізгі даму тенденциялары. Араб-израиль қайшылығы мен Палестина мәселесі. Халықаралық шиеленістерді реттеудегі Біріккен Ұлттар Ұйымының қызметі. "Араб көктемі": себептері мен салдарлары.

24. 10-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің білім мазмұны:

1) XX ғасырдың екінші жартысында батыс елдерінің даму ерекшеліктері. Франциядағы консерватизмнің неоконсерватизмге ауысуы. "Тэтчеризм". Швециямысалында социал-демократиялық мемлекеттің қалыптасуы. Германиядағы "әлеуметтік-нарықтық шаруашылық" белгілері. Әлемнің жоғары дамыған елдеріндегі өмір сүру деңгейі мен әлеуметтік құрылымы;

2) XX ғасырдың екінші жартысында Азия мемлекеттерінің даму ерекшеліктері. Коммунистік Қытай: саяси және әлеуметтік –экономикалық жүйелердің сипаты. Үндістанның тәуелсіз дамуы: мәселелер мен шешу

жолдары. XX ғасырдың екінші жартысында кемализм эволюциясы;

3) 1950-1960 жылдардағы жапондық және оңтүстік корейлық "экономикалық ғажайыптың" себептері;

4) Қазіргі әлемнің жаһандануы. Жаһандану үдерісінің мәні. Бүгінгі әлемдегі лаңкестік қаупі. Халықаралық лаңкестік және экстремизм. Аса ірі лаңкестік әрекеттер және оның салдары. Жаһандану жағдайында ұлттық даралықты сақтау мәселесі;

5) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім, технология. Қазіргі кездегі ғылымның негізгі даму бағыттары. XX ғасырдың екінші жартысы – XXI ғасырдың басындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Ғылыми-техникалық революция - ғылыми-техникалық прогресстің жаңа кезеңі. АҚШ-тың ғылыми-техникалық дамуы елдердің дамуына ықпалы. "Байқоңыр" космодромы. Қоғамның бәсекеге қабілетілігін арттырудағы білім берудің рөлі;

6) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы мәдениет. Мәдениеттің негізгі даму бағыттары. Қазіргі кездегі ақпараттық қоғам. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтаудағы ЮНЕСКО-ның қызметі.
4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

26. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр. Ежелгі Грекия, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Египет, Месопотамия және Парсы, Бактрия, Кушан хандығы, Эфталит мемлекеттері	V ғасыр. - XVII ғасырдың ортасы Франция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы - XIX ғасыр Франция, Германия, Ұлыбритания, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы АҚШ, Франция, Германия, Ұлыбритания, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы, Жапония	XX ғасырдың екінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері	XX ғасырдың екінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері
1.1 Әлеуметтік құрылымдар	5.1.1.1 суретті қолдана отырып, түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру; 5.1.1.2 адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа секілді алғашқы бірлестік формаларын түсіндіру	6.1.1.1 феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымын сипаттау, қоғамдағы өзара қатынастың феодалдық баспалдағын; 6.1.1.2 еңбек құралдарының жетілу кезіндегі әлеуметтік қатынастың дамуын көрсету	7.1.1.1 -"капитал", "буржуазия", "жұмысшы табы" пролетариат ұғымдарын қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін қолдану; 7.1.1.2 мануфактура, фабрикалардың пайда болуы мен жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы арасындағы байланысты анықтау; 7.1.1.3 еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония)	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижелерін талдау арқылы әлеуметтік құрылымның өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау	9.1.1.1 социалистік даму жолынан бас тартуға байланысты әлеуметтік құрылым дағы өзгерістерді анықтау; 9.1.1.2 социалистік қоғамның дамуына байланысты әлеуметтік топтардың (жұмысшы табы, шаруалар, зиялылар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау	9.1.1.1 социалистік даму жолынан бас тартуға байланысты әлеуметтік құрылым дағы өзгерістерді анықтау; 9.1.1.2 социалистік қоғамның дамуына байланысты әлеуметтік топтардың (жұмысшы табы, шаруалар, зиялылар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау
1.2 Әлеуметтік өзара	5.1.2.1 ежелгі қоғамның	6.1.2.1 үстемдік етушілер мен	7.1.2.1 саяси және экономикалық	8.1.2.1 трансатлантикал	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік	10.1.2.1 қоғамның әлеуметтік

		бағыныштылардың (феодалдар мен шаруалардың) өзара қатынасын сипаттау;				
		6.1.2.2 әлеуметтік топтардың әрекетіне сипаттама беру;				
		6.1.2.3 иллюстративті сипаттамаға, хрестоматия материалдарына негізделе отырып, ежелгі әлемдегі құлшылық ерекшеліктерін анықтау;		ық құлдыңтың ерекшеліктерін анықтау;		
		6.1.2.4 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау;	жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау;	8.1.2.3 қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау;	өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау;	
	әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау;	6.1.2.5 жер пайдалану формаларын атау;	7.1.2.2 үстемдік тапқа қарсы халықтың шығу себебін анықтау;	тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау;	9.1.2.2 қоғамдық сананы қалыптасты руда бұқаралық ақпарат құралдарының рөлін анықтау	
	5.1.2.2 қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін	6.1.2.6 әлемдегі бір қатар елдеріндегі шаруалар тәуелділігінің формаларын сипаттау	7.1.2.3 өндірістік қатынастың өзгеруінде еңбек құралдарының жетілуінің рөлін көрсету	8.1.2.4 отаршыл елдерінің жағдай ерекшеліктерін сипаттау		
әрекеттестік	"касталық жүйе" ұғымын қолдану					

2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10
	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр. Ежелгі Грекия, ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Египет, Месопотамия және Парсы, Бактрия, Кушан хандығы, Эфталит мемлекеттері	V ғасыр. - XVII ғасырдың ортасы Франция, Германия, Англия, Италия, Испания, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Иран, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы - XIX ғасыр Франция, Германия, Англия, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы АҚШ, Франция, Германия, Ұлыбритания, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы,	XX ғасырдың екінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері	XX ғасырдың екінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері
2.1 Дін	5.2.1.1 тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді атау; 5.2.1.2 ежелгі қоғамның дамуына діндердің ықпалын сипаттау	6.2.1.1 негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадат хана, абыз, қасиетті жазбалар, пұт) түсіндіру; 6.2.1.2 ежелгі қоғамның дамуына діндердің ықпалын сипаттау	7.2.1.1 адамның дүниетанымы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлінің өзгеру себептерін анықтау; 7.2.1.2 миссионерліктің міндеттерін анықтау; 7.2.1.3 тарихи процестер контекстінде "гуманизм", "реформация", "протестантизм", "лютеранство", "кальвинизм", "контрреформация", "кезуиттер ордені" ұғымдарын түсіндіру; 7.2.1.4 қоғамда дін рөлінің шектелуі не байланысты	8.2.1.1 қоғамда дін рөлінің шектелуі не байланысты адамдар өмірінде орын алған өзгерістер ді анықтау, олардың әлем діндерінің таралуына, тұрғындар арасында білімнің таралуына ықпалын анықтау; 8.2.1.2 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыра отырып, мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау;	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыра отырып, мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау	10.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыра отырып, мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау

			адамдар өмірінде орын алған өзгерістерді анықтау, олардың әлем діндерінің таралуына, тұрғындар арасында білімнің таралуына ықпалын анықтау	8.2.1.3 миссионерліктің міндетте-рін анықтау		
2.2 Өнер	5.2.2.1 ежелгі адамдардың тұрмыс салтын сипаттау үшін "алғашқы қауымдық өнер" ұғымын түсіндіру; 5.2.2.2 Ежелгі Египеттің ғибадатханалары мен пирамидаларын сипаттау; 5.2.2.3 иллюстративті материал негізінде ежелгі дүние өнеріне сипаттама беру; 5.2.2.4 Батыс пен Шығыс тың өнер туындыларын ажырата білу	6.2.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын орнату арқылы діндердің әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау; 6.2.2.2 өнердің (сәулет, сурет өнері) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау; 6.2.2.3 ежелгі әлем өнерін сипаттау; 6.2.2.4 Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау	7.2.2.1 тарихи оқиғалар ды түсіну үшін өнер туындыла-рын пайдалану ; 7.2.2.2 антикалық мәдениетпен байланыс орнату арқылы Қайта өрлеу дәуірінің мәдениетін (бейнелеу, мүсін өнері) сипаттау; 7.2.2.3 өнердегі негізгі стильдермен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) анықтау; 7.2.2.4 Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау	8.2.2.1 тарихи оқиғаларды түсіну үшін өнер туындыларын пайдалану ; 8.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) сипаттау; 8.2.2.3 XVII ғасыр соңындағы- XIX ғасыр басындағы өнердің дамуындағы негізгі бағыттарды атау, өнер туындыларында көрініс тапқан оқиғалардың мәнін түсіну; 8.2.2.4 XIX - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм,	9.2.2.1 XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау	10 өн қс да ы жс қс дү та ко өз 10 ға жс ға ба бұ м қс да ы 10 ак қс жс ке ш лс тү қс та

				реализм, авангардизм);		
				8.2.2.5		
				XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау		
2.3 Философиялық жүйелер	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым түсіндірме беру	6.2.3.1 Шығыс ойшылдарының ғылыми жетістіктерінің маңызын, жетістіктердің қоғам дамуына ықпалын, өз ғылыми қызметінде ойшылдар кезіккен қиындықтарды түсіндіру	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау;		9.2.3.1 адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық құқық қорғау ұйымдарының қызметіне ықпалын түсіндіру;	
			7.2.3.2 ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау;		9.2.3.2 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарын тарихи кезеңді сипаттау үшін қолдану	
			7.2.3.3 гуманистік идеялардың орта ғасырлық мәдениеттің дамуына ықпалын анықтау;			
			7.2.3.4			
			К. Маркстың көзқарас тарын және марксизмнің қоғамдық өмірге ықпалын түсіндіру			

2.4 Ғылым		6.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау;				
		6.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын түсіндіру		8.2.4.1 өзгерістер мен сабақтас тықты көрсету арқылы, адам мен қоғам өміріндегі ғылыми жаңалықтардың маңызын талдау;	9.2.4.1 адамзат өркениетінің дамуын үлгілеу арқылы жаһандық мәселелерді шешуде ғылым мен білімнің маңызы туралы қорытынды жасау;	10 те ре әл эк са ба ин у; 10 өр да ар жк м ш м қ ж 10
	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау;	6.2.4.3 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін, білімнің дүниетанымның қалыптасуына ықпалын түсіндіру;	7.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін, білімнің дүниетанымның қалыптасуына ықпалын түсіндіру;	8.2.4.2 әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы түрлі теориялардың рөлін сипаттау;	9.2.4.2 ғылыми жаңалықтардың (генетика, микробиология, ақпараттық технологиялар, нанотехнологиялар, ядролық физика) қоғам дамуына ықпалын түсіндіру;	10 өр да ар жк м ш м қ ж 10
	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау;	6.2.4.4 картадан XV-XVI ғасырдағы саяхатшылардың негізгі бағыт-бағдарларын белгілей отырып, Ұлы географиялық жаңалықтардың адамдардың әлем туралы түсінігіне ықпалын түсіндіру;	7.2.4.2 жаратылыс тану ғылымдарының келешектегі дамуы үшін кейінгі орта ғасырлар кезеңінде Жердің құрылысы туралы жасалған ғылыми жаңалықтардың маңыздылығын анықтау	8.2.4.3 тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы, ғылымның әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін анықтау;	9.2.4.3 тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы, әскери ғылым мен техниканың әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау	10 ғы жк (г м ак те на р, ф да ы тү
	5.2.4.3 неге сауатты адамдар қоғамда жоғары сатыны иемденгенін түсіну	6.2.4.5 неге шіркеу білімнің тарауына		8.2.4.4 тарихи оқиғаларының барысы мен нәтижелеріне түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегияларының рөлін тсіндіру		

3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр. Ежелгі Грекия, ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Египет, Месопотамия және Парсы, Бактрия, Кушан хандығы, Эфталит мемлекеттері	V ғасыр. - XVII ғасырдың ортасы Франция, Германия, Англия, Италия, Испания, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Иран, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы - XIX ғасыр Франция, Германия, Англия, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы АҚШ, Франция, Германия, Ұлыбритания, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы,	XX ғасырдың екінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері	XXI ғасырдың соңы
3.1 Мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау; 5.3.1.2 Афина мемлекетінде демократияның пайда болуын түсіндіру	6.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау; 6.3.1.2 "ерте, орта, кейінгі орта ғасырлар" хронологиялық шегін білу және уақыт жолағында белгілеу; 6.3.1.3 сызбалар мен кестелерді қолдана отырып, Батыс пен Шығыстағы монархия формаларын (сословиелік-	7.3.1.1 республикалық басқару құрылымының пайда болу себептерін, ерекшеліктерін анықтау; 7.3.1.2 тарихи оқиғаны түсіндіру үшін "басыбайлы құқық", "декабристер", "халықшылдар", "жеке террор", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану; 7.3.1.3 әртүрлі елдердің бір	8.3.1.1 XIX ғасырда АҚШ территориясының кеңейу үдерісін сипаттау; 8.3.1.2 қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын түсіндіру; 8.3.1.3 фактілерді,	9.3.1.1 саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын түсіндіру; 9.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғы	10-сынып

		өкілдік және шексіз билік) атау; 6.3.1.4 феодалдық мемлекеттің даму кезеңдерін сипаттау; 6.3.1.5 феодалдық соғыстар мен орталықтандырылған мемлекеттердің құрылуы арасында байланыс орнату; 6.3.1.6 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі ел билеушілерінің қызметін салыстыру; 6.3.1.7 басқару формасына сипаттама беру үшін "парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Боярлар Думасы" ұғымдарын түсіндіру	уақыт кезеңіндегі тарихи оқиғаларын салыстыру арқылы ұлттық мемлекеттердің (Италия, Германия) қалыптасу маңызын анықтау	процестер мен оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың түрлі жолдарын түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия); 8.3.1.4 Ұлы Октябрь социалистік революциядан кейін жаңа мемлекеттердің пайда болу себебін анықтау; 8.3.1.5 тоталитаризмнің (әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің) қалыптасу алғы шарттарын түсіндіру	шарттарын түсіндіру; 9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау; 9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау; 9.3.1.5 Еуропа мен Азияның жетекші мемлекетте ріндегі конституциялық-құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясы, Еуропаның Қауіпсіздік пен ынтымақтасу Ұйымы, Еурокеңес, Гаагадағы Халықаралық сот); 9.3.1.6 "Мемлекеттік әлауқаттылық" ұғымын 1970 – 1980 жылдардағы әлеуметтік саладағы өзгерістерді сипаттау үшін қолдану	
3.2 Империялар, соғыстар, көтерілістер және революциялар	5.3.2.1 ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды	6.3.2.1 ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы буржуазиялық революцияларды	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау, Бірінші	9.3.2.1 отаршылдық жүйенің құлдырау себептері мен салдарын,	10 ке ха ла эн м

4) "Экономикалық қатынастардың дамуы":

4-кесте

Бөлімше	Оқытудың мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын - V ғасыр Ежелгі Греция, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Персия, Египет, Месопотамия, Бактрия, Кушан хандығы, эфталиттер мемлекеті	V ғасыр- XVI ғасырдың ортасы. Ежелгі Рим, Франция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Араб халифаты, Византия империясы	XVI ғасыр- XIX ғасырдың басы Қайта өрлеу дәуірі Франция, Германия, Ұлыбритания, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей империясы, Осман империясы	XIX ғасыр- XX ғасырдың басы АҚШ, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және КСРО, Туркия, Сауд Арабиясы, Жапония	XX ғасырдың ортасы - XX ғасырдың II жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО, Ресей, Корей, Жапония, араб елдері	XXI ғасырдың басы
4.1 Шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік	5.4.1.1 шаруашылық кәсіп түрлерін (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, мал шаруашылығы, металл өңдеу, айырбас сауда) сипаттау; 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" ұғымын түсіндіру, шаруашылықтың дамуы үшін оның мәнін ашу; 5.4.1.3 иллюстративті материал қолдана отырып, ежелгі өркениеттердің	6.4.1.1 қолөнер мен сауданың рөлін, мемлекет тұрғындарының өсуін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлін түсіндіру	7.4.1.1 себеп-салдарды анықтау арқылы Еуропадағы феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа (мануфактура, фабрика) өту үдерісін түсіндіру; 7.4.1.2 Англияның әлемдік жетекші держава ретінде қалыптасуындағы өнеркәсіп төңкерісінің рөлін сипаттау; 7.4.1.3 "экспорт", "импорт", "экспансия", "отарлау", "фактория" ұғымдарын	8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейер өндірісі, стандарттау) мемлекеттердің шаруашылық жүйесінің дамуына ықпалын бағалау; 8.4.1.2 "мануфактура", "фабрика" ұғымдарын түсіндіру; 8.4.1.3 индустриялық қоғамның даму	9.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдарын дағы жұмыссыздықтың себеп-салдарын талдау; 9.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс", "стагнация" ұғымдарын пайдалана отырып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын түсіндіру; 9.4.1.3 "модернизация" ұғымын түсіндіру;	10-сынып

				процесін түсіндіру үшін "модернизация" ұғымын пайдалану ; 8.4.1.4 "өндірістік төңкеріс" ұғымдарын түсіндіру; 8.4.1.5 тарихи оқиғаларды талдау үшін "бағалы қағаздар нарығы", "акция", "алыпсатарлық", "қор биржасы", "несие", "банкроттық", "инфляция" ұғымдарын пайдалану; 8.4.1.6 АҚШ-дағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 8.4.1.7 фактілерді, процестерді, оқиғаларды салыстыра отырып, индустриялық қоғам қайшылықтарын ың (өндіру мен тұтыну теңгерімі) шиеленісу себептерін анықтау; 8.4.1.8 1930 жылдардағы құрылымдық экономикалық дағдарыстың нәтижесінде	9.4.1.4 себеп-салдарын талдай отырып, социалистік шаруашылық жүйенің дамуындағы қайшылықтарды анықтау
	шаруашылық жүйесін сипаттау		қолдану арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру		

				экономикада орын алған өзгерістердің себептерін анықтау; 8.4.1.9 себеп-салдарын талдай отырып, социалистік шаруашылық жүйенің дамуындағы қайшылықтарды анықтау		10 жж. эк. кім 10 са. от. со. ш. ж. да. қа. ан 10 -Ш. м. қа. эк. да. ет. ф. та
4.2 Экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері	5.4.2.1 экономикалық ілгері леуді түсіну үшін шаруашылықтың иемденуші және өндіруші түрлерін салыстыру	6.4.2.1 экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіру арқылы феодалдық шаруашылықтың ерекшеліктерін сипаттау	7.4.2.1 қоғамның индустрияға дейінгі және индустриялық даму кезеңдерінің айырмашылығын анықтау; 7.4.2.2 дүниежүзі тарихының жаңа кезеңін сипаттау үшін "жаңа кезең" ұғымын қолдану; 7.4.2.3 әлеуметтік-экономикалық дамуына қарай түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту үдерісінің	8.4.2.1 әлеуметтік-экономикалық дамуына қарай түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту үдерісінің ерекшеліктерін анықтау; 8.4.2.2 қоғамның индустрияға дейінгі және индустриялық даму кезеңдерінің айырмашылығын анықтау	9.4.2.1 "жоспарлы экономика", "нарықтық экономика" ұғымдарын қолдана отырып, XX ғасырдың бірінші жартысындағы капитализм мен социализмнің экономикалық жүйелерін салыстыру; 9.4.2.2 әлемдік экономикалық жүйелердің тиімділігін негіздеу	10 эк. ж. ти. и. у. 10 ин. қ. эк. ре. ак. ба

26. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сынып оқушыларына арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

27. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің психикалық дамуы тежелген білім алушыларына арналған 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасына қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Жинаушы-аңшылардан бастап егіншілер мен мал өсірушілерге дейін	Алғашқы адам қалай пайда болды?	5.1.1.1 - түрлі теориялар негізінде пайда болуын түсіндіру; 5.1.1.2 - адамдар тобыры, ру-тайпалар секілді алғашқы бірлестік сипаттау және олардың ұқсастықтарын айырмашылықтарын түсіндіру
	Неліктен ежелгі адамдар Ласко үңгірінің қабырғаларына сурет салған?	5.2.2.1 ежелгі адамдардың қалыптасу сипаттау үшін "алғашқы қауым" ұғымын пайдалану; 5.2.1.1 тотемизм, анимизм, магия сияқты ежелгі діни нанымдарды білу

	Неліктен адамдар егіншілікпен және мал шаруашылығымен айналыса бастады?	5.4.1.1 шаруашылық кәсіп т (жинаушылық, аңшылық, б егіншілік, мал шаруа шылы өңдеу, айырбас сауда) сипа 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" түсіндіру, оның шаруашылы үшін мәнін ашу; 5.4.2.1 экономикалық ілгер үшін шаруашылықтың ием өндіруші түрлерін салысты
2.Өзен алқаптары өркениеттері	Неге ежелгі өркениеттер өзен алқаптарында дамыды?	5.4.1.3 иллюстративті матер отырып, ежелгі өркениетте лық жүйесін сипаттау
	Өзен алқаптарындағы өркениеттер туралы қалай біле аламыз?	5.4.1.3 иллюстративті матер отырып, ежелгі өркениетте лық жүйесін сипаттау; 5.2.2.3 иллюстративті матер ежелгі дүние өнеріне сипат
3.Ежелгі Египет	Неліктен Египет "қара жер" деп аталған?	5.2.4.2 ғылымдардың (ариф геометрия, астрономия, ме болып, дамуына шаруашыл әрекетпен әлеуметтік өзгер ықпалын сипаттау; 5.4.1.3 иллюстративті матер отырып, ежелгі өркениетте лық жүйесін сипаттау
	Ежелгі Египет пирамидалары қалай құрылған?	5.2.1.1 тотемизм, анимизм, магия сияқты ежелгі діни н сенімдерді атау; 5.2.2.2 Ежелгі Египеттің ғиб мен пирамидаларын сипат
		5.1.2.1 ежелгі қоғамның әле ұйымдасуын сипаттау
	Перғауын Хатшепсут Пунт жеріне кемелерін не үшін жіберді?	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әле ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 иллюстративті матер отырып, ежелгі өркениетте

		лық жүйесін сипаттау
	Ежелгі Египет тұрғындарының өмірі туралы Тутанхамон мазары қандай сыр шертеді?	5.2.1.1 тотемизм, анимизм, магия сияқты ежелгі діни нанымдарды атау; 5.2.2.2 Ежелгі Египеттің ғибадатханалары мен пирамидаларын сипаттау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
2-тоқсан		
1.Қос дөңгелекті арбалар және империялар	Қос дөңгелекті арбаның пайда болуы әлемді қалай өзгертті?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихын мемлекетаралық қатынастар үшін "империя" ұғымын түсіндіру пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыс империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын өзгертерткенін түсіндіру
	Хаммурапи патша Вавилонды қалай қуатты империяға айналдырды?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихын мемлекетаралық қатынастар үшін "империя" ұғымын түсіндіру пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыс империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын өзгертерткенін түсіндіру
	Таяу және Орта Шығыстағы ежелгі империялар неліктен қуатты болды?	5.3.2.2 басқыншылық соғыс империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын өзгертерткенін түсіндіру; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 иллюстративті материалды отырып, ежелгі өркениеттердің қалыптасуы мен дамуының жүйесін сипаттау
	Ежелгі Орта Азия империялары қаншалықты қуатты болды?	5.3.2.2 басқыншылық соғыс империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын өзгертерткенін түсіндіру;

		5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 иллюстративті материал отырып, ежелгі өркениеттегі рулық жүйесін сипаттау
3-тоқсан		
1.Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің триумфі	Ежелгі Мохенджо-Даро қаласы қалай жойылып кетті?	5.4.1.3 иллюстративті материал отырып, ежелгі өркениеттегі рулық жүйесін сипаттау
	Неліктен Ежелгі Үндістанда индуизм буддизмнен басым болды?	5.1.2.2 қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін "касталық жүйесі" қолдану; 5.2.1.2 ежелгі қоғамның дамуында діндердің ықпалын сипаттау
	Ежелгі сауда орталығы ретіндегі Үндістанның рөлі қаншалықты маңызды болды?	5.4.1.3 иллюстративті материал отырып, ежелгі өркениеттегі рулық жүйесін сипаттау; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуы болып, дамуына шаруашылық қажетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау; 5.2.4.3 неге сауатты адамдар жоғары сатыны иемденген?
	Ежелгі Үндістанда ғылыми білімдер қаншалықты дамыды?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуы болып, дамуына шаруашылық қажетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау
2.Ежелгі Қытай	Ежелгі Қытайдың ойшылдары нені үйретті?	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым қабылдау беру
	Терракот әскері Ежелгі Қытай туралы қандай ақпарат береді?	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктерін

	Ежелгі Қытайдың қандай ғылыми жаңалықтары бүгінгі күнге дейін жетті?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуына шаруашылық қажеттерімен әрекетпен әлеуметтік өзгерістерге ықпалын сипаттау
4-тоқсан		
1.Ежелгі Грекия	Ежелгі Грекия өркениеті бастауын қайдан алады?	5.2.2.3 иллюстративті материалдармен ежелгі дүние өнеріне сипаттау
	Неліктен Ежелгі Грекияны демократияның отаны деп атайды?	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктері 5.3.1.2 Африка мемлекетінде демократияның пайда болуы 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
	Ежелгі Спарта Афинадан несімен ерекшеленді?	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктері 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
	Неліктен Александр Македонский скифтерді бағындыра алмады?	5.3.2.1 ежелгі заман тарихында мемлекетаралық қатынаста "империя" ұғымын түсініктей отырып пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыс империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгерістерінен түсіндіру
2.Ежелгі Грекия мәдениеті	Ежелгі Грек философтары мінсіз қоғамды қалай елестетті?	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым талдау беру
	Ежелгі Грекия өнері қандай болды?	5.2.2.3 иллюстративті материалдармен ежелгі дүние өнеріне сипаттау 5.2.2.4 Батыс пен Шығыс тың өнер туындыларын ажырата білу
	Ежелгі Грекияның гимназия, лицей, академиялары нені үйретті?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуына шаруашылық қажеттерімен әрекетпен әлеуметтік өзгерістерге ықпалын сипаттау

		әрекетпен әлеуметтік өзгеріс ықпалын сипаттау; 5.2.4.1 ежелгі қоғамның даму жазудың рөлін сипаттау

Қайталау

2) 6 сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Рим империясының гүлденуі	Рим ежелгі дүниенің ең қуатты империясына қалай айналды?	6.3.2.1 ежелгі заман тарихы мен мемлекетаралық қатынастар үшін "империя" ұғымын түсіндіріп, пайдалану; 6.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің құрылымының ерекшеліктерін анықтау; 6.3.2.3 басқыншылық соғыстары мен империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгергерткенін түсіндіру; 6.3.2.4 "әділетті" және "әділсіз" ұғымын қолдану
	Ежелгі римдік қоғамның дамуы мәдениет арқылы қалай айқындалады?	6.1.2.4 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 6.2.2.3 ежелгі әлем өнерін сипаттау;
	Спартактың көтерілісі ежелгі Римдегі құлдықты қалай сипаттайды?	6.1.2.3 иллюстративті сипаттау хрестоматия материалдарымен отырып, ежелгі әлемдегі құл ерекшеліктерін анықтау; 6.1.2.2 әлеуметтік топтардың сипаттама беру; 6.1.2.3 иллюстративті сипаттау хрестоматия материалдарымен отырып, ежелгі әлемдегі құл ерекшеліктерін анықтау;

		6.3.2.6 Ежелгі Римдегі Спартактың қол көтергенін сипаттау, себептерін анықтау;
2.Дәуірлер төғысындағы Рим	I-III ғасырларда Рим империясы қалай дамыды?	6.3.2.3 басқыншылық соғыстар арқылы империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгергерткенін түсіндіру; 6.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуы мен діндердің ықпалын сипаттау; 6.2.1.1 негізгі діни ұғымдардың (христианство, иудаизм, зороастризм, ғибадатхана, абыз, қасиеттер) түсіндіру
	IV-V ғасырларда Рим империясы қалай өзгерді?	6.3.2.3 басқыншылық соғыстар арқылы империялардың пайда болуы мен мемлекеттердің шекараларының өзгергерткенін түсіндіру; 6.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуы мен діндердің ықпалын сипаттау;
	Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы қандай?	6.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуы мен жазудың рөлін сипаттау; 6.2.2.3 ежелгі әлем өнерін сипаттау; 6.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) дамуы болып, дамуына шаруашылық қажеттіліктермен әрекетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын түсіндіру
2-тоқсан		
1.Рим империясының құлауы	Кіріспе. Неліктен Батыс Рим империясы құлады?	6.3.1.2 "ерте, орта, кейінгі орта ғасырлар" хронологиялық шегін білу және жолға белгілеу; 6.3.2.2 Рим империясының құлауының себептерін анықтау және талдау
	Рим империясы Шығыста неліктен сақталды?	6.3.2.7 спартактың көтерілісі мен Византияның ішкі саясатының өзгеруі оның ұзақ өмір сүруінің себептерін анықтау
	Неліктен Византия 568 жылы түрік қағаны	6.3.2.8 Византияның дипломаты

	Истемиге елші жіберді?	саясатын оның көршілес елмен қатынасының мысалында
	Княгиня Ольганың Константинопольге сапары Киев Русін қалай өзгертті?	6.3.2.8 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елмен қатынасының мысалында
2.Феодализм	Феодалдық экономика нені ұсынды?	6.4.2.1 экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіру арқылы шаруашылықтың ерекшеліктерін сипаттау; 6.1.2.5 жер пайдалану формалары; 6.4.1.1 қолөнер мен сауданың мемлекет тұрғындарының отырып, ортағасырлық қалаларда ерекшеліктерін сипаттау; 6.1.1.1 феодалдық қоғамның құрылымын сипаттау, қоғамның қатынастың феодалдық бағытын
	Феодалдық қоғам қалай ұйымдасқан?	6.1.1.1 феодалдық қоғамның құрылымын сипаттау, қоғамның қатынастың феодалдық бағытын; 6.1.1.2 еңбек құралдарының кезіндегі әлеуметтік қатынастарды көрсету; 6.1.2.1 үстемдік етушілер мен бағыныштылардың (феодалдар мен шаруалардың) өзара қатынастарын; 6.1.2.6 әлемдегі бір қатар елдерде шаруалар тәуелділігінің формаларын сипаттау
	Қаланың сәулеті мен өнері ортағасырлық қоғамды қалай бейнелейді?	6.4.1.1 қолөнер мен сауданың мемлекет тұрғындарының отырып, ортағасырлық қалаларда ерекшелікте рін сипаттау; 6.2.2.2 өнердің (сәулет, сурет) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау
3.Ислам тарихы	Ислам тарихында 610 - 1258 жылдар аралығында қандай басты оқиғалар орын алды?	6.3.2.9 ортағасырлық шапқандық кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау

	Неліктен VIII-XII ғасырды ислам мәдениетінің "алтын ғасыры" деп атайды?	6.2.2.1 тарихи оқиғалардың байланысын орнату арқылы әлемдік мәдениетке ықпал 6.2.4.5 неге шіркеу білімнің кедергі жасағанын түсіндір 6.2.2.4 Шығыстың ортағасыр мәдениетінің ерекшеліктер 6.2.3.1 Шығыс ойшылдарын жетістіктерінің маңызын, ж қоғам дамуына ықпалын, с өз ғылыми қызметінде кез қиындықтарды түсіндіру
3-тоқсан		
1.Крест жорықтары	Неліктен крест жорықтары ұйымдастырылды?	6.3.2.10 картада оқиғалардың динамикасында белгілей с жорықтар мысалында крес жорықтарының себеп-салд анықтау
	Крест жорықтары христиандық Еуропа мен мұсылман әлемін қалай өзгертті?	6.3.2.10 картада оқиғалардың динамикасында белгілей с жорықтар мысалында крес жорықтарының себеп-салд анықтау; 6.2.2.1 тарихи оқиғалардың байланысын орнату арқылы әлемдік мәдениетке ықпал
2.Моңғолдар	Моңғолдар әлемдік империяны қалай құрды?	6.3.2.9 ортағасырлық шапқ кезіндегі халықаралық қатдың ерекшеліктерін анықта
	Моңғолдардың жорықтары Еуразияның саяси картасын қалай өзгертті?	6.3.2.9 ортағасырлық шапқ кезіндегі халықаралық қатдың ерекшеліктерін анықта
3.XIV ғасыр- XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам	"Қара індет" не себепті жылдам таралды ?	6.2.4.3 адам өміріндегі қорш туралы білімнің рөлін, білім дүниетанымның қалыптас түсіндіру

	"Қара індет" шаруалар көтерілістері мен феодалдық соғыстардың басты себебі болды ма?	6.3.2.5 кейінгі орта ғасыр ке антифеодалдық көтеріліс т мен салдарын , көтерушіле көтеріліс барысында орын өзгеру себептері анықтау; 6.3.1.5 феодалдық соғыстар орталықтандырылған мем. құрылуы арасында байлан
	Еуропада орталықтандырылған мемлекеттер қалай құрылды?	6.3.1.5 феодалдық соғыстар орталықтандырылған мем. құрылуы арасында байлан
	Неліктен Жанна д'Арк француз халқының есінде сақталады?	6.3.1.5 феодалдық соғыстар орталықтандырылған мем. құрылуы арасында байлан
4-тоқсан		
1.Абсолютизм Батыс пен Шығыс	XIV Людовик және Ұлы Петр: кімнің билігі айтарлықтай шексіз болды?	6.3.1.4 феодалдық мемлекет кезеңдерін сипаттау; 6.3.1.3 сызбалар мен кестелер отырып, Батыс пен Шығыс формаларын (сословиелік-шексіз билік) атау; 6.3.1.7 басқару формасына үшін "парламент", "Бас штаб", "кортес", "Боярлар Думасы" түсіндіру
	Юнлэ мен Токугава билігі Батыс монархтардың билігіндей шексіз болды ма?	6.3.1.3 сызбалар мен кестелер отырып, Батыс пен Шығыс формаларын (сословиелік-шексіз билік) айту; 6.3.1.6 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі ел билік қызметін салыстыру
	Неліктен I Карл мен II Осман шексіз монарх бола алмады?	6.3.1.6 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі ел билік қызметін салыстыру
2.Сауда, қолөнер және әлемді игеру	Ұлы Жібек жолы Шығыс пен Батысты қалай байланыстырды?	6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлі

	Қытайлықтар мен еуропалықтардың теңіз саяхаттарының айырмашылығы неде?	6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлі; 6.2.4.4 картадан XV-XVI ғасыр саяхатшылардың негізгі бағыттарын белгілей отырып, географиялық жаңалықтар адамдардың әлем туралы білімді қықпалын түсіндіру
	Ұлы географиялық жаңалықтар әлемді қалай өзгертті?	6.2.4.4 картадан XV-XVI ғасыр саяхатшылардың негізгі бағыттарын белгілей отырып, географиялық жаңалықтар адамдардың әлем туралы білімді қықпалын түсіндіру; 6.3.2.11 "отаршылдық саясатын түсіндіру (Испания және Португалия жаулап алуының мысалын)

3) 7 сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Қайта Өрлеу дәуірі	Қайта өрлеу дәуірі өнердің дамуын қалай өзгертті?	7.2.2.2 антикалық мәдениетті орнату арқылы Қайта өрлеу мәдениетін (бейнелеу, мүсінді сипаттау; 7.2.3.3 гуманистік идеялардың 16-ғасырлық мәдениеттің дамуына анықтау
	Шығыстағы Ренессанс әлемдік мәдениетті қалай байытты?	7.2.3.3 гуманистік идеялардың 16-ғасырлық мәдениеттің дамуына анықтау; 7.2.2.4 Шығыстың ортағасыр мәдениетінің ерекшеліктерін
2.Реформация	Мартин Лютердің наразылығы Еуропаны қалай өзгертті?	7.2.1.1 адамның дүниетанымын қоғамдық өмірдегі дін рөліне себептерін анықтау;

		7.2.1.4 қоғамда дін рөлінің қалай өзгеріп, байланысты адамдар өміріне қалай өзгерістерді анықтау, олардың діндерінің таралуына, тұрғындарының білімнің таралуына ықпалы. 7.2.1.3 тарихи процестер қалай өзгеріп, "гуманизм", "реформация", "протестантизм", "лютеранство", "кавинизм", "контрреформация", "иезуит ордені" ұғымдарын түсіндіру.
3.Ғылыми революция	Коперниктің теориясы қаншалықты бірегей болды?	7.2.4.2 жаратылыстану ғылымының келешектегі дамуы үшін қалай ортағасырлар кезеңінде Жер туралы жасалған ғылыми халықаралық маңыздылығын анықтау; 7.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін, білімнің дүниетанымның қалыптасуына түсіндіру.
2-тоқсан		
1.Жаңа кезеңнің басталуы	Кіріспе. XVII ғасырдың ортасындағы Ағылшынның буржуазиялық революциясы қандай маңызға ие болды?	7.4.2.2 - "капитал", "буржуазиялық қоғамдастық", "пролетариат ұғымдары" әлеуметтік құрылымын түсіндіру қолдану; 7.3.2.1 Батыс Еуропадағы буржуазиялық революциялардың себептері. 7.1.1.1 - "капитал", "буржуазиялық қоғамдастық", "пролетариат ұғымдары" әлеуметтік құрылымын түсіндіру қолдану; 7.1.2.2 үстемдік тапқа қарсы шығу себебін анықтау; 7.1.2.1 саяси және экономикалық жүйесіндегі буржуазияның
	Өнеркәсіп төңкерісі әлемді қалай өзгертті?	7.4.1.1 себеп-салдарды анықтау. Еуропадағы феодалдық құрылымның капиталистік шаруашылық (мануфактура, фабрика) өту үдерісін 7.1.1.2 мануфактура, фабрика

		болуы мен жалдамалы жұмысшыларының қалыптасуы арасындағы байланысты анықтау; 7.4.1.2 Англияның әлемдік держава ретінде қалыптасуы мен өнеркәсіп төңкерісінің рөлін анықтау; 7.4.2.1 қоғамның индустриялық даму кезеңіндегі айырмашылығын анықтау; 7.1.2.3 өндірістік қатынастың еңбек құралдарының жетілдірілуіне көрсету
2.XVIII ғасырдағы Үндістан және Ұлыбритания	Британдықтар саудагерлерден Үндістан билеушілеріне қалай айналды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды талдау және туындыларын пайдалану; 7.1.1.4 7.1.1.3 еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясының Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекше өзгерістерін (Қытай, Үндістан, Жапония) анықтау; 7.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың қоғамдарына ықпалын сипаттау; 7.4.1.3 "экспорт", "импорт", "отарлау", "фактория" ұғымдары арқылы, тауар-ақша қатынастары дамуын түсіндіру
3.Ағартушылық идеяларының таралуы	Ағартушылық идеялар еуропалық монархтардың қызметінде қалай көрініс тапты?	7.2.3.2 ағартушылық дәуір иелерінің қоғамдық дамуға ықпалын
	Ағартушылық идеялар американдықтарға қалай әсер етті?	7.2.3.2 ағартушылық дәуір иелерінің қоғамдық дамуға ықпалын 7.3.1.1 республикалық басқару құрылымының пайда болуы ерекшеліктерін анықтау
3-тоқсан		
1.Картина Француз революциясының көрінісі	1789-1799 жылдар аралығында Францияда қандай өзгерістер орын алды?	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы буржуазиялық революциялардың себептері

		7.1.2.1 саяси және экономия жүйесіндегі буржуазияның 7.1.1.1 "капитал", "буржуазия табы" пролетариат ұғымдары әлеуметтік құрылымын түсіндіретін қолдану
	Неліктен Давид пен Бодридің Марат туралы көзқарастары әртүрлі болды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды танып-білуін туындыларын пайдалану; 7.2.2.3 өнердегі негізгі стилдер мен ағымдар 7.3.1.1 республикалық басқару жүйесінің белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм) анықтау; 7.3.1.1 республикалық басқару жүйесінің пайда болуы ерекшеліктерін анықтау
	Наполеон империясы қалай құрылды және оның құлдырау себептері неде болды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды танып-білуін туындыларын пайдалану; 7.3.2.4 басқыншылық соғысының әлемдік саясаттың өзгеруіне әсерін бағалау; 7.2.3.2 ағартушылық дәуір мен қоғамдық дамуға ықпалын
2.XIX ғасырдағы империялар және олардың бақталастығы	Неліктен Ресей мен Ұлыбритания Иранға ықпал етуге бәсекелес болды?	7.3.2.2 тарихи оқиғаларға негізделіп отырып, XVIII–XIX ғасырдың халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау; 7.4.2.3 әлеуметтік-экономикалық жағдайларға қарай түрлі мемлекеттердің даму сатысына өту үдерісін анықтау ерекшеліктерін анықтау;
	Осман империясын нығайтуға Танзимат саясаты көмегін тигізді ме?	7.4.2.3 әлеуметтік-экономикалық жағдайларға қарай түрлі мемлекеттердің даму сатысына өту үдерісін анықтау ерекшеліктерін анықтау; 7.3.2.2 тарихи оқиғаларға негізделіп отырып, XVIII–XIX ғасырдың халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау;

		өзгерістерді сипаттау
	Қырым соғысының себептері мен салдары қандай болды?	7.3.2.2 тарихи оқиғаларға не отырып, XVIII–XIX ғасырдың халықаралық қатынастарда өзгерістерді сипаттау
3.XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері	Англия және Қытай үкіметтерінің хат алысуынан империализм туралы не біле аламыз?	7.3.2.2 тарихи оқиғаларға не отырып, XVIII–XIX ғасырдың халықаралық қатынастарда өзгерістерді сипаттау
	Неліктен екінші Апиын соғысы осы күнге дейін қытай халқының есінде?	7.1.1.4 еуропалық державалар отаршылдық экспансиясы Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктер (Қытай, Үндістан, Жапония) 7.2.1.2 миссионерліктің міндетін анықтау; 7.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың қоғамдарына ықпалын сипаттау; 7.4.1.3 "экспорт", "импорт", "отарлау", "фактория" ұғымдары арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру
4-тоқсан		
1.Революциялық идеялардың XIX ғасырдағы Еуропаға әсері	1848 ж. революциялар Еуропада қандай саяси идеяларды қалыптастырды?	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы буржуазиялық революциялардың себептері 7.1.2.1 саяси және экономикалық жүйесіндегі буржуазияның 7.2.3.2 ағартушылық дәуір мен қоғамдық дамуға ықпалын 7.2.3.4 К. Маркстың көзқарамы марксизмнің қоғамдық өмірін түсіндіру; 7.3.2.6 тарихи оқиғаларды тереңірек "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "утилитаризм" ұғымдарын қолдану

	Италия және Германияның бірігу жолдары қаншалықты ұқсас болмады?	7.3.1.3 әртүрлі елдердің бір у кезеңіндегі тарихи оқиғалар арқылы ұлттық мемлекеттер (Германия) қалыптасу маңызы 7.3.2.6 тарихи оқиғаларды түсіндіру: "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "ұлтшылдық" ұғымдарын қолдану
2.XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы	Неліктен II Александр патша "Халық еркі" ұйымының құрбаны болды?	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау; 7.3.1.2 тарихи оқиғаны түсіндіру: "басыбайлы құқық", "декабрь революциясы", "халықшылдар", "жеке терроризм", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану
3.XIX ғасырдағы еуропалық отарлау үстемдігі	1857-1859жылдардағы Үндістандағы оқиғаларды XIX ғасырдағы британдықтар мен қазіргі кездегі үндістер қалай баяндайды?	7.1.1.4 7.1.1.3 еуропалық дерзотаршылдық экспансиясының Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекше лінісін (Қытай, Үндістан, Жапония) 7.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дерзотаршылдық қоғамдарына ықпалын сипаттау
	Әлемдік отарлау жүйесі қалай қалыптасты?	7.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дерзотаршылдық қоғамдарына ықпалын сипаттау 7.3.2.3 отаршылдық экспансия салдарларын талдау арқылы XIX ғасырдағы әлемнің саяси қағатын негізгі өзгерістерді анықтау
Қайталау		

4) 8 сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

1.Америка Құрама Штаттарының күшеюі	АҚШ-тың батыс бағыттағы аумағы қалай кеңейді?	8.3.1.1 ХІХ ғасырда АҚШ территориясы кеңейю үдерісін сипаттау
	АҚШ-тағы құлдық қалай жойылды?	8.1.2.1 трансатлантикалық қозғалыстар ерекшеліктерін анықтау; 8.4.2.1 әлеуметтік-экономикалық жағдайлар қарай түрлі мемлекеттердің даму сатысына өту үдерісін ерекшеліктерін анықтау
	Неліктен АҚШ өз әскери кемелерін Жапонияға жіберді?	8.4.1.6 АҚШ-дағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 8.3.2.6 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дамуына қоғамдарына ықпалын сипаттау; 8.4.2.2 қоғамның индустриялық индустриялық даму кезеңдерін айырмашылығын анықтау; 8.2.1.3 миссионерліктің міндеттерін анықтау
2.Суретшілер мен жазушылардың көзқарасы: ХІХ ғасырдағы өзгерістерге шолу	ХІХ ғасырдағы өнер мен әдебиет әлеуметтік әділетсіздікті қалай суреттейді?	8.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер, ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм) сипаттау; 8.2.2.3 ХVІІ ғасыр соңындағы өнердің дамуын, бағыттарды атау, өнер туындарының көрініс тапқан оқиғалардың сипаттауы; 8.2.2.1 тарихи оқиғаларды түсіндіру туындыларын пайдалану
	Эмиль Золяның "Мен айыптаймын!" атты мақаласы сөз құдіретін қалай көрсетеді?	8.2.2.1 тарихи оқиғаларды түсіндіру туындыларын пайдалану; 8.3.2.4 тарихи оқиғаларды түсіндіру "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "үлгі" ұғымдарын қолдану
3.Ғылыми ойдың дамуы	ХІХ ғасырдағы қай ғылыми жаңалықтың	8.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастық

	адамдар өміріне ықпалы зор болды?	көрсету арқылы, адам мен өміріндегі ғылыми жаңалықтардың маңызын талдау; 8.2.4.2 әлем мемлекеттерінің экономикалық дамуындағы теориялардың рөлін сипаттау; 8.2.1.1 қоғамда дін рөлінің қалай байланысты адамдар өміріне өзгерістерді анықтау, олардың діндерінің таралуына, тұрғын білімнің таралуына ықпалы;
2-тоқсан		
1.XX ғасырдың басындағы әлем	XX ғасырдың басында әлем бейнесі қандай болды?	8.3.2.5 XX ғасырдың басында аумақтық бөлінуін және мемлекет саяси құрылымын сипаттау;
	Жаңа технологиялар мен ғылыми ашулардың нәтижесінде XX ғасырдың басында қандай өзгерістер орын алды?	8.2.4.3 тарихи оқиғалардың нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы, ғылымның әлем мемлекеттеріне әлеуметтік-экономикалық рөлін анықтау; 8.2.4.4 тарихи оқиғаларының нәтижелеріне түсіндірме беріп, әскери ғылым мен техника соғыс стратегияларының рөлін анықтау; 8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция және (конвейер өндірісі, стандарттар) мемлекеттердің шаруашылық дамуына ықпалын бағалау; 8.4.1.3 индустриялық қоғам өндірісін түсіндіру үшін "модель" ұғымын пайдалану; 8.4.1.2 "мануфактура", "фабрика" ұғымдарын түсіндіру; 8.4.1.4 "өндірістік төңкеріс" ұғымын түсіндіру
	XIX ғасырдың аяғы - XX ғасырдың басында өнер қалайша өзгерді?	8.2.2.1 тарихи оқиғалардың туындыла рын пайдалану;

		8.2.2.5 XX ғасырдың бірінші дүниежүзілік соғысының бұқаралық мәдениеттің (кино, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау
2.Бірінші дүниежүзілік соғыс	Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері қандай?	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептері. Бірінші дүниежүзілік соғыстың қатысушылардың мақсаттары
	Бірінші дүниежүзілік соғыстың негізгі шайқастары қандай?	8.2.4.4 тарихи оқиғаларының нәтижелеріне түсіндірме беріңіз. Әскери ғылым мен техника дамуы. Соғыс стратегияларының ролы
	Бірінші дүниежүзілік соғыс әлем картасын қалай өзгертті?	8.3.2.2 әлемнің саяси картасының өзгерістерді сипаттау арқылы. Бірінші дүниежүзілік соғыстың (Австро – Венгрия, Ресей, Германия, Франция, Италия, Жапон империясы) ыдырау себептері. Тұжырымдау
	Неліктен Ұлттар Лигасы Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемде бейбітшілікті сақтай алмады?	8.3.2.4 тарихи оқиғаларды талдау арқылы. "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "утилитаризм" ұғымдарын қолдану
3-тоқсан		
1.1917 жылғы Ресейдегі революциялар	Ресейдегі самодержавие не себепті құлады?	8.3.1.2 қоғамдық-саяси ағымдар (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социализм, демократия) қоғамның өмісін түсіндіру
	Большевиктер Уақытша үкіметтің билігін қалай жойды?	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижесін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау
	Неліктен қоғам "қызылдар" мен "ақтарға" қақ жарылды?	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижесін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау
	1917-1924 жылдарда Ресей қаншалықты өзгерді?	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижесін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау 8.2.1.2 тарихи кезеңдердің салыстыра отырып, мемлекеттің дамуы

		өзара қатынасын сипаттау 8.3.1.4 Ұлы Октябрь социал революциядан кейін жаңа мемлекеттердің пайда болуы анықтау;
2.Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері	Неліктен Мұстафа Кемалді "Ататүрік" деп атады?	8.2.1.2 тарихи кезеңдердің салыстыра отырып, мемлекеттердің өзара қатынасын сипаттау
	Сунь Ятсеннің үш қағидаты Қытайды қалайша өзгертті?	8.3.1.2 қоғамдық-саяси ағылшын (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социализм, демократия) қоғамның өмісін түсіндіру
	"Танаки меморандумы" қаншалықты қауіпті болды?	8.1.2.3 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, ұлтшылдық) таралу ықпалын
		8.1.2.4 отаршыл елдерінің жер ерекшеліктерін сипаттау;
		8.3.1.5 тоталитаризмнің (әлеуметтік жүйе сияқты саяси режим, тасу алғы шарттарын түсіндіру)
	Неге М.Джинна мен М.Ганди Үндістанның тәуелсіздікке жетуге әртүрлі көзқараста болды?	8.4.1.8 1930 жылдардағы құқық экономикалық дағдарысты экономикада орын алған өзгерістерін анықтау
4-тоқсан		
1.Әлемдік экономикалық дағдарыс	Неліктен АҚШ-та 1920-шы жылдарды "просперити дәуірі" деп атайды?	8.4.1.3 индустриялық қоғам процесін түсіндіру үшін "модель" ұғымын пайдалану; 8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция және (конвейер өндірісі, стандарттар) мемлекеттердің шаруашылық дамуына ықпалын бағалау

	Уолл-стриттің күйреу себептері мен салдары?	8.4.1.5 тарихи оқиғаларды талдау, "бағалы қағаздар нарығы", "алыпсатарлық", "қор биржасы", "банкроттық", "инфляция" ұғымдарының пайдалану; 8.4.1.7 фактілерді, процестерді салыстыра отырып, индустриялық қайшылықтарының (өндіріс теңгерімі) шиеленісу себептерін талдау.
	Әлем елдері Ұлы дағдарыстан қалай шықты?	8.2.4.2 әлем мемлекеттерінің экономикалық дамуындағы теориялардың рөлін сипаттау. 8.4.1.9 себеп-салдарын талдау, социалистік шаруашылық дамуындағы қайшылықтарды талдау. 8.3.1.3 фактілерді, процестерді оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарысынан шығудың тәсілдерін түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия).

5) 9 сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.Еуропа елдеріндегі тоталитарлық тәртіп	Сталин кезінде КСРО қалай дамыды?	9.1.1.2 социалистік қоғамның байланысты әлеуметтік топтар (жұмысшы табы, шаруалар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау. 9.4.2.1 "жоспарлы экономика" ұғымдарын қоғамда XX ғасырдың бірінші жартысындағы капитализм мен социализмнің қалық жүйелерін салыстыру.
	"Адамның жандүниесінің инженерлері": Сталин өнерді халыққа ықпал ету үшін қалай пайдаланды?	9.2.2.1 XX ғасырдың бірінші жартысындағы бұқаралық мәдениеттің (кино, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау

	Неліктен фашизм Италия мен Германияда өрбіді?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, ұлтшылдық) таралу ықпалы 9.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл жүйе сияқты саяси режим, тасу алғы шарттарын түсіндіру
	Нацистердің саясаты Германия тұрғындарына қандай әсерін тигізді?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, ұлтшылдық) таралу ықпалы 9.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл жүйе сияқты саяси режим, тасу алғы шарттарын түсіндіру
	"Халық майданы" Франция мен Испанияда қаншалықты орнықты болды?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, ұлтшылдық) таралу ықпалы 9.3.1.1 саяси ағымдардың (либерализм, әлеуметтік коммунизм, марксизм, социал-демократия) өміріне ықпалын түсіндіру
2-тоқсан		
1.Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары	Екінші дүниежүзілік соғыс қарсаңында және барысында елдер арасында қандай шарттық қатынастар қалыптасты?	9.3.2.8 Екінші дүниежүзілік себептерін, сипаты мен салдарын талдау
	Екінші дүниежүзілік соғыстың негізгі оқиғалары қандай?	9.2.4.3 тарихи оқиғалардың нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы, әскери ғылым мен әлем мемлекеттерінің әлеуметтік экономикалық дамуындағы өзгерістер
	Неге Кеңес Одағының соғысы Ұлы Отан деп аталады?	9.3.2.8 Екінші дүниежүзілік себептерін, сипаты мен салдарын талдау; 9.2.4.3 3 тарихи оқиғалардың нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы, әскери ғылым мен әлем мемлекеттерінің әлеуметтік экономикалық дамуындағы өзгерістер

		әлем мемлекеттерінің әлеу экономикалық дамуындағ
	Екінші дүниежүзілік соғыстың нәтижелері мен сабақтары қандай?	9.3.1.1 саяси ағымдардың (либерализм, әлеуметтік ко марксизм, социал-демокра өміріне ықпалын түсіндіру; 9.3.2.8 Екінші дүниежүзілік себептерін, сипаты мен сал талдау
2.XX ғасырдың бірінші жартысындағы ғылым және мәдениет	XX ғасырдың бірінші жартысында мәдениет дамуының ерекшеліктері қандай?	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің салыстыра отырып, мемле өзара қатынасын сипаттау 9.2.2.1 XX ғасырдың бірінші бұқаралық мәдениеттің (ки радио) қоғамның рухани да ықпалын талдау; 9.2.3.2 "позитивизм", "прагм "экзистенциализм" ұғымда кезеңді сипаттау үшін қолд
	XX ғасырдың бірінші жартысында ғылым қалай дамыды?	9.2.4.1 адамзат өркениетінің сценарийін үлгілей отырып кезеңнің жаһанды мәселел ғылым мен білімнің маңыз туралы тұжырымдау; 9.2.4.2 ғылыми жаңалықтар микробио логия, ақпаратты технологиялар, нанотехнол ядролық физика) қоғам да ықпалын түсіндіру
3-тоқсан		
1.XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемнің саяси картасы қалай өзгерді?	9.3.2.1 отаршылдық жүйені себептері мен салдарын, А Азияда тәуелсіз мемлекетт құрылуын талдау; 9.3.2.7 XX ғасырдың екінші әлемнің саяси картасында тұжырымдау және бағалау; 9.3.2.4 "қырғи қабақ соғыст әлемдегі интеграциялық ж дизинтеграциялық үдеріст

	XX ғасырдың екінші жартысындағы отарсыздандыру үдерісі неліктен күшейді?	9.1.1.1 социалистік даму жолы тартуға байланысты әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді талдау; 9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.1 отаршылдық жүйенің себептері мен салдарын, Азияда тәуелсіз мемлекеттің құрылуын талдау
	Биполярлық әлемдік жүйе қалай қалыптасты?	9.3.2.2 "қырғи қабақ соғыс" түсіндіру үшін тарихи оқиғаны талдау; 9.3.2.3 тарихи фактілер мен оқиғаларды отырып, әскери-саяси одақтардың ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау; 9.3.2.7 XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді тұжырымдау және бағалау
	1946-1963 ж "Қырғи-қабақ соғысының" ерекшеліктері қандай?	9.3.2.2 "қырғи қабақ соғыс" түсіндіру үшін тарихи оқиғаны талдау; 9.3.2.3 тарихи фактілер мен оқиғаларды отырып, әскери-саяси одақтардың ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау; 9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролін талдау
2.Халықаралық ұйымдардың қалыптасуы	Неліктен Біріккен Ұлттар Ұйымы Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясын жариялады?	9.2.3.1 адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық қорғау ұйымдарының қызметін түсіндіру; 9.2.3.2 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарын кезеңді сипаттау үшін қолдану; 9.3.1.5 Еуропа мен Азияның мемлекеттеріндегі конституциялық құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясы, Еуропалық Қауіпсіздік пен Ұлтымақтастық Еурокеңес, Гаагадағы Халықаралық сот)

	Соғыстан кейінгі кезеңдегі еуропалық кірігудің себептері қандай?	9.2.3.1 адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықтарды қорғау ұйымдарының қызметін түсіндіру; 9.2.3.2 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдары кезеңді сипаттау үшін қолданылуы; 9.3.2.4 "қырғи қабақ соғыстың" әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық үдерістерін түсіндіру;
3.XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы	Неліктен XX ғасырдың екінші жартысында "әл-ауқатты мемлекеттер" дағдарысқа ұшырады?	9.3.1.6 "Мемлекеттік әл-ауқатты" ұғымын 1970 – 1980 жылдары әлеуметтік саладағы өзгерістер үшін қолдану; 9.4.1.1 XX ғасырдың 70-жылдары жұмыссыздықтың себеп-салдарын талдау; 9.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс" ұғымдарын пайдалана отырып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын түсіндіру;
	XX ғасырдың 60-70- жылдарында КСРО қандай экономикалық қиыншылықтарға тап болды?	9.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс" ұғымдарын пайдалана отырып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын түсіндіру; 9.4.1.4 себеп-салдарын талдау, социалистік шаруашылық дамуындағы қайшылықтарды түсіндіру; 9.4.1.3 "модернизация" ұғымын түсіндіру; 9.4.2.2 әлемдік экономикалық даму тиімділігін негіздеу
4-тоқсан		
1.Қос кеңістікті әлемненкөпполюсті әлемге қарай	1979-1985 жылдар аралығындағы "қырғи-қабақ соғысының" ерешеліктері қандай?	9.3.2.3 тарихи фактілер мен оқиғаларды танытып отырып, әскери-саяси одақтардың ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау;

		9.3.2.5 аймақтық шиеленістің себептері мен салдарларын
		9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролі
	Саманта Смиттің КСРО-ға сапары неге мүмкін болды?	9.3.2.4 "қырғи қабақ соғыста" әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық үдерістер
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуының себептері қандай болды?	9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролі 9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау
2. Аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдарының рөлі	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуымен әлемдегі қауіпсіздік артты ма?	9.3.2.7 XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді тұжырымдау және бағалау; 9.3.2.5 аймақтық шиеленістің себептері мен салдарларын
	БҰҰ Таяу Шығыстағы дағдарысты шешудің қандай бейбіт жолдарын ұсынады?	9.3.2.5 аймақтық шиеленістің себептері мен салдарларын 9.3.2.6 халықаралық шиеленіс реттеудегі БҰҰ-ның қызметі
	"Араб көктемінің" себептері мен салдары қандай?	9.3.2.5 аймақтық шиеленістің себептері мен салдарларын 9.3.2.6 халықаралық шиеленіс реттеудегі БҰҰ-ның қызметі
		9.1.2.2 қоғамдық сананы қалыптастыру бұқаралық ақпарат құралдары арқылы анықтау
Қайталау		

6) 10 сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
XX ғасырдың екінші жартысында батыс елдерінің даму ерекшеліктері	Неге Францияда консерватизм неоконсерватизмге ауысты?	10.3.1.2 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау;

		10.1.2.2 әлемнің жетекші жаңа мемлекеттеріндегі халықтың даму деңгейіне әсер ететін факторлар; 10.3.1.3 10.3.1.2 мемлекеттердің даму заңдылықтарын анықтау; 10.3.1.4 10.3.1.3 тұлғаның тағдыр бағалау
	"Швед моделдегі" социализмнің белгілері қандай?	10.1.2.1 батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтарын айырмашылықтарын анықтау; тігінен және көлденеңінен мысал келтіру; 10.1.2.2 әлемнің жетекші жаңа мемлекеттеріндегі халықтың даму деңгейіне әсер ететін факторлар; 10.3.1.1 "Мемлекеттік әл-ауқат" ұғымын 1970 – 1980 жылдары әлеуметтік саладағы өзгерістер үшін қолдану
	Германиялық "әлеуметтік-нарықтық шаруашылығының" ерекшелігі қандай?	10.3.1.3 10.3.1.2 мемлекеттердің даму заңдылықтарын анықтау; 10.1.2.2 әлемнің жетекші жаңа мемлекеттеріндегі халықтың даму деңгейіне әсер ететін факторлар; 10.3.1.1 "Мемлекеттік әл-ауқат" ұғымын 1970 – 1980 жылдары әлеуметтік саладағы өзгерістер үшін қолдану
2-тоқсан		
XX ғасырдың екінші жартысында Азия елдерінің даму ерекшелігі.	1949 жылы коммунистік партияның билікке келу нәтижесінде Қытайда әлеуметтік құрылыс қалай өзгерді?	10.4.1.2 себеп-салдарын талдау; социалистік шаруашылық дамуындағы қайшылықтар; 10.3.1.1 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 10.3.1.3 тұлғаның тарихтағы

	"Азия прорывы"? неге мүмкін болды	10.4.2.1 экономикалық жүйе тиімділігін интерпретациялау негіздеу; 10.4.1.3 Оңтүстік -Шығыс Азия мемлекеттерінің қарқынды экономикалық дамуына ықпал еткен негізгі факторларды талдау 10.3.1.3 тұлғаның тарихтағы ролін
	Тәуелсіз Үндістанның бұрынғы отарлауымен байланысты мәселелері қандай?	10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану; 10.3.1.2 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролін
	XX ғасырдың екінші жартысында кемализм эволюциясы неден көрініс тапты?	10.3.1.2 мемлекеттердің тарихи заңдылықтарын анықтау; 10.2.1.3 тарихи үдерістің саяси орнату арқылы адамзаттың даму жолдарын қалыптасуы әлемдік діндердің ролін анықтау 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролін
3-тоқсан		
1.Қазіргі әлемнің жаһандануы	Жаһанданудың негізгі ерекшеліктері қандай?	10.1.2.3 қоғамның тарихи даму үлгілей (модельдей) отырып үдерісіне байланысты қазіргі әлеуметтік өзгерістерді бақылау миграциясы, әлеуметтік ин 10.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық құралдарының ролін анықтау
	Жаһандану әлемдік саясат пен экономиканың дамуына қаншалықты ықпал етеді?	10.1.2.3 қоғамның тарихи даму үлгілей (модельдей) отырып үдерісіне байланысты қазіргі әлеуметтік өзгерістерді бақылау миграциясы, әлеуметтік ин 10.4.1.1 жаһандану жағдайы

		экономикалық кірігудің ма 10.4.2.2 постиндустриалды басты экономикалық ресур ақпараттың рөлін бағалау
	Адамзат үшін лаңкестік несімен қауіпті?	10.3.2.1 қазіргі кездегі халы лаңкестік пен экстремизм талдау; 10.2.1.1 қоғам өміріндегі дә деструктивті діни ұйымдар әрекетіне баға беру; 10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-са мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін білімдерін пайдалану
	Жаһандану заманында ұлттық біртектілікті қалай сақтауға болады?	10.2.3.2 жаһандану жағдайы мәдени құндылықтарды са маңыздылығын дәлелдеу; 10.2.2.2 XX ғасырдың екінш ғасырдың басындағы бұқа мәдениеттің қоғамның рух ықпалын бағалау
4-тоқсан		
1.XX ғасырдың екінші жартысындағы- XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім, технология	Қазіргі кездегі елдердің дамуына АҚШ-тың ғылыми-техникалық революциясы қаншалықты ықпал етті?	10.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік экологиялық салдарын ба интерпретациялау; 10.2.4.3 ғылыми жаңалықта (генетика, микробиология, технологиялар, нанотехнол ядролық физика) қоғам да ықпалын түсіндіру;
	Әлемдік ғылымның дамуында Байқоңыр ғарыш айлағының маңызы қандай?	10.2.4.2 адамзат өркениетін үлгілеу арқылы жаһандық шешуде ғылым мен білімнің туралы қорытынды 10.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік экологиялық салдарын ба интерпретациялау;

		10.2.4.2 адамзат өркениетінің үлгілеу арқылы жаһандық мәдениет шешуде ғылым мен білімнің туралы қорытынды
	Қазіргі кезде білімнің маңызы қандай?	10.2.4.2 адамзат өркениетінің үлгілеу арқылы жаһандық мәдениет шешуде ғылым мен білімнің туралы қорытынды
2.XX ғасырдың екінші жартысындағы- XXI ғасырдың басындағы мәдениет	XX ғасырдағы мәдени қайраткерлерінің адамзаттың рухани дамуына қандай әсері болды?	10.2.2.1 танымал өнер қайраткерлерінің қоғамның дамуына ықпалы олардың қызметіне дүниежүзі контекстінде өзіндік баға беріледі
		10.2.2.3 ақпараттық қоғам жетекшісі көркем шығармашылықтың түрлерінің қалыптасуын талдайды
	Қоғамның рухани дамуына бұқаралық мәдениеттің ықпалы қандай?	10.2.3.1 түрлі философиялық бағыттардың қазіргі қоғамдық өмірге бағалау 10.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани дамуына ықпалын бағалау; 10.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық құралдарының рөлін анықтау
Қайталау		

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

72-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) -тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – құқық жөнінде негізгі білімдерді игеру, құқықтық тұрғыдан сауатты азаматты тәрбиелеу, білім алушылардың бойына құқық мәдениетін, мемлекет заңдары мен қоғамдық нормаларды құрметтеу дағдыларын сіңіру, өз азаматтық құқықтары мен міндеттерін жүзеге асыруға қажетті білімдер мен дағдыларды қалыптастыру.

3. Оқыту міндеттері:

1) қазақстандық құқық салаларының негізгі түсініктері мен мазмұны туралы білімдерді қалыптастыру;

2) фундаменталды құқықтық және әлеуметтік құндылықтар жүйесі туралы білімдерін қалыптастыру: адам құқықтары, демократия, азаматтық қоғам, заңдылық және құқықтық тәртіп;

3) құқықтық мемлекеттің белгілері мен ерекшеліктері туралы түсінік қалыптастыру;

4) оқу және практикалық іс-әрекетте құқықтық ақпаратты табу, талдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

5) құқықпен реттелетін әдеттегі өмірлік жағдайларда заңға сәйкес тәртіп пен әрекеттерді таңдау барысында құқықтық білімдері мен дағдыларын қолдану білігін қалыптастыру;

6) қоғамдық және құқықтық өзекті мәселелерге қатысты пікірталасқа қатысу дағдыларын дамыту;

7) қоғамдағы құқықтық қатынастарға байланысты практикалық жағдайларды сыни талдау және бағалау дағдыларын қалыптастыру;

8) өз күшіне сенімді болуға, өз іс-әрекетінің нәтижесіне қызығушылық танытуға, оқу пәнін меңгеруді қалауға тәрбиелеу;

9) саналы орындаушылық және құқықтық тәртіпке тәрбиелеу, шиеленіссіз қарым-қатынас дағдыларын және диалогқа қатысу қабілетін қалыптастыру.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) процестер мен құбылыстардың арасындағы себеп-салдарлық байланысын орнату, сыни ойлау дағдыларын дамыту;

2) мағыналық, ұзақмерзімдік, қысқамерзімдік және оперативтік есте сақтауын дамыту;

3) қабылдауы мен қиялын дамыту;

4) айтылу мақсатына, түріне және стиліне сәйкес тілдік құралдарды адекватты қолдануын қалыптастыру;

5) қолданыстағы грамматикалық құрылымдарды жетілдіру;

6) пән бойынша терминологиялық сөздігін кеңейту;

7) жоспарға, схемаға, тірек конспектiне сүйене отырып, оқу ақпаратын көрсете білу қабілетін дамыту;

8) нақты материалға сүйене отырып қорытындылау және ой тұжырымын жасау дербестігін дамыту;

9) оқу тапсырмаларының құрылымында, оның бөліктері мен компоненттерінің байланысында, оқу тапсырмасын орындау жолдарында

бағдарлай білу дағдыларын дамыту;

10) оқу тапсырмасын орындау барысында жаңа әрекеттерді қолдануға, оқу мақсатын қабылдауға уәждемелік дайындығын дамыту (ікемділігі, операциялық компоненттердің динамикалығы).

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Бағдарламаны меңгеру ерекшеліктері психикалық дамуы тежелген балалардың даму ерекшеліктеріне байланысты: танымдық процестерімен (зейіні, есте сақтауы, қабылдауы, ойлауы, қиялы) және эмоционалдық-еріктік саласының қалыптаспауымен.

6. Оқыту процесі барысында педагог психикалық дамуы тежелген балалардың зияттық және дене жүктемесін анықтау үшін, жетістік деңгейін бағалау үшін, оқытудың арнайы тәсілдерін қолдану үшін олардың психикалық ерекшелігін ескереді.

7. Оқыту кезінде келесі әдістер мен тәсілдер тиімді болады:

1) проблемалық оқыту - сыни, шығармашылықтық, диалектикалық ойлауын дамытуға; логикалық тәсілдер жүйесін немесе шығармашылық іс-әрекеттің кейбір тәсілдерін қолдану біліктерін қалыптастыруға, білімдерін шығармашылық тұрғыда және жаңа жағдайда қолдану біліктерін қалыптастыруға; оқу уәждемесі мен қажеттілігін қалыптастыруға ықпал етеді;

2) репродуктивті әдіс - білім алушылардың іс-әрекет тәсілдерін меңгеруін қамтамасыз етеді, ол іс-әрекеттерін жаңғыртуға (репродукциялауға) арналған тапсырмаларды құрылымдау, нормативтік-құқықтық актінің үзіндісін оқыған соң мазмұнын баяндап беру арқылы жүзеге асырылады;

3) зерттеу әдісі - танымдық және практикалық міндеттерді қоюы арқылы іске асыратын, білім алушылардың өз-бетінше шығармашылықтық шешім қабылдауын талап ететін, ізденістік және танымдық іс-әрекетін ұйымдастыруды болжайды.

4) құндылықты-бағдарлық тәсіл - оқу іс-әрекетін ұйымдастыруды және жүзеге асыруды, оның нәтижелерін алу мен қолдануды белгілі

құндылықтар тұрғысынан қарастырады. Құндылыққа бағдарланған оқу процесі білім алушыларда құндылықтар жүйесін және оларға күнделікті өмірде бағынуын мақсатты-бағытты түрде қалыптастырады;

5) іс-әрекеттік тәсіл – білім алушылар білімді дайын күйде емес, өзі ізденіп алуын, өз оқу-іс әрекетінің мазмұны мен формасын түсінуін, оның нормалар жүйесін түсініп қабылдауын қарастырады, бұл оның білімдерінің, кең спектрдегі оқу біліктері мен дағдыларының белсенді және табысты түрде қалыптасуына ықпал етеді;

•6) құзыреттілік тәсіл - білім алушыларға өз мақсаттарын анықтауға, қалыпты және стандартты емес жағдайларда шешім қабылдап, әрекет етуге мүмкіндік беретін біліктерді меңгертуді болжайды;

7) коммуникативтік тәсіл - тілдік өзара әрекеттесу процесінде ақпаратты беруге және хабарлауға, білімдерімен, біліктерімен және дағдыларымен алмасуға бағытталады. Коммуникативтік тәсілге сәйкес, оқыту процесінде шынайы коммуникация жағдайына барабар (жұптық және топтық жұмыс) қарым-қатынас дағдыларын, жұмыс тәртібін қалыптастыруға септігін тигізетін тапсырмалар қолданылады;

8) эвристикалық (жартылай-ізденушілік) оқыту әдісінің мәні – өз-бетінше шешім қабылдау үшін қиын келетін проблеманы қою, оны өзара байланысты кіші сұрақтарға бөлу және білім алушылардың шешім шығаруына бағыт беру. Мұндай әдіс білім алушыға ізденудің кейбір кезеңдерінде ғана өз-бетінше әрекет етуге мүмкіндік береді.

8. Ақпараттық-коммуникативтік технологияларындағы құзыреттілік - білім алушыларды көптеген дайын, қатаң іріктелген, тиісті үлгіде ұйымдастырылған тапсырмалармен қамтамасыз етуге, олардың зияттық шығармашылық қабілеттерін дамытуға, жаңа білімді өздігінен меңгеруге, түрлі ақпарат дереккөздерімен жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

9. Оқу бағдарламасы құқықтық ойлаудың негізгі дағдыларын қалыптастыруға бағытталады: дереккөздерді интерпретациялау, уақыт пен кеңістікте бағдарлау, талдау мен түсіндіру дағдылары.

10. Пән бойынша құқықтық ойлаудың дағдыларын қалыптастыру,

оқытудың міндеттерін тиімді орындау келесі концепттер (ұғымдар) негізінде жүзеге асады:

- 1) өзгеріс және сабақтастық;
- 2) себеп және салдар;
- 3) дәлел;
- 4) ұқсастық және айырмашылық;
- 5) маңыздылық;
- 6) интерпретация.

11. "Құқық негіздері" пәнін оқытуға арналған техникалық құралдар: экранды-дыбыстық құралдар: аудиожазылым, компьютерлік компакт-дискілер, кинофильмдер.

12. Сабақта техникалық оқыту құралдарын пайдаланудың негізгі ережелері:

1) алдымен мұғалім фильмді өзі қарап шығады (видеоматериалды), фильм соңында білім алушыларға ұсынылатын тапсырмаларды (сұрақтарды) құрастырады;

2) видеосюжетті көруге 10 минуттан артық уақыт бөмеген абзал;

13. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

4) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

3-тарау. "Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Құқық негіздері" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 9-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында – 34 сағатты;

2) 10-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

15. Бағдарлама мазмұны оқу бөлімдеріне бөлінген. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түріндегі оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

16. Бағдарлама мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі;

2) "Конституциялық құқық" бөлімі;

3) "Азаматтық құқық" бөлімі;

4) "Еңбек құқығы" бөлімі;

5) "Отбасы құқығы" бөлімі;

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі;

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі.

17. "Құқық және мемлекет" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) құқық түсінігі;
- 2) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам.

18. "Конституциялық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) адам және азаматтың құқықтары мен бостандығы;
- 2) мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі.

19. "Азаматтық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) азаматтық құқық түсінігі;
- 2) меншік құқығы;
- 3) азаматтық құқықтағы міндеттеме және жауапкершілік;
- 4) тұтынушылар құқығын қорғау.

20. "Еңбек құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) еңбек құқығы түсінігі;
- 2) еңбек жағдайлары;
- 3) еңбекті қорғау;
- 4) еңбек келісім-шарты.

21. "Отбасы құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) отбасы құқығының түсінігі;
- 2) некені қию және тоқтату жолдары;
- 3) отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;

4) отбасының қоғамдағы маңыздылығы.

22. "Әкімшілік құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әкімшілік құқық түсінігі;
- 2) әкімшілік жауапкершілік;
- 3) әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу.

23. "Қылмыстық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қылмыстық құқық түсінігі;
- 2) қылмыс ұғымы;
- 3) қылмыстық жауапкершілік;
- 4) жазалау және гуманизм мәселелері.

24. 9-сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) құқық түсінігі. Құқық түсінігі және оның белгілері. Құқықтың басқа әлеуметтік нормалардан айырмашылығы: мораль нормалары, діни нормалар, дәстүрлік, корпоротивтік нормалар;

2) адам және азаматтың құқықтары мен бостандығы. Конституциялық құрылыс негіздері. Адам мен азаматтың конституциялық құқықтары, бостандықтары мен міндеттері;

3) азаматтық құқық түсінігі. Тараптардың теңдігі негізіндегі мүліктік қатынас. Жеке мүліктік емес қатынастар: өмір, денсаулық, ар, абырой;

4) еңбек құқығы түсінігі. Еңбек бостандығының конституциялық кепілдігі;

5) неке және отбасы құқығы түсінігі. Отбасы және неке (ерлі-зайыптылық) түсінігі;

6) әкімшілік құқық түсінігі. Басқару құқығы. Әкімшілік құқық бұзушылық;

7) қылмыстық құқық түсінігі. Қылмыстық тәртіп және жазаланушылық;

8) мемлекеттік басқару органдардың конституциялық жүйесі. Жоғарғы билік органдарының негізгі қызмет бағыттары. Мемлекеттік биліктің өкілетті органдары;

9) меншік құқығы. Қазақстан Республикасындағы меншік түрлері. Меншік құқығына ие болу және тоқтатылуының негізгі жолдары;

10) еңбек жағдайлары. Жұмыс беруші мен жұмыскердің құқықтары мен міндеттері;

11) некені қию және тоқтату жолдары. Некеге тұрудың (жұбайлықтың) шарттары мен кедергілері. Некені тоқтату мен бұзу;

12) қылмыс ұғымы. Қылмыстың түрлері мен белгілері. Қылмыстың объектісі, субъектісі. Қылмыстың объективті және субъективті жақтары;

13) азаматтық құқықтағы міндеттеме және жауапкершілік. Міндеттемелерді орындамағаны үшін мүліктік жауапкершілік. Міндеттемелерді қамтамасыз ету амалдары;

14) еңбекті қорғау. Еңбек дауларын шешу жолдары. Жасөспірімдер еңбегінің құқықтық реттелуі.

25. 10-сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері. Бала құқығы;;

2) әкімшілік жауапкершілік. Әкімшілік құқық бұзушылық белгілері мен түрлері. Әкімшілік өндіріп алу түрлері мен оларды қолдану тәртібі;

3) қылмыстық жауапкершілік. Құқыққа қарсы әрекет үшін қылмыстық жауапкершілік және жаза түрлері. Сыбайлас жемқорлық құқық

бұзушылықтардың субъектілері;

4) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекеттің түсінігі мен белгілері. Құқықтық мемлекеттің қызметіндегі азаматтық қоғам институттарының маңызы мен рөлі;

5) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекеттің түсінігі мен белгілері. Құқықтық мемлекеттің жұмыс істеуіндегі азаматтық қоғам институттарының маңызы мен рөлі;

6) еңбек келісім-шарты. Еңбек келісім-шартының мазмұны;

7) отбасының қоғамдағы маңыздылығы. Отбасы қатынастарын мемлекеттік қолдау және қорғау;

8) әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу. Қоғамдық қатынастарды реттеудегі әкімшілік құқық бұзушылық нормаларының рөлі мен маңызы;

9) жазалау мен гуманизм мәселелері. Қылмыстық құқықтағы гуманизм қағидасы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

27. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
1.1 Құқық түсінігі	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар жүйесінде құқықтың ұғымы мен рөлін түсіндіру;	
	9.1.1.2 құқықтың белгілері мен	

	дереккөздерін атау; 9.1.1.3 құқықты басқа әлеуметтік нормалардан айыру: мораль нормалары, діни, дәстүр нормалары, корпоративтік нормалар; 9.1.1.4 құқықтық терминологияны түсіну	
1.2 Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам		10.1.2.1 құқықтық мемлекет мен маңызын анықтау; 10.1.2.2 азаматтық қоғам институттарының рөлі мен анықтау; 10.1.2.3 құқықтық мемлекет мен түсінігін білу; 10.1.2.4 құқықтық қатынас білу; 10.1.2.5 құқықтық қабілетті әрекеттік қабілеттілікті ажырату

2) "Конституциялық құқық" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
	9-сынып
2.1 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	9.2.1.1 конституциялық құрылыс негіздерін түсіндіру; 9.2.1.2 Қазақстан Республикасы Конституциясының адамның және азаматтың конституциялық құқықтары мен бостандықтары мен міндеттерін анықтау; 9.2.1.3 субъективті құқық пен субъективті міндетті анықтау;
2.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	9.2.2.1 Конституция негізінде мемлекеттік органдардың қызметтерін анықтап, салыстыру; 9.2.2.2 мемлекеттік органдардың құрылуында салыстырмалы маңызы мен рөлін анықтау; 9.2.2.3 үкіметтің жоғарғы мемлекеттік органдарының әрекет бағыттарын анықтау;

	9.2.2.4 мемлекеттік биліктің өкілдік органдарын а
	9.2.2.5 азаматтардың конституциялық құқық пен бағдарлау;
	9.2.2.6 Конституцияның негізгі бөлімдерін атау;
	9.2.2.7 құқықтық терминологияны қолдану

3) "Азаматтық құқық" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
3.1 Азаматтық құқық ұғымы	9.3.1.1 - азаматтық құқық ұғымы мен қағидаларын түсіндіру; 9.3.1.2 азаматтық құқық ерекшеліктерін түсіну; 9.3.1.3 азаматтық құқық субъектілерін атау; 9.3.1.4 заңды тұлға мен жеке тұлғаның кәсіпкерлік түсінігінде бағдарлай білу; 9.3.1.5 келісім шарт түсінігін білу; 9.3.1.6 кәмелетке толмағандармен азаматтық-құқықтық қатынастың ерекшелігін түсіну	
3.2 Меншік құқығы	9.3.2.1 меншік түрлерін атау; 9.3.2.2 меншік құқығына ие болудың және тоқтатылудың жолдарын, құқықтық жағдайларды талдау арқылы атау; 9.3.2.3 жоспарға сүйене отырып ақпаратты жаңғырту	
3.3 Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	9.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдап, жауапкершіліктерін атау; 9.3.3.2 міндеттемені орындамағаны үшін	

	мүліктік жауапкершілікті түсіну; 9.3.3.3 міндеттемелерді қамтамасыз ету тәсілдерін атау; 9.3.3.4 заттар, процестер мен құбылыстардың арасындағы маңызды байланыстарын атау	
3.4 Тұтынушылар құқығын қорғау		10.3.4.1 тұтынушылардың к қорғау жолдарын ұсыну; 10.3.4.2 өз құқықтарын қор тұтынушылардың құқығын

4) "Еңбек құқығы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
4.1 Еңбек құқығы түсінігі	9.4.1.1 еңбек құқығы ұғымын түсіндіру 9.4.1.2 еңбек еркіндігінің Конституциялық кепілдігін атау	
4.2 Еңбек жағдайлары	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының еңбек кодексі негізінде еңбек жағдайларын атау; 9.4.2.2 құқықтық жағдайларды талдау арқылы жұмыс беруші мен жұмысшының құқықтары мен міндеттерін түсіндіру	
4.3 Еңбекті қорғау	9.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық нормаларды талдау; 9.4.3.2 құқықтық нормативтік актілерге сүйеніп еңбек дауларын шешу жолдарын ұсыну	
4.4 Еңбек келісімі		10.4.4.1 құқықтық жағдайл отырып еңбек келісім-шарт айқындау; 10.4.4.2 еңбек келісім-шарт уақыты мен демалыс уақы

		ақысы, тәртіптік теріс қылы ұғымындарын анықтау

5) "Отбасы құқығы":

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
5.1 Неке және отбасы құқығы түсінігі	9.5.1.1 "неке" және "отбасы" ұғымдарын түсіндіру; 9.5.1.2 тірек конспектіге сүйене отырып, ақпаратты жаңғырту	
5.2 Некені қию және тоқтатылу шарттары	9.5.2.1 некені қию және тоқтатылу шарттарын атау; 9.5.2.2 некеге отыру кедергілерін атау	
5.3 Отбасы мүшелерінің құқығы мен міндеттері		10.5.3.1 отбасы мүшелерінің міндеттерін атау; 10.5.3.2 құқықтық актілерге отырып, қоғам мен отбасын құқығын атау; 10.5.3.3 отбасы мүшелерінің міндеттері туралы ақпарат
5.4 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы		10.5.4.1 отбасының қоғамда түсіндіру; 10.5.4.2 отбасылық қатынас тарапынан қолдаудың және рөлін түсіндіру

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
6.1 Әкімшілік құқық түсінігі	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғымын түсіндіру;	

	9.6.1.2 нақты материалдарға сүйене отырып, қорытынды мен ой тұжырымдарын жасау; 9.6.1.3 әкімшілік құқықтың ерекшеліктерін түсіндіру; 9.6.1.4 "басқару құқығы" ұғымын түсіндіру	
6.2 Әкімшілік жауапкершілік		10.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен сипаттарын атау; 10.6.2.2 құқықтық жағдайлар арқылы әкімшілік жауапкершіліктің және оларды қолдану тәртібін түсіндіру; 10.6.2.3 кәмелетке толмағандардың әкімшілік жауапкершілігі ерекшеліктерін түсіндіру; 10.6.2.4 әкімшілік құқық бұзушылықтың ұғымын түсіндіру
6.3 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу		10.6.3.1 қоғамдық қатынастар реттеудегі әкімшілік-құқық нормалардың маңызын атау; 10.6.3.2 кәмелетке толмағандардың әкімшілік құқық бұзушылықтарын атау 10.6.3.3 алған білімдерін күнделікті қолдана білу

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9-сынып	10-сынып
7.1 Қылмыстық құқық түсінігі	9.7.1.1 қылмыстық құқық ұғымын түсіндіру 9.7.1.2 қылмыстық тәртіп ұғымын түсіндіру 9.7.1.3 қылмыстық тәртіп жазалауға әкеп	

	соғатынын түсіну	
7.2 Қылмыс ұғымы	9.7.2.1 қылмыстың сипаттары мен түрлерін ажырата білу; 9.7.2.2 "қылмыс" ұғымын түсіндіру; 9.7.2.3 қылмыстың объектісі мен субъектісін ажырату; 9.7.2.4 қылмыстың объективті және субъективті жақтарын анықтау	
7.3 Қылмыстық жауапкершілік		10.7.3.1 құқықтық жағдайлар арқылы қылмыстық жауап және жаза түрлерін анықтау 10.7.3.2 сыбайлас жемқорлық бағытталған құқықтық актілер 10.7.3.3 сыбайлас жемқорлық субъектілерін атау
7.4 Жазалау және гуманизм мәселелері		10.7.4.1 қылмыстық құқық қағидасына баға беру

28. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

29. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

.

Негізгі орта білім беру

деңгейінің

9-10-сыныптарына арналған

"Құқық негіздері" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 9-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары.
1-тоқсан		
Құқық түсінігі	Құқық дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді?	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар құқықтың ұғымы мен рөлі 9.1.1.2 құқықтың белгілері дереккөздерін атау; 9.1.1.3 құқықты басқа әлеуметтік нормалардан айыру: морал, діни, дәстүр нормалары, қоғамдық нормалар; 9.1.1.4 құқықтық терминология
Адам және азаматтың құқықтары мен бостандығы	Қазақстан Республикасында адам мен азаматтың құқықтары мен міндеттері қандай?	9.2.1.2 Қазақстан Республикасы Конституциясын талдау арқылы азаматтың құқықтары мен міндеттерін анықтау
	Неліктен Қазақстан өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде жариялайды?	9.2.1.1 конституциялық құқық негіздерін түсіндіру; 9.2.1.3 субъективті құқық пен міндеттерді жіктеу
2-тоқсан		
Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқық қоғамдық қатынастарды қалай реттейді?	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғымын қағидаларын түсіндіру;

		9.3.1.2 азаматтық құқық ер білу; 9.3.1.3 азаматтық құқық су 9.3.1.4 кәсіпкерлік, заңды тұлға түсініктеріне бағдарл 9.3.1.5 келісім-шарттар түсіні 9.3.1.6 кәмелетке толмаған азаматтық-құқықтық қаты ерекшелігін түсіну.
Еңбек құқығы түсінігі	Қазақстан Республикасы Конституциясының 24-ші бабы нені көздейді?	9.4.1.1 еңбек құқығы ұғымы 9.4.1.2 еңбек еркіндігінің Ко кепілдігін атау
Неке және отбасы құқығы түсінігі	Заңнамада отбасы қалай қорғалған?	9.5.1.1 "неке" және "отбасы" түсіндіру; 9.5.1.2 тірек конспектіге сүй ақпаратты жаңғырту
Әкімшілік құқық түсінігі	Әкімшілік құқық қандай қоғамдық қатынастарды реттейді?	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғы 9.6.1.2 нақты материалдар отырып, қорытынды мен о тұжырымдарын жасау; 9.6.1.3 әкімшілік құқықтың түсіндіру; 9.6.1.4 "басқару құқығы" ұғы
3-тоқсан		
Қылмыстық құқық түсінігі	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан айырмашылығы неде?	9.7.1.1 қылмыстық құқық ү түсіндіру; 9.7.1.2 қылмыстық тәртіп ү 9.7.1.3 қылмыстық тәртіп ж соғатынын түсіну
Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылысы	Мемлекеттік органдардың қызметі қандай?	9.2.2.1 Конституция негізінд органдардың қызметтерін салыстыру

	Мемлекеттік органдардың құрылуында сайлаудың маңызы мен рөлі қандай?	9.2.2.2 мемлекеттік органдардың құрылуындағы сайлаудың ролін анықтау; 9.2.2.3 мемлекеттік биліктің органдары қызметінің негізін атау; 9.2.2.4 мемлекеттік биліктің органдарын атау; 9.2.2.5 азаматтардың конституциялық құқықтары мен міндеттері; 9.2.2.6 Конституцияның негізін атау; 9.2.2.7 құқықтық терминологияны атау;
Меншік құқығы	Қалай меншік иесі болу керек?	9.3.2.1 меншік түрлерін атау; 9.3.2.2 меншік құқығына ие болу жолдарын, тоқтатылудың жолдарын, меншік жағдайларды талдау арқылы; 9.3.2.3 жоспарға сүйене отырып ақпаратты жаңғырту
4-тоқсан		
Еңбек жағдайлары	Еңбек жағдайлары заңнамамен қалай реттеледі?	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі негізінде еңбек жағдайларын анықтау; 9.4.2.2 құқықтық жағдайларды арқылы жұмыс беруші мен қызметшінің құқықтары мен міндеттері;
Некені қию және тоқтату жолдары	Неке қандай жағдайда қиылады және тоқтатылады?	9.5.2.1 некені қию және тоқтату жағдайларын анықтау; 9.5.2.2 некеге отыру кедергілерін;
Қылмыс ұғымы	Қандай әрекет қылмыс деп танылады?	9.7.2.1 қылмыстың белгілерін ажырата білу; 9.7.2.2 "қылмыс" ұғымын түсіндіру; 9.7.2.3 қылмыстың объективті және субъективті жағын ажырату;

		9.7.2.4 қылмыстың объективті субъективті жақтарын анықтау
Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	Азаматтық-құқықтық міндеттемелер қандай жауапкершілікті туындатады?	9.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдап, жасауға атау; 9.3.3.2 міндеттемені орындау үшін мүлдікті жауапкершілікті талдау; 9.3.3.3 міндеттемелерді қамтамасыз ету тәсілдерін атау; 9.3.3.4 заттар, процестер мен қымыстардың арасындағы байланысын атау
Еңбекті қорғау	Еңбек даулары қалай шешіледі?	9.4.3.2 құқықтық нормативтік сүйеніп еңбек дауларын шешу тәсілдерін атау;
	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	9.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық нормативтік талдау

2) 10-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Отбасы мүшелерінің құқығы мен міндеттері	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	10.5.3.2 құқықтық актілерге сүйеніп, қоғам мен отбасы мүшелерінің құқығын талдау
	Отбасы мүшелерінің құқықтық мәртебесі қандай?	10.5.3.1 отбасы мүшелерінің міндеттерін атау; 10.5.3.3 отбасы мүшелерінің міндеттері туралы ақпаратты талдау
	Бала құқығы қалай қорғалады?	10.5.3.2 құқықтық актілерге сүйеніп, қоғам мен отбасы мүшелерінің құқығын атау

Әкімшілік жауапкершілік	Қандай жағдайларда әкімшілік жауапкершілік туындайды?	10.6.2.1 әкімшілік құқық бұзудың түрлері мен белгілерін атау; 10.6.2.2 құқықтық жағдайлар арқылы әкімшілік жауапкершілік және оларды қолдану тәртібі; 10.6.2.3 кәмелетке толмағандардың әкімшілік жауапкершілігі ерекшеліктерін түсіндіру; 10.6.2.4 әкімшілік құқық бұзудың ұғымын түсіндіру
2-тоқсан		
Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде?	10.7.3.1 құқықтық жағдайлар арқылы қылмыстық жауапкершілік және жаза түрлерін анықтау
	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзу субъектілері кімдер?	10.7.3.2 сыбайлас жемқорлық бағытталған құқықтық актілер; 10.7.3.3 сыбайлас жемқорлық субъектілерін атау
3-тоқсан		
Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекеттің негізгі идеялары неде?	10.1.2.1 құқықтық мемлекеттің мәні мен маңызын анықтау; 10.1.2.3 құқықтық мемлекеттің мәні мен түсінігін білу; 10.1.2.4 құқықтық қатынастарды білу; 10.1.2.5 құқықтық қабілеттілік әрекеттік қабілеттілікті ажырату
	Азаматтық қоғам құрудың маңызы неде?	10.1.2.2 азаматтық қоғам институттарының рөлі мен маңызын анықтау
Тұтынушылар құқығын қорғау	Біз тұтынушы ретінде өз құқығымызды білеміз бе?	10.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын белгілеу; 10.3.4.2 өз құқықтарын қорғау жолдарын белгілеу; тұтынушылардың құқығын қорғау

Еңбек келісім-шарты	Еңбек келісім-шарты бойынша қандай құқықтар мен міндеттер туындайды?	10.4.4.1 құқықтық жағдайлар арқылы еңбек келісім-шарты мазмұнын айқындау; 10.4.4.2 еңбек шарты, жұмыс демалыс уақыты, еңбек ақы теріс қылық ұғымындарын
4 - тоқсан		
Қоғамдағы отбасының маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік мәні неде?	10.5.4.1 отбасының қоғамдағы ролін түсіндіру; 10.5.4.2 отбасылық қатынастар тарапынан қолдаудың жөн ролін түсіндіру
Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік-құқықтық нормалардың қажеттілігі неде?	10.6.3.1 әкімшілік-құқықтық реттеудегі қоғамдық қатынастар маңызын бағалау; 10.6.3.2 кәмелетке толмаған әкімшілік құқық бұзушылық атау; 10.6.3.3 алған білімдерін күш қолдана білу
Жазалау мен гуманизм мәселелері	Қылмыстық құқықта гуманизм қағидасы қажет пе?	10.7.4.1 қылмыстық құқық қағидасына баға беру

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

73-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – еңбек технологиясы аясында қызметтік сауаттылығын қалыптастыру, шынайылыққа деген шығармашылық қарым–қатынасын және технологиялық ойлау қабілетін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) нақты заттық іс–әрекетті меңгеру арқылы политехникалық білімдерін қалыптастыру, материалдарды қолмен өндеу технологияларымен, кеңістікті, материяны, энергияны, ақпаратты жетілдірудің жаңа заманауи технологияларымен таныстыру;

2) өз өмірін дұрыс ұйымдастыру тәжірибесі және тәжірибелік біліктілік ресурсы ретінде технологиялық ойлауын қалыптастыру;

3) технологиялық міндеттерді шешу, нысандарды трансформациялау, талдау, құрастыру, зерттеу үрдісінде оқушылардың сын тұрғысынан ойлауын дамыту;

4) шешім қабылдау және тәжірибелік міндеттерді орындау үрдісінде дербестікті және шығармашылық қабілеттерін дамыту;

5) шаруашылықты үнемді басқару және өзіне қызмет етеу дағдылары мен біліктіліктерін жетілдіру;

6) эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбиелеу және рухани-адамгершілік құндылықтарын қалыптастыру;

7) заманауи өндірістік технологиялар негізінде білім алушылардың өзін-

өзі кәсіби тұрғыда анықтауы, прагматикалық дүниетанымды қалыптастыру;

8) оқу міндеттеріне қол жеткізу мақсатында бірлескен қызметті ұйымдастыру

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) психикалық дамуы баяулаған білім алушылардың дамуындағы кемшіліктерді дер кезінде жеңу;

2) сабақтағы танымдық белсенділігін дамыту, оқытудың арнайы әдістері мен тәсілдерінің көмегімен ақыл-ойының даму деңгейін арттыру;

3) оқытудың белсенді әдістерінің және көтермелеудің көмегімен сабақта ынтасын арттыру;

4) психикалық дамуы баяулаған білім алушылардың білімі мен білігін қолданудағы, өмірлік және экологиялық мәселелерді шешудегі кіріктірілген білімдердің, функционалдық қабілеттедің жүйесін дамыту.
2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. "Технология" пәні бойынша оқу процесін ұйымдастыруда білім алушылардың психикалық ерекшеліктері ескеріледі:

1) көрнекі-бейнелік ойлау деңгейінің төмендігі, көру, көру-кеңістіктік және есту-сөйлеу ақпаратын өңдеудегі қиындықтары;

2) танымдық процестердің жетілмегендігі орын алады: зейіннің, есте сақтаудың, қабылдаудың, елестетудің, ойлаудың;

3) жұмыс қабілетінің төмендігі, тез шаршағыштық;

4) қойылған мақсатты, оның орындалу шартын, кейбір терминдерді түсінудегі қиындықтар;

5) коммуникативтік дағдылардың жетілмегендігінен топтық және жұпттық жұмыс істеуде қиындықтар байқалады.

6. "Технология" пәнін оқып үйрену осы пән бойынша білімнің, біліктердің және дағдылардың міндетті минимумын меңгеруге мүмкіндік беретін тұлғалы- бағыттық, іс-әрекеттік, жүйелілік тәсілдердің; оқытудың дамытушылық, дифференциалданған және коммуникативтік тәсілдерінің негізінде жүзеге асырылады:

1) тұлғалы-бағыттық тәсіл - білім алушының өз дене және ақыл-ой қабілеттерін түсінуіне, оларды түзетуге және дамытуға, көрнекі-бейнелік ойлауын, есте сақтауын, зейінін дамыту үшін жағдайлар жасауға бағытталады;

2) іс-әрекеттік тәсіл - практикалық жұмыстарды орындауда бірлесіп жұмыс істеуді, нақты іс-әрекеттердің көмегімен үйретуді қамтиды: модельдердің негізінде көрсету, материалдарды және олардың қасиеттерін көрсету, алгоритм бойынша әрекеттерді жасауды көрсету, тіректік конспект, кесте, схема құрастыру, жоспар бойынша жұмыс істеу;

3) жүйелілік тәсіл - білім алушылардың өзіндік оқу әрекетін ұйымдастыру негізінде құрылады, оларда әмбебап оқу әрекеттерінің жүйесін қалыптастыру мен дамыту мүмкіндігін, оқу процесін өз бетімен үйрену, өзін-өзі дамыту, өзін-өзі ұйымдастыру режимінде құру мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

4) ойын технологиялары - оларды қолдану түсініктерді, елестетуді, есте сақтауды, ойлауды тиімді дамытуға, психикалық және дене енжарлығын жеңуге, белсенділікті, өз күшіне сенімділікті, қызығушылықты дамытуға қолайлы жағдай жасауға мүмкіндік болады;

5) оқытуды дараландыру және сараландыру - білім алушылардың жеке дара ерекшеліктерін ескеруге мүмкіндік береді; оқушылардың сөйлеу-ойлау әрекетін, көру мен есту арқылы қабылдауын түзетуге және дамытуға, сөйлеу тілінің коммуникативтік қызметін қалыптастыруға, алғырлықты, қиялды дамытуға, ойлау және шығармашылық белсенділікті жандандыруға мүмкіндік береді;

6) коммуникативтік оқыту тәсілі - өзара сөйлесу барысында ақпаратты жеткізуді және хабарлауды, білімімен, білігімен және дағдыларымен

алмасуды қамтиды.

7. Оқу пәнінің мазмұны психикалық дамуы тежелген білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне қарай бірқатар әдістемелік жағдайларды сақтау арқылы бейімделеді:

1) танымдық процесті когнитивті қолдау бойынша әдістемелік тәсілдер кешенін қолдану;

2) материалды білім алушылардың қабылдау қарқынына сай беру, бейімделген оқу мәтіндері қолдану;

3) пән бойынша басылған бағдарламалық сөздерді қолдану, сөйлемдер мен фразалар үшін шаблондар жиынтығын, сөйлеу конструкцияларын қолдану, ауқымды мәлімдеме жасауға көмектесетін жаднамаларды, сызбаларды, жоспарларды, кестелерді, алгоритмдерді кеңінен қолдану.

8. Пәнді оқытуда келесі әдістер мен тәсілдер қолданылады:

1) оқытудың түзету-дамыту әдістері танымдық белсенділікті, пәнге деген қызығушылықты дамытуға, дербестікті арттыруға, білім алушылар ұжымында да, жеке дара да жұмыс істеу қабілеттілігін қалыптастыруға мүмкіндік береді;

2) оқытудың көрнекі әдістері муляждармен, табиғи материалдармен жұмыс жасауды, интерактивті құрал-жабдықтарды және ақпараттық-интерактивті жұмыс тәсілдерін пайдалануды қамтиды: тақырыптар бойынша флипчарттарды суреттермен және схемалармен, диаграммалармен және графиктермен қолдану, видео-материалдарды пайдалану;

3) мүмкіндіктерін ескере отырып оқу материалының көлемі мен қиындығын мөлшерлеу білім алушылардың табыстылық жағдайын қамтамасыз етеді, бұл кемшілік комплексінен, қорқыныш сезімінен, өз күшіне деген сенімсіздіктен арылуға мүмкіндік береді;

4) танымдық әрекетті белсендету әдістері дамытушы және дидактикалық ойындарды, кезеңімен әрекет етудің алгоритмін көрсететін

технологиялық карталарын қамтиды.

9. Сабақтың міндеттеріне сәйкес білім алушылардың нақты білімді меңгерудегі өзіндік қиындықтарын жеңу үшін бірін-бірі толықтыратын бірнеше әдістер мен тәсілдер топтамасы қолданылады.

10. "Технология" пәнін тиімді оқыту үшін қажет:

1) оқу материалын меңгерудің сәттілігін үнемі және жанжақты зерделеу, білімдегі олқылықтардың алдын алу және жеңу;

2) оқу тапсырмасын түсіндіруге бағытталған қосымша жаттығу түрлерін, әртүрлі карта-нұсқаулықтарды, көрнекі дидактикалық құралдарды және видео материалдарды пайдалану;

3) практикалық жұмыстарды жүргізгенде мұғалім білім алушыларға қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, қимыл-әрекеттерді кезеңімен орындайу үлгілерін ұсынуы керек.

11. Сабақтарды өткізуде және материалдарды сақтауда келесі жабдықтар қолданылады: қабырғалық аудиториялық тақта, киімге арналған шкафтар, компьютерге арналған тіреуіші бар үстел, жабдықты сақтауға арналған шкафтар.

12. Оқыту барысында техникалық мультимедиялық дидактикалық құралдар қолданылуы керек: компьютер жиынтығы: жүйелік блок, монитор, акустикалық жүйе, Web-камера, желілік сүзгі, көп функционалды құрылғы, проектор, интерактивті тақта немесе экран, "Техникалық қауіпсіздік ережелері" плакаттар жиынтығы, электронды оқулықтар, арнайы киім, қабырғалық дәрі қобдишасы.

13. Әмбебап (тұрмыстық) және арнайы (заттық) білімдер мен іскерліктерді, материалдар мен объектілерді көркем өңдеу және қайта құру дағдыларын, үй шаруашылығын жүргізу, техника мен технологияларды пайдалану дағдыларын меңгеру мақсатында кабинеттер сүректі, металды өңдеуге және материалдарды көркем өңдеуге арналған жабдықпен, тамақ дайындауға арналған материалдармен және аспаптармен, маталарды өңдеу және материалдарды көркем өңдеу

бойынша жабдықпен жарақтандырылуы қажет.

14. Суммативті және формативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім өздігінше, білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) тұжырымдамаларды грамматикалық және семантикалық рәсімдеу бойынша жеңілдету;

2) тапсырманы кезеңімен (қадаммен) орындап, көптізбекті нұсқауды қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдету;

3) тапсырмаға берілген жазбаша нұсқаулықты, қажет болған жағдайда, мұғалім баяу дауыстап, анық мағыналық екпінмен оқуына болады;

4) қажет болғанда сараланымдық көмек көрсету: ынталандырушы (құптау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушы (назарын аудару, жұмысты орындауға жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттігін есіне салу), бағыттаушы (тапсырмаға берілген нұсқауды қайталау және түсіндіру);

5) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайту.

3-тарау. "Технология" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Технология" оқу пәні бойынша оқу жүктемесі:

1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылына 102 сағатты құрайды.

16. Бағдарлама мазмұны екі түрде ұсынылған: "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" және "Көркем еңбек", мұғалім таңдауы аудандық қажеттілікке, мамандарға және мектептің басқа мүмкіндіктеріне байланысты.

17. Бағдарлама мазмұны "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау";
- 2) "Тағам даярлау технологиясы";
- 3) "Матаны өңдеу, матадан, ағаштан және метеалдан бұйым жасау";
- 4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы".

18. "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары ;
- 2) жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары ;
- 3) жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары .

19. "Тағам даярлау технологиясы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дұрыс тамақтану негіздері;
- 2) өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар;
- 3) өнімдерді турау;
- 4) өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері;
- 5) үстелді әзірлеу ;
- 6) өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау.

20. "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар;
- 2) түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу;
- 3) жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы;

21. "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тұрғын үй гигиенасы;
- 2) тұрғын үй коммуникациясының жүйесі: жылыту, сумен жабдықтау, канализация және электр тоғымен жабдықтау;
- 3) электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;
- 4) дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау;
- 5) киімді күту технологиясы;
- 6) сәндік өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары;

22. 7-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;": технология кабинетіндегі жалпы тәртіп пен ішкі тәртіптің ережелері, кабинетті жабдықтау, жеке еңбек гигиенасы, жұмыс орнын, жеке қорғану құралдарын дайындау тәртібі, жабдықпен, құралдармен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдері;

2) "Тағам даярлау технологиясы": өнімдерді аспаздық өңдеу кезінде санитариялық қағидаларды сақтау, көкөніс түрлері, оларды аспазда пайдалану тәсілдері, өнімдерді пішіндеп турау, шикі көкөністерден жасалған тағамдар, пісірілген көкөністерден жасалған тағамдар, бутербродтар, жұмыртқадан жасалған тағамдар, ыстық сусындарды дайындау технологиясы, таңғы асқа үстелді әзірлеу, ұзақ мерзімді

сақтауға арналған өнімдерді дайындау тәсілдері;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": тоқыма талжіптерінің жіктелуі, табиғи және жасанды талшықтардың артықшылықтары мен кемшіліктері, матаның құрылымы, тігістер мен қол тігістер, тігін бұйымдарын жобалау және модельдеу: өлшемдерді алу, сызбаны сызу, үлгіні модельдеу және жасау, ұсақ бұйымдарды кесу және жасау; ағаш құрылымдық материал ретінде, ағаштың қасиеттері мен құрылымы, бөлшектер мен бұйымдардың графикалық бейнесі, ағаш өңдеуге арналған құралдар мен құрылғылар, ағаштан қарапайым бөлшектерді жасаудың технологиялық процесі: ағашты кесу, тегістеу, бұрғылау, бөлшектерді шегелермен, бұрандалармен және желіммен құрастыру; металдар мен олардың қорытпалары, металдардың негізгі технологиялық қасиеттері, өңдеу тәсілдері, металдарды өңдеуге арналған құралдар мен құрылғылар, металдарды өңдеудің технологиялық операциялары: сүректі түзету, белгілеу, кесу, ию, тазалау, бұрғылау, көркемдеп өңдеу: көркем кесу, ағашты ою, дайын бұйымды сәндеу және лактау арқылы өңдеу, жұқа табақты металл мен сымнан жасалған бұйымдарды құрастыру және жасау;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": тұрғын үй-жайлардың қызметі мен жайлылығы, бөлменің аумағын аймақтарға бөлу, үйдегі сумен жабдықтау және су құбыры жүйелері, ас үйдегі электр жабдықтарының түрлері, тұрмыстық техниканың техникалық сипаттамалары, өнімдердің балғындығы мен сақтау мерзімі, киім мен аяқ киімге күтім жасаудың заманауи құралдарын таңдау және пайдалану, дақтарды кетіру тәсілдері, бөлме өсімдіктерінің алуан түрлілігі, бөлме өсімдіктеріне жүйелі күтім жасау тәсілдері, бөлме өсімдіктерінің зиянкестері.

23. 8-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау": кабинеттегі ішкі тәртіп шарттары, жұмыс орнын эргономикалық ұйымдастыру, электр қауіпсіздігі және тұрмыстық электр құралдарын пайдалану қағидалары, жабдықтар мен құралдардың ақаусыздығын тексеру және оларды жұмысқа дейін және одан кейін күтіп-ұстау тәртібі;

2) "Тағам даярлау технологиясы": тағамның өнімдік құндылығы, сүт және ашыған сүт өнімдерінен тағамдар дайындау технологиясы, тұтқыр және сұйық жарма дайындау технологиясы, жарма сапасына қойылатын талаптар, бұршақ дақылдарын пісіруде қолдану, пісіруге дайындық, пісіру уақыты, макарон өнімдерінен тағамдар дайындау технологиясы, дайын тағамдарды беру тәсілдері, өнімдерді кептіру және мұздату;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": матаның ақаулықтары, тігін машинасының тігістерін орындау, белдік бұйымын құрастыру және модельдеу: өлшеулерді алу, сызба жасау, модельдеу, өрнек жасау, пішу, өңдеу, дайын бұйымның сапасын бақылау және бағалау; ағаштың қасиеттері, құрылысы және ақаулары, жасанды ағаш материалдары, ағашты қолмен өңдеуге арналған құралдар, қол құралымен цилиндрлік бөлшектерді сызу және дайындау, ағаш бұйымдарын бояулармен және эмальдармен бояу технологиясы, бұйымдарды ағаш бойынша оюмен өңдеу; қара және түсті металдардың қасиеттері, құрастыру сызбаларын оқу, штангенциркульдің көмегімен бөлшектердің мөлшерін өлшеу, металдарды өңдеуге арналған қол құралдарымен: кесу, кесу, аралау, өңдеу, металды көркемдеп өңдеу: фольгамен өрнектеу, нақыштау, өру;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": бөлме жарығы, жарық көздері, бөлменің қабырға бөлшектерін бекіту технологиясы, қабырға материалының салмағына байланысты затты бекіту әдісін таңдау, үйдегі қарапайым сантехникалық жабдықтар, санитарлық-техникалық жұмыстарға арналған құралдар мен құрылғылар, су шүмектерінің қарапайым ақауларын жою, тұрмыстық техниканы таңдау, тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері, тұрмыстық техниканы күту, сатып алу кезінде өнімдерді органолептикалық бағалау, өнімдерді сақтау мерзімі мен орны, тоңазытқыш ережелері, киім мен аяқ киімді, топырақ қоспаларын, олардың құрамын, қоректік заттар мен тыңайтқыштарды, өсімдіктерді азықтандыру, күрделі тыңайтқыштар.

24. 9-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау": жұмыс орнын дайындау

тәртібі, тамақ инфекцияларының алдын алу, улану және жарақат алу кезіндегі алғашқы көмек;

2) "Тағам даярлау технологиясы": өнімдердің сапасы, өнімдерді сақтау мерзімі, балықты, етті және құсты механикалық және жылумен өңдеу кезінде қолданылатын құрал жабдықтар, балықты, етті және құсты жылумен өңдеуге дайындау, құсты бөліктерге бөлу тәсілдері, құсты жылумен өңдеу түрлері, етті, ет өнімдері мен балықты, гарнирлер мен тұздықтарды дайындау технологиясы, десерттер, сусындар, түскі асқа үстелді әзірлеу, қантты консервілеу;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": әртүрлі материалдардан жасалған жіптердің механикалық, физикалық, технологиялық және пайдалану қасиеттері, шеңбер бойынша ілмекпен тоқу, киімді модельдеу жүйелері, иық киімін модельдеу, пішу ережелері, түнгі жейделерді дайындау және өңдеу, бұйымдарды ылғалды-жылумен өңдеу; ағаштың физикалық және механикалық қасиеттері, конструкторлық құжаттама, ағаштан жасалған бөлшектер мен бұйымдардың сызбалары, технологиялық құжаттама, ағаштан жасалған бөлшектерді жасаудың технологиялық картасы, ағаш ұсталық қосылыстардың негізгі түрлері, біріктіру, біріктіру, бұрыштық қосылыстар, тікенекті қосылыстар, шкант пен нагельдегі қосылыстар, ағашты күйдіру, ағашты ою; болаттың қасиеттері және оны қолдану, металдан жасалған бұйымдар және олардың графикалық бейнесі, металды қысқыштарда және плитада шабу, алмалы-салмалы және ажыратылмайтын қосылыстар, бұрандалы қосылыстар, сыртқы және ішкі бұрандаларды кесу, металл кесетін станоктар туралы жалпы мәліметтер, металды көркемдеп өңдеу, филигрань;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": жөндеу-әрлеу жұмыстарының түрлері, тұрғын үй-жайларда жөндеу-әрлеу жұмыстарын орындауға арналған қазіргі заманғы материалдар, құралдар мен құрылғылар, ТКШ қызметтерімен өзара іс-қимыл, тұрмыстық аспаптар мен электр техникасын қуаты мен кернеуі бойынша іріктеу, аспаптың паспорты, пайдалану жөніндегі нұсқаулық, сатып алуды жасау технологиясы, тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің тұтынушылық қасиеттері,

25. 10-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау": кабинеттегі ішкі тәртіп ережелері, өрт қауіпсіздігі, электр қауіпсіздігі және тұрмыстық электр құралдарын пайдалану ережелері; төтенше жағдайлар туындаған кездегі іс-қимылдар, жарақат алған және уланған кезде зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету жөніндегі ережелер;

2) "Тағам даярлау технологиясы": дұрыс тамақтану пирамидасы, тағам КАМК, сорпаларды дайындау технологиясы, сорпалардың тұздық түрлері, сорпа, борщ, тұздық, көкөніс сорпалары мен жармалар, ұннан жасалған сорпаларды дайындау технологиясы, ұннан жасалған тағамдар, қамыр түрлері, қамыр дайындау технологиялары, салма түрлері, дәмдеуіштер, мерекелік үстелді әзірлеу, тұздау және ашыту;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": материалдар, екі бізбен тоқудың тәсілдері мен құралдары, қазіргі заманғы сәннің негізгі бағыттары, өз эскизі бойынша бұйым жасау, құрастыру, модельдеу, иық киімінің тігін бұйымын жасау, әйелдер киімін көркем безендіру; ағаш өңдеуге арналған қазіргі заманғы технологиялық машиналар, ағаш кесетін құралдарды қайрау және баптау, ағаш ұсталық элементтерін біріктіру, "қарлығаш құйрық" иірімжіп қосындысын жасау, Ағашты көркем өңдеу түрлері, ас үй ыдыстарын, кәдесыйларды жасау, көркем кесу, бұйымдарды күйдіру арқылы өңдеу; металдардың түрлері мен негізгі қасиеттері, металдарды өңдеу, болатты өңдеу, металдарды кесу құрылысы, тоқтық-бұрамалы кескіш станоктың құрылысы, металл бойынша токарлық станокта бұрамаларды бұрғылау және кесу, металдан жасалған бұйымдарды көркемдеп өңдеу, зергерлік іс;

4) "Мақсатты бағытталған үй шаруашылық стратегиясы": күнделікті, ылғалдандыру және жалпы тазалауды жүргізу ережесі, электр энергиясын есептеу құралының жұмысы, тұрмыстағы электр энергиясын үнемдеу жолдары, су шығынын есептеу құралының жұмысы, пәтердегі су және жылумен жабдықтау, су құбыр жүйесін пайдалану қағидалары, тұрмыстық техника жұмысындағы ақаулардың алдын алу, пайда болу себептері мен оларды жою тәсілдері, өнімдердің қаптама материалындағы ақпарат, қысқы киім мен аяқ киімді сақтауға салу, бақша және бақшадағы көктемгі

жұмыстардың ерекшеліктері.

26. Бағдарлама мазмұны "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша 3 бөлімді қамтиды:

- 1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту";
- 2) "Шығармашылық жұмыстарды құрастыру және жасау";
- 3) "Шығармашылық жұмыстарды презентациялау, бағалау және талдау";

27. "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қоршаған әлемді түсіну және білу;
- 2) мәдениет және дәстүрді білу мен түсіну;
- 3) ақпарат көздерімен жұмыс жасау;
- 4) шығармашылық үрдісін жоспарлау;
- 5) дизайн жасау тапсырмаларымен жұмыс жасау;
- 6) материалдар олардың қасиеттері және жұмыс жасау техникалары.

28. "Шығармашылық жұмыстарды құрастыру және дайындау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық идеяларды көркем бейнелеу;
- 2) құралдар мен жабдықтар;
- 3) құрастыру технологиялары;
- 4) тамақтану мәдениеті;

5) үй мәдениеті;

6) еңбек гигиенасында техникалық қауіпсіздік шараларын сақтау.

29. "Шығармашылық жұмыстарды презентациялау, талдау және бағалау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) шығармашылық жұмыстарды презентациялау;

2) идеяларды талдау және бағалау;

3) тәсілдер мен әдістерді бағалау және талдау;

4) жұмысты жетілдіру және бейімделу.

30. "Технология" пәнінің бағдарламасы "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша келесі бағыттарда жүзеге асырылады:

1) "Көрнекілік өнер"

2) "Сәндік-қолданбалы шығармашылық";

3) "Дизайн және технология";

4) "Үй мәдениеті";

5) "Тамақтану мәдениеті";

31. "Көрнекілік өнер" бағыты қамтыйды:

1) классикалық және заманауи өнер;

2) қазақ суретшілерінің шығармашылығы;

3) көркем өнер түрлері мен жанырлары;

4) цифырлық көркем өнер (фото суретя, анимация, медиа сқұралдар);

5) бейнелеу (бейнелік) өнерінің мәнерлеу құралдары;

6) көркем өнер материалдары мен техникаларына тәжірибе жасау.

32. "Сәндік-қолданбалы шығармашылық" бағытты келесі тақырыптарды:

1) сәндік-қолданбалы өнердің негізгі формалары мен ерекшеліктері, Қазақстан және басқа халықтардың қолданбалы өнері;

2) сәндік-қолданбалы өнердің материалдары, құралдары мен технологиялары;

3) ұлттық ою-өрнек;

4) интерьерді безендіру

33. "Дизайн және технология" (ұлдар) бағыты қамтыйды:

1) негізгі конструкторлық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;

2) материалдарды өңдеуге арналған құрал-жабдықтар;

3) түрлі тәсілдермен материалдарды өңдеу;

4) түрлі материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны;

5) ұлттық тұрмыстық заттарды жасау технологиясы;

6) әлемдік және қазақстандық сәулет ескерткіштері;

7) макеттеу;

8) бөлме дизайны;

9) робототехника, көлік құралдарын модельдеу.

34. "Дизайн және технология" (қыздар) келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;
- 2) тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;
- 3) тоқыма материалдарын әртүрлі тәсілдермен өңдеу;
- 4) тоқыма материалдарынан жасалған бұйымдардың дизайны;
- 5) сән индустриясы, стиль және бейне, ұлттық киім элементтерін жасау технологиясы

35. Үй мәдениеті" (ұлдар) бағыты келсі тақырыптарды қамтыйды:

- 1) тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері;
- 3) электр қуатын бөлетін құрылғылар туралы жалпы мағлұматтар, электр құралдары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;
- 4) тұрмыстық-жөндеу жұмыстары, интерьерді ұйымдастыру және орналастыру.

36. "Үй мәдениеті" (қыздар) бағыты келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) жеке гигиена, тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүлдерін өсіру, ландшафтық дизайн негіздері
- 3) киімді күту және сақтау.

43. "Тамақтану мәдениеті" бағыты келесі бөлімшелерді қамтыйды:

- 1) дұрыс тамақтану негіздері;

2) тамақтану барысында өзін-өзі ұстауы, үстелді әзірлеу ;

3) Тағам даярлау технологиясы;

4) дүние жүзі елдерінің асханасы.

37. 7-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) көрнекілік өнер: заманауи өнердегі ғылым техникалары мен жетістіктері, табиғат микросуреттер, бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, инсталляция және т. б.), Қазақстанның заманауи суретшілері, өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеу негізінде практикалық (шығармашылық) жұмыс (2D немесе 3D форматында), көрменің тұсаукесері және оны ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: пирография өнерімен танысу, көркемдеп күйдіру тәсілдері мен техникасы, эскизді орындау, материалды таңдау және дайындау, бұйымды көркемдеп күйдіру, безендіру, таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: ағашты механикалық өңдеуге арналған жабдық, ағашты механикалық өңдеу кезінде жұмысты ұйымдастыру, ағаштан жасалған бұйымдарды әзірлеу, бұйымның дизайны, материалды таңдау және дайындау, өнімді жасау, материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу, өнімді безендіру және көрмені ұйымдастыру;

4) үй мәдениеті: ауылшаруашылық өндірісіндегі заманауи жабдықтар мен құралдар, электр құрылғылары мен тұрмыстық техниканы жөндеу, тұрғын үй экологиясы, үйдегі микроклимат

38. 8-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: мозаика өнері, мозаиканы орындау түрлері мен техникасы, материалды таңдау және эскизін жасау, мозаикалық панноға негіз дайындау, мозаикалық панноны орындау, көркем безендіру және жұмыстарды таныстыру;

2) дизайн және технология: қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу, ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) дайындау материалдары мен техникаларын зерттеу, идеяны талқылау және эскизді әзірлеу (торсық, дөңгелек үстел), жұмыс процесін жоспарлау, материалдарды өңдеу, бұйымды дайындау, жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: үстел ойындары, пайда болу тарихы, үстел ойынының тұжырымдамасы, үстел ойынын дамыту, графикалық құжаттама, үстел ойынының бөлшектерін жасау, безендіру, ойынды тестілеу, сауалнама және ақпарат жинау, жұмыстың тұсаукесері;

4) үй мәдениеті: агротехнологияны дамытудағы ғылымның рөлі (өз бетінше зерттеу), электр құрылғылары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау, үй-жайларды жөндеуге арналған жабдықтардың заманауи материалдары мен құралдары (практикалық жұмыс).

39. 9-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазіргі интерьердегі сәндік бұйымдар, интерьердің сәндік заттарын жасаудың әдістері мен техникаларын зерттеу

2) дизайн және технология: сәулет жауһарлары, заманауи сәулет, Қазақстан сәулеті (тарихи және қазіргі заман);

3) дизайн және технология: жиһаз және интерьер заттарын өндіру: заманауи стильдер мен материалдар;

4) үй мәдениеті: интерьердегі, сыртқы көріністегі заманауи ландшафт дизайнының негізгі стильдері мен бөліктері.

40. 10-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазіргі интерьердегі сәндік бұйым: идеяны талқылау, дамыту және эскизді әзірлеу, жұмысты жоспарлау, сәндік

интерьер заттарын жасау, жұмыстарды таныстыру;

2) дизайн және технология: сәулет қызметінің қазіргі заманғы нысандары: сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (жаснды немесе өз идеялары), сәулет объектісінің мүсінін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау, сәулет нысанының макетін дайындау;

3) дизайн және технология: белгілі бір интерьерге арналған затты әзірлеу, идеяны талқылау және дамыту, материалдарды дайындау, графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік, бұйымды жасау, әрлеу, жұмыстарды таныстыру;

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафттың заманауи элементтері: шығармашылық идеяларды визуализациялау, интерьерді жарықтандыру, табиғи және жасанды жарықтандыру, интерьерді жарықтандыру жобасын жасау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік), интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік).

41. 7-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) бейнелеу өнері: өнердегі ғылымның заманауи техникалары мен жетістіктері, табиғат микросуреттер, бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, инсталляция), Қазақстанның заманауи суретшілері, өнердегі заманауи стильдік бағыттағы зерттеулер негізінде практикалық (шығармашылық) жұмыс (2D немесе 3D форматында). Көрменің тұсаукесері және оны ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: көркем сурет (батик, гжель, хохлома), кескіндеме түрлері, кескіндеме тәсілдері мен техникасы, көркем сурет материалдары мен жабдықтары, көркем сурет салуға арналған эскизді әзірлеу, көркем сурет салуға арналған материалдар мен құралдарды дайындау, көркем сурет салуды орындау, безендіру, безендіру, жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: түрлендіру (қайта өңдеу) және тігін бұйымдарын безендіру (киім, әшекей бұйымдар, бижутерия), қайта өңдеу

идеяларын әзірлеу, эскиз, материалдар мен жабдықтарды дайындау, топтама жасау, бөлшектерді пішу, жеке бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды әрлеу, бұйымдарды безендіру, жұмысты таныстыру (сән көрсету);

4) тамақтану мәдениеті: қазақтың ұлттық тағамдары, әлем халықтарының тағамдары (өз бетінше зерттеу), әлем халықтарының тағамдары, тәжірибелік жұмыс (суши, пицца, көже);

5) үй мәдениеті: тұрмыстық техниканы таңдау, тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері, безендіру өсімдіктері интерьер элементі ретінде

42. 8-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазақ қолданбалы өнері (ши тоқу, киіз басу), халық шығармашылығының түрлері, материалдар мен жабдықтар, бұйымның эскизін әзірлеу, материалдар мен құралдарды дайындау, шығармашылық жұмысты орындау, безендіру, жұмыстарды таныстыру, көрмені ұйымдастыру;

2) дизайн және технология: қазақтың ұлттық киімі, этностил, ою - өрнек және оның стилизациясы, этностилдегі бұйымның дизайны(бас киім, камзол), этностилдегі бұйымды жасау(бас киім, камзол), безендіру, жұмыстарды таныстыру;

3) дизайн және технология: халық пішіміне негізделген киім үлгілерінің дизайны (тұтас пішілген жең), идеяларды әзірлеу, эскиз, материалдарды, құралдар мен жабдықтарды дайындау, халық пішіміне негізделген бұйымдар жасау, бөлшектерді пішу, жекелеген бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу, бұйымды безендіру;

4) үй мәдениеті: интерьерге арналған сәндік бұйымдар (2D, 3D форматта), бұйымның эскизін жасау, материалдар мен жабдықтарды дайындау, интерьерге арналған декоративті 2D, 3D бұйымдарды жасау, өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі, медицинадағы, шөптік емдеу және косметологиядағы өсімдіктер.

43. 9-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы, қазақ кілемдері, алаша, кілем тоқу, гобелен, заманауи кілемдер, кілем тоқуға арналған материалдар мен жабдықтар;

2) дизайн және технология: сәннің заманауи стильдік бағыттары (өз бетінше зерттеу), "тұлға мен сән үйлесімі" эксперименті";

3) дизайн және технология: қарапайым геометриялық пішіндердегі (пончо, кейп, туника) "Fast cloth" сәнді киім дизайны, киім мен әшекей бұйымдардың заманауи өндірісі: қызметтік, стиль және материалдар. Техникалық және дизайнерлік инновациялар;

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафт элементтері және сыртқы көрінісі. Танымал стильдер. Жоспарлаудың негізгі ережелері мен әдістері, түс схемасы.

44. 10-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қолдан кілем жасау: бұйымның эскизін әзірлеу, материалдарды (киіз немесе мата), және құралдарды дайындау, шығармашылық жұмысты орындау, безендіру жұмыстарды таныстыру, көрмені ұйымдастыру;

2) дизайн және технология: өз келбетін (имиджін) жасау технологиясы, идеяларды әзірлеу, макияж, шаш, әшекей бұйымдар арқылы жеке бейнені жасау, киім топтамасы, өз имиджіне арналған әшекей бұйымдарды жасау бойынша тәжірибе, жұмыс презентациясы (сән көрсетілімі);

3) имедждизайн және технология: сәнді киімдерді құрастыру және жобалау идеяларды әзірлеу, эскиз, материалдар мен жабдықтарды дайындау, бұйымдар жасау, бөлшектерді пішу, жекелеген бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды әрлеу, жұмыстарды талқылау және бағалау, жұмысты таныстыру (сән көрсетілімі);

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафт элементтері, шығармашылық идеяларды ойластыру (эскиз), материалдар мен жабдықтарды (құралдарды) дайындау, мерекелерге интерьерді безендіру, шығармашылық идеяларды ойластыру (эскиз), материалдар мен жабдықтарды (құралдарды) дайындау, шығармашылық идеяларды жүзеге асыру.

4 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

45. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

46. "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша "Технология" пәнінің оқу бағдарламасын меңгеруден күтілетін нәтижелер":

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;" бөлімі:

•1-кесте

•

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	• 7-сынып	• 8-сынып	• 9-сынып	• 10-сынып
1.1 Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	7.1.1.1 технология кабинетінде қауіпсіздік техникасының жалпы ережелерін білу; 7.1.1.2 тәртібін сақтау нұсқаулығына сүйене отырып жұмыс орнын дайындау; 7.1.1.3 көмекші жоспары мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасау	• 8.1.1.1 технология кабинетінде қауіпсіздік ережелерінің мағынасын түсіну, жіктеу және түсіндіру; 8.1.1.2 өз жұмыс орнын ұтымды және қауіпсіз ұйымдастыру; 8.1.1.3 негізгі ойларды анықтау үшін мазмұны бойынша ашық сұрақтарға жауап беру	9.1.1.1 технология кабинетінде қауіпсіздік ережелерін өз бетінше тұжырымдау; 9.1.1.2 жұмыс орнын тиімді және қауіпсіз ұйымдастыру ережелерін өз бетінше қолдану; • 9.1.1.3 негізгі ойды анықтау үшін мазмұны бойынша жоғары деңгейлі сұрақтарға	• 10.1.1.1 электр қауіпсіздік ережелерін өз бетінше тұжырымдау; • 10.1.1.2 жағдайластыру кезіндегі іс-әрекеттерін алғашқы кезеңде көмек көрсету іс-әрекеттері • 10.1.1.3 тақырып

		•	жауап беру •	сөйлеу не сақтай от қатысу
• 1.2 Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары •	7.1.2.1 жеке қорғау құралдарының маңызын түсіндіру; 7.1.2.3 құрал жабдықтар мен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойларды анықтау үшін мазмұны бойынша ашық сұрақтарға жауап беру	8.1.2.1 төтенше жағдайлардың пайда болу себебін білу; 8.1.2.2 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, оның маңыздылығын түсініп, көрсете отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 8.1.2.3 тірек сөздер, дайын жоспар бойыншаБерілген тақырыпқа мәтін-сипаттама құрастыру	9.1.2.1 төтенше жағдайлар кезінде ден қою шарттарын білу; 9.1.2.2 құрал-жабдықтар жұмыс істеу ережелерін өз бетінше қолдану; 9.1.2.3 өз көзқарасын дәлелдей отырып, ұсынылған мәселе бойынша диалогқа қатысу	10.1.2.1 төтенше жағдайлар кезінде ден қою шарттарын білу; 10.1.2.2 әр түрлі қорғау жабдықтарын жасау ережелерін бойынша жасау; 10.1.2.3 тірек сөздер, дайын жоспар бойыншаБерілген тақырыпқа мәтін-сипаттама құрастыру
• 1.3 Жұмыс соңында еңбекті қорғау талаптары	7.1.3.1 жабдықтар мен құрал-саймандардың ақаусыздығын тексеру, оларды жұмысқа дейін және одан кейін күту тәртібін білу; 7.1.3.2 заманауи технологиялық машиналарда қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін білу және түсіндіру; 7.1.3.3 кәсіби сөздер мен терминдерді дұрыс таңдау және пайдалану	8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен тазалық талаптарға сәйкес жабдықтар мен құралдарды тазалай білу; 8.1.3.2 құралдармен қауіпсіз жұмыс бойынша жадынама құрастыру; 8.1.3.3 диалогқа қатысу, өз пікірін білдіру және басқалардың пікірлерін тыңдау	9.1.3.1 жабдықтар мен құрал-саймандардың ақаусыздығын тексеру және оларды жұмысқа дейін және одан кейін күту тәртібін өз бетінше сақтау; 9.1.3.2 белгілі бір жұмыс түрлеріне және жасалған бұйымдарға үлгі негізінде қауіпсіздік нұсқауын жасау; 9.1.3.3 мақсатқа, уақытқа, жағдайға сәйкес сөйлеу ережелерін сақтай отыры диалогқа қатысу	10.1.3.1 талаптарға сәйкес жабдықтар мен құралдарды тазалай білу; 10.1.3.2 белгілі бір жұмыс түрлеріне және жасалған бұйымдарға үлгі негізінде қауіпсіздік нұсқауын жасау; 10.1.3.3 тірек сөздер, дайын жоспар бойыншаБерілген тақырыпқа мәтін-сипаттама құрастыру

2) "Тағам даярлау технологиясы" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	• 7-сынып	• 8-сынып	• 9-сынып	• 10-сынып
• 2.1 • Дұрыс тамақтану негіздері	7.2.1.1 өнімдерді аспаздық өңдеудің негізгі санитарлық ережелері мен нормаларын білу;	8.2.1.1 азық-түліктің тағамдық құндылығы кестесін қолдана отырып, мәзір сапасын бағалай білу;	9.2.1.1 өнімнің сапасын сыртқы белгілері бойынша бағалау;	10.2.1.1 тағам пир негізінде тамақтану негізгі қа түсіндіре
	7.2.1.2 өнімдерді аспаздық өңдеудің санитарлық-гигиеналық маңыздылығын түсіндіру	8.2.1.2 қажетті нәтиже түрінде оқу іс-әрекетінің мақсаттары мен міндеттерін өз бетінше тұжырымдау	9.2.1.2 негізгі тағамдарды сақтау мерзімі мен шарттарын ата және салыстырз	10.2.1.2 калориян ақуыздар майлард көмірсула күнделік есептеуді әдістерін
				10.2.1.3 дененің ф қажеттілі күніне ша жасай біл
2.2 Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	7.2.2.1 тамақ өнімдеріне механикалық және термиялық әсер етуге арналған құралдар мен жабдықтардың мақсатын атау және түсіндіру;	8.2.2.1 өнімдерді өңдеудің түрлерін және оған қажетті ас үй жабдықтарын атау;	9.2.2.1 етті, құс етін және балықты механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар мен құралдардың мақсаты мен ерекшелігін түсіндіру;	10.2.2.1 дайында тағамдар өнімдерд өңдеу ұза отырып е сыйымды жабдықт менқұрал
	7.2.2.2 диалогқа қатысу, диалогтың семантикалық және грамматикалық бірлігін қамтамасыз ету, диалогта пәндік терминдерді қолдану	8.2.2.2 оқу диалогы барысында оқу мәселесіне өз көзқарасын білдіру	9.2.2.2 ет, құс және балықты механикалық және гидромеханикалық өңдеудің технологиялық үрдісінің қызметтерін атау	10.2.2.2 сөйлеу не сақтай от сөзімен м шарттарға құра отыр цехтағы а

				жұмыс ор
• 2.3 Өнімдерді турау	7.2.3.1 өнімдерді тураудың негізгі түсініктері мен әдістерін білу; 7.2.3.2 көкөністерді тураудың негізгі әдістері мен түрлерін атау	8.2.3.1 өнімдерді тазалауға және өрнектеп турауға арналған құралдар мен құрылғыларды бағалау; 8.2.3.2 өнімдерді әртүрлі тәсілдермен тазалау және өрнектеп турау дағдыларын меңгеру	9.2.3.1 ет, құс және балықты аспаздық және механикалық өңдеудің ерекше тәсілдерін көрсету; 9.2.3.2 құс пен балықты еттерін бөлу тәсілдерін білу	10.2.3.1 ту формасын түріне тәу түсіндірің 10.2.3.2 тәжірибел барысын, қосымша компоненттерін тураудың формалар қалыңды
• 2.4 Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	7.2.4.1 берілген реттілік бойынша өнімді дайындау ретін атау; 7.2.4.2 пісірудің технологиялық кезектілігін сақтай отырып, бутербродтарды, жұмыртқадан, шикі және пісірілген көкөністер мен жемістерден, ыстық сусындардан жасалған тағамдарды өз бетінше дайындау; 7.2.4.3 технологиялықүрдіс" ұғымдарының мазмұнын түсіндіру және оны сөйлеу барысында пайдалану	8.2.4.1 тамақ өнімдерінің құндылығы, мәзір бойынша пропорциялар және араластыру, өңдеу бойынша нұсқаулар туралы ақпарат беру; 8.2.4.2 қадамдық нұсқауларды сақтай отырып, өз отбасыңа сүт өнімдерінен, дәмді дақылдардан, бұршақ дақылдарынан және макароннан қарапайым аспаздық тағамдарды дайында; 8.2.4.3 заманауи аспаздық мәзір мазмұнын сипатта	9.2.4.1 өнімдерді жылумен өңдеуге дайындаудың технологиялық жадынамасын жасау, етті, құс етін және балықты жылумен өңдеу түрлері; 9.2.4.2 ет, құс және балық тағамдарын дайындау ерекшеліктерін, жартылай фабрикаттарды дайындау технологиясын салыстыру; 9.2.4.3 өнімді жасау үшін қажетті ақпаратты әртүрлі көздерден табу және оны елестету	10.2.4.1 стандарт талаптар тағамдар алғашқы қамырда бұйымда дайында техникал талдау; 10.2.4.2 сорпалар сорпалар жасалған дайында технологи нұсқауль карталар әзірлеу; 10.2.4.3 тағамдар тәсілі, тем және мәз бөліп, тағ критерий анықтау
• 2.5 Үстелді әзірлеу	7.2.5.1	8.2.5.1	9.2.5.1	10.2.5.1

	жадынама мен сызба негізінде таңғы асқа үстелді әзірлеу принциптерін білу; 7.2.5.2 жасаған жұмыс сапасы туралы бағалау мәлімдемесін жасау	дайын тағамдар мен сусындарды берудің негізгі тәсілдерін көрсету; 8.2.5.2 бір оқушының жасаған жұмысының сапасы туралы жағымды құнды мәлімдеме жасау	түске таман ыдыстарды, асханалық аспаптарды, бокалдарды ұсыну және орналастыру нұсқалары; 9.2.5.2 оқу тапсырмасын орындау барысында өнімді іскерлік коммуникацияның негізгі дағдыларын көрсету	жалпы ер сақтай от мерекелі көрсету, майлықт сәндік эл безендіру жасау; 10.2.5.2 тапсырма тәжірибе бойынша
• 2.6 Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	7.2.6.1 консервілеудің негізгі түрлерін және үйде тамақ дайындау әдістерін білу	8.2.6.1 азық-түлікті кептіру және мұздату технологиясын сипаттау, олардың тиімділігін бағалау	9.2.6.1 қантты қолдана отырып консервілеудің технологиялық картасын жасаңыз, өнімді герметизациялау әдістерін ұсыну	10.2.6.1 тұздау жа технологи салыстыр 10.2.6.2 алынған сапасын мен шарт

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	• 7-сынып	• 8-сынып	• 9-сынып	• 10-сынып
• 3.1 • Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал-жабдықтар	7.3.1.1 матаның, ағаш пен металдың негізгі түрлері мен қасиеттерін білу; 7.3.1.2 матаны, ағашты және металды қолмен өңдеуге арналған негізгі құралдар мен құрылғыларды атаңыз;	8.3.1.1 матаның, ағаштың, металдың құрылымы мен негізгі ақауларын сипаттаңыз; 8.3.1.2 матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған қол құралдарының түрлері	9.3.1.1 эскизге, сызбаға сәйкес матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құралдар мен құрылғыларды таңдау; 9.3.1.2 матаны, ағаш пен металды өңдеуге арналған	10.3.1.1 технология экономик пайдалан ескере от материал таңдау, ол арналған құрылғы сурет, сы таңдау;

	7.3.1.3 нұсқауларға сәйкес материалды қолмен өңдеуге арналған құралдарды таңдау	мен мақсатын атау; 8.3.1.3 құрал-саймандардың көмегімен бөлшектердің өлшемдерін өлшеу техникасын және шартты белгілердің көмегімен оларды бекітуді көрсету	машиналардың құрылымын, олардың түйіндері мен элементтерін зерттеу, топтар мен қызметтері бойынша бөлшектеу; 9.3.1.3 тәжірибелік іс-әрекет барысында қайрау құралдарын пайдалану дағдысын меңгеру	10.3.1.2 станоктардың құрылысы, қосымша құралдардың қолдануы; 10.3.1.3 металл жасау аппараты, бөлшектерді кәсіпорында заманауи жабдықтардың номенклатурасы, графикалық жүйелеу
3.2 Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	7.3.2.1 бұйымның техникалық суреттерін, сызбаларын, дайындау және оқу; 7.3.2.2 матаны, ағашты және металды өңдеудің негізгі технологиясын меңгеру; 7.3.2.3 пәндік-графикалық сызбаға сүйене отырып, тапсырманың орындалу барысын жоспарлау	8.3.2.1 техникалық сызбаларды, сызбаларды, сызбаларды орындау; 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындау бойынша атқарылатын жұмыс жоспарын құру және оны ұсыну; 8.3.2.3 дыбысты стиль құрлымын, материалды ұсыну логикасы тұрғысынан бағалау	9.3.2.1 техникалық сызбалар, сызбаларды орындау және дұрыс рәсімдеу; 9.3.2.2 материалдардың пайдалану қасиеттерін анықтау және оларды Бұйымды дайындау кезінде пайдалану; 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын сақтай отырып, талқыланатын тақырып бойынша диалогқа / пікірталасқа қатысу, диалог жүргізудің әртүрлі тәсілдерін түсіну	10.3.2.1 үлгіге сүйенген технологиялық құжаттаманы қарапайым жасаңыз; 10.3.2.2 шығарманы жұмыста кезінде бөлшектер мен көрнекі материал бойынша шешімдер; 10.3.2.3 шығарманы идеялар мен көздерін нәтижелі
3.3 Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы •	7.3.3.1 тірек сызбасын негізінде өнімді жобалау және модельдеу тәртібін білу; 7.3.3.2	8.3.3.1 технологиялық құжаттаманы қолдана отырып, қарапайым дизайн модельдерін жасау;	9.3.3.1 берілген үлгі бойынша модель құрастыру; 9.3.3.2	10.3.3.1 түпнұсқа жасау тәжірибесін талдаңыз; 10.3.3.2

				материал заманауи және бұй дайында инноваци технолог қолдану; 10.3.3.3 дайын өн қойылат талаптар қызмет н бағалау; 10.3.3.4 дайын өн қойылат талаптар қызмет н бағалау
	тақырыптық- графикалық схемаға сүйене отырып, тапсырманың орындалу барысын ауызша сипатта	8.3.3.2 нұсқаулық бойынша білім беру конструкторының көмегімен үлгілерді құрастыруды жүзеге асыру	бұйымды дайындау, өңдеу және жинау кезектілігінің технологиялық картасын жасау; 9.3.3.3 нұсқаулыққа сәйкес тігін бұйымдарын дымқыл ыстық өңдеуді орындау	

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	• 7-сынып	• 8-сынып	• 9-сынып	• 10-сынып
4.1 Тұрғын үй гигиенасы	7.4.1.1 тұрғын үйдің қызметтік және ыңғайлы құрылысының негізгі қағидаларын білу; 7.4.1.2 бөлмені аймақтарға бөлудің негізгі мақсаттары мен әдістерін сипаттау	8.4.1.1 электр қуатын үнемдеу тәсілдерін ұсыну; 8.4.1.2 интерьер бөлшектерін қабырғаға бекіту дағдысын меңгеру	9.4.1.2 презентация түрінде жөндеу-әрлеу жұмыстарының қазіргі түрлері туралы ақпарат беру; 9.4.1.2 жөндеу жұмыстарын орындау үшін қазіргі заманғы материалдардың	10.4.1.1 үйді күнд жалпы ы тазалауд реттілігі м құралдар жабдықт және сал 10.4.1.2 тұрғын үй тазарту т

			ассортиментін, артықшылықтары мен кемшіліктерін, құралдар мен құрылғыларды бағалау	нұсқаулы
4.2 Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	7.4.2.1 үйдегі сумен жабдықтау жәнесу құбыры жүйесінің элементтері мен өзара әрекеттес қағидаларын түсіну; 7.4.2.2 негізгі пәндік терминдерді дұрыс айту және жазу, оларды белсенді сөздікте қолдану	8.4.2.1 тазалық-техникалық жұмыстарға арналған құралдар мен бұйымдардың түрлерін, олардың мақсатын сипаттау; 8.4.2.2 су құбырының қарапайым ақаулықтарын жөндеудің технологиялық үрдістерін жүзеге асыру	9.4.2.1 тұтынушы мен қызмет провайдерінің өзара әрекеттесуінің мазмұны мен маңыздылығын түсіну; 9.4.2.2 тәжірибелік іс-әрекет барысында "тариф" және "тұтыну көлемі" ұғымдарымен жұмыс жасай отырып, коммуналдық қызметтер үшін түбіртектің мазмұнын түсіндіру"	10.4.2.1 есептеуіш коммерц алу құрал жұмыс іс түсіну, пә энергияс үнемдеу ұсыну; 10.4.2.2 пәтердегі жабдықт жүйелері пайдалан нұсқаулы үлгісіндай
• 4.3 • Электр құралдары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	7.4.3.1 ас үйдегі заманауи тұрмыстық техниканың түрлерін білу; 7.4.3.2 құрылғылардың негізгі техникалық сипаттамаларын атаңыз: қуат, өлшемдер, шуыл деңгейі, жұмыс режимдерінің саны, басқару түрі және қосымша мүмкіндіктер; 7.4.3.3 тұрмыстық электр аспаптарын пайдалану ережелерін білу; 7.4.3.4	8.4.3.1 тұрмыстық техниканы таңдау ерекшеліктерін талқылау, артықшылықтары мен кемшіліктерін атау; 8.4.3.2 тұрмыстық құрылғыларды күтудің і негізгітехникасын меңгеру; 8.4.3.3 тұрмыстық техниканың әртүрлі түрлеріне күтім жасау құралдарын атау; 8.4.3.4 ақпаратты графикалық	9.4.3.1 тұрмыстық техниканы таңдау критерийлерін өз бетінше әзірлеу; 9.4.3.2 техникалық құжаттар негізінде тауардың тұтыну сапасын бағалау; 9.4.3.3 өздігінен жасалған жоспар мен көрнекі материалдарды қолдана отырып, монологтық мәлімдеме жасаңыз	10.4.3.1 тұрмыстық қызмет е арттыру т сынудың әдістерін құрастыр 10.4.3.2 тұрмыстық қарапайы бұзылыс болу себе оларды ө тәсілдері 10.4.3.3 берілген бойынша пайдалан немесе о ақпарат к

	ақпаратты кесте, фотосурет нысанында сақтауды жүзеге асыру	түрде ұсыну және визуалды негізде дәйекті мәлімдеме жасау		бойынша және онь
• 4.4 • Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	7.4.4.1 өнімдердің балғындығын анықтау әдістерін атау; 7.4.4.2 модельдік жағдайда өнімді дұрыс таңдауды жүзеге асыру; 7.4.4.3 жадынама негізінде азық-түлікті сақтау мерзімі мен шарттары, олардың тәуелділігі туралы монологиялық мәлімдеме жасау	8.4.4.1 тамақ өнімдерін графикалық түрде сақтау ережелері мен шарттарын ұсыну; 8.4.4.2 негізгі азық-түлік сақтау температурасын мен шарттарын білу; 8.4.4.3 қазіргі заманғы қаптау материалдарының артықшылықтары мен кемшіліктері туралы айту	9.4.4.1 сауда жасаудың заманауи реттілігін меңгеру, әлеуметтік тренд ретінде ұтымды тұтыну туралы пайымдау; 9.4.4.2 сапа сертификаты, техникалық құжаттама, штрих код негізінде тауарлар мен қызметтердің тұтыну сапасын анықтау; 9.4.4.3 оқу диалогы барысында тұтынушылардың құқықтары мен міндеттерін, тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың заңды тәсілдерін талқылау	10.4.4.1 қаптамад өнімді дұ мақсатын 10.4.4.2 қаптамад жапсырм міндетті а мазмұнын түсіндіру; 10.4.4.3 практика барысын, құрамын құндылы қауіпсізд
• 4.5 • Киімді күту технологиясы	7.4.5.2 киім мен аяқ киімге күтім жасайтын құралдардың заманауи ассортиментін сипаттау; 7.4.5.2 дақтарды кетірудің негізгі әдістерін атаңыз; 7.4.5.3 келісу және бірлескен қызметте ортақ шешімге келу	8.4.5.1 өндірушінің ақпараты (нұсқаулық, заттаңба) негізінде өнімді дұрыс қолдану / сақтау); 8.4.5.2 киім және аяқ киімді қарапайым жөндеуді жүзеге асыру, аяқ киімді күту мен сақтау тәсілдерін көрсету; 8.4.5.3	9.4.5.1 жууды физикалық және техникалық процесс ретінде көрсету, күту және жуу әдістерін, кезеңдерін, құралдарын атау; 9.4.5.2 жапсырмалардағы таңбаларға сәйкес әртүрлі маталардан жасалған бұйымдарды жуудың заманауи құралдары мен техникасын, аяқ киімге күтім жасау құралдарын орынды таңдау;	10.4.5.1 қысқы сь және жүн киімнен бұйымда салу тәсіл 10.4.5.2 киім мен қаптаудь иістен қо заманауи бағалау; 10.4.5.3

		әдеби тілдің нормаларына сәйкес, өз ойларын дұрыс жазбаша түрде білдіріп, кезең-кезеңімен өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру	9.4.5.3 өз сөйлеу тілін мінез-құлқын дұрыс бағалау, басқалардың мінез-құлқын критерийлер бойынша бағалау	шығарма іздеу сип. мәселелер шешу
• 4.6 • Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	7.4.6.1 бөлме өсімдіктердің негізгі топтарын, бөлме өсімдіктерді анықтау әдістерін білу; 7.4.6.2 өсімдіктерді бөлмеде орналастырудың негізгі принциптерін баяндау; 7.4.6.3 бөлме өсімдіктерге жүйелі күтім жасау, зиянкестермен күресу әдістерін меңгеру	8.4.6.1 топырақтану негіздерін және топырақты өңдеу техникасын, топырақты өңдеу тәсілдерін білу; 8.4.6.2 тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін салыстырыру: органикалық, минералды, органно-минералды, бактериялық, күрделі микроэлементтерді тыңайтқыштар; 8.4.6.3 тыңайтқыштарды қолдану әдістері мен уақытын, топырақ пен дақылдарға байланысты олардың түрлерін таңдауды дәлелдеу	9.4.6.1 топ және сорт санаттары бойынша мәдени өсімдіктерді жіктеу; 9.4.6.2 графикалық түрде топырақты өңдеудің ерекшеліктерін, отырғызу, азықтандыру, суару, зиянкестер мен аурулармен күресу әдістерін ұсыну; 9.4.6.3 практикалық іс-әрекет барысында өсімдіктерді отырғызу және күту біліктіліктерін көрсету	10.4.6.1 тәжірибелер барысын, дақылдар көшеттер әдістерін 10.4.6.2 бақ жұмыстың маңызды және түсініксіз өсімдіктер аурулар мен зиянкестер алу, бұтан 10.4.6.3 бақшадағы маңызды және түсініксіз құрылым азықтандыру шаралары

47. "Технология" пәнінің оқу бағдарламасын "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша меңгеруден күтілетін нәтижелер":

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі:

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	• 7-сынып	• 8-сынып	• 9-сынып	• 10-сынып

1.1	7.1.1.1	әр түрлі мәнмәтінде, стиль және бағытта қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін (композиция, түс, пішін, құрылым, пропорция) білу және түсіну	•	•	•			
1.2	7.1.2.1	ұлдар / қыздар: тарихи және мәдени шығу тегі өнер, қолөнер және дизайн ерекшеліктерін өз бетінше зерттеу және сипаттау;	8.1.2.1	ұлдар / қыздар: әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін түсіну;	9.1.2.1	ұлдар / қыздар: әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі стильдерді, материалдар мен тәсілдерді білу және атау;	10.1.2.1	ұлдар / қыздар: әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі стильдерді, материалдар мен тәсілдерді білу және атау;
	7.1.2.2	ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беру, мұғалімнің көмегімен тірек сөздерді анықтау, оларды бекіту	8.1.2.2	ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру	9.1.2.2	ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру, негізгі ойларды анықтау, оларды бекіту	10.1.2.2	ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру, негізгі ойларды анықтау, оларды бекіту
1.3 Зерттеу көздері	7.1.3.1	ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың ішінен ең қолайлысын таңдау	8.1.3.1	ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және оны дамыту үшін өздігінен таңдалған әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану	9.1.3.1	ұлдар / қыздар: теориялық зерттеулер үшін ақпарат көздерін мақсатты және нәтижелі пайдалану	10.1.3.1	ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және оны дамыту үшін өздігінен таңдалған әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану
1.4 Шығармашылық қызмет үрдісін жоспарлау	7.1.4.1	ұлдар / қыздар: алынған білім мен	8.1.4.1	ұлдар / қыздар: алынған білімі мен	9.1.4.1	ұлдар / қыздар: жұмыстың реттілігін	10.1.4.1	ұлдар / қыздар: жұмыстың реттілігін

	тәжірибені қолдана отырып, болашақ әрекеттерні анықтай отырып, шығармашылық белсенділікті жоспарлау;	тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің болашақ іс-әрекетін толықі сипаттай отырып, шығармашылық іс-әрекетті жоспарлау;	анықтай отырып, шығармашылық қызметті жоспарлау;	ең ұтымды анықтай шығармашылық жоспарлау;
	7.1.4.2	8.1.4.2	9.1.4.2	10.1.4.2 ұлдар / қыздар:
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	пайданы анықтау үшін әртүрлі тауарлардың өткізу нарықтарын болжау;
	бұйымның материалдық шығындары мен өзіндік құнын анықтау;	зерттеулер негізінде халықтың өнім түрлеріне қажеттілігін анықтау;	пайданы анықтау үшін әртүрлі тауарлардың өткізу нарықтарын болжау;	пайданы анықтау үшін әртүрлі тауарлардың өткізу нарықтарын болжау;
	7.1.4.3	8.1.4.3	9.1.4.3	10.1.4.3 ұлдар / қыздар:
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	сөйлеу нормаларын сақтай отырып, талқылау бойынша пікірталас диалог жасау тәсілдерін
	қарым-қатынас жағдайына байланысты сөйлеу нормаларын сақтай отырып, диалогқа қатысу	диалогқа қатысу, өз пікірін білдіру және басқалардың пікірлерін тыңдау	мақсатқа, уақытқа, жағдайға сәйкес сөйлеу ережелерін сақтай отыры диалогқа қатысу	мақсатқа, уақытқа, жағдайға сәйкес сөйлеу ережелерін сақтай отыры диалогқа қатысу
1.5	7.1.5.1	8.1.5.1	9.1.5.1	10.1.5.1 ұлдар / қыздар:
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:
	қызметтік талаптарға сәйкес келетін объектінің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау;	функционалдық және эстетикалық талаптарға сәйкес келетін нысананың дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау;	күрделі объектілердің, бейнелер мен пішіндердің дизайнын әзірлеу кезектілігі туралы білімін көрсету;	күрделі нысананың бейнелер мен пішіндердің дизайнын әзірлеу кезектілігі туралы білімін көрсету;
	7.1.5.2	8.1.5.2	9.1.5.2	10.1.5.2 ұлдар / қыздар:
Дизайн (эскиз) әзірлеу бойынша тапсырмалармен жұмыс	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:
	әр түрлі графикалық құралдарды қолдана отырып, эскиздерді орындау және өнімді жасау үшін графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу;	бұйымды жасаудың кезектілігі мен ұтымды тәсілдерін анықтай отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу;	түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау;	өз бетінше графикалық құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау;
	7.1.5.3	8.1.5.3	9.1.5.3	10.1.5.3 ұлдар / қыздар:
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:
			жоспар мен көрнекі материалдарды қолдана	өздігінен

	тірек сөздер негізінде тақырыпты және негізгі ойды ашып, берілген тақырып бойынша монологиялық мәлімдеме жасау	көмекші жоспар мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасау	отырып, монологиялық мәлімдеме жасау	жоспар м материал отырып, б монологы
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс жасау техникасы	7.1.6.1	8.1.6.1	9.1.6.1	10.1.6.1
	ұлдар:жоба нысандарын дайындау кезінде материалдардың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін анықтау және салыстыру;	ұлдар: жоба нысанының қасиеттері мен мақсатын ескере отырып, материалдарды өңдеу тәсілдерін анықтау және негізді таңдау;	ұлдар: техникалық, экологиялық және пайдалану сипаттамаларын ескере отырып, өңдеу және өңдеу материалдары мен тәсілдерін анықтау;	ұлдар: техникал экология. пайдалан сипаттам отырып, м өңдеу жә әдістерін таңдау;
	7.1.6.2	8.1.6.2	9.1.6.2	10.1.6.2
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
	бірқатар материалдарды тану және оларды қалай тиімді біріктіруге, өңдеуге және қолдануға болатынын анықтау;	өнімді дайындау және әрлеу үшін заманауи және дәстүрлі емес материалдарды өз бетінше таңдау;	бұйымды талдау үрдісінде материалдарды пайдаланудағы стильдік шешімдерді салыстыру және бағалау;	өнімді да әрлеу үрд материал пайдалан шешімде тәсілдері
	7.1.6.3	8.1.6.3	9.1.6.3	10.1.6.3
	қыздар:	қыздар:	қыздар:	қыздар:
	фурнитура мен әрлеу материалдарының топтастырылуы мен сипаттамасын анықтау, сипаттау және салыстыру;	изучать, табиғи және жасанды былғары мен жүннің түрлері мен қасиеттерін анықтау және салыстыру;	тоқылған, тоқыма емес маталарды зерттеу және өз бетінше анықтау;	тоқыма ж емес мат бетінше б
	7.1.6.4	8.1.6.4	9.1.6.4	10.1.6.4
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
	шығармашылық жұмыстардағы әртүрлі техникалар мен көркем материалдарды анықтау және таңдау;	шығармашылық жұмыстар кезінде түрлі техникалар мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру;	шығармашылық жұмыстарды талдау кезі нде бірқатар техникалар мен көркем материалдарды қолдану бойынша дайын шешімдерді бағалау;	шығарма жұмыста кезінде б мен көрк материал бойынша шешімде
	7.1.6.5	8.1.6.5		

	ұлдар / қыздар: тұрақты емес екпін және дыбыстардың тіркесімімен күрделі сөздерді дұрыс айту	ұлдар / қыздар: қиын дыбыс тіркестері және шет тіліндегі сөздердің айтылу ережелерін сақтау	9.1.6.5 ұлдар / қыздар: өзіңіздің дыбыстарын бақылау және талдау	10.1.6.5 ұлдар / қыздар: өз дыбыстарын сыныптастарымен айтуын бақылау және талдау

2) "Шығармашылық жұмыстарды құрастыру және жасау" бөлімі:

6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	• 7-сынып	• 8-сынып	• 9-сынып	• 10-сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркем бейнелеу	7.2.1.1 ұлдар / қыздар: күрделі шығармашылық идеяларды жеткізу үшін әлемнің көрнекі элементтерін және экспрессивті өнер құралдарын анықтауға, таңдауға және пайдалануға негізделу; 7.2.1.2 ұлдар / қыздар: мағынасы жағынан жақын және қарама-қарсы сөздерді ажырата білу және олардың "Шығармашылық идеялардың көркем бейнелеу" тақырыбындағы мәтіндердегі рөлін түсіну	8.2.1.1 ұлдар / қыздар: күрделі шығармашылық идеяларды жеткізу үшін экспрессивті өнер құралдарын өз бетінше анықтау, таңдау және пайдалану; 8.2.1.2 ұлдар / қыздар: синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді ажырата білу көркем және ғылыми-техникалық мәтін мәнмәтінінен сөздердің тікелей және бейнелі мағынасын түсіну	9.2.1.1 ұлдар / қыздар: мазмұнды туындылар жасау үшін экспрессивті өнер құралдарын өз бетінше талдау және таңдау; 9.2.1.2 ұлдар / қыздар: мәтіндегі синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді, бір мәнді және көп мағыналы сөздерді анықтау, олардың мәтіндегі рөлін түсіну, шығармашылық тақырыптың контекстіне сүйене отырып, сөздердің тікелей және бейнелі мағынасын түсіну	10.2.1.1 ұлдар / қыздар: мазмұнды туындылар жасау үшін өнер құралдарын қолданып, өз бетінше таңдау және пайдалану; 10.2.1.2 ұлдар / қыздар: синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді, бір мәнді және көп мағыналы сөздерді анықтау, олардың мәтіндегі рөлін түсіну, шығармашылық тақырыптың контекстіне сүйене отырып, сөздердің тікелей және бейнелі мағынасын түсіну
2.2 Құрал- жабдықтар мен	7.2.2.1 ұлдар:	8.2.2.1 ұлдар:	9.2.2.1 ұлдар:	10.2.2.1 ұлдар:

саймандар	қазіргі заманғы технологиялық машиналардың құрылымы мен жұмыс принципін сипаттау және оларға құрылымдық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу бойынша операцияларды орындау;	заманғы технологиялық машиналарда конструкциялық материалдарды өңдеу бойынша күрделі операцияларды орындау;	материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен заманауи технологиялық машиналарды анықтау, таңдау;	материалдарды арналған заманауи машиналарды анықтау, таңдау;
	7.2.2.1	8.2.2.1	9.2.2.1	10.2.2.1
	қыздар:	қыздар:	қыздар:	қыздар:
	тігін машинасының жұмысындағы ақауларды анықтау және жою;	тігін машиналарына арналған құрылғыларды таңдау және қолдану (саңылаулы ілмектерді өңдеу, сыдырма ілгегін жалғау үшін);	заманауи тігін жабдықтарын, ораушы тігін машинасының құрылысын білу;	заманауи тігін жабдықтарын, ораушы тігін машинасының құрылысын білу;
	7.2.2.2	8.2.2.2	9.2.2.2	10.2.2.2
	қыздар: тігін бұйымдарын ылғалды-термиялық өңдеуге арналған құрылғыларды анықтау, таңдау және қолдану;	кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық процестің реттілігін білу;	кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістердің бірізділігін сипаттау;	кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістердің бірізділігін сипаттау;
	7.2.2.3	8.2.2.3	9.2.2.3	10.2.2.3
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	қыздар:	қыздар:
2.3	негізгі ойды анықтау үшін мазмұны бойынша ашық сұрақтарға жауап беру;	негізгі ойды анықтау үшін мазмұны бойынша жоғары деңгейлі сұрақтарға жауап беру;	тігін машиналарында стандартты операцияларды орындаңыз;	тігін машиналарында күрделі қолдану операцияларды орындау; аппликацияларды орындау;
	7.2.2.4	8.2.2.4	9.2.2.4	10.2.2.4
2.3	ұлдар / қыздар: оқылғанның мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру, түйінді сөздерге сүйене отырып сұрақтарды тұжырымдау	ұлдар / қыздар: оқылғандардың мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру, түйінді сөздерге сүйене отырып сұрақтарды тұжырымдау	ұлдар / қыздар: мазмұны бойынша бағалау сұрақтарын құрастыру	ұлдар / қыздар: себеп-салдар байланысын анықтау, құбылыс бойынша сұрақтарды құрастыру
	7.2.3.1	8.2.3.1	9.2.3.1	10.2.3.1

Жасау технологиясы	ұлдар:	ұлдар:	ұлдар:	ұлдар:
	Функционалды және эстетикалық қасиеттерді жақсарту үшін материалдарды өңдеу және өнімді әрлеу;	әр түрлі құралдар мен жабдықтарды қолдана отырып, материалдарды өңдеу әдістерін анықтау және қолдану;	өнімді дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу мен әрлеудің оңтайлы тәсілдерін анықтау, таңдау;	өнімді дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу мен әрлеудің оңтайлы тәсілдерін анықтау, таңдау;
	7.2.3.1	8.2.3.1	9.2.3.1	10.2.3.1
	қыздар:	қыздар:	қыздар:	қыздар:
	заманауи тоқыма және әрлеу материалдары мен түрлі конструкцияларды қолдана отырып, технологиялық құжаттамаға сәйкес тігін машинасында бұйымдар жасау;	қол құралдары мен тігін жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалана отырып, тоқыма материалдарын өңдеу әдістерін анықтау және қолдану;	өнімді дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу әдістерін анықтау және таңдау;	бұйымдарды дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу әдістерін анықтау және таңдау;
	7.2.3.2	8.2.3.2	9.2.3.2	10.2.3.2
	ұлдар:	ұлдар:	ұлдар:	ұлдар:
	бірізділік пен дәлдікті сақтай отырып, күрделі бұйымдарды технологиялық құжаттама бойынша дайындау;	дербес әзірленген технологиялық құжаттама бойынша күрделі бұйымдар жасау;	әр түрлі техниканы, конструкциялар мен заманауи материалдарды қолдана отырып, күрделі бұйымдарды жобалау;	түрлі техниканы, конструкциялар мен заманауи материалдарды қолдана отырып, күрделі бұйымдарды жобалау;
	7.2.3.3	8.2.3.3	9.2.3.3	10.2.3.3
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:
	шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін үлгі бойынша пайдалану;	шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін дербес пайдалану;	бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін өз бетінше таңдау және негіздеу;	қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін өз бетінше таңдау және негіздеу;
	7.2.3.4	8.2.3.4	9.2.3.4	10.2.3.4
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:
	әр түрлі типтегі шағын	диаграммалар/ графиктер/ кестелер/ фотосуреттер көмегімен нұсқаулық мәтіндерін	тірек сөздер, дайын жоспар бойынша берілген тақырыпқа мәтін-сипаттама құрастыру;	диаграммалар/ графиктер/ фотосуреттер көмегімен нұсқаулық мәтіндерін

	мәтіндер жасау тақырыпты және негізгі ойды ашу үшін сөздерді қолдану; 7.2.3.5 ұлдар / қыздар: берілген тақырыпқа ұжымдық жасалған тірек сөздер және дайын жоспар бойынша мәтіндер құрастыру	жасау; 8.2.3.5 ұлдар / қыздар: өз бетінше жасалған жоспар бойынша берілген тақырыпқа мәтіндер құрастыру	9.2.3.5 ұлдар / қыздар: ұжымдық жасалған жоспар бойынша белгілі бір құрылым бойынша берілген тақырыбына мәтіндер құрастыру	құру; 10.2.3.5 ұлдар / қыздар: өз бетінше жасалған жоспарға ақпарат, немесе пайдалану арасында айырмашылық отырып бір құрылым құрастыру
2.4 Тамақтану мәдениеті	7.2.4.1 қыздар: әр түрлі халықтар мен әлемнің танымал аспазшыларының тағамдарының ерекшеліктерін сипаттау және салыстыру; 7.2.4.2 қыздар: әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен тағамдарын дайындау технологиясын зерттеу және қолдану; 7.2.4.3 қыздар: әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған өнімдерді, құралдарды, жабдықтарды таңдауға қатысты дербес және негізді шешім қабылдау; 7.2.4.4			

	қыздар: тірек сөздер мен жоспар бойынша берілген тақырыпқа қысқа мәтіндер құрастыру (мұғалімнің көмегімен)			
2.5	7.2.5.1	8.2.5.1	9.2.5.1	10.2.5.1
Үй мәдениеті	ұлдар: ауылшаруашылық өндірісіндегі заманауи жабдықтарды сипаттау, салыстыру және бағалау;	ұлдар / қыздар: ауыл шаруашылығы өндірісін дамытудағы ғылыми тәсілдерді талқылау және бағалау;	ұлдар / қыздар: ландшафтық дизайнның стильдерін, заманауи бағыттары мен элементтерін атау және сипаттау;	ұлдар / қыздар: өз жұмысындағы ландшафтық дизайнның стильдерін, заманауи бағыттары мен элементтерін атау және сипаттау;
	7.2.5.1	8.2.5.2	9.2.5.2	10.2.5.2
	қыздар: әр түрлі өсімдіктердің эстетикалық қасиеттерін сипаттау, бағалау және интерьерді безендіру үшін қолдану;	қыздар: медицинада, шөп арқылы емдеу және косметологияда өсімдіктердің рөлін зерттеу, талқылау және бағалау;	ұлдар: жарықтандырудың түрлерін білу және түрлерінің сипаттау;	ұлдар: жарықтандырудың түрлерін білу және түрлерінің сипаттау;
	7.2.5.2	8.2.5.2	9.2.5.3	10.2.5.3
	ұлдар: электр техникалық арматураны және тұрмыстық аспаптарды қарапайым жөндеу;	ұлдар: электр жабдықтары мен тұрмыстық техниканың пайдалану, эргономикалық және эстетикалық қасиеттерін салыстыру және бағалау;	ұлдар: функционалды, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып, интерьердегі жарықтандыруды ұйымдастырудың дайын шығармашылық шешімдерін бағалау және талдау;	ұлдар: функционалды, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып, интерьердегі жарықтандыруды ұйымдастырудың дайын шығармашылық шешімдерін бағалау және талдау;
	7.2.5.2	8.2.5.3	9.2.5.3	10.2.5.3
	қыздар: эстетикалық және экологиялық қасиеттерді бағалай отырып, тұрмыстық техниканы мақсатына және әрекет ету принципіне сәйкес жіктеу;	қыздар: материалдар мен техниканы өз бетінше анықтай және таңдай отырып, эстетикалық және техникалық талаптарға сәйкес	қыздар: түрлі техникаларды, конструкцияларды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, бірегей бұйымдарды	қыздар: түрлі техникаларды, конструкцияларды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, бірегей бұйымдарды

7.2.5.3	келетін интерьерге арналған сәндік бұйымдар жасау;	модельдеу;	конструкция заманауи материал пайдалану бірегей бұйымдар
ұлдар:		9.2.5.4	
электр тізбектеріндегі ақауларды табу;	8.2.5.3	ұлдар / қыздар:	10.2.5.4
7.2.5.3	ұлдар:	интерьерді ұйымдастыру, жоспарлау және безендіру бойынша практикалық жұмыстарды орындау үшін әртүрлі салалардағы білімді пайдалану;	ұлдар / қыздар
қыздар:	тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде ақауларды жоюдың ұтымды тәсілдерін табу;		интерьерді ұйымдастыру және безендіру практикалық жұмыстарды орындау үшін әртүрлі салалардағы білімді пайдалану;
тұрмыстық техниканы пайдалану және күту ережелерін зерттеу және сипаттау;	8.2.5.4	9.2.5.5	10.2.5.5
7.2.5.3	ұлдар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар
ұлдар:	тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде материалдарды, жабдықтар мен құралдарды зерттеу, таңдау және қолдану;	ұсынылған мәселе бойынша пікірталасқа қатысып, өз пікірлеріңізді дәлелдей алу;	мәселенің шешіміне ұсынылатын пікірталас
интерьерді ұйымдастыру бойынша тәжірибелік жұмыстарды орындау барысында жарықтандыру, желдету және жылу жүйесіне қойылатын нормалар мен талаптарды зерделеу және сақтау;	8.2.5.5	9.2.5.6	10.2.5.6
7.2.5.4	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар
ұлдар:	ұсынылған мәселе бойынша диалогқа қатысу, өз көзқарасын дәлелдеу;	оқу тақырыбы шегінде кеңейтілген дәлелді монолог құру (сипаттау элементтері бар пайымдау);	оқу тақырыбы шегінде кеңейтілген дәлелді монолог құру (сипаттау элементтері бар пайымдау);
оқу тақырыбы шеңберінде толық дәлелді монолог құрастыру (берілген тақырыпқа пайымдау, сендіру);	8.2.5.6	9.2.5.7	10.2.5.7
7.2.5.5	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар
ұлдар / қыздар: түсінуді тереңдету және жауапты нақтылау үшін мәтін мазмұнына деген көзқарасты көрсететін сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау	монолог құру (жоспар, диаграммалар, иллюстрациялар негізінде сипаттама, баяндау, пайымдау);	сөйлеу мәдениетін меңгеруге, сөйлеу сапасын бақылауға ұмтылысын көрсету;	белгілі бір сөйлеу нормасына сәйкес сөйлеу қолдану;
	8.2.5.7	9.2.5.5	10.2.5.5
	ұлдар / қыздар: түсінуді тереңдету және жауапты нақтылау үшін мәтін мазмұнына деген көзқарасты көрсететін	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар
		ұсынылған тақырып бойынша пікір алмасып,	

		сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау	диалогқа қатысу	қарсылас көрсете о ұсынылға бойынша диалогқа
2.6 Қауіпсіздік техникасын және еңбек гигиенасы қағидаларын сақтау	7.2.6.1		9.2.6.1	10.2.6.1
	ұлдар / қыздар:	8.2.6.1	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
	мұғалімнің бақылауымен қауіпсіздік ережелерін түсініп, сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану;	ұлдар / қыздар:	жұмыс аяқталғанға дейін және аяқталғаннан кейін қауіпсіздік ережелерін қалыптастыру, материалдар мен құралдарды қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып қолдану;	материал құралдар ережелер отырып к "егер...,со бағының пен одақ отырып, н ережелер "соның са және бас айналым
	7.2.6.2	8.2.6.2		
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	9.2.6.2	10.2.6.2
	заманауи технологиялық машиналарда қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін білу және түсіндіру;	құралдармен қауіпсіз жұмыс бойынша жадынама құрастыру;	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
	7.2.6.3	8.2.6.3	белгілі бір жұмыс түрлеріне және жасалған бұйымдарға үлгі негізінде қауіпсіздік нұсқауын жасау;	белгілі бір мен жаса бұйымда техникас ақпарат
	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қыздар:	9.2.6.3	10.2.6.3
	ақпаратты қабылдау кезінде алынған идеяларды, сезімдерді, ойларды түсіндіру үшін тірек сөздерді қолдана отырып, мәлімдеме жасаңыз	көркем және экспрессивті құралдарды қолдана отырып, өз идеяларын, сезімдерін, ойларын түсіндіру үшін мәлімдеме жасау	ұлдар / қыздар:	ұлдар / қ
			өз түсініктерін, идеяларын, сезімдерін, көзқарастарын жеткізу үшін бағалау мәлімдемесін жасау	тақырып түсіндіру, сұрақтар және ұқс шығарма тұрғысын

3) "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау" бөлімі:

7-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	• 7-сынып	• 8-сынып	• 9-сынып	• 10-сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстарды презентациялау	7.3.1.1 ұлдар / қыздар: дайын жұмысты кең аудиторияға таныстыру (көрме, сән көрсетілімі); 7.3.1.2 ұлдар / қыздар: мәтінді өзектілік, құндылық, сапа және пайдалылық тұрғысынан бағалайтын сұрақтарды құрастыру	8.3.1.1 ұлдар / қыздар: онлайн платформаларда кең аудиторияға дайын жұмыстың презентациясын ұйымдастыру; 8.3.1.2 ұлдар / қыздар: қорытындылар мен талдаулар негізінде әртүрлі сұрақтарды тұжырымдау	9.3.1.1 ұлдар / қыздар: медиа құралдар мен онлайн платформаларды қолдана отырып, зерттеу жобасының презентациясын ұйымдастырыңыз; 9.3.1.2 ұлдар / қыздар: оқылған мәтін негізінде сұрақтар мен өз идеяларын тұжырымдау, факт пен пікірді ажырату	10.3.1.1 ұлдар / қыздар: медиа құралдар мен онлайн платформаларды қолдана отырып, зерттеу жобасының презентациясын ұйымдастырыңыз; 10.3.1.2 ұлдар / қыздар: көркем шығармашылық презентациялар бойынша
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	7.3.2.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс тапқан идеялар мен тақырыптарды талқылау және бағалау	8.3.2.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында көрініс тапқан идеялар мен тақырыптарды талдау және бағалау үшін критерийлерді қолдану	9.3.2.1 ұлдар / қыздар: тарихи, әлеуметтік және мәдени контекстерді өз жұмыстарында және басқалардың еңбектерінде қолдану	10.3.2.1 ұлдар / қыздар: өз шығармашылығын және басқалардың тарихи, әлеуметтік және мәдени мәдениетін талдау және бағалау
3.3 Әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау	7.3.3.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысын және басқалардың жұмысын жасау үшін қолданылатын әдістер	8.3.3.1 ұлдар / қыздар: жасалған өнімнің сапасын талдау және бағалау үшін пайдаланылған әдістерді және тәсілдерді, критерийлерді қолдану;	9.3.3.1 ұлдар / қыздар: өнімнің сапасын бағалау критерийлерін және өнімнің сыртқы түрін анықтайтын факторларды тұжырымдау;	10.3.3.1 ұлдар / қыздар: мәтін сипаттамалық форматын қолдана отырып, өнімнің сыртқы түрін анықтайтын факторларды

	мен тәсілдерді талқылау және бағалау; 7.3.3.2 ұлдар / қыздар: кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді түсіну	8.3.3.2 ұлдар / қыздар: өз сөйлеу тілінде кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді қолдану	9.3.3.2 ұлдар / қыздар: кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді дұрыс таңдау және қолдану	және бағалау; 10.3.3.2 ұлдар / қыздар: кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді дұрыс таңдау және қолдану
3.4 Жұмысты бейімдеу және жетілдіру	7.3.4.1 ұлдар / қыздар: үлгі немесе алгоритмді қолдана отырып, жұмысты және басқалардың жұмысын жақсарту бойынша ұсыныстар тұжырымдау; 7.3.4.2 ұлдар / қыздар: сөздік көмегімен емле қателерін түзету, сөйлемдерді өңдеу арқылы мәтінді реттеу	8.3.4.1 ұлдар / қыздар: пайдаланылған идеялар мен тәсілдерді талдау және бағалау негізінде өз жұмысын және басқалардың жұмысын бейімдеу, жетілдіру бойынша сыни ұсыныстар жасау; 8.3.4.2 ұлдар / қыздар: сөздік көмегімен емле мен тыныс белгілерінің қателерін түзету арқылы мәтінді түзету	9.3.4.1 ұлдар / қыздар: мұғалімнің көмегімен өз жұмысының және басқалардың жұмысының мақсаты мен маңыздылығын бағалауды және өз көзқарасын ұсыну; 9.3.4.2 ұлдар / қыздар: мәтінді семантикалық, нақты, логикалық кемшіліктерді түзету арқылы реттеу	10.3.4.1 ұлдар / қыздар: өз жұмысының және басқалардың жұмысын мақсаты мен маңыздылығын бетінше бағалауды және өз көзқарасын ұсыну; 10.3.4.2 ұлдар / қыздар: мәтінді семантикалық, нақты, логикалық кемшіліктерді түзету арқылы реттеу

48. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

49. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

білім алушыларға арналған

негізгі орта білім беру

деңгейінің 7-10-сыныптары

"Технология" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарламасы

1-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	7.1.1.1 технология кабинетінің техникасының жалпы ережелерін білу; 7.1.1.2 нұсқаулығына сүйеніп жұмыс орнын дайындау тәртібін білу; 7.1.1.3 көмекші жоспар мен негізінде монографиялық материал жасаңыз
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.1 жеке қорғану құралдарын мақсатын түсіндіру; 7.1.2.2 құралдармен жұмыс тәсілдерін білу
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	7.2.1.1 өнімдерді аспаздық санитарлық ережелері мен білу;

		7.2.1.2 өнімдерді аспаздық санитарлық-гигиеналық м түсіндіру
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	7.2.2.1 тамақ өнімдеріне ме және термиялық әсер етуге құралдар мен жабдықтард атау және түсіндіру; 7.2.2.2 диалогқа қатысу, ди семантикалық және грамм бірлігін қамтамасыз ету, ди терминдерді қолдану
	Өнімдерді турау	7.2.3.1 өнімдерді тураудың түсініктері мен әдістерін біл 7.2.3.2 көкөністерді турауды әдістері мен түрлерін атаң
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	7.2.4.1 берілген реттілік бой дайындау ретін атау; 7.2.4.2 пісірудің технологиял сақтай отырып, бутербродт жұмыртқадан, шикі және п көкөністер мен жемістерде сусындардан жасалған тағ бетінше дайындау; 7.2.4.3 технологиялық үрдіс мазмұнын түсіндіру және с барысында пайдалану
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	7.4.1.1 тұрғын үйдің қызме ыңғайлы құрылысының не қағидаларын білу; 7.4.1.2 бөлмені аймақтарға мақсаттары мен әдістерін с
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	7.4.2.1 үйдегі сумен жабды құбыры жүйесінің элемент әрекеттес қағидаларын түс 7.4.2.2 негізгі пәндік термин айту және жазу, оларды бел қолдану

Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	7.1.1.1 технология кабинетін, техникасының жалпы ережесін білу; 7.1.1.2 нұсқаулығына сүйеніп жұмыс орнын дайындау тәртібін білу;
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.2 құралдармен жұмыс қауіпсіз тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойларды анық мазмұны бойынша ашық сұрақ жауап беру
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	7.2.5.1 жадынама мен сызба таңғы асқа үстелді әзірлеу пәнін білу; 7.2.5.2 жасаған жұмыс сапасын бағалау мәлімдемесін жасау
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	7.2.6.1 консервілеудің негізгі әдістерін үйде тамақ дайындау әдістерін білу
Матадан, ағаштан және металдан жасалған материалдарды өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	7.3.1.1 матаның, ағаш пен метал түрлері мен қасиеттерін білу; 7.3.1.3 матаны, ағашты және метал қолмен өңдеуге арналған негізгі құралдар мен құрылғыларды атаңыз; 7.3.1.3 нұсқауларға сәйкес метал қолмен өңдеуге арналған құрал таңдау
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	7.3.2.1 бұйымның техникалық сызбаларын, дайындау және өңдеу тәртібін білу; 7.3.2.2 матаны, ағашты және метал өңдеудің негізгі технологиясын білу; 7.3.2.3 пәндік-графикалық сызбаны отырып, тапсырманың орындалу жоспарлау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	7.4.3.1 үйдегі заманауи тұрмыстық техниканың түрлерін білу; 7.4.3.2 құрылғылардың негізгі сипаттамаларын атаңыз: құрылғы

		шу деңгейі, жұмыс режимді басқару түрі және қосымша
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.2 құрлдармен жұмыс тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	7.1.3.1 жабдықтар мен құрал-саймандардың ақаусыздығын оларды жұмысқа дейін және күту тәртібін білу; 7.1.3.2 заманауи технология машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білу және түсінді 7.1.3.3 кәсіби сөздер мен терминдерді дұрыс таңдау және пайдал
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	7.1.1.2 нұсқаулығына сүйеніп жұмыс орнын дайындау тәсілдерін білу; 7.3.2.2 матаны, ағашты және металды өңдеудің негізгі технологияларын білу; 7.3.2.3 пәндік-графикалық суреттерді отырып, тапсырманың орындалу жоспарлау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	7.3.3.1 тірек сызбасын негізінде жобалау және модельдеу тәсілдерін білу; 7.3.3.2 тақырыптық-графикалық суреттерді сүйене отырып, тапсырманың орындалу барысын ауызша көрсету
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	7.4.3.2 құрылғылардың негізгі сипаттамаларын атаңыз: қуат, энергия, шу деңгейі, жұмыс ретілігін басқару түрі және қосымша 7.4.3.3 тұрмыстық электр аспаптарын пайдалану ережелерін білу 7.4.3.4 ақпаратты кесте, фото, видео нысанында сақтауды жүзеге

	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	7.4.4.1 өнімдердің балғындық әдістерін атау; 7.4.4.2 модельдік жағдайда таңдауды жүзеге асыру; 7.4.4.3 жаднама негізінде аса сақтау мерзімі мен шарттарға тәуелділігі туралы монологтық мәлімдеме жасау
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.2 құрлдармен жұмыс тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойларды анық мазмұны бойынша ашық сөз жауап беру
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	7.1.3.2 заманауи технология машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білу және түсіндіру 7.1.3.3 кәсіби сөздер мен терминдерді дұрыс таңдау және пайдалану
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	7.1.1.2 нұсқаулығына сүйеніп жұмыс орнын дайындау тәсілдерін білу 7.3.2.2 матаны, ағашты және металды өңдеудің негізгі технология операцияларын меңгеру; 7.3.2.3 пәндік-графикалық суреттерді отырып, тапсырманың орындалу жоспарлау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	7.3.3.1 тірек сызбасын негізінде жобалау және модельдеу тәсілдерін білу 7.3.3.2 тақырыптық-графикалық суреттерді сүйене отырып, тапсырманың барысын ауызша көрсету
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	7.4.5.1 киім мен аяқ киімге қажетті құралдардың заманауи түрлерін білу 7.4.5.2 дақтарды кетірудің негізгі әдістерін білу

		атау; 7.4.5.3 келісу және бірлескен шешімге ортақ шешімге келу
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	7.4.6.1 бөлме өсімдіктердің топтарын, бөлме өсімдіктерін өсірудің әдістерін білу; 7.4.6.3 бөлме өсімдіктерге жол жасау, зиянкестермен күресу, бақтау, өсірудің негізгі әдістерін меңгеру; 7.4.6.2 өсімдіктерді бөлмеден орналастырудың негізгі принциптерін баяндау

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	8.1.1.1 технология кабинетінің техникасы ережелерінің маңызын дәлелдеу және түсіндіру; 8.1.1.2 жұмыс орнын ұтымды етіп қауіпсіз ұйымдастыру; 8.1.1.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.1 төтенше жағдайларда көздері мен себептерін білу; 8.1.2.2 қауіпсіздік ережелерінің маңыздылығын сезіне және орындай отырып, материалдар мен пайдалану
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	8.2.1.1 азық-түліктің тағамдық қасиеттерін кестесін қолдана отырып, пайдалану бағалай білу; 8.2.1.2 қажетті нәтиже түрін анықтау әрекетінің мақсаттары мен

		бетінше тұжырымдау
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	8.2.2.1 өнімдерді өңдеудің т... оған қажетті ас үй жабдықтар 8.2.2.2 оқу диалогы барысында мәселесәне өз көзқарасын
	Өнімдерді турау	8.2.3.1 өнімдерді тазалауға турауға арналған құралдар құрылғыларды бағалау; 8.2.3.2 өнімдерді әртүрлі тәсілмен тазалау және өрнектеп турау меңгеру
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	8.2.4.1 тамақ өнімдерінің құрамын мәзір бойынша пропорциялармен араластыру, өңдеу бойынша туралы ақпарат беру; 8.2.4.2 қадамдық нұсқаулармен отырып, өз отбасыңа сүт өнімдерін дәнді дақылдардан, бұршақтан дақылдарынан және макарондардан қарапайым аспаздық тағамдар дайындау; 8.2.4.3 заманауи аспаздық мазмұнын сипаттаңыз
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	8.4.1.1 интерьерді жарықтандыру қазіргі тенденцияларды сапалық ақпарат көздері, орналастыру үйдегі жарықтандыру түрлерін әсерлері, электр қуатын үнсіз әдістерін ұсыну; 8.4.1.2 интерьер бөлшектерін бекіту дағдысын меңгеру
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	8.4.2.1 тазалық-техникалық арналған құралдар мен бұйымдар түрлерін, олардың мақсатын 8.4.2.2 су құбырының қарапайым ақаулықтарын жөндеудің тәсілдерін процестерін жүзеге асыру

Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	8.1.1.2 жұмыс орнын ұтымды етіп жасау, қауіпсіз ұйымдастыру; 8.1.1.3 негізгі ойды анықтау, оны бойынша ашық сұрақтарға жауап беру;
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.2 қауіпсіздік ережелерін біліп, маңыздылығын сезіне және оларды отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 8.1.2.3 тірек сөздер, дайын сөздер бойынша берілген тақырыптың сипаттама құрастыру
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	8.2.5.1 дайын тағамдар мен тағам берудің негізгі тәсілдерін көрсету; 8.2.5.2 бір оқушының жасаған тағам сапасы туралы жағымды қарастыру, мәлімдеме жасау
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	8.2.6.1 азық-түлікті кептіру, суық технологиясын сипаттау, олардың тиімділігін бағалау
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	8.1.1.2 жұмыс орнын ұтымды етіп жасау, қауіпсіз ұйымдастыру; 8.3.1.1 матаның, ағаштың, металдың құрылымы мен негізгі ақауларын сипаттау; 8.3.1.2 матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған қол құралдарының түрлері мен мақсатын атау; 8.3.1.3 құрал-саймандардың бөлшектердің өлшемдерін өлшеу техникасын және шартты белгілерін көмегімен оларды бекітуді
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	8.3.2.1 техникалық сызбалау, сызбаларды оқу, сызбаларды салу; 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындау, өңдеу, атқарылатын жұмыс жоспарын құрастыру, оны ұсыну;

		8.3.2.3 стилистика, құрлым материалдар құралымы тұрмыстық сөйлеу тілін бағалау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	8.4.3.1 тұрмыстық техниканы ерекшеліктерін талқылау, артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау; 8.4.3.2 тұрмыстық құрылғылар негізгі техникасын меңгеру
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.2 қауіпсіздік ережелерін маңыздылығын сезіне және орындай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану
	Жұмыс соңында еңбекті қорғау талаптары	8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен талаптарға сәйкес жабдықтар, құралдарды тазалай білу; 8.1.3.2 құралдармен қауіпсіздік бойынша жадынама құрасу; 8.1.3.3 диалогқа қатысу, өз пікірлерін және басқалардың пікірлерін білдіру
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	8.3.2.1 техникалық сызбаларды суреттерді, кестелерді орындау; 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындауға атқарылатын жұмыс жоспарын оны ұсыну; 8.3.2.3 стилистика, құрлым материалдар құралымы тұрмыстық сөйлеу тілін бағалау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	8.3.3.1 Технологиялық құжаттар қолдана отырып, қарапайым модельдерін жасау; 8.3.3.2 Нұсқаулық бойынша конструкторының көмегімен құрастыруды жүзеге асыру
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	8.4.3.2 тұрмыстық құрылғылар негізгі техникасын меңгеру;

		8.4.3.3 тұрмыстық техниканың түрлеріне күтім жасау құралдары
		8.4.3.4 ақпаратты графикалық және визуалды негізде дәйекті жасау
	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	8.4.4.1 тамақ өнімдерін графикалық сақтау ережелері мен шарттары
		8.4.4.2 негізгі азық-түлік сақтау мен температурасын білу; 8.4.4.3 қазіргі заманғы қапталма материалдарының артықшылықтары мен кемшіліктері туралы айту
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.2 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және орындай отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 8.1.2.3 тірек сөздер, дайындалған материал бойынша берілген тақырыптарды сипаттама құрастыру
	Жұмыс соңында еңбекті қорғау талаптары	8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен еңбек талаптарға сәйкес жабдықтар мен құралдарды тазалай білу
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	8.3.2.1 техникалық сызбаларды оқып, суреттерді, кестелерді орындау; 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындауға қажетті атқарылатын жұмыс жоспарын жасау, оны ұсыну; 8.3.2.3 стилистика, құрлымдық материалдар құралымы түрлерін танып, дыбыстық сөйлеу тілін бағалау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	8.3.3.1 технологиялық құжаттарды оқып, қолдана отырып, қарапайым бұйымдардың модельдерін жасау; 8.3.3.2 нұсқаулық бойынша бұйымдардың конструкторының көмегімен бұйымдарды құрастыруды жүзеге асыру

Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	8.4.5.1 өндірушінің ақпарат (сатпа) негізінде өнімді д (сақтау); 8.4.5. киім мен аяқ киімді қ жөндеуді жүзеге асыру, аяқ және сақтау тәсілдерін көр 8.4.5.3 дұрыс, әдеби тілдің н сәйкес, өз ойларын жазба бiлдiрiп, кезең-кезеңiмен ө бақылауды жүзеге асыру
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	8.4.6.1 топырақтану негізде топырақты өңдеу техникас өңдеу тәсілдерін білу; 8.4.6.2 тыңайтқыштардың е салыстырыңыз: органикал органно-минералды, бактер күрделі, микроэлементтерд тыңайтқыштар; 8.4.6.3 тыңайтқыштарды қс мен уақытын, топырақ пен байланысты олардың түрл дәлелдеу

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	9.1.1.1 технология кабинетін ережелерін өз бетінше тұж 9.1.1.2 жұмыс орнын тиімді ұйымдастыру ережелерін ө қолдану; 9.1.1.3 негізгі ойды анықтау бойынша жоғары деңгейлі жауап беру
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау	9.1.2.1 төтенше жағдайлар т

	талаптары	кезде ден қою алгоритмін 9.1.2.2 құрал-жабдықтармен ережелерін өз бетінше қол, 9.1.2.3 өз көзқарасын дәлел ұсынылған мәселе бойынш қатысу
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	9.2.1.1 өнімнің сапасын сыр бойынша бағалау; 9.2.1.2 негізгі тағамдарды с мен шарттарын ата және са
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	9.2.2.1 етті, құс етін және ба механикалық және жылумен арналған жабдықтар мен к мақсаты мен ерекшелігін т 9.2.2.2 ет, құс және балықты және гидромеханикалық ө технологиялық үрдісінің қ
	Өнімдерді турау	9.2.3.1 ет, құс және балықты және механикалық өңдеуд тәсілдерін көрсету; 9.2.3.2 құс пен балықты ет тәсілдерін білу
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	9.2.4.1 өнімдерді жылумен дайындаудың технологиял жадынамасын жасау, етті, балықты жылумен өңдеу т 9.2.4.2 ет, құс және балық т дайындау ерекшеліктерін, фабрикаттарды дайындау т салыстыру; 9.2.4.3 өнімді жасау үшін қа ақпаратты әртүрлі көздерд оны елестету
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	9.4.1.1 презентация түрінде жұмыстарының заманауи ақпарат ұсыну; 9.4.1.2 жөндеу жұмыстарын

		қазіргі заманғы материалдың ассортиментін, артықшылықтар мен кемшіліктерін, құралдар мен құрылғыларды бағалау
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	9.4.2.1 тұтынушы мен қызматкерлер провайдерінің өзара әрекеттесу мазмұны мен маңыздылығы 9.4.2.2 практикалық іс-әрекеттер "тариф" және "тұтыну көлемі" ұғымдарымен жұмыс жасау, коммуналдық қызметтер үй мазмұнын түсіндіру"
2-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	9.1.1.2 жұмыс орнын тиімді етіп ұйымдастыру ережелерін ескеріп қолдану; 9.1.1.3 негізгі ойды анықтау бойынша жоғары деңгейлі жауап беру
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.2 құрал-жабдықтармен ережелерін өз бетінше қолдану; 9.1.2.3 өз көзқарасын дәлелді ұсынылған мәселе бойынша қатысу
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	9.2.5.1 түске таман ыдыстар, аспаптарды, бокалдарды ұйымдастыру нұсқалары; 9.2.5.2 оқу тапсырмасын орындау барысында өнімді іскерлік коммуникацияның негізгі деңгейін көрсету
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	9.2.6.1 қантты қолдана отырып консервілеудің технологияларын жасаңыз, өнімді герметизациялау әдістерін ұсыну
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	9.3.1.1 эскизге, сызбаға сәйкес ағашты және металды өңдеу құралдар мен құрылғылар

		9.3.1.2 матаны, ағаш пен металл арналған машиналардың қолдану ережелерін өз бетінше қолдану, олардың түйіндері мен элементтерін зерттеу, топтар мен қызметтерді бөлшектеу; 9.3.1.3 тәжірибелік іс-әрекеттерді қайрау құралдарын пайдалану мен меңгеру
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	9.3.2.1 техникалық сызбаларды орындау және дұрыс рәсімдеу 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын талқыланатын тақырып бойынша диалогқа / пікірталасқа қатысу, жүргізудің әртүрлі тәсілдерін қолдану 9.3.2.2 материалдардың параметрлерін анықтау және бұйымды дайындау кезінде қолдану
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	9.4.3.1 тұрмыстық техниканың критерийлерін өз бетінше анықтау 9.4.3.2 техникалық құжаттарды тауардың тұтыну сапасын бағалау
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.2 құрал-жабдықтармен жұмыс ережелерін өз бетінше қолдану
	Жұмыс соңында еңбекті қорғау талаптары	9.1.3.1 жабдықтар мен құралдардың саймандардың ақаусыздығын тексеру және оларды жұмысқа дейін дайындау, кейін күту тәртібін өз бетінше қолдану 9.1.3.2 белгілі бір жұмыс түрін орындау жасалған бұйымдарға үлгі бойынша қауіпсіздік нұсқауын жасау 9.1.3.3 мақсатқа, уақытқа, жерге сәйкес сөйлеу ережелерін сақтай отырып қатысу
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	9.3.2.1 техникалық сызбаларды орындау және дұрыс рәсімдеу 9.3.2.2 материалдардың параметрлерін анықтау және бұйымды дайындау кезінде қолдану

		қасиеттерін анықтау және бұйымды дайындау кезінд
	Технология изготовления изделий для личных нужд	9.3.3.1 берілген үлгі бойынша құрастыру; 9.3.3.2 бұйымды дайындау, жинау кезектілігінің технол картасын жасау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	9.4.3.2 техникалық құжатта тауардың тұтыну сапасын 9.4.3.3 өздігінен жасалған ж көрнекі материалдарды қо монологтық мәлімдеме жа
	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	9.4.4.1 сауда жасаудың зам меңгеру, әлеуметтік тренд р тұтыну туралы пайымдау; 9.4.4.2 сапа сертификаты, те құжаттама, штрих код негіз мен қызметтердің тұтыну с анықтау; 9.4.4.3 оқу диалогы барысы тұтынушылардың құқықта міндеттерін, тұтынушылар құқықтарын қорғаудың за талқылау
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.2 құрал-жабдықтарме ережелерін өз бетінше қол,
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	9.1.3.1 жабдықтар мен құр саймандардың ақаусызды және оларды жұмысқа дей кейін күту тәртібін өз бетін
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	9.3.2.1 техникалық сызбала орындау және дұрыс рәсім 9.3.2.2 материалдардың па қасиеттерін анықтау және бұйымды дайындау кезінд 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын

		талқыланатын тақырып бо диалогқа / пікірталасқа қат жүргізудің әртүрлі тәсілдер
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	9.3.2.1 техникалық сызбала орындау және дұрыс рәсім 9.3.2.2 материалдардың па қасиеттерін анықтау және бұйымды дайындау кезінд 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын талқыланатын тақырып бо диалогқа / пікірталасқа қат жүргізудің әртүрлі тәсілдер
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	9.4.5.1 жууды физикалық ж техникалық процесс ретінд және жуу әдістерін, кезеңд құралдарын атау; 9.4.5.2 жапсырмалардағы т сәйкес әртүрлі маталардан бұйымдарды жуудың зама құралдары мен техникасын күтім жасау құралдарын ор 9.4.5.3 өз сөйлеу тілін міне бағалау, басқалардың міне критерийлер бойынша баға
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	9.4.6.1 топ және сорт санатт мәдени өсімдіктерді жіктеу 9.4.6.2 графикалық түрде то өңдеудің ерекшеліктерін, от азықтандыру, суару, зиянке аурулармен күресу әдістері 9.4.6.3 практикалық іс-әрек өсімдіктерді отырғызу және біліктіліктерін көрсету

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары

Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	10.1.1.1 өрт қауіпсіздігі, элек және тұрмыстық электр құралдарын пайдалану ережелерін білу; 10.1.1.2 авариялық жағдайлар кездегі іс-қимылдар, алғашқы медициналық көмек көрсету, қимылдар тәртібін білу; 10.1.1.3 сөйлеу нормаларын отырып, талқыланатын тақырыпқа диалогқа қатысу
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайлар туындауының алдын алу қажетті жағдайларда тұжырымдау; 10.1.2.2 әр түрлі құралдармен ережелері бойынша нұсқаулармен жасаңыз; 10.1.2.3 тірек сөздер негізін анықтау және негізгі ойды ашып, белгілер бойынша монологиялық мәтін жасау
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	10.2.1.1 тағам пирамидасын тамақтануды құрудың негізгі принципін түсіндіре білу; 10.2.1.2 калорияны, ақуызды, майлардың және көмірсулардың күнделікті нормаларын есептеу әдістерін білу; 10.2.1.3 дененің физиологиялық қажеттіліктері негізінде күнделікті мәзір жасай білу
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	10.2.2.1 дайындалатын тағам өнімдерді жылумен өңдеу және ескере отырып еңбек сыйымдылығын қажетті жабдықтар мен құралдармен жасау 10.2.2.2 сөйлеу нормаларын отырып, өз сөзімен мақсаттар, шарттарға сәйкес жоспар құру, ыстық цехтағы аспазшының орнын сипаттау

	Өнімдерді турау	10.2.3.1 турау пішінінің сорпаға тәуелділігін түсіндіріңіз; 10.2.3.2 тәжірибелік іс-әрекеттер негізгі және қосымша компоненттерді тураудың әртүрлі формаларының қалыңдығын көрсетіңіз
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	10.2.4.1 стандарттардың талдауға тағамдардың мәзірін, алғашқы ингредиенттер мен қамырдан жасалған бұйымдардың дайындаудың техникалық талаптарын талдау; 10.2.4.2 сорпаларды, сорпаға жасалған тағамдарды дайындау технологиялық нұсқаулықтар мен карталарын дербес әзірлеу 10.2.4.3 тағамдарды дайындау температурасы және мәзір бөліп, тағамның сапасын кәсіп бойынша анықтау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	10.4.1.1 үйді күнделікті және жылғы ылғалды тазалаудың мәнін, мазмұнын, құралдары мен талаптарын талдау және салыстыру; 10.4.1.2 тұрғын үйді сапалық нұсқаулық жасау
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	10.4.2.1 есептеуіштердің қолдану есепке алу құралы ретінде принципін түсіну, пәтерде энергиясы мен суды үнемді ұсыну; 10.4.2.2 пәтердегі су - жылу кәріз жүйелерін орынды пайдалану жөніндегі нұсқаулық үлгісін
2-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	10.1.1.2 төтенше жағдайлар кезіндегі іс-қимылдар, алғашқы медициналық көмек көрсету тәртібін білу; 10.1.1.3 сөйлеу нормаларын

		отырып, талқыланатын тапсырмаға қатысу
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайлар туындауының алдын алу қажетті жағдайларда тұжырымдау; 10.1.2.3 тірек сөздер негізін қалай отырып және негізгі ойды ашып, бөлім бойынша монологиялық мәселе;
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	10.2.5.1 жалпы ережелерді үстелге мерекелік қызметтің қажетті майлықтармен және сәндік элементтермен безендіру қажетті жасау; 10.2.5.2 тапсырманы орындау критерийлер бойынша талдау;
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	10.2.6.1 тұздау және ашыту технологияларын салыстыру; 10.2.6.2 алынған өнімнің жоғары сапасының өлшемдері мен әзірлеу;
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	10.3.1.1 технологиялық, экологиялық және пайдалану қасиеттерін отырып, материалды тану және оларды өңдеуге арналған құрал жабдықтардың құрылғыларды үлгі, сурет, таңдау; 10.3.1.2 станок құрылғылардың құрылысын, негізгі және қосымша бөліктерін, қолдану аясын анықтау; 10.3.1.3 металл және ағаш өңдеу бойынша кәсіпорындардың құрал жабдықтарының номенклатурасын графикалық түрде жүйелеу;
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	10.3.2.1 үлгіге сүйене отырып технологиялық құжаттаманың нұсқаларын жасаңыз; 10.3.2.2 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар әдістерді материалдарды қолдану бойынша шешімдерді ұсыну;

		10.3.2.3 шығармашылық идеялар ақпарат көздерін мақсатты пайдалану
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	10.4.3.1 тұрмыстық техника ету мерзімін арттыру тәсілдерін алдын алу әдістерін өздігімен 10.4.3.2 тұрмыстық аспаптарға қарапайым бұзылыстарын себептері мен оларды өз бетінше тәсілдерін болжау
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайлар туындауының алдын алу қауіпін тұжырымдау
	Жұмыс соңында еңбекті қорғау талаптары	10.1.3.1 тазалық талаптарға жабдықтар мен құралдарды тазалай білу; 10.1.3.2 белгілі бір жұмыс түрін өнімді өндіруге қауіпсіздік кезінде сәйкес ақпарат жасау; 10.1.3.3 тірек сөздер, дайын берілген тақырып бойынша мәтіндерін жасау
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	10.3.2.1 үлгіге сүйене отырып технологиялық құжаттаманы нұсқаларын жасаңыз; 10.3.2.2 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар әдістерді материалдарды қолдану бойынша шешімдерді ұсыну; 10.3.2.3 шығармашылық идеялар ақпарат көздерін мақсатты пайдалану
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	10.3.3.1 түпнұсқа модельде тәжірибесін талдаңыз; 10.3.3.2 материалдарды өңдеу тәсілдерін және бұйымдарды

		дайындаудың инновациял технологияларын қолдану
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	10.4.3.1 тұрмыстық техника ету мерзімін арттыру тәсілдерін алдын алу әдістерін өздігімен жасау; 10.4.3.2 тұрмыстық аспаптарға қарапайым бұзылыстарын және себептері мен оларды өз бетінше тәсілдерін болжау; 10.4.3.3 берілген тақырып бойынша Интернетті пайдалана отырып одан да көп ақпарат көздерінен ақпаратты табу және оны талдау;
	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	10.4.4.1 қаптамадағы ақпарат дұрыс таңдау мақсатында қолдану; 10.4.4.2 қаптамадағы жапсырылған немесе ақпараттың мазмұнын түсіндіру; 10.4.4.3 практикалық қызметтер тауардың құрамын, тағамдың құндылығын және қауіпсіздігін анықтау;
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайлар туындауының алдын алу қауіпін түжырымдау; 10.1.2.3 тірек сөздер негізін және негізгі ойды ашып, белгі бойынша монологиялық мәтін жазу;
	Жұмыс соңында еңбекті қорғау талаптары	10.1.3.1 тазалық талаптарға жабдықтар мен құралдарды тазалай білу
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	10.3.2.1 үлгіге сүйене отырып технологиялық құжаттамаға нұсқаларын жасаңыз; 10.3.2.2 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар әдістерді материалдарды қолдану бойынша шешімдерді ұсыну;

		10.3.2.3 шығармашылық идеялар ақпарат көздерін мақсатты пайдалану
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	10.3.3.2 материалдарды өңдеу тәсілдерін және бұйымдарды дайындаудың инновациял технологияларын қолдану; 10.3.3.3 дайын өнімнің сапасы қойылатын стандартты талқылау қызмет нәтижесін бағалау; 10.3.3.4 дайын өнім сапасы стандартты талаптар негізінде нәтижесін бағалау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	10.4.5.1 қысқы сыртқы киімдерді жүннен, аяқ киімнен жасау бұйымдарды сақтауға салу 10.4.5.2 киім мен аяқ киімді күіе мен иістен қорғаудың құралдарын бағалау; 10.4.5.3 шығармашылық жасау сипатындағы мәселелерді
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	10.4.6.1 тәжірибелік іс-әрекеттерді көкөніс дақылдарының көшеттерін көрсету; 10.4.6.2 бақшадағы жұмыс істеу маңыздылығын атау және өсімдіктерді кесу, аурулар мен зиянкестердің алдын алу, бақша қорғау; 10.4.6.3 бақшадағы жұмыс істеу маңыздылығын атау және топырақ құрылымын жақсарту, азықтандыру, егу шаралары

Психикалық дамуы тех

білім алушыларға арн

негізгі орта білім бе

деңгейінің 7-10-сыныпта

"Технология" пәнін

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарлама

нұсқасы бойынша

2-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының "Көркем еңбек" нұсқасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып (ұлдар):

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекілік өнер	Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері. Табиғаттың микросуреттері	7.1.1.1 әр түрлі контексте, сурет бағытта қоршаған әлемнің элементтерін (композиция, пропорция) білу 7.2.1.1 күрделі шығармашылықпен сезімдерді жеткізу үшін көрнекі элементтерін және өнер құралдарын анықтау, пайдалану
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп - арт, орнату). Өздігінен зерттеу	7.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмысында идеялар мен тақырыптарды және бағалау; 7.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмысын жасау үшін пайдаланылатын әдістер мен тәсілдерді (техника) талқылау және бағалау 7.3.3.2 ұлдар / қыздар: кәсіп

2-тоқсан

Сәндік-қолданбалы өнер	Пиро-графия өнерімен танысу. Көркем күйдіру әдістері мен техникасы	7.1.2.1 әр түрлі тарихи және туындыларын, қолөнер және туындыларының ерекшеліктерін бетінше зерттеу және анықтау 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша сұрақтарға жауап беру, мұғалімнің көмегімен тірек сөздерді анықтау және бекіту
	Эскизді орындау. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.2 әр түрлі графикалық құралдарды қолдана отырып, эскиздер жасау және өнімді жасау үшін графикалық технологиялық құжаттама жасау 7.1.5.3 тірек сөздер негізінде өнімді жасау және негізгі ойды ашып, бейнелеу бойынша монологиялық мәтін жасау 7.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі (қазіргі) техникалар мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбыс тіркесті сөздерді дұрыс айту
	Бұйымдарды көркем күйдіру. Безендіру	7.2.3.1 функционалдық және эстетикалық қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикалық және өнімді әрлеуді жүзеге асыру 7.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 7.2.3.4 тақырыпты және негізгі ойды үшін сөздерді қолдана отырып, типтегі шағын мәтіндер құру 7.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және қолдана отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты кеңірек аудиторияға презентациялау (выставка) 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құндылық

		және пайдалылық тұрғысы бағалайтын сұрақтарды құ
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Ағаш өңдеуге арналған құралдар	7.2.2.1 қазіргі заманғы техн машиналардың құрылымын принципін сипаттау және с құрылымдық, табиғи және материалдарды өңдеу бойн операцияларды орындау; 7.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға 7.2.2.4 оқылғанның мазмұн сұрақтарға жауап беру, түйі сүйене отырып сұрақтарды
	Сүректі механикалық өңдеу кезіндегі жұмысты ұйымдастыру	7.2.6.2 заманауи технология машиналарда қауіпсіз жұм тәсілдерін білу және түсінд 7.2.6.3 ақпаратты қабылдау алынған; идеяларды, сезім түсіндіру үшін тірек сөздер отырып, мәлімдеме жасаң 7.1.6.1 жобаланатын нысан дайындау кезінде конструк және жасанды материалда физикалық, механикалық технологиялық қасиеттерін салыстыру
	Ағаштан бұйымдарды жасау. Дизайн бұйымдар. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.1 функционалдық (тех эстетикалық талаптарға сә объектінің дизайнын әзірл тапсырмаларды орындау; 7.1.5.2 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздер және өнімді жасау үшін гра технологиялық құжаттама 7.1.5.3 тірек сөздер негізінд және негізгі ойды ашып, бе бойынша монологиялық м 7.1.4.1 алынған білім мен та қолдана отырып, болашақ

		анықтай отырып, шығарма белсенділікті жоспарлау и собственные варианты реш 7.1.4.2 бұйымның материал шығындары мен өзіндік құ 7.1.4.3 қарым-қатынас жағд байланысты сөйлеу норма отырып, диалогқа қатысу
	Бұйымдар жасау. Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Бұйымдарды декорлау.	7.2.3.1 функционалдық және эсте қасиеттерін жақсарту үшін материалдарды механикал және өнімді әрлеуді жүзеге 7.2.3.2 бірізділік пен дәлдік отырып, технологиялық құ бойынша күрделі бұйымда 7.3.4.1 ұлдар / қыздар:форм предложения по усовершен своей работы и работ други образцом, алгоритмом; 7.3.4.2 сөздік көмегімен ем түзету, сөйлемдерді өңдеу реттеу
	Көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты кен презентациялау; 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құ және пайдалылық тұрғысы бағалайтын сұрақтарды құ
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Ауыл шаруашылығы өндірісіндегі заманауи техникалық жабдықтар	7.2.5.1 Ауылшаруашылық ө заманауи жабдықтарды си салыстыру және бағалау; 7.1.3.1 шығармашылық иде және дамыту үшін әртүрлі көздерін пайдалану, олард қолайлысын таңдау
	Электр арматурасын және тұрмыстық	7.2.5.2 электр техникалық а

	аспаптарды жөндеу	және тұрмыстық аспаптарды жөндеу; 7.2.5.3 электр тізбектерінде табу; 7.2.5.4 оқу тақырыбы шеңберінде дәлелді монолог құрастыру, тақырыпқа пайымдау, сендіру; 7.2.5.5 ұсынылған тақырыпқа алмасып, диалогқа қатысу
	Тұрғын үй экологиясы. Үйдегі Микроклимат	7.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың қолайлысын таңдау; 7.2.5.5 интерьерді ұйымдастыру, тәжірибелік жұмыстарды орындау (үрдісінде жарықтандыруға жасанды), желдетуге және қойылатын нормалар мен зерделеу және сақтау; 7.3.1.1 дайын жұмысты кенеске презентациялау (выставка); 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құнды және пайдалылық тұрғысынан бағалайтын сұрақтарды құрастыру

2) 8-сынып (ұлдар):

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Мозаика өнері. Мозаика түрлері мен әдістері	8.3.2.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, дизайнерлер) жұмысында идеялар мен тақырыптарға және бағалау үшін критерийлерді қолдану; 8.3.3.1 жасалған өнімнің (шәкінің) жұмыстың) пайдаланылған

		тәсілдерін және сапасын та бағалау үшін критерийлерді 8.3.3.2 өз сөйлеу тілінде кәсіптерминдерді, неологизмдерді
	Эскиз және материалды таңдау. Мозаикалық панельдерге негіз дайындау	8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықтау, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу и испразличные средства графи 8.1.5.3 көмекші жоспар мен негізінде монологиялық ма жасаңыз
	Мозаикалық паноны орындау	8.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі әдістер материалдарды өз бетінше таңдау және біріктіру; 8.1.6.5 қиын дыбыс тіркестері тіліндегі сөздердің айтылу сақтау; 8.2.1.1 күрделі шығармашылық мен сезімдерді жеткізу үшін өнер құралдарын өз бетінше таңдау және пайдалану; 8.2.1.2 синонимдерді, антонимдерді ажырату,мәні тікелей және бейнелі мағы
	Көркем безендіру және жұмыстарды ұсыну	8.3.1.1 онлайн платформалар аудиторияға дайын жұмыс презентациясын ұйымдастыру 8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әр түрлі сұрақтар
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелігі 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат б және жабық сұрақтарға жа

	Ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) дайындау материалдары мен техникаларын зерделеу)	8.1.6.1 Жобаланатын нысанның қасиеттері мен мақсатын ескеріп, конструкциялық, табиғи және материалдарды өңдеу және тәсілдерін анықтау
	Идеяны талқылау және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау	8.1.5.1 функционалдық (техникалық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес) объектінің дизайнын әзірлеу және тапсырмаларды орындау; 8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің бастау әрекетін толықі сипаттай отырып шығармашылық іс-әрекетті
	Материалдарды өңдеу. Бұйымдар жасау	8.2.2.1 қазіргі заманғы техникалық машиналарда конструкциялық материалдарды өңдеу бойынша операцияларды орындау; 8.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша жоғары деңгейлі жауап беру; 8.2.3.1 қол, механикалық құрал-жабдықтарды пайдалана отырып бұйымның функционалдық, эстетикалық сапасын жақсарту материалдарды өңдеу әдісін және қолдану; 8.2.3.2 дербес әзірленген техникалық құжаттама бойынша күрделі (фасонды) бұйымдар жасау; 8.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.2.3.4 диаграммалар/графиктер, фотосуреттер көмегімен нұсқау мәтіндерін жасаңыз; 8.2.2.4 оқылғандардың мазмұнын сұрақтарға жауап беру, түйінді сүйене отырып сұрақтарды 8.2.5.5 өз көзқарасын дәлелдеу

		ұсынылған мәселе бойынша қатысу; 8.2.5.6 дәлелді монолог құру, баяндау, жоспар, диаграммалар, иллюстрациялар негізінде; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және қолданып отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	8.3.1.1 онлайн платформалар арқылы аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыру 8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әртүрлі сұрақтарды
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Үстел ойындары. Пайда болу тарихы	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелігі 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат бөлісі және жабық сұрақтарға жауап
	Үстел ойынының тұжырымдамасы	8.1.4.2 зерттеулер негізінде түрлеріне қажеттілігін анықтау 8.1.4.3 диалогқа қатысу, өз пікірін және басқалардың пікірлерін 8.1.5.1 нысанның дизайнын бойынша тапсырмаларды функционалдық (техникалық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес)
	Үстел ойындарын әзірлеу. Графикалық құжаттама	8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықтау, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу, исполнительные средства графика 8.1.5.3 көмекші жоспар мен негізінде монологиялық мәтін жасаңыз

	Үстел ойынының бөлшектерін жасау. Көркем безендіру	8.1.6.2 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес материалдарды өз бетінше 8.2.3.1 қол құралдары мен жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалануға тоқыма материалдарын өңдеу анықтау және қолдану
	Ойынды сынау. Сауалнама жүргізу және ақпарат жинау	8.3.4.1 пайдаланылған идеялар тәсілдерді талдау, бағалау және жұмысын және басқаларды бейімдеу, жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау; 8.3.4.2 сөздік көмегімен емес белгілерінің қателерін түзетін мәтінді түзету
	Жұмыстарды презентациялау	8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әртүрлі сұрақтарды 8.3.1.1 онлайн платформалар аудиторияға дайын жұмыс презентациясын ұйымдастыру
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Агротехнологияның дамуындағы ғылымның рөлі (тәуелсіз зерттеу	8.2.5.1 ауыл шаруашылығы дамытудың ғылыми тәсілдерін және бағалау; 8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін (оның ішінде ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана таңдалған түрлі ақпарат көзін пайдалану)
	Электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау	8.2.5.2 электр жабдықтары техниканың пайдалану, әрбір және эстетикалық қасиеттерін және бағалау; 8.1.3.1 шығармашылық идея және оны дамыту үшін өзін таңдалған әртүрлі ақпарат көзін пайдалану
	Бөлмелерді жөндеуге арналған заманауи	8.2.5.3 тұрмыстағы жөндеу

		кезінде ақауларды жоюды тәсілдерін табу; 8.2.5.4 тұрмыстағы жөндеу кезінде заманауи материал жабдықтар мен құралдарды (электр) зерттеу, таңдау және пайдалану; 8.2.5.5 өз көзқарасын дәлелдей отырып, ұсынылған мәселе бойынша қатысу; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне жөндеу жұмыстары отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 8.2.6.2 құралдармен қауіпсіздік бойынша жадынама құрасу; 8.2.6.3 көркем және экспрессивті құралдарды қолдана отырып, идеяларын, сезімдерін, ойларын үшін мәлімдеме жасау
	материалдар, жабдықтар мен құралдар (практикалық жұмыс)	

3) 9-сынып (ұлдар):

7-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазіргі интерьердегі сәндік бұйымдар	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және мәдениет өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі сәндік материалдар мен тәсілдерді таныту; 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша және жабық сұрақтарға жауап беріп, ойларды анықтау, оларды қолдану;
	Сәндік интерьер заттарын жасау әдістері мен техникаларын зерттеу	9.1.3.1 теориялық зерттеулер көздерін мақсатты және нәтижелі пайдалану (оның ішінде ақпарат коммуникациялық технологияларды қолдана отырып)
	Сәндік интерьер заттарының стильдері	9.2.1.1 мазмұнды туындылар

	мен заманауи материалдарын талдау	экспрессивті өнер құралдарын талдау және таңдау; 9.2.1.2 мәтіндегі синонимдер, антонимдерді, омонимдерді және көп мағыналы сөздерді олардың мәтіндегі рөлін түсініп, мәнмәтініне сүйене отырып, тікелей және бейнелі мағынаны анықтау; 9.1.6.2 бұйымды талдау үрдісін материалдарды пайдаланудың шешімдерді салыстыру және бағалау; 9.2.3.4 тірек сөздер, дайын және бойынша берілген тақырыпты сипаттама құрастыру; 9.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесін ұлттық мәдениетінің элементі ретінде пайдалану
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Сәулет өнерінің жауһарлары. Қазіргі сәулет. Қазақстан сәулеті (тарих және қазіргі заман)	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді таныту; 9.3.3.1 өнімнің сапасын бағалау критерийлерін және өнімнің анықтайтын факторларды таныту; 9.3.3.2 кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді дұрыс таңдау және қолдану; 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беру, ойларды анықтау, оларды жүйелеу;
	Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары	9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндері мен пішіндердің дизайнын таныту, кезектілігі туралы білімін көрсету; 9.1.5.2 түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттама жасау

		9.1.5.3 жоспар мен көрнекі қолдана отырып, монолог мәлімдеме жасау
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Жиһаз және интерьер заттарын өндіру	9.2.2.2 кәсіпорындардағы өндіріс технологиялық үдерістерді сипаттау; 9.1.4.2 пайданы анықтау үшін тауарлардың өткізу нарықтық қатысуы; 9.1.4.3 мақсатқа, уақытқа, халықаралық сөйлеу ережелерін сақтай отырып қатысу
	Қазіргі стильдер мен материалдар	9.1.5.1 күрделі объектілердің дизайн мен пішіндердің дизайнын кезектілігі туралы білімін кеңейту; 9.1.6.1 техникалық, экологиялық пайдалану сипаттамаларын отырып, өңдеу және өңдеу мен тәсілдерін анықтау
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі / сыртқы көріністегі ландшафт элементтері. Негізгі стильдер мен материалдар	9.1.5.1 күрделі объектілердің дизайн мен пішіндердің дизайнын кезектілігі туралы білімін кеңейту; 9.2.5.1 ландшафтық дизайн стильдерін, заманауи бағыттар элементтерін атау және сипаттау 9.1.3.1 теориялық зерттеулер көздерін мақсатты және нақты пайдалану 9.1.4.3 мақсатқа, уақытқа, халықаралық сөйлеу ережелерін сақтай отырып қатысу

4) 10-сынып (ұлдар):

8-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

Сәндік-қолданбалы өнер	Қазіргі интерьердегі сәндік бұйымдар	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және тектегі өнер, қолөнер және туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді 10.1.2.2 тыңдалған ақпарат мағынасын жеткізе отырып негізінде мәлімдеме жасау
	Идеяны талқылау, дамыту және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау	10.1.4.1 жұмысты орындаудың әдісін анықтай отырып, шығармашылық әрекетті жоспарлау; 10.1.5.1 күрделі нысандарды және пішіндердің дизайнын білімді жетілдіру; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қолдана бағалау монологын құрыңдар
	Сәндік интерьер заттарын жасау	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық және технологиялық құралдарды пайдалана отырып құжаттаманы жасау; 10.1.6.2 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қолдана бағалау монологын құрыңдар 10.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесінде ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 10.2.3.4 диаграммалар/графикалық кестелер/ фотосуреттер көмектесіп сипаттама мәтіндерін құру
	Презентация	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды қолдана бір аудиторияға дайын жұмыс презентациясын ұйымдастыру 10.3.4.1 өз жұмысының және жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өз көзқарасын ұсыну

Дизайн және технология	Сәулет қызметінің заманауи нысандары	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және тектегі өнер, қолөнер және туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді атау; 10.3.3.1 өнімнің сапасын және сыртқы түрін анықтайтын факторларды дәлелдеу және 10.3.3.2 кәсіби сөздерді, терминдер, неологизмдерді қолдану, мен штамптарды пайдалану
	Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (имитирующие или собственные идеи)	10.1.5.1 күрделі нысандарды мен пішіндердің дизайнын білімді жетілдіру; 10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық және технологиялық құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қолдану бағалау монологын құрыңдар
	Сәулет объектісінің макетін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау	10.1.6.2 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қолдану бағалау монологын құрыңдар 10.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар әдістерді материалдарды қолдану бағалау шешімдерді ұсыну; 10.1.6.5 өзіңіз және сыныптас дыбыс айтуын қадағалау
	Шығармашылық жұмыс. Сәулет нысанының макеті	10.2.3.1 өнімді дайындау үрдісін материалдарды өңдеудің оңай әдістерін қолдану; 10.2.3.2 түрлі техниканы, құралдарды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі жасау;

		10.2.3.4 диаграммалар/граф кестелер/ фотосуреттер көм сипаттама мәтіндерін құру
	Жұмыстарды презентациялау	10.3.1.1 медиа құралдар ме платформаларды қолдана бір аудиторияға дайын жұм презентациясын ұйымдас 10.3.2.1 өз шығармаларынд басқалардың шығармалар әлеуметтік және мәдени м талдау және бағалау
3-тоқсан		
	Белгілі бір интерьерге арналған затты жасау (көрме залына арналған модульдік креслолар, балаларға арналған жиһаз, сәндік шамдар). Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды таңдау	10.1.5.1 күрделі нысандард мен пішіндердің дизайнын білімді жетілдіру; 10.1.6.1 техникалық, эколог пайдалану сипаттамалары отырып, материалдарды өң әдістерін өз бетінше таңдау 10.1.6.5 өзіңіз және сыныпт дыбыс айтуын қадағалау
	Графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік	10.1.5.2 өз бетінше түрлі гра құралдарды пайдалана оты графикалық және технолог құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қо бағалау монологын құрыңы
	Бұйымды жасау. Өңдеу	10.2.2.1 материалдарды өңд құралдар мен заманауи те машиналарды таңдау және 10.2.3.1 өнімді дайындау үр материалдарды өңдеудің о әдістерін қолдану; 10.2.3.2 түрлі техниканы, құ және заманауи материалд пайдалана отырып, күрдел жасау;

		10.2.6.1 материалдар мен қолдану қауіпсіздік ережелерін сақтау; қолдану; 10.2.3.4 диаграммалар/графиктер кестелер/ фотосуреттер көмегімен сипаттама мәтіндерін құру; 10.2.3.2 түрлі техниканы, құралдар және заманауи материалдарды пайдалана отырып, күрделі жасау; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс түрін жасалған бұйымдарға қауіпсіздік техникасы бойынша ақпарат жасау; 10.2.6.3 тақырып бойынша бағалау сұрақтарын тұжырымдау, ұқсас сұрақтарға шығармашылық тұрғысынан жауап беру
	Жұмыстарды презентациялау	10.3.1.1 жеке медиа құралдарды платформаларды (бейнероликтер, форум, әлеуметтік желілер) пайдалана отырып, белгілі бір аудиторға жұмыстың тұсаукесерін ұйымдастыру 10.3.1.2 мәтін мазмұнын түсіндіріп, сұрақтар мен идеяларды қолдану
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі ландшафттың заманауи элементтері	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қолдана отырып, бағалау монологын құрыңқы жасау; 10.2.5.1 өз жұмыстарында ландшафт дизайнының стильдерін, заңдылықтарын бағыттары мен элементтерін жасау және қолдану; 10.1.3.1 шығармашылық идеяларды ақпарат көздерін мақсатты пайдалана отырып жасау

		пайдалану
	Шығармашылық идеяларды елестету	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық және технологиялық құралдарды пайдалана отырып, құжаттаманы жасау; 10.3.4.1 өз жұмысының және жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өз көзқарасын ұсыну; 10.3.4.2 мәтінді семантикалық, логикалық, стилистикалық түзету арқылы реттеу
	Интерьердегі жарықтандыру. Жасанды жарықтандыру. Интерьердегі жарықтандыру жобасын әзірлеу (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	10.2.5.2 жарықтандырудың және сипаттау; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс тәсілін жасалған бұйымдарға қауіпсіздік техникасы бойынша ақпарат жасау; 10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық және технологиялық құралдарды пайдалана отырып, құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қоғамдық бағалау монологын құрыңдар
	Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	10.1.4.1 жұмысты орындаудың әдісін анықтай отырып, шығармашылық әрекетті жоспарлау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қоғамдық бағалау монологын құрыңдар 10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық және технологиялық құралдарды пайдалана отырып, құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қоғамдық бағалау монологын құрыңдар

5) 7-сынып (қыздар):

9-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекілік өнер	Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері. Табиғаттың микросуреттері	7.1.1.1 әр түрлі контексте, сәулет бағытта қоршаған әлемнің элементтерін (композиция, пропорция) білу 7.2.1.2 мағынасы жағынан қарама-қарсы сөздерді ажыратып, олардың мәтіндегі рөлін түсіндіру 7.2.1.1 күрделі шығармашылық жеткізу үшін әлемнің көрнекі элементтерін және экспрессия құралдарын анықтауға, таңдауға пайдалануға негізделу
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, қондырғы). Өздігінен зерттеу	7.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысында және басқалардың жұмысында идеялар мен тақырыптарды және бағалау; 7.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысын және жұмысын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді талқылау және бағалау; 7.3.3.2 кәсіби сөздерді, терминологияны неологизмдерді түсіну
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1 тарихи және мәдениеттің қолөнер және дизайн ерекшеліктерін бетінше зерттеу және сипаттау; 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша сұрақтарға жауап беру, мұқият көмегімен тірек сөздерді анықтау және бекіту; 7.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін әртүрлі әдістерді көздерін пайдалану, оларды

		қолайлысын таңдау (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген практикалық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде әртүрлі (қазіргі) техникалар мен көркем маані анықтау, таңдау және біріктіру; 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбыс тіркесті сөздерді дұрыс айт 7.1.6.2 бірқатар заманауи жас емес материалдарды тану, шығармашылық жұмыстар қалай тиімді біріктіруге, өңдеу қолдануға болатындығын а 7.2.1.2 мағынасы жағынан қарама-қарсы сөздерді аж олардың мәтіндегі рөлін тү 7.2.1.1 күрделі шығармашы мен сезімдерді жеткізу үшін көрнекі элементтерін және өнер құралдарын өзекті а және пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты көн таныстыру (көрме, сән көр 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құ және пайдалылық тұрғысы бағалайтын сұрақтарды құ
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Көркем сурет арқылы (батик, гжель, хохлома). Әшекейлеу түрлері. Кескіндеме әдістері мен тәсілдері. Материалдар мен жабдықтар	7.1.2.1 әр түрлі тарихи және туындыларын, қолөнер жә туындыларының ерекшелі бетінше зерттеу және анық 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат б сұрақтарға жауап беру, мұғ көмегімен тірек сөздерді а бекіту; 7.1.3.1 шығармашылық иде және дамыту үшін әртүрлі а көздерін пайдалану, олард қолайлысын таңдау (оның

		ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	7.1.5.2 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздер және өнімді жасау үшін гра технологиялық құжаттама 7.1.5.3 тірек сөздер негізінд және негізгі ойды ашып, бе бойынша монологиялық м 7.1.4.1 алынған білім мен та қолдана отырып, болашақ анықтай отырып, шығарма белсенділікті жоспарлау
	Көркем сурет салу. Декор. Безендіру	7.2.1.1 күрделі шығармашы мен сезімдерді жеткізу үшін көрнекі элементтерін және өнер құралдарын өзекті ан және пайдалану; 7.2.1.2 мағынасы жағынан х қарама-қарсы сөздерді аж олардың мәтіндегі рөлін тү 7.1.6.4 шығармашылық жұм жасау кезінде әртүрлі (қазі техникалар мен көркем ма анықтау, таңдау және бірікт 7.1.6.5 қиын екпінді, дыбыс тіркесті сөздерді дұрыс айт 7.2.6.1 қауіпсіздік ережелер маңыздылығын сезіне жән отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құ және пайдалылық тұрғысы бағалайтын сұрақтарды құ 7.3.1.1 дайын жұмысты кен таныстыру (көрме, сән көр

Дизайн және технология	Тігін бұйымдарын (киім, әшекей бұйымдар, зергерлік бұйымдар) түрлендіру (түрлендіру) және безендіру. Идеяларды әзірлеу. Эскиз	7.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін әртүрлі көздерін пайдалану, олардың қолайлысын таңдау (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана 7.1.5.1 функционалдық (тех эстетикалық талаптарға сә объектінің дизайнын әзірле тапсырмаларды орындау 7.1.5.2 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздер және өнімді жасау үшін гра технол огиялық құжаттаманы әзір 7.1.5.3 тірек сөздер негізінд және негізгі ойды ашып, бе бойынша монологиялық м
	Материалдар мен жабдықтарды дайындау	7.2.2.1 тігін машинасының ақауларды анықтау және ж 7.1.6.2 бірқатар заманауи ж емес материалдарды тану қалай тиімді біріктіруге, өңд қолдануға болатындығын а 7.1.6.3 фурнитура мен әрлеу материалдары мен бұйым топтастырылуы мен сипат анықтау, сипаттау және сал 7.1.6.5 қиын екпінді, дыбыс тіркесті сөздерді дұрыс айт
	Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды өңдеу. Бұйымдарды декорлау.	7.2.3.1 заманауи тоқыма ж материалдары мен түрлі конструкцияларды қолдан технологиялық құжаттама машинасында бұйымдар ж 7.2.3.5 тірек сөздер, дайын ұжымдық тақырыптар бой құрастыру; 7.2.3.3 шығармашылық жү

		бұйымдарды жасау процесі, ұлттық мәдениетінің әлемге пайдалану; 7.1.4.2 бұйымның материалдары мен өзіндік құны; 7.1.4.3 ұлдар/ қыздар қарым-қатынасына байланысты сөздерді нормаларын сақтай отырып қолдану; 7.2.2.2 тігін бұйымдарын ықпалдылық өңдеуге арналған құрылғыларды анықтау, таңдау қолдану; 7.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру;
	Жұмыстарды презентациялау ы	7.3.1.1 дайын жұмысты келісіміне таныстыру (көрме, сән көрсетілуі); 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құндылығы және пайдалылық тұрғысынан бағалайтын сұрақтарды құрастыру; 7.3.4.1 үлгіні, алгоритмді қолданып өзіңіздің және басқалардың бейімдеу, жақсарту бойынша ұсыныстар жасау; 7.3.4.2 сөздік көмегімен емес, түзету, сөйлемдерді өңдеу реттеу
4-тоқсан		
Культура питания	Қазақтың ұлттық тағамдары	7.2.4.2 әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен оларды технологиясын зерттеу және қолдану; 7.2.4.4 тірек сөздер мен жоқ сөздерді Берілген тақырыпқа қысқаша құрастыру (мұғалімнің көмегімен)

	Әлем халықтарының тағамдары (тәуелсіз зерттеу)	7.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың қолайлысын таңдау (оның ақпараттық-коммуникация технологияларды қолдана 7.2.4.1 әр түрлі халықтар мен танымал аспазшыларының тағамдарының ерекшеліктерін және салыстыру; 7.2.4.4 тірек сөздер мен жоқ. Берілген тақырыпқа қысқаша құрастыру (мұғалімнің көмегімен)
	Әлем халықтарының тағамдары. Тәжірибелік жұмыс (суши, пицца, кожа)	7.2.4.2 әлемнің басқа халықтар ұлттық тағамдары мен олардың технологиясын зерттеу және 7.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға 7.2.4.3 әр түрлі тағамдарды арналған өнімдерді, құралдарды жабдықтарды таңдауға қатысқан шешім қабылдау
Үй мәдениеті	Тұрмыстық техниканы таңдау. Тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері	7.2.5.2 эстетикалық және эргономикалық қасиеттерді бағалай отырып, техниканы мақсатына және принципіне сәйкес жіктеу; 7.2.5.3 тұрмыстық техниканың және күту ережелерін зерттеу сипаттау; 7.2.5.5 түсінуді тереңдету және нақтылау үшін мәтін мазмұнын көзқарасты көрсететін сұрақтарға жауаптарды тұжырымдау; 7.2.6.2 заманауи технологиялар машиналарда қауіпсіз жұмыс тәсілдерін білу және түсіндіру 7.2.6.3 ақпаратты қабылдау, алынған идеяларды, сезімдерді түсіндіру үшін тірек сөздерді отырып, мәлімдеме жасау

		7.2.5.1 әр түрлі өсімдіктердің қасиеттерін сипаттау, бағалау, интерьерді безендіру үшін пайдалану; 7.2.5.5 түсінуді тереңдету және нақтылау үшін мәтін мазмұнын көзқарасты көрсететін сұрақтарға жауаптарды тұжырымдау; 7.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысын және (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін пайдаланатын әдістер мен тәсілдерді (техникалық) талқылау және бағалау; 7.3.3.2 қайталау және көшірме пайдаланбай кәсіби сөздер мен терминдерді, неологизмдерді
	Растение как украшение, как элемент интерьера	

6) 8-сынып (қыздар):

10-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақ қолданбалы өнері (ши току, киіз басу). Халық шығармашылығының түрлері. Материалдар мен құрал-жабдықтар	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат бұйымдар және жабық сұрақтарға жауап 8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін өз бетінше әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықтау, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу, исполнительные средства графика 8.1.5.3 көмекші жоспар мен негізінде монографиялық мақалалар жасаңыз

		8.1.4.1 алған білімі мен тәжірбиесін пайдалана отырып, өзінің бейнесін әрекетін толықі сипаттай отырып шығармашылық іс-әрекетті жүзеге асыру;
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декор. Безендіру	8.2.1.1 күрделі шығармашылық жұмыстар мен сезімдерді жеткізу үшін өнер құралдарын өз бетінше таңдау және пайдалану; 8.2.1.2 синонимдерді, антонимдерді ажырату, мән-мағына тікелей және бейнелі мағыналарды таңдау және біріктіру; 8.1.6.4 шығармашылық жұмыстар жасау кезінде әртүрлі әдістерді материалдарды өз бетінше таңдау және біріктіру; 8.1.6.5 қиын дыбыс тіркестерін тіліндегі сөздердің айтылу ерекшеліктерін сақтау; 8.2.3.3 шығармашылық жұмыстар бұйымдарды жасау процесін ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.2.3.4 диаграммалар/графики, фотосуреттер нұсқаулықтар мазмұнын жасау; 8.3.2.1 пәндік терминологияны пайдаланып, өз жұмысында және басқалардың (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарын, тапқан идеялар мен тақырыптарды жүргізу және бағалау үшін қолдану; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтап, маңыздылығын сезіне және пайдаланып отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану
	Жұмыстарды презентациялау. Көрмені ұйымдастыру	8.3.1.1 онлайн платформаларды аудиторияға дайын жұмыстарды презентациясын ұйымдастыру (форумы, социальные сети);

		8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әртүрлі сұрақтард
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақтың ұлттық киімдері. Этностиль. Ою-өрнек және оның стилизациясы	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшелі 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат б және жабық сұрақтарға жа 8.1.3.1 шығармашылық идея және оны дамыту үшін өзд таңдалған әртүрлі ақпарат пайдалану
	Этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім, кеудеше)	8.1.5.1 қызметтік (техникал эстетикалық, эргономикал экологиялық талаптарға сә объектінің дизайнын әзірле тапсырмаларды орындау; 8.1.5.3 көмекші жоспар мен негізінде монологиялық ма жасаңыз; 8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықта графикалық және технолог құжаттаманы әзірлеу, испо различные средства графич
	Этностильде бұйым жасау (бас киім, кеудеше). Безендіру	8.2.3.3 шығармашылық жүл бұйымдарды жасау процес ұлттық мәдениетінің элем пайдалану; 8.2.3.1 қол құралдары мен жабдықтары және оларға а құрылғыларды пайдалана тоқыма материалдарын өң әдістерін анықтау және қол 8.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, таб жасанды) материалдар ме конструкцияларды қолдан өздігінен әзірленген технол құжаттама бойынша күрде жасау;

		8.2.3.4 диаграммалар/графиктер, фотосуреттер нұсқаулықтар, мәтіндерін жасау; 8.3.4.1 пайдаланылған идеялар тәсілдерді талдау және бағалау, өз жұмысын және басқаларының бейімдеу, жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау; 8.3.4.2 сөздік көмегімен емделу, белгілерінің қателерін түзету, мәтінді түзету; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін маңыздылығын сезіне жана отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмыстарды презентациялау	8.3.1.1 онлайн платформалар, аудиторияға дайын жұмыс презентациясын ұйымдастыру (форумы, социальные сети) 8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әртүрлі сұрақтарды
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Халық пішімінің негізінде киім үлгісінің дизайны (бүтін пішілген жең)	8.1.4.2 зерттеулер негізінде түрлеріне қажеттілігін анықтау 8.1.4.3 диалогқа қатысу, өз және басқалардың пікірлерін 8.1.3.1 шығармашылық идея және оны дамыту үшін өздік таңдалған әртүрлі ақпарат пайдалану
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз	8.1.5.1 қызметтік (техникалық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес объектінің дизайнын әзірлеу, тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2 графикалық және тек құжаттарды әзірлеу. Графикалық құралдарын қолдана отырып жасаудың дәйектілігі мен үй әдістерін анықтау;

		8.1.5.3 көмекші жоспар мен негізінде монологиялық ма жасаңыз
	Материалдарды, құрал-саймандар мен жабдықтарды дайындау	8.2.2.1 тігін машиналарына құрылғыларды таңдау және (ойылған ілмектерді өңдеу, ілгегін жалғау); 8.1.6.3 изучать, табиғи және былғары мен жүннің түрлері қасиеттерін анықтау және 8.2.6.2 құралдармен қауіпсіз бойынша жадынама құрас 8.2.6.3 көркем және экспресс құралдарды қолдана отырып идеяларын, сезімдерін, ойлар үшін мәлімдеме жасау
	Халықтық пішу негізінде өнімді жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Ою-өрнек элементтерімен безендіру	8.2.3.1 қол құралдары мен жабдықтарын оларға арналған құрылғыларды пайдалана тоқыма материалдарын өңдеу әдістерін анықтау және қол 8.2.3.4 диаграммалар/графиктер, фотосуреттер нұсқаулықтар, мәтіндерін жасау; 8.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи жасанды) материалдар мен конструкцияларды қолдана әзірленген технологиялық бойынша күрделі бұйымда 8.3.3.1 жасалған өнімнің (шәкі жұмыстың) пайдаланылған тәсілдерін және сапасын та бағалау үшін критерийлерд 8.3.3.2 өз сөйлеу тілінде кәсіптерминдерді, неологизмде
	Жұмыстарды презентациялауы	8.3.1.1 онлайн платформалар аудиторияға дайын жұмыс презентациясын ұйымдастыру (форумы, социальные сети)

		8.3.1.2 қорытындылар мен негізінде әртүрлі сұрақтард
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьерге арналған сәндік бұйымдар (2D /3D форматында). Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау	8.1.6.2 өнімді дайындау жән заманауи және дәстүрлі ем материалдарды өз бетінше понимая, как они могут быг использованы; 8.1.6.4 шығармашылық жұп жасау кезінде әртүрлі әдіст материалдарды өз бетінше таңдау және біріктіру; 8.1.6.5 қиын дыбыс тіркесте тіліндегі сөздердің айтылу сақтау
	Интерьерге арналған сәндік 2D/3D өнімдерін жасау	8.2.5.3 материалдар мен те бетінше анықтай және таңд эстетикалық және техника сәйкес келетін интерьерге бұйымдар жасау; 8.3.4.1 пайдаланылған идея тәсілдерді талдау, бағалау н жұмысын және басқалард бейімдеу, жетілдіру бойын ұсыныстар жасау; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелер маңыздылығын сезіне жән отырып, материалдар мен пайдалану; 8.2.6.3 көркем және экспре құралдарды қолдана отыр идеяларын, сезімдерін, ойл үшін мәлімдеме жасау
	Өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі	8.1.3.1 шығармашылық иде және оны дамыту үшін өзд таңдалған әртүрлі ақпарат пайдалану; 8.2.5.1 ауыл шаруашылығы дамытудағы ғылыми тәсілд және бағалау;

		8.1.4.3 диалогқа қатысу, өз және басқалардың пікірлері
	Медицинадағы, фитотерапиядағы және косметологиядағы өсімдіктер	8.1.3.1 шығармашылық идея және оны дамыту үшін өздік таңдалған әртүрлі ақпарат пайдалану; 8.2.5.2 медицинада, шөп ар және косметологияда өсімдіктер зерттеу, талқылау және бағалау; 8.2.5.5 өз көзқарасын дәлелдеу және ұсынылған мәселе бойынша қатысу

7) 9-сынып (қыздар):

11-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік - қолданбалы шығармашылық	Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы. Қазақ кілемдері. Алаша. Кілем тоқу. Гобелен. Қазіргі кілемдер	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді 9.1.2.2 таңдалған ақпарат бойынша және жабық сұрақтарға жауап ойларды анықтау, оларды 9.1.3.1 теориялық зерттеулер көздерін мақсатты және нәтиже пайдалану; 9.2.2.2 кәсіпорындардағы өндіріс технологиялық үдерістердің сипаттау; 9.2.2.4 мазмұны бойынша бағалау сұрақтарын құрастыру
	Кілем тоқуға арналған материалдар мен құрал-жабдықтар	9.1.6.4 шығармашылық жұмыс талдау кезінде бірқатар техник көркем материалдарды қолдану дайын шешімдерді бағалау;

		9.1.6.5 өз дыбыс айтуын ба 9.1.5.1 күрделі объектілерді мен пішіндердің дизайнын кезектілігі туралы білімін к 9.1.5.3 жоспар мен көрнекі қолдана отырып, монолог мәлімдеме жасау 9.1.4.1 жұмыстың реттілігін отырып, шығармашылық к жоспарлау
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Сәннің заманауи стильдері (өз бетінше зерттеу)	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерд атау; 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат б және жабық сұрақтарға жа ойларды анықтау, оларды 9.1.3.1 теориялық зерттеуле көздерін мақсатты және на пайдалану
	Дайын бейнені талдау: макияж, шаш, әшекей бұйымдар	9.1.6.2 бұйымды талдау үрд материалдарды пайдалану шешімдерді салыстыру жә 9.1.6.5 өз дыбыс айтуын ба
	Зерттеу жобасының презентациясы	9.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды қолдана жобасының пезентациясы
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Қарапайым геометриялық пішіндердің "Fast cloth" сәнді киімінің дизайны (пончо, кейп, туника). Киім мен бұйымдардың заманауи өндірісі: функционалдылық, стиль және материалдар	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерд атау; 9.1.3.1 теориялық зерттеуле көздерін мақсатты және на

		пайдалану; 9.2.2.2 кәсіпорындардағы өндіріс технологиялық үдерістерді бақылау сипаттау; 9.2.2.4 мазмұны бойынша бағалау сұрақтарын құрастыру
	Техникалық және дизайнерлік инновациялар	9.1.5.1 күрделі объектілердің құрылыс мен пішіндердің дизайнын бақылау кезектілігі туралы білімін кеңейту 9.1.5.2 түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, графикалық технологиялық құжаттаманы жасау
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі/ экстерьердегі ландшафт элементтері	9.1.5.1 күрделі объектілердің құрылыс мен пішіндердің дизайнын бақылау кезектілігі туралы білімін кеңейту 9.2.5.1 ландшафтық дизайнның стильдерін, заманауи бағыттарды, элементтерін атау және сипаттау 9.2.5.5 ұсынылған мәселе бойынша пікірталасқа қатысып, өз пікірін дәлелдей алу; 9.1.3.1 теориялық зерттеулерді көздерін мақсатты және нақты пайдалану
	Танымал стильдер. Жоспарлаудың негізгі ережелері мен әдістері, түс схемасы.	9.1.5.1 күрделі объектілердің құрылыс мен пішіндердің дизайнын бақылау кезектілігі туралы білімін кеңейту 9.2.5.3 қолданыстағы бірегей дизайн техниканы, конструкцияларды қазіргі заманғы материалдармен жасау 9.3.3.2 кәсіби сөздерді, терминдер, неологизмдерді дұрыс таңдау және қолдану; 9.3.3.1 өнімнің сапасын бағалау критерийлерін және өнімнің сапасын анықтайтын факторларды

8) 10-сынып (қыздар):

12-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік - қолданбалы шығармашылық	Қолмен кілем жасау: бұйымның эскизін жасау,	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және мәдениеттегі өнер, қолөнер және қолданбалы туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді таныта білу; атау; 10.1.3.1 шығармашылық идеяларды ақпарат көздерін мақсатты пайдалану; 10.1.2.2 тыңдалған ақпараттың мағынасын жеткізе отырып, негізінде мәлімдеме жасау; 10.2.2.2 кәсіпорындардағы технологиялық үдерістің заңдылығын білу және түсіну
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдарды (киіз, мата) және құралдарды дайындау	10.1.6.4 шығармашылық жұмыс жасау кезінде бірқатар әдістерді материалдарды қолдану бағытында шешімдерді ұсыну; 10.1.5.1 күрделі нысандарды жасау мен пішіндердің дизайнын жасау білімді жетілдіру; 10.1.6.5 өзіңіз және сыныптас отандыбыс айтуын қадағалау; 10.1.4.1 жұмысты орындаудың әдісін анықтай отырып, шығармашылық әрекетті жоспарлау
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декор. Безендіру	10.2.1.1 мазмұнды және түрлі туындыларды жасау үшін эскиздік және өнер құралдарын дербес қолдану; 10.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдарды жасау процесін

		ұлттық мәдениетінің элементтерін пайдалану; 10.2.3.4 диаграммалар/графиктер, кестелер/фотосуреттер көмегімен сипаттама мәтіндерін құру 10.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін оның маңыздылығын сезіндіріп отырып, материалдар мен пайдалану
	Жұмыстарды презентациялау. Көрмені ұйымдастыру	10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды қолдана отырып, бір аудиторияға дайын жұмысты презентациясын ұйымдастыру 10.3.1.2 мәтін мазмұнын түсіндіріп, сұрақтар мен идеяларды қолдану 10.3.2.1 өз шығармаларындағы басқалардың шығармаларымен әлеуметтік және мәдени мәнін талдау және бағалау
2-тоқсан		
Дизайн и технология	Жеке имиджді құру технологиясы, идеяларды дамыту	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және мәдениеттегі өнер, қолөнер және туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді пайдалану; 10.1.3.1 шығармашылық идеяларды ақпарат көздерін мақсатты пайдалану; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қолдану бағалау монологын құрыңдар
	Макияж, шаш, әшекей арқылы жеке бейне жасау	10.1.6.2 өнімді дайындау және үрдісінде материалдарды пайдалану өзіндік шешімдері мен тәсілдерін 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қолдану бағалау монологын құрыңдар

	Өзіңіздің жеке бейнесін жасау үшін киім/әшекей жиынтығын жасау эксперименті	10.1.5.1 күрделі нысандарды жасау мен пішіндердің дизайнын білімді жетілдіру; 10.1.6.3 тоқыма, тоқыма емес материалдарды өз бетінше жасау басқа да заманауи, дәстүрлі материалдарды өз бетінше жасау; 10.2.3.1 бұйымды дайындау материалдарды өңдеу тәсілдерін білімді жетілдіру; 10.3.4.1 өз жұмысының жөн-жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше білдіріп, өз көзқарасын ұсыну; 10.3.4.2 мәтінді семантикалық, логикалық, стилистикалық тұрғыдан түзету арқылы реттеу
	Жұмыстарды презентациялау ы	10.3.1.2 мәтін мазмұнын түсінікті сұрақтар мен идеяларды қолдану 10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды қолдана бір аудиторияға дайын жұмыс презентациясын ұйымдастыру
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Сәнді киімдерді жобалау	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және тектегі өнер, қолөнер және туындыларындағы әртүрлі материалдар мен тәсілдерді білімді жетілдіру атау; 10.1.3.1 шығармашылық идеяны ақпарат көздерін мақсатты пайдалану; 10.1.4.3 сөйлеу нормаларын отырып, талқыланатын тақырыпқа / пікірталасқа қатысу жүргізудің әртүрлі тәсілдерін білімді жетілдіру; 10.2.2.2 кәсіпорындардағы технологиялық үдерістің заңдылығын білу және түсіну

	Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау	10.1.5.1 күрделі нысандарды мен пішіндердің дизайнын білімді жетілдіру; 10.1.5.2 өз бетінше түрлі граф. құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған ж. көрнекі материалдарды қолд. бағалау монологын құрыңы.
	Бұйымдар жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу	10.2.2.1 заманауи тігін жабды қолдану және тігін машинас. 10.2.2.3 тігін машиналарынд қызметтерді орындау (кесте 10.2.2.4 себеп-салдар байла. құбылыстарды анықтау үші қою; 10.2.3.1 бұйымды дайындау материалдарды өңдеу тәсіл. 10.2.6.1 материалдар мен құ қауіпсіздік ережелерін сақта қолдану; 10.2.6.3 тақырып бойынша т бағалау сұрақтарын тұжыры ұқсас сұрақтарға шығармаш тұрғысынан жауап беру; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс тү жасалған бұйымдарға қауіп техникасы бойынша ақпара жасау
	Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмысты презентациялау	10.1.4.2 пайданы анықтау үш тауарлардың нарықтарын та 10.3.4.1 өз жұмысының жән жұмысының мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше өз көзқарасын ұсыну; 10.1.4.3 сөйлеу нормаларын

		отырып, талқыланатын тақпақтармен диалогқа/ пікірталасқа қатысу, жүргізудің әртүрлі тәсілдерін қолдану; 10.3.1.1 медиа құралдар мен платформаларды қолдана отырып, жобаның тұсаукесерін ұйымдастыру, өнімнің сапасы мен өнімнің тиімділігін анықтайтын негізгі факторларды анықтау;
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі/ экстерьердегі ландшафт элементтері	10.1.5.1 күрделі нысандардың архитектуралық және интерьерлік дизайнның негізгі принциптерін білімді жетілдіру; 10.2.5.1 өз жұмыстарында ландшафт дизайнынң стильдерін, заңдылықтарын бағыттары мен элементтерін танып-біліп және қолдану; 10.1.4.3 сөйлеу нормаларын қолдана отырып, талқыланатын тақпақтармен диалогқа / пікірталасқа қатысу, жүргізудің әртүрлі тәсілдерін қолдану; 10.1.3.1 шығармашылық идеяларды елестету. Материалдар мен жабдықтарды (құрал-саймандарды) дайындау
	Шығармашылық идеяларды елестету. Материалдар мен жабдықтарды (құрал-саймандарды) дайындау	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық және технологиялық құралдарды пайдалана отырып, құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қолдана отырып, бағалау монологын құрыңқылау; 10.3.4.1 өз жұмысының және жобаның мақсаты мен маңыздылығын өз бетінше анықтау және өз көзқарасын ұсыну
	Мерекелерге арналған интерьер дизайны. Шығармашылық идеяларды елестету(эскиз), материалдар мен жабдықтарды (құралдарды) дайындау, жүзеге асыру.	10.1.5.2 өз бетінше түрлі графикалық және технологиялық құралдарды пайдалана отырып, құжаттаманы жасау 10.1.5.1 күрделі нысандардың архитектуралық және интерьерлік дизайнның негізгі принциптерін білімді жетілдіру;

		білімді жетілдіру 10.1.5.3 өздігінен жасалған көрнекі материалдарды қою, бағалау монологын құрыңқы 10.2.5.3 дербестік пен сенім отырып, әртүрлі техниканың конструкцияларды және заман материалдарды пайдалану бірегей бұйымдар жасау 10.3.3.1 өнімнің сапасын жақсы сыртқы түрін анықтайтын факторларды дәлелдеу және 10.3.3.2 кәсіби сөздерді, терминологизмдерді қолдану, мен штамптарды пайдалану

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

74-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым Министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

711-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (әрі қарай – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-

бабының 6) тармақшасы на сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – өз денсаулығына қамқорлықпен қарауға, дене және психикалық қасиеттерін біртұтас дамытуға, салауатты өмір салтын ұйымдастыруда дене шынықтыру құралдарын шығармашылық тұрғыда пайдалануға тұрақты уәждемелер мен қажеттіліктерін қалыптастыру.

3. Оқыту міндеттері:

1) денсаулық мәдениетін қалыптастыру, тұлғаның үйлесімді дамуына септігін тигізу, организмнің функционалдық және бейімдеушілік мүмкіндіктерін арттыру, негізгі дене қасиеттерін дамыту;

2) заманауи сауықтыру жүйелерінің технологияларын, дене бітімі мен сымбатын жеке дара түзету әдістерін меңгеру;

3) дене шынықтыру, оның заманауи адамның тіршілік қызметіндегі рөлі, салауатты өмір салтын қалыптастыру жайлы білім жүйесін меңгеру;

4) дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық-сауықтыру әрекеттерімен шұғылданудың бірігіп өтетін сабақтарында тұлғаның оң қасиеттеріне, ұжымдық өзара іс-әрекеттесу мен шығармашылық серіктестікке, өзара жәрдемдесуге және сыйластыққа тәрбиелеу.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) жеке бас гигиенасы, күн тәртібі, дене жаттығуларының денсаулық жағдайына, жұмыс қабілеттілігімен қозғалыс мүмкіндіктерінің дамуынатигізетін әсері туралы білімдерін қалыптастыру;

2) тұлғалық қасиеттерін, ерік-жігер аясын түзету және дамыту (өзін-өзі және өзара бақылау, шыдамдылық және ұстамдылық, өз сезімдерін білдіру дағдыларын);

3) кеңістіктік және уақыт түсініктерін, қолдың ұсақ моторикасын, дұрыс дене сымбатын дамыту, жалпақтабанның алдын алу;

4) соматикалық бұзылымдардың алдын алу;

5) вербалды, паравербалы және бейвербалы құралдардың көмегімен коммуникацияны орнату мен сақтау білігін қалыптастыру;

6) зейінді және қимылдар мен әрекеттерді ерікті түрде реттей алуын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Оқу процесін ұйымдастыруда психикалық дамуы тежелген білім алушылардың ерекшеліктері ескеріледі: соматикалық әлсіздігі, қимыл үйлесімділігінің бұзылуы, тез шаршағыштық, танымдық әрекеттері мен тәртібінерікті түрде реттеудің жетілмегендігі.

6. Дене шынықтыру сабақтары тұлғалы-бағыттық, сараланымдық тәсілдер негізінде жүзеге асырылады:

1) тұлғалы-бағыттық тәсіл - әрбір білім алушының дене дайындығын, денсаулық жағдайын, тұлғалық қасиеттерін ескеретін, дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық-сауықтыру әрекеттеріне деген саналы қажеттілікті қалыптастырудың жеке дара тәсілдемесін қамтиды;

2) сараланымдық тәсіл - дене шынықтыру сабақтарында білім алушылардың іс-әрекетін қимыл-қозғалыс дамуы мен соматикалық денсаулығының деңгейіне қарай ұйымдастыруды қамтиды. Білім алушылардың топтарға бөлінуі қарастырылады.

7. Оқу жылының басында және соңында арнайы ұйымдастырылған педагогикалық бақылау түрінде білім алушылардың қозғалыс біліктері мен дағдыларының, психикалық қабілеттерінің диагностикасы жүргізіледі. Оқу жылының басындағы бақылау мәліметтері білім алушылардың сараланған топтары үшін білім беру міндеттерін қоюға негіз болады, оқу жылының соңындағы бақылау мәліметтері – оқыту міндеттеріне қол жеткізу дәрежесін анықтауға негіз болады.

8. Дене шынықтыру сабақтарының барысында қимыл-қозғалыс және тұлғалық қасиеттерін дамыту, көру арқылы қабылдау, кеңістікте бағдарлау, өзін-өзі реттеу және коммуникация дағдыларын дамыту бойынша мақсатты-бағытты жұмыс жүргізіледі.

9. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларды кез-келген қимыл әрекетіне үйреткенде мыналар ескеріледі:

1) уәждемелік компонент: қимылға үйрете отырып, жағымды көңіл-күй жағдайын орнату, қозғалысты орындауға қызықтырып, оны сапалы орындауға ынтасын тудыру;

2) білім алушының денсаулық жағдайына, дене жүктемесіне, сақтандыру тәртібін сақтау қажеттілігіне әсер ететін негізгі физиологиялық факторлар;

3) қимыл үйлесімділігін, дәлдігін, статикалық және динамикалық тепе-теңдігін, меңгерген қозғалыс әрекеттерінің тұтастығын дамытудың маңыздылығы;

4) білім алушының дене дайындығы, жеке дара психикалық жағдайы, оның организмінің дене жүктемесіне деген реакциясы;

5) әр білім алушыға дұрыс орындалған жаттығуларды нұсқай отырып және жеткілікті дәрежеде жақсы орындай алмаған жаттығуларды жасауға көмектесе отырып, жекелік ұсынымдар жасау қажеттілігі.

10. Дене шынықтыру сабақтарының тиімділігін арттыру үшін келесі әдіснамалық ұсынымдар ескеріледі:

1) сабаққа дене қасиеттерін дамытуға қажет, әртүрлі дене бөліктеріне арналған жаттығуларды енгізу;

2) дұрыс дене қалпын ұстану, табан күмбезін нығайту, тыныс алу дағдыларын қалыптастыру;

3) әрбір алдыңғы жаттығу кейінгісінің орындалуын жеңілдетеді, әртүрлі бұлшық ет топтарына арналған жаттығулар алмастырылып отырады, өйтпегенде тез арада жергілікті сипаттағы зорығу пайда болады;

4) жүктемені біртіндеп ұлғайту, біртектес жаттығулардың ішінде бірі қарапайым, ал екіншісі бұлшық еттеріне күш түсіретіндей күрделі болуы;

5) үйлестірілуі күрделі, зейін қоюды талап ететін жаттығулар қарапайым құрылымды және айтарлықтай бұлшық ет күшімен орындалатын жаттығулардың алдына қойылады;

6) дене және психикалық дамуының кемістіктерінің орнын толтыруға, дене және көңіл-күй жағдайын қалпына келтіруге бағытталған арнайы жаттығулар мен ойындарды пайдалану;

11. Ақпараттық-коммуникативті технологияларындағы (әрі қарай – АКТ) құзіреттілік теориялық және практикалық сабақтарда АКТ (видео, презентациялар, графиктер, кестелер, өсу динамикасы) пайдалану кезінде қалыптасады.

12. Спорт залыжеңіл атлетика, спорттық ойындар, гимнастика, шаңғы, коньки дайындығы сабақтары білім беру және түзету міндеттерін шешуге мүмкіндік беретін құрал-жабдықтармен қамтамасыз етіледі.

3-тарау. "Дене шынықтыру" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. "Дене шынықтыру" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

4) 8-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

5) 9-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

6) 10-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

14. Бағдарламаның мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтиже түрінде берілген оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

15. Бағдарламаның мазмұны 3 бөлімді қамтиды:

- 1) "Қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері" бөлімі;
- 2) "Қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту" бөлімі;
- 3) "Денсаулық және салауатты өмір салты" бөлімі.

16. "Қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту, негізгі циклдық қимыл дағдыларын батыл меңгеру;
- 2) негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту: тірек-қимыл аппараты, денені және нысанды басқару;
- 3) әралуан жүктеме түрлерін реттеу; қимыл-қозғалыс қабілетін жақсарту үшін қиындықтар мен қауіп-қатерлерді түсіну;
- 4) қимыл-қозғалыс комбинациялары және оларды әртүрлі дене жаттығуларында қолдану реттілігі, дене және психологиялық кедергілерді жеңу;
- 5) қоғамда әрі қарай толыққанды қызмет атқару үшін қажетті дене жүктемелеріне төтеп беру қабілеті;
- 6) өз мүмкіндіктерін түсіне отырып, арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қимыл-қозғалыстардың ретін түрлендіру;
- 7) қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту үшін бірқатар дене жаттығуларының тактикаларын, стратегиялары мен құрылымдық идеяларын қолдану және бағалау;
- 8) білім алушылардың жеке дара білім беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қауіп-қатерлерге жауап қайтара білу дағдыларын дамыту.

17. "Қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту" бөлімі келесі

бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жеке дара білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, өзгермелі жағдайға жауап қайтаруға арналған қимыл-қозғалысқа байланысты алған білімдерін бейімдеу;
- 2) кеңістікті-уақыттық бағдарлауын дамыту;
- 3) қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыруға қажетті бірігіп және тиімді жұмыс жасау бірқатар дағдыларын дамыту;
- 4) ағзаның бейімделу қасиеттерінің дамуын, денсаулықтың нығаяуын және дене дайындығының жоғарылауын бақылаудың жеке дара әдістері;
- 5) дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдері, және өз дене қызметтерін бақылаудың қолжетімді әдістерін меңгеру;
- 6) жарыс іс-әрекеттері және төрелік ету ережелері;
- 7) қимыл-қозғалыстардың әртүрлі мән-мағынасымен шарттастырылған рөлдер және олардың айырмашылықтары.

18. "Денсаулық және салауатты өмір салты" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жеке денсаулық және салауатты өмір салты туралы білімі;
- 2) дене жаттығулары барысында жарақаттанудың алдын алу және дәрігерге дейінгі көмек көрсету;
- 3) ағзадағы дене өзгерістерін бақылау, ағзаны емдеу және сауықтыру үшін қолайлы түзету-дамыту жағдайын жасау;
- 4) денсаулығы жағдайында тұрақты аутқуы бар білім алушының тіршілікке қабілеттілігі;
- 5) дене және психомоторлық аутқуларын ескере отырып,

жаттығулардың іс-әрекет түрлеріне мен қалпына келтіру техникасына сәйкес құрастыру;

б) дене мүмкіндіктері мен шектеулерін, ағзаға тигізетін әсерін ескере отырып, әртүрлі дене жүктемесі бар жаттығулар құрастыру.

19. 5-сыныпқа арналған "Дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері: жеңіл атлетика – бір кедергіден аттап жүру (орындықтар, нығыздалған доп, гимнастикалық таяқша және басқа заттар). 2-3 кедергіден аттап жүру. Кедергілерден аттап берілген қарқынмен жүру (санақпен, шапалақ соғумен); гимнастика – гимнастикалық сапқа тұру және құрылымын өзгертіп қайта тұру, бір қатардан екі қатарға қайта тұру: бір саптық қатардан екі, үш, төрт саптық қатар құру. Қатарда бірінші, екінші және үшіншіге саналу. Бір саптық қатарға жылдамдықпен тұру; жалпы дамытушы (түзету) жаттығулары – затсыз орындалатын жаттығулар; жүрелеп тірену қалпынан жатып тіренуге ауысу және қайтадан жүрелеп тіренуге ауысу; қолдың әртүрлі қалпында (алға созып, белге қойып, желкеге қойып) жартылай жүрелеп отыру; бір аяқпен тепе-теңдік ұстау қалпында қолдарымен қимыл жасау; бір аяқпен тепе-теңдік ұстау; аяқты алмастырып алға адымдау; бір орында 90, 180 градусқа бұрылу, бірнеше баладан қол ұстасып жүру; аяқты аяққа қосып қырындап адымдау; жүкті (250-500 грамм) көтеру және түсіру; дене сымбатына арналған жаттығулар; гантельмен орындалатын жалпы нығайтушы жаттығулар; басына жеңіл жүк (200-250 грамм) қойып кедергіден аттап жүру; қарапайым және түрлі қалыпта асылу мен тірену; аралас асылу: жатып асылу, үстінен асылу, қайқая асылу, бір және екі тақыммен асылу; қарапайым тіренулер: тіреніп жылжу, ұстауды алмастыру (бұрылмай), асылып санап тартылу; акробатика: төсеніште алға, артқа аунау; жатқан қалыптан көпір жасау (көмекпен); нығыздалған доппен жасалатын жаттығулар (салмағы 1-2 кг), допты бір-біріне екі қолмен кеудеден, екі қолмен бастан асыра, екі қолмен астыдан лақтыру, допты жоғары лақтырып, шапалақтан кейін тосып алу; қолындағы доппен әртүрлі қалыпта әртүрлі қимылдар жасай отырып, денені еңкейту және бұру; нығыздалған допты отырған қалыпта, етпетінен жатқан қалыпта бір-біріне аяғымен итеріп домалату; доппен шеңберде, қатарда жаттығулар жасау – допты алдыға, артқа, жанына беру; негізгі бұлшық ет топтарына арналған доппен, гимнастикалық таяқшамен жатып орындалатын жаттығулар;

таяқша қозғалыстарын дене мен аяқ қимылдарымен біріктіру; гимнастикалық қабырғадағы жаттығулар; футбол-доптармен, білім алушылардың зияттық мүмкіндіктеріне қарай әртүрлі заттармен орындалатын жаттығулар кешені; ұлттық және зияткерлік ойындар – "Тоғыз құмалақ", "Асық ату", ұсақ моторикаға арналған жаттығулар, аутотренинг формулаларынан босаңсу, аз қимылды ойындарда өз денесін басқару, даму кемістіктерін түзету тәсілдері; негізгі дене қасиеттерін дамыту мен кемістіктерді түзетуге арналған жаттығулар кешені; шаңғы/кросс/коньки дайындығы – ауа райына және мектептің материалдық базасына байланысты шаңғы/кросс/коньки дайындығы бағдарламалық материалдың басқа түрлеріне бөлінген уақытты қысқарту немесе арттыру есебінен ұлғаюы немесе азаюы мүмкін; шаңғы дайындығы – жылжу әдістері; алма-кезек екі адымды жүріс, бір мезгілдегі екі адымды жүріс, бір мезгілдегі адымсыз жүріс; қиғашынан "жартылай шырша" әдісімен көтерілу; "соқа" тәсілімен тежелу; адымдап бұрылу; жылжудың үйренген әдістерін білім алушылардың мүмкіндіктеріне қарай қашықтықта қолдану; коньки дайындығы – қимыл тепе-теңдігі, конькиді сынап көру; қозғалыста тепе-теңдік сақтау жаттығулары (бір және екі конькиде, қолдың әртүрлі қалпында); топтық жаттығулар – қатармен, үшеулеп, жұптасып, топтасып сырғанау; жылжудың үйренген әдістерін білім алушылардың мүмкіндіктеріне қарай қашықтықта қолдану; кросс дайындығы – кросс дистанциясымен жылжу техникасын меңгеру; кедергілерден өту техникасы; төзімділікті дамыту; ойлы-қырлы жермен жүгіруді жетілдіру, білім алушылардың мүмкіндіктеріне қарай кедергілерден өту; жүгіру жаттығуларын орындау техникасы, өз бетімен меңгеру, дене қасиеттерін дамытуға арналған жүгіру жаттығулары, дене жүктемесінің жеке дара тәртібі; дене қабілеттерін түзетуге және шыдамдылық пен жылдамдық қабілеттерін дамытуға арналған жаттығулар; қозғалмалы және спорттық ойындар – мектептің материалдық базасына және спорттық базасына байланысты спорттық ойындар (таңдауына қарай) бағдарламалық материалдың басқа түрлеріне бөлінген уақытты қысқарту немесе арттыру есебінен ұлғаюы немесе азаюы мүмкін; спорттық ойындар элементтері бар эстафеталар; "Допты шеңбермен қуалау", "Допты жүргізушіге берме", "Доп капитанға", "Қамалды қорғау" қозғалмалы ойындары; спорттық ойындар – үйренген спорттық ойындардағы жылжу техникаларының меңгерілген элементтерінен құралған комбинациялар; жеңілдетілген ереже бойынша ойнау; ойыншылардың саны шектеулі (2:2, 2:3, 3:3) ойындар мен ойын тапсырмалары, үйренген тәсілдерді жетілдіру, жаттықтыру ойыны;

2) қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту: жарыс ережелері, жарыс кезіндегі серіктестік; үйренетін спорт түріндегі техникалық және тактикалық тәсілдерді зерделеу; спорттық қасиеттерді дамытатын жаттығулар, өз дене қасиеттерінің деңгейін бағалау; сабақ кезінде орынға ауысу ережелері; техникалық тәсілдер және үйрену барысында жіберілетін спорт түріне тән қателерді жою; ұжымдық жұмыс барысындағы серіктестермен қарым-қатынас; дене шынықтыру туралы білім негіздері, біліктер және дағдылар;

3) денсаулық және салауатты өмір салты: күн тәртібі мен жеке бас гигиенасын сақтау, дене шынықтыру сабақтарындағы қауіпсіздік техникасы, үйренетін спорт түрлері жайлы теориялық білім, салауатты өмір салты (әрі қарай – СӨС) бойынша базалық білім; дене жаттығулары, ұйқы және тамақтанудың, дене жаттығуларының гигиенасы; дене шынықтыру бойынша күн тәртібін сақтау мен тапсырмаларды орындаудың қажеттілігі жайлы мәлімет; үйренетін спорт түрлерімен айналысу үшін құрал-жабдықтарды дайындау; шынықтыру тәсілдері, өзін-өзі реттеу мен өзін-өзі бақылау әдістері.

20. 6-сыныпқа арналған "Дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері: жеңіл атлетика – бір кедергіден аттап жүру (орындықтар, нығыздалған доп, гимнастикалық таяқша)²⁻³ кедергіден аттап жүру, кедергілерден аттап берілген қарқынмен жүру (санақпен, шапалақ соғумен); кіші допты отырып, тұрып алысқа арқадан иық арқылы лақтыру, 1,5-2 кг нығыздалған допты орнынан лақтыру, гранатаны алысқа нысанаға лақтыру, кіші допты нысанаға лақтыру; гимнастика – саппен жүру жаттығулары, команда бойынша жылдамдықты өзгерту, команда бойынша бұрылу және қозғалу, қол мен аяқ қозғалыстарын үйлестіріп жүру, қолды қозғалтып жүру – белге, иыққа, артқа, желкеге, екі жаққа, жоғары, кедергіден аттап жүру (гимнастикалық орындықтар, нығыздалған доптар), қолға зат ұстап жүру (гимнастикалық таяқша, доп, күрзі және басқа заттар), қырындап (аяқты аяққа қосып адымдап) жүру және арқасын алдыға беріп дыбыс сигналына қарай түзу 15-25 м жүру; бастың, қолдың, дененің, аяқтың негізгі қалыптары мен қимылдары (заттармен және затсыз); сермеу: жаттығулар гимнастикалық қабырғаның немесе басқа тіректің жанында орындалады; дұрыс дене

сымбатын қалыптастыруға, нық тұрысын сақтап қалуға, шайқалып тұрған алаңқайдақолын қимылдата отырып әртүрлі бастапқы қалыпты сақтауға арналған жаттығулар; басын алдыға, артқа, оңға, солға еңкейту; басын оңға және солға бұру; басын айналдыра қимылдату; бір және екі қолын алдыға, жанына, жоғары, артқа көтеру; қолдарын бет және бүйір жазықтықтарында айналдыра қозғалту; қолдарын бұгу және жазу (көрсетілген жаттығулар затсыз және заттармен орындалуы мүмкін – таяқшалар, доптар, жалаушалар); таяқшалармен орындалатын жаттығулар (таяқша желкеде, жауырында, арқа жағында қолдың шынтақ буынының астында, төменде-артта түзу қолдарында), салмағы 1,5-2 кг нығыздалған допты тұрған, отырған қалыпта, еркін тәсілмен және тапсырмаға сәйкес лақтыру және тосып алу, нығыздалған допты бір-біріне иықтан, арқаның артынан беру, лақтыру; гимнастикалық қабырғадағы жаттығулар, гимнастикалық қабырғамен тек қана қолдарының көмегімен өремелеу (жоғары, төмен), асылып тұрып аяқтарын кезекпен және бір мезгілде бұгу және көтеру, гимнастикалық қабырғадан ұстап тұрып, оған арқасын беріп тұрғанда алдыға сол аяқпен, оң аяқпен алдыға қадам жасау; гимнастикалық орындықтағы жаттығулар, орындыққа отырып, аяқтарын бір мезгілде және кезекпен бұгу және жазу, орындыққа атқа мінгендей отырып, оң және сол аяғына қарай кезекпен еңкею, орындыққа отырғанда артқа шалқаю (аяқтарын серіктесі ұстап тұрады), қолдары белінде, желкесінде; ұлттық және зияткерлік ойындар – Қазақстанның ұлттық қозғалмалы ойындарымен танысу, қозғалмалы халық ойындарының негізінде дене қасиеттерін, буындардың қозғалмалылығын дамыту; "Тоғыз құмалақ", "Асық ату" ұлттық ойындары, спорттық базаның мүмкіндіктеріне қарай ұлттық ойындар, ұсақ моторикаға арналған жаттығулар, аутотренинг формулаларынан босаңсу, аз қимылды ойындарда өз денесін басқару, даму кемістіктерін түзету тәсілдері, үйлесімділік қабілеттерін дамытуға арналған қозғалмалы ойындар; шаңғы/кросс/коньки дайындығы; ауа райына және мектептің материалдық базасына байланысты шаңғы/кросс/коньки дайындығы бағдарламалық материалдың басқа түрлеріне бөлінген уақытты қысқарту немесе арттыру есебінен ұлғаюы немесе азаюы мүмкін; шаңғы дайындығы – бір мезгілдегі бір адымды жүрістегі қозғалыс үлгісін меңгеру, білім алушылардың мүмкіндігіне қарай қашықтыққа жылжудың үйренген әдістерін қолдану; коньки дайындығы – конькимен сырғанаудың техникалық тәсілдері, жылжудың үйренген әдістерін білім алушылардың мүмкіндіктеріне қарай қашықтықта қолдану; кросс дайындығы – жүгіру

жаттығуларын орындау техникасы, дене қасиеттерін дамытуға арналған жүгіру жаттығулары, дене жүктемесінің жеке дара тәртібі; дене қабілеттерін түзетуге және шыдамдылық пен жылдамдық қабілеттерін дамытуға арналған жаттығулар; қозғалмалы және спорттық ойындар – шығармашылық рөлдік сюжетті ойындар, затпен қимылдайтын жұптық ойындар; сюжеттік ойындар; қозғалмалы ойындар мен эстафеталар: "Дәл нысанаға", "Допқа таласу", "Епті және мерген", "Допқа тигіз", "Бекіністі қорғау", "Ұршықты қорғау"; таңдау бойынша спорттық ойындар – спорттық ойындар бойынша техникалық тәсілдер, үйренген тәсілдерді жеңілдетілген ереже бойынша жаттығу ойынында қолдану, тәсілдерді қиюластыру, ойын орнын таңдау;

2) қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту:

Олимпиадалық және паралимпидалық қозғалыстарының, дене мәдениеті мен спорттың (соның ішінде адаптивті) пайда болуы және даму тарихының негіздері; дене қасиеттерін дамытуға арналған жаттығулар мен қозғалмалы ойындар; өз дене қасиеттерінің деңгейін бағалау; ұжымдық жұмыс барысындағы серіктестермен қарым-қатынас; сыни ойлау дағдыларын дамытатын топтық жаттығулар, рөлдік коммуникативті ойындар; жеке тапсырмаларды орындау жаттығуларындағы дәлдік, бақылау және икемділік; мазмұны мен статусы жағынан әралуан психогимнастикалық ойындар; жарыс ережелері, жарыс кезіндегі серіктестік; организмнің жас ерекшеліктері мен қозғалыс қызметінің дене дамуы мен дене дайындығына тигізетін әсері, организмнің қорғаныс қасиеттері және дене шынықтыру арқылы алдын-алу шаралары;

3) денсаулық және салауатты өмір салты: күн тәртібі мен жеке бас гигиенасын сақтау, дене шынықтыру сабақтарындағы қауіпсіздік техникасы, тыныс алу түрлері, үйренетін спорт түрлері жайлы бастапқы теориялық білім, негізгі дене қасиеттерін дамыту мен кемістіктерді түзетуге арналған жаттығулар кешені, СӨС бойынша базалық білім; өмірлік маңызы бар қозғалыс біліктері мен дағдыларын, жеке дара қозғалыс қабілеттерін дамытуға арналған дене жаттығулары; ауа ванналары (жылы, бейтарап, салқын, суық, өте суық), күн бұлау (ережесі, мөлшерлемесі).

21. 7-сыныпқа арналған "Дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері: жүгіру, секіру және лақтыру, бір

орында жоғары секірудегі, 7-9 қадам екпінмен секірудегі қол мен аяқ қимылының техникасы, жерге қону; кіші допты (теннис, хоккей) және әртүрлі жеңіл заттарды бір орыннан, бір қадамнан, үш қадамнан "арқадан иық арқылы" әдісімен қашықтыққа, қабырғадан кері ыршып түсу қашықтығыналақтыру; гимнастика – гимнастикалық сапқа тұру, сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру, заттармен және затсыз орындалатын жалпы дамытушы, психофизикалық және түзету жаттығулары, жүрелеп тірену қалпынан жатып тіренуге ауысу және қайтадан жүрелеп тіренуге ауысу; қолдың әртүрлі қалпында (алға созып, белге қойып, желкеге қойып) жартылай жүрелеп отыру, тепе-теңдік қалпында, аяқты алмастырып алға адымдау, бір орында 90, 180 градусқа бұрылу, аяқты аяққа қосып қырындап адымдау, гимнастикалық қабырғаның жанында өзі және жұптасып отырып тұру, дене сымбаты үшін, заттармен және затсыз орындалатын жалпы күшейтетін жаттығулар, аралас және қарапайым асылулар мен тіренулер; акробатика – төсеніште алға, артқа аунау, жатқан қалыптан көпір жасау (көмекпен), мұғалімнің айтуы бойынша заттармен ерікті жаттығуларды орындаудағы қабілеттері мен дағдылары, нығыздалған доппен жаттығулар, қолындағы доппен әртүрлі қалыпта әртүрлі қимылдар жасай отырып, денені еңкейту және бұру, нығыздалған допты домалату, гимнастикалық таяқпен, гимнастикалық қабырғадағы жаттығулар, фитбол-доптармен, ауру ерекшеліктеріне қарай айқын, әрлі заттармен жаттығулар; ұлттық және зияткерлік ойындар – "Тоғыз құмалақ", "Асық ату" ұлттық ойындары, ұсақ моторикаға арналған жаттығулар, аутотренинг формулаларынан босаңсу, аз қимылды ойындарда өз денесін басқару, қозғалыс бұзылыстарын және психологиялық аспектілерді түзету әдістері, үйлесімділік қабілеттерін дамытуға арналған қозғалмалы ойындар, негізгі дене қасиеттерін дамытуға және дамудағы жеке дара кемістіктерді жоюға арналған жаттығулар кешені; шаңғы/кросс/коньки дайындығы ауа райына және мектептің материалдық базасына байланысты бағдарламалық материалдың басқа түрлеріне бөлінген уақытты қысқарту немесе арттыру есебінен осы аспекті бойынша ұлғаюы немесе азаюы мүмкін; құрал-жабдықтарды сабаққа дайындау, таңдалған іс-әрекет түрі бойынша техникалық тәсілдер, қимыл үйлесімділігін, қолдың әртүрлі қалпында тепе-теңдікті дамыту, қашықтықпен жылжу техникасын меңгеру, қозғалыс мүмкіндіктеріне қарай кедергілерден өту; шыдамдылық пен жылдамдық қабілеттерін дамыту; қозғалмалы және спорттық ойындар мектептің материалдық базасына және спорттық базасына байланысты спорттық

ойындар (таңдауына қарай) бағдарламалық материалдың басқа түрлеріне бөлінген уақытты қысқарту немесе арттыру есебінен ұлғаюы немесе азаюы мүмкін, кеңістіктік түсініктерді тәрбиелейтін жаттығулар, ойындағы алдау қимылдары (баскетбол, волейбол, гандбол, футбол, флорбол), таңдалған спорт түрінің негізгі ойын амалдарының техникасы, үйренген спорттық ойындардағы меңгерілген жылжу техникалары элементтерінен құралған комбинациялар, жеңілдетілген ереже бойынша ойнау, үйренген тәсілдерді жетілдіру, жаттықтыру ойыны;

2) қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту: дене қасиеттерін дамытуға арналған жаттығулар мен қозғалмалы ойындар; үйренетін спорт түрлері бойынша теориялық білім, арнайы тесттер көмегімен өз дене қасиеттерінің деңгейін бағалау; ұжымдық жұмыс барысындағы серіктестермен қарым-қатынас; дене шынықтыру туралы білім негіздері, біліктер және дағдылар; сыни ойлау дағдыларын дамытатын топтық жаттығулар, рөлдік коммуникативті ойындар; жеке тапсырмаларды орындау жаттығуларындағы дәлдік, бақылау және икемділік; мазмұны мен статусы жағынан әралуан психогимнастикалық ойындар; жарыс өткізу ережелері, жарыс кезіндегі серіктестік, жарысқа қатысушылардың спортшы ретіндегі тәртібі мен жүріс-тұрысы;

3) денсаулық және салауатты өмір салты: күн тәртібі мен жеке бас гигиенасын сақтау, дене шынықтыру сабақтарындағы қауіпсіздік техникасы, дене жаттығуларының гигиенасы, оқу күн тәртібіндегі шаралар, ортопедиялық тәртіпті сақтау қажеттігі туралы мәліметтер, жалпы білім беру сабақтарындағы қауіпсіздік техникасының ережелері, тыныс алу типтері, негізгі дене қасиеттерін дамыту мен кемістіктерді түзетуге арналған жаттығулар кешені, СӨС бойынша базалық білім; өмірлік маңызы бар қозғалыс біліктері мен дағдыларын, жеке дара қозғалыс қабілеттерін дамытуға арналған дене жаттығулары.

22. 8-сыныпқа арналған "Дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері: жеңіл атлетика – жүгіру жаттығулары: ұзақ, орташа және қысқа қашықтыққа жүгіру (жеке дара мүмкіндіктеріне қарай); биік сөре, төменгі сөре, екпін, спринтерлік жүгіріс; қашықтыққа бірқалыпты жүгіру (қашықтық ұзақтығы мұғаліммен реттеледі); эстафеталық жүгіріс; кедергілерден өтіп жүгіру; кросс жүгірісі; секіру

жаттығулары: "аяғын бүгіп" әдісімен екпінмен ұзындыққа секіру; "аттау" әдісімен екпінмен биіктікке секіру; "иілу" әдісімен екпінмен ұзындыққа секіру; бір орыннан кіші допты қозғалмай тік тұрған нысанаға, "дөңгелеп", "ұшып" қозғалып бара жатқан нысанаға, екпінмен қозғалыстағы нысанаға, екпінмен, үш қадамнан алысқа лақтыру; гранатаны арқадан иық арқылы, бір орыннан, бірнеше қадамнан, тізеден әдістерімен қашықтыққа және 10 метр дәлізбен лақтыру; ядроны, тасты, нығыздалған допты (5 кг дейін) екі қолмен, бір қолмен бір орыннан лақтыру; фитнес – заттармен және затсыз орындалатын жалпы дамытушы жаттығулар, қозғалыс бағытын ауыстыру үшін солға, оңға, айналып (жеке дара таңдаумен) бұрылу; салмақты ұстап тұрған (гантельдер, таяқтар, доптар) қолдарын бұгу және жазу, қосымша шайқалуменденені алдыға, артқа, жанына еңкейту, аяқтарын алдыға, жанына, артқа сермеу, қозғалыстар жасай отырып (жеке дара таңдаумен) жанына, алдыға және артқа аттау; шалқасынан жатып, жатып тірену қалпынан қол мен аяқтың, дененің қимылдарын біріктіруді қамтитын гимнастикалық таяқшамен орындалатын жаттығулар, тепе-теңдік жаттығулары, гимнастикалық орындықпен, көлбеу орындықпен аяқты аяққа қосып қырындап адымдап жылжу; аралас және қарапайым асылулар мен тіренулер, асылып тұрғанда аяқтарын сермеу, алдыға-артқа сермегенде қолдарын бұгу және жазу, гимнастикалық қабырғадағы жаттығулар, аяқтарын 1-2 білте тақтайшасына таяндырып, жерге жатып тірену кезінде қолдарын бұгу және жазу (ұлдар), денесін көтеру (қолдарын әртүрлі қалыпта ұстап), қабырғаға бетін қаратып асылу кезінде – тік аяқтарын артқа тарту (бөлек, бірге), еденге отырып, қолдары иықта; өрмелеу және асып түсу, биіктігі 2 метрге дейінгі кедергіден өту, бір жабдықтан екіншісіне асып түсу (бөрене, гимнастикалық орындық, гимнастикалық қабырға және т.б.); фитнес компоненттерін дамыту: организм жағдайына жағымды әсер ететін жаттығу кешендері, циклдік жаттығулар, секірулер, би жаттығулары; фитнесің әртүрлі бағытындағы жалпы дамытушы жаттығулар кешені: ритмикалық гимнастика, аэробика жаттығулары, степ-аэробика, стретчинг, би-ойын гимнастикасының, емдік-алдын алу биінің элементтері, оқушылардың спорттық іс-әрекеті үшін қажетті төзімділік, иілгіштік, секіргіштік және т.б. қимыл-қозғалыс қабілеттерін дамытуға бағытталған аэробикаға, стретчингке арнайы құрастырылған кешендер; ұлттық және зияткерлік ойындар – "Асық ату", "Бес тас"; шаңғы/кросс/коньки дайындығы – шаңғымен жүрістерді ауыстырып, бір әдістен басқасына ауысып жылжу (адымсыз ауысу, бір қадамнан кейін ауысу, екі қадамнан

кейін ауысу; тікелей ауысу; таяқпен итерілуді аяқтамай ауысу); шаңғымен шамалы кедергіден аттап өту; шаңғымен кедергіден асып өту; көтерілу, түсу, бұрылу, тежелу: адымдап бұрылу; саты жасап көтерілу; шырша жасап көтерілу; жарты шырша жасап көтерілу; тегіс негізгі және төмен тұру қалпында еңіске түсу, тегіс, төмпешіктер мен ойықтарды, кішігірім трамплиндерді басып өтіп ылдимен түсу; соқа тәсілімен тежелу; тіреп тежелу; бүйірімен сырғанап тежелу; тіреп бұрылу; конькимен жүру – 3 км дейінгі үйрену қашықтықтарын өту (мүмкіндігіне қарай); кросс дайындығы – техникасын және арнайы дене дайындығын бекітуге арналған жаттығулар, кедергіден қарғып түсіп және қарғып мінуде қону дәлдігіне және тепе-теңдік сақтауға жаттығулар, жүріп, жүгіріп (мүмкіндігіне қарай) көтерілу және түсу, кросс жүгірісі; спорттық ойындар – спорттық ойындар мен эстафеталар элементтері бар жаттығулар; кеңістіктік түсініктерді тәрбиелейтін жаттығулар, таңдалған спорт түрінің (баскетбол, волейбол, гандбол, футбол, флорбол) негізгі ойын амалдарының техникасы, үйренген спорттық ойындардағы меңгерілген жылжу техникалары элементтерінен құралған комбинациялар, үйренген тәсілдерді жетілдіру, жеңілдетілген ереже бойынша немесе негізгі ережелерді сақтай отырып (ережеден аутқуға рұқсат беріледі) таңдалған спорт түрінің элементтерімен жаттықтыру ойыны;

2) қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту: қимыл-қозғалыс қабілеттері мен психофизикалық жағдайдың бұзылыстарын түзету мен жақсартуға арналған жаттығуларды қолданудағы техника, тактика және композициялық идеялар; жарыс ережелері мен техникаларын үйренуді жетілдіру, киіз үй тұрғызуға бағытталған қимыл әрекеттерді пайдалану, дене дайындығы жеке сабақ жоспарларын құрастыру (үлгі бойынша), сабақтардың негізгі бөлімдерін ажырату, олардың бағыты мен мазмұнын анықтау; үйренетін спорт түрлері бойынша теориялық білім, арнайы тесттер көмегімен үйренетін спорт түрлері бойынша дайындық деңгейін бағалау; ұжымдық жұмыс барысындағы серіктестермен қарым-қатынас; жеке тапсырмаларды орындау жаттығуларындағы сыни ойлау дағдыларын, дәлдікті, бақылауды және икемділікті дамытатын топтық жаттығулар; жарыс өткізу ережелері, жарыс кезіндегі серіктестік, жарысқа қатысушылардың спортшы ретіндегі тәртібі мен жүріс-тұрысы, өзінің дене дайындығының жеке көрсеткіштерін өзі бақылау; дене жаттығуларын өздігінен орындау барысында жеке дене жүктемесін жоспарлау және бақылау;

3) денсаулық және салауатты өмір салты: дене жаттығуларының мектеп оқушыларының денсаулығы мен ағзасының дамуына тигізетін әсері туралы негізгі мәліметтер, дене жаттығуларының негізгі түрлерінің өсу мен дамуға, әлсіреген бұлшық еттердің функционалдық жағдайын жоғарылатуға әсер етуі, компенсаторлы қимылдарды игеру, күн тәртібі мен жеке бас гигиенасын сақтау, дене шынықтыру сабақтарындағы қауіпсіздік ережелері, дене жаттығуларының гигиенасы, оқу күн тәртібіндегі шаралар, ортопедиялық тәртіпті сақтау қажеттігі туралы мәліметтер, жалпы білім беру сабақтарындағы қауіпсіздік техникасының ережелері, тыныс алу типтері, негізгі дене қасиеттерін дамыту мен кемістіктерді түзетуге арналған жаттығулар кешені, СӨС бойынша базалық білім; өмірлік маңызы бар қозғалыс біліктері мен дағдыларын, жеке дара қозғалыс қабілеттерін дамытуға арналған дене жаттығулары; сауықтырушы дене шынықтырумен, дене дайындығымен өздігімен айналысу орнын даярлау, құрал-жабдықтар мен киім таңдау кезінде қойылатын қауіпсіздік талаптары және гигиеналық ережелер (спорт залы және ашық спорт алаңы жағдайында; су процедуралары (ысқылау, душ), ашық су қоймаларында шомылу).

23. 9-сыныпқа арналған "Дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері: жеңіл атлетика – жүгіру жаттығулары: ұзақ, орташа және қысқа қашықтыққа жүгіру (жеке дара психофизикалық мүмкіндіктеріне қарай); биік сөре, төменгі сөре; екпін, спринтерлік жүгіріс; үйрену қашықтығына бірқалыпты жүгіру (қашықтық ұзақтығы мұғаліммен немесе оқушымен реттеледі); эстафеталық, кросс жүгірісі; кедергілерден өтіп жүгіру; секіру жаттығулары: "аяғын бүгіп", "иілу" әдістерімен екпінмен ұзындыққа секіру; "аттау" әдісімен екпінмен биіктікке секіру; кіші допты лақтыру жаттығулары: бір орыннан кіші допты қозғалмай тік тұрған нысанаға, "дөңгелеп", "ұшып" қозғалып бара жатқан нысанаға, екпінмен қозғалыстағы нысанаға, екпінмен, үш қадамнан алысқа лақтыру; гранатаны (психофизикалық мүмкіндіктеріне қарай) арқадан иық арқылы, бір орыннан, бірнеше қадамнан, тізеден әдістерімен қашықтыққа және 10 метр дәлізбен лақтыру; ядроны, тасты, нығыздалған допты (5 кг дейін) екі қолмен, бір қолмен бір орыннан лақтыру; гимнастика және фитнес: белгілі бір бұлшық ет топтары мен буындарды жаттықтыруға арналған дене сымбаты мен тепе-теңдікке орындалатын,

нығыздалған доптармен жасалатын жалпы дамытушы жаттығулар (жеке дара қажеттілігіне қарай); өрмелеу және биіктігі екі метрге дейін кедергілерден асып өту, кедергілер алабын құру және эстафеталық пен командалық жарыстар өткізу; әртүрлі жабдықтарға өрмелеу, олардан асып түсу, бір жабдықтан екіншісіне әртүрлі тәсілмен, биіктігі 150 см кедергіден кеудеге тіреніп асып өту; жеке бұлшық ет топтарына жергілікті жүк түсіретін, күшке бағытталған, спорттық жабдықтарда (кермеде, қоссырықта, гимнастикалық қабырғада), айналма жаттықтыру әдісімен орындалатын жаттығулар кешені; қосымша жүктемемен жылдам жүгіру және секіру (әртүрлі бағытқа және әртүрлі қимыл амплитудасымен, әртүрлі бастапқы қалыптан), орнында алға жылжи отырып дүркін секіру, секіріп түсу-секіріп шығу, атлетикалық гимнастика кешендері, күшке бағытталған кедергілер алабы (қолға асылып және тіреніп жылжу, жүкпен төбеге жүгіріп шығу, кедергілерден секіріп өту); ұлттық және зияткерлік ойындар – қимыл-қозғалыс қабілеттерін жақсарту мен түзету үшін дене жаттығуларын пайдалану техникасы, тактикасы және композициялық идеялары. Ұлттық ойындардың тұлғаны дене және рухани жетілдірудегі рөлі. Күш пен шыдамдылыққа өздігінен тестілеу. Ұлттық ойындар: "Білек сынасу", "Көтермек", "Қындық-сындық", "Асық", "Күміс алу" және алдындағы үйренгендер. Дене дайындығының жеке дара көрсеткіштерін өздігінен бақылау (дене қасиеттерін өздігінен тестілеу); шаңғы/кросс/коньки дайындығы – меңгерілген техникаларды бекітуге бағытталған арнайы жаттығулар, спорт түрлері бойынша жарыс қашықтықтары техникасының элементтері, қашықтықта күшін үлестіру (психофизикалық мүмкіндіктеріне қарай), алға шығу, басып озу, мәреге жету; спорттық ойындар – ойын-эстафеталар нұсқаларын құрастыру үшін арнайы кәртішкелерде сызба түрінде берілген қимылдар орындалатын ойын тапсырмалары; дене шынықтыру бойынша білімін кроссворд шешу, пазл жинау, таныс спорт түрі, спорт жабдықтары бейнеленген кесілген суреттерді жинау әдістерімен жетілдіру; спорттық спектакльдер қою, спорттық қуыршақ қойылымдарын жасау, спорт тақырыбында қолөнер бұйымдарын жасау; ойыншылар саны шектелген тапсырмалар, ережелі ойындар;

2) қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту: қимыл-қозғалыс қабілеттері мен психофизикалық жағдайдың бұзылыстарын түзету мен жақсартуға арналған жаттығуларды қолданудағы техника, тактика және композициялық идеялар; жарыс ережелері мен

техникаларын үйренуді жетілдіру, спорт түрлері бойынша жарыс ережелері; сауықтыру гимнастикасының тәсілдерін өздігінен таңдау (үлгі бойынша); үйренетін спорт түрлері бойынша теориялық білім, арнайы тесттер көмегімен үйренетін спорт түрлері бойынша дайындық деңгейін бағалау; ұжымдық жұмыс барысындағы серіктестермен қарым-қатынас; жеке тапсырмаларды орындау жаттығуларындағы сыни ойлау дағдыларын, дәлдікті, бақылауды және икемділікті дамытатын топтық жаттығулар; жарыс өткізу ережелері, білім алушылардың әртүрлі санатына төрелік жасау, төрелік тәжірибесі; жарыс кезіндегі серіктестік; өзінің дене дайындығының жеке көрсеткіштерін өзі бақылау; таңдалған спорт түрлері бойынша мұғалімнің қадағалауымен спорттық жарысты өздігінен жүргізу;

3) денсаулық және салауатты өмір салты: дене жаттығуларының әлсіреген бұлшық еттердің функционалдық жағдайын жоғарылатуға әсер етуі, дене жаттығуларының мектеп оқушыларының денсаулығы мен ағзасының дамуына тигізетін әсері туралы негізгі мәліметтер, дене жаттығуларының негізгі түрлерінің ағзаның өсуі мен дамуына тигізетін әсері, компенсаторлы қимылдарды игеру, күн тәртібі мен жеке бас гигиенасын сақтау, дене жаттығуларының гигиенасы; оқу күн тәртібіндегі шаралар, ортопедиялық тәртіпті сақтау қажеттігі туралы мәліметтер, жалпы білім беру сабақтарындағы қауіпсіздік техникасының ережелері, тыныс алуды реттеу арқылы негізгі дене қасиеттерін дамыту мен дамудағы кемістіктерді түзетуге (қажет болғанда) арналған жаттығулар кешені, СӨС бойынша базалық білім; өмірлік маңызы бар қозғалыс біліктері мен дағдыларын, жеке дара қозғалыс қабілеттерін дамытуға арналған дене жаттығулары; сауықтырушы дене шынықтырумен, дене дайындығымен өздігімен айналысу орнын даярлау, құрал-жабдықтар мен киім таңдау кезінде қойылатын қауіпсіздік талаптары және гигиеналық ережелер (спорт залы және ашық спорт алаңы жағдайында); тірек-қимыл аппаратындағы және бұлшық ет жүйесіндегі өзгерістерді, олардың қозғалыс актілерін жүзеге асырудағы рөлін, жүйке жүйесінің қозғалыстарды басқару мен тыныс алу, қанайналым жүйелерін реттеудегі рөлін білу.

24. 10-сыныпқа арналған "Дене шынықтыру" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері: спорт түрлерін үйрену кезінде мектеп

оқушыларының жастық-жыныстық ерекшеліктерін ескеретін және ағзаның сәйкес дене қызметтерін жетілдіруге бағытты әсер ететін негізгі қимылдар мен дене жаттығуларының кешенін орындау; гимнастика және фитнес – фитнесің түрлерімен танысу (жеке дара таңдау), организм жағдайына жағымды әсерететін жаттығу кешендері, циклдік жаттығулар, секірулер, би жаттығулары, фитнесің әртүрлі бағытындағы жалпы дамытушы жаттығулар кешені: ритмикалық гимнастика, аэробика жаттығулары, степ-аэробика, стретчинг, би-ойын гимнастикасының, емдік-алдын алу биінің элементтері; қозғалыс дағдыларын дамытуға бағытталған, соның ішінде түзетуші, заттармен және затсыз орындалатын жаттығулар, қозғалыс бағытын ауыстыру үшін солға, оңға, айналып (жеке дара таңдаумен) бұрылу, мұғалімнің айтуымен заттармен орындалатын еркін жаттығуларды орындаудағы қабілеттері мен дағдылары, салмақты ұстап тұрған (гантельдер, таяқтар, доптар) қолдарын бүгу және жазу, қосымша шайқалумен денені алдыға, артқа, жанына еңкейту, аяқтарын алдыға, жанына, артқа сермеу, қозғалыстар жасай отырып (жеке дара таңдаумен) жанына, алдыға және артқа аттау; тепе-теңдік жаттығулары, аралас және қарапайым асылулар мен тіренулер, асылып тұрғанда аяқтарын сермеу, алдыға-артқа сермегенде қолдарын бүгу және жазу, гимнастикалық қабырғадағы жаттығулар, көлбеу сатымен қолдары мен аяқтарының (тек қана қолдарының) көмегімен өрмелеу және бір жабдықтан екіншісіне асып түсу (бөрене, гимнастикалық орындық, гимнастикалық саты), сатының төменгі бөлігінен жоғарғысына асып түсу, биіктігі 2 метрге дейінгі кедергіден өту, фитнес компоненттерін дамыту, организм жағдайына жағымды әсер ететін жаттығу кешендері. Циклдік жаттығулар, секірулер, би жаттығулары; жеңіл атлетика – жүгіру жаттығулары: ұзақ, орташа және қысқа қашықтыққа жүгіру (жеке дара мүмкіндіктеріне қарай); биік сөре, төменгі сөре, екпін, спринтерлік жүгіріс; үйрену қашықтығына бірқалыпты жүгіру (қашықтық ұзақтығы мұғаліммен немесе оқушымен реттеледі); эстафеталық жүгіріс; кедергілерден өтіп жүгіру, секіру жаттығулары: "аяғын бүгіп", "иілу" әдістерімен екпінмен ұзындыққа секіру; "аттау" әдісімен екпінмен биіктікке секіру; бір орыннан кіші допты қозғалмай тік тұрған нысанаға, дөңгелеп, ұшып қозғалып бара жатқан нысанаға, бір орыннан, екпінмен, үш қадамнан алысқа лақтыру; гранатаны (психофизикалық мүмкіндіктеріне қарай) арқадан, иық арқылы, бір орыннан, бірнеше қадамнан, тізеден әдістерімен қашықтыққа және 10 метр дәлізбен лақтыру, ядроны, тасты, нығыздалған допты (5 кг дейін) екі қолмен, бір қолмен бір орыннан

лақтыру; Қазақстанның ұлттық ойындары – ұлттық қозғалмалы ойындардың техникасы, "Асық ату", "Бес тас" ойындары және мұғалімнің таңдауы бойынша ойындар; үйренген ойындардың техникасын жетілдіру; шаңғы/кросс/коньки дайындығы – шаңғымен жылжу: алма-кезек екі адымды жүріс, бір мезгілдегі бір адымды жүріс, бір мезгілдегі адымсыз жүріс, жүрістерді кезектестіріп, бір тәсілден екіншісіне ауысып жылжу (адымсыз ауысу, бір қадамнан кейін ауысу, екі қадамнан кейін ауысу, тікелей ауысу; таяқпен итерілуді аяқтамай ауысу); шаңғымен шағын кедергілерден аттап өту; шаңғымен кедергілерден асып өту, көтерілу, түсу, бұрылу, тежелу: адымдап бұрылу; саты, шырша, жартылай шырша әдісімен көтерілу; негізгі және төменгі тұрыста тегіс жермен, ойлы-қырлы жерлерден, шағын трамплиндерден өтіп түсу; соқа тәсілімен, тіреу арқылы, бүйірімен сырғанап тежелу; тіреп бұрылу; конькимен жүру, 3 км дейінгі үйрену қашықтығын өту (мүмкіндігіне қарай); кросс дайындығы – техникасын және арнайы дене дайындығын бекітуге арналған жаттығулар, кедергіден қарғып түсіп және қарғып мінуде қону дәлдігіне және тепе-теңдік сақтауға жаттығулар, жүріп, жүгіріп (мүмкіндігіне қарай) көтерілу және түсу, кросс жүгірісі; спорттық ойындар – спорттық ойындар мен эстафеталар элементтері бар жаттығулар; негізгі ережелерді сақтай отырып (ережеден аутқуға рұқсат беріледі) жаттықтыру ойыны, төрелік элементері;

2) қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту: дене шынықтыруға, оның материалдық және рухани құндылықтарына деген көзқарасы мен қатынасын мазмұндау; қимыл-қозғалыс қабілеттері мен психофизикалық жағдайдың бұзылыстарын түзету мен жақсартуға арналған жаттығуларды қолданудағы тактика және композициялық идеялар; алдында үйренген спорт түрлері мен ойын әрекеттерінің жарыс ережелері мен техникаларын үйренуді жетілдіру; спорт түрлері бойынша жарыс ережелері; сауықтыру гимнастикасының тәсілдерін өздігінен таңдау; ұжымдық жұмыс барысындағы серіктестермен қарым-қатынас; жеке тапсырмаларды орындау жаттығуларындағы сыни ойлау дағдыларын, дәлдікті, бақылауды және икемділікті дамытатын топтық жаттығулар; жарыс өткізу ережелері, білім алушылардың әртүрлі санатына төрелік жасау, төрелік тәжірибесі; жарыс кезіндегі серіктестік; өзінің дене дайындығының жеке көрсеткіштерін өзі бақылау; таңдалған спорт түрлері бойынша мұғалімнің қадағалауымен спорттық жарысты өздігінен жүргізу; өзінің қимыл-қозғалыс әлеуетін өздігінен жүзеге асыру үшін қолайлы

қимыл-ойын жағдайын жасауға бағыттау; дене дайындығы жеке сабақ жоспарларын құрастыру (үлгі бойынша), сабақтардың негізгі бөлімдерін ажырату, олардың бағыты мен мазмұнын анықтау; өзінің дене дайындығының жеке көрсеткіштерін өзі бақылау; таңдалған қозғалмалы, ұлттық және спорттық ойындар (баскетбол, футбол, волейбол (отырып), гандбол, флорбол), гимнастика және жеңіл атлетика бойыншамұғалімнің қадағалауымен спорттық жарысты өздігінен жүргізу; дене жаттығуларының техникасын талдау, оларды меңгеру және көрсету, түсіндіру мен сипаттау бойынша орындау, жалпы дайындық және жетелегіш жаттығулар жасау, әртүрлі ойын және жарыс жағдаяттарында қозғалыс әрекеттерін орындау, дене қабілеттерін дамыту мен қимыл-қозғалыс дайындығының деңгейін тестілеу үшін дене жаттығуларының кешендерін құрастыра білу;

3) денсаулық және салауатты өмір салты: дене жаттығуларының әлсіреген бұлшық еттердің функционалдық жағдайын жоғарылатуға әсер етуі, дене жаттығуларының мектеп оқушыларының денсаулығы мен ағзасының дамуына тигізетін әсері туралы негізгі мәліметтер, дене жаттығуларының негізгі түрлерінің ағзаның өсуі мен дамуына тигізетін әсері, компенсаторлы қимылдарды игеру, күн тәртібі мен жеке бас гигиенасын сақтау, дене жаттығуларының гигиенасы; оқу күн тәртібіндегі шаралар, ортопедиялық тәртіпті сақтау қажеттігі туралы мәліметтер, жалпы білім беру сабақтарындағы қауіпсіздік техникасының ережелері, тыныс алуды реттеу арқылы негізгі дене қасиеттерін дамыту мен дамудағы кемістіктерді түзетуге (қажет болғанда) арналған жаттығулар кешені, СӨС бойынша базалық білім; өмірлік маңызы бар қозғалыс біліктері мен дағдыларын, жеке дара қозғалыс қабілеттерін дамытуға арналған дене жаттығулары; сауықтырушы дене шынықтырумен, дене дайындығымен өздігімен айналысу орнын даярлау, құрал-жабдықтар мен киім таңдау кезінде қойылатын қауіпсіздік талаптары және гигиеналық ережелер (спорт залы және ашық спорт алаңы жағдайында).

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Математика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде

қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

26. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту, негізгі қайталанатын қимыл дағдыларын батыл меңгеру	5.1.1.1 негізгі қозғалыс әрекеттері туралы түсінігі болу; 5.1.1.2 таңдалған спорттық мамандану түрінің қозғалыс әрекеттерін техникалық тұрғыда дұрыс жүзеге асыру; 5.1.1.3 мұғалімнің жетекшілігімен негізгі дене қабілеттерін дамыту, дене бітімі мен сымбатын түзету сабақтарын өткізе алу	6.1.1.1 негізгі қозғалыс біліктері мен дағдыларын орындау; 6.1.1.2 таңдалған спорттық мамандану түрінің қозғалыс әрекеттерін техникалық тұрғыда дұрыс жүзеге асыру дағдысын бекіту; 6.1.1.3 мұғалімнің жетекшілігімен негізгі дене қабілеттерін дамыту, дене бітімі мен сымбатын түзету сабақтарын өткізе алу	7.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезіндегі негізгі қозғалыс дағдыларының сапасын жақсарту; 7.1.1.2 таңдалған спорттық мамандану түрінің қозғалыс әрекеттерін техникалық тұрғыда дұрыс жүзеге асыра алу; 7.1.1.3 өздігінен негізгі дене қабілеттерін дамыту, дене бітімі мен сымбатын түзету сабақтарын өткізе алу	8.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезіндегі негізгі қозғалыс дағдыларының сапасын жақсартуды жалғастыру; 8.1.1.2 таңдалған спорттық мамандану түрінің қозғалыс әрекеттерін техникалық тұрғыда дұрыс жүзеге асыра алу; 8.1.1.3 өздігінен негізгі дене қабілеттерін дамыту, дене бітімі мен сымбатын түзету сабақтарын өткізе алу	9.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезіндегі негізгі қозғалыс біліктері мен дағдыларын түсіну және көрсету; 9.1.1.2 таңдалған спорттық мамандану түрінің қозғалыс әрекеттерін техникалық тұрғыда дұрыс жүзеге асыра алу, оларды өзінің бос уақытын ұйымдастыруда пайдалану; 9.1.1.3 өздігінен негізгі дене қабілеттерін дамыту, дене бітімі мен сымбатын түзету сабақтары үшін жаттығулар кешенін құрастыра алу	10.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезіндегі негізгі қозғалыс біліктері мен дағдыларын түсіну және көрсету; 10.1.1.2 таңдалған спорттық мамандану түрінің қозғалыс әрекеттерін техникалық тұрғыда дұрыс жүзеге асыра алу, оларды өзінің бос уақытын ұйымдастыруда пайдалану; 10.1.1.3 өздігінен негізгі дене қабілеттерін дамыту, дене бітімі мен сымбатын түзету сабақтары үшін жаттығулар кешенін құрастыра алу
1.2 Негізгі қозғалыс дағдыларын	5.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын білу	6.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын	7.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын	8.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын	9.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын	10.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын

дамыту: тірек-қимыл аппараты, денені және нысанды басқару	және түзете алу: тірек-қимыл аппараты, денені және нысанды басқару	құрастыра алу және түзетуді орындай алу: тірек-қимыл аппараты, денені және нысанды басқару	түзетуді жетілдіру және жинақтау: тірек-қимыл аппараты, денені және нысанды басқару	түзетуді түсіндіре алу: тірек-қимыл аппараты, денені және нысанды басқару	түзетуді негіздеу және қолдану: тірек-қимыл аппараты, денені және нысанды басқару	түзетуді негіздеу және қолдану: тірек-қимыл аппараты, денені және нысанды басқару
1.3 Әралуан жүктеме түрлерін реттеу; қимыл-қозғалыс қабілетін жақсарту үшін қиындықтар мен қауіп-қатерлерді түсіну	5.1.3.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде пайда болуы мүмкін қиындықтарды мұғалімнің көмегімен жеңу; 5.1.3.2 мұғалімнің көмегімен жеке дара қимыл-қозғалыс тәртібі үшін дене жаттығуларын іріктеу және жоспарлау; 5.1.3.3бұлшық еттерді босаңсытуға арналған жаттығуларды еліктеп орындау	6.1.3.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде пайда болуы мүмкін қиындықтарды көмекпен жеңе алу; 6.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс тәртібі үшін мұғалімнің көмегімен дене жаттығуларын іріктеу және жоспарлау; 6.1.3.3бұлшық еттерді босаңсытуға арналған жаттығуларды мұғалімнің көмегімен орындай алу	7.1.3.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде пайда болуы мүмкін қиындықтарды көмекпен және өздігінен жеңу; 7.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс тәртібі үшін дене жаттығуларын өздігінен орындау; 7.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсытуға арналған жаттығуларды нұсқау бойынша орындау	8.1.3.1. қозғалыс белсенділігіне үйретудің әртүрлі кезеңдеріндегі қиындықтарды жеңу білігі мен дағдыларын бекіту; 8.1.3.2 мұғалімнің көмегімен жеке дара қимыл-қозғалыс тәртібін құрастыру; 8.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсытуға арналған жаттығуларды нұсқау бойынша және өздігінен орындау	9.1.3.1 орындалатын жаттығулардың қиындық деңгейін ажырата білуді жетілдіру; 9.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс тәртібін құрастыру, дене жаттығуларын іріктеу және жоспарлау, жеке дара жұмысқа қабілеттілікті оңтайлы деңгейінде сақтау; 9.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсытуға арналған жаттығуларды өздігінен орындау және оларды өзінің қозғалыс тәртібіне енгізу	10.1.3.1 қимыл-қозғалыс деңгейін ажырата білуді жетілдіру; 10.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс тәртібін құрастыру, дене жаттығуларын іріктеу және жоспарлау, жеке дара жұмысқа қабілеттілікті оңтайлы деңгейінде сақтау; 10.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсытуға арналған жаттығуларды өздігінен орындау және оларды өзінің қозғалыс тәртібіне енгізу
1.4 Қимыл-қозғалыс комбинациялары және оларды әртүрлі дене жаттығуларында қолдану реттілігі, дене және психологиялық кедергілерді жеңу	5.1.4.1қимыл-қозғалыс комбинациялары н және оларды кейбір жаттығуларда қолдану реттілігін білу және орындай алу, дене және психологиялық	6.1.4.1қимыл-қозғалыс комбинациялары н және оларды кейбір жаттығуларда қолдану реттілігін құрастыра алу және орындай алу, дене және психологиялық	7.1.4.1қимыл-қозғалыс комбинациялары н және оларды әртүрлі дене жаттығуларын орындауда қолдану реттілігін жетілдіру және жинақтауды үйрену, дене	8.1.4.1қимыл-қозғалыс комбинациялары н және оларды әртүрлі дене жаттығуларын орындауда қолдану реттілігін жетілдіру және жинақтау, дене және	9.1.4.1қимыл-қозғалыс комбинациялары н және олардың реттілігін кең диапозонда түсіндіру және көрсету, дене және психологиялық кедергілерді жеңу	10.1.4.1қимыл-қозғалыс комбинациялары н және олардың реттілігін кең диапозонда түсіндіру және көрсету, дене және психологиялық кедергілерді жеңу

	кедергілерді жеңу қабілетін қалыптастыру	кедергілерді жеңу қабілетін қалыптастыру	және психологиялық кедергілерді жеңу қабілетін қалыптастыру	психологиялық кедергілерді жеңу қабілетін қалыптастыру	қабілетін қалыптастыру	не қабілетін қалыптастыру
1.5 Қоғамда әрі қарай толыққанды қызмет атқаруға қажетті дене жүктемелерін жеңу қабілеті	5.1.5.1 қоғамда әрі қарай толыққанды қызмет атқаруға қажетті дене жүктемелерін жеңуді білу және үйрену	6.1.5.1 қоғамда әрі қарай толыққанды қызмет атқару үшін қажетті дене жүктемелерін құрастыра алу және орындай алу	7.1.5.1 қоғамда әрі қарай толыққанды қызмет атқару үшін қажетті дене жүктемелерін құрастыруды жетілдіру және жинақтауға үйрену	8.1.5.1 қоғамда әрі қарай толыққанды қызмет атқару үшін қажетті дене жүктемелерін құрастыруды жетілдіру және жинақтау	9.1.5.1 қоғамда әрі қарай толыққанды қызмет атқару үшін қажетті дене жүктемелерін түсіндіру және көрсету	10.1.5.1 қоғамда әрі қарай толыққанды қызмет атқару үшін қажетті дене жүктемелерін түсіндіру және көрсету
1.6 Өз мүмкіндіктерін түсіне отырып, арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қимыл-қозғалыстардың ретін түрлендіру	5.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіне отырып, қарапайым арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қимыл-қозғалыстардың реті мен дағдыларын білу және анықтау	6.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіне отырып, арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қимыл-қозғалыстардың реті мен дағдыларын таңдай алу	7.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіне отырып, арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қимыл-қозғалыстардың реті мен дағдыларын жетілдіру және жинақтау	8.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіне отырып, арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қимыл-қозғалыстардың реті мен дағдыларын түсіндіру және көрсетуге үйрену	9.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіне отырып, арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қимыл-қозғалыстардың реті мен дағдыларын түсіндіру және көрсету	10.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіне отырып, арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қимыл-қозғалыстардың реті мен дағдыларын түсіндіру және көрсету
1.7 Қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту үшін бірқатар дене жаттығуларының тактикаларын, стратегиялары мен құрылымдық идеяларын қолдану және бағалау	5.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін шағын диапазондағы дене жаттығуларының тактикаларын, стратегиялары мен құрылымдық идеяларын білу және сипаттау	6.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін бірқатар дене жаттығуларының тактикаларын, стратегиялары мен композициялық идеяларын түсіну және қолдану	7.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін бірқатар дене жаттығуларының қарапайым тактикаларын, стратегиялары мен композициялық идеяларын жасай алу және бағалай алу	8.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін кең диапазондағы дене жаттығуларының тактикаларын, стратегиялары мен композициялық идеяларын анықтау және бағалау	9.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін кең диапазондағы дене жаттығуларының әралуан тактикаларын, стратегиялары мен композициялық идеяларын жасау, талдау	10.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін кең диапазондағы дене жаттығуларының әралуан тактикаларын, стратегиялары мен композициялық идеяларын жасау, талдау

1.8 Білім алушылардың жеке дара білім беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсенділігімен жауап қайтара білу дағдыларын дамыту	5.1.8.1 білім алушылардың жеке дара білім беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсенділігімен жауап қайтара білудің қарапайым дағдыларын білу және анықтауға үйрену	6.1.8.1 білім алушылардың жеке дара білім беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсенділігімен жауап қайтара білудің қарапайым дағдыларын білу және анықтау	7.1.8.1 білім алушылардың жеке дара білім беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсенділігімен жауап қайтара білудің қарапайым дағдыларын білу және анықтау	8.1.8.1 білім алушылардың жеке дара білім беру қажеттіліктерін және әртүрлі қимыл-қозғалыс белсенділігін орындау кезінде тәжірибе жасау барысындағы қауіп-қатерлерді білу және алдын алу	9.1.8.1 білім алушылардың жеке дара білім беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсенділігімен жауап қайтара білудің қарапайым дағдыларын білу және анықтауға үйрену	10.1.8.1 білім алушылардың жеке дара білім беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсенділігімен жауап қайтара білудің қарапайым дағдыларын білу және анықтауға үйрену

2) "Қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Жеке дара білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, өзгермелі жағдайға жауап қайтару үшін қимыл-қозғалысқа байланысты алған білімін бейімдеу	5.2.1.1 жеке дара білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, өзгермелі жағдайға жауап қайтару үшін қимыл-қозғалысқа байланысты алған білімін білу және түсіну	6.2.1.1 жеке дара білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, өзгермелі жағдайға жауап қайтару үшін қимыл-қозғалысқа байланысты алған білімін анықтау және қолдануға үйрену	7.2.1.1 жеке дара білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, өзгермелі жағдайға жауап қайтару үшін қимыл-қозғалысқа байланысты алған білімін анықтау және қолдану	8.2.1.1 жеке дара білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, өзгермелі жағдайға жауап қайтару үшін қимыл-қозғалысқа байланысты алған білімін жетілдіру	9.2.1.1 жеке дара білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, өзгермелі жағдайға жауап қайтару үшін қимыл-қозғалысқа байланысты алған білімін көрсету	10.2.1.1 жеке дара білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, өзгермелі жағдайға жауап қайтару үшін қимыл-қозғалысқа байланысты алған білімін жетілдіру
2.2 Кеңістіктік-уақыттық бағдарлауын дамыту	5.2.2.1 техника негіздерін, жетекші қимылдарды білу, оларды орындауды тиянақты ету;	6.2.2.1 негізгі дене қимылдарын және олардың қарапайым дене жаттығуларымен өзара қалай байланысты болатындығын	7.2.2.1 негізгі дене қимылдарының қарапайым дене жаттығуларымен өзара қалай байланысты болатындығын біліп, оларды	8.2.2.1 қажетсіз қимылдардың алдын алып немесе барынша жоя отырып, негізгі қимыл дағдыларын өздігінен	9.2.2.1 дене дамуы үшін көзделген әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезіндегі қимылдарды қалай орындау	10.2.2.1 дене дамуы үшін көзделген әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезіндегі қимылдарды қалай орындау

	5.2.2.2 затпен және затсыз орындалатын негізгі дене жаттығуларын жасау кезінде кеңістіктік түсініктерін қалыптастыру; 5.2.2.3 қозғалыс жаттығуларының ерекшеліктерін ұғыну және саналы түрде біліктерді жақсартуға, жетілдіруге бағытталу	білу; 6.2.2.2 әртүрлі дене жаттығуларындағы қимылдарды орындау аясында уақыт, кеңістік, салмақ және бірқалыптылық түсініктері бойынша жүру; 6.2.2.3 қимыл дағдылары бойынша өз біліктері мен кемшіліктерін көмекпен сипаттап бере алу	жасау кезінде артық тырысуды жоя отырып орындау; 7.2.2.2 қарапайым дене жаттығуларындағы қимылдарды орындау кезінде; ерікті қозғалыс актісін ұйымдастыру, ұстап тұру кезінде уақытты, кеңістікті және бірқалыптылықты түсінуін көрсету; 7.2.2.3 қимыл дағдылары бойынша өз біліктері мен кемшіліктерін өздігінен сипаттап бере алу	байланыстыруды үйреніп, оларды түсіну және жақсарту; 8.2.2.2 қимылды орындау уақытын, кеңістігін және бірқалыптылығын түсінуді көрсететін дағдылар мен бірізділікті дамыту және жетілдіру; 8.2.2.3 қимыл дағдылары бойынша біліктері мен кемшіліктерін түсіну және түсіндіру	мен байланыстыруды түсініп және біліп, жалпы қозғалыс әрекетін меңгеруге қол жеткізу; 9.2.2.2 дене дамуының жеке дара ерекшеліктерін ескере отырып, қимылды орындаудың уақыты, кеңістігі және бірқалыптылығы туралы түсінігін көрсететін бірқатар дәл және тиімді дағдылар мен бірізділіктерді түсіну және қолдана алу; 9.2.2.3 біліктері мен кемшіліктерін анықтай отырып, өзінің және өзгелердің жаттығуларды орындау сапасын талқылау	
2.3 Қолайлы оқу ортасын қалыптастыруға қажетті бірқатар бірігіп және тиімді жұмыс жасау дағдыларын дамыту	5.2.3.1 қолайлы оқу ортасын қалыптастыруға қажетті бірқатар бірігіп және тиімді жұмыс жасау дағдыларын түсіну және анықтау	6.2.3.1 қолайлы оқу ортасын қалыптастыруға қажетті бірқатар бірігіп және тиімді жұмыс жасау дағдыларын анықтауды және пайдалануды үйрену	7.2.3.1 қолайлы оқу ортасын қалыптастыруға қажетті бірқатар бірігіп және тиімді жұмыс жасау дағдыларын анықтау және пайдалану	8.2.3.1 қолайлы оқу ортасын қалыптастыруға қажетті бірқатар бірігіп және тиімді жұмыс жасау дағдыларын талқылай алу және көрсете алу	9.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыруға қажетті бірқатар бірігіп және тиімді жұмыс жасау дағдыларын қолдану және көрсету	
2.4	5.2.4.1 ағзаның	6.2.4.1 ағзаның	7.2.4.1 ағзаның	8.2.4.1 ағзаның	9.2.4.1 ағзаның	10

Ағзаныңбейімделу қасиеттерінің дамуын, денсаулықтың нығаюын және дене дайындығының жоғарылауын бақылаудың жеке дара әдістері	әртүрлі мүшелері мен жүйелерінің жойылған немесе бұзылған қызметтерінің орнына басқаларын пайдалану мүмкіндігін түсіну және анықтауды үйрену	әртүрлі мүшелері мен жүйелерінің жойылған немесе бұзылған қызметтерінің орнына басқаларын пайдалануды үйрену және анықтау	әртүрлі мүшелері мен жүйелерінің жойылған немесе бұзылған қызметтерінің орнына басқаларын пайдалану және анықтау	әртүрлі мүшелері мен жүйелерінің жойылған немесе бұзылған қызметтерінің орнына басқаларын дамытуды талқылай алу және көрсету	әртүрлі мүшелері мен жүйелерінің жойылған немесе бұзылған қызметтерінің орнына басқаларын дамыту бойынша бірлескен және тиімді жұмысты қолдану және көрсету	әр м ж не қ ор ба да бі ти ба
2.5 Дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдер,және өз дене қызметтерін бақылаудың қол жетімді әдістерін меңгеру	5.2.5.1дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді білу мен түсіну және өз дене қызметтерін бақылаудың қол жетімді әдістерін меңгеру	6.2.5.1дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді түсіну мен қолдану және өз дене қызметтерін бақылаудың қол жетімді әдістерін меңгеру	7.2.5.1дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді көрсетуді үйрену және өз дене қызметтерін бақылаудың қол жетімді әдістерін меңгеру	8.2.5.1 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді көрсету және өз дене қызметтерін бақылаудың қол жетімді әдістерін меңгеру	9.2.5.1 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді пайдалану мен талқылай алу және өз дене қызметтерін бақылаудың қол жетімді әдістерін меңгеру	10 ж ая әр он ж тү қа м құ тә ба са өз қ ба ж м
2.6 Жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелері	5.2.6.1жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін білу	6.2.6.1жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін түсіну	7.2.6.1жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін қолдану	8.2.6.1.жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін көрсету және салыстыра алу	9.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін көрсету және салыстыру	10 әр тө ер ба та
2.7Қимыл-қозғалыстардың әртүрлі мән-мағынасымен шартталған рөлдер және олардың айырмашылықтары	5.2.7.1 қимыл-қозғалыстардың әртүрлі мән-мағынасымен шартталған рөлдерді анықтау	6.2.7.1қимыл-қозғалыстардың әртүрлі мән-мағынасымен шартталған рөлдерді және олардың айырмашылықтарын ұғыну және түсіндіре алу	7.2.7.1қимыл-қозғалыстардың әртүрлі мән-мағынасымен шартталған рөлдерді және олардың айырмашылықтарын ұғыну және түсіндіру	8.2.7.1 қимыл-қозғалыстардың әртүрлі мән-мағынасымен шартталған рөлдерді қолдану және олардың айырмашылықтарын ұғыну	9.2.7.1 қимыл-қозғалыстардың әртүрлі мән-мағынасымен шартталған рөлдерді және олардың айырмашылықтарын көрсету және салыстыру	10 қ әр м ш ре ж

3) "Денсаулық және салауатты өмір салты" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Жеке денсаулығы және салауатты өмір салты туралы білімі	5.3.1.1 денсаулық сақтаудың маңыздылығын білу және түсіну	6.3.1.1 өз денсаулығына қатысты қауіп-қатерді анықтай алу	7.3.1.1 салауатты өмір салтының әсерін өз денсаулығына қатысты түсіну және түсіндіру	8.3.1.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа әсерін өзінің үлгісімен көрсету	9.3.1.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа әсерін өзінің үлгісімен түсіндіру және көрсету	10.3.1.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа әсерін өзінің үлгісімен түсіндіру және көрсету
3.2 Дене жаттығулар барысында жарақаттанудың алдын алу және дәрігерге дейінгі көмек көрсету	5.3.2.1 дене жаттығуларымен айналысу кезіндегі қауіпсіз тәртіп туралы түсінікке ие болу; 5.3.2.2 жарақаттар мен жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы көмек көрсету туралы түсінікке ие болу	6.3.2.1 дене жаттығулар барысындағы қауіпсіз тәртіптің және жарақаттануға жол бермеудің қарапайым дағдыларына ие болу; 6.3.2.2 жарақаттар мен жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы көмек көрсетудің қарапайым дағдыларына ие болу	7.3.2.1 дене жаттығулар барысындағы қауіпсіз тәртіптің және жарақаттануға жол бермеудің дағдыларына ие болу; 7.3.2.2 жарақаттар мен жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы көмек көрсете алу	8.3.2.1 дене жаттығулары барысындағы қауіпсіз тәртіпті ұғыну және жарақаттануға жол бермеуге қабілетті болу; 8.3.2.2 жарақаттар мен жазатайым оқиғалар кезінде өзіне алғашқы көмек көрсете алу және ұғыну	9.3.2.1 дене жаттығулар барысындағы қауіпсіз тәртіпті және жарақаттануға жол бермеуді өз үлгісімен түсіндіру; 9.3.2.2 жарақаттар мен жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы көмек көрсетуді өз үлгісімен түсіндіру	10.3.2.1 дене жаттығулар барысындағы қауіпсіз тәртіпті және жарақаттануға жол бермеуді өз үлгісімен түсіндіру; 10.3.2.2 жарақаттар мен жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы көмек көрсетуді өз үлгісімен түсіндіру
3.3 Ағзадағы дене өзгерістерін бақылау, организмді емдеу және сауықтыру үшін қолайлы түзету-дамыту жағдайын жасау	5.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылаудың, организмді емдеу және сауықтыру үшін қолайлы түзету-дамыту жағдайын жасаудың маңыздылығын білу және түсіну	6.3.3.1 өз түйсінуі бойынша ағзадағы дене өзгерістерін бақылай алу, организмді емдеу және сауықтыру үшін қолайлы түзету-дамыту жағдайын жасай алу	7.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылаудың, организмді емдеу және сауықтыру үшін қолайлы түзету-дамыту жағдайын жасаудың әсерін түсіну және түсіндіру	8.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылау, организмді емдеу және сауықтыру үшін қолайлы түзету-дамыту жағдайын жасау білігін өз үлгісімен көрсету	9.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылауды, организмді емдеу және сауықтыру үшін қолайлы түзету-дамыту жағдайын жасауды бағалау	10.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылауды, организмді емдеу және сауықтыру үшін қолайлы түзету-дамыту жағдайын жасауды бағалау
3.4 Денсаулық	5.3.4.1 денсаулық	6.3.4.1 денсаулық	7.3.4.1 денсаулық	8.3.4.1 денсаулық	9.3.4.1 денсаулық	10.3.4.1 денсаулық

жағдайында тұрақты аутқуы бар білім алушының тіршілікке қабілеттілігі	жағдайында тұрақты аутқуы бар білім алушының тіршілікке қабілеттілігін анықтау және бар мүмкіндігінше дамыту	жағдайында тұрақты аутқуы бар білім алушының тіршілікке қабілеттілігін түсіну және бар мүмкіндігінше дамыта алу	жағдайында тұрақты аутқуы бар білім алушының тіршілікке қабілеттілігін ұғыну және түсіндіру	жағдайында тұрақты аутқуы бар білім алушының тіршілікке қабілеттілігінің бар мүмкіндігін дамытуды талқылау	жағдайында тұрақты аутқуы бар білім алушының тіршілікке қабілеттілігін бақылау білігін өз үлгісімен көрсету	де ж... тұ... ба... ал... тір... қа... ба... де... ба... бе...
3.5 Дене және психомоторлық аутқуларды ескере отырып, жаттығуларды, іс-әрекет түрлеріне сай келетін ширату мен қалпына келтіру техникасын құрастыру	5.3.5.1 дене және психомоторлық аутқуларды ескере отырып, дене жаттығуларына дайындық аясындағы ширатудың өзекті құрамдас бөліктерін және қалпына келтіру техникасын білу және түсіну	6.3.5.1 ширатудың өзекті құрамдас бөліктері мен қалпына келтіру техникасының организмге тигізетін әсерін түсіндіру және оларды дене және психомоторлық аутқуларды ескере отырып іске асыру	7.3.5.1 дене және психомоторлық аутқуларды ескере отырып, дене жаттығуларының алдында жалпы ширату өткізу және ағзаны қалпына келтіру техникасының құрамдас бөліктерін көрсету	8.3.5.1 дене және психомоторлық аутқуларды ескере отырып, ширату мен қалпына келтіруге арналған жаттығу кешендерінің маңызын ұғынып, оларды құрастыру және көрсету	9.3.5.1 дене және психомоторлық аутқуларды ескере отырып, нақты дене жаттығуларына арналған ширатуларды құрастыру, түсіндіру және өткізу, ағзаның қалпына келу тиімділігін бағалау	10... ж... по... ау... ес... ш... қа... ке... ар... ке... м... ұғ... та... ж...
3.6 Өз дене мүмкіндіктері мен шектеулерін ұғына отырып, ағзаға тигізетін әсерін ескеріп, әртүрлі дене жүктемесі бар жаттығуларды құрастыру	5.3.6.1 әртүрлі дене жүктемесі бар жаттығулардың арасындағы айырмашылықтарды және олардың ағзаның энергетикалық жүйесіне тигізетін әсерін сыртқы белгілер бойынша анықтау және өз дене мүмкіндіктері мен шектеулерін ұғыну	6.3.6.1 әртүрлі дене жүктемесі бар жаттығуларды ұсыну мен көрсету және олардың ағзаның энергетикалық жүйесіне тигізетін әсерін сыртқы белгілер бойынша анықтау және өз дене мүмкіндіктері мен шектеулерін ұғыну	7.3.6.1 әртүрлі дене жүктемесі бар жаттығуларды орындау кезінде ағзаның дене дайындығына қойылатын талаптарды және олардың ағзаның энергетикалық жүйесіне тигізетін әсерін сыртқы және ішкі белгілер бойынша түсіну және өз дене мүмкіндіктері мен шектеулерін ұғыну	8.3.6.1 әртүрлі дене жүктемесі бар жаттығуларды орындау кезіндегі энергетикалық жүйенің қызметін түсіндіру және оның ағзаға тигізетін әсерін білу және өз дене мүмкіндіктері мен шектеулерін ұғыну	9.3.6.1 энергетикалық жүйенің қызметі мен оның әртүрлі дене жүктемесі бар жаттығулармен байланысын түсіндіру және сипаттау және өз дене мүмкіндіктері мен шектеулерін ұғыну	10... эн... ж... м... де... ба... ж... ба... та... ж... ж... м... м... ұғ...

27. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Дене шынықтыру"

пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламадағы қосымшаға сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Психикалық дамуы тежелген

білім алушыларға арналған

негізгі орта білім беру деңгейінің

деңгейінің 5-10 сыныптары үшін

арналған "Дене шынықтыру" пәнінен

пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу

бағдарламасына қосымша

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жеңіл атлетика арқылы белсенді өмір салты	Ширату мен қалпына келтіру техникасына қатысты біліммен таныстыру және кеңейту	5.3.1.1 денсаулық сақтаудың маңыздылығын білу және 5.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мән-мағынасымен шарттап рөлдерді анықтау; 5.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіп туралы білімді игеру және қолдану;

		5.3.5.1 дене және психомоторлық қабілеттерді ескере отырып жаттығуларды дайындау, жаттығуларына дайындық ширатудың өзекті құрамдағы және қалпына келтіру техникаларын және түсіну; 5.1.1.1 негізгі қозғалыс әрекеттерін түсінігі болу; 5.2.2.2 затпен және затсыз негізгі дене жаттығуларын кеңістіктік түсініктерін қалыптастыру;
	Аурудан болған бұзылыстарды түзету немесе орнын толтыру	5.1.1.3 мұғалімнің жетекшілікпен дене қабілеттерін дамыту, дене қимылдарын түзету сабақтарын жүргізу; 5.2.2.1 Техника негіздерін, жаттығулардың қимылдарды білу, олардың маңызын тиянақты ету; 5.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін диапазондағы дене жаттығуларын тактикаларын, стратегияларын құрылымдық идеяларын белгілеу сипаттау; 5.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылаудың, организмді еңбекке сауықтыру үшін қолайлы жағдайын жасаудың маңызын және түсіну; 5.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жүйелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа қызметтерін пайдалану мүмкіндігін түсінік анықтауды үйрену
	Шағын және үлкен топтарға бірігіп/жарысып қатысудың көмегімен жалпы дене жағдайының деңгейін арттыру	5.3.6.1 әртүрлі дене жүктемесімен жаттығулардың арасындағы айырмашылықтарды және ағзаның энергетикалық жүктемесін әсерін сыртқы белгілер бойынша және өз дене мүмкіндіктерін шектеулерін ұғыну; 5.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттерін

		тұрғыда дұрыс жүзеге асыру; 5.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену сәтін қалыптастыруға қажетті бірінші және тиімді жұмыс жасау дағдыларын түсіну және анықтау; 5.3.4.1 денсаулық жағдайын сақтауға аутқуы бар білім алушының қабілеттілігін анықтау және мүмкіндігінше дамыту
Проблемалық жағдайларды қимыл-қозғалыс әрекеті арқылы шешу	Бағдарға ілесу және мәселелерді шағын топтарда шешу	5.1.3.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде пайда болуы мүмкін қиындықтарды мұғалімнің көмегімен жеңу; 5.3.2.2 жарақаттар мен жазалану оқиғалар кезінде алғашқы көмек туралы түсінікке ие болу; 5.1.5.1 қоғамда әрі қарай толық қызмет атқару үшін қажетті қасиеттерін жүктемелеріне төтеп беруді үйрену; 5.3.6.1 әртүрлі дене жүктеме жаттығулардың арасындағы айырмашылықтарды және олардың ағзаның энергетикалық жүйесіне әсерін сыртқы белгілер бойынша және өз дене мүмкіндіктері шектеулерін ұғыну
	Проблемалық-бағдарлық тапсырмаларды әртүрлі жабдықтарды пайдалана отырып орындау кезіндегі қарым-қатынас және серіктестік	5.1.8.1 білім алушылардың жетістіктерін беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен баулау қауіп-қатерлерге жауап қайтару қарапайым дағдыларын білу және анықтауға үйрену; 5.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену сәтін қалыптастыруға қажетті бірінші және тиімді жұмыс жасау дағдыларын түсіну және анықтау; 5.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылаудың, организмді емделуге сауықтыру үшін қолайлы түрде жағдайын жасаудың маңыздылығын

		және түсіну
2-тоқсан		
Ағзаны гимнастика арқылы нығайту	Байланысты өзгерту: айнадағы бейне тәрізді және бірдей қабыстыру	5.1.1.3 мұғалімнің жетекшілігімен дене қабілеттерін дамыту, дене қимылының түзету сабақтарын ұйымдастыру; 5.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіп туралы түсінікке ие болу
	Тепе-теңдік және бұралу	5.1.3.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде пайда болуы мүмкін қиындықтарды мұғалімнің көмегімен жеңу; 5.3.4.1 денсаулық жағдайын жақсартуға ауқуы бар білім алушының қабілеттілігін анықтау және мүмкіндігінше дамыту; 5.3.2.2 жарақаттар мен жазалану оқиғалар кезінде алғашқы көмек туралы түсінікке ие болу; 5.1.3.3 бұлшық еттерді босануға арналған жаттығуларды елітіу
	Топтық композициялық тапсырманың көмегімен жасалатын жанасулы және жанасусыз жұмыс	5.1.3.2 мұғалімнің көмегімен қимыл-қозғалыс тәртібі үшін жаттығуларын іріктеу және жаттығуларын орындау; 5.2.2.2 затпен және затсыз ойнау негізгі дене жаттығуларын жаттығуға кеңістіктік түсініктерін қалыптастыру
Ұлттық және зияткерлік ойындар	"Тоғыз құмалақ", "Асық ату" ұлттық ойындары	5.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ойнау ережелерін білу; 5.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіп туралы түсінікке ие болу
	Ұлттық ойындар аясында бірқатар стратегиялар мен тактикаларды үйрену	5.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін икемділік диапазонындағы дене жаттығуларын, тактикаларын, стратегияларын қалыптастыру, құрылымдық идеяларын білдіріп сипаттау;

		5.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мән-мағынасымен шарттар рөлдерді анықтау
3-тоқсан		
Шаңғы/кросс/коньки дайындығы	Шаңғы дайындығы	5.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіп туралы білім болу; 5.1.8.1 білім алушылардың беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен беру қауіп-қатерлерге жауап қайтару қарапайым дағдыларын білу және анықтауға үйрену; 5.1.1.1 негізгі қозғалыс әрекетін түсінігі болу
	Кросс дайындығы	5.2.2.1 техника негіздерін, жаттығу қимылдарды білу, олардың маңызын тиянақты ету; 5.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсыту арналған жаттығуларды елестету 5.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жаттығу қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін қолдану
	Коньки дайындығы	5.1.5.1 қоғамда әрі қарай толық қызмет атқару үшін қажетті жүктемелеріне төтеп беруді үйрену; 5.2.2.1 техника негіздерін, жаттығу қимылдарды білу, олардың маңызын тиянақты ету
Спорттық ойындар арқылы оқыту	Пас беру дағдыларын дамыту және шабуыл-ойындар көмегімен кеңістікті бөлу	5.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін білу; 5.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіп туралы білім болу;

		5.2.2.1 техника негіздерін, жөндеу қимылдарды білу, оларды орындау тиянақты ету; 5.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіндіріп, қарапайым арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қозғалыстардың реті мен дағдыларын және анықтау; 5.2.2.3 қозғалыс жаттығулар ерекшеліктерін ұғыну және біліктерді жақсартуға, жетілдіріп бағытталу; 5.1.4.1 қимыл-қозғалыс қимыл және оларды кейбір жаттығулар қолдану реттілігін білу және дене және психологиялық қимыл және қабілетін қалыптастыру
	Белгілеу және қағып алу	5.2.5.1 дене жаттығулары аяқ аяқ әрекеттерді оңтайландыру және түрлерін құруға қажет ерекшеліктерді құрылымдық тәсілдерді білу және өз дене қызметтерін бақылау қол жетімді әдістерін меңгеру 5.1.8.1 білім алушылардың жаттығу беру қажеттіліктеріне байлап қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен бақылау қауіп-қатерлерге жауап қайтару қарапайым дағдыларын білу және анықтауға үйрену; 5.2.7.1 қимыл-қозғалыстардың мән-мағынасымен шарттастырып рөлдерді анықтау
	Ойын тұжырымдамасы мен дағдыларына көңіл бөле отырып, өзі мен өзгелер үшін ойындар құрастыру	5.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын және түзете алу: тірек-қимыл денені және нысанды басқару 5.2.2.3 қозғалыс жаттығулар ерекшеліктерін ұғыну және біліктерді жақсартуға, жетілдіріп бағытталу; 5.3.5.1 дене және психомотор аутқуларды ескере отырып,

		жаттығуларына дайындық, ширатудың өзекті құрамда және қалпына келтіру техн және түсіну; 5.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі ж қайтару үшін қимыл-қозға байланысты алған білімін
4-тоқсан		
Қозғалмалы және спорттық ойындар	Жақсы дене жағдайы мен дене қабілеттерінің элементтерін түсінуге ынталандыру және үйрету	5.3.1.1 денсаулық сақтауды маңыздылығын білу және 5.2.2.3 қозғалыс жаттығула ерекшеліктерін ұғыну және біліктерді жақсартуға, жетіл бағытталу; 5.1.3.2 мұғалімнің көмегіме қимыл-қозғалыс тәртібі үш жаттығуларын іріктеу және 5.1.6.1 өз мүмкіндіктерін тү қарапайым арнайы спортт техникаларды орындау кез қозғалыстардың реті мен д және анықтау; 5.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену қалыптастыруға қажетті бір және тиімді жұмыс жасау д түсіну және анықтау
	Қимыл-қозғалысқа негізделген әртүрлі ойындардың көмегімен белсенді болу және салауатты таңдау жасау	5.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүш жүйелерінің жойылған нем қызметтерінің орнына баск пайдалану мүмкіндігін түсі анықтауды үйрену; 5.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі ж қайтару үшін қимыл-қозға байланысты алған білімін
Жүгіру, секіру және лақтыру дағдыларын дамыту	Жүгіру мен секіру дағдыларын жақсарту	5.3.2.1 дене жаттығуларыме кезіндегі қауіпсіз тәртіп тур ие болу; 5.1.4.1 қимыл-қозғалыс ко

		және оларды кейбір жаттығулар арқылы қолдану реттілігін білу және дене және психологиялық жеңу қабілетін қалыптастыру 5.2.5.1 дене жаттығулары арқылы әрекеттерді оңтайландыру түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді білу және өз дене қызметтерін қол жетімді әдістерін меңгеру 5.3.6.1 әртүрлі дене жүктемесі жаттығулардың арасындағы айырмашылықтарды және ағзаның энергетикалық жүктемесін сыртқы белгілер бойынша және өз дене мүмкіндіктерін шектеулерін ұғыну
	Жүгіру мен лақтыру дағдыларын жақсарту және ширығу мен қалпына келу техникасы	5.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын және түзете алу: тірек-қимыл денені және нысанды басқару 5.3.6.1 әртүрлі дене жүктемесі жаттығулардың арасындағы айырмашылықтарды және ағзаның энергетикалық жүктемесін сыртқы белгілер бойынша және өз дене мүмкіндіктерін шектеулерін ұғыну; 5.1.8.1 білім алушылардың беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен белсенділікке қауіп-қатерлерге жауап қайтару қарапайым дағдыларын білу анықтауға үйрену

2) 6- сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Дене шынықтыру-сауықтыру түсініктерін	Жалпы және спорттық ширығулар арқылы	6.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіну

қарастыру және кеңейту	ағза туралы білеміз	арнайы спорттық техникалар кезінде қимыл-қозғалыстардағы дағдыларын таңдай алу; 6.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіптің жарақаттануға жол бермеу, дағдыларына ие болу; 6.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа пайдалануды үйрену және 6.1.3.3 бұлшық еттерді боса арналған жаттығуларды мүкөмегімен орындай алу 6.3.5.1 ширатудың өзекті құбылмалары мен қалпына келу техникасының организмге түсіндіру және оларды дене психомоторлық аутқуларды отырып іске асыру; 6.1.1.3 мұғалімнің жетекшілік және дене қабілеттерін дамыту, дағдыларын түзету сабақтар
	Фитнес компоненттерін дамыту: жылдамдық және төзімділік	6.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын құрастыра алу және түзету, тірек-қимыл аппараты, дене қызығушылығын басқару; 6.3.3.1 өз түйсінуі бойынша өзгерістерін бақылай алу, оларды емдеу және сауықтыру үшін түзету-дамыту жағдайын жасау 6.1.8.1 білім алушылардың білім беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен белсенді қауіп-қатерлерге жауап қайтара білу, қарапайым дағдыларын білдіріп анықтау
	Білім алушының ауруын ескере отырып ағзаның жағдайына жағымды әсер ететін жаттығу кешендерін меңгеру	6.3.2.2 жарақаттар мен жазалану оқиғалар кезінде алғашқы көрсетудің қарапайым дағдылар болу;

		6.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жаттығуларды қайтару үшін қимыл-қозғалыс бағдарламасымен байланысты алған білімін анықтауға қолдануға үйрену; 6.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсытуға арналған жаттығуларды мұқият орындай алу; көмегімен орындай алу; 6.2.2.3 қимыл дағдылары бойынша біліктері мен кемшіліктерін анықтауға сипаттап бере алу
Сыни ойлау мен қарым-қатынас дағдыларын шытырман тапсырмалар арқылы дамыту	Сыни ойлау мен әлеуметтік дағдыларды дамытуға септігін тигізетін топтық жаттығуларға қатысу	6.1.1.1 негізгі қозғалыс біліктерін орындау дағдыларын орындау; 6.1.5.1 қоғамда әрі қарай топтық қызмет атқару үшін қажетті жаттығулардың жүктемелерін құрастыра алуға орындай алу; 6.3.6.1 әртүрлі дене жүктемелерін жаттығуларды ұсыну мен қолдану олардың ағзаның энергетикалық жүйесіне тигізетін әсерін сипаттау бойынша анықтау және өзгерту мүмкіндіктері мен шектеулерін анықтау 6.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін жаттығуларының тактикалық стратегиялары мен композицияларын идеяларын түсіну және қолдану
	Сыни ойлауды пайдаланып үлкен топтарда және бүкіл сыныпта бірігіп жасайтын іс-әрекет	6.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіну арнайы спорттық техникаларды кезінде қимыл-қозғалыста дағдыларын таңдай алу; 6.1.3.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде пайда болған қиындықтарды көмекпен шеше алу
2-тоқсан		
Гимнастика бойынша күрделі дағдыларды кеңейту үшін нысандар мен құрал-жабдықтарды пайдалану	Гимнастикалық төсеніштер мен шағын құрылғыларда дене кернелуімен және динамикасымен тәжірибелер жасау	6.1.5.1 қоғамда әрі қарай топтық қызмет атқару үшін қажетті жаттығулардың жүктемелерін құрастыра алуға орындай алу;

		6.3.2.1 дене жаттығуларымыз кезіндегі қауіпсіз тәртіптің, жарақаттануға жол бермеу, дағдыларына ие болу; 6.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын құрастыра алу және түзету, тірек-қимыл аппараты, денені нысанды басқару; 6.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсыт арналған жаттығуларды мұқият көмегімен орындай алу
	Нысандардың және гимнастикалық жабдықтардың көмегімен композициялық және кеңістіктік түсінікті дамыту	6.1.8.1 білім алушылардың білім беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен белсенді қауіп-қатерлерге жауап қайтару қарапайым дағдыларын білдіріп анықтау; 6.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттерін тұрғыда дұрыс жүзеге асырып бекіту
	Гимнастикалық таспамен және құрылғылармен топтық ретті қатарды жинақтау, орындау және бағалау	6.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мән-мағынасымен шарттастырып рөлдерді және олардың айырмашылықтарын ұғындырып алу; 6.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жаттығу қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін анықтап қолдануға үйрену; 6.1.1.3 мұғалімнің жетекшілікпен дене қабілеттерін дамыту, дағдысымбатын түзету сабақтарын
Қазақстанда айналысатын спорт түрлерін зерделеу (Ұлттық және зияткерлік ойындар)	Шығармашылық, қарым-қатынас және бағалау дағдыларын дамыту	6.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс үшін мұғалімнің көмегімен жаттығуларын іріктеу және 6.3.2.1 дене жаттығуларымыз кезіндегі қауіпсіз тәртіптің, жарақаттануға жол бермеу,

		дағдыларына ие болу; 6.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін түсіну
	Фрагментпен жұмыс істеу арқылы динамикалық контраст пен негізгі мақсатты құрастыру	6.1.4.1 қимыл-қозғалыс қолдану реттілігін құрастырып орындай алу, дене және психикалық кедергілерді жеңу қабілетін дамыту; 6.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін жаттығуларының тактикалық стратегиялары мен композиция идеяларын түсіну және қолдану;
	Ойынның негізгі элементтерін аяқтау және бағалау үдерісіне қатысу	6.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мән-мағынасымен шарттастырып рөлдерді және олардың айырмашылықтарын ұғындырып алу; 6.1.8.1 білім алушылардың беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен белсенділікке қатысу, қауіп-қатерлерге жауап қайтару, қарапайым дағдыларын білдіріп анықтау
3- тоқсан		
Фундаменталды қимыл-қозғалыс дағдыларын қайталау және өңдеу	Денені басқару дағдыларын шолу және кеңейту	6.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс үшін мұғалімнің көмегімен жаттығуларын іріктеу және орындау; 6.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жүйелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа пайдалануды үйрену және орындау; 6.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын құрастыра алу және түзету, тірек-қимыл аппараты, денені нысанды басқару; 6.2.5.1 дене жаттығулары арқылы әрекеттерді оңтайландыру, түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді түсіндіру

		қолдану және өз дене қызығушылығын бақылаудың қол жетімді әдістерін таңдау; 6.3.4.1 денсаулық жағдайына өзін-өзі бақылауға қол жетімді әдістерін таңдау, аутқуы бар білім алушының денсаулығын қабілеттілігін түсіну және бұл қабілеттілігін мүмкіндігінше дамыта алу; 6.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсытуға арналған жаттығуларды мүмкіндігінше көмегімен орындай алу
	Қозғалыс дағдыларын топтық/ командалық әрекет түрлерінде пайдалану және дамыту	6.1.1.3 мұғалімнің жетекшілігімен дене қабілеттерін дамыту, дене қабілеттерін сымбатын түзету сабақтарын ұйымдастыру; 6.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттерін түрғыда дұрыс жүзеге асыруға баули бекіту; 6.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыруға қажетті біріншілік және тиімді жұмыс жасау дағдыларын анықтауды және пайдалану
	Нысанды бақылау дағдыларын топтық/ командалық әрекетте қайталау және дамыту	6.2.2.2 әртүрлі дене жаттығуларын қимылдарды орындау аясына кеңістік, салмақ және бірқатар түсініктері бойынша жүру; 6.1.1.1 негізгі қозғалыс білім дағдыларын орындау; 6.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жаттығулар қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін анықтау қолдануға үйрену; 6.2.2.1 негізгі дене қимылдары олардың қарапайым дене жаттығуларымен өзара қалыптасатындығын білу; 6.3.1.1 өз денсаулығына қауіп-қатерді анықтай алу
Бірқатар категориядағы ойындар арқылы дағдылар мен түсініктерді кеңейту	Допты тартып алумен өтетін ойындарда қауіп-қатерлерді басқаруды назарға ала отырып дағдылар мен	6.1.3.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде пайда болуы мүмкін қиындықтарды көмекпен

	тұжырымдамаларды (тактикаларды/ стратегияларды) дамыту	6.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіптің, жарақаттануға жол бермеу, дағдыларына ие болу; 6.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін түсіну; 6.2.5.1 дене жаттығулары аяқ әрекеттерді оңтайландыру түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді түсіндіру қолдану және өз дене қызығары бақылаудың қол жетімді әдістерін таңдау 6.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіндіру арнайы спорттық техникалар кезінде қимыл-қозғалыста дағдыларын таңдай алу
	Дағдылар мен тұжырымдамаларды шабуылды ойындарда дамыту	6.3.2.2 жарақаттар мен жазар оқиғалар кезінде алғашқы көрсетудің қарапайым дағдылар болу; 6.3.5.1 ширатудың өзекті құрылым бөліктері мен қалпына келтіру техникасының организмге түсіндіру және оларды дене психомоторлық аутқуларды отырып іске асыру; 6.1.5.1 қоғамда әрі қарай толық қызмет атқару үшін қажетті жүктемелерін құрастыра алу орындай алу
	Дене дамуының көрсеткіштерін ойын әдісімен жақсарту	6.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсыт арналған жаттығуларды мүмкіндігімен орындай алу; 6.2.2.2 әртүрлі дене жаттығулар қимылдарды орындау аясы кеңістік, салмақ және бірқатар түсініктері бойынша жүру; 6.1.4.1 қимыл-қозғалыс көрсеткіштері және оларды кейбір жаттығулар қолдану реттілігін құрастыру орындай алу, дене және психика

		кедергілерді жеңу қабілетін
	Тор қолданылатын ойындарды ойнау және құрастыру	6.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін жаттығуларының тактикал стратегиялары мен композицияларын түсіну және қолдану 6.3.4.1 денсаулық жағдайына ауысу бар білім алушының қабілеттілігін түсіну және бұл мүмкіндігінше дамыта алу
4-тоқсан		
Өз денсаулығына күтім жасау	Дене белсенділігін сақтаудың маңыздылығын түсіну	6.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсініп, арнайы спорттық техникалар кезінде қимыл-қозғалыста дағдыларын таңдай алу; 6.3.1.1 өз денсаулығына қауіп қауіптерді анықтай алу; 6.3.6.1 әртүрлі дене жүктеме жаттығуларды ұсыну мен қолдану олардың ағзаның энергетика жүйесіне тигізетін әсерін сипаттау бойынша анықтау және өз мүмкіндіктері мен шектеулерін 6.2.2.1 негізгі дене қимылдары олардың қарапайым дене жаттығуларымен өзара қалыптасатындығын білу; 6.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын құрастыра алу және түзету, тірек-қимыл аппараты, денсаулықты нысанды басқару
	Өз денсаулығына қалай күтім жасауды және серіктесімен белсенді болуды үйрету	6.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс үшін мұғалімнің көмегімен жаттығуларын іріктеу және орындау 6.2.5.1 дене жаттығулары арқылы әрекеттерді оңтайландыру түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді түсіндіріп қолдану және өз дене қызметін бақылаудың қол жетімді әдістерін

		6.2.2.3 қимыл дағдылары б біліктері мен кемшіліктерін сипаттап бере алу; 6.3.3.1 өз түйсінуі бойынша өзгерістерін бақылай алу, о емдеу және сауықтыру үшін түзету-дамыту жағдайын ж 6.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын құрастыра алу және түзету, тірек-қимыл аппараты, дененің нысанды басқару
Жүгіру, секіру және лақтыру дағдыларын атлетикада жақсарту	Ширатуды қайта қарау, жүгіру дағдыларын қарастыру және кеңейту	6.1.5.1 қоғамда әрі қарай толық қызмет атқару үшін қажетті жүктемелерін құрастыра алу, орындай алу; 6.3.2.2 жарақаттар мен жазалар оқиғалар кезінде алғашқы көрсетудің қарапайым дағды болу; 6.2.2.2 әртүрлі дене жаттығуларын қимылдарды орындау аясында кеңістік, салмақ және бірқатар түсініктері бойынша жүру; 6.1.4.1 қимыл-қозғалыс қолдану және оларды кейбір жаттығуларға қолдану реттілігін құрастыру, орындай алу, дене және психикалық кедергілерді жеңу қабілетін
	Секіру және лақтыру дағдыларын креативті, бірлескен және сайыстық жаттығулардың көмегімен қайталау және тереңдету	6.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену қалыптастыруға қажетті бір және тиімді жұмыс жасау дағды анықтауды және пайдалану 6.1.3.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде пайда болу қиындықтарды көмекпен ж 6.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жаттығулар қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін а қолдануға үйрену

3)7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Ойын арқылы оқыту	Ойындарда тактикалық білімді жақсарту	7.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін жаттығуларының қарапайым тактикаларын, стратегияларын, композициялық идеяларын және бағалай алу; 7.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіптің, жарақаттануға жол бермеу, дағдыларына ие болу; 7.1.1.1 әртүрлі дене жаттығу кезіндегі негізгі қозғалыс дағдыларын сапасын жақсарту; 7.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түрлі арнайы спорттық техникалар кезінде қимыл-қозғалыста дағдыларын жетілдіру және
	Ойындарда шешім қабылдау мәселесімен жұмыс істеу	7.3.3.1 ағзадағы дене өзгерісін бақылаудың, организмді еркін сауықтыру үшін қолайлы тәртіп жағдайын жасаудың әсерін түсіндіру; 7.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттерін тұрғыда дұрыс жүзеге асыру; 7.2.2.2 қарапайым дене жаттығуларындағы қимыл-қозғалыс кезінде; ерікті қозғалыс актілерін ұйымдастыру, ұстап тұру кезінде кеңістікті және бірқалыптылықты көрсету; 7.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ережелерін қолдану
	Проблемаларды шешу дағдыларын тор	7.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын

	қолданылатын ойындар арқылы жетілдіру	түзетуді жетілдіру және жин қимыл аппараты, денені жетілдіру басқару; 7.3.2.2 жарақаттар мен жаза оқиғалар кезінде алғашқы көмек алу; 7.2.5.1 дене жаттығулары аяқ аяқ әрекеттерді оңтайландыру жаттығу түрлерін құруға қажет ережелер құрылымдық тәсілдерді көрсету және өз дене қызметтерін бақылау қол жетімді әдістерін меңгеру 7.3.4.1 денсаулық жағдайын бақылау аутқуы бар білім алушының қабілеттілігін ұғыну және түсіну
Когнитивті дағдылар мен денені басқару дағдыларын гимнастика арқылы дамыту	Бұрылу мен бұралуларды үйрену	7.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіптің жетілдіру жарақаттануға жол бермеуді дағдыларына ие болу; 7.1.1.3 өздігінен негізгі дене дамыту, дене бітімі мен сымбат сабақтарын өткізе алу; 7.1.4.1 қимыл-қозғалыс қимыл және оларды әртүрлі дене жаттығу орындауда қолдану реттілігі және жинақтауды үйрену, дене психологиялық кедергілерді қабілетін қалыптастыру; 7.2.1.1 жеке дара білім беру негізін ескере отырып, өзгермелі жаттығу қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін алу қолдану
	Теңгеру және бұралу кезінде өз денемізді бақылау	7.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жүйелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа мүшелерді пайдалану және анықтау; 7.1.8.1 білім алушылардың жаттығу беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен байланысты қауіп-қатерлерге жауап қайтару

		дағдыларын түсіну және қозғалыс дағдыларын жетілдіру; 7.2.2.3 қимыл дағдылары бұл дағдылармен бірігіп, қимыл-қозғалыс біліктері мен кемшіліктерін жетілдіріп, сипаттап бере алу; 7.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді жетілдіру және жиі қимыл аппараты, денені жетілдіріп басқару; 7.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын кезіндегі негізгі қозғалыс дағдыларын сапасын жақсарту
2-тоқсан		
Денсаулықты, қозғалыс және түсіну дағдыларын атлетика көмегімен жақсарту	Ұзын секірістерді үйрену және жақсарту	7.2.2.1 негізгі дене қимылдарын қарапайым дене жаттығулармен қалай байланысты болатынын оларды жасау кезінде артық жоя отырып орындау; 7.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіптің, жарақаттануға жол бермеу, дағдыларына ие болу; 7.1.1.3 өздігінен негізгі дене қимылдарын дамыту, дене бітімі мен сыртқы сабақтарын өткізе алу; 7.2.2.2 қарапайым дене жаттығуларындағы қимылдарын кезінде; ерікті қозғалыс актілерін ұйымдастыру, ұстап тұру кезінде кеңістікті және бірқалыпты қимылдарды көрсету
	Спринтерлік жүгірісті жақсарту	7.3.6.1 әртүрлі дене жүктемелерін жаттығуларды орындау кезінде дене дайындығына қойылатын талаптарды және олардың энергетикалық жүйесіне тиімді сыртқы және ішкі белгілер және өз дене мүмкіндіктерін шектеулерін ұғыну; 7.2.7.1 қимыл-қозғалыстардың мән-мағынасымен шарттастырып рөлдерді және олардың

		айырмашылықтарын ұғыну; 7.1.3.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде пайда болған қиындықтарды көмекпен жеңу; 7.1.8.1 білім алушылардың беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен белсенді жауап қайтаруға қабілеттілігін ұғыну және қолдану;
	Лақтырулар: үйрену және құрастыру	7.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс үшін дене жаттығуларын орындау; 7.3.4.1 денсаулық жағдайы нашарлау аутқуы бар білім алушының қабілеттілігін ұғыну және қолдану; 7.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жағдайға қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін қолдану
Бірлесе оқыту және шытырман-оқыту	Мәселелерді шешу жаттығуларында өзара әрекеттесу	7.1.5.1 қоғамда әрі қарай толық қызмет атқару үшін қажетті жүктемелерін құрастыруды және жинақтауға үйрену; 7.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену қалыптастыруға қажетті бірлік және тиімді жұмыс жасау дағдыларын анықтау және пайдалану; 7.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсыт арналған жаттығуларды орындау; 7.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін қолдану
	Доппен ойналатын ойындар	7.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жағдайға қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін қолдану;

		7.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын кезіндегі негізгі қозғалыс дағдыларын сапасын жақсарту; 7.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіптің, жарақаттануға жол бермеу, дағдыларына ие болу; 7.3.5.1 дене және психомоторлық аутқуларды ескере отырып жаттығуларының алдында өткізу және ағзаны қалпына келтіру техникасының құрамдас бөлігіне көрсету
3-тоқсан		
Би дағдыларын дамыту және тақырыптық жұмыс арқылы биді түсіну	Бимен айналысуды ынталандыру ретінде сүңгілерді зерделеу	7.2.2.3 қимыл дағдылары бидің біліктері мен кемшіліктерін сипаттап бере алу; 7.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіптің, жарақаттануға жол бермеу, дағдыларына ие болу; 7.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын кезіндегі негізгі қозғалыс дағдыларын сапасын жақсарту; 7.2.2.1 негізгі дене қимылдарын қарапайым дене жаттығулармен қалай байланысты болатынын оларды жасау кезінде артық жоя отырып орындау
	Сыртта суық болғанда жылуды сақтау: аэробты жаттығулар	7.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді жетілдіру және жиі қимыл аппараты, денені жетілдіру басқару; 7.3.1.1 салауатты өмір салтын денсаулығына қатысты түсіндіру; 7.1.4.1 қимыл-қозғалыс қимылдарын және оларды әртүрлі дене жаттығуларында орындауда қолдану реттілігін және жинақтауды үйрену, денсаулық психологиялық кедергілер

		қабілетін қалыптастыру
	Топтарда құру, көрсетілім жасау және бағалау үдерісі	7.3.6.1 әртүрлі дене жүктеме жаттығуларды орындау кезінде дене дайындығына қойылатын талаптарды және олардың ағзаның энергетикалық жүйесіне тигізетін сыртқы және ішкі белгілер бойынша және өз дене мүмкіндіктері шектеулерін ұғыну; 7.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа мүшелерді пайдалану және анықтау; 7.1.1.2 таңдалған спорттық міндеттің түрінің қозғалыс әрекеттерінің тұрғыда дұрыс жүзеге асырылуы; 7.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылаудың, организмді емделуге сауықтыру үшін қолайлы түрде жағдайын жасаудың әсерін түсіндіру
	Командалардың кеңістікте бағдарлауын және допты беруін дамыту	7.1.1.3 өздігінен негізгі дене дамыту, дене бітімі мен сымбатты сабақтарын өткізе алу; 7.2.7.1 қимыл-қозғалыстардың мән-мағынасымен шарттасқан рөлдерді және олардың айырмашылықтарын ұғыну 7.3.4.1 денсаулық жағдайын аутқуы бар білім алушының қабілеттілігін ұғыну және түсіндіру
	Ойындар және сәйкес тактикаларды қолдану	7.1.3.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде пайда болуы мүмкін қиындықтарды көмекпен жеңу; 7.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін белгілі жаттығуларының қарапайым тактикаларын, стратегияларын композициялық идеяларын және бағалай алу;
Басып кіру ойындарындағы түсінік пен дағдыларды жетілдіру		

		7.1.5.1 қоғамда әрі қарай толық қызмет атқару үшін қажетті жүктемелерін құрастыруды және жинақтауға үйрену; 7.3.1.1 салауатты өмір салтын денсаулығына қатысты түсіндіру
4-тоқсан		
Дені сау және белсенді	Денсаулық пен төзімділікті арттыру	7.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс үшін дене жаттығуларын өз орындау; 7.3.2.2 жарақаттар мен жазар оқиғалар кезінде алғашқы медициналық көмекті алу; 7.1.8.1 білім алушылардың денсаулығын қорғауға беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен белсенді қару қауіп-қатерлерге жауап қайтару дағдыларын түсіну және қолдану 7.2.5.1 дене жаттығулары арқылы әрекеттерді оңтайландыру түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді кеңінен және өз дене қызметтерін қол жетімді әдістерін меңгеру
	Ширату және ойындарға дайындық жаттығулары	7.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түрлендіріп арнайы спорттық техникалар кезінде қимыл-қозғалыстағы дағдыларын жетілдіру және қолдану 7.3.5.1 дене және психомоторлық аутқуларды ескере отырып жаттығуларының алдында жаттығу өткізу және ағзаны қалпына келтіру техникасының құрамдас бөлігіне көрсету; 7.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену қалыптастыруға қажетті бірінші және тиімді жұмыс жасау дағдыларын анықтау және пайдалану
	Күш пен бұлшық ет төзімділігіне арналған	7.2.2.2 қарапайым дене

	жаттығулар	жаттығуларындағы қимыл кезінде; ерікті қозғалыс актісін ұйымдастыру, ұстап тұру кезінде кеңістікті және бірқалыпты қимыл көрсету; 7.3.1.1 салауатты өмір салтын денсаулығына қатысты түсіндіру; 7.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа пайдалану және анықтау
Гимнастикадағы көптүрлілік пен қарама-қарсылықтар	Еденде орындалатын жаттығулардың әрекеттегі және кеңістіктегі айырмашылықтарын зерделеу	7.3.3.1 ағзадағы дене өзгерісін бақылаудың, организмді еңбектендіру үшін қолайлы жағдайын жасаудың әсерін түсіндіру; 7.1.1.1 әртүрлі дене жаттығу кезіндегі негізгі қозғалыс динамикасын сапасын жақсарту; 7.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіптің, жарақаттануға жол бермеу, дағдыларына ие болу; 7.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсытатын арналған жаттығуларды нұсқау орындау
	Динамикадағы қарама-қарсылықтар және құрылғылардағы жанасулар	7.2.2.3 қимыл дағдылары білімдері мен кемшіліктерін сипаттап бере алу; 7.3.2.2 жарақаттар мен жазарлық оқиғалар кезінде алғашқы жәрдем алу; 7.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жағдайлар қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін анық қолдану; 7.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттерін тұрғыда дұрыс жүзеге асыру

	Топтық композициялар	7.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді жетілдіру және жиі қимыл аппараты, денені жетілдіру басқару; 7.2.2.1 негізгі дене қимылдарын қарапайым дене жаттығулармен қалай байланысты болатынын оларды жасау кезінде артық жоя отырып орындау

4) 8-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жеңіл атлетикалық іс-әрекет арқылы денсаулық және фитнес	Ырғақты таңдау дағдыларын қалыптастыру	8.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді түсіндіре алу: тірек-қимыл аппараты, денені және нығайту 8.2.7.1 қимыл-қозғалыстардың мән-мағынасымен шарттастыру рөлдерді қолдану және олардың айырмашылықтарын ұғыну 8.3.6.1 әртүрлі дене жүктемесін жаттығуларды орындау кезінде энергетикалық жүйенің қызығу-түсіндіру және оның ағзаға білу және өз дене мүмкіндік шектеулерін ұғыну; 8.3.4.1 денсаулық жағдайын аутқы бар білім алушының қабілеттілігінің бар мүмкіндік талқылау
	Жеңіл атлетикадағы шығармашылық тәсілдеме	8.1.5.1 қоғамда әрі қарай толық қызмет атқару үшін қажетті жүктемелерін құрастыруды және жинақтау; 8.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену қалыптастыруға қажетті бір және тиімді жұмыс жасау д

		талқылай алу және көрсету 8.2.2.3 қимыл дағдылары б біліктері мен кемшіліктерін түсіндіру
	жеңіл атлетикалық жарыстар арқылы фитнес	8.1.3.1. қозғалыс белсенділ әртүрлі кезеңдеріндегі қиы жеңу білігі мен дағдыларын 8.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі қайтару үшін қимыл-қозға байланысты алған білімін 8.2.6.1. жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін көрсету және алу
Тор қолданылатын ойындар арқылы оқыту	Оқушылардың жеке дара және кіші топтарда спорт алаңындағы білімі мен әрекеттерін кеңейтетін іс-әрекет түрлері	8.1.1.1 әртүрлі дене жаттығу кезіндегі негізгі қозғалыс д сапасын жақсартуды жалғ 8.1.6.1 өз мүмкіндіктерін тү арнайы спорттық техникал кезінде қимыл-қозғалыста дағдыларын түсіндіру және үйрену; 8.2.2.1 қажетсіз қимылдард алып немесе барынша жо қимыл дағдыларын өздігін байланыстыруды үйреніп, және жақсарту; 8.3.1.1 салауатты өмір салт денсаулыққа әсерін өзінің көрсету; 8.3.2.1 дене жаттығуларым кезіндегі қауіпсіз тәртіпті ұжарақаттануға жол бермеу
	Ойындағы түсініктер мен дағдыларды меңгеру	8.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі қайтару үшін қимыл-қозға байланысты алған білімін 8.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттер тұрғыда дұрыс жүзеге асыр

		8.3.5.1 дене және психомоторлық қабілеттерді ескере отырып, қалпына келтіруге арналған кешендерінің маңызын ұғындыру, құрастыру және көрсету; 8.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқаларының қызметтерін дамытуды талқылай алу және жетілдіру; 8.2.6.1. жарыс іс-әрекеттерінің ережелерін көрсету және жетілдіру;
2-тоқсан		
Қазақстанның ұлттық ойындары	Киіз үй тұрғызу кезіндегі жұмыс әрекеттеріне назар аудару және үйрену	8.3.6.1 әртүрлі дене жүктемесін жаттығуларды орындау кезінде энергетикалық жүйенің қысымын түсіндіру және оның ағзаға әсерін білу және өз дене мүмкіндіктерін шектеулерін ұғыну; 8.2.2.2 қимылды орындау уақыт кеңістігін және бірқалыптылығын көрсететін дағдылар мен білім дамыту және жетілдіру; 8.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін диапазондағы дене жаттығулар тәсілдерін, тактикаларын, стратегияларын композициялық идеяларын бағалау
	Мейрамдар мен фестивальдар	8.1.1.1 әртүрлі дене жаттығулар кезіндегі негізгі қозғалыс дағдылар сапасын жақсартуды жалғастыру; 8.2.6.1. жарыс іс-әрекеттерінің ережелерін көрсету және жетілдіру; 8.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқаларының қызметтерін дамытуды талқылай алу және жетілдіру; 8.3.4.1 денсаулық жағдайын

		аутқуы бар білім алушының қабілеттілігінің бар мүмкіндігін талқылау; 8.1.8.1 білім алушылардың өзіндік беру қажеттіліктерін және ағарту қозғалыс белсенділігін орындау тәжірибе жасау барысында қатерлерді білу және алдын алу; 8.3.2.2 жарақаттар мен жарақат оқиғалар кезінде өзіне алғашқы көрсете алу және ұғыну
Гимнастиканың негізгі тақырыптарын қайта қарастыру және кеңейту	Тепе-теңдік сақтау және жылжу дағдыларын композициялық элементтерді өзгерту арқылы үйрену және кеңейту	8.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыруға қажетті бірінші және тиімді жұмыс жасау дағдыларын талқылай алу және көрсете алу; 8.1.3.2 мұғалімнің көмегімен қиын қимыл-қозғалыс тәртібін қалыптастыру; 8.1.1.3 өздігінен негізгі дене қимылдарын дамыту, дене бітімі мен сыртқы келбетін сабақтарын өткізе алу; 8.3.1.1 салауатты өмір салтын ұстану, денсаулыққа әсерін өзінің өміріне көрсету
	Гимнастикалық құрылғыда айналу мен ұшуды үйрену	8.3.4.1 денсаулық жағдайын сақтау, аутқуы бар білім алушының қабілеттілігінің бар мүмкіндігін талқылау; 8.1.8.1 білім алушылардың өзіндік беру қажеттіліктерін және ағарту қозғалыс белсенділігін орындау тәжірибе жасау барысында қатерлерді білу және алдын алу; 8.1.3.1. қозғалыс белсенділігін әртүрлі кезеңдеріндегі қиындықтармен жеңу білігі мен дағдыларын қалыптастыру;
	Гимнастикалық жабдықтардағы топтық композициялар	8.3.6.1 әртүрлі дене жүктемесін жаттығуларды орындау кезінде энергетикалық жүйенің қысымын түсіндіру және оның ағзаға әсерін білу және өз дене мүмкіндігін шектеулерін ұғыну;

		8.2.5.1 дене жаттығулары аяқ аяқ әрекеттерді оңтайландыру түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді кеңінен дене қызметтерін бақылау және жетімді әдістерін меңгеру; 8.2.2.1 қажетсіз қимылдарды алып немесе барынша жою қимыл дағдыларын өздігінен байланыстыруды үйреніп, және жақсарту; 8.1.3.3 бұлшық еттерді боса арналған жаттығуларды нұсқа және өздігінен орындау; 8.1.2.1 негізгі қозғалыс дағды түзетуді түсіндіре алу: тірек аппараты, денені және ныс
3-тоқсан		
Шаңғы/кросс/коньки дайындығы	Шаңғы дайындығы	8.3.6.1 әртүрлі дене жүктем жаттығуларды орындау кезең энергетикалық жүйенің қысқарту түсіндіру және оның ағзаға білу және өз дене мүмкіндік шектеулерін ұғыну; 8.1.8.1 білім алушылардың беру қажеттіліктерін және ақ қозғалыс белсенділігін орында тәжірибе жасау барысында қатерлерді білу және алдын 8.2.6.1. жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін көрсету және алу; 8.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі х қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін х
	Кросс дайындығы	8.3.5.1 дене және психомот аутқуларды ескере отырып қалпына келтіруге арналған кешендерінің маңызын ұғын құрастыру және көрсету;

		8.2.6.1. жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін көрсету және алу; 8.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жүйе қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін жетілдіру;
	Коньки дайындығы	8.3.1.1 салауатты өмір салтын ұстану денсаулыққа әсерін өзінің қолымен көрсету; 8.1.8.1 білім алушылардың қимыл-қозғалыс беру қажеттіліктерін және ақпарат қозғалыс белсенділігін орындау тәжірибе жасау барысында қатерлерді білу және алдын алу; 8.2.2.1 қажетсіз қимылдарды алып немесе барынша жою қимыл дағдыларын өздігінен байланыстыруды үйреніп, қимыл және жақсарту; 8.2.6.1. жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін көрсету және алу
Топтық шабуыл ойындарында негізгі дағдыларды жетілдіру	Тірек-қозғалыс аппаратын және төтеп беру дағдыларын жетілдіру	8.2.5.1 дене жаттығулары аяқпен әрекеттерді оңтайландыру түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді кеңінен дене қызметтерін бақылау жетімді әдістерін меңгеру; 8.1.4.1 қимыл-қозғалыс қимыл және оларды әртүрлі дене жаттығу орындауда қолдану реттілігін және жинақтау, дене және кедергілерді жеңу қабілетін жетілдіру; 8.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттерін тұрғыда дұрыс жүзеге асыру; 8.3.1.1 салауатты өмір салтын ұстану денсаулыққа әсерін өзінің қолымен көрсету;

		8.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену қалыптастыруға қажетті бір және тиімді жұмыс жасау дағдыларын талқылай алу және көрсету; 8.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін организмді емдеу және сауықтыруға қолайлы түзету-дамыту жағдайларын білігін өз үлгісімен көрсету; 8.3.2.2 жарақаттар мен жазалар оқиғалар кезінде өзіне алғашқы көрсете алу және ұғыну
	Допты қағып әкету және ойын құрастыру	8.3.4.1 денсаулық жағдайы нашарлау ауа-тұрақсыз бар білім алушының қабілеттілігінің бар мүмкіндігін талқылау; 8.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін физикалық диапазондағы дене жаттықтыру тактикаларын, стратегияларын композициялық идеяларын бағалау; 8.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіндіру арнайы спорттық техникалар кезінде қимыл-қозғалыстағы дағдыларын түсіндіру және үйрену; 8.3.5.1 дене және психомоторлық ауа-тұрақсызды ескере отырып қалпына келтіруге арналған кешендерінің маңызын ұғындыру құрастыру және көрсету; 8.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жүйелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа дамытуды талқылай алу және көрсету;
4-тоқсан		
Фитнес компоненттері және белсенді өмір салты	Салауатты жүректер: төзімділікті арттыруға бағытталған іс-әрекет	8.1.3.2 мұғалімнің көмегімен қимыл-қозғалыс тәртібін құрастыру 8.1.1.3 өздігінен негізгі дене дамыту, дене бітімі мен сыртқы сабақтарын өткізе алу;

		8.3.3.1 ағзадағы дене өзгерісін организмді емдеу және сау қалай түзету-дамыту жағдайына білігін өз үлгісімен көрсету; 8.3.6.1 әртүрлі дене жүктемелерін жаттығуларды орындау кезінде энергетикалық жүйенің қысымын түсіндіру және оның ағзаға әсерін білу және өз дене мүмкіндіктерін шектеулерін ұғыну; 8.2.2.3 қимыл дағдылары білімдері мен кемшіліктерін түсіндіру
	Иілгіштікке баса назар аудару	8.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді түсіндіре алу: тірек-сүйелі аппараты, денені және нысанмен 8.1.5.1 қоғамда әрі қарай толық қызмет атқару үшін қажетті жүктемелерін құрастыруды және жинақтау; 8.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мән-мағынасымен шарттастырмаларды қолдану және олардың айырмашылықтарын ұғыну
	Күш пен бұлшық ет төзімділігін ұлғайтуға арналған жаттығулар	8.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жаттығулар қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін қолдану 8.1.3.1. қозғалыс белсенділігін әртүрлі кезеңдеріндегі қиындықтармен жеңу білігі мен дағдыларын қолдану 8.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсытатын жаттығуларды нұсқау және өздігінен орындау; 8.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мән-мағынасымен шарттастырмаларды қолдану және олардың айырмашылықтарын ұғыну
Шытырман ойындар контекстіндегі серіктестік және проблемаларды шешу	Жұптасып жұмыс істеу	8.3.5.1 дене және психомоторлық қабілеттерді ескере отырып

		қалпына келтіруге арналған кешендерінің маңызын ұғындыру, құрастыру және көрсету; 8.2.2.2 қимылды орындау уақыттың кеңістігін және бірқалыптылығын көрсететін дағдылар мен білімді дамыту және жетілдіру; 8.1.8.1 білім алушылардың қимыл-қозғалыс қажеттіліктерін және ағзасын қозғалыс белсенділігін орындау тәжірибе жасау барысында қимыл-қозғалыс қатерлерді білу және алдын алу; 8.3.1.1 салауатты өмір салтын ұстану денсаулыққа әсерін өзінің қимыл-қозғалыс қажеттіліктерімен көрсету; 8.3.4.1 денсаулық жағдайы нашарлау аутқуы бар білім алушының қимыл-қозғалыс қабілеттілігінің бар мүмкіндігін талқылау
	Проблемаларды үлкен топтарда шешу	8.1.4.1 қимыл-қозғалыс қажеттіліктері және оларды әртүрлі дене жаттығулар орындауда қолдану реттілігін білу және жинақтау, дене және қимыл-қозғалыс қажеттіліктері кедергілерді жеңу қабілетін дамыту; 8.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін организмді емдеу және сауықтандыру қолайлы түзету-дамыту жағдайында білігін өз үлгісімен көрсету; 8.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін дене жаттығу диапазонындағы дене жаттығулар тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын білу және бағалау; 8.3.2.1 дене жаттығуларымен дене кезіндегі қауіпсіз тәртіпті ұстау және жарақаттануға жол бермеу

5) 9-сынып:

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жеңіл атлетика және салауатты өмір салты	Жеңіл атлетика арқылы жаттығуларды жүйелеу	9.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіпті жүзеге асыруға жарақаттануға жол бермеу, түсіндіру; 9.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттер тұрғыда дұрыс жүзеге асыруының өзінiң бос уақытын ұйымдастыруға пайдалану; 9.3.4.1 денсаулық жағдайымен аутқуы бар бiлiм алушының қабiлеттiлiгiн бақылау бiлiм көрсету
	Жалпы және арнайы дайындық бағыттары	9.1.6.1 өз мүмкiндiктерiн түсiнiк арнайы спорттық техникалар кезiнде қимыл-қозғалыстар дағдыларын түсiндiру және 9.2.2.2 дене дамуының жеке ерекшелiктерiн ескере отырып орындаудың уақыты, кеңiс бiрқалыптылығы туралы түсiнiк көрсететiн бiрқатар дәл және дағдылар мен бiрiздiлiктер қолдана алу; 9.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшiн диапазондағы дене жаттығуларын әралуан тактикаларын, стр композициялық идеяларын
	Жеңіл атлетика арқылы салауатты өмір салтын қалыптастыру	9.2.5.1 дене жаттығулары арқылы әрекеттердi оңтайландыру түрлерiн құруға қажет ерекшелiктерді құрылымдық тәсiлдердi пайдалануға талқылай алу және өз дене қабiлетiн бақылаудың қол жетiмдi әдістерін 9.3.5.1 дене және психомоторлық аутқуларды ескере отырып жаттығуларына арналған шарттарды құрастыру, түсiндiру және е

		қалпына келу тиімділігін бағалау; 9.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсыту, арналған жаттығуларды өзгерту және оларды өзінің қозғалысына енгізу; 9.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіпті және жарақаттануға жол бермеу, түсіндіру
Жарыс, ойын және жеке дара қозғалыс әрекетін ұйымдастыру ерекшеліктері	Кіші топтарда және жекеше қимыл әрекетінің алуан түрлілігі	9.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын кезіндегі негізгі қозғалыс бағыттарын дағдыларын түсіну және көрсету; 9.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену қалыптастыруға қажетті бірнеше және тиімді жұмыс жасау дағдыларын қолдану және көрсету; 9.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс құрастыру, дене жаттығуларын және жоспарлау, жеке дара қабілеттілікті оңтайлы деңгейде бағалау; 9.2.2.1 дене дамуы үшін көзделген дене жаттығуларын орындау, қимылдарды қалай орындауға байланыстыруды түсініп және жалпы қозғалыс әрекетін мұқият жеткізу; 9.3.1.1 салауатты өмір салтын денсаулыққа әсерін өзінің тәжірибесімен түсіндіру және көрсету; 9.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылауды, организмді емделу, сауықтыру үшін қолайлы тағам жағдайын жасауды бағалау
	Жарыстағы ойын тұстарына қарасты шығармашылық тәсіл	9.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жағдайға қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін қолдану; 9.1.3.1 орындалатын жаттығулардың қиындық деңгейін ажыратып жетілдіру;

		9.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін көрсету және 9.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мән-мағынасымен шарттар рөлдерді және олардың айырмашылықтарын көрсету салыстыру; 9.3.6.1 энергетикалық жүйе мен оның әртүрлі дене жүк жаттығулармен байланысы және сипаттау және өз денімен шектеулерін ұғыну
2-тоқсан		
Ұлттық ойындардың сайыстық сипаты	Күш пен төзімділікке тексеру	9.3.1.1 салауатты өмір салт денсаулыққа әсерін өзінің түсіндіру және көрсету; 9.1.8.1 білім алушылардың беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен қауіп-қатерлерге жауап қайтару дағдыларын жақсарту алу
	Қазақ халқының дәстүрлерін ұлттық ойындар көмегімен үйрену	9.1.4.1 қимыл-қозғалыс көрсету және олардың реттілігін көрсету, денсаулық психологиялық кедергілерді қабілетін қалыптастыру; 9.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттер тұрғыда дұрыс жүзеге асыру өзінің бос уақытын ұйымдастыру пайдалану; 9.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін диапазондағы дене жаттығулар аралас тактикаларын, стратегиялық композициялық идеяларын 9.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіпті жүзеге асыру жарақаттануға жол бермеу, түсіндіру;

		9.2.5.1 дене жаттығулары аяқталуға дейінгі әрекеттерді оңтайландыру және жаттығу түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді пайдалануға талқылай алу және өз дене жаттығуларының бақылаудың қол жетімді әдістерін табу;
Денені сауықтыру мен нығайтуға арналған емдік гимнастика	Ағзаға жанжақты әсер етуі	9.2.2.3 біліктері мен кемшіліктерін анықтап отырып, өзінің және өзгелерінің жаттығуларды орындау сапасына бақылау жасау; 9.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді негіздеу және қолдануға қимыл аппараты, денені және оның басқару; 9.1.3.3 бұлшық еттерді босануға арналған жаттығуларды өздігімен және оларды өзінің қозғалысымен енгізу; 9.3.2.2 жарақаттар мен жазалануға оқиғалар кезінде алғашқы көмек көрсетуді өз үлгісімен түсіндіру; 9.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс құрастыру, дене жаттығуларын және жоспарлау, жеке дара қабілеттілікті оңтайлы деңгейде ұстау; 9.1.5.1 қоғамда әрі қарай толық қызмет атқару үшін қажетті жүктемелерін түсіндіру және бақылау;
	Қатаң регламенттелген қимыл-қозғалыс бағдарламасы жағдайында қимыл үйлесімділігі қабілетін көрсету	9.1.1.2 таңдалған спорттық міндетті түрінің қозғалыс әрекеттерінің тұрғыда дұрыс жүзеге асырылуы өзінің бос уақытын ұйымдастыруға пайдалану; 9.1.8.1 білім алушылардың жетістік беру қажеттіліктеріне байланысты қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен бақылау қауіп-қатерлерге жауап қайтару дағдыларын жақсарту алу; 9.2.5.1 дене жаттығулары аяқталуға дейінгі әрекеттерді оңтайландыру және жаттығу түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді пайдалануға талқылай алу және өз дене жаттығуларының бақылаудың қол жетімді әдістерін табу;

		талқылай алу және өз дене бақылаудың қол жетімді әдістерін қолдану; 9.3.6.1 энергетикалық жүйемен оның әртүрлі дене жүктемелерімен жаттығулармен байланысты және сипаттау және өз денемен шектеулерін ұғыну; 9.1.1.3 өздігінен негізгі дене дамыту, дене бітімі мен сыртқы сабақтары үшін жаттығуларды құрастыра алу
3-тоқсан		
Шаңғы/кросс/коньки дайындығы	Шаңғы дайындығы	9.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді негіздеу және қолдану қимыл аппараты, денені жетілдіру басқару; 9.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ережелерін көрсету және бақылау; 9.3.6.1 энергетикалық жүйемен оның әртүрлі дене жүктемелерімен жаттығулармен байланысты және сипаттау және өз денемен шектеулерін ұғыну; 9.3.5.1 дене және психомоторлық қабілеттерді ескере отырып жаттығуларына арналған шаңғы құрастыру, түсіндіру және ережелерін қалпына келу тиімділігін бақылау
	Кросс дайындығы	9.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жаттығулар қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін қолдану 9.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ережелерін көрсету және бақылау; 9.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді негіздеу және қолдану қимыл аппараты, денені жетілдіру басқару; 9.3.1.1 салауатты өмір салтын ұстану денсаулыққа әсерін өзінің

		түсіндіру және көрсету
		9.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мән-мағынасымен шарттап рөлдерді және олардың айырмашылықтарын көрсету салыстыру; 9.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін көрсету және 9.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді негіздеу және қолдану қимыл аппараты, денені жетілдіру басқару; 9.1.4.1 қимыл-қозғалыс қимыл және олардың реттілігін көрсету түсіндіру және көрсету, денені психологиялық кедергілерден қабілетін қалыптастыру
Қимыл-қозғалыс дағдыларын спорттық ойындар арқылы жетілдіру	Коньки дайындығы	
Қимыл-қозғалыс дағдыларын спорттық ойындар арқылы жетілдіру	Ойын сабақтарын өткізу деңгейінде білімін өзектендіру	9.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жүйелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа қызметтерін дамыту бойынша бірлескен жұмысты қолдану және көрсету 9.2.1.1 жеке дара білім беру ескере отырып, өзгермелі жағдайлар қайтару үшін қимыл-қозғалыс байланысты алған білімін қолдану 9.1.5.1 қоғамда әрі қарай толық қызмет атқару үшін қажетті жүктемелерін түсіндіру және көрсету 9.2.2.3 білімдері мен кемшіліктерін отырып, өзінің және өзгелерінің жаттығуларды орындау сағаттарын 9.1.6.1 өз мүмкіндіктерін түсіндіру арнайы спорттық техникалар кезінде қимыл-қозғалыс дағдыларын түсіндіру және көрсету 9.1.3.1 орындалатын жаттығулар қиындық деңгейін ажыратып жетілдіру; 9.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін

		ету ережелерін көрсету жән
	Доппен ойналатын ойындарда тактикалық білімін жақсарту	9.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттер тұрғыда дұрыс жүзеге асыр өзiнiң бос уақытын ұйымда пайдалану; 9.1.7.1 қимыл-қозғалыс да жақсарту және түзету үшін диапазондағы дене жаттығ әралуан тактикаларын, стр композициялық идеяларын 9.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мән-мағынасымен шартта рөлдерді және олардың айырмашылықтарын көрс салыстыру
	Дене қасиеттерін ойын арқылы дамыту	9.3.2.2 жарақаттар мен жаз оқиғалар кезінде алғашқы көрсетуді өз үлгісімен түсін 9.1.2.1 негізгі қозғалыс дағ түзетуді негіздеу және қол қимыл аппараты, денені ж басқару; 9.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүш жүйелерінің жойылған нем қызметтерінің орнына баск дамыту бойынша бірлескен жұмысты қолдану және кө
4 -тоқсан		
Денсаулық және дене жүктемелері	Кіші және үлкен топтардағы жұмыс	9.3.3.1 ағзадағы дене өзгері бақылауды, организмді ем сауықтыру үшін қолайлы т жағдайын жасауды бағалау 9.1.7.1 қимыл-қозғалыс да жақсарту және түзету үшін диапазондағы дене жаттығ әралуан тактикаларын, стр композициялық идеяларын 9.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену қалыптастыруға қажетті бір және тиімді жұмыс жасау д

		қолдану және көрсету; 9.3.1.1 салауатты өмір салтты денсаулыққа әсерін өзінің түсіндіру және көрсету; 9.2.2.1 дене дамуы үшін көзден тыс дене жаттығуларын орындау қимылдарды қалай орындауға байланыстыруды түсініп және жалпы қозғалыс әрекетін міндетті жеткізу
	Бірқатар ойын комбинациялары арқылы дене саулығының құрамдас бөліктері	9.3.5.1 дене және психомоторлық қабілеттерді ескере отырып жаттығуларына арналған шағын құрастыру, түсіндіру және өзінің қалпына келу тиімділігін бағалау 9.1.1.2 таңдалған спорттық түрінің қозғалыс әрекеттерін тұрғыда дұрыс жүзеге асыру өзінің бос уақытын ұйымдастыруға пайдалану; 9.3.6.1 энергетикалық жүйелер мен оның әртүрлі дене жүктемелері жаттығулармен байланысты және сипаттау және өз денесін тексеру мен шектеулерін ұғыну; 9.2.2.2 дене дамуының жеке ерекшеліктерін ескере отырып орындаудың уақыты, кеңістігі, бірқалыптылығы туралы түсінік көрсететін бірқатар дәл және дағдылар мен бірізділіктерді қолдана алу;
Қимыл-қозғалыс дағдыларын дамыту арқылы серіктестік және құндылықтарды жүзеге асыру	Денсаулық туралы білім және тәжірибе арқылы дағдыларды игеру	9.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мен мән-мағынасымен шарттастыру рөлдерді және олардың айырмашылықтарын көрсету салыстыру; 9.1.1.3 өздігінен негізгі дене дамыту, дене бітімі мен сыртқы сабақтары үшін жаттығулар құрастыра алу; 9.3.5.1 дене және психомоторлық

		аутқуларды ескере отырып жаттығуларына арналған шарттық құрастыру, түсіндіру және еңбек қалпына келу тиімділігін бағалау; 9.1.3.1 орындалатын жаттығулардың қиындық деңгейін ажыратып, жетілдіру; 9.3.1.1 салауатты өмір салтын ұстану, денсаулыққа әсерін өзінің жаттығу түсіндіру және көрсету
	Эксперимент және импровизация жасау, іс-әрекет кезінде зерттеу арқылы дағдыларды жақсарту	9.3.4.1 денсаулық жағдайына байланысты аутқуы бар білім алушының қабілеттілігін бақылау білім көрсету; 9.1.3.3 бұлшық еттерді босаңсытуға арналған жаттығуларды өзіндік және оларды өзінің қозғалысына енгізу; 9.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс құрастыру, дене жаттығуларын және жоспарлау, жеке дара қабілеттілікті оңтайлы деңгейде ұстау; 9.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын кезіндегі негізгі қозғалыс бағыттары дағдыларын түсіну және көрсету; 9.3.2.1 дене жаттығуларымен кезіндегі қауіпсіз тәртіпті және жарақаттануға жол бермеу, түсіндіру

6) 10-сынып:

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жеңіл атлетика арқылы белсенді өмір салты	Жүгіру, лақтыру және секіру дағдыларын жарыс ойындары арқылы дамыту	10.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезіндегі өзінің негізгі біліктері мен дағдыларын бағалау салыстыру;

		10.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерінің ережелерін бағалау және бағалау 10.1.8.1 білім алушылардың білім беру қажеттіліктеріне қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен белсенділікпен қауіп-қатерлерге жауап қайтару дағдыларын бағалау
	Жүгіру, лақтыру және секіру дағдыларын дамыту	10.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін диапазондағы дене жаттығуларын, әралуан тактикаларын, стратегиялық композициялық идеяларын салыстыру және салыстыру
	Алысқа секіру мен лақтыру бойынша жарыс құрыстыру, ұйымдастыру және өткізу	10.2.7.1 қимыл-қозғалыста мән-мағынасымен шарттастыру рөлдерді бағалау және бейнестеу 10.3.2.2 жарақаттар мен жарақат оқиғалар кезінде алғашқы медициналық көмек бойынша дағдыларды паша 10.1.1.2 таңдалған спорттың түрінің қозғалыс әрекеттерін көрсету, оларды заманауи жағдайында қолдану
Проблемалық жағдаяттарды қимыл белсенділігі арқылы шешу	Қимыл дағдыларын қолдана және кеңейте отырып, әрекетті жеке дара, жұппен, топпен орындау	10.1.3.1. жаттығуларды қимылға қарай негіздеу және өзіне негіздеу 10.2.5.1 дене жаттығуларын және әрекеттерді оңтайландыру түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді бағалау салыстыру және өз дене қимыл бақылаудың қол жетімді әдістерін 10.1.6.1 өз мүмкіндіктерін таңдау арнайы спорттық техникалар кезінде қимыл-қозғалыста дағдыларын түрлендіру; 10.1.3.2 жеке дара қимыл-қозғалыс тәртібін іс жүзінде көрсету, жаттығуларын іріктеу және жеке дара жұмысқа қабілет деңгейінде сақтау;

		10.3.4.1 денсаулық жағдайы ауатқуы бар білім алушының қабілеттілігінің бар мүмкіндік білімін бағалау және бейімд
	Эксперимент және импровизация жасау, іс-әрекет кезінде зерттеу арқылы дағдыларды жақсарту	10.3.2.1 дене жаттығуларымы кезіндегі қауіпсіз тәртіп тура көрсету, бағалау және бейім,
		10.3.3.1 ағзадағы дене өзгер бақылау, организмді емдеу сауықтыру үшін қолайлы тү жағдайын қалай жасау жай. үлгісімен бағалау және бейім
		10.1.1.3 өздігінен негізгі дене дамыту, дене бітімі мен сым сабақтары үшін жаттығулар көрсете алу;
		10.1.5.1 қоғамда әрі қарай то қызмет атқару үшін қажетті мөлшерленген дене жүктем негіздеу және қолдану
	Дене жаттығуларының әлсіреген ағзаға оң әсер етуі	10.1.3.2 жеке дара қимыл-қс тәртібін іс жүзінде көрсету, д жаттығуларын іріктеу және ж жеке дара жұмысқа қабілет деңгейінде сақтау;
		10.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену қалыптастыруға қажетті бір және тиімді жұмыс жасау д бағалау;
		10.1.3.3 бұлшық еттерді бос арналған жаттығуларды көр оларды саналы түрде өзінің тәртібіне енгізу;
	Бағалауға болатын, доппен орындалатын	10.1.4.1 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және ола реттілігін жаттығулардың ке диапазонында жеткілікті те деңгейде негіздеу және қол және психологиялық кедері қабілетін қалыптастыру
		10.3.3.1 ағзадағы дене өзгер

	топтық тапсырмалар құрастыру	бақылау, организмді емдеу, сауықтыру үшін қолайлы тәртіпті жағдайын қалай жасау жайлы бағалау және бейімдеу; 10.2.3.1 қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыруға қажетті бірінші және тиімді жұмыс жасау дағдыларын бағалау; 10.2.7.1 қимыл-қозғалыстағы өзгерістер мен-мағынасымен шарттастырып рөлдерді бағалау және бейімдеу;
2-тоқсан		
Гимнастика арқылы ағзаны нығайту	Гимнастикадағы композициялық элементтерді бірлесіп құрастыру	10.3.2.2 жарақаттар мен жарақат оқиғалар кезінде алғашқы медициналық бойынша дағдыларды паша қолдану; 10.1.1.3 өздігінен негізгі дене қимыл-қозғалыс дамыту, дене бітімі мен сыртқы сабақтары үшін жаттығуларды көрсете алу; 10.2.2.3 дене жаттығуларын жақсарту әлеуетін анықтайтын және өзгелердің біліктері мен кемшіліктерін салыстыру
	Кеңістікте дененің орнын ауыстыру мен теңгеруге арналған гимнастикалық жаттығулар	10.2.5.1 дене жаттығуларын әрекеттерді оңтайландыру түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді бағалау және өз денесін салыстыру және өз денесін бақылаудың қол жетімді әдістерін бағалау және бейімдеу; 10.3.6.1 энергетикалық жүйелер мен оның әртүрлі дене жүктемелерімен жаттығулармен байланысты бағалау және бейімдеу және мүмкіндіктері мен шектеулерін бағалау және бейімдеу;
Ұлттық және зияткерлік ойындар	Ширату мен оның пайдасы жайлы ойлана отырып	10.3.4.1 денсаулық жағдайын бақылау, организмді емдеу, сауықтыру үшін қолайлы тәртіпті жағдайын қалай жасау жайлы бағалау және бейімдеу; 10.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылау, организмді емдеу, сауықтыру үшін қолайлы тәртіпті жағдайын қалай жасау жайлы бағалау және бейімдеу;

		жағдайын қалай жасау жайлы үлгісімен бағалау және бейімдеу; 10.1.1.2 таңдалған спорттың түрінің қозғалыс әрекеттерін көрсету, оларды заманауи жағдайында қолдану; 10.3.1.1 жекебас денсаулығы салауатты өмір салты туралы бағалау және бейімдеу; 10.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді көрсету: тірек-қимыл денені және нысанды басқару;
	Қалпына келу техникасы	10.3.5.1 дене және психомоторлық аутқуларды ескере отырып қалпына келтіруге арналған кешендерінің маңызын ұғынды талдау, бағалау және бейімдеу; 10.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа қызметтерін дамыту бойынша бірлескен жұмысты бағалау; 10.1.6.1 өз мүмкіндіктерін таңдау арнайы спорттық техникалар кезінде қимыл-қозғалыста дағдыларын түрлендіру
3-тоқсан		
Шаңғы/кросс/коньки дайындығы	Шаңғы дайындығы	10.3.2.2 жарақаттар мен жарақат оқиғалар кезінде алғашқы медициналық бойынша дағдыларды пашау; 10.2.6.1 жарыс іс-әрекеттері ережелерін бағалау және бейімдеу; 10.2.1.1 жеке дара білім беру қажеттіліктерін ескере отырып жағдайға жауап қайтару үшін қозғалысқа байланысты бағалау
	Кросс дайындығы	10.3.1.1 жекебас денсаулығы салауатты өмір салты туралы бағалау және бейімдеу;

		10.2.6.1 жарыс іс-әрекеттері ережелерін бағалау және бейімдеу; 10.1.2.1 негізгі қозғалыс дағдыларын түзетуді көрсету: тірек-қимылдың денені және нысанды басқару;
	Коньки дайындығы	10.3.1.1 жекебас денсаулығын сақтауға ықпал ететін салауатты өмір салты туралы бағалау және бейімдеу; 10.2.6.1 жарыс іс-әрекеттері ережелерін бағалау және бейімдеу; 10.2.5.1 дене жаттығулары мен әрекеттерді оңтайландыру тәсілдерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді бағалау, салыстыру және өз дене қимылына бақылаудың қол жетімді әдістерін таңдау;
Спорттық ойындар арқылы оқыту	Қорғаныс пен шабуыл стратегиясы	10.1.3.1. жаттығуларды қиындатуға қарай негіздеу және өзіне негіздеу; 10.1.3.3 бұлшық еттерді бос қалдыру арналған жаттығуларды көрсету оларды саналы түрде өзінің тәртібіне енгізу; 10.3.6.1 энергетикалық жүйелер мен оның әртүрлі дене жүктемесі жаттығулармен байланысын бағалау және бейімдеу және мүмкіндіктері мен шектеулерін таңдау; 10.1.7.1 қимыл-қозғалыс дағдыларын жақсарту және түзету үшін диапазондағы дене жаттығуларын әралуан тактикаларын, стратегиялық композициялық идеяларын салыстыру; 10.2.2.1 дене дамуына және қателердің алдын алу мен септігін тигізетін әртүрлі жаттығуларындағы қимыл-қозғалыс сапасын арттыруды түсіну; 10.2.2.2 физикалық дамудың ерекшеліктерін ескере отырып;

		кеңістік және тегіс қозғалыс, қозғалыс бағытын көрсететін нақты және тиімді жүйелілікті көрсету
	Өмірдегі іс-әрекет түрлеріне дайындық ойындары	10.3.3.1 ағзадағы дене өзгерістерін бақылау, организмді емдеу, сауықтыру үшін қолайлы тәртіпті жағдайын қалай жасау жайлы үлгісімен бағалау және бейімдеу; 10.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерінің ережелерін бағалау және бейімдеу; 10.1.1.1 әртүрлі дене жаттығуларын орындау кезіндегі өзінің негізгі біліктері мен дағдыларын бағалау және салыстыру; 10.3.5.1 дене және психомоторлық ауытқуларды ескере отырып, қалпына келтіруге арналған кешендерінің маңызын ұғындыру, талдау, бағалау және бейімдеу;
	Допты лақтыру мен қайтара ұру ойындарын машықтау	10.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерінің ережелерін бағалау және бейімдеу; 10.2.7.1 қимыл-қозғалыстағы мән-мағынасымен шарттастырып рөлдерді бағалау және бейімдеу; 10.1.4.1 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың реттілігін жаттығулардың кезеңі мен диапазонында жеткілікті тегіс деңгейде негіздеу және қолдану және психологиялық кедергілерді қабілетін қалыптастыру
4-тоқсан		
Қозғалмалы және спорттық ойындар	Орта қашықтыққа жаттығу (шыдамдылық)	10.2.1.1 жеке дара білім беруді қажеттіліктерін ескере отырып, жағдайға жауап қайтару үшін қозғалысқа байланысты анықтау бағалау; 10.1.1.3 өздігінен негізгі дене дамыту, дене бітімі мен сыртқы сабақтары үшін жаттығуларды көрсете алу;

		10.1.1.2 таңдалған спорттың түрінің қозғалыс әрекеттерін көрсету, оларды заманауи жағдайында қолдану; 10.2.5.1 дене жаттығулары мен әрекеттерді оңтайландыру түрлерін құруға қажет ережелерді құрылымдық тәсілдерді бағалау, салыстыру және өз дене қозғалысының бақылаудың қол жетімді әдістерін таңдау; 10.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жүйелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа қызметтерін дамыту бойынша бірлескен жұмысты бағалау
	Секірістер мен лақтырыстар: топтық жаттығу жоспарлары және жарыстар	10.3.2.1 дене жаттығулары мен әрекеттерін кезіндегі қауіпсіз тәртіп туралы көрсету, бағалау және бейімдеу 10.3.2.2 жарақаттар мен жарақат оқиғалар кезінде алғашқы медициналық бойынша дағдыларды паша қолдану 10.2.6.1 жарыс іс-әрекеттерін ету ережелерін бағалау және бейімдеу 10.2.2.2 дене дамуының жетілу ерекшеліктерін ескере отырып орындаудың уақыты, кеңістігі, бірқалыптылығы туралы түсінік көрсететін бірқатар дәл және дағдылар мен бірізділіктерді қолдану; 10.3.1.1 жекебас денсаулығын салауатты өмір салты туралы бағалау және бейімдеу
Жүгіру, секіру және лақтыру дағдыларын дамыту	Сәйкес келетін және салыстырылатын тепе-теңдік және қарсы салмақ	10.2.7.1 қимыл-қозғалыстар мен мән-мағынасымен шарттастырған рөлдерді бағалау және бейімдеу 10.2.2.3 дене жаттығулары мен әрекеттерін жақсарту әлеуетін анықтайтын және өзгелердің біліктері мен кемшіліктерін салыстыру;

		10.1.8.1 білім алушылардың білім беру қажеттіліктеріне қиындықты жеңе білу және қозғалыс белсенділігімен қауіп-қатерлерге жауап қайта дағдыларын бағалау
	Ауада демеумен және демеусіз секіру	10.2.4.1 ағзаның әртүрлі мүшелерінің жойылған немесе қызметтерінің орнына басқа дамыту бойынша бірлескен жұмысты бағалау; 10.1.5.1 қоғамда әрі қарай тұлға қызмет атқару үшін қажетті мөлшерленген дене жүктемені негіздеу және қолдану
	Құрылғыдағы топтық композициялар	10.2.2.3 дене жаттығуларын жақсарту әлеуетін анықтайтын және өзгелердің біліктері мен кемшіліктерін салыстыру

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

75-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

712-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 – сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық

бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі-Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабының 6-тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты-оқушылардың әртүрлі тұрмыстық және әлеуметтік жағдайларда белсенді және тәуелсіз болуына мүмкіндік беретін әлеуметтік бейімделу дағдылары мен машықтарын қалыптастыру.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) білім алушылардың тұрмыстық еңбек дағдыларын қалыптастыру;

2) әлеуметтік мекемелердің (сауда, тұрмыс қызметі, байланыс, мәдениет, медициналық көмек) және қоғамдық көліктің қызметтерін пайдалану дағдыларын қалыптастыру;

3) жақын және таныс емес ортадағы адамдармен қарапайым тұрмыстық қарым-қатынас жасау дағдыларын қалыптастыру;

4) психофизикалық дамудың кемшіліктерін түзетуге; сөздікті байыту мен жүйелеуге, ауызша диалогтық және монологтық сөйлеуді дамытуға ықпал етуге міндетті.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" (ӘТБ) пәні бойынша оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері арнайы педагогика қағидаттарына сәйкес іске асырылады:

1) білім беру жүйесінің психикалық дамуы тежелген білім алушылардың даму және дайындық деңгейі мен ерекшеліктеріне бейімделу қағидаты;

2) психикалық дамуы тежелген оқушыларды оқытудың түзете-дамытушылық бағыты олардың ерекше білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу қызметінің арнайы әдістері мен тәсілдерімен қамтамасыз етіледі;

3) оқытудың әлеуметтік-бейімдеу бағыты жеке адамның әлеуметтік бейімсіздігін жеңуді немесе азайтуды көздейді. Білім алушылардың

әлеуметтік өмірге қатысу үшін қажетті мінез-құлық нормаларын, өмірлік дағдыларын игеру бойынша арнайы жұмыс көзделеді;

4) білім берудегі іс-әрекеттік тәсіл психикалық дамуы тежелген білім алушының жеке басының даму ерекшелігін ескере отырып, оқу процесінің негізгі заңдылықтарын ашатын психологиялық ғылымның теориялық ережелеріне негізделеді. Психикалық дамуы тежелген білім алушылардың жеке басының дамуы оларға қол жетімді қызметті (пәндік-практикалық және оқу, шаруашылық-еңбек) ұйымдастыру сипатымен анықталатынын мойындауға негізделген);

5) оқытудың практикалық бағыты зерделенетін материал мен білім алушылардың практикалық қызметі арасында тығыз байланыс орнатуды, практикаға бағытталған міндеттерді шешу үшін бірінші дәрежелі маңызы бар білім мен іскерлікті қалыптастыруды көздейді;

6) психикалық дамуы тежелген білім алушыларға сараланған және жеке көзқарас оларға ерекше білім беру қажеттіліктерін ескеруді көздейді, олар бағдарлама мазмұнын игеру мүмкіндіктерінің гетерогенділігінде, оқу материалын игеру кезінде көрінетін және алынған білім, білік және дағдылардың сапасына әсер ететін вариативті типологиялық ерекшеліктердің болуымен көрінеді. Педагог қол жетімді күрделілік пен көлемді ескере отырып, білім алушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес оқу материалының мазмұнын таңдайды. Бұл ретте оқу жұмысының қарқыны, білім алушылардың дербестік дәрежесі, оқытудың әдістері мен тәсілдері түрленеді. Оқушыларды топтарға бөлу шартты және жылжымалы. Сараланған тәсіл оқытуды дараландырумен толықтырылады;

5. Педагогикалық тәсілдерді іске асыру білім беру мен оқыту стратегиясын көздейді, оған мыналар кіреді:

1) мұғалім мен білім алушылар арасында сенім атмосферасын құру;

2) әрбір білім алушының пікірін тыңдау;

3) білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне сәйкес келетін мұқият таңдалған тапсырмалар мен қызмет түрлерінің көмегімен ынталандыратын және дамытатын оқыту;

4) білім алушыларға түсінікті мысалдарда проблемаларды шешу стратегияларын модельдеу;

5) білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, сараланған тапсырмалар жасау;

6) білім алушылардың жеке, топтық қызметін және бүкіл сынып жұмысын ұйымдастыруды қамтиды.

6. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнін оқу процесінде білім алушылардың ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту үшін жағдайлар жасалады. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнін оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану мыналарды көздейді:

1) нақты өмірлік жағдайларды имитациялау үшін компьютерлік модельдерді қолдану;

2) практикалық міндеттерді шешу үшін мәтіндерді, кестелерді, суреттерді өңдеу, аудио және бейнематериалдарды өңдеу үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану;

3) практикалық міндеттерді шешу кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар құралдарын қолданудағы шығармашылық көзқарас;

4) белгілі бір тақырыпта бірлескен топтық жұмыс жүргізуге мүмкіндік беретін электронды құралдар арқылы материал жинау және тәжірибе алмасу;

5) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды өз бетінше пайдалану дағдылары;

6) белгілі бір мақсат пен аудитория үшін әртүрлі көздерден материалдарды таңдауды қамтитын қарым-қатынас дағдыларын дамыту;

7) Электрондық оқулықтарды пайдалану.

7. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнін оқу кезінде курстың практикалық бағытын күшейту ұсынылады. Оқу материалының көп бөлігін рөлдік ойындар арқылы саналы түрде меңгеру және бекіту, практикалық тапсырмаларды орындау, проблемалық тапсырмаларды шешу, өмірден типтік жағдайларды талқылау, экскурсиялар және сабақ-кездесулер үшін ұсыну. Бұл білім алушылардың бойында білімге, дағдыларға, құндылық бағдарларына және қоғамдық нормаларға негізделетін қажетті әлеуметтік құзыреттерді қалыптастыруға ықпал ететін болады.

8. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнін оқыту процесінде келесі пәндермен пәнаралық байланыс орнату қажет:

1) орыс тілінде. Сөйлемдерді, тұжырымдарды және жалпылауды құрастыру үшін орыс тілінің ережелерін қолдану;

2) математикамен. Есептеу және өлшеу дағдыларын пайдалануды талап ететін өмірлік жағдайларды жаңғырту;

3) Қазақстан тарихымен. Қазақ халқының тұрмысын, дәстүрлерін суреттейтін жағдайларды қолдану.

9. Сабақтар қажетті жабдықтары бар арнайы кабинетте өткізіледі.

10. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәні бойынша психикалық дамуы тежелген оқушыларды оқыту нәтижелілігін бағалау баллдарда қойылмайды (есептелді/есептелмеді).

3 тарау. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

11. ӘТБ пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5 – сыныпта-аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

2) 6 – сыныпта-аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

3) 7 – сыныпта-аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

4) 8 – сыныпта-аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

5) 9 – сыныпта-аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

6) 10 – сыныпта-аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

12. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерден тұрады:

1) "Денсаулық" бөлімі;

2) "Киім, аяқ киім" бөлімі;

3) "Тамақтану" бөлімі;

4) "Тұрғын үй" бөлімі;

5) "Көлік, көше" бөлімі;

6) "Отбасы" бөлімі;

7) "Мерекелер, салтанаттар" бөлімі;

8) "Кәсіпорындар, мекемелер және байланыс құралдары" бөлімі.

13. "Денсаулық" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) дене гигиенасы;

2) медициналық көмек.

14. "Киім, аяқ киім" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) киім, аяқ киім, бас киім түрлері;

2) киім, аяқ киім күтімі.

15. "Тамақтану" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) азық-түлік өнімдері;
- 2) ас үй және асхана ыдыстары, техника;
- 3) тамақ дайындау.

16. "Тұрғын үй" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тұрғын үй-жайлардың түрлері;
- 2) тұрғын үйді жинау.

17. "Көлік, көше" бөлімі мынадай бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көлік құралдарының түрлері;
- 2) көліктегі және жолдағы мінез-құлық;
- 3) Қала бойынша қозғалыс бағыттары.

18. "Отбасы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) отбасының құрамы;
- 2) отбасылық қатынастар;
- 3) Қазақстан Республикасы азаматының құжаттары.

19. "Мерекелер, салтанаттар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мерекені дайындау және өткізу, сыйлықтарды, кәдесыйларды ресімдеу;
- 2) құттықтаулар.

20. "Кәсіпорын, мекеме" бөлімі мынадай бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сауда кәсіпорындары;

2) тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық (бұдан әрі-ТКШ) кәсіпорындары);

3) қаржы кәсіпорындары;

4) тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындары;

5) кәсіпорын байланыс құралдары;

6) мәдениет мекемесі, демалыс орны.

21. 5-сыныпқа арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) денсаулық: гигиеналық рәсімдер, жеке гигиена заттары мен құралдары, алғашқы медициналық көмек, медициналық мекемелер;

2) киім, аяқ киім: киім мен аяқ киімнің түрлері, оның мақсаты, күнделікті күту және сақтау, әртүрлі маталардан жасалған заттарды жөндеу және жуу жөніндегі жұмыстар ережесі; аяқ киімнің әртүрлі түрлеріне күнделікті күтім жасау;

3) тамақтану: өнімдердің әртүрлі топтары, сақтау ережелері мен мерзімдері, ас үйдің жабдықтары, ас үй және асхана ыдыстарының заттары; плитаны пайдалану және қарапайым тағамдарды дайындау, рецептілерді пайдалану; тамақ ішу ережесі;

4) тұрғын үй: тұрғын үй түрлері, тұрғын үй және қосалқы үй-жайлар, пәтерлер мен үйлерде жиһаз орналастыру: жинаудың, жөндеудің әртүрлі түрлері;

5) көлік және көше: қоғамдық, жеке көлікті тағайындау, көліктегі жүріс-тұрыс ережелері; автовокзалды, теміржол көлігін және әуежайды тағайындау;

6) отбасы: отбасы мүшелері, отбасылық дәстүрлер және отбасында өзара қарым-қатынас орнату құралдары; отбасы бюджеті, үй

шаруашылығында үнемдеу; Қазақстан Республикасы азаматының негізгі құжаттары;

7) мерекелер, салтанаттар: әртүрлі халықтардың дәстүрлерінде мерекелер мен салтанаттарды дайындау және өткізу, мемлекеттік мерекелер, Қазақстан халықтарының діни мерекелері мен салттары;

8) кәсіпорындар, мекемелер және байланыс құралдары: дүкендердің, тауарлардың әртүрлі түрлері; универсамдарда, мамандандырылған дүкендерде, базарларда сауда жасау; тұрмыс қызметі, пошта кәсіпорындарының, мәдениет мекемелерінің және демалыс орындарының қызметтері.

22. 6-сыныпқа арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) денсаулық. Дене гигиенасы. жеке гигиена ережелері. Шашты күту ережелері, шашты күту процедураларын орындау кезіндегі әрекеттер тізбегі. шаш күтімі құралдары (тарақ, щетка, сабын, сусабын). Қолдар мен аяқтарға күтім жасау ережелері. Қолды жуу және қол мен аяқтардағы тырнақтарды кесу, тырнақтарды кесу жиілігі.

2) киім, аяқ киім. Жыл мезгілдеріне арналған бас киімдер, киім таңдау, жыл мезгілдеріне арналған бас киімдер. Киімді күту ережелері, жеке киімді ұстау. Шкафқа ілу, сөреге қою; киімді түрлері бойынша жіктеу (жейделер, шортылар, шалбарлар, көйлектер); киімді жыл мезгілдері арасында шкафта сақтауға дайындау. Аяқ киімге күтім жасау, қысқы аяқ киімді тазалау, келесі маусымға арналған аяқ киімді сақтау. Киіз және тоқыма аяқ киімді тазалау. Белгілі бір мақсатқа аяқ киімді таңдау.

3) тамақтану. Азық-түлік өнімдері. Тамақтану нормалары мен режимі. Балалар мекемелерінде дұрыс тамақтануды ұйымдастыруға жауапты адамдардың денсаулығын, кәсібін сақтау және көркейту үшін дұрыс тамақтанудың маңызы. Тез бұзылатын өнімдер (ет, сүт, шұжық, балық, ірімшік, май), сақтау және өңдеу ережелері. Ас үй және асхана ыдыстары, техника. азық-түлік пен тағамды тоңазытқышта сақтау ережелері. Тоңазытқышты пайдалану және таза ұстау ережелері. Тамақ дайындау кезінде электр плитасын пайдалану ережесі. Электр аспаптары мен газ

плитасын пайдалану кезіндегі қауіпсіздік техникасы ережелері. Жұмыртқа мен шұжықтарды алғашқы және қыздырып өңдеу тәртібі: жұмыртқаны, шұжықтарды қайнату. Сэндвич түрлері және оларды дайындау тәртібі. Май, шұжық және ірімшік сэндвичтерін дайындау. Таңғы ас, түскі және кешкі ас, тиісті өнімдерді таңдау. Бутербродтарды дайындау кезінде пышақты қауіпсіз пайдалану. Көкөністер мен жемістерді өңдеудегі жүйелілік: сұрыптау, жуу және сақтау. Түскі асқа дастарқан жаю ережелері, үстелге қызмет көрсету заттарын орналастыру. Тамақтану кезінде ыдыс-аяқты қою және пайдалану ережелері. Үстелге шай қою тәртібі, ыдыстарды адам санына сәйкестендіріп, таңғы шай дастарқанын дайындау; шай қайнату, тамақтану кезінде үстелдегі этикетті сақтау. Ыдыстарды жуу және кептіру жолдары;

4) тұрғын үй. Тұрғын үй-жайлардың түрлері. Пәтердің, үйдің негізгі үй-жайларының атауы және мақсаты. Қаладағы және ауылдағы тұрғын үйлердің ерекшеліктері, пәтердегі немесе үйдегі бөлмелердің атауы мен мақсаты. Жеке және көп пәтерлі үйлерді ажырату; қаладағы, ауылдағы адамдардың тұрғын үйін ажырату; ауыл үйінің ауласындағы ғимараттардың маңызы; әр бөлменің сипаттамасы және оның жоспар бойынша мақсаты. Бөлмеде заттарды орналастыру. Құрылыспен айналысатын адамдардың кәсіптерін атау. Үйді тазарту, еденді жуудың ерекшеліктері мен реттілігі. Тұрғын үйді апта сайын тазарту ережелері. еденді сыпыру және орындықтардан, үстелдерден, терезе алдының шаңын кетіру;

5) көлік. Көлік түрлері. Қалалық көлік түрлері (автобус, троллейбус, трамвай, метро). Арнайы машиналарды сыртқы түрі бойынша ажырату; жол белгілеріндегі белгілер. Қоғамдық көлікті пайдалану ережесі. Көлік пен жолдағы мінез-құлық. Көліктен түскен кезде жолдан өту ережесі, көлікті (трамвай, троллейбус, автобус) айналып өту ережесі. Көлікке отырғызу және түсіру тәртібі, ондағы тәртіп ережелері. Жолдағы төтенше жағдайлардың себептері төтенше жағдайдағы мінез-құлық. Полиция қызметкерінің, дәрігердің, өрт сөндірушінің міндеттері. Белгілер бойынша жолдың шартты жерде өту ережесі. Қала бойынша қозғалыс бағыттары. Мектепке (маршрут, көлік құралдарының түрлері), тұратын жеріне, үйінің мекен-жайына бару. Мектепке барар жолдағы аялдамалар. Үйден мектепке дейін және елді-мекеннің басқа нүктелеріне қауіпсіз маршрут жасау;

6) отбасы. Отбасы құрамы. Өзінің тегін, атын, әкесінің атын, жақын туыстарының тегін, атын, әкесінің атын атау, туыстық дәрежесін атау. отбасылық қатынастар. Үй шаруасында ата-аналарға қол жетімді көмек; отбасы мүшелерінің еңбегін құрметтеу; отбасы мүшелерінің туған күндерін атап өту. сыйлық жасау (аппликация, сурет);

7) мерекелер, салтанаттар: әртүрлі халықтардың дәстүрлерінде мерекелер мен салтанаттарды дайындау және өткізу, мемлекеттік мерекелерді, Қазақстан халықтарының діни мерекелері мен салттарын өткізу;

8) кәсіпорындар, мекемелер және байланыс құралдары: дүкендердің әртүрлі түрлері, олардың тауарлары; универсамдарда, мамандандырылған дүкендерде, базарларда сатып алу. Тұрмыс қызметі кәсіпорындарының, пошта, мәдениет мекемелерінің және демалыс орындарының қызметтері.

23. 7-сыныпқа арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) денсаулық. Дене гигиенасы. шашты күту, шашты жуу ережелері, шашты күтуге арналған құралдар (сабын, сусабын); жеке интимдік гигиена ережесі , кремдерді, лосьондарды, дезодоранттарды пайдалану; ваннаны, душты қабылдау кезеңділігін білу. Іш киімді жуу, қол жуу ережелері. кептіру үшін киімді іліп қою тәсілдері. Дәріхананың мақсаты. Жақын дәріхананың орналасқан жері; дәріхананың орналасқан жері, дәрілік заттарды сатып алу тәртібі;

2) киім, аяқ киім. Киім түрлері, оның мақсаты (үй және көше үшін). Адам денсаулығын сақтау үшін киімнің, аяқ киімнің, бас киімнің маңызы. Қол мен аяққа арналған киім: биялай, қолғап, шұлық, колготки. Оларды сақтау. Аяқ киім түрлері, оның мақсаты. Киім мен аяқ киімді таза және тәртіпте ұстау. резеңке, былғары аяқ киімді, тоқыма аяқ киімді күту ережелері. Былғары аяқ киімді тазалау. Аяқ киім мен киімді тазалауға арналған керек-жарақтарды сақтау. Бас киімдердің түрлері бас киімдердің атаулары, маусымға, жағдайға сәйкес бас киімдерді таңдау, бас киімдерді күту және сақтау ережелері. Жууды сұрыптау ережелері. Ұсақ киетін заттарды жуу тәсілдері (шұлық, іш киімдер, алжапқыш, орамал). Ақ және түрлі-түсті

мақта-маталарды шаю, кептіру. үтікпен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы ережелері; ақ және түрлі-түсті киімдерді үтіктеу ережелері. Мақта матадан жасалған кішкене заттарды үтіктеу. Ақ және түрлі-түсті мақта-маталарды жуу, шаю; пилотканы, орамалдарды, алжапқыштарды, жеңқаптарды, қол орамалдарды үтіктеу, төрт тесігі бар түймелерді тігу;

3) тамақтану. Азық-түлік: жарма түрлері. Сақтау мерзімі ұзақ сусымалы өнімдерді сақтау ережелері; қоймада, жертөледе көкөністерді сақтау ережелері. Таңдалған мәзірді ескере отырып, кешкі асқа кесте қою ережелері. Ас үй бөлмесі, тазалық пен тәртіпті сақтау. Ас үй ыдысы. Ас үй ыдыстарын жуу: кәстрөлдер, шайнектер, тапалар. Ыдыс-аяқ, жылыту құралдары және оларды пайдалану ережелері. Тағам дайындау кезіндегі қауіпсіздік техникасы. Картопты қабығымен қайнату, картопты тазарту, картоп езбесі сапасына қойылатын талаптар; дайындау технологиясын сақтай отырып, картоп езбесін дайындау; макарон өнімдерін қайнату қарақұмық ботқасын, тары ботқасын дайындау; атқарылған жұмыс туралы есеп; үстелдегі дұрыс мінез-құлық, макарон өнімдерін қайнату тәртібі. Тамақ дайындау кезінде, қайнаған сумен, тұрмыстық техника аспаптарымен жұмыс істеу кезінде санитарлық-гигиеналық талаптарды және қауіпсіздік техникасы қағидаларын сақтау;

4) тұрғын үй. Тұрғын үй-жайлардың түрлері. Киіз үй құрылысының ерекшеліктері (дөңгелек, оңай бүктелетін, жеңіл, жылы, тасымалдауға ыңғайлы); жатын бөлменің, жатын бөлмеге арналған жиһаздың мақсаты; пәтердегі, үйдегі бөлмелердің атауы мен мақсаты; жиһаз, оның мақсаты (үстел, орындық, диван, шкаф, төсек); жатын бөлмені жинау тәртібі; төсек-орын жабдықтарын ауыстыру тәртібі, кептіру мәні, төсек-орын жабдықтарын желдету және қағу, тұрғын үй-жайды жалпы жинау тәртібі; жиһазға оның жабынына қарай күтім жасау (жұмсақ қаптау, жылтырату, лак). Тұрғын үйді тазалау. Сыныпты күнделікті тазалау. Сыныптағы өсімдіктерге күтім жасау (суару). Жатын бөлмені құрғақ және ылғалды жинауды жүргізу; төсек жабдықтарын ауыстыру (өз бетінше, мұғалімнің көмегімен); жастықтарды, көрпелерді, матрастарды қағу (балалардың жеке мүмкіндігіне қарай); белгілі бір ретпен күрделі жинауды жүргізу;

5) көлік. Көлік құралдарының түрлері. Автовокзалдың мақсаты; негізгі қала маңындағы маршрут автовокзалдағы қосымша қызметтер; жолаушыларға қызмет көрсетумен айналысатын адамдардың еңбегі;

автобустардың қозғалыс кестесінің мақсаты: анықтамалық қызмет; автовокзал кассасынан билеттер сатып алу тәртібі; қалааралық автокөлікті тағайындау; қалааралық автобустардың негізгі бағыттары; сақтау камерасының мақсаты және пайдалану ережесі, қала маңындағы және қалааралық автобустарға отырғызу ережесі; багаж бен қол жүгін жинау ерекшеліктері. Көліктегі және жолдағы тәртіп ережелері. Автовокзал ғимаратындағы бағдарлану ережесі; автобустардың қозғалыс кестесі, анықтама қызметтері, автовокзалдың басқа қызметтері; билет сатып алу; жүк пен қол жүгін жинау; сақтау камерасын пайдалану. Қала бойынша қозғалыс бағыттары. Жол қозғалысы ережелері: "өту" көрсеткіші бар жерлерде көшеде бағдаршамның жасыл жарығына өтуі; мектепке өту (маршрут, көлік құралдарының түрлері). Теміржол, автомобиль, әуе, су көлігі туралы жалпы түсінік. Жалпы түрі, қозғалу тәсілдері, жол жүру ережелері;

6) отбасы. Отбасы құрамы. Жақын туыстарының, немере ағаларының тегі, аты, әкесінің аты, туыстық дәрежесі және туған күндері. Отбасылық қатынастар. Үйде тұрақты міндеттерді орындау, отбасы мүшелеріне қамқорлық жасау, тұрмыстық іс-әрекеттерге байланысты қарапайым тапсырмаларды орындау;

7) мерекелер, салтанаттар: әртүрлі халықтардың дәстүрлерінде мерекелер мен салтанаттарды дайындау және өткізу, мемлекеттік мерекелерді, Қазақстан халықтарының діни мерекелері мен салттарын өткізу дағдылары мен іскерліктері;

8) кәсіпорындар, мекемелер және байланыс құралдары: әртүрлі дүкендер, олардың тауарлары туралы білім; универсамдарда, мамандандырылған дүкендерде, базарларда сатып алу. Тұрмыс қызметі кәсіпорындарының, пошта, мәдениет мекемелерінің және демалыс орындарының қызметтері.

24. 8-сыныпқа арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) денсаулық. Дене гигиенасы. денсаулықты сақтау және нығайту үшін дене шынықтыру мен спорттың маңызы, табиғи күштердің (күн, ауа және су) денсаулыққа пайдасы; біртізділік және жүйелілік принциптері; жеке

гигиена ережелері. Білімді қайталау және кеңейту; суық тиюге арналған мұрын гигиенасы; ауыз қуысының гигиенасы. Тіс, қызыл иек және ауыз қуысы ауруларының алдын алу. Суық тигенде ауыз қуысын шаю; қол мен аяқтың тырнақтарына күтім жасау. Тырнақтарды кесу жиілігі; суық тиюдің алдын алу. Шынығу. Тұмау кезінде маска кию, пайдалану. Медициналық көмек. емхананың тағайындалуы, дәрігерге жазылу тәртібі, үй дәрі қобдишасының құрамы (термометр, таңу құралдары, дезинфекциялау құралдары); температураны өлшеу кезінде термометрді пайдалану қағидалары; қажалған жерді, жараларды өңдеу қағидалары; үйге учаскелік дәрігерді, "жедел жәрдемді" шақыру тәртібі; дәрігердің қабылдауына жазылу; дәрігерді үйге шақырған кезде, "жедел жәрдем" шақырған кезде телефонды пайдалану; учаскелік дәрігерді шақырған кезде өзі туралы және өзінің ауруы туралы мәліметтерді хабарлау;

2) киім, аяқ киім. Киім, аяқ киім, бас киім түрлері. Киім нарығы мен дүкен жағдайында аяқ киімді таңдау ерекшеліктері; қарапайым өлшеулер мен есептеулер арқылы аяқ киімнің мөлшерін анықтау; дүкенде және нарықта сатып алу кезінде аяқ киімде кездесетін ақаулар туралы; дұрыс аяқ киімді таңдап, оны сатып алу. Киімге, аяқ киімге күтім жасау. Киімді тәртіппен ұстау. жыртылған түйменің орнын анықтау, түймелерді тігу. Киім-кешек пен киімді жөндеуге дайындау. Киім-кешек пен киім-кешекті жарықшақты тігіс пен жыртылған жерін жөндеу. Жіптерді матаға сәйкес түсі, қалыңдығы, сапасы бойынша іріктеу. матаны жыртылу немесе жарылу тігісі бойынша бүктеу, қол тігісімен тігу. Жыртылу шеттерін жиі тігістермен байланыстыру. Жамау салу. Үтіктеу. Нұсқаулық картасына сүйене отырып, үзілген тігісті тігу бойынша жұмысты орындау кезектілігі; заттаңбаны көргеннен кейін алынған мәліметтерді пайдалана отырып, үй жағдайында жүн және синтетикалық маталардан жасалған заттарды жуу ережесі; киім заттаңбаларындағы шартты белгілер; блузкаларды, жейделерді, шалбарды үтіктеу ережесі. жүннен және синтетикалық маталардан жасалған заттарды жуу, жүннен және синтетикалық маталардан жасалған киімдерді кептіру және үтіктеу ерекшеліктері, жейделерді, шалбарды үтіктеу реттілігі, киімнің жыртығын тігу; "жабық" түймелерді тігу;

3) тамақтану. Тағам дайындау гигиенасы. Балалар мен жасөспірімдердің тамақтану рационында сүт және сүт өнімдерін тағайындау; тоңазытқышта сүт өнімдерін сақтау ережелері мен мерзімдері; сүт сорпасын және "сұлы" ботқасын дайындау тәртібі; сүт

түрлері (құрғақ, қойылтылған); сүтті ұнтақтан дайындау тәртібі, сүтті қайнату. Ыдыс-аяқ пен ас үй аспаптарын күту ережелері мен тәсілдері. Үстелді жабдықтау және тамақ ішкеннен кейін ыдыс жуу. Кесетін және тесетін құралдармен және газ плитасымен жұмыс істеу кезінде санитарлық-гигиеналық талаптарды және қауіпсіздік техникасы қағидаларын сақтау. Бұрын алған дағдыларды бекіту. Шанышқы мен пышақты пайдалану ережесі. Үстелдегі мінез-құлық мәдениеті, этикеттің қарапайым ережелері. Сүтті ұнтақтан дайындау, сүтті қайнату және сүтке тағамдарды дайындау :сұлы ботқасы, сүт сорпасы, ірімшік пен сүзбе кәстрөлін дайындау;

4) тұрғын үй. Тұрғын үй-жайлардың түрлері. Киіз үйде киім мен тұрмыстық заттарды сақтау ерекшеліктері; қонақ бөлменің (залдың) мақсаты; қонақ бөлмеде (залда) жиһазды орналастыру тәртібі. Тұрғын үйді тазалау. қонақ бөлмеде (залда) құрғақ және ылғалды жинауды жүргізу тәртібі; қонақ бөлмеде құрғақ және ылғалды жинауды жүргізу. Кілемдер мен кілем өнімдері. оларға күтім жасау әдістері. Шаңсорғыш. Шаңсорғыштың жалпы құрылғысы туралы. Қауіпсіздік техникасы ережелері. Шаңсорғышты пайдалану, шаңсорғышты пайдалану ережелері: оны жұмысқа дайындау, еденді, кілемдерді, батареяларды шаңсорғыштың көмегімен тазалау; қысқа дайындық кезінде тұрғын үй-жайға маусымдық тазалауды жүргізу тәртібі; тұрғын үй-жайға маусымдық тазалауды жүргізу, пәтерді қысқа дайындау; терезелерді күту тәсілдері, терезелерді жуу кезінде пайдаланылатын жуу құралдары; терезелерді жуу құралдарының көмегімен жуу, терезелерді жуу кезінде қауіпсіздік техникасы қағидалары, қауіпсіздік техникасы қағидаларын сақтау, терезелерді жылыту тәсілдері;

5) көлік. Көлік түрлері. Вокзалдың және оның негізгі қызметтерінің мақсаты (анықтама, кесте, билет кассалары). Жолаушы вагондарының түрлерін (жалпы, плацкарт, жұмсақ) және билеттің тиісті құнын атау. Темір жол жолаушыларына қызмет көрсетумен айналысатын адамдардың қызметі. поездар қозғалысы кестесінің мәні; анықтама қызметі; теміржол билеттерін сатып алу тәртібі (кассадан сатып алу, телефон арқылы тапсырыс беру); сақтау камерасына жүкті тапсыру және алу тәртібі;жүк бен қол жүгін жинау ерекшеліктері; теміржолдағы жол-көлік оқиғаларының түрлері; төтенше жағдайларда жолаушылардың мінез-құлқы; авариялық жағдайларда зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету. Көліктегі, жолдағы мінез-құлық. Теміржол вокзалы ғимаратында бағдарлау; поездар

қозғалысы кестесінде бағдарлау; вокзалдың анықтамалық және басқа да қызметтерінің қызметтерін пайдалану; билетті сатып алу (тапсырыс беру); жүк пен қол жүгін жинау; сақтау камерасын пайдалану. Қала бойынша қозғалыс бағыттары. Жол ережелері, көшенің дұрыс өту мысалдары. Жол ақысын төлеу; мектепке бару (маршрут, көлік құралдарының түрлері) әр түрлі көлік түрлерімен мектепке барудың ең ұтымды бағыты. Басқа көлікке ауысу. Жаяу жүру бағыты;

6) отбасы. Отбасы құрамы. жақын туыстарының аттары (бауырлары, апасы, әжесі, атасы); достары мен таныстарынан жақын туыстарының айырмашылығы. отбасылық қатынастар. Отбасының әрбір мүшесінің құқықтары мен міндеттері, отбасының кіші және үлкен жастағы мүшелеріне қамқорлық көрсету;

7) мерекелер, салтанаттар: әртүрлі халықтардың дәстүрлерінде мерекелер мен салтанаттарды дайындау және өткізу, мемлекеттік мерекелерді, Қазақстан халықтарының діни мерекелері мен салттарын өткізу дағдылары мен іскерліктері;

8) кәсіпорындар, мекемелер және байланыс құралдары: әртүрлі дүкендер, олардың тауарлары туралы білім; универсамдарда, мамандандырылған дүкендерде, базарларда сатып алу. Тұрмыс қызметі кәсіпорындарының, пошта, мәдениет мекемелерінің және демалыс орындарының қызметтерін пайдалану дағдылары қалыптастыру.

25. 9-сыныпқа арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) денсаулық. Дене гигиенасы. Денсаулықтың адам өмірі мен қызметі үшін маңызы. Дененің, шаштың тазалығына өзіндік күтім жасау, қажетті гигиеналық процедураларды орындау; жасөспірімнің жеке гигиенасы. Жеке гигиена құралдарын таңдау. Аяқ киімге арналған ұлтарақтар, гигиеналық төсемдер, душқа арналған гельді пайдалану. Медициналық көмек. Суық тиюдің белгілері; суық тиюдің алдын алу шаралары; санитардың міндеттері; ауруханаларды тағайындау; тұрмыстық жарақаттанудың себептері; жарақат алу кезіндегі мінез-құлық ережелері; өзінің әлсіздігі, туындаған проблема туралы хабарламалар. Күнделікті өмірде жарақат алудан аулақ болу.

2) киім, аяқ киім. Киім, аяқ киім, бас киім түрлері. киім мөлшерін білу; сатып алу кезінде киімде кездесетін ақаулар; киім мөлшерін анықтау үшін өзінің және жолдасының мөлшерін өлшеу; киім сатып алу кезінде сатушы-кеңесшінің кеңесін қабылдау, сыпайы түрде қабылдамау; киім заттарын таңдау және киіп көру және сатып алу. Киімге, аяқ киімге күтім жасау. Жүннен және синтетикалық маталардан жасалған киімдерді күту ерекшеліктері. Кішкентай дақтарды кетіру. Киім мен аяқ киімді маусымдық сақтауға дайындау. Орамалға ілгіш тігу тәртібі; кір жуғыш машинаның құрылысы және пайдалану ережесі; кір жуу машинасымен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидалар; мақта-мата киім-кешектерін кір жуу машинасында жуу, жұмыстан кейін жұмыс орнын жинау; төсек жабдықтарын үтіктеу тәртібі; үтікпен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидалар. Сүлгіге ілгіш тігу, қиғаш тігістерді дұрыс және дәл орындау;

3) тамақтану. Азық-түлік өнімдері. Шикі, қайнатылған көкөністерді білу. түскі асқа үстелді жабдықтау реттілігі мен ережелері; пышақ пен шанышқыны, майлықты пайдалану ережелері; үстелдегі тәртіп ережелері. ас құралдарын, майлықты дұрыс қолдану; үстелде өзін ұстау. көкөніс, ет және балық өнімдерін алғашқы және қыздырып өңдеу тәсілдері; рецептіге сүйене отырып тағамдарды дайындау реттілігі (нұсқаулық және мұғалімнің көрсетуі бойынша); санитарлық-гигиеналық талаптар және тамақ дайындау кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі ережелер; дайындау: винегрет, көкөніс сорпасы, балық консервілерінен, картоп котлеттерінен, бұқтырылған қырыққабаттан жасалған балық сорпасын; шикі және пісірілген көкөністерді сыртқы түрі, түсі бойынша салыстыру; көкөністерді тазалау, оларды кесу, ыстық сұйықтыққа дұрыс салып дайындау; көкөністерді қуыру және бұқтыру; кептірілген жемістерден компоттарды пісіру; тамақ дайындау кезінде санитарлық-гигиеналық талаптарды және қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидаларды сақтау;

4) тұрғын үй. Уақытша тұратын тұрғын үй-жайлардың түрлері, бөлменің мақсатын ескере отырып, пәтердегі жиһазды орналастыру қағидалары туралы; тұрғын үй-жайларды ресімдеудегі тоқыма бұйымдары, жарықтандыру аспаптары, бөлме және сәндік өсімдіктер (функционалдық-сауықтыру, эстетикалық), тірі гүлдер мен табиғи материалдардан гүл шоқтарын жасау қағидалары. тұрғын үйді жинау жаңа гүлдер мен табиғи

материалдардан гүл шоқтарын жасау; бөлме гүлдеріне күтім жасау; ағымдағы жөндеуді дайындау және жүргізу; қажетті құралдар мен материалдарды таңдау. плиткалық қабырғаларды жуу ережелері. жуынатын бөлмені тазалау ережелері мен жиілігі. жуғыш заттар, құрылғылар және қауіпсіздік техникасы. жуынатын бөлме мен дәретхана бөлмелерін тұрмыстық химия құралдарын пайдалана отырып, қажетті ретпен жинау, бұл ретте қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидаларды сақтау;

5) көлік. Көлік құралдарының түрлері. Әуежайдың, оның негізгі қызметтерінің мақсаты. Авиакөлік жолаушыларына қызмет көрсетумен айналысатын адамдардың қызметі; ұшақтардың ұшу кестелерін тағайындау; анықтама қызметі; авиабилеттерді сатып алу тәртібі (кассада сатып алу, телефон арқылы тапсырыс беру); жүк пен қол жүгін ресімдеу тәртібі; сақтау камерасын пайдалану тәртібі; аэровокзалды, негізгі қызметтерді тағайындау. көліктегі және жолдағы мінез-құлық, әуежай және аэровокзал ғимараттарында бағдарлану; ұшақтардың ұшу кестесіне бағдарлану; әуежайдың және аэровокзалдың анықтамалық, басқа да қызметтерінің қызметтерін пайдалану. қала бойынша қозғалыс бағыттары: мектепке өз бетінше келу, мектептен үйге қайту бағыттары: базарға дейін, мектепке дейін, дүкенге дейін, туысына дейін, бассейнге дейін (ересектердің көмегімен));

6) отбасы. Отбасы құрамы: ата-аналар арасындағы туыстық қатынастар (ананың әпкесі-тәтесі). отбасылық қатынастар. үй шаруашылығын жүргізуге белсенді қатысу, өз отбасы мүшелеріне қамқорлық көрсету;

7) мерекелер, салтанаттар: әртүрлі халықтардың дәстүрлерінде мерекелер мен салтанаттарды дайындау және өткізу, мемлекеттік мерекелерді, Қазақстан халықтарының діни мерекелері мен салттарын өткізу дағдылары мен іскерліктері;

8) кәсіпорындар, мекемелер және байланыс құралдары: әртүрлі дүкендер, олардың тауарлары туралы білім; универсамдарда, мамандандырылған дүкендерде, базарларда сатып алу. тұрмыс қызметі кәсіпорындарының, пошта, мәдениет мекемелерінің және демалыс орындарының қызметтерін пайдалану дағдылары қалыптасады.

26. 10-сыныпқа арналған "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) денсаулық. Дене гигиенасы. денсаулықтың адам өмірі мен қызметі үшін маңызы. Дененің, шаштың тазалығына өзіндік күтім жасау, қажетті гигиеналық процедураларды орындау; жасөспірімнің жеке гигиенасы. Жеке гигиена құралдарын таңдау. Аяқ киімге арналған ұлтарақтар, гигиеналық төсемдер, душқа арналған гельді пайдалану. медициналық көмек. Суық тиюдің белгілері; суық тиюдің алдын алу шаралары; санитардың міндеттері; ауруханаларды тағайындау; тұрмыстық жарақаттанудың себептері; жарақат алу кезіндегі мінез-құлық ережелері; өзінің әлсіздігі, туындаған проблема туралы хабарламалар. Күнделікті өмірде жарақат алудан аулақ болу.

2) киім, аяқ киім. Киім, аяқ киім, бас киім түрлері. Киім мөлшерін білу; сатып алу кезінде киімде кездесетін ақаулар; киім мөлшерін анықтау үшін өзінің және жолдасының мөлшерің өлшеу; киім сатып алу кезінде сатушы-кеңесшінің кеңесін қабылдау, сыпайы түрде қабылдамау; киім заттарын таңдау және киіп көру және сатып алу. Киімге, аяқ киімге күтім жасау. Жүннен және синтетикалық маталардан жасалған киімдерді күту ерекшеліктері. Кішкентай дақтарды кетіру. Киім мен аяқ киімді маусымдық сақтауға дайындау. Орамалға ілгіш тігу тәртібі; кір жуғыш машинаның құрылысы және пайдалану ережесі; кір жуу машинасымен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидалар; мақта-мата киім-кешектерін кір жуу машинасында жуу, жұмыстан кейін жұмыс орнын жинау; төсек жабдықтарын үтіктеу тәртібі; үтікпен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидалар. Сүлгіге ілгіш тігу, қиғаш тігістерді дұрыс және дәл орындау;

3) тамақтану. Азық-түлік өнімдері. шикі, қайнатылған көкөністерді білу. түскі асқа үстелді жабдықтау реттілігі мен ережелері; пышақ пен шанышқыны, майлықты пайдалану ережелері; үстелдегі тәртіп ережелері. Ас құралдарын, майлықты дұрыс қолдану; үстел басында өзін ұстай білу. көкөніс, ет және балық өнімдерін алғашқы және қыздырып өңдеу тәсілдері; рецептте сүйене отырып тағамдарды дайындау реттілігі (нұсқаулық және мұғалімнің көрсетуі бойынша); санитарлық-гигиеналық талаптар және тамақ дайындау кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі

ережелер; дайындау: винегрет, көкөніс сорпасы, балық консервілерінен, картоп котлеттерінен, бұқтырылған қырыққабаттан жасалған құлақтар; кептірілген жемістерден компоттарды пісіру; санитарлық-гигиеналық талаптарды және тамақ дайындау кезінде қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидаларды сақтау;

4) тұрғын үй. Уақытша тұратын тұрғын үй-жайлардың түрлері, бөлменің мақсатын ескере отырып, пәтердегі жиһазды орналастыру қағидалары туралы; тұрғын үй-жайларды ресімдеудегі тоқыма бұйымдары, жарықтандыру аспаптары, бөлме және сәндік өсімдіктер (функционалдық-сауықтыру, эстетикалық), тірі гүлдер мен табиғи материалдардан гүл шоқтарын жасау қағидалары. Тұрғын үйді жинау жаңа гүлдер мен табиғи материалдардан гүл шоқтарын жасау; бөлме гүлдеріне күтім жасау; ағымдағы жөндеуді дайындау және жүргізу; қажетті құралдар мен материалдарды таңдау. Плиткалық қабырғаларды жуу ережелері. жуынатын бөлмені тазалау ережелері мен жиілігі. Жуғыш заттар, құрылғылар және қауіпсіздік техникасы. Жуынатын бөлме мен дәретхана бөлмелерін тұрмыстық химия құралдарын пайдалана отырып, қажетті ретпен жинау, бұл ретте қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидаларды сақтау;

5) көлік. Көлік құралдарының түрлері. әуежайдың, оның негізгі қызметтерінің мақсаты. Авиакөлік жолаушыларына қызмет көрсетумен айналысатын адамдардың қызметі; ұшақтардың ұшу кестелерін тағайындау; анықтама қызметі; авиабилеттерді сатып алу тәртібі (кассада сатып алу, телефон арқылы тапсырыс беру); жүк пен қол жүгін ресімдеу тәртібі; сақтау камерасын пайдалану тәртібі; аэровокзалды, негізгі қызметтерді тағайындау. Көліктегі және жолдағы мінез-құлық, әуежай және аэровокзал ғимараттарында бағдарлану; ұшақтардың ұшу кестесінде бағдарлану; әуежайдың және аэровокзалдың анықтамалық, басқа да қызметтерінің қызметтерін пайдалану. қала бойынша қозғалыс бағыттары;

6) отбасы. Отбасы құрамы: ата-аналар арасындағы туыстық қатынастар (ананың әпкесі-тәтесі). Отбасылық қатынастар. Үй шаруашылығын жүргізуге белсенді қатысу, өз отбасы мүшелеріне қамқорлық көрсету;

7) мерекелер, салтанаттар: әртүрлі халықтардың дәстүрлерінде мерекелер мен салтанаттарды дайындау және өткізу, мемлекеттік мерекелерді, Қазақстан халықтарының діни мерекелері мен салттарын өткізу дағдылары мен іскерліктері;

8) кәсіпорындар, мекемелер және байланыс құралдары: әртүрлі дүкендер, олардың тауарлары туралы білім; универсамдарда, мамандандырылған дүкендерде, базарларда сатып алу. Тұрмыс қызметі кәсіпорындарының, пошта, мәдениет мекемелерінің және демалыс орындарының қызметтерін пайдалану дағдылары қалыптасады.

27. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" оқу пәнінің мазмұны оқу бөлімдері бойынша бөлінген. Бөлімдер білім алушыларды сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түрінде оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерге бөлінген: дағды немесе білік, білу немесе түсіну. Оқыту мақсаттары әрбір бөлімшенің ішінде рет-ретімен сипатталған, олар мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға және білім алушылардың жетістіктерін бағалауға, сондай-ақ оларды оқытудың келесі кезеңдері туралы хабардар етуге мүмкіндік береді.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

28. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

29. Оқу мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Денсаулық" бөлімі:

1 –кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1. Дене гигиенасы	5.1.1.1 гигиена құралдарын пайдалану; 5.1.1.2 гигиена	6.1.1.1 шашқа күтім жасау (жуу, шаш кептіргішпен кептіру,	7.1.1.1 шашты күту, шашты жуу ережелерін қолдану, шашты күтуге арналған	8.1.1.1 денсаулықты сақтау және нығайту үшін дене шынықтыру	9.1.1.1 дененің, шаштың тазалығын өз бетінше бақылай білу;	10.1.1.1 дененің, шаштың тазалығын өз бетінше бақылай білу;

	құралдарының қолдану мақсаты; 5.1.1.3 дененің, шаштың тазалығын өз бетінше бақылау; 5.1.1.4 қажетті гигиеналық рәсімдерді орындау.	қарапайым шаш үлгісін жасау); 6.1.1.2 шаш күтіміне арналған құралдарды таңдау және сатып алу; 6.1.1.3 қолды, аяқты күту ережелерін түсіндіру; 6.1.1.4 тырнақтарды кесу жиілігі;	құралдарды пайдалану; 7.1.1.2 жеке интимдік гигиена ережелерін сақтау, 7.1.1.3 іш киімді жуа білу 7.1.1.4 ванна, душ қабылдау жиілігін білу; 7.1.2.3 қарапайым шаш үлгісін жасай білу 7.1.2.4 бет терісіне күтім жасау	мен спорттың маңызын түсіндіру; 8.1.1.2 табиғи күштердің (күн, ауа және су) денсаулығы үшін пайдасын түсіну); 8.1.1.3 дене жаттығуларының жүйелілігі мен кезеңділігі принциптерін қолдану.	9.1.1.2 қажетті гигиеналық процедураларды орындау; 9.1.1.3 жеке гигиена заттары мен құралдарын таңдау және пайдалану, оларды дұрыс сақтау; 9.1.1.4 алкогольдің, темекі шегудің, нашақорлықтың зияны туралы түсіндіру; зиянды әдеттермен күресу қажеттілігі туралы білу; 9.1.1.5 соз және жұқпалы аурулар туралы, олардың алдын алу шаралары туралы түсіндіру	10 ги пр ор 10 ги м та па ол са 10 ал те на зи тү әд кү ту 10 ж ту ал ш ту
1.2 Медициналық көмек	5.1.2.1 жәндіктердің (масалардың, аралардың) көгеруі, мұрыннан қан кетуі, ұсақ кесілуі, тырнауы, абразиясы, тістеуі кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету)	6.1.2.1 үйдегі дәрі қобдишасында бағдарлану; 6.1.2.2 үйдегі дәрі қобдишасын сақтау орындарында бағдарлану; 6.1.2.3 үйдегі дәрі қобдишасын пайдалану кезінде қауіпсіздік шараларын сақтау	7.1.2.дәріхананы тағайындауда бағдарлану, ең жақын дәріхананың орналасқан жері; дәрілік заттарды сатып алу тәртібі туралы; дәріхананы табу, провизормен диалогқа кіру қолынан келуі керек	8.1.2.1 медициналық мекемелерде (емхана, аурухана, "жедел жәрдем" қызметі) бағдарлану, олардың қызметтерін пайдалану ережелері туралы білу 8.1.2.2 дәрігерді үйге шақыра білу, дәрігерге өзінің хал-ахуалы туралы айта білу, сырқатқа үйде	9.1.2.1 медициналық мекемелерге медициналық көмекке жүгіну ережелерін қолдану, дәрігерді үйге шақыру; 9.1.2.2 ауру адамға үйде күтім жасау; 9.1.2.3 көгеру, мұрыннан қан кету, сызаттар, жәндіктердің шағуы, күйік, үсік шалу, күн	10 м м м кө ер қо де ш 10 ад кү 10 м кө ж ш ш

				күтім жасау 8.1.2.3 күйік, үсік шалу, күн қағу, улану, бас ауруы кезінде алғашқы көмек көрсету	соққысы, тамақтан улану, бас ауруы кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету	соққысы, тамақтан улану, бас ауруы кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету

2) "Киім. Аяқ киім" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6 -сынып	7-сынып	8 -сынып	9 -сынып	10-сынып
2.1 Киім, аяқ киім, бас киім түрлері	5.2.1.1 маусым бойынша киім, бас киім және аяқ киім түрлерін ажырату	6.2.1.1 жыл мезгілдері бойынша киімді таңдай білу;	7.2.1.1 аяқ киім түрлеріне бағдарлану, оның мақсаты; 7.2.1.2 бас киімдерді күту және сақтау ережелерін қолдану;	8.2.1.1 базар мен дүкен жағдайында аяқ киімді таңдау ерекшеліктерін түсіндіру;	9.2.1.1 өлшемі бойынша бағдарлану, дүкенде өз өлшеміндегі киім мен аяқ киімді табу, киім, аяқ киімді киіп көру және сатып алу;	10.2.1.1 өлшемі бойынша бағдарлану, дүкенде өз өлшеміндегі киім мен аяқ киімді табу, киім, аяқ киімді киіп көру және сатып алу;
	5.2.1.2 киім мен аяқ киімді мақсаты бойынша ажырату және саралау;	6.2.1.2 маусым бойынша киімді таңдау;	7.2.1.3 бас киімдердің атауын бағдарлау;	8.2.1.2 дүкенде және нарықта сатып алған кезде аяқ киімнің мөлшерін және аяқ киімде кездесетін ақаулар туралы білу;	9.2.1.2 өз киімінің мөлшерін білу; сатып алу кезінде киімде кездесетін ақаулар туралы білу;	10.2.1.2 өз киімінің мөлшерін білу; сатып алу кезінде киімде кездесетін ақаулар туралы білу;
	5.2.1.3 өз киіміне және аяқ киіміне ұқыпты қарау	6.2.1.3 киімді жыл мезгілдері арасында шкафта сақтауға дайындау	7.2.1.4 маусымға, жағдайға сәйкес бас киімді таңдау	8.2.1.3 Сөгілген заттың тігісін тігу бойынша жұмысты орындау кезектілігі;	9.2.1.3 киімнің мөлшерін анықтау үшін өзінің және жолдасының өлшемін өлшеу;	10.2.1.3 киімнің мөлшерін анықтау үшін өзінің және жолдасының өлшемін өлшеу;
				8.2.1.4 үй жағдайында жүн және синтетикалық маталардан жасалған заттарды жуу	9.2.1.4 киім сатып алу кезінде сатушы-кеңесшінің кеңесін қабылдау немесе сыпайы түрде қабылдамау; 9.2.1.5 киімді сақтау және аяқ киімді таңдау ережелерін қолдану	10.2.1.4 киім сатып алу кезінде сатушы-кеңесшінің кеңесін қабылдау немесе сыпайы түрде қабылдамау; 9.2.1.5 киімді сақтау және аяқ киімді таңдау ережелерін қолдану

				ережелерін қолдану; 8.2.1.5 киім заттаңбаларындағы шартты белгілерді анықтау; 8.2.1.6 блузкаларды, жейделерді, шалбарды үтіктеу ережелерін білу.	5 қажетті киім заттарын таңдау және киіп көру және оларды сатып алу; 9.2.1.6 төсек жабдықтарын таңдау және сатып алу, жуу, үтіктеу, сақтау; 9.2.1.7 маусымдық киім мен аяқ киімді сақтауға орналастыру	Қазақстан Республикасының заңдары, жергілікті актілері, 10 жасқа толмағандарға сақталатын үлгілері, 10 жасқа толмағандарға сақталатын орталық
2.2 Киім, аяқ киім күтімі	5.2.2.1 киім мен аяқ киімді күту; 5.2.2.2 киімге ұсақ жөндеу жүргізу ("жабық, ашық" түрлімелерді тігу)	6.2.2.1 зығыр, жүн, жібек, жасанды матадан, тоқымадан жасалған киімге күтім жасау; 6.2.2.2 қолмен жуу, кептіру үшін ілу, үтіктеу және сақтау үшін орналастыру; 6.2.2.3 жейделер, блузкалар, шалбарлар, көйлектер, белдемшелерді үтіктеу	7.2.2.1 киімге күтім жасау ерекшеліктерін көрсететін шартты белгілерде (символдарда) бағдарлану; 7.2.2.2 Жуу, кептіру, үтіктеу ерекшеліктері; 7.2.2.3 киімнің затбелгісіндегі таңба бойынша оны жуу, кептіру, үтіктеу ерекшеліктерін анықтау	8.2.2.1 қажетті аяқ киімді таңдап, оны сатып алу; 8.2.2.2 инструктивті картаға сүйеніп, керілген тігісті тігу; 8.2.2.3 заттаңбаны көргеннен кейін алынған мәліметтерді пайдалана отырып, жүн және синтетикалық маталардан жасалған заттарды жуу; 8.2.2.4 блузкаларды, жейделерді, шалбарды тиісті ретпен үтіктеу	9.2.2.1 киімге, аяқ киімге күнделікті күтімді жүзеге асыру; 9.2.2.2 қолмен және кір жуғыш машинада жуу, әртүрлі маталардан жасалған киімдерді кептіру, үтіктеу, сақтау; 9.2.2.3 киім заттарын жууға, кептіруге және үтіктеуге қойылатын талаптарды шартты белгілер бойынша анықтау; 9.2.2.4 үйде киімнен дақтарды кетіру; 9.2.2.5 дайындау материалына байланысты аяқ киімді күту	10 жасқа толмағандарға сақталатын үлгілері, 10 жасқа толмағандарға сақталатын орталық

						ж

3) "Тамақтану" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 -сынып	6 -сынып	7 -сынып	8 -сынып	9 -сынып	10
3.1 Азық-түлік өнімдері.	5.3.1.1 зерттелген өнім топтарын (көкөністер, жемістер, жидектер, сүт, ұн, ет, балық өнімдері, жарма, кондитерлік өнімдер, тәттілер) ажырату)	6.3.1.1 азық-түлікті сақтау мерзімдеріне қарап ажырату; 6.3.1.2 азық-түлікті сақтау орындарында, тоңазытқышта орналастыру; 6.3.1.3 дайындалған тағамдарды сақтау; 6.3.1.4 жеуге жарамды және бүлінген өнімдерді, тағамдарды анықтау; 6.3.1.5 тамақ қалдықтарынан және бүлінген өнімдерден, тағамдардан уақтылы құтылу	7.3.1.1 көкөніс, ет, балық өнімдерін алғашқы қыздырып өңдеу тәсілдері; 7.3.1.2 қоймада, жертөледе көкөністерді сақтау ережелерін қолдану	8.3.1.1. қамырдан жасалған бұйымдардың мақсатын қолдану (құм, қатпарлы, бисквитті, құймаққа арналған қамыр). 8.3.1.2 қамырдан жасалған бұйымдарды сақтау шарттары мен мерзімдеріне бағдарлану; 8.3.1.3 өнімдерді алдын ала дайындау туралы білу, дайындау тәсілдері	9.3.1.1 әртүрлі топтағы тамақ өнімдерін ажырату; 9.3.1.2 қауіпсіз (қолдануға жарамды) және бүлінген (қолдануға жарамсыз) өнімдерді ажырату; 9.3.1.3 тамақ өнімдерін тиісті сақтау орындарына орналастыру	10 то өң ах 10 (қ ж бү (қ ж өң ах 10 өң са ор ор
3.2 Ас үй және асхана ыдыстары, техника	5.3.2.1 ас үй жабдықтарында, ас үй ыдыстарының заттарында, құралдар мен бұйымдарда бағдарлану; 5.3.2.2 әр түрлі	6.3.2.1 плитаны пайдалану (газ, электр), онымен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы; 6.3.2.2	7.3.2.1 таңдалған мәзірді ескере отырып, түскі асқа үстел жасау; 7.3.2.2 ас құралдарын пайдалану ережесі	8.3.2.1 қамырды дайындау үшін қолданылатын техникамен жұмыс істеуге бағдарлану; 8.3.2.2 өнімдерді дайындауға	9.3.2.1 ас үй, асхана, шай ыдыстарын, ас құралдарын, ас үй құрылғыларын, негізгі тұрмыстық ас үй техникасын	10 ас ы, құ үй м не тұ те

	ыдыстар мен техниканы күту және сақтау ережелерін түсіндіру; 5.3.2.3 мектеп асханасында дастарқан жабдықтау білу	Тоңазытқыш сөрелерінде өнімдерді орналастыру ережелерін қолдану; 6.3.2.3 тоңазытқышты пайдалану және тазалықта ұстау ережелерін білу; 6.3.2.4 тоңазытқыштың сөрелерінде тамақ өнімдерін орналастыра білу; 6.3.2.5 шай және асхана ыдыстарын жуу және сүрту		арналған техникалық құрылғылар (консервілеуге арналған кілт, темір қақпақтар, капрон қақпақтар); 8.3.2.3 консервілеуге арналған ыдысты залалсыздандыру тәсілдері	дұрыс пайдалану; дұ 9.3.2.2 таңғы асқа, түскі асқа, кешкі асқа және мерекеге дастарқан жабдықтау 9.3.2.3 тамақтан кейін үстелді тазалау, ыдыс жуу, тоңазытқыштың мұзын еріту және жуу	10
3.3 Тағам дайындау	5.3.3.1 шай қайнату ережелерін басшылыққа алу; 5.3.3.2 жұмыртқа тағамдарын дайындау (жұмыртқаны қайнату, құймақ дайындау); 5.3.3.3 бутербродтардың түрлерін білу және оларды дайындай білу; 5.3.3.4 кесу құралдарымен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасы ережелерін қолдану;	6.3.3.1 тағамды жылумен өңдеудің ең аз мөлшерімен дайындау (макаронды қайнату, ботқаны сүтке және суға қайнату, картопты қайнату, одан езбе дайындау); 6.3.3.2 пісірілген көкөністерден винегрет салатын дайындау; 6.3.3.3 рецепт бойынша салат дайындау; 6.3.3.4 мәзірді ескере отырып, кешкі асқа үстел жасау	7.3.3.1 түскі асты дайындау (жеңіл тағамдар, көкөністерден, балық және ет өнімдерінен, жартылай фабрикаттардан бірінші және екінші тағамдар); 7.3.3.2 түскі асқа үстел қою; 7.3.3.3 салқындатылған тағамдарды қыздыру	8.3.3.1 қамырдан жасалған бұйымдарды пеште және пеште рецепт бойынша дайындау (құймақ, печенье, торт пісіру); 8.3.3.2 көкөністерді, жемістерді, жидектерді консервілеу; 8.3.3.3 аспаздық кітапты шарлау	9.3.3.1 ұлттық тағамдарды (палау, бауырсақ, тұшпара, тұшпара) дайындау); 9.3.3.2 аспаздық кітапқа бағдарлану, рецепт бойынша тағамдарды дайындау; 9.3.3.3 мерекелік үстелдің мәзірін құрастыру;	10

4) "Тұрғын үй" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5 -сынып	6 -сынып	7 -сынып	8 -сынып	9 -сынып	10 -сынып
4.1 Тұрғын үй-жайлардың түрлері	5.4.1.1 тұрғын үй-жайлардың түрлері: жатақхана, пәтерлер, жеке үйлер және олардың пошталық мекенжайлары; 5.4.1.2 тұрғын және қосалқы үй-жайларды ажырату; 5.4.1.3 тұрғын және қосалқы үй-жайлардың функционалдық мақсатын және заттық толтырылуын анықтау; 5.4.1.4 киіз үй құрылысының ерекшеліктері	6.4.1.1 жеке және көп пәтерлі үйлерді ажырату; 6.4.1.2 қаладағы, ауылдағы адамдардың тұрғын үйін ажырату; 6.4.1.3 ауыл үйінің ауласындағы шаруашылық құрылыстарының мәнін түсіндіру; 6.4.1.4 әр бөлмені және оның мақсатын жоспар бойынша сипаттау	7.3.1.1 киіз үй құрылысының ерекшеліктері (дөңгелек, жинауға оңай, жеңіл, жылы, тасымалдауға ыңғайлы); 7.3.1.2 жатын бөлмесінің, жатын бөлмеге арналған жиһаздың мақсаты	8.4.1.1 киіз үйде киім мен тұрмыстық заттарды сақтау ерекшеліктері; 8.4.1.2 тұрғын үй түрлерін бағдарлау, тұрғын және қосалқы үй-жайларды ажырату, олардың функционалдық мақсатын және заттық толтырылуын анықтау; 8.4.1.3 пәтердің, үйдің үй-жайларында жиһаз бен интерьер заттарын ұтымды орналастыру	9.4.1.1 тұрғын үй түрлерін бағдарлау; тұрғын және қосалқы үй-жайларды ажырату, олардың функционалдық мақсаты мен заттық толтырылуын анықтау; Пәтер, Үй үй-жайларында жиһаз бен интерьер заттарын ұтымды орналастыру	10.4.1.1 тұрғын үй бағдарлау; тұрғын және қосалқы үй-жайларды ажырату, олардың функционалдық мақсаты мен заттық толтырылуын анықтау; Пәтер, Үй үй-жайларында жиһаз бен интерьер заттарын ұтымды орналастыру
4.2 Тұрғын үйді тазалау	5.4.2.1 кілемді вакуумдау; еденді жуу	6.4.2.1 жиһазға күтім жасау (жылтыратылмаған, жылтыратылған, жұмсақ); 6.4.2.2 тұрғын үй-жайды күнделікті және апта сайын тазалауды орындау;	7.3.2.1 терезелерді жуу; 7.3.2.2 терезелердегі перделерге күтім жасау; 7.3.2.3 батареяларды күту (шаңды кетіру, жуу);	8.4.2.1 пәтерді (үйді) күнделікті, апта сайын, маусымдық тазалауды орындау); 8.4.2.2 жөндеуге дайындық бойынша қызметтің мазмұнында,	9.4.2.1 пәтерді (үйді) күнделікті, апта сайын, маусымдық тазалауды орындау) 9.4.2.2 жөндеуге дайындық бойынша қызметтің мазмұнында,	10.4.2.1 пәтерді (үйді) күнделікті, апта сайын, маусымдық тазалауды орындау) 10.4.2.2 жөндеуге дайындық бойынша қызметтің мазмұнында,

				пәтерді, үйді косметикалық жөндеуді орындау тәсілдеріне бағдарлану;	пәтерді, үйді косметикалық жөндеуді орындау тәсілдеріне бағдарлану;	
				8.4.2.3 косметикалық жөндеу үшін құрылыс материалдарын сатып алу орындарына бағдарлану;	9.4.2.3 косметикалық жөндеу үшін құрылыс материалдарын сатып алу орындарына бағдарлану; (ас үйді, жуынатын бөлмені, санитарлық торапты тазалауды жүзеге асыру);	па ко ж ор тә ба
				8.4.2.4 ас үйді, жуынатын бөлмені, санитарлық торапты тазалауды жүзеге асыру;	9.4.2.4 айналарға күтім жасау; жуу құралдарын таңдау және сатып алу	10 ко ж құ м са ор ба үй бе са то ж
		6.4.2.3 пәтердегі, үйдегі үй жануарларына күтім жасау	7.3.2.4 шамдарды күту (сүрту, жуу); 7.3.2.5 тұрғын үйді маусымдық тазалауды орындау	8.4.2.5 айналарға күтім жасау; 8.4.2. 6 жуу құралдарын таңдау және сатып алу		

5) "Көлік" бөлімі:

5 - кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5 -сынып	6 -сынып	7 -сынып	8 -сынып	9 -сынып	10 -сынып
5.1 5.1 көлік құралдарының түрлері	5.5.1.1 қоғамдық және жеке көліктің мақсаты; 5.5.1.2 қоғамдық көлікте жол жүру кезіндегі жолаушылардың міндеттерін түсіндіру;	6.5.1.1 мамандандырылғ ан машиналардың мақсаты; 6.5.1.2 полиция қызметкерінің, дәрігердің, өрт сөндірушінің	7.5.1.1 автовокзалдың мақсаты; 7.5.1.2 қала маңындағы негізгі бағыттар; 7.5.1.3 автовокзалдағы қосымша қызметтерді білу;	8.5.1.1 вокзалдың және оның негізгі қызметтерінің мақсаты, 8.5.1.2 темір жол жолаушыларына қызмет көрсетумен айналысатын	9.5.1.1 әуежайдың және оның негізгі қызметтерінің мақсаты; 9.5.1.2 авиакөлік жолаушыларына қызмет көрсетумен айналысатын	10 ав әу та 10 ж қ к ай

			7.5.1.4 жолаушыларға қызмет көрсетумен айналысатын адамдардың еңбегі; 7.5.1.5 автобустардың қозғалыс кестесінің, анықтама қызметінің мақсаты туралы білу; 7.5.1.6 автовокзал кассасынан Билеттерді сатып алу тәртібі; 7.5.1.7 қалааралық автокөліктің мақсаты; 7.5.1.8 қалааралық автобустардың негізгі бағыттарын білу; 7.5.1.9 сақтау камерасының мақсаты және оны пайдалану ережелері; 7.5.1.10 қала маңындағы және қалааралық автобустарға отырғызу ережесі; 7.5.1.11 багажды және қол жүгін жинау ерекшеліктері	адамдардың кәсіптері туралы түсінігінің болуы 8.5.1.3 жолаушылар вагондары түрлерінің атаулары (жалпы, плацкарт, жұмсақ, ЖТ) және билеттің тиісті құны 8.5.1.4 поездар қозғалысы кестесінің, анықтама қызметінің, темір жол билеттерін сатып алу тәртібі туралы мәні (кассада сатып алу, телефон бойынша Тапсырыс); 8.5.1.5 сақтау камерасына жүкті тапсыру және алу тәртібі туралы, жүкті және қол жүгін жинау ерекшеліктері туралы түсініктері болуы тиіс 8.5.1.6 темір жолдағы жол-көлік оқиғаларының түрлерін анықтау, шұғыл жағдайларда жолаушылардың жүріс-тұрыс ережелерін білу; авариялық жағдайларда зардап	адамдардың еңбегі туралы түсінігінің болуы; 9.5.1.3 ұшақтардың ұшу кестесінің мақсаты; 9.5.1.4 анықтама қызметін тағайындау; 9.5.1.5 авиабилеттерді сатып алу тәртібі (кассада сатып алу, телефон бойынша Тапсырыс); 9.5.1.6 багажды және қол жүгін ресімдеу тәртібі туралы білу; 9.5.1.7 сақтау камерасын пайдалану тәртібі; 9.5.1.8 аэровокзалдың және оның негізгі қызметтерінің мақсаты	ад ен тү 10 ұқ ке м 10 қ та 10 ав са 10 ж ре ту 9. ка па ту 10 ав ТХ ж аз та

				шеккендерге алғашқы көмек көрсету туралы		
5.2 Көліктегі және жолдағы мінез- құлық.	5.5.2.1 жол белгілеріндегі белгілерді түсіндіру; 6.5.2.2 көліктен түсіру кезінде жолды кесіп өту ережелерін түсіндіру, 6.5.2.3 көлікті (трамвай, троллейбус, автобус) айналып өту ережелерін түсіндіру); 6.5.2.4 түсіндіру 6.5.2.5 төтенше жағдай кезіндегі тәртіп ережелерін түсіндіру; 6.5.2.6 мамандандырылған машиналарды сыртқы түріне қарай ажырату; 6.5.2.7 белгілер бойынша жолды шартты орында кесіп өту; 6.5.2.8 түсіру кезінде көлікті дұрыс айналып өту; 6.5.2.9 авариялық жағдайда өзіне ұстамды болу	6.5.2.1 жол белгілеріндегі белгілерді түсіндіру; 6.5.2.2 көліктен түсіру кезінде жолды кесіп өту ережелерін түсіндіру, 6.5.2.3 көлікті (трамвай, троллейбус, автобус) айналып өту ережелерін түсіндіру); 6.5.2.4 жолдағы төтенше жағдайлардың пайда болу себептерін түсіндіру; 6.5.2.5 төтенше жағдай кезіндегі тәртіп ережелерін білу; 6.5.2.6 мамандандырылған машиналарды сыртқы түріне қарай ажырату; 6.5.2.7 белгілер бойынша жолды шартты орында кесіп өту; 6.5.2.8 түсіру кезінде көлікті дұрыс айналып өту; 6.5.2.9 авариялық жағдайда өзіне ұстамды болу	7.5.2.1. қала маңындағы, қалааралық көлікте жол жүру процесінде бағдарлану; 7.5.2.2 автовокзал ғимаратында бағдарлану; 7.5.2.3 автобустардың қозғалыс кестесіне бағдарлану, мүмкіндігінше автовокзалдың анықтамалық және басқа қызметтерін пайдалану; 7.5.2.4 билет сатып алу (мүмкіндігінше); 7.5.2.5 жүк пен қол жүгін жинау; 7.5.2.6 сақтау камерасын пайдалану	8.5.2.1 Теміржол вокзалы ғимаратында, поездар қозғалысының кестесінде бағдарлану (мүмкіндігінше); 8.5.2.2 вокзалдың анықтамалық қызметтері мен қызметтерін пайдалану, билетке сатып алу (немесе тапсырыс беру)) 8.5.2.3 жүк пен қол жүгін жинау, сақтау камерасын пайдалану	9.5.2.1 әуежай және аэровокзал ғимараттарында арнайы көрсеткіштер мен ақпараттық табло бойынша бағдарлану; 9.5.2.2 ұшақтардың ұшу кестесінде бағдарлану; 9.5.2.3 әуежайдың және аэровокзалдың анықтамалық және басқа қызметтерін пайдалану 9.5.2.4 әуе көлігімен сапар жасау процесінде бағдарлану	10 ж ж ғи ар ке ак та ба 10 үл ке ба 10 әу ан ж қ па

5.3	қала бойынша қозғалыс маршруттары	5.5.3.1 мектеп орналасқан, тұратын ауданында өзінің негізгі жаяу жүру маршруттарында бағдарлану	6.5.3.1 қоғамдық көлікте (қалалық, мектепке бару (маршрут, көлік құралдарының түрлері) жол жүруді жүзеге асыру)	7.5.3.1 қоғамдық көлікте (қалалық, мектепке, секцияға (маршрут, көлік құралдарының түрлері) жол жүруді жүзеге асыру)	8.5.3.1 қалалық көлікте жол жүруді жүзеге асыру (Мектепке жол (маршрут, көлік құралдарының түрлері)	9.5.3.1 қоғамдық көлікте (қалалық, қала маңындағы, қалааралық) жол жүруді жүзеге асыру ережелерін түсіндіру және оларды пайдалана білу; 9.5.3.2 көліктің негізгі Жергілікті бағыттарында бағдарлану, такси қызметін пайдалану	10.5.3.1 қоғамдық көлікте (қалалық, қала маңындағы, қалааралық) жол жүруді жүзеге асыру ережелерін түсіндіру және оларды пайдалана білу; 10.5.3.2 көліктің негізгі Жергілікті бағыттарында бағдарлану, такси қызметін пайдалану

6) "Отбасы" бөлімі:

6 - кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5 - сынып	6 - сынып	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып	10 - сынып
6.1 Отбасы құрамы	5.6.1.1. өз отбасы мүшелерін атау (Тегі, Аты, Әкесінің аты, жасы, жұмыс және оқу орны)	6.6.1.1 жақын туыстарының тегін, атын, әкесінің атын атау; 6.6.1.2 туыстық дәрежесін атау	7.6.1.1 тегі, аты, әкесінің атын, жақын туыстарын, немере туыстарын аттары бойынша атау; 7.6.1.2 туыстық дәрежесін атау	8.6.1.1 жақын туыстардың достар мен таныстардан айырмашылығын атау;	9.6.1.1 өзіңді және өз отбасы мүшелерін: әкесін, анасын, ағасын, қарындасын, аталарын және әжелерін атау; 9.6.1.2 отбасындағы өзінің әлеуметтік рөлін анықтау (ұлы немесе қызы, немересі немесе немересі, ағасы, әпкесі)	10.6.1.1 өзіңді және өз отбасы мүшелерін: әкесін, анасын, ағасын, қарындасын, аталарын және әжелерін атау; 10.6.1.2 отбасындағы өзінің әлеуметтік рөлін анықтау (ұлы немесе қызы, немересі немесе немересі, ағасы, әпкесі)

6.2 Отбасылық қатынастар	5.6.2.1 отбасының үлкен мүшелеріне сыпайы қарау;	6.6.2.1 үй істерінде қолдан келгенше көмектесу,	7.6.2.1 үй бойынша тұрақты міндеттерді орындау;		9.6.2.1 үй шаруашылығын жүргізуге белсенді қатысу, отбасы мүшелеріне қамқорлық көрсету;
	5.6.2.2 отбасы мүшелерінің тұрмыстағы міндеттерін бағдарлауға; 5.6.2.3 зерделенген отбасылық дәстүрлеріне бағдарлану;	6.6.2.2 отбасы мүшелері арасында үй міндеттерін бөлу туралы білу;	7.6.2.2 отбасы мүшелеріне қамқорлық жасау;	8.6.2.1 отбасының кіші және егде мүшелеріне қамқорлық жасау;	9.6.2.2 отбасылық бюджетті жоспарлау: отбасының бір айдағы кіріс сомасын анықтау, шығындарды жоспарлау;
	5.6.2.4 қазақ халқының дәстүрінде үлкендерге жүгіну ережелері мен нысандарын түсіндіру	6.6.2.3 отбасы мүшелерінің еңбегін құрметтеу	7.6.2.3 отбасын құру, отбасылық қарым-қатынас мәдениеті, зерделенген отбасылық дәстүрлер мәселелеріне бағдарлану;	8.6.2.3 отбасылық дәстүрлерді басшылыққа алу;	9.6.2.3 отбасындағы кішкентай балаларға күтім жасаудың негізгі түрлерін орындау (шомылу, киіну, тамақтандыру);
			7.6.2.4 отбасы бюджетінің құрамдас бөліктерін бөлу (кіріс және шығыс);	8.6.2.4 отбасы бюджетін жоспарлау	9.6.2. отбасы мүшелері арасында күнделікті өмірде міндеттерді бөлуге назар аудару;
			7.6.2.5 отбасының кіріс көздерін, шығындардың негізгі баптарын анықтау;		9.6.2.5 отбасының бос уақытын ұйымдастыру тәсілдеріне, отбасылық дәстүрлерге бағдарлану;
			7.6.2.6 отбасы бюджетін жоспарлау (бір күнге, бір айға шығыстарды жоспарлау)		9.6.2.6 мерекелермен құттықтау;
					9.6.2.7 қонақтарды

					шақыру және қабылдау	10 ш ж бе от м қз ке 10 от бн ж от ай сс ан ш ж 10 от кі ба ж тү (ш та 10 м ар тү м бе ба 10 от уа үй тә от да ба 10 м қ

						10 қс ш қа
6.3 Қазақстан Республикасы азаматының құжаттары	5.6.3.1 баланың жеке басын куәландыратын құжаттарды (туу туралы куәлік), олардың мәнін атау	6.6.3.1 баланың жеке басын куәландыратын құжаттарды атау (туу туралы куәлік); 6.6.3.2 азаматтың жеке басын куәландыратын негізгі құжаттардың атауын атау (жеке куәлік, ЖСН))	7.6.3.1 азаматтың жеке басын куәландыратын құжаттарды атау (туу туралы куәлік, жеке куәлік); 7.6.3.2 жеке сәйкестендіру нөмірін (ЖСН) тағайындау)	8.6.3.1 Қазақстан Республикасы азаматының негізгі құжаттарына (туу туралы куәлік, паспорт, білімі туралы құжат) бағдарлану)	9.6.3.1 паспортта, негізгі деректерде (сериясы, нөмірі, жеке нөмірі, паспортты кім және қашан берген) бағдарлану, оларды жаза білу; 9.6.3.2 жұмысқа орналасу кезінде ұсынылатын құжаттарды жинау, ресімдеу	10 ж ку де (с ж па ж бе ба ол 10 ор ұс қ ж

7) "Мерекелер, салтанаттар" бөлімі:

7 – кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8 -сынып	9 -сынып	10
7.1. Мерекені дайындау және өткізу, сыйлықтарды, кәдесыйларды ресімдеу	7.7.1.1 түрлі халықтардың діни мерекелерін атау: Рождество, Пасха, Масленица, Құрбан айт, ораза айт; 7.7.1.2 діни мерекелерді тойлау дәстүрлері туралы білу; 7.7.1.3 әртүрлі халықтардың дәстүрлі	6.7.1.1 негізгі мемлекеттік мерекелерді, олардың күндерін атау; 6.7.1.2 ҚР мемлекеттік мерекелеріне үй-жайларды ресімдеу; 6.7.1.3 мерекелік үстелді жабдықтау тәртібі; 6.7.1.4 аналарға, әжелерге, апалы-	7.7.1.1 түрлі халықтардың діни мерекелерін атау: Рождество, Пасха, Масленица, Құрбан айт, ораза айт; 7.7.1.2 діни мерекелерді тойлау дәстүрін атау; 7.7.1.3 әртүрлі халықтардың дәстүрлі тағамдарының	8.7.1.1. жерлеу мен еске алудың салтанатты жағының ерекшеліктері; 8.7.1.2 рәсімдерге қатысушылардың мінез-құлық ережелері 8.7.1.3 жағдайға сәйкес киіну	9.7.1.1 әр түрлі халықтардың дәстүрлеріндегі үйлену тойы; 9.7.1.2 мерейтойлар, атаулы күндер, зейнеткерлікке шығу; 9.7.1.3 түрлі оқиғаларды атап өтудегі қазақ халқының ұлттық дәстүрлері ("Бесік той", "Тұсау кесу	10 ха да үй 10 м лы зе ш 10 ок өт ха ұл да ("

	тағамдарының рецептері	сіңлілерге, құрбыларға өз қолдарымен ашық хат және қарапайым кәдесый жасау	рецептері		той"); 9.7.1.4 үйлену тойларын, мерейтойларды, қазақтың ұлттық рәсімдерін дайындау және өткізу ерекшеліктері	Ті 10 то м қа ра да өт ер
7.2. Құттықтаулар	5.7.2.1 құттықтау ашықхатының мәтінін құрастыру; 5.7.2.2 құттықтау сөздерін айту; 5.7.2.3 қазақ халқының мақал- мәтелдері, өлеңдері мен әндері	6.7.2.1 құттықтау ашықхатының мәтінін құрастыру; 6.7.2.2 құттықтау сөздерін айту; 6.7.2.3 қазақ халқының мақал- мәтелдерін, өлеңдерін және әндерін білу	7.7.2.1 құттықтау ашықхатының мәтінін құрастыру 7.7.2.2 құттықтау сөздерін айту; 7.7.2.3 қазақ халқының мақал- мәтелдері, өлеңдері мен әндері	8.7.2.1 көңіл айту сөздерін білдіре білу	9.7.2.1 құттықтау нысандары және тиісті оқиға үшін сыйлықтарды таңдау ережелері	10 н ти сы та

8) "Кәсіпорындар, мекемелер және байланыс құралдары" бөлімі:

8 – кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары					
	5 -сынып	6 -сынып	7 -сынып	8 -сынып	9 -сынып	10
8.2 ТКШ кәсіпорындары	5.8.2.1 ТКШ қызметтеріне ақы төлеу қажеттілігін түсіндіру	6.8.2.1 ТКШ қызметтеріне ақы төлеу қажеттілігін түсіндіру; 6.8.2.2 тұрғылықты жері бойынша ТКШ кәсіпорнының орналасқан жері	7.8.2.1 ТКШ кешеніне кіретін кәсіпорындар құрамы (электрмен жабдықтау, сумен жабдықтау, газбен жабдықтау, жылумен жабдықтау, кәріз, Лифт шаруашылығы) 7.8.2.2	8.8.2.1 көрсетілген ТКШ қызметтеріне ақы төлеу қажеттілігін түсіну	9.8.2.1 әртүрлі кәсіпорындар мен мекемелер көрсететін қызметтерге бағдарлану; 9.8.2.2 үй басқармасы ұсынатын қызметтердің түрлеріне бағдарлану, жұмыстарды орындауға өтінім беру	10 ка ке қи ба 10 ба ұс қи тү ба ж ор бе

			мамандандырылған төлем орындарында ТКШ қызметтеріне ақы төлеу тәртібі; 7.8.2.2 тұрғылықты жері бойынша ТКШ кәсіпорнының орналасқан жері			
8.3 Қаржы кәсіпорындары	5.8.3.1 банк дербес қаржы кәсіпорны ретінде	6.8.3.1 терминалдарды олардың функционалдық мақсаты бойынша ажырату	7.8.3.1 коммуналдық қызметтерді, телефонды, электр энергиясын төлеу; 7.8.3.2 қолма-қол ақшамен және банк карточкаларымен төлемдерді жүзеге асыра білу; 7.8.3.3 банкоматты, терминалды пайдалану	8.8.3.1 ломбарт дербес қаржы кәсіпорны ретінде	9.8.3.1 салық түрлері; 9.8.3.2 салықтарды өндіріп алу мақсаттары	10 тү 10 са өн м
8.4 тұрмыс қызметі кәсіпорындары	5.8.4.1 жөндеу шеберханаларының түрлері, олардың мақсаты, шеберханалардың қызметтерін пайдалану ережелері	6.8.4.1 фотоательенің мақсаты; 6.8.4.2 фотоателье қызметін қолдана білу	7.8.4.1 киім тігу ательесінің, киім жөндеу шеберханасының қызметтерін пайдалану	8.8.4.1 шаштараз, химиялық тазалау, кір жуу, жалға беру қызметтерін қолдану	9.8.4.1 өзі тұратын ауданда халыққа қызмет көрсету саласының жақын кәсіпорындары мен мекемелерінің орналасқан жеріне бағдарлану; 9.8.4.2 шаштараз, кір жуу, химиялық тазалау, пошта, жинақ кассасы, жөндеу шеберханалары,	10 тұ ха ке са ж ка м м ор ж ба 10 ш ж та ж ж

					жалға беру қызметі, фотоателье, киім тігу ательесі қызметтерін пайдалану	ш ж қ ф ті қ п
8.5 кәсіпорындар байланыс құралдары	5.8.5.1 поштаның мақсаты, пошта қызметтері, пошта жөнелтілімдерінің түрлері	6.8.5.1 үй, ұялы телефонды пайдалану, байланыс қызметтерін төлеу	7.8.5.1 сәлемдемелер, бандерольдер жіберу	8.8.5.1 газеттерге, журналдарға жазылуды ресімдеу; ақша аударымдарын жүзеге асыру	9.8.5.1 телефонды пайдалану; 9.8.5.2 жедел жәрдем қызметіне: өрт сөндіру, милиция, жедел жәрдем телефонына хабарласу; 9.8.5.3 такси шақыру	9. п 9. ж қ с м ж т х 9. ш
8.6 мәдениет мекемелері, демалыс орындары	5.8.6.1 театрдың, кинотеатрдың, мұражайдың мақсаты; 5.8.6.2 қоғамдық орындарда тәртіп ережелерін сақтау	6.8.6.1 қоғамдық орындарда тәртіп ережелерін сақтау	7.8.6.1 спорт мекемелеріндегі тәртіп ережелерін сақтау	8.8.6.1 театрға келген кезде этикетті сақтау	9.8.6.1 асхана, кафе қызметтерін пайдалану; 9.8.6.2 үстелдегі әңгіме тақырыбын таңдау	10. к қ п

33. Әрбір бөлімше үшін білім алушылардың біліктері мен дағдылары анықталған. Көрсетілген дағдылар мен іскерліктерді меңгеру дәрежесі сабақта білім алушылардың қызметін бағалау үшін критерий болып табылады.

34. Мақсат қою мұғалімге білім алушыларды тану процесін басқаруға, материалды игеруді кезең-кезеңімен бақылауға, оқу процесін жекелендіруге мүмкіндік береді.

35. Осы Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы

Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

36. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Психикалық дамуы тежелген

білім алушыларға арналған

негізгі орта білім беру деңгейінің

5-10 сыныптары үшін

"Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау"

пәнінен жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша

ұзақ мерзімді жоспар

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 - сынып:

1 – кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 - тоқсан		
2. Киім және аяқ киім	2.1 Киім, аяқ киім және бас киім түрлері	5.2.1.1 киім, бас киім және аяқ киім түрлері, олардың маусым бойынша тағайындалуы;
		5.2.1.2 киім мен аяқ киімді бойынша ажырату және сақтау; 5.2.1.3 өз киіміне және аяқ киіміне қарау;

	2.2 Киім, аяқ киім күтімі	5.2.2.1 киім мен аяқ киімді 5.2.2.2 киімге ұсақ жөндеу жасау ("жабық", "тесік" түймелерді)
	4.1 Тұрғын үй-жайлардың түрлері	5.4.1.тұрғын үй-жайлардың жатақхана, пәтерлер, жеке олардың пошталық мекендері; 5.4.1.2 тұрғын және қосалқы ажырату; 5.4.1.3 тұрғын және қосалқы жайлардың функционалды және заттық толтырылуын; 5.4.1.4 киіз үй құрылысының ерекшеліктері;
	4.2 Тұрғын үйді тазалау	5.4.2.1 кілемді вакуумдау; е
2 - тоқсан		
6. Отбасы	6.1 Отбасы құрамы	5.6.1.1. өз отбасы мүшелері Әкесінің аты, жасы, жұмыс
	6.2 Отбасылық қатынастар	5.6.2.1 отбасының үлкен мү сыпайы қарау; 5.6.2.2 отбасы мүшелерінің міндеттерін бағдарлау; 5.6.2.3 зерттелген отбасылы басшылыққа алу; 5.6.2.4 қазақ халқының дәс үлкендерге жүгіну ережелес нысандары;
	6.3. Қазақстан Республикасы азаматының құжаттары	5.6.3.1 баланың жеке басын куәландыратын құжаттард куәлік), олардың мәнін ата
3 - тоқсан		
8. Байланыс кәсіпорындары, мекемелері және құралдары	8.1.Сауда кәсіпорындары	5.8.1.1 дүкендердің, бөлімд түрлерін, олардың мақсаты 5.8.1.2 негізгі азық-түлік өн түрлеріне және құнына бағ

		5.8.1.3 дүкеннен қажетті азық-түлік алу, оны сатушының көмегімен өзiне-өзi қызмет көрсету жасау; 5.8.1.4 өнiмдердiң жарамдылығын анықтау;
	8.2. ТКШ кәсiпорындары	5.8.2.1 ТКШ қызметтерiне анықталған қажеттiлiгiн түсiндiру;
	8.3. Қаржы кәсiпорындары	5.8.3.1 банк дербес қаржы қызметтерiн ретiнде;
	8.4. Тұрмыстық қызмет көрсету кәсiпорындары	5.8.4.1 жөндеу шеберханаларының олардың мақсаты, шеберханалардың қызметтерiн пайдалану ережелерiн сақтау;
	8.5. Байланыс кәсiпорындары	5.8.5.1 поштаның мақсаты, қызметтерi, пошта жөнелтiсiн түрлерi;
	8.6. Мәдениет мекемелерi, демалыс орындары	5.8.6.1 театрдың, кинотеатрдың, мұражайдың мақсаты; 5.8.6.2 қоғамдық орындардың ережелерiн сақтау.
5. Көлік, көше	5.1 Көлік құралдарының түрлерi	5.5.1.1 қоғамдық және жеке көліктердің мақсаты; 5.5.1.2 жолаушылардың қоғамдық көлікте жол жүру кезiндегi мiндеттерi; 5.5.1.3 жолаушыны көлiкке түсiру ережелерi; 5.5.1.4 қоғамдық көлiкте жүретiн адамдардың еңбегi
	5.2. Көлiктегi және жолдағы мiнез-құлық	5.5.2.1 қоғамдық көлiкте жүретiн ережелерiн сақтау (отырғысу, алу, салонда және көшеге түсу, жүрiс-тұрыс ережелерi); 5.5.2.2 трамвайды, автобусты жүретiн ережелерi; 5.5.2.3 жол қозғалысы ережелерi;

	5.3. Қала бойынша қозғалыс бағыттары	5.5.3.1 өзінің негізгі жаяу жүріс маршруттарында тұратын, орналасқан ауданда бағдар
7. Мерекелер, салтанаттар	7.1. Мереке дайындау және өткізу, сыйлықтар, кәдесыйлар безендіру	5.7.1.1 туған күнге үй-жайды; 5.7.1.2 мерекелік үстелді жасау тәртібін білу; 5.7.1.3 туған күн иесіне сыйлық ережесі және тапсыру ережесі; 5.7.1.4 ашықхат пен қарапайым өз қолымен жасау;
	7.2. Құттықтаулар	5.7.2.1 туған күн иесіне құттық ашықхатының мәтінін құрастыру; 5.7.2.2 құттықтау сөздерін айтқызылу; 5.7.2.3 қазақ халқының мәдениеті;
4 - тоқсан		
3. Тамақтану	3.1 Азық-түлік өнімдері	5.3.1.1 зерттелген өнім топтар (көкөністер, жемістер, жидектер, балық өнімдері, жарма, кондитерлік өнімдер, тәттілер) ажырату
	3.2 Ас үй және асхана ыдыстары, техника	5.3.2.1 ас үй жабдықтарының ыдыстарының заттарындағы бұйымдарға бағдарлану; 5.3.2.2 әртүрлі ыдыс-аяқ пен куту және сақтау ережелері; 5.3.2.3 мектеп асханасындағы
	3.3 Тағам дайындау	5.3.3.1 шай қайнату ережелері; 5.3.3.2 жұмыртқа тағамдары (жұмыртқаны қайнату, құйылу); 5.3.3.3 бутербродтардың түрлерін оларды дайындай білу; 5.3.3.4 кескіш құралдармен кезіндегі қауіпсіздік техникасы; 5.3.3.5 таңғы асқа үстел жабу

		5.3.3.6 үстелдегі мінез-құлық мен сөйлеу этикетінің ережесі
1. Денсаулық	1.1. Дене гигиенасы	5.1.1.1 гигиена құралдарын пайдалану; 5.1.1.2 гигиена құралдарын пайдалану; 5.1.1.3 дененің, шаштың тазалығын бақылау; 5.1.1.4 қажетті гигиеналық орындау;
	1.2 Медициналық көмек	5.1.2.1 жәндіктердің (масалар, аралардың) шағуы, мұрынның ұсақ кесілуі, тырналуы, кез келген медициналық көмек көрсету

2) 6 - сынып:

2 – кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 - тоқсан		
2. Киім және аяқ киім	2.1 Киім, аяқ киім және бас киім түрлері	6.2.1.1 жыл мезгілдері бойынша киімді білу; 6.2.1.2 маусым бойынша киімді таңдау; 6.2.1.3 киімді жыл мезгілдеріне сәйкес шкафта сақтауға дайындау
	2.2 Киім, аяқ киім күтімі	6.2.2.1 зығыр, жүн, жібек, жасыл матадан, тоқыма дан жасау, күтім жасау; 6.2.2.2 қолмен жуу, кептіру және сақтау үшін орналастыру; 6.2.2.3 жейделер, блузкалар, көйлектер, белдемшелер үйде сақтау
4. Тұрғын үй	4.1 Тұрғын үй-жайлардың түрлері	6.4.1.1 жеке және көп пәтер үйін ажырату; 6.4.1.2 қаладағы, ауылдағы тұрғын үйлер

		тұрғын үйін ажырату; 6.4.1.3 ауыл үйінің ауласын, шаруашылық құрылыстарын түсіндіру; 6.4.1.4 әр бөлмені және оның жоспар бойынша сипаттау;
	4.2 Тұрғын үйді тазалау	6.4.2.1 жиһазға (жылтыратқыш, жылтыратылған, жұмсақ) ие; 6.4.2.2 тұрғын үй-жайды күні-апта сайын тазалауды орындау; 6.4.2.3 пәтердегі, үйдегі үй жинау-күтім жасау.
2 - тоқсан		
6. Отбасы	6.1 Отбасы құрамы	6.6.1.1 өзінің жақын туыстарының атын, әкесінің атын атау; 6.6.1.2 туыстық дәрежесін анықтау;
	6.2 Отбасылық қатынастар	6.6.2.1 үй шаруасына қолдау көмектесу; 6.6.2.2 отбасы мүшелері арасында міндеттерін бөлу; 6.6.2.3 отбасы мүшелерінің құрметтеу;
	6.3 Қазақстан Республикасы азаматының құжаттары	6.6.3.1 баланың жеке басын куәландыратын құжаттарды (паспорт туралы куәлік); 6.6.3.2 азаматтың жеке басын куәландыратын негізгі құжаттарын атау (жеке куәлік, Жұмыс кітабы);
3 - тоқсан		
8.Байланыс кәсіпорындары, мекемелері және құралдары	8.1.Сауда кәсіпорындары	6.8.1.1 сауда кәсіпорындарымен бағдарлану: гипермаркет, супермаркет, минимаркет; 6.8.1.2 кезекте өзін ұстау;

	8.2. ТКШ кәсіпорындары	6.8.2.1 ТКШ қызметтеріне а қажеттілігін түсіндіру; 6.8.2.2 тұрғылықты жері бой кәсіпорнының орналасқан
	8.3.Қаржы кәсіпорындары	6.8.3.1 терминалдарды олар функционалдық мақсаты б ажырату;
	8.4. Тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындары	6.8.4.1 фотоательенің мақса 6.8.4.2 фотоателье қызметт
	8.5 .Байланыс кәсіпорындары	6.8.5.1 үй, ұялы телефонды байланыс қызметтерін төл
	8.6.Мәдениет мекемелері, демалыс орындары	6.8.6.1 қоғамдық орындард ережелерін сақтау;
5. Көлік, көше	5.1 Көлік түрлері	6.5.1.1 мамандандырылған машиналардың мақсаты; 6.5.1.2 полиция қызметкері өрт сөндірушінің міндеттер
	5.2.Көліктегі және жолдағы мінез-құлық	6.5.2.1 жол белгілеріндегі бе түсіндіру; 6.5.2.2 көліктен шыққан кез өту ережелері, 6.5.2.3 көлікті (трамвай, тро автобус) айналып өту ереж 6.5.2.4 жолдағы төтенше жа туындау себептері; 6.5.2.5 төтенше жағдай кезі ережелері. 6.5.2.6 мамандандырылған сыртқы түріне қарай ажыр 6.5.2.7 белгілер бойынша ж орында кесіп өту; 6.5.2.8 түсіру кезінде көлікт айналып өту;

		6.5.2.9 авариялық жағдайда ұстау;
	5.3.Қала бойынша қозғалыс бағыттары	6.5.3.1 қоғамдық көлікте жо жүзеге асыру (қалалық, ме (маршрут, көлік құралдары
7. Мерекелер, салтанаттар	7.1. Мереке дайындау және өткізу, сыйлықтар, кәдесыйлар безендіру	6.7.1.1 негізгі мемлекеттік м олардың күндерін атау;
		6.7.1.2 ҚР мемлекеттік мер жайларды ресімдеу;
		6.7.1.3 мерекелік үстелді жа
		6.7.1.4 аналарға, әжелерге, сіңлілерге, құрбыларға өз к ашық хат және қарапайым
	7.2. Құттықтаулар	6.7.2.1 құттықтау ашықхаты құрастыру;
6.7.2.2 құттықтау сөздерін а		
6.7.2.3 қазақ халқының ма өлеңдері мен әндері		
4 - тоқсан		
3. Тамақтану	3.1. Азық-түлік өнімдері	6.3.1.1 азық-түлікті сақтау м бағдарлану;
		6.3.1.2 азық-түлікті сақтау с тоңазытқышта орналастыр
		6.3.1.3 дайындалған тағамд
		6.3.1.4 жеуге жарамсыз жән өнімдерді, тағамдарды аны
		6.3.1.5 тамақ қалдықтарын бүлінген өнімдерден, тағам уақтылы құтылу;
	3.2.Ас үй және асхана ыдыстары, техника	6.3.2.1 плитаны пайдалану онымен жұмыс істеу кезінд техникасы;
6.3.2.2 тоңазытқыш сөреле өнімдердің орналасу ереже		

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары

1 - тоқсан		
2. Киім және аяқ киім	2.1 Киім, аяқ киім және бас киім түрлері	7.2.1.1 аяқ киім түрлері, оны 7.2.1.2 бас киімдерді күту жөрежелері; 7.2.1.3 бас киімнің атауын а 7.2.1.4 маусымға, жағдайға киімді таңдау;
	2.2 Киім, аяқ киім күтімі	7.2.2.1 киімге күтім жасау ер көрсететін шартты белгілер (символдарда) бағдарлану, 7.2.2.2 Жуу, кептіру, үтіктеу е 7.2.2.3 киімнің затбелгісінд бойынша оны жуу, кептіру, ерекшеліктерін анықтау
3. Тұрғын үй	3.1 Тұрғын үй-жайлардың түрлері	7.3.1.1 киіз үй құрылғысын ерекшеліктерін атау (домала оңай, жеңіл, жылы, тасымалыңғайлы); 7.3.1.2 жатын бөлменің, жат арналған жиһаздың мақса
	3.2 Тұрғын үйді тазалау	7.3.2.1 терезелерді жуу; 7.3.2.2 терезелердегі перде жасау; 7.3.2.3 батареяларды күту (д жуу); 7.3.2.4 шамдарды күту (сүрт 7.3.2.5 тұрғын үйді маусым орындау
2 - тоқсан		
6. Отбасы	6.1 Отбасы құрамы	7.6.1.1 тегі, аты, әкесінің аты туыстарын, немере туыстар бойынша атау; 7.6.1.2 туыстық дәрежесін а

	6.2 Отбасылық қатынастар	7.6.2.1 үй бойынша тұрақты орындау; 7.6.2.2 отбасы мүшелеріне жасау; 7.6.2.3 отбасын құру, отбасы қатынас мәдениеті, зерделі отбасылық дәстүрлер мәселесі бағдарлану; 7.6.2.4 отбасы бюджетінің қысқарту бөліктерін бөле білу (Кіріс жөнінде); 7.6.2.5 отбасының кіріс көздері мен шығындардың негізгі баптары; 7.6.2.6 отбасы бюджетін жасау күнге, бір айға шығыстарды
	6.3 Қазақстан Республикасы азаматының құжаттары	7.6.3.1 азаматтың жеке баспасөз куәландыратын құжаттарды туралы куәлік, жеке куәлік) 7.6.3.2 жеке сәйкестендіру нәтижесін тағайындау)
3 - тоқсан		
8.Байланыс кәсіпорындары, мекемелері және құралдары	8.1.Сауда кәсіпорындары	7.8.1.1 сатылатын ассортимент бойынша сауда кәсіпорындары мақсатын түсіндіру (әмбебап мамандандырылған); 7.8.1.2 өнеркәсіптік тауардың мақсаты, тауарларды саты 7.8.1.3 өнеркәсіптік тауардың кейбір бөлімдердің ассортимені жекелеген тауарлардың құ 7.8.1.4 тауарларды өнеркәсіптік сатып алу; 7.8.1.5 сатып алу құнын есе 7.8.1.6 дүкендегі тәртіп ереж
	8.2. ТКШ кәсіпорындары	7.8.2.1 ТКШ кешеніне кіретін

		құрамы (электрмен жабдықтау, газбен жабдықтау, кәріз, Лифт шар 7.8.2.2 мамандандырылған орындарында ТКШ қызметіне төлеу тәртібі; 7.8.2.2 тұрғылықты жері бойынша кәсіпорнының орналасқан
	8.3.Қаржы кәсіпорындары	7.8.3.1 коммуналдық қызметтер, телефонды, электр энергия 7.8.3.2 төлемдерді қолма-қол және банк карточкаларымен 7.8.3.3 банкоматты, терминаторды пайдалану;
	8.4.Тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындары	7.8.4.1 киім тігу ательесінің, шеберханасының қызметтер
	8.5.Байланыс кәсіпорындары	7.8.5.1 сәлемдемелер, банды жіберу;
	8.6.Мәдениет мекемелері, демалыс орындары	7.8.6.1 спорт мекемелерінде ережелерін сақтау.
5. Көлік, көше	5.1 Көлік құралының түрлері	7.5.1.1 автовокзалдың тағайындалу түсіндіру; 7.5.1.2 қала маңындағы негізгі атау; 7.5.1.3 автовокзалдағы қосымша қызметтер; 7.5.1.4 жолаушыларға қызмет көрсету айналысатын адамдардың 7.5.1.5 автобустардың қозғалысы анықтама қызметінің мақсат 7.5.1.6 автовокзал кассасында сатып алу тәртібі; 7.5.1.7 қалааралық автокөлі 7.5.1.8 қалааралық автобус

		бағыттары; 7.5.1.9 сақтау камерасының оны пайдалану ережелері; 7.5.1.10 қала маңындағы жә қалааралық автобустарға от ережелерін білу; 7.5.1.11 багаж бен қол жүгін ерекшеліктері.
	5.2.Көліктегі және жолдағы мінез-құлық	7.5.2.1. қала маңындағы, қал көлікте жол жүру процесіне 7.5.2.2 автовокзал ғимараты бағдарлану; 7.5.2.3 автобустардың қозғал бағдарлану, мүмкіндігінше а анықтамалық қызметтерін қызметтерін пайдалану; 7.5.2.4 билет сатып алу (мүм 7.5.2.5 жүк пен қол жүгін жи 7.5.2.6 сақтау камерасын па
	5.3.Қала бойынша қозғалыс бағыттары	7.5.3.1 қоғамдық көлікте (қа мектепке, секцияға (маршру құралдарының түрлері) жол асыру)
7. Мерекелер, салтанаттар	7.1. Мереке дайындау және өткізу, сыйлықтар, кәдесыйлар безендіру	7.7.1.1 түрлі халықтардың ді мерекелерін атау: Рождеств Масленица, Құрбан-айт, Ора 7.7.1.2 діни мерекелерді той. 7.7.1.3 әртүрлі халықтардың тағамдарының рецептері;
	7.2. Құттықтаулар	7.7.2.1 құттықтау ашықхаты құрастыру 7.7.2.2 құттықтау сөздерін а 7.7.2.3 қазақ халқының мақ өлеңдері мен әндері

4 - тоқсан

3. Тамақтану	3.1. Азық-түлік өнімдері	7.3.1.1 көкөніс, ет, балық өнімдерін сақтау ережелері; 7.3.1.2 көкөністерді қоймада сақтау ережелері;
	3.2. Ас үй және асхана ыдыстары, техника	7.3.2.1 таңдалған мәзірді есептеу, түскі асқа дастарқан жабдыру; 7.3.2.2 ас құралдарын пайдалану;
	3.3. Тағам дайындау	7.3.3.1 түскі асты дайындау, тағамдар, көкөністерден, бөрік, өнімдерінен, жартылай фабрикаттардан бірінші және екінші тағамдарды дайындау; 7.3.3.2 түскі асқа дастарқан жабдыру; 7.3.3.3. салқындатылған тағамдарды қыздыру
1. Денсаулық	1.1 Дене гигиенасы	7.1.1.1 шашты күту, шашты бояу, атау, шашты күтуге арналған құралдарды пайдалану; 7.1.1.2 жеке интимдік гигиенаны сақтау, 7.1.1.3 іш киімді жуу, 7.1.1.4 ванна, душ қабылдау; 7.1.2.3 қарапайым шаш үлгілерін жасау; 7.1.2.4 бет терісіне күтім жасау;
	1.2 Медициналық көмек	7.1.2.1 дәріхананың тағайындау, орналасқан дәріхананың орналасуын білу керек: дәріхананы табу, дәріханашымен диалог құру;

4) 8 - сынып:

4 – кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 - тоқсан		
2. Киім және аяқ киім	2.1 Киім, аяқ киім және бас киім түрлері	8.2.1.1 базар мен дүкен жағдайында аяқ киімді таңдау ерекшеліктерін анықтау; 8.2.1.2 дүкенде және нарықта аяқ киім кезде аяқ киімнің мөлшерін анықтау, аяқ киімде кездесетін ақауларды анықтау; 8.2.1.3 киімнің сөгілген тігісін анықтау, жұмысты орындау кезектілігі; 8.2.1.4 үй жағдайында жүн және синтетикалық маталардан жасалған заттарды жуу ережесі; 8.2.1.5 киім заттаңбаларын, белгілерді анықтау; 8.2.1.6 блузаларды, жейделерді, шалбарды үтіктеу ережелері
	2.2 Киім, аяқ киім күтімі	8.2.2.1 қажетті аяқ киімді таңдап, сатып алу; 8.2.2.2 инструктивті картаға сәйкес керілген тігісті тігу; 8.2.2.3 заттаңбаны көргеннен кейін алынған мәліметтерді пайдалану, жүн және синтетикалық маталардан жасалған заттарды жуу; 8.2.2.4 блузкаларды, жейделерді, шалбарды тиісті ретпен үтіктеу
4. Тұрғын үй	4.1 Тұрғын үй-жайлардың түрлері	8.4.1.1 киіз үйде киім мен заттарды сақтау ерекшеліктерін анықтау; 8.4.1.2 тұрғын үй түрлерін белгілеу, тұрғын және қосалқы үй-жайларды ажырату, олардың функцияларын, мақсатын және заттық толтырылуын анықтау; 8.4.1.3 пәтердің, үйдің үй-жайларын жиһаз бен интерьер заттарын орналастыру

	4.2 Тұрғын үйді тазалау	8.4.2.1 пәтерді (үйді) күнделікті тазалау, маусымдық тазалау; 8.4.2.2 жөндеуге дайындық, қызметтің мазмұнында, пәтерде косметикалық жөндеуді орындау тәсілдерінде бағдарлану; 8.4.2.3 косметикалық жөндеу жұмыстарының құрылыс материалдарын сәтті орындарында бағдарлану; 8.4.2.4 ас үйді, жуынатын бөлмеде санитарлық торапты тазалау, асыру; 8.4.2.5 айналарға күтім жасау; 8.4.2.6 жуғыш заттарды таңдау, алу
2 - тоқсан		
6. Отбасы	6.1 Отбасы құрамы	8.6.1.1 жақын туыстардың дамуы, таныстардан айырмашылығы
	6.2 Отбасылық қатынастар	8.6.2.1 отбасының кіші және үлгі мүшелеріне қамқорлық жасау; 8.6.2.3 отбасылық дәстүрлерді басшылыққа алу; 8.6.2.4 отбасы бюджетін жослау
	6.3 Қазақстан Республикасы азаматының құжаттары	8.6.3.1 Қазақстан Республикасы азаматының негізгі құжаттары туралы куәлік, паспорт, білім (құжат) бағдарлану)
3 - тоқсан		
8. Байланыс кәсіпорындары, мекемелері және құралдары	8.1 Сауда кәсіпорындары	8.8.1.1 "сауда үйі" ұғымын анықтау 8.8.1.2 сауда үйіндегі тауарлардың ассортиментінің ерекшеліктері 8.8.1.3 сауда үйінің жұмыс тәртібі 8.8.1.4 қажетті тауарларды таңдау

	8.2 ТКШ кәсіпорындары	8.8.2.1 көрсетілген ТКШ қызметін төлеу қажеттілігін түсіну
	8.3 Қаржы кәсіпорындары	8.8.3.1 ломбард дербес қаржы қызметінде
	8.4Тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындары	8.8.4.1 шаштараз, химиялы жуу, жалға беру қызметтері
	8.5 Предприятия средства связи	8.8.5.1 газеттерге, журналдарға абонемент ресімдеу; ақша аударымдары асыру;
	8.6 Мәдениет мекемелері, демалыс орындары	8.8.6.1 театрға келген кезде
5. Көлік, көше	5.1 Көлік құралдарының түрлері	8.5.1.1 вокзалдың және оның қызметтерінің мақсатын түсіну 8.5.1.2 темір жол жолаушылар қызметімен айналысатын аумақтар кәсіптері туралы түсінігінің 8.5.1.3 жолаушы вагондары атауларын (жалпы, плацкарт және билеттің тиісті құнын 8.5.1.4 поездар қозғалысы анықтама қызметінің, темір жол билеттерін сатып алу тәртібін түсіндіру (кассада сатып алу бойынша Тапсырыс); 8.5.1.5 сақтау камерасына жол қою және алу тәртібі туралы, жүргізу жүгін жинау ерекшеліктері түсініктері болуы тиіс; 8.5.1.6 темір жолдағы жол-көлік оқиғаларының түрлерін анықтау жағдайларда жолаушылардың тұрыс ережелерін білу; авария жағдайларда зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету туралы
	5.2.Көліктегі және жолдағы мінез-құлық	8.5.2.1 Теміржол вокзалы ғимаратын поездар қозғалысының кезеңін бағдарлану (мүмкіндігінше

		8.5.2.2 вокзалдың анықтамалары мен қызметтерін пайдалану, билет сатып алу (немесе тапсырыс беру) (мүмкіндігінше); 8.5.2.3 жүк пен қол жүгін жеткізу камерасын пайдалану.
	5.3.Қала бойынша қозғалыс бағыттары	8.5.3.1 қалалық көлікте жол асыру (Мектепке жол (маршрут) құралдарының түрлері)
7. Мерекелер мен салтанаттар	7.1. Мереке дайындау және өткізу, сыйлықтар, кәдесыйлар безендіру	8.7.1.1. жерлеу мен еске алу салтанатты жағының ережелерін атаңыз 8.7.1.2 рәсімдерге қатысушының құлық ережелері 8.7.1.3 сәйкесінше киіну жағдайы
	7.2. Құттықтаулар	8.7.2.1 көңіл айту сөздерін білдіру
4 - тоқсан		
3. Тамақтану	3.1. Азық-түлік өнімдері	8.3.1.1. қамырдан жасалған тағамның мақсатын атау (құм, қатпар, құймаққа арналған қамыр) 8.3.1.2 қамырдан жасалған тағамның сақтау шарттары мен мерзімі 8.3.1.3 болашақ өнімдерді дайындау тәсілдері
	3.2. Ас үй және асхана ыдыстары, техника	8.3.2.1 тест дайындау үшін тағамның техниканы түсіндіру; 8.3.2.2 өнімдерді дайындау техникалық құрылғыларды (консервілеуге арналған кілт, қақпақтар, капрон қақпақтар) 8.3.2.3 консервілеуге арналған тағамның залалсыздандыру тәсілдері
	3.3. Тағам дайындау	8.3.3.1 қамырдан жасалған тағамның пеште және пеште рецепт бойынша дайындау (құймақ, печенье)

		8.3.3.2 көкөністерді, жемістерді консервілеу;
		8.3.3.3 аспаздық кітапты ш.
1. Денсаулық	1.1 Дене гигиенасы	8.1.1.1 денсаулықты сақтау үшін дене шынықтыру мен маңызын түсіндіру; 8.1.1.2 табиғи күштердің (кү) денсаулығы үшін пайдасын; 8.1.1.3 дене жаттығуларының мен кезеңділігі принциптер
	1.2 Медициналық көмек	8.1.2.1 медициналық мекеме (емхана, аурухана, "жедел жәрдем қызметі) бағдарлану, олардың қызметтерін пайдалану ережелерін білу; 8.1.2.2 дәрігерді үйге шақыру, өзінің хал-ахуалы туралы ақпарат үйде күтім жасау; 8.1.2.3 күйік, үсік шалу, күн сәулесі ауруы кезінде алғашқы көмек

5) 9 - сынып:

5 – кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 - тоқсан		
2. Киім және аяқ киім	2.1 Киім, аяқ киім және бас киім түрлері	9.2.1.1 киім өлшемі бойынша дүкенде өз өлшеміндегі киімді табу, киім, аяқ киімді сатып алу; 9.2.1.2 өз киіміңіздің мөлшерін алу кезінде киімде кездесетін туралы білу; 9.2.1.3 киімнің мөлшерін анықтау өзінің және жолдасының мөлшері; 9.2.1.4 киім сатып алу кезінде

		кеңесшінің кеңесін қабылдау, сыпайы түрде қабылдамау; 9.2.1.5 қажетті киім-кешекте және киіп көру және оларды; 9.2.1.6 төсек жабдықтарын т сатып алу, жуу, үтіктеу, сақтау; 9.2.1.7 маусымдық киім мен сақтауға орналастыру
	2.2 Киім, аяқ киім күтімі	9.2.2.1 киімге, аяқ киімге күн жүзеге асыру; 9.2.2.2 қолмен және кір жуғы жуу, әртүрлі маталардан жас киімдерді кептіру, үтіктеу, сақтау; 9.2.2.3 киім заттарын жууға, үтіктеуге қойылатын талаптар белгілер бойынша анықтау; 9.2.2.4 үйде киімдегі дақтарды; 9.2.2.5 дайындау материалы байланысты аяқ киімді күту
4. Тұрғын үй	4.1 Тұрғын үй-жайлардың түрлері	8.4.1.1 киіз үйде киім мен тұ заттарды сақтау ерекшелікт 8.4.1.2 тұрғын үй түрлерін ба тұрғын және қосалқы үй-жа ажырату, олардың функцион мақсатын және заттық толт анықтау 8.4.1.3 пәтердің, үйдің үй-жа жиһаз және интерьер заттар орналастыру
	3.2 Тұрғын үйді тазалау	8.4.2.1 пәтерді (үйді) күнделі сайын, маусымдық тазалау; 8.4.2.2 жөндеуге дайындық қызметтің мазмұнында, пә косметикалық жөндеуді оры тәсілдерінде бағдарлану; 8.4.2.3 косметикалық жөндеу

		құрылыс материалдарын с... орындарына бағдарлану; (а... үйді, жуынатын бөлмені, са... торапты жинауды жүзеге а... 8.4.2.4 айналарға күтім жас... құралдарын таңдау және с...
2 - тоқсан		
6. Отбасы	6.1 Отбасы құрамы	9.6.1.1 өзіңді және өз отбас... әкесін, анасын, ағасын, қар... аталарын және әжелерін ат... 9.6.1.2 отбасындағы өзінің а... анықтау (ұлы немесе қызы... немесе немересі, ағасы, әп...
	6.2 Отбасылық қатынастар	9.6.2.1 үй шаруашылығын ж... белсенді қатысу, отбасы мү... қамқорлық көрсету; 9.6.2.2 отбасылық бюджетт... отбасының бір айдағы кіріс... анықтау, шығындарды жос... 9.6.2.3 отбасындағы кішкен... күтім жасаудың негізгі түрл... (шомылу, киіну, тамақтанд... 9.6.2. отбасы мүшелері ара... күнделікті өмірде міндетте... аудару; 9.6.2.5 отбасының бос уақы... ұйымдастыру тәсілдеріне, ... дәстүрлерге бағдарлану; 9.6.2.6 мерекелермен құтты... 9.6.2.7 қонақтарды шақыру...
	6.3 Қазақстан Республикасы азаматының құжаттары	9.6.3.1 паспортта, негізгі дер... (сериясы, нөмірі, жеке нөмі... кім және қашан берген) ба... оларды жаза білу; 9.6.3.2 жұмысқа орналасу к... ұсынылатын құжаттарды ж...

3 - тоқсан

8. Байланыс кәсіпорындары, мекемелері және құралдары	8.1.Сауда кәсіпорындары	9.8.1.1 әмбебап, мамандандырылған дүкендерде, базарларда, дүкендерде сатып алуды жүзеге асыру; 9.8.1.2 тауарлардың қаптамалары мен жазулар бойынша тауардың сапасы мен дайындаушының жарамдылығын тексеру қызмет ету мерзімін анықтау;
	8.2. ТКШ кәсіпорындары	9.8.2.1 әртүрлі кәсіпорындардағы мекемелер көрсететін қызметтерді бағдарлану; 9.8.2.2 үй басқармасы ұсынатын қызметтердің түрлеріне бағдарлану жұмыстарды орындауға өтініш қабылдау;
	8.3.Қаржы кәсіпорындары	9.8.3.1 салық түрлерін атау; 9.8.3.2 салық жинау мақсатын анықтау;
	8.4. Тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындары	9.8.4.1 тұратын ауданындағы қызмет көрсету саласының кәсіпорындары мен мекемелері орналасқан жеріне бағдарлану; 9.8.4.2 шаштараз, кір жуу, химиялық тазалау, пошта, жинақ қаспашылар шеберханалары, жалға берілетін фотоателье, киім тігу ателье пайдалану;
	8.5.Байланыс кәсіпорындары	9.8.5.1 телефонды пайдалану; 9.8.5.2 жедел жәрдем қызметін сөндіру, милиция, жедел жәрдем телефонына хабарласу; 9.8.5.3 такси шақыру;
	8.6.Мәдениет мекемелері, демалыс орындары	9.8.6.1 асхана, кафе қызметін пайдалану; 9.8.6.2 үстелдегі әңгіме тақырыптарын анықтау;
5. Көлік, көше	5.1 Көлік құралдарының түрлері	9.5.1.1 әуежайдың және оның қызметтерінің мақсатын анықтау;

		9.5.1.2 авиакөлік жолаушыларға көрсетумен айналысатын аумақтың еңбегі туралы түсінігінің болуы; 9.5.1.3 ұшақтардың ұшу кестісін анықтау мақсаты; 9.5.1.4 анықтама қызметін атқару; 9.5.1.5 авиабилеттерді сатып алу, түсіндіру (кассада сатып алу бойынша Тапсырыс); 9.5.1.6 жүкті және қол жүгін тасымалдау тәртібін түсіндіру; 9.5.1.7 сақтау камерасын пайдалану тәртібін түсіндіру; 9.5.1.8 аэровокзалдың және аэровокзал аумағындағы қызметтерінің мақсаты
	5.2.Көліктегі және жолдағы мінез-құлық	9.5.2.1 әуежай және аэровокзал ғимараттарында арнайы көрсетілген ақпараттық табло бойынша қызмет атқару; 9.5.2.2 ұшақтардың ұшу кестісін бағдарлану; 9.5.2.3 әуежайдың және аэровокзал анықтама және басқа қызметтерін пайдалану. 9.5.2.4 әуе көлігімен сапар жүргізу процесінде бағдарлану
	5.3.Қала бойынша қозғалыс бағыттары	9.5.3.1 қоғамдық көлікте (қала маңындағы, қалааралық) жүзеге асыру ережелерін анықтау оларды пайдалана білу; 9.5.3.2 көліктің негізгі Жергілікті бағыттарында бағдарлану, пайдалану
7. Мерекелер, салтанаттар	7.1. Мереке дайындау және өткізу, сыйлықтар, кәдесыйлар безендіру	9.7.1.1 әр түрлі халықтардың дәстүрлеріндегі үйлену тойы; 9.7.1.2 мерейтойлар, дөңгелек зейнеткерлікке шығу;

		9.7.1.3 түрлі оқиғаларды ("Бәйбіше кесу той", "Сүндет той", "Тілек тойлаудағы қазақ халқының дәстүрлері"); 9.7.1.4 үйлену тойларын, мерекелерді қазақтың ұлттық рәсімдері және өткізу ерекшеліктері;
	7.2. Құттықтаулар	9.7.2.1 құттықтау формалары, оқиға үшін сыйлық таңдау
4 - тоқсан		
3. Тамақтану	3.1. Азық-түлік өнімдері	9.3.1.1 әртүрлі топтағы тамақ азырату; 9.3.1.2 қауіпсіз (қолдануға жарамсыз) бүлінген (қолдануға жарамсыз) азырату; 9.3.1.3 тамақ өнімдерін тиісінше орындарына орналастыру;
	3.2. Ас үй және асхана ыдыстары, техника	9.3.2.1 ас үй, асхана, шай ыдыстар, құралдарын, ас үй құрылғыларын, негізгі тұрмыстық техникасын дұрыс пайдалану; 9.3.2.2 таңғы асқа, түскі асқа және мерекеге үстел беру; 9.3.2.3 тамақтан кейін үстелді ыдыс жуу, тоңазытқышты х...
	3.3. Тағам дайындау	9.3.3.1 ұлттық тағамдарды дайындау бауырсақ, тұшпара, тұшпар... 9.3.3.2 аспаздық кітапқа бауырсақ рецепт бойынша тағамдар... 9.3.3.3 мерекелік үстелдің мейізін құрастыру;
1. Денсаулық	1.1 Дене гигиенасы	9.1.1.1 дененің, шаштың тазалығын бетінше бақылау; 9.1.1.2 қажетті гигиеналық процедураларды орындау;

		9.1.1.3 жеке гигиена заттарын таңдау және пайдалану, оларды дұрыс сақтау; 9.1.1.4 алкогольдің, темекінің, нашақорлықтың зияны туралы білу, зиянды әдеттермен күресу туралы білу; 9.1.1.5 соз және жұқпалы аурулардың алдын алу шараларын түсіндіру;
	1.2 Медициналық көмек	9.1.2.1 медициналық мекемелерге медициналық көмекке жүгіну туралы түсіндіру, дәрігерді үйге шақыру; 9.1.2.2 ауру адамға үйде күтім жасау; 9.1.2.3 көгеру, мұрыннан қан ағып кету, тыртықтар, жәндіктердің шағу, шалу, күн өту, тамақтан улану кезінде алғашқы медициналық көрсету

6) 10 - сынып:

6 – кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1 - тоқсан		
2. Киім және аяқ киім	2.1 Киім, аяқ киім және бас киім түрлері	10.2.1.1 киім өлшемі бойынша дүкенде өз өлшеміндегі киімді табу, киім, аяқ киімді сатып алу; 10.2.1.2 өз киімінің мөлшерін алу кезінде киімде кездесетін туралы білу; 10.2.1.3 киімнің мөлшерін анықтау, өзінің және жолдасының мөлшерін анықтау; 10.2.1.4 киім сатып алу кезінде кеңесшінің кеңесін қабылдау, сыпайы түрде қабылдамау

		10.2.1.5 қажетті киім-кешекті және киіп көру және оларды 10.2.1.6 төсек жабдықтарын сатып алу, жуу, үтіктеу, сақтау 10.2.1.7 маусымдық киім мен сақтауға орналастыру
	2.2 Киім, аяқ киім күтімі	10.2.2.1 киімге, аяқ киімге күтімді жүзеге асыру; 10.2.2.2 қолмен және кір жуғын жуу, кептіру, үтіктеу, әртүрлі жасалған киімдерді сақтау; 10.2.2.3 киім заттарын жууға және үтіктеуге қойылатын тартымды шартты белгілер бойынша а 10.2.2.4 үйде киімдегі дақтар 10.2.2.5 дайындау материал байланысты аяқ киімге күті
4. Тұрғын үй	4.1 Тұрғын үй-жайлардың түрлері	10.4.1.1 киіз үйде киім мен т заттарды сақтау ерекшелікт 10.4.1.2 тұрғын үй түрлерін б тұрғын және қосалқы үй-жа ажырату, олардың функцион мақсатын және заттық толт анықтау 10.4.1.3 пәтердің, үйдің үй-ж жиһаз бен интерьер заттары орналастыру
	3.2 Тұрғын үйді тазалау	10.4.2.1 пәтерді (үйді) күнде сайын, маусымдық тазалау 10.4.2.2 жөндеуге дайындық қызметтің мазмұнында, пә косметикалық жөндеуді оры тәсілдерінде бағдарлану; 10.4.2.3 косметикалық жөнд құрылыс материалдарын са орындарына бағдарлану; (ас

		бөлмесін, санитарлық торапқа (жүзеге асыру)); 10.4.2.4 айналарға күтім жасау құралдарын таңдау және с
2 - тоқсан		
6. Отбасы	6.1 Отбасы құрамы	10.6.1.1 өзіңді және өз отбасыңды (әкесін, анасын, ағасын, қарындасын, аталарын және әжелерін ата) 10.6.1.2 отбасындағы өзінің рөлін анықтау (ұлы немесе немересі немесе немересі,
	6.2 Отбасылық қатынастар	10.6.2.1 үй шаруашылығын белсенді қатысу, отбасы мүшесі ретінде қамқорлық көрсету; 10.6.2.2 отбасылық бюджетті отбасының бір айдағы кірісін анықтау, шығындарды жоо 10.6.2.3 отбасындағы кішке күтім жасаудың негізгі түрлерін (шомылу, киіну, тамақтандыру) 10.6.2. отбасы мүшелері арасында күнделікті өмірде міндетте аудару; 10.6.2.5 отбасының бос уақытын ұйымдастыру тәсілдеріне, дәстүрлерге бағдарлану; 10.6.2.6 мерекелермен құттықтау 10.6.2.7 қонақтарды шақыру, қабылдау;
	6.3 Қазақстан Республикасы азаматының құжаттары	10.6.3.1 паспортта, негізгі деректер (сериясы, нөмірі, жеке нөмірі, кім және қашан берген) бағалау оларды жаза білу; 10.6.3.2 жұмысқа орналасу ұсынылатын құжаттарды ж
3 - тоқсан		

8. Байланыс кәсіпорындары, мекемелері және құралдары	8.1.Сауда кәсіпорындары	10.8.1.1 әмбебап, маманданған дүкендерде, базарларда, дүкен сатып алуды жүзеге асыру; 10.8.1.2 тауарлардың қаптау жазулар бойынша тауардың дайындаушының жарамдылығын қызмет ету мерзімін анықтау;
	8.2. ТКШ кәсіпорындары	10.8.2.1 әртүрлі кәсіпорындар мекемелер көрсететін қызмет бағдарлану; 10.8.2.2 үй басқармасы ұсыныс қызметтердің түрлеріне бағдарлану жұмыстарды орындауға өтініш;
	8.3.Қаржы кәсіпорындары	10.8.3.1 салық түрлерін атау; 10.8.3.2 салық жинау мақсатын;
	8.4.Тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындары	10.8.4.1 тұратын ауданында қызмет көрсету саласының орналасқан кәсіпорындары мекемелерінің орналасқан бағдарлану; 10.8.4.2 шаштараз, кір жуу, халық тазалау, пошта, жинақ қаспашы, шеберханалары, жалға берілу, фотоателье, киім тігу ателье пайдалану;
	8.5.Байланыс кәсіпорындары	10.8.5.1 телефонды пайдалану; 10.8.5.2 жедел жәрдем қызметін сөндіру, милиция, жедел жәрдем телефонына хабарласу; 10.8.5.3 такси шақыру;
	8.6.Мәдениет мекемелері, демалыс орындары	10.8.6.1 асхана, кафе қызметін пайдалану; 10.8.6.2 үстелдегі әңгіме таңдау.
5. Көлік, көше	5.1 Көлік құралдарының түрлері	10.5.1.1 әуежайдың және оның қызметтерінің мақсатын түсіндіру;

		10.5.1.2 авиакөлік жолаушы қызмет көрсетумен айналысатын адамдардың еңбегі туралы; 10.5.1.3 ұшақтардың ұшу кестесін мақсатын атау; 10.5.1.4 анықтама қызметін түсіндіру; 10.5.1.5 авиабилеттерді сатпай түсіндіру (кассада сатып алғандар бойынша Тапсырыс); 10.5.1.6 жүкті және қол жүгі тасымалдау тәртібін түсіндіру; 10.5.1.7 сақтау камерасын пайдалану тәртібін түсіндіру; 10.5.1.8 аэровокзалдың және аэровокзал аумағындағы қызметтерінің тағайындалуы;
	5.2.Көліктегі және жолдағы мінез-құлық	10.5.2.1 әуежай және аэровокзал ғимараттарында арнайы көрсетілген ақпараттық табло бойынша; 10.5.2.2 ұшақтардың ұшу кестесін бағдарлану; 10.5.2.3 әуежайдың және аэровокзал анықтама қызметтері мен пайдалану. 10.5.2.4 әуе көлігімен сапар аяқтау процесінде бағдарлану
	5.3.Қала бойынша қозғалыс бағыттары	10.5.3.1 қоғамдық көлікте (иіндік, маңындағы, қалааралық) және жүзеге асыру ережелерін анықтау оларды пайдалана білу; 10.5.3.2 көліктің негізгі Жергілікті бағыттарында бағдарлану, пайдалану
7. Мерекелер, салтанаттар	7.1. Мереке дайындау және өткізу, сыйлықтар, кәдесыйлар безендіру	10.7.1.1 әр түрлі халықтардың дәстүрлеріндегі үйлену тойы

		10.7.1.2 мерейтойлар, дөңгелек зейнеткерлікке шығу; 10.7.1.3 түрлі оқиғаларды аяқтау қазақ халқының ұлттық дәстүрі ("Сүндет той", "Тілашар"); 10.7.1.4 үйлену тойларын, мерекелер қазақтың ұлттық рәсімдерін және өткізу ерекшеліктері;
	7.2. Құттықтаулар	10.7.2.1 құттықтау формалары оқиға үшін сыйлық таңдау
4 - тоқсан		
3. Тамақтану	3.1. Азық-түлік өнімдері	10.3.1.1 әртүрлі топтағы тамақ аяғырату; 10.3.1.2 қауіпсіз (қолдануға және бүлінген (қолдануға жарамайтын) өнімдерді аяғырату; 10.3.1.3 тамақ өнімдерін тиісті орындарына орналастыру;
	3.2. Ас үй және асхана ыдыстары, техника	10.3.2.1 ас үй, асхана, шай ыдыстар, құралдарын, ас үй құрылғыларын, негізгі тұрмыстық техникасын дұрыс пайдалану; 10.3.2.2 таңғы асқа, түскі асқа және мерекеге үстел беру; 10.3.2.3 тамақтан кейін үстелді ыдыс жуу, тоңазытқышты х...
	3.3. Тағам дайындау	10.3.3.1 ұлттық тағамдарды бауырсақ, тұшпара, тұшпар... 10.3.3.2 аспаздық кітапқа берілген рецепт бойынша тағамдар... 10.3.3.3 мерекелік үстелдің құрастыру;
1. Денсаулық	1.1 Дене гигиенасы	10.1.1.1 дененің, шаштың табиғат бетінше бақылау; 10.1.1.2 қажетті гигиеналық...

		процедураларды орындау; 10.1.1.3 жеке гигиена заттар құралдарын таңдау және п оларды дұрыс сақтау; 10.1.1.4 алкогольдің, темекі нашақорлықтың зияны тур зиянды әдеттермен күресу туралы білу; 10.1.1.5 соз және жұқпалы олардың алдын алу шарал түсіндіру;
	1.2 Медициналық көмек	10.1.2.1 медициналық меке медициналық көмекке жү атау, дәрігерді үйге шақыру 10.1.2.2 ауру адамға үйде кү 10.1.2.3 көгеру, мұрыннан қ тыртықтар, жәндіктердің ш шалу, күн өту, тамақтан ула кезінде алғашқы медицин көрсету

Қазақстан Республикас

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

76-қосымша

Қазақстан Республикас

және ғылым министр

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

713-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама максаты - коммуникативті, танымдық және практикалық іс-әрекеттерді толыққанды жүзеге асыру үшін тілдік құралдарды қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

157 1) сөздердің дыбыстық-буындық құрылымының бұзылуын жою негізінде білім алушылардың анық, жатық және ырғақты сөйлеуін қалыптастыру;

158 2) фонематикалық түсініктерді толықтыру және нақтылау, ережелерді практикалық түрде меңгеру арқылы сауатты жазудың берік дағдыларын қалыптастыру;

159 3) сөздік қорын нақтылау, байыту және жүйелеу;

160 4) ойланып сөйлеу, пікір айту элементтерін қамтитын әңгімелесу, сипаттау-хабарлау сөйлеудің дағдыларын қалыптастыру және бекіту;

161 5) сөйлеу қарым-қатынас процесінде адекватты вербальды мінез-құлық дағдыларын дамыту;

162 6) сыни ойлау, ақпаратты іздеу, шығару және қажетті ақпаратты түрлендіру дағдыларын дамыту;

163 7) кіріспе, іздеу, зерттеу оқуы барысында алынған ақпаратты талдау, синтездеу, интерпретациялау дағдыларын дамыту;

164 8) сөйлеу тілін бағалау, оны қарым-қатынас құралы, білім көзі, рухани-адамгершілік құндылығы, қоғамда әлеуметтенуге ықпал ететін

мәдени капитал ретінде құрметпен қарау қатынасын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Психикалық дамуы тежелген білім алушылардың сөйлеу функциясының және толыққанды оқу іс-әрекетін игерудің психологиялық алғышарттарының болмауына байланысты бағдарламалық материалды игеруде тұрақты қиындықтарға тап болады, атап айтсақ:

1) фонемалық және фонематикалық қабылдаудың жеткіліксіздігі, сөздердің дыбыстық талдау мен синтездеудегі қиындықтар; тілдік талдау мен синтездің бұзылуына байланысты қателіктер. Қателер тұрақты және ауызша сөйлеуде де, оқуда да, жазуда да кездеседі;

2) көп буынды сөздердің буын құрылымында қателіктердің болуы және дыбыстың айтылуының тұрақсыздығы;

3) сөз таптарын өзгертуге байланысты көптеген қателіктер – аграмматизмдер, көмекші сөздерді қолданудағы, сөйлеу таптарының грамматикалық категориялар бойынша үйлестірудегі көптеген қателіктер.

4) шектеулі сөздік қор, оның сапалық жетілмегендігі: балалар сөздерді мағынасы мен акустикалық ерекшеліктері бойынша араластырады, сөзжасам мен сөз өзгерту тәсілдерін білмейді;

5) байланыстырып сөйлеу дамуының төмен деңгейі;

6) психикалық дамуының ерекшеліктері: тұрақсыз зейін, өзін-өзі бақылау функциясы әлсіз, ойлау операциялар жеткіліксіз, ауызша нұсқауларды түсінудегі қиындықтар.

165 5. Бағдарламалық материалдың мазмұнында педагогикалық тәсілдер жүзеге асырылады:

1) жеке тұлғаға бағытталған тәсіл оқу процесін ұйымдастыруда, білім алушының жеке басын жан-жақты дамытуды, оның жеке ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, қабілеттерін ашуды көздейді;

2) сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету сабақтарында сөйлеуді

қалыптастырумен қатар, жоғары психикалық функциялардың дамуы да жүзеге асырылады, бұл күрделі және жүйелі тәсілдерді жүзеге асыруға байланысты;

3) интегративті тәсіл сөйлеу тілінің дамыту кемшіліктер түзету сабақтарының пәнаралық байланысын қамтамасыз етеді, мысалы, "Қазақ тілі" және "Әдебиеттік оқу" жазудағы нақты қателіктердің алдын алады, оқу техникасының сапасын жақсартады, "Математика" мәтіндік тапсырмалардың мазмұнын, дерексіз ұғымдарды түсінуге, "Жаратылыстану" ауызша құралдарды қолдана отырып бақылау мен жалпылауды түсінуге көмектеседі, "жаратылыстану" идеяларын қалыптастырады.

4) құзыреттілік тәсіл білім алушылардың әлеуметтік тәжірибені пайдалану негізінде қойылған міндеттерді өз бетінше шешу қабілетін дамытуға бағытталған;

5) коммуникативтік тәсіл логопед-мұғалімнің жетекшілігімен білім алушының белсенді танымдық қызметін көздейді.

166 6. Бағдарламада жалпы дидактикалық принциптермен қатар: ғылымилық, тұтастық және жүйелілік, гуманистік бағыт, әрекеттік көзқарас сияқты арнайы педагогика қағидаттары іске асырылған:

1) жүйелілік тәсілі функционалды сөйлеу жүйесінің барлық компоненттеріне әсер етуді қамтиды;

2) онтогенетикалық даму заңдылықтарына сүйену тәсілі онтогенезде болатын психикалық функциялардың қалыптасу тізбегін ескеруді қамтиды;

3) даму принципі түзету жұмыстары кезінде тапсырмалар мен лексикалық материалдардың біртіндеп күрделенуін қамтиды;

4) ойлау әрекеттерді біртіндеп қалыптастыру принципі – ойлау әрекеттерді қалыптастыру көмекші материалдық қолдау құралдарын қолданумен кеңейтілген сыртқы операциялардан басталады, содан кейін ол біртіндеп азаяды, автоматтандырылады, ақыл-ой ішкі ойлау жоспарына ауысады;

5) дифференциалды тәсіл баланың жеке ерекшеліктерін ескеру арқылы жүзеге асырылады және сабақтарды ұйымдастыруда әдіс- тәсілдерді дұрыс қолдану.

7. Сөйлеу тілінің дамыту кемшіліктер түзету сабақтары жазу және оқу бұзылыстарының алдын алуға және түзетуге бағытталған жұмыстың келесі түрін қамтиды:

1) кеңістікті бағдарлау, артикуляциялық жаттығулар орындау, жалпы моториканы дамыту, фонематикалық есту, есте сақтау дағдыларын қалыптастыру;

2) фонемалық процестерді, сөздің дыбыстық-буындық құрамын талдау және жинақтау дағдыларын дамыту;

3) білім алушылардың сөздік қорын нақтылау; сөз таптарына қатысты жаңа сөздерді жинақтау арқылы лексикалық қорды байыту, сөзжасамның әр түрлі тәсілдерін қолдана білуді одан әрі дамыту.

4) сөйлемдегі сөздерді байланыстыру, сөйлеудің грамматикалық жобалау дағдыларын жетілдіру арқылы сөйлеудің грамматикалық құрылымын дамыту, әр түрлі синтаксистік конструкциялардың сөйлем модельдерін қолдануға үйрету;

5) байланыстырып сөйлеу дағдысын дамыту арқылы үйлесімді сөйлеуді қалыптастыру; ұсыныстарға сапалы және сандық талдау жүргізу; хатта сөйлемдердің шекарасын белгілеу; толық және қысқа жауаптар құра білу, сұрақтар қою, пайымдау; қарапайым сөйлемдерді тарату қабілетін дамыту.

8. Логопедиялық жұмыс процесінде оқытудың әр түрлі стратегиялары қолданылады:

1) қызығушылыққа, сәттілікке, сенімге үйрену, әр оқушының пікірін тыңдау және сөйлеу дағдыларын қолданудың маңыздылығын түсіну;

2) арнайы таңдалған түзету-дамыту тапсырмалар мен іс-шараларының көмегімен ынталандыру және дамыта оқыту;

3) әр сабақта сөздік қатынасқа жағдай туғызу, оқушыларға түсінікті сөйлеу ситуацияларын модельдеу;

4) белсенді іс-әрекетті мадақтау, білім алушылардың зерттеушілік іс-әрекетімен айналысуына ұмтылу, сыни ойлау элементтерін дамыту;

5) практикалық, шығармашылық қызмет (шығармашылық жұмыстың әр түрлі түрлерін құру); іздеуді және пайдалануды қажет ететін тапсырмаларды орындау;

6) логопедиялық дәстүрлі, ойын және жаңа әдістер мен әдістердің ұтымды үйлесімі;

7) психикалық дамуы тежелген білім алушыларды өзін-өзі бағалауға және өзін-өзі дамытуға ынталандыратын жағдайлар жасау;

8) оқушылардың сөйлеу дағдыларын қалыптастырудың жүйелі бақылауы.

9) жеке студенттер үшін оқытудың оңтайлы қарқыны.

10) әрекеттерге түсініктеме беру, алгоритмдерді қолдану; өзара оқыту элементтері;

11) белгіленген модель бойынша анықтамаларды тұжырымдау, лингвистикалық мазмұнды бейімдеу, теориялық материалды күрделі бөлшектерден, бөлшектерден және әртүрліліктен босату

12) эталондық сигналдарды қолдану (іс-әрекеттің индикативті негізі); материалды қабылдау процесінде есту, көру, моториканың, есте сақтаудың және логикалық ойлаудың қатар қосылуы.

9. Түзету-дамыту процесінде аналитикалық-синтетикалық қызмет дағдыларын дамыту және ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану үшін жағдайлар жасалады.

10. Логопедтік топтар оқу жылының алғашқы екі аптасында

диагностикалық тексеру нәтижелері бойынша жинақталады. Топқа 4-6 адамнан тұратын сөйлеу және танымдық даму деңгейі бірдей, оқу және жазу қабілеттері бұзылған оқушылар қабылданады.

11. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" сабақтарының құрылымында жалпы тілдік және түзету компоненттерімен қатар сөйлеу әрекетінің дәстүрлі түрлері ұсынылған, атап айтқанда: тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым.

12. Түзетуші компонент сенсорлық-моторлы процестерді және жоғары психикалық функцияларды дамытуға, жазудың және оқудың бұзылуының алдын-алуға және түзетуге бағытталған әр түрлі қызмет түрлерінен тұрады.

13. Бағдарламаны құру әдісі тұжырымдамалық болып табылады, бұл әр түрлі оқу жылдарында тақырыптың мазмұнын кеңейтуге, байытуға және күрделендіруге мүмкіндік береді.

14. Білім алушының оқу мақсаттарын меңгеру динамикасын және алға жылжуын бағалау үшін балдық белгі қолданылмайды, бірақ сипаттамалық баға міндетті болып табылады.

14. Логопедиялық кабинет жабдықталады: дыбысты айту үшін жеке айналар мен қабырға айнасымен, қойылым зондтарымен, массажға арналған диванмен; жеке және топтық жұмысты ұйымдастыру үшін дидактикалық материалмен: дыбыстық құралдармен және заттармен, дамытушы ойындармен, үлестірме материалдармен, лексикалық қорды және ауызша үйлесімді сөйлеуді қалыптастыру үшін суреттердің репродукцияларымен және пәндік суреттермен. оқу, анықтамалық, әдістемелік әдебиеттермен, балалардың жас санаттары бойынша көркем әдебиеттермен.

167 15. Түзету және дамыту процесінде проекторды, интерактивті тақталарды немесе экранды, жеке компьютерлерді "Дельф 142.1" логопедтік тренажерын қолданған жөн, ол дауыс пен дыбысты айтудың бұзылуын түзету, сөйлеуді дамыту және сауаттылыққа үйрету бойынша кешенді бағдарламалар жиынтығы болып табылады.

168

169

3-тарау. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5 сыныпта - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

17. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

170 18. Бағдарлама оқыту мақсаттарын қамтитын 4 бөлімді қарастырады:

171 1) "Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру";

172 2) "Тыңдалым және айтылым";

173 3) "Оқылым";

174 4) "Жазылым".

19. "Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) гнозис;

2) талдау және жинақтау;

3) жады;

4) визуалды жаттығуларды үйлестіру;

20. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөзді түсіну және қабылдау;
- 2) дыбыс айтуы мен сөздің дыбыстық-буындық құрамын түзету;
- 3) тілдің лексикалық құрамын дамыту;
- 4) байланыстырып сөйлеу тілін дамыту.

21. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) фонемалық дислексияны алдын-алу және түзету ;
- 2) оптикалық дислексияны алдын алу және түзету;
- 3) аграмматикалық және семантикалық дислексияны түзету және алдын алу;
- 4) бағалау және аналитикалық оқылым;
- 5) әртүрлі көздерден ақпарат алу.

22. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дисграфияны алдын алу және түзету негізінде фонемалық (акустикалық дисграфияны) тану;
- 2) оптикалық дисграфияның алдын алу және түзету;
- 3) аграмматикалық дисграфияның алдын алу және түзету;
- 4) тілдік талдау мен синтездің бұзылуы негізінде дисграфияның алдын алу және түзету;
- 5) дизорфографияны алдын алу және түзету;
- 6) дербес жазбаша сөйлеуді қалыптастыру;

23. 5-сыныпқа арналған "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) білу және түсіну: сөз таптары; сөйлемнің тұрлауылы, тұрлаусыз мүшелері; сөздің морфологиялық құрамы;

2) дағдылар: сөйлемдегі сөздердің байланысын, әр түрлі синтаксистік құрылымдағы сөйлем модельдерін меңгеру; әріптерді дұрыс жазу ережелерін қолдану; синтаксистік және морфологиялық талдауды меңгеру; оқылған мәтіннің мазмұнын түсіну, мәтіннің жоспарын құру және оның мазмұнын жеткізу; дәйекті мәлімдеме барысында ойларды дәл тұжырымдау; сөйлеу барысында ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану; ақпаратты берудің вербалды және вербалды емес құралдарын иелену; әңгімелеу, сипаттау, пайымдау мәтінін құрастыру;

3) тақырыптар: лексикалық материал ортақ тақырыптарға сәйкес келеді: "Мәдениет", "Тіл және қарым-қатынас", "Бізді қоршаған әлем", "Көлік және инфрақұрылым", "Өмірлік құндылықтар", "Мамандықтар әлемі", "Қиял әлемі", "Тірі ағзалар", "Өсімдіктер", "Демалыс орныдары", "Астрономия", "Жұлдыздар мен шоқжұлдыздар", "Әлем ғажайыптары" 4-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

24. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің мазмұны оқыту мақсаттары жүйесінде күтілетін нәтижелер түрінде ұсынылған. Оқыту мақсаттары кодтық белгімен көрсетілген. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші мен үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені, төртінші сан оқыту және түзету мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.1.4: кодындағы "1" – сынып, "1.1" – бөлім мен бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

175 25. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

176 1) "Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру" бөлімі:

1 кесте

Бөлімше	5 сынып
	Оқыту мақсаттары
1.1 Гнозис	5.1.1.1 контурлық, нүктелі бейне, бастырылған сь

	5.1.1.2 вербальді (тілдік) қарым-қатынастарды келісімді белгілеу
1.2 Талдау және жинақтау	5.1.2.1 дыбыстарды, әріптерді, заттарды топтастырып анықтау, талдау
1.3 Жады	5.1.3.1 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте сақтау, жаңғырту
1.4 визуалды жаттығуларды үйлестіру	5.1.4.1 жалпы қозғалыстарды үйлестіруге, өзара әрекеттесуін белсендіретін кешенді жаттығуларды орындау

2) "Тыңдалым және айтылым" бөлімі:

177 2 кесте

178

Бөлімше	5 сынып
	Оқыту мақсаттары
2.1 Сөзді түсіну және қабылдау	5.2.1.1 мәтіннің мазмұнын қабылдау және түсіну, сұрақтарға жауап беру, мәтінге сұрақтар құрастыру, ақпараттарды анықтау
2.2 Дыбыс айтуы мен сөздің дыбыстық-буындық құрамын түзету	5.2.2.1 қойылған (жеке) дыбыстарды сөз тіркестеріне қолдана білу
2.3Тілдің лексикалық құрамын дамыту	5.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану;
	5.2.3.2 жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді, сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысын қолдану;
	5.2.3.3 мекен мен мезгіл туралы ойды жеткізу үшін қолдану;
2.4 Байланыстырып сөйлеу тілін дамыту	5.2.3.4 ауызекі сөйлеу тілінде антоним, синоним, сөздерді қолдану
	5.2.4.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты анықтау;
	5.2.4.2 мәтінді әңгімелеу;
	5.2.4.3 әңгімелеу, сипаттау, пайымдау мәтінін құру

3) "Оқылым" бөлімі:

3 кесте

Бөлімше	5 сынып
	Оқыту мақсаттары
3.1 фонемалық дислексияны алдын-алу және түзету	5.3.1.1 сөздегі дыбыстардың, әріптердің санын анықтау; 5.3.1.2 оқу кезінде акустикалық және артикуляциялық дыбыстарды ажырату; 5.3.1.3 оқу кезінде пароним сөздегі дыбыстардың ерекшеліктерін бөліп көрсету
3.2 Оптикалық дислексияны алдын алу және түзету	5.3.2.1 аралас әріптердің кеңістігін және үлгісін табу
3.3 Аграмматикалық және семантикалық дислексияны түзету және алдын алу	5.3.3.1 сөздің мағынасына және грамматикалық формаларына назар аудара отырып, сөйлемдегі қателерді табу; 5.3.3.2 деформацияланған мәтіндегі сөздердің, сөз тізбесінің ретін қалпына келтіру; деформацияланған мәтінді түзету 5.3.3.3 оқиғалар тізбегі мен логикалық байланысты мәтін мазмұнын жеткізу
3.4 Бағалау және аналитикалық оқылым	5.3.4.1 мәтіннің түрін анықтау, мәтіндегі бейнелі суреттерді тіркестерін табу, кейіпкерлерге мінездеме беру, суреттерді оқиғаларға талдау жасау; 5.3.4.2 мәтіннің түрін, мәтіннің негізгі идеясын анықтау
3.5 Әртүрлі көздерден ақпарат алу	5.3.5.1 белгілі бір нақты міндетті орындау үшін әртүрлі ақпарат алу

4) "Жазылым" бөлімі:

4 кесте

Бөлімше	5 сынып
	Оқыту мақсаттары
4.1 дисграфияны алдын алу және түзету негізінде фонемалық (акустикалық дисграфияны) тану	5.4.1.1 сөздің дыбыстық әріптік құрамын талдау; 5.4.1.2 дыбыстарды артикуляциялық-акустикалық бойынша ажырату, оларды әріптермен белгілеу

4.2 Оптикалық дисграфияның алдын алу және түзету	5.4.2.1 ұқсас әріптердің графикалық суреттерінің айырмашылығын анықтау; 5.4.1.2 дыбыстарды артикуляциялық-акустикалық бойынша ажырату, оларды әріптермен белгілеу
4.Аграмматикалық дисграфияның алдын алу және түзету	5.4.3.1 сөзжасамның әртүрлі тәсілдерін қолдану; 5.4.3.2 көптік, тәуелдік, септік, жіктік жалғауларды сөйлеу тілде еркін қолдану; 5.4.3.3 етістіктің шақтарын (осы шақ, келер шақ, өткен шақ) қолдану; 5.4.3.4 сөйлемнің синтаксистік құрылымы
4.4 Тілдік талдау мен синтездің бұзылуы негізінде дисграфияның алдын алу және түзету	5.4.4.1 сөздің дыбыстық-буындық құрылымын жасау анықтау
4.5 Дизорфографияны алдын алу және түзету	5.4.5.1 бас әріппен жазылатын сөздерді ажырату әріппен жазу; 5.4.5.2 сөз ішінде дауысты дыбыстардың өзара үндестік айту (бүгін-бүгін, түтін – түтүн, сенбі-сембі); 5.4.5.3 дауысты және дауыссыз дыбыстарды дұрыс және дұрыс жазуды түсіну; 5.4.5.4 түбір сөздегі -ы, -інің дауысты дыбыстан бөлініп қосымша жалғанған кездегі өзгерісін сақтап жазу
4.6 Дербес жазбаша сөйлеуді қалыптастыру	5.4.6.1. жазба жұмысын жазу; 5.4.6.2 жоспар бойынша мәтін құрастыру; 5.4.6.3 сюжеттік суреттер желісі бойынша қысқаша құрастыру,, жоспар бойынша әңгімелеу; 5.4.6.4 мәтіннің мазмұнын жазбаша баяндау

26. Осы Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

179 27. Сағаттарды бөлу, сонымен қатар тақырыптарды өту реті логопед мұғалімнің еркіне берілген.

Психикалық дамуы тежелген

білім алушыларға арналған

негізгі орта білім беру деңгейінің

деңгейінің 5 сыныптары үшін

"Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету"

пәнінен жаңартылған мазмұндағы

мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына

бағдарламасына

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып

1 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Оқыту мақсатары
1 тоқсан	
1801-бөлім Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	5.1.1.1 контурлық, пунктирлық, бастырылған сызықтарды ажырату 5.1.2.1 дыбыстарды, әріптерді, заттарды топтастыру, анықтау, талдау 5.1.4.1 жалпы қозғалыстарды үйлестіруге, өзара әрекеттесуді белсендіретін кешенді жаттығуларды орындау
2-бөлім Тыңдалым және айтылым	5.2.2.1 Қойылған (жеке) дыбыстарды сөз тіркестеріне қолдана білу 5.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану 5.2.3.2 жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді білу

3-бөлім Оқылым	сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысын
	5.2.4.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты
	5.3.1.1 сөздегі дыбыстардың, әріптердің санын анықтау
	5.3.1.2 оқу кезінде акустикалық және артикуляциялық дыбыстарды ажырату
	5.3.1.3 оқу кезінде пароним сөздегі дыбыстардың ерекшеліктерін бөліп көрсету
4-бөлім Жазылым	5.3.2.1 аралас әріптердің кеңістігін және үлгісін таңдау
	5.3.5.1 белгілі бір нақты міндетті орындау үшін әрбір ақпарат алу
	5.4.1.1 сөздің дыбыстық әріптік құрамын талдау
	5.4.1.2 дыбыстарды артикуляциялық-акустикалық бойынша ажырату, оларды әріптермен белгілеу
	5.4.2.1 ұқсас әріптердің графикалық суреттерінің айырмашылығын анықтау
2 тоқсан	5.4.4.1 сөздің дыбыстық-буындық құрылымын жазу анықтау
	5.4.5.2 сөз ішінде дауысты дыбыстардың өзара үндестік айту (бүгін-бүгүн, түтін – түтүн, сенбі-сембі)
	5.4.5.4 түбір сөздегі -ы, -інің дауысты дыбыстан бөліп қосымша жалғанған кездегі өзгерісін сақтап жазу
	5.4.6.1.жазба жұмысын жазу
1-бөлім Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	5.1.1.2 вербальді (тілдік) қарым-қатынастарды кеңінен белгілеу
	5.1.2.1 дыбыстарды, әріптерді, заттарды топтастырып анықтау, талдау
	5.1.3.1 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте сақтап жаңғырту
	5.1.4.1 жалпы қозғалыстарды үйлестіруге арналған жаттығуларды орындау

2-бөлім Тыңдалым және айтылым	5.2.1.1 мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды бағытталған сұрақтар құрастыру
	5.2.2.1 Қойылған (жеке) дыбыстарды сөз тіркестеріне қолдана білу
	5.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану
	5.2.3.2 жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысында
	5.2.4.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты
3-бөлім Оқылым	5.3.3.1 сөздің мағынасына және грамматикалық назар аудара отырып, сөйлемдегі қателерді табу
	5.3.3.2 деформацияланған мәтіндегі сөздердің, сөз ретін қалпына келтіру; деформацияланған мәтінді
	5.3.5.1 белгілі бір нақты міндетті орындау үшін әрбір ақпарат алу
4-бөлім Жазылым	5.4.1.1 сөздің дыбыстық әріптік құрамын талдау
	5.4.3.1 сөзжасамның әртүрлі тәсілдерін қолдану
	5.4.3.2 көптік, тәуелдік, септік, жіктік жалғаулардың сөйлеу тілде еркін қолдану
	5.4.3.4 сөйлемнің синтаксистік құрылымы
	5.4.4.1 сөздің дыбыстық-буындық құрылымын жазу анықтау
	5.4.5.1 Бас әріппен жазылатын сөздерді ажырату әріппен жазу.
	5.4.5.3 дауысты және дауыссыз дыбыстарды дұрыс және дұрыс жазуды түсіну
	5.4.6.1. жазба жұмысын жазу
3 тоқсан	
1-бөлім Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	5.1.1.2 вербальді (тілдік) қарым-қатынастарды келісімге белгілеу
	5.1.2.1 дыбыстарды, әріптерді, заттарды топтастыру анықтау, талдау

	5.1.3.1 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте сақтау және жаңғырту
	5.1.4.1 жалпы қозғалыстарды үйлестіруге арналған жаттығуларды орындау
2-бөлім Тыңдалым және айтылым	5.2.1.1 мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды бағытталған сұрақтар құрастыру
	5.2.2.1 қойылған (жеке) дыбыстарды сөз тіркестерінен қолдана білу
	5.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану
	5.2.3.3 мекен мен уақыт туралы ойды жеткізу үшін сөздерді қолдану
	5.2.3.4 ауызекі сөйлеу тілінде антоним, синоним, сөздерді қолдану
3-бөлім Оқылым	5.2.4.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты табу
	5.3.3.1 сөздің мағынасына және грамматикалық функциясына назар аударып, сөйлемдегі қателерді табу
	5.3.3.2 деформацияланған мәтіндегі сөздердің, сөз тіркестерін қалпына келтіру; деформацияланған мәтінді түсіну
	5.3.3.3 оқиғалар тізбегі мен логикалық байланысты мәтін мазмұнын жеткізу
4-бөлім Жазылым	1.5.3.5.1 белгілі бір нақты міндетті орындау үшін әртүрлі көздерден ақпарат алу
	5.4.3.2 көптік, тәуелдік, септік, жіктік жалғауларды сөйлеу тілде еркін қолдану
	5.4.3.3 етістіктің шақтарын (осы шақ, келер шақ, өткен шақ) қолдану;
	5.4.3.4 сөйлемнің синтаксистік құрылымы
	5.4.5.1 бас әріппен жазылатын сөздерді ажырату және әріппен жазу.
4 тоқсан	5.4.6.1. жазба жұмысын жазу
1-бөлім	5.1.3.1 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте сақтау және жаңғырту

Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	жазылым 5.1.4.1 жалпы қозғалыстарды үйлестіруге арналған жаттығуларды орындау
2-бөлім Тыңдалым және айтылым	5.2.1.1 мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттар бағытталған сұрақтар құрастыру 5.2.2.1 қойылған (жеке) дыбыстарды сөз тіркестеріне қолдана білу 5.2.4.2 мәтінді әңгімелеу 5.2.4.3 әңгімелеу, сипаттау, пайымдау мәтінін құру
3-бөлім Оқылым	5.3.3.3 оқиғалар тізбегі мен логикалық байланыстар мәтін мазмұнын жеткізу 5.3.4.1 мәтіннің түрін анықтау, мәтіндегі бейнелі суреттер тіркестерін табу, кейіпкерлерге мінездеме беру, суреттер оқиғаларға талдау жасау 5.3.4.2 мәтіннің түрін, мәтіннің негізгі идеясын анықтау 5.3.5.1 белгілі бір нақты міндетті орындау үшін әрбір ақпарат алу
4-бөлім Жазылым	5.4.4.1 сөздің дыбыстық-буындық құрылымын жазу, анықтау 5.4.5.1 бас әріппен жазылатын сөздерді ажырату әріппен жазу. 5.4.6.1 жазба жұмысын жазу 5.4.6.2 жоспар бойынша мәтін құрастыру 5.4.6.3 сюжеттік суреттер желісі бойынша қысқаша құрастыру;,, жоспар бойынша әңгімелеу 5.4.6.4 мәтіннің мазмұнын жазбаша баяндау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№123 бұйрығына

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған "Көркем еңбек" пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген) сәйкес әзірленді.

2. Жалпы орта білім беру жүйесіндегі "Көркем еңбек" пәнінің ерекшелігі әртүрлі өнер түрлерін зерделеу, идеяларын өнер тәсілдері арқылы көрсету, әмбебап (тұрмыстық) және арнайы (пәндік) білімдер мен икемділікті, материалдар мен нысандарды түрлендіру және көркем өңдеу дағдыларын, үй шаруашылығын жүргізу, технологиялар мен техниканы қолдану машықтарын иелену болып табылады.

3. "Көркем еңбек" оқу пәнінің оқу бағдарламасының мақсаты – өнер және еңбек технологиясы саласында функционалды сауаттылықты қалыптастыру, шындыққа шығармашылықпен қарайтын тұлға дамыту.

4. Оқыту мақсаты:

1) қоршаған ортада өнер, дизайн мен технология туралы түсінік пен білімді дамытуға;

2) Қазақстан және әлем халықтарының көркем-мәдениет мұрасын оқып үйренуге;

3) өнер мен дизайнның көркем тәсілдері арқылы шығармашылық идеяларды, технологиялық дағдыларды дамытуға;

4) зерттеу, жасау, талдау, нысандарды көркем түрлендіру үдерісінде

оқушылардың шығармашылық және сыни тұрғыда ойлау дағдыларын дамытуға;

5) оқу қызметінің барлық түрлерінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды пайдалану арқылы тәжірибе алуға (зерттеу, идеялардың шығармашылықпен іске асыру, жұмыстардың таныстырылымы);

6) жұмыс нәтижесі үшін түрлі ақпарат көздері мен ресурстарының маңыздылығын түсіне отырып, зерттеу мен пайдалануға;

7) эстетикалық, еңбекке баулу, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбиелеу мен рухани-өнегелік құндылықтарын қалыптастыруға;

8) уақыт, материалдың қасиеті мен басқа да факторлардың әсерін анықтап және оны ескере отырып жұмысын өз бетінше жоспарлай алуға;

9) оқу мақсаттарына жетуде бірігіп жұмыс істеуді ұйымдастыру (жеке, жұптық және топтық жұмыс) бойынша тәжірибе жинауға бағытталған.

2-тарау. "Көркем еңбек" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. "Көркем еңбек" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты құрайды

6. Оқу бағдарламасының мазмұны материалдарды бес ортақ білім беру бағыттары арқылы оқып-үйренуді қарастырады:

- 1) визуалды өнер;
- 2) сәндік-қолданбалы шығармашылық;
- 3) дизайн және технология;
- 4) үй мәдениеті;
- 5) тамақтану мәдениеті.

Ескерту: "Дизайн және технология" бөлімінің мазмұны екі бағытты көздейді: Конструкциялық материалдарды өңдеу; тоқыма материалдарын өңдеу. "Дизайн және технология" бөлімі аясында оқыту оқушылардың таңдауымен бір бағыт бойынша жүргізіледі.

7. "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны. 5-сынып

1) "Визуалды өнер". Бейнелеу өнеріндегі көркем құралдар, классикалық бейнелеу өнерінің үздік туындылары, қазақстандық суретшілердің шығармашылығы, бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары, натюрморт өнері, ұлттық сәндік натюрморт, пейзаж, табиғатпен үйлесім, әуе перспективасы, индустриалды пейзаж, қала пейзажы, сызықтық перспектива, пластикалық пішіндер өнері, мүсін, шығармашылық жұмыс, көрме ұйымдастыру;

2) "Сәндік-қолданбалы өнер". Қазақстанның сәндік-қолданбалы өнері, көркем кестелеу, кестелеу түрлері, материалдармен және құрал-жабдықтармен танысу, эскиз әзірлеу, бұйымды көркем кестемен сәндеу, өру өнері, өру түрлері, материалдар және құралдармен танысу, оқушылардың таңдауына қарай тәжірибе жұмысы (көркем кесте/өру), бұйым эскизін әзірлеу, бұйымды дайындау, бұйымды сәндеу, жұмыстардың көрмесі;

3) "Дизайн және технология" (бағыты: конструкциялық материалдарды

өңдеу). Конструкциялық материалдар, материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу, конструкциялық материалдарды өңдеуге арналған жабдықтар, қол құралдары, құрылғылар, көркем аралау, идеялар ойластыру, көркем аралауға арналған материалды таңдау және дайындау, қисық сызықты пішінді бұйымдарды сыртқы және ішкі контур арқылы көркем аралау, сымнан бұйымдардың модельдерін жасау, нобайлар дайындау (шынжыр, басқатырғыш, жануарлардың пішіндері), материалдар дайындау, бұйым дайындау (шынжыр, басқатырғыш, жануарлардың пішіндері), түрлі материалдарды қолданып, музыкалық аспаптарды (ұрмалы және соқпалы) жобалау, музыкалық аспапты (ұрмалы және соқпалы) жасау, жұмыстарды таныстыру;

4) "Дизайн және технология" (бағыты: тоқыма материалдарын өңдеу). Тоқыма материалдарының классификациясы мен сипаттамалары, материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу, тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құрал-жабдықтар мен құрылғылар, тігін бұйымдарының жіктемесі, идеядан өнімге (тігін бұйымдары), дизайн, киімді макеттеу (қағаз, тоқыма материалдар), костюм құрастыру (шағын сәнмүсінге немесе қуыршаққа), тоқыма мозаика техникасымен жасалған тігін бұйымдарының дизайны (құрақ, пэчворк, квилт), идеяларды ойластыру, нобай, материалды таңдау және дайындау, жұмысты орындау реттілігі, бұйым дайындау, бұйымды сәндеу;

5) "Тамақтану мәдениеті". Дұрыс тамақтану негіздері, ас мәзірін әзірлеу, асүйдің жабдықталуы, тағам әзірлеуге арналған құрал-жабдықтар, аспаптар мен ыдыс-аяқтар, тағам дайындауға арналған құрал-жабдықтардың мүмкіндіктерін зерттеу, бутерброд пен сусын әзірлеу технологиясы, жемістер мен көкөністерден салат әзірлеу технологиясы;

6) "Үй мәдениеті". Электртехникалық арматура, электр энергиясының көздері бойынша тәжірибе жасау (батарея, гальваникалық элемент), тұрмыстағы жөндеу жұмыстары, өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары, өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

8. "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны. 6-сынып:

1) "Визуалды өнер". Портрет жанры, портрет түрлері, қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет, сызықты портрет,

графика, орындалу техникасы, дәстүрлі емес материалдардан портрет жасау (сымнан орындалған портрет), портреттегі түс, портрет салу техникасы, заманауи портрет, фотоөнер, фотокамерамен тәжірибе, анимация, қозғалатын элементтер (ермексазды анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар), сценарий дайындау, кейіпкерлер мен декорациялар жасау, көркем идеяларын жүзеге асыру, дыбыс қосу, жұмысты таныстыру;

2) "Сәндік-қолданбалы өнер". Қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу, зергерлік бұйым дайындауға арналған материалдар мен құрал-жабдықтар, тоқу өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқыма бізбен тоқу. Тоқу тәсілдері мен техникалары. Тәжірибе жұмысы оқушылардың таңдауы бойынша (зергерлік өнер/ тоқу өнері), бұйым нобайын дайындау, материалдарды таңдау және дайындау, бұйым дайындау, бұйымды сәндеу, көрме ұйымдастыру;

3) "Дизайн және технология". (бағыты: конструкциялық материалдарды өңдеу). Электрлі қол құралдары мен жабдықтары, тәжірибе жұмысы, құрамалы бөлшектерден робот құрастыру, роботтың түрлері және пайда болу тарихы, (өздігінен ізденіс зерттеулері), робот жасауға арналған нобай дайындау, робот жасауға арналған материалдарды дайындау, робот құрастыру, робот бөлшектерінің жылжымалы механизмін құру бойынша эксперимент жасау, көлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәлімет (өздігінен ізденіс зерттеулері), көлік құралы моделін дайындау, нобай, материалдарды іріктеу, көлік құралы моделін жасау, модельдің жеке бөліктерін дайындау, модельді құрастыру, безендіру, жұмысты таныстыру;

4) "Дизайн және технология". (бағыты: тоқыма материалдарын өңдеу). Тоқыма материалдарынан бұйым дайындау (авторлық қуыршақ, дамытатын ойыншықтар), идеялар ойластыру, нобай, түстері мен фактурасы әртүрлі тоқыма материалдарын зерттеу, материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау, бұйым дайындау, бөлшектерді пішу, жеке бөліктерін өңдеу, бөлшектерді біріктіру және бұйымды сәндеу, үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, асханалық бұйымдар), идеялар ойластыру, нобай, материалды таңдау және дайындау, жұмысты орындау реттілігі, бұйым дайындау, бөлшектерді пішу, жеке бөлшектерін өңдеу, бөлшектерді біріктіру және бұйымды сәндеу, жұмысты таныстыру;

5) "Тамақтану мәдениеті". Қазақ халқы мен түрлі халықтардың мәдениетінде және де қоғамдық тамақтану орындарындағы дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелері; жартылай дайын өнімдерден тағам әзірлеу технологиясы, тағамды жылдам әзірлеу технологиясы, десерт әзірлеу технологиясы;

6) "Үй мәдениеті". Электрлік қол құралдарын қолданып тұрмыстағы жөндеу жұмыстарын жүргізу, сәндік гүлдер түрлері, гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

9. "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны. 7-сынып:

1) "Визуалды өнер". Өнердегі заманауи техника мен ғылыми жетістіктер, табиғаттағы микро суреттер, бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, инсталляция және т.б.), өздігінен ізденіс зерттеулері, Қазақстанның заманауи суретшілері, өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеу негізіндегі тәжірибе жұмысы (2D немесе 3D форматта), жұмысты таныстыру және көрме ұйымдастыру;

2) "Сәндік-қолданбалы өнер". Пирография өнерімен танысу, көркем күйдіру техникасы мен тәсілдері, көркем өрнек салу (батик, гжель, хохлома), өрнек салу тәсілдері мен техникасы, материалдар мен құралдар, тәжірибе жұмысы оқушылардың таңдауы бойынша (көркем өрнек салу / пирография) нобай орындау, материалдарды таңдау және дайындау, көркем өрнек салу/пирография техникасымен жасалған сәндік бұйымдар, жұмысты таныстыру және көрме ұйымдастыру;

3) "Дизайн және технология". (бағыты: конструкциялық материалдарды өңдеу) Ағашты механикалық өңдеуге арналған құрал-жабдықтар, ағашты механикалық өңдеу барысындағы жұмысты ұйымдастыру, ағаштан жасалған бұйымды өңдеу, бұйымның дизайны, материалды таңдау және дайындау, бұйымды жасау, материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу, бұйымды безендіру, көрме ұйымдастыру;

4) "Дизайн және технология". (бағыты: тоқыма материалдарын өңдеу). Киімді түрлендіру (трансформация) және тігін бұйымдарын сәндеу (киім, аксессуарлар, бижутериялар), түрлендіру үшін идеялар ойластыру, нобай,

материалдар мен құралдарды дайындау, бұйым дайындау, киім бөлшектерін пішу, жеке бөлшектерді өңдеу, бұйым бөлшектерін біріктіру және өңдеу, бұйымды сәндеу, жұмысты таныстыру (сән көрсетілімі);

5) "Тамақтану мәдениеті". Қазақтың ұлттық тағамдары, әлем халықтарының асханасы (өздігінен ізденіс зерттеулері), әлем халықтарының тағамдары, тәжірибе жұмысы (суши, пицца, көже);

6) "Үй мәдениеті". Өсімдік сән және интерьер элементі ретінде, тұрмыстық құрал-жабдықтар мен электрарматураны жөндеу, тұрғын үй экологиясы, үйдегі микроклимат.

10. "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны. 8-сынып:

1) "Сәндік-қолданбалы өнер". Қазақтың ұлттық сәндік қолданбалы бұйымдары (ши тоқу, киіз басу), материалдар мен құрал-жабдықтар, мозаика өнері, мозаика жасау техникалары мен түрлері (өздігінен ізденіс зерттеулері), тәжірибе жұмысы оқушылардың таңдауы бойынша (ши тоқу, киіз басу, мозаика панносы), нобай дайындау, материалтаңдау және дайындау, шығармашылық жұмысты орындау, сәндеу, көркем безендіру және жұмыстарын таныстыру;

2) "Дизайн және технология". (бағыты: конструкциялық материалдарды өңдеу) Қазақ халқының тұрмыстық заттарымен танысу, тұрмыстық ұлттық заттарды дайындау техникасы мен материалдарын зерделеу, идеяларды талқылау және нобай дайындау, жұмысты жоспарлау, материалдарды өңдеу, бұйым дайындау, көрме ұйымдастыру және жұмысты таныстыру;

3) "Дизайн және технология". (бағыты: конструкциялық материалдарды өңдеу). Үстел ойыны, пайда болу тарихы, үстел ойынының тұжырымдамасы, үстел ойынын дайындау, графикалық құжаттамасы, үстел ойының бөлшектерін дайындау, көркем безендіру, ойынды тестілеу, сауалнама жүргізу және ақпараттар жинау, жұмысты таныстыру;

4) "Дизайн және технология". (бағыты: тоқыма материалдарын өңдеу). Қазақтың ұлттық киімі, этностиль, ою-өрнек және оның стилизациясы, этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім немесе қамзол), этностильде

бұйым дайындау (бас киім немесе жилет), сәндеу, жұмысты таныстыру;

5) "Дизайн және технология". (бағыты: тоқыма материалдарын өңдеу). Халықтық пішім негізіндегі киім дизайны (тұтаспішімді жең), идея ойластыру. нобай, құрал-жабдықтар мен материалдар дайындау, халықтық пішім негізінде бұйым дайындау, бөлшектерді пішу, жеке бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді біріктіру және бұйымды өңдеу, бұйымды сәндеу;

6) "Үй мәдениеті". Агротехнологияның және өсімдік шаруашылығының дамуындағы ғылымның рөлі (өздігінен ізденіс зерттеулері), өсімдіктердің медицинада, фитотерапия және косметологияда қолданылуы, электрқұрылғылар мен тұрмыстық техникаларды таңдау және бағалау, бөлменің жөндеу жұмыстарына арналған заманауи материалдар мен құрал-жабдықтар (тәжірибелік жұмыс).

11. "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны. 9-сынып:

1) "Сәндік-қолданбалы өнер". Қазақстанның дәстүрлі тоқыма өнері, қазақ кілемдері, алаша, кілем тоқу, гобелен, кілем тоқу материалдары мен құрал-жабдықтары, интерьердегі сәндік бұйымдар, интерьердің сәндік заттарын (шамшырақ, сәндік сағаттар) дайындау техникалары мен тәсілдерін зерделеу, тәжірибе жұмысы оқушылардың таңдауы бойынша (алаша/гобелен/ интерьерге арналған сәндік бұйым), бұйым нобайын дайындау, материалдар мен құралдарды дайындау, шығармашылық жұмысты орындау, сәндеу, рәсімдеу, жұмысты таныстыру;

2) "Дизайн және технология". (бағыты: конструкциялық материалдарды өңдеу) Сәулет өнерінің үздік туындылары, заманауи сәулет өнері, Қазақстан сәулет өнері (заманауи және тарихи), сәулеттік ғимараттар мен нысандардың (имитация немесе өз идеялары) нобайы, сызбасы, сәулеттік нысанның макетін орындауға қажетті материалдарды анықтау және таңдау, сәулеттік нысан макетін дайындау;

3) "Дизайн және технология". (бағыты: конструкциялық материалдарды өңдеу) Интерьер заттары және жиһаздардың өндірілуі, белгілі бір интерьерге арналған заттарды дайындау (көрме залына арналған модульді жиһаз, трансформацияланатын балаларға арналған жиһаз, сәнді

шамшырақ), идеяны дамыту және талқылау, материалдарды дайындау, графикалық құжаттама, техникалық спецификация, бұйым әзірлеу, әрлеу, жұмысты таныстыру;

4) "Дизайн және технология". (бағыты: тоқыма материалдарын өңдеу). Заманауи сән әлеміндегі стильді бағыттар (өздігінен ізденіс зерттеулері), "Сән және жеке тұлға үйлесімділігі" эксперименті, жеке даралық имиджін жасау, идеялар ойластыру, аксессуарлар, шаш үлгісі, визаж құралдары негізінде жеке даралық образды жасау, өзіндік имидж қалыптастыру үшін киім/аксессуарлар топтамасын жасау эксперименті, жұмысты таныстыру (сән көрсетілімі);

5) "Дизайн және технология". (бағыты: тоқыма материалдарын өңдеу). Қарапайым геометриялық пішіндерден құралған "Fast cloth" сәнді киімінің (пончо, кейп, туника) дизайны, киім және аксессуарлардың заманауи өндірісі, идея ойластыру, нобай, материалдар мен құрал-жабдықтарды дайындау, бұйым дайындау, бөлшектерді пішу, жеке бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді біріктіру және бұйымды сәндеу, жұмысты талдау және бағалау, жұмысты таныстыру (сән көрсетілімі);

6) "Үй мәдениеті". Интерьер/экстерьердегі ландшафт элементтері, шығармашылық идеяларды визуалдау (нобай), интерьердегі жарықтандыру, интерьерді аудандарға бөлу және жоспарлау (тұрғын үй бөлмелері, өндірістік, қоғамдық орындар), интерьерді мерекеге орай безендіру, шығармашылық идеяны жүзеге асыру;

12. "Көркем еңбек" оқу пәнінің 5-9-сыныптарға арналған оқу бағдарламасының мазмұны оқыту мақсаттары жүйесінің шығармашылық әрекет үдерісі барысында тәжірибелік және негізгі білім қалыптастыруға бағытталған үш бөлім бойынша ұйымдастырылған.

13. "Шығармашылық идеяларды дамыту және зерттеу" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) қоршаған орта туралы білім мен түсінік;

2) тарих, мәдениет және дәстүр туралы білім мен түсінік;

- 3) ақпарат көздерімен жұмыс істеу;
- 4) шығармашылық іс-әрекет үдерісін жоспарлау;
- 5) дизайн дайындау бойынша тапсырмалармен жұмыс жасау;
- 6) материалдар, олардың қасиеттері мен жұмыс істеу техникалары.

14. "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық идеялардың көркем көрінісі;
- 2) құралдар мен жабдықтар;
- 3) жасау технологиясы;
- 4) тамақтану мәдениеті;
- 5) үй мәдениеті;
- 6) техника қауіпсіздігі және еңбек гигиенасы ережелерін сақтау.

15. "Таныстырылым, талдау және шығармашылық жұмыстарды бағалау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық жұмыстардың таныстырылымы;
- 2) идеяларды талдау және бағалау;
- 3) әдіс-тәсілдерді талдау және бағалау;
- 4) жұмысты жетілдіру және бейімдеу.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

16. Оқыту мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа бөлінген.

17. Бағдарламада оқыту мақсаттарын қолдануға және мониторинг жасауға тиімді болу үшін кодтық белгі енгізілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік номерін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4. кодында "5" - сынып, "2.1" - бөлім мен бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

18. Оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Шығармашылық идеяларды дамыту және зерттеу" бөлімі:

Білім алушылар білуі тиіс:					
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.1 Қоршаған орта туралы білім мен түсінік	5.1.1.1 қоршаған ортаның (түс, пішін, фактура, пропорция және т.б.) визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау	6.1.1.1 қоршаған ортаның нысандарының визуалды сипаттамаларын түсіну және білімін көрсету	7.1.1.1 қоршаған орта элементтерінің визуалды сипаттамасын өзінше түсіндіру		
1.2 Тарих, мәдениет және дәстүр туралы білім мен түсінік	5.1.2.1 қазақ халқының ұлттық және әлем мәдениетіндегі өнер, қол өнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін анықтау және зерделеу	6.1.2.1 қазақ халқының ұлттық және әлем мәдениетіндегі өнер, қол өнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін туралы білімі мен түсінігін көрсету	7.1.2.1 тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қол өнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін өз бетінше зерделеу және сипаттау	8.1.2.1 тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қол өнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін туралы түсінігін көрсету	9.1.2.1 мәдениеттің әртүрлі қол өнер, дизайн туындыларының ерекшеліктерін материялдық бағытта талдау
1.3 Ақпарат көздері	5.1.3.1 шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу	6.1.3.1 шығармашылық идеяларды іске асыру мақсатында ақпарат көздерін өз бетінше таңдап, қолдану	7.1.3.1 шығармашылық жұмыста идеяларын іске асыру мақсатында түрлі ақпарат көздерінің ең тиімдісін таңдау және қолдану	8.1.3.1 шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін қолдану	9.1.3.1 шығармашылық идеяларды іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін толық пайдалану нәтижесін
1.4 Шығармашылық іс-әрекет үдерісін жоспарлау	5.1.4.1 шығармашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтай отырып, жоспар дайындау	6.1.4.1 уақыт және басқа да факторларды ескере отырып, іс-әрекеттің реттілігін анықтау және жоспарлау; 6.	7.1.4.1 алған білімдері мен тәжірибелерін қолдана болашақ іс-әрекеттерін анықтау және шығарма	8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибелерін қолданып, болашақ іс-әрекеттің толық сипаттап, шығармашылық	9.1.4.1 орындалған іс-әрекеттің реттілігін анықтау және шығарма

		1.4.2 материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіштер)	шылық қызметін жоспарлау; 7.1.4.2 бұйымның өзіндік құны мен материалдық шығындарын анықтау	қызметін жоспарлау; 8.1.4.2 зерттеу нәтижелері негізінде тұтыну шылардың өнімнің түрлеріне қажеттілігін анықтау	қызметін жоспарлау; 9.1.4.2 анықталған мақсаттарды орындау
1.5 Дизайн (эскиз) дайындау бойынша тапсырмалармен жұмыс істеу	5.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын ескеріп, қарапайым нысандардың дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау	6.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, әртүрлі нысандардың дизайны бойынша тапсырмалар орындау	7.1.5.1 функционалды және эстетикалық талаптарға сай, нысанның дизайн дайындау бойынша тапсырмаларды орындау	8.1.5.1 функционалды талаптарға сай нысан дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау	9.1.5.1 нысанмен сәйкес дизайн үшін қорық
	5.1.5.2 шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау	6.1.5.2 шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар, техникалық суреттер мен сызбалар орындау	7.1.5.2 түрлі графикалық құралдардың көмегімен бұйым дайындау үшін эскиздер орындау және графикалық пен технологиялық құжаттар әзірлеу	8.1.5.2 бұйым дайындаудың реттілігі мен тиімді тәсілін анықтай отырып, графикалық және технологиялық құжаттар дайындау	9.1.5.2 әртүрлі қолдану бетін және құжат
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері мен жұмыс істеу техникалары	5.1.6.1 материалдардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау арқылы, жалпы қасиеттері мен құрылысын зерделеу	6.1.6.1 материалдардың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін, олардың қолданылу аясын анықтау және сипаттау	7.1.6.1 жобаланатын нысанды дайындау барысында материалдардың физикалық, технологиялық және механикалық қасиеттерін анықтау және салыстыру	8.1.6.1 жобаланатын нысанның тағайындалуы мен қасиеттерін ескеріп, материалдарды өңдеумен безендіру тәсілдерін анықтау және таңдау	9.1.6.1 экспликация және ескерту материалдарын өңдеу тәсілдерін анықтау
	5.1.6.2 заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, олардың қасиеттері мен қолданылуын анықтау	6.1.6.2 заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу мен пайдаланудың тиімді жолдарын анықтау	7.1.6.2 бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу, пайдалану және үйлестірудің тиімді жолдарын анықтау	8.1.6.2 бұйымды дайындау мен безендіру үшін заманауи және дәстүрлі емес материалдардың тиімді қолданылуын түсіне отырып өздігінен таңдау	9.1.6.2 дайындалған безендіру барысында заманауи дәстүрлі материалдардың қолдану шешімдерін жолдау

	5.1.6.3 тоқыма материалдар мен бұйымдардың жіктелуін білу және сипаттау	6.1.6.3 тоқыма материалдар мен бұйымдардың қасиеттері мен фактурасын зерделеу және анықтау	7.1.6.3 өңдеу тігін материалдары мен сәндік әшекей бұйымдарының жіктелуін анықтау, сипаттау және салыстыру	8.1.6.3 табиғи және жасанды тері мен былғарының түрлері мен қасиеттерін анықтау, сипаттау және салыстыру	9.1.6.3 тоқусының бетін анықтау және бағалау
	5.1.6.4 таңдаған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, көркемдік материалдарды, орындау техникаларын қолдану және эксперимент жүргізу	6.1.6.4 материалдардың қасиеттері жайлы білімін және тәжірибелік жұмыс істеу дағдыларын көрсете отырып техникалар, көркемдік материалдарды қолдану және эксперимент жасау	7.1.6.4 шығармашылық жұмыстар барысында орындау техникасы мен көркемдік материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру	8.1.6.4 шығармашылық жұмыстар барысында орындау техникасы мен көркемдік материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру	9.1.6.4 шығармашылық жұмыстар барысында орындау техникасы мен көркемдік материалдарды қолдану және өзіндік жұмыс жүргізу

2) "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі:

Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркем көрінісі	5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін жеткізу үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің суреттеу құралдарын қолдану	6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің суреттеу құралдарын анықтау, таңдау және қолдану	7.2.1.1 күрделі шығармашылық идеяларды білдіру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтерін және өнердің суреттеу құралдарын негіздеп анықтау, таңдау және қолдану	8.2.1.1 күрделі шығармашылық идеяларды білдіру үшін өнердің суреттеу құралдарын өз бетінше анықтау, таңдау және қолдану	9.2.1.1 күрделі шығармашылық идеяларды білдіру үшін өнердің суреттеу құралдарын өз бетінше анықтау, таңдау және қолдану
2.2 Құралдар мен жабдықтар	5.2.2.1 құрастырымды, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін қол құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау және қолдану; 5.2.2.2 ағаш және темір өңдеу	6.2.2.1 құрастырымды, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін пайдаланатын қол электрлік құралдарының қозғалысты беру механизмдері мен құрылысын анықтау және сипаттау	7.2.2.1 заманауи технологиялық машиналардың құрылысын және жұмыс істеу принципін сипаттау және олармен құрастырымды, табиғи, жасанды заттарды өңдеу бойынша жұмыстар орындау	8.2.2.1 заманауи технологиялық машиналарда құрастырымды материалдарды өңдеу бойынша күрделі операцияларды орындау	9.2.2.1 заманауи технологиялық машиналарда құрастырымды материалдарды өңдеу бойынша күрделі операцияларды орындау

	білдегінің қолданылуы мен құрылысын түсіндіру				турал түсіні
	5.2.2.3 тігін машинасының құрылысын, жіп өткізуді сипаттау және білу, машина тігістерін орындау;	6.2.2.2 тігін машинасын қалыпты күйге келтіруді білу және орындау;	7.2.2.2 тігін машинасы жұмысындағы ақауларды анықтау және жөндеу;	8.2.2.2 2 тігін машинасына қажетті құрылғыларды (түймелікті өңдеу, сыдырманы қондырып тігу) таңдау және қолдану	9.2.2.3 құрал білу және тігін машинасы қолдану
	5.2.2.4 тігін бұйымдарын ылғалды-жылумен өңдеуге арналған жабдықтарды білу, сипаттау және қолдану	6.2.2.3 тігін бұйымдарын ылғалды жылумен өңдеу режим дерін білу, сипаттау және оларды тәжірибеде қолдану	7.2.2.3 тігін бұйымдарын ылғалды-жылумен өңдеу барысында қолданылатын құралдарды анықтау, таңдау, қолдану		9.2.2.4 машина күрделі операцияларды (аппликация кесте және
2.3 Жасау технологиясы	5.2.3.1 өлшем мен белгілеу негізінде орындалған бұйым дайын дау үшін материалдарды қол құралдарымен өңдеу;	6.2.3.1 орындалған өлшем мен белгілеу негізінде бұйым дайынау үшін материалдары электрлік қол құралдарымен өңдеу;	7.2.3.1 бұйымдардың функционалдық және эстетикалық сапасын арттыру үшін материалдарды механикалық өңдеу және бұйымды безендіру;	8.2.3.1 түрлі құрал-жабдықтарды қолдана отырып, материалдарды өңдеу мен безендіру әдістерін анықтау, пайдалану;	9.2.3.1 дайын барыс материалдарымен өңдеу безендіру ұтымды анықтау және
	5.2.3.2 түрлі материал-дардан (тоқыма, конструкциялық, табиғи және жасанды) қарапайым бұйым дайындау	6.2.3.2 ажырайтын және ажырамайтын біріктіру әдістерін қолданып, бірнеше бөлшектерден тұратын бұйым жасау	7.2.3.2 технологиялық құжаттар бойынша реттілікті және дәлдікті сақтай отырып, күрделі бұйымдар жасау	8.2.3.2 өз бетінше дайындаған технологиялық құжатпен күрделі бұйым жасау	9.2.3.2 және әртүрлі техникалық конструкциялармен және материалдармен қолдану бірегей
	5.2.3.3 шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін	6.2.3.3 шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақтың ұлттық мәдениет	7.2.3.3 шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақтың ұлттық мәдениет	8.2.3.3 шығармашылық жұмыс тар мен бұйымдар жасау барысында қазақтың ұлттық мәдениет	9.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдары барысында қазақтың мәдениет

	пайдалану	элементтерін пайдалану	элементтерін пайдалану	элементтерін пайдалану	элементтерін пайдалану
	5.2.3.4 тоқыма бұйымдарын пішу және сыру тігісін қолдану арқылы қол құралдары мен тігін машинасында өңдеу;	6.2.3.4 тігін машинасы және қол құралдарымен бүктемелі тігіс, сырып тігу тігісі түрлерін қолдана отырып, тоқыма материалдарын пішу және өңдеу; 6.2.3.5 әр түрлі конструкциялар мен материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолдана отырып, бір өнім орындау	7.2.3.4 әртүрлі конструкциялық, заманауи тоқыма және сәндеу материалдарын қолдана отырып, тігін машинасында технологиялық талапқа сәйкес бұйым жасау	8.2.3.4 қол мен тігін құрал-жабдықтарын және олардың құрылғыларын қолдана отырып, тоқыма материалдарын өңдеу мен сәндеудің тиімді әдістерін анықтау және қолдану;	
2.4 Тамақтану мәдениеті	5.2.4.1 дұрыс және тиімді тамақтану ережелерін зерделеу және сипаттау; 5.2.4.2 дұрыс және тиімді тамақтану ас мәзірін құрастыру; 5.2.4.3 тағам әзірлеуге арналған құралдар мен жабдықтарды зерделеу және олардың мүмкіншілігін анықтау; 5.2.4.4 салқын тағамдар мен сусындарды әзірлеу технологиясын білу және қолдану	6.2.4.1 қоғамдық тамақтану орындарында, қазақ халқы мен әлем халықтарының мәдениетіндегі дастарқан басында өзін-өзі ұстау ережелерін салыстыру және сипаттау; 6.2.4.2 әртүрлі іс-шараға арналған дастарқанды безендірудегі білімдері мен тәжірбиелік дағдыларын көрсету; 6.2.4.3 жылдам орындалатын тағамдар мен десерт дайын дау технологияларын білу және қолдану; 6.2.4.4 әртүрлі тағамдарды	7.2.4.1 әлем халықтарының тағамдары мен әлемге әйгілі аспазшылардың тағамдарындағы ерекшеліктерді сипаттап, салыстыру; 7.2.4.2 әлем халықтарының және ұлттық тағамдардың жасалу технологияларын зерделеу және қолдану; 7.2.4.3 әртүрлі тағамдар дайындауда қолданатын қажетті құрал-жабдықтарды, өнімдерді таңдауда өз бетінше нақты шешім қабылдай алу		

		дайындау үшін азық-түліктер, құрал-саймандар мен керек-жарақтарын анықтау және таңдау			
2.5 Үй мәдениеті	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығы мен жеміс-көкөніс түрлерінің негізгі бағыттарын зерделеу және сипаттау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылығында көктемгі жұмыстар жүргізу	6.2.5.1 сәндік гүл түрлерін өсіру технологиясын зерттеу және сипаттау; 6.2.5.2 сәндік бақша мен гүл өсіру шаруашылығында көктемгі жұмыстар орындау	7.2.5.1 интерьер безендіру үшін әртүрлі өсімдіктердің эстетикалық қасиеттерін сипаттау, қолдану және бағалау	8.2.5.1 ауыл шаруашылық өндірісінің дамуындағы әдіс-тәсілдерді талқылау және бағалау; 8.2.5.2 медицинадағы, фитотерапия мен косметикадағы өсімдіктердің ролін зерделеу, талқылау және бағалау	9.2.5.1 дизайн элементтері, заманауи стильдер мен сипаттар
	5.2.5.3 қол құралдарын пайдаланып, ақауларды жою бойынша интерьерді ұйымдастырудың тәжірибелік жұмыстары мен қарапайым жөндеу операцияларын орындау	6.2.5.3 қол құрал-саймандарды пайдаланып, ақауларды жою бойынша жөндеу операциялары мен интерьерді ұйымдастырудың тәжірибелік жұмыстарын орындау	7.2.5.2 интерьерді ұйымдастыру бойынша тәжірибелік жұмыстар орындау барысында жарықтандыруға, желдеткіш және жылу жүйесіне қойылатын нормаларды сақтау және қарастыру	8.2.5.3 тұрмыста жөндеу жұмыстарын жүргізу барысында ақауларды жоюдың тиімді тәсілдерін табу; 8.2.5.4 тұрмыста жөндеу жұмыстарын жүргізу барысында заманауи материалдар мен құрал-жабдықтарды зерделеу, таңдау және қолдану	9.2.5.2 безендіру жоспары, ұйымдастыру бойынша тәжірибелік жұмыстар үшін салалық білім
	5.2.5.4 қарапайым электротехникалық арматура мен электромонтажды құралдарды атау мен олардың қолданылуын түсіндіру	6.2.5.4 қарапайым электр тізбектерінің есебін жүргізу және ажырата білу, орындау	7.2.5.3 электротехникалық арматуралар мен тұрмыстық құралдардың қарапайым жөндеу жұмыстарын жүргізу	8.2.5.5 тұрмыстық техника мен электр жабдықтарының эстетикалық, эргономикалық және эксплуатациялық сапаларын салыстыру және бағалау	9.2.5.3 функциялар, эргономика және талаптар, отырыстық терьерия, жарықтандыру, ұйымдастыру бойынша ғарма

					шеші
	5.2.5.5 тұрақты тоқ көздерін пайдалану арқылы қарапайым бұйым құрастыру	6.2.5.5 қарапайым сызба бойынша электр тізбектерін орындау және жинау	7.2.5.4 есептеулер орындау үшін бақылау-өлшегіш аспаптарын таңдау және қолдану		
2.6 Техника қауіпсіздігі мен еңбек гигиенасының ережелерін сақтау	5.2.6.1 техника қауіпсіздігін сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 5.2.6.2 қол құралдарымен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасының ережелерін білу (жұмыс орнын, құралдарды ұйымдастыру және тазалау, арнайы киімде жұмыс істеу)	6.2.6.1 техника қауіпсіздігін сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 6.2.6.2 қол электрлі құралдары және жабдықтарымен қауіпсіз жұмыс жасау тәсілдерін, еңбек гигиенасы ережелерін білу және түсіндіру	7.2.6.1 техника қауіпсіздігін сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 7.2.6.2 заманауи технологиялық машиналармен қауіпсіз жұмыс жасау жолдарын білу және түсіндіру	8.2.6.1 техника қауіпсіздігін сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 8.2.6.2 құрал-жабдықтармен қауіпсіз жұмыс істеу туралы ескертпе парағын құру	9.2.6.1 техника қауіпсіздігін сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 9.2.6.2 заманауи технологиялық машиналармен қауіпсіз жұмыс жасау жолдарын білу және түсіндіру

3) "Презентациялау, талдау және шығармашылық жұмыстарды бағалау" бөлімі:

Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстардың таныстырылымы	5.3.1.1 сыныпқа дайын жұмысты таныстыру	6.3.1.1 мектеп аудиториясы алдында өзінің дайын жұмыстарын таныстыру (көрме)	7.3.1.1 ауқымды аудитория алдында дайын болған өз жұмыстарын таныстыру (көрме, сән көрсетілімі)	8.3.1.1 онлайн платформадағы ауқымды аудитория алдында дайын жұмыстарды қорғау және оны ұсыну	9.3.1.1 мектеп аудиториясы алдында өзінің дайын жұмыстарын таныстыру (көрме, сән көрсетілімі)
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	5.3.2.1 пәндік терминологияны қолданып өзінің және өзгелердің жұмыстарын да берілген идеялар мен тақырыптарды	6.3.2.1 пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы идеялары мен	7.3.2.1 пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы идеялар мен	8.3.2.1 пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы идеялары мен тақырыптарды	9.3.2.1 пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы идеялары мен тақырыптарды

	сипаттау	тақырып тарды салыстыру	тақырып тарды талқылау және бағалау	талдау мен бағалау жүргізу үшін критерийлерді қолдану	
3.3 Әдіс-тәсілдерді талдау және бағалау	5.3.3.1 пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы қолданылған әдіс- тәсілдерді сипаттау	6.3.3.1 пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы қолданылған әдіс- тәсілдерді салыстыру	7.3.3.1 пәндік терминологияны пайдалана отырып, басқалардың және өз жұмыстарындағы әдіс-тәсілдері мен техникаларды талқылау және бағалау	8.3.3.1 жасалған өнімнің сапасын қолданылған әдіс- тәсілдерін бағалау және талдау үшін критерийлерді қолдану	9.3.3.1 сапасы өнімнің көрінісін анықтау факторлар және
3.4 Жұмысты жетілдіру және бейімдеу	5.3.4.1 өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және бейімдеу бойынша конструктивті пікірлер, ұсыныстар білдіру	6.3.4.1 өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялау бойынша сындарлы пікір мен негізделген ұсыныстарды қабылдау	7.3.4.1 өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялауда қолданылған идеяларды салыстыруда негізделген сыни ұсыныстар жасау	8.3.4.1 өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру мен бейімдеуде қолданылған идеяларды талдауда және бағалау да негізделген сыни ұсыныстар жасау	9.3.4.1 өзгелер жұмыстары мақсатын анықтау негізделген өзіндік

19. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған "Көркем еңбек" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

20. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің

5-9-сыныптарына арналған

"Көркем еңбек" оқу пәнінен

үлгілік оқу бағдарламасының

қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған "Көркем еңбек" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

5-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алу тиісті
1-тоқсан		
Визуалды өнер	Бейнелеу өнерінің көркем құралдары. Классикалық өнердің үздік туындылары. Қазақстан суретшілерінің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.1.2.1 әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшелігі және зерделеу
		5.1.3.1 шығармашылық идеялар мен дамыту үшін ақпарат қолдану жұмыс істеу (ақпараттық-коммуникацияны қолдану арқы)
		5.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өзінің және өзгелерінің (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарында берілген идеяны тақырыптарды сипаттау
	Натюрморт өнері. Ұлттық сәндік натюрморт	5.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өзінің және өзгелерінің жұмыстарындағы қолданылатын тәсілдерді (техникасы) сипаттау
		5.1.5.2 шығармашылық идеялар асыру үшін нобайлар орындау
		5.1.6.4 таңдаған тәсілдерінің ескере отырып, көркемөнер материалдарын, техникаларын және эксперимент жүргізу
	Пейзаж. Табиғатпен үйлесім. Әуе перспективасы	5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдері үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану
		5.2.3.4 шығармашылық жұмыс бұйымдар дайындау үдерісінде ұлттық мәдениет элементтерін
		5.1.1.1 қоршаған ортаның визуалды сипаттамасын зерделеу және (композиция, түс, пішін, фактура теңдік)
		5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдері үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем

		тәсілдерін қолдану
	Индустиалды пейзаж. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива	5.1.1.1 қоршаған ортаның визуальды сипаттамасын зерделеу және таныстыру (композиция, түс, пішін, фактура, көлем, тәңдік) 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуальды элементтері мен өнердің көркемдік тәсілдерін қолдану
	Пластикалық пішіндер өнері. Мүсін	5.1.1.1 қоршаған ортаның визуальды сипаттамасын зерделеу және таныстыру (композиция, түс, пішін, фактура, көлем, тәңдік) 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуальды элементтері мен өнердің көркемдік тәсілдерін қолдану 5.3.3.1 пәндік терминологияны меңгеріп отырып, өзінің және өзгелерінің жұмыстарындағы қолданылатын тәсілдерді (техникасы) сипаттау
	Шығармашылық жұмыс. Көрме ұйымдастыру	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орындау 5.1.6.4 таңдаған тәсілдерінің ескере отырып, көркемөнер материалдарын, техникаларын және эксперимент жүргізу 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуальды элементтері мен өнердің көркемдік тәсілдерін қолдану. 5.3.1.1 бүкіл сыныпқа дайындау таныстыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақстанның сәндік-қолданбалы өнері	5.1.2.1 әлем және қазақ ұлт мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін және зерделеу;

		5.1.3.1 шығармашылық идеяны дамыту үшін ақпарат қолданып жұмыс істеу
	Көркем кестелеу. Кесте түрлері. Материалдар және құрал-жабдықтармен танысу.	5.1.2.1 әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін және зерделеу; 5.1.6.3 тоқыма материалдарды бұйымдардың жіктелуін білу
	Өру өнері. Өру түрлері. Материалдар және құрал-жабдықтармен танысу	5.1.2.1 әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін және зерделеу; 5.1.6.2 заманауи және дәстүрлі материалдарды білу, оларды мен қолданылуын анықтау
	Тәжірибе жұмысы оқушының таңдауы бойынша (Көркем кестелеу/өру). Идеяны талқылау және дамыту. Нобай дайындау	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орындау; 5.1.4.1 шығармашылық жұмыс кезеңдерін анықтай отырып дайындау;
	Көркем кестелеу/Бұйымды өруді орындау.	5.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, конструктор, табиғи және жасанды) материалдар қарапайым бұйым дайындау
		5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар дайындау үдерісін ұлттық мәдениет элементтерімен
3-тоқсан	Көрме ұйымдастыру	5.2.6.1 техника қауіпсіздігін сақтап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
		5.3.1.1 бүкіл сыныпқа дайын жұмыстарды таныстыру. 5.3.3.1 пәндік терминологияны меңгеріп отырып, өзінің және өзгелерінің жұмыстарындағы қолданылатын тәсілдерді сипаттау

Дизайн және технология (Конструкциялық материалдарды өңдеу)	Конструкциялық материалдар. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.1 конструкциялық, таб жасанды материалдардың қасиеттері мен құрылысын ұқсастықтары мен айырмаларын анықтай отырып зерделеу
	Конструкциялық материалдарды өңдеуге арналған қол аспаптары мен құрал-жабдықтар	5.2.2.2 ағаш/темір өңдеу шеңберінде қолданылуы мен құрылғы
		5.2.2.1 конструкциялық, таб жасанды материалдарды өңдеуге арналған қол аспаптары мен құрал-жабдықтарын анықтау, сипаттау және қолдану;
		5.2.6.2 қол аспаптарымен жұмыс жасау қауіпсіз тәсілдерін, еңбек нормативтерін білу (жұмыс орнында құралдарды ұйымдастыру және арнайы киімде жұмыс істеу)
	Көркемдеп аралау. Идеялар ойластыру. Материалды таңдау және дайындау	5.1.5.1 өзгенің тәжірибесіне негізделген композицияның негізгі заңдарын ескере отырып, қарапайым дизайнның дайындау бойынша тапсырмаларды орындау;
		5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орындау;
		5.1.4.1 шығармашылық жұмыстың кезеңдерін анықтай отырып дайындау;
	Бұйымды көркемдеп аралау	5.2.3.1 өлшем мен белгілеу орындалған бұйым дайындау материалдарды қол құралдармен өңдеу
		5.2.3.2 түрлі конструкциялық жасанды материалдардан бұйым дайындау
		5.2.6.1 техника қауіпсіздігін қамтамасыз етіп отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Сымнан және жұқа жалпақ металдан бұйымдарды модельдеу. Нобайлар дайындау (шынжыр, бас қатырғыш, жануарлардың пішіндері). Материал таңдау. Құралдар-жабдықтар	5.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар орындау;

	Сымнан және жұқа жалпақ металдан бұйым дайындау.	5.2.3.1 өлшем мен белгілеу бұйым дайындау үшін мате қол құралдарымен өңдеу; 5.2.3.2 түрлі конструкцияль жасанды материалдардан бұйым дайындау 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын сезін демонстрациялай отырып, мен құралдарды қолдану
	Түрлі материалдарды қолданып, қарапайым бұйымдарды (ұрмалы және соқпалы аспаптар) жобалау	5.1.5.1 өзгенің тәжірибесіне және композицияның негіз заңдылықтарын ескеріп, қ нысандардың дизайнын д бойынша тапсырмаларды 5.1.5.2 шығармашылық иде асыру үшін нобайлар орын,
	Қарапайым бұйым дайындау (ұрмалы және соқпалы аспаптар және т.б.)	5.2.3.1 өлшем мен белгілеу бұйым дайындау үшін мате қол құралдарымен өңдеу; 5.2.3.2 түрлі конструкцияль жасанды материалдардан бұйым дайындау 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасы отырып, материалдар мен қолдану 5.3.4.1 өзінің және өзгелерд жетілдіру және бейімдеу бо конструктивті пікірлер қабы ұсыныс жасау.
	Жұмыстардың көрмесі	5.3.1.1 бүкіл сыныпқа дайы таныстыру
Дизайн және технология (Тоқыма материалдарды өңдеу)	Тоқыма материалдардың жіктемесі мен сипаттамалары. Материалдардың түрлері мен ерекшелігін зерттеу	5.1.6.3 тоқыма материалдар бұйымдарының классифи сипаттау және білу
	Тоқыма материалдарды өңдеуге арналған құрал-жабдықтар мен құрылғылар	5.2.2.3 тігін машинасының сабақтауды білу және сипа тігістерін орындау;

		5.2.2.4 тігін бұйымдарын ылғал жылумен (үтік) өңдеуге арналған жабдықтарды білу, сипаттау және қолдану; 5.2.6.2 қол құралдарымен және қауіпсіз тәсілдерін, еңбек нормаларын, ережелерін білу (жұмыс орындарына құралдарды ұйымдастыру және арнайы киімде жұмыс істеу);
	Тігін бұйымдарының жіктелуі. Идеядан өнімге (тігін бұйымдары)	5.1.6.3 тоқыма материалдарының жіктелуін білу және сипаттау
	Дизайн, киімді макеттеу (қағаз, тоқыма және т.б. материалдар). Костюм құрастыру (шағын сәнмүсінге немесе қуыршаққа)	5.1.5.1 өзгенің тәжірибесіне негізделген композицияның негізгі заңдарын ескере отырып, қарапайым дизайнның дайындау бойынша тапсырмаларды орындау; 5.2.3.4 тоқыма бұйымдарының сырып тігу тігісін қолдану және құралдарымен, тігін машинасымен дайындау; 5.2.3.2 түрлі материалдарды (табиғи және жасанды) қарапайым әдістермен дайындау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен және отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Тоқыма мозаика техникасымен жасалған тігін бұйымдарының дизайны (құрақ, пэчворк, квилт). Идеяларды ойластыру. Нобай. Материалды таңдау және дайындау. Жұмысты орындау реттілігі	5.1.5.1 өзгенің тәжірибесіне негізделген және композицияның негізгі заңдылықтарын ескеріп, қарапайым нысандардың дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау; 5.1.4.1 шығамашылық жұмысты кезеңдерін анықтай отырып дайындау
	Бұйым дайындау. Бұйымды сәндеу	5.2.3.4 тоқыма бұйымдарының сырып тігу тігісін қолдану және құралдарымен, тігін машинасымен дайындау; 5.2.3.2 түрлі материалдарды (табиғи және жасанды) қарапайым әдістермен дайындау;

		5.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар дайындау үдерісін ұлттық мәдениет элементтерімен байлау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасын отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Жұмысты таныстыру	5.3.1.1 бүкіл сыныпқа дайын таныстыру
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Ас мәзірін әзірлеу	5.2.4.1 дұрыс және тиімді тамақтану ережелерін сипаттау және түсіндіру; 5.2.4.2 дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құрастыру; 5.1.3.1 шығармашылық идеялар мен дамыту үшін ақпарат көздерін жұмыс істеу (оның ішінде ақпарат коммуникативтік технологиялары арқылы)
	Асхананың жабдықталуы. Тағам әзірлеуге арналған құралдар-жабдықтар, аспаптар мен ыдыс-аяқтар. Тағам дайындауға арналған құрал-жабдықтардың мүмкіндіктерін зерттеу	5.2.4.3 тағам әзірлеуге арналған құралдар мен жабдықтарды зерделеу және олардың мүмкіншілігін анықтау; 5.2.6.1 техника қауіпсіздігін отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 5.2.6.2 қол құралдарымен жұмыс істеу қауіпсіз тәсілдерін, еңбек ережелерін білу (жұмыс орындарына құралдарды ұйымдастыру және арнайы киімде жұмыс істеу);
	Бутербродтар мен сусындарды әзірлеу технологиясы	5.1.3.1 шығармашылық идеялар мен дамыту үшін ақпарат көздерін жұмыс істеу; 5.2.4.4 суық тағамдар мен сусындар дайындау технологиясын білу және қолдану
	Жемістер мен көкөністерден салат әзірлеу технологиясы	5.2.4.4 салқын тағамдар мен сусындар әзірлеу технологиясын білу

		5.3.4.1 өзінің және өзгелерді жетілдіру және адаптациялау конструктивті пікірлер, ұсыныстар білдіру
Үй мәдениеті	Электртехникалық арматура	5.2.5.4 қарапайым электротехникалық арматура мен электромонтаж құралдарды атау мен олардың қолданылуын түсіндіру; 5.2.5.5 тұрақты тоқ көздерін пайдалану арқылы қарапайым бұйымдарды жасау
	Тұрмыстағы жөндеу жұмыстары	5.2.5.3 қол құралдарын пайдалану ақауларды жою бойынша икемді ұйымдастырудың тәжірибесін мен қарапайым жөндеу операцияларын орындау
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығының көкөніс түрлерінің негізгі бағыттарын зерделеу және сипаттау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылығындағы жұмыстар жүргізу (топырақ, су, зиянкес жәндіктерден қорғау, отырғызу); 5.2.6.1 техника қауіпсіздігін сақтау отырып, материалдар мен құралдарды қолдану

2) 6-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алу тиісті
1-тоқсан		
Визуалды өнер	Портрет жанры. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1 шығармашылық идеяны асыру мақсатында ақпаратты бетінше таңдап, қолдану; 6.1.2.1 әлем және қазақ ұлт мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшелігі білімі мен түсінігін көрсету
	Сызықты портрет. Графика. Орындалу техникасы. Дәстүрлі емес	6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды

	материалдардан портрет жасау (сымнан т.б материалдардан орындалған портрет)	элементтері мен өнердің көрсету тәсілдерін анықтау, таңдау
		6.1.6.4 материалдардың қасиеттерін білімін және тәжірибелік жұмыс дағдыларын көрсете отырып, көркемдік материалдарды эксперимент жасау;
		6.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды білу, қолдану мен пайдаланудың тиімді жолдарын (немесе әдістерін) анықтау
	Портреттегі түс. Орындалу техникасы	6.1.1.1 өзінің және басқа оқырмандар тәжірибесіне сүйене отырып, орта нысандарының визуалды сипаттамаларын (композиция, фактура, тепе-теңдік) түсінуді көрсету;
		6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдері үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көрсету тәсілдерін анықтау, таңдау
	Заманауи портрет. Фотоөнер. Фотокамерамен тәжірибе	6.3.2.1 пәндік терминологияны біліп отырып, өзінің және өзгелерінің (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарындағы идеялар тақырыптарды салыстыру
		6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдері үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көрсету тәсілдерін анықтау, таңдау
	Анимация. Қозғалатын элементтер (ермексазды анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар)	6.1.2.1 әлем және қазақ ұлт мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін білімі мен түсінігін көрсету
	Сценарий дайындау. Кейіпкерлер мен декорациялар жасау. Көркем өнер идеяларын іске асыру. Дыбыс қосу	6.1.4.1 уақыт пен басқа да оқиғалар ескере отырып, іс-әрекеттің анықтау және жоспарлау 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдері үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көрсету тәсілдерін анықтау, таңдау

		6.3.4.1 өзінің және өзгелерді таныту, жетілдіру және адаптациялау, сындарлы пікір мен негізді ұсыныстарды қабылдау
	Жұмысты таныстыру.	6.3.1.1 мектеп аудиториясына дайын жұмыстарын таныстыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу	6.1.2.1 әлемдік және қазақ мәдениетіндегі дизайн, қолөнер туындыларының ерекшелігі мен білімін көрсету
	Зергер шеберінің қолданатын материалдары мен құрал-жабдықтары	6.1.6.1 материалдардың физикалық технологиялық және механикалық қасиеттерін және олардың анықтау және сипаттау
	Тоқу өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқыма бізбен тоқу.	6.1.2.1 әлем және қазақ ұлт мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшелігі мен білімін көрсету;
	Тоқу тәсілдері мен техникалары. Материалдар мен құрал-жабдықтар	6.1.6.3 тоқыма материалдардың бұйымдарының қасиеттері мен фактурасын анықтау және
	Тәжірибе жұмысы оқушылардың таңдауы бойынша (зергерлік өнер/ тоқу өнері)	6.1.5.1 композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, оқушылардың дизайны бойынша тапсырмалар орындау;
	Бұйым нобайын дайындау. Материал мен құрал-жабдықтарды таңдау	6.1.5.2 шығармашылық идеяны асыру үшін нобайлар, техникалар мен сызбалар орындау;
	Зергерлік бұйым/ілмек/тоқыма бізбен тоқылған әртүрлі бұйым дайындау. Бұйымды сәндеу	6.1.4.2 материалдық шығын (сандық көрсеткіштер) 6.1.6.4 материалдардың қасиеттері мен білімін және тәжірибелік жұмыс дағдыларын көрсете отырып, көркемдік материалдарды эксперимент жасау; 6.2.3.3 шығармашылық жұмыс бұйымдар жасау барысында мәдениет элементтерін қолдану

		6.2.6.1 қауіпсіздік техникасымен жұмыс отырып, материалдар мен қолдану;
	Жұмысты таныстыру. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1 мектеп аудиториясында жұмыстарын таныстыру; 6.3.4.1 өзінің және өзгелерді жетілдіру және адаптациялауындағы сындарлы пікір мен негізделген ұсыныстарды қабылдау
3-тоқсан		
Дизайн және технология (Конструкциялық материалдарды өңдеу)	Электрлі қол құралдары мен-жабдықтары. Тәжірибе жұмысы	6.2.2.1 табиғи, жасанды және материалдарды өңдеу үшін қозғалысты беру механизмдерін, электрлік құралдардың құрылымын анықтайды және сипаттайды; 6.2.6.2 электрлі қол құралдары мен жабдықтарымен қауіпсіз жұмыс тәсілдерін, еңбек гигиенасын білу және түсіндіру
	Робот дайындау. Роботтардың түрлері және пайда болу тарихы.	6.1.3.1 шығармашылық идеяны асыру мақсатында ақпаратты бітініп, бетінше таңдап, қолдану; 6.3.3.1 пәндік терминологиямен жұмыс отырып, өзінің және өзгелерді (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарындағы қолданылатын тәсілдерді (техникасы) салыстыру
	Роботты жобалау. Нобай. Материалдарды іріктеу.	6.1.5.1 өзінің тәжірибесі мен сүйеніп, композицияның негізін заңдылықтарын сақтай отырып, нысандардың дизайны бойынша тапсырмалар орындау; 6.1.4.1 уақыт пен басқа да сипат ескере отырып, іс-әрекеттің анықтау және жоспарлау; 6.1.6.1 конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардың технологиялық пен механикалық қасиеттерін және олардың анықтау және сипаттау

	Робот құрастыру. Робот бөлшектерінің жылжымалы механизмін құру бойынша эксперимент жасау	6.2.3.1 орындалған өлшем м... негізінде бұйым дайындау материалдарды электрлік к... құралдарымен өңдеу;
		6.2.3.2 ажырайтын және аж... біріктіру әдістерін қолданы... бөлшектерден тұратын бұй...
		6.2.6.1 қауіпсіздік техникас... отырып, материалдар мен... қолдану
	Көлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәлімет.	6.1.3.1 шығармашылық иде... асыру мақсатында ақпара... бетінше таңдап, қолдану
	Көлік құралы моделін дайындау. Нобай. Материалдарды іріктеу	6.1.5.1 өзінің тәжірибесі мен... сүйеніп, композицияның н... заңдылықтарын сақтай от... нысандардың дизайны бой... тапсырмалар орындау
		6.1.4.2 материалдық шығын... (сандық көрсеткіштер)
Дизайн және технология (Тоқыма материалдарды өңдеу)	Көлік құралын жасау. Модельдің жеке бөліктерін дайындау. Модельді құрастыру, безендіру	6.2.3.1 орындалған өлшем м... негізінде бұйым дайындау материалдарды электрлік к... құралдарымен өңдеу;
		6.2.3.2 ажырайтын және аж... біріктіру әдістерін қолданы... бөлшектерден тұратын бұй...
	Жұмыстың таныстырылымы. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1 мектеп аудиториясы... дайын жұмыстарын таныс...
	Тоқыма материалдарынан бұйым дайындау (авторлық қуыршақ, дамытатын ойыншықтар). Идеялар ойластыру. Нобай	6.1.5.1 өзінің тәжірибесі мен... сүйеніп, композицияның н... заңдылықтарын сақтай от... нысандардың дизайны бой... тапсырмалар орындау;
	Түстері мен фактурасы әртүрлі тоқыма материалдарын зерттеу. Материалдар мен	6.1.5.2 шығармашылық иде... асыру үшін нобайлар, техни... мен сызбалар орындау
		6.1.6.3 тоқыма материалдар... бұйымдарының қасиеттері

	құрал-жабдықтарды таңдау және дайындау	фактурасын анықтау және 6.1.6.2 бірқатар заманауи және емес материалдарды білу, мен пайдаланудың тиімді және (немесе әдістерін) анықтау 6.2.2.1 тігін машинасын қал келтіруді білу және орындау
	Бұйым дайындау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді біріктіру және бұйымды безендіру	6.2.2.2 тігін бұйымдарын ыл жылулық өңдеу режимдері және оларды тәжірибеде қ 6.2.3.4 тігін машинасы және құралдарымен бүктемелі тігін тігіс түрлерін қолдана отырып материалдарын пішу және 6.2.3.5 әртүрлі конструкция материалдарды (тоқыма, т жасанды) қолдана отырып орындау; 6.2.6.2 қол электрлі құралд жабдықтарымен қауіпсіз ж тәсілдерін, еңбек гигиенасын білу және түсіндіру
	Үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, асханалық бұйымдар). Идеялар ойластыру. Нобай дайындау. Материал таңдау және дайындау. Жұмысты орындау реттілігі	6.1.5.1 өзінің тәжірибесі мен сүйеніп, композицияның н заңдылықтарын сақтай отырып нысандардың дизайны бой тапсырмалар орындау; 6.1.5.2 шығармашылық идея асыру үшін нобайлар, техни мен сызбалар орындау; 6.1.4.1 уақыт пен басқа да ескере отырып, іс-әрекеттің анықтау және жоспарлау; 6.1.4.2 материалдық шығын (сандық көрсеткіштер)
	Бұйым дайындау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді біріктіру және бұйымды өңдеу. Бұйымды сәндеу.	6.2.2.2 тігін бұйымдарын ыл жылумен өңдеу режимдері және оларды тәжірибеде қ

		6.2.3.4 тігін машинасы және құралдарымен бүктемелі тігіндік түрлерін қолдана отырып материалдарын пішу және 6.2.3.5 әртүрлі конструкция материалдарды (тоқыма, тағам жасанды) қолдана отырып орындау; 6.2.6.2 қол электрлі құралдар жабдықтарымен қауіпсіз жасау тәсілдерін, еңбек гигиенасын білу және түсіндіру
	Жұмыстың таныстырылымы. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1 мектеп аудиториясында дайын жұмыстарын таныстыру 6.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өзінің және өзгелерінің (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарындағы қолданылатын тәсілдерді (техникасы) салыстыру
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақ халқы мен түрлі халықтардың мәдениетінде және де қоғамдық тамақтану орындарындағы дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелері	6.2.4.1 қоғамдық тамақтану орындарында қазақ халқы мен әлем халықтарының мәдениетіндегі дастарқан басындағы өзін-өзі ұстау ережелерін салыстырып сипаттау; 6.2.4.2 әртүрлі іс-шараға арнап дастарқанды безендірудегі тәжірбиелік дағдыларын көрсету
Үй мәдениеті	Жартылай дайын өнімдерден тағамдар әзірлеу технологиясы	6.2.4.3 жылдам орындалатын тағамдар мен десерт дайындау технологиясын білу және қолдану; 6.2.4.4 әртүрлі тағамдарды, азық-түліктер, құрал-жабдықтар керек-жарақтарын анықтау
	Тағамдарды жылдам әзірлеу технологиясы	6.2.4.3 жылдам орындалатын тағамдар мен десерт дайындау технологиясын білу және қолдану; 6.2.4.4 әртүрлі тағамдарды, азық-түліктер, құрал-жабдықтар керек-жарақтарын анықтау

	Десерт әзірлеу технологиясы	6.2.4.3 жылдам орындалатын десерт дайындау технологиясын білу және қолдану; 6.2.4.4 әртүрлі тағамдарды, азық-түліктер, құрал-жабдықтардың керек-жарақтарын анықтау; 6.3.1.1 мектеп аудиториясында дайын жұмыстарын таныстыру
	Электр тізбектері	6.2.5.4 қарапайым электр тізбегін жүргізу және ажырату 6.2.5.5 қарапайым сызба бойынша тізбектерін орындау және жерлеу
	Тұрмыстағы жөндеу жұмыстарында қол құралдарын қолдану	6.2.5.3 қол құралдарын қолдану, ақауларды жою бойынша жөндеу операциялары мен интерьерде ұйымдастырудың тәжірибесін жұмыстарын орындау 6.2.6.1 техника қауіпсіздігін сақтап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Сәндік гүлдер түрлері. Гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	6.2.5.1 сәндік гүлдер түрлерін өсіру технологиясын зерттеу және қолдану 6.2.5.2 сәндік бақ өсіру мен шаруашылығында көктемгі жұмыстар (топырақты өңдеу, зиянкестерді қорғау, егу мен отырғызу) жасау

7-сынып

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алу тиісті
1-тоқсан		
Визуалды өнер	Өнердегі заманауи техника және ғылыми жетістіктер. Табиғаттағы микросуреттер.	7.1.1.1 қоршаған орта элементтерін визуалды сипаттамасын (көлем, түс, пішін, фактура, пропорция) түсіндіру
		7.2.1.1 күрделі шығармашылық еңбектер мен сезімдерін білдіру үшін қолданатын құралдары мен әртүрлі техникаларды

		таңдалған қасиеттері мен т визуалды элементтерді та негізделген түрде анықтау
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, инсталляция). Өздігінен ізденіс зерттеулері	7.3.2.1 пәндік терминология отырып, өзінің және өзгеле (суретшілер, қолөнершілер жұмыстарындағы идеялар тақырыптарды талқылау ж
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.3.3.1 пәндік терминология отырып, басқалардың (сур қолөнершілер, дизайнерле жұмыстарындағы әдіс- тәс техникаларды талқылау жа
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеу негізіндегі тәжірибе жұмысы. (2D немесе 3D форматта)	7.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер, қолөнер мен туындыларының ерекшелі бетінше зерделеу және сип 7.1.3.1 шығармашылық жұ идеяларын іске асыру мақ ақпарат көздерінің ең тиім, отырып, қолдану
	Жұмыстарды таныстыру және көрме ұйымдастыру	7.1.6.4 шығармашылық жұ үшін әртүрлі (заманауи) тех мен өнер материалдарын а және біріктіру; 7.1.6.2 бірқат және дәстүрлі емес матери оларды өңдеу, пайдалану ж үйлестірудің тиімді жолдар әдістерін) анықтау 7.2.1.1 күрделі шығармашы мен сезімдерін білдіру үшін құралдары мен әртүрлі тех таңдалған қасиеттері мен т визуалды элементтерді та негізделген түрде анықтау 7.3.1.1 ауқымды аудитория дайын болған өз жұмыстар (көрме, сән көрсетілімі)
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Пирография өнерімен танысу. Көркем күйдірудің тәсілдері мен техникасы (өздігінен ізденіс зерттеулері)	7.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер, қолөнер мен туындыларының ерекшелі

		бетінше зерделеу және сип 7.1.3.1 шығармашылық жұ идеяларын жүзеге асыру м түрлі ақпарат көздерінің ен таңдай отырып, қолдану
	Көркем өрнек салу (батик, гжель, хохлома). Көркем өрнек түрлері (өздігінен ізденіс зерттеулері)	7.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер, қолөнер мен туындыларының ерекшелі бетінше зерделеу және сип шығармашылық жұмыста асыру мақсатында түрлі ак көздерінің ең тиімдісін таң қолдану
	Өрнек салу тәсілдері мен техникасы. Материалдар мен құралдар (өздігінен ізденіс зерттеулері)	7.1.6.4 шығармашылық жұ үшін әртүрлі техникалар ме материалдарды анықтау, та үйлестіру;
	Тәжірибе жұмысы оқушылардың таңдауы бойынша (көркем өрнек салу /пирография)	7.1.5.2 бұйым жасауда әртү құралдарды қолдана отыры графикалық және технолог құжаттар дайындау
	Нобай дайындау. Материалдар таңдау және дайындау	7.1.6.4 шығармашылық жұ үшін әртүрлі (заманауи) тех көркем материалдарды ани және үйлестіру
	Көркем өрнек салу/пирография техникасымен жасалған сәндік бұйым	7.2.1.1 күрделі шығармашы мен сезімдерін білдіру үшін құралдары мен әртүрлі тех таңдалған қасиеттері мен т визуалды элементтерді таң негізделген түрде анықтау 7.1.6.4 шығармашылық жұ үшін әртүрлі (заманауи) тех көркем материалдарды ани және үйлестіру 7.2.6.1 техника қауіпсіздігін отырып, материалдар мен қолдану
	Жұмысты таныстыру және көрме ұйымдастыру	7.3.1.1 ауқымды аудитория дайын болған өз жұмыстар (көрме, сән көрсетілімі)

Дизайн және технология (Конструкциялық материалдарды өңдеу)	Ағашты механикалық өңдеуге арналған құрал-жабдықтар	7.2.2.1 заманауи технология машиналардың құрылысы барысына сипаттама бере конструкциялық, табиғи және материалдарды өңдеу операцияларын орындау
	Ағашты механикалық өңдеу жұмысын ұйымдастыру	7.2.6.2 заманауи технология машиналармен қауіпсіз жұмыс жолдарын білу және түсіндіру 7.1.6.1 жобаланатын нысан барысында конструкциялық жасанды материалдардың технологиялық және механикалық қасиеттерін анықтау және
	Ағаш бұйымды жобалау. Бұйым дизайны. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.1 функционалды (техникалық, эстетикалық талаптарға сәйкес) дайындау бойынша тапсырманы орындау; 7.1.5.2 графиканың түрлі тәсілдерін қолдана отырып (оның ішінде коммуникативтік технологияларды қолданып), бұйым жасаудың графикалық және технологиялық құжаттар дайындау
		7.1.4.1 алған білімдері мен тәжірибесін қолдана, болашақ іс-әрекетіне және өз шешімінің нұсқасын ұсынып отырып шығармашылық жобаны жоспарлау; 7.1.4.2 бұйымның өзіндік құны мен материалдық шығындарын
	Бұйымды дайындау. Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Бұйымды сәндеу	7.2.3.1 бұйымдардың функционалдық және эстетикалық сапасын арттыру материалдарды механикалық өңдеу бұйымды безендіру; 7.2.3.2 технологиялық құжаттар реттілікті және дәлдікті сақтау күрделі бұйымдарды жасау; 7.3.4.1 өзінің және өзгелердің жетілдіру және адаптациялау

		қолданылған идеяларды с негізделген сыни ұсыныст
	Көрме ұйымдастыру	7.3.1.1 ауқымды аудитория дайын болған өз жұмыстар (көрме, сән көрсетілімі)
Дизайн және технология	Киімді түрлендіру (трансформация) және тігін бұйымдарын сәндеу (киім, аксессуары, бижутерия).	7.1.3.1 шығармашылық жұ идеяларын іске асыру мақ ақпарат көздерінің ең тиім, отырып, қолдану
	Идеяларойластыру. Нобай	7.1.5.1 функционалды (техн эстетикалық талаптарға са дайындау бойынша тапсыр орындау; 7.1.5.2 бұйым жасауда әртү құралдарды қолдана отыр графикалық және технолог құжаттар дайындау
	Материалдар мен құралдарды дайындау	7.2.2.2 тігін машинасының ақауларды анықтау және ж 7.1.6.2 бірқатар заманауи ж емес материалдарды білу, пайдалану және үйлестіруд жолдарын (немесе әдістері 7.1.6.3бұйым және өңдеу тіг материалдары мен фурнит сипаттамасын және жіктел сипаттау және салыстыру
	Бұйым дайындау. Киім бөлшектерін пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бұйымдардың бөлшектерін құрастыру және өңдеу. Бұйымды сәндеу	7.2.3.4 әртүрлі конструкция тоқыма және сәндеу матер қолдана отырып, тігін маш технологиялық талапқа са дайындау; 7.2.2.3 тігін бұйымдарын ыл жылулық өңдеу барысынд қолданылатын құралдард таңдау, қолдану; 7.1.4.2 бұйымның өзіндік қ материалдық шығындарын 7.2.3.4 шығармашылық жұ бұйымдар жасау барысынд

		мәдениет элементтерін па
	Жұмысты таныстыру	7.3.1.1 ауқымды аудитория дайын болған өз жұмыстар (көрме, сән көрсетілімі); 7.3.4.1 өзінің және өзгелерді жетілдіру және адаптациял қолданылған идеяларды с негізделген сыни ұсыныст
4-тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақ халқының ұлттық тағамдары	7.2.4.2 әлем халықтарының тағамдардың жасалу техно зерделеу және қолдану
	Әлем халықтарының асханасы. (өздігінен ізденіс зерттеулері)	7.2.4.1 әлем халықтарының мен әлемге әйгілі аспазшы тағамдарындағы ерекшелі салыстыру
	Әлем халықтарының тағамдары. Тәжірибе жұмысы (суши, пицца, көже)	7.2.4.2 әлем халықтары мен тағамдардың жасалу техно зерделеу және қолдану; 7.2.4.3 әртүрлі тағамдар дай қолданатын қажетті құрал өнімдерді таңдауда өз бетін шешім қабылдай алу
	Әшекей, интерьер элементі ретіндегі өсімдік	7.2.5.1 интерьер дизайнын әртүрлі өсімдіктердің эстет қасиеттерін сипаттау, қолд бағалау; 7.3.3.1 пәндік терминология отырып, басқалардың (сур қолөнершілер, дизайнерле жұмыстарындағы әдіс-тәсі техникаларды талқылау ж
	Тұрмыстық құрал-жабдықтар мен электрарматураны жөндеу	7.2.5.3 электротехникалық мен тұрмыстық құралдард жөндеу жұмыстарын орын, 7.2.5.4 есептеулер орындау өлшегіш аспаптарын таңда

		7.1.3.1 шығармашылық жұмыстарда идеяларын іске асыру мақсатында ақпарат көздерінің ең тиімділерін отырып, қолдану; 7.2.5.5 интерьерді ұйымдастыру тәжірбиелік жұмыстар орындау барысында жарықтандыру жасанды), желдеткіш және қойылатын нормаларды сақтай отырып қарастыру; 7.3.1.1 ауқымды аудиторияға дайын болған өз жұмыстарын (көрме, сән көрсетілімі)

4) 8-сынып

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алу тиісті
1-тоқсан		
Сәндік қолданбалы өнер	Қазақтың ұлттық сәндік-қолданбалы бұйымдары (ши тоқу, киіз басу) Материалдар мен құрал-жабдықтар (өздігінен ізденіс зерттеулері)	8.1.2.1 тарихи және мәдениеттің әртүрлі өнер, қолөнер мен , туындыларының ерекшеліктерін түсінігін көрсету; 8.1.3.1 шығармашылық идеялар мен жүзеге асыруда өз бетінше ақпарат көздерін қолдану
Сәндік қолданбалы өнер	Мозаика өнері. Мозаика жасау техникалары мен түрлері (өздігінен ізденіс зерттеулері)	8.1.2.1 тарихи және мәдениеттің әртүрлі өнер, қолөнер мен , туындыларының ерекшеліктерін түсінігін көрсету; 8.3.3.1 жасалған бұйымның қолданылған әдіс-тәсілдерін талдау үшін критерийлерді
	Тәжірибе жұмысы оқушылардың таңдауы бойынша (ши тоқу, киіз басу, мозаика панносы) Нобай және материал дайындау. Жұмысқа арналған негіз дайындау.	8.1.5.2 әртүрлі графика тәсілдерін қолданып, бұйым дайындау мен тиімді тәсілін анықтай отырып графикалық және технологиялық құжаттар дайындау;
	Шығармашылық жұмысты орындау.	8.1.6.4 шығармашылық жұмысты

	Сәндеу	үшін әртүрлі технологиялар материалдарды өз бетінше таңдау және үйлестіру; 8.2.1.1 күрделі шығармашылық және сезімдерін білдіру үшін өнердің көркем құралдарын таңдау және қолдану; 8.2.6.1 техника қауіпсіздігін отырып, материалдар мен қолдану
	Жұмыстарды таныстыру.	8.3.1.1 онлайн платформада аудитория алдында дайын таныстыру
2-тоқсан		
Дизайн және технология (Конструкциялық материалдарды өңдеу)	Қазақ халқының тұрмыстық заттарымен танысу	8.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер, қолөнер мен туындыларының ерекшелігін түсінігін көрсету
	Қазақ халқының тұрмыстық заттарының орындалу техникасы мен материалдарын (торсық, дөңгелек үстел) зерделеу.	8.1.6.1 жобалау объектісінің мақсаты мен ерекшелігін өңдеудің конструкциялық, жасанды материалдары негіздеп таңдау
	Идеяларды талдау және нобайды орындау. Жұмысты жоспарлау	8.1.5.1 функционалды (техникалық, эстетикалық, эргономикалық) экологиялық талаптарға сәйкес дизайнды дайындау бойынша тапсырмаларды орындау 8.1.4.1 болашақ іс-әрекеттер тегжейлі сипаттап, өздерін білімдері мен тәжірибесін қолданып шығармашылық жұмысын
	Материалды өңдеу. Бұйымды дайындау	8.2.2.1 заманауи технологиялар машиналарда конструкциялық материалдарды өңдеу бойынша операцияларды орындау; 8.2.3.1 қол, механикалық құрал-жабдықтарын қолдана отырып бұйымдардың функционалдық, эстетикалық сапасын арттыру материалдарды өңдеу мен

		әдістерін анықтау, және қо 8.2.3.2 өз бетінше дайындау технологиялық құжат бойы бұйым жасау; 8.2.3.3 шығармашылық жұп бұйымдар жасау барысында мәдениет элементтерін қо 8.2.6.1 техника қауіпсіздігін отырып, материалдар мен қолдану
	Көрме ұйымдастыру және жұмысты таныстыру	8.3.1.1 онлайн платформада аудитория алдында дайын таныстыру және оны ұсыну форумдар, әлеуметтік желі
Дизайн және технология (Тоқыма материалдарды өңдеу)	Қазақтың ұлттық киімі. Этностиль. Ою-өрнек және оның стилизациясы	8.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер, қолөнер мен туындыларының ерекшелі түсінігін көрсету; 8.1.3.1 шығармашылық идея мен іске асыруда өз бетінш ақпарат көздерін қолдану
	Этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім немесе қамзол)	8.1.5.1 функционалды (техн эстетикалық, эргономикал экологиялық талаптарға са дизайнын дайындау бойы тапсырмаларды орындау; 8 графика тәсілдерін қолдан дайындаудың реттілігі мен анықтай отырып (оның іші коммуникативтік технологи қолданып), графикалық ж технологиялық құжаттар д
	Этностильде бұйым дайындау (бас киім немесе қамзол). Сәндеу	8.2.3.3 шығармашылық жұп бұйымдар жасау барысында мәдениет элементтерін па 8.2.3.4 қол және тігін құрал және олардың құрылғылар отырып, тоқыма материал мен сәндеудің тиімді әдісте және қолдану; 8.2.3.2 өз бетінше құрастыр

		технологиялық құжат бойы күрделендірілген бұйымда 8.3.4.1 өзінің және өзгелерді жетілдіру және адаптацияла қолданылған идеяларды та бағалауда негізінделген сы жасау; 8.2.6.1 техника қауіпсіздігін отырып, материалдар мен қолдану
	Жұмысты таныстыру	8.3.1.1 онлайн платформад аудитория алдында дайын қорғау және оны ұсыну (он әлеуметтік желілерде)
3-тоқсан		
Дизайн және технология (Конструкциялық материалдарды өңдеу)	Үстел ойындары. Шығу тарихы	8.1.2.1 тарихи және мәдени әртүрлі өнер, қолөнер мен туындыларының ерекшелі түсінігін көрсету
	Үстел ойынының тұжырымдамасы	8.1.4.2 зерттеу нәтижелері тұтынушылардың өнімнің қажеттілігін анықтау; 8.1.5.1 функционалды (техн эстетикалық, эргономикал экологиялық талаптарға сә дизайнын дайындау бойы тапсырмаларды орындау
	Үстел ойынын дайындау. Графикалық құжаттамасы	8.1.5.2 әртүрлі графика тәсі қолданып, бұйым дайында мен тиімді тәсілін анықтай ішінде ақпараттық-коммун технологияны қолданып), п және технологиялық құжат
	Үстел ойынының бөлшектерін дайындау. Көркем безендіру	8.1.6.2 бұйымды дайындау үшін заманауи және дәстүр материалдардың тиімді қо түсіне отырып өздігінен та 8.2.3.1 қол, механикалық қ жабдықтарын қолдана оть бұйымдардың функционал эстетикалық сапасын артт

		материалдарды өңдеу мен әдістерін анықтау, пайдалану
	Ойынды тестілеу. Ақпарат жинау және сауалнама жүргізу	8.3.4.1 өзінің және өзгелердің жетілдіру және адаптациялық қолданылған идеяларды таңдау бағалауда негізінделген сынды жасау
	Жұмысты таныстыру.	8.3.1.1 онлайн платформада аудитория алдында дайын қорғау және оны ұсыну (онлайн әлеуметтік желілерде)
Дизайн және технология (Тоқыма материалдарын өңдеу)	Халықтық пішім негізіндегі киім дизайны (тұтаспішімді жең)	8.1.4.2 зерттеу нәтижелері негізінде тұтынушылардың өнімнің қажеттілігін анықтау; 8.1.3.1 шығармашылық идеялар мен іске асыруда өз бетінше ақпарат көздерін қолдану
	Идея ойластыру. Нобай	8.1.5.1 функционалды (технологиялық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға сәйкес) дизайн дайындау бойынша тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2 әртүрлі графика тәсілдерін қолданып, бұйым дайындау мен тиімді тәсілін анықтайтын ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану және технологиялық құжаттар
	Құрал-жабдықтар мен материалдар дайындау	8.2.2.2 тігін машинасына қажетті құрылғыларды (түймеліктің сыдырманы қондырып тігу) қолдану; 8.1.6.3 табиғи және жасанды бояу-былғарының түрлері мен қолдану анықтау, салыстыру және зерттеу; 8.2.6.2 құрал-жабдықтармен жұмыс істеу туралы ескерту жасау
	Халықтық пішім негізінде бұйым дайындау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді біріктіру	8.2.3.4 қол мен тігін құрал-жабдықтар және олардың құрылғыларын қолданып, тоқыма материалдар

	және бұйымды өңдеу. Бұйымды ою-өрнек элементтерімен сәндеу	мен сәндеудің тиімді әдістерін таңдау және қолдану; 8.2.3.2 өз бетінше құрастырып, технологиялық құжат арқылы күрделендірілген бұйымдарды жасау; 8.3.3.1 жасалған бұйымның сапасын қолданылған әдіс-тәсілдермен талдау үшін критерийлерді белгілеу
	Жұмысты таныстыру	8.3.1.1 онлайн платформада аудитория алдында дайын жобаны қорғау және оны ұсыну (онлайн және әлеуметтік желілерде)
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Агротехнологияның және өсімдік шаруашылығының дамуындағы ғылымның рөлі (өздігінен ізденіс зерттеулері)	8.2.5.1 ауылшаруашылық өнімдерін дамуындағы ғылыми әдіс-тәсілдерді талқылау және бағалау
		8.1.3.1 шығармашылық идеяны іске асыруда өз бетінше ақпарат көздерін қолдану
	Өсімдіктердің медицинада, фитотерапия және косметологияда қолданылуы	8.1.3.1 шығармашылық идеяны іске асыруда өз бетінше ақпарат көздерін қолдану (ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану)
		8.2.5.2 фитотерапия, медицинадағы косметологиядағы өсімдіктерді зерделеу, талқылау және бағалау
	Электрқұрылғылар мен тұрмыстық техникаларды таңдау және бағалау	8.2.5.5 тұрмыстық техника мен жабдықтарының эстетикалық, эргономикалық және эксплуатациялық сапаларын салыстыру және бағалау
		8.1.3.1 шығармашылық идеяны іске асыруда өз бетінше ақпарат көздерін қолдану
	Үй-жайды жөндеуге арналған заманауи материалдар мен құрал-жабдықтар (тәжірибе жұмысы)	8.2.5.3 тұрмыста жөндеу жұмыс жүргізу барысында ақауларды тиімді тәсілдерін табу;

		8.2.5.4 тұрмыста жөндеу жұмыстарын жүргізу барысында заманауи құрал-жабдықтарды (нәзімдік, электрлік) қолдану
		8.2.6.1 қауіпсіздік техникасын сақтап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану;

5) 9-сынып

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алу тиісті
1-тоқсан		
Сәндік қолданбалы өнер	Қазақстанның дәстүрлі тоқыма өнері. Қазақ кілемдері. Алаша. Кілем тоқу. Гобелен.	9.1.2.1 өнер туындыларының мәдени шығармаларындағы стильдерді жариялаудың назарының әсерін қарастырып салыстырмалы талдау жасау; 9.1.3.1 шығармашылық ойды мен дамытуда алғашқы жеті ақпарат көздерін мақсатты тиімді қолдану;
	Кілем тоқу материалдары мен құрал-жабдықтары	9.1.6.4 шығармашылық жұмыс үшін әр түрлі технологиялар материалдарын қолдану бағамы (оригиналды) шешімдерді
Сәндік қолданбалы өнер	Интерьердегі сәндік бұйымдар	9.1.2.1 мәдени және тарихи қолөнер мен дизайн салаларының шығармаларының материал бағытын, салыстырмалы талдау
	Интерьерге арналған сәнді заттарды (шырағдан, сәнді сағаттар т.б) дайындау техникалары мен тәсілдерін зерделеу	9.1.3.1 шығармашылық идея ішінде ақпараттық-коммуникация технологияны) дамыту мен бірінші және екінші ақпарат толыққанды және нәтижелі
	Тәжірибе жұмысы оқушылардың таңдауы бойынша (алаша/гобелен/ интерьерге арналған сәндік бұйым). Бұйым нобайын дайындау. Материалдар мен құралдарды	9.1.4.1 жұмысты орындаудың әдістері мен реттілігін анықтау шығармашылық жұмысты

	дайындау.	9.1.5.1 күрделі нысандар, пікірлер, образдардың дизайнын дамыту, түрлі салалар бойынша білімді жалпылау
	Шығармашылық жұмысты орындау. Сәндеу. Рәсімдеу	9.2.1.1 мазмұнды, ерекше тұлғаны орындау үшін өз бетінше жұмыс істеу сенімділікпен өнердің көркемдік қолдану
		9.2.3.3 шығармашылық жұмыстың бұйымдар жасау барысында мәдениет элементтерін пайдалану
	Жұмысты таныстыру. Көрме ұйымдастыру	9.2.6.1 техника қауіпсіздігін сақтап отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 9.3.1.1 медиа құралдары мен платформаларды қолдана отырып бір аудиторияға дайын жұмысты таныстыруды өз бетінше ұйымдастыру
2-тоқсан		
Дизайн және технология (Конструкциялық материалдарды өңдеу)	Сәулет өнерінің үздік туындылары. Заманауи сәулет өнері. Қазақстан сәулет өнері. (заманауи және тарихи)	9.1.2.1 мәдени және тарихи нысандар, қолөнер мен дизайн салаларының шығармаларының материалдарын бағытын, салыстырмалы талдау; 9.3.3.1 бұйымның сапасын бақылау сыртқы көрінісін анықтайтын факторларды (эстетика, аты, қызметі, экономика) талдау
	Сәулеттік ғимараттар мен нысандардың нобайы, сызбасы (имитация немесе өз идеялары)	9.1.5.1 күрделі нысандар, пікірлер, образдардың дизайнын дамыту, түрлі салалар бойынша білімді жалпылау; 9.1.5.2 әртүрлі графика тәсілдерін арқылы өз бетінше графикалық технологиялық құжатты құрастыру
	Сәулеттік нысанның макетін орындауға қажетті материалдарды анықтау және таңдау	9.1.6.2 бұйымды дайындау барысында заманауи және традициялық материалдарды қолдануды (оригиналды) шешімдері мен

		ұсыну; 9.1.6.4 шығармашылық жұмыс үшін әртүрлі технологиялар материалдарды қолдану бойынша (оригиналды) шешімдерді ұсыну;
	Шығармашылық жұмыс. Сәулеттік нысан макеті	9.2.3.1 бұйым дайындау барысында материалдарды өңдеу мен тасуға ыңғайлы және ұтымды тәсілдерін анықтау және қолдану; 9.2.3.2 сенімділік пен дербестік үшін әртүрлі техникаларды, конструкцияларды, түрлері мен заманауи материалдарды қолдана отырып ерекше бұйым жасау;
	Жұмысты таныстыру.	9.3.1.1 медиа құралдары мен платформаларды қолдана отырып бір аудиторияға дайын жұмысты қорғауды өз бетінше ұйымдастыру; 9.3.2.1 өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы тарихи, әдебиеттік мәдениеттік мәнмәтіндерді бағалау
Дизайн және технология (Тоқыма материалдарды өңдеу)	Заманауи сән әлеміндегі стильді бағыттар (өздігінен ізденіс зерттеулері)	9.1.2.1 тарихи және мәдениеттік шығармалардағы қолөнер, туындыларының материалдарды түрлерін, бағыттарын салыстырып талдау; 9.1.3.1 шығармашылық ойлау асыруда алғашқы және қазіргі кездерін мақсатты, тиімді пайдалану
	"Сән және жеке тұлға үйлесімділігі" эксперименті. Жеке даралық имиджін жасау. Идеяларды жүзеге асыру	9.1.5.1 күрделі нысандар, пікірлер, образдардың дизайнын дамыту түрлі салалар бойынша білімді жалпылау
	Аксессуарлар, шаш үлгісі, визаж құралдары негізінде жеке даралық образды жасау	9.1.6.2 бұйымды дайындау барысында заманауи және материалдарды қолдануды шешімдері мен тәсілдерін ұсыну
	Өзіндік имидж қалыптастыру үшін киім/аксессуарлар топтамасын жасау эксперименті	9.1.5.1 күрделі нысандар, пікірлер, образдардың дизайнын дамыту түрлі салалар бойынша білімді қорытындылау;

		9.1.6.3 трикотажды, тоқусы; басқа да заманауи, дәстүрлі материалдарды өз бетінше анықтау және бағалау; 9.2.3.1 бұйым дайындау бар материалдарды өңдеу мен тиімді тәсілдерін анықтау, т қолдану; 9.3.4.1 өзінің және өзгелерд жұмыстарындағы мақсатт көруін және негізделген ба білдіру
	Жұмысты таныстыру	9.3.1.1 медиа құралдары м платформаларды қолдана бір аудиторияға дайын жұм қорғауды өз бетінше ұйым
3-тоқсан		
Дизайн және технология (Конструкциялық материалдарды өңдеу)	Интерьер заттары және жиһаздардың өндірілуі	9.2.2.2 әртүрлі өнеркәсіпте т және өндірістік үдерістер т мен түсінігін көрсету; 9.1.4.2 пайданы (табысты) а мақсатында түрлі тауарлар нарығын талдау
	Интерьерге арналған заттарды дайындау. Идеяны дамыту және талқылау. Материалдарды таңдау	9.1.5.1 күрделі нысандар, п образдардың дизайнын да түрлі салалар бойынша біл жалпылау; 9.1.6.1 жобаланатын нысан техникалық, эксплуатация, экологиялық сипаттамалар отырып, өз бетінше констру табиғи және жасанды мате өңдеу тәсілдерін негіздеп, а таңдау
	Графикалық құжаттама, техникалық спецификация	9.1.5.2 әртүрлі графика тәсіл арқылы өз бетінше графика технологиялық құжатты құ
	Бұйым дайындау. Әрлеу	9.2.2.1 материалдарды өңд заманауи технологиялық м өз бетінше таңдап, анықтау

		9.2.3.1 бұйым дайындау бар материалдарды өңдеу мен ұтымды тәсілдерін анықтау қолдану; 9.2.3.2 сенімділік пен дербес әртүрлі техникаларды, конструкциялері мен заманауи материалдарды қолдана отырып әдемі бұйым жасау;
		9.2.6.1 техника қауіпсіздігін қамтамасыз етіп отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 9.2.6.2 белгілі бір бұйым мен конструкцияға арналған техника қауіпсіздігін қамтамасыз ету нұсқаулық құру
	Жұмысты таныстыру	9.3.1.1 медиа құралдары мен платформаларды қолдана бір аудиторияға дайын жұмыс жасау қорғауды өз бетінше ұйымдастыру
Дизайн және технология (Тоқыма материалдарды өңдеу)	Қарапайым геометриялық пішіндерден құралған "Fast cloth" сәнді киімінің (пончо, кейп, туника) (сән журналдарынан) дизайны. Киім және аксессуарлардың заманауи өндірісі	9.1.2.1 тарихи және мәдениеттің шығармалардағы қолөнер, туындыларының материалдарын, түрлерін, бағыттарын салыстырып талдау; 9.1.3.1 шығармашылық ойлау асыруда алғашқы және қазіргі кездерін мақсатты, тиімді пайдалану 9.2.2.2 әртүрлі өнеркәсіпте тәсілдер және өндірістік үдерістер түрлерін мен түсінігін көрсету
	Идеяны жүзеге асыру. Нобай. Материалдар мен құрал-жабдықтарды дайындау	9.1.5.1 күрделі нысандар, пішіндер, образдардың дизайнын дамыту, түрлі салалар бойынша білім қорытындылау; 9.1.5.2 әртүрлі графика тәсілдер арқылы өз бетінше графикалық технологиялық құжатты құру
	Бұйым дайындау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді біріктіру және бұйымды сәндеу	9.2.2.1 заманауи тігін құралдары білу және торлау тігін машиналарын пайдалану 9.2.2.4 тігін машиналарында тігін жасау

		операцияларды (аппликац орындау және зерделеу; 9.2.3.1 бұйым дайындау бар материалдарды өңдеу мен тиімді тәсілдерін анықтау, т қолдану; 9.2.3.2 сенімділік пен дербе әртүрлі техникаларды, конс түрлері мен заманауи мате қолдана отырып ерекше әд жасау; 9.2.6.1 қауіпсіздік техникас отырып, материалдар мен жабдықтарды қолдану; 9.2.6.2 белгілі бір бұйым ме арналған техника қауіпсізд нұсқаулық құру
	Жұмысты талдау және бағалау. Жұмысты таныстыру	9.1.4.2 пайданы (табысты) а мақсатында түрлі тауарлар нарығын талдау; 9.3.1.1 медиа құралдары м платформаларды қолдана бір аудиторияға дайын жұм таныстыруды өз бетінше ұй
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьер/экстерьердегі ландшафт элементтері	9.1.5.1 күрделі нысандар, п образдардың дизайнын да түрлі салалар бойынша біл жалпылау; 9.2.5.1 ландшафты дизайн элементтерін, заманауи ба стильдерін анықтау және с 9.1.3.1 шығармашылық иде мен жүзеге асыруда бірінш ақпарат көздерін толыққан нәтижелі қолдану
	Шығармашылық идеяны визуалдау	9.1.5.2 әртүрлі графика тәсіл арқылы өз бетінше графика технологиялық құжатты құ

		9.3.4.1 өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы мақсаттарды көруін және негізделген бағалау білдіру
	Интерьерді аудандарға бөлу және жоспарлау (тұрғын үй бөлмелері, өндірістік, қоғамдық орындар). Интерьердегі жарықтандыру	9.1.5.2 әртүрлі графика тәсілдері арқылы өз бетінше графикалық технологиялық құжатты құрастыру; 9.2.5.2 интерьерді безендіру және ұйымдастыру бойынша жұмысты орындау үшін түрлі білімдерін жалпылау; 9.2.5.3 функционалдық, эргономиялық және эстетикалық талаптарды отырып, интерьердегі жарықтандыру ұйымдастыру бойынша шығармашылық шешімдер дайындау
	Интерьерді мерекеге орай безендіру	9.1.5.2 әртүрлі графика тәсілдері арқылы өз бетінше графикалық технологиялық құжатты құрастыру; 9.1.5.1 күрделі нысандар, пейзаждардың дизайнын дамыту, түрлі салалар бойынша білімдерін жалпылау; 9.2.5.2 интерьерді безендіру және ұйымдастыру бойынша жұмысты орындау үшін түрлі білімдерін жалпылау;

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

78-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 3-4 - сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 3-4 - сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – заманауи ақпараттық технологияларды практикада тиімді пайдалану үшін білім алушыларда компьютерлік құрылғы, ақпаратты ұсыну және өңдеу, Интернет желісінде жұмыс істеу, есептеу ойлауы, робототехника мәселелері бойынша базалық білім, іскерлік және дағдыларды қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) естімейтін білім алушыларға компьютер және қазіргі заманғы ақпараттық-коммуникациялық технологиялар туралы бастапқы мәліметтерді беру және оларда компьютерде жұмыс істеудің бастапқы дағдыларын қалыптастыру;

2) естімейтін білім алушыларда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып, логикалық, алгоритмдік, сондай-ақ есептеу тұрғысынан ойлау, роботтарды жинау және бағдарламалау, ақпаратты іздеу, жинау, өңдеу, сақтау және әртүрлі қалыптарда беру дағдыларын қалыптастыру;

3) естімейтін білім алушыларда өздерінің шығармашылық идеяларын ұсыну үшін түрлі қолданбалы бағдарламаларды пайдалану дағдыларын қалыптастыру;

4) естімейтін білім алушыларды бағдарламалаудың ойын ортасында күрделі емес алгоритмдік міндеттерді шешу үшін бағдарламалар жасауға және орындауға үйретуге ықпал ету;

5) расталған және пайдалы ақпарат алуға таңдамалы және мақсатты көзқарасты тәрбиелеуге ықпал ету;

6) естімейтін білім алушылардың қарым-қатынас жасау, ақпарат алмасу және ынтымақтастық үшін қоғамның ақпараттық ресурстарын және коммуникация құралдарын пайдалануда жеке тәжірибе алуы үшін жағдайларды қамтамасыз ету;

7) естімейтін білім алушыларға компьютермен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік пен гигиена талаптарын сақтай білуге баулу.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) естіп қабылдауды қалыптастыру және дамыту, дыбыстарды дұрыс айтуын қалыптастыру, белсенді және пассивті сөздігін кеңейту;

2) ақпараттық-коммуникативтік технологиялар саласында практикалық білімді қолдануға қабілетті, естімейтін білім алушының тұлғасын дамыту;

3) сөйлеу мәдениетін, қарым-қатынастың әртүрлі тәсілдерін, білімді функционалды қолдануды, проблемаларды шешуді және шешім қабылдауды дамыту;

4) естімейтін білім алушыларды арнайы оқытуды сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Естімейтін білім алушыларды оқыту процесінде бірқатар маңызды ерекшеліктерді ескеру қажет:

1) оқушының есту қабілетінің күрт бұзылуы немесе боламауы;

2) абстрактілі-аналитикалық ойлау формаларына ауысудың қиындықтары;

3) механикалық жадтың абстрактілі - логикалық жадтан басым болуы, жанама жадтан тікелей есте сақтау, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді жад көлемінің төмендеуі, еріксіз есте сақтау қабілетінің айтарлықтай төмендеуі;

4) шектеулі сөздік қор, сөйлеу тілінің грамматикалық құрылымын баяу меңгеру, дыбыс айту кемшіліктері.

6. Естімейтін білім алушыларды оқытудың негізгі тәсілдері: қол жетімділік, тұлғаға бағытталған тәсіл, көрнекілік және қарым-қатынас, теория мен практиканың байланысы.

7. Оқытудағы қолжетімділік материалдың естімейтін білім алушылардың қабылдауы мен түсінуіне лайықты беруден, ғылыми ұғымдарды оңтайлы амалмен жеткізіп баяндаудан, мәтіндерді қажетті иллюстрациялармен және дидактикалық материалдармен қамтамасыз етуден тұрады.

8. Тұлғаға бағытталған тәсіл-бұл тұлғаның үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуы, компьютерлік бағдарламалармен жұмыс жасауда шығармашылық қабілеттерін ашу және "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" сабақтарында тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоционалды-ерік саласын, психикалық процестерді түзету.

9. Көрнекілік тәсілі оқушылардың танымдық тәжірибесін байыту, коммуникативті технологиялар саласындағы ұғымдарды меңгеру үшін қажет тақырыпты немесе практикалық әрекеттерді қабылдау негізінде білім, білік және дағдыларды қалыптастыру қажеттілігінен көрінеді.

10. "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" пәнін оқытудағы қарым-қатынас тәсілі ақпаратты тасымалдаудың ұғым мен терминдерін, амалдары мен құралдарын, оларды қолдану тәсілдерін вербалды және вербалды емес коммуникацияны іске асыру үшін меңгеруді көздейді және

білім алушыларды әртүрлі тілдік жағдайларда еркін бағдарлануға үйретуге арналған.

11. Теория мен практиканың байланыс тәсілі презентация жасау, алгоритмдер құрастыру, мәтінмен, графикалық редактормен жұмыс істеу нәтижелерін зерттеу және тексеру, бағдарламаның немесе ортаның іс жүзіндегі әрекеті туралы гипотезаны тексеру арқылы көрінеді, логикалық ойлауды дамытуға, сөйлеу ортасын құруға, өзіндік жұмысты ұйымдастыруға ықпал етеді.

12. Осы тәсілдерді жүзеге асыруға қажет:

1) ақпараттық технологиялар туралы білімді кеңейту негізінде танымдық қызметпен тығыз байланыста естімейтін білім алушылардың ауызша, жазбаша, диалогтік сөйлеу дағдыларын дамыту;

2) "Ақпараттық-коммуникативтік технологияларды" оқу процесінде жаңа формалар мен әдістерді қолдану,

3) естімейтін білім алушыларға таныс емес жаңа терминологияны түсіндіру жағдайларында ымдау және дактильді сөйлеуді көмекші құрал ретінде пайдалану;

4) естімейтін білім алушыларды пәнді оқыту процесінде дидактикалық ережелерді сақтау қажет: зерттелетін материалдың аз мөлшері, қайталануы, байқалуы және жаңа тақырыпқа біртіндеп енуі, өткен материалды жаңарту, практикалық бекіту;

5) "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" пәнінің басқа пәндермен, соның ішінде инновариативті және түзету компоненттерімен пәнаралық байланысы білім беру технологиясының кең әлеміндегі негізгі білім мен дағдыларды қамтамасыз етеді.

13. Бағдарламаны іске асыру үшін сыныптар келесі құрал-жабдықтармен жабдықталады:

1) фронтальды оқу қызметін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық;

2) Интернет желісіне кең жолақты қолжетімділікпен мұғалімдер мен білім алушылардың құрылғылары мен коммуникациялары арасындағы деректермен алмасуды қамтамасыз етуге арналған ашық қолжетімділік желісі;

3) мультимедиялық компьютерлік сынып;

4) жеке есту аппараттары, айтылу экраны.

14. Кітап қорының сақталуын қамтамасыз ететін оқу залдарымен және кітап қоймаларымен жабдықталған жұмыс аймақтары, медиатекасы бар ақпараттық-кітапхана қоры.

3-тарау. "Ақпараттық-коммуникациялық технология" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1. 3 сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағат;

2. 4 сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағат;

9. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Компьютер" бөлімі;

2) "Ақпаратты өңдеу және ұсыну" бөлімі;

3) "Интернет желісіндегі жұмыс" бөлімі;

4) "Есептік ойлау" бөлімі.

16. "Компьютер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды

1) компьютер құрылғысы;

2) бағдарламалық қамтамасыз ету;

3) қауіпсіздік техникасы.

17. "Ақпаратты өңдеу және ұсыну" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) ақпаратты ұсыну;

2) мәтіндер;

3) презентация құру.

18. "Интернет желісіндегі жұмыс" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) ақпаратты іздеу;

2) ақпаратпен алмасу;

3) Интернет желісіндегі қауіпсіздік.

19. "Есептік ойлау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды

1) алгоритмдер;

2) моделдеу;

3) графика.

20. 3-сыныпқа арналған "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Компьютер" бөлімі: кіріспе. Компьютердің негізгі құрылғыларымен танысу: жүйелік блок, монитор, пернетақта, сканер, динамиктер, тінтуір. Енгізу және шығару құрылғылары. Бағдарламалық жасақтама: компьютерлік бағдарламалардың мақсаты (Explorer, суреттерді қарау бағдарламасы), Бағдарлама мәзірі, мәзір командаларын, файлдар мен қалталарды пайдалану, файлдарды компьютерде ашу және сақтау. Қауіпсіздік техникасы: компьютерде жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік

техникасы ережелері;

2) "Ақпаратты өңдеу және ұсыну" бөлімі: ақпарат туралы түсінік. Мәтіндік, графикалық ақпаратты іздеу және өңдеу. Мәтіндер: мәтіндік редактордың мақсаты, Бағдарлама мәзірі, мәтінді теру және өңдеу, таңбалар мен абзацтарды пішімдеу, мәтін фрагментімен операциялар, таңбаларды кірістіру. Графика: графикалық редактордың мақсаты, сызбаларды ашу және сақтау, редактор құралдарын қолдана отырып кескіндер жасау, түстер палитрасы, суретті өңдеу, суретті кесу, бұру және өлшемін өзгерту, суреттің үзіндісін көшіру. Презентация жасау: презентация жасау бағдарламасының мақсаты, Бағдарлама мәзірі, презентацияларды ашу және сақтау, слайдқа мәтін мен суреттерді орналастыру, слайдтар арасындағы ауысулар, презентация дизайны, дыбыс енгізу. Мультимедиа: дыбыстық ақпаратты енгізу және шығару құрылғылары, дыбыстық редактордың мақсаты, дыбыстарды жазу, өңдеу және ойнату, дыбыстық эффектілерді қолдану;

3) "Интернет желісіндегі жұмыс" бөлімі: желіде орналастырылатын ақпараттың қауіпсіздігі, сенімділігі және пайдасы. Ақпаратты іздеу: веб-шолғыштың мақсаты, іздеу жүйелері, кілт сөздер туралы ақпаратты іздеу. Ақпарат алмасу: ақпарат алмасу тәсілдері, таңдалған мәтін мен суретті құжатқа көшіру. Интернет желісінде қауіпсіз жұмыс істеу қағидалары.

4) "Есептік ойлау" бөлімі: Алгоритмдер. Орындаушы, Орындаушы командаларының жүйесі. Модельдеу. Графика.

21. 4-сыныпқа арналған "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Компьютер" бөлімі: компьютер құрылғылары. Енгізу құрылғылары (тінтуір, пернетақта, микрофон) және шығару (монитор, принтер, динамиктер/құлаққаптар). Бағдарламалық жасақтама: файл және қалта түсінігі, файлдар мен қалталарды құру, көшіру, жылжыту және жою, контекстік мәзір командаларын пайдалану. Компьютерде жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы ережесі (компьютер залында жұмыс істеу ережесі, компьютердегі авариялық жағдай);

2) " Ақпаратты өңдеу және ұсыну" бөлімі: ақпарат туралы түсінік.

Мәтіндер: MsWord мәтіндік редакторында теру ережелері, таңбаланған және нөмірленген тізімдер, мәтінді өңдеу, қаріп пен абзацты пішімдеу (сызу, түс, туралау), таңдалған мәтінді құжатқа кесу, көшіру, қою, мәтінге сурет салу және айнаруды баптау. Графика: суретті өңдеу, кесу, бұру және суреттің өлшемін өзгерту, сурет фрагментін Paint графикалық редакторында көшіру және көрсету. Мультимедиа: дыбысты жазу және ойнату, дыбыстық файлдарды өңдеу. PowerPoint-те презентация жасау: презентация дизайнері, бағдарлама мәзірі, презентацияларды ашу және сақтау, слайдқа мәтін мен суреттерді орналастыру, слайдтар арасындағы ауысулар, презентация дизайны, объект анимациясы;

3) "Интернет желісінде жұмыс" бөлімі: ақпаратты іздеу: берілген тақырып бойынша ақпаратты іздеу үшін браузерді пайдалану. Ақпарат алмасу: желіде ақпарат алмасу тәсілдері. Электрондық пошта: хабарламаларды, тіркелген файлдары бар хабарламаларды қабылдау және жіберу. Интернет желісінде қауіпсіз жұмыс істеу қағидалары;

4) "Есептеуіш ойлау" бөлімі: Алгоритмдер. Орындаушы. Орындаушының командалық жүйесі. Цикл. Тармақталу алгоритмі. Алгоритмді жазудың ауызша формасы. Логикалық операторлар. Салыстыру операторлары. 4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

22. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.2.4: "1" – сынып, "2.1" бөлім, бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

23. Оқыту мақсаты бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Компьютер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
1.1 Компьютер құрылғысы	3.1.1.1 компьютер құрылғылары мен олардың мақсатын білу	4.1.1.1 кіру (тінтуір, пернетақ) және шығу(монитор, принт

		құлаққаптар) құрылғылар
1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 файл және қалта ұғымдарын түсіндіру; 3.1.2.2 компьютерлік бағдарламаларда файлдарды ашу және сақтау пәрмендерін пайдалану; 3.1.2.3 компьютерлік бағдарламада мәзір командаларын пайдалану	4.1.2.1 "бағдарлама", "бағдарламалық қамтамасыз етілу" ұғымын білу; 4.1.2.2 файл және қалталарды ашу, алмастыру және жою; 4.1.2.3 өз жұмысында контекстті пайдалану
1.3 Қауіпсіздік техникасы	3.1.3.1 қауіпсіздік техниканы және жұмыс орнын ұйымдастыруды білу; 3.1.3.2 информатика кабинетінде өзін-өзі ұстау ережесін сақтау	4.1.3.1 цифрлық құрылғыларды пайдалану жасау барысында негізгі қауіпсіздік техниканы білу; 4.1.3.2 қауіпсіздік техниканы пайдалану бұзудың салдарын талқылау

2) "Ақпаратты өңдеу және ұсыну" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
2.1 Ақпаратты ұсыну	3.2.1.1 ақпарат деген не және мысалдар келтіре білу	4.2.1.1 мазмұны бойынша нәтиже бар екенін түсіндіру
2.2 Мәтіндер	3.2.2.1 MsWord мәтіндік редакторының мақсатын білу және түсіну; 3.2.2.2 мәтіндік редакторларда сөйлемді теруді жүзеге асыру; 3.2.2.3 таңдалған мәтінді көшіру, қою, қиып ала білу; 3.2.2.4 қаріп пен абзацты пішімдей білу	4.2.2.1 MsWord мәтіндік редакторында мәтіндер теру; 4.2.2.2 қаріпті пішімдеу (стиль таңдау, туралау); 4.2.2.3 таңбаланған, нөмірленген жасай білу; 4.2.2.4 суреттерді қою және оның айналуын реттеу
2.3 Презентация құру	3.2.3.1 мәтіні суреттен және мәтіннен тұратын қарапайым презентация құра білу; 3.2.3.2 слайд ішіндегі алмасуды қолдана білу; 3.2.3.3 презентацияны безендіру үшін дайын дизайнды қолдану	4.2.3.1 презентация үшін акцент қоя білу; 4.2.3.2 слайд үшін макет таңдау; 4.2.3.3 презентацияда нысан, анимациясын құрастыра білу; презентацияға дыбыс пен

		білу

3) "Интернет желісіндегі жұмыс" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
3.1 Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 ақпарат туралы түсініктерінің болуы; 3.3.1.2 берілген тақырып бойынша ақпаратты іздеу үшін браузерді қолдана білу	4.3.3.1 ақпаратты іздеуді жүзеге асыру (құжаттағы мәтін фрагментін табу); 4.3.3.2 нақты сұрақтарға жауап беру Интернет іздеу жүйелерін пайдалану
3.2 Ақпаратпен алмасу	3.3.2.1 желіде ақпарат алмасу тәсілдерін түсіндіру; 3.3.2.2 жоба бойынша бірлесіп жұмыс істеу үшін мессенджерлерді пайдалану	4.3.2.1 шолғыш (браузер) пайдалану (бетбелгілер жасау, беттерді қарау және жүктеулерді қарау); 4.3.2.2 файлдары бар хабарламаларды электрондық пошта арқылы жіберу
3.3 Интернет желісіндегі қауіпсіздік	3.3.3.1 желідегі қажетсіз контактілердің қауіптері туралы қарапайым түсініктерді білу және көрсету	4.3.3.1 біреудің жұмысын көз бақылауға алу; заңсыздығы туралы айту; 4.3.3.2 құжаттарға құпия сөздерді енгізу

4) "Есептік ойлау" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
4.1 Алгоритмдер	3.4.1.1 алгоритм ұғымын түсіндіру; 3.4.1.2 ауызша түрде берілген алгоритмді іске асыру 3.4.1.3. есепті шешу алгоритмін құру	4.4.1.1 есепті шешу алгоритмін құру; 4.4.1.2 логикалық операторларды пайдалану; 4.4.1.3. салыстыру операторын пайдалану
4.2 Моделдеу	3.4.2.1 "модель", "модельдеу" ұғымдарын білу және түсіну; 3.4.2.2 негізгі құралдар жиынтығын пайдалану компьютерде сурет салу; 3.4.2.3 қарапайым графикалық	4.4.2.1 объектінің моделін ұсыну; 4.4.2.2 геометриялық фигураларды моделін білу; 4.4.2.3 геометриялық фигураларды қолдана отырып, өз композицияларын жасау

	композициялар жасай білу	жасай білу суретті өңдей білу (көлемін өзгерту);
4.3 Графика	3.4.3.1 Paint графикалық редакторының мақсатын білу және түсіну; 3.4.3.2 қарапайым графикалық редактордың құралдарын қолдану; 3.4.3.3 нысанның сыртқы түрін өзгерту (сурет, айналым, өлшемін өзгерту)	4.4.3.1 суретті өңдей білу (көлемін өзгерту); 4.4.3.2 фотосуреттерді өңдеу, бағдарламаларды пайдалану (контраст, жақтау); 4.4.3.3 суреттің үзіндісін көрсете білу

24. Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) оқушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 3-4 сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

25. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) оқушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 3-4-сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

(естімейтін) оқушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 3-4-сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 3-4-сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

деңгейінің 3-4-сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

"Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

технология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (естімейтін) оқушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 3-4 сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 3-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Компьютер	Қауіпсіздік техникасы	3.1.3.1 қауіпсіздік техниканың орнын ұйымдастыруды білу; 3.1.3.2 информатика кабинетіне ұстау ережесін сақтау
	Компьютер құрылғысы	3.1.1.1 компьютер құрылғылардың мақсатын білу
	Файлы және қалта	3.1.2.1 файл және қалта ұғымын түсіндіру
	Бағдарлама терезесі	3.1.2.2 компьютерлік бағдарламаларды ашу және сақтау, пайдалану;
	Бағдарламалық қамтамасыз ету	3.1.2.3 компьютерлік бағдарламаларды пайдалану
2-тоқсан		
Ақпаратты ұсыну және өңдеу	Бізді қоршаған ортадағы ақпарат	3.2.1.1 ақпарат деген не және оны келтіре білу
	Мәтінді теру және түзеу	3.2.2.1 знать и понимать назначение текстового редактора MS Word; 3.2.2.2 мәтіндік редакторлардың теруді жүзеге асыру; 3.2.2.3 таңдалған мәтінді көшіріп ала білу; 3.2.2.4 қаріп пен абзацты пішімдеу
	Презентация құру және безендіру	3.2.4.1 мәтіні суреттен және тұлғадан тұратын қарапайым презентацияны құру; 3.2.4.2 слайд ішіндегі анимацияны қолдана білу; 3.2.4.3 презентацияны безендіру үшін дайын дизайнды пайдалану
3-тоқсан		

Интернет желісіндегі жұмыс	Интернет – жақсы ма алде жаман ба?	3.3.1.1 ақпарат туралы түсін
	Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 берілген тақырып бо ақпаратты іздеу үшін браузер білу
	Ақпаратпен алмасу	3.3.2.1 желіде ақпарат алма түсіндіру; 3.3.2.2 жоба бойынша бірле үшін мессенджерлерді пай
	Интернет желісіндегі қауіпсіздік	3.3.3.1 желідегі қажетсіз ко қауіптері туралы қарапайы білу және көрсету
4-тоқсан		
Есептік ойлау	Біздің өміріміздегі алгоритм	3.4.1.1 алгоритм ұғымын тү 3.4.1.2 ауызша түрде беріл іске асыру 3.4.1.3. есепті шешу алгорит
	Модельдеу. Paint графикалық редакторында компьютерлік модель құру	3.4.2.1 "модель", "модельдеу білу және түсіну"; 3.4.3.1 Paint графикалық ре мақсатын білу және түсіну
	Графикалық редактор құралдары	3.4.2.2 негізгі құралдар жиы пайдалану компьютерде су 3.4.3.2 қарапайым графика композициялар жасай білу
	Сурет құру және түзету	3.4.3.3 нысанның сыртқы т (сурет, айналым, өлшемін ө 3.4.2.3 қарапайым графика композициялар жасай білу

2) 4-сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

Компьютер	Компьютерде жұмыс істеу кезінде өзіңізге қалай зиян тигізбеуге болады?	4.1.3.1 цифрлық құрылғылар жасау барысында негізгі қауіпсіздік техниканы білу; 4.1.3.2 қауіпсіздік техниканы бұзудың салдарын талқылау
	Компьютер құрылғылары	4.1.1.1 кіру (тінтуір, пернетақта) және шығу(монитор, принтер, құлаққаптар) құрылғылар
	Бағдарламалық қамтамасыз ету	4.1.2.1 "бағдарлама", "бағдарламалық қамтамасыз етілу" ұғымын
	Файл және қалтамен жұмыс	4.1.2.2 файл және қалталармен жұмыс алмастыру және жою; 4.1.2.3 өз жұмысында компьютерді пайдалану

2-тоқсан

Ақпаратты ұсыну және өңдеу	Бізді қоршаған ортадағы ақпарат	4.2.1.1 мазмұны бойынша ақпараттың бар екенін түсіндіру
	Мәтіндік редактор	4.2.2.1 MsWord мәтіндік редакторында мәтіндер теру; 4.2.2.2 қаріпті пішімдеу (стильдік туралау);
	Мәтінді теру және қалыптастыру	4.2.2.3 таңбаланған, нөмірленген мәтін жасай білу; 4.2.2.4 суреттерді мәтінге салып, олармен айналуын реттеу
	Презентация құру	4.2.3.1 презентация үшін акселерация алу;
	Слайд презентациясының макеты	4.2.3.2 слайд үшін макет таңдау
	Презентациядағы дыбыстар мен бейнелер	4.2.3.4 презентацияға дыбыстар мен бейнелер енгізе білу
	Презентациядағы анимация	4.2.3.3 презентацияда нысанға анимациясын құрастыра білу

3-тоқсан

Интернет желісіндегі жұмыс	Дүниежүзілік Интернет желісі	4.3.3.1 ақпаратты іздеуді жүзеге асыру (құжаттағы мәтін фрагментін табу); 4.3.3.2 нақты сұрақтарға жауап беру Интернет іздеу жүйелерін пайдалану;
	Интернет арқылы ақпаратпен алмасу	4.3.2.1 шолғыш (браузер) пайдалану (бетбелгілер жасау және жүктеулерді қарау); 4.3.2.2. тіркелген файлдарымен хабарламаларды алу және пошта арқылы жіберу
	Құпия сөздің беріктігі	4.3.3.1 біреудің жұмысын көзден тыс қалдыру заңсыздығы туралы айту; 4.3.3.2 құжаттарға құпия сөз таңдау

4-тоқсан

Есептік ойлау	Алгоритм ұғымы	4.4.1.1 есепті шешу алгоритмін құрастыру 4.4.1.2 логикалық операторларды пайдалану 4.4.1.3. салыстыру операторы
	Модельдеу. Paint графикалық редакторында компьютерлік модель құру	4.4.2.1 объектінің моделін ұсыну 4.4.2.2 геометриялық фигураларды моделін білу; 4.4.2.3 геометриялық фигураларды қолдана отырып, өз композициясын жасай білу суретті өңдей білу (өлшемін өзгерту);
	Суреттер құру және түзеу	4.4.3.1 суретті өңдей білу (көлемін өлшемін өзгерту); 4.4.3.2 фотосуреттерді өңдеу бағдарламаларды пайдалану (контраст, жақтау); 4.4.3.3 суреттің үзіндісін көрсете білу

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

79-қосымша

Қазақстан Республик

Білім және ғылым мин

2013жылғы 3 сәуір

№ 115 бұйрығына

716-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 - сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 - сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - естімейтін білім алушыларда табиғат пен қоғамның өзара байланысы, заңдылықтар туралы жаратылыстану-ғылыми білімді, ұғымдар мен тұтас түсінікті қалыптастыру, күнделікті өмірде байқалатын табиғи құбылыстар мен процестерді түсіндіру, сипаттау, болжау үшін алған білімдерін қолдана білуді дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) әлемнің қазіргі заманғы жаратылыстану-ғылыми бейнесі және жаратылыстану ғылымдарында қолданылатын әдістер туралы білім негіздерін қалыптастыру; ғылымның, техниканың және технологияның дамуына әсер еткен жаратылыстанудың ең маңызды идеяларымен және жетістіктерімен танысу;

2) алынған білімді қоршаған әлемнің құбылыстарын түсіндіру, бұқаралық ақпарат құралдарынан, интернет ресурстарынан, ғылыми және танымал ғылыми әдебиеттерден алынған жаратылыстану және өмірлік маңызды мазмұндағы ақпаратты қабылдау үшін қолдану дағдыларын игеру;

3) қарапайым зерттеулер жүргізу, құбылыстарды талдау, жаратылыстану туралы ақпаратты қабылдау және түсіндіру үшін зияткерлік, шығармашылық қабілеттерін және сыни ойлауын дамыту;

4) тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін күнделікті өмірде жаратылыстану-ғылыми білімді қолдану дағдыларын дамыту.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) естіп қабылдауды қалыптастыру және дамыту;

2) білімді функционалды қолдану, қарым-қатынастың әртүрлі әдістері, проблемаларды шешу және шешім қабылдау, сөйлеу мәдениетін дамыту;

3) естімейтін білім алушыларды арнайы оқытуды сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту;

4) жеке қасиеттерді дамыту (жауапкершілік, табандылық, бастамашылдық, шыдамдылық және төзімділік, өз бетінше жұмыс істеу және топта жұмыс істеу үшін қажетті).

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Естімейтін білім алушыларды оқыту процесінде бірқатар маңызды ерекшеліктерді ескеру қажет:

1) есту қабілетінің болмауы немесе қалдығы;

2) абстрактілі-аналитикалық ойлау формаларына ауысудың қиындықтары;

3) механикалық жадтың абстрактілі - логикалық жадтан басым болуы, жанама жадтан тікелей есте сақтау, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді жад көлемінің төмендеуі, еріксіз есте сақтау қабілетінің айтарлықтай төмендеуі;

4) шектеулі сөздік қор, сөйлеу тілінің грамматикалық құрылымын баяу меңгеру, дыбыс айту кемшіліктері.

6. Естімейтін білім алушыларды "Жаратылыстану" пәнін оқытудың негізгі тәсілдері: қол жетімділік, тұлғаға бағытталған тәсіл, көрнекілік және қарым-қатынас.

7. Оқытудағы қолжетімділік материалдың қолжетімділігінен және оны естімейтін білім алушылармен түсінуден, ғылыми ұғымдарды оңтайлы жеткізумен баяндаудан, мәтіндерді иллюстрациялармен және дидактикалық материалдармен қамтамасыз етуден тұрады.

8. Тұлғаға бағытталған тәсіл-бұл тұлғаның үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуы, шығармашылық қабілеттерін толық ашу және "Жаратылыстану" сабақтарында тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоционалды-ерік саласын, психикалық процестерді түзету.

9. Көрнекілік тәсіл оқушылардың танымдық тәжірибесін байыту, қоршаған әлемді табиғи-ғылыми түсіну саласындағы ұғымдарды меңгеру үшін қажет тақырыпты немесе практикалық әрекеттерді қабылдау негізінде білім, білік және дағдыларды қалыптастыру қажеттілігінен көрінеді.

10. "Жаратылыстану" пәнін оқытудағы қарым-қатынас тәсілі қарым-қатынас құралы ретінде тілді меңгеруден тұрады және білім алушыларды арнайы терминологияны пайдалана отырып, әртүрлі тілдік жағдайларда еркін бағдарлануға үйретуге арналған.

11. Осы тәсілдерді жүзеге асыруға қажет:

1) қоршаған ортамен танысу арқылы естімейтін білім алушылардың ауызша, диалогтық және жазбаша сөйлеуін дамыту;

2) сабақтарда барлық психикалық процестердің дамуына ықпал ететін әдістер мен тәсілдерді қолдану;

3) дидактикалық қағидаларды сақтау: өткен материалды қайталау, материал көлемінің қол жетімді болуы;

4) жаңа материал мен терминологияны түсіндіруде көмекші құрал ретінде дактильді және ымдау тілін қолдану.

12. Бағдарламаны іске асыру процесінде мектепті жарақтандыруды, ақпараттық – коммуникациялық технологияларды көздейтін арнайы құрал-жабдықтар мен оқытудың қосалқы құралдары пайдаланылады:

1) интерактивті және проекциялық жабдықтар (проектор, интерактивті тақта);

2) оқытудың арнайы техникалық және компенсаторлық құралдары (фронтальды оқу қызметін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық, айтылу экраны, жеке есту аппараттары, мультимедиялық компьютерлік сынып);

3) интернет желісінің ақпараттық-білім беру ресурстарына шектеусіз қолжетімділік.

13. Кітап қорының сақталуын қамтамасыз ететін оқу залдарымен және кітап қоймаларымен жабдықталған жұмыс аймақтары, медиатекасы бар ақпараттық-кітапхана қоры.

3-тарау. "Жаратылыстану" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Жаратылыстану" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 0 -сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты;

2) 1 -сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты;

3) 2 -сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты;

4) 3 -сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

5) 4 сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

15. Бағдарлама 5 бөлімді қамтиды:

1) "Мен – зерттеушімін" бөлімі;

2) "Тірі табиғат" бөлімі;

3) "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі;

4) "Жер және ғарыш" бөлімі;

5) "Табиғат физикасы" бөлімі.

16. "Мен – зерттеушімін" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) ғылым мен зерттеушілердің рөлі;

2) табиғатты тану әдістері;

17. "Тірі табиғат" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) өсімдіктер;

2) жануарлар;

3) адам.

18. "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) заттардың түрлері;

2) ауа;

3) су;

4) табиғи ресурстар.

19. "Жер және ғарыш" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жер;

2) ғарыш:

3) кеңістік және уақыт.

20. "Табиғат физикасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) күш және қозғалыс;

2) жарық;

3) дыбыс;

4) жылу;

5) электр;

6) магнетизм.

21. 0-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен – зерттеушімін" бөлімі: ғылым ұғымы; зерттеушілер ұғымы;

2) "Тірі табиғат" бөлімі: тірі организмдер, өсімдіктер және олардың алуан түрлілігі, ағаштар, бұталар, шөптер; Өсімдіктердің өмір сүру жағдайлары (су, жарық, жылу, қоректік заттар); жануарлар, жабайы және үй жануарлары; адам, адам денесінің бөліктері;

3) "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі: зат ұғымы; ауа; су; табиғи ресурстар;

4) "Жер және ғарыш" бөлімі: Жер; ғарыш туралы алғашқы білім;

зымырандар, телескоптар, уақыт, сағат, күнтізбе;

5) "Табиғат физикасы" бөлімі: қозғалыс; жарық және қараңғылық; дыбыс; күнделікті өмірдегі электр, магнит.

22. 1-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен – зерттеушімін" бөлімі: қоршаған әлем құбылыстарын бақылау, бақылау кезеңдері, эксперимент;

2) "Тірі табиғат" бөлімі: тірі организмдер, өсімдіктер және олардың алуан түрлілігі, ағаштар, бұталар, шөптер; өсімдіктердің негізгі бөліктері: тамыр, сабақ, жапырақ, гүл, жеміс, тұқым; жабайы және мәдени өсімдіктер; мәдени өсімдіктерге күтім жасау (суару, тыңайтқыш, топырақты күту); Өсімдіктердің өмір сүру жағдайлары (су, жарық, жылу, қоректік заттар); жануарлар, жабайы және үй жануарлары, үй жануарларына күтім жасау, үй жануарларының пайдасы, жануарлардың жыл мезгілдерінің өзгеруіне бейімделуі: құстардың ұшуы, қыста жем беру, ұйықтау; адам, адам денесінің бөліктері, адам өмірінің кезеңдері, тамақтану, демалыс;

3) "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі: зат ұғымы; ауа қасиеттері; су қасиеттері; табиғи ресурстар;

4) "Жер және ғарыш" бөлімі: жер пішіні, глобус-жер моделі; ғарыш, ғарыштық денелер; зымырандар, телескоптар, уақытты өлшеу құралдары, сағаттар, күнтізбе;

5) "Табиғат физикасы" бөлімі: әр түрлі денелердің қозғалысы, табиғаттағы қозғалыс, адамдардың қозғалысы, қозғалыс траекториясы, сурет түріндегі қозғалыс траекториясын белгілеу, жарық пен қараңғылық, табиғи және жасанды жарық көздері, жарықтандыру, дыбыс және оның таралу ерекшеліктері, табиғи және жасанды дыбыс көздері, жылу шығаратын құрылғылар, күнделікті өмірдегі электр энергиясы, магниттердің қасиеттері, магниттік қасиеттері бар заттар.

23. 2 - сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен – зерттеушімін" бөлімі: қоршаған әлем, құбылыстар, процестер,

объектілер, зерттеушінің жеке қасиеттері, бақылау ғылыми таным әдісі ретінде, бақылау белгілері: мақсат, объект, жоспар, уақыт, нәтиже; бақылау нәтижелерін шартты белгілер арқылы белгілеу, бақылау жоспары, тұжырымдарды тұжырымдау, эксперимент белгілері: мақсат, гипотеза, ресурстар, жоспар, уақыт, нәтиже; эксперимент жүргізу және нәтижелерді кестеде белгілеу, ақпарат көздері;

2) "Тірі табиғат" бөлімі: өсімдіктердің өсу жағдайлары, өсімдіктердегі маусымдық өзгерістер, өсімдіктердің негізгі бөліктерінің функциялары, тіршілік ету ортасы және өсімдіктер топтарының бейімделу әдістері, өсімдіктер топтары (өз аймағындағы өсімдіктер мысалында), топыраққа күтім жасау, өсімдіктерге ұқыпты қарау, Жануарлар топтары: жәндіктер, балықтар, қосмекенділер, бауырымен жорғалаушылар, құстар мен сүтқоректілер; жануарлардың тіршілік ету ортасына бейімделуі, жануарлардың көбеюі, жұмыртқа салатын және вивипарлы жануарлар, жануарларды қорғау, адам, қаңқа және дене бұлшықеттерінің қызметі, қозғалыстағы бұлшықет жиырылуының рөлі, дұрыс қалып, тістер мен оларға күтім жасау, жеке гигиена, оның денсаулықты сақтаудағы рөлі;

3) "Заттар және олардың қасиеттері": ауа, адам, өсімдіктер мен жануарлар үшін ауаның мәні, ауаның қасиеттері (түсі, иісі), ауаның агрегаттық жай-күйі, жылу өткізгіштігі, ауаның кеңістікті толтыру қасиеті, су және оның физикалық қасиеттері, судың агрегаттық жай-күйі: қатты, сұйық, газ тәрізді: табиғи су көздері, табиғи ресурстар және олардың мақсаты, табиғи ресурстардың шығу тегі бойынша жіктелуі;

4) "Жер және ғарыш": жер планетасы үшін күннің рөлі, жердің табиғи спутнигі – Ай, Күн жүйесінің планеталары, олардың орналасуы мен сипаттамалары, жер тобының планеталары-алып планеталар, уақыт бірліктері: жыл, ай, апта, күн, сағат, минут; ғарыштағы қашықтық пен уақыттың ерекшеліктері;

5) "Табиғат физикасы": денелердің әртүрлі жылдамдықтағы қозғалысы, жылдамдық сипаттамалары: жылдам, баяу; қозғалысты тудыратын күштер: итеру және тарту; заттардың массасы, заттардың массасын анықтау, материалдардың жарық беру қабілеті (мөлдір, мөлдір емес, мөлдір материалдар), қатты және тыныш дыбыстардың көздері, температура, температураны өлшеу, термометрлер, температураны өлшеу

бірлігі – градус, магниттерді қолдану саласы.

24. 3- сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен – зерттеушімін" бөлімі: ғылыми жаңалықтар және олардың күнделікті өмірге әсері, ақпарат көздерінің түрлері, ақпарат көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктері, экспериментті жоспарлау және жүргізу, эксперимент нәтижелерін диаграмма түрінде белгілеу, қорытындыларды тұжырымдау;

2) "Тірі табиғат": фотосинтез процесі туралы алғашқы ұғымдар, өсімдіктердің бейімделуі, термофильді, аязға төзімді, көлеңке сүйетін, фотофильді, құрғақшылыққа төзімді, ылғал сүйгіш өсімдіктер; табиғи қауымдастықтар-тірі және жансыз табиғаттың бірлігі, өз аймағының табиғи қауымдастықтары, адам қызметінің өсімдіктердің алуан түрлілігіне әсері, өсімдіктердің табиғаттағы және адам өміріндегі рөлі, сирек кездесетін және құрып кету қаупі төнген өсімдік түрлері (өз аймағының өсімдіктері мысалында), сирек кездесетін және құрып кету қаупі төнген өсімдіктерді сақтаудағы Қызыл кітаптың маңызы, жануарлар, омыртқалы және омыртқасыз жануарлар, жануарлар қарым-қатынасының түрлері, өсімдіктер мен жануарлар арасындағы байланыс, тіршілік ету ортасының өзгеруінен санның өзгеруі, жануарлар санының азаюына әкелетін адам қызметі, адамның ішкі мүшелері, ас қорыту жүйесі, оның адам өміріндегі рөлі, тыныс алу жүйесі және оның мүшелері, адам ағзасындағы тыныс алу рөлі, қан айналымы жүйесі және оның адам ағзасындағы рөлі, жүрек, импульс, адам ағзасын аурулар мен инфекциялардан қорғау;

3) "Заттар және олардың қасиеттері": заттар мен денелер, заттардың шығу тегі бойынша жіктелуі, табиғи және жасанды заттар, заттардың агрегаттық күйі бойынша жіктелуі (қатты, сұйық және газ тәрізді); ауа және оның құрамы (көмірқышқыл газы, оттегі, азот); ауаның жануға әсері, тірі организмдер мен жансыз табиғаттағы су, негізгі табиғи су көздері; мұхиттар, теңіздер, өзендер, көлдер; тұзды және тұщы су, ауыз суды ұқыпты пайдалану, суды тазарту тәсілдері, сүзгілермен тазарту, судың өмір сүру; топырақ, топырақ құрамы (құм, саз, өсімдіктер мен жануарлардың қалдықтары, су, ауа), топырақ түрлері, топырақ қасиеттері, құнарлылығы, топырақтың кейбір организмдердің тіршілігіндегі рөлі, топырақты қорғау;

4) "Жер және ғарыш": жер салалары туралы бастапқы ұғымдар (литосфера, гидросфера, атмосфера, биосфера), жер салаларының графикалық бейнесі, ғарышты игерудегі маңызды оқиғалар, жердің алғашқы жасанды спутнигін ұшыру, бірінші адамның ғарышқа ұшуы, адамның айға қонуы, адамзаттың дамуындағы ғарыштың маңызы, Қазақстан ғарышты игеруде, жердің өз осінің айналасында айналуы, күн мен түннің өзгеруі;

5) "Табиғат физикасы" бөлімі: серпімділік күші, серпімді және пластикалық денелер, ауырлық күші, табиғаттағы ауырлық күші, үйкеліс күші, табиғаттағы үйкеліс күші, күш бағыты, көлеңке, оның пайда болу себептері, көлеңке ерекшеліктері, заттардың жарықты, дыбыстарды, дыбыс көздері мен қабылдағыштарды көрсету қабілеті, дыбыс көлемінің дыбыс көзі мен дыбыс қабылдағыштың арасындағы қашықтыққа тәуелділігі, электр энергиясы, электр энергиясын талапкерлер, электр тізбегінің элементтері, қарапайым электр тізбегінің құрылымдық схемасы, әртүрлі металдардың магниттелуі.

25. 4 - сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен – зерттеушімін" бөлімі: жеке рефлексия негізінде зерттеудің әртүрлі бағыттары, зерттеу әдісін таңдау, бақылау мен эксперименттің артықшылықтары мен кемшіліктері, нәтижелерді ұсыну;

2) "Тірі табиғат" бөлімі: азық-түлік тізбегі, өсімдік-азық-түлік тізбегіндегі маңызды буын, өсімдіктердің өмірлік циклі, тозаңдану нәтижесінде тұқымның пайда болуы, тұқымдардың таралу тәсілдері жоғары және төмен өсімдіктер, өсімдіктерді қорғау тәсілдері; өз жеріндегі жануарлар, жәндіктердің өмірлік циклі: жануарларды тамақтандыру ерекшеліктері, шөптесін өсімдіктер мен жыртқыш жануарлар, азық-түлік тізбегінің құрылымы, тіршілік ету ортасына байланысты тамақ тізбегінің модельдері, жойылу қаупіндегі жануарлар, Қазақстанның Қызыл кітабы, қорықтар мен парктер құру мақсаттары, Қазақстанның ұлттық парктері мен қорықтары, адам, шығару жүйесі және оның адам ағзасындағы рөлі, жүйке жүйесі, оның адам ағзасындағы рөлі;

3) "Заттар және олардың қасиеттері": заттардың қасиеттері, олардың қасиеттеріне сәйкес заттарды қолдану, эксперимент жоспарына сәйкес

жаңа зат алу, адам өмірі саласындағы ауа, ауаның ластануы, ауаның ластануының табиғи және жасанды көздері, ауаның тазалығын сақтау, ауаны тазарту шаралары, ауаның қозғалысы, желдің пайдасы мен зияны, табиғаттағы су айналымы, атмосфералық жауын-шашынның пайда болуы, судың ластану көздері (тұрмыстық, өнеркәсіптік, ауылшаруашылық), судың ластануының салдары әр түрлі организмдер үшін, судағы әртүрлі заттардың ерігіштігі, пайдалы қазбалар (бор, тұз, әктас, саз, мұнай, гранит, көмір, табиғи газ), пайдалы қазбаларды қолдану, Қазақстанның негізгі пайдалы қазбаларының кен орындары, пайдалы қазбаларды сақтау және ұқыпты пайдалану;

4) "Жер және ғарыш" бөлімі: жер бетінің ірі элементтері, ғарыштық денелер (астероидтар, кометалар, метеориттер, жұлдыздар, галактикалар), ғарыштың жер бетіндегі тіршілікке әсері, жердің орбитадағы қозғалысы, жыл мезгілдерінің ауысуы, жыл мезгілдерінің сипаттамасы;

5) "Табиғат физикасы" бөлімі: Архимед күші, оның көрінісі мысалдары, Архимед күшін болжау, Архимед күшінің судағы заттарға әсері, көлеңкенің кедергі мөлшеріне және көзден кедергіге дейінгі қашықтыққа тәуелділігі, жарық қасиеттері, шағылысу, сіңіру, кедергілердің дыбыс деңгейі мен таралуына әсері, әртүрлі материалдардың жылу өткізгіштігі, әртүрлі материалдардың электр өткізгіштігі.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

26. Бағдарламада оқыту мақсаттары әр сыныпқа кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді.

27. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Мен зерттеушімін" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0 – сынып	1 - сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып

1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	0.1.1.1 "ғылым" ұғымы туралы түсініктің болуы; 0.1.2 "зерттеушілер" ұғымы туралы түсініктің болуы	1.1.1.1 қоршаған әлемнің құбылыстарын, процестері мен объектілерін зерттеу қажеттілігін түсіндіру; 1.1.1.2 стационарлық және дыбыс күшейткіш аппаратураның көмегімен оқу қызметіне қатысты есту-көру сөздік материалын қабылдау	2.1.1.1 қоршаған әлемнің құбылыстарын, процестері мен объектілерін зерттеу үшін қажетті жағдайлар мен жеке қасиеттерді анықтау; 2.1.1.2 стационарлық және дыбыс күшейткіш аппаратураның көмегімен оқу қызметіне қатысты есту-көру сөздік материалын қабылдау	3.1.1.1 ең маңызды ғылыми жаңалықтар және олардың адамның күнделікті өміріне әсері туралы айту; 3.1.1.2 стационарлық және дыбыс күшейткіш аппаратураның көмегімен оқу қызметіне қатысты есту-көру сөздік материалын қабылдау	4.1.1.1 ғылым мен оқу негізгі өзекті анық
1.2 Таным әдістері	0.1.2.1 таным әдістері туралы түсінік беру; 0.1.2.2 "эксперимент" ұғымын білу	1.1.2.1 "бақылау" ұғымын білу; 1.1.2.2 қоршаған әлем құбылыстарына бақылау жүргізу; 1.1.2.3 қарапайым эксперименттер жүргізу	2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын түсіндіру; 2.1.2.2 бақылаудың жетекші белгілерін анықтау 2.1.2.3 шартты белгілердің көмегімен бақылау нәтижелерін белгілей білу	3.1.2.1 ақпарат көздерінің түрлерін білу; 3.1.2.2 ақпарат көздердің артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау; 3.1.2.3 эксперимент жүргізу жоспарын құру	4.1.2.1 зерттеу артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау; эксперимент жүргізу жоспарын құру 4.1.2.2 зерттеу таңдау түрде нәтижелерін анықтау

2) "Тірі табиғат" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0 - сынып	1 - сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып
2.1 Өсімдіктер	0.2.1.1 тірі организмдер туралы түсінікке ие болу	1.2.1.1 өсімдіктердің негізгі сипаттамаларын атау; 1.2.1.2 өсімдіктердің негізгі бөліктерін	2.2.1.1 өсімдіктер топтарын салыстыру және олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын көрсету;	3.2.1.1 өсімдіктерді белгілері бойынша жіктеу; 3.2.1.2 өсімдік жапырақтарынан оттегінің шығарылу	4.2.1.1 өсімдіктердің саңырауқұлақ қырықпұлді аяғыр сипат

		және олардың функцияларын атау; 1.2.1.3 өсімдіктердің өмір сүру жағдайларын зерттеу; 1.2.1.4 өсімдіктердің өсуі кезінде болатын сыртқы өзгерістерді сипаттау; 1.2.1.5 жабайы өсетін және мәдени өсімдіктерді ажырату; 1.2.1.6 бөлме және мәдени өсімдіктерге күтім жасау тәсілдерін білу	2.2.1.2 ағзалардың құрылысы мен орналасу ерекшеліктерін көрсете отырып, өсімдіктерді сипаттау; 2.2.1.3 сабақ, жапырақ, гүл, тамырдың қызметтерінанықтау ; 2.2.1.4 топырақты күту ережелерін білу; 2.2.1.5 әр түрлі жағдайларда өсу ерекшеліктерін зерттеу; 2.2.1.6 өсімдіктердегі өзгерістерді маусымның өзгеруімен сипаттау; 2.2.1.7 өз аймағындағы өсімдіктерді атау; 2.2.1.8 өсімдіктерге ұқыпты қарау	процесін білу және түсіндіру; 3.2.1.3 фотосинтез процесін білу және түсіну; 3.2.1.4 әр түрлі тіршілік ету ортасының ұқсас және ерекше белгілерін анықтау; 3.2.1.5 өсімдіктердің тірі организмдерге шығаратын оттегінің рөлін түсіну; 3.2.1.6 өсімдіктердің қауымдастық құру қабілетін түсіндіру; 3.2.1.7 адам қызметінің кейбір түрлерінің өсімдіктердің саны мен алуан түрлілігіне теріс әсерін түсіндіру	4.2.1.2 өмірлік сипаттау; 4.2.1.3 нәтижелерін тұқындату болуы; 4.2.1.4 таралып зерттеу; 4.2.1.5 тізбектелген организмдер арасында өзара әсерін түсіндіру; 4.2.1.6 өсуін факторлар зерттеу; 4.2.1.7 қорғау білу
2.2 Жануарлар	0.2.2.1. жануарлардың негізгі сипаттамаларын атау; 0.2.2.2 жабайы және үй жануарларын ажырату	1.2.2.1 жануарлар мен өсімдіктерді салыстыру, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 1.2.2.2 жыл мезгілдерінің өзгеруіне жануарлардың дайындауын түсіндіру	2.2.2.1 жануарларды омыртқалы және омыртқасыздарға жіктеу; 2.2.2.2 жануарлар топтарының өкілдерін атаңыз: жәндіктер, балықтар, қосмекенділер, бауырымен жорғалаушылар, құстар мен сүтқоректілер; 2.2.2.3 жануарлардың	3.2.2.1 жануарлар тобының ұқсастықтары мен ерекшеліктерін анықтай отырып сипаттау; 3.2.2.2 паразиттер мен улы жануарлар туралы түсінік беру; 3.2.2.3 өз аймағындағы құстарды бақылау негізінде олардың мінез-құлқының ерекшеліктерін көрсету;	4.2.2.1 жануарлардың анықталуы шөпті жыртып ажырату; 4.2.2.2 өмірлік зерттеу; 4.2.2.3 жануарлардың табиғатын анықтау; 4.2.2.4

			белгілі бір өмір сүру жағдайларына бейімделуін сипаттау; 2.2.2.4 жануарлардың қалай дамып, көбейетінін білу; 2.2.2.5 қоршаған ортада тіршілік етудегі жануарлардың түсі мен мінез-құлқының рөлін түсіну; 2.2.2.6 жануарлардың ұйықтау, құстардың маусымдық ұшуы, қыста жем қорын дайындау себептерін түсіндіру; 2.2.2.7 жануарлардың алуан түрлілігін сақтаудың маңыздылығын түсіну	3.2.2.4 өсімдіктер мен жануарлар арасындағы байланысты зерттеу; 3.2.2.5 жануарлардың мінез-құлқының тіршілік ету ортасының сипаттамасымен шарттылығын түсіндіру; 3.2.2.6 мекендеу ортасы жағдайларының өзгеруінен санның өзгеруін түсіндіру; 3.2.2.7 жануарлар санының азаюына әкелетін адам қызметінің түрлерін анықтау	симб. қатын. мыса 4.2.2.6 тізбегі моделі бір ор қалд 4.2.2.7 қаупі жану. мыса 4.2.2.8 паркт қоры мақс. түсін
2.3 Адам	0.2.3.1 адам денесінің негізгі бөліктерін және олардың функцияларын атау	1.2.3.1 адам өмірінің кезеңдерін білу; 1.2.3.2 адамның өсуі мен дамуы үшін қажетті қажеттіліктерді анықтау;	2.2.3.1 тірек-қимыл жүйесін (бас сүйек, омыртқа, қабырғалар, иық, бұғана, жамбас және аяқ-қолдар) атау және сипаттау, қаңқа қызметін білу; 2.2.3.2 дұрыс қалыпта болудың маңыздылығы; 2.2.3.3 қозғалыс кезінде бұлшықет жиырылуының рөлін түсіну; 2.2.3.4 жеке гигиена сақтау;	3.2.3.1 адамның ішкі ағзаларының орналасуын анықтау; 3.2.3.2 тіршілік үшін энергия алудағы ас қорыту жүйесінің рөлін сипаттау; 3.2.3.3 ас қорыту, қан айналымы, тыныс алу жүйелерін құрайтын мүшелерді атау және сипаттау; 3.2.3.4 қанайналым жүйесінің рөлін анықтау;	4.2.3.1 жүйк. құрам орган 4.2.3.2 жүйе анық 4.2.3.3 жүйе түсін 4.2.3.4 тазар жүйе түсін

3) "Тірі табиғат" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0 - сынып	1 - сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып
3.1 Заттардың түрлері	0.3.1.1 зат ұғымын білу	1.3.1.1 зат ұғымын түсіну, мұғалімнің көмегімен түсіндіру	2.3.1.1 заттардың кейбір агрегаттық күйлерін жіктеу; 2.3.1.2 кейбір заттарды сипаттау	3.3.1.1 заттардың шығу тегі мен агрегаттық күйі бойынша жіктеу; 3.1.1.2 заттың агрегаттық күйіне сәйкес сипаттама беру	4.3.1.1 заттардың қолдану тәсілдерін олардың қасиеттеріне анықтау жасау; эксперимент жүзінде жоспарлау және жаңа
3.2 Ауа	0.3.2.1 ауа ұғымын білу;	1.3.2.1 ауаның қасиеттерін білу;	2.3.2.1 біздің планетамыз үшін ауаның мәнін және ауаның тазалығын сақтаудың маңыздылығын түсіну; 2.3.2.2 кеңістікті, жылу өткізгіштікті толтыру үшін ауаның қасиетін зерттеу	3.3.2.1 ауа құрамын білу; 3.3.2.2 ауаның жану қасиетін білу;	4.3.2.1 ауаның әртүрлі салаларда қолдану тәсілдерін білу; 4.3.2.2 ауаның ластану тәсілдерін білу; 4.3.2.3 ауаның тазалану тәсілдерін білу; (көгалдандыру және шаралар); 4.3.2.4 ауаның процестерін білу; 4.3.2.5 ауаның пайдалану тәсілдерін білу;
3.3 Су	0.3.3.1. су ұғымын білу	1.3.3.1. судың қасиеттерін білу	2.3.3.1 судың физикалық қасиеттерін анықтау; 2.3.3.2 судың агрегаттық күйінің өзгеру процестерін білу	3.3.3.1 тірі ағзаларда және өлі табиғатта судың болуы туралы білу; 3.3.3.2 ауыз суды ұқыпты пайдалану; 3.3.3.3 суды тазартудың әртүрлі	4.3.3.1 су айналымын таныу; 4.3.3.2 атмосфераның жауын-шашын (жаңбыр, қар, шұңбыр) бұршақ түзілуін таныу;

				тәсілдерін атау; 3.3.3.4 суды тазартуға арналған сүзгінің өзіндік моделін ойлап табу; 3.3.3.5 судың маңыздылығын біліп, түсіндіре білу	түсіндіру; 4.3.3.3 бұлтты болуы түсіндіру; 4.3.3.4 судың мысалы қауіпті қалдыртып әртүрлі органик әсерін судың затта зерттеу
3.4 Табиғи ресурстар	0.3.4.1. "табиғи ресурстар" ұғымын білу; мұғалімнің көмегімен түсіндіру	1.3.4.1. табиғи ресурстарды анықтай білу	2.3.4.1 табиғи ресурстарды әртүрлі сипаттамаларға сәйкес жіктеу;	3.3.4.1 топырақтың организмдер тіршілігіндегі рөлін түсіндіру; 3.3.4.2 топырақтың негізгі құрамын зерттеу (құм, саз, өсімдіктер мен жануарлардың қалдықтары, су, ауа); 3.3.4.3 топырақтың негізгі қасиеттерін атау; 3.3.4.4 мұғалімнің қолдауымен топырақ құнарлылығын құрамына қарай зерттеу	4.3.4.1 қазба қолдану анықтау; 4.3.4.2 Қазақстан негізгі қазба орындары; 4.3.4.3 қазба қорлау таусы түсіндіру пайдалану қазба және пайдалану жолдары

4) "Жер және ғарыш" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0 - сынып	1 - сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып

4.1 Жер	0.4.1.1 жер туралы түсініктің болуы;	1.4.1.1 жердің пішінін білу; 1.4.1.2 жер моделі ретінде глобус туралы түсініктің болуы	2.4.1.1 жер мен күн арасындағы байланысты түсіндіру; 2.4.1.2 жердің табиғи серігін атау;	3.4.1.1 жер сфераларын түсіндіру және графикалық түрде бейнелеу;	4.4.1.1 жер туралы элемент және
4.2 Ғарыш	0.4.2.1 "ғарыш" ұғымын түсіндіру	1.4.2.1 астрономияны ғарыш ғылымы ретінде сипаттау; 1.4.2.2 ғарышты зерттеуге арналған құрылғылар, құралдар мен ұшу аппараттарын атау; 1.4.2.3 жеке ғарыштық денелерді атау және сипаттау	2.4.2.1 күн жүйесінің планеталарының орналасу ретін атау; 2.4.2.2 күн жүйесінің планеталарын сипаттау	3.4.2.1 ғарышты игерудегі маңызды оқиғалар туралы айту; 3.4.2.2 адамзаттың дамуындағы ғарыштың маңыздылығын түсіндіру	4.4.2.1 ғарыштың тіршілік ететін күштерін құбылысын түсіндіру
4.3 Кеңістік және уақыт	1.4.3.1 "уақыт", "сағат", "күнтізбе" ұғымдарын қалыптастыру	1.4.3.1 уақыттың маңыздылығын түсіндіру; 1.4.3.2 уақытты анықтайтын құралдар мен құрылғыларды атау	2.4.3.1 уақытты өлшеу бірліктерін білу; 2.4.3.2 ғарыштағы қашықтық пен уақыттың ерекшеліктерін түсіндіру	3.4.3.1 жердің айналуы туралы түсініктің болуы	4.4.3.1 жердің айналуы туралы түсініктің болуы 4.4.3.2 жердің мезгілі

5) "Табиғат физикасы" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0 - сынып	1 - сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып
5.1 Күштер мен қозғалыс	0.5.1.1 "қозғалыс" ұғымын түсіндіру;	1.5.1.1 әр түрлі денелердің қозғалысына мысалдар келтіру; 1.5.1.2 табиғаттағы және адам өміріндегі қозғалыстың	2.5.1.1 "жылдамдық" ұғымын түсіндіру; 2.5.1.2 әр түрлі жылдамдықпен әртүрлі денелердің қозғалысына мысалдар келтіру;	3.5.1.1 серпімділік күшін, ауырлық күшін, үйкеліс күшін, Архимед күшін ажырату; 3.5.1.2 табиғаттағы серпімділік күші, ауырлық күші,	4.5.1.1 қозғалыс ұғымын 4.5.1.2 жер және өмірін көрінісін мысал

		маңыздылығын анықтау; 1.5.1.3 "траектория" ұғымын түсіндіру; 1.5.1.4 әр түрлі қозғалыс траекторияларын зерттеу, оларды сурет түрінде көрсету	2.5.1.3 түсіндіру кезінде жылдамдықтың сапалық сипаттамаларын қолдану; 2.5.1.4 қозғалыс тудыратын күштерді зерттеу; 2.5.1.5 "күш" ұғымын түсіндіру 2.5.1.6 массаны анықтау үшін құрылғыларды таңдау және пайдалану	үйкеліс күші, Архимед күшінің көріністеріне мысалдар келтіру; 3.5.1.3 табиғаттағы және адам өміріндегі әрбір күштің маңыздылығын анықтау 3.5.1.4 динамометр құралының көмегімен күшті өлшеу және оның әрекет ету бағытын анықтау 3.5.1.5 серпімділік күшінің дене пішініне әсерін зерттеу; 3.5.1.6 ауырлық күшінің денеге әсерін зерттеу	4.5.1.4 процестерді жүргізу 4.5.1.5 қозғалыс қатынастарын күшін түсіндіру 4.5.1.6 күшін жылдамдық әсерін 4.5.1.7 әртүрлі әсерлер (Архимед бақылау) болжам
5.2 Жарық	0.5.2.1 "жарық", "қараңғылық" ұғымдарын білу, түсінік беру;	1.5.2.1 табиғи және жасанды жарық көздерін ажырату; 1.5.2.2 жасанды жарықтандыру қажеттілігін және оның көздерін анықтау; 1.5.2.3 қараңғылық жарықтың болмауы екенін түсіну;	2.5.2.1 кейбір денелердің жарық беру қабілетін зерттеу және тұжырымдау	3.5.2.1 көлеңкенің пайда болу себептерін түсіндіру; 3.5.2.2 заттардың жарықты шағылыстыру қабілетін түсіндіру	4.5.2.1 кедергі және кедергі қашықтық тәуелділігін және 4.5.2.2 түзу сәттарал шағылыстыру қасиетін және
5.3 Дыбыс	0.5.3.1 "дыбыс" туралы түсінігін білу	1.5.3.1 дыбыстың таралу ерекшеліктерін түсіндіру; 1.5.3.2 дыбыстың табиғи және жасанды көздерін ажырату	2.5.3.1 дыбыс көздерін дыбыс деңгейі бойынша жіктеу	3.5.3.1 дыбыс көлемінің дыбыс көзі мен дыбыс қабылдағышы арасындағы қашықтыққа тәуелділігін түсіндіру	4.5.3.1 кедергі деңгейі таралуды зерттеу түсіндіру

5.4 Жылу	0.5.4.1 "жылу" ұғымын түсіну;	1.5.4.1 жылыту құрылғылары мен жабдықтарын атау;	2.5.4.1 белгілі бір денелердің температурасын өлшеуге арналған құралдарды қолдана білу	3.5.4.1 аспаптарды пайдалану кезіндегі қауіпсіздік техникасы;	4.5.4.1 матер жылу түрлі және зертт түсін,
5.5 Электр	0.5.5.1 "электр энергиясы" ұғымын түсіну	1.5.5.1 электр энергиясының адамдардың күнделікті өміріндегі маңыздылығын түсіндіру	2.5.5.1 электр энергиясын пайдалану туралы білу	3.5.5.1 электр энергиясының көздерін атау; 3.5.5.2 қарапайым электр тізбегінің құрылымдық сызбасын білу; 3.5.5.3 қарапайым электр тізбектерін олардың элементтерін схемалар түрінде көрсете білу	4.5.5.1 матер электр зертт түсін,
5.6.Магнетизм	0.5.6.1 "магнетизм" ұғымын түсіну, білу	1.5.6.1 магниттік қасиеттері бар жеке денелерді білу; 1.5.6.2 магниттің қасиеттерін зерттеу	2.5.6.1 магнитті қолдану туралы білу	3.5.6.1 магнит көмегімен әртүрлі металдардың магниттелуін зерттеу және түсіндіру;	4.5.6.1 экску комп қолд бақы түсін,

28. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 - сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

29. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті бұзыл

(естімейтін) білім алуш

арналған негізгі бастауы

беру деңгейінің 0-4 – сын

үшін "Жаратылыстану" пәні

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарлам

қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 - сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 0-сынып

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
0.1 Мен зерттеушімін	Зерттеудегі ғылымның ролі	0.1.1.1 "ғылым" ұғымы туралы түсініктің болуы; 0.1.1.2 "зерттеушілер" ұғымы туралы түсініктің болуы
	Табиғатты тану әдістері	0.1.2.1 таным әдістері туралы түсініктің болуы; 0.1.2.2 "эксперимент" ұғымы туралы түсініктің болуы
0.2 Тірі табиғат	Өсімдіктер	0.2.1.1. тірі организмдер туралы түсініктің болуы
2 – тоқсан		
0.2 Тірі табиғат	Жануарлар	0.2.2.1.жануарлардың негізгі сипаттамаларын атау; 0.2.2.2 жабайы және үй жануарларын ажырату
	Адам	0.2.3.1 адам денесінің негізгі функцияларын атау және олардың функцияларға көмегімен атау
0.3 Заттар және олардың қасиеттері	Заттардың түрлері	0.3.1.1 зат ұғымын білу;
3 – тоқсан		

0.3 Заттар және олардың қасиеттері	Ауа	0.3.2.1 ауа ұғымын білу
	Су	0.3.3.1 су ұғымын білу;
		0.3.3.2 стационарлық және күшейткіш аппаратураның қызметіне қатысты есту-көру материалын қабылдау
	Табиғи ресурстар	0.3.4.1 мұғалімнің көмегімен "ресурстар" ұғымын білу
0.4 Жер және ғарыш	Жер	0.4.1.1 жер туралы түсінікті
	Ғарыш	0.4.2.1 "ғарыш" ұғымын түсіні
	Кеңістік және уақыт	1.4.3.1 мұғалімнің көмегімен "сағат", "күнтізбе" ұғымдары
4- тоқсан		
0.5 Табиғат физикасы	Күштер мен қозғалыс	0.5.1.1 "қозғалыс" ұғымын білу
	Жарық	0.5.2.1 "Жарық", "қараңғылық" беру;
		0.5.2.2. оқылған материал не қорын байыту
	Дыбыс	0.5.3.1 "дыбыс" түсінігін қал
	Жылу	0.5.4.1 "жылу" ұғымы туралы болуы
	Электр	0.5.4.1 "электр" ұғымын түсі
	Магнетизм	0.5.4.1 "магнетизм" ұғымын

2) 1 - сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Мен зерттеушімін	Зерттеудегі ғылымның ролі	1.1.1.1 қоршаған әлемнің құ процестерін және объектілі қажеттілігін түсіндіру

	Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 "бақылау" ұғымын білу; 1.1.2.2 мұғалімнің көмегімен табиғат орта құбылыстарына бақылау жүргізу; 1.1.2.3 қарапайым эксперимент жүргізу;
1.2 Тірі табиғат	Өсімдіктер	1.2.1.1 өсімдіктердің негізгі сипаттамаларын атау; 1.2.1.2 өсімдіктердің негізгі олардың функцияларын атау; 1.2.1.3 өсімдіктердің өмір сүру жағдайларын зерттеу; 1.2.1.4 өсімдіктердің өсуіне сыртқы өзгерістерді сипаттау; 1.2.1.5 жабайы және мәдени өсімдіктерді ажырату; 1.2.1.6 мұғалімнің көмегімен мәдени өсімдіктерге күтім жасау тәсілдерін білу; 1.2.1.7 оқылған материал негізінде қорын байыту
2 – тоқсан		
1.2 Тірі табиғат	Жануарлар	1.2.2.1 жануарлар мен өсімдіктерді салыстыру, олардың ұқсастықтарын айырмашылықтарын мұғалімнің көмегімен анықтау; 1.2.2.2 мұғалімнің көмегімен мезгілдерінің өзгеруіне жануарлардың бейнесін дайындауын түсіндіру;
	Адам	1.2.3.1 адам өмірінің кезеңдерін атау; 1.2.3.2 адамның өсуі мен дамуына қажетті қажеттіліктерді анықтау;
1.3 Заттар және олардың қасиеттері	Заттардың түрлері	1.3.1.1 зат ұғымын түсіну, мұғалімнің көмегімен түсіндіру
3 – тоқсан		

1.3 Заттар және олардың қасиеттері	Ауа	1.3.2.1 мұғалімнің көмегімен қасиеттерін білу
	Су	1.3.3.1. мұғалімнің көмегімен қасиеттерін білу; 1.3.3.1. оқылған материал не қорын байыту
	Табиғи ресурстар	1.3.4.1 табиғи ресурстарды
1.4 Жер және ғарыш	Жер	1.4.1.1 жердің пішінін білу; 1.4.1.2 жер моделі ретінде п. түсініктің болуы; 1.4.1.3 оқылған материал не қорын байыту
	Ғарыш	1.4.2.1 астрономияны ғарыш ретінде сипаттау; 1.4.2.2 ғарышты зерттеуге ар. құрылғылар, құралдар мен аппараттарын атау; 1.4.2.3 жеке ғарыштық дене және сипаттау
	Кеңістік және уақыт	1.4.3.1 уақыттың маңыздыл. 1.4.3.2 уақытты анықтайтын құрылғыларды атау
4-тоқсан		
1.5 Табиғат физикасы	Күштер мен қозғалыс	1.5.1.1 әр түрлі денелердің мұғалімнің көмегімен мыс. 1.5.1.2 табиғаттағы және ад. қозғалыстың маңыздылығы. 1.5.1.3 мұғалімнің көмегімен ұғымын түсіндіру; 1.5.1.4 әр түрлі қозғалыс тр. зерттеу, оларды сурет түрін
	Жарық	1.5.2.1 табиғи және жасанд

		көздерін ажырату; 1.5.2.2 жасанды жарықтандыру қажеттілігін және оның көздерін ажырату; 1.5.2.3 қараңғылық жарықтан ажырату екенін түсіну
	Дыбыс	1.5.3.1 дыбыстың таралу еркіндігін түсіндіру; 1.5.3.2 дыбыстың табиғи және жасанды көздерін ажырату
	Жылу	1.5.4.1 жылыту құрылғыларын жабдықтарын атау
	Электр	1.5.5.1 электр энергиясының күнделікті өміріндегі маңызын түсіндіру
	Магнетизм	1.5.6.1 магниттік қасиеттерін денелерді білу; 1.5.6.2 магниттің қасиеттерін

3) 2 - сынып

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
2.1 Мен зерттеушімін	Зерттеудегі ғылымның ролі	2.1.1.1 қоршаған әлемнің құрылымы процестері мен объектілерін зерттеу қажетті жағдайлар мен жеке тәжірибесін анықтау
	Табиғатты тану әдістері	2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын анықтау; 2.1.2.2 бақылаудың жетекші әдістерін анықтау; 2.1.2.3 мұғалімнің көмегімен белгілердің көмегімен бақылау нәтижелерін белгілей білу
2.2 Тірі табиғат	Өсімдіктер	2.2.1.1 өсімдіктер топтарын сипаттау

		және олардың ұқсастықтарын, айырмашылықтарын мұғалімнің көмегімен көрсету; 2.2.1.2 ағзалардың құрылымын, орналасу ерекшеліктерін көрсету, өсімдіктерді сипаттау; 2.2.1.3 сабақ, жапырақ, гүл, жеміс, қызметтерінанықтау; 2.2.1.4 мұғалімнің көмегімен өсімдік күтім жасау ережелерін білдіру; 2.2.1.5 әр түрлі жағдайларда өсімдіктер ерекшеліктерін зерттеу; 2.2.1.6 өсімдіктердегі өзгерістер, маусымның өзгеруімен сипаттау; 2.2.1.7 өз аймағыңыздағы өсімдіктерді сипаттау; 2.2.1.8 өсімдіктерге ұқыптылық таныту.
2 – тоқсан		
2.2 Тірі табиғат	Жануарлар	2.2.2.1 жануарларды омыртқасыздарға жіктеу; 2.2.2.2 жануарлар топтарын атаңыз: жәндіктер, балықтар, құстар, қосмекенділер, бауырымен жорғалаушылар, құстар мен жәндіктер; 2.2.2.3 жануарлардың белгілерін, жағдайларына бейімделуін; 2.2.2.4 жануарлардың қалай көбейетінін білу; 2.2.2.5 қоршаған ортада тірі жануарлардың түсі мен міндеттерін, рөлін түсіну; 2.2.2.6 жануарлардың ұйық, маусымдық ұшуы, қыста жатпайындау себептерін түсіндіру; 2.2.2.7 жануарлардың алуан түрлерін сақтаудың маңыздылығын түсіндіру.

	Адам	2.2.3.1 тірек-қимыл жүйесін омыртқа, қабырғалар, иық, және аяқ-қолдар) атау және қаңқа қызметін білу; 2.2.3.2 дұрыс қалыпта болу, маңыздылығы; 2.2.3.3 қозғалыс кезінде бұл жиырылуының рөлін түсіну; 2.2.3.4 жеке гигиена; 2.2.3.5 тістердің қызметі мен ережелерін білу
2.3 Заттар және олардың қасиеттері	Заттардың түрлері	2.3.3.1 заттардың кейбір агрегаттық күйлерін жіктеу; 2.3.3.2 кейбір заттарды сипаттау
3 –тоқсан		
2.3 Заттар және олардың қасиеттері	Ауа	2.3.2.1 біздің планетамыз үшін ауаның тазалығын сақтау маңыздылығын түсіну; 2.3.2.2 кеңістікті, жылу өткізгіштігі үшін ауаның қасиеттерін зерттеу
	Су	2.3.3.1 өз бетімен судың физикалық қасиеттерін анықтау; 2.3.3.2 судың агрегаттық күйлерін процестерін білу
	Табиғи ресурстар	2.3.4.1 табиғи ресурстардың сипаттамаларға сәйкес жіктеу
2.4 Жер және ғарыш	Жер	2.4.1.1 жер мен күн арасындағы байланысты түсіндіру; 2.4.1.2 жердің табиғи серігінің рөлін түсіндіру
	Ғарыш	2.4.2.1 күн жүйесінің планеталарының орналасу ретін атау; 2.4.2.2 Күн жүйесінің планеталарының сипаттау

	Кеңістік және уақыт	2.4.3.1 уақытты өлшеу бірлігі 2.4.3.2 ғарыштағы қашықтық пен уақыттың ерекшеліктерін таныту
4-тоқсан		
2.5 Табиғат физикасы	Күштер мен қозғалыс	2.5.1.1 "жылдамдық" ұғымын түсіндіру 2.5.1.2 әр түрлі жылдамдықпен қозғалатын денелердің қозғалысына мұқалымның көмегімен зерттеу келтіру; 2.5.1.3 түсіндіру кезінде жылдамдықтың сапалық сипаттамаларын анықтау 2.5.1.4 қозғалыс тудыратын күштің мұқалымның көмегімен зерттеу 2.5.1.5 "күш" ұғымын түсіндіру 2.5.1.6 массаны анықтау үшін қолданылатын құрылғыларды таңдау және пайдалану
	Жарық	2.5.2.1 кейбір денелердің жарық сәулесін шағылдыру қабілетін зерттеу және өз бетінше қорытынды жасау
	Дыбыс	2.5.3.1 дыбыс көздерін дыбыс деңгейі бойынша өздігінен және мұқалымның көмегімен жіктеу
	Жылу	2.5.4.1 белгілі бір денелердің температурасын өлшеуге арналған құралдарды мұқалымның көмегімен қолдана білу
	Электр	2.5.5.1 электр қуатын пайдалану білу
	Магнетизм	2.5.6.1 магнитті қолдану туралы білу

4) 3 - сынып

4- кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары

1-тоқсан

3.1 Мен зерттеушімін	Зерттеудегі ғылымның ролі	3.1.1.1 ең маңызды ғылыми және олардың адамның күйіне әсері туралы айту
	Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 ақпарат көздерінің танып-білу қабілетін арттыру; 3.1.2.2 ақпарат көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау; 3.1.2.3 эксперимент жүргізу
3.2 Тірі табиғат	Өсімдіктер	3.2.1.1 өсімдіктерді белгілеу және жіктеу; 3.2.1.2 өсімдік жапырақтарының фотосинтез процесін білу және түсіндіру; 3.2.1.3 фотосинтез процесін түсіндіру; 3.2.1.4 әр түрлі тіршілік етуші организмдердің ұқсас және ерекше белгілерін анықтау; 3.2.1.5 өсімдіктердің тірі организмдер ретінде шығаратын оттегінің рөлін анықтау; 3.2.1.6 өсімдіктердің қауымсыз өмір сүру қабілетін түсіндіру; 3.2.1.7 адам қызметінің кейбір салаларында өсімдіктердің саны мен алмасуына теріс әсерін түсіндіру

2 – тоқсан

3.2 Тірі табиғат	Жануарлар	3.2.2.1 жануарлар тобының құрамы мен ерекшеліктерін анықтау және сипаттау; 3.2.2.2 паразиттер мен улы организмдер туралы түсінік беру; 3.2.2.3 өз аймағындағы құстар мен балықтар негізінде олардың мінез-құлбын және ерекшеліктерін көрсету; 3.2.2.4 өсімдіктер мен жануарлар арасындағы өзара әрекеттесу

		арасындағы байланысты зерттеу; 3.2.2.5 жануарлардың мінез-құлбын, тіршілік ету ортасының сипатын, шарттылығын түсіндіру; 3.2.2.6 мекендеу ортасы жағдайының өзгеруінен санның өзгеруін зерттеу; 3.2.2.7 жануарлар санының өзгеруін әкелетін адамның әрекет тәртібін зерттеу;
	Адам	3.2.3.1 адамның ішкі ағзаларының орналасуын өз бетінше анықтау; 3.2.3.2 тіршілік үшін энергияның қорыту жүйесінің рөлін сипаттау; 3.2.3.3 ас қорыту, қан айналымын алу жүйелерін құрайтын мүшелерді және сипаттау; 3.2.3.4 қанайналым жүйесінің анықтау; 3.2.3.5 тыныс алу жүйесінің анықтау; 3.2.3.6 адам ағзасы ауруларын, инфекциялардан қалай қорғау түсіну
3.3 Заттар және олардың қасиеттері	Заттардың түрлері	3.3.1.1 заттарды шығу тегі мен күйі бойынша жіктеу; 3.1.1.2 заттың агрегаттық күйін сипаттама беру
3 –тоқсан		
3.3 Заттар және олардың қасиеттері	Ауа	3.2.2.1 ауа құрамын білу; 3.3.2.2 ауаның жану қасиеттерін білу;
	Су	3.3.3.1 тірі ағзаларда және өсімдік судың болуы туралы білу; 3.3.3.2 ауыз суды ұқыпты пайдалану үйрету; 3.3.3.3 суды тазартудың әртүрлі жолдарын білу;

		атау; 3.3.3.4 суды тазартуға арналған өзіндік моделін ойлап табу 3.3.3.5 судың маңыздылығын
	Табиғи ресурстар	3.3.4.1 топырақтың организм тіршілігіндегі рөлін түсіндіру 3.3.4.2 топырақтың негізгі құрам (құм, саз, өсімдіктер мен жәндік қалдықтары, су, ауа); 3.3.4.3 топырақтың негізгі қасиеттері 3.3.4.4 құрамына байланысты топырақтың құнарлылығын мұғалімнің зерттеу
3.4 Жер және ғарыш	Жер	3.4.1.1 жер сфераларын түсіндіру, графикалық түрде бейнелеу
	Ғарыш	3.4.2.1 ғарышты игерудегі маңызды оқиғалар туралы айту; 3.4.2.2 адамзаттың дамуының ғарыш маңыздылығын түсіндіру
	Кеңістік және уақыт	3.4.3.1 жердің айналуы туралы түсінік болуы
4- тоқсан		
3.5 Табиғат физикасы	Күштер мен қозғалыс	3.5.1.1 серпімділік күші, ауырлық үйкеліс күші, Архимед күші 3.5.1.2 табиғаттағы серпімділік, ауырлық күші, үйкеліс күші, күштің көріністеріне мысал 3.5.1.3 табиғаттағы және адам өмірінде әрбір күштің маңыздылығын 3.5.1.4 динамометр құралымен күшті өлшеу және оның әрекет бағытын анықтау; 3.5.1.5 серпімділік күшінің динамикалық әсерін зерттеу;

		3.5.1.6 ауырлық күшінің ден зерттеу
	Жарық	3.5.2.1 көлеңкенің пайда бо түсіндіру; 3.5.2.2 заттардың жарықты қабілетін түсіндіру
	Дыбыс	3.5.3.1 дыбыс көлемінің ды дыбыс қабылдағышы арас қашықтыққа тәуелділігін т
	Жылу	3.5.4.1 аспаптарды пайдала қауіпсіздік техникасы
	Электр	3.5.5.1 электр энергиясыны 3.5.5.2 қарапайым электр т құрылымдық сызбасын бі 3.5.5.3 қарапайым электр т олардың элементтерін схем көрсете білу
	Магнетизм	3.5.6.1 магнит көмегімен әр металдардың магниттелуін түсіндіру; 3.5.6.2 оқылған материал н қорын қолдану

4) 4 - сынып

5- кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
4.1 Мен зерттеушімін	Зерттеудегі ғылымның ролі	4.1.1.1 өз қалауы мен ойлар зерттеудің өзекті бағыттары
	Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 зерттеудің зерттелген артықшылықтары мен кем анықтау; ; 4.1.2.2 зерттеу жоспарын құ

		зерттеу әдісін таңдауды дәл түсіндіру, алынған нәтижелер түрде ұсыну
4.2 Тірі табиғат	Өсімдіктер	4.2.1.1 балдырлар, саңырау қыналар, папоротниктер мен өсімдіктерді ажырату және 4.2.1.2 өсімдіктердің өмірлік сипаттау; 4.2.1.3 тозаңдану нәтижесін түзілуін сипаттау; 4.2.1.4 тұқымның таралу тә 4.2.1.5 азық-түлік тізбегінде организмдердің өзара әрекет түсіндіру; 4.2.1.6 өсімдіктердің өсуіне факторларды зерттеу; 4.2.1.7 өсімдіктерді қорғау т
2 – тоқсан		
4.2 Тірі табиғат	Жануарлар	4.2.2.1 өз жеріндегі жануарлар білу; 4.2.2.2 шөптесін және жыртқыш ажырату; 4.2.2.3 жәндіктердің тіршілігін зерттеу; 4.2.2.4 жануарлардың табиғат ортасын анықтау; 4.2.2.5 симбиотикалық қатынастар мысалдар келтіру; 3.2.2.6 белгілі бір мекендеу азық-түлік тізбектерінің мо түсіну; 4.2.2.7 жойылу қаупінде тұр жануарларға мысалдар кел 4.2.2.8 ұлттық парктер мен

	Адам	құру мақсаттарын түсіндіру;
		4.2.3.1 шығару және жүйке жүйесінің құрамына кіретін органдар
		4.2.3.2 жүйке жүйесінің рөл
		4.2.3.3 жүйке жүйесінің рөл
		4.2.3.4 ағзаны тазартудағы жүйесінің рөлін түсіну
4.3 Заттар және олардың қасиеттері	Заттардың түрлері	4.3.1.1 заттардың қолдану а қасиеттеріне сәйкес анықт 4.3.1.2 жасалған экспериме сәйкес жаңа зат алу
3 –тоқсан		
4.3 Заттар және олардың қасиеттері	Ауа	4.3.2.1 адам өмірінің әртүрл
		ауаны қолдану туралы білу
		4.3.2.2 ауаның ластану көзд
		4.3.2.3 ауаның тазалығын с
		тәсілдерін (көгалдандыру)
	Су	тазарту шараларын білу;
		4.3.2.4 табиғатта ауаның қо
		түсіну;
		4.3.2.5 желдің пайдасы мен
		4.3.3.1 табиғаттағы су айнал
		танысу;
		4.3.3.2 атмосфералық жауы
		(жаңбыр, қар, бұршақ, шык
		процесін түсіну);
		4.3.3.3 су буы мен бұлттард
		процесін түсіндіру;
		4.3.3.4 табиғаттағы судың л
		қабылдағыштар келтіру, әр
		қауіпті қалдықтардың тара
		табиғаттағы әртүрлі заттард
		зерттеу

	Табиғи ресурстар	4.3.4.1 пайдалы қазбалардың саласын анықтау; 4.3.4.2 Қазақстанның негізгі қазбаларының кен орындары; 4.3.4.3 пайдалы қазбалар қоры таусылатынын түсіну және қазбаларды сақтау және ұтымды пайдалану жолдарын ұсыну;
4.4 Жер және ғарыш	Жер	4.4.1.1 жер бетінің элементтерін сипаттау
	Ғарыш	4.4.2.1 жер бетіндегі тіршіліктің ғарыштық күштер мен құбылыстар түсініктердің болуы
	Кеңістік және уақыт	4.4.3.1 жердің айналуы туралы 4.4.3.2 жыл мезгілдерін сипаттау
4- тоқсан		
4.5 Табиғат физикасы	Күштер мен қозғалыс	4.5.1.1 "үйкеліс" ұғымын білдіру; 4.5.1.2 табиғатта және адам өмірінде үйкеліс көріністерін келтіру; 4.5.1.3 үйкеліс процесін бақылау мысалдар келтіру; 4.5.1.4 дене қозғалысына қозғалыс күшінің бағытын түсіндіру; 4.5.1.5 үйкеліс күшінің қозғалыс жылдамдығына әсерін анықтау; 4.5.1.6 Архимедтің судағы әсер ететін итергіш Күшін болжау
	Жарық	4.5.2.1 көлеңке кедергінің көзден кедергіге дейінгі қарқындылығын зерттеу және түсіндіру 4.5.2.2 жарықтың түзу сызықты жұтылуы сияқты қасиеттерін түсіндіру

	Дыбыс	4.5.3.1 белгілі бір кедергілер деңгейі мен таралуына әсе
	Жылу	4.5.4.1 әр түрлі материалдар қалай әр түрлі өткізетінін ж сақтайтынын зерттеу және
	Электр	4.5.5.1 әр түрлі материалдар өткізгіштігін зерттеу және т
	Магнетизм	4.5.6.1 экскурсияларда ком қолданылуын бақылау жән

Қазақстан Республикас

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

80-қосымша

Қазақстан Республик

Білім және ғылым мин

2013 жылғы 3 сәуір

№ 115 бұйрығына

717-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4-сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – естімейтін білім алушылардың жан-жақты

дамыған жеке тұлғасын қалыптастыру, оларға эстетикалық және адамгершілік тәрбие беру, әлеуметтік бейімдеу, жалпы және тілдік моторикасын дамыту.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) естімейтін білім алушыларды музыканы қабылдауға, оның сипаты мен музыкалық мәнерліліктің негізгі құралдарын; дыбысталудың қарқынын, реңкін, динамикасын, ырғақтық ерекшеліктерін түсінуге үйрету;

2) музыканың ырғағымен жалпы дамытушы және би қимылдарын, заттармен жаттығуларды орындауға, командаларды орындауға ықпал ету;

3) музыканың алмасуымен қимылдарды өзгертуге және музыкалық бейнеге сәйкес болуға үйрету;

4) дауыстың күші мен биіктігін өзгерте отырып, сипаты мен мазмұны бойынша әртүрлі әндерді орындауға, ән айтуда тыныс алу, дыбысты созу дағдыларын меңгеруге, әндерді сахналауға, хормен ән айтуға үйрету;

5) музыкалық сауаттылықтың қарапайым теориясы бойынша ұғымдарды меңгеруді қамтамасыз ету, музыка жанрларын білу және ажырату, есту арқылы музыкалық аспаптарды ажырата білу.

4. Түзете-дамыту міндеттер:

1) сөйлеу мәдениетін, білімді функционалды қолдануды, коммуникацияның алуан түрлі тәсілдерін дамыту;

2) түсінікті, мәнерлі сөйлеуді және оның интонациялық құрылымын, сөйлеу тыныс алуды қалыптастыру.

3) естімейтін білім алушыларды арнайы оқытуды сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту.

4) тұлғалық сапаларды дамыту (өзіндік жұмыс және топта жұмыс істеу үшін қажетті жауапкершілік, табандылық, бастамашылдық, төзімділік және толеранттылық);

5) координация және тепе-теңдік механизмдерін дамыту бойынша жұмыс жүргізу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Естімейтін білім алушыларды оқыту процесінде бірқатар ерекшеліктерді есепке алу қажет:

1) білім алушылардың әрқайсысында есту арқылы қабылдаудың болмауы немесе оның қалдығы әртүрлі;

2) ең қарапайым ойлау операцияларының басымдылығы;

3) механикалық естің басым болуы;

4) сөздік қордың шектелуі, дыбыстаудағы ақаулар, белсенді сөздіктен пассивті сөздіктің басым болуы;

5) қозғалыс дағдыларының координациясының бұзылуы.

6. "Музыка және ырғақ" пәні бойынша естімейтін білім алушыларды оқытудың негізгі принциптері: қолжетімділік, тұлғалық тәсіл, көрнекілік және коммуникативтілік.

7. Оқытудағы қолжетімділік материалдың қолжетімділігін және оны білім алушылардың түсінуін, негізгі ұғымдарды оңтайлы жеткізумен ұсынуды, мәтіндерді қажетті иллюстрациялармен және дидактикалық материалдармен қамтамасыз етуді қамтиды.

8. Тұлғалық тәсіл естімейтін оқушылардың оқу үдерісін дараландыруды, тұлғаның үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуын, олардың шығармашылық қабілеттерін толыққанды ашуды және музыка мен ритмика сабақтарында тұлғаның әлеуметтік-маңызды сапаларын тәрбиелеуді, эмоционалды-ерікті сферасын және психикалық процестерді түзетуді қамтиды.

9. Көрнекілік принципі оқушылардың танымдық тәжірибесін байыту, абстрактілі ұғымдарды меңгеру үшін қажет шынайы өмірдегі заттарды

немесе құбылыстарды сезімдік қабылдау негізінде білім, білік және дағдыларды қалыптастыру қажеттілігінде көрініс табады: суреттер, символдар, сызбалар, схемалар арқылы заттар мен әрекеттерді ұсыну және көрсету.

10. "Музыка және ырғақ" пәнін оқытудағы коммуникативті тәсіл қарым-қатынас құралы ретінде тілді меңгеруді қамтиды және білім алушыларды әртүрлі тілдік жағдайларда еркін бағдарлауды үйретуге бағытталған.

11. Аталған принциптерді жүзеге асыру үшін қажет:

1) музыка және қимыл-қозғалыстарды орындау арқылы естімейтін білім алушылардың ауызша, диалогты және жазбаша сөйлеуін дамыту;

2) сабақтарда барлық психикалық процестерді дамытуға ықпал ететін тәсілдер мен әдістерді қолдану;

3) дидактикалық принциптерді сақтау: материалды оқытудағы қайталанушылық, материалдың қолжетімді көлемі;

4) педагогикалық тәсілдерді сақтау: көркемдік-музыкалық, ойын, дифференциалды, жеке-дара.

5) жаңа материалды және терминологияны түсіндіруде тактильді және ым-ишара арқылы сөйлеуі қосалқы құрал ретінде қолданылады.

12. Бағдарламаны жүзеге асыру үдерісінде мектептің жасақталуын қамтитын оқытудың қосалқы құралдары мен арнайы жабдықтар, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар қолданылады:

1) интерактивті және проекциялық жабдықтар (проектор, интерактивті тақта);

2) оқытудың арнайы техникалық және компенсаторлық құралдары (фронтальды оқу іс-әрекетін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық, дыбыстау экраны, жеке есту аппараттары, мультимедиялық компьютерлік сынып);

3) музыкалық аспаптар;

4) Ғаламтор желісінің ақпараттық-білім беру ресурстарына шектеусіз қолжетімділік.

13.Бағдарламаны жүзеге асыру үшін сыныптар арнайы жабдықтармен жасақталады:

1) фронтальды іс-әрекетке арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық;

2) заманауи жасақталған компьютерлік класс;

3) жеке есту аппараттары;

4) дыбыстау экраны.

3-тарау. "Музыка және ырғақ" пәнінің мазмұны және ұйымдастыру

14. "Музыка және ырғақ" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 0-сыныпта - аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 1-сыныпта - аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

3) 2-сыныпта - аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

4) 3-сыныпта - аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

5) 4-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

15. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Қимыл-қозғалыстарды дамыту" бөлімі;

2) "Музыка тыңдау" бөлімі;

3) "Фонетикалық және сөйлеу ырғағы" бөлімі;

4) "Әндерді қабылдау мен орындау" бөлімі.

16. "Қозғалыстарды дамыту" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру;

2) ырғақтық гимнастиканың элементтері;

3) би қимылдары;

4) музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары.

17. "Музыка тыңдау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) есту арқылы музыканы тану;

2) есту арқылы музыканы ажырату;

3) сипаты бойынша музыкалық шығармаларды анықтау;

4) балалар музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту.

18. "Фонетикалық және сөйлеу ырғағы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану;

2) сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту;

3) сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту;

4) фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу

19. "Әндерді қабылдау және орындау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) музыканың ырғағымен эмоционалды ұжымдық декаламация;

2) ән салу;

3) өзіндік музыкалық шығармашылық іс-әрекет.

20. 0 сыныптың "Музыка және ырғақ" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) қозғалыстарды дамыту: жүрудің қарапайым түрлерін орындау; саусақтармен және жартылай саусақтарымен сапта жеңіл ырғақты жүгіруді орындау; сапқа, қатарға, шеңберге тұруды орындау; өзінің жұбын табу және қимылдарды жұптарымен орындау; ырғақ бойынша қимылды өзгерте білу; мұғалімнің нұсқауы бойынша тоқтау; музыка ырғағымен алға қарай, жан-жаққа қарай еңкеюді орындау; бастың, дененің бұрылыстарын орындау; қолдың түрлі қимылдарын орындау: алға қарай, жан-жаққа, заттармен және заттарсыз жоғары қарай, қолды жазу, жалаушалармен қолды дөңгелете айналдыру; аяқты алға, жан-жаққа қойып жаттығуларды орындау, аяқтың ұшына тұру; отырып-тұру және дененің еңкеюін орындау; жеке және жұптасып, дөңгеленіп билеуде аяқпен тарсылдатуды, айналуды орындау; бүйірлі секірісті орындау; қарапайым халық билерін орындау: "Қаражорға", орыс биі және полька; "Сақина тастау", "Қаздар-аққулар", "Мысық-тышқандар"; "Бір орында қатып қал", "Кім артық";

2) музыка тыңдау: музыканың басталуының және соңының дыбысталуына жауап қайтару; есту арқылы қатты-жай, жылдам-баяу музыканы ажырату; музыкалық үзінділерді қабылдау және музыканың сипатын анықтау (көңілді-мұңды әуен); есту арқылы музыкалық ырғақты қабылдау;

3) фонетикалық және сөйлеу ырғағы: дауысты және дауыссыз дыбыстарды қайта жаңғырту; тыныс алуға арналған жаттығуларды сөз тіркестерінің ырғағын шапалақтау арқылы орындау (тұрақты немесе өзгертін дауысты дыбыспен 5-7 буынды біріктіріп қайта жаңғырту (папопу, папопупе));

4) әндерді қабылдау және орындау: сөйлеу материалды эмоционалды тұрғыда, қалыпты биіктігі, күші және бояуы бар дауыспен дыбыстау.

21.1-сыныпқа арналған "Музыка және ырғақ" пәнінің базалық мазмұны:

1) қозғалыстарды дамыту: музыканың ырғағымен жүрудің алуан түрлерін орындау (жылан сияқты, аяқтың ұшымен, арақашықтықты сақтап, өкшемен, кең қадаммен жүру); сапта аяқтың ұшымен ырғақты жүгіруді орындау, музыканың басталуына және аяқталуына бағдарланып, берілген тапсырмаларды өзгерте білу; сапқа тұруды орындау: бір, екі, үш сызықтың бойына, қатарға, шеңберге тұру; өзінің жұбын табу және қимылдарды жұптасып орындай білу, залдың кеңістігін дұрыс қолдана білу; қимылдың қарқынын өзгерту немесе мұғалімнің нұсқауы бойынша тоқтау; гимнастикалық қимылдарды орындау: басты бұру, жартылай отырып-тұру, жартылай саусақтарымен тұру; қолдың алуан түрлі қалыптарын орындау, бірге және кезектесіп иықтардың айналмалы қимылдарын, саусақтарды жұдырық етіп түюді, саусақтарды жазуды орындау; аяқтың бұлшық етіне арналған жаттығуларды орындау: жартылай саусақтарымен отырып-тұру, аяқтың ұшында және өкшемен тұру; бір қолымен тірекке сүйеніп, отырып-тұруды орындау, аяқтарын сермеу, жартылай отыру; дөңгелете қадамды орындау; жеңіл секіріс қадамын, ауыспалы қадамды орындау; аяқпен тарсылдатуды, оң иық арқылы айнауды, қолдың бірқалыпты қимылдарын орындау; көрсету бойынша "Полька", "Медвежата", "Покружись-поклонись"; "Ақ серек-Көк серек (қазақтың халық музыкасы), "Стукалка" (украин халық музыкасы), "Поезд" (Қазақстан халықтарының әуені), "Рыбаки и рыбки" (орыстың халық музыкасы) билерін орындау.

2) музыка тыңдау: әннің қарапайым марш ырғағын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту, есту арқылы музыканы ажырату; музыкалық пьесалардың сипатын қабылдау және анықтау (көңілді-мұңды пьеса); ырғағы бойынша пьесалардың жанрларын қабылдау және қайта жаңғырту: марш, ән, би; шулы аспаптарда ойнаудың көмегімен, қарапайым марш ырғағын қимылдармен есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту;

3) Фонетикалық және сөйлеу ырғағы: дауысты және дауыссыз дыбыстарды дыбыстау; қатты және дауысты дыбыстардың тіркестерін дыбыстауда тілдік тыныс шығаруды ұтымды пайдалану (7-8 буын); сөйлеу материалды үлгі бойынша және өз бетімен түсіну және қолдану; қалыпты биіктікті, күші және бояуы бар дауысты ажырата білу; күші бойынша

дауысты өзгерте білу: қалыпты, қатты, жай; еліктеу және үлгі бойынша буындар қатарында екпінді дауысты дыбысты бөліп көрсету (4-6 күрделі сөздердегі екпін);

4) әндерді қабылдау және орындау: ырғақтық суреті бойынша күрделі емес музыкалық пьесаларды дирижерлеу; қолдың қимылымен бірінші октаваның ішіндегі екі және одан да көп дыбыстардың биіктік қалпын анықтау; музыканың ырғағымен әндерді эмоционалды түрде декламациялау (ұжымдық түрде); қазақ және орыс әндерін, әртүрлі музыкалық тондағы, белгілі музыкалық тондағы 6-дан кем емес дыбыстарды бір тыныс шығаруда созып орындау; "Баспалдақ" дыбыс қатарын – қолмен көрсетіп жоғары және төмен қарай орындау; төрттік, сегіздік және жартылық ұзақтығы бар дыбыстардан тұратын ырғақты суретті бірқалыпты және баяу қарқында қайта жаңғырту.

22. 2-сыныпқа арналған "Музыка және ырғақ" пәнінің базалық мазмұны:

1) қозғалыстарды дамыту: музыканың ырғағымен жүрудің алуан түрлерін орындау (үлкен және ұсақ, сырғымалы және серіппелі қадаммен, қолдың айқын екпінімен, тізені жоғары көтерумен байланысты қадам); топтың қимылдарымен қозғалыстарды бір мезгілде орындау; музыкалық сүйемелдеумен бірге қимылды жалғастырып және тоқтап, негізгі қимылдардың жүгіруін орындау; нұсқау бойынша сапқа тұруды орындау: сапқа тұрулар және қайта сапқа тұрулар; жалаулармен, гүлдермен марш екпінінде жүру, қолдың алуан түрлі қалпымен жетекші жұптардың артынан жүру; бағдарламалық гимнастикалық және би қимылдарын орындау; мойынның, бастың, иық белдеуінің бұлшық еттеріне арналған жаттығуларды орындау, бұрылулар, баспен бірқалыпты айналу, алға, солға, оңға қарай еңкеюлер, отыру қалпында еңкею; қолға және қолдың білезіктеріне арналған жаттығуларды орындау: қолдарды тербелту, айқастыру, айналдыру, сілку, білезікті сілку, саусақтарды қысу және жазу; аяқтың бұлшық етіне арналған жаттығуларды орындау: аяқтың ұшын алға және жан-жаққа қарай созу, аяқтың ұшымен жартылай отыру; тепкілеген қадам орындау, айналмалы үш тепкілеу қадам орындау, секірумен аяқты өкшеге қою; жолақтармен айнаруды орындау; "Қамажай" қазақ биінің қимылын орындау: ауыспалы қадам, толқын, "Айгөлек" кесесі, "Орамалдармен айналма би", "Мишка с куклой" полькасы;

2) музыка тыңдау: 4-6 музыкалық шығарманың арасынан таңдауда музыкалық үзінділерді есту арқылы ажырату; есту арқылы ажырату: музыкадағы екі үлесті, үш үлесті, төрт үлесті метр; қимылдағы өзгерістерді бөлімдердің алмасуымен байланысты ажырату; графикалық жазбаларға сүйеніп, әндердің әуенін есту арқылы ажырату (2-4 әнді таңдауда); музыкалық пьесалардың сипатын қабылдау және анықтау (көңілді, көңілсіз, бірқалыпты); ырғағы бойынша музыкалық пьесаларды қабылдау және анықтау: марш, ән, бесік жыры; жеке және хормен ән орындауды қабылдау және ажырату; металлофонда, румбада, бубенде қарапайым әуендерді орындау: "Курочка и цыплята" (Е. Тиличееваның музыкасы), "Полька" (М.Глинканың музыкасы), "Марш" (Е.Брусиловскийдің музыкасы).

3) фонетикалық және сөйлеу ырғағы: дыбыстарды айта білу; сөздерді және 8-10 буыннан тұратын қысқа сөйлемдерді үйлесімді қайта жаңғырту; сабақта білім алушылардың оқу іс-әрекетін ұйымдастырумен байланысты сөйлеу материалды есту арқылы қабылдау және түсіну; дауысты бірте-бірте күшейте білу: жай-қатты-қаттырақ; қимылдармен және қимылсыз дауысты өзгерте білу; әртүрлі сөйлеу материалда екпіндерді есту арқылы қайта жаңғырта білу; ұзақ фразаларды үзілістер арқылы синтагмаларға бөле білу; әуендік контуарды мүмкіндігіне қарай сақтап, логикалық екпінді ажырату.

4) әндерді қабылдау және орындау: ырғақтық суреті бойынша күрделі емес музыкалық пьесаларды дирижерлеу; бірінші-екінші октаваның ішіндегі екі және одан да көп дыбыстардың биіктік қалпын қолдың қимылымен анықтау; әндерді "бірінші октаваның ДО-екінші октаваның ЛЯ" диапазонында бірқалыпты қаттылықта табиғи созылмалы дауыспен орындау; әртүрлі дауыспен бірінші октаваның диапазонында әндерді орындау (бірқалыпты, жай); "Колобок" музыкалық ертегісінің қысқаша мазмұнын білу, образдарды, олардың қозғалысының сипатын анықтау.

23. 3 сыныптың "Музыка және ырғақ" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) қозғалыстарды дамыту: топтарды қайта құруды, мәнерлі (фигуралық) маршпен жүруді орындау; жылан сияқты ирелеңдеп жүруді, жиналуды және шашырауды үйлесімді орындау; музыкалық сүйемелдеумен бірге қозғалысты жалғастыра және сақтай отырып, жүрудің негізгі қимылдарын орындау; нұсқау бойынша сапқа тұруды

орындау: сапқа, қатарға тұру; баспен дөңгеленген айналма қимылдарды орындау, иық белдеуін айналдыру; "қолды жан-жаққа" қалпымен алға қарай еңкеюді орындау; жұдырық болып түйілген қолдарды ырғақтық түрде лақтыру; дене мүсінін қалыптастыруға арналған жаттығуларды орындау: тізерлеп тұру қалпынан еденге жіліншіктің сол жағына қарай отыру, бастапқы қалыпқа оралу; созылған аяқтармен отыру қалпында денемен алға төмен қарай еңкеюлерді орындау; әртүрлі топтық қайта құрулармен еркін және қысымсыз жүру, жүгіру, қозғалу; күрделі емес би қимылдарын орындау: вальс биі, билегендей аяқты тапырлату, жартылай башпайда сырғымалы жүру, аяқты ақсатумен бүйірлік жүру, "арқан", "отыру"; би қимылдарын орындау: па-де-баск, плие, балансе, үлкен және ұсақ батман, тарсылдатумен шұқылау, вальс қадамы; "Қазақ биін" орындау (Ш.Қалдаяқовтың музыкасы), "Матрос биі" ("Яблочко" халық әуені); күрделі емес би композицияларының қимылдарын үйрену (орыс биі "Дробушечка", "Ковырялочка"; "Зайцы и охотники" (Н. Раухвергердің музыкасы);

2) музыка тыңдау: әуеннің ырғақтық суретін (шапалақтаумен) қолмен орындау (бір мезгілде аккомпанементпен); есту арқылы ажырату: әртүрлі музыкалық формалар; есту арқылы музыканың қарқынын, регистрін ажырату; есту арқылы алуан түрлі аспаптардың дыбысталуын қабылдау және табу: фортепиано, баян, сыбызғы, челеста, маракас, румба; әуендердің бірінен үзінділерді қабылдау және анықтау (шумақ, қайырма);

3) Фонетикалық және сөйлеу ырғағы: дауыссыз және саңылаулы дауыссыз дыбыстарды ұтымды дауыс берумен саралау және дыбыстап айту; сөйлеу материалды ұтымды қарқынмен және дауыс берумен бірге үйлесімді біріктіріп дыбыстап айту; буын тіркестерін біртіндеп 10-12 буынға дейін көбейте отырып, үйлесімді қайта жаңғырту; сабақта өзін-өзі ұйымдастыру формуласын түсінікті, үйлесімді дыбыстап айту; тонды жоғары деңгейден орташа деңгейге дейін біртіндеп көтере және төмендете білу; әртүрлі типтегі және түрдегі фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді сақтау; әуендік контурды сақтай отырып, мүмкіндігіне қарай логикалық және синтагматикалық екпінді ажырату;

4) әндерді қабылдау және орындау: ырғақтық суреті бойынша күрделі емес музыкалық пьесаларды дирижерлеу; қолдың қимылымен тактінің күшті үлесін айқындап белгілеу; әндерді аккомпанементтің және

мұғалімнің басқаруымен ұжымдық эмоционалды түрде декламациялау; әннің әрбір шумағына сәйкес эмоционалды реңктерімен орындау; әндердің, әуендердің үзінділерін контрастілі динамикада орындау; біртұтас шығаруда 12-16 буыннан кем емес үшдыбыстық бойынша бірінші-екінші октаваның диапазонында әндерді орындау; әндердің сипатын анықтау; "Теремок" музыкалық-драмалық қойылымы.

24. 4 сыныптың "Музыка және ырғақ" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) қозғалыстарды дамыту: топтарды қайта құруды, мәнерлі (фигуралық) маршпен жүруді орындау; топтарда алуан түрлі қалыптарды орындау: шеңберді тарылту және кеңейту; нұсқау бойынша сап түзуді орындау: сап құру, қатар және шеңбер құру; екі шоғырланған шеңберді құруды орындау, шеңберді тарылту және кеңейту; музыка ырғағымен буындардың, мойынның, иық белдеуінің, омыртқаның икемділігін, серпімділігін және қозғалмалылығын дамытуға арналған жаттығуларды орындау; дене мүсінін түзетуге және тепе-теңдікті қалыптастыруға арналған жаттығуларды орындау: "Мысық", "Қайың", "Әткеншек" жаттығуларын келесі элементтерді енгізу арқылы орындау: көпір, қарлығаш, жартылай шпагат; заманауи музыканың ырғағымен ырғақтық-гимнастикалық жаттығулар кешенін орындау; босаңсытушы жаттығуларды орындау: шеңберде тұрып, қол ұстасып шайқалу; дене мүсінін қалыптастыруға арналған жаттығуларды орындау: отыру қалпында тізелерді кеудеге қарай жинап, жату қалпына өту; тізерлеп отыру қалпында арқаны түзету және бүгу; композициядағы би қимылдарын ырғақты, эмоционалды түрде, бидің суретін және бағытын сақтап орындау; өз бетімен қазақ, орыс билерінің және әлем халықтарының билерінің негізгі элементтерін білу және орындай алу (бес биден кем емес); "Кімнің үйірмесі?" ("Ақсақ құлан" қазақ халық күйінің музыкасы).

2) музыка тыңдау: есту арқылы симфониялық музыканы халық музыкасынан ажырата білу; есту арқылы халық аспаптарының дыбысталуын ажырату; есту арқылы музыканың қарқынын, регистрін ажырату; есту арқылы вокальды, аспаптық және вокальды-аспаптық орындауларды қазақ және орыс халық әндері материалында ажырату; есту арқылы музыкалық пьесалардың және әндердің әртүрлі бөлімдерін ажырату (шумақ, қайырма, қысқа әуен, жеке және ұжымдықтың

кезектесуі); шығарманың сипатын қабылдау және анықтау; есту арқылы симфониялық оркестрдің аспаптарының дыбысталуын қабылдау және ажырату; өз бетімен аспапты мотивировкамен таңдай білу.

3) Фонетикалық және сөйлеу ырғағы: сөйлеу материалды қалыпты биіктіктігі, күші бар дауыспен дыбыстай білу; ұзын фразаларды (10-12 буынға дейін) дыбыстауда тыныс алу паузаларын өз бетімен бөле отырып, фразаларды үйлесімді, біріккен түрде дыбыстап айту; буын тіркестерін 12-14 ке дейін біртіндеп көбейтумен бірге, үйлесімді, біріккен түрде қайта жаңғырту; қабылданатын және қайта жаңғыртылатын сөйлеу материалды түсіну; фразаның әуендік құрылымын сақтай білу; фразаның әуендік құрылымын сақтай отырып, фразаларды есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту; екпіннің барлық түрлерін сөйлеуде жеткізу білу (фразалардың әуендік құрылымы); фразадағы логикалық және синтагматикалық екпінді ажыратып көрсету; фразадағы, синтагмадағы өтпелі акцентті ажырата білу.

4) әндерді қабылдау және орындау: есту арқылы қабылданған музыкалық үзіндінің ырғақтық суретін қолдың қимылымен қайта жаңғырту; аккомпанементтің және мұғалімнің басқаруымен әндерді ұжымдық эмоционалды түрде декламациялау; әндердің әуендерінің ырғақтық суретін бірқалыпты және бірқалыпты-жылдам қарқында қайта жаңғырту; білім алушылардың дирижерлеуімен шулы және музыкалық аспаптардың сүйемелдеумен әндердің өз бетімен орындай білу; әуендердің, динамикалық реңктердің дыбыстық-биіктік және ырғақтық құрылымын талдай білу; "Мысықтың үйі" музыкалық-драмалық қойылымы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламадағы оқыту мақсаттарын қолдануға қолайлы болу үшін кодтық белгі енгізілген. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бағдарламаның бөлімдері мен бөлімшелерін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді.

26. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Қозғалыстарды дамыту" бөлімі:

кесте 1

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	0.1.1.1 жүрудің қарапайым түрлерін музыка ырғағымен орындау; 0.1.1.2 саусақтармен және жартылай саусақтарымен сапта жеңіл ырғақты жүгіруді орындау; 0.1.1.3 сапқа, қатарға, шеңберге тұруды орындау; 0.1.1.4 өзінің жұбын табу және қимылдарды жұптарымен орындау; 0.1.1.5 ырғақ бойынша қимылды өзгерте білу, мұғалімнің нұсқауы бойынша тоқтау.	1.1.1.1 жүрудің алуан түрлерін музыка ырғағымен орындау (жылан тәрізді, аяқтың ұшымен, арақашықтықты сақтап, өкшемен, кең қадам жасау); 1.1.1.2 сапта аяқтың ұшымен ырғақты жүгіруді орындау, музыканың басталуына және аяқталуына бағдарланып, берілген тапсырмаларды өзгерте білу; 1.1.1.3 сапқа тұруды орындау: бір, екі, үш сызықтың бойына, қатарға, шеңберге тұру; 1.1.1.4 өзінің жұбын табу және қимылдарды жұптасып орындай білу, залдың кеңістігін дұрыс қолдана білу; 1.1.1.5 қимылдың қарқынын өзгерту немесе мұғалімнің нұсқауы бойынша тоқтау.	2.1.1.1 жүрудің алуан түрлерін музыка ырғағымен орындау (үлкен және ұсақ, сырғымалы және серпімді қадаммен, қолды айқын сілкумен, тізені жоғары көтерумен) 2.1.1.2 топтың қимылдары мен қозғалыстарды бір мезгілде үйлесімді орындау; 2.1.1.3 музыкалық сүйемелдеумен бірге қимылды жалғастырып және тоқтап, негізгі қимылдардың жүгіруін орындау; 2.1.1.4 нұсқау бойынша сапқа тұруды орындау: сапқа тұрулар және қайта сапқа тұрулар; 2.1.1.5 жалаулармен, гүлдермен марш екпінінде жүру, қолдың алуан түрлі қалпымен жетекші жұптардың артынан жүру	3.1.1.1 топтардың қайта құруын, фигуралық марштық жүруді орындау; 3.1.1.2 жылан сияқты ирелеңдеп жүруді, жиналуды және шашырауды үйлесімді орындау; 3.1.1.3 музыкалық сүйемелдеумен бірге қозғалысты жалғастыра және сақтай отырып, жүрудің негізгі қимылдарын орындау; 3.1.1.4 нұсқау бойынша сапқа тұруды орындау: сапқа, қатарға тұру; 3.1.1.5 музыкадағы акцентке қимылмен жауап қайтару.	4.1.1.1 қайта фигуралық жүруді орындау; 4.1.1.2 алуан қалыптарды орындау; 4.1.1.3 сүйемелдеумен аяқасты қадам аяқты қадам тізбен сапта орындау; 4.1.1.4 бойынша орындау, қатарға құру; 4.1.1.5 шоғылдану, шеңбер орындау, тарылту, кеңейту
1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	0.1.2.1 музыка ырғағымен алға қарай, жан-жаққа қарай еңкеюді	1.1.2.1 гимнастикалық қимылдарды орындау: басты бұру,	2.1.2.1 бағдарламалық гимнастикалық және би	3.1.2.1 баспен дөңгеленген айналма қимылдарды	4.1.2.1 ырғақтық буындарды мойынмен орындау

			қимылдарын орындау;		белдеуін омыртқамен, икемді серпілді қозғалысқа дамыта жаттықтырып орындау;
	орындау, бастың, дененің бұрылуы; 0.1.2.2 қолдың әртүрлі қалыптарын орындау: алға қарай, жан-жаққа, заттармен және заттарсыз жоғары қарай, қолдарды бүгу, жалаушалармен қолдың дөңгелете айналдыру;	жартылай отырып-тұру, жартылай саусақтарымен тұру; 1.1.2.2 қолдың алуан түрлі қалыптарын орындау, бірге және кезектесіп иықтардың айналмалы қимылдарын, саусақтарды жұдырық етіп түюді, саусақтарды жазуды орындау; 1.1.2.3 аяқтың бұлшық етіне арналған жаттығуларды орындау: жартылай саусақтарымен отырып-тұру, аяқтың ұшында және өкшемен тұру; 1.1.2.4 бір қолымен тірекке сүйеніп, отырып-тұруды орындау, аяқтарын сермеу, жартылай отыру.	2.1.2.2 мойынның, бастың, иық белдеуінің бұлшық еттеріне арналған жаттығуларды орындау, бұрылулар, баспен бірқалыпты айналу, алға, солға, оңға қарай еңкеюлер, отыру қалпында еңкею; 2.1.2.3 аяқтың бұлшық етіне арналған жаттығуларды орындау: аяқтың ұшын алға және жан-жаққа қарай созу, аяқтың ұшымен жартылай отыру; 2.1.2.4 қолға және қолдың білезіктеріне арналған жаттығуларды орындау: қолдарды тербелту, айқастыру, айналындыру, сілкіу, білезікті сілкіу, саусақтарды қысу және жазу.	орындау, иық белдеуін айналдыру; 3.1.2.2 "қолды жан-жаққа" қалпымен алға қарай еңкеюді орындау; жұдырық болып түйілген қолдарды ырғақтық түрде лақтыру; 3.1.2.3 дене мүсінін қалыптастыруға арналған жаттығуларды орындау: тізерлеп тұру қалпынан еденге жіліншіктің сол жағына қарай отыру, бастапқы қалыпқа оралу; 3.1.2.4 созылған аяқтармен отыру қалпында денемен алға төмен қарай еңкеюлерді орындау; 3.1.2.5 әртүрлі топтық қайта құрулармен еркін және қысымсыз жүру, жүгіру, қозғалу.	4.1.2.2 түзетін теңдікті қалыптастырып, арналған жаттығуларды орындау, "Қайың" жаттығуын келесі енгізу орындау, қарлы жартылай; 4.1.2.3 музыкалық ырғақтармен ырғақ гимнастика жаттығуларын орындау; 4.1.2.4 жаттығуларды орындау, тұрып, шайқас; 4.1.2.5 қалыптастырып, арналған жаттығуларды орындау, қалпын кеуде жинау қалпын тізерлеп қалпын түзетін

1.3 Би қимылдары	0.1.3.1 жеке және жұптасып, дөңгеленіп билеуде аяқпен тарсылдатуды, айналуы орындау; 0.1.3.2 шеңберлі биде жүруді орындау; 0.1.3.3 бүйірлі секірісті орындау; 0.1.3.4 күрделі емес халық билерін орындау: "Қаражорға", орыс биі және полька	1.1.3.1 қазақ және орыс билерінде қабылданған қимылдарды орындау; 1.1.3.2 шеңберде айналу қадамын орындау; 1.1.3.3 жеңіл секіріс қадамын, ауыспалы қадамды орындау; 1.1.3.4 аяқпен тарсылдатуды, оң иық арқылы айналуы, қолдың бірқалыпты қимылдарын орындау; көрсету бойынша "Полька", "Медвежата", "Покружись-поклонись" билерін орындау	2.1.3.1 тепкілеген қадам орындау, айналмалы үш тепкілеумен қадам орындау, секірумен аяқты өкшеге қою; 2.1.3.2 жолақтармен айналуы орындау; 2.1.3.3 польканың қадамын орындау; 2.1.3.4 "Қамажай" қазақ биінің қимылын орындау: ауыспалы қадам, толқын, "Айгөлек" кесесі, "Орамалдармен айналма би", "Мишка с куклой" полькасы	3.1.3.1 күрделі емес би қимылдарын орындау: вальс биі, билегендей аяқты тапырлату, жартылай башпайда сырғымалы жүру, аяқты ақсатумен бүйірлік жүру, "арқан", "отыру"; 3.1.3.2 би қимылдарын орындау: па-де-баск, плие, балансе, үлкен және ұсақ батман, тарсылдатумен шұқылау, вальс қадамы; 3.1.3.3 "Қазақ биін" орындау (Ш.Қалдаяқовтың музыкасы), "Матрос биі" ("Яблочко" халық әуені); "Яблочко"); 3.1.3.4 күрделі емес би композицияларының қимылдарын үйрену (орыс биі "Дробушечка", "Ковырялочка")	4.1.3.1 композициялық қимылдардың эмоцияларын білдіретін бағыттарын орындау; 4.1.3.2 қазақ және орыс билерін білу және орындау (бес бiрiншiсi емес); 4.1.3.3 орыс билерін білу және орындау (бес бiрiншiсi емес); 4.1.3.4 әлем билерін білу және орындау (бес бiрiншiсi емес);
1.4 Музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары	0.1.4.1 "Сақина тастау", "Гуси лебеди", "Кошки-мышки", "Замри", "Один лишний" ойындарға қатысу	1.1.4.1 "Ақ серек-Көк серек" (қазақ халық музыкасы), "Стукалка" (украин халық музыкасы), "Поезд" (Қазақстан халықтарының әуендері), "Рыбаки и рыбки" (орыс халық музыкасы) ойындарға қатысу	2.1.4.1 "Передай мяч" (М. Глинканың музыкасы), "Кот и мыши" (Т.Ломованың музыкасы) ойындарын ойнау	3.1.4.1 "Зайцы и охотники" (Н. Раухвергердің музыкасы) ойындарын ойнау	4.1.4.1 үйірмелі құлпытас ойындарын ойнау

2) "Музыка тыңдау" бөлімі:

кесте 2

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
2.1 Есту арқылы музыканы тану	0.2.1.1 музыканың дыбысталуының басына және соңына жауап қайтару;	1.2.1.1 әннің қарапайым марш ырғағын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту;	2.2.1.1 есту арқылы 4-6 шығармадан таңдауда музыкалық үзінділерді ажырату; 2.2.1.2 есту арқылы ажырату: музыкадағы екіүлесті, үшүлесті, төрт үлесті метр.	3.2.1.1 әуеннің ырғақтық суретін қолмен (шапалақтау) орындау (аккомпанементпен бір уақытта); 3.2.1.2 есту арқылы ажырату: әртүрлі музыкалық формалар.	4.2.1.1 симфониялық музыканы ажырату арқылы аспаптың дыбысын ажырату
2.2 Есту арқылы музыканы ажырату	0.2.2.1 есту арқылы қатты-жай, жылдам-баяу музыканы ажырату;	1.2.2.1 есту арқылы музыканы ажырату (қатты, жай, қатты емес);	2.2.2.1 бөлімнің ауысуымен байланысты қимылдардың өзгерістерін ажырату; 2.2.2.2 есту арқылы графикалық жазбаға сүйеніп әндердің әуендерін ажырату (2-4 әнді таңдауда);	3.2.2.1 есту арқылы музыканың қарқынын, регистрді ажырату; 3.2.2.2 есту арқылы алуан түрлі аспаптардың дыбысталуын қабылдау және табу: фортепиано, баян, сыбызғы, челеста, маракас, румба;	4.2.2.1 музыканың қарқынды ажырату 4.2.2.2 вокал және аспап орын, қазақ халық материялы ажырату
2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	0.2.3.1 музыкалық үзінділерді қабылдау және музыканың сипатын анықтау (көңілді-мұңды әуен);	1.2.3.1 музыкалық пьесалардың сипатын қабылдау және анықтау (көңілді-мұңды пьеса); 1.2.3.2 ырғағы бойынша пьесалардың жанрларын қабылдау және қайта жаңғырту: марш, ән, би;	2.2.3.1 музыкалық пьесалардың сипатын қабылдау және анықтау (көңілді, көңілсіз, бірқалыпты); 2.2.3.2 ырғағы бойынша музыкалық пьесаларды қабылдау және анықтау: марш, ән, бесік жыры; 2.2.3.3 жеке және хормен ән орындауды	3.2.3.1 әуеннің бірінен үзінділерді қабылдау және анықтау (шумақ, қайырма); 3.2.3.2 шығарманың сипатын қабылдау және анықтау; 3.2.3.3 жеке ән салатын дауысты және хормен дауыстып айтуда вокальды-аспаптық музыканы тыңдауда қабылдау және ажырата білу;	4.2.3.1 музыканы пьесаларды әртүрлі ажырату қайырма музыкалық жеке ұжым салуды кезек 4.2.3.2 сипатын және 4.2.3.3 симфониялық

			қабылдау және ажырату;		оркес аспап дыбы қабы ажыр
2.4 Балалардың шулы музыкалық аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	0.2.4.1 есту арқылы музыкалық ырғақты қабылдау; Музыкалық аспаптарда қабылданған ырғақты орындай білу.	1.2.4.1 шулы аспаптарды ойнаудың көмегімен, қимылдармен қарапайым марш ырғағын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту;	2.2.4.1 металлофонда румбада, бубенде қарапайым әуендерді орындау: "Курочка и цыплята" (Е. Тиличеваның музыкасы), "Полька" (М.Глинканың музыкасы), "Марш" (Е.Брусиловскийдің музыкасы)	3.2.4.1 мұғалімнің сүйемелдеуімен әртүрлі ырғақтағы күрделі емес пьесаларды орындау: "Балдырған әні" (Н.Жанаев, Б. Дәлден-баев); "Как под горкой" (сөзі мен әні – халықтыкі)	4.2.4.1 мотив аспап бетім

3) "Фонетикалық және сөйлеу ырғағы" бөлімі:

кесте 3

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
3.1 Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	0.3.1.1 қимылдармен бір тыныс алуда дауысты дыбыстарды қайта жаңғырту (а, о, у, ы, э, и); 0.3.1.2 дауыссыз дыбыстарды қайта жаңғырту (п, т, к, ф, м, б); 0.3.1.3 тыныс алуға арналған жаттығуларды сөз тіркестерінің ырғағын шапалақтау арқылы орындау (тұрақты немесе өзгертін дауысты дыбыспен 5-7	1.3.1.1 қысқа және ұзақ түрде дауысты дыбыстарды (а, о, у, ы, э, и) және дифтонгтарды (я,е,Ү,ю) дауыстап айту; 1.3.1.2 дауыссыз дыбыстарды (п,т,с,к,ш,в,ф,б,г,д,з,ж, ц,ч,л,м,н,р,х,щ) мұрынмен және ауызбен айтылатын, шулы және ызың, ұяң және үнді дауыссыз дыбыстарды саралап, оларды дұрыс дыбыстап айту;	2.3.1.1 үзілмелі дауыссыз дыбыстарды 8-10-ға дейін санау арқылы созылмалы, дұрыс дыбыстап үйрену, дауысты дыбыстарды әндете білу; 2.3.1.2 сөздер мен фразалардағы дауыссыз дыбыстарды саралап дыбыстап айту: мұрынмен және ауызбен айтылатын дыбыстар (б-м, д-н, п-м, т-н); 2.3.1.3 8-10 буыннан	3.3.1.1 дауыссыз және саңылаулы дауыссыз дыбыстарды ұтымды дауыс берумен саралау және дыбыстап айту; 3.3.1.2 сөйлеу материалды ұтымды қарқынмен және дауыс берумен бірге үйлесімді біріктіріп дыбыстап айту; 3.3.1.3 буын тіркестерін біртіндеп 10-12 буынға дейін көбейте отырып, үйлесімді қайта жаңғырту;	4.3.1.1 матер қалы күші дыбы 4.3.1.2 фразе буын дыбы алу п бетім отыр фразе үйлес түрде айту; 4.3.1.3 тіркес дейін көбей

	буынды біріктіріп қайта жаңғырту (папопу, папопупе);	1.3.1.3 үзілмелі және дауысты дыбыстардың (7-8 буын) үйлесімін дыбыстауда тілдік тыныс шығаруды ұтымды қоллану	тұратын сөздер мен қысқа фразаларды үйлесімді, бірге қайта жаңғырту		үйлесімді түрде қайта жаңғырту
3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	0.3.2.1 сөйлеу материалды эмоционалды тұрғыда, қалыпты биіктігі, күші және бояуы бар дауыспен дыбыстау.	1.3.2.1 үлгі бойынша және өз бетімен сөйлеу материалды түсіну және қолдану	2.3.2.1 сабақта білім алушылардың оқу іс-әрекетін ұйымдастырумен байланысты сөйлеу материалды есту арқылы қабылдау және түсіну	3.3.2.1 сабақта өзін-өзі ұйымдастыру формуласын түсінікті, үйлесімді дыбыстап айту	4.3.2.1 қабылдау және қайта жаңғырту сөйлеу түсіну
3.3 Тілдің ырғақтық-екпіндік құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	0.3.3.1 сөздерді, сөз тіркестерін есту арқылы біріккен және бөлек түрде қабылдау және қайта жаңғырту	1.3.3.1 қалыпты биіктігі, күші және бояуы бар дауысты ажырату; 1.3.3.2 дауысты күші бойынша өзгерте білу: қалыпты, қатты, жай;	2.3.3.1 дауысты біртіндеп күшейте білу: жай-қатты-қаттырақ; 2.3.3.2 қимылдар мен қимылсыз дауысты өзгерте білу; 2.3.3.3 әртүрлі сөйлеу материалда екпіндерді қабылдай және қайта жаңғырта білу	3.3.3.1 тонды жоғары деңгейден орташа деңгейге дейін біртіндеп көтере және төмендете білу және керісінше; 3.3.3.2 тілдің ырғақтық-интонациялық құрылымының элементтерін есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту: сөйлеудің қарқынын өзгерту, баяулату, жылдамдату; 3.3.3.3 екі-бес күрделі құрылымдағы екпінді сақтау	4.3.3.1 әуенді сақтау 4.3.3.2 әуенді сақтау есту арқылы қайта жаңғырту 3.3 сөз интонация барлық жеткілікті (фразалар) құрылымы
3.4 Фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу	0.3.4.1 буындар қатарындағы екпінді дауысты дыбысты ажыратып бөлу (2-3 күрделі сөздегі екпін); 0.3.4.2 фразадағы логикалық екпінді ажыратып көрсету	1.3.4.1 фразадағы логикалық және синтагматикалық екпінді қою арқылы фразадағы логикалық екпінді ажыратып көрсету	2.3.4.1 ұзақ фразаларды үзілістер арқылы синтагмаларға бөле білу	3.3.4.1 әртүрлі типтегі және түрдегі фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді сақтау;	4.3.4.1 контур мүмкіндік сақтау логикалық синтагматикалық екпінді

4) "Әндерді қабылдау және орындау" бөлімі:

кесте 4

Бөлімше лер	Білім алушылар білуге тиісті:				
	0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	0.4.1.1 бірқалыпты қарқында төрттік, сегіздік, жартылық ұзақтықтардан тұратын ырғақтық суретті қайта жаңғырту	1.4.1.1 ырғақтық суреті бойынша күрделі емес музыкалық пьесаларды дирижерлеу; 1.4.1.2 қолдың қимылымен бірінші октаваның ішіндегі екі және одан да көп дыбыстардың биіктік қалпын анықтау	2.4.1.1 ырғақтық суреті бойынша күрделі емес музыкалық пьесаларды дирижерлеу; 2.4.1.2 қолдың қимылымен бірінші октаваның ішіндегі екі және одан да көп дыбыстардың биіктік қалпын анықтау	3.4.1.1 ырғақтық суреті бойынша күрделі емес музыкалық пьесаларды дирижерлеу; 3.4.1.2 Қолдың қимылымен тактінің күшті үлесін айқындап белгілеу	4.4.1.1 ырғақтық суреті бойынша күрделі емес музыкалық пьесаларды дирижерлеу; 4.4.1.2 Қолдың қимылымен тактінің күшті үлесін айқындап белгілеу
4.2 Музыканың ырғағымен эмоционалды ұжымдық декламация	0.4.2.1 музыканың ырғағымен әндерді эмоционалды түрде декламациялау (ұжымдық);	1.4.2.1 музыканың ырғағымен әндерді эмоционалды түрде декламациялау (ұжымдық))	2.4.2.1 музыканың ырғағымен әндерді эмоционалды түрде декламациялау (бірқалыпты, сергек, мұңды)	3.4.2.1 сүйемелдеумен және мұғалімнің басқаруымен әндерді эмоционалды ұжымдық түрде декламациялау; 3.4.2.2 әннің әрбір шумағын сәйкес эмоционалды реңктерімен орындау	4.4.2.1 сүйемелдеумен және мұғалімнің басқаруымен әндерді эмоционалды ұжымдық түрде декламациялау; 4.4.2.2 әннің әрбір шумағын сәйкес эмоционалды реңктерімен орындау

4.3 Ән айту	0.4.3.1 қазақтың және орыстың халық әндерін, әуендерін орындау	1.4.3.1 қазақ және орыс әндерін, әртүрлі музыкалық тондағы, белгілі музыкалық тондағы 6-дан кем емес дыбыстарды біртұтыныс шығаруда созылыңқы түрде орындау; 1.4.3.2 "Баспалдақ" дыбыс қатарын – қолмен көрсетіп жоғары және төмен қарай орындай білу	2.4.3.1 әндерді "бірінші октаваның ДО-екінші октаваның ЛЯ" диапазонында бірқалыпты қаттылықта табиғи созылмалы дауыспен орындау; 2.4.3.2 әртүрлі дауыспен бірінші октаваның диапазонында әндерді орындау (бірқалыпты, жай, сыбырлап)	3.4.3.1 әндердің, әуендердің үзінділерін контрастілі динамикада орындау (қатты-жай); 3.4.3.2 бір тыныс шығаруда 12-16 буыннан кем емес үшдыбыстық бойынша бірінші-екінші октаваның диапазонында әндерді орындау, әннің сипатын анықтау	4.4.3.1 алуш... дириж... шулы... музы... аспа... сүйем... әндер... орын... 4.4.3.2 дина... реңкт... дыбы... және... құры... білу
4.4 Өзіндік музыкалық шығармашылық іс-әрекет		1.4.4.1 бірқалыпты және баяу қарқында төрттік, сегіздік, жартылық ұзақтықтардан тұратын ырғақтық суретті қайта жаңғырту	2.4.4.1 "Колобок" музыкалық ертегісінің қысқаша мазмұнын білу, образдарды, олардың қозғалысының сипатын анықтау	3.4.4.1 "Теремок" музыкалық-драмалық қойылымы	4.4.4.1 үйі" м... драм... қойы...

27. Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Бөлім мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті бұзыл

(естімейтін) білім алуш

арналған бастауы

білім беру деңгейіні

сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" оқу пәніне

жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің

0-4 сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 0 сынып

кесте 1

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	0.1.1.1 музыка ырғағымен жазба қарапайым түрлерін мұғалімнің орындау; 0.1.1.2 саусақтармен және жазба саусақтарымен сапта жеңіл жүгіруді орындау
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	0.1.2.1 музыка ырғағымен аяққа жаққа қарай еңкеюді орындау бастың бұрылуы
	1.3 Би қимылдары	0.1.3.1 аяқпен тепкіледі, біріккен жұптасып айнаруды орындау
	1.4Музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары	0.1.4.1 "Сақина тастау" ойыны
"Музыка тыңдау"	2.1Есту арқылы музыканы тану	0.2.1.1музыканың басталуы мен соңының дыбысталуына жауап беру
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.1Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	0.3.1.1 дауысты дыбыстарды қимылмен бір тыныс шығаруға жаңғырту;

		0.3.1.2 дауыссыз дыбыстар жаңғырту (п, т, к, ф, м, б)
	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	0.3.2.1 сөйлеу материалды тұрғыда, қалыпты биіктігі, н бар дауыспен дыбыстап ай
	3.3 Тілдің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	0.3.3.1 сөздерді, сөз тіркесті көмегімен есту арқылы бір бөлек қабылдау және қайт
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	0.4.1.1 төрттік, сегіздік және ұзақтығы бар дыбыстардан ырғақты суретті бірқалыпты қайта жаңғырту
2 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	0.1.1.2 саусақтармен және х саусақтарымен сапта жеңі жүгіруді орындау; 0.1.1.3 сапқа, қатарға, шеңб орындау
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	0.1.2.2 қолдың түрлі қимыл орындау: алға қарай, жан-ж заттармен және заттарсыз қолды жазу, жалаушаларм дөңгелете айналдыру
	1.3 Би қимылдары	0.1.3.2 мұғалімнің көмегіме билеуде жүруді орындау
	1.4 Музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары	0.1.4.1 "Аққу-қаздар" ойыны
"Музыка тыңдау"	2.2Есту арқылы музыканы ажырату	0.2.2.1 есту арқылы қатты-х баяу музыканы ажырату
	2.4 Балалар музыкалық және шулы аспаптардың көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	1.2.4.1 музыкалық ырғақты қабылдау. Қабылданған ыр музыкалық аспаптарды ор
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.1 Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	0.3.1.3 тыныс алуға арналға жаттығуларды сөз тіркестер шапалақтау арқылы орынд немесе өзгеретін дауысты, буынды біріктіріп қайта жа папопупе)

	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	0.3.2.1 сөйлеу материалды әртүрлі тұрғыда, қалыпты биіктігі, күш, тембр, дыбыстап айту
	3.3 Тілдің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	0.3.3.1 сөздерді, сөз тіркестерін, сөз тіркестерімен есту арқылы біріктіріп, бөлек қабылдау және қайта жаңғырту
	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	0.4.1.1 төрттік, сегіздік және ондық ұзақтығы бар дыбыстардан тұратын ырғақты суретті бірқалыпты орындау және қайта жаңғырту
3 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	0.1.1.3 сапқа, қатарға, шеңберге орындау; 0.1.1.4 өзінің жұбын табу және қимылдарды жұптарымен орындау
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	0.1.2.3 аяқты алға, жан-жаққа, артқа жаттығуларды орындау, аяқ тұру
	1.3 Би қимылдары	0.1.3.2 дөңгеленіп билеуде ж
	1.4 Музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары	0.1.4.1 "Мысық-тышқан", "Қатар ойындарына қатысу
"Музыка тыңдау"	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	0.2.3.1 музыкалық үзінділер және музыканың сипатын анықтау (көңілді-мұңды әуен)
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	0.2.4.1 музыкалық ырғақты қабылдау, қабылданған ырғақты музыкалық аспаптарда орындау
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	0.3.2.1 сөйлеу материалды әртүрлі тұрғыда, қалыпты биіктігі, күш, тембр, дыбыстап айту
	3.4 Фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу	0.3.4.1 буындар қатарындағы дауысты дыбысты ажыратып, күрделі сөздегі екпін)
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.2 Музыка ырғағымен эмоционалды ұжымдық декламация	0.4.2.1 музыка ырғағымен ән эмоционалды түрде декламация (ұжымдық)

4 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	0.1.1.4 өзінің жұбын табу және қимылдарды жұптарымен 0.1.1.5 ырғақ бойынша қимыл білу; мұғалімнің нұсқауы бойынша
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	0.1.2.3 аяқты алға, жан-жаққа, артқа жаттығуларды орындау, аяқпен тұру; 0.1.2.4 отырып-тұру және деңселеу орындау
	1.3 Би қимылдары	0.1.3.3 бүйірлі секірісті орындау 0.1.3.4 қарапайым халық биі "Қаражорға", орыс биі және т.б.
"Музыка тыңдау"	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	0.2.3.1 музыкалық үзінділерді және музыканың сипатын анықтау (көңілді-мұңды әуен)
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	0.2.4.1 музыкалық ырғақты қабылдау. Қабылданған ырғақты музыкалық аспаптарды орындау
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.4 Фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу	0.3.4.1 буындар қатарындағы дыбысты дыбысты ажырату (күрделі сөздегі екпін); 0.3.4.2 фразадағы логикалық ажыратып көрсету (еліктеу бойынша)
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.3 Ән айту	0.4.3.1 қазақ және орыс халық әндерін орындау

2) 1 сынып:

кесте 2

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		

"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	1.1.1.1 музыканың ырғағым алуан түрлерін орындау (және аяқтың ұшымен, арақашық өкшемен, кең қадаммен және т.б.) 1.1.1.2 сапта аяқтың ұшымен жүгіруді орындау, музыканың және аяқталуына бағдарлау тапсырмаларды өзгерте білу
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	1.2.1.1 гимнастикалық қимыл орындау: басты бұру, жарты тұру, жартылай саусақтары
	1.3 Би қимылдары	1.1.3.1 қазақ және орыс билер қабылданған қозғалыстарды
	1.4 Музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары	1.1.4.1 "Ақ серек-Көк серек (халық музыкасы), "Стукалка (халық музыкасы) ойындары
"Музыка тыңдау"	2.1 Есту арқылы музыканы тану	1.2.1.1 әннің қарапайым мағына мұғалімнің көмегімен есту қабылдау және қайта жаңғырту
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.1 Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	1.3.1.1 қысқа және ұзақ дауыстарды (а, о, у, ы, э, и) дифтонгтарды (я,е,Ұ, ю) дыбыстарды 1.3.1.2 дауыссыз дыбыстар (п,т,с,к,ш,в,ф,б,г,д,з,ж,ц,ч,л,м) мұрынмен және ауызбен алу шулы және ызың, ұяң және дыбыстарды саралап, оларды дыбыстап айту
	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	1.3.2.1 сөйлеу материалды және өз бетімен түсіну және
	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	1.3.3.1 қалыпты биіктіктігі, нөмір бар дауысты ажырату
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	1.4.1.1 ырғақтық суреті бойынша емес музыкалық пьесалар

"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	1.1.1.2 сапта аяқтың ұшымен жүгіруді орындау, музыканың және аяқталуына бағдарлау тапсырмаларды өзгерте білу
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	1.1.1.3 сапқа тұруды орындау сызықтың бойына, қатарға
	1.3 Би қимылдары	1.1.2.2 қолдың алуан түрлі орындау, бірге және кезектегі айналмалы қимылдарын, жұдырық етіп түюді, саусақ орындау
	1.4 Музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары	1.1.3.2 дөңгеленген қадамдар
"Музыка тыңдау"	2.2 Есту арқылы музыканы ажырату	1.1.4.1 "Поезд" (Қазақстан халық әуені), "Балықшылар мен балықшы" (халық музыкасы) ойындары
	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	1.2.2.1 есту арқылы музыка (қатты, жай, қатты емес)
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.1 Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	1.2.3.1 музыкалық пьесалар қабылдау және анықтау (көп пьеса)
	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	1.3.1.1 қысқа және ұзақ дауыстарды (а, о, у, ы, э, и) дифтонгтарды (я, е, Ұ, ю) дыбыстарды
	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	1.3.2.1 сөйлеу материалды және өз бетімен түсіну және
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	1.3.3.1 қалыпты биіктікті, нота бар дауысты ажырату;
3 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	1.1.1.3 сапқа тұруды орындау сызықтың бойына, қатарға
		1.1.1.4 өзінің жұбын табу және қимылдарды жұптасып орындау залдың кеңістігін дұрыс қо

	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	1.1.2.3 аяқтың бұлшық етін жаттығуларды орындау: жаусақтаумен отырып-тұрып ұшында және өкшемен тұрып
	1.3 Би қимылдары	1.1.3.3 жеңіл секіріс қадамды орындау
"Музыка тыңдау"	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	1.2.3.2 Ырғағы бойынша пьесалардың жанрларын қабылдау және жаңғырту: марш, ән, би
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	1.2.4.1 шулы аспаптарда ойынның көмегімен, қарапайым марш, ән, би қимылдармен есту арқылы ырғақты қайта жаңғырту
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	1.3.3.1 қалыпты биіктікті, нұсқау бар дауысты ажырату
	3.4 Фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу	1.3.4.2 фразедағы логикалық синтагматикалық екпінді келтіру фразедағы логикалық екпінді көрсету
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.2 Музыка ырғағымен эмоционалды ұжымдық декламация	1.4.2.1 музыканың ырғағымен эмоционалды түрде декламация (ұжымдық түрде)
	4.3 Ән айту	1.4.3.1 қазақ және орыс әндерінің музыкалық тонедағы, белгілі тонедағы 6-дан кем емес дыбыстың шығаруда созып орындалуы
4 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	1.1.1.4 өзінің жұбын табу және қимылдарды жұптасып орындау залдың кеңістігін дұрыс қолдану 1.1.1.5 қимылдың қарқынды немесе мұғалімнің нұсқауына тоқтау
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	1.1.2.4 бір қолымен тірекке отырып-тұруды орындау, аяқ жартылай отыру

	1.3 Би қимылдары	1.1.3.4 аяқпен тарсылдатуды арқылы айнаруды, қолдың қимылдарын орындау
"Музыка тыңдау"	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	1.2.3.2 ырғағы бойынша пьесалар жанрларын қабылдау және жаңғырту: марш, ән, би
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	1.2.4.1 шулы аспаптарда ойынның көмегімен, қарапайым марштар қимылдармен есту арқылы және қайта жаңғырту
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.4 Фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу	1.3.4.1 фразадағы логикалық синтагматикалық екпінді келіп-кету фразадағы логикалық екпінді көрсету
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.3 Ән айту	1.4.3.2 "Баспалдақ" дыбыс нөмірлерімен қолмен көрсетіп жоғары және төмен орындай білу
	4.4 Өзіндік музыкалық шығармашылық іс-әрекет	1.4.4.1 төрттік, сегіздік және ондық ұзақтығы бар дыбыстардан ырғақты суретті бірқалыпты және қарқында қайта жаңғырту

3) 2 сынып

кесте 3

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	2.1.1.1 музыканың ырғағымен алуан түрлерін орындау (үлгімен, сырғымалы және серіппелі), қолдың айқын екпінімен, тәртіпті көтерумен байланысты қад
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	2.1.1.2 топтың қимылдарым қозғалыстарды бір мезгілд 1.1.2.1 гимнастикалық қозғалыстар орындау: бастың бұрулары, отырып-тұрулар, жартылай

		тұру
	1.3 Би қимылдары	2.1.3.1 тепкілеген қадам орындау, айналымды үш тепкілеу қадаммен, секірумен аяқты өкшеге қою
	1.4 Музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары	2.1.4.1 "Мысық пен тышқан" (Т.Ломованың музыкасы) ойыны
"Музыка тыңдау"	2.1 Есту арқылы музыканы тану	2.2.1.1 4-6 музыкалық шығарманы тыңдауда музыкалық үзінділерді есту арқылы ажырату
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.1 Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	2.3.1.1 8-10 ға дейін санау арқылы дыбыстарды айта білу, ызыңды дыбыстарды созып, дұрыс қолдану 2.3.1.2 сөздерде және фразаларда дауыссыз дыбыстарды саралайтын дыбыстау: мұрынмен және ауыз арқылы айтылатын (б-м, д-н, п-м, т-н)
	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	2.3.2.1 сабақта білім алушының сөздік әрекетін ұйымдастырумен сөйлеу материалды есту арқылы қабылдау және түсіну
	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	2.3.3.1 дауысты бірте-бірте қайталау және жай-қатты-қаттырақ
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	2.4.1.1 ырғақтық суреті бойынша емес музыкалық пьесаларды орындау
2 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	2.1.1.2 топтың қимылдарымен қозғалыстарды бір мезгілде орындау 2.1.1.3 музыкалық сүйемелді қимылды жалғастырып және негізгі қимылдардың жүгіру
	1.2 Ырғақты гимнастика элементтері	2.1.2.2 мойынның, бастың, бұлшық еттеріне арналған орындау, бұрылулар, баспен айналу, алға, солға, оңға қадам отыру қалпында еңкею
	1.3 Би қимылдары	2.1.3.1 тепкілеген қадам орындау

		айналмалы үш тепкілеу қа секірумен аяқты өкшеге қо
	1.4 Музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары	2.1.4.1"Допты бер" (муз.М. П. ойнау
"Музыка тыңдау"	2.2 Есту арқылы музыканы ажырату	2.2.2.1 қимылдағы өзгеріст бөлімдердің алмасуымен б ажырату
	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	2.2.3.1 музыкалық пьесала қабылдау және анықтау (к бірқалыпты)
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	2.2.4.1 металлофонда, румб қарапайым әуендерді орын цыплята" (Е.Тиличеваның
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.1 Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	2.3.1.2 сөздерде және фраз дауыссыз дыбыстарды сар дыбыстау: мұрынмен және айтылатын (б-м, д-н, п-м, т-
	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	2.3.2.1 сабақта білім алушы әрекетін ұйымдастырумен сөйлеу материалды есту ар қабылдау және түсіну
	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	2.3.3.1 дауысты бірте-бірте к жай-қатты-қаттырақ; 2.3.3.2 қимылдармен және дауысты өзгерте білу
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	2.4.1.1 ырғақтық суреті бой емес музыкалық пьесалар
3 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	2.1.1.4 нұсқау бойынша сап орындау: мұғалімнің көмег тұрулар және қайта сапқа т 2.1.1.5 жалаулармен, гүлдер екпінінде жүру, қолдың алу қалпымен жетекші жұптар жүру
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	2.1.2.3 аяқтың бұлшық етін жаттығуларды орындау: ая

	1.3 Би қимылдары	және жан-жаққа қарай созылып, ұшымен жартылай отыру
		2.1.3.2 жолақтармен айналу
		2.1.3.3 полька қадамын орындау
		2.1.3.4 "Қамажай" қазақ биі орындау: ауыспалы қадам, айналу
"Музыка тыңдау"	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	2.2.3.2 ырғағы бойынша музыкалық пьесаларды қабылдау және орындау: марш, ән, бесік жыры
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	2.2.4.1 металлофонда, румба, қарапайым әуендерді орындау (М.Глинканың музыкасы)
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	2.3.3.3 әртүрлі сөйлеу материалдарын екіпіндерді есту арқылы қабылдау білу
	3.4 Фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу	2.3.4.1 ұзақ фразаларды үзіп, синтагмаларға бөле білу
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	2.4.1.2 бірінші-екінші октава арасындағы екі және одан астам дыбыстардың биіктік қалпын қимылымен анықтау
	4.2 Музыка ырғағымен эмоционалды ұжымдық декламация	2.4.2.1 музыка ырғағымен ән ұжымдық эмоционалды түрде декламациялау (бірқалыпты мұңды)
	4.3 Ән айту	2.4.3.1 әндерді "бірінші октавадан екінші октаваның ЛЯ" диапозонына бірқалыпты қаттылықта таңдап созылмалы дауыспен орындау
4 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	2.1.1.2 топтың қимылдарымен қозғалыстарды бір мезгілде орындау
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	2.1.1.3 музыкалық сүйемелді қимылды жалғастырып және негізгі қимылдардың жүгірісін орындау
		2.1.2.4 қолға және қолдың қимылдарымен орындау

		арналған жаттығуларды ор қолдарды тербелту, айқаст айналдыру, сілку, білезікті саусақтарды қысу және жа
	1.3 Би қимылдары	2.1.3.4 "Қамажай" қазақ биі қимылдарын орындау: қаз орыс биі "Орамалдармен ай полька "Мишка с куклой"
"Музыка тыңдау"	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	2.2.3.3 жеке және хормен ән қабылдау және ажырату
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	2.2.4.1металлофонда, румба қарапайым әуендерді орын цыплята" (Е. Тиличееваның "Марш" (Е.Брусиловскийдің
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.4 Фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу	2.3.4.2 әуендік контурды мү қарай сақтап, логикалық е
	4.3 Ән айту	2.4.3.2 әртүрлі дауыспен бір диапазонында әндерді оры (бірқалыпты, жай, сыбырла
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.4 Өзіндік музыкалық шығармашылық іс- әрекет	2.4.4.1"Колобок" музыкалық қысқаша мазмұнын білу, о олардың қозғалысының си

4) 3 сынып

кесте 4

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	3.1.1.1топтарды қайта құру, (фигуралық) маршпен жүру 3.1.1.2 жылан сияқты ирел жиналуды және шашырауд орындау
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	3.1.2.1 баспен дөңгеленген қимылдарды орындау, иык айналдыру

	1.3 Би қимылдары	3.1.3.1 күрделі емес би қимылдары орындау: вальс биі, билеген биі, тапырлату, жартылай башпалақ сырғымалы жүру, аяқты ақпай бүйірлік жүру, "арқан", "отырар би"
	1.4 Музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары	3.1.4.1 "Қояндар мен аңшылар" (Раухвергер) ойынды ойнау
"Музыка тыңдау"	2.1 Есту арқылы музыканы тану	3.2.1.1 әуеннің ырғақтық суретін (шапалақтаумен) қолмен суреттеу мезгілде аккомпанементпен
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.1 Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	3.3.1.1 дауыссыз және саңырауыл дауыссыз дыбыстарды ұтып берумен саралау және дыбыс
	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	3.3.1.2 сөйлеу материалды қарқынмен және дауыс белгісімен үйлесімді біріктіріп дыбыс
	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	3.3.2.1 сабақта өзін-өзі ұйымдастыру формуласын түсінікті, үйлендіру айту
	3.4 Фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу	3.3.3.1 тонды жоғары деңгейге дейін біртіндеп көтеріп, төмендете білу
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	3.4.1.1 ырғақтық суреті бойынша емес музыкалық пьесалар
2 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	3.1.1.3 музыкалық сүйемелді қозғалысты жалғастыра жүріп отырып, жүрудің негізгі қимылдары орындау; 3.1.1.4 нұсқау бойынша сапқа тұру орындау: сапқа тұру
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	3.1.2.2 "қолды жан-жаққа" қарай еңкеюді орындау, жүргізілген қолдарды ырғақтықпен қозғалтыру

	1.3 Би қимылдары	3.1.3.2 би қимылдарын орындау: баск, плие, балансе, үлкен батман, тарсылдатумен шұқадамы;
"Музыка тыңдау"	2.2 Есту арқылы музыканы ажырату	3.2.2.1 есту арқылы музыка регистрін ажырату
	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	3.2.3.1 әуендердің бірінен үзінді қабылдау және анықтау (шұқадамы)
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	3.2.4.1 мұғалімнің сүйемелді ырғақтарды, күрделі емес пьесаларды орындау: "Как под горкой" (шұқадамы халықтыкі)
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.1 Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	3.3.1.2 сөйлеу материалды қарқынмен және дауыс белгісімен үйлесімді біріктіріп дыбыстық
	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	3.3.2.1 сабақта өзін-өзі ұйымдастыру формуласын түсінікті, үйлендіру айту
	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	3.3.3.1 тонды жоғары деңгейге дейін біртіндеп көтеріп, төмендете білу және керісінше; 3.3.3.2 сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту: сөйлеудің тембрі өзгерту, баяулату, жылдамдату
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	3.4.1.1 ырғақтық суреті бойынша емес музыкалық пьесаларды орындау; 3.4.1.2 қолдың қимылымен ырғақтық үлесін айқындап белгілеу
3 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	3.1.1.3 музыкалық сүйемелді қозғалысты жалғастыра жалғастырып отырып, жүрудің негізгі қимылдарын орындау; 3.1.1.4 нұсқау бойынша сапқа құрылымын орындау: сапқа тұру

	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	3.1.2.3 дене мүсінін қалыптастыруға арналған жаттығуларды орындау; тұру қалпынан еденге жілігімен жағына қарай отыру, бастаумен оралу; 3.1.2.4 созылған аяқтармен тұру қалпында денемен алға төмен еңкеюлерді орындау
	1.3 Би қимылдары	3.1.3.3 "Қазақ биін" орындау (Ш.Қалдаяқовтың музыкасымен "Яблочко" халық әуені)
"Музыка тыңдау"	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	3.2.3.2 шығарманың сипатын және анықтау
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	3.2.4.1 мұғалімнің сүйемелдеуімен ырғақтарды, күрделі емес музыкаларды орындау: "Как под горкой" (халықтыкі)
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	3.3.3.3 екі-бес күрделі құрылымды екіпінді сақтау
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.2 Музыка ырғағымен эмоционалды ұжымдық декламация	3.4.2.1 әндерді аккомпанементпен мұғалімнің басқаруымен ұжымдық эмоционалды түрде декламация
	4.3 Ән айту	3.4.3.1 әндердің, әуендердің контрастілі динамикада орындау (жай)
	4.4 Өзіндік музыкалық шығармашылық іс-әрекет	3.4.4.1 "Үйшік" музыкалық-драматизация қойылым
4 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	3.1.1.4 нұсқау бойынша сапқа тұру орындау: сапқа тұр; 3.1.1.5 музыкадағы акцентке жауап қайтару
"Музыка тыңдау"	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	3.1.2.5 әртүрлі топтық қайталанатын еркін және қысымсыз жүру
	1.3 Би қимылдары	2.1.3.4 күрделі емес би композицияларын үйрену. "Дробушечка", "Ковыль"

		билерінің қимылдары.
"Музыка тыңдау"	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	3.2.3.3 вокальды-аспаптық тыңдауда жеке дауысты және дыбыстауды қабылдау және
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	3.2.4.1 мұғалімнің сүйемелді ырғақтарды, күрделі емес пьесаларды орындау: "Балдырған әні" (Н. Б. Дәлденбаев)
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.4 Фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу	3.3.4.1 әртүрлі типтегі және фразаларда логикалық және синтагматикалық екпінді сөздерді
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.3 Ән айту	3.4.3.2 бір тыныс шығаруда ән кем емес үшдыбыстық бойынша екінші октаваның диапазонды орындау, әндердің сипатын

5) 4 сынып

кесте 5

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	4.1.1.1 топтарды қайта құру, (фигуралық) маршпен жүру 4.1.1.2 топтарда алуан түрлі орындау: шеңберді тарылту
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	4.1.2.1 музыка ырғағымен бейнелену, мойынның, иық белдеуінің икемділігін, серпімділігін және қозғалмалылығын дамыту жаттығуларды орындау
	1.3 Би қимылдары	4.1.3.1 композициядағы би ырғақты, эмоционалды тұрғыдан суретін және бағытын сақтау
	1.4 Музыкалық тапсырмасы бар қозғалыс ойындары	4.1.4.1 "Кімнің үйірмесі?" (қозғалыс күйі "Ақсақ құлан")

"Музыка тыңдау"	2.1 Есту арқылы музыканы тану	4.2.1.1 есту арқылы симфониялық музыканы халық музыкасымен білу
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.1 Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	4.3.1.1 сөйлеу материалды биіктіктігі, күші бар дауыспен білу; 4.3.1.2 ұзақ фразаларды (10 дейін) дыбыстауда тыныс алу өз бетімен бөле отырып, фразалар үйлесімді, біріккен түрде дыбыстай білу
	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	4.3.2.1 қабылданатын және жаңғыртылатын сөйлеу материалды түсіну;
	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	4.3.3.1 фразаның әуендік құрылымын сақтай білу
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	4.4.1.1 есту арқылы қабылдау музыкалық үзіндінің ырғақ-ритмдік қолдың қимылымен қайталау
2 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	4.1.1.2 топтарда алуан түрлі қимылдарды орындау: шеңберді тарылту 4.1.1.3 музыкалық сүйемелді қимылдарды қадаммен, өкпемен, ұшына қарай қадаммен тізбектеп орындау
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	4.1.2.1 музыка ырғағымен биіктік, темп, ритмдік белдеуінің динамикалық, серпімділігін және қозғалмалылығын дамыту жаттығуларды орындау
	1.3 Би қимылдары	4.1.3.1 композициядағы биіктік, темп, ритмдік белдеуінің ырғақты, эмоционалды түрде суретін және бағытын сақтау
"Музыка тыңдау"	2.2 Есту арқылы музыканы ажырату	4.2.2.1 есту арқылы музыкалық жанрлардың қарқынын, регистрін ажырату

	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	4.2.3.1 есту арқылы музыкалық пьесалардың және әндердің бөлімдерін ажырату (шумалық қысқа әуен, жеке және ұжымдық кезектесуі)
	2.4 Балалардың музыкалық және шулы аспаптарының көмегімен музыкалық ырғақты қайта жаңғырту	4.2.4.1 өз бетімен аспапты мотивировкамен таңдай білу
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.1 Сөйлеу тыныс алуды дұрыс қолдану	4.3.1.2 ұзақ фразаларды (10-15 сөз дейін) дыбыстауда тыныс алуды өз бетімен бөле отырып, фразаны үйлесімді, біріккен түрде дұрыс орындау
	3.2 Сөйлеу материалды түсіну және қайта жаңғырту	4.3.2.1 қабылданатын және жаңғыртылатын сөйлеу материалдарын
	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	4.3.3.1 фразаның әуендік құрылымын сақтай білу
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.1 Негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну	4.4.1.2 әндердің әуендерін хормен интонациялау, хормен дирижировать
3 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	4.1.1.3 музыкалық сүйемелділік қиылысушы қадаммен, өкпемен ұшына қарай қадаммен тізбектеп құруды орындау; 4.1.1.4 нұсқау бойынша сапқа тұру орындау: сап құру, қатар жүру
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	4.1.2.2 дене мүсінін түзетуге арналған теңдікті қалыптастыруға арналған жаттығуларды орындау: "Мәңгілік Ел", "Әткеншек" жаттығуларын орындау; элементтерді енгізу арқылы жаттығуларды көпір, қарлығаш, жартылай ай, т.б. элементтерімен орындау; 4.1.2.4 босаңсытушы жаттығуларды орындау: шеңберде тұрып, аяқпен шайқалу
	1.3 Би қимылдары	4.1.3.3 өз бетімен орыс биін орындау; элементтерін білу және орындау (биден кем емес)

"Музыка тыңдау"	2.2 Есту арқылы музыканы ажырату	4.2.2.2 есту арқылы вокальды және вокальды-аспаптық сөз қазақ және орыс халық әндері материалында ажырату
	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	4.2.3.1 есту арқылы музыка пьесалардың және әндердің бөлімдерін ажырату (шумалық қысқа әуен, жеке және ұжым кезектесуі); 4.2.3.2 шығарманың сипаты және анықтау
"Фонетикалық және сөйлеу ырғағы"	3.3 Сөйлеудің ырғақтық-интонациялық құрылымын есту арқылы қабылдау және қайта жаңғырту	4.3.3.3 сөйлеуде интонация түрлерін жеткізу білу (фразалық құрылымы)
	3.4 Фразаны синтагматикалық тұрғыда бөлу	4.3.4.1 әуендік контурды сапалық мүмкіндігіне қарай логикалық синтагматикалық екпінді анықтау
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.2 Музыка ырғағымен эмоционалды ұжымдық декламация	4.4.2.1 аккомпанементтің жан-жақты басқаруымен әндерді ұжымдық эмоционалды түрде декламациялау
	4.3 Ән айту	4.4.3.1 білім алушылардың дирижерлеуімен шулы және аспаптардың сүйемелдеумен бірігіп бетімен орындай білу
	4.4 Өзіндік музыкалық шығармашылық іс-әрекет	4.4.4.1 "Мысықтың үйі" музыкалық драмалық қойылымы
4 тоқсан		
"Қозғалыстарды дамыту"	1.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	4.1.1.4 нұсқау бойынша сапқа орындау: сап құру, қатар және шеңбер құру; 4.1.1.5 екі шоғырланған шеңбер орындау, шеңберді тарылту
	1.2 Ырғақтық гимнастика элементтері	4.1.2.3 заманауи музыканың ырғақтық-гимнастикалық кешенін орындау; 4.1.2.5 дене мүсінін қалыптастыру арналған жаттығуларды орындау қалпында тізелерді кеудеге қарай

		жату қалпына өту; тізерлеп қалпында арқаны түзету ж
	1.3 Би қимылдары	4.1.3.4 әлем халықтарының негізгі элементтерін білу ж алу (бес биден кем емес)
"Музыка тыңдау"	2.2 Есту арқылы музыканы ажырату	4.2.2.2 есту арқылы вокаль, және вокальды-аспаптық с қазақ және орыс халық ән, материалында ажырату
	2.3 Сипаты бойынша музыкалық пьесаларды анықтау	4.2.3.2 шығарманың сипаты және анықтау; 4.2.3.3 есту арқылы симфон оркестрдің аспаптарының, қабылдау және ажырату
"Әндерді қабылдау және орындау"	4.2 Музыка ырғағымен эмоционалды ұжымдық декламация	4.4.2.2 әндердің әуендерінің суретін бірқалыпты және б жылдам қарқында қайта ж
	4.3 Ән айту	4.4.3.1 білім алушылардың дирижерлеуімен шулы жән аспаптардың сүйемелдеум бетімен орындай білу; 4.4.3.2 әуендердің, динамик реңктердің дыбыстық-биік ырғақтық құрылымын тал

Қазақстан Республикас

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

81-қосымша

Қазақстан Республик

Білім және ғылым мин

2013 жылғы 3 сәуір

№ 115 бұйрығына

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 - сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – естімейтін білім алушыларда көркемдік-технологиялық білім негіздерін, іскерліктер мен дағдыларды, кеңістіктік-бейнелі, шығармашылық ойлауды қалыптастыру, рухани-адамгершілік мәдениетті, эстетикалық талғамды, шығармашылық қабілеттерді дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) ұлттық және әлемдік мәдениет өнер туындыларымен танысу арқылы құндылық бағдарларын қалыптастыру;

2) шығармашылық жұмыстарды орындау арқылы зерттеушілік білімін, іскерлігін және дағдыларын дамыту;

3) шығармашылық жұмыстарды орындау үшін материалдар мен құралдарды қолдану дағдыларын дамыту;

4) алған білімдері мен дағдыларын әр түрлі әрекет түрлерінде практикада қолдану;

5) әр түрлі материалдар мен құралдарды пайдалану кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау;

6) эстетикалық, көркемдік талғамды қалыптастыру.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) білімді, қарым-қатынастың әртүрлі әдістерін, проблемаларды шешу

және шешім қабылдауды функционалды қолдану, сөйлеу мәдениетін дамыту;

2) естімейтін білім алушыларды арнайы оқытуды сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту;

3) жеке қасиеттерді дамыту (жауапкершілік, табандылық, бастамашылдық, шыдамдылық және төзімділік, өз бетінше жұмыс істеу және топта жұмыс істеу үшін қажетті қасиеттер).

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Естімейтін білім алушыларды оқыту процесінде бірқатар маңызды ерекшеліктерді ескеру қажет:

1) әр оқушының есту қабілетінің болмауы немесе қалдық есту қабілеті әр түрлі;

2) қарапайым ойлау операцияларын меңгеру;

3) есту қабілетінің төмен деңгейінің салдарынан, қиял дамуының төмен деңгейі;

4) механикалық есте сақтаудың басым болуы;

5) сөздік қорының аздығы, дыбыс айту кемшіліктері, енжар сөздіктің белсенді сөздік қорынан басым болуы.

6. "Көркем еңбек" пәнінде естімейтін білім алушыларды оқытудың негізгі қағидалары: қолжетімділік, тұлғалық, көрнекілік және қарым-қатынас, білім берудің бейімділігі, әрекеттік тәсіл.

7. Оқытудағы қолжетімділік материалдың қолжетімділігі және оны білім алушылардың түсінуі, ғылыми ұғымдарды оңтайлы жеткізумен баяндаудан, сабақтарды қажетті иллюстрациялар және дидактикалық материалдармен қамтамасыз етуден тұрады.

8. Тұлғалық -бұл естімейтін білім алушының оқу процесін дараландыру, жеке тұлғаны үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту,

шығармашылық қабілеттерін толық ашу және еңбек сабақтарында тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеу, эмоционалды-еріктік саланы, психикалық процестерді дамыту.

9. Көрнекілік -оқушылардың танымдық тәжірибесін байыту, абстрактілі ұғымдарды игеру үшін қажет нақты өмірде объектіні немесе құбылысты сенсорлық қабылдау негізінде білім, білік және дағдыларды қалыптастыру қажеттілігімен көрінеді: заттар мен әрекеттерді көрсету; суреттер, символдар, сызбалар арқылы.

10. Білім берудің бейімділік принципі әртүрлі білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған; естімейтін білім алушылар үшін әртүрлі құралдар мен әдістерді қолданады.

11. Әрекеттік тәсіл қазіргі заманғы оқыту жүйесінің негізгі бағытын көрсетеді, онда іс-әрекет білім, білік пен дағдыны қалыптастыру процесі ретінде және естімейтін білім алушының тұлғасын қалыптастырудың түзету-дамыту бағытын қамтамасыз ететін шарт ретінде қарастырылады.

12. Осы тәсілдерді жүзеге асыруға қажет:

1) шығармашылық тапсырмаларды орындау арқылы естімейтін білім алушылардың ауызша, диалогтық және жазбаша сөйлеуін дамыту;

2) сабақтарда барлық психикалық процестердің дамуына ықпал ететін әдістер мен тәсілдерді қолдану;

3) дидактикалық қағидаларды сақтау: өткен материалды қайталау, материал көлемінің қол жетімді болуы;

4) жаңа материал мен терминологияны түсіндіруде көмекші құрал ретінде дактильді және ымдау тілін қолдану.

13. Бағдарламаны іске асыру процесінде мектепті жарақтандыруды, ақпараттық – коммуникациялық технологияларды көздейтін арнайы құрал-жабдықтар мен оқытудың қосалқы құралдары пайдаланылады:

1) интерактивті және проекциялық жабдықтар (проектор, интерактивті

тақта);

2) оқытудың арнайы техникалық және компенсаторлық құралдары (фронтальды оқу қызметін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық, айтылу экраны, жеке есту аппараттары, мультимедиялық компьютерлік сынып, индукциялық ілмектер);

3) интернет желісінің ақпараттық-білім беру ресурстарына шектеусіз қолжетімділік.

14. Бағдарламаны іске асыру үшін сыныптар арнайы жабдықпен жарақтандырылады:

1) фронтальды қызметке арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық;

2) заманауи жабдықтары бар компьютерлік сынып;

3) жеке есту аппараттары;

4) айтылу экраны;

5) индукциялық ілмек.

3-тарау. "Көркем еңбек" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

15. "Көркем еңбек" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 0-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 32 сағатты;

2) 1-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 33 сағатты;

3) 2-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

4) 3-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

5) 4-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

16. Бағдарлама келесідей бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі;
- 2) "Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау" бөлімі;
- 3) "Талдау және бағалау, презентация" бөлімі.

17. "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қоршаған ортаны түсіну және білу;
- 2) мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу;
- 3) шығармашылық идеяларды дамыту;
- 4) жоспарлау.

18. "Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қоршаған әлемнің бейнесі;
- 2) шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары;
- 3) дайындау технологиясы;
- 4) қауіпсіздік техникасын сақтау.

19. "Талдау және бағалау, презентация" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) презентация;
- 2) өнердегі тәсілдемелерді талдау;
- 3) шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау.

20. 0 - сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны:

1) шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту: қоршаған ортаны түсіну және білу: қоршаған ортанының кейбір ерекшеліктерін түсіну, таныс кескіндер мен пішіндер (түсі, пішіні, өлшемі, сипаты); мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу: ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің түрлі шығармаларына пікір білдіру; шығармашылық идеяларды дамыту: қолжетімді белгілі тәсілдермен сезімін білдіру және шығармашылық идеяны ұсыну;

2) шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау: қоршаған әлемнің бейнесі: қарапайым қолжетімді тәсілдермен қоршаған ортаның кейбір визуальды элементтерін бейнелеу; шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары: қарапайым және қолжетімді тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көмекші құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды және көркемдік) материалдар мен құрал-саймандарды қолдану; дайындау технологиясы: қарапайым қолжетімді тәсілдермен белгілеу, кесу, пішіндеу, жинау, материалдар мен компоненттерді біріктіру; қолжетімді тәсілдерді қолдана отырып, белгілі бір материалдардан (ермексаз, қалдық, қағаз) қарапайым көлемді формаларды жасау; шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; қауіпсіздік техникасын сақтау: қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көмекші құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану;

3) талдау және бағалау, презентация: презентация: өзінің жұмысын (эскиз, бұйым) қолжетімді оңай тәсілдермен таныстыру; шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау: шығармашылық жұмысқа пікір білдіру.

21. 1 - сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны:

1) шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту: қоршаған ортаны түсіну және білу: қоршаған ортамен танысу кезінде нысандар мен құбылыстардың (түсі, пішіні, өлшемі, сипаты) визуальды сипаттамасын баяндау; мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу: бейнелеу өнерінің негізгі түрлері мен жанрларын анықтау; қазақ халқының

қолданбалы өнерінің негізгі элементтерін анықтау (ою-өрнек, түсі, материалын); шығармашылық идеяларды дамыту: қолжетімді тәсілдермен, өнердің айқын құралдарымен сезімін (эмоциялық күйін, сипатын) және шығармашылық идеяны ұсыну;

2) шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау: қарапайым қолжетімді тәсілдермен қоршаған ортаның кейбір визуальды элементтерін бейнелеу; шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары: қарапайым және қолжетімді тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көмекші құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды және көркемдік) материалдар мен құрал-саймандарды қолдану; дайындау технологиясы: қарапайым қолжетімді тәсілдермен белгілеу, кесу, пішіндеу, жинау, материалдар мен компоненттерді біріктіру; қолжетімді тәсілдерді қолдана отырып, белгілі бір материалдардан (ермексаз, қалдық, қағаз) қарапайым көлемді формаларды жасау; шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; қауіпсіздік техникасын сақтау: қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көмекші құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану;

3) талдау және бағалау, презентация: презентация: өзінің жұмысын (эскиз, бұйым) қолжетімді оңай тәсілдермен таныстыру; шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау: шығармашылық жұмысқа түсінік беру.

22. 2 - сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны:

1) шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту: қоршаған ортаны түсіну және білу: қоршаған ортамен танысу кезінде нысандар мен құбылыстардың (түсі, пішіні, өлшемі, сипаты) визуальды сипаттамасын анықтау және түсіндіру; мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу: ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің түрлі шығармаларын сипаттау; қазақстан халықтарының қолданбалы өнерінің негізгі элементтерін анықтау (ою-өрнек, түсі, материалын); шығармашылық идеяларды дамыту: қолжетімді тәсілдермен, өнердің айқын құралдарымен сезімін (эмоциялық күйін, сипатын) және шығармашылық идеяны ұсыну; шығармашылық идеяларды дамыту үшін ақпарат жинау; жоспарлау: шығармашылық жұмысты орындаудың кезектілігін анықтау;

2) шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау: қоршаған әлемнің бейнесі: түрлі қолжетімді тәсілдер мен құралдар арқылы қоршаған ортаға тән визуальды элементтерді бейнелеу; шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары: түрлі және қолжетімді тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көмекші құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды және көркемдік) материалдар мен құрал-саймандарды қолдану; дайындау технологиясы: түрлі қолжетімді тәсілдермен белгілеу, кесу, пішіндеу, жинау, материалдар мен компоненттерді біріктіру; қолжетімді тәсілдерді қолдана отырып, белгілі бір материалдардан (ермексаз, қалдық, қағаз) қарапайым көлемді формаларды жасау; шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; қауіпсіздік техникасын сақтау: қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көмекші құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану;

3) талдау және бағалау, презентация: презентация: қолжетімді тәсілдермен негізгі идея мен процесті айта отырып өзінің жұмысын (эскиз, бұйым) таныстыру; өнердегі тәсілдемелерді талдау: әртүрлі өнер туындыларын орындаудың негізгі айқын құралдары мен материалдарын анықтау; шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау: шығармашылық жұмысқа түсінік беру және оны жетілдіру бойынша бастамаларды енгізу.

23. 3 - сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны:

1) шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту: қоршаған ортаны түсіну және білу: табиғи пішіндерді, декоративті өрнектерді (ою-өрнек) тану және анықтау, өз жұмыстарында оларды қолдану; мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу: ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің әр түрлі шығармаларын білу және олардың ерекшеліктерін түсіндіру (жанры, жасау техникасы, көңіл-күйі); қазақ халқының және әлем халықтарының қолданбалы өнерінің ұлттық ерекшеліктерін анықтау және сипаттау; шығармашылық идеяларды дамыту: қолжетімді тәсілдермен, жұмыс техникасын негізді түрде таңдап сезімін (эмоциялық күйін, сипатын) және шығармашылық идеяны ұсыну; шығармашылық идеяларды дамыту үшін түрлі көздерден ақпарат жинау; жоспарлау: жұмыс орнын дұрыс ұйымдастыру және жұмыс процесін жоспарлау;

2) шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау: қоршаған әлемнің бейнесі: қолжетімді түрлі құралдар мен техникаларды байланыстырып қоршаған ортаның визуальды элементтерін бейнелеу; шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары: күрделі және қолжетімді тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көмекші құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды және көркемдік) материалдар мен құрал-саймандарды қолдану; дайындау технологиясы: қолжетімді тәсілдермен өлшеу, белгілеу, кесу, пішіндеу, жинау, түрлі материалдар мен компоненттерді жалғау, біріктіру; қолжетімді тәсілдерді қолдана отырып, белгілі бір материалдардан (ермексаз, қалдық, қағаз) көлемді формаларды жасау; шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; қауіпсіздік техникасын сақтау; қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көмекші құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану;

3) талдау және бағалау, презентация: презентация: қолжетімді тәсілдермен арнайы терминдерді қолданып, негізгі идея мен процесті айта отырып шығармашылық тәсілмен өзінің жұмысын (эскиз, бұйым) таныстыру; өнердегі тәсілдемелерді талдау: әртүрлі өнер туындыларын орындаудың негізгі айқын құралдары мен материалдарын арнайы терминдерді қолданып анықтау және салыстыру; шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау: шығармашылық жұмысқа түсінік беру және бағалау, оны жетілдіру бойынша бастамаларды енгізу.

24. 4 - сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны:

1) шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту: қоршаған ортаны түсіну және білу: табиғи пішіндерді, декоративті өрнектерді (ою-өрнек) тану және анықтау, өз жұмыстарында оларды қолдану; мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу: ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің әр түрлі шығармаларын білу және олардың ерекшеліктерін түсіндіру (жанры, жасау техникасы, көңіл-күйі); қазақ халқының және әлем халықтарының қолданбалы өнерінің ұлттық ерекшеліктерін анықтау және сипаттау; шығармашылық идеяларды дамыту: қолжетімді тәсілдермен жұмыстың түрлі техникасын үйлестіріп, сезімін (эмоциялық күйін, сипатын) және шығармашылық идеяны ұсыну; шығармашылық идеяларды дамыту үшін түрлі көздерден ақпаратты іріктеу (ақпараттық-коммуникациялық

технологияларды қоса); жоспарлау: жұмыс орнын дұрыс ұйымдастыру және жұмыс процесін жоспарлау;

2) шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау: қоршаған әлемнің бейнесі: қолжетімді түрлі құралдар мен техникаларды үйлестіріп қоршаған ортаның визуальды элементтерін бейнелеу; шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары: күрделі және қолжетімді тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көмекші құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды және көркемдік) құрал-саймандар мен материалдармен эксперимент жасау және қолдану; дайындау технологиясы: қолжетімді тәсілдермен өлшеу, белгілеу, кесу, пішіндеу, жинау, белгілі бір қатардағы материалдар мен компоненттерді жалғау, біріктіру; қолжетімді тәсілдермен түрлі материалдарды (ермексаз, қалдық, қағаз) және техникаларды үйлестіру арқылы түрлі көлемді формаларды жасау; шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану; қауіпсіздік техникасын сақтау: қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көмекші құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану;

3) талдау және бағалау, презентация: презентация: қолжетімді тәсілдермен арнайы терминдерді қолданып, негізгі идея мен процесті айта отырып шығармашылық тәсілмен өзінің жұмысын (эскиз, бұйым) таныстыру; өнердегі тәсілдемелерді талдау: әртүрлі өнер туындыларын орындаудың негізгі айқын құралдары мен материалдарын арнайы терминдерді қолданып салыстыру және сәйкестендіру; шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау: критерилерге сәйкес шығармашылық жұмыстарды бағалау, оны жетілдіру бойынша бастамаларды енгізу.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.2.1.4: кодында "1" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

26. Оқыту мақсаттарының жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	0.1.1.1 қоршаған ортаның кейбір ерекшеліктерін түсіну, таныс кескіндер мен пішіндер (түсі, пішіні, өлшемі, сипаты)	1.1.1.1 қоршаған ортамен танысу кезінде нысандар мен құбылыстардың (түсі, пішіні, өлшемі, сипаты) визуальды сипаттамасын баяндау	2.1.1.1 қоршаған ортамен танысу кезінде нысандар мен құбылыстардың (түсі, пішіні, өлшемі, сипаты) визуальды сипаттамасын анықтау және түсіндіру	3.1.1.1 табиғи пішіндерді, декоративті өрнектерді (ою-өрнек) тану және анықтау, өз жұмыстарында оларды қолдану	4.1.1.1 табиғи пішіндерді, декоративті өрнектерді (ою-өрнек) анықтау және оларды қолдану
1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	0.1.2.1 ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің түрлі шығармаларына пікір білдіру	1.1.2.1 бейнелеу өнерінің негізгі түрлері мен жанрларын анықтау; 1.1.2.2 қазақ халқының қолданбалы өнерінің негізгі элементтерін анықтау (ою-өрнек, түсі, материалын)	2.1.2.1 ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің түрлі шығармаларын сипаттау; 2.1.2.2 Қазақстан халықтарының қолданбалы өнерінің негізгі элементтерін анықтау (ою-өрнек, түсі, материалын)	3.1.2.1 ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің әр түрлі шығармаларын білу және олардың ерекшеліктерін түсіндіру (жанры, жасау техникасы, көңіл-күйі); 3.1.2.2 қазақ халқының және әлем халықтарының қолданбалы өнерінің ұлттық ерекшеліктерін анықтау және сипаттау	4.1.2.1 ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің әр түрлі шығармаларын білу және олардың ерекшеліктерін түсіндіру (жанры, жасау техникасы, көңіл-күйі); 4.1.2.2 қазақ халқының және әлем халықтарының қолданбалы өнерінің ұлттық ерекшеліктерін анықтау және сипаттау
1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 қолжетімді белгілі тәсілдермен сезімін білдіру және шығармашылық идеяны ұсыну	1.1.3.1 қолжетімді тәсілдермен, өнердің айқын құралдарымен сезімін (эмоциялық күйін, сипатын) және шығармашылық идеяны ұсыну	2.1.3.1 қолжетімді тәсілдермен, өнердің айқын құралдарымен сезімін (эмоциялық күйін, сипатын) және шығармашылық идеяны ұсыну; 2.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 қолжетімді тәсілдермен, жұмыс техникасын негізді түрде таңдап сезімін (эмоциялық күйін, сипатын) және шығармашылық идеяны ұсыну; 3.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 қолжетімді тәсілдермен, жұмыс техникасын негізді түрде таңдап сезімін (эмоциялық күйін, сипатын) және шығармашылық идеяны ұсыну; 4.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту

			идеяларды дамыту үшін ақпарат жинау	үшін түрлі көздерден ақпарат жинау	үшін көзде ақпарат (Ақпарат комм техно қоса)
1.4 Жоспарлау			2.1.4.1 шығармашылық жұмысты орындаудың кезектілігін анықтау	3.1.4.1 жұмыс орнын дұрыс ұйымдастыру және жұмыс процесін жоспарлау	4.1.4.1 дұрыс және проц

2) "Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау" бөлімі:

2 кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	0.2.1.1 қарапайым қолжетімді тәсілдермен қоршаған ортаның кейбір визуальды элементтерін бейнелеу	1.2.1.1 қарапайым қолжетімді тәсілдермен қоршаған ортаның кейбір визуальды элементтерін бейнелеу	2.2.1.1 түрлі қолжетімді тәсілдер мен құралдар арқылы қоршаған ортаға тән визуальды элементтерді бейнелеу	3.2.1.1 қолжетімді түрлі құралдар мен техникаларды байланыстырып қоршаған ортаның визуальды элементтерін бейнелеу	4.2.1.1 түрлі техни үйлес ортан элем бейне
2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	0.2.2.1 қарапайым және қолжетімді тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көмекші құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды, көркемдік) материалдар мен құрал-саймандарды қолдану	1.2.2.1 қарапайым және қолжетімді тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көмекші құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды және көркемдік) материалдар мен құрал-саймандарды қолдану	2.2.2.1 түрлі және қолжетімді тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көмекші құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды және көркемдік) материалдар мен құрал-саймандарды қолдану	3.2.2.1 күрделі және қолжетімді тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көмекші құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды және көркемдік) материалдар мен құрал-саймандарды қолдану	4.2.2.1 қолж мен т пайд көме құрал көме жаса көрке сайм матер экспе және

2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 қарапайым қолжетімді тәсілдермен белгілеу, кесу, пішіндеу, жинау, материалдар мен компоненттерді біріктіру;	1.2.3.1 қарапайым қолжетімді тәсілдермен белгілеу, кесу, пішіндеу, жинау, материалдар мен компоненттерді біріктіру;	2.2.3.1 түрлі қолжетімді тәсілдермен белгілеу, кесу, пішіндеу, жинау, материалдар мен компоненттерді біріктіру;	3.2.3.1 қолжетімді тәсілдермен өлшеу, белгілеу, кесу, пішіндеу, жинау, түрлі материалдар мен компоненттерді жалғау, біріктіру;	4.2.3.1 тәсілдермен белгілеу, кесу, пішіндеу, жинау, материалдар мен компоненттерді жалғау, біріктіру;
	0.2.3.2 қолжетімді тәсілдерді қолдана отырып, белгілі бір материалдардан (ермексаз, қалдық, қағаз) қарапайым көлемді формаларды жасау;	1.2.3.2 қолжетімді тәсілдерді қолдана отырып, белгілі бір материалдардан (ермексаз, қалдық, қағаз) қарапайым көлемді формаларды жасау;	2.2.3.2 қолжетімді тәсілдерді қолдана отырып, белгілі бір материалдардан (ермексаз, қалдық, қағаз) қарапайым көлемді формаларды жасау;	3.2.3.2 қолжетімді тәсілдерді қолдана отырып, белгілі бір материалдардан (ермексаз, қалдық, қағаз) қарапайым көлемді формаларды жасау;	4.2.3.2 тәсілдерді қолдана отырып, белгілі бір материалдардан (ермексаз, қалдық, қағаз) қарапайым көлемді формаларды жасау;
	0.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану	1.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану	2.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану	3.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану	4.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану
2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көмекші құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану	1.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көмекші құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану	2.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көмекші құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану	3.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көмекші құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану	4.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көмекші құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану

3) "Талдау және бағалау, презентация" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып

3.1 Презентация	0.3.1.1 өзінің жұмысын (эскиз, бұйым) қолжетімді оңай тәсілдермен таныстыру	1.3.1.1 өзінің жұмысын (эскиз, бұйым) қолжетімді оңай тәсілдермен таныстыру	2.3.1.1 қолжетімді тәсілдермен негізгі идея мен процесті айта отырып өзінің жұмысын (эскиз, бұйым) таныстыру	3.3.1.1 қолжетімді тәсілдермен арнайы терминдерді қолданып, негізгі идея мен процесті айта отырып шығармашылық тәсілмен өзінің жұмысын (эскиз, бұйым) таныстыру	4.3.1.1 тәсілдермен арнайы терминдерді қолданып, негізгі идея мен процесті айта отырып шығармашылық тәсілмен өзінің жұмысын (эскиз, бұйым) таныстыру
3.2 Өнердегі тәсілдемелерді талдау			2.3.2.1 әртүрлі өнер туындыларын орындаудың негізгі айқын құралдары мен материалдарын анықтау	3.3.2.1 әртүрлі өнер туындыларын орындаудың негізгі айқын құралдары мен материалдарын арнайы терминдерді қолданып анықтау және салыстыру	4.3.2.1 әртүрлі өнер туындыларын орындаудың негізгі айқын құралдары мен материалдарын арнайы терминдерді қолданып анықтау және салыстыру
3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	0.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік беру	1.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік беру	2.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік беру және оны жетілдіру бойынша бастамаларды енгізу	3.3.3.1 шығармашылық жұмыстарды бағалау және түсіндіру, оны жетілдіру бойынша бастамаларды енгізу	4.3.3.1 шығармашылық жұмыстарды бағалау және түсіндіру, оны жетілдіру бойынша бастамаларды енгізу

27. Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

(естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспар

1) 0-сынып:

1-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Өзім туралы	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	0.1.1.1 қоршаған ортадағы кейбір ерекшеліктерді таныс кескіндермен сипаттау (түсі, пішіні, өлшемі)
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 қолжетімді тәсілдермен сезімдерін және шығармашылық ұсыну
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	0.2.2.1 қарапайым қолжетімді тәсілдермен техникаларды пайдалануға көмекші құралдармен (табиғат, көркемдік) материалдарды қолдану
		2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	0.2.1.1 қарапайым тәсілдермен қоршаған әлемнің кейбір визуальды бейнелеу
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	0.3.1.1 өзінің жұмыс бұйым) қолжетімді тәсілдермен таныстыру

Менің мектебім	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	0.1.1.1 қоршаған ерекшеліктерін кескіндер мен пішіні, өлшемі, с
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.1 Қоршаған әлем бейнесі	0.2.1.1 қарапайы тәсілдермен қор кейбір визуальд бейнелеу
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	0.2.2.1 қарапайы қолжетімді тәсіл техникаларды п көмекші құралд көмегімен (таби көркемдік) мате құрал-сайманд
		2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 қарапайы тәсілдермен бел пішіндеу, жинау мен компонент
2-тоқсан			
Менің отбасым және достарым Бізді қоршаған әлем	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	0.1.2.1 ұлттық ж мәдениет өнері шығармаларын
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 қолжетім тәсілдермен сез және шығармаш ұсыну
		2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	0.2.1.1 қарапайы тәсілдермен қор кейбір визуальд бейнелеу
	2. Жасау және дайындау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	0.2.2.1 қарапайы қолжетімді тәсіл техникаларды п көмекші құралд көмегімен (таби көркемдік) мате құрал-сайманд
3-тоқсан			
Саяхат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	0.1.1.1 қоршаған кейбір ерекшелі

	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау		таныс кескіндер (түсі, пішіні, өлшемі)
		2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	0.2.1.1 қарапайым тәсілдермен қоршаған әлемнің кейбір визуальды бейнелеу
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	0.2.2.1 қарапайым қолжетімді тәсілдермен техникаларды пайдалануға көмекші құралдармен (табиғи, көркемдік) материалдарды қолдануға қолжетімді құрал-саймандарды қолдану
		2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.2 қолжетімді құралдарды қолдана отырып, материалдарды қалдық, қағаз) көлемді формаларға айналдыру 0.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасауға қазақ ұлттық материалдарды элементтерін қолдануға материалдарды компоненттерді қолжетімді тәсілдермен белгілеу, кесу, пішінін біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, құралдардың қауіпсіздік материалдар мен саймандарды қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	0.3.1.1 өзінің жұмыс бұйым) қолжетімді тәсілдермен таныстыру
Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	0.1.2.1 ұлттық жана мәдениет өнерінің шығармаларын таныстыру
	2. Шығармашылық	2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 қарапайым

	жұмыстарды дайындау және жасау		тәсілдермен белгілеу, пішіндеу, жинау және компоненттермен жасау
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып, материалдардан қалдық, қағаз) көлемді формалар жасау 0.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	0.3.1.1 өзінің жұмыс бұйым) қолжетімді тәсілдермен таныстыру
4-тоқсан			
Тағам және сусын Дені саудың - жаны сау	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	0.1.2.1 ұлттық жасау мәдениет өнерін шығармаларын жасау
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып, материалдардан қалдық, қағаз материалдардан көлемді формалар жасау
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 қауіпсіздік сақтай отырып, құралдардың көмегімен материалдар мен саймандарды қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	0.3.1.1 өзінің жұмыс бұйым) қолжетімді тәсілдермен таныстыру
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	0.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік беру

2) 1-сынып:

2-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Өзім туралы	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	1.1.1.1 қоршаған ортаны танысу кезінде қоршаған ортаның құбылыстардың өзгерісін өлшемі, сипаты мен сипаттамасын білу
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 қолжетімді өнердің айқын нәтижесін сезімін (эмоция) сипатын) және шығармашылық
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	1.2.2.1 қарапайым қолжетімді тәсілдермен техникаларды пайдалану көмекші құралдарды көмегімен (табиғат және көркемдік) мен құрал-саймандарды қолдану
		2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	1.2.1.1 қарапайым тәсілдермен шығармашылық идеяларды білдіру қоршаған ортаны визуальды әлемді қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	1.3.1.1 өзінің жұмыс бұйым) қолжетімді тәсілдермен танысу
Менің мектебім	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	1.1.1.1 қоршаған ортаны танысу кезінде қоршаған ортаның құбылыстардың өзгерісін өлшемі, сипаты мен сипаттамасын білу
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	1.2.1.1 шығармашылық идеяларды білдіру

	жасау		қарапайым тәсілді қолданып отырып, қоршаған әлемнің кейбір визуальдық элементтерін пайдалану
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	1.2.2.1 қарапайым қолжетімді тәсілдерді техникаларды пайдаланып көмекші құралдармен көмегімен (табиғат және көркемдік) мен құрал-саймандармен қолдану
		2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 қарапайым тәсілдермен белгілерді пішіндеу, жинау және компоненттермен 1.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып материалдарды (қалдық, қағаз) көлемді формалар 1.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
2-тоқсан			
Менің отбасым және достарым	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	1.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жанрларын анықтау; 1.1.2.2 қазақ халқының қолданбалы өнер элементтерін анықтау, өрнек, түсі, материал
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 қолжетімді өнердің айқын нәтижесін сезімін (эмоция) сипатын) және шығармашылық
		2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	1.2.1.1 қарапайым тәсілдермен шығармашылық идеяларды білдіру қоршаған ортаны

			визуальды элементтерді қолдану
	2. Жасау және дайындау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	1.2.2.1 қарапайым қолжетімді тәсілдермен техникаларды пайдалану, көмекші құралдармен көмегімен (табиғат және көркемдік) мен құрал-саймандарды қолдану
Бізді қоршаған әлем	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1. Қоршаған ортаны түсіну және білу	1.1.1.1 қоршаған ортаны танысу кезінде қолданылатын құбылыстардың сипаты, өлшемі, сипатын сипаттамасын білу
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	1.2.1.1 қарапайым тәсілдермен шығармашылық идеяларды білдіру, қоршаған ортаны визуальды элементтермен қолдану
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	1.2.2.1 қарапайым қолжетімді тәсілдермен техникаларды пайдалану, көмекші құралдармен көмегімен (табиғат және көркемдік) мен құрал-саймандарды қолдану
		2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 қарапайым тәсілдермен белгілеу, пішіндеу, жинау, құрастыру мен компоненттерді біріктіру
			1.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып, материалдардан қалдық, қағаз) көлемді формаларды жасау
		2.4 Қауіпсіздік техникасын	1.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау кезінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану
			1.2.4.1 қауіпсіздік техникасын

		сақтау	сақтай отырып, құралдардың көмегімен материалдар мен саймандарды қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	1.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік
3-тоқсан			
Саяхат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 қолжетімді өнердің айқын сезімін (эмоция сипатын) және шығармашылық
	2. Жасау және дайындау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	1.2.2.1 қарапайым қолжетімді тәсілдер техникаларды пайдалану көмекші құралдарымен (табиғат және көркемдік) мен құрал-саймандарды қолдану
		2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 қарапайым тәсілдермен белгілі пішіндеу, жинау және компоненттер
			1.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып материалдардан қалдық, қағаз) көлемді формалар 1.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	1.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жанрлар анықтау; 1.1.2.2 қазақ халқының қолданбалы өнер элементтерін анықтау өрнек, түсі, материал

	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 қарапайым тәсілдермен белгілеу, пішіндеу, жинау және компоненттерін құрастыру 1.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып, материалдардан (қалдық, қағаз) көлемді формалар жасау 1.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау, қазақ ұлттық мәдениеті элементтерін қолдану
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, құралдардың көмегімен материалдар мен саймандарды қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	1.3.1.1 өзінің жұмыс бұйым) қолжетімді тәсілдермен таныстыру
4-тоқсан			
Тағам және сусын Дені саудың - жаны сау	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	1.1.2.1 бейнелеу, түрлері мен жанрлар анықтау; 1.1.2.2 қазақ халқының қолданбалы өнері элементтерін анықтау, өрнек, түсі, материал
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 қарапайым тәсілдермен белгілеу, пішіндеу, жинау және компоненттерін құрастыру 1.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып, материалдардан (қалдық, қағаз) көлемді формалар жасау 1.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау, қазақ ұлттық мәдениеті элементтерін қолдану

			элементтерін қос
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, құралдардың қауіпсіздік материалдар мен саймандарды қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	1.3.1.1 өзінің жұмыс бұйым) қолжетімді тәсілдермен танысу

3) 2-сынып:

3-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Өзім туралы	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	2.1.1.1 қоршаған ортамен танысу кезінде қоршаған орта құбылыстардың өзіндік өлшемі, сипатын сипаттамасын анықтау түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 қолжетімді өнердің айқын нәтижесін сезімін (эмоция) сипатын) және шығармашылық идеяларды дамыту
		1.4 Жоспарлау	2.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту ақпарат жинау
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.3 Дайындау технологиясы	2.1.4.1 шығармашылық жұмысты орындау кезектілігін анықтау 2.2.3.1 түрлі қолдану тәсілдермен белгілеу пішіндеу, жинау мен компоненттерді жинау 2.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып материалдарды

			қалдық, қағаз) қолжазбалық көлемді формалары
			2.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасауға қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	2.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік жетілдіру бойынша бастамаларды енгізу
Менің отбасым және достарым	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	2.1.1.1 қоршаған ортамен танысу кезінде негізгі құбылыстардың (мәселен, өлшемі, сипаты) сипаттамасын анықтау, түсіндіру
		1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	2.1.2.1 ұлттық және мәдениет өнерін, шығармаларын сипаттау, өзінің идеясын дамыту, қолдану
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 қолжетімді өнердің айқын қызығушылығын сезімін (эмоциялар, сипатын) және шығармашылық идеяларды дамыту, ақпарат жинау
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	2.2.2.1 түрлі және тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көрнекі құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды, көркемдік) материалдарды қолдану, құрал-саймандарды қолдану
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	2.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, көрнекі құралдардың көмегімен материалдар мен құрал-саймандарды қолдану
	3. Талдау және бағалау,	3.2 Өнердегі тәсілдемелерді	2.3.2.1 әртүрлі өнер

	презентация	талдау	туындыларын о негізгі айқын құ материалдарын
2-тоқсан			
Менің мектебім	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 қолжетім өнердің айқын н сезімін (эмоция сипатын) және шығармашылы 2.1.3.2 шығарма идеяларды дам ақпарат жинау
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 түрлі қол тәсілдермен бел пішіндеу, жинау мен компонент 2.2.3.2 қолжетім қолдана отырып материалдардан қалдық, қағаз) көлемді формал 2.2.3.3 шығарма жұмыстарды жа қазақ ұлттық м элементтерін қс
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	2.3.3.1 шығарма жұмысқа түсіні жетілдіру бойын бастамаларды е
Менің туған өлкем	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	2.1.1.1 қоршаған танысу кезінде құбылыстардың өлшемі, сипаты сипаттамасын а түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 қолжетім өнердің айқын н сезімін (эмоция сипатын) және шығармашылы 2.1.3.2 шығарма

			идеяларды дамыту және ақпарат жинау
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	2.2.2.1 түрлі жән тәсілдер мен тех пайдаланып, ке құралдардың ке (табиғи, жасанд көркемдік) мате құрал-сайманд
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 түрлі қол тәсілдермен бел пішіндеу, жинау мен компонент 2.2.3.2. қолжетім қолдана отырып материалдардан қалдық, қағаз) көлемді формал 2.2.3.3 шығарма жұмыстарды жа қазақ ұлттық м элементтерін қ
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	2.3.1.1 қолжетім негізгі идея мен отырып өзінің ж бұйым) танысты
3-тоқсан			
Дені саудың – жаны сау!	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	2.1.1.1 қоршаған танысу кезінде құбылыстардың өлшемі, сипаты сипаттамасын а түсіндіру
		1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	2.1.2.1 ұлттық ж мәдениет өнері шығармаларын өзінің идеясын қолдану
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 түрлі қол тәсілдермен бел пішіндеу, жинау мен компонент

	3. Талдау және бағалау, презентация		2.2.3.2. қолжетімді қолдана отырып материалдарда (қалдық, қағаз) көлемді формалар
		3.1 Презентация	2.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасауда қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану
		3.2 Өнердегі тәсілдемелерді талдау	2.3.1.1 қолжетімді негізгі идея мен отырып өзінің жұмыс бұйым) таныстыру
Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	2.3.2.1 әртүрлі өнер туындыларын оқып негізгі айқын құралдарын
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.2.1 ұлттық жасау мәдениет өнерінің шығармаларын өзінің идеясын қолдану
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау		2.1.3.1 қолжетімді өнердің айқын сезімін (эмоция сипатын) және шығармашылық
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	2.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту ақпарат жинау
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.2.1 түрлі және тәсілдер мен техника пайдаланып, көрсеткіш құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды) көркемдік материалдар құрал-саймандар
			2.2.3.1 түрлі қолдану тәсілдермен белгілеу пішіндеу, жинау мен компонент

			2.2.3.2. қолжетімді қолдана отырып материалдардан қалдық, қағаз) көлемді формалар 2.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	2.3.1.1 қолжетімді негізгі идея мен отырып өзінің жұмыс бұйым) таныстыру
4-тоқсан			
Қоршаған орта	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	2.1.1.1 қоршаған ортаны танысу кезінде құбылыстардың өлшемі, сипатын сипаттамасын анықтау түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 қолжетімді өнердің айқын сезімін (эмоция сипатын) және шығармашылық 2.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту ақпарат жинау
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	2.2.1.1 түрлі қолдану тәсілдермен шығармашылық идеяларды білдіру бір қоршаған орта визуальды элемент қолдану
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	2.2.2.1 түрлі жән тәсілдер мен тех пайдаланып, кө құралдардың кө (табиғи, жасанд көркемдік) мате құрал-сайманд
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 түрлі қолдану

			тәсілдермен белгілеу, пішіндеу, жинау және компоненттермен құрастыру 2.2.3.2. қолжетімді қолдана отырып, материалдардан (қалдық, қағаз) көлемді формалар жасау 2.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	2.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, құралдардың көмегімен материалдар мен саймандарды қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	2.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік жетілдіру бойынша бастамаларды енгізу
Саяхат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 қолжетімді өнердің айқын нәтижесін сезімін (эмоция) сипатын) және шығармашылық идеяларды дамыту 2.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту ақпарат жинау
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	2.2.2.1 түрлі және тәсілдер мен техникаларды пайдаланып, көмегімен құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды, көркемдік) материалдардан құрал-саймандар жасау
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 түрлі қолжетімді тәсілдермен белгілеу, пішіндеу, жинау және компоненттермен құрастыру 2.2.3.2. қолжетімді қолдана отырып,

			материалдардан қалдық, қағаз) көлемді формалар
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	2.2.3.3 шығарма жұмыстарды жаңа қазақ ұлттық мұра элементтерін қосып 2.3.1.1 қолжетімді негізгі идея мен отырып өзінің жұмыс бұйым) танысты

4) 3-сынып:

4-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Тірі табиғат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	3.1.1.1 табиғи пішіндер, декоративті өрнектер (өрнек) тану және жұмыстарында
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 қолжетімді жұмыс техникасын түрде таңдап сезіну (эмоциялық күй) және шығармашылық ұсыну; 3.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту көздерден ақпарат
		1.4 Жоспарлау	3.1.4.1 жұмыс ортаны ұйымдастыру және процесін жоспарлау
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	3.2.1.1 қолжетімді құралдар мен табиғи байланыстырып ортаның визуалды элементтерін бейнелеу
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 қолжетімді

			өлшеу, белгілеу, жинау, түрлі материалдарды компоненттерді біріктіру;
			3.2.3.2 қолжетімді материалдарды қолдана отырып, өзінше (қолмен, қалдық, қағаз) көлемді формалар жасау;
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	3.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасауға қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану;
Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	3.1.1.1 табиғи пішіндерді декоративті өрнек (өрнек) тану және қолдану жұмыстарында;
		1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	3.1.2.1 ұлттық және мәдениет өнерінің шығармаларын олардың ерекшеліктерін түсіндіру (жанр, техникасы, көңіл-бей); 3.1.2.2 қазақ халқының әлем халықтарымен қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 қолжетімді жұмыс техникасын түрде таңдап сезіну (эмоциялық күй) және шығармашылық ұсыну; 3.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту көздерден ақпарат алу
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың	3.2.2.1 күрделі және тәсілдер мен техника

	жасау	материалдары мен техникалары	пайдаланып, көп қолдануға арналған құралдардың көпшілігі (табиғи, жасанды, көркемдік) материалдармен жасалған құрал-саймандарды қолдану
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	3.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, құралдардың көпшілігі материалдар мен құрал-саймандарды қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.2 Өнердегі тәсілдемелерді талдау	3.3.2.1 әртүрлі өнер туындыларын оқып, негізгі айқын құралдардың материалдарын талдау, терминдерді қолдану, анықтау және сипаттау
2-тоқсан			
Уақыт	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 қолжетімді жұмыс техникасын түрде таңдап, сезім (эмоциялық күй) және шығармашылық ұсыну;
			3.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту, көздерден ақпарат алу
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 қолжетімді өлшеу, белгілеу, жинау, түрлі материалдарды компоненттерді біріктіру
			3.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып, материалдарды (қалдық, қағаз) көлемді формаларға айналдыру
			3.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау, қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	3.3.3.1 шығармашылық жұмыстарды бағалау, түсіндіру, оны жасау

			бойынша бастап
Сәулет	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	3.1.1.1 табиғи пішіндер, декоративті өрнектер (өрнек) тану және жұмыстарында
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 қолжетімді жұмыс техникалар түрде таңдап сәулет (эмоциялық күй) және шығармашылық ұсыну; 3.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту көздерден ақпа
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	3.2.2.1 күрделі жасау тәсілдер мен техникалар пайдаланып, көрнекі құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды, көркемдік) материалдар құрал-саймандар
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 қолжетімді өлшеу, белгілеу, жинау, түрлі материал компоненттерді 3.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып материалдардан қалдық, қағаз) көлемді формалар 3.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	3.3.1.1 қолжетімді арнайы терминдер негізгі идея мен оны отырып шығармашылық тәсілмен өзінің (эскиз, бұйым)
3-тоқсан			

Өнер	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	3.1.1.1 табиғи пішімдер, декоративті өрнектер (өріс, өрнек) тану және қолдану жұмыстарында
		1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	3.1.2.1 ұлттық және мәдениет өнерінің шығармаларын олардың ерекшеліктерін түсіндіру (жанрлық техникасы, көңіл-көй техникасы) 3.1.2.2 қазақ халқының әлем халықтарымен қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 қолжетімді өлшеу, белгілеу, жинау, түрлі материалдарды компоненттерді
			3.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып материалдардан қалдық, қағаз) көлемді формалар 3.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	3.3.1.1 қолжетімді арнайы терминдер негізгі идея мен отырып шығармашылық тәсілмен өзінің (эскиз, бұйым) таныту
		3.2 Өнердегі тәсілдемелерді талдау	3.3.2.1 әртүрлі өнер туындыларын олардың негізгі айқын құрылымдарын материалдарын терминдерді қолдану анықтау және сипаттау
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	3.3.3.1 шығармашылық жұмыстарды бағалау түсіндіру, оны жасау

			бойынша бастап
Атақты тұлғалар	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	3.1.2.1 ұлттық ж... мәдениет өнері... шығармаларын... олардың ерекш... түсіндіру (жанр... техникасы, көңі... 3.1.2.2 қазақ хал... әлем халықтары... қолданбалы өн... ерекшеліктерін... сипаттау
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	3.2.2.1 күрделі ж... тәсілдер мен те... пайдаланып, кө... құралдардың кө... (табиғи, жасанд... көркемдік) мате... құрал-сайманд...
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 қолжетім... өлшеу, белгілеу... жинау, түрлі мат... компоненттерді... 3.2.3.2 қолжетім... қолдана отырып... материалдардан... қалдық, қағаз)... көлемді формал... 3.2.3.3 шығарма... жұмыстарды жа... қазақ ұлттық м... элементтерін қ...
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	3.3.1.1 қолжетім... арнайы терминд... негізгі идея мен... отырып шығарм... тәсілмен өзінің... (эскиз, бұйым)
4-тоқсан			
Су - тіршілік көзі	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	3.1.1.1 табиғи пі... декоративті өрн... өрнек) тану жән...

			жұмыстарында
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 қолжетім жұмыс техникас түрде таңдап се (эмоциялық күй және шығармаш ұсыну; 3.1.3.2 шығарма идеяларды дам көздерден ақпа
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	3.2.1.1 қолжетім құралдар мен т байланыстырып ортаның визуал элементтерін бе
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	3.2.2.1 күрделі ж тәсілдер мен тех пайдаланып, кө құралдардың кө (табиғи, жасанд көркемдік) мате құрал-сайманд
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 қолжетім өлшеу, белгілеу, жинау, түрлі мат компоненттерді
			3.2.3.2 қолжетім қолдана отырып материалдардан қалдық, қағаз) көлемді формал 3.2.3.3 шығарма жұмыстарды жа қазақ ұлттық м элементтерін қс доступными сп
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	3.2.4.1 қауіпсізді сақтай отырып, құралдардың кө материалдар ме саймандарды қ
	3. Талдау және бағалау,	3.3 Шығармашылық	3.3.3.1 шығарма

	презентация	жұмыстарды талқылау және бағалау	жұмыстарды бағалау, түсіндіру, оны жасау бойынша бастапқы
Демалыс мәдениеті. Мерекелер	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 қолжетімді жұмыс техникалар түрде таңдап сезіну (эмоциялық күй) және шығармашылық ұсыну; 3.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту көздерден ақпарат
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	3.2.2.1 күрделі жұмыс тәсілдер мен техникалар пайдаланып, көрнекі құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды, көркемдік) материалдарды құрал-саймандармен
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 қолжетімді өлшеу, белгілеу, жинау, түрлі материалдарды компоненттерді біріктіру; 3.2.3.2 қолжетімді қолдана отырып материалдарды қалдық, қағаз) көлемді формалармен; 3.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	3.3.1.1 қолжетімді арнайы терминдер негізгі идея мен оны отырып шығармашылық тәсілмен өзінің (эскиз, бұйым)

5) 4-сынып:

5-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Менің Отаным - Қазақстан	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1. Қоршаған ортаны түсіну және білу	4.1.1.1 табиғи пішіндерді, декоративті өрнектерді (өрнек) тану және оларды жұмыстарында қолдану
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 қолжетімді жұмыстың түрлерін үйлестіріп, сезім күйін, сипатын) шығармашылық жұмыстарда қолдану 4.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту кездерден ақпарат (АКТ-ны қоса)
		1.4 Жоспарлау	4.1.4.1 жұмыс ортаны ұйымдастыру және процесін жоспарлау
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 қолжетімді өлшеу, белгілеу, жинау, белгілі бір материалдар мен компоненттерді біріктіру; 4.2.3.2. қолжетімді түрлі материалдар (ермексаз, қалдық техникаларды үлгі арқылы түрлі көрініс формаларды жасау) 4.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	4.3.3.1 критерийлермен шығармашылық бағалау, оны жеке бастамаларды ескеру
Адами құндылықтар	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	4.1.1.1 табиғи пішіндерді, декоративті өрнектерді

			өрнек) тану және жұмыстарында
		1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	4.1.2.1 ұлттық және мәдениет өнерінің шығармаларын олардың ерекшеліктерін түсіндіру (жанрлық техникасы, көңілді) 4.1.2.2 қазақ халқы әлем халықтарымен қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 қолжетімді тәсілдермен жұмыс техникасын үйрену (эмоциялық күй және шығармашылық ұсыну); 4.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту көздерден ақпарат (АКТ-ны қоса)
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	4.2.2.1 күрделі және тәсілдер мен техника пайдаланып, көркем құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды, көркемдік) құралдар мен материалдарды эксперимент жасау қолдану
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	4.2.4.1 қауіпсіздік техника сақтай отырып, құралдардың көмегімен материалдар мен саймандарды қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.2 Өнердегі тәсілдемелерді талдау	4.3.2.1 әртүрлі өнер туындыларын оқыту негізгі айқын құралдарын материалдарын терминдерді қолдану салыстыру және

Мәдени мұра	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 қолжетімді тәсілдермен жұмыс техникасын үйрену (эмоциялық күй және шығармашылық ұсыну); 4.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту көздерден ақпарат (АКТ-ны қоса)
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 қолжетімді өлшеу, белгілеу, жинау, белгілі бір материалдар мен компоненттерді 4.2.3.2. қолжетімді түрлі материалдар (ермексаз, қалдыр техникаларды үйрену арқылы түрлі кеңістік формаларды жасау) 4.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдени элементтерін қоса
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	4.3.3.1 критерийлер шығармашылық бағалау, оны жеңіл бастамаларды е
Мамандықтар әлемі	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	4.1.1.1 табиғи пішіндер, декоративті өрнектер (өрнек) тану және жұмыстарында
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 қолжетімді жұмыстың түрлерін үйлестіріп, сезім күйін, сипатын) шығармашылық 4.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту көздерден ақпа

			(АКТ-ны қоса)
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	4.2.2.1 күрделі жасау тәсілдер мен техниканы пайдаланып, көптеген құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды, көркемдік) құралдар мен материалдарды эксперимент жасауға қолдану
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 қолжетімді өлшеу, белгілеу, жинау, белгілі бір материалдар мен компоненттерді біріктіру; 4.2.3.2 қолжетімді түрлі материалдар (ермексаз, қалдық техникаларды үлгі арқылы түрлі көрініс формаларды жасау) 4.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасауға қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	4.3.1.1 қолжетімді арнайы терминдер негізгі идея мен отырып шығармашылық тәсілмен өзінің (эскиз, бұйым) таныстыру
3-тоқсан			
Табиғи құбылыстар	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	4.1.1.1 табиғи пішіндер, декоративті өрнектер (өрнек) тану және жасау жұмыстарында
		1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	4.1.2.1 ұлттық және мәдениет өнерінің шығармаларын олардың ерекшеліктерін түсіндіру (жанрлық техникасы, көңіл

	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау		4.1.2.2 қазақ халық әлем халықтары қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау
		2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	4.2.1.1 қолжетімді құралдар мен тәсілдерді үйлестіріп қоршаған визуальды әлемді бейнелеу
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 қолжетімді өлшеу, белгілеу, жинау, белгілі білім материалдар мен компоненттерді біріктіру;
			4.2.3.2 қолжетімді түрлі материалдар (ермексаз, қалдық техникаларды үлгі арқылы түрлі көрініс формаларды жасау)
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	4.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
		3.2 Өнердегі тәсілдемелерді талдау	4.3.1.1 қолжетімді арнайы терминдер негізгі идея мен отырып шығармашылық тәсілмен өзінің (эскиз, бұйым)
Қоршаған ортаны қорғау	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.2 Мәдениет пен дәстүрді, тарихты түсіну және білу	4.3.2.1 әртүрлі өнер туындыларын оқыту негізгі айқын құралдар материалдарын терминдерді қолдану салыстыру және
			4.1.2.1 ұлттық жасау мәдениет өнерін шығармаларын оқыту олардың ерекшеліктерін түсіндіру (жанры)

			техникасы, көңілділік
			4.1.2.2 қазақ халық әлем халықтары қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау
	1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту		4.1.3.1 қолжетімді жұмыстың түрлерін үйлестіріп, сезім күйін, сипатын) шығармашылық
			4.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту көздерден ақпарат (АКТ-ны қоса)
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.1 Қоршаған әлемнің бейнесі	4.2.1.1 қолжетімді құралдар мен тәсілдер үйлестіріп қоршаған визуальды әлемді бейнелеу
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	4.2.2.1 күрделі жасау тәсілдер мен техникалар пайдаланып, көңілді құралдардың көңілді (табиғи, жасанды, көркемдік) құралдар мен материалдарды эксперимент жасау қолдану
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 қолжетімді өлшеу, белгілеу, жинау, белгілі бір материалдар мен компоненттерді біріктіру;
			4.2.3.2 қолжетімді түрлі материалдар (ермексаз, қалдық техникаларды үлкен арқылы түрлі көңілді формаларды жасау
			4.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жасау

			қазақ ұлттық м элементтерін қс
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	4.3.1.1 қолжетім арнайы терминд негізгі идея мен отырып шығарм тәсілмен өзінің (эскиз, бұйым)
4-тоқсан			
Ғарышқа саяхат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны түсіну және білу	4.1.1.1 табиғи пі декоративті өрн өрнек) тану жән жұмыстарында
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 қолжетім тәсілдерменжұм техникасын үйл (эмоциялық күй және шығармаш ұсыну; 4.1.3.2 шығарма идеяларды дам көздерден ақпа (АКТ-ны қоса)
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	4.2.2.1 күрделі ж тәсілдер мен те пайдаланып, ке құралдардың ке (табиғи, жасанд көркемдік) құра мен материалда эксперимент жа қолдану
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 қолжетім өлшеу, белгілеу, жинау, белгілі бі материалдар ме компоненттерді біріктіру; 4.2.3.2 қолжетім түрлі материалд (ермексаз, қалд техникаларды ү арқылы түрлі ке

			формаларды жаңарту
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	4.2.3.3 шығармашылық жұмыстарды жаңарту қазақ ұлттық мәдениет элементтерін қолдану
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	4.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, құралдардың көмегімен материалдар мен саймандарды қолдану
Болашаққа саяхат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.3.3.1 критерийлермен шығармашылық бағалау, оны жеңіл бастамаларды енгізу
	2. Шығармашылық жұмыстарды дайындау және жасау		4.1.3.1 қолжетімді жұмыстың түрлерін үйлестіріп, сезімді күйін, сипатын) шығармашылық
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындаудың материалдары мен техникалары	4.1.3.2 шығармашылық идеяларды дамыту көздерден ақпарат (АКТ-ны қоса)
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.2.1 күрделі жобаны тәсілдер мен тәсілдер пайдаланып, көрсеткіш құралдардың көмегімен (табиғи, жасанды, көркемдік) құралдар мен материалдарды эксперимент жасау қолдану
			4.2.3.1 қолжетімді өлшеу, белгілеу, жинау, белгілі бір материалдар мен компоненттерді біріктіру;
			4.2.3.2 қолжетімді түрлі материалдар (ермексаз, қалдық техникаларды үйлестіріп арқылы түрлі көрсеткіш

			формаларды жаңа
	3. Талдау және бағалау, презентация	3.1 Презентация	4.2.3.3 шығармалардың жұмыстарды жаңа қазақ ұлттық мектеп элементтерін қосып 4.3.1.1 қолжетімді арнайы терминдер негізгі идея мен отырып шығармалар тәсілмен өзінің (эскиз, бұйым) т

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

82-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

719-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 – сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 – сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6 - тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – есту қабілеті бұзылған білім алушыларда

дене шынықтыру негіздерін қалыптастыру, қозғалыс дағдылары мен дене қабілеттерін дамыту, білім алушылар денсаулығының оңтайлы деңгейін қолдау, дене шынықтыру саласындағы білімді меңгеру және игерілген тәсілдер мен дағдыларды пайдалану арқылы сауықтыру қызметін жүзеге асыру.

3. Бағдарламаның міндеттері:

- 1) білім алушылардың дене және психологиялық денсаулығын нығайту;
- 2) дене тәрбиесі және спорт саласында теориялық білім мен практикалық дағдыларды қалыптастыру;
- 3) қозғалыс дағдыларын, төзімділікті, жылдамдықты, күшті, ептілік пен икемділікті дамыту;
- 4) білім алушыларды салауатты өмір салтына ынталандыру;

4. Түзете-дамыту міндеттері:

- 1) сөйлеу мәдениетін дамыту, білімді функционалдық қолдану, коммуникацияның әртүрлі тәсілдері, проблемаларды шешу және шешімдер қабылдау;
- 2) есту қабілеті бұзылған білім алушыларды арнайы оқытудың сапалы дараландыру мүмкіндіктерін кеңейту;
- 3) жеке тұлғалық қасиеттерді дамыту (жауапкершілік, табандылық, бастамашылдық, шыдамдылық және өз бетінше жұмыс істеу және командада жұмыс істеу үшін қажетті төзімділік).

2 тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Есту қабілеті бұзылған білім алушыларды оқыту процесінде бірқатар ерекшеліктерді ескеру қажет:

- 1) әрбір білім алушының қалдық есту қабілеті әртүрлі;
- 2) кейбір білім алушылардың есту қабілеті жоқ;

3) қозғалыстарды үйлестірудің жеткіліксіздігі және қозғалыстардың белгісіздігі;

4) қозғалыс дағдыларын меңгерудің баяулауы;

5) кеңістікті бағдарлаудың төмен деңгейі, статикалық және динамикалық тепе-теңдікті сақтаудың қиындығы;

6) баяу ден қою қабілеті, жекелеген қозғалыстардың орындалу жылдамдығы және қозғалыс белсенділігінің қарқыны.

7) сөздік қорын шектеу, дыбыс айту бұзылысы, пассивті сөздіктің белсендіден басым болуы.

6. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінде есту қабілеті зақымдалған білім алушыларды оқытудың негізгі қағидаттары: қолжетімділік, жеке көзқарас, көрнекілік және коммуникативтілік.

7. Оқытудағы қол жетімділік-бұл материалдың білім алушыларға қол жетімді және түсінікті болуымен, тұжырымдамаларды оңтайлы жеткізумен, мәтіндерді қажетті иллюстрациялармен және дидактикалық материалдармен қамтамасыз етумен бекітіледі.

8. Оқыту процесінде есту қабілеті бұзылған оқушымен жеке жұмыс жасау "Бейімделген дене шынықтыру" сабағында тұлғаның жан-жақты дамуы мен үйлесімді қалыптасуы, тұлғаның шығармашылық қабілеттерін толық ашу және әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеумен, эмоциялық ерік аясын, психикалық процестерін түзетумен бекітіледі.

9. Көрнекілік принципі оқушылардың танымдық тәжірибесін байыту үшін қажет нақты өмірде объектіні немесе құбылысты сенсорлық қабылдау негізінде білім, білік және дағдыларды қалыптастыру қажеттілігінен көрінеді: суреттер, символдар, сызбалар арқылы заттар мен әрекеттерді көрсету.

10. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнін оқытудағы коммуникативтік тәсіл қарым-қатынас құралы ретінде тілді меңгеруден тұрады және білім

алушыларды әртүрлі тілдік жағдайларда еркін бағдар жасауға үйретуге арналған.

11. Осы қағидаттарды іске асыру үшін:

1) негізгі қозғалыс дағдыларымен танысу арқылы есту қабілеті бұзылған білім алушылардың ауызша, диалогтық сөйлеуін дамыту;

2) сабақтарда барлық психикалық процестердің дамуына ықпал ететін тәсілдер мен әдістерді қолдану;

3) дидактикалық принциптерді сақтау: материалды зерттеудегі қайталану, материалдың рұқсат етілген көлемі;

4) жаңа материалды, терминологияны және жаттығуларды түсіндіруде көмекші құрал ретінде дактильді және ыммен сөйлеу тілі қолданылады.

12. Бағдарламаны іске асыру процесінде мектепті жарақтандыруды, ақпараттық – коммуникациялық технологияларды көздейтін арнайы жабдық пен оқытудың қосалқы құралдары пайдаланылады:

1) интерактивті және проекциялық жабдықтар (проектор, интерактивті тақта);

2) оқытудың арнайы техникалық және компенсаторлық құралдары (фронтальды оқу қызметін қамтамасыз етуге арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық, айтылу экраны, жеке есту аппараттары);

3) Интернет желісінің ақпараттық-білім беру ресурстарына шектеусіз қолжетімділігі.

13. Бағдарламаны іске асыру үшін спорт залы арнайы жабдықтармен қамтамасыз етіледі:

1) фронтальды қызметке арналған стационарлық дыбыс күшейткіш жабдық;

2) индукциялық ілмектер;

3) жеке есту аппараттары;

4) айтылу экраны.

3-тарау. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Бейімделген дене шынықтыру" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 0 – сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 96 сағатты;

2) 1 – сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 99 сағатты;

3) 2 – сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

4) 3 – сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

5) 4 – сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

15. Бағдарламаның мазмұны келесідей бөлімдерді қамтиды:

1) "Теориялық мәліметтер" бөлімі;

2) "Гимнастика" бөлімі;

3) "Ұлттық және зияткерлік ойындар";

4) "Қозғалмалы ойындар" бөлімі;

5) "Жеңіл атлетика" бөлімі.

16. "Теориялық мәліметтер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы;

2) жеке гигиена және күн тәртібі;

3) паралимпиада ойындары.

17. "Гимнастика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру;

2) жалпы дамыту жаттығулары;

3) дене сымбатын қалыптастыру жаттығулары;

4) заттармен жасалатын жаттығулар;

5) ырғақтық жаттығулар;

6) өрмелеу және асып өту;

7) тепе-теңдік жаттығулары.

18. "Ұлттық және зияткерлік ойындар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) тоғыз құмалақ;

2) асық;

3) дойбы;

4) шахмат.

19. "Қозғалмалы ойындар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары;

2) тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар;

3) бағдарлау қабілетін дамытатын ойындары;

4) кедергілерді жеңуге арналған ойындар;

5) тактильді сезімталдықты дамытуға арналған ойындар.

20. "Жеңіл атлетика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жүру;

2) жүгіру;

3) лақтыру;

4) секіру.

21. 0-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) теориялық мәліметтер: спорт залындағы тәртіп ережесі мен қауіпсіздік техникасы; жеке гигиена және күн тәртібі; паралимпиадалық ойындар: паралимпиадалық ойындардың даму тарихы;

2) гимнастика: спорт залы, бағанға, жұптарға сапқа тұру; дене бөліктерін (оң, сол қол және аяқ, алақан, бел, өкше, аяқтың ұшы) бағдарлауды үйрету; қолды жанына, жоғары, алға, артқа қарай қозғалту; денені жанына, алға және артқа қарай еңкейту; гимнастикалық қабырғаның білте тақтайшасынан ұстаған күйде отырып-тұру; қолын тізеге, гимнастикалық орындыққа тіреп, денені алдыға еңкейту; дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта түзу сызықтың бойымен жүру; басына жүк қойып жүру; басына жүк қойып, қолдарын беліне, жанына, қайтадан беліне қойып жүру; басына жүк қойып жартылай жүрелеп жүру; дыбыс сигналы бойынша допты шеңберде, бір-біріне домалату; секіретін доп; допты себетке лақтыру; лақтырған допты табу; санақ бойынша түрлі қарқынмен жүру; 1 санағына, 2,3 санақтарына екпін жасап жүру; музыкаға, әр 1-ші санақ бойынша қарапайым қозғалыстар жасау; гимнастикалық қабырғаға еркін өрмелеу (5-6 білте тақтайшасына); еденде және гимнастикалық орындықта еңбектеп өрмелеп жүру; биіктігі 25-30 см кедергілерден өту; биіктігі 40 см-ден төмен емес кедергілердің астынан еркін тәсілмен еңбектеп шығу;

еденде жатқан заттардан (таяқша, секіртпе) аттап өту; 10-15 см биіктікте тартылған арқаннан аттап өту; бір аяқпен тұру; жүру және жүгіру кезінде кенеттен тоқтау;

3) ұлттық және зияткерлік ойындар: "Тоғыз құмалақ" ойынының пайда болу тарихы; "Асық" ойынының пайда болу тарихы; "Дойбы" ойынының пайда болу тарихы; "Шахмат" ойынының пайда болу тарихы;

4) қозғалмалы ойындар: тепе-теңдікті үйлестіру; есту қабілеті арқылы бағдарлау; қозғалмалы ойындар кезіндегі кедергілер, оларды жеңу жолдары;

5) жеңіл атлетика: барлығымен бірге, жалпы қарқынды сақтай отырып, еркін жүру; жылдам жүру; аяқтың ұшымен жүру; бір-бірінің артынан паровоз болып жүру; аяқтың ұшымен жеңіл жүгіру; жүгіру кезінде қол қимылдарын жасау; мұғалім сигналы бойынша бағытты өзгертіп жүгіру; бір орында жүгіру; екі қолмен үлкен допты еденге, қабырғаға, жоғары лақтыру, содан соң секірген допты тез табу; кішкентай доптарды сигнал бағытында лақтыру; құм салынған қапшықтарды лақтыру; шеңбершелерді сырықтарға лақтыру; екі аяқпен еркін секіру; бұлақтан аттап секіру (ені 15-20 см); 10-15 см биіктіктен тереңдікке секіру; еденнен матқа секіру (0-15 см); 10-15 см биіктікте керілген секіртпеден секіру.

22. 1-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) теориялық мәліметтер: бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы қауіпсіздік техникасы бойынша мұғалімнің нұсқаулықтары, гигиена және күн тәртібі туралы алған білімдерін қолдану. Адамның денсаулығын (дене, әлеуметтік және психологиялық) нығайту үшін дене шынықтырудың маңызы туралы, оның адамның дамуына (дене, зияткерлік, эмоциялық, әлеуметтік) тигізетін оң әсері туралы, табысты оқу мен әлеуметтену факторлары ретіндегі дене шынықтыру және денсаулық туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру; адам қозғалысының негізгі тәсілдеріндегі айырмашылықтарды анықтау; паралимпиадалық ойындар: паралимпиадалық ойын түрлері;

2) гимнастика: бір-бірінің артына сапқа тұру; шеңбер жасап тұру;

орнында бұрылу; иықты көтеру және түсіру, иықты алға және артқа қозғалту; қолдың негізгі қалыптары: қолдарын белге, арқаға, басына қою, алға, жоғары, жанына, артқа көтеру; басын алға және артқа еңкейту, басты оңға және солға бұру; қол мен аяқтың әр түрлі бастапқы қалпында денені бұру; дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырғаға арқасымен тұрып, бүгілген аяғын көтеріп, оны қолдарымен денесіне қысу; дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырғаның жанында тұрып, отыру; дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырғаның жанында тұрып одан бір қадамға алыстау және қайтадан бастапқы қалыпқа оралу; дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта басына жүк қойып жүру; допты еденге соғу; допты жоғары лақтыру сосын оны тосып алу; допты қабырғаға лақтыру және оны екі қолмен ұстап алу; допты жоғары лақтыру және алақанын соққан соң допты тосып алу; әртүрлі сипатта және әртүрлі қарқынмен санақ бойынша жүру және жүгіру; музыка ырғағы мен сипатына қарай жүру; ырғақтық қозғалыстар, тақ санға қозғалу, ал жұп санға – үзіліс; көлбеу жазықтықпен еңбектеп жүру; гимнастикалық қабырғамен әр түрлі тәсілдермен жоғары және төмен өрмелеу; гимнастикалық қабырғамен жанына өрмелеу; биіктігі 50-60 см артық емес кедергілерден еркін тәсілмен асып өту; сызылған сызықпен алға және бүйірімен жүру; қолдарын жанына көтеріп, белге қойып, қолына доп, таяқ ұстап гимнастикалық орындықта тік және бүйірімен жүру; қолдарын еркін ұстап, бүйіріне, белге қойып, бөрене боймен және көлденең тұру; тақтайдан бөренеге және кері қарай өту;

3) ұлттық және зияткерлік ойындар: Тоғыз құмалақ: ұяшықтарға 9 құмалақтан орналастыру; асық: асықтарды лақтыру; дойбы мен шахмат: шахмат фигураларын түстері бойынша ажырату, барлық фигураларының атаулары;

4) қозғалмалы ойындар: қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау дағдыларын дамыту; қозғалмалы ойындар кезінде тепе-теңдік және үйлестіру дағдыларын дамыту; қозғалмалы ойындар кезінде есту қабілетін дамыту; қозғалмалы ойындар кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын дамыту; қозғалмалы ойындар кезінде тактильді сезімталдықты дамыту;

5) жеңіл атлетика: қолдарын еркін қимылдатып шашыраңқы жүру; бір-бірден қол ұстасып баған жасап жүру және шеңбермен жүру; сигнал

бойынша жүру; қабырғадан жарты қадам қашықтықты сақтай отырып залды айналып жүру; қолды дұрыс қимылдатып жүгіру; жүрумен кезектесіп 50 м дейін жүгіру; қапталмен аяқты аяққа қосып адымдап жүгіру; тізені жоғары көтеріп жүгіру; шағын допты нысанаға лақтыру; үлкен допты нысанаға лақтыру; шағын допты дәлдікке лақтыру; үлкен допты дәлдікке лақтыру; гимнастикалық қабырғаның білте тақтайшасынан ұстап тұрып, екі аяқпен секіру; бір аяқпен секіру және екі аяқпен кезек-кезек секіру; аяқтарын бірге қойып және алшақ қойып секіру; секіртпені басынан асырып алға және артқа лақтыру.

23. 2-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) теориялық мәліметтер: бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы тәртіп ережелері мен қауіпсіздік техникасын сақтау; жеке гигиена және күн тәртібін сақтау. Паралимпиадалық ойындар: паралимпиадалық спорт түрлерінің спортшылары;

2) гимнастика: бір орындағы саптық пәрмендер; бір қатарға және бағанға бір-бірден сапқа тұру, қатарда "бірінші" және "екінші" болып саналу, тік және бүгілген қолдарын бір мезгілде және кезекпен негізгі бағыттарда қозғалту; қолдарын алға, артқа және жанына сермеу, топтасуды орындау; аяқты кезекпен және бір мезгілде әр түрлі бастапқы қалыптарда бүгу және жазу; тік аяқты алға, артқа, жанына көтеру; дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырғаның жанында тұрып, қабырғамен жанасуын жоғалтпай, денесін оңға және солға еңкейту; басына жүк қойып басты оңға және солға бұру, отырып тік тұру; дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта бір аяқпен тұрып, аяқтарының ұшымен тұрып қолдарын әртүрлі қалыпта ұстау; сызылған сызық бойымен қолдарын артына ұстап дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта жүру; допты шеңберде, қатарда, бағанда бір-біріне беру; допты бір және екі қолмен бір-біріне, қабырғадан серпілу күшіне, сигнал бағытында домалату; допты жоғары, еденге, қабырғаға лақтыру және оны екі қолмен тосып алу; допты әр түрлі тәсілмен жүргізу; 1,2 санағына ырғақты қозғалыс жасап, 3,4 санағында үзіліс жасау; әр шапалақ соққан сайын 180 градусқа бұрыла отырып ырғақты қозғалу; аяқты аяққа қосып алдыға, артқа, жанына адым жасау; еңіс тақтаймен еңбектеп жоғары өрмелеу, гимнастикалық қабырғаға өрмелеп шығу және онымен төмен түсу; гимнастикалық

қабырғамен аттас тәсілмен, қиғаш бағытта, бір мезгілде ұстаған қолдарының немесе қойған аяқтарының орнын ауыстырып (секіру арқылы) өрмелеу; арқаннан ұстап ілініп тұру; биіктігі 70 см кедергілерден өту; сызылған сызықпен жүру – қолдарын желкеге қойып, басына доп қойып, кенеттен тоқтап-тоқтап алға қарай жүру; қолдарымен қозғалыс жасап, аялдап, 90 және 180 градусқа бұрылып жүру; гимнастикалық орындықта арқасымен алға қаратып жүру; бөренеде тұрып, отырып, қолдың түрлі қозғалыстарын жасап жүру;

3) ұлттық және зияткерлік ойындар: Тоғыз құмалақ: құмалақтарды бір ұяшықтан екінші ұяшыққа салу. Асықтар: қатарлап қойылған асықтарға тигізу. Дойбы: дойбыларды тақтаға реттеп қою; Шахмат: тақтаға фигураларды реттеп қою;

4) қозғалмалы ойындар: қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау дағдыларын жетілдіру; қозғалмалы ойындар кезінде үйлестіру және тепе-теңдік дағдыларын жетілдіру; қозғалмалы ойындар кезінде есту қабілетін жетілдіру; қозғалмалы ойындар кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын жетілдіру; қозғалмалы ойындар кезінде тактильді сезімталдықты дамыту дағдыларын жетілдіру. ;

5) жеңіл атлетика: қол мен аяқты дұрыс жұмыс істете отырып бір орында және алға жылжып жүру; қол қимылдарымен жүру; жылдамдатып және жүгіруге көшумен жүру; өкшеден аяқ ұшына ауысып жүру; жеңіл секірумен алма-кезек жүгіру; 2-3 қарапайым кедергілерден өтіп жүгіру; сирақты артқа лақтырып жүгіру; дыбыстық сигналға қарай жеңіл жүгіру; шағын допты нысанаға лақтыру; үлкен допты нысанаға лақтыру; шағын допты дәлдікке лақтыру; үлкен допты дәлдікке лақтыру; орнынан ұзындыққа секіру; 90 градусқа бұрылыспен орнында секіру; 50 см дейінгі биіктіктен тереңдікке секіру; екпінмен биіктікке секіру; бір аяғынан екінші аяққа секіру.

24. 3-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) теориялық мәліметтер: бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелері туралы білімді қалыптастыру; күн тәртібінің жеке жоспарын құру.

Паралимпиадалық ойындар: паралимпиадалық ойындар ережелері;

2) гимнастика: қатарда ретімен саналу; аяқты аяққа қосып адымдап қатардағы аралықты ашу және жақындату; денені әртүрлі бағытта, әр түрлі бастапқы қалпымен және қол қимылдарымен тұрып, отырып, тізерлеп, гимнастикалық орындықта жатып және гимнастикалық қабырға жанында тұрып еңкейту және бұру; аяқтарын алшақ қойған тұрыстан бір аяқтағы, ал екінші аяғы артында аяқ ұшымен қойылатын тұрысқа 90 градусқа бұрылу; аяқтарын әртүрлі бағытта сермеу; аяқтарын алшақ қойған тұрыстан бір аяқтағы, ал екінші аяғы артында (алдында) аяқ ұшымен қойылатын тұрысқа 90 градусқа бұрылу; дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырғадан ары тұрғаннан кейін, денесімен және қол-аяқтарымен бірқатар қозғалыстарды орындау; айналып бұрылу, жүрелеп және тізерлеп отыру, бұрылу мен отыруды біріктіру; дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырға бойымен жоғары және төмен өрмелеу; башпайларына кішкене шарды немесе жіпті қапсыра қысып, өкшемен, табанның сыртқы қырымен жүру; допты жоғары, қабырғаға лақтыру және оны тосып алу; үлкен теннис доптарын алысқа лақтыру; допты бір-біріне лақтыру және оны еденге ұрғаннан кейін ұстап алу; допты баскетбол сақинасына лақтыру; музыка ырғағы мен сипатына қарай жылжу: баяу, жылдам, адымдап, жүгіріп, секіріп; әртүрлі ұзақтықпен жүру: бүтін, жартылай, ширек; алға және артқа шоқырақ қадамдар; көлбеу орындықпен әртүрлі тәсілдермен өрмелеп, гимнастикалық қабырғаға өту; әртүрлі тәсілдермен өрмелеудің әралуан үйлестірілуі: тоқтаумен, бұрылумен, қол-аяқтың, дененің қозғалыстарымен өрмелеу; арқанға тік қолдарымен ілініп тұру; биіктігі 80 см кедергілерден асып өту; қолмен түрлі қозғалыстар жасап бір аяқтың ұшына көтерілу; бөренеге бір аяқпен тұру, екінші аяқты артқа қарай көтеру ("қарлығаш"); бөренеде тұрып мұғалім лақтырған допты ұстап алу; бөгеттерден аттап өтіп бөренемен жүру;

3) ұлттық және зияткерлік ойындар: тоғыз құмалақ ойыны ережесі; асық ойындары ережесі; дойбы ойыны ережесі; шахмат ойыны ережесі;

4) қозғалмалы ойындар: қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау дағдыларын қолдану; қозғалмалы ойындар кезінде үйлестіру және тепе-теңдік дағдыларын қолдану; қозғалмалы ойындар кезінде есту қабілетін қолдану; қозғалмалы ойындар кезінде кедергілерді еңсеру

дағдыларын қолдану; қозғалмалы ойындар кезінде тактильді сезімталдықты дамыту бойынша дағдыларды қолдану;

5) жеңіл атлетика: тізені жоғары көтеріп жүру; қайшы адыммен жүру; кенеттен тоқтап жүру; 100 м-ге дейін жүру және жүгіру; үдемелі және баяулатып жүгіру; баспалдақпен жоғары жүгіру; 40 м-ге дейін жарысып жүгіру; 4-5 қарапайым кедергілерді еңсере отырып жүгіру; шағын допты нысанаға лақтыру білігін жетілдіру; үлкен допты нысанаға лақтыру білігін жетілдіру; шағын допты дәлдікке лақтыру білігін жетілдіру; үлкен допты дәлдікке лақтыру білігін жетілдіру; екпінмен бір аяқпен итеріліп ұзындыққа секіру; екі және бір аяқпен аяқ-қолдың әртүрлі қалпында, аяқ-қол қимылдарымен, 90 градусқа бұрылумен секіру; екі аяқпен алға, артқа, жанына жылжып секіру; жүрелеп тіренген және отырған қалпынан секіру, гимнастикалық таяқпен секіру.

25. 4-сыныпқа арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) теориялық мәліметтер: бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы спорт залындағы қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелері туралы білім; өзін-өзі қадағалау және өзін-өзі бақылау. Паралимпиада ойындары: паралимпиада ойындарының тәсілдері;

2) гимнастика: қатарда үш, төртке саналу; айналып бұрылу және жартылай айналып солға және оңға бұрылу; оң және сол жағындағы көршісімен саптағы орнын ауыстырып қайта тұру; аяқтарын алшақ қойып, айқастырып тұрған, отырған қалыпта қолдарымен әртүрлі бағыттағы қимылдарды орындай отырып денені бұру және еңкейту; арқасымен жатқанда аяқтарын барлық бағытта көтеру, бұғу және жазу; ішімен жатып тіренуде – қолдарын жазып және бүгілген аяқтарының ұштарын желкесіне жеткізіп, денені қайыстыру; арқасымен еденге отырып және жатып, аяқтарын тік ұстап, еденге тигізбей олармен әртүрлі қимылдар жасау; басына қойылған жүкті түсірмей 360 градусқа бұрылу; басына жүк қойып гимнастикалық қабырғаның білте тақтайшаларымен жоғары, төмен, жанына қарай қозғалу; басына жүк қойып гимнастикалық орындықпен әртүрлі тәсілдермен жүру; басына жүк қойып өкшемен және аяқтың ұшымен әртүрлі бағытта жүру; қатарда және шеңберде допты солға және оңға беру, бағанада – сол жақтан, оң жақтан, бастың үстінен және

аяқтарының арасынан беру; аяқтарын алшақ қойып тұрып, допты екі қолымен тізеден алға – жоғарыға қарай, бастың артынан алға қарай, бастан асыра артқа қарай, аяқтарының арасынан артқа – жоғары қарай лақтыру; допты еденмен 10-12 метр қашықтыққа жылдамдыққа домалату; допты аяқпен алға - жоғарыға тебу; музыканың әртүрлі екпініне аяқты аяққа қосып адымдайтын би қадамдары; 1,2 санағана – қозғалыс, 3,4 – санағына үзіліс жасалатын қарапайым би қадамдары; сырғымалы қадам және поляк биінің алға қарай қадамы; 1,5-2 м биіктікке еркін тәсілмен арқанның бойымен өрмелеу; көлбеу орындықтың бойымен аяқ табандарымен және бір қолмен қапсырып екінші қолына зат ұстап өрмелеу; арқанның бойымен 2 м-ге дейін биіктікке үш тәсілмен өрмелеу (тек қана көтерілу, ал түсу еркін); биіктігі 90 см-ге дейінгі әртүрлі кедергілерден өту; бір аяқпен тұрып, екінші бүгілген аяқтың тізесімен допты ұстап тұру; бір аяқпен тұрып 90 градусқа бұрылу; аяқ ұштарымен тоқтап, 90 және 180 градусқа бұрылумен орнында секіру; қол қозғалысымен бірге бөренемен аяқты аяққа қосып адымдап және ауыспалы адымдармен алға, бүйірімен және артқа жүру;

3) ұлттық және зияткерлік ойындар: тоғыз құмалақ ойынының әр түрлі тәсілдері; асық ойынының әр түрлі тәсілдері; дойбы ойынының әр түрлі тәсілдері; шахмат ойынының әр түрлі тәсілдері;

4) қозғалмалы ойындар: қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау дағдыларын бекіту; қозғалмалы ойындар кезінде үйлестіру және тепе-теңдік дағдыларын бекіту; қозғалмалы ойындар кезінде есту қабілетін бекіту; қозғалмалы ойындар кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын бекіту; қозғалмалы ойындар кезінде тактильді сезімталдықты дамыту дағдыларын бекіту;

5) жеңіл атлетика: жүру кезінде аяқты ауыстырып жүру; тізе бүгпей, аяқтың ұшымен жүру; аялдамалармен және қосымша тапсырмалармен жүру; жүру мен жеңіл секіруді кезектестіру; алдыға қарай арқамен жүгіру; 50 м-ге дейін жылдамдыққа жүгіру; қолындағы затпен жүгіру; 2-3 күрделі кедергілерді еңсере отырып жүгіру; шағын допты нысанаға лақтыру; үлкен допты нысанаға лақтыру; шағын допты дәлдікке лақтыру; үлкен допты дәлдікке лақтыру; биіктікке секіру үшін екпін алып, содан кейін арқаннан аттап өту; қиын емес кедергіден қарғып алға жылжи отырып секіру; бір аяқпен кедергіні басып секіру; айналып жатқан ұзын секіртпеге жүгіріп кіру

және жүгіріп шығу; секіртпеден секіру.

26. Бейімделген дене шынықтыру сабақтары көру қабілетінің жағдайына, дене дайындығының деңгейіне және шұғылданушылардың жасына байланысты өзгеріп отырады. 0-2-сыныптарда дайындық және қорытынды бөліктердің ұзақтығы 3-4-сыныптардағыдан артық болады, содан кейін қозғалу және сенсорлық тәжірибе жинауына және ағзаның дене жүктемесіне бейімделуіне қарай сабақтың негізгі бөлігінің ұзақтығы артады, бұл сабақтың негізгі міндеттеріне көбірек уақыт бөлуге мүмкіндік береді.

27. Көру қабілеті бұзылған білім алушылардың дене тәрбиесі процесінің тиімділігінің қажетті шарты:

1) жүйелі медициналық бақылауды қамтамасыз ету және дене шынықтыру сабақтарында және үзіліс кезінде жарақаттанудың алдын алу шараларын жүйелі түрде сақтау;

2) көру қабілеті бұзылған білім алушылар кеңістікті бағдарлауда қиындыққа тап болатындығын ескере отырып, дене шынықтыру сабақтарына қойылатын барлық талаптарды және қозғалыстағы ерекше сақтық талаптарын қатаң сақтау;

3) дұрыс дене қалпы мен дене сымбатын қалыптастыруға арналған жаттығуларға ерекше мән беру болып табылады
4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

28. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 4.3.1.2 кодында "4" - сынып, "3.1" - бөлімше, "2" - оқыту мақсатының реттік саны.

29. Оқыту мақсаттарының жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Теориялық мәліметтер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	0.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу	1.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы қауіпсіздік техникасы бойынша мұғалімнің нұсқаулықтарын орындау	2.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын сақтау	3.1.1.1 қозғалыс жылдамдығы мен үйлестірілуіне арналған жаттығуларды орындау кезіндегі тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу	4.1.1.1 жылдамдықпен үйлестірілуіне арналған жаттығуларды орындау кезіндегі тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу
1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	0.1.2.1 жеке гигиена және күн тәртібі туралы білу	1.1.2.1 жеке гигиена және күн тәртібі туралы алған білімін қолдану	2.1.2.1 жеке гигиенаны және күн тәртібін сақтау	3.1.2.1 күн тәртібінің жеке жоспарын құру	4.1.2.1 жеке гигиенаны және күн тәртібін сақтау
1.3 Паралимпиада ойындары	0.1.3.1 паралимпиада ойындарының даму тарихын білу	1.1.3.1 паралимпиада ойындарының түрлерін білу	2.1.3.1 паралимпиада спорт түрлерінің спортшыларын білу	3.1.3.1 паралимпиада ойындарының ережелерін білу	4.1.3.1 паралимпиада ойындарының ережелерін білу

2) "Гимнастика" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
2.1 Сапқа тұру және құрылымын өзгертіп сапқа қайта тұру	0.2.1.1 спорт залының шекарасын және залдағы жабдықтардың орналасуын зерделеу; 0.2.1.2 спорт залының әртүрлі жерлерінде бір-бірден бағанға тұру; 0.2.1.3 жұптасып сапқа тұру	1.2.1.1 бір-бірінің артына сапқа тұра алу 1.2.1.2 шеңбер жасап тұра алу; 1.2.1.3 орнында бұрылуды орындау	2.2.1.1 бір орындағы саптық пәрмендерді дұрыс орындау; 2.2.1.2 бір қатарға және бағанға бір-бірден сапқа тұруды жылдам орындау; 2.2.1.3 қатарда "бірінші" және "екінші" болып саналуды білу	3.2.1.1 қатарда ретімен саналуды орындау; 3.2.1.2 аяқты аяққа қосып адымдап қатардағы аралықты ашу және жақындатуды білу; 3.2.1.3 баяннат тапсыра алу	4.2.1.1 төрткөшпен саналуды орындау; 4.2.1.2 бұрылуды орындау; 4.2.1.3 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.4 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.5 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.6 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.7 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.8 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.9 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.10 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.11 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.12 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.13 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.14 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.15 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.16 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.17 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.18 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.19 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.20 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.21 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.22 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.23 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.24 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.25 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.26 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.27 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.28 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.29 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.30 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.31 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.32 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.33 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.34 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.35 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.36 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.37 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.38 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.39 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.40 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.41 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.42 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.43 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.44 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.45 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.46 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.47 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.48 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.49 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.50 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.51 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.52 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.53 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.54 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.55 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.56 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.57 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.58 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.59 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.60 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.61 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.62 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.63 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.64 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.65 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.66 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.67 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.68 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.69 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.70 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.71 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.72 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.73 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.74 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.75 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.76 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.77 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.78 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.79 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.80 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.81 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.82 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.83 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.84 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.85 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.86 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.87 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.88 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.89 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.90 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.91 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.92 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.93 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.94 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.95 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.96 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.97 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.98 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.99 жарты адымдап саналуды орындау; 4.2.1.100 жарты адымдап саналуды орындау;

2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	0.2.2.1 дене бөліктерін (оң, сол қол және аяқ, алақан, бел, өкше, аяқтың ұшы) бағдарлау;	1.2.2.1 иықты көтеру және түсіруді, иықты алға және артқа қозғалтуды орындау;	2.2.2.1 тік және бүгілген қолдарын бір мезгілде және кезекпен негізгі бағыттарда қозғалтуды орындау	3.2.2.1 денені әртүрлі бағытта, әр түрлі бастапқы қалпымен және қол қимылдарымен тұрып, отырып, тізерлеп, гимнастикалық орындықта жатып және гимнастикалық қабырға жанында тұрып еңкейтуді және бұруды орындау;	4.2.2.1 алшақ қойған тұрыстан бір аяқтағы, ал екінші аяғы артында аяқ ұшымен қойылатын тұрысқа 90 градусқа бұрылуды орындау;
	0.2.2.2 қолды жанына, жоғары, алға, артқа қарай қозғалтуды орындау;	1.2.2.2 қолдың негізгі қалыптарын орындау: қолдарын белге, арқаға, басына қою, алға, жоғары, жанына, артқа көтеру;	2.2.2.2 қолдарын алға, артқа және жанына сермеуді орындау	3.2.2.2 аяқтарын алшақ қойған тұрыстан бір аяқтағы, ал екінші аяғы артында аяқ ұшымен қойылатын тұрысқа 90 градусқа бұрылуды орындау;	4.2.2.2 жатқан барлық көтер жазу
	0.2.2.3 денені жанына, алға және артқа қарай еңкейтуді орындай алу;	1.2.2.3 басын алға және артқа еңкейтуді, басты оңға және солға бұруды орындау;	2.2.2.3 топтасуды орындай алу;	3.2.2.3 аяқтарын әртүрлі бағытта сермеуді орындау;	4.2.2.3 тірену жазы аяқта ұштар жеткі қайы орын
	0.2.2.4 гимнастикалық қабырғаның білте тақтайшасынан ұстаған күйде отырып-тұруды орындау;	1.2.2.4 қол мен аяқтың әр түрлі бастапқы қалпында денені бұруды орындау	2.2.2.4 аяқты кезекпен және бір мезгілде әр түрлі бастапқы қалыптарда бүгу және жазуды орындау;	3.2.2.4 аяқтарын алшақ қойған тұрыстан бір аяқтағы, ал екінші аяғы артында (алдында) аяқ ұшымен қойылатын тұрысқа 90 градусқа бұрылуды орындау	4.2.2.4 еденге жаты ұстап тигізб әртүр жасау
	0.2.2.5 қолын тізеге, гимнастикалық орындыққа тіреп, денені алдыға еңкейтуді орындау		2.2.2.5 тік аяқты алға, артқа, жанына көтеруді орындау		
2.3 Дене сымбатын қалыптастыру жаттығулары	0.2.3.1 дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта түзу сызықтың бойымен жүруді орындау;	1.2.3.1 дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырғаға арқасымен тұрып, бүгілген аяғын көтеріп, оны қолдарымен денесіне қысуды орындау;	2.2.3.1 дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырғаның жанында тұрып, қабырғамен жанасуын жоғалтпай, денесін оңға және солға еңкейтуді орындау;	3.2.3.1 дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырғадан ары тұрғаннан кейін, денесімен және қол-аяқтарымен бірқатар қозғалыстарды орындау;	4.2.3.1 қойы түсірі граду орын
	0.2.3.2 басына жүк қойып жүруді орындау;				4.2.3.2 қойы гимна қабы тақта жоғар
	0.2.3.3 басына жүк				

	қойып, қолдарын беліне, жанына, қайтадан беліне қойып жүруді орындау; 0.2.3.4 басына жүк қойып жартылай жүрелеп жүруді орындау	1.2.3.2 дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырғаның жанында тұрып, отыруды орындау; 1.2.3.3 дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырғаның жанында тұрып одан бір қадамға алыстау және қайтадан бастапқы қалыпқа оралуды орындау; 1.2.3.4 дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта басына жүк қойып жүруді орындау	2.2.3.2 басына жүк қойып басты оңға және солға бұруды, отырып тік тұруды орындау; 2.2.3.3 дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта бір аяқпен тұрып, аяқтарының ұшымен тұрып қолдарын әртүрлі қалыпта ұстауды орындау; 2.2.3.4 сызылған сызық бойымен қолдарын артына ұстап дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта жүру	3.2.3.2 дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта басына жүк қойып жасалатын жаттығуларды, айналып бұрылу, жүрелеп және тізерлеп отыру, бұрылу мен отыруды біріктіруді орындау; 3.2.3.3 дене сымбатын дұрыс ұстаған қалыпта гимнастикалық қабырға бойымен жоғары және төмен өрмелеуді орындау; 3.2.3.4 башпайларына кішкене шарды немесе жіпті қапсыра қысып, өкшемен, табанның сыртқы қырымен жүруді орындау	жанын қозғау; 4.2.3.3 қойып гимнастикалық орынды тәсілмен алу; 4.2.3.4 қойып және ұшымен бағыт орынды;
2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	0.2.4.1 дыбыс сигналы бойынша допты шеңберде, бір-біріне домалатуды орындау 0.2.4.2 секіретін допты табу және ұстау; 0.2.4.3 допты себетке лақтыруды орындай алу; 0.2.4.4 лақтырған допты табу	1.2.4.1 допты еденге соғуды орындау; 1.2.4.2 допты жоғары лақтыру сосын оны тосып алуды орындау; 1.2.4.3 допты қабырғаға лақтыру және оны екі қолмен ұстап алуды орындай алу; 1.2.4.4 допты жоғары лақтыру және алақанын соққан соң допты тосып алуды орындау	2.2.4.1 допты шеңберде, қатарда, бағанда бір-біріне беруді орындау 2.2.4.2 допты бір және екі қолмен бір-біріне, қабырғадан серпілу күшіне, сигнал бағытында домалатуды орындау; 2.2.4.3 допты жоғары, еденге, қабырғаға лақтыру және оны екі қолмен тосып алуды орындау; 2.2.4.4 допты әр түрлі тәсілмен жүргізуді	3.2.4.1 допты жоғары, қабырғаға лақтыру және оны тосып алуды орындау 3.2.4.2 үлкен теннис доптарын алысқа лақтыруды орындау; 3.2.4.3 допты бір-біріне лақтыру және оны еденге ұрғаннан кейін ұстап алуды орындау; 3.2.4.4 допты баскетбол сақинасына лақтыруды ды орындау	4.2.4.1 шеңберде солға беру, жақта басты аяқта арасы орынды; 4.2.4.2 алша допты тізеден жоғары басты алға немесе асырып аяқта арасы жоғары лақтыру

			орындау		4.2.4.3 еденге қашы жылдам домалау; 4.2.4.4 алға - тебуге
2.5 Ырғақтық жаттығулар	0.2.5.1 санақ бойынша түрлі қарқынмен жүруді орындау; 0.2.5.2 1 санағына, 2,3 санақтарына екпін жасап жүруді орындай алу; 0.2.5.3 музыкаға, әр 1-ші санақ бойынша қарапайым қозғалыстар жасау	1.2.5.1 әртүрлі сипатта және әртүрлі қарқынмен санақ бойынша жүру және жүгіруді орындау; 1.2.5.2 музыка ырғағы мен сипатына қарай жүруді орындау; 1.2.5.3 ырғақтық қозғалыстар, тақ санға қозғалу, ал жұп санға – үзіліс жасауды орындау	2.2.5.1 1,2 санағына ырғақты қозғалыс жасап, 3,4 санағында үзіліс жасауды орындау; 2.2.5.2 әр шапалақ соққан сайын 180 градусқа бұрыла отырып ырғақты қозғалуды орындау; 2.2.5.3 аяқты аяққа қосып алдыға, артқа, жанына адым жасауды орындау	3.2.5.1 музыка ырғағы мен сипатына қарай: баяу, жылдам, адымдап, жүгіріп, секіріп жылжуды орындау; 3.2.5.2 әртүрлі ұзақтықпен: бүтін, жартылай, ширек жүруді орындау; 3.2.5.3 алға және артқа шоқырақ қадамдар орындау	4.2.5.1 әртүрлі аяқты адым қадам орын; 4.2.5.2 – қозғалыс жасап қарап қадам орын; 4.2.5.3 қадам биіктігі қадам
2.6 Өрмелеу және асып өту	0.2.6.1 гимнастикалық қабырғаға еркін өрмелеуді (5-6 білте тақтайшасына) орындау; 0.2.6.2 еденде және гимнастикалық орындықта еңбектеп өрмелеп жүруді орындау; 0.2.6.3 биіктігі 25-30 см кедергілерден өтуді орындау; 0.2.6.4	1.2.6.1 көлбеу жазықтықпен еңбектеп жүруді орындау; 1.2.6.2 гимнастикалық қабырғамен әр түрлі тәсілдермен жоғары және төмен өрмелеуді орындау; 1.2.6.3 гимнастикалық қабырғамен жанына өрмелеуді орындау; 1.2.6.4 биіктігі 50-60 см артық емес кедергілерден еркін	2.2.6.1 еңіс тақтаймен еңбектеп жоғары өрмелеу, гимнастикалық қабырғаға өрмелеп шығу және онымен төмен түсуді орындау; 2.2.6.2 гимнастикалық қабырғамен аттас тәсілмен, қиғаш бағытта, бір мезгілде ұстаған қолдарының немесе қойған аяқтарының орнын ауыстырып (секіру арқылы) өрмелеуді орындау;	3.2.6.1 көлбеу орындықпен әртүрлі тәсілдермен өрмелеп, гимнастикалық қабырғаға өтуді орындау; 3.2.6.2 әртүрлі тәсілдермен өрмелеудің әралуан үйлестірілуін орындау: тоқтаумен, бұрылумен, қол-аяқтың, дененің қозғалыстарымен өрмелеу; 3.2.6.3 арқанға тік қолдарымен ілініп	4.2.6.1 биіктігі тәсіл бойы орын; 4.2.6.2 орын, бойы табан бір қос қапсы қолы өрме; 4.2.6.3 бойы дейін тәсіл көтер

	биіктігі 40 см-ден төмен емес кедергілердің астынан еркін тәсілмен еңбектеп шығуды орындау	тәсілмен асып өтуді орындау	2.2.6.3 арқаннан ұстап ілініп тұруды орындау; 2.2.6.4 биіктігі 70 см кедергілерден өтуді орындай алу	тұруды орындау; 3.2.6.4 биіктігі 80 см кедергілерден асып өтуді орындау	өрме... 4.2.6.4... ге дей... кедер... орын...
2.7 Тепе-теңдік жаттығулары	0.2.7.1 еденде жатқан заттардан (таяқша, секіртпе) аттап өтуді орындау; 0.2.7.2 10-15 см биіктікте тартылған арқаннан аттап өтуді орындау; 0.2.7.3 бір аяқпен тұруды орындау; 0.2.7.4 жүру және жүгіру кезінде кенеттен тоқтауды орындау	1.2.7.1 сызылған сызықпен алға және бүйірімен жүруді орындау; 1.2.7.2 қолдарын жанына көтеріп, беліге қойып, қолына доп, таяқ ұстап гимнастикалық орындықта тік және бүйірімен жүруді орындау; 1.2.7.3 қолдарын еркін ұстап, бүйіріне, белге қойып, бөрене боймен және көлденең тұруды орындау; 1.2.7.4 тақтайдан бөренеге және кері қарай өтуді орындау	2.2.7.1 сызылған сызықпен жүру – қолдарын желкеге қойып, басына доп қойып, кенеттен тоқтап-тоқтап алға қарай жүруді орындау; 2.2.7.2 қолдарымен қозғалыс жасап, аялдап, 90 және 180 градусқа бұрылып жүруді орындау; 2.2.7.3 гимнастикалық орындықта арқасымен алға қаратып жүру; 2.2.7.4 бөренеді тұрып, отырып, қолдың түрлі қозғалыстарын жасап жүруді орындау	3.2.7.1 қолмен түрлі қозғалыстар жасап бір аяқтың ұшына көтерілуді орындау; 3.2.7.2 бөренеге бір аяқпен тұру, екінші аяқты артқа қарай көтеруді ("қарлығаш") орындау; 3.2.7.3 бөренеді тұрып мұғалім лақтырған допты ұстап алуды орындау; 3.2.7.4 бөгеттерден аттап өтіп бөренемен жүруді орындау	4.2.7.1... тұрып... бүгілп... тізесі... ұстап... орын... 4.2.7.2... тұрып... бұрыл... 4.2.7.3... ұштар... 90 жә... граду... орны... орын... 4.2.7.4... қозға... бөрен... аяққа... адым... ауыс... адым... бүйір... артқа... орын...

3) "Ұлттық және зияткерлік ойындар" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
3.1 Тоғыз құмалақ	0.3.1.1 тоғыз құмалақ ойынының пайда болу тарихын	1.3.1.1 көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың	2.3.1.1 көру-сипап сезу тәсілімен құмалақтарды бір	3.3.1.1 тоғыз құмалақ ойынының ережесін білу және	4.3.1.1... құма... әр түр...

	білу	ұяшықтарға 9 құмалақтан орналастыруы	ұяшықтан екінші ұяшыққа сала алу	мұғалімнің көмегімен қолдану	білу және қолдану
3.2 Асық	0.3.2.1 асық ойынының пайда болу тарихын білу	1.3.2.1 асықтарды лақтыра алу	2.3.2.1 көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың қатарлап қойылған асықтарға тигізе алуы және асықтардың нысанаға тигенін есту арқылы анықтай алуы	3.3.2.1 асық ойынының ережелерін білу және қолдана алу	4.3.2.1 асық ойынының ережелерін білу және қолдана алу
3.3 Дойбы	0.3.3.1 дойбы ойынының пайда болу тарихын білу	1.3.3.1 көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың дойбыларды түстері бойынша ажырата алуы	2.3.3.1 көру-сипап сезу тәсілімен дойбыларды тақтаға реттеп қоя алу	3.3.3.1 дойбы ойынының ережелері мен тәсілдерін білу және қолдана алу	4.3.3.1 дойбы ойынының ережелерін білу және қолдана алу
3.4 Шахмат	0.3.4.1 шахмат ойынының пайда болу тарихын білу	1.3.4.1 шахмат ойынының барлық фигураларының атауларын білу	2.3.4.1 фигураларды тақтаға дұрыс реттеп қоя алу	3.3.4.1 шахмат ойынының ережелерін білу және мұғалімнің көмегімен қолдана алу	4.3.4.1 шахмат ойынының ережелерін білу және қолдана алу

4) "Қозғалмалы ойындар" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	0.4.1.1 қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау ережелерін білу	1.4.1.1 қозғалмалы ойындар кезінде мұғалімнің көмегімен кеңістікті бағдарлау	2.4.1.1 қозғалмалы ойында бағдарлау дағдыларын қолдану	3.4.1.1 қозғалмалы ойындар кезінде өздігінен кеңістікті бағдарлау	4.4.1.1 қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау
4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	0.4.2.1 қозғалмалы ойындар кезінде тепе-теңдікті үйлестіре алу	1.4.2.1 қозғалмалы ойындар кезінде тепе-теңдікті және үйлестіруді ұстап тұра алу	2.4.2.1 спорт залындағы және стадиондағы қозғалмалы ойындар кезінде тепе-теңдікті және	3.4.2.1 қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған жаттығуларды	4.4.2.1 қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған жаттығуларды

			үйлестіруді ұстап тұра алу	мұғалімнің көмегімен орындау	өздігі
4.3 Бағдарлау қабілетін дамытатын ойындары	0.4.3.1 дыбыстық және көру бағдарларын білу	1.4.3.1 бағдарлау дағдыларын мұғалімнің көмегімен қолдану	2.4.3.1 ойын кезінде бағдарлай алу	3.4.3.1 бағдарлау дағдыларын спорттық ойындар кезінде қолдану	4.4.3.1 ойын өздігі
4.4 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	0.4.4.1 кедергінің не екенін білу	1.4.4.1 мұғалімнің көмегімен кедергілерді жеңе алу	2.4.4.1 ойын кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын пайдалану	3.4.4.1 қозғалмалы ойын кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын пайдалану	4.4.4.1 эстаф кедер өздігі
4.5 Тактильді сезімталдықты дамытуға арналған ойындар	0.4.5.1 тактильді сезімталдықты дамытуға арналған тәсілдерді білу	1.4.5.1 ойын кезінде тактильді сезімталдық дағдыларын қолдану	2.4.5.1 спорттық ойында сақталған талдағыштардың көмегімен бағдарлану	3.4.5.1 қозғалмалы ойындар кезінде сақталған талдағыштардың көмегімен өздігінен бағдарлану	4.4.5.1 бағда ереже отыр шар

5) "Жеңіл атлетика" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сын
5.1 Жүру	0.5.1.1 барлығымен бірге, жалпы қарқынды сақтай отырып, еркін жүру; 0.5.1.2 жылдам жүруді орындау; 0.5.1.3 аяқтың ұшымен жүруді орындау; 0.5.1.4 бір-бірінің артынан паровоз болып жүру	1.5.1.1 қолдарын еркін қимылдатып шашыраңқы жүру; 1.5.1.2 бір-бірден қол ұстасып баған жасап жүру және шеңбермен жүру; 1.5.1.3 сигнал бойынша жүру; 1.5.1.4 қабырғадан жарты қадам қашықтықты сақтай отырып залды айналып жүруді орындау	2.5.1.1 қол мен аяқты дұрыс жұмыс істете отырып бір орында және алға жылжып жүруді орындау; 2.5.1.2 қол қимылдарымен жүруді орындау; 2.5.1.3 жылдамдатып жүруді және жаймен жүгіруге көшуді орындау; 2.5.1.4 өкшеден аяқ ұшына ауысып жүруді орындау	3.5.1.1 тізені жоғары көтеріп жүруді орындау; 3.5.1.2 қайшы адыммен жүруді орындау; 3.5.1.3 кенеттен тоқтап жүруді орындау; 3.5.1.4 100 м-ге дейін жүгіру мен жүруді кезектестіру	4.5.1.1 аяқты жүруді 4.5.1.2 аяқты жүруді 4.5.1.3 аялда және тапсы жүруді 4.5.1.4 жеңіл кезек орын

5.2 Жүгіру	0.5.2.1 аяқтың ұшымен жеңіл жүгіруді орындау;	1.5.2.1 қолды дұрыс қимылдатып жүгіруді орындау;	2.5.2.1 жеңіл секірумен алма-кезек жүгіруді орындау;	3.5.2.1 үдемелі және баяулатып жүгіруді орындау;	4.5.2.1 арқанмен орын
	0.5.2.2 жүгіру кезінде қол қимылдарын жасау;	1.5.2.2 жүрумен кезектесіп 50 м дейін жүгіруді орындау;	2.5.2.2 2-3 қарапайым кедергілерден өтіп жүгіруді орындау;	3.5.2.2 баспалдақпен жоғары жүгіруді орындау;	4.5.2.2 жылдам жүгіру
	0.5.2.3 мұғалім сигналы бойынша бағытты өзгертіп жүгіруді орындау;	1.5.2.3 қапталмен аяқты аяққа қосып адымдап жүгіруді орындау;	2.5.2.3 сирақты артқа лақтырып жүгіруді орындау;	3.5.2.3 40 м-ге дейін жарысып жүгіруді орындау;	4.5.2.3 затпен орын
	0.5.2.4 бір орында жүгіруді орындау	1.5.2.4 тізені жоғары көтеріп жүгіруді орындау	2.5.2.4 сигналға қарай жеңіл жүгіруді орындау	3.5.2.4 4-5 қарапайым кедергілерді еңсере отырып жүгіруді орындау	4.5.2.4 кедергілермен орын
5.3 Лақтыру	0.5.3.1 екі қолмен үлкен допты еденге, қабырғаға, жоғары лақтыру, содан соң секірген допты тез табуды орындау;	1.5.3.1 шағын допты нысанаға лақтыруды орындау;	2.5.3.1 шағын допты нысанаға лақтыруды орындау;	3.5.3.1 шағын допты нысанаға лақтыруды орындау;	4.5.3.1 нысанаға лақтыру
	0.5.3.2 кішкентай доптарды сигнал бағытында лақтыруды орындау;	1.5.3.2 үлкен допты нысанаға лақтыруды орындау;	2.5.3.2 үлкен допты нысанаға лақтыруды орындау;	3.5.3.2 үлкен допты нысанаға лақтыруды орындау;	4.5.3.2 нысанаға лақтыру
	0.5.3.3 құм салынған қапшықтарды лақтыруды орындау;	1.5.3.3 шағын допты дәлдікке лақтыруды орындай алу;	2.5.3.3 шағын допты дәлдікке лақтыруды орындау;	3.5.3.3 шағын допты дәлдікке лақтыруды орындау;	4.5.3.3 дәлдікке орын
	0.5.3.4 шеңбершелерді сырықтарға лақтыруды орындау	1.5.3.4 үлкен допты дәлдікке лақтыруды орындау	2.5.3.4 үлкен допты дәлдікке лақтыруды орындау	3.5.3.4 үлкен допты дәлдікке лақтыруды орындау	4.5.3.4 дәлдікке орын
5.4 Секіру	0.5.4.1 екі аяқпен еркін секіруді орындау;	1.5.4.1 гимнастикалық қабырғаның білте тақтайшасынан ұстап тұрып, екі аяқпен секіруді орындау;	2.5.4.1 орнынан ұзындыққа секіруді орындау;	3.5.4.1 екпінмен бір аяқпен итеріліп ұзындыққа секіруді орындау;	4.5.4.1 секірумен алып арқанмен орын
	0.5.4.2 бұлақтан аттап секіруді (ені 15-20 см) орындай алу;	1.5.4.2 бір аяқпен секіру және екі аяқпен кезек-кезек	2.5.4.2 90 градусқа бұрылыспен орнында секіруді орындай алу;	3.5.4.2 екі және бір аяқпен аяқ-қолдың әртүрлі қалпында, аяқ-қол қимылдарымен, 90 градусқа бұрылумен	4.5.4.2 кедергілермен алға секіру
	0.5.4.3 10-15 см биіктіктен		2.5.4.3 50 см дейінгі биіктіктен		

	тереңдікке секіруді орындау;	секіруді орындау;		секіруді орындау;	
	0.5.4.4 еденнен матқа секіруді (0-15 см) орындау;	1.5.4.3 аяқтарын бірге қойып және алшақ қойып секіруді орындау;	тереңдікке секіруді орындау;	3.5.4.3 екі аяқпен алға, артқа, жанына жылжып секіруді орындау;	4.5.4.3 кедерсек секіруді орындау;
	0.5.4.5 10-15 см биіктікте керілген секіртпеден секіруді орындай алу	1.5.4.4 секіртпені басынан асырып алға және артқа лақтыруды орындау	2.5.4.4 екпінмен биіктікке секіруді орындай алу;	3.5.4.4 жүрелеп тіренген және отырған қалпынан секіру, гимнастикалық таяқпен секіруді орындай алу	4.5.4.4 жатқан күйде секіруді орындай алу;
			2.5.4.5 бір аяғынан екінші аяққа секіруді орындау		4.5.4.5 секіруді орындай алу

30. Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 – сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы ның Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

31. Бөлім мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Бастауыш білім беру деңгейінің

0-4 сыныптарына арналған

"Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарламасының

қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 – сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы н жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 0-сынып:

1-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
1. Теориялық мәліметтер	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	0.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залының ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	0.1.2.1 жеке гигиена және күн тәртібі туралы білу
	1.3 Паралимпиада ойындары	0.1.3.1 паралимпиада ойындарының тарихын білу
2. Гимнастика	2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	0.2.1.1 спорт залының шекарасына, залдағы жабдықтардың орнын білдіріп зерделеу; 0.2.1.2 спорт залының әртүрлі бөліктеріне бір-бірден бағанға тұру; 0.2.1.3 жұптасып сапқа тұру
	2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	0.2.2.1 дене бөліктерін (оң, сол аяқ, алақан, бел, өкше, аяқ) бағдарлау; 0.2.2.2 қолды жанына, жоғары, төмен қарай қозғалтуды орындау; 0.2.2.3 денені жанына, алға, артқа қарай еңкейтуді орындай алу; 0.2.2.4 гимнастикалық қабыршақтарға тақтайшасынан ұстаған күшпен тұруды орындау; 0.2.2.5 қолын тізеге, гимнастикалық орындыққа тіреп, денені алға, артқа қарай орындау
	2.3 Дене сымбатын қалыптастыру жаттығулары	0.2.3.1 дене сымбатын дұрыс қалыпта түзу сызықтың бойымен орындау; 0.2.3.2 басына жүк қойып жүру

		0.2.3.3 басына жүк қойып, қысып, беліне, жанына, қайтадан басып жүруді орындау; 0.2.3.4 басына жүк қойып жүрелеп жүруді орындау
	2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	0.2.4.1 дыбыс сигналы бойынша шеңберде, бір-біріне домалау 0.2.4.2 секіретін допты табу 0.2.4.3 допты себетке лақтырып алу; 0.2.4.4 лақтырған допты табу
	2.5 Ырғақтық жаттығулар	0.2.5.1 санақ бойынша түрлі жүруді орындау; 0.2.5.2 1 санағына, 2,3 санақ жасап жүруді орындай алу; 0.2.5.3 музыкаға, әр 1-ші санақ қарапайым қозғалыстар жасау
	2.6 Өрмелеу және асып өту	0.2.6.1 гимнастикалық қабыршақ өрмелеуді (5-6 білте тақтайша) орындау; 0.2.6.2 еденде және гимнастикалық орындықта еңбектеп өрмелеу орындау; 0.2.6.3 биіктігі 25-30 см кедергі орындау 0.2.6.4 биіктігі 40 см-ден төмен кедергілердің астынан еркін өту еңбектеп шығуды орындау
	2.7 Тепе-теңдік жаттығулары	0.2.7.1 еденде жатқан заттар (сегіртпе) аттап өтуді орындау 0.2.7.2 10-15 см биіктікте тартылған арқаннан аттап өтуді орындау 0.2.7.3 бір аяқпен тұруды орындау 0.2.7.4 жүру және жүгіру кезінде

		тоқтауды орындау
2 - тоқсан		
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	0.3.1.1 тоғыз құмалақ ойын болу тарихын білу
	3.2 Асық	0.3.2.1 асық ойынының пай тарихын білу
	3.3 Дойбы	0.3.3.1 дойбы ойынының п тарихын білу
	3.4 Шахмат	0.3.4.1 шахмат ойынының тарихын білу
3 - тоқсан		
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	0.4.1.1 қозғалмалы ойында кеңістікті бағдарлау ережел
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	0.4.2.1 қозғалмалы ойында теңдікті үйлестіре алу
	4.3 Бағдарлау қабілетін дамытатын ойындары	0.4.3.1 дыбыстық және көру білу
	4.4 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	0.4.4.1 кедергінің не екенін
	4.5 Тактильді сезімталдықты дамытуға арналған ойындар	0.4.5.1 тактильді сезімталд арналған тәсілдерді білу
4 - тоқсан		
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	0.5.1.1 барлығымен бірге, ж қарқынды сақтай отырып, 0.5.1.2 жылдам жүруді орын 0.5.1.3 аяқтың ұшымен жүр 0.5.1.4 бір-бірінің артынан п жүру
	5.2 Жүгіру	0.5.2.1 аяқтың ұшымен жең орындау; 0.5.2.2 жүгіру кезінде қол қ жасау;

		0.5.2.3 мұғалім сигналы бойы өзгертіп жүгіруді орындау; 0.5.2.4 бір орында жүгіруді о
	5.3 Лақтыру	0.5.3.1 екі қолмен үлкен допты қабырғаға, жоғары лақтыру секірген допты тез табуды о 0.5.3.2 кішкентай доптарды бағытында лақтыруды оры 0.5.3.3 құм салынған қапшы лақтыруды орындау; 0.5.3.4 шеңбершелерді сыр лақтыруды орындау
	5.4 Секіру	0.5.4.1 екі аяқпен еркін секі 0.5.4.2 "бұлақтан" аттап сек (см) орындай алу; 0.5.4.3 10-15 см биіктіктен те секіруді орындау; 0.5.4.4 еденнен матқа секіру орындау; 0.5.4.5 10-15 см биіктікте кер секіртпеден секіруді орынд

2) 1-сынып:

2-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
1. Теориялық мәліметтер	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	1.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залында қауіпсіздік техникасы бойы мұғалімнің нұсқаулықтары
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	1.1.2.1 жеке гигиена және күн туралы алған білімін қолда
	1.3 Паралимпиада ойындары	1.1.3.1 паралимпиада ойын

		түрлерін білу
2. Гимнастика	2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	1.2.1.1 бір-бірінің артына сап 1.2.1.2 шеңбер жасап тұра а 1.2.1.3 орнында бұрылуды с
	2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	1.2.2.1 иықты көтеру және т алға және артқа қозғалтуды 1.2.2.2 қолдың негізгі қалып орындау: қолдарын белге, а қою, алға, жоғары, жанына 1.2.2.3 басын алға және арт басты оңға және солға бұру 1.2.2.4 қол мен аяқтың әр т қалпында денені бұруды о
	2.3 Дене сымбатын қалыптастыру жаттығулары	1.2.3.1 дене сымбатын дұрыс қалыпта гимнастикалық қ арқасымен тұрып, бүгілген оны қолдарымен денесіне орындау; 1.2.3.2 дене сымбатын дұрыс қалыпта гимнастикалық қ жанында тұрып, отыруды с 1.2.3.3 дене сымбатын дұрыс қалыпта гимнастикалық қ жанында тұрып одан бір қа және қайтадан бастапқы қ оралуды орындау; 1.2.3.4 дене сымбатын дұрыс қалыпта басына жүк қойы орындау
	2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	1.2.4.1 допты еденге соғуды 1.2.4.2 допты жоғары лақты тосып алуды орындау; 1.2.4.3 допты қабырғаға лақ екі қолмен ұстап алуды ор 1.2.4.4 допты жоғары лақты

		алақанын соққан соң допты орындау
	2.5 Ырғақтық жаттығулар	1.2.5.1 әртүрлі сипатта және қарқынмен санақ бойынша жүгіруді орындау; 1.2.5.2 музыка ырғағы мен жүруді орындау; 1.2.5.3 ырғақтық қозғалысты қозғалу, ал жұп санға – үзіліс орындау
	2.6 Өрмелеу және асып өту	1.2.6.1 көлбеу жазықтықпен жүруді орындау; 1.2.6.2 гимнастикалық қабырша түрлі тәсілдермен жоғары өрмелеуді орындау; 1.2.6.3 гимнастикалық қабырша жанына өрмелеуді орындау; 1.2.6.4 биіктігі 50-60 см артық кедергілерден еркін тәсілмен жүруді орындау
	2.7 Тепе-теңдік жаттығулары	1.2.7.1 сызылған сызықпен бүйірімен жүруді орындау; 1.2.7.2 қолдарын жанына қойып, қолына доп, таяқ ұстап гимнастикалық орындықтан бүйірімен жүруді орындау; 1.2.7.3 қолдарын еркін ұстап белге қойып, бөрене боймен көлденең тұруды орындау; 1.2.7.4 тақтайдан бөренеге өтуді орындау
2 - тоқсан		
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	1.3.1.1 көрмейтін және нашар алушылардың ұяшықтарға орналастыруы
	3.2 Асық	1.3.2.1 асықтарды лақтыра

	3.3 Дойбы	1.3.3.1 көрмейтін және наш алушылардың дойбыларды бойынша ажырата алуы
	3.4 Шахмат	1.3.4.1 шахмат ойынының фигураларының атауларын
3 - тоқсан		
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	1.4.1.1 қозғалмалы ойында мұғалімнің көмегімен кеңі
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	1.4.2.1 қозғалмалы ойында теңдікті және үйлестіруді ү
	4.3 Бағдарлау қабілетін дамытатын ойындары	1.4.3.1 бағдарлау дағдылар көмегімен қолдану
	4.4 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	1.4.4.1 мұғалімнің көмегіме жеңе алу
	4.5 Тактильді сезімталдықты дамытуға арналған ойындар	1.4.5.1 ойын кезінде тактил сезімталдық дағдыларын
4 - тоқсан		
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	1.5.1.1 қолдарын еркін қим шашыраңқы жүру; 1.5.1.2 бір-бірден қол ұстасы жүру және шеңбермен жүр 1.5.1.3 сигнал бойынша жүр 1.5.1.4 қабырғадан жарты қ қашықтықты сақтай отыры айналып жүруді орындау
	5.2 Жүгіру	1.5.2.1 қолды дұрыс қимыл орындау; 1.5.2.2 жүрумен кезектесіп жүгіруді орындау; 1.5.2.3 қапталмен аяқты ая адымдап жүгіруді орындау; 1.5.2.4 тізені жоғары көтеріп орындау

	5.3 Лақтыру	1.5.3.1 шағын допты нысан орындау; 1.5.3.2 үлкен допты нысана орындау; 1.5.3.3 шағын допты дәлдік орындай алу; 1.5.3.4 үлкен допты дәлдік орындау
	5.4 Секіру	1.5.4.1 гимнастикалық қабыршақ тақтайшасынан ұстап тұрып секіруді орындау; 1.5.4.2 бір аяқпен секіру және кезек-кезек секіруді орындау; 1.5.4.3 аяқтарын бірге қойып секіруді орындау; 1.5.4.4 секіртпені басынан алып және артқа лақтыруды орындау

3) 2-сынып:

3-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
1. Теориялық мәліметтер	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	2.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залының ережелерін және қауіпсіздік техникасын сақтау
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	2.1.2.1 жеке гигиенаны және күн тәртібін сақтау
	1.3 Паралимпиада ойындары	2.1.3.1 паралимпиада спортшыларын білу
2. Гимнастика	2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	2.2.1.1 бір орындағы саптық құрылымды дұрыс орындау;
		2.2.1.2 бір қатарға және бағанаға тұру

		сапқа тұруды жылдам орындау; 2.2.1.3 қатарда "бірінші" және "екінші" болып саналуды білу
	2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	2.2.2.1 тік және бүгілген қолдармен мезгілде және кезекпен негізгі қозғалтуды орындау; 2.2.2.2 қолдарын алға, артқа, асырма, сермеуді орындау; 2.2.2.3 топтасуды орындай отырып; 2.2.2.4 аяқты кезекпен және бір уақытта әр түрлі бастапқы қалыпта аяқпен жазуды орындау; 2.2.2.5 тік аяқты алға, артқа, асырма, көтеруді орындау
	2.3 Дене сымбатын қалыптастыру жаттығулары	2.2.3.1 дене сымбатын дұрыс ұстау қалыпта гимнастикалық қимылдар жанында тұрып, қабырғаммен тесік жоғалтпай, денесін оңға және солға еңкейтуді орындау; 2.2.3.2 басына жүк қойып бір аяқпен солға бұруды, отырып тік тұру; 2.2.3.3 дене сымбатын дұрыс ұстау қалыпта бір аяқпен тұрып, бір аяқпен ұшымен тұрып қолдарын асырма ұстауды орындау; 2.2.3.4 сызылған сызық бойымен қолдарын артына ұстап дұрыс ұстаған қалыпта жүру
	2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	2.2.4.1 допты шеңберде, қатармен бір-біріне беруді орындау; 2.2.4.2 допты бір және екі қолмен қабырғадан серпілу күшімен бағытында домалатуды орындау; 2.2.4.3 допты жоғары, еденге лақтыру және оны екі қолмен алууды орындау;

		2.2.4.4 допты әр түрлі тәсілмен орындау
	2.5 Ырғақтық жаттығулар	2.2.5.1 1,2 санағына ырғақты қозғалыс санағында үзіліс жасауды орындау; 2.2.5.2 әр шапалақ соққан соң 90 градусқа бұрыла отырып ырғақты қозғалуды орындау; 2.2.5.3 аяқты аяққа қосып аяқ жанына адым жасауды орындау;
	2.6 Өрмелеу және асып өту	2.2.6.1 еңіс тақтаймен еңбеге өрмелеу, гимнастикалық қолғаптармен өрмелеп шығу және онымен өрмелеуді орындау; 2.2.6.2 гимнастикалық қабатпен тәсілмен, қиғаш бағытта, біртіндеп ұстаған қолдарының немесе аяқтарының орнын ауыстыру (арқылы) өрмелеуді орындау; 2.2.6.3 арқаннан ұстап ілінісін орындау; 2.2.6.4 биіктігі 70 см кедергімен орындай алу
	2.7 Тепе-теңдік жаттығулары	2.2.7.1 сызылған сызықпен қолдарын желкеге қойып, қолдарын қойып, кенеттен тоқтап-тоқтап жүруді орындау; 2.2.7.2 қолдарымен қозғалыс жасап, аялдап, 90 және 180 градусқа айналып жүруді орындау; 2.2.7.3 гимнастикалық орындау арқасымен алға қаратып жүруді орындау; 2.2.7.4 бөренеде тұрып, отырып түрлі қозғалыстарын жасап жүруді орындау
2 - тоқсан		

3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	2.3.1.1 көру-сипап сезу тәсілдерін қолданып, құмалақтарды бір ұяшықта және бір ұяшыққа сала алу
	3.2 Асық	2.3.2.1 көрмейтін және нашар көретін балалардың қатарлап қос асықтарға тигізе алуы және қос асықтарға тигенін есту арқылы алуы
	3.3 Дойбы	2.3.3.1 көру-сипап сезу тәсілдерін қолданып, дойбыларды тақтаға реттеп қоя алу
	3.4 Шахмат	2.3.4.1 фигураларды тақтаға реттеп қоя алу
3 - тоқсан		
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	2.4.1.1 қозғалмалы ойындарда бағдарлы қозғалыстарды қолдану
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	2.4.2.1 спорт залындағы және алаңдағы қозғалмалы ойындар кезінде тепе-теңдікті және үйлестіруді ұстап тұру
	4.3 Бағдарлау қабілетін дамытатын ойындары	2.4.3.1 ойын кезінде бағдарлау қабілетін дамыту
	4.4 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	2.4.4.1 ойын кезінде кедергілерді жеңуге арналған ойындарда дағдыларын пайдалану
	4.5 Тактильді сезімталдықты дамытуға арналған ойындар	2.4.5.1 спорттық ойында сезімталдықты дамытуға арналған ойындарда дағдыларын пайдалану
4 - тоқсан		
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	2.5.1.1 қол мен аяқты дұрыс қимылдармен орындап отырып бір орында және алға жүруді орындау; 2.5.1.2 қол қимылдарымен жүруді орындау; 2.5.1.3 жылдамдатып жүруді орындау; 2.5.1.4 өкшеден аяқ ұшына жүруді орындау;
	5.2 Жүгіру	2.5.2.1 жеңіл секірумен алға жүруді орындау;

		2.5.2.2 2-3 қарапайым кедергілерді орындау; 2.5.2.3 сирақты артқа лақтырып орындау; 2.5.2.4 сигналға қарай жеңілдік орындау
	5.3 Лақтыру	2.5.3.1 шағын допты нысанға лақтырып орындау; 2.5.3.2 үлкен допты нысанға лақтырып орындау; 2.5.3.3 шағын допты дәлдікпен лақтырып орындау; 2.5.3.4 үлкен допты дәлдікпен лақтырып орындау
	5.4 Секіру	2.5.4.1 орнынан ұзындыққа секіріп орындау; 2.5.4.2 90 градусқа бұрылыспен орындай алу; 2.5.4.3 50 см дейінгі биіктіктен теріс секіріп орындау; 2.5.4.4 екпінмен биіктікке секіріп алу; 2.5.4.5 бір аяғынан екінші аяғына секіріп орындау

4) 3-сынып:

4-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары

1 - тоқсан

1. Теориялық мәліметтер	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	3.1.1.1 қозғалыс жылдамдығын үйлестірілуіне арналған жағдайды орындау кезіндегі тәртіп ережелерін білу
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	3.1.2.1 күн тәртібінің жеке жағдайына
	1.3 Паралимпиада ойындары	3.1.3.1 паралимпиада ойындарының ережелерін білу
2. Гимнастика	2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	3.2.1.1 қатарда ретімен санау
		3.2.1.2 аяқты аяққа қосып алу және қатардағы аралықты ашу және жақындатуды білу;
		3.2.1.3 баянат тапсыра алу
	2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	3.2.2.1 денені әртүрлі бағытта бастапқы қалпымен және қимылдарымен тұрып, отырып гимнастикалық орындықтан гимнастикалық қабырға жағына еңкейтуді және бұруды орындау;
		3.2.2.2 аяқтарын алшақ қойып бір аяқтағы, ал екінші аяғымен ұшымен қойылатын тұрысқа бұрылуды орындау;
		3.2.2.3 аяқтарын әртүрлі бағытта орындау;
	2.3 Дене сымбатын қалыптастыру жаттығулары	3.2.2.4 аяқтарын алшақ қойып бір аяқтағы, ал екінші аяғымен (алдында) аяқ ұшымен қойылатын тұрысқа 90 градусқа бұрылу
		3.2.3.1 дене сымбатын дұрыс қалыпта гимнастикалық қимылдан тұрғаннан кейін, денесімен аяқтарымен бірқатар қозғалыс орындау;
		3.2.3.2 дене сымбатын дұрыс қалыпта басына жүк қойып жаттығуларды, айналып бұрылу және тізерлеп отыру, бұрылу

		біріктіруді орындау; 3.2.3.3 дене сымбатын дұрыс қалыпта гимнастикалық қабырға бойымен жоғары және төмен орындау; 3.2.3.4 башпайларына кішкене немесе жіпті қапсыра қысып табанның сыртқы қырымен орындау
	2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	3.2.4.1 допты жоғары, қабырға және оны тосып алуды орындау; 3.2.4.2 үлкен теннис доптарымен лақтыруды орындау; 3.2.4.3 допты бір-біріне лақтырып еденге ұрғаннан кейін ұстап орындау; 3.2.4.4 допты баскетбол сақинасымен лақтыруды орындау
	2.5 Ырғақтық жаттығулар	3.2.5.1 музыка ырғағы мен сөз қарай: баяу, жылдам, адымды секіріп жылжуды орындау; 3.2.5.2 әртүрлі ұзақтықпен: бір жартылай, ширек жүруді орындау; 3.2.5.3 алға және артқа шоқылдап орындау
	2.6 Өрмелеу және асып өту	3.2.6.1 көлбеу орындықпен әртүрлі тәсілдермен өрмелеп, гимнастикалық қабырғаға өтуді орындау; 3.2.6.2 әртүрлі тәсілдермен өрмелеу әралуан үйлестірілуін орындау; бұрылумен, қол-аяқтың, дененің қозғалыстарымен өрмелеу; 3.2.6.3 арқанға тік қолдарымен тұруды орындау; 3.2.6.4 биіктігі 80 см кедергілі өтуді орындау

	2.7 Тепе-теңдік жаттығулары	3.2.7.1 қолмен түрлі қозғалыстарды аяқтың ұшына көтерілуді орындау; 3.2.7.2 бөренеге бір аяқпен тұрып аяқты артқа қарай көтеруді орындау; 3.2.7.3 бөренеде тұрып мұғалімнің допты ұстап алуды орындау; 3.2.7.4 бөгеттерден аттап өту жүруді орындау
2 - тоқсан		
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	3.3.1.1 тоғыз құмалақ ойынын білу және мұғалімнің көмегімен ойнау
	3.2 Асық	3.3.2.1 асық ойынының ережелерін және қолдана алу
	3.3 Дойбы	3.3.3.1 дойбы ойынының ережелерін тәсілдерін білу және қолдану
	3.4 Шахмат	3.3.4.1 шахмат ойынының ережелерін және мұғалімнің көмегімен ойнау
3 - тоқсан		
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	3.4.1.1 қозғалмалы ойында өздігінен кеңістікті бағдарлау
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	3.4.2.1 қозғалмалы ойында кеңістікті бағдарлауды дамытуға жаттығуларды мұғалімнің көмегімен орындау
	4.3 Бағдарлау қабілетін дамытатын ойындары	3.4.3.1 бағдарлау дағдыларын ойындар кезінде қолдану
	4.4 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	3.4.4.1 қозғалмалы ойын кедергілерді жеңу дағдыларын дамыту
	4.5 Тактильді сезімталдықты дамытуға арналған ойындар	3.4.5.1 қозғалмалы ойында сақталған талдағыштардың көмегімен өздігінен бағдарлану
4 - тоқсан		
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	3.5.1.1 тізені жоғары көтеріп жүруді орындау

		орындау; 3.5.1.2 қайшы адыммен жүгіру орындау; 3.5.1.3 кенеттен тоқтап жүгіру орындау; 3.5.1.4 100 м-ге дейін жүгіру кезектестіру
	5.2 Жүгіру	3.5.2.1 үдемелі және баяулап жүгіру орындау; 3.5.2.2 баспалдақпен жоғары жүгіру орындау; 3.5.2.3 40 м-ге дейін жарысы жүгіру орындау; 3.5.2.4 4-5 қарапайым кедергілер отырып жүгіруді орындау
	5.3 Лақтыру	3.5.3.1 шағын допты нысанға лақтыру орындау; 3.5.3.2 үлкен допты нысанға лақтыру орындау; 3.5.3.3 шағын допты дәлдікпен лақтыру орындау; 3.5.3.4 үлкен допты дәлдікпен лақтыру орындау
	5.4 Секіру	3.5.4.1 екпінмен бір аяқпен алаң ұзындыққа секіруді орындау; 3.5.4.2 екі және бір аяқпен алаң әртүрлі қалпында, аяқ-қол қимылдарымен, 90 градуспен секіруді орындау; 3.5.4.3 екі аяқпен алға, артқа, жағына жылжып секіруді орындау; 3.5.4.4 жүрелеп тіренген және алаң қалпынан секіру, гимнастикалық секіруді орындай алу

5) 4-сынып:

5-кесте

Бөлім	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
1. Теориялық мәліметтер	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	4.1.1.1 қозғалыс жылдамдығын үйлестірілуіне арналған жағдайды орындау кезіндегі тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы туралы білім қолдану
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	4.1.2.1 өзін-өзі қадағалау және бақылауды жүргізе алу
	1.3 Паралимпиада ойындары	4.1.3.1 паралимпиада ойындарының ережелерін білу
2. Гимнастика	2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	4.2.1.1 қатарда үш, төртке сапқа тұру
		4.2.1.2 айналып бұрылуды және айналып солға және оңға бұрылу орындау;
		4.2.1.3 оң және сол жағындағы сапқа тұру орнын ауыстырып
	2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	4.2.2.1 аяқтарын алшақ қойып, аяқтарын айқастырып тұрған, отырған, жатқан қолдарымен әртүрлі бағыттағы қимылдарды орындай отырып, жөкей және еңкейтуді орындау;
		4.2.2.2 арқасымен жатқанды орындау барлық бағытта көтеру, бүгу, жөкей орындау;
		4.2.2.3 ішімен жатып тірену, жазып және бүгілген аяқтармен жөкей ұштарын желкесіне жеткізіп, жөкей қайыстыруды орындау;
	2.3 Дене сымбатын қалыптастыру жаттығулары	4.2.2.4 арқасымен еденге орындау жатып, аяқтарын тік ұстап, жөкей олармен әртүрлі қимылдарды орындау
		4.2.3.1 басына қойылған жүкпен 360 градусқа бұрылуды орындау

		4.2.3.2 басына жүк қойып п қабырғаның білте тақтайш жоғары, төмен, жанына қар орындау; 4.2.3.3 басына жүк қойып п орындықта әртүрлі тәсілде 4.2.3.4 басына жүк қойып ө аяқтың ұшымен әртүрлі ба орындау
	2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	4.2.4.1 қатарда және шеңбе солға және оңға беру, баған жақтан, оң жақтан, бастың аяқтарының арасынан бер 4.2.4.2 аяқтарын алшақ қой допты екі қолымен тізеден жоғарыға қарай, бастың ар қарай, бастан асыра артқа аяқтарының арасынан арт қарай лақтыруды орындау; 4.2.4.3 допты еденмен 10-12 қашықтыққа жылдамдық орындау; 4.2.4.4 допты аяқпен алға - орындау
	2.5 Ырғақтық жаттығулар	4.2.5.1 музыканың әртүрлі ө аяққа қосып адымдайтын орындау; 4.2.5.2 1,2 санағана – қозғал санағына үзіліс жасалатын қадамдарын орындау; 4.2.5.3 сырғымалы қадам ж биінің алға қарай қадамын
	2.6 Өрмелеу және асып өту	4.2.6.1 1,5-2 м биіктікке еркі арқанның бойымен өрмеле 4.2.6.2 көлбеу орындықтың табандарымен және бір қол екінші қолына зат ұстап өр орындау;

		4.2.6.3 арқанның бойымен биіктікке үш тәсілмен (тек еркін түсу) өрмелеуді орындау; 4.2.6.4 биіктігі 90 см-ге дейін кедергілерден өтуді орындау;
	2.7 Тепе-теңдік жаттығулары	4.2.7.1 бір аяқпен тұрып, екінші аяқтың тізесімен допты ұстау орындау; 4.2.7.2 бір аяқпен тұрып 90° бұрылуды орындау; 4.2.7.3 аяқ ұштарымен тоқтау градусқа бұрылумен орнындау орындау; 4.2.7.4 қол қозғалысымен бір аяқты аяққа қосып адымдау ауыспалы адымдармен алға және артқа жүруді орындау;
2 - тоқсан		
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	4.3.1.1 тоғыз құмалақ ойынының тәсілдерін білу және өздігінен ойнау
	3.2 Асық	4.3.2.1 көру-сипап сезу тәсілдерін ойынының әр түрлі әдістерін қолдану
	3.3 Дойбы	4.3.3.1 дойбы ойынының жаттығу қатысу
	3.4 Шахмат	4.3.4.1 шахмат ойынының жаттығу қатысу
3 - тоқсан		
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	4.4.1.1 БДШ сабақтарындағы ойындар кезінде еркін бағдарлану
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	4.4.2.1 қозғалмалы ойындар кеңістікті бағдарлауды дамыту жаттығуларды өздігінен орындау
	4.3 Бағдарлау қабілетін дамытатын ойындары	4.4.3.1 қозғалмалы ойындар өздігінен бағдарлану

	4.4 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	4.4.4.1 спорттық эстафеталар кедергілерді өздігінен жеңу
	4.5 Тактильді сезімталдықты дамытуға арналған ойындар	4.4.5.1 кеңістікте бағдарлан қолдана отырып спорттық қатысу
4 - тоқсан		
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	4.5.1.1 жүру кезінде аяқты а жүруді орындау; 4.5.1.2 тізе бүгпей, аяқтың ү орындау; 4.5.1.3 аялдамалармен жән тапсырмалармен жүруді ор 4.5.1.4 жүру мен жеңіл секір кезектестіруді орындау
	5.2 Жүгіру	4.5.2.1 алдыға қарай арқам орындау; 4.5.2.2 50 м-ге дейін жылда жүгіруді орындау; 4.5.2.3 қолындағы затпен ж алу; 4.5.2.4 2-3 күрделі кедергіле отырып жүгіруді орындау
	5.3 Лақтыру	4.5.3.1 шағын допты нысан орындау; 4.5.3.2 үлкен допты нысана орындау; 4.5.3.3 шағын допты дәлдік орындау; 4.5.3.4 үлкен допты дәлдік орындау
	5.4 Секіру	4.5.4.1 биіктікке секіру үшін содан кейін арқаннан атта 4.5.4.2 қиын емес кедергіде

		жылжи отырып секіруді орындау; 4.5.4.3 бір аяқпен кедергіні орындау; 4.5.4.4 айналып жатқан ұзындықта жүгіріп кіру және жүгіріп шығу; 4.5.4.5 секіртпеден секіруді орындау.

Қазақстан Республикасының

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

83-қосымша

Қазақстан Республикасының

Білім және ғылым министрі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

720-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты - есту қабілетінің бұзылысы бар білім алушыларда ағылшын тілінің рөлі мен маңыздылығы туралы алғашқы түсінік қалыптастыру және оны мәдениетаралық қарым-қатынас құралы ретінде, әлемді тану және басқа халықтардың мәдениетін түсіну жаңа

құралы ретінде қолданудың бастапқы тәжірибесін жинақтау.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) оқушылардың сөйлеу мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, шет тілінде сөйлеу дағдыларын қалыптастыру: жануарды, затты сипаттау, олардың атын, санын, мөлшерін, түсін, тиістілігін көрсету; өзің, досың, үй жануарың туралы қысқаша түсінік беру;

2) білім алушылардың жеке тұлғасын дамыту, олардың сөйлеу қабілеттерін, зейінін, ойлау, есте сақтау және қиялын дамыту; шетел тілін одан әрі игеруге ынталандыру;

3) шет тілінде ауызша және жазбаша сөйлеу тілін меңгеру үшін қол жетімді және қажетті қарапайым лингвистикалық ұғымдарды меңгерту;

4) оқушылардың сөйлеу, интеллектуалды және танымдық қабілеттерін қалыптастыру және дамыту;

5) екі тілді сөздігін, оның ішіндегі транскрипцияны қолдануды үйрету;

6) ана және ағылшын тілдерінде байқалатын қарапайым лингвистикалық ұғымдар туралы білімді қалыптастыру (дыбыс, әріп, сөз, сөйлем, сөйлеу бөлігі, интонация);

7) болымды, болымсыз және сұраулы сөйлемдерді дұрыс интонациялау дағдыларын қалыптастырады;

8) сөздердің қажетті көлемін, мәлімдеме түрлерінің жеткілікті санын, қарапайым диалог жүргізудің стратегиясы мен тактикалық қадамдарын меңгеруді қамтамасыз ету.

4. Түзету-дамыту міндеттері:

1) орфографиялық, лексикалық немесе грамматикалық дағдыларды қалыптастыру оқу міндетіне сәйкес сөздерді, сөйлемдерді, мәтіндерді ағылшын тілінде көшіру, сөздерді енгізу немесе өзгерту қабілетіліктерін қалыптастыру;

2) білім алушылардың есту қабылдауын дамыту; сабақта сөйлеу қарым-қатынасына жағдай жасау, сөйлеу практикасын кеңейту;

3) оқушылардың жеке қасиеттерін, олардың зейінін, ойлауын, есте сақтау, қиял қабілеттерін арнайы ұйымдастырылған коммуникациялық ситуацияларға, рөлдік ойындарға қатысу процесінде, тілдік материалды игеру барысында дамыту;

4) тілдік құбылыстарды (дыбыстар, әріптер, әріп тіркестері, сөздер, сөз тіркестері мен сөйлемдер) бақылау, салыстыру және қарапайым талдау процестерін дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бағдарлама нашар еститін, кейін естімей қалған балалардың даму ерекшеліктерін ескереді, есту қабілеті мен сөйлеуін дамытуға, көрнекі-бейнелі ойлауды жақсартуға бағытталған арнайы формалар, әдістер мен оқу құралдарын қолдануды, өзін-өзі бақылауды дамытуды көздейді.

6. Бағдарлама коррекциялық-дамытушылық бағыттылық, сараланған, жеке тұлғаға бағытталған, коммуникативті, іс-әрекетке бағытталған, құндылыққа бағытталған тәсілдеріне негізделген.

7. Нашар еститін, кейін естімей қалған оқушыларды ағылшын тілін оқытудың коррекциялық-дамытушылық бағыты арнайы білім берудің мазмұнында, ұйымдастырылуында және ұйымдастырушылық формаларында көрінеді және оқу іс-әрекетінің арнайы әдістері мен тәсілдерімен қамтамасыз етіледі:

1) оқулық мәтіндеріндегі сөйлемдер құрылымын жеңілдету;

2) зерттелген материал көлемін азайту;

3) көрнекі құралдарды, кестелерді, сызбаларды арнайы таңдау;

4) бейімделген бейне материалдарды тақырыптар бойынша қолдану;

5) сабақта сөздер жазылған кестелер мен экранды қолдану.

8. Ағылшын тілін оқытудағы сараланған тәсілдің негізгі міндеттері оқушылардың жеке дайындығын, әрқайсысының жеке қасиеттерін ескере отырып, оқушылардың танымдық қажеттіліктерін қанағаттандыру болып табылады және оқушылардың адекватты өзін-өзі бағалауын қалыптастыруға ықпал етеді, оларды білім беру қызметіне ынталандырады, әрқайсысының жеке даму траекториясын құруға, олардың өз күшіне сенуіне көмектеседі.

9. Мұғалім оқушылардың әр типологиялық тобы үшін олардың мүмкіндіктеріне сәйкес оқу материалының мазмұнын таңдайды; оның күрделілігі мен көлемін ескереді, оқу жұмысының қарқынын, оқушылардың дербестік дәрежесін, әдістері мен тәсілдерін таңдап өзгертеді, білім алушыларды топтарға бөлінуі шартты және икемді.

10. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл білім беру процесінің орталығына оқушының жеке тұлғасын қоя отырып, оның қабілеттерін, мүмкіндіктері мен бейімділіктерін ескере отырып, шет тілінің коммуникативтік құзыреттілігінің әлеуметтік-мәдени компонентіне ерекше назар аударуды болжайды.

11. Коммуникативті тәсіл білім мазмұнының компоненттері арасындағы өзара байланыстың толық және оңтайлы жүйеленуін болжайды, оған мыналар кіреді: жалпы қызмет жүйесі; сөйлеу әрекетінің жүйесі; сөйлеу қатынас жүйесі; ағылшын тілі жүйесінің өзі: ана мен ағылшын тілдерін әдейі салыстырмалы талдау; сөйлеу тетіктерінің жүйесі (сөйлеу өндірісі, сөйлеуді қабылдау, сөйлеу әрекеті); мәтін сөйлеу өнімдерінің жүйесі ретінде; құрылымдық және сөйлеу формациялар жүйесі (диалог, монолог, монолог); тренингтің нәтижесі - тіл арқылы сөйлесу мүмкіндігі.

12. Ағылшын тілі сабағында оқытудың іс-әрекетке бағытталған тәсілі оқушылардың танымдық мотивін дамытуға, оқуға деген ұмтылысты, жаңалық ашуға бағытталады, оқушының білімді дайын түрінде емес, оқу барысында өзі табатынын көздейді: оқулықпен жұмыс жасау кезінде, акпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдануда. жұптық жұмыста, топпен жұмыс жасауда, өз пікірін білдіруде.

13. Сабаққа білім алушылардың ақпараттық-коммуникативтік

құзыреттіліктерін қалыптастыру мақсатында әр түрлі ақпарат көздерінен, оның ішінде инновациялық коммуникациялық технологиялардан (интернет-ресурстар, ұялы байланыс, онлайн-форумдар) ақпаратпен жұмыс істеудің әртүрлі түрлері енгізілген.

14. Компьютерлік оқыту бағдарламалары сөйлеу әрекетінің әр түрлі түрлерін жаттықтыруға және оларды әр түрлі комбинацияларда біріктіруге, тілдік құбылыстарды түсінуге, тілдік қабілеттердің қалыптасуына ықпал етуге, коммуникативті жағдайлар жасауға, тілдік және сөйлеу әрекеттерін автоматтандыруға мүмкіндік береді, сонымен қатар, оқушылардың өзіндік жұмысын қарқындату мен жеке тәсілдің жүзеге асырылуын қамтамасыз етеді.

15. Синтаксис және пунктуация туралы негізгі мәліметтер 5-сыныпта енгізіледі, бірақ 0-4 сыныптарда синтаксис бойынша жүйелі курс оқылады, бұл болашақта маңызды әдістемелік идеяны жүзеге асыруға мүмкіндік береді - морфологияны синтаксистік негізде оқыту - және негізгі курсты оқудан бұрын байлданыстырып сөйлеу мен пунктуация бойынша жұмысты ұйымдастыру.

16. Материал сызықтық-концентрлік принцип бойынша орналастырылған, "Зат есім", "Сын есім", "Етістік", "Есім", "Сан есім", "Төл және төлеу сөз" тақырыптары бір емес бірнеше қадам арқылы оқытылады: бұл сөз таптарына жататын сөздердің өзгеруі туралы ақпарат әр түрлі сыныптарға енгізілген.

17. Ағылшын тіліндегі көрнекі құралдарға қойылатын талаптар:

1) интерактивті және проекциялық жабдық жиындығы: проектор, интерактивті тақта немесе экран;

2) электрондық басылымдар, DVD-дегі бейнефильмдер, электрондық плакаттар;

3) компьютердің жиынтығы: жүйелік блок, монитор, микрофон және телефон гарнитурасы, акустикалық жүйе, веб-камера, кернеуді қорғаушы, көпфункционалды құрылғы;

4) техникалық құрылғылар (жабдықтар) және дидактикалық құралдар (ақпарат тасымалдаушылар): фронтальды білім беру қызметін қамтамасыз етуге арналған дыбысты күшейтетін стационарлық жабдық (әр сынып үшін); мультимедиялық компьютер сыныбы; жеке есту аппараттары; айтылым экраны; интерактивті тақтасы және үш өлшемді аксессуарлары бар "Мультимедиялық интерактивті оқыту бағдарламалық-әдістемелік кешені" электронды ресурсы, - теориялық материалды және тілді практикалық білімді игерудің тиімділігін арттыру; көмекші құрылғы "сөйлеу байланысын меңгеруге және дамытуға арналған сөйлеу жаттықтырушысы" - фразалық сөйлеуді толық білмейтін оқушыларға, сондай-ақ сөйлеу мүмкіндігі шектеулі кезеңдегі оқушыларға арналған.

3-тарау. "Ағылшын тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

18. "Ағылшын тілі" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 0-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 32 сағатты;
- 2) 1-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 66 сағатты;
- 3) 2-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 3-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 5) 4-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

19. Бағдарламаның мазмұны келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) "Тыңдалым" бөлімі;
- 2) "Айтылым" бөлімі;
- 3) "Оқылым" бөлімі;
- 4) "Жазылым" бөлімі;
- 5) "Ағылшын тілін қолдану" бөлімі.

20. 0-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің, диктордың сөйлеуін тыңдау; сыныптағы шектеулі іс-шараларға арналған қысқаша негізгі нұсқаулар, мәтінмәндік ойға салу сөздерді қолдану арқылы оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша қысқа сұрақтар мен мәтіндерді түсіну;

2) айтылым: ағылшын тіліне тән дыбыстарды айту, өздері туралы негізгі ақпаратты жеткізу, дұрыс интонацияны көрсете отырып, қарапайым сұрақтар мен оларға жауаптар құрастыру;

3) оқылым: ағылшын алфавитімен бастапқы танысу, таныс тақырыптар бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсіну, қысқа мәтіндердегі мәліметтер мен бөлшектерді түсіну;

4) жазылым: таныс тақырып бойынша сөздер мен қысқа сөйлемдер жазу;

5) ағылшын тілін қолдану: лексикалық аспект: лексикалық диапазонды қолдану - сөздер, сөз тіркестері, 1-ден 10-ға дейінгі санаулар, түстердің атаулары, отбасы мүшелері, оқу құралдары, грамматикалық аспект: "to have" етістіктері, "can" модальді етістігі.

21. 1-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің, сұхбаттасушының, диктордың сөйлеуін тыңдау, іс-әрекеттерді орындауға арналған қысқаша негізгі нұсқаулардың, қарапайым сөйлемдердің, шағын мәтіндердің негізгі мазмұнын түсіну; фактілер мен өзгертулерді анықтау, таныс тақырып аясында егжей-тегжейлерді түсіну, қарапайым сұрақтар құрастыру;

2) айтылым: ағылшын тіліне тән дыбыстарды айту; әдептілік сипатындағы диалог, сұрақ қою диалогы, әрекетке ынталандыратын диалог, қарапайым сұрақтар мен оларға жауаптарды тұжырымдау, сөйлеудің формальды және бейресми стильдерін қолдану, диалогтардың көлемі әр сұхбаттасушының 2-3 ілікпе сөздерінен тұрады; нақты тақырыптық жағдайлар аясындағы қарапайым мәлімдемелер: өзі туралы, отбасы мүшелері, мектеп, жануарлар, ойыншықтар, тамақ туралы 3-4 сөз тіркесі көліміндегі ақпарат;

3) оқылым: таныс тақырыптар бойынша қысқа мәтіннің негізгі идеясын түсіну, олардағы мәліметтер мен бөлшектерді білу; тақырыптардың, фотосуреттердің, кілт сөздердің көмегімен мәтіннің мазмұнын болжау;

4) жазылым: сөз және жай сөйлем деңгейіндегі жазу дағдыларын қалыптастыру;

5) ағылшын тілін қолдану: қол жетімді лексикалық диапазон мен тілдің әртүрлілігін қолдана отырып, өз пікірін білдіру; сөйлеудің лексикалық аспектісі: әр түрлі типтегі сөйлемдердің дұрыс интонациясы: болымды, болымсыз, сұраулы; сөздер мен сөз тіркестеріндегі екпінді дұрыс қою; болымды, болымсыз, сұраулы сөйлемдердегі сөздердің тәртібі; сөйлеудің грамматикалық аспектісі "to have" етістіктері, "can" модальді етістігі; жіктеу есімдіктер "I, you, he, she, it, we, they"; тәуелдеу есімдіктері "my, your, his, her"; сілтеу есімдіктер "this, that, these"; сұрау есімдіктері "What? When? Which? How?". Зат есімнің көпше түрінің жасалуы; 1-ден 20-ға дейінгі есептік сандар; "on, in, under" көмекші сөздерді орналастыру; адамдарды сипаттайтын сын есімдер; қазіргі жай шақтың формасы.

22. 2-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсіну. Мұғалімнің, сұхбаттасушының сөзін тыңдаңыз, іс-әрекеттерді орындау үшін берілген нұсқаулықтарға жауап беру, фактілер мен пікірлерді анықтау, таныс тақырып шеңберінде егжей-тегжейлерді түсіну, қосымша ақпарат алу үшін тыңдалған материал негізінде қарапайым және күрделі сұрақтарды құрастыру;

2) айтылым: әдептілік сипатындағы диалог, диалог-сұрастыру, диалог-әрекетке түрткі болу, әңгіме бастау, қолдау, аяқтау; өзі туралы негізгі ақпаратты, таныс тақырып бойынша логикалық ұйымдастырылған іс-шараларға негізделген мәтін идеясын айту, ризашылық білдіру, құттықтау, диалогтардың көлемі әр сұхбаттасушыдан 3-4 ілікпе сөздер, өзі, өз отбасы мүшелері, достары туралы ақпарат беру, олардың сипаты, сыртқы түрі, жасы, хоббиі; пәтерге, үйге сипаттама беру; сөйлеудің ресми және бейресми стильдерін қолдана отырып, тақырыптарды, фотосуреттерді, кілт сөздерді пайдаланып мәтіннің мазмұнын түсіну;

3) оқылым: қарапайым шағын мәтіндердің мазмұнын, сондай-ақ таныс және жалпы тақырыптар бойынша мәтін бөлшектерін түсіну. Буындардың ашық және жабық түрлеріндегі, дауысты әріптер мен әріптер тіркесіндегі дауыстыларды оқудың ережелері: "-ee, -ea, -oo, -ow, -ou, -oy, -oi" және дауыссыздар мен әріптер тіркестерін: "-ck, -ch, -tch, -sh, -ng, -th "; дауыссыз және дауысты дауыссыздар, ұзақ және қысқа дауысты дыбыстар, ағылшын тіліне тән дыбыстар; интонацияны қолдана отырып, ағылшынша қысқа мәтіндерді оқу, сөздікті қолдану арқылы ақпаратты нақтылау;

4) жазылым: сөз және жай сөйлем деңгейіндегі жазу дағдылар, кестелерді, сызбаларды толтыру. Мәтінді контекстке сәйкес оған жетіспейтін сөздерді кірістіріп жазу, үлгі бойынша қысқа құттықтау жазу;

5) ағылшын тілін қолдану: білім алушылар лексикалық диапазон мен тілдің әртүрлілігін қолдана отырып, өз пікірлерін білдіреді. Нақты тақырыптық жағдайлар шеңберіндегі мәлімдемелер: өзі және отбасы мүшелері, достары туралы ақпарат беру (мінезі, келбеті, жасы, хобби); пәтердің / үйдің сипаттамасын беру; қоршаған ортаға эмоционалды-бағалаушылық қатынасты білдіру; сөйлеудің лексикалық аспектісі: "-teen, -ty thirteen-thirty" сандарын құрайтын жұрнақтар, "-er, -or" зат есімдерін құрайтын жұрнақтар; сөйлеудің грамматикалық аспектісі: сұраулы сөйлем түрлері: жалпы және арнайы; can модальді етістігі; "Present Simple" -де етісті қолдану; жіктеу есімдіктер "I, you, he, she, it, we, they"; тәуелдеу есімдіктері "my, your, his, her, its, our, their"; сілтеу есімдіктер "these, those"; белгісіздік есімдіктер "some, any"; тәуелдік септік; "there is/ there are" құрылысы; "near, above, on the left, on the right" көмекші сөздер; "a / an, the" артиклдері; зат есімнің көпше түрінің қалыптасуы; 1-ден 50-ге дейінгі есептік сандар.

23. 3-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсіну, қарым-қатынас салалары, тақырыптары мен жағдайлары бойынша коммуникативті серіктестердің ауызша мәлімдемелерін түсіну және оларға жауап беру. Деректер мен пікірлерді анықтау, таныс тақырып аясында егжей-тегжейлерді түсіну, қосымша ақпарат алу үшін тыңдалған материал негізінде қарапайым және күрделі сұрақтарды құрастыру;

2) айтылым: ресми және бейресми сөйлеу стильдерін, болымды, болымсыз, сұраулы сөйлемдердің дұрыс интонациясын қолдана отырып, таныс тақырып бойынша логикалық ұйымдастырылған оқиғаларға негізделген мәтіннің негізгі идеясын түсіну; сөздер мен сөз тіркестеріндегі екпінді дұрыс қою; сөйлеу жағдаяттарына қатысу; сөйлеу нормаларын сақтау; үлгі бойынша шағын әңгімелер құрастыру; берілген тақырыптар бойынша сұрақтар мен жауаптар дайындау; нақты ақпарат алу үшін қарапайым және күрделі сұрақтар қою;

3) оқылым: негізгі идеяны, сондай-ақ таныс және жалпы тақырыптар бойынша әртүрлі стильдер мен жанрлар мәтінінің бөлшектерін түсіну. Оқылған тілдік материалға негізделген мәтінді дауыстап оқу, оқу техникасын дамыту, дауыстап оқу, диалогтарды рөлге бөліп оқу; оқығанда айтылу, интонация бойынша жұмыс; таныс емес сөздерді таныс емес контекстте тану, қысқа мәтіндердің мазмұнын түсіну; берілген тақырыптар бойынша сұрақтар мен жауаптар дайындау; 3 және 4 түрдегі дауысты дыбыстарды оқу ережелерінің сөздігін қолдану; дауысты әріптер мен әріп тіркестерін "-ai, au -ei, -eu" және дауыссыз дыбыстар мен әріптер тіркесімін "-ph, -kn, -wh, -wr" оқу;

4) жазылым: үлгі бойынша қысқа құттықтау (туған күніңмен, Жаңа жылыңмен, Рождествомен) құттықтау жазу, тілек білдіру, мәтінге контекстке сәйкес жетіспейтін сөздерді енгізу арқылы мәтінді көшіру, жазбаша лексикалық және грамматикалық жаттығуларды өз бетінше және графикалық түрде дұрыс орындау, қажет болса, сөздікті қолдану;

5) ағылшын тілін қолдану: нақты тақырыптық жағдайлар шеңберінде қарапайым мәлімдемелер құрастыру дағдылардың қалыптасуы (өзі және достары туралы, ауа-райы, жұмыс / демалыс, сабақ, мектеп және т.б. туралы ақпарат беру, мектепті сипаттау, қала, ауыл, көрікті жерлер; бар лексикалық диапазон мен тілдің әртүрлілігін қолдана отырып, өз пікірін білдіру; сөйлеудің лексикалық аспектісі: сөйлеу барысында жаңа лексиканы тану және қолдану дағдыларын қалыптастыру; сөздік қорды арттыру үшін сөзжасам әдістерін қолдану; сын есімдерін жасайтын "-y" жұрнағы; реттік сандарды құрайтын "-th" жұрнағы; реттік сандар, 1 -100-ден есептеу сандар; сөйлеудің грамматикалық аспектісі: зат есім, көптік жалғау: ережеден тыс сөздер; some, any белгісіздік есімдіктері, no

болымсыздық есімдігі; to be етістігі "Present Simple Continuous" және "Past Simple" түрінде; can, may модальды етістіктерінің болымдылық, болымсыз және сұрау формалар; "at, next, between" заттың орналасуын белгілейтін көмекші сөздер; "on, at, in" уақытты белгілейтін көмекші сөздер; "to, by"; бағытты белгілейтін көмекші сөздер, "there is/ there are" конструкциясы септік жалғауы; оң, теріс және сұраулы түрінде "бар / бар" құрылысы болымдылық, болымсыз және сұрау формаларында.

24. 4-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: мұғалімнің және басқа оқушылардың сөйлеуін тыңдау, оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсіну. Қосымша ақпарат алу үшін фактілер мен пікірлерді анықтау, таныс тақырып аясында егжей-тегжейлерді түсіну, естігенге сүйене отырып қарапайым және қиын сұрақтарды құрастыру. Контекст бойынша берілген түрткі сөздерді пайдаланып тыңдалған материалдан қорытынды жасау;

2) айтылым: ағылшын тілді елдерде қабылданған сөйлеу этикетінің нормаларын сақтай отырып, қарапайым диалогтарға қатысу; ұсынылған үлгі бойынша объектінің, суреттің, кейіпкердің қысқаша сипаттамасын құрастыру; оқылған мәтіннің мазмұнын қорытындылау; сөйлеудің ресми және бейресми стильдерін қолдана отырып, таныс тақырып бойынша логикалық ұйымдастырылған іс-шараларға сүйеніп, мәтіннің негізгі идеясын жеткізу; қарапайым және күрделі сұрақтар қою;

3) оқылым: негізгі идеяны, сондай-ақ таныс және жалпы тақырыптардағы әр түрлі стильдер мен жанрдағы мәтін бөлшектерін түсіну, дауысты және дауыссыз дыбыстар мен әріп тіркестерін оқу, дауыстыларды әр түрлі позицияларда оқу; ағылшын тіліне тән дыбыстарды дұрыс айту; таныс тілдік материалға негізделген шағын мәтіндерді дауыстап оқу, айтылу ережелері мен тиісті интонацияны сақтау; мәтіндердің мазмұнын түсіну, олардан сұралған ақпаратты бөліп алу;

4) жазылым: лексикалық және грамматикалық жаттығуларды орындау, оқылған және көрген материал негізінде үлгі бойынша қысқа жазбаша мәлімдемелер құрастыру; мәтіндер бойынша сұрақтарға жазбаша жауап беру;

5) ағылшын тілін қолдану: сөйлеудің лексикалық аспектісі: сөйлеу барысында жаңа лексиканы тану және қолдану дағдыларын қалыптастыру; сөздік қорын әлеуетті арттыру үшін сөзжасам тәсілдерін қолдану, "-er, -est" сын есімдерінің салыстыру дәрежесін құрайтын жұрнақтар; сөйлеудің грамматикалық аспектісі: өздік есімдіктер; сын есім; 1-ден 1000-ға дейінгі есептеу сандар, 1-ден 100-ге дейінгі реттік сандар, Past Simple түріндегі етістіктің құрылымы; "to go, buy, see, say, meet, do, read, write, draw, sing, wear, have, eat, drink, put, get, make" дұрыс және дұрыс емес етістіктердің жіктелуі; "Future Simple" түріндегі етістік; зат есімнің тәуелдік септігі, "which, what, where, which, how many, what kind of ..." сұрау есімдіктері: "this, these, that, those" сілтеу есімдіктері, көптеген таныс тақырыптар бойынша қысқа нұсқаулар, "has got/ have got, there is/ are" құрылыстар, "sometimes, often, always, never" уақыт пен жиілікті белгілейтін үстеуілер, "well, badly" үстеулері, орын мен бағытты белгілейтін көмекші сөздер: "in, on, behind, between, in front of, near, next to, opposite, above, up, down, on the right, on the left", уақытты белгілейтін көмекші сөздер: "in, on, at, before, after; with/without"; етістік шақтары "Present Simple Tense, Present Continuous Tense, Past Simple Tense"; "can, must, have to" модальді етістіктері; қарапайым іс-әрекеттер мен етістіктерді сипаттау үшін мақсатты инфинитив "want, start + infinitive".

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада оқыту мақсаттарын қолдану ыңғайлы болуы үшін кодтау енгізілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші – бөлімді, үшінші және төртінші сандар – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 1.2.3.1. кодында "1" - сынып, "2" - бөлім, "3.1" - оқыту мақсатының реттік саны.

26. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Тыңдалым" бөлімі:

1-кесте

Оқыту мақсаттары				
0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
0.1.1.1 мұғалімнің ағылшын тілінде	1.1.1.1 ағылшын тіліндегі қысқа нұсқаулар	2.1.1.1 мұғалімнің, сыныптастарының	3.1.1.1 қарапайым сөйлемдерді қайталай	4.1.1.1 ауыспалы бейне ма

сөйлеген сөзін тыңдап түсіну;	сериясын тыңдап түсіну;	ағылшынша сөйлеген сөздерін түсіну;	отырып, ауызша сөйлеуді, бейне материалды тыңдау және түсіну;	тыңдау және мәлімдемдерін ағылшын тілінде сұрақтарға жауап беру;
0.1.2.1 қарапайым дыбыстар мен фонемаларды тану;	1.1.2.1 ағылшын тіліндегі таныс сөздердің мағынасын түсіну;	2.1.2.1 сөздердің, сөз тіркестерінің лексикалық мағынасын түсіну;	3.1.2.1 сөйлем мен мәтіндегі сөздердің лексикалық мағынасын түсіну;	4.1.2.1 мәлімдем емес сөздер, тіркестер анықтау;
0.1.3.1 қарапайым сұрақтарды түсіну;	1.1.3.1 ағылшын тіліндегі диалогтың негізгі сұрақтарын білу: - сенің атың кім? - Сен қанша жастасың? - Сіз қайдансыз ?;	2.1.3.1 тыңдаған материалға сәйкес суретті, сызбаны таңдау, сұрақтарға ағылшын тілінде жауап беру;	3.1.3.1 тыңдалған материалға кесте толтыру, қарапайым сұрақтарға ағылшын тілінде жауап беру;	4.1.3.1 сұрақтарға жауап беру және материалды ойларды білдіру;
0.1.4.1 тыңдалған мәтінде не айтылғанын түсіну	1.1.4.1 түсіну және қысқа негізгі сұрақтарға мысалдар келтіру;	2.1.4.1 түсіну және мұғалімнің қолдауымен мысалдар келтіру;	3.1.4.1 түсіну және тақырып бойынша қысқа сұрақтарға мысал келтіру;	4.1.4.1 жауап беруді қолдана отырып, тақырып бойынша сұрақтарға жауап келтіру;
	1.1.5.1	2.1.5.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, кейіпкерлердің аттарын және аймақ аттарын ағылшын тілінде анықтау	3.1.5.1 мәтіннің негізгі идеясын анықтау	4.1.5.1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, кейіпкерлердің аттарын және аймақ аттарын ағылшын тілінде анықтау

2) "Айтылым" бөлімі:

2-кесте

Оқыту мақсаттары				
0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
0.2.1.1 ағылшын тілінде амандасу, қоштасу, алғыс айту, кешірім сұрай білу;	1.2.1.1 өзің туралы, қоршаған заттар туралы шағын әңгіме құрастыру;	2.2.1.1 ағылшын, таныс сөздер, сөз тіркестері негізінде өзің, отбасың, досың туралы мәлімдеме жасау;	3.2.1.1 берілген алгоритм бойынша ағылшын тілінде әңгіме құрастыру;	4.2.1.1 сөздерді қолдана отырып, мәлімдемдер жасау және айнып сөйлеу;
0.2.2.1 мысалға сүйене отырып мұғалімнің қарапайым сұрақтарына жауап беру;	1.2.2.1 адамдар, заттар туралы негізгі сұрақтарға ағылшын тілінде жауап беру;	2.2.2.1 негізгі сұрақтарды қоя және жауап бере білу;	3.2.2.1 берілген тақырыптар бойынша сұрақтар қою және жауап беру;	4.2.2.1 қарапайым сұрақтарға жауап беру және айнып сөйлеу;
0.2.3.1 шағын өлеңдерді рифмаларды, санамақтарды жатқа айту, , ән айту;	1.2.3.1 танысу үшін, өзің туралы хабарламалар мен объектілердің сипаттамалардың сөздер мен сөз тіркестерін білу;	2.2.3.1 сұрақтар қою үшін сөйлеу кезінде сөздер мен сөз тіркестерін қолдану;	3.2.3.1 тақырыптық лексиканы сөйлеу барысында әртүрлі контексте қолдану;	4.2.3.1 қарапайым сұрақтарға жауап беру және айнып сөйлеу;
		2.2.4.1 сөйлеу жағдайына	3.2.4.1 сөйлеу жағдайына	

0.2.4.1 мұғалімнің сөзін түсіну, сөйлеу нормаларын сақтау	1.2.4.1 әңгімелесушіні түсіну, сөйлеу нормаларын сақтау	қатысу, әңгімелесушіні түсіну және сөйлеу нормаларын сақтау	қатысу; сұхбаттасушыны түсініктемелермен толықтыра отырып, сөйлеу нормаларын сақтау	4.2.3.1 әңгіме үшін қажетті сөз тіркесін таңдау; 4.2.4.1 әңгіме қатысу, сөйлеу нормаларын сақтау отырып, сұхбаттасушымен сөйлеу мақсатына сәйкес өзгерту

3) "Оқылым" бөлімі:

3-кетсе

Оқыту мақсаттары				
0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
0.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздердің мағынасын түсіну; 0.3.2.1 сөздердің мағыналарын түсіну; 0.3.3.1 мұғалімнің көмегімен сөздікті қолдану; 0.3.4.1 әріптерді көріп, қабылдау, оларды тану және тиісті дыбыстармен байланыстыра білу	1.3.1.1 ағылшын алфавитіндегі әріптер мен әріптер комбинацияларын оқу ережелерін білу; 1.3.2.1 сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 1.3.3.1 сөздікті қолданудың мағынасын түсіну; 1.3.4.1 тұтас сөздермен оқу тәсілімен таныс сөздерді оқу	2.3.1.1 қысқа мәтіндердің негізгі тұстарын түсіну; 2.3.2.1 оқылған мәтінде кім туралы, не айтылғанын түсіну; 2.3.3.1 сөздікті қолдану; 2.3.4.1 дыбыс айту және оқу ережелерін және тиісті интонацияны сақтай отырып, сөздерді оқу	3.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздерді оқып түсіну; 3.3.2.1 қарапайым мәтіннің негізгі тармақтарын түсіну, кейіпкерлерді, оқиғаларды? олардың орнын анықтау; 3.3.3.1 мәтіндегі бейтаныс сөздерді аудару үшін сөздікті қолдану; 3.3.4.1 мәтінді, рөлдік диалогтарды мәнерлеп оқу	4.3.1.1 таныс сөз тіркесін мәтіндегі мағынасын түсіну; 4.3.2.1 оқылған мәтіндегі негізгі идеяны түсіну; 4.3.3.1 мәтіндегі сөздерді оқып түсіну; 4.3.4.1 мәтіндегі сөздердің түрлерін таңдамалы сөздер бойынша арқылы сөйлеу

4) "Жазылым" бөлімі:

4-кесте

Оқыту мақсаттары				
0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып

0.4.1.1 мұғалімнің көмегімен сұрақтарға жазбаша жауап бере алу;	1.4.1.1 мұғалімнің көмегімен сұрақтарға жазбаша жауап беру;	2.4.1.1 берілген тақырып бойынша мұғалімнің көмегімен тірек сөздерді пайдаланып қарапайым сөйлемдер құрастыру;	3.4.1.1 берілген тақырып бойынша өз бетінше тірек сөздерді қолдана отырып сөйлемдер құрастыру;	4.4.1.1 үлгі сөздер бойынша сөйлемдер құрастыру; әңгіме құрастыру;
0.4.2.1 әріптерді дұрыс жазу	1.4.2.1 әріптерді, әріптер тіркесімін дұрыс жазу	2.4.2.1 әріптерді, әріп тіркесімдерін, сөздерді, сөз тіркестерін дұрыс жазу	3.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін, сөйлемдерді дұрыс жазу	4.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін, сөйлемдерді дұрыс жазу

5) "Ағылшын тілін қолдану" бөлімі:

5-кесте

Оқыту мақсаттары				
0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
0.5.1.1 ағылшын алфавитіндегі барлық әріптерді графикалық түрде көрсету;	1.5.1.1 жазылуы айтылуынан ерекшеленетін ағылшын алфавитінің әріптерін жазу, ережелерді сақтау;	2.5.1.1 жазылуы айтылуынан ерекшеленетін сөздерді жазу, сөзді тасымалдау ережесін сақтау	3.5.1.1 оқу мен жазу барысында емле мен оқудың негізгі ережелерін қолдану	4.5.1.1 оқу мен жазу барысында емле мен оқудың негізгі ережелерін қолдану;
0.5.2.1 1-10 аралығында санай білу;	1.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін білу;	2.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауы білу және қолдану;	3.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларды қолдану;	4.5.2.1 зат есімдердің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларды қолдану;
0.5.3.1 негізгі түстерді білу;	1.5.3.1 1-ден 20-ға дейінгі есептеу сандарды білу;	2.5.3.1 1-ден 50-ге дейін санау;	3.5.3.1 1-ден 100-ге дейінгі санау, 1-10 реттік сан есімдерді атау;	4.5.3.1 1-ден 100-ге дейінгі санау, 1-10 реттік сан есімдерді атау;
0.5.4.1 Where are you from? How old are you? What is your name сұрақтарды білу;	1.5.4.1 заттардың белгілерін ағылшын тілінде білу;	2.5.4.1 затты және оның ерекшеліктерін ағылшын тілінде сипаттау;	3.5.4.1 сын есімдерді дәрежелері бойынша салыстыру;	4.5.4.1 зат есімдерін сипаттау үшін сын есімдерді қолдану;
0.5.5.1 have has got конструкциясын пайдалану	1.5.5.1 Who? What?; сұраулы есімдіктерді білу;	2.5.5.1 Who? What? Where? Whose? Which? Why? сұраулы есімдіктерін қолдана отырып сұрақтар қою;	3.5.5.1 Who? What? Where? Whose? How many/much? сұраулы есімдіктерін қолдана отырып сұрақтар қою;	4.5.5.1 Who? What? Where? Whose? How many/much? сұраулы есімдіктерін қолдана отырып сұрақтар қою;
	1.5.6.1 this, that сілтеу есімдіктерді білу;	2.5.6.1 this, that, these, those, these есімдіктерді қолдану;	3.5.6.1 this, that, these, those, these есімдіктерді қолдану;	4.5.6.1 this, that, these, those, these есімдіктерді қолдану;
	1.5.7.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін білу;	2.5.7.1 a, an, the артиклдерін білу;	3.5.7.1 a, an, the артиклдерін объектілерді білу;	4.5.7.1 a, an, the артиклдерін объектілерді білу;

				those, the қолдану;
				3.5.7.1 а, а артиклде объектіле аттарын а анықтау
				4.5.8.1 жік your, his, h есімдікте
			анықтау үшін өз бетінше қолдану;	қолдана туралы, қ туралы м
	1.5.9.1 I, you, he, she, it, we, you, they жіктеу есімдіктерін білу;	анықтау үшін қолдану мұғалімнің көмегімен;	3.5.8.1 жіктеу есімдіктерді, and, but жалғаулықтарын қолдана отырып, өзі туралы, қоршаған заттар туралы мәлімдеме беру;	4.5.9.1 іс-ә нәтижесі немесе о көрсететі қолдану;
	1.5.10.1 объектілердің іс- әрекетін білдіретін сөздерді білу;	2.5.8.1 жіктеу есімдіктерді қолдана отырып, өзі туралы, қоршаған заттар туралы мәлімдеме беру;	3.5.9.1 әр түрлі қимыл түрлерін белгілейтін етістіктерді қолдану;	4.5.10.1 м етістіктің түрін қол
	1.5.11.1 there is/are; конструкциясын білу;	2.5.9.1 объектілердің әрекеттерін көрсететін сөздерді мұғалімнің көмегімен қажетті шаққа сәйкес қолдану;	3.5.10.1 must модальді етістігін қолдану;	4.5.11.1 о конструк сұрақтар беру;
	1.5.12.1 орынды білдіретін сөздерді білу;	2.5.10.1 can, to be модальді етістігін қолдану;	3.5.11.1 there is, are, have got+ noun конструкцияларын сұраулы, болымды және әртүрлі формаларда қолдану;	4.5.12.1 w қарапайы сөйлеуде
	1.5.13.1 уақыттың негізгі предлогын – on апта күндері атауларының алдында қолдану;	2.5.11.1 сұрақ қою және сипаттау үшін have got+ зат есім конструкциясын қолданып сұрақтар қою;	3.5.12.1 уақыт пен жиіліктің белгілейтін often, seldom, always, never үстеулерін қолдану;	4.5.13.1 ha there is/ar конструк
	1.5.14.1 have got+ зат есім конструкциясын пайдаланып сұрақтар қою	2.5.12.1 here/there сөздерді қолдану		қысқа жа сұрақтар, және бол формалар

27. Осы Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4-сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламадағы қосымшаға сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді

жоспарда әр бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Бөлім мен тақырыптарды оқуға бөлінетін сағат санын мұғалімнің өзі үлестіреді.

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 0 сынып:

кесте 1

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1.Өзім туралы	1. Тыңдалым	0.1.1.1 мұғалімнің ағылшын тілінде сөйлеген сөзін тыңдап түсіну; 0.1.2.1 қарапайым дыбыстарды фонемаларды тану; 0.1.3.1 қарапайым сұрақтарға жауап беру; 0.1.4.1 тыңдалған мәтінде негізгі идеяны түсіну
	2. Айтылым	0.2.1.1 ағылшын тілінде амандану

		қоштасу, алғыс айту, кешірі 0.2.2.1 шағын өлеңдерді рифмалық санамақтарды жатқа айту, 0.2.3.1 мысалға сүйене отырып қарапайым сұрақтарына жауап беру
	3.Оқылым	0.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздердің мағынасын түсіну; 0.3.4.1 әріптерді қөріп, қабылдану және тиісті дыбыстармен байланыстыра білу
	4. Жазылым	0.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап бере алу; 0.4.2.1 әріптерді дұрыс жазу
	5.Ағылшын тілін қолдану	0.5.1.1 ағылшын алфавитін, әріптерді графикалық түрде білу 0.5.2.1 1-10 аралығында сандарды білу 0.5.3.1 негізгі түстерді білу; 0.5.4.1 Where are you from? How old are you? What is your name сұрақтарды білу 0.5.5.1 have has got конструкциясын пайдалану
2. Менің мектебім	1. Тыңдалым	0.1.1.1 слушать и понимать на английском языке 0.1.2.1 распознавать простые фонемы 0.1.3.1 понимать простые вопросы 0.1.4.1 понимать о чем говорилось в прослушанном тексте
	2. Айтылым	0.2.1.1 ағылшын тілінде амақтасу, алғыс айту, кешірі 0.2.2.1 мысалға сүйене отырып қарапайым сұрақтарына жауап беру

		0.2.3.1 шағын өлеңдерді рифмалау, санамақтарды жатқа айту, 0.2.4.1 мұғалімнің сөзін түсініп, нормаларын сақтау
	3.Оқылым	0.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздердің мағынасын түсіну;; 0.3.4.1 әріптерді көріп, қабылдау, тану және тиісті дыбыстармен байланыстыра білу 0.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздердің мағынасын түсіну;
	4. Жазылым	0.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап бере алу; 0.4.2.1 әріптерді дұрыс жазу
	5.Ағылшын тілін қолдану	0.5.1.1 ағылшын алфавитін, әріптерді графикалық түрде жазу 0.5.2.1 1-10 аралығында сандарды білу 0.5.3.1 негізгі түстерді білу;; 0.5.4.1 Where are you from? How old are you? What is your name сұрақтарды жауап беру 0.5.5.1 have has got конструкцияларын пайдалану
	2 тоқсан	
3. Менің отбасым және достарым	1. Тыңдалым	0.1.1.1 мұғалімнің ағылшын тілінде сөйлеген сөзін тыңдап түсіну 0.1.2.1 қарапайым дыбыстардың фонемаларды тану; 0.1.3.1 қарапайым сұрақтарға жауап беру 0.1.4.1 тыңдалған мәтінде негізгі сөздерді түсіну
	2. Айтылым	0.2.1.1 ағылшын тілінде амау, қысқарту, қоштасу, алғыс айту, кешіріс сөздерді пайдалану

4. Бізді қоршаған әлем		0.2.2.1 шағын өлеңдерді рифмалық санамақтарды жатқа айту; 0.2.3.1 мысалға сүйене отырып қарапайым сұрақтарына жауап беру; 0.2.4.1 мұғалімнің сөзін түсініп нормаларын сақтау
	3. Оқылым	0.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздердің мағынасын түсіну; 0.3.4.1 әріптерді қөріп, қабылдау және тиісті дыбыстармен байланыстыра білу; 0.3.3.1 мұғалімнің көмегімен мәтінді қолдану;
	4. Жазылым	0.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап беру; 0.4.2.1 әріптерді дұрыс жазу;
	5.Ағылшын тілін қолдану	0.5.1.1 ағылшын алфавитін, әріптерді графикалық түрде білу; 0.5.2.1 1-10 аралығында сандарды білу; 0.5.3.1 негізгі түстерді білу;; 0.5.4.1 Where are you from? How old are you? What is your name сұрақтарды жауап беру; 0.5.5.1 have has got конструкциясын пайдалану
	1. Тыңдалым	0.1.1.1 мұғалімнің ағылшын тілінде сөйлеген сөзін тыңдап түсіну; 0.1.2.1 қарапайым дыбыстармен фонемаларды тану; 0.1.3.1 қарапайым сұрақтарға жауап беру; 0.1.4.1 тыңдалған мәтінде негізгі сөздерді түсіну
	2. Айтылым	0.2.1.1 ағылшын тілінде амалдарды қоштасу, алғыс айту, кешірісін сұрау;

		0.2.2.1 шағын өлеңдерді рифмалық санамақтарды жатқа айту; 0.2.3.1 мысалға сүйене отырып қарапайым сұрақтарына жауап беру; 0.2.4.1 мұғалімнің сөзін түсініп нормаларын сақтау
	3. Оқылым	0.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздердің мағынасын түсіну; 0.3.2.1 сөздердің мағыналарын ажырату; 0.3.4.1 әріптерді көріп, қабылдау және тиісті дыбыстармен байланыстыра білу; 0.3.3.1 мұғалімнің көмегімен мәтінді оқу қолдану;
	4. Жазылым	0.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап беру; 0.4.2.1 әріптерді дұрыс жазу
	5.Ағылшын тілін қолдану	0.5.1.1 ағылшын алфавитін, әріптерді графикалық түрде жазу 0.5.2.1 1-10 аралығында сандарды білу 0.5.3.1 негізгі түстерді білу;; 0.5.4.1 Where are you from? How old are you? What is your name сұрақтарға жауап беру 0.5.5.1 have has got конструкциясын пайдалану
5. Саяхат	1. Тыңдалым	0.1.1.1 мұғалімнің ағылшын тілін сөйлеген сөзін тыңдап түсіну 0.1.2.1 қарапайым дыбыстар мен фонемаларды тану; 0.1.3.1 қарапайым сұрақтарға жауап беру 0.1.4.1 тыңдалған мәтінде негізгі сөздерді түсіну

	2. Айтылым	0.2.1.1 ағылшын тілінде ам... қоштасу, алғыс айту, кешірі... 0.2.2.1 шағын өлеңдерді ри... санамақтарды жатқа айту, 0.2.3.1 мысалға сүйене оты... қарапайым сұрақтарына ж... 0.2.4.1 мұғалімнің сөзін түс... нормаларын сақтау
	3. Оқылым	0.3.1.1 мәтіндегі таныс сөзд... мағынасын түсіну; 0.3.2.1 сөздердің мағынала... 0.3.4.1 әріптерді қөріп, қабы... тану және тиісті дыбыстарм... байланыстыра білу; 0.3.3.1 мұғалімнің көмегіме... қолдану
	4. Жазылым	0.4.1.1 мұғалімнің көмегіме... жазбаша жауап бере алу; 0.4.2.1 әріптерді дұрыс жазу...
	5.Ағылшын тілін қолдану	0.5.1.1 ағылшын алфавитін, әріптерді графикалық түрде... 0.5.2.1 1-10 аралығында сан... 0.5.3.1 негізгі түстерді білу; 0.5.4.1 Where are you from? H... What is your name сұрақтард... 0.5.5.1 have has got конструк... пайдалану you? What is your... 0.5.5.1 использовать констр...
7. Тағам және сусын	1. Тыңдалым	0.1.1.1 мұғалімнің ағылшын... сөйлеген сөзін тыңдап түсі... 0.1.2.1 қарапайым дыбыста... фонемаларды тану;

		0.1.3.1 қарапайым сұрақтар
		0.1.4.1 тыңдалған мәтінде н түсіну
	2. Айтылым	0.2.1.1 ағылшын тілінде ама қоштасу, алғыс айту, кешірі 0.2.2.1 шағын өлеңдерді ри санамақтарды жатқа айту, 0.2.3.1 мысалға сүйене оты қарапайым сұрақтарына ж 0.2.4.1 мұғалімнің сөзін түс нормаларын сақтау
	3. Оқылым	0.3.1.1 мәтіндегі таныс сөзд мағынасын түсіну; 0.3.2.1 сөздердің мағынала 0.3.4.1 әріптерді көріп, қабы тану және тиісті дыбыстарм байланыстыра білу; 0.3.3.1 мұғалімнің көмегіме қолдану;
	4. Жазылым	0.4.1.1 мұғалімнің көмегіме жазбаша жауап беру; 0.4.2.1 әріптерді дұрыс жазу
	5.Ағылшын тілін қолдану	0.5.1.1 ағылшын алфавитін, әріптерді графикалық түрде 0.5.2.1 1-10 аралығында сан 0.5.3.1 негізгі түстерді білу;; 0.5.4.1 Where are you from? Н What is your name сұрақтард 0.5.5.1 have has got конструк пайдалану
8. Дені саудың - жаны сау!	1. Тыңдалым	0.1.1.1 мұғалімнің ағылшын сөйлеген сөзін тыңдап түсі

		0.1.2.1 қарапайым дыбыстарды тану; фонемаларды тану; 0.1.3.1 қарапайым сұрақтарға жауап беру; 0.1.4.1 тыңдалған мәтінде негізгі сөздерді түсіну
	2. Айтылым	0.2.1.1 ағылшын тілінде амауларды айту, қысқарту, қоштасу, алғыс айту, кешіріңіз, сәлемдесу; 0.2.2.1 шағын өлеңдерді ритмдік санамақтарды жатқа айту, жазу; 0.2.3.1 мысалға сүйене отырып қарапайым сұрақтарына жауап беру; 0.2.4.1 мұғалімнің сөзін түсіну, нормаларын сақтау
	3. Оқылым	0.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздерді мағынасын түсіну; 0.3.2.1 сөздердің мағыналарын түсіну; 0.3.4.1 әріптерді көріп, қабылдау және тиісті дыбыстармен байланыстыра білу; 0.3.3.1 мұғалімнің көмегімен мәтінді оқу қолдану
	4. Жазылым	0.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап беру; 0.4.2.1 әріптерді дұрыс жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	0.5.1.1 ағылшын алфавитін, әріптерді графикалық түрде білу; 0.5.2.1 1-10 аралығында санау; 0.5.3.1 негізгі түстерді білу;; 0.5.4.1 Where are you from? Негізгі сұрақтарға жауап беру What is your name сұрақтарға жауап беру 0.5.5.1 have has got конструкторларды пайдалану

2) 1 сынып :

кесте 2

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1.Өзім туралы	1. Тыңдалым	1.1.1.1 ағылшын тіліндегі қысқаша сериясын тыңдап түсіну; 1.1.2.1 ағылшын тіліндегі тақырыптың мағынасын түсіну; 1.1.3.1 ағылшын тіліндегі диалогтың сұрақтарын білу: - сенің атың не? - қанша жастасың? - Сіз қай, елден? 1.1.4.1 түсіну және қысқа нұсқада мысалдар келтіру; 1.1.5.1 тыңдалған мәтінде не туралы айтылғанын түсіну
	2. Айтылым	1.2.1.1 өзің туралы, қоршаған орда туралы шағын әңгіме құрастыру 1.2.2.1 адамдар, заттар туралы сұрақтарға ағылшын тілінде жауап беру 1.2.3.1 танысу үшін, өзің туралы хабарламалар мен объектілерді сипаттамалардың сөздер мен тіркестерін білу; 1.2.4.1 әңгімелесушіні түсіндіру нормаларын сақтау
	3. Оқылым	1.3.1.1 ағылшын алфавитін, әріптер комбинацияларын білу; 1.3.2.1 сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 1.3.3.1 сөздікті қолданудың мағынасын түсіну;

		1.3.4.1 тұтас сөздермен оқу таныс сөздерді оқу
	4. Жазылым	1.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап беру; 1.4.2.1 әріптерді, әріптер тір жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	1.5.1.1 жазылуы айтылуына ерекшеленетін ағылшын ал әріптерін жазу, ережелерді 1.5.2.1 зат есімнің жекеше түрін білу; 1.5.3.1 1-ден 20-ға дейінгі ес сандарды білу; 1.5.4.1 заттардың белгілерін тілінде білу; 1.5.5.1 Who? What?; сұраулы білу; 1.5.6.1 this, that сілтеу есімдіктерін білу; 1.5.7.1 зат есімнің жекеше түрін білу; 1.5.8.1 a, an, the артиклдерін білу; 1.5.9.1 I, you, he, she, it, we, you есімдіктерін білу; 1.5.10.1 объектілердің іс-әрекетін сөздерді білу; 1.5.11.1 there is/are; конструцияларды білу; 1.5.12.1 орынды білдіретін сөздерді білу; 1.5.13.1 уақыттың негізгі прагматикалық апта күндері атауларының қолдану; 1.5.14.1 have got+ зат есім қолданылып сұрақтар қою
2. Менің отбасым және достарым	1. Тыңдалым	1.1.1.1 ағылшын тіліндегі қолдану

		сериясын тыңдап түсіну; 1.1.2.1 ағылшын тіліндегі таңбаның мағынасын түсіну; 1.1.3.1 ағылшын тіліндегі диалогтың сұрақтарын білу: - сенің атың кімнің? - қанша жастасың? - Сіз қайдан? 1.1.4.1 түсіну және қысқа негізгі мысалдар келтіру; 1.1.5.1 тыңдалған мәтінде не туралы айтылғанын түсіну
	2. Айтылым	1.2.1.1 өзің туралы, қоршаған орта туралы шағын әңгіме құрастыру 1.2.2.1 адамдар, заттар туралы сұрақтарға ағылшын тілінде жауап беру 1.2.3.1 танысу үшін, өзің туралы хабарламалар мен объектілерді сипаттамалардың сөздер мен тіркестерін білу; 1.2.4.1 әңгімелесушіні түсіну, нормаларын сақтау
	3. Оқылым	1.3.1.1 ағылшын алфавитіндегі әріптер комбинацияларын оқып білу; 1.3.2.1 сөздер мен сөз тіркесінің мағынасын түсіну; 1.3.3.1 сөздікті қолданудың мағынасын түсіну; 1.3.4.1 тұтас сөздермен оқу - таныс сөздерді оқу
	4. Жазылым	1.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап беру; 1.4.2.1 әріптерді, әріптер тіркесін жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	1.5.1.1 жазылуы айтылуына ерекшеленетін ағылшын ал

		әріптерін жазу, ережелерді 1.5.2.1 зат есімнің жекеше х түрін білу; 1.5.3.1 1-ден 20-ға дейінгі ес сандарды білу; 1.5.4.1 заттардың белгілерін тілінде білу; 1.5.5.1 Who? What?; сұраулы білу; 1.5.6.1 this, that сілтеу есімд 1.5.7.1 зат есімнің жекеше х түрін білу; 1.5.8.1 a, an, the артиклдерін 1.5.9.1 I, you, he, she, it, we, у есімдіктерін білу; 1.5.10.1 объектілердің іс-әре сөздерді білу; 1.5.11.1 there is/are; констру 1.5.12.1 орынды білдіретін с 1.5.13.1 уақыттың негізгі пр апта күндері атауларының қолдану; 1.5.14.1 have got+ зат есім к пайдаланып сұрақтар қою
2 тоқсан		
3. Менің мектебім	1. Тыңдалым	1.1.1.1 ағылшын тіліндегі қ сериясын тыңдап түсіну; 1.1.2.1 ағылшын тіліндегі та мағынасын түсіну; 1.1.3.1 ағылшын тіліндегі д сұрақтарын білу: - сенің аты қанша жастасың? - Сіз қай,

		1.1.4.1 түсіну және қысқа нұсқада мысалдар келтіру; 1.1.5.1 тыңдалған мәтінде нұсқалар туралы айтылғанын түсіну
	2. Айтылым	1.2.1.1 өзің туралы, қоршаған ортаң туралы шағын әңгіме құрас 1.2.2.1 адамдар, заттар туралы сұрақтарға ағылшын тілінде жауап 1.2.3.1 танысу үшін, өзің туралы хабарламалар мен объектілерді сипаттамалардың сөздер мен тіркестерін білу; 1.2.4.1 әңгімелесушіні түсіндіру нормаларын сақтау
	3. Оқылым	1.3.1.1 ағылшын алфавитін, әріптер комбинацияларын білу; 1.3.2.1 сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 1.3.3.1 сөздікті қолданудың мағынасын түсіну; 1.3.4.1 тұтас сөздермен оқу, таныс сөздерді оқу
	4. Жазылым	1.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап беру; 1.4.2.1 әріптерді, әріптер тіркестерін жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	1.5.1.1 жазылуы айтылуына ерекшеленетін ағылшын алфавиті әріптерін жазу, ережелерді білу 1.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін білу; 1.5.3.1 1-ден 20-ға дейінгі есімдіктерді білу; 1.5.4.1 заттардың белгілерін білу

		тілінде білу; 1.5.5.1 Who? What?; сұраулы есімдіктерді білу; 1.5.6.1 this, that сілтеу есімдіктерін білу; 1.5.7.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін білу; 1.5.8.1 a, an, the артиклдерін білу; 1.5.9.1 I, you, he, she, it, we, you есімдіктерін білу; 1.5.10.1 объектілердің іс-әрекетін сөздерді білу; 1.5.11.1 there is/are; конструкцияларды білу; 1.5.12.1 орынды білдіретін сөздерді білу; 1.5.13.1 уақыттың негізгі преемства апта күндері атауларының қолдану; 1.5.14.1 have got+ зат есім конструкциясы пайдаланып сұрақтар қою
4. Менің туған өлкем	1. Тыңдалым	1.1.1.1 ағылшын тіліндегі қысқаша сериясын тыңдап түсіну; 1.1.2.1 ағылшын тіліндегі тақырыптың мағынасын түсіну; 1.1.3.1 ағылшын тіліндегі диалогтың сұрақтарын білу: - сенің атың қандай? - қанша жастасың? - Сіз қай, қаладан келдіңіз? 1.1.4.1 түсіну және қысқа негізгі мысалдар келтіру; 1.1.5.1 тыңдалған мәтінде негізгі туралы айтылғанын түсіну
	2. Айтылым	1.2.1.1 өзің туралы, қоршаған орта туралы шағын әңгіме құрастыру 1.2.2.1 адамдар, заттар туралы сұрақтарға ағылшын тілінде

		1.2.3.1 танысу үшін, өзің туралы хабарламалар мен объектілер сипаттамалардың сөздер мен тіркестерін білу; 1.2.4.1 әңгімелесушіні түсіну, нормаларын сақтау
	3. Оқылым	1.3.1.1 ағылшын алфавитінде әріптер комбинацияларын оқып білу; 1.3.2.1 сөздер мен сөз тіркесінің мағынасын түсіну; 1.3.3.1 сөздікті қолданудың мағынасын түсіну; 1.3.4.1 тұтас сөздермен оқу, таныс сөздерді оқу
	4. Жазылым	1.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап беру; 1.4.2.1 әріптерді, әріптер тіркесін жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	1.5.1.1 жазылуы айтылуына ерекшеленетін ағылшын алфавиті әріптерін жазу, ережелерді оқу 1.5.2.1 зат есімнің жекеше жіктелу түрін білу; 1.5.3.1 1-ден 20-ға дейінгі еселік сандарды білу; 1.5.4.1 заттардың белгілерін білу, тілінде білу; 1.5.5.1 Who? What?; сұраулы сөздерді білу; 1.5.6.1 this, that сілтеу есімдіктерін білу; 1.5.7.1 зат есімнің жекеше жіктелу түрін білу; 1.5.8.1 a, an, the артиклдерін білу;

	3. Оқылым	1.3.1.1 ағылшын алфавитін, әріптер комбинацияларын білу; 1.3.2.1 сөздер мен сөз тіркемағынасын түсіну; 1.3.3.1 сөздікті қолданудың түсіну; 1.3.4.1 тұтас сөздермен оқу таныс сөздерді оқу
	4. Жазылым	1.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап беру; 1.4.2.1 әріптерді, әріптер тіркесін жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	1.5.1.1 жазылуы айтылуына ерекшеленетін ағылшын алфавитін білу, әріптерін жазу, ережелерді білу; 1.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін білу; 1.5.3.1 1-ден 20-ға дейінгі есімдіктерді білу; 1.5.4.1 заттардың белгілерін білу, тілінде білу; 1.5.5.1 Who? What?; сұраулы есімдіктерді білу; 1.5.6.1 this, that сілтеу есімдіктерін білу; 1.5.7.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін білу; 1.5.8.1 a, an, the артиклдерін білу; 1.5.9.1 I, you, he, she, it, we, you есімдіктерін білу; 1.5.10.1 объектілердің іс-әрекетін білдіретін сөздерді білу; 1.5.11.1 there is/are; конструкторларды білу;

6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті		1.5.12.1 орынды білдіретін с 1.5.13.1 уақыттың негізгі пр апта күндері атауларының қолдану; 1.5.14.1 have got+ зат есім к пайдаланып сұрақтар қою
	1. Тыңдалым	1.1.1.1 ағылшын тіліндегі қ сериясын тыңдап түсіну; 1.1.2.1 ағылшын тіліндегі та мағынасын түсіну; 1.1.3.1 ағылшын тіліндегі д сұрақтарын білу: - сенің аты қанша жастасың? - Сіз қай, 1.1.4.1 түсіну және қысқа н мысалдар келтіру; 1.1.5.1 тыңдалған мәтінде н туралы айтылғанын түсіну
	2. Айтылым	1.2.1.1 өзің туралы, қоршаға туралы шағын әңгіме құрас 1.2.2.1 адамдар, заттар тура сұрақтарға ағылшын тілінд 1.2.3.1 танысу үшін, өзің тур хабарламалар мен объектіл сипаттамалардың сөздер м тіркестерін білу; 1.2.4.1 әңгімелесушіні түсін нормаларын сақтау
	3. Оқылым	1.3.1.1 ағылшын алфавитін, әріптер комбинацияларын білу; 1.3.2.1 сөздер мен сөз тірке мағынасын түсіну; 1.3.3.1 сөздікті қолданудын түсіну; 1.3.4.1 тұтас сөздермен оқу

		таныс сөздерді оқу
	4. Жазылым	1.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап беру; 1.4.2.1 әріптерді, әріптер тірі жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	1.5.1.1 жазылуы айтылуына ерекшеленетін ағылшын алфавиті әріптерін жазу, ережелерді білу; 1.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін білу; 1.5.3.1 1-ден 20-ға дейінгі есімдіктерді білу; 1.5.4.1 заттардың белгілерін білу, тілінде білу; 1.5.5.1 Who? What?; сұраулы есімдіктерді білу; 1.5.6.1 this, that сілтеу есімдіктерін білу; 1.5.7.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін білу; 1.5.8.1 a, an, the артиклдерін білу; 1.5.9.1 I, you, he, she, it, we, you есімдіктерін білу; 1.5.10.1 объектілердің іс-әрекетін білдіретін сөздерді білу; 1.5.11.1 there is/are; конструкцияларды білу; 1.5.12.1 орынды білдіретін сөздерді білу; 1.5.13.1 уақыттың негізгі бірліктерін білу, апта күндері атауларының білу, қолдану; 1.5.14.1 have got+ зат есім конструкцияларын пайдаланып сұрақтар қою
4 тоқсан		

7. Қоршаған орта	1. Тыңдалым	1.1.1.1 ағылшын тіліндегі қысқаша сериясын тыңдап түсіну; 1.1.2.1 ағылшын тіліндегі тақырыптың мағынасын түсіну; 1.1.3.1 ағылшын тіліндегі диалогтың сұрақтарын білу: - сенің атың кімнің? - қанша жастасың? - Сіз қай, қаладан? 1.1.4.1 түсіну және қысқа нұсқада мысалдар келтіру; 1.1.5.1 тыңдалған мәтінде не туралы айтылғанын түсіну
	2. Айтылым	1.2.1.1 өзің туралы, қоршаған орта туралы шағын әңгіме құрас 1.2.2.1 адамдар, заттар туралы сұрақтарға ағылшын тілінд 1.2.3.1 танысу үшін, өзің туралы хабарламалар мен объектілер сипаттамалардың сөздер мен тіркестерін білу; 1.2.4.1 әңгімелесушіні түсіндіру нормаларын сақтау
	3. Оқылым	1.3.1.1 ағылшын алфавитін, әріптер комбинацияларын білу; 1.3.2.1 сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 1.3.3.1 сөздікті қолданудың мағынасын түсіну; 1.3.4.1 тұтас сөздермен оқу, таныс сөздерді оқу
	4. Жазылым	1.4.1.1 мұғалімнің көмегімен жазбаша жауап беру; 1.4.2.1 әріптерді, әріптер тіркестерін жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	1.5.1.1 жазылуы айтылуына

		ерекшеленетін ағылшын а әріптерін жазу, ережелерді 1.5.2.1 зат есімнің жекеше х түрін білу; 1.5.3.1 1-ден 20-ға дейінгі ес сандарды білу; 1.5.4.1 заттардың белгілерін тілінде білу; 1.5.5.1 Who? What?; сұраулы білу; 1.5.6.1 this, that сілтеу есімд 1.5.7.1 зат есімнің жекеше х түрін білу; 1.5.8.1 a, an, the артиклдерін 1.5.9.1 I, you, he, she, it, we, у есімдіктерін білу; 1.5.10.1 объектілердің іс-әре сөздерді білу; 1.5.11.1 there is/are; констру 1.5.12.1 орынды білдіретін с 1.5.13.1 уақыттың негізгі пр апта күндері атауларының қолдану; 1.5.14.1 have got+ зат есім к пайдаланып сұрақтар қою
8. Саяхат	1. Тыңдалым	1.1.1.1 ағылшын тіліндегі қ сериясын тыңдап түсіну; 1.1.2.1 ағылшын тіліндегі та мағынасын түсіну; 1.1.3.1 ағылшын тіліндегі д сұрақтарын білу: - сенің атың қанша жастасың? - Сіз қай, 1.1.4.1 түсіну және қысқа н

		мысалдар келтіру; 1.1.5.1 тыңдалған мәтінде н туралы айтылғанын түсіну
	2. Айтылым	1.2.1.1 өзің туралы, қоршаға туралы шағын әңгіме құрас 1.2.2.1 адамдар, заттар тура сұрақтарға ағылшын тілінд 1.2.3.1 танысу үшін, өзің тур хабарламалар мен объектіл сипаттамалардың сөздер м тіркестерін білу; 1.2.4.1 әңгімелесушіні түсін нормаларын сақтау
	3. Оқылым	1.3.1.1 ағылшын алфавитін, әріптер комбинацияларын білу; 1.3.2.1 сөздер мен сөз тірке мағынасын түсіну; 1.3.3.1 сөздікті қолданудын түсіну; 1.3.4.1 тұтас сөздермен оқу таныс сөздерді оқу
	4. Жазылым	1.4.1.1 мұғалімнің көмегіме жазбаша жауап беру; 1.4.2.1 әріптерді, әріптер тір жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	1.5.1.1 жазылуы айтылуына ерекшеленетін ағылшын ал әріптерін жазу, ережелерді 1.5.2.1 зат есімнің жекеше түрін білу; 1.5.3.1 1-ден 20-ға дейінгі ес сандарды білу; 1.5.4.1 заттардың белгілерін тілінде білу;

		1.5.5.1 Who? What?; сұраулы зат есімдіктерін білу; 1.5.6.1 this, that сілтеу есімдіктерін білу; 1.5.7.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін білу; 1.5.8.1 a, an, the артиклдерін білу; 1.5.9.1 I, you, he, she, it, we, you есімдіктерін білу; 1.5.10.1 объектілердің іс-әрекетін білдіретін сөздерді білу; 1.5.11.1 there is/are; конструкцияларды білу; 1.5.12.1 орынды білдіретін сөздерді білу; 1.5.13.1 уақыттың негізгі преемстволары, апта күндері атауларының білуі, қолдану; 1.5.14.1 have got+ зат есім конструкцияларын пайдаланып сұрақтар қою;

3) 2 сынып:

кесте 3

Сквозные темы	Разделы	Цели обучения
1 четверть		
1. Өзім туралы	1. Тыңдалым	2.1.1.1 мұғалімнің, сыныптастарының ағылшынша сөйлеген сөздерін есту; 2.1.2.1 сөздердің, сөз тіркесінің лексикалық мағынасын түсіну; 2.1.3.1 тыңдаған материалға суретті, сызбаны таңдау, сұрақтарға ағылшын тілінде жауап беру; 2.1.4.1 түсіну және мұғалімнің сұрақтарына мысалдар келтіру;

		2.1.5.1 тыңдалған мәтіннің түсіну, кейіпкерлердің аттарын аймақ аттарын ағылшын тілінде
	2. Айтылым	2.2.1.1 ағылшын, таныс сөз тіркестері негізінде өзін, отбасын туралы мәлімдеме жасау; 2.2.2.1 негізгі сұрақтарды қалай беріп білу; 2.2.3.1 сұрақтар қою үшін сөздер мен сөз тіркестерін қолдану; 2.2.4.1 сөйлеу жағдайына қатысты әңгімелесушіні түсіну және нормаларын сақтау
	3. Оқылым	2.3.1.1 қысқа мәтіндердің негізін түсіну; 2.3.2.1 оқылған мәтінде кімнің айтылғанын түсіну; 2.3.3.1 сөздікті қолдану; 2.3.4.1 дыбыс айту және оқу және тиісті интонацияны сөздерді оқу
	4. Жазылым	2.4.1.1 берілген тақырып бойынша мұғалімнің көмегімен тірек сөздер пайдаланып қарапайым сөздер құрастыру; 2.4.2.1 әріптерді, әріп тіркестерін сөздерді, сөз тіркестерін дұрыс жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	2.5.1.1 жазылуы айтылуына қатысты ерекшеленетін сөздерді жазу және тасымалдау ережесін сақтау 2.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауы білу 2.5.3.1 1-ден 50-ге дейін сандарды жазу 2.5.4.1 затты және оның ерекшеліктерін ағылшын тілінде сипаттау;

		2.5.5.1 Who? What? Where? Why? сұраулы есімдіктерін отырып сұрақтар қою; 2.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 2.5.7.1 a, an, the артиклдерін анықтау үшін қолдану мұғалім көмегімен; 2.5.8.1 жіктеу есімдіктерді қолдану өзі туралы, қоршаған заттар туралы мәлімдеме беру; 2.5.9.1 объектілердің әрекетін көрсететін сөздерді мұғалім көмегімен қажетті шаққа сәйкес қолдану; 2.5.10.1 can, to be модальдік сөздерді қолдану; 2.5.11.1 сұрақ қою және сипаттау got+ зат есім конструкциясымен сұрақтар қою; 2.5.12.1 here/there сөздерді қолдану;
2. Менің отбасым және достарым	1. Тыңдалым	2.1.1.1 мұғалімнің, сыныптың ағылшынша сөйлеген сөздерін тыңдау; 2.1.2.1 сөздердің, сөз тіркесімдерінің лексикалық мағынасын түсіну; 2.1.3.1 тыңдаған материалға суретті, сызбаны таңдау, сұрақтарға ағылшын тілінде жауап беру; 2.1.4.1 түсіну және мұғалімнің мысалдар келтіру; 2.1.5.1 тыңдалған мәтіннің түсіну, кейіпкерлердің аттарын аймақ аттарын ағылшын тілінде атау;
	2. Айтылым	2.2.1.1 ағылшын, таныс сөздерді тіркестері негізінде өзің, отбасың туралы мәлімдеме жасау; 2.2.2.1 негізгі сұрақтарды қою;

		бере білу; 2.2.3.1 сұрақтар қою үшін сөздер мен сөз тіркестерін қолдану; 2.2.4.1 сөйлеу жағдайына қажетті әңгімелесушіні түсіну және сөз нормаларын сақтау
	3. Оқылым	2.3.1.1 қысқа мәтіндердің негізгі мазмұнын түсіну; 2.3.2.1 оқылған мәтінде кім не айтылғанын түсіну; 2.3.3.1 сөздікті қолдану; 2.3.4.1 дыбыс айту және оқу және тиісті интонацияны сақтау сөздерді оқу
	4. Жазылым	2.4.1.1 берілген тақырып бойынша мұғалімнің көмегімен тірек сөздер пайдаланып қарапайым сөздер құрастыру; 2.4.2.1 әріптерді, әріп тіркесімдерін сөздерді, сөз тіркестерін дұрыс жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	2.5.1.1 жазылуы айтылуына қарама ерекшеленетін сөздерді жазу тасымалдау ережесін сақтау 2.5.2.1 зат есімнің жекеше және жалпы түрін, тәуелдік жалғауы білу 2.5.3.1 1-ден 50-ге дейін санау 2.5.4.1 затты және оның ережелерін ағылшын тілінде сипаттау; 2.5.5.1 Who? What? Where? Why? сұраулы есімдіктерін қолданып отырып сұрақтар қою; 2.5.6.1 this, that, these, those, those есімдіктерді қолдану; 2.5.7.1 a, an, the артиклдерін қолданып анықтау үшін қолдану мұғалім

		көмегімен; 2.5.8.1 жіктеу есімдіктерді қолдану, өзінше және өзге заттар туралы, қоршаған заттар туралы мәлімдеме беру; 2.5.9.1 объектілердің әрекетін көрсететін сөздерді мұғалімнің көрсетуіне қажетті шаққа сәйкес қолдану; 2.5.10.1 can, to be модальдік сөздерді қолдану; 2.5.11.1 сұрақ қою және сипаттау got+ зат есім конструкциясы сұрақтар қою; 2.5.12.1 here/there сөздерді қолдану;
2 четверть		
3. Менің мектебім	1. Тыңдалым	2.1.1.1 мұғалімнің, сыныптастарының ағылшынша сөйлеген сөздерін тыңдау; 2.1.2.1 сөздердің, сөз тіркесінің лексикалық мағынасын түсіну; 2.1.3.1 тыңдаған материалға суретті, сызбаны таңдау, сұрақтарға ағылшын тілінде жауап беру; 2.1.4.1 түсіну және мұғалімнің мысалдар келтіру; 2.1.5.1 тыңдалған мәтіннің түсіну, кейіпкерлердің аттарын аймақ аттарын ағылшын тіліне аудару;
	2. Айтылым	2.2.1.1 ағылшын, таныс сөздерді тіркестері негізінде өзін, отбасын туралы мәлімдеме жасау; 2.2.2.1 негізгі сұрақтарды қолдану бере білу; 2.2.3.1 сұрақтар қою үшін сөздер мен сөз тіркестерін қолдану; 2.2.4.1 сөйлеу жағдайына қарай әңгімелесушіні түсіну және жауап беру;

		нормаларын сақтау
	3. Оқылым	2.3.1.1 қысқа мәтіндердің н түсіну; 2.3.2.1 оқылған мәтінде кім айтылғанын түсіну; 2.3.3.1 сөздікті қолдану; 2.3.4.1 дыбыс айту және оқ және тиісті интонацияны с сөздерді оқу
	4. Жазылым	2.4.1.1 берілген тақырып бо мұғалімнің көмегімен тірек пайдаланып қарапайым с құрастыру; 2.4.2.1 әріптерді, әріп тіркес сөздерді, сөз тіркестерін дұ
	5. Ағылшын тілін қолдану	2.5.1.1 жазылуы айтылуына ерекшеленетін сөздерді жа тасымалдау ережесін сақта 2.5.2.1 зат есімнің жекеше х түрін, тәуелдік жалғауы біл 2.5.3.1 1-ден 50-ге дейін сан 2.5.4.1 затты және оның ере ағылшын тілінде сипаттау; 2.5.5.1 Who? What? Where? V Why? сұраулы есімдіктерін отырып сұрақтар қою; 2.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 2.5.7.1 a, an, the артиклдерін анықтау үшін қолдану мұға көмегімен; 2.5.8.1 жіктеу есімдіктерді қ өзі туралы, қоршаған затта мәлімдеме беру; 2.5.9.1 объектілердің әрекет

		көрсететін сөздерді мұғалімнің көрсетуін қажетті шаққа сәйкес қолдану; 2.5.10.1 can, to be модальдік сөздерді қолдану; 2.5.11.1 сұрақ қою және сипаттау got+ зат есім конструкциясын қолданып сұрақтар қою; 2.5.12.1 here/there сөздерді қолдану;
4. Менің туған өлкем	1. Тыңдалым	2.1.1.1 мұғалімнің, сыныптастарының ағылшынша сөйлеген сөздерін тыңдау; 2.1.2.1 сөздердің, сөз тіркесінің лексикалық мағынасын түсіну; 2.1.3.1 тыңдаған материалға суретті, сызбаны таңдау, сұрақтарға ағылшын тілінде жауап беру; 2.1.4.1 түсіну және мұғалімнің мысалдар келтіру; 2.1.5.1 тыңдалған мәтіннің түсіну, кейіпкерлердің аттарын аймақ аттарын ағылшын тіліне аудару;
	2. Айтылым	2.2.1.1 ағылшын, таныс сөздерді тіркестері негізінде өзің, отбасың туралы мәлімдеме жасау; 2.2.2.1 негізгі сұрақтарды қолданып жауап бере білу; 2.2.3.1 сұрақтар қою үшін сөздер мен сөз тіркестерін қолдану; 2.2.4.1 сөйлеу жағдайына қажетті әңгімелесушіні түсіну және нормаларын сақтау;
	3. Оқылым	2.3.1.1 қысқа мәтіндердің негізгі идеясын түсіну; 2.3.2.1 оқылған мәтінде кімнің айтылғанын түсіну; 2.3.3.1 сөздікті қолдану;

		2.3.4.1 дыбыс айту және оқу және тиісті интонацияны сақтау және сөздерді оқу
	4. Жазылым	2.4.1.1 берілген тақырып бойынша мұғалімнің көмегімен тірек сөздерді пайдаланып қарапайым сөздер құрастыру; 2.4.2.1 әріптерді, әріп тіркесімдерін сөздерді, сөз тіркестерін дұрыс жазу;
	5. Ағылшын тілін қолдану	2.5.1.1 жазылуы айтылуына байланысты ерекшеленетін сөздерді жазу және тасымалдау ережесін сақтау; 2.5.2.1 зат есімнің жекеше және жалпы түрін, тәуелдік жалғауы білу; 2.5.3.1 1-ден 50-ге дейін санау сөздерін білу; 2.5.4.1 затты және оның ерекшелік ағылшын тілінде сипаттау; 2.5.5.1 Who? What? Where? When? Why? сұраулы есімдіктерін қолданып отырып сұрақтар қою; 2.5.6.1 this, that, these, those, those, that есімдіктерді қолдану; 2.5.7.1 a, an, the артиклдерін анықтау үшін қолдану мұғалімнің көмегімен; 2.5.8.1 жіктеу есімдіктерді қолданып өзі туралы, қоршаған заттар туралы мәлімдеме беру; 2.5.9.1 объектілердің әрекетін көрсететін сөздерді мұғалімнің көмегімен қажетті шаққа сәйкес қолдану; 2.5.10.1 can, to be модальді есімдерді қолдану; 2.5.11.1 сұрақ қою және сипаттау got+ зат есім конструкциясын қолданып сұрақтар қою;

		2.5.12.1 here/there сөздерді
3 четверть		
5. Дені саудың - жаны сау!	1. Тыңдалым	2.1.1.1 мұғалімнің, сыныпта ағылшынша сөйлеген сөздер 2.1.2.1 сөздердің, сөз тіркесі лексикалық мағынасын түсіндіру; 2.1.3.1 тыңдаған материалға суретті, сызбаны таңдау, сұрақ ағылшын тілінде жауап беру; 2.1.4.1 түсіну және мұғалімнің мысалдар келтіру; 2.1.5.1 тыңдалған мәтіннің түсіну, кейіпкерлердің аттар аймақ аттарын ағылшын тіліне
	2. Айтылым	2.2.1.1 ағылшын, таныс сөз тіркестері негізінде өзің, отбасы туралы мәлімдеме жасау; 2.2.2.1 негізгі сұрақтарды қысқаша бере білу; 2.2.3.1 сұрақтар қою үшін сөздер мен сөз тіркестерін қолдану; 2.2.4.1 сөйлеу жағдайына қысқаша әңгімелесушіні түсіну және нормаларын сақтау
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	3. Оқылым	2.3.1.1 қысқа мәтіндердің негізгі түсіну; 2.3.2.1 оқылған мәтінде кімнің айтылғанын түсіну; 2.3.3.1 сөздікті қолдану; 2.3.4.1 дыбыс айту және оқу және тиісті интонацияны сөздерді оқу
	4. Жазылым	2.4.1.1 берілген тақырып бойынша мұғалімнің көмегімен тірек

		пайдаланып қарапайым сөздерді құрастыру; 2.4.2.1 әріптерді, әріп тіркесімдерін, сөздерді, сөз тіркестерін дұрыс жазу;
	5.Языковые нормы	2.5.1.1 жазылуы айтылуына байланысты ерекшеленетін сөздерді жазуға тасымалдау ережесін сақтау; 2.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауы білу; 2.5.3.1 1-ден 50-ге дейін сандарды білу; 2.5.4.1 затты және оның ерекшелік ағылшын тілінде сипаттау; 2.5.5.1 Who? What? Where? When? Why? сұраулы есімдіктерін біліп отырып сұрақтар қою; 2.5.6.1 this, that, these, those, those, those есімдіктерді қолдану; 2.5.7.1 a, an, the артиклдерін біліп анықтау үшін қолдану мұғалім көмегімен; 2.5.8.1 жіктеу есімдіктерді қолдану өзі туралы, қоршаған заттар туралы мәлімдеме беру; 2.5.9.1 объектілердің әрекетін көрсететін сөздерді мұғалім көмегімен қажетті шаққа сәйкес қолдану; 2.5.10.1 can, to be модальдік сөздерді қолдану; 2.5.11.1 сұрақ қою және сипаттау got+ зат есім конструкциясын біліп сұрақтар қою; 2.5.12.1 here/there сөздерді білу;
4 четверть		
7. Қоршаған орта	1. Тыңдалым	2.1.1.1 мұғалімнің, сыныптастарының ағылшынша сөйлеген сөздерін

		2.1.2.1 сөздердің, сөз тіркес лексикалық мағынасын түсіндіру; 2.1.3.1 тыңдаған материалға суретті, сызбаны таңдау, сұрақ ағылшын тілінде жауап беру; 2.1.4.1 түсіну және мұғалімнің мысалдар келтіру; 2.1.5.1 тыңдалған мәтіннің түсіну, кейіпкерлердің аттар аймақ аттарын ағылшын тілінде
	2. Айтылым	2.2.1.1 ағылшын, таныс сөз тіркестері негізінде өзің, отбасы туралы мәлімдеме жасау; 2.2.2.1 негізгі сұрақтарды қысқаша бере білу; 2.2.3.1 сұрақтар қою үшін сөздер мен сөз тіркестерін қолдану; 2.2.4.1 сөйлеу жағдайына қысқаша әңгімелесушіні түсіну және нормаларын сақтау
	3. Оқылым	2.3.1.1 қысқа мәтіндердің негізгі идеясын түсіну; 2.3.2.1 оқылған мәтінде кімнің айтылғанын түсіну; 2.3.3.1 сөздікті қолдану; 2.3.4.1 дыбыс айту және оқу және тиісті интонацияны сөздерді оқу
	4. Письмо	2.4.1.1 берілген тақырып бойынша мұғалімнің көмегімен тірек сөздер пайдаланып қарапайым сөздер құрастыру; 2.4.2.1 әріптерді, әріп тіркес сөздерді, сөз тіркестерін дұрыс жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	2.5.1.1 жазылуы айтылуына

		ерекшеленетін сөздерді жаңа сөздерді жасау, тасымалдау ережесін сақтау; 2.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауы білдіретіндігін анықтау; 2.5.3.1 1-ден 50-ге дейін сандарды білдіретіндігін анықтау; 2.5.4.1 затты және оның ерекшеліктерін ағылшын тілінде сипаттау; 2.5.5.1 Who? What? Where? When? Why? сұраулы есімдіктерін білдіретіндігін анықтау, отырып сұрақтар қою; 2.5.6.1 this, that, these, those, those, those есімдіктерді қолдану; 2.5.7.1 a, an, the артиклдерін білдіретіндігін анықтау үшін қолдану мұғалімнің көмегімен; 2.5.8.1 жіктеу есімдіктерді қолдану, өзі туралы, қоршаған заттар туралы мәлімдеме беру; 2.5.9.1 объектілердің әрекетін көрсететін сөздерді мұғалімнің көмегімен қажетті шаққа сәйкес қолдану; 2.5.10.1 can, to be модальдік сөздерді қолдану; 2.5.11.1 сұрақ қою және сипаттау got+ зат есім конструкциясын білдіретіндігін анықтау, сұрақтар қою; 2.5.12.1 here/there сөздерді білдіретіндігін анықтау;
8. Саяхат	1. Тыңдалым	2.1.1.1 мұғалімнің, сыныптастарының ағылшынша сөйлеген сөздерін тыңдау; 2.1.2.1 сөздердің, сөз тіркесімдерінің лексикалық мағынасын түсіну; 2.1.3.1 тыңдаған материалға суретті, сызбаны таңдау, сұрақтар қою, ағылшын тілінде жауап беру; 2.1.4.1 түсіну және мұғалімнің көмегімен;

		мысалдар келтіру; 2.1.5.1 тыңдалған мәтіннің түсіну, кейіпкерлердің аттар аймақ аттарын ағылшын тіліне
	2. Айтылым	2.2.1.1 ағылшын, таныс сөз тіркестері негізінде өзің, отбасы туралы мәлімдеме жасау; 2.2.2.1 негізгі сұрақтарды қысқартып бере білу; 2.2.3.1 сұрақтар қою үшін сөздер мен сөз тіркестерін қолдану; 2.2.4.1 сөйлеу жағдайына қатынасты әңгімелесушіні түсіну және нормаларын сақтау
	3. Оқылым	2.3.1.1 қысқа мәтіндердің негізгі идеясын түсіну; 2.3.2.1 оқылған мәтінде кімнің айтылғанын түсіну; 2.3.3.1 сөздікті қолдану; 2.3.4.1 дыбыс айту және оқу, сөздерді және тиісті интонацияны сөздерді оқу
	4. Жазылым	2.4.1.1 берілген тақырып бойынша мұғалімнің көмегімен тірек сөздер пайдаланып қарапайым сөздер құрастыру; 2.4.2.1 әріптерді, әріп тіркестерін сөздерді, сөз тіркестерін дұрыс жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	2.5.1.1 жазылуы айтылуына қатысты ерекшеленетін сөздерді жазу және тасымалдау ережесін сақтау; 2.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауы білу; 2.5.3.1 1-ден 50-ге дейін сандарды жазу; 2.5.4.1 затты және оның ерекшеліктерін жазу

		ағылшын тілінде сипаттау; 2.5.5.1 Who? What? Where? Why? сұраулы есімдіктерін отырып сұрақтар қою; 2.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 2.5.7.1 a, an, the артиклдерін анықтау үшін қолдану мұғалім көмегімен; 2.5.8.1 жіктеу есімдіктерді қолдану, өзінше туралы, қоршаған заттар туралы мәлімдеме беру; 2.5.9.1 объектілердің әрекетін көрсететін сөздерді мұғалім көмегімен қажетті шаққа сәйкес қолдану; 2.5.10.1 can, to be модальдік сөздерді қолдану; 2.5.11.1 сұрақ қою және сипаттау got+ зат есім конструкциясын қолдану сұрақтар қою; 2.5.12.1 here/there сөздерді қолдану;

4) 3 сынып :

кесте 4

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Тірі табиғат	1. Тыңдалым	3.1.1.1 қарапайым сөйлемді тыңдап отырып, ауызша сөйлеуді, бұл материалды тыңдау және т. 3.1.2.1 сөйлем мен мәтінде лексикалық мағынасын түсіндіру; 3.1.3.1 тыңдалған материалды толтыру, қарапайым сұрақтарға тілінде жауап беру;

		3.1.4.1 түсіну және тақырыптың мазмұнын қысқаша сұрақтарға мысал келтіріп түсіндіру; 3.1.5.1 мәтіннің негізгі идеясын анықтау;
	2. Айтылым	3.2.1.1 берілген алгоритм бойынша сөздерді ағылшын тілінде әңгіме құру; 3.2.2.1 берілген тақырыптар бойынша сұрақтар қою және жауап беру; 3.2.3.1 тақырыптық лексикалық қоры барысында әртүрлі контексттерде сөздерді қолдану; 3.2.4.1 сөйлеу жағдайына қарай сұхбаттасушыны түсініктемесін толықтыра отырып, сөйлеу ережелерін сақтау;
	3. Оқылым	3.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздерді түсіну; 3.3.2.1 қарапайым мәтіннің құрылымын тармақтарын түсіну, кейіпкерлердің оқиғаларды? лоардың орны; 3.3.3.1 мәтіндегі бейтаныс сөздерді үшін сөздікті қолдану; 3.3.4.1 мәтінді, рөлдік диалогтарды мәнерлеп оқу;
	4. Жазылым	3.4.1.1 берілген тақырып бойынша бетінше тірек сөздерді қолданып сөйлемдер құрастыру; 3.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді дұрыс жазу;
	5.Ағылшын тілін қолдану	3.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың негізгі ережелерін мұқият оқу; 3.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларды білу; 3.5.3.1 1-ден 100-ге дейінгі сандық сан есімдерді атау; 3.5.4.1 сын есімдерді дәрежелерін салыстыру;

		3.5.5.1 Who? What? Where? Whom? How many/much? сұраулы есімдерді қолданып отырып сұрақтар қою; 3.5.6.1 this, that, these, those, those of есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін қолданып анықтау үшін өз бетінше қолдану; 3.5.8.1 жіктеу есімдіктерді, анықтаушы жалғаулықтарын қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме беру; 3.5.9.1 әр түрлі қимыл түрлерін етістіктерді қолдану; 3.5.10.1 must модальді етістіктерді қолдану; 3.5.11.1 there is, are, have got конструкцияларын сұраулы және әртүрлі формаларда қолдану; 3.5.12.1 уақыт пен жиіліктің often, seldom, always, never үлгілерін қолдану
2. Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)	1. Тыңдалым	3.1.1.1 қарапайым сөйлемдерді отырып, ауызша сөйлеуді, бастапқы материалды тыңдау және т.б. 3.1.2.1 сөйлем мен мәтінде лексикалық мағынасын түсіну 3.1.3.1 тыңдалған материалды толтыру, қарапайым сұрақтарға тілінде жауап беру; 3.1.4.1 түсіну және тақырыпты қысқа сұрақтарға мысал келтіру 3.1.5.1 мәтіннің негізгі идеясын анықтау
	2. Айтылым	3.2.1.1 берілген алгоритм бойынша ағылшын тілінде әңгіме құру 3.2.2.1 берілген тақырыптар бойынша

		сұрақтар қою және жауап беру 3.2.3.1 тақырыптық лексикамен жұмыс барысында әртүрлі контексттерде 3.2.4.1 сөйлеу жағдайына қарай сұхбаттасушыны түсініктемемен толықтыра отырып, сөйлеуін есте сақтау
	3. Оқылым	3.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздерді түсіну; 3.3.2.1 қарапайым мәтіннің негізгі тармақтарын түсіну, кейіпкерлерді оқиғаларды? оқиғаның орнын 3.3.3.1 мәтіндегі бейтаныс сөздер үшін сөздікті қолдану; 3.3.4.1 мәтінді, рөлдік диалогтарды мәнерлеп оқу
	4. Жазылым	3.4.1.1 берілген тақырып бойынша бетінше тірек сөздерді қолданып сөйлемдер құрастыру; 3.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді дұрыс жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	3.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың негізгі ережелерін қолдану 3.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларды білу 3.5.3.1 1-ден 100-ге дейінгі сандар сан есімдерді атау; 3.5.4.1 сын есімдерді дәрежеге салыстыру; 3.5.5.1 Who? What? Where? Why? How many/much? сұраулы есімдіктер отырып сұрақтар қою; 3.5.6.1 this, that, these, those, those, that есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін білу

		анықтау үшін өз бетінше қолдана отырып, өзі туралы және заттар туралы мәлімдеме беруді үйрену; 3.5.8.1 жіктеу есімдіктерді, анықтамалықтарын қолдана отырып, өзі туралы және заттар туралы мәлімдеме беруді үйрену; 3.5.9.1 әр түрлі қимыл түрлерін етістіктерді қолдану; 3.5.10.1 must модальді етістіктерді қолдану; 3.5.11.1 there is, are, have got конструкцияларын сұраулы және әртүрлі формаларда қолдану; 3.5.12.1 уақыт пен жиіліктің often, seldom, always, never үйрену;
2 тоқсан		
3. Уақыт	1. Тыңдалым	3.1.1.1 қарапайым сөйлемді отырып, ауызша сөйлеуді, бұл материалды тыңдау және т. 3.1.2.1 сөйлем мен мәтінде лексикалық мағынасын түсіндіру; 3.1.3.1 тыңдалған материалды толтыру, қарапайым сұрақтар тілінде жауап беру; 3.1.4.1 түсіну және тақырыпты қысқа сұрақтарға мысал келтіру; 3.1.5.1 мәтіннің негізгі идеясын анықтау;
	2. Айтылым	3.2.1.1 берілген алгоритм бойынша ағылшын тілінде әңгіме құру; 3.2.2.1 берілген тақырыптар бойынша сұрақтар қою және жауап беру; 3.2.3.1 тақырыптық лексикалық барысында әртүрлі контексттерде қолдану; 3.2.4.1 сөйлеу жағдайына қарай сұхбаттасушыны түсініктеме беру;

		толықтыра отырып, сөйлеу сақтау
	3. Оқылым	3.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздерді түсіну; 3.3.2.1 қарапайым мәтіннің тармақтарын түсіну, кейіпкерлерді оқиғаларды? оқиғалардың орнын; 3.3.3.1 мәтіндегі бейтаныс сөздер үшін сөздікті қолдану; 3.3.4.1 мәтінді, рөлдік диалогтарды мәнерлеп оқу
	4. Жазылым	3.4.1.1 берілген тақырып бойынша бетінше тірек сөздерді қолданып сөйлемдер құрастыру; 3.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді дұрыс жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	3.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың негізгі ережелерін білу 3.5.2.1 зат есімнің жекеше және сан түрін, тәуелдік жалғауларды білу 3.5.3.1 1-ден 100-ге дейінгі сандар сан есімдерді атау; 3.5.4.1 сын есімдерді дәрежесі бойынша салыстыру; 3.5.5.1 Who? What? Where? Whom? many/much? сұраулы есімдіктерді отырып сұрақтар қою; 3.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін білу анықтау үшін өз бетінше қолдану 3.5.8.1 жіктеу есімдіктерді, анықтау жалғаулықтарын білу қолдана отырып, өзі туралы сөйлеу заттар туралы мәлімдеме беру

		3.5.9.1 әр түрлі қимыл түрлерін етістіктерді қолдану; 3.5.10.1 must модальді етістіктерді қолдану; 3.5.11.1 there is, are, have got конструкцияларын сұраулы және әртүрлі формаларда қолдану; 3.5.12.1 уақыт пен жиіліктің often, seldom, always, never үлгілерін қолдану;
4. Сәулет	1. Тыңдалым	3.1.1.1 қарапайым сөйлемді отырып, ауызша сөйлеуді, материалды тыңдау және т. 3.1.2.1 сөйлем мен мәтінде лексикалық мағынасын түсіндіру; 3.1.3.1 тыңдалған материалды толтыру, қарапайым сұрақтарға тілінде жауап беру; 3.1.4.1 түсіну және тақырыпты қысқа сұрақтарға мысал келтіру; 3.1.5.1 мәтіннің негізгі идеясын анықтау;
	2. Айтылым	3.2.1.1 берілген алгоритм бойынша ағылшын тілінде әңгіме құру; 3.2.2.1 берілген тақырыптарға сұрақтар қою және жауап беру; 3.2.3.1 тақырыптық лексикалық барысында әртүрлі контексттерде сөйлеу; 3.2.4.1 сөйлеу жағдайына қарай сұхбаттасушыны түсініктемесін толықтыра отырып, сөйлеу сақтау;
	3. Оқылым	3.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздерді түсіну; 3.3.2.1 қарапайым мәтіннің тармақтарын түсіну, кейіпкерлерді оқиғаларды? оқиғалардың орнын анықтау;

		3.3.3.1 мәтіндегі бейтаныс сөздерді жазу үшін сөздікті қолдану; 3.3.4.1 мәтінді, рөлдік диалогтарды мәнерлеп оқу
	4. Жазылым	3.4.1.1 берілген тақырып бойынша бетінше тірек сөздерді қолданып сөйлемдер құрастыру; 3.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді дұрыс жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	3.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың негізгі ережелерін қолдану; 3.5.2.1 зат есімнің жекеше және жалғаулардың түрін, тәуелдік жалғаулардың қолданылуын білу; 3.5.3.1 1-ден 100-ге дейінгі сандарды сан есімдерді атау; 3.5.4.1 сын есімдерді дәрежеге қарай салыстыру; 3.5.5.1 Who? What? Where? Whose? How many/much? сұраулы есімдіктерді отырып сұрақтар қою; 3.5.6.1 this, that, these, those, those, those есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін анықтау үшін өз бетінше қолдану; 3.5.8.1 жіктеу есімдіктерді, анықтаушы жалғаулықтарын қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме беру; 3.5.9.1 әр түрлі қимыл түрлерін етістіктерді қолдану; 3.5.10.1 must модальді етістіктерді қолдану; 3.5.11.1 there is, are, have got+ конструкцияларын сұраулы есімдіктер және әртүрлі формаларда қолдану;

		3.5.12.1 уақыт пен жиіліктің сөздерін often, seldom, always, never үлгісінде қолдану;
3 тоқсан		
5. Өнер	1. Тыңдалым	3.1.1.1 қарапайым сөйлемді тыңдап отырып, ауызша сөйлеуді, сөйлем материалды тыңдау және т. 3.1.2.1 сөйлем мен мәтінде лексикалық мағынасын түсіндіру; 3.1.3.1 тыңдалған материалды қайталап толтыру, қарапайым сұрақтарға тілінде жауап беру; 3.1.4.1 түсіну және тақырыптың қысқа сұрақтарға мысал келтіру; 3.1.5.1 мәтіннің негізгі идеясын анықтау;
	2. Айтылым	3.2.1.1 берілген алгоритм бойынша ағылшын тілінде әңгіме құру; 3.2.2.1 берілген тақырыптарға сұрақтар қою және жауап беру; 3.2.3.1 тақырыптық лексикалық барысында әртүрлі контексттерде; 3.2.4.1 сөйлеу жағдайына қарай сұхбаттасушыны түсініктемесін толықтыра отырып, сөйлеу сақтау
	3. Оқылым	3.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздерді түсіну; 3.3.2.1 қарапайым мәтіннің тармақтарын түсіну, кейіпкерлерді оқиғаларды? лоардың орны; 3.3.3.1 мәтіндегі бейтаныс сөздер үшін сөздікті қолдану; 3.3.4.1 мәтінді, рөлдік диалогты мәнерлеп оқу

	4. Жазылым	3.4.1.1 берілген тақырып бойынша өз бетінше тірек сөздерді қолданып, сөйлемдер құрастыру; 3.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді дұрыс жазу
	5.Ағылшын тілін қолдану	3.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың негізгі ережелерін қолдану 3.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларды қолдану 3.5.3.1 1-ден 100-ге дейінгі сандық сан есімдерді атау; 3.5.4.1 сын есімдерді дәрежесін салыстыру; 3.5.5.1 Who? What? Where? Whom? How many/much? сұраулы есімдерді қолданып отырып сұрақтар қою; 3.5.6.1 this, that, these, those, those, есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін қолданып анықтау үшін өз бетінше қолдану 3.5.8.1 жіктеу есімдіктерді, анықтаушы жалғаулықтарын қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме беру 3.5.9.1 әр түрлі қимыл түрлерін етістіктерді қолдану; 3.5.10.1 must модальді етістіктерді қолдану; 3.5.11.1 there is, are, have got конструкцияларын сұраулы және әртүрлі формаларда қолдану 3.5.12.1 уақыт пен жиіліктің often, seldom, always, never уақыт қолдану;
6. Атақты тұлғалар	1. Тыңдалым	3.1.1.1 қарапайым сөйлемдерді қолданып отырып, ауызша сөйледуді, б

		материалды тыңдау және түсіну 3.1.2.1 сөйлем мен мәтіндегі лексикалық мағынасын түсіндіру; 3.1.3.1 тыңдалған материалға толтыру, қарапайым сұрақтарға тілінде жауап беру; 3.1.4.1 түсіну және тақырыпты қысқа сұрақтарға мысал келтіру; 3.1.5.1 мәтіннің негізгі идеясын анықтау;
	2. Айтылым	3.2.1.1 берілген алгоритм бойынша ағылшын тілінде әңгіме құру; 3.2.2.1 берілген тақырыптарға сұрақтар қою және жауап беру; 3.2.3.1 тақырыптық лексикалық барысында әртүрлі контексттерде; 3.2.4.1 сөйлеу жағдайына қарай сұхбаттасушыны түсініктеме толықтыра отырып, сөйлеу сақтау
	3. Оқылым	3.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздерді түсіну; 3.3.2.1 қарапайым мәтіннің тармақтарын түсіну, кейіпкер оқиғаларды? лоардың орны 3.3.3.1 мәтіндегі бейтаныс сөздер үшін сөздікті қолдану; 3.3.4.1 мәтінді, рөлдік диалог мәнгерлеп оқу
	4. Жазылым	3.4.1.1 берілген тақырып бойынша бетінше тірек сөздерді қолданы сөйлемдер құрастыру; 3.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді дұрыс жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	3.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың негізгі ережелерін қолдану

		3.5.2.1 зат есімнің жекеше хаттамасын түрін, тәуелдік жалғауларды таңдау; 3.5.3.1 1-ден 100-ге дейінгі сандық есімдерді атау; 3.5.4.1 сын есімдерді дәрежесін салыстыру; 3.5.5.1 Who? What? Where? Whom? many/much? сұраулы есімдерді отырып сұрақтар қою; 3.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін анықтау үшін өз бетінше қолдану; 3.5.8.1 жіктеу есімдіктерді, анықтау жалғаулықтарын қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме беру; 3.5.9.1 әр түрлі қимыл түрлерін етістіктерді қолдану; 3.5.10.1 must модальді етістіктерді қолдану; 3.5.11.1 there is, are, have got конструкцияларын сұраулы және әртүрлі формаларда қолдану; 3.5.12.1 уақыт пен жиіліктің often, seldom, always, never үлгісін қолдану;
4 тоқсан		
7. Су – тіршілік көзі	1. Тыңдалым	3.1.1.1 қарапайым сөйлемді отырып, ауызша сөйледі, бұл материалды тыңдау және талдау; 3.1.2.1 сөйлем мен мәтінде лексикалық мағынасын түсіндіру; 3.1.3.1 тыңдалған материалды толтыру, қарапайым сұрақтар қою;

		тілінде жауап беру; 3.1.4.1 түсіну және тақырыптың мазмұнын қысқа сұрақтарға мысал келтіріп түсіндіру; 3.1.5.1 мәтіннің негізгі идеясын анықтау;
	2. Айтылым	3.2.1.1 берілген алгоритм бойынша ағылшын тілінде әңгіме құру; 3.2.2.1 берілген тақырыптар бойынша сұрақтар қою және жауап беру; 3.2.3.1 тақырыптық лексикалық қоры барысында әртүрлі контексттерде сөйлеу; 3.2.4.1 сөйлеу жағдайына қарай сұхбаттасушыны түсініктемесін толықтыра отырып, сөйлеуін сақтау;
	3. Оқылым	3.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздерді түсіну; 3.3.2.1 қарапайым мәтіннің тармақтарын түсіну, кейіпкерлердің оқиғаларды? лоардың орнын анықтау; 3.3.3.1 мәтіндегі бейтаныс сөздер үшін сөздікті қолдану; 3.3.4.1 мәтінді, рөлдік диалогтарды мәнерлеп оқу;
	4. Жазылым	3.4.1.1 берілген тақырып бойынша бетінше тірек сөздерді қолданып сөйлемдер құрастыру; 3.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді дұрыс жазу;
	5. Ағылшын тілін қолдану	3.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың негізгі ережелерін қолдану; 3.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларды қолдану; 3.5.3.1 1-ден 100-ге дейінгі сандар сан есімдерді атау;

		3.5.4.1 сын есімдерді дәрежесін салыстыру; 3.5.5.1 Who? What? Where? Whom? many/much? сұраулы есімдіктерді отырып сұрақтар қою; 3.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін анықтау үшін өз бетінше қолдану; 3.5.8.1 жіктеу есімдіктерді, анықтау жалғаулықтарын қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме беру; 3.5.9.1 әр түрлі қимыл түрлерін етістіктерді қолдану; 3.5.10.1 must модальді етістіктерді қолдану; 3.5.11.1 there is, are, have got конструкцияларын сұраулы және әртүрлі формаларда қолдану; 3.5.12.1 уақыт пен жиіліктің often, seldom, always, never үйрену қолдану;
8. Демалыс мәдениеті. Мерекелер	1. Тыңдалым	3.1.1.1 қарапайым сөйлемді отырып, ауызша сөйлеуді, бейне материалды тыңдау және т.б. 3.1.2.1 сөйлем мен мәтінде лексикалық мағынасын түсіну; 3.1.3.1 тыңдалған материалды толтыру, қарапайым сұрақтарға тілінде жауап беру; 3.1.4.1 түсіну және тақырыпты қысқа сұрақтарға мысал келтіру; 3.1.5.1 мәтіннің негізгі идеясын анықтау;
	2. Айтылым	3.2.1.1 берілген алгоритм бойынша ағылшын тілінде әңгіме құру;

		3.2.2.1 берілген тақырыптар бойынша сұрақтар қою және жауап беру; 3.2.3.1 тақырыптық лексикалық қоры барысында әртүрлі контексттерде сөздерді қолдану; 3.2.4.1 сөйлеу жағдайына қарай сұхбаттасушыны түсініктемесін толықтыра отырып, сөйлеу ережелерін сақтау
	3. Оқылым	3.3.1.1 мәтіндегі таныс сөздерді түсіну; 3.3.2.1 қарапайым мәтіннің құрылымын тармақтарын түсіну, кейіпкерлердің оқиғаларды? лоардың орны; 3.3.3.1 мәтіндегі бейтаныс сөздерді үшін сөздікті қолдану; 3.3.4.1 мәтінді, рөлдік диалогтарды мәнерлеп оқу
	4. Жазылым	3.4.1.1 берілген тақырып бойынша бетінше тірек сөздерді қолдану, сөйлемдер құрастыру; 3.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді дұрыс жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	3.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың негізгі ережелерін қолдану; 3.5.2.1 зат есімнің жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларды қолдану; 3.5.3.1 1-ден 100-ге дейінгі сандар сан есімдерді атау; 3.5.4.1 сын есімдерді дәрежелерін салыстыру; 3.5.5.1 Who? What? Where? Whom? many/much? сұраулы есімдерді отырып сұрақтар қою; 3.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану;

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Менің Отаным - Қазақстан	1. Тыңдалым	4.1.1.1 ауызша сөйлеуді, берілген материалды тыңдау және тілдік мәлімдемелерді анықтау үлгісінде тілінде сұрақтар қою; 4.1.2.1 мәтіндегі таныс емес сөз тіркестерінің мағынасын анықтау; 4.1.3.1 сұрақтарға жауап беріп, тыңдалған материалдан негізгі ақпаратты табу; 4.1.4.1 жаңа сөздерді қолданып, тақырып бойынша жеке сұрақтарға мысалдар келтіру; 4.1.5.1 тыңдалған материалдың сәттерін, оқиғаларын, кейіпін сипаттау;

		анықтау
	2. Айтылым	4.2.1.1 составлять высказывания о школе, о своем городе и о предметах, увеличивая кол 4.2.2.1 формулировать вопросы используя простые времен 4.2.3.1 использовать необходимые фразы для поддержания бес 4.2.4.1 участвовать в беседе, выяснять, перефразировать собеседника, соблюдая ре
	3. Оқылым	4.2.1.1 сөздердің санын көб өзіңіз туралы, мектебіңіз ту қалаңыз және айналаңызд туралы мәлімдеме құрасты 4.2.2.1 қарапайым ағылшы қолдана отырып сұрақтар жауаптарды тұжырымдау; 4.2.3.1 әңгімені қолдау үшін мен сөз тіркестерін қолдан 4.2.4.1 әңгімелесуге қатысу нормаларын сақтай отыры сұхбаттасушының сөйлеу м нақтылау, анықтау, өзгерту
	4. Жазылым	4.4.1.1 үлгі, жоспар, тірек сө 2-3 сөйлемнен тұратын әңг 4.4.2.1 сөздерді, сөз тіркест сөйлемдерді жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	4.5.1.1 оқу мен жазу барысы оқудың ережелерін қолдан 4.5.2.1 кейбір ерекше зат ес жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларын қолд 4.5.3.1 1-ден 1000-ға дейінгі ден 1000-ға дейінгі реттік с

		4.5.4.1 заттарды сипаттау үлгісін есімдерді жалпы және жеке тақырыптардың кеңеюіне қолдану; 4.5.5. Who? What? Where? Whom? How much? сұраулы есімдіктерін отырып сұрақтар қою; 4.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін жер аттарын анықтау анық қолдану; 4.5.8.1 жіктеу және my, your, есімдіктерді, қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме жасау; 4.5.9.1 іс-әрекеттің нәтижесі немесе оның басталуын көрсетістіктерді қолдану; 4.5.10.1 модальді етістіктің қолдану; 4.5.11.1 оқып өткен конструкцияларға сұрақтарға толық жауап беру; 4.5.12.1 well, badly қарапайым сөйлеуде қолдану; 4.5.13.1 has got/ have got the конструкцияларын қысқа жауап сұрақтарда болымды және болымсыз формаларында қолдану
2. Адами құндылықтар	1. Тыңдалым	4.1.1.1 ауызша сөйледі, берілген материалды тыңдау және тыңдалған мәлімдемелерді анықтау үлгісінде сұрақтар қою; 4.1.2.1 мәтіндегі таныс емес сөз тіркестерінің мағынасын анықтау; 4.1.3.1 сұрақтарға жауап беру, тыңдалған материалдан негізгі

		табу; 4.1.4.1 жаңа сөздерді қолдану тақырып бойынша жеке сұрақтар мысалдар келтіру; 4.1.5.1 тыңдалған материалдың сәттерін, оқиғаларын, кейіпін анықтау
	2. Айтылым	4.2.1.1 составлять высказывания о школе, о своем городе и о предметах, увеличивая количество информации; 4.2.2.1 формулировать вопросы используя простые временные слова языка; 4.2.3.1 использовать необходимые фразы для поддержания беседы; 4.2.4.1 участвовать в беседе, выяснять, перефразировать собеседника, соблюдая речевые нормы
	3. Оқылым	4.2.1.1 сөздердің санын көбейтіп өзіңіз туралы, мектебіңіз туралы қалаңыз және айналаңыздағы туралы мәлімдеме құрастыру; 4.2.2.1 қарапайым ағылшын тілін қолдана отырып сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау; 4.2.3.1 әңгімені қолдау үшін мен сөз тіркестерін қолдану; 4.2.4.1 әңгімелесуге қатысу, нормаларын сақтай отырып сұхбаттасушының сөйлеу мәнін нақтылау, анықтау, өзгерту
	4. Жазылым	4.4.1.1 үлгі, жоспар, тірек сөздермен 2-3 сөйлемнен тұратын әңгіме жазу; 4.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	4.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың ережелерін қолдану

		4.5.2.1 кейбір ерекше зат есімдерді жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларын қолдану; 4.5.3.1 1-ден 1000-ға дейінгі сандарды, 1000-дан 1000-ға дейінгі реттік сандарды қолдану; 4.5.4.1 заттарды сипаттау үшін есімдерді жалпы және жеке тақырыптардың кеңейтуіне қолдану; 4.5.5. Who? What? Where? Whom? How much? сұраулы есімдіктерін қолданып отырып сұрақтар қою; 4.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін жер аттарын анықтау анықтамаларына қолдану; 4.5.8.1 жіктеу және my, your, есімдіктерді, қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме жасау; 4.5.9.1 іс-әрекеттің нәтижесін немесе оның басталуын көрсететін етістіктерді қолдану; 4.5.10.1 модальді етістіктің қолдану; 4.5.11.1 оқып өткен конструкцияларға сұрақтарға толық жауап беру; 4.5.12.1 well, badly қарапайым сөйлеуде қолдану; 4.5.13.1 has got/ have got конструкцияларын қысқаша сұрақтарда болымды және болымсыз формаларында қолдану
2 тоқсан		

3. Мәдени мұра	1. Тыңдалым	4.1.1.1 ауызша сөйлеуді, белгілі материалды тыңдау және таныс мәлімдемелерді анықтау үшін сұрақтар қою; 4.1.2.1 мәтіндегі таныс емес сөз тіркестерінің мағынасын анықтау; 4.1.3.1 сұрақтарға жауап беріп, тыңдалған материалдан негізгі табу; 4.1.4.1 жаңа сөздерді қолданып, тақырып бойынша жеке сұрақтар мысалдар келтіру; 4.1.5.1 тыңдалған материалдың сәттерін, оқиғаларын, кейіпін анықтау
	2. Айтылым	4.2.1.1 составлять высказывания о школе, о своем городе и о других предметах, увеличивая количество слов; 4.2.2.1 формулировать вопросы, используя простые временные конструкции языка; 4.2.3.1 использовать необходимые фразы для поддержания беседы; 4.2.4.1 участвовать в беседе, выяснять, перефразировать высказывания собеседника, соблюдая речевые нормы
	3. Оқылым	4.2.1.1 сөздердің санын көбейтіп, өзіңіз туралы, мектебіңіз туралы, қалаңыз және айналаңыздағылар туралы мәлімдеме құрастыру; 4.2.2.1 қарапайым ағылшын тілін қолдана отырып сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау; 4.2.3.1 әңгімені қолдау үшін қажеттімен сөз тіркестерін қолдану; 4.2.4.1 әңгімелесуге қатысу, нормаларын сақтай отырып, сұхбаттасушының сөйлеу мәнерін

		нақтылау, анықтау, өзгерту
	4. Жазылым	4.4.1.1 үлгі, жоспар, тірек сөз 2-3 сөйлемнен тұратын әңгіме 4.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	4.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың ережелерін қолдану 4.5.2.1 кейбір ерекше зат есімдерін жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларын қолдану 4.5.3.1 1-ден 1000-ға дейінгі ден 1000-ға дейінгі реттік сандар 4.5.4.1 заттарды сипаттау үшін есімдерді жалпы және жекеше тақырыптардың кеңеюіне қолдану; 4.5.5. Who? What? Where? When? How much? сұраулы есімдіктерін отырып сұрақтар қою; 4.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін жер аттарын анықтау анық қолдану; 4.5.8.1 жіктеу және my, your, his, her, есімдіктерді, қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме жасау 4.5.9.1 іс-әрекеттің нәтижесін немесе оның басталуын көрсететін етістіктерді қолдану; 4.5.10.1 модальді етістіктің қолдану; 4.5.11.1 оқып өткен конструкциялар сұрақтарға толық жауап беру

		4.5.12.1 well, badly қарапайым сөйлеуде қолдану; 4.5.13.1 has got/ have got the конструкцияларын қысқа және сұрақтарда болымды және формаларында қолдану
4. Мамандықтар әлемі	1. Тыңдалым	4.1.1.1 ауызша сөйледі, берілген материалды тыңдау және тіл мәлімдемелерді анықтау үшін тілінде сұрақтар қою; 4.1.2.1 мәтіндегі таныс емес сөз тіркестерінің мағынасын анықтау; 4.1.3.1 сұрақтарға жауап беріп, тыңдалған материалдан негізгі табу; 4.1.4.1 жаңа сөздерді қолданып, тақырып бойынша жеке сұрақтар мысалдар келтіру; 4.1.5.1 тыңдалған материалдың сәттерін, оқиғаларын, кейіпін анықтау
	2. Айтылым	4.2.1.1 составлять высказывания о школе, о своем городе и о предметах, увеличивая количество слов; 4.2.2.1 формулировать вопросы, используя простые временные конструкции языка; 4.2.3.1 использовать необходимые фразы для поддержания беседы; 4.2.4.1 участвовать в беседе, выяснять, перефразировать высказывания собеседника, соблюдая правила вежливости
	3. Оқылым	4.2.1.1 сөздердің санын көбейтіп, өзіңіз туралы, мектебіңіз туралы қалаңыз және айналаңыздағы туралы мәлімдеме құрастыру 4.2.2.1 қарапайым ағылшын тілін қолдана отырып сұрақтар қою

		жауаптарды тұжырымдау; 4.2.3.1 әңгімені қолдау үшін мен сөз тіркестерін қолдану 4.2.4.1 әңгімелесуге қатысу, нормаларын сақтай отырып сұхбаттасушының сөйлеу мағынасына нақтылау, анықтау, өзгерту
	4. Жазылым	4.4.1.1 үлгі, жоспар, тірек сөз, 2-3 сөйлемнен тұратын әңгіме 4.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	4.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың ережелерін қолдану 4.5.2.1 кейбір ерекше зат есімдерді жекеше және көпше түрін, зат есімдерді тәуелдік жалғауларын қолдану 4.5.3.1 1-ден 1000-ға дейінгі сандарды, 1000-ға дейінгі реттік сандарды 4.5.4.1 заттарды сипаттау үшін есімдерді жалпы және жекеше тақырыптардың кеңеюіне байланысты қолдану; 4.5.5. Who? What? Where? When? How much? сұраулы есімдіктерін қолданып отырып сұрақтар қою; 4.5.6.1 this, that, these, those, those, those есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін жер аттарын анықтау анықтау қолдану; 4.5.8.1 жіктеу және my, your, his есімдіктерді, қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме жасау 4.5.9.1 іс-әрекеттің нәтижесін немесе оның басталуын көрсету

		етістіктерді қолдану; 4.5.10.1 модальді етістіктің қолдану; 4.5.11.1 оқып өткен конструкцияларға сұрақтарға толық жауап беру; 4.5.12.1 well, badly қарапайым сөйлеуде қолдану; 4.5.13.1 has got/ have got the конструкцияларын қысқа хат сұрақтарда болымды және болымсыз формаларында қолдану
3 тоқсан		
5. Табиғи құбылыстар	1. Тыңдалым	4.1.1.1 ауызша сөйлеуді, берілген материалды тыңдау және тілдік мәлімдемелерді анықтау үлгісінде сұрақтар қою; 4.1.2.1 мәтіндегі таныс емес сөз тіркестерінің мағынасын анықтау; 4.1.3.1 сұрақтарға жауап беру, тыңдалған материалдан негізгі табу; 4.1.4.1 жаңа сөздерді қолдану, тақырып бойынша жеке сұрақтар мысалдар келтіру; 4.1.5.1 тыңдалған материалдың сәттерін, оқиғаларын, кейіпін анықтау
	2. Айтылым	4.2.1.1 составлять высказывания о школе, о своем городе и о предметах, увеличивая количество слов; 4.2.2.1 формулировать вопросы, используя простые временные глаголы; 4.2.3.1 использовать необходимые фразы для поддержания беседы; 4.2.4.1 участвовать в беседе

		выяснять, перефразировать высказывания собеседника, соблюдая речевые нормы;
	3. Оқылым	4.2.1.1 сөздердің санын көбейтіп, азайтып, өзінше өзінше туралы, мектебіңіз туралы, қалаңыз және айналаңыздағы нәрселер туралы мәлімдеме құрастыру; 4.2.2.1 қарапайым ағылшын тіліндегі сұрақтар қолдана отырып сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау; 4.2.3.1 әңгімені қолдау үшін қолданатын сөз тіркестерін қолдану; 4.2.4.1 әңгімелесуге қатысу, нормаларын сақтай отырып, сұхбаттасушының сөйлеу мағынасын нақтылау, анықтау, өзгерту;
	4. Жазылым	4.4.1.1 үлгі, жоспар, тірек сөздермен 2-3 сөйлемнен тұратын әңгіме жазу; 4.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді жазу;
	5. Ағылшын тілін қолдану	4.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың ережелерін қолдану; 4.5.2.1 кейбір ерекше зат есімдерін жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларын қолдану; 4.5.3.1 1-ден 1000-ға дейінгі сандардан 1000-ға дейінгі реттік сандарды жазу; 4.5.4.1 заттарды сипаттау үшін есімдерді жалпы және жеке тақырыптардың кеңеюіне қолдану; 4.5.5. Who? What? Where? When? How much? сұраулы есімдіктерін қолдана отырып сұрақтар қою; 4.5.6.1 this, that, these, those, those, those есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін жер аттарын анықтау анықтау;

		қолдану; 4.5.8.1 жіктеу және my, you, we, they есімдіктерді, қолдана отырып, өзі туралы және басқалар туралы мәлімдеме жасау; 4.5.9.1 іс-әрекеттің нәтижесін білдіретін етістіктерді қолдану; 4.5.10.1 модальді етістіктің қолдану; 4.5.11.1 оқып өткен конструкцияларға сұрақтарға толық жауап беру; 4.5.12.1 well, badly қарапайым деңгейде сөйлеуде қолдану; 4.5.13.1 has got/ have got конструкцияларын қысқа жауаптарда сұрақтарда болымды және болымсыз формаларында қолдану
6. Қоршаған ортаны қорғау	1. Тыңдалым	4.1.1.1 ауызша сөйледі, белгілі материалды тыңдау және тілдік мәлімдемелерді анықтау үлгісінде сұрақтар қою; 4.1.2.1 мәтіндегі таныс емес сөз тіркестерінің мағынасын анықтау; 4.1.3.1 сұрақтарға жауап беру, тыңдалған материалдан негізгі ақпаратты табу; 4.1.4.1 жаңа сөздерді қолдану, тақырып бойынша жеке сұрақтарға мысалдар келтіру; 4.1.5.1 тыңдалған материалдың сәттерін, оқиғаларын, кейіпін анықтау
	2. Айтылым	4.2.1.1 составлять высказывания о школе, о своем городе и о предметах, увеличивая количество

		4.2.2.1 формулировать вопросы, используя простые временные предлоги на английском языке; 4.2.3.1 использовать необходимые фразы для поддержания беседы; 4.2.4.1 участвовать в беседе, выяснять, перефразировать высказывания собеседника, соблюдая речевые нормы;
	3. Оқылым	4.2.1.1 сөздердің санын көбейту, өзінгі туралы, мектебіңіз туралы, қалаңыз және айналаңыздағы туралы мәлімдеме құрастыру; 4.2.2.1 қарапайым ағылшын тілін қолдана отырып сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау; 4.2.3.1 әңгімені қолдау үшін мен сөз тіркестерін қолдану; 4.2.4.1 әңгімелесуге қатысу, нормаларын сақтай отырып сұхбаттасушының сөйлеу мәнерін нақтылау, анықтау, өзгерту;
	4. Жазылым	4.4.1.1 үлгі, жоспар, тірек сөздермен 2-3 сөйлемнен тұратын әңгіме жазу; 4.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді жазу;
	5. Ағылшын тілін қолдану	4.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың ережелерін қолдану; 4.5.2.1 кейбір ерекше зат есімдер, жекеше және көпше түрін, затын тәуелдік жалғауларын қолдану; 4.5.3.1 1-ден 1000-ға дейінгі сандар, ден 1000-ға дейінгі реттік сандар жазу; 4.5.4.1 заттарды сипаттау үшін есімдерді жалпы және жекеше тақырыптардың кеңейтуіне бағыттау қолдану; 4.5.5. Who? What? Where? When?

		much? сұраулы есімдіктерін отырып сұрақтар қою; 4.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін жер аттарын анықтау анық қолдану; 4.5.8.1 жіктеу және my, your, есімдіктерді, қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме жасау; 4.5.9.1 іс-әрекеттің нәтижесі немесе оның басталуын көрсетістіктерді қолдану; 4.5.10.1 модальді етістіктің қолдану; 4.5.11.1 оқып өткен конструкцияларға сұрақтарға толық жауап беру; 4.5.12.1 well, badly қарапайым сөйлеуде қолдану; 4.5.13.1 has got/ have got конструкцияларын қысқа жауап сұрақтарда болымды және болымсыз формаларында қолдану
4 тоқсан		
7. Ғарышқа саяхат	1. Тыңдалым	4.1.1.1 ауызша сөйлеуді, белгілі материалды тыңдау және тілдік мәлімдемелерді анықтау үлгісінде сұрақтар қою; 4.1.2.1 мәтіндегі таныс емес сөз тіркестерінің мағынасын анықтау; 4.1.3.1 сұрақтарға жауап беру, тыңдалған материалдан негізгі табу; 4.1.4.1 жаңа сөздерді қолдану, тақырып бойынша жеке сұрақтар қою;

		мысалдар келтіру; 4.1.5.1 тыңдалған материалдың сәттерін, оқиғаларын, кейіпін анықтау
	2. Айтылым	4.2.1.1 составлять высказывания о школе, о своем городе и о предметах, увеличивая количество слов; 4.2.2.1 формулировать вопросы, используя простые временные формы языка; 4.2.3.1 использовать необходимые фразы для поддержания беседы; 4.2.4.1 участвовать в беседе, выяснять, перефразировать высказывания собеседника, соблюдая речевые нормы;
	3. Оқылым	4.2.1.1 сөздердің санын көбейтіп, өзінше туралы, мектебіңіз туралы, қалаңыз және айналаңыздағы туралы мәлімдеме құрастыру; 4.2.2.1 қарапайым ағылшын тілін қолдана отырып сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау; 4.2.3.1 әңгімені қолдау үшін мен сөз тіркестерін қолдану; 4.2.4.1 әңгімелесуге қатысу, нормаларын сақтай отырып сұхбаттасушының сөйлеу мағынасына нақтылау, анықтау, өзгерту;
	4. Жазылым	4.4.1.1 үлгі, жоспар, тірек сөздермен 2-3 сөйлемнен тұратын әңгіме жазу; 4.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін сөйлемдерді жазу
	5. Ағылшын тілін қолдану	4.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың ережелерін қолдану; 4.5.2.1 кейбір ерекше зат есім, жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларын қолдану;

		4.5.3.1 1-ден 1000-ға дейінгі реттік сандарды қолдану; ден 1000-ға дейінгі реттік сандарды қолдану; 4.5.4.1 заттарды сипаттау үшін есімдерді жалпы және жеке тақырыптардың кеңеюіне қолдану; 4.5.5. Who? What? Where? Whom? How much? сұраулы есімдіктерін отырып сұрақтар қою; 4.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану; 3.5.7.1 a, an, the артиклдерін жер аттарын анықтау анық қолдану; 4.5.8.1 жіктеу және my, your, есімдіктерді, қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме жасау; 4.5.9.1 іс-әрекеттің нәтижесі немесе оның басталуын көрсетістіктерді қолдану; 4.5.10.1 модальді етістіктің қолдану; 4.5.11.1 оқып өткен конструкциялар сұрақтарға толық жауап беру; 4.5.12.1 well, badly қарапайым сөйлеуде қолдану; 4.5.13.1 has got/ have got the конструкцияларын қысқа жолмен сұрақтарда болымды және формаларында қолдану
8. Болашаққа саяхат	1. Тыңдалым	4.1.1.1 ауызша сөйледі, бейне материалды тыңдау және мәлімдемелерді анықтау үшін тілінде сұрақтар қою; 4.1.2.1 мәтіндегі таныс емес

		сөз тіркестерінің мағынасы; 4.1.3.1 сұрақтарға жауап беріп, тыңдалған материалдан негізгі табу; 4.1.4.1 жаңа сөздерді қолданып тақырып бойынша жеке сұрақтар мысалдар келтіру; 4.1.5.1 тыңдалған материалдың сәттерін, оқиғаларын, кейіпін анықтау
	2. Айтылым	4.2.1.1 составлять высказывания о школе, о своем городе и о других предметах, увеличивая количество слов; 4.2.2.1 формулировать вопросы, используя простые временные конструкции языка; 4.2.3.1 использовать необходимые фразы для поддержания беседы; 4.2.4.1 участвовать в беседе, выяснять, перефразировать высказывания собеседника, соблюдая речевые нормы;
	3. Оқылым	4.2.1.1 сөздердің санын көбейтіп өзіңіз туралы, мектебіңіз туралы қалаңыз және айналаңыздағылар туралы мәлімдеме құрастыру; 4.2.2.1 қарапайым ағылшын тілін қолдана отырып сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау; 4.2.3.1 әңгімені қолдау үшін қосымша сөз тіркестерін қолдану; 4.2.4.1 әңгімелесуге қатысу, нормаларын сақтай отырып сұхбаттасушының сөйлеу мағынасына нақтылау, анықтау, өзгерту;
	4. Жазылым	4.4.1.1 үлгі, жоспар, тірек сөздермен 2-3 сөйлемнен тұратын әңгіме жазу; 4.4.2.1 сөздерді, сөз тіркестерін

		сөйлемдерді жазу
		4.5.1.1 оқу мен жазу барысында оқудың ережелерін қолдану;
		4.5.2.1 кейбір ерекше зат есімдерін жекеше және көпше түрін, тәуелдік жалғауларын қолдану;
		4.5.3.1 1-ден 1000-ға дейінгі сандардан 1000-ға дейінгі реттік сандарды қолдану;
		4.5.4.1 заттарды сипаттау үшін есімдерді жалпы және жеке тұлғалардың тақырыптардың кеңеюіне қолдану;
		4.5.5. Who? What? Where? When? How much? сұраулы есімдіктерін қолданып отырып сұрақтар қою;
		4.5.6.1 this, that, these, those, есімдіктерді қолдану;
	5. Ағылшын тілін қолдану	3.5.7.1 a, an, the артиклдерін жер аттарын анықтау анықтамаларын қолдану;
		4.5.8.1 жіктеу және my, your, his, her есімдіктерді, қолдана отырып, өзі туралы заттар туралы мәлімдеме жасау;
		4.5.9.1 іс-әрекеттің нәтижесін немесе оның басталуын көрсететін етістіктерді қолдану;
		4.5.10.1 модальді етістіктің қолдану;
		4.5.11.1 оқып өткен конструкцияларға сұрақтарға толық жауап беру;
		4.5.12.1 well, badly қарапайым сөйлеуде қолдану;
		4.5.13.1 has got/ have got конструкцияларын қысқа жауап сұрақтарда болымды және болымсызды білдіретін

	формаларында қолдану
	Қазақстан Республикасы
	Білім және ғылым министрлігі
	2022 жылғы 1 сәуірде
	№ 123 бұйрығына
	84-қосымша
	Қазақстан Республикасы
	Білім және ғылым министрлігі
	2013 жылғы 3 сәуірде
	№ 115 бұйрығына
	721-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) оқушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 3-4 сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) оқушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 3-4 сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты білім алушыларды заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологияларымен жұмыс жасаудың базалық білім, білік және дағдымен қамтамасыз ету, білім алу мен күнделікті өмірде тиімді қолдану.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) білім алушыларға компьютердің құрылғылары мен қызметтері, қазіргі заманғы цифрлық құрылғылар және олардың адам қызметінің әртүрлі салаларындағы рөлі туралы бастапқы мәліметтерді ұсыну;

2) ақпарат туралы түсініктерін қалыптастыру;

3) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану арқылы әртүрлі формада ақпаратты іздеу, жинақтау, өңдеу және сақтау, жіберу дағдыларын жетілдіру;

4) компьютермен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін және авторлық құқықтарды құрметтеуге дағдыландыру;

5) білім алушылардың қойылған міндеттерді шешудің тиімді және ұтымды тәсілдерін табу, жалпы заңдылықтарын ерекшелеу және есептерді құрамдас бөліктерге бөлу, жалпылау және сәйкестендіру қабілеттілігімен қатар логикалық, алгоритмдік, есептеу ойлауын дамыту;

6) білім алушылардың ақпараттық мәдениетін және техникаға ұқыпты қарауды тәрбиелеу;

7) нашар еститін білім алушыларды заманауи есептеу техникасы мен бағдарламалық қамтамасыз ету құралдарын пайдалана отырып, практикалық қызметке дайындауға ықпал ету;

8) есту әлемінде өзін-өзі жетілдіруге және бейімделуге қабілетті тұлғаны қалыптастыру.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) дыбыстарды дұрыс айтуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту, сөйлеу тәжірибесін ұйымдастыру және олардың белсенді сөйлеу қорына жаңа ұғымдар мен терминдерді енгізу арқылы нашар еститін тұлғалардың белсенді және пассивті сөздігін кеңейту;

2) танымдық аясын, көрнекі-бейнелі ойлауды, ауызша есте сақтауды, дамыту;

3) мультимедиялық технологияларды қолдану арқылы білім алушылардың барлық сенсорлық жүйесін түзету және дамыту;

4) оқытудың белсенді әдістерін енгізу арқылы білім алушыларды әлеуметтендіру, ақпараттық-коммуникативтік ортаны құру, функционалдық сауаттылықты дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқыту жеке тұлғалық, іс-әрекеттік, дифференциалды, коммуникативті, құндылыққа бағдарланған тәсілдер негізінде жүзеге асырылады.

6. Жеке тұлғалық оқу процесін дараландыру, білім алушының жеке тұлғасын жан-жақты дамыту және үйлесімді қалыптасуын, оның мүмкіндіктері мен ерекшеліктерін есепке ала отырып шығармашылық қабілеттерін толық ашу және жеке тұлғаға тән әлеуметтік маңызды қасиеттерін игеруге тәрбиелеу, эмоционалды-ерік-жігер аясы мен психикалық процестерді түзету.

7. Іс-әрекеттік тәсіл ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (бұдан әрі – АКТ) сабақтарында ақпаратты іздеудің, жинаудың, өңдеудің, сақтаудың және алмасудың практикалық біліктері мен дағдыларын дамыту мен түзетуде іске асырады, оқытудың неғұрлым тиімді әдістері меңгерілетін материалды бірнеше рет бекітуден және оның меңгерілуін автоматтандырылған дағдылар деңгейіне дейін жеткізуден тұратын ақпараттық-рецептивтік, болжау, іздестіру, зерттеу, талдау және синтездеу болып табылады.

8. Дифференциалды тәсіл күрделілік деңгейі, танымдық қызығушылықтары бойынша оқыту процесінде мультимедиялық ресурстарды, арнайы таңдалған және құрастырылған сараланған тапсырмаларды қолдануға негізделген, сонымен қатар мұғалімнің көмек сипатына қарай үш кіші топқа бөлуді болжайды:

1) бірінші топтың білім алушылары оқу материалын толық және өз бетінше игере алады;

2) екінші топтың білім алушылары оқу материалын игереді, бірақ оны орындау кезінде шамалы қателіктер жібереді;

3) үшінші топтың білім алушылары оқу материалын ішінара игереді және

оны өз бетінше орындай алмайды және олар үшін жеке түзету әдістері мен әдістерін көрсететін тапсырмалар мен бағыт көрсететін жеке карталар жасалады.

9. Коммуникативтік тәсіл білім алушылар мен педагог арасындағы вербалды және вербалды емес өзара іс-қимыл процесінде білім, білік және дағдылармен алмасуды, топтарда, жұпта жұмысты ұйымдастыру барысында қарым-қатынастың міндеттері мен шарттарына сәйкес өз ойын білдіре алу.

10. Құндылыққа бағдарланған тәсіл "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына және негізгі жалпыадамзаттық құндылықтарды: патриотизмді, азаматтық жауапкершілікті, құрмет пен мейірімділікті, төзімділік пен толеранттылықты дарытуға негізделген.

11. АКТ сабақтарын ұйымдастыру және өткізу кезінде педагог оқытудың жалпы және арнайы тәсілдері мен әдістерін қолданады:

1) терезе және терминдері бар кестелердің көмегімен есту зейіні мен қабылдауды тұрақты түзету және дамыту;

2) танымдық белсенділікті және танымдық қызығушылықтарды, кеңістіктік және уақыт туралы түсініктерді, оқытудың практикалық әдістері, ауызша, ойын, көрнекі, ішінара іздеу арқылы көрнекі-бейнелі ойлауды дамыту;

3) әлеуметтік құзыреттілікті жандандыру, өзіндік жұмыс, жұпта, топта жұмыс істеу кезінде эмоционалды-ерік-жігер аясы мен жеке тұлғаның жағымды қасиеттерін қалыптастыру;

4) полисенсор негізінде оқу материалын ұсыну;

5) денсаулық сақтау технологияларын дене бітімінің, көру қабілетінің бұзылуын алдын алу, психоэмоционалдық қысымды басу, ірі және ұсақ моториканы, сөйлеу барысында дұрыс тыныс алуын түзету үшін пайдалану;

6) теория мен практика арасындағы алшақтықты жою үшін практикалық, шығармашылық қызметті ұйымдастыру;

12. АКТ оқу пәні бойынша сабақтарды тиімді өткізу үшін қажетті жабдықтардың тізімі төмендегідей:

1) гарнитурамен жабдықталған дербес компьютерлер (микрофоны бар құлаққаптар);

2) білім алушы мен мұғалім арасындағы құрылғы мен коммуникация арасындағы мәліметтер алмасуды қамтамасыздандыру үшін қолжетімділіктің жоғары сапалы желісі.

3) перифериялық құрылғылар: принтер, сканер, интерактивті проектор / интерактивті тақта, динамиктер;

4) нашар еститін балаларға арналған әдістемелік материалдар жиынтығы (электронды оқулықтар, иллюстрациялық құралдар, мультимедиялық ресурстар, презентациялар, жұмыс дәптерлері, дидактикалық материалдар және тапсырмалар);

5) қабырғалық көрнекі құралдарының, плакаттардың, кестелердің, схемалардың, қабырғалық графикалық басылымдардың жиынтығы міндетті түрде "жұмыс орнын ұйымдастыру және қауіпсіздік техникасы қағидалары" плакатын қамтуы тиіс.

3-тарау. "Ақпараттық-коммуникациялық технология" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1. 3 сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағат;

2. 4 сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағат;

9. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Компьютер" бөлімі;

2) "Ақпаратты өңдеу және ұсыну" бөлімі;

3) "Интернет желісіндегі жұмыс" бөлімі;

4) "Есептік ойлау" бөлімі.

14. "Компьютер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды

1) компьютер құрылғысы;

2) бағдарламалық қамтамасыз ету;

3) қауіпсіздік техникасы.

15. "Ақпаратты өңдеу және ұсыну" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) ақпаратты ұсыну;

2) мәтіндер;

3) презентация құру.

16. "Интернет желісіндегі жұмыс" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) ақпаратты іздеу;

2) ақпаратпен алмасу;

3) Интернет желісіндегі қауіпсіздік.

17. "Есептік ойлау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды

1) алгоритмдер;

2) моделдеу;

3) графика.

18. 3-сыныпқа арналған "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Компьютер" бөлімі: кіріспе. Компьютердің негізгі құрылғыларымен танысу: жүйелік блок, монитор, пернетақта, сканер, динамиктер, тінтуір. Енгізу және шығару құрылғылары. Бағдарламалық жасақтама: компьютерлік бағдарламалардың мақсаты (Explorer, суреттерді қарау бағдарламасы), Бағдарлама мәзірі, мәзір командаларын, файлдар мен қалталарды пайдалану, файлдарды компьютерде ашу және сақтау. Қауіпсіздік техникасы: компьютерде жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы ережелері;

2) "Ақпаратты өңдеу және ұсыну" бөлімі: ақпарат туралы түсінік. Мәтіндік, графикалық ақпаратты іздеу және өңдеу. Мәтіндер: мәтіндік редактордың мақсаты, Бағдарлама мәзірі, мәтінді теру және өңдеу, таңбалар мен абзацтарды пішімдеу, мәтін фрагментімен операциялар, таңбаларды кірістіру. Графика: графикалық редактордың мақсаты, сызбаларды ашу және сақтау, редактор құралдарын қолдана отырып кескіндер жасау, түстер палитрасы, суретті өңдеу, суретті кесу, бұру және өлшемін өзгерту, суреттің үзіндісін көшіру. Презентация жасау: презентация жасау бағдарламасының мақсаты, Бағдарлама мәзірі, презентацияларды ашу және сақтау, слайдқа мәтін мен суреттерді орналастыру, слайдтар арасындағы ауысулар, презентация дизайны, дыбыс енгізу. Мультимедиа: дыбыстық ақпаратты енгізу және шығару құрылғылары, дыбыстық редактордың мақсаты, дыбыстарды жазу, өңдеу және ойнату, дыбыстық эффектілерді қолдану;

3) "Интернет желісіндегі жұмыс" бөлімі: желіде орналастырылатын ақпараттың қауіпсіздігі, сенімділігі және пайдасы. Ақпаратты іздеу: веб-шолғыштың мақсаты, іздеу жүйелері, кілт сөздер туралы ақпаратты іздеу. Ақпарат алмасу: ақпарат алмасу тәсілдері, таңдалған мәтін мен суретті құжатқа көшіру. Интернет желісінде қауіпсіз жұмыс істеу қағидалары.

4) "Есептік ойлау" бөлімі: Алгоритмдер. Орындаушы, Орындаушы командаларының жүйесі. Модельдеу. Графика.

19. 4-сыныпқа арналған "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Компьютер" бөлімі: компьютер құрылғылары. Енгізу құрылғылары (тінтуір, пернетақта, микрофон) және шығару (монитор, принтер, динамиктер/құлаққаптар). Бағдарламалық жасақтама: файл және қалта түсінігі, файлдар мен қалталарды құру, көшіру, жылжыту және жою, контекстік мәзір командаларын пайдалану. Компьютерде жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы ережесі (компьютер залында жұмыс істеу ережесі, компьютердегі авариялық жағдай);

2) " Ақпаратты өңдеу және ұсыну" бөлімі: ақпарат туралы түсінік. Мәтіндер: MsWord мәтіндік редакторында теру ережелері, таңбаланған және нөмірленген тізімдер, мәтінді өңдеу, қаріп пен абзацты пішімдеу (сызу, түс, туралау), таңдалған мәтінді құжатқа кесу, көшіру, қою, мәтінге сурет салу және айнаруды баптау. Графика: суретті өңдеу, кесу, бұру және суреттің өлшемін өзгерту, сурет фрагментін Paint графикалық редакторында көшіру және көрсету. Мультимедиа: дыбысты жазу және ойнату, дыбыстық файлдарды өңдеу. PowerPoint-те презентация жасау: презентация дизайнері, бағдарлама мәзірі, презентацияларды ашу және сақтау, слайдқа мәтін мен суреттерді орналастыру, слайдтар арасындағы ауысулар, презентация дизайны, объект анимациясы;

3) "Интернет желісінде жұмыс" бөлімі: ақпаратты іздеу: берілген тақырып бойынша ақпаратты іздеу үшін браузерді пайдалану. Ақпарат алмасу: желіде ақпарат алмасу тәсілдері. Электрондық пошта: хабарламаларды, тіркелген файлдары бар хабарламаларды қабылдау және жіберу. Интернет желісінде қауіпсіз жұмыс істеу қағидалары;

4) "Есептеуіш ойлау" бөлімі: Алгоритмдер. Орындаушы. Орындаушының командалық жүйесі. Цикл. Тармақталу алгоритмі. Алгоритмді жазудың ауызша формасы. Логикалық операторлар. Салыстыру операторлары. 4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

20. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.2.4: "1" – сынып, "2.1" бөлім, бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

21. Оқыту мақсаты бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Компьютер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
1.1 Компьютер құрылғысы	3.1.1.1 компьютер құрылғылары мен олардың мақсатын білу	4.1.1.1 кіру (тінтуір, пернетақта) және шығу(монитор, принтер, құлаққаптар) құрылғылар
1.2 Бағдарламалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 файл және қалта ұғымдарын түсіндіру; 3.1.2.2 компьютерлік бағдарламаларда файлдарды ашу және сақтау пәрмендерін пайдалану; 3.1.2.3 компьютерлік бағдарламада мәзір командаларын пайдалану	4.1.2.1 "бағдарлама", "бағдарламалық қамтамасыз етілу" ұғымын түсіндіру; файл және қалталарды құру, алу, алмастыру және жою; 4.1.2.3 өз жұмысында компьютерлік бағдарламаны пайдалану
1.3 Қауіпсіздік техникасы	3.1.3.1 қауіпсіздік техниканы және жұмыс орнын ұйымдастыруды білу; 3.1.3.2 информатика кабинетінде өзін-өзі ұстау ережесін сақтау	4.1.3.1 цифрлық құрылғыларды пайдалану жасау барысында негізгі қауіпсіздік техниканы білу; 4.1.3.2 қауіпсіздік техниканы пайдалану бұзудың салдарын талқылау

2) "Ақпаратты өңдеу және ұсыну" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
2.1 Ақпаратты ұсыну	3.2.1.1 ақпарат деген не және мысалдар келтіре білу	4.2.1.1 мазмұны бойынша мәліметтер бар екенін түсіндіру
2.2 Мәтіндер	3.2.2.1 MsWord мәтіндік редакторының мақсатын білу және түсіну; 3.2.2.2 мәтіндік редакторларда сөйлемді теруді жүзеге асыру; 3.2.2.3 таңдалған мәтінді көшіру, қою, қиып ала білу;	4.2.2.1 MsWord мәтіндік редакторында мәтіндер теру; 4.2.2.2 қаріпті таңдау (стиль, түс, туралау); 4.2.2.3 таңбаланған, нөмірленген мәтінді жасай білу; 4.2.2.4 суреттерді мәтінге қою және оның айналуын реттеу

	3.2.2.4 қаріп пен абзацты пішімдей білу	
2.3 Презентация құру	3.2.3.1 мәтіні суреттен және мәтіннен тұратын қарапайым презентация құра білу; 3.2.3.2 слайд ішіндегі алмасуды қолдана білу; 3.2.3.3 презентацияны безендіру үшін дайын дизайнды қолдану	4.2.3.1 презентация үшін ақпарат алу; 4.2.3.2 слайд үшін макет таңдау; 4.2.3.3 презентацияда нысанға анимациясын құрастыра білу; презентацияға дыбыс пен музыка қосу білу

3) "Интернет желісіндегі жұмыс" бөлімі:

3 -кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
3.1 Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 ақпарат туралы түсініктерінің болуы; 3.3.1.2 берілген тақырып бойынша ақпаратты іздеу үшін браузерді қолдана білу	4.3.3.1 ақпаратты іздеуді жүзеге асыру (құжаттағы мәтін фрагментін таңдау); 4.3.3.2 нақты сұрақтарға жауап беру Интернет іздеу жүйелерін пайдалану
3.2 Ақпаратпен алмасу	3.3.2.1 желіде ақпарат алмасу тәсілдерін түсіндіру; 3.3.2.2 жоба бойынша бірлесіп жұмыс істеу үшін мессенджерлерді пайдалану	4.3.2.1 шолғыш (браузер) пайдалану (бетбелгілер жасау және жүктеулерді қарау); 4.3.2.2 файлдары бар хабарламаларды электрондық пошта арқылы жіберу
3.3 Интернет желісіндегі қауіпсіздік	3.3.3.1 желідегі қажетсіз контактілердің қауіптері туралы қарапайым түсініктерді білу және көрсету	4.3.3.1 біреудің жұмысын кешіккіш ету заңсыздығы туралы айту; 4.3.3.2 құжаттарға құпия сөз таңдау

4) "Есептік ойлау" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
4.1 Алгоритмдер	3.4.1.1 алгоритм ұғымын түсіндіру;	4.4.1.1 есепті шешу алгоритмін таңдау

	3.4.1.2 ауызша түрде берілген алгоритмді іске асыру 3.4.1.3. есепті шешу алгоритмін құру	4.4.1.2 логикалық оператор 4.4.1.3. салыстыру оператор
4.2 Моделдеу	3.4.2.1 "модель", "модельдеу" ұғымдарын білу және түсіну; 3.4.2.2 негізгі құралдар жиынтығын пайдалану компьютерде сурет салу; 3.4.2.3 қарапайым графикалық композициялар жасай білу	4.4.2.1 объектінің моделін ұ 4.4.2.2 геометриялық фигур моделін білу; 4.4.2.3 геометриялық фигур қолдана отырып, өз компо жасай білу суретті өңдей бі өлшемін өзгерту);
4.3 Графика	3.4.3.1 Paint графикалық редакторының мақсатын білу және түсіну; 3.4.3.2 қарапайым графикалық редактордың құралдарын қолдану; 3.4.3.3 нысанның сыртқы түрін өзгерту (сурет, айналым, өлшемін өзгерту)	4.4.3.1 суретті өңдей білу (к өлшемін өзгерту); 4.4.3.2 фотосуреттерді өңдеу бағдарламаларды пайдала контраст, жақтау); 4.4.3.3 суреттің үзіндісін кө көрсете білу

22. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) оқушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейіндегі 3-4 сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

23. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті зақымдалған

(нашар еститін, кейіннен естімей қалған)

оқушыларға арналған

негізгі орта білім беру деңгейінің үшін

"Ақпараттық-коммуникациялық технология"

оқу пәнінен

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) оқушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 3-4 сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 3-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Компьютер	Қауіпсіздік техникасы	3.1.3.1 қауіпсіздік техниканың орнын ұйымдастыруды білу; 3.1.3.2 информатика кабинетін ұстау ережесін сақтау
	Компьютер құрылғысы	3.1.1.1 компьютер құрылғылардың мақсатын білу
	Файлы және қалта	3.1.2.1 файл және қалта ұғымын түсіндіру
	Бағдарлама терезесі	3.1.2.2 компьютерлік бағдарламалардың файлдарды ашу және сақтау пайдалану;
	Бағдарламалық қамтамасыз ету	3.1.2.3 компьютерлік бағдарламалар командаларын пайдалану
2-тоқсан		
Ақпаратты ұсыну және өңдеу	Бізді қоршаған ортадағы ақпарат	3.2.1.1 ақпарат деген не және оны келтіре білу
	Мәтінді теру және түзеу	3.2.2.1 знать и понимать назначение текстового редактора MsWord; 3.2.2.2 мәтіндік редакторлардың теруді жүзеге асыру;

		3.2.2.3 таңдалған мәтінді көрсете білу; 3.2.2.4 қаріп пен абзацты пішімде білу;
	Презентация құру және безендіру	3.2.4.1 мәтіні суреттен және суреттен тұратын қарапайым презентацияны жасауға білу; 3.2.4.2 слайд ішіндегі алмасуға білу; 3.2.4.3 презентацияны безендіруге дайын дизайнды қолдану
3-тоқсан		
Интернет желісіндегі жұмыс	Интернет – жақсы ма алде жаман ба?	3.3.1.1 ақпарат туралы түсінік білу
	Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 берілген тақырып бойынша ақпаратты іздеу үшін браузерді пайдалануға білу
	Ақпаратпен алмасу	3.3.2.1 желіде ақпарат алмасуға түсіндіру; 3.3.2.2 жоба бойынша бірлесу үшін мессенджерлерді пайдалану
	Интернет желісіндегі қауіпсіздік	3.3.3.1 желідегі қажетсіз компьютерлер туралы қарапайым түсінік білу және көрсету
4-тоқсан		
Есептік ойлау	Біздің өміріміздегі алгоритм	3.4.1.1 алгоритм ұғымын түсінік білу; 3.4.1.2 ауызша түрде берілген алгоритмді іске асыру; 3.4.1.3. есепті шешу алгоритмін жасау
	Модельдеу. Paint графикалық редакторында компьютерлік модель құру	3.4.2.1 "модель", "модельдеу" ұғымын білу және түсіну; 3.4.3.1 Paint графикалық редакторының мақсатын білу және түсіну
	Графикалық редактор құралдары	3.4.2.2 негізгі құралдар жиынтығын білу

		пайдалану компьютерде су
	Сурет құру және түзету	3.4.3.2 қарапайым графика композициялар жасай білу 3.4.3.3 нысанның сыртқы т (сурет, айналым, өлшемін е 3.4.2.3 қарапайым графика композициялар жасай білу

2) 4-сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырып/ Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Компьютер	Компьютерде жұмыс істеу кезінде өзіңізге қалай зиян тигізбеуге болады?	4.1.3.1 цифрлық құрылғыла жасау барысында негізгі қа техниканы білу; 4.1.3.2 қауіпсіздік техникан бұзудың салдарын талқыл
	Компьютер құрылғылары	4.1.1.1 кіру (тінтуір, пернета және шығу(монитор, принт құлаққаптар) құрылғылар
	Бағдарламалық қамтамасыз ету	4.1.2.1 "бағдарлама", "бағдар қамтамасыз етілу" ұғымын
	Файл және қалтамен жұмыс	4.1.2.2 файл және қалталар алмастыру және жою; 4.1.2.3 өз жұмысында конт пайдалану
2-тоқсан		
Ақпаратты ұсыну және өңдеу	Бізді қоршаған ортадағы ақпарат	4.2.1.1 мазмұны бойынша н бар екенін түсіндіру
	Мәтіндік редактор	4.2.2.1 MsWord мәтіндік ред мәтіндер теру; 4.2.2.2 қаріпті пішімдеу (сти туралау);

	Мәтінді теру және қалыптастыру	4.2.2.3 таңбаланған, нөмірленген жасай білу; 4.2.2.4 суреттерді мәтінге сәйкестендіріп айналуын реттеу
	Презентация құру	4.2.3.1 презентация үшін ақпарат жинау;
	Слайд презентациясының макеты	4.2.3.2 слайд үшін макет таңдау;
	Презентациядағы дыбыстар мен бейнелер	4.2.3.4 презентацияға дыбыстар мен бейнелер енгізе білу
	Презентациядағы анимация	4.2.3.3 презентацияда нысанға анимациясын құрастыра білу
3-тоқсан		
Интернет желісіндегі жұмыс	Дүниежүзілік Интернет желісі	4.3.3.1 ақпаратты іздеуді жүзеге асыру (құжаттағы мәтін фрагментін табу); 4.3.3.2 нақты сұрақтарға жауап беру Интернет іздеу жүйелерін пайдалану
	Интернет арқылы ақпаратпен алмасу	4.3.2.1 шолғыш (браузер) пайдалану (бетбелгілер жасау және жүктеулерді қарау); 4.3.2.2. тіркелген файлдарымен хабарламаларды алу және электрондық пошта арқылы жіберу
	Құпия сөздің беріктігі	4.3.3.1 біреудің жұмысын көзден тыс қалдыру заңсыздығы туралы айту; 4.3.3.2 құжаттарға құпия сөз таңдау
4-тоқсан		
Есептік ойлау	Алгоритм ұғымы	4.4.1.1 есепті шешу алгоритмін құрастыру; 4.4.1.2 логикалық операторларды пайдалану; 4.4.1.3. салыстыру операторын пайдалану
	Модельдеу. Paint графикалық редакторында компьютерлік модель құру	4.4.2.1 объектінің моделін ұсыну; 4.4.2.2 геометриялық фигураларды салу

		моделін білу; 4.4.2.3 геометриялық фигура қолдана отырып, өз композициясын жасай білу суретті өңдей білу (өлшемін өзгерту);
	Суреттер құру және түзеу	4.4.3.1 суретті өңдей білу (көлемін өзгерту); 4.4.3.2 фотосуреттерді өңдеу бағдарламаларды пайдалана отырып, контраст, жақтау); 4.4.3.3 суреттің үзіндісін көрсете білу

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

85-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

722-қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейінен естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейінен естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) "Білім туралы" Заңының 5-бабының 6-тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - білім алушыларға жаратылыстану ғылымы тұрғысынан табиғат пен қоғамның өзара байланысын, табиғаттағы заңдылықтардың біртұтастығы туралы білім, ұғым, түсінігін қалыптастыру және функционалдық сауаттылықты мен жүйелі-кешенді ойлауды дамыту болып табылады.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) балалардың өлі және тірі табиғат туралы түсініктерін нақтылау, оның негізгі элементтері туралы жаңа білім беру;

2) бақылаулар мен қарапайым тәжірибелік әрекеттер негізінде тірі және жансыз табиғаттың өзара байланысы, тірі әлемнің қоршаған орта жағдайларына бейімделу формасы туралы түсініктерді кеңейту;

3) қарапайым себеп-салдарлық қатынастар мен тәуелділіктерді орнату білігін қалыптастыру;

4) бақылаудың қол жетімді әдістерін үйрету, табиғи құбылыстарды байқау, оларды салыстыру, ауызша сипаттама жасау, сыни ойлауды дамыту және сөйлеу барысында бақылаулар мен тәжірибелік жұмыстардың нәтижелерін пайдалану қабілеттерін дамыту;

5) адамның табиғатты қорғау қызметі мен бастапқы мәліметтерін қалыптастыру, оқушыларды табиғатқа ұқыпты қарауға үйрету;

6) тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін күнделікті өмірде жаратылыстану-ғылыми білімді қолдану дағдыларын үйрету, сондай-ақ экологиялық тәрбиенің негіздерін қалау;

7) танымдық қызығушылығын қалыптастыру, жеке тұлғаның жағымды қасиеттерін тәрбиелеу (Отанға деген сүйіспеншілік, табиғатқа, өз өлкесіне құрмет және ұқыпты қарау; ұжымда жұмыс істей білу; моральдық-ерік қасиеттерін тәрбиелеу)

8) зерттеу, ойлау және қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру және дамыту.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) есту-көру және есту қабілетін дамыту және осы пәнді оқу кезінде қолданылатын тақырыптық және терминологиялық лексиканы нақты қолануды дамыту;

2) кохлеарлық импланты және жеке аппараттары бар оқушылардың сөйлеу уәждемесін арттыру;

3) ауызша-логикалық ойлауды қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бастауыш сыныптарда "Жаратылыстану" пәнін оқыту процесі "біледі", "түсінеді", "қолданады", "талдайды", "синтездейді", "бағалайды" деңгейлері бойынша құрылымдалған.

6. Пәнді оқыту есту қабілеті бұзылған білім алушылардың ерекшеліктерін ескереді:

1) есту-сөйлеу ақпаратын өңдеу қиындықтары;

2) сөйлеу тілінің толыққанды дамымауы: лексиканың кедейлігі, сөйлеудің грамматикалық құрылымының жеткіліксіз қалыптасуы, ауызша және жазбаша нұсқауларды қолданудың қиындықтары;

3) байқау және заттық-тәжірибелік қызмет негізінде қорытындыларды қорыту, тұжырымдау қиындықтары;

4) кеңістікте компас бойынша, жергілікті жер жоспары және шартты белгілер бойынша, физикалық күштер және оларды өмірде қолдану туралы Кеңістіктік ұғымдарда бағдарлаудағы қиындықтар;

5) картада шартты белгілерді табудағы және оларды ашудағы қиындықтар;

6) сөйлеуде ғылыми терминдер мен анықтамаларды қолданудағы қиындықтар;

7) бақылау барысында, тәжірибелік жұмыста эксперимент жүргізу кезінде алынған білімді практикада пайдаланудағы қиындықтар;

8) көрнекі-бейнелі және ауызша-логикалық ойлауды қалыптастырудағы қиындықтар.

7. Білім алушылардың танымдық саласының ерекшеліктерін ескере отырып, оқыту процесінде педагогикалық тәсілдер қолданылады: жеке тұлғаға бағытталған, дифференциалды, жүйелі-әрекеттік, коммуникативтік және кешенді:

1) жеке тұлғаға бағытталған тәсіл барлық білім алушылардың жаратылыстану сабақтарындағы жеке ерекшеліктерін (жас, физиологиялық, психологиялық, зияткерлік және білім беру қажеттіліктерін) ескере отырып, оларды оқытуға, тәрбиелеуге және дамытуға бағдарлауды білдіреді;

2) дифференциалды тәсіл оқу процесін дараландыруға, білім алушының жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, толыққанды білім алу үшін жағдай жасау;

3) жүйелі-әрекеттік тәсіл білім алушының білімді дайын күйінде емес, бірақ оны практикалық, кезең-кезеңімен мұғалім ұйымдастырған, қол жетімді қызмет (байқау, эксперимент) арқылы, ауызекі, жалпы оқу және пәндік-терминологиялық лексиканы түсіндіре, пысықтай және нақтылай отырып алады;

4) әрекет тәсіліндегі ойын жаттығулары есту қабілеті бұзылған білім алушылардың танымдық қызығушылықтарын арттыруға ықпал етеді;

5) коммуникативті тәсіл қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыруға, ақпараттың әртүрлі түрлерін игеруге, белсенді шығармашылық іс-әрекетті ұйымдастыруға, ұжымдық жұмыс формаларын қолдануға, проблемалық жағдайларға және балаларды тиімді қарым-қатынас процесіне тартуды көздейтін шығармашылық іс-шараларға назар аударуға мүмкіндік беретін тапсырмаларды қосуды қамтиды;

6) кешенді тәсіл әртүрлі саладағы мамандарға: невропатолог, сурдолог, психолог, отоларингологқа қажетті көмек пен қолдауды қамтиды.

7) ойын жаттығулары есту қабілеті нашар білім алушылардың танымдық қызығушылықтарын арттыруға ықпал етеді.

8. Ақпараттық-коммуникациялық технология:

1) АКТ мультимедиялық ресурстарын, интерактивті тақталар мен компьютерлерді негізгі АКТ дағдыларына сүйене отырып пайдалану оқу процесін модернизациялауға және жандандыруға, сонымен қатар білім алушылар мен мұғалім арасындағы ынтымақтастық пен қарым-қатынасқа ықпал етеді.

9. Білім алушылардың бұзылған функцияларын түзету және өтеу мақсатында жеке есту аппараттары мен кохлеарлық импланттар қолданылады.

10. Жаратылыстану бойынша демонстрациялық және көрнекі құралдарға қойылатын талаптар:

1) заттар визуалды және сенсорлық тексеруге ыңғайлы, ашық түсті, дәстүрлі, оңай танылатын пішінді болуы керек және негізгі бөлшектер айқын және ерекше болуы керек;

2) бейнеленген заттардың сипаттамалық белгілері дәл берілуі керек және модельде немесе макетте зат бөліктерінің дұрыс пропорциялары мен арақатынасын сақтау маңызды; адамды немесе жануарды бейнелейтін ойыншықтар дененің барлық бөліктерін және олардың дұрыс пропорционалды қатынасын беруі керек;

3) бастауыш сыныптарға арналған оқу кестелері монографиялық, эстетикалық, оқылатын және табиғи заттарды алмастырмауы керек, бірақ оларға қосымша ретінде қолданылады;

4) оқытудың аудиовизуалды құралдары білім алушылардың есту қабілетінің жоғалу дәрежесін және жас ерекшеліктерін ескереді және ақпаратты көру анализаторы арқылы беретін экрандық, экрандық-

дыбыстық, бір мезгілде көру және есту анализаторларына әсер ететін және есту мүшесі арқылы ақпарат беретін дыбыстық құралдарды (диафильмдер мен диапозитивтер) қамтиды.

11. Бастауыш сыныптардағы "жаратылыстану" пәнін материалдық жабдықтау.

1) Оқу жабдықтары: макеттер, глобус, географиялық карталар, суреттер, сурет салу керек-жарақтары, гербарий керек-жарақтары, микроскоп, үлкейту әйнегі, магниттік тақталар, өсімдіктер коллекциясы, раковиналар, фотосуреттер альбом, муляждар, кестелер, зертханалық жабдықтар, тапсырма карталары, дидактикалық ойындар, экскурсия картотекасы;

2) тірі табиғат бұрышы: жануарлар мен өсімдіктерді орналастыруға арналған арнайы жабдықталған бөлме немесе оның бөлігі;

3) мектеп жанындағы және географиялық алаң: өсімдіктерді отырғызуға және жергілікті жерде бағдарлау бойынша сабақтарды ұйымдастыру мақсатында маусымдық экскурсиялар өткізуге арналған учаске, көкжиек жақтарын анықтау.

12. Пәнаралық байланыс математика, оқу, музыка, тіл дамыту, көркем еңбек және есту қабілетінің қалыптасуымен жүзеге асырылады.

3-тарау. "Жаратылыстану" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. "Жаратылыстану" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 0 сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 32сағатты;

2) 1 сыныпта– аптасына 1 сағат, оқу жылына 33 сағатты;

3) 2 сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;

4) 3 сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылына 68 сағатты;

5) 4 сыныпта– аптасына 2 сағат, оқу жылына 68 сағатты құрайды.

14. Бағдарламаның мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Мен зерттеушімін" бөлімі;
- 2) "Тірі табиғат" бөлімі;
- 3) "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі;
- 4) "Жер және Ғарыш" бөлімі;
- 5) "Табиғат физикасы" бөлімі.

15. "Мен зерттеушімін" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ғылым мен зерттеушілердің рөлі;
- 2) табиғатты тану әдістері.

16. "Тірі табиғат" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) өсімдіктер;
- 2) жануарлар;
- 3) адам;

17. "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттардың қасиеттері;
- 2) ауа;
- 3) су;
- 4) табиғат ресурстары;

18. "Жер және Ғарыш" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жер;

2) күн жүйесі

19. "Табиғат физикасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) күш және қозғалыс;

2) жарық;

3) дыбыс;

4) электр қуаты;

5) магнетизм;

20. 0-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен зерттеушімін" бөлімі: ғылым мен зерттеудің рөлі: кім туралы? Не туралы? Нені білгіміз келеді? нені тексергіміз келеді? Табиғатты тану әдістері: ақпаратты қайдан табамыз? мен не білдім? Не жинадым? Не жазып алдым? қандай қорытынды жасадым? не болды?:

2) "Тірі табиғат" бөлімі: өсімдіктер: өсімдіктер – тірі организмдер, өсімдіктер қандай, өсімдік бөліктері, өсімдіктер өмір сүру үшін не қажет, өсімдіктерге қалай күтім жасау керек. Жануарлар: тірі организмдер, Жануарлар дегеніміз не, адам жануарлардан не алады, Жыл мезгілдері жануарларға қалай әсер етеді. Адам: адам денесінің бөліктері, адам қалай өседі, қалай дұрыс тамақтану керек, демалу неге маңызды;

3) "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі: заттар қандай. Табиғат адамға не береді (тамақ, киім, баспана). Адамның ауа мен суды қорғауы (қорғаңыз, ластамаңыз). Су айдындарындағы тәртіп ережелері;

4) "жер және ғарыш" бөлімі: жер планетасы: жер планетасы қалай көрінеді, глобусты қалай пайдалану керек, неге уақытты анықтау керек. Күн жүйесі: ғарыш дегеніміз не, адамдар ғарышты қалай зерттеді, адамдар

ғарышты қалай зерттейді;

5) "Табиғат физикасы" бөлімі: күш және қозғалыс: қозғалыс дегеніміз не, қозғалыс траекториясы дегеніміз не, біз қалай қозғаламыз, жылытқыштар, электр, магнит. Жарық: табиғи жарық көздері дегеніміз не, жасанды жарық көздері дегеніміз не, қараңғы болған кезде жарық қажет. Дыбыс: табиғи дыбыс көздері дегеніміз не, жасанды дыбыс көздері дегеніміз не, дыбыс қалай таралады, дыбыс қайда таралады.

21. 1-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен зерттеушімін" бөлімі: ғылым мен зерттеудің рөлі: кім туралы? Не туралы? Нені білгіміз келеді? нені тексергіміз келеді? Табиғатты тану әдістері: ақпаратты қайдан табамыз? мен не білдім? Не жинадым? Не жазып алдым? қандай қорытынды жасадым? не болды?:

2) "Тірі табиғат" бөлімі: өсімдіктер: өсімдіктер – тірі организмдер, өсімдіктер қандай, өсімдік бөліктері, өсімдіктер өмір сүру үшін не қажет, өсімдіктерге қалай күтім жасау керек. Жануарлар: тірі организмдер, Жануарлар дегеніміз не, адам жануарлардан не алады, Жыл мезгілдері жануарларға қалай әсер етеді. Адам: адам денесінің бөліктері, адам қалай өседі, қалай дұрыс тамақтану керек, демалу неге маңызды;

3) "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі: табиғи заттар (табиғи). Судың қасиеттері (сұйық, қатты, газ тәрізді). Ауаның қасиеттері (мөлдір, көрінбейтін, дәмі мен иісі жоқ, пішіні жоқ, балғын). Адам табиғат күштерін қалай пайдаланады (судың ағымы, желдің күші);

4) "жер және ғарыш" бөлімі: жер планетасы: жер планетасы қалай көрінеді, глобусты қалай пайдалану керек, неге уақытты анықтау керек. Күн жүйесі: ғарыш дегеніміз не, адамдар ғарышты қалай зерттеді, адамдар ғарышты қалай зерттейді;

5) "Табиғат физикасы" бөлімі: күш және қозғалыс: қозғалыс дегеніміз не, қозғалыс траекториясы дегеніміз не, біз қалай қозғаламыз, жылытқыштар, электр, магнит. Жарық: табиғи жарық көздері дегеніміз не, жасанды жарық көздері дегеніміз не, қараңғы болған кезде жарық қажет. Дыбыс: табиғи дыбыс көздері дегеніміз не, жасанды дыбыс көздері

дегеніміз не, дыбыс қалай таралады, дыбыс қайда таралады.

22. 1-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен зерттеушімін" бөлімі: ғылым мен зерттеудің рөлі: әлемдегі барлық нәрсе туралы қайдан білуге болады. Табиғатты тану әдістері: бәйшешек неге жеңіл ұшады, эксперимент деген не?;

2) "Тірі табиғат" бөлімі: өсімдіктер: өсімдіктердің құпиялары қандай? Өсімдіктер қалай өмір сүреді? Жануарлар: жұмыртқадан кім шықты? Жасыруды кім ойнайды? Жануарларды қалай қорғауға болады? Адам: біз неге тұрмыз? Біз қалай күлімдейміз? Рюкзактың салмағы қанша? Микробтар неден қорқады? Неліктен тістер ауырады?;

3) "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі: заттардың түрлері: адам не істей алмайды? зауытты қайда салу керек? Ауа: ауаның қасиеттері қандай? Су: су туралы не білеміз?;

4) "Жер және ғарыш" бөлімі: Жер планетасы: планеталар қалай өмір сүреді? Неліктен қыстан кейін көктем келеді? Сабаққа қалай кешікпеу керек? Күн жүйесі, күн және оның жерге әсері. Күнмен кім дос?

5) "Табиғат физикасы" бөлімі: күш және қозғалыс: заттар неге қозғалады? Кім жылдам? Пілдің салмағы қанша? Изумруд қаласына қалай жетуге болады? Жарық: жарық сәулесі қайда кетті? Дыбыс: дыбыс дегеніміз не? Дыбыстарды қалай естіміз? Электр: термометр қайдан біледі-жылы немесе суық па? Аяз жазда қайда жасырылады? Магнетизм: магнит не үшін қолданылады? Жазды өткізу қаншалықты қызықты?

23. 3-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен – зерттеушімін" бөлімі: ғылым мен зерттеудің рөлі: ғылыми жаңалықтардың тарихы. Табиғатты тану әдістері: ақпарат көзі, экспериментті жоспарлау және өткізу;

2) "Тірі табиғат" бөлімі: өсімдіктер: өсімдік жапырақтары қалай "жұмыс істейді", өсімдіктер өмір сүру жағдайларына қалай бейімделеді, өсімдіктердің табиғи қауымдастықтары, адам өсімдік тіршілігіне қалай

әсер етеді, өсімдіктердің Қызыл кітабы. Жануарлар: омыртқалы және омыртқасыз жануарлар, жануарлардың тіршілік ету ортасы, табиғатта қандай қатынастар бар, өсімдіктер мен жануарлар арасында қандай байланыс бар, тіршілік ету ортасының өзгеруі жануарлардың санына қалай әсер етеді, адам қызметінің қандай түрлері жануарлар санының азаюына әкеледі. Адам: ішке қараңыз, алма арқылы ағзаға саяхат, біз дем аламыз, адамның қан айналымы жүйесі, адам ағзасын аурулар мен инфекциялардан қорғау. Денсаулықты қалай сақтау керек;

3) "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі: заттардың түрлері: заттар қандай? Ауа: ауа құрамы, ауа қасиеттері. Су: су бар жерде, табиғи су көздері, адамның ауыз суын ұқыпты пайдалану, суды тазарту әдістері, топырақ дегеніміз не, Топырақтың негізгі құрамы, топырақтың қасиеттері, Топырақ дегеніміз не?;

4) "Жер және ғарыш" бөлімі: жер планетасы: біздің планетамыз қалай жұмыс істейді, ғарышты игеру тарихы. Күн жүйесі: жер қалай айналады;

5) "Табиғат физикасы" бөлімі: күштер мен қозғалыс: серпімділік күші, ауырлық күші, үйкеліс күші және оның көрінісі, күштің бағытын қалай анықтауға болады. Жарық: көлеңке қалай пайда болады, заттар жарықты қалай көрсетеді, "Жарық"тақырыбындағы практикалық жұмыстар. Дыбыс: дыбыс деңгейі қашықтыққа қалай байланысты, "дыбыс"тақырыбындағы практикалық жұмыс. Электр энергиясы: электр энергиясының көздері қандай, қарапайым Электр тізбектерінің схемалары қандай. Магнетизм: магнитпен металдарды магниттеу.

24. 4-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен зерттеушімін" бөлімі: ғылым мен зерттеудің рөлі: байқау және рефлексия. Табиғатты тану әдістері: зерттеуді қалай жүргізу керек, зерттеу нәтижелерін қандай формада ұсынуға болады;

2) "Тірі табиғат" бөлімі: өсімдіктер: төменгі және жоғары өсімдіктер дегеніміз не, төменгі өсімдіктер, өсімдіктердің даму кезеңдері қандай, өсімдік гүлдері не үшін, тұқымдар қалай қалыптасады, өсімдіктер қалай дамиды, өсімдік тұқымдары қалай таралады, өсімдіктерді жойылып кетуден қалай қорғауға болады. Жануарлар: симбиоз дегеніміз не,

жәндіктердің дамуы қалай жүреді, Жануарлар неге әртүрлі тағамдарды жейді, жануарлар қалай энергия алады, тамақ тізбегі қалай қалыптасады, сіздің аймағыңызда қандай жануарлар өмір сүреді, сирек кездесетін және жойылып бара жатқан жануарлар, жануарларды қалай қорғауға болады. Адам: шығару жүйесі қалай жұмыс істейді, жүйке жүйесі қандай функцияларды орындайды, жүйке жүйесінің маңызы;

3) "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі: ауа: ауа қалай қозғалады, жел қандай пайда мен зиян келтіреді, ауа қандай мәнге ие, ауа қалай ластанады. Су: Табиғаттағы су айналымы, жауын-шашын дегеніміз не және олар қандай, су не ерітеді, су қалай ластанады. Заттардың түрлері: заттардың қасиеттері, заттар қандай, заттардың қасиеттері қалай өзгереді, заттардың қасиеттері қалай өзгереді, пайдалы қазбалар дегеніміз не, пайдалы қазбалар қалай пайда болады, жанғыш минералдар дегеніміз не, кен минералдары, қара металл дегеніміз не, металдар дегеніміз не, металл емес минералдар дегеніміз не, пайдалы қазбалардың мәні, пайдалы қазбаларды қалай ауыстыруға болады, пайдалы қазбаларды өндірудің салдары, айналамыздағы пайдалы қазбалар;

4) "Жер және ғарыш" бөлімі: жер планетасы: біздің жеріміз, тауларымыз бен жазықтарымыз қандай, еліміздің жер бедері қандай, ғарышта не бар, кішкентай ғарыштық денелер, ғарыштың әсері, жер күнді қалай айналдырады. Күн жүйесі: күн сәулелері жерге қалай түседі, маусымдық өзгерістер дегеніміз не;

5) "Табиғат физикасы" бөлімі: күш және қозғалыс: Архимед Заңы қалай ашылды, эжектор күші дегеніміз не, Архимед Заңы ауада қалай әрекет етеді, Архимед Заңы қалай қолданылады, денелер суда қалай жүзеді. Жарық: неліктен біз заттарды көреміз, Жарық сіңіру дегеніміз не, көлеңкені өзгертуге бола ма? Дыбыс: дыбыстың шағылысуы дегеніміз не, дыбыстың қуатын қалай азайтуға болады, жылу өткізгіштік дегеніміз не, жылу өткізгіштік қалай қолданылады. Электр: электроскоп не үшін қажет, қандай денелер электр тогын өткізеді.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы,

1.1.2.4: "1" – сынып, "1.2" бөлім, бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

26. Оқыту мақсаты бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Мен зерттеушімін" бөлімі:

таблица 1

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.1.1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	0.1.1.1 қоршаған орта объектілерін бақылау	1.1.1.1 қоршаған орта объектілерін бақылау	2.1.1.1 кестеге сүйене отырып, қоршаған әлемнің құбылыстарын, процестері мен объектілерін зерттеу үшін қажетті зерттеушінің шарттары мен жеке қасиеттерін атау	3.1.1.1 ең маңызды ғылыми жаңалықтарды және олардың адамның күнделікті өміріне әсерін түсіну және кестеге сүйене отырып, дұрыс ақпарат көзін таңдауға назар аудару	4.1.1.1 көмегімен зерттеу бағыт
1.2.1.2 Табиғатты тану әдістері	0.1.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен табиғатты бақылау арқылы әлемнің құбылыстарын ажырата білу; 0.1.2.2 мұғалімнің көмегімен көргендерін сюжеттік немесе тақырыптық суретпен және тақтайшамен бақылау және салыстыру	1.1.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен табиғатты бақылау арқылы әлемнің құбылыстарын ажырата білу; 1.1.2.2 мұғалімнің көмегімен көргендерін сюжеттік немесе тақырыптық суретпен және тақтайшамен бақылау және салыстыру	2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын және оның зерттеу жүргізудегі маңыздылығын кестеге сүйене отырып атау; мұғалімнің көмегімен бақылаудың, эксперименттің жетекші белгілерін анықтау; 2.1.2.2 эксперименттің барысын бақылау және жоспарға сәйкес оның нәтижелерін шартты белгілерді қолдана отырып жазып, мұғалімнің көмегімен кестеге	3.1.2.1 зерттеу (бақылау және эксперимент) жүргізу кезінде ақпарат көздерінің түрлерін, мұғалімнің көмегімен ақпарат көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін ажырату; 3.1.2.2 экспериментті жоспарлау және жүргізу, мұғалімнің көмегімен және кестеге сүйене отырып, жасалған жоспарға сәйкес эксперимент нәтижелерін жазу	4.1.2.1 таңдау және олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін тақтап отырып, мұғалімнің көмегімен білу; 4.1.2.2 сүйеніп зерттеу және барыс теріс

2) "Тірі табиғат" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1 -сынып	2 -сынып	3 -сынып	4-сын
1. Өсімдіктер	0.2.1.1 әр түрлі маусымдардағы өсімдіктер өмірінің негізгі белгілерін ажырату (мысалы ағаш жапырақтары);	1.2.1.1 өсімдіктер өмірінің негізгі сипаттамаларын (өсу, тамақтану, тыныс алу, көбею) және олардың	2.2.1.1 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен әртүрлі жағдайларда өсімдіктердің өсу мүмкіндігін салыстыру;	3.2.1.1 өсімдіктер мен фотосинтез процесінде оттегінің бөлінуін түсіну және қол жетімді деңгейде атау;;	4.2.1.1 сүйен анық азық
	0.2.1.2 өсімдіктердің негізгі топтарын (ағаш, бұта, шөп) ажырату, оларды көрнекілікке сүйене отырып атау;	тіршілік формаларын (ағаш, бұта, шөп) ажырата білу;	2.2.1.2 кестеге сүйене отырып, өсімдіктердің негізгі бөліктерінің функцияларын ата;	3.2.1.2 қол жетімді деңгейде өсімдіктерді қоршаған ортаның әртүрлі жағдайларына бейімдеу тәсілдерін түсіну және атау;	4.2.1.2 бойы өсімді өмірлі жетім сипат
	0.2.1.3 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен жабық өсімдіктерді басқа өсімдік түрлерінен ажырату;	1.2.1.2 өсімдіктердің негізгі бөліктерін (тамыр, сабақ, жапырақ, гүл, жеміс, тұқым) ажырату;	2.2.1.3 тіршілік ету ортасына және тіршілік ету ортасының әртүрлі жағдайларына бейімделу тәсілдеріне байланысты өсімдіктер топтарын салыстыру (ылғал);	3.2.1.3 өз аймағының табиғи қауымдастықтарын қол жетімді деңгейде сипаттау және өз аймағының өсімдіктерін атау;	4.2.1.3 сүйен төмен өсімді ажыр
	0.2.1.4 кестеге сүйене отырып, Өсімдіктердің өмір сүру жағдайларын атау;	1.2.1.3 жабайы және мәдени өсімдіктерді ажырату;	2.2.1.4 жоспар бойынша және кестеге сүйене отырып, өз аймағындағы өсімдіктер тобындағы маусымдық өзгерістерді атау;	3.2.1.4 қол жетімді деңгейде адам қызметінің өсімдіктердің алуан түрлілігіне әсерін түсіндіру;	4.2.1.4 тарат қолж деңге
	0.2.1.5 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен жабық өсімдіктерге күтім жасау әдістерін тақтаға сүйене отырып атау;	1.2.1.4 өсімдіктердің өмір сүру жағдайларын зерттеу;	2.2.1.5 топыраққа күтім жасаудың және өсімдіктерге ұқыпты қараудың маңыздылығын білу;	3.2.1.5 сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктерді сақтаудағы Қызыл кітаптың рөлін түсіну;	4.2.1.5 қорға білу;
	0.2.1.6 мұғалімнің сұрақтары бойынша өсімдіктер туралы қарапайым ұсыныстар жасау	1.2.1.5 мәдени өсімдіктерге күтім жасау тәсілдерін сипаттау;			4.2.1.6 тақыр өсімді жоспа әңгім үйрен белсе және сүйен
		1.2.1.6 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен өсімдіктер өмірі туралы сюжеттік суреттер сериясы бойынша әңгіме құру		3.2.1.6 өсімдіктердің	

			2.2.1.6 берілген тақырып бойынша өсімдіктер туралы, сюжеттік суреттер сериясын қолдана отырып немесе тірек сөздер мен сұрақтар бойынша, өсімдіктер өмірі туралы табиғи тақырыптар бойынша жаңа сөздікті қолдана отырып әңгіме құру	өмірі туралы сұрақтарға қысқаша жауап беріңіз, өз сөзінде өсімдіктердің танылуын сипаттайтын сөздерді белсенді қолдану	
2. Жануарлар	0.2.2.1 әр түрлі маусымдардағы жабайы аңдар мен құстар өмірінің негізгі белгілерін есте сақтаңыз, оларды көрнекілік пен кестеге сүйене отырып атау; 0.2.2.2 үй жануарлары мен құстарды атаңыз, олар тұратын жерге тірекпен белгі мен көрнекілікпен салыстыру; 0.2.2.3 көрнекілік пен кестеге сүйене отырып, әртүрлі маусымдардағы жәндіктер (көбелектер) өмірінің негізгі белгілерін атау; 0.2.2.4 көрнекілікті қолдана отырып, жәндіктерді (көбелек, құмырсқа, шыбын, ара) ажырату және салыстыру; 0.2.2.5 қол жетімді деңгейде	1.2.2.1 әр түрлі маусымдардағы жабайы аңдар мен құстар өмірінің негізгі белгілерін есте сақтаңыз, оларды көрнекілік пен кестеге сүйене отырып атау; 1.2.2.2 тірекпен белгі мен көрнекілікпен үй жануарлары мен құстарды атау, олар тұратын жерге салыстыру; 1.2.2.3 көрнекілік пен кестеге сүйене отырып, әртүрлі маусымдардағы жәндіктер (көбелектер) өмірінің негізгі белгілерін атау; 1.2.2.4 көрнекілікті қолдана отырып, жәндіктерді (көбелек, құмырсқа, шыбын, ара) ажырату және салыстыру; 1.2.2.5 қол жетімді деңгейде	2.2.2.1 мұғалімнің көмегімен және тақтайшаға сүйене отырып жануарлар класының өкілдерін анықтау: жәндіктер, балықтар, қосмекенділер, бауырымен жорғалаушылар, құстар мен сүтқоректілер; 2.2.2.2 кестеге сүйене отырып жануарлардың тіршілік ету ортасының жағдайларына бейімделу әдістерін қол жетімді деңгейде атау: суда, ауада, жерде,; 2.2.2.3 жануарлардың көбею әдістерін қол жетімді деңгейде тізімдеу; 2.2.2.4 жануарлардың алуан түрлілігін сақтаудың маңыздылығын түсіну;	3.2.2.1 мұғалімнің көмегімен жануарларды "омыртқалы" және "Омыртқасыздар" топтарына бөлу; 3.2.2.2 жануарларды тіршілік ету ортасы бойынша ажырату: су, жер-ауа, топырақ мұғалімнің көмегімен; 3.2.2.3 табиғаттағы жануарлардың қарым-қатынасының түрлерін схемалық түрде көрсету: симбиоз, паразитизм, жыртқыштық, бейтараптылық мұғалімнің көмегімен және тақтайшаға сүйене отырып; 3.2.2.4 өсімдіктер мен жануарлар арасындағы байланысты суреттеу: тозаңдану, тұқымдарды көрнекілікке сүйене	4.2.2.1 көмегімен аймақтарда жануарлардың өмірі туралы сұрақтарға қысқаша жауап беріңіз, өз сөзінде өсімдіктердің танылуын сипаттайтын сөздерді белсенді қолдану 4.2.2.2 сүйене отырып жәндіктерді ажырату және салыстыру; 4.2.2.3 сөздікпен жәндіктердің тіршілік ету ортасын анықтау; 4.2.2.4 көмегімен симбиоз, паразитизм, жыртқыштық, бейтараптылық мұғалімнің көмегімен және тақтайшаға сүйене отырып; 4.2.2.5 сөздікпен жәндіктерді ажырату және салыстыру;

	климаттың жануарлардың өміріне әсерін түсіну (Қоянды балқыту, аюдың ұйқысы); 0.2.2.6 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен үй жануарлары мен адам арасындағы байланысты түсіну; 0.2.2.7 мұғалімнің сұрақтары бойынша жануарлар, құстар мен жәндіктердің сипаттамасын қайталау	климаттың жануарлардың өміріне әсерін түсіну (Қоянды балқыту, аюдың ұйқысы); 1.2.2.6 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен үй жануарлары мен адам арасындағы байланысты түсіну; 1.2.2.7 мұғалімнің сұрақтары бойынша жануарлар, құстар мен жәндіктердің сипаттамасын қайталау	2.2.2.5 кестеге және көрнекілікке сүйене отырып, жануарлар үшін тіршілік ету ортасын сақтаудың маңыздылығын түсіндіру; 2.2.2.6 көрнекілікке сүйене отырып, жануарлар санының азаюына әкелетін адам қызметінің түрлерін атау; 2.2.2.7 кестеге сүйене отырып, зерттелетін тақырып бойынша жануарлардың өмірі туралы сұрақтарға қысқаша жауап беру	отырып тарату 3.2.2.5 жануарлар санының тіршілік ету ортасы жағдайларының (өрт, су тасқыны, құрғақшылық) өзгеруінен өзгеруін кестеге және көрнекілікке сүйене отырып түсіндіру; 3.2.2.6 мұғалімнің көмегімен жануарлар санының азаюына әкелетін адам қызметінің түрлерін білу; 3.2.2.7 зерттелген сөздікті қолдана отырып немесе мұғалімнің көмегімен жеке бақылаулар негізінде тақырып бойынша жануарлардың өмірі туралы сұрақтарға толық жауап беру	4.2.2.6 көмегімен тақтада отырып қауіпті жануарлар және парктарда қорыққа мақсатты жетім түсіндіру; 4.2.2.7 көмегімен сұрақтарға отырып тақырыпты жеке жануарларға әңгімелесу
3. Адам	0.2.3.1 адам денесінің негізгі бөліктерін атаңыз. Адамның ерекше мойындауын анықтау (ұл, қыз); 0.2.3.2 көрнекілікке және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегіне сүйене отырып, жеке гигиена ережелерін сақтаудың маңыздылығын білу; 0.2.3.3 оқушының денесі үшін пайдалы тамақ	1.2.3.1 адам денесінің негізгі бөліктерін атау және дененің әр бөлігінің қажеттілігін кестеге сүйене отырып түсіндіру; 1.2.3.2 адам өмірінің кезеңдерін түсіну (балалық, жасөспірім, жастық, жетілу, Кәрілік). Тақтаға тіреумен атау; 1.2.3.3 оқушының денесі үшін пайдалы тамақ	2.2.3.1 адамның "тірек-қимыл жүйесі" ұғымын түсіну және адамның тірек-қимыл жүйесінің негізгі функцияларын атау; 2.2.3.2 қол жетімді деңгейде дұрыс қалып сақтаудың маңыздылығын айту; 2.2.3.3 көрнекілікке сүйене отырып, қозғалыстағы бұлшықет	3.2.3.1 адамның ішкі мүшелерін атау және олардың орналасуын анықтаңыз; 3.2.3.2 қол жетімді деңгейде адамның өмір сүру үшін энергия алудағы ас қорыту жүйесінің рөлін сипаттау; 3.2.3.3 тыныс алу жүйесін және оның адам ағзасындағы рөлін қол жетімді деңгейде сипаттау; 3.2.3.4 қол жетімді	4.2.3.1 жүйелі адам рөлін көмегімен жетім сипаттау; 4.2.3.2 деңгейде жүйелі адам рөлін 4.2.3.3 өмірі туралы жауап

	қабылдаудың маңыздылығын түсіну;	қабылдаудың маңыздылығын түсіну;			4.2.3.4 сұрақ отырып қатар ұйым көме зертт бойы турал тәжір құру;
	0.2.3.4 көрнекілікке және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегіне сүйене отырып, жеке гигиена ережелерін сақтаудың маңыздылығын білу;	1.2.3.4 көрнекілікке сүйене отырып және мұғалімнің көмегімен жеке гигиена ережелерін сақтаудың маңыздылығын қол жетімді деңгейде атап өту;	жиырылуының рөлін 2.2.3.4 қол жетімді деңгейде түсіндіру денсаулықты сақтаудағы жеке гигиенаның рөлін қайталау;	деңгейде қанайналым жүйесін және оның адам ағзасындағы рөлін сипаттау;	4.2.3.5 сөзді қолд мұғал аяқта мәлім толым
	0.2.3.5 дене бөліктерін, гигиеналық заттарды атау;	1.2.3.5 өз денесінің схемасында бағдарлана алу;	2.2.3.5 денсаулықты сақтауда тіс күтімінің маңыздылығын түсіну;	3.2.3.5 кестеге сүйене отырып, адам ағзасын аурулар мен инфекциялардан қорғау әдістерін қол жетімді деңгейде тізімдеу;3.2.3.6 зерттелген сөздікке немесе	4.2.3.6 "адам мүше тақыр сөзде қолд
	0.2.3.6 суреттерге сүйене отырып, зерттелген тақырып бойынша сұрақтарға қысқаша жауап беру	1.2.3.6 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен адам туралы сюжеттік суретке сүйене отырып, сұрақтарға қысқаша жауаптар жасау	2.2.3.6 қол жетімді деңгейде "адам" тақырыбындағы жаңа сөздікті атау және қолдану	планшеттерге сүйене отырып, зерттелген тақырып бойынша сұрақтарға жауап беру	

3) "Заттар және олардың қасиеттері" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0 класс	1 -сынып	2-сынып	3-сынып	4 -сынып
1. Заттардың түрлері	0.3.1.1 заттарды бақылау (ауа, су, құм, жер және мақта);	1.3.1.1 кестеге сүйене отырып табиғи (табиғи заттар) атау;	2.3.1.1 табиғи және жасанды заттар арасындағы айырмашылықты түсіну;	3.3.1.1 заттардың пайда болуы туралы сұрақтарға сүйене отырып айту (табиғи, жасанды);	4.3.1.1 қолд олард қаси мұғал ұйым көме енгізу
	0.3.1.2 көрнекілікке және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен заттар арасындағы айырмашылықты білу;	1.3.1.2 түсінікті және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегіне сүйене отырып, әртүрлі заттардың арасындағы айырмашылықты қол жетімді	2.3.1.2 адам өміріндегі әртүрлі заттардың рөлін түсіну;	3.3.1.2 заттарды шығу тегі мен агрегаттық күйі бойынша ажырату;	4.3.1.2 жосп зат ал
	0.3.1.3 зат туралы		2.3.1.3 көрнекі және сөз тіректері бойынша табиғи	3.3.1.3 жеке бақылаулар, әсерлер негізінде,	4.3.1.3

	қысқаша сұрақтарға кестеге сүйене отырып жауап беру	деңгейде атау; 1.3.1.3 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен және кесте мен сөздікке сүйене отырып, табиғаттағы табиғи заттар туралы сюжеттік суреттер сериясынан қысқаша әңгіме құрастыру	және жасанды заттар туралы әңгіме құрастыру	сондай-ақ көрнекі және ауызша тіректер негізінде тақырып бойынша заттардың түрлері туралы әңгіме құру	жұмыс нәтижесі және бойынша
2. Ауа	0.3.2.1 адам өмірі үшін таза ауаны сақтау қажеттілігін түсіну; 0.3.2.2 ауаның кейбір қасиеттерін білу (агрегаттық күй, түс пен иістің болуы); 0.3.2.3 кестеге сүйене отырып, ауа туралы мәселелер бойынша қысқаша ұсыныстар жасау	1.3.2.1 ауаның негізгі белгілерін білу, оларды көрнекілікпен жеке тәжірибеге сүйене отырып атау; 1.3.2.2 кестеге сүйене отырып, көрнекілік және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен ауа туралы сұрақтарға жауап беру; 1.3.2.3 сөйлеуінде ауа туралы жаңа сөздерді қолдану	2.3.2.1 біздің планета үшін ауа мәнін қол жетімді деңгейде атау; 2.3.2.2 мұғалімнің көмегімен ауаның жылу өткізгіштігі мен қасиеттерін зерттеу кеңістікті толтыру және сурет түрінде нәтиже беру; 2.3.2.3 "ауа" тақырыбында жаңа сөздікті қолдану	3.3.2.1 қол жетімді деңгейде ауа құрамын сипаттау; 3.3.2.2 қол жетімді деңгейде ауаның жануға әсерін сипаттау; 3.3.2.3 "ауа" тақырыбы бойынша дерекеті және дерексіз мағынадағы сөздерді өз сөйлеуінде белсенді қолдану	4.3.2.1 әртүрлі салаларда қолдануға пайдалану туралы келтірілген; 4.3.2.2 ластауға атау; 4.3.2.3 ауаның процестері жетімді түсіндіріледі
3. Су	0.3.3.1 адам өмірі үшін таза суды сақтау қажеттілігін түсіну, бұл туралы кестеге, көрнекілікке және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегіне сүйене отырып айту; 0.3.3.2 суды үнемдеудің маңыздылығын түсіну (қорғау, ластамау), бұл туралы кестеге сүйене отырып, көрнекілікпен және	1.3.3.1 көрнекілікпен кестеге сүйене отырып, әртүрлі күйдегі судың негізгі белгілерін білу және атау: сұйық, қатты, газ тәрізді; 1.3.3.2 суды үнемдеудің маңыздылығын түсіну (қорғау, ластамау), бұл туралы кестеге сүйене отырып, көрнекілікпен және мұғалімнің ұйымдастырушылық	2.3.3.1 судың физикалық қасиеттерін анықтаңыз (дәмі жоқ, иісі жоқ, формасы жоқ, аққыштығы); 2.3.3.2 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен судың агрегаттық күйінің өзгеру процесін зерттеу; 2.3.3.3 табиғи су көздерін атау;	3.3.3.1 тірі ағзаларда және жансыз өлі табиғатта судың болуын және судың Өмір үшін маңыздылығын қол жетімді деңгейде түсіндіру; 3.3.3.2 негізгі табиғи су көздерін салыстыр; 3.3.3.3 ауыз суды ұқыпты пайдалану қажеттілігін қолжетімді деңгейде түсіндіру;	4.3.3.1 айналасындағы жетімді айту; 4.3.3.2 деңгейде атмосфераға жауып пайдалану сипаттау; 4.3.3.3 ластау және ағзалар ластау сөзді

	мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен айту; 0.3.3.3 жазда су айдындарындағы тәртіп ережелері туралы жалпы түсінікке ие болу және бұл туралы кестеге сүйене отырып, көрнекілік және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен айту; 0.3.3.4 кестеге сүйене отырып, су туралы қысқа сұрақтарға жауап беру	көмегімен айту; 1.3.3.3 қыста су айдындарында мінез-құлық ережелерін сақтаудың маңыздылығын түсіну және бұл туралы кестеге, көрнекілікке және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегіне сүйене отырып айту; 1.3.3.4 су туралы жаңа сөздерді сөйлеудің мағынасына сәйкес қолдану	2.3.3.4 көрнекі және ауызша қолдау бойынша жасалған жұмыстың материалдарында су туралы қысқаша әңгіме құрастыру	3.3.3.4 судың Өмір үшін маңызы туралы сұрақтарға толық жауап беру	атау; 4.3.3.4 сүйене зерттеу бойынша әңгіме
4. Табиғат ресурстары	0.3.4.1 табиғатты адам өмірінің көзі ретінде көру (су немесе ауа жоқ, тіршілік жоқ); 0.3.4.2 табиғатқа ұқыпты қараудың маңыздылығын түсіну (қоқысты демалыста қалдырмау); 0.3.4.3 тамақ, киім, тұрғын үй туралы қысқаша сұрақтарға кестеге сүйене отырып жауап беру; 0.3.4.4 адамзат дамуында табиғат күштерін қолданудың маңыздылығын түсіну (процесс);	1.3.4.1 табиғат күшін (судың ағысы, желдің күші) көрнекілігін кестеге сүйене отырып атау); 1.3.4.2 адамның табиғат күштерін қолдануы туралы білу (кемелердің қозғалысы, жел диірмендері); 1.3.4.3 адамзат дамуында табиғат күштерін қолданудың маңыздылығын түсіну (процесс); 1.3.4.4 мағынасына сәйкес табиғат күштері туралы жаңа сөздерді қолдану	2.3.4.1 табиғи ресурстардың (табиғи және антропогендік) мәнін түсіну; 2.3.4.2 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен ресурстарды шығу тегі бойынша (табиғи, антропогендік) бөлу; 2.3.4.3 табиғи және антропогендік ресурстардың (көкөніс – сорпа, қой - жүн) байланысын түсіндіру; 2.3.4.4 сұрақтарға сүйене отырып, ресурстарды сипаттау элементтерімен жауапты толықтыру	3.3.4.1 кейбір организмдердің тіршілігіндегі топырақтың рөлін қол жетімді деңгейде түсіндіру; 3.3.4.2 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен топырақтың негізгі құрамын (құм, саз, өсімдіктер мен жануарлардың қалдықтары, су, ауа) зерттеу нәтижесін сурет түрінде ұсыну; 3.3.4.3 топырақтың негізгі қасиеттерін атау және құрамы бойынша топырақ құнарлылығын зерттеу; 3.3.4.4 топырақтың құнарлылығы туралы құрамға байланысты	4.3.4.1 Пайданы қазба тұз, әлемнің шегі (газ) қолдану салалары; 4.3.4.2 Қазақстанның негізгі қазба ресурстарын, "Кен саясаты" білу; 4.3.4.3 қазба және пайдалану жолдары; 4.3.4.4 ұйымдастырушылық көмегімен жұмыс жүргізу сипатын 2-3 ұсыну

				көрнекілік пен сұрақтарға сүйене отырып айту (толықтыру)	қоры тұжы

4) "Жер және Ғарыш" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1. Жер	0.4.1.1 Жердің пішінін оның моделіне сүйене отырып тану; 0.4.1.2 кестеге сүйене отырып, жердің пішіні мен мөлшері туралы қарапайым сұрақтарға жауап беру;	1.4.1.1 Жердің пішінін атау және нәтижені пазлдар түрінде беру; 1.4.1.2 макетке (глобус) сүйене отырып, мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен жерді қысқаша сипаттай білу; 1.4.1.3 модельді бояу түрінде нәтиже бере отырып, жердің жасанды спутнигін зерттеу (қарау)	2.4.1.1 тірек сөздер бойынша жер мен Күн арасындағы байланысты атау; 2.4.1.2 кестеге сүйене отырып, Жердің табиғи спутнигінің атауы; 2.4.1.3 көрнекі және ауызша қолдау бойынша жер шары туралы қысқаша әңгіме құрастыру	3.4.1.1 жер сфераларын атау және графикалық түрде бейнелеу; 3.4.1.2 белсенді және дұрыс грамматикалық формада жер сфералары туралы нақты және дерексіз мағынадағы сөздерді қолдану; 3.4.1.3 зерттелген сөздікке сүйене отырып, 3-4 сөйлеммен толық жауап беру	4.4.1.1 жер сфераларын атау және графикалық түрде бейнелеу; 4.4.1.2 белсенді және дұрыс грамматикалық формада жер сфералары туралы нақты және дерексіз мағынадағы сөздерді қолдану; 4.4.1.3 зерттелген сөздікке сүйене отырып, 3-4 сөйлеммен толық жауап беру
2. Ғарыш	0.4.2.1 аспан денелеріне байланысты Ғарыш туралы жалпы түсінікке ие болу: Жер, Ай, Күн; 0.4.2.2 кестеге сүйене отырып, жер планетасы үшін ай мен күннің мәнін атау (күн, түн); 0.4.2.3 кестеге сүйене отырып, Күн,	1.4.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен астрономияны ғарыш ғылымы ретінде түсіну; 1.4.2.2 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен ғарышты зерттеуге арналған құрылғылар мен ұшақтарды атау; 1.4.2.3 сөйлеуде	2.4.2.1 "ғарыштық дене" ұғымын білу және Күн жүйесіндегі планеталардың орналасу ретін кестеге, схемаға сүйене отырып атау; 2.4.2.2 мұғалімнің нұсқаулығымен Күн жүйесінің планеталарын салыстыру және жұлдызды аспанды	3.4.2.1 ғарышты игерудегі кейбір маңызды оқиғалар туралы қол жетімді деңгейде айту; 3.4.2.2 адамзаттың дамуындағы ғарыштың маңыздылығын қол жетімді деңгейде түсіндіру; 3.4.2.3 сұрақтар мен сөздікке сүйене	4.4.2.1 ғарыштық денелер туралы жалпы түсінікке ие болу: Жер, Ай, Күн; 4.4.2.2 ғарыштық денелер туралы жалпы түсінікке ие болу: Жер, Ай, Күн; 4.4.2.3 ғарыштық денелер туралы жалпы түсінікке ие болу: Жер, Ай, Күн;

	Ай және жер туралы сұрақтарға қысқаша жауап беру	ғарыш тақырыбындағы жаңа сөздікті мағынасына сәйкес қолдану	салу; 2.4.2.3 "ғарыш" тақырыбындағы жаңа сөздікті дұрыс қолдану	отырып, дайын жоспар бойынша "Ғарыш және адамзаттың дамуы" тақырыбында қысқаша әңгіме құрастыру	өмірдегі әңгіме
3. Кеңістік және уақыт	0.4.3.1 көрнекілікке және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегіне сүйене отырып, жыл мезгілдерін, айларды, аптаның күндерін атау;	1.4.3.1 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен уақыттың маңыздылығын түсіну;	2.4.3.1 негізгі уақыт бірліктерін ажырату;	3.4.3.1 схемаға сүйене отырып, жердің осьтік айналуының салдарын қол жетімді деңгейде түсіндіру;	4.4.3.1 сүйеніп жердің айналуының қол жетімді деңгейде
	0.4.3.2 күн мезгілдерін әртүрлі белгілермен тану (таңертең, күн, кеш, түн);	1.4.3.2 уақытты өлшеу құралдарын атау;	2.4.3.2 мұғалімнің нұсқауымен кеңістіктегі қашықтық пен уақыттың ерекшеліктері анықтау;	3.4.3.2 кеңістік пен уақытты сипаттау кезінде сөйлеуде қарапайым сөйлемдерді қолдану;	4.4.3.2 мезгілдерді сипаттау мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегіне негізделген маусымдардың өзгерісін мәлімдеу
	0.4.3.3 көрнекілік пен белгілерге сүйене отырып, апта күндері, тәулік уақыты, айлар, жыл мезгілдері, мектептегі оқу туралы қысқа диалогтарға қатысу	1.4.3.3 кесте негізінде және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен сағат пен күнтізбе туралы қысқа диалогтарға қатысу	2.4.3.3 анықтамалық сөздер мен сұрақтар бойынша немесе тақырыптық суреттерді қолдана отырып, уақыт туралы қысқаша әңгіме құру	3.4.3.3 "жер және уақыт" тақырыбы бойынша нақты және дерексіз мағынадағы меңгерілген сөздерді белсенді пайдалану	4.4.3.3 Жер туралы уақыттың өзгерісін сөздермен белсенді қолдану

5) "Табиғат физикасы" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып

1. Күш және қозғалыс	0.5.1.1 автокөліктің қозғалысы, құстар мен жануарлардың кеңістіктегі қозғалысы мысалында күштерді бақылау;	1.5.1.1 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен әртүрлі денелердің қозғалысына мысалдар келтіру;	2.5.1.1 жылдамдық ұғымын білу және әртүрлі денелердің әртүрлі жылдамдықтағы (көлік, ұшақ - автобус), Жануарлар (тышқан - сілеусін) қозғалысына мысалдар келтіру;	3.5.1.1 "серпімділік күші" ұғымын білу және серпімділік күшін тексеру, сурет түрінде нәтиже бере отырып, оның көріністеріне мысалдар келтіру;	4.5.1.1 түсіну және ұғым
	0.5.1.2 қозғалыс белгілерін (жылдам, баяу; алыс, жақын) кестеге сүйене отырып атау;	1.5.1.2 мұғалімнің көмегімен табиғаттағы және адамдар өміріндегі қозғалыстың маңыздылығын атау;	2.5.1.2 түсіндіру кезінде жылдамдықтың сапалық сипаттамаларын (жылдам, баяу, орташа қарқынмен) кестеге сүйене отырып пайдалану;	3.5.1.2 "ауырлық күші" ұғымын білу және ауырлық күшін тексеру, сурет түрінде нәтиже бере отырып, оның көріністеріне мысалдар келтіру;	4.5.1.2 кесте нәтижесін отырып әртүрлі эсер
	0.5.1.3 денелердің траекториясын олардың ізімен бақылау (ұшақ, шаналар, қардағы жануарлардың іздері);	1.5.1.3 әр түрлі қозғалыс траекторияларын тексеріп, оларды мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен қозғалыс түрінде көрсету;	2.5.1.3 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен қозғалыс тудыратын күштерді атау;	3.5.1.3 "үйкеліс күші" ұғымын білу және үйкеліс күшін тексеру, сурет түрінде нәтиже бере отырып, оның көріністеріне мысалдар келтіру;	4.5.1.3 кесте нәтижесін отырып әртүрлі эсер
	0.5.1.4 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен жеңіл және ауыр заттарды барикалық сезіммен тану (мақта, кітап) ;	1.5.1.4 салыстырмалы дәрежедегі сын есімдерді қолдана отырып, әртүрлі денелердің массаларын салыстыру (жеңіл, ауыр);	2.5.1.4 массаны анықтау үшін құрылғыларды таңдау және пайдалану;	3.5.1.4 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен немесе алгоритмнің көмегімен күш әрекетінің бағытты анықтау;	4.5.1.4 деңгейде әртүрлі эсер
	0.5.1.5 кестеге сүйене отырып, қозғалыс күші мен дене салмағы туралы сұрақтарға қысқаша жауап беру	1.5.1.5 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен көрнекілікке сүйене отырып, жүргізілген зерттеулер туралы сұрақтарға жауап беру	2.5.1.5 сөйлеу жағдайына сәйкес "күштер мен қозғалыс" тақырыбындағы жаңа сөздікті қолдану	3.5.1.5 алынған сөздерді белсенді қолдана отырып, 3-4 сөйлемнен толық жауап беру	4.5.1.5 күшті қозғау белсе
2. Жарық	0.5.2.1 жарық пен қараңғылықты көрнекілікке және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегіне сүйене отырып салыстыру;	1.5.2.1 жарық пен қараңғылық ұғымын салыстыру, нәтижені сурет түрінде ұсыну, табиғи және жасанды жарық көздерін мұғалімнің	2.5.2.1 қол жетімді деңгейде кейбір денелердің жарық беру қабілетін зерттеу (мөлдір, мөлдір емес);	3.5.2.1 қол жетімді деңгейде көлеңке себептері мен ерекшеліктерін атау;	4.5.2.1 кедер және кедер қашы
				3.5.2.2 "жарықтың шағылысуы" ұғымын білу, қол	тәуел жетім зертт

	0.5.2.2 қол жетімді деңгейде жарық көздерінің адам өмірі үшін маңыздылығын түсіну 0.5.2.3 кестеге сүйене отырып, күндер мен түндер туралы қысқа диалогтарға (сұрақ - жауап) қатысу	ұйымдастырушылық көмегімен ажырату; 1.5.2.2 жасанды жарықтандыру қажеттілігін атау, мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен оның көздерін атау; 1.5.2.3 көрнекілікке сүйене отырып, жарық көздерін атау	2.5.2.2 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен түрлі-түсті әйнектердің әйнек түсіне заттарды "бояу" қасиеттерін зерттеу; 2.5.2.3 тірек сөздер бойынша жарықтың қасиеттері туралы қысқаша әңгіме-сипаттама жасау	жетімді деңгейде заттардың жарықты шағылыстыру қабілетін түсіндіру; 3.5.2.3 "Жарық" тақырыбы бойынша меңгерілген сөздерді қолдану	4.5.2.2 негізгі қол жетімді деңгейде және шағылыстыру 4.5.2.3 жарық қасиеттерін сөздер
3. Дыбыс	0.5.3.1 сөйлеу және сөйлеу емес дыбыстарды есту және ажырату; 0.5.3.2 тірі және өлі заттар арасында дыбыс көзін тану	1.5.3.1 дыбыстың таралу ерекшеліктерін атау, жасанды және табиғи дыбыс көздерін мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен ажырату; 1.5.3.2 көрнекілікке және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегіне сүйене отырып, дыбыс көздерін атау	2.5.3.1 дыбыс көздерін дыбыс деңгейі бойынша ажырату және нәтижелерді кестеге енгізе отырып тарату; 2.5.3.2 тірек сөздер мен сұрақтар бойынша дыбыс көздері туралы қысқаша әңгіме құрастыру	3.5.3.1 дыбыс деңгейі ұғымын білу, дыбыс көлемінің дыбыс көзі мен дыбыс өзегін арасындағы қашықтыққа байланысты тірек сөздер арқылы түсіну; 3.5.3.2 "дыбыс" тақырыбы бойынша сұрақтарға толық жауап беру	4.5.3.1 сүйеніс белгілерін кедергі деңгейде дыбыс таралу зерттеу 4.5.3.2 тақырып 3-5 сөз тұратын толық
4. Жылу	0.5.4.1 маусымдық өзгерістерге байланысты қоршаған ортадағы жылыну мен салқындауды анықтаңыз, өз сезімдерін ауызша және ауызша емес түрде мәлімдеу; 0.5.4.2 жылу көздерін көрнекілікке сүйене отырып және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен тану	1.5.4.1 кестеге сүйене отырып, жылу алуға арналған құрылғыларды тану және атау; 1.5.4.2 жылу көздерін көрнекілікке және мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегіне сүйене отырып атау	2.5.4.1 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен кестеге нәтижелерді енгізе отырып, әртүрлі денелердің температурасын өлшеу; 2.5.4.2 температураны зерттеуде зерттеу қызметінде жеке тәжірибені қолдану	3.5.4.1 кестеге сүйене отырып, қоршаған ортадағы табиғи және жасанды жылу көздерін түсіну және атау; 3.5.4.2 қол жетімді деңгейде заттардың қыздыру қабілетін түсіндіру	4.5.4.1 ұйымдастырушылық көмегімен материяны жылу тексеру нәтижесін түсіндіру 4.5.4.2 материяны жылу туралы толық
5. Электр қуаты	0.5.5.1 көрнекілікке	1.5.5.1 адамдардың	2.5.5.1 электр	3.5.5.1 кестеге	4.5.5.1

	және мұғалімнің көмегін ұйымдастыруға негізделген электр құрылғыларын тану; 0.5.5.2 сұрақтар бойынша қысқа сөйлем құру	күнделікті өміріндегі электр энергиясының маңыздылығын түсіну; 1.5.5.2 көрнекілік пен кестені қолдана отырып, электр қуатын атау	энергиясымен жұмыс істеудің ықтимал қауіптілігін түсіну; 2.5.5.2 электр құралдарын пайдалану қауіпсіздігінің ережелерін білу және сақтау	сүйене отырып, электр энергиясының көздерін атау; 3.5.5.2 үлгі бойынша қарапайым электр тізбегінің тізбегін жинау мұғалімнің бағыттаушы көмегімен элементтерін көрсете отырып, қарапайым электр тізбектерін схемалар түрінде орындау	матер... электр... тексе... нәтиж... мұғал... ұйым... көме... түрін... 4.5.5.2... тақыр... әртүр... матер... электр... турал... сөйле... құрас...
6. Магнетизм	0.5.6.1 бір-біріне тартылатын денелерді бақылау негізінде магнетизм туралы жалпы түсінікке ие болу	1.5.6.1 "Магнит", "магниттердің қасиеттері" ұғымдарын түсіну магниттік қасиеттері бар денелерді анықтау	2.5.6.1 сурет түрінде нәтиже бере отырып, көрнекілікті қолдана отырып, магниттердің қасиетін атау, анықтамалық сөздер бойынша магниттерді қолдану аясын атау	3.5.6.1 магнит көмегімен әр түрлі металдардың магниттелуін зерттеу және нәтижелерді кесте түрінде беру	4.5.6.1 магнит бойынша және кесте...

27. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейінен естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 - сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

28. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Есту қабілеті бұзылған

еститін, кейінен естімей

білім алушыларға арн

негізгі бастауыш білім

деңгейінің 0-4 – сыны

үшін "Жаратылыстану" пәні

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейінен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 - сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 0-сынып:

1-кесте

Ортақ тақырыптар	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Өзім туралы	1.Мен зерттеушімін	1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	0.1.1.1 қоршаған объектілерін бақылау
		1. 2 Табиғатты тану әдістері	0.1.2.1 мұғалімнің көмегімен табиғат құбылыстарын зерттеу
	2.Тірі табиғат		2.1 Өсімдіктер
		0.2.1.1 әр түрлі өсімдіктер өмірінің белгілерін ажырату, ағаш жапырақтарын ажырату	
			0.2.1.2 өсімдіктер топтарын (ағаш, бұталар, жәліздер, абырғандар, абырғандар) ажырату, олардың өміріне сүйене отырып суреттеу
			0.2.1.3 мұғалімнің көмегімен жабық

			басқа өсімдік түрлерін ажырату; 0.2.1.4 кестеге сүйене отырып, өсімдіктердің өмірінің негізгі белгілерін атау; 0.2.1.5 мұғалімнің көмегімен жабайы өсімдіктерді күтім жасау әдісін сүйене отырып, олардың өмірінің негізгі белгілерін атау; 0.2.1.6 мұғалімнің көмегімен жабайы өсімдіктерді күтім жасау әдісін сүйене отырып, олардың өмірінің негізгі белгілерін атау;
2. Менің мектебім		2.2 Жануарлар	0.2.2.1 әр түрлі мектеп аумағында жабайы аңдар мен құстардың өмірінің негізгі белгілерін сақтаңыз, олардың өмірінің негізгі белгілерін кестеге сүйене отырып, олардың өмірінің негізгі белгілерін атау; 0.2.2.2 үй жануарлары мен құстарды атаңыз, олардың өмірінің негізгі белгілерін жерге тірекпен біріктіріп, көрнекілікпен сүйене отырып, олардың өмірінің негізгі белгілерін атау; 0.2.2.3 көрнекілікпен сүйене отырып, маусымдардағы (көбелектер) өмірінің негізгі белгілерін атау; 0.2.2.4 көрнекілікпен сүйене отырып, жәндіктердің өмірінің негізгі белгілерін құмырсқа, шыбын, аяқталу және сүйене отырып, қол жетімді деңгейде климаттың жануарлар өміріне әсерін таныту, балқыту, аяудың өмірінің негізгі белгілерін атау; 0.2.2.6 мұғалімнің көмегімен үй жануарлары мен құстардың өмірінің негізгі белгілерін адам арасындағы өзіндік танып-білімді түсіну; 0.2.2.7 мұғалімнің көмегімен жабайы өсімдіктерді күтім жасау әдісін сүйене отырып, олардың өмірінің негізгі белгілерін атау;

			мен жәндіктерді сипаттамасын к
	1 мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	0.1.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен көмегімен табиғат арқылы әлемнің құбылыстарын 0.1.2.2 мұғалімнің көргендерін сюжетті тақырыптық суреттермен тақтайшамен бағалап салыстыру
2-тоқсан			
3. Менің отбасым және достарым	2 Тірі табиғат	2.3 Адам	0.2.3.1 адам денесінің бөліктерін атаңды ерекше мойындау (ұл, қыз); 0.2.3.2 көрнекілігімен мұғалімнің ұйымдастырушылығымен сүйене отырып, ережелерін сақтау маңыздылығын 0.2.3.3 оқушының пайдалы тамақтану маңыздылығын 0.2.3.4 көрнекілігімен мұғалімнің ұйымдастырушылығымен сүйене отырып, ережелерін сақтау маңыздылығын 0.2.3.5 дене бөліктерінің гигиеналық заттармен 0.2.3.6 суреттермен сүйене отырып, зерттелген бойынша сұраққа жауап беру
4. Бізді қоршаған орта	3. Заттар және олардың қасиеттері	3.4 Табиғат ресурстары	0.3.4.1 табиғаттың көзі ретінде көру, жоқ, тіршілік жоқ

			0.3.4.2 табиғатқа қараудың маңы түсіну (қоқысты қалдырмау); 0.3.4.3 тамақ, ки туралы қысқаш кестеге сүйене беру; 0.3.4.4табиғат ту сұраққа қысқаш
		3.1 Заттардың түрлері	0.3.1.1 заттарды су, құм, жер жән 0.3.1.2 көрнекілі мұғалімнің ұйымдастыруш көмегімен затта айырмашылық 0.3.1.3 зат турал сұрақтарға кест отырып жауап б
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	0.1.2.1 мұғалімн ұйымдастыруш көмегімен табиғ арқылы әлемнің құбылыстарын 0.1.2.2 мұғалімн көргендерін сю тақырыптық су тақтайшамен ба салыстыру
	3-тоқсан		
5. Саяхат	3. Заттар және олардың қасиеттері	3.2 Ауа	0.3.2.1 адам өмір ауаны сақтау қа 0.3.2.2 ауаның к қасиеттерін білу күй, түс пен иіст 0.3.2.3 кестег сүй ауа туралы мәсе қысқаша ұсын

		3.3 Су	0.3.3.1 адам өмір суды сақтау қаж бұл туралы кест көрнекілікке жә ұйымдастыруш сүйене отырып
			0.3.3.2 суды үне маңыздылығын ластамау), бұл т сүйене отырып, және мұғалімнің ұйымдастыруш көмегімен айту;
			0.3.3.3 жазда су айдындарында ережелері турал түсінікке ие бол туралы кестеге көрнекілік және ұйымдастыруш көмегімен айту;
			0.3.3.4 кестеге су су туралы қысқ жауап беру
4 Жер және ғарыш		4.1 Жер	0.4.1.1 Жердің пі моделіне сүйен 0.4.1.2 кестеге су жердің пішіні ме туралы қарапай жауап беру;
		4.2 Ғарыш	0.4.2.1 аспан ден байланысты Ғар жалпы түсінікке Ай, Күн; 0.4.2.2 кестеге су жер планетасы күннің мәнін ата 0.4.2.3 кестеге су Күн, Ай және же сұрақтарға қысқ
		4.3 Кеңістік және уақыт	0.4.3.1 көрнекілі

			мұғалімнің ұйымдастырушы сүйене отырып, мезгілдерін, айлар мен күндерін атау; 0.4.3.2 күн мезгілі мен белгілермен танып (күн, кеш, түн);
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	0.1.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен табиғат арқылы әлемнің құбылыстарын 0.1.2.2 мұғалімнің көргендерін сюжеттік тақырыптық суреттермен тақтайшамен бағалап салыстыру
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	5 Табиғат физикасы	5.1 Күш және қозғалыс	0.5.1.1 автокөлік құстар мен жануарлар кеңістіктегі қозғалысын мысалында күш 0.5.1.2 қозғалыс (жылдам, баяу, кестеге сүйене 0.5.1.3 денелердің траекториясын бақылау (ұшақ, қардағы жануар 0.5.1.4 мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен жеңіл заттарды барикаданы тану (мақта, кіта 0.5.1.5 кестеге сүйене қозғалыс күші мен салмағы туралы қысқаша жауап
		5.4 Жылу	0.5.4.1 маусымдық байланысты қорша ортадағы жылы салқындауды а

			сезімдерін ауыз ауызша емес түрде
			0.5.4.2 жылу көз көрнекілікке сүйеніп және мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен тану
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	0.1.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен табиғат арқылы әлемнің құбылыстарын 0.1.2.2 мұғалімнің көргендерін сюжет тақырыптық сурет тақтайшамен бағалау салыстыру
4-тоқсан			
7. Тағам және сусын	5 Табиғат физикасы	5.2 Жарық	0.5.2.1 жарық пен қараңғылықты және мұғалімнің ұйымдастырушы сүйене отырып 0.5.2.2 қол жетім жарық көздерін үшін маңыздылығын 0.5.2.3 кестеге сызба күндер мен түндер қысқа диалогта жауап) қатысу
8 Дені саудың – жаны сау		5.3 Дыбыс	0.5.3.1 сөйлеу және дыбыстарды есту ажырату; 0.5.3.2 тірі және арасында дыбыс
		5.5 Электр қуат	0.5.5.1 көрнекілігі мұғалімнің көмегімен ұйымдастыруға электр құрылғыларын 0.5.5.2

			сұрақтар бойынша сөйлем құру
		5.6 Магнетизм	0.5.6.1 бір-біріне денелерді бақылау магнетизм туралы түсінікке ие болу
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	0.1.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен табиғат арқылы әлемнің құбылыстарын 0.1.2.2 мұғалімнің көргендерін сюжет тақырыптық сурет тақтайшамен бағалау салыстыру

2) 1-сынып:

2-кесте

Өтпелі тақырыптар	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Өзім туралы	1. Мен зерттеушімін	1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	1.1.1.1 қоршаған объектілерін бақылау
		1.2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен табиғат арқылы әлемнің құбылыстарын 1.1.2.2 мұғалімнің көргендерін сюжет тақырыптық сурет тақтайшамен бағалау салыстыру
	2 Тірі табиғат	2.1 Өсімдіктер	1.2.1.1 өсімдікте сипаттамалары тамақтану, тыныс және олардың т

			формаларын (ағаш, ақпай, ақпай ақырату); 1.2.1.2 өсімдіктер бөліктерін (тамыр, жапырақ, гүл, жеміс) ажырату; 1.2.1.3 жабайы өсімдіктерді ажырату; 1.2.1.4 өсімдіктер жағдайларын зерттеу; 1.2.1.5 мәдени өсімдіктерді күтім жасау тәсілдерін ажырату; 1.2.1.6 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен өсімдіктер туралы сюжеттің сериясы бойынша
2. Менің мектебім		2.2 Жануарлар	1.2.2.1 әр түрлі маусымда жабайы аңдар мен құстардың өмірінің негізгі белгілерін сақтаңыз, олардың өмісін пен кестеге сүйеніңіз; 1.2.2.2 тірекпен көрнекілікпен үлгімен құстарды аңдар тұратын жерге сүйеніңіз; 1.2.2.3 көрнекілікпен сүйеніңіз, маусымдардағы (көбелектер) өмісін белгілерін атау; 1.2.2.4 көрнекілікті қолдану жәндіктерді (көбелектер, құмырсқа, шыбын) ажырату және сүйеніңіз; 1.2.2.5 қол жетімді

			климаттың жан өміріне әсерін т балқыту, аюдың 1.2.2.6 мұғалімн ұйымдастыруш көмегімен үй жа адам арасында түсіну; 1.2.2.7 мұғалімн бойынша жануа мен жәндіктерд сипаттамасын к
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	0.1.2.1 мұғалімн ұйымдастыруш көмегімен табиғ арқылы әлемнің құбылыстарын 0.1.2.2 мұғалімн көргендерін сю тақырыптық су тақтайшамен ба салыстыру
2-тоқсан			
3. Менің отбасым және достарым	2 Тірі табиғат	2.3 Адам	1.2.3.1 адам ден бөліктерін атау бөлігінің қажетт сүйене отырып 1.2.3.2 адам өмір түсіну (балалық жастық, жетілу, Тақтаға тіреумен 1.2.3.3 оқушыны пайдалы тамақ маңыздылығын 1.2.3.4 көрнекілі отырып және м көмегімен жеке ережелерін сақ маңыздылығы деңгейде атап ө 1.2.3.5 өз денесі

			бағдарлана алу; 1.2.3.6 мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен адам сюжеттік суретке отырып, сұрақтар жауаптар жасау
4. Бізді қоршаған орта	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.4 Табиғат ресурстары	1.3.4.1 табиғат күші ағысы, желдің күші көрнекілігін кесті отырып атау); 1.3.4.2 адамның табиғат күштерін қолдану (кемелердің қозғалыс диірмендері); 1.3.4.3 адамзат табиғат күштерін пайдалану маңыздылығын (процесс); 1.3.4.4 мағынасы табиғат күштері табиғат сөздерді қолдану
		3.1 Заттардың түрлері	көрнекілік пен көрнекілікпен отырып, әртүрлі негізгі белгілерін сұйық, қатты, газ; 1.3.3.2 суды үнемді пайдалану маңыздылығын (ластамау), бұл табиғат сүйене отырып, мұғалімнің және мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен айту; 1.3.3.3 қыста су ағысының мінез-құлық ерекшеліктерін сақтаудың маңызын түсіну және бұл табиғат көрнекілікке және табиғат ұйымдастырушы сүйене отырып а
	1 Мен зерттеушімін	1. 2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушы

			көмегімен табиғат арқылы әлемнің құбылыстарын 1.1.2.2 мұғалімнің көргендерін сюжетті тақырыптық суреттермен тақтайшамен бағалау салыстыру
3-тоқсан			
5. Саяхат	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.2 Ауа	1.3.2.1 ауаның нәзіктігін білу, оларды көрсету және жеке тәжірибеге негіздеу атау; 1.3.2.2 кестеге суреттерді көрнекілік және ұйымдастырушының көмегімен ауа туралы сұрақтарға жауап беру 1.3.2.3 сөйлеуінде жаңа сөздерді қолдану
		3.3 Су	1.3.3.1 көрнекілікпен сүйене отырып, судың негізгі белгілерін білуге және атау: сұрақтарға жауап беру тәрізді; 1.3.3.2 суды үнемі сақтау маңыздылығын (мысалы, ластамау), бұл туралы сүйене отырып, суреттерді және мұғалімнің ұйымдастырушының көмегімен айту; 1.3.3.3 қыста судың мінез-құлық ерекшеліктерін сақтаудың маңызын түсіну және бұл туралы көрнекілікке және ұйымдастырушының сүйене отырып; 1.3.3.4 су туралы сөйлеудің мағынасын қолдану

	4 Жер және ғарыш	4.1 Жер	1.4.1.1 Жердің пішінін зерттеу нәтижені пазлдармен құрастыру; 1.4.1.2 макетке (модель) жасап отырып, мұғалімнің ұйымдастырушылығымен жердің сипаттай білу; 1.4.1.3 модельді жасап нәтиже бере отырып жасанды спутниктің (қарау)
		4.2 Ғарыш	1.4.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен астрономияға ғарыш ғылымы 1.4.2.2 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен ғарыш арналар арналған құрылғылар ұшақтарды атау 1.4.2.3 сөйлеуде тақырыбындағы мағынасына сәйкес
		4.3 Кеңістік және уақыт	1.4.3.1 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен уақыт маңыздылығын 1.4.3.2 уақыттың құралдарын атау 1.4.3.3 кесте негізінде мұғалімнің ұйымдастырушылығымен сағат туралы қысқа дәріс қатысу
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен табиғат арқылы әлемнің құбылыстарын

			1.1.2.2 мұғалімн көргендерін сюх тақырыптық суу тақтайшамен ба салыстыру
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	5 Табиғат физикасы	5.1 Күш және қозғалыс	1.5.1.1 мұғалімн ұйымдастыруш көмегімен әртүр қозғалысына м
			1.5.1.2 мұғалімн табиғаттағы жән өміріндегі қозға маңыздылығын
			1.5.1.3 әр түрлі қ траекторияларь оларды мұғалім ұйымдастыруш көмегімен қозға көрсету;
			1.5.1.4 салыстыр дәрежедегі сын қолдана отыры денелердің мас салыстыру (жен
		5.4 Жылу	1.5.1.5 мұғалімн ұйымдастыруш көмегімен көрне отырып, жүргізі туралы сұрақтар
			1.5.4.1 кестеге с жылу алуға арна құрылғыларды
		5.5 Электр қуаты	1.5.4.2 жылу көз көрнекілікке жә ұйымдастыруш сүйене отырып
			1.5.5.1 адамдард өміріндегі элект энергиясының м түсіну;
			1.5.5.2 көрнекілі кестеніқолдана

			қуатын атау
		5.6 Магнетизм	1.5.6.1 "Магнит", қасиеттері" ұғым магниттік қасиет денелерді анық
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен көмегімен табиғат арқылы әлемнің құбылыстарын 1.1.2.2 мұғалімнің көргендерін сюжет тақырыптық сурет тақтайшамен бейн салыстыру
4-тоқсан			
7. Тағам және сусын	5 Табиғат физикасы	5.2 Жарық	1.5.2.1 жарық пен ұғымын салысты сурет түрінде ұсы және жасанды жар мұғалімнің ұйымдастырушылығымен көмегімен ажырат 1.5.2.2 жасанды қажеттілігін атау ұйымдастырушылығымен көмегімен оның 1.5.2.3 көрнекілігі отырып, жарық
8 Дені саудың – жаны сау		5.3 Дыбыс	1.5.3.1 дыбыстың ерекшеліктерін және табиғи дыбы мұғалімнің ұйымдастырушылығымен ажырат 1.5.3.2 көрнекілігі мұғалімнің ұйымдастырушылығымен сүйене отырып, көздерін атау
		1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері

			ұйымдастыруш көмегімен табиғат арқылы әлемнің құбылыстарын 1.1.2.2 мұғалімнің көргендерін сюжетті тақырыптық суреттермен тақтайшамен бағалау салыстыру

3) 2-сынып:

3-кесте

Өтпелі тақырыптар	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Өзім туралы	1 Мен зерттеушімін	1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	2.2.1.1 мұғалімнің ұйымдастыруш көмегімен әртүрлі өсімдіктердің өсімін салыстыру;
		1.2 Табиғатты тану әдістері	2.1.2.1 "ақпарат" және оның зерттеу маңыздылығын отырып атау; мұғалімнің көмегімен бақылау эксперименттің белгілерін анықтау; 2.1.2.2 эксперимент бақылау және жинау оның нәтижелерін белгілерді қолдан жазып, мұғалім кестеге енгізу;
	1. Тірі табиғат	2.1 Өсімдіктер	2.2.1.1 мұғалімнің ұйымдастыруш көмегімен әртүрлі өсімдіктердің өсімін салыстыру; 2.2.1.2 сүйене отырып, негізгі бөліктерінің функцияларын анықтау

			2.2.1.3 тіршілік ету және тіршілік ету әртүрлі жағдайларда бейімделу тәсілдері мен байланысты өсімдік топтарын салыстыру; 2.2.1.4 жоспар бойынша кестеге сүйене отырып аймағындағы өсімдік тобындағы маусымдық өзгерістерді атау; 2.2.1.5 топырақ құрамын жасаудың және өсімдік ұқыпты қараудың маңыздылығын түсіндіру; 2.2.1.6 берілген тақырып бойынша өсімдіктер сюжеттік суреттерді қолдана отырып сөздер мен сұрақтарға өсімдіктер өмірі мен тақырыптар бойынша сөздікті қолдануға құру
2. Менің отбасым және достарым		2.2 Жануарлар	2.2.2.1 мұғалімнің тапсырмаларын және тақтайшаға отырып жануарлардың өкілдерін анықтау, балықтар, қосмекенділер, бауырымен жорықшылар, құстар мен сүтқорықшылар; 2.2.2.2 кестеге сүйене отырып жануарлардың ортасының жағдайларын бейімделу әдістерін деңгейде атау: сөздер мен сұрақтар жерде,; 2.2.2.3 жануарлардың әдістерін қол жеткізіп тізімдеу; 2.2.2.4 жануарлардың түрлілігін сақтау маңыздылығын түсіндіру;

			2.2.2.5 кестеге жер көрнекілікке сүйеніп, жануарлар үшін ортасын сақтаудың маңыздылығын 2.2.2.6 көрнекілігімен отырып, жануарлар азына әкелетін қызметінің түрлерін 2.2.2.7 кестеге сүйеніп зерттелетін тақырыптар жануарлардың сұрақтарға қысқаша
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғаты зерттеу әдістері	2.1.2.1 "ақпарат" және оның зерттеу маңыздылығын отырып атау; мұқият көмегімен бақылау эксперименттің белгілерін анықтау 2.1.2.2 эксперименттің бақылау және жетімдігі оның нәтижелерін белгілерді қолдан жазып, мұғалім кестеге енгізу;
2-тоқсан			
3. Менің мектебім	2 Тірі табиғат	2.3 Адам	2.2.3.1 адамның жүйесі" ұғымын адамның тірек-жүйесінің негізін атау; 2.2.3.2 қол жетімді дұрыс қалып сақтау маңыздылығын 2.2.3.3 көрнекілігімен отырып, қозғалыс бұлшықет жиырылу 2.2.3.4 қол жетімді

			түсіндіру денсау сақтаудағы жек рөлін қайталау; 2.2.3.5 денсаулы тіс күтімінің ма түсіну; 2.2.3.6 қол жетім "адам" тақырыб сөздікті атау жә
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	2.1.2.1 "ақпарат және оның зерт маңыздылығын отырып атау; мұ көмегімен бақы эксперименттің белгілерін анық 2.1.2.2 эксперим бақылау және ж оның нәтижелер белгілерді қолд жазып, мұғалім кестеге енгізу;
4. Менің туған өлкем	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.1 Заттардың түрлері	2.3.1.1 табиғи жә заттар арасынд айырмашылық 2.3.1.2 адам өмір заттардың рөлін 2.3.1.3 көрнекі ж тіректері бойын жасанды заттар құрастыру
		3.2 Ауа	2.3.1.1 табиғи жә заттар арасынд айырмашылық 2.3.1.2 адам өмір заттардың рөлін 2.3.1.3 көрнекі ж тіректері бойын жасанды заттар құрастыру

		3.3 Ауа	2.3.3.1 судың физикалық қасиеттерін анықтау (табиғи және антропогендік факторлардың әсеріне байланысты); 2.3.3.2 мұғалімнің ұйымдастырушылық қабілеттерімен судың күйінің өзгеруін бақылау; 2.3.3.3 табиғи су ресурстарының қоры мен сапасы туралы қысқаша құрастыру;
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	2.1.2.1 "ақпарат" және оның зерттеу маңыздылығын анықтау; отырып атау; мұғалімнің көмегімен бақылау эксперименттің нәтижелерін белгілерін анықтау; 2.1.2.2 эксперименттің бақылау және жетекші оның нәтижелерін белгілерді қолдану жазып, мұғалімнің кестеге енгізу;
3-тоқсан			
5. Дені саудың – жаны сау	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.4 Табиғат ресурстары	2.3.4.1 табиғи ресурстар (табиғи және антропогендік) мәнін түсіну; 2.3.4.2 мұғалімнің ұйымдастырушылық қабілеттерімен ресурстар тегі бойынша (табиғи антропогендік) бақылау; 2.3.4.3 табиғи және антропогендік ресурстар (көкөніс – сорпа) байланысын түсіну;

			2.3.4.4 сұрақтарға жауап беріп отырып, ресурстармен элементтерімен толықтыру
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	2.1.2.1 "ақпарат" және оның зерттеу маңыздылығын атау; мұқият көмегімен бақылау эксперименттің белгілерін анықтау; 2.1.2.2 эксперименттің бақылау және жинау оның нәтижелерін белгілерді қолдан жазып, мұғалім кестеге енгізу;
	4. Жер және ғарыш	4.1 Жер	2.4.1.1 тірек сөздер жер мен Күн ара байланысты атау; 2.4.1.2 кестеге сыз Жердің табиғи сипаты атауы; 2.4.1.3 көрнекі жерді қолдау бойынша туралы қысқаша құрастыру
		4.2 Ғарыш	2.4.2.1 "ғарыштық дене" және Күн жүйесі планеталардың кестеге, схемаға атау; 2.4.2.2 мұғалімнің нұсқаулығымен планеталарын сипаттау жұлдызды аспаптау; 2.4.2.3 "ғарыш" таң жаңа сөздікті дұрыстау

6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті		4.3 Кеңістік және уақыт	2.4.3.1 негізгі уақытты ажырату; 2.4.3.2 мұғалімнің кеңістіктегі қашықтық уақыттың ерекшелігін анықтау; 2.4.3.3 анықтамамен сұрақтар бойынша тақырыптық сұрақтар қолдана отырып қысқаша әңгіме
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	2.1.2.1 "ақпарат к" және оның зерттеу маңыздылығын отырып атау; мұғалім көмегімен бақылау эксперименттің белгілерін анықтау 2.1.2.2 эксперимент бақылау және жасау оның нәтижелерін белгілерді қолдан жазып, мұғалімнің кестеге енгізу;
	5 Физика природы	5.1 Силы и движение	2.5.1.1 знать понятия, приводить примеры различных тел с скоростью (транспорт - автобус), животными (рысь); 2.5.1.2 использовать объяснения качества характеристики скорости (быстро, медленно) с опорой на
	1 Я – исследователь	1.2 Методы познания природы	2.1.2.1 "ақпарат к" және оның зерттеу маңыздылығын отырып атау; мұғалім көмегімен бақылау эксперименттің белгілерін анықтау

			2.1.2.2 экспериментальную работу по наблюдению за процессом растворения сахара в воде, описанию полученных результатов, оформлению отчета; 2.1.2.3 экспериментальную работу по наблюдению за процессом растворения сахара в воде, описанию полученных результатов, оформлению отчета;
4-тоқсан			
7. Қоршаған орта	5 Табиғат физикасы	5.2 Жарық	2.5.2.1 қол жетімді құралдармен (спектралық анализатор, дифракциялық Ғылымдар) қабілетін зерттеу; мөлдір, мөлдір өрнектер; 2.5.2.2 мұғалімнің көмегімен түрлі әйнектердің әйнек заттарды "бояу" зерттеу; 2.5.2.3 тірек сөздермен жарықтың қасиеттерін қысқаша әңгіме жасау
8. Саяхат		5.3 Дыбыс	2.5.3.1 дыбыс көзінің деңгейі бойынша нәтижелерді кестеге отырып тарату; 2.5.3.2 тірек сөздермен сұрақтар бойынша көздері туралы мәлімет құрастыру
		5.4 Жылу	2.5.4.1 мұғалімнің көмегімен кестеге енгізе отырып, әйнектердің температурасын өлшеу; 2.5.4.2 температураны зерттеу қызметінің тәжірибені қолдану
		5.5 Электр қуаты	2.5.5.1 электр энергиясының жұмыс істеудің қауіптілігін түсіндіру

			2.5.5.2 электр құралдарын пайдалану қауіпсіздік ережелерін білу
		5.6 Магнетизм	2.5.6.1 сурет түсініктемесін бере отырып, көрсеткіш қолдана отырып, қасиетін атау, анықтамалар сөздер бойынша қолдану аясын
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	2.1.2.1 "ақпарат" және оның зерттеу маңыздылығын отырып атау; мұқият көмегімен бақылау эксперименттің белгілерін анықтау 2.1.2.2 эксперимент бақылау және жинақтау оның нәтижелерін белгілерді қолдану жазып, мұғалімнің кестеге енгізу;

4) 3-сынып:

4-кесте

Өтпелі тақырыптар	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Тірі табиғат	1 Мен зерттеушімін	1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	3.1.1.1 ең маңызды жаңалықтарды адамның күндегі әсерін түсіну және сүйене отырып, көзін таңдауға н
		1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 зерттеу (бэксперимент) жаңа ақпарат көздерін мұғалімнің көмегімен көздерінің артықшылықтарын мен кемшіліктерін

			3.1.2.2 экспериментальное проектирование и обоснование мероприятий по охране окружающей среды, связанных с деятельностью предприятия, на основе оценки воздействия на окружающую среду, проводимой в соответствии с законодательством Республики Казахстан
	2 Тірі табиғат	2.1 Өсімдіктер	3.2.1.1 өсімдіктердің фотосинтез процесін, энергия мен оттегінің бөлінуін, қол жетімді деңгейін; 3.2.1.2 қол жетімді өсімдіктерді қорғау, әртүрлі жағдайларда өсімдіктердің тәсілдерін түсіндіру; 3.2.1.3 өз аймағында өсімдіктер қауымдастықтарын, жетімді деңгейде өсімдіктер және өз аймағында өсімдіктерін ата-аналарымен бірге өсіріп, қолдану; 3.2.1.4 қол жетімді адам қызметінің өсімдіктер алуан түрлілігін сақтау, түсіндіру; 3.2.1.5 сирек кездесетін өсімдіктерді жойылып бара жатқан өсімдіктерді сақтау, кітаптың рөлін таныту; 3.2.1.6 өсімдіктер туралы сұрақтарға жауап беріңіз, өз өсімдіктердің табиғат сипаттайтын сөздерін қолдану
2. Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)		2.2 Жануарлар	3.2.2.1 мұғалімнің жануарларды "Оң және "Омыртқасыз" топтарына бөлу; 3.2.2.2 жануарлар ортасы бойынша жер-ауа, топырақ көмегімен; 3.2.2.3 мұғалімнің

			және кестеге сүйене отырып, табиғаттағы жан-жануарлар арасындағы қарым-қатынасты схемалық түрде жасап, симбиоз, паразитизм, жыртқыштық, бейімделу
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 зерттеу (бейімделу эксперимент) жасап, ақпарат көздері мен мұғалімнің көмегімен көздерінің артықшылығы мен кемшіліктерін анықтау; 3.1.2.2 эксперимент жоспарлау және жүзеге асыру, мұғалімнің көмегімен кестеге сүйене отырып жасалған жоспарды эксперимент нәтижесімен салыстыру;
2-тоқсан			
3. Уақыт	2 Тірі табиғат	2.3 Адам	3.2.3.1 адамның өміріне атау және олардың қол жетімді анықтаңыз; 3.2.3.2 қол жетімді адамның өмір сүруіне энергия алудағы жүйесінің рөлін анықтау; 3.2.3.3 тыныс алу, оның адам ағзасына қол жетімді деңгейін анықтау; 3.2.3.4 қол жетімді қанайналым жүйесінің оның адам ағзасына сипаттау; 3.2.3.5 кестеге сүйене отырып адам ағзасын ауру инфекциялардағы әдістерін қол жетімді тізімдеу; 3.2.3.6 зерттелген немесе планшетамен отырып, зерттелген бойынша сұрақтарға жауап беру;

	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 зерттеу (бэксперимент) жасап, ақпарат көздері мен мұғалімнің көмегімен көздерінің артықшылығы мен кемшіліктерін анықтау; 3.1.2.2 эксперимент жоспарлау және оны жүзеге асыру, мұғалімнің көмегімен кестеге сүйене отырып жасалған жоспармен эксперимент нәтижесін талдау;
4. Сәулет	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.1 Заттардың түрлері	3.3.1.1 заттардың табиғаты туралы сұрақтарды қойып отырып айту (табиғат); 3.3.1.2 заттардың агрегаттық күйі мен ажырату; 3.3.1.3 жеке бақылау әсерлер негізінде көрнекі және ауа негізінде тақырыптың заттардың түрлерін әңгіме құру
		3.2 Ауа	3.3.2.1 қол жетімді құрамын сипаттау; 3.3.2.2 қол жетімді ауаның жануға әсері; 3.3.2.3 "ауа" тақырыбы дерекеті және дұрыс мағынадағы сөз сөйлеуінде белгіленуі;
		3.3 Су	3.3.3.1 тірі ағзалар мен жансыз өлі табиғат болуын және су, маңыздылығын деңгейде түсіндіру; 3.3.3.2 негізгі табиғат салыстыр; 3.3.3.3 ауыз судың

			пайдалану қажетті деңгейде қолжетімді деңгейде 3.3.3.4 судың Өмір үшін туралы сұрақтар беру
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 зерттеу (бэкэксперимент) жасау ақпарат көздері мұғалімнің көмегімен көздерінің артымен кемшіліктер 3.1.2.2 эксперимент жоспарлау және мұғалімнің көмегімен кестеге сүйене жасалған жоспар эксперимент нәтижесін суреттеу
3-тоқсан			
5. Өнер	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.4 Табиғат ресурстары	3.3.4.1 кейбір орта тіршілігіндегі топтар қол жетімді деңгейде 3.3.4.2 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен көмегімен толық құрамын (құм, сұрақтар мен жануарлардың қалдықтары, су нәтижесін суреттеу) 3.3.4.3 топырақтың қасиеттерін атау бойынша топырақ құнарлылығын 3.3.4.4 топырақтың құнарлылығы туралы байланысты көрсету сұрақтарға сүйене (толықтыру)
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 зерттеу (бэкэксперимент) жасау ақпарат көздері

			мұғалімнің көмегімен көздерінің артындағы мен кемшіліктерді; 3.1.2.2 эксперимент жоспарлау және оның мұғалімнің көмегімен кестеге сүйене отырып жасалған жоспарды эксперимент нәтижесімен тексеру;
6. Атақты тұлғалар	4. Жер және ғарыш	4.1 Жер	3.4.1.1 жер сферасын және графикалық бейнелеу; 3.4.1.2 белсенді грамматикалық сфералары туралы дерексіз мағыналы қолдану; 3.4.1.3 зерттелген сүйене отырып, толық жауап беру;
		4.2 Ғарыш	3.4.2.1 ғарыштың маңызды оқиғаларын жетімді деңгейде; 3.4.2.2 адамзаттың ғарыштың маңызын жетімді деңгейде; 3.4.2.3 сұрақтарға сүйене отырып, бойынша "Ғарыш" адамзаттың даму тақырыбында құрастыру
		4.3 Кеңістік және уақыт	3.4.3.1 схемаға сәйкес жердің осьтік айналмалы салдарын қол жеткізуге түсіндіру; 3.4.3.2 кеңістік пен сипаттау кезінде қарапайым сөйлемдер қолдану; 3.4.3.3 "жер және ғарыш"

			тақырыбы бойынша және дерексіз мәліметтермен меңгерілген сөздерді пайдалану
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 зерттеу (бақылау эксперимент) жүргізу ақпарат көздерін пайдалану мұғалімнің көмегімен көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктері 3.1.2.2 эксперимент жоспарлау және жүргізу мұғалімнің көмегімен кестеге сүйене отырып жасалған жоспар эксперимент нәтижесін
	5 Табиғат физикасы	5.1 Күш және қозғалыс	3.5.1.1 "серпімділік" ұғымын білу және күшін тексеру, сурет түсіріп, нәтиже бере отырып, көріністеріне мыналарды 3.5.1.2 "ауырлық" ұғымын білу және ауырлық күшін тексеру, сурет түсіріп, нәтиже бере отырып, көріністеріне мыналарды 3.5.1.3 "үйкеліс күші" ұғымын білу және үйкеліс күшін тексеру, сурет түсіріп, нәтиже бере отырып, көріністеріне мыналарды 3.5.1.4 мұғалімнің көмегімен ұйымдастырушының көмегімен немесе өзіндік көмегімен күш әрекетінің бағытты анықтау 3.5.1.5 алынған суреттерді белсенді қолданып, сөйлемнен толықтыру
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 зерттеу (бақылау эксперимент) жүргізу ақпарат көздерін пайдалану мұғалімнің көмегімен

			көздерінің арты мен кемшіліктер
			3.1.2.2 эксперим жоспарлау және мұғалімнің көме кестеге сүйене жасалған жоспа эксперимент нә
4-тоқсан			
7. Су -тіршілік көзі	5 Табиғат физикасы	5.2 Жарық	3.5.2.1 қол жетім көлеңке себепте ерекшеліктерін 3.5.2.2 "жарықты ұғымын білу, қо деңгейде заттар шағылыстыру қ түсіндіру; 3.5.2.3 "Жарық" тақыры меңгерілген сөз
		5.3 Дыбыс	3.5.3.1 дыбыс де білу, дыбыс көл көзі мен дыбыс арасындағы қа байланысты тір арқылы түсіну; 3.5.3.2 "дыбыс" т бойынша сұрақ жауап беру
		5.4 Жарық	3.5.4.1 кестеге с қоршаған ортад жасанды жылу және атау; 3.5.4.2 қол жетім заттардың қызд түсіндіру
		5.5 Электр қуаты	3.5.5.1 кестеге с электр энергияс атау;
8. Демалыс мәдениеті. Мерекелер			

			3.5.5.2 үлгі бойынша электр тізбегінің мұғалімнің бағыт- көмегімен элементтер көрсете отырып электр тізбектер түрінде орындау
		5.6 Магнетизм	3.5.6.1 магнит кедер- түрлі металдардың магниттелуін зерттеу нәтижелерді көрсету
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 зерттеу (бақылау эксперимент) жасау ақпарат көздерін таңдау мұғалімнің көмегімен көздерінің артықшылық- мен кемшіліктерін 3.1.2.2 эксперимент жасау жоспарлау және орындау мұғалімнің көмегімен кестеге сүйене отырып жасалған жоспардың эксперимент нәтижесін

5) 4-сынып:

5-кесте

Өтпелі тақырыптар	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Менің Отаным – Қазақстан!	1 Мен зерттеушімін	1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	4.1.1.1 мұғалімнің бағыт-көмегімен зерттеулердің өзіндік бағыттарын анықтау
		1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 оқу әдісін (бақылау және зерттеу) олардың артықшылық-мен кемшіліктерін отырып, тақтаймен отырып және мұғалімнің көмегімен түсіндіру

			4.1.2.2 кестеге сүзерттеу(бақылау, эксперимент) бөлімі және теріс жақтар
	2 Тірі табиғат	2.1 Өсімдіктер	4.2.1.1 кестеге сүзерттеу анықтаманы түсіндіретін тізбегі; 4.2.1.2 жоспар бойынша өсімдіктердің өмірлік циклінің қол жетімді деңгейі; 4.2.1.3 кестеге сүзерттеу төменгі және жоғарғы өсімдіктерді ажырату; 4.2.1.4 тұқымдардың тәсілдерін қолжазба түсіндіру; 4.2.1.5 өсімдіктер тәсілдерін білу; 4.2.1.4 берілген табиғат бойынша өсімдіктер жоспар бойынша үйренген сөздерді қолдану және сөз сүйену
2. Адами құндылықтар		2.2 Жануарлар	4.2.2.1 мұғалімнің аймағындағы жануарларды жіктеу; 4.2.2.2 кестеге сүзерттеу шөпті және жыртқыш жануарларды ажырату; 4.2.2.3 зерттелген қолдана отырып өмірлік циклін кесте деңгейде түсіндіру; 4.2.2.4 мұғалімнің симбиотикалық мысалдар келтіру; 4.2.2.5 зерттелген қолдана отырып

			тізбегінің құрыл жетімді деңгейді белгілі бір тіршілі ортасында тама модельдерін құ 4.2.2.6 мұғалімн және тақтайша отырып жойылу қаупінд жануарларды ат парктер мен қор мақсаттарын қс деңгейде түсінд 4.2.2.7 мұғалімн немесе сұрақта отырып, зерттел бойынша жеке т жануарлар турал
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 оқу әдісін (бақылау және з олардың артық мен кемшіліктер отырып, тақтай отырып және м көмегімен түсін 4.1.2.2 кестеге с зерттеу(бақылау эксперимент) б және теріс жақт
2-тоқсан			
3. Мәдени мұра	2 Тірі табиғат	2.3 Адам	4.2.3.1 шығару ж оның адам ағза мұғалімнің көм жетімді деңгейд 4.2.3.2 қол жетім жүйке жүйесін х ағзасындағы рө 4.2.3.3 адамның қызметі туралы жауап беру; 4.2.3.4 суреттер п

			сүйене отырып, мұғалімнің ұйымдастырушылығымен зерттеу бойынша адам тәжірибеден әңгіме
			4.2.3.5 оқытылған белсенді қолдану мұғалімнің аяқталған мәлімдемелерін
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.2.3.6 өз сөйлеу денесінің мүше тақырыбында белсенді қолдану
			4.1.2.1 оқу әдісін (бақылау және зерттеу) олардың артықшылығы мен кемшіліктерімен отырып, тақтаймен отырып және мұғалімнің көмегімен түсіндіру
4. Мамандықтар әлемі	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.1 Заттардың түрлері	4.1.2.2 кестеге сызба зерттеу(бақылау эксперимент) бейнесі және теріс жақтар
		3.2 Ауа	4.3.1.1 заттардың аясын олардың сәйкес мұғалімнің ұйымдастырушылығымен кесте арқылы атау; 4.3.1.2 эксперимент сәйкес зат алу; 4.3.1.3 жасалған нәтижелерін көрсетіріктері бойынша
			4.3.2.1 адам өмірі салаларында қолдану атау және желді зияны туралы мәлімет келтіру; 4.3.2.2 ауаның лауазымы

			атау; 4.3.2.3 табиғатта қозғалу процесі деңгейде түсіндіріледі;
		3.3 Су	4.3.3.1 табиғатта айналымын қолдану деңгейде айту; 4.3.3.2 қол жетімді атмосфералық және жер беті шашынның пайдалану процесін сипаттау; 4.3.3.3 судың ластану және судың әртүрлі пайдалану үшін ластану сапасы тіректермен аталатын; 4.3.3.4 сұрақтарды қолданып отырып, зерттелетін бойынша су туралы;
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 оқу әдісін (бақылау және зерттеу) олардың артықшылықтары мен кемшіліктерімен отырып, тақтайға отырып және мұқият көмегімен түсіндіріледі; 4.1.2.2 кестеге сызба зерттеу(бақылау эксперимент) бойынша және теріс жақтан;
3-тоқсан			
5. Табиғат құбылыстары	5 Табиғат физикасы	5.2 Жарық	4.5.2.1 көлеңкенің мөлшеріне және кедергіге дейінгі тәуелділігін қолдану деңгейде зерттеледі; 4.5.2.2 жарықтың қасиеттерін қолдану деңгейде зерттеледі шағылысу, сіңіріледі; 4.5.2.3 өз сөзіндік

			қасиеттері туралы қолдану
		5.3 Дыбыс	4.5.3.1 кестеге сурет белгілі бір кедер деңгейіне және таралуына әсерін айту; 4.5.3.2 "дыбыс" тақырыбы бойынша 3-5 сөз тұратын сұрақтарға жауап беру
		5.4 Жылу	4.5.4.1 мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен әртүрлі материалдардың өткізгіштігін тексеріп, нәтижелерін кестеге жазу; 4.5.4.2 әртүрлі материалдардың жылу өткізгіштігін сұрақтарға толық жауап беру
		5.5 Электр қуаты	4.5.5.2 зерттелген бойынша әртүрлі материалдардың өткізгіштігі туралы сөйлемнен әңгіме жүргізу
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 оқу әдісін (бақылау және зерттеу) олардың артықшылықтарын мен кемшіліктерін отырып, тақтайға отырып және мұқалымның көмегімен түсіндіру
6. Қоршаған ортаны сақтау	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.4 Табиғат ресурстары	4.1.2.2 кестеге сурет зерттеу(бақылау эксперимент) бақылау және теріс жақтарын
			4.3.4.1 кейбір табиғат қазбаларды (болот, мұнай, гранит, кварц, газ) қолдану саласын тізбелеу; 4.3.4.2 картада К

			негізгі пайдалы кен орындарын орны" ұғымын б
			4.3.4.3 пайдалы сақтау және ұқы жолдарын атау; 4.3.4.4 мұғалімн ұйымдастыруш көмегімен зертт жүргізгеннен ке отырып, 2-3 ұсы қорытындылар
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 оқу әдісін (бақылау және з олардың артық мен кемшіліктер отырып, тақтай отырып және м көмегімен түсін 4.1.2.2 кестеге с зерттеу(бақылау эксперимент) б және теріс жақт
4-тоқсан			
7. Болашаққа саяхат	4 Жер және ғарыш	4.1 Жер	4.4.1.1 жер бетін элементтерін тір бойынша атау ж 4.4.1.2 зерттелг сүйене отырып, туралы әңгіме ж 4.4.1.3 мұғалімн ұйымдастыруш көмегімен мәлім ойлау элементт толықтыру
		4.2 Ғарыш	4.4.2.1 жеке ғары денелерді қол ж деңгейде сипат 4.4.2.2 мұғалімн көмегімен ғары өмірге әсері тура

			4.4.2.3 сұрақтарды қызығушылығын отырып, ғарыштық өмірге әсері туралы қызығушылығын қырастыру
		4.3 Кеңістік және уақыт	4.4.3.1 схемаға сәйкес жердің орбиталық қозғалысының әсерін қол жетімді түрде түсіндіру; 4.4.3.2 жыл мезгілдерін сипаттаңыз және олардың ұйымдастырушылығын көмегімен талдау, маусымдық өзгерістер мен мәлімдемелерді түсіндіру; 4.4.3.3 өз сөзіндік және уақыт, маусымдық өзгерістер туралы белсенді қолдану;
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 оқу әдісін (бақылау және зерттеу) олардың артықшылықтары мен кемшіліктері туралы отырып, тақтаймен отырып және мәлімдемелерді көмегімен түсіндіру; 4.1.2.2 кестеге сәйкес зерттеу(бақылау және эксперимент) бақылау және теріс жақтарды бақылау және а
8. Болашаққа саяхаттау	5 Табиғат физикасы	5.1 Күш және қозғалыс	4.5.1.1 "күш" ұғымын сипаттау және "күш" ұғымын білу; 4.5.1.2 сурет, схема түрінде нәтиже судағы әртүрлі заттардың ететін Архимедтің заңына бақылау және а 4.5.1.3 сурет, схема түрінде нәтиже судағы әртүрлі заттардың ететін Архимедтің заңына бақылау және а

			4.5.1.4 қол жетім судағы әртүрлі эететін ауырлық Архимед күшінің тәуелділігі турал 4.5.1.5 өз сөзіңіз жұмыс пен қозғалыс белсенді қолдан
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Методы познания природы	4.1.2.1 оқу әдісін (бақылау және олардың артықшылықтары мен кемшіліктері) отырып, тақтаймен отырып және мүмкіндіктерімен көмегімен түсін 4.1.2.2 кестеге сызба зерттеу(бақылау, эксперимент) бақылау және теріс жақтар

Ескертпе: "Тірі табиғат", "заттар және олардың қасиеттері", "жер және Ғарыш", "Табиғат физикасы" бөлімдерінің әрқайсысында білім алушылардың зерттеушілік біліктері мен дағдыларын қалыптастыруға және дамытуға бағытталған "Мен – зерттеушімін" бөлімінің мақсаттары біріктіріледі.

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

86-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұнды үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұнды үлгілік оқу бағдарламасы (әрі қарай – Бағдарлама) Қазақстан Республикасы 2007 жылғы 27 шілдедегі "Білім туралы" Заңының 5-бабының 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – дене шынықтыру саласындағы білім мен біліктерді игеру, дене дамуы мен моториканың кемшіліктерін түзету, қозғалыс біліктері мен дағдыларына үйрету болып табылады.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) қозғалыс техникасының негіздерін үйрету, өмірлік қажетті біліктер мен дағдыларды қалыптастыру;

2) дене қасиеттерін дамыту (ептілік, икемділік, тепе-теңдік, төзімділік);

3) білім алушыларда өз бетінше дене жаттығуларымен айналысу дағдылары мен әдетін дамыту;

4) жеке гигиена, күн тәртібі туралы білімді қалыптастыру;

5) білім алушылардың дұрыс дене бітімін, шымырлығын, ұқыптылығын және кинестетикалық бақылауын қалыптастыруға ықпал ету;

6) жүру кезінде қозғалыстарды дәл үйлестіруді қалыптастыру;

7) қол саусақтарының ұсақ моторикасын, жекелеген дене бөліктерінің уақыт пен кеңістіктегі қозғалыстарының үйлесімділігін, қозғалыстардың ауысуын, қозғалыстардың дифференциациясы мен ырғағын дамыту.

4. Түзету-дамыту міндеттері:

1) дене дамуындағы моториканың және қозғалыстардың кеңістіктік ұйымдастырылуының бұзылыстарын жеңу;

2) қозғалыс реттілігін, қозғалыс операциялары мен нұсқауларды орындауды есте сақтауын дамыту;

3) ауызша нұсқаулар бойынша қимылдарды орындау білігін дамыту;

4) жүрек-қантамыр және тыныс алу жүйелерін, тірек-қимыл аппаратын нығайту және дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнін оқыту құндылыққа бағытталған, тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, дифференцияланған және коммуникативтік тұғырлар негізінде жүзеге асырылады.

6. Білім берудегі құндылыққа бағытталған тұғырды іске асыру арқылы мақсатты түрде білім алушылар тұлғасының әлеуметтік-маңызды құндылықтар жүйесі, олардың дұрыс мінез-құлқы мен әрекеттері қалыптастырылады, ол оқушылардың ұлттық және спорттық ойындарға қатысуы арқылы жүзеге асырылады да, қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілікке, бір-біріне құрмет көрсетуге, ынтымақтастыққа ұмтылуға, абыроймен жеңіле білуге және жеңіске абыроймен жете білуге тәрбиелейді.

7. Тұлғаға бағытталған тұғыр дайындық, жалпы дамыту жаттығулары арқылы білім алушылардың өз дене қабілеттерін сезінуін, жас, дене, психикалық және тұлғалық ерекшеліктерін ескере отырып, денсаулықты сақтау мен нығайтуға ықпал ететін қозғалыс белсенділігін дамыту арқылы оқу үдерісін дараландыруға мүмкіндік береді.

8. Іс-әрекеттік тұғыр қағидасы – бұл өзара түсіністік пен ынтымақтастық бастамасына негізделген мұғалім мен білім алушылардың бірлескен қызметі.

9. Бейімделген дене тәрбиесіндегі дифференцияланған тәсіл балаларды салыстырмалы біртекті топтарға біріктіруді білдіреді және әртүрлі

танымдық мүмкіндіктері бар білім алушыларды өз қабілеттеріне деген сенімділікті сезінуге, оқу үдерісіне қызығушылықтарын арттыруға және оқушылар ұжымында өзін-өзі танытуға мүмкіндік береді.

10. Коммуникативті тәсіл топта жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыруға, бір-біріне достық қарым-қатынасты сақтауға, бір-бірін тыңдауға және естуге, сұрақ қою арқылы жетіспеген ақпаратты алуға, бірлескен қызметті ұйымдастыруға және жүзеге асыруға, коммуникацияның міндеттері мен шарттарына сәйкес өз ойларын жеткілікті толық және дәл жеткізуге мүмкіндік береді.

11. Есту қабілеті нашар білім алушылар кеңістіктік бағдарлауда қиындықтарға тап болады және дәлдіктің айтарлықтай бұзылыстары байқалады, сондықтан бағдарламаға осы қабілеттерді түзетуге және дамытуға бағытталған жаттығулар енгізілген.

12. Төзімділікті дамыту бағдарламасында жаяу жүру жаттығуларымен алма-кезек орындалатын жүгіру, баяу қарқынмен жүгіру, шаңғымен сырғанау, үздіксіз қозғалыс белсенділігімен өтетін ойындар қолданылады.

13. Бағдарламаның әр бөліміне оқу материалын игеруге ықпал ететін, қозғалыс және адамгершілік қасиеттердің дамуына ықпал ететін және әртүрлі моторлық бұзылыстарды түзету құралы ретінде пайдаланылатын ойындар кіргізілген.

14. Нашар еститін, кейін естімей қалған білім алушылармен өткізілетін бейімделген дене шынықтыру сабақтары сөйлеу нұсқауларымен жүргізіледі, бірақ сөздерді есте сақтау бойынша сөздік жұмыс өткізілмейді, өйткені сабақтарда жиі кездесетін және игерілген күнделікті сөздік қолданылады.

15. Пәнді оқу үдерісінде мына оқу пәндерімен пәнаралық байланыстар жүзеге асырылады: "Математика және информатика", "Жаратылыстану", "Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту".

16. Техникалық оқыту құралдарына қойылатын талаптар:

1) жалпы дене дайындығы сабақтарына арналған жиынтық:

гимнастикалық қабырғалар, аралығы 0,8м, гимнастикалық төсеніштер, гимнастикалық орындықтар, өрмелеуге арналған сырықтар І-5,5м, гимнастикалық таяқ;

2) дене іс-қимылдарын бақылауға және бағалауға арналған жабдық: рулеткалар (25 және 10м), төрешілер ысқырығы, секундомерлер, туды көтеруге арналған құрылғы;

3) гимнастикамен айналысуға арналған жиынтық. Мектептік гимнастикалық білеулердің тіректері: әртүрлі биіктіктегі, параллельді, мектептік гимнастикалық ағаш ат корпустары, мектептік гимнастикалық кіші ағаш ат корпустары, мектептік гимнастикалық бөрене корпустары (әмбебап), гимнастикалық көпірлер, диаметрі 90-95см гимнастикалық шеңберлер, гимнастикалық секіртпелер;

4) жеңіл атлетикамен айналысуға арналған жиынтық: 30, 60, 100, 200 (м) арналған жүгіру жолдары, эстафеталық таяқшалар, түрлі жалаушалар;

5) шаңғы дайындығы бойынша сабақтарға арналған жиынтық: бекіткіші бар шаңғылар, шаңғы бәтеңкелері, шаңғы таяқтары;

6) спорттық ойындарға арналған жиынтық: футбол доптары, баскетбол доптары, кіші теннис доптары.

17. Бейімделген дене шынықтыру сабақтары дыбыс күшейткіш аппаратурасы бар арнайы жабдықталған залда өткізіледі.

3-тарау. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

18. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 0-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 96 сағатты;

2) 1-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 99 сағатты;

3) 2-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

4) 3-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

5) 4-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

19. Бағдарламаның мазмұны келесідей бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Теориялық мәліметтер" бөлімі;
- 2) "Гимнастика" бөлімі;
- 3) "Ұлттық және зияткерлік ойындар" бөлімі;
- 4) "Қозғалмалы ойындар" бөлімі;
- 5) "Жеңіл атлетика" бөлімі;
- 6) "Шаңғы дайындығы".

20. "Теориялық мәліметтер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы;

2) жеке гигиена және күн тәртібі;

3) паралимпиада ойындары.

21. "Гимнастика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру;

2) жалпы дамыту жаттығулары;

3) дене сымбатын қалыптастыру және жалпақтабанның алдын алу жаттығулары;

4) заттармен жасалатын жаттығулар;

5) тыныс жаттығулары;

6) өрмелеу және асып өту;

7) кеңістікте бағдарлауды және қозғалыс дәлдігін дамытатын жаттығулар.

22. "Ұлттық және зияткерлік ойындар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) тоғыз құмалақ;

2) асық;

3) дойбы;

4) шахмат.

23. "Қозғалмалы ойындар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар ;

2) кедергілерді жеңуге арналған ойындар ;

3) кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары.

24. "Жеңіл атлетика" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) жүру;

2) жүгіру;

3) лақтыру;

4) секіру.

25. "Шаңғы дайындығы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шаңғы жүрістерін бекітуге арналған жаттығулар;
- 2) жылдамдық пен төзімділікті дамытатын жаттығулар.

26. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің 0 сыныптағы базалық мазмұны:

1) теориялық мәліметтер: спорт залындағы тәртіп ережесі және қауіпсіздік техникасы; жеке гигиена және күн тәртібі; паралимпиадалық ойындар: паралимпиадалық ойындардың даму тарихы;

2) гимнастика: бағанға және қатарға бір-бірден сапқа тұру (бойының ұлғаю тәртібімен); бағанда желкеге теңелу, қатарда сызық бойынша (аяқ ұшымен) сап түзеу; жалпы дамытушы жаттығулар: қолдың, аяқтың, дененің, бастың негізгі қалыптары мен қимылдары; негізгі тұрыс: "Шеруде": тұрыс – аяқтар иық енімен "штангашы": қолдың қалпы – төмен, алға, екі жаққа, жоғары, арқадан асыра; тік қолдарын алға, артқа, жанына, жоғары қозғалту ("Құстар ұшты", "Алма теру"); иықтарын көтеру және түсіру; әр түрлі бастапқы қалыпта шынтақтары мен саусақтарын қимылдату ("Жіпті шарғыға орау"); тік аяғын башпайларының ұшын алға, жанына, артқа созып қою. Заттармен жаттығу: доппен негізгі қалыптар (қолындағы допты төмен, алдыға, жоғары көтеру), допты (үлкен, кішкентай) лақтыру және тосып алу; допты себетке лақтыру. Тыныс жаттығулары: бейнелі түрде орындалатын жаттығулар, мысалы: х-х-хо – "қолды жылыту" – дем шығару; фу-фу – "суды суыту" – дем шығару; "гүлді иіскеу" – дем алу. Жүру кезінде еліктеп дұрыс тыныс алу, мысалы: чу-ух-чу-ух-чу – паровоз – дем шығару; -у-у-у – ұшақ – дем шығару. Ауыз арқылы тыныс алу; мұрын арқылы дем алу және дем шығару. Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табанның алдын алуға арналған жаттығулар: арқасымен қабырғаға сүйеніп тұрып, оған шүйдесін, арқасын, бөксесін және өкшесін тигізу, қолдарын жанына, жоғары көтеру; қабырғаға шүйдесін және арқасын тигізіп отыру; арқасымен қабырғаға сүйеніп тұрып, оған шүйдесін, арқасын, бөксесін және өкшесін тигізген қалпынан қабырғадан алшақтап кету және дененің бастапқы қалпын сақтай отырып қайтадан оралу; ені 20 см "дәлізбен" жүру, бір сызық бойымен немесе бір-бірінен 10 см қашықтықта орналасқан екі параллель сызықтың арасымен жүру; екі орындықтың арасымен жүру, еденде жатқан тақтайдың үстімен жүру, қарапайым, жылдам, табанын толық басып, аяқтың ұшымен,

қапталмен аяқты аяққа қосып адымдап жүру, ауыспалы, алшақ қадамдап жүру, алдыға, артқа, тізені жоғары көтеріп жүру, қолындағы затпен (басына зат қойып) жүру, ені 20-30 см көлденең жолақтардан аттап жүру. Қатарға сызық бойымен белгіленген орынға сапқа тұру (шеңберде, квадратта); алға, артқа, жанына қадам жасау және оны көзін жұмып қайталау; ұзындық кесінділерін қайталап жүріп өту (5, 10, 15 м); еденде сызылған бағдарлар бойынша жүру; сызылған бағдарға екі аяғымен итеріліп орнынан ұзындыққа секіру;

3) ұлттық және зияткерлік ойындар: "Тоғыз құмалақ" ойынының пайда болу тарихы; "Асық" ойынының пайда болу тарихы; "Дойбы" ойынының пайда болу тарихы; "Шахмат" ойынының пайда болу тарихы;

4) қозғалмалы ойындар: қозғалмалы ойындар кезіндегі кеңістікті бағдарлау дағдыларын дамыту; қозғалмалы ойындар кезіндегі тепе-теңдік және үйлестіру дағдыларын дамыту; қозғалмалы ойындар кезіндегі кедергілерден өту дағдыларын дамыту ("Көршіге доп беру", "Мысық пен тышқандар", "Өз жалаушаларыңа ұмтыл", "Секіртпеден аттап секіру");

5) жеңіл атлетика: имитациялық жүру; қолдарымен ұстасып жүру (түзу сызық бойымен қозғалыс жағына қарай жартылай бұрылып жүру); дұрыс дене қалпын, тыныс алуды сақтай отырып, әдеттегі және кең адыммен жүру; қозғалыс бағытын сақтай отырып жүру: дене қалпын, қол және аяқ қозғалысын; еркін жүгіру; дұрыс дене қалпын, тыныс алуды сақтай отырып жүгіру, сигнал бойынша тоқтап жүгіру; аласа, биік секіру; аласа және биік секіруді кезектестіру; белгілі бір секіру санымен жүгіру; орнында жүрелеп, жартылай жүрелеп секіру жұптасып (кезекпен), бір-біріне қарап, қолдарымен ұстап отырып, ұзын секіртпені дұрыс ұстау; ұзын секіртпені дұрыс айналдыру; баяу айналып жатқан секіртпенің астымен жүгірушіге қарай жүгіру; қолдың әртүрлі қалпында қозғалмай тұрған ұзын секіртпеден секіру (биіктігі – 10-20 см); секіргішті дұрыс тербету; бір, екі аяқпен, бір аяқтан екіншісіне ауысып тербеліп және айналып жатқан секіртпеден бүйірімен тұрып орнында секіру; қолды алдын ала артқа қозғалта отырып, алдығы жылжумен оңға, солға секіріп, жерге жұмсақ қону. 20-30 см биіктіктен жерге жұмсақ қонумен секіру; орнынан биіктігі 30 см-ге дейінгі жұмсақ кедергіге секіру; итерілу орнынан төсенішке дейінгі жарты қадам, бір қадам қашықтықтан сол аяғымен тұрған, оң аяғы –

артында, ұшымен қойылған, қолдары – төменде – артында болатын бастапқы қалыптан секіру. Қолдарын алға-жоғары қарай сермей отырып, бір мезгілде оң аяғының санын жоғары қозғалта отырып, кедергіге оң аяғымен секіру, содан кейін оның жанына сол аяқты қосып қою; кезекпен оң және сол аяқпен итеріліп, үш-төрт қадамнан екпінмен шағын биіктіктен (10-20 см) аттап еркін секіру; орнынан ұзындыққа еркін секіріп екі аяғына қону; итерілу орындарын белгілемей екпінмен (төрт-бес қадамнан) ұзындыққа еркін секіріп, екі аяғына қону; еліктеп секіру: "Құс қалай секіреді?", "Доп қалай секіреді?", "Кім тыныш секіреді?". Алдындағы нысанаға 3-4-5 м қашықтыққа еденге, шұңқырға, себетке шағын допты (сигнал бойынша) лақтыру;

б) шаңғы дайындығы: киіммен, аяқ киіммен, шаңғымен, шаңғы таяқтарымен және шаңғы құрал-саймандарына жасалатын қарапайым күтіммен тәжірибе жүзінде танысу; қолдағы шаңғыларымен бір-бірден бағанға тұру; шаңғыларын қолмен тасу; шаңғыны қарға қою; шаңғыны кию; орнында аттап бұрылу – қапталмен аяқты аяққа қосып оңға, солға таяқтарға сүйеніп және сүйенбей.

27. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің 1 сыныптағы базалық мазмұны:

1) теориялық мәліметтер: бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы қауіпсіздік техникасы бойынша мұғалімнің нұсқаулықтары, гигиена және күн тәртібі туралы алған білімдерін қолдану. Адамның денсаулығын (дене, әлеуметтік және психологиялық) нығайту үшін дене шынықтырудың маңызы туралы, оның адамның дамуына (дене, зияткерлік, эмоциялық, әлеуметтік) тигізетін оң әсері туралы, табысты оқу мен әлеуметтену факторлары ретіндегі дене шынықтыру және денсаулық туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру; адам қозғалысының негізгі тәсілдеріндегі айырмашылықтарды анықтау; жаттығулар (дене шынықтыру киімдерін әдеттегі киімге ауыстыру, су рәсімдері); паралимпиадалық ойындар: паралимпиадалық ойын түрлері;

2) гимнастика: бір-бірден тұрған бағанда қозғалу; қолдарынан ұстап, қатардан шеңберге құрылымын өзгертіп қайта тұру; бір-бірден тұрған бағаннан ортасынан қолдарынан ұстасып екі-екіден бағанға құрылымын өзгертіп қайта тұру; қолдарын алға созып арасын ашу; бағдар бойынша

бұрылу; пәрмен бойынша қимылдарды орындау: "Тұр!", "Отыр!", "Жүр!", "Жүгір!", "Тоқта!", "Бұрыл!". Жалпы дамытушы жаттығулар: аяқтарын тік ұстап алдыға, жанына, артқа көтеру; аяқ ұшымен көтерілу ("Кім биік"); жүрелеп отыру ("Қоян"); денені оңға, солға еңкейту ("Ағаштар тербеледі", "Сағат"); денені оңға, солға бұру ("Ұшақ"); басын бұру ("Күшік"); үйренген қозғалыстардың қарапайым біріктіру; үйренген жаттығуларды таңертеңгі гимнастика кешендеріне біріктіру. Заттармен жаттығу: қатарда допты оңға, солға беру; шеңберде допты солға, оңға домалату; бір-бірден тұрған бағанда допты оңға, солға беру; допты жоғары лақтыру және оны тосып алу; допты еденге соғу және оны тосып алу; допты бір-біріне 1-3 м қашықтықта лақтыру. Доппен қолдың негізгі қалыптары: допты оң (сол) қолға ұстап алға, жоғары, төмен, жанына созу; допты жоғары лақтыру және оны екі қолмен тосып алу; допты еденге соғу және оны екі қолмен тосып алу; допты қабырғаға соғу және оны екі қолмен тосып алу. Тыныс жаттығулары: кеуделік және құрсақтық тыныс түрлері (тұрған, қолын бүйіріне қойған қалыпта), тұрған және жатқан қалпындағы аралас тыныс алу түрі (кеуде-құрсақ немесе толық), қолдың әртүрлі қимылдары кезіндегі тыныс: жанына, жоғары. Дене сымбатын қалыптастыруға және жалпақ табанның алдын алуға арналған жаттығулар: оң (сол) қолымен гимнастикалық қабырға білте тақтайшаларына (иық биіктігінде) сүйену, екінші қолын беліне қою, сол (оң) аяқты алға, жанына, артқа көтеру; табан бұлшықеттері үшін: аяқтың ұшымен жүру, аяғын тік ұстау; табанның сыртқы және ішкі қырымен жүру; өкшемен жүру. Осы тұрыстағы қолдың, аяқтың және дененің әртүрлі қалыптары мен қозғалыстары: орнында тұрып, аяқ ұштарын қосу; табандарын қосып, аяқ ұшымен, өкшесімен тұру, бір табанын екіншісінің алдына қойып тұру; қолдың әртүрлі бастапқы қалпында, қолдарын, екінші аяғын, денесін қозғалтып бір аяғымен тұру; тақтада жүру, биіктігі 20 см - ге дейінгі заттардан аттап өтіп, биіктігі 70 см арқанның (резеңкенің) астынан еңкейіп өтіп, алақанмен шапалақтап, допты жоғары лақтырып, еденге (жерге) соғып және тосып алып, заттардан аттап өтіп, бір аяқпен тоқтап тұру (ұзынынан және көлденең), екінші аяғын алға, жанына, артқа жіберу, қолдың әртүрлі қалпында: бос аяғы алға тік немесе тізесін бүгіп созылған, қолдары әр түрлі бағытта – бірі алға, екіншісі жанына; аяқ артқа, қолдары жоғары (жаттығу денесін тік ұстап, еңкеймей орындалады); және қолдың және екінші аяқтың қалпын өзгертіп: аяғы алға, қолдары – әр түрлі бағытта: біреуі алға, екіншісі жанына, аяғы жанына, қолдары жанына, аяғы артқа, қолдары жоғары, тоқтап және бір тізесімен отырған қалыпқа ауысумен және қолдарының

көмегімен және көмегінсіз тұру, тоқтап және жүрелеп отырған қалыпқа ауысу, төртаяқтап тұру (аяқтары бірге, бір аяқпен) және ұмтыла түрегелу, отырып-тұру, бұрылу (қапталмен аяқты аяққа қосу арқылы, аяқтың ұшымен, бағдарлар бойынша жерге жұмсақ қонып тоқтаумен, теңгерумен және теңгерусіз, көмекпен және көмексіз, аяқ ұшынан, аяқ ұшымен), орнынан ұзындыққа секіруді орындау (әр түрлі кесінділер), әр түрлі қашықтыққа тапсырма бойынша допты лақтыру;

3) ұлттық және зияткерлік ойындар: Тоғыз құмалақ: ұяшықтарға 9 құмалақтан орналастыру; Асық: асықтарды лақтыру; дойбы мен шахмат: шахмат фигураларын түстері бойынша ажырату, барлық фигураларының атаулары;

4) қозғалмалы ойындар: қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау дағдыларын дамыту; қозғалмалы ойындар кезінде тепе-теңдік және үйлестіру дағдыларын дамыту; қозғалмалы ойындар кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын дамыту ("Допты ал", "Төмпешіктермен секіру", "Допты сызықтан асыру", "Өз орныңды еске сақта", "Сигналды бақыла", "Бәрі батырдың артынан", "Зырылдауық");

5) жеңіл атлетика: әдеттегідей жүру, аяқтың ұшымен жүру, табанның сыртқы және ішкі қырымен (орнында және қозғалыста) жүру, қолдарын әртүрлі қалыпта ұстап жүру (белге, иыққа, басына, желкеге, арқаға, алдыға, жанына, жоғары, шынтақтарын бүгіп кеудесінің алдына); сигнал бойынша тоқтап жүру (қолды сермеу және т. б.), мұғалімнің санауымен ырғақты жүру; әдеттегідей жүруді аяқтың ұшымен жүрумен ауыстыру (мысалы, алғашқы төрт санаққа – әдеттегі қадамдар, келесі төрт санаққа – аяқ ұшымен жүру), тура солай қолдың қалпын өзгертіп жүру (мысалы, алғашқы төрт санаққа – әдеттегі қадамдар, келесі төрт санаққа – аяқ ұшымен жүру, қолдарын беліне қою); 40 м дейінгі қашықтықта жүгіру мен жүруді алмастыру (10 м – жүгіру, 10 м – біртіндеп баяулап жүру, солай екі рет қайталайды); жұппен, топпен 15 м дейінгі қашықтыққа жүгіру (бағдармен және бір бағдардан басқасына қарай); 15 м дейін сызықтармен немесе арқандармен белгіленген ені 1 м, содан кейін – 40-30 см "дәлізбен" топпен жүгіру; баяу қарқынмен 20 сек дейін жүгіру; әртүрлі бастапқы қалыптардан жүгіру (тұрған, отырған, жатқан); жеңімпазды анықтамай 20 м-ге дейін жарысып жүгіру; орнында екі аяқпен секіріп (бөренеден немесе гимнастикалық қабырғаның білте тақтайшасынан ұстап тұрып) жартылай

бүгілген аяқтарына қону, бір аяқпен, сосын екіншісімен секіру; бастан асыра екі қолмен қашықтыққа резеңке доптарды лақтыру; бетін лақтыру бағытына қаратып тұрып, кіші допты оң (сол) қолмен бастан асыра орнынан лақтыру;

б) шаңғы даярлығы: таяз қарда шаңғымен таяқсыз адымдап жүру; жаттығатын шаңғы жолымен таяқсыз шаңғымен адымдап жүру; тегіс жерлері бар жаттығатын шаңғы жолымен таяқпен жүрген сияқты қолын сермеп сырғымалы қадаммен жүру; 100-200 м баяу қарқынмен таяқпен шаңғымен жүру.

28. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің 2 сыныптағы базалық мазмұны:

1) теориялық мәліметтер: бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы тәртіп ережелері мен қауіпсіздік техникасын сақтау; жеке гигиена және күн тәртібін сақтау. Паралимпиадалық ойындар: паралимпиадалық спорт түрлерінің спортшылары;

2) гимнастика: жұппен сапқа тұру; теңелуді сақтай отырып жұппен қозғалу; мұғалімнің артынан қозғалып бір-бірден тұрған бағаннан шеңберге ауысу; бағдарлар бойынша бағытты өзгертіп бағанмен жүру; мұғалімнің бағытты нұсқауымен орнында аттап оңға (солға) бұрылу; қолды екі жаққа созып арасын ашу; пәрменді орындау: "Сапқа тұр!", "Тарал!", "Орында қадам бас!", "Қадам бас!", "Сынып, тоқта!"; орнында жүру, айналып жүру. Қолдың, аяқтың, дененің, бастың негізгі қалыптары мен қозғалыстары. Қолды желкеге, басына қою қалпы; қолды белге қою қалпы; бүгілген оң (сол) аяқты алға қозғалту; аяқтың ұшына көтерілу, өкшеге ауысу; жүрелеп отырған тірек; денені алға еңкейту ("Ағаш жарушы"); басты алға, артқа еңкейту; басты оңға, солға еңкейту; басты айналдырып қозғалту; үйренген қозғалыстардың қарапайым біріктіру; таңертеңгі гимнастика жаттығуларының кешендері. Допты шеңбермен оңға, солға беру; допты бағанда бір-бірден бастың үстінен және "еңкейген" қалыпта аяқтың ортасынан беру; допты бір-бірінен 2-3-4 м қашықтықта орналасқан қатардан қатарға домалату; допты 1-1, 5 м биіктікте 1-1,5-2 м қашықтықта керілген тор арқылы лақтыру; үлкен доппен таңертеңгі гимнастика кешендері. Допты жоғары лақтыру және қосымша қозғалыстардан кейін (кеуденің алдында алақан соғу, тізенің алдында

алақан соғу, арқа жақтан алақан соғу, жүрелеп отыру және тік тұру) оны екі қолмен тосып алу; допты еденге соғу және қосымша қозғалыстардан кейін оны тосып алу; допты бір-біріне 2-4 м қашықтықтан лақтыру; доппен таңертеңгілік гимнастика кешендері. Кеуде және құрсақ тыныс алу түрлері (тұрған, қолын белге қойған қалпында); тыныс алудың аралас түрі (кеуде-құрсақ немесе толық) тұрған және жатқан қалпында; қолдың әртүрлі қозғалыстары кезіндегі тыныс алу: жанына, жоғары; жүрелеп отыру және жартылай жүрелеп отыру кезінде тыныс алу; денені алға еңкейту кезінде тыныс алу; жүру кезінде тыныс алу, қолдарын белге қойып, әр түрлі нұсқаларда: 3 қадамда – тыныс алу және 3 қадамда – дем шығару, 4 қадамда – тыныс алу және 4 қадамда – дем шығару, 2 қадамда – тыныс алу және 2 қадамда – дем шығару, тура солай, бірақ тыныс алу қысқарақ, дем шығару ұзағырақ, қолдарын артқа, жанына, жоғары қозғалту кезіндегі тыныс жаттығулары; жылдам жүру кезіндегі тыныс алу жаттығулары және т.с.с.; жүгіру кезіндегі тыныс алу; қозғалыс сипатына сәйкес тыныс алу тереңдігі мен қарқынын ерікті түрде өзгерту; тыныс алу мен дем шығару ұзақтығын өзгерту: дем алу дем шығарудан қысқа: 1-2-3 - тыныс алу, 1-2-3-4 - дем шығару; дем алу дем шығарудан ұзағырақ (бұл кезде дем шығару жігерлі): 1-2-3-4 - тыныс алу, 1-2-3 - дем шығару; ырғақты тыныс алу. Тыныс алуға назар аударатын еліктеу жаттығулары: "Керней тарт", "Шөп шапқыш", "Сорғы", "Масаны ұстау", "Әтеш сияқты қанаттарыңды қақ", "Теңселу", "Қаздар ысылдайды", "Адасып кетті", "Коньки тебушілер", "Диірмен", "Ағаш жарғыш", "Қоңырау қалай сыңғырлайды?", "Сағат". Басына жүк қойып (150-200 г) аяқтың ұшына көтерілу және жүрелеп отыру; басындағы жүкпен адымдап жүру; басындағы жүкпен гимнастикалық орындыққа тұру, гимнастикалық орындықпен жүру; табан бұлшықеттері үшін: табанның ортасымен гимнастикалық таяқшада, арқанда, шеңберде тұрып өкшеден аяқ ұшына және кері қарай ауысу. 20°-қа дейінгі бұрышқа көлбеу қойылған гимнастикалық орындықпен бір аттас және әр аттас төртаяқтап жоғары өрмелеу; гимнастикалық қабырғаға аттас жоғары және төмен өрмелеу; гимнастикалық қабырғамен жанымен оңға және солға (тіркес адыммен) өрмелеу; 20°-қа дейінгі бұрышқа көлбеу қойылған гимнастикалық орындықпен төмен қарай өрмелеу; көлбеу қойылған гимнастикалық орындықтан еркін тәсілмен, бірақ орындыққа бүйірімен (бойлап) және бетін қаратып (көлденең) тұрып аттап өту. Көзін жұмып аяқтың ұшына көтерілу; берілген бағытпен көзін жұмып жүру; орнында жоғары секіріп, ілініп тұрған заттарды қолымен ұстау, соғу немесе тигізу; 40 см

қашықтықта салынған диаметрі 30-40 см шеңберге 40 см-ге дейінгі биіктіктен секіру; гимнастикалық қабырғаға жоғары қарай өрмелеу, бір білте тақтайшасын бір аяғымен басу, ал екіншісіне – басқа аяғымен басу, төмен қарамау; гимнастикалық қабырғаға жоғары қарай өрмелеу, әр білте тақтайшасын кезекпен екі аяғымен басу; гимнастикалық қабырғаға жоғары және төмен өрмелеу, аяқтарын бір-біріне жақын қою; гимнастикалық орындықтың тақтайымен қолдың әртүрлі қалпымен, қолдың қимылымен, доппен, алақан соғумен жүру;

3) ұлттық және зияткерлік ойындар: тоғыз құмалақ: құмалақтарды бір ұяшықтан екінші ұяшыққа салу; асықтар: қатарлап қойылған асықтарға тигізу; дойбы: дойбыларды тақтаға реттеп қою; шахмат: тақтаға фигураларды реттеп қою;

4) қозғалмалы ойындар: қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау дағдыларын жетілдіру; қозғалмалы ойындар кезінде үйлестіру және тепе-теңдік дағдыларын жетілдіру; қозғалмалы ойындар кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын жетілдіру ("Допты ортадағыға", "Пойыз", "Жолақтармен секіру", "Түлкі мен тауықтар", "Қояндар", "Ордағы қасқыр", "Кім алысқа лақтырады", "Дәл нысанаға", "Тез орындарыңа!", "Бәрі орнында ма", "Шеңберге", "Бұлақтан аттау", "Жол бер");

5) жеңіл атлетика: әдеттегі және кең адыммен, қолдың әртүрлі бір қалыпты еркін қозғалысымен жүру (мысалы, "бір-екі" – қолын белге қою, "үш-төрт" – желкесіне қою және т.б.); бағытты мұғалімнің бағдары мен пәрмендері бойынша өзгерте отырып жүру; аяқтарын топылдатып ырғақпен жүру; қолдың қалпын өзгерте отырып, әдеттегі жүріс пен аяқтың ұшымен жүруді кезекпен алмастыру: төрт қадам – қолдары белінде, төрт қадам аяқтың ұшымен – қолдары желкесінде; белгі бойынша тоқтап жүру мен жүгіруді кезекпен алмастыру; 50 м дейін жүру мен жүгіруді кезекпен алмастыру (15 м – жүру, 20 м – жүгіру, 15 м – жүру); әр түрлі бастапқы қалыптан жүгіру (артымен, бүйірімен – тіркес адыммен); "төмпешіктермен" жүгіру, нығыздалған доптардан немесе жолдың белгіленген бөліктерінен асып жүгіру (сызықтардың ені 60-80 см); 30 м дейін жарысып жүгіру; баяу қарқынмен 30 сек дейін жүгіру. Екі аяғымен сәл алға, артқа, оңға, солға және бір аяқпен секіру; қолдың әртүрлі қалпында баяу және жылдам айналып жатқан секіртпенің астымен көлбеу жүгіру; айналып жатқан секіртпенің астына жүгіріп кіріп, жүгіріп шығып секіру (белгі бойынша,

санап); қысқа секіртпені айналту ережелерімен танысу; секіртпені екіге бүктеп оң, сол қолмен бүйір жағынан айналдыра отырып, екі аяқпен секіру; аралық секірумен, орнында, екі аяқпен қысқа секіртпемен секіру; бір аяқпен қысқа секіртпемен секіру; бір аяқтан екінші аяққа ауысып қысқа секіртпемен секіру; 40 см дейінгі биіктіктен секіру мен 2-8 қадамнан 30 см дейінгі кедергілерге екпінмен "итерілу аймағында" (ұлдар үшін төсеніштен шамамен 80-100 см, ал қыздар үшін 60-80 см қашықтықтағы) бір аяғымен итеріліп секіруді алмастыру; екпінмен тік жүгіріп, бір аяғымен итеріліп, биіктікке секіріп, екі аяққа жұмсақ қону (белгі тақтайшасының немесе арқанның биіктігі 40 см дейін); орнынан ұзындыққа секіру, екпінмен ұзындыққа секіру. Кіші допты бастан асыра 2 м биіктікте орналасқан (өлшемі 1х1м) қалқанға (қалқанның ортасына) 3м қашықтықтан лақтыру, көлденең нысанаға 6м қашықтықтан лақтыру, нысананың ені 2 м.

б) шаңғы дайындығы: қолындағы шаңғымен қатарға сапқа тұру; орнында шаңғылардың өкшесін айнала аттап басып бұрылу; қолдарын таяқпен жүргендегідей қимылдатып, баспалы қадаммен үйрену шаңғы жолымен және тың жермен жүру; қолдарын таяқпен жүргендегідей қимылдатып, тегіс жерлері бар аздап еңіс үйрену шаңғы жолымен сырғымалы қадаммен жүру; таяқпен сырғымалы қадаммен жүру; 150 дейінгі еңістен шаңғымен түсу; шаңғымен таяқсыз және таяқтың көмегімен баспалы қадаммен еңіспен көтерілу; шаңғымен сырғымалы қадаммен жатық еңіспен көтерілу; таяқпен баяу қарқынмен 200-300 м шаңғы тебу.

29. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің 3 сыныптағы базалық мазмұны:

1) теориялық мәліметтер: бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелері туралы білімді қалыптастыру; күн тәртібінің жеке жоспарын құру. Паралимпиадалық ойындар: паралимпиадалық ойындар ережелері;

2) гимнастика: бір-бірден сапқа тұрған бағаннан шеңбер құрып тұру; оңға және солға секіріп бұрылу; алдын ала орналастырылған бағыттауыштар бойынша бір-бірден тұрған бағаннан үштен (төрттен) тұрған бағанға қайта құрылып сапқа тұру; үштен (төрттен) тұрған бағанда жанына қарай созылған қолдарға арасын ашып тұру, залдың (алаңның)

ортасы арқылы жүру. Қолдың, аяқтың, дененің негізгі қалыптары мен қозғалыстары. Қолдың иықтағы қалпы; қолдың кеуде алдындағы қалпы; қолдарын жанына, алға, жоғары созған қалпынан бұгу және жазу; қолдарын алға, артқа, жанына сермеу; аяқтарын алға, жанына, артқа сермеу; орнынан алға, жанына қарай денені еңкейтіп және серіппе тәрізді отырып жылжу; денені оңға және солға еңкейту, қолды дене бойымен сырғыту; дененің айналмалы қозғалыстары; қолды сермеп жүрелеп отыру; қолдың, аяқтың, дененің үйренген қозғалыстарын қарапайым біріктіру; таңертеңгі гимнастика жаттығуларының кешендеріне біріктіру. Допты жоғары лақтыру (1-2 сыныптағыдан жоғары) және оны жерге тиіп серпілген кезінде тосып алу; қатарда тұрып допты бір-біріне 2-4 м дейінгі қашықтықтан оңға, солға лақтыру; допты төменнен лақтыру; допты орнында жүргізу. Допты лақтыру және оны бір қолмен тосып алу; допты еденге соғу және оны бір қолмен тосып алу; допты екі қолмен жоғары қарай ұру; допты қабырғаға соғу және оны екі қолмен тосып алу. Қабырғаға тұрып, бүгілген аяғын алға көтеру және оны алға, жанына созу; тура сол жаттығу аяқтың ұшына көтерілумен; гимнастикалық қабырғада тұрып (жауырын, желке, бөксе қабырғаға тиіп тұр), дененің қалпын өзгертпей, қолды алға, жанына, жоғары және төмен қозғалту; сол қалыптан қол саусақтарын аяқ ұштарына тигізгенше денесін алға еңкейту; қабырғаға жанасудан ажырамай, оңға, солға еңкею; гимнастикалық қабырғаға бетін қаратып үлкен қадам қашықтығына тұрып, кеуде биіктігіндегі гимнастикалық қабырғаның білте тақтайшасынан ұстап, алға еңкейіп, сәл бүгіліп, түзелу және негізгі қалыпқа тік тұру; табан бұлшықеттері үшін: еденде жатқан арқанның үстімен оны табан күмбезімен қапсыра жүру. 30° бұрышпен еңкіш орнатылған гимнастикалық орындықпен аттас және әр аттас тәсілмен төртаяқтап өрмелеу; гимнастикалық қабырғамен оңға және солға қарай аяқ-қолымен тіркес адым жасай отырып өрмелеу (оң аяқ пен оң қол және керісінше); гимнастикалық қабырғаға әр аттас тәсілмен жоғары және төмен өрмелеу (оң аяқ пен сол қол және керісінше); биіктігі 40-60 см кедергілерден аттап өту тәсілімен кедергілерді еңсеру: снарядқа оң (сол) бүйірімен тұрып, оған сүйеніп арғы жағына алдымен оң (сол) аяғын, содан кейін сол (оң) аяғын аудару. Гимнастикалық қабырға білте тақтайшаларында тура 1-2 сыныптағыдай жаттығулар; гимнастикалық қабырға білте тақтайшаларына шығу (бетін және бүйірін қаратып тұру). Берілген бағдар бойынша сапқа тұру орнын (сызық, шаршы) өзгерте отырып, қатарға сапқа тұру; бағдар бойынша бағытын өзгерте отырып, бағанмен жылжу;

тарқап, пәрмен бойынша өз орнына шеңберге қайта тұру (бағдарларға сәйкес); бұрылу сәтінде көзбен қарау арқылы бақыламастан бағдарларға бұрылу; гимнастикалық орындықта сызылған бағдарлар бойынша жүру; белгіленген бағдарға орнынан ұзындыққа секіру және оны көзбен қарау арқылы бақыламастан орындау; алға, артқа, оңға, солға белгіленген орынға көзін ашып қадам жасау; белгілі бір бағдарлар бойынша өрмелеу бағытын өзгерту; допты белгілі бір бағдарға дейін лақтыру; қолдың бастапқы қалпын мұғалімнің көрсетуі және ауызша нұсқауы бойынша орындау; қолдарын тік ұстап алға, жанына белгілі бір биіктікке дейін көтеру және жаттығуларды көзбен қарау арқылы бақыламастан орындау;

3) ұлттық және зияткерлік ойындар: тоғыз құмалақ ойыны ережесі; асық ойындары ережесі; дойбы ойыны ережесі; шахмат ойыны ережесі;

4) қозғалмалы ойындар: қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау дағдыларын қолдану; қозғалмалы ойындар кезінде үйлестіру және тепе-теңдік дағдыларын қолдану; қозғалмалы ойындар кезінде кедергілерді еңсеру дағдыларын қолдану ("Допты жермен домалату", "Фигуралар", "Тез орныңа жет", "Көзге көрінбеймін", "Сызылған жолақпен жүру" эстафетасы, "Щеңбердің артынан жүгіру", "Ақ аюлар", "Бақшадағы қояндар", "Тоқта", "Допты ауада тосып ал", "Мерген бол", "Тыйым салынған қимыл", "Арғымақтар", "Лабиринтте");

5) жеңіл атлетика: жүру түрлері (аяқ ұшымен, өкшемен, табанның ішкі және сыртқы қырымен саусақтарын бүгіп), еңкейіп (денесі алға еңкейген, аяқтары жартылай бүгілген, қолдары еркін), жартылай жүрелеп жасырынып, жүрелеп, отыра адымдап, тіркес адыммен және ауыспалы адыммен жүру, алға және бүйірге айқасқан қадаммен, кібіртіктей жүру, секірмелі жүріс; өкшеден аяқ ұшына қарай ауысып жүру, табандарын бір-біріне параллель қойып жүру, санын көтеріп жүру, орнында және алға жылжи отырып жүру (тірек аяғы түзу, аяқты ұшынан қою, тізелерін алшақтатпау, қолды белге қою); тапсырма бойынша, сигнал бойынша тоқтап жүру (жүрелеп отыру, отыру, бұрылу, қол қимылдарын орындау және т. б.); алақанын соғып ырғақты жүру; қойған заттардың арасымен оларға тимей жүру және жүгіру; 60 м дейінгі қашықтыққа жүгіру мен жүруді кезектестіру (20м - жүгіру, 10 м - жүру және т.с.с.); 40 м дейін жарыса жүгіру; 45 сек дейін тыныс алу жаттығуларымен баяу қарқынмен жүгіру; кең адыммен жүгіру; аяқтың ұшымен жүгіру; ені 40-30 см "дәлізбен" жүгіру;

сызықтармен белгіленген аумақпен жүгіру, сызықтар арасындағы қашықтық 70-100 см; қолдың әртүрлі қалпында жүгіру (белде, иықта, жанына); қозғалыс бағытын өзгертіп жүгіру (кедергілерден өтіп, шеңбер бойымен, "сегіздікпен", мұғалімнің артынан). Оңға және солға бұрыла отырып, екі аяқпен және бір аяқпен секіру; айналып жатқан ұзын секіртпенің астымен жүгіріп өту: еденге сызылған ені 20-30 см жолмен, тақтайдың үстімен әртүрлі бағытта (бүйірімен, тіркес адыммен, қайшы адыммен, арқасын алға беріп); астынан-алға – жүгірушіге қарай айналып жатқан секіртпенің астына жүгіріп кіру; айналып жатқан ұзын секіртпеге жүгіріп кіріп және жүгіріп шығып 90° бұрылыспен секіру; айналып жатқан ұзын секіртпеден оңға және солға бұрылып бір аяғымен секіру; еркін түрде, бір аяғынан екінші аяғына ауысып, бір және екі аяқпен алға жылжи отырып қысқа секіртпемен секіру; 50 см биіктіктен, отыру тірегіне дейін секіріп (тізелерін жанына сәл бұрып, алақандарымен еденге тіреліп) жүрелеп және жартылай жүрелеп отырып жұмсақ қону; биіктігі 40 см-ге дейінгі кедергілерге 6-10 қадамнан екпінмен секіріп шығу; жартылай жүрелеп отырған қалыптан қолдарын артқа жіберіп орнынан секіріп, екі аяққа қону; дұрыс қону, аяқ-қолын дұрыс ұстау тапсырмасымен орнынан ұзындыққа секіру; екпінмен ұзындыққа секіру; бір-бірінен 30-50 см қашықтықтағы шеңберден шеңберге екі аяқпен, бір аяқтан екіншісіне секіру; ені 80-100 см жолақтан секіріп, екі аяққа қону, (итерілу аймағының ені 60 см); қосымша тапсырмаларды орындай отырып, биіктікке секіру: қону дәлдігіне, ұшу кезінде шапалақ соғу (5-7 қадамнан екпін алып, белгі тақтайшасының, жіптің биіктігі 50 см дейін); кіші допты, әртүрлі майда заттарды ені 10 м дәлізбен алдын-ала белгіленген қашықтыққа бастан асыра лақтыру; салмағы 1 кг дейінгі нығыздалған допты, волейбол, резеңке доптарды екі қолмен бастан асыра қашықтыққа лақтыру;

6) шаңғы даярлығы: шаңғы дайындығының сауықтырушы маңызы; шаңғымен жүру кезіндегі тыныс алу ережелерін сақтау (әңгімелесу); шаңғыны қолына алып жүру; шаңғымен бір қатарға сапқа тұру, шаңғы жолымен бір-бірінің артынан шаңғымен жүру; шаңғымен таяққа тіреліп және тірелмей орнында адымдап айналу; таяқтарды ортасына ұстап сырғымалы қадаммен жылжу; таяқтармен итерілу; шағын еңістері мен өрлері бар шаңғы жолымен таяқтардың көмегінсіз шаңғымен баспалы және сырғымалы қадаммен жүру; аласа тұрыста еңіспен түсу; өрге қиғашынан көтерілу; шаңғымен баяу қарқынмен 300-400 м жүру; 20-30 м шаңғымен жылдамдыққа жүру: "Қуаласпақ", "Кім жылдам" ойындары.

30. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің 4 сыныптағы базалық мазмұны:

1) теориялық мәліметтер: бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы спорт залындағы қауіпсіздік техникасы мен тәртіп ережелері туралы білім; өзін-өзі қадағалау және өзін-өзі бақылау. Паралимпиада ойындары: паралимпиада ойындарының тәсілдері;

2) гимнастика: бөліну бойынша оңға және солға бұрылу; бірінші және екінші болып саналу; үш, төртке саналу; бір қатардан екіге (саптық пәрменсіз) сапқа тұру; тіркес адыммен жазылу және жиналу; сол аяқпен жүруді бастау; қарама-қарсы жүріспен жүру. Қолдың, аяқтың, дененің негізгі қалыптары мен қозғалыстары. Бір қолдың бүйір және бет жазықтықтарындағы айналмалы қозғалыстары; екі қолдың бүйір және бет жазықтықтарындағы айналмалы қозғалыстары; қозғалысты орындаудың дұрыстығын және қажетті түзетуді енгізуді ескере отырып, қолмен кезек-кезек орындалатын қозғалыстар; қол алақандарымен жасалатын айналмалы қозғалыстар; толық табанымен және аяқтың ұшымен отыру; оң (сол) қолмен гимнастикалық қабырғаның білте тақтайшасына (иық биіктігінде) сүйеніп, сол (оң) аяқты алға, жанына (бұра отырып), артқа бұгу; тура сол сияқты, бірақ сүйенбей; отырған қалыпта тік аяқтарын көтеру, оларды бұгу және жазу; серіппелі жүрелеп отыру; жүрелеп отыру қалпынан тізерлеп тұру қалпына ауысу; малдас құрып отыру, қолымен тіреліп және тіреусіз тұру; қолды әртүрлі қалыпта ұстап тұрып денені алға еңкейту; қолды еденге тигізгенге дейін денені алға қарай еңкейту; сырықтармен (арқандармен) жаттығуларды ұжыммен орындау – қолды көтеру, денені еңкейту, аяқты көтеру, отыру; 4-8 санақтық үйренген қозғалыстарды біріктіру; 4-8 санақтық жалаушалармен жасалатын үйренген қозғалыстарды қарапайым түрде біріктіру; таңертеңгі гимнастика кешені. Допты шеңберде оңға, солға лақтыру; бағандарда допты артқа оң, сол жақтан лақтыру; допты бастан асыра лақтыру; допты жүргенде алып жүру. Қосымша қозғалыстардан кейін допты бір қолмен лақтыру; допты бір қолмен жоғары ұру; допты қабырғаға ұрып, оны бір қолмен тосып алу; допты орнында жүргізу; допты бір-біріне 5-7 м қашықтықтан лақтыру және оны қосымша қозғалыстардан кейін (кеуде, тізе алдында және арқасының артында алақан соғу) тосып алу. Басына жүк қойып – қол саусақтарын өкшесіне тигізу; басына жүк қойып –

гимнастикалық қабырғаның бірнеше білте тақтайшасына өрмелеу, оңға және солға жылжу; басына жүк қойып гимнастикалық орындықта оңға және солға қарай жүру; басына жүк қойып бір аяқпен тұрып, екінші аяқты алға, жанына, артқа көтеру; қабырғада тұрып, онымен жанасудан ажырамай, бүгілген аяғын алға көтеру, оны екі қолымен кеудесіне тарту, орындықта отырған қалыпта табан күмбезімен заттарды (кішкентай доптар, текшелер, булава, секіртпе және т.б.) ұстау. 30° бұрышпен орнатылған көлбеу гимнастикалық орындықпен аттас және әр аттас тәсілмен ылдиға өрмелеу; гимнастикалық қабырғамен жоғары және төмен аттас, әр аттас тәсілмен өрмелеу, бірақ аяқтарын білте тақтайшалардың әрқайсысына немесе бір-екеуінен аттап қою; 30° бұрышпен орнатылған көлбеу гимнастикалық орындықпен төртаяқтап өрмелеп, гимнастикалық қабырғаға өту; орындықтан орындыққа еркін тәсілмен өту (орындықтардың арасындағы қашықтық 20-40 см); түрлі кедергілерге (ат, кіші ат, бөрене) өрмелеу. Бір-бірінен шынтақ қашықтығын сақтап (қолын беліне қойып) қатарға сапқа тұру; бағдарлар бойынша шеңберден шаршыға қайта құрылып тұру; әртүрлі бағдарларға дейін жүру; нұсқаулық бойынша оңға, солға бұрылу; еденде сызылған бағдарлар бойынша жүру; белгі бойынша тоқтап және дұрыс дене сымбаты мен тыныс алуды тексере отырып, бастың, қолдың, дененің әртүрлі қозғалыстарын орындау; көзбен көру арқылы бақылаумен бағдарлар бойынша (тұрып және жатып) денені белгілі бір биіктікке дейін бұгу мен жазу және жаттығуларды көзін жұмып орындау; мұғалімнің түзетуімен экран аясында қолмен қозғалыстар орындау; алға жүру, бір аяғымен гимнастикалық орындықта, екіншісімен еденде жүреді; белгілі бір бағдарға дейін биіктікке секіру; белгіленген орынға тереңдікке секіру; көзін жұмып гимнастикалық орындықпен төртаяқтап өрмелеу; допты еденге соғу күшін ол берілген биіктікке: тізеге дейін, белге дейін, иыққа дейін ытқитындай мөлшерлеу;

3) ұлттық және зияткерлік ойындар: тоғыз құмалақ ойынының әр түрлі тәсілдері; асық ойынының әр түрлі тәсілдері; дойбы ойынының әр түрлі тәсілдері; шахмат ойынының әр түрлі тәсілдері;

4) қозғалмалы ойындар: қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау дағдыларын бекіту; қозғалмалы ойындар кезінде үйлестіру және тепе-теңдік дағдыларын бекіту; қозғалмалы ойындар кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын бекіту ("Суреттер көрмесі", "Бағандағы доп жарысы", "Желаяқтар командасы", "Парашютшілер", "Құтқаратын

қуаласпақ", "Аңшылар", "Допты қабырғаға соқ", "Қалаларды құлату", "Ергежейлер мен алыптар", "Аралар", "Арқан шеңбері", "Затты тап", "Қырықаяқ", "Іліп кетпе!", гимнастикалық таяқшамен эстафета);

5) жеңіл атлетика: санды биікке жоғары көтеріп жүру; ені 20 см "дәлізде" жүру, заттардан аттап жүру: (доптар, таяқтар, секіртпелер, текшелер) түзу сызықпен және шахмат тәртібімен, екі қатармен жүру, сонда заттардың оң жақ қатары оң аяқтың астына, ал сол жақ қатары - сол аяқтың астына кіретіндей болу керек, ені 20-30 см жолақтар арқылы, шеңбермен және аяқтың ұшымен жүру; баяу, орташа және жылдам қарқынмен жүру; баяулап және үдеп жүру (санамақпен, қол шапалақтаумен, барабан, сылдырмақ соғуымен, гимнастикалық таяқты еденге соғумен, метроном соғысымен); берілген аралықты (қашықтықты) сақтай отырып жүру; шынтақта бүгілген қолдың жігерлі қимылымен жүру; бір орында және қозғалыста аяқты және қолды дұрыс қозғалтуды жеке-жеке үйрену; қозғалысты сол аяқтан бастауды игеру, бағанда бір-бірден жүру: "бір" санағында – аяқты еденге екпінмен түсіру, "екі-үш-төрт" - әдеттегі қадам; 100 м дейінгі қашықтықта жүгіру мен жүруді кезектестіру (30м - жүгіру және 20 м - жүру); 50 м дейін жарыса жүгіру; 1 мин дейін баяу қарқынмен жүгіру; орнында және алға қарай жылжып жүгіру; кең қадаммен жүгіру; кең қадаммен аяқтың ұшымен 40 м қашықтыққа жүгіру; "дәлізде" сызықтар арқылы жүгіру; доға тәрізді "дәлізбен" жүгіру; топпен қарама-қарсы жүгіріп өту; әр түрлі бастапқы қалыптардан жүгіру (тізеге тірелген қалыптан, отыру тірегінен, арқада жатқан, ішімен жатқан, жүгіру бағытына арқасымен отырған қалыптан). Бір, екі аяғымен орнында 180°, 270°, 360°-қа бұрылып секіру (кезекпен); айналып жатқан ұзын секіртпенің астымен екіден-үштен жүгіріп өту; айналып жатқан ұзын секіртпенің астына екіден-үштен жүгіріп кіру, оның астында секіру және жүгіріп шығу; қысқа секіртпемен артқа, жанына жылжып бір-екі аяқпен секіру; қысқа секіртпені артқа айналдырып секіру; 60 см дейінгі биіктіктен секіруді және екпінмен бір аяқпен биіктігі 40 см дейінгі кедергіге секіріп мінуді (итерілу орны кедергіден 30-50 см) кезектестіру; қашықтыққа орнынан ұзындыққа секіру; қашықтыққа екпінмен ұзындыққа секіру; "аяқты бүгу" тәсілімен екпінмен биіктікке секіру. Ұлдар үшін 6 м дейін және қыздар үшін 4 м дейін қашықтықтан 3 м биіктікте орналасқан қалқанға (1х1 м) шағын допты бастан асыра лақтыру; 10 м дейінгі қашықтықтан кіші допты көлденең нысанаға (нысананың ені 2 м дейін) лақтыру;

б) шаңғы дайындығы: оқушылардың сабақтағы жүріс-тұрыс ережелері, қолдағы шаңғымен қатарға сапқа тұру; қатардан бағанға ауысып қайта құрылып сапқа тұру; иықтағы шаңғымен жүру; шаңғы ұшымен айналып бір орында бұрылу; шағын еңістері мен өрлері бар шаңғы жолымен таяқтармен баспалы және сырғымалы қадаммен жүру; негізгі тіректе еңіспен түсу; "саты" жүрісімен көтерілу; шаңғымен баяу қарқынмен 400-500 метр жүру; шаңғымен 30-40 м жылдамдыққа жүру; дәл солай, бірақ кесіндінің ортасында кері айнала бұрылу; ойындар: "Жылдам шаңғышы", шаңғы таяқтарын апарып қою эстафетасы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламада оқыту мақсаттарын қолдану ыңғайлы болуы үшін кодтау енгізілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 1.2.1.4. кодында "1" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

32. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Теориялық мәліметтер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары				
	0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	0.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу	1.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы қауіпсіздік техникасы бойынша мұғалімнің нұсқаулықтарын орындау	2.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залындағы тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын сақтау	3.1.1.1 қозғалыс жылдамдығы мен үйлестірілуіне арналған жаттығуларды орындау кезіндегі тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу	4.1.1.1 жылдамдықпен үйлестірілуіне арналған жаттығуларды орындау кезіндегі тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу
1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	0.1.2.1 жеке гигиена және күн тәртібі туралы білу	1.1.2.1 жеке гигиена және күн тәртібі туралы алған білімін қолдану	2.1.2.1 жеке гигиенаны және күн тәртібін сақтау	3.1.2.1 күн тәртібінің жеке жоспарын құру	4.1.2.1 жеке гигиенаны және күн тәртібін сақтау
1.3 Паралимпиада	0.1.3.1	1.1.3.1	2.1.3.1	3.1.3.1	4.1.3.1

ойындары	паралимпиада ойындарының даму тарихын білу	паралимпиада ойындарының түрлерін білу	паралимпиада спорт түрлерінің спортшыларын білу	паралимпиада ойындарының ережелерін білу	паралимпиада ойындарының әдістерін білу

2) "Гимнастика" бөлімі:

2-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары				
	0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	0.2.1.1 бағанға және қатарға бір-бірден сапқа тұра алу; 0.2.1.2 бағанда желкеге теңелуді орындау ; 0.2.1.3 қатарда сызық бойынша (аяқ ұшымен) сап түзей алу	1.2.1.1 бір-бірден тұрған қатармен жүре алу; 1.2.1.2 қолдарынан ұстап, қатардан шеңберге құрылымын өзгертіп тұра алу; 1.2.1.3 бір-бірден тұрған бағаннан ортасынан қолдарынан ұстасып екі-екіден бағанға құрылымын өзгертіп қайта тұруды орындай алу	2.2.1.1 бір орындағы саптық пәрмендерді дұрыс орындау; 2.2.1.2 жұппен сапқа тұруды жылдам орындау; 2.2.1.3 бір-бірден тұрған бағаннан шеңберге ауысуды білу; 2.2.1.4 бағдарлар бойынша бағытты өзгертіп бағанмен жүруді білу	3.2.1.1 бір-бірден тұрған бағаннан шеңберге ауысуды орындау; 3.2.1.2 оңға және солға секіріп бұрылуды білу; 3.2.1.3 алдын ала орналастырылған бағыттауыштар бойынша бір-бірден тұрған бағаннан үштен (төрттен) тұрған бағанға қайта құрылып сапқа тұра алу	4.2.1.1 төрткөрініс бойынша сапқа тұру; 4.2.1.2 бойынша сапқа тұру; 4.2.1.3 жағынан көршісімен орнына қайта тұру; 4.2.1.4 екіге бөлініп сапқа тұру;
2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	0.2.2.1 дене бөліктерін (оң, сол қол және аяқ, алақан, бел, өкше, мұрын) бағдарлау; 0.2.2.2 аяқтар иық енімен тұрысын орындау: қолдың қалпы – төмен, алға, екі жаққа, жоғары, арқадан асыра; 0.2.2.3 тік қолдарын алға, артқа, жанына, жоғары қозғалта алу; иықтарын көтеру және түсіруді	1.2.2.1 тік аяқты алға, артқа, жанына көтеруді орындау; 1.2.2.2 денені оңға, солға еңкейтуді орындау; 1.2.2.3 денені оңға, солға бұруды орындау	2.2.2.1 қолды желкеге, басына қою қимылдарын орындау; 2.2.2.2 қолды белге қою қимылын орындау; 2.2.2.3 бүгілген оң (сол) аяқты алға қозғалтуды орындай алу; 2.2.2.4 аяқтың ұшына көтеріліп, өкшеге ауысуды орындау;	3.2.2.1 қолдарын жанына, алға, жоғары созып қалпынан бұғу және жазуды орындау; 3.2.2.2 қолдарын алға, артқа, жанына сермеуді орындау; 3.2.2.3 аяқтарын әртүрлі бағытта сермеуді орындау; 3.2.2.4 денені оңға және солға еңкейту, қолды дене бойымен сырғытуды	4.2.2.1 бүйірімен жазылып айналу; қозғалысын орындау; 4.2.2.2 бүйірімен жазылып айналу; қозғалысын орындау; 4.2.2.3 қолмен гимнастикалық қабілетін

	орындау		2.2.2.5 денені алға еңкейтуді орындау	орындау	тақта биіктігіне сол (оң) жанын отырып бүгуді 4.2.2.4 қалың аяқта оларды жазу
2.3 Дене сымбатын қалыптастыру және жалпақтабанның алдын алу жаттығулары	0.2.3.1 арқасымен қабырғаға сүйеніп тұрып, оған шүйдесін, арқасын, бөксесін және өкшесін тигізу, қолдарын жанына, жоғары көтеруді орындау; 0.2.3.2 қабырғаға шүйдесін және арқасын тигізіп отыру; 0.2.3.3 аяқтарын түзу ұста, аяқтың ұшымен жүруді орындау; 0.2.3.4 табандарын қосып, аяқ ұшымен, өкшесімен тұру, бір табанын екіншісінің алдына қойып тұруды орындау	1.2.3.1 қабырғаға шүйдесін және арқасын тигізіп отыру; арқасымен қабырғаға сүйеніп тұрып, оған шүйдесін, арқасын, бөксесін және өкшесін тигізген қалпынан қабырғадан алшақтап кету және дененің бастапқы қалпын сақтай отырып қайтадан оралуды орындау; 1.2.3.2 оң (сол) қолымен гимнастикалық қабырға білте тақтайшаларына (иық биіктігінде) сүйену, екінші қолын беліне қою, сол (оң) аяқты алға, жанына, артқа көтеруді орындау; 1.2.3.3 табанның сыртқы және ішкі қырымен жүруді орындау; 1.2.3.4 бір сызық бойымен немесе бір-бірінен 10 см қашықтықта	2.2.3.1 басына жүк қойып (150-200 г) аяқтың ұшына көтерілу және жүрелеп отыруды орындау; 2.2.3.2 басындағы жүкпен адымдап жүруді орындау; 2.2.3.3 басындағы жүкпен гимнастикалық орындыққа тұру, гимнастикалық орындықпен жүруді орындау; 2.2.3.4 табанның ортасымен гимнастикалық таяқшада, арқанда, шеңберде тұрып өкшеден аяқ ұшына және кері қарай ауысуды орындау	3.2.3.1 қабырғаға тұрып, бүгілген аяғын алға көтеру және оны алға, жанына созу; 3.2.3.2 гимнастикалық қабырғада тұрып (жауырын, желке, бөксе қабырғаға тиіп тұр), дененің қалпын өзгертпей, қолды алға, жанына, жоғары және төмен қозғалтуды орындау; 3.2.3.3 қабырғаға жанасудан ажырамай, оңға, солға еңкеюді орындау; 3.2.3.4 еденде жатқан арқанның үстімен оны табан күмбезімен қапсыра жүруді орындау	4.2.3.1 қойып отырып саусақ өкше орын, 4.2.3.2 қойып гимнастикалық қабырға білте өрмек солға орын, 4.2.3.3 қойып гимнастикалық орын, және жүруді 4.2.3.4 тұрып жана аяқ аяғын оны еңкеуде орын,

		орналасқан екі параллель сызықтың арасымен жүруді орындау			
2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	0.2.4.1 допты (үлкен, кіші) лақтыра алу және тосып алу; 0.2.4.2 допты себетке лақтыруды орындай алу	1.2.4.1 допты қатарда оңға, солға беруді орындау; 1.2.4.2 допты шеңберде оңға, солға домалата алу; 1.2.4.3 допты бір-бірден тұрған бағанда оңға, солға беруді орындау	2.2.4.1 допты шеңберде оңға, солға беруді орындау; 2.2.4.2 допты бағанда бір-бірден бастың үстінен және "еңкейген" қалыпта аяқтың ортасынан беруді орындау; 2.2.4.3 допты жоғары лақтыру және қосымша қозғалыстардан кейін оны екі қолмен тосып алуды орындау; 2.2.4.4 допты еденге соғу және қосымша қозғалыстардан кейін оны тосып алуды орындау	3.2.4.1 допты жоғары лақтыру және оны жерге тиіп серпілген кезінде тосып алуды орындау; 3.2.4.2 қатарда тұрып допты бір-біріне 2-4 м дейінгі қашықтықтан оңға, солға лақтыруды орындау; 3.2.4.3 допты төменнен лақтыру; допты орнында жүргізуді орындау; 3.2.4.4 допты лақтыру және оны бір қолмен тосып алуды орындау; 3.2.4.5 допты екі қолмен жоғары қарай ұруды орындау	4.2.4.1 қозға кейін қолмен орын; 4.2.4.2 қолмен ұруды; 4.2.4.3 қабы бір қолмен алуды; 4.2.4.4 біріне қашы лақты қосы қозға кейін алды арқас алақ алу
2.5 Тыныс жаттығулары	0.2.5.1 бейнелі түрдегі жаттығуларды орындау ("х-х-хо – "қолды жылыту" – дем шығару; "гүлді иіскеу" – дем алу. 0.2.5.2 фу-фу – "суды суыту" – дем шығаруды орындай алу; 0.2.5.3 жүру кезінде еліктеп дұрыс тыныс алуды орындай алу (чу-ух-чу – паровоз –	1.2.5.1 кеуделік және құрсақтық тыныс түрлерін орындау (тұрған, қолын бүйіріне қойған қалыпта); 1.2.5.2 тұрған және жатқан қалпындағы аралас тыныс алу түрін орындау (кеуде-құрсақ немесе толық); 1.2.5.3 қолдың әртүрлі қимылдары кезіндегі тыныс	2.2.5.1 жүрелеп отыру және жартылай жүрелеп отыру кезінде тыныс алуды орындау; 2.2.5.2 денені алға еңкейту кезінде тыныс алуды орындау; 2.2.5.3 жүру кезінде тыныс алуды орындау, қолдарын белге қойып, әр түрлі нұсқаларда: 3 қадамда – тыныс	3.2.5.1 жылдам жүру кезіндегі тыныс алу жаттығуларын орындау; 3.2.5.2 жүгіру кезіндегі тыныс алуды орындау; 3.2.5.3 қозғалыс сипатына сәйкес тыныс алу тереңдігі мен қарқынын ерікті түрде өзгертуді орындау	4.2.5.1 мен д ұзақт орын, дем ш қысқ алу, 1 шыға 4.2.5.2 шыға болуы 1-2-3- 1-2-3 4.2.5.3 тыныс

	дем шығару; -у-у – ұшақ – дем шығару)	алуды орындау: жанына, жоғары	алу және 3 қадамда – дем шығару, 4 қадамда – тыныс алу және 4 қадамда – дем шығару, 2 қадамда – тыныс алу және 2 қадамда – дем шығару		орын
2.6 Өрмелеу және асып өту	0.2.6.1 гимнастикалық қабырғаға еркін өрмелеуді (5-6 білте тақтайшасына) орындау; 0.2.6.2 еденде және гимнастикалық орындықта еңбектеп өрмелеп жүруді орындау; 0.2.6.3 биіктігі 25-30 см кедергілерден өтуді орындау; 0.2.6.4 биіктігі 40 см-ден төмен емес кедергілердің астынан еркін тәсілмен еңбектеп шығуды орындау	1.2.6.1 көлбеу жазықтықпен еңбектеп жүруді орындау; 1.2.6.2 гимнастикалық қабырғамен әр түрлі тәсілдермен жоғары және төмен өрмелеуді орындау; 1.2.6.3 гимнастикалық қабырғамен жанына өрмелеуді орындау; 1.2.6.4 биіктігі 50-60 см артық емес кедергілерден еркін тәсілмен асып өтуді орындау	2.2.6.1 20°-қа дейінгі бұрышқа көлбеу қойылған гимнастикалық орындықпен бір аттас және әр аттас төртаяқтап жоғары өрмелеуді орындау; 2.2.6.2 гимнастикалық қабырғаға аттас жоғары және төмен өрмелеуді орындау; 2.2.6.3 гимнастикалық қабырғамен жанымен оңға және солға (тіркес адыммен) өрмелеуді орындау; 2.2.6.4 20°-қа дейінгі бұрышқа көлбеу қойылған гимнастикалық орындықпен төмен қарай өрмелеуді орындау	3.2.6.1 30° бұрышпен еңкіш орнатылған гимнастикалық орындықпен аттас және әр аттас тәсілмен төртаяқтап өрмелеуді орындау; 3.2.6.2 гимнастикалық қабырғамен оңға және солға қарай аяқ-қолымен тіркес адым жасай отырып өрмелеуді орындау; 3.2.6.3 гимнастикалық қабырғаға әр аттас тәсілмен жоғары және төмен өрмелеуді орындау; 3.2.6.4 биіктігі 40-60 см кедергілерден аттап өту тәсілімен кедергілерді еңсере алу: снарядқа оң (сол) бүйірімен тұрып, оған сүйеніп арғы жағына алдымен оң аяғын, содан кейін сол аяғын аудару	4.2.6.1 еңкіш гимнастикалық орындықпен және тәсілмен өрмелеуді орындау; 4.2.6.2 гимнастикалық қабырғамен аттас өрмелеуді бірақ тақтайшадан әрқайсысы немесе аттап өту 4.2.6.3 орнатылған гимнастикалық орындықпен төртаяқтап гимнастикалық қабырғамен өрмелеуді орындау; 4.2.6.4 орындықпен тәсілмен өрмелеуді орындау (орындықпен арасында қашықтан)
2.7 Кеңістікте бағдарлауды және қозғалыс дәлдігін дамытатын	0.2.7.1 қатарға сызық бойымен белгіленген орынға сапқа тұруды	1.2.7.1 еденде сызылған бағдарлар бойынша жүруді орындау;	2.2.7.1 берілген бағытпен көзін жұмып жүруді орындау; 2.2.7.2	3.2.7.1 берілген бағдар бойынша сапқа тұру орнын (сызық, шаршы)	4.2.7.1 бойынша шеңбер, шаршы

жаттығулар	орындау (шеңберде, квадратта);	орнында жоғары секіріп, ілініп тұрған заттарды қолымен ұстау, соғу немесе тигізуді орындау;	өзгерте отырып, қатарға сапқа тұруды орындау;	құры...
	0.2.7.2 алға, артқа, жанына қадам жасау және оны көзін жұмып қайталауды орындау	2.2.7.3 40 см қашықтықта салынған диаметрі 30-40 см шеңберге 40 см-ге дейінгі биіктіктен секіруді орындау;	3.2.7.2 бағдар бойынша бағытын өзгерте отырып, бағанмен жылжуды орындау;	орын...
		1.2.7.2 сызылған бағдарға екі аяғымен итеріліп орнынан ұзындыққа секіруді орындау;	3.2.7.3 гимнастикалық орындықта сызылған бағдарлар бойынша жүруді орындау;	4.2.7.2 бағда жүру; бойы бұры...
		2.2.7.4 гимнастикалық қабырғаға жоғары қарай өрмелеу, бір бірте тақтайшасын бір аяғымен басу, ал екіншісіне – басқа аяғымен басу, төмен қарамауды орындау	3.2.7.4 қолдарын тік ұстап алға, жанына белгілі бір биіктікке дейін көтеру және жаттығуларды көзбен қарау арқылы бақыламастан орындау	4.2.7.3 арқы бақы бағда (тұры денен биікті мен ж жатты жұмы...
		1.2.7.3 орнынан ұзындыққа секіруді орындау (әр түрлі кесінділер)		4.2.7.4 орын аяғым гимна орын екінш жүреді

3) "Ұлттық және зияткерлік ойындар" бөлімі:

3-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары				
	0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
3.1 Тоғыз құмалақ	0.3.1.1 тоғыз құмалақ ойынының пайда болу тарихын білу	1.3.1.1 ұяшықтарға 9 құмалақтан орналастыру	2.3.1.1 құмалақтарды бір ұяшықтан екінші ұяшыққа сала алу	3.3.1.1 тоғыз құмалақ ойынының ережесін білу және мұғалімнің көмегімен қолдану	4.3.1.1 құмалақ ойынының ережесін білу және мұғалімнің көмегімен қолдану
3.2 Асық	0.3.2.1 асық ойынының пайда болу тарихын білу	1.3.2.1 асықтарды лақтыра алу	2.3.2.1 қатарлап қойылған асықтарға тигізе алуы	3.3.2.1 асық ойынының ережелерін білуі және қолдана алуы	4.3.2.1 асық ойынының ережелерін білуі және қолдана алуы
3.3 Дойбы	0.3.3.1 дойбы ойынының пайда болу тарихын білу	1.3.3.1 дойбыларды түстері бойынша лақтыра алу	2.3.3.1 көру-сипап сезу тәсілімен лақтыра алуы	3.3.3.1 дойбы ойынының ережесін білуі және қолдана алуы	4.3.3.1 дойбы ойынының ережесін білуі және қолдана алуы

	болу тарихын білу	ажырата алу	дойбыларды тақтаға реттеп қоя алу	ережелері мен тәсілдерін білу және қолдана алу	жары
3.4 Шахмат	0.3.4.1 шахмат ойынының пайда болу тарихын білу	1.3.4.1 шахмат ойынының барлық фигураларының атауларын білу	2.3.4.1 фигураларды тақтаға дұрыс реттеп қоя алу	3.3.4.1 шахмат ойынының ережелерін білуі және мұғалімнің көмегімен қолдана алуы	4.3.4.1 ойын жары

4) "Қозғалмалы ойындар" бөлімі:

4-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары				
	0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	0.4.1.1 қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлау ережелерін білу	1.4.1.1 қозғалмалы ойындар кезінде мұғалімнің көмегімен кеңістікті бағдарлау	2.4.1.1 қозғалмалы ойында бағдарлау дағдыларын қолдану	3.4.1.1 қозғалмалы ойындар кезінде өздігінен кеңістікті бағдарлау	4.4.1.1 спорт кезінде бағдарлау
4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	0.4.2.1 қозғалмалы ойындар кезінде тепе-теңдікті үйлестіре алу	1.4.2.1 қозғалмалы ойындар кезінде тепе-теңдікті және үйлестіруді ұстап тұра алу	2.4.2.1 спорт залындағы және стадиондағы қозғалмалы ойындар кезінде тепе-теңдікті және үйлестіруді ұстап тұра алу	3.4.2.1 қозғалмалы ойындар кезінде кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған жаттығуларды мұғалімнің көмегімен орындау	4.4.2.1 ойын кезінде кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған жаттығуларды өздігінен орындау
4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	0.4.3.1 кедергінің не екенін білу	1.4.3.1 мұғалімнің көмегімен кедергілерді жеңе алу	2.4.3.1 ойын кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын пайдалану	3.4.3.1 қозғалмалы ойын кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын пайдалану	4.4.3.1 эстафет кедергілерді жеңу өздігінен орындау

5) "Жеңіл атлетика" бөлімі:

5-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары				
	0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып

5.1 Жүру	0.5.1.1 қолдарымен ұстасып жүруді орындау (түзу сызық бойымен қозғалыс жағына қарай жартылай бұрылып жүру);	1.5.1.1 әдеттегідей жүру, аяқтың ұшымен жүру, табанның сыртқы және ішкі қырымен жүру, қолдарын әртүрлі қалыпта ұстап жүруді орындау;	2.5.1.1 әдеттегі және кең адыммен, аяқтың ұшымен қолдың әртүрлі бір қалыпты еркін қозғалысымен жүруді орындау;	3.5.1.1 тіркес адыммен және ауыспалы адыммен жүру, алға және бүйірге айқасқан қадаммен, кібіртіктей жүруді орындау;	4.5.1.1 жоғары жүруді орындау;
	0.5.1.2 дұрыс дене қалпын, тыныс алуды сақтай отырып, әдеттегі және кең адыммен жүруді орындау	1.5.1.2 сигнал бойынша тоқтап жүру, мұғалімнің санауымен ырғақты жүруді орындау	2.5.1.2 бағытты мұғалімнің бағдары мен пәрмендері бойынша өзгерте отырып жүруді орындау;	3.5.1.2 өкшеден аяқ ұшына қарай ауысып жүру, табандарын бір-біріне параллель қойып жүруді орындау;	4.5.1.2 және 4.5.1.3 жөндеу (санау) гимнастикалық соғым
			2.5.1.3 аяқтарын топылдатып ырғақпен жүруді орындау	3.5.1.3 орнында және алға жылжи отырып жүруді орындау;	4.5.1.4 бүгінгі жегер жүруді орындау
				3.5.1.4 алақанын соғып ырғақты жүру	
5.2 Жүгіру	0.5.2.1 еркін жүгіруді орындау;	1.5.2.1 40 м дейінгі қашықтықта жүгіру мен жүруді алмастыруды орындау;	2.5.2.1 50 м дейін жүру мен жүгіруді кезекпен алмастыруды орындау (15 м – жүру, 20 м – жүгіру, 15 м – жүру);	3.5.2.1 45 сек дейін тыныс алу жаттығуларымен баяу қарқынмен жүгіруді орындау;	4.5.2.1 жарыс жүруді орындау;
	0.5.2.2 дұрыс дене қалпын, тыныс алуды сақтай отырып жүгіру, сигнал бойынша тоқтап жүгіруді орындау	1.5.2.2 жұппен, топпен 15 м дейінгі қашықтыққа жүгіруді орындау;	2.5.2.2 әр түрлі бастапқы қалыптан жүгіруді орындау (артымен, бүйірімен – тіркес адыммен);	3.5.2.2 кең адыммен жүгіруді орындау;	4.5.2.2 алға жүгіруді орындау;
		1.5.2.3 баяу қарқынмен 20 сек дейін жүгіруді орындау;	2.5.2.3 30 м дейін жарысып жүгіруді орындау	3.5.2.3 сызықтармен белгіленген аумақпен жүгіруді орындау, сызықтар арасындағы қашықтық 70-100 см;	4.5.2.3 аяқтың м қашықтығын жүгіруді орындау;
		1.5.2.4 әртүрлі бастапқы қалыптардан жүгіруді орындау (тұрған, отырған, жатқан)		3.5.2.4 қолдың әртүрлі қалпында жүгіруді орындау	4.5.2.4 бастапқы қалыпты жүгіруді орындау;
5.3 Лақтыру	0.5.3.1 алдындағы нысанаға 3-4-5 м қашықтыққа еденге, шұңқырға,	1.5.3.1 бастан асыра екі қолмен қашықтыққа резеңке доптарды	2.5.3.1 кіші допты бастан асыра қалқанға лақтыруды орындау;	3.5.3.1 кіші допты ені 10 м дәлізбен бастан асыра қашықтыққа лақтыруды орындау;	4.5.3.1 бастан асыра қалқанға лақтыруды орындау;

	себетке шағын допты (сигнал бойынша) лақтыруды орындау	лақтыруды орындау; 1.5.3.2 бетін лақтыру бағытына қаратып тұрып, кіші допты оң (сол) қолмен бастан асыра орнынан лақтыруды орындау	2.5.3.2 шағын допты нысанаға лақтыруды орындау	3.5.3.2 кіші допты, әртүрлі майда заттарды алдын-ала белгіленген қашықтыққа лақтыруды орындау; 3.5.3.3 салмағы 1 кг дейінгі нығыздалған допты, волейбол, резеңке доптарды екі қолмен бастан асыра қашықтыққа лақтыруды орындау	4.5.3.2 қашықтықта допты нысанаға лақтыру; 4.5.3.3 нысанаға асыра лақтыру
5.4 Секіру	0.5.4.1 орнында екі аяқпен секіріп (бөренеден немесе гимнастикалық қабырғаның білте тақтайшасынан ұстап тұрып) жартылай бүгілген аяқтарына қону, бір аяқпен, сосын екіншісімен секіруді орындау; 0.5.4.2 аласа, биік секіре алу; 0.5.4.3 аласа және биік секіруді кезектестіріп орындау; 0.5.4.4 орнында жүрелеп, жартылай жүрелеп секіру жұптасып (кезекпен), бір-біріне қарап, қолдарымен ұстап отырып орындау	1.5.4.1 қолдың әртүрлі қалпында қозғалмай тұрған ұзын секіртпеден секіруді орындау (биіктігі – 10-20 см); 1.5.4.2 бір, екі аяқпен, бір аяқтан екіншісіне ауысып тербеліп және айналып жатқан секіртпеден бүйірімен тұрып орнында секіруді орындау; 1.5.4.3 қолды алдын ала артқа қозғалта отырып, алдығы жылжумен оңға, солға секіріп, жерге жұмсақ қонуды орындау; 1.5.4.4 орнынан биіктігі 30 см-ге дейінгі жұмсақ кедергіге секіруді орындау	2.5.4.1 екі аяғымен сәл алға, артқа, оңға, солға және бір аяқпен секіруді орындау; 2.5.4.2 айналып жатқан секіртпенің астына жүгіріп кіріп, жүгіріп шығып секіре алу; 2.5.4.3 бір аяқтан екінші аяққа ауысып қысқа секіртпемен секіруді орындау; 2.5.4.4 40 см дейінгі биіктіктен секіру мен 2-8 қадамнан 30 см дейінгі кедергілерге екпінмен "итерілу аймағында" бір аяғымен итеріліп секіруді алмастыруды орындау; 2.5.4.5 екпінмен тік жүгіріп, бір аяғымен итеріліп, биіктікке секіріп, екі аяққа жұмсақ қонуды орындау	3.5.4.1 оңға және солға бұрыла отырып, екі аяқпен және бір аяқпен секіруді орындау; 3.5.4.2 айналып жатқан ұзын секіртпеге жүгіріп кіріп және жүгіріп шығып 90° бұрылыспен секіруді орындау; 3.5.4.3 айналып жатқан ұзын секіртпеден оңға және солға бұрылып бір аяғымен секіруді орындау; 3.5.4.4 ені 80-100 см жолақтан секіріп, екі аяққа қонуды орындай алу (итерілу аймағының ені 60 см)	4.5.4.1 аяғымен 180°, бұрылып орындау; 4.5.4.2 секіртпенің жанымен екі аяқпен орындау; 4.5.4.3 секіртпені айналып секіруді орындау; 4.5.4.4 биіктігі және аяқпен дейінгі секірілу (итерілу кедергі кезекпен) 4.5.4.5 орнынан ұзын, орындау

6) "Шаңғы дайындығы" бөлімі:

6-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары				
	0 сынып	1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып
6.1 Шаңғы жүрістерін бекітуге арналған жаттығулар	0.6.1.1 өздігінен шаңғыны киіп және шеше алу, шаңғы таяқтарын ұстай алу	1.6.1.1 таяқсыз шаңғымен адымдап және сырғымалы қадаммен жүре алу	2.6.1.1 таяқпен шаңғымен адымдап және сырғымалы қадаммен жүре алу	3.6.1.1 шаңғымен саптық элементтерді орындай алу	4.6.1.1 шаңғымен саптық элементтерді орындай алу
6.2 Жылдамдық пен төзімділікті дамытатын жаттығулар	0.6.2.1 жаттығатын шаңғы жолымен таяқсыз шаңғымен адымдап жүруді білу және орындай алу	1.6.2.1 100-200 м баяу қарқынмен таяқпен шаңғымен жүре алу	2.6.2.1 аздап еңіс жерлерге шығып, түсуді орындау	3.6.2.1 еңістері мен өрлері бар шаңғы жолымен таяқтардың көмегінсіз шаңғымен жүре алу	4.6.2.1 еңістері мен өрлері бар шаңғы жолымен таяқтардың көмегінсіз шаңғымен жүре алу

33. Осы Бағдарлама есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4-сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламадағы қосымшаға сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

34. Бөлім мен тақырыптарды оқуға бөлінетін сағат санын мұғалімнің өзі үлестіреді.

Есту қабілеті зақымдалған

(нашар еститін, кейін естімей

қалған) білім алушыларға

арналған бастауыш білім

деңгейінің 0-4 сыныптары

"Бейімделген дене шынықтыру"

оқу пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік

бағдарламасына

қосымша

Есту қабілеті зақымдалған (нашар еститін, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптарына арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 0 сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Теориялық мәліметтер	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	0.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залының ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	0.1.2.1 жеке гигиена және күн тәртібі туралы білу
	1.3 Паралимпиада ойындары	0.1.3.1 паралимпиада ойындарының тарихын білу
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	0.5.1.1 қолдарымен ұстасып жүру орындау (түзу сызық бойымен, алға, артқа, жағына қарай жартылай бұрылып жүру) 0.5.1.2 дұрыс дене қалпын, сақтай отырып, әдеттегі жөндеу адыммен жүруді орындау
	5.2 Жүгіру	0.5.2.1 еркін жүгіруді орындау 0.5.2.2 дұрыс дене қалпын, сақтай отырып жүгіру, сигнал тоқтап жүгіруді орындау
	5.3 Лақтыру	0.5.3.1 алдындағы нысанға қашықтыққа еденге, шұңқарға, шағын допты (сигнал бойымен)

		лақтыруды орындау
	5.4 Секіру	0.5.4.1 орнында екі аяқпен (бөренеден немесе гимнастикалық аяқпен) қабырғаның білте тақтайшасына тұрып) жартылай бүгілген аяқпен бір аяқпен, сосын екіншісімен орындау; 0.5.4.2 аласа, биік секіре алу; 0.5.4.3 аласа және биік секіру кезектестіріп орындау; 0.5.4.4 орнында жүрелеп, жүрелеп секіру жұптасып (біріне қарап, қолдарымен ұстап) орындау
	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	0.4.1.1 қозғалмалы ойындарда кеңістікті бағдарлау ережелерін
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	0.4.2.1 қозғалмалы ойындарда теңдікті үйлестіре алу
4. Қозғалмалы ойындар	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	0.4.3.1 кедергінің не екенін
2 тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	0.2.1.1 бағанға және қатарға сапқа тұра алу; 0.2.1.2 бағанда желкеге тең алу; 0.2.1.3 қатарда сызық бойымен (ұшымен) сап түзей алу
	2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	0.2.2.1 дене бөліктерін (оң, сол аяқ, алақан, бел, өкше, мұрны) алу; 0.2.2.2 аяқтар иық енімен тастап орындау: қолдың қалпы – жаққа, жоғары, арқадан алу; 0.2.2.3 тік қолдарын алға, артқа, жоғары қозғалта алу; иықтармен және түсіруді орындау
	2.3 Дене сымбатын қалыптастыру және жалпақтабанның алдын алу жаттығулары	0.2.3.1 арқасымен қабырғаның білте тақтайшасына тұрып, оған шүйдесін, арқамен

		және өкшесін тигізу, қолда жоғары көтеруді орындау; 0.2.3.2 қабырғаға шүйдесін тигізіп отыру; 0.2.3.3 аяқтарын түзу ұста, жүруді орындау; 0.2.3.4 табандарын қосып, аяқ өкшесімен тұру, бір табаны алдына қойып тұруды орындау;
	2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	0.2.4.1 допты (үлкен, кіші) лақтырып алу және тосып алу; 0.2.4.2 допты себетке лақтырып алу
	2.5 Тыныс жаттығулары	0.2.5.1 бейнелі түрдегі жаттығулар орындау ("х-х-хо – "қолды жинау" – дем шығару; "гүлді иіскеу" – дем шығару; "фу – "суды суыту" – дем шығару) орындай алу; 0.2.5.3 жүру кезінде еліктеп алуды орындай алу (чу-ух-чу паровоз – дем шығару; -у-у-у шығару)
	2.6 Өрмелеу және асып өту	0.2.6.1 гимнастикалық қабырға өрмелеуді (5-6 білте тақтай) орындау; 0.2.6.2 еденде және гимнастикалық орындықта еңбектеп өрмелеу орындау; 0.2.6.3 биіктігі 25-30 см кедергі орындау; 0.2.6.4 биіктігі 40 см-ден төмен кедергілердің астынан еркін өту еңбектеп шығуды орындау
	2.7 Кеңістікте бағдарлауды және қозғалыс дәлдігін дамытатын жаттығулар	0.2.7.1 қатарға сызық бойы белгіленген орынға сапқа тұру (шеңберде, квадратта); 0.2.7.2 алға, артқа, жанына

		және оны көзін жұмып қай орындау
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	0.3.1.1 тоғыз құмалақ ойын болу тарихын білу
	3.2 Асық	0.3.2.1 асық ойынының пай тарихын білу
	3.3 Дойбы	0.3.3.1 дойбы ойынының п тарихын білу
	3.4 Шахмат	0.3.4.1 шахмат ойынының тарихын білу
3 тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	6.1 Шаңғы жүрістерін бекітуге арналған жаттығулар	0.6.1.1 өздігінен шаңғыны к алу, шаңғы таяқтарын ұста
	6.2 Жылдамдық пен төзімділікті дамытатын жаттығулар	0.6.2.1 жаттығатын шаңғы ж таяқсыз шаңғымен адымд және орындай алу
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	0.3.1.1 тоғыз құмалақ ойын болу тарихын білу
	3.2 Асық	0.3.2.1 асық ойынының пай тарихын білу
	3.3 Дойбы	0.3.3.1 дойбы ойынының п тарихын білу
	3.4 Шахмат	0.3.4.1 шахмат ойынының тарихын білу
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	0.4.1.1 қозғалмалы ойында кеңістікті бағдарлау ережел
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	0.4.2.1 қозғалмалы ойында теңдікті үйлестіре алу
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	0.4.3.1 кедергінің не екенін
4 тоқсан		
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	0.5.1.1 қолдарымен ұстасы орындау (түзу сызық бойы жағына қарай жартылай бұ

		0.5.1.2 дұрыс дене қалпын, сақтай отырып, әдеттегі жаадыммен жүруді орындау
	5.2 Жүгіру	0.5.2.1 еркін жүгіруді орындау 0.5.2.2 дұрыс дене қалпын, сақтай отырып жүгіру, сигнал тоқтап жүгіруді орындау
	5.3 Лақтыру	0.5.3.1 алдындағы нысанаға қашықтыққа еденге, шұңқшағын допты (сигнал бойынша) лақтыруды орындау
	5.4 Секіру	0.5.4.1 орнында екі аяқпен (бөренеден немесе гимнастика қабырғаның бірте тақтайш тұрып) жартылай бүгілген а бір аяқпен, сосын екіншісімен орындау; 0.5.4.2 аласа, биік секіре алу; 0.5.4.3 аласа және биік секіру кезектестіріп орындау; 0.5.4.4 орнында жүрелеп, жүрелеп секіру жұптасып (біріне қарап, қолдарымен ұстап) орындау
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	0.4.1.1 қозғалмалы ойында кеңістікті бағдарлау ережелерін
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	0.4.2.1 қозғалмалы ойында теңдікті үйлестіре алу
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	0.4.3.1 кедергінің не екенін

2) 1 сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		

1. Теориялық мәліметтер	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	1.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залында қауіпсіздік техникасы бойынша мұғалімнің нұсқаулықтары
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	1.1.2.1 жеке гигиена және күн тәртібі туралы алған білімін қолдану
	1.3 Паралимпиада ойындары	1.1.3.1 паралимпиада ойындары түрлерін білу
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	1.5.1.1 әдеттегідей жүру, аяқпен жүру, табанның сыртқы жағымен жүру, қолдарын аяққа ұстап жүруді орындау; 1.5.1.2 сигнал бойынша тоқтатып жүруді орындау
	5.2 Жүгіру	1.5.2.1 40 м дейінгі қашықтықта жүруді алмастыруды орындау; 1.5.2.2 жұппен, топпен 15 м қашықтыққа жүгіруді орындау; 1.5.2.3 баяу қарқынмен 20 м жүгіруді орындау; 1.5.2.4 әртүрлі бастапқы қалыпта жүгіруді орындау (тұрған, отырып)
	5.3 Лақтыру	1.5.3.1 бастан асыра екі қолмен қашықтыққа резеңке допты лақтыруды орындау; 1.5.3.2 бағытына қаратып тұрып, қолмен (сол) қолмен бастан асыра лақтыруды орындау
	5.4 Секіру	1.5.4.1 қолдың әртүрлі қалыпта қозғалмай тұрған ұзын секіруді орындау (биіктігі – 1 м) 1.5.4.2 бір, екі аяқпен, бір аяқпен ауысып тербеліп және айналып секіртпеден бүйірімен тұрып секіруді орындау;

		1.5.4.3 қолды алдын ала артық асырып, алдығы жылжымен секіріп, жерге жұмсақ қону 1.5.4.4 орнынан биіктігі 30 см жұмсақ кедергіге секіруді орындау
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	1.4.1.1 қозғалмалы ойында мұғалімнің көмегімен кеңістікті бағдарлау
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	1.4.2.1 қозғалмалы ойында тепе-теңдікті және үйлестіруді орындау
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	1.4.3.1 мұғалімнің көмегімен кедергілерді жеңе алу
2 тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	1.2.1.1 бір-бірден тұрған қатарда тұру 1.2.1.2 қолдарынан ұстап, қолдарымен шеңберге құрылымын өзгерту 1.2.1.3 бір-бірден тұрған бағдарлы ортасынан қолдарынан ұстап, бағдарға құрылымын өзгерту орындай алу
	2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	1.2.2.1 тік аяқты алға, артқа көтеруді орындау; 1.2.2.2 денені оңға, солға еңкейту орындау; 1.2.2.3 денені оңға, солға бұрту
	2.3 Дене сымбатын қалыптастыру және жалпақтабанның алдын алу жаттығулары	1.2.3.1 қабырғаға шүйдесін тигізіп отыру; арқасымен қолдарымен сүйеніп тұрып, оған шүйдесін бөксесін және өкшесін тигізіп, қабырғадан алшақтап кету бастапқы қалпын сақтай орындау қайтадан оралуды орындау 1.2.3.2 оң (сол) қолымен гимнастикалық қабырға білте тақтайшаларының биіктігінде) сүйену, екінші қолды қолға қою, сол (оң) аяқты алға, артқа көтеруді орындау;

		1.2.3.3 табанның сыртқы жақтарымен жүруді орындау; 1.2.3.4 бір сызық бойымен бірінен 10 см қашықтықта параллель сызықтың арасында орындау
	2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	1.2.4.1 допты қатарда оңға, орындау; 1.2.4.2 допты шеңберде оңға домалата алу; 1.2.4.3 допты бір-бірден тұрып оңға, солға беруді орындау
	2.5 Тыныс жаттығулары	1.2.5.1 кеуделік және құрсақ түрлерін орындау (тұрған, қойған қалыпта); 1.2.5.2 тұрған және жатқан аралас тыныс алу түрін орындау (құрсақ немесе толық); 1.2.5.3 қолдың әртүрлі қимыл кезіндегі тыныс алуды орындау жоғары
	2.6 Өрмелеу және асып өту	1.2.6.1 көлбеу жазықтықпен жүруді орындау; 1.2.6.2 гимнастикалық қабыршақ түрлі тәсілдермен жоғары өрмелеуді орындау; 1.2.6.3 гимнастикалық қабыршақ жанына өрмелеуді орындау; 1.2.6.4 биіктігі 50-60 см артық кедергілерден еркін тәсілмен өту орындау
	2.7 Кеңістікте бағдарлауды және қозғалыс дәлдігін дамытатын жаттығулар	1.2.7.1 еденде сызылған бағдар бойынша жүруді орындау; 1.2.7.2 сызылған бағдарға ерітіліп орнынан ұзындық орындау;

		1.2.7.3 орнынан ұзындыққа орындау (әр түрлі кесінділер)
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	1.3.1.1 ұяшықтарға 9 құмал орналастыруы
	3.2 Асық	1.3.2.1 асықтарды лақтыра
	3.3 Дойбы	1.3.3.1 дойбыларды түстері ажырата алуы
	3.4 Шахмат	1.3.4.1 шахмат ойынының фигураларының атауларын
3 тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	6.1 Шаңғы жүрістерін бекітуге арналған жаттығулар	1.6.1.1 таяқсыз шаңғымен асырғымалы қадаммен жүр
	6.2 Жылдамдық пен төзімділікті дамытатын жаттығулар	1.6.2.1 100-200 м баяу қарқы шаңғымен жүре алу
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	1.3.1.1 ұяшықтарға 9 құмал орналастыруы
	3.2 Асық	1.3.2.1 асықтарды лақтыра
	3.3 Дойбы	1.3.3.1 дойбыларды түстері ажырата алуы
	3.4 Шахмат	1.3.4.1 шахмат ойынының фигураларының атауларын
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	1.4.1.1 қозғалмалы ойында мұғалімнің көмегімен кеңі
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	1.4.2.1 қозғалмалы ойында теңдікті және үйлестіруді ү
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	1.4.3.1 мұғалімнің көмегіме жеңе алу
4 тоқсан		
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	1.5.1.1 әдеттегідей жүру, аяқ жүру, табанның сыртқы жән қырымен жүру, қолдарын а ұстап жүруді орындау;
		1.5.1.2 сигнал бойынша тоқ

		мұғалімнің санауымен ырғақпен орындау
	5.2 Жүгіру	1.5.2.1 40 м дейінгі қашықтықта жүгіруді алмастыруды орындау; 1.5.2.2 жұппен, топпен 15 м қашықтыққа жүгіруді орындау; 1.5.2.3 баяу қарқынмен 20 с жүгіруді орындау; 1.5.2.4 әртүрлі бастапқы қарқынмен жүгіруді орындау (тұрған, отырып, жүгіруді орындау);
	5.3 Лақтыру	1.5.3.1 бастан асыра екі қолмен қашықтыққа резеңке допты лақтыруды орындау; 1.5.3.2 бағытына қаратып тұрып, қолмен (сол) қолмен бастан асыра лақтыруды орындау
	5.4 Секіру	1.5.4.1 қолдың әртүрлі қалпымен қозғалмай тұрған ұзын секіруді орындау (биіктігі – 1 м); 1.5.4.2 бір, екі аяқпен, бір аяқпен ауысып тербеліп және айналып секіртпеден бүйірімен тұрып секіруді орындау; 1.5.4.3 қолды алдын ала артқа асырып отырып, алдығы жылжымай секіріп, жерге жұмсақ қону; 1.5.4.4 орнынан биіктігі 30 см жұмсақ кедергіге секіруді орындау;
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	1.4.1.1 қозғалмалы ойында мұғалімнің көмегімен кеңістікті бағдарлауды дамыту
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	1.4.2.1 қозғалмалы ойында тепе-теңдікті және үйлестіруді дамыту
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	1.4.3.1 мұғалімнің көмегімен кедергілерді жеңуге алу

3) 2 сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Теориялық мәліметтер	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	2.1.1.1 бейімделген дене шынықтыру сабақтарында спорт залының ережелерін және қауіпсіздік техникасын сақтау
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	2.1.2.1 жеке гигиенаны және күн тәртібін сақтау
	1.3 Паралимпиада ойындары	2.1.3.1 паралимпиада спортшыларын білу
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	2.5.1.1 әдеттегі және кең аяқпен ұшымен қолдың әртүрлі бірігіп еркін қозғалысымен жүруді орындау; 2.5.1.2 бағытты мұғалімнің нұсқаулары бойынша өзгерістер жүруді орындау; 2.5.1.3 аяқтарын топылдатып жүруді орындау
	5.2 Жүгіру	2.5.2.1 50 м дейін жүру мен кезекпен алмастыруды орындау; жүру, 20 м – жүгіру, 15 м – жүгіру; 2.5.2.2 әр түрлі бастапқы қалыпта жүгіруді орындау (артымен, тіркес адыммен); 2.5.2.3 30 м дейін жарысып жүруді орындау
	5.3 Лақтыру	2.5.3.1 кіші допты бастан асырып лақтыруды орындау; 2.5.3.2 шағын допты нысанға лақтыруды орындау
	5.4 Секіру	2.5.4.1 екі аяғымен сәл алға секіру, солға және бір аяқпен секіру

		2.5.4.2 айналып жатқан секіріп кіріп, жүгіріп шығып 2.5.4.3 бір аяқтан екінші аяққа қысқа секіртпемен секіруді 2.5.4.4 40 см дейінгі биіктіктен 2-8 қадамнан 30 см дейінгі екпінмен "итерілу аймағын" итеріліп секіруді алмастыру 2.5.4.5 екпінмен тік жүгіріп, итеріліп, биіктікке секіріп, ер жүмсақ қонуды орындау
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	2.4.1.1 қозғалмалы ойындарда дағдыларын қолдану
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	2.4.2.1 спорт залындағы және қозғалмалы ойындар кезінде және үйлестіруді ұстап тұру
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	2.4.3.1 ойын кезінде кедергілерді дағдыларын пайдалану
2 тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	2.2.1.1 бір орындағы саптық дұрыс орындау; 2.2.1.2 жұппен сапқа тұруды орындау; 2.2.1.3 бір-бірден тұрған бағдар ауысуды білу; 2.2.1.4 бағдарлар бойынша өзгертіп бағанмен жүруді білу
	2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	2.2.2.1 қолды желкеге, басына қимылдарын орындау; 2.2.2.2 қолды белге қою қимылдарын орындау; 2.2.2.3 бүгілген оң (сол) аяқты қозғалтуды орындай алу; 2.2.2.4 аяқтың ұшына көтерілу ауысуды орындау;

		2.2.2.5 денені алға еңкейтуді орындау;
	2.3 Дене сымбатын қалыптастыру және жалпақтабанның алдын алу жаттығулары	2.2.3.1 басына жүк қойып (сөмке, рюкзак, аяқтың ұшына көтерілу және аяқпен отыруды орындау; 2.2.3.2 басындағы жүкпен аяқпен алысқа орындау; 2.2.3.3 басындағы жүкпен гимнастикалық орындыққа тұру, гимнастикалық орындықпен жүруді орындау; 2.2.3.4 табанның ортасымен гимнастикалық таяқшада, шөңберде тұрып өкшеден алысқа кері қарай ауысуды орындау;
	2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	2.2.4.1 допты шеңберде оңға айналып орындау; 2.2.4.2 допты бағанда бір-бірімен үстінен және "еңкейген" қалыпта ортасынан беруді орындау; 2.2.4.3 допты жоғары лақтырып қосымша қозғалыстардан қолмен тосып алуды орындау; 2.2.4.4 допты еденге соғу және қозғалыстардан кейін оны алысқа орындау;
	2.5 Тыныс жаттығулары	2.2.5.1 жүрелеп отыру және жүрелеп отыру кезінде тыныс алу орындау; 2.2.5.2 денені алға еңкейту және алысқа алуды орындау; 2.2.5.3 жүру кезінде тыныс алу қолдарын белге қойып, әр қадамда – тыныс алу, 3 қадамда – тыныс алу және 4 қадамда – тыныс алу және 2 қадамда – тыныс алу және дем шығару

	2.6 Өрмелеу және асып өту	2.2.6.1 20°-қа дейінгі бұрыш қойылған гимнастикалық аттас және әр аттас төртаяк өрмелеуді орындау; 2.2.6.2 гимнастикалық қабырға жоғары және төмен өрмелеу; 2.2.6.3 гимнастикалық қабырға жанымен оңға және солға (адыммен) өрмелеуді орындау; 2.2.6.4 20°-қа дейінгі бұрыш қойылған гимнастикалық аттас төмен қарай өрмелеуді орындау;
	2.7 Кеңістікте бағдарлауды және қозғалыс дәлдігін дамытатын жаттығулар	2.2.7.1 берілген бағытпен көз жетуді орындау; 2.2.7.2 орнында жоғары секіретін тұрған заттарды қолымен ұстау немесе тигізуді орындау; 2.2.7.3 40 см қашықтықта сәулесі диаметрі 30-40 см шеңберге дейінгі биіктіктен секіруді орындау; 2.2.7.4 гимнастикалық қабырға қарай өрмелеу, бір бірте тақта аяғымен басу, ал екіншісіне тақта аяғымен басу, төмен қарай өрмелеу;
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	2.3.1.1 құмалақтарды бір ұяшыққа сала алу
	3.2 Асық	2.3.2.1 қатарлап қойылған асықтарды тигізе алуы
	3.3 Дойбы	2.3.3.1 дойбыларды тақтаға тастау
	3.4 Шахмат	2.3.4.1 фигураларды тақтаға қоя алу
3 тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	6.1 Шаңғы жүрістерін бекітуге арналған жаттығулар	2.6.1.1 таяқпен шаңғымен асық сырғымалы қадаммен жүру
	6.2 Жылдамдық пен төзімділікті	2.6.2.1 аздап еңіс жерлерге жүру

	дамытатын жаттығулар	орындау
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	2.3.1.1 құмалақтарды бір ұяшыққа сала алу
	3.2 Асық	2.3.2.1 қатарлап қойылған асықтарды тигізе алуы
	3.3 Дойбы	2.3.3.1 дойбыларды тақтаға қойып, дойбыларды тигізе алуы
	3.4 Шахмат	2.3.4.1 фигураларды тақтаға қоя алу
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	2.4.1.1 қозғалмалы ойындар кезінде бағдарлы дағдыларын қолдану
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	2.4.2.1 спорт залындағы және алаңдағы қозғалмалы ойындар кезінде тепе-теңдікті және үйлестіруді ұстап тұру
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	2.4.3.1 ойын кезінде кедергілерді жеңу дағдыларын пайдалану
4 тоқсан		
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	2.5.1.1 әдеттегі және кең адыммен жүру, ұшымен қолдың әртүрлі бірлесуімен еркін қозғалысымен жүруді орындау;
		2.5.1.2 бағытты мұғалімнің нұсқауымен пәрмендері бойынша өзгерістерді жүруді орындау;
		2.5.1.3 аяқтарын топылдатып жүруді орындау
	5.2 Жүгіру	2.5.2.1 50 м дейін жүру мен кезекпен алмастыруды орындау (жүгіру, 20 м – жүгіру, 15 м – жүгіру);
		2.5.2.2 әр түрлі бастапқы қозғалыстармен жүгіруді орындау (артымен, алдымен, тіркес адыммен);
	5.3 Лақтыру	2.5.2.3 30 м дейін жарысып жүруді орындау
		2.5.3.1 кіші допты бастан асып лақтыруды орындау;

		2.5.3.2 шағын допты нысан орындау
	5.4 Секіру	2.5.4.1 екі аяғымен сәл алға солға және бір аяқпен секіріп 2.5.4.2 айналып жатқан секіріп жүгіріп кіріп, жүгіріп шығып 2.5.4.3 бір аяқтан екінші аяққа қысқа секіртпемен секіруді 2.5.4.4 40 см дейінгі биіктіктен 2-8 қадамнан 30 см дейінгі екпінмен "итерілу аймағын" итеріліп секіруді алмастыру 2.5.4.5 екпінмен тік жүгіріп, итеріліп, биіктікке секіріп, ежұмсақ қонуды орындау
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	2.4.1.1 қозғалмалы ойындарда дағдыларын қолдану
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	2.4.2.1 спорт залындағы және қозғалмалы ойындар кезінде және үйлестіруді ұстап тұру
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	2.4.3.1 ойын кезінде кедергілер дағдыларын пайдалану

4) 3 сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Теориялық мәліметтер	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	3.1.1.1 қозғалыс жылдамдығын үйлестірілуіне арналған жағдай орындау кезіндегі тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын білу
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	3.1.2.1 күн тәртібінің жеке жағдайына
	1.3 Паралимпиада ойындары	3.1.3.1 паралимпиада ойындары ережелерін білу

5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	3.5.1.1 тіркес адыммен және алға адыммен жүру, алға және басып алға аяқтасқан қадаммен, кібіртпен жүруді орындау; 3.5.1.2 өкшеден аяқ ұшына жүру, табандарын бір-біріне қойып жүруді орындау; 3.5.1.3 орнында және алға жүруді орындау; 3.5.1.4 алақанын соғып ырықтандыруды орындау;
	5.2 Жүгіру	3.5.2.1 45 сек дейін тыныс алмай жаттығуларымен баяу қарқынды жүруді орындау; 3.5.2.2 кең адыммен жүгіруді орындау; 3.5.2.3 сызықтармен белгіленген жолмен жүгіруді орындау, сызықтармен қашықтық 70-100 см; 3.5.2.4 қолдың әртүрлі қалпымен жүруді орындау
	5.3 Лақтыру	3.5.3.1 кіші допты ені 10 м дейін асыра қашықтыққа лақтыруды орындау; 3.5.3.2 кіші допты, әртүрлі мөлшердегі допты, алдын-ала белгіленген қашықтыққа лақтыруды орындау; 3.5.3.3 салмағы 1 кг дейінгі допты, волейбол, резеңке допты қолмен бастан асыра қашықтыққа лақтыруды орындау
	5.4 Секіру	3.5.4.1 оңға және солға бұрылып секіруді аяқпен және бір аяқпен секіруді орындау; 3.5.4.2 айналып жатқан ұзындықта жүгіріп кіріп және жүгіріп шығып бұрылыспен секіруді орындау; 3.5.4.3 айналып жатқан ұзындықта оңға және солға бұрылып секіруді орындау;

		3.5.4.4 ені 80-100 см жолақт аяққа қонуды орындай алу (аймағының ені 60 см)
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	3.4.1.1 қозғалмалы ойында өздігінен кеңістікті бағдарлау
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	3.4.2.1 қозғалмалы ойында кеңістікті бағдарлауды дамыту жаттығуларды мұғалімнің көмегімен орындау
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	3.4.3.1 қозғалмалы ойын кедергілерді жеңу дағдыларын дамыту
2 тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	3.2.1.1 бір-бірден тұрған бағдарлауды орындау; 3.2.1.2 оңға және солға секіріс білу; 3.2.1.3 алдын ала орналастырылған бағыттауыштар бойынша бір-бірінен бағаннан үштен (төрттен) тұрып қайта құрылып сапқа тұру
	2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	3.2.2.1 қолдарын жанына, алдына, артқа созған қалпынан бүгу және бүгісін орындау; 3.2.2.2 қолдарын алға, артқа, жоғары сермеуді орындау; 3.2.2.3 аяқтарын әртүрлі бағытта орындау; 3.2.2.4 денені оңға және солға бұрып қолды дене бойымен сырға
	2.3 Дене сымбатын қалыптастыру және жалпақтабанның алдын алу жаттығулары	3.2.3.1 қабырғаға тұрып, бүгісін алға көтеру және оны алға, артқа, жоғары көтеру; 3.2.3.2 гимнастикалық қабырғаға (жауырын, желке, бөксе қабырғасын тұр), дененің қалпын өзгертіп алға, жанына, жоғары және төмен қозғалтуды орындау;

		3.2.3.3 қабырғаға жанасуда оңға, солға еңкеюдi орындау 3.2.3.4 еденде жатқан арқамен оны табан күмбезімен қаппа орындау
	2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	3.2.4.1 допты жоғары лақтырып жерге тиіп серпілген кезінде орындау; 3.2.4.2 қатарда тұрып допты алдыңғы қашықтықтан оңға, солға лақтыруды орындау; 3.2.4.3 допты төменнен лақтырып орнында жүргізуді орындау; 3.2.4.4 допты лақтыру және қолмен тосып алуды орындау; 3.2.4.5 допты екі қолмен жасап ұруды орындау
	2.5 Тыныс жаттығулары	3.2.5.1 жылдам жүру кезінде жаттығуларын орындау; 3.2.5.2 жүгіру кезіндегі тыныс орындау; 3.2.5.3 қозғалыс орын сәйкес тыныс алу тереңдігі мен ерікті түрде өзгертуді орындау
	2.6 Өрмелеу және асып өту	3.2.6.1 30° бұрышпен еңкіш бойы гимнастикалық орындықпен әр аттас тәсілмен төртаяқта орындау; 3.2.6.2 гимнастикалық қабырға және солға қарай аяқ-қолымен адым жасай отырып өрмелеу 3.2.6.3 гимнастикалық қабырға тәсілмен жоғары және төмен орындау; 3.2.6.4 биіктігі 40-60 см кедергі өту тәсілімен кедергілерді өту снарядқа оң (сол) бүйірімен сүйеніп арғы жағына алдымен

4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	3.4.1.1 қозғалмалы ойында өздігінен кеңістікті бағдарлау
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	3.4.2.1 қозғалмалы ойында кеңістікті бағдарлауды дамытуға жаттығуларды мұғалімнің көмегімен орындау
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	3.4.3.1 қозғалмалы ойын кедергілерді жеңу дағдыларын дамыту
4 тоқсан		
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	3.5.1.1 тіркес адыммен және адыммен жүру, алға және басып қалған қадаммен, кібіртпен жүруді орындау; 3.5.1.2 өкшеден аяқ ұшына дейін жүру, табандарын бір-біріне қойып жүруді орындау; 3.5.1.3 орнында және алға жылжу жүруді орындау; 3.5.1.4 алақанын соғып ырық жүруді орындау;
	5.2 Жүгіру	3.5.2.1 45 сек дейін тыныс алмай жүгіруді орындау, жаттығуларымен баяу қарқынды жүгіруді орындау; 3.5.2.2 кең адыммен жүгіруді орындау; 3.5.2.3 сызықтармен белгіленген жолмен жүгіруді орындау, сызықтармен қашықтық 70-100 см; 3.5.2.4 қолдың әртүрлі қалпымен жүгіруді орындау
	5.3 Лақтыру	3.5.3.1 кіші допты ені 10 м дейін асыра қашықтыққа лақтыруды орындау; 3.5.3.2 кіші допты, әртүрлі мөлшердегі алдын-ала белгіленген қашықтыққа лақтыруды орындау; 3.5.3.3 салмағы 1 кг дейінгі допты, волейбол, резеңке допты лақтыруды орындау

		қолмен бастан асыра қашып лақтыруды орындау
	5.4 Секіру	3.5.4.1 оңға және солға бұрылып аяқпен және бір аяқпен секіру; 3.5.4.2 айналып жатқан ұзын жүгіріп кіріп және жүгіріп шығып бұрылыспен секіруді орындау; 3.5.4.3 айналып жатқан ұзын оңға және солға бұрылып бір аяқпен секіруді орындау; 3.5.4.4 ені 80-100 см жолақта аяққа қонуды орындай алу (жүгіріп аймағының ені 60 см)
	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	3.4.1.1 қозғалмалы ойында өздігінен кеңістікті бағдарлау
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	3.4.2.1 қозғалмалы ойында кеңістікті бағдарлауды дамытуға жаттығуларды мұғалімнің көмегімен орындау
4. Қозғалмалы ойындар	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	3.4.3.1 қозғалмалы ойын кедергілерді жеңу дағдыларын дамыту

5) 4 класс:

таблица 5

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
1. Теориялық мәліметтер	1.1 Бейімделген дене шынықтыру сабақтарындағы тәртіп ережелері және қауіпсіздік техникасы	4.1.1.1 қозғалыс жылдамдығын үйлестірілуіне арналған жаттығулар орындау кезіндегі тәртіп ережелерін қауіпсіздік техникасы туралы қолдану
	1.2 Жеке гигиена және күн тәртібі	4.1.2.1 өзін-өзі қадағалау және бақылауды жүргізе алу
	1.3 Паралимпиада ойындары	4.1.3.1 паралимпиада ойындарының әдістерін білу

5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	4.5.1.1 санды биікке жоғары орындау; 4.5.1.2 баяу, орташа және жылдам қарқынмен жүруді орындау; 4.5.1.3 баяулап және үдеп жүру (санамақпен, қол шапалақпен, гимнастикалық таяқты еденмен); 4.5.1.4 шынтақта бүгілген қол қимылымен жүруді орындау;
	5.2 Жүгіру	4.5.2.1 50 м дейін жарыса жүгіруді орындау; 4.5.2.2 орнында және алға қарай жүгіруді орындау; 4.5.2.3 кең қадаммен аяқты қашықтыққа жүгіре алу; 4.5.2.4 әр түрлі бастапқы қаралыс жүгіруді орындау;
	5.3 Лақтыру	4.5.3.1 кіші допты бастан асырып лақтыруды орындау; 4.5.3.2 10 м дейінгі қашықтықта допты көлденең нысанаға лақтыру орындау; 4.5.3.3 допты нысанаға бастапқы лақтыра алу;
	5.4 Секіру	4.5.4.1 бір, екі аяғымен орнынан 360°-қа бұрылып секіруді орындау (кезекпен); 4.5.4.2 қысқа секіртпемен аяқпен жылжып бір-екі аяқпен секіруді орындау; 4.5.4.3 қысқа секіртпені артқа секіруді орындау; 4.5.4.4 60 см дейінгі биіктіктен және екпінмен бір аяқпен 60 см дейінгі кедергіге секіріп міндетті орны кедергіден 30-50 см) секіруді орындау;

		4.5.4.5 қашықтыққа орнын секіруді орындай алу
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	4.4.1.1 сабақтағы спорттық кезінде еркін бағдарлану
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	4.4.2.1 қозғалмалы ойында кеңістікті бағдарлауды дамытатын жаттығуларды өздігінен орындау
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	4.4.3.1 спорттық эстафеталық жаттығуларды кедергілерді өздігінен жеңу
2 тоқсан		
2. Гимнастика	2.1 Сапқа тұру және сапқа құрылымын өзгертіп қайта тұру	4.2.1.1 қатарда үш, төртке сапқа тұру; 4.2.1.2 бөліну бойынша оңға және солға бұрылу; 4.2.1.3 оң және сол жағындағы саптағы орнын ауыстырып тұру; 4.2.1.3 бір қатардан екіге қатарға сапқа тұру
	2.2 Жалпы дамыту жаттығулары	4.2.2.1 бір қолдың бүйір және жазықтықтарындағы айналым жаттығуларын орындау; 4.2.2.2 екі қолдың бүйір және жазықтықтарындағы айналым жаттығуларын орындау; 4.2.2.3 оң (сол) қолмен гимнастикалық қабырғаның бірте-бірте биіктігінде сүйеніп, сол (оң) жанына (бұра отырып), артқа қайта сүйену жаттығуларын орындау; 4.2.2.4 отырған қалыпта тік тұру, көтеру, оларды бүгу және жөндеу
	2.3 Дене сымбатын қалыптастыру және жалпақтабанның алдын алу жаттығулары	4.2.3.1 басына жүк қойып және қол саусақтарын өкшесіне қойып тұру жаттығуларын орындау; 4.2.3.2 басына жүк қойып гимнастикалық қабырғаның бірнеше бірте-бірте өрмелеу, оңға және солға жөндеу

		орындау; 4.2.3.3 басына жүк қойып п орындықта оңға және солға орындау; 4.2.3.4 қабырғада тұрып, он жанасудан ажырамай, бүгін көтеру, оны екі қолымен ке орындау
	2.4 Заттармен жасалатын жаттығулар	4.2.4.1 қосымша қозғалыст допты бір қолмен лақтыруд 4.2.4.2 допты бір қолмен жо орындау; 4.2.4.3 допты қабырғаға ұры қолмен тосып алуды орын 4.2.4.4 допты бір-біріне 5-7 м лақтыру және оны қосымш қозғалыстардан кейін (кеуд алдында және арқасының алақан соғу) тосып алуды о
	2.5 Тыныс жаттығулары	4.2.5.1 тыныс алу мен дем и ұзақтығын өзгертуді орынд шығарудан қысқа: 1-2-3 - ты - дем шығару; 4.2.5.2 дем алу дем шығару, болуын орындау: 1-2-3-4 - ты дем шығару; 4.2.5.3 ырғақты тыныс алуд
	2.6 Өрмелеу және асып өту	4.2.6.1 30° бұрышпен еңкіш гимнастикалық орындықп әр аттас тәсілмен төртаяқта өрмелеуді орындау; 4.2.6.2 гимнастикалық қабы және төмен аттас, әр аттас өрмелеуді орындау, бірақ а тақтайшалардың әрқайсы екеуінен аттап қою; 4.2.6.3 30° бұрышпен орнат гимнастикалық орындықп

		өрмелеп, гимнастикалық к орындау; 4.2.6.4 орындықтан орынды тәсілмен өтуді орындау (ор арасындағы қашықтық 20-
	2.7 Кеңістікте бағдарлауды және қозғалыс дәлдігін дамытатын жаттығулар	4.2.7.1 бағдарлар бойынша шаршыға қайта құрылып т 4.2.7.2 әртүрлі бағдарларға , нұсқаулық бойынша оңға, орындау; 4.2.7.3 көзбен көру арқылы бағдарлар бойынша (тұрып денені белгілі бір биіктікке , жазу және жаттығуларды к орындау; 4.2.7.4 алға жүруді орындау, гимнастикалық орындықт еденде жүреді
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	4.3.1.1 тоғыз құмалақ ойын тәсілдерін білу және өздігін
	3.2 Асық	4.3.2.1 асық ойынының әр т өздігінен қолдану
	3.3 Дойбы	4.3.3.1 дойбы ойынының жа қатысу
	3.4 Шахмат	4.3.4.1 шахмат ойынының ж қатысу
3 тоқсан		
6. Шаңғы дайындығы	6.1 Шаңғы жүрістерін бекітуге арналған жаттығулар	4.6.1.1 шаңғымен саптық э орындау
	6.2 Жылдамдық пен төзімділікті дамытатын жаттығулар	4.6.2.1 еңістері мен өрлері б жолымен таяқтармен шаңғ орындау
3. Ұлттық және зияткерлік ойындар	3.1 Тоғыз құмалақ	4.3.1.1 тоғыз құмалақ ойын тәсілдерін білу және өздігін
	3.2 Асық	4.3.2.1 асық ойынының әр т өздігінен қолдану

	3.3 Дойбы	4.3.3.1 дойбы ойынының жаңа қатысу
	3.4 Шахмат	4.3.4.1 шахмат ойынының жаңа қатысу
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	4.4.1.1 сабақтағы спорттық кезінде еркін бағдарлану
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	4.4.2.1 қозғалмалы ойында кеңістікті бағдарлауды дамыту жаттығуларды өздігінен орындау
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	4.4.3.1 спорттық эстафеталар кедергілерді өздігінен жеңу
4 тоқсан		
5. Жеңіл атлетика	5.1 Жүру	4.5.1.1 санды биікке жоғары орындау; 4.5.1.2 баяу, орташа және жылдам қарқынмен жүруді орындау; 4.5.1.3 баяулап және үдеп жүру (санамақпен, қол шапалақпен, гимнастикалық таяқты едәуір ұстау); 4.5.1.4 шынтақта бүгілген қолмен қимылымен жүруді орындау;
	5.2 Жүгіру	4.5.2.1 50 м дейін жарыса жүгіруді орындау; 4.5.2.2 орнында және алға қарай жүгіруді орындау; 4.5.2.3 кең қадаммен аяқтың қашықтыққа жүгіре алу; 4.5.2.4 әр түрлі бастапқы қарай жүгіруді орындау
	5.3 Лақтыру	4.5.3.1 кіші допты бастан асырып лақтыруды орындау; 4.5.3.2 10 м дейінгі қашықтықта допты көлденең нысанаға лақтыруды орындау;

		4.5.3.3 допты нысанаға бастау алақтыра алу
	5.4 Секіру	4.5.4.1 бір, екі аяғымен орнымен 360°-қа бұрылып секіруді орындау (кезекпен); 4.5.4.2 қысқа секіртпемен алақтыра жылжып бір-екі аяқпен секіруді орындау; 4.5.4.3 қысқа секіртпені артқа секіруді орындау; 4.5.4.4 60 см дейінгі биіктіктен секіріп және екпінмен бір аяқпен 60 см дейінгі кедергіге секіріп міндетті түрде орны кедергіден 30-50 см) секіруді орындау; 4.5.4.5 қашықтыққа орнымен секіруді орындай алу
4. Қозғалмалы ойындар	4.1 Кеңістікті бағдарлауды дамыту ойындары	4.4.1.1 сабақтағы спорттық кезінде еркін бағдарлану
	4.2 Тепе-теңдікті және қимылдардың үйлесімділігін дамытуға арналған ойындар	4.4.2.1 қозғалмалы ойында кеңістікті бағдарлауды дамытуға арналған жаттығуларды өздігінен орындау
	4.3 Кедергілерді жеңуге арналған ойындар	4.4.3.1 спорттық эстафеталарда кедергілерді өздігінен жеңу

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

87-қосымша

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

724-қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0 - сыныптары үшін "Айналамен таныстыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0 - сыныптары үшін "Айналамен таныстыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты білім алушылардың бойында қоршаған әлем туралы білім жүйесін, әлеуметтік тәжірибені қалыптастыру, "адам - табиғат - қоғам" жүйесіндегі қарапайым өзара іс-қимылды ұғыну, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар тұрғысынан табиғатқа ұқыпты және қамқор қарым-қатынасты тәрбиелеу болып табылады.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) қоғамның, табиғи құбылыстар мен объектілердің өзара байланысы мен өзара тәуелділігі туралы түсініктерді қалыптастыру;

2) адам туралы, оның жасы, жынысы, салауатты өмір салтының қажеттілігі туралы қарапайым білімді қалыптастыру;

3) өз отбасы, отбасындағы қарым-қатынас, отбасы мүшелері мен баланың міндеттері туралы түсініктерді дамыту;

4) еңбек қызметінің салалары, кәсіптер туралы түсінік қалыптастыру;

5) қажетті сауықтыру рәсімдерімен күн тәртібін ұстану білігін дамыту;

6) қолжетімді тұрмыстық тапсырмаларды (міндеттерді) орындау білігін қалыптастыру;

7) табиғи, әлеуметтік және технологиялық ортада мінез-құлық нормалары мен қауіпсіздік ережелерін қалыптастыру;

8) табиғи және әлеуметтік болмысты білу дағдыларын қалыптастыру: бақылау, эксперимент, сауалнама;

9) білім алушыларға қазіргі қазақстандық қоғамға тән ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесін дарыту;

10) қоршаған ортаның, қоғамның табиғи және мәдени құндылықтарына оң көзқарас қалыптастыру.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) қоршаған әлемнің объектілері мен құбылыстарын сезу, есту және қалдық көру арқылы барабар қабылдауды түзету;

2) психикалық қызметтің жекелеген жақтарын түзету: көру, тактильді және есту арқылы қабылдау; көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың қоршаған әлемді тануының негізгі тәсілдері ретінде көру, есту жады мен зейінді дамыту;

3) заттардың рельефті және контурлық бейнелерін (карталар, глобус) анықтау мен қабылдауды сипап-сезу тәсілі арқылы меңгеру;

4) рельефті схемалармен жұмыс істеу кезінде сенсорлық функцияларды (түсті ажырату, көзөлшегіш) және ұсақ моториканы дамыту;

5) затты сезіну кезінде мұғалімнің дыбыстық түсініктемелері арқылы есту қабілетін дамыту;

6) көріп қабылдауды дамыту: көрінетін белгілері бойынша (түсі, формасы, өлшемі) бөлу; сенсорлық тәжірибені байыту, елестетулерін нақтылау және көрнекі-бейнелі ойлауды дамыту;

7) жанасу, есту, иіс сезу, қалдық көру арқылы тірі және өлі табиғат заттары мен объектілерінің белгілерін ажырату білігін дамыту;

8) байланыстырып сөйлеу тілін дамыту, материалды дәйекті түрде жеткізе білу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқыту құндылыққа бағдарланған, тұлғаға бағытталған, іс-әрекет, сараланған, қарым-қатынас тәсілдері мен ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде жүзеге асырылады.

6. Пәнді оқытудағы құндылыққа бағдарланған тәсіл көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың жеке мүмкіндіктері мен ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, Отан үшін маңызды тарихи оқиғаларды, өз қаласына (өлкесіне) деген сүйіспеншілікті; өз ұлтын сезінуді; Қазақстан мен әлем халықтарының мәдениеті мен дәстүрлерін құрметтеуді көрсететін жеке нәтижелерге қол жеткізуге елеулі үлес қосады.

7. Тұлғаға бағытталған тәсіл оқу процесін дараландыруға, білім алушының тұлғасын үйлесімді қалыптастыруға және жан-жақты дамытуға, шығармашылық мүмкіндігін толық ашуға, тұлғаның әлеуметтік маңызды қасиеттерін тәрбиелеуге, эмоционалды-ерік саласын, психикалық процестерді және полисенсорлық қабылдауды түзетуге бағытталған.

8. Іс-әрекет тәсілі дидактикалық, қозғалмалы және рөлдік ойындар, оқу диалогтары, қоршаған әлемнің объектілері мен құбылыстарын модельдеу өткізілетін бірыңғай ақпараттық-білім беру ортасын құрайтын құралдар жүйесін қолдана отырып, оқытудың әртүрлі әдістері мен формаларын білдіреді. Оқу міндеттерін сәтті шешу үшін экскурсиялар мен серуендеу, әртүрлі мамандықтағы адамдармен кездесу, қоршаған ортаны қорғау бойынша практикалық іс-әрекетті ұйымдастыру және көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың сыртқы әлеммен тікелей өзара әрекеттесуін қамтамасыз ететін басқа да жұмыс түрлері маңызды.

9. Сараланған тәсіл білім алушылардың әртүрлі топтары үшін оқу процесін мамандандыруды, олардың жас, дене дамуы, психикалық ерекшеліктері мен офтальмологиялық аспектісін ескере отырып, оқытудың әртүрлі жағдайларын жасауды, яғни көру мүмкіндіктері мен ілеспе ақауларды есепке алуды білдіреді, оларға байланысты білім алушылар топтарға бөлінеді: толық көрмейтін және ішінара көретін білім алушылар, нашар көретін білім алушылар. Сараланған жұмысты ұйымдастырудың шарты-күрделілігі, танымдық қызығушылығы,

мұғалімнің көмегінің сипатымен ерекшеленетін сараланған тапсырмаларды қолдану болып табылады.

10. Қарым-қатынас тәсілі тілдік және сөйлеу нормалары жүйесіне сәйкес сөйлеу әрекетін дамытуға және көрмейтін және нашар көретін адамдарды оқытуда сөйлеу этикетін сақтауға ықпал етеді; монологиялық және диалогтық сөйлеуді меңгеру кезінде сұрақтар мен жауаптарды тыңдау, дұрыс тұжырымдау қабілетіне бағытталған, ауызша және вербальды емес қарым-қатынас құралдарын игеру негізінде құрдастарымен және ересектермен нәтижелі ынтымақтастықты болжайды.

11. Бағдарлама негізгі АКТ дағдыларына негізделген, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалануды және жұмыс, бос уақыт және коммуникация үшін технологияларды шығармашылықпен және дұрыс қолдануды қамтиды.

12. Пәнді оқыту барысында келесі оқу пәндерімен байланыс жүзеге асырылады: математика, сауаттылыққа оқыту, көркем еңбек, музыка, өзін-өзі тану, жаратылыстану, бейімделген дене шынықтыру, қалдық көру қабілетін қорғау және дамыту, кеңістіктік бағдарлау, мимика мен пантомимиканы дамыту, әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау, сөйлеу тілі кемшіліктерін түзету.

13. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған сыныптарда мынадай тифлотехникалық құралдар қарастырылады:

1) "JAWS" бағдарламалық жасақтамасы бар ноутбук;

2) тифломагнитофон;

3) лавсан үлдірінің парақтары бар "Школьник" аспабы, "Графика" аспабы, "бағдар", жазуға арналған аспап, Брайль қағазы, грифельдер, тактильді белгілері бар сызғыш, трафареттер;

4) сканерлеу және оқуға арналған "Книголюб" бағдарламасы, диктофон;

5) жеке оптикалық түзету құралдары (еселігі әртүрлі лупалар), электрондық ұлғайтқыш құрылғылар – портативті және стационарлық;

6) бедерлі сюжеттік суреттер, суреттер, кестелер, схемалар;

7) көп деңгейлі демонстрациялық материал: табиғи нысандар, макеттер, модельдер, толтырылған жануарлар, құстар, көкөністер мен жемістер жиынтығы, жалпақ және көлемді геометриялық фигуралар жиынтығы, жұмыс істейтін механикалық ойыншықтар, табиғи материал (тұқымдар, жемістер, бүршіктер, емен жаңғағы және т. б.)

3-тарау. "Айналамен таныстыру" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. Пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 0-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 66 сағатты құрайды.

15. Бағдарлама 3 бөлімді қамтиды:

1) "Мен және қоғам" бөлімі;

2) "Менің елімнің табиғаты" бөлімі;

3) "Менің Отаным-Қазақстан" бөлімі.

16. "Мен және қоғам" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) мен және менің отбасым;

2) мектеп және мектеп қауымдастығы;

3) менің кіші Отаным;

4) көлік;

5) мамандықтар;

6) денсаулық және қауіпсіздік.

17. "Менің елімнің табиғаты" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ауа райы және климат;
- 2) өз жерінің жануарлар және өсімдіктер әлемі.

18. "Менің Отаным-Қазақстан" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Қазақстанның тарихи тамыры;
- 2) атаулы күндер мен мерекелер;
- 3) Қазақстан тарихы: тәуелсіздік, мемлекеттілік және патриотизм.

19. 0-сыныпқа арналған "Айналамен таныстыру" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Мен және қоғам" бөлімі: өзі туралы түсінік; дене бөліктері; адамның сезім мүшелері; отбасы ұғымы; отбасы мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты, жұмыс орны; отбасы мүшелері арасындағы қамқорлық қарым-қатынас; отбасылық дәстүрлер (бастапқы түсініктер); мектептің адам өміріндегі маңызы; мектептің функционалдық аймақтарының орналасқан жері; мектептегі жүріс-тұрыс ережелері; мектеп керек-жарақтары; мектеп қызметкерлерінің мамандықтары; мектептегі, сабақтағы мінез-құлық ережелері; өз елді мекенінің мекенжайы және географиялық жағдайы; өз елді мекенінің басты көшесі, ғимараттары мен көрікті жерлері; қоғамдық-тұрмыстық мекемелердің түрлері; әуе, жер үсті, су көлігі; жолаушылар көлігінің түрлері; автобус жүргізушісі мамандығы; кәсіптер әлемі; жеке гигиена; күн тәртібі; тәулік уақытының және апта күндерінің атауы; көзге арналған гимнастика; үйдегі қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелері; жолдағы жүріс-тұрыс ережелері; жол белгілерінің мәні; бағдаршам сигналдары;

2) "Менің елімнің табиғаты" бөлімі: жыл мезгілдері, олардың ерекшеліктері (бақылау негізінде); бақылау негізінде туған жердегі жыл мезгілдерінің өзгеруі; тірі және өлі табиғат құбылыстары; біздің аймақтың жануарлары; жабайы және үй жануарлары; жабайы және үй құстары; өсімдіктер топтары; көкөністер мен жемістер;

3) "Менің Отаным-Қазақстан" бөлімі: қазақтың ұлттық киімдері; қазақтардың тұрмысы; ұлттық тағамдар; ұлттық ойындардың пайда болу

тарихы; өз аймағының мерекелері мен атаулы күндері; Қазақстан Республикасының астанасы; қазақстанның картасымен танысу; Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерімен танысу.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

20. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.2.1.3. кодында "1" - сынып, "2.1" - бөлім және бөлімше, "3" - оқыту мақсатының реттік саны.

21. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) 1-бөлім "Мен және менің отбасым":

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1.1 Мен және менің отбасым	0.1.1.1 өзінің тегі, аты, жасы, жынысы, туған күнін білу және анықтау; 0.1.1.2 өзінің, қуыршақтың, басқа адамдардың деңгейін (жұптасқан және жұпталмаған органдар, дененің бөліктері) білу және анықтау; 0.1.1.3 адамның сезім мүшелерін атау және көрсету, мақсатын түсіндіру; 0.1.1.4 "отбасы" ұғымының мағынасын түсіну және анықтау; 0.1.1.5 отбасының құрамын, ата-анасының тегін, атын, олардың жұмыс орнын білу; 0.1.1.6 отбасының үлкен және кіші мүшелеріне құрметпен қарауды түсіну және көрсету; 0.1.1.7 отбасылық мерекелер мен дәстүрлі мерекелерді қарапайым міндеттерді орындау
1.2 Мектеп және мектеп қауымдастығы	0.1.2.1 мектептің адам өміріндегі маңыздылығын түсіну және анықтау; 0.1.2.2 көру және сақталған анализаторлары арқылы ақпаратты ғимаратына бағдарлау және атау; 0.1.2.3 мектеп ғимаратының және негізгі нысандарын білу және анықтау;

	мектеп бағы, ойын алаңы, орталық қақпа) орналасқан; 0.1.2.4 мектептегі жүріс-тұрыс ережелерін сақтаудың маңыздылығын түсіну; 0.1.2.5 мектеп мүлкіне ұқыпты қарау; 0.1.2.6 оқу құралдарының мақсатын білу; 0.1.2.7 мектеп жұмысшыларының мамандықтарын білу; 0.1.2.8 мектеп қызметкерлерінің аты-жөндерін білу; 0.1.2.9 сәлемдесу, қоштасу, өтініш, кешірім, ризашылық білдірудің ауызша формаларын білу; 0.1.2.10 партадағы көршіге сыпайы және мейірімді болу;
1.3 Менің кіші Отаным	0.1.3.1 қала (көше, алаң) туралы түсініктің болуы; 0.1.3.2 үй мекен-жайын және мектеп орналасқан жерін атау; 0.1.3.3 көру-сезу және естіп қабылдау арқылы өз елді мекенінің ғимараттары мен көрікті жерлерін тану және атау; 0.1.3.4 қоғамдық-тұрмыстық мекемелердің кейбірін білу (дүкен, емхана, дәріхана, кинотеатр, кітапхана) білу және қызметін түсіну
1.4 Көлік.	0.1.4.1 адам өміріндегі көліктің маңыздылығын таныту және топтарға жіктеу (әуе, жер, су); 0.1.4.2 есту және көру анализаторларын қолдана отырып жолаушылар көлігінің түрлерін ажырату және атау; 0.1.4.3 қоғамдық көлікте жүріс-тұрыс ережелерін білу; 0.1.4.4 автобус жүргізушісінің мамандығы, оның жетекшілік бағыты мен мазмұны туралы түсініктердің болуы
1.5 Мамандықтар	0.1.5.1 кәсіптердің әртүрлілігі, әртүрлі мамандықтардың адамдардың еңбек нәтижелерінің мазмұны мен маңызын білу және түсіну
1.6 Денсаулық және қауіпсіздік	0.1.6.1 жеке гигиенаны сақтаудың маңыздылығын түсіну; 0.1.6.2 көру және сақталған анализаторлардың көмегімен заттар арасында жеке пайдалануға арналған жеке сипаттамалары бойынша тану;

	0.1.6.3 апта және апта күндері, күн ішіндегі өз қызығушылығын қызықтыру режимі, тәулік уақыты туралы түсініктің болуы; 0.1.6.4 көзге арналған гимнастика жасау; 0.1.6.5 асханадағы тәртіп ережелерін сақтау; 0.1.6.6 жол қозғалысы ережелерін сақтау; 0.1.6.7 жаяу жүргіншілер мен көлік қозғалысындағы ережелерді, жол белгілері мен сигналдарының мағынасын түсіну; 0.1.6.8 "жаяу жүргіншілер өткелі", "жерасты өткелі" белгілерінің мағынасын түсіну; 0.1.6.9 көру-сезу және естіп қабылдау арқылы көрсетілген ережелерін білу; 0.1.6.10 үйде, мектепте, көшеде қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелерін түсіндіру; 0.1.6.11 төтенше жағдайларды шақыру және оларға қатысу ережелерін анықтау

2) 2- бөлім "Менің елімнің табиғаты":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
2.1 Ауа райы және климат	0.2.1.1 табиғат құбылыстарын жыл мезгілдері бойынша ажырату; 0.2.1.2 жыл айларын ретпен атау; 0.2.1.3 жыл мезгілдерін ретпен атау; 0.2.1.4 тірі және өлі табиғат объектілері мен құбылыстарын ажырату; 0.2.1.5 ауа-райының жағдайын анықтау, табиғаттағы маусымдық өзгерістерді ажырату және атау; 0.2.1.6 аяқ киім, бас киім, маусымдық киімдердің функционалдық мақсаттарын түсіну және атау
2.2 Өз жерінің жануарлар және өсімдіктер әлемі	0.2.2.1 өз аймағындағы жануарларды ажырату; 0.2.2.2 естіп және көруіп қабылдау арқылы жануарлардың өмісін анықтау

	құстарды топтарға (үй және жабайы) жіктеу;
	0.2.2.3 көкөністер мен жемістерді дәмі, иісі, сипаты ажырату және атау;
	0.2.2.4 көкөністер мен жемістерді өсу орнына қарай топтастыру;
	0.2.2.5 көру және сақталған анализаторларының көмегімен өсімдіктердің негізгі топтарын ажырату, аумағындағы және жақын жердегі ағаштар, бұталарды ажырату;

3) 3-бөлім "Менің Отаным-Қазақстан":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
3.1 Қазақстанның тарихи тамыры	0.3.1.1 қазақ халқының тұрмысы, қазақ костюмдарының түсініктің болуы; 0.3.1.2 ұлттық тағамдарды білу; 0.3.1.3 ұлттық ойындардың шығу тарихын білу; 0.3.1.4 ұлттық ойындарға қатысу
3.2 Атаулы күндер мен мерекелер	0.3.2.1 негізгі мерекелік күндерді білу және түсіну; 0.3.2.2 мерекелерге дайындыққа қатысу
3.3 Қазақстан тарихы: тәуелсіздік, мемлекеттілік және патриотизм	0.3.3.1 елдің және астананың атауын білу; 0.3.3.2 Қазақстанның бедерлі картасымен жұмыс істеу; 0.3.3.3 Қазақстан республикасының мемлекеттік (елтаңба, ту, әнұран) білу және ажырату

22. Осы Бағдарлама көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0 - сыныптары үшін "Айналамен таныстыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

23. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің

еркіне қалдырылады.

Көрмейтін және нашар

білім алушыларға арн

бастауыш білім беру де

0 - сыныптары үшін "Айн

таныстыру" пәніне

жаңартылған мазмұн

үлгілік оқу

бағдарламасына

қосымша

Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0 - сыныптары үшін "Айналамен таныстыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспары

1) 0-сынып:

4-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлім	Бөлімше	Оқыту мақсатта
1 -тоқсан			
1. Өзім туралы	1. Мен және қоғам	1.1 Мен және менің отбасым	0.1.1.1 өзінің тегі, жынысы, туған 0.1.1.2 өзінің, қуы, басқа адамдард бөліктерін (жұпт жұпталмаған ор оң және сол бөл және анықтау; 0.1.1.3 адамның мүшелерін атау олардың мақса
		1.2 Мектеп және мектеп қауымдастығы	0.1.2.1 мектептің өміріндегі маңы түсіну;

			0.1.2.4 мектепте ережелерін сақтау маңыздылығын білу;
			0.1.2.6 оқу құралдарын сақтау мақсатын білу;
		1.6 Денсаулық және қауіпсіздік	0.1.6.1 жеке гигиенаны сақтаудың маңызын түсіну;
			0.1.6.2 көру және анализаторлардың басқа заттар арқылы пайдалануға арналған заттарды сипат бойынша тану;
2. Менің мектебім	1. Мен және қоғам	1.2 Мектеп және мектеп қауымдастығы	0.1.6.3 апта және күн ішіндегі өз кешірімдері, тәулік уақытының түсініктің болуы;
			0.1.2.2 көру және анализаторлардың мектеп ғимараты және атау;
			0.1.2.3 мектеп ғимараты және негізгі нысаны (стадион, мектеп алаңы, орталық) орналасуын білу;
			0.1.2.5 мектеп мұрағаты қарау;
		1.6 Денсаулық және қауіпсіздік	0.1.2.7 мектеп жұмысшылары мамандықтары;
			0.1.2.8 мектеп қызметкерлерін жөндерін білу;
		1.6 Денсаулық және қауіпсіздік	0.1.6.4 көзге арналған гимнастика жасау;
			0.1.6.8 "жаяу жүру", "өткелі", "жерасты"

			белгілерінің мағынасын түсіндіру; 0.1.6.10 үйде, мектепте қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелерін түсініктей білу; 1.1.6.11 төтенше жағдайларда сапалық шақыру және оларға жағдайларын анықтау.
2 –тоқсан			
3. Менің отбасым және достарым	1. Мен және қоғам	1.1 Мен және менің отбасым	0.1.1.4 "отбасы" ұғымын, отбасының мағынасын түсініктей білу; 0.1.1.5 отбасының мүшелерінің арасындағы анасының тегін, атын, олардың хал-ахуалын білу; 0.1.1.6 отбасының мүшелерінің кіші мүшелеріне қатынасы және қамқорлықтың түсіну және көрсетуін білу; 0.1.1.7 отбасылық мәдениетті мен дәстүрлі мәдениетіне қатысу, қарапайым ережелерді орындау
		1.2 Мектеп және мектеп қауымдастығы	0.1.2.9 сәлемдесу, қош айту, өтініш, кешірім, білдірудің ауызша және жазбаша түрде білу; 0.1.2.10 партадағы жұмысқа сыпайы және мейлінше сапалы түрде қатысу.
		1.3 Менің кіші Отаным	0.1.3.1 қала (көш) және ауылдың түсініктің болуын білу; 0.1.3.2 үй мекенінің мектеп орналасуына қатынасын атауын атау
4. Бізді қошаған әлем	1. Мен және қоғам	1.3 Менің кіші Отаным	0.1.3.3 көру-сезу арқылы қабылдау арқылы мекенінің ғимараттарын, көрікті жерлерін

		1.4 Көлік	0.1.4.1 адам өмір маңыздылығын топтарға жіктеу
		1.6 Денсаулық және қауіпсіздік	0.1.6.6 жол қозға ережелерін сақ 0.1.6.7 жаяу жүр көлік қозғалыс бағдаршам сигн мағынасын түсі
	2. Менің елімнің табиғаты	2.1 Ауа райы және климат	0.2.1.1 табиғат қ жыл мезгілдері бақылау; 0.2.1.2 жыл айла атау; 0.2.1.3 жыл мезг (маусым) ретпе 0.2.1.4 тірі және объектілері мен ажырату
		2.2 Өз жерінің жануарлар және өсімдіктер әлемі	0.2.2.1 өз аймағы жануарларды аж 0.2.2.2 естіп жән қабылдау арқы мен құстарды т және жабайы) ж 0.2.2.5 көру және анализаторлары мектеп аумағын жердегі өсімдік топтарын (ағаш шөптер) ажырат
3 –тоқсан			
5.Саяхат	1. Мен және қоғам	1.3 Менің кіші Отаным	0.1.3.4 қоғамдың мекемелердің к (дүкен, емхана, кинотеатр, кітап олардың қызме

		1.4 Көлік	0.1.4.2 есту және анализаторлары отырып, жолауш түрлерін ажырату; 0.1.4.3 қоғамдық тұрыс ережелері; 0.1.4.4 автобус жүргізу мамандығы, оның бағыты мен мазмұны түсініктердің болуы
		1.6 Денсаулық және қауіпсіздік	0.1.6.8 "жаяу жүргізу өткелі", "жерасты белгілерінің мағынасы"; 0.1.6.9 көру-сезу қабилетін дамыту, қабылдау арқылы ережелерін білу
	2. Менің елімнің табиғаты	2.1 Ауа райы және климат	0.2.1.5 ауа-райын анықтау, табиғат маусымдық өзгерістерін ажырату және атау; 0.2.1.6 аяқ киім, бұйым маусымдық киім функционалдық түсіну және атау
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	3. Менің Отаным-Қазақстан	3.1 Қазақстанның тарихи тамыры	0.3.1.1 қазақ халқының тұрмысы, қазақ туралы түсініктің болуы; 0.3.1.3 ұлттық ойын-шаралар тарихын білу; 0.3.1.4 ұлттық ойын-шаралар
		3.2 Атаулы күндер мен мерекелер	0.3.2.1 негізгі мерекелер күндерді білу және атау; 0.3.2.2 мерекелер дайындыққа қатысу
		3.3 Қазақстан тарихы: тәуелсіздік, мемлекеттілік және патриотизм	0.3.3.1 елдің және атауын білу;

			0.3.3.2 Қазақстан картасымен жұмыс 0.3.3.3 Қазақстан Республикасын рәміздерін (елтәулігі және ажырату)
4 –тоқсан			
7. Тағам және сусын	1. Мен және қоғам	1.6 Денсаулық және қауіпсіздік	0.1.6.1 жеке гигиенаны сақтаудың маңызын түсіну; 0.1.6.3 апта және күн ішіндегі өз кәсіп режимі, тәулік уақыт түсініктің болуы; 0.1.6.5 асханада ережелерін сақтау
	2. Менің елімнің табиғаты	2.2 Өз жерінің жануарлар және өсімдіктер әлемі	0.2.2.3 көкөністер жемістерді дәмді арқылы ажырату 0.2.2.4 көкөністер жемістерді өсу сәтін жіктеу
	3. Менің Отаным-Қазақстан	3.1 Қазақстанның тарихи тамыры	0.3.1.2 ұлттық табиғаты
	1. Мен және қоғам	1.1 Мен және менің отбасым	0.1.1.7 отбасылық мен дәстүрлі мәдени қатысу, қарапайым орындау
		1.5 Мамандықтар	0.1.5.1 кәсіптердің әртүрлі мамандық адамдардың еңбек нәтижелерінің мәні туралы білу
8. Дені саудың – жаны сау	1. Мен және қоғам	1.6 Денсаулық және қауіпсіздік	0.1.6.2 көру және анализаторлардың басқа заттар арқылы пайдалануға арналған заттарды сипат бойынша тану;

			0 1.6.4 көзге арн гимнастика жас
	3. Менің Отаным-Қазақстан	3.1 Қазақстанның тарихи тамыры	0.3.1.4 ұлттық ой
		1.6 Денсаулық және қауіпсіздік	0.1.6.9 көру-сезу қабылдау арқы ережелерін білу 0.1.6.10 үйде, ме қауіпсіз жүріс-т ережелерін түсі

Қазақстан Республикас

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

88-қосымша

Қазақстан Республикас

және ғылым Министр

2013 жылғы 3 сәуір

№ 115 бұйрығына

725-қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің
0-4 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – қазақтың дәстүрлі музыкасы, әлем халықтары шығармашылығы, әлемдік классика және заманауи

музыканың үздік үлгілері негізінде тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылардың эмоциональдық, ақыл-ой, адамгершілік қасиеттерін қалыптастыру, шығармашылық қабілетін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) өзге өнер түрлері мен оқу пәніне музыка өнерін кіріктіре отырып әлем тұтастығының бейнесі жөнінде түсінігін қалыптастыру;

2) музыка өнерінің жалпы адамзаттық қажеттілікті құбылыс ретінде, оның адам өміріндегі ролі мен маңыздылығы туралы түсінігін қалыптастыру;

3) музыкалық шығармалар мен тапсырмаларды талдау, зерттеу барысында сыни ойлау қабілеттерін дамыту, музыкаға деген білім, білік, дағдысын жетілдіру;

4) ақпараттық-коммуникациялық технология құралдарын қолдану барысында музыкалық-орындаушылық және техникалық білімі мен біліктілігін қалыптастыру, дамыту;

5) музыкалық қабілеттілігін, белсенді шығармашылығын, орындаушылығы мен зерттеушілік дағдысын дамыту;

6) музыкалық қызмет барысында, музыка өнеріне қызығушылықты дамыту мақсатында музыкалық мәдениет негіздерін қалыптастыру;

4. Түзету – дамыту міндеттері:

1) музыкалық мәдениеттілікті дамыту;

2) музыкалық - шығармашылық әрекет барысында сөздік қорын түзете-дамыта отырып тәжірибелік дағдыларын іске асыру;

3) ән айту барысында дұрыс тыныс алу, дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын дамыту;

4) музыкалық-шығармашылық қызмет барысында сөздік қорын

дамыту;

5) музыкалық аспаптарда ойнау, мәнерлі қимылдар жасау барысында ұсақ моторикасын түзете-дамыта отырып қалыптастыру;

6) ырғақты музыка тыңдау барысында, музыка екпінімен қимыл-қозғалыстарды уақытылы қолдана білу дағдысын дамыту;

7) түрлі логоритмикалық және ырғақтық-артикуляциялық жаттығулар орындау арқылы сөйлеу, тыныс алу, жалпы және ұсақ-қол моторикасы функцияларын қалыптастыру, дамыту;

2-тарау Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдер

5. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылар арнайы шартты түрде ұйымдастырылған оқыту формаларын қажет етеді. "Музыка" пәні бойынша білім беру процесін ұйымдастыруда келесі педагогикалық тәсілдер қолданылады: белсенділік тәсілі, сараланған тәсіл, коммуникативті тәсіл, тұлғалық бағдарлы тәсіл, түзете-дамыту, жеке тәсіл және көркемдік-музыкалық тәсіл.

6. Белсенділік тәсілі білім алушылардың белсенді және табысты болуына ықпал етеді, сабақ барысында музыкалық білімді дайын түрінде емес, білім алушылар өзі ізденіп, өзінің музыкалық қабілетін жүзеге асырады, оның нормаларын түсінеді және қабылдайды, білім дағдыларын жән шығармашылық қабілеттерін қалыптастырады. "Музыка" пәнін оқып үйрену білім алушылардың музыкалық қызығушылығы мен сүйіспеншілігін оятып, белсенді, саналы қабылдауын дамытып, көркемдік талғамын дамытудың тиімді әдісі болып табылады.

7. Дифференциалды тәсіл - тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арнайы әр түрлі оқу ортасын құру үшін, шартты үш негізгі принципке негізделген: еркіндік, тәуелсіздік, ынтымақтастық.

8. Коммуникативті тәсілі музыка сабақтарында нақты қарым-қатынас жағдайларын қолдануды, белсенді шығармашылық қызметті ұйымдастыруды, жұмыстың ұжымдық түрлерін пайдалануды және балаларды тиімді қарым-қатынас процесіне тартатын шығармашылық іс-әрекеттерді қарастырады.

9. Тұлғалық-бағдарлы тәсіл - оқыту барысында, білім алушылардың келесі ерекшеліктерін ескере отырып жүзеге асырылады: шығармашылық қабілеттерін іске асыру, өнерге деген көзқарасын білдіруге дайын болу, құндылық-ойлау қабілеттерін қалыптастыру, өзін-өзі бағалауы, өмірлік оптимизм және психикалық, физикалық дамудың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін толық ашу.

10. Мұғалім "музыка" пәнін оқыту барысында түзете – дамыта білім берудің түрлі әдістерін қолдана отырып, білім алушылардың бойында түрлі қасиеттерді бағытты жүзеге асыруды ұстанады:

1) сөйлеу қабілеті бұзылған балалардың дыбыс ырғағын қалыптастыруға, дұрыс тыныс алуға, ән айту барысында дыбыстарды дұрыс айтуға арналған ритмикалық-артикуляциялық жаттығуларды орындау;

2) әннің сөздерін жаттау барысында қимылдарды қайталау арқылы есте сақтау және қолдың ұсақ моторикасын жетілдіру;

3) дұрыс тыныс алуды қалыптастыру, музыканың ырғағын, екпінін сезіну және қолдың ұсақ моторикасын қалыптастыру мақсатында музыкалық аспаптарды қолдана отырып музыкалық ойындар ұйымдастыру;

4) балалардың өзін-өзі тәрбиелеуге деген ынтасын қалыптастыру;

5) музыкалық есту қабілетін дамыту, музыкалық дыбыстың биіктігін, ұзақтығын тембр бойынша ажыратуға үйрету;

6) музыкалық және пластикалық жаттығулар, ырғақты қимылдар (қимылмен ән айтуға қосылу), музыкалық ойындар арқылы қимыл-қозғалыс аппаратын қалпына келтіру;

7) Музыкалық жаттығулар арқылы есту қабілеттерін дамыту;

8) музыка терапия әдістерін қолдана отырып, психологиялық жағдайларын қалыпқа келтіру.

11. Жеке тәсіл қағидасы тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылар арасында психологиялық сөйлеу қабілетінің даму ерекшеліктерінің болуымен байланысты, оқу материалын игеру кезінде алынған білімнің сапасына әсер етеді: мұғалім әр оқушының мүмкіндіктеріне сәйкес келетін оқу материалын қолданады. Жеке оқыту өзіндік танымдық іс-әрекеттің, қажеттіліктер мен өзін-өзі тәрбиелеуге дайындық тәжірибесінің қалыптасуына ықпал етеді.

12. Көркемдік-музыкалық тәсіл музыкалық сауаттылық негіздері мен түрлі музыкалық білім беру процесінде: орындаушылық, композиторлық, коммуникативті және сөйлеу барысында қолдануда нәтижеге жетуге бағытталған оқу-танымдық қызметті қамтамасыз етеді.

13. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылармен жұмыс жасау барысында олардың музыкалық-шығармашылық іс-әрекеттермен айналысуына көп көңіл бөлу қажет: музыка тыңдау, ән айту, аспапта ойнау, музыкалық шығармаларды сахналау, ойдан әуен ойлап табу, музыканың сүймелдеуімен музыкалық-пластикалық қозғалыстар жасау. Мұндай музыкалық және шығармашылық жұмыстар балалардың психомоторлық функцияларын дамытуға, түзетуге және қалыпқа келтіруге ықпал етеді. Осы әдістерді меңгеру білім жүйесінің принципін жүзеге асыруға ықпал етеді.

14. Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылар арнайы шартты түрде ұйымдастырылған оқыту формаларын қажет етеді. Білім алушылардың негізгі қимыл-қозғалысында кездесетін бұзылыстар: саусақтарының дифференциялық қимыл-қозғалысы тежелуі, сенсорлы тежегіштер: көру, есту қабілеттерінің бұзылуы, Кейбір балаларда фонематикалық есту қабілетінің төмендігі байқалады: олар дыбысты, дыбыс қатарын ажырата алмайды. Барлық балаларда тіл мүкістігі болады. Табиғи физиологиялық қызметтерді атқара алмайды: жұтыну, ауаны жұту, ауаны кері шығару, сөйлеу темпі төмен, дауысы жай болады.

15. "Музыка" пәнін оқытуда мұғалім мамандардың көмегі мен қолдауын пайдаланады: психолог, ритмика маманы және логопед. Музыка пәні мұғалімінің логопедпен өзара байланысы білім алушылардың бағдарламаны тиімді меңгерудің басты шарты болып табылады.

16. Музыка сабақтарында арнайы білім алушыларға қолданылатын негізгі әдіс - бұл логопедиялық ырғақ, ол сөздің, музыканың және қимылдың келесі формаларында тығыз байланысын жүзеге асырады:

1) музыкалық ырғақты қозғалыстар;

2) ән айту;

3) музыкалық аспаптарда ойнау;

4) музыкалық ойын әрекеттері;

5) аспапта ойнау, ән салу, түрлі қимылдар жасау арқылы музыкалық жаттығулар орындау;

6) сөйлеу, тыныс алу, жалпы және ұсақ-қол моторикасы функцияларын қалыптастыру мақсатында түрлі логоритмикалық және ырғақтық-артикуляциялық жаттығулар орындау;

17. білім алушыларға музыканы оқытудың дәстүрлі емес (балама) әдістері мен тәсілдеріне мыналар жатады:

1) симфониялық оркестрдің орындауындағы классикалық шығармаларды тыңдау;

2) акустикалық діріл мен жүйке орталықтарының өзара байланысына негізделген диафрагмалық тыныс алу кезінде дауысты дыбыстарды және төменгі нота дыбыстарын орындау (ұзақтығы – толық дем шығарғанға дейін).

3) тыныс алу функциясын жақсартуға, шаршағыштықты жеңілдетуге мүмкіндік беретін музыкалық дыбыстық ойындар;

4) ритмикалық-қозғалыс жаттығулары;

18. "Музыка" пәнін оқытуда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) қолдану:

1) тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларды алдымен АКТ қолдануда қауіпсіздік ережелерімен таныстырып меңгерту;

2) тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушылардың тілдік мүмкіндігі мен сөздік қорын түзете дамытуға және буынға бөліп әндетуіне арналған логоритмика элементтерін пайдалану;

3) АКТ қолдана отырып оқушылардың тыныс алу жолдарына және артикуляция аппаратына пайдалы музыкалық элементтер мен жаттығуларды тиімді пайдалану;

4) электронды оқулықтарды пайдалану;

3-тарау. "Музыка" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

19. "Музыка" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 0-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 64 сағат;

2) 1-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 33 сағат;

3) 2-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат;

4) 3-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат;

5) 4-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат.

20. Бағдарлама мазмұны келесі бөлімдерден тұрады:

1) музыка тыңдау, талдау және орындау,

2) музыкалық-шығармашылық жұмыстар құру,

3) музыкалық-шығармашылық жұмысты көрсету және бағалау.

4) музыкатерапия элементтері

5) логоритмика элементтері

21. "Музыка тыңдау, талдау және орындау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) музыка тыңдау және талдау;
- 2) музыкалық-орындаушылық іс-әрекет.
- 3) музыкалық сауаттылық.

22. "Музыкалық-шығармашылық жұмыстар құру" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) музыкалық шығармашылық.

23. "Музыкалық-шығармашылық жұмысты көрсету және бағалау" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) музыкалық-шығармашылық жұмысты көрсету және бағалау.

24. "Музикатерапия элементтері" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

1) эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.

25. "Логоритмика элементтері" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) ән айту қабілеттерін дамытуға арналған логоритмика элементтері

26. 0-сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны: мен кіммін және қандаймын? Менің музыкалық әлемім. Мен өнерлі баламын. Мен Отанымды сүйемін. Мен бақытты баламын. Мен әдепті баламын. Мектепке не үшін барамыз? Ардақты ұстазым. Біздің мектеп. Көңілді әуендер. Біз өнерпаз баламыз. Менің айналамда кім бар? Отбасым – бақытым. Анашым мақтанышым. Туған күнді тойлаймыз. Менің сүйікті достарым. Менің айналамды не қоршап тұр? Табиғат тамшылары. Айнала ақша қар. Мәңгі жасыл шыршалар. Жолдар бізді қайда бастайды? Астанаға саяхат. Қызықты жорық.. Бағдаршам бағыт береді. Туған жерім

тұғырым. Салт дәстүрді не үшін білу керек? Бесік жыры. Тұсау кесу. Біздің ұлттық ойындар. Киіз үй. Наурыз- жыл басы. Мен үшін не дәмді және пайдалы? Наурыз көже. Пайдалы жемістер. Су – өмірдің өзегі. Алматының алмасы. Денсаулықты қалай күту керек? Спорт-біздің досымыз. Шыныққан шымыр боламыз. Шақырамыз жарысқа.

27. 1-сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны: өзім туралы. Өзіңді таны. Менің есімім. Менің дауысым. Менің көңіл күйім. Менің сүйікті әндерім. Менің мектебім. Мен және менің мектебім. Мен мектеппен танысамын. Мектептегі музыкалық дыбыстар. Мектептегі музыкалық дыбыстар. Менің отбасым және достарым. Музыкалық іздер. Көңілді достар. Менің достарым – жануарлар. Ырғақты оқиғалар. Бізді қоршаған әлем. Ауа райы. Су туралы әндер. Суретке арналған әндер. Саяхат. Жұлдызшаның саяхаты. Көңілді саяхат. Атпен серуендеу. Көңілді паровоз. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті. Салт-дәстүр. Халық ертегілері. Халық биі. Әннің интерпретациясы. Тағам және сусын. Тағамдар музыка әлемінде. Әннің ырғақтары. Жемістер мен көкіністер концерті. Жемістер маршы. Дені саудың -жаны сау. Оянамыз, ән айтамыз. Денсаулық – зор байлық. Тазалық денсаулық кепілі. Дені сау бала Отанымыздың болашағы.

28. 2-сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны: өзім туралы. Қораптағы ойыншықтар. Ойыншыққа арналған бесік жыры. Музыкадағы ертегі. Ойыншықтар дүкені. Менің отбасым және достарым. Мен және менің достарым. Мен және менің отбасым. Бір отбасындағы оқиға. Менің отбасымның музыкалық оқиғасы. Менің мектебім. Сыңғырла, қоңырау! Мектептегі бір күнім. Ұстазым. Үзіліс. Менің туған өлкем. Музыкалық өрнектер. Туған өлке әуендері. Дені саудың -жаны сау! Би ырғақтары. Спорттық ырғақтар. Стадион үні. Ас – адамның арқауы. Дәстүр және фольклор. Халық әуендері мен ырғақтары. "Ортеке" күйі. Тартыс. Сыбызғымен жеткен көне аңыз. Қош келдің, Наурыз! Қоршаған орта. Көктем әуендері. Көктем жаңбыры. Музыка құстарды бейнелейді. Музыкадағы төлдер бейнесі. Саяхат. Бұлақтың саяхаты. Жайлау әуендері. Дала әуені. Қала үні.

29. 3-сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны: жанды табиғат. Табиғат және музыка. Музыкадағы жанды табиғат көріністері. Табиғатты аялайық! Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен. Музыкадағы көңіл-күй. Терме – нақыл, өсиет. Айтыс – сөз сайысы. Уақыт. Жақсылық жасай

білейік. Музыка және уақыт. Музыка уақыт толқынында. Көнеден жеткен жетіген. Біздің оркестр. Сәулет өнері. Музыка және сәулет. Әлемдегі театрлар. Өнер. Музыка және поэзия. Музыка бейнелейді. Музыка және мүсін. Музыка және форма. Музыка және қозғалыс. Атақты тұлғалар. Ұлы дала сал-серілері. Жалынды ақын-күйшілер. Қазақ оркестрін тұңғыш ұйымдастырушы- Ахмет Жұбанов. Музыкалық калейдоскоп. Су – тіршілік көзі. Өзеннің көркем нақыштары. Айдынды шалқар Аралым! Су-ырыс көзі. Демалыс мәдениеті. Мерекелер. Мерекелік қуаныш. Көңілді адымдайық. Мерекелі мамыр. Балалар мерекесі.

30. 4-сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны: менің Отаным – Қазақстан. Менің елім. Нұр-Сұлтан – Қазақстанның астанасы. Астанамызға тарту. Туған өлкемді жырлаймын. Құндылықтар. Отан-Ана. Үлкенге құрмет. Достығымыз жарасқан. Құндылықтар шеңбері. Мәдени мұра. Домбыра-асыл мұра. Көне қобыз сарыны. Атадан қалған жауһар жыр. Әуелеген әсем әуен. Мамандықтар әлемі. Мамандығым-мақтанышым. Музыкант болу-арманым. Музыкант болғым келеді. Табиғат құбылыстары. Музыкадағы таң көріністері. Музыкадағы табиғат құбылыстары. Музыкадағы жыл мезгілдері. Қоршаған ортаны қорғау. Арал тағдыры – ел тағдыры. Ядролық жарылысқа "Жоқ" дейміз. Ел қорғауға дайынбыз! Қоршаған ортамызды сақтаймыз. Ғарышқа саяхат. Байқоңыр. Ғарыш әуені. Мен ғарышкер боламын. Жылдар және ғарыш музыкасы. Болашаққа саяхат. Ән, жыр әлемі – болашақта. Аспаптар әлемі. Музыка болашақта. Қазақстан болашағы және музыка.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

Бағдарламада оқу мақсаттары кодтық белгімен белгіленген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім және бөлімшенің ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. 1.2.1.1 кодында: "1" – сынып, "2.1" – бөлім мен бөлімше, "1" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

32. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Музыка тыңдау, талдау және орындау" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.1 Музыка тыңдау және талдау	0.1.1.1 есту қабілетіне сүйеніп таныс дыбыстарды, музыканы тану	1.1.1.1 есту қабілетіне сүйеніп таныс дыбыстарды, музыканы тану	2.1.1.1 музыкалық көркемдеуші құралдарың көмегімен музыканың сипатын анықтау	3.1.1.1 тыңдалған әуеннің сипатын, мазмұнын, жанрын, көркемдеуші құралдарын анықтау және салыстыру	4.1.1.1 көркем құралдардың көмегімен жанрларды образдылықпен анықтау және салыстыру
	0.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату	1.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату	2.1.1.2 әуеннің вокалдық, аспаптық түрін ажырату және анықтау	3.1.1.2 музыкалық шығармаларды интонация, әуен арқылы танып ажырату	4.1.1.2 шығармалардың дыбыстық және орындалуының тыңдалуына және орындалуына
1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	0.1.2.1 өз есімін әндету	1.1.2.1 ән айтуда оның сипатына және әндету ережелеріне сәйкес орындау	2.1.2.1 түрлі сипатты әндерді жеке, ансамбль және хор құрамында ән айту ережесін сақтап орындау	3.1.2.1 көркем образдарды аша отырып, түрлі сипатты әндерді орындау	4.1.2.1 ережелерді отырып, сипатты дауыс элементтерін әндерде
	0.1.2.2 әнді орындау барысында негізгі дирижерлық қимылдарды түсіну	1.1.2.2 әнді орындау барысында негізгі дирижерлық қимылдарды түсіну	2.1.2.2 әнді негізгі дирижерлық қимылдар көмегімен орындау	3.1.2.2 әнді негізгі дирижерлық қимылдар көмегімен орындау	4.1.2.2 сипатты айтуда орындалуына дағды
	0.1.2.3 музыкалық аспаптардың көмегімен шығармаларды сүйемелдеу	1.1.2.3 музыкалық аспаптардың көмегімен шығармаларды сүйемелдеу	2.1.2.3 ансамбльде музыкалық аспаптардың көмегімен шығарманы қарапайым ырғақпен сүйемелдеп орындау	3.1.2.3 музыкалық штрихтарды қолдана отырып, аспаптарда ойнау дағдыларын көрсету	4.1.2.3 көркем құралдардың қолданылуына аспаптарда дағды
1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.1 үйренген таныс әндерді әуені мен мәтін бойынша танып атау	1.1.3.1 есту қабілетіне сүйене отырып музыкалық көркемдеуші құралдарды анықтау	2.1.3.1 музыкалық көркемдеуші құралдарды анықтау және салыстыру	3.1.3.1 музыкалық көркемдеуші құралдарды анықтау және оларды орындауда қолдану	4.1.3.1 көркем құралдардың көмегімен шығарманы орындалуына

					импр
	0.1.3.2 хор түрлерін тану және оларды атай білу: балалар, әйелдер, ерлер, аралас	1.1.3.2 әннің құрылымын ажырату: шұмақ, шумақ - қайырма	2.1.3.2 музыкалық шығармадағы негізгі әуенді, музыкалық фраза, музыкалық сөйлемді анықтау	3.1.3.2 музыкалық форманың құрылымын анықтау: шумақ, шумақ-қайырма, бір бөлімді, екі бөлімді	4.1.3.2 форманың классикалық түрлерін ажырату: рондо, симфония
	0.1.3.3 түрлі музыкалық аспаптардың дыбысталуын анықтау	1.1.3.3 негізгі музыкалық ұғымдарды білу	2.1.3.3 негізгі музыкалық ұғымдарды анықтау және ажырату	3.1.3.3 музыкалық шығармаларды талдау барысында негізгі музыкалық ұғымдарды анықтау және ажырату	4.1.3.3 жазба жұмыс музыкалық ұғымдарды

2) "Музыкалық-шығармашылық жұмыстар құру" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
2.1 Музыкалық шығармашылық	0.2.1.1 музыкаға байланысты жұмбақтар шешу	1.2.1.1 музыкалық шығармашылық жұмыс арқылы шығарманың сипатын жеткізу	2.2.1.1 музыкалық шығармашылық жұмыс арқылы шығарманың сипатын жеткізу	3.2.1.1 музыкалық шығармашылық жұмыстар жасау үшін өз идеясын ұсыну	4.2.1.1 шығармашылық жұмыс үшін ұсынатын материалдарды ресурстар
	0.2.1.2 қарапайым музыкалық-шығармашылық жұмыстарды шығару	1.2.1.2 қарапайым музыкалық-шығармашылық жұмыстарды шығару	2.2.1.2 қарапайым музыкалық-шығармашылық жұмыстарды шығару үшін музыкалық көркемдеуші құралдарды қолдану	3.2.1.2 қарапайым музыкалық-шығармашылық жұмыстарды шығару және импровизация жасау үшін музыкалық көркемдеуші құралдарды қолдану	4.2.1.2 музыкалық-шығармашылық жұмыстарды шығару және импровизация жасау үшін музыкалық көркемдеуші құралдарды қолдану

3) "Музыкалық-шығармашылық жұмысты көрсету және бағалау" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
3.1 Музыканы көрсету және бағалау	0.3.1.1 өз шығармашылық жұмысын көрсете білу	1.3.1.1 өз шығармашылық жұмысын көрсете білу	2.3.1.1 өз шығармашылық жұмысын көрсету және бағалай білу	3.3.1.1 өз шығармашылық жұмысын көрсету, өзінің және өзгелердің жұмыстарын бағалай білу	4.3.1.1 өз шығармашылық жұмысын көрсету және бағалай білу

4) бөлім "Музикатерапия элементтері" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	0.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу және қолдану	1.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу және қолдану	2.4.1.1 аутотренинг арқылы релаксация тәсілдерін білу және қолдану	3.4.1.1 музыкалық шығарманы орындау кезінде суреттегі бейнеленген мимикаға сәйкес қуаныш, қайғы және таңданыс сезімдерін анықтау	4.4.1.1 музыкалық шығарманы орындау кезінде реттілік, қайғы және таңданыс сезімдерін анықтау

5) бөлім "Логоритмика элементтері"

5-кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	0.5.1.1 дыбыс ырғағын қалыптастыруға, дұрыс тыныс алуға, ән айту барысында дыбыстарды дұрыс айтуға арналған ритмикалық-артикуляциялық жаттығуларды	1.5.1.1 зейінді және есте сақтау қабілетін дамытуға арналған логоритмикалық жаттығуларды орындау	2.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жалпы және ұсақ моториканың қызметін жетілдіру мақсатында логоритмикалық, музыкалық және ритмикалық-артикуляциялық жаттығулар орындау	3.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жалпы және ұсақ моториканың қызметін жетілдіру мақсатында логоритмикалық, музыкалық және ритмикалық-артикуляциялық жаттығулар орындау	4.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жалпы және ұсақ моториканың қызметін жетілдіру мақсатында логоритмикалық, музыкалық және ритмикалық-артикуляциялық жаттығулар орындау

33. Бағдарлама тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

34. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Бастауыш білім беру деңгейі

0-4 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының қосымшасы

бағдарламасының қосымшасы

қосымша

Тірек-қозғалыс аппараты бұзылған білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 0-сынып

1-кесте

Тақырыптар	Оқу мақсаты жүйесінің бөлімшелері	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
Өзім туралы ?	1.1 Музыка тыңдау және талдау	0.1.1.1 есту қабілетіне сүйенген дыбыстарды, музыканы талдау 0.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	0.1.2.1 өз есімін әндету
		0.1.2.2 әнді орындау барысында дирижерлық қимылдарды қолдану 0.1.2.3 музыкалық аспаптарды ойнау

		шығармаларды сүйемелде
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.1 үйренген таныс әнде әуені мен мәтін бойынша т 0.1.3.2 хор түрлерін тану жә білу: балалар, әйелдер, ерл 0.1.3.3 түрлі музыкалық аспа дыбысталуын анықтау
	2.1 Музыкалық шығармашылық	0.2.1.1 музыкаға байланыст шешу 0.2.1.2 қарапайым музыкал шығармашылық жұмыстар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	0.3.1.1 өз шығармашылық х көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	0.4.1.1 мұғалімнің басшылы релаксация техникасын біл
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	0.5.1.1 дыбыс ырғағын қалы дұрыс тыныс алуға, ән айту дыбыстарды дұрыс айтуға ритмикалық-артикуляциял жаттығуларды орындау
Менің мектебім	1.1 Музыка тыңдау және талдау	0.1.1.1 есту қабілетіне сүйен дыбыстарды, музыканы та 0.1.1.2 шулы және музыкал дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	0.1.2.1 өз есімін әндету 0.1.2.2 әнді орындау барысы дирижерлық қимылдарды 0.1.2.3 музыкалық аспапта шығармаларды сүйемелде
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.1 үйренген таныс әнде әуені мен мәтін бойынша т 0.1.3.2 хор түрлерін тану жә білу: балалар, әйелдер, ерл

		0.1.3.3 түрлі музыкалық аспаптардың дыбысталуын анықтау
	2.1 Музыкалық шығармашылық	0.2.1.1 музыкаға байланысты шешу 0.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	0.3.1.1 өз шығармашылық жасауға көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	0.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	0.5.1.1 дыбыс ырғағын қалыптастыру, дұрыс тыныс алуға, ән айтуға, дыбыстарды дұрыс айтуға, ритмикалық-артикуляциялық жаттығуларды орындау
2 тоқсан		
Менің отбасым және достарым	1.1 Музыка тыңдау және талдау	0.1.1.1 есту қабілетіне сүйеніп дыбыстарды, музыканы талдау 0.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	0.1.2.1 өз есімін әндету 0.1.2.2 әнді орындау барысында нәтижесінде дирижерлық қимылдарды
		0.1.2.3 музыкалық аспаптармен шығармаларды сүйемелдеу
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.1 үйренген таныс әндерді әуені мен мәтін бойынша таңдау 0.1.3.2 хор түрлерін тану және білу: балалар, әйелдер, ерлер 0.1.3.3 түрлі музыкалық аспаптардың дыбысталуын анықтау

	2.1 Музыкалық шығармашылық	0.2.1.1 музыкаға байланысты шешу 0.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	0.3.1.1 өз шығармашылық жасап көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	0.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу
Бізді қоршаған әлем	1.1 Музыка тыңдау және талдау	0.1.1.1 есту қабілетіне сүйенген дыбыстарды, музыканы танып 0.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	0.1.2.1 өз есімін әндету 0.1.2.2 әнді орындау барысында негізгі дирижерлық қимылдарды танып 0.1.2.3 музыкалық аспаптардың шығармаларды сүйемелдеу
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.1 үйренген таныс әндерді әуені мен мәтін бойынша танып 0.1.3.2 хор түрлерін тану және білу: балалар, әйелдер, ерлер 0.1.3.3 түрлі музыкалық аспаптардың дыбысталуын анықтау
	2.1 Музыкалық шығармашылық	0.2.1.1 музыкаға байланысты шешу 0.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	0.3.1.1 өз шығармашылық жасап көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	0.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу

	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	0.5.1.1 дыбыс ырғағын қалыптастыруға дұрыс тыныс алуға, ән айтуға дұрыс дыбыстарды дұрыс айтуға арналған ритмикалық-артикуляциялық жаттығуларды орындау
3 тоқсан		
Саяхат	1.1 Музыка тыңдау және талдау	0.1.1.1 есту қабілетіне сүйеніп дыбыстарды, музыканы талдау 0.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	0.1.2.1 өз есімін әндету 0.1.2.2 әнді орындау барысында дирижерлық қимылдарды орындау 0.1.2.3 музыкалық аспаптардың шығармаларды сүйемелдеу
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.1 үйренген таныс әнді орындау әуені мен мәтін бойынша талдау 0.1.3.2 хор түрлерін тану және білу: балалар, әйелдер, ерлер 0.1.3.3 түрлі музыкалық аспаптардың дыбысталуын анықтау
	2.1 Музыкалық шығармашылық	0.2.1.1 музыкаға байланысты шешу 0.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	0.3.1.1 өз шығармашылық жасауға көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	0.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	0.5.1.1 дыбыс ырғағын қалыптастыруға дұрыс тыныс алуға, ән айтуға дұрыс дыбыстарды дұрыс айтуға арналған ритмикалық-артикуляциялық жаттығуларды орындау

Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	1.1 Музыка тыңдау және талдау	0.1.1.1 есту қабілетіне сүйенген дыбыстарды, музыканы талдау 0.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	0.1.2.1 өз есімін әндету 0.1.2.2 әнді орындау барысында дирижерлық қимылдарды орындау 0.1.2.3 музыкалық аспаптардың шығармаларды сүйемелдеу
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.1 үйренген таныс әнді орындау әуені мен мәтін бойынша талдау 0.1.3.2 хор түрлерін тану және білу: балалар, әйелдер, ерлер 0.1.3.3 түрлі музыкалық аспаптардың дыбысталуын анықтау
	2.1 Музыкалық шығармашылық	0.2.1.1 музыкаға байланысты шешу 0.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	0.3.1.1 өз шығармашылық көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	0.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	0.5.1.1 дыбыс ырғағын қалыптастыру дұрыс тыныс алуға, ән айтуға дыбыстарды дұрыс айтуға ритмикалық-артикуляциялық жаттығуларды орындау
4 тоқсан		
Тағам және сусын	1.1 Музыка тыңдау және талдау	0.1.1.1 есту қабілетіне сүйенген дыбыстарды, музыканы талдау 0.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату

	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс- әрекет	0.1.2.1 өз есімін әндету 0.1.2.2 әнді орындау барысында дирижерлық қимылдарды 0.1.2.3 музыкалық аспаптар шығармаларды сүйемелдеу
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.1 үйренген таныс әнді мәтін бойынша танып атау 0.1.3.2 хор түрлерін тану және білу: балалар, әйелдер, ерлер 0.1.3.3 түрлі музыкалық аспаптың дыбысталуын анықтау
	2.1 Музыкалық шығармашылық	0.2.1.1 музыкаға байланысты шешу 0.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар
Дені саудың -жаны сау	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	0.3.1.1 өз шығармашылық көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	0.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	0.5.1.1 дыбыс ырғағын қалыптастыру, дұрыс тыныс алуға, ән айту, дыбыстарды дұрыс айтуға, ритмикалық-артикуляциялық жаттығуларды орындау

2) 1-сынып

2-кесте

Ортақ тақырыптар	Оқу мақсаты жүйесінің бөлімшелері	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
Өзім туралы	1.1 Музыка тыңдау және талдау	1.1.1.1 есту қабілетіне сүйеніп дыбыстарды, музыканы танып білу 1.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату

	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс- әрекет	1.1.2.1 ән айтуда оның сипа әндету ережелеріне сәйкес 1.1.2.2 әнді орындау барысында дирижерлық қимылдарды 1.1.2.3 музыкалық аспаптар шығармаларды сүйемелде
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 есту қабілетіне сүйеніп музыкалық көркемдеуші қанықтыра анықтау 1.1.3.2 әннің құрылымын анықтау шумақ – қайырма 1.1.3.3 негізгі музыкалық ұғымдар
	2.1 Музыкалық шығармашылық	1.2.1.1 музыкалық шығармалар арқылы шығарманың сипатын 1.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	1.3.1.1 өз шығармашылық жасау көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	1.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	1.5.1.1 зейінді және есте сақтау дамытуға арналған логоритмика жаттығуларды орындау
Менің мектебім	1.1 Музыка тыңдау және талдау	1.1.1.1 есту қабілетіне сүйеніп дыбыстарды, музыканы талдау 1.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс- әрекет	1.1.2.1 ән айтуда оның сипатын әндету ережелеріне сәйкес 1.1.2.2 әнді орындау барысында дирижерлық қимылдарды 1.1.2.3 музыкалық аспаптар шығармаларды сүйемелде
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 есту қабілетіне сүйеніп

		музыкалық көркемдеуші қ анықтау 1.1.3.2 әннің құрылымын а шумақ – қайырма 1.1.3.3 негізгі музыкалық ұғ
	2.1 Музыкалық шығармашылық	1.2.1.1 музыкалық шығарм арқылы шығарманың сипа 1.2.1.2 қарапайым музыкал шығармашылық жұмыстар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	1.3.1.1 өз шығармашылық х көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	1.4.1.1 мұғалімнің басшылы релаксация техникасын біл
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	1.5.1.1 зейінді және есте са дамытуға арналған логорит жаттығуларды орындау
2 тоқсан		
Менің отбасым және достарым	1.1 Музыка тыңдау және талдау	1.1.1.1 есту қабілетіне сүйен дыбыстарды, музыканы та 1.1.1.2 шулы және музыкал дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушы лық іс- әрекет	1.1.2.1 ән айтуда оның сипа әндету ережелеріне сәйкес 1.1.2.2 әнді орындау барысы дирижерлық қимылдарды 1.1.2.3 музыкалық аспапта шығармаларды сүйемелде
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 есту қабілетіне сүйен музыкалық көркемдеуші қ анықтау 1.1.3.2 әннің құрылымын а шумақ – қайырма 1.1.3.3 негізгі музыкалық ұғ

	2.1 Музыкалық шығармашылық	1.2.1.1 музыкалық шығармашылық арқылы шығарманың сипатын анықтау 1.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	1.3.1.1 өз шығармашылық қабілетін көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	1.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	1.5.1.1 зейінді және есте сақтау дамытуға арналған логоритмика жаттығуларды орындау
Бізді қоршаған әлем	1.1 Музыка тыңдау және талдау	1.1.1.1 есту қабілетіне сүйенген дыбыстарды, музыканы талдау 1.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	1.1.2.1 ән айтуда оның сипатын анықтау, әндету ережелеріне сәйкес орындау 1.1.2.2 әнді орындау барысында дирижерлық қимылдарды орындау 1.1.2.3 музыкалық аспаптармен шығармаларды сүйемелдеу
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 есту қабілетіне сүйенген музыкалық көркемдеуші қимылдарды анықтау 1.1.3.2 әннің құрылымын анықтау, шумақ – қайырма 1.1.3.3 негізгі музыкалық ұғымдарды анықтау
	2.1 Музыкалық шығармашылық	1.2.1.1 музыкалық шығармашылық арқылы шығарманың сипатын анықтау 1.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	1.3.1.1 өз шығармашылық қабілетін көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған	1.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен

	музыкалық терапияның элементтері.	релаксация техникасын біл
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	1.5.1.1 зейінді және есте сақтау қабілетін дамытуға арналған логоритмика жаттығуларды орындау
3 тоқсан		
Саяхат	1.1 Музыка тыңдау және талдау	1.1.1.1 есту қабілетіне сүйенген дыбыстарды, музыканы талдау 1.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	1.1.2.1 ән айтуда оның сипатын әндету ережелеріне сәйкестендіру 1.1.2.2 әнді орындау барысында дирижерлық қимылдарды орындау 1.1.2.3 музыкалық аспаптармен шығармаларды сүйемелдеу
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 есту қабілетіне сүйенген музыкалық көркемдеуші қимылдарды анықтау 1.1.3.2 әннің құрылымын анықтау шумақ – қайырма 1.1.3.3 негізгі музыкалық ұғымдар
	2.1 Музыкалық шығармашылық	1.2.1.1 музыкалық шығармашылық арқылы шығарманың сипатын анықтау 1.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар
Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	1.3.1.1 өз шығармашылық жасауымен көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	1.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын біл
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	1.5.1.1 зейінді және есте сақтау қабілетін дамытуға арналған логоритмика жаттығуларды орындау
4 тоқсан		

Тағам және сусын	1.1 Музыка тыңдау және талдау	1.1.1.1 есту қабілетіне сүйенген дыбыстарды, музыканы талдау 1.1.1.2 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	1.1.2.1 ән айтуда оның сипатын әндету ережелеріне сәйкестендіру 1.1.2.2 әнді орындау барысында дирижерлық қимылдарды орындау 1.1.2.3 музыкалық аспаптармен шығармаларды сүйемелдеу
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 есту қабілетіне сүйенген музыкалық көркемдеуші қимылдарды анықтау 1.1.3.2 әннің құрылымын анықтау, шумақ – қайырма 1.1.3.3 негізгі музыкалық ұғымдарды анықтау
	2.1 Музыкалық шығармашылық	1.2.1.1 музыкалық шығармалар арқылы шығарманың сипатын анықтау 1.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстарды орындау
Дені саудың -жаны сау	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	1.3.1.1 өз шығармашылық жасау, көрсете білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	1.4.1.1 мұғалімнің басшылығымен релаксация техникасын білу
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	1.5.1.1 зейінді және есте сақтау дамытуға арналған логоритмика жаттығуларды орындау

3) 2-сынып

3-кесте

Ортақ тақырыптар	Оқу мақсаты жүйесінің бөлімшелері	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
Өзім туралы	1.1 Музыка тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыкалық көркемдеу

		құралдарың көмегімен музыканың сипатын анықтау 2.1.1.2 әуеннің вокалдық, аспаптық және ағылшын тілінде анықтау
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	2.1.2.1 түрлі сипатты әндер, ансамбль және хор құрамын анықтау және ережесін сақтап орындау 2.1.2.2 әнді негізгі дирижерлік көмегімен орындау 2.1.2.3 ансамбльде музыка аспаптардың көмегімен шығарманы қарапайым ырғақпен сүйемелдеп орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдарды анықтау және ажырату 2.1.3.2 музыкалық шығарманың әуенді, музыкалық фраза, мотивін сөйлемді анықтау 2.1.3.3 негізгі музыкалық ұғымдарды анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық шығармашылық	2.2.1.1 музыкалық шығарманың арқылы шығарманың сипатын анықтау 2.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстарды орындау үшін музыкалық көркемдік құралдарды қолдану
Менің отбасым және достарым	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	2.3.1.1 өз шығармашылық жасау және көрсету және бағалай білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	2.4.1.1 аутотренинг арқылы эмоцияны тұрақтандыру тәсілдерін білу және қолдану
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	2.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жүйелі ұсақ моториканың қызметін дамыту мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау

Менің мектебім	1.1 Музыка тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыкалық көркемдеу құралдарың көмегімен музыканың сипатын анықтау 2.1.1.2 әуеннің вокалдық, аспаптық ажырату және анықтау
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	2.1.2.1 түрлі сипатты әндердің ансамбль және хор құрамын ережесін сақтап орындау 2.1.2.2 әнді негізгі дирижерлік көмегімен орындау 2.1.2.3 ансамбльде музыкалық аспаптардың көмегімен шығарманы қарапайым ырғақпен сүйемсіз орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.1 музыкалық көркемдеу құралдарды анықтау және оларды қолдану 2.1.3.2 музыкалық шығарманың әуенді, музыкалық фраза, мотивін сөйлемді анықтау 2.1.3.3 негізгі музыкалық ұғымдарды анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық шығармашылық	2.2.1.1 музыкалық шығарманы арқылы шығарманың сипатын анықтау 2.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстарды үшін музыкалық көркемдеу құралдарды қолдану
Менің туған өлкем	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	2.3.1.1 өз шығармашылық жасау және көрсету және бағалай білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	2.4.1.1 аутотренинг арқылы релаксация тәсілдерін білу және қолдану
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	2.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жасалған ұсақ моториканың қызметін мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау

3 тоқсан		
Дені саудың -жаны сау!	1.1 Музыка тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыкалық көркемдеу құралдарың көмегімен музыканың сипатын анықтау 2.1.1.2 әуеннің вокалдық, аспаптық ажырату және анықтау
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	2.1.2.1 түрлі сипатты әндердің ансамбль және хор құрамын ережесін сақтап орындау 2.1.2.2 әнді негізгі дирижерлік көмегімен орындау 2.1.2.3 ансамбльде музыкалық аспаптардың көмегімен шығарманы қарапайым ырғақпен сүйемсіз орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.1 музыкалық көркемдеу құралдарды анықтау және сипаттау 2.1.3.2 музыкалық шығарманың әуенді, музыкалық фразасын, сөйлемді анықтау 2.1.3.3 негізгі музыкалық ұғымдарды анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық шығармашылық	2.2.1.1 музыкалық шығарманың арқылы шығарманың сипатын 2.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстарды үшін музыкалық көркемдеу құралдарды қолдану
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	2.3.1.1 өз шығармашылық жасау көрсету және бағалай білу
Дәстүр және фольклор	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	2.4.1.1 аутотренинг арқылы релаксация тәсілдерін білу және қолдану
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	2.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жағымды ұсақ моториканың қызметін дамыту мақсатында логоритмикалық

		және ритмикалық-артикуляциялық жаттығулар орындау
4 тоқсан		
Қоршаған орта	1.1 Музыка тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен музыканың сипатын анықтау 2.1.1.2 әуеннің вокалдық, аспаптық және абырға анықтату
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	2.1.2.1 түрлі сипатты әндер, ансамбль және хор құрамын ережесін сақтап орындау 2.1.2.2 Әнді негізгі дирижерлік көмегімен орындау 2.1.2.3 ансамбльде музыка аспаптардың көмегімен шығарманы қарапайым ырғақпен сүйемелдеп орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдарды анықтау және ажырату 2.1.3.2 музыкалық шығарманың әуенді, музыкалық фраза, мотет сөйлемді анықтау 2.1.3.3 негізгі музыкалық ұғымдарды анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық шығармашылық	2.2.1.1 музыкалық шығарманың арқылы шығарманың сипатын анықтау 2.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар үшін музыкалық көркемдік құралдарды қолдану
Саяхат	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	2.3.1.1 өз шығармашылық және көрсету және бағалай білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	2.4.1.1 аутотренинг арқылы эмоцияны тұрақтандыру тәсілдерін білу және қолдану
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және	2.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жүйелі

	сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	ұсақ моториканың қызметін мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляци жаттығулар орындау

4) 3-сынып

4-кесте

Ортақ тақырыптар	Оқу мақсаты жүйесінің бөлімшелері	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
Жанды табиғат	1.1 Музыка тыңдау және талдау	3.1.1.1 тыңдалған әуеннің сипатын, мазмұнын, жанрын, көркемдік құралдарын анықтау және талдау 3.1.1.2 музыкалық шығарманың интонация, әуен арқылы талдау
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	3.1.2.1 көркем образдарды талдап отырып, түрлі сипатты әнде 3.1.2.2 әнді негізгі дирижерлік көмегімен орындау 3.1.2.3 музыкалық штрихтерді талдап отырып, аспаптарда ойнау көрсету
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдарды анықтау және орындауда қолдану 3.1.3.2 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қабат, бөлімді, екі бөлімді 3.1.3.3 музыкалық шығарманың барысында негізгі музыкалық анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық шығармашылық	3.2.1.1 музыкалық шығарманың жұмыстар жасау үшін өз идеяларын 3.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар және импровизация жасау музыкалық көркемдеуші қ

		қолдану
Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	3.3.1.1 өз шығармашылық жасау және көрсету, өзінің және өзгелерінің жұмыстарын бағалай білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	3.4.1.1 музыкалық шығарманы кезінде суреттегі бейнеленген сәйкес қуаныш, қайғы және сезімдерін анықтау
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	3.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жұмысқа ұсақ моториканың қызметін мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау
2 тоқсан		
Уақыт	1.1 Музыка тыңдау және талдау	3.1.1.1 тыңдалған әуеннің сипатын, мазмұнын, жанрын, көркемдік құралдарын анықтау және талдау 3.1.1.2 музыкалық шығарманың интонация, әуен арқылы талдау
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	3.1.2.1 көркем образдарды танып отырып, түрлі сипатты әнде орындау 3.1.2.2 әнді негізгі дирижерлік көмегімен орындау 3.1.2.3 музыкалық штрихтарды танып отырып, аспаптарда ойнау және көрсету
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдарды анықтау және орындауда қолдану 3.1.3.2 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қабат, бөлімді, екі бөлімді 3.1.3.3 музыкалық шығарманың барысында негізгі музыкалық анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық шығармашылық	3.2.1.1 музыкалық шығарманың жұмыстар жасау үшін өз идеяларын

		3.2.1.2 қарапайым музыкал шығармашылық жұмыстар және импровизация жасау музыкалық көркемдеуші қ қолдану
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	3.3.1.1 өз шығармашылық көрсету, өзінің және өзгеле жұмыстарын бағалай білу
Сәулет өнері	1.2 Музыкалық-орындаушы лық іс- әрекет	3.1.2.1 көркем образдарды отырып,түрлі сипатты әнде 3.1.2.2 әнді негізгі дирижер көмегімен орындау 3.1.2.3 музыкалық штрихта отырып, аспаптарда ойнау көрсету
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық көркемд құралдарды анықтау және орындауда қолдану 3.1.3.2музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қа бөлімді, екі бөлімді 3.1.3.3 музыкалық шығарм барысында негізгі музыкал анықтау және ажырату
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	3.4.1.1музыкалық шығарма кезінде суреттегі бейнелен сәйкес қуаныш, қайғы жән сезімдерін анықтау
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	3.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, ж ұсақ моториканың қызмет мақсатында логоритмикал және ритмикалық-артикул жаттығулар орындау
3 тоқсан		
Өнер	1.1 Музыка тыңдау және талдау	3.1.1.1тыңдалған әуеннің с мазмұнын, жанрын, көркем құралдарын анықтаужәне

		3.1.1.2музыкалық шығарманың интонация, әуен арқылы та
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс- әрекет	3.1.2.1 көркем образдарды анықтап отырып, түрлі сипатты әнде 3.1.2.2 әнді негізгі дирижерлік көмегімен орындау 3.1.2.3 музыкалық штрихтарды анықтап отырып, аспаптарда ойнау көрсету
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдарды анықтау және орындауда қолдану 3.1.3.2 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қабат, бөлімді, екі бөлімді 3.1.3.3 музыкалық шығарманың барысында негізгі музыкалық анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық шығармашылық	3.2.1.1 музыкалық шығарманың жұмыстар жасау үшін өз идея 3.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар және импровизация жасау музыкалық көркемдеуші қолдану
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	3.3.1.1 өз шығармашылық жасау көрсету, өзінің және өзгелері жұмыстарын бағалай білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	3.4.1.1 музыкалық шығарманың кезінде суреттегі бейнеленген сәйкес қуаныш, қайғы және сезімдерін анықтау
Атақты тұлғалар	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	3.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жұмыс ұсақ моториканың қызметін мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау
4 тоқсан		

Су – тіршілік көзі	1.1 Музыка тыңдау және талдау	3.1.1.1тыңдалған әуеннің сипатын, мазмұнын, жанрын, көркемдік құралдарын анықтаужәне 3.1.1.2музыкалық шығарманың интонация, әуен арқылы та
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс- әрекет	3.1.2.1 көркем образдарды таныты отырып, түрлі сипатты әндер 3.1.2.2 әнді негізгі дирижерлік көмегімен орындау 3.1.2.3 музыкалық штрихта отырып, аспаптарда ойнау көрсету
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдарды анықтау және орындауда қолдану 3.1.3.2музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қа бөлімді, екі бөлімді 3.1.3.3 музыкалық шығарманың барысында негізгі музыкал анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық шығармашылық	3.2.1.1 музыкалық шығарманың жұмыстар жасау үшін өз и 3.2.1.2 қарапайым музыкал шығармашылық жұмыстар және импровизация жасау музыкалық көркемдеуші қ қолдану
Демалыс мәдениеті. Мерекелер	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	3.3.1.1 өз шығармашылық көрсету, өзінің және өзгеле жұмыстарын бағалай білу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	3.4.1.1музыкалық шығарма кезінде суреттегі бейнелен сәйкес қуаныш, қайғы жән сезімдерін анықтау

	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	3.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жұмсақ моториканың қызметін дамыту мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляциялық жаттығулар орындау

5) 4-сынып

5-кесте

Ортақ тақырыптар	Оқу мақсаты жүйесінің бөлімшелері	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
Менің Отаным – Қазақстан	1.1 Музыка тыңдау және талдау	4.1.1.1 музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен, әуендік көркемдік образдарын анықтау және салыстыру 4.1.1.2 музыкалық шығарманы дыбыстауын түрлі орындау және анықтау және салыстыру
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	4.1.2.1 ән айту ережесін сақтап, түрлі сипаттағы екі дауыстық элементтері бар әндерді орындау 4.1.2.2 түрлі сипаттағы әндерді жеңіл, созып орындау дағдыларын көрсету 4.1.2.3 музыкалық көркемдік құралдарды қолдана отырып, ойнау дағдыларын көрсету
	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен шығарманы орындау және импровизациялау 4.1.3.2 музыкалық форманы классикалық түрлерін ажырату: рондо, вариация, симфония 4.1.3.3 ауызша және жазба әдебиеті негізгі музыкалық ұғымдар
	2.1 Музыкалық шығармашылық	4.2.1.1 музыкалық шығарманы жұмыстарды жасау үшін өзіндік ұсыну және түрлі материалдар

		ресурстар таңдау 4.2.1.2 қарапайым музыкал шығармашылық жұмыстар және импровизация жасау музыкалық көркемдеуші қ қолдану
Құндылықтар	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	4.3.1.1 өз шығармашылық көрсету және бағалай білу, жақсарту үшін ұсыныстар
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	4.4.1.1 музыкалық шығарма кезінде реттілікпен қуаныш қалу, қорқыныш сияқты м көрсету
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	4.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, ж моториканың қызметін же мақсатында логоритмикал және ритмикалық-артикул жаттығулар орындау
2 тоқсан		
Мәдени мұра	1.1 Музыка тыңдау және талдау	4.1.1.1 музыкалық көркемд құралдардың көмегімен, ә көркемдік образдарын аны салыстыру
		4.1.1.2 музыкалық шығарма дыбыстауын түрлі орындау анықтау және салыстыру
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	4.1.2.1 ән айту ережесін сак түрлі сипаттағы екі дауыст элементтері бар әндерді ор
		4.1.2.2 түрлі сипаттағы әнде жеңіл, созып орындау дағд 4.1.2.3 музыкалық көркемд құралдарды қолдана отыр ойнау дағдыларын көрсету
	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.1 музыкалық көркемд құралдардың көмегімен ш орындау және импровизац
		4.1.3.2 музыкалық форман

		классикалық түрлерін ажырату, сондай-ақ рондо, вариация, симфония 4.1.3.Зауызша және жазбаша негізгі музыкалық ұғымдар
	2.1 Музыкалық шығармашылық	4.2.1.1 музыкалық шығармашылық жұмыстарды жасау үшін өзіндік тәжірибе ұсыну және түрлі материалдарды ресурстар таңдау 4.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстарды және импровизация жасау және музыкалық көркемдеуші қолдану
Мамандықтар әлемі	1.1 Музыка тыңдау және талдау	4.1.1.1 музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен, әуендік көркемдік образдарын анықтау салыстыру 4.1.1.2 музыкалық шығармашылық дыбыстауын түрлі орындау анықтау және салыстыру
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	4.1.2.1 ән айту ережесін сақтау түрлі сипаттағы екі дауысты элементтері бар әндерді орындау 4.1.2.2 түрлі сипаттағы әндерді жеңіл, созып орындау дағдыларын көрсету 4.1.2.3 музыкалық көркемдік құралдарды қолдана отырып ойнау дағдыларын көрсету
	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен шығармашылық орындау және импровизация 4.1.3.2 музыкалық форманы классикалық түрлерін ажырату, сондай-ақ рондо, вариация, симфония 4.1.3.3 Зауызша және жазбаша негізгі музыкалық ұғымдар

	1.1 Музыка тыңдау және талдау	4.1.1.1музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен, әуелі көркемдік образдарын анықтау салыстыру 4.1.1.2музыкалық шығарманы дыбыстауын түрлі орындау анықтау және салыстыру
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	4.3.1.1 өз шығармашылық көрсету және бағалай білу, жақсарту үшін ұсыныстар е
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	4.4.1.1музыкалық шығарма кезінде реттілікпен қуаныш қалу, қорқыныш сияқты м көрсету
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	4.5.1.1сөйлеу, тыныс алу, ж моториканың қызметін же мақсатында логоритмика және ритмикалық-артикул жаттығулар орындау
3 тоқсан		
Табиғат құбылыстары	1.1 Музыка тыңдау және талдау	4.1.1.1музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен, әуелі көркемдік образдарын анықтау салыстыру 4.1.1.2музыкалық шығарманы дыбыстауын түрлі орындау анықтау және салыстыру
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	4.1.2.1 ән айту ережесін сақтау түрлі сипаттағы екі дауысты элементтері бар әндерді орындау 4.1.2.2 түрлі сипаттағы әндерді жеңіл, созып орындау дағды 4.1.2.3 музыкалық көркемдік құралдарды қолдана отырып ойнау дағдыларын көрсету
	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен шығарманы орындау және импровизация

		4.1.3.2 музыкалық форманы классикалық түрлерін ажыратып, рондо, вариация, симфония 4.1.3.3 ауызша және жазба негізгі музыкалық ұғымдар
	2.1 Музыкалық шығармашылық	4.2.1.1 музыкалық шығармашылық жұмыстарды жасау үшін өзіндік ұсыну және түрлі материалдар ресурстар таңдау 4.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар және импровизация жасау музыкалық көркемдеуші қолдану
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	4.3.1.1 өз шығармашылық көрсету және бағалай білу, жақсарту үшін ұсыныстар
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	4.4.1.1 музыкалық шығармашылық кезінде реттілікпен қуаныш қалу, қорқыныш сияқты мінез көрсету
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	4.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жетілдіру моториканың қызметін жетілдіру мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау
Қоршаған ортаны қорғау	1.1 Музыка тыңдау және талдау	4.1.1.1 музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен, әуендік көркемдік образдарын анықтау салыстыру 4.1.1.2 музыкалық шығармашылық дыбыстауын түрлі орындау анықтау және салыстыру
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	4.1.2.1 ән айту ережесін сақтау түрлі сипаттағы екі дауыстық элементтері бар әндерді орындау 4.1.2.2 түрлі сипаттағы әндерді жеңіл, созып орындау дағды 4.1.2.3 музыкалық көркемдік

		құралдарды қолдана отырып ойнау дағдыларын көрсету
	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен шығарманы орындау және импровизациялау 4.1.3.2 музыкалық форманы классикалық түрлерін ажырату: рондо, вариация, симфония 4.1.3.3 ауызша және жазбаша негізгі музыкалық ұғымдар
	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	4.3.1.1 өз шығармашылық қабілетін көрсету және бағалай білу, жақсарту үшін ұсыныстар енгізу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	4.4.1.1 музыкалық шығарманы кезінде реттілікпен қуанышты қалу, қорқыныш сияқты эмоцияны көрсету
	5.1 Бірғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	4.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жас моториканың қызметін жетілдіру мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау
4 тоқсан		
Ғарышқа саяхат	1.1 Музыка тыңдау және талдау	4.1.1.1 музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен, әуендік көркемдік образдарын анықтау салыстыру 4.1.1.2 музыкалық шығарманы дыбыстауын түрлі орындау анықтау және салыстыру
	1.2 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	4.1.2.1 ән айту ережесін сақтау түрлі сипаттағы екі дауысты элементтері бар әндерді орындау 4.1.2.2 түрлі сипаттағы әндерді жеңіл, созып орындау дағдыларын 4.1.2.3 музыкалық көркемдік құралдарды қолдана отырып ойнау дағдыларын көрсету

	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.1 музыкалық көркемдік құралдардың көмегімен шығармалар орындау және импровизация 4.1.3.2 музыкалық форманың классикалық түрлерін ажырату: рондо, вариация, симфония 4.1.3.3 ауызша және жазбаша негізгі музыкалық ұғымдар
	2.1 Музыкалық шығармашылық	4.2.1.1 музыкалық шығармашылық жұмыстарды жасау үшін өзінше ұсыну және түрлі материалдар ресурстар таңдау 4.2.1.2 қарапайым музыкалық шығармашылық жұмыстар және импровизация жасау, музыкалық көркемдеуші қолдану
Болашаққа саяхат	3.1 Музыканы көрсету және бағалау	4.3.1.1 өз шығармашылық жасау, көрсету және бағалай білу, жақсарту үшін ұсыныстар енгізу
	4.1 Эмоцияны тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері.	4.4.1.1 музыкалық шығармашылық кезінде реттілікпен қуаныш сезіну, қалу, қорқыныш сияқты эмоциялар көрсету
	5.1 Ырғақты қозғалыстар жасау және сөйлеу қабілетін дамытуға арналған логоритмика элементтері	4.5.1.1 сөйлеу, тыныс алу, жазу, моториканың қызметін жетілдіру мақсатында логоритмикалық және ритмикалық-артикуляция жаттығулар орындау

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

89-қосымша

Қазақстан Республикасы

Сөйлеу тілінің күрделі кемістігі бар білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі кемістігі білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – білім алушылардың дүние танымын кеңейту, қазіргі заманғы қоғамға кедергісіз кіріктіруге негіз болатын ағылшын тіліне сауаттылығын көтеру арқылы әлеуметтік бейімделуіне жағдай жасау.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) шетелдік тілде сөйлейтін/жазатын адамдармен өзара түсіністікке жетуге мүмкіндік беретін қатынас құралы ретіндегі шетел тілі туралы түсініктерді қалыптастыру;

2) кіші мектеп білім алушыларының лингвистикалық ой-өрісін кеңейту; шетел тілінде қарапайым деңгейде ауызша және жазбаша тілді меңгеру үшін қажетті және кіші мектеп білім алушыларына қолжетімді қарапайым лингвистикалық түсініктерді игеру;

3) кіші мектеп білім алушыларының бұдан әрі психологиялық кедергіні еңсеру және шетел тілін қатынас құралы ретінде пайдалануы үшін әлемнің жаңа тіліне коммуникативтік-психологиялық бейімделуін қамтамасыз ету.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) дыбыс айту кемшіліктерін алдын алу, сөйлеудің анықтылығын,

дыбыстық мәдениетін дамыту;

2) қолданылатын сөздердің, морфемалардың мағынасын нақтылау, сөзді өзгерту және мағыналық реңк беретін элементтерін түсіне білу дағдысын қалыптастыру;

3) сөйлеу тілінің функционалды базасын қалыптастыру – есту, көру зейінді, есте сақтау қабілетін, өзін-өзі бақылау дағдысы;

4) өз сөйлеу тілінің дамуына жауапкершілікпен қарау, анық дикцияға, мәнерлілікке ұмтылуды дамыту;

5) тіл материалын игеру барысында модельденетін қатынас жағдайларына, рөлдік ойындарға қатысу процесінде сөйлеу тілін, ойлауды, есте сақтау мен қиялды, зейінді дамыту;

6) шетел тілін пайдаланумен дидактикалық ойын процесінде білім алушылардың жеке қасиеттерін, эмоционалдық саласын дамыту.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. "Ағылшын тілі" пәнін оқыту кезінде пайдаланылады:

1) тұлғалық-бағдарланған тәсіл: шетел тілін меңгеруде әрбір білім алушының ерекшеліктері ескеріледі;

2) жүйелік-қызметтік тәсіл: өмірдің түрлі жағдайларында шетел тілінде тілдік қатынасты жоспарлай және жүзеге асыра білуді қалыптастыруды білдіреді;

3) сараланған тәсіл: көп деңгейлі тәсіл, білім алушылардың түрлі топтары үшін мүмкіндіктеріне сәйкес ағылшын тілін меңгеру үшін жағдай жасалады;

4) коммуникативтік тәсіл: тілдік кедергіні еңсеру, шетел тілінде сөйлеу қорқынышынан арылу және мұнымен бір уақытта барлық тілдік дағдыларды дамыту: ауызша және жазбаша тілден бастап оқу және тыңдалымға (түсінуге) дейін.

6. Оқытудың аса тиімді әдістері:

- 1) көрнекі-практикалық әдіс: сөздердің жазуды көрсету, тілдік жағдайларда тану және еске сақтау, жаттығу;
- 2) сюжеттік-рөлдік ойындар, әңгімелесулер (сұхбат-сұрастыруда, әрекетке қозғау салу сұхбаттарында білім алушылар өзара әрекет етеді);
- 3) қайта жасалымды әдіс (эталон/үлгі бойынша жұмыс);
- 4) тілдік жағдайды модельдеу;
- 5) тұтас сөздермен ғаламдық оқу әдісі, екі тілді сөздікпен, тілдескішпен сөйлесу.

7. Ойындарды пайдалану білім алушылар үшін көп функционалды болып табылады. Олар танымдық процестерді белсенді етеді, қабілеттерін дамытады, білім алушыларды өмірлік жағдайлармен таныстырады, оларды ережелер бойынша әрекет етуге үйретеді, білімге құмарлығын дамытады және түзетеді; білімі мен дағдыларын пысықтайды.

8. Оқытуда танымдық қызмет сипатына қарай мынадай ойындық әдістер ерекшеленеді:

- 1) танымдық (дидактикалық) ойындар: тілдік дағдылар мен білімдерді құрастыру сатысында сөйлеуді түзеуге ықпал етеді;
- 2) орфографикалық ойындар: тіл мен сөйлесу дағдыларын қалыптастыруға және дамытуға ықпал етеді, олардың негізгі мақсаты – зерделенетін орфографикалық лексиканы дамыту;
- 3) "шығармашылық ойын" - тілдік дағдыларды әрі қарай дамытуға ықпал етеді.

9. Вербалдық әдістер оқытудың барлық сатыларында пайдаланылады: жаңа материалды игеруге дайындық кезінде, оны түсіндіру, игеру, қорытындылау және қолдану процесінде. Ағылшын тілінде әңгіме, түсіндіру, әңгімелесу сияқты әдістер маңызды рөл атқарады:

1) әңгіме – педагогтың оқу материалын бейнелі, әсерлі, ашық монологпен мазмұндауы;

2) түсіндіру – күрделі мәселелерді бірізділікпен, логикалық, анық және түсінікті мазмұндау. Түсіндіру білім алушылардың қатысуымен, суреттеумен үйлестікте өз бақылауларымен сүйемелденеді;

3) әңгімелесу-сұхбат: мұғалімнің сұрақтары мен жауаптары.

10. Ағылшын тілін оқыту кезінде бастапқы сатыда аудиожазба жасау өте маңызды. Бұл білім алушыларға түпнұсқа ағылшын тілін естуге мүмкіндік береді. Аудиожазба тіл үлгісі болады.

11. Жұмыста сөздік әдістерді пайдалану кезінде танымдық қызметті белсендіруге мүмкіндік беретін оңтайлы жағдай жасалады. Білім алушылардың қабылдауының мақсаттылығын және назар аудару тұрақтылығын қамтамасыз ету, оқуды талқылай білуді қалыптастыру.

12. Жылдам шаршауды болдырмау үшін білім алушыны қызметтің бір түрінен екіншісіне аудару, сабақтар түрін түрлендіру орынды.

13. Қойылатын тапсырмаларды бірте-бірте күрделендіру және білім алушыларды қиындықтардың жаңа деңгейіне бірте-бірте аудару сақталады.

14. Ағылшын тілін үйрену процесінде қазіргі заманғы білім беру технологиялары пайдаланылады:

1) проблемалық білім беру технологиясы оқу қызметінде проблемалық жағдайлар жасау және оларды шешу бойынша білім алушылардың белсенді дербес қызметін ұйымдастыруды қарастырады;

2) біріктірілген оқыту технологиясы сабақ ішінде жұмыстың әр алуан түрін пайдалануды білдіреді;

3) денсаулық сақтау технологиялары білім алушыға түсетін жүктемені төмендету үшін жұмыстың алуан тәсілдерін, нысандарын және әдістерін

қарастырады;

4) ақпараттық технологиялар компьютерді қажетті ақпаратты іздеу, жобаларды, есептерді құру үшін пайдалануды білдіреді;

5) түсіндіре-сипаттай оқыту технологиялары білім алушыларды ақпараттандыру, хабарландыру және олардың жалпы оқулық білімдерін және дағдыларын қалыптастыру мақсатында қайтажасалымлық әрекеттерін ұйымдастыруды білдіреді.

15. "Ағылшын тілі" оқу пәні бойынша сабақтар мыналарды пайдаланумен өткізіледі:

1) электрондық білім беру ресурстары: мультимедиялық оқулықтарды, желілік білім беру ресурстары, мультимедиялық әмбебап энциклопедиялар;

2) аудиокөрнекі құралдар: слайдтар, слайд-фильмдер, бейнефильмдер;

3) көрнекі жазықтық құралдар: плакаттар, карталар, суреттемелер.

16. Мұғалім формативтік және жиынтық бағалау тапсырмаларын білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып құрастырады.

3-тарау. "Ағылшын тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

17. "Ағылшын тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 0 - сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 32 сағатты;

2) 1 - сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 33 сағатты;

3) 2 - сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

4) 3 - сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

5) 4 - сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

18. Бағдарламаның мазмұны келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) "Тыңдалым" бөлімі;
- 2) "Айтылым" бөлімі;
- 3) "Оқылым" бөлімі;
- 4) "Жазылым" бөлімі;
- 5) "Ағылшын тілін пайдалану" бөлімі.

19. 0-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: білім алушылар мәнмәтіндік ойға салуды пайдаланып, қысқа сұрақтар мен оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша сөйлемдерді түсінеді;

2) айтылым: білім алушылар қысқа ақпаратты береді, екпінді дұрыс көрсете отырып, жай сұрақтар мен олардың жауаптарын құрастырады;

3) оқылым: білім алушылар таныс тақырыптағы мәтін ойын түсінеді, қысқа мәтіндерде ақпарат пен бөлімдерін біледі;

4) ағылшын тілін пайдалану: қолданыстағы лексикалық көлемді пайдалана отырып, өз пікірін білдіреді.

20. 1-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: білім алушылар тыңдап түсіну дағдыларын дамытады, оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі ойын түсінеді. Фактілер мен өзгерістерді анықтайды, таныс тақырып бойынша бөлімдерін түсінеді, қосымша ақпарат алу мақсатында тыңдалған материалға негізделген жай сұрақтарды құрастырады;

2) айтылым: білім алушылар өзі туралы негізгі ақпаратты береді, екпінді дұрыс көрсете отырып, жай сұрақтар мен олардың жауаптарын құрастырады. Тілдің формалды және формалды емес стилін пайдаланады, тақырыпты, фотосуреттерді, негізгі сөздер көмегімен мәтін мазмұнын алдын ала біледі;

3) оқылым: білім алушылар таныс тақырыптағы мәтіннің негізгі ойын түсінеді, қысқа мәтіндерде ақпарат пен оның бөлімдерін біледі; тақырыпты, фотосуреттерді, негізгі сөздер көмегімен мәтін мазмұнын алдын ала біледі;

4) ағылшын тілін пайдалану: қолданыстағы лексикалық көлемді және тілдің алуан түрлілігін пайдалана отырып, өз пікірін білдіреді.

21. 2-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: білім алушылар оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі ойын түсінеді. Фактілер мен өзгерістерді анықтайды, таныс тақырып бойынша бөлімдерін түсінеді, қосымша ақпарат алу мақсатында тыңдалған материалға негізделген жай және күрделі сұрақтарды құрастырады;

2) айтылым: білім алушылар өзі туралы негізгі ақпаратты, таныс тақырыпқа логикалық ұйымдасқан оқиғалар негізінде мәтіннің идеясын береді, тілдің формалды және формалды емес стилін пайдаланып, тақырыпты, фотосуреттерді, негізгі сөздер көмегімен мәтін мазмұнын алдын ала біледі. Нақты ақпарат алу үшін жай және күрделі сұрақтар қояды;

3) оқылым: білім алушылар мәтіннің негізгі ойын, сондай-ақ қысқа мәтіндерде ақпарат пен оның бөлімдерін түсінеді. Ақпараттың алуан түрлі көздерді (анықтамалық материалдар, сөздіктер, интернет) пайдаланады;

4) жазылым: білім алушылар кестелерді, сызбаларды толтырады. Коммуникативтік міндеттерге сәйкес мәтін бойынша ескертпе жасайды;

5) ағылшын тілін пайдалану: қолданыстағы лексикалық көлемді және тілдің алуан түрлілігін пайдалана отырып, өз пікірін білдіреді.

22. 3-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: білім алушылар оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі ойын түсінеді. Фактілер мен пікірлерді

анықтайды, таныс тақырып бойынша бөлімдерін түсінеді, қосымша ақпарат алу мақсатында тыңдалған материалға негізделген жай және күрделі сұрақтарды құрастырады;

2) айтылым: білім алушылар таныс тақырыпқа логикалық ұйымдасқан оқиғалар негізінде мәтін ойын береді, тілдің формалды және формалды емес стилін пайдаланып, тақырыпты, фотосуреттерді, негізгі сөздер көмегімен мәтін мазмұнын алдын ала біледі. Нақты ақпарат алу үшін жай және күрделі сұрақтар қояды;

3) оқылым: білім алушылар мәтіннің негізгі ойын, сондай-ақ қысқа мәтіндерде ақпарат пен оның бөлімдерін түсінеді. Ақпараттың алуан түрлі көздерін (анықтамалық материалдар, сөздіктер, интернет) пайдаланады;

4) жазылым: білім алушылар кестелерді, сызбаларды, анкеталарды, нысандарды толтырады. Таныс тақырыпқа мәтіндер жоспарлайды, жазады, редакция жасайды және оқиды. Коммуникативтік міндеттерге сәйкес мәтін бойынша ескертпе жасайды;

5) ағылшын тілін пайдалану: қолданыстағы лексикалық көлемді және тілдің алуан түрлілігін пайдалана отырып, өз пікірін білдіреді.

23. 4-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" пәнінің базалық мазмұны:

1) тыңдалым: білім алушылар оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі ойын түсінеді. Фактілер мен пікірлерді анықтайды, таныс тақырып бойынша бөлімдерін түсінеді, қосымша ақпарат алу мақсатында тыңдалған материалға негізделген жай және күрделі сұрақтарды құрастырады. Мәнмәтіндік ойға салу көмегімен тыңдалған материалдан қорытынды жасайды;

2) айтылым: білім алушылар таныс тақырыпқа логикалық ұйымдасқан оқиғалар негізінде мәтін ойын береді, тілдің формалды және формалды емес стилін пайдаланып, тақырыпты, фотосуреттерді, негізгі сөздер көмегімен мәтін мазмұнын алдын ала біледі. Нақты ақпарат алу үшін жай және күрделі сұрақтар қояды;

3) оқылым: білім алушылар мәтіннің негізгі ойын, сондай-ақ алауан түрлі

стильдермен жанрлардағы және жалпы тақырыптағы мәтіндердің бөлімдерін түсінеді. Ақпараттың алуан түрлі көздерін (анықтамалық материалдар, сөздіктер, интернет) пайдаланады. Тақырыпты, фотосуреттерді, негізгі сөздер көмегімен мәтін мазмұнын алдын ала біледі;

4) жазылым: білім алушылар кестелерді, сызбаларды, анкеталарды, нысандарды толтырады. Таныс тақырыпқа мәтіндер жоспарлайды, жазады, редакция жасайды және оқиды. Коммуникативтік міндеттерге сәйкес мәтін бойынша ескертпе жасайды. Оқылған тақырыптардың ақпаратын пайдаланады, сөйлемдерді абзацтарға және қысқаша мәтінмен байланыстырады, таныс тақырыптағы мәтінде тыныс белгіні дұрыс пайдаланады;

5) ағылшын тілін пайдалану: қолданыстағы лексикалық көлемді және тілдің алуан түрлілігін, өткен, осы және болашақ шақ нысандарын пайдалана отырып, өз пікірін білдіреді.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

24. Бағдарламада оқу мақсаттары төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар сөйлеу әрекеттерінің ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.2.1.1 кодында "1" - сынып, "1" - бөлім, "2.1" - оқу мақсатының реттік нөмірі.

25. Оқыту мақсаттарының жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Тыңдалым" бөлімі:

1-кесте

Оқыту мақсаттары				
1. 0-сынып	2. 1-сынып	3. 2-сынып	4. 3-сынып	4-сынып
5. 0.1.1.1 мұғалім баяу және анық айтатын қысқа негізгі нұсқаулықтарды таниды;	12. 1.1.1.1 мұғалім баяу және анық айтатын қысқа негізгі нұсқаулықтарды тану;	19. 2.1.1.1 қысқа негізгі нұсқаулықтарды тану;	28. 3.1.1.1 сыныпқа арналған қысқа нұсқаулықтарды тану;	4.1.1.1 сыныпқа арналған қысқа негізгі нұсқаулықтарды тану;
6. 0.1.1.2 мұғалімнің баяу және анық айтуымен өз сұрақтарын тану;	1.1.1.2 мұғалімнің баяу және анық айтуымен өз сұрақтарының	20. 2.1.1.2 мұғалімнің қолдауымен өзінің жалпы сұрақтарының негізгі көлемін тану;	29. 3.1.1.2 өзінің қысқа сұрақтарының шектелген көлемін түсіну;	37. 4.1.1.2 сыныпқа арналған сұрақтардың дербес қолданылуын тану;

				38. 4.1.1.3 кейбір оқ тақырып сөйлесуд сәттерін т
	шектелген көлемін тану;	21. 2.1.1.3 түс және сан сияқты таныс тақырыптарға анық құрастырылған сөйлесудің негізгі сәттерін түсіну;		39. 4.1.1.4 кейбір оқ бойынша сөйлесуд түсіну;
	13. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен жалпы есімдер мен географиялық атауларды тану;	22. 2.1.1.4 мұғалімнің көмегімен түс және сан сияқты функцияларға қатысты қысқа негізгі сұрақтарды тану;	30. 3.1.1.3 жалпы және кейбір оқ тақырыптарының анық құрастырылған шектелген шегінде негізгі сәттерін түсіну;	40. 4.1.1.5 және соң фонемал олардың анықтау;
7. 0.1.1.3 мұғалімнің көмегімен жалпы есімдер мен орындар атауын тану;	1.1.1.4 географиялық атауларды түсіну және мысалдар келтіру;	23. 2.1.1.5 толық емес сөздерде жоқ фонеманы анықтау;	31. 3.1.1.4 жалпы және кейбір оқ тақырыптарының шектелген шегін түсіну;	41. 4.1.1.6 кейбір оқ көлемі бо қолдана сөйлесуд түсіну;
8. 0.1.1.4 географиялық атауларды түсіну және мысалдар келтіру;	14. 1.1.1.5 мұғалімнің көмегімен заттар және құбылыстар туралы қысқа негізгі сұрақтарды тану;	24. 2.1.1.6 таныс тақырыптарға қысқа, баяу, мұқият құрастырылған сөйлесуде нақты ақпаратты түсіну;	32. 3.1.1.5 сөздерде фонеманы айыру;	42. 4.1.1.7 әңгімеле және кей тақырып мазмұны болжау ү пайдалан
9. 0.1.1.5 мұғалімнің көмегімен заттар туралы қысқа негізгі сұрақтарды тану;	15. 1.1.1.6 фонеманы және фонемалық тіркестерді тану;	25. 2.1.1.7 мұғалімнің көмегімен белгілі тақырыптар бойынша ақпаратты түсіну;	33. 3.1.1.6 жалпы және кейбір оқ тақырыптарының анық құрастырылған шектелген шегінде негізгі сәттерін түсіну;	43. 4.1.1.8 оқ тақыр көлемі бо сұхбаттар
10. 0.1.1.6 фонеманы тану;	16. 1.1.1.7 фонеманы және фонемалық тіркестерді түсіну және дұрыс айту;	26. 2.1.1.8 таныс тақырыптарға баяу және анық айтылатын қысқа әңгімелерді түсіну;	34. 3.1.1.7 оқылған тақырыптар бойынша сұхбаттарда мәнмәтіндік ойтастауды пайдалану;	44. 4.1.1.9 тақырып негізгі ле
11. 0.1.1.7 мұғалімнің көмегімен фонемаларды түсінеді және дұрыс айтады;	17. 1.1.1.8		35. 3.1.1.8 шектелген тақырыптар бойынша негізгі лексиканы тану;	
0.1.1.8 әліпби әріптерін тану	18. әліпби әріптерін тану	27.	36.	45.

2) "Айтылым" бөлімі:

2-кесте

Оқыту мақсаттары

46. 0-сынып	47. 1-сынып	48. 2-сынып	49. 3-сынып	4-сынып
0.2.1.1 өзі туралы жай фразаларды айта білу;	50. 1.2.1.1 сыныпта заттарды, адамдарды, объектілерді және әрекеттерді атай білу;	57. 2.2.1.1 өзі, адамдар, объектілер туралы әңгімелеу;	65. 3.2.1.1 жалпы тақырыптардың шектелген шеңбері бойынша жеке ақпарат беру;	75. 4.2.1.1 оқу тақырыптары бойынша
0.2.1.2 ұқсас сұрақтарды түсіну және қоя білу;	51. 1.2.1.2 өзі туралы жай фразаларды айта білу;	58. 2.2.1.2 өткен тақырыптар бойынша негізгі сұрақтарды қояу;	66. 3.2.1.2 өткен және жаңа тақырыптар бойынша негізгі сұрақтарды қояу;	76. 4.2.1.2 тәжірибесі бойынша негізгі сұрақтарды қояу;
0.2.1.3 жай таныс сөздерді және тіркестерді дәл және анық айта білу;	52. 1.2.1.3 сыныпта заттар, адамдар, объектілер және әрекеттер туралы сұрақ қояу;	59. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді, әрекеттерді сипаттау үшін негізгі сөздердің, фразалардың шектелген көлемін пайдалану;	67. 3.2.1.3 дербес сұрақтар қоя білу;	77. 4.2.1.3 кейбір оқу тақырыптары бойынша объектілер туралы негізгі сұрақтарды қояу; жалпы оқу тақырыптары бойынша үлкен шеңберде жеке тәжірибесі
0.2.1.4 қысқа сұхбатта пайдалану	53. 1.2.1.4 таныс сөздерді және тіркестерді анық айту;	60. 2.2.1.4 жеке және нақты ақпаратты бере отырып, негізгі сұрақтарға жауап беру;	68. 3.2.1.4 жалпы және кейбір оқу тақырыптардың шектелген шеңбері бойынша адамдар мен объектілердің қысқа, негізгі сипаттамасын беру;	78. 4.2.1.4 тастаулар бойынша сөздерді
	54. 1.2.1.5 сыныпта заттар, адамдар, объектілер және әрекеттер туралы негізгі сұрақтарға жауап беру;	61. 2.2.1.5 әріптер мен дыбыстарды айыру;	69. 3.2.1.5 анықтамалық материалдарды пайдаланып дербес жұмыс істеу;	79. 4.2.1.5 кейбір оқу тақырыптары бойынша жауап беру
	55. 1.2.1.6 қысқа сұхбатта пайдалану	62. 2.2.1.6 шағын сұхбаттарда қысқа жауаптарды пайдалану;	70. 3.2.1.6 жалпы және кейбір оқу тақырыптары бойынша сұрақтарға жауап беру;	80. 4.2.1.6 қысқа фразалар жай сөйлемдерді айту;
	56.	63. 2.2.1.7 таныс көп күрделі сөздерде екпінді дұрыс қояу;	71. 3.2.1.7 дауыстап оқу кезінде таныс сөздер мен қысқа фразаларды анық айту;	81. 4.2.1.7 тақырыптар бойынша сұхбат құру
		64. 2.2.1.8 жай нұсқаулықтар беру	72. 3.2.1.8 қысқа жұптық, топтық және толық сұхбаттарда өз пікірін қоса, орынды сөздер, фразалар, сөйлемдер таңдау;	82. 4.2.1.8 топтық және сұхбаттарда сөздердің мағынасын және сөйлемнің көлемін көрсететіндігі
			73. 3.2.1.9 оқылған тақырыптар бойынша	

			қысқа, негізгі жағдайлар мен оқиғаларды әңгімелеу	83. 4.2.1.9 ұнатпауды 84. оқылым бойынша тарихтар оқиғалар
			74.	

3) "Оқылым" бөлімі:

3-кесте

Оқыту мақсаттары				
85. 0-сынып	86. 1-сынып	87. 2-сынып	88. 3-сынып	4-сынып
89. 0.3.1.1 әліпби әріптері мен дыбыстарын тану; 0.3.1.2 есімдерде бастапқы әріпті тану; 0.3.1.3 әліпбилік тәртіппен сөздің бірінші әріптерін орналастыру үшін әліпбиді пайдалану	90. 1.3.1.1 әліпби әріптері мен дыбыстарын тану; 91. 1.3.1.2 есімдерде және орындарда бастапқы әріпті тану; 92. 1.3.1.3 жергілікті ортадан таныс сөздерді тану және сәйкестендіру; 93. 1.3.1.4 мұғалімнің көмегімен сұрақтар құрау; 94. 1.3.1.5 әліпбилік тәртіппен сөздің бірінші әріптерін орналастыру үшін әліпбиді пайдалану 95. 96.	97. 2.3.1.1 сөздерді айту ережелеріне сәйкес сөздерді айту; 98. 2.3.1.2 жоғары жиілікті дыбыстық және әріптік шаблондарды сәйкестендіру, еске сақтау және дыбыстау; 99. 2.3.1.3 мұғалімнің нұсқаулығына сүйеніп жай сөздер, фразалар және сөйлемдерді оқу; 100. 2.3.1.4 бейнелеулерді сипаттау кезінде тірек сөздікті пайдалану; 101. 2.3.1.5 мәнмәтіндік ой тастаулардың көмегімен таныс тақырыпта жай сөйлемдерді түсіну; 102. 2.3.1.6 көрнекі ой тастауларды пайдаланып мәтіннің негізгі ақпаратын түсіну; 103.	104. 3.3.1.1 жай сөйлемдерде таныс сөздерді тану, сәйкестендіре білу; 105. 3.3.1.2 нұсқаулықты пайдаланып, мәтінді оқу және түсіну; 106. 3.3.1.3 жалпы және кейбір оқу тақырыптары бойынша көркем және жай мәтіндерді оқу; 107. 3.3.1.4 бейнелеулерді сипаттау кезінде тірек сөздікті пайдалану; 108. 3.3.1.5 мәнмәтіндік ой тастаулардың көмегімен жалпы және кейбір оқу тақырыптарының шектелген шеңбері бойынша қысқа жай мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну; 109. 3.3.1.6 көрнекі ой тастауларды пайдаланып мәтіннің негізгі ақпаратын түсіну	4.3.1.1 ой-көмегімен фразалар сөйлемдерді тану, сәйкестендіру; 110. 4.3.1. сүйеніп қай жай мәтінді түсіну; 111. 4.3.1. кейбір оқу тақырыптары бойынша мәтіндерді білдіру; 112. 4.3.1. әдебиетті оқу; 113. 4.3.1. тастауларды пайдалану және кейбір тақырыптар жай мәтін ойын түсіну; 114. мәнмәтін тастауларды пайдалану және кейбір тақырыптар жай мәтін ойын түсіну; 115. 4.3.1. кейбір оқу

				тақырып бойынша мәтіндер, бөліктерді түсіну

4) "Жазылым" бөлімі:

4-кесте

Оқыту мақсаттары				
116. 0-сынып	117. 1-сынып	118. 2-сынып	119. 3-сынып	4-сынып
120.	121.	122. 2.4.1.1 ой тастауларды пайдаланып сұрақтарға жазбаша жауап беру; 123. 2.4.1.2 мұғалімнің көмегімен сұрақтар құрастыру; 124. 2.4.1.3 естіген сөзін жазу; 125. 2.4.1.4 адамдарды, орындарды және объектілерді сәйкестендіру үшін қысқа фразалар жазу; 126. 2.4.1.5 мұғалімнің айтуы бойынша әріптер мен таныс сөздерді жазу; 127. 2.4.1.6 есімдер мен географиялық орналасуларды жазу кезінде бас әріптерді пайдалану; 128. 2.4.1.7 таныс сөздермен жай сөйлемдер жазу; 129. 2.4.1.8 жай сөйлемдерге таныс сөздерді қосу	130. 3.4.1.1 мұғалімнің көмегімен оқылған тақырыптар бойынша қысқа сөйлемдер құрастыру және жазу; 131. 3.4.1.2 сөздер мен фразаларды жазу; 132. 3.4.1.3 адамдарды, орындарды және объектілерді сәйкестендіру үшін қысқа фразалар жазу; 133. 3.4.1.4 сөздер арасында тиісті бос жолдары бар қысқа негізгі сөйлемдер жазу; 134. 3.4.1.5 мәнмәтіндік оятастауларды пайдаланып, сөздер мен негізгі фразаларды жазу; 135. 3.4.1.6 есімдер мен географиялық орналасуларды жазу кезінде бас әріптерді пайдалану; 136. 3.4.1.7 таныс сөздермен сөйлемдер құрастыру және жазу;	4.4.1.1 мұғалімнің көмегімен тақырыптар бойынша қысқа сөйлемдер құрастыру; 138. 4.4.1.2 жұмыста қолтаңба жазу; 4.4.1.3 адамдарды, орындарды және объектілерді сәйкестендіру үшін қысқа фразалар жазу; 139. 4.4.1.4 ақпаратты белгілі бір бойынша жазу 140. 4.4.1.5 оятастауларды пайдалану жазу 141. 4.4.1.6 сөздерді бірізділік 142.

5) "Ағылшын тілін пайдалану" бөлімі:

5-кесте

Оқыту мақсаттары				
143. 0-сынып	144. 1-сынып	145. 2-сынып	146. 3-сынып	4-сынып
147. 0.5.1.1 жекеше түрдегі зат есімді пайдалану, көпше түрдегі зат есімді пайдалану;	152. 1.5.1.1 жекеше түрдегі зат есімді пайдалану, көпше түрдегі зат есімді пайдалану – адамдар мен орындар туралы сөйлем құрстырып айту;	167. 2.5.1.1 жекеше түрдегі зат есімді пайдалану, көпше түрдегі зат есімді пайдалану – жай сипаттауларды пайдаланып, көпше түрдің кейбір дұрыс емес нысанын қоса пайдалану;	189. 3.5.1.1 жекеше түрдегі зат есімді пайдалану, көпше түрдегі зат есімді пайдалану – меншік есімдермен 's / s' тәуелдік жалғауын пайдаланып, көпше түрдің кейбір дұрыс емес нысанын қоса пайдалану;	207. 4.5.1.1 жекеше түрдегі зат есімді пайдалану, көпше түрдегі зат есімді пайдалану – меншік есімдермен 's / s' тәуелдік жалғауын пайдаланып, көпше түрдің кейбір дұрыс емес нысанын қоса пайдалану;
148. 0.5.1.2 санау кезінде 1 - 20 сан есімдерін пайдалану ;	153. 1.5.1.2 санау кезінде 1 - 20 сан есімдерін пайдалану;	168. 2.5.1.2 сан есімдерді білу;	190. 3.5.1.2 сан есімдерді білу;	208. 4.5.1.2 сан есімдерді білу;
149. 0.5.1.3 негізгі жеке ақпаратты беру;	154. 1.5.1.3 адамдар мен заттарды сипаттау үшін негізгі сын есімдерді пайдалану;	169. 2.5.1.3 санау кезінде 1 -50 кардинал сандарын пайдалану;	191. 3.5.1.3 санау кезінде 1 -100 кардинал сандарын пайдалану, 1 -100 1-10 реттік нөмірлерін пайдалану;	209. 4.5.1.3 санау кезінде 1 -100 кардинал сандарын пайдалану, 1 -100 1-10 реттік нөмірлерін пайдалану;
150. 0.5.1.4 негізгі командалар мен нұсқаулықтар үшін жай императивтік [оң] нысандарды пайдалану;	155. 1.5.1.4 ұқсас мысалдар келтіру	170. 2.5.1.4 сезімдерді сипаттауда жалпы сын есімді пайдалану;	192. 3.5.1.4 заттарды сипаттау үшін жай, бір буынды және кейбір екібуынды сын есімдерді салыстыру үшін [салыстырма түрі] пайдаланып, жалпы және кейбір оқу тақырыптарының шектелген көлемінде сын есімді, тәуелдік сын есімді қоса, пайдалану;	210. 4.5.1.4 заттарды сипаттау үшін жай, бір буынды және кейбір екібуынды сын есімдерді салыстыру үшін [салыстырма түрі] пайдаланып, жалпы және кейбір оқу тақырыптарының шектелген көлемінде сын есімді, тәуелдік сын есімді қоса, пайдалану;
151. 0.5.1.5 орналасқан жері мен жағдайының негізгі сөзалды қосымшаларын, мысалы, in, at, next to, near, on, to;	156. 1.5.1.5 a, an, some, the, this, these, what / where пайдалану;	171. 2.5.1.5 көрнекі оятастауды пайдалану;	193. 3.5.1.5 жалпы және кейбір оқу тақырыптарының шектелген көлемінде заттарды сипаттау үшін a, an, the, some, any, this,	211. 4.5.1.5 орналасқан жері мен жағдайының негізгі сөзалды қосымшаларын, мысалы, in, at, next to, near, on, to;
	157. 1.5.1.6 which, what, where, how сұрау есімдіктерін пайдаланып негізгі сұрақтарды қою;	172. 2.5.1.6 an, the, some, any, this, these, that, those артикльдерін пайдалану;		
	158. 1.5.1.7 негізгі сұрақтарды түсіну, ұқсас жауаптар беру	173. 2.5.1.7 сұрақтар құрастыру үшін which, what, where, whose қоса сұрау есімдіктерін пайдалану;		
	159. 1.5.1.8 заттарды белгілеу үшін осы, осылар, не, солар сілтеу есімдіктерін пайдалану;	174. 2.5.1.8 негізгі сұрақтарды түсіну, ұқсас жауаптар беру;		
	160. 1.5.1.9 негізгі жеке ақпаратты беру үшін	175. 2.5.1.9 сұраулы		

		сөйлем құрастыру үшін this, these, that, those сілтеу есімдіктерін пайдалану;	these, that, those артикульдерін пайдалану; 3.5.1.6 ұқсас мысалдар келтіру;	these, that, those пайдалану; кейбір оқу бағдарламалары өсетін көп заттарға сәйкес
	жеке субъект және объект есімдіктерін пайдалану;	176. 2.5.1.10 адамдар мен заттарды сипаттау үшін жеке субъект және объект есімдіктерін пайдалану; 177. 2.5.1.11 негізгі командалар мен нұсқаулықтар үшін жай императивтік [оң және теріс] нысандарды пайдалану;	194. 3.5.1.7 таныс тақырыптардың шектелген шеңбері бойынша сұрау есімдіктерін, оның ішінде: which, what, where, whose, how many, what kind of. пайдалану; 3.5.1.8 негізгі сұрақтарды түсіну, ұқсас жауаптар беру;	4.5.1.6 таныс тақырыптардың өсуі бойынша есімдіктерін and where, how much, how many, what kind of есімдіктерін сұрақтарды
	161. 1.5.1.10 негізгі командалар мен нұсқаулықтар үшін жай императивтік [оң] нысандарды пайдалану; келтіру	178. 2.5.1.12 хабарлар үшін кәдімгі, жай нысандарды [оң, теріс, сұрау] және қысқартуларды пайдалану;	3.5.1.9 this, these, that, those сілтеу есімдіктерін ашық және жабық сұрақтарда пайдалану;	213. 4.5.1.10 есімдіктерін объектілі қысқаша тіркестер мен жауап пайдалану
	162. 1.5.1.11 негізгі жеке ақпаратты беру үшін жалпы жай [оң, теріс және сұрау] нысандарды пайдалану;	179. 2.5.1.13 жалпы үздіксіз нысандарды [оң, теріс, сұрау] пайдалану;	195. 3.5.1.10 жеке объект [жанама] есімдіктерін әрекеттер мен оқиғаларды сипаттау үшін тікелей объекті зат есімімен үйлестікте пайдалану;	214. 4.5.1.11 объект есімдіктерін объектілі есімдіктерін пайдалану беру және оқиғаларды үшін мен тәуелдік есімдіктерін пайдалану
	163. 1.5.1.12 қысқа мәлімдеулер мен сұрақтар үшін және has got / have got, пайдалану;	2.5.1.14 мұғалімнің көмегімен сұрақтар құрастыру;	196. 3.5.1.11 таныс тақырыптардың шектелген шеңбері бойынша қысқа нұсқаулықтар үшін жай императивтік [оң және теріс] нысандарды пайдалану;	215. 4.5.1.12 тақырыптардың бір шеңбері қысқа нұсқаулықтар үшін жай [оң және теріс] нысандарды
	164. 1.5.1.13 әрекеттерді сипаттау үшін can / can't пайдалану;	180. 2.5.1.15 сипаттау және сұраулы сөйлемдерді құрастыру үшін have got + зат есімді пайдалану;	197. 3.5.1.12 хабарлар үшін кәдімгі, қазіргі кездегі жай нысандарды [оң, теріс, сұрау] және қысқартуларды пайдалану;	216. 4.5.1.13 мен сезімдік үшін жалпы [тұрақты және емес] нысандарды ішінде жай қысқартуларды
	165. 1.5.1.14 адамның және заттардың орналасқан жерін сипаттау үшін негізгі сөзалды, мысалы, in, at, next to, near, on, шақ: on қосымшаларын пайдалану;	181. 2.5.1.16 заттардың орналасқан жерін анықтау үшін here / there негізгі мекен үстеуін пайдалану;	198. 3.5.1.13 хабарлар үшін кәдімгі, жай нысандарды жалпы үздіксіз нысандарды,	
	166.	182. 2.5.1.17 can / can't пайдаланумен сұрақта және сөйлемдер құрастыру;		
		183. 2.5.1.18 адамның		

		қысқа жауаптар мен қысқартуларды қоса, пайдалану; 199. 3.5.1.14 тұжырымдауда және сұрақтың түрлі нысандарында, қысқа жауаптар мен қысқартуларда has got / have got there is / are пайдалану; 200. 3.5.1.15 жай үстеулерді пайдалану үшін уақыт және жиілік үстеулерін: often, always, never to indicate when and how often пайдалану; 201. 3.5.1.16 сұраулы сөйлемдер құрастыру үшін сап пайдалану, болымды сөйлемде must / mustn't / have to пайдалану; 202. 3.5.1.17 адамның және заттардың орналасқан жерін сипаттау үшін негізгі сөзалды қосымшаларын пайдалану: at, behind, between, in, in front of, near, next to, on, to 184. қосымшаларын пайдалану; шақ қосымшаларын пайдалану: on, in, at; 185. 2.5.1.19 ұнату мен ұнатпауды білдіру үшін like + verb +ing нысанын пайдалану үшін would you like + noun пайдалану; 186. 2.5.1.20 сөздер мен фразаларды байланыстыру үшін and, or, but жалғаулықтарын пайдалану; 187. 2.5.1.21 қысқа жауаптар үшін me, too пайдалану; 188.	нысандар пайдалану; жауаптың нысандар оқиғалар 217. 4.5.1. және бол болатын туралы ж қабылда нысандар ішінде қы жауаптар 218. 4.5.1. тұжырым сұрақтың нысандар және тол мен қыск got/ have 219. Пайд 220. 4.5.1. жиілік үс sometime never to in how often пайдалан сипаттау үстеулерд мысалы, 221. 4.5.1. сөйлемд үшін сап болымды must / mu talk about have + obj пайдалан 222. 4.5.1. жері мен сөзалды пайдалан behind, be near, next above, up,

				шақ қосы пайдалан before, aft 223. 4.5.1. please, no + verb; ver verb + ing пайдалан үшін wou пайдалан 224. want, жай әрек етістіктер үшін мақ инфинити сезімді бі + adjective артикльд 225. 4.5.1. жалғауль фразалар байланы пайдалан 205. 3.5.1.19 сөздер мен фразаларды байланыстыру үшін and, or, but пайдалану; 206. 3.5.1.20 қысқа жауаптар үшін me, too, и I don't пайдалану 226. 4.5.1. жауаптар don't пайд осы және әрекеттер үшін whe пайдалан

26. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі кемістігі бар білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4-сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

27. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Сөйлеу тілінің күрделі к

бар білім алушыларға ар

бастауыш білім беру деңгейі

0-4-сыныптары үшін "Ағылшын тілі"

тілі" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік оқу

бағдарламасына

қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі кемістігі бар білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4-сыныптары үшін "Ағылшын тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 0-сынып:

1-кесте

Ортақ тақырыптар	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Өзім туралы	Сәлемдесу және есімдер	227. 0.1.1.3 мұғалімнің көмегімен өз есімдер мен орын атауын түсіндіріп айту; 228. 0.1.1.4 географиялық атауларды және мысал келтіру; 229. 0.2.1.1 өзі туралы жай фактілерді айту; 230. 0.2.1.3 таныс сөздер мен сұрақтарды дәл және анық айту;
	1 – 20 санау	231. 0.1.1.1 баяу және анық ақпаратты негізгі нұсқаулықтарды түсіндіріп айту; 232. 0.1.1.2 мұғалімнің көмегімен өз және өз мысалын келтіру; 233. 0.1.1.3 мұғалімнің көмегімен өз есімдер мен мекен атауын танып білу; 234. 0.1.1.4 географиялық атауларды және мысал келтіру;

		0.2.1.2 ұқсас сұрақтарды түсіндіру; 235. 0.5.1.2 санау кезінде 1 - есімдерін пайдалану;
2-тоқсан		
3. Менің отбасым және достарым 4. Бізді қоршаған әлем	Отбасы және достар	236. 0.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен мекен атауын таңдау; 237. 0.1.1.4 географиялық атаулар және мысал келтіру; 238. 0.2.1.1 өзі туралы жай фактілер айту; 239. 0.2.1.3 таныс сөздер мен мәліметтер дәл және анық айту; 240. 0.2.1.4 сұхбаттарда қысқаша пайдалану; 241. 0.5.1.1 жеке түрдегі зат есімді пайдалану; 242. 0.5.1.4 негізгі командалар мен нұсқаулықтар үшін жай императивтерді пайдалану
	Менің үйімде	243. 0.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен орын атауын таңдау; 244. 0.1.1.4 географиялық атаулар және мысал келтіру; 245. 0.1.1.8 әліпби әріптерін таңдау; 246. 0.2.1.1 өзі туралы жай фактілер айту; 247. 0.2.1.3 таныс сөздер мен мәліметтер дәл және анық айту
3-тоқсан		
5. Саяхат	Қазақстанда	248. 0.1.1.5 мұғалімнің көмегімен туралы қысқа негізгі сұрақтарға жауап беру; 249. 0.2.1.1 өзі туралы жай фактілер айту;

		0.2.1.3 жай таныс сөздерді тіркестерді дәл және анық айту; 250. 0.3.1.1 әліпби әріптері мен дыбыстарын тану; 251. 0.3.1.2 есімдерде бастапқы әріптің орналасуын тану; 252. 0.3.1.3 әліпбилік тәртіпін бірінші әріптерін орналастыру және әліпбиді пайдалану; 253. 0.5.1.5 орналасқан жерді жағдайының негізгі сөзалдық қосымшаларын пайдалану (next to, near, on, to);
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	Туған күнмен	254. 0.1.1.1 мұғалім баяу және айтады негізгі қысқа нұсқа түсіну; 255. 0.2.1.1 өзі туралы жай фактілерді айту; 256. 0.2.1.3 таныс сөздер мен тіркестерді дәл және анық айту; 257. 0.2.1.4 қысқа сұхбаттар жүргізу; 258. 0.5.1.2 санау кезінде 1 - 1000-ге дейінгі сандарды пайдалану;
4-тоқсан		
7. Тағам және сусындар	Мен жақсы көретіндер	259. 0.1.1.5 мұғалімнің көмегімен өзі туралы қысқа негізгі сұрақтарға жауап беру; 260. 0.2.1.1 өзі туралы жай фактілерді айту; 0.2.1.2 ұқсас сұрақтарды түсіну; 261. 0.2.1.3 таныс сөздер мен тіркестерді дәл және анық айту; 262. 0.2.1.4 қысқа сұхбаттар жүргізу; 263. 0.3.1.1 әліпби әріптері мен дыбыстарын тану; 264. 0.3.1.3 әліпбилік тәртіпін бірінші әріптерін орналастыру және әліпбиді пайдалану;

		әліпбиді пайдалану; 265. 0.5.1.5 орналасқан жер жағдайының негізгі сөзалдық қосымшаларын пайдалану next to, near, on, to
8. Дені саудың – жаны сау!	Қолдарым мен басым	266. 0.1.1.1 мұғалім баяу жә айтатын негізгі қысқа нұсқа түсіну; 267. 0.1.1.2 мұғалім баяу жә айтатын жеке сұрақтарды т 268. 0.1.1.3 мұғалімнің көме есімдер мен мекен атауын 269. 0.1.1.4 географиялық а және мысал келтіру; 270. 0.2.1.1 өзі туралы жай ф 271. 0.5.1.1 жеке түрдегі зат түрдегі зат есімді пайдалан

272. 2) 1- сынып:

2-кесте

Ортақ тақырыптар	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Өзім туралы	Сәлемдесу және есімдер	273. 1.1.1.3 мұғалімнің көме есімдер мен мекен атауын 274. 1.1.1.4 географиялық а және мысал келтіру; 275. 1.2.1.1 сыныпта заттар, объектілерді және әрекетте 276. 1.2.1.2 өзі туралы жай ф айту; 277. 1.2.1.4 негізгі; басқалар әрекетте кіріспе және сұрат 278. 1.5.1.8 заттарды белгіле

		бұлар, не, аналар сілтеу есімі пайдалану;
	Түстер	279. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен географиялық атауларды түсіну; 280. 1.1.1.4 географиялық атаулар және мысал келтіру; 1.1.1.8 әліпби әріптерін тану; 281. 1.2.1.1 сыныптағы заттарды адамдарды, объектілерді әріптестікпен атау; 282. 1.2.1.2 өзі туралы жай фактілерді айту; 283. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сөздерді дәл және анық айту; 284. 1.5.1.3 адамдар мен заттарды сипаттау үшін негізгі сын есімдерді пайдалану; 285. 1.5.1.4 ұқсас мысалдар келтіру; 286. 1.5.1.8 заттарды белгілеу бұлар, не, аналар сілтеу есімі пайдалану;
	1 - 20	287. 1.1.1.1 мұғалім баяу және айтады негізгі қысқа нұсқада түсіну; 288. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен географиялық атауларды түсіну; 289. 1.1.1.4 географиялық атаулар және мысал келтіру; 290. 1.2.1.3 сыныптағы заттарды адамдарды, объектілерді әріптестікпен атау; 291. 1.5.1.2 санау кезінде 1 - 20 сандарды пайдалану;
2. Менің мектебім	Сыныптағы заттар	292. 1.1.1.1 мұғалім баяу және айтады негізгі қысқа нұсқада

		түсіну; 293. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен географиялық атауларды түсіну; 294. 1.1.1.4 географиялық атауларды және мысал келтіру; 1.1.1.8 әліпби әріптерін тану; 295. 1.2.1.1 сыныптағы заттарды адамдарды, объектілерді әріптермен атау; 296. 1.2.1.2 өзі туралы жай фактілерді айту; 297. 1.2.1.4 таныс сөздер мен объектілерді дәл және анық айту; 298. 1.5.1.1 жеке түрдегі заттарды түрдегі зат есімді пайдалану және орындар туралы сөйлеу және айту; 299. 1.5.1.5 a, an, some, the, this, where пайдалану; 300. 1.5.1.8 заттарды белгілеу үшін бұлар, не, аналар сілтеу есімдерін пайдалану; 301. 1.5.1.14 орналасқан жер туралы жағдайын сипаттау үшін негізгі қосымшаларын пайдалану: next to, near, on, шақ сөздерді қосымшасын: on пайдалану;
	Оқу пәндері	302. 1.1.1.1 мұғалім баяу және айтады негізгі қысқа нұсқаны түсіну; 303. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен орын атауын таңдау; 304. 1.1.1.4 географиялық атауларды және мысал келтіру; 305. 1.2.1.4 таныс сөздер мен объектілерді дәл және анық айту;

		306. 1.5.1.3 адамдар мен заттарды сипаттау үшін негізгі сын есімдерді пайдалану; 307. 1.5.1.4 ұқсас мысалдар келтіру; 308. 1.5.1.8 негізгі командалар мен нұсқаулықтар үшін жай императивтерді пайдалану; 309. 1.5.1.13 әрекеттерді сипаттау үшін can't пайдалану;
	Заттарды сипаттау	310. 1.2.1.1 сыныптағы заттарды адамдарды, объектілерді әңгімелей білу; 311. 1.2.1.2 өзі туралы жай фактілерді айту; 312. 1.5.1.3 адамдар мен заттарды сипаттау үшін негізгі сын есімдерді пайдалану; 1.5.1.4 ұқсас мысалдар келтіру;
2-тоқсан		
3. Менің отбасым және достарым	Отбасы және достар	313. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен географиялық атауларды түсіну; 314. 1.1.1.4 географиялық атауларды және мысал келтіру; 315. 1.2.1.1 сыныптағы заттарды адамдарды, объектілерді әңгімелей білу; 316. 1.2.1.2 өзі туралы жай фактілерді айту; 317. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сөздерді дәл және анық айту; 318. 1.2.1.6 қысқа сұхбаттар жүргізу; 319. 1.5.1.1 жеке түрдегі заттар мен түрдегі зат есімді пайдалану және орындар туралы сөйлеу және айту;

		320. 1.5.1.5 a, an, some, the, the, where пайдалану; 321. 1.5.1.9 негізгі жеке ақпарат үшін жеке субъект және объект пайдалану;
	Менің үйімде	322. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегі есімдер мен географиялық түсіну; 323. 1.1.1.4 географиялық ақпарат және мысал келтіру; 1.1.1.8 әліпби әріптерін тану; 324. 1.2.1.1 сыныптағы заттар адамдарды, объектілерді өлшеу; 325. 1.2.1.2 өзі туралы жай факт айту; 326. 1.2.1.4 таныс сөздер мен дәл және анық айту; 327. 1.5.1.3 адамдар мен заттар сипаттау үшін негізгі сын есімдер пайдалану; 328. 1.5.1.4 ұқсас мысалдар; 329. 1.5.1.12 қысқаша мәлімет сұрақтар үшін has got / have got; 330. 1.5.1.14 орналасқан жер жағдайының негізгі сөздер қосымшаларын пайдалану next to, near, on, адамдар мен орналасқан жерін сипаттау сөздерді шақ қосымшаларын on;
	Аптаның күндері	331. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегі есімдер мен географиялық түсіну; 332. 1.1.1.4 географиялық ақпарат және мысал келтіру;

		333. 1.2.1.1 сыныптағы заттарды, адамдарды, объектілерді әңгімелей білу; 334. 1.2.1.2 өзі туралы жай фактілерді айту; 335. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сөз тіркестерін дәл және анық айту; 336. 1.3.1.1 әліпби әріптері мен дыбыстарын тану; 1.3.1.2 атаулар мен орындардың әріптерін тану; 1.5.1.14 адамдар мен заттардың үшін орналасқан жері мен сипаттау үшін негізгі сөзалды қосымшаларын пайдалану; next to, near, on; негізгі шақ қосымшаларын пайдалану;
4. Бізді қоршаған әлем	Жануарлар	337. 1.1.1.1 мұғалім баяу және айтады негізгі қысқа нұсқа түсіну; 338. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен географиялық атауларды түсіну; 339. 1.1.1.4 географиялық атаулар және мысал келтіру; 340. 1.2.1.3 сыныптағы заттарды, адамдарды, объектілерді әңгімелей білу; 341. 1.5.1.13 әрекеттерді сипаттау; can't пайдалану;
	Ыстық және суық	342. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен географиялық атауларды түсіну; 343. 1.1.1.4 географиялық атаулар және мысал келтіру; 344. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сөз тіркестерін дәл және анық айту; 345. 1.2.1.6 қысқа сұхбаттар жүргізу;

		346. 1.5.1.3 адамдар мен заттар сипаттау үшін негізгі сын есімдерді пайдалану; 347. 1.5.1.4 ұқсас мысалдармен сипаттау үшін негізгі сын есімдерді пайдалану; 348. 1.5.1.9 негізгі жеке ақпарат беру үшін жеке субъект және объекттерді пайдалану;
	Қазақстанда	349. 1.1.1.5 мұғалімнің көмегімен мен құбылыстар туралы қысқаша сұрақтарды түсіну; 350. 1.2.1.1 сыныптағы заттар адамдарды, объектілерді әңгімелеу; 351. 1.2.1.2 өзі туралы жай фактілерді айту; 352. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сөздерді дәл және анық айту; 353. 1.3.1.1 әліпби әріптері мен дыбыстарын тану; 1.3.1.2 атаулар мен орындарды әріптерін тану; 1.3.1.5 әліпбилік тәртіппен сөздерді әріптерін орналастыру үшін пайдалану; 354. 1.5.1.12 қысқаша мәліматтар сұрақтар үшін has got / have got; 1.5.1.14 адамдар мен заттар үшін орналасқан жері мен сипаттау үшін негізгі сөзалды қосымшаларын пайдалану; next to, near, on; негізгі сөзалды қосымшаларын пайдалану;
3-тоқсан		
5. Саяхат	Мектепке дейін жету	355. 1.1.1.1 мұғалім баяу және айтады негізгі қысқа нұсқа түсіну;

		1.1.1.2 мұғалім баяу және анық айту және жеке сұрақтар көлемін мұғалімнің көмегімен түсіну; 356. 1.1.1.5 мұғалімнің көмегімен құбылыстар туралы негізгі сұрақтарды түсіну; 357. 1.2.1.1 сыныптағы заттарды адамдарды, объектілерді әрі айта білу; 358. 1.2.1.2 өзі туралы жай фактілерді айту; 359. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сөздерді дәл және анық айту; 1.2.1.6 қысқа сұхбаттарда пайдалану; 360. 1.5.1.6 which, what, when, where есімдіктерін пайдаланып, негізгі сұрақтар қою; 1.5.1.7 негізгі сұрақтарды түсіну және жауаптар беру; 361. 1.5.1.11 негізгі жеке ақпарат үшін жалпы жай нысанды [сұрақ] пайдалану;
	Бұл жол...	1.1.1.2 баяу және анық айту және сұрақтардың шектелген көлемін мұғалімнің көмегімен тану; 362. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сөздерді дәл және анық айту; 1.2.1.6 қысқа сұхбаттарда пайдалану; 363. 1.3.1.5 әліпбилік тәртіпін бірінші әріптерін орналастыру және әліпбиді пайдалану; 364. 1.5.1.11 негізгі жеке ақпарат үшін жалпы жай нысанды [сұрақ] пайдалану; 365. 1.5.1.13 әрекеттерді сипаттау және can't пайдалану;

	Бұл қай жерде?	366. 1.1.1.1 мұғалім баяу жә айтатын негізгі қысқа нұсқа түсіну; 367. 1.1.1.3 мұғалімнің көме есімдер мен географиялық түсіну; 368. 1.1.1.4 географиялық а және мысал келтіру; 369. 1.2.1.4 таныс сөздер ме дәл және анық айту; 370. 1.5.1.6 сұрау есімдіктер негізгі сұрақтар қою; 371. 1.5.1.7 негізгі сұрақтард жауаптар беру; 1.5.1.10 негіз мен нұсқаулықтар үшін жа [оң] нысандарды пайдалан 372. 1.5.1.14 орналасқан же жағдайының негізгі сөзалд қосымшаларын пайдалану next to, near, on, адамдар ме орналасқан жерін сипаттау сөзалды шақ қосымшалар
	Үлкен қызыл автобус	373. 1.1.1.1 мұғалім баяу жә айтатын негізгі қысқа нұсқа түсіну; 374. 1.1.1.3 мұғалімнің көме есімдер мен географиялық түсіну; 375. 1.1.1.4 географиялық а және мысал келтір; 376. 1.1.1.5 мұғалімнің көме мен құбылыстар туралы қы сұрақтарды түсіну; 377. 1.1.1.6 фонемалар мен тіркестерді түсіну; 1.1.1.7 фонемалар мен фон тіркестерді түсіну және дұр

		378. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сұрақтарды дәл және анық айту; 379. 1.2.1.6 қысқа сұхбаттарда пайдалану;
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	Туған күнмен	380. 1.1.1.1 мұғалім баяу және анық айтатын негізгі қысқа нұсқа түсіну; 381. 1.2.1.1 сыныптағы заттарды атау, адамдарды, объектілерді әңгімелей отырып айту; 382. 1.2.1.2 өзі туралы жай фактілерді айту; 383. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сұрақтарды дәл және анық айту; 1.2.1.6 қысқа сұхбаттарда пайдалану; 384. 1.3.1.3 басқалармен өзінше әңгімелеу, кіріспе және сұратулар жасау; 1.3.1.4 мұғалімнің көмегімен әңгімелей отырып құрастыру; 385. 1.5.1.2 санау кезінде 1 - 10 сандарды пайдалану; 386. 1.5.1.6 which, what, when, where есімдіктерін пайдаланып, нұсқа ұсыну, қою; 387. 1.5.1.7 негізгі сұрақтарды қойып жауаптар беру
	Қазақстанда көктем	388. 1.1.1.1 мұғалім баяу және анық айтатын негізгі қысқа нұсқа түсіну; 389. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен географиялық атауларды түсіну; 1.1.1.4 географиялық атауларды атау және мысал келтіру; 390. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сұрақтарды дәл және анық айту;

	Шляпалар мен маскалар	391. 1.1.1.1 мұғалім баяу жә айтатын негізгі қысқа нұсқа түсіну; 392. 1.2.1.1 сыныптағы заттар адамдарды, объектілерді әр айту; 393. 1.2.1.2 өзі туралы жай ф айту; 394. 1.2.1.4 таныс сөздер м дәл және анық айту; 395. 1.5.1.12 қысқаша мәлім сұрақтар үшін has got / have
	Оқиғалар уақыты	396. 1.1.1.3 мұғалімнің көме есімдер мен географиялық түсіну; 1.1.1.4 географиялық атаула және мысал келтіру; 397. 1.2.1.6 қысқа сұхбаттар 398. 1.2.1.5 сыныптағы затт адамдарды, объектілерді әр
4-тоқсан		
7. Тағам және сусындар	Мен жақсы көретін	399. 1.1.1.5 мұғалімнің көме және құбылыстар туралы к сұрақтарды тану; 400. келтіру; 401. 1.2.1.1 сыныптағы затт адамдарды, объектілерді әр 402. 1.2.1.2 өзі туралы жай ф айту; 403. 1.2.1.3 сыныптағы затт адамдарды, объектілерді әр 404. 1.2.1.4 таныс сөздер м дәл және анық айту; 405. 1.2.1.6 қысқа сұхбаттар

		406. 1.3.1.1 әліпби әріптері мен дыбыстарын тану; 1.3.1.5 әліпбилік тәртіппен сөздер мен әріптерін орналастыру үшін пайдалану; 407. 1.5.1.11 негізгі жеке ақпарат үшін жалпы жай нысанды [сұрақ] пайдалану;
	Ыстық және суық	408. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен географиялық объектілерді түсіну; 1.1.1.4 географиялық атауларды және мысал келтіру; 409. 1.2.1.1 сыныптағы заттарды адамдарды, объектілерді әңгімелеу; 410. 1.2.1.2 өзі туралы жай фактілерді айту; 411. 1.2.1.6 қысқа сұхбаттар жүргізу; 412. 1.5.1.9 негізгі жеке ақпарат үшін жеке субъект және объект туралы пайдалану; 413. 1.5.1.11 негізгі жеке ақпарат үшін жалпы жай нысанды [сұрақ] пайдалану;
	Жануарлар жақсы көреді	414. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен географиялық объектілерді түсіну; 1.1.1.4 географиялық атауларды және мысал келтіру; 415. 1.2.1.1 сыныптағы заттарды адамдарды, объектілерді әңгімелеу; 416. 1.2.1.2 өзі туралы жай фактілерді айту; 417. 1.2.1.4 таныс сөздер мен объектілерді дәл және анық айту;

		418. 1.2.1.6 қысқа сұхбатта 419. 1.5.1.11 негізгі жеке ақп үшін жалпы жай нысанды сұрақ] пайдалану;
	Жақсы немесе жаман	1.1.1.2 мұғалім баяу және а жеке сұрақтардың шектелі түсіну; 420. 1.2.1.1 сыныптағы затт адамдарды, объектілерді ә 421. 1.2.1.2 өзі туралы жай ф айту; 422. 1.2.1.3 сыныптағы затт адамдарды, объектілерді ә негізгі сұрақтарға жауап бе 423. 1.2.1.4 таныс сөздер ме дәл және анық айту; 424. 1.2.1.5 сыныптағы затт адамдарды, объектілерді ә негізгі сұрақтарға жауап бе 425. 1.5.1.6 which, what, when есімдіктерін пайдаланып, н қою; 426. 1.5.1.7 негізгі сұрақтард жауаптар беру
8. Дені саудың – жаны сау!	Қолдарым мен басым	427. 1.1.1.1 мұғалім баяу жә айтатын негізгі қысқа нұск түсіну; 1.1.1.2 баяу және анық айт сұрақтардың шектелген кө мұғалімнің көмегімен тану; 428. 1.1.1.3 мұғалімнің көме есімдер мен географиялық түсіну; 1.1.1.4 географиялық атаула және мысал келтіру; 429. 1.2.1.1 сыныптағы затт

		адамдарды, объектілерді әр... 430. 1.2.1.2 өзі туралы жай ф... айту; 431. 1.5.1.1 жеке түрдегі зат... түрдегі зат есімді пайдалан... мен орындар туралы сөйле... және айту; 432. 1.5.1.11 негізгі жеке ақр... үшін жалпы жай нысанды сұрақ] пайдалану;
	Келіңдер, қозғалайық	433. 1.1.1.1 мұғалім баяу жә... айтатын негізгі қысқа нұск... түсіну; 1.1.1.2 баяу және анық айты... сұрақтардың шектелген кө... мұғалімнің көмегімен тану; 434. 1.2.1.1 сыныптағы затт... адамдарды, объектілерді әр... 435. 1.2.1.2 өзі туралы жай ф... айту; 436. 1.2.1.5 сыныптағы затт... адамдарды, объектілерді әр... негізгі сұрақтарға жауап бе... 437. 1.2.1.6 қысқа сұхбаттар... 438. 1.3.1.1 әліпби әріптері м... дыбыстарын тану; 439. 1.5.1.10 негізгі команда... нұсқаулықтар үшін жай им... нысандарды пайдалану; 1.5.1.14 орналасқан жері ме... негізгі сөзалды қосымшал... пайдалану, мысалы, in, at, r... адамдар мен заттардың ор... сипаттау үшін негізгі сөзал... қосымшаларын пайдалану;
	Қуыршақтар дайындау	440. 1.1.1.3 мұғалімнің көме... есімдер мен географиялық...

		түсіну; 441. 1.1.1.4 географиялық а және мысал келтіру; 442. 1.1.1.6 фонемалар мен тіркестерді түсіну; 1.1.1.7 фонемалар мен фонематикалық тіркестерді түсіну және дұрыстау; 443. 1.2.1.3 сыныптағы заттар мен объектілер туралы сұрақтар; 444. 1.5.1.10 негізгі команда нұсқаулықтар үшін жай имelman нұсқаларды пайдалану;
	Ерекше билер	445. 1.1.1.1 мұғалім баяу және айтады негізгі қысқа нұсқа түсіну; 446. 1.1.1.3 мұғалімнің көмегімен есімдер мен географиялық атаулар түсіну; 447. 1.1.1.4 географиялық а және мысал келтіру; 448. 1.1.1.5 заттар мен құбылыстар туралды қысқа негізгі сұрақтар мұғалімнің көмегімен түсіну; 449. 1.2.1.4 таныс сөздер мен сөздер дәл және анық айту; 450. 1.2.1.6 қысқа сұхбаттар

3) 2- сынып:

3-кесте

Ортақ тақырыптар	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Өзім туралы	Тағы да сәлеметсіздер ме!	451. 2.1.1.2 мұғалімнің көмегімен жеке сұрақтарды түсіну;

		452. 2.1.1.3 түс және сан сияқты тақырыптарға нақты құрастыру негізгі сәттерді түсіну; 2.2.1.6 шағын сұхбаттарда кездесу жауаптарды пайдалану; 2.3.1.2 жоғары жиілікті және шаблондарды сәйкестендіріп және айту 2.3.1.3 мұғалім нұсқаулығын отырып, жай сөздерді, фразалар сөйлемдерді оқу; 2.4.1.5 мұғалімнің айтуымен таныс сөздерді жазу; 2.4.1.6 есімдер мен география орналасуларды жазу кезінде пайдалану
	Мен	453. 2.1.1.1 бірқатар негізгі нұсқаулықтарды түсінемін 454. 2.1.1.2 мұғалімнің көмегімен сұрақтардың негізгі көлемін 455. 2.2.1.2 оқылған тақырып негізгі сұрақтар қоя аламын 456. 2.2.1.4 жеке және нақты отырып, негізгі сұрақтарға жауап аламын; 2.2.1.5 жеке тәжірибемнен пайдалану аламын; 2.2.1.8 жай нұсқаулықтар бойынша 457. 2.5.1.17 can / can't пайдалану сұрақтар мен сөйлемдер
	Менің киімім мен заттарым	458. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 459. 2.1.1.2 мұғалімнің қолдауымен жалпы сұрақтарының негізін 460. 2.2.1.1 өзі, адамдар, объектілер

2. Менің отбасым мен достарым		әңгімелеу; 2.5.1.1 жеке, көпше түрдегі з пайдалану, оның ішінде көп кейбір жалпы дұрыс емес н пайдалану; 461. 2.5.1.4 сезімдерді сипат сын есімдерді пайдадану; 2.5.1.5 көрнекі оятастауды п
	Достарымның аттары	2.1.1.3 негізгі сәттерді анық т 462. 2.3.1.1 сөздерді айту ере сәйкес сөздерді оқу және ай 2.3.1.3 мұғалім нұсқаулығын отырып, жай сөздерді, фраз сөйлемдерді оқу; 2.4.1.3 мұғалімнің айтуымен таныс сөздерді жазу
	Көмек қолы	463. 2.1.1.1 бірқатар қысқа н нұсқаулықтарды түсіну; 464. 2.2.1.3 сыныптағы объек әрекеттерді сипаттау үшін ж фразаларды және сөйлемде шектелген көлемін пайдала 2.2.1.5 әріптер мен дыбыстар 465. 2.2.1.6 шағын сұхбаттар жауаптарды пайдалану; 466. 2.3.1.1 сөздерді айту ере сәйкес сөздерді оқу және ай 467. 2.4.1.1 оятастауларды п сұрақтарға жазбаша жауап 468. 2.5.1.17 can / can't пайда сұрақтар мен сөйлемдер құ
	Мен білетін адамдар	2.1.1.3 негізгі сәттерді анық т 469. 2.2.1.1 өзі, адамдар, обь туралы әңгімелеу;

		470. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді сипаттау үшін жасалған фразаларды және сөйлемдерді шектелген көлемін пайдалану; 471. 2.5.1.4 сезімдерді сипаттау және сын есімдерді пайдадану; 472. 2.5.1.5 көрнекі ойтастау; 473. 2.5.1.17 can / can't пайдалану сұрақтар мен сөйлемдер қызу;
2-тоқсан		
3. Менің мектебім	Санау және мөлшері	474. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 2.1.1.3 негізгі сәттерді анықтау; 475. 2.1.1.5 толық емес сөздерді фонемаларды анықтау; 476. 2.2.1.4 жеке және нақты отырып, негізгі сұрақтарға жауап беру; 2.2.1.5 жеке тәжірибесінен пайдалану; 477. 2.3.1.4 бейнелеулерді сипаттау тірек сөздікті пайдалану; 478. 2.5.1.2 сан есімді білу; 479. 2.5.1.3 санау кезінде 1 - сандарын пайдалану; 480. 2.5.1.15 сұраулы сөйлемдер және құрастыру үшін have / has пайдалану;
	Мектеп айналасында	481. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 2.1.1.3 негізгі сәттерді анықтау; 482. 2.1.1.4 түс және нөмір сөздерді қатысты негізгі сұрақтарды көмегімен түсіну;

		483. 2.1.1.5 толық емес сөздерді сипаттау және фонемаларды анықтау; 484. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді сипаттау үшін хабарлаушы фразаларды және сөйлемді құрастыру шектелген көлемін пайдалану; 485. 2.4.1.4 адамдарды, орындарды, объектілерді сәйкестендіру және сипаттау фразаларды жазу; 486. 2.5.1.18 адамның және объектілердің орналасқан жерін сипаттау және сипаттау сөздерді қосымшаларын пайдалану: behind, between, in, in front of, next to; шақ сөз алды қосымшаларын пайдалану: on, in, at;
	Мектептегі күндер	487. 2.1.1.2 мұғалімнің көмегімен жеке сұрақтардың негізгі құрамын білдіру; 488. 2.1.1.3 түс және сан сияқты тақырыптарға нақты құрастыру негізгі сәттерді түсіну; 489. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді сипаттау үшін хабарлаушы фразаларды және сөйлемді құрастыру шектелген көлемін пайдалану; 2.3.1.2 жоғары жиілікті және шаблондарды сәйкестендіру және айту; 2.4.1.7 таныс сөздермен жазу
	Сынып фотосы	490. 2.1.1.3 түс және сан сияқты тақырыптарға нақты құрастыру негізгі сәттерді түсіну; 491. 2.2.1.2 оқылған тақырыптар негізгі сұрақтар қою; 492. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді сипаттау үшін хабарлаушы фразаларды және сөйлемді құрастыру шектелген көлемін пайдалану;

		493. 2.2.1.4 жеке және нақты сұрақтарға отырып, негізгі сұрақтарға; 2.2.1.5 жеке тәжірибесінен; 2.3.1.2 жоғары жиілікті және шаблондарды сәйкестендірі және айту; 494. 2.5.1.10 адамдар мен сипаттау үшін жеке субъекті есімдіктерін пайдалану; 495. 2.5.1.13 жалпы үздіксіз [оң, теріс, сұрау] пайдалану; 496. 2.5.1.14 мұғалімнің көм сұрақтар құрастыру
4. Менің туған өлкем	Түрлі орындар	497. 2.1.1.3 түс және сан сия тақырыптарға нақты құрас негізгі сәттерді түсіну; 498. 2.1.1.5 толық емес сөз фонемаларды анықтау; 499. 2.2.1.3 сыныптағы объек әрекеттерді сипаттау үшін фразаларды және сөйлемд шектелген көлемін пайдал 500. 2.2.1.4 жеке және нақты отырып, негізгі сұрақтарға; 2.2.1.5 жеке тәжірибесінен; 501. 2.5.1.7 which, what, when сұрақтар құрастыру үшін с есімдіктерін пайдалану; 2.5.1.8 негізгі сұрақтарды т жауаптар беру; 502. 2.5.1.16 заттардың орна анықтау үшін негізгі here / t үстеуін пайдалану;
	Белгілерді оқу	503. 2.2.1.1 өзі, адамдар, об туралы әңгімелеу;

		504. 2.2.1.2 оқылған тақырып негізгі сұрақтар қою; 505. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді әрекеттерді сипаттау үшін жеткілікті фразаларды және сөйлемдерді таңдап, шектелген көлемін пайдалану; 2.3.1.3 мұғалім нұсқаулығын оқып отырып, жай сөздерді, фразаларды сөйлемдерді оқу; 506. 2.5.1.11 командалар мен нұсқаулықтар үшін жай императивтер және теріс] нысандарды пайдалану; 507. 2.5.1.17 can / can't пайдалану сұрақтар мен сөйлемдер құрау;
	Бұл қайдан?	508. 2.1.1.3 түс және сан сияқты тақырыптарға нақты құрастыру негізгі сәттерді түсіну; 509. 2.1.1.5 толық емес сөздерді фонемаларды анықтау; 510. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді әрекеттерді сипаттау үшін жеткілікті фразаларды және сөйлемдерді таңдап, шектелген көлемін пайдалану; 511. 2.3.1.3 мұғалім нұсқаулығын оқып отырып, жай сөздерді, фразаларды сөйлемдерді оқу;
	Демалыс күндері	512. 2.1.1.3 түс және сан сияқты тақырыптарға нақты құрастыру негізгі сәттерді түсіну; 513. 2.1.1.5 толық емес сөздерді фонемаларды анықтау; 514. 2.2.1.1 өзі, адамдар, объектілер туралы әңгімелеу; 515. 2.2.1.2 оқылған тақырып негізгі сұрақтар қою; 516. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді әрекеттерді сипаттау үшін жеткілікті

		фразаларды және сөйлемдерді шектелген көлемін пайдалану; 2.3.1.3 мұғалім нұсқаулығын отырып, жай сөздерді, фразаларды сөйлемдерді оқу; 517. 2.5.1.6 ы an, the, some, a that, those пайдалану; 518. 2.5.1.17 can / can't пайдалану сұрақтар мен сөйлемдер құру
3-тоқсан		
5. Дені саудың – жаны сау!	Біздің денеміз	519. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 520. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді әрекеттерді сипаттау үшін жай сөздерді фразаларды және сөйлемдерді шектелген көлемін пайдалану; 521. 2.3.1.1 сөздерді айту еркін сәйкес оқу және айту; 522. 2.5.1.9 сұраулы сөйлемдер үшін this, these, that, those сөздері есімдіктеріне пайдалану;
	Өлшейміз	523. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 2.1.1.4 түс және сан сияқты тақырыптарға нақты құрастыру негізгі сәттерді түсіну; 524. 2.5.1.2 сан есімді білу; 2.5.1.3 санау кезінде 1 -50 кездесу сандарын пайдалану
	Қалпақтар мен жарқанаттар	525. 2.1.1.4 түс және нөмір сандары қатысты негізгі сұрақтарды көмегімен түсіну; 2.2.1.8 жай нұсқаулықтар білу 526. 2.3.1.1 сөздерді айту еркін сәйкес оқу және айту;

		2.3.1.4 бейнелеулерді сипаттау тірек сөздігін пайдалану
	Бәріміз бірге	527. 2.1.1.3 түс және сан сияқты сөздерді тақырыптарға нақты құрастырып, негізгі сәттерді түсіну; 528. 2.1.1.5 толық емес сөздерді фонемаларды анықтау; 529. 2.2.1.4 жеке және нақты сұрақтарға отырып, негізгі сұрақтарға жауап беру; 2.2.1.5 жеке тәжірибесінен мысал келтіру; 2.3.1.3 мұғалім нұсқаулығын оқып отырып, жай сөздерді, фразаларды және сөйлемдерді оқу; 530. 2.5.1.17 can / can't пайдалану сұрақтар мен сөйлемер құрамын түсіну;
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	Ерекше күндер	531. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 532. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді әрекеттерді сипаттау үшін жай императивтерді, фразаларды және сөйлемдерді пайдалану шектелген көлемін пайдалану; 533. 2.2.1.4 жеке және нақты сұрақтарға отырып, негізгі сұрақтарға жауап беру; 2.2.1.5 жеке тәжірибесінен мысал келтіру; 534. 2.5.1.11 командалар мен нұсқаулықтар үшін жай императивтер және теріс] нысандарды пайдалану; 535. 2.5.1.12 хабарлар үшін нысандарды [оң, теріс, сұрақ] қысқартуларды пайдалану;
	Үй тағамы	536. 2.1.1.9 әңгімелесу түріндегі сұрақтар мен тіркестерді түсіну; 537. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді әрекеттерді сипаттау үшін жай императивтерді, фразалар және қысқа сөйлемдерді пайдалану;

		шектелген көлемін пайдалану; 538. 2.2.1.4 жеке және нақты сипаттағы заттарды атап отырып, негізгі сұрақтарға жауап беру; 2.2.1.5 жеке тәжірибесінен пайдалану; 539. 2.3.1.1 сөздерді айту еркіндігімен сәйкес оқу және айту;
	Бұл не үшін?	540. 2.1.1.3 түс және сан сияқты сөздерді атап отырып тақырыптарға нақты құрастыру және негізгі сәттерді түсіну; 541. 2.2.1.4 жеке және нақты сипаттағы заттарды атап отырып, негізгі сұрақтарға жауап беру; 2.2.1.5 жеке тәжірибесінен пайдалану; 2.4.1.7 таныс сөздермен жазу
4-тоқсан		
7. Қоршаған орта	Ауа райы	542. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 543. 2.1.1.3 түс және сан сияқты сөздерді атап отырып тақырыптарға нақты құрастыру және негізгі сәттерді түсіну; 544. 2.2.1.3 сыныптағы объектілердің әрекеттерді сипаттау үшін хабарлау фразаларды және сөйлемдерді құрастыру шектелген көлемін пайдалану; 545. 2.5.1.4 сезімдерді сипаттау үшін сын есімді пайдалану; 2.5.1.5 көрнекі оятауды пайдалану;
	Жыл мезгілдерінің өзгерістері	546. 2.1.1.4 түс және нөмір сөздерді қатысты негізгі сұрақтарды жауап беру көмегімен түсіну; 547. 2.2.1.3 сыныптағы объектілердің әрекеттерді сипаттау үшін хабарлау фразаларды және сөйлемдерді құрастыру шектелген көлемін пайдалану;

		2.3.1.3 мұғалім нұсқаулығын оқып отырып, жай сөздерді, фразаларды және сөйлемдерді оқу; 548. 2.5.1.12 хабарлар үшін нұсқаларды [оң, теріс, сұрақ] қысқартуларды пайдалану;
	Жануралар не істей алады?	549. 2.1.1.4 түс және сан сияқты тақырыптарға нақты құрастыру негізгі сәттерді түсіну; 550. 2.5.1.13 жалпы үздіксіз [оң, теріс, сұрау] пайдалану; 2.5.1.14 мұғалімнің көмегімен құрастыру; 551. 2.5.1.17 пайдаланып сұрау сөйлемдер құрастыру; 552. 2.5.1.21 қысқа жауап беру пайдалану;
	Теңіз оқиғалары (приключения)	553. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 554. 2.1.1.3 түс және сан сияқты тақырыптарға нақты құрастыру негізгі сәттерді түсіну; 555. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді әрекеттерді сипаттау үшін хабар фразаларды және сөйлемдерді шектелген көлемін пайдалану; 556. 2.4.1.5 мұғалімнің айтумен таныс сөздерді жазу.
8. Саяхат	А бастап В дейін	557. 2.2.1.1 өзі, адамдар, объектілер туралы әңгімелеу; 558. 2.2.1.3 сыныптағы объектілерді әрекеттерді сипаттау үшін хабар фразаларды және сөйлемдерді шектелген көлемін пайдалану; 2.3.1.3 мұғалім нұсқаулығын оқып отырып, жай сөздерді, фразаларды және сөйлемдерді оқу;

		559. 2.5.1.12 хабарлар үшін нұсқаларды [оң, теріс, сұрақ] қысқартуларды пайдалану; 560. 2.5.1.18 орналасқан жер жағдайының негізгі сөз алды қосымшаларын пайдалану; next to, near, on, адамдар мен орналасқан жерін сипаттау; сөз алды шақ қосымшалары on;
	Көлік құралдарының түрі	561. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 562. 2.2.1.4 жеке және нақты отырып, негізгі сұрақтарға; 2.2.1.5 жеке тәжірибесінен; 2.3.1.3 мұғалім нұсқаулығын отырып, жай сөздерді, фразаларды сөйлемдерді оқу; 563. 2.5.1.17 can / can't пайдалану; сұрақтар мен сөйлемдер қысқартуларды пайдалану;
	Сандар мен нысандар	564. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 565. 2.2.1.1 өзі, адамдар, объекті туралы әңгімелеу; 566. 2.2.1.3 сыныптағы объекті әрекеттерді сипаттау үшін жай фразаларды және сөйлемдерді шектелген көлемін пайдалану;
	Менің самолетім	567. 2.1.1.1 бірқатар қысқа нұсқаулықтарды түсіну; 568. 2.2.1.3 сыныптағы объекті әрекеттерді сипаттау үшін жай фразаларды және сөйлемдерді шектелген көлемін пайдалану; 569. 2.5.1.15 сұраулы сөйлемдер және құрастыру үшін have / has пайдалану;

	Велосипед тарихы	570. 2.1.1.3 түс және сан сияқты тақырыптарға нақты құрастыру негізгі сәттерді түсіну; 571. 2.2.1.1 өзі, адамдар, объектілерді сипаттау; әңгімелеу; 2.5.1.13 жалпы үздіксіз [оң, теріс] нысандарды пайдалану

4) 3- сынып:

4-кесте

Ортақ тақырыптар	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Тірі табиғат	Жануарлардың түрі	572. 3.1.1.5 сөздерде фонемаларды ажырату; 3.2.1.1 жалпы тақырыптардың шеңбері бойынша жеке ақпарат беру; 573. 3.5.1.7 таныс тақырыптардың шеңбері бойынша сұрау есімі: which, what, where, what kind of пайдалану; 574. 3.5.1.12 хабарлар үшін нысандарды [оң, теріс, сұрау] қысқартуларды пайдалану; 575. 3.5.1.17 адамның және орналасқан жерін сипаттау: behind, between, in, in front of, under, above негізгі шақ сөздерін қосымшаларын пайдалану;
	Дене мүшелері	576. 3.1.1.6 шектелген шеңбері белгілі бір жалпы және кейбір тақырыптарын түсіну; 3.2.1.1 жалпы тақырыптардың шеңбері бойынша жеке ақпарат беру; 577. 3.2.1.4 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген шеңбері бойынша жеке ақпарат беру;

		бойынша қысқа, негізгі сипаттамасын анықтау; 3.2.1.5 анықтамалық материалдарды пайдаланып, дербес жұмыс жасау; 3.3.1.1 жай сөйлемдерде тақырыптар анықтау; 3.3.1.5 мәнмәтіндік ойтастарды көмегімен жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша қысқа жай мәтін, сәттерін түсіну
	Жануарлардың әндері мен билері	578. 3.1.1.2 қысқа жеке сұрақтар шектеулі шеңберін түсіну; 579. 3.1.1.4 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген түсіну; 3.4.1.1 мұғалімнің көмегімен тақырыптар бойынша сөйлесім құрастыру және жазу; 580. 3.5.1.5 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген заттарды белгілеу үшін а, an, this, these, that, those пайдалану; 581. 3.5.1.13 хабарлар үшін негізгі жауаптарды және қысқартылған жалпы үздіксіз нысандарды түсіну;
	Кәсіптік жоба	582. 3.1.1.1 сыныпқа арналған нұсқаулықты түсіну; 583. 3.1.1.4 жалпы және кейбір тақырыптары бойынша сұрақтар шектелген шеңберін түсіну; 584. 3.2.1.2 өткен және жаңа тақырыптар бойынша негізгі сұрақтар қою; 3.2.1.3 дербес сұрақтар қою; 585. 3.2.1.4 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша адамдарды және оқиғаларды қысқа, негізгі сипаттамасын анықтау;

		3.2.1.5 анықтамалық матер пайдаланып, дербес жұмы 3.2.1.8 өткен тақырыптар б негізгі оқиғаларды әңгімел 3.3.1.3 жалпы және кейбір с тақырыптарының шектелг бойынша жай көркем және мәтіндерді оқу; 3.5.1.11 таныс тақырыптард шеңбері бойынша қысқа н үшін жай императивтік [оң нысандарды пайдалану
2. Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)	Күн мен түн	586. 3.1.1.1 сыныпқа арнал нұсқаулықты түсіну; 3.1.1.2 өзінің қысқа сұрақта шектелген көлемін түсіну; 587. 3.1.1.3 жалпы және кей тақырыптарының шектелг бойынша нақты құрастыр әңгімелесудің негізгі сәттер 588. 3.1.1.5 сөздерде фонем 589. 3.1.1.6 жалпы және кей тақырыптарының шектелг түсіну; 3.3.1.5 жалпы және кейбір с тақырыптарының шектелг бойынша нақты құрастыр әңгімелесудің негізгі сәттер оятастаулар көмегімен түсі 3.5.1.12 хабарлар үшін кәдім нысандарды [оң, теріс, сұра қысқартуларды пайдалану
	Жарық көзі	590. 3.1.1.6 жалпы және кей тақырыптарының шектелг түсіну; 3.2.1.1 жалпы оқу тақырып шектелген шеңбері бойынша

		беру; 3.3.1.3 жалпы және кейбір с тақырыптарының шектелг бойынша көркем және жай 3.4.1.7 таныс сөздермен жа құрастыру және жазу; 591. 3.5.1.4 заттарды сипатт буынды және кейбір екібуы есімдерді салыстыру үшін түрі] пайдаланып, жалпы ж тақырыптарының шектелг сын есімді, тәуелдік сын ес пайдалану; 592. 3.5.1.16 сұраулы сөйле үшін сап пайдалану, болым must / mustn't / have to пайд
	Түнде	593. 3.1.1.5 сөздерде фонем 594. 3.1.1.7 өткен тақырыпт сұхбаттарда мәнмәтіндік о пайдалану; 595. 3.2.1.4 жалпы және кей тақырыптарының шектелг бойынша адамдармен объ негізгі сипаттау; 3.2.1.5 анықтамалық матер пайдаланып, дербес жұмы 596. 3.2.1.8 белгілі бір тақыр бойынша сұхбат құрастыру 3.4.1.7 таныс сөздермен жа құрастыру және жазу
2-тоқсан		
3. Уақыт	Менің күн тәртібім	597. 3.1.1.7 жалпы және кей тақырыптарының шектелг бойынша қысқа әңгімелер 3.2.1.1 жалпы тақырыптар шеңбері бойынша жеке ақп

		598. 3.2.1.2 өткен және жаңа сұрақтар бойынша негізгі сұрақтар қоя білу; 3.2.1.3 дербес сұрақ қоя білу; 3.2.1.6 жалпы және кейбір сұрақтар тақырыптарының шектелген бойынша сұрақтарға жауап беру; 3.4.1.1 мұғалімнің көмегімен тақырыптар бойынша жай сұрақтар құрастыру және жазу; 599. 3.5.1.2 сан есімді білу; 600. 3.5.1.3 санау кезінде 1 - 10 сандарын, 1-10 реттік сандарды пайдалану; 601. 3.5.1.17 адамның және орналасқан жерін сипаттау сөздерді қосымшаларын пайдалану: behind, between, in, in front of, under, above адамның және орналасқан жерін сипаттау сөздерді шақ қосымшаларын пайдалану: on, in, at;
	Аптаның күндері	602. 3.2.1.2 өткен және жаңа сұрақтар бойынша негізгі сұрақтар қоя білу; 3.2.1.3 дербес сұрақ қоя білу; 603. 3.2.1.8 белгілі бір тақырып бойынша сұхбат құрастыру; 3.3.1.1 жай сөйлемдердерді жазу сөздерді түсіну, анықтау; 3.4.1.6 есімдер мен географиялық орналасуларды жазу кезінде пайдалану; 604. 3.5.1.2 сан есімдерді білу; 605. 3.5.1.3 санау кезінде 1 - 10 сандарын, 1-10 реттік сандарды пайдалану; 606. 3.5.1.12 хабарлар үшін пайдалану;

		заманғы жай нысандарды және қысқартуларды пайд
		607. 3.1.1.5 сөздерде фонем 608. 3.1.1.7 өткен тақырыпт сұхбаттарда мәнмәтіндік о пайдалану; 3.1.1.8 қарапайым сөздерд 609. 3.2.1.8 белгілі бір тақыр бойынша сұхбат құрастыру 3.3.1.3 жалпы және кейбір с тақырыптарының шектелг бойынша қысқа жай көрке емес мәтіндерді оқу; 610. 3.3.1.6 көрнекі ойдастау пайдаланып, мәтіннің негіз түсіну; 611. 3.5.1.2 сан есімдерді бі 612. 3.5.1.3 санау кезінде 1 - сандарын, 1-10 реттік санд пайдалану; 3.5.1.12 хабарлар үшін кәдім заманғы жай нысандарды және қысқартуларды пайд 613. 3.5.1.17 адамның және орналасқан жерін сипаттау алды қосымшаларын пайд behind, between, in, in front of under, above адамның және орналасқан жерін сипаттау сөзалды шақ қосымшалар on, in, at;
4. Сәулет	Төрт қабырға	614. 3.1.1.1 сыныпқа арнал нұсқаулықты түсіну; 615. 3.1.1.6 жалпы және кей тақырыптарының шектелг бойынша белігілі бір анықт 616. 3.2.1.4 жалпы және кей

		тақырыптарының шектелген шеңбері бойынша адамдар мен объектілерді қысқа, негізгі сипаттау; 3.2.1.5 анықтамалық материалдарды пайдаланып, дербес жұмыс жасау; 3.3.1.4 бейнелеулерді сипаттау, тірек сөздігін пайдалану; 3.3.1.5 жалпы және кейбір сипаттау тақырыптарының шектелген шеңбері бойынша нақты құрастыру, әңгімелесудің негізгі сәттерін ойтастаулар көмегімен түсінік беру; 617. 3.5.1.14 қысқа жауаптау, қысқартуларды қоса, тұжырымдау, сұрақтардың түрлі нысандарды have got there is / are пайдалану;
	Біздің қала	618. 3.2.1.1 жалпы тақырыптардың шектелген шеңбері бойынша беру; 619. 3.4.1.7 таныс сөздермен құрастыру және жазу; 620. 3.5.1.1 жекеше түрдегі затын пайдалану, көпше түрдегі затын пайдалану – меншік есімдік тәуелдік жалғауын пайдалану, түрдің кейбір дұрыс емес нысандарды пайдалану; 621. 3.5.1.4 заттарды сипаттау, буынды және кейбір екібуын есімдерді салыстыру үшін [оң / сол түрі] пайдаланып, жалпы және тақырыптарының шектелген шеңбері бойынша сын есімді, тәуелдік сын есімді пайдалану; 622. 3.5.1.12 хабарлар үшін [оң / сол] кездегі жай нысандарды [оң / сол] және қысқартуларды пайдалану; 623. 3.5.1.14 тұжырымдауда, түрлі нысандарында, қысқартуларда has got / have got are пайдалану;

		624. 3.5.1.17 адамның және орналасқан жерін сипаттау сөзалды қосымшаларын п behind, between, in, in front of under, above адамның және орналасқан жерін сипаттау шақ сөзалды қосымшалар on, in, at;
	Үй айналасы	625. 3.1.1.1 сыныпқа арнал нұсқаулықты түсіну; 3.1.1.2 түсіну және өз мыса. 626. 3.2.1.2 өткен және жаңа бойынша негізгі сұрақтар к 3.2.1.4 дербес сұрақтар қоя 627. 3.2.1.5 жалпы және кей тақырыптарының шектелг бойынша адамдардың жән қысқа, негізгі сипаттамасы 3.2.1.8 анықтамалық матер пайдаланып, дербес жұмы 3.3.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелг бойынша көркем және жай 3.4.1.1 мұғалімнің көмегіме тақырыптар бойынша қысқ құрастыру және жазу; 628. 3.5.1.5 жалпы және кей тақырыптарының шектелг заттарды белгілеу үшін a, a this, these, that, those пайда 629. 3.5.1.6 ұқсас мысалдар 630. 3.5.1.12 хабарлар үшін н заманғы жай нысандарды және қысқартуларды пайд
3-тоқсан		
5. Өнер	Музыкалық құралдар	631. 3.1.1.7 жалпы және кей

		тақырыптарының шектелген шеңбері бойынша қысқа әңгімелер; 632. 3.2.1.4 жалпы және кей тақырыптарының шектелген шеңбері бойынша адамдар мен объектілерді сипаттау қысқа, негізгі сипаттау 3.2.1.5 анықтамалық материалдарды пайдаланып, дербес жұмыс жасау 3.2.1.7 дауыстап оқу кезінде дыбыстар мен қысқа фразаларды айтып беру 3.3.1.1 жай сөйлемдерде тақырыптану, сәйкестендіру; 3.3.1.2 нұсқаулықты пайдаланып оқу және түсіну
	Кресло суретін саламыз	633. 3.1.1.1 сыныпқа арналған нұсқаулықты түсіну; 634. 3.1.1.3 жалпы және кей тақырыптарының шектелген шеңбері бойынша нақты құрастырылған әңгімелесудің негізгі сәттерін таңдау 3.2.1.1 жалпы оқу тақырыптарының шектелген шеңбері бойынша беру; 3.3.1.4 бейнелеулерді сипаттау сөздігін пайдалану; 635. 3.5.1.14 қысқа жауаптар мен қысқартуларды қоса, тұжырым жасау сұрақтардың түрлі нысандарымен have got there is / are пайдалану
	Менің музыкам	636. 3.1.1.5 сөздерде фонемаларды ажырату 3.2.1.6 жалпы тақырыптардың шектелген шеңбері бойынша сұрақтар қою 637. 3.4.1.3 адамдарды, мекендерді объектілерді сәйкестендіру фразалар жазу; 3.5.1.20 қысқа жауаптар үшін

		don't пайдалану
	Көлеңке қуыршақ театры	638. 3.1.1.1 сыныпқа арналған нұсқаулықты түсіну; 639. 3.1.1.7 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша қысқа әңгімелер; 640. 3.2.1.4 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша адамдар мен объектілер бойынша қысқа, негізгі сипаттау; 3.2.1.5 анықтамалық материалдар пайдаланып, дербес жұмыс жасау; 3.4.1.1 мұғалімнің көмегімен тақырыптар бойынша қысқа құрастыру және жазу; 3.4.1.6 есімдер мен географиялық орналасулар атауын жазу және әріптерді пайдалану; 3.4.1.7 таныс сөздермен жазу және құрастыру және жазу; 3.4.1.8 мұғалімнің көмегімен тақырыптар бойынша қысқа құрастыру және жазу
6. Атақты тұлғалар	Космосты зерттеу	641. 3.1.1.2 қысқа жеке сұрақтар шектеулі шеңберін түсіну; 642. 3.1.1.7 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша қысқа әңгімелер; 3.3.1.5 жалпы және кейбір сұрақтар тақырыптарының шектелген бойынша нақты құрастыру және әңгімелесудің негізгі сәттерін оятастаулар көмегімен түсіну; 3.3.1.6 көрнекі оятастауларды пайдаланып, мәтіннің негізгі сәттерін түсіну; 3.4.1.1 мұғалімнің көмегімен

		тақырыптар бойынша жай құрастыру және жазу; 3.4.1.2 сөздер мен фразалар
	Марко Поло	643. 3.1.1.6 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша белігілі бір анықтамалық материяны қысқа, негізгі сипаттау; 644. 3.2.1.4 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша адамдар мен объектілерді қысқа, негізгі сипаттау; 3.2.1.5 анықтамалық материяны пайдаланып, дербес жұмыс жасау; 3.2.1.7 дауыстап оқу кезіндегі сөздер мен қысқа фразаларды анықтау; 645. 3.3.1.6 көрнекі ойдағыдай пайдаланып, мәтіннің негізгі түсіну; 3.4.1.2 сөздермен фразалар 646. 3.4.1.3 адамдарды, мекендерді, объектілерді сәйкестендіру фразалар жазу; 3.4.1.6 есімдер мен географиялық орналасулар атауын жазу кезіндегі әріптерді пайдалану;
	Тамаша ойлар	647. 3.1.1.8 қарапайым сөздер 648. 3.2.1.2 өткен және жаңа тақырыптар бойынша негізгі сұрақтарды 649. 3.2.1.3 дербес сұрақтар 650. 3.5.1.4 заттарды сипаттау, тақырыптардың буынды және кейбір екібуынды есімдерді салыстыру үшін [тақырыптардың түрі] пайдаланып, жалпы және тақырыптарының шектелген тақырыптардың сын есімді, тәуелдік сын есімдерді пайдалану; 651. 3.5.1.9 this, these, that, the

		есімдіктерін ашық және жаңа сұрақтарда пайдалану; 652. 3.5.1.10 жеке объект [және] есімдіктерін әрекеттер мен сипаттау үшін тікелей объектімен үйлестікте пайдалану
	Қазақстандағы өнертабыстар	653. 3.1.1.6 жалпы және кейбір тақырыптарының анық құрылым шектелген шегінде негізгі сұрақтарда пайдалану; 654. 3.1.1.7 оқылған тақырыптарда сұхбаттарда мәнмәтіндік оқиғаларды пайдалану; 655. 3.2.1.2 өткен және жаңа сұрақтар бойынша негізгі сұрақтарда пайдалану; 3.2.1.3 дербес сұрақтар қоя
4-тоқсан		
7. Су – тіршілік көзі	Жаңбыр, жаңбыр	656. 3.2.1.4 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша адамдарды және қысқа, негізгі сипаттамасы; 3.2.1.5 анықтамалық материалдар пайдаланып, дербес жұмыс; 3.2.1.7 дауыстап оқу кезінде мен қысқа фразаларды айту; 3.3.1.1 жай сөйлемдерде тақырып анықтау, түсіну; 3.3.1.2 нұсқаулықты пайдалану, оқу және түсіну
	Теңізде	657. 3.1.1.4 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша қысқа сұрақтарда пайдалану; 658. 3.1.1.5 сөздерде фонемаларды пайдалану; 659. 3.1.1.7 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша қысқа әңгімелер

		3.3.1.1 жай сөйлемдердерді түсіну, анықтау; 3.4.1.7 таныс сөздермен жаңа сөздерді құрастыру және жазу; 660. 3.5.1.13 хабарлар үшін нұсқауларды жауаптарды және қысқартуларды жалпы үздіксіз нысандарды
	Жағажайдағы оқиға	661. 3.1.1.1 сыныпқа арналған нұсқаулықты түсіну; 3.1.1.2 түсіну және өз мысалдарын келтіру; 3.3.1.2 нұсқаулықты пайдалану, оқу және түсіну; 3.3.1.5 мәнмәтіндік ойтастыру көмегімен жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша қысқа жай мәтін, сәттерін түсіну; 662. 3.3.1.6 көрнекі ойтастыру пайдаланып, мәтіннің негізгі түсіну; 3.4.1.8 жай сөйлемдердерді сөздерді және фразаларды 663. 3.5.1.17 адамның және орналасқан жерін сипаттау алды қосымшаларын пайдалану behind, between, in, in front of, under, above адамның және орналасқан жерін сипаттау шақ сөз алды қосымшалар on, in, at;
8. Демалыс мәдениеті. Мерекелер	Қызықты орындар	664. 3.1.1.6 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша белігілі бір анықт 665. 3.1.1.7 өткен тақырыптар сұхбаттрада мтәінмәндік ой пайдалану; 666. 3.2.1.4 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген

		бойынша адамдар мен объектілерді қысқа, негізгі сипаттау 3.2.1.5 анықтамалық материалдарды пайдаланып, дербес жұмыс 3.3.1.2 нұсқаулықты пайдаланып оқу және түсіну; 3.3.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша көркем және жай 3.3.1.5 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша нақты құрастыру әңгімелесудің негізгі сәттерін оятастаулар көмегімен түсіну 667. 3.3.1.6 көрнекі оятастау пайдаланып, мәтіннің негізін түсіну; 3.4.1.6 есімдер мен географиялық орналасуларды жазу кезінде пайдалану; 3.5.1.12 хабарлар үшін кәдімгі заманғы жай нысандарды және қысқартуларды пайдалану 3.5.1.11 таныс тақырыптар қысқа нұсқаулықтар үшін императивтік [оң және теріс] пайдалану
	Ойындар саны	668. 3.1.1.1 сыныпқа арналған нұсқаулықты түсіну; 669. 3.3.1.6 көрнекі оятастау пайдаланып, мәтіннің негізін түсіну; 670. 3.5.1.2 сан есімдерді білу 3.5.1.3 санау кезінде 1 -100 нысандарын, 1-10 реттік сандарды пайдалану; 3.5.1.11 таныс тақырыптар

		қысқа нұсқаулықтар үшін императивтік [оң және теріс] пайдалану; 671. 3.5.1.14 қысқа жауаптар қысқартуларды қоса, тұжырым сұрақтардың түрлі нысандары have got there is / are пайдалану;
	Әуеде ұшатын жыландар	672. 3.1.1.1 сыныпқа арналған нұсқаулықты түсіну; 673. 3.1.1.6 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша белігілі бір анықтамалар; 3.4.1.4 жалпы және кейбір сөз тақырыптарының шектелген бойынша сұрақтарға жауап беру; 3.3.1.4 бейнелеулерді сипаттау сөздігін пайдалану; 674. 3.5.1.4 заттарды сипаттау буынды және кейбір екібуын есімдерді салыстыру үшін [оң және теріс] пайдаланып, жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген сын есімді, тәуелдік сын есімдерді пайдалану; 3.5.1.11 таныс тақырыптар қысқа нұсқаулықтар үшін императивтік [оң және теріс] пайдалану; 675. 3.5.1.13 хабарлар үшін жауаптарды және қысқарту жалпы үздіксіз нысандарды пайдалану; 676. 3.5.1.19 сөздермен фраза байластыру үшін and, or, but жалғаулықтарын пайдалану;

5) 4-сынып:

5 кесте

Ортақ тақырыптар	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары

1-сынып

1. Менің Отаным – Қазақстан

Балалар ойыны 1

Балалар ойыны 2

677. 4.1.1.2 негізгі жеке сұра

4.2.1.5 жалпы және кейбір сұрақтарының көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру;

678. 4.4.1.4 жеке ақпаратты
сөйлемдерді білгілі бір біріз

4.5.1.13: sometimes, often, always indicate when and how often жиілік үстеуін пайдалану, жиі пайдалану; әрекеттерді сипаттау үстеулерді пайдалану, мысалы жылдам;

679. 4.5.1.15 орналасқан ме
және бағыттық сөзалдық к
пайдалану: at, in, on, behind,
of, near, next to, opposite, abo
сөзалды шақ қосымшалар
in, on, at, before, after;

4.5.1.18 қысқа жауаптар үш
don't пайдалану; жай, осы ш
шақ әрекеттерін сипаттау ү
сөйлемдерді пайдалану

4.2.1.5 жалпы және кейбір сұрақтарының көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру;

4.3.1.2 жалпы және кейбір с
тақырыптарының шектелг
бойынша көркем және жай

680. 4.4.1.4 жеке ақпаратты
сөйлемдерді білгілі бір біріз

4.5.1.6 тақырыптардың өсу бойынша сұрау есімдіктері: сұрақтар қояу: who, what and many, how much, how often, kind of...;

4.5.1.7 қысқа тіркестер, сұр жауаптарда сілтеу есімдікті объектілік есімдіктерді пай

	Олимпиялық ойындар	681. 4.1.1.4 жалпы және кей тақырыптары бойынша қысқаша мөлшерін түсіну; 4.2.1.5 тақырыптардың өсу бойынша сұрақтарға жауап беру; 682. 4.4.1.4 жеке ақпаратты белгілі бір тақырыптар бойынша сөйлемдер жазу; 683. 4.5.1.6 тақырыптардың бойынша сұрау есімдіктерінің сұрақтар қою: who, what and how many, how much, how often, how kind of...
	Эзоп мысал-ертегілері 1	684. 4.1.1.6 жалпы және кей тақырыптарының көлемі бойынша қолдау көрсетілетін әңгіме. түсіну; 685. 4.2.1.5 жалпы және кей тақырыптары бойынша сұрау беру; 686. 4.2.1.6 жаңа сөздерді, к фразаларды және жай сөйлемдерді түсіну; 687. 4.3.1.3 жалпы және кей тақырыптарының көлемі бойынша жай мәтіндермен өз пікірін білдіру; 4.5.1.13 sometimes, often, always indicate when and how often, жиілік үстеуін пайдалану, жай пайдалану; әрекеттерді сипаттау үстеулерді пайдалану, мысалы жылдам
	Эзоп мысал-ертегілері 2	688. 4.1.1.3 жалпы және кей тақырыптарының көлемі бойынша әңгіменің негізгі сәттерін түсіну; 689. 4.1.1.7 жалпы және кей тақырыптарының көлемі бойынша сұхбаттарды түсіну; 4.5.1.4 заттарды сипаттау үстеулерін пайдалану, мысалы буынды және кейбір екібуынды

		есімдерді салыстыру үшін және таңдаулы түрі] пайдалану және кейбір оқу тақырыптар шектелген көлемінде сын есімдерді қоса, пайдалану; 4.5.1.13 sometimes, often, always, indicate when and how often, жиілік үстеуін пайдалану, жүйелі пайдалану; әрекеттерді сипаттау үстеулерді пайдалану, мысалы жылдам
2. Адами құндылықтар	Кәдімгі оқиғалар 1	690. 4.1.1.4 жалпы және кейбір тақырыптар бойынша қысқаша көлемін түсіну; 691. 4.1.1.6 жалпы және кейбір тақырыптар көлемі бойынша қолданылатын сөйлесудің түсіну; 692. 4.5.1.16 тиісті yes please, let's + verb; verbs go enjoy like жауаптарды пайдалану және would you like пайдалану; 693. want, start + infinitive және етістіктерін сипаттау үшін инфинитивін пайдалану; сөз үшін [a/an] + adjective + noun пайдалану;
	Кәдімгі оқиғалар 2	694. 4.1.1.7 жалпы және оқу тақырыптарының көлемі бойынша сұхбаттарды түсіну; 695. 4.2.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша адамдар мен объектілер қысқа, негізгі сипаттамасы және кейбір оқу тақырыптар шеңбері бойынша жеке тәжірибе сипаттау; 696. 4.2.1.4 көрнекі ой тастау сөздерді пайдалану; 697. 4.2.1.5 жалпы және кейбір тақырыптардың көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру;

		698. 4.4.1.1 мұғалімнің көмегімен тақырыптар бойынша қысқаша құрастыру және жазу; 699. 4.5.1.4 жай, бір буынды сын есімдерді салыстырма түрі] пайдалану және кейбір оқу тақырыптарына шектелген көлемінде сын есімді қоса, пайдалану; 700. 4.5.1.8 субъект және объект есімдіктерін, объектiнiң жаңа есмiдiктерiн қоса пайдалану беру және әрекеттер мен оқиғалар сипаттау үшін менікі, сіздікі есімдіктерін пайдалану; 701. 4.5.1.16 тиісті yes please let's + verb; verbs go enjoy like жауаптарды пайдалану және would you like пайдалану; 702. want, start + infinitive жаңа етістіктерін сипаттау үшін инфинитивін пайдалану; сөз үшін [a/an] + adjective + noun пайдалану;
	Адамдар мен мекендер	703. 4.1.1.5 бастапқы, орта және фонемаларды және олардың анықтау; 704. 4.1.1.7 жалпы және оқу тақырыптарының көлемі бұқаралық сұхбаттарды түсіну; 705. 4.3.1.5 мәнмәтіндік ой пайдаланып жалпы және кәсіп тақырыптарында қысқа және негізгі ойын түсіну; 706. 4.4.1.2 жазбаша жұмыс қолтаңбаны пайдалану; 707. 4.5.1.4 жай, бір буынды сын есімдерді салыстырма түрі] пайдалану және кейбір оқу тақырыптарына шектелген көлемінде сын есімді қоса, пайдалану;

		сын есімді қоса, пайдалану;
		4.2.1.5 жалпы және кейбір с тақырыптарының көлемі б сұрақтарға жауап беру;
	Айдаһарлар мен тірі жандар 1	4.5.1.1 жекеше түрдегі зат е пайдалану, көпше түрдегі з пайдалану – меншік есімді тәуелдік жалғауын пайдала түрдің кейбір тұрақты емес және заттарды белгілеу жә үшін түрі белгісіз сансыз за s" тәуелдік жалғауларын қс
		708. 4.5.1.16 тиісті yes please let's + verb; verbs go enjoy like жауаптарды пайдалану жә would you like пайдалану;
		709. want, start + infinitive жа етістіктерін сипаттау үшін м инфинитивін пайдалану; се үшін [a/an] + adjective + noun пайдалану;
		4.5.1.17 and, or, but жалғаулы фразаларды байластыру үц
	Айдаһарлар мен тірі жандар 2	4.2.1.5 жалпы және кейбір с тақырыптарының көлемі б сұрақтарға жауап беру;
		710. 4.2.1.7 белгілі бір тақыр бойынша сұхбат құрау;
		4.3.1.3 жалпы және кейбір с тақырыптарының көлемі б жай мәтіндермен өз пікірін
		711. 4.4.1.4 жеке ақпаратты сөйлемдерді білгілі бір біріз
		712. 4.5.1.13 sometimes, ofte to indicate when and how ofte жиілік үстеуін пайдалану, ж пайдалану; әрекеттерді сип үстеулерді пайдалану, мыс жылдам
		713. 4.5.1.16 like + verb + ing x

		пайдалану және шақыру үлгісі like пайдалану; 714. want, start + infinitive және етістіктерін сипаттау үшін м инфинитивін пайдалану; с үшін [a/an] + adjective + pour пайдалану;
2-тоқсан		
3. Мәдени мұра	Қазыналар картасы 1	715. 4.2.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелме бойынша адамдар мен объек қысқа, негізгі сипаттау; жалпы кейбір оқу тақырыптарының шеңбері бойынша өз тәжіри 716. 4.2.1.7 белгілі бір тақырып бойынша сұхбат құру; 4.3.1.4 қосымша әдебиетті п 4.5.1.1 жекеше түрдегі зат есім пайдалану, көпше түрдегі з пайдалану – меншік есімді тәуелдік жалғауын пайдала түрдің кейбір тұрақты емес және заттарды белгілеу жә үшін түрі белгісіз сансыз за s" тәуелдік жалғауларын қ 4.5.1.5 a, an, the, zero article, s these, that, those пайдалану кейбір оқу тақырыптарының бойынша заттарға сілтеме 4.5.1.9 таныс тақырыптар б нұсқаулықтар үшін жай им және теріс] нысандарды па
	Қазыналар картасы 2	717. 4.1.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі б әңгіменің негізгі сәттерін тү 4.2.1.5 жалпы және кейбір с тақырыптарының көлемі б сұрақтарға жауап беру ; 4.4.1.1 мұғалімнің көмегіме тақырыптар бойынша қыс

		құрастыру және жазу; 4.5.1.9 таныс тақырыптардың шеңбері бойынша қысқа нұсқа үшін жай императивтік [оң] нысандарды пайдалану; 718. 4.5.1.12 тұжырымдау дұрыс сұрақтың түрлі нысандарын және толық жауаптар мен has got/ have got there is/ are пайдалану; 4.5.1.15 орналасқан жері мен сөз алды қосымшаларын on, behind, between, in front of, opposite, above, up, down; сөз қосымшаларын пайдалану before, after
	Қазыналар мен сандар 1	4.2.1.5 жалпы және кейбір сұрақтарының көлемі бұл сұрақтарға жауап беру; 4.3.1.3 жалпы және кейбір сұрақтарының көлемі бұл жай мәтіндермен өз пікірін білдіру; 4.4.1.1 мұғалімнің көмегімен тақырыптар бойынша қысқа құрастыру және жазу
	Қазыналар мен сандар 2	719. 4.1.1.4 жалпы және кейбір сұрақтары бойынша қысқа көлемін түсіну; 4.2.1.6 жаңа сөздерді, қысқа және жай сөйлемдерді анықтау; 4.3.1.3 жалпы және кейбір сұрақтарының көлемі бұл жай мәтіндермен өз пікірін білдіру; 4.5.1.6 таныс тақырыптардың бойынша сұрау есімдіктері және сұрақтар қою: who, what, how many, how much, how often, what kind of...

	Біздің планетаның қазынасы 1	720. 4.1.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бойынша адамдар мен объектілердің негізгі сәттерін түсіндіру; 721. 4.2.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген көлемі бойынша адамдар мен объектілердің қысқа, негізгі сипаттамасын және кейбір оқу тақырыптарының шеңбері бойынша жеке тәжірибесін сипаттау; 722. 4.2.1.4 көрнекі ой тастау сөздерді пайдалану; 723. 4.2.1.7 белгілі бір тақырып бойынша сұхбат құрау; 4.3.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бойынша жай мәтіндермен өз пікірін білдіру; 4.4.1.4 жеке ақпаратты пайдалану, белгілі бір тақырыптар бойынша сөйлемдер жазу
	Біздің планетаның қазынасы 2	724. 4.1.1.7 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бойынша сұхбаттарды түсіну; 725. 4.2.1.7 белгілі бір тақырып бойынша сұхбат құрау; 726. оқылған тақырыптар бойынша негізгі тарихтар мен оқиғаларды білдіру
4. Мамандықтар әлемі	Дене тілі	727. 4.1.1.1 сыныпқа арналған нұсқаулықты түсіну; 4.1.1.2 түсіну және өз мысалдармен түсіндіру; 4.2.1.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ақпарат беру; 4.3.1.1 көрнекі ойтастаумен фразалардың және сөйлемдердің айтылуын сәйкестендіру; 4.4.1.2 жазбаша жұмыстарды орындау

		қолтаңбаны пайдалану; 4.5.1.1 жекеше түрдегі зат есімдерді пайдалану, көпше түрдегі зат есімдерді пайдалану – меншік есімдерді пайдалану – тәуелдік жалғауын пайдалану; түрдің кейбір тұрақты емес зат есімдері және заттарды белгілеу және заттарды белгілеу және заттарды белгілеу және заттарды белгілеу үшін түрі белгісіз сансыз зат есімдері "s" тәуелдік жалғауларын қосып; 4.5.1.7 сілтеу есімдіктерін және есімдіктерді қысқаша сөз тіркестері сұрақтар мен жауаптарда пайдалану;
	Дүние жүзі бойынша қатынас	728. 4.1.1.1 сыныпқа арналған нұсқаулықты түсіну; 4.1.1.2 түсіну және өз мысалдарымен түсіндіру; 729. 4.1.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бойынша ақпарат беру; әңгіменің негізгі сәттерін түсіндіру; 4.2.1.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ақпарат беру; 4.3.1.1 көрнекі ойтастаумен сөздерді фразалардың және сөйлемдерді анықтау;
	Технология	730. 4.1.1.2 негізгі жеке сұрақтарға жауап беру; 731. 4.2.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген көлемі бойынша адамдар мен объектілерді қысқа, негізгі сипаттамасын беру және кейбір оқу тақырыптарының шеңбері бойынша жеке тәжірибесін сипаттау; 4.2.1.4 көрнекі ой тастаулар мен сөздерді пайдалану; 4.4.1.4 жеке ақпаратты пайдалану; белгілі бірізділікпен бойынша жазу; 4.5.1.4 жай, бір буынды және екібуынды сын есімдерді сипаттау;

		[салыстырмалы және таңдаулы] пайдаланып, жалпы және нақты тақырыптарының шектелген санын есімді, тәуелдік сын есімдерін пайдалану; 4.5.1.12 тұжырымдауда және нақты түрлі нысандарында, қысқартулар жауаптар мен қысқартулармен got there is/ are пайдалану
3-тоқсан		
5. Табиғи құбылыстар	Ауа райы 1	732. 4.1.1.8 жалпы тақырыптар бойынша негізгі лексиканы білу; 733. 4.1.1.9 жалпы тақырыптар бойынша негізгі сөздерді түсіну; 4.2.1.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ақпарат беру; 4.3.1.5 мәнмәтіндік ойтастау пайдаланып жалпы және нақты тақырыптарындағы қысқартулар мәтіндердің негізгі ойын түсіну; 734. 4.5.1.11 осы шақта және болатын хабарлар туралы жауап қабылданған үздіксіз нысандар ішінде қысқа жауаптарды беру; 735. 4.5.1.17 and, or, but жалпы сөз бен фразаларды байлау пайдалану
	Ауа райы 2	736. 4.1.1.4 жалпы және кейбір тақырыптар бойынша қысқарту көлемін түсіну; 737. 4.2.1.2 оқылған және жазылған тақырыптар бойынша сұрақтар және қоя білу; 738. 4.2.1.5 жалпы және кейбір тақырыптардың көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру; 739. 4.3.1.6 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бойынша

		жай мәтіндерде, қысқа бөлшектерде ақпаратты түсіну; 740. 4.4.1.4 жеке ақпаратты белгілі бір тақырыптар бойынша сөйлемдер жазу;
	Вулкандар	741. 4.1.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі белгілі әңгіменің негізгі сәттерін түсіндіру; 742. 4.1.1.6 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі белгілі қолдау көрсетілетін әңгіме. Түсіндіру; 4.2.1.7 қысқа, негізгі алмасуға өсетін көлемінде басқалармен сөйлесу; 4.3.1.5 мәнмәтіндік ойтастыра пайдаланып жалпы және кейбір тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің негізгі ойын түсіндіру;
	Қар мен мұз	743. 4.3.1.6 мәнмәтіндік ойтастыра пайдаланып жалпы және кейбір тақырыптарындағы қысқа мәтіндердің негізгі ойын түсіндіру; 744. 4.5.1.14 сұраулы сөйлемдер үшін сан пайдалану, болымсыз must / mustn't / have to to talk obligation; use have + object + to pайдалану; 745. 4.5.1.15 орналасқан жер жағдайының сөз алды қосымшаларын пайдалану: at, in, on, behind, of, near, next to, opposite, above, below, алды шақ қосымшаларын on, at, before, after; 4.5.1.17 а жалғаулықтарын сөз бен фразалар байланыстыру үшін пайдалану;
6. Қоршаған ортаны қорғау	Сау дене 1	746. 4.2.1.6 жаңа сөздерді, кысқаша фразаларды және жай сөйлемдерді айту; 747. 4.4.1.6 дербес жұмыс кестесін сөздерді анық айту;

		748. 4.5.1.10 әрекеттер мен сипаттау үшін жалпы жай [тұрақты емес] нысандарды жауаптармен қысқартудар, нысандарын осы шақта жауаптың қысқа нысандар оқиғаларды әңгімелеу; 4.5. жиілік үстеулерін: sometime never to indicate when and how үстеулерді пайдалану; әрекет сипаттау үшін жай үстеулер мысалы, баяу, жылдам.
	Сау дене 2	749. 4.2.1.7 белгілі тақырып сұхбат құру; 4.4.1.2 жазбаша жұмыстарды қолтаңбаны пайдалану; 4.4.1.6 дербес жұмыс кезінде сөздерді анық айту; 4.5.1.4 жай, бір буынды және екібуынды сын есімдерді салыстырмалы және таңдау пайдаланып, жалпы және тақырыптарының шектелген сын есімді, тәуелдік сын есім пайдалану; 750. 4.5.1.11 осы шақта және болатын хабарлар туралы жаңа қабылданған үздіксіз нысанды ішінде қысқа жауаптарды пайдалану;
	Жануарлары мызды сақтайық 1	4.4.1.1 мұғалімнің көмегімен тақырыптар бойынша қысқарту құрастыру және жазу; 4.4.1.2 жазбаша жұмыста белгілерді пайдалану; 4.5.1.1 жекеше түрдегі зат есімді пайдалану, көпше түрдегі зат есімді пайдалану – меншік есімдік тәуелдік жалғауын пайдалану; түрдің кейбір тұрақты емес және заттарды белгілеу және үшін түрі белгісіз сансыз зат есім "s" тәуелдік жалғауларын қос

		4.5.1.6 таныс тақырыптардың бойынша сұрау есімдіктерін where, how many, how much, how big, what kind of... сұрау есімдіктерін пайдалану, сұрақтар қою
	Жануарлары мызды сақтайық 2	751. 4.1.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бойынша әңгіменің негізгі сәттерін түсіндіру; 752. 4.2.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша адамдар мен объектілер қысқа, негізгі сипаттамасын және кейбір оқу тақырыптарының шеңбері бойынша жеке тәжірибесін сипаттау; 4.2.1.4 көрнекі ой тастаулар мен сөздерді пайдалану; 4.3.1.2 ойтастауға сүйеніп көз жай мәтіндерді оқу және түсіндіру; 4.4.1.5 көрнекі ойтастаулардың сөйлемдер жазу
	Планетаға көмектесейік 1	753. 4.1.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бойынша әңгіменің негізгі сәттерін түсіндіру; 754. 4.1.1.4 жалпы және оқу бойынша қысқа сұрақтар мен жауаптар; 4.2.1.7 белгілі бір тақырыпта сұхбат құрастыру; 4.3.1.2 ойтастауға сүйеніп көз жай мәтіндерді оқу және түсіндіру; 4.5.1.13 уақыт және жиілік үлгілерін sometimes, often, always, never when and how often, пайдалану сипаттау үшін жай үстеулер, мысалы, баяу, жылдам
	Планетаға көмектесейік 2	755. 4.1.1.5 бастапқы, орта және фонемаларды және олардың анықтау;

		4.2.1.5 жалпы және кейбір сұрақтардың көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру; 756. оқылған тақырыптар бойынша негізгі жағдайлар мен оқиғаларды әңгімелеу; 4.3.1.5 мәнмәтіндік ойтастарды пайдаланып жалпы және нақты тақырыптарындағы қысқартылған мәтіндердің негізгі ойын түсіндіру; 4.5.1.9 таныс тақырыптардың шеңбері бойынша қысқа нақты үшін жай императивтік [оңтүстік] нысандарды пайдалану
4-тоқсан		
7. Ғарышқа саяхат	Космосқа 1	757. 4.1.1.5 бастапқы, орта және фонемаларды және олардың анықтау; 4.3.1.3 мәнмәтіндік ойтастарды пайдаланып жалпы және нақты тақырыптарындағы қысқартылған мәтіндердің негізгі; 4.4.1.6 дерьес жұмыс кезінде сөздерді дәл айту; 4.5.1.4 жай, бір буынды және екібуынды сын есімдерді сұрау [салыстырмалы және таңдау] пайдаланып, жалпы және нақты тақырыптарының шектелген сын есімді, тәуелдік сын есімдерді пайдалану; 758. 4.5.1.6 таныс тақырыптардың шеңбері бойынша сұрау есімдері what and where, how many, how often, how big, what kind of... есімдіктерін пайдалану; 759. 4.5.1.14 сұраулы сөйлемдер үшін can пайдалану, болымсыз must / mustn't / have to to talk obligation; use have + object + to

		пайдалану
	Космосқа 2	760. 4.2.1.3 жалпы және кейбір тақырыптарының шектелген бойынша адамдар мен объектілер қысқа, негізгі сипаттамасын және кейбір оқу тақырыптарының шеңбері бойынша жеке тәжірибесін сипаттау; 4.2.1.4 көрнекі ой тастаулар мен сөздерді пайдалану; 4.2.1.7 белгілі бір тақырыптар бойынша сұхбат құрау; 4.3.1.6 жалпы және кейбір сипаттамалар тақырыптарының көлемі бойынша жай мәтіндерде, қысқа бөліктерде ақпаратты түсіну; 4.4.1.4 жеке ақпаратты пайдалану, белгілі бір тақырыптар бойынша сөйлемдер жазу
	Планеталар 1	761. 4.1.1.6 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бойынша қолдау көретілетін әңгімелерді түсіну; 4.3.1.1 ойтастау көмегімен сөйлемдер мен фразалар мен сөйлемдерді тану, сәйкестендіру; 4.3.1.4 қосымша әдебиетті пайдалану 762. 4.4.1.4 жеке ақпаратты пайдалану, белгілі бір тақырыптар бойынша сөйлемдер жазу; 763. 4.5.1.2 сан есімдерді білу 764. 4.5.1.3 1 – 1000 сандықтарды білу 765. 1 – 100 реттік сан есімдерді білу 766. 4.5.1.18 қысқа жауаптарды пайдалану; жай, осылайша, сондай-ақ әрекеттерін сипаттау үшін сөйлемді пайдалану

	Планеталар 2	4.1.1.4 жалпы және кейбір сөздер бойынша қысқа сөйлесудің мағынасын түсіну; 4.2.1.5 жалпы және кейбір сөздер тақырыптардың көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру; 4.3.1.5 мәнмәтіндік ой тастауға пайдаланып жалпы және кейбір тақырыптарында қысқа жауап беру негізгі ойын түсіну; 4.4.1.2 жазбаша жұмыстарды оқу қолтаңбаны пайдалану; 4.5.1.1 жекеше түрдегі зат есімдерді пайдалану, көпше түрдегі зат есімдерді пайдалану – меншік есімдерді пайдалану – тәуелдік жалғауын пайдалану, зат есімнің кейбір тұрақты емес сөздер және заттарды белгілеу және заттар үшін түрі белгісіз сансыз зат есімдері "s" тәуелдік жалғауларын қоса, пайдалану; 4.5.1.2 сан есімдерді білу; 4.5.1.3 1 – 1000 сандық сан есімдерді білу; 1 – 100 реттік сан есімдерді білу; 4.5.1.4 жай, бір буынды және екібуынды сын есімдерді салыстырма түрі] пайдалану және кейбір оқу тақырыптарына шектелген көлемінде сын есімдерін сын есімді қоса, пайдалану;
	Келгендер 1	767. 4.1.1.5 бастапқы, орта және соңғы фонемаларды және олардың мағынасын анықтау; 768. 4.1.1.7 жалпы және кейбір сөздер тақырыптарының көлемі бойынша сұхбаттарды түсіну; 4.2.1.5 жалпы және кейбір сөздер тақырыптарының көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру;

		4.3.1.6 жалпы және кейбір сөз тақырыптарының көлемі бұл жай мәтіндерде, қысқа бөліктерде ақпаратты түсіну; 4.4.1.6 дербес жұмыс кезінде сөздерді дәл айту; 4.5.1.4 жай, бір буынды және екібуынды сын есімдерді салыстырмалы және таңдау пайдаланып, жалпы және тақырыптарының шектелген сын есімді, тәуелдік сын есімдерді пайдалану; 4.5.1.5 a, an, the, zero article, these, that, those пайдалану кейбір оқу тақырыптары бойынша заттарға сілтеме; 4.5.1.17 сөздер мен фразалар байланыстыру үшін and, or, жалғаулықтарын пайдалану;
	Келгендер 2	4.3.1.5 мәнмәтіндік ой тастау пайдаланып жалпы және тақырыптарында қысқа және негізгі ойын түсіну; 4.4.1.1 мұғалімнің көмегімен тақырыптар бойынша қысқа құрастыру және жазу; 4.4.1.5 көрнекі оятауларды сөйлемдер жазу; 4.5.1.10 әрекеттер мен сезім үшін жалпы жай [тұрақты және емес] нысандарды, оның ішінде жауаптармен қысқартулар, нысандарын осы шақта пайдалану жауаптың қысқа нысандары оқиғаларды әңгімелеу
8. Болашаққа саяхат	Баяу машиналар 1	769. 4.1.1.6 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бұл қолдау көретілетін әңгімелерді түсіну;

		770. 4.2.1.3 жалпы және кейіп тақырыптарының шектелгендігі бойынша адамдар мен объектілер қысқа, негізгі сипаттамасын беру және кейбір оқу тақырыптарының шеңбері бойынша жеке тәжірибесін сипаттау; 4.2.1.4 көрнекі ой тастауларды сөздерді пайдалану; 4.4.1.1 мұғалімнің көмегімен тақырыптар бойынша қысқаша құрастыру және жазу; 4.4.1.6 дербес жұмыс кезінде сөздерді дәл айту; 4.5.1.13 уақыт және жиілік үлгілерін sometimes, often, always, never when and how often, жай үстелді пайдалану; әрекеттерді сипаттау үстеулерді пайдалану, мысалы жылдам.
Баяу машиналар 2		771. 4.1.1.6 жалпы және кейіп тақырыптарының көлемі бойынша қолдау көретілетін әңгімелерді түсіну; 4.2.1.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ақпарат беру; 4.3.1.2 ойтастауға сүйеніп қолдану жай мәтіндерді оқу және түсіну; 4.4.1.5 көрнекі ойтастауларды сөйлемдер жазу; 4.5.1.1 жекеше түрдегі зат есімдерді пайдалану, көпше түрдегі зат есімдерді пайдалану – меншік есімдіктерді тәуелдік жалғауын пайдалану; түрдің кейбір тұрақты емес заттарды және заттарды белгілеу және үшін түрі белгісіз сансыз заттар s" тәуелдік жалғауларын қолдану; 4.5.1.7 сілтеу есімдіктерін жазу есімдіктерді қысқаша сөз таңбалары сұрақтар мен жауаптарда пайдалану;

	Жүрдек машиналар 1	772. 4.1.1.5 бастапқы, орта және соңғы фонемаларды және олардың орнын анықтау; 4.2.1.5 жалпы және кейбір сұрақтар тақырыптарының көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру; 4.3.1.1 ойтастау көмегімен сөздер мен фразалар мен сөйлемдердің мағынасын түсіну, анықтау; 4.4.1.2 жазбаша жұмыстарды орындау қолтаңбаны пайдалану; 4.5.1.4 жай, бір буынды және екібуынды сын есімдерді салыстырмалы және таңдаумен пайдаланып, жалпы және тақырыптарының шектелген сын есімді, тәуелдік сын есімдерді пайдалану; 773. 4.5.1.15 орналасқан жерді жағдайының сөз алды қосымшаларын пайдалану: at, in, on, behind, before, of, near, next to, opposite, above, below; алды шақ қосымшаларын пайдалану: on, at, before, after
	Жүрдек машиналар 2	4.2.1.5 жалпы және кейбір сұрақтар тақырыптарының көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру; 4.4.1.4 жеке ақпаратты пайдалану, белгілі бір тақырыптар бойынша сөйлемдер жазу; 4.5.1.4 жай, бір буынды және екібуынды сын есімдерді салыстырмалы және таңдаумен пайдаланып, жалпы және тақырыптарының шектелген сын есімді, тәуелдік сын есімдерді пайдалану; 774. 4.5.1.14 сұраулы сөйлемдерді құру үшін can пайдалану, болымды сөйлемдер must / mustn't / have to to talk about obligation; use have + object + to do

		пайдалану; 775. 4.5.1.10 әрекеттер мен сипаттау үшін жалпы жай [тұрақты емес] нысандарды жауаптармен қысқартулар, нысандарын осы шақта пайдалану жауаптың қысқа нысандар оқиғаларды
	Роботтар 1	776. 4.1.1.7 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бойынша сұхбаттарды түсіну; 4.2.1.5 жалпы және кейбір сұрақтардың көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру; 4.3.1.3 жалпы және кейбір сұрақтардың көлемі бойынша сұрақтарға жауап беру; 4.5.1.5 a, an, the, zero article, these, that, those пайдалану, кейбір оқу тақырыптарының бойынша заттарға сілтеме 777. 4.5.1.12 тұжырымдау дұрыс сұрақтың түрлі нысандары және толық жауаптар мен has got/ have got there is/ are 778. Пайдалану; 779. 4.5.1.15 орналасқан жер жағдайының сөз алды қосымшалары пайдалану: at, in, on, behind, of, near, next to, opposite, above, below, алды шақ қосымшаларын on, at, before, after
	Роботтар 2	780. 4.1.1.7 жалпы және кейбір тақырыптарының көлемі бойынша сұхбаттарды түсіну; 4.3.1.2 оятастауға сүйеніп қай жай мәтіндерді оқу және түсіну 781. 4.3.1.4 қосымша әдебиет

		4.3.1.6 жалпы және кейбір сұраулы сөйлемдердің тақырыптарының көлемі бұл тақырыптарда, қысқа бөліктерде жай мәтіндерде, қысқа бөліктерде ақпаратты түсіну; 782. 4.5.1.14 сұраулы сөйлемдер үшін can пайдалану, болымсыздық must / mustn't / have to to talk about obligation; use have + object + to do пайдалану; 783. 4.5.1.16 тиісті yes please let's + verb; verbs go enjoy like would you like пайдалану жөндөмді жауаптарды пайдалану жөндөмді would you like пайдалану; want, start + infinitive жай әрекетті етістіктерін сипаттау үшін must infinitive пайдалану; сөйлем үшін [a/an] + adjective + noun пайдалану

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

90-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

727-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 3-4 сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 3-4 сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық

технологиялар" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты - білім алушылардың қазіргі заманауи ақпараттық технологиялардың базалық білімін, жұмыс жасау біліктілігін және оларды оқу мен күнделікті өмірде тиімді қолданудың дағдыларын меңгеруі болып табылады.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) адамзат іс-әрекетінің әр түрлі саласындағы ақпараттық процестердің рөлін түсінуді қалыптастыру;

2) компьютер туралы, заманауи сандық технологиялар туралы алғашқы түсініктерді қалыптастыру;

3) компьютер жұмысының негізгі қағидаларын білім алушылардың меңгеруі, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып іздеу, өңдеу, сақтау, ақпаратты жіберу бойынша қарапайым операцияларды орындау;

4) ақпараттық мәдениет дағдыларын дамыту (ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, ақпарат алу, жинақтау, беру және өңдеу іскерліктері, коммуникацияны жүзеге асыруға мүмкіндік беретін техникалық құралдарын қолдану дағдылар);

5) компьютермен жұмыс жасау қауіпсіздік ережелерін сақтауды және авторлық құқықты сыйлауға үйрету;

6) білім алушылардың жүйелі логикалық, алгоритмдік ойлауын дамыту;

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) білім алушылардың мультимедиялық технологияларды қолдану арқылы барлық сенсорлық жүйелерін дамыту және түзету;

2) таным іс-әрекетінің, зейіннің; есте сақтау, еске түсіру процестерінің

дамуындағы кемшіліктерін жою, көру – қозғалыс және моторлы бағдарлауын дамыту;

3) сөйлеу тілін дасмыту; қарым-қатынас дағдыларды жетілдіру;

4) жеке тұлғалық қасиеттерді дамыту: еңбекқорлық, жауапкершілік, ынталану, өзіне сенімділік, білім құмарлық;

5) оқудың белсенді әдістерін ендіру, ақпараттық-коммуникациялық ортаны құру, функционалды сауаттылығын дамыту арқылы білім алушыларды әлеуметтендіру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқу процесін ұйымдастыруда психикалық дамуы тежелген әр білім алушылардың ерекшеліктері ескеріледі:

1) себеп-салдар байланыстарының алгоритмін құру, сөздік және жазбаша нұсқау бойынша жұмыстарды орындау барысында қиындық тудыратын ойлау және ойлауды қажет ететін операцияларының негізгі түрлерінің толыққанды қалыптаспауы;

2) берілген сұрақтың жауабын құрастыру, тақырып бойынша кейбір сұрақтар мен сөздерді түсінуде, терминологиялық сөздерді қолдануда, ретпен мазмұндап беру, сөздік материалдарды түсініп, өзбетінше айтып беруде қиындық тудыратын есту және сөйлеу арқылы берілетін ақпараттарды толыққанды өңдей алмауы;

3) карта және жоспар бойынша бағдарлану, кеңістік қатынастарды меңгеру, шынайы нысан мен оның бейнесін сәйкестендіруде қиындық тудыратын көру, көру арқылы кеңістіктік ақпараттарды өңдей алудың толыққанды жетілмеуі;

4) білім алушылардың тез шаршауы, зейінді тұрақтандыру мен шоғырлануындағы қиындықтар жаңа білімді меңгеруде кедергі тудырады.

6. Оқу процесін ұйымдастыруда білім алушының ерекше білім алуын қанағаттандыруға бағытталған педагогикалық тәсілдер қолданылады:

1) саралап оқыту қағидасы оқу материалын меңгеру кезінде байқалатын білім алушылардың вариативті типологиялық ерекшеліктерімен байланысты болады және олардың білім, білік, дағдылардың меңгеруінің сапасына әсер етеді;

2) жүйелі-әрекеттік тәсіл -білімді, білікті және дағдыларды табысты меңгеруді ғана емес, сонымен қатар әлем бейнесін қалыптастыру мен кез келген пәнді тану аясында әмбебап оқу әрекетін қалыптастыру негізінде жалпы мәдени және жеке тұлғаның дамуына жағдайлар құруға бағытталған;

3) жобалау тәсілі- білім алушы өз алдына мақсат қоя отырып, оны шешу жолдарын өздігімен табуға бағытталған; проблемалық жағдайды шешу үшін біріккен әдіс пен әрекетпен сипатталады;

4) коммуникативтік тәсіл – ақпаратты беру және хабарлау, тілдік қатынас барысында білім, білік және дағдыларымен алмасу; тіл арқылы қатынас жасау қабілеттілігі оқытудың нәтижесі болып табылады;

5) оқытудың практикалық бағыты білім алушылардың оқыған материалы мен практикалық іс-әрекеті арасындағы тығыз байланысын, практикалық-бағдарлық міндеттерді шешуде білімдері мен қабілеттерінің қалыптасуын болжайды.

7. Әдістемелік қамтамасыз ету келесідей болжамды ұсынады:

1) күрделі тапсырманы орындау алдында практикалық жаттығулар мен сөздік жұмысты енгізу арқылы арнайы дайындық жұмысын жүргізу;

2) түрлі ұғымдарды меңгерудің базасын құру үшін заттық-тәжірибелік әрекетті ұйымдастыру; білім алушылардың өз әрекеттерін басқару, бағалау және жоспарлай алуын қалыптастыру;

3) білім алушының абстракторлы ойлауын (заттық көрнекіліктер шартты иллюстративті, графикалық және кесте түріне ауыстыру) дамыту мақсатында сабақ барысын қол жетімді көрнекі және дидактикалық материалдармен (демонстрациялық және үлестірмелі) қамтамасыз ету;

4) оқу материалдардың көлемін біртіндеп ұлғайту, тапсырмаларды күрделендіру, жаттықтыру жаттығулар санын біртіндеп көбейту, өтілген материалдарды ретпен жалпылау;

784. 5) білім алушылардың жады ерекшеліктерін есепке ала отырып қол жетімді нұсқаулықтар, үлгіге сүйене отырып тапсырмаларды қолдану, өткен тақырыпты қайталау және бекіту үшін жаттығулар ұйымдастыру;

785. 6) танымдық әрекетті белсендіру амалдарын қолдану.

8. Педагогикалық құралдармен қолдау көрсету келесідей болып табылады:

1) компенсаторлық сипаты бар тапсырмалар мен жаттығуларды енгізу: оқу материалдары негізінде таным үрдістерін түзетуге, сөйлеу іс-әрекетін дамытуға бағытталған, арнайы іріктеліп алынған іс-әрекет түрлері мен тапсырмалар көмегімен ынталандырып, дамытып оқыту;

2) ойлау дамуының деңгейін ескеретін, түсінуге қолжетімді көрнекі дидактикалық материалдарды қолдану;

3) әрекеттер түрін ауыстыру, зейінің шаршау белгілерінің пайда болу кезінде білім алушылардың жұмыс қабілеттілігін қосымша бақылауды әузеге асыру;

4) ойын сәттерін, алуантүрлі тапсырма түрлерін қолдану;

5) ақпаратты қажетті мөлшерде пайдалану;

6) алуан түрлі әрекет түрінде дағдыларды бекіту;

7) өз әрекетін білім алушыларға түсіндіре алу, өзара түсінісу, өзін тексеру мен жоспарлауды ұйымдастыру.

9. Ең тиімді педагогикалық технологиялар:

1) түрлі деңгейде оқыту технологиясы қабілеттілігі мен жеке ерекшеліктеріне тәуелді білім алушының оқу материалдарын әртүрлі

деңгейде меңгеру мүмкіндігімен оқу процесін ұйымдастыруға мүмкіндік береді;

2) оқытуда іскерлік қарым-қатынас педагог пен білім алушының біріккен әрекетін дамыту идеясы ретінде білім алушының бойындағы мүмкіндігіне қарай бейімдеуге мүмкіндік береді;

3) проблемалық оқыту технологиясы - өз жұмысын алдын ала болжауды, жоспарлауды, ерекше шығармашылық амалдарды қолдануды қажет ететін мотивацияны құру процессі;

4) ойын технологиясы сабақ барысында білім алушының белсенді танымдық қызығушылықтарын танытуға мүмкіндік беретін дидактикалық ойындар, ойын жағдаятын құруды, практикалық әрекетті кеңейтуге, өз потенциалын жүзеге асыруға мүмкіндік беруді болжайды;

5) денсаулық сақтау технологиясы білім алушының денсаулығын сақтауды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді;

6) оқытудың компенсаторлық технологиясы -білім алушының жүйке жүйесі мен денсаулығын нығайту және сақтау, жұмысқа қабілеттілігіндегі ауытқушылықты жоятын және компенсаторлық қызметін іске асыруға мүмкіндік беретін оңалту кеңістігін құрады;

7) сыни ойлау технологиясы білім алушының өз жұмысын жоспаралауға, проблеманы шешу жолдарын табуға, өз қателігін көру мен түзетуге мүмкіндік береді.

10. Жұмыс түрлері тақырыптарға, білім алушылардың қабілеттері мен мүмкіндіктеріне байланысты өзгеріп отырады: жеке карточкалар бойынша жұмыс; сандық диктант; тірек схемалары және кроссвордтар бойынша жұмыс, дамыту ойындары

11. Пәнді оқыту үшін қажетті техникалық құралдар: дербес компьютерлер (ноутбук, планшет); интерактивті тақтаны, құлаққапты, дауысты жазғышты / микрофонды, бейнекамераны, оқытушылар мен білім алушылар арасындағы құрылғылар мен байланыстардың деректер алмасуын қамтамасыз ететін жоғары сапалы ашық қатынау желісі;

перифериялық құрылғылар: принтерлер, сканерлер, көшірмелер, проекторлар, көрнекі құралдар (кестелер, суреттер, портреттер); демо-кестелер; оқулықтар мен дидактикалық материалдар; қауіпсіздік журналы.

12. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмалар білім алушылардың мүмкіндіктері ескеріле отырып, құрастырылады және онда рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық рәсімдеу арқылы тұжырымдамаларды, тапсырмаларды, мәтіндерді жеңілдету;

2) көпсатылы нұсқауды тапсырманы орындаудың қадамдылығын көрсететін қысқа мағыналық бірліктерге бөлу;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмек беру: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалды қолдау), ұйымдастырушы (зейін аударту, жұмысты орындауға шоғырландыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігі туралы ескерту), бағыттаушы (тапсырмаға нұсқаулықты қайталау және түсіндіру);

4) тапсырмаларды орындауға уақытты ұлғайту.

3-тарау. "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 3 сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;

2) 4 сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты құрайды.

14. Бағдарламаның мазмұны оқу бөлімдеріне бөлінген. Оқу бөлімдері сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын көрсететін бөлімшелерге бөлінген, оқыту мақсаттары күтілетін нәтижелер ретінде берілген: білік немесе дағды, білім немесе түсіну.

15. Бағдарлама мазмұны келесідей бөлімдерді қамтиды:

1) "Компьютер" бөлімі;

2) "Ақпаратты ұсыну және өңдеу" бөлімі;

3) "Интернет желісінде жұмыс" бөлімі.

16. "Компьютер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) компьютер құрылғысы;

2) программалық қамтамасыз ету;

3) қауіпсіздік техникасы.

17. "Ақпаратты ұсыну және өңдеу" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) мәтіндер;

2) графика;

3) презентациялар;

4) мультимедиа.

18. "Интернет желісінде жұмыс" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) ақпаратты іздеу;

2) ақпаратпен алмасу;

3) Интернет желісіндегі қауіпсіздік.

19. 3-сыныпқа арналған "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютер: компьютер құрылғысы: енгізу (тышқан, пернетақта, микрофон) және шығару құрылғылары (монитор, принтер, құлаққаптар, колонкалар); программалық қамтамасыз ету: компьютерлік программалардың қызметі (сілтеуіш, суреттерді көруге арналған

программалар), программа менюі, меню командаларын қолдану, файлдар мен бумалар, компьютерде файлдарды ашу және сақтау; қауіпсіздік техникасы: қауіпсіздік техникасының ережелері, желіде орналасқан ақпараттың сенімділігі мен пайдасы;

2) ақпаратты өңдеу және көрсету: мәтіндер: мәтіндік редактордың қызметі, программа менюі, сөйлемдерді, мәтінді теру және өңдеу, шрифтi, символдар мен абзацтарды пішімдеу, мәтінмен болатын операциялар, символдарды қосу; графика: графикалық редактордың қызметі, суреттерді ашу және сақтау, редактор құралдарын қолдана отырып, сурет салу, түстер палитрасы, суреттерді өңдеу, суретті кесу, айналдыру және өлшемін өзгерту, сурет бөліктерінің көшірмесін жасау; презентация: презентация құру бағдарламаларын орнату, бағдарлама мәзірі, презентацияны ашу және сақтау, слайдта мәтіндер мен суреттерді орналастыру, слайдтан слайдқа көшу, презентация дизайны, дыбыс шығару, мультимедиа: дыбыстық ақпаратты енгізу және шығару құрылғысы, дыбыстық редактор орнату, жазба, дыбысты дыбыстарды шығару және түзету, дыбыс эффектілерін қолдану;

3) Интернет желісінде жұмыс: ақпаратты іздеу: веб-парақшаларды қарау бағдарламаларын орнату, іздеу жүйесі, түйін сөздер бойынша ақпаратты іздеу; ақпаратпен алмасу: ақпарат алмасу тәсілдері, белгіленген мәтіндер мен мәтіндегі суреттерді көшіру; Интернет желісіндегі қауіпсіздік: Интернет желісінде жұмыс жасау барысында қауіпсіздік сақтау ережелері.

20. 4-сыныпқа арналған "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" пәнінің базалық мазмұны:

1) компьютер: компьютердің құрылғылары: компьютердің сыртқы құрылғылары; программалық қамтамасыз ету: файлдармен және бумалармен жұмыс жасау, файлдармен және бумалармен операция жасау (құру, көшіру, орнын ауыстыру және жою), файлдармен және бумалармен жұмыс жасау кезінде мәнмәтіндік менюді қолдану, компьютерде ақпаратты іздеу (бума, файл, мәтіннің үзіндісі); қауіпсіздік техникасы: экранмен жабдықталған құрылғылармен жұмыс атқару барысында қауіпсіздік техникасының ережелерін сақтау;

2) ақпаратты өңдеу және көрсету: мәтіндер: мәтіндік құжаттағы

иллюстрациялар, суреттер мен сәндік мәтінді кірістіру, маркерленген және нөмірленген тізімдер, мәтіннің үзіндісін құжат ішінен іздеу; графика: графикалық редакторлар, фотосуреттерді өңдеу (жарық, контраст, рамка), коллаж жасау; презентациялар: слайд макеті, презентациядағы нысандарға анимацияны баптау, суретті, сәндік мәтінді, видео мен дыбысты презентацияға қою; мультимедиа: дыбыспен жұмыс жасауға арналған программалар, дыбыспен жұмыс жасауға арналған компьютердің сыртқы құрылғылары, дыбыс редакторында әуен жазу, видеоны жазу және оны көруге арналған компьютердің сыртқы құрылғылары, видеоредакторлардың көмегімен видеоны жазу және оны өңдеу, видео үзінділерін көшіру, орнын ауыстыру және жою;

3) Интернет желісінде жұмыс: ақпаратты іздеу: браузер құралдары (закладки, история и загрузки); ақпарат алмасу: электронды почта, хабарламаларды қабылдау және жөнелту, сообщения с вложенными файлами; Интернет желісіндегі қауіпсіздік: құпиясөздер, сенімді құпиясөздің критерийлері.

4-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламада оқу мақсаттары кодтық белгімен белгіленген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімшенің ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 3.2.1.1 кодында: "3" – сынып, "2.1" – бөлімше, "1" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

22. Оқыту мақсаттарының жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Компьютер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
1.1 Компьютер құрылғылары	3.1.1.1 компьютер құрылғыларын түсіндіру (пернетақта, тышқан, жүйелік блок, монитор);	4.1.1.1 компьютердің сыртқы құрылғыларына мысал келтіру
	3.1.1.2 енгізу (тышқан, пернетақта) және шығару (монитор мен принтер, дыбыс	4.1.1.2 байланыстырып сөйлемдік-терминдерді өз бетінше қолдану

	шығарғыш/ құлаққап) құрылғыларын ажырату; 3.1.1.3 негізгі терминдерді түсіну және қолдану, олардың анықтамаларын білу	
1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 компьютерлік бағдарламалар қолданбалы міндеттерді орындау үшін қолданылатын білу; 3.1.2.2 компьютерлік бағдарламаларда файлдарды ашу және сақтау командаларын қолдану; 3.1.2.3 үлгі бойынша файлдар мен бумаларды құру және ұғымын түсіну; 3.1.2.4 компьютерлік бағдарламаларда команда мәзірін қолдану; 3.1.2.5 заттық-графикалық сызбаға сүйене отырып, тапсырманы орындау барысын жоспарлау	4.1.2.1 қолданбалы бағдарламаларды қолдану мүмкіндіктері туралы білу; 4.1.2.2 файлдар мен бумаларды көшіру, орнын ауыстыру және жасау; 4.1.2.3 оқылған тақырып бойынша негізгі ұғымдарды түсіну; 4.1.2.4 өз жұмысында мәнімен қолдану; 4.1.2.5 тапсырманы орындау барысын бетінше жоспарлау және бақылау
1.3 Қауіпсіздік техникасы	3.1.3.1 сандық құрылғылармен жұмыс істегенде негізгі қауіпсіздік ережелерді ұстану; 3.1.3.2 интернет желісіндегі барлық ақпараттар сенімді және пайдалы еместігін түсіну; 3.1.3.3 ақпаратты графикалық түрде ұсыну және көру арқылы байланысқан айтылымдар құрастыру	4.1.3.1 заманауи сандық құрылғылармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік ережелерін тұжырымдау; 4.1.3.2 экранмен жабдықтармен (телефондар, планшеттер, интерактивті тақталар) жұмыс істеу маңыздылығын талқылау; 4.1.3.3 белгілерде, графикалық материалдарда шартты белгілерде берілген нұсқауларды білу

2) "Ақпаратты ұсыну және өңдеу" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
2.1 Мәтіндер	3.2.1.1 мәтіндік редакторда сөйлемдерді теруді жүзеге асыру, қалаған нәтижесін алу мақсатында іс-әрекетінің мақсаты мен міндеттерін құрастыру;	4.2.1.1 мәтіндік редакторда сөйлемдерді теруді жүзеге асыру, қалаған нәтижесін алу мақсатында іс-әрекетінің мақсаты мен міндеттерін қою;

	3.2.1.2 қаріпті пішімдеу (қаріптің жазылу стилі, түсі, түзету); 3.2.1.3 құжаттағы ерекшеленген мәтінді қиып алу, көшіру, қою және өз іс-әрекетін жоспарлау, бақылау, бағалау; 3.2.1.4 байланыстырып сөйлеуінде өз іс-әрекетінің негізгі мағынасын жеткізу	4.2.1.2 таңбаланған, нөмірленген жасау; 4.2.1.3 мәтіндік құжатқа сурет, мәтін кірістіру (WordArt); 4.2.1.4 мәтінде қарапайым жасалған іс-әрекеттер туралы басқалардың жұмысын бақылау
2.2 Графика	3.2.2.1 қарапайым графикалық редактор құралдарын білу және қолдану; 3.2.2.2 нысанның сыртқы түрін өзгерту (қию, бұру, өлшемін өзгерту); 3.2.2.3 әртүрлі тәсілмен ұсынылған ақпаратпен жұмыс дағдысын меңгеру	4.2.2.1 біртұтас сурет құру үлгісін кескінді біріктіру; 4.2.2.2 нысанның сыртқы түрін өзгерту (қию, айналдыру, өлшемін өзгерту, палитраны қолдану); 4.2.2.3 өз іс-әрекетін жоспарлау, алгоритмді құру;
2.3 Презентациялар	3.2.3.1 мәтін мен видеолардан тұратын қарапайым презентациялар жасау және жасалған жұмыстың сапасына бағалап айтып беру; 3.2.3.2 слайдтар арасындағы ауысуларды пайдалану; 3.2.3.3 презентацияны безендіру үшін дайын дизайнды пайдалану; 3.2.3.4 презентация түрінде өз ойын ұсыну	4.2.3.1 слайдқа макет дайындау; 4.2.3.2 презентациядағы нысан анимацияны баптау; 4.2.3.3 іс-әрекетін жоспарлау, сөйлеуді қолдану; 4.2.3.4 презентация түрінде өз ойын дайындау және ұсыну
2.4 Мультимедиа	3.2.4.1 дыбыстарды жазуға, өңдеуге және ойнатуға арналған бағдарламаларды пайдалану; 3.2.4.2 белгілі бір тақырып бойынша фотосуретті қолдану; 3.2.4.3 түсіну мен нақтылау үшін тік, жанама және баламалы сұрақтар қою	4.2.4.1 ауызша және жазбалы нұсқаулықпен әуен шығару бағдарламаларын қолдану; 4.2.4.2 фотосуреттерді өңдеу (контраст, рамка); 4.2.4.3 белгілі бір тақырыпқа видеокөріністер жасау және ойнату; 4.2.4.4 оқу тапсырмасын орындау сыныптастарымен бірігу

3) "Интернет желісінде жұмыс" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	3-сынып	4-сынып
3.1 Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 нақты сұрақтарға жауап табу үшін Интернеттің іздеу жүйелерін қолдану; 3.3.1.2 жасалған жұмыстың сапасы туралы бағалап айтып беру	4.3.1.1 ақпаратты іздеу (компьютерді, файлдар мен бумаларды, кесті, мәтіннің үзіндісі); 4.3.1.2 браузер құралдарын пайдалану (бетбелгілер орнату, жүктеу, тарихын қарау); 4.3.1.3 шағын топта жұмыс мақсатқа жету үшін серіктестік келіссөздер жүргізу
3.2 Ақпаратпен алмасу	3.3.2.1 желіде ақпарат алмасу жолдарын түсіндіру; 3.3.2.2 жазбаша түрде хабарламалар құру; 3.3.2.3 шаблон және тірек сөздер бойынша монолог – тұжырым құру	4.3.2.1 қоса тіркелген файлдар, хабарламаларды электрондық пошта арқылы жіберу және алу; 4.3.2.2 жазбаша түрде ақпарат хабарламалар құру, түзету; 4.3.2.3 критерийлер бойынша өзін-өзі бағалау
3.3 Интернет желісіндегі қауіпсіздік	3.3.3.1 желідегі қажетсіз байланыстың қаупі туралы негізгі түсінікті көрсету; 3.3.3.2 мәтін – тұжырым құрылымына сүйене отырып, өз ұстанымын сенімді дәлелдеу	4.3.3.1 сенімді құпиясөз құрастыру және ұсыну; 4.3.3.2 алгоритмдер мен есептер нұсқауларын құру

23. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 3-4-сыныптары үшін "Ақпараттық коммуникациялық технологиялар" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

24. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Психикалық дамуы тежелген

білім алушыларға арналған

Бастауыш білім беру деңгейінің

3-4-сыныптары үшін

"Ақпараттық-коммуникациялық

технологиялар" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарламасын

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 3-4 сыныптары үшін "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспар

1) 3-сынып:

1-кесте

Ортақ тақырып	Тақырып	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Тірі табиғат	Компьютер құрылғысы	1.1 Компьютер құрылғысы	3.1.1.1 компьютер құрылғыларын (пернетақта, тышқан, блок, монитор); 3.1.1.2 енгізу (тышқан, пернетақта,) жәшігі (монитор мен пернетақта) шығарғыш/ құрылғыларын
		1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 компьютер бағдарламалар міндеттерді орындау қолдану
		1.3 Қауіпсіздік техникасы	3.1.3.1 сандық құрылғы жұмыс істегенді

			қауіпсіздік ережесі; 3.1.3.3 ақпараттың түрде ұсыну және байланысқан айқын құрастыру
	Файлдар мен бумалар	1.1 Компьютер құрылғысы	3.1.1.3 негізгі терминдерді түсіну және қолдану анықтамаларын
		1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.2 компьютер бағдарламаларды ашу және сақтау командаларын 3.1.2.3 үлгі бойынша мен бумалардың ұғымын түсіну
		2.4 Мультимедиа	3.2.4.2 белгілі бір бойынша фотосурет 3.2.4.3 түсіну мен үшін тік, жанамалы баламалы сұрау
	Программалар терезесі	1.1 Компьютер құрылғысы	3.1.1.1 компьютер құрылғыларын (пернетақта, тышқан, блок, монитор); 3.1.1.2 енгізу (тышқан пернетақта,) және (монитор мен пернетақта) шығарғыш/ құрылғыларын
		1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 компьютер бағдарламалар міндеттерді орындау қолданылатын 3.1.2.4 компьютер бағдарламалар мазірін қолдану 3.1.2.5 заттық-граммалық сызбаға сүйенген тапсырманы орындау жоспарлау

Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)	Мәтінді теру және өңдеу	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 компьютер бағдарламалар міндеттерді орындауға қолданылатын; 3.1.2.2 компьютер бағдарламаларды ашу және сақтау командаларын
		2.1 Мәтіндер	3.2.1.1 мәтіндік редактор сөйлемдерді теру, асыру, қалаған нәтиже мақсатында іс-әрекет мақсаты мен міндетті құрастыру
	Мәтінді пішімдеу	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.2 компьютер бағдарламаларды ашу және сақтау командаларын; 3.1.2.4 компьютер бағдарламаларды мәзірін қолдану
		2.1 Мәтіндер	3.2.1.1 мәтіндік редактор сөйлемдерді теру, асыру; 3.2.1.2 қаріпті пішім жазылу стилі, түсі; 3.2.1.3 құжаттағы мәтінді қиып алуды және өз іс-әрекетін бақылау, бағалау; 3.2.1.4 байланысты сөйлеуінде өз іс-әрекетін негізгі мағынасы
2- тоқсан			
Уақыт	Дыбысты жазу және ойнату	1.1 Компьютер құрылғысы	3.1.1.1 компьютер құрылғыларын (пернетақта, тышпандық блок, монитор); 3.1.1.2 енгізу (тыс

			пернетақта,) жә (монитор мен пр шығарғыш, құла құрылғыларын
		1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 компьюте бағдарламалар міндеттерді оры қолдану
		1.3 Қауіпсіздік техникасы	3.1.3.1 сандық қ жұмыс істегенд қауіпсіздік ереж
		2.4 Мультимедиа	3.2.4.1 дыбыстар өңдеуге және ой арналған бағдар пайдалану
		1.1 Компьютер құрылғысы	3.1.1.1 компьюте құрылғыларын (пернетақта, ты блок, монитор);
			3.1.1.2 енгізу (ты пернетақта,) жә (монитор мен пр шығарғыш, құла құрылғыларын
	Дыбыстық эффектiлер	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.4 компьюте бағдарламалард мәзірін қолдану 3.1.2.5 заттық-гр сызбаға сүйене тапсырманы ор жоспарлау
		2.4 Мультимедиа	3.2.4.1 дыбыстар өңдеуге және ой арналған бағдар пайдалану
	Дыбысты өңдеу	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.2 компьюте бағдарламалард ашу және сақта командаларын
		1.3 Қауіпсіздік техникасы	3.1.3.1 сандық қ жұмыс істегенд

Сәулет	Графикалық редактордың құралдары		қауіпсіздік ереж
		2.2 Графика	3.2.4.1 дыбыстар өңдеуге және ой арналған бағдар пайдалану
		1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 компьютер бағдарламалар міндеттерді оры қолданылатын 3.1.2.2 компьютер бағдарламалар ашу және сақта командаларын 3.1.2.4 компьютер бағдарламалар мәзірін қолдану 3.1.2.5 заттық-гр сызбаға сүйене тапсырманы ор жоспарлау
		1.3 Қауіпсіздік техникасы	3.1.3.1 сандық қ жұмыс істегенд қауіпсіздік ереж
		2.2 Графика	3.2.2.1 қарапай редактор құрал және білу
	Суретті өңдеу	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 компьютер бағдарламалар міндеттерді оры қолданылатын 3.1.2.2 компьютер бағдарламалар ашу және сақта командаларын
		2.2 Графика	3.2.2.1 қарапай редактор құрал және білу
3-тоқсан			

Өнер	Графикалық редактордағы фигуралар	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 компьютерлік бағдарламалар міндеттерді орындауға қолданылатын; 3.1.2.4 компьютерлік бағдарламаларды мәзірін қолдану; 3.1.2.5 заттық-графикалық сызбаға сүйенген тапсырманы орындау жоспарлау
		2.2 Графика	3.2.2.1 қарапайым редактор құралдарын білу және білу
	Қайталанатын үлгілер	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.4 компьютерлік бағдарламаларды мәзірін қолдану
		2.2 Графика	3.2.2.1 қарапайым редактор құралдарын қолдану; 3.2.2.2 нысанның өзгерту (қию, бұрысу, өзгерту); 3.2.2.3 әртүрлі тәсілдермен ұсынылған ақпараттың дағдысын меңгеру
	Түстер палитрасы	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.2 компьютерлік бағдарламаларды ашу және сақтау, командаларын
		2.2 Графика	3.2.2.1 қарапайым редактор құралдарын қолдану; 3.2.2.2 нысанның өзгерту (қию, бұрысу, өзгерту); 3.2.2.3 әртүрлі тәсілдермен ұсынылған ақпараттың дағдысын меңгеру

		2.4 Мультимедиа	3.2.4.2 белгілі бір бойынша фотол
Атақты тұлғалар	Ақпаратты іздеу	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.1 компьютер бағдарламалар міндеттерді оры қолданылатын 3.1.2.2 компьютер бағдарламалар ашу және сақта командаларын
		2.1 Мәтіндер	3.2.1.3 құжаттағ мәтінді қиып ал және өз іс-әреке бақылау, бағала
		3.1 Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 нақты сұ табу үшін Интер жүйелерін қолд
	Интернеттегі қауіпсіздік	2.1 Мәтіндер	3.2.1.1 мәтіндік р сөйлемдерді тер асыру
		3.1 Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 нақты сұ табу үшін Интер жүйелерін қолд
		3.2 Ақпаратпен алмасу	3.3.2.1 желіде ак жолдарын түсін 3.3.2.3 шаблон ж сөздер бойынш тұжырым құру
		3.3 Интернет желісіндегі қауіпсіздік	3.3.3.1 желідегі к байланыстың қ негізгі түсінікті к 3.3.3.2 мәтін – т құрылымына с өз ұстанымын с
	Презентация құру	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.4 компьютер бағдарламалард мәзірін қолдану

			3.1.2.5 заттық-гр сызбаға сүйене тапсырманы ор жоспарлау
		2.3 Презентациялар	3.2.3.1 мәтін мен тұратын қарапа презентациялар жасалған жұмы бағалап айтып б 3.2.3.2 слайдтар ауысуларды пай 3.2.3.3 презента безендіру үшін д дизайнды пайд 3.2.3.4 презента ойын ұсыну
		3.1 Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 нақты сұ табу үшін Интер жүйелерін қолд

4-тоқсан

Су – тіршілік көзі	Презентация құрып безендіру	1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.2 компьютер бағдарламаларды ашу және сақтау командаларын 3.1.2.4 компьютер бағдарламаларды мәзірін қолдану 3.1.2.5 заттық-гр сызбаға сүйене тапсырманы ор жоспарлау
		2.3 Презентациялар	3.2.3.1 мәтін мен тұратын қарапа презентациялар жасалған жұмы бағалап айтып б
		2.4 Мультимедиа	3.2.4.2 белгілі бір бойынша фотос

	Презентацияға арналған ақпарат		3.2.4.3 түсіну ме үшін тік, жанама баламалы сұрақ
		1.2 Программалық қамтамасыз ету	3.1.2.2 компьютер бағдарламаларды ашу және сақтау командаларын
		2.1 Мәтіндер	3.2.1.3 құжаттағы мәтінді қиып ал және өз іс-әрекет бақылау, бағалау
		2.3 Презентациялар	3.2.3.1 мәтін мен тұратын қарапайым презентациялар жасалған жұмыс бағалап айтып б 3.2.3.2 слайдтар ауысуларды пай 3.2.3.3 презентация безендіру үшін дизайнды пайд 3.2.3.4 презентация ойын ұсыну
		3.1 Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 нақты сұрақтабу үшін Интернет жүйелерін қолд
Демалыс мәдениеті. Мерекелер	Мәтінмен жұмыс	2.1 Мәтіндер	3.2.1.1 мәтіндік р сөйлемдерді тер асыру, қалаған н мақсатында іс-ә мақсаты мен мін құрастыру; 3.2.1.3 құжаттағы мәтінді қиып ал және өз іс-әрекет бақылау, бағалау 3.2.1.4 байланыс сөйлеуінде өз іс негізгі мағынасы
		3.1 Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 нақты сұрақтабу үшін Интернет жүйелерін қолд

	Пернетақтада жоқ символдар		табу үшін Интер жүйелерін қолд
		2.1 Мәтіндер	3.2.1.3 құжаттағы мәтінді қиып ал және өз іс-әреке бақылау, бағала
			3.2.1.4 байланыс сөйлеуінде өз іс негізгі мағынасы
	Презентациядағы дыбыстар	2.4 Мультимедиа	3.2.4.2 белгілі бір бойынша фотосүр 3.2.4.3 түсіну ме үшін тік, жанама баламалы сұра
		3.1 Ақпаратты іздеу	3.3.1.1 нақты сұр табу үшін Интер жүйелерін қолд 3.3.1.2 жасалған сапасы туралы беру
		2.4 Мультимедиа	3.2.4.1 дыбыстар өңдеуге және ой арналған бағдар пайдалану

2) 4-сынып:

2-кесте

Ортақ тақырып	Тақырып	Бөлімшелер	Оқыту мақсатта
1-тоқсан			
Менің Отаным – Қазақстан	Фотосуреттерді өңдеу	1.3 Қауіпсіздік техникасы	4.1.3.1 заманауи құрылғылармен кезінде қауіпсіз тұжырымдау
		2.2 Графика	4.2.2.1 біртұтас с бірнеше кескінд 4.2.2.2 нысанны

			өзгерту (қию, ай өлшемін өзгерту, қолдану; 4.2.2.3 өз іс-әрек және алгоритмі
		2.4 Мультимедиа	4.2.4.2 фотосурет арналған програ қолдану (жарык рамка)
	Файлдармен және бумалармен жұмыс жасау	1.2 Программалық қамтамасыз ету	4.1.2.1 қолданба бағдарламалард мүмкіндіктері ту 4.1.2.2 файлдар құру, көшіру, орн және жою; 4.1.2.3 оқылған т бойынша барлы ұғымдарды түсі 4.1.2.4 өз жұмыс мәнмәтіндік мә
Адами құндылықтар	Құжаттағы суреттер	1.2 Программалық қамтамасыз ету	4.1.2.2 файлдар құру, көшіру, орн және жою
	Тізімдер	2.1 Мәтіндер	4.2.1.2 мәтіндік н суреттер, сәндік (WordArt)
		1.2 Программалық қамтамасыз ету	4.1.2.3 оқылған т бойынша барлы ұғымдарды түсі 4.1.2.4 өз жұмыс мәнмәтіндік мә
		2.1 Мәтіндер	4.2.1.1 мәтіндік р мәтіндерді теру қалаған нәтиже мақсатында іс-ә мақсаты мен м 4.2.1.2 таңбалан нөмірленген тізі

		3.1 Ақпаратты іздеу	4.3.1.1 ақпаратты (компьютердегі бумаларды, құж үзіндісі)
2-тоқсан			
Мәдени мұра	Дыбыспен жұмыс жасауға арналған программалар	1.2 Программалық қамтамасыз ету	4.1.2.1 қолданба бағдарламалар мүмкіндіктері тур
		2.4 Мультимедиа	4.2.4.1 ауызша ж нұсқаулықпен а бағдарламалары
	Әуен жазу	1.1 Компьютер құрылғысы	4.1.1.1 компьютер құрылғыларына 4.1.1.2 байланыс кезінде сөздік-т бетімен дұрыс к
		2.4 Мультимедиа	4.2.4.1 ауызша ж нұсқаулықпен а бағдарламалары
Мамандықтар әлемі	Презентацияға арналған ақпараттар	2.3 Презентациялар	4.2.3.1 слайдқа н
		3.1 Ақпаратты іздеу	4.3.1.1 ақпаратты (компьютердегі бумаларды, құж үзіндісі); 4.3.1.2 браузер қ қолдану (бетбел жүктеулерді жән қарау); 4.3.1.3 топта нәт қатынас орнату вербальды жән емес құралдард
	Презентациядағы анимациялар	2.2 Графика	4.2.2.1 біртұтас о бірнеше кескінд 4.2.2.2 нысанны өзгерту (қию, ай өлшемін өзгерту

			қолдану
		2.3 Презентациялар	4.2.3.2 презентацияны жасау; 4.2.3.3 іс-әрекетін бақылау мен реттеуде сөйлеу
3-тоқсан			
Табиғи құбылыстар	Видеожазба	1.1 Компьютер құрылғысы	4.1.1.1 компьютер құрылғыларын пайдалану; 4.1.1.2 байланыс кезінде сөздік-түркі тілдерімен дұрыс қолдану
		1.2 Программалық қамтамасыз ету	4.1.2.1 қолданба бағдарламаларды пайдалану мүмкіндіктері туралы
		2.4 Мультимедиа	4.2.4.3 белгілі бір видеокөріністерді өңдеу; 4.2.4.4 оқу тапсырмаларын орындауда сынға түсірілу
	Видеоны өңдеу	1.2 Программалық қамтамасыз ету	4.1.2.2 файлдар құру, көшіру, орналастыру және жою;
		2.4 Мультимедиа	4.2.4.3 белгілі бір видеокөріністерді өңдеу; 4.2.4.4 оқу тапсырмаларын орындауда сынға түсірілу
Қоршаған ортаны қорғау	Презентациядағы дыбыстар	2.1 Мәтіндер	4.2.1.2 таңбалан нөмірленген тізім; 4.2.1.4 мәтінде кестелер құру, жасау, әрекеттер туралы басқалардың жасау

		2.3 Презентациялар	4.2.3.2 презентациянысандарға анықтау;баптау; 4.2.3.3 іс-әрекетінмен реттеуде сөз
	Презентациядағы видео	3.1 Ақпаратты іздеу	4.3.1.1 ақпаратты (компьютердегі бумаларды, құж үзіндісі)
		2.3 Презентациялар	4.2.3.2 презентациянысандарға анықтау;баптау; 4.2.3.3 іс-әрекетінмен реттеуде сөз
4-тоқсан			
Ғарышқа саяхат	Интернет арқылы мәліметтер жіберу	1.2 Программалық қамтамасыз ету	4.1.2.2 файлдар құру, көшіру, орн және жою; 4.1.2.3 оқылған т бойынша барлы ұғымдарды түсі 4.1.2.4 өз жұмыс мәнмәтіндік мә
		3.2 Ақпаратпен алмасу	4.3.2.1 қоса тірке бар хабарламал электрондық по және алу; 4.3.2.2 жазбаша хабарламалар қ 4.3.2.3 критерий өзгені және өзін бағалау
	Құпиясөз күші	3.1 Ақпаратты іздеу	4.3.1.2 браузер қ қолдану (бетбел жүктеулерді жән қарау); 4.3.1.3 шағын то

			білу, ортақ мақсаттармен серіктестермен жүргізу
		3.2 Ақпаратпен алмасу	4.3.2.1 қоса тіркеме бар хабарламалар электрондық пошта және алу; 4.3.2.2 жазбаша хабарламалар қ
		3.3 Интернет желісіндегі қауіпсіздік	4.3.2.3 критерий өзгені және өзін бағалау 4.3.3.1 сенімді қ критерийлерін к ұсыну; 4.3.3.2 алгоритм сақтау нұсқаула
Болашаққа саяхат	Компьютердің құрылғылары	1.1 Компьютер құрылғысы	4.1.1.1 компьютер құрылғыларына 4.1.1.2 байланыс тілінде сөздік-тебетімен дұрыс к
		1.3 Қауіпсіздік техникасы	4.1.3.1 заманауи құрылғылармен кезінде қауіпсіз тұжырымдау; 4.1.3.2 экранмен сандық құрылғы (телефондар, планшеттер) интерактивті табу уақытын шектеу маңыздылығын
	Бейнелерді құру	2.2 Графика	4.2.2.1 біртұтас с бірнеше кескінді 4.2.4.2 фотосурет арналған програ қолдану (жарык рамка)

		3.1 Ақпаратты іздеу	4.3.1.1 ақпаратты (компьютердегі бумаларды, құж үзіндісі); 4.3.1.2 браузер қ қолдану (бетбел жүктеулерді жән қарау); 4.3.1.3 шағын то білу, ортақ мақс серіктестермен жүргізу
		2.3 Презентациялар	4.2.3.4 презента ойын дайындау

Қазақстан Республикас

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуір

№ 123 бұйрығына

91-қосымша

Қазақстан Республикас

және ғылым министр

2013 жылғы 3 сәуір

№ 115 бұйрығына

728-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) "Білім туралы" Заңының 5 бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – қазақ дәстүрлі музыкасы, әлем халықтарының шығармашылығы, әлемдік классика және заманауи музыка үздік үлгілері негізінде білім алушылардың музыкалық мәдениетін қалыптастыру және шығармашылық қабілеттерін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) музыканы зерделеу және оның басқа да өнер түрлерімен байланысы арқылы әлемнің біртұтас бейнесі туралы ұғымды қалыптастыруға ықпал ету;

2) адам өміріндегі музыканың рөлі, оның рухани-адамгершілік дамуындағы мәні туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру;

3) сыни ойлау дағдыларын және музыкаға, музыкалық іс-әрекетке жағымды қарым-қатынасты дамытуға ықпал ету;

4) музыкалық шығармаларды талдауға, орындаушылыққа, импровизацияға, шығармашылық тапсырмалар мен презентацияларды орындауға тарту арқылы білім алушылардың білім, білік пен дағдыларын қалыптастыру;

5) әрбір білім алушының шығармашылық әлеуетін, орындаушылық және зерттеу дағдыларын жүзеге асыру, музыкалық қабілеттерін анықтау;

6) музыкалық түсініктері мен мәдениет негіздерін қалыптастыру, көркемдік талғам мен музыкалық өнерге және музыкалық қызметке қызығушылығын дамыту.

4. Түзете - дамыту міндеттері:

1) оқушылардың қоршаған әлем туралы алғашқы білімдері мен түсініктерін дамыту және кеңейту, сенсорлық тәжірибені байыту, ақыл-ой әрекеті мен танымдық белсенділікті дамыту;

2) коммуникативті және әлеуметтік дағдыларды, топта және жұпта жұмыс істеу дағдыларын, өз көзқарасын білдіру, басқалардың пікірін құрметтеу, көшбасшылық қасиеттерін таныту, өз жұмыстарын жазбаша

және ауызша түрде ұсыну дағдыларын дамыту

3) дұрыс тыныс алу және дауысты ұтымды жеткізу дағдыларын дамыту; есту зейіні мен фонематикалық есту қабілетін дамытуға ықпал ету; білім алушылардың сөйлеу қабілетінің дамуындағы кемшіліктерді жою, сөйлеу дағдыларын дамыту;

4) музыкалық шығармаларды тыңдау және талдау кезінде алынған тікелей әсер мен көріністерді кеңейту және ажырату арқылы сөздік қорын нақтылау және байыту;

5) музыкалық шығарманы оның эмоционалды, бейнелі және логикалық бірлігінде толық қабылдау дағдыларын қалыптастыру;

6) адамгершілік және эстетикалық қасиеттері мен сезімдерді, музыкалық талғамды, шығармашылық қиялды дамыту, білім алушылардың жеке дамуын түзету;

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Оқу процесін ұйымдастыру барысында психикалық дамуы тежелген білім алушылардың ерекшеліктерін ескеріледі: сенсорлық ақпаратты қабылдау мен өңдеудің баяу жылдамдығы, ақыл-ой операциялары мен әрекеттерінің жеткіліксіздігі, когнитивтік белсенділіктің төмендігі және танымдық қызығушылықтардың әлсіздігі, қоршаған орта туралы білім мен түсініктерінің шектеулілігі, сөйлеу тілінің дамуындағы артта қалушылық, мінез-құлықты ерікті басқарудың қалыптасуының болмауы, қозғалыс дағдылары мен қозғалыстардың үйлесімділігінің жетіспеушіліктері.

6. Оқыту процесі құндылыққа-бағдарланған, тұлғаға-бағдарланған, іс-әрекеттік, саралап оқыту, коммуникативтік және көркемдік-музыкалық тәсілдер негізінде жүзеге асырылады.

7. Құндылыққа-бағдарланған тәсіл "Мәңгілік ел" ұлттық идеясы негізінде білім алушылардың тұлғалық дамуына ықпал ете отырып, музыкалық оқу іс-әрекетінің жоспарлы қалыптасу стратегиясын анықтайды: музыка сабақтарында қазақ және әлемдік музыкалық мәдениеттің жауһарларына баулу әлемнің біртұтас көркем бейнесін қалыптастыруға, патриоттық сезімдерді, полимәдени қоғамдағы

толерантты қарым-қатынасты тәрбиелеуге бағытталған.

8. Тұлғаға-бағдарланған тәсіл білім алушылардың әрқайсысына қатысты дараландыру мақсатында қолданылады: олардың шығармашылық әлеуетін іске асыру, өнерге қатысты өзінің көзқарасын білдіруге дайын болу, құндылықты мағыналық бағдарларын қалыптастыру, оң өзін-өзі бағалау мен өзін-өзі құрметтеу, өмірлік оптимизм және психикалық, дене және сөйлеу дамуының жеке ерекшеліктерін, мінез-құлықтың қажеттіліктері мен уәждерін ескере отырып шығармашылығын толық ашу.

9. Іс-әрекеттік тәсіл - білім алушы музыка саласындағы білімдер жүйесін дайын күйінде емес, өз бетінше игереді, музыкалық-оқу іс-әрекетінің мазмұны мен нысандарын түсініп, оның нормаларын қабылдайды, бұл "білу", "түсіну", "қолдану", "талдау", "бағалау", "синтездеу" санаттары бойынша топтастырылған білімін, оқу іскерліктері мен шығармашылық дағдыларын белсенді және табысты қалыптастыруға ықпал етеді.

10. Сараланған тәсіл түзету-тәрбие процесін ұйымдастыруда білім алушыларды біртектес топтарға бөлуді көздейді: топтарды мазмұны, қарқыны, көлемі, күрделілігі, жұмыс істеу әдістері мен тәсілдері, бақылау нысандары мен әдістері, олардың әрқайсысы үшін оқытудың мотивациясы арқылы сипаттамалары бойынша қалыптастырады. Оқушыларды топтарға бөлу шартты және икемді. Жеке тәсіл дегеніміз - дифференциалданған тәсілді нақтылау.

11. Коммуникативтік тәсіл музыка сабақтарында нақты қарым-қатынас жағдайын жасауды, белсенді шығармашылық қызметін ұйымдастыруды, ұжымдық жұмыс түрлерін қолдануды, проблемалы жағдайларға және тиімді коммуникация процесіне балаларды тартуды қарастыратын сабақтардың шығармашылық түрлеріне назар аударуды көздейді.

12. Көркемдік-музыкалық тәсіл шығармашылық іс-әрекеттің әртүрлі түрлері: орындаушылық, композиторлық, коммуникативтік және сөйлеу процесінде музыкалық білім негіздерін қолдану бойынша нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған оқу-танымдық іс-әрекеттің түрлерін қарастырады.

13. Оқытудың пәндік-практикалық бағдарлау тәсілі музыка пәнін

оқытуда жоғары психикалық функциялардың (қабылдау, сөйлеу, ойлау) сенсорлық-моторлық негізін дамытуға, балалардың өмірлік тәжірибесінің жетіспеушілігін өтеуге және әлеуметтік өзара әрекеттесу дағдыларын игеруге мүмкіндік береді.

14. Жүйелілік тәсілі әмбебап оқу әрекеттерін қалыптастыру негізінде жалпы мәдени және жеке дамуына жағдай жасауға бағытталған, ол әрекеттер білім, білік және дағдыларды ойдағыдай игеруді ғана емес, сонымен қатар білімнің пәндік аясындағы әлемнің тұтас бейнесі мен құзыреттіліктерді қалыптастыруды қамтамасыз етеді.

15. Білім алушыларға қатысты музыка сабағында қолданылатын негізгі әдісі болып логопедиялық ритмика табылады, ол сөздің, музыканың және қимылдың тығыз байланысын келесідей жүзеге асырады:

1) музыкалық-ырғақтық қозғалыстар және сөйлеу ойындары;

2) ән айту;

3) музыкалық аспаптарда ойнау;

4) музыкалық-ойын іс-әрекеті;

5) ән айту, қозғалыс және аспаптық импровизациядағы музыкалық жаттығулар;

6) ән айту кезіндегі саусақ гимнастикасы.

16. Білім алушыларды музыкаға оқыту барысында қамтылатын дәстүрлі емес (альтернативті) әдістер мен тәсілдер:

1) симфониялық оркестрдің орындауында классикалық шығармаларды тыңдау;

2) дауысты дыбыстар мен ноталық дыбыстарды әуендету;

3) дыбыстық ойындар;

4) қимыл ырғақтық жаттығулар, мимика және ым-ишаралық билер;

5) бұлшықеттерді кезекпен тырыстыратын және босаңсытатын, музыкамен сүйемелденетін арнайы психогимнастикалық жаттығулар мен этюдтер;

6) көзге арналған музыкалық гимнастика.

17. "Музыка" пәнін оқытуда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану арқылы:

1) білім алушыларды ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудың қауіпсіздік ережелерімен таныстырады;

2) бастауыш мектепте ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамытады: ақпарат іздеу, алмасу және онымен жұмыс жасау, идеяларды жинау, өз жұмысын бағалау және жетілдіру, алуан түрлі жабдықтар мен бағдарламалық қосымшаларды пайдалану;

3) музыкалық импровизациялар мен өңдеулер жасау барысында компьютерлік цифрлік технологияларды қолдануға үйретеді;

4) белсенді оқытуға техникалық қолдау жасау үшін интерактивті тақтаны пайдалануды көрсетеді ;

5) электронды оқулықтарды пайдалануға дағдыландырады;

6) ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы презентация жасауды, қажетті ақпаратты таңдай білуге үйретеді;

7) слайдтік презентацияларды жасау дағдыларын дамыту, нақты аудиторияға көрсету және қойылған мақсатқа жету үшін, түрлі дерекқордан материалдарды жинақтауды дамытады;

8) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып оқушылардың тыныс алу жолдарына және артикуляция аппаратына пайдалы музыкалық элементтер мен жаттығуларды тиімді пайдаланады.

3-тарау. "Музыка" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

18. "Музыка" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 0-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 64 сағатты;
- 2) 1-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 33 сағатты;
- 3) 2-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 4) 3-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 5) 4-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

19. Бағдарламаның мазмұны келесідей бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Музыканы қабылдау және орындау" бөлімі;
- 2) "Музыканы шығару тәжірибесі" бөлімі;
- 3) "Музыкалық-шығармашылық жұмысты көрсету және бағалау" бөлімі;
- 4) "Музыкалық терапияның элементтері" бөлімі.

20. "Музыканы қабылдау және орындау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) музыканы тыңдау және талдау;
- 2) музыкалық шығармаларды орындау;
- 3) музыкалық сауаттылық.

21. "Музыканы шығару тәжірибесі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау;
- 2) музыка шығару және импровизациялау.

22. "Музыкалық-шығармашылық жұмыс" бөлімі келесідей бөлімшені қамтиды:

1) музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау.

23. "Музыкалық терапияның элементтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия элементтері;

2) эмоцияларды тұрақтандыруға арналған музыкалық терапия элементтері;

3) сөйлеу тілін түзетуге арналған музыкалық терапия элементтері.

24. 0 – сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны:

1) музыка туралы әңгіме. Музыка қандай сезім береді. Күзгі әуендер. Балалық шақ әндері. Музыкадағы ертегі. Би билеуді ұнатамыз. Біз ән айтуды жақсы көреміз. Қозғалыстағы музыка. Табиғат және музыка. Табиғат туралы әндер. Мереке музыкасы. Көңілді әуен. Музыка қалай айтады. Музыкалық бояулар. Би билейміз – ән саламыз! Біз музыканы айтамыз. Музыкалық тіл, сөйлеу тілі. Біздің сүйікті әндеріміз. Өз біліміңді тексер. Бесік жыры әндері. Отан туралы әндер. Музыка әңгімелейді. Көктем музыкасы. Отан туралы музыка. Мектеп әндері.

25. 1- сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны:

1) танысу. Менің атым. Менің даусым. Менің көңіл-күйім. Менің сүйікті әндерім. Мен және менің мектебім. Музыкалық дыбыстармен танысу. Мектептегі музыкалық дыбыстар. Музыкалық белгілер. Көңілді достар. Жануарлар – менің достарым. Ритмді өзгерту. Біздің айналамыздағы табиғат. Табиғат музыкасы. Суреттер дыбыстары. Жұлдыздың саяхаты. Атпен серуен. Көңілді саяхат. Көңілді паровоз. Дәстүр. Халық ертегілері. Халық билері. Наурызды қарсы аламыз! Музыкалық дастархан. Музыкалық бояулар. Көкөністер мен жемістердің оқиғалары. Көкөністер

мен жемістердің концерті. Оян да, ән сал!. Біз болашақ Отан қорғаушылармыз. Тазалық-денсаулық кепілі. "Қош бол, бірінші сынып!" өнер фестивалі".

26. 2- сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны:

1) сәлем, мектеп! Мен – тыңдарман. Мен – орындаушы. Мен – композитор. Музыкалық отбасы. Біз бірге ән шырқадық. Биге шақырамыз. Музыкалық суреттер. Достар оркестрі. Сүйікті мектептің дауысы. Музыкалық үзіліс. Көңілді сабақ. Мектеп табалдырығында. Ауа райы. Табиғат музыкасы. Музыкалық карнавал. Тазалық-денсаулық кепілі. Музыкалық жаттығу. Қысқы ойындар. Музыка және спорт. Музыкалық дәстүрлер. Халық ертегілері мен аңыздар. Қазақ қуыршақ-музыкалық өнер. Музыкалық дастархан. Наурызды қарсы аламыз!. Көктемнен көктемге дейін. Жаз қандай түсті. Күз бояу алды. Қыстың көркем музыкасы. Көктемнің музыкалық бояулары. Музыкалық саяхат. Жеңіс күні жарқын мереке. Өнер фестивалі. Ура! Демалыс!

27. 3- сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны:

1) туған өлкенің музыкасы. Құстар мен музыка. Ноталар қайда тұрады. Музыкалық пейзаж. Жақсы және жаман. Музыка жақсыға үйретеді. Музыка-көмекші. Жақсы ән. Сағат және музыка. Музыкалық оятар. Жыл мезгілдері. Музыкалық кірпіштер. Музыкалық үйлер. Музыкалық қалалар. Еске түсірейік, қайталаймыз. Музыкалық өнер. Музыкалық суреттер. Біздің оркестр; Ән айтамыз және билейміз! Бала –вундеркинд. "Алып" операсы. Қыз-домбырашы. Су музыкасы. Өзен туралы әндер. Мұхит-теңіз көк. Менің елімнің мерекелері. Жылдың үздік мерекесі. Мерекелік мамыр. Менің елімнің жаңа мерекелері.

28. 4 - сыныпқа арналған "Музыка" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстан Республикасында тұратын батыс және шығыс халықтарының музыкалық дәстүрлері. Үлкен скрипканың виртуозы. Рыцарлық дәстүрлер. Мерекелік дәстүрлер. Музыкалық саяхат. Қазақ халқының музыкалық дәстүрлері. Мажор және минор. Махаббат бұлағы. Адам және музыка. Музыкалық жанрлар ағашы. Халық музыкасы. Кәсіби ән. Бард әндері. Симфониялық музыка. Балет. Опера. Мюзикл.

Анимациялық фильмдегі мюзикл. Музыкалық эпилог.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

29. Бағдарламада оқу мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлімше ретін, төртінші сан - оқу мақсатының реттік нөмірін білдіреді Мысалы, 1.1.3.4 кодталуында: "1" – сынып, "1.3" – бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік саны.

30. Оқыту мақсаттарының жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Музыканы қабылдау және орындау" бөлімі:

1- кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0- сынып	1-сынып	2- сынып	3- сынып	4- сынып
1.1 Музиканы тыңдау және талдау	0.1.1.1 қол жетімді вербалды және вербалды емес құралдармен музыкаға тұрақты қызығушылықты көрсету;	1.1.1.1 таныс музыканы есту арқылы тану, оны түсіну және мұғалімнің бағыттаушы көмегімен екпінді, динамиканы және регистрді сипаттай отырып ол туралы айту;	2.1.1.1 музыканың ырғағын, сипаты мен көңіл-күйін анықтау, мұғалімнің бағыттаушы көмегімен музыкалық шығарманың көңіл-күйі мен идеясы туралы ойлау;	3.1.1.1 тыңдалған музыканың сипатын, мазмұнын, жанрларын, музыкалық мәнерлілігін анықтау және салыстыру;	4.1.1.1 шығарманың қызығушылықты отырып, эмоциялық эстетикалық
	0.1.1.2 қазақ халық музыкасының дыбысталуына қол жетімді вербалды және вербалды емес құралдармен тұрақты қызығушылықты көрсету;	1.1.1.2 отандық өнер қайраткерлерінің музыкалық поэтикалық шығармашылығында, қазақ музыкалық фольклорының алуан түрлілігінде бағдарлану;	2.1.1.2 қазақ халық және классикалық музыка аспаптарының қазақ халық және кәсіби музыкасының түрлі үлгілерін салыстыру процесінде дыбысталуы мен тембрін салыстыру;	3.1.1.2 қазақ және Қазақстан халықтарының музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау, отандық халық музыкалық дәстүрлерін бағалау;	4.1.1.2 композиция мен жазушының музыкалық шығарманың жанрлық ерекшеліктерін анықтау, классикалық
	0.1.1.3 қобызды, балалайка мен барабанды тыңдай отырып, шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату, оларды мұғаліммен ұштасқан сөйлеуде	1.1.1.3 шулы және музыкалық дыбыстарды ажырату, осы дыбыстарды	2.1.1.3 әннің түрін ажырату және анықтау: вокалдық, аспаптық және ол	3.1.1.3 қарсылықты қатынасты біліретін жалғаулықтармен күрделі сөйлемді пайдаланып, әр түрлі аранжировкаларда музыкалық	4.1.1.3 шығарманың әуен, бойы, олардың сипатын, олардың ойлау элементтерін

	нақты атау	шығаратын заттар мен аспаптарды сәйкестендіру	туралы сипаттама түрінде айту: үлгі бойынша 4-5 сөйлем	шығарманың дыбысталуын анықтау және салыстыру	өзінің сезім бойынша сөйле
1.2 Музыкалық шығармаларды орындау	0.1.2.1 өз есімін әндету; 0.1.2.2 дирижерлаудың маңызын түсіну; 0.1.2.3 дирижерлаудың маңызы туралы қолжетімді құралдармен айта білу және түсіну; 0.1.2.4 дирижерлаудың мазмұны мен маңызы туралы қолжетімді құралдармен айта білу және түсіну	1.1.2.1 қазақ және орыс халықтарының бесік жырларын, ән айту ережелеріне сәйкес әннің сипатын бере отырып ән орындау; 1.1.2.2 әндерді орындау кезінде негізгі дирижерлік қимылдарды түсіну; 1.1.2.3 музыкалық штрихтерді пайдалана отырып, шығармаларды орындауда музыкалық аспаптармен сүйемелдеу; 1.1.2.4 шығарманың сюжеті бойынша "жанды сурет" жасау, мұғалімнің бағыттаушы көмегін пайдалана отырып, оған ауызша түсініктеме беру	2.1.2.1 әртүрлі сипатты әндерді орындау, ән айту ережелерін сақтай отырып жеке ансамбльде, хорда, музыкалық аспаптың сүйемелдеуімен орындау; 2.1.2.2 ырғақтық суреттемелерін сақтай отырып, дирижерлік қимылдарға сәйкес әндерді орындау; 2.1.2.3 екпіні мен ырғақтық суреттемелерін сақтай отырып, шулы және ұрмалы аспаптарда ойнау; 2.1.2.4 театрландырылған және музыкалық-пластикалық композициялар жасау, вокалдық-хор шығармаларын орындау кезінде музыкалық бейнелерді іске асыру	3.1.2.1 ырғақты және динамиканы сақтай отырып, музыкалық аспаптың сүйемелдеуімен әр түрлі сипаттағы әндерді орындау; 3.1.2.2 көркемдік бейнені бере отырып, дирижерлік қимылдарға сәйкес әндерді орындау; 3.1.2.3 ансамбльде марш ырғағы мен вальс ырғағын қоса алғанда, түрлі ырғақты суреттемелерді, шулы музыкалық және қазақ халық ұрмалы аспаптарында ырғақты және динамиканы сақтай отырып ойнау; 3.1.2.4 бейнелеу өнері құралдарымен музыкалық шығарманың бейнелі мазмұнын көрсету: суреттер, декорация эскиздері, костюмдер	4.1.2.1 шығу аспаптың дыбыс пен қөмірді күйді адам мен с бейне асыру 4.1.2.2 қимы ырғақ көрке бере ансам қатыс 4.1.2.3 құру шулы музы аспап ансам 4.1.2.4 қозға қимы және шыға ң көр бейне мен и әуенд ерекш асыру
1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.1 әуені мен мәтіні бойынша таныс әндерді атау және естіп тану; 0.1.3.2 хор түрлерін анықтап тану;	1.1.3.1 әннің құрылымын білу: шумақ пен қайырман а ажырату; 1.1.3.2 хордың	2.1.3.1 музыкалық шығармадағы мотивті, музыкалық фразаны анықтау; 2.1.3.2 аспаптардың құрамы бойынша	3.1.3.1 музыкалық форманың құрылымын анықтау: шумақ, шумақ-қайырма, бір бөлімді, екі бөлімді;	4.1.3.1 музы форм анық ронд симф

	балалар, әйел, ер, аралас;	түрлерін тану және қол жетімді деңгейде өз пікірін негіздеу;	халық (қазақ, орыс) және симфониялық оркестрлерді осы аспаптарды атай отырып, дыбысталуына қарай көрнекілікке сүйеніп ажырату;	3.1.3.2 музыкалық шығарманы талдау кезінде негізгі музыкалық ұғымдарды анықтау және ажырату;	4.1.3.2 жазба жұмыс музыкалық ұғым, ішінде пайдалану пайд
	0.1.3.3 вокалдық миниатюралар мысалында музыка мен ауызекі сөйлеудің ұқсастығы мен айырмашылықтары н бақылау;	1.1.3.3 музыкалық жанрларды тану және атау;	2.1.3.3 арнайы терминологияны пайдалана отырып, музыкалық жанрларды анықтау;	3.1.3.3 салыстыру мен ассоциацияларды пайдалана отырып, музыкалық жанрлар мен стильдерді анықтау және ажырату;	4.1.3.3 және шығарманы орын
	0.1.3.4 дыбыс биіктігін қол мен дененің қимылы арқылы бейнелеу ("Музыкалық баспалдақ" ойнау);	1.1.3.4 графикалық жазбаны музыканың бейнесімен салыстыру; музыкадағы ақпаратты көрсетудің таңбалы-символдық құралдарын ұғыну;	2.1.3.4 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен ноталар бойынша қарапайым әуендер орындау;	3.1.3.4 ноталар бойынша қарапайым әуендер орындау;	4.1.3.4 жазба жұмыс орын, ноталар сауат негіз
	0.1.3.5 бейнесі бойынша музыкалық аспаптарды тану	1.1.3.5 қобыз бен балалайканымен бірге, түрлі музыкалық аспаптардың дыбысын есту арқылы анықтау	2.1.3.5 халық және классикалық музыкалық аспаптардың дыбысталуын салыстыру	3.1.3.5 халық, үрмелі, симфониялық оркестрлердің музыкалық аспаптарын ажырату	4.1.3.5 халық музыка аспап бойы топта әр түр контекст салы

2) "Музыканы шығару тәжірибесі" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0- сынып	1-сынып	2- сынып	3- сынып	4- сынып
2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	0.2.1.1 музыкамен байланысты жұмбақтарды шешу; 0.2.1.2 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен музыкалық идеяны іске асыру үшін	1.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс арқылы музыканың сипатын беру; 1.2.1.2 мұғалімнің бағыттаушыкөмегімен балалар ән-биінің	2.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс арқылы музыканың сипатын беру; 2.2.1.2 мерекелерге, концерттерге дайындық бойынша	3.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарға, музыкалық фразаларды шығару үшін идеялар ұсыну; 3.2.1.2 мектептің мәдени-көпшілік іс-	4.2.1.1 шығармашылық жұмыс аудиосуреттер, видеосуреттер, материалдарды жинақтау

	музыкалық материалдарды жинау процесінің мазмұнын бақылау және түсіну	орындаушылық жоспарын құрастыру	басқа білім алушылармен топта жұмыс істеу кезінде пәндік лексиканы пайдалана отырып, нақтылайтын сұрақтар қою	шараларын ұйымдастыру мен өткізуге, оның ішінде афишаны әзірлеуге ересектерге көмек көрсету	4.2.1.2 турал проц мұғал құрда музы әреке оқу ынты жосп өзінд тәжір өзект
2.2 Музыка шығару және импровизациялау	0.2.2.1 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен музыкалық идеяны іске асыру үшін музыкалық материалдарды жинау процесінің мазмұнын бақылау және түсіну	1.2.2.1 әуенді шығару алгоритмінің элементтерін меңгеру	2.2.2.1 ән, би, марш рухындағы поэтикалық мазмұнға сәйкес қарапайым әуендер тақырыптарында импровизациялау	3.2.2.1 мәдени бос уақытты, өзіндік музыкалық шығармашылық қызметті музицирлеу элементтерімен ұйымдастыру	4.2.2.1 шыға ойлар музы әреке түрле және интер балал қарап музы аспап ойнау пласт қозға импр асыр

3) "Музыкалық-шығармашылық жұмыс" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0- сынып	1-сынып	2- сынып	3- сынып	4- сынып
3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау"	0.3.1.1 өз жұмысын үлгі бойынша сипаттай білу және орындау процесі туралы айту; 0.3.1.2 музыкалық-шығармашылық жұмысты талдағанда және	1.3.1.1 мұғалімнің көмекші сұрақтары негізінде өзінің музыкалық іс - әрекет нәтижелеріне баға беру; 1.3.1.2 музыкалық және музыкалық-ырғақтық	2.3.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмысқа түсініктеме беру және оны жақсарту бойынша ұсыныстар енгізу; 2.3.1.2 берілген жоспар бойынша	3.3.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмысты бағалау және шығармашылық жұмысты жақсарту үшін идеялар ұсыну; 3.3.1.2 мұғалімнің жетекшілігімен	4.3.1.1 шыға жұмы крите сәйке шыға жұмы турал енгізу

			45-50 сөз көлемінде талқылау элементтерімен бағалау сипатындағы (шығармашылық жұмыс материалдары бойынша) сипаттама-әңгіме беру;		
		терминдерді түсіну, тыңдай білу, білім алушылардың жұмысын бағалау бойынша диалогқа қатысуға бастама жасау;	2.3.1.3 өз шығармашылық нәтижелерін бағалау және түзету барысында мұғаліммен нәтижелі қарым - қатынас жасау және ынтымақтасу, өзінің музыкалық-шығармашылық жұмыстарын ұжымдық талқылауға қатысу;	берілген шығармашылық жұмыстарды терминологияны, соның ішінде предикативті лексиканы қолдана отырып, берілген сапа критерийлері бойынша талдау және саралау;	4.3.1.2 ұйым көмегімен музыкалық шығармашылық жұмыс сапасын үлгісіне қарай бағалау
	бағалағанда жалғаулар мен жұрнақтарды дұрыс қолдану және түсіну;	1.3.1.3 орындалған музыкалық-шығармашылық жұмыстардың сапасын талқылау барысында конструктивтік ұстаным мен жұмыс авторына оң көзқарас көрсете отырып, ынтымақтастықты жүзеге асыру, жұптар мен шағын топтарда жұмыс істеу;	2.3.1.4 бағалау барысында вербальді емес құралдарды пайдалана отырып, тілектестік пен эмоционалдық-адамгершілік қайырымдылықты көрсету	3.3.1.3 музыкалық-шығармашылық қызметтің нәтижесін бағалау: қажет болған жағдайда түзету;	4.3.1.3 шығармашылық жұмыс бағаланып кезеңін анықтау дағдысын көрсете білу жанжалды аулақтандыру конфликти жағдайда
	0.3.1.3 адамдарда әртүрлі көзқарастар болуына жол беру, мұғалім мен жолдастары берген өз жұмысының бағасын дұрыс қабылдау;			3.3.1.4 бағалау процесінде салыстырудың, талдаудың, жинақтаудың, жіктеудің логикалық әрекеттерін меңгеруді көрсету	4.3.1.4 айқындау шынайы музыкалық күй, оған өзінің жеткі
	0.3.1.4 тыңдалған әндерде қоршаған болмыстың объектілері мен құбылыстарын тану, атау және анықтау	1.3.1.4 бағалауға дайындық кезінде өз әрекетін реттеу үшін сөйлеу тілін қолдану			

4) "Музыкалық терапияның элементтері" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0- сынып	1-сынып	2- сынып	3- сынып	4- сынып
4.1 Танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия	0.4.1.1 қарапайым объектілерге аспаптармен жанасу арқылы әр түрлі күш	1.4.1.1 дыбыстың шығу көзін анықтау арқылы кеңістіктегі дыбысты оқшаулау;	2.4.1.1 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен музыкалық	3.4.1.1 музыкалық шығарманың идеялары мен мәнмәтіндерін	4.4.1.1 өнердің тұрақты қызығушылығын

элементтері	пен ұзақтықтағы дыбыстарды шығара білу; 0.4.1.2 “еркін дирижерлау” түрінде сезім мен уайымды жеткізу	1.4.1.2 бір орында тұрып музыкамен қадамдау, дене саулығы мен сергектік сезініп көрсету	шығармалардың сюжеттерінде-оқиғаның және одан кейінгі сезімнің, көңіл-күйдің логикалық себеп-салдарлық байланысын анықтау; 2.4.1.2 музыка бойынша твист-жүруді орындау, қимыл ырғағына ілесу, динамика мен әуеннің қарқыны мен қуанышын жеткізу	түсінуді көрсету: тыңдау, зейін қою, айту, қайталап айту, мимикалық қалыптарды қабылдау; 3.4.1.2 серіктестің мимика, пантомимика және қимыл бойынша көңіл-күйін көрсете отырып, музыкалық-ырғақтық қозғалыстарды орындау	білдір, музы тегі, шыға атаул 4.4.1.2 сүйем тыйы мими панто қалы тапсы орын,
4.2 Эмоцияларды тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	0.4.2.1 релаксациялық тәсілдерді білу және қолдану: мұғалімнің бағыттаушы көмегімен тырысудан босаңсуға; 0.4.2.2 седативті немесе белсендіруші әсер беретін (И. С. Бах) шығармаларды скрипка, флейта, орган дыбыстарымен тыңдау	1.4.2.1 релаксациялық тәсілдерді білу және қолдану: мұғалімнің бағыттаушы және ұйымдастырушылық нұсқау бойынша босаңсу; 1.4.2.2 музыкалық шығармалардағы әзіл-сықақ және дұрыс әсер етудің вербальді емес құралдарын бақылау, жағдаяттың әзіл екендігін сезіну	2.4.2.1 релаксациялық тәсілдерді білу және қолдану: өзін сендіру арқылы босаңсыту (аутосуггестия элементтері); 2.4.2.2 музыкалық шығармалардағы әзіл-сықақ ахуалын түсіну және дұрыс әрекет етудің вербальді емес құралдарын пайдалану, жағдаяттың әзіл екендігін түсіну	3.4.2.1 қиын жағдайларда эмоционалдық шиеленісті шешуге өзін сендірудің кемінде 4-5 музыкалық формулаларын білу және қолдану; 3.4.2.2 музыкалық туындыны орындау кезінде (суретте, пиктограммада) бейнеленген адамның мимикасы бойынша қуаныш, қайғы және таң қалу сезімін анықтау	4.4.2.1 шыға төмен қозға эмоц әлсір 4.4.2.2 туынд кезін, қайғы қорқ мими қалы кезек
4.3 Сөйлеу тілі бұзылысын алдын алу және жоюға бағытталған музыкалық терапияның элементтері	0.4.3.1 үлгі бойынша 3-5 массаж тәсілдерін қолдана отырып, саусақтар мен қол білезіктеріне музыка бойынша өздігінен массаж жасау; 0.4.3.2 ырғақпен оқу және оркестрде музыка орындау:	1.4.3.1 сөздік нұсқау бойынша 3-5 массаж тәсілдерін қолдана отырып, саусақтар мен қол білезіктеріне музыка бойынша өздігінен массаж жасау; 1.4.3.2 А. Стрельникова бойынша	2.4.3.1 дыбыс беру механизмін нақтылау үшін кинестетикалық және көру анализаторларын қолдану; 2.4.3.2 әуен ырғағының өзгеруіне сәйкес қозғалыс қарқынын өзгерту	3.4.3.1 бірқалыпты әуендер мен қимылдарды пайдалана отырып, бір дауыссыз дыбыстан күрделі буындық құрылымнан келесі сөздерге бірқалыпты біртіндеп өту;	4.4.3.1 симф оркес орын, класс шыға музы артик мүше арнал гимна сауса

			арқылы бет, артикуляциялық бұлшық еттерді дамытатын арнайы жаттығуларды орындау;		динамизмді жаттығуларды орындау;
	баяу: I I I I және жылдам: I I I I I I;			3.4.3.2 ән айту және сөйлеу актісінде тыныс алуды дұрыс реттеу, негізінен дауысты дыбыстарға ауа жіберу;	4.4.3.2 тыныс алуды дұрыс ақырсыз шығару жаттығулар бойынша идеялар
	0.4.3.3 вальстік және марштық ырғағы бар (рифмаланған) мәтіндер мен әуендерде ұсынылған екі өлеңнен ырғақты суреттемелі - эталонды тану	парадоксалды тыныс алу гимнастикасынан әуен ырғағында 4-5 жаттығуды орындау;	2.4.3.3 2-3-4 элементтен тұратын буындар сериясын түрлендіру, оларда дауысты, жұп дауысты дыбыстарды және дауыстың күшін әуен-аккомпанементтің өзгерістеріне сәйкес түрлендіру	3.4.3.3 есту арқылы дауыспен және үзілісте негізгі, музыкаға тиесілі 1-2 сөзден тұратын сұрақ сөйлемінде сөзді анықтау	4.4.3.3 кезінде дыбыс мәде жетіл ұмты

31. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

32. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Психикалық дамуы тежелген

білім алушыларға арналған

бастауыш білім беру деңгейінің

0-4 сыныптары үшін

үшін "Музыка" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарламасының

қосымшасына

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге

асыру бойынша ұзақмерзімді жоспар

1) 0 - сынып:

1- кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
1. Өзім туралы	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	0.1.1.1 қол жетімді вербалды және вербалды емес құралдармен тұрақты қызығушылықты
	1.2 Музыкалық шығармаларды орындау	0.1.2.2 дирижерлаудың маңызы
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.1 әуені мен мәтіні бойынша әндерді атау және естіп тану
	2.1 Материалдарды жинау және музыкалық идеяларды іске асыру	0.2.1.1 музыкамен байланысты жұмбақтарды шешу
2. Менің мектебім	1.2 Музыкалық шығармаларды орындау	0.1.2.3 дирижерлаудың маңызы және түсіндіру
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.2 хор түрлерін анықтау: әйел, ер, аралас
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	0.3.1.1 өз жұмысын үлгі бойынша білу және орындау процесін
	4.1 Танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия элементтері	0.4.1.1 қарапайым объектілермен аспаптармен жанасу арқылы пен ұзақтықтағы дыбыстар
2 - тоқсан		
3. Менің отбасым және достарым	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	0.1.1.2 қазақ халық музыкасының дыбысталуына қол жетімді және вербалды емес құралдармен тұрақты қызығушылықты
	1.2 Музыкалық шығармаларды орындау	0.1.2.1 өз есімін әндету;
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.3 вокалдық миниатюралар мысалында музыка мен ауа сөйлеудің ұқсастығы мен айырмашылықтарын бақылау

	2.2 Музыка шығару және импровизациялау	0.2.2.1 әнге ырғақты сүйем
4 Бізді қоршаған әлем	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	0.1.3.4 дыбыс биіктігін қол м қимылы арқылы бейнелеу ("Музыкалық баспалдақ" о
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	0.3.1.2 музыкалық-шығарм жұмысты талдағанда және жалғаулар мен жұрнақтард қолдану және түсіну
	4.1 Танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия элементтері	0.4.1.2 "еркін дирижерлау" т мен уайымды жеткізу
3 - тоқсан		
5. Саяхат	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	0.1.1.3 қобызды, балалайка барабанды тыңдай отырып музыкалық дыбыстарды а мұғаліммен ұштасқан сөйл атау
	1.2 Музыкалық шығармаларды орындау	0.1.2.4 дирижерлаудың маз маңызы туралы түсіндіру
	2.2 Музыка шығару және импровизациялау	0.2.2.1 әнге ырғақты сүйем
6. Сал-дәстүр және ауыз әдебиеті	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.5 бейнесі бойынша му аспаптарды тану
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	0.3.1.1 өз жұмысын үлгі бой білу және орындау процесі
	4.1 Танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия элементтері	0.4.1.1 қарапайым объектіл аспаптармен жанасу арқы пен ұзақтықтағы дыбыстар
4 - тоқсан		
7. Тағам және сусын	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.5 бейнесі бойынша му аспаптарды тану
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	0.2.1.2 мұғалімнің ұйымдас көмегімен музыкалық иде үшін музыкалық материал процесінің мазмұнын бақы
8. Дені саудың-жаны сау	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	0.1.1.1 қол жетімді вербалд вербалды емес құралдарм

		тұрақты қызығушылықты
	1.3 Музыкалық сауаттылық	0.1.3.5 бейнесі бойынша музыка аспаптарды тану; 0.1.3.3 вокалдық миниатюр мысалында музыка мен әуес сөйлеудің ұқсастығы мен айырмашылықтарын бақылау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	0.2.1.2 мұғалімнің ұйымдас көмегімен музыкалық идеялар үшін музыкалық материал процесінің мазмұнын бақылау
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	0.3.1.3 адамдарда әртүрлі қызығу болуына жол беру, мұғалім жолдастары берген өз жұмыс бағасын дұрыс қабылдау; 0.3.1.4 тыңдалған әндерде негізгі болмыстың объектілері мен құбылыстарын тану, атау және бағалау
	4.1 Танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия элементтері	0.4.1.2 “еркін дирижерлау” тәсілі мен уайымды жеткізу
	4.2 Эмоцияларды тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	0.4.2.1 релаксациялық тәсілдер және қолдану: мұғалімнің көмегімен тырысудан босату 0.4.2.2 седативті немесе белсенді беретін (И. С. Бах) шығармалар: флейта, орган дыбыстарымен
	4.3 Сөйлеу тілі бұзылысын алдын алу және жоюға бағытталған музыкалық терапияның элементтері	0.4.3.1 үлгі бойынша 3-5 маусым қолдана отырып, саусақтар білезіктеріне музыка бойынша массаж жасау; 0.4.3.2 ырғақпен оқу және сөйлеу музыка орындау: баяу: I I I I және жылдам: I I I I I I

2) 1- сынып:

2 -кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
1. Өзім туралы	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	1.1.1.1 таныс музыканы есту, оны түсіну және бағыттаушы сипаттарды елестетіп, екпінді, динамиканы және темпін сипаттай отырып ол туралы сөйлеу; 1.1.1.2 отандық өнер қайраткерлерінің музыкалық поэтикалық шығармашылығында, қазақтың фольклорының алуан түрлерін бағдарлану
	1.2 Музыкалық шығармаларды орындау	1.1.2.1 қазақ және орыс халық ән-бесік жырларын, ән айту еркіндігіне сәйкес әннің сипатын бере отырып орындау; 1.1.2.2 әндерді орындау кезінде дирижерлік қимылдарды танып-білу; 1.1.2.3 музыкалық штрихтерді танып отырып, шығармаларды орындау музыкалық аспаптармен сәйкестендіру; 1.1.2.4 шығарманың сюжетін, "жанды сурет" жасау, мұғалімнің бағыттаушы көмегін пайдаланып оған ауызша түсініктеме беру
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 әннің құрылымын біліп, қайырман анықтау; 1.1.3.2 хордың түрлерін танып, жетімді деңгейде өз пікірін білдіру; 1.1.3.3 музыкалық жанрларды атау; 1.1.3.5 қобыз бен балалайка, түрлі музыкалық аспаптар есту арқылы анықтау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	1.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс арқылы музыканың
2. Менің мектебім	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	1.1.1.1 таныс музыканы есту, оны түсіну және бағыттаушы

		екпінді, динамиканы және р сипаттай отырып ол туралы 1.1.1.2 отандық өнер қайрат музыкалық поэтикалық шығармашылығында, қазақ фольклорының алуан түрліл бағдарлану
	1.2 Музыкалық шығармаларды орындау	1.1.2.1 қазақ және орыс халы бесік жырларын, ән айту ере сәйкес әннің сипатын бере орындау; 1.1.2.2 әндерді орындау кезі дирижерлік қимылдарды тү 1.1.2.4 шығарманың сюжеті "жанды сурет" жасау, мұғалі бағыттаушы көмегін пайдал оған ауызша түсініктеме бер
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 әннің құрылымын біл қайырмананы ажырату; 1.1.3.2 хордың түрлерін тану жетімді деңгейде өз пікірін н 1.1.3.3 музыкалық жанрлард атау; 1.1.3.4 графикалық жазбаны бейнесімен салыстыру; муз ақпаратты көрсетудің таңба символдық құралдарын ұғы 1.1.3.5 қобыз бен балалайка түрлі музыкалық аспаптард есту арқылы анықтау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	1.2.1.1 музыкалық-шығарма жұмыс арқылы музыканың
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	1.3.1.1 мұғалімнің көмекші с негізінде өзінің музыкалық нәтижелеріне баға беру
	4.1 Танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия элементтері	1.4.1.1 дыбыстың шығу көзін арқылы кеңістіктегі дыбыст

		1.4.1.2 бір орында тұрып му қадамдау, дене саулығы м сезініп көрсету
2 - тоқсан		
3. Менің отбасым және достарым	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	1.1.1.1 таныс музыканы ест оны түсіну және бағыттауш екпінді, динамиканы және сипаттай отырып ол туралы
	1.2 Музыкалық шығармаларды орындау	1.1.2.1 қазақ және орыс хал бесік жырларын, ән айту ер сәйкес әннің сипатын бере орындау; 1.1.2.2 әндерді орындау кез дирижерлік қимылдарды т
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 әннің құрылымын бі қайыrmаны ажырату; 1.1.3.2 хордың түрлерін тану жетімді деңгейде өз пікірін 1.1.3.3 музыкалық ақпарат құралдарда музыкалық жа және атау
	2.1 Музыкалық шығармашылық	1.2.1.1 музыкалық-шығарм жұмыс арқылы музыканы
4. Бізді қоршаған әлем	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	1.1.1.1 таныс музыканы ест оны түсіну және бағыттауш екпінді, динамиканы және сипаттай отырып ол туралы
	1.2 Музыкалық шығармаларды орындау	1.1.2.1 қазақ және орыс хал бесік жырларын, ән айту ер сәйкес әннің сипатын бере орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 әннің құрылымын бі қайыrmаны ажырату; 1.1.3.5 қобыз бен балалайка түрлі музыкалық аспаптар есту арқылы анықтау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және	1.2.1.1 музыкалық-шығарм

	материалдарды жинақтау	жұмыс арқылы музыканы
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	1.3.1.1 мұғалімнің көмекші негізінде өзінің музыкалық нәтижелеріне баға беру
	4.2 Эмоцияларды тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	1.4.2.1 релаксациялық тәсіл және қолдану: мұғалімнің және ұйымдастырушылық бойынша босаңсу; 1.4.2.2 музыкалық шығармасық және дұрыс әсер етпес құралдарын бақылау, әзіл екендігін сезіну
3 – тоқсан		
5. Саяхат	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	1.1.1.1 таныс музыканы есту оны түсіну және мұғалімнің көмегімен екпінді, динамика, регистрді сипаттай отырып; 1.1.1.2 отандық өнер қайрат музыкалық поэтикалық шығармашылығында, қаза фольклорының алуан түрлі бағдарлану
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	1.1.2.1 қазақ және орыс хал бесік жырларын, ән айту ер сәйкес әннің сипатын бере орындау; 1.1.2.3 музыкалық штрихте отырып, шығармаларды ор музыкалық аспаптармен с
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 әннің құрылымын бі қайырманы ажырату; 1.1.3.4 графикалық жазбан бейнесімен салыстыру; му ақпаратты көрсетудің таңб символдық құралдарын ұғ
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	1.2.1.1 музыкалық-шығарм жұмыс арқылы музыканы

	2.2 Музыка шығару және импровизациялау	1.2.2.1 әуенді шығару алгоритмдерін меңгеру
6. Сал-дәстүр және ауыз әдебиеті	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	1.1.1.1 таныс музыканы есту, оны түсіну және мұғалімнің көмегімен екпінді, динамикалық регистрді сипаттай отырып
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	1.1.2.1 қазақ және орыс халық бесік жырларын, ән айту ермей сәйкес әннің сипатын бере орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.1 әннің құрылысын біліп пен әндерді ажырату, графика жазбаларды музыкалық түр музыкадағы ақпаратты көр таңбалы-символдық құрал
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	1.2.1.1 музыкалық-шығарм жұмыс арқылы музыканың 1.2.1.2 мұғалімнің бағыттау балалар ән-биінің орындау жоспарын құрастыру
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	1.3.1.1 мұғалімнің көмекші негізінде өзінің музыкалық нәтижелеріне баға беру
	4.3 Сөйлеу тілі бұзылысын алдын алу және жоюға бағытталған музыкалық терапияның элементтері	1.4.3.1 сөздік нұсқау бойынша тәсілдерін қолдана отырып қол білезіктеріне музыка б өздігінен массаж жасау; 1.4.3.2 А. Стрельникова бойы парадоксалды тыныс алу гимнастикасынан әуен ырға жаттығуды орындау
4 - тоқсан		
7. Тағам және сусын	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	1.1.1.1 таныс музыканы есту, оны түсіну және мұғалімнің көмегімен екпінді, динамикалық регистрді сипаттай отырып
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	1.1.2.1 қазақ және орыс халық бесік жырларын, ән айту ермей сәйкес әннің сипатын бере

		орындау; 1.1.2.2 әндерді орындау кезінде дирижерлік қимылдарды таныта отырып;
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.4 графикалық жазбаның бейнесімен салыстыру; музыкалық ақпаратты көрсетудің таңбалық символдық құралдарын ұғындыру
	2.1 Материалдарды жинау және музыкалық идеяларды іске асыру	1.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс арқылы музыканың жанрларын атау; 1.2.1.2 мұғалімнің бағыттаушы балалар ән-биінің орындау жоспарын құрастыру
8. Дені саудың-жаны сау	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	1.1.1.1 таныс музыканы есту және оны түсіну және мұғалімнің көмегімен екпінді, динамикалық регистрді сипаттай отырып; 1.1.1.2 отандық өнер қайраткерінің музыкалық поэтикалық шығармашылығында, қазақтың фольклорының алуан түрлі бағдарлану
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	1.1.2.1 қазақ және орыс халық бесік жырларын, ән айту еркін сәйкес әннің сипатын бере отырып орындау; 1.1.2.2 әндерді орындау кезінде дирижерлік қимылдарды таныта отырып;
	1.3 Музыкалық сауаттылық	1.1.3.3 музыкалық жанрларды атау; 1.1.3.4 музыканың жанрларын атау; 1.1.3.5 қобыз бен балалайкамен түрлі музыкалық аспаптар есту арқылы анықтау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	1.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс арқылы музыканың жанрларын атау;
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	1.3.1.1 мұғалімнің көмекшісі негізінде өзінің музыкалық

		нәтижелеріне баға беру
	4.3 Сөйлеу тілі бұзылысын алдын алу және жоюға бағытталған музыкалық терапияның элементтері	1.4.3.3 күрделі буындық құрамын анық және біріктіріп айту

3) 2- сынып:

3- кесте

Ортақ тақырыптар	Подразделы	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
1. Өзім туралы	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыканың ырғағын, көңіл-күйін анықтау, мұғалім бағыттаушы көмегімен музыка шығарманың көңіл-күйі мен туралы ойлау; 2.1.1.2 қазақ халық және классика музыка аспаптарының қазіргі кәсіби музыкасының түрлі салыстыру процесінде дыбыс тембрін салыстыру
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	2.1.2.1 әртүрлі сипатты әндерді айту ережелерін сақтай отырып ансамбльде, хорда, музыка сүйемелдеуімен орындау; 2.1.2.2 ырғақтық суреттеме отырып, дирижерлік қимылымен әндерді орындау; 2.1.2.3 екпіні мен ырғақтық сақтай отырып, шулы және аспаптарда ойнау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.1 музыкалық шығарманың музыкалық фразаны анықтау 2.1.3.2 музыкалық жанрлардың қазақ халқының ауызша халық шығармашылығы туралы таныту 2.1.3.3 арнайы терминологияны отырып, музыкалық жанрлар

		2.1.3.4 мұғалімнің бағыттау ноталар бойынша қарапайым орындау; 2.1.3.5 мұғалімнің бағыттау ноталар бойынша қарапайым орындау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	2.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс арқылы музыканың дамуы туралы білімді жинақтау; 2.2.1.2 мерекелерге, концерттерге дайындық бойынша басқа орындаушылармен топта жұмыс жасау, пәндік лексиканы пайдалана отырып, нақтылайтын сұрақтар қою
2. Менің отбасым және достарым	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыканың ырғағын, тембрі, көңіл-күйін анықтау, мұғалімнің бағыттаушы көмегімен музыкалық шығарманың көңіл-күйі мен мағынасы туралы ойлау; 2.1.1.2 қазақ халық және классикалық музыка аспаптарының қазіргі кәсіби музыкасының түрлі жанрларын салыстыру процесінде дыбыс тембрін салыстыру
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	2.1.2.1 әртүрлі сипатты әндерді айту ережелерін сақтай отырып, ансамбльде, хорда, музыкалық орындаушы сүйемелдеуімен орындау; 2.1.2.4 театрландырылған және музыкалық-пластикалық номер жасау, вокалдық-хор шығармаларын орындау кезінде музыкалық орындаушы іске асыру
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.1 музыкалық шығарманың музыкалық фразаны анықтау; 2.1.3.2 музыкалық жанрлардың қазақ халқының ауызша халық шығармашылығы туралы таныстыру; 2.1.3.3 арнайы терминологияны отырып, музыкалық жанрларды анықтау; 2.1.3.4 мұғалімнің бағыттау

		ноталар бойынша қарапайым орындау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	2.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс арқылы музыканың 2.2.1.2 мерекелерге, концерттерге дайындық бойынша басқарушылармен топта жұмыс пәндік лексиканы пайдалануға нақтылайтын сұрақтар қою
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	2.3.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмысқа түсініктеме беру, жақсарту бойынша ұсыныс 2.3.1.2 берілген жоспар бойынша көлемінде талқылау элементтерін бағалау сипатындағы (шығармашылық жұмыс материалдары бойынша) сипаттама-әңгіме беру
	4.1 Танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия элементтері	2.4.1.1 мұғалімнің бағыттаушы музыкалық шығармалардың сюжеттерінде-оқиғаның жаңа сезімнің, көңіл-күйдің логикалық салдарлық байланысын анықтау 2.4.1.2 музыка бойынша творчество орындау, қимыл ырғағына мен әуеннің қарқыны мен жеткізу
2 - тоқсан		
3. Менің мектебім	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыканың ырғағын, көңіл-күйін анықтау, мұғалім бағыттаушы көмегімен музыкалық шығарманың көңіл-күйі мен туралы ойлау; 2.1.1.2 қазақ халық және классика музыка аспаптарының қазіргі кәсіби музыкасының түрлі салыстыру процесінде дыбыс тембрін салыстыру
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	2.1.2.1 әртүрлі сипатты әндерді айту ережелерін сақтай отырып ансамбльде, хорда, музыкалық сүйемелдеуімен орындау;

4. Менің туған өлкем	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.2.2 ырғақтық суреттеме отырып, дирижерлік қимылмен әндерді орындау;
		2.1.2.3 екпіні мен ырғақтық сақтай отырып, шулы және аспаптарда ойнау
		2.1.3.1 музыкалық шығарманың музыкалық фразаны анықтау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	2.1.3.2 музыкалық жанрлардың қазақ халқының ауызша халық шығармашылығы туралы таныту
		2.1.3.3 арнайы терминологияны отырып, музыкалық жанрларды
		2.1.3.4 мұғалімнің бағыттаушы ноталар бойынша қарапайым орындау
4. Менің туған өлкем	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	2.2.1.1 музыкалық-шығарманың жұмыс арқылы музыканың
		2.2.1.2 мерекелерге, концерт дайындық бойынша басқа алушылармен топта жұмыс пәндік лексиканы пайдаланақтылайтын сұрақтар қою
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	2.1.1.1 музыканың ырғағын көңіл-күйін анықтау, мұғалім бағыттаушы көмегімен музыка шығарманың көңіл-күйі мен туралы ойлау;
4. Менің туған өлкем	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	2.1.1.2 қазақ халық және классика музыка аспаптарының қазіргі кәсіби музыкасының түрлі салыстыру процесінде дыбыс тембрін салыстыру
		2.1.2.1 әртүрлі сипатты әндерді айту ережелерін сақтай отырып ансамбльде, хорда, музыка сүйемелдеуімен орындау;
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	2.1.2.2 ырғақтық суреттеме отырып, дирижерлік қимылмен

		әндерді орындау; 2.1.2.3 екпіні мен ырғақтық сақтай отырып, шулы және аспаптарда ойнау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.1 музыкалық шығарма музыкалық фразаны анықтау 2.1.3.2 музыкалық жанрларды қазақ халқының ауызша халық шығармашылығы туралы түсіндіру 2.1.3.3 арнайы терминологияны отырып, музыкалық жанрларды анықтау 2.1.3.4 мұғалімнің бағыттаушы ноталар бойынша қарапайым орындау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	2.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс арқылы музыканың дамуы 2.2.1.2 мерекелерге, концерттерге дайындық бойынша басқа бір алушылармен топта жұмыс жасау пәндік лексиканы пайдалану нақтылайтын сұрақтар қою
	2.2 Музыка шығару және импровизациялау	2.2.2.1 ән, би, марш рухында мазмұнға сәйкес қарапайым тақырыптарында импровизациялау
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	2.3.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмысқа түсініктеме беру және жақсарту бойынша ұсыныстар 2.3.1.2 берілген жоспар бойынша көлемінде талқылау элементтерін бағалау сипатындағы (шығармашылық жұмыс материалдары бойынша) сипаттама-әңгіме беру
	4.2 Эмоцияларды тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	2.4.2.1 релаксациялық тәсілдер және қолдану: өзін сендіру және босаңсыту (аутосуггестия элементтері); 2.4.2.2 музыкалық шығармашылық

		сықақ ахуалын түсіну және етудің вербальді емес құралы пайдалану, жағдаяттың әзір түсіну
3- тоқсан		
5. Дені саудың-жаны сау	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыканың ырғағын көңіл-күйін анықтау, мұғалім бағыттаушы көмегімен музыка шығарманың көңіл-күйі мен туралы ойлау; 2.1.1.2 қазақ халық және классика музыка аспаптарының қазіргі кәсіби музыкасының түрлі салыстыру процесінде дыбыс тембрін салыстыру
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	2.1.2.2 ырғақтық суреттеме отырып, дирижерлік қимыл әндерді орындау; 2.1.2.3 екпіні мен ырғақтық сақтай отырып, шулы және аспаптарда ойнау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.2 музыкалық жанрлар қазақ халқының ауызша халық шығармашылығы туралы т 2.1.3.3 арнайы терминология отырып, музыкалық жанр 2.1.3.4 мұғалімнің бағыттау ноталар бойынша қарапайым орындау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	2.2.1.1 музыкалық-шығармашы жұмыс арқылы музыканың 2.2.1.2 мерекелерге, концерт дайындық бойынша басқа алушылармен топта жұмыс пәндік лексиканы пайдаланақтылайтын сұрақтар қон
6. Сал-дәстүр және ауыз әдебиеті	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыканың ырғағын көңіл-күйін анықтау, мұғалім бағыттаушы көмегімен музыка шығарманың көңіл-күйі мен

		туралы ойлау; 2.1.1.2 қазақ халық және кл. музыка аспаптарының қазақ кәсіби музыкасының түрлі ү салыстыру процесінде дыбыс тембрін салыстыру
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	2.1.2.1 әртүрлі сипатты әнде айту ережелерін сақтай отырып ансамбльде, хорда, музыкалық сүйемелдеуімен орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.1 музыкалық шығарма музыкалық фразаны анықтау
		2.1.3.2 музыкалық жанрлардың қазақ халқының ауызша халық шығармашылығы туралы түсінік
		2.1.3.3 арнайы терминологияны отырып, музыкалық жанрларды
		2.1.3.4 мұғалімнің бағыттаушы ноталар бойынша қарапайым орындау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	2.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс арқылы музыканың
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	2.3.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмысқа түсініктеме беру және жақсарту бойынша ұсыныстар
		2.3.1.2 берілген жоспар бойынша көлемінде талқылау элементтері бағалау сипатындағы (шығармашылық жұмыс материалдары бойынша) сипаттама-әңгіме беру
	4.3 Сөйлеу тілі бұзылысын алдын алу және жоюға бағытталған музыкалық терапияның элементтері	2.4.3.1 дыбыс беру механизмін үшін кинестетикалық және анализаторларын қолдану; 2.4.3.2 әуен ырғағының өзгерту қозғалыс қарқынын өзгерту артикуляциялық бұлшық еттерін дамытатын арнайы жаттығу орындау

4 - тоқсан

7. Қоршаған орта	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыканың ырғағын көңіл-күйін анықтау, мұғалім бағыттаушы көмегімен музыка шығарманың көңіл-күйі мен туралы ойлау; 2.1.1.2 қазақ халық және классика музыка аспаптарының қазіргі кәсіби музыкасының түрлі салыстыру процесінде дыбыс тембрін салыстыру
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	2.1.2.1 әртүрлі сипатты әндерді айту ережелерін сақтай отырып ансамбльде, хорда, музыкалық сүйемелдеуімен орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.1 музыкалық шығарманың музыкалық фразаны анықтау 2.1.3.2 музыкалық жанрлардың қазақ халқының ауызша халық шығармашылығы туралы таныту 2.1.3.3 арнайы терминологияны отырып, музыкалық жанрларды
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	2.2.1.1 музыкалық-шығармалық жұмыс арқылы музыканың 2.2.1.2 мерекелерге, концерт дайындық бойынша басқа алушылармен топта жұмыс пәндік лексиканы пайдалана нақтылайтын сұрақтар қою
8. Саяхат	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	2.1.1.1 музыканың ырғағын көңіл-күйін анықтау, мұғалім бағыттаушы көмегімен музыка шығарманың көңіл-күйі мен туралы ойлау
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	2.1.2.1 әртүрлі сипатты әндерді айту ережелерін сақтай отырып ансамбльде, хорда, музыкалық сүйемелдеуімен орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	2.1.3.1 музыкалық шығарманың

		музыкалық фразаны анық 2.1.3.2 музыкалық жанрлар қазақ халқының ауызша х шығармашылығы туралы т 2.1.3.3 арнайы терминологи отырып, музыкалық жанрл
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	2.2.1.1 музыкалық-шығарм жұмыс арқылы музыканы 2.2.1.2 мерекелерге, концер дайындық бойынша басқа алушылармен топта жұмы пәндік лексиканы пайдала нақтылайтын сұрақтар қон
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	2.1.3.1 музыкалық шығарм музыкалық фразаны анық 2.1.3.2 музыкалық жанрлар қазақ халқының ауызша х шығармашылығы туралы т 2.1.3.3 арнайы терминологи отырып, музыкалық жанрл
	4.3 Сөйлеу тілі бұзылысын алдын алу және жоюға бағытталған музыкалық терапияның элементтері	2.4.3.2 әуен ырғағының өзге қозғалыс қарқынын өзгерті артикуляциялық бұлшық е дамытатын арнайы жаттығ орындау

4) 3- сынып:

4- кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1- тоқсан		
1. Тірі табиғат	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	3.1.1.1 тыңдалған музыканы мазмұнын, жанрларын, му мәнерлілігін анықтау және 3.1.1.2 қазақ және Қазақст халықтарының музыкалык ерекшеліктерін анықтау, от

		музыкалық дәстүрлерін ба 3.1.1.3 қарсылықты қатына жалғаулықтармен күрделі пайдаланып, әр түрлі аран музыкалық шығарманың д анықтау және салыстыру
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	3.1.2.1 ырғақты және динам отырып, музыкалық аспап сүйемелдеуімен әр түрлі с әндерді орындау; 3.1.2.2 көркемдік бейнені бе дирижерлік қимылдарға са орындау; 3.1.2.3 ансамбльде марш ы вальс ырғағын қоса алғанд ырғақты суреттемелерді, ш музыкалық және қазақ хал аспаптарында ырғақты жә сақтай отырып ойнау; 3.1.2.4 бейнелеу өнері құрал музыкалық шығарманың б мазмұнын көрсету: суретте эскиздері, костюмдер
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қа бөлімді, екі бөлімді; 3.1.3.2 музыкалық шығарм кезінде негізгі музыкалық анықтау және ажырату; 3.1.3.3 салыстыру мен ассо пайдалана отырып, музыка мен стильдерді анықтау жа 3.1.3.4 ноталар бойынша қа әуендер орындау; 3.1.3.5 халық, үрмелі, симф оркестрлердің музыкалық ажырату
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	3.2.1.1 музыкалық-шығарм жұмыстарға, музыкалық ф шығару үшін идеялар ұсын

		3.2.1.2 мектептің мәдени-кештік шараларын ұйымдастыру мен оның ішінде афишаны әзірлеу, ересектерге көмек көрсету
2. Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	3.1.1.1 тыңдалған музыканың мазмұнын, жанрларын, музыкалық мәнерлілігін анықтау және талдау; 3.1.1.2 қазақ және Қазақстан халықтарының музыкалық ерекшеліктерін анықтау, отандық музыкалық дәстүрлерін бағалау
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	3.1.2.1 ырғақты және динамикамен отырып, музыкалық аспаптармен сүйемелдеуімен әр түрлі стилде әндерді орындау; 3.1.2.2 көркемдік бейнені беріп, дирижерлік қимылдарға сәйкес орындау; 3.1.2.3 ансамбльде марш ырғағын, вальс ырғағын қоса алғандармен ырғақты суреттемелерді, шығармалар музыкалық және қазақ халық аспаптарында ырғақты және ритмді сақтай отырып ойнау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қабат, бөлімді, екі бөлімді; 3.1.3.2 музыкалық шығарманы кезінде негізгі музыкалық анықтау және ажырату; 3.1.3.3 салыстыру мен ассоциация пайдалана отырып, музыкалық стильдерді анықтау және бағалау; 3.1.3.4 ноталар бойынша қазақ әуендер орындау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	3.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарға, музыкалық фестивальдерге шығару үшін идеялар ұсыну; 3.2.1.2 мектептің мәдени-кештік шараларын ұйымдастыру мен оның ішінде афишаны әзірлеу, ересектерге көмек көрсету

		шараларын ұйымдастыру м оның ішінде афишаны әзір ересектерге көмек көрсету
	2.2 Музыка шығару және импровизациялау	3.2.2.1 мәдени бос уақытты музыкалық шығармашылы музидирлеу элементтеріме
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	3.3.1.1 музыкалық-шығарм жұмысты бағалау және шы жұмысты жақсарту үшін ид 3.3.1.2 мұғалімнің жетекшіл шығармашылық жұмыстар терминологияны, соның іш предикативті лексиканы қ берілген сапа критерийлер талдау және саралау; 3.3.1.3 музыкалық-шығарм қызметтің нәтижесін бағал болған жағдайда түзету
	4.1 Танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия элементтері	3.4.1.1 музыкалық шығарм мен мәнмәтіндерін түсінуд тыңдау, зейін қою, айту, қа мимикалық қалыптарды к 3.4.1.2 серіктестің мимика, және қимыл бойынша көңі отырып, музыкалық-ырғақ қозғалыстарды орындау
2- тоқсан		
3. Уақыт	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	3.1.1.1 тыңдалған музыкани мазмұнын, жанрларын, му мәнерлілігін анықтау және
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	3.1.2.1 ырғақты және динам отырып, музыкалық аспап сүйемелдеуімен әр түрлі си әндерді орындау; 3.1.2.2 көркемдік бейнені бе дирижерлік қимылдарға са орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қа бөлімді, екі бөлімді;

		3.1.3.2 музыкалық шығарм кезінде негізгі музыкалық анықтау және ажырату; 3.1.3.3 салыстыру мен ассо пайдалана отырып, музыка мен стильдерді анықтау жа 3.2.1.1 музыкалық-шығарм жұмыстарға, музыкалық ф шығару үшін идеялар ұсын
	2.1 Музыкалық шығармашылық	3.2.1.2 мектептің мәдени-ке шараларын ұйымдастыру м оның ішінде афишаны әзір ересектерге көмек көрсету
4. Сәулет	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	3.1.1.1 тыңдалған музыканы мазмұнын, жанрларын, му мәнерлілігін анықтау және
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	3.1.2.1 ырғақты және динам отырып, музыкалық аспап сүйемелдеуімен әр түрлі с әндерді орындау; 3.1.2.2 көркемдік бейнені бе дирижерлік қимылдарға сә орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қа бөлімді, екі бөлімді; 3.1.3.2 музыкалық шығарм кезінде негізгі музыкалық анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	3.2.1.1 музыкалық-шығарм жұмыстарға, музыкалық ф шығару үшін идеялар ұсын 3.2.1.2 мектептің мәдени-ке шараларын ұйымдастыру м оның ішінде афишаны әзір ересектерге көмек көрсету
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	3.3.1.1 музыкалық-шығарм жұмысты бағалау және шы жұмысты жақсарту үшін ид

		3.3.1.2 мұғалімнің жетекшілік қызығармашылық жұмыстарының терминологияны, соның ішінде предикативті лексиканы қолданып берілген сапа критерийлерін талдау және саралау
	4.2 Эмоцияларды тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	3.4.2.1 қиын жағдайларда эмоцияны шиеленіс пен логофобияны жеңудің сендірудің кемінде 4-5 музыкалық формулаларын білу және қолдану; 3.4.2.2 музыкалық туындылар кезінде (суретте, пиктограммаларда) бейнеленген адамның мимикасы бойынша қуаныш, қайғы және сезімін анықтау
3 –тоқсан		
5. Өнер	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	3.1.1.1 тыңдалған музыканың мазмұнын, жанрларын, музыкалық мәнерлілігін анықтау және талдау
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	3.1.2.1 ырғақты және динамикамен отырып, музыкалық аспаптармен сүйемелдеуімен әр түрлі стилі әндерді орындау; 3.1.2.2 көркемдік бейнені белгілеу, дирижерлік қимылдарға сәйкес орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қарапайым бөлімді, екі бөлімді; 3.1.3.2 музыкалық шығарманы кезінде негізгі музыкалық элементтерін анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	3.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарға, музыкалық формаларды шығару үшін идеялар ұсыну; 3.2.1.2 мектептің мәдени-көпшілік шараларын ұйымдастыру мен оның ішінде афишаны әзірлеу, ересектерге көмек көрсету

6.Атақты тұлғалар	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	3.1.1.1 тыңдалған музыканың мазмұнын, жанрларын, музыкалық мәнерлілігін анықтау және саралау 3.1.1.2 қазақ және Қазақстан халықтарының музыкалық ерекшеліктерін анықтау, отандық музыкалық дәстүрлерін бағалау
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	3.1.2.1 ырғақты және динамикалық отырып, музыкалық аспаптармен сүйемелдеуімен әр түрлі стилі әндерді орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қайталаным, бөлімді, екі бөлімді; 3.1.3.2 музыкалық шығарманы кезінде негізгі музыкалық ұғымдарды анықтау және ажырату; 3.1.3.3 салыстыру мен ассоциацияларды пайдалана отырып, музыкалық стильдерді анықтау және саралау
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	3.2.1.2 мектептің мәдени-көпшілік шараларын ұйымдастыру мен оның ішінде афишаны әзірлеу, ересектерге көмек көрсету
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	3.3.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмысты бағалау және шығармашылық жұмысты жақсарту үшін идеяларды ұсыну 3.3.1.2 мұғалімнің жетекшілігімен шығармашылық жұмыстардың терминологияны, соның ішінде предикативті лексиканы қою, берілген сапа критерийлерімен талдау және саралау
	4.3 Сөйлеу тілі бұзылысын алдын алу және жоюға бағытталған музыкалық терапияның элементтері	3.4.3.1 бірқалыпты әуендер мен қимылдарды пайдалана отырып, дауыссыз дыбыстан күрделі құрылымнан келесі сөздерді құру 3.4.3.2 ән айту және сөйлеу арқылы дыбыстың тыныс алуды дұрыс реттеу, дыбысты дыбыстарға ауа жіберу

4- тоқсан

7. Су - тіршілік көзі	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	3.1.1.1 тыңдалған музыканың мазмұнын, жанрларын, музыкалық мәнерлілігін анықтау және талдау
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	3.1.2.1 ырғақты және динамикалық өзгерістерді ескеріп отырып, музыкалық аспаптармен сүйемелдеуімен әр түрлі стилдегі әндерді орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қабат, бөлімді, екі бөлімді; 3.1.3.2 музыкалық шығарманың кезінде негізгі музыкалық аспаптардың анықтау және ажырату
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	3.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыстарға, музыкалық фестивальдерге қатысу; шығару үшін идеялар ұсыну; 3.2.1.2 мектептің мәдени-көпшілік шараларын ұйымдастыру; оның ішінде афишаны әзірлеу; ересектерге көмек көрсету
8. Демалыс мәдениеті. Мерекелер	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	3.1.1.1 тыңдалған музыканың мазмұнын, жанрларын, музыкалық мәнерлілігін анықтау және талдау
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	3.1.2.1 ырғақты және динамикалық өзгерістерді ескеріп отырып, музыкалық аспаптармен сүйемелдеуімен әр түрлі стилдегі әндерді орындау; 3.1.2.2 көркемдік бейнені белгілеу; дирижерлік қимылдарға сәйкес орындау
	1.3 Музыкалық сауаттылық	3.1.3.1 музыкалық форманы анықтау: шумақ, шумақ-қабат, бөлімді, екі бөлімді; 3.1.3.2 музыкалық шығарманың кезінде негізгі музыкалық аспаптардың анықтау және ажырату

	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	3.2.1.1 музыкалық-шығарм жұмыстарға, музыкалық ф шығару үшін идеялар ұсын 3.2.1.2 мектептің мәдени-к шараларын ұйымдастыру м оның ішінде афишаны әзір ересектерге көмек көрсету
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	3.3.1.1 музыкалық-шығарм жұмысты бағалау және шы жұмысты жақсарту үшін ид 3.3.1.2 мұғалімнің жетекшіл шығармашылық жұмыстар терминологияны, соның іш предикативті лексиканы қ берілген сапа критерийлер талдау және саралау
	4.3 Сөйлеу тілі бұзылысын алдын алу және жоюға бағытталған музыкалық терапияның элементтері	3.4.3.3 есту арқылы дауысп үзілісте негізгі, музыкаға ти тұратын сұрақ сөйлемінде

5) 4- сынып:

5- кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1- тоқсан		
1. Менің Отаным - Қазақстан	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	4.1.1.1 музыкалық-шығарм қызметтің әр түрлерінде өз көрсете отырып, өнерге эстетикалық үн қосу
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	4.1.2.1 дауыстың шығуы не дыбыстауда табиғат пен қо көңіл-күйдің, сезімнің, ада мен ойының бейнелерін іс
	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.1 классикалық музык формаларды анықтау: сон вариация, симфония
	2.1 Материалдарды жинау және музыкалық идеяларды іске асыру	4.2.1.1 музыкалық - шығарм жұмыс үшін өз аудио-және

		түрлі материалдарды, ресу идеялар ұсыну
2. Адами құндылықтар	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	4.1.2.2 дирижерлік қимылд ырғақтық сурет пен көркем бере отырып, ансамбльдік
	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.2 ауызша және жазба негізгі музыкалық ұғымдар ішінде шығарма-пайымдау пайдалану
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	4.3.1.1 музыкалық-шығарм жұмысты критерийлерге са шығармашылық жұмысты туралы ұсыныстар енгізу
	4.1 Танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия элементтері	4.4.1.1 музыкалық өнердің тұрақты қызығушылық біл диалогтарда музыканттард шығармалардың атаулары,
2- тоқсан		
3. Мәдени мұра	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	4.1.1.2 қазақ композиторла жыраулардың музыкалық шығармаларының жанрлар стилін анықтау (халықтық,
	1.2 Музыкалық шығарманы орындау	4.4.3.1 симфониялық оркес орындауында классикалы шығармаларды музыкамен артикуляциялық мүшелер арналған гимнастиканы, са динамикалық жаттығулард
	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.3 түрлі жанрда және с шығармаларды орындау
	2.2 Музыка шығару және импровизациялау	4.2.2.1 өзінің шығармашыл музыкалық іс-әрекеттің әрт (ән айту және музыканы интерпретациялау, балалар қарапайым музыкалық ас ойнау, музыкалық-пластик және импровизация) іске а
4. Мамандықтар әлемі	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.4 ауызша және жазба орындау кезінде ноталық с негіздерін қолдану

	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	4.3.1.2 мұғалімнің ұйымдас көмегімен музыкалық-шын жұмыстардың сапасын анық қарапайым критерияларды қ
	4.1 Танымдық процестерін дамытуға арналған музыкалық терапия элементтері	4.4.1.2 музыкалық сүйемел салынған мимикалық және пантомимикалық қалыпта тапсырмаларды орындау
3- тоқсан		
5. Табиғи құбылыстар	1.1 Музыканы тыңдау және талдау	4.1.1.3 музыкалық шығарм интонация бойынша тану және әңгіме-сипаттау түрінде ойлау элементтерімен, өзінің ойлау сезімдерін жоспар бойынша түсіндіру
	1.2 Музыкалық шығармаларды орындау	4.1.2.4 ән айту, сөз, қозғалыс қимылда кәсіби және халық шығармашылығының көркем мазмұны мен интонациялық ерекшеліктерін іске асыру
	2.2 Музыка шығару және импровизациялау	4.2.2.1 өзінің шығармашылық музыкалық іс-әрекеттің әртүрлі (ән айту және музыканы интерпретациялау, балалар қарапайым музыкалық аспап ойнау, музыкалық-пластика және импровизация) іске асыру
6. Қоршаған ортаны қорғау	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.5 әр түрлі халықтардың аспаптарын топтар бойынша оларды әр түрлі контекстерде
	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	4.3.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмысты критерийлерге сәйкес шығармашылық жұмыстың туралы ұсыныстар енгізу
	4.2 Эмоцияларды тұрақтандыруға арналған музыкалық терапияның элементтері	4.4.2.1 дем алу - дем шығару төмендету арқылы қозғалыс эмоциялық қозуды әлсірету 4.4.2.2 музыкалық туынды кезінде, қуаныш, қайғы, таңырқу, қорқыныш, мимикалық қозғалыс кезектестіріп көрсету

4- тоқсан

7. Ғарышқа саяхат	1.3 Музыкалық сауаттылық	4.1.3.5 әр түрлі халықтардың аспаптарын топтар бойынша оларды әр түрлі контекстер
	2.1 Музыкалық идеяларды дамыту және материалдарды жинақтау	4.2.1.1 музыкалық - шығарм жұмыс үшін түрлі материал ресурстарды іріктеу, идеялар
8. Болашаққа саяхат	3.1 Музыкалық-шығармашылық жұмысты презентациялау және бағалау	4.3.1.3 шығармашылық жұмыс бағалаудың барлық кезеңдерін ынтымақтастық дағдылар жанжалдардан аулақ болу жағдайлардан шығу; 4.3.1.4 тікелей, айқын және музыкасында көңіл-күй, сия оған өз көзқарасын жеткізе
	4.3 Сөйлеу тілі бұзылысын алдын алу және жоюға бағытталған музыкалық терапияның элементтері	4.4.3.2 фонациялық тыныс дауыстап және ақырын дауыс шығаруды дамытуға жаттық бойынша идеяларды ұсын 4.4.3.3 ән орындау кезінде е дыбыстық мәдениетін жет ұмтылысын көрсету

Қазақстан Республикасы

Білім және ғылым министрлігі

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

92-қосымша

Қазақстан Республикасы

және ғылым министрлігі

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

729-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) "Білім туралы" Заңының 5- бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - көркем-технологиялық білім негіздерін, кеңістіктік ойлауды, кеңістікте бейнелік және шығармашылық ойлау негіздерін қалыптастыру, тұлғаның қалыптасу және өзін таныту негізі ретінде рухани-адамгершілік дамуы.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) жалпы еңбек және көркемдік біліктілік пен дағдыларды қалыптастыру;

2) ұлттық және әлемдік мәдениетті тануда құндылық бағдарлар мен эстетикалық қабылдауды қалыптастыру;

3) реалистік сурет негіздері туралы қарапайым білімді қалыптастыру; заттың өзіне қарап, есте сақтау арқылы, елестету бойынша сурет салу, сәндік сурет салу дағдыларын және оларды оқу, еңбек және қоғамдық-пайдалы іс-әрекетте қолдану біліктілігін қалыптастыру;

4) шығармашылық және креативті қабілеттерді дамыту.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) білім алушылардың танымдық іс-әрекетін дамыту кемшіліктерін түзету;

2) білім алушыларда аналитикалық-синтетикалық қызметті, салыстыру, жалпылау қызметін дамыту;

3) тапсырмада, жұмысты жоспарлауда, суретті кезектілікпен орындауда бағдарлай білуді жетілдіру;

4) сенсорлы және моторлы функцияларды, көру-қимыл үйлесімділігін дамыту;

5) жұмыста көркемдік талғамды, ұқыптылықты, табандылықты және дербестікті дамыту; адамгершілік және еңбек тәрбиесіне ықпал ету.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бағдарламада құндылықтық-бағдарланған, коммуникативті, саралап оқыту, әрекеттік және көркемдік-технологиялық тәсілдер қолданылған.

6. Құндылықтық-бағдарланған тәсілде оқу іс-әрекетін жоспарлау және ұйымдастыру, оның нәтижелерін алу және қолдану белгілі құндылықтар тұрғысында жүзеге асырылады. Құндылықтар ретінде қазақстандық патриотизм, жауапкершілік, құрмет, шығармашылық және еңбекқорлық алынады.

7. Коммуникативті тәсіл екі және одан да көп адамдардың тілдік өзара әрекеттестігі барысында білімдермен, біліктермен және дағдылармен алмасуды, ақпаратты дұрыс жеткізуді және хабарлауды қамтиды, оның нәтижесі ретінде, қарым-қатынастың басқа қатысушыларымен өзара әрекеттестік барысында қарым-қатынасты тілдің көмегімен, идеялармен алмасу және ой-пікірлерді жеткізу тәсілінің көмегімен жүзеге асыру қабілеті алынады.

8. Саралап оқыту тәсілі білім алушылардың ерекше дамуын есепке алып, мұғалімнің тарапынан көмектің түрін, білім алушылардың танымдық қызығушылықтарын, күрделілігі бойынша айрықшаланатын түрлі тапсырмалар, құралдар мен тәсілдерінің көмегімен алуан түрлі топтарының оқу іс-әрекетін ұйымдастыруды қамтиды.

9. Әрекеттік тәсілде білім алушы білімді өз бетімен, белсенді танымдық іс-әрекет барысында меңгереді, нақты айтқанда, ақпараттың қайнар көздерін және оқу ресурстарды өз бетімен іздеу, талдау және интерпретациялау болып табылады, пәнді оқытуда білім алушы сәндік-қолданбалы шығармашылықтың және бейнелеу өнерінің заманауи материалдарын, техникаларын және технологияларын өз бетімен зерделейді.

10. Көркемдік-технологиялық тәсілде оқу-танымдық іс-әрекет бастапқы материалдарды шығармашылық бұйымға қайта құру үшін көркем еңбектің нысандарын дайындаудың технологиялық бірізділігі, құрастыру, тұстану негіздері, композиция заңдылықтары, материалдар мен инструменттердің қасиеттері туралы білімді қолдануға бағытталған. Көркемдік-технологиялық тәсілде мақсаттар мен әдістер кеңейтілген нәтижелермен әрекетте келісілген және бірізді.

11. Бағдарлама кең спектрдегі пәндік білімдерді, біліктерді және дағдыларды қалыптастыруға бағытталған: білімді функционалды және шығармашылықпен қолдану, сыни ойлау, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану, коммуникацияның алуан түрлі тәсілдерін қолдану, топта және жеке жұмыс істеу біліктілігі, мәселелерді шешу және шешім қабылдау.

12. Көркем еңбек сабақтарында білім алушылар топтарымен түзету-дамытушы жұмысты құрудың негізгі принциптері:

1) білім алушылардың психикалық даму ерекшеліктерін, бұзылған және сақталған функцияларын, даму мүмкіндіктерін есепке алу және соған сәйкес жаттығулар жүйесін құру;

2) қолдың қимылдарын дамытуда және түзетуде кинестетикалық стимуляцияларды қолдану;

3) жеке-дара тәсіл, материалды берудегі жүйелілік, бірізділік, белсенділік және көрнекілік сияқты негізгі дидактикалық принциптерді шығармашылықпен қолдану;

4) нақты бұйымдарды дайындаудағы практикалық іс-әрекеттің кезенділікпен орындалуы, жұмыстың жекеленген және бірізді кезеңдері еңбек нәтижелерінің елеулілігін, материалдығын береді, сезімдік заттық іс-әрекеттен ойлау операцияларына өтуді жүзеге асырады және орындалатын іс-әрекетті саналы ұғынуды дамытады;

5) қорғау режимін және денсаулық сақтау технологиялық сақтау: қалыпты ауыстыру, бұлшық ет босаңсуы, күш көрсететін қимылдарды

азайту; жұмысты орындаудағы қолайлы қарқын;

6) инструменттер мен материалдарды қолдануда алуан түрлі қосалқы құрылғыларды қолдану (ұсақ заттарды тегіс емес құрылымы бар матамен қапталған, сұр реңктері бар картонға қою (жұмыс кезінде ұсақ заттар домаламайтын болады, ал сұр түсті фон көзге кедергі келтірмейтін болады);

7) оқу материалын түрлендірудің көмегімен алынған білімді, біліктіліктерді және дағдыларды бекіту үшін, тілдер, математика, қоршаған ортамен танысу сияқты оқу пәндерімен пәнаралық байланыстарды барыншы кеңейту. Материалды бірнеше рет қайталау нұсқаушы рефлексстерді және ырықты моториканы қалыптастыруға ықпал етеді.

13. Ұсақ моториканы дамыту және көркем еңбек сабақтарында іс-әрекетті ұйымдастыру бойынша жұмыс жүргізу әдістемесі төмендегілерді көздейді:

1) саусақты жаттығуларды, алуан түрлі заттар мен материаларды қолдану арқылы орындалатын жаттығуларды қолдану, нұсқаушы рефлексстерді және ырықты моториканы қалыптастыруға ықпал ететін бірнеше рет қайталаулар, "қарапайымнан күрделіге дейін" принципі бойынша тапсырмаларды күрделендіру;

2) заттық-дамытушы ортаны қалыптастыру: топтарға бөлу, балалар бір-бірін белсенді іс-әрекетке ынталандырады; іс-әрекет орталығы үстелдің ортасында орналастырылады, оның айналасында балалардың тобы отырғызылады; ортасында бейнелеу іс-әрекеті және жұмысқа арналған алуан түрлі материалдар орналастырылады, олар тақырыпқа сәйкес өзгеруі және толықтырылуы мүмкін (ермексаз, сазбалшық, тұзды қамыр, қосалқы аспаптар: таяқшалар, тақтайшалар, оқтаулар, қалыптар, фигураларды кесуге арналған формалар, тырнауға арналған таяқшалар, түрлі-түсті қағаз, бүктелген қағаз, майлықтар, табиғи материалдар, маталар, алуан түрлі жармалар);

3) көлемді фигураларды мүсіндеудің алуан түрлі қолжетімді техникалары және негізгі тәсілдері ұсынылады (конструктивті, мүсіндік (иілімді), жұмыстарды аралас талдау және өзіндік талдау, көрмені

ұймдастыру); бастырып жабыстырудың дәстүрлі және дәстүрлі емес түрлерінің алуан түрлі аса қолжетімді техникалары: үзілмелі, жапсырмалы, модульдік (мозаика), силуэттік; бейнелеу іс-әрекетінің алуан түрлі аса қолжетімді техникалары: саусақтармен, алақанмен сурет салу, алуан түрі қажетті материалдармен баспа-таңба (штамповка), қатты қылқаламмен тік қалаулар, "кляксография", акварельмен (ылғал бойынша), "пластилинография", батик (түйінді), борлар.

14. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану:

1) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданудағы құзыреттілік базалық дағдыларды құрылады және жұмыс, бос уақыт және коммуникация үшін технологияларды дұрыс және шығармашылықпен қолдануды қамтиды;

2) білім алушылар оқыту барысында ақпараттық-коммуникациялық технологиялар құралдарын қолдану бойынша дағдыларын дамытады: ақпаратты табады, іріктейді, өңдейді, әртүрлі қосымшаларды және жабдықтарды қолдануда өздерінің жұмыстарын бағалайды және ынтымақтастыққа түседі, бұл: көркемдік жұмыстарды құруда сандық компьютерлік технологияларды қолдану; Ғаламторда және дерекқорлар базасында ақпаратты іздеу (сандық және интернет көздерінен мәліметтерді табу, таңдау және өңдеу); белгілі мақсаттар және аудиторияға арналған әртүрлі қайнар көздерден материалдарды жинауды қамтитын слайдтық презентацияларды құру дағдыларын дамыту; басқа білім алушылармен шығармашылық жұмысты құру үшін ақпаратпен алмасу, қарым-қатынас және ынтымақтастық; белсенді оқыту тұғырларын техникалық қолдау үшін интерактивті тақтаны қолдану.

15. Оқытудағы техникалық құралдар: интерактивті мультимедиялық және дәстүрлі дидактикалық жабдықтар (интерактивті тақта, құрамдас бөлшектері бар компьютер (монитор, жүйелі блок, сабвуфер, колонкалар, микрофон, тышқан, пернетақта, желілік фильтр); топтарда жұмыс істеуге арналған ноутбуктер; бейнекамера; фотоаппарат, еңбек және шығармашылық процестердің үзінділерінің жазбасы бар бейнефильмдер, тапсырмалары бар үлестірмелі дидактикалық материал, қолдан жасалған бұйымдарды дайындауға арналған аспаптар мен материалдар (демонстрациялық плакаттар).

3-тарау. "Көркем еңбек" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Көркем еңбек" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 0-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 1-сыныпта– аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 3) 2-сыныпта–аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 4) 3-сыныпта– аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 5) 4-сыныпта– аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

17. Бағдарламаның мазмұны келесідей бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі;
- 2) "Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау" бөлімі;
- 3) "Таныстырылым, сараптама және бағалау" бөлімі.

18. "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) айналадағы әлемді білу және түсіну;
- 2) өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну;
- 3) шығармашылық идеяларды дамыту;
- 4) жоспарлау.

19. "Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) айналадағы әлемді білу және түсіну;

2) айналадағы әлемді бейнелеу;

3) шығармашылық жұмыстарды орындау материалдары және техникасы;

4) дайындау технологиясы;

5) қауіпсіздік техникасын сақтау.

20. "Таныстырылым, сараптама және бағалау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) таныстырылым;

2) өнердегі тәсілдер сараптамасы;

3) шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау.

21. 0 - сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі бойынша: Айналадағы әлемді білу және түсіну. Қолөнері және оның әлем халықтары мәдениетіндегі рөлі. Шеберлер, олардың кәсіптері және тұрғылықты жерлерінің жағдайларына қарай дайындайтын бұйымдарының түрлері. Заттық ортаны құрудағы дәстүрлер және шеберлердің шығармашылығы. Табиғат пен адам іс-әрекетінің үйлесімділігі. Табиғат әлемінің визуалдық сипаттамалары (түсі, формасы, өлшемі, фактурасы). Құрастырылған әлемнің визуалдық сипаттамалары (түсі, формасы, өлшемі, фактурасы);

2) "Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау" бөлімі бойынша: Адамның көркем жұмыстарының дизайны, форманың бірлігі, функциялары, безендірілуі, стильдік үйлесім. Материалдарды қасиеттері бойынша және бұйымның пайдаланылуына қарай, таңдау. Құрал-саймандар мен құрылғыларды оңтайлы және қауіпсіз қолдану ережелері. Бұйымдардың құрылымы мен пайдаланылуы, материалдар мен құрал-саймандардың таңдалуы, практикалық жұмыс пен технологиялық операциялардың реттілігі жөнінде түсінік. Материалдар мен құрал-

саймандарды таңдау. Белгілеу (көзбен, шаблон бойынша, трафарет бойынша, сызғыштың, бұрыштықтың, циркульдың көмегімен). Детальдарын бөлектеп көрсету (үзу, қайшымен кесу), детальдардың формалық құрылымы (бүгу, жинау). Қазақстан Республикасы түрлі халықтырының сәндік ою-өрнектеріне сәйкес безендіру (өсімдіктік, геометриялық). Бұйымды жинау (желімдік, жіптік, сымдық, бұрамалық). Бұйымдарды табиғи формалары мен құрылымдары (оригами техникасындағы, геометриялық фигуралардың аппликацияларындағы жануарлар мен өсімдіктердің бейнелері) негізінде, қарапайым техникалық нысандарды құрастыру;

3) "Таныстырылым, сараптама және бағалау" бөлімі бойынша: Таныстырылым. Шығармашылық жұмыстарымен таныстыру. Шығармашылық жұмыстарын талқылау және бағалау. Шығармашылық жұмыста қажеттіліктерді, бейімділіктерді және қызығушылықтарды анықтау.

22. 1 - сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі бойынша: Айналадағы әлемді білу және түсіну. Табиғат әлемінің визуалдық сипаттамалары: түсі, формасы, өлшемі, фактурасы. Құрастырылған әлемнің визуалдық сипаттамалары: түсі, формасы, өлшемі, фактурасы. Өнерді, мәдениетті, дәстүрлерді білу және түсіну. Бейнелеу өнерінің негізгі түрлері мен жанрлары. Қазақ халқының қолданбалы өнері. Ою-өрнектер. Шығармашылық идеяларды дамыту. Шығармашылық идеяларды дайындау. Шығармашылық идеяларды жүзеге асыру. Көркем бейнені және сезімдерді, эмоционалдық жағдайды, сипатты өнердің мәнерлі құралдарымен көрсету;

2) "Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау" бөлімі бойынша: Айналадағы әлемді бейнелеу. Түрлі көркемдік материалдар көмегімен табиғаттың мәнерлі бейнелерін құру (қар, жапырақтардың түсуі). Флора және фауна түрлерін бейнелеу. Шығармашылық жұмыстарды орындау материалдары және техникасы. Көркемдік материалдар және құрал-саймандар. Шығармашылық жұмыстарға арналған табиғи және жасанды материалдар. Шығармашылық жұмыстарға арналған дәстүрлі емес материалдар. Көркемдік, табиғи және жасанды материалдармен және

техникалармен эксперимент: монотипия, тамшыграфия, басылым. Дайындау технологиясы. Өлшем құралдарымен жұмыс. Материалдар және компоненттерді қарапайым тәсілдермен біріктіру. Көлемді формалар құру. Мүсіндеу техникасы. Қағаздыпластика. Қазақ ұлттық мәдениеті элементтерімен шығармашылық жұмыстар. Қауіпсіздік техникасын сақтау. Қауіпсіздік техникасының ережелері;

3) "Таныстырылым, сараптама және бағалау" бөлімі бойынша: Таныстырылым. Шығармашылық жұмыстарымен таныстыру. Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау.

23. 2 - сыныпқа арналған "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1)) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі бойынша: Айналадағы әлемді білу және түсіну. Табиғат әлемінің визуалдық сипаттамалары: түсі, формасы, өлшемі, фактурасы. Құрастырылған әлемнің визуалдық сипаттамалары: түсі, формасы, өлшемі, фактурасы; Өнерді, мәдениетті, дәстүрлерді білу және түсіну. Бейнелеу өнерінің негізгі түрлері мен жанрлары. Қазақ халқының қолданбалы өнері: ою-өрнектері, бұйымдары, ұлттық костюмдері. Шығармашылық идеяларды дамыту. Шығармашылық идеяларды дайындау. Шығармашылық идеяларды жүзеге асыру. Көркем бейнені және сезімдерді, эмоционалдық жағдайды, сипатты өнердің мәнерлі құралдарымен көрсету. Ақпарат көздерімен жұмыс. Жұмыс процесін жопарлау;

2) "Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау" бөлімі бойынша: Айналадағы әлемді бейнелеу. Табиғаттың мәнерлі бейнелерін құру. Флора және фауна түрлерін бейнелеу. Шығармашылық жұмыстарды орындау материалдары және техникасы. Көркемдік материалдар және құрал-саймандар. Шығармашылық жұмыстарға арналған дәстүрлі емес материалдар. Түрлі материалдармен және техникалармен эксперимент. Дайындау технологиясы. Өлшем құралдарымен жұмыс. Материалдар және компоненттерді қарапайым тәсілдермен біріктіру. Көлемді формалар құру. Мүсіндеу техникасы. Қағаздыпластика. Қазақ ұлттық мәдениеті элементтерімен шығармашылық жұмыстар. Қауіпсіздік техникасын сақтау. Қауіпсіздік техникасының ережелері;

3) "Таныстырылым, сараптама және бағалау" бөлімі бойынша:

Таныстырылым. Шығармашылық жұмыстармен таныстыру. Өнердегі тәсілдер сараптамасы. Түрлі өнер шығармаларын сараптамалау, бағалау жөнінде пікірлер. Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау.

24. 3 - сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі бойынша: Айналадағы әлемді білу және түсіну. Табиғи жаралаған сәндік өрнектер, ою-өрнектер мен формалар. Табиғи формалардың интерпретациясы. Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну. Отандық және әлемдік мәдениеттің түрлі өнер шығармалары. Қазақ халқының және әлем халықтарының қолданбалы өнері: ою-өрнектері, бұйымдары, ұлттық костюмдері. Шығармашылық идеяларды дамыту. Шығармашылық идеяларды дайындау. Шығармашылық идеяларды жүзеге асыру. Көркем бейнені және сезімдерді мәнерлі құралдарымен көрсету. Ақпарат көздерімен жұмыс. Жұмыс процесін жопарлау. Жұмыс орнын ұйымдастыру;

2) "Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау" бөлімі бойынша: Айналадағы әлемді бейнелеу. Табиғаттың мәнерлі бейнелерін құру. Флора және фауна түрлерін бейнелеу. Шығармашылық жұмыстарды орындау материалдары және техникасы. Көркемдік материалдар және құрал-саймандар. Шығармашылық жұмыстарға арналған табиғи және жасанды материалдар. Шығармашылық жұмыстарға арналған дәстүрлі емес материалдар. Түрлі материалдармен және техникалармен эксперимент. Дайындау технологиясы. Өлшем құралдарымен жұмыс. Материалдарды және компоненттерді қарапайым тәсілдермен біріктіру. Көлемді формалар құру. Мүсіндеу техникасы. Қағаздыпластика. Қазақ ұлттық мәдениеті элементтерімен шығармашылық жұмыстар. Қауіпсіздік техникасын сақтау. Қауіпсіздік техникасының ережелері;

3) "Таныстырылым, сараптама және бағалау" бөлімі бойынша: Таныстырылым. Шығармашылық жұмыстармен таныстыру. Өнердегі тәсілдер сараптамасы. Түрлі өнер шығармаларын сараптамалау, бағалау жөнінде пікірлер. Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау.

25. 4 - сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі бойынша:

Айналадағы әлемді білу және түсіну. Табиғи жаралаған сәндік өрнектер, ою-өрнектер мен формалар. Табиғи формалардың интерпретациясы. Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну. Отандық және әлемдік мәдениеттің түрлі өнер шығармалары. Қазақ халқының және әлем халықтарының қолданбалы өнері. Шығармашылық идеяларды дамыту. Шығармашылық идеяларды дайындау. Шығармашылық идеяларды жүзеге асыру. Көркем бейнені және сеімдерді мәнерлі құралдарымен көрсету. Түрлі ақпарат көздерімен жұмыс. Жұмыс процесін жопарлау. Жұмыс орнын ұйымдастыру;

2) "Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау" бөлімі бойынша: Айналадағы әлемді бейнелеу. Табиғаттың мәнерлі бейнелерін құру. Флора және фауна түрлерін бейнелеу. Шығармашылық жұмыстарды орындау материалдары және техникасы. Көркемдік материалдар және құрал-саймандар. Шығармашылық жұмыстарға арналған табиғи және жасанды материалдар. Шығармашылық жұмыстарға арналған дәстүрлі емес материалдар. Түрлі материалдармен және техникалармен эксперимент. Дайындау технологиясы. Өлшем құралдарымен жұмыс. Материалдарды және компоненттерді қарапайым тәсілдермен біріктіру. Көлемді формалар құру. Мүсіндеу техникісі. Қағаздыпластика. Қазақ ұлттық мәдениеті элементтерімен шығармашылық жұмыстар. Қауіпсіздік техникасын сақтау. Қауіпсіздік техникасының ережелері;

3) "Таныстырылым, сараптама және бағалау" бөлімі бойынша: Таныстырылым. Шығармашылық жұмыстармен таныстыру. Өнердегі тәсілдер сараптамасы. Түрлі өнер шығармаларын сараптамалау, бағалау жөнінде пікірлер. Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау.

26. Көркем еңбектің мұғалімі әр сабақтың мазмұнын белгілей отырып, көркем-шығармашылық жұмыстарының әр түрлерін жоспарлайды, сонымен бірге міндетті түрде көркем шығармашылықтың негізгі үш түрі жүзеге асырылады: құрылымдық, бейнелеушілік, сәндік.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

27. Оқу бағдарламасында әрбір бөлімнің оқу материалының мазмұны мен бірізділігін анықтау үшін негіз болатын, сондай-ақ білім алушылардың жетістіктерін бағалау критерийлері болып табылатын, оқыту мақсаттары жүйесі түрінде ұсынылған күтілетін нәтижелер көрсетілген.

28. Бағдарламада оқу мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлімше ретін, төртінші сан - оқу мақсатының реттік нөмірін білдіреді Мысалы, 1.1.3.4 кодталуында: "1" – сынып, "1.3" – бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік саны.

29. Оқыту мақсаттарының жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	0.1.1.1 адамның табиғатпен және заттық әлеммен байланысын бақылау	1.1.1.1 айналадағы әлемді зерделеу барысында мұғалімнің бағыттаушы көмегімен нысандар мен құбылыстардың визуалдық сипаттамаларын (түсі, формасы, өлшемі, фактурасы) анықтау	2.1.1.1 айналадағы әлемді зерделеу барысында нысандар мен құбылыстардың визуалдық сипаттамаларын (түсі, формасы, өлшемі, фактурасы) суреттеу және түсіндіру	3.1.1.1 табиғи жаралаған сәндік өрнектерді (оюларды) анықтау және тану, оларды мұғалімнің бағыттаушы көмегімен өз жұмыстарында интерпретациялау	4.1.1.1 мәдениеттің тілін, интонациясын, құрал-жабдықтарын түсіну, қолдану
1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	0.1.2.1 бейнелеу өнерінің негізгі түрлері мен жанрларын анықтау	1.1.2.1 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен қазақ халқының қолданбалы өнерінің негізгі элементтерін тану және атау (ою-өрнегі, түсі, материалдары)	2.1.2.1 бейнелеу өнерінің негізгі түрлері мен жанрларын анықтау және олардың айырықша ерекшеліктерін көрсету	3.1.2.1 отандық және әлемдік мәдениеттің түрлі өнер шығармаларын тану және атау және олардың ерекшеліктерін (жанры, орындау техникасы, кейпі) клишені, жадынаманы, жоспарды қолдана отырып түсіндіру	4.1.2.1 әлемдік мәдениеттің өнерін тану және техникасын кейпі ерекшеліктерін салалар және құрметті құрылымдарды клишені жадынаманы қолдану, түсіндіру

1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 өзінің алған әсерлерін еліктеу және үлгі бойынша айту, қызығушылық танытып жолдасының пікірін тыңдау	1.1.3.1 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен шығармашылықтық идеяларды және сезімдерді (эмоционалдық жағдайды, сипатты) өнердің мәнерлі құралдарымен көрсету	2.1.3.1 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен шығармашылықтық идеяларды және сезімдерді (эмоционалдық жағдайды, сипатты) өнердің мәнерлі құралдарымен көрсету	3.1.3. 1шығармашылықтық идеяларды және сезімдерді (эмоционалдық жағдайды, сипатты) жұмыс техникасын негіздемеі таңдай отырып көрсету	4.1.3. 1шығармашылық идеяларды және сезімдерді (эмоционалдық жағдайды, сипатты) жұмыс техникасын негіздемеі таңдай отырып көрсету
1.4 Жоспарлау	0.1.4.1 шығармашылық жұмыстарды дайындау үшін қандай материалдар мен құрал-саймандар керек екенін білу	1.1.4.1 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен көрнекілікке сүйене отырып, шығармашылық жұмыстарды дайындаудың сөздік жоспарын құру	2.1.4.1 дайын моделді (үлгі) сараптай отырып, іс-әрекетті орындаудың реттілігін белгілеу - аналогия бойынша	3.1.4.1 ұсынылған жиынтықтың ішінен қажетті құрал-саймандар мен материалдарды таңдап алып, жұмыс процесін жоспарлау және жұмыс орнын дұрыс ұйымдастыру	4.1.4.1 дайын моделді (үлгі) сараптай отырып, іс-әрекетті орындаудың реттілігін белгілеу - аналогия бойынша

2) "Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	0.2.1.1 мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен/немесе үлгі бойынша, шығармашылық идеяларды қарапайым тәсілдермен көрсету үшін айналадағы әлемнің кейбір визуалдық элементтерін табу	1.2.1.1 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен айналадағы әлемнің бергілі бір визуалдық элементтерін қарапайым тәсілдермен бейнелеу	2.2.1.1 айналадағы әлемнің бергілі бір визуалдық элементтерін белгілі тәсілдердің бірімен бейнелеу	3.2.1.1 айналадағы әлемнің бергілі бір визуалдық элементтерін түрлі техникалар мен құралдарды үлгі бойынша үйлестіре отырып бейнелеу	4.2.1.1 айналадағы әлемнің бергілі бір визуалдық элементтерін түрлі техникалар мен құралдарды үлгі бойынша үйлестіре отырып бейнелеу
2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасы және материалдары	0.2.2.1 мұғалімнің бағыттаушы және ұйымдастырушылық көмегіне сүйене отырып,	1.2.2.1 қарапайым тәсілдер мен техникаларды қолданып және өз ісін сөзбен айта	2.2.2.1 түрлі тәсілдер мен техникаларды қолданып және өз ісі жайлы айтқанда сөз алды	3.2.2.1 күрделірек тәсілдер мен техникаларды қолданып және өз ісін түсіндіре	4.2.2.1 күрделірек тәсілдер мен техникаларды қолданып және өз ісін түсіндіре

	шығармашылық жұмыстарды орындау үшін түрлі материалдар мен құрал-саймандарды қолдану	отырып, құрал-саймандарды және материалдарды (көркемдік, табиғи және жасанды) қолдану және эксперимент жасау	қосымшалы етістіктерді қолданып, құрал-саймандарды және материалдарды (көркемдік, табиғи және жасанды) қолдану және эксперимент жасау	отырып, құрал-саймандарды және материалдарды (көркемдік, табиғи және жасанды) қолдану және эксперимент жасау	логикалық отырып, таңдау саймандарды (көркемдік және жасанды) қолдану және эксперимент жасау
2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 "қолында қолы" тәсілін қосқанда мұғалімнің ұйымдастырушылық көмегімен, көрнекілікке сүйеніп, белгілі материалдармен (пластилин, жарамсыз, қағаз материалдар) қарапайым көлемді формалар құру	1.2.3.2 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен, көрнекілікке сүйеніп, белгілі материалдармен (пластилин, жарамсыз, қағаз материалдар) қарапайым көлемді формалар құру	2.2.3.2 материалдарды ұқыпты және үнемді қолданып, белгілі тәсілдермен және материалдармен (пластилин, жарамсыз, қағаз материалдар) қарапайым көлемді формалар құру	3.2.3.2 графикалық бейнелерді (суреттер, қарапайым сызбалар және эскиздер) сараптап және қорытып, түрлі тәсілдермен және материалдармен (пластилин, жарамсыз, қағаз материалдар) көлемді формалар құру; 3.2.3.3 көркем мәнерліктің тәсілдері мен құралдарын қолдана отырып, шығармашылық жұмысты аяқтау	4.2.3.2 тәсілдермен және материалдармен (пластилин, жарамсыз, қағаз материалдар) көлемді формалар құру; 4.2.3.3 шығармашылық жұмысты орындау, тәсілдермен және материалдармен (пластилин, жарамсыз, қағаз материалдар) көлемді формалар құру
2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 еңбек сабақтарында қауіпсіздік техникасының кем дегенде 5 негізгі ережелерін білу	1.2.4.1 материалдар және құрал-саймандарды көрнекілікке сүйене отырып қауіпсіздік техникасын сақтап қолдану	2.2.4.1 материалдар және құрал-саймандарды өзін-өзі қадамдық бақылау барысында қауіпсіздік техникасын сақтап қолдану	3.2.4.1 материалдар және құрал-саймандарды қауіпсіздік техникасын сақтап қолдану, басқа оқушылардың ережелерді сақтауын сараптамау	4.2.4.1 материалдар және құрал-саймандарды қауіпсіздік техникасын сақтап қолдану, басқа оқушылардың ережелерді сақтауын сараптамау

3) "Таныстырылым, сараптама және бағалау" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып

3.1. Таныстырылым	0.3.1.1 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен өз жұмыстарының нәтижелерін жұмыс кезеңдерін суреттей отырып көрсету	1.3.1.1 вербалды және паравербалды құралдарды қолдана отырып өз жұмысын (эскиз, бұйым) қарапайым тәсілдермен таныстыру	2.3.1.1 өз жұмысын (эскиз, бұйым) негізгі идеясы мен процесін түсіндіріп, таныстыру	3.3.1.1 арнайы терминологияны қолдана отырып, өз жұмысын (эскиз, бұйым), негізгі идеясы мен процесін түсіндіріп таныстыру	4.3.1.1 термин бейнесін сөйлеу метасалық фразе қолдану жұмыс бұйым шығару тәсілдері идеялар процесін таныстыру
3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы		1.3.2.1 мұғалімнің бағыттаушы көмегімен түрлі өнер шығармаларының құралдары мен материалдарын анықтай білу	2.3.2.1 тиістілік белгілерін атап, өнер шығармаларын негізгі мәнерлі құралдары және орындалу материалдары бойынша жіктеу	3.3.2.1 тармақталған алгоритмді қолдана отырып, түрлі өнер шығармаларының мәнерлі құралдарын және орындалу материалдарын анықтау, жіктеу және салыстыру	4.3.2.1 термин қолдану түрлі шығару мәнер және материалдарын салыстыру сәйкестік жиын
3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	0.3.3.1 үлгі бойынша өз жұмыстарын суреттеу және құру процесін жайында айтып беру	1.3.3.1 мұғалімнің көмекші сұрақтары негізінде өз жұмыстарының нәтижелеріне баға беру	2.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік беру және оны жақсарту жөнінде ұсыныстар енгізу	3.3.3.1 шығармашылық жұмысқа баға беру және оны жақсарту үшін идеялар ұсыну	4.3.3.1 шығару жұмыс критерийіне сәйкестік шығару жұмыс жөнін енгізу

30. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4-сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

31. Бөлім мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Психикалық дамуы тежелген

бастауыш білім беру деңгейінің

0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек"

еңбек" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына

қосымша бағдарламасына қосылған

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспар

1) 0-сынып:

1-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан			
1.Өзім туралы	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	0.1.1.1 адамның және заттың әлемдегі байланысын бағалау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	0.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жанрларын анықтау
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 өзінің алғашқы еліктеу және үлгі қызығушылық жолдасының пікірін білу
		1.4 Жоспарлау	0.1.4.1 шығармашылық жұмыстарды дамыту қандай материалдар құрал-саймандарды білу
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	0.2.1.1 мұғалімнің ұйымдастырушы немесе үлгі бойынша шығармашылық қарапайым тәсілді көрсету үшін айту

			әлемнің кейбір элементтерін та
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	0.2.2.1мұғалімнің және ұйымдастырушының көмегіне сүйеніп, шығармашылық орындау үшін түрлі материалдар мен саймандарды қ
		2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 "қолында" қосқанда мұғалімнің ұйымдастырушының көмегімен, көрнекті сүйеніп, материалдарды компоненттерді тәсілдермен өлшеп жинау, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 еңбек сабағында қауіпсіздік техникасы дегенде 5 негізгі
	3.Таныстырылым,сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	0.3.1.1 мұғалімнің көмегіменөз жұмыстарының нәтижелерін жұмыс суреттей отырып
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	0.3.3.1 үлгі бойымен өз жұмыстарының және құру процесін айтып беру
2. Менің мектебім	1.Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	0.1.1.1 адамның және заттық әлемнің байланысын ба
		1.2 Знание и понимание искусства, культуры и традиций	0.1.2.1 қазақ халқының тұрмысының негізгі мейрамдарын, дәстүрлерін және тұрмыстық ерекшеліктерін мұғалімнің ұйымдастырушының көмегімен олардың өнер туындылар
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 өзінің алғашқы еліктеу және үлгі

			қызығушылық та жолдасының пікір
		1.4 Жоспарлау	0.1.4.1 шығармашылық жұмыстарды дайындау қандай материалдарды құрал-саймандарды білу
	2.Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	0.2.1.1 мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен/немесе бойынша, шығармашылық идеяларды қарап тәсілдермен көрсетіп айналадағы әлемді визуалдық әлем
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	0.2.2.1 мұғалімнің және ұйымдастырушы көмегіне сүйене шығармашылық орындау үшін түрлі материалдар мен саймандарды қо
		2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 қолында к қосқанда мұғалім ұйымдастырушы көмегімен, көрне сүйеніп, материалдар компоненттерді к тәсілдермен өлше жинау, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 еңбек саба қауіпсіздік техни дегенде 5 негізгі
	3.Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	0.3.1.1 мұғалімнің көмегімен өз жұмыс нәтижелерін жұмыс суреттей отырып
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	0.3.2.1 мұғалімнің көмегімен түрлі өнер шығармаларының мен материалдар білу
		3.3 Шығармашылық	0.3.3.1 үлгі бойын

		жұмыстарды талқылау және бағалау	жұмыстарын су және құру проц айтып беру
2 - тоқсан			
3. Менің отбасым және достарым	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	0.1.1.1 адамның және заттық әл байланысын ба
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	0.1.2.1 қазақ хал тұрмысының не мейрамдарын, д және тұрмысты ерекшеліктерін мұғалімнің ұйымдастыруш көмегімен олард өнер туындылар
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 өзінің алғ еліктеу және үлгі қызығушылық жолдасының пі
		1.4 Жоспарлау	0.1.4.1 шығарма жұмыстарды да қандай материал құрал-сайманд білу
	2.Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	0.2.1.1 мұғалімн ұйымдастыруш немесе үлгі бой шығармашылы қарапайым тәсі көрсету үшін ай әлемнің кейбір визуалдықәлем
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	0.2.2.1 мұғалімн және ұйымдаст көмегіне сүйене шығармашылы орындау үшін тү материалдар ме саймандарды қ
		2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 қолында қосқанда мұғал ұйымдастыруш

			көмегімен, көрнекті сүйеніп, материал компоненттерді тәсілдермен өлшеп жинау, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 еңбек сабаққа қауіпсіздік техникасы дегенде 5 негізгі
	3.Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	0.3.1.1 мұғалімнің көмегімен өз жұмыс нәтижелерін жұмыс суреттей отырып
			0.3.1.2 сөзбен сурет барысында үздік шығаруды жасау (ұзақтығы 11-12 емес)
		3. Өнердегі тәсілдер сараптамасы	0.3.2.1 мұғалімнің көмегімен түрлі шығармаларын мен материалдарды білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	0.3.3.1 үлгі бойынша жұмыстарын сурет және құру процесін айтып беру
4. Бізді қоршаған әлем	1.Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	0.1.1.1 адамның және заттың әлемі байланысын ба
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	0.1.2.1 қазақ халқы тұрмысының негізгі мейрамдарын, дәстүр және тұрмыстық ерекшеліктерін мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен олардың өнер туындылар
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3. өзінің алғашқы еліктеу және үлгі қызығушылық жолдасының пі

		1.4 Жоспарлау	0.1.4.1 шығармашылық жұмыстарды дайындау қандай материалдар құрал-саймандарды білу
2 Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу		0.2.1.1 мұғалімнің көмегімен/ немере бойынша, шығармашылық идеяларды қарап, тәсілдермен көрсетіп, айналадағы әлемді визуалдық элементтермен
	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары		0.2.2.1 мұғалімнің және ұйымдастырушы көмегіне сүйене отырып, шығармашылық жұмыстарды орындау үшін түрлі материалдар мен саймандарды қолдану
	2.3 Дайындау технологиясы		0.2.3.1 қолында қолданатын қосқанда мұғалімнің ұйымдастырушы көмегімен, көрнекті сүйеніп, материалдарды компоненттерді қолданып, тәсілдермен өлшеп, жинау, біріктіру
	2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау		0.2.4.1 еңбек сабағында қауіпсіздік техникасы дегенде 5 негізгі ережелерді білу
3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым		0.3.1.1 мұғалімнің көмегіменөз жұмыстарын нәтижелерін жұмыс суреттей отырып
	3. Өнердегі тәсілдер сараптамасы		0.3.2.1 мұғалімнің көмегімен түрлі өнер шығармаларының тәсілдерін мен материалдарды білу
	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау		0.3.3.1 үлгі бойынша өз жұмыстарын сараптау және құру процесін

			айтып беру
3 - тоқсан			
5. Саяхат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	0.1.1.1 адамның және заттық әлем байланысын ба
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	0.1.2.1 қазақ халқының тұрмысының негізгі мейрамдарын, дәстүрін және тұрмыстың ерекшеліктерін мұғалімнің ұйымдастырушылығымен олардың өнер туындылар
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 өзінің алғашқы еліктеу және ұлттық қызығушылық таныту жолдасының пі
		1.4 Жоспарлау	0.1.4.1 шығармашылық жұмыстарды дамыту қандай материалдар құрал-саймандарды білу
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	0.2.1.1 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен көмегімен/ немесе бойынша, шығармашылық идеяларды қарап тәсілдермен көрсету айналадағы әлемді визуалдық әлем
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасы және материалдары	0.2.2.1 мұғалімнің және ұйымдастырушылығымен көмегіне сүйеніп шығармашылық орындау үшін түрлі материалдар мен саймандарды қ
		2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 қолындағы қосқанда мұғалімнің ұйымдастырушылығымен көмегімен, көрсету сүйеніп, матери

			компоненттерді тәсілдермен өлшеу, жинау, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 еңбек сабақтарында қауіпсіздік техникасы туралы білім бергенде 5 негізгі қауіпсіздік техникасын сақтау
	3.Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	0.3.1.1 мұғалімнің көмегімен өз жұмыстарын нәтижелерін жұмыстары туралы суреттей отырып
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	0.3.2.1 мұғалімнің көмегімен түрлі шығармаларын танып-біліп материалдармен білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	0.3.3.1 үлгі бойынша жұмыстарын суару және құру процестерін айтып беру
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	0.1.1.1 адамның және заттық әлемінің байланысын бақылау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	0.1.2.1 қазақ халқының тұрмысының негізгі мейрамдарын, дәстүрлерін және тұрмыстық ерекшеліктерін мұғалімнің ұйымдастырушылығымен олардың өнер туындыларын
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 өзінің алғашқы еліктеу және үлгі қызығушылық жолдасының пікірін
		1.4 Жоспарлау	0.1.4.1 шығармашылық жұмыстарды дамыту қандай материалдар құрал-саймандармен білу
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	0.2.1.1 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен

	дайындау		көмегімен / нем бойынша, шыға идеяларды қара тәсілдермен көр айналадағы әле визуалдық элем
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	0.2.2.1 мұғалімн және ұйымдаст көмегіне сүйене шығармашылыг орындау үшін тү материалдар ме саймандарды қ
		2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 қолында қосқанда мұғал ұйымдастыруш көмегімен, көрн сүйеніп, матери компоненттерді тәсілдермен өлн жинау, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 еңбек саб қауіпсіздік техн дегенде 5 негізг
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1. Таныстырылым	0.3.1.1 показать своих работ с оп рабочих момент направляющей учителя
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	0.3.2.1 мұғалімн көмегіментүрлі шығармаларын мен материалд білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	0.3.3.1 үлгі бойы жұмыстарын су және құру проц айтып беру
4 - тоқсан			
7. Тағам және сусын	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	0.1.1.1 адамның және заттық әл байланысын ба
8.			

Дені саудың – жаны сау!		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	0.1.2.1 қазақ халқының тұрмысының негізгі мейрамдарын, дәстүрлерін және тұрмыстың ерекшеліктерін мұғалімнің ұйымдастырушылығымен олардың көмегімен олардың өнер туындыларын
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 өзінің алғашқы идеяларын елiктеу және ұлттың қызығушылық танытатын жолдасының пікірін
		1.4 Жоспарлау	0.1.4.1 шығармашылық жұмыстарды дамыту қандай материалдарды құрал-саймандарды білу
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	0.2.1.1 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен / немесе бойынша, шығармашылық идеяларды қарапайым тәсілдермен көрсету айналадағы әлемді визуалдық әлем
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	0.2.2.1 мұғалімнің және ұйымдастырушылығымен көмегіне сүйеніп, шығармашылық орындау үшін түрлі материалдар мен саймандарды қолдану
		2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 қолында қосқанда мұғалімнің ұйымдастырушылығымен, көрсету сүйеніп, материалдарды компоненттерді тәсілдермен өлшеу, жинау, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 еңбек сабағында қауіпсіздік техникасы дегенде 5 негізгі

	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	0.3.1.1 мұғалімнің көмегімен өз жұмыстарының нәтижелерін жұмыс суреттей отырып
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	0.3.2.1 мұғалімнің көмегімен түрлі шығармаларын танып-біліп және материалдармен білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	0.3.3.1 үлгі бойынша жұмыстарын суреттеу, құру процесін жаңашылдығын беру
	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	0.1.1.1 адамның және заттық әлемнің байланысын бақылау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	0.1.2.1 қазақ халқының тұрмысының негізгі мейрамдарын, дәстүрін және тұрмыстың ерекшеліктерін мұғалімнің ұйымдастырушылығымен олардың өнер туындыларын
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	0.1.3.1 өзінің алғашқы еліктеу және үлгісіне қызығушылық таныту жолдасының пікірін
		1.4 Жоспарлау	0.1.4.1 шығармашылық жұмыстарды дамыту қандай материалдармен құрал-саймандармен білу
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	0.2.1.1 мұғалімнің ұйымдастырушылығымен / немесе бойынша, шығармашылық идеяларды қарапайым тәсілдермен көрсетіп айналадағы әлемді визуалдық әлем
		2.2 Шығармашылық	0.2.2.1 мұғалімнің

		жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	және ұйымдастыру көмегіне сүйеніп, шығармашылық орындау үшін түрлі материалдар мен саймандарды қолдану
		2.3 Дайындау технологиясы	0.2.3.1 "қолында" қосқанда мұғалімнің ұйымдастырушылығымен, көрнекті сүйеніп, материалдарды компоненттерді жинақтау, желімдеу, жинақтау
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	0.2.4.1 еңбек сабағында қауіпсіздік техникасы дегенде 5 негізгі ережелерді білу
	3.Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	0.3.1.1 мұғалімнің көмегіменөз жұмыстарын нәтижелерін жұмыс суреттей отырып
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	0.3.2.1 мұғалімнің көмегіментүрлі шығармаларын таныту мен материалдарды білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	0.3.3.1 үлгі бойынша өз жұмыстарын талқылау және құру процесін айтып беру

2) 1-сынып:

2-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан			
1. Өзім туралы	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	1.1.1.1 айналадағы әлемді зерделеу барысында мұғалімнің бағыт-бағындырушылығымен, көмегімен нысанға қызығушылық таныту, құбылыстардың

			сипаттамалары, формасы, өлшемі анықтау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	1.1.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне негізгі түрлері мен анықтау
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 мұғалімнің көмегімен шығармашылық идеяларды және (эмоционалдық сипатты) өнердің құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	1.1.4.1 мұғалімнің көмегімен көрнекі отырып, шығармашылық жұмыстарды дамыту сөздік жоспары
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	1.2.1.1 мұғалімнің көмегімен айналадағы бергілі бір визуалдык элементтерін қағаз тәсілдермен бейнелеу
		2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 мұғалімнің көмегімен, көрнекі сүйеніп, белгілі материалдармен жарамсыз, қағаз қарапайым көлемді құру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 материалдарды саймандарды қолданып сүйене отырып техникасын сақтау
	3 Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1. Таныстырылым	1.3.1.1 вербалды және паравербалды қолдана отырып (эскиз, бұйым) тәсілдермен таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	1.3.2.1 мұғалімнің көмегімен түрлі шығармаларын таныстыру мен материалдар

			білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	1.3.3.1 мұғалімнің сұрақтары негізгі жұмыстарының баға беру
2. Менің мектебім	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	1.1.1.1 айналада зерделеу барысында мұғалімнің бағам көмегімен нысанға құбылыстардың сипаттамалары, формасы, өлшемі анықтау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	1.1.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне негізгі түрлері мән тану, атау, анықтау
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 мұғалімнің көмегімен шығармашылық идеяларды жанама (эмоционалдық сипатты) өнердің құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	1.1.4.1 мұғалімнің көмегімен көрнекті отырып, шығармашылық жұмыстарды дамыту сөздік жоспары
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	1.2.1.1 мұғалімнің көмегімен айналада бергілі бір визуалды элементтерін қағаз тәсілдермен бейнелеу
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасы және материалдары	1.2.2.1 қарапайым техникаларды қолданып өз ісін сөзбен айтып құрал-саймандарды материалдардың табиғи және жасалған және эксперимент
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 материалдарды қолданып саймандарды қолданып сүйене отырып

			техникасын сақ
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	1.3.1.1 презенто работу (эскиз, и простыми спосо используя верб паравербальны
		3.2 Анализ подходов в искусстве	1.3.2.1 мұғалімн көмегіментүрлі шығармаларын мен материалда білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	1.3.3.1 мұғалімн сұрақтары негіз жұмыстарынын баға беру
2 - тоқсан			
3. Менің отбасым және достарым	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту 2. Создание и изготовление творческих работ	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	1.1.1.1 айналада зерделеу барыс мұғалімнің бағь көмегімен ныса құбылыстардың сипаттамалары формасы, өлшен анықтау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	1.1.2.1 мұғалімн көмегімен бейн негізгі түрлері м тану, атау, анық
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 мұғалімн көмегімен шыға идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) өнерді құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	1.1.4.1 мұғалімн көмегімен көрне отырып, шығарм жұмыстарды да сөздік жоспары
		2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	1.2.1.1 мұғалімн көмегімен айна бергілі бір визуа

			элементтерін қа тәсілдермен бей
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	0.2.2.1 мұғалімн және ұйымдаст көмегіне сүйене шығармашылы орындау үшін тү материалдар ме саймандарды қ
		2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 мұғалімн көмегімен, көрн материалдар ме компоненттерді тәсілдермен өлн форма беру, жин
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 материал саймандарды к сүйене отырып техникасын сақ
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1. Таныстырылым	1.3.1.1 вербалды паравербалды к қолдана отырып (эскиз, бұйым) тәсілдермен тан
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	1.3.2.1 мұғалімн көмегімен түрлі шығармаларын мен материалд білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	1.3.3.1 мұғалімн сұрақтары негіз жұмыстарынын баға беру
4. Бізді қоршаған әлем	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	1.1.1.1 айналада зерделеу барыс мұғалімнің бағь көмегімен ныса құбылыстардың сипаттамалары формасы, өлшен анықтау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	1.1.2.1 мұғалімн көмегімен бейн

			негізгі түрлері м тану, атау, анық
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 мұғалімн көмегімен шыға идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) өнерді құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	1.1.4.1 мұғалімн көмегімен көрн отырып, шығарм жұмыстарды да сөздік жоспары
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	1.2.1.1мұғалімні көмегімен айна бергілі бір визуа элементтерін қа тәсілдермен бей
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	1.2.2.1 қарапайы техникаларды қ өз ісін сөзбен ай құрал-сайманд материалдарды табиғи және жа және эксперим
		2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 мұғалімн көмегімен, көрн сүйеніп, матери компоненттерді тәсілдермен өл форма беру, жин біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 материал саймандарды к сүйене отырып техникасын сақ
	3.Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	1.3.1.1 вербалды паравербалды к қолдана отырып (эскиз, бұйым) п тәсілдермен тан
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	1.3.2.1 мұғалімн көмегіментүрлі

			шығармаларын мен материалдар білу
		3. Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	1.3.3.1 мұғалімнің сұрақтары негізгі жұмыстарының баға беру
3 - тоқсан			
5. . Саяхат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	1.1.1.1 айналадағы зерделеу барысында мұғалімнің бағам көмегімен нысан құбылыстардың сипаттамаларының формасы, өлшемдерін анықтау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	1.1.2.1 мұғалімнің көмегімен бейнелер негізгі түрлерін тану, атау, анықтау
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 мұғалімнің көмегімен шығармашы идеяларды және (эмоционалдық сипатты) өнерді құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	1.1.4.1 мұғалімнің көмегімен көрнекі отырып, шығармашы жұмыстарды дамыту сөздік жоспары
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	1.2.1.1 мұғалімнің көмегімен айналадағы бергілі бір визуалды элементтерін қарастыру тәсілдермен бейнелеу
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасы және материалдары	1.2.2.1 қарапайым техникаларды қолданып өз ісін сөзбен айтып құрал-саймандарды материалдардың табиғи және жасалған және эксперименттік

		2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 мұғалімнің көмегімен, көрсеткішпен сүйеніп, материал компоненттерді тәсілдермен өлшеу, форма беру, жинау
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 материалдарды қолдану, саймандарды қолдану, сүйене отырып техникасын сақтау
	3 Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	1.3.1.1 вербалды, паравербалды қолдана отырып (эскиз, бұйым) тәсілдермен таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	1.3.2.1 мұғалімнің көмегімен түрлі шығармаларын таныту, материалдар білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	1.3.3.1 мұғалімнің сұрақтары негізінде жұмыстарының баға беру
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту 2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	1.1.1.1 айналадағы әлемді зерделеу барысында мұғалімнің бағыт көмегімен нысанға құбылыстардың сипаттамаларын формасы, өлшемі анықтау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	1.1.2.1 мұғалімнің көмегімен бейнаның негізгі түрлері мен тану, атау, анықтау
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 передавать идеи и чувства (состояние, характер) выразительными средствами искусства с помощью учителя

		1.4 Жоспарлау	1.1.4.1 мұғалімнің көмегімен көрнекі отырып, шығармалар жұмыстарды да сөздік жоспары	
		2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	1.2.1.1 мұғалімнің көмегімен айналада бергілі бір визуалды элементтерін қарап тәсілдермен бейнелеу	
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	1.2.2.1 қарапайым техникаларды қолданып өз ісін сөзбен айтып құрал-саймандарды материалдарды табиғи және жасалған және эксперимент	
		2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 мұғалімнің көмегімен, көрнекі сүйеніп, материал компоненттерді тәсілдермен өлшеу форма беру, жинау	
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 материал саймандарды қолданып сүйене отырып техникасын сақтау	
	3 Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	1.3.1.1 вербалды паравербалды қолдана отырып (эскиз, бұйым) тәсілдермен таныстыру	
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	1.3.2.1 мұғалімнің көмегіментүрлі шығармаларын танытумен материалды білу	
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	1.3.3.1 мұғалімнің сұрақтары негіз жұмыстарының баға беру	
	4 - тоқсан			

7. Тағам және сусын	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	1.1.1.1 айналада зерделеу барыс мұғалімнің бағы көмегімен ныса құбылыстардың сипаттамалары формасы, өлшен анықтау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	1.1.2.1 мұғалімн көмегімен бейн негізгі түрлері м тану, атау, анық
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 мұғалімн көмегімен шыға идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) өнерді құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	1.1.4.1 мұғалімн көмегімен көрн отырып, шығарм жұмыстарды да сөздік жоспары
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	1.2.1.1 мұғалімн көмегімен айна бергілі бір визуа элементтерін қа тәсілдермен бей
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	1.2.2.1 қарапайы техникаларды қ өз ісін сөзбен ай құрал-сайманд материалдарды табиғи және жағ және эксперим
		2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 мұғалімн көмегімен, көрн сүйеніп, матери компоненттерді тәсілдермен өлп форма беру, жин
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 материал саймандарды к сүйене отырып

	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау		техникасын сақ
		3.1 Таныстырылым	1.3.1.1 вербалды паравербалды қолдана отырып (эскиз, бұйым) тәсілдермен таны
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	1.3.2.1 мұғалімнің көмегімен түрлі шығармаларын мен материалдар білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	1.3.3.1 мұғалімнің сұрақтары негіз жұмыстарының баға беру
8. Дені саудың – жаны сау!	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамытуШығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	1.1.1.1 айналада зерделеу барыс мұғалімнің бағы көмегімен нысан құбылыстардың сипаттамалары формасы, өлшемі анықтау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	1.1.2.1 мұғалімнің көмегімен бейне негізгі түрлері м тану, атау, анық
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	1.1.3.1 мұғалімнің көмегімен шығармашылық идеяларды және (эмоционалдық сипатты) өнерді құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	1.1.4.1 мұғалімнің көмегімен көрне отырып, шығармашылық жұмыстарды да сөздік жоспары
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	1.2.1.1 изобража определенные элементы окружающими простыми способами направляющую

		2.3 Дайындау технологиясы	1.2.3.1 мұғалімнің көмегімен, көрнекті сүйеніп, материал компоненттерді тәсілдермен өлшеу форма беру, жинау
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 материал саймандарды қол сүйене отырып техникасын сақтау
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	1.3.1.1 вербалды паравербалды қолдана отырып (эскиз, бұйым) тәсілдермен таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	1.3.2.1 мұғалімнің көмегімен түрлі шығармаларын таныту мен материалды білу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	1.3.3.1 мұғалімнің сұрақтары негізінде жұмыстарының баға беру

3) 2-сынып:

2-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан			
1. Өзім туралы	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	2.1.1.1 айналадағы әлемді зерделеу барысында материалмен құбылыстарды визуалдық сипаттау (түсі, формасы, фактурасы) суреті түсіндіру
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	2.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жанрларын анықтау және қолдану

			кем емес байла суреттеме-әңгім олардың өзгеше ерекшеліктерін көрсету
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 мұғалімн көмегімен шыға идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) өнерд құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	2.1.4.1 дайын мо сараптай отыры орындаудың рет аналогия бойын
2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	2.2.1.1 айналада бергілі бір визуа элементтерін бе тәсілдердің бірім	
	2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	2.2.2.1 түрлі тәсі. техникаларды қ өз ісі жайлы айт қосымшалы еті қолданып, құра және материалд (көркемдік, таби жасанды) қолд эксперимент жа	
3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 материал компоненттерді тәсілдермен өлп форма беру, жин	
	2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	2.2.4.1 материал саймандарды ө қадамдық бақы қауіпсіздік техн қолдану	
1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	2.1.1.1 айналада зерделеу барыс мен құбылыста визуалдық сипа (түсі, формасы, фактурасы)суре түсіндіру	

		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	2.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жан анықтау және кем емес байла суреттеме-әңгім олардың өзгеше ерекшеліктерін көрсету
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 мұғалімн көмегімен шыға идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) өнерд құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	2.1.4.1 дайын м сараптай отыры орындаудың рет аналогия бойын
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	2.2.1.1 айналада бергілі бір визуа элементтерін бе тәсілдердің бірі
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	2.2.2.1 түрлі тәсі техникаларды қ өз ісі жайлы айт қосымшалы еті қолданып, құра және материал (көркемдік, таби жасанды) қолд эксперимент жа
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 материал компоненттерді тәсілдермен өлн форма беру, жин біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	2.2.4.1 материал саймандарды ө қадамдық бақы қауіпсіздік техн қолдану
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	2.3.1.1 өз жұмыс бұйым) негізгі и

			процесін түсінді
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	2.3.2.1 тиістілік өнер шығармалық мәнерлі құралды орындалу матер бойынша жіктеу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	2.3.3.1 шығарма жұмысқа түсінісін жақсарту жөнін, енгізу
2. Менің отбасым және достарым	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	2.1.1.1 айналада зерделеу барыс мен құбылыста визуалдық сипа (түсі, формасы, фактурасы)суре түсіндіру
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	2.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жан анықтау және к кем емес байла суреттеме-әңгім олардың өзгеше ерекшеліктерін көрсету
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 мұғалімн көмегімен шыға идеяларды жән (эмоционалдық сипатты) өнерді құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	2.1.4.1 дайын м сараптай отыры орындаудың рет аналогия бойын
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	2.2.1.1 айналада бергілі бір визуа элементтерін б тәсілдердің бірім
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	2.2.2.1 түрлі тәсі техникаларды қ өз ісі жайлы айт қосымшалы еті

			қолданып, құра және материалд (көркемдік, таби жасанды) қолда эксперимент жа
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 материал компоненттерді тәсілдермен өлн форма беру, жин
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	2.2.4.1 материал саймандарды ө қадамдық бақы қауіпсіздік техн қолдану
	3.Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Презентация	2.3.1.1 өз жұмыс бұйым) негізгі и процесін түсінді
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	2.3.2.1 тиістілік ө өнер шығармал мәнерлі құралд орындалу матер бойынша жіктеу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	2.3.3.1 шығарма жұмысқа түсіні жақсарту жөнін, енгізу
2 - тоқсан			
3. Менің мектебім	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	2.1.1.1 айналада зерделеу барыс мен құбылыста визуалдық сипа (түсі, формасы, фактурасы)суре түсіндіру
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	2.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жан анықтау және к кем емес байла суреттеме-әңгім олардың өзгеше ерекшеліктерін көрсету

		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 мұғалімнің көмегімен шығармашылық идеяларды жән (эмоционалдық сипатты) өнердің құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	2.1.4.1 дайын м сараптай отыры орындаудың рет аналогия бойын
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	2.2.1.1 айналада бергілі бір визуа элементтерін бе тәсілдердің бірім
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	2.2.2.1 түрлі тәсі техникаларды қ өз ісі жайлы айт қосымшалы еті қолданып, құра және материалд (көркемдік, таби жасанды) қолд эксперимент жа
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 материал компоненттерді тәсілдермен өлн форма беру, жин
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	2.2.4.1 материал саймандарды ө қадамдық бақы қауіпсіздік техн қолдану
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	2.3.1.1 өз жұмыс бұйым) негізгі и процесін түсінд
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	2.3.2.1 тиістілік өнер шығармал мәнерлі құралд орындалу матер бойынша жіктеу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	2.3.3.1 шығарма жұмысқа түсіні жақсарту жөнін,

			енгізу
4. Менің туған өлкем	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	2.1.1.1 айналада зерделеу барыс мен құбылыста визуалдық сипат (түсі, формасы, фактурасы)сурет түсіндіру
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	2.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жан анықтау және кем емес байла суреттеме-әңгім олардың өзгеше ерекшеліктерін көрсету
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 мұғалімн көмегімен шыға идеяларды жән (эмоционалдық сипатты) өнерді құралдарымен
		1.4 Планирование	2.1.4.1 дайын м сараптай отыры орындаудың рет аналогия бойын
	2 Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	2.2.1.1 айналада бергілі бір визуа элементтерін бе тәсілдердің бірім
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	2.2.2.1 түрлі тәсі техникаларды қ өз ісі жайлы айт қосымшалы еті қолданып, құра және материал (көркемдік, таби жасанды) қолд эксперимент жа
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 материал компоненттерді тәсілдермен өлн форма беру, жин біріктіру

	3 Таныстырылым, сараптама және бағалау	2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	2.2.4.1 материал саймандарды өңдеу қадамдық бақылау қауіпсіздік техникасымен қолдану	
		3.1. Таныстырылым	2.3.1.1 өз жұмысының (бұйым) негізгі иесімен процесін түсіндіру	
			3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	2.3.2.1 тиістілік сараптама өнер шығармаларының мәнерлі құралдарымен орындалу материалдары бойынша жіктеу
			3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	2.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік беру, жақсарту жөнінен енгізу
3 - тоқсан				
5. Дені саудың -жаны сау	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	2.1.1.1 айналадағы әлемді зерделеу барысында мен құбылыстарды визуалдық сипаттау (түсі, формасы, фактурасы)суреттеу түсіндіру	
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	2.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жанрларын анықтау және көркем емес байла суреттеме-әңгімелер олардың өзгешеліктерін ерекшеліктерін көрсету	
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 мұғалімнің көмегімен шығармашылық идеяларды және (эмоционалдық сипатты) өнерді құралдарымен	
		1.4 Жоспарлау	2.1.4.1 дайын мәтінді сараптай отырып орындаудың реті	

			аналогия бойын
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	2.1.1.1 айналада зерделеу барыс мен құбылыста визуалдық сипат (түсі, формасы, фактурасы)сурет түсіндіру
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	2.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жан анықтау және кем емес байла суреттеме-әңгім олардың өзгеше ерекшеліктерін көрсету
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 мұғалімн көмегімен шыға идеяларды жән (эмоционалдық сипатты) өнерді құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	2.1.4.1 дайын м сараптай отыры орындаудың рет аналогия бойын
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	2.2.1.1 айналада бергілі бір визуа элементтерін бе тәсілдердің бірім
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	2.2.2.1 түрлі тәсі техникаларды қ өз ісі жайлы айт қосымшалы еті қолданып, құра және материал (көркемдік, таби жасанды) қолд эксперимент жа
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 материал компоненттерді тәсілдермен өлн форма беру, жин біріктіру

	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	2.2.4.1 материал саймандарды өңдеу қадамдық бақылау қауіпсіздік техникасымен қолдану
		3.1. Таныстырылым	2.3.1.1 өз жұмысының (жұмыс бұйым) негізгі иесімен процесін түсіндіру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	2.3.2.1 тиістілік сараптама өнер шығармаларының мәнерлі құралдарымен орындалу материалдары бойынша жіктеу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	2.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік беру, жақсарту жөнінде, енгізу 2.1.3.3 жұмыстардың ұжымдық талқылау қатысу, өз еңбегін бағалау және түсінік мұғаліммен өзара қатынас және ықпал жасау
4 - тоқсан			
7. Қоршаған орта	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	2.1.1.1 айналадағы әлемді зерделеу барысында мен құбылыстарды визуалдық сипаттау (түсі, формасы, фактурасы)суреттеу түсіндіру
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	2.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жанрларын анықтау және көркем емес байла суреттеме-әңгімелер олардың өзгешеліктерін ерекшеліктерін көрсету
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 передавање идеи и чувства (идеяларды дамыту)

			состояние, характер, выразительным искусством с помощью учителя
		1.4 Жоспарлау	2.1.4.1 дайын мәселесін сараптай отырып, орындаудың ретін аналогия бойынша
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	2.2.1.1 айналада бергілі бір визуалды элементтерін бейнелеу тәсілдердің бірі
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	2.2.2.1 түрлі тәсілдер техникаларды қолдану өз ісі жайлы айтып қосымшалы етіп қолданып, құрал және материалдарды (көркемдік, табиғат жасанды) қолдану эксперимент жасау
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 материал компоненттерді тәсілдермен өлшеу форма беру, жинау
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	2.2.4.1 материал саймандарды өлшеу қадамдық бақылау қауіпсіздік техникасын қолдану
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылы	2.3.1.1 өз жұмысы (бұйым) негізгі иіс процесін түсіндіру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	2.3.2.1 тиістілік өнер шығармалары мәнерлі құралдар орындалу материалдары бойынша жіктеу
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	2.3.3.1 шығармашылық жұмысқа түсінік жақсарту жөнін, енгізу

8. Саяхат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	2.1.1.1 айналада зерделеу барысында мен құбылыстардың визуалдық сипатын (түсі, формасы, фактурасы)суреттестіру түсіндіру
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	2.1.2.1 бейнелеу түрлері мен жанрларын анықтау және көркем емес байла суреттеме-әңгімелер олардың өзгешеліктерін ерекшеліктерін көрсету
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	2.1.3.1 мұғалімнің көмегімен шығармашылық идеяларды және (эмоционалдық сипатты) өнерді құралдарымен
		1.4 Жоспарлау	3.1.4.1 ұсынылған ішінен қажетті қолсаймандар мен материалдарды жұмыс процесін және жұмыс ортасын ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	2.2.1.1 айналада бергілі бір визуал элементтерін бейнестіру тәсілдердің бірі
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасы және материалдары	2.2.2.1 түрлі тәсілдер техникаларды қолдану өз ісі жайлы айтқыш қосымшалы етіп қолданып, құрал және материалдарды (көркемдік, табиғат жасанды) қолдану эксперимент жасау
		2.3 Дайындау технологиясы	2.2.3.1 материал компоненттерді тәсілдермен өлшеу форма беру, жинау

			біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	2.2.4.1 материал саймандарды өңдеу қадамдық бақылау қауіпсіздік техникасы қолдану
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	2.3.1.1 өз жұмысы (жобам, бұйым) негізгі идеялар процесін түсіндіру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	2.3.2.1 тиістілік өнер шығармаларының мәнерлі құралдары орындалу материалдары бойынша жіктеу
		3.3 Обсуждение и оценка творческих работ	2.3.3.1 шығармалар жұмыстарды талдау бағалау

4) 3-сынып:

4-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Тірі табиғат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1. Айналадағы әлемді білу және түсіну	3.1.1.1 табиғи және өрнектерді (оюлар, суреттер) білу және тану, олардың мағынасын бағыттаушы көмекші жұмыстарында интерпретациялау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	3.1.2.1 отандық және мәдениеттің түрлерін, шығармаларын білу және олардың ерекшеліктерін (жанры, орындалу, кейпі) клишені, жоспарды қолдану түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 шығармалар идеяларды және эмоционалды

			сипатты) жұмыс негіздемелі таңдау көрсету
		1.4 Жоспарлау	3.1.4.1 ұсынылған ішінен қажетті қ саймандар мен материалдарды жұмыс процесін және жұмыс орн ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	3.2.1.1 айналада белгілі бір визуал элементтерін түсін мен құралдарды үйлестіре отыры
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасы және материалдары	3.2.2.1 күрделіре техникаларды қол өз ісін түсіндіре саймандарды ж материалдарды табиғи және жас және эксперимент
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 графикал (суреттер, қарап және эскиздер) қорытып, түрлі және материалд (пластилин, жар материалдар) к формалар құру
			3.2.3.2 графикал (суреттер, қарап және эскиздер) қорытып, түрлі және материалд (пластилин, жар материалдар) к формалар құру
		2. Қауіпсіздік техникасын сақтау	3.2.4.1 материал саймандарды қол техникасын сақ басқа оқушылар ережелерді сақ сараптамалау

	2. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1. Таныстырылым	3.3.1.1 арнайы таныстырылым қолдана отырып (эскиз, бұйым), таныстыру процесін түсіндіріп таныстыр
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	3.3.2.1 тармақтағы таныстырылым қолдана отырып шығармаларын таныстыру құралдарын және материалдарын таныстыру және салыстыру
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	3.3.3.1 шығармашылық жұмысқа баға беріп, жақсарту үшін и
2. Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)	1 Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1. Айналадағы әлемді білу және түсіну	3.1.1.1 табиғи және өрнектерді (оюлар, суреттер) және тану, оларды бағыттаушы көмекші жұмыстарында интерпретациялау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	3.1.2.1 отандық және мәдениеттің түрлерін шығармаларын және олардың ерекшеліктерін (жанры, орындаушы, кейпі) клишені, жоспарды қолданып түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 шығармашылық идеяларды және эмоционалдықып сипатты) жұмыс негіздемелі таңдау көрсету
		1.4 Жоспарлау	3.1.4.1 ұсынылған ішінен қажетті кәсіпкерлер мен саймандар мен материалдарды жұмыс процесін және жұмыс ортасын ұйымдастыр
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	3.2.1.1 айналадағы бергілі бір визуалды элементтерін түсіндіру

			мен құралдарды үйлестіре отыры
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	3.2.2.1 күрделіре техникаларды қ өз ісін түсіндіре саймандарды ж материалдарды табиғи және жа және эксперим
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 түрлі мат және компонент келтіріп өлшеу, форма беру, жин біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	3.2.4.1 материал саймандарды қ техникасын сақ басқа оқушылар ережелерді сақ сараптамалау
	3 Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1. Таныстырылым	3.3.1.1 арнайы те қолдана отыры (эскиз, бұйым), мен процесін тү таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	3.3.2.1 тармақта қолдана отыры шығармаларын құралдарын жә материалдарын және салыстыр
		3. Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	3.3.3.1 шығарма жұмысқа баға б жақсарту үшін и
2 - тоқсан			
3. Уақыт	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1. Айналадағы әлемді білу және түсіну	3.1.1.1 табиғи жа өрнектерді (оюл және тану, олар бағыттаушы көм жұмыстарында интерпретациял
		1.2 Өнерді, мәдениетті және	3.1.2.1 отандық

		дәстүрлерді білу және түсіну	мәдениеттің түр шығармаларын және олардың е (жанры, орында кейпі) клишені, жоспарды қолд түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 шығарма идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) жұмы негіздемелі таң көрсету
		1.4 Жоспарлау	3.1.4.1 ұсынылға ішінен қажетті к саймандар мен материалдарды жұмыс процесін және жұмыс ор ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	3.2.1.1 айналада белгілі бір визуа элементтерін тү мен құралдарды үйлестіре отыр
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасы және материалдары	3.2.2.1 күрделіре техникаларды қ өз ісін түсіндіре саймандарды ж материалдарды табиғи және жас және эксперим
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 түрлі мате және компонент келтіріп өлшеу, т форма беру, жин біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	3.2.4.1 материал саймандарды қ техникасын сақ басқа оқушылар ережелерді сақ сараптамалау
	3. Таныстырылым, сараптама	3.1 Таныстырылым	3.3.1.1 арнайы т

	және бағалау		қолдана отырып (эскиз, бұйым), мен процесін тү таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	3.3.2.1 тармақта қолдана отырып шығармаларын құралдарын және материалдарын және салыстыру
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	3.3.3.1 шығарма жұмысқа баға б жақсарту үшін и
4. Сәулет	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	3.1.1.1 табиғи жа өрнектерді (оюл және тану, олар бағыттаушы көм жұмыстарында интерпретациял
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	3.1.2.1 отандық мәдениеттің түр шығармаларын және олардың е (жанры, орында кейпі) клишені, жоспарды қолд түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 шығарма идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) жұмы негіздемелі таң көрсету
		1.4 Жоспарлау	3.1.4.1 ұсынылға ішінен қажетті к саймандар мен материалдарды жұмыс процесін және жұмыс орн ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	3.2.1.1 айналада белгілі бір визуа элементтерін тү мен құралдард

		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	3.2.2.1 күрделіре техникаларды қ өз ісін түсіндіре саймандарды ж материалдарды табиғи және жас және эксперим
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 түрлі мат және компонент келтіріп өлшеу, форма беру, жин біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	3.2.4.1 материал саймандарды қ техникасын сақ басқа оқушылар ережелерді сақ сараптамалау
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	3.3.1.1 арнайы т қолдана отыры (эскиз, бұйым), мен процесін тү таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	3.3.2.1 тармақта қолдана отыры шығармаларын құралдарын жә материалдарын және салыстыр
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағала	3.3.3.1 шығарма жұмысқа баға б жақсарту үшін и
3 - тоқсан			
5. Өнер	1 Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	3.1.1.1 табиғи жа өрнектерді (оюл және тану, олар бағыттаушы көм жұмыстарында интерпретациял
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	3.1.2.1 отандық мәдениеттің түр

			шығармаларын және олардың е (жанры, орында кейпі) клишені, жоспарды қолд түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 шығарма идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) жұмы негіздемелі таң көрсету
		1.4 Жоспарлау	3.1.4.1 ұсынылға ішінен қажетті к саймандар мен материалдарды жұмыс процесін және жұмыс орн ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	3.2.1.1 айналада белгілі бір визуа элементтерін тү мен құралдарды үйлестіре отыры
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	3.2.2.1 күрделіре техникаларды қ өз ісін түсіндіре саймандарды ж материалдарды табиғи және жас және экспериме
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 түрлі мат және компонент келтіріп өлшеу, форма беру, жин біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	3.2.4.1 материал саймандарды қ техникасын сақ басқа оқушылар ережелерді сақ сараптамалау
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	3.3.1.1 арнайы те қолдана отыры

			(эскиз, бұйым), мен процесін таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	3.3.2.1 тармақта қолдана отырып шығармаларын құралдарын және материалдарын және салыстыру
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	3.3.3.1 шығарма жұмысқа баға ба жақсарту үшін и
6. Атақты тұлғалар	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	3.1.1.1 табиғи жа өрнектерді (оюл және тану, олар бағыттаушы көм жұмыстарында интерпретациял
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	3.1.2.1 отандық мәдениеттің түр шығармаларын және олардың е (жанры, орында кейпі) клишені, жоспарды қолд түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 шығарма идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) жұмы негіздемелі таң көрсету
		1.4 Жоспарлау	3.1.4.1 ұсынылға ішінен қажетті к саймандар мен материалдарды жұмыс процесін және жұмыс ор ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	3.2.1.1 айналада белгілі бір визуа элементтерін тү мен құралдард үйлестіре отыры

		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	3.2.2.1 күрделіре техникаларды қ өз ісін түсіндіре саймандарды ж материалдарды табиғи және жа және экспериме
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 түрлі мат және компонент келтіріп өлшеу, форма беру, жин біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	3.2.4.1 материал саймандарды қ техникасын сақ басқа оқушылар ережелерді сақ сараптамалау
	3 Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	3.3.1.1 арнайы те қолдана отыры (эскиз, бұйым), мен процесін тү таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	3.3.2.1 тармақта қолдана отыры шығармаларын құралдарын жә материалдарын және салыстыр
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	3.3.3.1 шығарма жұмысқа баға б жақсарту үшін и
4 - тоқсан			
7. Су – тіршілік көзі	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	3.1.1.1 табиғи жа өрнектерді (оюл және тану, олар бағыттаушы көм жұмыстарында интерпретациял
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	3.1.2.1 отандық мәдениеттің түр шығармаларын

			және олардың е (жанры, орында кейпі) клишені, жоспарды қолд түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 шығарма идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) жұмы негіздемелі таң көрсету
		1.4 Жоспарлау	3.1.4.1 ұсынылға ішінен қажетті к саймандар мен материалдарды жұмыс процесін және жұмыс орн ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	3.2.1.1 айналада белгілі бір визуа элементтерін тү мен құралдарды үйлестіре отыры
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	3.2.2.1 күрделіре техникаларды қ өз ісін түсіндіре саймандарды ж материалдарды табиғи және жас және экспериме
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 түрлі мат және компонент келтіріп өлшеу, форма беру, жин біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	3.2.4.1 материал саймандарды қ техникасын сақ басқа оқушылар ережелерді сақ сараптамалау
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	3.3.1.1 арнайы те қолдана отырып (эскиз, бұйым),

			мен процесін таныстыру
			3.3.1.2 нысанны таныстырылым дайындау, басқу түсінікті етіп, жә интонацияны ж грамматикалық пайымдамалар
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	3.3.2.1 тармақта қолдана отырып шығармаларын құралдарын және материалдарын және салыстыру
8. Демалыс мәдениеті. Мерекелер	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	3.3.3.1 шығарма жұмысқа баға б жақсарту үшін и 3.3.3.2 предикат лексиканы кіргі терминологияны қолданып,мұға басшылығымен нысандар мен б берілген сапалы критериялары б сараптамалау ж
		1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	3.1.1.1 табиғи жа өрнектерді (оюл және тану, олар бағыттаушы көм жұмыстарында интерпретациял
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	3.1.2.1 отандық мәдениеттің түр шығармаларын және олардың е (жанры, орында кейпі) клишені, жоспарды қолд түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	3.1.3.1 шығарма идеяларды жән (эмоционалдык

			сипатты) жұмыс негіздемелі таңдау көрсету
		1.4 Жоспарлау	3.1.4.1 ұсынылған ішінен қажетті қол саймандар мен материалдардың жұмыс процесін және жұмыс орны ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	3.2.1.1 айналада белгілі бір визуал элементтерін түсін мен құралдарды үйлестіре отыры
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	3.2.2.1 күрделіре техникаларды қол өз ісін түсіндіре саймандарды ж материалдарды табиғи және жас және эксперимен
		2.3 Дайындау технологиясы	3.2.3.1 түрлі мате және компонент келтіріп өлшеу, т форма беру, жин
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	3.2.4.1 материал саймандарды қол техникасын сақ басқа оқушылар ережелерді сақ сараптамалау
	3 Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	3.3.1.1 арнайы те қолдана отырып (эскиз, бұйым), мен процесін түс таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	3.3.2.1 тармақта қолдана отырып шығармаларын құралдарын ж материалдарын және салыстыр

		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	3.3.3.1 шығармашылық жұмысқа баға беріп, жақсарту үшін и

5) 4-сынып:

5-кесте

Ортақ тақырыптар	Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан			
1. Менің Отаным Қазақстан	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	4.1.1.1 анық және сөйлеу тілінің икемді қолдану құралдарын дұрыс пайдалану, жіктеу, түсіну және қолдану
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	4.1.2.1 отандық және мәдениеттің түрлерін, шығармаларын, олардың ерекшеліктерін (жанрының, орны, техникасының, салалас құрмалары, сабақтас құрмалары) құрылымдарды жадынаманы құрастыру, түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 шығармашылық идеяларды және (эмоционалдықып) сипатты) түрлі жазу техникасын үйрену, шығармашылық негіздеме келтіру
		1.4 Жоспарлау	4.1.4.1 технологиямен шығармашылық идеяларды қолдану процесін жоспарлау, жұмыс орнын дайындау, ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	4.2.1.1 айналадағы белгілі бір визуалды элементтерін түсіну мен құралдарды

			үйлестіре отырып, идеяларын түсініп
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	4.2.2.1 күрделірек техникаларды орындап қолданып және логисанын негізінде бетінше таңдап саймандарды және материалдарды табиғи және жасалған және эксперимент
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 дәлдігін көтеріп өзіне қадамдық жүргізіп, түрлі материал және компонент ұсату, кесу, формалар қосу, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	4.2.4.1 материал саймандарды өзгертілген жағдайда қауіпсіздік техникасын қолдану
	3 Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	4.3.1.1 арнайы таныстыру бейнелік сөйлемдер, метафораларды салыстыруларды фразеологизмдерді отырып, өз жұмыс бұйым), шығармалар тәсілдермен, негізгі мен процесін түсіндіріп таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	4.3.2.1 арнайы таныстыру қолдана отырып шығармаларын құралдарын және материалдарын сәйкестеу және
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	4.3.3.1 шығармалар жұмысқа критерий сәйкес баға беру шығармашылық жақсарту жөнінде енгізу

2 - тоқсан

2. Адами құндылықтар	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	4.1.1.1 табиғи және өрнектерді (оюлар, суреттер және тану, олардың жасаушыларының жұмыстарындағы интерпретациялар)
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	4.1.2.1 отандық және мәдениеттің түрлерін шығармаларын олардың ерекшеліктері (жанрының, ортамының, техникасының, салалас құрмалас сабақтас құрмалас құрылымдардың жадынамананықсыз түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 шығармашылық идеяларды және (эмоционалдык сипатты) түрлі техникасын үйлестіріп шығармашылық негіздеме келтіру
		1.4 Жоспарлау	4.1.4.1 технологиямен шығармашылық идеяларды қолдану процесін жоспарлау жұмыс орнын да ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	4.2.1.1 айналадағы белгілі бір визуалдык элементтерін түсініп және қолданумен құралдарды үйлестіре отырып идеяларын түсінік
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	4.2.2.1 күрделірек техникаларды қолданып және логисанын негіз бетінше таңдап саймандарды және материалдарды табиғи және жас және эксперимент

		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 дәлдігін к өзіне қадамдық жүргізіп, түрлі м және компонен ұсату, кесу, форм қосу, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	4.2.4.1 материал саймандарды ә өзгертілген жағд қауіпсіздік техн қолдану
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	4.3.1.1 арнайы т бейнелік сөйле метафораларды салыстырулард фразеологизмд отырып, өз жұм бұйым), шығарм тәсілдермен, не мен процесін тү таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	4.3.2.1 арнайы т қолдана отырып шығармаларын құралдарын жә материалдарын сәйкестеу және
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	4.3.3.1 шығарма жұмысқа критер сәйкес баға беру шығармашылы жақсарту жөнін енгізу
3. Мәдени мұра	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	4.1.1.1 табиғи жа өрнектерді (оюл және тану, олар жұмыстарында интерпретациял
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	4.1.2.1 отандық мәдениеттің түр шығармаларын олардың ерекш (жанрының, оры техникасының,

			салалас құрмалас сабақтас құрма құрылымдарды жадынаманықс түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 шығарма идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) түрлі х техникасын үйл шығармашылы негіздеме келтір
		1.4 Жоспарлау	4.1.4.1 технологи мен шығармаш идеяларды қол процесін жоспар жұмыс орнын д ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	4.2.1.1 айналада белгілі бір визуа элементтерін тү мен құралдарды үйлестіре отыры идеяларын түсіп
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	4.2.2.1 күрделіре техникаларды с қолданып және логисанын негіз бетінше таңдап саймандарды ж материалдарды табиғи және жақ және эксперим
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 дәлдігін к өзіне қадамдық жүргізіп, түрлі м және компонент ұсату, кесу, форм қосу, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	4.2.4.1 материал саймандарды ө өзгертілген жағд қауіпсіздік техн қолдану

	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	4.3.1.1 арнайы тән бейнелік сөйлеу метафораларды салыстыруларды фразеологизмді отырып, өз жұмыс бұйым), шығарм тәсілдермен, немен процесін тү таныстыру 4.3.1.4 түрлі стил мәтіннің түрлі ті үйлесімдерін қ жасаған жұмыс беру: мәтін-суре әңгіме (ертегі құ пайымдама
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	4.3.2.1 арнайы тән қолдана отырып шығармаларын құралдарын жә материалдарын сәйкестеу және
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	4.3.3.1 шығарма жұмысқа критер сәйкес баға беру шығармашылық жақсарту жөнін, енгізу
			4.3.3.2 мұғалімн ұйымдастыруш көмегімен орын жұмыстардың с анықтауға арнал критериалдық к 4.1.3.3 шығарма жұмыстарды ба барлық кезеңде ынтымақтастын көсете білу, шие болдырмай даул жағдайлардың
4. Мамандықтар әлемі	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	4.1.1.1 анық жән сөйлеу тілінің и құралдарын дү

			жіктеу, түсіну және қолдану
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	4.1.2.1 отандық және мәдениеттің түрлерін шығармаларын олардың ерекшеліктері (жанрының, орындау техникасының, салалас құрмалас сабақтас құрмалас құрылымдардың жадынаманың) түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 шығармашылық идеяларды және (эмоционалдықып сипатты) түрлі жасау техникасын үйрену шығармашылығы негіздеме келтіру
		1.4 Жоспарлау	4.1.4.1 технологиямен шығармашылық идеяларды қолдану процесін жоспарлау жұмыс орнын да ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	4.2.1.1 айналадағы белгілі бір визуалды элементтерін түсіну мен құралдарды үйлестіре отырып идеяларын түсіну
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	4.2.2.1 күрделірек техникаларды орындап қолданып және логиканын негіздеу бетінше таңдап саймандарды және материалдарды табиғи және жасалған және эксперимент
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 дәлдігін көрсетіп өзіне қадамдық жүргізіп, түрлі материал және компонент

			ұсату, кесу, форм қосу, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	4.2.4.1 материал саймандарды ө өзгертілген жағд қауіпсіздік техн қолдану
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Презентация	4.3.1.1 арнайы т бейнелік сөйлен метафораларды салыстырулард фразеологизмд отырып, өз жұм бұйым), шығарм тәсілдермен, не мен процесін тү таныстыру
		3.2 Анализ подходов в искусстве	4.3.2.1 арнайы т қолдана отырып шығармаларын құралдарын жә материалдарын сәйкестеу және
3 - тоқсан			
5. Табиғи құбылыстар	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	4.1.1.1 табиғи жа өрнектерді (оюл және тану, өз жұ интерпретациял
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	4.1.2.1 отандық мәдениеттің түр шығармаларын олардың ерекш (жанрының, оры техникасының, салалас құрмал сабақтас құрма құрылымдарды жадынаманыңс түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 шығарма идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) түрлі техникасын үйл

			шығармашылық негіздеме келтіру
		1.4 Жоспарлау	4.1.4.1 технология мен шығармашы идеяларды қол процесін жоспар жұмыс орнын д
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	4.2.1.1 айналада белгілі бір визуал элементтерін тү мен құралдарды үйлестіре отыры идеяларын түсіні
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	4.2.2.1 күрделіре техникаларды с қолданып және логисанын негіз бетінше таңдап саймандарды ж материалдарды табиғи және жа және экспериме
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 дәлдігін к өзіне қадамдық жүргізіп, түрлі м және компонент ұсату, кесу, форм қосу, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	4.2.4.1 материал саймандарды ә өзгертілген жағд қауіпсіздік техн қолдану
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	4.3.1.1 арнайы т бейнелік сөйле метафораларды салыстырулард фразеологизмд отырып, өз жұм бұйым), шығарм тәсілдермен, не мен процесін тү таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер	4.3.2.1 арнайы т

		сараптамасы	қолдана отырып шығармаларын құралдарын және материалдарын сәйкестеу және
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	4.3.3.1 шығарма жұмысқа критерий сәйкес баға беру шығармашылық жақсарту жөнін енгізу
6. Қоршаған ортаны қорғау	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	4.1.1.1 табиғи жағдайлардың өрнектерді (оюлар) және тану, олардың жұмыстарында интерпретациялау
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	4.1.2.1 отандық және мәдениеттің түрлерін шығармаларын олардың ерекшеліктері (жанрының, орындау техникасының, салалас құрмалас сабақтас құрмалас құрылымдардың жадынаманы қолдану түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 шығармашылық идеяларды және (эмоционалдықып сипатты) түрлі жолдармен техникасын үйлестіріп шығармашылық негіздеме келтіру
		1.4 Жоспарлау	4.1.4.1 технологиямен шығармашылық идеяларды қолдану процесін жоспарлау жұмыс орнын да
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	4.2.1.1 айналадағы белгілі бір визуалды элементтерін түрлерімен құралдарды үйлестіре отырып идеяларын түсіні

		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	4.2.2.1 күрделіре техникаларды с қолданып және логисанын негіз бетінше таңдап саймандарды ж материалдарды табиғи және жас және эксперим
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 дәлдігін к өзіне қадамдық жүргізіп, түрлі м және компонент ұсату, кесу, форм қосу, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	4.2.4.1 материал саймандарды ә өзгертілген жағд қауіпсіздік техн қолдану
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	4.3.1.1 арнайы т бейнелік сөйле метфораларды салыстырулард фразеологизмд отырып, өз жұм бұйым), шығарм тәсілдермен, не мен процесін тү таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	4.3.2.1 арнайы т қолдана отырып шығармаларын құралдарын жә материалдарын сәйкестеу және
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	4.3.3.1 шығарма жұмысқа критер сәйкес баға беру шығармашылы жақсарту жөнін, енгізу
4 - тоқсан			

7. Ғарышқа саяхат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	4.1.1.1 анық және сөйлеу тілінің икемді құралдарын дұрыс пайдалану, түсіну және қолдану
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	4.1.2.1 отандық және мәдениеттің түрлерін шығармаларын олардың ерекшеліктері (жанрының, орындау техникасының, салалас құрмалас сабақтас құрмалас құрылымдардың жадынамананық түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 шығармашылық идеяларды және (эмоционалды сипатты) түрлі техникасын үйрену шығармашылық негіздеме келтіру
		1.4 Жоспарлау	4.1.4.1 технологиямен шығармашылық идеяларды қолдану процесін жоспарлау жұмыс орнын дұрыс ұйымдастыру
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	4.2.1.1 айналадағы белгілі бір визуалды элементтерін түсіну мен құралдарды үйлестіре отырып идеяларын түсіну
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасы және материалдары	4.2.2.1 күрделірек техникаларды сәтті қолданып және логисанын негіз бетінше таңдап саймандарды және материалдарды табиғи және жас және эксперимент
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 дәлдігін к

			өзіне қадамдық жүргізіп, түрлі м және компонент ұсату, кесу, форм қосу, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	4.2.4.1 материал саймандарды өзгертілген жағ қауіпсіздік техн қолдану
	3 Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	4.3.1.1 арнайы т бейнелік сөйле метфораларды салыстырулард фразеологизмд отырып, өз жұм бұйым), шығарм тәсілдермен, не мен процесін тү таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	4.3.2.1 арнайы т қолдана отырып шығармаларын құралдарын жә материалдарын сәйкестеу және
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	4.3.3.1 шығарма жұмысқа критер сәйкес баға беру шығармашылы жақсарту жөнін, енгізу
8. Болашақ қа саяхат	1. Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту	1.1 Айналадағы әлемді білу және түсіну	4.1.1.1 табиғи жә өрнектерді (оюл және тану, олар жұмыстарында интерпретациял
		1.2 Өнерді, мәдениетті және дәстүрлерді білу және түсіну	4.1.2.1 отандық мәдениеттің түр шығармаларын олардың ерекш (жанрының, оры техникасының, салалас құрмал сабақтас құрма

			құрылымдарды жадынаманықс түсіндіру
		1.3 Шығармашылық идеяларды дамыту	4.1.3.1 шығарма идеяларды жән (эмоционалдык сипатты) түрлі » техникасын үйл шығармашылы негіздеме келтір
		1.4 Жоспарлау	4.1.4.1 технологи мен шығармаш идеяларды қол процесін жоспар жұмыс орнын д
	2. Шығармашылық жұмыстарды құру және дайындау	2.1 Айналадағы әлемді бейнелеу	4.2.1.1 айналада белгілі бір визуа элементтерін тү мен құралдарды үйлестіре отыры идеяларын түсі
		2.2 Шығармашылық жұмыстарды орындау техникасыжәне материалдары	4.2.2.1 күрделіре техникаларды с қолданып және логисанын негіз бетінше таңдап саймандарды ж материалдарды табиғи және жағ және экспериме
		2.3 Дайындау технологиясы	4.2.3.1 дәлдігін к өзіне қадамдық жүргізіп, түрлі м және компонент ұсату, кесу, форм қосу, біріктіру
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	4.2.4.1 материал саймандарды ә өзгертілген жағ қауіпсіздік техн қолдану
	3. Таныстырылым, сараптама және бағалау	3.1 Таныстырылым	4.3.1.1 арнайы т бейнелік сөйлеп метафораларды

			салыстырулард фразеологизмд отырып, өз жұм бұйым), шығарм тәсілдермен, не мен процесін тү таныстыру
		3.2 Өнердегі тәсілдер сараптамасы	4.3.2.1 арнайы те қолдана отырып шығармаларын құралдарын жә материалдарын сәйкестеу және
		3.3 Шығармашылық жұмыстарды талқылау және бағалау	4.3.3.1 шығарма жұмысқа критер сәйкес баға беру шығармашылық жақсарту жөнін енгізу

Қазақстан Республикас

Білім және ғылым мин

2022 жылғы 1 сәуірде

№ 123 бұйрығына

93-қосымша

Қазақстан Республикас

және ғылым министр

2013 жылғы 3 сәуірде

№ 115 бұйрығына

730-қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму

кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - психикалық дамуы тежелген білім алушыларда толыққанды коммуникативтік, танымдық және практикалық қызметті жүзеге асыру үшін тілдік құралдарды қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) сөздің дыбыстық-буындық құрылымын түзету, анық, дұрыс сөйлеу дағдыларын қалыптастыру;

2) фонетикалық- фонематикалық түсініктерін дамыту, дыбыстық-әріптік талдау және жинақтау дағдыларын жетілдіру;

3) лексикалық қорды нақтылау және байыту;

4) сөздің морфологиялық құрамы туралы білімді қалыптастыру және нақтылау;

5) сөйлемдегі сөздерді байланыстыру тәсілдерін игеру арқылы сөйлеудің грамматикалық жобалау дағдыларын қалыптастыру және дамыту;

6) сөйлеу процесінде диалог құру. ойды нақты жеткізу;

7) сөйлеудің психологиялық негізін дамыту: назар ауру, байқау, есте сақтау, ойлау, өзін-өзі бақылау;

8) тіл қарым-қатынас құралы және тәсілі ретінде сөйлеуге деген көзқарасты қалыптастыру;

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Оқу процесін ұйымдастыруда білім алушының ерекше білім алуын қанағаттандыруға бағытталған педагогикалық тәсілдер қолданылады.

5. Оқытудың құндылыққа негізделген тәсілі - бұл оқу іс-әрекетін

ұйымдастыру және орындау, оның нәтижелерін белгілі бір құндылықтар тұрғысынан алу және пайдалану тәсілі. Құндылыққа негізделген көзқарас идеясы теңдік, бейбіт өмір сүру, еркіндік, бірлік, қабылдау принциптерімен сипатталатын білім берудің гуманистік парадигмасымен байланысты. Білім беру процесі деп белгілі бір тұлғаның өзін-өзі дамытуына жағдай жасау деп түсінеді. Орта білім беру құндылықтарының идеологиялық негізі "Мәңгілік ел" ұлттық идеясының құндылықтары болып табылады. Орта білім берудің құндылықтары: қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік; құрмет; ынтымақтастық; еңбек және шығармашылық; адалдық; өмір бойы білім алу.

6. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл білім беру үдерісінде білі алушының жеке басының үйлесімді қалыптасуы мен жан-жақты дамуын, оның жеке ерекшеліктерін, сөйлеу деңгейі мен танымдық даму деңгейін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін толық ашуды көздейді.

7. Сөйлеу бұзылыстарын түзету үдерісіндегі іс-әрекеттік тәсілі сөйлеу әрекетінің күрделі құрылымын (мотивациялық-мақсаттық кезең, жедел, бақылау кезеңі), сондай-ақ психикалық дамуы тежелген оқушылардың ойлау іс-әрекетінің ерекшеліктерін ескеруді көздейді. Ұсынылған тапсырмаларды орындауға қызығушылықты оятуға үлкен рөл бөлінеді, бұл көрнекі құралдарды, ойындарды, ойын тәсілдерін қолдану арқылы жеңілдетіледі. Басты назар сөйлеу әрекетінің оперативті компонентін қалыптастыруға аударылады. Сөйлеуді әр түрлі қызмет түрлеріне қосу маңызды (ойын, визуалды, конструктивті, тәрбиелік және т.б.)

8. Сараланған тәсілді жүзеге асыру кезінде сөйлеу функцияларының қалыптасу деңгейі, себеп-салдар байланыстарын орнатудағы қиындықтары, аналитикалық және синтетикалық әрекеттің жеткіліксіздігі, өз қызметін өз бетінше ұйымдастыра алмау есепке алынады. Сыныпта сипаттамалары ұқсас шағын топтарының болуына сүйене отырып, олардың ерекшеліктеріне сәйкес мұғалім әрқайсысы үшін оқу-түзету жұмыстарының мазмұны мен ұйымдастырылуын, оның қарқынын, көлемін, күрделілігін, жұмыс әдістері мен тәсілдерін, формалары мен әдістерін, оқытуды бақылау және ынталандыру тәсілдерін іріктейді.

9. Коммуникативті бағдар ұстанымы оқытуда бастысы әр түрлі тілдік категорияларды сөйлеу барысында практикалық қолдану дағдыларын

қалыптастыру болып табылады деп болжайды. Тәжірибе нәтижесінде білім алушылар сөйлеуді әр түрлі коммуникативті мақсаттарда еркін пайдалануға мүмкіндік алады. Коммуникативті бағдар принципін жүзеге асыру оқыту үдерісінің сөйлеу жаттығуларымен барынша толтықтыруын болжайды. Оларға мыналар жатады: сұрақтарға жауаптар, тиісті интонациямен диалогтарды оқу, берілген жағдайға байланысты диалогтар құру, қайта айту, орындалған жұмыс бойынша пікір алмасу, пікірталас, рөлдік ойындар.

10. Ақыл-ой әрекеттерін біртіндеп қалыптастыру және оларды ауызша, жазбаша және ішкі сөйлеу кезінде "сатылай" бекіту принципі. Күрделі іс-әрекеттің әр операциясын сыртқы жоспарға шығарылып, жеке-жеке жаттықтырылады және маңықтың нәтижесінде автоматты түріне жеткізіледі.

11. Педагогикалық оптимизм қағидасы ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдардың потенциалды мүмкіндіктері туралы жоғары ғылыми және тәжірибелік біліммен; дамудың кемістігі бар балалар мен ересектерді қалпына келтіру мен өмірге бейімдеудің заманауи педагогикалық мүмкіндіктерімен; әр адамның өзінің өмірлік ерекшеліктері мен ұйымдастырушылық мүмкіндіктеріне қарамастан, білім беру үдерісіне қосылуға құқығымен байланысты

12. Ортақ тақырыптардың негізінде оқыту материалды оқып үйрену мен шолу жасауда концентрлік тәсілдің қажеттілігін түсіндіреді.

13. Оқытуда ойындарды қолдану материалды бекіту платформасы ретінде қарастырылады. Ойын оқытудың басқа түрлерін ұтымды толықтырады, қойылған мақсаттарға тиімдірек жетуге мүмкіндік береді, оқу іс-әрекетіне қызығушылықты арттырады және танымдық белсенділіктің артуын ынталандырады. Ойын - танымдық, практикалық, коммуникативті сипаттағы проблемалық жағдайлардың "тізбегі", шығармашылық қызметтің психологиялық баламасы болып табылады және осындай әрекеттің жеке тәжірибесін қалыптастырады. Ойындардың келесі түрлерін қолданады: жаттығу ойындары, саяхат ойындары, сюжеттік (рөлдік) ойындар, жарыс ойындары, интеллектуалды ойындар. Музыкалық құралдар кеңінен қолданылады (сөйлеудің ырғақты және әуезді жағын дамыту, есту жады мен есту қабылдауын дамыту), көрнекі

құралдар, сезімдер мен эмоцияларды білдіру.

14. Оқытуды ұйымдастыруда есепке алынады:

1) логопедтік топтар оқу жылының алғашқы екі аптасында диагностикалық тексеру нәтижелері бойынша жинақталады. Топқа 4-6 адамнан тұратын оқу және жазу қабілеттері бұзылған оқушылар қабылданады. Тіл кемістігі бар оқушылармен жеке жұмыс түрлері жүргізіледі;

2) "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" бағдарламасы бойынша білім алушылардың оқу және алға жылжу міндеттерін игеру динамикасын бағалау үшін балл белгісі қолданылмайды, бірақ сипаттамалық бағалау міндетті түрде қолданылады;

3) сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету бағдарламасындағы жалпы тілдік компонент сөйлеу әрекетінің дәстүрлі түрлерімен ұсынылған, атап айтқанда: тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым;

4) жеке сабақтарда дыбыстың айтылуын түзету үшін дыбыстарды тұжырымдау және автоматтандыру, сонымен қатар олардың дифференциациясы бойынша жұмыстар жүргізіледі. Жеке сабақты жоспарлау кезінде оқушылардың онтогенетикалық принципі мен жас ерекшеліктері ескеріледі. Сабақтар барысында тілдің просодикалық құралдары, сөздің дыбыстық-буындық құрылымы, сөйлеудің лексикалық-грамматикалық құрылымы бойынша жұмыс жүргізіледі.

5) топтық сабақтарда жеке сабақтарда қойылған дыбыстардың айтылу сапасына және сөздің буындық құрылымына көңіл бөлінеді;

6) түзету компоненті жоғары психикалық функцияларды, фонемалық есту, сөйлеу, тыныс алу, моторика, дауыс ырғағын қалыптастыруға, еркін сөйлеуді дамытуға, жазу және оқу бұзылыстарының алдын алуға, түзетуге бағытталған әртүрлі қызмет түрлерінен тұрады.

7) "Сөйлеуді дамытудағы кемшіліктерді түзету" пәні бойынша бағдарлама концентрлік әдісі бойынша құрастырылған, бұл әр түрлі оқу жылдарында тақырыптың мазмұнын кеңейтуге, байытуға және

күрделендіруге мүмкіндік береді.

15. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану визуалды анализаторға және оқушылардың қозғалыс белсенділігіне негізделген компенсаторлық және дамытушы құралдар ретінде қарастырылады. Жұмыс мазмұнына объектілерді жасап, құрастыру және оларды бақылау, қосымша визуалды тіректерді қолдану кіреді. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану жаттықтырудың әдістерін түрлендіруге, оларды қосымша ақпарат көзі ретінде пайдалануға мүмкіндік береді (оқушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып).
3-тарау. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 0-сыныпта-аптасына 3 сағат, оқу жылында 96 сағатты;
- 2) 1-сыныпта-аптасына 3 сағат, оқу жылында 99 сағатты;
- 3) 2-сыныпта-аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;
- 4) 3-сыныпта-аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;
- 5) 4-сыныпта-аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат құрайды.

17. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

18. Бағдарлама оқыту мақсаттарын қамтитын 4 бөлімді қарастырады:

- 1) "Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру";
- 2) "Тыңдалым және айтылым";
- 3) "Оқылым";

4) "Жазылым".

19. "Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) гнозис;
- 2) талдау және жинақтау;
- 3) жады;
- 4) визуалды жаттығуларды үйлестіру;

20. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөзді түсіну және қабылдау;
- 2) дыбыс айтуы мен сөздің дыбыстық-буындық құрамын түзету;
- 3) тілдің лексикалық құрамын дамыту;
- 4) байланыстырып сөйлеу тілін дамыту.

21. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) фонемалық дислексияны алдын-алу және түзету ;
- 2) оптикалық дислексияны алдын алу және түзету;
- 3) аграмматикалық және семантикалық дислексияны түзету және алдын алу;
- 4) бағалау және аналитикалық оқылым;
- 5) әртүрлі көздерден ақпарат алу.

22. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дисграфияны алдын алу және түзету негізінде фонемалық (акустикалық дисграфияны) тану;
- 2) оптикалық дисграфияның алдын алу және түзету;
- 3) аграмматикалық дисграфияның алдын алу және түзету;
- 4) тілдік талдау мен синтездің бұзылуы негізінде дисграфияның алдын алу және түзету;
- 5) дизорфографияны алдын алу және түзету;
- 6) дербес жазбаша сөйлеуді қалыптастыру;

23. 0-сыныпқа арналған "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің базалық мазмұны:

1) білу және түсіну: дауысты және дауыссыз дыбыстар, дыбыстардың акустикалық сипаттамалары, буындардың, дыбыстардың, сөздердің, сөйлемдердің графикалық белгіленуі, ұғымдардың анықтамасы: дыбыс, әріп, буын, сөз, сөз тіркесі, сөйлем, екпінді дауысты дыбыс, екпінді буын, дауыссыз дауысты дыбыс;

2) дағдылар: айтылған сөйлеуді түсіну, дауысты және дауыссыз дыбыстарды ажырату, дыбыстар мен әріптерді, буындар мен сөздерді, сөз тіркестері мен сөйлемдерді ажырату, сөз бен сөйлемді ажырату, берілген дыбыстың орны мен ретін сөзбен анықтау: дауысты және дауыссыз дыбыстар, сөздердегі дыбыстардың санын, сөздердегі буындарды, сөйлемдердегі сөздерді анықтау, дыбыстарды талдау және жинақтау, бағдарлама шеңберінде әріптерді, буындарды және сөздерді оқу, баспа әріппен жазу; қарапайым сұрақтарға жауап беру, сурет пен суреттер топтамасы бойынша әңгіме құрастыру

3) тақырыптар: "Мектеп", "Жыл мезгілдері", "Қаламыздың кәсіптері", "Менің туған өлкем", "Менің Отаным-Қазақстан", "Көкөністер", "Жемістер", "Азық - түлік", "Киім", "Аяқ киім", "Бақшада", "Гүлдер", "Ойыншықтар", "Бас киімдер", "Жиһаз", "Отбасы", "Апта күндері", "Тәулік уақыты", "Жеке бас гигиенасы", "Өсімдіктер мен жануарлар әлемі", "Қыстап қалатын құстар",

"Көлік түрлері", "Нан", "Тұрмыстық заттар", "Мамандықтар", "Қысқы ойындар", "Жануарлардың мекен жайы", "Жабайы жануарлар", "Үй жануарлары", "Жәндіктер", "Наурыз", "Ғарыш".

24. 1-сыныпқа арналған "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің базалық мазмұны:

1) білу және түсіну: дауысты және дауыссыз дыбыстар, дыбыстардың артикуляциялық және акустикалық сипаттамалары, буындарды, дыбыстар мен сөздерді, сөйлем шекараларын графикалық белгілеу, ұғымдардың анықтамалары: дыбыс, әріп, буын, сөз, сөз тіркесі, сөйлем;

2) дағдылар: дауысты және дауыссыз дыбыстарды ажырату, дыбыстарды акустикалық сипаттамалары бойынша ажырату, дыбыстар мен әріптерді, буындар мен сөздерді, сөз тіркестері мен сөйлемдерді ажырату; сөз және сөйлемді ажырату, заттардың, дыбыстардың қатары мен ретін есте сақтау, әріптер элементтерінің орналасуын ажырату, сөздегі дыбыстардың, әріптердің санын, сөздердегі буындарды, сөйлемдегі сөздерді, берілген дыбыстың орны мен ретін анықтау, дыбыстарды талдау және жинақтау, суретке, суреттер топтамасына сүйене отырып әңгіме құрастыру, қысқа мәтінді қайталау, контуры бойынша ұқсас әріптерді ажырату, әріптерді, буындарды және сөздерді оқу, жазу, заттың атын, заттың қимылын, заттың іс – әрекетін, заттың санын білдіретін сөздермен сөйлем құрастыру;

3) ортақ тақырыптар: "Өзім туралы", "Менің мектебім", "Менің отбасым және достарым", "Қоршаған әлем", "Саяхат", "Дәстүрлер мен фольклор", "Тамақ пен сусындар", "Дені саудың- жаны сау".

25. 2-сыныпқа арналған "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің базалық мазмұны:

1) білу және түсіну: дауысты және дауыссыз дыбыстар, олардың түрлері; сөйлемнің тұрлаулы, тұрлаусыз мүшелерін; сөз құрамы; туынды сөздің жасалуы; сөйлемнің түрлері;

2) умения и навыки: дыбыстық талдау жасау; сөздегі әріптер мен дыбыстардың арақатынасын белгілеу; сөйлем түрлерінің айтылу

мақсатына сәйкес тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану ; оптикалық-кинетикалық ұқсастығы бар графемаларды саралау; түбір, сөзтүбір мен қосымшаны ажырату; диалог жүргізу; мәтінді әңгімелеу; сипаттау мәтінін құрастыру;

3) ортақ тақырыптар: "Өзім туралы", "Менің отбасым және достарым", "Менің мектебім", "Туған өлкем", "Дені саудың-жаны сау", "Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті", "Бізді қошаған әлем", "Саяхат".

26. 3-сыныпқа арналған "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің базалық мазмұны:

1) білу және түсіну: дауысты және дауыссыз дыбыстар; дауысты дыбыстарды ажырату, дыбыстарды акустикалық және артикуляциялық белгілері бойынша саралау; сөздің морфологиялық құрамын, туынды сөздер; жалаң және жайылма сөйлемдердің жасалуы.

2) дағдылар: сөзге дыбыстық талдау жасау; акустикалық-артикуляциялық белгілері бойынша жұптық дауысты дыбыстарды және қосарланған дауыссыз дыбыстарды; оптикалық-кинетикалық ұқсастығы бар графемаларды саралау; сөз таптарын ажырату, сөзге дұрыс сұрақ қоя білу; етістіктің шақтарын(осы шақ, келер шақ, өткен шақ) дұрыс қолдана білу; мағынасы қарама-қарсы сөздер, мағынасы жуық сөздер, көп мағаналы сөздерді қолдану; суреттер желісі бойынша сөйлем құрастыру; сөйлемді бас әріппен жазу, тыныс белгілерін дұрыс қою. (нүкте, үтір, леп белгісі, сұрақ белгісі); жүйелі сөйлем құрастыру, ойын тұжырымдау;

3) ортақ тақырыптар: "Тірі табиғат", "Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы", "Уақыт", "Сәулет", "Өнер", "Атақты тұлғалар", "Сутіршілік көзі", "Демалыс мәдениеті. Мерекелер".

27. 4-сыныпқа арналған "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің базалық мазмұны:

1) білу және түсіну: сөз таптары; тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелері; сөздің морфологиялық құрамы; сөйлемдегі сөздердің байланысы;

2) дағдылар: сөзге дыбыстық талдау жасау; дыбыстарды акустикалық-артикуляциялық белгілері бойынша саралау; оптикалық-кинестетикалық ұқсастығы бар графемаларды саралау; ауызекі және жазба тілде мағынасы қарама-қарсы сөздер, мағынасы жуық сөздер, көп мағаналы сөздерді қолдану; жұп дауысты дыбыстарды ажырату; оқыған мәтіннің мазмұнын түсіну және оның негізгі ойын жеткізу; логиканы (келісімділік, дәйектілік) орнатуға, мәлімдеме дайындау барысында ойларды дәл және нақты тұжырымдау; мәтінге жоспар құру; мәтінді өңдеу; әңгімелеу, сипаттау, пайымдау мәтінің құрастыру;

3) ортақ тақырыптар: "Менің Отаным-Қазақстан", "Адами құндылықтар", "Мәдени мұра", "Мамандықтар әлемі", "Табиғи құбылыстар", "Қоршаған ортаны қорғау", "Ғарышқа саяхат", "Болашаққа саяхат".

28. "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінің мазмұны оқыту мақсаттары жүйесінде ұсынылған күтілетін нәтижелер түрінде баяндалған. Әрбір бөлімшеде белгіленген оқыту мақсаттары логопед-мұғалімге сөйлеудің психологиялық психологиялық негізін, сондай-ақ сөйлеу әрекетінің төрт түрін (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) дамыту бойынша жұмысты жүйелі жоспарлауға, білім алушылардың жетістіктерін бағалауға, оларды оқытудың келесі кезеңдері туралы хабардар етуге мүмкіндік береді.

4-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

29. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен көрсетілген. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші мен үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені, төртінші сан оқыту және түзету мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.1.4: кодындағы "1" – сынып, "1.1" – бөлім мен бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

30. Оқыту мақсаттарының жүйесі бойынша күтілетін нәтижелер:

1) "Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру" бөлімі:

1 кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2 - сынып	3-сынып	4 -сынып

1.1 Гнозис	0.1.1.1 заттарды тактильдi-қозғалыс арқылы қабылдау, ажырату; 0.1.1.2 Дыбыс бағытын анықтау, сөйлеу тілі және тілдік емес дыбыстарды қабылдау және жаңғырту; 0.1.1.3 сөйлеу мүшелерінің артикуляциясымен таныстыру; 0.1.1.4 әртүрлі конфигурациялық сызықтармен сызылған, бір-біріне қиылысқан объектілердің әдеттегі және символдық бейнелерін ажырату; 0.1.1.4.заттарды тактильдi-қозғалыс арқылы қабылдау, ажырату	1.1.1.1 заттарды қабылдау, оның бөліктері мен белгілерін оқшаулау; 1.1.1.2 тактильдi-қозғалыс арқылы көлемді, жалпақ заттарды қабылдау, ажырату; 1.1.1.3 дыбыстың күшін қабылдау, тілдік және тілдік емес дыбыстарды ажырату; 1.1.1.4 дауысты және дауыссыз дыбыстардың артикуляциялық заңдылығын қабылдау; 1.1.1.5 жазбаша және өңделген әріптердің үлгілерін суреттердің ішінен ажырату	2.1.1.1 затты қабылдау, оның бөліктері мен белгілерін оқшаулау; 2.1.1.2 жазбаша және өңделген әріптердің үлгілерін суреттердің ішінен ажырату	3.1.1.1 заттардың кеңістік қатынастарын түсіну, кеңістік қатынастарды ауызша білдіру; 3.1.1.2 аяқталмаған заттардың, әріптердің контурын, нүктелі бейнесін, бастырылған суреттерді, әріптерді тану	4.1.1.1 нүктелі бастырылған суреттерді 4.1.1.2 қатынастарды түсіну, білдіру
1.2 Талдау және жинақтау	0.1.2.1 заттарды мөлшері, түсі, пішініне қарай топтастыру;	1.1.2.1 заттар мен құбылыстарды талдау, салыстыру, объектілерге тән белгілерді бөліп көрсету; 1.1.2.2 артық затты бөлектеу, заттарға тән белгілері бойынша жалпылау	2.1.2.1 тілдік бірліктерге, объектілерге тән белгілерді талдау, салыстыру, бөліп көрсету; 2.1.2. артық затты бөлектеу, заттарға тән белгілері бойынша жалпылау	3.1.2.1 графикалық кескіндердің ұқсастықтары мен айырмашылықтары н анықтау, қатарынан ұқсас фигураларды табу, пішіннің жетіспейтін элементін толықтыру	4.1.2.1 топтастыру, дыбыс, әріптер, заттар, белгілерді талдау
1.3 Жады	0.1.3.1 фигура, әріп, өрнек кескінін есте сақтау және қайта жаңғырту;	1.1.3.1 заттардың, оқиғалардың ретін есте сақтау және жүйелеу;	2.1.3.1 қатардағы заттарды, буындарды, сөздерді есте сақтау	3.1.3.1 санаулы уақыт ішінде суреттегі заттардың, әріптердің санын	4.1.3.1 оқиғалар, реттілік және

	0.1.3.2 белгілі бір ретпен берілген дыбыстарды, буындарды, сөздерді, сөйлемдерді есте сақтау және жаңғырту	1.1.3.2 мәтіндегі дыбыстардыңбуындардың, сөздердің санын есте сақтау	және жаңғырту; 2.1.3.2 шағын мәтіндерде дыбыстардың, буындардың, әртүрлі грамматикалық категориядағы сөздердің санын, есте сақтау жаңғырту	есте сақтау; 3.1.3.2 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте сақтау және қалпына келтіру	келтіру
1.4 Визуалды жаттығуларды үйлестіру	0.1.4.1 статикалық және динамикалық артикуляциялық жаттығуларды орындау 0.1.4.2 саусақ ойындарын және кинезиологиялық жаттығуларды орындау; 0.1.4.3 заттарды, нүктелерді, ұяшықтарды, контур бойынша сызу және бояу	1.1.4.1 бір артикуляциялық режимінен екіншісіне ауысу; 1.1.4.2 графикалық жаттығулар орындау 1.1.4.3 заттарды, нүктелерді, ұяшықтарды, штрихтау контур бойынша сызу және бояу	2.1.4.1 динамикалық қозғалыстарды үйлестіру жаттығуларын ұйымдастыру және орындау	3.1.4.1 өзара әрекеттесуді белсендіретін қозғалыс кешендерін; жалпы қозғалыстарды үйлестіруге арналған жаттығуларды орындау	4.1.4.1 әрекет белсенді қозғалыс кешендерін

2) "Тыңдалым және айтылым" бөлімі:

2 кесте

Бөлімшелер	Оқу мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2 - сынып	3-сынып	4 - сынып
2.1 Сөзді түсіну және қабылдау	0.2.1.1 бағытталған сөздерді түсініп, сұрақтарға қарапайым тіл мен жауап беру; 0.2.1.2 есту арқылы сөз тіркесіндегі, сөйлемдегі сөздердің санын анықтау.	1.2.1.1. бағытталған сөздерді мұқият тыңдап, сұраққа толық жауап беру; 1.2.1.2 сөйлемдегі сөздерді анықтау.	2.2.1.1 сөйлемдегі сөздерді анықтау; 2.2.1.2 сөздегі буындардың санын, сөйлемдегі сөздердің санын анықтау	3.2.1.1 сөзден, сөз тіркестерінен, сөйлемді ажырату; 3.2.1.2 мәтіннің мазмұнын лексика-грамматикалық құрылымдарын қабылдау және түсіну, мәтін бойынша сұрақтарға	4.2.1.1 мәтінді түсіну, қабылдау, сұраққа жауап беру, бойынша құрастыру; 4.2.1.2 мәтінді (мәтін)

				жауап беру	ойын оқиға логик байла ажыр
2.2 Дыбыс айтуы мен сөздің дыбыстық-буындық құрамын түзету	0.2.2.1 қысқа және ұзын сөздерді ажырата білу, суреттегі сөздің ырғақтық өрнегін жеткізу; 0.2.2.2 дыбыстар, буындар қатарын қайталау, олардың санын анықтау; 0.2.2.3 сөздің өңделген буын құрамын жаңғырту, қойылған дыбыстарды дұрыс айту	1.2.2.1 ырғақты салыстыру, ырғақты тану және сөздерді белгілі бір ырғақтық заңдылықпен байланыстыру; 1.2.2.2 қойылған дыбыстарды сөзде, сөйлемде буында дұрыс айту	2.2.2.1 ырғақты тану және белгілі бір ырғақты суретпен байланыстыру; 2.2.2.2 қойылған дыбыстарды сөзде, сөйлемде буында дұрыс айту	3.2.2.1 көп буынды сөздердің дыбыстық-буындық құрамын жаңғырту	4.2.2.1 дыбы фонетика жағы сөзде құрам
2.3 Тілдің лексикалық құрамын дамыту	0.2.3.1 заттың атын, санын, сынын, қимылын білдіретін сөздерді ажырату және орынды қолдана білу; 0.2.3.2 болымды және болымсыз етістіктердің айырмашылығын анықтау мағынасы қарама-қарсы және мағынасы жақын сөздерді қолдану	1.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде лексика-грамматикалық категорияларды (заттың атын, санын, сынын, қимылын білдіретін сөздер) қолдану; жалпылама сөздерді ата; 1.2.3.2 мағынасы қарама-қарсы сөздер, мағынасы жақын сөздерді атау	2.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану; жалпылама сөздерді атау; 2.2.3.2 заттың атын, сынын, сапасын, қимылын білдіретін сөздерді саралау; 2.2.3.3 мағынасы қарама-қарсы сөздер, мағынасы жақын сөздерді атау	3.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану; 3.2.3.2 ауызекі сөйлеу тілінде түбір сөздерді таңдау және қолдану; 3.2.3.3 антоним, синоним, және көп мағыналы сөздерді ауызекі сөйлеу тілінде қолдану	4.2.3.1 сөйлеу таптарын 4.2.3.2 сөйлеу туынд түбірлерді қолдану 4.2.3.3 реттік қолдану 4.2.3.4 синоним сөзде фразе тіркес
2.4 Байланыстырып сөйлеу тілін дамыту.	0.2.4.1 сұрақтарға жауап беру; диалог құру;	1.2.4.1 диалог құру, сұрақтар қою және сұрақтарға жауап беру;	2.2.4.1 ауызекі сөйлеу тілінде жай және жайылма сөйлемдерді	3.2.4.1 ауызекі сөйлеу тілінде жалаң және жайылма	4.2.4.1 пайдалану үйлесім құрас

			қолдану; 2.2.4.2 диалог жүргізу, сұрақтар қою және сұрақтарға жауап беру; 2.2.4.3 шағын мәтінді әңгімелеу; 2.2.4.4 суреттер бойынша, сұрақтар бойынша сипаттау мәтінін құрастыру	сөйлемдерді қолдану; 3.2.4.2 мәтін бойынша жоспар құру, жоспар бойынша мәтінді әңгімелеу; 3.2.4.3 сипаттау мәтінін құрастыру	4.2.4.2 әңгім 4.2.4.3 пайы мәтін
	0.2.4.2 сұрақтар бойынша заттарды сипаттау; 0.2.4.3 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру	1.2.4.2 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып) оқу және әңгімелеу; 1.2.4.3 сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру;			

3) "Оқылым" бөлімі:

3 кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып
3.1 Фонемалық дислексияны алдын-алу және түзету	0.3.1.1 сөздегі дыбыстың орнын анықтау, суреттен берілген дыбысқа сөзді таңдау; 0.3.1.2 дыбыстарды акустикалық және артикуляциялық сипаттамалары бойынша ажырату)	1.3.1.1 дыбыстың сөздегі орнын, сөздегі дыбыстардың саны мен ретін анықтау; 1.3.1.2 дыбыстарды акустикалық және артикуляциялық сипаттамалары бойынша ажырату. 1.3.1.3 буындардан әріптерден сөз құрастыру;	2.3.1.1 дауысты және дауыссыз дыбыстарды, жұп дауысты дыбыстарды, ысқырық, ызың дауыссыз дыбыстарды ажырату, акустикалық және артикуляциялық ұқсас дыбыстарды және саралау; 2.3.1.2 пароним сөздерді ажырату	3.3.1.1 артикуляциялық-акустикалық белгілері бойынша ұқсас дыбыстары бар сөздерді оқу кезінде дыбыстық-әріптік талдауды меңгеру; 3.3.1.2 пароним сөздерді оқу кезінде дыбыстардың семантикалық ерекшелігін бөліп көрсету	4.3.1.1 акустикалық артикуляциялық жағын анықтау; 4.3.1.2 сөздегі дыбыстардың семантикалық ерекшелігін көрсету
3.2 Оптикалық дислексияны алдын-алу және түзету	0.3.2.1 дененің оң және сол жақтарын ажырату, кеңістіктегі бағытын анықтау; 0.3.2.2 әріптерді контур, бойынша тану; әріптердің	1.3.2.1 заттарды қабылдау, оның бөліктері мен белгілерін оқшаулау; 1.3.2.2 кеңістікті бағдарлау (басын, ортасы, соңы, оң	2.3.2.1 дұрыс және қате басылған әріптерді ажырата білу	3.3.2.1 баспа әріптердің элементтерін, ерекшеліктерін ажырату	4.3.2.1 әріптерді тану

	суреттерін талдау, салыстыру	жақ, сол жақ, жоғары, төмен) ; 1.3.2.3 әріптердің графикалық бейнелерін ажырата білу			
3.3 Аграмматикалық және семантикалық дислексияны түзету және алдын алу	0.3.3.1 графикалық сызба бойынша сөйлем құрастыру, сызбаға сәйкес сөйлемді таңдау; 0.3.3.2 әріптерден, буындардан сөз құрастыру	1.3.3.1 сөз/сөйлем сызбасын оқу және құрастыру; 1.3.3.2 буындардан сөз құрастыру; 1.3.3.3 тірек сөздерді пайдаланып сөйлем құрастыру; 1.3.3.4 оқыған сөзді, сөйлемді суретпен сәйкестендіру	2.3.3.1 оқыған сөзді, сөйлемді суретпен сәйкестендіру; 2.3.3.2 деформацияланған сөйлемді қалпына келтіру, тірек сөздер бойынша сөйлем құрау; 2.3.3.3 оқылған мәтінді (сөйлемді) тиісті мазмұндағы иллюстрациямен салыстыру	3.3.3.1 грамматикалық белгіге назар аудара отырып, сөйлемдегі қателерді табу; 3.3.3.2 сөйлемдегі сөздердің, әңгімедегі сөйлемдердің реттілігін қалпына келтіру; 3.3.3.3 мәтіндегі сұрақтарға жауап табу	4.3.3. грамм белгі отыр қател 4.3.3.2 дефор мәтін келтір өңдеу 4.3.3.3 оқыға реттіл логик байла мәтін
3.4 Бағалау және аналитикалық оқылым	0.3.4.1 әріпті білдіретін әртүрлі элементтермен танысу және білу, әріптерді буынға біріктіру	1.3.4.1 сәйкес дыбыстық кешендермен буындарды, сөздерді өзара байланыстыру; әріптерді, буындарды сөзге біріктіру	2.3.4.1 көркем шығарманы қабылдау, оқыған мәтіннің мазмұнына эмоционалды жауап беру; 2.3.4.2 мәтінде кім? не? туралы айтылғанын анықтау	3.3.4.1 мәтіннің негізгі ойын анықтау 3.3.4.2 логопед мұғалімінің көмегімен кейіпкерлердің сыртқы келбетін, мінезін және мінез- құлқын сипаттау	4.3.4. анық 4.3.4.2 кейіп мінез
3.5 Әртүрлі көздерден ақпарат алу	0.3.5.1 ересектердің көмегі арқылы бақылау, ақпарат табу	1.3.5.1 ересектердің көмегі арқылы бақылау, ақпарат табу	2.3.5.1 логопед- мұғалімнің көмегімен дереккөзден ақпарат алу	3.3.5.1 ұйымдастырушылық көмегін қолдана отырып, тапсырманың мазмұны мен мақсатына сәйкес ақпараттық іздеу жүргізу	4.3.5. тапсы орын, әртүр ақпар

4) "Жазылым" бөлімі:

4 кесте

Бөлімше	Оқу мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2 - сынып	3-сынып	4 - сынып
4.1 Дисграфияны алдын алу және түзету негізінде фонемалық (акустикалық дисграфияны) тану	0.4.1.1 дыбыстарға сипаттама беру (дауысты, жуан, жіңішке; дауыссыз; қатаң, ұяң, үнді) сөздің дыбыстық схемасын сызу; 0.4.1.2 3-4 дыбыстардан сөз құрастыру	1.4.1.1 дыбысқа байланысты сөз таңдау; 1.4.1.2 шартты белгілерді пайдаланып сөзге фонетикалық талдау жасау; 1.4.1.3 дауысты, дауыссыз дыбыстарды ажырату	2.4.1.1 сөздегі дыбыстардың санын, сөздегі дыбыстың орнын анықтау, дыбыстардың реттілігін анықтау; 2.4.1.2 берілген дыбысқа байланысты сөз таңдау; 2.4.1.3 дыбыстарды акустикалық белгілері, жасалу реті, әдісі бойынша саралау,	3.4.1.1 сөздің дыбыстық-әріптік құрамын талдау, берілген дыбысқа сөздерді таңдау; 3.4.1.2 артикуляциялық-акустикалық белгілері бойынша дыбыстарды саралау	4.4.1.1 дыбыстардың құрамын талдау; 4.4.1.2 артикуляциялық-акустикалық белгілері бойынша дыбыстарды саралау
4.2 Оптикалық дисграфияның алдын алу және түзету	0.4.2.1 әріптерді, буындарды, баспа түрінде жазу; 0.4.2.2 таяқшалардан, текшелерден, мозайкалардан әріптер жазу; ермексаздан әріптер мүсіндеу	1.4.2.1 дұрыс және қате басылған әріптерді ажырата білу, аяқталмаған әріптерді қайта басып шығу	2.4.2.1 әріптерді қайта құру, әріптің дұрыс және бұрыс жазылуын ажырату 2.4.2.2 аралас әріптердің саралау	3.4.2.1 графикалық кескіндер мен әріптер арасындағы ұқсастық пен айырмашылықты анықтау 3.4.2.2 әріптердің элементтерін өзгерту қайта жаңғырту	4.4.2.1 әріптердің саралау
4.3 Аграмматикалық дисграфияның алдын алу және түзету	0.4.3.1 Ауызекі сөйлеу тілінде зат есімнің жекеше, көпше түрін қолдану	1.4.3.1 негізгі түбірге жұрнақтар жалғау арқылы туынды сөз жасау; 1.4.3.2 Сөз тіркестерін пайдаланып жай және жайылма сөйлем құрастыру	2.4.3.1 негізгі түбірге жұрнақтар жалғау арқылы туынды сөз жасау, түбірлес сөздердің мағынасын ажырату; 2.4.3.2 зат есімнің жалпы және жалқы түрлерін ажырату, жалқы есімнің жазылу емлесін сақтау;	3.4.3.1 негізгі түбірге жұрнақтар жалғау арқылы туынды сөз жасау, түбірлес сөздердің мағынасын ажырату; 3.4.3.2 негізгі, туынды зат есімдерді ажырату 3.4.3.3 зат есім мен етістіктер сөздерді	4.4.3.1 сөзжұрнақтардың түрлі қолдану; зат есімнің сөйлеу ережесін білу 4.4.3.2 сөздердің сөйлеу ережесін білу

			2.4.3.3 сөз тіркестерін пайдалана отырып, жай және жайылма сөйлемдер құрастыру; 2.4.3.4 түбір мен қосымшаны ажырату	пайдаланып сөйлем құрастыру; 3.4.3.4 етістікті тиісті шақта (өткен шақ, келер шақ, осы шақ) қолдану; 3.4.3.5 сөйлем мүшелерінің байланысын анықтау сөйлемнің тұрлаулы (бастауыш, баяндауыш) және тұрлаусыз мүшелерін ажырату	4.4.3.3 сөйлем сөйлем байла шыла себес қолда 4.4.3.4 шақта келер қолда 4.4.3.5 одаға сөзде және
4.4 Тілдік талдау мен синтездің бұзылуы негізінде дисграфияның алдын алу және түзету	0.4.4.1 сөздегі буындардың санын анықтау; дауысты дыбыстың қызметін білу; 0.4.4.2. сөйлемдегі сөздің санын анықтау; 0.4.4.3 суретке қарап 2-3 сөзден тұратын сөйлем құрастыру. 0.4.4.4 сызбада сөйлемнің басы мен соңын белгілеу;	1.4.4.1 сөздегі буындардың санын анықтау; дауысты дыбыстың қызметін білу; дауысты, дауыссыз дыбыстарды ажырату; 1.4.4. 2 сөйлемдегі сөздің санын анықтау 1.4.4.3. сызба бойынша сөйлем құрастыру	2.4.4.1 дауысты дыбыстың буын құрайтын рөлін білу, дауысты дыбысты анықтау және белгілеу; 2.4.4.2 сөздерді дыбыстық-буындық құрамы бойынша салыстыру және жіктеу 2.4.4.3 сөздегі буындардың санын анықтау, буындардан сөз құрастыру 2.4.4.4 берілген тірек сөздермен сөйлем құрастыру	3.4.4.1 ауызша есту арқылы сөздерді буындарға бөлу, сөйлемдерді сөзге, мәтіндегі сөйлемдерді ажырату; 3.4.4.2 тірек сөздер бойынша сөйлем құрастыру деформацияланған сөйлемді қалпына келтіру, мәтінді сөйлемдерге бөлу	4.4.4.1 сөзде ажыр (бірік сөз, к
4.5 Дизорфографияны алдын алу және түзету	0.4.5.1 сызбада сөйлемнің басы мен соңын белгілеу;	1.4.5.1 сызбада сөйлемде сөйлемнің басы мен соңын белгілеу; 1.4.5.2 дауыссыз дыбыс түрлерін (қатаң, үнді, ұяң) ажырату және дауыссыз п-б, қ-ғ, к-г	2.4.5.1 сөйлемді бас әріппен жазу, бас әріппен жазылатын сөздерді ажырату; 2.4.5.2 дауыссыз дыбыс түрлерін (қатаң, үнді, ұяң) ажырату және дауыссыз п-б, қ-ғ, к-г	3.4.5.1 сөйлемді бас әріппен жазу; жалпы есімдерді және жалқы есімдерді ажырату; 3.4.5.2 түбір сөздегі -ы, -і-нің дауысты дыбыстан басталатын	4.4.5.1 әріпп есімд жалқ ажыр 4.4.5.2 жалға қолда

		дыбыстарының емлесін сақтап жазу;	2.4.5.3 дара және күрделі зат есім/сын есім/сан есім/етістікті анықтау;	қосымша жалғанған кездегі өзгерісін сақтап жазу;	4.4.5.3 жазы айыр сөзде жазу;
		дыбыстарының емлесін сақтап жазу	2.4.5.4 қос дауыссыз дыбыстар жазылатын сөздер;	3.4.5.3 қос дауыссыз дыбыстар жазылатын сөздер;	4.4.5.4 қосы жалға үнде қолд
			2.4.5.5 сөйлем түрлерінің айтылу мақсатына сәйкес тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану	3.4.5.4 жұп дауыссыз дыбыстарды ажырату;	
				3.4.5.5 дыбыстардың үндесуі	
4.6 Дербес жазбаша сөйлеуді қалыптастыру	0.4.6.1 әріптерді, буындарды баспа түрінде жазу	1.4.6.1 әріптерді, буындарды, сөйлемдерді баспа түрінде жазу		3.4.6.1 мәтінге жоспар құрастыру;	4.4.6.1 жоспа
			2.4.6.1 суреттер желісі бойынша сөйлем құрастыру;	3.4.6.2 мәтінді аяқтау	4.4.6.2 сипат құрас
			2.4.6.2 мұғалімнің көмегімен жазба жұмысын жазу	3.4.6.3 суреттер желісі бойынша 2-3 сөйлемнен тұратын мәтін құрастыру;	4.4.6.3 жұмы
				3.4.6.4 мұғалімнің көмегімен жазба жұмысын жазу	4.4.6.4 мазм түрде

31. Бағдарлама психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

32. Сағаттарды бөлу, сонымен қатар тақырыптарды өту реті логопед мұғалімнің еркіне берілген.

Психикалық дамуы тежелген

білім алушыларға арналған

бастауыш білім беру деңгейі

0-4 сыныптарына

арналған "Сөйлеу тілінің

кемшіліктерін түзету" пәнінен

жаңартылған мазмұндағы

үлгілік оқу бағдарлама

қосымша

Психикалық дамуы тежелген білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 0-4 сыныптары үшін "Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 0 - сынып:

1 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Оқыту мақсатары
1 тоқсан	
Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	0.1.1.1. заттарды тактильді-қозғалыс арқылы қабылдау
	0.1.1.2 Дыбыс бағытын анықтау, сөйлеу тілі және дыбыстарды қабылдау және жаңғырту.
	0.1.1.3 Сөйлеу мүшелерінің артикуляциясымен таңдау
	0.3.3.1 графикалық сызба бойынша сөйлем құрастыру және сәйкес сөйлемді таңдау
	0.3.3.2 әріптерден, буындардан сөз құрастыру
	0.1.4.2 Саусақ ойындарын және кинезиологиялық ойындарды орындау
	0.1.4.3 Заттарды, нүктелерді, ұяшықтарды, контурларды бояу және бояу
Тыңдалым және айтылым	0.2.1.1 бағытталған сөздерді түсініп, сұрақтарға қысқаша жауап беру;
	0.2.2.1 қысқа және ұзын сөздерді ажырата білу, сөздердің ырғақтық өрнегін жеткізу

	0.2.3.1 заттың атын, санын, сынын, қимылын білу, ажырату және орынды қолдана білу
	0.2.4.1 сұрақтарға жауап беру; диалог құру,
Оқылым	0.3.1.1 сөздегі дыбыстың орнын анықтау, суреттеу, дыбысқа сөзді таңдау
	0.3.1.2 дыбыстарды акустикалық және артикуляция сипаттамалары бойынша ажырату
	0.3.2.1 дененің оң және сол жақтарын ажырату, көңіл бағытын анықтау
	0.3.2.2 әріптерді контур, бойынша тану; әріптердің талдау, салыстыру
	0.3.3.1 графикалық сызба бойынша сөйлем құрастыру, сәйкес сөйлемді таңдау
	0.3.4.1 әріпті білдіретін әртүрлі элементтермен таңдау, әріптерді буынға біріктіру
	0.3.5.1 ересектердің көмегі арқылы бақылау, ақпарат
Жазылым	0.4.1.1 Дыбыстарға сипаттама беру (Дауысты, дауыссыз, дауысты, дауыссыз; қатаң, ұяң, үнді) сөздің дыбыс схемасын сызу;
	0.4.2.1 әріптерді, буындарды баспа түрінде жазу;
	0.4.2.2 таяқшалардан, текшелерден, мозайкалардан жазу; ермексаздан әріптер мүсіндеу;
	0.4.3.1 Ауызекі сөйлеу тілінде зат есімнің жекеше қолдану
	0.4.4.1 Сөздегі буындардың санын анықтау; дауыс қызметін білу;
	0.4.4.2. Сөйлемдегі сөздің санын анықтау
	0.4.4.3 Суретке қарап 2-3 сөзден тұратын сөйлем
	0.4.5.1 сызбада сөйлемнің басы мен соңын белгілеу
	0.4.6.1 Әріптерді, буындарды баспа түрінде жазу
2 тоқсан	

Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	0.1.1.1.заттарды тактильді-қозғалыс арқылы қабылдау
	0.1.2.1 Заттарды мөлшері, түсі, пішініне қарай топтастыру
	0.1.3.2.Белгілі бір ретпен берілген дыбыстарды, буындарды, сөздерді, сөйлемдерді есте сақтау және жаңғырту
	0.1.4.1 статикалық және динамикалық артикуляция жаттығуларды орындау
	0.1.4.2 Саусақ ойындарын және кинезиологиялық жаттығуларды орындау;
	0.1.4.3 Заттарды, нүктелерді, ұяшықтарды, контурларды бояу және бояу;
Тыңдалым және айтылым	0.2.2.2.дыбыстар, буындар қатарын қайталау, оларды анықтау
	0.2.3.1 заттың атын, санын, сынын, қимылын білдіріп ажырату және орынды қолдана білу
	0.2.4.1 сұрақтарға жауап беру; диалог құру;
Оқылым	0.3.1.1 сөздегі дыбыстың орнын анықтау, суреттегі дыбысқа сөзді таңдау
	0.3.1.2 дыбыстарды акустикалық және артикуляциялық сипаттамалары бойынша ажырату)
	0.3.2.1 дененің оң және сол жақтарын ажырату, қимылы бағытын анықтау
	0.3.2.2 әріптерді контур, бойынша тану; әріптердің сипаттамаларын талдау, салыстыру
	0.3.3.1 графикалық сызба бойынша сөйлем құрастыру сәйкес сөйлемді таңдау
	0.3.3.2 әріптерден, буындардан сөз құрастыру
	0.3.4.1 әріпті білдіретін әртүрлі элементтермен таңдау әріптерді буынға біріктіру
	0.3.5.1 ересектердің көмегі арқылы бақылау, ақпаратты қабылдау
Жазылым	0.4.1.1Дыбыстарға сипаттама беру (дауысты, жуан, жіңішке;дауыссыз; қатаң, ұяң, үнді) сөздің дыбыс жүйесін сызу

	0.4.1.2 3-4 дыбыстардан сөз құрастыру
	0.4.2.1 әріптерді, буындарды, баспа түрінде жазу;
	0.4.2.2 таяқшалардан, текшелерден, мозайкалардан жазу; ермексаздан әріптер мүсіндеу;
	0.4.3.1 Ауызекі сөйлеу тілінде зат есімнің жекеше қолдану
	0.4.4.1 Сөздегі буындардың санын анықтау; дауыс қызметін білу;
	0.4.4.2. Сөйлемдегі сөздің санын анықтау
	0.4.4.3 Суретке қарап 2-3 сөзден тұратын сөйлем
	0.4.5.1 сызбада сөйлемнің басы мен соңын белгілеу
	0.4.6.1 Әріптерді, буындарды баспа түрінде жазу
3 тоқсан	
Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	0.1.1.4.заттарды тактильді-қозғалыс арқылы қабылдау
	0.1.4.1 статикалық және динамикалық артикуляция жаттығуларды орындау;
	0.1.4.2 Саусақ ойындарын және кинезиологиялық ойындарды орындау;
Тыңдалым және айтылым	0.2.2.2.дыбыстар, буындар қатарын қайталау, оларды анықтау
	0.2.3.1 заттың атын, санын, сынын, қимылын білдіріп ажырату және орынды қолдана білу
	0.2.3.2 болымды және болымсыз етістіктердің айырмасын анықтау мағынасы қарама-қарсы және мағынасы жақын сөздерді қолдану;
	0.2.4.1 сұрақтарға жауап беру; диалог құру;
Оқылым	0.3.1.1 сөздегі дыбыстың орнын анықтау, суреттермен дыбысқа сөзді таңдау
	0.3.1.2 дыбыстарды акустикалық және артикуляциялық

	сипаттамалары бойынша ажырату)
	0.3.2.2 әріптерді контур, бойынша тану; әріптердің талдау, салыстыру
	0.3.4.1 әріпті білдіретін әртүрлі элементтермен та әріптерді буынға біріктіру
	0.3.5.1 ересектердің көмегі арқылы бақылау, ақпа
Жазылым	0.4.1.1Дыбыстарға сипаттама беру (дауысты, жуа жіңішке;дауыссыз; қатаң, ұяң, үнді) сөздің дыбыс сызу
	0.4.1.2 3-4 дыбыстардан сөз құрастыру
	0.4.2.1 әріптерді, буындарды, баспа түрінде жазу;
	0.4.2.2 таяқшалардан, текшелерден, мозайкалард жазу; ермексаздан әріптер мүсіндеу;
	0.4.4.3 Суретке қарап 2-3 сөзден тұратын сөйлем
	0.4.6.1 Әріптерді, буындарды баспа түрінде жазу
4 тоқсан	
Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	0.1.4.2 Саусақ ойындарын және кинезиологиялы орындау;
	0.2.2.3 сөздің өңделген буын құрамын жаңғырту, дыбыстарды дұрыс айту
Тыңдалым және айтылым	0.2.3.1 заттың атын, санын, сынын, қимылын біл, ажырату және орынды қолдана білу
	0.2.4.1 сұрақтарға жауап беру; диалог құру,
	0.2.4.2 сұрақтар бойынша заттарды сипаттау
Оқылым	0.3.3.2 әріптерден, буындардан сөз құрастыру
	0.3.5.1 ересектердің көмегі арқылы бақылау, ақпа
Жазылым	0.4.1.1Дыбыстарға сипаттама беру (дауысты, жуа дауыссыз; қатаң, ұяң, үнді) сөздің дыбыстық схе
	0.4.1.2 3-4 дыбыстардан сөз құрастыру
	0.4.4.3 Суретке қарап 2-3 сөзден тұратын сөйлем

	0.4.6.1 Әріптерді, буындарды баспа түрінде жазу

2) 1 сынып:

2 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан	
Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	1.1.1.1 заттарды қабылдау, оның бөліктері мен бөлшектерін ажырату, оқшаулау
	1.1.1.2 тактильді-қозғалыс арқылы көлемді, жалпы сипаттамаларды қабылдау, ажырату
	1.1.1.3 дыбыстың күшін қабылдау, тілдік және тілсіз дыбыстарды ажырату
	1.1.1.4 дауысты және дауыссыз дыбыстардың араласу заңдылығын қабылдау
	1.1.1.5 жазбаша және өңделген әріптердің үлгілерін ажырату ішінен ажырату
	1.1.2.1 заттар мен құбылыстарды талдау, салыстыру, объектілерге тән белгілерді бөліп көрсету
	1.1.3.2 мәтіндегі дыбыстардың, буындардың, сөздердің есте сақтау.
	1.1.4.1 бір артикуляциялық режимінен екіншісіне ауысу
	1.1.4.2 Графикалық жаттығулар орындау
	1.1.4.3 Заттарды, нүктелерді, ұяшықтарды, штрихтарды бойынша сызу және бояу;
Тыңдалым және айтылым	1.2.1.1. Бағытталған сөздерді мұқият тыңдап, сұраққа жауап беру.
	1.2.3.1 Ауызекі сөйлеу тілінде лексика-грамматикалық категорияларды (заттың атын, санын, сынын, қимыл-білдіретін сөздер) қолдану; жалпылама сөздерді қолдану
Оқылым	1.3.1.1 дыбыстың сөздегі орнын, сөздегі дыбыстардың

	ретін анықтау
	1.3.1.2 дыбыстарды акустикалық және артикуляциялық сипаттамалары бойынша ажырату.
	1.3.2.1 заттарды қабылдау, оның бөліктері мен белгілерін ажырату, оқшаулау
	1.3.2.2 кеңістікті бағдарлау (басын, ортасы, соңы, жоғары, төмен)
	1.3.3.1 сөз/сөйлем сызбасын оқу және құрастыру
	1.3.3.2. буындардан сөз құрастыру
	1.3.4.1 сәйкес дыбыстық кешендермен буындарды өзара байланыстыру; әріптерді, буындарды сөзге біріктіру
Жазылым	1.3.5.1 ересектердің көмегі арқылы бақылау, ақпаратты жазу
	1.4.1.1 дыбысқа байланысты сөз таңдау
	1.4.1.2 шартты белгілерді пайдаланып сөзге фонетикалық жасау
	1.4.2.1 дұрыс және қате басылған әріптерді ажырату, аяқталмаған әріптерді қайта басып шығу
	1.4.3.1 негізгі түбірге жұрнақтар жалғау арқылы түзету
	1.4.3.2 Сөз тіркестерін пайдаланып жай және жайылма құрастыру
	1.4.4.1 Сөздегі буындардың санын анықтау; дауысты және дауыссыз қызметін білу; дауысты, дауыссыз дыбыстарды ажырату
	1.4.4. 2 Сөйлемдегі сөздің санын анықтау
	1.4.4.3. Сызба бойынша сөйлем құрастыру
	1.4.5.1 сызбада сөйлемде сөйлемнің басы мен соңы
2 тоқсан	
Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	1.1.1.1 заттарды қабылдау, оның бөліктері мен белгілерін ажырату, оқшаулау
	1.1.1.2 тактильді-қозғалыс арқылы көлемді, жалпылама

	қабылдау, ажырату
	1.1.1.4 дауысты және дауыссыз дыбыстардың ар- заңдылығын қабылдау
	1.1.1.5 жазбаша және өңделген әріптердің үлгілері ішінен ажырату
	1.1.2.1 заттар мен құбылыстарды талдау, салыстыру, объектілерге тән белгілерді бөліп көрсету
	1.1.2.2 артық затты бөлектеу, заттарға тән белгілерді жалпылау
	1.1.3.1 заттардың, оқиғалардың ретін есте сақтау
	1.1.3.2 мәтіндегі дыбыстардыңбуындардың, сөздердің есте сақтау.
	1.1.4.2 Графикалық жаттығулар орындау
Тыңдалым және айтылым	1.1.4.3 Заттарды, нүктелерді, ұяшықтарды, штрихтарды бойынша сызу және бояу;
	1.2.1.1. Бағытталған сөздерді мұқият тыңдап, сұрақтарға жауап беру.
	1.2.2.1 ырғақты салыстыру, ырғақты тану және сөздердің бір ырғақтық заңдылықпен байланыстыру
	1.2.2.2 Қойылған дыбыстарды сөзде, сөйлемде бөліп айту
	1.2.3.1 Ауызекі сөйлеу тілінде лексика-грамматикалық категорияларды (заттың атын, санын, сынын, қимылын, қасиетін білдіретін сөздер) қолдану; жалпылама сөздерді
	1.2.3.2 мағынасы қарама-қарсы сөздер, мағынасы жақын сөздерді атау.
Оқылым	1.2.4.1 Диалог құру, сұрақтар қою және сұрақтарға жауап беру
	1.3.1.1 дыбыстың сөздегі орнын, сөздегі дыбыстардың ретін анықтау
	1.3.1.2 дыбыстарды акустикалық және артикуляциялық сипаттамалары бойынша ажырату.
	1.3.2.2 кеңістікті бағдарлау (басын, ортасы, соңы, жоғары, жоғары, төмен)

	1.3.2.3 әріптердің графикалық бейнелерін ажырату
	1.3.3.1 сөз/сөйлем сызбасын оқу және құрастыру
	1.3.3.2буындардан сөз құрастыру
	1.3.4.1 сәйкес дыбыстық кешендермен буындарды өзара байланыстыру; әріптерді, буындарды сөзге
	1.3.5.1 ересектердің көмегі арқылы бақылау, ақпа
Жазылым	1.4.1.1 дыбысқа байланысты сөз таңдау
	1.4.1.2 шартты белгілерді пайдаланып сөзге фоне жасау
	1.4.2.1 дұрыс және қате басылған әріптерді ажырату, аяқталмаған әріптерді қайта басып шығу
	1.4.3.1 негізгі түбірге жұрнақтар жалғау арқылы тү
	1.4.3.2Сөз тіркестерін пайдаланып жай және жай құрастыру
	1.4.4.1 Сөздегі буындардың санын анықтау; дауыс қызметін білу; дауысты, дауыссыз дыбыстарды а
	1.4.4. 2 Сөйлемдегі сөздің санын анықтау
	1.4.4.3. Сызба бойынша сөйлем құрастыру
	1.4.5.1 сызбада сөйлемде сөйлемнің басы мен со
3 тоқсан	
Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	1.1.1.4 дауысты және дауыссыз дыбыстардың ар заңдылығын қабылдау
	1.1.1.5 жазбаша және өңделген әріптердің үлгілер ішінен ажырату
	1.1.2.1 заттар мен құбылыстарды талдау, салысты объектілерге тән белгілерді бөліп көрсету
	1.1.2.2 артық затты бөлектеу, заттарға тән белгіле жалпылау

	1.1.3.1 заттардың, оқиғалардың ретін есте сақтау
	1.1.3.2 мәтіндегі дыбыстардыңбуындардың, сөздерді есте сақтау.
	1.1.4.2 Графикалық жаттығулар орындау
Тыңдалым және айтылым	1.2.2.2 Қойылған дыбыстарды сөзде, сөйлемде бөліп айту
	1.2.3.1 Ауызекі сөйлеу тілінде лексика-грамматикалық категорияларды (заттың атын, санын, сынын, қимыл-білдіретін сөздер) қолдану; жалпылама сөздерді
	1.2.3.2 мағынасы қарама-қарсы сөздер, мағынасы жақын сөздерді атау.
	1.2.4.1 Диалог құру, сұрақтар қою және сұрақтарға
	1.2.4.3 Сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша құрастыру;
Оқылым	1.3.1.1 дыбыстың сөздегі орнын, сөздегі дыбыстардың ретін анықтау
	1.3.1.2 дыбыстарды акустикалық және артикуляциялық сипаттамалары бойынша ажырату.
	1.3.1.3 буындарданәріптерден сөз құрастыру;
	1.3.2.3 әріптердің графикалық бейнелерін ажырату
	1.3.3.1 сөз/сөйлем сызбасын оқу және құрастыру
	1.3.3.2буындардан сөз құрастыру
	1.3.3.3 тірек сөздерді пайдаланып сөйлем құрастыру
	1.3.3.4 оқыған сөзді, сөйлемді суретпен сәйкестендіру
	1.3.4.1 сәйкес дыбыстық кешендермен буындарды өзара байланыстыру; әріптерді, буындарды сөзге
	1.3.5.1 ересектердің көмегі арқылы бақылау, ақпарат
Жазылым	1.4.1.1 дыбысқа байланысты сөз таңдау;
	1.4.1.2 шартты белгілерді пайдаланып сөзге фонетика жасау;

	1.4.1.3 Дауысты, дауыссыз дыбыстарды ажырату
	1.4.2.1 дұрыс және қате басылған әріптерді ажырату, аяқталмаған әріптерді қайта басып шығу
	1.4.3.1 негізгі түбірге жұрнақтар жалғау арқылы тү
	1.4.3.2Сөз тіркестерін пайдаланып жай және жай құрастыру
	1.4.5.1 сызбада сөйлемде сөйлемнің басы мен со
	1.4.5.2 дауыссыз дыбыс түрлерін (қатаң, үнді, ұяң дауыссыз п-б, қ-ғ, к-г дыбыстарының емлесін сан
	1.4.6.1 Әріптерді, буындарды , сөйлемдердібаспа
4-тоқсан	
Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру	1.1.3.1 заттардың, оқиғалардың ретін есте сақтау
	1.1.3.2 мәтіндегі дыбыстардың, буындардың, сөздерді есте сақтау.
	1.1.4.2 Графикалық жаттығулар орындау
Тыңдалым және айтылым	1.2.1.1. Бағытталған сөздерді мұқият тыңдап, сұрақ жауап беру.
	1.2.2.2 Қойылған дыбыстарды сөзде, сөйлемде бөліп айту
	1.2.3.1 Ауызекі сөйлеу тілінде лексика-грамматикалық категорияларды (заттың атын, санын, сынын, қимыл-білдіретін сөздер) қолдану; жалпылама сөздерді
	1.2.4.2 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырқымен қойып) оқу және әңгімелеу
	1.2.4.3 Сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісімен құрастыру;
Оқылым	1.3.3.3 тірек сөздерді пайдаланып сөйлем құрастыру
	1.3.3.4 оқыған сөзді, сөйлемді суретпен сәйкестендіру
	1.3.5.1 ересектердің көмегі арқылы бақылау, ақпарат
Жазылым	1.4.1.3 Дауысты, дауыссыз дыбыстарды ажырату

	1.4.3.2. Сөз тіркестерін пайдаланып жай және жайылма құрастыру
	1.4.5.1 сызбада сөйлемде сөйлемнің басы мен соңы
	1.4.5.2 дауыссыз дыбыс түрлерін (қатаң, үнді, ұяң) дауыссыз п-б, қ-ғ, к-г дыбыстарының емлесін сан
	1.4.6.1 Әріптерді, буындарды, сөйлемдерді баспа

3) 2 сынып

3 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан	
"Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	2.1.1.1 затты қабылдау, оның бөліктері мен белгілерін
	2.1.2.1 тілдік бірліктерге, объектілерге тән белгілерді салыстыру, бөліп көрсету
	2.1.3.1 қатардағы заттарды, буындарды, сөздерді және жаңғырту
	2.1.4.1 динамикалық қозғалыстарды үйлестіру және ұйымдастыру және орындау
"Тыңдалым және айтылым"	2.2.1.1 Сөйлемдегі сөздерді анықтау
	2.2.1.2 сөздегі буындардың санын, сөйлемдегі сөздерді анықтау
	2.2.2.1 ырғақты тану және белгілі бір ырғақты суретпен байланыстыру
	2.2.2.2 Қойылған дыбыстарды сөзде, сөйлемде бөліп айту
	2.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолданып сөздерді атау
	2.2.4.1 Ауызекі сөйлеу тілінде жай және жайылма сөздерді қолдану
	2.2.4.2 диалог жүргізу, сұрақтар қою және сұрақтарға жауап беру

"Оқылым"	2.3.1.1 дауысты және дауыссыз дыбыстарды, жұп дыбыстарды, ысқырық, ызың дауыссыз дыбыстарды, акустикалық және артикуляциялық ұқсас дыбыстарды саралау
	2.3.1.2 пароним сөздерді ажырату
	2.3.3.1 оқыған сөзді, сөйлемді суретпен сәйкестендіру
	2.3.4.1 көркем шығарманы қабылдау, оқыған мәтіннің мазмұнына эмоционалды жауап беру
"Жазылым"	2.4.1.1 сөздегі дыбыстардың санын, сөздегі дыбыстардың анықтау, дыбыстардың реттілігін анықтау
	2.4.1.2 берілген дыбысқа байланысты сөз таңдау
	2.4.1.3 дыбыстарды акустикалық белгілері, жасалған бойынша саралау
	2.4.3.3 Сөз тіркестерін пайдалана отырып, жай және күрделі сөйлемдер құрастыру
	2.4.4.1 дауысты дыбыстың буын құрайтын рөлін дыбысты анықтау және белгілеу
	2.4.4.2 сөздерді дыбыстық-буындық құрамы бойынша салыстыру және жіктеу
	2.4.4.3 Сөздегі буындардың санын анықтау, буындық құрастыру
	2.4.5.1 Сөйлемді бас әріппен жазу, бас әріппен жазылған сөздерді ажырату.
	2.4.5.2 дауыссыз дыбыс түрлерін (қатаң, үнді, ұяң) дауыссыз п-б, қ-ғ, к-г дыбыстарының емлесін санаттау
	2.4.5.3 дара және күрделі зат есім/сын есім/сан есімдерін анықтау
2 тоқсан	
"Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	2.1.1.2 жазбаша және өңделген әріптердің үлгілерін ішінен ажырату

	2.1.2.2 артық затты бөліп алу, олардың сипаттама жалпылау
	2.1.3.2 шағын мәтіндерде дыбыстардың, буындар грамматикалық категориядағы сөздердің санын, жаңғырту
	2.1.4.1 динамикалық қозғалыстарды үйлестіру және ұйымдастыру және орындау
"Тыңдалым және айтылым"	2.2.2.1 ырғақты тану және белгілі бір ырғақты суретпен байланыстыру
	2.2.2.2 Қойылған дыбыстарды сөзде, сөйлемде бөліп айту
	2.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану, сөздерді атау
	2.2.4.1 Ауызекі сөйлеу тілінде жай және жайылма сөздерді қолдану
"Оқылым"	2.2.4.2 диалог жүргізу, сұрақтар қою және сұрақтарға жауап беру
	2.3.1.1 дауысты және дауыссыз дыбыстарды, жұп дыбыстарды, ысқырық, ызың дауыссыз дыбыстарды акустикалық және артикуляциялық ұқсас дыбыстарды саралау
	2.3.1.2 пароним сөздерді ажырату
"Жазылым"	2.3.3.2 деформацияланған сөйлемді қалпына келтіру, сөздер бойынша сөйлем құрау
	2.3.5.1 логопед-мұғалімнің көмегімен дереккөзде сөздерді табу
	2.4.1.2 берілген дыбысқа байланысты сөз таңдау
	2.4.1.3 дыбыстарды акустикалық белгілері, жасалған сөздер бойынша саралау
	2.4.2.1 әріптерді қайта құру, әріптің дұрыс және бұрыс ажырату
	2.4.3.3 Сөз тіркестерін пайдалана отырып, жай және жайылма сөйлемдер құрастыру
	2.4.3.4 түбір мен қосымшаны ажырату

	2.4.4.3 Сөздегі буындардың санын анықтау, буын, құрастыру 2.4.5.1 Сөйлемді бас әріппен жазу, бас әріппен жазылған сөздерді ажырату. 2.4.5.2 дауыссыз дыбыс түрлерін (қатаң, үнді, ұяң) дауыссыз п-б, қ-ғ, к-г дыбыстарының емлесін сақтау 2.4.5.4 қос дауыссыз дыбыстар жазылатын сөздерді жазу 2.4.5.5 сөйлем түрлерінің айтылу мақсатына сәйкес белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану 2.4.6.2 мұғалімнің көмегімен жазба жұмысын жазу
3 тоқсан	
"Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	2.1.2.1 тілдік бірліктерге, объектілерге тән белгілерді салыстыру, бөліп көрсету 2.1.2.2 артық затты бөліп алу, олардың сипаттамасын жалпылау 2.1.3.2 шағын мәтіндерде дыбыстардың, буындардың грамматикалық категориядағы сөздердің санын, жаңғырту 2.1.4.1 динамикалық қозғалыстарды үйлестіру және ұйымдастыру және орындау
"Тыңдалым және айтылым"	2.2.2.1 ырғақты тану және белгілі бір ырғақты суретіп байланыстыру 2.2.2.2 Қойылған дыбыстарды сөзде, сөйлемде, бөліп айту 2.2.3.2 Заттың атын, сынын, сапасын, қимылын бөліп сөздерді саралау 2.2.4.1 Ауызекі сөйлеу тілінде жай және жайылма сөздерді қолдану 2.2.4.2 диалог жүргізу, сұрақтар қою және сұрақтарға жауап беру
"Оқылым"	2.3.2.1 дұрыс және қате басылған әріптерді ажырату 2.3.3.3 оқылған мәтінді (сөйлемді) тиісті мазмұнды иллюстрациямен салыстыру

	2.3.4.2 мәтінде кім? не? туралы айтылғанын анықтау
	1.2.3.5.1 логопед-мұғалімнің көмегімен дереккөздерді алу
"Жазылым"	2.4.2.2 аралас әріптердің саралау
	2.4.3.1 негізгі түбірге жұрнақтар жалғау арқылы тұтастық жасау, түбірлес сөздердің мағынасын ажырату
	2.4.3.2 зат есімнің жалпы және жалқы түрлерін анықтау, зат есімнің жазылу емлесін сақтау
	2.4.3.4 түбір мен қосымшаны ажырату
	2.4.4.1 дауысты дыбыстың буын құрайтын рөлін белгілеу, дыбысты анықтау және белгілеу
	2.4.4.4 берілген тірек сөздермен сөйлем құрастыру
	2.4.5.1 Сөйлемді бас әріппен жазу, бас әріппен жазылған сөздерді ажырату.
	2.4.5.2 дауыссыз дыбыс түрлерін (қатаң, үнді, ұяң) анықтау, дауыссыз п-б, қ-ғ, к-г дыбыстарының емлесін сақтау
	2.4.5.4 қос дауыссыз дыбыстар жазылатын сөзде белгілеу
	2.4.5.5 сөйлем түрлерінің айтылу мақсатына сәйкес белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану
	2.4.6.1 суреттер желісі бойынша сөйлем құрастыру
	2.4.6.2 мұғалімнің көмегімен жазба жұмысын жасау
4 тоқсан	
"Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	2.1.2.1 тілдік бірліктерге, объектілерге тән белгілерді салыстыру, бөліп көрсету
	2.1.3.2 шағын мәтіндерде дыбыстардың, буындардың грамматикалық категориядағы сөздердің санын, жерін, жаңғырту
	2.1.4.1 динамикалық қозғалыстарды үйлестіру және ұйымдастыру және орындау
	2.2.2.2 Қойылған дыбыстарды сөзде, сөйлемде белгілеу, айту

"Тыңдалым және айтылым"	2.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолда сөздерді атау
	2.2.3.3 мағынасы қарама-қарсы сөздер, мағынасы қарама-қарсы сөздерді атау.
	2.2.4.2 диалог жүргізу, сұрақтар қою және сұрақтарға жауап беру
	2.2.4.3 шағын мәтінді әңгімелеу
	2.2.4.4 суреттер бойынша, сұрақтар бойынша сипаттама беру, құрастыру
"Оқылым"	2.3.3.2 деформацияланған сөйлемді қалпына келтіріп, сөздер бойынша сөйлем құрау
	2.3.3.3 оқылған мәтінді (сөйлемді) тиісті мазмұндық және иллюстрациямен салыстыру
	2.3.4.1 көркем шығарманы қабылдау, оқыған мәтіннің мазмұнына эмоционалды жауап беру
	2.3.4.2 мәтінде кім? не? туралы айтылғанын анықтау
	2.3.5.1 логопед-мұғалімнің көмегімен дереккөздерді алу
"Жазылым"	2.4.3.4 түбір мен қосымшаны ажырату
	2.4.5.1 Сөйлемді бас әріппен жазу, бас әріппен жазылған сөздерді ажырату.
	2.4.5.2 дауыссыз дыбыс түрлерін (қатаң, үнді, ұяң) ажырату, дауыссыз п-б, қ-ғ, к-г дыбыстарының емлесін сақтау
	2.4.5.4 қос дауыссыз дыбыстар жазылатын сөздерді ажырату
	2.4.6.2 мұғалімнің көмегімен жазба жұмысын жасау

4) 3 сынып

4 кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан	

"Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	3.1.1.1 заттардың кеңістік қатынастарын түсіну, к қатынастарды ауызша білдіру
	3.1.3.1 Санаулы уақыт ішінде суреттегі заттардың, санын есте сақтау
	3.1.4.1 өзара әрекеттесуді белсендіретін қозғалыс жалпы қозғалыстарды үйлестіруге арналған жат орындау
"Тыңдалым және айтылым"	3.2.1.1 сөзден, сөз тіркестерінен, сөйлемді ажыра
	3.2.2.1 көп буынды сөздердің дыбыстық-буынды жаңғырту
	3.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолда
"Оқылым"	3.2.4.1 ауызекі сөйлеу тілінде жалаң және жайыл қолдану
	3.3.1.1 артикуляциялық-акустикалық белгілері бо дыбыстары бар сөздерді оқу кезінде дыбыстық-а меңгеру
	3.3.1.2 пароним сөздерді оқу кезінде дыбыстарды семантикалық ерекшелігін бөліп көрсету
"Жазылым"	2.3.3.5.1 Ұйымдастырушылық көмегін қолдана от тапсырманың мазмұны мен мақсатына сәйкес а іздеу жүргізу
	3.4.1.1 сөздің дыбыстық-әріптік құрамын талдау, дыбысқа сөздерді таңдау
	3.4.1.2 артикуляциялық-акустикалық белгілері бо дыбыстарды саралау
	3.4.3.5 Сөйлем мүшелерінің байланысын анықта
	3.4.4.1 ауызша есту арқылы сөздерді буындарға б сөйлемдерді сөзге, мәтіндегі сөйлемдерді ажыра
	3.4.4.2 тірек сөздер бойынша сөйлем құрастыру деформацияланған сөйлемді қалпына келтіру, м сөйлемдерге бөлу
	3.4.5.1 сөйлемді бас әріппен жазу; жалпы есімдер есімдерді ажырату.

	3.4.5.2 түбір сөздегі -ы, -інің дауысты дыбыстан бөлініп кетуін қосымша жалғанған кездегі өзгерісін сақтап жазу
	3.4.5.4 жұп дауыссыз дыбыстарды ажырату
	3.4.6.3 суреттер желісі бойынша 2-3 сөйлемнен тұратын сөздерді құрастыру
	3.4.6.4 мұғалімнің көмегімен жазба жұмысын жасау
2 тоқсан	
"Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	3.1.1.2 аяқталмаған заттардың, әріптердің контурларын бейнесін, бастырылған суреттерді, әріптерді тану
	3.1.2.1 графикалық кескіндердің ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау, қатарынан ұқсастық табу, пішіннің жетіспейтін элементін толықтыру
	3.1.4.1 өзара әрекеттесуді белсендіретін қозғалыстардың жалпы қозғалыстарды үйлестіруге арналған жаттығарлар орындау
"Тыңдалым және айтылым"	3.2.2.1 көп буынды сөздердің дыбыстық-буындық құрамын жаңғырту
	3.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану
	3.2.4.1 ауызекі сөйлеу тілінде жалаң және жайылған сөздерді қолдану
"Оқылым"	3.3.1.1 артикуляциялық-акустикалық белгілері бойынша дыбыстары бар сөздерді оқу кезінде дыбыстық-акустикалық меңгеру
	3.3.1.2 пароним сөздерді оқу кезінде дыбыстардың семантикалық ерекшелігін бөліп көрсету
	3.3.2.1 баспа әріптердің элементтерін, ерекшеліктерін
"Жазылым"	3.4.1.1 сөздің дыбыстық-әріптік құрамын талдау, дыбысқа сөздерді таңдау
	3.4.1.2 артикуляциялық-акустикалық белгілері бойынша дыбыстарды саралау
	3.4.2.1 графикалық кескіндер мен әріптер арасындағы айырмашылықты анықтау
	3.4.2.2 Әріптердің элементтерін өзгерту қайта жазу

	3.4.3.5 Сөйлем мүшелерінің байланысын анықтау
	3.4.5.1 сөйлемді бас әріппен жазу; жалпы есімдер есімдерді ажырату.
	3.4.5.2 түбір сөздегі -ы, -інің дауысты дыбыстан б қосымша жалғанған кездегі өзгерісін сақтап жазу
	3.4.5.3 қос дауыссыз дыбыстар жазылатын сөзде
	3.4.5.4 жұп дауыссыз дыбыстарды ажырату
	3.4.6.2 мәтінді аяқтау
	3.4.6.3 суреттер желісі бойынша 2-3 сөйлемнен тұ құрастыру
	3.4.6.4 мұғалімнің көмегімен жазба жұмысын жа
3 тоқсан	
"Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	3.1.1.1 заттардың кеңістік қатынастарын түсіну, к қатынастарды ауызша білдіру
	3.1.3.2 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте са қалпына келтіру
	3.1.4.1 өзара әрекеттесуді белсендіретін қозғалыс жалпы қозғалыстарды үйлестіруге арналған жат орындау
"Тыңдалым және айтылым"	3.2.1.2 мәтіннің мазмұнын лексика-грамматикал құрылымдарын қабылдау және түсіну, мәтін бой сұрақтарға жауап беру
	3.2.2.1 қойылған дыбыстардың айтылуын бақыла
	3.2.3.2 ауызекі сөйлеу тілінде түбір сөздерді таңд
	3.2.3.3 Антоним, синоним, және көп мағыналы сө сөйлеу тілінде қолдану
	3.2.4.1 ауызекі сөйлеу тілінде жалаң және жайыл қолдану
"Оқылым"	3.3.3.1 грамматикалық белгіге назар аудара отыр қателерді табу
	3.3.3.2 сөйлемдегі сөздердің, әңгімедегі сөйлемд

	қалпына келтіру
	3.3.3.3 мәтіндегі сұрақтарға жауап табу
	3.3.3.5.1 Ұйымдастырушылық көмегін қолдана отырып, тапсырманың мазмұны мен мақсатына сәйкес анықтау және іздеу жүргізу
"Жазылым"	3.4.3.1 негізгі түбірге жұрнақтар жалғау арқылы тұжырым жасау, түбірлес сөздердің мағынасын ажырату
	3.4.3.2 негізгі, туынды зат есімдерді ажырату
	3.4.3.3 зат есім мен етістіктер сөздерді пайдаланып сөз құрастыру
	3.4.3.5 Сөйлем мүшелерінің байланысын анықтау
	3.4.4.2 тірек сөздер бойынша сөйлем құрастыру, деформацияланған сөйлемді қалпына келтіру, мұқият сөйлемдерге бөлу
	3.4.5.1 сөйлемді бас әріппен жазу; жалпы есімдер мен есімдерді ажырату.
	3.4.5.2 түбір сөздегі -ы, -інің дауысты дыбыстан бөлініп қосымша жалғанған кездегі өзгерісін сақтап жазу
	3.4.5.3 қос дауыссыз дыбыстар жазылатын сөздерді жазу
	3.4.5.5 дыбыстардың үндесуі
	3.4.6.3 суреттер желісі бойынша 2-3 сөйлемнен тұратын сөз құрастыру
	3.4.6.4 мұғалімнің көмегімен жазба жұмысын жасау
4 тоқсан	
"Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	3.1.3.2 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте сақтау және қалпына келтіру
	3.1.4.1 өзара әрекеттесуді белсендіретін қозғалыстарды жалпы қозғалыстарды үйлестіруге арналған жаттығулар орындау
"Тыңдалым және айтылым"	3.2.1.1 сөзден, сөз тіркестерінен, сөйлемді ажырату
	3.2.1.2 мәтіннің мазмұнын лексика-грамматикалық құрылымдарын қабылдау және түсіну, мәтін бойынша

	сұрақтарға жауап беру
	3.2.2.1 көп буынды сөздердің дыбыстық-буынды жаңғырту
	3.2.4.2 мәтін бойынша жоспар құру, жоспар бойынша әңгімелеу
	3.2.4.3 сипаттау мәтінін құрастыру
"Оқылым"	3.3.3.3 мәтіндегі сұрақтарға жауап табу
	3.3.4.1 мәтіннің негізгі ойын анықтау
	3.3.4.2 логопед мұғалімінің көмегімен кейіпкерлердің келбетін, мінезін және мінез-құлқын сипаттаңыз
"жазылым"	3.4.3.4 етістікті тиісті шақта (өткен шақ, келер шақ) қолдану
	3.4.3.5 Сөйлем мүшелерінің байланысын анықтау
	сөйлемнің тұрлаулы (бастауыш, баяндауыш) және мүшелерін ажырату
	3.4.5.1 сөйлемді бас әріппен жазу; жалпы есімдерді есімдерді ажырату.
	3.4.5.2 түбір сөздегі -ы, -інің дауысты дыбыстан бөлек қосымша жалғанған кездегі өзгерісін сақтап жазу
	3.4.5.3 қос дауыссыз дыбыстар жазылатын сөздерді жазу
	3.4.5.5 дыбыстардың үндесуі
	3.4.6.1 мәтінге жоспар құрастыру
Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	3.4.6.4 мұғалімнің көмегімен жазба жұмысын жазу
	Оқыту мақсатары
1 тоқсан	
1-бөлім "Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	4.1.1.1 контурлық, нүктелі бейне, бастырылған сурет
	4.1.2.1 топтастырылған дыбыстардың, әріптердің, белгілерін анықтау, талдау

	4.1.3.1 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте сақтау қалпына келтіру
	4.1.4.1 өзара әрекеттесуді белсендіретін қозғалыс орындау
2-бөлім "Тыңдалым және айтылым"	4.2.1.1 сөйлемнің, мәтіннің мазмұнын түсіну, есту қабылдау; мәтіндегі сұрақтарға жауап беру, сұрақ мәтін құрастыру
	4.2.2.1 сөйлеудің дыбыстық, фонетикалық жағына сөздердің буындық құрамын жеткізу
	4.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану
	4.2.3.2 ауызекі сөйлеу тілінде туынды және түбірлену қолдану
	4.2.4.1 тірек сөздерді пайдалананып, үйлесімді сөз құрастыру
3-бөлім "Оқылым"	4.3.1.1 оқу кезінде акустикалық және артикуляциялық ұқсас дыбыстарды ажырату
	4.3.1.2 пароним сөздерді оқу кезінде дыбыстардың семантикалық ерекшелігін бөліп көрсету
	4.3.2.1 аралас әріптердің бейнесін тану
	4.3.5.1 белгілі бір тапсырманы орындау үшін әртүрлі ақпарат алу
4-бөлім "Жазылым"	4.4.1.1 сөздің дыбыстық-әріптік құрамын талдау
	4.4.1.2 артикуляциялық-акустикалық белгілері бойынша дыбыстарды саралау, оларды әріптермен белгілеу
	4.4.2.1 аралас әріптердің суреттерін саралау,
	4.4.4.1 күрделі сөздердің түрлерін ажырата алу (бір сөз, қысқарған сөз)
	4.4.5.1 сөйлемді бас әріппен жазу; жапы есімдерді есімдерді ажырату.
	4.4.5.2 жіктік жалғауларының қолданысын білу
	4.4.5.3 айтылуы мен жазылуында айырмашылығын анықтап жазу

	4.4.6.3 жазба жұмысын жазу
2 тоқсан	
1-бөлім "Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	4.1.1.2 кеңістік қатынастарды түсіну және ауызша 4.1.2.1 топтастырылған дыбыстардың, әріптердің, белгілерін анықтау, талдау 4.1.3.1 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте сақтау қалпына келтіру 4.1.4.1 өзара әрекеттесуді белсендіретін қозғалыс орындау
2-бөлім "Тыңдалым және айтылым"	4.2.1.1 сөйлемнің, мәтіннің мазмұнын түсіну, есте сақтау, қабылдау; мәтіндегі сұрақтарға жауап беру, сұрақтарға мәтін құрастыру 4.2.2.1 сөйлеудің дыбыстық, фонетикалық жағын сөздердің буындық құрамын жеткізу 4.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану 4.2.3.2 ауызекі сөйлеу тілінде туынды және түбірлену қолдану 4.2.4.1 тірек сөздерді пайдалананып, үйлесімді сөз құрастыру
3-бөлім "Оқылым"	4.3.3.1 грамматикалық белгіге назар аудара отырып қателерді табу 4.3.3.2 деформацияланған мәтінді қалпына келтіру 4.3.5.1 белгілі бір тапсырманы орындау үшін әртүрлі ақпарат алу
4-бөлім "Жазылым"	4.4.3.1 сөзжасамның әр түрлі тәсілдерін қолдану, есім, зат есімнен сын есім жасау 4.4.3.2 зат есімді септеу, тәуелденген сөздердің септеу 4.4.4.1 күрделі сөздердің түрлерін ажырата алу (бірікпелі сөз, қысқарған сөз) 4.4.5.2 жіктік жалғауларының қолданысын білу 4.4.5.3 айтылуы мен жазылуында айырмашылығын анықтап жазу

	4.4.5.4 сөзге қосымшалар жалғауда буын үндестігінің қолдану
	4.4.5.4 сөзге қосымшалар жалғауда буын үндестігінің қолдану
	4.4.6.3 жазба жұмысын жазу
3 тоқсан	
1-бөлім "Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	4.1.1.2 кеңістік қатынастарды түсіну және ауызша
	4.1.2.1 топтастырылған дыбыстардың, әріптердің, белгілерін анықтау, талдау
	4.1.3.1 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте сақтау қалпына келтіру
	4.1.4.1 өзара әрекеттесуді белсендіретін қозғалыс орындау
2-бөлім "Тыңдалым және айтылым"	4.2.1.1 сөйлемнің, мәтіннің мазмұнын түсіну, есте сақтау, қабылдау; мәтіндегі сұрақтарға жауап беру, сұрақтарға мәтін құрастыру
	4.2.2.1 сөйлеудің дыбыстық, фонетикалық жағын сөздердің буындық құрамын жеткізу
	4.2.3.1 ауызекі сөйлеу тілінде сөз таптарын қолдану
	4.2.3.3 есептік және реттік сан есімдерді қолдану
	4.2.3.4 антоним, синоним, омоним сөздерді, фразеологизмдерді тіркестерді қолдану
3-бөлім "Оқылым"	4.3.3. 1 грамматикалық белгіге назар аудара отырып қателерді табу
	4.3.3.3 мәтіндегі оқиғалардың реттілігін белгілеу, байланыстар орнату; мәтінді жалғастыру
4-бөлім "Жазылым"	4.4.3.2 зат есімді септеу, тәуелденген сөздердің септеу
	4.4.3.3 сөз бен сөзді, сөйлем мен сөйлемді байлаушылауларды (және, себебі, мен, пен) қолдану
	4.4.3.4 етістікті тиісті шақта (өткен шақ, келер шақ) қолдану

	4.4.3.5 сөйлемде одағай, еліктеуіш сөздерді ажыратып қолдану
	4.4.4.1 күрделі сөздердің түрлерін ажырата алу (біреуін біріне қосып, қысқарған сөз)
	4.4.5.2 жіктік жалғауларының қолданысын білу
	4.4.5.3 айтылуы мен жазылуында айырмашылығын анықтап жазу
	4.4.5.4 сөзге қосымшалар жалғауда буын үндестігіне қолдану
	4.4.6.2 үлгі бойынша сипаттау мәтінін құрастыру
	4.4.6.3 жазба жұмысын жазу
4тоқсан	
1-бөлім "Сөйлеудің психологиялық негізін қалыптастыру"	4.1.3.1 заттардың, оқиғалардың реттілігін есте сақтап қалпына келтіру
	4.1.4.1 өзара әрекеттесуді белсендіретін қозғалыс орындау
2-бөлім "Тыңдалым және айтылым"	4.2.1.1 сөйлемнің, мәтіннің мазмұнын түсіну, есту, қабылдау
	4.2.1.2 оқиғаның (мәтіннің) негізгі ойын анықтау сипаты мен логикалық байланыстарды ажырату
	4.2.2.1 сөйлеудің дыбыстық, фонетикалық жағын сөздердің буындық құрамын жеткізу
	4.2.4.2 мәтінді әңгімелеу
	4.2.4.3 әңгімелеу, пайымдау, сипаттау мәтінін құрастыру
3-бөлім "Оқылым"	4.3.3.2 деформацияланған мәтінді қалпына келтіру
	4.3.3.3 мәтіндегі оқиғалардың реттілігін белгілеу, логикалық байланыстар орнату; мәтінді жалғастыру
	4.3.4.1 мәтін түрін анықтау.
	4.3.4.2 шығармадағы кейіпкерлерге мінездеме беру
4-бөлім	4.4.3.5 сөйлемде одағай, еліктеуіш сөздерді ажыратып қолдану

"Жазылым"	4.4.4.1 күрделі сөздердің түрлерін ажырата алу (б сөз, қысқарған сөз)
	4.4.5.2 жіктік жалғауларының қолданысын білу
	4.4.5.3 айтылуы мен жазылуында айырмашылығын анықтап жазу
	4.4.5.4 сөзге қосымшалар жалғауда буын үндестігі қолдану
	4.4.6.1 мәтінге жоспар құру
	4.4.6.2 үлгі бойынша сипаттау мәтінін құрастыру
	4.4.6.3 жазба жұмысын жазу
	4.4.6.4 мәтіннің мазмұнын жазбаша түрде жеткіз